MESSIS
MEDICI
SPAGYRIC.

1687

MESSIS
MEDICO-
SPAGYRICA.

MESSIS MEDICO-SPAGYRICA,

QVA ABVNDANTISSIMA SEGES PHARMACEVTICA *è Selectissimis Quibusque*, Tum *Pharmacologis & Chimiatris*, Tum *Celeberrimis inter Recentiores Practicis*, Tum *Variis* OPERIBUS *Miscellaneis*,

NEC NON CVRIOSIORIBVS RERVM NATVRALIVM Scriptoribus resecta compositissimo ordine cumulatur.

OPUS

IN VARIAS DISTRIBVTVM PARTES, QVIBVS ET PRINCIPIA Physicæ Hermetico-Hippocraticæ, & composita quæque Medicamenta Nobiliora & Mineralia, Vegetabilia, atque Animalia Chymico-Medicè describuntur.

CUM INDICIBUS CAPITUM, RERUM, VERBORUM, MORBORUM, &c. FIGURISQUE pluribus ÆNÆIS.

COLONIÆ,
Sumptibus DANIELIS LAURENTII.
M. DC. LXXXVII.
Cum PRIVILEGIO.

JOH. JACOBVS MANGETVS MEDICINÆ DOCTOR,

LECTORI BENEVOLO

SALVTEM.

QVANQVAM innumeræ Pharmacopœæ, & Codicum Medicamentariorum omnibus formis & linguis conſcriptorum myriades hoc ævo reperiantur, adeò ut qui hanc exornare Spartam conantur, Libroſque hac de Materia multiplicare in animum inducunt, nihil aliud quàm crambem bis coctam apponere videantur. Opus tamen hoc Pharmaceuticum dare, ſequentes ob rationes conſultum duximus; Et primò quidem Pharmacopœas in genere quod ſpectat, exiſtimamus eandem earum rationem eſſe quàm Dictionariorum Medicorum, quorum copia & varietas nunquam non juvat. Præterea Pharmacopœas quidem ſatis multas accuratiſſimè & ſtudioſiſſimè conſcriptas cernimus, nullatenus verò Theſaurum hoc in genere ita abſolutum, ut quod in multis & ſub variis linguis exquirendum neceſſariò venit in eo compoſitiſſimo ordine cumulatum videatur. Hoc jam molimur, LECTOR HVMANISSIME, & propterea Librum hunc Tibi ſiſtimus, quô non tantùm Principia Chimica ſolidè edocen-

tur, Materia Medica, Historicè, Pharmaceuticè, Medicè & Chimicè demonstratur, sed etiam Compositionum quasi Oceanus & Messis Medicamentaria è sanioribus quibúsque tum Pharmacologis & Chimiatris, tum excellentissimis inter recentiores Practicis, tum Operibus Miscellaneis ad rem apprimè facientibus, nec non curiosioribus atque accuratioribus rerum naturalium Scriptoribus, resecta præbeatur, unde in omnigenis morbis, omni temperamento, omni ætati, sexui, dispositionibúsque particularibus, sub variâ formâ, variisque præparationibus quod optimum sit facilè seligendum proponatur, sicque ægritudini cuicunque citò, tutò & jucundè occurri possit. Hactenus de instituto nostro in genere, jam ut ad aliquid specialius deveniamus; Scias, LECTOR HUMANISSIME, Nos Clarissimum *Johannem Schroederum*, apud Francofurtenses ad Mœnum, dum viveret, Medicum ordinarium longè celeberrimum, pro Ædificii nostri Pharmaceutici basi & fundamento substravisse, nec immeritò sanè, nam inter Pharmacologos atque Chimicos facilè Princeps pronunciatur & prædicatur, qui suâ Pharmacopœâ Medico-Chimicâ, seu Thesauro Pharmacologico, sæpius jam prælo commisso, non tantùm Principia Physicæ Hermetico-Hippocraticæ candidè exhibet, sed elaborationes & compositiones Medicamentorum, tum è proprio penu, tum ex aliena communicatione, tam multas, tam præclaras, & ut plurimùm tam accuratas profert, ut in eo habeas Promptuarium propè universale, quô etiam arcana secretiora & apud Chimiæ Mystas sacro silentio tecta & involuta, nuda atque evidenter demonstrata contineantur. Hujus Operis seu potiùs ejusdem Authoris laudes & dignitatem ulteriùs hîc non celebramus, satis enim supérque se ipsum commendavit, commendat & commendabit apud omnes Philiatros & doctos & curiosos. Fundamento itaque sic bene posito, super eo primò extruxerunt Clarissimi Viri *Joh. Dan. Horstius* & *Joh. Ludovicus Witzelius*, qui ambo non tantùm notas Operi mox memorato, sed etiam Appendicem Pharmacorum in eo omissorum adjecerunt, quam membratim & per partes propriis locis insertam tradimus. Præterea quoniam Celeberrimus *Fredericus Hoffmannus* Clavem Pharmaceuticam Schroederianam, seu Animadversiones cum Annotationibus in Pharmacopœam Schroederianam vulgaverat, suaque omnia Baconianis, Carthesianis, & Helmontianis principiis illustrârat, additis etiam Excellentissimi Viri *Joh. Michaelis*, aliorumque Medicorum arcanis, omnino è re fore credidimus, si quod ipse doctissimè scripserat in Ædificii augmentum adhiberemus, suppressis tantùm quibusdam è Schroedero hîc atque illic exscriptis, labori dum seorsim videbatur admodum necessariis

ad

ad justam rerum connexionem, earumq; exquisitam notionem, jam verò prorsus inutilibus, dum una eademque serie simul cum Schroedero legitur, & in idem cum ipso corpus cogitur. Materiæ postea variæ selectiores è variis iisq; famigeratissimis atque nobilissimis tum Authoribus, tum Operibus, in majus complementum atque ornamentum abundè suffectæ sunt, unde omni ex parte absolutum dici quodammodo poterat, satisque copiosa Medicamentorum Seges cumulata, ac proinde Messis Medicamentaria uberior visebatur. Verùm cùm Clarissimus *Fredericus Hoffmannus* Thesaurum suum Pharmaceuticum Medicorum nostri seculi Principum construxisset, & Nobiliss. *Martinus Bernhardus De Bernitz*, S. R. M. Polon. Pers. Med. & Secret. Fasciculum Medicamentorum singularium Illustriss. *Cnoeffelii* adjectis aliorum quorundam Clariss. Medicorum arcanis & experimentis specificis, publici juris fecisset, ex illis Appendicem ad Opus Pharmaceuticum consarcinavimus, non ingratam aut importunam, siquidem sic potiùs novus illi conciliatur splendor, nova exornatio, novum decus. Tandem Appendici Appendiculam subjunximus, de qua videri poterit admonitio præposita. De varietate caracterum quibus usi sumus quô distinctiora in hoc Opere essent omnia nihil præfamur, ex Libri enim evolutione satis manifestabitur. Excellentissimorum *Schroederi*, *Hoffmanni*, *Cnoeffelii*, ut & *Horstii* atque *Witzelii* &c. Opera, quod attinet Præfationes cum iis emissas suo loco præmisimus, ut nihil prorsus prætermitteretur quod ad eorum integram & absolutam intelligentiam atque perfectiorem cognitionem faceret. *Vale*, LECTOR HUMANISSIME, & nostro qualicunque labori fave, ut meliora imposterum non tantùm colligere & compilare, sed etiam meditari & in lucem edere, non pigeat.

PRIORUM
SCHRÖDERI
PHARMACOPŒIÆ
EDITIONUM,
TUM
EPISTOLÆ DEDICATORIÆ Tum PRÆFATIONES
UNA CUM IIS QUÆ
HOFFMANNI
OPUS ADIECTUM SPECTANT.

MAGNIFICIS, NOBILISSIMIS, AMPLISSIMIS,
Consultissimis, & Prudentissimis

DNN. PRÆTORI, CONSULIBUS
ac SENATORIBUS Inclytæ Imperialis Reip. Francofurtanæ.

Dominis ac Fautoribus meis honorandis, Salutem & Observantiam.

DEUS ELOHIM, *Viri Magnifici, Nobilissimi, Amplissimi, Consultissimi, Prudentissimi*, rei quidem nullius indiguit, quæ ad perfectionem suam facere quoquo modo posset: nihilominus pro liberrimo suo beneplacito sui existere voluit speculum visibile, quo invisibilis sua θειότης ϗ δύναμις, (*Roman.* 1.) id est *Essentia ac potentia* visibiliter patescerent, hisque cognitus celebraretur, adeoque lætaretur. Speculum id *Natura* est, Mundus universus, & in hoc præcipuè *Homo*, velut universitatis complementum. Nimirum hoc speculum DEI eminentissimum, peculiaritérque Spiritu ELOHIM inflatus est,

electus scilicet ante omnia in Filio dilecto, ut esset sanctus, perfectionisque capax supernaturalis. Quare ut *Triunus* est IEHOVA: ita *Naturam* & evidentissimè *humanam triunam* existere voluit: *Spiritum*, quem insitum vulgò vocant; *Corpus*, quod ejus subjectum; & *animam* quæ veluti ignis utrumque illud actuat, animat, vitalique flamma perfundit. Idem IEHOVA, ut *potentia* instructus, imò ipsamet potentia est operosissima: ita etiam *Naturæ*, maximéque *homini facultates* inditas voluit operosas, easque ad imaginem divinam tum *internas*, tum *externas*. Prioribus res quæque sesemet respicit, atque actutum ac esse res incipit, *Spiritus anima* accensus *subjectum* sibi generat, & ordinat, in [Natura corpus vocatum :] Hinc procedunt subinde radii aliorum servitio destinati, fonsque potentiarum *externarum*. Posterioribus igitur his res quæque res extra se positas concernit, harum servitio prona, magis, minus, prout res cognatæ invicem, tum quoque prout rerum conditio cultusque exegerit. Idem IEHOVA ut *affectibus* affici dicitur, *voluptate* scilicet vel *dolore* & *tristitia* : Ita pro re nata *Naturæ* & evidentissimè *homini* affectus indidit, quibus tum delectatus stimuletur, tum molestatus deterreatur. Cæterum ut *bonus* IEHOVA in se est, imò ter Optimus Maximus, adeoque *Essentiam* optimam possidet, *potentiam* optimè administrat, & hinc affectu optimo fruitur, id est, *Voluptate* ineffabili; Simili modo *Naturam* & pro re nata *humanam* optimam voluit, optimam scilicet dispositionem *principiorum Essentialium*, optimam *facultatum* inditarum administrationem, & hinc *affectum* optimum videlicet ἡδονὴν seu *voluptatem*. En finis Naturæ propositus *felicitas* scilicet sive *summum* illud *Bonum* mundanum, Cœlestis illius summi Boni antitypus & speculum. Hujus ergo ut gradus certi sunt: ita & illius, atque idcirco *Naturam* & præ aliis *humanam* IEHOVA existere voluit perfectam quidem, verùm in gradu non statim ac origine supremo, sed initiali; è quo subinde cultura accedente ad ἀκμὴν ascenderet, perinde scilicet uti & ipsemet IEHOVA, licet in se omnino immutabilis; attamen ex Natura creata, hujusque conformitate ac obedientia voluptatem capessere constituit. Voluit autem IEHOVA omnia hæc, prout ipsemet liberrimus existit, cum libera hominis voluntate & arbitrio, ad bonum tamen inclinante. Quare ut propositum hoc DEI consisteret, oportuit Mundum, cùm non esset, produci; cùm esset, conservari; cùm depravatus redintegrari. Hinc *Creatio*, ea quoque continuata *Generatio*, hinc & *Conservatio* seu *Gubernatio* : hinc demum corruptionis *Restauratio* : ceu media ad felicitatem dictam collimantia. Et hæc omnia eò avidius DEVS expetit, cunctorum administrationem legitimam non solùm lege innata scriptaque cavet, sed & Ministris visibilibus coërcet & gubernat. Ministri hi præcipuè sunt *Magistratus Dii* propterea dictus, & hinc vel solo hoc nomine arctè obligatus voluntati divinæ studere, felicitatemque DEO propositam masculè promovere. Quare cùm *Sanitas* non minima Felicitatis dictæ portio sit; nec postrema *Magistratus* functio erit, de illa ipsa esse solicitum & idcirco de *Medicina* rite adhibenda. Nimirum Medicina administrata legitimè sanitatis tutela; perversè, ejusdem ruina. Hinc digna olim reputata Medicina, quæ à Regibus ipsis, aliisque Magistratibus, virisque celeberrimis addisceretur, excoleretur, propagaretur; digna quæ honoribus, privilegiis & immunitatibus donaretur, digna quæ non nisi testimonio publico dignis repertis committeretur exercenda. Duobus autem præcipuè exercitatio hæc nititur, directione scilicet & elabora-

tione.

tione. Directionem dico, qua media ſanitatis præſcribuntur; Elaborationem, qua eadem elaborantur & adminiſtrantur. In utraque non poſſum non extollere, *Viri Magnifici, Nobiliſſimi, Ampliſſimi, nec non Conſultiſſimi*, providam veſtram curam, quippe quâ ad prius non admittitis, niſi publico teſtimonio comprobatos; ad poſterius, non niſi veſtro examine exploratos, & utroſque non niſi ſtipulatâ manu Iurevé Iurando vobis devinctos. Verum enim vero: ut hoſtis vitæ *Diabolus* haud quicquam intermittit, quod tum ad moleſtandum, tum ad abrumpendum fatum videtur: ita citra Providentiam veſtram prô dolor! gliſcant, agit, quorum inſcitiâ, ne dicam malitiâ, vitæ civium non opinantium impunè derogetur. Choræam in his ducunt *Iudæi*, utpote quibus *ſubjectum* ad id aptius invenire vix licuit (*Keckerm. in Polit.*) His enim regulis ſuis occultis permiſſum novit *Gojim*, id eſt, *Chriſtianos* impunè & citra homicidii notam, adeoque citra conſcientiam interimere. Hos notatos comperis, ut nævo malitiæ forma ſcilicet deformi, (quæ nota malitiæ à Natura ipſa impreſſa:) ita quoque fronte impudicâ, garrulâ Suadâ, mendacique linguâ, mediis dicto ſcopo aptiſſimis, adeo quidem, ut quoque malitiæ, inſcitiæ, ruditatiſque per examen convicti & eapropter per *Senatus conſultum* Medicina abacti, nihilominus calleant animos faſcinare, leges eludere, libertatemque captare, de corio *Chriſtianorum*, grandiloquis loquaculis nimis credulorum, impunè ludendi. Miſeret me, quoties cernere datur, datur autem ſæpiſſimè, Recepta, quæ vocant, inepta, heterogenea, ne dicam noxia, incautis præſcripta. Miſeret, quoties audire contingit, contingit autem & hoc frequenter, affectus ſcilicet leves, præter rei veritatem perſuaderi periculoſos, idque ut credulorum burſa emulgeatur, medicaſterque audiat magnus. Miſeret, quoties cauſam morbi, ſpeciemq; ridiculè audio enarratam. Sed cur miſeret? Mundus vult decipi; decipiatur. Veſtræ interim uti curæ eſt, *Viri Prudentiſſimi, prudentiâ veſtrâ incautis ſuccurrere, ſtolidis conſulere, inſciis præeſſe, imprudentibus providere*: ita Medicorum veſtrorum & hinc mei quoque officii de abuſu hoc Medicinæ *veſtram Prudentiam* ad graviora retractam, ſubmonere. Quod non minus expeto in bonam partem ſuſcipi, quam ſpero probatum vobis iri, ſi hoc operis, itidem ad legitimum Medicinæ exercitium collimantis, ad imitationem Pharmacopœiæ Auguſtanæ & Noribergenſis *nomine veſtro* divulgem. Continet nimirum celeberrima quamplurima, à Medicis veſtris, quos celebriores quovis tempore aluiſſe ſtudetis, profecta, & idcirco vobis ſolis meritò conſecranda. Continet quamplurima quibus officinæ veſtræ, quarum non minimam curam geritis, & hinc inſtructiſſimas poſſidetis, præ aliis elucent. His accedit veſter in me favor, quod annis retro abhinc aliquot peregrinum civitate donaſtis, in Medicorum numerum adoptaſtis, privilegiis frui dediſtis, aliaque favoris indicia in me cumulaſtis ſufficientiſſimè. Eodem igitur favore fretus confido, hanc meam gratitudinis teſſeram, æqua mente iri ſuſceptam, qua ulteriori veſtro favori me commendo, ſanaque conſilia Reipubl. ruinam arcentia temporibus hiſce ruinam minitantibus corde tenus precor. Francofurti ad Mœnum è Muſæo, ipſis Nundinis autumnalibus, Anno 1641.

Magnificentiæ, Amplitudinis & Prudentiæ Veſtræ

Obſervantiſſimus

IOHANNES SCHROEDERVS, D.

IOHANNES SCHRÖDERUS
AD
PHARMACOPOEIOS
FRANCOFURTENSES.

PRODIT jam partus *Pharmacopœjæ meæ secundus, quem eo alacrius maturavi, quod cognovi partum priorem avidissimè fuisse susceptum, adeo ut Exemplaria intra biennium non solùm omninò sint distracta, sed & adhuc undique crebrò perquirantur, partusque secundi Editio sollicitè urgeatur. Quare ne desim perquirentibus, gratificérque partum secundum urgentibus, auctiorem hunc modò communico, syllabisque diversis ac synopsi brevissima adornatum. Vobis autem, Viri eximii ac peritissimi, eundem quod consecrem, causæ me impulerunt variæ.* 1. *Favor vester, quem hactenus à vobis expertus sum, nimirum hunc non possum non reponere reciprocum.* 2. *Candòr, quo vel ea, quæ pro arcanis vendita fuerunt, contribuistis. Hinc gratitudinis tesseram dare fas fuit.* 3. *Stimulus, quo ad opus hoc tum divulgandum authores gnavi extitistis, ac postmodum partum hunc secundum monitis vestris, literisque ea de re hinc inde ad vos transmissis urgere non destitistis. His scilicet non parere inhumanum duxi. Prætereo peritiam & dexteritatem vestram singularem, qua Officinas præ aliis celeberrimas, Chymicisque medicamentis instructissimas fovetis, adeoque Momorum obtrectationi occurrere polletis. Consecro igitur vobis partum hunc secundum, quem animo benevolo iri susceptum spero, quòd sciam partum priorem admodum arrisisse. His valete. Dabam è Musæo Francofurti, Nundinis vernalibus, Anno* 1661.

Augustæ

AVGVSTÆ REIPVBL. FRANCOFVRTENSIS

PRÆTORI, CONSVL. SCABINIS ET CÆTERIS SENATORIBVS,

Dominis Nostris Gratiosissimis.

OFFERIMVS Vobis, Viri Nobiliss. Strenui & Prudentissimi, Patres Conscripti Observandi, quod jam vestrum est, Pharmacopœiam, nempe p. d. Schrœderi Archiatri Vestri per multos annos meritissimi, atque Collegæ nostri desideratissimi. Iure autem meritoque eam nunc hic recusam, & à mendis innumerabilibus labore nostro purgatam, ad pedes vestros deponimus, quod olim jam ante annos XXVII. ab Auctore Vobis sacra facta, & quod sub tutela Vestra in & extra Germaniam multoties passim typis descripta, atque etiam in alias linguas translata, hac verò editione nitida, insigniter limata & perfecta fuerit. Recipite modò sereno vultu & favere nobis pergite. Supremus Archiater D.O.M. Vos, P. C. Venerandi, Patriæ & nobis diutissimè servet. *Francofurti ad Mœnum Kal. Augusti, 1668.*

IOH. DANIEL HORSTIVS, D.

IOH. LVDOVICVS WITZELIVS, D.

INCL. REIP. MOENO-FRANCOFURTANÆ PHARMOCOPOEIS

Salutem.

PHARMACOPOEIAM *quam Schrœderus beatæ memoriæ Collega noster desideratissimus vobis, parentibusve & antecessoribus vestris dedicavit, Vobis pari modo offerimus, ad quod & virtus & humanitas vestra, quibus illis neutiquam ceditis, stimulum dedit. Tu enim* SALZWEDELI *in senio constitutus non remisisti hactenus, nec ad cygneum usque cantum remittes quicquam de industria & cura quoad legitimam pharmacorum præparationem, multò minus de cultu & favore erga illorum auctores; Et tu* DAVTI *vestigia diligenter legis Exercitatissimi* BANSÆ, *hujusque Successoris* MÜLLERI *piè defuncti Pharmacopœiorum antehac eminentium & præclarorum, ut illis te parem ostendas. Nec paucos* GRASERE *paternarum virtutum spargis radios, quin ut totus illis corusces, elabores sedulò. In te verò* SPARRI *genitoris tui Pharmacopæi & Chymici experientissimi p. m. & vultus viget & animus. Vos autem,* HOLTZAPPELIANI *Hæredes, quod Pharmacopolii Paterni curam habeatis solidam faventes gratulamur.* DEVS *Vos omnes & singulos diutissimè servet incolumes.* Francofurti Calend. Augusti, Anno M. DC. LXVIII.

IOANNES DANIEL HORSTIVS, D.

IOANNES LUDOVICUS Wizel / D.

SERENISSIMO PRINCIPI AC DOMINO,

ADOLPHO,

PRINCIPI NASSOVIÆ,

COMITI IN CATZENELENBOGEN,
Vianden, Dietz, & Holzappel, Domino in Beilſtein, Schaumburg, Laurenberg, & Lülsdorff,

DOMINO MEO CLEMENTISSIMO.

PARVVM SERENISSIME PRINCEPS eſt tributum, quod rivuli mari reddunt, obſequio tamen æſtimandum; Æquè exiguum eſt, quo CELSISSIMO SERENITATIS TVÆ NOMINI Pharmacopœiam hanc humili dedicatione inſcribere audeo, conſpicuâ tamen agnitione clementiæ à tot annis, & indelebili memoriâ, multiplicatum, potiſſimùm autem operis præſtantiâ, quo quicquid Pharmaceutica complectitur, non confusâ methodo continetur, unde tantoperè à Philiatris expetitum, totieſque brevi tempore fuit recuſum; in quo denuò expoliendo cùm opera mea fuerit requiſita, quæ potui, præſtiti, non ut limam darem cultiorem, ſed anſam poſteritati excitatæ conatus meos perficiendi. Suſcipe ſerenâ fronte publicum hoc devoti cultus teſtimonium, quod in Theatro mundi in ſinum SERENITATIS TVÆ ſubmiſsè depono: Det Deus integram valetudinem, conſervetque diutiſſimè. *Scribebam Francofurti ad Mœnum, Calendis Septembris, Anno Salutis 1676.*

SERENITATIS TVÆ

Humillimus & devotiſſimus

IOAN. LUDOVICUS WITZELIUS, D.
Reip. Francof. Phyſicus Ordinarius.

REVERENDISSIMO ET SERENISSIMO

PRINCIPI AC DOMINO, DOMINO

AVGVSTO,

POSTVLATO ADMINISTRATORI,

ARCHIEPISCOP. MAGDEBVRGENS. PRIMATI Germaniæ, Duci Saxoniæ, Juliæ, Cliviæ ac Montium, Landgravio Thuringiæ, Marchioni Misniæ, ut & Superioris & Inferioris Lusatiæ, Comiti de Marca, Ravensburg & Barby, Dynastæ in Ravenstein &c.

DOMINO MEO CLEMENTISSIMO SALVTEM ET FELICITATEM!

REVERENDISSIME, SERENISSIME

PRINCEPS,

DOMINE CLEMENTISSIME.

MAGNUS *Serenissimi Ducalis Saxonici stemmatis splendor antiquitatis monumentis celebratus per hujus universi theatrum, ubicunque heroicæ emicant virtutis scintillulæ, coruscat, & apud posteritatem sibi famæ gloriosæ fulsit æternitatem.*

Suspensa sæpè sunt magnarum rerum exordia multis involuta obscuritatibus ac diuturnâ temporum intercapedine obnubilata. AVGVSTISSIMA *Prosapia* SAXONICA V. SOLIS *utramque adimplet domum.*

IMPERATORIÆ *ac* REGIÆ *stirpis hujus ex magnâ* WITTIKINDEA *familiâ Eminentiam ac summam Dignitatem Annales loquuntur. Et si quisquam est, cui hoc non constet, in summâ rerum gestarum ignorationis caligine versatur.*

Plusquam Cimmeriis paganicæ Religionis tenebris discussis singulare Majorum V. in

promovendo Christianæ doctrinæ sincero cultû studium summâ constantiâ conjunctum non suarum tantùm regionum finibus includi potuit, sed longius etiam provectum ad aliorum etiam regnorum oras ac terminos pervenit, quibus in locis seminariis Religionis exstructis, quasi munitissimis fidei arcibus, & aliis gratiosissimis beneficiis immortalia pietatis monumenta posuerunt.

Horum pietatis ingentium Natalium clementissimæ munificentiæ accessit & heroicæ virtutis prompta & expedita alacritas, ut neque omni virtutis genere in togâ, neque in sago scientia rei militaris aut fortitudine tum animi, tum corporis, aut felicitate aut auctoritate cujusquam vel ex antiquis illis Romanis, vel aliis exteris Regibus infracta Magnanimitas fuerit anteponenda.

Eorum res præclarè gestas si oratione terminare conarer, Chorœbi profectò personam induisse viderer, qui maris patentis agitationes certo numero includere conatus est, adeò non admirationem tantùm, sed & humanam exsuperant eloquentiam. Nitent adhuc sub Romanæ Aquilæ custodiâ in Serenissimo Nominis splendore ceræ veteres. Lucent addicentibus auspiciis circumdati fasces ob datam fidem & plus quàm Achillei animi præsentiam.

Hanc Serenissimæ Prosapiæ perexcelsam originem SERENITAS V. *Pervagatâ orbe Europæo suarum magnitudine virtutum æquat, quam morum sanctimoniâ & pacis amore conservat. Heroicas has Naturæ dotes illustrat studium immortalitatis ex rectè rerum administrandarum ratione conjectandum.*

Per SERENITATEM V. *miseris hisce & perturbatis temporibus afflicta Ecclesiæ membra adhuc foventur, & Evangelicæ Religionis hospitium conceditur.*

Ut à SOLIS *in medio Planetarum regiam sibi figentis sedem continuo motû omnia, quæ à Naturâ quoquo modo fundata sunt, valescunt ac robur acquirunt, &* COR DUX *in homine veluti arce aliquâ firmâ pectore munitum inabrupto circulari Vestalis illius sacri ignis, ac influentis Spiritus vitalis motu omnes partes ex æquo vegetat & refocillat. Ita etiam* SERENITAS V. *summis atque imis subditis per Ulysses & Nestores suos nectareos juris & æqui distribuit succos.*

Per SERENITATEM V. *Litterarum domicilia gymnasia ac scholæ florent, eorúmque Professores & alumni honestis ad altiora litterarum & virtutum studia incitantur stipendiis.*

Sub SERENITATIS V. *Clypeo collegium Medicum nostrum faustis ac felicibus gaudet auspiciis, nec minus subditorum tam inquilinorum, quàm extraneorum sanitati ut consulatur, publicas officinas Pharmaceuticas lauto Medicamentorum apparatu instructas sub clementissimâ tutelâ conservat.*

Ecquis tam facundus & tantâ rerum verborúmque copiâ instructus existit, quæ oratio tantæ affluentiæ ubertate decurrens, ut infracti animi magnitudinem, clementiam ac benignitatem TANTI PRINCIPIS *aut copiosè pro dignitate, aut exactè pro veritate, aut ornatè pro gloriâ exornare possit? Non deerunt tamen facundiores, qui* SERENITATEM V. *longè latéque diffusam elegantiore stylo condecorabunt ac seris tradent nepotibus. Ego intereà sacra hæc venerabili silentio colo, ac ingenuo sub pectore heroicas has virtutes potius æstimo, quàm ut immensam harum gloriam impari elogio refringam.*

Magnam SERENITATIS VESTRÆ *in me clementiam, dum servandi* SERENISSIMI DUCALIS *corporis Vestri. Et* SERENISSIMÆ DUCALIS *Familiæ cum* νῦν ἐν ἁγίοις DOMINO DOMINO GOTOFREDO MOEBIO *per duodecim annorum seriem mihi clementißimè demandatum fuerat, si perpendo*

non

perpendo, non possum, quin aliquod devotissimæ observantiæ publicum sistam monumentum.

Hoc igitur quicquid est operis, CLAVEM *scilicet meam* SCHROEDERIANAM, AVGVSTISSIME PRINCEPS, PATER PATRIÆ, *sub benignissimâ* SERENITATIS V. *Tutelâ conceptam, do, dico, dedico, consecro, voto non uno gratiam ejus ac vitam ex humillimo cordis affectu anhelans.*

Supremus beatæ perennitatis arbiter DEVS SERENITATEM V. *Cum totâ* SERENISS. DVCALI *Familiâ ad annos ducat Nestoreos & viribus animi ac corporis sospitet vigentem. Quot annorum numero fit major, tot fiat vegetior. Quot attingit dies, tot novæ felicitatis experiatur incrementa.* Dabam Hall. Saxon. Pridie Idus Ianuarii Anno M. DC. LXXV.

SERENITATIS V.

Cliens Humillimus

FRIDERICUS HOFFMANNUS D.

PRÆFATIO
AD LECTOREM

LECTORI BENEVOLO S.

VILIS admodum pretii, LECTOR BENEVOLE, prioribus seculis MEDICINA habitu incedebat non minus indecenti, quàm incompto; Benedictus Naturæ Parens, ne suæ creaturæ necessitatibus defuisse videretur licet ubique medicamentorum vires destinarit ad Mortalium necessitates, ista tamen non statim in usum accersita fuerunt, vel ob rudem eorum incuriam, vel supinam negligentiam, usque dum infirmitates & primigenia nostræ mortalitatis fomenta ingravescerent, afflictâ corporis humani œconomiâ tum demum supremâ hoc benignitate concessum donum maximi æstimarunt, ad quod tanquam ad sacram anchoram Morborum insultibus obnoxii pro incolumitate ac pristinâ sanitate recuperandâ confugerent. Cùm autem Naturæ tunc inclementiâ hoc divinum MEDICINÆ charisma in profundo adhuc abstrusum detineretur, ac in imis Naturalis Philosophiæ penetralibus oblitesceret, ut difficilis, operosus & molestus ad eam pateret aditus, Priores Nostri à sensibus rerum interpretibus ac nunciis ceu propinquioribus omninò notionibus curationum suarum duxerunt principia. Quarè omni Artis adminiculo posthabito primùm solæ Experientiæ in juvantium levamine & lædentium noxâ fundatæ totum exhauserunt curationum latifundium. Impolitam hanc & incultam nullisque rationum momentis stabilitam cognitionem jejunâ ac crudâ scientiâ conflata Ars consectabatur, non sine stupendis in quàm plurimis animis partis erroribus. Hoc veteres illi animadvertentes, ut rerum Medicarum cognitioni aliquantò propiùs accederent, probabiliora opinionis suæ fundamenta excogitando, miro sanè ingenio externas rerum formas juxtà in subsidium vocarunt, multa in his utilia, sed paulò frigidius & inconditè perscrutati. Primas igitur plantarum facies accuratis & intentis oculis contemplantes, quæ in istis, iis morbis, quibus sese conflictari putarunt, similia experti fuêre, ea omnia ad affectus illius, cum quo remedii forma similitudine convenire videbatur, medelam retulerunt, summo Autore Rerum per has plantarum externas figuras indigitante, quid huic vel illi morbo remedio esset futurum, utpote cui Naturam in germinum fronte opis & remedii iconem insculpere beneficio ac gratioso indultu placuerit. His autem externis impressionibus seu characteribus signaturarum Nomen imponere voluerunt, quarum adminiculo signata & ex his emanantes operationes manifestarentur. Sic plurima flavo colore tincta bili expurgandæ dicata statuerunt, alba pituitæ adsignarunt, nigra atræ bili, quæ rubeo colore prædita hæmorrhagiis accommodarunt, si qua vegetabilia aculeis armata Natura produxit, ad laterum & aliarum partium internarum dolores sedandos Prisci illi, quorum vestigiis & plurimi Nostri seculi adhuc insistunt, idonea esse sibi persuaserunt. Et sic porrò, si quas herbas aliorum Membrorum corporis formam repræsentare viderent, illicò horum etiam Medelam sub harum involucro absconditam esse sibi imaginati sunt. Vnde herbam pulmonariam pulmones repræsentantem Pulmonibus, uvulariam uvulæ faciem gerentem, uvulæ tumoribus, halicacabum vesicæ formam habentem vesicæ etiam affectibus adjudicarunt. Nec satis inventionum. Sunt enim præter hæc & alia sub specie remedii à brutis animantibus mutuata. Hippopotamus Venæ sectionis usum docuit. Ibidi Avi ciconiæ haud absimili Enematum inventionem referunt acceptam. Damæ & cervi Dictamnum venenatis vulneribus salutarem ostenderunt; columbæ verbenam, ciconiæ origanum, rutam mustelæ, serpentes fœniculum, perdices Lauri folia usu celebria fecerunt. Divinationibus præterea, casui, vaticiniis, insomniis & oraculorum

invocatio-

invocationibus non pauca etiam debent Majores Nostri experimenta, ut satis olim in Medicamentorum facultatibus & viribus cognoscendis sudatum sit, necdum tamen satis firmum ac stabile ex his Medendi fundatum est artificium, utpote nullâ ratione subactum, sed fortuitis in tam paganicâ cœcitate concreditum casibus, horum simplicium virtutes nullo multiplicium alterantium circumstantiarum habito respectu easdem semper energias præstituras Empiricis sibi persuadentibus. Certè quidem, priusquam sana Medicina paulatim ætatis adultæ gradus scanderet & progressu ævi novas eundo vires sumeret, & cresceret empirico tantùm modo omnes ferè curationes peractæ fuêre, & Empiricorum societas in tam intolerabilem excrevit arrogantiam & superbiam, ut tantum non sibi totum medendi vendicaret negotium. Longè enim latéque per id tempus Empiria passim sparsa fuit ac diffusa, eâque quilibet urgente necessitate usus fuit, unde Ægyptii graviter decumbentes, attestante Herodoto, ad viarum divortia & publicas vias deposuerunt, Morbi ideam & remedium à prætereuntibus perscrutaturi. Horum sacerdotes, quo Medicamenti genere quis sanitati esset restitutus, hoc simul Memphis in Hephæstio Vulcani & Isidis sacrario affigebant, prout & Græcorum sacerdotes suas observationes in Templorum adytis Apollinis & Æsculapii in Pergamo itidem repositas habuerunt, quas sacerdotes veluti Æsculapii oraculo edocti ægris impertiebantur, nihil enim tunc temporis de Medicinâ litteris consignatum fuerat, sed compitalitia & popularis fuit, usque adeò dum primus Orpheus quædam consignavit, cujus vestigiis inhærentes Hesiodus, Musæus, & Homerus plantas quasdam usu celebres fecêre; Habuerunt verò simplicem tantùm ac nudam quandam herbarum & earum virium notitiam, quam Chiron centaurus & ab eo edocti heroes acceperant, & nonnulla alia empirica Melampodi, Aristæo & Polydæ adsignata. Reliquis autem eodem tempore chirurgia tanquam sensibus propinquior præeminebat, quam Podalyrium & Machaonem in bello Trojano exercuisse suggerit Homerus. Sic pedetentim magnam Veteres torpidâ credulitate seducti Medicinæ accessionem attulisse visi sunt, ut diversæ Medicorum sectæ indè etiam propullulârint. Principiò Empirica, posthinc Methodica, & demum Rationalis. EMPIRICÆ Sectæ, quæ potissimùm apud Ægyptios floruit, Autor fuit Philinus Cous, vel ut alii volunt Acron ille Agrigentinus, qui circà Hippocratis floruit tempora, quem sequuti sunt illustres alii, ut Philistion, Crito, Thessalus, Menodotus, Sextus, Serapion Alexandrinus, Glaucias, nec non Apollonius uterque Antiocheni, Heraclides Tarentinus, & inter Latinos Plinius Secundus & Cornelius Celsus, Medicinam facientes ex nudis eventuum observationibus & usu ac experientiâ probatis remediis stabilitam, unde hæc secta aliis Teretice & Mnemoneutice dicta fuit, rerum rationes reddendas inutiles statuebant, cùm non post rationem Medicina, sed post Medicinam ratio sit inventa. At verò, cùm tam fastidiosi laboris ac tædiosæ operæ Experientias desidiosa posteritas amplius sufferre nollet, de Methodo aliquâ exornandâ cogitatum fuit, cujus ductu omnem curationis viam tutò ac promptissimè ingredi possent, hinc METHODICI prodierunt, suâ quoque peculiari insigniti sectâ, cujus Antistes fuit Themison Laodiceus, hunc sequutus Thessalus, qui eò dementiæ venit, ut pollicitus fuerit totam Artem Medicam sex mensium spatio perfectè aliquem edocturum. Hujus parastatæ fuêre Trallianus, Dionysius, Mnasear, Proclus & Antipater. Hi signis diagnosticis posthabitis, nec causis multùm examinatis in omnium Morborum curatione duo semper observanda esse docuerunt latum scilicet & strictum, ast irrito ac frustraneo ausu. Vniversalibus enim hisce suis hypothesibus immensum quantum freti, has ut communes & universales ad particulares applicari debere secum non pensitantes, evenit, ut, cùm agentia patientibus non ritè applicarent, longè avii à recto curandi tramite evagati sint. In peranci-piti hoc rerum Medicarum statu cùm Experientias homines has præposteras & erraticas naturaliter scire anhelantes causis constabilire & confirmare semper attentarent, Rationem & ex hâc promanantem Logicam rerum quarumlibet naturis & causis pervestigandis peridoneam applicantes, RATIONALIS MEDICINA in lucem suscepta est, quæ apud Cnidios, Rhodios, & Coos magni fuit æstimii, à quibus in Asiam, Græciam & Persiam, imò usquequaque Medici amandati fuêre. Ex Coâ Hippocrates oriundus primus huic sectæ splendorem afflavit, cùm Medicinam Experientiâ stabilitam admodum vacillantem animadverteret, Rationem adjecit. Hunc Artaxerxis Longimani tempore viventem centum & aliquot annos ante Aristotelem persanè est verisimile Rerum Naturas indagandi & explicandi certis ac firmis experimentis confirmatum modum à Democrito fuisse edoctum, quibus confisus vulgatam tunc temporis qualitatum primarum elementalium doctrinam, ut Medicinæ aut insufficientem aut inutilem rejecit, & alia architectonica Naturæ instru-

menta

menta corporalis Philosophiæ beneficio inveniens, tam quæ in macro, quàm microcosmo mutationes occurrunt, accuratissimè exposuit, ut videre est Libro de Priscâ Medicinâ, ubi inquit: Non siccum, neque humidum, neque calidum, neque frigidum, neque aliud quicquam ex his putaverunt hominem lædere, neque aliquo horum homini opus esse opinati, sed quod in unoquoque forte & humanâ Naturâ potentius est, quodque non possit superari, hoc ipsum lædere duxerunt, & hoc auferre quæsiverunt. Fortissimum autem est inter dulcia dulcissimum, inter amara amarissimum, inter acida acidissimum, & in omnibus adeò rebus vigor ipse ac summum. Hæc enim & in homine esse viderunt, & hominem lædere. Inest enim in homine & amarum, & salsum, & dulce, & acidum, & acerbum, & fluidum, & alia infinita, omnigenas facultates habentia copiámque & robur. Atque hæc quidem mixta ac inter se temperata, neque conspicua sunt, neque hominem lædunt. Vbi verò quid horum secretum fuerit, atque ipsum in se ipso fuerit, tunc & conspicuum est & hominem lædit. Et alibi. Non propter calidum simpliciter homines febricitant, sed est amarum & calidum idem, & calidum ac acidum & salsum, ac calidum & alia infinita, & rursus frigidum cum aliis facultatibus conjunctum. Ex quibus patet, summum illum Dictatorem concreta naturalia cognoscendi, illorúmque crasin eruendi meliorem suppeditâsse rationem & modum, Morborum, causarúmque morbificarum exactiorem tradidisse explicationem, in morborum diagnosi & prognosi versatissimum ac judicii acumine toti Medicorum coronæ admirandum. Hanc sectam ulterius excoluerunt Diocles Caristivs, Praxagoras Covs, Herophilus Chalcedonius, Erasistratus Chius, Asclepias & Alii, usque dum tempore Pompeii exolescere cœperit; Sub Antoninis in pristinum claritatis gradum GALENVS voluit restituere. Hic sexcentis post Hippocratem annis nudis Elementorum qualitatibus à Philosophis tum temporis introductis, nunquam & à Nemine adhuc vel ullâ apertâ ratione demonstratis, vel certâ quâdam experientiâ confirmatis, nimium quantum tribuens, Medicam Artem laconicâ brevitate scriptam certa in capita redegit, cujus coryphæi aberrantis vestigiis Arabes ad præcipitia insistentes solas elementares qualitates in Naturæ explicatione, morborum cognitione & curatione aspectantes plus quàm Cimmerias in Medicinam invexerunt tenebras, ut Medicina Nostra tempore Hippocratis instar embryonis fuerit à Divino sene recens exclusa, subtili membrorum adumbratione delineata, quam postmodum veluti partum infirmum Galenus lambendo paulo robustiorem & perfectiorem reddere voluit, ita ut & posteris Mauritanis locum reliquerit minimè angustum suæ etiam segetis messem in horreum Medicum convehendi, qui tamen tanquam infausta sydera & maligna contagia vel multas errorum & absurditatum Myriades in Medicinâ post se traxerunt, & semper ad subscriptionem proni januam inventionis causarum & scientiarum obserârunt. Et sic Ars Nostra olim in circulum ire coacta fuit, dum aliæ intereà culmen attigerunt perfectionis, eò quod Artifices præceptores vocat Hippocrates, per iteratas compilationes, quibus priorum consuunt centones eodem semper incedant habitu decenti minus, quàm requirit primus ille Medicinæ Dictator, dum Artis terminos, quos posuit, promovere jubet industrios Filios. Ecquid aliud sunt complexionum neniæ ac humorum, quàm ingratus cuculi cantus? Non multis enim mortalium quondam curæ cordíque fuit, ut intellectui ab ipsis sensibus & experientiâ manuali ordinatâ & benè conditâ via aperiretur & muniretur, sed omnia vel traditionum caligini vel argumentorum vertigini & turbini, vel casus & experientiæ vagæ & inconditæ undis & plexibus Labyrintheis permissa sunt; cùm tamen, teste Senecâ, ab exemplis naturæ petendæ sint rationes nostræ, non autem ab argumentis nostris & experientiis præposteris aut erraticis subvertendæ naturæ rerum. Natura enim per Naturam explicanda, non verò per rationes evertenda, quæ nisi necessitatibus Naturæ conformes sint, rejiciendæ sunt. Sensum propter rationem relinquere, imbecillitas quædam intellectus est. Vnde Nobilissimus Robertus à Boyle in Experiment. circà varias partes Nitri, quin potius, inquit, in ea studia omni cogitatione incumbendum, ut si minus in cunctis certè quatenus humana mens aspirare possit, ita sentiant, ita sensus suos dicendo explicent homines, quomodo Natura opera sua reapse exequi cernitur, nec acquiescant cassis notionibus & explicationibus rerum, quæ omnia magis involvunt, quibúsque nullam esse subjectam scientiam facilè deprehendet, paulò qui est æquus rerum æstimator. Inconditam hanc & præposteram Naturam explicandi & Morbos curandi rationem à Mauritanis traditam curiosa ingenia cùm amplius æquo animo tolerare non possent, antiquam illam Hippocratico-Hermeticam Democriti & Epicuri vel

potius

potius ipsius Hermetis principiis illustratam Medicinam resuscitarunt, auxiliatrices subministrante Naturâ ejúsque æmulâ Arte pyrotechniæ ope manus. Atque in his Primus quasi glaciem fregit Theophrastus Paracelsus, Ejúsque Reformator acutissimus Iohannes Baptista van HELMONT, Franciscus Baconus de Verulamio Baro, & quos sequuntur alia Nobilissima Angliæ decora Cartesius, Robertus à Boyle, atque alii sanioris Philosophiæ ac Medicinæ cultores, qui Medicinam ac Naturæ scientiam melius non solùm illustrarunt, multis in locis dilatarunt, in aliquibus constrinxerunt, & melius explicarunt, sed & plurimis utilibus auxerunt, decoris medicamentis exornarunt, atque adeò hoc studio plura inertia ac desidiosa Medicorum nostri seculi ingenia à veterno exuscitarunt, prioribus inventis multum lucis, splendoris ac amplitudinis afferentes chymicam pyrotechnicæ Artis beneficio accenderunt facem, Naturam per Naturam non argumentis in mentis conceptibus seu phantasiæ somniis aut vanis ludibriis affabrè factis, sed manuali experientiâ ordinatâ & bene conditâ explicantes, quo factum est, ut Nostra Ars Medica jam locuplete scientiæ supellectili sit ditata. Supremus Rerum Dispensator non totum sese in veterum codices exhausit, quia nostro & futuris seculis quædam etiam reservarit; Nec Antiquorum auctoritas interpellat, Mundi senium & grandævitas pro antiquitate verè habenda sunt teste Bacono, quæ temporibus nostris tribui debent, non juniori ætati Mundi, qualis apud antiquos fuit. Illa enim ætas respectu nostri antiqua & major: respectu Mundi ipsius nova & minor fuit. Quemadmodum enim major rerum notitia & maturius judicium ab homine sene expectandum, quàm à juvene propter experientiam, & rerum, quas vidit, audivit, & cogitavit, varietatem & copiam, eodem modo & à Nostrâ ætate multò majora, quàm à priscis temporibus expectanda, utpote ætate mundi grandiore & infinitis experimentis & observationibus aucta. Doleo à veteribus commendatum & in omnes scholas receptum commistionis Elementorum luridum errorem, tam stupidas absurditates peperisse. Miserandum quantum hæc laxa nugarum somnia mundum hactenus inescarint, inanes ac perniciosas nænias in scholarum nundinis pro scientiâ Medicâ prostituerint; Quid à morborum curationibus ab Antiquis peractis expectandum fuerit? quid aliud sunt quàm sanguisuga, alvi emunctoria & in sterquilinia degenerata? Si examinamus medicamentorum præparationes, usurpationes, Chemiæ notitiâ destituti, & pyrotechniæ laboribus deterriti in vulgaribus substiterunt; si quis igitur ab istiusmodi criminationibus immunis elegantioris & sanioris Medicinæ rationem sibi deligere velit, præviis scilicet Naturalis scientiæ prænotionibus præterquam quod exactissimè instructus esse debeat, quibus naturalium subjectorum, quæ in tribus latitant regnis, natura & crasis scrutanda proponitur, quid sit nimirum, quantum in quolibet lateat, quæ ejus actiones, ad quæ aptum sit; in quâ notitiâ hauriendâ non quæ ab aliis solùm dicta sunt fidem statim adhibent, quæ res sine fundamento est, & in opinionibus tantùm volvitur, sed ipse manum adhibens, Anatomiam, botanicam, & pyrotechniam in subsidium vocet & rerum naturalium potestates manuali, ordinatâ & benè digestâ, non præposterâ aut erraticâ Experientiâ eruet, atque ex eâ axiomata construat, & axiomatibus rursus experimenta nova superinducat, atque hæc Nos demum in hâc Naturæ scientiâ scire sibi persuadeat, quæ dicto modo addiscimus, quâ tum veteres illi in totum fuêre destituti. Præsuppositâ dehinc accuratâ Medendi Methodo, quâ vel ablatis noxiis per medicamenta resolventia, abstersiva & expulsiva, vel additis deficientibus per confortantia & sedativa sanitas indè redit firma ac constans, hoc vel maximè expediet, ut præparationes tam simplicium quàm compositorum medicamentorum ipse ad manus sumat & Arte chemicâ elaboret, si omnibus numeris absolutus Medico-Chemicus esse velit, ex hâc enim Praxi & αὐτοψίᾳ vera nascitur theoria & scientia Medica, cùm tantum sciamus, quantum operamur. Doctrinam mineralogiæ, & quæ alias & perfectum Naturæ mystam spectant, exinde haurire possumus, si qua concretis naturalibus salia ac sulphura sylvestria aliæque exoticæ impuritates ac scoriæ immersæ sunt, per ordinarios processus separare ac segregare discimus, ut inde efficacia ad corporis humani sanitatem remedia conficiantur, quo evenit, ut in istis Medicus curiosus ac circumspectus spem ac fiduciam suam ad morbos expellendos salutari cum effectu ponere queat. Quæ causa est, quòd D. Iohann. Albertus Wimpinæus Electoris Bavariæ Archiater de compos. Medicam. p. m. 46. scribat, cur Nos Medicamenta ipsi conficiamus, multæ sunt & quidem graves causæ, inter quas tres præcipuas enumerare libet. Prima est desiderium in Nobis arcana cognoscendi, cùm enim Philosophiam profiteamur, quæ obscuras rerum causas, Naturas & effecta explicat, ac cum quibus res aliqua symbolum habeat, aut discordet, monstrat, turpissimum fore arbitrati sumus, si aliquid eorum ignoremus, quorum cognitio maximè ad Philosophiam pertineat. Cujusmodi sunt metalla, mineralia, lapides, animalia & cætera pro-

ducta. At si quis est, qui horum Naturam se perspexisse affirmare ausit, ac nesciat, ex quibus & quot rebus ista constent, quòd cùm nunquam cognoscatur sine totius in partes essentiales analysi non verbali, sed reali: hæcq; opera tantùm pyrotechniæ adminiculo perficiantur, patet ipsum Medicum per ignem Naturas rerum explorare debere, ne, si aliis credere cogatur, quibus, & qualibus utatur, ignoret, quod sanè turpissimum illi foret, cùm in Medico ab Hippocrate scientia desideretur, opinio verò damnetur. Quibus annuit D. Paulus Renealmus in præfat. suarum observat. Etsi, inquiens, Medici antiqui servos admiserint in radicibus evellendis, cataplasmasi adhibendis, clysteribus injiciendis, nunquam tamen delectui Medicamentorum aciem intendere, eorúmque compositioni manum admovere sunt dedignati, rapuerunt in sui admirationem omnium animos. Idem in eâdem præfat. l. c. Dum, inquit, cognitionem medicamentorum, præparationem & administrationem aliis committimus, nihil in Arte nostrâ observare possumus certi, nil præstare boni, siquidem quo tempore Pharmacia à quibusdam Medicis fuit neglecta, in pejus omnia ruere, invecta pro veris succedanea, tandémque pro succedaneis ea, quæ Pharmacopœi aut eorum servi nobis obtendunt solo servato nomine. Repertis igitur jam veræ Medicinæ epulis, hi oblectantur etiamnum glandibus, qui contrà existimatione suam Pharmacopœjæ Medico-Chemicæ studium putant, quasi ipsis esset probrosum & illiberale, cùm tamen, uti jam monuimus, cujusvis Medici feliciori praxi inde consulitur, si ad Opera Pharmaceutica ipse manus adhibens Medicamenta propria suis ægrotis distribuat, atque si aliis omnia commiserit. Vnde ipse Galenus Libr. VI. Meth. Medend. cap. 2. fateri cogitur, dum scribit: Vera methodus potest vel nunc etiam post tot tantósque Medicos non solùm meliora Medicamenta; quàm prius fuêre, sed etiam universum curationis Modum invenire. Idem Libr. V. l. c. cap. 10. pergit: Ne labora, inquiunt, sunt enim inventa; Atque haud scio, an rectè, aut an omnia: fieri enim potest, ut vel ex dexteriorum notâ quædam inventa sint, potiora inventa non sint: vel ut, quæ inventa esse videantur, etiam ipsa sint Mala. Idem l. c. Libr. XIV. cap. 17. Qui verò parum sunt prudentes, ii nihil prætereà inveniunt, etiamsi totâ vitâ infinitos Artis effectus conspexerint. Plurima namque inveniuntur, quæ apud Majores nostros non fuêre inventa. Vanum igitur est credere Medicinæ sicut & aliarum artium perfectionem eò pervenisse, ut per tot temporum ac seculorum mutationes nihil in eâ immutandum, nihil corrigendum, nihilque addendum aut demendum objiciatur. Absit, ut credamus, in veterum pectoribus Medicinam fuisse consummatam, quia in abysso multiplicata nunquam exhauriri potest. Petræus in Nosolog. Hermetic. Hisce ipsa etiam suffragatur Experientia, si examinaverimus Antiquorum præparationes nobiliores vegetabilium, animalium, mineralium, videbimus, quàm pessimè sint constitutæ, in primis in mineralibus ac metallis, adeò, ut absque ullâ præparatione aut separatione puri ab impuro in usum Medicum traxerint, ídque non ab infimi subsellii sed Principibus Artis factum est. Avicenna libr. 2. tr. 2. cap. 49. Dum de internis Arsenici viribus scribit: Datur Arsenicum ad potandum inflatis cum hydromelle, & assumitur cum gummi Pini ad tussim antiquam & sputum saniei & sanguinis, & quandoque ponitur in pilulis, quæ sunt ad asthma. Galenus Arsenicum cum galbano suffitu attractum tussientibus præscribit. Et Bæsdorpius Medicus CAROLO V. Imperatori hydropico æs ustum vel spumam æris in substantia ad drachmam unam cum Melle obtulit, cujus usum licet admodum simplicem ac periculosum, IACCHINVS tamen vel maximè approbat. Cujusmodi præparationes ex Antimonio, Vitriolo, Mercurio aliísque metallis & mineralibus passim in veterum Medicorum voluminibus satis crudè tractatæ occurrunt, quarum ulteriorem enarrationem nec pagina, nec loci ratio, nec temporis angustia admittunt. Pro omnibus sit Thomas Mouffettus in dialogo suo Apologetico p. 39. O infelicem, inquiens, Principum conditionem! qui corpora sua hujusmodi impuritatibus hospitia vel potius sepulchra præbent. Hisce igitur ita sese habentibus, quis fruge repertâ glandibus amplius vesci vellet, tam artificiosè à Chemico-Medicis præparatis moderno tempore prostantibus elegantissimis Remediis; In quibus facem primus prætulit Antesignanus & fidelis hodegeta EXCELLENTISSIMVS DOMINVS IOHANNES SCHROEDERVS in suâ PHARMACOPOEIA MEDICO-CHEMICA; Qui in hoc non satis laudandus, quòd posteris lampada tradere, & igniculis sui studii Aliorum animos accendere voluerit, ut Ejus vestigiis insistentes eadem consectati sint, licet hoc tantùm in IPSO desiderandum, quod utut fuit VIR acutissimi judicii, multijugæ eruditionis & Experientiæ, (ut assolet,) nimis credulus, fumivendulis multum fidens, non paucis ab his communicatis processibus partim ænigmaticè, partim verò tumultuosè ac incompletè, ut œdipo maximâ ex parte opus habeant, quàm ut ab expertissimo etiam Chemico juxtà teno-

rem

rem traditum elaborari possent, in hâc PHARMACOPOEIA descriptis operam suam locare voluerit, quin chartæ, sibi, & posteris pepercerit. Hæc commissa, quotquot fuerint, indè emanasse puto, quòd ex infelicitate sui temporis talem scientiæ Chemicæ facem videre non potuerit, qualem nostrâ ætate summa industria inquirendi cultro Chemico interiora corporum latibula prioribus incognita suprà laudatorum CL. HELMONTII, BACONI BARONIS de VERVLAMIO, ROBERTI à BOYLE & aliorum accendit, si huc usque vixisset, nullum dubium, quin ultrò suos emendasset errores. Hinc evenit, ut à Magnæ auctoritatis & Experientiæ VIRIS, in primis beato D. D. IOHANNE MICHAELIS octo jam retrò annis, dum adhuc in vivis esset, impulsus, præsentem CLAVEM SCHROEDERIANAM PHARMACEVTICAM fabricari coactus fuerim, seu ANIMADVERSIONES cum ANNOTATIONIBVS in PHARMACOPOEIAM SCHROEDERIANAM, Baconianis, Cartesianis, & Helmontianis Principiis illustratam & D. D. IOHANNIS MICHAELIS νῦν ἐν ἁγίοις & aliorum Medicorum Nostri seculi Principum arcanis concinnatam in quâ Medicamentorum simplicium tam exoticorum, quàm vernaculorum, & Compositorum ex REGNO MINERALI, VEGETABILI, & ANIMALI desumptorum Natura, origo & genuinæ præparationes cum eorum virtutibus & Vsu demonstrantur, & declarantur, cum annexo THESAVRO PHARMACEVTICO MEDICORVM Nostri seculi Principum. In hâc CLAVE, eâ, quâ potui, brevitate Errata DNI AVTORIS correxi, incompleta supplevi, obscura enucleavi, quæ dubia exposui, quæque contra Rationem & Experientiam ac potissimùm Mechanicam Chemicam occurrunt, emendatis, operosioribus Medicamentorum compositionibus oppugnavi. Hîc, LECTOR BENEVOLE, non parùm certè miraberis, quid causæ fuerit, quòd posthabitâ Veterum Auctoritate FRANCISCVM BACONVM BARONEM de VERVLAMIO, CARTESIVM, & HELMONTIVM in scenam produxerim, ac illorum Principiis præsentem CLAVEM SCHROEDERIANAM concinnaverim. At desines mirari, si Meus hic qualiscunque labor Tibi manifestum faciet, quàm necessaria sit illi, qui istiusmodi Opus elaborandum subire velit, Ars Pyrotechnica, nisi per insuetas ac cœcas latrices Chemiæ semitas sine duce hinc inde vagans in errores abripi velit absurdissimos, huic dicti HEROES mecum fuêre addictissimi, cujus adminiculo purum ab impuro separare, concreta naturalia cultro Chemico dividere, & internos eorum recessus probè perscrutari allaborarunt, quo factum, ut curiosa Naturam explicandi per Naturam firmis rationibus & experimentis ordinatis ac digestis stabilita dogmata in Chemicis tradiderint, iisque innixi, vulgarem elementarium qualitatum doctrinam rejecerint, & Naturæ Minimorum variè conformatorum corporum compositionem ingredientium, indéque ortarum sensualium qualitatum, ACIDI scilicet & ALKALI, aliarúmque specificarum proprietatum beneficio ex Hippocrate summo illo Medicinæ Dictatore Rerum Naturalium essentias ac vires exposuerint. Horum vestigiis Ego hoc in opere insistens sanctè unà contestor, Me hoc ipso venerandæ Antiquitati Nuncium non remisisse, sed Eam, ubi non dissentanea sanæ Rationi & Experientiæ deprehendi, dignâ etiam veneratione prosequutum fuisse. Nec mihi porrò vitio vertetur, si quandoque Recentiorum quorundam Auctoritatem, imprimis, ubi impertinenter nonnunquam falsos processus pro veris venditarunt, non adeò honorificè semper ac ubique tractaverim, cùm veritatem omnium auctoritati vel existimationi antehabendam esse duxerim. Nam si illorum falsæ opinioni diutiùs subscriberemus, Nobis etiam posteritas labem sinistri judicii & contemptus affricaret. Si tamen & ipse præter omnem spem & expectationem non in omnibus hoc ipso in Opere veritati, prout deberet, litavero; Et Me aliquid humani passum fuisse, arbitraberis, cùm in Magnis voluisse satis sit. In Processibus DOMINI SCHROEDERI ac aliis traditis chemicis examinandis, quæ impolita expolivi, quæ falsa abjeci, quæ malè tradita subverti, quæ mutila, de Meis substitui, nihil eorum subticendo, quæ pyrotechnicæ Artis & praxeos continuatione per aliquot viginti annos sui adsequutus. Omnia verò & singula, quantum possibile visum fuit, debitè confirmavi. Nec intereà EXCELLENTISSIMI Dn. D. IOHANNIS MICHAELIS p. m. & Aliorum Medicorum Dom. Dn. GVERNERI ROLFINCKII, D. D. BALTHASARIS GLASSII, D. D. DIETERICI, CL. ZVVELFERI, CL. TACHENII, D. D. TACKII &c. intermortua est memoria, qui Me plurimum in hoc opere partim juvarunt, partim suis Arcanis hanc CLAVEM Meam collocupletarunt; Exoticorum ac Curiosiorum tam ex Regno minerali, quàm vegetabili & animali desumptorum historias suis locis accommodatas debeo IOHANNI de LAET, FERDINANDO IMPERATO, FRANCISCO HERNANDETZ, IACOBO BONTIO,

(**) 2 OLAO

OLAO WORMIO & Aliis quos index infrà designabit. Ad THESAURUM PHARMACEUTICUM Medicorum Nostri seculi Principum annectendum solicitavit BACONUS BARO de VERULAMIO MEDICINAS AUTHENTICAS & POSITIVAS desiderans De Augment. scient. Libr. IV. p. m. 107. 108. De cætero, libet hic cum CL. ZUVELFERI verbis receptui canere; Nil quicquam ME movebunt acerba & ignominiosa Cavillatorum quorundam dicta vel scripta, quisquis enim exactè & intimiùs omnia penficulaverit, non poterit aliter, quin veritati adstipuletur, mihique, qui in omnibus illam ducem sequor, vel invitus suum det calculum. Sigillatim nec ME tangent cavillationes indignantium Nonnullorum Medicorum, qui grande nefas esse putabunt, à conceptis semel erroribus vel latum unguem recedere, vel Meliora sequi, quibus tamen imperitiam suam palam facient potius, quàm ut Nomini Meo vim tantillam sint illaturi, quorum injurias & nefandos insultus ipsâ veritate propugnatrice propulsabo. Intereà de Sanioris Medicinæ Doctoribus Experientissimis amplam hanc spem concipio, quòd veritatem avidè sint suscepturi, qui & certò sibi persuadeant, Me nil nisi vera tentata & experta huic Operi inseruisse. Hisce TE, BENEVOLE LECTOR, Divinæ commendo Tutelæ, Me autem Tuo favori ac studiis. Vale. Faxit Divina Clementia, ut omnia cedant in Nominis sui gloriam, Proximi sanitatem & Nostri emolumentum.

Hall. Saxon. è Nostro Musæo Pridie Idus Ianuarii. A. O. S. M. DC. LXXV.

FRIDERICUS HOFFMANNUS D.

VIRO

VIRO CLARISSIMO ET EXCELLENTISSIMO

D^{NO} IOHANNI SCHRÖDERO,

MEDIC. D. ET REIP. FRANCOFVRTENSIS AD Mœnum Medico ordinario, Cognato suo Dilectissimo,

PHARMACOPOEIAM

MEDICO-CHYMICAM

Tertiùm edendi.

Congratulatur

IOHANNES Barckhausen/ I.V.D.

Consiliarivs Lippiacvs.

Quos Patriæ & Sophiæ studium commune, Schrœdere,
Et Sanguinis cognatio conjunxerat:
Diversum studium jam separat; & fabricavit
Apollo Te Medicum bonum & Botanicum:
Nam quas herbarum virtutes Thessalus olim
Chiron suo labore magnó repperit,
Quasque Dioscorides doctissimus, Hippocratesque
Acutus, & Galenus expertissimus,
Excoluère suo studio, atque Ægyptius Hermes
Extraxit acriore diligentiâ,
Quasque Theophrastus gelidis in Teutonis oris
Resuscitavit maximis laboribus,
Hæc, Cognate, tuo complecteris omnia Libro,
Tuaque mentis expolis acumine,
Sed me legiferi spaciosa volumina juris
Mea manu Fortuna jussit volvere.
Hinc almæ miserum me pacis nescia turba,
Ferè indies (eheu) vexat, atterit, enecat.
Principium in Excelsis aulis quàm turpiter alter
Me criminatur, atque mox vult perditum:
Alter me laudat, scriptis & voce celebrat
Meum laborem, meque servatum cupit.
Haecce ferenda mihi sors est: nàm multat uterque
Pro honore maximo me onere gravissimo.
Cunctorum tibi conciliat decus atque favorem
Phœbus, sibique te collocat proximum.
Gratulor ergo Tibi, Phœbi doctissima proles,
Et ego meam sortem feram placidissimè,
Atque tuum librum si carpet Zoilus ore,
Suo maligno, Tu feras quoque placidè.
Nam cùm carpit ὄνος, non est onus hoc, sed honos est,
Et magna res est ab optimis laudarier.

Fossile, Planta, Animal, quî sint adhibenda fugandis
Morbis, fasciculo, Docte Schrœdere, doces,
Namque Metallifera hæc quicquid producit alitque,
Quicquid & abscondit terra benigna, refers.
Atque adeò luces noctesque laboribus urges,
Tradas quæ populo, quæ bona grata Deo.
Macte ergo, macte ægri perge juvare salutem:
Gratus es hinc ægris: gratus es hinc Medicis.

Gratulatur

Petrvs de Spina, Doct. Phys. Ord. Reip. F.F.

An tandem prodit tua, mi Schroedere*, tot annis*
Optata à tantis Pharmacopoea*, viris?*
An tandem prodit, quæ trux Libitina tenetur,
Quâ leviore Charon cogitur ire rate?
O bene! in humano stabulantia corpore monstra
Nunc digito poterunt liberiore premi.
Nuncquod Arabs Grajus, Gallusque, Iber atque Latinus.
Continet, hoc uni vis tuo inesse libro.
Perge Machaoniæ modo sic prodesse palestræ.
Æternum nomen Phœbus Apollo dicat.

Cl. Dn. Affini suo gratulabundus deproperabat

LVDOV. von Hörnigk/ V. I. Med. & Phil. D. simulque Com. Pal. Cæs. & Phys. Ordinar. Francof.

Excellentissimo Viro, Medico Experientissimo

D. D. IOANNI SCHROEDERO,

Amico & Fautori magno.

ECce! Machaoniam quicunque fideliter artem
Exercet, studiis amplificatque suis:
Ille mihi gemino condignus honore videtur,
Laurea cui duplex impediatque caput.
Hoc, Schrœdere facis! Nostram tu perficis artem
Usu, tu Scriptis condecorasque bonis.
Ergo mihi geminis venerandus honoribus exis,
Cum duplicique tuus laude triumphus erit.
Perge novis partam Scriptis extendere famam!
Non amat ignavos gloria magna viros.
Præmia sunt gnavis, & certa laboribus. Hac te,
Ut celebri clarus laude ferare, juvent.
Fallor? an ut Medicis jam proderit usibus, auctam
Sic reddet famam, quem dabis, ille liber.
Egregius labor iste tuus? Tu dignus es autor,
Quem Medicus, quem tunc Pharmacopœus amet.

Francofurt. in Nundinis Autum. M. DC. XLI.

Novi & elegantis operis Editionem,
cum affectu, congratulabatur

JOH. PETRVS LOTICHIVS, D. Medicus,
Acad. Marpurg. Prof. P. L.

Encomium Medicinæ Sacrum.

DEus ipse, ait Sirachus,
Medicum creavit; axe
Medicina traxit ortum:
Nebuloque non honestus
Sapiensque temnit illam.
Macrocosmus iste totus
Medicina officina JOVÆ *est;*
Chymica officina mundi
Polydædala officina est.
Medicina nota Adamo
Fuit, idque teste Mose;
Quia nomina ipse cunctis
Dedit apta rebus, atque
Medicum fuisse Mosen,
Tibi testis arbor, à qua
Aqua amara facta dulcis.
Locus ipse Mara testis.
Medicos sua Iosephum
Habuisse constat aula.
Salomonidique *Regi.*
Medicina nota tota
Medicina tota nota.
Animantia ille cuncta,
Vegetabilesque plantas
Bene novit, annotavit,
Meminitque cuncta ad unguem;
Docuitque cuncta ad bilum
Medicum fuisse Elisam
Sale facta aqua salubres;
Colocynthides agrestes,
Colocynthides amara
Quia dulcuere, Elisa
Tibi testis est farina.
Medicum fuisse Esaiam
Palatha illa testis; ulcus
Quia sanat Ezechia.
Medicum fuisse Paulum,
Tibi testis ipse Paulus;
Stomacho hicce langu[e]nti
Modico mero medetur.
Medicum fuisse Lucam,
Tibi testis ipse Paulus.
Genius comes Tobiæ
Medicus fuit Raphaël,
Oculos Patris Tobiæ
Quia felle piscis ungit.
Medicatur atque corde &
Fugat hepate Asmodæum.
Nihil honore majus
Sacra prodidere quicquam;
Nihil hoc honore majus
Quoque continent profana:
Medicum quod Israëlis
Vocat ipse se IEHOVA:
Medicum quod haudque IESVS
Dubitat vocare sese.
Nihil hoc honore majus
Sacra prodidere quicquam;
Nihil hoc honore majus
Quoque continent profana.
Tibi gratulor proinde,
Mihi gaudeo, quod edis
Lepidum novum huncce librum,
Medicum novum huncce librum,
Chymicum novum huncce librum, ô!
Cerebellulum Minervæ es,
Et es osculum Suadæ,
Es Apollinisque mysta!
Tibi gratulor proinde,
Mihi gaudeo, Ioannes.

EPIGRAMMA AD EVNDEM.

FOssilia & Plantas, Animalia denique cuncta
Usu pro Medico digeris & Chymico,
Ut studii immensi est infinitique laboris:
Sic opus immensæ hoc utilitatis erit.

Ita censeo, ita auguror

IOANN. SEBASTIANVS BLOSIVS *Phil. & Med. D. Reipubl. Ulmens. poliat. & P. P.*

AD EXCELLENTISSIMVM AVTOREM,

Amicum plurimùm Honorandum.

TROCAHICI.

DÆdalæ Scrutator indefesse rerum plurium,
Millies formantis ac versantis actus Scenicos
Artis, orbis cui ministrat cuncta totus largiter,
Morbidis salubritatem quo afferas mortalibus:
Unicum quem clamat esse civium gratissimum.
Pergamus cum Co, suos post maximos Antistites,
Quem simul suo cupit tenere contubernio
Africa gens Maura terra non medentium ultima,
Et simul suo gregi adscribit Senex Ægyptius,
Quémque Teuto, Gallus, Anglus cum Trionis septima
Subdito, certante voto, deperibant; Finnone
Docte Vir, Schrœdere, quem non tangit incantatio,
Seculi

Seculi abhorrentis illa, Trismegistus quæ senex,
Quæ vel accuratior recentium ætas addidit
Spargyrum, eruditiori dissecandi pharmaca
Arte, macte perge, non de more proletarii
Ordinis medentium, Soli Tharicho, carnibus
Post procul mensam abjici jussis, petentes pascier,
Et bonam artem qui ligant cum circinationibus
Obsita subscudibus rotæ molari polline.
Cumque crateis valiscis, farri condisque alveis.
Hoc enim nisi accipis Viri Sophi præconium;
Hoc adempto perstrepis ceu naufragæ navis leve
Undiquaque aplustre, cantilena Salgamarium es.

ANTON. BOXBARTERUS, D. Phys. Ord. Vlm.

E*St locus in pratis, quà se Tithonia Conjux*
Mane novo roseis explicuit radiis,
Atque ubi se multum Scarabæa *propago recepit*
Ludere ad apricum Solis, ab axe jubar.
Lusus erat varius, viridi nec inutilis herbæ,
Quæ solet hoc semper crescere multa loco.
Huc etiam horrifero sese Phlegethontis *ab Antro.*
(Credere quis posset?) Turba ministra tulit.
Prima hic Gorgoneis Alecto *infecta venenis*
Venit, Tisyphone *quam comitata fuit.*
Tertia non segnis venit properantibus alis
Dira Megæra *gravi congeminata malo.*
Ventosa incipiunt subito crepitacula linguæ
Exerere, & de se non nisi magna loqui.
Gloria prima fuit Furiarum, *& Gloria summa,*
De vitiis magnum tollere laudis opus.
Quomodo Myriadas morborum *eduxerit Orco*
Qualibet, inque homines fuderit omne malum:
Pestiferam *hæc jactat* tabem, *immedicabile damnum,*
Hydropem *dirum hæc*, *horriferamque* febrim.
Horriferam febrim, *qui morbos ab orbe creato*
Corpus in humanum sævior usque furit.
His & Erysipelas, Phagedæna, Elephantiasisque,
Atque dysenteriæ *fluxus, &* hexis *atrox.*
Arthritis, *raptaque* Epilepsia *Mentis, &* horror
Cordis pleuritis, cœliacusque *dolor.*
Cuncta hæc Eumenidum *diffusa è pyxide damna*
Humanum incipiunt sollicitare genus.
Gloria quam vana hæc, jactantiaque improba multos
Strinxerit, inferni lurida turba probant.
Et phlegetontææ gaudent his dotibus undæ:
Gaudete in nihilum gaudia vestra cadent.
Ille Berillæo tandem miserabile Tauro
Mutigat, Eumenidum cui fera dona placent.
Tandem ubi jam morbos alios, & plura malorum
Pergebant Furiæ *commemorare truces.*
*Ecce,*novus *subito per apertas* fibilus *auras,*
Per nemus & virides sponte susurrat agros.
Anne volucris *erat? sed cur fera cornua frontem*
Armabant? Taurus non erat, ales erat.
Num tibi cervina sunt cornua cognita frontis?
Hoc etiam huic cernis cornua acuta *modo.*
Hoc monstro viso, Furias *stupor omnis habebat;*
Corripiunt celerem per nemus omne fugam.
Cervus at elatus *naturæ viribus audax,*
Cœleste aggreditur nobilis Artis opus.
Humana at constent illustria commoda vitæ,
Corpus & ut possit, mensque valere diu:
Pharmaca componit *grata &* Medicamina *Divûm,*
Et quibus è Mundo damna fugare queat,
Corporis è latebris Pestem depellere tentant?

Protinus è venis pestile virus abit.
Sic age, si Schrœdere *tibi hinc nomenque decusque*
Crescit, & æternum famæ superstes erit.
Et verè inceptis volitare per ora virorum,
Portior & Stygius pauper inopsque jacet.

Hoc honoris & amoris ergò votum accinit

IOHANN. TILEMANNUS, *D. & Med. Prof. Ord. Marpurg.*

Ad Doctissimum Virum

Dn. IOHANNEM SCHROEDERUM, Medicinæ Doctorem, fratris filium.

I*Ngenii profers dotes, ostendis & artem,*
Herbarum Vires tradere, quando studes.
Dumque Metallorum naturas ordine tractas,
Abdita quæ multis multa patere facis.
Hinc poterunt rectè varios sanare dolores,
Hinc herbas morbis rectè adhibere scient.
Hoc Agnate modo clarissime perge, sequentur
Perdulces fructus, præmia, fama, decus.
Non inhonorus eris non deficiente crumenâ
Assiduâ passim dote celebris eris.

GEORG. SCHROEDERUS, Reip. Salis Vflenianæ Consul, Authoris Patruus.

E*X scriptis* Schrœdere *tuis, cùm vidit Apollo*
Ingenii dotes, mentis miratus acumen,
Dixit, æternâ jubeo dignissima cedro;
Quicquid enim occuluere alii, hoc ipsum omne revelat;
Naturæque aperit mirâ brevitate recessus,
Conclusumque tenet recto rerum ordine junctim.
Quicquid habent Arabum clarissima lumina, Crinas,
Almansor, Mesues, Avicenna, Salemnia, Zocha.
Quicquid & Hippocrates, Mithridates, quicquid & Hermes,
Quicquid & Euclides, quid Chiron, quidque Machaon.
Quicquid & Hartmannus, quicquid Sennertus acutus,
Crollius, ac alii Chymico splendore corusci,
Quorum indefessos est admirata labores,
Hoc nostro fœcunda parens Germania seclo.
Quicquid habent, inquit, sparsim, congessit in unum.
Atque suas Lachesis leges indagine mentis
Solerti sanxit, pulsâ formidine fati:
Hæc fando, æterno ditavit marmore nomen.
Ergò mihi vivas nostræ pars altera vitæ
Faucibus ex orci quam tu, Schrœdere, reduxit,
Vive tibique tuis, totumque virefce per orbem.

Meritæ gratitudinis & amoris monumentum posuit Mœno Francofurti

IOANNES GVILIELMVS Hochstatt/ *D. Phys. Ord. ibidem.*

Ad Clarissimum & Doctissimum

Dn. IOHANNEM SCHROEDERVM, Med. D. præstantissimum, denuò suam Pharmacopœiam edentem

Anagrammata tria.

I.

Ὁ Ἰωάννης Σχροίδερος.
Ἀναγραμματικῶς:
Δὴν νοῖς χαῖς ἔῤῥωσο.

NAί σε τὸν ἰατρὸν πολυίδρεια ΣΧΡΟΪΔΕΡΕ, εἶναι
Σοῦ τόδε μαρτυρέει, βίβλιον ἀτρεκέως.
Ἄνθον γὰρ χόρτων καὶ κάρπων, ἠδὲ μετάλλων
Ἰατροῖς φαίνει φάρμακα πάντα σοφοῖς.
ΔΗΝ οὖν ΝΟΪΣ ἜῬΡΩΣΟ ΧΟΪΣ, ἠδ' ἀτυχεῖ αἰεὶ,
Ὅππως ἰᾶσθαι ἀσθενοῦ ἄνδρα δύνη.

II.

Iohannes Schrœderus Vslenìensis Medicinæ Doctor.

Ἀνάγρ.

Chare doctis Medicis, anne venis? Visn'? odore flores.

C*Hare* vir, & Doctis Medicis *celeberrime* Doctor
Anne Venis *clarus Martis & artis ope?*
Mars medicum te coluit quondam? at nobilis ars nunc
Te laudis titulo nobiliore beat.
Idque opus hoc medicum probat: En Vnvs, *Ne perite*
Omnia, quæ Medicis sunt meditanda viris.
Hinc celebris Medicus meritò nunc plaudis & audis,
Et scripti Flores *hujus* Odore *tui.*

III.

Iohannes Schrœderus Vslenianus Medicinæ Doctor.

Ἀνάγρ.

En es, sicut rosa odora, nunc in Medica flores: indue.

E*N de rosis dum scribis, atque floribus,*
Schrœdere Doctor, cæteris,
Es *Literatis omnibus* Sicvt Rosa
Odora *in horto florido.*
Et nvnc in *arte* Medica *ubique nomine*
Flores *tuo clarissimo.*
Sic perge libros scribere, & sic Indve
Scriptis tuis doctissimis
Celebre nomen atque talem gloriam,
Quæ apud futuros posteros
Florebit & tibi virebit splendidè,
Dum terra picta gramine
Virebit, atque floribus vernalibus
Ornabit hortos fertiles.

Iohannes Loofherus Florimontanus, Pastor Vflensis, & Superintendens Generalis in Comitatu Lippiaco F.

H*Erbis; non verbis, Medicorum est, pellere morbos.*
Verbis; non herbis, stolidorum est, credere corpus
Curandum! ergo abeant, procul atque facessant,
Et vetulæ, & lamiæ, & varium genus impostorum
Vanidicum, indoctum, quos pro medicamine verba
Protrusisse juvat, credo, Cacodæmone fratos,
Aut Erebi furiis comitatos, pellere morbos
Carminibus Circes tentantes, murmure cantus
Thessalici, orantes Erebonque Hecatenque Chaontaque:
Absint, longè absint, procul hinc: procul inde facessant!
Herbis; non verbis curantur corporis artus:
Herbis; non verbis fiunt medicamina vitæ:
Herbis; non verbis fiunt unguenta saluti:
Herbis; non verbis redeunt in corpora vires.
Ergo hinc longè abeant, procul hinc; procul inde facessant.
Verbis; non herbis qui curant corporis artus:
Verbis; non herbis quærunt medicamina vitæ:
Verbis; non herbis faciunt unguenta saluti:
Verbis; non herbis reparant in pristina vires.
Ergo suis cessent verbis Medicaster Apella:
Clamosus Stentor! cesset furiosus Agyrtes!
Herbis; non verbis cunctis propino salutem.

M. Antonivs Itterus, Gymnas. Francofurt. P. t. Pr. Primarius.

Anagrammatismus.

IOANNES SCHROEDERVS Medicinæ Doctor.

ERIS COVS, SIC ORNANTE DEO In Re Medica.

A*Lter* Eris *Schrœdere* Covs, Sic *nomina reddunt,*
Scripta probant Ornante Deo (*quæ gloria major Esse potest?*) *te* In Re *Medica. Concertet hirundo*
Cygno aut hœdus equo, si contentur tua scripta
Rodere Livor *edax, Momusve asinus, sua norint*
Crimina fœda prius; quid enim concertet hirundo
Cygnis, aut facere tremulis forte artubus hœdus
Consimile in cursu poterit quam fortis equi vis?

Pharmacopœam Medico Chymicam Excellentissimi & Experientissimi Viri Dn. D. Schrœderi anagrammate hoc extemporaneo condecorare lubens & meritò volui Francof. 8. (18.) Sept. anno 1641.

BALTHASAR STVTENIVS, Medicus Bilfeld.

N*On nobis solùm nati sumus (optimus inter*
Romanos Cicero monuit) sed vindicat ortus.
Patria mox nostri partem, partemque Parentes
Partem fidus amor quos nobis junxit, Amici.
Et velut in terris, quæ progignuntur, ad usum.
Provenium hominum; sic magnus Conditor orbis
Ob genus humanum mortales condidit ipsos,

Alter

Alter ut alterius poſſet relevare labores.
Quò nos ergo parens ducit natura, ſequamur,
Omnibus officiis mutuò prodeſſe, hominúmque
Inter nos homines ſtudium, nunc artibus ipſis,
Nunc operâ, noſtriſque bonis vincere parati.
Hoc monitum obſervans, Clariſſimus arte medendi
Schrœderus, *verbis, factis, ſcriptiſque ſaluti*
Proſpicit ægrorum: teſtatur id optima praxis,
Teſtatur medicum, quod nobis arte volumen,
Conſcriptum dederat magna: nunc auctius ipſum
Cùm videat lucem, meritò lætamur & illi.
Qui dedit, immenſas pro tanto munere grates
Solvimus, atque ſuam multos producat ad annos
Neſtoris, optamus vitam, quo præmia digna.
Accipiat ſtudio, multumque ſalubria dictans.
Pluribus auxilium præſtet, vel præbeat Orbi
Exemplum, mutuo potius vigiletur ut ægris
Conſenſu, in partes quàm divellamur iniquè.

f.

IOANN. PFAVTZ. D.

Excellentiſſimo Domino

FREDERICO HOFFMANNO.

A*Nnoſa quid non invenit novi dies?*
Ætas priori clara ſeculo tulit
Feliciores, mox datura poſteros,
Si qui futuri, non minus celebres ſuis.
Auditu fulgent non prius medicamina,
Miſſis culullis vivitur parco benè,
Et indies meliora meditatur focus.
Hoc fonte derivata mille commoda,
Ceu copiæ cornu, fluunt in publicum.
Tua novit humanos in uſus cogere
Arcana regni gnavitas tricorporis.
Non tuta merces invido ſilentio;
Stellis honorem nominis jungis Tui,
Nobis, magiſque hinc poſteris laudaberis,
Qui ſacra naturæ fideli interprete
Flammâ, vel ipsâ traditâ clavi, doces.

Sic ex animo gratulatur, & ut pluribus artem medicam juvet ac exornet, vovet

GEORG. WOLFFGANGVS WEDELIVS, *D.P.P.*
Medicus Ducalis Saxonicus, & h.t.
Academiæ Salanæ Rector.

I. B!

Fata Hygeæ creſcentis ad Illuſtriſſimum Fredericum Hoffmannum.

V*Ltima reſpiciens annoſi tempora sêcli.*
Diva potens hominum rabidis ſuccurrere morbis
Auxiliante manu, canis veneranda capillis,
Incurvóque gravis Senio, protenſa ſacrati
Sceptra videns regni, numero miranda capaci
Involvi non poſſe ſtupet molimina dextræ.
Vix etenim ſapido mali blandita veneno
Prima Lues primi corruperat ora Parentis,
Thura ſuper ſtructis adolevit Adamus ut aris,
Serpſit & in Natos tantæ contagio Labis
Lethæo proflata lacu. Latonia Proles,
Sive roſis cinctum producat ab æquore currum,
Seu medio ſtans forte Polo, ſeu brachia ſponſæ
Amplecti properans Thetidos; plenóque Diana
Sive ſub orbe nitens, ſeu vertice pulcra bicorni;
Nunc auro, vinóque graves, nunc lacte recenti
Spumantes pateras, humilis libamina cultûs,
Delubro inferri cernunt ſervantis Hygeæ.
Parca ſuæ quondam generi veſtigia noſtro
Explanavit opis famam paritura futuram.
Involviſſe ſuas densâ caligine gazas
Dixeris Invidiæ, ſic vulnera ſola, vel ictûs
Glutine conſtrinxiſſe docens, fluxúmve cruoris
Siſtere profuſi, plantas vel pulvere crudo,
Vel cocto madidas membris humore revinxit,
Diſſimulans tantæ fontem virtutis avaro
Diva ſinu, quo multa latent arcana ſepulcro.
Non aliter, quàm ſi flavo prægnantia ſucco
Pullis conſultura rapit chelidonia Mater,
Et miſeris visûs ſacra dona reſarcit hirundo;
Cerva venenatis veluti percuſſa ſagittis
Auxilium quærens herbas hinc inde probatas
Carpit; ut Ibis aquis tumido ſua viſcera roſtro
Intrat, & impactas ſordes ſic evocat alvo;
Aut velut exertâ recludit arundine venas
Depleturus equus, quem vaſtis accola cernit
Fluctibus exiluiſſe maris; ſic priſca vetuſtas
Non aliis, ac his medicos inſtructa Magiſtris
Applicuiſſe modos expers ratione vagata eſt.
Inde ſed in facie Medicina benignior auctâ
Luxit, Agrigentine, Tibi, quem crebra ſonoris
Altiùs evexit primum Experientia pennis.
Hinc ubi Divini celebris ſapientia Coi
Crus aptare novum, Rationis & addere Lumen.
Atque viâ didicit potiori attingere metam,
Atria plus ſolito Divæ patuêre medentis:
Plurima Pergameum prompſiſſe penatibus iſtis
Dogmata, divitibus teſtatur pagina ſcriptis.
Tot, Paracelſe, Tuum Nomen penetralibus extat
Inſculptum cœlis, quot ibi mineralia fulgent,
Nec tibi laudis erit finis, niſi cruda metalli
Corpora dediſcat Medicina reſolvere in uſus.
Aſt quò me veteris rapit admiratio Sêcli?
Et noſtrâ taceam Medicis ætate ſuborta
Augmina? queîs faciles concedit priſca feraci
Nugarum celebrata penu Medicina triumphos.
Obice ſemoto occultos Hygiea receſſus
Nunc intrare ſinit; demtóque putamine fructus
Prodiga nos plenis facit aſportare quaſillis
Amplius haud vanis ſpes oblectata recedit
Verborum ampullis, nec inepto ſchemate ludit
Non benè perceptis Nomenclatura figuris:
Quæ noſtris Natura parat compendia clemens
Uſibus, arte potens Podalirius ipſe ſtuperet.
Queîs unita micant Medicinæ ſceptra Matheſi,
Carteſ ingenioſe, Tui monumenta laboris
Ringat ut infami deluſus in omine Livor,
Arbiter evolvens toties genuina fatetur
Eſſe ſui inſtinctûs oracula dexter Apollo.
Inſcitiæ quondam veteris connatus Aſylum
Nunc Calor expirat, cauſarum interprete functus,
Corporei quo cuncta tono ſtent membra theatri.
Munere conceſſo, Coque credite, cede tot annis,
Spiritus, ecce! novus fermentaturus in omni
Parte tui imperii ſuccis alimenta ſubactis.
Te migrare jubet, raptáſque repoſcit habenas.
Alcaliſata ſuis acidum abſorbere cavernis,
Et confuſa gravem ſtrepitu committere pugnam,
Quæq; reluctanti coitu emolumenta reſurgant,
Diffuſis hinc inde locis experta revelat

Iuncta

Juncta Tachenigenæ Batavi solertia Sylvi.
Portitor umbrosas fertur feriatus ad undas
Consedisse Charon, rari dispendia nauli
Questus, & ultrices planctu trepidante paludes
Sollicitâsse gemens: Furiosa resurgat Erinnys,
Heus, ait, infestâ conturbatura mephiti
Terras, claro dum conculcamur Hygeæ
(ô Dea Tartareis exosa cohortibus) astu
Irrita vota senis tacitis delusit ab aris
Semine creta Tuo. Proles Epidauria, Phœbe,
Quòque magis tumidis insurgere fluctibus Ate,
Hoc magis Hæc studiis mortalia pectora cœptis,
Successus spondens magnos, impellere cœpit.
En! populi dictis assurrexêre frequentes:
Accinctis mensam circumstat Natio cultris
Gallica cum Belgis, inventis Anglia felix,
Palmámque Oenotriis vix delatura colonis
Teutonica pars magna plagæ, sic æmula virtus
Pressius inquirens placidæ cunabula vitæ,
Vivificos latices, irrorata vigorem
Membra tenent, penitus nunc indagâsse videtur.
Non contenta sinus lustrare cadaveris audet
Torturâ vivi doctâ penetrare Molossi
Viscera, Naturam rimata Industria tectam.
Æternis Tua fama tholis suspensa refulget,
Sectricis quem templa Deæ, Germane Vesali,
Interiora novâ discussis luce tenebris
Italico reserâsse sola, quicunque capessunt
Ductûs fila Tui, conjunctâ voce loquuntur.
Te quoque tristatam luxisse accepimus Artem
Præproperam Mortis, Bilsi generose, rapinam,
Quo duce spirantis bruti sine cæde cruentâ
Informandus erat discindere pectora Sector.
Damnis præventura suis rancore putredo
Detestanda gravi, tumulata cadavera muco
Quæ tuitura forent ævis opobalsama longis,
Dum proferre studes, nostro Te sustulit Orbi.
Primus in abstruso conceptus originis ovo,
Concinnóque patent fabricata sub ordine membra,
Materies quæ sit formandæ debita prolis,
Augmina quo capiat soboles generanda liquorem,
Excrementorum quem pristina sordibus ætas
Indignem damnat, propius nunc noscimus ausi
Exemplis, Kerkringe, Tuis, Celebrísque Britanni
Harvei, ac Horni Batavi, gravidata subire,
Seu nondum nati dixisse cubilia fœtus,
Sive Dei placeat spectanda theatra potentis.
Queis foris transit pretiosa meatibus unda
Spermatici, in teretes testes, documenta virilis
Roboris & sexûs, quis filamenta redire
Conglomerata putet, nisi stricto Graafius ense
Quæreret intortas, Iove succurrente, latebras?
Non meritum trabeis quondam regalibus Hepar
Indutum, nunc sceptra negat prærepta tueri,
Exuviásque suæ fascésque Tyrannidis amplos,
Seditiosa timens augusti classica Cordis,
Difficilémque pati non justa capistra cruorem,
Invitum quamvis, tacito deponit in antro.
Utre sub Oesophagi virtus extracta ciborum,
Atque coarctati portis delapsa Pylori,
Candidiore nitens Tincturâ, bile remixta,
Et succo, Wirsunge, Tuo proditque, brevésque
Venas, lactiferos tubulis pede præpete transit.
Qualis ab æthereo noctem comitata serenam
Axe perennanti repit via lactea gyro;
Ordine sic fixo mediæ diffusa per urnam
Glandis, quam dubio detexit Asellius orbi,
Consistunt succi colanda fluenta chylosi,
Dum, Pecquete, tuo junctim, Diepæe, canali
Omnis ad elati cordis penetralia Regis
Unda ruat, rubei massæ socianda cruoris.
Intereà jecoris queîs partes cura tueri est,
Depressum tumulo tentant exsolvere viscus,
Divisámque viam sensu, rationéque firmâ
Fluminis indagâsse student, ventura Nepotum,
Si non nostra, suis placitis suffragia spondent.
Lympha per exiguas portata in corpore cannas,
Cordis & in puteum, seu Pontum dicere præstet,
Effundenda Tuæ, si nil, Encomia laudis
Sat, Bartholine, domo solis divulgat utrâque.
Quanta sit inventi non visi gloria quondam,
Quantus & hinc Medicam propullulet usus in artem,
Climate sub patrio Celebris Jolivius Anglus,
Et quem confinis sustentat Suecia, Rudbeck,
Rivales tanti satis attestantur honoris;
Ut taceam, membris hoc nutrimenta liquore
Balsamico, quod magne doces Barbate, resumi.
Non Homo contempti perscrutans otia circi
Detecto, quem sanguis agit per secula, circo,
Sidere vel quovis Medici fulgentior Orbis,
Profectórque Canum felix, Harvee, fuisti.
Te præeunte sequi cursum, rapidúmque recursum
Vitalis rivi, salientis noscere causas
Hinc pulsus licuit veras, incendia Vestæ
Æmula quæ lucent lucis. Quid quærimus ultrà,
Quo Natura bono venis intexere valvas
Consuevit, dubia hæc claro magè Sole patescunt.
Nec vobis, Warthone gravis, præclaréque Steno,
Invisos alas decurtat Hygea triumphos,
Quos humectantis voluit per vasa salivæ
Esse sui, haud frustrà, non infirma fulcra Lycei.
Tu quoque ne nostrâ maneas indictus avenâ,
Vena licet timeat, Glissoni, laudibus impar,
Viscida fibrosis sudans substantia nervis,
Quam non invitâ ductus ratione potitam
Arbitrio credis sani, seu corporis ægri,
Incitat arentem justo dictamine juncum.
Et quis cuncta putet fatorum inventa novorum
Angustæ circumscribi sub margine chartæ,
Aut inconcinnâ cantari ab arundine posse?
Siccine Naturæ penitus subiisse recessus,
Ac matris gremio claustra amovisse benigno,
Utile sicq; manus non ignorare potentis
Imperium, non ultima sors, non ultima laus sit,
Otia mens refugit? Fidis accincta ministris
Hostiles Diva turmas infestat Hygea,
Cautior ipsa suo sensu, veterúmque periclis
Copia Natorum præsenti ætate Medentum.
En Tibi, quà putridis fumant Nosodochia morbis;
Febribus exusti capitis deliria strident;
Porracei nunc puris odor, nunc lepra; luésque
Gallica, non licita Veneris creberrimâ merces,
Et nares, oculósque ferit; gangrænáque læsis
Luxuriat scatebris; & mox resecanda pererrat
Crura, manúsque stygis sphacelus deterrima labes;
Viscera scorbutus pejus cane rodit & angue;
Intorquet curvis artûs chiragra figuris;
Atque vel inflati sustentat tympana ventris
Aura; vel effuso lympha tumet imbre refertum
Abdomen, monstri quid alens; & Pleura furentis
Exagitata simul cestas fervore perurit;
Progenies renum tenuem quà saxea pelvim
Obstruit; aut stimulo vesicam exulcerat acri;
Loti dilaceratque vias inimica vehendi;
Conturbata novo Matrix furiosa tumultu
Insurgit; nimio peccant catamenia fluxu;

Ex-

Exanimi vel virgineus sub schemate pallor
Ostentat vulgus; vomitúque ingesta refundit
Oesophagus; fauces strictis angina coarctat
Exitiosa magis laqueis; hypochondria flatus
Turbat, & eversis facit intestina relapsas
Motibus invitâ sordes miserabilis Ile
Eructare gulâ; sacco cor subsilit udo;
Asthma vaporoso pulmonum bronchia claudit
Agmine; tendinibus resolutis bracchia flaccent,
Officiúmque pedes porrò perferre recusant;
Languidus & pigris truncus vix ossibus haret;
Aut consternato ruit altum pondere corpus;
Icterus hinc flavo cutis extima sqvalore tingit;
Inde sacer carnes rubeas depascitur ignis;
Nunc vertigo rotans deludit lumina ficto
Casu; nunc oculis aufert suffusio lucem;
Et quæ sexcentâ pronascitur Hydra palude
Humanum punctura genus, prudentior intrat,
Et lolium Medicus breviori falce recidit.
Tela velut prævisa minus nocitura putantur;
Cognita sic morbi citiùs Lernæa Mephitis
Deponit virus, nostrum ornatura triumphum.
Nulla, licet minimi, transit contagio fontis,
Cujus in extremum non sit demissa barathrum
Judicii exquisita bolis, non plumbea moles.
Volve Merodani, nisi sit grave, volve Toparchæ
Dogmata, quisquis aves Medicinam noscere certam,
Excandescentis tibi mox occurret imago
Archei, causas turbarum ex ordine pandens;
Aut magè si grato satiaris acumine Sylvî,
Excentrata videns corruptæ flumina bilis,
Et vappescentem, quem fundit glandula, succum
Pancreatis, tantâ deduc ab origine causas
Exhibiti vitii; nec multis inde recedunt
Passibus, in cœpto quos ducit Regia calle,
Ad scrutanda mali validi strigmenta paratos,
Sive velint chymicis tantùm subsistere transtris,
Seu conjuncta magis placeat sapientia Coi.
Nausea ventriculo solo pronata relatu
Multiplicis, quæ corda premit mortalia, damni,
Ad loculos properare jubet potiore refertos
Antidoto: non tam turgentibus ista culullis
Scrinia luxuriant, quàm paucis balsama vitæ.
Abscondunt lacrumis: ampullas spernit Hygea,
Poculáque haud ægris modò dedicata propinat.
Nobilis evectè quoties Tinctura colore,
Aut sapidis constans guttis Essentia sensus
Fascinat, exiguo cunctas fragrantia vires
Momento reficit penetrans, scrupóque minuto
Exhibita internam demulcent pharmaca pestem.
Clinicus inviso detentus raro grabato
Miratur, nec sat compendia percipit usu,
Anteque, quàm valeat serpens novisse venenum,
Libera percipiens haustu medicamine membra
Vindicat in solidi revalescens munera motûs.
Ipse sibi surgens clysteres æger adaptat,
Et vulgata Tuo, Græfi, mysteria scripto
Percipit, ac grato cineres meletemate laudat,
Funere collugens ereptos orbe citato.
Mortificata quibus resecare cadavera possit
Membrorum, ne pars quondam sincera trahatur,
Organa prima Tibi debet Medicina, Botalde.
Quò non Artis amor mortalia pectora cogit!
Ereptos nitidæ najos dispendia, formæ
Amplius, auriculas cultro feriente recisas
Non dolet afflicto Patiens perterritus ore,
Italico, tales qui nævos compleat, orbe
Tagliacotus adest. Virus cum sanguine venis
Exhaurire recens, vegetóque replere lacunas
Nectare, labentis fontem renovante salutis,
Audet Apollineæ non infima portio gentis.
Quid quod & incisis docuit medicamina ramis
Mittere quassato cordi breviore meatu,
Idemque infestantem (res admiranda!) peruncto
Vertice vermiculum captæ subvertere linguæ,
Effigie quali Libitinam Hauptmannus adumbrat,
Cimbrica quo Doctore nitet Kilonia, Major?
Susceptas quæcunque gravant fastidia curas,
Quævè repentinis intentant fræna medelis,
Jucundam meditans methodum conamine fausto
Submovet, insultus grano, guttâque feroces
Simplice pessundans, quos totâ Erasistratus ollâ
Non superare queat, sêcli currentis Hygea.
Igne quoad didicit stygióve liquore metalla
Solvere, Spiritibus mineras spoliare petitis,
Pandere nudatam populis sine veste Dianam,
Ac fugitiva salis medicis corpuscula plantis
Pellere consuevit, quibus alta Wedelius alis
Evectus super astra volat, celeberrima famam
Experimenta cui meritis cum plausibus aptant,
Et mea devoto gratatur carmine Musa,
Insidiosa necis pereunt ludibria victa.
In mea non cineres, Michael, suffragia, summe;
Delassabo Tuos, Chymicique oracula Langi,
Nec constructa Tuo turbabo tropæa sepulcro,
Phœbe Thuringiacis, Rolfinck Celeberrime, Athenis.
Ora quid ad vestros possint indocta triumphos?
Est locus, impulsu qua buccina crebra canoro,
Quam duci nitido fecit Medicina Metallo,
Fulcra fuisse sonat Vos callidioris Hygeæ.
Altiùs infirmæ nec pandam carbasa cymbæ,
Pæonii queis sceptra virent veneranda senatus;
Æquis Chironi junctus Podalirius armis
Effervescentes ictúque repercutit amnes.
Roboris ipsa sibi testem legit arbitra fati
Diva brevis, calamúmque Tuis, HOFFMANNE, *fugacem*
Laudibus immergens: Medico vix dignior Orbe
Hôc, ait, ut nostræ referat molimina dextræ,
Extat, opem certis moderari doctus habenis.
Hunc Ego cùm vidi fausto sub sidere natum,
In mea materno pavi solatia lacte,
Sollicitóque caput crescens amplexa favore,
Consilio nostris adytis assuescere feci
Maturo: sic auctus amor vergentibus annis,
Haud, quæcunque modò gremio lepidissima servo,
Ignorare sinit cupidam mysteria mentem.
Victima quanta meas cecidit mactata sub aras,
Visceribus cujus cultros intorquet acutos,
Corpora Naturæ digito connexa stupendo
Enucleare studens, non nescia fama loquatur.
Vidimus & nostrâ spatiatum vidimus Hyblâ,
Quà roseis mixtum dumetis spirat amomum,
Mollior & tepidis violis favet aura Favoni;
Nunc maturantes nisum decerpere flores;
Nunc calathis medicos positis disponere fructus;
Carbones aliàs sublatis tollere plantis;
Radicésve levi fodisse bidente latentes;
Excipere aut pingui stillantia gummata trunco;
Aut matutino roris deplere vireta
Munere, vel verno qui sudant tempore cæsis
Stipitibus succi, vitreis inferre lagenis.
Exigui sed quid me ponderis ista morantur?
Ad Chymicos paulum quoties deflecto caminos,
Segnibus haud umbris unquam impallescere furnos,
Sed modò sub patulis multum gliscentia prunis

Vitr.

Vitra, modò mediis effervescentia arenis
Invenio, ut gravidis impura donare catinis
Corpora, proximior fumo subodoror aborto,
Nunc medicamenti, dubii nunc experimenti
Materiam HOFFMANNO *creperis subigente favillis,*
Ac monstrante, sibi genuinâ clave patere
Artis spagyricæ valvas, ac nobile regnum.
His dudum docto meritis inclaruit Orbi,
Et Paracelsiaci tripodis cortina profundâ
Voce Sacerdotem templi signâsse silentis
Visa est HOFFMANNVM, *plausumq; remiserat Echo.*
Cunctantes aliò fex abripit improba gressus:
Pugnacem video Lethæis bracchia morbis
Conserere, ut spoliis hinc inde redire superbum.
Sit furiosa lues, incerto syrmate noxa
Ludat, & occulto præcordia strangulet astu;
Fallat ut HOFFMANNI *prognostica cauta sagacis,*
Nulla potest tectis adeò reptare latebris.
Quos tibi bis denis Cives servaverit annis
Indigenas mortisque metu, vinclisque redemtos,
Saxonicis quæ mitte caput celebratior effers
Urbibus Hala nitens, undis opulenta salinis,
Nec circumstrati tantummodo copia Pagi,
Dissita verùm etiam non unâ Leucade turba,
Ni vestris numerus transcendat viribus impar,
Enumerate. Iovem Lapidem non impia juro,
Praxeos auspiciis primordia cœpta benignis,
Iudiciique comes divini provida rerum
Cura gerendarum variisque scientia nata
Casibus effectu celeri medicamina tuta,
Nausea queis refugit teneris inimica palatis,
Pharmaca Principibus quo non vulgaria ferret
Invalidis, Medici subvexit honore Ducalis.
Hinc quoque nervosis HOFFMANNVS *commoda scriptis*
Publica sustinuit, nec adhuc ea cura quiescit.
Cætera si taceam, derosos hoc sapit ungues,
Quo triplicis regni justâ subjecta staterâ
Qualibet expendit, tetris purgatáque mendis,
Accessúsque novi limâ producit adaucta.
Haud falsò CLAVIS *Medicinæ dicenda, tabernæ*
Pagina, misturas vario sub schemate pulcras,
Ignotásque prius recludens divite cistâ.
Sic, ut multa brevi complectar commate, longas
Ambages superans, HOFFMANNI *Gloria, Mystis*
Parte quotâ nostris prudentior obtigit ætas,
Quámque meæ census niteat perfectior artis,
Stamina verborum rumpam licet, ipsa revelat!
Dixit, & admissas se mox abscondit in auras.
Ast ego, cui tanti datur Indulgentia fati
Aspicienda, Tuis cùm non nisi carmine vili
Debita ferre queam justi Hymiamata cultûs,
Sidus Apollineum, ô HOFFMANNE, *laboribus, ampli*
Et nunc, & quondam susceptum grator honoris
Pondus, & ascensu, voveo, transcendat Olympum.
Non opus, ut vanis, insulso pegmate, colis
Hoc opus extollam, quo nunc clarescere pergis:
Indicio vix multa meo tribuenda videntur.
De methodo tamen ut nuper sensisse medendi
Doctores memini: sic & quotacunque legendæ
Incumbet CLAVI *regio, reclusa videbit*
Claustra, nec obscuræ faciem cognoscet Hygeæ,
Et multùm studio se profecisse docebit!

Exasciatissimi Operis editionem Excellent. Dn. Autori gratulaturus l. mq; scripsi

IOHANNES Burg/ *Vratislaviensis Silesius.*

CHARA-

CHARACTERES,

QVI IN PHARMACOPOEIA MEDICO-Chymica occurrunt.

ACETUM.	✢
Acetum destillatum.	⋇
Æs ustum.	♀
Alembicus.	⋈
Alumen.	O
Amphora.	≈
Amalgama.	ããã
Ana.	ã an.
Antimonium.	♁
Aqua.	▽
Aqua fortis.	🜅
Aqua Regia, Stygia.	🜆
Arcitenens.	♐
Arena.	∴
Argentum.	☾
Argentum Vivum.	☿
Aries.	♈
Arsenicum.	O-O
Auripigmentum.	OO
Aurum.	☉
Balneum.	B.
Balneum Mariæ, s. Maris.	MB
Balneum Vaporis, s. Roris.	VB
Calx.	C.
Calx viva.	Ψ
Cancer.	♋
Caper.	♑
Caput mortuum.	🝎
Chalybs.	♂
Cineres.	🝗
Cinnabaris.	🜍
Cornu Cervi.	C.C.
Crucibulum.	✢
Cuprum.	♀
Destillare.	♌
Dies.	☍
Drachma.	ʒ
Ferrum.	♂
Gemini.	♊
Hora.	♉
Ignis.	△
Iupiter.	♃
Leo.	♌
Libra.	♎
Libr.	℔.
Luna.	☾
Mars.	♂
Martis limatura.	♂
Mercurius.	☿
Mercurius sublimatus.	☿ ♎
Mercurius præcipitatus.	☿ ⫧
Mensis.	⊠
Nitrum.	⦶
Oleum.	🝆
Oppositio.	☍
Piscis.	♓
Plumbum.	♄
Pulvis.	♁
Præcipitare.	⫧
Quadratus.	□
Quinta Essentia.	Q.E.
Retorta.	🝭
Sal Armoniacum.	⚹
Sal commune.	⊖
Sal Gemmæ.	♉
Sal Nitrum.	⦶
Saturnus.	♄
Scorpius.	♏
Scrupulus.	℈
Semis.	ß
Sextilis.	⚹
Sigillare Hermeticè.	S.H.
Sol.	☉
Spiritus.	♎ Sp.
Spiritus Vini.	V̄
Stannum.	♃
Stratum superstratum.	S.S.S.
Sublimare.	♎
Talcum.	X
Taurus.	♉
Trigonus.	△
Venus.	♀
Vinum.	V.
Virgo.	♍
Virid. Æris.	⊕
Vitriolum.	🜖
Vitrum.	X.X.
Uncia.	℥
Urina.	⊡

SYNOPSIS

SYNOPSIS PHARMACOPŒIÆ MEDICO-CHYMICÆ.

Pharmacopœia Medico-Chymica habet libros 5. Quorum
- 1. *Isagoge.* Agit de Rebus medicamentalibus in genere.
- 2. *Officina.* R. Medicamentalium Classes officinales exhibet.
- 3. *Mineralogia.* de Mineralibus tractat.
- 4. *Phytologia.* de Vegetabilibus.
- 5. *Zoologia.* de Animalibus.

Liber Primus de Isagoge.

Isagoge exhibet generaliter Pharmac.
- *Objectum* quod *Res medicamentalis* tum
  - C. 2. *Nativa.* Acetum, Acini, Adeps, Alabastri, Anthera, Apices, Aqua, Arbor, Aroma, Arilli, Axungia, Bacca, Bitumen, Cacumen, Calyx, &c.
  - 3. *Præparata.* Aceta, Alcohol, Amalgama, Amuletum, Anacollema, Apozema, Apophlegmatismus, Aq. destill. Arcanum, Bacilli, Balani, Balneum, Balsamus, Bolus, Calx, &c.
- *Modum tractandi,* qui est *I. Constitutio. II. Usurpatio. III. Signatio.*

I. Constitutionis membra sunt
- 1. *Productio.*
  - *Nativa* Cujus
    - 4. *Species:* Generatio, quasi Generatio, q. Nutritio.
    - *Circumstantiæ*
      - 5. *Principia Essentialia:* Spiritus, Corpus, Vita.
      - 6. Efficiens.
        - 2. *Intern. Natura Universalis & Particularis,* id est, innata inclinatio & facultas emergendi.
        - 7. *Extern.*
          - *Primaria.* Natura operatrix.
          - *Secundaria* scilicet media ad productionem facientia: iis his excellunt Qualitates seu Facultates
            - *Elementales.* cal. frig. hum. siccit.
            - 8. *Salinæ.*
            - 9. *Peculiares* proprietates, scilicet Sympathiæ & Antipathiæ.
              - *Universalioris* in quibus excellunt Influentiæ
                - Planetarum,
                - Asterismorum.
              - 10. *Particulares.*
      - 11. 3. *Materia:* Semen & Nutrimentum.
      - 12. 4. *Tempus.*
      - 13. 5 *Locus, Terra & Aqua.*
  - *Artificialis* cujus
    - 14. *Species.* Acuere, amalgamare, calcinare, candisare, cementare, &c.
    - Circumstantiæ
      - 1.2.16. *Effic.*
        - 15. *Principia Chymica.* ⊖. Sulph. ☿. ▽. & [symbol].
        - *Interna.* Materiæ aptitudo & facultas operativa.
        - 17. *Externa.*
          - *Primaria* Pharmacopœus
          - *Secundaria*
            - *Qualitates*
              - *Elementales.* Calor
              - 18. *Salinæ.*
            - 19. *Instrumenta,* ad quæ & Fornax. 20.
      - 3. 21. *Mat.*
      - 4. 22. *Tempus & Locus.*
- 2. *Collectio.*
- 3. *Asservatio.*

2. *Collectio*

2. *Collectio-nis*. c. 23.

- c. 24. *Tempus* sumitur à
  - Rei colligendæ *aptitudine* idque ratione
    - Ætatis.
    - Turgescentiæ periodicæ.
  - *Constitutione* Macrocosmica secundùm
    - *Qualitates Elementares*, sic optimum colligendi tempus.
      1. Moderatè frigidum & siccum: serenum.
      2. Balsamicum.
      3. Lunæ decrescentis.
      4. Matutinum.
      5. Autumnale.
    - *Influentias*, sic optimum collig. tempus. c. 25.
      1. Fortificatum fortitudinibus Planetæ sympathici vel hujus amici ☉is aut ☾æ.
      2. Fortific. fortitudine signi Zodiaci, quod præest membro medicando.
- *Modus colligendi* qui
  - *Tractio* sursum deorsumve.
  - *Situs* colligentis ad Meridiem, Orientem, Septentrion. &c. c. 26.

3. *Asservationis*. c. 27.

- Tempus sumitur à *Duratione*: Hinc res ne ultra terminum durationis asserventur.
- *Locus* qui c. 28.
  - *in genere* ratione
    - Domicilii
    - Conclavis.
    - eligatur purus, sublimis, siccus, pervius, spectans Septentrionem vel Meridiem, &c.
  - *in specie* ratione vasorum. Hæc adhibentor pro rei exigentia, ut faciant ad rei integritatem tuendam.
- *Modus adapt.* c. 29. Hinc Res asservatur ut corruptio quantum potest arceatur.

II. *Usurpationis* c. 30. circumstantiæ sunt.

- *Vires*. Sic Medic. est Astringens. Adur. Alexiter. &c.
- *Modus Utendi* c. 31.
  - *Intern*. Fit potando, lingendo, masticando, deglutiendo.
  - *Extern*. Fit inungendo, emplastando, catapl. irrigando, lavando vel simplici impositione fovendo.
- *Formulæ*. c. 32.
  - *Intern*.
    - Liquidiores, Apoz. Emulf. infus. Iulap. Potiones.
    - Paulo crassiores: Syrupi. Eclegm. Elect. Boli.
    - Solidiores, Troch. Pulv. Rotul. Morsul. Pilulæ, &c.
  - *Extern*.
    - *Liquid*. ▽. ℰ℘. Epith. Clyster.
    - *Crass*. Linimenta (Balsami) Unguenta.
    - *Durior*. Cerota. Empl. catapl. sacculi, &c.
- *Dos*. c. 33.
  - Alterantium.
  - Purgantium.

III. *Signationis*. c. 34.

- *Fontes* scil.
  - *Inhærentia*
  - *Antecedent*.
  - *Consequent*.
  - eaque considerata,
    - *Simpliciter* & sunt
      - *Inhær*.
        - *Qualitates sensibiles*, & *Figura*.
        - *Ætas*.
        - *Sexus* c. 35.
      - *Antec*. 1. *Agens*. 2. *Object*. 3. *Actio*. 4. *Locus*. 5. *Tempus*. c. 36.
      - *Conseq*. 1. *Nom*. 2. *Testimon*. 3. *Effect*. s. *Actiones*. *Experientia*. c. 37.
    - *Comparativè* & est *Similitudo* rerum.
- *Applicatio* cap. 38. ad investig. Rer. Medic.
  - *Bonitatem*. Hinc Res bonæ censentur quarum sapor, odor, color, crassities, tenuitas, soliditas, durities, mollities, gravitas, levitas, &c. sin, sese habent: quarumque productio, collectio, asservatio rite peracta est.
  - *Vires*.
    - *Manifestiores*. c. 39.
    - *Occultiores*. c. 40.

¶ 2 LIBER

LIBER SECUNDUS

DE OFFICINA.

Officinalia sunt tum Nativa, tum Præparata.

NATIVA SUNT.

- 1. *Mineral.*
  - c. 2. *Terræ.*
  - 3. *Aquæ.*
  - 4. *Lapides.*
  - 5. *Metalla.*
  - 6. *Salia.*
  - 7. *Sulphurea.*
- 2. *Vegetabil.*
  - 8. *Aromata.*
  - 9. *Cortices.*
  - 10. *Flores.*
  - 11. *Folia s. Herbæ.*
  - 12. *Fructus.*
  - 13. *Fungi.*
  - 14. *Ligna & Visca.*
  - 15. *Radices.*
  - 16. *Semina.*
  - 17. *Succi.*
  - 18. *Olea & Balsama.*
  - 19. *Resinæ.*
  - 20. *Gummi-Resinæ.*
  - 21. *Gummata.*
- 3. *Animal.*
  - 22. *Animalia Integra.*
  - 23. *Partes carnosæ.*
  - 24. *Membranosæ.*
  - 25. *Cornua.*
  - 26. *Ossa.*
  - 27. *Crustacea s. Testacea.*
  - 28. *Lapilli.*
  - 29. *Lac & Serum.*
  - 30. *Fella.*
  - 31. *Medullæ.*
  - 32. *Pinguedines.*
  - 33. *Sanguis.*
  - 34. *Seva.*
  - 35. *Stercora & Urinæ.*
  - 36. *Ungues & coagula.*

PRÆPARATA.

37. *Aceta.* 1. Agrestin. 2. Alexicac. 3. Bezoardic. *aliud.* 14. Confortans. *Febrifugum.* 5. Prophylactic. *pro rabidi canis morsu.* 6. Rutac.

38. *Aquæ still.*

- *Simplic.*
- *Compos. Contra Abortum.* 1. Anhalt. *Angelicæ composita.* 2. Aperitiv. 3. 4. Apoplect. *alia.* 5. Asthmatic. 6. Bezoardic. *alia D. Charaz. alia Londin.* 7. Carbunculi. 8. ad Catarrhos. 9. Carminativ. *Aqua seu Spirit. Castorei.* 10. 11. Cephal. *Cælestis.* 12. Ophthal. 13. Cord. H. S. 14. Frig. ejusd. 15. Restaur. P. de Spina. 16. 17. 18. Cosmetic. *Cosmetica Columborum alia.* 19. Damascen. 20. 21. Diuretica. *Alia D. d'Aquin. alia D. Charaz. Epidemia Londinensis.* 22. Antidysenter. 23. Febrif. *Febrifuga ad Quartanarios. Gilberti.* 24. ad gutturis affec. 25. 26. Anti-hect. 27. 28. Hyster. *Hysterica alia.* 29. Imperial. *Iuglandium composita.* 30. Lavend. *Aqua seu Spiritus Lavendulæ compositus. Laxativa efficax. Limacum magistr. Aqua & Spiritus Lumbricorum magistralis.* 31. Magnanimit. *Mirabilis. Mariæ.* 32. Nephrit. *Antinephritica correcta. Odorata egregia. Ophthalmica. Antiparalytica. Papaveris composita.* 33. Philosoph. 34. 35. Pectoral. 36. Picar. *ad sedandos dolores Podagricos. Petasitidis composita. Pæonia composita. Raphani composita.* 37. Salv. 38. Antiscorb. *Scordii composita. Doctoris Stephani.* 39. Anti-spasm. 40. Splenet. 41. contra Terror. 42. 43. Theriacal. *alia ex D. Charaz. Theriacalis, Cordialis, Bezoartica alia. Theriacalis Sudorifera, alia Londinensis. Protheriacalis. Terebinthinata.* 44. de Trib. 45. Tristantis. 46. 47. Vitæ Mulier. *Vitæ regia. Vitæ Hibernis popularis.* 48. Virtutum. 49. 50. Vomitiva.

39. *Aq. mixt.* 1. 2. 3. 4. 5. 6. Ophthalmic. *alia D. d'Aquin. alia è floribus Cichorii. alia D. Willii.* 7. Perlar. 8. Lac. virg. 9. Caustica. 10. 11. Antipodagr. *Styptica D. la Faveur. alia ejusdem, alia D. l'Emery, alia D. Webcy.*

40. *Bal-*

40. *Balsami* odorifer. 1. 2. Apoplect. 3. Bezo. pestil. *Vulnerarius, alius. Hypnoticus. Pro Puerulis dentientibus. Stomachicus. Uterinus, pro manibus. Balsamina. Lucatelli. Polychrestus. Vulnerarius alius.*

41. *Balsam.* destill. 1. 2. B. vitæ 3. nervinus. 4. Anti-arthritic. *alius.* 5. Antiparalitic. 6. Muneme Cephalic. 7. Saponis.

42. *Boli.*

43. *Calces.*

44. *Cataplasm.* 1. Resolut. 2. cont. Cruorem. 3. Laxat. 4. de nido hirund. 5. Antifebril. 6. Anacollem. front. 7. Sinapism. 8. vesicator. *Cataplasma ad Enterocelem ad Carbunculos, pro Canis rabidi morsu.*

45. *Clysteres.*

46. *Condit.*

47. *Confection.*

48. *Conserv.*

49. *Decoct.* 1. Alterans. 2. ☿iale. 3. Epatic. 4. Epatis vituli. 5. Hysteric. 6. Majal. 7. Purgans. 8. Splenis bovis. Laxativum. *Decoctum Traumaticum Londin. Wlnerarium Quercetani.*

50. *Eclegm. sive Lohoch.* 1. de Cassia. 2. Passulatum.

51. *Electuar.* *Alter.* 1. Pseudo-acori. 2. alexiph. 3. de Cicon. 4. de allio. *Electuarium seu Antidotus analeptica.* 5 Camphor. 6. 7. Chalyb. 8. Correb. 9. Cordial. 10. de Croco. 11. Diaphoret. 12. Hyster. 13. Orvietan. 14. Nucum. 15. contra Phthysin. *pro Phthysi incipiente. Pectorale.* 16. Podagric. 17. Regum. 18. Scorbutic. *Diascordium Fr. Sylvii. Diaspermaton. Theriaca Londinensis.*
Purg. 1. Diasar. Fern. 2. ☿ale. 3. de Tamarind. *de Cassia. Cholagogum Fr. Sylvii. Hydragogum ejusdem.*

52. *Elyxir.* 1. Alliat. 2. Citri. 3. Camphoræ. *Cephalicum.* 4. Hyster. & Ant-epilept. *Aliud Hoffm.* 5. 6. 7. Antepilept. 8. Pestilential. *Antihypochondriacum, Spleneticum, Hepaticum, Antiscorbuticum.* 9. Nephritic. *Aliud.* 10. Proprietat. 11. Syncoptic. 12. Uterin. *Aliud Hoffm.* 13. 14. Vitæ. *Uterinum aliud.*

53. *Emplastr.* 1. Arthrit. *aliud Regis Casimiri, aliud cujusdam Regis Daniæ, aliud. Carminans Fr. Sylvii. Cæsaris Londin. Catagmaticum Londin.* 2. Cephal. *de Cinnabari Londin. è Creta Londin. è Cymino Londin. Emplastrum Flos Unguentorum dictum Londin.* 3. Diaphor. 4. Febrif. 5. ad Fontic. *ad Ganglia, aliud ad idem.* 6. Gummat. 7. ad Hern. *contra Herniam* Carnosam. 8. Magnetic. *de Marcassita. Miraculosum.* μητροπροπτατικον *Londin.* 9. Mundificat. 10. (Norimberg.) 11. Oppodeld. *ad equini pedis punctionem. Sine pari Londin. de Sandyce Londin.* 12. Saturn. *ad Scrophulas. Sicyonium Londin.* 13. ad Scyrrh. 14. 15. Splen. *de Cicuta Spleneticum alterius compositionis* cum cerat. στεφανιαῖον *Londin.* 16. Stictic. 17. Diasulph. 18. de Tacamahac. 19. ad Tophos. 20. vesicator. 21. Dropac.

54. *Emulsion. Antiepileptica. Purgans. Antipleuritica, expellens in Variolis. Diuretica & Nephritica. Hypnotica in febribus ardentibus ad Gonorrhaeam. Externa in dolore capitis.*

55. *Errhina.* 1. Cratonis. 2. Montan. 3. Clossæi. 4. de Spina.

56. *Epithemata.* 1. Cordial. 2. Epatic. 3. Febrile. *in dolore capitis, ad Hæmorrhagias. Cordiale calidum. Sacculus ad pulsus. Epithema in Mensibus immodicis.*

57. *Extract.* *Alterant.* 1. Bezoard. 2. Chalybeat. *Compendiosius Hoffman. Antifebrile Zwelf.* 3. Hyster. 4. Matrical. *Extractum Opiatum Langelotti.* 5. 6. Pestilent. 7. Pulmon. 8. Satyrii. 9. Theriacæ. 10. Ther. benedict. 11. Ther. cœlest. 12. Uterin.
Purgant. 1. Benedict. 2. 3. 4. Colchita. 5. 6. Panchymag. *Extractum seu Chylisma Catholicum & Holagogum Rolf. Hellebori seu Arcanum Ellebori purgans Fabri.*

58. *Farina.*

59. *Feculæ.*

60. *Flores.*

61. *Gargarismi.* Diaclysmata. Dentifricia.

62. *Gelatinæ. Cydoniorum seu Diacydonium pellucidum purgans.* Zwelf.

63. *Infusiones.* 1. Vina. 2. arthrit. 3. Cephalico-splenet. 4. matricale. 5. purgans. 6. Sanctum. Hippocrat. claret. laxat. 8. Hippocrat. ☿iale. *Aloëticum Prophylacticum Diemerbroeckii. Chalybeatum Donzelli. Hippocratic. Laxativ. Zwelf.*

64. *Iulebi.* Moreti. 1. pro ditioribus, 2. pro pauperibus.

65. *Lapides.* 1. Corrosiv. 2. O-Olis. 3. 4. 5. 6. salutis. 7. Mirabilis. 8. rubeus.

66. *Liquores.* Liquor lithonttipticus & ad ulcera.

67. *Magisteria.*

68. *Masticatoria.*

69. *Morselli.* 1. de Citro. (de Confect. Alkerm.) 2. Pectoral. 3. Diacryd. lax. 4. Mechoac. Rotulæ. pectoral. 2. Infantul. lax. *Tabellæ Cachecticæ D. d'Aquin. Cardiacæ, de Croco martis simpl. aliæ,* 1. *de Croco martis composita. Diureticæ, ad Gonorrhæam sistendam, ad Herniam. Magnanimitatis, Stomachicæ, contra Vermes.*

70. *Olea stillat.*

71. *Olea express.*

72. *Olea cocta.* 1. Simplicia. 2. Composita. *Benedictum Londin. Catellorum Londin. Excestrense Londin.* 1. Febrifugum. *Hirundinum Londin.* 2. 3. Hyperici Compos. *Hyperici facilius Londin. Nicodemi Londin.* 4. Antipestilentiale. *Antipleuriticum Petri à Castro.* 5. Purgans compos. *Purgans aliud Zwelferi, contra Surditatem.*

73. *Pilulæ.* *Alterant.* 1. Diaphoret. 2. Diuret. 3. Antiepilept. 4. Febril. *ad sistendam Gonorrhaeam.* (Hyster. D. Horst.) 5. Narcot. 6. de Styr. s. Laud. pectoral. *de Terebinthina cocta, de Terebinthina ad Gonorrhaeam virulentam Zwelferi.* 7. Cont. Tuss.
Purgant. Diambræ Londin. 1. de Ammon. 2. Arthrit. Bened. *è Duobus Londin. Cachecticæ.* 3. Cholag. *pro Colico morbo D. d'Aquin.* 4. 5. de Esula. 6. de Euphorb. 7. 8. 9. Febril. 10. (Glassii) Gummos. *de Gutta Gamandræ Londin.* 11. Hydrop. (Hystericæ Horstii.) *Hysterica alia.*

¶ 3 12. Iliac.

12. Iliac. 13. de Ladano. 14. Marocost. 15. Matrical. *Mari Londinens. ad Memoriam Velschii. Mercuriales. Mesenterica D. d'Aquin. ad Pallidos Virginum colores.* 16. Panchymag. [Papales] 17. Pestilential. *Antipestilentiales Diemerbræckii.* 18. Anti-podagric. 19. Polychrest. 20. de Sagap. 21. (sine cura Web.) de Succin. 22. 23. 24. Tartareæ. (Weibelii.)

74. *Potiones.* 1. 2. Purgant. 3. 4. Sudorif. 5. 6. Vulnerar.

75. *Poma Ambræ.* 1. 2. 3. 4.

76. *Præparata.*

77. *Pulv. & Spec.* — *Alter.* 1. Alexiter. *Alius Pauli Barbette. Ari compos. Londin. Alexiterius alius Hoffm.* 2. 3. Bezoard. *Alius ex D. Charaz.* 4. Cacheɛt. 5. Cathæret. pro ossibus *granorum Chermes Londin.*; *è Chelis cancror. Londin.* 6. de Cypr. 7. Dentifr. 8. Contra defl. 9. Dysenter. 10. 11. 12. Anti-epilept. *Alii pulveres Epileptici Hoffm. alius D. Charaz.* 13. Febril. *Alius.* 14. Fortis. 15. Grossus *ad Hæmorrhagiam sistendam Hertodi.* 16. Hepatic. 17. Hyster. *alius. Iovialis Hystericus, contra Hernias.* 18. Nephrit. *Nephriticus alius, ad difficilem Partum, ad sedanda tormina post Partum. Antilissus seu contra Rabiem Londin. Saxifragiæ compos. Londin. Sarcoticus, contra Strumas.* 19. Sperniolæ. 20. Stomach. 21. Tritheim. *contra Vermes, ad implendas Cadaverum condiendorum cavitates, ad loricanda Cadavera condienda, tela cerata aromatica pro obvolvendo Cadavere.* 22. Spec. Cephal. 23. Diacubeb. 24. Sal. philos. 25. 26. Sacerd.

Purg. 1. Arthetic. 2. Cholag. 3. Cornach. *Febrifugus Riverii ex Rolfinc. alius è D. Charaz.* 4. Melang. 5. Panchym. 6. Passav. 7. 8. Phlegmag. 9. Sternut. 10. 11. Caput robor.

78. *Sacculi.* 1. Stomach. 2. Cordial. 3. Nephritic. 4. Cephalic.

79. *Salia.* 1. Alcali. 2. ⊖ Alembrot. 3. Anatron. 4. Borrax. *Cacheɛticum Chalybeatum. Diureticum. Navigantium.*

80. *Sapo.* 1. Sapo moschatus. 2. Alius ad impetig.

81. *Spiritus.* 1. Minerales. 2. Vegetabiles. 3. Animales. (qui minus usitati.) 1. Spiritus Antapoplecticus. *Carminativus Sylvii. Cordialis-Balsamicus Rolfincii. Cordis Cervi compos. dulcis Mercurii Donzelli.* 2. Nephritic. *Analepticus Rolfinc. Polychrestus. Uterinus.*

82. *Succi.* 1. Liquidi. 2. Inspissati. Huc *Rob. & Medulla simplicia.*

83. *Suppositor.* Pessi.

84. *Syrup. Mella, Rob.* — *Alterant. Syr. de Agno casto Londin. de Ammoniaco Londin.* 1. Syr. anis. *Asthmaticus Zwelferi. Bezoarticus Donzelli. Botryos Londin.* (Catharral. c. Thee.) 2. antepil. 3. de Artem. 4. Cardiac. 5. de Erysim. (*Syr. vel potius Iulepus Gemmatus Ducis Hetruriæ.*) 6. Antiheɛt. *Lientericus D. d'Aquin. Melissophylli. Londin. Antinephriticus D. d'Aquin.* 7. (Mastich.) 8. Nicot. 9. de Pede Cati. *de Pæonia compos. Londin. Antiscorbuticus D. d'Aquin. Stomachalis Donzelli. de Terebinthina ejusdem.* 10. De Testudin.

Purgant. 1. Helleb. min. 2. Cholag. 3. Vomit. 4. Oxys. vomit. (de lign. laxat.) *Chalybeatus aperiens catharticus D. d'Aquin. Hydragogus ejusdem. Rosarum solutivus aureus chymicè præparatus Donzelli. Rob. de Spina Cervina Zwelferi.*

85. *Tinɛtura.* 1. E mineral. 2. Et vegetab. 3. Ex animalibus. (Anodyn. Bezoartica.)

86. *Trochisci.* — *Alter.* 1. Alexit. 2. 3. Pro fumo. *Hysterici Londin. Caustici D. Charaz. Odorati vel Aviculæ Cypreæ ejusdem. Alii ejusdem. Alii nobiliores, ejusdem.* 4. Moschard. 5. Peɛtoral. 6. Prophylaɛtici. 7. Candel. fumal. 8. Bacul. pro fornace. Huc collyria.

Purg.

87. *Balf.* 1. Balsaminæ. 2. Hisp. 3. Hyster. 4. Mirabil. 5. Uter. 6. 7. 8. 9. 10. Vulner. 11. *Linim.* de ♄. 12. ♄. compos. de Amiant. *Linimentum Hæmorrhoidale, ad Herpetes. Ischiadicum, ad variolarum cicatrices prohibendas, ad arcendum vomitum. Somniferum, Unguentum Acepum Meisneri. Adstringens Londin. Amarum Londin. ad Ambusta D. Charaz. Aliud ejusdem.* 13. Dentifr. 14. Errhin. 15. 16. C. C. Anodyn. 17. Butyrac. *Catapsoras Londin.* 18. Cardiac. 19. 20. Cordial. *Enulatum Londin. Enulatum cum Mercurio Londin.* 21. Narcotic. *Neuriticum Protenii.* 22. Ophthalm. *Ophthalmicum Willii. Aliud D. Charaz. de Oxylapatho Londin.* 23. Ad pernion. *ad Capiendos Pisces. Rutaceum Londin.* 24. Conr. scabiem. *Splanchnicum Londin. Aliud Magistrale Londin.* 25. Somnif. 26. Splenet. *Stipticum D. Charaz. è Succis Londin. è Succis aperitivis Londin.* 27. Sympath. 28. Terebinth. *Valentia Scabiosæ celebre apud Chirurgos Anglos Unguentum Londin. Tapsi valentia Londin. Tapsimel. Londin. Unguentum viride D. Charaz.*

LIBER

LIBER TERTIUS.

DE MINERALOGIA.

Mineralia medicamentalia sunt *I. Terræ. II. Aquæ. III. Lapides. IV. Mercurialia. V. Salina. VI. Sulphurea.*

I. (*Cap.* 1. 2.) *TERRIS* competit. 1. *Lotio.* 2. *Præparatio.* 3. *Præcipitatio,* 4. *Destillatio.* Hinc officinalis.

1. *Terræ sigillat. in*
   - *Nativa specie*, Hæc. 1. Terr. Turcica. 2. Melitea. 3. Germanica scilicet Lignicensis, Strigensis, Labacensis.
   - *Præpar.* Quæ 1. Terr. sigill. præparat. 2. Magist. 3. ⌒, simplex. 4. cum Vino. 5. Alcalisatus. 6. Ol. Strig. 7. Trochisci.

2. *Boli.*
   - *Nat.* 1. Bolus Armen. ver. 2. Germanic.
   - *Pr.* Bol. præparat. 2. Magist.

Hinc 3. *Creta.* 4. Ter. Iapon. *Variæ præpar. Terræ Iapon.* f. *Catechu in forma solida Liquida & Media. Lac Lunæ.* 5. *Marga.* 6. *Ochra.* 7. *Rubrica.* 8. *Tripolis.*

II. (*c.* 3.) *AQVIS*: Purificatio. 2. Destillatio. 3. Inspissatio. Hinc

1. *Aquarum simplic.*
   - N. 1. ▽. font. 2. Puteal. 3. Fluvial. 4. Paluftr. 5. Pluv. 6. Nivea. 7. Rof. in spec. Majalis.
   - P. 1. ▽ destillat. ⌒ f. Essentia. 3. Salif.

2. *Aquæ minerales.*

III. (c. 4.) *LAPIDIBVS* 1. Pulverisatio. 2. Calcinatio. 3. Solutio. 4. Liquatio. 5. Volatilisatio. 6. Syrupisatio.

Hinc 1. Gemmæ præparat. 2. ⊖ 3. Magist. 4. Ol. f. liquor. 5. Tinctura f. Ess. 6. Ol. destillat. 7. Extract. 8. Syrup.

(c. 5.) Hinc usuales Gemmæ, videlicet,

1. *Chrysolithus.*
2. *Granat.* 1. Præpar. 2. Magist.
3. *Hyacinth.* 1. Præpar. 2. Sal. & Magist.
   (Iaspis.)
4. *Lap.* Nephriticus. Præp. 1. Magisterium. 2. Liquor.
5. *Rubin.* Præpar. Tinctura.
6. *Sapphirus.* 1. Præpar. 2. Sal. 3. Liquor. 4. Ess. f. Tinctura.
7. *Sard.* Præpar.
8. *Smaragd.* 1. Præpar. 2. ⊖ & Tinct.

(c. 6.) *Corall.*
   - *N.* 1. Rubr. 2. Alb.
   - *P.* 1. Præpar. 2. Pulv. ⊖-lat. 3. 4. ⊖. 5. Magist. 6. Ol. f. Liq. 7. Ess. f. Tinct. (No. 14.) 8. Flores. 9. Spiritus. f. olea. (N. 4.) 10. Syrup.

(c. 7.) *Margarit.* præpar. 1. Ext. 2. Sal. 3. Mag. (N. 3.) 4. Ol. f. liquor. 5. Ess. f. Tinct. (3.) 5. Flor. 6. Spir.

(c. 8.) *LAPIDES MINVS PRETIOSI.* videlicet.

1. *Aëtites. Præparationes variæ Lapidis Aëtitis.*
2. *Alabastrites.* in Ung. Alabastrino.
3. *Amianth.* p. 1. Ung. Citrin. 2. Liniment. ad Tin.
4. *Lap. Armenus.* p. 1. Lap. totus. 2. pilul. de L. A. 3. Magist.
   Batrachites Bufonius.
5. *L. Calcarius.* p. 1. calx viva. 2. c. lota. 3. Lixivium. 4. Spir. 5. Spir. alcalisat.
6. *L. Calaminar.* p. emplastr. è lap. calam. Oleum.
7. *Cryftall.* p. 1. Cryftall. præparat. 2. ⊖ 3. Mag. 4. Ol. p. d. 5. Elix. 6. Essent. 7. Cremor.
   [Lapis fulminaris. 219.)
8. *Hæmatit.* p. Hæm. præparat. *Præparationes aliæ variæ Hæmat.*
9. *L. Iudaic.* p. 1. L. Iud. præparat. 2. ⊖. 3. Mag. 4. Ol. p. d.
10. *L. Lazuli.* 1. L. Laz. totus. 2. Mag. 3. Elixyr. 4. Ol. f. Liq. 5. Essent. f. Extr.
    (Lingua serpentina Glossopetra 219.)
    (Lapis Lipis.)
11. *L. Lynci.*
12. *Magnes.* p. Ung. magnetic.
13. *Marmor & Ophites.*
    Melachites seu Pavonius.
14. *Ostiocolla.* PP. Ostioc. ppt.
    Phosphorus f. Luciferus.
15. *Pumex.* P. Pumex ustus.
16. *L. Specularis.* P. calx & liquor.
17. *Silex.* P. 1. ⊖. 2. Ol. p. d. 3. Cremor.
18. *L. Spongiæ.* P. Sal.
    Stellaris f. Aftroites.
19. *Talcum.* P. 1. Ol. deft. 2. Ol. camphoræ talcat. 3. Liq. 4. Tinct.
20. *Unicornu fossile.*

IV. Mercurialia sunt. 1. *Metalla.* 2. *Metallis finitima.* 3. *Metallica Excrementa.*

I. METALLA sunt

☉ 1. Aurum. (c. 9.)

1. *Purg.* 1. Per calc. 2. Per Fusion. cum ♁ vel ♄. 3. Per Cem.
2. *Calcinat.* 1. Per immers. unde ☉ sclop. & diaph. 2. Vapor. 3. ããã. 4. Cement. 5. Reverb.
3. *Volatilisat.* unde ☉ spiritualis.
4. *Extract.* unde ☉ spiritualis.
5. *Sublimat.* unde Flor. ☉is.
6. *Salificat.* unde ⊖. ☉is (No. 3.) (⊕-lum ☉ seu Leo Virid.)
7. *Mercurific.* unde ☿.

☽ 2. Argent. (c. 10.)

1. *Purgat.* 1. Per calc. 2. Per Fus. c. ♄. 3. Per ⊕.
2. *Calcinat.* 1. Immers. 2. Per ããã. 3. Reverb.
3. *Extract.* s. solut. unde ☽æ potab. & Tinct. (No. 5.)
4. *Salificat.* ⊖.

♂ 3. Ferr. (c. 11.)

1. *Purgat.* unde Chalybs.
2. *Calcin.* 1. Reverb. Croc. ♂ obstr. 2. Fus. Cr. ♂ aper. 3. Cem. ⊕-m. 4. Immers. unde Crystall. 5. Vapor. 6. Illini.
3. *Volatilis.* ac destill. unde 1. ∇ ♂ 2. Spir. 3. Ol. alb. 4. Rubr. 5. Ol. Sulphur. 6. ♂ Præst. 7. ⊕-i ♂is destill.
4. *Extract.* unde Tinct. (No. 14.)
5. *Sublimat.* Hinc Flores (No. 2.)
6. *Salific.* ⊖ vel ⊕-m (No. 6.)
7. *Liquat.*

♀ Cupr. (c. 12.)

1. *Purific.*
2. *Calcin.* 1. Reverb. 2. Immers. 3. Vapor. 4. Illinit. 5. Cement. (è quibus singulis Croc. ♀is.
3. *Destillat.*
4. *Extract.* unde Tinct. (No. 4.)
5. *Salif.* unde ⊖. (No. 3.)
6. *Sublimat.*

♄ Plumb. (c. 13.

1. *Purgat.*
2. *Calcin.* 1. Inciner. 2. Reverb. (unde Minium) 3. Cement. (in ♄ usto.) 4. Immers. (1. Sacchar. s. ⊖ ♄. 2. Mag. 3. Lac. ♄i) 5. Vaporos. unde cerusa.
3. *Destill.* unde 1. Sp. ardens. 2. Ol. flav. 3. Rub. 4. Bals.
4. *Sublimat.*
5. *Extract.* unde 1. Sulph. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. Tinctur.
6. *Mercurific.* unde ☿ ♄i 1. 2. 3. 4.
7. *Salific.* unde ⊖ verum.
8. Huc *Liquatio.*

♃ Stann. (c. 14.)

1. *Purgat.* (crystalli ex minera ♃.)
2. *Calcin.* 1. Incin. 2. Rev. 3. Imm. unde ⊖ & Mag. 4. Vapor.
3. *Destillat.* unde 1. ♃. Diaphoreticus. 2. Sulph. seu ol. 3. Gummi. 4. Sulph. rub. ♃. 5. ⊖ 6. Crystall.
4. *Sublimat.* unde Flores s. ♃ depuratus.
5. *Extract.* unde Tinct.
6. *Salificat.* unde ⊖ verum.
7. *Mercurif.*

METALLIS FINITIMA Sunt.

☿ 1. Merc. (c. 15.)

1. *Purgat.* 1. Expressione. 2. Lotion. 3. ♌ratione.
2. *Calcinatio* s. præcipitat. unde præcipit.
   - *Sine Metallis.* 1. Per se. 2. Per silices. 3. Per Sulph. 4. Per ol. Sulph. 5. Per ol. ⊕-i. 6. Per sp. ⊕-i. (☿ius corallatus) 7. Per ∇. ovor. 8. Per Smirid. (⫪ miraculosus.) 9. In ∇F. ⫪tus communis. 10. ⫪ alb. vom. 11. ⫪ dulc. 12. Incarnat. 13. Luteus. 14. ⫪ ⊕-tus fixus. 15. ⫪ egregius.
   - *Cum Metallis.* 1. ⫪ ☉ris 2. Regulinus s. diaphoret. 3. Hercules Bovii. 4. 5. 6. Aurum vitæ. 7. ⫪ viridis. 8. Vitrum ☿ii ☽æ. 9. Succinum ♁ii.
3. *Sublimat.* unde 1. ☿≏ officinar. 2. Aliter. 3. ≏ regulinus. 4. ☿ dulcis (Draco mitigatus.) 5. Alius. 6. Talcos. 7. Lanugo perlata. 8. ☿≏ rubeus (Arc. corallinum) 9. Laudanum ☿iale. 10. Manna ☿ii. (☿ dulc. ☉ris) 11. Arcan. Corall. correct. 12. Cinnabaris offic. 13. Panacea ☿ii.
4. *Destill.* unde
   1. Butyrum ♁ii s. oleum ♁ii glaciale è quo
      - 1. ☿ vit. qui correct. 1. ☿ vitæ correct. 2. ☿ vitæ cathart. 3. Laxativ. minerale.
      - 2. Bezoardica miner. 1. Bezoart. min. simplex. 2. ☉re compos. 3. ☉re Croll. 4. ☉re verum 5. 6. 7. 8. Bez. ☽ria. 9. B. ♀reum. 10. B. ♂le. 11. B. ♃iale. 12. B. ♄num. 13. ☿iale.
   2. Ol. ☿ alb. diaphor.
   3. Rubrum.
   4. Diaphor.
5. *Extract.* unde 1. Sulph. s. Tinct. [Aquila cœlest.] 2. Alia. 3. Ol. ☿ii ♁ialis.
6. *Liquat.* unde 1. 2. 3. Liquor. 4. ♂♂ ☿. diaph. dulce. 5. Liq. Iovialis. 6. Liq. ☿≏ti.
7. *Salificat.* unde ⊖.

II. *Cinnabaris.* Præcipitata diaphoretica.

1. *Calcinat.*

♁ III. Antimon.

- 1. *Calcinat.*
  - *Sicc.* unde
    - 1. *Vitra.* 1. Hyacinth. 2. E Minera. 3. Flav. 4. Rubr. 5. Alb. 6. Nigr. 7. Diaphoret. 8. Regulin. 9. ☉re. 10. Regulin. Hinc correct. N. 5.
    - 2. *Croci.* 1. vulg. 2. Ruland. 3. Brendel. &c.
    - 3. *Diaphoretic.* 1. vulgar. 2. Flores dicti fixi. 3. Diaph. Tartarisatum.
    - 4. *Reguli.* 1. Simpl. 2. ♂alis. 3. ♃alis. 4. ☉ris. 5. Cerusa. 6. Cerusa ☉ris.
  - *Humid.* unde *Præcipitata.* 1. ♁ Rub. fix. 2. 🜖 vit. 3. 🜖 diaphoret. 4. 🜖 Reguli.
- 2. *Sublimat.* unde Flores. 1. E Minera. 2. Reguli. 3. Composf. 4. Sulph. ♁ii. 5. Fl. 🜍ati. 6. Fl. ♂. ♁. 7. Diaphoret. 8. Fixi. [cheiri] 9. Cinnabaris.
- 3. *Destill.* unde
  - ✢ ♁ii. 2. 3. ℞ per se. 4. 5. 6. 7. 8. Sacchar. 9. ℞ mellitum. 10. Magist. ♁ii. 11. 12. Ol. Glaciale. 13. De crystall. 14. 15. Ol. ad vulnera. 16. Balf. ♁ii. 17. Balf. vuln. 18. 🜔 ex Reg. 19. ▽. antepil. 20. ▽ stimmi Sulph. 21. ▽ st. Tartar. 22. 🜔 ♁ii comp.
- 4. *Liquat.* unde 1. Balsamus è scoriis Reg. 2. Liq. ex Sale vitri.
- 5. *Extract.* unde
  - Sulphura 1. 2. E minera. 3. 4. Ex ♁. Calc. 5. 6. Ex croc. 7. E scoriis Reg. (Sulph. auratum 8. 9. E Regul. ♁ii ♃ali. 10. E Cinnab. ♁ii. Sulph. ♁ii ver.)
  - Tincturæ. 1. Ex ♁ crud. 2. 3. Balf. vitæ 4. Manna. 5. Mag. ♁ii. Ol. vitri. 6. 7. 8. Ex vitro. 9. 10. Ex croco. 11. Ol. ♁ii febr. & Antipleur. 12. ♁ Tartarisat. 13. Rubin. ♁ ☿lis. 14. Ex Reg. Antid. pantagogus. 15. Balf. Reguli. 16. 17. Ex ♁c. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. E floribus. 26. Ex ol. ♁. Sacch. 27. 28. E Sulph. ♁ii 29. E Sulph. ♁ii. ☉at. 30. E Sulph. Regul. ♃ial. 31. E ☿ ♁ii. 32. E 🜍 ♁. 33. Lapis △is.
- 6. *Infus.* 1. ♁. crudi. 2. 3. Vitri. 4. 5. Croci. 6. ▽ ophthalm. 7. Syrup. vomit. 8. Vin. Hippocr. 9. Oxysacchar. vom. 10. Spir. vitæ aureus.
- 7. *Salific.* unde Sal commune 1. 2. 3.
- 8. *Mercurific.* unde ☿ius.

RECREMENTA METALLICA sunt Naturalia & Artificialia.

Naturalia sunt

1. *Cobaltum.*
2. *Chalcitis.*
3. *Misy.*
4. *Sory.*
5. *Marcasita* s. Bismuthum.
   - 1. *Calcin.* unde Magist.
   - 2. *Destillat.* & *Sublimat.* unde ol. Sal. commune *Flor.* ▽.
   - 3. *Extractio,* 1. 2.

Recrementa Metallorum artificialia sunt.

1. *Cadmia* (c. 19.)
   - *Nativ.*
     - Metallica V. Cobaltum.
     - Metalli expers V. Lap. calaminaris.
   - *Factit.* quæ Botritis, capnitis, calamitis, præp. 1. Tutia, 2. Collyr. alb. 3. Ung. 4. Empl. de Lap. calaminari.
2. *Diphryges.*
3. *Lithargyrium* præp. 1. Sal commune. 2. Magist. 3. Ol. rub. 4. Tinct. 5. Balf. 6. Liq.
4. *Molybdæna* s. *Plumbago.*
5. *Tutia* s. *Pompholyx* & *Spodium.* præp. 1. Tutia lota. 2. Ung. nihili. 3. Ad oculos. 4. Diapompholyg. 5. De Tutia.

V. SALINA.

(c. 20.) *Salibus* competit. 1. *Purificatio.* 2. *Calcinatio.* 3. *Destillatio.* 4. *Sublimatio,* 5. *Fixatio.* 6. *Liquatio.*

I. Sal. com. (c. 21.)

- 1. *Purific.*
- 2. *Calcinatio.*
- *Destillat.* unde 1. Sp. Sal communis. 2. Sp. Sal. commune comp. 3. Sp. Sal commune virid. 4. Corallatus. 5. 6. Dulcis. 7. Dulc. com. 8. 🜔 Sal commune 🜍lat. diuret. [spir. Sal commune rosat. s. Spir. Reg.] 9. 🜔 Essent. 10. ☉em. solv. 11. Cryst. Sal commune dulc. 12. Flor. 13. Cryst. dulc. 14. ℞ Sal commune rubr.
- 4. *Extract.* unde Tinctura.

II. Sal. fossil. præparat. 1. Spirit. 2. Balsamus.

Sal Nit. 🜕 *III.* (c. 23.)

- 1. *Purificat.*
- 2. *Calcinat.* unde 1. Lapis Prunellæ. 2. 3. Sal Nitrum fixum. 4. Cryst. miner. saccharat. 5. Sal Nitrum perlat. 6. Sal Nitrum corallat. 7. Sal Nitrum Saturnisat.
- 3. *Sublimatio.*
- 4. *Destillat.* 1. 2. Spir. 3. Cum O. 4. Cum Sulph. 5. Sp. Sal nitrum bezoard. 6. ▽ caust. 7. 🜂 8. 9. 🜅 [Nitrum ♁iatum, cryftall. Nit. subdulc.]
- 5. *Extract.* unde Tinctura.

1. *Purific.*

(c. 24.) O III. Alum.
1. *Purific.* seu Cryſtalliſat.
2. *Calcinat.* ſeu uſt.
3. *Salificat.*
4. *Deſtillat.* unde 1. Phlegma ac ſpiritus. 2. ♎ dulcis. 3. Magiſt. 4. Saccharum.
5. *Extractio.* ſ. Mag. ſ. ſubtiliſat.

Ammoniac. (c. 25.) IV. ✱
1. *Cryſtalliſ.*
2. *Sublimat.* unde Flores.
3. *Calcinat.* & Fixat.
4. *Deſtillat.* unde 1. 2. 3. 4. ſp. ✱
5. *Liquat.* unde Liquor ſ. oleum.

V. Vitriol. (c. 26.)
1. *Purific.* unde ⊕-m alb. vomit. 2. ⊕-. Hemetico. purg.
2. *Calcinat.* unde Colchotar.
3. *Deſtillat.* 1. Ros ⊕-i. 2. ▽ ⊕-i 3. Phlegma ⊕-i 4. 5. Sp. ⊕-i volatil. 6. Sp. ⊕-i vulgar. 7. 8. Dulc. 9. Philoſophicus (cohob. ☿i) 10. Liquor Dianæ. 11. ▽ aperiens. 12. Sp. ⊕-i melliſatus. 13. Diaphoret. 14. 15. 16. 17. 18. Sp. ⊕-i antepilept. 19. Sp. ⊕-i coagulat. 20. Cum cryſtall. ⊕. *Olea* No. 6.
4. *Sublimat.* unde Flores No. 3.
5. *Præcipitat.* unde 1. Terra ⊕-i. 2. Dulc. 3. Sulph. purg. 4. (Sulph. fixum.
6. *Salificat.* unde ⊖ ⊕-i.
7. *Extract.* 1. Extr. ⊕-i narcotic. 2. Eſſ. Sulphuris ⊕-i. 3. Manna. ⊕-i. 4. Tinct. 5. 6. 7. 8. Magiſteria. 9. Tinct. ⊕-i Cypr.

VI. Sulphurea ſunt.

I. Arſenic. (c. 27.)
1. *Sublimat.* unde 1. O-O dulc. 2. Rubinus O-O diaphoretic. 3. O-O ♎m.
2. *Fixat.* ſ. calcinat. unde 1. O-O fixum & ♂ 2. O-O fixum ſudorif. 3. Regulus O-O.
3. *Liquat.* O-O anod. Butyrum O-O No. 2.

II. Sulph. (c. 28.)
1. *Sublimat.* 1. Flor. ſimpl. 2. ⊕-ii 3. Gummati. 4. Saccharat. 5. Alb. 6. Corollat. 7. Benzoinat.
2. *Præcipit.* Lac Sulphuris.
3. *Deſtillat.* 1. 2. Spirit. ſ. ol. per C. 3. ♎ Campinarius. 4. ▽ acida 5. Ens Balſami Sulphuris. 6. Ol. Sulph. Balſ. 7. Ol. Sulphuris linat. Peſtilent. 8. Ol. aur. 9. Ol. rubr. itidem peſtil. 10. Ol. verum. S. C.
4. *Infuſ.* 1. Balſ. Sulph. Tereb. 2. B. vitæ. 3. B. Sulph. ad exter. 4. 5. 6. Tinct. Sulph. 7. Cryſtall. è Tinctura. 8. ⊖ Sulph. 9. Eſſ. Sulph.
5. *Liquatio.*

(c. 29.) *III. Ambra* præparat. 1. Eſſ. Ambr. 2. Spec. Diambr. 3. Pom. Ambr. 4. Ambr. Eſſentificat.

IV. Succin. (c. 30.)
1. *Præparat.*
2. *Solut.* & præcip. unde Magiſt. Extr. Tinct.
3. *Deſtill.* unde ol. phlegma ſpir. ⊖ pil. Troch. Cryſt.

(c. 31.) *V. Sperma Cet.*

VI. (c. 32.) *Aſphalthus.* *Naphtha.* *Petrolæum.*

VII. (c. 33.) *Carbo Petræ.* *Gagates* præpar. oleum.

LIBER QUARTUS.

DE PHYTOLOGIA.

Claſſis I. de Alterantibus primariis.

1. *Abiet.* N. Præp. ▽. alb. & rubr. 1. Cortex. 2. Coni. 3. Reſina.

2. *Abrotan.* *Nativ.* Folia. *Præpar.* 1. ▽. ſtill. 2. Vinum. 3. Conſerv. 4. Ol. infuſ. 5. Ol. ſtillat.

3. *Abſinthii vulgaris.* N. 1. Folia ac 2. Summitates. P. 1. ▽ ſtill. 2. Spir. 3. Succus. 4. Vinum. 5. Tinctura 6. Conſerv. 7. Syr. com. 8. Troch. 9. Ol. infuſ. 10. Still. 11. ⊕ fixum. 12. ⊖ volat. 13. Troch.

4. *Abſinth. pontic.* conſerv.

5. *Acaciæ veræ.* Succus. *Gummi Arabic. ad Acaciam pertin.*

6. *Acaciæ Germanic.* N. 1. Flor. 2. Fol. 3. Cort. radicum. P. 1. ▽. 2. Spir. 3. Conſerv. 4. Syrup. 5. Succ. ſeu Rob. 6. Vinum. 7. Fructus conditi.

7. *Acetoſa.* N. 1. Fol. 2. Rad. 3. Sem. P. 1. ▽. ſt. 2. Succ. 3. Syr. Conſ.

8. *Acetoſella.* N. Fol. P. 1. Conſerv. 2. ▽ ſt. 3. Sal commune eſſentiale. 4. Syrup.

N. 1.

9. *Acori veri.* N. 1. Rad. 2. Fol. (raro.)
P. 1. ▽ ft. è rad. 2. Spir. 3. Condit. 4. Conf. rad. 5. Ol. ftill. 6. Elect. diacor. 7. Extract.

10. *Acori adulter.* N. Rad.
P. Elect. Spirit.

11. *Adiant.* N. Fol.
P. 1. ▽ 2. Syr. fimpl. 3. Syr. comp. 4. Extr.

12. *Adianthi* aurei caulis foliis ac flor.

13. *Agal-loch.* N. Lignum.
P. 1. Extr. 2. Spec. 3. Troch.

14. *Agerat.* N. Fol. & Flor.
P. 1. Syr. de Eupat. 2. Pil. 3. Troch.

15. *Agni* cafti femen.

16. *Agrim.* N. Fol. & fummit.
P. 1. ▽ ftill. 2. Succ. 3. Syr. 4. Sal commune.

17. *Alchi-mill.* N. Folia c. caule.
P. ▽.

18. *Alke-keng.* N. Baccæ.
P. 1. ▽ ftill. 2. Tinctur. & fpiritus: ut & liquor citratus D. Horft. 3. Troch.

Alliaria.

19. *Allii.* N. Radix.
P. Elect.

[Alcea]

20. *Alfines.* Folia vel integra herba.

21. *Althææ.* N. 1. Fol. 2. Rad. 3. Sem.
P. 1. ▽. 2. Mucilag. 3. Syr. Fernel. 4. Ung. fimpl. 5. Ung. comp.

22. *Amaranth.* Flores.

23. *Ammeos* veri femen.

24. *Amomi* femen.

25. *Amyg-dal.* N. 1. Fruct. dulc. 2. Nucl. amar.
P. 1. Conf. dulc. 2. Conf. amar. 3. Ol. { dulc. amar.

26. *Ana card.* N. Fruct.
P. 1. Elect. f. confect. 2. Mel. 3. Ol. expr.

27. *Anagall. terreftr.* N. Fol. c. flor.
P. 1. ▽. 2. Flor.

28. *Anagall. aquat.* N. Fol. vel integra planta.
P. 1. ▽. 2. Succ.

29. *Aneth.* N. 1. Fol. 2. Fl. 3. Sem.
P. 1. ▽. 2. Ol. infol. 3. Ol. ftill.

30. *Ange-lic.* N. Rad. Semen.
P. 1. ▽. 2. Suc. 3. Extr. 4. Condit. 5. Ol. ftill. 6. Balf. 7. ⊖.

31. *Anifi.* N. Sem. raro herba.
P. 1. Conf. 2. Conf. laxat. fimp. 3. Conf. laxat. comp. 4. ▽ ft. 5. ▽ vitæ 6. Ol. ftill. 7. ⊖. 8. Spec.

32. *Anferin.* N. Fol. vel integra planta.
P. 1. ▽. è planta 2. ▽. è flor. 3. conf.

33. *Anthoræ* radix.

34. *Antirrhini* caulis cum foliis ac floribus.

35. *Apii.* N. 1. Rad. 2. Sem.
P. ▽.

36. *Aquileg.* N. 1. Sem. 2. Flor. 3. Herb.
P. 1. ▽. 2. Conf. 3. Acet. Mel. Unguentum.

37. *Ariftoloch.* rotundæ radix.
Ariftol. long. N. 1. Rad. 2. Fol.
P. ▽.

38. *Armoraciæ* radix.

39. *Arnicæ* caulis cum floribus.

40. *Artemif.* N. fummit. vel herba integra.
P. 1. ▽. 2. Ol. ftill. 3. Syr. C. 4. ⊖.

41. *Ari.* N. Radix.
P. 1. Rad. præparat. 2. Fæcula. 3. Pulvis ftomach.

Afpalathus.

42. *Afparag.* N. Radix.
P. ▽.

43. *Atriplicis* Folia.

44. *Avenæ.* 1. Semen. 2. Farina.

45. *Aurantia.* N. 1. Poma. 2. Cort.
P. 1. ▽. 1. Napha. 2. E cort. Succ. expr. 4. Syr. 5. Condit. cort. 6. Conf. 7. Elect. 8. Ol. ftill. 9. Balf. 10. Ung.

46. *Auricul.* muris. N. Integra planta.
P. ▽.

[Auricula Urfi]

B.

47. *Balani* myrepficæ. N. Nuclei.
P. Oleum de Been.

48. *Balfam.* 1. Fr. carpobalfamum. 2. Ramufc. Xylobalfamum. 3. Ol. (opobalfamum.

49. *Bardanæ* major. N. 1. Rad. 2. Fol. 3. Sem.

50. *Bardan.* minor. P. ▽.

51. *Bafilic.* N. 1. Fol. 2. Sem.
P. 1. ▽. 2. ☍. ftill.

52. *Behen* album. Behen rubrum.

53. *Bellis.* N. Herba cum flor.
P. 1. ▽. 2. Tinctura ex hortenfi.

54. *Berber.* N. Fruct. Berberes. cortex. femina.
P. Condit. 2. Succ. liquid. 3. Syr. de f. Berb. 4. Rotul. 5. Trochifc. 6. Rob. comp. (Tartarus feu Sal effentiale.)

55. *Bet.* N. 1. Rad. 2. Fol. 3. Sem.
P. Succus.

56. *Betonic.* N. 1. Fol. 2. Flores.
P. 1. ▽. 2. Conferv. 3. Syr. fimpl. 4. Syr. comp. 5. Empl. ex Bet. 6. ⊖.

57. *Betul.* N. 1. Fol. 2. Cort.
P. Succus.

58. *Biftort.* N. 1. Rad. 2. Fungus.
P. ▽.

59. *Bombac.* 1. Semen. 2. Lanugo (Goffipium. Præp. ☍.

60. *Borrag.* N. 1. Rad. 2. Fol. 3. Flor.
P. 1. ▽. ex toto. 2. ▽. Ex flor. 3. Conferv. 4. Syr. 5. Succ. infpiffat.

61. *Branc.* urfin. Folia.

[Botrys conferv. fyrupus.]

62. *Braffic.* N. 1. Folia. 2. Ius Foliorum. 3. Semen.
P. Loch. de caule.

63. *Bugloff.* N. 1. Flor. 2. Rad. 3. Fol.
P. 1. ▽ ex tot. 2. ▽. è flor. 3. Conferv. 4. Syr.

64. *Burf. Paftor.* N. Folia.
P. ▽.

65. *Buxi.* 1. Oleum. 2. Extract. [fpirit. acid.] fuccus.

C.

Cacao & ex eo Chocolada.

66. *Calami*

66. *Calami aromatic.* folia.

67. *Calaminth.* N. Folia.
P. 1. ▽. 2. ⊖. 3. Syr. comp. 4. Spec. Diacal.

68. *Calcatripp.* N. 1. Herba. 2. Flores.
P. 1. ▽. 2. Conserv.

69. *Calthæ.* N. Flores.
p. 1. ▽. 2. ✠. 3. Conserv.

70. *Cannabis* 1. Semen. 2. Herba (sed rarò. Præp. Oleum.

71. *Cappar.* N. Cortex, (inprimis radicis.
p. 1. Cond. flor. 2. Ol. comp. 3. Troch. de capp. 4. Extr.

72. *Caprifol.* N. Flor.
p. ▽.

73. *Cardamom.* N. 1. Cardamomum. 2. Grana paradisi.
p. ol. still.

74. *Cardiac.* N. Folia.
p. 1. ▽. 2. Unguent.

75. *Card. Bened.* N. 1. Folia. 2. Semen.
p. 1. Pulvis. 2. ▽. 3. Spir. 4. Succ. 5. ⊖. 6. Ol. st. 7. Conserv. 8. Syr. è s. 9. Extract.

76. *Card. Mariæ.* N. 1. Semen. 2. Folia. 3. Radix. (Gummi.)
p. ▽.

77. *Carlin.* radix. P. Extr.

78. *Cari.* N. Semen.
p. 1. Confect. sem. 2. Condit. rad. 3. ▽. 4. Ol. still.

79. *Caryophyll.* N. Flores.
p. 1. Succ. 2. Conserv. 3. ▽. 4. Syr. 5. ✠.

80. *Caryophyll.* N. 1. Flor. 1. Minores. (caryoph.) 2. Majores, Antophylli. [Gummi]
p. 1. Conf. 2. ▽. 3. Ol. 4. Extr. 5. ⊖. 6. Bals. 7. Spec. diacaryoph.

81. *Caryophyllat.* Rad.

82. *Castan.* membran. (P. 1. Aqua 2. Conserv. Iul. 3. Ungu.)

83. *Centaurii minor.* N. Planta cum flor. s. summitates.
P. 1. Aqua 2. Extr. 3. ⊖. (4. Spiritus. item Conserv. & Met.)

84. *Cepæ* radix.

85. *Cerasi.* N. Fruct. Cerasa 1. Subacida rub. (Amarenæ.) 2. Dulcia, nigra 3. Nuclei. 4. Gummi.
P. 1. Condit. 2. Rob. 3. Syr. 4. Aqua still. 5. Spir. 6. Aqua diuret. 7. Tinct. 8. Diamarenat. simpl. 9. Diam. comp. 10. Oleum.

86. *Carefol.* N. Folia Semen.
p. 1. Aqua. 2. ⊖. *Oleum virens.*

87. *Chamædr.* N. 1. Folia. 2. Flores.
p. 1. Aqua, 2. Conserv.

88. *Chamæpyt.* N. Herba cum fol. ac flor.
p. Pilul. de iva arthetica. (⊖. Extr. Conf. Syr.)

89. *Chamomill.* N. Flores vulgares & Roman.
p. 1. Aq. è vulg. 2. Aq. è Rom. 3. Aq. Carmin. Comp. 4. Ol. st. è vulg. 5. Ol. è Rom. 6. Ol. inf. 7. ⊖. 8. Syr. *Oleum Cæruleum variaque super illo Experim.*

90. *Chelidon maj.* N. 1. Folia c. flor. 2. Radix.
p. 1. Succ. 2. Aq. 3. ⊖.

91. *Chelidon min.* N. 1. Rad. 2. Folia.
p. 1. Aq. still.

92. *Chermes.* N. Grana.
p. 1. Confect. 2. Extr. s. Essent. (Syrupus.)

93. *Cheiri.* N. 1. Flor. 2. Semen.
p. 1. Conserv. 2. Aq. 3. Ol.

94. *Chin.* N. Radix.
p. Extr. (condita interdum.)

China Chinæ ejusque variæ in omni forma præparationes.

95. *Cicer.* 1. Rubrum. 2. Album.

96. *Cichor.* N. 1. Flor. 2. Fol. 3. Rad.
p. 1. Conserv. 2. Condit. & Confect. 3. Syr. simp. 4. Syr. comp. 5. Syr. de Cich. c. Rhab. 6. Aq. 7. Aq. Ophthalm. 8. ⊖. (Extr.)

97. *Cicut.* N. Folia.
p. Emplastr. splenetic.

98. *Cinamom.* N. Cortex.
P. 1. Conf. 2. Aq. 3. Tinct. 4. Elyxir. 5. Ol. 6. ⊖. 7. Balsam. 8. Syr. 9. Magist. 10. Spec. Diacinam.

99. *Citri.* N. 1. Poma. 2. Cort. 3. Sem. 4. Flor.
P. 1. Condit. poma. 2. Cond. cort. 3. Flores condit. conserv. ex flor. Medull. Confect. Cortic. citrinata vulgò. Huc Acredo citri referenda. 4. Aq. è cort. 5. Spiritus. 6. Ol. stillatit. 7. Succ. 8. Syr. acet. c. syr. citri simpl. syr. comp. 9. Morsuli Citri. Mors. citri laxat. 10. Balsam. 11. Elect. de Cit. solut.

100. *Citrulli.* Semen.

Cocculæ.

101. *Cochlear.* N. Folia.
p. 1. Conserv. 2. Aq. 3. Syrup. 4. ⊖. 5. Spir. 6. Suc. (oleum.)

Coffi ejus historia, præparationes & usus.

102. *Colubrini* ligni. N. Lignum.
p. Extract.

103. *Contrayervæ* radix.

104. *Consolid. mediæ* Herba.

105. *Corallinæ* caules, s. ipsa corallina.

106. *Coriandr.* N. Semen.
p. 1. Sem. præp. 2. Confect. 3. ▽. 4. Ol. still.

107. *Corn.* N. 1. Poma. 2. Folia.
P. 1. Condit. 2. Rob. dec.

108. *Coryli.* N. 1. Lignum. 2. Nuces (Avellanæ) 3. Cortex nuc. 4. Membranulæ.
p. Ex ligno s. spir. 2. Ol. still.
Ex Nucibus ol. express. (ex ligno destill.)

109. *Costi.* N. Cort. 1. Dulcis. 2. Amarus.
P. 1. Ol. cost. 2. Pilul. marocost. 3. El. caryocostin.

Crap.

110. *Croc.* N. Flores.
P. 1. Spec. Diacucurm. 2. Tinct. 3. Extr. 4. Ol. com. 5. Ol. still. 6. Troch. 7. El. de ovo. 8. Empl. oxycroc.

111. *Cubeb.* N. Fructus.
P. Confect. Diacub. 2. Ol. still. 3. Spec. Diacub.

112. *Cucu-*

112. *Cucumer.* 1. Semen. 2. Fructus.
113. *Cucurb.* { N. 1. Semen. 2. Folia.
P. ▽. still.
114. *Cumin.* { N. Semen.
P. 1. Sem. præp. 2. Confect. 3. ▽.
4. Ol. 5. Spec. diacum.
115. *Cupress.* arboris. 1. Lignum. 2. Coni. 3. Folia.
116. *Cupress.* herbæ summitates.
117. *Curcuma.* { N. Radix.
P. Spec. Diacurc.
118. *Cuscut.* { N. integra planta cum floribus.
P. ▽. still. (Syrupus.)
119. *Cyan.* { N. Flores.
P. ▽.
120. *Cyclam.* { N. Radix.
P. 1. Succus. 2. Ung. de Arthan. majus. 3. Ung. de Arthan. min.
121. *Cynogloss.* { N. 1. Flor. 2. Folia. 3. Radix.
P. 1. Pil. de cynogl. 2. Unguent.
122. *Cynosbat.* { N. 1. Flor. 2. Fruct. 3. Spongia. 4. Radix.
P. 1. Conditi fruct. 2. Rob. 3. Spir. simpl. 4. Spir. alcalisatus.
123. *Cyperi.* { N. Radix.
P. Variæ sunt.
124. *Cydonii.* { N. 1. Mala. 2. Semen.
P. 1. Condit. 2. Vinum. 3. Rob. [Syr. cyd. Ferd.] 4. Diacydon. 5. Marmelata. 6. Miva simpl. 7. Aromat. 8. Diacydonites simp. 9. Comp. 10. Laxat. 11. Ess. s. Spir. 12. Ol. per infus.

D.

125. *Dauci.* Semen. p. ℰo.
126. *Dictamni Cretici.* Folia.
127. *Dipsaci.* 1. Radix. 2. Vermiculi.
128. *Doronici.* Radix.

E.

129. *Ebeni.* Lignum.
130. *Ebuli.* { N. 1. Flor. 2. Folia. 3. Cortex inter. 4. Semen. 5. Baccæ.
P. 1. ▽. 2. Spir. 3. Rob. 4. Tinct.
131. *Endiv.* { N. 1. Fol. 2. Sem. 3. Radix.
P. 1. ▽. 2. Succ. 3. Syr. simpl. 4. Syr. comp. 5. Syr. Byzant. 6. Syr. Diaser. 7. ⊖.
132. *Epatic.* { N. 1. Folia. 2. Flores.
p. ▽.
133. *Epatic.* stellat. { N. Herba cum floribus.
p. ▽.
134. *Equisetum.* { N. caules cum foliis.
P. ▽, ⊖.
135. *Eruca.* Semen.
136. *Eryng.* { N. Radix.
p. Condit. Radix.
137. *Erysimi.* { N. 1. Semen. 2. Herba.
p. Syr. de Erysimo.
138. *Eupatorii.* { N. 1. Flores. 2. Folia.
p. ▽.
139. *Eufragia.* { N. Herb. c. Floribus.
p. 1. Conserv. 2. ▽. 3. Vinum. [Essentia.]

F.

140. *Faba.* { N. Farina fabarum.
p. 1. ▽. è flor. 2. Cinis. 3. ⊖.
141. *Fabaria.* { N. Folia. (Radix.)
p. ▽.
142. *Ficus.* Fructus. 1. Grossæ. 2. Caricæ.
143. *Filipendula.* 1. Folia. 2. Radix. (Extractum.)
144. *Filicis* radix scilicet fœminæ. (P. Spiritus Extr.)
145. *Fœnicul.* { N. 1. Herba Summitates. 2. Radix. 3. Semen.
P. 1. Confect. Sem. 2. ▽. ex herba. 3. ▽. è sem. 4. Ol. still. 5. ⊖.
146. *Fœnugr.* { N. Semen.
p. Mucilago.
147. *Fragar.* { N. 1. Folia. 2. Fructus.
p. 1. ▽. ex herb. 2. ▽ è fructibus. 3. Syr. 4. Spir. tinct.
148. *Fraxin.* { N. 1. Cortex. 2. Lignum. 3. Semen.
P. 1. Extr. 2. Ol. st. 3. ⊖.
149. *Fraxinella* radix. (P. ▽. ex rad. Rad. condit. oleum.)
150. *Fumaria.* { N. Herba c. floribus.
P. 1. ▽. 2. Ol. st. 3. Succ. inspiss. 4. Conserv. 5. Syr. s. 6. Syr. comp. 7. Pilul. de fum. 8. ⊖. (Extr.)
151. *Fumaria bulbosa.* 1. Radix. 2. Herba c. floribus (rarò.)
(Fungus) *ejus ulterior historia.*

G.

152. *Galang.* { N. Radix.
P. Spec. Diagal. (Extr.)
153. *Galeg.* { N. Herba.
p. ▽. (Syrup.)
Gallæ earumque varia genera.
154. *Gallii* herba è floribus.
155. *Genist.* { N. Flores. 2. Semen.
p. 1. ▽. 2. Conserv. 3. ⊖. 4. condit.
156. *Gentian.* { N. Radix.
p. 1. Succ. 2. Extr. (▽)
157. *Geranii.* { N. Folia s. summit.
p. ▽.
Geranium Moschatum.
(Glycypi cron. N. Rad. Cort.
158. *Glycyrrhiz.* { N. Radix.
p. 1. Succus inspiss. 2. Liquir. cocta. 3. Syr. comp. 4. Extract. 5. Unguent.
159. *Gramin.* { N. 1. Rad. 2. Caulis cum foliis. 3. Semen.
p. ▽.
160. *Granat.* { N. 1. Poma. 2. Fl. Balaust. 3. Cortex. 4. Nuc.
p. 1. Succ. 2. Syr. dulc. 3. Syr. acid.
161. *Guajac.* { N. 1. Lignum. 2. Cortex.
p. 1. Decoct. 2. Extr. 3. Ol. 4. Spirit. 5. ⊖.

H.

162. *Hederæ terr.* N. Herba cum flor.
p. 1. ▽. 2. Conserv. 3. Syr. s. 4. S. comp. 5. Succ.

163. *Heder. arbor.* N. 1. Fol. 2. Baccæ. 3. Gum.
p. Ol. still.

164. *Helenii.* N. Rad.
p. 1. Cond. rad. 2. ▽. 3. Conf. 4. Extr. 5. Vinum Enulat.

165. *Herniar.* N. Herba.
p. ▽.

166. *Hispidul.* N. Herb. cum flor.
p. 1. Aqua. 2. Syr. simpl. 3. s. comp.

167. *Hordei.* N. 1. Semen. 2. Farina.
p. 1. Aq. st. 2. Cocta.

168. *Hormini.* Folia cum flor.

169. *Hyoscyam.* N. 1. Rad. 2. Semen. 3. Fol.
p. 1. Aq. 2. Ol. expr. 3. Extr.

170. *Hyperici.* N. 1. Fol. 2. Flor.
p. 1. Aq. 2. Ol. coct. 3. ⊖. 4. Tinctura.

171. *Hyssop.* N. Folia cum flor.
p. 1. Aq. 2. Ol. st. 3. Conf. 4. Spec. diah. 5. Syr. s. 6. S. comp.

I.

172. *Iacea.* N. Herba cum flor.
p. Aq.

173. *Iasmin.* Oleum infus.

174. *Imperator.* N. Radix.
p. Aq. still. (Extr. ☍.)

175. *Iridis nostr.* N. Radix.
p. 1. Succ. 2 Fæcula. 3. Ol. infus. *De Iride ulterior dissertatio.*

176. *Ireos* Flor. & Illyr. N. Radix.
p. 1. Extr. 2. Spec. Diair. simpl. 3. Comp. Salom.

177. *Iugland.* N. 1. Nuces. 2. Putam. 3. Cort. 4. Iuli. 5. Membranulæ.
p. 1. Cond. nuc. 2. Aq. Vomitor. 3. Succ. 4. Rob. 5. Ol. expr. 6. Elect. (Acetum.)

178. *Iujub.* N. Fructus.
p. Syrup. de Iujub.

179. *Iuniper.* N. 1. Lign. 2. Bacc. 3. Gum. 4. Fung.
p. 1. Aq. è bacc. 2. Spir. 3. Ol. ex bacc. 4. Ol. ex ligno. 5. ⊖. 6. Rob. 7. Extr. gummos. 8. Extr. è bacc. 9. Elixyr.

L.

180. *Lactuc.* N. 1. Folia. 2. Semen.
p. 1. Aq. 2. Succ. 3. Condit. Caul.

181. *Lagop.*

182. *Lapath.* N. 1. Rad. Semen.
p. Aq. still. (Extr.)

183. *Laric.* 1. Resina. 2. Fungus. (Muscus Lign.)

184. *Lauri.* N. Fol. 2. Baccæ.
p. 1. El. deb. 2. Empl. 3. Ol. Expr. 4. Ol. still. 5. Spir. 6. Essent.

(Lens arvensis.)

185. *Lens* palustris. p. ▽.

186. *Lentisc.* Gumm. vel Mastich.

187. *Levistic.* N. 1. Fol. 2. Rad. 3. Semen.
p. 1. ▽. 2. Ol. 3. ⊖.

188. *Lichen.* N. Folia.
p. ▽. st. è flor.

189. *Ligust.* N. 1. Fol. 2. Flor.
p. 1. ▽. st. 2. Ol. infus.

190. *Lilii.* N. 1. Flor. 2. Rad. 3. stamina.
p. 1. Conserv. 2. ▽. 3. Ol. simpl. 4. Ol. comp.

191. *Lil. convall.* N. 1. Flores. 2. Rad. (sed rarò.)
p. 1. ▽. 2. ▽̄. liliat. 3. Spir. lil. 4. Conf. 5. Ol. infus. 6. Ol. st. 7. pulv. sternut. (8. Extr. 9. ⊖ volat.)

192. *Limon.* N. poma.
p. 1. Succ. 2. Syr. de s. 3. ▽. ex flor.

193. *Linar.* N. Fol.
p. ▽. st. (Ungu.)

19. 4. *Lini* N. Semen.
p. 1. Mucilag. 2. Farin. 3. Ol. expr.

195. *Lotus.* N. Herba.
p. 1. Aq. still. 2. Ol. infus.

196. *Lupul.* N. 1. Flor. 2. Iuli.
p. 1. Aq. 2. Syr.

M.

197. *Majoran.* N. Fol. 2. Sem.
p. 1. Aq. 2. Conf. 3. Confect. sem. 4. Ol. st. 5. Balsam.

198. *Malabathr.* Folia.

199. *Malv.* N. 1. Fol. 2. Flor. 3. Sem. 4. Radix.
p. 1. Aq. still. 2. Conserv. flor.

200. *Malv. arbor.* Flores.

201. *Mandragor.* N. Cort. radicis.
p. ol. coct.

202. *Marrub.* N. Folia.
p. 1. Aq. 2. Syrup. de prass. 3. Spec. diapr.

203. *Mari.* N. Folia.
p. Pilulæ marocost. Theriaca.

204. *Matricar.* N. Fol. cum flor.
p. 1. Aq. 2. ⊖. 3. Syr. 4. Ol. st.

205. *Matrisylv.*

206. *Melilot.* N. 1. Flores. 2. Semen.
p. 1. Aq. 2. Empl. de Mel.

207. *Meliss.* N. 1. Herba. 2. Flor.
P. 1. Aq. 2. Aq. comp. c. Vin. 3. Spirit. 4. Ol. 5. Extr. 6. Conserv. 7. Syrup. 8. Syr. comp. 9. ⊖ fix.

208. *Melon.* N. Semen, s. nuclei.
p. Condit. poma.

209. *Menth.* N. Herba cum flor.
p. 1. ▽. 2. Syr. de M. minor. 3. Major. 4. Conf. 5. Ol. still. 6. Ol. inf. 7. Balsam. 8. ⊖ (Mel.)

210. *Menth.* Saracenic. 1. Fol. 2. Radix.

211. *Mercurial.* N. Folia.
p. 1. ▽. 2. Syr. 3. Mel.

212. *Mespil.* 1. Fruct. 2. Offic. 3. Folia.

213. *Mei* Radix.

214. *Milii.* N. 1. Semen. 2. Farina.
p. 1. ▽. still. 2. Dec.

215. *Milii solis.* N. 1. Semen. 2. Folia (rarò.)
p. ▽. st.

216. *Mille-*

216. *Millefol.* { N. Fol. cum flor.
P. ▽.

217. *Momordic.* { N. 1. Folia. 2. Poma.
P. Ol. inf.

218. *Mori.* { N. 1. Cort. radicis. 2. Fol. 3. Fructus.
P. 1. ▽. 2. Rob. Diam. f. 3. Comp. 4. Nicol. 5. D. Cordi.

219. *Moschat.* { N. 1. Nux. 2. Flor. (Macis.)
P. 1. Cond. nux. 2. ▽. Nuc. 3. Ol. ft. 4. Ol. ft. 5. Ol. expr. 6. ⊖. 7. Ol. macis ft. 8. Ol. expr. 9. Extr. 10. Balf. macis. 11. B. Nuciftæ.

220. *Muscus* arboreus ipse.

221. *Muscus* terreftris.

222. *Myrtilli* baccæ. [P. 1. ▽. 2. Syrup. 3. Vinum.

223. *Myrt.* { N. 1. Folia. 2. Baccæ.
P. 1. Syr. 2. Ol. myrtillor. 3. Ol. Myrtin.

N.

224. *Nap.* { N. Semen.
P. ol. expr.

225. *Nasturt. aq.* { N. Herba cum flor.
P. 1. Succ. infp. 2. ▽. 3. Spir.

226. *Nasturt. hort.* 1. Folia. 2. Semen.
[Nafturtium Indicum] p. ▽.

227. *Nepetæ* Herba.

228. *Nephriticum.* Lignum & hujus infufio. *Varia circa illud Experimenta.*

229. *Nicotian.* { N. 1. Folia. 2. Semen.
P. 1. ▽. 2. Syr. 3. Ol. ft. 4. Ol. infuf. 5. ⊖. 6. Ung. 7. Balf.

230. *Nigell.* { N. Semen.
P. Sem. pp. 2. ▽. 3. Ol. ft. (Ungu.)

231. *Nummular.* { N. Herba.
P. ▽. ft.

232. *Nymph.* { N. 1. Rad. 2. Fol. 3. Sem. 4. Flor.
P. 1. Aq. è Fl. alb. 2. Aq. è lut. 3. Syr. f. 4. Syr. c. de Nenuph. 5. Conf. 6. Ol. inf. 7. Unguent.

O.

233. *Olea.* { N. Folia.
P. 1. Cond. fr. 2. Ol. comm. 3. Ol. omphacin. ol. Philofoph.

234. *Onon.* { N. Radix ac potiffimùm Cortex.
P. Aq. ft. [Syrup. Sal.]

235. *Origan.* { N. Summitates.
P. 1. Aq. ol. ft. 3. ⊖.

P.

236. *Palmæ.* Dactyli, hinc Diaphœnicon.

237. *Papav.* fat. { N. 1. Flor. 2. Sem. alb. 3. Sem. nigr. 4. Capita cum & fine femine.
P. 1. Succ. infp. 2. Extr. 3. Aq. 4. Syr. f. 5. C. 6. El. 1. Diac. f. 7. 2. Montan. 8. 3. Actuar. 9. In folid. 10. Loch. 11. Ol. expr.

238. *Papav. err.* { N. Flores.
P. 1. Aq. 2. Syr. 3. Conf. 4. extr. 5. ✠.

239. *Parietar.* { N. Folia.
P. Aq. ftil.

240. *Paris herb.* { N. 1. Baccæ. 2. Folia.
P. Pulvis Saxonic. (☍.)

241. *Paftinac.* N. 1. Sem. 2. Herba (rarò.)

242. *Paftin. fylveftr.* { N. Semen.
P. 1. Conf. fem. 2. Aq. ftill. 3. Ol. ft.

243. *Perfoliat.* { N. 1. Folia. 2. Semen.
P. Aq.

244. *Persic.* { N. 1. Folia. 2. Flor. 3. Nucl. 4. Fruct.
P. 1. Cond. 2. Aq. fl. 3. Aq. diur. 4. Syr. fl. 5. Conf. 6. Ol. expr.
[Huc Perfia Armeniaca.]

245. *Perficariæ* Folia. [P. 1. ▽. 2. Effent. 4. Unguentum.]

246. *Petafit.* { N. Radix.
P. 1. ▽. 2. Ol. ft. 3. Extr.

247. *Petrofel.* { N. 1. Rad. 2. Sem. 3. Fol.
P. ▽. ftill.

248. *Petrofel.* Montan. 1. Rad. 2. Folia.

249. *Petrofel.* Macedonic. 1. Semen. 2. Radix (rarò.)

250. *Peucedan.* { N. 1. Rad. 2. Semen.
P. 1. ⊖. 2. Ol. ft.

251. *Pimpinel.* { N. 1. Rad. 2. Semen.
P. 1. Cond. rad. 2. Conf. 3. Conf. 4. ▽. ft. 5. Ol. ft. 6. ⊖. *varia circa illam Experimenta.*

252. *Pinaftr.* { N. 1. Cort. 2. Fol. 3. Nuc. 4. Refina.
P. 1. ▽. 2. Ol.

253. *Pini.* { N. 1. Nuces pineæ. 2. Cort. 3. Folia.
P. Ol. expr.

254. *Piper.* { N. Semen. 1. Album. 2. Nigrum. 3. Longum.
P. 1. Spec. Diatr. pip. 2. Trag. fort. 3. Ol. ft. 4. Ol. inf.

255. *Piftac.* { N. Fruct.
P. Ol. expr.

256. *Plantago* { N. 1. Sem. 2. Fol. 3. Radix.
P. 1. Succ. infp. 2. ▽. 3. Syr. [4. Extr. 5. Spec. diaplantagin.]

257. *Pæon.* { N. 1. Rad. 2. Sem. 3. Flores. *
P. 1. ▽. 2. Syr. 3. Extr. 4. Conf. 5. ⊖. 6. Fæcul. 7. Ol. ft. (Extr. diapœon. Mind.) (Mel Pœoniat.)
(Polium Montanum Creticum.)

258. *Polygon.* { N. Herba.
P. ▽.

259. *Polygonat.* { N. 1. Rad. 2. Fol. 3. Baccæ.
P. ▽.

260. *Pomi.* { N. Poma acida, dulcia, fubacida.
P. 1. Succ. 2. Syr. f. 3. Syr. Reg. fab. 4. Extr. f. fucc. infpiff. 5. Extr. rad. (Unus Pomadum.)

261. *Popul.* { N. 1. Cort. (albæ.) 2. Oculi, (nigræ.) 3. ftilla.
P. 1. Ol. inf. 2. Unguent.

262. *Porri.* 1. Rad. 2. Herb. 3. Sem.

263. *Portulac.* { N. 1. Folia. Semen.
P. 1. Succ. infp. 2. ▽. 3. Syr. f. 4. Syr. C. 5. Conf. è fol. (6. Loch.)

264. *Primul. veris.* N. 1. Flores. 2. Folia. (Radix.) P. 1. ▽. 2. Conſ. (Spiritus.)

265. *Prunell.* N. 1. Folia. 2. Flor. P. 1. ▽. 2. Conſ. è fl.

266. *Pruni* N. 1. Pruna 2. Gummi. P. 1. Cond. 2. Pulpa. 3. El. diapr. ſimpl. 4. Comp. 5. Diapr. non laxativum. (Diaprun. ſolut. Nic.) Pruna laxativ.)

267. *Ptarmicæ* 1. Radix. 2. Folia.

268. *Puleg.* N. Folia. P. 1. ▽. 2. ▽. bis deſtill. 3. Ol. ſt.

269. *Pulmonariæ* Folia. (P. 1. ▽. 2. Conſerv. flor.)

(Pulſatilla P. ▽.

270. *Pyrethr.* Radix.

271. *Pyrol.* Folia.

272. *Pyri* fructus (pyra.)

Q.

273. *Quercus* N. 1. Folia. 2. Gland. 3. Cupulæ. 4. Cort. 5. Viſc. 6. fung. P. 1. ▽. 2. Gluten. [3. Spiritus.]

274. *Quinquefolium* N. Herba Radix. P. ▽. (Extr.)

R.

275. *Raphan.* N. 1. Semen. 2. Radix. P. ▽.

276. *Raphan. marin.* N. Radix. P. ▽.

277. *Rapi* Radix.

278. *Rhapontic.* Vulgaris radix.

279. *Rhapontic.* Veri.

280. *Rhodia.* Radix.

281. *Rhodium.* Lignum ejuſque Extract.

282. *Rhois* N. Baccæ. P. 1. Cond. bacc. 2. Rob. ſ. 3. Rob. comp. 4. Vinum.

284. *Roſæ.* N. 1. Flores. 2. Anthera. P. 1. ✠ 2. ▽. 1. flor. rub. 2. Pallid. 3. Alb. 4. Balſ. 5. Conſ. ſ. & ⊖-ta, tum & conſ. pallid. 6. Elect. roſar. 2. De ſ. roſar. 7. Morſell. 8. Ol. ſtill. & ol. infuſ. 1. Vulgare. 2. Omphac. 3. Comp. 9. Pil. roſar. 10. Spec. El. de ſ. roſar. it. ſpec. arom. roſ. ſp. Diarrh. h. Abb. ſp. roſar. novell. 11. Spirit. 12. Syrup. 1. Roſar. ſ. 2. Solut. Muſcharum. 3. laxat. comp. ſ. elleb. 4. Sine elleb. 5. De roſ. ſicc. 6. Iuleb. 7. Mel. roſar. Meſ. ſ. m. citrat. m. laxat. 13. Tinctur. 14. Troch. Diarrh. 15. Ung. roſat.

Roſa Chinenſis variaque circa illam.

285. *Ros ſolis.* N. 1. ▽. Herba. 2. Succus. P. ▽. *Varia circa Rorem Solis Experim.*

286. *Roſmar.* N. Folia. 2. Flor. (Anthos) 3. Semen. P. 1. ▽. 2. Spir. 3. Mel anthos. 4. Ol. ſtill. 5. Balſ. 6. Conſerv. 7. Sp. Dianth.

287. *Rubiæ* radix.

288. *Rub.* N. 1. Fol. 2. Fl. (1. Mora rubi. 2. Mora bati.) 3. Cymæ. 4. Rad. P. 1. Rob. Diam. ſ. c. 3. Diam. Nicol.

289. *Rub. idæi.* N. Fructus. P. 1. ▽. 2. Spir. 3. Syrup. 4. Vinum. 5. Conditi fruct. 6. Acet.

290. *Ruſci.* Radix.

291. *Rut. hortenſ.* N. 1. Herb. ſ. ſummit. 2. Semen. P. 1. ▽. 2. Ol. ſt. 3. Ol. inf. 4. ⊖. 5. ✠. 6. Balſ.

292. *Rut. murar.*

S.

293. *Sabin.* N. Folia. P. 1. ▽. 2. Spiritus. 3. Extractum. 4. Oleum ſtill.

294. *Salic.* 1. Fol. 2. Iuli.

295. *Salviæ* N. 1. Folia. 2. Flor. P. 1. ▽. 2. Ol. ſtil. 3. ⊖. 4. Conſerv.

[Salvia baccifera.]

296. *Sambuc.* N. 1. Flor. 2. Bacc. 3. Cort. 4. Spong. 5. Turiones. P. A floribus. 1. ▽. 2. Spir. 3. Vin. 4. Ol. infuſ. 5. Ol. ſtill. (Acetum.) Ex baccis. 1. Rob. 2. Tinct. 3. Spir. 4. Ol. expr. 5. Tragæa.

297. *Sanguiſorb.* N. 1. Herb. cum flor. 2. Rad. P. 1. ▽. 2. Syr. 3. Conſerv.

298. *Sanicul.* N. 1. Folia. 2. Radix. P. ▽.

299. *Santal.* N. Lignum. 1. Alb. 2. Rubr. 3. Citrin. P. 1. Extr. gummoſ. 2. Spec. Diatr. ſant. 3. Ung. 4. Cerotum. 5. Trochiſc.

300. *Santonic.* N. Semen. P. 1. Semen ppt. 2. Conf. Cinæ.

301. *Saponar.* 1. Radix. 2. Folia.

302. *Sarſaparilla.* Radix. [P. Extr.]

303. *Saſſafr.* N. 1. Lignum. 2. Cortex. P. 1. Extr. 2. Ol. ſtill.

304. *Satureja.* N. Herba cum flor. P. 1. ▽. 2. Ol. ſtill. (⊖.)

305. *Satyrii.* N. Radix. P. 1. Condit. rad. 2. Elect. diaſ. 3. Extr. ſang.

306. *Saxifr.* N. 1. Fol. cum Fl. 2. Rad. (ſemen dicta.) P. ▽.

307. *Scabioſ.* N. 1. Rad. 2. Fol. 3. Flor. P. 1. ▽. 2. Syr. 3. Conſ. 4.

308. *Schœnanthi.* 1. Culmi. 2. Flor. 3. Radix.

309. *Scolopendr. ver.* N. Folia. P. ▽. (Acet.)

311. *Scord.* { N. Folia. P. 1. ▽. 2. Succ. insp. 3. Syr. s. 4. cap. 5. Conf. 6. El. Diascord. Fra. 7. ⊖.

312. *Scorzoner.* { N. Radix. P. 1. ▽. 2. Extr. 3. Cond. radix.

313. *Scrophul.* { N. Radix. P. ▽.

314. *Scyll.* { N. Radix. P. 1. Rad. pp. (& Trochisci ex illa,) 2. Oxymel. s. &c. (& oxysacharum) 3. Loch. 4. ✠ 5. Fæcula 6. Extr.

315. *Sebesten.* { N. Fruct. Sebesten. P. Elect. de Seb.

316. *Secal.* { N. 1. Farin. 2. Furf. P. 1. Panis. 2. ▽. è pane. 3. ▽. gram. 4. Empl. è Crust. p.

317. *Sedi.* { N. Folia. P. 1. ▽. 2. Succ. (Syrupus.)

318. *Senecionis.* { N. Caulis cum fol. ac Flor. P. ▽. st.

319. *Serpill.* { N. Herb. cum Flor. P. ▽. (☍.)

320. *Sesam.* { N. Semen. P. Ol. expr.

321. *Sesel.* Massiliotic. semen.

322. *Sesel.* Officinar. 1. Radix. 2. Semen.

323. *Sesel.* Cretic. semen.

324. *Siderit.* Herba.

325. *Siliquæ* fructus. s. succus melligineus. (P. Syr. Diacodion.)

326. *Sinap.* { N. Semen. P. Ol. expr.

327. *Sisar.* Radix.

328. *Solan.* { N. 1. Herba. 2. Baccæ. P. ▽. still.

329. *Sorbi.* fructus (Sorbum) (P. Rob. Diasorbis.

330. *Spica.* { N. 1. Fol. 2. Flor. Lavend. 3. Sem. Lavend. p. 1. Conf. 2. Confect. 3. Aq. 4. Ol. st. (Spirit.)

331. *Spic. celtic.* Radicula cum adnatis.

332. *Spic. Indic.* { N. Radix. p. 1. Ol. nardin. s. 2. Comp.

333. *Spinachiæ.* Herba.

334. *Staphisagr.* Semen.

335. *Stæchad.* { N. Flores s. spicæ compressæ. p. 1. Syr. s. 2. Syr. c. 3. Syr. Fernelii.

336. *Stæchad. Citr.* Flores.

337. *Succis.* { N. 1. Rad. 2. Flor. 3. Folia. p. Aq.

338. *Symphyt.* { N. 1. Rad. 2. Fol. 3. Flores. p. 1. Aq. 2. Conf. 3. Cond. rad. 4. Syr. 5. Extr. 6. Extr. sanguineum. 7. Ol. st.

T.

339. *Tamarisc.* { N. 1. Lignum. 2. Rad. 3. Cort. (inprimis radicis.) p. 1. Extr. 2. ⊖.

340. *Tanac.* { N. 1. Herb. cum fl. 2. Sem. p. 1. Aq. 2. Ol. still. (Conserv. Sal.)

341. *Taraxac.* { N. 1. Rad. 2. Folia. p. aq.

Thee Historia & Præparationes.

342. *Thlaspi.* 1. Semen. 2. Herba.

343. *Teucrii.* Herba cum flor.

344. *Thym.* { N. 1. Herba. 2. Semen. P. 1. Aq. 2. Spir. 3. Ol. still.

345. *Thymiama.* Cortex.

346. *Tilia.* { N. 1. Flor. 2. Fol. 3. Cort. 4. Sem. 5. Lignum. (Viscum.) P. 1. Aq. 2. Conf. (Spiritus.)

347. *Tormentill.* { N. Radix. p. aq. (Extractum.)

348. *Trichoman.* N. Flor. herb.

349. *Trifol.* N. Acet. Aur. Odor. (Trifolium palustre) P. Essent.

350. *Tritic.* { N. 1. Semen. 2. Farina. 3. Furfures. p. 1. Aq. 2. Ol.

351. *Tussilag.* { N. 1. Folia. 2. Radix. p. 1. Syr. de farfare. 2. Conf. 3. Aq. (4. Looch.)

V.

352. *Valer.* { N. 1. Radix. 2. Herba (Phu vari.) p. 1. Aq. 2. Extr.

353. *Verbasc.* { N. 1. Fol. 2. Fl. 3. Rad. [rarò.] P. 1. ▽. 2. Ol. inf.

354. *Verben.* { N. Herba s. summit. P. 1. ▽. 2. Ung.

355. *Vermicularis* folia cum floribus.

356. *Veronic.* { N. 1. Folia. 2. Flores. P. 1. Conf. 2. ▽. 3. ▽. Cum Vino dest. 4. Syr. 5. ⊖ 6. Rob. *Varia circa Veronicam Experimenta.*

357. *Victorial.* Radix.

358. *Vincæ perv.* { N. Folia. P. ▽.

359. *Vincetoxic.* { N. 1. Radix. 2. Semen. [sed rarò.] P. 1. ▽. 2. Extr.

360. *Viol. purpur.* { N. 1. Flor. 2. Fol. 3. Semen. P. P. Syr. sol. 2. Syr. violar. c. 3. s. viol. comp. 4. Iuleb. 5. Conf. 6. ✠. 7. Ol. inf. 8. ▽. still. è flor. tum ex tota. 9. Tinct. 10. Extr. 11. Trochisc.

[Viscum.]

361. *Virg. Aur.* { N. 1. Fol. 2. Flor. P. ▽.

362. *Virg. aurea, consolid.* dictæ Folia.

363. *Vitis.* { N. 1. Folia. 2. Lachryma. 3. Uvæ. 1. Immatur. 2. Maturæ. 3. Passæ maximæ, [Zibebæ.] majores & minores. 4. Vinacea. P. 1. ▽. 2. Cinis sarment. 3. Loch. passulat. 4. Mel passulat. 5. Condit. Passul. laxat. 6. Acetum passulat. & Agrestin. solut. 7. Ol. ex acin.]

364. *Ulmar.* N. 1. Folia cum flor. 2. Radix. (raro.)
P. 1. ∇. 2. Extr.

365. *Urtic.* N. 1. Rad. (maximæ) 2. Semen. 3. Fol. [minoris] & Romanæ. 4. Semen. [ol. ex hoc expr.]

366. *Urtic. mortua.* N. Herba cum flor.
P. Conserv.

Uva ſpina.

367. *Zedoar.* N. Radix longa rotunda.
P. 1. Cond. 2. Conf. 3. Extr. 4. Ol. ſt. 5. ⊖. 6. Balſ.

368. *Zinzib.* N. Radix.
P. Cond. in China. 2. Cond. noſtrat. 3. Conf. 4. Zz. laxativ. 5. Spec. Diaz. 6. Ol. ſtill.

Claſſis II. De Alterantibus ſecundariis.

369. *Acet.* N. 1. Vinacea. 2. Cereviſiaria. 3. Pomacea.
P. 1. *Deſtillata* 1. ✚ deſt. com. 2. Et ex fæcibus. 3. ✚ radicat. 4. Mellit. 5. ✚ Terebinth. 6. -ᐱ- [7. Syrupus acetoſus ſimpl.] [8. Syrupus acetoſus comp. Meſ.] [9. Syrupus acetoſus diathodon Meſ.] 10. Cryſtall. ✚.

370. *Ammoniac.* N. 1. θραῦσμα. 2. φύραμα.
P. 1. Amm. depurat. 2. Ol. ſt. 3. Cærul. 4. Pil. 5. Extr. reſinoſ. 6. Extr. viſcoſ.

371. *G. Animæ.* P. Ol. ſt.
372. *G. Arabic.* P. 1. Pulvis. 2. Depuratum.

373. *Aſa fœtid.* N. Ipſa aſa.
P. 1. Pilulæ de Aſa fœtidæ 2. Pil. f. [oleum.]

374. *Balſamum* verum.
375 *Balſamum* de Tolu.
376. *Balſamum Indicum* & ejus ſpiritus.
377. *Bdellium.* Gummi [lachryma] & P. Pilulæ.
378. *Benzoin.* Et P. 1. Magiſt. 2. Flores. [& ex his Tinctura.] 3. Liquor. 4. Oleum ſtill. 5. Trochiſc.
379. *Camphora.* Et P. 1. Oleum. 2. Ol. Camph. Succin. 3. Liquor. 4. Eſſent. alexiteria.
380. *Cancamum.*
381. *Caranna.*
382. *Colophonia.*
383. *Copal.* Reſina & P. ol. ſtill.
384. *Elemi* Et P. Ol. ſt.
385. *Fuligo* Et P. 1. Spir. 2. Ol. 3. ⊖.
386. *Galbanum* Et P. 1. Depurat. 2. Ol. ſt. 3. Galbanetum. 4. Cerot. de G.
387. *Hypociſtis* & P. depurat.
388. *Lacca* & P. 1. Lota. 2. Trochiſc. (ſpec. Dialacc.)
389. *Ladanum* Et P. Ol. ſt.
390. *Liquidambra* Et P. 1. Ol. expr. 2. Coctum.
391. *Lycium.*
392. *Maſtiche* Et P. 1. Ol. ſt. Balſ. 2. Ol. per del. 3. Ol. Coct. 4. Spir. 5. V. Maſtich. 6. ∇. 7. Pilulæ. [Emplaſtrum.]
393. *Myrrha* Et P. 1. Depurat. 2. Extract. 3. Ol. ſtill. 4. Liquor. 5. Troch.
394. *Omphacium* Et P. Syrupus de Agreſta. [Rob.]

395. *Opium* N. 1. Exoticum (Thebaic.) 2. Noſtrat.
P. 1. Extr. Querc. 2. Aliud 3. Extr. Salæ. 4. Extr. Croll. 5. 6. Laudanum opiat. 7. L. op. Querc. 8. Aliud majus. 9. L. op. ſ. Anodynum ſpecificum Parac. 10. Nepenth. aureum Salæ. 11. L. op. Croll. 12. L. op. Sen. 13. S. Plater. 14. Liq. 15. Solid. S. Cl. 16. Pect. Salæ. 17. Pil. Narcot. Plater.

396. *Opopanax.* [Pilul. ☍.]
397. *Piſſaſphaltus.*

398. *Picis* N. 1. Pix liquida. 2. P. Sicca (palimpiſſa.)
P. Ol. ſtill. (∇.)

399. *Reſin. Terebinth. Cypr.* N. Vera.
P. pil. Podagr.

400. *Reſinæ Laricis ſ. Tereb.* N. Vulgar.
P. 1. Spir. 2. Ol. 3. Balſ. 4. Colophon. 5. Ol. cærul. 6. Tinct. 7. ⊖ 8. Pil.

401. *Sacchar.* N. A loc. 1. Sacch. Madar. 2. Canar. 3. Thomæum. 4. Meliſſ. (cibale.) 5. Valent. ab elaborat. 1. Sacch. non finum. 2. Finum. 3. Candiſ. 4. Penidiat.
P. 1. Sacch. penid. 2. Roſat. 3. Violat. 4. ∇ ſtill. 5. Ol. 6. ⊖. 7. 8. Liq. 9. Eſſ. & Cryſt.

402. *Sagapenum* Et P. 1. Depurat. 2. Pilul. comm. 3. Pill. Camilli. 4. Pil. fœtidæ. 5. Ol. ſtill.
403. *Sanguis Draconis.*
404. *Sarcocolla* Et Pilul. de Sarcocoll.
405. *Succolata.*
406. *Storax calamit.* Et p. 1. Ol. ſtill. ol. coct.
407. *Styrax liquidus.*
408. *Tacamahaca* Et P. Emplaſt. ſtom.

409. *Tartari Præp.* 1 Depurat. unde cremor cryſtall. Acidum Tartari.
2 Deſtillat. unde. 1. Spir. & ol. 2. Spir. comp. 3. Spir. Tartari ⊕-latus. 4. Philoſ. ad ☉ pot.
3. Salificat. 1. ⊖ Tart. 2. Ol. p. d. 3. Magiſt. 4. Mag. purg. 5. Tinctur. 6. Tart. ⊕-latus. 7. Tart. ⊕-latus cryſtalliſatus. 8. Volatil. 9. Liq. Splen. [Tart. tartariſatus] Tart. Emeticus.] [Tart. Nitratus.] *De Sale Volatili Tartari Tractatulus Daniel. Ludovici.*

410. *Thuris* N. 1. Thus. 2. Cortex. 3. Manna.
p. 1. Liquor. 2. Elect. Diaolib.

411. *Tra-*

411. *Tragacantha* & p. 1. Spec. Diatrag. calid. 2. frigid.

412. *Tubera Cervina.*

413. *Vini* p. 1. V 2. V. fubtiliff. 3. V alcalifat. 4. V Tartarifatus 5. V Tart. alcalifat. 6. ▽. Philofophica. 7. V microcofmic. 8. V ⊕-latus 9. Q. E. 10. Vegetab. Cl. 11. Mag. Vini. 12. ▽ temperata. 13. ⊖ Philofophor. 14. Cinis Clavel.

Claßis III. De Purgantibus primariis.

414. *Agarici* { N. Fungus. 1. Mas. 2. Fœm. P. 1. Extr. 2. Trochifcat. 3. Trochifci. 4. Pil. 5. Pil. Hieræ c. Ag. [Fecula] [Syrup.]

415. *Afari* { N. 1. Radix. 2. Folia. P. 1. Extr. Coagulum. 2. El. Diafar.

416. *Bryon* { N. Radix. P. 1. Fæcula. 2. Nectar. fuc. 3. Ung. Agrippæ.

417. *Cartham.* { N. Semen. P. 1. Extr. Diacarth. 2. Syrup. 3. El. Diac. 4. Speci Diac. [Lohoc.]

418. *Caff.* { N. Siliquæ & Medulla. P. 1. Flos f. pulpa. 2. C. Extracta pro clyft 3. El. Diacaff. c. Mann. 4. C. Extr. fine foliis fenæ. 5 c. fl. fenæ. 6. Extr. 7. ▽. 8. Syr.

419. *Cataputia minor.* 1. Semen f. grana. 2. Folia rarifsime. N. Cataputia major, v. Ricinus.

420. *Colocynthid.* { N. Poma. P. 1. Troch. Alhandal. 2. Inf. Trochifc. 3. Extr. coloc.

421. *Ebuli.* { N. 1. Cortex. 2. Acini f. feminula. P. Ol expr. & Arcan. Chamæactes.

422. *Ellebori nigri.* { N. Rad. Cort. P. 1. Præpar. Offic. 2. Præp. Recentior. 3. Extr. 4. Extr. Querc. 5. Aliud Extr. Salæ. 6. Clof. 7. Balf. 8. Syrup. 9. Oxymel

423. *Ellebor. alb.* { Radix. P. 1. Vomit. Conrad. 2. Vin. Vomitor.

424. *Epithym.* { N. Integri planta. P. Syrup.

425. *Efulæ.* { N. 1. Cor. 2. Fol. 3. Succus. P. 1. Extr. Salæ. 2. Extr. Ruland. 3. 4. Extr. Querc. 5. pil. Fern.

426. *Frangulæ* Cortex interior.

427. *Gratiolæ.* { N. Folia. P. 1. ▽. 2. Extr. 3. Conferv. 4. ⊖.]

428. *Hermodactyl.* { N. Rad. p. Pilulæ. [Extractum.]

429. *Ialap.* { N. Radix. p. 1. Extr. 2. Magift. f. Refina.

430. *Mechoacann.* { N. Radix. p. 1. Extr. fimpl. 2. Extr. comp. (Fecula, Morfuli.)

431. *Mezerei.* { N. 1. Cort. 2. Fol. 3. Grana. p. 1. Pil.

432. *Myrobalan.* { N. Fruct. 1. Chebul. 2. Citr. 3. Bellitic. 4. Ind. 5. Embl. P. 1. Pil. de 5. generibus. 2. Extr. [Mel Erubic.] Myrob. Condit.]

433. *Polypodii* Radix. (P. Syr. de Polypod. fimp. & Comp. Extractum.)

434. *Pfyllii.* { N. Semen. p. Elect.

435. *Rhabarbar.* { N. Radix. p. 1. Condit. 2. Syrup. de Cich. cum Rhabarb. 3. Syrup. de R. folut. 4. Syrup. Diafer. 5. Troch. de R. 6. Pil. de R. 7. Extr. (Confectio.) Tinctura.

436. *Ricini.* { N. Semen feu nuclei. p. Ol. de Kerva.

436. *Ricini Americ.* grana f. Tiglia.

437. *Senna* { N. 1. Folia. 2. Folliculi (raro.) p. 1. Pulvis f. Montagn. 2. Syr. Fol. f. 3. Syr. de Pomis Reg. Sab. 4. El. Diabelzem. 5. Paftul. laxat. 6. Extr. 7. Tinct.

438. *Soldanell.* { N. Herba f. Folia. p. Succus infpiffatus.

439. *Spin. infector.* { N. Baccæ. p. 1. Succ. infpiff. 2. Syrup. 3. Extr. Rham.

440. *Staphifagria.* Semen.

441. *Turpeth.* { N. Cortex. S. Radix. p. 1. Spec. Diaturb. cum Rhabarb. 2. Pulv. Stockftaldi. 3. Pil. de Turb. 4. ✠ de Turb. 5. Extr.

442. *Tamarind.* { N. Fructus (Dactylus.) p. 1. Pulpa T. 2. El. Diaphæn.

Classis IV. De Purgantibus secundariis.

443. *Aloës.* N. Succus scilicet, Aloe. 1. Lucida. 2. Succotrina. 3. Epatica. 4. Caballina.
P. 1. Lota. 2. Balsam. s. Extr. 3. Violata. 4. Viol. Tartarea. 5. Rosata, 6. 7. Rosata, Aquæpend. 8. Ol. purg.

444. *Elaterium.* N. Succus. Elaterium.
P. 1. Depuratum. 2. Correctum extr.

445. *Euphorbium.* (Succus.) N. 1. Flavum. 2. Candicans.
P. 1. 2. 3. 4. Correct. 5. Extract. 6. Ol. still. 7. Ol. com. 8. Pilulæ.

446. *Ghitta Iemon.* N. Succus.
P. 1. Correct. 2. Extr. s. Magist.

447. *Manna.* N. Ipsa Manna.
P. 1. Elect. Diacass. c. M. 2. El. lenit. de M. 3. M. Tartarisat. 4. M. liq. 5. 6. Spirit. 7. Syr. Lax. (Manna Compos.)

448. *Opoponax.* P. 1. Op. depuratum. 2. Extr. 3. Pilul. 4. Ol. still.

449. *Scammon.* N. Succus.
P. 1. Correct. Diagryd. 2. Defæcat. 3. Extr. Resina. 4. Extr. aromatisat. 5. Glycyrrhiz. 6. Elixyr. Pilul. 7. ⊕-tum. 8. Sulphurisatum. 9. Rosat. 10. Inf. s. spirit. purgans. 11. Diacydon. lucid. 12. Gelatina laxat.

Hinc Conf. anis. laxat. El. bened. laxat. El. de Citro. sol. Diacydonit. laxat. &c.

De Sale volatili Plantarum Tractatulus Wolffgangi Wedelii.

LIBER

LIBER QUINTUS.

DE ZOOLOGIA.

I. *Classis de Animalibus terrestribus perfectioribus.*

1. *Agni.* 1. Pulmones (cùm recentes tum siccati.) 2. Fel. 3. Lana. 4. Ossa incin. 5. Coagulum.

2. *Alces.* N. 1. Cornu. 2. Ungula. 3. Nervi. p. Ex Cornu. 1. C. Præp. 2. C. Phil. calc. 3. Spirit. 4. ⊖ volat. 5. Oleum. (Paratur & Galreda.)

3. *Apri.* N. 1. Adeps. 2. Dens. 3. Genitale. 4. Fel. 5. Stercus. 6. Urina. (Cerebrum.) (Lapis.) p. 1. Dens præp. 2. Magist. 3. ▽. Sanguin.

4. *Asin.* 1. Ungul. 2. Sang. 3. Lac. 4. Urin. 5. Sterc. 6. Adeps. 7. Pellis.

5. *Bovis.* N. 1. Cornu. 2. Fel. 3. Iecur. 4. Splen. 5. Sanguis. 6. Medull. 7. Sevum. 8. Axung. 9. Ung. 10. Urin. 11. Sterc. 12. Lapill. 13. Lac. 14. Butyr. 15. Cas. 16. Priapus. 17. Ossa. p. 1. ▽. lact. ▽ stercor. (omnium florum.) 2. ▽ sang. 3. Dec. splen. 4. Extr. splen. & epat. 5. Ol. butyr. 6. Tinct. fellis.

6. *Bubal.* N. 1. Cornu & Ungulæ. 2. Sevum. 3. Stercus. (Urina) (coagulum.) p. Extr. Epat.

7. *Bufon.* N. 1. Buf. exiccat. [Sperma.] (de Lapide.) p. 1. Amulet. 2. Pulvis. 3. Sal. 4. Oleum. 5. Ol. comp.

8. *Canis.* N. 1. Integer. 2. Caput. 3. Axung. 4. Fel. 5. [Lac] Sang. 6. Sterc. 7. Urina. 8. Dens. 9. Pellis. 10. Pilus. p. Balsam.

9. *Capri.* N. 1. Corn. 2. Sang. 3. Lien. 4. Medulla. 5. Sevum. 6. Lac. 7. Lapilli. 8. Sterc. 9. Urina. 10. Vesica. 11. Oment. 12. Pellis. 13. Fel. p. Sang. 1. Spiritus. 2. Ol. 3. ⊖. 4. Bals. antipodagr.

10. *Capræ alpinæ.* 1. Sang. 2. Sev. 3. Iecur. 4. Fel. 5. Sterc. 6. Lapis. *Lapidis capræ Alpinæ, seu potius Ægagropilæ descriptio & usus.*

11. *Capricervæ* Orient. Lap. Bezoar. Orient.

12. *Capræ cervæ* Occid. Lap. Bez. Occident.

13. *Capreoli.* 1. Caro. 2. Coagul. 3. Iecur. 4. Fel. 5. Lien. 6. Stercus.

14. *Castor.* N. 1. Axung. 2. Testic. [castorium] 3. Pellis. p. 1. Ol. infus. 2. Ol. still. 3. El. diacast. 4. Extr. [Essent. liquida.]

15. *Cati domest.* 1. Axung. 2. Sang. 3. Caput. 4. Sterc. 5. Pellis. 6. Secundina.

16. *Cati* Zibethini Excrementum [Zibethum.]

17. *Cervi.* N. 1. Cornu. 2. Corium. 3. Os de Corde. 4. Genit. 5. Testic. 6. Sang. 7. Lachrym. 8. Medull. 9. Sev. 10. Talus. (Astragalus) 11. Lapis. *P. Ex Cornu* 1. C. C. ust. 2. ppt. 3. C. C. phil. calc. 4. Magist. 5. Galreda. 6. Liquor. 7. Oleum. 7. ⊖ vol. 9. ▽ è tiphis. 10. Ung. C. C. anod. *Ex Cord.* ▽. C. C. *Ex sang.* Balsam. antipodagr. *Ex Sevo* ol. still.

18. *Cochl.* N. 1. Integræ. 2. Testæ. 3. Pinguedo. 4. Mucus. p. 1. ▽. 2. Cinis. 3. Liq. Limac.

19. *Cunicul.* 1. Integer ustus. 2. Axung. 3. Cerebrum.

20. *Elephant.* N. Dens (Ebur.) p. 1. Ebur ustum. 2. Trochisc. de spodio.

21. *Equi.* N. 1. Sang. 2. Coagul. 3. Lac. 4. Sterc. 5. Lichenes. 6. Testes. 7. Pinguedo Iubæ. 8. Ungul. 9. Pili. 10. Saliva. 11. Dens. 12. Lapis. p. Extr. Lichen.

22. *Erinaceus.* 1. Integer. 2. Iecur. 3. Axungia. 4. Ventriculus.

23. *Hominis* *Vivi.* 1. Capilli & horum ▽. 2. Ungues & inde p. mucilago. 3. Saliva. 4. Cerimen. 5. Sudor. 6. Lac & ex hoc P. 1. ▽ ⊕ 12. Butyrum. 7. Sang. menstr. 8. Secundina. 9. Urin. ejusque p. scilicet. 1. 2. 3. 4. *Spiritus* 5. *Magist.* 6. *Oleum ludi.* 10. Stercus cujus p. 1. ▽. 2. *Oleum.* 3. *Zibet. Occid.* 11. Semen. 12. Sanguis & p. 1. ▽. 2. 3. *Ol.* 4. *Balsam. antipod.* 5. *Spir.* Antiepilept. 6. *Mumia.* 7. *Arcan. sang.* 13. Calculus & p. 1. ⊖. 2. *Ol.* 3. *Essentia s. Elyx.* 14. Lumbrici. 15. Pediculi. 16. Membrana caput fœtus cingens.
Interempti. 1. Mumia & p. *præter vulgaria.* 1. 2. 3. 4. *Tinctura.* 5. 6. *Ol. mumiat.* 7. ▽. *Divina.* 2. Cutis. 3. Pinguedo & p. *Linimentum.* 4. Ossa & p. 1. *Pulvis.* 2. *ppt.* 3. *Magist.* 4. *Ol. & c.* 5. *Medull. oss.* 6. Cranium & *P.* 1. *Cal.* 2. *ppt.* 3. *Magist.* 4. *Spir.* 5. *Ol.* 6. ⊖ *volat.* 7. *Extr.* 8. *Galreda.* 7. Usnea. 8. Cerebrum & p. 1. *Spir. s. aurea.* 2. *Ol.* 3. ▽. *antepilept.* 9. Fellis. *Extract.* 10. Cor.

[Leo-

[Leonis. Pinguedo. Stercus. Cruor.]

24. *Leporis*. 1. Cinis. 2. Caput. 3. Oculus [Dentes.] 4. Sanguis. 5. Pulmo. 6. Cerebr. 7. Cor. 8. Iecur. 9. Fel. 10. Renes. 11. Testiculi. 12. Uterus. 13. Coagul. 14. Talus. 15. Axung. 16. Sterc. 17. Pili.

25. *Lupi*. { N. 1. Dens. 2. Cor. 3. Hepar. 4. Intestin. 5. Axung. 6. Ossa. [Caro.] 7. Sterc. 8. Pellis. p. 1. Ol. coct. 2. Essentia Sang. }

26. *Lyncis*. 1. Axung. 2. Vngues.

27. *Moschi*. { N. Excrementum Moschus. p. 1. Spec. diam. dulc. 2. Spec. diam. amar. 3. Confect. Moschard. s. Trochisc. 4. Ol. Moschellin. }

28. *Muli*. 1. Vngul. 2. Vrin. 3. Sterc. 4. Cor. 5. Epar, Renes, Vterus, Testes, spuma oris.

29. *Muris*. 1. Mus ipse. 2. Stercus.

29. *Mus* araneus s. sorex ustus.

29. *Muris alpini* Adeps.

29. *Muris majoris* Stercus.

30. *Ovis*. 1. Cerebrum. 2. Fel. 3. Oesypus. 4. Lana succida. 5. Sevum. 6. Pulm. 7. Oment. 8. Sterc. 9. Vrina. 10. Vesica. 11. Caput & pedes. 12. Pediculi. [Lac.] Emplastr. de pell. ariet.]

31. *Ranunculus viridis*. 1. Ipse ran. 2. Sanguis.

32. *Rhinocerotis* Cornu.

33. *Serpentis*. { N. 1. Cinis. 2. Pinguedo. 3. Exuviæ. 4. Fel. [Iecur.] p. 1. Bezoardic. animale simpl. 2. Comp. [Sal. comm. volat. vertebr.] }

34. *Suis*. { N. 1. Fel. 2. Pulm. 3. Pinguedo. 4. Ossa. 5. Talus. 6. Sterc. 7. Vesic. p. 1. Unguenta. 2. ▽. ad atrophiam. }

35. *Talpæ*. 1. Cinis. 2. Cor. 3. Sanguis. [Cruor lint. except.]

36. *Taxi*. 1. Cinis. 2. Sanguis. 3. Adeps.

37. *Viperæ*. p. 1. Oleum coct. 2. Trochisc.

38. *Vituli*. { N. 1. Medulla. 2. Stercus. p. ▽. pectoralis. }

39. *Unicorn*. Cornu, *ejus ulterior & accurata historia*.

40. *Ursus*. 1. Pinguedo. 2. Fel. 3. Oculus.

41. *Vulpis*. { N. 1. Pingued. 2. Pulm. 3. Iecur. 4. Fel. 5. Lien. 6. Pellis. 7. Sang. 8. Cinis. 9. Sterc. p. 1. Ol. 2. Loch. de pulm. 3. Pulm. ppt. }

Classis II. De Avibus.

42. *Accipiter*. 1. Ol. coct. 2. Adeps. 3. Excrementa.

43. *Alaudæ*. 1. Cor vel integra al. 2. Sang.

44. *Alcedin*. Cor.

45. *Anat*. 1. Ipsa anas viva. 2. Adeps. 3. Sang. 4. Fimus.

46. *Anser*. 1. Pingued. 2. Sang. 3. Sterc. 4. Cutis pedum.

47. *Ardeæ* Axungia.

48. *Ciconiæ*. { N. 1. Integra. 2. Sterc. 3. Ventric. 4. Axung. 5. Fel. p. 1. ▽ antepilept. 2. Ol. st. 3. Sal volat. 4. Arcan. Alexiph. }

49. *Columb*. 1. Integra viva. 2. Sanguis. 3. Tunica Ventric. 4. Fimus. & Empl. ex hoc.

50. *Cornic*. Fimus.

51. *Corvi*. 1. Pulli. 2. Cerebr. 3. Pingued. & Sang. 4. Stercus.

52. *Coturnic*. 1. Ping. 2. Excrement.

53. *Cucul*. 1. Vstus. 2. Fimus.

54. *Ficedula* comesta.

55. *Gall*. 1. Integra viva & P. 1. Gelatina. 2. Contusum. 3. Ius. 2. Cerebr. 3. Tunica Ventric. 4. Testicul. 5. Fel. 6. Ping. 7. Guttur. 8. Sterc. 9. Ova eorumque testæ, membranula, albumen, vitellum & p. oleum. [Lapillus lectorius.]

56. *Grus*. 1. Integ. 2. Ping. 3. Fel. 4. Caput. 5. Oculi. 6. Ventric. 7. Medulla tibiæ.

57. *Hirund*. { N. 1. Integ. 2. Cor. 3. Sang. 4. Lapill. 5. Nidus. 6. Stercus. p. ▽. still. }

58. *Milv*. 1. Cinis. 2. Caput. 3. Epar. 4. Sang. 5. Fel. 6. Sterc. 7. Ping. Hinc, P. Vng.

59. *Motacillæ* pulvis.

60. *Noctuæ*. 1. Caro. 2. Fel. 3. Pinguedo.

61. *Olor*. 1. Pulli. 2. Adeps. 3. Pellis.

62. *Palumb*. plumæ ustæ, tum Sang. Fimus, &c.

63. *Pari* Cinis.

64. *Passer* Troglotites comestus vel in cinere assumpt. [Ossa.]

65. *Pavon*. 1. Ius. 2. Adeps. 3. Fel. 4. Sterc. [& ex hoc Syrup.] 5. Pennæ. 6. Ova.

66. *Perdic*. 1. Caro. 2. Medull. 3. Sang. 4. Iecur. 5. Fel. 6. Pennæ.

67. *Pic*. 1. Substantia. 2. Cinis P. ▽. antepil.

68. *Struthion*. 1. Tunica Ventric. 2. Adeps. [Ova.]

69. *Turtur*. 1. p. Cinis & Extr. 2. Pinguedo.

70. *Upup*. 1. Caro. 2. Ping.

71. *Vultur*. 1. Caro. 2. Ping. 3. Cerebr. 4. Fel. 5. Pennæ. 6. Fimus.

Classis III. De Piscibus.

72. *Anguill*. { 1. Ping. 2. Caput. 3. Sang [4. Epar.] 5. Exuviæ.] P. ▽. }

73. *Barb*. Ova.

74. *Blatta bizantia*, id est, conchylium.

75. *Cancr*. { N. 1. Substantia. 2. Oculi. 3. Putamen. p. 1. Cinis ♋. 2. ppt. ocul. 3. Mag. oc. 4. ▽ cancr. 5. Ol. liquor. oculor. [Spiritus.] }

76. *Carpion*. 1. Fel. 2. Axung. 3. Lap. triangularis. 4. Lapilli oblongi.

77. *Ceti* Axungia.

78. *Conch*. { N. 1. Testæ. 2. Caro. 3. Margaritæ. p. Testæ calcin. ppt. Hinc antiepilept. }

Vmbilicus marinus.

79. *Dentalii* & Entalii substantia.

80. *Halec*. 1. Animæ. 2. Substantia. 3. Muria.

81. *Huson*. Ichthyocolla.

82. *Lucii* { N. 1. Fel. 2. Cor. 3. Mandib. 4. Ossic. cruciforme. 5. Axungia. 6. Ova. p. ▽ fellis. }

83. *Matris perlar*. 1. Cinis. 2. ppt. & Antifebrile.

84. *Mustel*. 1. Epar. 2. Ventric. 3. Spina.

85. *Ostreæ*. 1. Substantia. 2. Testæ.

86. *Percar*. Lapides.

87. *Ranar.*

87. *Ranar.* { N. 1. Subſtantia. 2. Cor. 3. Epar. 4. Fel. 5. Pingued. 6. Sperma.
P. 1. Cinis. 2. ▽ è ranis. 3. ▽ è ſperm. 4. Ol. 5. Pulvis. ſperniolæ compoſ. [Ung. ad atrophiam.] [Empl. de ranis cum & ſine ☿io.] }

88. *Sepiæ.* 1. Os. 2. Humor ater. 3. Ova.

89. *Sturion.* Oſſa.

90. *Teſtudin.* 1. Crura. 2. Sang. 3. Fel. [Hepar.]

91. *Thymall.* Axungia.

92. *Tinc.* 1. Subſtant. 2. Fel. 3. Lapill.

93. Pinguedo. [maxillæ, Lapilli.]

Claſſis IV. De Inſectis.

94. *Apis.* { 1. Subſtantia.
2. Mel pp. Mel depurat. 2. M. deſtill. unde. 1. ▽ & ſpir. 2. Ol. comp. 3. ✢. 4. Tinct. 5. Eſſent. Q. 6. Elixyr. Clyſſus. (⊖ mellis.)
3. Cera & p. 1. Ol. ſtill. 2. Balſ. 3. Mag.
4. Propolis. }

95. *Araneor.* 1. Subſtant. 2. Tela.

96. *Aſellor.* Pulvis.

97. *Bombyc.* 1. Subſt. 2. Sericum. 3. Folliculi ſericei.

98. *Cantharid.* Subſtantia.

99. *Cicad.* Pulvis.

100. *Cicindela.*

101. *Cimices.*

102. *Eruca.*

103. *Formicæ.* { N. Subſt. 2. Ova. 3. Acervus. 4. Reſina congeſta Thus Germanicum.
p. 1. Oleum. 2. ▽ Magnan. 3. Liquor. }

104. *Grylli.* 1. Cinis. 2. Succus.

105. *Hirudines.*

106. *Lacertus* { N. impoſitus.
p. Oleum. }

107. *Locuſt.* 1. In ſuffitu. 2. In amulet.

108. *Lumbric.* { N. 1. Conquaſſat.
p. 1. ▽. 2. Ol. 3. Liquor. 4. Pulvis. [Spiritus.] *Lumbricorum artificialis productio.* }

109. *Muſcæ.* { N. Subſtant. ſ. Capita.
p. ▽. }

110. *Ricinus.*

111. *Salamandra* (*ejus Hiſtoria accurata.*)

112. { *Scarabæi* { N. Ipſi & Cornua.
p. Ol. }
Scarabæi pilular. pulvis.
Scarab. Vnctuoſus. }

113. *Scinci.* 1. Integr. 2. Pinguedo.

114. *Scorpion.* { N. 1. Cinis.
P. 1. Ol. ſimpl. 2. Comp. 3. Magn. 4. Ol. S. nephr. ſanguin. *Scorpionum artificialis productio.* }

115. *Teredin.* Farina.

PHARMA-

PHARMACOPOEIÆ MEDICO-CHYMICÆ,

LIBER I.

DE ISAGOGE.

HOFMANNUS.

DE PHARMACOPOEIA MEDICO-CHYMICA *in systema* redigendâ Herculeo planè nisu hactenus *Plurimi Nostri census* laborarunt. Ex quibus omnes supereminere visus præstantissimæ eruditionis & multijugæ experientiæ Vir *CLARISSIMVS IOHANNES SCHROEDERVS Medicinæ Doctor p. m.* Cujus *PHARMACOPOEIAM MEDICOCHYMICAM* judicii bilance ponderando ad Naturæ & Artis cynosuram revocans non instar alienæ libidinis mancipium jurabo in verba Magistri, sed unicæ veritati litans animadversionibus & Notis illustrabo. Faxit divina clementia, ut omnia cedant in Nominis divini gloriam, proximi sanitatem, & proprium nostrum emolumentum.

CAPUT I.

De Definitione ac Distributione Pharmacologiæ.

PHarmacopœja est descriptio rerum medicamentalium ad bene medicandum. Seu est doctrina medicamentorum adeóque & Pharmacologia eodem sensu dicitur.

N. *Medici officium tribus nititur mediis, remediis medicè dictis: alimentariis, chirurgicis, ac pharmaceuticis: illa suppeditat Culina, ista Chirurgia, hac Pharmacologia.*

Objectum Pharmacologiæ est res naturalis medicamentalis. Descriptio est ejusdem rei pharmacologica *Constitutio, Usurpatio* atque *Signatio.*

De his agetur generaliter in Isagoge *lib.* 1. In Officina *lib.* 2. Specialiter, in Mineralogia *lib.* 3. Phytologia *lib.* 4. ac Zoologia *lib.* 5.

HOFMAN. *Quinque LIBRIS absolvitur PHARMACOPOEA SCHROEDERIANA. I. ISAGOGE. II. OFFICINA. III. MINERALOGIA. IV. PHYTOLOGIA. V. ZOOLOGIA. In ISAGOGE proponit PHARMACEUTICES delineationem Cap. I. CAUSAS, MATERIAM in genere Cap. II. & III. in specie,* quatenus est *Nativa Cap. IV. usque XIII.* Vel *PRÆPARATA Cap. XIV. usque ad XXII. FINEM,* qui dicitur *USURPATIO, Cap. XXX usque ad XXXIII. AFFECTIONES* proponit, & sunt *QUALITAS* seu Res dignoscendæ *Cap. XXXIV. ad XL. LOCUS,* ubi res adservandæ *Cap. XXVII. ad XXIX. TEMPUS,* quando Res colligendæ *Cap. XXIII. ad XXVI. IN LIBRO III. IV. & V.* agit de *FORMA,* quæ est præparatio Medicamentorum ex tribus Regnis.

Verùm ignoscant Mihi *Manes Schrœderiani. ISAGOGE,* quæ est introductio, vel inductio, ut significatio vocis εἰσαγωγὴ innuit, vel *Præcognita* notat, vel *brevissimam tractationem totius rei,* ut sit scriptum, quo prima *Artis* alicujus rudimenta & Elementa traduntur. Cùm significat *PRÆCOGNITA, ISAGOGE* est Natura Rei, quæ *Definitione & Divisione* absolvitur ut illius cognitione *Lector* ad aditum subeundum in sequenti tractatione præparetur. In utramque significationem *EXCELLENTISSIMUS NOSTER SCHROEDERUS* p. m. incurrere videtur, dum neque *Præcognita* neque *rudimenta Pharmaceuticæ* docet, sed ipsa fundamenta, *Materiam, Finem & Affectiones* Neque *Methodum* observat *syntheticam,* nec *analyticam,* seu *systematicam,* nec *thematicam,* sed *arbitrariam,* quæ conjungenda disiungit, & ponenda omittit, atque non repetenda repetit. In *ISAGOGE* habet *CAUSAS & AFFECTIONES,* nempè *MATERIAM & FINEM.* In *LIBRO verò secundo* de *OFFICINA* repetit *Materiam,* dum Nomina recenset, quod satius erat uno in Loco præstare ad declinandam tautologiam. Et cùm *MATERIA & FORMA* necessariò conjungi debeant, tanquam *CAUSÆ internæ & constitutivæ rei,* eas planè disiunxit, interposito enim *FINE, Medicamentorum usurpatione & Affectionibus, qualitate, Loco & Tempore,* Eorundem tandem *LIBRO III. IV. & V. formam* subnectit, dum Præparationem ostendit. Neque *Qualitates* ut *Essentialia consequentia Formam* antecedunt, tanquam *Essentiale constituens.* Proprietates enim sunt ἐπακολουθῆ non ὑπακολουθῆ, posteriora non priora, uti Naturâ, ita etiam Doctrinâ. Consequens non est antecedens. In *MATERIA* etiam producit *instrumenta Pharmacopoëtica Cap. XIX.* quod est contra distinctionem *CAUSARUM INTERNARUM & EXTERNARUM. EFFICIENS est CAUSA externa, MATERIA interna,* ut notissimum. *PHARMACOPOEUS* planè omissus fuit, & quia *CAUSA instrumentalis Cap. XIX.* recensetur, etiam *PRINCIPALIS* præmittenda fuisset.

CAPUT II.

De Rebus Medicamentalibus nativis.

ISagoge est pars Pharmacologiæ, quæ agit de rebus naturalibus medicamentalibus in genere.

A N. Res

N. *Res naturalis non opponitur artificiali, sed supernaturali.*

Res naturalis medicamentalis est res quæcunque ad medicandum adaptabilis, sive figuram ea obtineat nativam, id est, naturâ inditam, sive elaborationem aliquam officinalem sustinuerit; Illæ communiter veniunt nomine *simplicium, materialium, nativorum*; hæ *præparatorum*. Vtramque seriem generaliorem videre licet *lib.* 2. Verum enim vero, quia in utrisque nomina plurima occurrunt, quæ vel minus vulgaria, vel æquivoca, vel uni alicui classi minimè subjungi queunt, operæ precium duxi, pharmacopœjas tyronibus synopsi brevi inservire & utrarumque nomina alphabetica serie exhibere.

Sunt itaque Nativorum Nomina generalia.

A.

Acini sunt granula minutiora sive per se crescant, ut acini, id est, baccæ sambuci, sive aliis inclusa, ut acini uvarum, quin & ipsas uvas integras sonant.

Adeps, idem quod pinguedo, generaliterque tam axungiam quàm sevum denotat, usitatiùs tamen pro axungia usurpatur, atque absolutè pro adipe suillo. Vid. lib. 2.

Alabastri, sunt folia illa viridia herbacea, quæ flores sepiunt, In Mineralogia Alabaster seu alabastrites lapidem certum denotat.

Anthera, id est, summitates seu cacuminula in florum medietate capillamentis incumbentia.

Apices, idem quod anthera.

Aqua quid sit, nemini ignotum est Pharmacopœjam subit, tum nativa, tum præparata. Vid. l. 2. & 3.

Arbor, est planta lignea frutice grandior, Baum/ Arbre. *A Tree*, een Boom.

Aroma, Gewürtz / Drogue Epice, Epicerie, *Swet-smelling, or fragrant* Spices, Soet rieckende Specerie. Vid. l. 2.

Arilli, idem quod acini seu lapilli in fructibus.

Axungia, est pinguedo sevo mollior, idemque cum adipe, Schmeer/ Schmaltz. Axonge, graisse. *Fat*, or *Grease*. Smeer.

B.

Bacca, Beeren Baye. *A Berry*. een Besye. Vocantur fructus quicunque parvo-rotundi.

Bitumen, est genus è mineralibus. Vid. l. 2.

C.

Cacumen. Cacumina sunt idem quod summitates.

Calix. Calices sunt oculi sive gemmæ, florum prodromi, ut oculi populi arboris: vel est folliculus quo flos primùm, mox seminis fœtus clauditur.

Capillamenta sunt filamenta illa tenuia in florum medietate surgentia.

Capita in Zoologia quid sint, notum est, in phytologia rotunda illa seminum, aut florum receptacula referunt; ut caput papaveris, &c.

Capreoli, sunt ligamenta contorta, quibus plantæ nonnullæ dotatæ sunt ut aliis sese annectant.

Caro in ζωολογίᾳ vox notissima est, in φυτολογίᾳ substantiam illam molliorem fructuum succulentorum notat, quam aliàs pulpam vocamus, ut pulpa seu caro cassiæ, caro prunorum.

Caulis, est truncus herbæ inter ramos & radicem.

Caudex, idem est in arboribus & fruticibus, quod caulis in herbis.

Coma in Phytologia idem quod summitates sonat.

Cor, idem quod medulla vegetabilium.

Cornu, cornua non nisi in Zoologia locum habent. Vid. l. 2.

Cortex, est tegumentum seu cutis vegetabilium. Vid. lib. 2.

Corymbi, id est, summitates.

Cyma, Cymæ sunt teneri cauliculi. Iuli. Die Sprossen/ Sommité la Cyme ou le tendron des chous & d'autres herbes. *Sprouts*, or *litle Schoots*. De Spruyte/ of Schote.

E.

Echinus est quicquid numerosa congerie aculeorum stipatur, sive tegmen, sive caput, sive cacumen fuerit.

F.

Fibræ, id est, filamenta, sive villi 1. sunt veluti stamina rebus nonnullis intexta, v. g. arboribus, foliis, &c. 2. Sunt capillamenta extrinsecus adnascentia, exempli gratiâ, radicibus & similibus. Die Härlein an den Wurtzeln. Petits filets ou cheveus qui pendent aux racines. *Small sprouts litle hairs hanging at the roots of herbs*. kleyn draikens oft hairkens aen de wortelen der kruyden.

Flores. Florum nomen æquivocum est, locumque habet tum inter nativa, tum inter præparata. Vid. lib. 2.

Folium, Folia in phytologia notissima sunt, in Mineralogia sunt folia Aur. & Lun. id est, Aur. & Luna in tenuissimas laminas redacta.

Folliculus est theca tenuis, quæ granum vel semen continet involutum.

Fructus sunt grandiores illi ac succulenti plantarum fœtus, seminum receptacula. Vt poma, pyra, pruna, &c.

Frutex est planta, naturæ inter herbas ac arbores mediæ; ad ligneam tamen naturam quàm proximè accedens.

Fungus est excrementum arboribus fruticibusve quibusdam adnascens, vel immediatè è terra prodiens.

G.

Gemma in Mineralogia sunt lapides pretiosi: in Phytologia gemmæ idem denotant quod oculi.

Geniculum est internodatio quarundam plantarum.

Granum in nativis semina sonat minutiora, sive rotunda ea sint, sive alius alicujus figuræ. Sic sunt grana piperis, hordei, tritici.

Gummi, Gummis: liquor est concretus ex arboribus diffusus. Vid. l. 2.

N. *Gummi vox etsi indeclinabilis sit, placuit tamen in plurali efferre gummata, &c.*

H.

Herba est planta frutice minor: seu est quod à radice foliatum, sine caudice provenit, sæpiusque semen in caule fert. In praxi tamen, pro foliis solis ut plurimum usurpatur, e. g. ℞. Herb. ceterach, id est, folia.

I.

Iuba est arundinacea coma effusa, qualis in milio est.

Iulus. Iuli sunt folia primum erumpentia, Die erste Schößling oder Blätter. Chatton *Leavs first breaking out*. Bladeren eerst uytbreeckende. Strictè notat Iuglandis arboris flores longiusculos, cum foliis prioribus apparentes. Die Dräteln oder Nußblut. Chatton de Noyer. *Long flovvers called caskins, vvich*

which come forth before VValnut leaves. Bloeyselen van Ocker Nooteboomen/ voor de Drucht komende.

L.

Lacryma est humor è plantis tum sponte effluens (sive isconcrescat, v. g. in oleum, resinam, gummi, sive non) tum facta incisione, erumpens.

Lanugo in Phytologia, sunt filamenta tenella, cuticulæ extimæ instar pilorum seu lanæ adnascentia; v. g. in Verbasco.

Lapides in singulis tribus mundi regnis locum sibi vendicant. In Mineralogia. Vid. lib. 3. In Phytologia, cortices duriores, nucleum includentes quandoque lapides referunt. In Zoologia manet significatio mineralogica, calculosque exhibet in animalibus repertos.

Lignum. Vid. l. 2.

Loculamenta sunt seminum involucra, quæ veluti parvæ capsulæ ea occludunt.

Locustæ, idem quod oculi, in Zoologia autem certa animalcula referunt.

M.

Matrix in phytologia idem est quod medulla aut cor.

Medulla in Mineralogia partem molliusculam denotat, quæ in saxis nonnunquam reperitur. German. Steinmarck. Moëlle. *The Marrovv, or sof.er part in Stones.* Merch in Steenen. In Phytologia mediam cujuslibet plantæ partem molliorem ac præstantiorem refert, quam & cor matricemve appellant. In Zoologia adipem significat in ossium medietate contentam; vel molliorem illam substantiam, quæ in spina ac cranio est.

Minera est terra sive materia, ex qua mineralia & maximè metallica fiunt. Sic minera Aur. & Antimonii.

Mineralia. Vid. l. 3.

Muscus est excrementum herbaceum instar lanuginis corticibus arborum, vel ossibus aëri expositis adnascens. Dicitur & Usnea: interdum tamen certis plantis attribuitur. Vid. lib. 4.

N.

Nucleus est semen nucibus vel fructibus inclusum.

Nux fructus quosdam denotat cortice lapideo nucleum occludentes.

O.

Oculi, sunt florum prodromi, inque flores explicabiles.

Olea, sunt pinguedines fluidæ. Vide præparat. Nam omnia ferè præparata sunt.

Ossa Zoologicè notissima sunt, phythologicè officuli vocabulum imponitur lapideis corticibus, qui nucleos circumdant.

P.

Pediculus, petiolus est, quo folium, fructus aut flos dependet.

Pinguedo idem est quod adeps, interdum tamen generaliùs sumitur, ut omnia pinguia comprehendat.

Planta est vegetabile integrum, sive arborem velis, sive fruticem, sive herbam.

Pulpa est caro, seu substantia fructuum succulenta, inter corticem ac nucleum comprehensa, v. g. pomorum, cerasorum & simil. referturque ad præparata.

R.

Radix est infima pars plantæ, terræ infixa.

Ramus est velut brachium plantæ.

Resina in classe nativorum, est concreta lacryma certarum arborum, naturæ oleagineæ, ut Terebinthina &c. In præparatorum classe quid sit. Vide infra.

S.

Salia, quid sint. Vid. cap. 3. & l. 2. cap. 79.

Semen in Officina minutiores plantarum fructus denotat, ex quibus simile nasci potest.

Sevum est pinguedo duriuscula, sumiturque à solis quadrupedibus cornutis.

Spica. Spicæ sunt summitates in longum deductæ, ut spica lavendulæ.

Stercus est excrementum animalium per anum excretum.

Stipes est pars plantæ inter radicem & ramos, idemque quod caulis.

Stipulæ sunt folia culmum ambientia.

Succus. Vid. in præparatis.

Summitates, sunt cacuminula herbarum, dicunturque de herbis foliorum minutiorum. Vt absinthii, rutæ.

Surculus est, quod ex ramis simplex oritur, estque velut germen quoddam ex ipso trunco vel caudice productum.

T.

Terra. Terræ & in nativis locum habent, & in præparatis; nativarum seriem Vid. l. 2. cap. 3. Terræ significationem in præparatis. Vid. cap. seq.

Testa, ovorum cortex externus appellatur.

Turio. Turiones sunt teneritates summitatum ipsarum arborum, quæ singulis annis crescant.

V.

Venæ sunt quæ in plantarum foliis apparent, fibræ in ramulos divisæ.

Villi. Vide fibræ.

Viscum, (aliis viscus) est frutex peculiaris in arborum quarundam ramis enatus, semper virens.

Vmbellæ sunt summitates plantarum sinuosæ, instar nidi avis formatæ.

Vngues sunt extremitates corneæ digitorum. In Phytologia, Vnguiculi interdum idem sunt quod alabastri.

Vngula. Vngulæ sunt cornea tegumenta, quibus pedes nonnullorum animalium conteguntur.

Vrina. Vid. lib. 2. cap. 5.

Vsnea idem quod muscus ossibus vel arboribus adnascens.

HOFMAN. Hæc appendix omissorum Nativorum, ut etiam tironibus inserviamus, reliquis est annectenda.

Electrum idem est, atque succinum.

Electrum Minerale est primum Ens metallorum, quod nondum attigit ultimam perfectionem, seminalis tamen potentiæ fœcunditate turget.

Ferrugo, scoria ferri.

Gluten de aquatico crystallina ranarum mucilago.

Gluten, fel tauri. Significat reliquis synoviam, id est liquorem illum, qui in omnibus juncturis membrorum instar albuminis ovorum ex succo nutritio resultat.

Halinitrum, Sal Nitrum.

Karabe, Succinum.

Kobaltum, Cadmia Lapis.

Leffas, occultus terræ succus, per quem plantæ crescunt.

Sperniola, semen ranarum.

Stibium antimonium vel Stimmi.

Tereniabin, mel sylvestre ex aëre decidens in herbas & arbores.

CAPUT III.

De rebus medicamentalibus præparatis.

Præparatorum nomina generalia ſunt.

A.

A*Cetum* in genere liquorem quemcunque acidum notare poteſt, unde nonnullis ſpiritus Vitrioli & ſimil. acetum dicuntur. Veruntamen in Officinis liquorem ſolum acidum denotat, ex potulentis ſuccis factum, & κατ' ἐξοχὴν ex vino ſeu uvis: Et hoc recipiendum eſt, quoties aceti ſimpliciter fit mentio.

N. *Aceta infuſione parata, Vid. lib. 2.*

HOFMAN. Acetum ad præparata pertinet, cùm liquor ſit acidus ex ſuccis factus, meritò & ad artificialia transfertur. In genere liquorem quemcunque acidum notat, unde varia proſtant Aceta vegetabilia & mineralia ſimplicia & compoſita, hæc autem ſemper cum additione Nominis à Medicis uſurpantur.

Acetum Philoſophorum eſt Lac virginis, ſive Aqua Mercurialis, quâ metalla ſolvuntur.

¶ *Alcohol* ſignificat pulverem ſubtiliſſimum ac inpalpabilem, interdùm S. vini rectificatiſſimum.

Alkaheſt univerſale dicitur Menſtruum ſive liquor reſolvens corpora in primam ſui materiam, ſervatâ ſeminum poteſtate, formâque eſſentiali, magni nominis, ſi modò paris effectus, quem quiſque ſuo proceſſui tribuit.

HOFMAN. *Alkaheſt*, quaſi Alkali eſt, & quidem ſpirituoſiſſimum univerſale ſolvens liquor perennis immutabilis, qui reducit omne corpus viſibile in liquorem ſui concreti, ſervatâ ſeminum poteſtate, formâ eſſentiali & nativâ integrâ, juxtà Th. Paracelſi & IO. BAPTIST. van HELMONT ſententiam.

¶ *Alkali* nomine, lixivioſa herbarum ſalia veniunt.

HOFMAN. *Alkali* vocabulum æquivocum eſt. Et propriè Salibus ex Cineribus herbæ *Kali* extractis, cujus magna copia ex Ægypto ad vitra & ſaponem conficiendum Venetias transfertur, competit. Analogicè ad lixivialia etiam Salia extenditur, quatenus ex herbarum cineribus extrahuntur, Alkalia inde vocantur.

Alexipharmacum idem quod venenis reſiſtit, hoc vel Naturâ vel Arte factum eſt.

¶ N. *Acetum radicatum, eſt liquor acerrimus aceti, qui abſtracto phlegmate in fundo remanet.*

Amalgama eſt mixtura metalli cum Mercur. vivo. Vid. l. 3.

HOFMAN. *Amalgamatio*, calcinatio metallorum familiaris per hydrargyrum.

¶ *Amuletum* idem eſt quod Periamma.

Anacollema, ἀνακόλλημα (ἀπὸ τῆς κόλλης, à glutino ſic dictum) glutinamentum in genere ſignificat, in praxi autem medica propriè medicamentum dicitur, quod fronti applicatur, ut ſanguinis fluxum ad nares vel oculos intercipiat: Fit ferè ſemper forma cataplaſmatis, de quo lib. 2.

HOFMAN. *Anodyna* medicamenta ſunt dolorem ſedantia, & ſunt etiam vel nativa vel arte præparata.

¶ *Apozema*, ἀπόζεμα. Vid. Decoctum.

Apophlegmatiſmus eſt medicamentum pollens facultate pituitam à cerebro eliciendi, perque os excernendi. Fit forma Gargariſmi, Maſticatorii & Vnguenti. Vid. l. 2.

Aqua deſtillata ſeu ſtillatitia eſt lympha deſtillatione elicita conſtans ex parte aquea & ſpirituoſa, ita tamen ut propiùs ad naturam aqueam accedat, Vid. l. 2.

N. *Aquarum ſtillatitiarum nomine, veniunt (quamvis minùs accuratè) nonnulli ſpiritus, ut ex mineral. Aq. Reg. Aq. fort. & ſimil. Ex vegetabilibus omnes ferè aquæ compoſitæ. Vid. ibid. l. 2.*

N. II. *Imponitur itidem ſingularibus quibuſdam præparationibus, ut ſunt Aq. benedicta, &c. vide infuſionem Mercurii.*

HOFMAN. *Aqua Philoſophica* vocatur quibuſdam Acetum ſublimatum, aliis vinum circulatum; Aliis Aqua perennis non madefaciens manus.

Aqua permanens quid ſit, diſſentiunt inter ſe Autores; quidam putant eſſe Aquam, quæ fit ex duobus perfectiſſimis metallis per philoſophicam ſolutionem.

Aquila uſurpatur pro Mercurio ſublimato, tum pro ſale ammoniaco.

Aquila Philoſophorum, Mercurius Philoſophorum.

¶ *Arcanum* Theophraſto eſt Quinta rei eſſentia ſummè exaltata, ſeu ut ait idem: Eſt virtus millecupla exaltatione emendata. Quatuor enim inprimis arcana jactitat. 1. Arcanum primæ materiæ. 2. Lapidis Philoſophorum. 3. Mercurii vitæ. 4. Tincturæ. *Lib. 5. Archidox.*

N. *Arcanum aliis eſt Extractum in ſpecie ſic dictum.*

Azoth modò Mercurium cujuſcunque corporis metallici notat, modò medicinam quorundam univerſalem putatam, ex Mercur. Aur. & Lun. paratam; ante aliquot annos per Magnates, imò & vulgum celeberrimam, varii coloris pro diverſitate præparationis, ſæpè minùs ſollicitæ, unde mox pretio & famâ vileſcere incepit.

B.

Bacilli nomen imponitur medicamentis figurâ bacillorum, id eſt, tereti formatis; ut bacilli fumales, bacilli pectorales.

Balani, Βάλανοι, idem ſonant quod glandes ſeu ſuppoſitoria.

Balneum, propriè totius corporis lotio eſt, fitque vel liquore naturali, v. g. aquâ dulci, thermis, vel artificiali. Non rarò tamen & pro lotione partium ſolummodo inferiorum ſumitur, quas inſeſſus & ſemicupia vulgò vocant.

Balſamus vel Balſamum. Balſami vocabulum pluribus in Officina uſurpatur ſignificationibus. (1.) Denotat genus quoddam *odoramenti* Craſſiuſculi inſtar unguenti, vel linimenti. Et hæc ſignificatio uſitatiſſima eſt. Exempli gratia, Balſamus roſarum, apoplecticus & ſimil. (2.) Solent quoque ex gummi, reſiniſque cum ſpiritu vini *liquores deſtillari*, qui extrinſecùs illinuntur, balſamique nomine veniunt; ut balſamus nervinus, ſciaticus & ſimil. (3.) *Inunctorium liquorem* ſignificat, eumque oleo craſſiorem, linimento liquidiorem: Balſamum nos inunctorium appellabimus. Vid. l. 2. de unguentis. (4.) Balſami nomen ſibi vindicarunt *Salia fuſa & liquata*; ut Balſamus Sal Gemm. Tandem (5.) ſunt *ſingulares* quædam *præparationes*, quibus balſami nomen imponunt, ut balſamus ſulph. ſanguinis humani. De quibus ſigillatim ſuo loco.

HOFMAN. *Bezoardica* Medicamenta dicuntur, non quod illa ingrediatur ſemper lapis Bezoar, ſed quod habeant virtutem hujus lapidis venena & malignitates expellendi etiam meliorem.

C.

¶ *Calx* propriè dicitur quod calcinando vel in alcool converſum, ut calx Auri, Lunæ, &c. vel ſaltem friabile factum eſt, ut C. C. & ſimil.

Caput mortuum eſt reſidua illa materia craſſa ac ſicca,

ca, quæ in destillationibus, præcipuè mineralium remanet, communissimè autem remanentiam Vitrioli notat.

Hofman. *Carbon* est occidentale Zibethum ex stercore humano longâ digestione ad suaveolentiam traductum.

Carminativa hoc est Medicamenta flatus discutientia à carminando dicta.

¶ *Cataplasma.* Medicamentum est topicum pultis consistentia.

Catapotia pilulæ dicuntur, quòd integræ degluțiantur.

Hofman. *Cathartica* hoc est purgantia.

¶ *Cauterium* à viribus sic dicitur, quòd cutem carnemque subjectam adurat; sive id fiat igne actuali, v.g. ferro candenti: sive potentiali, id est, medicamentis. Possunt autem cauterisantia formulis fieri variis, nempe forma lapidum, vid. lib. 2. Spirituum, v. g. olei Antimonii butyracei; lixiviorum, v.g. è cineribus sarmentorum.

Cementum est pulvis, cujus ope calcinatio cementatoria peragitur.

Hofman. *Cementatio* hoc est corrosio sicca.

¶ *Cerotum vel Ceratum* à cera sic dictum, Medicamentum est topicum, inter emplastrum ac unguentum consistentiæ mediæ: seu, est emplastrum molliusculum. Vid. l. 2.

Cinis, est pulvis ille griseus ex combustione rerum crematilium residuus, constatque ex sale [qui elixiviari potest] atque terra mortua.

Claretum, vinum est aromatum infusione imprægnatum atque cum saccharo dulcoratum. Dicitur aliàs vinum seu potus Hippocraticus.

Clyster, *Clysma*, *Enema*, medicamentum liquidum est, quod ano vel utero per siphonem intruditur. Vid. lib. 2.

Hofman. *Cohobatio* hoc est sæpius repetita destillatio supra rem unam.

¶ *Collutiones oris* διακλύσματα, sunt liquores medicamentosi, qui in ore continentur, beneficioque linguæ hinc inde agitantur.

Collyrium medicamentum est, quod oculis immittitur, sive liquidum id sit, sive solidum. Liquida veniunt ferè titulo aquarum, tum quoque unguenti: Sicca pulverum vel Trochiscorum. Hos nomine peculiari *Sief* appellitant.

Colophonia est pars resinarum crassior ex harum destillationibus coctionibusve residua. Vid. lib. 4.

Condita dicuntur quæ conditura, id est, condiendo facta sunt. Eingemachte Sachen. Confitures. *Confits, mixed with swet things.* Confytselen. Soetgemengelt. Vid. lib. 2.

Confecta, id est, sacchato obducta & incrustata, eodemque sensu dicuntur & confectiones. Vid. lib. 2.

N. I. *Confectionis nomen datum est & speciebus nonnullis cum saccharo mixtis: Unde confectiones aromaticæ, &c. dici solent. Verum præstat nomine specierum eas nominare.*

N. II. *Est & Confectio Hamech, id est Electuarium. Confectio Alchermes, Anacardina, de Hyacintho.*

Conservæ sunt medicamenta ex floribus, foliis, radicibus, cum saccharo conquassatis, facta, vulgo Zucker / Conserves. *Sugars.* Suyckeren. ut conserva rosarum Rosen Zucker / Conserve de Roses. *Conserve, or Sugar'd Roses* Conserve van Rosen / of Rosen gesuyckert.

Corrosivum idem est quod causticum. Vide Cauterium.

Crocus est calx pulverea ad croceum vergens colorem, paratur autem vel ex Antimonio, vel Mart. Limato vel Venere.

Cucupha est caputium sive pileolus medicamentis cephalicis repletum. Vid. l. 2. Sacculus.

D.

Decoctum: Decocta sunt brodia liquida, constantia ex conveniente liquore, viribus medicamentosis, interveniente debita coctione imprægnato. In specie autem dicitur de potionibus intrinsecus assumendis, ex decocto, brodio paratis, quas aliàs ἀποζέματα vocant.

Hofman. *Diacameron* hoc est medicamentum ducens hominem ad vitam longam.

Diaphoreticum sudorem movens.

Diureticum urinam pellens.

¶ *Diaclysma*, id est, Collutio oris. Vid. de Gargarismis, lib. 2.

Dentifricium medicamentum est dentibus, vel gingivis fricandis destinatum, sive id liquor sit. Vid. l. 2. de Gargarism. sive linimentum, sive pulvis. Vid. lib. 2. suis locis.

Dropax, Δρώπαξ, Picatio [πίττωμα] medicamentum est emplasticum cuti fortiter adhærens, sic dictum à pice qua sola olim reliqua ingredientia suscipiebantur. Vid. l. 2. Empl.

E.

Eclegma est medicamentum internum, pulmonibus dicatum syrupo crassius, quod in ore detinetur, ut paulatim per guttur in pulmones delabatur. Dicitur & Linctus, Lambile, Loch, Lohoh.

Electuarium est medicamentum syrupo & eclegmate crassius, constans ex medicamentis durioribus pulverisatis, melli, syrupo, saccharo syrupisato, vel alii alicui convenienti liquori melligineo, [id est mellis consistentiæ] accuratè mixtis.

N. *Sunt & nonnullæ species hoc nomine insignitæ, scilicet quia olim (ut nonnulli volunt) cum saccharo in Electuarii formam redigebantur. Sic dicitur Electuarium Ducis, El. de gemmis, &c. Verum quia mos ille abolevit, præstat Specierum nomen usurpare.*

Eleosaccharum nihil est aliud quàm oleum destillatum cum saccharo mixtum. Exempli gratia, olei ℈j. sacchar. ℥j. vel circiter.

Elixyr est species tincturarum, quas Elixyris nomine appellare placuit. Ut Elixyr proprietatis. Elix. vitæ, &c.

Embrocha, ἐμβροχὴ irrigatio, instillatio, stillicidium, Fomentationis genus est, cùm liquor fomentans stillatim seu guttatim in partem fomentandam funditur.

Emplastrum est topicum medicamentum notissimum. Germ. Pflaster. Emplatre. *A plaister.* Plaester.

Emulsio medicamentum est liquidum lacteum, id est, lac mentiens. Vid. lib. 2.

Epithema est medicamentum liquidum parti alicui imponendum. Vid. lib. 2.

Errhina sunt medicamenta, quæ naribus immittuntur, adeoque & ptarmica comprehendunt. Specialiùs tamen plerumque sumitur errhinum, quatenus pituitam sine sternutatione projicit. Vid. lib. 2.

Essentia, Essentiæ vocabulum significat accuratè loquendo balsamicam rei partem à crassiore separatam.

Quare cùm exactissima rei separatio beneficio extractionis peragatur, fit ut pars illa balsamica à crassiore corpore extracta Essentia καθ' ἐξοχὴν dicatur, aliàs à modo fiendi Extractum.

N. I. *Nonnunquam attribuitur quoque Essentiæ vocabulum succis expressis ac spissatis. Verùm præstaret hos proprio suo nomine, quò minus confusio oriatur, nominare.*

N. II. *Sunt & qui Eleosacchara Essentias vocant, sed abusivè.*

Extractum, Essentia rei est, vi liquoris alicujus, è corpore crassiore separata, ad consistentiam justam inspissata. Vid. lib. 2.

N. I. *Extractum quoque generaliter nonnunquam sumitur, ut & succos sub se comprehendat non secus ac Essentia.*

F.

Farina est pulvis molendo contritus.

Feculæ sunt pulveres in certis vegetabilium expressionibus subsidentes. Vid. lib. 2.

HOFMAN. *Fel Vitri*, spuma vitri.

¶ *Flores* in præparatis quid sint. Vid. lib. 2.

Frontale, Epithema denotat fronti applicandum.

G.

Galreda. Succus est inspissatus, viscosus, lucidus, fitque plerumque ex coctis partibus animalium cartilaginosis, v. g. ex pedibus vituli, &c. **Galrey.** Gelée *Clammy juice or broth of the gristly parts ofbeasts boyled. A Jelley.* **Sapgelyck sacht lym van til van beesten gekockt.**

Gelatina ferè idem est cum Galreda, nisi quòd generaliùs usurpetur, & pro quocunque succo pellucido lento glutinosoque sumatur, qui tamen inprimis fieri consuevit ex succis fructuum. Exempli gratia, pomorum, &c. ut Gelatina Cydoniorum, C C.

Gargarismus, liquorem denotat, quo os faucesque gargarisando colluuntur. Vid. lib. 2.

Gilla, sal Vitrioli vomitorium.

Glandes idem sunt cum suppositoriis.

Gummi in classe præparatorum, nihil aliud est, quàm Extractum resinosum. Vid. lib. 2.

H.

Holippæ sunt placentulæ ex infusione medicamentali farinâque triticea, addito insuper saccharo, subactæ.

Hydroleum aqua cum oleo mixta.

I.

Infusum, Infusio est liquor qualitatibus medicamentosis, sola maceratione imprægnatus. Parum itaque differt à decocto, quippe quod huic coquendo accedit, accedenteque interdum maceratione, id ferè illi, sola maceratione. Usitatiùs tamen de potionibus dicitur ac inprimis de quibusdam purgantibus ex vino, cerevisia vel simili liquore, dicta ratione paratis. Vid. lib. 2.

Iuleb, nomen Persicum est, idemque sonat quod potio dulcis. Arabibus vox Iulebi à syrupis non distinguitur. Nostratibus autem Iulebi seu Iulapia, [Græc. ζυλάπια] potiones sunt in praxi usitatissimæ syrupis dilutiores, constantque ex liquoribus clarioribus, saccharo vel syrupo convenienti ad gratum saporem dulcoratis.

L.

Lapis. Lapidis nomen nonnullis imponitur medicamentis, quæ ad duritiem lapideam vel terrestrem excocta sunt. Vid. lib. 2.

Lapis vegetabilis Medicamenti species est constans ex sale, Tinctura, oleoque ad duritiem ferè lapidis excoctis. Vid. lib. 2.

Laudanum, dicitur de solo medicamento ex opio confecto, idque vocant Laudanum opiatum de quo vid. l. 4.

Linctus, id est, Eclegma.

Linimentum medicamentum est topicum pingue, oleo crassius, unguento liquidius, corporis illinitioni dicatum. Vid. 2. lib. Vng.

Liquor quamvis de quolibet humore dici possit, in specie tamen humorem denotat per deliquium paratum, quem oleum aliàs, nonnunquam Balsamum dicere solent.

N. *Nonnunquam & pro destillato liquore usurpatur. E. g. liquor cranii, liquor seu spiritus L. Guajaci.*

Lohoh, id est, Eclegma.

Lotio, sumitur pro balneo. Lavantur itidem nonnulla simplicia, ut Terræ, Metalla, & sim. de quibus speciatim.

Lozongæ sunt idem quod Morsuli.

M.

Magisterium, Magisterii nomen diversimodè usurpatur. I. Datur pulveribus solutione ac præcipitatione paratis, ut Mag. C.C. Corallorum. II. Tribuitur resinis seu extractis resinosis, ut sunt Magisterium scammonii, Ialappæ, &c. Accuratè tamen loquendo magisterium vocari volunt, ubi nonnihil menstrui cum essentia extracta conjunctum mansit.

Malagma idem majoribus sonat quod cataplasma.

Martiuspanis, Marcipanis, Mazapanis, Pasta regia, Panis dulciarius, sunt placentæ ex amygdalis dulcibus excort. & saccharo [quod sumitur duplum, triplum, nonnunquam ana] accedente aqua rosarum subactæ & pistæ.

N. *Addi possunt & alia. E. g. nuclei pini, pistacia, avellanæ, cortices citri conditi, aromata & simil.*

Marmelata est Gelatina cotoneorum. Vid. lib. 2.

Massa ex officina pistoria ad pharmaceuticam translata est, denotatque subactam illam materiam tum pastæ regiæ, tum pilulis inde formandis destinatam, nec non quæ fornacibus illinitur, quæque Pomorum ambræ nomine venit.

Masticatorium, est medicamentum apophlegmatizans, quod in ore detentum dentibusque masticatum pituitam liquat, èque cerebro ad palatum derivat. Vid. lib. 2.

Mel. Mellis nomen pharmacopæis nonnunquam denotat succum simplicem ad mellis consistentiam inspissatum, melque sapore æmulantem. Sic convenit cum sapa sive Rohob; ut Mel passulatum, Iuniperinum. Vid. lib. 2. Nonnunquam refert syrupum cum melle paratum. Vid. lib. 2. de syrupis.

Menstruum dicitur liquor, qui ad Tincturas extrahendas adhibetur, de quo vid. lib. 2. tit. de Extractis.

Mixtura, generaliter de quibuscunque mixtis dici potest, in praxi tamen medica usurpatur communiter pro Electuario, quod ex tempore misceri solet. Sic dicitur F. Mixtura, id est, Electuarium, Vid. lib. 2. de Electuariis.

Morsuli seu Morselli, Tabulæ: medicamenta sunt quadrata ut plurimùm, parata ex pulveribus & similibus saccharo soluto susceptis, superque tabulam ligneam, lapideam cupreamve effusis, ut consolidentur.

Moretus mulierculis nostratibus usitatissimum potionis genus est, quod parari faciunt, ubi præsumptio imprae-

impraegnationis adest, persuasum nimirum sibi habent, falsam impraegnationem eo exturbari, veram corroborari. Vid. lib. 2.

N.

Nasale idem quod Errhinum.

Nascale idem est quod Pessus.

O.

Odoramenta sunt medicamenta odoris gratia adhibenda. Odorem sive per se habent, sive accedente incensione. Fiunt autem formularum variarum. Sine accensione quae in usum veniunt, fiunt ferè forma pulverum, sacculorum linimentorum, balsamorum, massarum odoratarum (quas poma ambrae vocant) aquarum, saponum, & simil. Accedente accensione vel liquefactione quae odorem halant, parantur usitatiùs forma pulverum, trochiscorum, candelarum & bacillorum massarumve fumalium.

Oleum propriè liquor est pinguis, balsamo tenuior.

N. I. *Nonnunquam tamen Balsamo crassior est: ut oleum anisi, nucistae express.*

N. II. *Imponitur quoque olei nomen, quamvis minùs accuratè, nonnullis spirituosis liquoribus, vel destillatione peractis: sic dicitur oleum Vitrioli Sal. Com. & simil. Vid. Spiritus, vel per deliquium dissolutis, ut oleum Tart. Vid. liquor.*

Oleum sacchari etiam dicitur liquor, in quem saccharum resolvitur, spiritui alicui accenso injectum.

Opiatum. Confectio opiata: Hoc nomen Electuariis nonnullis (quamvis minùs aptè) imponitur, non quòd necessariò opium contineant, sed quòd medicamentis veterum, quae opium continent, consistentia respondeant.

Oxycratum acetum aquâ mixtum, Posca etiam dicitur.

Oxymel mixtura ex aceto & melle.

Oxyrrhodynon (ὀξὺς ῥόδος & ὀδύνη, sic dictum) medicamentum in genere sonat ex aceto rosisque factum ad dolorem leniendum. Practici verò relicta hac significatione generali, soli capiti, fronti, collove id dicarunt, atque ex olei rosar. part. iij. aceti parte j. concinnarunt. Nostrates loco olei rosar. sumunt & alia. Exempli gratia, violaceum, papav. myrtin. de Nymph.

Oxysacharum constat ex sacharo & aceto, sive simplex sit, sive compositum.

P.

Pandaleum medicamentum est internum à rotulis morsulisve non nisi sola forma differens: fitque quando materia medicamentosa saccharo soluto suscepta in pyxidem effunditur, ut inibi induresсat.

Pasta Regia. Vid. Martius panis.

Pastilli. Idem quod Trochisci.

Pessi: Pessaria (Barbaris nascalia) sunt medicamenta solida, uteri collo intrudenda.

Periamma, Periapton, Amuletum, Xenechton Medicamentum est quod de collo suspensum morbum arcere creditur, ac praecipuè pestem.

Phlegma liquor est destillatus aquosus spirituoso liquori contradistinctus. Vid. aq. destillata.

Phaenigmus mitior ac lenior est sinapismus scilicet qui solam cutem rubificat.

Pilulae, id est, parvae pilae, sunt medicamenta rotunda deglutitioni aptata.

Pineatum sive Pineolatum fit ex pineis saccharo & aqua rosarum, ad modum scilicet quo Diamygdalatum seu Martius panis ex amygdalis saccharo & Aqua rosarum fieri solet.

Pomum ambrae, odoramenti genus, ex medicamentis odoriferis in massam redactis.

Posca, vid. Oxycratum.

Potio in genere liquorem denotat potulentum, in praxi autem ferè de purgante potu intelligitur. Vid. lib. 2.

Praeparata, id est, praeparatione (specialiter sic dicta) elaborata: ut C. C. praeparatum. Vide lib. 2.

Ptisana hordei cremor, vulgare decoctum pro aegris.

Pulvis. Pulveris nomen etsi generaliter minutissima quaeque denotet, quocunque modo facta: attamen communiter pulverisatis hoc nomen imponitur, sive simplicia illa sint, sive composita. Inter compositos autem pulveres, sunt qui species vocantur, sunt & qui Trageae. Praestaret tamen omnes pulveres compositos, ad differentiam simplicium, species nominare.

Q.

Quinta essentia propriè spiritum denotat, destillatum ex succis fermentatione exaltatis. De quo in spirituum classe. l. 2.

R.

Resina est substantia oleaginosae naturae, sive in forma molliori illa sit, sive in duriori. Sunt autem Resinae vel nativae: de quibus l. 4. vel extractione Chymica paratae. Vt Resina Diagrydii & simil. De quibus in Extractis l. 2. ac l. 4.

Rob, Robob, Sapa, est succus fructuum, ad mellis consistentiam ut plurimum per se, interdum quoque cum saccharo inspissatus. Priores simplices appellare licet, dabunturque l. 2. de succis. Posteriores, compositos; danturque l. 2. sub Syrupis.

Rotulae, sunt Tabulae orbiculorum instar, constantes ex medicamentis susceptis saccharo in conveniente liquore soluto, inque orbiculos supra tabulam effuso.

S.

Sacculus medicamentosus, fomentorum genus est; constans ex convenientibus medicamentis siccis, sacculo insutis.

N. *Est & sacculus odoriferus, id est, odoriferis completus, ut naribus admoveatur.*

Sal, accuratè loquendo, est substantia in aqua solubilis, concrescibilis seu crystallisabilis. Communiter tamen dicuntur & salia (sed minùs aptè,) lapides vel metalla nonnulla acido liquore corrosa, atque iterum coagulata; Vt Sal corallorum, Sal Saturni & simil.

HOFMAN. *Samech*, Sal Tartari.

¶ *Sapa* idem quod Roob. κατ᾽ ἐξοχὴν autem dicitur de musto inspissato & ad tertias cocto.

Saponea, id est, linctus ex amygdalis.

Sief, id est, Collyrium siccum. Vid. lib. 2.

Sinapismus est cataplasma, vel massa, vim habens cuti ruborem, vel ardorem, vesicasve inducendi: adeoque continet sub se phaenigmum & vesicatoria.

Smegma odoratum, Sapo odoratus, fit ex sapone (Veneto imprimis) cui pulveres odorati convenientes immiscentur, ac impastando cum Aqua fragranti, v. g. rosarum subiguntur. Vid. l. 2.

Sparadrapus est linteum emplastro ad ignem fluenti immersum, extensum & refrigeratum. Dicitur & *tela emplastica*.

Species dicuntur in officinis simplicia [ingredientia] pro compositis inde conficiendis coordinata. Sic dicuntur species Theriacae, id est, ex quibus theriaca com-

compilatur: sic sunt & species decoctorum usualium. Præ reliquis tamen hoc nomen sibi vendicant pulveres nonnulli, tum aromatici, tum catharctici. Forsan, quia ordinati fuerint olim, ut inde conficerentur electuaria, morsuli vel rotulæ. Sic sunt species aromatic. rosat. Species Diaturbith cum Rhabarbaro, &c.

Spiritus est liquor destillatus naturæ magis spirituosæ, non secus ac è contra aquæ destillatæ magis ad naturam aquæ simplicis accedunt.

N. *Spiritus nomen abusivè sibi vendicarunt quoque olea nonnulla subtiliora, ut Spiritus Terebinthinæ & simil.*

Stymma est spissamentum seu crassamentum rerum, (florum rerumque aliarum) quod remanet dum in oleis maceratæ, exprimuntur.

Succus. Succi qui in officinis vocantur, expressiones sunt, seu expressæ essentiæ, aqueæ naturæ, id est, aquæ-permiscibiles, außgepreßte Säffte. Suc ou jus. *Juice pressed out.* uytgeperst Sap.

N. *Solis vegetabilibus competit. vide suo loco lib.2.*

Suffitus, Suffumigium, θυμίαμα est vapor suave olens ex re fragrante accensa vel carbonibus vivis injecta excitatus: Variarum autem res suffumigans potest fieri formularum: pulverum, candelarum, bacillorum, trochiscorum, &c.

Suppositorium est medicamentum solidum, teres ac pyramidale, instar digiti, intrusioni in anum destinatum.

Syrupus, est liquor medicamentosis qualitatibus impraegnatus, additoque saccharo aut melle, ad mellis consistentiam excoctus.

T.

Tabulæ vid. morsuli.

Tartarus, terrestre sal est. Vid. l. 4.

Terra mortua, est terra ex elixiviatione residua, omnibus facultatibus efficacibus destituta.

Tinctura vox diversimodè usurpatur, usitatissimè tamen potissimam rei partem denotat, sub colore certo, infusionis beneficio, extractam, sive cum menstruo adhuc conjuncta illa sit (quæ vulgatissima est significatio) sive ab eodem separata; quo sensu Extractum communiter effertur.

N. *Sumitur quoque nonnunquam Tinctura pro Essentia rei ulteriùs elaborata. Vide Tincturas Veneris. quas tamen Tincturas magisteriales appellare commodius est.*

Tragea, Tragema, bellaria, est pulvis introassumendus ex speciebus & simil. pulveribus simplicibus, cum saccharo confectisve ad saporem gratum commixtis. Vide lib. 2. sub pulver. & spec.

Trochiscus, Trochisci sunt species seu pulveres mucilagine, exempli gratia, tragacanthæ, altheæ & simil. ucò meliùs ad tempus durare possint, suscepti, incorporati, inque orbiculos parvos formati. Trochisci sublinguales, id est, qui sub lingua detinentur, ut dissolvantur & per guttur in pulmones defluant.

V.

HOFMAN. *Venter Equi* fimus equinus, cujus beneficio fiunt fermentationes artificiales vel in fovea in terram fossâ, vel in vase peculiari, hoc modo, in fundum projicitur calx viva, super hanc fimus equinus, tùm iterum calx & rursus fimus ut Medium locum occupet vitrum, tandem superfunditur aqua.

¶ *Vinum medicatum*, Vina medicata sunt infusiones in vino factæ. vid. l. 2.

Unguentum est medicamentum topicum pingue linimento durius, emplastro mollius. Germ. Salb. Onguent, *Ointment.* Salve.

CAPUT IV.

De Speciebus productionum nativarum.

DEscriptio rei medicamentalis pharmacologica, est enodatio constitutionis, usurpationis ac signationis, (quantùm scilicet hæ spectant ad bene medicandum.)

Constitutio est rei medicamentalis productio, collectio & asservatio.

Productio est qua res fit. Est igitur productionis descriptio, deductio specierum & circumstantiarum ad productionem requisitarum, (in quantum scilicet faciunt ad pharmacologicam rei productionem.)

Estque rerum tum *Nativarum*, tum *Præparatarum.*

Nativarum *productio* primæva est *creatio*, cui subinde successerunt tum *generatio*, quasi *generatio*, *nutritio*, quasi *nutritio*; tum operationes seu motus utrisque illis subjuncti: quales in Vegetabilium productione, soli *cultura*, *satio*, *insitio*, *amputatio*; in animalium, *conceptio*, *nativitas*, *educatio*, &c.

N. *Species productionis nativæ, uti & harum circumstantiæ inprimis ac primariò ad physicam pertinent: attamen quia intentioni pharmacologicæ non parum inserviunt, breviter eas delibare libet. Itaque:*

Creatio est ortus rerum naturalium ex nihilo, id est, quo rerum principia informia primùm ex nihilo condita, blando fotu externo in lucem seu vitam emersêrunt, inque membra sese extendere, adeoque curriculum destinatum absolvere, jussa, id est, apta reddita sunt.

N. *In creatione* macrocosmi *supervenit Terræ, aquæ, id est, liquido sicco informi & vacuo blandus fotus spiritus Elohim, superficiei aquarum incubantis, cujus scilicet auxilio accedente benedictione divina lux seu vita fuit introducta. In* Vegetabilium *ac* Animalium *creatione simili ratione principia materialia in macrocosmi generatorio ceu in tenebris ac abysso [orco Hippocratis, nocte Orphei] sopita, coagulataque fotu matricis, vel si mavis spiritus ejusdem Elohim, sic jubente Creatore, in lucem seu vitam (diem Orphei) prodiêrunt; excepto solo homine, qui peculiariter ex adama vapore fœcundata fuit conditus; seorsimque spiraculo vitæ afflatus.*

HOFMAN. *In lucem seu vitam emerserunt &c.* Hîc *Lux* pro ipsâ vitâ habetur; cum paullo post sequitur, *Lux seu vita fuit introducta.* Verùm hæc nova sunt, nam quæ ex tenebris in lucem emerserunt, non statim emerserunt in vitam, aliàs, & aquæ supracœlestes & stellæ ac cœlum ipsum vitam haberent, quod nemo hactenus statuit. Forsan autem *vita* hoc loco sumitur metaphoricè pro luce seu statu meliori.

¶ *Generatio* est ortus rerum naturalium ex semine, id est, quo principia rerum [quæ proximè in semine existunt] ex præ-existente materia parantur, ac subinde fotu matricis in actum, secundùm speciem suam emergunt. Membra itaque Generationis sunt, tum seminis præparatio, tum ejusdem emersio. Et hic modus oriendi proprius est rebus nativis primariis, videlicet vegetabilibus & animalibus horumque membris genuinis.

N. *Generatio est rerum innovatio; nimirum res postquam curriculum suum absolverint, vel in eodem interruptæ fuerint revertuntur paulatim in naturam primordialem chaoticam, unde postmodum ab aliis deprompta tum in materiam seminalem, tum nutritivam adoptantur, adeoque aliarum rerum dominio subjectæ peregrinantur. Et hæc est rerum vicissitudo, toties à majoribus decan-*

decantata. Macrocoſmus *in ſe conſideratus, quia perenni duratione durat, à renovatione generatoria excuſatur, adeoque ſemine deſtitutus eſt, quo nova ejus fiat productio nihilominus tamen laudabile quoddam exhibet perittoma, lacti in animalibus reſpondens, quod infundit in generatorium ſuum, globum ſcilicet hunc inferiorem, liberis ſuis nutrimentum ſuffecturus.* Vegetabilium *ac* Animalium *ſpecies, quia individuorum novorum ſucceſſione conſervari deſtinatæ ſunt, ſemina nova requirunt, ſeu, ſi mavis, ſeminales rationes. Hæ vel manifeſtò per ſpeciem propagantur, unde exurgit generatio univoca: vel citra manifeſtam rationem ſeminalem producuntur, unde generatio æquivoca.*

HOFMAN. *Res revertuntur paulatim in Naturam primordialem chaoticam.* De hac quod dicitur, quaſi omnia corruptibilia in hanc paulatim redigantur, ſupra captum meum eſt, niſi hoc ſubintelligatur, quod aliqui Philoſophi dicunt, materiam primam, in quam omnia ultimò reſolvuntur, ex *Ariſtotelis* mente eſſe *chaos* illud primævum. Quæ ſi ita ſunt, hoc incommodum ſequitur, quòd non omnia, ſtatim, quæ viciſſim generantur, ex iſtâ *materiâ chaoticâ* generentur. Sic enim non tam generarentur, quàm de novo crearentur. Quid enim iſta *productio ex chaoticâ materiâ* aliud erit, quàm creatio mediata? Æquè virtutis infinitæ eſt ex *tali chaoticâ materiâ*, in quam aliquid ultimò fuit reſolutum, reparare novum corpus, quàm illud ex nihilo producere. Nolim certè dicere ex iſtâ *materiâ chaoticâ* (nam talis nunquam in Mundo eſt, aut fuit, aut erit) rerum ſive ſemen, ſive nutrimentum adoptari: ita enim ſemina ex rebus informibus & inanimatis peterentur, quod abſonum, cùm ſemina ſint quaſi partes vivorum corporum, & alimenta peterentur ex putrefactis & emortuis vappis & pulviſculis, id quod æquè inconveniens. Et ſanè proceſſus iſte mihi perquam inconformis videtur. Scilicet corpus v. g. Equi reſolvitur, reſolutum in globo terræ ſequeſtratur in aëre in Gas, ex aëre defertur ad Lunam, à Lunâ ad Solem; in Sole vitali perfunditur virtute & ſic aliqua ejus pars ſurrogatur cuilibet Membro Vniverſalitatis, ut ex eâ nutriatur, reliqua ejus pars (ceu perittoma) deorſum vergit, fitque partim nutrimentum, partim etiam ſemen aliis rebus in hoc mundo. Si fiat ſemen hominis, euge ex equo fieret homo. Fiat igitur v. g. Nutrimentum cervi, cervus nutrimentum hominis, homo nutrimentum avis, avis nutrimentum vermium, vermis moriatur: Denuò vermis reſolvitur in minima, hæc deferuntur ad aërem, ad Lunam, ad Solem, ibi ſub ſpecie macularum imprægnantur, ut paſcant cœlum, & altera ejus pars paſcat v. g. vermes in terrâ, aut piſces in aquâ, aut Mercurium in cavernis. Quæ tandem erit revolutio iſta? quid non fieret forma v. g. vermiculi? fiet macula Lunæ, nutrimentum ſtellarum, nutrimentum boum, herbarum? Sic certè formæ brutorum æquè erunt immortales & ſuperſtites, quàm formæ hominum: Et forſan factâ novâ generatione hominis, formâ cancri aut bovis iterum poteſt fieri ſemen hominis, iterúmq; aut forma hominis, aut ſaltem pars hominis materialis. Nunquid hoc eſt ex ſapientiſſimâ totius Naturę adminiſtratione facere hiſtrioniam? Principia rerũ materialia ex chaoticâ materiâ certis temporib. ex *Hippocratis Orco* in hanc Mundi ſcenam quaſi ad comœdiam aliquam agendam procedere corpúſq; induere, fabulâ peractâ perſonam, formam ſcil. deponere, & in dictum *Orcum* ſeu Materiam chaoticam ſeſe viciſſim abdere, dum rurſus in Mundanam ſcenam redire digeſtum moneat tempus. Magna & ſuprà Naturæ conditionem *Metamorphoſis*! Quid eſt μετεμψύχωσιν Pythagoricam reducere? Si hoc non eſt. Nihil certè intereſt inter antiquam Pythagoræ & hanc Philoſophiam niſi quod illîc de Animâ, hîc de corporibus ſeu principio materiali aſſeratur. Ideoque melioris doctrinæ ergo poſſet μετασωματώσις aut μετενσωμάτωσις dici. De damnatâ Pythagoreorum ex ſuo Iliado vel Orco corporum reductione *Ovidius Libr. 15. Metamorph.*

Morte carent animæ, ſemperque priore relictâ
Sede, novis habitant domibus, vivuntque receptæ.
Omnia mutantur, nihil interit, errat & illinc
Hûc venit, hinc illuc, & quoſlibet occupat artus
Spiritus &c.

Vnde generatio æquivoca.) Hæc itidem nova ſunt. Nam Ariſtotelici *generationem univocam* per ejuſdem ſpeciei communicationem, *æquivocam* autem per diverſæ ſpeciei definiverunt. Sed hîc illa deſcribitur, ubi manifeſtò ſpecies propagatur, hæc autem, ubi manifeſta ratio ſeminalis non eſt. Verùm hâc ratione Aurum generatur ab auro *generatione æquivocâ*, & planta in muro generabitur *generatione æquivocâ*, quorum utrumque à verâ generationis ratione abludit. Nam omnis *generatio* eſt *Vnivoca*, nulla *Æquivoca*, omnis præſupponit & dat eandem ſpeciem, non diverſam. At inquis: Sol non generat Solem, ſed Scarabæum, murem, ranas &c. Et hîc eſt *generatio æquivoca*. Verùm Sol non generat hæc animantia, quia Sol æquè ad hæc concurrit, atque ad equum, hominem &c. Eſt enim cauſa generalis. In generatione ſemper reſpicitur cauſa particularis, & determinata. Hinc Sol & Homo generant hominem, ille ut remota & univerſalis, hic ut cauſa proxima. Homo generat *generatione univocâ*, Sol non generat per ſe, ſed ſuo influxu generali concurrit ad productionem effectus particularis.

¶ *Nutritio* eſt productio rei genitæ ex nutrimento, id eſt, qua res genita ſuffectione elaborati nutrimenti curriculum deſtinatum peragit. Membra ejus ſunt tum materiæ nutritivæ elaboratio, tum ſuffectio ſeu aſſimilatio. Competit itidem ſolis rebus primariis.

N. *Nutritio eſt rerum progreſſio: Nimirum rei cuique naturali curriculum certum deſtinatum eſt, quod ab ortu ad ἀκμὴν angeſcendo & inde ad interitum deſcendendo habet peragendum. Peractio hæc fit beneficio materiæ nutritivæ, unde ſubrogatur, quod actu vitali deperit, ſimulac accedit, quo ad ἀκμὴν res augeſcat. Materia illa, quia reſpectu rei nutricandæ univerſalior, impurior, indigeſtior exiſtit, elaboratur ſubinde vi illius nutritiva, hujuſque miniſtris, id eſt, depuratur ab heterogeneis, evehitur ad maturitatem, adeóque indolem rei nutricandæ induit. Rem exemplis declarabimus. Vegetabilium & animalium nutritio notiſſima eſt: Ex utraque itaque non difficile erit &* Macrocoſmi *nutritionem metiri. Materia, qua* Macrocoſmus *nutritur, ſunt ipſamet vegetabilia & animalia in chaos ſeu principia ſua redacta, ſeu, ſi mavis, ſunt res particulares quæcunque. Videlicet hæ ut è macrocoſmo nutriuntur, ita viciſſim idem nutrimentum exhibent, adeoque omnia per circulum quaſi volutantur. Modus hic eſt. Res defunctæ progredique neſcientes reſolvuntur, digeruntúrque quodammodo in globo inferiori ceu macrocoſmi ventriculo; hinc ſequeſtratur quod maturius eſt, inque aerem ceu meſaraicas attollitur, ulteriori ſubjiciendum digeſtioni. Inde ad Lunam ceu macrocoſmi Epar rapitur, concoctionem ſecundam ſubiturum. Ex Luna ad ulteriores deducitur elaborationes: Nimirum pars utilior ad ſolem rapitur, ceu macrocoſmi officinam vitalem cordi microcoſmico reſpondentem. Inibi vi lucida ſeu, ſi mavis, vitali facultate perfuſa ſub ſpecie macularum facularumvè exprimitur, univerſitatique communicatur, adeóque cuilibet membro univerſitatis ſurrogatur unde vivat, atque nutriatur. Reliquum ceu perittoma quod redundat, deorſum vergit, inferiorique globo communicatur, ubi partim nutrimentum rebus exhibet, partim imprægnatum aſtralibus influentiis in ſeminales rationes rerum particularium migrat, idque vi facultatum productivarum, fermentativarum, quibus globus hic inferior vi benedictionis divinæ perfuſus eſt; Et hæc nutritio videtur macrocoſmica, quæ non minùs ac animalium & vegetabilium excrementa ſua exhibet. In terra remanent* craſſiora, *ibidem ceu in prima digeſtionis officina ſequeſtrata; in aëre ceu meſaraicis ſecernuntur* liquidiora, *unde pluvia, nix & ſim.* viſcoſiora, *unde mucilago illa decidens* (Sternſchoß) Une Rosée épaiſſe & gluante qui ſe fige & coagule par des petites Maſſes ſur la terre. *Thick Slimynes as the Schooting of Starrs.* Sterrenſchot dielaſs dick ſlym is. *&c. Luna ſeparat excrementa tum craſſiora, quæ detrudit ad maculoſum ſui locum, ceu macrocoſmi veſicam biliariam in Epate ſitam, tum liquidiora exhibet, eaque ad globum inferiorem, & potiſſimùm ad mare ceu renes & veſicam urinariam tranſmittit, ut inibi vi ſua ſalina ac acri generationem globi inferioris promoveant. Mira hæc ſcio novaque videbuntur, quibus rerum analogia fuerit peregrina: Verùm nullus dubito, quin diligenti ſcrutatione omnia futura ſint perſpicua; ſin minùs, quiſque ſuo ſenſu*

abundet;

abundet: Nec enim hæc ſunt, ſuper quibus proderit litem tantopere moviſſe, utpote quæ citra ſalutis jacturam ſciri ignorarive non nequeunt. Id quod ut de his, ita & de aliis ejuſdem farinæ quamplurimis moneo, quæ inter modernos tanto tamen æſtu agitantur, ut vel legis divinæ reſpectus poſtponatur, famæ proximi detrahatur, ſanitati propriæ noceatur, lectorique legendi faſtidium procreetur.

HOFMAN. *Sub ſpecie Macularum aut facularum exprimitur*) De macularum aut facularum in Lunâ & Sole exiſtentiâ magna contentionis ſerra inter Aſtronomos adhuc trahitur, dum alii affirmant, alii negant. Affirmantibus nihil aliud ſunt, quàm quædam effluvia ſeu ἀποῤῥοιαι, quæ Sol & Luna certis temporibus evomit, denſa & obſcura nubibus circumterreſtribus perſimilia ex vaporibus terreſtribus ad ſuperiores aëris regiones delatis orta. Sic cœlum rarum & poroſum atomos terrenas imbibit & ſucceſſivè pro illarum copiâ vel ſequendi facilitate orbibus cœleſtibus & continuæ cœlorum ſubſtantiæ ſuggerit. Radii Solis & Lunæ ad nos deſcendentes eâ promptitudine ſecum vapores immixtáſque quaſcunque atomos attrahunt, quâ cœli virtutes ad nos devehunt. Non deſunt contrà, qui de hiſce maculis & faculis ſolaribus adhuc valde inter ſe diſcrepantis ſunt ſententiæ. Neoterici quidam Aſtro- „ nomi, inquit *Nobiliſſimus Anglus Robertus à Boyle in Tentaminibus* „ *Phyſiologicis p. m.* 144. ita de hiſce maculis loquuntur, ac ſi Lecto- „ ribus perſuaſum vellent, earum ſaltem aliquas in Solis diſco ſem- „ per conſpici poſſe. Et ſane, pergit, non gravatè crederem, Eos „ ita ſcripſiſſe, quòd ejuſmodi phænomena crebrò obſervaſſent. „ Nihilominus cùm Ego illorum contemplationi operam nava- „ rem, etſi nec commoda Teleſcopia deeſſent, nec locus obſcurus, „ in quo Solis imago exciperetur, tamen niſi poſt longum tempo- „ ris ſpatium multóſque conatus irritos, nullas in Sole maculas po- „ tui percipere, utpote quæ per menſes aliquot continuos tantò „ quàm anteà (uti videtur) rariùs apparuere, ut excellentiſſimum „ Aſtronomiæ Profeſſorem tubis ſidereis optimè inſtructum circà „ id tempus quærentem audivi, ſe Solem maculis interſtinctum „ aliquandiu videre nequiviſſe Faculas, pergit ulterius, quod atti- „ net, quæ tanquam quotidiana phænomena deprædicantur fa- „ tendum eſt, mihi variis in locis & temporibus dum maculæ So- „ lares apparerent, obſervationes ſubinde cum idoneis Teleſcopiis „ intuenti, quæſita Lumina vix amplius, quàm ſemel fuiſſe conſpe- „ cta. Idem tamen modo *Laudatus VIR Nobiliſſimus* poſteà ipſe cum aliis ſui temporis Aſtronomis mutavit ſententiam ut macularum & facularum exiſtentiam confirmârit ex materiâ in Sole opacâ in *Suſpicionibus Coſmicis Appendicis loco ſubjunctis Diſſertat. de Coſmicis Rerum qualitatibus p.* 28. Verùm quicquid ſit. Itane Maculæ Lunæ & Solis erunt particulæ noſtrorum corporum aut rerum nativarum Medicarum? Ecquid hæc ratio fiendi corporum refertur ad nutritionem? Certè nova productio etſi non Creatio, tamen generatio eſt, Nutritio certè non eſt. Adhæc, quæ non opinionum ſyrmata concurrunt v. g. *ex reſoluto corpore hominis fiunt pluviæ, nives*, quæ omnia tranſalpina, non μαλακεῖα ſunt. Imo & mucilago meteorologica ex iiſdem reſolutionibus & circulationibus macrocoſmicis fieri credenda eſt, imò & aliqua Noſtri pars in mare dejicitur. Reverà hæc nova ſunt & mira, eò quòd iſta rerum analogia peregrina. Quod tandem judicium hîc ferimus de nutritione Microcoſmicâ, idem etiam damus de Macrocoſmi nutrimento ejuſdem farinæ cúmque totidem ſcateat inconvenientiis, quot verbis, quâ facilitate adducitur, eâdem etiam facilitate prætcrimus.

¶ Quaſi *generatio* eſt ortus rerum naturalium ſecundariarum, ex materia quaſi ſemine, id eſt, quo principia rerum in primariarum productione redundantia, in ſpeciem aliam ſecundariam ſcilicet tranſmutantur.

Quaſi *Nutritio* eſt, qua eadem illa materia ſucceſſivè matureſcit.

N. *Rerum ſecundariarum productio paulò ſecus ſeſe habet quam primariarum. Fiunt enim non per generationem, qua ſeminale principium in membra diverſa ſecernitur, neque per nutritionem, qua membra inſinuatione ac aſſimilatione nutrimenti ſecundùm dimenſiones augeſcunt, ſed per ſolam alterationem, appoſitionem, accretionem. Nimirum Excrementa quæ in nutritione primariarum ſuppetunt, vel alterantur levi ſaltem alteratione, condenſatione, mixtione, & ſimil. vel concurſu ac conſpiratione cauſarum aliarum tranſmutantur. Sic fiunt meteora aquea ſeparatione vaporum aqueorum, qui condenſati ſub forma pluviæ, nivis, grandinis, decidunt: Sic fiunt meteora ignea, ſeparatione ſcilicet materiæ inflammabilis, qualem refert in inferioribus nitrum, ſulphur, aurum ſclopetans, & ſim. Sic fit & mucilago illa viſcoſa inſtar ſtellæ cadentis decidens. His annumeranda & mineralia, è quibus tamen nonnulla in formam tranſplantantur, quâ etiam cum primariis certare videntur. In regno vegetabili, hac ratione, ſuppetunt ſucci exudantes, lacrymæ, melligo florum, reſina, gummi, quin & fungi. In animalibus, Urina, ſudor, lacrymæ, ſtercora, zybetum, moſchus, ſalia, arenulæ, calculi, & ſim.*

Et hi modi ſunt principaliores productionum nativarum ad quos reliqui ceu miniſtri referri facile poſſunt.

CAPUT V.

De Principiis Eſſentialibus rerum nativarum.

Circumſtantiæ ad nativarum productionem requiſitæ præcipuè ſunt; *Principia conſtitutiva, Efficiens, Materia, Tempus & Locus.*

Principia conſtitutiva voco quæ ipſam rem conſtituunt.

N. *Principiorum horum conſideratio duplex eſt, tum* quidditativa, *id eſt, quoad eſſe ſuum; tum* cauſalis; *id eſt, quoad cauſari. Priori conſideratione hoc capite veniunt, poſteriori capp. ſequentibus. Quidditas rei compilata eſt è ſubſtantiali & accidentali. Subſtantiale eſt ipſamet rei ratio accidentali ſuo primùm & per ſe ſubſtrata: Accidentale eſt facultas ſeu qualitas ſubſtantiæ dictæ proximè primùm & per ſe inhærens.*

Principia conſtitutiva rerum naturalium ſunt *Spiritus* & *Corpus*, quibus additur *vita* ceu principium tertium.

N. *Decantata ſunt apud Hermeticos principia cognitionis, Lumen ſcilicet Naturæ & Gratiæ, de quibus data hac de principiis occaſione parum differere libet. Naturæ creator Deus ut in ſe bonus exiſtit; ita & bonitatis pro arbitrio tamen & beneplacito ſuo communicativus. Hinc creaturarum exordium ac bonitas, tum ſupranaturalium ac inviſibilium; tum naturalium & viſibilium, utraq; enim oriuntur ex bonitate divina, ſcalaque ſunt à Deo condita, quibus ad eum veheremur. Ea propter quoniam bonitas perfectiſſima abſolutiſſimaque in Deo concentrata eſt, adeò ut nihil boni dari poſſit, quod à bonitate illa alienum ſit (quippe imperfectum id foret) creaturarum bonitatem creatoris analogam eſſe oportuit. Siquidem ergo res cunctæ analogæ ſunt ad Dei bonitatem relatæ, & inter ſe eas analogas eſſe neceſſum eſt. Hinc liquet rerum naturalium analogiam, adjumentum eſſe ei cognoſcendæ non poſtremum, nimirum ex notiori ad ignotius per analogiam pervenire licet. En principium cognitionis, quod lumen Naturæ nonnullis cluit, cujus ſcilicet ſplendore creato, divina accedente inſtitutione, [quam lumen Gratiæ vocant] in rerum penetralia penetrari potuit. Verùm enim verò, quia Natura, quæ benedictione divina ſpeculum creata erat puriſſimum, nitidiſſimum, pellucidiſſimum, maledictione evaſit umbroſum, obſcurum, maculoſum; unde & cognitio illa obſcurata & depravata fuit adeò, ut vix quicquam ſolidè ſine hallucinatione cognoſcere liceret, ingenia nonnunquam excitavit excitatque creator excellentiora, quorum operâ cognitio illa obſervationibus eruatur, emendetur, adeoque innoteſcat: ſimul ac inſtitutionem ſuam literis conſignari fecit, quibus ſcilicet cognitio illa acquiſita dirigatur, examinetur, confirmetur. En Lumen Naturæ uti & Gratiæ Lumen principia cognitionis multoties decantata: ſed ad principia eſſentialia.*

HOFMAN.

HOFMAN. *Quibus additur vita ceu principium tertium constitutivum rerum naturalium.*) In hoc *Capite V.* nova etiam afferuntur, atque inaudita. Nam quis primò *Vitam* unquam vocavit *Principium Essentiale constitutivum rei nativæ*; An etiam hoc Principium est in mineralibus? an etiam mineralia & Lapides vivunt? id quod in hoc capite pro absurdo non habetur, cum vita etiam in stellis & metallis ponitur. Ast hâc ratione vita erit forma seu ἐντελέχεια Aristotelica; quid ergò tunc aliud est hæc vita superiùs definita? Hîc dubius & consultâ obscuritate Lector tenetur suspensus. Deindè, aut si vita est in vegetabilibus & animalibus, estne in iis veluti principium constitutivum? an verò ut actus aliquis? An quia vita calido innato & humido radicali continetur & quasi fovetur, an ideò est alicujus vivi principium constitutivum? Neutiquam. Quale verò *Principium Spiritus iste est*? An fortè ille *Spiritus*, *cujus in Epistolâ Dedicatoriâ* mentio fit, quique *Animæ* contradistinguitur. Hic enim Spiritus aut non est pars hominis, aut est. Si est, non distinctum quid ab Animâ. Iste Spiritus seu spiraculum, quod DEUS inspiravit Adamo & Evæ, quid aliud fuit, quàm anima? Si verò per Spiritum intelligitur forma, uti videtur intelligi, dum extat, quòd hic Spiritus nihil aliud sit, quàm principium cujuscunque rei formale, actionum omnium scaturigo, posset hoc in sensu tolerari, sed tamen sequentia verba hîc prorsus erant rescindenda, quæ suspicionem ingerunt, quòd intelligatur Spiritus quidam chymicus. Extat enim in textu, *Philosophis nonnullis dicitur Sulphur*, quod tamen diversum quid esse notum est ab oleo vel spirituosâ illâ substantiâ & inflammabili (Sulphure.) Certè non memini ullum Philosophorum fore, qui formam velit Sulphur vocare.

Lumen scilicet Naturæ & Gratiæ. Quæ de hoc proferuntur, suo stent talo. Aliàs notum est, omnes *roseæ crucis fratres seu Chiliastas*, qui fingunt tres Mundos seculi, tres gradus divinæ sapientiæ, duplicem hominem, novam religionem, novam Politiam, novam Philosophiam, novam Medicinam, etiam *duplex Lumen* introducere, *Vnum Naturæ*, quod elevant, *aliud Gratiæ*, per quod vix aliud agnoscunt, quàm essentialem Nostri in Christum conversionem & nostri intellectus in objectum intelligibile transmutationem formalem. Quasi intellectus traduceretur in formam rei intelligibilis, & fiat veluti ipsum intelligibile. Cùm enim intellectus perficiatur intelligendo, nihilque perficiatur, nisi ab eo, quod symbolum secum habet in sui naturâ. Idcircò statuunt intellectum & intellecta, ut talia, debere esse aut fieri ejusdem naturæ.

¶ Spiritus est principium primum, instructum facultatibus peragendi curriculum sibi à naturâ commissum.

Seu, Spiritus est substantia subtilissima vi creationis primùm producta, ac postmodum vi benedictionis propagata, pollens facultatibus quibus curriculum secundùm suam speciem peragit.

N. *Spiritus hic nihil aliud est, quàm principium cujuscúnque rei formale, actionum omnium scaturigo, Philosophis nonnullis dicitur Sulph. quod tamen diversum quid esse scias, ab oleo vel spirituosa illa ac inflammabili substantia materiali, cui itidem sulphuris nomen imponi solet.*

Corpus est alterum principium, spiritus illius adaptatum subjectum; cum & in quo curriculum destinatum peragit, imbutum qualitatibus, quibus spiritus sui facultatibus correspondeant & obediant.

N. *Dicitur principium materiale, compactumque est ex liquido & arido, quæ ut in existentia primordiali sunt simplicissima, unitissimaque; ita secernuntur incrassanturque subinde in progressione sua, ac explicantur in liquidum aridum, uti & in liquido aridum, (id est, in salinam naturam.) Et hæc singula in existentia propria exhiberi artificio possunt. De quibus infrà. Accidentia igitur corporis essentialia sunt liquidi; liquiditas, humiditas; aridi; ariditas, siccitas, utriusque frigiditas; salinæ naturæ sapor, vis penetrabilis, fermentabilis, &c.*

HOFMAN. N. *Dicitur Principium materiale, compactúmque est liquido & arido.*) Hîc sciendum est, sæpius haberi quædam pro qualitatibus, quæ rectiùs haberi poterant modi substantiæ in corporibus vel status materiæ, qui annumerantur maximè generalibus affectionibus coalitionum, quæ ex diversis materiæ particulis in cujuscunque denominationis corpora abeunt, cùm vix ulla distincta materiæ particula, quæ vel liquida vel arida, aut consistens non sit, in universo reperiatur.

¶ Ignis [actus] est principium tertium, prioribus superveniens, stipatum calore, cujus vi illa in actum traducuntur.

N. *Principia duo priora uniuntur, non ut otiosa sint, sed uti Deus est actus perfectissimus, vitaque vitarum; ita & cunctas creaturas in actum collocavit; id est, in vitam. Vitam puta non strictiore significatione solùm, quæ motum vegetativis operationibus prodit, sed latiore, qua rei cujuscunque actum seu ἐντελέχειαν refert, etiamsi obscurior illa, minúsque conspicua sit; qualis in stellis, metallis, & sim. Sunt itaque in rebus naturalibus, vitalibus, ac καθ' ἐξοχὴν rebus primariis*, Spiritus, Corpus & Vita, *quæ adeò arctè in statu vitali unita sunt, ut difficulter invicem distingui queant. Res exemplo ignis ardentis quodammodo illustrari potest, quippe hic ceu res vulgatissima ad præsentandam vitam ad omnium oculos positus videtur. Ignis ardens tria exhibet 1. substantiam spirituosam flagrabilem, 2. corpoream aliquatenus effumabilem, spiritus scilicet illius subjectum, ac denique 3. igneam flammam: quæ tria non modò ipsum ignem flamma comprehensum referunt, sed effluvium spirant, ejusdem cum illo naturæ. Simili ratione sese res habet in actu seu igne vitali. Adest nimirum inibi spiritus aptus natus ignem vitalem suscipere, facultatesque suas pro re nata exerere. Simili sanè modo, quo oleum accensum pro natura illius olei, odorem halat. Illum si insitum cujusque spiritum, appellare libuerit, per me licet. Adest & corporea substantia, spiritus illius subjectum lychno in lampade, respondens. Adest tertio & ignis seu flamma vitalis, qua duo illa vivunt. En essentiam rei naturalis in vita constitutæ ex qua insuper effluvia procedunt, quæ rebus exteris pro re nata eunt inservitum. Est porrò ignis idem illud, quod in creationis historia* אור, *id est, lucis voce venit, quippe hæc igni essentialis est, unde & in lingua sancta* אוּר, *id est, lux, &* אור, *id est, ignis sola puncti mutatione differunt, Sennert.* hypomnemat. physic. c. 3. *per vitam essentialem innuere videtur, dum vitam ex Aristotele duplicem facit; essentialem seu substantialem, à qua ut fonte, vitales actiones prodeant; & accidentalem, quæ sit operatio vitalis aut certè potentia vitales actiones exercendi: Hippocrati ignis voce venit.*

CAPVT VI.

De Causa Efficiente interna.

Efficiens productionis nativæ, tum interna est, tum externa.

Interna est ipsiusmet rei natura, id est, inclinatio & facultas [activa] qua non modò apta nata & proclivis est ad emergendum, sed in actum emergit, ulteriusque progrediendo curriculum destinatum secundùm speciem suam conficit.

N. *Natura habet sese instar reipublicæ, quæ ad nutum principalis sui domini, auxilio officialium ac ministrorum, administratur. Nimirum prout administratio illa peragitur, ita resultat inde commodum, vel damnum, non solum sibimet, sed & vicinis quoque populis. Simili modo Natura est comprehensio omnigenarum facultatum, sub dominio alicujus dominatricis, adhibitis facultatibus ministris gubernata, ut inde non tantùm rei propria perfectio redundet, sed & proximo subveniatur. Res naturales enim siquidem bonæ creatæ sunt, ad imitationem Creatoris bonitatis communicativæ esse debuerunt.*

Interna est tum principalis, tum ministra.

Principalis, quæ reliquis ceu fundamentum existit:

Exempli gratia, facultas vitalis, ſtipata calore vivifico. Miniſtræ ſunt, quæ principali adjunguntur, e. g. facultas nutritiva generativa, &c.

N. *Utraque eſt totuplex, quotuplex ſpecies creaturarum.* Univerſalis *ſcilicet quæ univerſitati ſeu macrocoſmo competit;* Particularis *quæ creaturis particularibus. At ais ſecundum Hippocratem, unum eſt in omnibus & omnia in uno, atque ita Natura univerſalis & particularis in omnibus & ſingulis erunt. Reſp. Sunt utique, ſed diverſimodè: videlicet, Natura univerſalis præeſt particularibus naturis in macrocoſmica adminiſtratione, eaſque ceu materiam ſibi ſubjectam diſpenſat. In particularibus autem eadem particularium creaturarum naturis ceu materiæ ſubeſt, iiſque gubernatur, dirigitur, diſpenſatur. Viceverſa de naturis particularibus judica.*

HOFMAN. *Efficiens productionis nativæ, tum interna eſt, tum externa.*) Primò cauſa Efficiens, quòd alia dicatur interna, alia externa implicat. Cùm omnis cauſa Efficiens, quatenus Efficiens ſit externa, nulla interna. Non video, quomodo hæ locutiones conciliari poſſint. *Natura eſt Cauſa Efficiens externa; Et Natura iſta interna per ſuas qualitates in actum deducitur, illud in præceptis hoc in notis cap. ſequ. inquit*: Et viciſſim Cauſa Efficiens Externa eſt ipſe *IEHOVA ELOHIM*; Et iſte *IEHOVA* Media ſibi ordinavit ordinaria (quæ collectim Naturam vocamus) Scilicet Nulla diſtinctio hîc occurrit inter Naturam Naturantem & Naturam Naturatam. *Deindè* Cauſa Efficiens interna non eſt Externa. Atqui Natura eſt Cauſa Efficiens interna, quod ait in hoc capite 6. Ergò non eſt cauſa Externa cap. 7. *Tertiò*, quod Natura definitur per inclinationem & facultatem, non ſatisfacit rei. Nam ſecundùm *DOMINUM Noſtrum SCHROEDERUM* Natura eſt comprehenſio omnium facultatum ſub dominio alicujus dominatricis adhibitis facultatibus miniſtris (*quæ ſunt Domini Autoris verba in Notis.*) Ergò ad iſtam facultatem requiritur aliqua forma dirigens dominatrix aliqua quæ autem illa eſt, niſi Natura ipſa? quæ niſi forma Eſſentialis? Ergò præcipuum Naturæ officium omittitur & miniſtrum officium ponitur. *Quartò* Cauſa Efficiens interna Principalis eſt Facultas vitalis ſtipata calore vivifico. At iſta facultas vitalis ſtipata calorevivifico *Cap. V.* (nomine Ignis, ſeu Actus ſeu vitæ) ad Principia conſtitutiva referunt, hinc ſic infero.

Principium conſtitutivum non eſt cauſa efficiens, ratio, quia Principia conſtitutiva cauſæ efficienti *Cap. V.* contradiſtinguuntur: Et per ſe patet, quòd ſicuti Spiritus & Corpus, ita & vita dicatur conſtitutivum. Aſt illa ita dicuntur, ut conſtituant rem nativam intrinſecus. Ergò etiam vita intrinſecus conſtituere dici debet. Atqui facultas illa vitalis ſtipata calore vivifico eſt principium conſtitutivum. E. Facultas illa vitalis non eſt Cauſa efficiens.

CAPUT VII.

De Qualitatibus primis ſeu Elementalibus.

HOFMAN. *De qualitatibus primis ſeu Elementalibus.*) Inſcriptio eſt de *Qualitatibus Elementalibus* & quidem *primis*: Et primariam inter has facit *Naturam*, quaſi Natura ſit qualitas: aut quaſi Natura ad modum qualitatis ageret, & non potiùs ad modum alicujus cauſæ. Imò ad hanc claſſem etiam ipſum *IEHOVAM ELOHIM* refert, quod, quâ ratione poſſit excuſari, non video. An forſan *DEUS* in productione rerum primævâ his ſecundariis qualitatibus fuit uſus? Neutiquam; Ecquur nudæ qualitates hoc loco in ſcenam producuntur abſque ſuis ſubjectis? Accidentium enim abſque ſubjectis ſuis, quatenus ſunt accidentia, nulla eſt efficacia aut virtus. De cætero hypotheſin illam quatuor Elementorum res medicamentales ingredientium, quæ hic ſupponitur, non admittimus, & conſuli poteſt de hâc materiâ *Nobiliſſimus Anglus Robertus à Boyle in Chymico ſceptico & in Tr. de Coſmicis rerum qualitatibus.* Poſſunt enim res acquirere per mixturam qualitates à qualitatibus ingredientium diverſiſſimas, ut multi errent perſuadentes ſibi, non alias manifeſtas qualitates produci poſſe per mixturam illis exceptis, quæ reſident in elementis, vel immediatè ex combinationibus primarum quatuor qualitatum reſultant. Ne dicam, quot variationes vel ſimpliciſſimorum ingredientium mixturæ producere queant. Satis patet, quòd Natura & Ars indeſinenter efficiat Mixturas corporum, tam ex jam compoſitis corporibus, quàm ex corporibus jam decompoſitis. *Deinde* multæ poſſunt etiam mutationes ad qualitates produci in corpore abſq; e viſibili additione vel ablatione alicujus ingredientis; tantùm per alterationem texturæ vel motus minimarum] particularum ex quibus conſiſtit. *Tertiò* Quatuor Elementa & tria iſta principia chymica adeò inſufficientia ſunt, ut omnium Naturæ phœnomenorum rationem non adimpleant, vid. loc. ſuprà citatum.

¶ Cauſæ efficientes externæ ſunt, quæ extrinſecus accedentes internis opem ferunt.

Suntque tum *primariæ* tum *ſecundariæ*.

Primaria eſt ipſamet natura ceu operatrix ſagaciſſima, cuilibet rei naturali debitis mediis proſpiciens, ſeu ſi mavis, eſt ipſemet *Iehova Elohim* per naturam, id eſt, naturales leges omnia ſapientiſſimè prudentiſſiméque dirigens & gubernans.

Secundariæ ſunt media ad productionem quoquo modo facientia.

Hæc etſi variæ dari poſſunt, quippe, quæcunque ad efficientiam rei faciunt, eis accenſentur: adeoque & inſtrumenta ruſtica, & ſim. attamen excellunt hîc qualitates facultateſve naturales, 1. Elementales, 2. ſalinæ, 3. occultæ.

N. *Res naturalis uti extrinſecus ortum adepta eſt, & per hanc, naturam internam, qua apta nata eſt in lucem ſeu vitam emergere, œconomiam mundanam adminiſtratura: ita quoque aliunde opus habet, quo natura illa interna in actum deducatur. Etſi autem omnia à Deo dependeant; tamen quia is ipſe media ſibi ordinavit ordinaria (quæ collectim Naturam vocamus) iis hoc loco intentos eſſe oportet. Sunt itaque qualitates ſeu facultates naturales, pro triplicato principio, triplices,* Spirituales (*formales,*) corporeæ (*materiales,*) & modales [*privativæ vel vitales.*] Spirituales *ſunt quæ parti ſpirituali primò ac per ſe acceptæ ferendæ ſunt, quales ſunt proprietates cuilibet creaturæ inditæ.* Corporeæ *ſunt quæ materiali parti per ſe inhærent, uti* 1. *liquiditas & ariditas,* 2. *δύναμις Hippocratica, quam acumen dicere licet, nos ſalinam facultatem appellabimus.* Modales *ſunt, quæ cum modo exiſtendi ſunt conjunctæ, ut frigiditas quæ competit principiis conſtitutis in privatione & quiete; & caliditas, quæ propria eſt principiis in actu ſeu motu conſtitutis. Verumenim vero placet adhibuiſſe ordinem datum, quo facultates ad productionem facientes triplici claſſi includimus.* Elementalium, ſalinarum & occultarum.

Singulæ hæ, tum *univerſaliores* ſunt, id eſt, in macrocoſmo collocatæ, vel *particulariores*, id eſt, in rebus particularibus determinatæ.

Elementales qualitates, quas primas communiter dicunt, ſunt calor, frigiditas, humiditas, ſiccitas.

Calor facit ad productionem naturalem, quatenus cauſam internam frigore condenſatam, materiæque ad frigiditatem propendenti immixtam, adeoque quieti deditam, ſuſcitat, fovet: *frigiditas*, caloris æſtum moderatur: *humidum*, humori interno ſeſe inſinuat, adeoque humidum ariditate victum liberat, nutrit, &c. *ariditas*, liquiditatem terminat, humorique admixtum ſimul nutrit.

N. *Calor macrocoſmicus partim eſt inſitus & radicalis, partim influens. Nimirum macrocoſmus ſeſe habet inſtar animalis, quod calido, tum innato, tum influente, caleſcit. Innatum calidum toti univerſitati indictum eſt, quippe æquè latè patet calor ac ipſe ignis vitalis, cujus Achates eſt, fideliſſimus. Ea propter cùm totus macrocoſmus actuali ſuo igne perfuſus ſit, nec calore eum eſſe deſtitutum, neceſſe eſt. Hinc* Hippocrates in principio lib. de carnib. *Calidi pars maxima, inquit, cùm omnia perturbata eſſent, in ſupremum ambitum ſeceſſit, quod veteres videntur æthera appellaſſe:*

altera

altera pars locum infimum sortita, terra quidem appellatur, frigida, sicca, multasque motiones habens & in qua multum sanè calidi inest. Tertia verò pars medium aëris locum nacta est, calidum quid existens. Quarta pars terræ proximum locum obtinens, humidissima & crassissima, &c. Verùm quid opus est pluribus calorem hunc terræ demonstrare? Etenim, præterquàm quòd scimus, terram ante creatas stellas, [quibus aliàs calor acceptus refertur] vi caloris germinâsse, calor se se exerit sensibiliter non modò in scaptensulis ac cuniculis subterraneis, sed & in puteis profundis; quinimò fontana, quæ brumali tempore scaturit, scilicet quo terræ superficies frigore nitet, calorem vaporibus halantibus manifestò probat. Addo quòd nec verisimile videatur, calorem stellarum, absque vi magnetica, quæ calidum in terra, ceu magnetem trahentem præsupponit, in terræ profundiora penetrare.

HOFMAN. *Terram vi caloris ante creatas stellas germinasse.*) Cur plantæ astris subjiciuntur, si juxtà Moysen terra germinavit vi caloris ante creatas stellas? cùm effectus prior fuerit suâ causâ.

¶ Calor influens macrocosmicus diffunditur ex astris & præcipuè ex Sole: hinc & ex ♃ Marte asterismisque igneis & aëreis, quinimo & ex stellis quibusdam fixis calidam naturam sortitis.

N. *Sol ad macrocosmum se se habet, uti ad animal ipsum cor. Videlicet sedes est, ubi. Natura residentiam fixit vitalem, ex qua velut ex scaturigine, spiritus suos vitales, & cum his calorem macrocosmo, rebusque hinc particularibus elargitur, adeoque mediantibus illis calidum macrocosmi insitum, suscitat, fovet, nutrit; particularium itidem vitam caloremque sustentat. Fundit Sol calorem, inquit author Ecclesiasticus cap. 39. sicut clibanus. Et hinc est, quod Chamah à calore Hebræis Sol dictus sit. Sole porrò calidiores statuuntur Mars & ♃, ille intensiùs; hic benigniùs: reliqui è contra frigidiores habentur, non simpliciter, sed ad solem collati. Cæterum augmentari calorem contingit, ubi radii congregantur, reflectuntur, roborantur. Congregantur radii, si dissipatio denegetur: reflectuntur, si rectà in corpus solidum inciderint: multiplicantur & roborantur, si in fortitudinibus stellæ calorem radiantes extiterint.*

Calor particularis est qui à re particulari procedit. Talis est in animalibus calor matricis, calor gallinæ ovis incubantis, &c.

Humiditas etsi itidem per totam universitatem sit diffusa, inque certos confluxus inferiùs hicce collecta, unde elevati vapores sat copiosi elevantur, inque pluviam, rorem, nivem, imbrem, & sim. condensantur, subindeque delabuntur; attamen in confesso est apud Astronomos, præterquàm quòd certæ constellationes dictorum meteororum generationem juvant, esse quoque stellas, humiditati radiandæ consecratas, quales Lun. Ven. ♃, asterismique aquei, stellæque nonnullæ fixæ, hyades, arcturus, &c. & hinc augmentatur humiditas eâdem ratione, qua de calore dictum: adde quod Luna prout accrevit & decreverit, humiditatem quoque largiùs vel copiosiùs radiat.

HOFMAN. *Humiditatem quoque largiùs vel copiosiùs radiat.*) Hîc humiditas ponitur subjectivè & formaliter in Lunâ cum *Athanasio Kirchero in Itinerario Ecstatico*, *Tychone*, *Galilæo*, *Aslaco* in Physicâ Christianâ, &c. ita ut Luna non solùm sed & reliqua Astra haud secus ac terram ex quatuor elementorum miscellâ ex chaoticâ illâ rerum primordiali à *DEO Sapientissimo Mundi conditore* educta massa, propriis singula centris in immenso illo ætherei Oceani expanso fulcita, iisque proprietatibus, quæ tum ad propriam, tum ad conservationem universi cum primis necessaria videbantur, instructa sint. Hinc factum est, ut vires suas juxtà prærogativas à Natura iis concessas singula radioso quodam effluvio tum in tellurem, tum in circumjectum reliquorum astrorum comitatum diffunderent, meteora ignea & alia sublunaria suas impressiones igneas à Sole, aquea suas constellationes ab effluviis macrocosmicis Lunæ acceperent. Vid. & Cl. Thom. Bartholin. in tr. de Cometâ.

¶ Humiditas particularis est quæ in rebus particularibus deprehenditur eaque determinata: Hæc rei producendæ tantò conducibilior est, quantò res inter se similiores fuerint.

Frigiditatem influere censentur è planetis Luna & Ven. utraque moderatè, hinc & Saturn. sed intensissimè: Ex astris signa præcipuè terrea.

Siccitatem radiant è planetis Sol, Mars, Saturn. ex astris, Signa terrea & ignea.

CAPUT VIII.

De salinis facultatibus.

HOFMAN. *De Salinis facultatibus.*) Cur hujus tantùm exclusis reliquis ex Sulphure & Mercurio principiis hîc mentio facta est? cùm omnes Mixtorum potestates Salinis facultatibus solùm ac simpliciter non sint adscribendæ, sed potiùs omnium horum ratio fundata sit, ut infrà ostendemus, in motu secundùm variam corporum minimorum diversis figuris præditorum texturam & diversimodam positionem ad mutuum contactum.

¶ Vis salina facit ad productionem nativam, quatenus humiditatem dictam acuit, efficaciorem ac penetrantiorem reddit, crassitiem incidit, fermentationem juvat, &c. adde quòd & in nutrimentum facessit, &c.

N. *Per vim salinam non solùm intellige salsedinem, sed quamcunque facultatem primis potentiorem, quas Hippocrates salibus accenset, plurimasque esse docet. In homine, inquit,* lib. de prisc. medic. text. 30. *inest & amarum & salsum, & dulce, & acidum & acerbum, & insipidum, aliaque sexcenta, quæ pro copia & viribus, varias habent facultates.*

Salina hæc facultas *universalior* residet potissimum in globo inferiori, ceu generatorio macrocosmico, adeoque immixta est aquæ & terræ. Aquam salina scatere facultate, qui negat, adeat mare: calorive exponat aquas simplices, meteoricasve ut exhalent. Et ex hoc fundamento populi maritimi, uti in Normandia non citra jucunditatem observavi, terram salina facultate per maris fluxum imprægnatam fodere, eâque agros imprægnare solent. Terram facultatibus illis imprægnatam esse tradit Hippocrates, *lib. 4. de humorib. t. 4.* Terra inquit, in se varias & innumeras facultates habet. Idem edocet elixiviatio salis nitri; cui S. S. Scriptura adstipulatur, innuens, quòd sulphure & sale adurentibus universam terram combure Deus, quo minus fructum ferre habilis fiat, Deut. 29.

Particularior est in singulis rebus particularibus. Et hinc res particulares aptæ sunt aliarum productionem promovere, maximè si mutua similitudo affinitasque inter utrasque intercedat. Oportet autem salinam hanc facultatem compede suo, quo vi mixtionis ligata erat, priùs vi dissolutionis, esse liberatam. Exempli gratia, putrefactione, incineratione, &c. Et hac ratione agricolis usitatissimum comperimus, agros stercoribus utpote sale imprægnatis, impinguare. Quinimò videre licet quibusdam in locis, myricas, fruticeta vel & sylvas comburi, inque terram hanc cinere fœcundatam semina conseri, uti idipsum admodum usitatum vidi in Suecia & Finlandia, regionibus scilicet nemorosis, &c.

CAPVT IX.

De Influentiis Stellarum.

HOFMAN. *De influentiis stellarum.*) Nostro ævo tradita Veterum Astrologorum de Naturâ & influentiis stellarum pleraque falsa reperimus. Si quis Ea tantummodò transcribere & quasi vera nobis obtrudere velit, inutiliter laborat. Diligentiori indagine ut inquirantur & certis rationibus physicis stabiliantur anxiè optamus. Dicta autem ab *Autore nostro DOMINO SCHROEDERO* de Planetis & Fixis, præcipuè de signis Zodiaci nullis rationibus sed tantummodò Veterum opinionibus innituntur. v. g. Vult *Dominus Autor* in *hoc capite*, Solem moderatè, Martem verò summè calidum esse. Experientia docet contrarium & ex operationibus aucupandæ sunt Planetarum qualitates & virtutes, non ex opinionibus. Nunquam nostrâm terram Mars, opinione terrificus, ita ut Sol calefecit. Sæpissimè hallucinantur Meteorologicæ observationes Martis calori fidentes, quia Ejus calor est admodum obscurus; Solis autem manifestissimus. Sanè convenientiùs est rationi, dicere, quòd in cœlestibus corporibus potius sint observanda Magnitudo, motus, Lumen ejúsque copia, ad terrenum globum distantia, vel propinquitas &c. Si his & similibus ritè consideratis proportio certa institueretur & secundùm qualitates vegetabilibus applicarentur, foret profectò labor laude summâ dignus & omninò non irritus. Veterum autem suavia imaginationis somnia, sed vana ludibria ut inertia evanescerent, &, quod bonum est, retineretur.

¶ Non parùm conferunt & proprietates, id est, facultates specialiores ad nativorum scilicet productionem accelerandam, retardandam, facilitandam, transplantandam, adeoque ad vires rerum intendendas, imminuendas, transplantandas. In his excellunt Sympathiæ & Antipathiæ: illis res promoventur: his retardantur.

Utræque sunt tum *macrocosmicæ* seu *universales*, tum *particulares.* |

Macrocosmicæ sunt quibus ipse macrocosmus res particulares respicit, id est, productionem promovet, impedit, vel quoquo modo mutat.

Particulares sunt, quibus res particulares rem sibi sympathicam juvant, antipathicam debilitant.

Proprietates macrocosmicæ toti macrocosmo & consequenter globo inferiori sunt inditæ, qua ratione terram hanc aptiorem plantis his cernimus, aliam aliis: verùm hoc loco considerabimus solùm quæ globo superiori, & in hoc stellis acceptæ feruntur, peculiarique nomine influentiæ dicuntur.

Influentiæ stellarum sunt effluvia peculiaribus facultatibus prædita, quibus res sibi familiares (si robustæ & in vigore stellæ fuerint) roborant, prosperant, promovent, è contra res sibi contrarias debilitant, depravant, impediunt.

N. *Familiaritas stellarum cum sublunaribus ex mente Platonis & Paracelsi, inter stellas singulas & singula sublunarium genera constituenda quidem foret, videlicet stellas singulas, singulis sublunarium speciebus præesse volunt, & iisdem peculiariter influentias suas influere. Plat. in Tim. Paracelf. l. 3. Philosoph. tr. 4. Verùm cùm singularum specierum stellas cognoscere impossibile sit, viam plerique sequuntur aliam, certasque classes majorum imitatione faciunt, ad quas ceu fontes generales sublunaria quæque referunt. Classes has tum secundùm planetas disponunt, tum secundùm stellas fixas, maximè secundùm asterismos Zodiaci. Rectiùs tamen meo judicio fecissent, si stellas singulas singulis facultatibus præfecissent, adeoque pro facultatum varietate, & varietates stellarum numerassent universaliores, particulariores, &c. Et hac via non rebus singulis singulæ stellæ, sed uni eidemque rei, prout facultatibus ea dotata est, ita & variæ stellæ forent consecrandæ. Exempli gratia, Solem facultate cordis celebrarent, eâque tum universaliori calefaciente, tum specialiori, ut patebit infrà.*

HOFMAN. In descriptione influentiarum, ita *Dominus Autor: influentiæ stellarum sunt effluvia peculiaribus facultatibus prædita quibus res sibi familiares roborant &c.*) Hîc *Autor noster* cum *Athanas. Kirchero* & aliis hujus ævi *Astronomis* statuit, Astra virtutem, quam communicant inferioribus, eandem in se continere formaliter, nec illorum influxus in hæc inferiora, soli lumini aut motui esse adscribendos, aliud itaque præter hæc in iis latere virtutis profluvium, quod specifica globi qualitas appellari potest, cujus effluxus statim, ubi capax subjectum in terrâ repererit, id virtute pariter suâ imbibit, eâque cujus ipse est proprietate tingit. Verùm quicquid sit, notandum tamen hîc est calidum vel caliditatem unius Planetæ alterius frigiditatem non roborare sed debilitare. Si autem inter se sibi contrariis qualitatibus adversantur, in plantis amicitiam non contrahent, probatione istâ non indigent, quia manifesta sunt. Consideretur insimul hîc, quid de fixis sentiendum, quæ nolentes volentes ad qualitates vegetabilium pro lubitu trahuntur secundùm qualitates Planetarum. Totâ die autem experimur, Planetas variare in operationibus secundùm situm, habitudinem &c. ad se invicem & ad stellas fixas testibus observationibus Meteorologicis. Hinc quando inhærent quidam *Ptolomaico indici* stellarum qualitates describenti, videbunt quomodo se extricare velint, dum Arcturum Martialis & Iovialis Naturæ esse dicunt. Aut enim vana est doctrina ista, aut stella sibi ipsi est contraria, & uno eodemque tempore sibi amica vel inimica.

¶ Res stellis familiares sunt primariò, quæ stellis illis immediatè subsunt; secundariò; quæ per stellas amicas, id est, planetas amicos vel asterismos horumque affectiones stellas respiciunt. V. g. Lunæ primariò subest Lunaria herba. Secundariò, cuscuta res scilicet Saturnina, fabaria, utpotè res Venerea: althæa, utpote res Mercurialis. Simili ratione Lunæ subest secundariò res tauro, cancrove subjecta, nimirum Saturn: Ven. & Mercur. sunt amici Lunæ. Taurus est ejusdem exaltatio; Canc. domus. Res stellis contrariantes sunt, quæ subsunt planetis inimicis vel asterismis dissentientibus.

Influentiæ stellarum sunt tum planetarum, tum stellarum fixarum, quas ordine lustrabimus.

De Influentiis Planetarum.

SOL.

Sol est Planeta benevolus, moderatè calidus & siccus, amicus Iovi, & Ven. reliquis inimicus, cordis vice in macrocosmo fungens, ideoque generatorium est spirituum vitalium macrocosmi, id est, radiorum calidorum, quibus tota universitas fovetur, scaturigoque peculiarium effluviorum, quibus peculiariter juvat res sibi familiares, impedit sibi contrariantes.

N. *Effluvium Solis scriptura appellare videtur* שמש מגד תבואת *Meged thebutho schamesch, pinguedinem seu florem stillantem Solis. Deut. 33. v. 14.*

Res solares sunt.

1. *E Mineralibus:* Aurum, terra solaris, (sigillata) Antim. solare, ætites, carbunculus;, chrysolitus, hyacinthus, rubinus, ambra.

2. *E Vegetabilibus:* Aromata omnia, acetosa, acetosella, althæa, borrago, buglossa, calendula, chelidonia, citraria, corona regis, crocus, dictamnus, fraxinus, gentiana, granatus, hedera, helenium, heliotropium, hypericum, lavendula, laurus, olea, majorana, malva, melissa, mentha, palma, pœonia, poma aurantia, poma citria, rosmarinus, ros solis, thymus, verbena, vitis, xylalôe, zedoaria. Item mastiche, thus, mel, myrrha.

3. *Ex animalibus:* Ea videlicet quæ generosa & hilaria sunt: ut aries, càper, equus, leo, taurus. *Aves:* aquila, cygnus, corvus, gallus, vultur. *Insecta:* cantharides, scarabæus pilaris.

Res soli contrariantes sunt res Lunares, Saturninæ, Martiales, &c.

LVNA.

Luna est Planeta inter bonitatem & malitiam mediocris, moderatè frigidus ac humidus, amicus Saturn. ♃i, Marti & Mercur. reliquis duobus inimicus, cerebro correspondens, adeóque sympathicus nervosis partibus ac spiritibus animalibus. Vel si mavis: Luna est generatorium humiditatis, quâ tota universitas irroratur, scaturigóque peculiarium effluviorum, quibus primariò & peculiariter afficit res sibi familiares, secundariò, res familiares, Saturn. ♃i, ♀i & ☿io, utpote cum quibus ☾ amicitiam colit.

N. *Majorum de Luna opinio, non sine ratione cuipiam dubia esse posset, quippe Luna macrocosmi Epar potiùs præsentare videtur quàm cerebrum, humiditatibus siquidem macrocosmicis praeesse deprehenditur, non secus ac Epar microcosmicum, humiditati microcosmicæ, quæ in sanguine viget. Mare macrocosmicum turgescit, fluit ac refluit ad Lunæ cursum; sanguis ceu mare microcosmicum, eâdem ratione turgescit, attestante turgescentiâ sanguinis menstrui mulieris. Similiter in creaturis particularibus humiditas crudior, cum lunæ cremento augeri cernitur, è contra cum decremento, minui; quod idem Plinius apertè quoque testatur de sanguine humano. Morbi itidem in sanguine fundati, ad Lunæ cursum moventur, crisesque suas exhibent. His addi poterit, quòd substantia Lunæ quia terræ ac propterea terrestri naturæ propinquior, adeoque crassior, potiùs Epatis substantiæ subtiliori respondeat. Lacertarum quoque Epar crescere perhibetur crescente Luna, decrescere eâdem decrescente. Nec est quid augescentiam ac decrescentiam cerebri ac medullæ in ossibus quis objiciat, Lunæ crementum decrementumque imitantes: ex humiditate enim sanguinis illas potiùs esse colligitur, quàm spirituum animalium, id quod & de Epilepsia ad Lunam periodica sentiendum.*

HOFMAN. *Amicus Saturno.*) Luna dicitur amica Saturno, Saturnus quòd sit Martis amicus, reliquis inimicus. Ergò & Lunæ. Forsan ideò Saturnum & Martem amicos facit, quòd ambo sint maligni secundùm Veterum opinionem; alioquin secundùm sanam rationem dixisset illos inimicos propter extremè inimicas eorum qualitates, dum Mars summè calidus, Saturnus verò frigidus perhibetur. Ratione Substantiæ contrarii invicem juxtà Philosophos esse nequeunt.

Res Lunares.

¶*I. Mineralia.* Terra sigill. alba, alumen, marcasita ☾ea, & omnia alba ac viridia, corallia alba, crystallus, margarita, mater perlarum, succinum, camphora, sperma ceti.

II. Vegetabilia. Agnus castus, alkekengi, allium, arundo, becabunga, brassica, caulis capitatus, cæpa, chamæm. fabaria, fungi, hyssopus, lactuca: lentiscus, lilium convallium, lilium, lunaria, mandragora, nasturtium, nymphæa, nux muschata, nux juglans, papaver, plantago aquat. pœon. porrum, portulaca, rapa, sedum, tilia.

III. Animalia. Canis, capra, castor, cerva, felis, lutra, perca, sanguis menstruus. *Aves*: anas, anser, ardea, merguli, &c. *Pisces* aurata, cancer, carpio, cochlea, ostrea, ranæ. *Insecta*, aranea, bufo.

Res *Lunæ* contrariantes sunt res *Solares & Martiales.*

SATVRNVS.

Saturnus est Planeta malignus, diurnus, masculinus, summè frigidus, Martis amicus, reliquis inimicus, lieni microcosmico correspondens.

N. *Mallem equidem Saturnum Iovem ac Martem capiti adscribere, non ventri infimo. Etenim ut longiùs à terræ globo distant, ita & naturæ sint oportet, longiùsà terra distantis. Et hinc quoque videtur verisimile, destinatos eos esse influentiis subtilioribus, quàm quæ Epatis, Lienis ac vesicæ facultatibus correspondeant.*

Res Saturninæ.

I. Mineralia: Antim. Saturn. Arsen. Alum. marcasita, saphyrus, magnes & omnia terrea fusca ponderosa.

II. Vegetabilia: Aconitum, agnus castus, apium, arbor fœtida, asphodelus, aster, atriplex, bursa pastoris, cannabis, capparis, cicuta, cuminum, cupressus, cuscuta, epithymum, ficus atra, filix, hyoscyamus, helleborus niger, lappa major, mandragora, morus, muscus, myrica, s. tamariscus, opium, herba paris, pinus, polypodium, sabina, salvia, scolopendria, sempervivum, sena, serpentaria, solanum.

III. Animalia: (Solitaria, nocturna, tristia.) Asinus, bufo, camelus, catus, formicæ, lepus, lupus, mulus, mus, musca, scorpio, serpens, simia, sus, talpa, ursus, verméque multiplices. *Aves*, Bubo, corvus, grus, noctua, pavo, struthio, vespertilio, upupa.

IVPITER.

Iupiter est Planeta benevolus, moderatè calidus, similiterque humidus, amicus præter Martem, reliquis omnibus, Epati correspondens, hujusque facultates influentiis suis fovens.

HOFMAN. *Iupiter moderatè calidus.*) Porrò dicit, quòd Iupiter moderatè calidus sit Saturni summè frigidi amicus, Mars summè calidus & siccus, amicus Veneris moderatè frigidæ & paulò intensiùs humidæ, obscura sunt.

Res Ioviales sunt.

¶*I. Mineralia*: ♃, ☾, ☉, Corallium, hyacinthus, jaspis viridis, saphyrus, smaragdus, Tutia.

II. Vegetabilia: Amygdalæ, avellana, berberis, borrago, buglossa, calamentha, cerasa, cornus, corylus, cynoglossa, endivia, faba, fagus, ficus alba, fraga, fraxinus, fumaria, glycyrrhiza, hepatica nobilis, hordeum, ilex, lilium album, linum, lolium, macis, malus, mentha, morus, myrobalani, nuces, ocymum, oliva, origanum, passulæ, pinea, pistacia, rad. pæoniæ, populus, portulaca, prunus, prunella, pyrus, quercus, rhabarbarum, ribes, rubia tinctorum, sedum, sorbus, spica, symphytum, triticum, verbascum, viola, vitis. Huc manna, mastiche, styrax, saccharum, & omnia dulcia.

II. Animalia: Agnus, cervus, elephas, ovis, taurus. *Aves*: Aquila, ciconia, columba, gallina, hirundo, perdix, phasianus.

Res ♃i contrariantes sunt res Martiales.

MARS.

Mars est Planeta summè calidus atque siccus, amicus Veneri, inimicus reliquis, præsentans ac fovens vesicam fellis microcosmicam.

Res Martiales sunt.

1. *Mineralia*: Antim. omnia rubea, ignea, sulphurea: Adamas, amethystus, magnes, osteocolla, sal armoniacum.

2. *Vegetabilia*: Arum, allium, aristolochia, carduus, chamæleon, cepa, cornus, ebulus, esula, euphorbium, flammula, helleborus, lathyris, laureola, mespila, napellus, plantago, porrum, prunus, quercus, ranunculus, raphanus, resta bovis, sinapi, tormentilla, urtica. Hûc castoreum, euphorbium, scammonea & venenosa omnia.

3. *Animalia* bellicosa, impetuosa, potentia, biliosa, rapacia: Canis, hircus, hœdus, lupus, mulus, pardus, vulpes. *Aves*, Accipiter, aquila, cornix, corvus, falco,

falco, milvus, noctua, vultur. *Pisces.* Lucius, pastinaca, canis marinus, perca.

VENUS.

Venus est Planeta benevolus nocturnus, fœmininus, moderatè frigidus, paulo intensiùs humidus, amicus, ☉, ♂, ☿, ☽ æ, inimicus ♄ o, influens in partes genitales & urinarias.

Res Venereæ sunt.

1. *Mineralia*: Ven. Lun. Ambra, lapis ætites, berillus, chrysolithus, corallia, corneola, lapis lazuli, lapis calaminaris, sapphirus, smaragdus, Tutia.

2. *Vegetabilia*: Asphodelus, capillus veneris, coriandrum, cyclamen, eryngium, fabaria, faba, ficus, fragaria, hedera terrestris, iris, lilia omnis generis, melilotus, milium solis, mala punica, narcyssus, nymphæa, petroselinum, pyra dulcia, rosa, santala, satyrium, serpillum, thymus, H. Trinitatis, tunica, verbena, viola, laudanum, benzoin, muscus, ambra, ut & omnis generis thymiamata.

3. *Animalia* delitiosa, lasciva, mitia, blanda, jucunda, mansueta, &c. catulus, capra, cuniculus, hircus, stincus, taurus, vitulus. *Aves.* Aquila, columba, corvus, cygnus, gallus, hirundo, motacilla, passer, pavo, perdix, pica, turtur.

MERCURIUS.

Mercurius est planeta mutabilis, bonus cum bonis, malus cum malis, calidus cum calidis, frigidus cum frigidis, siccus cum siccis, humidus cum humidis, amicus ♄ o, ♃ i, ♀, ☽, inimicus ♂ & ♄, referens pulmones, quos & influentiis suis sympathicè irradiat.

N. *Utrúmque ventri medio dicarem præterquam enim quòd Venus Mercurio sit superior, atque adeò præ Mercurio substantiæ subtilioris, utérque fidelissimus solis comes est, utpote ad quem cursum suum utérque dirigit, haud longè ab eodem recedendo. Verum enim verò, cuique ut in aliis ita & in his suum linquo arbitrium, opinionem meam saltem referens, nulli obtrudens.*

Res Mercuriales sunt.

1. *Mineralia*: ☿, ♃, ☽, marcasita, smaragdus.

2. *Vegetabilia*: Althæa, anisum, aquilegia, arthritica, bellis, chamæmelum, corylus, cubeba, enula campana, faba, fumaria, glycyrrhiza, juglans, juniperus, majorana, marrubium, mercurialis, napus, nummularia, pentaphyllum, petroselinum, petasites, pimpinella, pæonia, pulmonaria, sambucus, satureia, scabiosa, serpentaria, serpillum, trifolium, tussilago, veronica.

3. *Animalia* ingeniosa, astuta, sagacia, abblandientia, loquacia: ut, Canis, cervus, lepus, mula, mustela, simia, serpens, vulpes. *Aves,* Alauda, carduelis, ficedula, hirundo, merula, pica, psittacus, luscinia, turdus. *Insecta.* Scarabæus, vespertilio. Hûc apis, formica, gryllus, locusta.

De Influentiis Asterismorum.

Familiaritas quæ stellis fixis cum rebus medicamentalibus intercedit, secundùm numerum asterismorum in duodecim classes disponitur, quarum singulæ quatuor gradibus ad modum qualitatum primarum distinguuntur.

ARIES.

Aries est signum masculinum igneum, id est, calidum & siccum, sympathicum capiti.

HOFMAN. *Si Dominus* SCHROEDERUS *noster* (sive aliorum, sive propria sit sententia) Arietem calidum & siccum dicit, dicat Mihi num dodecatemorion vel asterismus arietis sit talium qualitatum? Dodecatemorion, id est 30. primi gradus ab intersectione vernali versùs Septentrionem, est inventum humanum geometricâ ratione doctrinæ gratiâ ita dispositum, nullâ habitâ ratione ad asterismos mobiles, utpote immobile manens, ut est duodecima pars Zodiaci. Vel potiùs est non Ens; Iam non Entis nullæ sunt affectiones & per consequens nullus effectus. Si Asterismus Arietis, demonstrandum erit, quonam in loco vel gradu dodecatemorii ejusdem versetur. Astronomicæ tabulæ ponunt eum in extremos gradus & penitus in finem. Fines secundùm vulgarem Astrologiam cum principiis sequentis signi sunt mixti. Nihil igitur veri hinc concludendum. In primis verò Autor Noster considerare debuisset Naturam stellarum fixarum secundùm tradita tam in dodecatemorio, quàm in asterismo Arietis comprehensarum. Totus verò Asterismus Piscium principem obtinet locum in dodecatemorio ♈, ubi sunt stellæ Saturninæ & Venereæ, frigidæ & humidæ. Deindè quicquid est stellarum in asterismo ♈ habet stellas Martiales & Saturninas, ex quibus sequitur, Arietem esse calidum, frigidum, humidum, siccum. Et quid ulterius? Si opus esset, possent omnia Zodiaci signa examinari & in apricum proferri Vanitates Veterum & inhæsiones recentium quorundam. Terra ex se producendi herbas virtutem habet seminalem, *inquit CL. Helmontius in Pharmacopol. & Dispensator. modern.* quam proin non è cœlis mendicat. "Proprietas enim herbarum & aliarum rerum Medicarum, tota à semine est & vis seminativa à terrâ secundùm Sacra, non autem à faciebus Luminum Cœli. Posito scilicet, 16 aut 20 stellas conficere constellationem, sive Vnam de 12 mansionibus, atque extendi in 30 gradus. Quo pacto enim potuerunt tam paucæ stellæ continere essentias, semina, facies & proprietates quingentarum fortè plantarum, specie & internis proprietatibus discrepantium? Exoletæ sunt Astrorum vires, quæ caloribus, frigoribus & complexionibus veteri fabulâ adfictæ steterunt."

¶ *Gradus* I. Artemisia rubra, Betonica, cichorium, consolida regalis, ebulus, mentha, persicorum malorum nuclei, petasites, serpillum, tussilago, veronica.

N. *Colligit Carrichterus in fine dierum canicularium post plenilunium.*

Gradus II. Asparagus, ebulus, hypericum, millefolium, plantago, pæonia.

N. *Colligit Carricht. Sole & Lun. existentibus in Canc.*

Gradus III. Agaricum, cataputia, chamælea, colocynthis, esula, farfara, gentiana, ligustrum, nucista, ricinus, sambucus, sarsaparilla.

N. *Colligit Carricht: inter Iacobum & Laurentium.*

Gradus IV. Abrotanum, calamintha, cappares, cinamomum, helleborus albus, majorana, marrubium, nasturtium sylvestre, rosmarinus, turbith, spica.

N. *Colligit partim Aprili, partim Septembri.*

II. TAURUS.

Taurus est signum fœmininum terrestre, frigidum ac siccum, sympathicum collo, ac gutturi.

Gradus I. Betonica, ceterach, chamædrys, hedera terrestris, liliorum alborum radix, mentha, narcissus, polypodium, rosæ, rosmarinus, valeriana, viola.

N. *Emolliunt tumores faucium ac lienis.*

Gradus II. Adianthum, alkekengi, aquilegia, hedera arborea, polygonatum, quercus, viscus quercinus, &c.

N. *Vulneribus conferunt.*

Gradus III. Anserina, buglossa, carduus Mariæ, cynoglossa, eupatorium, lappa minor, origanum, petroselinum, quercus, quinque folium, sanicula, scrophularia, tormentilla, vinca pervinca.

NB. *Vulneraria sunt.*

Gradus IV. Auricula muris, bardana major, betonica sylvest. chamæcissus maj. chelidonium majus, fraxinus, malva, pulmonaria, scabiosa, &c.

N. *Antipathiam habent cum sublunaribus quæ libræ ac scorpioni subsunt; sympathiam cum his quæ cancro ac Sagittario.*

III. GEMINI.

Gemini sunt signum masculinum, aëreum, calidum, & humidum, possidens humeros.

Gradus I. Anisum, althæa, buglossa, borrago, fœniculum, hyssopus, petroselinum, prunella, ruta muraria.

Gradus II. Bardana maj. buglossa, filix, tilia alba, rapa, &c.

Gradus III. Alsine, arum, macis, rumex rotunda, urtica mortua, &c.

Gradus IV. Acetosa, chamædris, chamæmel. chelidonium, parthenium, rhabarb. &c.

N. *Antipathiam habent cum sublunaribus capricorni, sympathiam cum Libræ ac Aquarii.*

IV. CANCER.

Cancer est signum fœmininum, aqueum, frigidum ac humidum, sympathicum pectori, pulmonibus, costis lieni, quorum quoque affectibus medetur.

Gradus I. Alsine, brassica, carduus, fabarum flores, ac fructus. Gallium, rapæ, rapunculus, salvia, scrophularia.

Gradus II. Arbutus, coni abietis, pini, consolida, solanum, terebinthina, viscus.

Gradus III. Becabunga, crassula, digitalis, gnaphalium, juncus, nasturtium, petroselini semen, portulaca, salix, saxifragia vermicularis.

Gradus IV. Conchæ, corallia alba, crystallus, mater perlarum, nymphæa, oculi cancri, pœonia, sedum, sperniola, vitriolum. Huc Cancer, Lepus, Serpens, &c.

N. *Antipathica sunt sublunaribus Sagitarii, sympathica Tauri ac Libræ.*

V. LEO.

Leo est signum masculinum, igneum, id est, calidum & siccum, præfectum cordi ac stomacho.

Gradus I. Basilicum, crocus, cupressus, garyophylli, hyssopus, lavendula, plantago, aquatica, ros solis, soldanella, thymus.

Gradus II. Angelica sylvest. bifolium, centaurea, galanga, gentiana, morsus diaboli.

Gradus III. Cotula fætida, pastinaca, mentha, nasturtium hortense pulegium, ranunculus, urtica.

Gradus IV. Betula, buxus, genista, laurus.

N. *Gradus* 1. *Collig. Sole existente in Pisc. Lun. in Canc.*

Gr. 2. *In principio Maii, ante ortum Solis; vel finiente Augusto, vel Sole existente in Tauro & Lun. in Quadrat. ante ortum Solis.*

Gr. 3. *Quando Sole in Leone, & Lun. in Scorp. ac ultima quadratura, vel ad refrigerationem; Sol in Tauro & Lun. Quadrat. versante, ante ortum Solis.*

Gr. 4. *Sole in Pisc. & Lun. in Amph. vel Sole & Lun. in Amph.*

VI. VIRGO.

Virgo est signum fœm. terreum, frigidum ac siccum, sympathic. Epati Intestinis ac Ventri.

Gradus I. Acetosa, acetosella, bardana, cichoreum, plantago, pyrus, salvia sylvestr.

Gradus II. Beta alba, cynosbatus, mespilus, sigillum Salomonis.

Gradus III. Aristolochia, consolida media, conyza, prunella, quercus.

Gradus IV. Carduus benedictus, centauria min. strangula, ophioglossum, prunus sylvestris, cum omnibus suis partibus, fructibus ac floribus, serpentaria, tormentilla, &c.

VII. LIBRA.

Libra est signum masculinum aëreum, calidum & humidum, Renibus ac Vesicæ sympathicum.

Gradus I. Bellidis genera omnia, consolida media, parthenium, primula veris, sium, tragopogum.

Gradus II. Alcea, althæa, anserina, chamæmel. martagon, malva, verbena, viscum, tilia.

Gradus III. Antirrhinum, artemisia, corylus, ruta muraria.

Gradus IV. Alyssum, anthirrhinum, alsine, chelidonium maj. menta nigra, scabiosa, scrophularia, senecio.

VIII. SCORPIVS.

Scorpio est signum fœm. aqueum, frigidum & humidum, sympathicum partibus genitalibus.

Gradus I. Cruciata, oxyacantha, sorbus sylvestr.

N. *Huc pertinent omnia simplicia primi gradus ♒ si post Iunium collecta sint mense Octobri inprimis.*

Gradus II. Fraxinus, poma omnis generis, prunus, conchæ, ostreæ.

Gradus III. Berberis, buxus, erva, parthenium, saponaria.

N. *Huc pertinent omnes herbæ* 2. *gradus*, ♒, *collectæ* ☉ *in* ♒ *existente.*

Gradus IV. Atriplicis species omnes, beta rubra, mercurialis, narcissus, ribes.

IX. SAGITARIVS.

Sagitarius est signum masculinum igneum, calidum & siccum, sympathicum coxis, lumbis, & sim.

Gradus I. Consolida major, cepa, raphanus, scrophularia, sesamum, tiliæ flores, verbena lutea.

Gradus II. Allium, angelica sylvest. hyoscyamus, levisticum, salicis folia.

Gradus III. Asarum, beta rubra, chelidonium, crocus, curcuma, filix, hedera terrestris, hirundinaria, juglans, rubia tinctorum, succisa.

Gradus IV. Antimonium, momordica, euphorbium, nasturtium, vitis alba.

X. CAPRICORNVS.

Capricornus est signum fœm. terrestre, frigidum & siccum, sympath. genibus ac nervis.

Gradus I. Calendula, cerasa nigra, enula, morus, rubus, vaccinia.

Gradus II. Mora nigra, sclarea, verbascum.

Gradus III. Acorus officinarum, bursa pastoris, consolida maj. cucurbita, galanga, malva hortensis, sonchi omnis generis.

Gradus IV. Helleborus, hyosciamus, mandragora, napellus, herba paris, sabina, solanum, staphis agria.

XI. AQVARIUS.

Aquarius est signum masc. aëreum, calidum & humidum, sympath. tibiis ac cruribus.

Gradus I. Angelica, daucus, ficus, fraxini flores, hedera terrestr. juglans, melilotus, sanicula, sigillum Salom. vinca pervinca.

Gradus II. Consolida regalis, cuminum, epithymum, geranium, lappa, radix rhodia, ruta muraria, salvia sylv. urtica alba.

Gradus III. Agrimonia, auricula muris, horminum, mercurialis, saxifraga, serpentaria.

Gradus IV. Asari fol. cardiaca, cicuta, mespila.

XII. PISCES.

Pisces sunt signum fœm. aqueum, frigidum & humidum, sympathicum pedibus.

Gradus I. Aristolochia longa caulis capit. cucurbita, enula, fagus, momordica, myrobalan. napus, nymphæa, portulaca, rapa.

Gradus II. Articocus, antirrhinum, cyanus, stæchas citrin.

Gradus III. Nigella, papav. sativ. papav. erraticum, sonchus.

Gradus IV. Cicuta, hyoscíamus, napellus, papav. cornutum, solanum, alb. uva in vers. Serpens.

N. *Non ignorare te volo, Amice Lector, me mihimet hisce jam recensitis non satisfecisse, multò minus tibi. Recensui ut apud authores reperi fundamenta penitiora, ut ingenuè fatear, nondum assecutus. Namque signa quæ perhibent, sumpta à sapore, colore, odore, motu sequaci, figura, &c. æquè dubia sunt: nec enim constat cur signa talia familiaritatem talem indubitatò arguant. Attamen, cum nullum dubium sit, quin inter res cœlestes, & sublunares certas, amicitia inimicitiave intercedat, series à majoribus collectas recensere placuit, si quâ tibi daretur in fundamenta penetrare. Dona nimirum Dei diversimodè impertiuntur.*

CAPUT X.

De Proprietatibus particularibus.

SUnt & proprietates *particulares*, id est, in rebus particularibus fundatæ, quibus productio alterius, si scilicet conspiraverint, juvatur, sin dissenserint, impeditur, retardatur. Exempli gratia, crescit feliciùs polypodium super quercu: sic cuscuta lino adnascens feliciùs exurgit: fanicula quercuum viciniâ gaudet; vitis oleæ; orobanche inter legumina crescere avet, quæ tamen ipsa strangulat. *Econtra* sese mutuò offendunt, brassica & vitis, adeo ut si in agris brassica viti assita exurgat, vel vitis ipsa confestim emarcescat, vel certè sarmenta ejus elanguescentia contabescant: sic odit & vitis corylum; quercus consita juxta juglandem contabescit; hedera omnibus arboribus, maximè verò viti infensa est.

Hofman.) Hoc caput meritò referri potuisset ad *Caput* 40. & *ultimum hujus Libri I.* adeoque non sapit accurationem.

CAPVT XI.

De Materia Nativorum.

MAteria ex qua res nativæ fiunt, sunt *semen* ac *nutrimentum*, aut his analogum *quasi semen* & *nutrimentum*.

N. *Materia in nativarum constitutione denotat* 1. *partem materialem seu corpoream, quatenus spirituali, id est, formali opponitur: Et est pars illa corporea ex liquido & arido coagmentata, spiritualis illius partis* Subjectum vide. cap. 5. *In* macrocosmo *est corporea substantia totius universitatis spiritui universali substrata, crassior in terra, tenuior in aqua, magis adhuc tenuis in aëre, tenuissima in stellis. In* vegetabilibus & animalibus *est corporea itidem substantia spiritibus seu animabus eorum subjecta: crassiorque existit in membris his, exempli gratia, in ligno, ossibus & sim. tenuior in aliis, v.g. in medullis, cerebro, & sim. prout naturæ naturanti primitus fuit visum. In* rebus secundariis *similiter sese res habet, ubi tamen consistentiam homogeneam ferè nacta est.* 2. *Refert subjectum præexistens, è quo res nativa tanquam ex materia proximè præexistente fit, quo sensu Aristoteles materiam videtur descripsisse subjectum è quo res fit primum, per se & non per accidens. Et hac ratione opponitur formæ, id est, actui, seu vitæ, quâ res producta vivit & actuatur. Est autem non mera pars materialis, sensu priori, sed subjectum ex principio materiali ac formali, ceu quod idem est, ex corporeo ac spirituali compositum, tametsi spiritualis illa pars sopita quasi ac in tenebris fere deliteat, imo materialis partis vices non rarò retinere videatur, præcipuè in nutrimento.*

Semen est materia humida spirituosa, (id est, aqua ac spiritus, seu si mavis, aqua & ignis) in creaturam certam proximè ac naturâ suâ emergere determinata.

N. *Severino Dano est vitale principium, in se continens spiritus mechanicos & tincturas universæ anatomiæ propriæ speciei, quibus suum sibi fabricant corpus, colores, sapores, qualitates, magnitudines, figuras & reliquas signaturas consentaneas officiis & prædestinationibus prædictorum spirituum & rei producendæ. Exemplis res patebit:* Macrocosmi *materia præexistens, quæ seminis vices repræsentat, (strictè enim semen dici nequit) à Mose dicitur Terra informis & inanis, à Poëtis chaos. Hinc respondet chaotica macrocosmi dispositio, è quâ ceu materiâ primâ rerum renovatio dependet.* Vegetabilium ac animalium *semen ut plurimum in sua specie fundatur, nonnunquam tamen in materia universaliori: unde Generatio, univoca, æquivoca, cagastrica, iliastrica.*

Nutrimentum est materia humida spirituosa, quæ vi & facultate rei nutricandæ præparatur, subindeque alterata, mutata, determinata, membris incorporatur. Vniversalior enim est initio, & à natura rei nutricandæ diversa, unde paulatim alteratur, inque naturam rei nutricandæ transplantatur.

N. Macrocosmi *nutrimentum idem illud chaos est, seu res particulares in chaoticam dispositionem redactæ. Vide supra. Nutrimentum vegetabilium ac animalium per se fere innotescit.* Vegetabilia *nutriuntur terræ succo, naturâ macrocosmicâ, id est, effluviis elementorum impregnato. Hinc formatur benedictio divina,* Deuteron. 33. vers. 13. & 14.

מבוכרת יהוה ארצו ממגד

שמים מטל ומתהום רבצר חחת

וממגד תבוארת שמש וממגד גוש

ירחים: &c.

id est, benedictione Iehovæ terra in Effluvio (ubertate communicata, Meged) cælorum, in rore in abysso jacente infra. Et in effluvio vegetabili Solis, & in effluvio vegetabili Lunæ, & in effluvio montium, & in effluvio collium, æternum.

Animalibus *tum ipsemet macrocosmus cibus existit, tum vegetabilia, tum animalia invicem, Vide supra cap.* 4.

Hofman. Hîc *AVTOR* iterum sese implicat, confundens materiam generationis cum materiâ compositionis & conservationis. Materia seu Principium generationis semen est. Conservationis Nutrimentum. Et compositionis Materiam vocat partem illam corpoream ex liquido & arido coagmentatam. Verùm hæc non sufficit, utpote ad modum seu statum substantiæ tantùm pertinens; unde enim qualitates corporis intrinsecæ & formales? *Hic ad Elementa confugit. Vegetabilia inquiens, nutriuntur terræ succo effluviis elementorum impragnato.* Hîc jam quæritur; Vtrum Res nativæ constent ex Elementis, an secus? Ego statuo cum sanioribus Philosophis & Medicis nostri seculi, Rerum nativarum productionem ratione primordialis originis ex primâ dependere Mundi creatione, quâ DEVS Mundi conditor benedicendo Rebus creatis dixit: FIAT, hoc est, crescite & multiplicamini; Et factum fuit. Quæ verba divinitus prolata tantæ virtutis & energiæ fuerunt, ut horum vi & efficaciâ tum vegetabilia, tum animalia, tum mineralia à primis creati Mundi temporibus ad hunc usque diem gaudeant, & quamdiu hæc Mundi machina durabit, sint gavisura. Hic admirabilis omnium Rerum Creator omnia corpora vulgò Mixta dicta, quocunque nomine veniant,

niant, ex Aquâ creavit, & singulis suas dedit proprias Naturas seu Essentias, per quas jussu DEI sunt, quod sunt, & agunt juxtà notitiam sigillarem seu ideam concreatam quod agere jussæ sunt, quibus per generationem & propagationem mediantibus seminibus, in quibus fermenta glisčunt, sese explicare, multiplicare, & sibi simile producere possint, satis insuper sibi sufficientes, ut in animam viventem adspirent, contineant initium Motus, & se suáque domicilia hoc est, corpora Mediantibus suis fermentis ex semine sive spiritu illo, qui in semine continetur, tanquam principio generationis fabricent, transmutent, & augeant, ab aliis diversæ speciei variis texturis distincta à magnitudine, figurâ, motu, & minutarum partium artificioso connexu emergentibus, & ex unâ eâdemque universæ materiæ tanquàm Principii materialis, quod AQVA est, portione variis alterationibus eò redacta, ut, prout Rei Natura à CREATORE indita requirit, interdum Sulphurei, interdum Salini, interdum acidi, aut aquei, aut terrei corporis nomen mereantur. Vnde *Nobiliss.* „ *HELMONTIVS in Tr. de imagine fermenti*, quod imprægnet „ massam seminе, fermenta, inquit, per semina uno sub Aquæ „ elemento universam in Naturâ scenam ludunt. Semina autem evolvuntur per ideas ab Archeo Rectore seu Formâ cujusvis specificâ. Frustrà ergò illi sunt, qui à fortuito minimorum corporum diversimodè figuratorum aggregato & confluxu, proscriptâ internâ formâ specificâ, hæc omnia expedire conentur. Quomodo enim Principium materiale, ut materiale, se ipsum primum ad hanc vel illam speciem determinatam, ad hoc vel illud individuum constituendum movere potest? Primus Motor & director architectonicus adsit oportet, qui est forma specifica cujusque rei plasmatrix. Cur Sulphur vini non est idem ratione operationis cum Sulphure Vitrioli? Alium saporem habet Spiritus Sambuci, alium absinthii; certè non ab extrinseco sed intrinseco principio hæc diversitas oritur. Vnde & subtilissimus philosophus & Medicus *IVL. CÆS. SCALIGER Exerc.* 307. *s.* 20. Nisi „ Elementa inquit Rectorem habeant, temerè ac sine modo me- „ tâque ullâ & jactabunt & jactabuntur. Quid enim illud est, „ quod tantum aquæ vel terræ tantum commisceet cæterorum? „ Ast oportet in unoquoque Motum esse unum & primum. Non „ enim illa sese movere unum ad opus queunt, sed in compositis, „ à formâ excellentiore cientur ad mutuam texturam & connexio- „ nem, in tantum, quantum cujúsque Natura requirit. Adeoque forma cujusvis rei specifica est quasi divinum Principium & instrumentum ac quasi Manus Sapientissimi Creatoris & Opificis DEI, qui hanc vim & efficaciam huic suo instrumento, quo nihil mirabilius excogitari potest, in Creatione largitus est. Quod autem Alii quoad Principium, uti dictum, materiale Elementis & tribus principiis hypostaticis cum Autore nostro tribuunt, hoc Nos ad Aquam referimus primævam & Vniversalem omnium Corporum compositorum materiam, quæ divini Spiritus operatione in illius superficie incubantis ita imprægnata fuit, ut omnia corpora, quæ hactenus credita mista, hujus solius fructus sint, nec alterius conjugio opus habeant, sive opaca, sive diaphana, solida sive fluxilia, homogenea, sive heterogenea, puta, Lapides, sulphura, Metalla, Lignum, frondes, cortices, Mel, Cera, Olea, Ossa, Cerebrum, cartilago &c. fuerint: omnia in aquam reducuntur & solâ ex aquâ constant. A formarum specificarum in seminibus aut his analogis delitescentium diversitate ex Aquâ producuntur diversa vegetabilium, terrarum, mineralium, Salium, Liquorum, Lapidum, animalium genera & per species exsurgunt. In terrâ horti unica Aqua illa transit in herbas mille calidas, acres, amaras, acidas & frigidas. In Arboribus fit gummi, resina, oleum, baccæ, lignum &c. In Mineralibus primum in Bur seu succum mineralem transit; In Plantis seu fructibus in Leffas seu Liquorem vegetabilem. Quando tradux vitigenea seu tener surculus vitis terræ gremio committitur, ut radices agat, ibi vi suâ innatâ transmutativâ, quæ ex ipsius formâ fluit specificâ, aquam in terrâ istâ existentem in nutrimentum suum convertit, hoc tempore veris opportuno aqueas plorat lacrymas, quemadmodum etiam in betulâ & radicibus arborum nucum juglandium vulneratis experimur, licet varias alterationes anteà in suo per vitis truncum transitu subierit. Iam autem examinemus, quàm diversæ substantiæ, aut diversa corpora ab eâ impetrari possint. Prætermisso hoc, liquorem hunc in vite à diversis ejus partibus assimulatum in lignum, medullam, corticem, folia, flores, gemmas &c. mutatum, Eadem lympha per temporis intervalla in immites uvas primum degenerat, ex quibus succus de agrestâ exprimitur, qui valde differt suis qualitatibus ab aliis, quæ ex vite producuntur. Austerus hic fructus solis calore mitigatus & maturatus transit in Vvas elegantes sapidas, harum succus præviâ fermentatione primò fit dulcis & turbidus liquor, posteà minus dulcis & magis clarus, ex quo Vinum illud Nectar Deorum. Præter hoc fermentatus Vvarum succus tùm in liquidas scorias seu fæces, ex quibus post destillationem Spiritus vini exsiccatis Sal Tartari etiam volatile & Sal fixum sui generis elici potest, tùm in lapideam quasi feculentiam, quæ communiter Tartarus appellatur, transit, atque hic Vulcani adminiculo etiam in diversas dispesci potest substantias. Hic enim Tartarus immissus in retortam mox igne modico plorabit insipidas & congelationis participes guttulas, quas phlegma vocamus. Aucto igne succedunt sapidæ volatiles & naturæ fermentescibilis participes partes, quas indigitamus Spiritum. Hunc sequitur, si rectè operatus fueris, Sal Tartari volatile cum ejus fermento oleo. Tandem relinquitur Caput mortuum, ex quo etiam Sal volatile & fixum præparari potest. Dictus liquor vinosus tandem etiam in acetum mutatur, à quo per destillationem etiam acidulus obtinetur Spiritus, & Sal crystallinus à Spiritu & alkali Tartari differens. Palmæ Nuces, quas *Lusitani Coquo* vocant prodigâ Naturæ liberalitate in infinitas penè res utilitate præstantes etiam Aquæ fructus sunt, quæ facultate Palmæ transmutativâ abit in corticem piliosum, ex quo omnes indiæ rudentes conficiuntur, in fructus, qui ad maturitatem pervenientes Lanha vocantur & intus aquam habent, quæ temporis tractu in nucleum mutatur, vel pomum saporis gratissimi, item in oleum abit, vinum, Saccharum &c. In omnia hæc varia materiæ Schemata præter plura alia Aqua à Palmæ dictæ radicibus imbibita redigitur ab ipsius formâ specificâ. *CL. Helmontius* posuerat in vase terreo 200 ℔ terræ in fornace figulino calefactæ, quam madefecit aquâ pluviali vel destillatâ, illique implantavit truncum Salicis V ℔ ponderantem, ac tandem, elapso quinquennio arbor inde prognata 169 ℔ & circiter uncias tres pendebat non computato foliorum per quatuor autumnos deciduorum pondere. Vas autem terreum solâ aquâ pluviali vel destillatâ semper irrigatum fuit, fuitque amplum, terræque ad superficiem defossum, & ne pulvis circumvolitans terræ commisceretur, lamina ferrea stanno obducta, multísque pervia foraminibus Vasis labrum tegebat. Exsiccavit tandem iterum terram vasis eæ, demque ad duas circiter uncias minus repertæ sunt 200 ℔, ex aquâ ergò solâ surrexerant 164 ℔ lignorum, corticum & radicum. Idem in Peponibus indicis, cucurbitis, Menthâ, pulegio, & Melissâ expertus est *Nobiliss. Anglus Robertus à Boyle*. Et in piscibus probavit uxor *Rondeletii*, non nisi ex aquâ nutritis, quæ piscem in vitro aquâ repleto, sine ullo alio nutrimento per tres annos conservavit, quo temporis spatio illi continuò creverint, donec tandem regredi per foramen illud nequirent, per quod immissi fuerant, & temporis progressu ipsius vitri admodum capacis amplitudinem excederent. Quemadmodum autem omnia corpora, uti demonstratum, materialiter ex solo Aquæ elemento prodeunt, ita etiam in Aquam per Artem reduci possunt. Sit scilicet optimè dephlegmatus Spiritus Vini totúsque inflammabilis, ita, ut post ejus adustionem nihil relinquatur humiditatis, hic à Sale Tartari destillatus seu terrâ foliatâ Tartari sæpius cohobando pro decimâ sextâ parte prius mutatur in Salem, & totum reliquum fit aqua simplex. Sulphur vini deserit materiam Spiritus vini, & pars, quæ in Sale Tartari fixatur, Salis conditionem adsumsit, quæ antea erat cremabilis, volatilis &c. destructis igitur hisce nil nisi aqua elementalis remanet. Si juxta *Tachenii* enchirisin aceto per alembicum separata fuerit aciditas, & fundus per ignem concremetur, tunc reperitur in fundo Sal fixum. Huic adde Acetum destillatum, & evoca aquosum phlegma, odorem aquæ ardentis habens, & habebis tunc Tartarum regeneratum, qui ex retortâ dat oleum pingue & aquam amaram Sale volatili saturatam. Ex phlegmate per phiolam longi colli evoca pingue ardens aquosum, reliqua pars est aqua elementaris. Pingue reassumit alkali, de quo rursus evoca aquam elementarem, repete hanc operationem & tota vini substantia in aquam elementarem omni sapore & odore privam transibit. Simili modo olea in vegetabilibus, animalibus & sulphuribus adjecto pauco sale alkali saporis naturam adsumunt, & inde in aquam elementarem reduci possunt. Pisces uti vi innatâ ex aquis multam pinguedinem faciunt, & in carnes & ossa sua transmutant, ita hæc vicissim cum Sale alkali fiunt Sapo, qui destillatus ferè totus in aquam remeat, quæ ubi per adjunctа constitutione Saponis spoliatur, fit aqua insipida. Viperarum seu Serpentum destillatio quamvis in oleum, Spiritum & Sal volatile excepto capite mortuo per destillationem abeant, hæc tamen omnia quàm inæqualis proportionis sunt respectu phlegmatis vel aquæ ab ipsis elicitæ, ut nil nisi aquam larvatam tantùm præ se ferant. Cornu cervi, cruor cervi, hominis, hirci, cerebrum humanum &c adeo phlegmate abundant, ex libris duabus vix duæ unciæ Salis volatilis, Spiritus & olei ut proliciantur, quæ omnia tamen tandem etiam per artem in aquam redeunt, ut nil nisi aqua transmutata sint. Ex quibus constat, horum corporum constitutionem & augmentum ex nullo alio, quàm ex aquâ purâ esse, à formâ illorum specificâ vario motu, quiete, magnitudine, texturâ, figurâ ac situ partium modificata instar argillæ, quæ à figulo per diversos adacta modulos multiplices concinnatur in figuras. Hisce omnibus non obstat, Terræ suprà etiam mentionem factam fuisse, ex

quâ Animalia quædam viventia fuerint producta. Nam non tam ex Terrâ, quàm in Terrâ hæc fuerunt facta animalia, dum illa omnium Matrix est, nam & hæc ipsa fructus Aquæ est; Et corpora illa, quæ sæpe post analysin aliorum corporum residua capitis mortui nomine veniunt, uti ex ipsâ aquâ producta, ita etiam solius Aquæ progenies sunt. Nullùm dubium, quin salix Helmontiana adminiculo destructa, bonam etiam carbonum quantitatem largita fuisset, ut facile creditu sit, Terram etiam ipsam ex aquâ posse emergere, vel aquam posse in terram transmutari. Vnde & *acutissimus Philosophus ex igne Iohann. Baptista* van *HELMONT in Tr. de Terrâ.* Originalis Terra, inquit, nunquam ad fructuum mistiones concurrit, nec assumitur à Naturâ, nec assumptâ Naturæ aut Artis operâ reperitur. Posito, ex homine, ligno, herbâ &c. cinerem post combustionem relinqui, nunquam tamen hic cinis terra est, aut erit, sed est soboles aquæ & in aquam per Naturam & Artem reductibilis. Nec obstat, Terram etiam crescere, unde non mirum in *CL. Helmontii* mechanicâ eodem pondere post fruticis accretionem remansisse, hoc enim si verum esset, oporteret terram condensari, & unus manipulus jam gravior esset multis ante tempora Noachi. Si Mense Martio betulam perforaveris, exstillabit Aqua limpida, clara & pura, quæ spatio duodecim vel quatuordecim dierum præponderabit arbori cum ramis & radicibus, ideoque videntur arbores ex solâ aquâ fieri sine aliquâ sensibili misturâ alterius rei. Si cadavera mortuorum in cœmiteriis in cinerem & terram ultimatò migrarent, & non in aquam, cœmiteria in immensum crescerent, quod experientiæ repugnat. Concidit ergo *CL. nostri Autoris* qualitatum elementarium, principiorum chymicorum & complexionum, fundamentum. Cessat doctrina de gradibus, de numero, compositione inæquali, concursu, de contrarietate, proportione & luctâ Elementorum. Quæ omnia in Arte Medicâ hactenus plus damni, quàm emolumenti attulerunt. Annon potiùs singula Medicamina propriè & immediatè consistunt in appropriato, per quod scilicet Natura, ut *CL. Helmontius* loquitur, à casu resurgit, quam dotem illis non contulit vanum quatuor qualitatum elementalium connubium, sed *IVSSVS* seu *FIAT Verbi CONDITORIS* ipsis inexhaustâ & largissimâ bonitate in potestatum vitalium solatium, Spirituum attenuatione delabentium, indidit & suo veluti charactere insculpsit. Nec obstat deindè, dicta quatuor Elementa & tria prima Principia hypostatica ex mixtis corporibus per ignis analysin separari posse. Nam *primò*, non statim alicui rei inest, quod ex eâ producitur. Aliàs & pani inesset sanguis, chylus, caro & ossa diversorum generum & specierum. *Secundò*, hæc non prodeunt aut separantur ex corporibus, ex quibus fieri putantur, nec ullâ ratione probari potest, illa fuisse in corpore, ex quo producuntur, formaliter ante sui separationem, prout per ignem fiunt, multóque minùs præextitisse ante corpus, cujus partes videntur fuisse, sed non nisi materialiter inhæserunt, & per ignem de novo emerserunt. Sic Cinis & fumus non sunt ampliùs lignum; nec alkali nec arena vitrum. Sic nullum vegetabile habet formaliter in se Sal alkali fixum, cujuscunque sit generis, nisi actuali igne comburatur, ut acidum tam in flammâ, quàm in concreto naturali delitescens ustulando in Sal, quod aliis principiis balsamicis, sulphureis & spirituosis congenitis immersum, adeòque potentiâ vegetabilibus inest volatile alkalisatum agere, & hoc vicissim in acidum, illúdque apprehendere queat, quod mutuâ istâ actione & reactione fixatur in alkali, ubi non inficias imus, partium terrestrium quasdam hîc simul etiam coagulari. Lignum putridum licet summo studio in cineres redegeris, Sal inde non elicies, quocunque etiam igne fuerit, ratio est, quia putridum sine violentâ combustione in aëre est resolutum per putrefactionem internam, antequam violenta resolutio per ignem fuerit instituta per separationem principiorum, sicque antequam Sal, qui potentiâ inest concretis, in actum fuerit redactus, aliis principiis sulphureis & spirituosis congenitis adhuc junctus unâ etiam cum iis evanescit, adeóque etiam unâ cum aliis dictis principiis naturali lege & necessitate volatilisatus in suum chaos transire debet. In ligni autem non putridi combustione, Sal volatile arreptione sui sulphuris fixatur in alkali, pars autem, quæ cum flamma aufugit & ab acido non arrepta fuit, in fuliginem abit, ex quâ denuò etiam Sal volatile, phlegma, Spiritus, oleum subtile & crassum, caput mortuum & ex hoc quoque alkali fixum elicies.

Deindè nec desunt corpora, ex quibus per ignem dicta quatuor Elementa & tria principia elici nequeunt. Quis Nobis ostendere potest, unicum eorum ex Auro, Argento, adamante, talco, vitro, osteocollâ, & aliis elicitum? Sunt econtrà corpora, quæ sublimationi exposita non in dicta elementa, aut tria illa principia, sed in sibi homogeneas particulas abeunt, ut Sulphur, camphora, Mercurius vivus, Sal ammoniacum &c.

Tertiò, plura, quàm quatuor aut tria ex quibusdam corporibus per ignis analysin produci possunt, ut patet ex Tartaro destillato, fuligine, succino, cruore humano, CC. Vrin. Vitriolo &c. Nec obstat, si dictorum Principiorum corpora per se insufficientia fuerint ad mixtum constituendum, præstare illud ipsum posse pro ratione quantitatis, figuræ, motus, variæ texturæ minutissimarum partium, ex quibus constant, & ex quibus ingens compositorum corporum cumulus oriri possit. Nam quinam gradus ignis, vel quisnam modus, aut quodnam genus divisionis corporum per ignem hanc variam mixturam probabit, aut determinabit talem Principiorum numerum? Cùm operationes ignis multùm varient circumstantiis. Sic lignum quodpiam igne aperto in camino ustum, in fuliginem & cineres resolvitur; idem autem lignum ex retortâ destillatum abit in oleum, Spiritum, acetum, aquam & carbones. Accenso succino & argenteo cochleari fumo flammæ ejus supposito notatur fuligo, in quam fumus ille coit, qui admodum differt ab omnibus, quæ observantur à fuliginibus succini per se in vasis clausis destillati. Sic camphora accensa in aëre libero in atram fuliginem condensatur, quæ nec odore nec aliis proprietatibus camphoram prodit, nullum dubium, quin partim ab acido ex lignis flammam ignis transeunte, partim etiam ab ipso aëre hæc alteratio oriatur. Sæpe enim mechanicâ aliquâ texturæ immutatione concretum quoddam vel acquirere vel perdere potest aptitudinem patiendi ab externis incognitis agentibus, & simul operationes illius pro ratione variantis texturæ diversificandi. Si autem camphora vasis clausis calori blando exponatur, tota sublimatur, ut nil amisisse videatur. Sulphur moderato ignis calori in vasis sublimatoriis expositum abit in flores siccos, igni aperto autem commissum acidi liquoris copiam suppeditat. Prætereà per modum quendam ignem applicandi corpora ejusmodi similaria à concreto aliquo impetrari possunt, qualia nec solâ ejus in aperto igne ustione, nec ejusdem solâ in vasis clausis destillatione separari possunt. Sic lignum in vasis clausis destillatum non talem dat salis volatilis copiam, quam, uti suprà dictum, quando illud igne aperto in cineres & fuliginem dividitur, illáque fuligo postea retortæ immissa ab intenso igne suum Spiritum, oleum & Salem volatilem & fixum dimittere cogitur. Cùm econtrà ligna per retortam destillata nullum Salem volatilem in siccâ formâ, ut est illa fuliginis, sed potiùs acidum liquorem largiantur, cui magna disparitas intercedit cum Sale volatili ex fuligine elicito. Ex quo igitur ignis gradu & ex quo illius applicandi modo judicandum est, divisionem igne factam, veram esse in sua Principia analysin, ejusdem producta appellationem corporum elementarium mereri? Quare *primò* non immeritò quæritur; *An ea principia seu corpora, quæ mediante igne ex corporibus separantur, in illis præexstiterint, an verò ab igne pro minimarum partium variâ texturâ & positu producta fuerint? Deinde*, an ignis verus & Vniversalis corporum mixtorum sit analysta? Nam si ignis neque ex corporibus fixis, nec volatilibus dicta quatuor Elementa, nec tria Principia hypostatica elicere nequit, sed pro ratione circumstantiarum corpora diversimodè alterat, sequitur illum esse suspectum propter universalem analysin. Antecedens partim suprà fuit probatum, partim etiam in sequentibus probabitur. Corpora enim volatilia ejusmodi sunt texturæ, ut ignis aperti beneficio facilè aufugiant, quàm ut Eorum elementa disgregari possint, in vasis autem clausis sublimantur & ita resolvi nequeunt, in factitio Sale ammoniaco, Sal commune & urinosum tam exquisitè mixta sunt, ut tùm in igne aperto, tùm in vasis clausis ut Sal unius generis sursum ferantur, unde flores salis ammoniaci, quod in ejusmodi vasis solo igne non resolvi posse videtur. Denique vix ullum minerale est, ex quo chymici solo igne dictorum principiorum substantiam separare possint. Ex quibus luce meridianâ clarius est, nudo igne unam eandémque materiam variorum corporum schemata induere posse, nec tamen illam dividere in Principia constitutiva, sed potiùs in novas formare texturas. Variæ insuper fiunt separationes, quæ vel nullo modo, vel non tam benè igne solo institui possunt. Sic Aur. & Lun. in unam confusa massam ignis separare nequit, sed Spiritus Nitri seu aqua fortis facilè segregat. Partem metallicam Vitrioli salium alkalisatorum admixtio in Vitriolo soluto à parte salinâ separat. A Sale ammoniaco, Sal volatile urinosum separatur à communi, beneficio salis Tartari soluti, ut ambo divortium patiantur, illo in sublime sublato, hoc autem in fundo subsidente.

Hisce igitur in genere præmissis de Rerum Nativarum productione, concludimus ex quatuor elementis & tribus principiis chymicis nullatenus esse composita corpora naturalia Mista, nec illorum Elementa aut Principia commodè vocari posse, sed Vnam Materiam, quæ Aqua est, variis alterationibus ita pro ratione magnitudinis, figuræ, Motus, quietis & situs partium, à forma cujusque rei specificâ in corpore omnes operationes exercente concinnari, ut illis sensationibus, quas excitat in animali, nomen olei, phlegmatis, Spiritus, terræ aut salis interdum largiatur. Interim tamen si quis Elementa vel Principia ista vocare velit, quæ proximè & formaliter corporibus quibusdam insunt, & alio Menstruo vel ignis ope clausis vasis actu ab ipsis obtineri possunt, quæ qua-

litatibus

litatibus quibusdam & maximè modo substantiæ discrepant, sive de Animali, sive vegetabili, sive Minerali naturâ participent, sic ut ex magnâ Eorum parte obtineri queat fixa substantia partim salina, partim insipida & unctuosus liquor & alius, aut plures, qui manifestum habent saporem absque unctuositate, si, inquam, alicui placeat siccam aut sapidam substantiam, ut in absinthio, centaureo &c. amaram & Sal essentiale, Sal, unctuosum liquorem Sulphur & alium Mercurium, cum Eo non litigabimus. Unde *Nobiliss. Helmontius in complexion. & mistion. Elemental. figment.* §. 5. „ ipse fatetur, dum inquit: Sunt nempè Sal, Sulphur, & Mercu„ rius, sive Sal, Liquor & pingue, in speciebus specialissimis, non „ ut corpora quædam universalia, quæ cunctis speciebus sunt com„ munia, sed partes sunt similares in concretis corporibus varie„ tate triplici pro seminum exigentiâ distinctæ.

¶ *Quasi semen & nutrimentum* materiam exhibent rebus secundariis, suntque excrementum in nutritione rerum primariarum, à parte utiliori (rubino Paracelsi) separatum. Hoc nimirum præterquàm quòd facessit in materiam seminalem, unde creaturæ exurgunt, quæ non rarò cum primariis dignitate certant, in nutrimentum quoque earundem vergit.

N. *Res Secundariæ fiunt & nutriuntur ex Excrementis aqueis, terreis & viscosis, salinis, &c. Hæc enim cùm in substantiam rei primariæ abire nequeunt, secernuntur à parte utiliori nutritiva, inque peculiaria genera nonnunquam mutantur pro diversitate matricum concursûque causarum requisitarum, differentia. Varia namque sunt Excrementa, non solùm ratione trinorum mundi regnorum, sed & officinarum, in quibus ea redundant. Nimirum, quia materia nutritiva diversarum officinarum elaborationes, diversosque maturationis gradus percurrere destinata est, quorum singuli sibi respondentia exhibent excrementa, utique diversitatem excrementorum oriri necessum est. Imò cùm omnia in mensura, numero ac pondere sint disposita, superabundat nonnunquam etiam nutritiva illa materia, ut & hac ratione perittoma suppetat excrementitium. V.g. lac in animalibus, melligines resinævè in arboribus, &c. Hinc fiunt in* macrocosmo *meteora & mineralia; in* vegetabilibus, *succi, resinæ, gummi, &c. in* animalibus, *stercus, urina, lapides, arenulæ & sim.*

CAPVT XII.

De Tempore productionum nativarum.

TEmpus ad productionem rerum nativarum faciens est, quo vigent, quorum beneficio productio perficitur, & maximè qualitates facultatesve sub causa efficiente descriptæ.

N. *Tempus est mensuratio curriculorum quorumcunque per certa puncta. Nimirum creavit quidem Deus omnia in perfectione, verùm in gradu infimo, non summo, quippe hunc assiduâ culturâ acquirere subinde debebant, ab infimo scilicet gradu sensim ad ἀκμὴν ascendendo. Insuper, quia Deus naturam finitam ac temporalem, non sempiternam ac ævum perennem voluit, terminum quoque ac finem præfinire oportuit, adeoque descensum ab ἀκμῇ ad interitum. Intervallum igitur inter rei cujusque ortum ac interitum, constituit, cujusque curriculum, distinctionis punctis non raris notabile. Distinctionis hujus fundamentum est mutatio, quam res quæque curriculo suo subire est destinata, quâ scilicet res modò sic, modò aliter, nunc hujus, nunc aliûs naturæ ac proprietatis deprehenditur, adeoque medicationi nunc aptior, nunc ineptior.*

HOFMAN. *In gradu infimo non summo*) Hoc pugnat cum *Moyse*, qui ait, quòd DEUS omnia condiderit non solùm bona, sed valdè bona, id est, optima. Et sic omnia in summo gradu bona effecit.

¶ Tempus mensuratur potissimum ad curriculum cœli, cursumque seu motum stellarum, & inprimis *Solis* & *Lunæ*, ceu luminarium καθ' ἐξοχὴν, dictorum, tum quoque ad motum planetarum reliquorum.

N. *Et si res qualibet, eò quòd curriculum peragit, mutationes diversas subit, ac memorabilibus in semet distinguitur, v.g. ætate juvenili, virili, senili, periodica rei revolutione, &c. attamen numeratur tempus maximè ad cursum Solis & Lunæ, utpote, quorum curricula sunt magis conspicua, universaliora, distinctiora; unde & esse in tempora jubentur,* Gen. 1.

Cursus *Solis* exhibet 1. annum, 2. anni quadraturas; ver, æstatem, autumnum & hyemem, 3. menses Solares, 4. Dies & noctes, 5. partes dierum. Videlicet, tempus matutinum, antemeridianum, meridianum, pomeridianum, vespertinum, nocturnum 6. horas.

Lunæ cursus exhibet 1. annum lunarem, id est, menses lunares, 2. Lunæ quadraturas: novilunium, tempus crescentiæ, in quo excellit prima quadratura, plenilunium & denique tempus decrescentiæ, ubi occurrit ultima quadratura. E dictis temporum articulis eligendi sunt, qui secum vehunt qualitates ad productionem nativorum facientes, sive manifestiores eas velis, seu universaliores, sive occultiores & specialiores.

Sic tempus sationi eligitur, 1. quod ad humiditatem inclinat modicam, nimirum humiditate semen in terram projectum resolvitur suscitaturque. 2. Tempus Lunæ crescentis. In hoc tamen sunt qui monent, si satio flores intendat copiosos, fieri eam debere quadratura secunda, ac præcipuè tribus diebus ante plenilunium, lunâque existente in virgine; sin folia expectantur, sationem instituere jubent post novilunium. Eadem ratio est & insitionis.

Similem curam in animalium educatione rusticos habere deprehendimus: vitulos crescente Lunâ natos educationi aptiori judicant: ineptiores, qui sine Lunâ, id est, in novilunio, vel Lunâ decrescente in lucem prognati fuerint.

Quinimo nec è re erit, ad sationem id temporis eligere, quo saltem luminare alterum, (videlicet quod Planetam semini seminando familiarem amicitia prosequitur) fuerit in fortitudinibus ejusdem illius familiaris planetæ, vel planeta ipsemet familiaris fortitudines suas obtinuerit. Vide infra, c. 25.

N. Agripp. phil. l. 1. c. 12. *Individuorum singulares dotes plurimis insunt, tam mirabiles, quàm in speciebus etiam à figura cœlestium situque stellarum. Omne enim individuum, quando incipit esse sub determinato horoscopo, constellationi cœli, contrahit cum esse, mirabilem quandam virtutem operandi & patiendi rem mirabilem, etiam præter eam, quam habet à sua specie, cùm per influxum cœlestium, tum per obedientiam materiæ generabilium, ad animam mundi, &c.* Hæc Agrippa, cui subscribunt quam plurimi alii, inter quos Michael Toxites in præfat. Herbarii Carichteriani, & ex hac Poppius præfat. sui herbarii. *Quanquam plurimi sunt,* inquiunt, *qui parvi momenti æstiment, loca, tempora, influentiasque observare, eò quòd tempus hoc præ illo nihil prærogativæ obtineat; attamen probat contrarium ipsa experientia. Hinc futilitates ejusce potiùs censendæ sunt ignavorum, quàm veritatis indagatorum. Quippe convincunt nos non modò agricolæ, qui arando, serendo, &c. de tempore certo solliciti sunt, sed & hor-*

tulani,

talani, qui in putandis arboribus, ſurculis decerpendis, inſerpendis, tempora ſua certa obſervant.

CAPVT XIII.

De Loco Productionum nativarum, & imprimis de Terra & Aqua.

LOcus producendorum nativorum tum locus natalis eſt, tum locus progreſſionis, id eſt, ubi educantur, ſuſtentantur, vivunt, &c.

N. Mineralia *in terræ gremio locum tum natalem tum progreſſionis ſortita ſunt.* Vegetabilia,*terrâ ut plurimum naſcuntur vivuntque: pauciora aquâ, rariora vegetabilibus aliis infixa creſcunt:* Animalium *matrices, partim ſunt uteri materni, partim ova partim his analoga loca terrena, & ſimil. Loca educationis ſunt, terra, aqua, aër.*

Locus ad productionem nativarum idoneus eſt, qui ſcatet qualitatibus, facultatibus, proprietatibus, materiâque ad productionem aptis. Excellit autem inter cætera globus inferior, id eſt, Terra & Aqua, utpote non modò mineralium & vegetabilium, ſed & animalium commune receptaculum.

N. *Solum ad rerum productiones facit, non tantùm quatenus hoſpitium præbet aptum ac conveniens, ſed & præcipuè quatenus calore ſuo ſemen inibi ceu in matrice locatum ſuſcitat, humiditate ſua reſolvit, vi ſalinâ fermentat, proprietate peculiari amat vel odit, adeòque obtinet rationem Efficientis, materiæ, atque ſubjecti loci: Eapropter prout ſolum naturatum eſt facultatibus ac ſuccis ad rei productionem juvandam vel retardandam facientibus, ita & ad productionem ſolum conveniens erit eligendum, videlicet calidum, humidum, frigidum, ſiccum, ſuccis ſuis idoneis dotatum, proprietatibus peculiaribus impr*æ*gnatum. Nec enim ubivis proventus æquè felix eſt.*

Hic ſegetes, illic veniunt feliciùs uvæ.
Arborei fœtus alibi, atque injuſſa vireſcunt.
Gramina, &c.

Conſideratur in ſolo præcipuè, 1. *ubi.* 2. *quomodo.* 3. *quale.* Nimirum hæc tria non modò rerum variant productionem, ſed & non rarò rerum productarum qualitates.

I. *Vbi*, id eſt, ſub qua longitudine, latitudineve ſit ſolum locatum. Hic occurrit ſoli diſtinctio. 1. In *Zonas* illas famoſas quinque, binas frigidas, binas temperatas, & unam torridam. 2. In *Climata*, ratione latitudinis menſurata. 3. In *regiones* quarum cœleſtis conſtitutio ſi ad ſolem conferantur, ex Geographicis facilè addiſci poterit. Tales ſunt Germania, Gallia, Italia, Hiſpania, India orientalis, occidentalis, &c. Nimirum ſingulæ regiones partim juxta ſui cœli ſolique qualitates plantas peculiares producunt, partim iis, quas cum aliis communes habent, feliciorem infelicioremque productionem, aliamve complexionem conciliant. Vinum Hiſpanicum aliud eſt à Gallico, Gallicanum à Germanico, Similiter & res unius regionis, v. g. Germaniæ non uniuſmodi ſunt. Sic radix ari in locis noſtris frigidioribus adeò fervens ac mordax naſcitur, ut os & fauces exurat, at quæ in Lydia prope Cyronem urbem (teſte Baptiſta Porta,) provenit, exteriori formâ noſtræ planè reſpondens dulcis & grata eſſe dicitur, ut raparum inſtar homines in cibo ſine nocumento eo uti poſſint. Angelicæ radix in Finlandia acutiorem ſapit ſaporem, quam hic noſtras. Folia Senæ alia mittit Alexandria Ægypti, alia Italia, Vitriolum Ungaricum præfertur reliquis. Sic variant & pro diverſitate regionum *animalia*, adeò ut non modò peculiaria ſibi nonnullæ regiones vendicent, ſed quæ communia ſunt feliciùs producant educentve, imò quoque nonnihil ab aliis differre faciant. Adde, quòd *plantæ* vel *animalia* ex una regione ceu patria in aliam ceu peregrinam tranſplantata, cum hac loci mutatione, ſimul naturam mutant. Vid. Ioh. Bapt. Port. in phytogn. l. 2. c. 1. 2. 3. 4.

N. *Sunt qui regioni cuique data ſua eſſe medicamenta volunt, morbis inibi graſſantibus ſufficientia, ideoque uſum exoticorum citra neceſſitatem ducunt. Verum enim vero, etſi prius non efficier, attamen quia vernaculorum plurimorum naturam ac vires nondum ſatis compertas habemus præſtat exotica exhibere, quippe experientiâ comprobata, quàm vernacula experientiâ difficili experiunda. Hiſce ſublatis vernacula, utpote iiſdem influentiis cum incolis affulſa, vernaculiſque ſuccis educata, exoticis præferre non dubitamus.*

HOFMAN. *Animalia variant pro regionum diverſitate*) Sic propè montes ad Zomam porcus recedente mari conchilibus, ſquilis &c. veſcitur, caro ejus ſapit pinguedinem piſcis. Item araneæ Hybernicæ minimè ſunt venenoſæ, in Gaſconiâ autem tanta illis ineſt vis veneni, ut contactu etiam noceant.

Adde quòd plantæ vel animalia.) Quercus Hyberniæ ita antidoti proprietates retinet, ut in Belgicis ædificiis araneas fuget, quâ tamen proprietate quercus Belgica caret. Sic Veratrum in agro Tridentino vi purgativâ orbatum eſt. Senna, rhabarbarum, aloë apud Nos ignaviter aut leniter purgat. Zinziber extrâ patrium ſolum non creſcit. Sic & de Napello referunt ejus flores à Polonis in acetariis abſque ullâ noxâ aſſumi. vid. D. Ferdinandus Herdot. in ſuæ Crocolog. appendic.

Sunt qui regioni cuique data ſua eſſe Medicamenta volunt.) Mundi Conditor ſingula loca immediatè replevit ſeminum ſuorum incomprehenſibili theſauro in Mundi finem duraturo, ſtatâ temporis maturitate prodituro. Unde & peculiaribus locis peculiaria inhabitant fermenta à Deo verbo *FIAT* locata, ut ſint fundamenta & progreſſus ſeminum ſucceſſivorum in Mundi uſque terminum. Sic v. g. *Loca ſeminum* vel ſunt in *Terrâ*, *Aquâ*, *Animalibus*, *Vegetabilibus* & *Mineralibus. Dicta loca ſeminum*, vel ſunt ſub certo climate, ut in *Septentrione*, Taxus, cochlearia &c. *Oriente*, Piper, Aloë, Sarcocolla; *Occidente*, Zinziber, Nicotiana, Mirabilis Peruviana, Nux vomica &c. *Auſtro*, ut rhabarbarum, Euphorbium, ſtœchas &c. *Vel ſunt in particularibus regionibus*, ut radix Chinæ in Chinâ, Cinamomum caryophyllatum in Sinâ, Saſſafras in Floridâ, Agallochum in Indiâ, Schœnanthus in Arabiâ, Mirabilis Peruviana in Peru, Rhabarbarum in Ponto, Cochlearia in Britanniâ, Opium in Thebe, Manna in Calabriâ, Senna in Alexandriâ, radix ireos in Illyriâ &c. *Vel ſeminum nativorum loca ſunt in particularibus locis omnium regionum*; Sic in *pratis* naſcuntur Orchidos ſpecies, Trifolium pratenſe, pentaphyllum bacciferum, prunella, conſolida media, ſymphytum, acetoſa, geranium, criſta galli, parietaria Lipſienſium, hedera terreſtris &c. *In udis locis* junci. In *Sylveſtribus*, carlina, matriſylva, herba Paris. In *Aquaticis*, Nymphæa, Plantago aquatica, Ophiogloſſum, flammula, Piperitis, tribulus aquaticus. In *Vliginoſis*, cotyla fœtida, atriplex fœtida, ſeu vulvaria. In *paluſtribus*, caltha paluſtris, ranunculus, Scordium, ſpondilion. In *ſtagnantibus*, herba kali, abſinthium Ponticum, Perſicaria. In *Umbroſis*, Dracunculus major, Cyclaminus; in *Arenoſis*, Ononis, Plantago, Oſteocolla. In *Maritimis* Cochlearia, Soldanella, Carlina, Scylla &c. In *Aridis*, gnaphalium, Saxifragia, Lonchitis aſpera. In *Saxoſis* & petroſis, phalangium, Iacobæa, ſerpillum, hyſſopus, thymum, polium, clinopodium, chamædris, chamæpytis; in *Incultis*, ſymbrium, Coronopus, Salvia Major, Lithoſpermum, chamæmelum, Baccaris. In *Pinguibus*, Centaurium majus, Clematis ſeu vinca pervinca. In *Collibus*, Centaurium minus, Meum, Smyrnium. Sub *ſepibus*, Aron, Dracunculus minor, alliaria, hedera terreſtris Ad *rivulos*, Liguſtrium fraxinus, iris, calamus. Inter *ſegetes*, anagallis fl. phœniceo, cyanus, Melampyron, Melanthium, papaver erraticum, equiſetum, antirrhinum; in *ripis* chelidonium minus, beccabunga. In *Ericetis*, Ros Solis, Tormentilla, cauda vulpina. Ad *Aquarum ſcaturigines*, quinquefolium, perſicaria maculoſa. Ad *flumina*, petaſites, Scrophularia, Vlmus. Ad *Rudera*, bonus Heinricus, ſeu colubrina, eryſimum, Marrubium; in *fontibus*, Naſturtium aquaticum, nummularia; in *Vallibus*, ſigillum Salomonis, Lilium convallium, botrys; in *Arboribus*, Sambucus,

Viſcus

Viſcus, chelidonium majus, agaricus. Ad *Arborum radices*, polypodium, filix. Sub *Aquis*, ſium aquaticum. In *ſuperficie Aquarum*, Plantago aquatica, potamogeiton. In *tectis*, *muris ac tegulis*, Sedum, blitum, capillus veneris. In *Montibus*, gentiana, chamæleon, calamintha, Aſclepias. In *concavis & cryptis puteorum*, ſaxatilis hepatica, adianthum &c. vid. *Sylveſter Rattray in Tr. de Sympath. & Antipath.*

Uſum exoticorum citrà neceſſitatem ducunt) Omnipotens, *inquit* „ *Cl. Helmontius*, fecit ſanabiles omnes Nationes terræ; nec ad„vectas inde de littore merces exſpectandas voluit, ut neque ante „cognitas Indias minùs Mortalibus propitius fuerit. Inquilinis „ergò Morbis domi ſunt ſua invenienda remedia, cuique regioni „morbis inibi graſſantibus ſufficientia] iiſdem influentiis cum incolis affulſa. Eóque ſingulari Naturæ providentiâ factum eſt, ut non raro, quo loco peculiares populariter graſſantur Morbi, dicti Endemii, eodem etiam remedia ad hos conducentia uberrimè proveniant. Et obſervavit *Slenander* iis in locis ubi copiosè abſintium & centaurium majus proveniant, incolas plerumque viſcerum naturalium pertinacibus laborare obſtructionibus. Sic Cochlearia Britannica inde dicta, primum ex Britanniâ & aliis locis marinis, ubi Scorbuticum malum gliſcit, deinde etiam ad Noſtras regiones ab hoc malo minùs liberas delata fuit, ubi adhucdum in hortis colitur, & ſub uno climate, ubi Scorbutus dominatur, magis provenit, quàm in altero; ubi ejus ſymptomata remiſſiora ſunt, hîc *Hallis Saxonum & Lipſiæ* uberior eſt Ejus in hortis proventus, ut nullus ferè ſit hortus, in quo non excolatur. Hermannus Nicolai obſerv. chirurg. rar. 97. citante illum Dn. D. Mœllenbroccio in ſuâ Cochleariâ curiosâ refert, in Gronlandiâ & quidem urſorum monte, Tafelberg dicto, cochleariam & acetoſam ita copiosè provenire, ut greſſus viatorum impediant, háſque plantas ſemper eſſe junctas & vicinas, quia ſeorſim ſumi non debent, ne ſingulæ per ſe ſumptæ noxam afferant, quippe alteram ſale volatili, alteram acido turgere, ex quarum mixturâ intermedia qualitas exſultet. *Nero* Legem tuliſſe fertur, quâ iis duntaxat uti Medicamentis, quæ noſter orbis gignit, homines juſſi ſunt, quòd noſtræ Naturæ conveniant magis, & recentiora ſint, tranſmarina majori cum periculo & difficultate ac ſumptu haberi & aſſumi poſſint. Verùm rationes adductæ facilè locum invenire poſſent, niſi aliæ circumſtantiæ ſuaderent contrarium. Quamvis enim quædam ſolo noſtro prognata noſtris naturis ſint convenientiora, non tamen omnia illa exotica conſtitutioni noſtræ ac temperamento rigidè ſunt contraria, ut Cinamomum, Crocus, Aloë, rhabarbarum &c. Nec ſolum naturæ convenientia, ſed & Ea, quæ Morbum curant in uſum ſunt adſumenda. Neque Endemii morbi duntaxat, ſed & ſporadici ſunt curandi. Si quilibet indigenæ ſuorum locorum frugibus contenti eſſe deberent, quid fieret cum illis, qui in ſterilibus & montoſis jugis, ubi divinæ benignitatis rara lucent veſtigia, vivunt. Quare ſanâ cum ratione retinemus & uſitata exotica remedia.

¶ *II. Quomodo*, id eſt, quo ſitu ſolum ſit locatum: ſive ſuperficiei altitudinem ſpectes, qua ſolum refert montem, collem, planitiem, campum, vallem, & ſim. ſive cardines mundi, qua ratione ſolum ſitum dicitur versùs ortum, occaſum, meridiem aut Septentrionem: ſive radios ſolares, unde ſolum fit apricum, umbroſum, nemoroſum. Videlicet horum diverſitate haud parva ſoli atque inibi naſcentium diverſa productio ac natura ſuboritur. Hanc tamen diverſitatem præcipuè qualitatibus primis dimetimur, dando montibus, locis apricis, meridionalibus, caliditatem & ſiccitatem; vallibus, campis, locis ſeptentrionalibus umbroſis, nemoroſis, frigiditatem, &c. Et hinc montibus locíſque ſiccis prognata, ſunt validiora plerunque viribus quàm reliqua; minora autem quoad ſtaturam.

N. Hippoc. l. 2. de Diæt. *Quæ ad meridiem ſita (regio) ea, quæ ad ſeptentrionem ſpectat calidior & ſiccior quod ad ſolem magis accedat. In his autem regionibus homines & quæ terrâ producuntur, ſicciora, calidiora & validiora eſſe neceſſe eſt, quàm quæ in contrariis. Item: per ſe ſi loca ſpectes, ad hunc habent ſe modum. Alta loca & ſqualentia, quæque ad meridiem ſpectant, campeſtribus æqualiter ſitis ſunt ſicciora, quòd pauciores humiditates contineant.*

III. Quale, id eſt, utrum ſolum macilentum, pingueve, ſiccum, vel humidum, arenoſum & ſabuloſum, vel uliginoſum ac limoſum ſit, vel & dulce, ſalſum, proprietatibus ſeminalibuſve rationibus peculiariter dotatum.

De Aqua.

Aqua non minùs ac terra ad productionem rerum nativarum concurrit: præbet enim rebus inibi naſcentibus tum domicilium, tum & alimentum, idque non modo quatenus terræ permixta aridam conſtituit, ſed & quatenus ſeorſim collecta, terræ ſupernatat.

Conſiderari itaque iiſdem poterit differentiis, quibus terra.

I. Quoad *Ubi*, idem eſt judicium quod de terra. Nimirum ſecundùm cœli regionumque differentiam non modò res ipſas, ſed & rerum vires differre comperimus, hujuſceque regionis aquis, has plantas, hæc animalia, alterius alias plantas, alia animalia eſſe propria.

II. Quoad *Quomodo*, non magni ferè eſt momenti, niſi profunditatem ſitumque in locis montanis, planis, profundiſve ſpectes: vel & magnitudinem ſeu amplitudinem aquarum conſideres.

III. Quoad *Quale*, Aqua eſt dulcis, ſalſa, ſeu marina proprietatibuſve peculiaribus inſignita. Huc: aqua lacuſtris, paluſtris, limoſa, & ſim.

CAPVT XIV.

De Præparationibus Medicamentorum.

PRæparatorum productio dicitur præparatio, quæ eſt actio officinalis, qua medicamenta parantur.

Hujus ſpecies ſunt.

A.

Acuere, ſeu *acuare*, id eſt, rem fortiorem reddere: vel ſtimulum eidem addere. Sic acuitur ſpiritu Nitri acetum deſtillatum pro conficiendis magiſteriis ſolubilibus. Sic acuuntur pilulæ grano 1. ac 2. Diagrydii, Trochiſc. alhandal. Gumm. de Gamandra.

HOFMAN. Sic Spiritu Salis acuitur ſuccus Citri, Spiritu Nitri acuitur Acet. diſt. ad ſolutionem pro conficiendis magiſteriis ſolubilibus.

¶ *Amalgamare*, id eſt, metalla per Mercurii vivi admixtionem calcinare. Calcinantur autem hoc modo ſola metalla, excepto Mart. Limat: qui per Sulphur: Vid. l. 3.

HOFMAN. Sic v. gr. Iupit. & Saturn. calcinantur per amalgamationem cum Mercur. Sol cum Mercur. item Mart. Limat. beneficio Sulphuris amalgamatur.

C.

¶ *Calcinare*, id eſt, in calcem redigere, vel friabile reddere. Fitque

1. Per ignitionem	Incinerando Reverberando	Huc pertinet extinctio rei ignitæ in Aq.
2. Per corroſionem	Amalgamando Præcipitando Fumigando Vaporando Cementando	Huc calcinatio per illinitionem liquoris corroſivi.

N. *Exempla ſingulorum horum modorum in metallis lib. 3. videre licet.*

Candiſare. Candiſari ſoli competit ſaccharo, quod in Aq. ſolutum, purificatum, atque quadantenus inſpiſſatum, in cryſtallos concreſcit, idque candiſari vocant. Imponunt autem ſolutioni nonnunquam res medica-

menta

mentales solidas, ut crystallis illis saccharatis obducantur, easque confectionibus adnumerant. Vid. l. 2. cap. 47.

Cementare idem est quod stratificare, id est, corpus metallicum (huic enim soli competit) cemento stratificatim imposito aliquandiu igni exponere. Vid. lib. 3. in Sole cap. 9.

Circulare, id est, liquorem in digestionem collocare, ut volatilior ac spirituosior pars continuo elevari ac recidere possit, adeoque quasi circulum transeat, maturiorque evadat. Hujus rei gratiâ certa instrumenta in usu sunt, circulatoria dicta.

N. *Vices circulationis supplere potest iterata destillatio.*

Clarificare potissimum de decoctis ac succis dicitur, quæ cum crassis scateant excrementis, clarificatione, id est, purgatione egent. Clarificationis hujus præcipui modi sunt 1. *per albumen ovi*, 2. *per digestionem*, *tum* 3. *per filtrationem. Vide infra.*

Per *albumen* hoc modo peragitur. Albumen ovi virgulâ agitatur donec penitus in spumam abeat; Spuma hæc infunditur rebus clarificandis, coquunturque simul una ac altera ebullitione, ut crassiora albumini adhærescant. Hinc separantur despumando, colandoque, & sim.

Per *digestionem* quæ fit clarificatio, nihil peculiare habet à digestione, quâ crassiora fecesve ad fundum paulatim secedunt, unde per decantationem à liquore separari possunt.

Coagulare, Coagulari dicitur quod evaporando inspissatur.

Cohobare, id est, liquorem destillatum materiæ in destillatorio residuæ, iterum affundere, ac denuò destillare.

Colare, id est, per colum trajicere. Colus autem præcipuè panneus intelligitur, nonnunquam quoque linteus.

Condire, inmachen. Confir. *To dip things in Syrup made of Sugar or honey.* Te confyten en versoeten met syroop. Condiri dicuntur quæ saccharo syrupisato mellive (ut horum beneficio diutiùs conserventur) calidè immerguntur, usuique sic immersa reponuntur. Vid. lib. 2. c. 46.

Conficere. Officinis saccharo obducere ac incrustare. Vid. lib. 2. c. 47.

Conquassare. Conquassari dicuntur (viridia maximè) quæ pistillo grosse tunduntur & sine pulverisatione pressantur.

Conservare seu *conservisare*, id est, conservam facere.

Coquere, id est, elixare.

Hofman. Hæc coctio quàm ineptè quandoque in quorundam medicamentorum balsamicorum præparatione instituatur, si scil. unà vis balsamica expetatur, ostendunt eorundem dispendia virium.

¶ *Coquere* in diplomate, id est, in MB.

Cribrare, id est, per cribrum transmittere.

Crystallisare, id est, in crystallinas formas reducere.

N. I. *Proprium est salium, quibus & Tart. saccharumque addere licet. Videlicet hæc in liquore aqueo soluta, si in frigidum locum reposita fuerint, concrescunt in crystallos. Ubi nota, si nimium liquoris adsit antequam reponantur, aliquantulum exhalandum esse.*

N. II. *f. a. Crystallisare est Crystallisationes repetere, donec amplius colligi nequeant. Nimirum postquam prima vice Crystalli exempti fuerint, quia reliquis in liquore scilicet restantibus Crystallis liquor disproportionatus est, exhalet nonnihil, hinc reponatur, &c.*

D.

Decantare, id est, liquorem materiæ alicui supereminentem per inclinationem effundere. Germ. abgiessen. laisser ce qui est au fond de la liqueur, c'est ce que les Chymistes appellent verser par inclination. *To pour off the liquor that is above any matter by bovving the Vessel.* Vlietende vochtigheyt af te gieten door't buygen van de vlessche.

Decupelare idem est quod decantare.

Decrepitare de sale communi & similibus dicitur quæ cùm ad ignem sine fusione calcinantur, strepitum seu crepitum edunt. Vid. de Sal. com.

Deliquium. Per deliquium solvere, id est, rem solvendam in locum humidum collocare ut per se in liquorem vertatur.

N. I. *Deliquium peragitur felicius 1. in cella seu loco humido. 2. mense Junio, Julio, Augusto, quo tempore cellæ sunt frigidiores.*

N. II. *Nonnunquam promovetur deliquium instillando humorem convenientem.*

Hofman. *Instillando humorem convenientem.*) Sed minùs commodè; Sic enim de Sale aëris sibi gloriari nequeunt, quod aliàs in deliquium soluta acquirunt, hujúsque beneficio majoris fiunt energiæ.

¶ *Dephlegmare*, id est, phlegma separare seu abstrahere, quod fit, si phlegma seorsim affectetur, destillando, sin minùs, evaporando: competitque spiritibus mineralibus fixioribus, ut Spir. Vitriol. Sal. nit. Sal. com. & sim.

Despumare, id est, spumam demere, German. abschaumen. Ecumer. *To take of the scum.* schuym af te doen.

Destillare, id est, liquorem vi caloris attenuatum in recipiens appositum prolectare. Modi destillationis usitatissimi sunt 1. ratione vasorum: per Alembicum, per Retortam, ac per Vesicam. 2. ratione graduum caloris; per Balneum roris, seu vaporis (VB) per Balneum Maris (MB) per cinerem, per arenam, per ignem nudum.

Hofman. Circà hoc in genere notandum, ut in destillationibus observemus, quæ destillanda cum fructu sint, & quæ destillationes planè respuant. *Deinde*, quò subtiliores destillandorum partes fuerint, eò etiam submissiori ignis gradu utendum per MB. vel VB; Et contrà, quò plus virtutum materiæ immersarum summè necessariarum & proficuarum expetas, eò etiam intensiori ignis gradu per arenam vel cineres vel per vesicam cupream stanno obductam opus erit. Per retortam destillantur Mineralia, ut Sal marinum, Nitrum, Vitriolum, alumen &c. etiam animalium partes, ut CC. cruor cervi, hirci, hominis &c. Horum enim Sal volatile oleo crasso & fœtido adeò immersum est, ut non nisi extremâ ignis torturâ eliciatur in primâ per retortam destillatione, postmodum autem ab oleo separatum & sui juris factum in rectificatione phlegma & Spiritum anticipat.

¶ *Detonare*, verpuffen. Detoner en flammes, embraser, allumer, *To calcine vvith burning & noise.* Te branden met geruysch. Detonari dicitur, quod cum flagratione & strepitu calcinatur, Vt Crocus Metallorum.

Digerere, id est, blando calore fovere.

Hofman. Digestio quanti in chymicis operationibus fit momenti, qualémque usum in plurimorum medicamentorum elaboratione, quæ aliàs absque hâc confici non possent, præstet, non satis deprædicari potest, adeò, ut quæ hactenus pro non-Entibus habita fuere, hujus beneficio verè ac realiter existant. In præparatione

ratione Salis Tartari volatilis, Eſſentiarum, Sulphurum mineralium, Tincturæ corallorum &c. hâc carere non poſſumus, ut infrà patebit.

¶ *Diſſolvere*, id eſt, accedente aliquo humore ſolvere. Germ. auffloͤſen. Diſſoudre. *To melt vvith any moiſture.* Te ſmelten met eenige vochtigheyt. Sic ſolvuntur ſalia.

N. *Differt nonnullis diſſolutio à liquatione, quòd hæc non niſi vi caloris fiat & plerunque ſine accedente humore, illa affuſum humorem ſemper requirat.*

HOFMAN. *Diſſolvere*,) quælibet res debet habere ſuum ſymbolizans ſolvens ſeu menſtruum v.g. Sulphurea Sulphureis, Salina Salinis ſolvenda menſtruis.

¶ *Diſpenſare*. Diſpenſari dicitur compoſitum, dum ſimplicia, quæ compoſitum ingrediuntur, ſeliguntur, & pro compoſito inde parando adaptantur.

Dulcorare, edulcorare. Dulcorari dicuntur 1. calcinata ſale gravida, dum Aq. (ut plurimum calida) abluuntur, qua ablutione ſal inibi contentum aquæ immiſcetur. 2. Dicuntur dulcorari Potiones; addito ſaccharo, vel ſirupo convenienti.

E.

Electuariſare, id eſt, Electuarium facere.

Evaporare, id eſt, liquorem calori exponere, ut exhalet humiditas.

Exaltare, id eſt, Rei potentiam alterando augere: Vid. fermentare.

Exacinare, id eſt, acinos eximere.

Excorticare, id eſt, cortices detrahere.

HOFMAN. *Excorticare*) Sic v. g. excorticantur Semin. 4 fr. major. & minor. amygdal. &c. Sin autem majore abſterſione opus eſt, non debent excorticari.

¶ *Exhalare*, idem quod evaporare.

Exprimere, id eſt, premendo vel preſſurâ elicere, ſive id ſolà manu fiat, ut decocta exprimi ſolent, ſive certo inſtrumento, quod prælum dicunt.

Extrahere, id eſt, beneficio debiti liquoris (quem menſtruum vocant) proportionaliter affuſi, præcipuam rei elicere partem. Vid. l. 2. c. 57.

N. *Extrahere ſ. a. i. e. Extractionem novis affuſis menſtruis reiterare, idque toties quoties menſtruum adhuc impregnari ſentitur.*

F.

Fermentare, vergoͤhren. Fermenter. *To reſolve, make thin, & ripen.* Een ding dat te dicht is / te ontloſſen / locht en dun maken / en rypen. Fermentari res propriè dicitur, quando evidenter in ſe reſolvitur, rareſcit, maturatur.

N. *Ratio Fermentationis hæc eſt: Contraria fermentabilia confuſa, id eſt, nondum ſub unum dominium ac poteſtatem, mixtionemque exactam redacta, ſi aliquatenus vi caloris externi reſoluta fuerint, vi potentioris facultatis alterantur, atque inde in certam aliquam temperiem naturamque ſpirituoſiorem evehuntur & exaltantur.*

HOFMAN. *Fermentare*) Eſt, quando minimæ particulæ cujuſvis corporis aut ſponte, aut occaſionaliter in motum cientur, ſe mirè exagitant, & exagitantur, invicem diducunt & obvolvunt. Vnde ſubtiles & magis activæ ſeſe quaquaverſus explicant & avolare nituntur: quæ tamen ab aliis craſſioribus implicitæ inter avolandum detinentur. Interim craſſiores ipſæ à ſubtiliorum niſu & expanſione ſubiguntur plurimum & attenuantur, juxtà varias texturas, ſitus, pro ratione magnitudinis, figuræ, motus &c. donec ſingulæ ad exaltationes ſuas evectæ alterationes & mutationes à Naturâ deſignatas compleant; Vnde Nobis Fermentatio definitur per compagem reſolutam partium corporis miſti variâ invicem texturâ quoad figuram præditarum ab interno illatum motu vel quiete, accedente calore externo inductam, tum ad conſervationem, vel deſtructionem corporis. Hæc aliàs dicitur clavis, dum per illam res optimè reſerantur & ad deſtillationem præparantur, & aliàs etiam magnum in chymiâ utilitatis uſum præbet, ut infrà videbimus.

¶ *Filtrare*. Filtratio fit beneficio vel chartæ bibulæ, vel panni lanei: Ex Charta fit pyramis, quæ tritorio inditur ne concidat. Hinc liquor pyramidi infunditur, ut paulatim per chartam in ſuppoſitum vaſculum defluat.

Per pannum filtratio fit vel colando, de quo paulo ante; vel ſeparando liquorem à pulveribus ſuis ſubſidentibus. Ad hoc duo itidem requiruntur vaſcula, alterum ex quo, alterum in quod liquor filtratur. Prius quod filtrandum continet, inclinatur ad latus, eique imponitur fruſtulum panni, ut limbus alter extra vas dependeat: poſterius ſupponitur, ut liquorem per panniculum paulatim defluentem ſuſcipiat. Similem modum infrà docemus oleum ab aquis ſeparandi.

Fixare, id eſt, quod volatile eſt fixum reddere. Fit vel per ſe ſcilicet iteratis deſtillationibus, & ſublimationibus, vel addita alia aliqua re, cujus vi fixatio perficitur.

Fumare, id eſt, per fumum Mercurii vel Saturni calcinare, ſolorumque eſt metallorum.

N. *Nimirum Mercurius vaſi calcinatorio orificii anguſti inditus apponitur igni nudo, ut fumus exhalet. Orificio imponitur Metallum calcinandum laminatum, ut fumo Mercurii tranſeunte friabile reddatur.*

Fundere idem in Chymia eſt quod liquare, ſeu ad ignem liquefacere: propriéque de ſalibus ac metallis dicitur.

G.

Granulare, id eſt, in grana reducere.

H.

Hermeticè claudere, vide ſigillare.

I.

Imbibere, id eſt, rem humiditate per vices potare, ſeu liquore rem humectare.

Impaſtare, id eſt, miſcere, ut fiat inſtar paſtæ ſeu maſſæ.

Imprægnare, idem ferè eſt quod imbibere.

Inaurare, id eſt, foliis auri obducere. Inaurari autem etſi de aliis quoque medicamentorum formis dici poſſit, Exempli gratia, de Martio pane, & ſim. tamen potiſſimum de pilulis dicitur; quæ in Scatula (rotunda) clauſa adjecto folio auri, circumagitantur, donec auro illo obducantur. Germ. Vergulden. Dorer. *To gild* pils, *&c.* Verguld en.

Incerare, idem eſt quod imbibere.

Incidere. Inciduntur herbæ forcipe: duriora, ut ligna, radices duriores, cortices; cultro.

Incinerare; id eſt, comburere ac in cinerem redigere.

Inſolare, id eſt, macerare vel Solis, vel alio calore tepido.

Interpaſſare. Interpaſſari dicitur de ſacculis ſeu fomentis ſiccis, idemque eſt quod eſt interſuere, ne materia incluſa conglomeretur, cujus rei gratiâ quoque goſſypio pulveres ſuſcipi ſolent.

L.

Lævigare, id eſt, ſuper porphyretico lapide in tenuiſſimum pulverem (Alcohol) redigere.

Lavare, id eſt, liquore (aquâ) abluere, ut res purgetur ab immunditie, Lotione autem opus habent

tàm ex mineralibus, v. g. Lapis Lazuli, quam ex vegetabilibus ut Aloë, Lacca, Tartarus, & animalibus nonnulla. Vt patebit l. 2.

N. *Instituitur nonnunquam lotio, ut res imbuatur qualitate aliqua.*

HOFMAN. *Lavare.)* Si Medicamenta simplicia vel superficietenus sordibus alienis, lapillis, festucis, sabulo &c. infecta, vel intimius rebus heterogeneis conspurcata, ablutio illorum propriè sic dicta non posthabenda, sic tartarum, aloëm, lapidem Lazuli &c. à sordibus recrementitiis liberamus, hâc ratione nulla virium facientes dispendia.

¶ *Limare*, id est, limâ in scobem redigere, quam limaturam dicunt.

Liquare, id est, vi caloris fluidum facere, Germ. fliessend machen/schmeltzen. Fondre. *To melt by heat*, Smelten/ vloedende te maken door hitte. Competit metallis, salibus, pinguedinibus, & sim. interdum tamen idem est quod per deliquium dissolvere.

N. *Quomodo differat à dissolutione Vide supra.*

Lutare, oblinire vasa luto sive sit vulgare & ex farina & aqua, sive compositum ex calce & albumine ovorum, scobe martis, farina laterum, oleo Lini.

M.

Macerare, idem est quod digerere.

Malaxare, Malaxari dicuntur Emplastra dum in massam subiguntur, sive id manu fiat, sive pilâ, vel simili instrumento.

P.

Præcipitare. Præcipitari dicitur, quod in liquore solutum, incrassatumque ad fundum secedit.

N. *Nonnullis denotat totum actum calcinationis per liquores corrosivos; sive calx per se subeat, sive exhalatione humiditatis, sive instillatione alicujus rei repercutientis. Vid. Beguinum.*

HOFMAN. *Præcipitare.)* maximi est emolumenti tam in chymiâ, quàm ipsâ praxi. De quo infrà uberius.

¶ *Præparare*, pharmacopæis est rem minutissimè lævigare, ac aquá aliquâ cordiali imbuere. Vid. l. 2.

N. *Dicitur iisdem de radicibus nonnullis, &c. quæ in aceto maceratæ exsiccantur. Exempli gratia, Rad. Ari.*

Pulverisare, pulverare, id est, in pulverem redigere, sive terendo, sive levigando id fiat.

Purificare, id est, à sordibus (crassioribus) separare: fitque lavando, clarificando, filtrando, digerendo. Vide clarificare.

Putrefacere idem est quod digerere.

R.

Radere, schaben. Racler, Limer. *To schave with a knife, file, &c.* Schaven met glas/ scheermes/ etc. fit instrumento aliquo acuto, Exempli gratia, cultello, vitro, limâ, & sim. quò res rasioni subjecta in rasuram redigitur.

Rectificare, id est, denuò blando calore destillare, ut pars magis spirituosa ac volatilis eliciatur, relicto phlegmate seu parte aquosâ in fundo. Sic rectificantur aquæ stillatitiæ, spiritus.

Refinare, idem est quod depurare, competitque potissimum saccharo. Vid. l. 4. class. 4.

Reverberare, id est, rem aliquam vi flammæ cremare, quæ infra ac supra illam ambiat.

Rotulare, id est, Rotulas conficere, Vid. l. 2. c. 69.

S.

Salificare, id est, Sal conficere.

Secare, idem est quod incidere.

Separare, id est, res heterogeneas mixtas & confusas segregare. Vsitatissimum autem est separare oleum ab aqua, quod fit 1. per *Tritorium* angusti orificii in fundo, quod orificium aqueo liquori utpote graviori primumque defluenti aperitur, postmodumque obturatur, oleumque restans sigillatim colligitur. 2. Per *gossypium* seu lanam. Nimirum repletur vitrum angusti orificii, aquâ & oleo confusis, ad summum usque, sinitur que, ut oleum supernatet. Hinc apponitur vitrum humilius, gossypiumque seu lana utrique imponitur, ut uno termino oleum tangat, altero in vas appositum dependeat. Sic delabitur oleum per gossypium, in appositum vasculum humilius. 3. Per *chartam bibulam*. Nimirum transit aqua restatque oleum.

Sigillare hermeticè, id est, vitrum fusione claudere.

Stratificare. S. S. S. (id est Stratum super stratum, facere idem est ac Metallum laminatum & pulveres stratificando, alternatim struere. Nimirum primò sternendum est stratum pulveris, hinc imponenda lamina metallica, iterum pulvis & sic deinceps, donec pulvis stratum claudat.

N. I. *Nonnunquam loco laminæ pulvis Metallicus sumitur.*

N. II. *Beguino stratificationis vox totum calcinationis actum comprehendit, quo lamina stratificata in igne friabilis redditur, quod & cementare dicunt.*

Sublimare, id est, rem volatilem siccam in sublimi elevare, ut seorsim haberi possit. Res illa elevata vel sublimati nomine effertur, vel florum nomen adsciscit.

T.

Tabulare, id est, Tabulas vel morsulos conficere. Vid. l. 2. c. 69.

Terere, conterere, id est, pilâ contundere.

HOFMAN. *Terere, conterere,)* Vnde vocabulum Tritus Pharmacopœis quidem satis usitatum, non autem chymicis, mirabilis tamen hodiè etiam est in chymiâ usus, scilicet in præparando vero Auro potabili, & genuinâ Mercurii antimonii præparatione de quâ infrà uberius.

¶ *Torrere*, id est, in patella vel sartagine ferrea igni, exposita medicamenta continuò agitare, ut humiditas absumatur. Sic fit Rhabarbarum tostum.

Trochiscare, id est, Trochiscos facere.

V.

Vitrificare, id est, in vitrum redigere. Vid. Vitrum Antimonii. l. 3.

Volatilisare, id est, Volatile reddere.

CAPVT XV.

De Principiis Chymicis.

CIrcumstantiæ præparationis itidem, ut in nativis productionibus sunt *Principia chymica*, *causa Efficiens, Materia, Tempus, Locus.*

Principia chymica voco, in quæ res naturalis *arte chymica resolvitur*, tanquam in simplicissima, (artificialia.) Suntque *Oleum, Spiritus, Sal, Phlegma*, & *caput mortuum*, &c. quorum descriptiones aliunde petere licet.

N. *Nihil tritius est apud chymicos quàm sua asserere principia, Sal. com. Tart. Mercurii, quibus alii addunt Cap. mort. ac phlegma; Illa cherionia appellant, id est, facultatibus efficacioribus ac insignioribus prædita; hæc relollacea, id est, qualitatibus insignibus destituta. Verùm enim verò ubi in rem exactius inquiritur,* quid

quid statuendum sit, nihil solidi fere invenitur. Quod enim nonnulli, id, quod oleosum est, sulphuris titulo nominant; quod vaporosum, mercurii; quod concretiuum salis; id sagacioribus minimè satisfacit. Nam sciunt dari & sulphureum quod nequaquam oleosum, ut Aq. vitæ & sim. Similiter dari norunt & vaporosum, quod tamen à Mercurio distinctum, ut phlegma in stillatis: quinimò quam plurima dantur, quæ parte oleosâ prorsus destituuntur, num ergo & Sulphure? Nec minorum difficultatum sunt, quæ declarandi gratia adducuntur exempla desumpta à ligno combustibili, è vegetabilium anatomia. Videlicet in primo exemplo Sulph. repræsentari volunt butyro; Mercurium sero; Sal, Caseo. In secundo, sulph. vocant, id quod flagrat, mercurium, quod fumat, Sal, quod in cinere remanet. In anatomia vegetabilium manifestari aiunt, oleum, id est, Sulph. aquam, id est, mercurium, & cinerem sale gravidum. Verùm, quis nescit, sero plùs salis inesse, quàm ipsimet caseo: fuliginem, [quæ fumus congelatus] & oleum, & sal, & aquam spirituosam in se continere: E vegetabilibus esse, quæ ne guttam olei exhibeant, Relinquuntur itaque intricatæ adhuc difficultates, è quibus ut nos extricemus, hanc nostram opinionem cordatis submittimus censendam. Materia præexistens rerum nativarum sive semen velis, sive nutrimentum, est humidum quoddam spirituosum: Humidum intellige non humorem meracum, sed coagulabilem, adeoque partium terrestrium participem Confer Gen. 1. En habes Spiritum, *ignis ac sulphuris nomine, ob naturam qua ignem æmulatur, nonnullis dictum, aliis formale principium: habes* Aquam, *habes* Terram. *Hæc tria in primordio rei informiter confusa quidem existunt, verum deinceps vi spiritus paulatim elaborantur, exaltantur, incrassantur, adeoque ex parte viscosam induunt consistentiam, salinâ naturâ gravidam, ex parte quoque in naturam secernuntur liquidam & aridam, qualitatibus materialibus solum præditam. Salina illa natura, unà cum portiuncula potiori viscosæ illius materiæ exaltatur subinde ulterius, spiritualisaturque, id est, spiritualem maturiorémque paulatim induit naturam, viribus naturæ rei correspondentibus efficacem, idque substantiâ, prout natura ordinat diversa spirituosa scilicet oleosáve, & sim. En* phlegma, terram mortuam, tartarum, sal & *ex his* spiritum *vel* oleum, *aut aliquid his* analogum. *Si itaque liquidum spirituositate destitutum appellare libuerit* mercurium, *è contra spiritum vel oleum* sulphur; *modò de re constet, de nominibus nemini bellum indicam. Et hoc mea est de principiis Hermeticis opinio, ad cujus assertionem etsi adducere queam, quomodo sal in spiritualem naturam evehatur; Spiritus è contra in salinam naturam figatur, [exempli gratia, in fervescentia & acescentia liquorum spirituosorum] attamen compendii studio iis supersedeo.*

CAPVT XVI.

De Causa Efficiente seu præparante interna.

CAusa Efficiens præparationum itidem *interna* & *externa* dari potest, præcipuè tamen in his externa consideranda venit.

Interna est materiæ *vel aptitudo*, vel & *facultas* simul operativa.

Aptitudo est dispositio, quâ materia habilis est ad sustinendam elaborationem, suscipiendamve formulam medicamenti, quæ intenditur.

Facultas est internum aliquod agens, quo nonnullæ præparationes opus habent, ut perficiantur.

N. *In præparationibus officinalibus aliæ sunt meræ artificiales, ut pulverisatio, confectio, &c. aliæ cum naturalibus conjunctæ, ut fermentatio, crystallisatio, & sim. Illæ non nisi aptitudinem requirunt; hæ insuper internum agens. Aptitudo illa nisi materiam præparationi subjectam comitetur, incassum præparationi res subjicitur. Modi autem præparationum ut varii sunt, ita variæ quoque dictæ aptitudines: crystallisatio scilicet, sal crystallisabile, fermentatio materiam fermentabilem, destillatio materiam humore exhalabili prægnantem, &c.*

CAPUT XVII.

De Qualitatibus Elementalibus & præcipuè de Calore.

EFficiens præparationum *externa primaria* est *Pharmacopœus* arte præparandi instructus, de quo nihil inpræsentiarum, nisi quod pium, industrium, diligentem & patientem eum esse oporteat.

HOFMAN. *Efficiens Præparationum externa primaria est Pharmacopæius.*) Hunc *CL. AUTOR* noster omisit, cùm tamen & hujus requisita etiam hoc loco essent inserenda. Cùm enim *instrumentorum pharmacopoëticorum Cap.* 19. mentio fiat, etiam causa Principalis, ut Dux non esset omittenda. In hoc capite, ut in *antecedente* 16. *Causam Efficientem in internam & externam* distinguit, id quod novum est in omni philosophiâ. Cùm dicitur Efficiens interna (quam vocat aptitudinem materiæ & facultatem præparatoriam) *Externa Efficiens* sunt qualitates primæ elementales *Materia Efficiens*, qualitates externæ, & Efficiens interna. Item *Cap.* 23. vocat *Tempus internum* (quod fit turgescentia & consistentia rerum) ἄτοπα & ἀσυνάρτητα sunt omnia; ignoscant quæso manes Schrœderiani.

Arte præparandi instructus.) *Pharmacopæius* ante omnia debet esse Vir pius ac probus, in suâ professione peritus, circumspectus, Latinæ linguæ gnarus, Materiam medicam tàm simplicium quàm compositorum accuratissimè dignoscens, vernaculorum & exoticorum notitiam habeat, delecta emat, eadémque visu, gustu, olfactu, tactu & aliis examinet modis. Vasculis idoneis reponat, singulis mensibus singula perlustret, & delectum instituat. Non convenit Eum esse sordidum, & avarum, sed sit liberalis, alacris, mitis in pauperes, falcem suam non mittat in messem Medicam, & praxin non exerceat. Non sit aleator, crapulator, nec rei venereæ deditus. Magistratui juramento sit obstrictus, taxationem ordinatam fideliter observet. Nihil sinè Medici præscitu in componendo immutet, ne quid pro quo substituat, nec ullius quàm Medicinæ Doctoris promoti formulas vel receptas recipiat; Purgantia, opiata & deleteria nemini de plebe vendat, nec Doctorum arcana ulli alii faciat communia.

¶ *Secundaria* sunt tum requisitæ qualitates, tum instrumenta.

Qualitates hîc uti in productione nativa considerantur, *Elementales salinæ* & *proprietates* peculiares. Verùm cùm ultimæ hæ origine eædem sint, quæ supra, de descriptione illarum hîc excusamur.

Inter qualitates elementales, communissimus est *calor*, hinc *humiditas*, & tandem *siccitas* & *frigiditas*.

Calor facit ad calcinationem, confectionem, destillationem, digestionem, evaporationem, fermentationem, reverberationem, sublimationem: humiditas ad dissolutionem, extractionem: frigiditas ad candisationem, crystallisationem: siccitas ad exiccationem, trochiscationem, &c.

E qualitatibus dictis, quia solus calor præ reliquis artis directorio subjicitur, eum solum hîc descripsisse sufficit.

Distinguitur calor vel ratione *causarum*, quibus

efficitur, vel ratione *modi adhibendi*, vel ratione *intensionis remissionisvè*.

Ratione *causarum* calor est
- 1. Solis,
- 2. Fimi putrescentis,
- 3. Ignis qui
  - Lampadis,
  - Carbonum,
  - Flammeus, &c.

Ratione *modorum* quibus ignis adhibetur, calor vel est:

I. Balnei Roris seu vaporis, id est, qui fit beneficio vaporum, ab aqua calescente elevatorum, ac Vasculum cum materia ambientium. VB.

II. Balnei Maris seu Mariæ, id est, qui fit mediante aquâ calescente, cui Vasculum cum medicamento præparando impositum est. Hic mitis communiter censetur ac gradus primi.

III. Cineris, qui fit calescentiâ cinerum, fortiorque intelligitur, quàm præcedens, estque gradus secundi.

IV. Arenæ; Fit mediante arenâ, notatque communiter adhuc fortiorem ac gradum tertium.

V. Ignis nudi; Fit sine interveniente medio accensis prunis vel lignis flagrantibus. Huc pertinent.

VI. Circularis. Fit igne carbonum vas ambientium.

VII. Reverberatorius, quando flamma materiam undique ambit & lambit.

VIII. Suppressionis, quando infra ac supra ignis adhibetur.

Ratione *intensionis vel remissionis* Calor est vel

Gradus I. Mitis ac blandus.
II. Acrior ac intensior.
III. Fortior ac vehementior.
IV. Fortissimus.

N. I. *Gradus* 1. *mensuratur communiter* MB. 2. *Calore cinerum.* 3. *Arenâ.* 4. *Igne nudo, non quod necessarium simpliciter sit gradus singulos, non nisi dictis modis, administrare, quippe uno eodemque modo plures gradus peragi possunt. Exempli gratia*, MB. *gradus* 1. *&* 2. *Cineribus & arenâ, gradus* 1. 2. *&* 3. *igne nudo gradus omnes: sed (ut dictum supra) per calorem* MB *intelligendus est calor in gradu* 1. *id est, acrior ac intensior, &c.*

N. II. *Singuli gradus magnam obtinent latitudinem, quam communiter principio, medio ac fine cujuslibet gradus circumscribunt. Verum enim vero, cui volupe fuerit plurimas caloris differentias in singulis gradibus distinguere, certo instrumento id assequi poterit, facto ad imitationem instrumenti, quo aeris calor intensior ac remissior notari à nonnullis solet; perpetuum mobile vulgò vocant. s. uranoscopium.*

N. III. *Moderamen ignis fit afflatu aeris, quem moderatur attractio per ostiola & præcipuè exspiratio per spiracula. Hinc, quantò copiosior afflatus & exspiratio permittitur, tantò fortior evadit ignis ac calor, &c. His itaque delibatis, adhibendus est gradus caloris præparationi conveniens. Intensiore enim calore, uti medicamentum comburendo corrumpitur, ita remissiore minùs commodè tractatur. Præstat tamen in defectu caloris peccare, quàm in excessu: illud quippe diuturniore igne resarciri potest, hoc nequaquam.*

CAPUT XVIII.

De facultatibus fortioribus sive salinis.

NOn parum utilitatis præparationibus conferunt facultates fortiores, quas salinas vocare libet, videlicet, vis *acida, amara, dulcis, stiptica, corrosiva, & ejusmodi sexcenta*, quippe harum ope utimur in facilitandis fermentationibus, in peragendis corrosionibus, præcipitationibus. Quinimo earundem operâ perficiuntur extractiones, digestiones & hujus generis operationes aliæ.

N. *Dicimus salinas* 1. *quia salis naturam referunt.* 2. *quia peculiari nomine adhuc destitutæ sunt. Etenim quòd à saporibus nomina ferè mutuent, mutuatitia illa non sunt genuina, idque fit partim similitudine operationis, quâ dictæ facultates materiæ præparandæ sese insinuant, eamque afficiunt, non secus ac sapores linguam, spiritusque gustatiles: partim fit idem quia sapores ferè comites habent.*

Facultatum harum ratione celebrantur, *salia, tartarum vini, fæces vini, & cerevisiæ, saccharum, fermentum panis, &c.*

Hûc pertinent & menstrua dicta, liquores scilicet, ob facultatem hanc apti rebus infusis sese insinuare, eas penetrare potioremque illarum partem ejicere & imbibere; de quibus l. 2.

Hujus itidem farinæ sunt aquæ *causticæ & corrosivæ*, dictæ *aquæ fortes, regia, & sim.* utpote, quæ pollent vi & facultate metalla corrodendi, inque limpidum liquorem solvendi, idque non aliâ quàm salinâ illâ facultate.

Ejusdem quoque generis sunt *pulveres cementarii*, uti & *Mercurius vivus*, quorum facultate eadem metalla redduntur friabilia.

Huc pertinent quoque *aceta*, aliique liquores *minerales acidi*, quorum auxilio magisteria fiunt. Verùm, quia de his lib. 2. suis locis planiùs agitur, sufficit hæc saltem hîc tetigisse.

CAPUT XIX.

De Instrumentis Pharmacopæticis.

INstrumenta medicamentorum præparationi inservientia varia sunt, differuntque non modò ratione *officii*, sed & *materiæ*, *formæque* inde dependentis diversitate.

Officii ratione, alia medicamentorum præparationi, alia asservationi inserviunt.

Materiæ respectu, fiunt alia *ex lapidibus*, alia *ex terris, vitris, metallis, lignis, corio, linteo, panno*, &c.

Hinc Canon:

Instrumenta (maximè quibus immediatè res attingitur) quatenus variant diversitate materiæ, eatenus faciunt quoque diversimodè ad medicamenta aptiora ineptioraque constituenda. Ergo.

I. *Vitrea* reliquis ferè omnibus soliditate atque adeò convenientiâ præferuntur. Corrosioni quippe æquè resistunt ac penetrationi. Veruntamen quia nonnunquam minùs fortia sunt quàm ut præparationi sufficere queant, & reliquis uti cogimur.

II. *Terrea* succedunt vitreis magis minùs. Variant enim quàm maximè soliditate, raritate, durabilitate, & sim. unde aptiora vel ineptiora quoque æstimantur. Eligenda itaque hæc pro re nata. Nostratibus probantur inprimis fictilia ex certa quadam terra

Hassiæ

Hassiæ, quam Walburgicam vocant, cui tamen, nisi sit præstantior, minimè cedit terræ genus in vicina Marpurgi fossa, ex qua urcei usus ibidem creberrimi, formari solent.

III. *Metallina*, solida quidem sunt, ut penetrationem non admittant, attamen quæ medicamentis spirituosis, acidis, acribusve qualitates suas impertire apta nata sunt, in horum præparationibus, nisi peculiariter intentioni inserviant, evitantur.

IV. *Stannum* tamen in hoc reliquis præstat, unde quoque vesicas cupreas eo obducere solent, quo minus qualitate suâ vitriolatâ, quæ inibi destillantur, spirituosa, inquinent. Sic inidonea quoque sunt instrumenta metallina, præparationibus Mercurii, & similibus.

Forma instrumentorum varia existit, prout illorum officium requirit, materiaque permittit. Nos usitatiora synopsi damus. Suntque

Agitaculum, ein Agitacul id est, ein Ruhrpistill. Un Bistortier, ou quelque chose que ce soit qui sert à remuer. *An agitacle or Pestle to stirr-with.* Een agitakel om daer mede te roere/ een stamper.

Ahenum, Kessel. Coque mard, poilon. *A brass-Kettle.* Een koperen-Ketel.

Alembicus, Allembic. Alambic *Alembick Still.* Alembick om te distilleren/ of Helm.

Ampulla, Krug. Petite Bouteille.

A vial, glass-bottle, &c. Fiole/ of Flesche met een groote buyck.

Arcula, Lädlein. Layette. *A box*, or *little Coffer.* Kleyn Coffer/ of Doose.

Capsula, Gedrechete Büchse/ darin man die Gläser verwahret. Une Boëte en forme d'étuis pour garder les verres. *A Cover for keeping things.* Ecen Deckfel om iets te bewaren.

Catillus, Rost. Un Gril. *A little dish, hollow like a pottinger to ly above.* Een kleyne schotel om boven te leggen.

Catinus, Capell. Un Plat ou Escüelle. *A hollow platter*, or *vessel wherein mettals are purged.* Een groote Schotel ofte Kom/ waer in men Metalen suyvert.

Cirulatorium, Circulier-Glas. Vaisseau circulatoire. *A circulatory*, as *a Pelican*, *&c. A vessel of glass* or *clay to digest in distilling.* Een circulier-glas of pot om te distillere.

Hujus species sunt Pelicanus, & sim.

Cochleare, Löffel. Cueilliere. *A Spoon.* Een Lepel.

Colatorium, colus, Sechtuch. Un linge ou quelqu'autre chose qui sert à couler. *A Strainer*, or *strainingcloth.* Een doeck om nattigheyt door te zygen.

Concha, Glasschale. Conche ou coquille, Tasse de verre. *A Shell* or *hollow vessel.* Een holle schelpe/ of glas-schael.

Cornuta, Retorta, Matratium, Retort. Cornuüe, Retorte, Matras. *A Retort glass to distill with.* Retort/ om te distilleere met een pyp die omgekeert is of een omgedraeyde Kolf.

Cribrum, Sieb. Un Crible. *A Sieve* Een Siffe of Seve of Zeef

Crucibulum, Schmeltstiegel/ Goldschmidts-tiegel. Un Creuset. *A Crucibble, wherein Goldsmiths* or *others melt, or burn things to ashes.* Krucibel of Smelttichel/ gelyck als de Goutsmits gebruycken.

Cucurbita, Kolbe. Une cucurbite *Cucurbit. A bellyed jug, or other vessel us'd in distilling*, Cucurbita Kolf/ of Zypglas.

Diploma, id est, MB. *Balneum Mariæ to distill-with. A double fat.* Een instrument of manier van distillerende Balneum Mariæ geheeten / een dubbelt Vat.

Excipulum, Vorlag/ Recipient. Un Recipient. *A Recipient. A vessel put under a pipe or tap to take in liquor.* Recipient die de af-loopende vochtighydt in-neemt.

Fictile, Hafen. Un vaisseau de terre. *A Pot* or *any vessel of earth.* Een aerden Pot of Vat.

Filtrum idem quod colus.

Forceps, Zange. Des Pincettes. *A pair of tongs* or *nippers.* Een tange.

Infundibulum, Einguß. Un Entonnoir. *A Tunnel* or *Funnel.* Een Trechter/ ofte Tre-nelle/ daer mede men nattigheyt inde vaten giet.

Lagena, Flasche/ Krug. Un Flaccon, Bouteille. *A flagon* or *Bottle* or *Pitcher.* Een Flessche/ of kruyck.

Lebes, Tiegel. Un Chaudron ou Marmitte. *A Cauldron, Kettle*, or *Bason.* Een ketel / of koperen pot oock een steenepot.

Lima, Feile. Une Lime. *A File.* Een fyle.

Malleus, Hammer. Un Marteau.

Hammer or *Beetle.* Een Hamer.

Manica Hippocratis, spitziger Beutel. Une Manche à Hippocras. *Hippocrates his Sleeve-astrainer with a narrow end.* Hippocrates syn Mouwe/ id est, een sack die spitswys gemaeckt is/ om door te zygen.

Matratium, idem quod Retorta.

Mortarium, Mörsel. Un Mortier. *A Mortar wherein things are brayed.* Een Mortier of Vyssel.

Olla, Ollula, Häfen/ Häfelein/ Un Pot, petit Pot. *A Pot, a little Pot*, or *pipkin.* Een pot/ een potken.

Phiola, Vhiol. Une Phiolle. *A Vial, Phial*, or *little glas-bottle.* Een Fiole/ of kleyn glase Flesken.

Pila, Pistillum, Stoffer. Un Pilon. *A Pestle to bray with in a mortar.* Een Stamper om in den Mortier te stooten.

Porphyrites, Reibstein. Porphyre. *A Red marble stone to bruyse with.* Een roo steen om iets daer mede te vermorselen.

Prælum, Preß. Un Pressoir, une Presse. *A Press to Press out juice.* Een Persse.

Pyramis, Eingieß/ Gießpuckel. Une Pyramide. *A Pyramide. A squar'd long needle, like a spire.* Een kantige Haelde of Graf-naelt.

Pyxis, Büchse. Une boëte. *A boxe.* Een doose of busse.

Receptaculum, Recipient/ Vorlag. Vn Recipient. *Recipient*, or *Receiver.* Recipient die de nattigheyt ontfangt.

Retorta, Retort. Vne Retorte *Retoort-glaſſ.* Retort / gedraeyt glas.

Rudicula, Rührſteck. Vne verge ou ſpatule de quoy on remue les choſes ſur le feu. *A ſpattle, ſtick, or laddle to ſtirr things that are boyling.* Een Roerſtock / roeyken / om dingen op 't vyer koockende te roeren.

Rutabulum, Rührhacke. Vn Fourgon. *An inſtrument to ſtirr the fire in the furnace vvith.* Een Roerſtock of haeck in 't vyeer te gebruycken.

Sacculus, Sack / Beutel. Vn ſachet, pochette, petit ſac. *A little ſack or bag, ſomtimes quilted vvith povvder of herbs.* Een ſackie om kruyden in te doen.

Scatula, Schachtel. Vne boëte. *A boxe.* Een Dooſe.

Separatorium, Scheidetrechter. Vn ſeparatoire. Vn Entonnoir pour ſeparer. *A ſeparator by ſ-ſting.* Een ſcheydt-trechter.

Setaceum, Haarenſieb. Vn Tamis, *A hair-ſieve.* Een haere ſeve.

Spatula, Spattel. Vne ſpatule. *A ſpatula.* Een ſpatel.

Tabula, Brett / Tabulierbrett. Vne Table, Tablette. *A Table* or *Tableboard.* Een Tafel of Tafel bort.

Tegula, Müffel. Vne Tuille. *A Tile* or *Brick-ſtone.* Een vierkante ſteen / of tegelſteen.

Torcular, id eſt, prælum, Preß. Vne preſſe. *A Preſſ forvvine, &c.* Perſſe / Pers-back.

Tritorium, Trechter. Vn Entonnoir. *A Funnel.* Trechter.

Vitrum, Glas. Vn verre. *Glaſſ.* Glas.

Vrceus, urceolus, Krug / Krüglein. Vn petit pot, de grais, ou autre matiere. *A Pitcher. A little VVater-pot.* Een Waater-kruyck.

CAPVT XX.

De Fornacibus.

HOFMAN. Vide de *his Dan. Mylium in Baſilic. Philoſ. Lib. 2. CL. Dan. Sennert. in inſtitut. Medicin. Athanaſ. Kircherum in Mund. Subterran Tom. 2. ſect. 1. Lib. 11. cap. 5. pag. 239. & ſect. 4. Lib. 12. pag. 390. Philipp. Müllerum in miracul. & myſter. De Furnis & inſtrum. ad Opus philoſ. idoneis ad particularem tranſmutationem. CL. Zwelfer. in Pharmacop. Regiâ. Drebelius* etiam habuit perpetuum mobile, quod cum lampade ignis regit. *Heinricus Conrad* delineationem habet Fornacis Pigri. Heinrici *Ferrara* etiam varios habet, ſed minus uſuales. Nec omittendus eſt *Glauberus* & alii. Nec Laboratorium meum deſtitutum eſt Furnis curioſè conſtructis, paucis quidem, ſed inſignis uſus & commodi, ut retortam unam quinquies vel ſexies extremam licet ignis torturam paſſam horum beneficio ad ulteriores uſus coaptare queam.

¶ Ad pharmacopoëtica inſtrumenta pertinent quoque *Fornaces.*

Fornaces ſeu furni ſunt inſtrumenta operationibus quæ Aq. peraguntur, deſtinata, ut inibi calor coerceri gubernarique commodè poſſit. Suntque furni pro diverſitate officiorum, formarumque, nominibus quoque diverſis inſigniti. Nimirum eſt *probatorius, reverberatorius, deſtillatorius, anemius*, ſeu *ventoſus*, &c. Præ reliquis tamen maximè famoſæ ſunt *Fornax acida* ut appellant, ſive piger Henricus (fauler Heintz. Un piger Henricus, Un Athanor, *Slovv Henry* Luye Hendrick) Item Athanor Henrici Conradi, quarum conſtructiones aliàs ſatis innotuerunt. His non ſine cauſa accenſeri poterunt, fornacum duo genera, quarum *Alteram* Londini apud ingenioſiſſimum illum *Cornel. Trebellium* (jam ἐν ἁγίοις) videre contigit, adeò ingenioſè coagmentatum, ut pro diverſitate ac intenſione caloris, ſponte aperiretur recluderetur que; artificio, me hercle ſagaciſſimo, cujus favore calor unius ejuſdemque tenoris continuò conſervari exactiſſimè poterat. Hujus fornacis conſtructio, hoc fundamento nitebatur. Vitrum adhibitum fuit, adimpletum aliquota parte cujuſdam certæ materiæ, quæ apta fuit gradibus caloris intenſioris attenuari ac ampliari, remiſſioris è contra condenſari ac contrahi. Hæc itaque materia dum intenſiore caloris gradu attenuaretur, ampliabatur aliquantulum, elevabatque ſimul in altum bacillum, & hoc mediante in altum tollebat ſimul operculum, quod oſtiolo fornacis interno ſuperadditum fuit, ut calorem à prunis ſubſtratis aſcendentem moderaretur.

Altera fornax quam diximus deſtillatoria eſt, ſpiritibus mineralibus dicata. Nimirum hi ſine Retorta ſolius illius fornacis beneficio eliciuntur.

R. Minerale, quod ſpiritum halare aptum eſt, injicitur per vices ſuper prunas per oſtiolum fornacis, ſtatim ab injectione occludendum. Hinc fumus ſeu vapor vi ignis nudi elevatur, qui in roſtris longis firmiter fornacis ſummitati, (ut roſtrum capitello inſeritur) infixis, diutinâ morâ ac frigiditate itineris condenſatur in liquorem, inque appoſitum receptaculum delabitur. Apta ſanè fornax ſpiritui Tartari præparando, nec non & ſpiritui Vitrioli. Reliquis autem, cùm ſine admixtione alieni mineralis vix perfici queant, non adeò commoda; compoſiti enim potiùs quàm ſimplices ſpiritus inde reſultant.

CAPVT XXI.

De Materia Præparatorum.

MAteria præparandis medicamentis ipſæmet *res naturales* quæcunque exiſtunt, ſive nativæ adhuc ſint, ſive artificis manu jam antea elaboratæ; imò ipſæmet *medicamenta*, ſtrictè ſic dicta, aliorum medicamentorum materiam ſuppetunt, adeoque materiarum ſeries coincidit cum rebus medicamentalibus ſupra recenſitis.

N. *Materia medicamentorum æquè latè patet ac ipſa Natura, reſque naturales quaſcunque comprehendit ab univerſali illa materia ad res particulares deſcendendo, adeò, ut ipſa natura univerſalis, ſeu, ſi mavis, univerſale illud Naturæ ſubjectum inſpiſſatum ſcilicet adhuc tamen in ſua univerſalitate conſtitutum, induſtriam medici manum non averſetur. Verùm nos particularibus contenti, Univerſalis illius competitores, ad authores remittimus, qui peculiaribus tractatibus modum docuerunt, Univerſale illud ſubjectum acquirendi, elaborandi, atque in naturam univerſalis medicamenti beneficio ſeminis ſolaris tranſplantandi, inter quos videtur præcipuus Hermes Triſmegiſtus in ſua Tabula ſmaragdina, & hujus velut interpres Lullius in Teſtamento, quibus ex Neotericis præcipuè Dionyſius Zacharius Gallus, Sendivogius, Comes Treviſanus & ſimiles ſubjungi poſſunt.*

HOFMAN. *In Naturam univerſalis Medicamenti.*) An detur ejuſmodi *Medicamentum Univerſale*, quod omnes indifferenter curet Morbos, hîc quæſtio oritur? *Theophraſt. Paracelſi* diſcipuli unanimiter illud dari affirmant; quorum paraſtata *Nobiliſſ. Iohann.*

Retorta

Johann. Baptista van Helmont, dum inquit: Datur unicus Vitæ moderator, & non plures, qui vocatur impetum faciens, hic igitur malè ſe habens vel ex ſemine, vel ſponte propriâ fatiſcens integritatem Naturæ, quæ homogeneæ vitæ inculpata diſpoſitio eſt, lacerat, ex quo ſubnaſcuntur impuritates vitæ noſtræ inſidiantes; eſt itaque unitas alteratæ naturæ unitas ſanitatis læſæ, & unitas ſpiritus ſuper morbum agitati conſideranda, non autem multiplicitas varietatum occaſionalium. Unde omnes morbi debellantur vel extinctione ideæ morbificæ, vel per ſedationem furioſi Archei, vel per ablationem cauſarum occaſionalium. Huic ſententiæ ſubſcribunt Neotericorum quàm plurimi. Verùm univerſale confortans, in quo Archeus ſuas reperit delicias, *HELMONTIO* concedimus, & ſpecifica ſingulorum Morborum, quibus nec Nos deſtituimur, ambabus largimur manibus, quorum odore fermentali morbificæ extinguuntur impreſſiones, & laudabilis maſſæ ſanguineæ & liquoris nervoſi acceleratur proventus: Sed *Vniverſale Medicamentum* omnes in univerſum curans Morbos an habeatur, adhuc ſub judice lis eſt. Si enim *Medicamentum Vniverſale* omnes Morbos curat, debet etiam omnium morborum ideas ſuo proprio fermento extinguere; jam quomodo fermentum unius rei plura & diverſa deſtruere & expellere poteſt? Quidam enim Morbi oriuntur à defectu ſeu narcoſi ſpirituum animalium, quidam à veneno anodyno ſpirituum diſperſivo; nonnulli à conturbatione Spirituum, ut dementia, delirium, hydrophobia, Mania &c. Aliqui ab exotico fermento contagioſo, ut elephantiaſis, Lues venerea, pſora, tinea &c. cauſtico exulcerante. Ecqui igitur poteſt unum Medicamentum hiſce defectibus omnibus ſatisfacere? Et quamvis omnia etiam fermenta in eo conveniant, quòd operentur conturbando, depauperando & inquinando Spiritus, & ſic ſi non unum, ſaltem pauca remedia ſufficerent, tamen omnes Morbi prædictorum ſpecie diſtinguuntur & ſic plura requirunt remedia. Spiritus, inquit *CL. Sylveſter Rattray in aditu ad ſympath. & antipath.* conturbantur in phrenitide, vertigine, febre &c. à diverſis ſpecie fermentis, & licet in hoc conveniant, quòd omnia conturbent Spiritus, tamen hoc uno modo, aliud alio, ita, ut quod extinguit fermentum febrile, non poſſit extinguere fermentum vertiginis, & contrà. Sic & de iis, quæ depauperant Spiritus, dicendum; & non ſolùm ſic, ſed & diverſa ſimplicia unum & eundem Morbum per fermenta ſua excitantia diverſa remedia poſtulant, pro eorum defermentatione, ut videre eſt in convulſionibus ortis à napello hauſto, cujus fermentum venenatum extinguitur ab antithorâ, quod ſi verò Medicamentum ſedativum Spirituum ſolum ſufficeret ad omnes morbos abigendos, cur fit, cùm antithora vel herba Paris ſedant Spiritus commotos à Napello vel aconito, quòd non etiam ſedent Spiritus ab omnibus aliis rebus ferocientes? Intereà tamen ſciendum eſt, quando fermenta plurium Morborum in aliquo aliis communi conveniant, poſſe ratione analogiſmi ſymbolici uno & eodem medicamento ſuperari v. g. ex Sale volatili CC, ✳, cruoris humani, hirci, item Lapide cancrorum matre perlarum, dente equi marini &c. fit febrifugum, diureticum & vulnerarium; Nam iſti morbi in hoc conveniunt, quòd acorem habeant præternaturalem ſpiritibus ſummè infenſum ac moleſtum, qui actione ſuâ in dicta medicamina delatus, eaque in ſuam naturam mutare tentans dulcificatur & mitigatur. Hæc autem quocunque modo præparata aliàs fuerint, morbos à ſalſis humoribus ortos non attingunt, ſed potiùs exaſperant. Id quod contrà balſamicos Practicos probè notandum eſt, qui, quibuſdam freti experimentis non excluſis opiatis, nil niſi balſamica apud ægros crepant, & oleis ſuis balſamicis indifferenter omnes curare volunt affectus. Fateri equidem cogimur, varia ac diverſa rerum fermenta unius morbi fermento ita adverſari, ut ſimul vel ſeparatim exhibita eum curent. v. g. hydropem curat abſintium, eupatorium Meſuæ, centaurium minus. Icteri fermentum extinguit chelidonium majus, cuſcuta, fragraria, euphragia fl. albo &c. Inde tamen neque omnem morbum uno remedio, nec unum omnibus convenire ſequitur. Et licet etiam concedatur, Morbos curari poſſe tot modis, quot *Nobiliſſ. HELMONTIVS* ſuprà propoſuit, tamen primò idea iſta etiam fundatur in fermento, vid. *Marcus Marci de ideis, & Philoſoph. veterum reſtitutá.* Ecquis poterit iſta exſtingui ſuperſtite fermento? Idem dicendum de Archeo furioſo & commoto, Eum non poſſe ſedari præſente fermento morbifico cudente ideam, à quâ commovetur. v. g. ſit ſpina digito alicujus infixa, hæc ſuâ præſentiâ turbando ſpiritus loci cauſat dolorem, pulſum celerem, febrem &c. Si igitur quis adhiberet remedium Spiritibus turbatis remanente ſpinâ, vel ſaltem ideæ furioſæ medelam afferret, & non extraheret ſpinam, quæ utriuſque fuerat cauſa, incaſſum laborans oleum & operam perderet. Poſito etiam, aliquem à cane rabido eſſe demorſum, cujus ſpiritus ſedati erant, tunc à fermento hydrophobico in ſalivâ canis gliſcente ligantur hominis fermenta vel deſtruuntur, in quorum vicem ſubit fermentum hydrophobicum & Spiritus hominis furioſos reddit, ſi in hoc caſu quis etiam adhiberet remedium ſedando Archeo, remanente fermento morbifico, Spiritus magis depauperaret, uti ſæpè contingit in febribus malignis exhibito laudano opiato, quo Spiritus ferocientes paululum ligantur, intereà fermentum febrile vitæ ſtruit inſidias & ſæpè patientem è medio tollit. vid. *Tr. Meum de Methodo Medendi.* Si Vna Natura humana alteraretur, & una ſanitas læderetur, & Vnus Spiritus ab unicâ re agitaretur, optimè ſequeretur, unicum tantùm requiri remedium, ſed contrarium ſuprà oſtendimus. Quod autem impuritates vitæ inſidiantes oriantur à Spiritu malè ſe habente, non eſt, nam ab exoticis fermentis iſtæ impuritates, quæ Spiritum afficiunt, qui ante earum appulſum ſe benè habebat, ſæpè oriuntur.

CAPVT XXII.

De Tempore & Loco.

Tempus in præparationibus conveniens eligere, non minùs ac in nativarum productione, momenti eſt non parvi.

Convenientia hæc temporis ſpectanda itidem, tum in *qualitatibus manifeſtioribus*, tum *in occultioribus influentiis*.

Qualitatum manifeſtiorum ergo id temporis eligendum quo vigent, quæ ad præparationem quoquo modo faciunt. Sic eligendum tempus moderatè calido-humidum, ad reſolutionem, attenuationem, digeſtionem: frigidum, ad condenſationem, coagulationem: humidum, ad liquationem, humectationem, deſtillationem: ſiccum, ad exiccationem.

N. *Hinc monet Crollius liquationi tempus eligere, quo per antiperiſtaſin locus liquationis ſubterraneus humidior fuerit, idque determinat Iunium, Iulium, Auguſtum. Sic inſervit tempus pluvioſum præparationi Spiritus Tartari per camp. tempus ſerenum ſeu frigidum & ſiccum convenit trochiſcationi agarici, quippe trochiſcos reddit candidos, quos tempus contrarium pallidos exhibet. Cereviſiæ fermentationem tempus moderatè calidum promovet, frigidum impedit, &c.*

Occultiorum influentiarum ratione præparatio peragenda vel ſaltem incipienda eſt 1. & inprimis, cum luminare (Sol aut Lun.) familiare videlicet ſeu amicum planetæ rei ſcilicet præparandæ ſympathico (vide cap. 8.) fuerit in fortitudinibus, vel dicti planetæ ſympathici vel propriis.

N. *Luna præcipuè hic ſpectanda.*

2. Cùm planeta rei præparandæ familiaris fuerit in fortitudinibus.

Exempli gratia, Quicunque in Saturno feliciter laborare ſatagit, eo tempore laborem inchoet, quo ☾ (Saturno amica) fuerit in fortitudinibus Saturni, vel quo Saturnus ipſe in propriis fortitudinibus conſtituatur. Et hinc tabulam ſuam tranſmutationum metallicarum compilavit Paracelſus lib. 4. Archidox. magic.

De Loco.

Locus præparationis, quem laboratorium dicimus, itidem conveniens eligendus eſt, calidus, humidus, ſiccus, perſpirabilis, &c. prout res exegerit.

CAPVT XXIII.

De collectione nativorum, ac primùm de tempore ſecundùm ætatem & turgeſcentiam rerum.

Collectio rerum nativarum eſt, quâ è ſua productione ſumuntur, i.e. quâ mineralia è ſuis mine-

ris fodinisque eruuntur; Vegetabilia eradicantur, decerpuntur, &c. Animalia perimuntur.

N. *Non parùm discriminis collectio nativis infert, prout scilicet illa decenter vel indecenter peracta fuerit.*

Res colligendæ sunt solæ nativæ: In præparatis enim à cura hac excusamur, nisi forte volupe sit laboriositum ac diuturnarum operationum finem observare, eamque simili ratione, quam de nativis habemus, metiri.

Circumstantiæ collectionis præcipuæ sunt colligendi *Tempus ac Modus.*

Tempus convenientius nativa colligendi colligitur, tum à rei colligendæ *aptitudine*, tum à constitutione *macrocosmica* aptitudinem inferente.

N. *Finem duplicem collectio respicit, videlicet asservationem & usurpationem. Prioris gratiâ res colligenda est eo temporis fluxu, quo vigent qualitates facientes ad durabilitatem, ut sunt siccitas, & caliditas, vel & moderata frigiditas, & sim. Posterioris ratione colligi vult, dum qualitates vigent, medicationi* aptiores.

Rei colligendæ *aptitudo* ab optimo suo statu dependet, sive is trutinetur *ætate*, sive *periodicâ turgescentiâ.* Exempli gratia, animalium nonnullorum. Utraque hæc siquidem tempus statum ferè obtinuit secundum 12. menses mensurabile, mensis is collectionis statuitur genuinus, in quem ætas illa, turgescentiave vigorosa inciderit.

Ætas collectioni convenientissima, censetur ætas *consistentiæ* seu maturitatis, cui succedit ætas *accrescentiæ*, præcipuè si consistentiæ appropinquas. Verùm enimverò non rarò spectanda quoque est rei substantia, & inde dependens aptitudo elaborandi.

Sic *è mineralibus*, optima quidem sunt metalla; quæ maturuerunt, verùm tractabiliora, id est, præparationi aptiora habentur, quæ minùs matura.

E Vegetabilibus colligendi sunt *flores* cùm expliciti pulchritudine sua luxuriant, nec tamen marcescunt, de quibus peculiariter lib. 4.

N. *Excipe paucas, quæ in gemmis colligi volunt, ut sunt Rosæ, & sim.*

2. *Herbæ seu folia*; cum odore, colore, sapore, cacumineque superbiunt, & florescentiæ appropinquant.

N. *Herbæ utplurimum cum floribus asservantur, colligendæ itaque hæ erunt, quando floribus triumphant: ut Calamentha, centaurium, chamadrys, chamapitys, daucus, fumaria, majorana, origanum, polium, pulegium, serpillum, thymus, &c.*

3. *Semina*, cùm matura bene sint, siccarique ceperint, nec tamen exciderint.

4. *Fructus*, ad medicinam cùm bene maturuerunt, ad asservationem antequam omnino maturescant, ut neque omnino acerbi sint neque ad justam maturitatem pervenerint. Bapt. Port. in Mag.

5. *Radicum* variat collectio. Quædam quovis anni tempore excepta hyeme effodi possunt, ut radix acetosæ, althææ, angelicæ, apii, asari, buglossæ, cyclaminis, dracunculi, cichor. &c. quas tamen præstat vere colligere.

Aliæ colliguntur antequam in stolones abierint, scilicet circiter finem Martii, ut rad. acori. agrimon. alth onon. aristoloch. ari, asparag. betonic. bistorr. bryon. carlin. caryophyllat. centaur. chelidon. urt. Cyper. dictamn. alb. ellebor. nigr. enul. eryng. esul. farfar. filipend. filic. fœnic. gentian. gramin. hyoscyam. imperator. Ireos, lilii, mandrag. mei, nymph. orchid. pentaphyll. petasit. petrosel. maced. pimpinell. pæon. polypod. raphan. sylv. rubi rusc. saxifrag. sigill. Salomonis, scrophular. symphyt. valerian. vincetoxic.

N. *Sunt qui præstare volunt radices cunctas autumno colligere, ubi folia deciderint, vireisque in radices recesserint: alii veris initio, priusquam in caulem ac folia eruperint: alii ubi planta in vigore ac maturitate fuerit, quippe ut integra planta ita & radicem cum maturitate vigorari censent, cui consentire videtur Dioscorides, ubi radices colligere docet incipiente foliorum defluvio. Verùm præstat intueri radicum naturam, & ex hac colligendi tempus metiri. Sunt nimirum quæ maturitate lignosam adsciscunt substantiam, has præstat antequam maturuerint eradicare: sunt è contra quæ citra mutationem dictam adolescunt eas etiam effodere licet, postquam planta bene fuerit matura, foliaque inceperint defluere.*

HOFMAN. *In vigore ac maturitate*) Varietatem collectionum varietas maturitatis parit. Rectissimè itaque singula immediatè ante statum maturitatis sunt colligenda, nam plena maturitas declinationis initium est.

¶ *Animalium* vigor ratione ætatis, est cùm ad virilitatem seu consistentiam pervenerint: sunt tamen rariora quæ puerili ætate in usum veniunt, de quibus singulis lib. 5.

Animalia quæ *periodicam turgescentiam* patiuntur, eo ipso turgescentiæ tempore vigere censentur. Exempli gratia, Cervus vigoris ratione convenientiùs perimitur circiter Ægidii festum, utpote quo turgescit. Item circiter tempus, videlicet, quod includitur duobus festis Mariæ sacris, colligi solent ova, per hyemem totam asservari apta.

CAPUT XXIV.

De colligendi tempore secundum constitutionem cæli universaliorem.

MAcrocosmica constitutio rerum nativarum colligendarum spectatur, partim qualitatibus *universalioribus* seu manifestioribus, partim *influentiis Stellarum specialioribus seu occultioribus.*

N. *Qualitates generaliores spectant potissimùm rei durabilitatem: influentiæ specialiores potissimùm vires concernunt. Adde & hoc, quod prius illud tempus universalius seu communius sit, plurimaque sublunaria, ne dicam cuncta, concernat. Posterius particularius seu specialius, respiciensque solas res familiares.*

HOFMAN. Non possum & hoc loco cum *Excell. Domino* SCHROEDERO facere, quod communem ille sequutus errorem ad Signorum cœlestium imaginarias classes referat simplicia. Doctus & exercitatus botanicus, ut aliquod certum tempus nativa colligendi eligat, elaborat, nec in hoc improbandus est, nunquam autem cursum Lunæ per imaginarium signum cœli anxiè, sed potiùs cum propriorum astrorum, quæ habent herbæ, cognitione, unde earum maturitas est, dum ex seminali proprietate ac dotali virtute in suos vergunt balsamos herbæ, phases ad Solem & reliquos Planetas & stellas observare conatur, ac tempus balsamicum nunquam negligit. SOL accedens & recedens vivificat & mortificat vegetabilia, Terra in sinu suo fovet, reliqui puncti cœlestes suum huc etiam conferunt ἐπιβάλλον μέρος. Sed isti non sunt adstringendi domiciliis, exaltationibus, triplicitatibus, terminis, faciebus, gaudiis, horis suis, novenis suis, obsessioni &c. quæ Autor Principaliora vocat in sequ. Sed est aliud aliquid propius indagandum. Audiant modò sanioris Astrologiæ cultores istam vanitatem. SOLI attribuitur signum ♌, ratio datur, quia est signum calidum & siccum, ♌ autem talis etiam est, per consequens signum ♌nis est signum ☉lis. Egregia sanè consequentia.

Porrò ☽ eſt alterum magnum luminare; ergò illi competit proximum ſignum ♍. Virgo autem non correſpondet naturæ Lunæ ex præcedentibus. Prodeat igitur ♎, alterum contiguum ♏ nis, quia eſt ſignum aquatile frigidum & humidum, congruens naturæ Lunæ. Videte prætoriam ſententiam. Nunc ſi habemus domicilium per ☉ & ☽ reliqua facilè inventu ſunt. Mercurius eſt proximus ☉, per conſequens utrinque proxima domicilia habet ♊ & ♍. ♀ paulò remotior à ☉le conjuncta habet utrinque cum ☿ ſignis ſigna. Sequitur ♂ ut vicinus ♀ neris. ♃ Martem, ♄ Iovem, ♀ nemo meliùs excogitare potuiſſet, ſi non fuiſſet, vel eſſet. Quod de exaltatione, triplicitate, terminis &c. dicitur, figmenta ſunt, & in primis horæ planetariæ, gradus puteales maſculini, fœminini, tenebroſi, augmentantes, ferales, vacui & id genus alia. Conſideret quiſpiam, num punctorum cœleſtium verè exiſtentium ſit vel eſſe poſſit major vis & veritas, quàm fictitiorum. Somnia hæc ſunt ſuavia, quæ de domiciliis &c. dicta, figmentum produxerunt & producent.

¶ Tempus colligendi nativa, qualitatum univerſalium ratione, cenſetur aptius, moderatè *frigidum & ſiccum, ſerenumque*, hinc tempus *balſamicum lunæ decreſcentis, matutinum, autumnale*, uti &, quod Planetarum ſitu, frigidum ac ſiccum arguitur.

N. Paracelſ. tr. 1. Philoſ. pag. (mihi) 309. *De diverſitate temporum, mutationibus virium (inde) creſcentium, vel decreſcentium philoſophari, primùm ſcire refert tempora anni eſſe diverſa & pro diverſitate temporum vires quoque rerum omnium augeri minuive, &c.* Et paulo poſt: *Hæc itaque cùm ſine contradictione vera ſint, ſequitur non ſemper bonum eſſe; argillam ac lutum fodere, lignum cædere, multo minus herbas colligere, fructus decerpere, radices eradicare, balſamos ac gummata deradere, cuncta hæc peragi fas eſt, tempore balſamico, certis menſibus, certo aſpectu lunæ ac aliorum ſignorum, certâque diei horâ. Vt autem conſtet, quænam vera illa* balſamica tempora *ſint, quibus vires integra conſervari poſſint, immunia à putrefactione, primò inter tempora anni præſtat* autumnus *& præcipuè* September *&* October; luna decreſcens, *& inprimis* trini ultimi dies decreſcentiæ; *tempus* matutinum, *quando luceſcit. Etenim quemadmodum homo interdiu laborat, laborandoque laſſatur, debilitaturque, noctu autem poſt labores abſolutos quieti ſomnoque inhiat; ita quoque omnia, radices ſcilicet & herbæ, &c. Quippe cuncta humi naſcentia operantur cum ſole, quieſcunt cum luna. Porrò ſicut homo poſt ſufficientem ſomnum, ſanus, fortis vigoroſúſque exurgit: ita & fructus univerſi poſt noctem mediam [non ante nec interdiu.] Exemplum præbent fructus arborum: Poma ſi tempore decerpantur balſamico, durabiliora ac minus corruptibilia ſunt, ſecus ac aliàs: imò ſinguli fructus decerpti poſt mediam noctem, vel ſaltem ante ſolis ortum, maximè durabiles exiſtunt. Similiter ſeſe res habet, ſi id [collectio] fiat in ſignis terrenis Tauro ♑, ♍, ac luna decreſcente, ut dictum. Nam hiſce temporibus non luxuriat ſuperflua humiditas naſcentium, quæ corruptionis origo, viriumque proſtratio. Et hæc experiuntur quóque ruſtici ſine errore.*

Vt autem vera hæc eſſe experiaris, fac periculum: Nimirum decide ligni fruſtulam de arbore terræ adhuc infixa, tempore balſamico uti dictum: Cæde itidem de eadem arbore ligni fruſtum, ejuſdem cum priori magnitudinis, tempore ſcilicet contrario, videlicet in ſigno aliquo aëreo humido (♎, ♊, aut ♓,) vel Luna creſcente novellâve, interdiu, poſt meridiem, aut ſub crepuſculum veſpertinum, utroque ponderato videbis fruſtum illud balſamico tempore deciſum, multo levius eſſe minuſque humiditatis obtinere, quàm alterum.

Eadem ratio eſt omnis generis lignorum. Etenim lignum quodvis tempore dicto in ſignis balſamicis cæſum, ſi adhibeatur ædificiis, vel rei alicui materiam præbeat, nec afficitur facilè teredine, nec putreſcit, vermiculaturvè facilè, ſed durabile quàm diutiſſimè eſt.

Idem ſentiendum de luto, argillâ, terrâque effodienda: quippe lutum terraque tempore balſamico foſſa, optima eſt, quæ in igne perduret, imò cuncta inſtrumenta, crucibula fictiliave, ex hac terra confecta longævæ in igne ſunt durationis. Idem de aliis quamplurimis ſentiendum, quamvis mentio ſpecialis nulla facta fuerit. Hæc Paracelſus, quæ digna judicavi, ut latino idiomate tranſlata huc infererentur; non obſtante quod rythmi vulgares contrariantur:

Lunæ cremento tua capere poma memento,
Hæc cùm decreſcit, quod carpſeris, omne putreſcit.

Teſtantur & ruſtici quòd fimus, ſi transferatur in agros tempore novilunii, mutetur facile in vermiculos, ſ. cochleas, qui arrodunt radices.

HOFMAN. *Ante Solis ortum.*) Hinc minimè ſuperſtitioſam, ſed maximè neceſſariam eſſe collectionem herbarum ante ſolis ortum aſſerit *CL. HELMONTIVS in Tr. de Formarum Ortu* §. 59. Non quidem quod Natura noctu ferietur ab opere inſtar ſerpentum, ſed quod per noctem uberiùs nutritæ ante Solis ortum plenâ ſint nutritione potitæ, prout fungorum & peponum familia oſtendit.

CAPVT XXV.

De colligendi tempore ſecundùm influentias particulares.

TEmpus colligendi nativa *influentiarum ſiderearum* ratione cenſetur aptius, quòd Planeta rei colligendæ familiaris in ſuis fuerit *fortitudinibus*; idque tanto convenientius judicatur, quanto plures fortitudines Planeta obtinuerit.

HOFMAN. *Tempus colligendi nativa influentiarum ſiderearum ratione cenſetur aptius.*) Has & Nos concedimus, ſed non eo modo, ut deſcribit *Noſter Dominus Autor.* Et ſunt colligenda ſimplicia non ſecundùm imaginaria, ſed vera tempora. Quâ de causâ ſimplicia colligimus, quando in ſui vigore ſunt; Semina nempè, dum propemodum ſunt arida. Caules verò & folia, dum ſucculenta & balſamica plena cruore madent, ut præterea hoc ipſum tempus, quod inde balſamicum vocatur, Vniverſale ſit. Radices etiam dum viribus tument, nondum generando & coquendo exantlatæ: ſed mutâ jam quiete ſaturæ germinaſcere meditantur, ut tempore vernali, ſic v. g. radices ari, bryoniæ, pæoniæ, polypodii, aſari &c. tunc optimè colliguntur. Quod autem ſtato tempore ſub hâc vel illa ſyderum phaſi in vigore ſint, non tempori ſolùm aut etiam phaſibus ad ſolem & reliquos Planetas attribuendum venit, ſed eorum ſaltem applicatio hîc inſtituitur, dum interea propria ſua aſtra habent, ſuperiorúmque analogiam in ſe exprimentia & æmulantia cœlum intus gerunt in initiis vitalibus, illóque pentaculo ſignavit Omnipotens, quo ſe ad univerſaliſſimum Aſtrorum cœleſtium influxum componunt. Vnde *Ptolomæo etiam teſte*, effectus ſtellarum quoniam varii ſunt & incerti Medico & induſtrio Naturæ indagatori ſcire in primis expedit, non tam quâ ratione, quàm quo tempore planta ad influxum cœleſtem recipiendum ſit apta nata. Hoc opus, hic labor eſt.

¶ N. I. *Plurimi non ſine cauſa præferunt* luminare *planetæ familiari* amicum *& præcipuè* Lunam, *utpote quæ non modò terris finitima; ſed & receptaculum ſit omnium cœleſtium influxuum. Ipſa ſcilicet ceu uxor omnium ſtellarum fœcundiſſima, Solis cæterorumque planetarum & ſtellarum radios & influxus dicitur ſuſcipere, eoſque quaſi fœtum inferiori mundo edere. Et hinc præ cæteris illam obſervari volunt.*

N. II. *Alii procedunt paulo ſecus, eliguntque tempus, quo ſignum Zodiaci familiare ſcilicet, membro humano, cui res colligenda adhiberi debet, fuerit forte, id eſt, præſentiâ alterius luminaris fortificatum, (puta ſi virtus rei colligendæ intendi debeat,) Et hi colligunt Pæoniam cùm ♈. ſignum capiti ſymphaticum Lunæ Soliſve præſentiâ forte fuerit.*

Habetur

Habetur Planeta.

		Fortis & fortunatus.		*Debilis & infortunatus.*	
Essentialiter	1	In domo sua	1	In domus oppositione vel in domo planetæ [mali.	5
	2	In Exaltatione sua	4	In exaltationis opposit.	4
	3	In Triplicitate sua	3	In peregrinatione, i.e. cum nullam dignitatem possederit.	3
	4	In Terminis suis } habeŕeque dicitur fortitudines.	2	In terminis malorum.	2
	5	In facie sua	1		
	6	In Hora sua	1		
	7	In Novena sua	1		
Accidentaliter		N. His addunt nonnulli in die sua	1		
	8	in domicilio cœli 10. & 1. - -	5		
		7. 4. 11. - -	4	In domo 12. - - -	
		1. 5. - -	3	- - 8. - - -	5
		9. - -	2	- - 6. - - -	4
	9	3 - - -	1		3
	10	In gaudio - - - -	1		
		In cursu seu motu veloci - -	2		
		directo - -	2	In cursu tardo vel vacuo - -	
	11	adscendente -	3	- - retrogrado - -	2
		In signo ejusdem sexus - -	2	- - descendente - -	4
		id est cum planeta masculinus		In signo diversi sexus - -	3
		fuerit in signo masculino -		In gradu diversi sexus - - - -	3
	12	In gradu ejusdem sexus - -	3	In gradu tenebroso vel Puteali. - -	
	13	In gradu lucido vel augmentante	5	In aspectu ☌ cum malis, vel cum retrog.	5
	14	In aspectu ☌ cum bonis [fortunam.		- - combustionis cum sole. - -	5
		☌ cum ☉ id est, in corde Solis.	5	- - ☍ - - - - -	3
		✱ & △ - - -	3	- - □ cum malis. - - -	3
		□ cum bonis - -	3	In obsessione malorum. - - - -	2
	15	In obsessione bonorum - -	2	In hypogeo. - - - - -	1
	16	In apogeo - - - - -	2	In ortu minus debito. - - - -	2
	17	In ortu sibi debito, id est, cùm Planeta	1		
		gaudens esse orientalis solem sequitur			
	18	In hæmisphærio correspondente.	2	In hæmisphærio disconveniente. -	2
	19	In cap. draconis, vel in hujus vici-	2	In cauda draconis. - - -	3
	20	nia - - - - - - - - - - - - - -	3	In Eclypsi. - - - - - -	3
	21	- - - - - - - - - - - - - -		In via combusta. - - - -	3
	22	☾ lumine aucta - - - - - -	3	☾ lumine imminuta.	3
	23	In mansione bona [competit soli ☾æ.		In mansione mala. - - -	3

(dicitúrq; habere debilitates)

Non opus est omnia semper pensitare, sed saltem principaliora videlicet. 1. Dignit. essentiales. 2. an in bono cœli loco. 3. an cursu sit directus vel velox. 4. an libera combustione. 5. an in bono aspectu ♃ vel ♀ is 6. an in suo bays s. gaudio. 7. an liber à radiis solaribus. Et denique quod inprimis observandum, quamvis alii id negligant, cum quibus stellis fixis sit junctus intra distantiam. 5. grad.

1. 2. *Tabula Domuum atque Exaltationum Planetarum.*

	Boni					Mali	
Planetarum	☉	☾	♃	♀	☿	♂	♄
1. Domus.	♌	♋	♐ ♓	♉ ♎	♊ ♍	♈ ♏	♑ ♒
2. Exaltatio.	♈	♉	♋	♓	♍		♎

E. g. Domus ☉ in ♌.
Exaltatio ☾æ est ♉

Domus ♂ sunt ♈ & ♏.
Exaltatio ♄ i est ♎.

N. 1. *Sunt ex antiquis qui solùm certos gradus faciant Exaltationis. Exempli gratia, Exaltationem Solis gr. 19. ♈. Lunæ gr. 3. ♉. Iovis gr. 15. ♋. Veneris gr. 27. ♓. Mercurii gr. 15. ♍. Martis gr. 28. ♑. Saturni gr. 21. ♎. Verùm recentiores cum Ptolomæo integris signis Exaltationes determinant concedendo nihilominus, quòd fortior Exaltatio fiat in gradibus supradictis.*

N. 2. *Humilitas seu casus Planetarum est in signo opposito exaltationi, Detrimentum in signo opposito domui.*

N. 3. *Planetæ qui domos habent duas, alteram sibi nocturnam, alteram diurnam faciunt. Sic domus diurna ♃ est ♐, ♀ ♎, ☿, ♍, ♂, ♏, ♄, ♒, nocturna domus cuique est reliqua.*

3. *Tabula Triplicitatum.*

					noćte,	*die,*	*communiter.*
Ignea	♈	♌	♐	*Huic tripli-citati domi-natur.*	♃	☉	♄
Aërea	♎	♒	♊		☿	♄	♃
Aquea	♋	♏	♓		♂	♀	☾
Terrea	♑	♉	♍		☾	♀	♂

Sic Sol peragrans Ar. dicitur eſſe in triplicitate ſua.
Sic ♂ exiſtens in ♓, ſtatuitur in ſua triplic. &c.

4. *Tabula Terminorum ſecundum Ptolomæum.*

♈	♃ 6	♀ 6	☿ 8	♂ 5	♄ 5
♉	♀ 8	☿ 6	♃ 8	♄ 5	♂ 3
♊	☿ 6	♃ 6	♀ 5	♂ 7	♄ 6
♋	♂ 7	♀ 6	☿ 6	♃ 7	♄ 4
♌	♃ 6	♀ 5	♄ 7	☿ 6	♂ 6
♍	☿ 7	♀ 10	♃ 4	♂ 7	♄ 2
♎	♄ 6	♀ 8	♃ 7	♀ 7	♂ 2
♏	♂ 7	♀ 4	☿ 8	♃ 5	♄ 6
♐	♃ 12	♀ 5	☿ 4	♄ 5	♂ 4
♑	☿ 7	♃ 7	♀ 8	♄ 4	♂ 4
♒	☿ 7	♀ 6	♃ 7	♂ 5	♄ 2
♓	♀ 12	♃ 4	☿ 3	♂ 9	♄ 2

Secundum Alkabitium.

♈	♃ 6	♀ 6	☿ 8	♂ 5	♄ 5
♉	♀ 8	♂ 3	☿ 6	♄ 8	♄ 5
♊	☿ 6	♄ 6	♃ 6	♀ 5	♂ 7
♋	♂ 6	♄ 4	♀ 6	☿ 6	♃ 7
♌	♃ 6	♂ 6	♀ 5	♄ 7	☿ 6
♍	☿ 7	♄ 2	♀ 10	♃ 4	♂ 7
♎	♄ 6	♂ 2	☿ 8	♃ 7	♀ 7
♏	♂ 7	♄ 6	♀ 4	☿ 8	♃ 5
♐	♃ 12	♂ 4	♀ 5	☿ 4	♄ 5
♑	☿ 7	♂ 4	♃ 7	♀ 8	♄ 4
♒	☿ 7	♄ 5	♀ 6	♃ 7	♂ 5
♓	♀ 12	♄ 2	♃ 4	☿ 3	♂ 9

Sic termini Jovis ſunt ſex gradus Arietis priores. Veneris ſequentes ſex ſcilicet ad 12. Mercurii 8. ſequentes ſcilicet à 13. ad 20. &c.

N. 1. Sol & Luna terminos quidem non obtinent, ſed ſimiles fortitudines dicuntur habere in duabus Zodiaci medietatibus. ☉ *a principio* ♌ *ad finem uſque* ♑, *[dicitur medietas maxima.]* ☽ *à principio* ♒ *ad finem* ♋ *uſque.*

N. 2. Ultimi gradus cujuſque ſigni ſunt mali.

5. *Tabula facierum.*

♈	♂ 10	☉ 10	♀ 10
♉	☿ 10	☾ 10	♄ 10
♊	♃ 10	♂ 10	☉ 10
♋	♀ 10	☿ 10	☾ 10
♌	♄ 10	♃ 10	♂ 10
♍	☉ 10	♀ 10	☿ 10
♎	☾ 10	♄ 10	♃ 10
♏	♂ 10	☉ 10	♀ 10
♐	☿ 10	☾ 10	♄ 10
♑	♃ 10	♂ 10	☉ 10
♒	♀ 10	☿ 10	☾ 10
♓	♄ 10	♃ 10	♂ 10

Sic ♄ ſibi vendicat Leonis gradus 10. priores. ♃ 10. ſequentes ſcilicet uſque ad 20. ♂ ſequentes ad 3. & ſic conſequenter per omnia ſigna.

Hinc ſi ♄ ſit in 10. gradibus prioribus ♌ dicitur in facie ſua eſſe.

6. *Tabula Horarum Planetariarum.*

Hora diurna	H. nocturn.	Diei ♄	♃ is	♂ is	☉ is	♀ is	☿ ji	☾ æ
1 8	3 10	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☾
2 9	4 11	♃	♂	☉	♀	☿	☾	♄
3 10	5 12	♂	☉	♀	☿	☾	♄	♃
4 11	6	☉	☿	☿	☾	♄	♃	♂
5 12	7	♀	☿	☾	♄	♃	♂	☉
6 1	8	☿	☾	♄	♃	♂	☉	♀
7 2	9	☾	♄	♃	♂	☉	♀	☿

Numerantur horæ Planetarum diurnæ ab ortu solis ad occasum 12. totidemque nocturnæ ab occasu ad ortum, adeoque hora diurna 1. & 8. diei Saturni consecratur Saturno 2. & 9. Iovi. Nimirum in superiori columna numerantur dies, in priori descendente, horæ diurnæ, in altera descendente, horæ nocturnæ, quibus è regione correspondent planetæ illis horis hujus diei, in suprema columna, exhibiti, dominantes, exempli gratia, die Solis hora 4. diurna dominatur Luna, &c.

7. *De Novenis.*

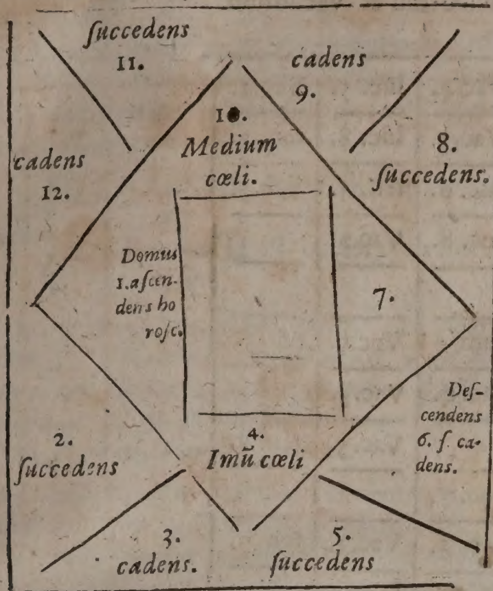
Sapientes Indi diviserunt quodlibet signum in partes 9. quas vocaverunt novenas, quasi nonas partes, continet igitur quælibet novena seu nona pars gradus $3\frac{1}{3}$

Tabula Novenarum

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
♈	♂	♀	☿	☾	☉	☿	♀	♂	♃
♉	♀	☿	☾	☉	☿	♀	♂	♃	♄
♊	☿	☾	☉	☿	♀	♂	♃	♄	♄
♋	☽	☉	☿	♀	♂	♃	♄	♄	♃
♌	☉	♀	♀	♂	♃	♄	♄	♃	♂
♍	☿	♀	♂	♃	♄	♄	♃	♂	♀
♎	♀	♂	♃	♄	♄	♃	♂	♀	☿
♏	♂	♃	♄	♄	♃	♂	♀	☿	☾
♐	♃	♄	♄	♃	♂	♀	☿	☾	☉
♑	♄	♄	♃	♂	♀	☿	☾	☉	☿
♒	♄	♃	♂	♀	☿	☾	☉	☿	♀
♓	♃	♂	♀	☿	☾	☉	☿	♀	♂

Sic Ven. existens in Præcip. novena prima (id est in gradu 1. 2. 3. & quarti gradus minut. 30.) dicitur in sua novena esse.

8. *Domus seu domicilia cœlestia.*

Domuum harum erectionem aliundè & præcipuè ex Ephemeridibus addiſcere oportet.

9. Gaudere dicuntur Planetæ vel ratione ſuæ domus, vel ratione domiciliorum cœleſtium ſeu horoſcopi. Suæ domus ratione gaudet Planeta, quando eſt in domo ſua maximè familiari (ratione ſcilicet temporis diurni nocturnive.) Sic gaudium ♄ i (Planetæ ſcilicet diurni) eſt in Amph. (domo ♄ i diurna:) ♃ ♐, ♂ in ♏: [planetæ nocturni] in ♉ [domo ejus nocturnâ: ☿ in ♍. Reliqui [☉ & ☾] quia domum unicam habent, & in ea gaudent. Quoad domos cœleſtes gaudet ♄ in domo 12. ♃ 11. ♂ 6. ☉ 9. ♀ 5. ☿ 1. ☾ 3.

N. *Sunt & alii modi gaudiorum, exempli gratia, 1. ratione triplicitatum. Sic ☉ gaudet in triplic. △ ea: ſic & ♂ quia complexionis eſt igneæ: ☾ in △: ♃ & ♀ in △: ♄ in △. 2. quando Planeta eſt in dignitate amici vel amicæ, tunc dicitur gaudere, &c.*

10. Curſus Planetarum eſt 1. velox tarduſve. 2. directus vel retrogradus. 3. aſcendens vel deſcendens: Planeta motu velox dicitur, cùm directo movetur, quippe tunc motus ejus velocior eſt motu medio: Tardus è contra cùm ſecundùm ſucceſſionem ſignorum fertur in directi ſui Epicycli circumvolutione; Retrogradus cum contra ſignorum ſucceſſionem retrovolutione ſui Epicycli. Aſcendens cùm ab Ecliptica versùs ſeptentrionem declinat; unde & eodem modo ſeptentrionalis dicitur: Deſcendens cùm ad meridiem; unde meridionalis dicitur. Cujus doctrina ex Ephemeridibus ſumenda.

N. *Sol, quia caret Epicyclo, ab hac conſideratione alienus eſt. Similiter & in ☾ propter velociſſimam motum, retrogreſſio non animadvertitur.*

11. *Natura ſigni.*

Signa ſunt { Maſculin. diurna ♈, ♊, ♌, ♎, ♐, ♒;
Fœminin. nocturna. ♉, ♋, ♍, ♏, ♑, ♓.

Signa { Mobilia ♈, ♋, ♎, ♑,
Fixa ♉, ♌, ♏, ♒;
Commun. ♊, ♍, ♐, ♓.

12. Natura graduum;

1. Tabula graduum maſculinorum & fœmininorum.

♈	8. m.	1. f.	6. m.	7. f.	8. m.	
♉	5. f.	6. m.	6. f.	4. m.	3. f.	6. m.
♊	5. f.	1. m.	6. f.	4. m.	4. f.	
♋	2. m.	6. f.	2. f.	11. m.	7. f.	
♌	5. m.	3. f.	7. m.	8. f.	7. m.	
♍	8. m.	4. m.	8. f.	10. m.		
♎	5. m.	10. m.	5. m.	7. f.	3. m.	
♏	4. m.	10. f.	3. m.	8. f.	5. m.	
♐	3. m.	3. f.	7. m.	12. f.	6. m.	
♑	11. m.	8. f.	11. m.			
♒	5. m.	10. f.	6. m.	4. f.	2. m.	3. f.
♓	10. m.	10. f.	3. m.	5. f.	2. m.	

E. g. gradus priores 8. ♈. ſunt maſculini, ſequens 1. (9. ſc.) eſt fœmininus, &c.

N. 1. Gradus maſculini dicuntur, quòd Planetam maſculinum in eis exiſtentem fortiorem reddant: fœminini vice verſa.

N. Alii aliter procedunt; primumque ſignorum gradum maſcul. num. faciunt, ſecundum fœmininum, 3. iterum maſculinum & ſic deinceps. Verùm ratio prior quæ Alkabitio adſcribitur, communior eſt.

13. Tabula graduum tenebrosorum, lucidorum & vacuorum.

♈	ten. 3.	luc. 5.	ten. 8.	luc. 4.	Vac. 4.	luc. 5.	Vac. 1.
♉	ten. 3.	luc. 4.	Vac. 5.	luc. 3.	Vac. 5.	luc. 8.	ten. 2.
♊	luc. 4.	ten. 3.	luc. 5.	Vac. 4	luc. 6.	ten. 5.	Vac. 3.
♋	luc. 12.	ten. 2.	Vac. 4	fum. 2.	luc. 8.	Vac. 2.	
♌	ten. 10.	fum 10	Vac. 5.	luc. 5.			
♍	ten. 5.	luc. 3.	Vac. 7.	luc. 6.	fum. 6	Vac. 5.	ten. 3.
♎	luc. 5.	ten. 5.	luc. 8.	ten. 3.	luc. 6.	Vac. 3.	
♏	ten. 3.	luc. 5.	Vac. 6	luc. 6.	fum. 7	Vac. 5.	ten. 3.
♐	luc. 9.	ten. 3.	luc. 7.	fum. 4	luc. 7.		
♑	ten. 7.	luc. 3.	fum. 5.	luc. 4.	ten. 3.	Vac. 3.	ten. 5.
♒	fum. 4	luc. 5.	ten. 4.	luc. 8.	Vac. 4	luc. 5.	
♓	ten. 6.	luc. 6.	ten. 6.	luc. 4.	Vac. 3.	luc. 3.	ten. 2.

Exempli gratia, gradus priores 12. ♌ sunt tenebrosi, 10. sequentes fumosi, &c.

N. Lucidi gradus invehunt pulchritudinem ac serenitatem temporis, adeoque fortunati sunt, tenebrosi, ac fumosi è contrà vacui dicuntur, quòd opera, quæ sub eis inchoantur, vacua ac irrita communiter esse solent, vel si mavis, mediocres sunt inter bonitatem & malitiam.

1. *Tabula graduum putealium. Azemenun Augmentantium fortunam.*

♈	6	11	19	23	29		19								
♉	5	13	18	24	25	26	3	15	27	30	6	7	8	9	10
♊	2	12	17	26	30		11	1							
♋	12	17	23	26	30		1	3	14	15	7	9	usq;	15	
♌	6	13	15	22	23	28	2	5	7	10	19	27		28	
♍	8	13	16	21	25		3	13	20	30					
♎	1	7	20	23	30		3	5	21	24					
♏	9	10	17	22	27		7	12	18	20	19	29			
♐	7	12	15	24	27	30	13	20			1	7	18	19	
♑	2	7	17	24	28		13	14	20	24	26	27	28	29	
♒	12	17	24	29			7	16	17	20	18	26			
♓	4	9	24	27	28		13	20							

Sic puteales gradus arietis sunt sextus undecimus, &c. idem de Azemenis & Augment.

Puteales dicuntur, quòd Planeta in eis est quasi in puteo, id est, debilis influentiæ, quoad calorem & quoad alia opera utilia: atque communiter quando Planetæ superiores in iisdem existunt, frigus ac humiditas seu pluvia generatur.

Azemena, sunt gradus debilitationis corporum, &c.

14. *Aspectus Planetarum.*

Conjunctio est cùm duæ stellæ in eundem coincidunt gradum.

Esse in corde solis, id est, esse unitum cum sole intra minuta 16.

Esse in combustione solis, id est, versari in intervallo quod est ultra minuta illa 16. ad gradum usque 12. [alii ad 6.] Et hoc idem sub radiis solis esse dicunt.

15. *Obsessio.*

Obsessus Planeta dicitur cùm utrinque planetis binis clauditur, id est, cùm inter duos planetas existit; ita tamen ut neuter sit in orbe seu ambitu radiorum alterius. Ambitus autem radiorum non omnibus æqualis est. Sol spargit radios utrinque ad gr. 15. id est, antrorsum 15. & retrorsum 15. ☾ utrinque radios mittit ad gr. 12. ♄ ad 9. ♃ ad 9. ♂ ad 8. ♀ ad 6. ☿ ad 5.

16. *Apogæum & hypogæum.*

Apogæum est punctum in Epicyclis vel Eccentricis, in quo planeta collocatus, longissimè à centro terræ

terræ diſtat. Hypogæum econtra, quo proximè ad terram accedit.

17. Ortus planetarum ad Solem trutinatur; dicunturque Planetæ oriri ante ſolem cùm ortum ſolis præcedunt, poſt ſolem cùm poſt ſolis occaſum apparere incipiunt: Hinc ſunt

Planetæ { Orientales, id eſt, orientali ortu fortes ♄, ♃, ♂.
Occidentales, id eſt, occid. ortu fortes ♀ ☿, & ☾.

N. ♄, ♃ & ♂ *ſunt orientales à ☌ ſua cum Sole uſque ad ☍. Occidentales ab ☍ ad ☌. ♀ & ☿ ſunt orientales cum veſperi apparere incipiunt. ☾ eſt occidentalis à ☌ ad ☍, id eſt, aucta lumine, orientalis ab ☍ ad ☌, id eſt, diminuta lumine.*

18. Hæmiſphærium duplex eſt, diurnum, quod eſt ſupra Horizontem; nocturnum, quod eſt infra.

N. *Dicitur Planeta in hæmiſphærio correſpondere, cùm planeta diurnus eſt de die in hæmiſphærio diurno & contra.*

Planet. { diurni ♄. ♃. ☉ ☿.
nocturni ♂. ♀. ☾.

19. Caput & cauda Draconis, ſunt interſectiones Eclipticæ ac orbis Lunæ, quarum loca ex Ephemeridibus citanda ſunt. Caput Drac. bonum eſt cum bonis, malum cum malis, eſtque maſculinum. Cauda mala cum bonis eſt, bonaque cum malis, eſtque fœminina.

20. Via combuſta eſt inter Libr. gr. 12. ad Scorp. gr. 9.

21. Eclipſin patiuntur Sol & Luna.

22. Manſiones tribuuntur Soli Lunæ, eæque numero 28. adeoque manſio quælibet determinatur vigeſimâ octavâ parte totius circuli, ſcilicet o. 12. m. 51. ſec. 25 $\frac{5}{7}$ menſuratione ſcilicet, inceptâ à 1. gr. Ar. & ſecundùm ſeriem ſignorum continuatâ. Hinc prima Lunæ manſio eſt ab Ar. gr. o. ad gr. 12. m. 51. ſec. 25. $\frac{5}{7}$. manſio ſecunda, ad gr. 24. m. 42. ſec. 52. &c. Ex his gradibus reputantur utplurimum malæ eſſe influentiæ manſ. 16. 18. & 26.

N. *Alii menſurationem inſtituunt [non in ſphæra nona, ſed] in ſphæra 8. id eſt, aſteriſmis ſignata.*

CAPVT XXVI.

De Modo Colligendi.

MOdum colligendi peculiarem in colligendis nativis nonnullis obſervari comperimus, eumque diverſum tum ratione *collectionis ſurſum deorſumve*, tum quoque ratione *ſitus colligentis*.

Ratione *collectionis* deprehenduntur in nonnullis diverſæ vires, pro diverſa collectione *ſurſum deorſumve* facta. Sic helleborus, ſi colligitur, inquit Marſ. Ficinus (lib. de ſanit. ſtudioſor.) ſive folium deorſum trahas, ſive ſurſum, hoc ſubito tactu fieri creditur, ut vel deorſum vel ſurſum humores ducat. Sic & ſambuci radix ſi ſurſum evellatur, per ſuperiora purgat; ſin econtra deorſum per foſſam ſubtus factam trahatur, movet alvum; ejuſdem ſambuci juli quoque ſi ſurſum cacumen verſus decerpantur, movent vomitum; econtra, ſi deorſum eoſdem decerpſeris, alvum laxant.

HOFMAN. *Sic helleborus.*) Quod *Marſilius Ficinus* de hellebori foliis affert experimentum, hoc negat Nobiliſſ. *HELMONTIUS de Magnetic. vulner. curatione.* Et ſolo aſaro ac Sambuco adſcribit excluſis aliis purgantibus, quæ quomodo libet decerptæ univocè operentur continuò. Et cauſam admirandi hujus effectus adſcribit his plantis auſcultantibus imperanti phantaſiæ decerptoris, qui imprimit in plantam, hæc magneticè verò in folium abſens. Verùm hæc phantaſiæ ſomnia & figmenta ſunt, quia ne quidem cogitantibus de modo decerpendi, dum modò ſurſum, modò deorſum decerpſerunt folia aſari vel turiones ſambuci colligenda commiſimus nobis præſentibus, & tamen ἄνω καὶ κάτω expurgarunt.

¶ De *ſitu colligentis* ait Agrippa Phil. lib. 1. cap. 48. Collecturos herbam Saturni vel ♂ jubent ad orientem ſpectare, vel meridiem. Primum quia gaudent [♄ & ♂] eſſe orientales à Sole; alterum quia principalia eorum domicilia, ſcilicet, Amph. Scorp. Arcit. ſigna ſunt meridionalia. Similiter Cap. & Piſc. Collecturi verò rem Veneream, Mercurialem vel Lunarem, ſpectare jubentur verſus occidentem, quia gaudent eſſe occidentales: vel contra ſeptentrionem, quia domicilia eorum principalia quæ ſunt ♉, ♊, ♋, ♍; ſigna ſunt ſeptentrionalia. Sic in opere ſolari ſpectandum eſt contra orientem vel meridiem; quin potiùs ſemper ad ipſum ſolare corpus atque lumen.

CAPVT XXVII.

De Aſſervatione, ac primùm de tempore ſeu duratione aſſervationis.

ASſervatio eſt qua res medicamentales uſui repoſitæ aſſervantur.

N. *Scopus aſſervationis eſt res medicamentales uſui reſervare: Circumſtantiæ igitur eò dirigi debent, ut quantum fieri poteſt, res integræ uſuique idoneæ quovis tempore in promptu ſint.*

Res aſſervandæ ſunt tum nativæ, tum præparatæ.

Circumſtantiæ Aſſervationis præcipuæ ſunt *tempus, locus*, & *modus adaptandi*.

Tempus Aſſervationis, dico quamdiu res aſſervari poteſt. Unde Canones:

Tempus aſſervationis ne ſit ultra terminum durationis; Etenim quia vires cum tempore evaneſcunt, non niſi cadaver inutile tandem relinquitur. Accidit hæc evaneſcentia, in aliis citiùs, in aliis tardiùs, prout res ſolidioris vel minùs ſolidæ ſunt ſubſtantiæ. Nimirum ſunt, quarum vis facilè diſſipatur, harum aſſervatio brevioris erit temporis: ſunt è contra, quarum natura ſolidior, adeoque corruptioni magis reſiſtit; earum itaque duratio erit quóque diuturnior, v. g. lignorum & ſim. Hinc conſtituitur.

I. TEMPUS, SEU DURATIO NATIVORUM.

Mineralia pleraque [exceptis ſulphureis atque aqueis quibuſdam] quia ſolidioris ac durabilioris ſunt naturæ, durationis quoque diuturnioris cenſenda ſunt.

E *vegetabilibus*. 1. *Flores* quamdiu odorem, colorem & ſaporem retinent, aſſervari poſſunt: Vix autem, [exceptis paucis] ſemeſtre durant, mutandi igitur annuatim. Schænanthos flores decennium durabiles aiunt.

N. *In genere de floribus notandum, eò commodiùs in uſum medicum illos captari, quo fuerint recentiores; puta, niſi humiditas obſit, quæ ex naſcentia eſt reliqua.*

Herbæ diutiùs quidem aſſervari poſſunt, præſtat

tamen fingulis annis mutationem inftituere.

Semina quo calidiora, acriora magifque aromatica funt, eò quoque durabiliora, ideoque pro re nata biennium ac triennium integra fervari poffunt; minutiora tamen ac frigida minora fingulis annis mutare fas eft, fervandaque funt diligenter, ne rancefcant.

HOFMAN. Semina calidiora ultrà tres durant annos, frigida quædam non ultrà quatuor menfes, id quod obfervandum in Medicamentorum præparatione v. gr. in fpeciebus d[illegible]rgarit. fr. & aliis, quas ingrediuntur fem. 4. fr. major. Vlti[illegible]dem addenda, quando Medicus præfcribit potionem vel e[illegible]em confortantem, aliàs ob rancorem facilè contractum fe[illegible] Ha[illegible] va ac rancida reddita raucedinem vel ardorem ventriculi [illegible] inferunt, & cruditatem ventriculi nidorofam augent.

¶ *Fructus* quotannis mutandi funt. Exotici ta[illegible]n duriore cortice ac crufta veftiti, per duos trefve annos durant. v. g. Myrobalani.

Radices parvæ, tenues, raræ, anno quolibet mutantur, ut Afari, Afparagi & fimil. Magnæ crafsâ præditæ fubftantiâ biennium vel triennium integræ manent, ut Ariftolochia, bryonia, gentiana, rheum ponticum. Triennio fervari poteft uterque helleborus.

Cortices in annum perdurant & ultra.

Gummi & refinæ durabilioris funt naturæ.

Animalia, *horumque partes*, vires fuas vegetas obtinere creduntur, quamdiu incorrupta fervantur; id quod rancido fœtore, fapore, fitu atque coloris mutatione dignofci poteft. Durabiliores autem funt partes quæ ficciores ac folidiores: corruptibiliores, quæ molliores, & hæ fingulis annis mutari folent.

II. TEMPUS SEU DURATIO PRÆPARATORUM.

Aceta infufa quotannis mutare convenit, vel affufo novo aceto infufifque novis materialibus renovare.

Aquæ ftillatitiæ phlegmaticæ fingulis annis vel mutandæ vel renovandæ funt. Renovationem dico, quâ aqua recentibus plantis fuperfunditur, denuoque deftillatur. Aquæ fpirituofæ diutiùs fervari queunt.

Balfamica aromatica annos duos trefve durabilia funt.

Cerota vix annum durant.

Clyfter, quia, ut reliqua decocta, facilè corrumpitur, nullus exftat paratus, fed ex tempore præparatur.

Collyria ficca, cum trochifcis conveniunt.

Condita fructuum, biennium durant.

Confecta, quia faccharo circumvallata funt, diutiùs durant quàm nativa.

Conferva unius funt anni.

Decocta, quia intra dies paucos corruptioni obnoxia funt, nulla pro ufu exftant, fed recenter parantur. Et hujus rei gratiâ, fpecies certorum decoctorum officinis in promptu funt, v. g. decocta pectoralia. Vide l. 2. c. 49.

Electuaria lenitiva intra annum ferè imbecilliora fiunt: folutivorum virtus ad fefquiannum perdurat.

N. *Renodeus durationem hâc regulâ includit: quo Electuaria quævis gratiora funt, eo citius hebefcit illorum energia ac facultas.*

Elixyr, quia fpirituofum eft, fi benè muniatur, quominus exhalet, aliquot annos fervari poteft.

Emplaftra vix ad fefquiannum durant, quin nimis ficca evadant.

Extracta duriora in plures annos perdurant, nec facilè præter exficcationem quid detrimenti contrahunt.

Fecula vegetabilium fingulis annis renovari queunt, integræ tamen manent biennium & ultra.

Flores variant pro diverfitate materiæ unde fublimantur.

Iulepi ex præfcriptionibus recenter parantur. Iulepus enim rofatus ac violatus in confiftentia Syrupi afervantur.

Lohoch five Eclegmata quæ amygdalas, pineas, & femina frigida rancori obnoxia recipiunt, vix ultra annum durant, reliqua ad biennium pertingere queunt.

Magifteria præcipitatione parata, quia ex rebus fiunt durioribus, ideoque nec facilè corruptibilia funt, afervari in annos tres plurefve poterunt.

Morfelli etfi iidem aliquamdiu integri manere apti fint; præftat tamen recentes adhibere, præcipuè fi fortè fimplicia rancori obnoxia continuerint.

Olea expreffa temperata, ut amygdalinum, fefaminum, ex pineis & fim. intus præfertim fumenda vix ultra menfem fine rancore fervantur: frigida, unius funt anni: calida per duos vel tres durant. Ex fructibus odoratis quæ exprimuntur, [ut è Nucifta,] femeftri fervari poffunt.

Deftillata, diutiùs durant. *Infolata* quotannis ferè vel bienni de curfu mutari folent.

Pilulæ tùm ob duriorem compagem, tum ob aloen, quam pleræque recipiunt, ad annos duos trefve pertingunt, præfertim quæ opium non continent.

Præparata in fpecie fic dicta, quia per fe durioris ac minus volatilis funt effentiæ, duos trefve annos integra manent.

Pulveres præftat adhibere recentes.

Rob fingulis annis mutantur.

Rotulæ ex tempore ferè fiunt.

Salia in annos aliquot durabilia funt, præfertim cryftallifata.

Species aromaticæ fingulis annis, vel fefquiennali periodo renovandæ funt.

Spiritus fi benè cuftoditi fuerint, quò minùs exhalarint, diu durare poffunt.

Succi liquidi mutantur quotannis: Duriufculi ac infpiffati diutiùs durant, fcilicet in annos duos, tres & ultra.

Syrupi fimplices in annuali periodo mutari volunt: Compofiti ac aromatici biennali.

Tinctura in pulveribus durabiles funt annis aliquot; tincturæ liquidæ durabiles funt pro diverfitate menftruorum.

Trochifci & Collyria ficca annum durant unum. Excipe qui opium continent, feminaque rancori obnoxia, nimirum illi ad fexennium ufque pertingere poffunt; hi brevis funt durationis, nec annum integri manent.

Unguenta ad annum vel fefquiennium ut plurimum fervantur.

CAPUT XXVIII.

De loco Afervationis.

Locus afervationis vel *generatim* confideratur, vel *fpeciatim*.

Generatim confideratur locus, tum ratione *domicilii*, tum *afervatoriorum*, ubi fcilicet nativa ficcantur & afervantur.

Locus in genere eligendus eft purus afervandoque medicamento conveniens, fublimis, ficcus, pervius, feptentrionem meridiemque fpectans. Vitandus econtra locus impurus, pulverulentus, fubterraneus, uliginofus, infolatus, infumatus, &c. Cuftodiendæque

que sunt res ne à radiis solis urantur, neque squalore tecti vel murorum madefiant. Quinimò, non abs re foret in peculiari camera seu hypocausto, super scamnis ac asseribus, herbas rara stratificatione, blandi caloris beneficio siccare, postmodumque vasis mundis asservare.

Speciatim consideratum locum exhibent *vasa asservatoria*, scilicet ampulla, arcula, capsula, fictile, lagena, olla, phiala, pyxis, sacculi, scatulæ, thecæ, vitra, vitra saccharina, urcei. Hæc talia adhibere oportet, qualia rerum asservatio exigit, ut integræ scilicet maneant, neque à vase saporem, aut qualitatem alienam contrahant.

E Mineralibus; *Terræ* scatulis vel arculis ligneis asservari poterunt.

Salina ligneis custodiuntur vel vitreis non metallinis, reponunturque loco sicco.

Aquea vitris vel urceis vitreatis.

E Vegetabilibus: *Flores* siccantur in umbra reponunturque (maximè qui jucundum odorem halant) arculis tiliaceis, vel in vitris angusti orificii, capitulis stanneis.

Herbæ siccantur in umbra, nisi quæ scapo sunt crassiore aut foliis humidioribus ac adeò proclives ad putrefactionem; nimirum hæ calore intensiore solis scilicet vel similis exiccari possunt: Ubi probè siccatæ fuerint, includuntur sacculis ligneis, vel, quod melius est, arculis ligneis, ut à pulvere tutæ sint.

Semina asservantur loco sicco, vasculis ligneis vel vitreatis, chartisque, ut eo diutius & sine impuritate perdurent.

Fructus, scatulis, pyxidibus vel sportis continentur.

Radices asservandæ sunt in aëre sicco, ut exsiccentur: Minores, rariores, & quarum vires solis vel ignis calore facilè dissipari possunt, in umbra & vento exsiccandæ sunt, ut apii, fœnic. &c. Crassiores igne, sole vel vento siccantur, ut Bryon. Gentian. mandrag. rhei-pontic.

Cortices arculis ligneis, locoque sicco asservantur.

Gummi ac resinæ siccæ, sicco loco atque ligneis vasis includuntur: liquidiores, urceis.

Ex *Animalibus*. Animalia horumque partes sicciores in pyxidibus ligneis: reponuntur, ut ossa.

Adipes & medullas, vasis urceis, vel figulinis vel vitreatis recondere convenit, locoque frigido ac sicco asservare.

PRÆPARATA.

Aceta ac aquæ stillatitiæ vitreis vasis lagenisvè, locoque temperato commodè servantur.

Balsama illa odorata pyxidibus stanneis (meliùs vitreis) benè occlusa servantur: liquidiora, stillatitia simili modo servanda sunt, quo olea stillatitia & spiritus.

Cerata asservantur ut emplastra.

Condita & sim. figulina potiùs, quàm stannea vasa expetunt.

Confectiones sacchato obductæ ligneis arculis reconduntur, locoque moderatè calido ac sicco locantur.

Conservæ, *Eclegmata*, *Electuaria*. Vasis figulinis vitreatis potiùs quàm stanneis asservantur.

Emplastra ac *Cerata* vesica aut charta, quæ liquatam ceram imbiberit, obvolvuntur, atque sic arculis vel pyxidibus siccis tenentur.

Extracta vasis figulinis vel vitreis amplioris orificii, ut spatulâ depromi possint, servantur; vel si sicciora fuerint, ut pilulæ reponuntur.

Feculæ, *Flores*, *&c.* Vitris vel pro re nata servantur.

Morselli, ut confectiones custodiuntur.

Olea infusa atque expressa in vasis vitreis vel figulinis vitreatis reponuntur. *Destillata* in vitris angusti orificii.

Pilulæ involvuntur vesica vel charta cerata, reconduntur que in thecis siccis, ligneis, vel stanneis loco sicciore.

Præparata vitris custodiuntur locoque sicciore.

Rotulæ ut confectiones arculis ligneis servantur, locoque sicco.

Salia vitra postulant, locumque sicciorem.

Species aromaticæ coriaceis sacculis probè consutis, vel in vitreis aut ligneis vasis optimè servantur.

Spiritus vitra benè obturata exigunt, adeoque angusti orificii; locumque temperatum vel frigidiorem.

Succi liquidi in vitris angusti orificii asservantur, superfuso aliquantulo olei amygdalini, olivarum, ut à situ conserventur; inspissati succi cum Extractis conveniunt.

Syrupi non detinentur rectiùs quàm in figulinis vasis vitreatis, præsertim ii qui per se acidi sunt quos omnino in vasis figulinis vitreatis parare ac detinere oportet, quippe noxam mineralem ex metallinis vasis facilè eliciunt.

Trochisci in pyxidibus ligneis commodè reponuntur.

Vina in doliolis iisque figulinis, vel vitris.

Unguenta ac Linimenta vasis figulinis, partim quoque pyxidibus stanneis conclusa tenentur.

CAPUT XXIX.

De modo adaptandi ad asservationem.

MOdus adaptandi variat, prout res *integra* in *partes* dissecta, *repurgata* vel *secus* asservari postulat, vel prout diverso *situ* est collocanda aliudve expedit, cujus auxilio à corruptione conservetur. V. g. *Succis superfunditur oleum, camphora semini lini imponitur, &c.*

Flores asservantur ut plurimum à caulibus ac foliis suis herbaceis segregati.

Herbæ seu *folia* si grandiora fuerint, caulibus crassioribus, seorsim à caulibus decerpta reponuntur: sin caulibus tenuioribus, unà cum iisdem asservantur nec rarò unà cum floribus.

Radices, *aliæ* servantur integræ, ut aristolochia, gentiana, hermodactylus, satyrium, &c. *aliæ* in taleolas dissectæ, ut bryonia, enula, iris, &c. Similiter adimitur nonnullis lignosa matrix, ut fœniculo, petroselino, &c.

Fructus, Exempli gratia, Poma collocanda sunt ut pediculi deorsum, flores sursum spectent. Quinimo frumento, v. g. hordei semini poma imposita diutiùs durant.

Carnosæ animalium *partes*, lavantur primùm pro libitu, cum vino vel decocto convenienti, hinc exsiccantur in furno, siccatæque foliis congruis, exempli gratia, absintii ne putrescant involuta asservantur. Sic *pulmones* parantur extractâ primùm aspera arteria, Sic parantur & *Epata*, *Lienes*, &c.

Res pingues & oleosæ lavantur in aqua aliquoties, donec puræ evaserint. Hinc lento igne liquantur,

 colan-

colantur, effunduntur ve super frigidam, ut sordes ad fundum secedant, vel in spumam colligantur, pòst reponuntur in locum frigidum quo servantur. Sic lavantur *axungia, sæva, medulla*, &c.

N. Alii *adipes solâ lotione purgatas asservant, lotionemque malunt ex aqua frigida, scilicet hac ratione adipem non modò solidioris substantiæ, sed & coloris candidioris manere autumant*: Alii *aquam salsam lotioni adhibent dein dulcorant, & ne rancescant aliquid salis pro asservatione admiscent*; Alii *Vino pinguedines abluunt quo magis abstergantur.*

Membranosæ partes, ut intestina secundùm longitudinem secantur, abluuntur (vino vel decocto convenienti) in frusta dissecta exsiccantur (in clibano) ac servantur, involuta foliis convenientibus.

Sanguis repurgatur à sero, hinc exiccatur in furno.

Fella detrahuntur à jecore præligatisque filo viis introitus & exitus; siccantur in camino suspensa.

Coagula exiccata fumo aut sole asservantur.

CAPUT XXX.

De Usurpatione.

Usurpatio est medicamenti administratio.

Circumstantiæ quas in usurpatione consideramus, sunt: *Vires, Usus* seu modus utendi. *Formula*, ac denique *Dosis* seu quantitas.

Virium ratione Medicamentum est.

Astringens, συπ̔ικὸν, id est, Oscula vasorum occludens. Talia sunt frigida, substantiæ crassæ, acerba, austera, &c. Opponitur aperientibus.

Adurens, pyroticum quod adurit. Suntque 1. Vesicantia. 2. Escharotica. 3. Caustica.

Alexipharmacum, id est, Venenis resistens, cor ac Spiritus vitales roborans, ne venenum facilè admittant.

Alexitericum venena animalium præcipuè respiciens & fugans.

Anodynum, id est, dolorem leniens, sive narcoticum id sit, sive paregoricum: Sæpius tamen de paregoricis dicitur.

Aperiens, ἀναςομωτικὸν, id est, vasa reserans: Talia sunt calida, (sed non ultra gr. 2.) substantiæ tenuis, Opp. ςυγνωτικοῖς adstringentibus.

Apophlegmatizans, quod excrementa è cerebro in palatum & os detrahit, sive id masticetur, sive gargarisetur, sive palato illinatur. Talia sunt calida, acria, vel tota substantia agentia.

Arthriticum arthriticum quod nervoso generi ac articulis familiare est.

Attenuans λεπτυντικὸν, id est, crassos, viscidos, frigidos humores incidens, dissolvens. Talia sunt cal. gr. 3. substantiæ tenuis, ut mordicantia, salsa, amara, nitrosa. Opp. incrassantibus.

Attrahens, ἑλκτικὸν, id est, humores ac spiritus è corpore in superficiem, alliciens. T.S. Calid. 2.3. (4. *Vesicas vel ruborem inducunt*) tenuis substantiæ. His accense, quæ attrahunt tota substantiâ. Sic venenum attrahit venenum.

Bechicum, quod leniendæ tussi comparatum. Specialiter tamen quod sputum promovet.

Bezoarticum, quod etsi lapide Bezoar careat, ingrediente virtute tamen pollet æquali contra venena & malignitatem.

Calfaciens, quod calorem excitare potis est.

Cardiacum, quod cordi familiare.

Carminativum, id est, flatus discutiens. T. S. imprimis semina calida majora dicta.

Καταγματικὸν, quod fractis ossibus solidandis convenit.

Cathæreticum, quod superfluam carnem, cui adhibetur, absumit, ut acria mordicantia.

Catharticum, id est, purgans sive ἄνω, sive κάτω id fiat, potissimùm tamen de dejectoriis dicitur.

Cauterium causticum, cauterizans Escharoticum, quod non solùm in cutem, sed in carnem subjectam adurendo agit.

Cephalicum, id est, capiti familiare.

Cholagogum, quod bilem flavam purgat.

Cicatrizans, ἐπουλωτικὸν, cicatricem inducens. T.S. quæ non solùm, id, quod influit, sed humorem, qui in ipsa carne continetur, consumunt, ut hâc ratione in cutem caro mutetur. Sunt vehementer siccantia crassa S. adstrictoria.

Κολλητικὸν, id est, glutinatorium.

Condensans, πυκνωτικὸν, id est, poros cutis contrahens. T. S. aquea ac frigida debiliùs contrahentia seu subadstringentia, subaustera, subacerba, (non adstr.) Opp. Rarefacientibus.

Confortans, confortativum, quod proprietate quâdam partem aliquam respicit, roborat & confortat.

Constringens, idem quod obstruens.

Corroborans, idem quod confortans.

Corrodens, corrosivum, καθαιρετικὸν quod excrescentem carnem tollit. T. S. Calida 4. gr. tenuis substantiæ, septicum, acri mordaciâ.

Dejectorium, id est, per alvum purgans.

Densans idem quod condensans.

Detergens. Vide extergens.

Diaphoreticum est 1. idem quod sudorificum [T. S. Eadem cum diureticis] 2. idem quod discutiens.

Discutiens, resolvens est, quod flatus discutit, hinc & humores.

Diureticum quod τὸ serosum & aquosum sanguinis ad renes & vesicam deducit, ut inde ejiciatur. T. S. cal. 3. tenuium partium incidentia.

Ἐκβόλια id est, fœtum ac secundinas ejicientia.

Eccoproticum, id est, alvum laxans fecesque tantummodò deturbans.

Emeticum, id est, Vomitorium.

Emmenagogum, Ἐμμηναγωγὸν menses ciens.

Emolliens, μαλακτικὸν: quod humores concretos ac congelatos fundit. T. S. Cal. 2. nonnihil sicca & Emplastica.

Emplasticum, id est, glutinosum quod parti cuipiam illitum tenaciter adhærescit ac poros implet. T. S. Sicca ac terrea citra acrimoniam.

Emphractica, sunt Emplastica quæ poros suo lentore obstruunt & opplent. T. S. humida, tenacia; ut olea, Opp. Ecphractico.

Ἐναιμὸν est κολλητικὸν, quod cruentis vulneribus adhibetur, sanguinem sistendi gratiâ.

Epaticum, quod Epati familiariter convenit.

Epuloticum vel *Synuloticum*, quod ulceri cicatricem inducit. Vide cicatrizans.

Erodens, idem quod corrodens.

Errhinum: quod pituitam (non è ventriculo cerebri, sed) circa meninges hærentem ad nares prolicit, adeoque citra sternutationem. Talia S. calida ac nitrosa.

Expectorans. Vide bechicum.

Extergens, ἐκφρακτικὸν, id est, lentos & glutinosos humores

humores cuti adhærescentes eluendo infarctu liberans. T. S. Siccantia tenuis substantiæ, nitrosa, amara.

Glutinosum, id est, Emplasticum.

Glutinans, Glutinatorium, κολλητικὸν, quod agglutinat & conjungit solutas partes. T. S. quæ plus siccant, quàm Sarcotica, nihil detergunt, sed potiùs adstringunt.

Humectans, quod humidum reddit.

Hydragogum, quod serum seu aquas purgat.

Hypnoticum, quod somnum conciliat, somniferum.

Hystericum, quod utero familiare est.

Incidens, idem est quod attenuans.

Incrassans, παχυντικὸν, id est, tenuiores & liquidiores succos reddens crassiores. Talia S. frigida aut temperata citra acrimoniam crassæ & terreæ substantiæ. Opp. attenuantibus.

Indurans, σκληρωτικὸν, quod quasi congelat & distendit. T. S. frigida gr. 2. 3.

Ischæmon sanguinem sistens.

Lac generans, γαλακτοποιητικὸν, quod sanguinem probum generat, attenuat & ad mammillas deducit.

Lac imminuens, γάλαχ κλέπτον, quod lactis generationem impedit.

Laxans, χαλαστικὸν, id est, materiam, quæ in flatus declinat tensionemque causat, attenuans & discutiens. T. S. modicè calfacientia, largiùs humectantia, substantiæ tenuioris.

Lithontripticum, quod calculum atterit & ejicit.

Malacticum emolliens.

Maturans, πεπτικὸν, ἐκπυητικὸν, id est, pueris generationem juuans. T. S. Temperatè calida, humida & Emplastica.

Melanagogum, id est, atram bilem educens.

Menses movens, ἐμμηναγωγὸν, quod obstructiones uteri reserat & sanguinem ad eum ducit.

Nephriticum, quod renibus familiare est.

Nervinum, νευροτικὸν artheticum, quod nervoso generi convenit.

Obstruens, id est, oscula vasorum occludens. T. S. frigida & astringentia, substantiæ crassæ, austera, acerba.

Ophthalmicum, quod oculis convenit.

Oticum, quod auribus familiare est.

Odontalgicum, quod dentium dolores sopit.

Paregoricum est anodynum, quod blando suo calore corporis calorem fovet, fovendoque meatus reserat, laxat, emollit, discutit. T. S. temperata tenuis substantiæ.

Philtrum, φίλτρον, quod amorem conciliare creditur.

Phlegmagogum, id est, pituitosum humorem purgans.

Pneumaticon idem quod Pulmonicum vel asthmaticum.

Polychrestum, quod multis viribus pollet.

Poroticum callum generans.

Præcipitans exceptum à menstruo corpus separans & in formam pulveris, vel extracti, sive massæ subsidentis redigens salinum plerumque vel acidum.

Psilothrum, ψίλωθρον, id est, depilatorium.

Ptarmicum: id est, Sternutatorium.

Purgans: quod humores è corpore vel per os vel per anum educit.

Pus generans: Vide maturans.

Putrefaciens, Σηπτικὸν; quod acrimoniâ, &c. calori nativo infensissimum, eumque vel fugat, vel ejus symmetriam destruit. Talia sunt mordicantia, acria, ut Arsen.

Pulmonicum : quod pulmonibus familiare est.

Rarefaciens, ἀραιωτικὸν, id est, cutis meatus reserans. T. S. calida moderatè sicca, substantiæ tenuis.

Refrigerans: quod frigus inducit.

Repellens, ἀποκρουστικὸν: id est, quod humores in membra irruentes, vel nondum planè impactos repercutit. T. S. vel frigida humida, quæ meatus contrahunt, vel frigida sicca terrestria: ut austera, adstringentia.

Reserans, id est, infarctu liberans.

Resolvens, id est, discutiens; scilicet per insensilem transpirationem, vel & interdum idem quod attenuans.

Sarcoticum, id est, carnem generans. T. S. quæ extra morsum sordes vulnerum detergunt, ne consolidationem impediant.

Semen generans, quod materiam seminariam spiritu replet & flatu distendit.

Semen imminuens; quod seminis generationem & turgescentiam impedit.

Septicum: id est, putrefaciens.

Siccans: quod siccitatem inducit.

Somniferum: id est, hypnoticum.

Splenicum, sive Spleneticum, quod lieni familiariter convenit.

Sternutatorium, ptarmicum: quod Sternutationem movet, ac excrementa capitis, tum ea quæ in cerebro, tum quoque quæ circa meninges hærent, expellit.

Stomachicum, quod ventriculo familiare est.

Stomaticum, quod ori convenit.

Stupefaciens idem quod Narcoticum.

Vesicans, vesicatorium, quod vesicas & pustulas excitat, extremam cuticulam tantùm attollendo, (est inter πυρωτικὰ mitissimum) T. S. Cantharides, sinapi, fermentum, flammula, ranunculus, &c.

Vomitorium: quod per os humores educit.

Vreticum, idem quod diureticum.

Vulnerarium & τραυματικὸν: quod intus assumptum, vulnerum consolidationem juvat.

CAPVT XXXI.

De Modo utendi.

HOFMAN. Quæ hoc *Cap. XXXI.* & sequ. *XXXII. & XXXIII.*) de modo Vtendi, formulis & Medicamentorum dosi adducuntur, rectiùs ad therapeuticam, quàm pharmaceuticam referuntur, Præparatio non est usurpatio & applicatio, Materia & Efficiens non sunt Finis.

¶ Modus medicamenta adhibendi duplex est, *internus* & *externus*.

Internus est, quo medicamenta per os faucesque intra corpus assumuntur, perficiturque *potando, lingendo, masticando, deglutiendo*.

Externus est, quo medicamenta corporis *cavitatibus* exterioribus solùm immittuntur, vel *superficiei* extrinsecus applicantur. Cavitates illæ sunt Os, Oculi, Nares, Aures, Uterus, Penis, Anus. Applicatio

superficietenus fit, *inungendo*, *emplastrando*, *cataplasmando*, *irrigando*, *lavando*, *vel impositione alicujus rei tepidæ fovendo*, &c.

N. *Modum in medicamentis administrandis adhibere oportet*, *qui convenit tum ratione* loci affecti, *tum ratione* materiæ *adhibendæ*.

Locus affectus exigit modum internum, vel externum, prout collocatus est introrsum extrorsumve, adeoque aditum medicamentis exhibet. Hinc si locus affectus planè sit internus, internum adhibendi modum exigit, sin verò & extrorsum sese extruserit, externa quoque medicamenta admittit. Similiter locus affectus externus externis curatur, nonnunquam & internis.

CAPITI internè applicantur omnis generis medicamenta interna; *potulenta scil. Lingibilia*, *comestibilia ac deglutibilia*: *Externè* 1. *per os*: apophlegmatismi, masticatoria, suffitus: 2. *Per aures*: Aquæ, Succi, Olea, suffitus ex aquis stillatitiis, decoctis, &c. vel ex pulveribus carboni impositis: 3. *Per nares*: Errhina, Ptarmica, &c. 4. *Superficietenus*: Inunctiones, impositiones cucupharum, fomentationesque aliæ, suffitus.

N. *Quinimo quæ pedibus applicantur*, *caput maximè afficiunt*, *ut lotiones*, *cataplasmata*, *inunctiones plantarum pedum*.

OCULIS internè eadem quæ capiti conveniunt; externè immittuntur, Collyria, Aquæ, &c. superficietenus Inunctiones, Emplastra, Cataplasmata.

NARIUM affectibus tàm interna quàm externa medicamenta applicari possunt, quæ Errhini nomine communiter veniunt.

DENTIBUS: oris collutiones, pilulæ vel turundæ inditæ, linimenta, suffitus, pulveres, trochisci (quibus gingivæ fricantur.) *Superficietenus*, maxillarum inunctiones, Emplastra, Cataplasmata, fomentationes.

FAUCIBUS: Gargarismi, Fumus, Linctus, Syrupi, Trochisci sublinguales. *Extrinsecus*, Inunctiones, Cataplasmata (v.g. in angina ex nido hirundinum,) adde Linimenta ex melle.

THORAX SIVE PULMONES omnia *interna* admittunt, præcipuè tamen Linctus, Trochiscos, Rotulas, ac Morsellos sublinguales, Electuaria, Aquas, Syrupos, Vapores itidem ac fumum cum aëre attrahendum; *Extrinsecus*: Inunctiones, Emplastra, Cataplasmata, Sacculos, Epithemata.

CORDI omnis generis interna medicamenta adhiberi possunt sive per pulmones ad Cor transferantur, sive per ventriculum. Præsentissimæ verò operationis sunt odoramenta, quibus spiritus vitales insigniter recreari comperimus. *Extrinsecus* adhiberi solent potissimum Epithemata, Inunctiones, &c.

Epati convenientia itidem sunt omnia interna. *Superficie tenus* applicari possunt, Inunctiones, Emplastra ac Cerota, Cataplasmata, Epithemata, Sacculi.

Lieni similia adhiberi possunt, tàm interna quàm externa.

Renibus præter jam dicta medicamenta & lotiones insessusque conveniunt, clysteresque per anum injecti. Idem judicium de vesica.

Utero dicantur similiter omnia interna. *Extrinsecus* convenit odor tum naribus tum pudendis adhibitus, ut & injectiones in uterum, pessi, suffitus. *Superficie tenus*: Inunctiones, Emplastra, Cataplasmata (quæ cautè adhibenda.) Fomenta sicca seu sacculi.

Ventriculo adhibentur omnia interna; *Superficietenus*: Inunctiones, Emplastra, Cataplasmata, Fomentationes ex pane tosto (qui vino irrigatur, calideque imponitur) sacculi.

Intestina præter jam dicta externa ac interna medicamenta admittunt quoque, quæ per anum immittuntur, ut sunt Suppositoria, Clysteres, liquoresve alii per syphonem immittendi, tum & quæ umbilico inunguntur.

CAPUT XXXII.

De Formulis medicamentorum Practicis.

Formulæ medicamentorum practicæ quæ intrinsecus adhibentur, sunt tum *liquidiores*; Apozemata, Emulsiones, Infusiones, Iulapia, Potiones, tum *paulo crassiores*; Syrupi, Eclegmata, Electuaria, Boli, tum *solidiores*; Trochisci, Pulveres, Rotulæ, Morsuli, Pilulæ, &c.

(Extrinsecus) quæ adhibentur sunt vel *Liquidæ*; Aquæ, Olea, Epithemata, Clysteres: vel *Crassiores*; Linimenta, unguenta: vel *Duriores*; Cerota, Emplastra, Cataplasmata, Sacculi.

N. *Quibus formulis medicamenta adhibenda sint*, *edocent* (1.) *Modus utendi* (2.) *materiæ adaptabilitas*, *quibus* (3.) *addi potest Patientis natura*, *quæ formulis aliis inhiat*, *alias aversatur*.

Modis utendi singulis suæ correspondent formulæ. Internè, inserviunt usui (1.) *Potabili*: Apozemata, Aquæ, Emulsiones, Infusiones aliæque potiones, (2.) *Lingibili*: Eclegmata sive Linctus, Syrupi, Trochisci sublinguales: (3.) *Comestibili seu Masticabili*: Boli, Condita, Conservæ, Confectiones, Martius panis, Marmoladæ, Mixturæ, id est, Electuaria, Rotulæ, Trageæ, &c. (4.) *Deglutibili*: Pilulæ, Pulveres.

Externè inserviunt quæ *immittuntur cavitatibus*.

I. *Ori*: Dentifricia, Gargarismi, Linimenta, Masticatoria, Suffitus.

II. *Oculis*: Aquæ, Collyria, Unguenta, fomenta, cataplasmata.

III. *Naribus*: Errhina, Odoramenta, Suffitus, Nasalia.

IV. *Auribus*: Aquæ, Succi, Decocta, Olea, Unguenta, Suffitus.

V. *Utero*: Clysteres, Pessi, &c.

VI. *Ano*: Clysteres, aliique liquores per syringam, Suppositoria, &c.

VII. *Peni*: Clysteres, ceraceæ, candelæ, &c.

II. Corporis superficiei applicantur.

1. *Inungendo*: Olea, Linimenta, Unguenta.

2. *Emplastrando*: Emplastra, Cerota, Dropaces.

3. *Cataplasmando*: Cataplasmata, Sinapismi, Phænigmi.

4. *Irrigando*: seu humectando: Epithemata, Embrochæ.

5. *Lavando*: Aquæ, Lixivia, Balnea, &c.

6. *Simpliciter tepidè imponendo & fovendo*: Sacculi (Cucuphæ) animalium partes carnosæ calentes impositæ.

7. *Suffiendo*: suffumigia.

CAPUT XXXIII.

De Dosi Medicamentorum.

Dosin medicamentorum internorum metiuntur generaliter Vires ac Formulæ adhibendæ. Virium ratione exhibentur.

Alteran-

Alterantia.

Temperatè, à ℈ ij. ad ℥ ij.
Gradu 1. à ℈ j. ad ℥ j.
2. à ℈ ß. ad ℥ ß.
3. à gr. v. ad ʒ ij.
4. à gr. ij ß. ad ʒ j.

Purgantia.

1. Grad. Manſ.
1. ab ℥ ij. vel iij. ad VI. vel VIII. ut Syr. roſar. ſolut. Violar. ſolut.
2. ab ℥ ii ß. ad v. ut mel. roſar. ſolut. mel. viol. ſol.
3. ab ℥ ij. ad iij. vel IV. ut ſucc. roſar. & violar. (ireos noſtr. manna) Syr. è flor. perſicorum.

2. Grad. Manſ.
1. ab ℥ ß. vel ʒ v. ad ℥ i ß. vel ℥ ij. ut Tamarind. caſſia (in pulpis.)
2. ab ℥ß. ad ℥iß. ut ſemen carthami (in infuſ.)
3. à ʒiij. ad ʒvij. ut Epithym.

3. Grad. Manſ.
1. à ʒj. ad ℥ß. ut mirobalani (ad ʒ. v.) polypodium.
2. à ℈ij. ad ʒij. ut Rhabarb. agaric. Mechoacanna, Sena.
3. à ℈ ß. ad ʒj. ut Aloë, Hermodactylus, Turbith, Gratiola, Ialappa.

4. Grad. Manſ.
1. à gr. X. ad ʒß. vel ℈ij. ut Mezerium, granum gnidium, Aſarum, Colocynthis.
2. à gr. v. ad xv. ut Elaterium, cortex hellebor. nigri.
3. a. gr. iij. ad x. ut Euphorb. Eſula. ☿. Scammonium.

N. *Specialiorem ſingulorum purgantium doſin quære propriis locis.*

Formularum ratione adhibentur medicamenta doſi, quæ reſpondet opportunitati adhibitionis, obſervatis tamen, ſi opus ſit, facultatibus ac doſi inde dependente. V. g. quæ grata ſunt & facilis aſſumptionis, majori doſi exhiberi queunt, perque vices reiteratas aſſumi. Ingrata, doſi minori, & vix ultra vicem unam perſuadentur.

Vtriuſque ratione eſt communis doſis, qua pro vice una adultis præſcribuntur.

Apozemata }
Aquæ ſtillatitiæ } ℥iiß. ad v.

Boli. ℥j.

Clyſteres adultis lib. 1. præter propter, adhibentur: infantibus ℥ ij. iij. &c.

Condita pro lubitu ſumuntur quantitate Iuglandis.

Conſervæ eâdem quantitate uſui veniunt.

Electuaria alterantia & confortantia à ℈ j. ad ℈ iiij. vel ʒiß.

Lenientia à ʒj. ad ℥ iiij. Purgantia ad ℥ j. præter propter.

Elixyria guttulis propinantur, vel à ℈ ß. ad ℈ j. vel ℈iß.

Emulſiones pro potu crebro ſæpius ordinantur.

Extracta duriuſcula *alterantia* à ℈j. ad ʒiß. *Purgantia* à ℈ j. ad ʒ j.

Liquores ſalium & ſimil. reſolutorum à gut. v. ad ℈ j.

Magiſteria *corroborantia* à ℈ß. ad ℈iß. *purgantia* vide ſigillatim.

Morſelli ad ℥j. vel ℥ij. &c.

Olea ſtillatitia à gr. ij. ad gr. xv.

Pilulæ *Laxativa* à ʒſ. ad ʒ ij. *Purgantes* à ℈ ij. ad ℈ iiij.

Præparata à ℈ j. ad ʒ j.

Pulveres & ſpecies *aromat. purganteſve* à ℈iß. ad ℈ iiij.

Salia vegetabilium à ℈ j. ad ʒ j.

Sapæ & Syrupi ab ℥ j. ad ℥ iij.

Spiritus minerales à gr. iij. ad ℈ß. vel ſi debiliores fuerint ad ℈ ij. &c. Vegetabiles ad cochleare pro re nata.

Trochiſci ad ℈ iiij.

N. *Doſes has præter propter dedi, adulto competentes: notari tamen velim pro diverſitate ingredientium conſtitutioneque aſſumentis, cunctas eſſe moderandas. Et ſi ſpecialius haberi poſſint, his potius fidendum.*

CAPVT XXXIV.

De Signatione in genere, ac primùm de qualitatibus ſenſibilibus & figura.

SIgnatio eſt, quæ docet modum medicamenta cognoſcendi & dignoſcendi.

Signa cognitionis plurima exiſtunt: Nos præcipua damus, tribuſque illa claſſibus includimus; inhærentium, antecedentium, conſequentium: & hæc ſingula in conſideratione ſimplici, vel comparata ſimilitudine.

In claſſe inhærentium excellunt 1. Qualitates ſenſiles. 2. Figura. 3. Ætas & Sexus, &c.

Qualitates ſenſiles ſunt 1. Sapor. 2. Odor. 3. Color. 4. Qualilates tactiles. 5. Sonus [qui tamen parum confert.]

HOFMAN. *Qualitates ſenſiles ſunt 1. Sapor &c.* Allegatas à *Doctiſſimo Dn. SCHROEDERO* qualitates omnes *CL. TACHENIUS* ad duas refert, *ACIDVM ſcil. & ALKALI*, ſive eæ fuerint volatiles, ſive fixæ, Sub ACIDO comprehendit Acerbum, Auſterum, ſub ALKALI acre, Amarum, dulce, ſalſum, unctuoſum, oleoſum &c. Et oſtendit hæc ambo non ſolùm Κεφαλαιοθέτατα Medicinæ objecta, ſed & Architectonica Naturæ inſtrumenta eſſe. Quemadmodum Hippocrates Libr. I. De victus ratione igni & Aquæ omnia adſcribit, quæ ſub concavo Lunæ exiſtunt, ita dictus Autor omnia ACIDO & ALKALI vendicat in ſuo Hippocrate Chymico. Nec adeò ſane iſtæ meditationes planè de nihilo ſunt, cùm jamdudum Hippocrates per hæc principia metiendas eſſe medicamentorum & cauſarum morbificarum operationes ſub ſaporum ſchemate docuerit, ut meritò ACIDVM & Alkali pro duobus quaſi SALIBVS fundamentalibus haberi queant, pro quorum diverſâ conſtitutione, dum rarò per ſe in concretis naturalibus inveniuntur, quia aliis mixti particulis ſint immerſa, etiam productum reciprocæ iſtius actionis & mutui concurſus variat, ut ex hiſce cum aliis Naturæ minimis diverſo modo connexis quoad figuras, texturas, magnitudines, & inde reſultantes diverſas motiones, non ſolùm eorum varietas, ſed omnes ferè in naturâ notabiles alterationes originem ſuam trahant. Præter hæc etiam Vniuſcujuſque ſaporem ſpecificum ſemini appropriatum & ex ſeminali concreti craſi oriundum ceu appropriatum ſpecificis morboſis corporis noſtri ſaporibus remedium conſiderandum & examinandum eſſe ſtatuo, non luridum illud quatuor qualitatum elementalium figmentum.

1. Sapor.

§ *Acer*, cui ſubjicitur aromaticus, mordax, ſeu ſepticus, ſive arſenicalis.

Acerbus,----adſtrictorius, ponticus, fructuum immaturorum, aluminoſus.

Acidus---acidulus, ammoniacalis.

Amarus---abſynthiacus, aloëticus, felleus, gemmeus, Salinus.

Auſterus---ſtypticus, adſtringens, vitriolatus.

Dulcis---pinguis, ſaccharinus, melleus.

Salſus---ſeroſus, nitroſus.

Unctuoſus.

N. *Sunt*

N. *Sunt qui insipidum addunt saporem, in quo humiditas insipida sentiatur, alii Vineum quoque & lacteum subjungunt. Verùm uti prior propriè dictus sapor non est, ita posteriores non simplices sed compositos sapiunt sapores. Vineus; austerum, dulcem, & suavem: lacteus, dulcem, pinguem & suavem.*

Odor.

Odorum distinctio minus perspicua est, à saporibus tamen, cum quibus magna ipsis affinitas est, nomina ferè mutuantur.

Gratus, εὐώδης, fragrans, bene olens.

Molestus, δυζώδης fætens, malè olens.

Gravis.

Amarus.

Acerbus.

Acidus, &c.

3. Color.

Albus, cui subjicitur candidus.

Flavus---luteus, cereus, croceus, aureus, melleus, citrinus, fulvus, vitellinus.

Rubeus---puniceus, flammeus, sanguineus.

Purpureus--Violaceus, gilvus, brunus.

Viridis---prassinus, herbaceus, æruginosus, porraceus.

Cæruleus---glaucus, cæsius, griseus, lividus, cineraceus, pallidus, pullus.

Niger---ater.

N. *Color intuendus, non modò qui in superficie extrinsecus conspicitur, sed & qui intrinsecus delitescit sive compressione, attritione, sive modo alio conspicuus reddatur. E.g. Hyperici flores si digitis confricentur, rubrum exhibent, licet lutei intuitu crescant.*

4. Qualitates tactiles.

Crassities, & tenuitas seu subtilitas, Crassum est, quod ægrè lævigatur, seu quod vix in tenues partes comminuitur. *Tenue* quod contra.

HOFMAN. *Crassities & tenuitas.*) Qualitates à modo substantiæ sumptas, quas Dominus Autor speciatim hîc adducit, commodè ad Fluiditatem & Firmitatem cum Nobiliss. Anglo Roberto à Boyle referimus, cùm vix ulla distincta Materiæ portio, quæ vel Fluida vel Firma aut consistens non sit, in Vniverso reperiatur. Quod de SONO & FIGVRA adducitur, de nihilo est, parum ad res Medicas conferentibus.

¶ *Densitas seu soliditas, & raritas seu porositas. Densum*, quod poris vel exiguis, vel nullis pervium est. *Rarum*, quod multis. Huc cavum.

Durities & mollities: Durum, quod tactui resistit: *molle*, quod cedit.

Gravitas & levitas: Grave, quod in se coactum pondere, quàm mole magis est conspicuum. *Leve*, quod laxius mole quàm pondere.

Lenitas seu lubricitas & ariditas. Lubricum idem quod lentum est & viscidum. *Aridum* contrà.

Levitas & asperitas. Leve, cujus superficies est æqualis, seu in quibus omnia sunt æqualia (planta, æqualiter composita.) Huc *rotundum*. *Asperum* seu *scabrum*, in quo partes inæqualem situm habent, atque aliæ eminent, aliæ depressæ sunt. Huc superficies *hirsuta, pilosa, angulosa, laciniata quæque, &c.*

Huc pertinent & dispositiones quibus res quæque mutabiles existunt, adeoque.

Combustibilis; incombustibilis.

Concretilis (ut Sal) inconcretilis.

Densatilis, indensatilis.

Ductilis, (ut metallum,) inductilis.

Exhalabilis (ut aqua, &c.) inexhalabilis.

Fissibilis (ut vena, arteriæ, &c.) infissibilis.

Flammabilis (ut pinguedo) non flammabilis.

Flexilis (ut Salix, &c.) inflexilis.

Fractilis (ut baculus, &c.) infractilis.

Friabilis (ut pumex, &c.) infriabilis.

Fusibilis (ut metalla, salia, &c.) infusibilis.

Humectabilis (ut spongia, &c.) inhumectabilis.

Liquabilis (ut Salia;) illiquabilis.

Mollificabilis (ut pix, &c.] immollificabilis.

Pressatilis [ut medulla sambuci, &c.] impressatilis.

Tractilis [ut nervus, corium &c.]

Sonus.

Tinnitus.

Sibilus.

Sonus gravis.

Sonus obtusus.

Figura.

Figura est quæ resultat ex conformatione & configuratione, quâ res scil.

1. Bene habita, pinguis, carnosa, succulenta, *vel è contra*, malè habita, macilenta, strigosa, gracilis, exucca.

2. Ampla, magna, extensa, vel è contra, &c.

CAPVT XXXV.

De Ætate seu Duratione & Sexu.

RES naturalis quælibet, & hinc ipsa medicamenta naturæ lege universali mutabilia sunt. Mutationis hujus causæ etsi evidentiores sunt, quæ extrinsecus accedunt, attamen præsupponitur quoque intrinsecus mutabilis cujusque natura, qua vel in melius vel in pejus mutari res destinata est, idque non modò quoad rei substantiam, sed & quoad vires. Hanc mutationem ex interna mutabilitate pullulantem determinat *ætas*, quam in asservationis doctrina durationem diximus.

Ætas crescentium non incongruè quadruplex statui potest. 1. *Initians* seu infantilis. 2. *Crescens*, Iuvenilis, adolescens. 3. *Consistens*, virilis. 4. *Decrescens*, senilis.

N. *Ab ætate initianti augescunt Crescentia ad consistentem usque ætatem, hinc imminuuntur paulatim, descenduntque ad interitum.*

Est verò ætas crescentium diversimodè mensurabilis.

Plantarum annuarum ætas initians est tempus *germinationis*, i. e. cùm germinare incipiunt: Crescens est tempus *turgescentiæ*, i. e. cùm gemmas protrudere conantur: Consistens est tempus *florescentiæ*, i. e. cùm flores & fructus emittunt: Decrescens est tempus *marcescentiæ*, i. e. quo folia marcescere incipiunt ac decidunt.

Plantarum non annuarum, animaliumve ætates simili ratione pro cujusque speciei longævitate mensurabiles sunt.

Duratio signum est non postremum, quo rei [asservatæ] integritas vel corruptio dijudicatur. V.g. Si qua ultra durationis suæ terminum asservata nonnulla fuerint, viribus languescentibus vel corruptis, æstimentur.

Sexus distinctio non in animalibus solùm, sed & in stirpibus conspicua est: nec nominis tantùm, sed & rei: *Mares* in stirpium genere magnâ ex parte sunt Infructiferi; *fœminæ* fructum edunt, ut Pœonia mas, pœonia fœmina; Mercurialis mas, mercurialis fœmina, &c. Hinc oritur & virium distinctio, &c.

HOFMAN.

Hofman. *Sexus distinctio in stirpibus conspicua est*) Communiter sexus statuunt inter arbores & Plantas, tilia quædam mas. Pinus & Abies. Pœonia & Mercurialis. Quidam inde Mercurialem Marem ad generationem Maris, fœminam ad fœmellæ generationem commendant, idque contingere putant, si à conceptu succus statim bibatur, in vino ex uvis Sole siccatis & folia simul edantur ex oleo & sale decocta, vel etiam cruda ex aceto. Nulli arborum magis hæc in sexum distinctio, quàm Palmæ congruit. Verùm sexus generationem, non operationem respicit. Quasi natura joco & non seriò laboraret, inquit *HELMONTIUS in Dispens. modern.* § 4. de sexu sollicita, ubi androgyno & promiscuo contenta fuit. Et sexuum notis cùm non opus fuerit ad generandum, etiam easdem posthabuit in operando. Si duorum simplicium unum altero est fortius, non sexum, sed gradum denotat.

CAPVT XXXVI.

De Antecedentibus.

In classe antecedentium celebrantur; 1. *Agens*. 2. *Objectum agibile*. 3. *Actio ipsa*. 4. *Locus*. 5. *Tempus* seu aër ambiens.

1. *Agens* (præcipuè naturale) rem motam & conversam sibi quadantenus assimilatam arguit.

N. Agripp. Philos. occ. lib. 1. c. 15. *Unaquæque res movet & convertit ad suum simile & inclinat ad seipsam, secundum totum posse suum, tàm in proprietate, i. e. virtute occultâ, quàm in qualitate, i. e. virtute elementali: Quandoque etiam in ipsa substantia, sicut in sale videmus: nam quicquid diu steterit cum sale, fit sal, omne enim agens cùm agere cœperit, non ad inferius seipsum movet: Sed quodammodo, quo ad fieri potest, ad sui par & consentaneum: quod etiam manifestò videmus in animantibus sensibilibus, in quibus cibum non in herbam vel plantam nutritiva virtus permutat, sed in carnem transmutat sensibilem. Quibus in rebus inest alicujus qualitatis vel proprietatis excessus, sive insit ipsis per naturam, sive quandoque etiam per artem vel casum, ut audacia in meretrice; hæ res ad talem qualitatem, passionem, virtutem maximè movent & provocant. Sic ignis movet ad ignem, aqua ad aquam.*

Hofman. *Unaquæque res movet & convertit ad suum simile.*) Ratio, quia naturalium agentium actio in objectum proprium terminatur, cum quo vel habeat symbolum, vel capax receptivum inveniunt illudque disponunt, juxta dotem Naturæ sibi collatam, decretis periodis & modis, nisi impediatur ab incapacitate recipientis. Sic fermentum v. g. panis non fermentat vitrum pulverisatum, quia est objectum alienum & incapax. Sic fermentum stomachi humani non fermentat furfures, avenam, gramina &c. Sed panem, carnes elixas &c. Vis fermentalis in semine transmutat aquam in terrâ in herbarum naturam. Medicamentorum alterantium operatio consistit in tali partium texturâ & structurâ, ut poros humorum peccantium aptè intrare eorumque compagem recludere & solvere possint. Nullum menstruum solvit nisi in solvendo poros capaces, in quibus se quoad minima insinuare possit, inveniat.

¶ 2. *Objectum* (materia quæ agentis elaborationi subjicitur) etsi naturam suam sensim mutat, difficillimè tamen ac vix planè exuit.

N. *Sic stercus equi avenâ pasti, natura avenæ planè non exuitur. Lac fœminæ post assumptum purgans, purgatricis facultatis deprehenditur, Capra lithontripticis pasta præfertur reliquis in medicamentis lithontripticis.*

Hofman. *Objectum etsi naturam suam sensim mutat.*) Quamvis assumpta omnimodâ transmutatione formam sanguinis vel chyli assumant & acquirant, hi tamen conservant non obscura accidentia priorum ciborum, sic animalia, quæ vescuntur piscibus, ut anates, anseres, gallinæ redolent pisces, & non solùm caro eorum, sed & ova gallinarum halecum intestinis pastarum ea redolent. Lac vaccinum redolet porrum, quo vaccæ tempore vernali fuerunt pastæ. Capones carnibus viperinis nutriti non solùm faciunt contrà sterilitatem, sed & sanguinem purificant. Cordiales plantæ irrigatæ succis solani, napelli, cicutæ, mezerei &c. deleteriam induunt qualitatem. *CL. HELMONTIUS* vocat vitam Mediam, sed parùm accuratè. Nos Formas subordinatas in scenam producimus, à quibus dicta fluunt accidentia atque hæ formæ, dum sunt sub alterius formæ specificæ dominio, materiæ indolem redolent, quasi subjugatæ, excusso autem jugo Naturam formarum specificatum induunt. Hoc non concesso, nulla erit medicaminum potestas, nec morborum occasio, nec aliorum effectuum reddi potest ratio. Nihil felicius operatur ad sanandum, quàm quod per sui transmutationem penitissimè intravit, & proximè unitum est illi, quod sanari debet. Econtrà ab isto etiam transmutationis modo omnia morborum seminaria originem trahunt ab assumptis cibis, potu, medicamentis, venenis aut ab inspiratis ab aëre, aut contagiis aliunde haustis, nam istæ qualitates producunt sibi simile in specie, quod contrariatur fermentis viscerum, & secundum gradus suæ virulentiæ symptomata vel sæviora vel mitiora, Morbos vel Mortem inducunt.

3. *Actio* [motus quo res constituitur] prout diversa est; ita diversam rei factæ naturam arguit. Modum sive in productione rerum spectes, sive in collectione, sive in asservatione.

N. *E. g. Excrementa alvi, quia elaborationi minus fuêre subjecta, quam fel, magis de natura nutrimenti participant, minus de natura ex elaboratione acquisita. Sambucus quomodo pro diverso collectionis modo diversis polleat facultatibus, supra diximus.*

4. *Locus* uti diversas sortitur temperaturas, ità diversitatem in plantis operari potest: & tantam aliquando in plantarum virtutibus mutationem causat, ut non solum hujus disciplinæ rudimentis initiati sæpenumero fallantur, sed in earum virtutibus inquirendis & medici, & qui non parum philosophiæ studiis navant operam. Ioh. Bapt. Port. Mag. lib. 1. c. 16. Vide & supra c. 13.

5. *Tempus* cœleste variat rerum nativarum proprietates non modo quoad gradus, i. e. quoad magis & minus, sed sæpenumerò quoad species seu proprietates ipsas. E. g. Hypericum tempore debito collectum, fugat lumbricos, quod non facit, si secus decerptum fit. Hinc Canon. Qualis est constitutio stellarum, talis censetur & natura sublunarium subjectorum. Est autem constitutio stellarum vigorosa & fortunata in fortitudinibus, debilis & infortunata in debilitatibus ac infortuniis. Vide supra c. 23. ut & cap. 12. &c.

N. Avicen. l. 2. tr. 7. c. 5. *Plantæ quæ sereno ac claro aëre colliguntur, sunt meliores iis quæ colliguntur, si dispositio aëris humida ac pluviosa fuerit.*

Hofman. *Qualis constitutio stellarum, talis & censetur natura sublunarium.*) Ratio, quia astra suprema cum astris inferioribus in effectu symbolizant. Radix pœoniæ intempestivè collecta sæpè sine successu usurpatur, quæ autem Sole existente in Librâ & Lunâ in cancro crescente Lunâ evulsa fuerit, ægrorum collis aut brachiis appensam ab insultibus epilepticis liberare dicunt. Sic *des Grands Près Medicus Gratianopolitanus* in observationum, quas *D. Riverio* communicavit, postremâ, se externâ pœoniæ radicis ritè collectæ applicatione modo memorato epilepticos curasse seriò testatur. Etsi exindè concludit summè utilem esse in Medicinâ faciendâ Astrorum observationem, tamen antequam Astrologorum placitis tantum tribuatur, siderum in simplicia influxus severis & idoneis experimentis manifestius, quàm hactenus evincendus est.

CAPVT XXXVII.

De Consequentibus.

IN consequentibus signa celebria sunt *Nomina, Testimonia, Effecta seu actiones & experientia.*

Nomina rerum indagâsse non parum ad rei cognitionem juvat. Etenim, præterquam quod nomina, rerum notæ ac imagines sunt, earumque conceptus ac figuras phantasiæ imprimunt, utplurimum certis de causis imposita esse constat. Sic dictus rubinus à colore rubeo, chrysolithus ab aureo. Sic lapis ostiocollus quòd ossium fracturas conglutinet, nephriticus, quòd renum calculo succurrat. Sic dicitur fel terræ à sapore amaro, Glycyrrhiza à dulcedine, Glycypircon, i.e. amaradulcis, à sapore utroque quem refert. Sic nominatur Saxifragia, quòd calculum frangat: pulmonaria, quòd pulmonibus conveniat: tussilago quod tussi. Sic dicunt Germani Fieberkraut/ Febrifuge ou Chasse fievre. *Fevervvort.* Koorts-kruyt / febrifuga; [id est, centaurium minus] quum febrim fuget, &c. Sic sunt lingua cervina, lingua avis, bursa pastoris, palma Christi, &c. à similitudine quam cum rebus obtinent.

N. *Præ reliquis linguis prævalet lingua hebraica, nimirum primus parens, quia integram rerum cognitionem possedit, imposuit nomina rebus convenientiora, naturamque rei exprimentia, &c.*

Testimonia sunt authoritates, quæ rem ore vel scriptis attestantur. Merentur hæc fidem prout à persona fide digna proveniunt.

Effecta seu *actiones.* Nimirum actiones rem talis naturæ esse arguunt, qualis illæ deprehenduntur, atque adeò secundùm eandem illam naturam res conjecturantur activæ. Vide cap. 40. nu. 4.

N. *Actiones vocantur nascendi, florendi, generandi, crescendi, prolificandi, fructificandi, concoquendi, pariendique modus, & quo amore se prosequantur, horreant, & se invicem alliciant.*

Experientia fontium reliquorum ceu complementum existit. Illi enim opinionem fere ingerunt, hæc certitudinem, atque adeò non inscitè rerum magistra majoribus dicta est. Experientia puta sufficienter ac ritè demonstrata. Namque uti hæc rerum magistra est: Ita quoque si minùs sufficienter illa acquisita sit, fallax seductrixque esse poterit. Hinc certæ in Experientiæ judicio notandæ conditiones.

1. Experientia sit aliquoties comprobata.

2. Res, in quibus fit experientia, similiter sese habeant. Res dico non tantùm subjectum, in quo fit experientia, v. g. in homine, sed & materiale objectum, de quo fit experientia, v. g. de herba, &c.

N. *Hinc præstat experientiam fieri & de rebus simplicioribus, V. g. In virium indagatione. 1. Non temerè fidatur experientiæ unicæ. 2. Res de quibus fit experientia, si secundâ vel tertiâ vice ea fiat, semper sint uniusmodi dispositæ, non qualitatibus alienis corruptæ, nec ætate vilescentes, &c. 3. Subjectum in quo fit experientia, sit Corpus humanum, non caninum, vel simile. Nam in alio corpore acquisita experientia fallere in homine potest. Serpens integer ciconiæ cibus est, homini mors, &c. Nec & hoc prætereundum, necessum esse, corpora illa humana repetitis vicibus similiter sese habeant, eodem scilicet morbo laborent, ætate ac temperamentis conveniant, vel non adeò discrepent.*

HOFMAN. *Experientia fontium reliquorum &c.*) Reperiuntur plurimi Medicorum, qui nihil nisi experientiam ingeminant, sed isti, quod dicunt, ipsimet nunquam intelligunt, vanâ & frustraneâ sæpè experientiâ turgidi, & certis ex naturâ petitis rationibus destituti. Illud enim Nos demum in hâc Naturæ scientiâ scire sum persuasus, quæ manuali experientiâ addiscimus, & ubi Natura per naturam explicatur, latens scil. per patentem, prout jam olim *Franciscus Baconus de Verulamio in suâ Naturali & Universali Philosophiâ: Item de Augmento scientiarum*, qui in hoc glaciem fregit, & *Nobiliss. Cartesio & Roberto à Boyle* ac aliis lampada tradidit, quibus tamen alii in totum, quod dicitur, destituuntur. Quanquam verò hæc Nostra ætas Artis incrementa tueatur, dum inventa cumulat inventis, hærent ea tamen adhuc inter initia, obsessa haud rarò difficultatum spinis. Interea qui anxiè scrutetur latentes Naturæ recessus, unde eruat Medicamentorum opes, vel rarus est, vel immanissima sentit obstacula, quæ pedem retrahunt, imò prosternunt penitus, vel ab occultis invidorum calumniis vel apertis hostium insultibus.

CAPVT XXXVIII.

De Similitudine.

HOFMAN. Hîc quæritur *quid de Ejusmodi Signaturis sit judicandum? CL. HERMANNVS CONRINGIVS ingeniosissimus Naturæ Mysta de Hermetic. Medicin. eruditissimo tractatu Cap. 20.* Miror, inquit, applausum invenisse hanc doctrinam apud quenquam extrà Paracelsi sectam constitutum. Neque enim hujus ullum vestigium apparet in omni prisco ævo. Nam si color, si figuræ probare sese debeant pro certis virium signis, ubique semper in omnibus valeret illa collectio. (Certè quàm accuratissimè, ut omnia;) jam verò innumera neque colore, neque figurâ conveniunt cum partibus corporis, quibus medentur. Ex adverso conveniunt, quæ mederi non possunt. Nunquid enim vel sola vel omnia flava bili flavæ, sola vel omnia nigra atræ bili, sola vel omnia alba pituitæ commodant? Par ratio est omnium figurarum. Palma Christi v. g. manum belle exprimit, & tamen affectibus manuum non insigniter prodest, imò vix prodest. Inanis verò est argumentatio; si figura illa & colores non sunt institutæ ad vires illas significandas, frustrà esse à Naturâ conditas. Quemadmodum videlicet stirpes istæ, quantæ quantæ sunt, corpora sunt naturalia, in orbis totius complementum primariò, in hominis autem usum non nisi secundariò & ex parte condita, (ante Morborum in hanc mundanam scenam ingressum, ita & colores suos & figuras eædem stirpes acceperunt, non tam humanum in usum, quàm proprii finis gratiâ, eoque quod aliqua in his sit cum homine similitudo seu harmonia) id totum ex accidente est, & Naturæ quodam casu. *CL. CONRINGIVM* κατὰ πόδα sequitur *Nobiliss. HELMONTIVS in Dispensat. Modern.* Homo, inquiens, non Naturæ & vicissim Natura non est hominis simulacrum, icon aut sculptrum. Ipse Deus creavit simplicia ad destinatos usus cunctarum necessitatum. Herbarum dotes sunt ex creatione, non ex possessoris usurpatione. Nam proprietates jam suis inerant herbis ante peccatum, mortem & necessitatem. Deus dat scientiam simplicium, cui vult ex gratiâ, non per Naturæ signa. Quid cum pleuritide cognationis habet dens apri, sanguis hirci, virga tauri, fimus equi, vel herba bellis. Deus omnia ad sui gloriam & decorem universi creavit, per accidens autem ob futuros ex contingente morbos

¶ Dicta signa considerantur non modò in sua natura simplici, sed & quatenus deprehenduntur in rebus seu objectis diversis convenire. Nimirum convenientia signorum conjecturare facit convenientiam signati. De simili enim idem judicium.

Est autem convenientia similitudo qua res rem repræsentat, id est mentiri videtur seu æmulari: sive scilicet figurâ id fiat, quæ potissimæ hîc considerationis, sive qualitatibus sensibilibus solis, sive actionibus & moribus, &c. Quinimo & antecedentium similitudinem spectasse nonnunquam juvat.

Sic repræsentant

Partes humanas videlicet:

Caput, Papaver, Iuglans, nux Indica, pœoniæ folliculus, scyllæ radix, agaricum (repræsentant cerebrum.) fl. lil. convall. Vmbella Dauci (nondum explicita.) Omnis generis nuces. Rutæ summitates (sinus cerebri referunt) Rosa. Flores coronas mentientes

tientes uti primula veris, lychnis coronar. Cario-phylli.

N. *Medulla sambuci medullam spinalem refert. Grana ejus, caput.*

Oculos: Grana herbæ paris, fl. Euphrasiæ, anthem. calthæ, hieracii, argemon, anemon. scabiof. &c.

Dentes; Hyofcyamus sine siliquis, acini mali punici, pinei nuclei, dentaria, folia vermicularis, radix chelidon. min.

Aures; asari folia, cochleæ.

Nasum; fol. mentastri aquatici.

Oesophagum; canales allii; cæpe, levistici.

Guttur seu *tracheam asperam*; pyrola, uvularia, cervicaria, cassia fistularis, flores periclymeni.

Diaphragma; Alchimilla.

Pulmones, pulmonaria saxosa, pulmonaria maculosa, pulmonaria quercina.

Cor; Citri fructus, anthoræ radix, alleluja; fructus anacardi.

Iecur; Lichen, fungus betulæ, quercus, Iecoraria.

Venas Iecoris aut lienis excarnatas; Summitates anethi, fœnicul. asparag. centaur. min. cærefol.

Lienem; Scolopendrium, lingua cervi, lingua avis dicta, lupinus.

Venarum vel arteriarum truncum excarnatum; absynt. artemisia.

Ventriculum; folia cyclaminis, Zingib. galanga.

Intestina; convolvulus, calam. arom. Cassia fistularis, lumbrici.

Vesicam; Alkekengi, nux vesicaria, colutæa, solanum.

Pudenda; Arum, fabæ.

Ligamentum umbilicare, utero infixum; nymphææ ligamenta seu caulis.

Testiculos ac *genitalia*; species omnes orchidum, satyrium, dracunculus, porrum, boletus cervinus.

Uterum; pistolochia, aristolochiæ radix (radix cava) grana actes, Sambuci, cyclamen, placentam refert.

Renes; portulaca.

Articulos; hermodactylus, [scilicet quæ genicula-ta,] *harundo*; sarsa pariglia.

Manum; palma Christi.

Capillos; muscus arborum, capillus veneris, abrotanum.

Repræsentant humores:

Bilem flavam, plantæ floribus vel succis flavis croceisve, vel animalia similia. Eaque vel in alimentorum numero sunt; ut Cuminum (lividi coloris) crocus, beta, ficus, mel, &c. Vel in medicamentorum, ut; aloë, sena, (floribus ex pallido luteis) absyntium (aureo comarum flore) tithymali floribus croceis.) Colocynthis (flore & fructu luteo,) ricinus (flore & fructu luteo,) ricinus (flore flavescente,) rhabarbarum, &c.

Bilem prassinam; Quæ viridi & herbaceo colore prædita, ut, blitum, atriplex (herbaceis floribus.)

Bilem pallidam; bryonia (florib. pall.)

Bilem atram; Quæ floribus, foliis vel succo nigrescunt, purpurascunt; cœruleive sunt coloris, ut: fabæ (floribus maculosis) multaque leguminum genera floribus purpureis obscuris, v. g. smilax hortensis, vicia, blitum (folio nigro) tubera, carnes feri-næ. Cicer (flore cœruleo) veronica (fl. cœrul. vel purpur.) borrago: buglossa, &c.

Pituitam; plantæ albifloræ animaliave albicolo-ra, v.g. cucurbita (fl. candidis,) fungi albi, lactuca, caro suilla, agnina, &c. agaricum, &c.

Sanguinem; quæ rubri coloris sunt, vel rubro colore tingunt, ut; Santalum rubrum, rad. chinæ, filicis, acetosæ, &c.

Mistos humores, quæ misti coloris sunt, ut iris.

Lac & sperma, quæ succum lacteum fundunt; ut Lactuca, sonchus, carduus lacteus, &c.

Repræsentant animalia bruta eorumque partes, scil.

Scorpionem; Radix yerva, Cyperi.

Serpentes & *Viperas*, Bistorta; Coronopus sylvestris seu serpentina, (radicibus constat tenuioribus contortis in anguis formam,) Scorzonera.

Herinaceum; echinati castaneæ cortices, dipsaci capita, carduorum fructus.

Animalium cornua; cuminum contortis summitatibus, &c.

Repræsentant morbos:

Calculum: omnis generis calculi (cristallus, silex, &c.) milium solis, radix saxifragiæ alb. cortices lapidei nucleorum ut & nuclei ipsi, crustacea omnia.

Exanthemata: Lentes.

Excrescentias: Agaricum, gallæ, & reliquæ arborum excrescentiæ. Lichen petræus veficulis insignitus, quæ referunt vesicas jecori nonnunquam adnatas.

Ficus ani: Scrophularia radice nodosa.

Herniam: Perfoliata.

Hydropem: Bryoniæ radix (habet signaturam pedum hydropici.)

Icteritiam: Chelidonia (succo flavo) Crocus, Centaurea.

Lentigines, *Lichenes*, *Impetigines*: Betulæ cortex albis intus maculis, Lichen arboribus innascens.

Maculas: Allium, arum, arisarum, persicaria, pulmonaria (foliis scil. maculosis.)

Polypum: Chelidoniæ minoris radix, Polipodii radix.

Scabiem: Polypodium in dorso scabritiem refert; Sabina (superficiei scabra) Aselli.

Spasmum: Limaces (levi occasione sese contrahunt) erinacei, lumbrici, aselli, &c.

Vomicas & Abscessus: Tubercula arborum cum lacrymis inibi contentis: V.g. lacryma seu resina novellarum abietum è tuberculis.

Vulnera: Perforata, mille folium (quia pertusa sunt & sanguinem expressum exhibent.)

Tumores: Bardanæ tubercula; die Kletten. Ensleure. *The swolled knobs of the Burdock.* Opgezwollen knobbelen van de klissen.

CAPVT XXXIX.

De cognitione qualitatum manifestiorum.

A Fontibus signationis ad species descendimus, quæ etsi dari variæ possint, quippe nunc cognoscendæ sunt ipsæmet rerum species, nunc facultatum vigor, &c. Attamen, quia Medici de indagandis viribus præcipuè solliciti sunt, harum inuestigationem potissimùm aggredimur; specierum cognoscendarum cupidum ad authores remittentes, qui magna inde compilarunt volumina. Si qua tamen ex ipsis necessaria fuerint, sive ad distinguendam speciem à specie, sive ad dijudicandam rem genuinam à falsa & adulterata, suis locis breviter indicare studebimus.

N. *Præmittere hic placet: rei cujusque qualitates sensiles (quippe quæ ob oculos sunt,) dispositionem bonam malamve sine difficultate arguere, adeoque res bonas censeri, quarum sapor, odor, color, crassities, tenuitasve soliditas aut raritas, durities, vel mollities, gravitas seu ponderositas aut levitas, &c. secundum naturam se habent; malas, è contra. His si signa reliqua addideris, circumstantiasque productionis, collectionis & asservationis consideraveris, adeoque pensitaveris, quibus causis, qua materia, quo tempore, quo loco, quo modo, res (E.g. nativa, tum producta, i.e. sata, enata, educata,) tum collectæ, tum quoque, quamdiu, quibus vasis & locis, ut & quo modo fuerint asservatæ, his, inquam, certius de concepta bonitate decernere poteris.*

Facultates medicæ vel *manifestiores* sunt, vel *occultiores*.

Manifestiores, quas & generaliores dicere licet, siquidem generaliter sine respectu alicujus membri aut morbi considerantur, sunt *primæ* dictæ & ex his dependentes *secundæ*. Occultiores & quas specialiores dixeris, sunt, quæ partem aliquam certam morbumve certum respiciunt.

N. *Majores in investigandis solis manifestioribus ferè occupati fuerunt; Recentiores ad occultiores quoque penetrare studuerunt. Fontes majorum præcipui fuerunt.*

1. Experientia. 2. Ratio, eaque quintuplex, scilicet 1. sumpta à velocitate tarditateve alterationis, (v. g. calfactionis, congelationis, &c.) 2. ab odoribus. 3. à saporibus. 4. à coloribus. 5. ab operationibus & virtutibus cognitis. Vid. Avicen. l. 2. canon. Modernorum fontes in inquirendis occultioribus sumuntur præcipuè, si signaturæ similitudine. Vide Bapt. Portam in phytognom. quem secuti sunt Quercetanus, Crollius, Nollius.

Hofman. *Majores in investigandis solis manifestioribus (qualitatibus) ferè occupati fuerunt &c.*) Vnde illud indiscriminatum Chaos, *inquit Cl. Zwelferus in Pharmacop. Reg. præfat.* & tenebræ plusquam cimmeriæ in Medicinam invectæ sunt, quod ea saltem, quæ palpavimus & sensibus tractavimus nudas ac materiales qualitates scilicet rudi Minervâ, aut ut Canis ad Nilum contemplati simus, gustui ac salivæ nostræ Mysteria Naturæ revelanda & decernenda crediderimus, prout & ut *Dominus Autor noster* iisdem inhæret vestigiis, unde mille errores propullularunt: Et acutissimus scientiarum reparator Franciscus Baconus, Baro de Verulamio apertè dicit, Elementorum commentum, quod avidè à Medicis acceptum, quatuor complexionum, quatuor humorum, quatuor primatum qualitatum conjugationes post se traxit, tanquam malignum aliquod & infaustum sidus infinitam & Medicinæ, nec non pluribus mechanicis rebus sterilitatem attulisse. Præcessêre Majores Nostri, eos aberrantes Nos ad præcipitia comitati sumus, solas sensibiles qualitates in Morborum cognitione & curatione aspectantes. Cùm tamen alia potiùs terere possimus vestigia, queis non multi ex venerandâ antiquitate etiam antecesserê, qui non semper calida frigidis, humida siccis &c. sed calida calidis quandoque medicati sunt, ibi scilicet, vbi malignitatem causam à totâ substantiâ agentem subodorati sunt, optimè callentes, quòd calida calidis resistant, non ut calida sunt, sed ut à totâ substantiâ reagunt. Appropriata & specifica Medicamenta cum alexiteriis altioris sunt indaginis, quàm puræ effœtæ qualitates & accidentia purè materialia, calor, & frigus &c. Nam ad hæreses istas qualitatum & saporum, ex quibus rerum Naturas, substantiam & activitates colligere hactenus aberratum est, multorum botanicorum rudis speculatio induxit. Hi enim plantam, quam amaram, ponticam ac linguam pungentem sensêre, suis assignatis gradibus & statione calidam dixêre. Si quam inodoram, succulentam, acidam ut Lactuca, sempervivum, acetosa, hanc frigidis accensebant. In aliis verò; ubi ratio ejus vel deficiebat, vel arguebat, Verbis Nos demulcebant terminis ludentes, quædam non formaliter, sed virtualiter vel eminenter calere, frigere & agere perhibentes. Colores porrò & qualitates etiam aspectabiles eis ansam hariolandi multa dedêre. Sic nix camphoræ & albedo frigiditatem eis depingit, cùm tamen inflammabilis sit, inter undas exardescat & veterum naphtam æmuletur. Divinus senex Nos non tam calida, frigida, humida, sicca, quàm acida, salsa, pontica, amara, substantias & concreta vult contemplari, in iis enim latent rerum semina & formæ, ex his sympathiæ & antipathiæ emanant, nobisque lumen communicant ut citò, tutò ac jucundè specificis auxiliis morbos profligemus & deleteriis insultibus agentia à totâ substantiâ opponamus. Cur autem hactenus à plurimis, qui totum Medicinæ oceanum sibi videntur exhausisse, & omnium errorum voragines evasisse, præstitum non sit, communis error & primarum qualitatum nudus aspectus avocavit. Medicamentorum igitur simplicium virtutem si sanis contempleris oculis & rectâ examines ratione, illas non à qualitatibus primis, sed à seminali virtute, à formâ substantiam indutâ, ejusque influxu dependere videbis, ad quem à Patre Luminum jussa fuit, ut sic ageret, juxtà ordinem, nec non ad Lumina, quæ in iis resplendent. Tot autem diversa emicant in creaturis lumina, quot dantur individua & agentia, dum quodvis operatur juxtà speciem & finem, ad quæ à DEO destinata sunt. Hinc illa effectuum differentia, hinc remissè & intensè, hinc uniformiter, difformiter & quicquid diversitatis in effectu resplendet, causæ agunt.

Qualitates primæ cognoscuntur.

¶ 1. *Ex Sapore: Acer* vehementis caliditatis est indicium: *acutus* fit, cùm calor ad summum superauctus est: *acerbus* est frigidus, siccus, & terrestris: *acidus* est humectior quàm frigidior, fitque ubi cum austero plus humidi miscetur: *amarus* fit, cùm calor plus, quàm par sit, increbuit, ariditate & caliditate præstans, siccitate scil. terrestri: *austerus* fit, si acerbus paulum remittatur, estque plus frigidus quàm humidus: *dulcis* exoritur ex temperata humiditate & caliditate: *Salsus*, si calor invalescit, ob id calefacit, abradit, abstergitque: *Unctuosus* seu pinguis, minùs quàm dulcis caliditate præstat, atque aërem participare videtur: *insipidus* seu *aqueus* frigidæ ac humidæ statuitur temperaturæ *Bapt. Port. in Phytogn.*

N. *Duo quæ hic moneam habeo. 1. est, quòd ut plurimum mixti occurrant sapores, in quibus lingua facilè decipi adeoque judicium errare potest. 2. est quòd sapores potiùs qualitatum salinarum, quàm elementalium primarum sint indices. Verbi gratia Sapor* amarus *est naturæ salis gemmæ vel nitri, adeoque pollet facultate tergente, purgante, lumbricos fugante.* Acerbus *natura est aluminis & stipatur virtute astringente.* Acidus *essentia est salis ammoniaci, adeoque celebratur facultate incidente, æstum extinguente, dissolvente, coagulante, (nimirum, teste Quercetano, dissolvit corpora, coagulat spiritus.)* Austerus *naturam sapit vitrioli, ea propter qualitatis est adstrictoriæ, stipticæ, fermentativæ.* Salsus *natura est salsi aperientis, incidentis, abstergentis.*

2. *Ex odore:* Odor saporis rationem sequitur, magnaque est odoris & saporis cognitio. Hinc *odor gratus* bene olens utplurimum caliditatis est indicium; *fœtens*, frigiditatis ac humiditatis excrementitiæ. *Mordax, amarus*, caliditatis: *acerbus, acidus*, &c. frigiditatis. *Inolida* sunt ferè quæ humida.

N. Avicenn. l. 2. Canon. c. 3. *Odor, inquit, qui sentitur, si mordacitas, aut declinans ad latus dulcedinis, omnes illi calidi: si aciditas mucida, lenta, & omnes illi frigiditatem (perhibent.) & bene olentia plurimum calida*, &c.

3. *Ex colore: Color albus & pallidus*, humidi temperamenti indicium, omnibusque in rebus color albus imbecillitatem notare solet. *Flavus*, ex calore oritur. Flores, qui luculento colore nitent, ex cibo pingui & humido proveniunt. *Bapt. Port. in phytogn. Rubeus croceus*, &c. immodicæ siccitatis & caliditatis argumentum. *Viridis* seu *porracei* coloris folia ex humiditate multa proveniunt.

N. Baptist. Port. in Phytogn. lib. 2. cap. 36. *Flores recenter nati ob nativum humorem coloratiores sunt, ætate provecti verò pallidiores, decolorati & deformes:* nam

nam ficciores ætate fiunt. Sic Avicenn.lib.2.can. cap.3. *Color albus in corporibus congelatis,quæ in ſe (habent) humiditatem, non eſt niſi ad ſubſtantiam frigidam, & in corporibus,quæ in ſe (habent) ſiccitatem,& divulſio non eſt niſi ad ſubſtantiam calidam & niger in utriſque per contrarietatem. Etenim frigus albificat humidum & denigrat ſiccum, & calor denigrat humidum, & album reddit ſiccum. Item; ſunt quidam colores (tendentes) ad albedinem, & quidam eorum ad tincturam rubram & nigram. Etenim tendens ad albedinem, ſi eſt in natura in ſpecie frigidorum, eſt frigidior, & tendens ad alias (rubedinem & nigredinem) minus frigidus. Et ſi eſt natura ad calidum (vergens) & res è converſo (ſe habet.)*

Ex tribus hiſce præcedentibus primas tenet ſapor, hinc odor,poſtea color. Avicenn.

4. Ex *qualitatibus tactilibus: Craſſities* ſignum eſt 1. abundantium partium terreſtrium. 2. humidarum, videlicet frigore congelatarum. *Tenuitas* partium ignearum vel aërearum. *Denſum* vel eſt exiccatum, vel frigore congelatum concretumve. *Rarum* ſiccitatis comes. *Durities* ex ſicco eſt & terreſtri (niſi humorum repletio & inde tenſio adſit) *Mollities* humiditatem participat. *Gravitas* comes eſt denſitatis, *Levitas*,raritatis. *Lenitas* ex humiditate eſt; *Ariditas* ex ſiccitate. *Lævitas* ex humiditate aërea vel aquea; eſt *Aſperitas* ex ſiccitate.

5. Ex *diſpoſitione* ſeu *mutabilitate*, ejuſque recipiendi modo facili vel difficili: E.g. Quæ res recipit velociùs calefactionem, calida cenſetur, quæ frigefactionem, frigida. Similiter quæ velocioris eſt congelationis,illa frigidior eſt,& quæ velocioris inflammationis, ea eſt calidior, &c.

6. *Ab Ætate: juniora* humidiora ferè ſunt, *vetuſta* ſicciora. Item creſcentia dum immatura adhuc, auſteritatem acerbitatemque ferè ſapiunt & inde frigiditatem.

7. *A loco natali: Lacuſtres* plantæ temperamenti ferè ſunt humidi & frigidi; quod & animalia dulci aquâ degentia imitantur. *Paluſtres* ſunt ferè frigidæ ac ſicciuſculæ [ob aquam & terreſtrem eſſentiam.] *Fluviatiles* ſunt ſiccæ & inſigniter calidæ, ut quoque linguam nonnullæ exulcerent. *Marinæ* ſunt frigidæ & ſiccæ [frigidæ ob aquam, ſiccæ propter ſal.] *Pinguis* humi accolæ ſunt calidæ & humidæ, vel humiditate & ſiccitate temperatæ. *Iejuni ſoli* planta calida & ſicca exiſtit. *Mediocris terræ* convictrix, tepida eſt & naturæ noſtræ familiaris. *Arenoſi ſoli* planta eſt calida & ſicca, tenuium partium. *Ancipitis vitæ* plantæ temperamenti ſunt miſti: Similiter & animalia ancipitis vitæ,mixti temperamenti ſunt, & ut plurimum humidiora & excrementitia. *Plantæ amphibiæ*, in locis aſperginoſis enatæ, ſunt frigidæ & ſiccæ. *Litorales* marinæ plantæ, ſalis naturam ſapiunt, ſunt ergo calidæ & ſiccæ. *Monticolæ* plantæ, ex agri exilitate ſicci naſcuntur temperamenti & ex ſolis apricitate, calidi; ſunt inſuper partium tenuium. *Campeſtres* mediocriter calidæ ſunt & ſiccæ. Plantæ in *cavis locis* naſcentes frigidæ ſunt & humidæ [ob ſolis abſentiam & ſoli fuliginem.] In *collibus* naſcentes temperatæ ſunt. *Sylveſtres* domeſticis ſunt ſicciores & frigidiores [ſi ſint ejuſdem ſpeciei.] *Domeſticæ* ſunt mitiores & debiliores.

N. Dioſcorid. in præfat. l. 1.ad Areum: *Magni refert,ſi ea loca,in quibus herbæ prodeunt,clivoſa & ventis expoſita ſint & perflata, frigidaque & aquis carentia, cùm his in locis vires earum longè validiores intelligantur, cùm è contra, quæ in campeſtribus, riguis & opacis, cæteriſque locis à vento ſilentibus enaſcuntur, plerumque degenerent & minus viribus valeant. Sic &* Avicenn.l.2.tr.1.c.5. *Illæ (plantæ) quarum collectionis loca ſunt ventoſa, vel quæ ſunt aëri & vento expoſita & ſunt verſus Orientem ſoli expoſita, ſunt fortiores aliis.*

HOFMAN. *A Loco natali &c.*) Cur *Dominus Autor noſter* demum à Loco natali petit ſimplicium complexiones, hîc enim tam parum ad hæc confert, quàm uterus maternus ad fœtus naturam. Semina autem,in quibus fermenta gliſcunt, hâc in re utramque implent paginam, à quibus tanquam ſcaturigine fluunt odores, ſapores, colores &c. Nec ex aquâ ſimpliciter, quæ ante fermentorum operationem nec ſapida, odorata, colorata, nec alexipharmaca, nec anti-ſcorbutica, &c. ſed pro diverſitate fermentorum in ſeminibus deliteſcentium, quibus nubit, capax eſt recipere Myriades idearum & ſignaturarum; hîc plantaſcit in abſintio, coloris viridantis, amareſcit & fit ſtomachicum & epaticum. Illic mineraſcit in Auro colore fulvo, in Argento albo,in vitriolo virideſcit & cœruleo colore ſignatur.

¶ Ad eundem ſenſum ait & Quercetan. l. 1. defenſ. Herm. c. 8. Videre eſt ſimplicia vehementis Evacuationis, in montibus potiùs & ſaxoſis locis, aut inter rupes, ubi nativa ſedes eſt metallicorum ſpirituum quàm in pingui, & fertili loco luxuriare. Quæ ut mitiora & correctiora reddantur, ac ſylveſtrem illam ſuam naturam exuant; in domeſticos hortos traducenda ſunt & tranſplantanda.

8. *Ab operationibus.* Sic *calidum* cenſetur, quod ſubtile reddit,reſolvit, abſtergit, aperit, mollit, maturat,concoquit, diſcutit, incidit, attrahit, mordicat, rubefacit, adurit: &c. *Frigidum*, quod repellit,incraſſat, crudum facit:&c. *Siccum*, quod conſtringit,exprimit: *Humidum*, quod inflat,abluit, lubricat, lævigat, &c. Avicenn. l. 2. can.

N. *Facultates hæ pleræque rectiùs ſalibus acceptæ feruntur.*

9. Hiſce *Experientiam* ſuperaddere neceſſum eſt, quæ ſola, reliqua ferè omnia certitudine vincit: Obſervatis tamen conditionibus, ad experientiæ certitudinem requiſitis. De quibus ſupra c. 37.

Qualitates ſecundæ cognoſcuntur.

E datis qualitatibus primis: Nimirum his cognitis non poſſunt non innoteſcere, & qualitates ſecundæ utpote quæ primarum proximè pediſſequæ ſunt. E. g. calidum reddit ſubtile, abſtergit, aperit, maturat,concoquit,diſcutit,incidit, &c. Non parvi autem hic momenti eſt, ſapores examinare; atque ſecundùm eos, uti ſupra diximus, qualitates ſecundas demetiri.

CAPUT XL.

De Inveſtigatione qualitatum occultarum.

FAcultates occultiores ex *ſimilitudine* inprimis conjecturantur, hinc *experientiâ* confirmantur.

N. *De facultatum occultiorum inveſtigatione qui prolixiùs erudiri ſatagit, conſulat Phytognomonicam Ioh. Baptiſtæ Portæ. Signaturas Crollij baſilicæ ſuæ annexas: Quercetani ſignaturas in libro de priſca medicina collectas: Nollium in phyſicis. Nos compendij ſtudio, quàm breviſſimis eam regulis includimus, Et ſunt:*

1. Plantæ, quæ repræſentant *partem* aliquam hominis, habentur eidem ſalubres [puta niſi ſubſit venenata qualitas.] Sic *capiti conveniunt capitata: Iuglans, nux indica, &c.* Idem ſentiendum de animalibus eorumque partibus. *Sic confert Lien, lieni; Epar, epati*, &c.

2. Plantæ quæ colore ſuo, &c. repræſentant *humorem* [in homine] eidem convenire conjecturantur,

adaugendo, si in alimentum venerint, expurgando, vel corrigendo, si in medicamenta, *V. g. Bilem flavam generant, quæ in alimenta veniunt crocei flavique coloris: crocus, beta, ficus, mel, &c. Vide supra c. 38.*

3. Quæ repræsentare videntur *morbum*, morbosumve habitum, ad curationem ejusdem facere statuuntur; Sic prosunt in calculo, ea quæ repræsentant lapides. E. g. milium solis, testæ ovorum, &c. Sic abolent maculas herbæ & animalia maculosa: squamas, squamosa. Sic sanant perforationes corporis, i. e. vulnera herbæ scil. perforatæ: Sic plantæ quæ gummi & resinas resudant, ad gummi & pus valent. Plantæ & animalia tumentia, tumentibus partibus prosunt. Plantæ & animalia quæ caudicis fissionem & vulnera patiuntur, ad glutinanda vulnera faciunt: Quæ corticem cutemve facilè abjiciunt, ad mundandam cutem. Vide Ioh. Bapt. Port. Phytogn. l. 5. & supra c. 38.

4. Plantæ & animalia qualiter in *actionibus* & *moribus* deprehenduntur, taliter & in homine statuuntur operari.

N. *Nimirum uti diximus c. 36. Unaquæque res movet & convertit ad suum simile. Si igitur volumus operari ad aliquam proprietatem vel virtutem; quæramus animalia vel res alias, quibus talis proprietas vel actio excellentiùs inest. Quid autem per actiones intelligatur, diximus cap. 37.*

Sic res sterilis creditur reddere homines steriles, V. g. Lactuca, filix, salix, sabina, &c. Vt & animalia sterilia, mulus, &c. Sic res salaces & fœcundæ fœcunditatem inferre censentur & ad venerem facere. E. g. Passer, stincus, &c. Plantæ multiferæ, animaliaque multipara facere ad conceptum statuuntur, &c. Plantæ longævæ perpetuoque virentes, vigorem homini conciliare dicuntur. Herbæ & animalia voracia, concoquendi facultatem hominibus præstare. V. g. lucii, lupi. Animalia, quæ ingenio & docilitate valent ad hominum intelligentiam & memoriam valere. Econtra quæ indocilia, ruditatem conciliare. Animalia tristia, tristes efficere; somniculosa, somniculosos: Vigilantia, vigiles; ferocia, feroces; iracunda, iracundos, &c. Bapt. Phytogn. l. 6. & 7.

5. Plantæ quæ inter se vel cum parte aliqua animalis, quoad *signaturam* conveniunt, & viribus convenire statuuntur.

N. *Configuratio, i. e. similitudo signaturæ quæ in uno & altero deprehenditur, ceu effectus similis præsupponit similitudinem utriusque interni agentis, idque tanto evidentiùs; quanto signatura illa fuerit arctior. Sic conjecturantur alexipharmaca quæ C. Cervi mentiuntur, serpentesve repræsentant, &c. idque ex hoc fundamento; quòd id quod C. Cervini figuram gerit, à simili principio interno sit productum, à quo idem illud Cornu. Similitudo igitur principii conjecturare facit similitudinem virium.*

Et tantùm de Isagoge, &c.

PHARMA-

PHARMACOPOEIÆ MEDICO-CHYMICÆ,

LIBER SECVNDVS.

DE OFFICINA.

HOFMANNUS.

IN antecedentis *LIBRI I. Cap.* 18. egit *Dominus Autor* jamdum *de Rerum asservandarum Loco*, & *in hoc Libro II* repetit *DE OFFICINA*, cùm tamen hæc nec re, nec ratione differant, quid enim *Officina* aliud est, quàm Locus seu Apotheca, in quâ simplicia & composita Medicamenta in quantitate & qualitate electissima debent inveniri cum instrumentis pharmacopoëticis, quid igitur opus fuit hic repetiisse? Præterquam, quod infrà aliàs singulorum simplicium ex regno minerali, vegetabili & animali desumptorum mentio fiat. Sed composita sufficissent, de quibus quid animadversione & annotatu dignum occurrerit, sequentes ostendent paginæ.

CAPVT I.

De Definitione & Distributione Officinæ.

OFficina est pars pharmacologiæ, quæ seriem rerum medicamentalium secundùm classes officinales describit.

N. *Subjungimus classibus præparatorum composita quæque famosiora ac celebriora, utpote quæ non modò non patiuntur ad specialiores libros referri, sed & visa sunt regularum illustrationi inservire.*

Classes officinales voco, quæ officinis sunt usuales, sive extemporaneo usui eæ destinentur, sive asservationi usuique futuro. Suntque classes hæ tum Nativorum, tum Præparatorum.

Nativa sunt triplicis sortis: vel enim sunt naturæ, macrocosmicæ, vel vegetabilis, vel animalis.

E regno *macrocosmico* sunt mineralia vulgò dicta: Terræ, Aquæ, Lapides, Metallica seu mercurialia, salia, & sulphura.

Ex familia *Vegetabilium* sunt: 1. Aromata, Cortices, Flores, Folia seu herbæ, Fructus, Fungi, Ligna & Visca, Radices, Semina. 2. Succi, Olea, Resinæ; Gummi-resinæ, Gummi.

Ex *animalium* prosapia sunt: 1. Animalia integra; Partes carnosæ, membranosæ, Cornua, Ossa, crustacea seu testacea, Lapilli, Lac, Fella, Medullæ, Pinguedines seu axungiæ, Sanguis, Seva, Stercora, Vrina, Vngues & Vngulæ, Coagula.

Et hæc singula generatim hoc libro describuntur, subjunctâ serie suorum præparatorum.

Præparata sunt: Aceta, Aquæ, Balsami, Boli, Calces, Cataplasmata, Clysteres, Condita, Confectiones, Conservæ, Decocta, Electuaria, Elixyria, Emplastra (Cerota) Emulsiones, Errhina, Epithemata, Extracta, Farinæ, Feculæ, Flores, Gargarismi, (collutiones) Gelatinæ, Infusiones, Iulepi, Lapides, Liquores (per deliq.) Magisteria, Masticatoria, Morselli, (Rotulæ) Moreti, Olea, Potiones, Pilulæ, Poma ambræ, Præparata, Pulveres (Trageæ) Species, Salia, Spiritus, Succi, Syrupi, Tincturæ, Trochisci, Vnguenta (Balsami Vnguentarii, Linimenta.)

CAPVT II.

De Terris.

TErræ Officinales sunt solùm, quas experientia medicamentalibus viribus imprægnatas edocuit, Tales sunt terræ minerales dictæ.

Terra Armena, bolus armena, vera seu orientalis.

Bolus vulgaris, Bohemica, Brundusiaca, &c.

Terra Iaponica. Terra Laubacensis.

Terra Lemnia. T. sigillata Turcica.

Terra Melitensis.

T. Silesiaca. T. sigillata Silesiaca.

Lignicensis, Strigensis.

Creta, Kreid. De la Croye, ou Craye. *Chalk, & Fullers Clay.* Kryt.

Gypsum, Gyps. Du Platre. *Parget, or Limeplayster. Gypsum.* Gyps/ ofte Kalck/ of Pleyster.

Marga, Mergell. De la Marne, qui est une sorte de terre blanche. *Marle. A kind of clay & chalk together.* Mergel/ kalckachtige kley.

Lithomarga, medulla saxorum, Steinmarck. Moüelle des pierres. *Marrovv* or *Pith of Stones.* Merch van steenen.

Ochra, Ochergeel. De l'Ochre. *Oker* us'd in painting. Oker/ berch-geel/ gebruyckt by de Schilders.

Rubrica fabrilis, Röthe / Röthelstein. Terre rouge, ou Croye rouge. *Rattle-stone.* Ratelsteen.

Tripolis, Terra tripolitana.

Vires: *De Viribus terrarum, quia generali penicillo depingi nequeunt, l. 3. sigillatim agemus.*

Præparata communiora sunt, 1. Præparata in specie sic dicta. 2. Destillatæ aquæ, spiritus, &c. Vide partim infra in classibus præparatorum, partim lib. 3.

CAPUT III.

De Aquis.

AQuas officinales tum nativas esse, tum artificiales seu præparatas, libro superiore diximus.

In classe nativarum sunt:

Aqua fontana, Springwasser. Eau de Fontaine. *Fountain-water.* Fonteynwater.

Putealis, Brunnenwasser. Eau de puits. *Well-water, or pitwater.* Putwater.

Fluvialis, fliessend Wasser. Eau de Riviere. *River water, or running water.* Revier water. Vloeyende water.

Glaciei Martiæ, Mertzeneißwasser. Eau de glace du Mois de Mars. *March-ice-water.* Water van Maert-ys.

Lacustris, stehend Wasser. Eau de lac. *Ditch-water.* Slootwater/ of Veen-water.

Pluvia nivea, Regen und Schnee-Wasser. Eau de pluye. Eau de Neige. *Rain-water and Snow-water.* Regen en Sneeuw-water.

Tonitrualis, Donnerregenwasser. Eau de pluye quand il tonne. *Thunder rain-water.* Donder-regen-water.

Ros majalis, Meyentau. La Rosée de May. *May-dew.* Mey-water.

His adjungi possent aquæ minerales, quales sunt acidulæ ac thermæ, verùm quia Officinis peregrinæ sunt, eas hîc loci prætermitto.

N. *Unicum quod hic moneam est, quoties aqua simpliciter mentio fit, fontanam intelligi, eamque puram, limpidam, levem. Levitas enim uti spirituum copiosorum nota est, Exempli gratia, in Vino, cerevisia, &c. ita & in aqua bonitatis indicium non ultimum existit.*

Præparata usitatoria ex aquis præter pluviam destillatam rarissima sunt, nisi scilicet decocta, &c. quæ aquæ ope fiunt, huc referre velis.

CAPUT IV.

De Lapidibus.

LApidis vox tum inter nativa locum obtinuit, tum inter præparata. In nativorum numero sunt 1. Minerales lapides, de quibus hîc. 2. crustacei lapides, quales in capitibus quorundam piscium; de quibus in animalibus. 3. cortices lapidei nucum. 4. acini duriusculi, &c.

Lapides minerales officinales sunt.

1. *Lapides pretiosi* seu Gemmæ.

Amethystus, Amethist. La pierre Amethyste. *An Amethyst.* Amethist. Een steen van een violette coleur.

Carneolus, Sarda, Sardonier. La Carneole, *Sardius, or A stone of the colour of Flesh.* *Carneolus.* Sardius. Een steen van Vleesche coleur. Carnelus.

Chrysolithus, Chrysolith. La Chrysolite. *A Chrysolite, shining with a golden colour.* Chrysolithus ofte Yacinth/ van een goude coleur.

Granatus, Granat. La pierre de Grenat. *A Granat-stone.* Granaetsteen.

Hyacinthus, Hyacynth. La pierre d'Hyacinthe. *Lacinct, or Hyacinth.* Hyacinthus. Een Beemsteen Hyacint.

Rubinus Orientalis, Rubin. Rubis du Levant. *The Oriental Ruby.* Robyn van't Oosten.

Smaragdus, Smaragd. l'Emeraude. *An Emerauld.* Een Smaragd.

Huc Margaritæ, Perlen. Des Perles. *Pearles.* Peerlen.

Corallia, Corallen. Des Coreaux. *Corals.* Coraelen.

Lapis Bezoar Orientalis & Occidentalis, Orientalisch und Occidentalisch Bezoarstein. Bezoar du Levant & de l'Occident. *Bezoar-stone Oriental & Occidental.* Bezoar of Beversteen van het Oosten en Westen.

Ex his quinque κατ' ἐξοχὴν pretiosi dicuntur.

Granatus, Hyacinthus, Sapphirus, Sarda, Smaragdus.

2. *Lapides minus pretiosi.*

Lapis Ætites, Aquilæ, Adlerstein. La pierre d'Aigle. *Ætites. A stone like an Eagle with a withe tail. Eaglestone.* Arent-steen of Adelaer-steen.

Alabastrum, alabastrites. Alabaster. De l'Albatre. *Alabaster.* Alabastren/ Albaster.

Amiantus, alumen plumosum, Federweiß. La pierre Amiantus, ou Alun de Plume. *Earth flax, or Salamanders hairs: a kind of stone like Alum, yet tozie like wool.* Aerd-vlas/ geliick Alwyn.

L. Armenus, Armenerstein. La pierre d'Armenie. *Armenian-stone.* Steen van Armenien.

L. Calaminaris, Galmeystein. La pierre Calaminaire. *Calaminaris stone, out of which brass is drawn.* Calaminaer-steen.

Crystallus, Chrystall. Du Crystal. *Crystal.* Crystael.

Hæmatites, Blutstein. La pierre Hæmatite *Hæmatites. A blood-stone.* Bloedsteen/ een steen root geliick bloet/ die de bloot-loop stelpt.

L. Iudaicus, Judenstein. La pierre Iudaique. *The Iews-stone.* De Jode-steen.

L. Lazuli, Cyanus, Lazurstein. La pierre d'Azur. *Azur stone, or Lazulstone.* De Lazuyren-steen.

L. Lyncis, Lyncurius, Luchsstein/ Donnerkeil. La pierre de Lynx, *Lyncian-stone.* Steen van de Lynx.

Magnes, Magnetstein. La pierre d'Aimant. *A-load-stone.* Magnetsteen ofte Zeyl-steen.

Marmor, Marmelstein. Du Marbre. *Marble-stone.* Marmer-steen.

L. Nephriticus, Grießstein. La pierre Nephritique. *Nephritick-stone, for the reins.* Steen voor de Niergicht.

Osteocollus, Wellstein / Steinbeinwelle/ Beinbruch. La pierre Osteocolle. *Osteocolla. A stone like a bone. Bonebinder.* Ostiocolla. Wallsteen/ geliick een been.

Pumex, Bimbsstein. La pierre Ponce. *A Pumice-stone.* Puym-steen.

L. Scissilis, Schieferstein. La pierre Scissile. *A stone*

stone that may easyly be cutor divided. Selenites. Schiverstone. Een steen die licht kan gesneeden worde. Een klief-steen.

L. Serpentinus, Ophites, Serpentinstein. La pierre Serpentine. *Serpentin-stone.* Serpentiin-steen.

Silex, Kieselstein. Un Caillou. *Flintstone.* Een keysel-steen, of vyerkeye.

Smiris, Smirgel. l'Emerille. *Smiois. A stone that glasiers cut their glass vvith. Smirgle.* Smirgel, een steen die glas snydt.

L. Specularis, Selenites, Aphroselinus, Frauencis. La pierre Selenite ou Aphroselenon. *Selenites. A stone clear as glass, vvherein is a vvhite, vvich encreaseth & decreaseth as the Moon doth. A Specular-stone.* Maen-steen, klaer als Erystal.

Spongites, Spongiæ lapis, Schwammenstein. La pierre d'Eponge. *Spungestone. A stone found in Spunges.* Een steen in Spongien gevonden.

Talcum, Talck. Du Talc. *Talk, The star of the earth.* Talck.

Huc calculus humanus.

Vires. *Lapidiosa omnia, teste Galeno l. 9. simp. desiccatoria vi pollent, tum exiccatoria sunt.*

Præparationes pro diversa natura lapidum diversæ quoque sunt. Unde & diversa præparata: Videlicet 1. Præparata in specie sic dicta. 2. Sal [impropriè sic dictum.] 3. Magisterium. 4. Liquor seu oleum. 5. Elyxir. 6. Essentiæ. 7. Flores. 8. Syrupi. 9. Ingrediuntur quoque alias medicamentorum compositorum formulas. De quibus pleniùs lib. 3. ut & infra in præparatis.

CAPVT V.

De Metallis, & quæ eis affinia sunt.

Aurum foliatum finum, Geschlagen fein Gold, Blattgold. De l'or en feüille, tres fine. *Fine beten Gold. Leaf-gold.* Fyn geslagen Gout. Bladtgout.

Duplicatum, Halb geschlagen Gold. De l'or en feüille, moins fine ou deliée. *Half beaten Gold. Double refined.* Half geslagen gout. Dubbelt gout.

Vilius, mistum, bicolor, Zwischgold. De l'or moins pur & mêlé de quelque peu d'autre metal. *Mixed, baser gold, party colourd.* Gemengelt, slechter gout.

N. *Est aurum alcoholisatum ad scribendum,* Muschelgold. De l'or reduit en Alcohol, ou rendu tres doux, on s'en sert à écrire. *Muscle gold, finely povvdered.* Moschelgout, Gepulveriseert.

Argentum foliatum finum. Blattsilber, geschlagen Silber. De l'Argent en feüille tres fine: *Leafsilver. Beaten silver.* Blad silver. Geslagen silver.

Duplicatum, halb geschlagen Silber. De l'Argent en feüille moins fine ou deliée. *Half beaten silver.* Half geslagen silver.

Æs, Cuprum, Kupffer. Du Cuivre. *Copper, Brass, &c.* Koper.

Æris squamæ crassiores, Kupffer, Hammerschlag. Des lames de Cuivre ou d'airain des plus épaisses. *The scales, or shavings of brass.* De grove schubbe van koper. Hamer slach.

Æris flos, Viride æris, Spangrün. Du verdet, ou verd de gris. *Flovver of Brass, Vert-de-Greese.* Bloem van koper.

Ferrum, Eisen. Du Fer. *Iron.* Yzer.

Ferribatituræ, squamæ, Hammerschlag. Des Ecailles qui se separent du fer quand on le bat. *Scales beat off from iron.* Hamer slagen yser.

Limaturæ, Feilach. La limaille de fer. *Fileings.* Afvijlselen.

Scoriæ, Schlacken. De l'impureté ou Ecume du fer. *Dross or rust of Mettals.* Schuym en vuyligheyt van Metalen.

Plumbum, Bley. Du Plomb. *Lead.* Loot.

Ustum, calcinatum, Gebrand, bley. Du Plomb brulé ou calciné. *Burnt or calcined lead.* Gebrant of gesmolten loot.

Stannum, Zinn. De l'Etain *Tin.* Tin.

Metallorum præparationes, Videsis lib. 3.

Metallis affinia sunt.

Mercurius, Quecksilber. du Mercure, ou Argent vif. *Quick-silver.* Quicksilver.

Cinnabaris, Zinnober. Du Cinnabre, qui est un mineral croissant en Dybie, plus rouge que vermillon. *Cinnabar.* Cinnabar.

Antimonium, Spießglas. De l'Antimoine. *Antimony.* Antimony.

Huc *Excrementa à Metallis segregata.*

Bismuthum, Bißmuth. Du Bismuth, ou Etain de glace. *Bismuth.* Bismut.

Cadmia nativa metallica, Cobaltum, Muckenpulver. De la Cadmie. *Naturall metallin Cadmia; Brass Ore.* Cadmia, een metael onder koper gevonden.

C. Factitia.

Lithargyros Auri, Goldglett. La litharge d'Or *Litharge of Gold.* Litharg, of schuym van gout.

Argenti, Silberglett. La litharge d'Argent. *Litharge of silver or the froth of silver.* Litharg, of Schuym van Silver.

Pompholyx, Nihili album, Tutia, Augennicht. De la Tuthie. *Tutty, the soil that comes of brass.* Tutia: die van koper vliegt. Præparata singulorum elabuntur, lib. 3.

CAPVT VI.

De Salibus.

Salia in Officinis nativa sunt & præparata seu artificialia.

Nativa sunt.

Alumen rupeum, Roche, Alaun. Alun de Roche *Rock or roch-Alun.* Rots-Aluyn.

Saccharinum, N. *præparatum est.*

Scissile, Spaltalun. Monde Glace. *Splitting Alum.* Scheur Aluyn.

Sal ammoniacum, Salmiax, du sel ammoniac. *Salt armoniack.* Sout van Ammoniacum.

Commune, gemein Saltz, Speißsaltz. du sel commun. *Common Salt.* Gemeyn Sout.

Gemmeum, Steinsaltz. du sel Gemme. *Sal Gem, digged out of a mine.* Sal Gem. Sout genick Crystael/ gegraven uyt een steen-kuyl.

Nitri, Salpetræ, Salpeter. du sel Nitre, du Salpetre. *Salt of Niter.* or *Salt-peter.* Salpeter.

Vitriolum album, Galitzenstein / Augstein/ Weißvitriol. du vitriol blanc *VVhite-vitriol.* witte Vitriool.

Cœruleum, cypreum, Cyprisch Vitriol. du vitriol bleu ou de Cypre. *Cyprian, skie coloured* or *Roman Vitriol.* Cypriacn of Romeyn Vitriol.

Viride, gemein Vitriol. du Vitriol verd ou commun. *Green Vitriol, common.* Groen Vitriool/ gemeyn.

CAPVT VII.

De Sulphureis.

Sulphur Caballinum, Caßschwefel. du Souffre le plus grossier & le moins pur. *Brimstone,* or *Horse Sulphur. dregs of Live-sulphur.* Solfer / paert Swaevel/ gemeyn.

Citrinum, gelber Schwefel. du Soufre jaune *Yellovv, Citrin Brimstone.* Geel Swaevel / of solfer.

Vivum, lebendiger Schwefel. du Soufre vif. *Live-Sulphur.* Levendigh Swevel.

Ambra, Ambra-Grisea, Amber/ rechter Ambar. de l'Ambre, de l'Ambre gris. *Amber. Amber-greese.* Amber. Amber-grys.

Bitumina.

Asphaltos, Bitumen Iudaicum, Jüdenpech/ Brillenpech. Bitume de Iudée. *Ievvs bitumen. A fat clay* or *slime, os the nature of brimston.* Jodepick / brandende gelyck solfer.

Carbo petræ, Steinkohlen. des Charbons de pierre. *Peter Coal.* or *stone coal.* Steen-cool/ of Peter-cool.

Gagates.

Naphtha.

Petroleum, Steinöl. de l'huyle Petrole, ou huyle de pierre. *An oyly stone.* Een olyst een.

Spermo ceti, Wollrath. de la Nature de baleine. *Sperma Cæti. Seed of the VVhale (so called)* Sperma Cæti. Saet vande Walvisch (soo men seyt.)

Succinum, Carabe. 1. Candidum. Agstein/ Bornstein/ Weiß. de l'Ambre blanc *VVite Amber.* witte barnsteen.

2. Citrinum, gelber Bornstein. de l'Ambre jaune. *Yellovv Amber.* Geel barnsteen.

De singulis his agetur pleniùs l.3.

N. *Crustacea, E.g. concha, &c. in animalibus describentur.*

CAPVT VIII.

De Aromatibus.

Inter vegetabilia primum locum meritò sibi vendiceant atomata, quippe quæ, uti reliquis communiora sunt, ita & in præscriptionibus (receptis ut vocant) simpliciter præscribuntur, non facta mentione aliquâ, sive ex radicum numero illa sint, sive ex fructuum, florum, corticumve. Talia sunt.

Antophylli, Mutternäglein. Une espece de Gyrofles des plus gros. *Some sorts of Cloves.* Nagelen van een groote slagh.

Calamus aromaticus, Calmuß / Wurtzrohr. Canne odorante, ou odoriferante. *Calamus Aromaticus,* or *svvet-cane.* Soet-ruyckende Calamus of Riet.

Cardamomum majus, groß Cardämomlein. Le grand Cardamome. *Greater Cardamom Grains of Paradise.* Grooter Cardamon. Paradijsche greynen.

Minus, Klein Cardamömlein. Le petit Cardamome. *Cardamom the less.* kleynder Cardamon.

Caryophylli, Nägelein. Des Gyrofles. *Cloves.* Nagelen.

Cassia lignea, Mutter-zimmet. de la Canelle grosse. *Cassia Lignea, VVod-Cassia.* Hout-Cassia.

Cinnamomum, Canella. Zimmet/ Canell. de la Canelle. *Cinamon.* Caneel.

Costus Arabicus Verus, Cinamomum album, weiß Zimmet. de la Canelle blanche. *Costus Arabian.* or *vvhite Cinamon.* oude Arabische Costus. witte Caneel.

Crocus Orientalis, Orientalisch Saffran. du saffran du levant. *Eastern Saffron.* Oostersse Saffraen.

2. Austriacus, s. Ungaricus, Oesterreichischer oder Vngarischer Saffran. du saffran d'Austriche, ou d'Hongrie. *Austrian, Hungarian Saffron.* Ongersse Saffraen.

Cubebæ, Cubeben. des Cubebes. *Cubebs.* Cubeben.

Folium Indum, Malabathrum, Indischblat. du Folium Indum. *Indian leaf.* Indiaensch Bladt.

Galanga major, großer Galgan. de la grande Galange. *Galangal the greater.* Grooter Gailangia.

Gal. Minor, Galgan. de la petite galange. *The less Galangal.* De Clerner Galiangia.

Grana paradisi, Cardamomum Arabum, Paradyßkörner la graine de Paradis. *Grains of Paradyse, Arabian Cardamom.* Paradysche greynen. of Arabische Cardamom.

Macis, Muscatblüt. la fleur de Muscade. *Mace.* Foelie.

Nuces moschatæ, myristicæ, Nucistæ, Muscatnüsse. des noix Muscades. *Nutmegs.* Note-Muschaeten.

Piper album, Weiß Pfeffer. du Poivre blanc. *VVhite Pepper.* Witte peper.

Longum, langer Pfeffer. du Poyvre long. *Long Pep er.* Lange Peper.

Nigrum, schwartzer Pfeffer. du Poyvre noir. *Black Pepper.* Swarte Peper.

Schænanthum, Camelsheu. De la Schœnanthe. *Schœnanth.* Schoenanth.

Spica Celtica, Romana, saliunca, Celtisch Spick. Le nard Celtique. *Spike Celtick, Roman.* Celtische en Romeynsche spick.

Zedoaria, Zitwan. La Zedoaire. *Zedoary.* Zedoaria.

Zingi-

Zingiber finum album belletinum, Belladin Ingwer/ guter weisser Thron Ingwer. Du Zingembre blanc. *White Ginger.* Witte Gengber.

----debuli vel rubei, geel oder rother Ingwer. Du Zingembre Iaune ou rouge. *Yellovv* or *Rhed Ginger.* Geele of roode Gengber.

Vires: *Aromata in genere sunt calida & evidenter sicca, partium tenuium, hinc incidunt, attenuant, aperiunt, &c. Vide in singulis plenius.*

Præparata ex aromatibus fieri possunt formularum variarum: Apta scilicet nata sunt subire infusionem, decoctionem, confectionem, pulverisationem, adeoque immisceri possunt Electuariis, Trochiscis, &c. Potiora tamen & minùs vulgaria quæ inde conficiuntur, sunt: Extracta: Aquæ, Olea, Salia, Magisteria.

N. *Vis aromatum, quia in parte volatili potissimùm consistit, præstat inde conficere præparata volatilioris natura, ut sunt destillata, &c.*

CAPVT IX.

De Corticibus.

Cortices Officinis usitatiores sunt.

1. E Fructibus: cort. Aurantiorum, Pomerantzenschalen oder Rinde. Ecorces d'Oranges. *Orangeskins* or *peels.* Oranieschellen.

Castanearum, Castanienschulffen. Pellures de Châtaignes. *Chesnutshells,* Kastanie schellen.

Citri, Citronenschalen. Ecorces de Citrons. *Citronpeels.* Citroenschellen.

Glandium, Cupulæ glandium, Eichen Hütlein. Des Coques de glands. *Acorn-cups.* Eyckelen Hutten.

Granatorum Malicorium, Granat Appel-Rinde. Ecorces de' Grenades. *Pomgranate-peels.* Granaet-appelschellen.

Iuglandis viridis, grüne Nußchalen. Ecorces de Noyer verd, *VValnuts green husks.* Groene schellen van Ockernoote.

Limonum, Limonien. Rinde. Ecorce de Limons. *Lemon-peels.* Lemoenschellen.

2. *Ex arboribus & radicibus:*

Cort. Acaciæ, pruni sylvestris, Schleedorn-Rinde. Ecorces d'Acace. *Barks of Acacia,* or *Black-thorn.* De schorsse van Acacia/ [by sommigen] wilde Pruymkens.

Radic. Cappar. Capparrinde. Ecorce de la racine des Capres. *Rindes of Caper-roots.* Schorssen van Cappеrwortelen.

Frangulæ, alni nigræ, Faulbaum-Rinden. Ecorces de frangula. *Barks of black-Alder-tree.* Schorsse van Swart Elsenhout.

Fraxini (interiores,) Eschern-Rinde. Ecorces de Fraine. *The inner-barks of Ash-tree.* Innerliche schorsse van den Esschenboom.

Guajaci, die Rinde vom Frantzosen-Baum. Ecorce de Guajac. *Bark of Guajacum.* Schorsse van Guaiocum/ ofte pock-hout.

Rad. Mandragoræ.

Quercus, Eichene Rinde. Ecorce de Chéne, *Oak-bark.* Schorsse van Eycken hout.

Sambuci, ex frutice ac radice (medii,) mittlere Holderrinde. Ecorce de Sureau, ou Suier. *Middle bark of Elder shrubs & roots.* De middelste schorsse van Vlier-wortelen.

Tamarisci, Tamarissen-Rinde. Ecorce de Tamarisc. *Bark of Tamarisk.* Schorsse van Tamarische boomen.

Thuris.

Tiliæ (interiores,) die Rinde vom Lindenbaum. Ecorce de Tillot. *Inner bark of Linden* or *Teil tree.* Binnenste schorssen van den Linde boom.

Præparata: Ut cortices substantia differunt, alii nimirum conveniunt cum fructibus, alii cum herbis, quidam cum lignis, ita & diversis inserviunt præparatis. *Communiora tamen sunt,* conditi cortices [fructuum quorundam] item Extracta, &c.

CAPVT X.

De Floribus.

Flores Officinales sunt.

FLores Acaciæ, pruni sylvestris. Schlehendörnblüt.

Amaranthi purpurei, Floramor.

Anethi, id est, coma seu Umbellæ, Dillenblüt.

Anthos seu Rorismarini, Roßmarienblüt.

Aquilegiæ, Agleyblüt.

Basilici, Basilienblumen.

Betonicæ, Betonicke.

Borraginis, Borragenbl.

Buglossæ, Ochsenzünabl.

Calcatrippæ, seu consolidæ regalis, Ritterspören.

Calendulæ, Calthæ, Ringelb.

Caprifolii, Periclymeni, Speckilien.

Cartami, Cnici, Flor/Safflor / Wildsaffran.

Centaurii minoris, Tausendgüldenbl.

Cerasorum, Kirschenbl.

Chamæmeli seu camomillæ vulgaris, Camillenbl.

Romanæ, Römisch Camillenbl.

Cheiri, Gelbe Violen.

Cichorei, Wegweißbl.

Cyani s. Bapti-seculæ, Blau Kornblumen.

Fabarum, Bonenbl.

Genistæ, Ginstern-Pfrimmenbl.

Flor. Granatorum, Balaustia, Granatenbl.

Hepaticæ, albæ, nobilis, Leberkrautblüt.

Hyperici, Johannisblüt.

Iuglandis, Nußbl. Iuli Iuglandis.

Lavendulæ, Lavendelbl.

Ligustri, Hartriegel.

Liliorum alborum, Weiß Lilienbl.

Antheræ liliorum alborum.

Liliorum convallium, Meyenbl.

Malvæ hortensis, Winter-Rosen/ Maul-Rosen.

Meliloti, Steinkleebl.

Nymphææ albæ. Weisse Seebl.

Luteæ, Gelbe seebl.

Pæoniæ, Peonienbl.

Papaveris erratici, Rhæadis, Klapperrosen.

hortensis

hortensis, Magsamenbl.
Persici, Persigbl.
Populi, id est, gemmæ seu oculi, Pappelnospe.
Primulæ veris, paralysis, Schlüsselblumen.
Rosarum albarum seu potiùs pallidarum, weiß Rosen.
Damascenarum.
Rubearum.
Salviæ, Salveyblüt.
Sambuci, Hölderbl.
Saxifragiæ albæ, steinbrechbl.
Scabiosæ, Apostembl.
Schœnanthi, Camelhen/ etc.
Siliginis, Kornblüt.
Spicænardi, Spicanardi.
Stœchados arabicæ, Stechasbl.
Stœchad. citrin. Reinblumen.
Tanaceti, Reinfarnbl.
Tiliæ, Lindenblüt.
Tunicæ, Graßnäglein.
Tussilaginis, Hufflattichblüt.
Verbasci, Wulkrautbl.
Violarum martiarum, Violen.

Ex his famosiores sunt 4. qui peculiari nomine cordiales dicuntur, Borraginis, buglossæ, rosarum, violarum.

Præparata ferè omnis generis ex floribus compilari queunt, Decocta, Destillata, Electuaria, Infusiones. Unguenta, Emplastra, &c. minùs vulgaria tamen sunt: Succi inspissati, Extracta, Tincturæ, Essentiæ seu spiritus ac olea, &c.

N. *Flores qui constant ex parte volatili, vix quicquam vel parum salis exhibebunt, aptioresque sunt ad medicamenta, quæ sine diutina exhalatione parata prostant.*

Vires: *Vires florum etsi in genere describi nequeant, cum pro diversitate herbarum varient: attamen hoc loco notare expedit, recentes esse humidiores, adeoque ferè vi lenitivâ seu laxativâ pollere, quæ marcescentibus cum tempore adimitur.*

CAPUT XI.

De Foliis seu Herbis.

Foliorum & herbarum nomina in praxi seu receptis sæpissimè confunduntur, notantque folia à caulibus separata. Hæc si minutiora fuerint, summitates dici solent.

Herbæ usitatiores in Officina.

Abrotanum, mas, Stabwurtz.
N. *Fœmina cyparissus est.*
Absyntium ponticum, Römisch Wermuth.
Vulgare s. rusticum, gemein Wermuth.
Acetosa, Saurampff.
Acetosella, alleluja, Buchampffer/ Hasenklee.
Agrimonia, Odermenig.
Achimilla, Ginnau.
Alkekengi, Halicacabus, Judenkirschen-Blätter.
Alsine, Morsus gallinæ, Hünerdarm.
Althæa, Bismalva, Ibiscus, Eibisch-Kraut.
Anagallis, Gauchheil.
Anethum, Dill.
Antirrhinum, Hundskopff/ Dorant.
Aristolochia longa, lange Osterlucey.
Arnica, Mutterwurtz.
Artemisia, Beyfuß.
Asarum, Haselwurtzkraut.
Auricula muris, Pilosella, Maußöhrlein.
Balsamitha, sisimbrium aquaticum, Bachmüntze.
Basilicum, Basilien.
Becabunga, Bachbungen.
Betonica, Betonien.
Borrago, Borretsch.
Branca ursina, Beerenklau.
Buglossum, Ochsenzunge.
Bursa pastoris, Teschelkraut.
Calamintha, Kornmüntze.
montana, Bergmüntze.
Capillus Veneris, adianthum nigrum, Frauenhaar.
Caprifolium, periclymenum, Weltwinde/ Speckilien.
Cardiaca, Hertzgespan.
Carduus benedictus, Cardobenedictkraut.
C. Mariæ, Mariendistel.
Cerefolium, Körbelkraut.
Ceterach, Asplenum, Miltzkraut.
Chamædrys, Iva moschata, Gamanderkraut.
Chamæpitys, Iva atthetica, Nidridpin/ Je länger je lieber.
Chamæmelum Romanum, Römisch Camillen.
C. Vulgare, gemeine Camillen.
Chelidonium majus. Schöllkraut.
Ch. minus, Schorbockskraut.
Cichorium, Wegwart.
Cicuta, Wüterich.
Cochlearia, Löffelkraut.
Consolida regalis, Rittersporn.
Cuscuta Cassutha, Flachsseyde.
Cynoglossum, Hundszung.
Cyparissus hortulana, Gartenzypreß.
Dictamnus creticus, Cretischer dictam.
Dictamnus alb. Fraxinella, weisser dictam.
Ebulus, Attich.
Endivia sativa, Endivien.
Sylvestris, Sonchus, Saudistel.
Epithymus, Thymfelde.
Equisetum, cauda equina, Roßschwantz/ Schaffenheu.
Eupatorium Arabum, Ageratum, Leberkraut.
Euphrasia, Augentrost.
Farfara, Tussilago, Hufflattich.
Fœniculum, Fenchelkraut.
Filipendula, Saxifraga rubra, roth Steinbrech.
Fragaria, Erdbeerkraut.
Fraxini folia, Eschenlaub.
Fumaria, Erdrauch.
Galega, ruta capraria, Geißraute.
Geranium, Herba Ruperti, Storchschnabel.
Gratiola, Erdgalle.
Hedera arborea, Ephen/ Eppich.
H. Terrestris, Gunderman.

Hepatica

Hepatica alba, Gramen Parnassi, weiß Leberkraut.
H. Aurea nobilis, gülden Leberkr.
H. Fontana, Lichen, Brunnen Leberkraut.
H. Stellaris, matris sylva. Sternleberkraut/ Waldmeister.
Herniaria, millegrana, Harnkraut/ Bruchkraut.
Horminum vulgare, Sclarea, scharley.
Hyoscyamus albus, weiß Bilsenkraut.
Hypericum, S. Johanskraut.
Hyssopus, Ysop.
Illecebra, Fabaria, Donnerkraut.
Lactuca, Lattich.
Lauri folia, Lorbeerblätter.
Lentes palustres, Wasserlinsen.
Levisticum, Libstöckel.
Ligustrum, Hartriegel.
Linaria, wilder Flachs/ Leinkraut.
Lotus urbana, trifolium odoratum, Siebengezeit.
Lupuli Iuli, Hopffensprößlein.
Majorana, Meyran.
Malva vulgaris, Hasenpappeln.
Marrubium album, Prassium, weiser Andorn.
--- Marum.
Matricaria, Meterkraut.
Melilotus, Steinklee/ gelb Steinkle.
Melissa, Meisenkraut.
Menta, Spitzbalsam.
M. Crispa, Kraußbalsam.
M. Saracenica, Frauenmüntz/ de la mente Sarrasenique. *Spear mint. Saracen. mints.* Roomsche Munte/ Balsem-Munte.
Menthastrum, menta equina, Roßmüntze/ Waldmüntze.
Mercurialis, Bingelkr.
Mezereum, Seidelbest/ Kellershalskraut.
Millefolium, Schaffgarbe.
Mororum folia, Maulbeerblätter.
Morsus Diaboli, Succisa. Abbiß.
Myrti folia, Myrtenblätter.
Nasturtium aquaticum, Brunnenkreß.
N. hortense, Gartenkreß.
Nepeta, Cattaria, Katzenkraut/ Katzenmüntze.
Nicotiana nostras, Toback.
N. Peruviana seu Indica, Indianisch Toback.
Nummularia, Pfenningkraut/ Egelkraut.
Nymphæa alba, weiß Seeblumenkr.
N. Lutea, gelb Seeblumenkraut.
Origanum vulgare, Dosten.
O. Creticum, Cretisch Dosten. Origan de Crete. *Origanum Cretik, or from Creta.* Origanum Cretische. of van Creta.
Papaveris folia, Monbletter/ Magsamen.
Parietaria, Helxine, Tag und Nacht.
Paris, Einbeerkraut.
Pastinaca sylvestris, Vogelsnest.
Pentaphyllum, quinquefolium, Fünfffingerkraut.
Perfoliata, Durchwachs.
Persicaria, Pulicaria, Flöhkraut.
Persici folia, Pfersingblätter.
Petroselinum vulgare, apium hortense, Petersilien.
Pimpinella Germanica, Teutsch Bibinell/ Bockspeterlein.
P. Italica, Sanguisorba, welsch Pimpinell.
Plantago major, breit Wegerich.
P. minor, spitz Wegerich.
Polygonum, Centumnodia, Wegdritt/ Weggras.
Polium Creticum. Cretischer Poley.
Portulaca, Burtzelkraut.
Potentilla, Anserina, Gensserich.
Primula veris, Schlüsselblumenkr.
Prunella, Braunellen.
Pulegium, Poley.
Pulmonaria arborea, muscosa. Eichlongen moeß.
P. vera maculosa, Lugnenkraut.
Pyrola, Wintergrün.
Quercus folia, Eichenlaub-blätter. *Oak Leavs.*
Rosmarinus, Roßmarin.
Rubi Cymæ, summitates, Brumbeergipffel.
Ruta, Weinrautten.
Ruta muraria, adianthum album, Maurantten.
Sabina, Savina, Sevenbaum.
Salicis folia, Weydenblätter.
Salvia hortensis major, grosse Sabey.
S. minor, cruciata nobilis, Creutzsalbey.
S. sylvestris, wilde Salbey.
Sambuci cymæ, seu summitates, Holderkeimen.
Sanicula, Sanickel.
Saponaria, Seiffenkraut.
Satureja, Thymbra sativa, Pfefferkr. Sodaneyhünerfüll.
Saxifragia alba, weiß Steinbrech.
Scabiosa, Apostemenkraut.
Scolopendria, lingua cervina, Hirschzunge.
Scordium, Lachen Knoblauch. du Scordium.
Sedum majus, sempervivum, Haußwurtz.
S. minus, Vermicularis, Maurpfeffer.
Senæ folia, Senablätter.
Senecio, Creutzweißkraut.
Serpillum, Qvendel.
Solanum, solatrum, Nachtschatte.
Tamariscus, Tamariskenblätter.
Tanacetum, Reinfahrn.
Taraxacum, Pfaffenröhrlein.
Thymus, Thym/ Thymian.
Tormentilla, Tormentill/ Nabelkr.
Valeriana, Phu majus, groß Baldrian.
V. minor, Phu minus, Baldrian.
Verbascum, thapsus barbatus, Wullkr. Königskertz.
Verbena, Eichenkraut.
Veronica, Ehrenpreiß. Veronique.
Vinca pervinca, Singrün/ Ingrün.
Violaria, blau Violkr.
Virga aurea, consolida Saracenica, Heydnisch Wundkraut.
Vitis folia, Weinrebenlaub.

Urtica mortua, taube Nessel. *Dead-Nettles,* Doove Netelen.

U. urens, Brennessel.

N. *Ex his peculiariter numerantur.*

5. *Herbæ emollientes:* malva, althæa, violaria, mercurialis, branca ursina: quibus alii quoque betam, parietariam & atriplicem adjiciunt.

6. *Herbæ capillares:* capillus veneris, ruta muraria, polytrichon aureum, trichomanes, ceterach, scolopendria.

Præparata non omnes eadem exhibent, sed pro diversitate substantiæ diversa; adeoque ferè præparatis omnis generis inservire possunt.

CAPUT XII.

De Fructibus.

Fructus in genere denotat omne quod plantæ ultimò proferunt, adeoque & semina, grana, &c. In specie tamen id nominis sibi reservant, fructus majores, quales pyra, poma, pruna, cerasa & his similia.

Fructus usitatiores sunt.

Fructus: Acaciarum, prunorum sylvestrium, id est, Pruna, Schlehen.

Alchermes, Grana tinctorum, granakermes, Ferberkörner/ Scharlachbeeren.

Alkekengi, Baccæ Halicacabi, Judenkirschen/ Boborellen.

Amygdalæ amaræ, bitter Mandel.

A. dulces, süß Mandel.

Anacardia, Elephanten Lauß.

Avellanæ, Haselnüsse.

Aurantia acida, saure Pomerantzen.

A. Dulcia, süß Pomerantzen.

Been, grana, Beenkörner.

Cappares, Kappern.

Cassia fistula, Cassien in Röhrlein.

Cerasa acida passa seu exiccata, gedörte Kirschen.

Citri poma, Citronen Aepffel.

Cocculæ, Kockelkörner.

Colocynthidis poma, Coloquintäpffel.

Cydonia poma exiccata, Quittenschnitten.

Cynosbati exacinati, Hagebotten.

Dactyli, Dattelkörn.

Ebuli baccæ, Attichbeerlein.

Ficus communes, Caricæ hispanicæ, Laubfeigen/ grosse Korbfeigen.

F. Marsilianæ, Caricæ marsil. Körbleinfeigen/ kleine Marsilienfeigen.

Fraga exiccata, gedörte Erdbeeren.

Gallæ communes, Gemeine Galläpffel.

G. Turcicæ, Turckische Galläpffel.

Granata mala, Granatäpffel.

Hederæ baccæ, Epheubeeren.

Iujubæ, rothe Brustbeerlein.

Iuniperi baccæ, Lorberbeeren.

Limones, Limonia mala, Limonien.

Mespila siccata, gedörte Mespel.

Myrobalani, bellirici,
Chebuli.
Citrini,
Emblici,

Indi, seu nigri.

Nux aquatica, Tribuli aquatici, Wassernüsse.

N. Cupressi, Cupreßnüsse.

N. Indica, Indianische Nüsse.

N. Moschata, Nucista, Muschatnüß.

N. Vomica, Kräenäuglein.

N. Iuglans, Welsche Nüß.

Olivæ, Oliven.

Papaveris capita sine seminibus, Magsamen Köpff.

Passulæ maximæ, Zibebæ, Zibeben.

P. Majores, grosse Rosinen.

P. Minores, Corinthiacæ, kleine Rosinen / Corinthen.

P. Massiliaticæ, blau Rosinen.

Pineæ nuces, Pinien.

Pistacia, Fistici, Pistacien.

Prunella, Weinpfläumlein/ Brunellen.

Pruna acida, saure Pflaumen/ Zwetschen.

P. Citrina, gelbe Spilling.

P. Hispanica, Spannische Pflaumen.

P. Ungarica, Vngrische Pflaumen.

Rubi idæi baccæ exiccatæ, Himbeeren.

Sambuci baccæ, Hollunderbeeren.

Sebesten, schwartze Brustbeeren.

Siliquæ ceratiorum, Xyloceratiorum, Johannsbrod.

Sorba exiccata, gedörte Speyerling.

Sumach, Rhus, Ferberkörner.

Tamarindi, saure Dattlen.

Uvæ seu baccæ paridis, uvæ lupinæ, Embeer/ Wolffsbeer.

Præparata, Fructus aridiores, solidiores, & minùs succulenti nihil peculiare habent ab herbis. Ea propter & easdem suppeditant præparatorum formulas. Fructuum succulentorum verò partus præcipui sunt: Succi inspissati seu Extracta, succi fermentati seu vina, Spiritus s. Quintæ Essentiæ, Olea & Tartara.

CAPUT XIII.

Fungi Officinales sunt de Fungis.

Fungus, Agarici, Lerchenschwamm.

Cynosbati, Spongiolæ è Rosis siccis, Schlaffkantz/ Rosenschwamm.

Iuniperi, Wacholderschwamm.

Sambuci, Holderschwamm.

Huc Boletus cervi, Hirschbrunst.

Præparata Communem ut naturam habent cum herbis; ita & communem aptitudinem, qua præparationem subire possint.

N. *Adnascuntur quoque fungi Ulmo, fago, quercui, populo albæ, Iuglandi.*

CAPUT XIV.

De Lignis & Viscis.

Sunt Officinis usitatoria.

Lignum Aloës, Xylo-Aloës, Agallochum; Paradyßholtz

Aspalatus, Rhodiser Dorn.

Brasilium

Brasilium, Brasilienholtz.
Buxi, Buxbaumholtz.
Colubrinum, serpentinum, Gifftholtz.
Coryli, Haselholtz.
Cupressi, Cypressenholtz.
Ebenum, Ebenholtz.
Guajacum sanctum, Frantzosenholtz.
Iuniperi, Wacholderholtz.
Nephriticum, Grießholtz.
Rhodium, Rosenholtz.
Santalum album, weiß Sandelholtz.
Citrinum, gelb Sandelholtz.
Sassafras, Fenchelholtz/Sassafras.
Suber, Pantoffelholtz.
Tamariscus, Tamariskenholtz.
Viscum Corylinum, Haselmistel.
Quercinum, Eichenmistel.
Tiliaceum, Lindenmistel.

Præparata. Ligna & visca præter vulgatiores medicamentorum formulas, V. g. decoctionem, infusionem & inde resultantes alias, quibus potissimùm adaptari apta nata sunt; exhibent minus vulgariter Extracta, Aquas, Spiritus, Olea, Salia.

N. *His fuliginem adjungere licet cum suis præparatis, de quibus peculiariter, lib.4.*

Muscos Officinales vid. lib.4.

CAPUT XV.

De Radicibus.

RAdix est pars ima vegetabilium, quasi primæ concoctionis officina. Eapropter cùm concoctio fit nutrimenti fixioris volatilisatio & spirituisatio (πιδμάτωσις) radixque nutriatur nutrimento minùs elaborato, quàm partes reliquæ, sequitur substantiam radicum esse naturæ præ reliquis fixioris.

Usitatiores radices Officinales sunt.

Radix Acetosæ (excorticata) Saurampffwurtz.
Acori vulgaris, Pseudo-acori, Schwertelwurtz.
A. veri, calami aromatici: Calmus.
Alii, Knoblauch.
Althææ, ibisci, Eibischwurtzel.
Angelicæ, Angelickw.
Anthoræ veræ, Heilgifft/ Gifftheilwurtz.
Apii (vulgaris,) Eppichw.
Ari, Aaronwurtzel/ Teutsch Ingwer.
Arisari, klein Aaronw.
Aristolochiæ longæ, lang welsch Osterluzey.
Aristoloch. veræ rotundæ, welsch rund Osterluzey.
Aristoloch. vulgaris, gemein lang Osterluzey.
Aristoloch. fabaceæ, rund gemeine Osterluzey.
Armoraticæ, raphani sylvestris, wild Merretig.
Asari, Haselwurtz.
Asparagi, Spargenw.
Bardanæ, grosse Klettenw.
Bistortæ, Serpentariæ, Natterw.
Borraginis, Borresw.
Bryoniæ, Stickw. Zannrüben.
Buglossæ, Ochsenzungenw.
Cardopatii, Carlinæ nigræ, Eberw.
Cariophyllatæ, Benedictw.
Centaurei majoris, Rhapontici Offic.
Chelidonii majoris, Schöllw.
Ch. minoris, Scharbocksw.
Chinæ, Chinew.
Cichorei, Wegwartw.
Consolidæ majoris, Symphyti, Beinwelle Wallwurtz.
Cucumeris, asinini, Eselkürbisw.
Curcumæ, Geelsuchtw.
Cyclaminis, Arthanitæ, Schweinbrodw.
Cynoglossæ, Hundszungenw.
Cyperi longi, langer wilder Galgan.
Cyperi rotundi, rund wild Galgangerw.
Dictamni albi, Fraxinellæ, weisser Diptamw.
Doronici, Gemsenw.
Ebuli, Attichw.
Ellebori albi, weiß Nießw.
E. nigri veri Stiriaci, schwartz Nießwurtz. præp.
E. nigri vulgaris, gemein Christw.
Endiviæ, Endivienw.
Enulæ Campanæ, Helenii, Alantwurtz.
Eryngii, Mannstreu.
Esulæ minoris, klein Wolffsmilchswurtz.
Filicis, Farenw.
Filipendulæ, Saxifragiæ rubeæ, roth Steinbrechw.
Fœniculi, Fenchelw.
Gentianæ, Entzianw.
Glycyrrhizæ, Liquiritiæ, Süßholtz.
Graminis, Queckengrasw.
Hermodactyli, weisse Zeitlosen.
Hirundinariæ, Vincetoxici, Schwalbenw.
Hyosciami (excorticati,) Bilsamwurtz.
Imperatoriæ, Ostrutii, Meisterwurtz.
Iridis Florentinæ, wolriechend Violwurtz.
I. Nostratis, Schwertelw.
Iuniperi, Wacholderw.
Lapathi acuti, Oxylap. Mengelw.
Levistici, Liebstockw.
Liliorum alborum, weiß Lilienzwibel.
Malvæ, Pappelwurtz.
Mandragoræ, Alraunw.
Mechoacannæ, Mechoacæ albæ, weisse Rhabarbara.
M. nigræ, Gelapæ, Chelapæ, Chiolappa, schwartz Rhabarb.
Meu, Behrwurtz.
Mezerei, Laureolæ, Seidelbast/ Kellershals.
Morsus Diaboli, Succisæ, Abbiswurtz.
Nympheæ albæ, Nenupharis, weiß Seeblumenw.
N. luteæ, gelbe Seeblumenw.
Ononidis seu Anonidis, Heuhechelwurtz.
Pastinacæ sylv. Pastinackw. Vogelnestwurtz.

Pentaphylli, quinquefolii, Fünfffingerkrautw.
Petasitis, Pestilentzwurtz/ Neunkrafftwurtz.
Petroselini, Petersilienw.
Peucedani, Haarstrangw. fœm. masc.
Pœoniæ, Peonienw.
Pimpinellæ Germanicæ, Bibenelwurtz.
P. Italicæ, sanguisorbæ, Blutkrautwurtz/ welsch Bibenell.
Plantaginis, Wegbreitw. Wegerichwurtz.
Polypodii quercini, Engelsüß.
Pyrethri, Bertramw.
Rapa, Rüben.
Raphani domestici, s. vulgar. Rettich.
R. Marini, Meerrettich.
Rhabarbari veri, Rhabarbar.
R. Monachorum, Münch Rhabarbar.
Rhapontici veri, Rhapontick.
Rhodia, Rosenwurtz.
Rubiæ tinctorum, Ferberröthe.
Rusci, Brusci, Mäußdornw.
Sarsæ parigliæ, Sassaparillæ, Sarsaparill.
Satyrii, Stendelwurtz/ Knabenkrautw.
Saxifragæ, semen saxifragiæ; steinbrechw.
Scabiosæ, Apostemw.
Scyllæ crudæ & præparat. Meerzwibel.
Scorzoneræ, Gifftwurtz.
Scrofulariæ, Scrophulariæ, Braunwurtz.
Sigilli Salomonis, Polygonati, weißwurtz.
Siseris, Secacul, Zuckermohren/ Zuckerwurtz.
Taraxaci, Pfaffenröhrleinw.
Tormentillæ, Tormentillw.
Turpethi albi, Turbith.
Tussilaginis, Farfaræ, Brandlattich/ Hufflattichw.
Valerianæ majoris, groß Baldrianwurtz.
V. Minoris, klein Baldrianw.
Verbasci, Wollkrautw.
Urticæ, Nesselw.
Yerva, Gifftwurtz.

N. *Ex his usu crebriori famosiores sunt.*

5. Radices aperientes majores: apii, fœniculi, asparagi, petroselini, rusci. 5.---minores: graminis, rubiæ, eryngii, capparis, Ononidis.

Præparata: Quod de herbis diximus & similibus nativis, idem de radicibus dicendum: promptuarium nimirum radices esse, unde ad omnia generis medicamenta, tam interna quàm externa depromi possunt. Hoc tamen de radicibus notare expedit: Partes fixiores præ reliquis in radicibus contineri, aptiores itaque eas esse ad exhibenda medicamenta parte fixiori celebria, veluti sunt; Extracta, Salia, Decocta, &c.

CAPUT XVI.

De Seminibus.

Semen Acetosæ, Saurampfferſamen.
Agni casti, viticis, Schaffmüllenkörner.
Altheæ, Elbischsamen.
Ammeos veri cretici, Ammeys.
Vulgaris, gemein Ammeys.
Amomi.
Anethi, Dillsamen.
Anisi, Anißsamen.
Apii, Appichsamen.
Aquilegiæ, Agleysamen.
Asparagi, Spargensamen.
Atriplicis, Möltensamen.
Aurantiorum, Pomerantzenkern.
Bardanæ, Großklettensamen.
Basilici, ocymi, Basiliensamen.
Bombacis, Gossypii, Cotti, Xyli, Baumwollensamen.
Excorticatum.
Bursæ pastoris, Teschelkrauts.
Calendularum, Ringelblums.
Cannabis, Hanffsamen.
Cardui benedicti, Cardobenedicts.
C. Mariæ, Mariendistels.
Carthami vel Cnici, Feldsaffrans. Florisamen.
Carvi, Carveos, Wiesenkümmel/ Feldkümmel.
Cataputiæ majoris, Ricinum, groß Treibkörner.
C. minoris, Esulæ vulpinæ, Treibspringkörner.
Cerefolii, Körbelsamen.
Cicera alba, weiß Kichern/ weisse Ziesererbsen.
C. rubra, rothe Kichern.
Cichorii, Wegwarts. Wegweißs.
Cinæ, Santonici, sanctum, Wurmsamen.
Citri, citrei mali, Citronenkern.
Excorticatum.
Coccognidii, klein Kellerhaßs.
Colocynthidis, Colloquints.
Coriandri, Coriander.
Præparatum.
Cucumeris, Cucumern.
Excorticatum.
Cucurbitæ, Kürbessamen.
Excorticat.
Cydoniorum, Quittenkern.
Cymini, Cumini, Römisch Kümmel.
Dactylorum. Ossa dactilor. Dattelkern.
Dauci communis, Wildmöhrens. Vogelnests.
Cretici.
Ebuli, acini ebuli, Attichsamen.
Endiviæ, scariolæ, Endiviens.
Erucæ, weisser Senff/ gelber Senff.
Fabarum, Fabæ, Bonen.
Fœniculi, Fenchels.
Fœnigræci, Bockshorns.
Fraxini linguæ avis, Eschbaums.
Fumariæ, Erdrauchsamen.
Genistæ, Pfrimmensamen.
Granatorum, Granatkorn.
Halicacabi, Alkekengi, Judenkirschsamen.
Hordei electi, Gersten.
Excorticatum.
Hyoscyami albi, Bilsens.
Hyperici, Johannskrauts.
Hyssopi, Ysopsamen.
Lactucæ, Lattichsamen.

Lapathi acuti, Mengelwurtz.
Lentium, Lentes, Linsen.
Levistici, Liebstockl.
Limonium, Limonienkern.
Excorticatum.
Lini, Leinsamen.
Loti sativæ, Siebengezeitl.
Lupinorum, Lupini, Feygbonen.
Majoranæ, Maioranl.
Malvæ, Pappelt.
Melissæ, Melissenl.
Melonum, Melonenkern.
Excortic.
Milii, Hirsche.
M. Solis, lithospermon, Meerhirsch.
Myrti, Myrtenl.
Napi, Buniadis, Steckrübenl.
Nasturtii (hortensis,) Gartenkresl.
Nigellæ, Melanthii, Nigellæ Romanæ, schwartz Kümmel/schwartz Coriander.
Præparat.
Nuclei cerasorum excortic. Kirschenkern.
N. Mespilorum, Mispelk.
N. Morellorum seu Persicorum Armeniacor. Morellenkern.
N. Persicorum, Pfersingkern.
Orobi, Erva, Ervenl.
Oryzæ, Reiß.
Pœoniæ, Peoninkern. fœminæ ac masculæ.
Excorticatum.
Papaveris albi, weisser Magl.
P. nigri, schwartzer Magl.
Pastinacæ sativæ, Pastinacl.
P. sylvestris, Vogelnestl.
Perfoliatæ, Durchwachsl.
Petroselini Macedonici, Massiliensis, Macedonisch Peterlein.
P. vulgaris, apii veri, Petersilienl.
Pimpinellæ, Bibenellt.
P. Italicæ, Sanguisorbæ, welsch Pimpinellt.
Pisorum, Pisa, Erbsen.
Plantaginis, Wegerichsamen.
Porri, Lauchsamen/ Schittlauchl.
Portulacæ, Burtzelkrautsamen.
Pseudo-melanthii, Kornrathelt.
Psyllii, Flöhsamen.
Raparum, Rübensamen.
Raphani, Rettichsamen.
Rosmarini, Roßmarienl.
Rusci, Rustenkürner/Maußdornl.
Rutæ, Weinrautenl.
Sambuci, i. acini.
Saturejæ, Sadaneil.
Saxifragiæ albæ, weiß Steinbrechl.
Sesami vulgaris, Flachsdotter.
Seseleos Cretici, Massiliensis, Cretischer Seselsamen.
S. Vulgaris Sileris montani, Silermontansamen.
Sinapis, Senffl. rother Senffl.
Spicæ nostratis, Spicanardl.
Staphidis agriæ, Laußkörner.
Sumach. Vide fructus.
Thlaspi, Baurensenffl. Wegkresl.
Thymi, welsch Quendelsamen.
Trifolii odorati, Edelkleesamen.
Violarum martiarum, blau Violl.
Urticæ majoris, Nesselsamen.
U. Romanæ, Römisch Nesselsamen.

N. *Ex his sunt nonnulla in praxi famosiora, adeoque peculiariter calida vel frigida dicta. Sic sunt.*

Semina 4. calida majora; anisi, fœniculi, carvi, cumini.

Minora; ammeos, amomi, apii, dauci.

Semina 4. frigida majora; Cucumeris, cucurbitæ, citrulli, melonum.

Minora Endiviæ, seariolæ, lactucæ, portulacæ.

Præparata ex seminibus, pro re nata fiunt, infusiones, decoctiones, emulsiones, &c.

CAPVT XVII.

De Succis.

SAnguini animalium respondet succus nutritivus in vegetabilibus. Eapropter ut è sanguinis elaboratione & incorporatione, perittomata diversa resultant, stercus, scil. urina, fel, humor vitriolatus seu melancholicus; sudor; axungia, mucilago, lapilli; quinimo & sanguis ipsemet quandoque erumpit: Ita in vegetabilibus analogicè correspondent succi diversorum saporum, olea, resinæ, gummata viscosa & resinosa, tartari, salia, &c. Hac tamen diversitate, quod animalia excretoriis sunt dotata, quibus ferè perittomata excernuntur, vegetabilia verò rarò nisi velis 1. Quòd gaudeant poris inservientibus exhalationi subtiliori. 2. Quòd cum floribus tum moschina seu zibettina, i. e. beneolens prorumpat melligo, tum quoque nonnunquam graveolens quidam succus. Hinc fit ut crassiora intra ipsum vegetabile ferè maneant, arteque opus habeant, qua sequestrantur. Accidit nihilominus in quibusdam, quod ex nimia redundantia ipsamet sibi exitum quærant, eodemque dato; (v. g. incisione, &c.) promptius effluant. Sunt hujusce generis perittomata. 1. Aquea; succi. 2. Terrestria, Gummi. 3. Sulphurea; Olea, Balsama, Resinæ, Gummiresinæ. 4. Salina, Saccharum, Tartarus.

N. *Succi qui sponte vel trunci incisione profluunt, etsi plures dari possint, V. g. succus betulæ, qui verno tempore ex vulnerata betula copiosè extrahitur, & in Finlandia, Suecia, pluribus etiam Germaniæ locis potius vice à nobilioribus etiam habetur, item succus seu lacryma vitis, &c. attamen, nos non nisi officinales hic damus, è quibus inter nativa recensentur.*

Succi alterantes.

Succus acaciæ.
Glycyrrhizæ.
Hypociftid.
Opium,

Præparationes horum Vide infra de succis, & speciatim lib. 4.

Purgantes.
Manna.
Aloe.
Elaterium.

De his vide itidem lib. 4.

CAPUT XVIII.

De Oleis & Balsamis.

OLea, & balsami in Officinis pro nativis habita, sunt:
Oleum olivarum.
Petroleum.
Oleum terræ.
Balsamus de Tolu.
de Mecha, s. balsamus verus.
Peruvianus.
Liquidambar.
Styrax liquida.
Vires: *Vide singulatim, lib. 4.*

CAPUT XIX.

De Resinis.

REsina, ῥητίνη, lacryma seu liquor est pinguis ac oleaginosus tum sponte ex arboribus profluens, tum interdum accedente vulneratione. Estque duplicis consistentiæ, liquidiuscula aut duriuscula.

Resinæ liquidiusculæ sunt,
Terebinthina Cypria seu Veneta
Vulgaris.
Pix liquida.

Resinæ duriusculæ sunt,
Resina anime, Offic. Gum. Anime.
Caranna.
Coopal.
Elemi. Offic. Gum. Elemi.
Lacca.
Pix græca, Colophonia.
Tacamahaca,
Thus.

Vires: *Resina omnis calefacit, siccat, digerit, mollit, tenuium est partium (magis, minus,) discutit, tussi, ac rabi convenit, anodyna est vulneraria & lithontriptica. Usus resinarum tum internus est, tum præcipuè externus in unguentis, Emplastris, &c.*

Præparata, 1. Vexamen chymicum resinarum in destillatione præcipuè consistit, quam non incongruè rectificationem dixeris, quippe qua non secus ac in rectificatione oleorum, primum △ leniori, pars oleosa purior, subtilior & clarior elicitur; igne dein fortiori, pars crassior & coloratior, coloris scil. flavi; igne tandem magis validiori, oleum coloris rubei propellitur. Hæc si seorsim excipere libet, triplicis generis nancisceris olea, quorum primum quod clarum, spiritus dici solet; subsequens flavum, olei nomen retinet; ultimum, rubrum balsamum appellatur. Denique quia resinæ crassioris sunt substantiæ, relinquunt & crassiorem remanentiam, cui Colophoniæ nomen imposuêre, à Colophone regione, unde olim advehi suevit. Modum destillandi vides is in oleis.

2. Præter destillationem subjiciuntur nonnunquam & Extractioni, quæ tamen potiùs depuratio, quàm Extractio dicenda erit.

3. Fit & lotio resinarum, dum in ▽m puram demerguntur & agitantur, cujus rei gratiâ, non abs re erit, resinas ad ignem fundere & hinc in ▽m conjicere.

CAPUT XX.

De Gummi Resinis.

GUmmi resinas voco concretas arborum lacrymas in oleo quidem promptiùs, attamen & in aqua, licèt difficulter, solubiles. Tales sunt,
Caphura.
Mastiche.
Styrax Calamita.
Huc Myrrha &
Bdellium.
Vires *& præparata, quia ferè discrepant. Vide lib. 4.*

CAPUT XXI.

De Gummatis.

GUmmi seu gummata sunt concreti liquores, aqueis faciles solutu, profusi tum è stirpibus ferulaceis, tum ex fruticibus, tum ex arboribus excelsis. Ex his sunt, quæ ferulacea vulgò dicuntur, à ferulaceis arboribus è quibus stillant. Suntque,
Gummi Ammoniacum.
Galbanum.
Euphorbium.
Opopanax.
Sagapenum.
Sarcocolla.

Vires. *Calida sunt, emolliunt, discutiunt, tartaream mucilaginem resolvunt. Usum internum vide specia-tim lib. 4.*

Præparata. 1. Gummi depuratum. Nimirum quia gummi pleraque heterogeneis (arena, sabulo, &c.) conspurcata afferuntur, expedit illa depurare. Hoc fit solvendo in liquore aqueo (calido) solutum colando, exprimendo, & denique lento calore inspissando.

1. Extractum Viscosum seu viscus, Vide infra in Extractis.

Vires. *conveniunt cum gummatis mucilaginosis, quia non est nisi pars mucilaginosa à parte resinosa sequestrata.*

3. Extractum resinosum. Vide item infra in Extractis.

Vires. *Virtutes quæ integro gummi adscribuntur, latitant præcipuè in resina, unde & resinæ in medicamentis tam internis, quàm externis, successu feliciori adhibentur. Ex iisdem destillatur quoque feliciùs oleum, quàm ex integro gummi.*

4. Oleum stillatitium. Vide infra in Oleis.
Gummata mucilaginosa sunt,
Gummi Arabicum.
Cerasorum.
Sandaracha.
Tragacanthum.

Vires. *Sunt Emplastica, incrassant, acrimoniam hebetant, asperitates leniunt, &c.*

CAPUT XXII.

De Animalibus Officinalibus integris.

APes siccæ, gedörte Bienen.
Bufo exiccatus, gedörte Kröten.
Cantharides siccæ, Spanische Mücken.

Cicadæ

Cicadæ ficcæ, Heuſchrecken.
Lumbrici ſiccati, gedörrte Regenwürme.
Millepedæ ſiccæ; aſelli, Eſelchen.
Scinci.
Scarabæi pilares, Käfer Schröter.
Serpens exiccatus, Schlangen.
Huc Mumia, Mumie.

CAPUT XXIII.

De Partibus Carnoſis uſitatioribus.

Cor Galeritæ.
Lupi.
Epar Lupi.
Porci.
Ranarum.
Tauri.
Lien Bovis.
Pulmo Agni.
Suis.
Urſi.
Vulpis.

Vires: *Partes carnoſæ ut & ipſamet animalia carnoſa integra ſive viva, ſive diſcerpta & adhuc calentia ea ſint, ſi extrinſecus membro alicui imponantur, vim habent fermentativam, paregoricam, diſcutientem. Hinc uſus maximi in phrenitide, cephalalgia, vigiliis. Applicari nimirum poſſunt capiti, cervici, plantis pedum. Impoſita tumoribus peſtilentialibus, uti & ictibus animalium venenatorum, præmiſſa tamen ventoſarum applicatione; eliciunt virus. Attritus à calceamentis attractos, ab inflammationibus tuentur. In ſpecie pars quælibet ſuum ſimile reſpicit, Epar epata: Lien Lienes, &c. Specialiora dabuntur, lib. 5.*

Præparata uſitatiora ex partibus carnoſis ſunt; Decocta, Extracta, Deſtillata, &c. Vide ſuis locis.

CAPUT XXIV.

De Partibus Membranoſis.

Inteſtina Lupi.
Vulpis.
Teſticuli Apri.
Caſtoris ſeu Caſtorium, Bibergeil.
Priapus cervi.
Tauri.
Secundina cervina.
Umbilicus Infantis.
Rete ex animalibus.
De ſingulis Vide lib. 5.

CAPUT XXV.

De Cornibus.

Cornu Alcis.
Bovis.
Bubali.
Cervi.
Hirci.
Rhinocerotis.
Tauri.
Huc Unicornu.

Vires. *Frigida & ſicca habentur, diſcutiunt, incidunt, ut plurimum ſudorem movent, atque alexipharmaca ſunt, pro diverſa tamen natura animalium, de qua ſigillatim lib. 5.*

Præparata. 1. Cornu præparatum (in ſpecie ſic dictum.) 2. Cornu uſtum, Vide calcinat. c. 43. 3. C. philoſophicè calcinat. Vide ibid. 4. Magiſterium. 5. Galreda, Gelatina. 6. Liquor ſeu ſpiritus. 7. Oleum. 8. Sal volatile. 9. Extractum. 10. Quinimò nec decoctionibus infuſionibusve vires ſuas denegant.

CAPUT XXVI.

De Oſſibus.

Cranium, humanum (non inhumatum.)
Dens Apri.
Elephantis, ſ. Ebur.
Lupi.
Os de corde cervi.
Oſſa Hominis.
Lupi.
Tauri.
Talus Leporis.
Porci.

Vires. *Oſſa in genere vim habent exiccandi, diſcutiendi, aſtringendi, ſeu fluxiones ſiſtendi, oſſa, ligamentaque corroborandi. Calcanei combuſti, ut ſcribit Rhaſis, ſummè pollent adverſus colicos cruciatus. Specialiora vide l. 5.*

Præpar. Oſſa ut Cornibus ferè cognata ſunt ſubſtantia; ita & præparationibus. Hinc fiunt 1. Os præparatum (in ſpecie ſic dictum) 2. Galreda ſeu Gelatina. 3. Magiſterium. 4. Liquor ſeu ſpiritus acidulus. 5. Oleum. 6. Sal volatile. 7. Spiritus eſſentificatus. Vide infra ſuis locis.

CAPUT XXVII.

De Cruſtaceis ſeu Teſtaceis.

Lapides cancrorum ſeu Oculi cancrorum; Krebsaugen.
Carpionis; Karpffenſtein.
Percarum, Perſichſtein.
Trutacrum.
Mandibula Lucii, Hechtskiefer.
Conchæ, concharum teſtæ oblongæ.
Entalium.
Dentalium.
Mater perlarum.
Teſtæ ovorum.
ſtrutionis.

Vires. *Cruſtacea omnia, quia naturæ ſunt ſalinæ & tartareæ, medicamenta ſuppeditant excellentiſſima ad ſolvendum tartarum ſeu calculum, ad ſtranguriam, dyſuriam, Iſchuriam, difficultates & ſuppreſſiones urinæ, ad colicas paſſiones, ad tartareos morbos pulmonum, &c. Extrinſecus uſus ſunt creberrimi in dentifriciis, præcipuè ſi cremata fuerint, hinc & in rimis cutis ſolidandis, exiccandis, &c.*

N. *Omnia genera lapidum, qui in capitibus piſcium reperiuntur, trita & cum vino exhibita, colicum dolorem compeſcunt & calculum, qui in renibus defixus jacet, atterunt, & comminuunt.* Wecker ex Galeno & Avicenna, &c.

Præparata nihil ferè peculiare habent à præparationibus lapidum mineralium, de quibus lib. 3. Hinc fieri poſſunt 1. Calcinata. Vide c. 43. 2. præparata (ſtrictè dicta) 3. Sal. (impropriè ita dictum.) 4. Magiſterium. 5. Liquor ſeu oleum per del.

CAPVT XXVIII.

De Lapillis.

Lapilli quamvis in animalibus plurimis, plurimísque animalium cavitatibus reperiantur; attamen sunt rari, ac præter lapidem Bezoar (de quo lib. 5.) ferè nulli, qui in Officinis, prostant. E re foret nihilominus, ob insignem vim, quam in calculo resolvendo obtinent, in promptu nonnullos habere. Quales sunt

Lapilli in ventriculo & Vesica fellis tauri.
Calculus humanus, Ludus dictus [metaphoricè.]
Lapilli hirundinum, &c.

Præparata eadem exhibere possunt, quæ alii lapides.

CAPVT XXIX.

De Lacte & sero Lactis.

Lac est sanguis vi mammarum pro fœtus nutrimento elaboratior redditus. Ex variis lactis generibus præ reliquis inserviunt medicinæ.

Lac Asininum, (quod tamen nostratibus minùs usitatum.)
Caprinum.
Humanum.
Ovillum.
Vaccinum.

Optimum est ex animali sano non nimis pingui, ætatis mediæ, recens mulctum, colore candidum, quod ungui instillatum cogitur.

Vires. *Refrigerat, humectat, mollit, paregoricum est, acrimoniam mitigat. Hinc usus insignis in dysenteria (clysmatisatum) in phtisi, &c. Extrinsecus in oculorum destillationibus, capitis dolore, (excellit cremor.)*

N. *Lac etsi optime nutriat, tamen non omnibus æquè commodum est: Nocet enim in visceris intempe-rie & febri; quia facilè corrumpitur, malumque adaugere aptum est. Capiti itidem & nervoso generi minùs convenit.*

Præparata ex lacte, Butyrum, scil. Lac coagulatum, Serum & Caseus, inter nativa meritò recensentur.

Vires. *Butyrum convenit, ut, consistentiâ, ita & viribus generalibus, cum axungiis.*

Lac coagulatum vim habet refrigerantem ac anodynam.

Caseus in medicina rarissimi est usus. Recentem imponunt nonnulli Epati ad æstum febrilem comprimendum; vetustum, sunt qui commendant ad resolvendos tophos podagricos.

Serum lactis, seu Aqua lactis fit duplici modo, per se & per admistionem rei separationem juvantis. Per se secernitur caseosa substantia à serosa, si lac (non nimis recens) calori exponatur. Admiscentur, quæ separationem juvant, coagulum v.g. vituli, agni, &c. liquor acidulus, herba acidula, v.g. acetum. Spir. Vitr. acetosa.

N. *Sunt qui serum cum petroselino factum poscam Italicam appellant.*

Vires. *Calfac. & siccat, abstergit, alvum subducit, urinam ciet. Hinc usus crebri in Infusionibus purgantibus, abstergentibus, &c. Extrinsecus extergit scabiem, datur per se ab ℥ij. ad ℔ j.*

N. *Integrum tractatum, de facili medicina per seri & lactis usum conscripsit Ioannes Costaus.*

CAPVT XXX.

De Felle.

Fel est portio chymi excrementitia, flava, amarissima, acerrima, in epate ab utiliore parte separata, inque vesiculam propriam collecta, unde per alvum subducitur, & transeundo alvum sollicitat.

Vsitatiora sunt
Fel Bovis seu Tauri.
Capræ.
Ovis.
Suis.
Ursi.

Fel omne desumendum est ex animalibus mediæ ætatis, quæ neque famem; neque sitim passa sunt, neque exercitio nimiùm defatigata, neque irâ percita: intellige nisi exaltatum fel desideratis.

Vires. *Fel omne calefacit, siccat, incidit, terget, discutit, expultricem stimulat, lumbricos amaritudine fugat. Hinc medetur (extrinsecus,) hebetudini ac albedini oculorum, purulentiæ aurium, &c.*

N. *Differunt autem inter se non modò secundùm magis & minus, sed & viribus peculiaribus, tum à natura alimenti, quo animal pascitur; tum à natura ipsiusmet animalis dependentibus. Inter quadrupedum fella efficacissimum est taurinum: Inter avium præstantissimum habetur fel perdicis & gallinæ. In genere tamen avium fella fortiorum virium censentur, quàm terrestrium.*

Præparata. Fieri quidem possunt Extracta cum V. ex fellibus siccatis. Verùm præter Tincturam illam Cosmeticam ex felle taurino confectam nullum in praxi vidisse memini.

CAPUT XXXI.

De Medullis.

Μυελὸς, Medulla est pinguedo ossium cavitatibus, velut nutrimentum, insita.

Suntque Officinales.

Medulla bubula seu bovilla.
Canina.
Cervina.
Equina.
Hircina.
Hœdina.
Ovilla.
Vitulina.

Vires. *Calefacit, emollit, rarefacit, ulcera explet. Hinc proficuus medullarum usus in tumoribus induratis & scirrhosis, &c.*

N. *Optima habetur cervina, dein vitulina: Medulla Hircina & bubula tum acrior est, tum siccior, ideoque ad molliendum minùs idonea.*

Est & medulla spinæ dorsalis cerebrique, id est, substantia molliuscula in cavitatibus eorum collocata.

Verùm excepto cerebro leporino, reliquæ usus sunt rarissimi.

Præparata exinde fieri possunt præcipua, Aqua still. & Oleum.

CAPVT

CAPVT XXXII.

De Pinguedinibus seu Axungiis vel Adipibus.

Axungia. Adeps. Pinguedo. Agnina.
Anatina.
Anserina.
Aprugna.
Ardeæ.
Aschii s. Thymmalli piscis.
Canina.
Caponis.
Castoris.
Catti sylvestr.
Ciconiæ.
Cuniculi.
Erinacei.
Gallinæ.
Humana.
Leporis.
Lucii piscis.
Lupi.
Muris montani, s. gliris alpestris.
Ovis ex lana. Oesypus.
Porcina seu suilla.
Serpentum.
Taxi seu Melis.
Vrsi, fœminæ & masculi.
Vulpis.
Vulturis.
Huc Butyrum & præcipuè majale.

Vires. *Calfaciunt, humectant, emolliunt, abstergunt, digerunt, pus movent, anodynæ sunt plus minus. Nimirum quia pinguedo vires quadantenus secundùm naturam animalis sui sortitur, prout hujus natura fuerit, ita & illius. Imbecillior est suilla (quia sus frigidior & humidior,) hac paulo fortior vitulina; hinc gallinacea; efficacissima omnium est anserina.*

N. *Quoties adipis absolutè fit mentio, recipe suillam recentem, sine sale candidam.*

Præparat. Oleum stillatitium.

N. *Quomodo axungia lavetur & asservetur. Vide lib. 1. cap. 29.*

CAPVT XXXIII.

De Sanguine.

Hebr. Dam. Arab. Dem. Est proximum animalium nutrimentum ex chylo in Venis & Epate elaboratum, adeoque de naturâ animalis magis participans quàm ipse chylus. In Officinis quidem nulli prostant, adhiberi tamen nonnunquam solent maximè recentes.

Sanguis Anatis.	Hœdi.
Anseris.	Hominis.
Asini.	Muliebris menstruus.
Canis.	Leporis.
Columbæ.	Perdicis.
Equi.	Tauri.
Hirci.	Turturis.

Vires: *Calefacit, adstringit, sanguinis fluxus cohibet, magis minus pro natura diversa animalium, nutrimentique; qua ratione & viribus peculiaribus inter se differunt. Avium sanguis, quia nitrosâ plerumque scatet facultate, incidit, abstergit, calculum atterit, oculorum suffusioni confert; ut columbæ, milvi, vulturis.*

Præparata. Anatomia sanguinis exhibet 1. ♆ m seu spiritum. 2. Oleum. 3. Sal volatile. 4. Sal fixum. His adjunge balsamum antipodagricum, & magisterium, cujus formulas vide lib. 5. de homine.

CAPVT XXXIV.

De Sevis.

Sevum. Cervinum.
Damæ.
Equinum.
Hircinum.
Hœdinum.
Ovillum.
Taurinum.
Vitulinum.
Huc Cera.

Vires. *Sunt calida & humida moderatè vel emolliunt, discutiunt, aliquantulumque adstringunt.*

Præparata rarò per se exhibent, utplurimum emplastris aliisque inungendorum formulis inserviunt. Si quis tamen ea destillationi submittere velit, poterit id probè ad modum, quo Gummi resinæ destillantur.

CAPVT XXXV.

De Stercore & Vrina.

Stercus nihil est aliud, quàm nutrimenti assumpti pars inutilior, crassior, fœculentior, à parte utiliori in ventriculo & intestinis virtute chylifica aliquantulum immutata & hinc per anum excreta.

N. *Constat 1. spiritu volatili fœtente flagrabili (Sulph. fœtidum vocant.) 2. Sale fixiori (quo agri fœcundantur.) tum quoque 3. terreis ac 4. aqueis portionibus, quæ prioribus illis subjectum præbent.*

Stercora in Medicina usitatiora sunt

Stercus Anserinum.
Asininum.
Asprugnum.
Bovillum s. vaccinum.
Caninum seu Album græcum Officinarum.
Caprillum.
Ciconiæ.
Columbinum.
Equinum.
Gallinaceum.
Humanum.
Lupinum.
Muris, Muscerda.
Ovillum.
Passerculi.
Pavonum.
Suillum.

Vires. *Virtutes stercorum eruendæ sunt, tum ex natura rei alimentariæ, tum ex natura animalis, cujus vi chylificâ aliquantulum eas immutari diximus. Avium excrementa (quia harum natura ut plurimum calidissima est) tota sunt nitrosa, unde & mirificam vim habent discutiendi, incidendi, attenuandi, dissolvendi, aperiendi, abstergendi (scil. maculas cutis) diversimode tamen, prout scil. diversæ aves sunt diversisque vivunt alimentis. Iumentorum stercora vim obti-*

nent anodynam, refrigerantem, discutientem, exhibenturque intus & extra.

Præparata præcipua quæ inde exhiberi possunt, sunt:

1. Aquæ stillatitiæ, 2. Olea stillat. 3. Salia.

N. *Præter* ♈ *m ex stercore vaccino (omnium florum dictam) non memini alias esse usitatas.*

Vrina est veluti colamen chymi & sanguinis, constans ex Sale viscosaque terra humiditati phlegmaticæ immixta.

Raræ etsi sint, quæ in usum medicum veniunt, tamen viribus non carent insignibus, præcipuè:

Vrina humana.
Hinc Caprina.
Leporina.
Ovilla.

Vires. *Calefaciunt, siccant, abstergunt, putredini resistunt, Vrinam pellunt, &c.*

Præparata. Spiritus Salque volatile; Sal fixum: Vide lib. 5. de homine.

[N. *De stercoribus & urinis prolixè Rulandus in Pharmacopœa nova scripsit.*

CAPVT XXXVI.

De Vnguibus & Vngulis Officinalibus & de Coagulis.

Vngulæ usitatiores sunt.

VNgula Alcis.
Asini.
Bovis.
Canis.
Equi.
Lyncis.

His addere licet Vnguem odoratum seu blattam byzantiam.

Vires. *Vide seorsim lib. 5.*

Præparata, Præparata in specie sic dicta. Magisterium, quibus addi quoque potest oleum stillatitium.

Coagulum nihil aliud est quàm lactis in Ventriculo quadrupedum, quæ adhuc fugunt, concretio & condensatio. Sic sunt

Coagulum Agni.
Equi, Hippace.
Hœdi.
Leporis.
Vituli.

Excipiendum coagulum antequam ipsa animalia aliud quippiam præter lac maternum deguſtaverint.

Vires. *Coagulum omne*, teste Galeno, *acris & digerentis est facultatis, adeoque exiccatoria.*

CAPVT XXXVII.

De Acetis.

HOFMAN In Horum præparatione nihil peculiare, quod limâ dignum sit, occurrit, eò quòd simplici saltem modo sint præparata. Nec refert, utrum saltem Acetum simplex, an verò destillatum sumseris. Puriora & durabiliora equidem destillata sunt, sed non efficaciora, ut quæ suo tartaro seu sale acido essentiali fixo & crystallino per destillationem orbata sint. Ideoque ex Acetis simplicibus æquè, atque ex destillatis Aceta infusa confici possunt. Modò sint ex vino facta & ab aëris injuriis corruptionem facilè inferentis defendantur, id quod & fieri potest. si folia & radices ingredientes, quæ facilè mucorem contrahunt, probè priùs exsiccentur, nec in nimiâ copiâ præparentur.

§ Aceta, quæ in Officinis prostant, vel mera sunt, vel qualitatibus medicamentalibus aliunde imprægnata.

De meris horumque præparationibus agetur peculiariter l. 4. cl. 2.

Aceta qualitatibus aliundè imprægnata (præter pauca alia, de quibus d. l.) fiunt ex aceto vini optimo, ac vegetabilibus, suntque vel insolata sive infusa saltem, vel quoque, quæ paucissima tamen sunt, destillata.

Modus fiendi : ♃. Materiam insolandam puram atque exiccatam, præparata ad infusionem, (*ut fit in decoctionibus incidendo scil. quæ incidenda sunt; contundendo, quæ contundenda, &c.*) Hinc imple lagenam vel vitrum ac affunde acetum vini acerr. donec ad lagenæ cervicem pertingat : Orificio bene clauso colloca in locum tepidum; vel temperatum, & acetum viribus rerum infusarum imprægnabitur.

N. *Vegetabilia aliquantulum arefacta recipere oportet: ne squalore suo acetum corrumpant.*

Modus *destillandi* non discrepat à destillatione aceti simplicis, de qua l. 4. class. 2.

---Aceta Officinalia simplicia fiunt per solam insolationem: suntque usitatiora.

Acetum Anthosatum ex inf. florum anthos.
Calendulatum ex floribus.
Caryophillatum ex flor.
Cort. citr.
Fragor. è fructib.
Lavendul. è flor.
Lil. convall.
Menthæ : ex foliis.
Papav. rhæad. è fl.
Rosat. ex flor.
Rub. Idæi è fructibus.
Rutac. è fol.
Sambuci ex florib.
Scordii : è fol.
Scilliticum, è rad.
Violar. purpur. è flor.

Aceta composita sunt

Acetum Alexicacum s. Destillatum alexic. F.F. *v. infra* No. 1.
Bezoardicum. 2.
Prophylacticum F.F. 3.
Rutaceum F.F. 4.
Theriacale August.

1. *Acetum agrestinum solutivum Cl. D. D. S. Clossai Archiatr. apud Metenses celeberrimi.*

♃. Succi agrestæ sive omphacii depurati ℥ ij.
fol. Sen. Oriental. ʒ ij.
sem. anis. contus. ℈ j.
rad. mechoac. in tenues lamellas dissectæ, (non autem pulveris, aliàs infusum evaderet viscidum) ʒ ß.
garyoph. integr. n. ij.

Macerentur in Lagenâ loco frigido & de isto aceto agrestino permisce cochl. ij. aut iij. in jusculis condimenti loco, in quibus priùs dissoluta sit ʒ ß. cremor. Tart. Adultis detur dosis superior integra.

Hujus remedii assiduo usu hemitritæam & morbos Chronicos, quamvis longâ patientiâ edomari, probatum est.

2. *Acetum Alexicacum seu Destillatum alexic. F. F. i. e. Francofurtense.*

♃. Rad. Tormentill,
Zedoar,
Bistort, ana ℥ ß.

Angelic.
Imperator.
Hirundinar. ã. ℥iß.
Pimpinell.
Dictamn. alb.
Ariſtoloch. rot. veræ. ã. ℥ij.
Herb. Card. bened.
Galeg.
Scord. ã. Miß.
Sed. Maj.
Endiv. ã. Mij.
Fl. Calendul. Miiß.
Roſar. rub.
Nymph.
Borrag.
Tunic.
Sambuc. ã. Mij.
Poma citria recentia minimeque putrida N. viij.

Inciſis incidendis, ac contuſis contundendis affunde Aceti acerr. ℔. X. ſtent in infuſione ♂ (3) poſtea deſtillentur per Alemb. vitreum.

3. *Acetum Bezoardicum F. F. CL. Dn. D. de Spina.*

♃. Rad. Enul. camp. ℥ ij.	Scabioſ.
Angelic.	Succiſ.
Oſtrut.	Petaſit.
Valerian.	Zedoar. ana ℥ ß.
Vincetoxic.	Bacc. Iun. M iiij.
Chelidon.	Myrrh. elect. ℥ ß.
Pimpinellæ ã. ʒ vj.	Fol. Rut.
Gentian.	Chelidon. maj.
Dictamn. alb.	Scord.
Ariſtoloch. rot.	Chamædr.
Tormentill.	Card. ben. ana M ij.

Incidantur & contundantur ut eſt moris, dein affunde

Aceti vini acerr. ℔. viij.
Spir. Vini ℔ ij.
Theriac. Androm. ℥ ij.
Spir. Tartari ℥ ß.
Camphor. ʒ ij.

Digerantur per dies aliquot (14) dein exprimantur, filtrentutque per chartam.

Acetum Bezoarticum. D. D. DIEMERBROECKII.

℞ *Rad. Angel. Carlinæ, Petaſitid. Helenii, Dictamni, ana ℥ ß. Zedoariæ ʒ ij. herbar. card. bened. Scord. ana. ʒ vj. Centaurii min. Rutæ ana. ℥ ß. flor. Stæchados ʒ ij. ſem. card. bened. Citri ana. ʒ j. bacc. juniperi ʒ iij. F. pulvis groſſus, cui affunde, aceti fortiſſimi ℔ v. vel vj. Stent ſimul in loco radiis ſolaribus expoſito per quatuordecim vel plures dies, poſtea colentur cum forti expreſſione. Eidem aceto, ſi velis, eundem pulverem adhuc ſemel de novo infundere poteris, tuncque erit multò efficacius.*

Acetum hoc optimum eſt peſtis præſervativum ejus autem duo vel tria cochlearia manè bibere oportet, ſuper maſticando fruſtulum panis. Advertendum tamen ne eo, nec alio quopiam utantur, aſthmatici, tuſſiculoſi, aliive qui aliquod pectoris pulmonumve, habent vitium.

4. *Acetum confortans S. Cloſſ.* Pulseſſig.

♃. fol. rut. Miij.
fumar. Mj.
Baccar. Iuniper. ℥ ij.
Caryophill.
Macis.
Nucis moſch.
Teſticul. caſtor. ana ℥ ß.
Contuſis affunde acet. ros. ℔iij
Inſola per aliquot dies vel macera retrò fornacem.

Vires. *Gravidis, puerperis, & ab utero ſyncopizantibus prodeſt, odorando, tempora fricando, & pulſui utrique ex linteis eo madentibus, alligando. In febribus malignis commodè additur camph. ʒ j.*

Acetum febrifugum ſive Aqua Prophylactica D. D. FRANCISCI DE LE BOE SYLVII.

℞. *Rad. Angel. Zedoar. ana. ℥ j. Petaſitidis ℥ ij. folior. Rutæ hortens. ℥ iiij. Meliſſæ Scabioſæ, Flor. Calendulæ ana ℥ ij. Nucum Iuglandium immaturarum conciſar. ℔ ij. Pomor. Citrior. recent. conciſor. ℔ j.*

Contundantur omnia ſimul, deinde affunde, Aceti vini optimi ad tres quartas partes ex arena in cucurbita vitrea per ſe deſtillati ℔ xij.

Digerantur per noctem mane deſtillentur, igne cinerum lento pene ad ſiccitatem, idque ſine uſtione.

Acetum hoc magnarum eſt virium in Peſte, atque febribus, & gratiſſimum. Admiſceri poteſt potui ordinario Cereviſiæ, Apozemati Juſculo &c. ad aciditatem cuivis ægro gratam, & ad Sitim tollendam, Sudoremque blandum promovendum, ſæpiùs quantitate parvâ uſurpari.

¶ 5. *Acetum Prophylacticum F. F. Cl. Dn. D. Arnoldi VVeickard.*

♃. Rad. Angelic.
Zedoar.
Leviſtic.
Pimpinell. germanæ.
Rut. ana. Mj.
Turbith. el. ʒ ij.
Cort. citr. recent. ʒ iij.
Baccar. Iuniper. bene matur. ℥iß.
Laur. ℥ j.

Inciſa & contuſa, ut moris, macerentur cum aceto acerr. Menſ. ij. poſtea deſtilletur per Alemb. vitreum. Servetur pro uſu.

Vires. *Inſignes vires bezoardicas aceta hæc recenſita obtinent, quibus non modò contagioſos morbos præcavere, ſed & ſudorem, urinamve expellere pollent.*

Acetum pro rabidi Canis morſu. D D. HANNEMANNI IN ACT. HAFFNIENS. BARTHOLIN.

℞. *Rutæ. Abrotani, Betonicæ anguſti folij, Salviæ ang. fol. ana. M. j. Inciſis affunde Aceti vini optimi ℔ j. Sique tempus permittit, per aliquot horas maneat in infuſo, exprime, expreſſo adde, Theriacæ Androm. ʒ ij. Adultus magnum de eo faciat hauſtum, Iunioribus & Puerulis datur cochleatim: Sin verò periculum metuatur, additur. Herb. Cardui Fullonum M j. vel huius ſem. contuſ. ℥ j. Vulnus commorſum per novem dies apertum tenendum, ac prædictæ herbæ expreſſæ poſt fricationem cum bacillo è vite applicandæ omni mane, tamdiu donec æger in portu naviget: ſi metus periculi adhuc ſit, repetatur potio. Tota Reſpublica Medica ſimile Euporiſton vix habet, quod æque prodeſt.*

¶ 4. *Acetum rutaceum, F. F.*

♃. Fol. Rut.
Scord.
Card. benedict.
Tanacet. ana. Mj.
Bacc. Iuniper.
Rad. Angelic. ana. ℥ ij.
Zedoar.
Cort. citr. ana. ℥ß.

Incidantur minutim, ac infundantur in Aceti optimi ℔ vj.

Viribus convenit cum prioribus.

CAPVT XXXVIII.

De Aquis deſtillatis.

NOs in præſentiarum haſce Aquas Compoſitas, quas DOMINVS NOSTER AVTOR ab aliis communicatas huc

hucinſerendas accepit, animadverſione & notis dignas, quantum poſſumus, ordine examinabimus, & quomodo ſingula ingredientia tractanda, quæque ex ipſis deſtillationi apta, vel ſecus oſtenſuri, aliis interim annotationibus neceſſariis non poſthabitis. Si & Nos quandoque deviemus, & per errorem quædam oculos mentis & corporis ſubterfugiant limâ digna, ut non omnia judicii bilance ponderare queamus, æquus quæſo ignoſcat Lector.

¶ Aquæ in Officinis, diverſimodè paratæ proſtant, ſimul ac diverſæ naturæ, aqueæ ſcil. i. e. ad naturam ea quam accedentes, vel ſpirituoſæ, i.e. ſpirituum naturam referentes.

Modus parandi vel deſtillatio eſt, vel infuſio, decoctiove, vel commixtio.

N. *Modos deſtillandi vid. lib.* 1.

Deſtillatio aquarum pro diverſitate materiarum diverſimodè peragitur, idque non modò ratione caloris diverſi, verùm etiam ratione inſtrumentorum variantium.

In regno MACROCOSMICO aquæ ferè ſingulæ peculiares deſtillandi modos obtinent, ideoque ſpecialiter deſcribendæ erunt lib. 3.

In R. VEGETABILI deſtillantur aquæ ex *herbis, floribus, fructibus, radicibus, lignis, & aromatibus.*

1. *Ex herbis & floribus viridibus.*

1. ♃. *Herb.* vel *Flores* q. v. incide minutim conquaſſave ac affunde ▽ m (ne empyreuma contrahat) deſtillaque per MB.

N. 1. *Ex herbis floribusve virentibus tenerioribus (quorum vis facilè evaneſcit) ut & frigidioribus, deſtillantur aquæ per* MB. *Ex aromaticis autem ut & calidioribus, quorum vis non ita volatilis, profundiusque inhæret, commodiùs per veſicam eliciuntur.*

N. 2. *Herbæ odor quo facilius expirat, eò tepidiore* MB. *utendum* [*vel* VB.]

HOFMAN.) Rectiùs tunc Balneum vaporoſum ſubſtituitur, quo deſtillandorum fragrantium odor citrà ullam empyreumatis notam per minima abſtrahitur, illorumque vis balſamica per omnia conſervatur, hoc modo fl. lil. convall. Violar. Mart. tunic. anthos, ſtœchad. lil. albor. &c. deſtillari poſſunt.

¶ N. 3. *Si nobiliores expetis aquas, affunde deſtillatam ſuper materiam novam ac deſtilla denuo.*

N. 4. *Non abs re fuerit præmittere macerationem diei unius ac alterius, vel & fermentationem, addito, ſi libet, tantillo Salis communis vel fecum cereviſiæ, præcipue ſi olea expetantur.*

N. 5. *Si colorem nativum ſpiritibus & aquis deſtillatis conciliare volueris, impone eos in alemb. ut tranſeat* ▽ *extillans: Verum enimvero, minùs durabilis* ▽ *illa futura eſt.*

2. ♃. Succum ex herbis expreſſis ac deſtill.

II. *Ex herbis ſiccis.* ♃. Herbam quamcunque vis, incide & affusâ aquâ calidâ macera aliquamdiu; hinc deſtilla.

N. *Ex herbis calidis & odoratis melioris notæ* ▽ *æ & olea deſtillantur, ſi ſicca deſtillationi ſubjiciantur.*

III. *Ex fructibus.* ♃. Fructus maturos. E. g. poma, ſcinde minutim, vel conquaſſa ac deſtilla per MB.

HOFMAN. Horum fructuum ſucci vel per ſe ex veſicâ ſtanno obducta, vel fermentati per aliquot dies priùs deſtillari & demum per MB rectificari poſſunt, quo modo Spiritus baccar. ſambuci. Ceraſor. fragor. rubi id. &c. conficiuntur.

¶ N. *Ex mollioribus exprimi poteſt ſuccus ac deſtillari.*

IV. *Ex Seminibus.* ♃. ſemina groſsè contuſa, macera cum ▽ hinc deſtilla per Veſic.

V. *Ex Radicibus.* ♃. Radic. conquaſſa, macera cum ▽ ac deſtilla per Veſic.

N. *Raræ ſunt aquæ ex ſolis radicibus deſtillatæ.*

VI. *Ex lignis.* Ex lignis quæ eliciuntur, ſpirituoſæ imprimis ſunt, ideoque ad ſpiritus referendæ. Videri quoque poſſunt earum deſtillationes in oleis deſtillatis.

VII. *Ex Aromatibus.* ♃. Aromata groſsè contuſa, macera cum menſtruo idoneo per aliquot dies (4. 5. 6.) dein deſtillentur per veſicam. Sic ſtillat ▽ & oleum. Hæc ſepara & ſi opus, rectifica. *Vide de oleis ſtillat. quia uno & eodem actu* ▽ *& olea ex aromatibus proliciuntur.*

N. 1. *Menſtruum in ſingulis dabitur.*

N. 2. *Aquæ hæ ſpirituoſæ ſunt.*

In Regno ANIMALI eliciuntur aquæ 1. ex *animalibus integris* molliuſculis, mucilaginoſiſque. 2. ex *partibus molliuſculis.* V. g. Cerebro ſpinalive medulla. 3. *E ſanguine.* 4. *E novellis cornibus.* 5. *E ſtercore.*

1. Ex *Animalibus integris* mucilaginoſis: ♃. Animalia (lota ſi placuerit) ſcinde minutiſſimè, conquaſſave; hinc deſtilla ex MB vel VB affuſa, ſi placuerit, ▽ convenienti: Sic paratur ▽ lumbricorum, cochlearum, ut & ſpermatis ranarum.

HOFMANN. *Animalia ſcinde minutiſſimè*) Admodum perperam. Non enim opus eſt, & ſi integra ac viva deſtillare poſſes, præſtabit, ut picas, hirundines, lumbricos, viperas, &c. ſine aliarum rerum additione, ſic enim vivificus illorum unà elicitur Spiritus. Non credis, quanta diverſitas ſit inter Spiritum ſanguinis humani ſtatim ex recenti & adhuc ſpiritu vivifco turgente ſanguine deſtillatum, & illum, qui ex cruore humano putredinis labem aliqualem ſentiente fuit prolectus.

¶ 2. Ex *Medulla Cerebri*, paratur eodem modo addita ▽ cephalica, v. g. tiliæ, pœoniæ, &c.

3. *Sanguinis* deſtillatio etſi itidem è MB perfici queat: præfertur tamen quæ fit igne nudo ex cucurbit. fictili. *Vide de oleis c.* 70. *& ſpiritib. c.* 81.

HOFMAN. *Sanguinis deſtillatio etſi itidem ex MB perfici queat.*) Ex MB in æternum non perficies ejus deſtillationem, quæ conſiſtit in ſeparatione Spiritus, ſalis volatilis & olei &c. ſed præfertur deſtillatio ex retortâ igne nudo, ut infrà patebit. Per MB ſaltem deſtillatur ſpiritus, ſi quis ineſt ex calido adhuc ſanguine, vivificus, & ex jam cadaveroſo cruore phlegma, relictis partibus balſamicis in reſiduo.

¶ [N. ▽ *lactis.*]

4. E *Cornibus* quomodo liquor ſtillet, vide de oleis. E *novellis cornibus*, e. g. cervorum fit ▽ per Retortam vel Cucurbitam humilem è MB aut VB affuſo pauco Vino vel & ſine additione, Vide lib. 5. de Cervo.

5. E *Stercore*, fit itidem per MB vel cineres, proditque primum ▽. hinc oleum.

HOFMAN. *E ſtercore*) ex humano fit carbon *Paracelſi* ſeu Zibetta occidentalis mediante digeſtione. Vnde etiam ex felle deſtillatur aqua coſmetica odorem moſchi referens.

¶ Sunt itaque

Aquæ Officinarum Simplices ac Phlegmaticæ.

Aqua Abrotani.	Alkekengi ex baccis.
Abſinthii.	Altheæ.
Acaciæ flor.	Alſines.
Acetoſæ.	Anethi.
Acetoſellæ.	Angelicæ.
Adianti.	Auguriæ.
Agrimoniæ.	Aniſi.
Albuminis ovorum.	Apii.
	Aquilegiæ.
Alchimillæ.	Artemiſiæ.

Aſpara-

Aſparagorum.
Aurantiorum ex floribus dicitur Aq. Naphæ, Namphæ, &c.
Aurant. ex corticib.
Auriculæ muris.
Bardanæ ſimpl.
Baſilici.
Betonicæ.
Betulæ ſucci.
Biſtortæ.
Borraginis ex flor.
ex toto.
Bugloſſæ ex flor.
ex tot.
Burſæ paſtoris.
Calamentæ.
Calami Officinarũ.
Calcatrippæ.
Calendulæ.
Capillorum Veneris.
Caprifolii flor.
Cardiacæ.
Cardui benedicti.
Mariæ.
Carvi.
Caryophillatæ.
Centaurii minoris.
Centumnodiæ.
Ceraſorum nigr.
Cærefolii.
Chamæmeli.
Chamæpityos.
Cheyri fl.
Chelidonii major.
Ch. minoris.
Cichor. è tot. vel floribus, etiam albis.
Cinamom. communis.
Citri excortic.
Cochleariæ.
Conſolidæ med.
Coriandri.
Craſſulæ.
Cucurbitæ.
Cuſcutæ.
Cyani fl.
Cydoniorum.
Cymini.
Ebuli è flor.
Endiviæ.
Equiſeti.
Eupatorii Avicen.
Euphragiæ.
Fabarum fl.
Feniculi.
Florum omnium, lætaminis.
Fragariæ.Tunicæ.
Fragorum.
Fumariæ.
Galegæ.
Geniſtæ.
Graminis ex rad.

Geranii.
Gratiolæ.
Hederæ terr.
Hepaticæ nob.
H. Stellatæ.
Herniariæ.
Hyoſcyami.
Hyperici.
Hyſſop.
Imperatoriæ.
Lactucæ.
Lapati acuti.
Lavendulæ.
Lenticulæ paluſtris.
Leviſtici.
Liguſtri fl.
Lilior. alborum.
Convall.
Linariæ.
Lumbricorum.
Lupulorum.
Majoranæ.
Malvæ.
Matricariæ.
Meliloti.
Meliſſæ.
Mellis.
Mentæ criſpæ.
Mentaſtri.
Mercurialis.
Millefolii.
Morſus Diabol.
Naſturtii aquatici.
Nicotianæ.
Nuc. Moſchat.
Nucum Iugland. immatur.
Nummulariæ.
Nymphææ alb.
Origani.
Ononidis.
Pœoniæ.
Papaveris erratici.
Parietariæ.
Pentaphylli.
Perſicarię maculoſę.
Perſicorum florum.
Petaſitidis ex toto.
Petroſelini.
Pimpinellæ.
Plantaginis.
Pluvialis.
Pomorum Sylveſtrium.
Portulacæ.
Praſſii.
Primulæ veris.
Prunellæ.
Pulmonariæ maculoſæ.
Pulegii.
Pyrolæ.
Querc. fol.
Raphani Ruſt.
Vulgaris.
Rorellæ.
Roris majalis.
Roris marini.

Roſarum pallid.
rubear.
Roriſmar.
Rubi idæi ex bacc.
Rutæ.
Sabinæ.
Salviæ.
Sambuc. flor.
Saniculæ.
Satureiæ.
Satyrii.
Saxifragiæ alb.
Scabioſæ.
Scolopendrii.
Scordii.
Scorzoneræ.
Scrophulariæ.
Sempervivi.
Senecionis.
Serpilli.
Sigilli Salam.
Siliginis fl.

Solatri.
Spermatis ranarum.
Tanaceti.
Taraxaci.
Thymi.
Tiliæ flor.
Tormentillæ.
Trifolii.
Trinitatis.
Tunicæ flor.
Tuſſilaginis.
Valerianæ.
Verbaſci.
Verbenæ.
Veronicæ.
Violarum ex fl.
ex toto.
Virgæ aureæ.
Ulmariæ.
Vitium lacrymæ.
Urticæ.
Zedoariæ.

Aquæ fortiores cum Vino, atque Aquæ compoſitæ.

Aqua Anhaltina *infra* No. 1.
Aniſi cum Vino adusto.
cum Malvatico.
Antidotalis, (Alexipharmaca Matthioli Aug.)
Aperitiva. 2.
Apoplectica *Crollii.* 3.
Apoplect. Sennerti. 4.
Arthritica, *Aug.*
Aſthmatica 5.
Bardanæ compoſita. *A.*
Bezoardica. 6.
Caponis compoſita. *A.*
Carbunculi. 7.
Ad deſiccandos catharros. 8.
Carminativa. 9.
Cephalica aromatica. 10.
Cephalica F.F. 11.
Cinamom. c. Malvat.
c 🜄 roſarum.
Communitatis ophthalmica. 12.
Cordialis Herc. Sax. cal. 13. frigida. 14.
Cordialis reſtaurans. 15.
Coſmetica. 16.
Coſmetica pretioſa. 17.
Coſmetica S. Cloſſ. myrrhata. 18.
Damaſcena odorifera. 19.
Diuretica ex nucleis F.F. 20.
Antidyſenterica. 21.
Diuretica. Cloſſ. 22.
Embryonum, S. Balſamus puerorum. *A.*
Epileptica Langii. *A.*
Febrifuga. 23.
Fortis. *A.* vide & l.3.c.23.
Ad gutturis affectus. 24.
Antihectica, 25. 26.
Hirundinum. *A.*
Hyſterica Croll. 27.
Iuniperi, c. Spir. vini.
Hiſterica Matth. Martin. 28.
Imperialis correcta. 29.
Lavendulæ compoſ. 30.
Magnanimitatis 31.
Mirabilis. *A.*

Nephritica. 32.
Ophthalmica. vid. cap. 39. de aquis reliquis.
Philosophorum. 33.
Pectoralis. 34. 35.
Picarum. 36.
Regia. *vide in Sal. nit. l. 3. c. 23.*
Salviæ composit. 37.
Antiscorbutica. 38.
Antispasmica. Closs. 39.
Splenetic. 40.
contra Terrorem. 41.
Theriacalis Bezoardica. *A.*
Theriacalis contra pestem. 42.
Theriacalis Croll. seu Spir. theriac. camphorat. 43.
de trib. mixtura simplex. 44.
Tristantis 45.
Vitæ aurea Langii. *A.*
Vitæ Matthioli. *A.*
Vitæ comm. *A.*
Vitæ mulierum. 46.
Vitæ mul. camphorata. 47.
Virtutum. 48.
Vomitiva Plateri. 49.
Vomitoria Æsculap. Saturn. 50.

N. *Non possum, quin in limine aquarum compositarum Pharmacopœjæ tyronem erroris commonefaciam, quem in nonnullarum destillatione comperio. Videlicet admisceri destillandis ejusce farina materias, quarum vis contumacior est, quàm ut destillationis opere elevari cum cæteris queat, Tales sunt Gemmæ, Margaritæ, Coralli, ossa, cornua, aurum, &c. Eapropter si qua talia occurrerint, ne frustra sumptus impendant, præstat eadem destillato admiscere sive sub formula præparatorum id fiat, sive, quod melius, sub forma Magisterii, sive, quod adhuc aptius, sub forma liquoris.*

Aqua contra abortum ex D. D. WELSCHIO in Miscell. Curios. Germanor.

Componitur illa ex floribus betonicæ a'tilis, Nuce moschata, Cinnamomo, Macere & Garyophyllis aromaticis, per destillationem. Illam autem D. D. Welschius dicit medicamentum elegans, & multis aliis, ipsi quoque balsamo Embryonum dicto, præferendum.

Spiritus & Aqua Absinthii Composita, è Pharmacopœa Collegii Regalis Londinensis.

♃ *Absinthii marini, Vulgaris, ana.* ℔ *j. Salviæ, Menthæ, Melissæ ana. M ij. Rad. Galangæ, Zinziber. Calami aromatici, helenij ana.* ʒ *iij. Glycyrrhizæ* ℥*j. uvarum passar. exacinatar.* ℥ *iij. Sem. fœniculi dulc. anisi ana.* ʒ *iij. Cinnamomi, Caryophyllor. Nucis mosch. ana.* ʒ *ij. Cardamomi, cubebarum ana.* ʒ *j. Incidenda incidantur, contundenda contundantur & in Vini Hispanici* ℔ *xxiiij. infundantur per horas totidem, deinde destillentur in MB addendo sacchari albiss.* ℥ *ij. cuique libræ. Prima* ℔ *libra Spiritus absinthij magis compositus appellari potest.*

¶ 1. *Aqua Anhaltina.*

♃. Terebinth. el. ℔. ß.
Thur. masc. ℥ j.
Lign. Aloes pulv. ℥ iij.
Gran. Mastich.
Caryophyll. (aliis fl. anthos.)
Nucist.
Cubeb. aliàs Galang.
Cinamom. ana. ʒ vj.
Croc. or. integr. ʒiiß.
Sem. Fœnic.
Bacc. Laur. ana. ℥ ß.

Pulverisata infundantur in V ℔. v. digerantur per ♂ (6.) additis Moschi in petia ligati g. xv. Hinc, destillentur lentissimo MB. Quod clarum est separetur à turbido.

N. *Præstat Moschum rostro alembici imponere.*

Vires. *Calf. sicc. discutit; stomachum, cor & reliqua viscera corroborat. Hinc efficax est in animi deliquiis. Extrinsecus crebrior ejus usus est: confert in catarrhis atque doloribus à causa frigida subortis, in Arthritide quam Vagam vocant, in Paralysi, Epilepsia, Apoplexia, Vertigine, Tremore, Lethargo, &c. sc. membrum affectum ea bene fricetur.*

HOFMAN. *Aqua Anhaltina*) Hæc aqua quamvis ob temerariam & ineptam ingredientium nullâ ratione demonstrandam dosin satis animadversione indigeat, ob vim tamen illorum balsamicam & spirituosam destillationi obedientium, & singularem tot annis experientiâ probatam in primis in calculo expellendo energiam laudem etiam meretur. Efficacior tamen erit, si destillatus liquor residuo per 9 dies fermentationi exposito iterum affundatur, & per MB destillatio reiteretur, efficacissima erit in dictis affectibus.

Spiritus & Aqua Angelicæ Composita, è Pharmacopœa Collegij Regalis Londinensis.

℞. *Rad. Angelicæ, Folior. Card. bened. ana.* ℥ *vj. Melissæ, Salviæ ana.* ℥ *iiij. Sem. Angelicæ* ℥ *vj. Fœnic. dulc.* ℥ *ix. Herbæ siccæ & semina crassiusculè contundantur, quibus adde Specierum Aromatici rosati, Diamoschi dulc ana.* ℥ *jß. Infundantur per biduum in vini Hispanici* ℔ *xxxij. destillentur s. a. leni igne. Admisce unicuique libræ, Sacchari in aqua rosacea soluti* ℥ *ij. Tres primæ libræ spiritus; cæteræ aquæ titulo insigniantur.*

¶ 2. *Aqua Aperitiva.*

♃. Rad. Eryng.
Scorzoner.
Filic.
Centaur. maj.
Brusc. ana. ℥ ß.
Fœnic.
Cort. Cappar.
Tamarisc.
Fraxin. ana. ʒ iij.
Citri odorat. ʒiiß.
Sem. Vitic.
Card. bened.
Cichor. an. ℥ ß.
Endiv.
Scariol.
Nastutt.
Citr. an. ʒ ij.
Herb. Polytrich.
Adianth.
Ceterach.
Cuscut.
Scolopendr.
Betonic.
Endiv. an. Miß.
Sum. Thym.
Epithym.
Lupul.
Flor. Hyperic.
Genist.
Borrag.
Meliss. an. M j.
Passular. min. ℥ j.
Infundantur in V. Lupul.
Scolopendr.
Card. bened.
Veronic. an. ℔ j.
Vin. Rhenan. ℔iiß.
Additis Cinam. ʒiß.
Spec. Dialacc. ʒ ß.

Stent in loco calido per ♂ ℘ (2.) probè clausa, postea ♄ lentur in MB, △ lento.

Vires, *Maximarum est virium in reserandis obstructionibus totius corporis, maximè verò Lienis, Epatis & Mesenterij, adeoque commendabilis in affectu hypochondriaco, aliisque affectibus affinibus. Dosis cochl. 1.*

HOFMAN. *Aqua Aperitiva*) Hic æquâ judicii normâ quilibet quæso à præconceptâ opinione liber perpendat, an potissima ingredientium pars ad destillationem sit apposita: quid ex radice eryngii, scorzoner. filic. centaur. maj. brusc. fœnicul. Cortic. Cappar. Tamarisc. Fraxin. Semin. Vitic. Card b. Cichor Endiv. Scariol. Citri. h. polytrich. adianth. Ceterach. Cuscut. Scolopendr. Endiv. &c. destillationi expositis virium super MB elevabitur? quid ex speciebus dialacc. ʒ ß. expectamus? Quod semen Nasturtij, herba betonic. summit. thym. epithym. Lupul. fl. Meliss. Cinamom. &c. suppeditat virtutis, tam pauxillum erit, ut viribus ab

Autore

Autore Noſtro deſcriptis planè non ſufficiat, ut facilè conjecturam de hâc aquâ facere queamus, qualem ſæpius feci de illâ, quæ aliquot retrò annis in Officinâ quâdam noſtrâ hic Hallis ejuſdem farinæ à Medico quodam extraneo pro hecticâ curandâ ordinata fuit, potiùs phantaſiâ Medici, & ægroti confidentia, quàm ſanâ ratione niti. Si tamen Medicus voti ſui compos fieri velit, conſultiùs duco ex ſpeciebus prædictis infuſum inde ſ. a. præparare.

¶ 3. *Aqua apoplectica Crollij.*

♃. Fl. Lil. Convall.

Tiliæ.	Lavendul.
Pœoniæ.	Salviæ.
Primul. veris.	Betonic.
Majoran.	Roriſmar.

Ceraſor. nigror. & dulcium. ☽ creſcente decerptorum. q. p.

Tritis omnibus & mixtis (vel ſeorſim flores, ſeorſim ceraſa deſtillentur) adde farinæ ſinapi ℔ j. vel ij. affuſaque ▽ comm. q. ſ. fermententur ac deſtillentur in MB. Spiritui elicito adde Elixyr. Epilept. Croll. an. circula aliquamdiu.

N. *Ad fermentationem promovendam in ▽ illa communi tantillum lupuli ac fermenti coqui poteſt, vel & fermentum addere licet ſine coctione.*

Doſ. cochl. ſ.

HOFMAN. *Aqua Apoplectica Crollii*) Cùm flores liliorum convallium, tiliæ, &c. ac Ceraſa nigra & dulcia diverſis effloreſcant & prorumpant temporibus & omnia recentia expetantur, farina item ſinapi cum lupulo ac fermento in aq. comm. cocta fermentationem accelerando ſpiritum facilè acidum producant, niſi gradus fermentationis ac tempus accuratiſſimè obſervetur. Si cui ſimplicium multorum commiſtio arriſerit, ſuaſor extiterim, hoc modo hanc Aquam concinnare.

Recip. Aq. Lil. convall. cum vin.
Lavendul. cum vin.
Tiliæ c. v.
Primul. veris c. v.
Majoran. c. v.
Salviæ c. v.
Betonic. c. v.
Roriſm. c. v.
Ceraſ. nigr. & dulc. per ferment.
Fl. pœon. ana. q. v. rectifica ſuper Vitriolum
ad flaved. calcinat. q. ſ. ex MB. in roſtro alembic.

Suſpende Moſch. & ambræ q. ſ. in pet. ligat. Pro mulieribus loco Moſchi & ambræ Caſtoreum cum Spiritu Vitrioli ♀ ris ſubſtitui poteſt. Additio Elixyr. Epileptic. Crollii totam aquam, utpote fragrantiſſimam guſtu & olfactu redderet abominabilem.

¶ 4. *Aq. Apoplectica Sennerti.*

♃. Fl. lil. convall. q. v. infunde in Vini optimi Menſ. ij. ☍. (14.) poſtea deſtilletur ac ſerva. deſtillato infunde poſtmodum.

Fl. Lavend. recent. q. placet.
Cubebar.
Cinamom.
Nuc. Moſch.
Macis.
Galang. ana. ℥ß.
Viſc. quern.
Rad. Pœon. ana. ʒ vj.

Stent in maceratione vaſe clauſo ☍ (14.) Hinc deſtilla.

N. *Poſſunt & flores tiliæ addi.*

Aqua Apoplectica alia ex D. CHARRAS.

℞. *Summitat. Major. Flor. Tiliæ, Lilij convall. Anthos, Lavendulæ, Salviæ, & Primulæ veris ana. M. iij. macerentur per octo dies ad ſolem vel in hypocauſto in Spiritus Vini rectificati & aquæ florum Arantiorum ana. ℔ iij. Deinde in Balneo Aræ. ex aprte diſtillentur & ſervetur aqua.*

Excellit hæc aqua in corroborandis partibus nobilibus & cerebro doſ. cochlear. dimidium ad cochleare integrum, tam ad præcavendam quam ad fugandam Apoplexiam, ut & ad omnes cerebri morbos.

¶ 5. *Aq. Aſthmatica F. F.*

Luftwaſſer. Eau pour les Aſthmatiques, ou Ceux qui reſpirent avec difficulté. *Aſthmatick-Water.* or *breath-helpingvvater.* Locht-of Aſem-water.

♃. Rad. Enul. Camp.

Vngul. Caball. ana ℥ß.	Liquirit.
	Iujub.
Gentian. ʒ iij.	Sebeſt.
Coryophyllat.	Vvar. paſſul. min.
Zinzib. alb.	Dactyl.
Baccar. Laur.	Pinear.
Iuniper. ana. ʒ ij. ℈ j.	Amigd. d. ana. ʒ iij.
Cinamom. acer.	Squill. præp.
Cardamom. ʒ ij.	Sem. urtic. rom.
Fol. Salv.	Fœnic.
Majoran.	Ocym. ana. ʒ iij. ℈ j.
Hyſſop.	Fic. ping. ℥ j.
Marrub. ana. Mß.	Mellis deſpumat. ℥ iß.
Rad. Irid. Flor.	Vini Malvat. ℔ iij.
Polypod. q.	Spir. Vini. ℔ iij.

Stent ſimul in infuſione dies aliquot (8.) dein deſtillentur per alembicum, addantur Sacchari ℥ xviij.

N. 1. *Alij addunt & pulmonem Vulpis.*

N. 2. *ſunt qui Spiritum Vini omittunt, atque ſolum Vinum Malvaticum, pondere ſcil. ℔ iij. recipiunt.*

N. 3. *Deſtillato addunt Moſchi, gr. vij. (vel in deſtillatione Moſchus roſtro Alembici imponitur.)*

Vires. *Aqua hæc, licèt vi tituli pulmonibus ſolis dicata videatur, utpote quibus ſpecificè opitulatur, craſſam ac tartaream mucilaginem attenuando, aſperitatem leniendo, reſpirationem facilitando, &c. nihilominus tamen nec inſignibus caret viribus, quibus inſuper debili ventriculo ſubvenire potis eſt, cruditates ejus emendando, frigiditatem corrigendo, &c.*

Doſis prout ſpirituoſa fuerit à cochl. ½ ad 1.

(Odontalgiæ etiam medetur in ore detenta)

HOFMAN. *Aqua Aſthmatica*) Quanquam hæc compoſitio primo aſpectu quodammodo inconcinna videtur, dum non ſolùm quorundam ingredientium inutilis adſit conglomeratio, ſed etiam pauciſſima nonnullorum pars v. g. fructuum & ſeminum &c. aliquid de virtutibus ſummè tamen neceſſariis per ſe deſtillatione factâ per alembic. tranſmittit. Attamen ſi Aquam ad Aſthma elegantem inde quiſpiam conficere velit, Autor ſum, ut omiſſis radic. Vngul. caballin. vel tuſſilag. polypod. liquirit. cum reliquis ſaltem balſamicis, fructibus & ſeminibus &c. prævià per 8. dies cum Melle, vino Malvatico, & Spir. Vin. factâ digeſtione tandem deſtillatio inſtituatur priùs per veſicam & demum rectificatio in MB peragatur cum vel ſine moſcho roſtro alembici impoſito.

¶ 6. *Aqua Bezoardica.*

♃. Rad. carlin. exiccat. ℔ j.
Vincetox. ℔ß.
Summit. hyperic. exiccat.
abſinth. an. ʒ vj. M. F. pulvis.
cujus ♃. ℥ xij.
aq. font. ℔ iiij.
Spir. Vin. rectific. ℔ß.

M. & deſtilla per veſicam ad medias. diſſ. in ſing. ℔. ſalis Tart. Vitriolati ℈ ij. donec aceſcat.

Dos. pro præſervat. cochl. j. pro curatione iij. aut v. reiterando ſemel, poſt horas V. ſudando deſuper uſque dum meliorationem perſentiat.

HOFMAN. *Aqua Bezoardica*) Essentiam ex hujus aquæ ingredientibus per infusionem sine destillatione meliùs confici puto, quæ tam pro præservatione, quàm curatione pestis ipsâ Aquâ destillatâ longè efficacior foret, cùm radices carlinæ & vincetoxici parum energiæ & virium per destillationem præbeant, magis terrestrium partium. Cùm tamen fides & experientia CL. Nostri Schrœderi non sit suspecta facienda, maneat ita hujus Aquæ præparatio & usus.

Aqua Bezoardica alia ex D. CHARRAZ.

℞. *Rad. Carlinæ & Vincetoxici ana.* ʒ *iiij. Folior. Scordij, Rutæ, Cardui Benedicti, Melissæ & Summitatum Hyperici ana. M. ij. Macerentur contusa vel incisa omnia in aquæ Nucum Stillatæ* ℔ *iiij. & Spiritus Vini* ℔ *j. & igne arenæ moderato destillentur, ex residentia verò combusta Sal extractum in aqua ad usus servanda dissolvatur.*

Hac aqua admodum efficax est contra pestem & morbos omnes epidemicos, dos. Cochleare unum ad præservationem, Cochlearia verò iij. aut etiam ℥ *iiij. ad curationem & ad sudores provocandos.*

Aqua Bezoardica alia è Pharmacopæa Collegij Regalis Londinensis.

℞. *Folior. Chelidonij M. j. cum radicib. M iij. ß. Rutæ M. j. Scordij M ij. Dictamni cretici, Cardui bened. ana. Miß. Rad. Zedoariæ, Angelicæ ana.* ʒ *iij. Cort. externi Citri, Limon. ana.* ʒ *v. Flor. Tunicæ* ℥ *i ß. Rosar. rubr. Centaurij min. ana.* ʒ *ij. Incidenda incidantur & per triduum macerentur in Spirit. Vini optimi & vini Malvatici ana.* ℔ *ij ß. Aceti flor tunicæ, succi Limonum ana. lib j. Destillentur per MB in vase vitreo. Liquori destillato adde. Cinamomi* ʒ *iij. Caryophyll.* ʒ *ii ß. Theriacæ Androm* ℥ *iij. Mithridatij* ℥ *i ß. Camphoræ* ℈ *ij. Trochiscor. de viperis* ℥ *ß. Macis.* ʒ *ij. Xyloaloes* ʒ *j. Santali citrini* ʒ *i ß. Sem. Card. bened.* ℥ *j. Citri* ʒ *iij. Macerentur bidui spatio & lentissimo igne destillentur per MB bis vel ter. Postquam ad medias facta fuerit destillatio: quod in vase erit residuum, colari poterit per pannum lineum, & colatura per ulteriorem destillationem reduci in extractum Mellagineum, asservandum sub nomine,* Extracti Bezoartici.

Aqua Bryoniæ Composita ex eadem Pharmacopæa.

♃. *Succi rad. Bryon. lib. iiij. fol. ruthæ, arthemis. ana. lib. ij. Sabinæ m iij. Matricariæ, nepetæ, pulegij regal. ana. m ij. Ocimi, Dictamni cretici ana. m i ß. cortic. Aurantior. flav. rec.* ℥ *iiij. Myrrhæ* ℥ *ij. Castorei* ℥ *j. vini generosi Canarini lib. xij. Digerantur per quatriduum vase idoneo, mox fiat in MB destillatio, deinde sub medium destillationis, expressio, & colatura, & tandem per destillationis continuationem, & tincturæ inspissationem, fiat Extractum Hystericum.*

Aqua Caponis ex eadem Pharmacopæa.

♃. *Caponem evisceratum atque in frusta incisum; dempta pinguedine, decoque in sufficienti quantitate aq. font. clauso vase.* ℞ *Brodii expressi lib. iij. Aquar. boragin. violar. ana. lib. i ß. vini albi lib. j. flor. rosar. rubrar.* ʒ *ii ß. violar. boragin. buglossi ana* ʒ *j. micæ panis è furno calentis lib. ß. cinnamomi confracti* ℥ *ß. Destillentur in alembico vitreo secundùm artem.*

¶ 7. Aqua *Carbunculi, (vulgò Imperatoris Maximiliani.)*

♃. Flor. rorismar. s. Anthon.
Lilior. convall.
Violar.
Borrag. ana. ℥ vj.
Herb. majoran.
Salv. min.
Lavendul.
Endiv.
Spic. ana. ℥ j.
Nucis moschat.
Zinzib.
Macis.
Garyophyll.
Cinamom.
Cardamom.
Gran. Paradis.
Cubebar.
Galang.
Visc. querc.
Avellanar.
Sem. Pœon.
Ras. c. c. ana. ℥ j.
Incidantur & infundantur in Vini Malvat.
Aq. Lavend.
Spic.
Rosar.
Fragor. ana. ℔ iij.
Vini alb. generos. ℔ ij.
Postea adde
Auri foliat.
Margarit.
Off. de c. c.
Lap. percar. ana. ʒ ß.
Moschi. q. v.
F. s. a. destillatio in MB.

Vires. *Usus hujus aquæ spirituosæ internus frequens est, in aquis cordialibus ac cephalicis: miram enim vim habet spiritus vitales, animales ac naturales suscitandi, calfaciendi, viscera omnia ac præcipuè nervosum genus corroborandi; extrinsecus ibidem usus ejus creber est in Epithematibus cordialib. ac pulsuum, in Catharris frigidioribus, Paralyticis membris, cephalalgia.*

HOFMAN. *Aqua Carbunculi*) In hâc compositione omnia etiam approbantur, quæ subtilis & balsamicæ sunt essentiæ & vires suas destillatione per Alemb. vitreum transmittunt. Reliqua, ut viscus q. ☉ foliat. Margarit. Off. de Corde Cervi, rasur. CC. Lapid. percarum utpote in destillatione nihil emittentia omittenda sunt. Moschus commodiùs rostro alembici in petiâ ligatus committitur.

¶ 8. *Aqua ad desiccandos Catharros* Flußwasser. Eau pour dessecher les Rheumes, ou Catarres. *Catarrh-water to dry up Rheums.* Water tegen Sinckingen.

♃. Serpilli q. v. inde cucurb. & affunde vini malvat. quantum ad cooperiendam herbam suff. relinque in cellâ per 3. septim. deinde destilla leniter, & in hac aquâ macera ligni Sassafr. torno attriti ℥ j. *Dosis cochl.* j ß.

HOFMAN. *Aqua ad desiccandos catharros*) Hæc laudem meretur tam ob simplicem, quàm veram ac genuinam sui compositionem. Nec sequens præparatio posthabenda est.

Recip. summitat. Serpill. campestr. recent statim in primo ejus flore q. v. affunde vini Malvatici q. s. ut tres emineat digitos, insolentur, in cucurbitâ capaci firmiter clausâ per 14. ♂ ♀ aut circiter, tunc destilla, destillatum affundatur recentibus summitatibus, iterumque ut anteà ad ☉ digerantur, & destillentur, tandem in quamlibet libram Aquæ hujus infunde rasuræ ligni Sassafras ℥ ß. Tempore usus per inclinationem separa q. s.

Dosis est cochl. j. vesperi, ubi catharri moventur, vel urgente necessitate, vel in catharro crasso, præservat ab apoplexiâ, epilepsiâ & paralysi, imò in renum calculo etiam summo cum effectu usurpavi sæpissimè.

¶ Aq. *Carminativa seu de Chamomilla composita,* Grimmenwasser. Eau contre les Trenchées ou douleurs du ventre excitées des vents. *Compounded Chamomil-water against wind & collick.* Carmintiewater tegen wint en colick-pijn.

♃. Flor. Chamomill. Rom. M. xxx. Incidantur & contundantur, infundanturque per horas 24. in
Aq. Chamomil. ℔. x. (alii xv.)
Vini generosi ℔. vj.
Hinc exprime fortissimè, in colatura iterum infundantur hor. 24. alii flores Chamomil. com. (M. xviv.) exprimantur, colentur. In colatura macera.

Flor. Chamomil. M. xij.
Flaved. cort. arant. ℥ i ß.
Herb. Absinth. pont. M. ij.
Centaur. min.
Puleg.
Origan. ana. Man. ij ß.
Sem. Aneth. ℥ iij.
Anis.
Fœnic. ana. ℥ i ß.
Carv.
Cumin.
Card. bened.
Mariæ ana. ʒ ß.
Bacc. Juniperi.
Lauri ana. ʒ ß.

Stent

Stent hor. 24. tunc MB. lento destilla.

Vires. *Magnarum est virium in morbis à flatibus subortis, e. gr. passione colica, inflatione ventriculi & sim. Præterquam enim quod flatus discutit, vim quoque obtinet paregoricam.*

[*Qui flores chamomillæ (etiam nostrates) in Vino generoso infundet per 3. vel 4. ♂ & ♀ toties repetitâ infusione non opus habebit.*]

Spiritus Castorei ex Pharmacopæa Collegij Regalis Londinensis.

℞. *Castorei recent. ℥ iiij. flor. Lavendulæ recent. ℥ j. Salviæ, rorismarini ana. ℥ ß. Cinnamomi ʒ vj. macis, caryophyllor. ana. ʒ ij. Spir. vini rectificati lib. vj. Digerantur in phiala ad tertiam partem tantùm repleta, vesica bubula & subere optimè clausa, per biduum, in cineribus tepidulis; deinde Spirit. destilletur per MB, vase diligentissimè obturato asservandus.*

¶ 10. *Aqua Cephalica aromatica.*

♃. Nuc. moschat. ℥ j.
Galang.
Calam. aromat. ana ℥ß.
Macis.
Garyophyllor.
Cinamom. ana. ℥ j.
Flor. Lavend. M i ß.

Vini Rhenani mensur. ij. stent in infusione, posteà destillentur.

Vires. *Non capiti solùm, sed & ventriculo maximopere convenit, imbecillitati eorum succurrendo, cruditates inde ortas corrigendo, & discutiendo.* Sennert. in institut.

Hofman. *Aqua Cephalica aromatica)* transeat hæc, utpotè simplicis & elegantis compositionis.

¶ 11. Aq. *Cephalica F.F. vel Epileptica.* Schwindelwasser. Eau contre les maladies du Cerveau, ou contre le mal-Caduc ou mal de sainct Iean. *Headt-water, & against Falling-sicknes.* Water voort hooft/ en tegen de vallende siecte.

♃. Flor. lilior. convall. ℔. iß.
Pœon.
Lavendul.
Betonic. ana. ℔. j.
Til.
Primul. Veris ana. ℥ iij.
Herb. Botryos. cum flor. M j.
Rad. Pœon. ℥ iiß.
Aristoloch. ℥ß.
Dictamn. alb. ℥ j.
Sem. Pœon. ℥ iiß.
Cubebar. ℥ j.
Piper. nigr. ℥ ß.
Visc. quern. ℥ j ʒ ij.
Coryl. ʒ iij.

Macerentur in Vini malvat. Mensur. 2. per septiman. 3. Dein destillentur in MB.

N. 1. *Duplici modo Aq. hæc in officinis nostris parata prostrat. 1. uti jam descripta est. 2. cum castorei ℥ß. quod vel simplici infusione vel repetitâ destillatione Aquam cephalicam cum castoreo dictam constituit.*

N. 2. *Quoniam Aquæ hujus ingredientia, eodem tempore recentia haberi nequeunt, nec exiccando quid virium pereat, singula, prout collecta fuerunt, infundantur, seorsim destillantur, destillatumque loco menstrui reliquis affunditur.*

Vires. *Non immeritò Apoplecticam nominaveris, utpote cui morbo præcipuè consecrata est. Succurrere tamen apta est, & reliquis capitis affectibus, catharrorum flatuumque nequitiâ introductis. Quales sunt vertigo, Gravedo capitis, Epilepsia.*

Hofman. *Aqua Cephalica F.F. vel Epileptica* Schwindel Wasser) Hæc compositio animadversione etiam non indigeret, modò radix pœoniæ cum semine pœoniæ & visco querno & corylino non destillationi; sed post destillationem infusioni commissa fuissent. De cætero, reliquæ à Domino Autore subjunctæ notæ probè observandæ sunt.

Aqua Cælestis è Pharmacopæa Collegij Regalis Londinensis.

℞. *Cinnamomi optimi ℥ j. Zinziberis ℥ ß. santalor. omnium ana. ʒ vj. Caryophyllor. Galangæ, nucis mosch. ana. ʒ ij ß. macis, cubebar. ana. cardamomi utriusque ana. ʒ iii. Zedoariæ ℥ ß. melanthii ʒ iij. anisi, fænic. dulc. dauci sylvestris, ocimi ana ʒ j ß. rad. angelicæ, caryophyllatæ, glycyrrhizæ, valerianæ min. calami odorati, fol. Ormini, thymi, calaminthæ, pulegij, menthæ, serpilli, majoranæ ana. ʒ ij. flor. rosar. rubrar. salviæ, rorismarini, betonicæ, stæchados, buglossi, boraginis ana. ʒ j ß. cortic. citri ʒ iij. Terenda terantur, & macerentur dies quindecim in lib. xij. Spirit. vini optimi in vase vitreo probè clauso: dein destillentur in MB s. a. Tum aquæ destillatæ adde specierum diambræ, aromatici rosati, diamoschi dulc. diamargariti frigidi, diarrhodon abbatis, electuarij de gemmis ana. ʒ iij. santali citrini contusi ʒ ij. moschi, ambræ griseæ, in tela rara ligatorum ana. ℈ j. Iulepi rosati clari lib. j. Optimè conquassentur simul, ut julepum cum aqua bene commisceri queat. Dein clauso vase cum cera & charta pergamena, reponantur, donec crassamentum deposuerint, & aqua clara evaserit.*

¶ 12. *Aqua communitatis ophthalmica.*

♃. Herb. Euphrag. M iij.
Chelidon.
Fœnic.
Verben.
Siler. mont. ana. M ij.
Rut.
Meliss. ana. M j.
Caryophyllor.
Macis.
Piper. long. ana. ℥ ß.

Macerentur per noctem in Aq. rosar. alb. Vini alb. ana.

Destilla l. Aq. in MB.

Vires. *Acuit visum, sordes oculorum detergit, maculas aufert, ulcera sanat, &c. scil. instillata.*

Aq. communitatis paulo aliter.

♃. Sum. Euphrag. M ij.	Anagall. flor. rub. ana. M j.
Chelidon.	Sem. Ameos. ℥ ß.
Verben.	Rad. Caryophyllat. ℥ j.
Betonic.	
Chamæpit.	Fl. Anthos. M ß.
Aneth.	Piper. long. ʒ ij.
Hormin.	

Macerentur in vini albi q. s. per ♂ integrum & destillentur.

Vires *easdem obtinet cum priori.*

Hofman. *Aqua communitatis ophthalmica cum alterâ annexâ)* Transeat, simplicis etiam elaborationis est & exterioris usus. Ex nudo saltem chelidonio majori certo tempore collecto aqua ophthalmica magnæ energiæ etiam confici potest, etiam in oculorum vulneribus summè commendabilis.

¶ 13. *Aqua cordialis Herculis Saxonia calida.*

♃. Cort. citri.	Satureiæ.
Fol. Meliss.	Sum. Dictamn.
Ocym.	Scord.
Vincetoxic.	Petrosel.
Fl. Caryophyll.	Fenic. ana. M j.
Rosmar.	

Infundantur in s. q. Vini odorati, aut malvatici,

 per

per ○—(3.) poſtea deſtillentur: in deſtillato iterum infundantur.

Caryophyllor.
Macis.
Nuciſt.
Lign. Aloës ana. ʒ ij.
Deſtillentur denuò.

N. *Addi poſſunt grana aliquot Moſchi & Ambræ. Doſis à ʒ ij. ad ℥ ß. &c.*

Hofman. *Aqua cordialis Herculis Saxoniæ calida)* Suo in æſtimio relinquitur.

¶ 14. *Aqua Cordialis ejuſdem frigida.*

℞. Succ. Borrag.
Bugloſſ.
Meliſſ.
Acetoſ.
Oxylapath.
Trinitat.
Biſtort.
Cyan. cærul.
Calendul.
Limon.
Citr. ana. lib. 1.
Acet. lib. 1. (alii ℔. ß.
alii lib. 1. ß.) Sem. citr.
Portulac.
Flor. Nymph. alb.
Violar.
Roſar. ana. ℥ j.
Terr. ſigillat. ſtrig.
Bol. armen. or.
Terr. Lemn. ana ʒ iiij.
Spec. Diatr. Santal. ʒ ij.
(alii omittunt.)
Camphor. ʒ j.

Infundantur ſpecies in ſuccis, macerenturque ♂ (3.) Hinc deſtillentur per Alemb. vitreum in MB. *Doſis ℥ j. ad ℥ iij. &c.*

Hofman. *Aqua Cordialis Ejuſdem frigida)* Dicta aqua ex illis etiam eſt, quæ minùs artificiosè elaboratæ ſunt, ingrediuntur illam ſucci acidi acetoſæ, oxylapathi, limonum, Citri, imò acetum, quorum acidus ſpiritus volatilis, qui tamen maximè hîc appetitur, deſtillato non communicari poteſt, ſed in additis terris imbibitur & figitur, adeoque in reſiduo manet, ut nil niſi aqua deſtillata nonnullorum ingredientium volatili & aromatico ſuperficiali odore præditorum virtute delibuta ab illis inde ſit expectanda. Quid ſibi volunt Spec. Diatrion. Santal. ʒij? Non, video quomodo rectè corrigi poſſit.

¶ 15. *Aqua cordialis reſtaurans P. de Spina.*

℞. Corn. Cerv. mollis & tenelli in taleolas ſect. ℔ ij.
Succ. carnis vitulin. & caponis in duplici vaſe ſ. a. extract. ℔ ij.
Succ. pomor. redolent. ℔ j.
Bugloſſ.
Acetoſell.
Trifol. acetoſ.
Vini optim. ana. ℔ ß.
Lign. Santal. citrin.
Rhod. an. ʒ vi.
Cinamom. ℥ j.
Lign. aloës. ℈ ij.

Digerantur omnia per ♂ ♐. 2. dein deſtillentur in MB.

℞. Hujus aq. ℔ iiij.
Succ. citr. recent. q. ſ. ad gratam aciditatem. Deinde adde.
Flor. caryophyll. rub. p. iiij.
Borrag.
Bugloſſ.
Violar. an. p. ij.
Roſ. rub. p. iij.
Extrahatur Tinctura, cui adde Conf. Alkerm. ʒ iij.
De Hyacynth. ʒ i ß.
Magiſt. margarit.
Corall. rub. ana. ʒ j.
Digerantur, & ſerventur pro uſu.

Vires. *Spiritus vitales languidos mirificè reficit, adeoque convenit in ſyncope, palpitatione, aliiſque affectibus cordis. Doſ. cochl. ſ. vel integrum.*

Hofman. *Aqua cordialis reſtaurans* P. de Spinâ) Hæc eâdem antecedentis animadverſione digna eſt; quid Cornu Cervi molle & tenellum in taleolas ſectum, ſuccus carnis vitul. & caponis in duplici vaſe ſ. a. extract. Magiſter. perlar. corall. r. &c. hâc per MB deſtillatione præbebit, niſi aquam deſtillatam exiguâ virtute donatam? Sequenti autem modo commodior hujus fieri poteſt elaboratio:

Recip. flor. Nymph. alb. rec.
Borragin. rec.
Bugloſſ. rec. ana. ℥ j.
Fol. Meliſſ. Citrat. M. vj.
Cortic. Citri recent. extim. de pom. ño vj.
Santal. Citrin. inciſ. ℥ j.
fl. roſar. rubr. muriâ condit. M. vj.
Inciſ. & contuſ. infunde in
aq. Acetoſ. rec. deſtillat.
fl borrag. ex vitro deſtillat.
Meliſſ. Citrat. rec. deſtillat.
Pomor. redolent. per ferment. parat.
Ceraſ. n.
rub. id. ā lib. j.
deſtilla per alembicum vitreum: Deſtillato adde
Succi Citri optimè depurati recentis q. ſ. pro grato acore;
Spiritus cortic. citri ad ſingulas libras ℥ ß.

Hæc Aqua Cordialis frigida magnarum eſt virium, ubi confortatione opus eſt in febribus ardentibus & aliis malignis vel per ſe, vel cum Magiſterio quodam Cordiali aut aliis nupta. Huic interdum pro circumſtantiarum ratione Spiritus etiam Theriacalis camphoratus vel ſine camphorâ in malignitatibus pro certâ doſi addi poteſt.

¶ 16. *Aqua Coſmetica.*

℞. Ceruſſ. alb. ℔ j.
Succ. limon. ℥ j.
Limac. ℥ iij.
Album. ov. N. xv.
Camphor.
Borra. ana. ʒ i ß.
Myrrh. ℥ ij.
Thur.
Maſtich. ana. ℥ ß.
Infundantur hor. 24. in
Aqu. Til. ℔ iij.
Sambuc. ℔ i ß.
poſtea deſtillentur.

Vires. *Cutem dealbat, levemque reddit.*

17. *Aqua Coſmetica pretioſa.*

℞. Lil. alb. ʒ vj.
Ireos Fl.
Fabar.
Cicer.
Lupinor. ana. ℥ ß.
Fl. fabar. recent. M ß.
Tragacanth.
Ceruſſ. alb.
Sacchar. alb. ana. ℥ ß.
Medull. panis alb. in lacte madefactæ ℥ j.
Oliban.
Gumm. arab. ana. ʒ iij.
Borrac.
Alum. plumoſ. ana. ʒ ij.
Album ovi ℥ j.
Camphor. ʒ i ß.
In ſ. q. aquæ Roſar. & flor. Fabar. an. infundantur ♂ ♐ 3. Deinde deſtillentur.

18. *Aqua Coſmetica ſive myrrhata S. Cloſſæi.*

℞. Lactis caprill. rec. mulcti ℔ iv.
album ovorum n. xii.
aq. nenuph. &
roſ. albar. an ℔ j.

Succi

Succi semperviv. major. ℔ i ß.
vini Hispan. ℔. 3.
F. destillatio in MB. de qua cape ℔ ij.
Myrrh. opt. subtil. pulver. ℥ ij.
Digere per 24. horas & F. iterum destillatio per MB. non omnino ad siccitatem pro ordinariâ ablutione. Quòd si facies eruganda sit, aut epidermidis asperitas tollenda, tunc.
♃. aq. myrrh. præscript. ℔ ß.
Sacch. cand. ʒ ij.
Borac. ʒ j.
Alum. usti ℈ j. M. abluatur facies.

HOFMAN. *Aqua Cosmetica vulgaris & pretiosa &c.*) Harum animadversiones vide in CL. Zvvelferi Pharmacop. Regiâ p. 249. Aqua Cosmetica sive Myrrhata S. Clossæi suo stet talo.

Aqua Columborum Cosmetica ex D. Charraz.

℞. *Columbos juniores exenteratos & in frusta dissectos N. ij Micæ Panis albi lib. j. Nucleorum Persicorum, & Seminum quatuor frigidorum Major. mundator. ana. ℥ iiij. Albumina Ororum N. xij. & Succum quatuor Limonum; Macerentur horis xij in lactis caprini lib. iiij deinde in Balneo Mariæ destillentur. Aquæ verò distillatæ addantur Borracis, Caphuræ, Sacchari Candidi & Aluminis usti pulveratorum ana ʒ iij. Soli per triduum prius exposita, per quindecim dies in Cellâ stent Vinariâ, filtrataque aqua ad usum servetur.*
Hæc aqua Cutem dealbat illamque levem & splendidam efficit, potest ex ea lavari vultus singulis horis, sed præcipuè manè & vesperi.

Aqua alia Columborum ex eodem.

℞. *Myrrhæ electæ pulveratæ ℥ vj. Columbos juniores exenteratos & in frusta dissectos N. ij. Vini Hispanici & Seri Lactis ana. lib. ij. Succi Limo um, & Sempervivi Majoris, & Pomorum fragrantium ana. lib. j. Aquæ Rosarum & Nenupharis ana. lib. ß. Albumina Ovorum N. ij. Omnia permixta & Alembico Vitreo excepta in Balneo Mariæ distillentur & servetur Aqua ad usum.*
Usus ut & effectus hujus aquæ iidem sunt qui præcedentis.

¶ 19. *Aqua Damascena odorifera.*
♃. Ireos. Fl.
Caryophyll.
Cubebar.
Cinamom. acerr.
Gran. Paradis.
Calam. arom. ana. ℥ j.
Majoran.
Thym.
Fol. laur.
Fl. Anthos.
Rosar. rubr. ana. M j.
Lavendul. ʒ iij.
Vini optimi Mens. 3. Macerentur ac destillentur:
Destillato liquori addantur,
Moschi ℈ ß.
Zibeth. g. vi. M.
Vires. *Calfacit, siccat, incidit, discutit, cor ac caput inprimis roborat.*

HOFMAN. *Aqua Damascena odorifera*) Nullam meretur animadversionem; præterquam quod melius sit, Moschum & ambram in petiâ ligatum rostro alembici imponi, quàm ita nudè destillato liquori addi.

¶ *Aq. Diuretica ex nucleis F. F. seu Liquor diureticus.*
Kernwasser. Eau, ou Liqueur Diuretique, ou pour faire rendre l'vrine. *Diuretik vvater of shellen to provoke Urin.* Water vanschellen om't water gemackelickte maken.
♃. Flor. Sambuc. siccat. ℥ vj.
Amygd. amar. ℥ v.
Nucl. persic. ℥ xii.
Cerasor. ℥ iij.
Incisa ac grosse contusa macera in Vini malvat. mens. iiß. hinc destilla in MB.
Vires. *Insignium virium in atterendò calculo; abstergendis ureteribus, urinâque ciendâ.*
Dosis coch. j.

HOFMAN. *Aqua Diuretica ex nucleis F. F. seu liquor diureticus* Kern-Wasser) Hîc quæritur, an amygdalæ amaræ, nucl persicor. Cerasor. &c. destillationi commodè subjici possint, eò quòd substantiæ tenuis & volatilis ab illis sit expectandum? Verùm negari non potest, ab his aliquid oleositatis per destillationem elici, dum sapor & odor illius proditor sit, & aqua horum destillata ad aliquot dies corruptionem contrahens quendam rancorem manifestat, ac si nucleos rancidos gustares. Præterea absque hoc foret, non ingrederentur etiam CL. Zvvelferi Aquam nephriticam in Pharmacop. Reg. descript. p. 203.

¶ 21. *Aqua antidysenterica.*
♃. Nucistæ.
Sem Plantag.
Sanguinar.
Burs. pastor.
Sanguisorb. ana. ℥ ß.
Gallar. ʒ vi.
Cydonior. exiccat. ℥ j.
Mespilor. exicc.
Sorbor. exicca. ℥ ß.
Boli.
Terr. sigillat. ana. ℥ j.
Flor. Balaust. M j.
Rad. Acor. ℥ ß.
Fruct. Acac. exicc. ℥ j.
Panis tosti cum crusta M iij.
Infunde in Aq. plantag.
Tormentill.
Burs. pastor. a. q. s.
Stent. in infusione per ☍ (8.) postea destilla ex MB.
Vires. *Convenientissima est in alvi uterique fluore; adeoque in dysenteria, diarrhœa &c.*
Dosis cochl. 1. vel 2.

HOFMAN. *Aqua dysenterica*) Hæc aquâ præter nucistam nihil habet, cui emendicatas vires adscribere possis, & licèt à cydoniis, radic. acori &c. odorata quædam subtilia effluvia cum aquâ unà eleventur, tamen omni vi adstrictivâ destituta præsenti non satisfaciunt intentioni, reliquorum ingredientium virtutibus intactis in fundo relictis. Ideoque consultiùs foret ex dictis ingredientibus vel decoctum aut infusum præparâsse, & Bolum, Terram sigillatam ad separatos usus reservâsse pro necessitatis exigentiâ.

¶ 22. *Aqua Diuretica S. Closs.*
♃. Vini alb. in quo rad. v. diureticæ & ering. prius lotæ & contusæ, fuerint maceratæ ℔. ij.
terebinth.
mellis opt. an. ℥ iij.
succi raphan. &
malv. an. quart. 1. M. & infundantur omnia simul per ♂ 4. adde lumbricorum terræ nodulo inclusorum & filo suspensorum ℥ v. deinde destillentur in MB.
♃. aquæ hujus destillat. ℥ ij.
Spiritus Sal. com. succinat. id est, per octiduum cum sale volatili succin. proportione sub tripla digesti ℈ ß.
M. F. dosis. Urinam & calculum potenter promovet. Ex communicatione S. Clossæi.

HOFMAN. *Aqua Diuretica* S. Closs.) Si digestio per plures, quàm 4. ☍ præcesserit & omissis lumbricis terrestribus nodulo inclusis post destillationem liquor seu sal illorum volatile

ex vivis deſtillatus cum ſpiritû ſalis ſuccinato miſtus aquæ demum deſtillatæ in fine addatur, melior & præſtantior erit hæc aqua.

Aqua Diuretica D. D. d'AQVIN.

℞. *Rad. Ononidis, Apij, Fæniculi, Eringij, Baccarum Iuniperi & Alkekengi, ana.* ℥ ij. *Folior. Virgæ Aureæ, Naſturtij Aquatici, Berulæ, Flor. Sambuci ana. m. ij. Contuſa vel inciſa omnia Macerentur horis 24. in vini albi & ſuccorum Raphani & Parietariæ ana. lib. ij. deinde addantur Mellis Narbonenſis lib. ij. Terebinthinæ Venetæ lib. ß. & diſtillentur S. a. igne arenæ moderato, addendo ſingulis Aquæ diſtillatæ libris Spiritus Salis dulcis* ʒ j.

Hæc Aqua efficaciſſima eſt in difficultatibus urinæ tollendis datur ab ℥ j. *ad* ℥ iij. *aut iiij.*

Aqua Diuretica alia ex D. CHARRAZ.

℞. *Rad. Petroſelini, Raphani & Valerianæ Major. Nucleorum Perſico um, ana* ℥ iiij *Seminum Bardanæ, Milij Solis ana.* ℥ ij *Folior. Pimpinellæ, Naſturtij Aquatici, Becabungæ, Siſimbrij & Capilli Veneris Monſpelienſis ana. m. ij. Contuſa omnia in vini albi generoſi lib. vj. per triduum macerentur, deinde additis Terebinthinæ Venetæ lib ij. igne arenæ diſtillentur, & ſervetur Aqua ad uſum.*

Vſus & doſis hujus Aquæ idem qui præcedentis.

Aqua Epidemia è Pharmacopæa Collegij Regalis Londinenſis.

℞. *Rad. Angel. imperat. petaſitid. pæoniæ â lib. ß. mei athamantici, Scorzoneræ ana.* ℥ iiij. *ſerpentariæ virginianæ* ℥ ij. *folior. rutæ, roriſmar. meliſſæ; card. bened. ſcordij, calendulæ cum flor. dracuntij, galegæ, menthæ ana. m iiij. Quibus debitè præparatis affunde aquæ fontanæ, congios iiij Spir. vini optimi, congios ij finitaque, calore balnei, vaſe optimè clauſo, triduana maceratione; deſtilla per MB congios iiij. in quibus ſuſpende croci, nodulo incluſi* ℥ ß. *Aquæ hujus ſtillatitiæ ſingulis libris, adde ſacchari albiſs.* ℥ i ß. *fiatque colatura per manicam Hipp.*

¶ 23. *Aq. Febrifuga.*

♃. Rad. Scorzoner.
Pentaphyll.
Tormentill.
Dictamn. ana. ʒ vj.
Sem. citr. excort.
Card. bened.
Mariæ.
Acetoſ. ana. ℥ ß.
Santalor. omn. ana. ℥ j.
Galeg. M j.
Fl. cordial. ana. M ß.
Raſ. c. c. ℥ ß.
Contuſis affundantur.
Aq. Tormentill.
Cichor.
Card. bened.
Mariæ.
Pap. errat. a. q. ſ.
Macerentur in vitro clauſo ☍
(3.) poſtea adde.
Pomor. citri contuſ. N. VI.
Succ. Endiv.
Acetoſ.
Card. bened.
Plantag. an. lib. 1.
Borrag.
Scord. an. lib. ſ.
Deſtillentur in MB.

Vires. *Convenit in febribus præcipuè malignis: malignitatem quippe diſcutit, putredini reſiſtit.*

Doſis ℥ j. *vel* ℥ ij. iij.

[Succus ſenecionis febrium fervori extinguendo apprimè conveniens, addi poteſt.]

HOFMAN. *Aqua febrifuga*) Num dicta hæc aqua exſtinguendis fermentis febrilibus, prout hîc deſcribitur, ſatis ſufficiens ſit, valdè dubito, quid enim virtutis antipyreticæ expectandum ab aquâ elementari effluviis nonnullis medicamentoſis ab ingredientibus deſtillationi ineptis elevatis imprægnatâ; qualis præſens eſt juxta *Domini Autoris* traditam deſcriptionem? Virtus anti-febrilis ſi qua adeſt, in reſiduo manet, per extractionem eruenda, non per deſtillationem.

Aqua Febrifuga ad Quartanarios ex D. CHARRAZ.

℞. *Rad. & Folior. Fæniculi, Folior. Abſinthij, Salviæ, Rutæ, Arthemiſiæ & Roriſmarini, vel flor. ejuſdem & Summitatum Centaurij minoris ana. m.* ij. *Macerentur per triduum in vini albi* lib. iiij. *deinde ex arte diſtillentur*

Commendatur hæc aqua in febribus intermittentibus ſed præcipuè quartana, datur ineunte paroxyſmo ab ℥ j. *ad* ℥ iiij.

Aqua Gilberti è Pharmacopæa Collegij Regalis Londinenſis.

℞. *Fol. Scabioſæ, pimpinellæ, dracuntij, meliſſæ, angelicæ, anagallidis flore purp. tormentillæ cum radic. ana. m.* ij. *Omnia ritè collecta & præparata in vini canarini congiis* iiij. *macerentur, deſtilla per MB. congios tres, quibus adde. Flor. cordial. ana.* ℥ iij. *tunicæ,* ℥ vj. *croci* ℥ ß. *rad. curcumæ* ℥ ij. *galangæ, Sem. ocymi ana.* ʒ j. *cortic. citri ſicci* ℥ j. *ſem. citri, cardui, caryophyllor. ana.* ʒ v. *raſuræ c. c.* ℥ iiij. *Macerentur* xxiiij. *horas, & deſtillentur in MB. ſuſpendendo prius in roſtro alembici, perlarum præparatarum* ℥ ß. *corallij rubr. præp. oculor. cancri præp. ſuccini albi ana.* ʒ ij. *chelarum cancror. ſubtiliſs. pulver.* ʒ vj. *lapidis bezoartici orientalis, ambræ griſeæ ana.* ℈ ij. *Tandem adde ſacchari canti albi cum aq. roſ. rubr.* ℥ vj. *aq. cinnamomi opt. vel Spir.* ℥ iiij. *ſoluti,* ℥ xij.

¶ 24. *Aqua ad gutturis affectus* (Hals *Aq.*)

Eau pour les maladies du Goſier. *Throat-vvater.*
Water voor de frop of tele.

♃. Fol. pyri ſylveſtr.
apii. — ſcord.
ſanic. — quinquefol.
periclym. — ariſtol. rot. an. M ij.
herb. perfoliat. totius M iiij.
cereviſ. aceſcentis (Sauerbier) de la Biere, ou Cervoiſe aigre. *Sovvre Beer*, or *Ale*. Suer bier.
menſ. iiij.

Fermententur ſimul per 3. hebdom. tum adde ſ albi græci ℥ iij. deſtilla per veſicam.

Dentur cochl. ij. bibenda in ardoribus gutturis Uvulæque inflammatione, deinde os frequenter eâdem colluat, & linteâ hac aq. perfuſâ collo obvolvat.

HOFMAN. *Aqua ad gutturis affectus*, Hals-Waſſer.) Hanc chirurgis commendamus Præcedente fermentatione conveniente ex ejuſmodi herbis ſæpè per deſtillationem tantæ energiæ aquæ producuntur, quæ aliàs abſque hâc non acquirerentur.

¶ 25. *Aqua Antihectica.*

♃. Herb. Hyſſop.
Hed. terr.
Rorell.
Centaur. min.
Adianth.
Scabioſ.
Cichor.
Pimpinell.
Quinquefol.
Acetoſ.
Epatic.
Pulmonar.
Fl. Borrag.
Bugloſſ.
Papav. rhæad.
Roſar. an. p. ij.
Sem. 4. frig. maj. an. ʒ ij.
Rad. Cichor.
Enul. ana. ℥ ß.
Pimpinell. ʒ j.
Cancr. fluviatil. contuſ. No. xxv.

M. & cum lacte caprino infunde ac deſtilla ex MB.

Vires: *Hecticâ laborantibus mirè prodeſt, acrimoniam ſanguinis obtundendo, adeoque nutritionem emendando.*

Doſis, Cochl. 3. aut 4. aſſumpta manè ac poſt meridiem totidem.

HOFMAN. *Aqua antihectica*) Hæc ut & altera anti-hectica 26. parum virtutis promittunt, ob quorundam etiam ſimplicium,

ut Cancror. fluviatil. limac. ſanguin. vitulin. Pulmonis vitulin. &c. ceu conſimilibus deſtillationibus ineptiſſimorum additionem; Et licèt aquam etiam non ſimpliciter elementarem, ſed particulis nonnullis volatilibus gravidam præbeant, tamen Medici intentioni non ſatisfaciunt, dum nulla vis reſtaurativa & nutritiva, qualis hîc requiritur, ab illis expectanda, nec ullâ ratione probanda eſt. Decocta autem animalium dictorum conſumata hiſcè aquis præferuntur.

¶ 26. *Alia aqua antihectica.*

♃. Herb. Pimpinell.
Epatic. ſtell.
Millefol.
Agrimon.
Veronic.
Naſturt. aq. a M. j.
Sem. 4. frig. maj. an. ℥ ß.
Flor. Borrag.
Bugloſſ.
Cichor.
Roſar. an. p. i.
Rad. Cichor.
Enul.
Pimpinell. ana. ℥ vi.
Cancr. fluviatil. No. xiii.
Limac. No. xvi.
Sanguin. de vitulo nigr. ℔ j.
Pulmonis vitulin. ℔ ß.
Aq. Epatic. ℔ j.
Lact. caprin. q. ſ.
F. Infuſio & deſtillatio ex MB.
Vires *ac uſus conven unt cum priori.*
[Sanguis porci caſtrati vitulini loco ſumi poteſt.]

27. *Aq. Hyſterica Crollii.*

♃. Rad. Dictamn.
Sem. Dauci ana. ℥ j.
Cinamom. ac.
Caſſ. lign.
Meliſſ. ana. ℈ ij.
Croc. or. ℈ j.
Caſtor. rec. ℈ iß.

Ex omnibus mixtis F. pulvis, cui affundantur Aq. Rutæ ℔. ij. ß. ſtent dies (4.) in infuſione. Hinc deſtilla in M B.

Convenit utero pravis humoribus moleſtato. Diſcutit, in ſuffocatione ſuccurrit.

28. *Aqua hyſterica Matthæi Martini.*

♃. Fol. Meliſſ. odor. betonicæ M. vi.	Meu.
Puleg. an. Miß.	Angelic. dom.
Calaminth.	Sylveſtr. an. ℥ ß.
Arthemiſ.	Sem. Carv.
Baſilic.	Siler. mont.
Chamædr.	Coriandr. pp. an. ℥ ij.
Hyſſop. an. M. ſ.	Galang.
Matricar. P. i.	Zedoar. an. ℈ iiij.
Rad. Pœon.	Betonic.
Eryng.	Rhapontic. ℥ iiß.

Comminutis affunde vini generoſi & actu calidi lib. 3. ſtent in infuſione hor. ix. ad cineres calidos. Poſtea ubi parum ebullierint in Vaſe cooperto, deſtillentur in Vaſe vitreo & quæ primo exibit aqua ſervetur.

Vires. *In affectibus melancholiam redolentibus mirè efficax eſt. Doſis cochl. ſ. vel* 1.

Matthæus Mart. de morb. Meſent.

Aqua Hyſterica alia ex D. CHARRAZ.

℞. *Rad. Pæoniæ, Bryoniæ, Cortic. Arantior. ana* ℥ iij *Folior. Arthemiſiæ, Matricariæ, Meliſſæ, Pulegii Regalis, Rutæ, Sabinæ, & Flor. Sambuci, an. man. j. Myrrhæ & Caſtorei ana* ℥ *ß Croci* ʒ *ij. Macerentur horis* 24. *in Vini Hiſpanici & Aquarum Iulorum Nucum & Flor. Arantiorum ana* lib. ij. *deinde igne arenæ moderatò diſtillentur.*

Commendatur hæc Aqua in morbis uteri. Doſ. ab ℥ *ß. ad* ℥ *ij.*

29. *Aqua Imperialis correcta.*

♃. Cort. citr. ſicc. & arant.	Bacc. Iuniper. ℥ ij.
Nuc. Moſch.	Fol. laur.
Zinzib.	Hyſſop.
Garyoph.	Meliſſ.
Cinnam. tenuis an. ℥ ij.	Salv.
Roſ. rubr. ante biduum collectar. ℔ ß.	Thym.
Rad. cyper.	Sem. ocym. & Majoran an. ℥ iß.
Ireos florent.	Flor. lavend.
Anagal.	Anth.
Acor. veri &	Calend.
Zedoar. an. ℥ j.	Tunic. &
	Sambuc. an. ℔ ij.

Inciſa & contuſa obvolvantur ſtrato roſarum infundanturque per octiduum in æquis partibus aq. roſ. & vini generoſi ad ſupereminentiam trium digitorum in cucurb. vitreâ ſuper cineres calid. deindè deſtillentur igne lentiſſimo per ♂ X. integros continuato, apponendo roſtro alemb.

Moſch. op. in nodulo ligat. ℈j. vel q. v.

Vires. *Medetur Cephalalgiæ, melancholiæ, paralyſi, imbecillitati ventriculi, corrigit animam fœtentem fœminas fœcundas reddit, partum accelerat, morbis Epidemicis adverſatur, quod etiam facit (ſed potentius) acetum magmati reſiduò ſuperfuſum ejuſquè tincturâ impregnatum.*

Aqua Iuglandium Compoſita, è Pharm. Colleg. Reg Lond.

℞. *Putamin. virid. nucum iugland.* ℔ i*ß rad. raph. hortenſ.* lib. j. *fol. aſari virid.* ℥ vj. *ſem. raphani* ℥ iiij. *Contuſis affundantur aceti vini albi* lib. iij. *digerantur ſimul per triduum, & deſtillentur, in vitreis organis in MB.*

30. *Aqua Lavendluæ compoſita.*

♃. Nuciſt.	Rad. Pœon.
Cubebar.	Eruc. ana. ℥ iß.
Zinzib.	Flor. Til.
Cinamom. opt.	Pœon.
Galang.	Anthoſ.
Calam. ar.	Salv. ana. M. ß.
Macis.	Lavendul.
Caryophill.	Lil. convall. ana. M. xxiv.
Viſc quern. an. ʒ iß.	

Vini optimi q. ſ. F. infuſio & deſtillatio in MB.

Vires. *Calfacit, exiccat, cephalica eſt & arthritica, intrinſecus & extrinſecus adhiberi apta.*

HOFMAN. *Aqua hyſterica Crollii* ut & Matthæi Martini. Aqua imperialis correcta, & Aqua Lavendulæ compoſita.) Hæ nullâ indigent animadverſione. Et quod ſæpius de viſco quercino & radic. pœoniæ ſuprà fuit monitum; hîc etiam obſervandum.

Spiritus Lavendulæ Compoſ. Matthiæ, è Pharmac. Colleg. Reg. Lond.

℞. *Flor. Lavend. congium j; affunde ſpir. vini opt. cong. ij: obturato vaſe, macerentur ad Solis teporem dies viij. deinde diſtilla per alembicum cum ſuo refrigeratorio* ℞ *Flor. Salv. roriſmar. beton. ana m. j. borag. bugloſſi, lilior. convall. paralyſ. ana m. ij. Omnes hi flo-*

 res

res recentes tempeſtivè collecti, macerentur in ſpir. vini opt. cong. j. & miſceantur cum ſpir. flor. lavend. ſuprà dicto, addendo. Folior. meliſſæ, matricar. aurantior. recenter collect. Flor. ſtæchad. aurantior. bacc. lauri ana ℥ j. Poſt digeſtion. convenient. deſtillentur denuò tandem addantur, cortic. extern. citri, ſem. pæon. decortic. ana ʒ vj. Cinnam. nuc. moſch. macis, cardam. cubebar ſant. citrini ana ℥ ß. ligni aloës ʒ j. Digerantur horis XXIV. *coquantur & filtrentur ad depurationem, adde, perlar. præpar.* ʒ ij. *ambræ griſ. moſch. croci ana* ℈ ß. *roſar. rubr. ſiccar. ſant. rubri ana* ℥ ß. *citrini cortic. citri ſicc. ana* ʒ ij. *Species ſindoni incluſæ ſuſpendantur in ſpiritu prædicto.*

Aqua laxativa efficax D. D. ZVVELFERI.

℞. *Folior. Sennæ elector.* ℥ vj. *Rhabarbari opt.* ℥ ij. *Agarici trochiſcati* ℥ j ß. *Cremor. tartari* ℥ ß. *Tartari vitriolati* ʒ ij. *Cinnamomi* ℥ ß. *Quibus inciſis & contuſis ſuper affundantur, Aquæ ſimplicis ferventis* lib. iij. *relinquantur in digeſtione loco calido per noctem. fiat pòſt colatura cum expreſſione, quæ interim aſſervanda. Iam verò.*

℞. *Species Catharticæ reſiduæ & expreſſæ quæ affuſa ſ. q. aquæ ſimplicis coquantur, & quidem repetitis vicibus, quoad omnis virtus Cathartica extracta ſit, Colaturæ & expreſſiones omnes, alb. ovorum priùs probè clarificatæ ad remanentiam* lib. j. *evaporent, quæ remanens libra ſuperiori infuſioni aſſervatæ juncta, additiſque præterea ſequentibus, nimirum, Mannæ electæ Calabrinæ* ℥ viij *Albumin. Ovorum n. iij. cum particula aquæ cinnamomi vel roſarum conquaſſatorum, item Cremoris Tartari* ʒ vj. *Et ſic junctim, unica ſaltem ebullitione facta, clarificentur per manicam Hippocratis transcolando.*

Purgat leniter & ſine moleſtia, vitioſos quoſcunque humores extrudendo ab ℥ j. *ad* ℥ ij. *propinata.*

Aqua Limacum Magiſtr. è Pharmacopœa Colleg. Reg. Londinenſ.

℞. *Succor. hederæ terreſtr. tuſſilagin. ſcabioſæ, pulmonar. maculoſæ ana* lib. i ß. *portulacæ, plantag. ambroſ. veronicæ ana* lib. j *ſanguin. porcini rec. vini albi ana* lib iiij. *limacum hortenſium inciſar.* lib. ij. *rad. glycyrrhizæ pulver.* ℥ ij *enulæ campanæ* ℥ ß. *ireos florentinæ* ℥ j. *ſem. bombacis* ℥ i ß. *frigidior. major. aniſi ana* ʒ vj. *croci* ʒ j. *flor. roſar. rubrar. p.* vj. *violar borag. ana p.* iiij. *Macerentur per triduum tepidè; deſtillentur deinde vitreis organis in MB.*

Aqua & Spiritus Lumbricorum Magiſtralis ex eadem Pharmacopœa.

℞. *Lumbricor. bene mundator.* lib. iij. *Limacum cum teſtis mundator. congios* ij. *Contundantur in mortario, indantur vaſi convenienti, addendo, folior. urticæ urentis cum radic. man.* vj. *angelicæ ſylveſtris m.* iiij. *brancæ urſinæ m.* vij. *agrimoniæ betonicæ ana man.* iij. *rutæ man.* j. *abſinthii comm. man.* ij. *flor roriſm.* ℥ vj. *rad. oxylapathi* ℥ x. *oxalidis* ℥ v. *curcumæ, cortic. inter. arb. oxyacanthæ ana* ℥ iiij *ſem. fœnugræci* ℥ ij. *caryophyllor. pulver.* ℥ iij. *C C. craſsè pulver. eboris ſimiliter præparati ana* ℥ iiij. *croci* ʒ iij. *ſpir. vini tenuioris congios* iiij. ß. *poſtquam* XXIV. *horis macerata fuerint, deſtillentur per MB. organis vitreis, Libræ* iiij. *primæ,* Spiritûs *nomine reſerventur; quæ ſequuntur.* Aqua Lumbric. Magiſtr *indigitentur.*

§ 31. *Aqua Magnanimitatis.*

♃. Formic. (præſtant majores, acidulum odorem exhibentes) M ij.

Spirit. Vini Menſur. I. vel q. ſ.

Digere vaſe clauſo donec putrefactione in liquorem abierint. Hinc deſtilla per MB. aromatizaque tantillo cinamomi.

Vires. *Calefacit intensè, incidit. Vſus ejus præcipuus eſt in atrophia ſive intrinſecus, ſive extrinſecus adhibere velis.*

[Magis efficax reddetur reiteratâ formicarum infuſione & deſtillatione.]

N. I. *Si ſpecies ancard. infuderis, inſigne conficies extractum, ad memoriam roborandam.*

N. 2. *Sunt, qui annoſitatem ejus potu excitari volunt, unde & nomen accepit; fides ſit penès expertum. De collectione ſunt qui monent, præferendas eſſe formicas, quæ plenilunio cum ovis ſimul colliguntur, haſque ad plenilunium uſque ſubſequens dirigere jubent.*

N. 3. *Nonnulli* ♃. *lib. ij. aquæ magnanimitatis deſcriptæ addunt.*

Confect. Anacard. ℥ ij.

Caſtor. recent. ℥ j.

Fl. Bugloſſ.

Anthos. ana. M. ʒ j.

Cinamom. opt. ℥ j.

Digeruntque per aliquot dies, hinc deſtillant.

*

HOFMAN. *Aqua Magnanimitatis.)* in hâc ut & alterâ additio confect. anacardin. & caſtorei admodum ingratam naribus & palato reddent compoſitionem, & ſi horum loco Meliſſa Citrata, Cortic. Citri recent. vel ambra aut Moſchus acceſſerint, magis commendabilem facient. Formicæ colligendæ ſunt Lunâ creſcente circà ſolſtitium æſtivale in junio die ſerenâ in cucurbitam, in quâ fruſtum caſei repoſitum, ubi ſufficientem earum copiam habueris, baculo exime acuto caſeum & ſuperfunde Spiritum vini ad eminentiam trium digitorum & deſtilla. In Spiritu prolecto aliæ formicæ digerendæ ac deſtillandæ iterum, ſic accipies fortiorem.

§ *Alia aquæ magnanimitat. deſcriptio.*

♃. Formicar. major. (Majo vel Iunio collect.) q. v.

Spir. Vini rectificat. ad eminent. digit. iij.

Digeſtis adde

Fl. Anthos.

Roſ. rubr.

Bugloſſ.

Meliſſ.

Majoran. ana M j.

Caſtorei el. ℥ ij.

Spec. Diamoſch. dulc. ℥ß.

Confect. Anacard. ℥ j.

Aq. Bugloſſ.

Betonic.

Tiliæ ana. lib. I.

Tritis terendis miſce ac per menſem digerantur, deinde deſtillentur in MB. & cum proprio ſale rectificentur.

Vires. *Cordialis eſt & cephalica præ priori, magnarumque virium ad memoriam roborandam.*

Aqua Mirabilis ex D. CHARRAZ.

℞. *Cinnamomi electi* ℥ j, *Corticis Citri exterioris & Nucis Moſchatæ ana* ʒ vj *Caryophyllorum, Galangæ, Cubebarum, Macis, Cardamomi, Zinziberis, ana* ʒ ij. *Contuſa omnia in Succi Meliſſæ, Vini albi & Spiritus Vini ana* lib. j. *horis* 24. *macerentur, deinde igne arenæ moderato ſ. a. diſtillentur.*

Corroborat partes omnes nobiles, reſtaurat vires attritas & vigorem conciliat pro venereo actu.

Aqua Mariæ è Pharmac. Colleg. Reg. Lond.

℞. *Sacchari candi* lib. j. *Vini canarini* ℥ vj *aq. roſar.* ℥ iiij. *Fiat ſyr. bene coctus in MB. adde, aq. cæleſtis* lib ij. *ambræ griſæ, moſchi ana gr.* xviij. *croci gr.* xv. *ſantali citrini in aq. caleſti infuſi* ʒ ij. *Fiat aqua depurata.*

32. *Aqua Nephritica.*

♃. Rad. Enul. Camp.	Nucl. perſic. No. xxx.
Ononid.	Fl. Geniſt.
Pimpinell.	Meliſſ.
Raphan. ana. ℥ j.	Anthos ana. M. ß.
Petroſel.	Sambuc. Mi.
Leviſtic. ana. ʒ vII.	Bacc. Iunip.
Fol. Leviſtic.	Myrtill.
Petroſelin. an. M j.	Halicacab.
Saxif. c. toto ℥ ij.	Sem. aniſ. ana. ℥ ij.

Incidantur & infundantur in Vini alb. opt. lib. XII. per ♈ (8.) dein deſtillentur.

Vires. *Diuretica ac lithontriptica eſt. Doſis cochl.* I.

HOFMAN. *Aqua Nephritica)* Hæc laudem meretur, in primis ſi octidua deſtillationem præcedat digeſtio.

Aqua

Aqua Anti-Nephritica correcta D. DE BELLEGARDE.

℞. *Mellis Narbonensis* lib. *ß. Terebinthinę Venetæ* ℥ ij. *Ligni Nephritici & Rad Ononidis ana* ℥ i *ß. Ligni Aloes* ℥ j. *Galangę, Caryophyllorum, Cinnamomi, Macis, Cubebarum & Mastiches ana.* ℥ *ß. Contusis Contundendis, omnia per triduum macerentur in Aquæ vitæ* lib. iiij. *postea igne moderato distillentur.*

Datur Calculosis & morbo Colico afflictis, dos. à ʒ j. *ad* ℥ *ß. sola vel liquori idoneo immista.*

Aqua odorata egregia ex D. CHARRAZ.

℞. *Rad. Ireos Florent. & Benzoini, ana* ℥ i *ß. Styracis electæ* ʒ vj. *Ligni Rhodij* ℥ *ß. Santali Citrini* ʒ ij *Calami Aromatici & Labdani ana.* ℈ ij. *Flor. Benzoini* ℈ j. *Pulverata omnia, Matratio commissa, in Aquæ Rosarum* lib. j *& Flor. Arantior.* lib. *ß. Vase diligenter obturato horis* 24. *in Balneo Mariæ tepido macerentur, deinde in eodem Balneo calidiori distillentur & Aqua servetur ad usum, diluendo Moschi Orientalis & Ambræ griseæ ana.* ʒ vj.

Dicta est hæc aqua, Aqua Angelica propter odorem suavem & gratum. Posset etiam specierum in aquis dictis infusio colari, in eaque dissolvi Mosch. & Ambra grisea hicque liquor nomine Aquæ Angelicæ signatus asservari. Poterit rursus Magma exsiccari atque vestibus ad odorem immisceri. Usus hujus aquæ est tantùm exterior.

Aqua Ophthalmica insignis ex Eodem.

℞. *Flores Cyani cum propriis calicibus collectos & contusos q. v. Cum Nivis vel aquæ nivis s. q. hor.* 24. *macerentur, deinde simul igne arenæ moderato distillentur & servetur Aqua ad usum.*

Hæc Aqua mirè confert in sanandis plerisque oculorum morbis sed præcipuè illis qui inflammationem adiunctam habent; præterea inservit illustrando, corroborando atque conservando, præcipuè senum visui; Atque ea propter dicta est, aqua conspicilla frangens, quoniam qui ea utuntur possunt conspicillis carere; ejus autem guttæ aliquot in oculum sunt instillandæ manè & vesperi & singulis horis si libet.

Aqua Anti-Paralytica & Anti-Apoplectica ex eodem.

℞. *Cerasor. nigror. contusor.* lib. iiij. *Micæ Panis albi* lib. j *Radicis Valerianæ contusæ, & Rasuræ C. C. ana.* ℥ iij. *Macis & Caryophyllorum pulverator. ana.* ℥ *ß. Croci* ʒ ij. *Flor. Lavendulæ & Lilij Convallium ana.* m. iij *Omnia simul mixta in M. B. tepido horis* 24. *digesta, aucto ejusdem Balnei calore distillentur, & servetur aqua prolecta ad usum.*

Commendatur in Paralysi, Apoplexia & omnibus frigidis cerebri morbis, datur ab ℥ *ß. ad* ℥ j.

Aqua Papaveris Composita è Pharmac. Coll. Reg. Lond.

♃: *Flor. papaver. erratici* lib. iiij. *irrorentur cum vini albi* lib ij. *deinde destillentur vitreis organis in M B. Aqua destillata cohobetur super recenter flores, idque ter repetatur, unicuique aquæ destillatæ libræ addantur mu. mosch. incis.* N° ij. *sacchari albi* ℥ ij.

¶ 33. *Aq. Philosophorum.*

♃. Flor. Sambuc. rec. ℔. iij.
Herb. Lactuc.
Portulac.
Solan. c. toto ana. lib. 1.
Hyoscyami alb.
Fl. Papav. errat.
domestic. ana ℔. ß.
Rosar.
Violar. ana. ℥ IV.
Suc. Sempervív. ℔. iij.
Plantag.
Acetos. ana. ℔ ij.
Endiv. lib. 1.

Omnia recentia contusa & incisa stent in infusione in cella frigida ☍ (10) postea destilla in MB. vel cinere ad siccitatem sexies reiterando semperque destillatum affundendo super novas herbas, omissis siccis, tandemque rectifica, rectificato adde sal ex fæcibus extractum, depuratumque sepeli in terram frigidissimam per mensem.

Vires. *Omnibus morbis calidis convenit, &c.*

HOFMAN. *Aqua Philosophorum*) Hujus descriptio elementarem sapit Philosophum, quasi hujus ingredientia ut aqua frigida elementaris morbis medeantur calidis simpliciter frigefaciendo, neutiquam: sed quicquid operantur, peragunt partim condensando, figendo & sanguinis ebullitionem sedando. Præterea ex ingredientibus & illorum residuo parum vel nihil salis extrahi potest.

¶ 34. *Aq. Pectoralis Clariss. D. D. Lud.* von Hörnigh.

♃. Hepat. Vitul. N. 1.
Pulmon. Vulp. N. 1.
Herb. Pulmonar.
Hepat. stellat.
Salviæ.
Rutæ.
Hyssop. ana. M j.
Rad. Enul. c.
Gladiol. ana. ℥ ß.
Sem. Anis.
Carv.
Fœnic. ana. ℥ ß.
Fl. Borrag.
Bugloss. ana. ʒ ij.
Infundantur per hor. 24. in
Vini veteris gener. M. ij.
Aq. Scabios.
Card. benedict. ana. ℥ IV.
Hyssop. ℥ ij.
Dein destilla in MB.

V. *Confortat Pulmones ac Epar, crassam mucilaginem attenuat, expectorat, flatus discutit, obstructiones reserat, &c.*

HOFMAN. *Aqua Pectoralis Clariss D. D. Lud.* von *Hornigk*) Hæc ut & altera Pectoralis F F, eandem censoriam virgulam, quam supra in alias strinxi, sanè non subterfugere possunt, quid aliud sunt omissis paucis nisi aliqualis herbarum & animalium sudor? illorum crasi genuina & sapore specifico destitutus? Nihil dicam de variâ ac ineptâ nonnullorum in dictis aquis farragine & conglomeratione Didici, pleraque remedia, inquit Nobiliss. HELMONTIUS in Pharmacop. ac Dispensator. modern. odore atque sapore tam intus quàm extra nostris auxiliari infirmitatibus, ideoque detestor simplicium multorum commistiones, eò quòd si ad odorem sanativum alium desuper adjunxeris, qui priorem supprimat, palliet, in se convertat, vel simul ex utroque neutrum suscitet; unde vis specifica sanativa abolebitur; irritusque effectus ab ægro expectabitur.

¶ 35. *Aq. Pectoralis F. F.*

♃. Fol. Scabios.

Veronic. ana. M ij.	Rad. Enul.
Capill. ♀.	Ireos fl.
Salv.	Petrosel.
Hyssop.	Liquirit. ana. ℥ ß.
Marrub.	Sem. Anis.
Epatic. ana. M. j.	Fœnic.
Fl. Borrag.	Urtic.
Bugloss.	Cinamom. el.
Violar. ana. M ß.	Croc. or. ana. ʒ ß

Incis. & contusa digerantur in Aq. Scabios.
Veronic. ana. lib. 1.
Hyssop. lib. ß.
Vini alb. ℔ iij.
Digerantur per ☍ (2) destill. per MB. adde Sacchari cand. q. s.

Vires. *Easdem cum priori obtinet.*

36. *Aq. Picarum composita.*

♃. Sem. Pœon.
Rad. Pœon.
Pyrethri. ana. ʒ j.
Aristoloch. l. ʒ iij.
Visc. querc. ℥ ß
Castorei Ar.
Fl. Stœchad. ana. ʒ j.
Lil. convall. ℈ iß.

Paralys.

Paralyſ.	Hyſſop.ana.℥ß.
Pœon. ana. ʒ vi.	Cinamom.
Lavendul.	Caryophyllor.
Roriſmar.ana.ʒ v.	Cardamom.
Salv.	Nuciſt.
Majoran.	Cubebar. ana. ℥iß.
Betonic.	

Singulis groſſo modo contuſis & inciſis infundantur.
in Aq.Lil.convall.℔.iij.
Flor. Tiliæ lib.i.ß.
Primul. Veris.lib.i.

Deinde adde pullos picarum. N. XII. qui pennis majuſculis abjectis conquaſſentur & addantur infuſioni prædictæ, poſt macerationem F. Deſtillatio in MB.

N. *Sunt qui picas in Aq. liliorum* ℔.i ß. *ad conſumptionem medietatis antea coquunt, infuſionique poſtmodum addunt. Verùm quia coctione illâ volatilis pars prorſus evaneſcit, quid poſtmodum elevetur non video.*

Vires. *Cephalica & antepileptica inſignis eſt. Doſis cochl. 1. vel 2.*

HOFMAN. *Aqua Picarum compoſita)* Aptior fiet hæc compoſitio ſi pulli picarum vivi & integri ſtatim in alembicum, in quo reliquæ ſpecies continentur, conjecti deſtillàrentur, ſemen pœoniæ cum radicibus & viſco quercino infuſioni reſervando. Poſt deſtillationem pulli remanentes immitti poſſunt retortæ vitreæ loricatæ & aucto igne per gradus ultimò luculentâ flammâ in receptaculum propellenda illorum radicalis humiditas cum ſale volatili & oleo fœtido. Quibus peractis ſpiritus ſeu liquor cum ſale volatili ab oleo fœtido liberatus ſemel tantùm per phialam oblongam rectificetur & cum aquâ deſtillatâ conjungatur. Quibus tandem etiam viſcus quercinus cum radic. & ſemin. pœon. in aq. prædictâ infuſus addatur. Nec obſtat, minus gratam inde proſurgere aquam; nam licèt minùs grata ſit naribus & palato, tamen nervoſo generi erit gratiſſima. Et blandimenta linguæ ſæpè ſunt nocumenta ventriculi & reliquorum viſcerum. Demum admodum inepta eſt illa picarum in aquâ liliorum coctio ad medietatis conſumptionem ante infuſionem, ut Dominus Autor etiam rationem addit.

Aqua ad ſedandos dolores Podagricos ex D. Charraz.

℞. *Stercoris bubuli ſicci & Spermatis Ranarum, ana partes æquales; ſimul miſceantur & Alembico Vitreo excepta in Balneo Mariæ calore moderato diſtillentur, & Aqua prolecta in loco frigidulo ad uſus ſervetur.*

Sedat dolores podagricos calidos. Atque ea propter lintea in eam immerguntur partique affectæ imponuntur.

Aqua Petaſitidis Compoſita, è Pharmac. Coll. Reg. Lond.

℞. *Rad. Petaſitidis rec. & contuſ.* lib.i ß. *Angelicæ, Imperatoriæ ana. lib.ß. Macerentur in cerevisiæ non lupulatæ generoſæ. libris x. deinde deſtillentur in MB. donec ſaporis mutatio vires radicum extractas eſſe teſtetur.*

Aqua Pœoniæ Compoſita ex eadem Pharmac.

℞. *Flor. Lilÿ convall. rec.* lib. j. *Infundantur in vini hiſpanici congiis* iiij. ℞ *flor. tiliæ* lib.ß *pœoniæ* ℥ iiij. *Macerentur per biduum, deinde deſtilla ad ſiccitatem, in MB. In deſtillato liquore macerentur rad. pœoniæ mar. debitè collectar.* ℥ ij ß. *dictamni albi, ariſtolochiæ longæ ana.* ℥ß. *folior. viſci querni, rutæ ana.* m ij. *ſem. pœoniæ de cortic.* ʒ vj. *rutæ* ʒ iii ß. *caſtorei* ℈ ij. *cubebar. macis ana.* ʒ ij. *cinnam.* ℥ i ß. *ſcillæ præparatæ* ʒ iij. *flor. roriſmar. p* vj *Stœchad. arab. lavendulæ ana.* p. iiij. *betonicæ, tunicæ, paralyſis ana.* p. viij. *tum ſucci ceraſor. nigror.* lib. iiij. *adjectis, deſtillentur omnia in vitreis organis ut ſuprà.*

Aquâ Raphani Compoſita ex eadem Pharmac.

♃. *Folior. Cochlear. utriuſque verno tempore collector. & mundator. ana.* lib. vj. *ex hiſce contuſis ſuccus exprimatur, cui admiſceantur ſuccor. becabungæ, naſturtÿ aquat. ana.* lib. i ß. *vini albi opt.* lib. viij. *mala limon. cum toto inciſ.* N° xij. *rad. bryoniæ rec.* lib. iiij. *raphani ſylveſtris* lib. ij. *ari* ℥ ß. *corticis vinterani, nucum moſchat. ana.* ℥ iiij. *macerentur per triduum & deſtillentur MB.*

§ 37. *Aq. Salviæ compoſita F. F.*

♃. Salv.

Majoran.	Cinam.ana.℥ ß.
Thym.	Rad.irid.
Lavendul.	Cyper. rot.
Epithym.	Calam. ar.ana.℥ j.
Beton.ana. M j.	Styrac.cal.
Nuciſt.	Benz.ana. ʒ i ß.

Infunde in lib. IV. Spir. Vini rec. ♂ (4) dein deſtill. per MB.

Vires. *Calefacit & ſiccat. Cephalica & arthritica eſt penetrantiſſima, uſui conveniens, tam internè, quàm externè.*

38. *Aqua antiſcorbutica P. de Spina.*

♃. Rad. raphan. ſylv. ℔ ß.	Flor. Cordial.ana ʒij.
	Troch. de Cappar.ʒvi.
Scorzoner.	Croc. ℈j.
Cichor. ana. ℥ iij.	Digerantur per ♂ 3. in
Polypod. q. ℥. VI.	
Enul. ʒ. VI.	Vini alb. generoſ.
Cort. tamariſc.	℔. iij.
Cappar ana. ℥ i ß.	Seri lactis caprin. depurat. ℔ ij.
Citri ℥ß.	
Raſ. lign. rhod.	Aq. Cuſcut.
Saſſafr. ana ʒ IV.	Acetoſell.
Herb. menth.	Cardui bened. ana ℥v.
Meliſſ.	Poſtea adde
Chamædr.	Succi cochlear.
Veronic. ana M i.	Becabung.
Sem. Fœnicul.	Acetoſell.
Aniſ.	Fumar. ana ℥ IX.
Naſturt. ana ℥ ß.	Deſtillentur ex MB.

HOFMAN. *Aqua antiſcorbutica P. de Spinâ)* Cùm ex quibuſdam hujus aquæ ingredientibus, ut radic. Scorzoner. Cichor. polypod. q. Cortic. tamariſc. cappar. Croco, trochiſc. de cappar. &c. parum vel nihil deſtillatione elici queat, reliqua ſaltem volatilia ac ſpirituoſa deſtillationi committi poſſunt, quæ autem ad deſtillationem minùs apta ſunt, poſtmodum in aquâ deſtillatâ infundi debent.

Aqua Scordii Compoſita, è Pharmac. Colleg. Reg. Lond.

♃. *Succorum depuratorum galegæ, ſcordii, acetoſæ citri ana* ℔ j. *theriacæ Londin.* ℥ ij. *Macerentur per triduum & deſtillentur alembico vitreo in MB.*

Aqua Doctor. Stephani ex eadem Pharmac.

♃. *Cinnamomi, Zingiber. galangæ, caryophyllor nucis moſchatæ granor paradiſi, ſem. aniſi, fœniculi, carvi, ana* ʒ j. *folior. thymi, ſerpylli, menthæ, ſalviæ, pulegii, parietariæ, roriſmar. flor roſar. rubrar. chamæmeli, origani, lavendulæ ana man j. vini gaſconici* ℔ xij. *macerentur omnia diei ſpatio tum deſtillentur per MB. ſ.a.*

§ 39. *Aqua Antiſpaſmica S. Cloſſæi.*

♃. Vitrioli Ungar. ℥ IV.
Succin. flav. per triduum in Acet. diſtil. infuſi ℥ j.
Vini malvat. ℔ i ß.

F. digeſtio vaſe clauſo per octiduum in B.M. mox deſtillato in ciner. ferè ad ſiccitatem, vitando Empyreuma. ♃. hujus liquoris deſtill. ℥ IX.
Aq. ſtill. poſt fermentationem Ceraſ. nigror.
Lilii convall.
Flor. tiliæ arbor. &
Pœn. ana ℥ iij.
Rad. utriuſque valerian. ℥ ß.
Sem. pœon.
Bacc. Iuniper. rec. matur. ana ʒ iij.
Pullorum hirund. exenterat. n. 3.
Corvi &

Picarum

Picarum detractis plumis
Exenter, ana. n. I.
Castor. opt. ʒ ß.
Caphur. gr. xv. F. omnium destillatio in MB. bulliente.
℞. de liquore stillato quart. I.
Aq. Claretæ cum ambrâ & moscho. ℥ iß. M.
Sumat cochl. I. aut 2. incipiente parox. absque morâ.

HOFMAN. *Aqua antispasmica S. Clossei.*) Consultiùs erit digestionem ad plures ♂ extendere, postmodum destillare ex cucurbitâ fictili lutatâ, ad siccitatem, destillatum per sæpius repetitam cohobationem denuò prolicere, & sic interpositâ digestione acquires spiritum fragrantissimum ant-epilepticum & anti-spasmaticum, qui vel per se in usum trahi potest, vel mixturâ inde fieri cum Spiritu cerasor. nigr. per fermentat. parat. lil. convall. fl. tiliæ. valerian. juniper. Extract. radic. pœon. Sale volatil. hirundin. Corvi. Picar. Essent. castor. Camphor. s. q. cum vel sine Moscho & ambrâ.

¶ 40. *Aqua Splenetica. F. F.*

℞. Rad. Filic. ℥ ij.
Polypod.
Apii ana. ℥ i ß.
Aristol. rot.
Levistic.
Acor. aq. (pseudo ac.)
Cal. arom. ana ℥ j.
Cort. Cappar.
Tamarisc.
Lign. fraxini.
Rhabarb. elect. ana. ʒ ß.
Sem. Levistic.
Carv.
Anis.
Cymin. ana ʒ ij.
Sum. Absinth.
Fumar.
Cuscut.
Fl. Agrimon.
Fol. Ceterach.
Scolopendr. ana Mis.

Vini generos. lib. VIII. stent in digestione (♂ 2.) Hinc destillentur per MB.
Vires. *Lienem roborat, aperit, urinam promovet, &c.*

HOFMANN. *Aqua splenetica F. F.*) Hæc aqua ad Domini Nostri Autoris præscriptum præparata parùm virtutis obtinebit, cum pleraque ad destillationem sint minùs idonea, ideóque ex reliquis balsamicis destillationi commissis aqua elicienda, cui demum usus tempore reliquorum ingredientium extracta addi debent.

¶ 41. *Aqua Contra Terrorem.*
Schreckwasser. *Water against a fright.*
Schrick-water.
℞. Flor. Lil. convall. Miis. (vel plur.)
Superfunde Vini albi generos. Mensuras. 3. stent simul in loco frigido ♂ (14.) postea destilla per MB.
Destillato iterum adde
Cinamom. ℥ iß.
Cubebar. ʒ ß.
Caryophyll. ʒ iij.
Macis.
Galang.
Zing.
Zedoar.
Croc. or. ana ʒ ij.
M. Stent benè obturata aliquamdiu. Hinc adde
Flor. Lavendul. recent. M j.
Spic. nostrat. M ſ.
Stent iterum aliquot dies.
Hinc destilla in MB. Ex fæcibus extrahe Sal. destillatoque adde.
N. *Sunt qui destillatum ante Salis admixtionem super ocul. ♋. præparat. ℥ j. destillant. Verùm ut supra monui, rectiùs destillato admiscentur.*
Vires. *Convenit gravidis terrorem passis, præcavet abortum, fœtumque confortat.*

HOFMAN. *Aqua contra Terrorem. Schreck-Wasser.*) Hæc tam quoad elaborationem, quàm virtutem suâ abundet laude. Additio tamen salis ex fecibus extracti, prout & destillatio super ocul. ♋ præparat. supervacanea est.

§ 42. *Aqua Theriacalis s. contra Pestem.*
℞. Succi Galeg.
Acetos.
Scord.
Citri. ana. lib. I.
Theriac. opt. ℥ ij.
Mista digerantur aliquamdiu, postea destillentur.
Dosis cochl. I. ad ij. &c.

HOFMAN. *Aqua Theriacalis seu contra Pestem.*) Seipsam commendat, modò succus Citri à destillatione exulet, & loco Theriacæ mera volatilia & balsamica illam ingredientia substituantur, & succus Citri destillato demum addatur.

§ 43. *Aqua Theriacalis Croll. s. Spiritus Theriacalis camphoratus.*
℞. Theriac. Andromach. ℥ v.
Myrrh. rubr. ℥ ii ß.
Croc. orient. ʒ ß.
Camphor. ʒ ij.
Mixtis superfunde Spir. Vini rectificati ℥ x. stent in loco tepido, cucurbitâ, imposito alembico, benè clausâ, ♂. (24.) Hinc destilla in MB. à lentissimo calore gradatim ascendendo. Sic Spiritus prodit elegans, quem reaffunde materiæ in cucurbita, digere, atque denuò destilla idque vice tertiâ.
N. *Sunt qui Camphoram in Alemb. ponunt, alii contrà, Camphoram omittunt, Spiritumque Theriacalem simplicem vocant.*
Vires. *Egregius usus est in Peste, ciet sudorem; resistitque veneno. Sennert. in Institut. Hartm. in Croll. Fink. in Enchirid. &c. Dosis* ʒ j.

Aqua Theriacalis ex D. CHARRAE.

℞. *Radic. Gentianæ, Angelicæ, Imperatoriæ, Valerianæ, & Contra yervæ, ana* ℥ ij. *Cortic. Citri & Arantiorum, Cinnamomi, Caryophyllorum & Baccar. Iuniperi, ana* ℥ j. *Summitatum Scordii, Rutæ, & Hyperici ana man. j. Infunde per triduum in Spiritus Vini, & Aquarum Nucum & Cardui Benedicti, ana* ℔ ij. *deinde additis Theriacæ probatæ* ℥ iiij. *igne arenæ distilla & Aquam ad usus serva.*
Resistit venenis & corroborat partes nobiles. Datur, à ʒ j. *ad* ℥ ß.

Aqua Theriacalis, Cordialis, Bezoartica D. D. DONZELLI.

℞. *Radic. Angelicæ, Zedoariæ, Caryophyllatæ, Tormentillæ, Barbæ Hircinæ, Petasitidis, Enulæ Campanæ, ana* ℥ i ß. *Rasuræ Cortic. Ligni Sancti* ℥ vij. *Santali Citrini, Cinnamomi, Macis, Baccar. Iuniperi, Sem. Cardui Benedicti, Sem. & Cortic. Citri, ana* ℥ j *Dictamni albi, Scabiosæ, Menthæ rubræ, Chelidonii, Scordii, Rutæ, Melissæ, Scorsoneræ, ana man. j. Flor. Centaurii minor. Hyperici Genistæ, Calendulæ, Borraginis, Buglossi, ana P. j. Macerentur omnia per dies quatuor in B. M. affusis vini Malvatici* ℔ iij. *Succi Limonum, Aquar. Nucum, Melissæ, Vlmariæ, Cardui Benedicti, ana* ℔ ß. *Fiat expressio fortis, expressæ adde, Theriacæ opt.* ℥ iij. *Confectionis de Hyacintho,* ℥ j. *Alkermes* ℥ vj. *Diamargar. frigidi, Diacorall. ana* ʒ iij. *Diambræ, Diamoschi, ana* ʒ ij. *Croci orient. Myrrhæ ana* ℥ ß. *Sacchari candidi lib. ß. Macerentur denuò omnia per dies ij. aut iij. calore B. M. Pòst distillentur in Balneo Cinerum ad siccitatem; è fæcibus extrahetur sal per incinerationem qui adjungetur aquæ prædictæ.*
Secunda infusio poterit etiam asservari sine distillatione, si libet, eritque illa remedium non minùs potens nec minùs efficax, imò potentius & efficacius, in sudoribus provocandis, Corde affecto sanando, & Malignitate etiam pestilentiali fuganda.

Aqua Theriacalis alia D. D. DONZELLI.

℞. *Succ. Cardui Benedicti, Scordii, Corticum viridium Nucum Iuglandium, ana lib. ij. Rad. Petasitidis* ℥ iij. *Croci* ℥ ß. *Myrrhæ, Aloës ana* ℥ j. *Dictamni albi* ℥ i ß. *Theriacæ Andromachi veteris* ℥ vj. *Vini albi generosi lib. j. Contundenda contundantur, & macerentur omnia in B. M. per dies iij. deinde distilletur Aqua ex a.*

Provoca

Provocat Sudores copiosos, atque remedium est in febribus malignis. Dos. ℥ j. *ad* ℥ ij. *in validioribus. Propinatur in Aqua Scorsonera* ℥ v. *aut* vj. *probè tecto ægro in lecto calido.*

Aqua Theriacalis seu Sudorifera. D D. DIEMERBROECKII.

℞. *Radic. Ostrutij, Petasitidis, Angelicæ, Carlinæ, Valerianæ, ana* ℥ ii ß. *Enulæ Campanæ, Corticum Aurantior. sicc ana* ℥ iij. *Herbar. Scordij, Absinthij, ana.* ℥ ij. *Cardui Bened.* ℥ iij. *Flor. Rosar. rubrar* ℥ ß. *Stæchados* ʒ iij. *Baccar. Iuniperi* ℥ ii ß. *gran. Cardamomi minor.* ʒ v. *Cinnamomi electi* ℥ j. *Hæc omnia sumantur sicca, conscindantur simul & grosso modo contundantur, iisque affundantur in canthare lapideo, vini albi Rhenani vel Gallici tenuis* lib. xxij. *Aquæ rosar.* lib. ij *Vase bene obturato stent in infusione diebus* xi. *Tunc addantur hæ herbæ virides & recentes, conscissæ & aliquantum conquassatæ, Folior. Rutæ* m. vj. *Tanaceti* m. iiij. *Rosmarini, Pimpinellæ, ana* m i ß. *Maneant simul in infusione adhuc per dies* viij. vel x. *quotidiè baculo commovendo, postea affunde, Succi Citri* lib. ij. *Stent adhuc per dies* iij. *vel* iiij. *postea super ignem leviter ebulliant, & colentur ac in torculari fortissimè exprimantur, Colatura expressa distilletur in B. M. aut arenâ, per Alembicum vitreum. Illud quod post distillationem in fundo cucurbitæ remanet, adjecta aqua Cardui Bened. attenuandum, & per chartam emporeticam raram colandum est, quæ colatura lento igne exsiccanda est ad extracti consistentiam quod usui servandum, ex fæcibus & herbis combustis sal parari potest.*

Hac Aqua interdum sola sed ut plurimum aliis admista in Peste Noviomagensi An. 1636. *&* 1637. *fælicissimè utebatur D. D.* DIEMERBROECKIUS.

Aqua Theriacalis è Pharmac. Colleg. Reg. Lond.

℞. *Succi putaminum virid nucum juglandium* lib. iiij. *rutæ* lib. iij. *cardui bened. calendulæ, melissæ ana* lib. ij. *rad. rec. petasitidis* lib. i ß. *bardanæ* lib. j. *angelicæ, imperatoriæ ana* lib. ß. *folior. scordij* m. iiij. *theriacæ Andromachi vet. mithridatij ana* ℥ viij. *vini canarini generosi* lib. xij *aceti acerrimi* lib. vj. *succi limon. depurati* lib. ij. *fiat per biduum digestio in B. vase optimè clauso, deinde destillatio & hinc inter destillandum paretur Extractum Theriacale.*

Aqua Pro-theriacalis ex eadem Pharmac.

℞. *Fol. Scordij, scabiosæ, card. bened. galegæ ana* m ij. *cortic. citri, aurantiorum rec. ana* ℥ ij. *sem. citri, card. bened. seseleos, thlaspios ana* ℥ j. *flor. calendulæ, anthos ana* m j. *Incidenda incidantur, & contundenda contundantur crassiusculè, deinde cum vini albi meraci* lib. iiij. *& aquæ card. bened.* lib. ij. *in vas vitreum immittantur bene obturatum, ut per duas hebdomadas insolentur, vel in hypocausto per aliquot dies macerentur, facta agitatione frequenti. Tum demum in MB destillentur, ita ut libræ duæ priores extillatæ per se separatim usui serventur. Quæ verò postea per destillationem effluit aqua, iisdem per se usui asservetur; tum denique singulis libris admisce, Iulapij alexandrini* ℥ j. *aquæ cinnamomi cochleare unum.*

Aqua Terebinthinata ex eadem Pharmac.

℞. *Rad. Iridis florent. folior. sicc. menthæ, dictamni ana* ℥ j. *sem. pulv. agni casti, rutæ, lactucæ ana* ʒ vj. *terebinthinæ venetæ* ℥ iiij. *vini albi* lib. iij. *digerantur horas* xxiiij. *in MB. tum destillentur ut artis est.*

44. *Aqua de Tribus. Mixtura de tribus. Mixtura simplex, Diaphoreticum in peracutis.*

℞. Spirit. Tartari rectif. ℥ iij.
Vitrioli. ℥ j.
Aq. Theriacal. Camphorat. ℥ v. M.

Vires. *Ciet sudorem, resistit putredini, magnarumque virium censetur in febribus malignis, (ut & aliis qua mali moris non sunt.)*

Dosis ʒ j. *plus minus.*

HOFMAN. *Aqua de tribus. Mixtura de tribus. Mixtura s. Diaphoreticum in peracutis.*) Hæc si rectè conficiatur, magnarum est virium in omnibus febribus tam boni, quàm mali moris. Spiritus Tartari non solùm sit depuratissimus, sed & subtilissimus & summè volatilis sale Tartari volatili imprægnatus. Spiritus vitrioli etiam striatus sit salibus fixis corrosivis destitutus; Et Spiritus Theriacalis sequenti modo conficiendus est:

Recip. radic. imperator.
Angelicæ ana. ℥ ij.
Chelidon. major.
Zedoar.
Petasitid. ana. ℥ i ß.
Pimpinell.
Dictamn. alb.
Valerian.
Cardapat.
Vincetoxic.
Contrajerv. ana. ℥ j.
fol. Dictamn. Cretic.
Nostrat.
Scordij.
Galegæ.
Rutæ.
Millefolij ana. M. j.
bacc. juniperi M. iij.

Incis. & contus. infunde Spiritum baccarum Sambuci s. q. stent vase clauso in loco tepidiusculo per aliquot septimanas; postmodum separetur liquor & destilletur per MB. Destillatum spirituosum affundatur residuis prioribus remanentiis & de his cohobetur; Acquires Spiritum Theriacalem penetrantissimum, qui vel per se vel cum camphorâ seorsim adservari potest; Ex hoc si velis Mixturam seu Diaphoreticum in acutis conficere.

Recip. Spiritus hujus Theriacalis s. q.
Myrrhæ optim. ℥ ii ß.
Opopanacis.
Galbani
Castorei ãã ℥ ß.

stent in digestione per 8 ☍ ♁, postmodum colentur; & seorsim serva. Deinde.

Recip. Opii Theb. ℥ i ß.
Nuc. Moscat. nō. v.
Croci Or. ℥ ij.
Spiritus Theriacalis suprà descripti q. s.

Infundantur per 8 ☍ ♁ & ultra, postmodum cola.

Tertiò Recip. baccarum herbæ paris q. v.
Spirit. dicti Theriacal. s. q.

extrahe tincturam in loco tepido. Ex his simul invicem mixtis confice Essentiam Theriacalem; hujus Recip. ℥ v. Spirit. Tartari volatilis ℥ iij.
Vitrioli striati ℥ j.
Misce.

Hujus Mixturæ seu Diaphoretici usus non satis deprædicandus est in omni ferè Morborum genere; Et in primis in febribus, tam intermittentibus quàm continuis mirificos ejus non satis deprædicare possum effectus. Imminente febrili insultu sin illicò hujus 30. vel 40. aut ultrà guttulæ in cerevisiâ vel vino propinentur, cum injuncto sudore per horulæ spatium, febris certè ulteriores non facilè faciet accessiones. Instante & præsente etiam jam febris paroxysmo quid tutius est propinata dosi aliquâ hujus diaphoretici? imò in omnis affectus initio, ubi de ejus naturâ & ideâ nondum constat, tutus hujus usus est, vid. tractat. meum de Method. Medendi.

N. Loco Spiritus Vitrioli striati & Spiritus Tartari sumi etiam potest in primis in febribus acutis & malignis liquor viperarum cum sale volatili, Sal C C. volatile. Sal Tartari volatile, Sp. ✱ salsus & urinosus, &c.

¶ 45. *Aq. Tristantis.*

℞. Nuc. Mosch. lib. 1.
Macer.
Zinzib.
Granor. paradis.
Caryophyll. ana. ℥ i ß.
Rhabar. opt. ℥ j.
Castor.
Spicæ nard. ana. ℥ ß.
Ol. laurini. ℥ ij.

M. & fac ut aromata maneant integra, infunde Vini optimi lib. xiv. maceraque in vitro clauso septiman. 4. Dein cola, speciesque omnes contunde ad pulmenti formam, addanturque postea liquori colato, iterum stent per ☍. 3. sæpius agitando: Denique destilla in MB.

Vires. *Cephalica & uterina est, crassos flatus discutit.*

HOFMAN. *Aqua Tristantis*) Licet rhabarbarum & oleum laurinum planè excludantur, tamen hæc aqua suis non destituetur viribus in Morbis cephalicis & uterinis à flatibus ortis.

¶ 46.

¶ 46. *Aqua Vitæ Mulierum.* Weiber Aqua Vit. Eau de vie pour les femmes. *Womens Aqua vitæ.* Aqua vitæ voor de Vrouwen.

♃. Cinamom. acerr.
Nucist.
Macis.
Zinzib.
Garyophyllor.
Gran. paradis.
Cubebar.
Cardamom. ana ℥ ij. (alii ℥iß.
Piper, long. ℥ j. (alii rectiùs ℥ß.
Galang. ℥ ſ. (alii rectiùs ℥ j.)
Zedoar. ℥ j. (alii omittunt.)

Pulverisentur singula seorsim permisceanturque. Hinc adde.
Fol. Salv. min.
Menth. crisp.
Fœnic. ana M j. (alii Melissæ & meliùs.)

Affunde Vini generosi Mens. iij. maceraque vase clauso ♂ (14.) postea destilla in MB. vel vesica stanno oblita.

Vires. *Uterum corroborat; suffocationes ejus compescit, flatus discutit idque adeò feliciter, ut generosis ac nobilibus mulieribus Palatinatus, instar Panaceæ in morbis uterinis habeatur. Corroborat insuper ac calfacit ventriculum, caput, ac reliqua viscera. Exiccat catharros.*

Dosis à cochl. ß. ad 1. &c.

Medull. destillatoria, D.D. Weickard. *in Thes. Pharmac.*

47. *Aqua vitæ mulierum camphorata S. Spiritus matricalis camphoratus.*

♃. 1. Dictas species priores affunde: Spir. Vini digerantur & destillentur.

2. ♃. Camphor.
Ol. amygdal. d. ana ℔. 1.

M. optimè digeranturque in MB. vel Cinerib. ♂ ℘ (14.) ut camphora totaliter cum oleo conjungatur.

Hinc superfunde præfatum spiritum rursumque per ♂ ℘ aliquot digere. Sic Spiritus extrahit essentiam camphoræ.

Tandem leni calore MB destilla usque ad sublimationem Camphoræ.

N. *In rostro poni possunt grana Kermes, quæ ruborem destillato conciliant.*

Dosis gut. X X. ad X X X.

Aqua Vitæ Regia ex D. CHARRAZ.

℞. *Ligni Aloës, Radic. Zedoariæ, Angelicæ, Carlinæ, Valerianæ, ana* ℥ j. *Cinnamomi electi, Macis, & Corticis exterioris Citri, ana* ʒ vj *Caryophyllorum, Cardamomi minor. & sem. Fœniculi dulcis, ana* ℥ ß. *Flor. Arantior. Anthos, Salviæ, & Majoranæ floridæ, ana P. ij. Contusis contundendis, omnia Matratio excepta, cum Spiritus Vini & Vini Malvatici, ana* lib. iiij *Vase diligenter obturato igne moderatissimo per triduum macerentur, deinde in Balneo Arenæ ex arte distillentur, dissolvendo in Aqua Stillata, Moschi & Ambræ griseæ, ana* ʒ ß. *& servetur Aqua ad usum.*

Hæc Aqua etiamsi è paucis componatur medicamentis, debet tamen præferri quam plurimis Aquis Vitæ quas vel Matthiolus vel alij Celebres Authores nobis descripsere. In illis enim si ad examen serium revocentur, apparet confusio integra facultatum quæ in variis, variæ substantiæ, speciebus componentibus reperiuntur. Contra verò hic omnia concurrunt ad unum & eundem scopum videlicet corroborationem Cerebri, Cordis, Stomachi atque partium omnium nobilium languentium, sive per spirituum depauperationem, sive per oppressionem. à materiis peccantibus effectam. Datur longè post pastum, à ʒ j. *ad* ℥ ß.

Aqua Vitæ Hibernis Popularis Vsque bach dicta è Pharmac. Colleg. Reg. Lond.

℞. *Aquæ vitæ generosioris* lib. xxiiij. *Illis per quatriduum in fund. rad. glycyrrhizæ* lib. j. *uvarum passarum exacinatar.* lib. ß. *caryophyllorum* ℥ ß. *macis, zingiberis ana* ʒ ij *Servetur colatura in usum.*

¶ 48. *Aq. Virtutum.*

♃ Cinamom. el.
Gran. Paradisi ana ℥ j.
Nucist.
Caryophyll.
Zinzib. ana ℥ ß.
Macis.
Galang. ana ʒ ij.
Salv. ℥ vi.
Vini Rhenani lib. vi.

Incisa & contusa infundantur per ♂ 24. F. destillatio.

Vires *easdem obtinet cum præcedenti.*

HOFMAN. *Aqua vitæ Mulierum*, Weiber Aqua *Vit. item Aqua Vitæ Mulierum camphorata & Aqua Virtutum.*) Dictæ Aquæ, utpote ex meris spirituosis & balsamicis constantes destillationi aptissimis nullâ indigent animadversione, ideoque in suo pretio habendæ sunt.

¶ 49. *Aqua vomitiva Plateri.*

♃. Nuc. jugland. virid.
Rad. raphan. ana part. ij.
Acet. Vini part. iij.

Conquassatis nucibus & raphano, F. digestio leni calore; dies (5. vel 6.) postea destilla ex MB.

Dosis ab ℥ ſ. *ad* ℥ iij.

N. *Nonnulli fortiorem reddunt addendo nonnihil aquæ benedictæ.*

HOFMAN. *Aqua Vomitiva Plateri*) parùm virtutis emeticæ ab hàc aquâ erit expectandum, dum nihil super MB adscendere potest, quod vomitum concitare queat. Id quod Dominus Autor etiam suspicatus est, dum à nonnullis aliquid aquæ benedictæ addi scribit, ut fortior reddatur.

¶ 50. *Aqua Saturnina sive Æsculapij vomitoria.*

Destilla Acetum fortissimum per Alemb. plumbeum magnum abjiciendo quartam partem aceti primo extillantis tanquam nimis debilem, reliquum excipe ad siccitatem ferè totalem, cavendo tamen ne ab aceti mellagine tetrum acquirat odorem.

Dulce est gustui, datur, ad ℥ j. ij. *& ultra in febribus intermit pro Vomitorio & contra Epilepsiam phlegmaticam à Ventriculo suscitatam.*

HOFMAN. *Aqua Saturnina sive Æsculapij vomitoria*) Hæc aqua nihil aliud est, quàm solutio Saturni aceti stillatitij fortissimi ultimi beneficio peracta, prodeunte duntaxat solo aceti inutili phlegmate, saccharo Saturni subsidente in Alemb. plumbeo, unde ergò vis vomitoria?

CAPUT XXXIX.

De Aquis reliquis.

Præter aquas destillatas sunt & aliæ officinales, ex destillatis scilic. simplicive fontanâ, & accedente rerum aliarum incoctione, infusione, admixtione, resultantes.

Modus parandi nihil discrepat à modo decoctionis, infusionisve, aliàs tradito.

Usitatiores hujus formulæ sunt
Aqua Ophthalmica. F. F. 1.

Ophthalm. Bruni 2.
Ophth. Quercet. 3.
Aqua ad suffusionem expertissima 4.
Saphirea 5.
Viridis. Collyr. Virid. 6.
Perlarum. 7.
Lac virginis. 8.
Caustica. 9.
Antipodagrica Quercetani. 10.
Antipodagrica I. Raici 11.

1. *Aq. Ophthalmica. F. F.*

♃. Vitrioli alb. ʒ iij.
Baccar. Laur. excort. ʒ iij.
Aq. rosar. alb.
fœnic. ana. ℔ j.

Bulliant lento Igne in cucurbita vitrea ad consumptionem medietatis, hinc adde Camphoræ ʒ iij. M. Filtra per chartam.

[Huic similis Aqua ophthalmica, quam Autor editionibus prioribus affixit, sub finem libri II. quæ huc referri potest

♃. Aq. Rof. alb.
Lil. alb.
Fœnicul. ana. ℥ x.
Bacc. lauri contrit. ʒ ij.
Vitrioli albi ʒ i ß.
Camphoræ ℈ ij.

Bulliant in diplomate & stent per noctem bene clausa, manè colentur & serv. pro usu.

2. *Aqua Ophthalm. Bruni. Collyrium Bruni.*

♃. Vini albi.
Aq. Rosar. alb. ana. ℥ i ß.
Aloës Hepatic. subtiliter pulv. ʒ j. F. Collyrium.

Vires. *Commendatur ad palpebrarum scabiem pruriginosam.*

3. *Aqua Ophthalmica Quercetani.*

♃. Croc. metall. ʒ j. vel ʒ ij.
Infunde in Aq. Euphrag. fœnic. aut simil. ℥ v. vel vi.

Vires. *Virtutis miræ est contra amblyopiam, amaurosim & suffusionem.*

4. *Aqua ad suffusionem expertissima.*

♃. Aquar. euphras.
Fænic.
Verben. ana ℥ iij.
Succorum chelid.
Rut. ana ℥ ij.
Piper. long. ℈ ij.
Nuc. mosch. ʒ j.
Caryoph. ʒ ß.
Croci, ℈ j.
Florum rorism. aliquantulum contrit. M ß.
Sarcocoll.
Aloës hepat. ana ʒ iij.
Fellis perdicum ℥ j.
Incisis tritisque singulis adde
Sacch. albiss. ℥ ij.
Mell. rosar. ʒ vi.

Ponantur in Alemb. vitreo, destillentur in MB. igne lento.

♃. Hujus aquæ ℥ j.
Spiritus Tart. rectificat. ʒ j.

De hac aquâ instilletur in oculum laborantem bis aut ter in die.

[*In caligine oculorum etiam apud senes præstantissima comperta.*]

HOFM. *Aqu. ad suffusionem expertissima.*) Cùm Dominus noster Autor inscribat expertissimam Aquam, de effectu sanè non facilè dubitare vellem. Interim tamen libenter scire aveo, unde tantæ rei effectus? quid enim à Sarcocollâ, aloë hepaticâ, Saccharo & melle non præmissâ digestione, sed per nudam ac simplicem destillationem erit expectandum, nisi nuda aqua quibusdam ingredientium effluviis medicamentosis dotata, minùs ad prædictum affectum sufficientibus. Ideoque sequens Aqua per infusionem ac digestionem facta erit commodior.

Recip. aloës hepatic.
Sarcocoll. ana ʒ j.
Croci Or. ℈ ij.

pulverisat. infunde in vini & aq. rosar. s. q. vase clauso & digere.

5. *Aqua Saphirea ad oculos.*

♃. Lixivii Calc. viv. cum Aqua fontana facti, & filtrati. q. v.
In hoc solve ✱ parum.

Id ubi exactè solutum fuerit, aquam hanc in æneam pelvim conjice per noctem, & Saphiri acquiret colorem, &c. estque diaphana in vitro seposita.

Vires. *Ad omnia ferè oculorum vitia, imò ad ulcera quævis mundanda utilissima; cancrum, ambustionem, aliaque multa vitia sanare perhibetur. Oculis aliquot guttæ tantùm imponuntur, prout scilicet multum parumve salis ærisve continuerit. Efficax item est ad pelles oculorum auferendas. Potest dilui Aqua still. fœniculi, Euphrag. &c.*

N. *Est usitatissima Agyrtis*

6. *Aqua Viridis. Collyrium viride.*

♃. Ærug. æris ʒ ij.
Auripigment. citrini ʒ j.
Aq. rof. alb.
Plantag.
Vini alb. ana. ℥ iij.

M. Bulliant simul, maneatque liquor super materiam.

Vires. *Utile est in Pterygio, si oculo instilletur.*

HOFMAN. *Aqua viridis, collyrium viride.*) Hæc ob virulentam auripigmenti citrini qualitatem suspecta est, dum extrinsecus etiam non correctum adhibitum horrenda inferre solet symptomata. Ideoque sequens magis arridet mihi usu approbata.

Recip. Vini Rhen. aq. plantagin. rosar. r. ana ℥ iij.
Tut. præparat. ʒ ij.
Myrrh. el. pulverisat. ʒ i sem.

Coque ad tertiæ partis consumpt. sub finem in nodulo suspende pulv. virid. æris ℈ j. camphor. gr. vij. Tunc colatura sine expressione adhibeatur usui. Valet in omnibus oculorum affectibus usque ad miraculum.

Aqua Ophthalmica D. D. DAQUIN.

℞. *Tutiæ Alexandrinæ ter in Aqua Rosarum extinctæ, & supra Porphyrium præparatæ & Caryophyllorum pulveratorum, ana ℥ i ß. Sacchari candidi ℥ j. Caphuræ, Aloës, ana ʒ i ß. Vini Hispanici ℔ iiij. Aquæ Rosarum albarum ℔ ß. Aquarum Chelidonij, Fœniculi, Euphrasiæ & Rutæ, ana ℥ ij. Omnia simul mixta, Lagena vitrea diligenter obturata excipiantur, & Soli æstivo per quindecim dies exponantur, deinde simul serventur ad usum.*

Admodum efficax est hæc Aqua in omnibus oculorum morbis, in id autem adhibetur tantùm liquor purus, relicto in fundo vasis sedimento crasso.

Aqua florum Cichorij. Secretum pro morbis oculorum ex D. D. DONZELLO.

℞. *Flor. Cichorij cæruleor. quo tempore sol Leonem ingreditur, q. v. Ex illis recentibus adimplebitur vas vitreum angusti orificij, illudque vesica duplici adhibita diligenter obturabitur, postea in pasta farinacea sepelietur, & in furnum cum panibus coquendis immittetur, cocta massa retrahetur, vasque in illa sepultum retegetur quod continebit non flores ut antè sed præcipuè liquorem ex illis confectum, liquor ille per retortam vitream distillatus præbebit Aquam quæ servetur ad usum. Hæc Aqua Arcanum est maximæ efficaciæ in morbis oculorum, sed præcipuè in illorum albugine, nubecula, ungue, suffusione & caligine.*

Aqua

Aqua Ophthalmica D. IOH. VALENT. WILLII, in Act:s Hafnienfibus Bartholinianis.

℞. *Valerianæ major. Chelidonij maj. Euphrafiæ, Fæniculi, cum caulibus, floribus folijs & radicibus, menfibus æftivis, fummo manè erut. ana q. v. à fordibus fuis repurgatas, non tamen lotas, in cucurbitam vitream capaciffimam conijcito affusâ aquæ rofar. albar. bis diftillatæ f. q. claufum vas loco tepido committatur, ibique per triduum digeratur materia. Deinde aptato recipiente, leni admodum B. M. calore latex limpidus nec ufque adeò remiſsè olens diftilletur. Elicitus ita liquor recentibus denuò herbis eodem modo collectis & purgatis, affundatur, repetito priori proceffu, quæ cohobia atque hæc excipientes diftillationes ubi tertia vice fucceſſerunt, enituntur fpirituofiffimam aquam, colore limpidiffimo, fapore fubacri, odore mixto, prævalente tamen valeriana; tantæ penetrationis ut fi vel unicam guttulam tetigeris, integram diem odorem liquoris fparges.*

Hujus Aquæ effectum in fe ipfo expertus eft Author; de quo fic; Dex*tri oculi acie planè non ex voto fruor fine tamen dolore, quotiens verò vefperi unius aut alterius guttulæ inftillatione in oculum utor, manifeftè acuo adeò, ut fequenti die liceat effe longè oculatiori. Ita ejufdem liquoris efficaciam laudarunt, quotquot eo funt ufi.*

Huc pertinent Aquæ Cordiales; Krafftwaſſer. *Cordial vvaters,* Hertſterckende Wateren. *quæ fi lac colore æmulentur lac, emulfiove dicuntur; fiuntque ex Aquis ftillatitiis, pulveribus aliifque coordialibus.*

7. *Aqua perlarum in Officina ufualis.*

♃. Aq. Rofar.
Borrag.
Bugloff. ana. ℥ IV.
Manus Chrifti perlat. ℥ j.
Sacchar. cand. ℥ß.

Alia.

♃. Aqu. acetof.
Borrag.
Bugloff.
Rofar. ana. ℥ IV.
Manus Chrifti perlat. ℥ iij.
Margarit. præparat. ʒ ß.
Syrup. Granat. ℥ j. M.

Vires, *Vulgo notiffimæ funt, utpote ad quas in extremis, tanquam ad ultimum levamen confugitur, cochl. fubinde propinando.*

HOFMAN. *Aquæ Perlarum in Offi.inâ ufualis.*) Hæc Aqua modò ex ingredientibus aquis deftillatis f. a. paratis & non fracidis elaborata fit, non rejicienda eft. Et Margaritæ præparatæ non adeò difficillimæ funt folutionis, quin à fermento ventriculi acido, quod in ægrotantium ventriculo tantum abeft ut debile fit, ut fæpè nimium potius augeatur, vinci & in actum deduci poffint. Solutionum margaritarum ufus non femper adeò tutus eft, dum acidi ifti liquores, quibus margaritæ funt folutæ, fæpè in ventriculo variis falibus imprægnato præcipitantur, & novas excitant turbas, & fic majus in periculum ægroti conjici poffunt.

¶ *Hujus quoque loci funt & alii liquores Aquei, ut*

8. *Lac Virginis.*

♃. Aqu. folan.
Nymph.
Lactuc.
Acet. ℥ ij.
Diffolvantur in his
Lithargyr. argent. ℥ j.
Ceruf. candid. ʒ iij.
Camphor. ℈ j.

Stent aliquot horis dum refederint, quæ craffa, funt, tum tranfcolentur per filtrum aut cribrum fetaceum.

Vfus magnus lactis hujus eft, non folùm in decorandis Virginibus, acquirendoque nitore faciei, fed & in fcabie emendanda fanguineque fiftendo: tum ad paffam frontem, id eft, paffarum more rugatam explanandam exporrigendamque.

N. *Aliud vide apud Augnft.*

HOFMAN. *Lac Virginis.*) Si cerufsâ exclusâ fimplici faltem viâ præpararetur, locum merebitur, fed coctio diffolutioni eft conjungenda, & demum colatura inftituenda.

¶ 9. *Aqua cauftica, F. F.*

♃. Spirit. Vini rectific. ℥ iij.
Pulv. Caryophyll. ℥ j.
Zinzib.
Cinamom. ana ʒ ß. ℈ ß.
Pulv. Ceruff. ʒ i ß.
Alum. uft. ʒ ß.
Aceti. ʒ i ß.

Mifceantur optimè & ferventur in vafe optimè claufo.

Vires. *Mundificat vulnera inveterata, excrefcentias exedit.*

HOFMAN. *Aqua cauftica F. F.*) Hujus aquæ ingredientia fe invicem præcipitant & fic apertè inter fe pugnant & deftruunt; Ideoque nil obftat, quin ceruffa, alumen uftum, Vitriolum album omitti poffit, & folùm Mercurius fublimatus retineatur, ita ut fumatur Mercurii fublimati ʒ ß vel ℈ ij. & cum aq. rofar. ℔ j. & Mel. rofar. ℥ j. unâ vel alterâ ebullitione coquatur & colatura cum linteis duplicatis applicetur, tam in antiquis ac fordidis, quàm recentibus ulceribus; Vbi tamen adeft fufpicio nervofi generis læfi, Mercurius fublimatus exulet; ac vicem illius fuftineat faccharum Saturni, fed in majori quantitate.

¶ *Alia.*

♃. ☿ ceruf. ana ℥ ß.
Alum. uft. Vitrioli alb. ana ʒ ij.
Aq. rofar. ℥ iiij ß.
Fontanæ ℥ iv. M.

10. *Aqua anti-podagrica Quercetani.*

♃. Aq. fontan. (potiùs pluvial.) in qua aliquoties extincta ♀ & ♂.

Adde vitrum ♁ ii ac ☿ dulc.

Vires. *Refolvit tartarum, dolores fopit. Vid. Querc. Rediv. tom. 3. p. 263.*

11. *Aqua anti-podagrica Ioh. Raici.*

♃. Ap. terimachtim utriufque (i. e. aq. leviftic. à bolo & Terra figill. deftillatæ) lib. I.

Laudan. ☿ ial. (i. e. ☿ ♎ti potiùs ☿ dulcis acet. fortiffimi an. macerati) ℥ iij.

Alhadid. (i. e. Aquæ ferri) ℔ ij.

Calcinationis lapidis de Alcohol. (i. e. Croci metallorum) ʒ j.

M. *Lôffel in Podagra.*

N. I. *Aqua alhadid fit limaturam in aqua macerando; poftmodumque, ut nonnulli volunt, per veficam abftrahendo. Verum enimvero melius foret; ut ex ipfiufmet Raici ore in memoriam mihi revoco, Limaturam aëri humido exponere atque inftante plenilunio ex cucurbita humili feu Vrinali aquam deftillare, iterumque aëri reponere, ac deftillare. Quæ aqua redolet naturam falis * itaque in quantitate minori adhiberi poteft.*

N. 2. *Aqua podagr. Rulandi forfan ab his non multùm eft diverfa.*

[*Sufpectæ aquæ hæ Mercuriales generiq; nervofo noxiæ videntur.*]

HOFMAN. *Aqua antipodagrica Quercetani & Iohannis Raici*) Harum Aquarum virtus anti-podagrica ftet penes experientiam, interim in Raici compofitione Mercurius fublimatus mihi eft fufpectus podagricis inungere articulis.

Aqua Styptica D. Matte la Faveur ex D. CHARRAZ.

℞. *Vitrioli* lib xxv. *diffolve in q. f. aquæ fimplicis, diffolutio per linteum craffum trajecta in lebetem cupreum immittatur ignique imponatur; peractis aliquot ebullitionibus vas ab igne retrahatur &*

liquori contento affundatur aceti stillatitij lib. j. *sic præcipitabitur pars vitrioli terrea quæ vitrioli sulphur, impropriè dicitur, liquor post duodecim horas quiete depuratus per inclinationem effundatur, & pulvis in fundo residuus probè lavetur, edulcoretur, & exsiccetur super cineres calidos. Tum,*

℞. *Hujus pulveris* ℥ viij. *immittantur in retortam vitream, affusis Spir. vitrioli bene dephlegmati* ℥ viij. *reponatur retorta in arenæ Balneo, fiatque distillatio igne primùm leni sed tandem violento, qui continuetur donec ex retorta nihil amplius exeat; refrigeratis vasis & abrupta retorta, conteratur massa contenta, atque in matratium conijciatur, affuso Spir. Vini super Sale Tartari rectificato ad eminentiam quinque aut sex transversorum digitorum, tunc matratio aptetur vas circulatorium optimè lutatum atque in Balnei calore digestivo contineatur per 24. horas, quibus elapsis Spir. vini intensam contrahet rubedinem tum per chartam emporeticam trajiciatur calidè, pòst Spir. per Alembicum vitreum evocetur & evaporet ad siccitatem materiæ residuæ, quæ in pulverem abibit subalbidum; Illius autem pulveris* ℥ j. *immisceatur* ℥ iiij. *aquæ pluviæ, quæ mixtura insoletur per dies aliquot, pòst filtretur liquor, & servetur ad usum.*

Hic liquor stypticus admodum idoneus erit sistendæ cuilibet hæmorrhagiæ.

Aqua Styptica alia ejusdem.

℞. *Vitrioli Pisani* lib. vij. *vel* viij. *bulliat in aq. font.* lib. xvj. *dissoluto vitriolo, liquor ab igne retrahatur, illique affundatur aceti stillatitij* lib. ß. *postquam consederint materiæ, effundatur per inclinationem liquor clarus, lavetur, edulcoretur & exsiccetur pulvis in fundo præcipitatus; qui pulvis in retortam vitream à parte tantùm inferiori lutatam immittatur, illique affundatur duplum ponderis Spir. Vitrioli probè rectificati; Fiat distillatio igne nudo, sed moderato, ad siccitatem materiæ quæ grisei erit coloris, tunc abrupta retorta & contrita massa contenta, reponatur in crucibulo super prunas ardentes, continuò agitando spatula ferrea, donec subluteum conquisiverit colorem, quo tempore in mortarium effundatur & optimè conteratur. Illius pulveris* ℥ ij. *in matratium conijciantur unà cum aq. comm.* ℥ iij. *& post dimidiæ horæ digestionem liquor per chartam emporeticam trajiciatur, atque in phiala vitrea bene obturata asservetur, pro applicatione in quibuslibet hæmorrhagiis.*

Aqua Styptica D. LEMERY.

℞. *Colcothar. seu Vitrioli rubri in retorta dum Spir. distillatur residui, Alumin. usti & Sacchari candidi, ana* ʒ ß. *Vrinæ junioris hominis, Aquæ Rosar. ana* ℥ ß. *Aquæ Planteg.* ℥ ij. *Diu simul omnia agitentur in mortario, postea mistura in phialam vitream conijciatur, & asservetur pro usu, quo tempore liquor per inclinationem erit effundendus.*

Hac aqua imbutum linteum & arteriæ resectæ applicitum manu superimpositâ, sanguinem sistit; ea etiam potest humectari linteolum atque in nares intrudi ad hæmorrhagiam narium. Potest eadem aqua interiùs assumi ad supprimendum sputum sanguineum, ad dysenteriam, fluxum hæmorrhoidalem & menstruum. dos. à gutt. x. ad gutt. xx. in aqua Polygoni.

Aqua Styptica D. D. WEBER. Anchora sauciatorum ipsi dicta.

℞. *Vitrioli Vngarici, Alumin. ana* lib. ß. *Phlegmatis vitrioli* lib. iiij *Coquantur tamdiu donec omnia fuerint dissoluta: Liquorem frigefactum filtra & à crystallis subinde natis separa adde singulæ libræ liquoris, Olei vitrioli* ʒ j. *& serva pro usu.*

De Liquore hoc Styptico librum integrum conscripsit D. D. Ioh. Cornel. Weber S. C. M. Medicus Aulicus, Monet autem, Linteamina quintuplicata liquore probè humectata, vulneri, vel orificio arteriæ vel trunco membri extirpati, superimponenda esse cum adæquata ligatura & sic sanguinem in momento congelari. Addit, linteamina per aliquot dies super imposita relinquenda, ne crusta sanguinis, vel sanguis incrustatus simul detrahatur & sanguini via aperiatur, & vulnus nullo alio adhibito remedio, perfectè sanatum inventum iri. Hoc remedium in variis animalium generibus tentatum, nunquam, modò ritè operatus fueris ipsum fefellisse. Rursus adjungit; si quis desideret remedium ejusdem virtutis intra corpus assumendum, ille propinet liquorem terræ Sigillatæ cum Spir. Vitrioli paratum; aut si cui magis placeat Spir. ex Vitriolo & Alumine paratus, cum isto præparet liquorem Terræ Sigillatæ, & sibi comparabit remedium magnarum in sanguine sistendo virtutum, ad aliquot gutt. intrò assumendum. Ac tandem inquit; Terram Catechu & ex ea paratam essentiam se non recommendare, quia tantarum virium non est, ut sanguinem in momento sistat, licèt aliquo modo vitriolicæ sit naturæ.

CAPUT XL.

De Balsamis Odoriferis.

HOFMAN. *DE BALSAMIS ODORIFERIS*) BALSAMUM specialiter & κατ' ἐξοχὴν Opobalsamum ita dicitur succus ille. Arboris peregrinæ, de quo infrà. Abusivè autem omnes Essentiæ Spirituosæ ac unctuosæ Balsama dicuntur, inde balsamica remedia. Hoc loco Balsama sunt liquores crassi ex oleis destillatis cum corpore oleoso artificiosâ mixturâ confecti. Balsamælea rectiùs appellata. Et distinguuntur in interna & externa. Interna interno usui, externa externo inserviunt. Hæc sunt odorifera & unguentaria, illa quædam destillata.

¶ Balsami significationes varias dedimus libr. 1. Earum tres sunt, quæ peculiarem sibi in Officina vendicant locum, Balsami scil. odoriferi, Balsami destillati, & Balsami unguentarii: de prioribus hîc loci agere convenit, de posterioribus infra.

Balsami odoriferi sunt medicamenta, cum unguentis crassitie certantia, imò plerumque duriora, parata ut olea odorifera corpore crassiori retineantur, quo minus exhalent.

Corpora, quibus olea illa incorporantur, sunt 1. Cera alba depurata, [tenacia nimis facit balsama cera] 2. Oleum nucis muschatæ expressum, tum per se, id est, non depuratum, tum depuratum [præstat secundâ vice expressum spiritu Vini & Aqua rosarum odore privatum uti mox dicetur.] 3. Medulla vituli lota. [Hæc tamen ut & sevum agninum mox rancorem conciliat] 4. Manna depurata. 5. mixturæ tenues & liquidiores ut ex Theriaca tempore pestis Balsami parari possunt; ex confectione Anacardina Apoplecticus. Balsamus etiam Peruvianus corpus præstare potest.

N. *Quercetani Cœlestem Mannam, quam in Pharmacop. Rest. c. 26. maximopere depradicat, alij Saccharum depuratum interpretantur, alij aliter. Verum enim vero nihil aliud à Quercetano intelligi, quam ceram depuratam, ex scriptis ejus parallelis liquet. Nimirum in tetrade, acetum Philosophicum ex acido liquore Manna Cœlestis parare docet, id quod de melle intelligi, cera scil. germano fratre, demonstratur in enodatione menstruorum, cap. 57. infra.*

HOFMAN. *Corpora, quibus olea incorporantur*) Sunt 1. Cera alba depurata. 2. Oleum Nucis Moschatæ expressum tùm per se id est, non depuratum, tum depuratum. 3. Medulla vituli lota. 4. Manna depurata. *Quercetanus* ceram depuratam *in Pharmacop. Reg. cap.* 26. quam inibi per cœlestem mannam indigitat, commendat, licèt alii Saccharum clarificatum & inspissatum, alii etiam mannæ depuratissimam partem per illam interpretantur. Verùm rectè Dominus Autor ex Ioh. Quercetani scriptis parallelis suspicatur, ceram intelligi. Hanc autem ut & Medullam vituli cum sevò agnino *CL. Zwelferus* rejicit, eò quod facilè rancescant ejusmodi balsama cum hisce parata & tractu temporis exiguo tenacissima fiant, hæc de cerâ, illa autem de medullâ &c. intelligenda veniunt. Nec inepta est censura; balsama enim cum ejusmodi medullâ vel sevo parata brevi temporis spatio tepido calori commissa corrumpuntur & ita rancorem contrahunt, quod quilibet experiri potest, qui ejusmodi balsama secum in marsupio gerit, nec tenacitatem ceræ impedit ejusque conglomerationem in illitu debita oleorum additorum quantitas, dum non ita arctissimè cera cum oleis destillatis uniri potest, atque fit cum illorum symbolico oleo Nucis Moschatæ, quod Zvvelferus commendat secundâ vice vel ultimò expressum, atque odore suo per extractionem cum spiritu vini & edulcorationem cum aquâ rosarum privatum; atque hoc optimum corpus est.

¶ Depuratio ceræ & olei Nucistæ fit per Spir. vini, inprimis Tartarisatum ejus beneficio color & odor. s. a. extrahitur, relicto corpore albo, hujus loci idoneo.

N. *Alij* ℞. *Ceræ alb. p.* vj. *Ol. amygdal. d. recent. p.* 1. *Spir. vini ad eminentiam digiti unius, digerunt dies* (3.) *hinc abstractâ humiditate in* MB. *corpus reliquum balsamis conficiendis adhibent.*

HOFMAN.

HOFMAN. N. *Alii Recip. Ceræ alb. &c.*) utut cera præparetur, tamen ejus tenacitatem, quæ ex conglomeratione balsamorum illitorum ex hâc paratorum sese manifestat, non immutabis.

¶ Modus vulgaris. ♃. Corpus requisitum, admisce olei q. s. ut f. instar linimenti, quod tingunt colore debito.

HOFMAN. *Quod tingunt colore debito*) Elegantis artificii est, quodlibet Balsamum nativo suo tingere colore, rosarum scilicet rubro vel incarnato, citri flavo, succini flavescente cum albedine intermixto; Majoranæ viridi, &c. Id quod facilè peragitur ipsarum herbarum aut florum magisteriis, de quibus vid. Nobiliss. Zvvelffer. l. c. quæ non tam pro balsamorum virtute augendâ, quàm ut oculis blandiamur commodè adduntur.

¶ [Cavendum ne quæ Balsamis pro colore conciliando adduntur, virtutem illorum minuant, conglomerationem corporis & oleorum dissolvant, pretiositati detrahant aut noceant.]

[Pro Lacca, Bolo, viridi æris, & curcuma, &c. Extracta seu Tincturæ analogæ præstarent.]

Modus præstantior. ♃. Corpus (Ol. Nucist. depurat.) adde extractum rei, cujus Balsamus expetitur, hinc admisce quoque oleum.

N. *Proportio inter extractum & oleum est ferè tripla, Olei scil. ¾ Extracti. ¼.*

Balsama usitatiora sunt

Balsam. Angelicæ.	Lavendulæ
Anisi.	Maceris
Apoplecticum. *vide infra* 1. 2.	Majoranæ
	Menthæ
Arantiorum.	Nucis moschatæ
Bezoarticus pestilent. *vid.* 3.	Rorismarini
	Rosarum
Caryophyllorum	Rutæ
Cephalicus D. Spir.	Succini
Cinnamomi	Zedoariæ.
Citri	De his vide suis locis,
Cubebarum	libr. 4.

1. *Balsamum apoplecticum Crollij secundùm F. F.*

♃. Ol. Nucist. expr. ℥ ij.
Ambr. nigr. ʒ ii ß.
grис. ʒ ij.
Mosch. opt. ʒ i ß.
Zibeth. ʒ ii ß.
Ol. Cinnam. ℈ ß.
Majoran.
Lavend. ana ʒ ß.
Caryophyll. gr. VI.
Succin. ℈ ß.
Cum Balsamo Indico. q. s. F. Balsamum.

HOFMAN. *Balsamum apoplecticum Crollij secundum* F. F.) Hoc laudem meretur. Prout & sequens Dn. D. J. Michaëlis.

Recip. ol. d. Cinamomi. ʒ ij.
caryophyll. ʒ iij.
rosar. ʒ j.
balsam. Peruvian. ℥ ß.
Moschi ʒ ß.
ambræ ʒ j.
ol. express. Nuc. moschat. ℥ ij. M. f. Balsamum apoplecticum.

N. vid. & Balsamum Epilepticum in thesaur. Pharmac. annexo sect. IV. no. III.

¶ 2. *Aliter.*

♃. Confect. anacard. ʒ ij.
Ol. succin.
Lavendul. ana. gutt. iij. vel plures.
Zibeth. ℈ ij.
M. F. Balsam.

Vires. *Confortat caput, frigidosque humores discutit, adeoque in apoplexiâ, Syncope, Paralysi, & similibus affectibus convenit, naribus inditus, vel quoquo modò applicatus.*

N. *Mulieribus ob suavitatem minùs commodè adhibetur.*

HOFMAN. *Aliter*) Confectio anacardina totum balsamum olfactu reddit abominabile, ideoque illa excludenda est, & reliqua ingredientia reservanda sunt.

¶ 3. *Balsamus Bezoarticus pestilentialis.*

♃. Ol. Rut. st.
Citr.
Angelic. ana ℈ ß.
Succin. rectif. g. v.
Camphor. ʒ iij.
Ol. nuc. Moscat. expr. ℥ ß. M.

N. *Oleum nuc. moschatæ lavetur aqq. Rutæ, Angelic. Citri, donec fiat album.*

Balsamum Vulnerarium insigne ex D. CHARRAZ.

♃. *Olei Terebinthinæ Venetæ* ℥ ij. *Olei Hyperici, & Olei Ceræ stillati, ana* ℥ *ß. Viridis Aeris, & Vitrioli viridis, ana* gr. vj. *Simul permixta, & phiala vitrea rectè obturata excepta, Soli æstivo diebus aliquot exponantur, & servetur Balsamum ad usus.*

Citissimè curat vulnera omnia curabilia, ejus autem guttæ aliquot in vulnus instillantur, in illudque tepidum immerguntur linamenta vulneri imponenda.

Balsamum aliud vulnerarium ex eodem.

℞. *Olei Hyperici* ℔ *ß. Olei Laurini, & Terebinthinæ Venetæ, ana* ℥ ij. *Olei Baccarum Iuniperi stillati* ℥ *ß. Pulveris Aloës electæ* ʒ ij. *Viridis Aeris, & Olei Caryophyllorum, ana* ʒ j. *Simul permisceantur & per aliquot dies insolentur, serveturque Balsamum.*

Commendatur hoc Balsamum pro sanandis omnigenis vulneribus.

Balsamum Hypnoticum ex eodem.

℞. *Olei Nucis moschatæ expressi & Unguenti Populei, ana* ℥ j. *Medullæ Cervinæ, Olei rosati & Nymphææ ana* ʒ iij. *Oleorum expressorum Semin. Hyosciami & Papaver. albi, Extracti Opii & Croci, ana* ʒ ij. *Ambræ griseæ, Moschi, Zibethi, & Olei Stillatitii Ligni Rhodii, ana* g. viij. *F. e. a. Balsamum.*

Sedat dolores capitis, quos adjunctos habent febres continuæ & interdum intermittentes, propterea intruditur in nares & in aures, atque eo inunguntur tempora, carpi manuum ut & plantæ pedum, potest etiam admisceri medicamentis siccis aut humidis pro frontalibus adhibitis, aut eo leniter inungi linteolum applicandum fronti.

Balsamum pro Puerulis dentientibus ex eodem.

℞. *Butyri Mayalis non saliti* ℥ iij *Pingued. Gallinæ & Anatis. ana* ʒ ij. *Succi Cancrorum fluviatilium contusorum cum aqua Florum Cyani extracti, & mucilaginis rad. Althææ, ana* ℥ ij. *Coquantur igne lento in vase fictili vitreato, ad humidi consumptionem; colaturæ adde, Sacchari Candi subtiliter pulverati* ℥ iiij. *Vitellum unum Ovi, Moschi & Ambræ griseæ, ana* gr. vj. *F. e. a. Balsamum.*

Emollit Gingivas Puerulorum dentientium si eo sæpius inungantur, quod facillimum quoniam gratum est gustui, nec nocivum est deglutitum.

Balsamum Stomachicum ex eodem.

℞ *Olei Nucis Moschatæ expressi* ℥ ij. *Absinthii vulgaris, Mastichini, Nardini, & Ceræ albæ, ana* ʒ vj. *Oleorum stillatitiorum absinthii, Menthæ crispæ, Cinnamomi, Caryophyllorum, Thymi & Macis, ana* ʒ j. *F. e. a. Balsamum*

Calefacit & corroborat stomachum, sistit vomitus; digestionem promovet, excitat appetitum prostratum, flatus discutit, dolores sedat, sive colicos, sive dysentericos, efficax etiam est remedium in morbis frigidis cerebri & nervorum si eo calidè inungantur partes affectæ.

Balsamum Vterinum ex eodem.

℞. *Sevi Hircini* ℥ ij. *Lachrymar. Galbani, & Assæ fœtidæ, Pinguedinis in cistide Castoreorum contentæ, ana* ʒ j ß. *Oleorum Stillatitiorum Succini, Gagatis, Rutæ & Sabinæ, ana* ʒ ij. *F. e. a. Balsamum.*

Balsamum hoc calidè umbilico inunctum excellens est remedium pro va-

poribus uteri, cujus etiam dolores sedat; possunt etiam eo nares inungi ut & gulæ pars exterior. Provocat præterea menstrua.

Balsamum egregium pro Manibus ex eodem.

℞. *Saponis Veneti in succo Limonum diluti* ℔ ß. *Mellis virginei albi* ℥ ij. *Talci veneti, Sacchari candi & rad. Ireos subtiliter pulverato-rum, ana* ℥ ß. *Salis Tartari, Borracis, & Spermatis Ceti recentis, ana* ʒ ij. *Balsami Peruviani* ʒ j. *Olei Ligni Rhodii, Cinnamomi, Caryophyllorum, ana* ℈ ß. *Moschi Orientalis, Ambræ grisea, ana* gr. XII. *F. Mixtura ad formam Balsami.*

Ad pulverandum Talcum necesse est flammæ admoveatur ut calefiat, & postea in mortarium æneum calidissimum immittatur ut calide teratur.

Balsamum hoc cutem dealbat, repurgat levemque efficit, magis quàm ulla pasta aut Myromelinum; eo perfricantur manus, nec postea lavantur.

Balsamum Balsaminæ ex eodem.

♃. *Flor. folior. & fructuum Balsaminæ, ana* ℥ iiij. *Rad. Consolidæ Maj. Ophyoglossi, Aristolochiæ rot. Valerianæ maj. ana* ℥ ij. *Visci in folliculis ulmi reperti, Succi Cancror. fluviatilium, folior. Pervincæ, Saniculæ, Summitatum floridarum Hyperici, & Galii lutei, ana* ℥ j ß. *Olei Olivarum* ℔ iiij. *Contundenda contundantur, omniaque vase vitreo cooperto excepta, Soli æstivo per* XII. *dies exponantur, deinde in fervente B ad humiditatis consumptionem decoquantur, postea colentur & exprimantur, oleoque depurato permisceatur, Olei Vernicis stillatitii* lib. ß. *Et factum erit Balsamum.*

Sanat omnia, sed præcipuè partium nervosarum vulnera, ut & ambusta, Sedat dolores hæmorrhoidales, medetur fissuris mammarum addito Caphuræ pauxillo, Cutis cicatrices obliterat oleo ovorum admistum.

Balsamum Lucatelli è Pharm. Coll. Reg. Lond.

♃. *Ceræ citrinæ opt.* lib. j. *liquescat leni igne in pari quantitate vini canarini. Deinde adde Olei olivarum opt. terebinthinæ venetæ in aq. rosar. ad albedinem lotæ ana* lib. j ß. *Bulliant leni foco ad vini evaporationem. Demum ab igne semotis insperge santali rubri subtil. pulv.* ℥ ij. *Continuè agitando donec refrixerint fiat Balsamum.*

Balsamum Polychrestum ex eadem Pharmac.

♃. *Spir. vini* lib. ij ß. *Sarsæ parillæ albæ & medullosæ incisæ* ℥ v. *Infunde in vase vitreo donec spir. vini colorem aureum induerit. Tum colaturæ adde gummi guajaci, leni calore in eadem (agitatione subinde facta) solvendi* ℥ viij. *Demum adde Balsami Indici, sive Peruani, cochlear unum M. F. Balsamum.*

Balsamum Vulnerarium ex eadem Pharmac.

℞. *Folior. & flor. cum semin. androsæmi, summit. hyperici, botryos, folior. hederæ terrestris ana m. ij. camæpityos, salviæ ana m. ß. In vase fictili macerentur biduum in vini albi generosi* lib. ij. *Tum adde olei veteris* lib. ij ß. *Bulliant leni igne ad vini dissipationem. Colaturæ permisce terebinthinæ* lib. j. *mannæ, thuris ana* ℥ iiij. *myrrhæ* ℥ iij. *mastiches, sanguinis draconis ana* ℥ ij. *Styracis calamitæ* ℥ j. *Fervefiant parum ad mitem f cum: dein reponantur septiduum in sole. Tum serva in vase fictili aut vitreo, in usum.*

CAPUT XLI.

De Balsamis destillatis.

HOFMAN. *DE BALSAMIS DESTILLATIS*) Hi nihil aliud sunt, quàm ejusmodi medicamenta, quæ vel constant ex destillatis Spiritibus super alkalia rectificatis & post modum oleis destillatis vel ex refinis, gummatis aut aromatibus confectis impragnatis, vel quæ ex solis componuntur oleis destillatis rectificatissimis supra Sulphure crudo, vel ejus floribus, aut aliis refinis in digestione positis.

¶ Balsami destillati nihil sunt aliud quàm destillati Spiritus, cum Olei portione ex resinis, gummatis, aromatibus & similibus, interveniente Vini Spiritu prolecti.

N. *Habes plurima balsama destillata in Antidot. Renodæi p. 296. Item alia præstantissima Olea Balsamica in Pharmac. Spagyr. Poterij p. 141. & sequentibus.*

Balsamus simplicissimus est spiritus albus thereb. in corpus viscidum rediens dum veterascit, ex plumaceolis admotus, vel ol. garyophyll. inspissatus (℈ ß) cum gr. IV. salis Saturni itidem vulneri instillatus. Magis compositus sic fiat.

♃. Sulph. flavi ℔ j. resolvatur in tantundem ol. oliv. tamdiu bulliendo spatulâque ligneâ agitando, donec sanguinis colore tingatur, tum remove ab igne & adde cer. alb. ℥ ij. & cum refrigerari incipit, adjice pedetentim, tincturæ rad. aristol. rot. ℔ ß.

tincturæ ♂ (ut est cap. de ♂) ℥ j.

Olei myrrh. ℥ ß.

Agitentur extra ignem ad consist. Unguenti rubentissimi, quod perlitum vulnera tam simplicia quàm compos. persanat.

HOFMAN. *Balsamus simplicissimus est &c.*) Hic, ut & magis compositus in vulneribus tam simplicibus quàm compositis persanandis summo in pretio habendi sunt.

¶ Tinctura aristol. rot. ♃ rad. aristol. rot. in pulv. redact. ℥ ij.

Terræ foliat. Sal. nit. (ut est in cap. de Sal. nit. ℥ j.)

Spir. vini ℔ j. Digere super Ciner. calidos, filtra & serv.

Usitatiores sunt

Balsamus vitæ, *vide infra*. 1. & 2. nervinus, 3.

anti-arthriticus, 4.

anti-paralyticus S. C. ss. 5.

mneme-cephalicus, 6.

Petri de Ebano, v. in dispensat.

August. Oleum Balsami.

Huc pertinet & liquor seu Balsamus Saponis, *v. infr.* 7. 8.

1. *Balsamus Vitæ.*

♃. Myrrh. el.	Axung. Castor. ana
Aloës epat.	ʒ VI.
Oliban.	Croc. ʒ i ß.
Balsam. Indic.	Nucist.
Bdell.	Cinamom.
Ammoniac.	Caryophyll.
Sarcocoll.	Gumm. animæ.
Mastich.	Zedoar.
Gum. arabic.	Galang.
Storac.	Spic. Roman.
Ladan.	Cardamom.
Baccar. laur.	Cubebar. ana ʒ ij.

Pulverisata & mixta infundantur in Spir. vini rectific. ad eminent. digiti 1. digeranturque aliquamdiu. Hinc destillentur per retortam (vitream) in cineribus. Igne lentissimo lampadis rectificentur,

---- Dein adde	Cub. bar.
Ol. Anthos.	Zedoar.
Majoran.	Nucist. expt. ana ʒ ß.
Chamomill.	Cinamom.
Puleg.	Caryophyllor.
Hyssop.	Rosar.
Salv.	Citri.
Rut.	Arantior.
Spic.	Fœnic.
Lavendul. ana ʒ j.	Anis.
Thymi.	Carvi ana. ʒ ij.
Saturejæ.	

M. F. Balsamus digerendo aliquamdiu.

Vires. *Cordiale est insigne balsamumque nostrum mirabiliter recreat, putredinem arcet, sopitos spiritus vitales & animales excitat, cerebrum, humidum ac debile confortat, flatus discutit, adeoque commendatur in Apoplexia, uterinis affectibus, lypothymia, &c.*

Quinimo

Quinimo adeò celebre hîcce in oris audit, ut instar Panaceæ in omnibus ferè morbis magnatibus expetatur; usus ejus tam internus, quàm externus est.

Dosis gut. iij. iiij. & plur.

2. *Aliter.*

♃. Serpilli M. iij.	Cort. aurant.
Santali alb.	Citri. ana. ℥ ß.
Citrin. ana. ℥ ß.	Ambr. ʒ ii.
Fl. Sulph. ℥ j.	Moſch. ʒ i ß.
Benzoi ʒ ij.	C C. ℥ vi.

Pulveriſata ind. retort. affuſ. ſpir. vin. rectificat. ℔ viii. Diger. per 14. dies, poſtea adde

Opobalſ.	Bacc. lauri.
Myrrh.	Axung. Caſtorei anà
Aloës epat.	℥ j.
Olibani.	Croci ʒ iij.
Bdellii.	Nuc. M.
Ammoniaci.	Cinam.
Sarcocoll.	Caryoph.
Styr. liquid.	Gummi Animæ.
Maſtic. opt.	Zedoar.
Gummi Arabici.	Galang.
Ladani.	Spic. or.
Tacamah.	Card.
Galbani ana ℥ ß.	Cubeb. ana ʒ i ß.

Spir. Terebint. in quo per menſem macerat. ſint ʒ iij. troch. de vipera. Hæc mixta cum ſuperioribus digerantur per 8. dies, deſtillentur, Spiritus ſeparetur, oleo verò adde

Ol. ſtillat. Iunip.	Zedoar. ana ℥ ß.
Succini.	Cin.
Ceræ ana ℥ j.	Caryoph.
Aniſi.	Cort. aur.
Fœnic.	Roſar.
Cumini.	Angel.
Roſmar.	Puleg.
Majoran.	Salv.
Thymi.	Rut.
Satureiæ.	Lavend.
Spic.	Serpill. ana ʒ i ß.
Cam. rom.	Camph. ʒ j.
Cubeb.	Iaſmini. ℥ ß.

Adde ℔ vii. Spir. vini rectific. Spir. ſeparetur; oleum conſtituit Balſam. vitæ.

HOFMAN. *Balſamus vitæ uterque.*) copioſâ ingredientium farrago totum obſcurat compoſitum, dum unum vel alterum balſamicum fragrantiſſimum ex aromatibus & reſinoſis gummatis ſatis eſſet ſufficiens, qualia Cinnamom. caryophyll. Zedoar. Nux. Moſchat. Cardamom. ſpic. roman. Balſam. indic. ſeu Opobalſam. Myrrh. el. Oliban. Maſtix. Ladanum. Styrax liquid. &c. cum ol. deſtill anthos. majoran. chamæmel. lavendul. Zedoar. Cinamom. &c. In altero etiam quid ſibi velit fl. Sulphuris, CC. trochiſc. de viperâ &c. additio, non video; & niſi etiam reliqua ingredientia per retortam ex Aren. cum Ig. moderamine adhibito deſtillentur, nihil etiam olei balſamici ex reſinoſis elicies, ſed potiſſima pars remanebit in fundo. Loco CC. & trochiſ. viperin. rectius in fine illorum ſalia volatilia adduntur. vid. infrà Theſaur. Pharmaceutic. annexum. Sect. III. n. I. II.

¶ 3. *Balſamus nervinus.*

♃ Ol. Terebinth. ℔. i.
Lauri ℥ ij. Miſce
Hinc adde Gum. Galban.
Elem. ana ℥ vi.
Heder.
Oliban. ana ℥ ij.
Maſtich. ℥ j.
Myrrh.
Aloës epat.
Laudan.
Caſtor. ana ℥ ij.

Pulveriſata admiſce oleis, ſtentque ♂ aliquot (3.) Dein.

♃. Galang.
Caryophyllor.
Cinam. ana ℥ ß.
Nuciſt.
Zedoar.
Cubebar. ana. ℥ß.
Dictamn. alb.
Conſol. maj. ana ℥ iij.

Pulveriſata infunde in ℔ i ß. vel q. ſ. Spir. vini. Hinc miſce cum prioribus; ac deſtilla per Alemb. vel Retort. vitream in Aren. primò prodibit Spiritus; dein oleum flavum, ultimò nigricans; collige ſimul oleum flavum ac ſpiritum pro balſamo.

Vires. *Calefacit, confortat nervos, Paralyſin & Contracturam ſanat extrinſecus illitus.*

HOFMAN. *Balſamus nervinus.*) Hujus ingredientia ſi non per Alemb. ſed per retortam ex Aren. præmiſsâ digeſtione non per ♂ ⚲ tres, ſed aliquot ſeptimanas deſtillentur, & rectificentur ſingula, hic balſamus nervinus in nervoſi generis affectibus, ut paralyſi, ſpaſmo &c. maximè ob vires egregias ſeſe commendabit.

¶ 4. *Balſamus Anti-arthriticus.*

♃. Mumiæ.	opopanac.
Maſtich.	Tartari. ana. ℥ i ß.
Thur.	Mellis.
Myrrh. ana ℥ ij.	Vitrioli roman. ana ℔ ij.
G. ammoniac.	Spir. Vini. ℔ vj.
bdellii.	

Deſtillentur per alembicum in receptaculum amplum, cum quintuplici cohobatione.

Corroborat articulos, eorumque defluxiones exiccat, dolores arthriticos lenit.

HOFMAN. *Balſamus anti-arthriticus.*) Hujus compoſitio inanis & inepta eſt, nam à Tartaro, Vitriolo, & Melle non ſolùm nequicquam, ſed & à reliquis reſinoſis gummatis nihil ſuper alembicum præter phlegma aliquali odore ingredientium delibutum elevatur, licèt quintuplicem cohobationem admiſeris. Paulò aliter habet W*eickardus in Theſaur. Pharmaceutic*, Libr. 6.

Balſamus anti-arthriticus alius ex D. D. DE BERNITZ. in Miſcellaneis Curioſis Germanorum.

℞. *Calami Aromatici* ℥ j. *Cortic. Citri & Arantior. ana* ℥ j ß. *herbar. Abſinthij, Abrotani, Gentianæ, ana* ℥ j. *Rad. Enulæ Campanæ, Conſolidæ maj. flor. Lavendulæ, Serpilli, ana* ʒ ij. *Vini albi optimi* ℥ vj. *Olei veteris* lib. j ß. *Coquantur omnia ad conſumptionem humiditatis, in fine adde Reſinæ alb. Olei ſpicæ, ana* ℥ j. *M. & F. Balſamum.*

Sedat dolores podagricos, quod expertus eſt Vladiſlaus IV. Rex Poloniæ, qui omnibus aliis remediis pro podagra in caſſum adhibitis, tandem hoc uſus eſt ſibi à muliere quapiam exhibito, ſtatim verò ac Pharmacopæus per mediæ horæ intervalla, leniter cum penna anſerina eò partes dolentes illinivit, mirum in modum ſedati ſunt dolores, ita ut Rex ſpatio aliquot dierum, ſomno ante per octiduum privatus, dormire ac quieſcere cœperit, & brevi medicaminis hujus auxilio convaluerit.

¶ 5. *Balſamus Anti-paraliticus* S. *Cloſſæi.*

♃. Blepharum ſive Taxonem tempore vindemiarum præpinguem, eviſceretur & impleatur ſequentibus:

♃. Galban.	Myrrh.
Ammon.	Bdell. an. ℥ß.
Sagap.	Gumm. Carann.
Opopanac. an. ℥ j.	Tacamah.
Laudan.	Elem. an. ℥ ij.
Benzoin.	Granor. Iunip.
Styrac.	Laur.
Olib.	

Heder. arbor.
Cardamom. major.
an. ℥ j.
Herb. Chamædr.
Chamæpit.
Beton.
Salv.
Abſinth.
Majoran.
Origan.
Ormin.
Thym.
Spicæ nard.
Ivæ arthrit.
Puleg. regal.
Menth.
Hyſſop. ana M ß.
Chamæm.
Aneth.
Lavend.
Hyperic. an. p. ij.
Sem. Aniſ.
Fœnic.
Dauc.
Carui.
Ammeos.
Apii.
Bardan. maj. a. p. i.
Axung. Urſi.
Vulp.
Anat. ana ℥ ij.
Medull. Crur. vitul. &
Bubuli ana ℥ ij.
Sal. communis M j.
Florum Beton.

Concidantur, tundantur & Spir. vini irrorentur, adde

Thereb. Ven.
Cer. nov. ana quart. I.

Conſuantur fortiter & lento Igne in veru aſſentur, & liquor inde ſtillans ſupra carnem rejiciatur idque tamdiu, donec caro tota torrida ſit, ſubſtillatus liquor vel adeps recondatur, cujus partibus duabus admiſceatur Balſami Sulph. Rulandi pars una.

Vires. *Mira præſtat in morbis frigidis & Iſchiadicis.*

HOFMAN. *Balſamus antiparalyticus S. Cloſſæi.*) Hic ſuo in pretio relinquendus. Mira præſtat in dolore Iſchiadico & ſpaſmo vid. & Theſaur. Pharmaceutic. annex. Sect. I V. no. V.

§ 6. *Balſamus mneme-cephalicus.*

R. Succ. fol. Meliſſ.
Flor. myric.
Lilior.
Primul. ver.
Roriſmarin.
Lavendul.
Borrag.
Geniſt. ana ℥ ij.
Aq. Vit.
Nymph.
Roſar.
Violar. an. ℥ j.
Cubebar.
Cardamom.
Gran. paradiſ.
Santal. Citrin.
Carpobalſam.
Ireos.
Croc. or.
Satureiæ.
Pœoniæ.
Thym. an. ℥ß.
Styrac. liq.
Calamit.
Opopanac.
Bdellii.
Galbani.
Gum. heder.
Ladan. an. ʒ vi.
Rad. ariſtoloch. long.
Pœon.
Ol. Terebinth.
Nardin.
Coſtin.
Iuniper.
Laurin.
Maſtichin.
De been.
De ſpica an. ʒ v.

Pulveriſanda pulveriſentur & miſceantur omnia. Deſtillentur per Alemb. ſ. gradus. Ign. Aq. & oleum ſeparetur.

Vires: *Tanta efficaciæ eſſe ſcribunt, ut perpetuam rerum memoriam pariat.*

Uſum ejus hunc eſſe ferunt, ut primis 2. menſibus nares, & aurium meatus quotidie, magnitudine piſi illinantur: ſequentibus 2. menſibus tertio quoque die, aliis 2. menſibus bis in ſeptimana, deinceps ſingulis ſeptimanis ſemel. Hinc 14. diebus ſemel, ut ita annus compleatur; tandem annis ſequentibus, ſingulis ſemeſtribus ſemel.

Aqua in capitis affectibus frigidis ac catarrhoſis utiliſſima eſt, uti & balſamus.

N. *Ferunt Carolum Ducem Burgundiæ à Doctore quodam Anglo decem millibus floren. emiſſe. Vid. Sennert. pract. lib. 1. part. 2. c. 5.*

HOFMAN. *Balſamus mneme-cephalicus.*) nec hic ſapit accuratam compoſitionem, ob chaoticam nimiorum ingredientium commixtionem & ineptam quorundam doſin.

§ 7. *Liquor ſeu Balſamus Saponis.*

℞. Saponem Venetum inciſum, affunde Spiritum Vini, atque ſemel ac iterum deſtilla; affunde denuò eundem, & relinque in loco calido, poſtea per chartam filtra, eſt inſtar olei brunnei, ſeu ſpadicei coloris.

Vires. *Sublevat podagricos dolores ſi locus affectus eo illinatur.*

8. *Oleum ſaponis alio modo.*

℞. Saponis Veneti aut Hiſpan. ſcabendo probè imminuti & argillæ communis ana partes æquales, formentur globuli inſtar nuc. moſch. & conjiciantur in Retort. magno Recip. inſtructam, pelle in Reverb. clauſo primo lento Igne, poſtea validiori ad totalem uſque Spirituum expulſionem, tandem Oleum fuſcum praſinum ab acutiſſimo ſpiritu ſepara, quod per rectificationem in citrinum mutabitur.

Vires. *Deterget & reſolvit potentiſſimè, ratione ingredientis lixivii, dolores juncturarum à causâ frigidâ compeſcit, coacta digerit, contuſa diſſipat, urinam præpeditam movet, colicam flatuoſam ſolo Umbilici litu reſolvit. Ex communicatione S. Cloſſ.*)

HOFMAN. *Oleum Saponis alio modo.*) Pro argillâ communi rectiùs calx viva ſeu ſilices friabiles ſubſtitui poſſunt librarum duarum ad Saponis libram unam, & retortæ vitreæ loricatæ indantur. Oleum deſtillatum empyreuma ſpirans ex aliâ retortâ cineribus permixtum rectificari poteſt. Præſtans eſt oleum ad defluxiones & in primis contrà podagram externè artubus dolentibus in paroxyſmo illitum, compeſcit dolorem, nec repellit, ſed potiùs vi ſuâ anodynâ mitigat & reſolvit, balſamicâ ſuâ ſalſedine materiam acidam morbificam imbibendo. vid. balſama anti-podagrica ſect. IV. n. VII. VIII. in theſaur. pharmaceutic. annexo.

CAPVT XLII.

De Bolis.

HOFMAN. *DE BOLIS.*) Hi potiùs ad Medicum Practicum ſpectant, quàm Pharmacopœjum, ideoque nulli in officinis pro uſu extant, ſed ex præſcriptionibus Medicorum parantur.

¶ Boli in officinis pro uſu nulli extant, ſed ex præſcriptione uſui extemporaneo parantur, idque vel miſcendo ſolum, vel inſpiſſando, &c.

Fiunt ex Electuariis, pulpis, conſervis, pulveribus in conſiſtentiam minùs fluidam deglutibilemque redactis.

N. *Cavendum ne ſapore ingrato abominabilis evadat.*

Exempla.

I.

℞. Rhabarb. pulveriſ. ʒ j.
Conſerv. Roſar. rec. ℥ ß.
Cum Syr. roſar. ſol. F. Bolus.

II.

℞. Elect. lenitiv. de manna ℥ ß.
diaphænic.
diacatholic. ana. ʒ ij.
Cum ſaccharo alb. F. Bolus pro vice una.

N. *Addi poteſt & pulvis conveniens.*

Vires

Vires: *Purgat humorem serosum ac biliosum.*

III.

℞. Conserv. rosar. antiqu. ℨ ij.
Laudan. opiat. gran. ii ß.
F. Bolus.

Confert in fluxu alvi & sim. dolorem sedat, somnum inducit.

IV.

℞. Cassiæ rec. extract. ℥ j.
Sem. anis. ℈ j.
Cum oleo amygdal. dulc. rec.
F. Bolus in nephritide.

V.

℞. Prunor. damasc. num. x.
Sebesten. num. VII.
Passul. enucl. ℥ ß.

Coquantur cum aqua colenturque fortiter. Hinc adde.

Pulp. cass. ℥ ij. coquantur denuò ad spissitudinem mellis. Tum adde.
Pulv. sen. ℨ iij.
Cum Sacchar. F. Bolus pro 2. vel 3. vicibus, &c.

CAPVT XLIII.

De Calcibus seu Calcinatis.

HOFMAN. *DE CALCIBVS seu CALCINATIS*) Differunt calcinatio & incineratio ut genus & species, omnis incineratio est calcinatio, seu semper præsupponit calcinationem, sed non omnis calcinatio est incineratio. Sic Mineralia & Animalia horumque partes calcinantur, sed non incinerantur, vegetabilia autem priùs calcinantur, antequam incinerentur. Et sciendum, nullam herbam vel lignum in clauso vase calcinatione etiam violentissimâ & diuturnâ in cineres redigi, ut ex ipsis Sal eliciatur, sed nudos carbones relinqui, nisi calcinatio in aperto fiat aëre. Ideoque in calcem redigere aliquid fit vel per ignitionem, quæ incinerationem & reverberationem includit; vel fit per corrosionem, atque hæc amalgamando, præcipitando, fumigando, vaporando & cementando peragitur. Exempla singulorum vide infrà in Libr. III. IV. & V.

¶ Calcinationem sex fieri modis diximus lib. I. Ex his duo, non nisi ignem requirunt, reliqui aliud aliquid (Ignem potentialem vocant) insuper expetunt, cujus beneficio calcinatio peragatur.

Mineralium calcinationes dabimus sigillatim, lib. 3.

Vegetabilia, v. g. *herbæ, radiçes, ligna, cortices, aliaque* φλόγιςα igne comburuntur luculento, donec in cinerem fuerint redacta.

N. *Simili modo incinerari possunt, & capita mortua ex destillationibus residua, si super lamina ferrea vel in fictili comburantur.*

Animalia, horumque *partes molliores* comburuntur ut plurimùm in fictilibus clausis & lutatis, ad nigredinem usque. Sic aves comburuntur cum pennis, lepus cum pelle, &c.

Cornua, triplici exponuntur calcinationi: Ustioni, vaporationi & corrosioni; quam præcipitationem quidam vocant.

Ustione comburuntur cornua, donec per nigredinem albida facta sint. Idque plerumque in fornace figulina fieri solet. Hinc cornua usta dicta.

Vaporosæ calcinationis modus hic est: Cornua suspenduntur ponunturvè in capitello, partevè superiore Vesicæ, quæ aliquotâ liquoris portione adimpleta sit: hinc subtus accenditur ignis, ut vapor vi caloris elevatus, cornua penetrando friabilia paulatim candidaque reddat.

N. *Opus, hoc est, ferè ♂ 3. diciturque philosophicè calcinari.*

HOFMAN. *Opus hoc est ferè ♂ 3.*) Verùm vaporosa hæc calcinatio citiùs jam, quàm tribus diebus perfici & absolvi potest, si cornua coquantur aquâ communi sale quodam alkali plantarum impregnatâ per 4. vel 5. Hor. usque dum exterior nigredo emollita abradi & medulla cultro educi posit. Posteà ad eluendam salsedinem denuò coquuntur, quoad manu friabilia reddantur. Hinc exsiccantur &c.

¶ Liquor adhiberi poterit vel Aqua simplex, destillatave appropriata, vel succus, decoctumvè medicæ intentioni respondens. Liquor autem ne quà penitus exhalet, recentem subinde affundere oportet.

Corrosiva calcinatio fit affusis liquoribus acidis, v. gr. aceto, Spiritu Sal nitr. Vitrioli, & sim. quibus scil. ossa vel cornua grossè contusa, rasave solvuntur, corroduntur; postmodumque in calcem (quam magisterium vocant) præcipitantur. Vide cap. 6. 7.

N. *Simili modo calcinantur & crustacea.*

Modus porrò calcinationis ut diversus est; ita calcinata diversorum sunt nominum. Hinc calces; cineres, croci, salia, usta.

Sic sunt:

— Calx ☉is; *vide libr. 3.*
☾æ, *vide lib. 3.*

Cineres plurimi, è quibus tamen officinis 4. usitatiores, adeoque κατ' ἐξοχὴν 4. Cineres dicti.

Absinthii.
Fabarum è stramine.
Genistæ
Sarmentorum Iuniperi
Crocus Metallorum } *vide libr. 3.*
Martis aperitivus
adstrictivus
Veneris
Usti s. combusti Cancri.
Corvorum pulli
Cuculus
Erinaceus
Hirundo.
Lepus
Passer troglotides
Serpens
Cornu cervi ustum
alcis.
Vngula equi usta.

CAPVT XLIV.

De Cataplasmatis.

Cataplasmata fiunt ex rebus medicamentalibus, quæ vel pulverisata, vel quoquo modo in pultis consistentiam, sive per se, sive adhibitâ humiditate redigi possunt: præcipuè tamen parantur ex herbis (viridibus siccisvè) radicibus, floribus, seminibus, oleis, fructibus, axungiis, farinis, micis panis, & similibus.

Modus fiendi adhibetur pro re nata; cum, vel sine igne. Sine igne fit ex herbis viridibus, contusis aut earum succis expressis aliisve liquoribus convenientibus, quibus reliqua admiscentur ut fiat pulticulæ instar. Ignis beneficio coquuntur res cum liquore conveniente ad cataplasma: vel fructus succulenti ut mollescant elixantur, hinc exprimitur pulpa per setaceum; eique reliqua admiscentur.

N. 1. *Liquor pro rei necessitate varius est, aqua, lac, vinum, & simil.*

N. 2. *Sicca præstat optimè pulverisare, viridia conquassare & ad putrilaginem coquere.*

N. 3. *Cataplasmata tepidè ferè imponuntur, exceptis anacollematis & sinapismis, &c.*

Officinalia nulla extant.

Exemplo ergo sint:

Cataplasma resolutivum Foresti. 1. contra cruorem; Cerband. 2.
de nido hirundinis. 3.
Antifebrile. 4.
Anacollema. 5.
Sinapismus. 6.
Vesicatorium. 7.

Cataplasma resolutivum Foresti.

♃. Flor. Chamaemel.
Stoechad.
Sum. Absinth.
Rut.
Caulium & stipitum eorum.
Salv.
Sabin. ana M j.

Coque omnia simul in lixivio ex cinere quercus vel sambuci, vel vitis albae; deinde pistentur, addendo pulverem qui

♃. Alumin.
Sulphur.
Gallar.
Cupress.
Sal. commun. ana. ℥ ß.
Aloes.
Baccar. laur.
Pyrethr.
Sem. caul. ana ʒ ij.

In fine addatur stercus recens columbarum vel caprarum.

Vires. *Resolvit crassos humores ac tumores inde ortos, ut varices, elephantiam Arabum. Forest. lib. XXIX. observat. 25.*

2. *Cataplasma contra Cruorem; vulgò,* Cerband. Emplâtre contre le sang épanché. *A Pultess against blood congealed or dropping out of a bruised wound.* Pap tegen geronne bloet in een wonde.

♃. Bol. armen. ℥ iij.
Cretae ℥ j.
Prunor. Sylvestr. sicc. ℥ j.

Pulverisa quàm minutissimè & coque cum aceto acerrimo, hinc admisce

Radic. symphit. pulverisat. parum.

In fine adde Farinae avenac. q. s. ad consistentiam cataplasmatis, subinde instillando nonnihil olei myrtillorum.

Vires. *Cruorem ex casu vel contusione collectum resolvit & siccat. Felix Wirz in Chirurgia.*

N. *Ejusce farina cataplasmata inter Chirurgos usitatissima sunt, fiuntque ex terra sigillata, bolo armena, sanguine draconis, cerusa, pice, resina, succino, lapid. calamin. succo acacia & similibus adstringentibus & exiccantibus.*

3. *Cataplasma Laxativum.*

♃. Rasurae rad. bryon. rec.
Mell. comm. liquid. ana ℔ j.
Fellis taurin. ℔ ß. M. F. Catapl. quo venter inferior vesperi in introitu lecti per noctem, emplastretur. Puerulis ad alvum bis terve movendam lumbricosque tum necandos tum excludendos sufficit. In adultis v.

♃. Succorum cucum. agrest.
Panis porcin. ana ℥ j.
Lactis ricin. &
Tithym. ana ℥ ß.
Pulv. hier. picr. ʒ iij.
Pulp. colocinth.
Helleb. utriusque ana ℈ ij.
Cass. rec. extract. ℥ ij. aut iij.

Nutriantur omnia simul. F. Catapl. quod ventri admoveatur ab umbilico ad pubem, vel cum butyr. vetusti putrefacti q. s. incorporentur in Unguentum.

4. *Cataplasma de nido hirundinis Mynsicht.*

♃. Nidi hirundinis num. 1.
Alb. graeci ℥ i ß.
Rad. Alth.
Lil. alb. ana ℥ j.
Caricar. ping.
Dactylor. an. num. iij.

Coque in Aq. ad remanentiam pultis, postea adde
Ol. Violar.
Farin. Chamaemel.
Faenugr.
Sem. Lin.
Tritic. ana ʒ vi.
Cerebr. cati ℥ ß.
Pulv. noct. combust.
hirund. combust. ana ʒ ij.
Vitell. ovor. num. ij.
Croc. orient. ℈ j. M. F. Catapl.

Commendatur in angina desperata collo sapius tepidè applicatum.

5. *Cataplasma antifebrile.*

♃. Fol. urtic. maj.
Solan.
Semperviv. ana M j.
Tel. aran. ʒ ij.
Sal. q. s.

F. Catapl. applicandum pulsib. in feb. Petr. Hisp.

Huc pertinent & *Anacollemata*, quae nihil aliud sunt quàm Cataplasmata frontalia, intercipiendae defluxioni consecrata, adeoque fiunt ex adstringentibus quae ut plurimùm albumine ovi subiguntur, E. g.

6. *Anacollema frontale.*

♃. Mastich.
Thur.
Myrrh. ana ℥ i ß.
Bol. arm.
Pulv. later. ana ʒ ß.
Croci ℈ j.

Cum Albumin. ovi. Ol. rosac. & pauxillo acet. F. Frontale.

Vires. *Prodest in lippitudine aliisque affectibus oculorum fronti impositum.*

Aliud.

♃. Argillae ustae.
Farinae volatil. Staubmeel. de la folle Farine. *Bran, or dust of Meal.* Semelen of stoff van Meel.
Boli armen. ana ℥ ß.
Suc. Acac.
Hypocist. ana ʒ ij.
Cum Album. ovi & modico aceto F. Frontale.

Vires. *Convenit in Haemorrhagia narium.*

Huc referendi sunt & Sinapismi vesicatoriaque in forma Cataplasmatis.

Haec fiunt ex sem. Sinapi, nasturtii, urticae; radic. thapsiae, cyclamin. bryon scillae, allii Euphorb. canthar. & similibus, susceptis pulpâ ficuum, fermento, melle, oxymelite, sapone & similibus.

7. *E. gr. Sinapismus.*

♃. Pulpae caricar. (in Acet. coctar.) ℥ ij.
Sem. sinap. ℥ j. M.

Ruborem cuti inducit.

8. *Vesica-*

8. *Vesicatorium.*

♃. Cantharid. præparat. (i. e. alis & capitibus abscissis,) num. xxx.

Fermenti actis. ℥ j.

Cantharides pulverisatæ suscipiantur fermento, humectando si opus sit aceto acri.

Cataplasma insigne ad Enterocelen & alias rupturas ex D D. ZVVELFERO.

℞. *Rad. Consolidæ Maj. recent. mund. & consciß.* lib. j. *Herb. Sanic. rub. cum radic. recent.* lib. *ß. Herb. recent. Consolidæ Sarrac.* ℥ iij. *Folior. recent. Quercus , Pyrolæ, Perfoliatæ, ana* ℥ ij. *Incisa omnia coquantur in s. q. Aquæ simp. repetitis vicibus affusæ , quousque tota virtus & mucilago extracta sit. Colaturæ omnes unitæ ad remanentiam circiter librar.* ij. *& consistentiam mucilagineam , seu gelatinam , evaporent ; cui immisce Pulver. rad. Tormentillæ* ℥ i *ß. Aristoloch. rot. Flor. Rosar. rub. Balaustior. sem. Perfoliatæ , Mastichis, Myrrhæ, Olibani, Sang. Dracon. Nucum Cupressi , ana* ℥ j. *Sarcocollæ* ʒ vj. *Coquantur denuò , lento igne , parum, continuò agitando , ad consistentiam cataplasmatis mucilaginosi mollioris , quod in olla asservandum.*

Hoc cataplasma singulis diebus bis, & quidem calidè, linteolo raro involutum , regioni partis affectæ, seu ruptæ , applicandum est; intestinis sive omento, priùs in situm, seu locum suum, repositis, ac impedimento ligaturæ, præcauto , ne illa ampliùs prorumpant. Quamobrem patiens quietus & sine motione , in lecto , capite paulò supinus , recubare ; & per unam alteramve septimanam in illo situ , se detinere debet.

Cataplasma seu Pulticula ad Carbunculos, D D. DIEMERBROECKII.

℞. *Rad. Consol. maj. sicc. Herb. Scordij sicc. ana* ʒ ij. *rad. Althææ sicc. far. sem. lini cribr. pollin. far. Tritici, ana* ℥ *ß. F. Pulvis subtilis, cui affunde Aq. comm. q. s. Coquantur aliquant. ut mucilag. solvantur , & compositio ad pulticulæ crassioris formam deveniat , cui adde ,* Mellis , *Terebinthinæ , unguenti Apostol. ana* ʒ iij. *Picis liquidæ, Vnguenti Basilici , ana* ʒ ij. *Vitellum unius ovi , Croci* ℈ j. *M. Interdum etiam addantur Theriacæ* ʒ ij.

Hanc pulticulam ob eximium commodum quod inde percepit , D. D. DIEMERBROECKIVS *, in frequenti usu habuit in Peste Noviomagensi , & ex multis tentatis nihil invenit cum quo carbunculorum separatio & curatio citiùs ac meliùs perageretur. Illius autem aliquantum in linteo pinguius extensum , anthraci imponitur , idque bis, terue de die renovatur.*

Cataplasma pro Rabidi Canis Morsu , DD. HANNEMANI In Actis Hafniensib. Bartholinianis.

℞. *Pulver. sem. card. fullon* ʒ ij. *c. c. præparati ,* ℈ ij. *lap. Bezaar* g. xv. *herb. Cardui Bened. Scordij , ana* ʒ *ß. Terræ sigillatæ præparatæ* gr. xx. *rad. Tormentillæ* ʒ j. *Ocul. Cancri præparat.* ℈ j. *Magisterij Antimon. diaphoretici.* ℈ i *ß. lap. Percar.* ℈ ij. *Cortic. Citri* ℈ ii *ß. M. F. e. a. Cataplasma.*

Venenum rabidi canis , morsui impositum , elicit.

CAPVT XLV.

De Clysteribus.

CLysmus, Clysma , Enema , est liquor imprægnatus facultate medicamentali , per syphonem in intestina intromittendus.

Duo ergo continet , 1. Liquorem ; 2. Facultates, quibus liquor imprægnatur.

Liquor est decoctum (plantarum, pisorum, carnis, &c.) vel similis humor Medici intentioni commodus. E. gr. Vrina , lac , serum lactis , oleum , & simil.

Facultates Clysterum variæ esse possunt , purgantes, alterantes, anodynæ, lithontripticæ, carminativæ, abstergentes, adstringentes , &c. Inter cæteros tamen usitatiores sunt clysteres purgantes , qui ut plurimùm compositi sunt , fiuntque ex partibus (4. 5.) decocti alicujus emollientis, partibus (1. 2.) olei , additis insuper purgantibus ac stimulantibus , v. g. Electuariis speciebus & similibus.

N. *Purgantium dosis duplo major esse potest in clysteribus, quàm in assumendis ; oleum additur ubi emolliendum erit , omittitur ubi fortiter purgandum & revellendum.*

Dosis est ab ℥ iij. in infantibus ; ad xii. vel xv. in adultis.

Modus parandi liquescet uno ac altero exemplo.

1. ♃. Vrinæ ℔ i. F. Clysma *in Hydrope.*

2. ♃. Olei Olivar. ℥ v. vi. vii. F. Clysma ad leniendam alvum. [vel ol. Lini.]

3. Herb. emoll. ana. M. j.
Rad. Alth. ℥ j.
Fl. Chamomill. M. ß.
Fic. ping. N. v.
Vitell. ovi. num. i.

Coque in s. q. aquæ ad ℔. i.

In colatura dissolv. cass. pro Clysteribus ℥ vi. Bened. laxat. ℥ ß. Ol. Chamæmel. ℥ iij. Sal. gemmæ. ℈ j. vel Sacchar. rubr. ℥ ß. ad ℥ j. F. Clysma.

N. *Sunt qui sal commun. vel gemmæ ad* ℥ j. *usque injiciunt. Verùm podex locus maximè sensibilis est, præstat dosin hanc imminuere.*

Huc referendi quoque sunt Clysteres uterini (*μητρέγχυτα*) qui itidem sunt liquores medicamentales per syphonem (*μητρεγχύτην*) in uterum fundendi. Liquor itidem hic varius adhiberi potest, aqua stillatitia, decoctum , succus vel simile quid , cui pro rei exigentia admiscentur pulveres, Electuaria, olea & simil.

Dosis pro vice una sufficiens est ℥ iij. vel v. vi. præter propter.

Exemplo sint

1. ♃. Decocti Equiseti & Tormentill. ℥ iij. Olei Myrtin. ℥ i ß. Trochisc. de spod. ʒ j. M. F. Clyster, in mensium fluxu.

2. ♃. Hydromel. ℥ iij. v. mell. ℥ i ß. F. Clyster ad eluendum uterum.

3. ♃. Succi mercurialis depurati , vel decoct. rubiæ tinct. Eryng. aut cyclaminis , vel radic. aper. vel salviæ, matricariæ , nepetæ ℥ iij. Pulv. myrrhæ ʒ ij. F. Clyster ad promovenda menstrua.

Ad hunc locum pertinent & Injectiones Penis, quæ itidem ex liquore conveniente fiunt , sive decoctum is sit, sive aqua stillatitia, vel similis.

CAPVT XLVI.

De Conditis.

COnditorum constitutionem absolvunt res condiendæ ac liquor condiens , quibus pro lubitu aromatizans accedit.

Res condiri aptæ sunt , *radices , cortices , caules, fructus, nuces & flores aliquot.*

Duo in rebus condiendis præcipuè consideranda occurrunt.

1. Quia res condienda vi liquoris intus ac extus perfundi postulat , mollem illam esse nec nimis crassam oportet.

2. Quia esui condita præcipuè destinantur , haud ingrata ac gustui abominabilia ea sint , fas est. Hinc si durior & amarior res condienda fuerit , maceratur antea in Aqua frigida dies (5. 6. 7. 8. pro re nata) singulis diebus aquam deplendo, recentemque dando, vel coquatur insuper donec mollescat , amarorque quodammodo extrahatur. Cave autem ne nimiâ extractione solum cadaver condiendum relinquatur. His adde , sin crassior, major, solidior res condienda foret,

foret, secandam eam esse, pro exigentia, secundùm longitudinem, latitudinem, tessulatim, &c.

N. 1. *Loco aquæ nonnunquam lixivio macerare expedit, hinc aqua simplici dulcorare.*

N. 2. *Quod si libuerit condita aromatizare, aromata condiendis infigi poterunt.*

Liquor, quo res condiuntur est Saccharum clarificatum & syrupisatum, id est, in aqueo liquore dissolutum, & ad syrupi consistentiam inspissatum; nonnunquam mel depuratum, aliquando muria.

Sic condiuntur.

I. Radices.

℞. Radices bene purgatas (integras si teneræ fuerint, vel sectas, sin crassiores) exemptis si opus sit lignosis partibus, redige ad mollitiem & si opus sit, ad saporem gratiorem, ut docui, hinc sicca & cum Sacchari ana. (circiter,) tantilloque decocti proprii, vel aquæ, coque ad consumptionem humiditatis, consistentiamque Syrupi.

II. Cortices.

Cortices nihil à radicibus peculiare habent.

III.

℞. Caules (à pellicula exteriori purgatos) reduc ad mollitiem, hinc coque cum ana Sacchari in decocto solum, ad consistentiam.

IV. Fructus.

℞. Fructus molliores (exempli gratia, cerasa, baccas, ribes, berberes, mala persica, & simil.) affunde Sacchari Syrupisati vel mellis part. dimidiam, coque ad consumptionem humiditatis, aliàs situm contrahit.

Duriores, ut poma citria, cytonia, & simil. priùs ad mollitiem redigendi sunt, amariores ad saporem gratiorem. Limonia & olivæ muriæ imponuntur.

V. Nuces.

℞. Nuces virides, perfora stylo, macera dies (9. 10.) in Aqua frigida l. 2. hinc coque ut mollescant; siccatas aromatisa, configendo cinamomo aut caryophyllis, cumque sacchari ana. ac aquæ q. s. coque.

VI. Flores.

Flores condiuntur affusione Sacchari syrupisati. Sunt autem pauci qui hac ratione integri condiuntur, scilicet flores citri, arantiorum, & interdum rosarum. Ex reliquis fiunt potiùs conservæ. Capparum flores sale; genistæ, sale & aceto condiuntur.

N. *Sunt qui flores albumine ovi conquassato illitos saccharo pulverisato aspergunt, solis calori exponunt, floresque hac ratione integros coloratosque conservant.*

Condita officinalia usitatiora sunt.

Condita Aurantia poma integra ac in partes dissecta.
Aurantiorum flores.
cortic.
Berberes (sine arillis præstant.)
Borragin. rad.
Calami aromat. radic.
Cassia.
Cerasa amarena.
Cichor. rad.
Citria poma integra.
in taleolis.
Citria maxima cum Carne.
Citrinat.
Citria sicca, truckener Citrinat.
Citri cortices, eingemachte Citron-Schalen.
flores.
Consolid. maj. rad.
Corna.
Cydonia, eingemachte Quitten.
Cynosbati baccæ, eingemachte Hanbutten.
Enulæ rad.
Eryngii rad.
Lactucæ Hisp. caules sicci, truckene Lactuc.
Mala armeniaca præcocia, eingemachte Mölle-len/ oder Mammelucken.
Mespila integra.
Myrobalani Belliric. / Chebulæ / Citrinæ / Emblicæ } *afferuntur condita ex India.*
Nuces Indicæ, scilicet moschatæ, cum involucris, gantze Muscatnüß mit Schelffen.
Nuces moschatæ, scilicet sine involucris, eingemachte Muscatnüß ohne Schelffen.
Nuces Iuglandes.
Persica.
Pimpinellæ rad.
Piper nigr. in racemis ex India affertur.
Pruna sylvestria, eingemachte-Schlehen.
Pruna citrina, eingemachte Spelling.
Pyra muscatella, eingemachte Zucker Bierlein/ oder Muscateller Bieren.
Rhabarbarum.
Ribes.
Satyrii rad.
Salv. Cretic. bacc.
Scorzoneræ rad.
Sorba, eingemachte Speyerling.
Zedoariæ rad.
Zingiber Chinense.
commune.

Sunt & quæ condiuntur aceto, sale, & simil. ut Modus condiendi est.

1. Consperge cum sale ac comprime, ut sal in exudante humiditate liquescat.

N. *Si res condienda minus succulenta fuerit, affundi poterit modicum Aquæ.*

2. Affunde Acetum stentque ut penetret, vel si nimiùm liquoris sit, exhalet aliquantulum.

Sic prostant.

Condit. Cappares.
Citri flores cum Aceto.
Cucumeres.
Fœniculi summit.
Oculi genistæ.
Limonia poma.
Olivæ.
Portulacæ summitates.

CAPVT XLVII.

De Confectionibus Saccharatis.

Confectiones Saccharatæ, id est:

RES Saccharo obductæ, sunt.

1. Saccharatæ sive Saccharaceæ, simpliciter ita dictæ. 2. Confectiones Saccharo cando seu candisato incrustatæ. His 3. subjungere licet Sacchara succis florum certorum sub colore horundem imprægnata. Sacchara insuccata non immeritò vocaveris.

Modus

Modus conficiendi confectiones Saccharatas.

℞. Rem conficiendam, inde pelvi cupreæ (Confect Kessel.) saccharumque syrupisatum paulatim instillando, continuo supra calorem versa, ut humiditate absumptâ Saccharum rei conficiendæ adhæreat, ac tandem instar crustæ eandem obducat.

Res, quæ hoc modo conficiuntur, *sunt semina, nuclei excorticati, aromata, radices, cortices, ut & flores ac summitates, sed rarò.*

N. 1. *Semina, si opus sit, præparantur prius macerando in Aceto, ut semen Coriandri.*

N. 1. *Si amariora conficienda fuerint, corrigi volunt antea, ad modum, quem in conditis docuimus.*

Res quâ confectiones confiunt est Saccharum Canariense, interdum Saccharum candisatum.

Plerumque primum amylo res conficiendæ obducuntur, hinc Saccharum superducitur. Unde duplicis generis confectiones prostare solent; finæ scilicet ex mero saccharo, & minus finæ ex amylo & saccharo, uti dictum, præparatæ.

Modus conficiendi confectiones saccharo candisato incrustatas non differt ferè à modo condiendi, nisi solâ brodii condientis saccharati, consistentiâ, nimirum hoc si crassius fuerit, saccharum in crystallos concrescit, resque injectas q. crusta obducit.

Confectiones usitatiores Saccharatæ sunt:

Confectio amygdalarum dulcium, überzogene süsse Mandeln.
Amygd. amarar.
Anisi, überzogen Anis Samen.
Laxativi, Purgier Anis Zucker.
Calami aromatici, überzogen Calmus.
Cardamomi minoris, Cardamomen Confect.
Carvi, id est seminis, überzogen Kümmel.
Caryophyllorum, überzogen Negel.
Cichorei rad. überzogen Cichorenw.
Cinæ Santonici sem. lumbricorum, überzogen Wurmsamen.
Cinamomi, Zimmet Confect/ überzogen Zimmet.
Coriandri, überzogen Coriander.
magni, mit grosser Crispatur.
Corporis sine anima, s. confectio.
Moschardina, moschata, Bisem Z.
Cubebarum, überzogen Cubeben.
Dauci communis, überzogen wild Möhrensamen.
Erucæ semin.
Fœniculi.
Lavendulæ florum.
Macis.
Majoranæ sem.
Pimpinellæ rad.
Pinearum.
[Habetur etiam Rhabarbari.]
Zedoariæ.
Zingiberis.

Confectiones candisatæ scilicet Saccharo cando incrustatæ.

Confectio Acori, Candisirten Calmus.
Aurantior. cort.
Caryophyllorum.
Cinamomi.
Citronata, id est, cort. citri, major.
Citri cort. id est, minor.
Macis.
Nucis moschat.
Zingiberis.
Huc

Sacchara insuccata.

Saccharum rosaceum, violaceum, &c.

CAPVT XLVIII.

De Conservis.

Res conservisandæ (conservandæ) ut plurimum flores sunt, raro herbæ, rarius radices, rarissimè caro fructuum.

Modus.

℞. Quod conservisare volueris, conquassa (mortario præcipuè lapideo pistilloque ligneo) atque inter quassandum admisce Saccharum.

Proportio Sacchari variat: In rebus humidioribus ac mucilaginosis conservisandis, recipitur duplum: in siccioribus, ad triplum usque ascenditur, additurque nonnihil Aquæ stillatitiæ.

Flores & herbas recentes conservisare oportet, attamen si nimiâ humiditate scatent, in umbra exiccari aliquantulum expetunt.

N. 1. *Sunt qui ex floribus ac saccharo S. S. S. faciunt, solique idipsum exponunt. Alii Iulepum conficiunt, eumque admiscendo conservisationem absolvunt.*

N. 2. *Poteris itidem, si volueris, flores vel herbas conservisandas in minutissimas antea incidere partes, hinc addito Saccharo conservisare uti dictum.*

Radices prius coquendæ sunt, dein conquassandæ vel & per setaceum trajiciendæ, hinc conservisandæ.

Caro *fructuum* omnino per setaceum trajici expetit.

Conservæ usitatiores sunt.

Conserv. Absinthii romani è summitatibus.

Acaciæ flor.	Melifs. fl.
Acetosæ fol.	Menthæ.
Acetosellæ fol.	Nympheæ alb. fl.
Anthos, id est, flor. rorismar.	Papav. errat. fl.
	Portulacæ fol.
Betonic. fl.	Pœoniæ fl.
Borragin. fl.	Persicorum fl.
Buglossæ fl.	Primulæ veris fl.
Calendular. fl.	Prunellæ fl.
Cardui bened. summ.	Pulegii summit.
Cichorii ex fl.	Rosarum albar.
Citri pulpæ s. medullæ. [& florum.]	Rubrarum recens & antiq. vitriolata.
Cochleariæ fol.	Caninarum s. Sylvestr.
Consolidæ major. flor.	Salviæ fl.
Euphragiæ summit.	Sambuci fl.
Fumariæ summit.	Scabiosæ
Galegæ summ.	Scordii
Genistæ flor.	Tiliæ fl.
Heder. terr. comp. Aug.	Tunicæ fl. id est, caryophyll. hort.
Lavendulæ fl.	Tussilaginis fl.
Liliorum alb. fl.	Veronicæ summit.
Liliorum convall.	Violarum martiarum.
Majoranæ summit.	
Malv. fl.	

CAPVT XLIX.

De Decoctis.

HOFMAN. *DE DECOCTIS.*) Hæc fieri poſſunt ex omnibus rebus, quæ vires ſuas per decoctionem in brodio ſuo deponere poſſunt; unde non immeritò quæritur, utrum Mineralia & Metalla etiam vim quandam medicatam per decoctionem ſuis impertire poſſint menſtruis, an ſecus, eò quòd hæc in ſuâ ſubſtantiâ non alterentur facile? Verum, hæc quandam virtutem, quantilla etiam ſit, beneficio decoctionis ſuis communicare menſtruis vel in particulâ metalli, vel mineralis, vel lapidis, vel odoretenus etiam negari nequit, nam præter ſolutiones metallorum, ac mineralium & lapidum aquis factas corroſivis decoctiones etiam demonſtrant Vitri Antimonii, Croci metallorum, Iovis, Mercurii vivi &c. ſimplici ac nudâ aquâ factæ, ex viribus quas præſtant in vomitu ciendo, lumbricis abigendis & aliis affectibus &c.

¶ Decocta fieri poſſunt ex rebus omnibus, quæ pronæ ſunt, vires elixatione brodio ſuo communicare, adeoque ex *mineralibus, vegetabilibus, & animalibus.*

E *Mineralibus* non reſpuunt decoctionem Terræ crudæ calcinatæve, Lapides calcinati, Metalla calcinata, Antimonium crudum & calcinatum, Saturnus crudus cinnabaris, Lithargyrium, Sulphur. Nimirum aquæ etiam ſimplici incoctæ vires quaſdam impertiunt, maximè tamen, ſi adhibitus fuerit liquor facultate penetrante gravidus, qualis Vinum, Acetum, Aquæve ſtillatitiæ. Quin & Metalla ignobiliora, potiſſimum ſi calcinata ea fuerint, verbi gratia, minium, ceruſa, limatura ferri calcinata, & ſim. decoctioni aptaſunt. Decoquuntur autem hæc omnia, in pulveres redacta.

Ex *Animalibus* decoctioni parent, partes carnoſæ, membranoſæ, cornua tùm cruda raſpata, tùm calcinata, & ſimil.

Verum enimvero, hic loci de Decoctis potiſſimum agemus potulentis, in praxi uſitatioribus; quæ Apozemata communiter dicuntur. Hæc parantur inprimis è *vegetabilibus*: videlicet è *radicibus, corticibus, herbis, floribus, baccis, fructibus, lignis.* Superadditis tamen nonnunquam (ſed rarò) nonnullis è mineralibus aut animalibus.

Liquor in quo res eę communiter elixantur, eſt aqua fontana, hæc (adhibenda, quoties alius alicujus mentio nulla fuerit facta,) aqua pluvia, aqua deſtillata, (ſed non adeò commodè ob ſpirituoſæ portionis exhalationem, niſi coctio in diplomate inſtituatur,) ſerum lactis, hydromel, Vinum.

N. Hoc præſtat in fine coctionis ſuperinfundere.

Quantitas liquoris ad res coquendas varia ſumi ſolet, prout ſcilicet res longiorem vel breviorem coctionem expetierint. Duriores ſiquidem ac ſolidiores ut diutius ſunt coquendæ, ita majorem liquoris quantitatem requirunt, quippe coctione liquor paulatim exhalat. Sumitur autem exempli gratiâ, proportio quadrupla, ſextupla, decupla, duodecupla, &c. Reſpondent enim Man. 1. ℥ ß. ʒ v. vel ʒ vi. pugillo ʒ ij. vel ʒ iij.

Modus parandi abſolvitur.

1. Præparatione ad decoctionem.
2. Decoctione.
3. Clarificatione.

1. Præparatio fit incidendo, contundendo, radendo, limando, &c.

2. Decoctio fit vulgariter. 1. Igne nudo. 2. Vaſe apetto æneo ſtanno obducto. 3. Ordine obſervato, ſ.a. Eſt autem coquere ſ.a. materias coquendas non ſimul & ſemel iniicere, ſed diverſis vicibus, prius, poſterius, prout naturæ volatilioris, fixioris, mollioris, durioris, ſolidioris, res fuerint. Nimirum ſi cornua, ligna, cortices, folia, ſemina, aromata ac flores decoctioni deſtinantur, primum cornua, ligna, cortices & radices, aliquandiu coquenda ſunt, hinc folia ac ſemina ſuperiniicienda, tandem quoque ſub finem decoctionis, aromata & flores; utpote quorum vis facile in auram evaneſcit.

HOFMAN. *Tandem quoque ſub finem decoctionis, aromata & flores.*) Verùm hæc generalis regula non caret exceptione, & non ſatis ſufficiens eſt, conſtat enim non parvam eſſe lignorum, corticum, radicum diverſitatem, nec minorem ſtipitum, non minimam foliorum, florum, fructuum ac ſeminum. Ego, ut, quod res ſit, dicam, ſtatuo, illud prius coquendum, quod veluti baſis ac fundamentum eſt totius compoſiti, à quo ſcilicet illud majores ſuas mutuari debet vires, unde ſpecies, quæ baſis veluti decocti ſunt, præſertim ſi inodoræ, fixæ vel catharticæ prius liquori extrahenti ſunt injiciendæ, ac cum eo tamdiu coquendæ, donec earum vis maximâ ex parte extracta ſit, tandem etiam reliquæ non adeò craſſæ decocto deſtinatæ ſpecies ſunt addendæ, quæ ſecundariò compoſitioni inſunt.

¶. N. *Res duriores macerantur prius aliquandiu.*

3. Depuratio fit vulgariter albumine ovi, cum quo decoctum expreſſum, vel ſaltem colatum, ebullit, quod dein per colum trajicitur. Vide lib. 5. c. 14. Clarificare.

HOFMAN. *Quod dein per colum trajicitur.*) nuda decocti tranſcolatio quàm diligentiſſimè etiam fiat, ſola non ſufficit, ad ejus depurationem, niſi colatura illa denuò cum ovi albumine clarificetur.

¶ *Vſurpatio*: Quia ſaporis minus grati ferè ſunt decocta, gratia conciliatur Saccharo Syrupove addito ad ſingulas doſes ℥ j. plus minus, pro palato ægroti. Quinimò & aromaticus ſapor ſuperaddi ferè ſolet, nonnihil ex aromatibus commiſcendo.

HOFMAN. *Nonnihil ex aromatibus commiſcendo.*) In omnibus decoctionibus eò reſpiciendum eſt, ne virtus Medicamenti ſpirituoſa & volatilis, ut tenuium partium in longâ & operosâ coctione in auras avolet & pereat, ſi Medicus ſui compos fieri & finem ſuum aſſequi velit, quo dicta regula tendit, ea, quæ aromatica & ſpirituoſa ſub finem demum coctionis eſſe adjicienda, ne eorum vires evaneſcant, aut per diuturnam coctionem exſpirent; Hæc tamen ſemper rem non acu tangit. *Nam licet ſub finem* coctionis aromata addantur, & leniter ſolùm coquantur, præterquam quod parum de virtutibus ſuis in decoctionem deponant, tamen & illa ipſa vis aromatica, quæ in decoctum depoſita eſt, facilè æthera petit, ut tamen efficax fiat decoctum, vel in diplomate, vel cucurbitâ vitreâ cæco alembico munitâ ejus ingredientia coquenda ſunt. *Deinde* videndum, ne Decocta, in quibus infuſio fieri debet, nimiâ ingredientium quantitate decoquendorum onerentur, quibus extrahendis imparia ſint, cùm nullum recipiens ultrà modum ſuæ receptivitatis recipiat, hoc eſt, cùm pori hujus liquoris jam dum aliis medicamentorum atomis ſint repleti, ad alia corpuſcula recipienda incapaces fiunt, niſi aliâ varient texturâ & figurâ. *Tertiò* in ſpecie notandum eſt, ſi ſemina viſciditatem quandam habeant, cum radicibus eſſe ebullienda, cùm eorum virtus difficilius diſſolvi queat, & in petiâ liganda, ne per decocta lentor diffundatur. Glycyrrhiza cùm ſit denſa ac lentâ ſubſtantiâ donata; decoctum turbidum, obſcurum & viſcidum, ſi diu coquatur, reddet, hinc cum ſeminibus ebullienda eſt, prout & omnia purgantia. *Quartò*, ſi ambram, moſchum vel opium aut ſimile quid decocto immiſcere velis, piſtillo cum aliquâ portiunculâ decocti diſſolve & læviga, denique decocto miſce. *Quintò*, res duriores prius macerandæ aliquandiu, quàm decoquantur, & hæ ad duarum partium conſumptionem, & ſemina ſi odorata non exiſtunt paulò minus, folia ad dimidium circiter ebullire debent. *Sextò*, diu ebullire debent, quæ calloſam, præduram & aſperam habent carnem, quæ denſa ſunt, craſſa ac glutinoſa, & quæ vires habent adſtringentes. *Septimò*, qui in uno decocto omnia ſingulas corporis partes reſpicientia ſimul miſcent, empiricos ſeſe præbent, & Artis præcepta evertunt.

¶ Sunt

Sunt decocta celebriora.

Decoctum.
Alterans, *vide infra*, N. 1.
Antimoniale. 2.
Aperitivum majus. A.
——— cum Rhabarb. A.
minus ſ. lenitivum.
minus A.
Capillorum Veneris, A.
Carminativum Clyſmaticum.
Cord.
Clyſterum emollientium.
Cord.
Commune ad diſſolvenda ſolutiva.
Cord. Renod.
Commune Medicinale cum & ſine ſena. A.
Epaticum. 3.
Epatis vituli, 4.
Epithymi, A.
Florum & fructuum, A.
Fumariæ.
Hyſtericum, 5.
Majale, 6.
Pectorale ſimplex & compoſitum, A.
Purgans Quercetan. 7.
Splenis bovis, 8.
Senæ, v. A.

1. *Decoctum alterans.*

♃. Santal. rubr. ℥ß. (alii ʒvi. Succ. citri recent. ℥ i ß. alii ℥ j. Sacchar. clarificat. ℥ j.)
Aq. fontan. puriſſ. ℔. iij.
Stent in maceratione per noctem, manè coquantur ad ℔ i ß. colentur, ac ſerventur pro uſu.
N. *Alii addunt & Spir. Vitrioli* ʒ j.
Aliter.
♃ Santal. rubr. ℥ ß.
Sem. citr. ʒ ß.
Fl. Roſar. rubr. p. i ß.
Sacchar. candi. ℥ j.
Spir. Vitrioli ʒ ß.
Aqu. fontan. ℔ iij.
Digerantur per noctem, hinc decoquantur ad ℔. ii ß.
Colaturæ adde
Rob. ribium.
Succ. citri.
Sacchar. depurat. ana ℥ j.
Vires. *Refrigerat, cor viresque confortat.*

HOFMAN. *Decoctum alterans*) Nullâ indiget animadverſione. N. Aliud pro magiſtratu vid. in theſauro pharmaceutico annexo ſect. v I. no. 1.

¶ 2. *Decoctum ♁ iale Cl. D. D. Lud. ab Hornig.*
♃. Rad. ſaſſafr. ℥ j.
Lign. viſc. Querc.
Lentiſc. ʒ vi.
Fol. Beton. M j.
Parata pro decoctione coq. in aq. pluvialis limpidæ Menſur. iv. bulliant per ¼ horæ, poſtea inde ♁. crudi ℥ j. in petia ligati & porrò bulliant, donec menſura una & dimidia ſit conſumpta.
Vires. *Catarrhis medetur, ſcabiemque curat, impuritates tum per inſenſilem tranſpirationem, tum per alvum educens.*
Uſus: manè hauſtus calidè aſſumitur.

HOFMAN. *Decoctum ♁ iale C L. D. D. Lud. ab Hornig.*) An à metallis & mineralibus aliqua virtus per coctionem in decoctas derivetur ſpecies, ſuprà diſcuſſimus. Quod ſic, nobis hîc exemplo eſt Antimonium ad decoctionem præſcriptum; Et certum eſt, eximias dotes & arcanas vires contra diros morbos in hoc latere, ſi illud crudum ſaltem in minutas particulas confractum ac in petiâ ligatum aquoſis ſaltem decoctis largiter ſuperaddatur, nequaquam verò ex vino propinetur. *C L. Zwelferus* dicit ſe nunquam decoctionem anti-veneream ulli propinaſſe, niſi prius in illâ antimonium crudum in petiâ ligatum incoctum fuiſſet, prout & ſequens ejus decoctum in lue venereâ evincit.
Recip. Ligni Sancti ℥ iij.
Cortic. ejuſd. ℥ v.
Sarſ. parill. ℥ ij.
Saſſafras ℥ j.
Mercurij vivi in pet. ligat. ℔ j.
Antimonij crudi in pet. ligat. ℔ j.
Inciſa incidenda coq. in Aq. Menſur. xii. in ollâ ad tertias, & colentur, cooperculum ollæ foraminulum habeat.
Vſus: Colaturæ dantur ſingulis diebus manè ℥ vj. pro potu ſudorifero, ſudor proliciatur vel in lecto, vel in hypocauſto, reſiduum coquitur cum aquâ & uvis paſſis, addito pauco Ligni Sancti novi, ut & corticum, & in fine aliquid cinamomi, & etiam priori addi poteſt pro potu ordinario. Vſus hujus continuandus per 14. ☌ ☍. præcedant autem ſeq. Pilulæ;
Recip. Extract. catholic. ʒ iij.
Arcani corallini.
Cinnabar. Antimonij ana ʒ i ß. f. Pilulæ, quarum doſis 10.
Reliqua Decocta, quæ ab *Autore* proponuntur, ſi ſecundùm artem & modum ſuprà deſcriptum conficiantur, nullâ opus habent animadverſione; *Decoctum Epatis vituli*, item *Hyſtericum* & *Splenis bovis* in diplomate peragi poteſt.
N. vide Theſaur. Pharmaceutic. annexum ſect. vi. De reliquis decoctis.

¶ 3. *Decoctum Epaticum.*
♃ Rad. Ariſtoloch. rot. ℥ j.
Rhabarb. opt. ℥ ß.
Chamæleon. nigr. ʒ ij.
Rad. Petroſel.
Cichor. ana ʒ vi.
Cardopat. ʒ ij.
Herb. Endiv.
Scabioſ.
Betonic.
Acetoſ. ana M ß.
Sem. Fœnic. ℥ j.
F. Decoctio in Aquæ font. ℔. vi. ad conſumpt. tertiæ partis.

4. *Decoctum Epatis Vituli.*
♃. Epar. vitul. in fruſta inciſum.
Santal. rubr.
Cinamom. ana. ℥ ß.
Spic. nardi.
Roſar. rubr. ana. p. 1.
Conſerv. flor. cichor. ℥ j.
Trochiſc. Rhabarb.
Eupator. ana ʒ vi.
Coque in phiala capaci bene occluſa calore balnei ferventis horas 7. vel 8. donec hepar totum ferè in liquorem redactum ſit, quem ad perfectionem decoque, addendo, ſi velis, ſaccharum.
Vires. *Conducit in omnibus Epatis affectibus; & imbecillitatibus; in fluxu præſertim hepatico & hydropiſi.*
Doſis ℥ iij. iiij. manè ac veſperi.
Quercet. in Pharmacop. Reſt. cap. 26.
N. *Eodem modo fieri quoque poſſunt decocta Pulmonum non ſolùm Vulpis, ſed & Vituli & Agni, addendo pectoralia affectibus pulmonum congrua. Quercetan.*

5. *Decoctum Hyſtericum.*
♃. Herb. puleg.
Artemiſ.
Abrotan.
Matricar.

Meliff.
Verben.
Serpill. ana M j.
Rad. Pimpinell.
Baccar. Lauri. ana ℨ ij.
Caftor. ʒ j.
Sabin. ʒ ij.
M. & lege artis F. decoctum.

Vires: *Ciet menses, uterumque roborat.*

6. *Decoctum Majale.*

♃. Herb. Fumar. M j.
Summ. Lupul.
Cichor.
Agrimon.
Afplen.
Abfinth. pont. ana M ß.
Rad. Polypod. ℥ ß.
Glycyrrhiz. ʒ ß.
Fol. Sen. ℥ iij.
Sem. Anif. ʒ ij.

Omnia quæ haberi poffunt recentia, mifce cum reliquis ac coque in feri lactis ℔ iv. ad tertias.

Colaturæ adhuc calidæ infunde per noctem,
Rhabarb. el. ʒ ij.
Spic. indic. gran. VIII.
Schænanth. ℈ ß.
Ebulliant femel ac iterum, hinc colentur.

Vires. *Sanguinem purificat.*

Dofis ℥ iv.

7. *Decoctum purgans pro delicatis, Quercetan.*

♃. Follicul. fen. f. ft. ʒ vi.

Aq. pomorum redolentium aut fragorum q. f. pro una vice.

Macera vafe claufo per horas 24. addendo parum fucci Limonum, hinc ebulliant, fortiterque exprimantur, adde

Succi pomorum redolentium recentis ʒ i ß.
Sacchari candi fi libet, q. f.

Clarifica cum albumine ovi, ac aromatiza cum Aqua cinamomi.

Vires. *Leniter purgat fine faftidio.*

[*Decoctum laxativum in editionibus prioribus fini libri II. annexum huc ponendum ex prafcript. D. Petri de Spina.*]

♃. Rad. Sarfæ parill.
Alth.
Borrag. ana ℥ ß.
Glycyrrhiz. ℥ i ß.

Diger. horis 24. in ℔ iv. aq. ferventis. Dein coquantur ad ℔. iij.

Poftea adde	Tamarind ʒ v.
Rad. Polypod. ℥ ß.	Paffular. min. ℥ ß.
Epithym. ʒ iij.	Dactyl. recent. N. iv.
Fol. Sen. el. ℥ ß.	Sem. Cartham. contuf.
Agaric. troch. ʒ i ß.	ʒ ij.
Mechoacan. opt. ʒ ij.	Anif.
Flor. Borrag.	Fœnicul. an. ℥ ß.
Bugloff.	Caryophyll.
Violar. an. p. I.	Zinzib. an. ℈ j.

Coque adhuc parum f. a. dein exprimantur & colentur pro potu.

Vires. *Blandè movet alvum, acrefque humores obtundit, adeòque convenit quàm maximè in doloribus colicis.*

Dofis ℥ iv. *manè, & fi libet poft meridiem.*

8. *Decoctum fplenis bovis.*

♃. Splenem bovis in frufta incifum,
Cinamom. grofsè contuf. ℥ j.
Caryophyllor. ℥ ß.
Croc. ʒ ij.
Vini alb. feu malvatic. q. f.

Inde in vitrum capax, quod bene claufum in MB. ferventiffimo, hor. 24. ebulliat, donec fplen in particulas minutiffimas coctus & confumptus fuerit, magnaque juris exquifitiffimè cocti, & fragrantiffimi copia reftet.

Vires. *Specificum eft ad duritiem & obftructionem lienis & menfium fuppreffionem.*

Dofis ℥ iiij. *continuando per quatuor aut quinque dies, cùm menfes fluere foliti funt. Quercetan. in Pharmac. Reftit.*

N. *Poteft itidem redigi in formam Extracti, vide infra.*

Decoctum Traumaticum è Pharmac. Colleg. Reg. Londinenfis.

℞. *Sarfæ par. albæ & medullofæ* ℥ i ß. *rad. chinæ* ℥ j *fœniculi, bardanæ tenellæ, urticæ, rhapontici, confolidæ, glycyrrhizæ, caryophyllatæ ana* ʒ vj. *ariftolochiæ longæ* ℥ ß. *dictamni albi* ʒ ij. *folior. betonicæ, hyperici, agrimoniæ, plantaginis quinquenerviæ, hederæ terreftris, bugulæ, pyrolæ, Saniculæ ana M. ß. paffular. exacinatar.* ℥ j *fem. coriandri, anifi, urticæ min. ana* ʒ ij. *baccar. juniperi* ʒ j. *rafuræ cornu cervi, eboris ana* ʒ v. *Coque in f. q. aq. font. ad* ℔. ij. *Colaturæ adde vini albi generofi* ℥ iiij. *mellis optimi defpumati, facchari candi albi ana* ℔ j. M.

Decoctum Vulnerarium Quercetani pro omnigenis vulneribus internis & externis.

℞. *Rad. Tormentillæ, Confolidæ maj. & min. ana* ℥ j. *herbar. Limonij albi & nigri, Saniculæ, pyrolæ, verbenæ, alchimillæ, perficariæ ana* M j. *vincæ pervincæ, herbæ roberti ana M ß. flor. verbafci, hyperici, centaurij min. ana* ʒ ij. *cancros purgat. & ficc.* No vj. *mumiæ* ℥ ß. *Macerentur omnia per dies* ij. *in aq. veronicæ & vini albi ana* ℔ ij. *in vafe vitreo circulatorio in MB. Coletur liquor per manicam hipoc. & aromatizetur cum pauxillo cinnamomi, aut coriandri præparati, cum fucco cydoniorum. Dof. ab* ℥ ß. *ad* ℥ ij. *manè & ferò tribus horis ante paftum. Si amaror guftum minùs offendat, poterit addi rad. ariftolochiæ tenuis ut & enulæ campanæ parum; & rurfus edulcorari liquor cum facchâro. Vfus autem continuabitur in plures dies quò magis ejus ftupendi effectus percipiantur.*

¶ Plures decoctorum formulas qui expetit, adeat Quercetanum in Pharmacop. reft. Weckerum, Poterium, & fimil.

CAPUT L.

De Eclegmatis, Lohoch, Linctibus.

Materiam præbent pectoralia: videlicet pulveres, confervæ, mucilagines, fyrupi, decocta, mella, pulpæ, fapæ, & fimil.

Modus parandi.

♃. Pulveres convenientes, fructus, gummi arabicum, Tragacanthum, fuccum glycyrrhizæ, &c. incorpora (in mortario, piloque ligneo) cum mellis, fyrupi, mucilaginis, decocti, & fimil. liquoris glutinofi, q. f. donec exactè mixta & mellis confiftentiam nacta fuerint.

Ex tempore quæ præfcribuntur, fiunt ex Eclegmatis ufualibus, pulveribus, confervis, cum fyrup. q. f. incorporatis, vel ex folis fyrupis cum facchar. candi vel penidiati, q. f. mixtis.

N. 1. *Decocta itidem ac fucci in formam Eclegmatis cum Sacchâro coqui poffunt.*

N. 2. *Proportio pulveris eft ferè unc. ß. ad fyrup. unc. ij.*

Eclegmata

Eclegmata usualia sunt,

Lohoch, ad asthma. s. scyllæ compos.
de Cassia *vid. infra.* N. 1.
De Caulib.
de Farfara.
de Papavere.
Passulatum, N. *aliud, vide infra.* 2.
de Pino
de Portulaca
de Pulmone vulpis
Sanum & expertum
è succo scyllæ.

} vide August. &c.

1. *Lohoch de Cassia pro Clysteribus.*

℞. Herb. Malvæ.
Mercurial.
Parietar.
Violar.
Betæ.
Absinth. ana M. I.
Coq. in s. q. aqu. ad ℔. IV.
Adde pari pondere Medull. cass. & mellis despumati ana F. Lohoch.

2. *Lohoch passulatum s. Electuarium passulatum.*

℞. Passular. minor. unc. IV.
Saccar. cand. unc. ij.
Aqu. Scabiosæ.
Fœnic.
Farfar. an. unc. ij.
F. s. a. Eclegma.

Vires. *Confert in Tussi, acrimoniam Catarrhorum mitigat.*

CAPUT LI.

De Electuariis & Mixturis.

HOFMAN. *DE ELECTUARIIS & MIXTURIS*) *Electuaria* sunt vel *molliora*, vel *solidiora*. De *Mollioribus* hîc agitur, & componuntur ex pulveribus melle vel saccharo syrupisato vel etiam Roob juniperi vel aliis susceptis, quibus solubilia si admiscenda ea sint, seorsim dissoluta subindè affunduntur, & postmodum ad fermentationem loco tepido reponuntur. *Mixturæ* fiunt ex pulveribus, electuariis usualibus, conditis incisis, conservis, extractis, essentiis, salibus volatilibus, spiritibus, oleis destillatis &c. Vbi simplicissimæ horum præparationes laudem merentur, secus autem, quæ ex plurimorum simplicium farragine, quæ sibi invicem ut plurimùm adversantur, citrà elixationem solâ contusione ridiculè ac temerariè sunt connexa; Per ejusmodi confusiones, inquit *C L. Zwelferus*, si Natura non planè destruitur, saltem manifestè debilitatur. Plurium rerum complexu irriti successus Medicos admonere deberent à confusione tot tamque diversorum simplicium abstinendum: eoque magis, quod sub istâ multitudine, multa opposita, frustranea, impertinentia, inepta, languida & effœta vim specificam sanativam supprimant, in se convertant & ita irritum Medicaminis effectum ægrotus consequatur.

¶ Electuaria sunt, vel molliora, (consistentiâ confectionum opiatarum) vel solidiora in tabulis. Priora sunt hujus loci.

Modus parandi varius est, adeoque potiùs exemplis quàm regulis demonstrabilis.

Electuaria vulgaria (confectiones opiatæ communiter appellatæ,) fiunt è pulveribus minutissimis, melle despumato calente, (rarò saccharo syrupisato) susceptis, quibus solubilia, si admiscenda ea sint, seorsim dissoluta subinde affunduntur, postmodumque ad fermentationem loco tepido reponuntur.

Reliqua fiunt sola ferè mixturâ, scil. pulverum, electuariorum usualium, conditorum (in frustula dissectorum) conservarum, extractorum seu essentiarum, & simil. quæ suscipiuntur liquore, maximeque syrupis q. s. ad consistentiam. Et hæc dicuntur vulgò *mixturæ.*

N. *Adduntur & interdum paucæ guttulæ oleorum stillatitiorum, vel Spirituum Vitrioli, Sal. communisve.*

Sunt Electuaria, tùm alterantia, tùm purgantia.

Electuaria alterantia usitatiora sunt

Electuarium.
Diacorum Aug.
Pseudo-acori, *vide infra* N. 1.
Alexipharmacum 2.
De Ciconia 3.
Alkermes, s. confectio Alkermes.
De Allio, 4.
Anacardinum; s. confectio Anacardina, s. confectio sapientum. A.
Antidotus Matthioli, A.
Archigenis, A.
Athanasia magna, A.
Aureum Alexandrinum, A.
Camphoratum, 5.
Chalybeatum, A.
Chalybeatum, Horatii Augeni, 6. Arcularii 7.
Corroborans specificum Croll. 8.
Cordial. 9.
De Croco, 10.
Diaphoreticum Plateri, 11.
Diacodium. A.
Diureticum Montag. A.
de Ferri scoriis, A.
Hystericum, 12.
de baccis lauri Rhasis, A.
Micleta Nicolai, A.
Mithridatium, A. C.
Orvietanum, 13.
Nucum, 14.
Diaolibanum, C.
de Ovo.
Papæ s. Guidonis contra pestem, A.
Philonium Mesuæ, A.
persicum Mes. A.
majus s. Romanum Nicol.
A. Tharsense Galeni, A.
contra phthisin, 15.
Podagricum S. Closs. 16.
Regum, 17.
Requies Nicolai cum saccharo, A.
Resumptivum Fernelii C.
Diasatyrium, A.
Scorbuticum, 18.
Diascordium Fracastor. A.
Theriaca Andromachi, A.
Diatessaron, A.
Communis, A.
Triphera magna, A.
minor, A.
Saracenica, A.
El. Vitæ Arnold. de V. N.

N. *Quia species aromaticæ ad electuaria, cum melle vel saccharo conficienda, ordinatæ olim fuerint; & harum pleræque Electuarii nomine communiter adhuc veniunt, quas vide infra; Præstaret tamen species ab Electuariis distinguere.*

Electuaria lenientia usitatiora sunt

Electuar.
Diacassia cum manna, A.

Diacatholicum, Antidotus Catholica Nicolai, A.
Diaprunis simpl. A.
solutivum, Diadamascenum, A.
Hiera picra Galeni, s. simplex. A.
Lenitivum Florenzolæ, A. de Manna, A.
Triphera Persica Damasceni, A.
Electuar. Purgantia usitatiora. Electuar.
Diasarum Fernelii, *vide infra* 1.
Antimoniale, 2.
Benedicta laxativa, Nicol. A.
Diabalzemer. s. Elect. Sennatum. *A Renod.*
Diacarthami s. Diacnici, A.
Carycostinum, C.
Catharcticum Imperiale, Nicol. C.
de Citro solutivum, A. C.
Diacydonites s. Diacydonium laxativum, A.
N. *Ad Gelatinas referri potest.*
Episcopi s. Elescoph. A.
Hamech s. confectio Hamech. major, A.
Hiera composita, A.
Logadii, A.
Pacchii, Archigenis, Ruffii, s.
Diacolocynthidos, A.
Indum majus, A.
Diaphœnicum Mesuæ, A. Fernelii, A.
de Psyllio, Montagn. A.
Rosarum Mesuæ, A.
de Succo rosarum Nicol. A.
N. *Usitatius est in tabulis.*
Dialebesten, Montagn. A.
Diasenna Nicolai, A.
de Tamarindis. 3.
Huc Passulæ laxativæ, A. C.

ELECT. ALTERANTIA.

1. *Elect. Pseudoacori stomachicum.*

℞. Rad. Pseudoacor. à cortice exteriore mundat. ℔. 1. minutissimè incisæ & conquassatæ infundantur in Vino rubr. ♂ ♀ (3. 4.) Hinc coque ad consumptionem vini, mollitiemque radicum.

Postmodum adde mellis depurat. ℔ ij. vel ii ß. iterum parùm coctis addantur Zinzib. optimi minutim incis. ℥ iij. vel 4. misceantur optimè l. Ign. ad consistentiam; hinc remove ab Ign. & immisce
Pul. Cinamom. acer. unc. ß.
Piper. long. ʒ ij.
Galang.
Nucist.
Macis.
Cubebar.
Cardamom. ana ʒ i ß.
Gran. paradis.
Piper. nigr. ana ʒ. 1. plus minus. F. Elect.

N. *Alii admiscent amygdal. dulc. & pineas excort.*

Vires. *Confortat stomachum & caput frigidum excrementa incidendo, exiccando, &c.*

Dosis ad magnitud. avellanæ vel juglandis; manè ac vesperi.

Hofman. *Elect. Pseudoacori stomachicum*) Hoc longè esset efficacius, si radix pseudoacori non conquassata coqueretur, sed saltem grosso modo concisa adderetur; Et bonum est medicamentum, stomachi debilitati à dyscrasiâ frigidâ dicatum. Aliàs juxta Domini Autoris præscriptum concinnari potest.

N. Aliud stomachicum Diacorum A. vid. sect. VIII. no. V. VI. in thesaur. annexo.

¶ 2. *Electuarium Alexipharmacum. Cl. Dn. D. Petri de Sp. F. F.*

℞. Rad. Dictamn.
Caryophyllat.
Cyper. rot. ana ℥ i ß.
Asari ʒ vi.
Ireos flor. ʒ iij.
Fol. Rut.
Fl. Rosar. rubr. ana ℥ i ß.
Dictamn. cret. ʒ iij.
Spic. indic. ℥ i ß.
Cinamom.
Croc. or. ana ℥ j.
Baccar. Iunip.
Laur. ana ʒ vi.
Mastich. ℥ i ß.
Agar. tr.
Myrr. el. ana ʒ ij.
Bol. arm. præp.
Spec. liberant. ana ʒ vi.

Contundantur subtilissimè & cribrentur. Postea
℞. Nuc. Iugland. ℥ iij.
Fic. pingu. ℥ i x.

Conquassentur simul, additoque modico vini trajiciantur per cribrum ad pultis consistentiam. Deinde.
℞. Sacchar. opt. ℔ ii ß. ℥ iij.
Dissolve cum aquæ q. s. Ign. lento.
Postea adde
Mellis despumat. ℔ iij.
Coque ad aquæ consumptionem.
Deinde adde
Pulticulam illam ficuum & nucum.
Theriac. Andr. ℥ ıx.
Conserv. ros. rubr. ℔ i ß.
Succ. Absinth. inspiss.

Misce optimè cum spatula lignea, dein removeantur ab igne, & agitentur continuò, donec refrixerint, postea adde pulveres, misceanturque perfectissimè, in fine adde
Ambræ gris. drach. 1.
Mosch. ℈ j.
F. Electuar.

Vires. *Usus ejus creberrimus fuit in sævissima illa nuperâ peste, in quâ tam præservando, quàm curando profuisse compertum est.*

Hofman. *Electuarium Alexipharmacum Cl. Dn. D. Petri de Sp. F. F.*) Hujus usum creberrimum fuisse testatur *Dominus Autor* in peste, tam præservando, quàm curando. Nec dubito de veritate. Interim tamen admodum confusa & temeraria mihi videtur hujus Electuarii compositio tam ob multorum simplicium farraginem, quàm quorundam, quorum nulla ratio reddi potest, frustraneam admixtionem, quid sibi volunt radic. cyper. rot. asari, ireos Fl. fl. ros. r. Agaric. trochisc. Spec. liberant. Theriac. A. &c. quæ composita per se pro alexiterio satis sufficientia forent.

¶ 3. *Electuar. Alexipharmacum de Ciconia; Arcanum Alexipharmacum.*

℞. 1. Recentem ciconiæ sanguinem; destilla per MB. remanentem in cucurbita sanguinem exicca & pulverisa. Hinc,

2. Extrahe Sal ex ventriculo ciconiæ incinerato, beneficio aquæ illius ex sanguine destillatæ, idque pulverisatæ illi sanguinis remanentiæ admisce.

Hisce 3. addantur in vitro satis capaci,
Succin. alb. el. ℥. 1.
Corall. rubr.
Baccar. matur. uvæ inversæ.
Essent. Mumiæ.
Rad. Anthor. ana ʒ i ß.
Lap. Bez. or. ʒ iij.
Theriac. opt. ℥ i ß.

Hoc cum oleo pini (ex nucl. express.) incorporà, deinceps tantum olei superaddendo, ut digitos 3. vel 4. latos emineat. Tandem insolentur aliquamdiu orificio vasis diligenter obstructo, quo enim vetustius eò melius.

Vires

Vires. *Efficacissimum est contra omnia metallica, animalia & vegetabilia venena, quæ tum vomitu, tum secessu, tum sudore expellit.*

Dosis ℥ ß. *cum haustu Aquæ, vini, vel lactis tepidi. Croll.*

N. *Loco Sal. com. ex ventriculi cinere extracti, mallem ipsas tunicas pulverisatas admiscere.*

HOFMAN. *ELECTVARIVM ALEXIPHARMACUM de Ciconia; Arcanum alexipharmacum.*) Si quis Medicorum *Domino nostro Autori* hoc Electuarium communicavit, aut simplex homo fuit nullam chymicorum laborum habens notitiam, aut fucum facere voluit; Animalia enim nihil in se salis habent fixi, sed sal volatile, oleum ac terram mortuam sterilem & exsuccam ex se depromunt, quomodo igitur ex ciconiæ ventriculo incinerato Sal fixum elici poterit? Unde *ipse Autor* mavult ipsius Ventriculi ciconiæ tunicas pulverisatas admiscere. Verùm fallax in hisce & similibus spes posita videtur, eò quòd cum vitâ bruti vis fermentalis viscerum unà extinguatur.

§ 4. *Electuarium s. mixtura de Allio.*

℞. Digitor. allii, num. IV.

Frixis & contusis cum melle & mithridatii ʒ ii ß. adde

Sperm. ceti.

Granor. Iuniper. ana ℈ j.

Castorei ℈ ij.

Pulv. parietar. ℈ j.

Oxymell. squillit. q. s. F. Elect.

Vires. *Insignium virium est contra colicam.*

HOFMAN. *ELECTVARIVM seu MIXTVRA de ALLIO.*) Allium non frixum, sed crudum cum Mithridatio contusum præfertur, additis reliquis ingredientibus, quæ Autor subjungit. Pro Plebe satis commendabile.

Electuarium seu Antidotus analeptica, è Pharm. Colleg. Reg. Lond.

℞. *Rosar. rubrar. glycyrrh. ana* ʒ ij. gr. v. *gummi arab. tragacanthæ ana* ʒ ij. ℈ ij. *santali albi, rubri ana* ℈ iiij. *succi glycyrrh. amyli, sem. papaver. albi, portulacæ, lactucæ, endiviæ ana* ʒ iij. *sem. 4. frigid. maj. excorticator. sem cydonior. malvæ, bombacis, violarum, nucleorum pini, pistaciorum recent. amygdalar. dulc. styracis calamitæ, pulpæ sebesten ana* ʒ ij. *caryophyllor. scobis eboris, cinnamomi ana* ʒ j. *croci* gr. v. *penidior.* ℥ ß. *Trita omnia excipiantur triplo syrupi violati ut fiat Electuarium molle.*

¶ 5. *Electuarium Camphoratum Kegleri.*

℞. Rad. Dictamn. alb.

Tormentill. ana ʒ ij.

Zinz. alb. ℥ ij. [rectius ℥ ß.]

Sacchar. cand. ℥ ij.

Margarit. præparat. ℥ ß.

Nuc. vomic.

Os de c. c. ana ʒ ij.

Camphor. ℥ I.

Theriac. Andr. ℥ IV.

Sacchari alb. in aq. acetos. solut. q. s. F. Electuarium.

Vires. *Alexipharmacum ac sudoriferum est, maximique usus in morbis malignis.*

Dosis drach. j. ad ij. &c. Paulo aliter.

℞. Rad. Dictamn.

Tormentill.

Zedoar. ana. ℥ ß.

Zinzib. ʒ ij.

Herb. card. benedict. ℥ ß.

Turb. alb. & gumm.

Nuc. vomic. ana ℥ ß.

Rhabarb.

Os. de c. c.

Oc. Canc. ana ʒ I.

Camphor. ℥ I.

Sacchar. cand. ℥ I.

Theriac. Androm. ℥ VI.

M. F. Electuarium.

HOFMAN. *ELECTVARIVM CAMPHORATVM KEGLERI.*) Hoc suâ non est defraudandum laude, utpote in morbis malignis sæpè experientiâ probatum. Loco margarit. præparat. & oss. de Corde Cervi, addi potest Terra sigillata, Antimonium diaphor. Vnicornu verum. Et in altero correcto Purgantia, ut Turbith. alb. & gumm. Rhabarbar. &c. omitti possunt. N. Aliud camphoratum alexiterium D. D. R. vid. in thesaur. Pharmaceutic. annexo sect. VIII. no. XIII.

§ 6. *Electuarium Chalybeatum Horatii Augenii.*

℞. Piper.

Zinzib. ana ℥ ß.

Cardamom.

Caryophyllor.

Doronic. *aut* Angelic.

Croci ana ʒ ij.

Tamarisci ℥ ß.

Sem. Basilic.

Anis. ana ʒ ß.

Limatur. chalyb.

℔. ß.

Mellis despumat. ℔ iij.

F. Electuarium.

Vires. *Confert in temperie frigida mulierum.*

HOFMAN. *ELECTVARIVM CHALYBEATVM* Horat. Augen.) In hoc pro limaturâ chalybis præparat. substituendum est Vitriolum Martis.

§ 7. *Aliud Elect. Chalybis Arcularii.*

℞. Scob. Chalyb. ℥ iij.

Succ. recent. pomorum Borsdorff. putrific. ℥ VI.

Macera 24. hor. effunde per inclinationem. Succus novus affundatur, tribus vicibus id repetatur. Succi tandem inspissentur ad formam Electuarii.

Dosis à ʒ *ij. ad* ℥ ß.

HOFMAN. *Aliud Elect. Chalybis Arcularii.*) Hoc laudem meretur. Et ex hoc Essentia Martis cum succo pomorum Borsdorff. *Dni D. Iohannis Michaëlis* præparari potest, si extrahatur cum Spiritu vini Malvatici.

¶ 8. *Electuarium corroborans specificum s. Medicamentum specificum omnium septem membrorum principalium, Crollii.*

℞. Ol. succini ter vel quater (per Aquam Majoranæ vel simil.) rectificati ʒ ij.

Spirit. Vitrioli veri.

Salis cranii human. (vel magisterii) ana ℥ ß.

Tincturæ croc. or.

Granor. alkerm. ana ʒ ij.

Sal. margarit.

Corallor. ana ℥ j.

Ol. Cinamom.

Macer. ana ʒ ß.

Lact. Sulphuris. ℥ j.

Extr. Spodii ℥ j ß.

Antimon. diaphoret. ℥ ß.

Magist. Tart. ℥ j. id est, Tartari Vitriolati.

Tinctur. croc. Mart.

Extr. chelidon.

Rhabarb. ana ℥ ß.

Liquor. crystall.

Calcul. microcosmic. ana ℥ j.

Cum extracta & inspissata Theriacæ essentia, melle juniperino, conserva rosarum, addendo pro libitu saccha-

saccharum rosaceum, F. electuarium, addita Moschi & ambræ, ana ʒ j.

N. *Propter ventriculi sympathiam cum reliquis membris addantur spirit. Vitrioli veneris ʒij. atque Ol. Nucist. stillat. ʒß.*

Dosis à gran. 5. 6. 7. usque ad 20. &c.

HOFMAN. *ELECTUARIUM CORROBORANS &c.*) Suprà dixi, Eos qui in uno composito omnia singulas corporis partes respicientia simul miscent, empiricos se præbere & Artis præcepta evertere; Nolo autem de Crollio hîc subsumere; elegantissima quasi verò est Mixtura olei destillati succini cum Spiritu Vitrioli, non Ente Sale cranii humani, (si fixum intelligat.) Non Ente Sale perlarum, corallorum, Extract. spodii, Extract. chelidon. liquore calculi microcosmici; His tria regna conveniunt minerale, vegetabile & animale deliberantia, quodnam horum decumbenti Microcosmo prius ferre suppetias debeat; O elegantem mixturam! & inefficacissimam, si propter ventriculi sympathiam cum reliquis membris omissus fuerit Spiritus Vitrioli Veneris, & ol. destill. Nucistæ. N. Aliud cephalicum confortans & ant-epilepticum singulare M. Ducis HETRURIÆ vid. sect. VIII. n. I. & IV. in thesauro annexo.

§ 9. *Electuarium seu mixtura cordialis.*

♃. Conserv. rosar. ℥ viij.
Borrag.
Buglossf. ana ℥ iij.
Violar. ℥ ij.
Nymph. ℥ iß.
Confect. Alkerm. ℥ ß.
Pulp. citr. condit. ℥ iiij.
Fl. citr. condit. ℥ ij.
Spec. Diarrhod. Abb. ʒij.
Margarit. præparat. ʒ ij.
Corallor. utrorumque præpar. ana ʒ iij.
Lign. Aloës pulv. ℈ IV.
Ambr. grys. gran. VI.
Fol. Sol. *num.* X.
Cum syrupo acetos. citri q. s. F. mixtura.

Vires. *Spiritus vitales Balsamúmque naturæ corroborat.*

Dosis ad magnitudinem avellanæ.

HOFMAN. *ELECTUARIUM seu MIXTURA CORDIALIS.*) Hoc electuarium Cordiale si ex paucioribus conservis omissis speciebus diarrhod. Abbat. præparatum fuerit elegantius erit seq. modo elaboratum:

Recip. Conserv. rosar. ℥ viij.
inter. pulp. Citri lib. j.
Confect. alkerm. ℥ iij.
fl. Citri condit. ℥ iij.
Cortic. Citri condit. incis. ℥ j*ß.*
Margarit. Or. præp. ʒ ij.
Corall. r. præp. ʒ vj.
ol. d. Cinamon. gutt. vj.
Citri. ℈ *ß.*
cum Syrup. rub. id. s. q. f. Mixtura.

§ 10. *Electuar. de Croco.*

♃. Croc. or. ʒ j.
Rad. Zedoar.
Tormentill.
Nuc. vomic. ana ʒ ij.
Camphor. ℈ j.
Sem. Eruc.
Rad. Dictamn. alb.
Angelic. ana ʒ ij.
Petasit. ʒ iij.
Theriac. Venet. vet, ℥ vj.
Mithridatii. ℥ vj.
F. Electuarium.

Vires. *Alexipharmacum est Kegleriano nihil vel parum cedens.*

11. *Electuarium diaphoreticum Plateri.*

♃. Syrup. de papav. alb. ʒ VI.
Rob. sambuc.
Ebul. ana. ℥ j.
Spir. Iuniper. ʒ vj.
M. in Electuarium.

Vires. *Somnum conciliat, dolores sopit atque sudorem ciet, adeoque convenit in hydrope. Vide* Hechstett. l. 1. observ. dec. 3. cas. 1.

HOFMAN. *ELECTUARIUM DIAPHORETICUM PLATERI.*) Transeat cum reliquis mediæ sortis.

§ 12. *Electuarium hystericum seu laudanum facile.*

♃. Fragment. lapid. pretiosorum.
Saphyr.
Hyacinth.
Topas.
Smaragd. ana ʒ j.
Corall. alb. & rubr.
Margar. præpar. ana ℈ IV.
Rad. Galang.
Rhabarb. an. ʒ iij.
Gumm. arab.
Opopan.
Galban.
Thur.
Mastich. an. ℥ ij.
Bdell.
Sarcocoll. an. ℈ ij.
Euphorb. ℥ ß.
Camphor. ʒ i ß.
Sem. Coriandr.
Fœnic.
Cardamom.
Salis communis.
Opii Thebaic. ana. ℥ ß.
Cinam. ℥ ij.
Spiritus thereb. ℥ j.
Mell. despumat. ℔ ß.
Spiritus Vini &
Aq. Imperial. an. q. s.
F. Laudanum s. a. instar Opiatæ.

Dos. iiij. gran. super bibendo parum vini, & os frequenter Oxycr. colluendo ad præcavendum faucium & gutturis ardorem propter euphorb.

Suffocatis ab utero, hemicranicis, convulsis à causâ frigidâ magno solatio est.

HOFMAN. *ELECTUARIUM HYSTERICUM seu LAUDANUM facile.*) Miror *Dominum Nostrum Autorem* hoc & similis farinæ alia ausum fuisse huic capiti inserere, cùm tam ineptis, noxiis, frustraneis & sibi invicem adversantibus etiam constent ingredientibus, quem in finem tanta lapidum pretiosorum congeries hûc transfertur? cur in tantâ copiâ resinosa hûc afferuntur gummata? quid sibi vult euphorbium? Dignum hoc est, ut planè excludatur, cùm meliora hoc eundem effectum præstantia prostent remedia.

¶ 13. *Electuarium Orvietanum.*

♃. Rad. cárlin. seu chamæleont. alb.
Tormentill.
Pistoloch.
Aristol. rot.
Scorzon. Hisp.
Calam. arom.
Angelic.
Imperator.
Anthor.
Sem. Santon. &
Fol. ejusd.
Dictamn. alb.
Bol. arm.
Terr. sigillat. an. ℥ j.
Theriac. veter. ℥ iij.
Mell. hispan. cocti pondus triplum F. Electuar.

Vires & dosis eadem quæ Theriacæ Androm.

HOFMAN. *ELECTUARIUM ORVIETANUM.*) An hæc descriptio genuina sit valde dubitatur. Sequentem ab amico quodam natione Italo pro verâ ac genuina communicatam accepi, hæc utrum talis sit, an secus non disputabo; interim tamen nec exiguæ virtutis eam tùm in febribus malignis, tùm in sumptis venenis in convulsiones usque ferocientibus compescendis expertus fui:

Recip. radic. Vincetoxic.
Zedoar.
Carlin.
Angelic.
Petasit.
Valeriam.
Dictamn. alb.
Enul. campan.
Chelidon. ana ℥ iij.
fol. Dictamn. Cr.
Scordii.
Rutæ ana M. iij.
Myrrhæ el. ℥ j.
Galbani ʒ i*ß.*

Croci

Croci Or. ℥ j. ʒ vj.
Cinamom.
Caryophyll. ana ℥ ß.
Opii correct. ʒ iij.
Ol. d. fuccini.
Citri ana ʒ i ß.
Sulphur. elect.
Terræ figillat. ana ℥ j.
Salis viperarum volatil. ʒ vj.
Pulv. viperarum ℥ ij.
Mellis juniperini q. f.
M. pone ad fermentationem vafe claufo per aliquot menfes.

¶ 14. *Electuar. Nucum.*

℞. Nuc. Iugland. num. xx.
Ficuum ping. num. xv.
Rut. unc. 1.
Sal. commun. ℈ ß.
Mellis, unc. ij.
M. F. Electuarium.
Vires. *Alexipharmacum eft.*

HOFMAN. *Electuarium Nucum.*) Tranfeat hoc ut fimplicis compofitionis. Aliud vide in thefaur. pharmaceutic. annexo fect. VIII. D. D. R. n. XV.

¶ 15. *Electuarium contra Phthifin.*

℞. Conferv. Rofar. vet. ℥ ij.
Loch. de pulm. vulp.
Papav.
Pino. ana ℥ ß.
Sem. 4. frig. maj. excort.
Lactuc.
Cydonior. an. ℈ j.
Amygd. dulc.
Pinear.
Piftac. ana ℥ ß.
Maftich.
Terr. figillat.
Bol. armen. ana ℥ ß.
Gum. Arab.
Amyl. ana ℈ j.
Spec. Diatragac. fr. ʒ i ß.
Diapenid. ʒ ß.
Sem. Papav. alb.
Portulac. ana ℈ j.
Pulmon. vulpis exicc. ʒ ß.
Cancr. fluviatil. uft.
Trochifc. de Carab.
Tragacanth. ana ℈ j.
Cum Syrupo de papav. & glycyrrh. F. Mixtura.
Vires : *Acrimoniam mitigat, tenuitatem incraffat.*

HOFMAN. *Electuarium contra Phthifin.*) Hoc multis etiam fruftraneis & inutilibus onuftum eft ingredientibus, qualia Cancri fluviatiles ufti, loch de pulmone vulpis, cùm jamdum pulmones vulpis exficcati fint denominati, trochifc. de carabe, &c. fi ex paucioribus conftaret, laudem mereretur. Aliud F. vide in thefaur. Pharmac. annexo fect. VIII. n. IX.

Electuarium pro Phthifi incipiente D. D. WINCLERI è Mifcellan. Curiofis German.

℞. *Rad. fymph. maj. tuffilag. enulæ; mundat. ana* ℥ iiij. *Coque in aq. fimpl. q. f. ad mollitiem, tunde & trajice per fetaceum.* ℞. *paffular. maj. min. ana* ℔ ß. *coque in brodio reliquo à radicibus & extrahatur pulpa eodem modo.* ℞. *falv. acutæ, betonicæ, hyffopi, veronicæ; hederæ terreftris, pulmonariæ maculatæ ana M j. coque ad mollitiem in brodio à paffulis relicto.* ℞. *Decocti colati, facchari canarini ana* ℔ j. *coque ad confiftentiam : adde pulpæ radic. & paffular. amygdalar. dulc. excortic. pinear. recent. probè piftarum ana* ℥ iij. *cinnamomi* ʒ ij. *croci* ℈ j. *Mifce fiat f. a. Electuarium.*

De eo habet author; quòd quædam mulier poft hæmopthyfim fæpius moleftam, cùm in phthifin incideret adjuncta hectica, tuffiendo expueret purulenta cruore tincta atque adeffet fudor colliquativus refpiratioque valde difficilis : unico hoc medicamento evaferit. Addit eodem medicamento proprium filium 3 annorum, cui poft petechias fuperatas, vomicæ quatuor vicibus in pulmonibus collectæ & ruptæ, itaut plus in magna copia expectoraret, macie valde confectum & calore hectico confumptum : feliciter reftitutum effe.

Electuarium Pectorale è Pharm. Coll. Reg. Lond.

℞. *Succi glycyrrh. amygdalar. dulc. ana* ℥ ß. *pinear.* ℥ j. *hyffopi, capillor. ven. ireos, femin. urticæ, ariftolochiæ rot. ana* ʒ j ß. *piper. nigri, fem. nafturtij rad. enulæ ana* ʒ ß. *mellis* ℥ xiiij. *F. Electuarium. f. a.*

¶ 16. *Electuarium podagricum S. Cloffæi.*

℞. Refin. fcammon.	Milii folis.
Ialap. an. ℥ j.	Garyophyll.
Hermodact. ʒ vj.	Mari.
Sagapen.	Cofti arab.
Sem. Anif.	Zinzib.
Fœnic.	Maftich. ana. ℈ ß.
Carui.	

Liquetur fagap. in aceto fcyllit. coletur per fetáceum commifcendo pulv. præfcriptos, & in mortario marmoreo adjiciendo per pugillos facch. pulverifatum & irrorando aq. ivæ Arthrit. F. Electuar. ut Opiata, addendo Effentiæ anif. gutt. x.

Dof. à ʒ ij. *ad* ℥ ß. *ad præcautionem doloris arthritici fingulis menfibus in occafu Lunæ.*

HOFMAN. *Electuarium Podagricum S. Cloffæi.*) Hoc ad Electuaria purgantia pertinet.

¶ 17. *Electuar. Regum.*

℞. Pinear. ℥ i ß.
Rofar. rubr. ʒ ij.
Amygd. dulc. ℥ ß.
Santal. citrini. ℈ ij.
Ambr. grif. ℈ ß.
Mofchi, *gran.* iij.
Sacchari albiff. in Aq. rofar. fragrantiff. folut. ℔. 1.
Vires. *Refrigerat, exiccat, nutrit, corroborat, &c.*

HOFMAN. *Electuarium Regum.*) Huic momentum confervæ rofarum r. addi poteft, & elegantior inde fiet compofitio.

¶ 18. *Electuar. Scorbuticum.*

℞. Conf. cochlear. ℥ ii ß.	Extr. Abfinth.
Chamædr.	Iuniper.
Meliff.	Sem. Sinap.
Rofar. incarnat.	Eruc. ana. ℥ ij.
Acetof. citri ana ℥ vi.	Cardamom.
Condit. calam. arom.	Cinamom. ana. ℥ j.
ZZib.	Tart. Vitriolati. ʒ i ß.
Rad. Pimpinell.	Ol. Anif. ℈ j.
Cort. citri ana. ʒ iij.	Cinam. ℈ ß.

Cum Syr. de Cinam. & de cochlear. an. q. f.
F. Mixtura.

Vires. *Referat obftructiones mefenterii, lienifque tenorem corroborat, ideoque in fcorbutico affectu virium eft infignium.*

Dofis magnitudine juglandis parvæ manè jejuno ftomacho affumpta.

HOFMAN. *Electuarium Scorbuticum.*) Hoc etiam tranfeat; fequenti tamen modo melius videtur: Recip. Conferv. cochlear. ℥ ij ß.
chamædr.
rofar. incarnat.
inter. Citri ana ʒ vj.
Cortic. Citri condit. incif.
radic. Zinzib. indic. condit. incif. ana ℥ ß.
Spirit. Cochlear. ʒ ij.
Vitrioli Martis rectific.
Miftur. f. ana. ʒ ß.
Cum Syrup. acetof. Citri f. q. f.
Mixtura.

N in *Autoris* compoſitione totum *Electuarium* extract. abſinth. Tartarus Vitriolat. & olea deſtillata guſtu reddunt abominabile.

Electuarium Diaſcordium D D. FRANCISCI DE LE BOE SYLVII.

♃. *Rad. gentianæ* ℥ *ß. angelicæ* ʒ ij. *folior. ſicc. ſcordij* ℥ ij. *cardui bened. dictamni cretici ana* ℥ *ß. croci opt.* ʒ ij. *acaciæ veræ* ʒ i *ß. Conciſis & craſſè contuſis, affundatur ſpir. vini rectificatus, ad trium quatuorve digitorum tranſverſorum ſupereminentiam. Stent per hor.* xxiiij. *in loco tepido, tinctura tunc effundatur, aliuſque vini ſpir. ſimilis toties affundatur, digeratur, effundaturque, quoties ad tincturæ omnis atque virtutis extractionem erit opus. Tincturæ omnes confuſæ poſt ſubſidentiam faciem, ſi quæ ſint, claræ, puræque ab ipſis lenè effundantur, atque vini ſpir. in MB. ad extracti liquidioris vel julapij conſiſtentiam iterum ſeparetur & abſtrahatur.*

℞. *Opij thebaici q. ſ. huic blandè ſiccato affunde acetum ſtillatitium ad digitorum 4 ſupereminentiam. Stet in loco tepido tamdiu, donec tinctura rubicunda eliciatur; quæ effundenda, & ſeorſim ſervanda, donec ſimili modo ex opio reliquo, tinctura ſimili modo extrahatur. Tincturæ omnes poſt ſubſidentiam clareſcentes à ſubſidentibus fæcibus effundantur, & ſimiliter ad extracti mollioris, aut ſyr. fluidioris conſiſtentiam igne lento deducantur.*

℞. *Rad. Imperatoriæ* ℥ j. *caſſiæ ligneæ, cinnamomi opt. ana* ℥ *ß. nucis moſch.* ʒ iij. *M. F. pulvis tenuiſſimus.*

℞. *Boli armenæ veræ* ℥ i *ß. Teratur ſeorſim ac cribretur, mox in porphyrite lævigetur in pollinem.*

♃. *Gummi arabici vermicul.* ℥ *ß. ſolvatur in aq. fænic.* ℥ i *vel* ℥ i *ß.*

℞. *Extractum prius totum, extracti opij* ʒ ij *pulverem utrumque; hæc ſimul miſce, addendo paulatim gummi arabicum ſolutum. Simul terantur exactè, & ſi conſiſtentia videatur ſolidior, adde ſyr. myrtini q. ſ. M. F. ſ. a. Opiatum, cujus doſis à gr.* xv. *ad* ℈ j *adeoque Fracaſtoriano quod ad* ℈ iiij. *exhiberi ſolet longè commodior.*

Cui libebit licebit hujus opiati partem igne ſuaviſſimo, in vaſe ſtanneo, vitreove ad pilularum conſiſtentiam redigere, atque ita paratum ſeorſim ſervare, quò ex gr. xv. *præter propter formentur pilulæ tres aut plures devorandæ; quod multi vehementer optant in ſudore movendo. Sed unicuique prudenti Medico facile erit additis aliquot Bezoardici mineralis, antimonij diaphoretici, alteriuſve pulveris ſudoriferi granis, Opiatum ipſum ſatis tenax redigere in formam pilularum, ſicque ſuis ægris exhibere.*

Electuarium Diaſpermaton. è Pharm. Colleg. Reg. Londinenſis.

℞. *Sem. 4 frigidor. maj. minor. ſem. aſparagi, pimpinellæ, ocimi, petroſelini, granor. halicacabi ana* ʒ ij. *milij ſol. ſucci glycyrrh. ana* ʒ iij. *cinnamomi, macis ana* ʒ j. *ſacchari albi aq. althææ ſoluti octuplum. F. Electuarium ſ. a.*

Theriaca Londinenſis è Pharmac. Colleg. Reg. Londinenſis.

♃. *C. C. Lima deraſi* ℥ ij. *ſem. citri, oxalidis, pæoniæ, ocimi ana* ℥ j. *ſcordij, corallinæ ana* ʒ vj. *rad. angelicæ, tormentillæ, pæoniæ, folior. dictamni, baccar. juniperi, lauri ana* ℥ *ß. flor. calendulæ, caryophyllor. anthos, summitat. hyperici, nucis moſchatæ, croci ana* ʒ iij. *rad. gentianæ, zedoariæ, zingiberis, macis, myrrhæ, folior. ſcabioſæ, ſucciſæ, cardui bened. ana* ʒ ij. *caryophyllor. opij ana* ʒ j. *vini canarini generoſi q. ſ. Mellis deſpumati triplum. M. ſ. a.*

ELECTVARIA PVRGANTIA.

¶ 1. *Diaſarum Fernelij.*

♃. Syrup. menth.
violar. ana. *unc.* VIII.

Coquantur in mellis craſſitiem, ſub finem ſubducto igne inſperge; Radicis peponis arefactæ.

Seminum raphani & urticæ maceratorum in Aq. roſarum, arefactorum, & tritorum ana *unc.* I.

Rad. aſar. contritæ & cretæ ℥ ij.

Cinamom.

Sem. fœnic. ana ʒ iij.

Confice in Electuarium liquidum.

Vires. *Omnis generis humores circa ventriculum & præcordia exuberantes, vomitione educit, non continuato, ſed ex intervallis facto impetu, ſeni atque prægnanti tutum ac facile.*

Doſis ʒ iij. *vel unc.* ß. *ex aqua hordei vel ex mulſa.*

HOFMAN. *Diaſarum Fernelij.*) Hoc nullam meretur animadverſionem quoad compoſitionem.

¶ 2. *Electuarium* ♁ *ale Crollij.*

♃. Vitri ♁ correct. per Acet. diſt. *vid. lib.* 3.
Theriac. Androm. ana ℥ ij.
Nuc. moſchat.
Maſtich.
Cort. arant.
Corall. rubr. præp. ana ʒ ij.
Caryophyllor.
Sem. Fœnic.
Coriandr. præp. ana ℥ ij.

Pulveriſentur optimè & commiſceantur, F. Maſſa pilularum, cum miva cydoniorum, q. ſ.

Vires. *Purgat minori violentiâ, quàm vitrum ac inprimis per ſeceſſum.*

Doſis debiliori, pilula una magnitudine piſi, fortiori duæ.

HOFMAN. *Electuarium Antimoniale Crollij.*) Hoc ob vitrum Antimonij licèt Acet. diſt. correctum ſuſpectum eſt, nec boni Medici remedium, dum vi ſuâ colliquativâ ἄνω & κάτω humores ſummâ violentiâ & ventriculi ſæpè ſubverſione educit.

¶ 3. *Electuarium de Tamarindis. D. D. Georg. Horſt.*

♃. Fol. ſen. ſ. ſ. ℥ v.
Cinamom. opt. ʒ vß.
Sem. fœnicul. ʒ j.
Vini malvat. opt. ℔ iij.

Semel ebulliant, poſtea in loco calido per ♂ ♀ digerantur vaſe clauſo. F. deinde colatura cum expreſſione, qua extrahatur pulpæ paſſul. min. & major. ana ℥ IV. ß. Extractæ maſſæ per ſetaceum adde pulpæ Tamarind. Elect. diaprun. ſ. lenitivi an. ℥ iij. crem. Tart. ʒ ij. ol. Nucis moſch. ſtill. ℈ j. aniſ. ℈ ß.

M. F. Electuarium.

Vires. *Purgat leniter ſeroſos bilioſoſque humores.*

Doſis ℥ j. *circiter.*

Electuarium ſeu conſerva de Caſſia D. D. DONZELLI.

℞. *Liquiritiæ* ℥ ij. *ſem. malvæ, melon. citrulli, cucumer. anguriæ ana* ℥ j. *capillor. vener.* m j *F. decoctio in* ℔ vj *aq. malvæ ſtillatitiæ. Colaturam coque cum Sacch. albi* ℔ iij *illique circiter perfectè coctæ immiſce, pulpæ caſſiæ* ℔ ij. *pulpæ tamarindor.* ℥ vj. *Coquantur in formam electuarij, aromatizandi cinnamomi acuti pulverati* ℥ j.

Confert hoc Electuarium in repurgandis renibus ab omnibus impuritatibus ibi aggeſtis; confert iisdem in ardore urinæ ut & gonorrhæa. Doſ. ℥ j. *manè per plures dies continuos, ſuperbibendo aquæ capillor. vener. vel anguriæ parum.*

Electuarium Cholagogum ſive Diaprunum D. D. FRANCISCI DE LE BOE SYLVII.

℞. *Pulpæ pruner. acido dulc.* ℥ x. *cremor. tartari, ſcammon. opt. ana* ℥ ij *Rhabarbari electi* ʒ x. *cinnam. acuti* ℥ *ß. ſantali citrini* ʒ ij. *ſacch. clarificati* ℥ xvj *M. F. ſ. a. Electuarium.*

Doſ. à ʒ iij *ad* ℥ *ß. Diſſolvi poteſt quantitate ſufficiente, aq. convenientis, atque ſic exhiberi.*

Electuarium hydragogum ejuſdem.

℞. *Baccar. juniperi in aq. coctarum, expreſſarum & ad pulpæ conſiſtentiam redactarum, pulpæ tamarindor ana* ℥ iiij. *rad. jalappæ* ℥ i *ß. Scammonij electi* ℥ j. *cinnamomi acuti, ſem. fænic. dulc. ana* ʒ ij. *ſacch. clarificati* ℥ x. *M. F. ſ. a. Electuarium*

Hujus doſ. in adultis à ʒ iij *ad* ℥ *ß. blandum, efficax nec ingratum exiſtit medicamentum. Poteſt aq. conveniente, petroſelini, fæniculi, aliave diſſolvi & potionis formâ exhiberi, aut per ſe aſſumi ac deglutiri.*

CAPVT

CAPVT LII.

De Elixyriis.

HOFMAN. *De Elixiriis.*) Hæc ſunt liquores balſamici ſpirituoſis medicamentoſis effluviis mediante infuſione & digeſtione imprægnati; conveniunt cum tincturis liquidioris conſiſtentiæ.

¶ Elixir in officinis eſt liquor ſpirituoſus, facultatibus præcellentibus, mediante infuſione impregnatus. Hinc convenit ut plurimum cum Tincturis liquidis.

Modum parandi ſingula ferè ſuum obtinent.

Vſitatiora ſunt:

Elixyr Alliatum. N. 1.
Citri. 2.
Camphoræ 3.
Hyſtericum & Antepilepticum S. Cloſſ. 4.
Epilepticum Ant. Freyen. 5.
Crollij. 6.
Cratonis. 7.
Iuniperinum, vid. lib. 4.
Peſtilentiale. 8.
Nephriticum. 9.
Elixyr Proprietatis, 10.
Syncopticum. 11.
Vterinum Croll. 12.
Vitæ Matthiol. Auguſt.
majus Quercet. 13.
minus Querc. 14.

1. *Elixyr alliatum.*

℞. Allior. expurgat. N. xx.

Contundantur, Alemb. imponantur: affunde Spir. Vini rectif. ad 4. digit. eminent. deſtilla ex MB. per cohobia, ſemper nova allia addendo, in ultima deſtillatione adde Camphoræ in petia ligatæ collo Alembici appenſæ ʒ j. deſtilla ut prius, habebis præſtantiſſimum Elixyr alliatum.

Vires. *Magni præſervativi locum habet in peſte, quovis mane cochlear. unum, vel per ſe, vel cum aq. ſtill. Card. bened. aut Veronic. aſſumptum.*

Vid. Deodatum in path.

HOFMAN. *Elixyr alliatum.*) Hoc ratione ſimplicis ſuæ præparationis laudem meretur, modo quoad ejus uſum obſervetur, ne in capitis imbecillitate & oculorum affectibus exhibeatur, ob ſalis acris alliati meteoriſmum.

§ 2. *Elixyr Citri.*

℞. Cortic. citr. recent. ab albicante medulla ſeparator. ℔ iij.
Spir. Vini non rectif. ℔ xij.

Macerentur aliquamdiu, poſtea deſtillentur per veſicam cum refrigeratorio, donec phlegma ſtillare incipiat.

Huic ſpiritui, cum pauxillo croci tincto, adde
Succ. citri purific. ℔ i ß.
Habebis Elixyr citri.

N. *Sennertus addit quoque Aquam roſarum* ℔ ß. *in qua ſoluta Sacchar. cand.* ℥ x.

Vires. *Elegans eſt cordiale & antidotus contra peſtem & aëris contagia.*

Doſis cochl. 1. *ſingulis auroris, jejuno ventriculo, niſi Epatis calidior temperies, vel capitis imbecillitas prohibeant, eo enim caſu, ſatiato ventriculo melius confert. Tentzel. in exegeſi.*

HOFMAN. *Elixyr Citri.*) Hoc deficientium additione & abundantium ſubtractione corrigi poteſt. Fortius fit & jucundius addito oleo rec. deſtillato Citri Spiritui Citri alkoholiſato nupto, & Spiritu roſarum ambrato cum Sacchari candi momento, & ſucci Citri excluſione.

¶ 3. *Elixyr Camphoræ, ſ. Spir. Vini, Camphoratus, Aq. peſtilentialis Hartmanni.*

℞. Spir. Vini opt. ℔ j.
Camphor. ſelect. (tempore Æſtivo) ʒ vij. ℈ j. (Hyemali) ʒ x. ℈ ij. M. inciſa prius camphora; & ſtatim ſolvetur ſine Igne; appende in nodulo croc. or. ℈ ß. fiet Spir. Vini aurei coloris. Serva in vitro benè clauſo.

Vires. *Vtiliſſimus eſt in peſte, tam præſervando, quam curando.*

N. Poterit itidem adhuc ſemel deſtillari. Hartman. in pract. loc. de peſte.

Elixir Cephalicum ex D. D. ROLFINCIO.

℞. *Rad. pæoniæ non decortic. angelicæ, palmæ Chriſti, valerianæ, acori veri, tormentillæ, doronici, ligni ſancti, rhodii, buxi ana* ℥ ij. *folior. roriſmar. majoranæ, ſalviæ, ana m. ß. flor. tilior. convall. primulæ veris, pæoniæ ana m. ß. roſar. rubr. m* $\frac{1}{4}$, *ſuccini, raſuræ cranii humani, viſci querni ana* ℥ j. *raſuræ cornu alcis, C. C. ana* ℥ j ß. *ſem. pæoniæ, fæniculi, ocimi baſil. ana* ℥ j. *anacard. No.* vj. *ſpir. vini ad eminentiam ſpithamæ unius, vitrioli ſuper cinnabarin Antimonii rectificati* ʒ iij. *Sal. com. Tartari albi* ℥ ß. *Stent in digeſtione per octiduum. Colaturæ expreſſæ adde ſyr. flor. pæoniæ* ℔ $\frac{1}{4}$. *Stent iterum in digeſtione bene permiſta in vitro. F. Elixir.*

Cerebri affectibus à frigida cauſa exortis ſingulariter prodeſt. Doſ. ℈ j. ℥ ß. gr. x. xij. *in liquore conveniente.*

¶ 4. *Elixir hyſtericum & antepilepticum.*

℞. Rad. pœon.	camph. ℈ ij.
acor. ver.	extracti opii puriſſ. ʒ ij.
viſc. querc. ana ℥ j.	caſtor. per Spir. Vini
ſem. pœon. ℥ ß.	ʒ j.
ſantal. rubr. ʒ ij.	ſpiritus ſang. humani,
flor. nymph. alb.	vel
Lavend.	cervini ℥ xii.
Roſ. rubr.	Vitrioli volatilis ℥ j.
papav. errat. ana. Mß.	

Igne menſtruo digerantur in diplomate; coletur liquor per chartam ſerveturque.

Doſ. junioribus à gutt. vj. ad ℈ ß. *adultis ad* ℈ j. *in vino, juſculis, aq. ſtillat. tam in paroxyſmo quam diebus aliquot ante Novilunium. Idem Elixyr valet adverſus hemicraniam, Cephalæam, vertiginem per aliquot dies continuos ſumptum, purgato tamen antea corpore.*

HOFMAN. *Elixir Hyſtericum & antepilepticum.*) Hoc ſuo etiam non caret encomio, ex Spiritu enim ſanguinis humani vel cervini optimè rectificato vel etiam Vrina, ſalibus ſuis volatilibus urinoſis impragnatis alias cum Sp. Vitrioli volatili mixtus & combinatus egregius Spiritus antepilepticus conficitur, qui ab Autore allatis ſpeciebus per digeſtionem in diplomate exaltatus majores acquirit vires in dictis affectibus. Compendioſiori tamen viâ hoc modo elaborari poteſt:

Recip. Spirit. ant-epileptic. Cl. Hartmann. ℔ j.
Extract. radic. pœon. ℥ ij.
acori veri
viſc. q. ana ʒ iij.
opii correct. ʒ ij.
Eſſ. caſtor. ℥ iij.
Ol. camphor. ʒ ß.
lavendul. ℈ ij
M. ſtent in digeſtione f. Elixir.

§ 5. *Elixyr Epilepticum D. D.* Freyen.

℞. Spirit. Corall.
Tart. ana ℥ iſ. ʒ ij.
Sal. com. cran. human. volat.
ſang. human. volat.

Succin.

Succin. volatil. ana.℈j.

M. ſtent in digeſtione, ♂ (14.) ſervetur in vitro benè clauſo.

Doſis guttulæ aliquot.

HOFMAN. *Elixyr Epilepticum D. D. Grepen.*) Spiritus corallorum, ut non Ens omitti, & ejus vicem ſupplere poteſt Spiritus Salis Tartari volatilis cum reliquis Salibus volatilibus.

¶ 6. *Elixyr. Epilepticum Crollij.*

℞. Vitriolum ad flavedinem calcinatum; imbibe Spir. Vini ut f. maſſa.

℞. Hujus maſſæ ℔ i ß.
Raſur. cranij human.
Viſc. Quercin.
Vngul. alcis.
Granor. Pœon. ana ℥ j.

Omnia ſcindantur & tundantur, poſtea mixta deſtillentur per Retortam gradatim.

Hujus egreſſi liquoris ℔ j. rectificetur in MB. ſupra.
Caſtorei.
Spec. Diamoſc, dulc. ana. ℥ß.
Anacardin. (fruct.) ʒ vi.

Poſtea adde Vini ℔ iv.
Sal. Pœon. ʒj.
Liquor. ſalis perlar.
Liquor. ſalis corall. ana. ʒ j.
Ol. aniſ.
Succin. ana.℈ij.

M. & digere in MB. per menſem.

Doſis cochl. ſ. vel integrum in aqua pæon. & ſimili, continuando dies (9.)

HOFMAN. *Elixir Epilepticum Crollii.*) Hoc non ſapit accuratam compoſitionem Medico chymico dignam; cur enim Spiritus vini ante rectificationem in MB. ſuprà prædictas ſpecies egreſſo liquori addi poſſit? Sal pœoniæ, liquor ſalis perlarum, ſalis corallorum, aniles fabulæ ſunt, hiſce excluſis Sal ſuccini volatile cum ejus oleo rectificato melius ſurrogantur.

¶ 7. *Elixyr antepilepticum Cratonis.*

℞. Ciner. cornic. ex nido extract. Turtur.
Cran. human. calc. ana ℥ij.
Gran. Tiliæ autumno collect. ℥ij.
Stercor. leonin. ℥ß.

Affunde Spir. Vini ad eminent. digit. 3. extrahe ſ. a. ex fæcibus calcinatis elixivia ſal, addeque extractionibus. Poſtea adde vini maluatici tantundem (cum Spir. Vini) ſacchar. candi unc. IV.

Doſis cochl. ſ. ad 1.

HOFMAN. *Elixyr Ant-Epilepticum Cratonis.*) Bonus *Crato* hîc excuſandus eſt, ut qui parum in chymicis laboribus verſatus ſit, ex cineribus cornicum, cranio humano calcinato nihil ſalis fixi extrahi poteſt, quid ergo virtutis ant-epilepticæ ab hiſce erit expectandum? Hiſce melius ſubſtituitur Spiritus ſtercoris leonis ſale ſuo volatili ſatis dives tanquam fortiſſimus hujus Morbi Hercules paucis Medicis adhuc cognitus.

N. ELIXYR cephalicum & epilepticum vid. in theſaur. pharmaceutic. annexo ſect. VIII. n. I. II. III.

¶ 8. *Elixyr peſtilentiale.*

℞. 1. Flor. Sulph. ℥iij.
Ol. Iuniper. (bacc.) rectificat an. ℥ VIII.
Succin. rectific. ℥ij.

Digerantur ut fiat ſolutio florum.

℞. 2. Theriacæ Androm. ℔ j.
F. Extractio cum Spir. Vini optimo, abſtrahe Spir. Vini.

℞. 3. Rad. Enul. c.
Angelic.
Baccar. Iunip. ana. ℥ iij.

Extrahatur Tinctura cum eodem ſpiritu, abſtrahaturque iterum Spir. Vini. Miſce jam extractum hoc cum extracto Theriacæ, ac affunde olea illa eſſentificata, prius tamen filtrata, circula omnia ſimul lentiſſimo calore.

Vires. *Secretum eſt, quod in peſte & morbis epidemiis ad miraculum operari ſolet, tam præſervando quam per ſudorem contagium expellendo.*

Doſis in præſervatione guttulæ aliquot, in curatione à ℈ j. ad ℈ ij. in vino aceto-roſaceo, aqua ſcordii, vel aliquo liquore appropriato. Croll.

HOFMAN. *Elixir Peſtilentiale*) Hoc prout hîc deſcribitur, minus concinnum eſt, extracta enim & olea non facile ſe invicem uniunt, unde præcipitantur; Et ipſe Crollius in Laudani præparatione fatetur, quia olea, inquiens, deſtillata difficulter extracto miſcentur, & ſemper ſupernatare ſolent, omnibus oleis in vitro prius mixtis aliquot guttæ ſpiritus vini affundi ſolent & diligenter commiſceri, ita invicem uniuntur, & poſteà facile permiſcentur toti compoſitioni. Sequenti autem modo melius procedit.

Recip. Spiritus juniperi alkoholiſati q. v. imprægna ol. d. ſuccini. & ol d. juniperin. rectificatiſſ. quantum imbibere velit, prius ſuprà fl. Sulphuris digeſtis.

Eſſentiæ ex ſpeciebus Theriacalibus extract. ol. deſtill. ſuccini. Citri &c. q. ſ. imprægnatis. M. & circula omnia lentiſſimo calore.

N. Aliud ELIXYR alexipharmacum vid. in theſaur. pharmaceutic. ſect. IX. n. XVIII.

Elixir anti hypochondriacum, ſpleneticum, hepaticum, & antiſcorbuticum ex D. D. ROLFINCIO.

℞. *Folior agerati corymbiferi cum floribus flavis, chamædryos, agrimoniæ, hepaticæ cæruleæ, albæ, ceterach veri linguæ cervinæ, ſpichanthos fumariæ, cochleariæ, naſturtii aquatici, ſedi muralis ana man. j. rad. dictamni albi rhabarbari, monachor. acori veri, filicis, ſcorzoneræ, polipodii, ſarſaparillæ ana ℥ j. cortic. rad. capparum, tamariſci, mediani fraxini ana. ℥ j. ſem. geniſtæ, aniſi, fœniculi ana ℥ j. flor. geniſtæ, hepaticæ cæruleæ & albæ, centaurii min. ana. p. x. hyperici, ſambuci ana m ß ligni ſancti raſpati ℥ iiij. Conciſis, contuſis & ſale Tartari cum radicibus rhabarbari bene tritis accuratè miſto, adfundatur ſpir. vini q. ſ. Stent in digeſtione, Tinctus ſpir. effundatur. Novus reaffundatur. Conjuncti omnes exhalent leniter, reſiduum ſervetur ad uſum. Exaltari poteſt additis, Sp. Vitrioli, Tartari camphorato, theriacali ana q. v.*

Viſceribus languentibus in dictis affectibus medetur. Doſ. ℈ j. ʒß. *in juſculo, cereviſia, vino, vel aqua alia adpropriata.*

¶ 9. *Elixyr Nephriticum.*

℞. Baccar. myrtillor.	Succ. Limon. ʒ ij.
Heder.	Fl. Geniſt.
Alkekeng.	Bugloſſ.
Iuniper. ana ℈ ij.	Sem. Melon.
Herb. Adianthi.	Cucurbit. ana ʒ j.
Veronic.	Nucl. avellanar. c. pellib. N. IV.
Ruſc. ana p. I.	
Rad. Cyper.	Spir. Vini rectific. q. ſ.
Pimpinell.	F. infuſio in cella ſubterranea.
Ononid. ana ʒß.	

Vires. *Prodeſt nephriticis ac calculoſis, calculum atterendo & expellendo.*

Doſ. coch. ſ. vel 1.

HOFMAN. *Elixir Nephriticum.*) Ab hoc parum ſolaminis nephritici & calculoſi habebunt expectandum, licet enim aliquid ex bacc. myrtillorum, heder. alkekeng. juniper. & reliquis lithontripticis per nudam infuſionem extrahatur, tamen hæc non ſufficit, & quid ex Semin. Melon. cucurbit. Nucl. avellan. utpote oleoſis elici poterit, ſucco in primis etiam limonum ſpiritus vini vim extrahentem obtundente. Ideoque Emulſio facta ex dictis ſeminibus & nucleis cum aq. vel ſpirit. heder. alkekeng. juniper. veronic. ononid. &c. melius reſpondebit voto.

Elixir

Elixir aliud Nephriticum ex D. D. ROLFINCIO.

℞. Baccar. iuniperi ℥ iij. hederæ arboreæ ℥ j. alkekengi seu solani vesicarii ℥ j ß. sem. cynosbati, lithospermi ana ℥ j. rad. saxifragiæ albæ tuberosæ, pimpinellæ, ononidis, raphani rusticani ana ℥ j. fragorum maturor. seminib. turgentium ℥ ij. ligni nephritici veri quod aquam cæruleo colore inficit ℥ j. folior. hederæ terrestris, veronicæ, virgæ aureæ, ana m. ij. flor. meliloti, camæmeli ana m ß. spir. è fecibus vini q. s. spir. salis ℥ ij. In digestione stent per dies & noctes iij. tinctus & essentia impregnatus spir. servatur ad usum, exaltari potest spir. salis com. Vitrioli,

Viribus pollet arenulas renum, seu tartarum fecalem fluidum & coagulatum resolvendi, in actu præservationis sumptum. Dos. ℈ ß. ℈ j. ʒ ß. in liquore conveniente.]

§ 10. *Elixyr proprietatis.*

Elixyr hoc desumptum est ex Paracelso Archidox. libr. 8. num. 6. ubi omisso menstruo, (origine ut loquitur) ♃. Myrrh. Aloëpat. Croc. ana circulat. in arena lenissimo calore per menses duos, dein elicit oleum per Alemb. idque cum anatico pondere circulati (vide de extractis) per mensem circular. Menstruum illud omissum varias opiniones peperit, unde & diversi processus, inter quos tamen usitatissimus est hic Crollianus.

♃. Myrrh. Alexandr.
Aloës Epatic.
Croc. Orient. vel Ungar. ana. ℥ iv.

Pulverisata humecta Spir. Vini alcoholisato; hinc affunde Ol. Sulph. p. c. ad emin. digit. 2. 3. extraheque tincturam ac decanta. Relictæ materiæ affunde Spir. Vini, & extrahe, decantaque. Tandem quæ restant fæces, destillationi submitte, destillatumque prioribus adde.

N. *Elixyr hoc, si aliquamdiu digestioni commiseris, gratius fit sapore, atque efficacius operatione.*

Vires. *Partium est tenuium, calefacit & exiccat, à putredine conservat, sudorem ciet, proficuus ejus usui est in morbis malignis, hypochondriacis, uterinis, stomachi cruditate atque inde appetitu imminuto. Extrinsecus mundificat valde vulnera sordida.*

Dosis à gutt. viij. ad xij. & plures. Croll.

HOFMAN. *Elixir proprietatis.*) Hoc ex *Paracelso* desumptum est, *Archidox. Libr. 8. num. 6.* ubi omisso menstruo recipit Myrrham, aloen, crocum ana &c. Verum hoc juxta descriptum *Paracelsi* non succedit. vid. *Nobiliss. Helmont. in Arbore vitæ p. 635.* Subticuit scilicet Paracelsus additamentum liquoris alkahest, cum quo tota Materia mox solvitur per totum, & succedit Medicamen juxta illius descriptionem. Sed & ipsius *Helmontii* descriptio suis non caret scrupulis, nisi enim aliter procedas, hac ratione species non solùm comburentur, sed & de aloe & totâ balsamicâ myrrhæ essentiâ parum elevabitur, ut ipse l. c. de *Paracelsi* descripto ominatur. vid. descriptionem *HELMONTII* p. 418. Unde Excell. D. *IOHANNES LANGELOT Archiater Sereniss. Ducis Regentis* modum præparandi hujus ELIXYRII Helmontianum imitatur, non autem in formâ siccâ, sed liquorem quendam ex Sale Tartari volatili confectum speciebus maritat & beneficio digestionis perficit. Nos simplici hujus ELIXYRII parandi modo contenti sequenti ratione componimus:

Recip. Myrrh. Al. aloës epatic. Croc. Or. ana ℥ iv.
pulverisatis affüde spiritũ vini optimi Spiritu sulphur. vel Vitrioli aut Salis rectificatissimi aciduli tantũ ut ad transversum digitum emineat, postmodum vase optimè clauso pone per 8. ♂ ⚲ in digestionẽ, his elapsis superadde novum spiritum vini dictis spiritib. acidis gravidum & acquires optimum *ELIXYR PROPRIETATIS,* ut nullâ opus sit relictæ materiæ extractione, nec restantium fecum destillatione. Hoc dictum *ELIXYR* quantò diutius digestioni fuerit commissum, tantò gratius etiam erit sapore, odore, colore & operatione. Ut Aloës, Myrrha mumiam custodit à putrefiendi aptitudine, sic & dictum *ELIXYR* Corpus humanum ab omni putredinis labe vendicat. *CL. HELMONT. in tr. Arcana Paracelsi* p. 626.

Alia Elixyria proprietatis vid. in thesaur. annexo sect. IX. num. VIII. D. D. G. M. IX. X. D. F. E. XI. A. S.

§ 11. *Elixyr Syncopticum S. Cl.*

♃. Aq. florum trium cordial.
Calend.
Lilii convall.
Roris solis an. ℥ IV.
Succi limon. depurat. ℔ I.
Aq. ros. quart. tres.
Meliss. ℔ ß.
Florum tunic. ℥ iij.
M. in matracio magno & inde in nodulis Antidoti Orvietanæ (cap. 51. descript.) ℥ ß.
Confect. de hyacinth.
Alkerm.
Diambr. an. ʒ ij.
Croci Oriental. ʒ vi.
Camph. ʒ ß.
Cort. citr. cond. raspat. ℔ ß.
Sacch. cand. in aceto.
ros. solut. ℥ IV.

Omnia in matracio sigillentur luto tenaci, stent in ventre equino per 15. ♂, deinde in MB. destillentur admiscendo sub finem ℈ IV. pulv. diambr.

Hoc remedium mira præstat adversus febres syncopales, Apoplexiam morbosque subitaneos. Dos. cochl. ij. paulò ante pastum, sed præmissis generalioribus ad plethoram vacuandam.

HOFMAN. *Elixyr Syncopticum S. CL.*) In hoc non opus esset tanta ingredientium supervacaneorum ac inutilium congerie, quæ extractionem ex confect. &c. addito succo limonum potius impediunt, quàm accelerant; Nec minus inconveniens etiam destillatio in MB. licet digestio præcesserit, videtur, dum multum virtutis in remanentibus fecibus relinquitur. Ideoque sola infusio sufficeret cum paucioribus speciebus, ut Ambrâ, Moscho, Cortic. Citri. Croco, camphoræ pauxillo, in spirit. lil. convall. rosar. Meliss. Fl. tunic. facta, addito in fine Sacchar. cand. in acet. rosar. s. q. solut.

§ 12. *Elixyr Uterinum.*

♃. Castor. ℔ ß.
Croc. ℥ ij.

Extrahe tincturas scilicet cujusque seorsim cum Spir. Vini, abstrahe ad remanentiam extractorum; quibus mixtis adde.

Extr. artemis. ℥ VI.
Sal. matr. perlar. ℥ j.
Ol. stillat. angelic.
anis.
succin. ana. ʒ ij.

Digerantur mixta omnia per ♂ 8.

Dosis hujus Elixyris ℈ j. vel ℈ ij. ingruente paroxysmo qualicunque hysterico, tunc ilico sanantur, provocato sudore. Quod si singulis mensibus appetentibus menstruis æquali dosi utantur, non revertetur morbus. Croll.

HOFMAN. *Elixyr uterinum.*) Hoc si juxtà præscriptum modum præparetur, admodum spissum & ad internum usum inhabile fiet, imò & virtus castorei per spiritus vini abstractionem admodum exhaurietur; Ideoque præstabit seq. modo juxta *CL. Zwelferi* ductum in Elixir liquidum redigere.

Recip. Castorei ℥ iij.
Croci Or. ℥ j.
Spiritus vini alkohol. lib. j.
stent in digestione vase clauso per ♂ ⚲ aliquot: postea in MB. destillando Spiritus evocetur, cui statim junge.
ol. d. angelic.
succini ana ʒ i ß.
quo facto mixtura seorsim servatur. Deindè ex residuo castoreo & Croco fiat cum spiritu vini extractum crassum, quod de novo unciis tribus spiritus vini rectificatissimi unà cum unciis duabus extracti artemisiæ nonnihil dilutum superiori Spiritui oleis permixto addatur. Quæ artificiosè ita mixta stent in digestone

per 7. ♂ ℘, tandem colentur filtrentur. N. alia Elixyria uterina vid. in thesauro pharmaceutico sect. IX. n. XIII. seq.

¶ 13. *Elixyr vitæ majus Quercetan.*

♃. Rad. Zedoar.	Zingib.
Angelic.	Cubebar.
Gentian.	Cardamom.
Valerian.	Piper. long.
Tormentill.	rot.
Scorzoner.	Spic. nard. ana. ℥ ij.
Galang.	Benzoini.
Lign. Aloës.	Myrrh.
Santal. citr. ana. ℥ iij.	Oliban.
Fol. Meliss.	Succin.
Menth. rubr.	Mastich. ana ʒ VI.
Majoran. Basilic.	Fl. Rorismar.
Hyssop.	Salv.
Thym.	Pœon.
Fol. Chamæpit.	Stœchad.
Chamædr. ana. M ß.	Calendul.
Gran. Laur.	Lavendul.
Iuniper.	Hyperic.
Cort. Limon.	Centaur. min.
Arantior. sicc.	Betonic.
Sem. Pœon.	Lil. convall.
Sesel.	Tiliæ ana p. ij.
Aneth.	Cichor.
Fœnic.	Rosar. rubr.
Anis.	Bugloss. ana. p. 1.
Citri.	Mellis optimi.
Card. bened. ana. ℥ ij.	Sacchar. alb. ana.
Caryophyllor.	℔. 1.
Cinamom.	Aquæ vitæ optimè rectificatæ ℔ x.
Macis.	

Digerantur s.a. ♂ (8.10.) vase Hermet. clauso. Hinc f. expressio quæ destilletur, (ponendo in rostrum mosch. ʒß. ambr. gris. croc. ana ʒ j.) igne initio gradus 1. & extillabit Aq. clara, quam collige seorsim: dein auge Ign. ad gr. 2. & prodibunt spiritus nebulosi. Tandem Ign. adhibe fortiorem ut extillet oleum, & maneat in fundo materia sicca, nec tamen perfectè atida, ne empyreuma extillatum sapiat. Ex hac residua materia extrahe tincturam s.a. cum Aq. illa priori clarissima & effunde. Demum misce tres illos liquores, ac destilla denuò per gradus ut prius, singulis seorsim susceptis. Ex materia in utraque destillatione residua, postquam incinerata fuerit, elice Sal. com. beneficio Aq. illius clariss. primo extillatæ, eamque Aquam sale imbutam misce cum spiritu & oleo ac circula.

Vires. *Hujus Elixyris ineffabiles sunt virtutes ad curandas & præcavendas Vertigines, Epilepsias, Apoplexias, Paralyses, Manias, Melancholias, Asthmata, Syncopes, Lypothymias stomachi, & aliarum partium debilitates, cachexias, hystericas passiones, & alia id genus summa & deploranda symptomata.*

Dosis, guttulæ aliquot in Aqua vel decocto convenienti.

N. *Hic Quercetani processus non sine causa à Chimiatro celeberrimo, Friderico* Greiffen *correctus est, quam correctionem Quercetano Redivivo insevi.*

14. *Elixyr vitæ minus ejusdem Quercet.*

♃. Rad. Gentian.
Centaur. min. ana ℥ iij.
Galang.
Cinamom.
Macis.
Caryophyllor. ana ℥ j.
Flor. Salv.
Rorismar. ana p. ij.
Vini albi generos. ℔. VI.

Macerentur in MB. ♂ ℘ (8.) dein exprimantur fortiter. Expressio destilletur per Alemb. in cinere ad siccitatem. Residuæ materiæ extrahe tincturam cum Aqua illa destillata, s.a. Postmodum incinera materias relictas & elice sal cum Aq. card. benedict. vel simili (vel & fontana) sal inspissatum & purificatum adde tincturæ superiori & circula.

Vires. *Specificum est remedium ad omnes cachexias stomachi, capitisque imbecillitates.*

Dosis cochlear. $\frac{1}{4}$.

HOFMAN. *Elixir Vitæ majus & minus Quercetani.*) Prioris ob tot & tantarum rerum inter se pugnantium inutilem ridiculam congestionem & ineptam compositionem, vide chymiatri celeberrimi Friderici Vrnisten correctionem, Quercetano Redivivo insertam. Posterius seu Minus transeat.

N. ELIXIR vitæ pectorale DVC. SAXON. vid. in thesaur. pharmaceutic. annexo sect. IX. n. VI. Et ELIXYR vitæ rubeum D. D. R. n. VII.

Elixir Vterinum ex DD. ROLFINCIO

℞. *Folior. calamenthi, artemisiæ πανκλάνε, matricariæ, pulegij ana m* j. *rad. bryoniæ, rubiæ tinctor. Zedoariæ, dictamni albi, ireos florentinæ ana* ℥ ij *cinnamomi, anthophyllor. nucis moschatæ, Zinziberis, cardamomi, baccar. lauri ana* ℥ j. *cortic. citri, aurantior. ana* ʒ vj. *granor. paradisi* ℥ ß. *sem. anisi* ℥ ß. *ocimi garyophyllati* ʒ iij. *Incisis, contusis, gr. modo infunde in spir. vini q. s. adde sal. Tartari* ʒ ij. *stent in digestione coletur liquor servetur ad usum.*

Intemperies frigidas uteri & partium genitalium emendat; moræ patientes menses admonet officij & matricis suffocationem corrigit. Dos. ℈ j ʒ j. *in vehiculo conveniente.*

CAPVT LIII.

De Emplastris, Ceratis & Dropacibus.

HOFMAN.) Exigua est differentia inter *Emplastra & cerata*, Illa solidiora, hæc molliora sunt; Emplastrorum virtus emplastica est, quasi dicas infarciens, dum enim Emplastrum parti imponitur, cutis meatus ob substantiæ viscididitatem videtur occludere, halituosos retinendo spiritus & calorem partis coercendo; interim tamen ipsius virtus non otiosa subsistit, sed calore partis excitato varios effectus pro variâ ipsius facultate producit, unde Emplastrum glutinatorium, ecphracticum, epispasticum, sarcoticum &c. *CERATA* ab EMPLASTRIS non nisi consistentiâ differunt, illa molliora & tractabil ora, hæc autem paulo solidiora & duriora sunt. *DROPACES* sunt Emplastra â pice nomen & substantiam sortita.

¶ Cerata [cerota,] nihil ferè ab Emplastris differunt, nisi quòd paulò sint molliora & tractabiliora, adeoque non rarò inter se confunduntur.

Fiunt ex rebus pinguibus, oleis videlicet, resinis, [quæ faciunt ut cuti tenaciùs adhæreant] axungiis, medullis, gummatis iisque cerâ q. s. susceptis, additisque nonnunquam & pulveribus.

Modus fiendi.

♃. Liquabilia, fundeque ad ignem, hinc immisce sensim pulveres, agitaque continuo donec refrigescant.

N. 1. *Proportio ceræ ad olea est* $\frac{1}{4}$. $\frac{1}{3}$. *ad resinas* $\frac{1}{6}$. $\frac{1}{8}$. $\frac{1}{12}$.

N. 2. *Proportio pulverum ad olea est* $\frac{1}{4}$.

N. 3. *Gummata addenda si qua purganda prius fuerint ac solvenda in aceto similive liquore aqueo, vel si alias humor aqueus (acetum, decoctum, succus, mucilago) addendus fuerit, cum oleis initio tantisper solutio illa vel liquor coquendus erit, donec planè exhalarit.*

HOFMAN. *Gummata addenda &c.*) Gummata etiam in vino solvi & diluta emplastris commisceri possunt; etiam in terebinthina

binthinâ ratione consistentiæ optimè solvuntur, quæ paulo mollior indè evadit, ut in diachylo composito videmus.

¶ Emplastra modo fiunt eodem.

1. Funditur cera cum oleo, hinc admiscentur resinæ, adipes, gummata, ut similiter liquescant, tandem subducto igne admiscentur pulveres, continuoque agitantur, donec refrigescant.

N. 1. *Antequam planè refrixerint, malaxari solent aqua frigida, inque cylindros s. magdaleones redigi.*

N. 2. *Si lithargyrium addendum sit, primum id in oleo erit coquendum.*

N. 3. *Proportio exactè definiri nequit, recipiuntur tamen ferè ad aridorum ℥ j. olei, pinguedinis vel mellis ℥ iij. ceræ ℔. 1. resinarum ℥ viij.*

HOFMAN. *Proportio exactè definiri nequit*) ratio, quia resina, terebinthina, gummata, olea &c. modo justo liquidiora, modo solidiora, modo crassiora sunt. Imò Emplastra etiam sunt minus dura, duriora & durissima. Undè Petrus Morellus Method. præscrib. formul. remedior. libr. 2. sect. I. cap. II. pro olei ℥ j. ad Emplastrum minus durum pulver. ℥ß. ceræ ℥ j. ad durius pulverum ʒ vj. Ceræ ℥ i ß. ad durissimum pulverum ʒ vj. vel ℥ j. Ceræ ℥ ij. sumit. Pro cerati autem præparatione ad olei. ℥ j. pulverum ʒ j. ʒ iß. Ceræ ℥ß. Cap. 10. recipit.

¶ N. 4. *Loco ceræ alia nonnunquam recipiuntur, e. gr. laudanum & simil.*

Cerota usitatiora sunt

Cerotum è Betonica.
Capitale.
Cerine Ctesiphontis.
Diachalciteos.
Diapalma.
de Galbano, s. matricale.
Infrigidans Galeni
Oesypi
Diapiper
ex pelle arietina
pro Herniosis.
Isis.
Sacrum s. Diadictamnum, s. Emplastrum diadictam.
Santalinum
Sparadrappum Vigonis.
Stomachale.

Emplastra usitatiora sunt:

Emplastrum
Album Coctum, *Aug.*
Apostolicum, A.
Arthriticum, N. 1.
Asclepiadis, *Weck.*
Barbarum majus, *Weck.*
minus. *Dissaldeus in Cordum.*
Basilicum majus, Aug. Weck.
minus, A.
è lapide calaminari, Geltenpflaster / Emplâtre de la pierre Calaminaire, *Cicatriceing or skinning Playster.* Pleyster om te droogen en de wonde met vellte decken. A.
Cephalicum, 2.
Ceroneum, A.
de Cerussa, *Renod.*
Diachylon. simpl. s. album A.
composit. s. empl. de mucilaginibus, A.
magnum, A.
parvum, A.
cum gummis, A.
Citrinum, A.
de crusta panis, A.
Diaphoreticum, 3.
Divinum, Renod. Weck.
Febrifugum, 4.
ad Fonticulos, F. F. 5.
ad fracturas ossium, Ren.
de tribus farinis, Weck.
Gryseum è lapide calaminari, A.
Gummatum Paracels. 6.
ad Herniam. 7.
ad Hydropem, A.
de Janua, Ren.
Ischiadicum
Isis flavum. *Dissaldeus in Cordum.*
de baccis Lauri, A.
Mastichinum. Renod.
Magneticum, 8.
de Meliloto, A.
de Minio, A.
Mundificativum, 9.
Nervinum, A.
Nigrum stícticum, A.
Norimbergense.
Oppodeldoch, 10. 11.
Oxycroceum commun. A.
Vigonis. A.
Diaphænicum calidum, A.
frigidum, A.
è ranis, Vigonis, Renod. cum & sine Mercurio.
de Rhabarbaro, A.
Saturninum. 12.
ad Scyrrhos. 13.
Sparadrap. Renod.
de stercore canis, Vigonis.
Weck.
Spleneticum, 14. 15.
Stícticum, 16.
Stomachicum. Weck. aliter habet Renod.
ad strumas.
Diasulphur, 17.
Tetrapharmacum, A.
Triapharmacum, A.
de Tacamahac. 18.
ad Tophos. 19.
Viride, Cord. Weck.
Vesicatorium, 20.
Filii Zachariæ, A.
Dropaces, 21.

1. *Emplastrum Arthriticum F. F.*

♃. Emplastr. Diachyli. magn. ℥ vi.
Oxycroc.
Diapalm. ana ℥ ij.
Medull. cervin.
Axung. Ursin. ana ℥ i ß.
Tacamahac. in vino dissolut. ℥ ij.

M. F. s. a. Emplastrum, quod oleo vulpino malaxetur.

Vires. *Doloribus arthriticis maximè proficuum est; lenit, discutit, resolvit.*

HOFMAN. *Emplastrum Arthriticum F. F.*) Si vice Diachyli Magni, quod alias elisione ex Dispensatoriis dignum judicatur, emplastrum de minio vigonis ritè præparatum substitueretur, majoris præstantiæ hoc emplastrum arthriticum foret in adsignato symptomate leniendo N. Alia anti-arthritica & anti-podagrica vid. in thesaur. pharmaceutic. sect. x. num. XIII. XIV. seq.

Emplastrum Arthriticum Serenissimi Iohannis Casimiri Poloniæ & Sueciæ Regis, ex D D. SCHVLTZIO, in Miscellan. curios. Germanorum.

♃. *Olei olivar.* ℔ j. *Lithargyrii subtiliss. pulverati* ℔ ß. *Decoque in patella ad nigredinem in forma ceroti admodum tractivi, adde pulver. rad. consol. maj.* ℥ iij. *Super lento igne mixta ebulliant. Dein* ℞. *Boli arm. subtilis. pulv. ceræ, resinæ ana* ℥ iij. *Liquefac iterum in patella & adde farinæ fabar.* ℥ ij. *mumiæ tragac. pulv ana* ℥ ß. *Agitentur bene baculo, quoad frigescant & F. Emplastrum s. a.*

Emplastrum aliud arthriticum Serenissimi cujusdam Regis Daniæ, ex eodem, ibidem.

℞. *Picis navalis* ℨ vj. *resinæ vulgar. colophoniæ ana* ℥ ß. *ceræ citrinæ* ℥ v. *olei scorpion.* ℥ i ß. *terebinthinæ venetæ* ℥ ij. *pulver. succini, myrrhæ, mastiches ana* ℥ ß. *sulphuris* ℥ i ß. *M. F. s. a. Emplastrum.*

Emplastrum aliud ad idem ex eodem.

♃. *Olei comm.* ℥ iiij *smegmat. veneti* ℨ v. *minij, cerussæ ana* ℥ ij. *camphoræ* ℈ j. *aluminis* ℈ ß. *M. coq. s. a. & F. massa pro Emplastro.*

Emplastrum Carminans DD. FRANCISCI DE LE BOE SYLVII.

℞. *Gummi galbani, bdellij, ammoniaci ana* ℥ ß. *thuris masculi, myrrhæ rubeæ ana* ℨ ij. *opij thebaici* ℨ j. *Dissolve in aceto squillino iterumque inspissatis, adde ceræ citrinæ, colophoniæ ana* ℨ iij *balsami peruviani, olei philosophor. ana* ℨ j. *olei terræ* ℨ ß. *carui stillat.* ℈ ß. *terebinth. venetæ q. s. M. F. s. a. Emplastrum.*
Hoc Emplastrum extendendum super alutam, eamque formatam priùs secundum tumoris amplitudinem & figuram chartâ ei impositâ & dissecta observandam.

Emplastrum Cæsaris è Pharmac. Colleg. Reg. Londinensis.

℞. *Rosar. rubr.* ℥ i ß. *rad. bistortæ, nucum cupressi, santalor. omnium, menthæ, sem. coriandri ana* ℨ iij. *mastiches* ℥ ß. *hypocistidos, acaciæ, sanguin. draconis, terræ sigillatæ, boli veræ, corallij rubri ana* ℨ ij. *terebinthinæ aqua plantag. lotæ* ℥ iiij. *olei rosacei* ℥ iij. *ceræ albæ* ℥ xij. *resinæ pini* ℥ x. *picis* ℥ vj. *succor. plantag. sempervivi, telephij ana* ℥ j. *Ceræ, resinæ, pici simul liquatis, adde terebinthinam & oleum, deinde hypocisti. & acaciam in dictis succis dissolutas, & tandem pulveres, ut fiat Emplastrum s. a.*

Emplastrum catagmaticum ex eadem Pharmac.

℞. *Olei rosacei* ℥ iiij. *lithargyrij auri* ℥ iij. *Coquantur ad Emplastri consistentiam. Remotis ab igne injice ceræ flavæ recentis* ℔ j. *terebinthinæ* ℥ iij. *olei mastichini* ℥ ij. *picis navalis* ℥ i ß. *colophoniæ* ℨ vj. *Mixta & liquata simul seorsim serventur.* ℞. *Rad. symphyti maj. althææ, ligni visci quercini, folior. plantaginis, chamæpithyos, hyperici ana* M j. *Additis vini rubri & aquæ fabrorum æquis partibus, fiat decoctum mucilaginosum ad* lib i ß *cui insuper adde mucilaginis sem. cydonior. extractæ cum decocto omasorum* ℥ iij. *pulver. balaustior. rosar. rubr. myrtillor. ana* ℥ ß. *mumiæ, sem. hyperici ana* ℨ vj. *boli armenæ, farinæ volatilis ana* ℥ i ß. *sangu. drac. pulver.* ℥ ij. *succi acaciæ in decocto aristoloch. rot. soluti* ℥ ß. *Coque igne lento continuè agitando ad cataplasmatis spissioris consistentiam. Tum adjice superiùs mixtum Emplastrum atque etiam pulv. mastiches, thuris ana* ℥ i ß. *succini præpar.* ℨ vj. *factaque adhuc una vel altera ebullitione & jugi agitatione f. s. a. Emplastrum.*

¶ 2. *Emplastrum Cephalicum. F. F.*

♃. Resin. pin. ℥ ij.
Ladan.
Myrrh.
Mastich. ℨ vi.
Gum. Tacamahac.
Galban.
Opopan. ana ℥ ß.
Visc. Tiliæ. ℨ v. ℈ ij.
Sem. Pœon. mar. ℨ ij. ℈ ij.
Cubebar. ℈ iv.
Ol. Succin.
Nucist. ana ℥ ß.
Gummatis in aceto dissolutis. f. s. a.
Emplastrum, addendo Terebinthinæ ℥ ijß. M.

Vires. *Capitis catharros exiccat, idemque corroborat, pro ut confert in Apoplexia, Epilepsia, & similib.*

HOFMAN. *Emplastrum cephalicum F. F.)* Hoc quoad compositionem & præparationem rejici nequit; Vires etiam hujus sunt egregiæ in capitis defluxionibus. In nuchâ commodè gestari potest, dum vaporum impedit adscensum & vellicantes humores à nervorum principio absumit. Ad aliquot hebdomadas gestari debet, deinde aquâ calidâ locus abluendus, & aliud applicandum.

Emplastrum de Cinnabari è Pharmac. Colleg. Reg. Londinensis.

℞. *Cinnabaris* ℥ i ß *Euphorbij, auri pigmenti ana* ℨ ii ß. *Pulverentur subtiliss. & uniantur cum galbani colati, picis burgundiæ ana* ℥ ii ß. *emplastri è mucilaginibus* ℥ iij. *unguenti ægyptiaci* ℥ ß. *F. Emplastrum sine coctione.*

Emplastrum è creta ex eadem Pharmac.

℞. *Cerussæ* ℥ iiij. *cretæ* ℥ i ß. *axungiæ suillæ* ℥ j. *M. F. Emplastrum s. a.*

Emplastrum è Cymino ex eadem Pharmac.

℞. *Sem. cymini, baccar. lauri, ceræ citrinæ ana* lib. j. *resinæ pini* lib. ij. *communis* lib. iij. *olei anethini* lib. ß. *M F. Emplastrum.*

¶ 3. *Emplastrum Diaphoreticum.*

♃. Ceræ. citrin. ℥ xvi.
Bdell. pulver. ℥ v.
Colophon.
Pic. naval. ana ℥ iv.
Succin. citrin. ℥ iij.
G. Ammoniac. ℥ ij.
F. Emplastrum. s. a. malaxando cum Ol. ovorum.

Vires. *Discutit, serosam humiditatem elicit & absumit.*

Usus est præcipui in Ischiatica, intumescentia pedum, & simil.

HOFMAN. *Emplastrum Diaphoreticum.)* Hoc in defluxionibus etiam ad musculosas partes summè utile expertus fui; potest etiam commodius solum ex cera; succino & Gumm. Ammoniaco præparari.

Emplastrum Anglis Flos unguentorum dictum è Pharmac. Colleg. Reg. Londinensis.

℞. *Resinæ, resinæ pini, ceræ citrinæ, sevi ovilli, ana* lib. ß. *olibani* ℥ iiij. *terebinthinæ* ℥ ii ß. *myrrhæ, mastiches ana* ℥ j *camphoræ* ℨ ij. *vini albi* lib. ß. *Coque in Emplastrum.*

§ 4. *Emplastrum Febrifugum Strobelbergeri.*

♃. Terebinth. cypr. opt. ℥ i ß. liquescat in vase cupreo super Ign. moderato; huic injice.

Aranear. Vivar. in hypocaustis vel locis mundis captar. N. xv.

Misceantur & agitentur cum pistillo ligneo, usque dum color Terebinthinæ fiat cinereus & vix aliquid de araneis deprehendatur: Tum iterum tepefactæ mixturæ adde

Telar. aranearum mundarum quantum prædictæ araneæ texêre, vel harum loco adhuc 19. araneas mediocres: iterum fortiter agitentur: Interea etiam immiscendo.

Asphalti opt. pulverisat. &
✱. albiss. ana ℥ i ß.

Terantur usque dum refrigescat materia & acquirat consistentiam Emplastri nigerrimi. Reponantur per 14. ☉ tandem rursus ad Ign. mollescat, & manibus oleo febrifugo inunctis malaxetur modicè.

Usus. Formentur inde Emplastra instar ☾. Thaleri, quæ auro vel argento obducta, corioque tecta, imponantur pulsibus utriusque carpi horâ unâ ante paroxysmum,

xyſmum, relinquendo per 9. ☍. Tunc eadem hora in profluentem aquam projiciantur.

N. *Oleum febrifugum vide c. 27.*

Emplaſtrum hoc eſt de quo Strobelbergerus introdu-ctionem typis expreſſam omiſsâ deſcriptione Anno 1626. divulgavit: deſcriptionem itaque tranſmiſit mihi Clariſs. D. D. Iohan. Chriſtoph. Eiſenmenger. *Phyſicus Ord. Imperialis Heilbrunnenſis, amicus meus integerrimus, cujus verba, ne de genuina deſcriptione dubites, hic ſubjungo. Et ſunt: Hanc deſcriptionem mihi communicavit illuſtriſs. Comitis Caroli à* Wolckenſtein *(qui non ſolum à quartana hujus beneficio liberatus, ſed & 100. Thaleris, à D. Strobelbergero emit:) Frater Adamus Comes à* Wolckenſtein. *p. 1. Ord. Teuton. Commendator in Heilbrunn.*

HOFMAN. *Emplaſtrum Febrifugum Strobelbergeri.*) Hoc Emplaſtrum in paroxyſmo febrili tertianæ intermittentis abigendo plurimum ſæpè profuiſſe, atteſtari poſſum. Hujus rationem vid. in *Williſio de febrib.* Methodica tamen cura poſteà non omittenda eſt, ut cauſa occaſionalis, removeatur & recidiva præcaveatur. N. varia Emplaſtra anti-febrilia vid. in theſaur. pharmaceutic. ſect. x. n. x. x 1. ſeq.

¶ 5. *Emplaſtrum ad Fontinellas. F. F.*

♃. Ceruſ.
Lithargyr. ana ℥ vi.
Ol. Roſar. ℔. j.
Aq. Roſar. ℥ viij.
Coque l. Ign. in fine adde ceræ alb. ℥ iij.
F. ſ. a. Emplaſtrum.
Vires. *Arcet inflammationem.*

Emplaſtrum ad Ganglia ex D. CHARRAZ.

℞. *Rad. & folior. recent. bardanæ, cicutæ, leviſtici, angelicæ, cucumeris agreſtis, ſcrofulariæ, filipendulæ, illecebræ, gratiolæ, chelidonii maj. ana ℥ j ß. Purgata & diligenter contuſa omnia, in ſuccorum cicutæ & chelidonii maj. ana* lib. ij *ß. lento igne coquantur ad tertiæ partis conſumptionem, deinde colentur & fortiter exprimantur; expreſſio verò cum olei lumbricorum* lib. iiij. *& lythargyri auri* lib. ij. *ex arte coquatur, aſſiduè movendo ſpatula lignea, ad emplaſtri ſpiſſitatem; in illis deinde liqueſiant, ceræ citrinæ, picis albæ ana* lib. j. *terebinthinæ, ſtyracis liquidæ ana* lib. *ß. ab igne remotis permiſceantur, galbani, ammoniaci, bdellii, opopanacis, ſagapeni, aceto ſcillitico ſolutorum, trajectorum, ſpiſſatorum & portione emplaſtri ſeorſim priùs exceptorum ana ℥* ij. *deinde addantur pulveres ſequentes permixti.*

℞. *Rad. Ireos florent. ſigilli beatæ Mariæ, cyclaminis, coronæ imperialis & ſerpentariæ, ſem. angelicæ, pæoniæ mar. naſturtii. Euphorbii, olibani, maſtiches, tacamahaca odoratæ, ſulphuris vivi ana ℥ j ß. caphuræ ℥ ß. F. e. a. Emplaſtrum.*

Vix emplaſtrum aliquod reperiatur quod magis conferat in digerendis & reſolvendis omnigenis materiebus ſub cutem præter naturam aggeſtis, præcipuè frigidis vixque reſolubilibus: quales ſunt, Pani, Scrofulæ, Nodi, Ulcera calloſa.

Emplaſtrum aliud ad idem ex eodem.

℞. *Gummi ammoniaci, galbani, opopanacis, ſagapeni aceto ſolutor. colatorum & ſpiſſatorum, myrrhæ electæ ſubtiliter pulveratæ ana ℥ iij. olei laurini, ſpir. vini ana ℥ j. ſulphuris vivi, ſalis armoniaci vitrioli romani ana ℥ ß. euphorbii ʒ ij. F. e. a. Emplaſtrum.*

Etiamſi hoc Emplaſtrum è multò paucioribus componatur quàm quod præceſſit, attamen admodum efficax eſt in iiſdem effectibus producendis.

¶ 6. *Emplaſtrum Gummatum Paracelſi.*

♃. Gum. Serapin.
Bdell.
Opopanac.
Galban. ana ℥ j.
Solve in Acet. cola, colaturæ adde
Maſtic.
Thur. maſc. ana ʒ iij.
Ceræ alb. ad pondus omnium.
F. Emplaſtrum.

Vires. *Mundificat vulnera & conſolidat, diſcutit tumores.*

7. *Emplaſtrum ad quamvis herniam exceptâ hydrocele.*

♃. Exuvias anguillarum non ſalitas & in aq. calcis lotas, coque in lixivio donec craſſeſcant & F. inſtar glutinis, quod effunde ſuper marmor.

♃. Hujus glutinis trajecti ℥ iv.
adde
Lapidis hæmatit.
Sacchari Saturni.
Iov. uſti an. ʒ iij.
Gumm. ammon. in Acet. acerr. ſolut. & cum ol.
Myrrh. confuſi ℥ iij.

M. Omnia in fictili ſuper Ciner. lentos, ut coëant in maſſam Empl. tenuis, extendatur ſuper alutam. Hoc gluten adeò tenax eſt ad hernias glutinandas, imò, ad ſolutum peritonæum, ut omne aliud impar ſit, ſuperponendo leviſſimum ſubligaculum & diætam congruam obſervando.

Emplaſtrum contra Herniam carnoſam ex D. D. DONZELLO.

♃. *Olei philoſophorum ℥ vj. opopanacis, galbani, bdellii ana* ʒ iij. *Liquefiant omnia ſuper igne lento, dein adde farinæ fabarum ʒ iij. pulp. ficuum ſicc.* No. iiij. *camphoræ, rutæ ana* ʒ j. *F. e. a. Emplaſtrum.*

Hoc emplaſtrum maturat aut reſolvit herniam carnoſam & impedit quò minùs recidivam patiatur ea affectus, atque in tota operatione ſua dolores minimè creat.

¶ 8. *Emplaſtrum magneticum.*

♃. Gumm. Serapin.
Ammoniac.
Galban. ana ʒ iij.
Solve in Acet. cola & inſpiſſa.
Hinc
♃. Terebinth. laric.
Ceræ ana. ℥ ß.
Liquefac ad ignem, atque ſubducto igne admiſce exactè gummi.
&
Ol. Succini ʒ ij.
atque tandem
Lapid. ſeu magnetis arſenicalis.
ʒ iij.
Terræ Vitrioli ʒ j.
F. Emplaſtrum ac malaxa cum Ol. Scorpionum.

Vires. *Ulceribus aut carbunculis peſtilentialibus applicatum ſubitò rumpit, venenum ex imo inſtar magnetis potenter attrahit, nec apertum ulcus coire patitur, ante perfectam extractionem omnis venenoſitatis. Hartmann. in Pract.*

N. *Lapidem ſ. magnet. Arſenic. Vide in Lapidibus.*

HOFMAN. *Emplaſtrum Magneticum*) Hujus deſcriptio ex *CL. Hartmanni Practic.* deſumpta eſt & variat cum Angeli Salæ compoſitione, illa tres drachmas ana gummatum in aceto ſ. ſolutorum, olei ſuccini duas drachmas, Magnetis arſenicalis tantum drachmas tres & terræ Vitrioli drachmam unam recipit; Hæc autem Angeli Salæ gummatum ana ℥ iij. in aceto ſcillitico ſolutorum, Magnetis arſenicalis ℥ iij. olei ſuccini ℥ ij. & Terræ Vitrioli ℥ j. &c. ſubſtituit. Hujus ultimæ compoſitionis animadverſiones vide *CL. Zwelfferi animadverſ. in Pharmacop. Auguſtan.* p. 377. & harum examen *Pharmacop. Auguſtan. Reſtitut. Luc. Schræck.* p. m. 373. Turpe eſt doctori, cùm culpa redarguit illum. In *Ternario Bezoardicorum Angel.* Sal. alia reperitur deſcriptio p. m. 70. ubi loco Terræ Vitrioli rad. aron. ſumuntur. Hoc Emplaſtrum licet aliàs excellenti & ſpecificâ polleat virtute ad foràs eliciendum venenum & virus in pus convertendum in ulceribus aut carbunculis peſtilentialibus, tamen in quartanâ non ſolùm è regione lienis impoſitum admodum proficuum expertus fui,

verùm etiam in iliacâ passione ab incarceratione intestinorum in scrotum ex herniâ; gloriantur plerique Italorum in suis lectionibus hunc in modum; Domini mei, hoc notate benè, hoc meum est inventum. Possum ego cum Deo & rei veritate gloriari hoc Emplastrum contrà iliacam passionem ex herniâ adhibendum à me prius esse casu quodam inventum, atque hoc est, cujus in *tractat. meo de Method. med.* per exempla ab hoc restituta mentionem feci, prout & hactenus etiam in uteri dislocatione non sine salutari effectu deprehendi.

Emplastrum de Marcassita D. D. DONZELLI.

℞. *Gummi ammoniaci* ℥ iij. *galbani*, *opopanacis*, *sagapeni ana* ℥ j. *lapidis marcassitæ præparati* ℥ iij. *diachyli maj.* ℥ vj. *olei chamæmelini* ℥ ij. *M. F. s. a. Emplastrum.*

Hoc Emplastrum resolvit & maturat omnes tumores duros, etiam schirrosos, cum eventu minimè fallaci.

Emplastrum miraculosum ex D. D. SCHULTZIO in Miscell. curios. German.

℞. *Cerussæ opt.* lib. ij. *camphoræ* ʒ ij. *lithargyrii* lib. ß. *baccar. lauri* ℥ ß. *olei olivar. recentiss.* lib. iiij. *minii* lib. ß. *saponis veneti* ℥ iiij. *Omnia pulverisata & commixta decoque cum oleo olivar. ad densitatem, & effunde super aquam fontanam frigidam, f. s. a. magdaleones in loco opaco asservandi.*

Hoc emplastrum temperatissimum ad varia ulcera & vulnera optimum est, & sine omni sorditie ubivis applicari potest. Addit DD. Schultzius se novisse qui ad erysipelata eo feliciter sunt usi, imprimis autem ejus usum expertum esse in variis tumoribus, arthritide, podagra atque fonticulis.

Emplastrum ΜΗΤΡΟΠΡΟΠΤΩΤΙΚΟΝ è Pharm. Colleg. Reg. Londinensis.

℞. *Mastiches* ℥ i ß *galbani purioris in vino rubro soluti & colati* ʒ vj. *terebinthinæ cypriæ* ʒ ij. *nucum cupressi*, *gallarum ana* ʒ i ß. *olei nucis moschatæ per expressionem* ʒ j. *moschi* gr. ii ß. *picis ex navibus vetustis derasæ* ʒ ii ß. *Confundantur leviter pix, galbanum, terebinthina & mastiche, cum pistillo & mortario calidis, sub finem miscendo oleum nucis moschatæ; tum demum paulatim adjiciantur pulveres & moschus super marmore cum modico olei masticini dissolutus, & post exactam mistionem, fiat Emplastrum.*

¶ 2. *Emplastrum mundificativum.*

♃. Ceræ ℔. 1.
Resin. alb. ℥ IV.
Terebinth. laric. ℥ j.
Ol. bufonum.
Scorpion. ana ℥ ij.
Styrac. liquid. ʒ VI.
Suc. chelidon. expr. ℥ IV.
Aristoloch. rot. ℥ ß.
Gumm. ammoniac in Acet. solut. & inspissat. ℥ ij.
Myrrh.
Sarcocoll. ana ʒ j.
F. s. a. Emplastrum.

Vires. *Mundificat vulnera venenata ac fistulosa. Hartman. in Pract.*

10. *Emplastrum Oppodeldoch, secundum Fel. Wurtz.*

♃. Ceræ Virgin. ℔ ij.
Terebinth. ℔. 1.
Ol. commun. ℥ IV.
His liquefactis adde
Succi Chelidon.
Fol. querc.
Alchimill.
Veronic. ana ℥ i ß.
Coque ad consumptionem humiditatis, dein admisce
Gumm. cum Acet. depurat. & inspissat.
Ammoniac.
Galban.
Opopan. ana ℥ VI.
Colophon. ℥ i ß.
Succin. ℥ ß.
Mastich.
Myrrh.
Oliban.
Sarcocoll.
Omnibus benè mixtis & paululum refrigeratis adde agitando.
L. Hæmatit. Præparat. ℥ i ß.
Croc. ♂ ℥ ij.
♀. ʒ j.
Tut. præparat. ℥ iij.
Lap. calaminar. ℥ x.
Tandem in fine admisce
Terræ Vitrioli edulcoratæ q. s.
ad colorem brunnum, i. e. purpureum conciliandum.
F. Emplastrum.

Easdem vires ac applicationem cum sticlico Crollij obtinet.

N. *Terebinthinam addere præstat ante pulveres.*

HOFMAN. *Emplastrum Oppodeldoch secundum Fel. Würtz.*) in hoc etiam nihil singulare occurrit, quod animadversione indigeat. Edulcoratio terræ vitrioli non absurda est, cùm sæpe Sale suo corrosivo, quod per destillationem ignis vehementia non satis expulit, adhuc abundet, quod necessarium non est, virtutem emplastri adstrictivam & consolidativam impediens.

¶ 11. *Emplastrum Oppodeldoch Paracelsi.*

♃. Gumm. Galban.
Opopan.
Ammoniac.
Bdell. ana ℥ j.
Macerentur per ♂ (8. vel plures) in Acet. dist. cola & inspissa ad consistent. mellis. Dein.
♃. Lithargyr. pulv. ℔. ß. (alii ℔. i ß.)
Ol. commun. ℔ i ß.
Coque lento Ign. continuò agitando, donec brunnum sive spadiceum colorem acquirat: hinc adde
Ceræ ℔. 1.
Qua liquefacta, immisce etiam superiora gummata, & paulò post,
Ol. Laurin. ℥ iij.
Move diligentissimè, donec nimirum omnia exactissimè fuerint mixta, remove ab igne, adde
Croc. ♂.
Mum. transmar.
Magnet. præparat.
Magist. corall. alb.
rubror. ana. ℥ ß.
[Magisteria hæc possent omitti.]
Lapid. calamin. præp.
Myrrh. rubr.
Thur. Masc.
Mastich.
Rad. aristoloch. rot.
an. ℥ ij.
His pulverisf. infunde pedetentim in liquefactum Emplastrum, omnia exactè miscendo.
Postremò,
♃. Balsam. succin. ʒ j. (ol. crassioris.)
O. laurin. ℥ j.
Terebinth. ℥ ß.
M. & liquefac. seorsim; solve in eodem.
Camphoræ ʒ ij.
& tandem Croc. or. ʒ ß.
Solutionem hanc seorsim factam, cum Emplastro calido misce exactissimè, ut fiat Emplastrum, quod malaxa oleo hypericonis.

Vires. *Curat omnia vulnera, punctim & cæsim inflicta sine omni pure, Excrescentiam carnis impedit,* ejus

ejus tantum, quantum opus est producendo, Ulcera antiqua prius mundificata similiter curat.

N. *Si fortius desideras & ad sananda quævis æsthiomena & corrodentia ulcera proficiunt.*

♃. Croci metallor.
Colchotar.
Mercurii per se præcipit. ana q. v.

M. pulverisando, atque pulveris hujus ʒß. misce ad liquefacti Emplastri ℥ß. superaddendo aliquid Terebinthinæ. *Hartm. in Croll. & in Practica.*

Hofman. *Emplastrum Oppodeldoch Paracelsi.)* in hoc emplastro licet Magisteria corallor. alb. & rubr. plane omittantur, nihil refert, ejus enim vires inde non diminuentur; Et quoad magnetem, hic non additur, ob vim suam attractivam, sed potius ut virtute suâ siccante, quemadmodum crocus martis, hæmatites, &c. vim Emplastri augeat.

Si fortius desideras.) Sed colchotar debet esse probè sale suo vitriolico liberatus, ne Mercurius Præcipitatus degeneret & librati naturam induat,

Emplastrum ad Punctionem equini pedis ex D. Charraz.

℞. *Ceræ citrinæ* ℥ viij. *picis albæ, gummi elemni, terebinthinæ venetæ ana* ℥ iiij. *cinnabaris vulgaris subtilissimè pulveratæ, sanguinis draconis, aristolochiæ longæ & rotundæ ana* ℥ß. *F. ex arte Emplastrum.*

Hoc Emplastrum tutum & exploratum est remedium pro equino pedi clavo inflicta punctione, dummodo recens sit. Usus autem hic est. Retegitur foramen punctione effectum in illudque calide infunditur tantillum emplastri descripti, super igne lento in cochleari ferreo liquefacti, rursusque equo solea inducitur quo tandem præstet operam quam minimè punctus præstitisset.

Emplastrum sine pari è Pharm. Coll. Reg. Lond.

℞. *Olibani, bdellii, styracis gummosæ, ana* ʒ iij. *ammoniaci, galbani ana* ʒ jß. *picis navalis* ʒ vj. *medullæ cervinæ, adipis gallinæ, anseris ana* ʒ ij. *sulphuris vivi lacte loti, hermodactylorum pulver. ana* ʒ jß. *Solvantur gummi in vino albo tenui, & cum olei rosati completi partibus duabus, olei ovorum parte una, atque olei terebinthinæ modico, F. Emplastrum s. a.*

Emplastrum de Sandyce ex eadem Pharmac.

℞. *Olei ex pedibus vervecinis aut bubulis, lini ana* lib j. *plumbi albi, minii ana* ℥ viij. *resinæ, ceræ flavæ ana* ℥ iiij. *camphoræ* unc. ß. *M. F. Emplastrum s. a.*

¶ 12. *Emplastrum Saturninum expertum à S. Closs.*

♃ Albi plumbi ℥ IV.
Cretę albiss. ℥ß.
Myrrh. rubr. ʒ ij.
Amalgamatis ex part. ij. Mercur. & parte unâ Saturni, ʒ vj.
Axung. veteris q. s. ad formandum Emplastrum in mortario calido.

Vires: *Ulcera callosa & maligna, imò pessima, unâ solâ admotione curat, abluendo ea primo (si sordida sint) aquâ dissolutionis lapidis Salutis (Crollii, mox Empl. in alutâ sat. spisse extensum admoveatur Ulceri, & si opus sit Emplastro Diachalciteos contineatur, superinductâ fasciâ laneâ (Gallicè felin,) satis strictâ, neque removeatur ante* 15. ♂.

13. *Emplastrum ad Scirrhos S. Clossæi.*

♃. Gumm. carann.
Tacamahac. an. ℥ j.
Ammon.
Galban. an. ℥ ij.

Liquentur in aceto & per linteum colentur, deinde admisce.

Ol. liliorum alb. ℔ ß.
Axung. taxi ℥ ij. M. & adde
Cinnab. mineral. vel aquilæ alb. dulcificat. ʒ ij.

Redige ad formam Emplastri & adjunge,
Litharg. subtiliter pulveris. ℥ ij.
Rad. elleb. nigr.
Bryon. an. ʒ ij. M.

Hoc Empl. omnes tumores contumacissimos & crudos vel suppurat in partibus suppurabilibus, vel ex toto resolvit, si flatus prædominentur.

Emplastrum ad scrofulas ex D. Charraz.

℞. *Massæ emplastri, de cicuta* ℥ viij. *gummi elemni purissimi* ℥ ij. *mercurii præcipitati rubri* ʒ ijß. *simul misceantur, in Emplastrum.*

Hoc emplastrum utilissimum est in resolvendis, mundificandis & sanandis strofulis.

Emplastrum Sicyonium è Pharm. Coll. Reg. Lond.

℞. *Rad. cucumeris asinini* ℥ iij. *sulphuris vivi, sem. cymini ana* ℥ ij. *euphorbii* ℥ jß. *Fiat omnium pulvis subtilissimus, qui leni igne incorporetur cum picis burgund.* unc. xxviij. *spatha jugiter agitando, sub finem adde, unguenti de artanita* unc. iij. *F. Emplastrum s. a.*

¶ 14. *Emplastrum Spleneticum de Cicuta, F. F.*

♃. Cicut. cum toto incisæ & pulveris. ℥ IX.
Succ. express. ejusdem ℥ IV.
Ol. cappar. ℥ XVIII.
Irini ℥ VI.

Misce, digereque in MB. per ♂ 4. dein coque, Hinc colentur cum forti expressione.

In hac dissolve:
Ceræ novæ ℥ IVß.
Gumm. ammoniac. in succ. cicut. sol. ℥ ß.
M. F. Emplastrum.

Vires. *Lienem obstructum aperit, roborat, duritiem emollit, &c. sed & ruborem inducit.*

Emplastrum de Cicuta alterius Compositionis ex D. Charraz.

℞. *Olei sambuci* ℔ ij. *succi cicutæ* lib. jß. *lythargirii auri* lib. j. *coquantur simul igne lento ad humoris consumptionem & emplastri spissitatem, assiduè movendo spatula lignea, deinde addatur succi cicutæ ad mellaginem inspissati* lib. ß. *lentoque igne iterum coquantur ad humoris integram fere consumptionem, illisque postea jungatur gummi ammoniaci aceto scillitico; soluti, trajecti & lento igne spissati* lib. j. *& post quam igne lentissimo humoris superflui maxima pars consumpta fuerit, refrigeratum emplastrum in usus servetur.*

¶ 15. *Aliud Empl. Spleneticum Foresti, Ceratum de Ammoniaco dictum.*

♃. Ammoniac. in Acet. dissol. ℥ j.
Ung. Dialth.
Empl. de melilot. an. ℥ß.
Furfur. frument. cribrat.
Pulv. rad. Bryon.
Ireos ana ℥ß.
Pingued. anat.
Anser.
Gallin. an. ʒ iij.
Bdellii.
Galban. ʒ iß.
Ol. irin. an. ʒ iß.

Bulliant leniter in mucilaginibus sem. lini & Fœnugr. ana. q. s. & ut in formam debitam cerati coëant; adde Ceræ ℥ß.
Terebinth. &
Resin. pini ana ℥ iß.
F. Emplastr.

Vires. *Plurimum emollit & resolvit duritiem scirrhosam, eoque nomine arcanum Foresto fuit. Obs.* 20. 12.

HOFMAN. *Aliud Empl. Spleneticum Foresti, ceratum de Ammoniaco dictum.*) In hujus præparatione obſervandum, ne bdellium unà cum ammoniaco & galbano in aceto ſolvatur, ſed in aquâ vel etiam pulveriſatum emplaſtro admiſceatur, quia gummi mucilaginoſum eſt, & in aquâ reſolubile.

Emplaſtrum ΣΤΕΦΑΝΙΑΙΟΝ è Pharm. Colleg. Reg. Lond.

℞. *Labdani, ℥ ß. ſtyracis calamitæ colati, gummi juniperi ana ʒ ij. ſuccini, terebinthinæ cypriæ ana ʒ j. corallii rubri, maſtiches ana ʒ ß. flor. ſalviæ, roſar. rubr. rad. irid. florent. ana ℈ j. reſinæ aq. roſacea lotæ ℥ ß. Reſina, ladanum, gummi juniperi & terebinthina in mortario calido leviter contundantur ſ. a. cum piſtillo calido (vini rubri guttulas aliquot adſpergendo) donec coaluiſſe videantur: tum demum pulveres viciſſim immittantur, ut diligenti agitatione continuè facta ex omnibus exactè miſtis fiat Emplaſtrum.*

¶ 16. *Emplaſtrum Stiticum Crollii.*

♃. Minii.
Lap. calaminar. ana ℔ ß.
Lithargyr. auri & arg. ana ℥ iij.
Ol. Lini.
Olivar. ana ℔ i ß.
Laurin. ℔ ß.
Ceræ.
Colophoniæ an. ℔ j.
Vernicis.
Terebinth. ana ℔ ß.
Gumm. Opopanac.
Galban.
Serapin.
Ammoniac.
Bdellii ana ℥ iij.
Carabe citrin.
Oliban.
Myrrh. Alexandr.
Aloës epat.
Ariſtoloch. long.
rotund. ana ℥ j.
Mum. tranſmarin.
Magnetis.
Hæmatit. ana ℥ i ß.
Corall. albor.
rubeor.
Matr. perlar.
Sanguin. Draconis.
Terræ medicat. Strigenſ.
Vitriol. alb. ana ℥ j.
Fl. Antimon.
Croc. ♂ ana ℥ ij.
Camphor. ℥ j.

1. Gummata ſolvantur & depurentur ſolvendo in aceto, exprimendo & rurſum inſpiſſando.

Præter Bdellium.

N. *Doſis poteſt augeri propter feces abjiciendas.*

2. Oleo lini & olivarum admiſceatur Lithargyrium utrumque, coquendo & agitando, donec oleum coloretur, poſtea addatur lapis calaminaris, & paulò poſt, minium. Coquantur ad ſufficientiam (horas duas) cujus proba eſt, ſi ſupra unguem gutta concreſcat & condenſetur.

3. Tandem addatur circa finem Vernix, Oleum Lauri, cera, colophonia; omnibus benè mixtis & liquefactis affunde ſucceſſivè gummata liquefacta, diligentique agitatione miſce, idque calore lentiſſimo (cave ne bulliat) poſtea admiſce pulveres: ultimo Camphora reſoluta in oleo Iuniperino addatur.

N. *Si forte nimis durum eſſet, addatur adhuc aliquid ceræ & colophoniæ. (præſtat terebinthina) Proba juſtæ decoctionis hæc eſt; guttulæ aliquot frigeſcant, (in aquam ſcilicet frigidam ſtillatæ, vel ſupra tabulam metallicam) hæ refrigeratæ ſi digitis adhæſerint nimis molles, ſignum eſt imperfectæ coctionis, coquatur igitur ulterius ut dureſcat. Tum affunde in frigidam, ac malaxa benè [hor. 3. vel 4.] manibus inunctis oleo ex chamæmelin. roſar. juniper. lumbricor. hypericon. ana q. v. mixto.*

Vires. *Prodeſt contra inveterata ulcera & vulnera recentia, conſolidando, mundificando, putredinem arcendo. Matureſcere facit apoſtemata cuncta.*

HOFMAN. *Emplaſtrum ſticticum Crollii.*) Si in hoc Emplaſtro lithargyrium aur. & argent. in anaticâ portione cum Minio & lapid. calaminar. addatur efficacius fuerit. Bdellium deindè etiam in aquâ ſolvendum. Et tertiò Vitriolum album diſſolutum addi & cum lithargyrio, minio & oleis ad Emplaſtri conſiſtentiam coqui debet.

¶ 17. *Emplaſtrum Diaſulphur. Rulandi.*

♃. Balſam. Sulph. Ruland. ℥ iij.
Ceræ ℥ ß.
Colophon. ʒ iij.
Myrrhæ ad pondus omnium.

Omnibus præter myrrham liquefactis & bene commixtis inſpergatur myrrha ſubtiliſſimè trita, lentoque Ign. coquantur, [¼. horæ] ſemper agitando. Hinc ab igne remove, agitaque donec refrigeſcant.

Vires. *Curat omnis generis ulcera, Sennert. Inſtitut.*

18. *Emplaſtrum ſtomachicum de Tacamahaca.*

♃. Tacamahac. ℥ iij.
Storac. ℥ j.
Ambari momentum.
F. Emplaſtr. cum oleo aliquo appropriato, v. g. maſtich. &c.

Vires. *Emplaſtrum eſt ſtomacho longe utiliſſimum, ſiquidem roborat, & appetitum ciet, concoctionem juvat, & flatus diſcutit. Monard.*

Emplaſtrum Tonſoris è Pharm. Coll. Reg. Lond.

℞. *Picis ſiccæ ℔ ij. ceræ ℔ j. reſinæ pini ℔ ß farinæ fænugræci, pollinis rad. chamælecontis nigri vel bryoniæ ana ℥ iiij. ſem. cumini tenuiſſimè triti ℥ ij. F. ſ. a. Emplaſtrum.*

¶ 19. *Emplaſtrum ad Tophos & gummata Venerea S. Cloſſ.*

♃. Empl. Opodeldoch Penoti aut Croll. rec. Cinnab. vulgar. aut Antim. an. part. æqual. Malaxentur ſimul cum pauxillo gumm. guajac. & ex alutâ nodis admoveantur.

20. *Emplaſtrum Veſicatorium, Clariſſ. D. D. Petri de Spina, pro uſu F. F.*

♃. Cantharid. ſine alis & cap. ℥ ß.
Myrrh.
Maſtich.
Camphor.
Aſſæ fœtid. ana. ʒ ß.
Butyr. recent.
Terebinth. lot. ana. ʒ ij.
Ol. roſar. ʒ i ß.
Ceræ ʒ j.
F. ſ. a. Emplaſtrum.

Vires. *Supra corium craſſiuſcule extenſum hor. 8. vel 10. Veſicam excitat.*

N. *Vide idem apud Gregor. Horſtium l. 4. obſerv. part. 1. ubi omittere ſuadet Aſſam fœtidam.*

HOFMAN. *Emplaſtrum Veſicatorium Clariſſ. D. D. Petri de Spinâ pro uſu F. F.*) Hoc ſimpliciori & compendioſiori viâ præparari poſſet, ſolum ex cantharid. ſine alis & capit. no. v. vel vj. Vng. camphorat. ʒ iij. & ol. roſar. & Terebinth. ſ. q. vel cerot. ſantalin. ſ. q.

¶ 21. *De Dropace.*

HOFMAN. Hîc etiam ad Emplaſtra pertinet, & componitur ex pice, cerâ, colophon. Sulphure, bitumine, Sale comm. Nitr. euphorb. caſtoreo, &c. Vſus eſt in atrophiâ partium ad ſanguinis circularis motum promovendum in partibus, ubi atrophia adeſt ex ſanguine deficiente.

¶ Ad emplaſtra pertinent & Dropaces, qui ſunt Emplaſtra, à pice, ut nomen, ita & ſubſtantiam ſortita, licet interdum quoque malagmatis inſtar fiant.

Modus fiendi.

Liqua picem, addito tantillo olei, & ſimil. hinc immiſce immiſcenda materialia.

N. *Ma*

N. *Materialia sunt piper, pirethrum, rosmarinus, euphorbium, castoreum, bitumen, Sulph. salpetra, sal commune, cinis sarmentorum.*

♃. Picis aridæ ℥ j. Olei ʒ ij. F. Dropax simplex.

♃. Picis ℥ ij. ol. citon. vel mastich. ℥ ß. M. Confert in vomitione ventriculo impositus.

♃. Picis siccæ, ceræ nov. ana. ℔ ß. axung. suillæ ℥ vj. Sulph. viv. ℥ j. Liquentur in crassitiem Emplastri.

♃. Picis, ceræ, colophon. ana ℥ iij. Sal. com. ℥ iß. bitum. ℥ j. Sulph. viv. ʒ iij. piper. euphorb. ana ʒ ij. canthariḍ. ʒ ß. castor. ℥ j. F. Dropax.

Vires. *Inserviunt Dropaces præcipuè membris calfaciendis, sanguini alliciendo, & consequenter atrophiæ emendandæ.*

Adhibetur calfactus, (derasis antea capillis) avellitur que antequam omnino refrigescat, iterumque calefit, & applicatur, idque toties, donec pars rubescat.

CAPVT LIV.

De Emulsionibus.

EMulsio, ab emulgendo sic dicta, est medicamentum liquidum lac colore æmulans, ex medulla fructuum, seminumve lactescentium, interveniente liquore appropriato, prolectum.

Exhibent lacteum humorem amygdalæ, sem. 4. frig. major. sem. papaver. (alb.) portulac. lactuc. card. mariæ, card. benedicti, cannabis, violar. bombacis, Napi, Aquileg. Citri, & nuclei pœon. pineæ, pistacia, persicarum nuclei.

Lacteæ substantiæ eliciendæ satisfacere poterit liquor aqueus quicunque, veruntamen quia intrinsecus emulsiones ferè sumuntur, gratos adhibere liquores fas erit. Tales sunt aquæ stillatitiæ, aqua fontana, (cum panis frustulo decocta) decoctum hordei, glycyrrhizæ, cicerum, C. C. passularum, jujubarum, & simil.

Quantitas liquoris varia est, modo major, modo minor, prout crassior, vel dilutior emulsio expetitur. Communiter autem sumitur, triplum, quadruplum ad decuplum, & ultra.

Modus fiendi.

♃. Lactescentia, quæ adhibere animus est; (excorticata si excorticari possint, ut amygd. sem. frig. maj.) pista in mortario (præstat lapideo) subinde nonnihil liquoris (ne attritu pinguescant) instillando, hinc affunde liquoris medietatem circiter, exprime per linteum. Residuum, (quia substantia lactescens vix tota vice unâ emulgetur,) contunde denuò, ac emulge cum reliquo liquore.

Vsus. Per se propinari poterit, vel & aliis exhibendis inservire, ut sunt potissimum pulveres cordiales minerales, vel his similia magisteria, &c.

N. 1. *Quod si ingrata foret, dulcorari poterit Saccharo, vel rotulis; exempli gratia, manus Christi, julapio violar. rosar. vel simil.*

N. 2. *Cave, acida commisceas, quippe his substantia lactescens ad subsidendum prompta est.*

Quia emulsiones ex medicaminibus sunt, quæ facilè corrumpuntur, ex tempore ad præscriptum parari solent.

Sic fit

Lac, id est, Emulsio amygdalarum dulcium.

♃. Amygd. dulc. excorticat. ℔ ß. decoct. hordei mnesur. 1. F. emulsio.

Emulsio nephrocathartica.

♃. Sem. violar. purpur. ℥ ß. vel ʒ vi. cum Aq. Veronic. F. emulsio.

Emulsio ad acrimoniam.

♃. Amygd. infus. in Aq. rosar. ℥ ij. Sem. melon. papav. alb. ana ʒ j. hordei mundi diutissimè cocti ℥ iij. F. emulsio in Aq. hord. ℔ ß. adde Iulep. rosf. ℥ 11.

Emulsio expulsiva.

♃. Sem. Aquileg.
Napi an. ʒ ij.
Aq. Fumar.
Galeg.
Aquileg. ana ℥ i ß.
F. Emulsio.

Vires. *Valet ad morbillos & exanthemata expellenda.*

N. *Addi possunt pro libitu Iuleb. violat. ℥ ß. ut & pulveres appropriat. V. g. C. C. ocul. cancri, &c.*

Emulsio refrigerans.

♃. Decoct. C. C. usti, vel si alvus adstricta sit, C. C. raspat. ℔. 1.
Sem. 4. frig. maj. an. ʒ iij.
Papav. alb. ʒ j.
F. Emulsio.

Vires. *Commoda est in febribus præcipuè epidemiis.*

N. *In pleuriticis affectibus soleo admiscere Aquam papav. errat. semenque Canabis seminibus illis frigidis immiscere, &c.*

Emulsiones variæ ex D. D. WEDELIO. Emulsio antiepileptica.

℞. *sem. pæon.* ℥ *ß. cucumer. melon. ana* ʒ j. *amygdalar. dulc.* ʒ vj. *aq. flor. tiliæ, cerasor. nigr. epilepticæ Langij, cichorij, scabiosæ, pæoniæ, cordialis H. S. fr. ana* ℥ j. *rosar.* ℥ *ß. M. F. s. a. Emulsio. Colat. adde pulver. epilept. March.* ʒ j. *sacch. perlati parum.*

Emulsio purgans.

℞. *sem. carthami* ʒ ij. 4. *frig. maj. ana* ʒ *ß. resinæ scammonij* gr. xij. *aq. acac. fumar. rosar. ana* ℥ j. *M. F. s. a. emulsio adde sacch. perlati parum.*

Emulsio anti-pleuritica.

℞. *sem. cardui bened. mariæ ana* ʒ ij. *papaveris albi* ʒ i *ß. amygdalar. dulc.* ʒ iij. v. ℥ *ß. aq. papav rhœad. cardui bened Mariæ, lactei, scorzoneræ, scabiosæ ana q. s. M. F. s. a. Emulsio. Calaturæ adde magisterij C. C. antimon. diaphor. ana* ℈ *ß. syr. de carduo bened. parum.*

Emulsio expellens in variolis.

℞. *sem. aquilegiæ, napi, citri ana* ʒ ij. *pœoniæ* ʒ j *aq. fumariæ, card. bened. galegæ, scorzoneræ ana* ℥ j. *cordial. H S. fr.* ʒ vj. *M. F. s. a. Emulsio. Colaturæ adde C. C. philos.* ℈ j. *antimon. diaphor.* ℈ *ß. sacch. perlati parum.*

Emulsio diuretica & nephritica.

℞. *sem. 4. frig. maj. ana* ʒ *ß. milij sol. genistæ ana* ʒ j. *violar.* ʒ iij *aq. petroselini, ononid. saxifrag. chærefolij ana q. s. rosar.* ℥ *ß. M. F. s. a. Emulsio, adde magister. lapid. cancr.* ʒ *ß. syr. dialthææ Fern. q. s. M.*

Emulsio hypnotica in febribus ardentibus.

℞. *Amydalar. dulc. ambros.* ℥ j. *sem. 4. frig. maj. ana* ʒ j. *papaveris albi* ℥ *ß. aq. hypnoticæ Dornereil* ℥ iij. *cord. H. S. frig. acaciæ, sambuci, scorzoneræ ana* ℥ j *rosar.* ℥ *ß. M. F. s. a. Emulsio, adde magisterij anod.* ℈ *ß. pulver. bezoard. alb* ℈ j. *syr. papav. simpl. q. s. M.*

Emulsio ad gonorrhæam.

♃: *sem. canniab,* ℥ j. 4. *frig. maj. ana* ʒ j. *aq. nymph. lactucæ, portulacæ, endiviæ ana q. s. M. F. s. a. Emulsio. Colaturæ adde magisterij ossis sepiæ* ʒ j. *syr. nymphææ q. s. M.*

Emulsio externa in dolore capitis.

℞. Nucleor. *persicor.* ℨ vj. *papaver. albi* ℥ ß. *sem. 4. frig. maj. ana* ℨ j. *aq. verbenæ* ℥ ij. *pulegij, betonicæ, polij montani, flor. tiliæ, sambuci, rosar. ana q. s. M. F. s. a. Emulsio.*

CAPUT LV.

De Errhinis.

Errhina variis parantur formulis videl. liquoris extracti, linimenti, pulveris, &c.

Liquores tum simplices adhiberi possunt, verbi gratia, succus betæ, majoranæ, rutæ, &c. Tum compositi.

Errhini liquidi formula sit

1\. *Errh. Cratonis.*

♃. Sem. nigell. 4. diebus in acet. rosf. infus. atque pulv. ℨ j.
Aq. majoran. cum succ. herbar. expr. ℥ iij. M.

Purgat caput. Crato

2\. *Errh. Montani.*

♃. Succ. bet. recent. ℥ iij.
Aq. majora. ℥ ij.
Ol. amygd. ℥ j.
Misc. cum brodio pulli.

Vires. *Commendatur admodum ad eliciendos catarrhos per nares. Usuque eximii dicitur in tinnitu aurium.*

Errhinon in formâ pulveris
S. Clossæi.

♃. Florum ptarmicæ ℥ ij.
Bethon. ℥ j.
Nicotian.
Rad. angelic. ana ℥ ii ß.
Transmittantur per setaceum,
addendo
Scobis ligni S. ℥ ij.
Cubebar. ℨ j.
F. pulvis.

Vires & Dosis: *Hujus* ℨ j. *attrahatur per nares ex tabulo incurvato. Evacuat per nares & os magnam muci liquidi salivæque copiam.*

Extractum Nasale. P. de Spina.

♃. Succ. recent. anagall: ℥ iij.
betæ.
nicotian. fœm. ana ℥ ij.
betonic. ℥ i ß.
Turbeth. gumm. ℨ v.
Agaric. albiss. ℥ j.

Infundantur in s. q. aq. scabiosæ, digeranturque in vase clauso ♂ (8.) Hinc decantetur, abstrahaturque ad consistentiam extracti mollioris.

Vires. *Potentissimè educit pituitam, & humores salsos à capite per nares; catarrhosque ad fauces & pulmones destillantes ad nares divertit, parum naribus inditum.*

Linimenta vide infra de Unguentis.

CAPUT LVI.

De Epithematis.

Epithema etsi etymologicè omne id sonat, quod parti alicui imponitur, sive liquidum id sit, sive durum: attamen in praxi denotat recentioribus (veteribus enim malagmata, unguentaque notabat, mediæ corporis regioni accommodata) medicamentum liquidum, quod spongiâ, panno, linteo, stupâ susceptum parti alicui imponitur.

Fiunt Epithemata ex Aq. stillatitiis, succis, decoctis, emulsionibus, aliisque liquoribus convenientibus, sive solis, sive cum pulveribus, speciebus, electuariis, & similibus commixtis.

N. *Penetrationis ergo additur nonnunquam aliquid vini odoriferi, aceti, spirituum seu aquarum spirituosarum.*

Proportio { Liquor. ℔ ß.
Pulver. ℨ j. ad ℥ ß. & ultra.)
Vini vel spiritus ℨ j.
plus minus. }

Adhibentur ferè tepidè, præcipuè capiti & cordi; attub. v. etiam frigidè applicari possunt.

Epithemata in officinis parata nulla extant, sed ex tempore miscentur, cujus rei gratiâ species certæ in promptu haberi solent.

Ut
Species pro epithemate Cordis.
Epatis
quibus & alias substituere licet.

Exempla erunt:

I. Epithema Cordiale.

♃. Aqu. Rosar. ℥ iv.	Corall. rubr. præparat.
Nymphææ.	
Violar. ana ℥ ij.	Santal. citrini.
Bugloss.	albi ana ℨ ß.
Meliss. ana ℥ ß.	Cort. citri. ℈ j.
Vini alb. odorif. ℨ j.	Croc. ℨ ß.
Pulv. sem. acetos.	M. fiat Epithema.

Vires. *Cordi refrigerium adfert, syncope correptos excitat, panno scarlato susceptum, cordisque regioni tepide impositum.*

II. Epithema Epaticum.

♃. Aqu. portulac.	acetos.
Rosar.	Endiv. ana ℨ j.
Plantag.	Troch. de camphor.
Acetos.	Santal citr. ana ℈ ij.
Intyb. ana ℥ iv.	Aceti parum.
Sem. portulac.	M. F. Epithema.

Vires. *Epatis & sanguinis æstum demulcet, & hinc sistit hæmorrhagiam narium Epati tepidè impositum.*

III. Epithema in febribus malignis.

♃. Aqu. Rosar.
Sambuc.
Lactuc.
Acet. rosac.
rutac. ana. ℥ i ß.
Spec. Diatr. Santal. ℨ j.
Sal. nitr. præparat. ℨ j.
Theriac. Andr. ℨ i ß.
Croci ℈ ß.

M. F. Epithema, cui & tantillum camphoræ admisceri poterit.

Vires. *Carpis & fronti applicatum æstum febrilem mirum in modum, in febribus malignis præcipuè mitigat, Cephalalgiam lenit, somnum conciliat.*

Epithemata varia ex D. D. WEDELIO. Epithemata in dolore capitis.

1\. ℞. *Aquar. flor. persicor. sambuci, verbenæ, polij montani ana* ℥ j. *nitri anodini* ℨ i M.

2\. ℞. *Aq. verbenæ, sambuci, anethi, pulegij, rosar. ana* ℥ j. *aceti rosacei*

rosacei ℥ vj. opij in sp. vini soluti gr. vj. *camphoræ* gr. iij. M.

3. ♃. *Nucleor. persicor.* ℥ ß. *sem. papaver. albi* ʒ ij. *aq. præd. q. s. M. F. Emulsio applicanda.*

4. ℞. *Rad. rhod. baccar. juniperi, sem. carui ana* ʒ ij. *flor. papaver. rhœad. rosar. lilior. convall. ana* p. ij. *sem. hyosc.* ʒ j. *Sal. commun. prunellæ* ʒ ß. v. ℈ ij. *M. F. s. a. sacculus humectandus aq. præd. & applicandus.*

Epithema ad hæmorrhagias.

℞. *Aq. spermat. ran. bursæ pastor. solani ana* ℥ ij. *aceti rosacei* ℥ j. *succi urticæ* v. *phlegmat. alum.* ℥ ß. *M.*

Epithema cordiale calidum.

℞. *Aq. rosar. melissæ, carf. aur. cordial.* H. S. *ana* ℥ ß. *confection. alkermes, specier. cordial. temperat. ana* ℈ j. *olei cinnamomi, caryophyllor. vel rhod. ana* gr. ij. *extracti croci* gr. iij. M.

Sacculus ad pulsus.

℞. *Specier. pro epithemate cordis, cordial. temperat. ana* ʒ j. *flor.* 4. *cordial. ana* p. j. *rad. Zedoar. cortic. citri ana* ℈ ß. *M. F. sacculi duo vel quatuor interpassati.*

Epithema in mensibus immodicis.

℞. *Aq. spermat. ran. solani ana* ℥ ij. *aceti rosacei* ℥ i ß. *sacch. saturni, pulv. spern. Crollij ana* ℈ ß. *M.*

CAPVT LVII.

De Extractis; ac I. *de Menstruis.*

Extractorum campus latissimus est, fieri nimirum possunt ex *mineralibus, vegetabilibus ac animalibus.*

Liquor, cujus beneficio extracta fiunt, [Menstruum vulgò dici solet] varius occurrit. Spiritus vini, spiritus juniperi, spiritus Mannæ mellis, spiritus Terebinthinæ, Vinum, Hydromel, serum lactis, ros majalis, uti & hujus spiritus, acetum destillatum, Aq. stillatitia, (sive ex aqua fontana pluvialive, sive ex vegetabili uno, aut pluribus, & simil. elicita illa sit.) Nec enim quivis humor, cuivis extractioni convenit, sed certus certæ, sulphureus sulphureæ, salinus salinæ, &c.

HOFMAN. *Liquor, cujus beneficio extracta fiunt, Menstruum vulgò dici solet.)* Hoc Nomen communiter liquoribus imponitur, qui corporibus affusi ea solvunt, vel etiam aliquid ex illis extrahunt. Sunt autem *Menstrua* dicta vel *Naturalia*, vel *Artificialia*. Ex *Naturalium* censu est *Aqua communis*, quæ corpora simpliciora, cum quibus habet conformitatem vel symbolum beneficio figuræ vel texturæ partium facillimè dissolvit, corporis compagem reserando, ejus particulas in poros suos ceu sinum quendam reponit, & sales diversæ figuræ ut conformes facile suscipit & imbibit. Hîc *MENSTRVVM* in suâ actione resolvens & extrahens veluti ventriculus quidam est, aut interna reliqua viscera appetitu insito sibi simile allicientia, & posteà aliis iterum reddentia, quomodo aliqui Aquas solventes Ventriculos struthionis appellarunt ex simili. Nec ventriculus nec alia viscera retinent id quod assumserunt, sed reddunt alteratum. Nostræ Aquæ, item sibi commissæ revomere coguntur, sed citius, quàm alterare vel mutare Naturam assumti queant. Libavius in syntagmat. arcan. chymic. Lib. 8. Cap. 9. Sic Aqua non modò pura salia dissolvit, sed & crystallos tartari, aloën, gummi arabicum, bdellium, tragacanth. Sacchar. & alia concreta, quæ alia menstrua sulphurea aut spirituosa intacta relinquunt. Hæc quodammodò subit, & inde aliquid totius concreti naturam redolens aufert; Sic v. g. Vegetabilia, animalia, & illorum partes aquæ communi infusa ipsi de substantiâ suâ atomotenus aliquid communicant, quod in poros suos diversimodè dispositos & figuratos recipit, ut patet ex decoct. radic. cichor. h. absinth. gelatin. CC. eboris, alcis &c. Inter Artificialia menstrua referuntur simpliciter Sulphureæ, aut salino Sulphureæ, vel simpliciter salinæ Naturæ &c.

Nec enim quivis humor cuivis extractioni convenit, sed certus certæ, Sulphureus Sulphureæ, Salinus Salinæ.) Ideoque unicuique rei extrahendæ, quod ipsi affine & homogeneum est, menstruum est addendum. Sunt autem Menstrua diversæ naturæ, quædam enim sunt puræ sulphureæ Naturæ, quædam salino-sulphureæ, alia salina &c. **Puræ Sulphureæ Naturæ** Menstrua sunt, quæ ex corporibus Sulphureis sub olei formâ vel per destillationem, ut ol. Cinamom. anisi. Citri. Terebinthin. juniperi &c. vel expressionem, qualia ex amygdalis, olivis & aliis vegetabilium fructibus educuntur. Quæ non solùm ex vegetabilibus, sed & pro extrahendis mineralium Sulphuribus egregiè faciunt. Sic commune Sulphur promptè potest in oleo terebinthinæ dissolvi, & eodem oleo crudum Antimonium subtiliter pulverisatum in sanguinei coloris balsamum dissolvitur. Prout & cum oleo cinamomi d. ex ☉ prius recluso tinctura extrahi potest. *Menstrua salino-sulphureæ naturæ sunt*, quæ præter partes Sulphureas etiam salinas obtinent, ut videmus in spiritu vini tam simplici, quàm Tartarisato &c. quas Sulphureas facilis flammæ conceptio, salinas autem illarum per encheirisin à spiritu vini separatio evincit, quibus vegetabilium & animalium partes salinæ & sulphureæ extrahuntur. Vnde non modò dissolvunt purum Sulphur concretorum, sed totam etiam substantiam complurium corporum resinosorum, v. g. succinum, benzoi, &c. in liquorem redigunt. Alia autem minus Sulphurea aut resinosa corpora, ut salia fixa herbarum, saccharum & gummi Arabicum in Aquâ, solubilia intacta relinquunt. Menstrua salina sunt vel salia volatilia urinosa aut alkalia fixa. Vel acida volatilia, aut fixa. In salium volatilium urinosorum numero sunt, quæ salibus urinosis volatilibus turgent, & ab alkalibus fixis quodammodò differunt, qualia v. g. Sal Tartari volatile. C C. cruoris cervi, humani. Vrin. fuliginis &c. superioribus alkalibus fixis longè potentiora. Fixa salia sunt alkalia, seu salia purè salsa, ut sal Tartari, absynthii, Cichor. &c. Ac licet plus præcipitationi, quàm extractioni aut dissolutioni inserviant, cùm tamen valdè penetrantia sint, his non solùm menstrua aquosa, sed & Sulphurea pro extrahendis vegetabilium subtilioribus partibus acui & exaltari possunt; Et prætereà corporum Sulphureorum, compedes solvendo juvant faciliorem illorum extractionem per spiritum vini, ut videmus in tincturâ Sulphuris Antimonii Tartarisatâ, lacte Sulphuris &c. *Ad Menstrua Salino-acida spectant.* Aqua fortis, Aqua regia, Sp. Vitrioli, Nitr. Sal. comm. O. Vir. ær. & qui ex eorum pluribus simul mixtis summè corrosivi & penetrantes destillantur, unde corpora pleraque metallica facilè subeunt, illorum compagem & texturam dissolvendo in partes minutas dispescunt. Cùm enim omnia metalla cum spiritibus acidis & aliis salibus etiam purè salsis symbolizent, ideóque etiam salia vel salini acidi Spiritus, qui sunt in menstruo solvente metalli partes atomotenus ad se attrahunt, sibique uniunt, & metallis menstrua aliam formam externam induunt, & ita in liquorem redigunt, vel in pulverem aut saliformem substantiam. Hæc menstrua acida contrà ceram, picem, & similia non solvunt, contrà talia in oleo & pinguibus solvuntur. Atque hoc est, quod Dominus Autor Noster vult cuique rei solvendæ vel extrahendæ symbolicum aut conforme menstruum esse eligendum, cùm non quodvis cuivis extractioni conveniat, sed certum certæ, sulphureum sulphureæ, salinum salinæ &c. Verùm, in quonam ista symbolizatio seu convenientia consistat, in diversum abeunt Doctores. Quidam nudam substantiæ similitudinem sufficere statuunt, ut quæ spirituosa spirituosis, quæ Sulphurea Sulphureis, quæ salina salinis sint solvenda, & extrahenda, ut suprà indigitavimus. Alii contrà hanc rationem pro minus sufficienti agnoscunt, & non tàm similitudinem substantiæ, quàm modum substantiæ hoc est, primò quæ pondera concernit, ut grave & leve; deindè raritatem & densitatem ac denique figuram corporis partium pro causâ similitudinis aut conformitatis intellectum volunt. Cum quibus & ego facio. *vid. Sylvester Rattray in tr. de Sympath & antipath.* Nam quod in phiolâ spiritus vini rubro colore tinctus supernatet, Spiritus terebinthinæ cœruleo imbutus colore proximum teneat locum, & hunc excipiat aquæ communis portio viridi perfusa colore, terræ denique loco sit scobs delimata, causa est gravitas & levitas dictorum corporum, ut si etiam violento agitentur motu, ut ne ullæ quidem horum corporum atomi ibi deprehendantur, cessante tamen agitatione unamquamlibet quatuor harum substantiarum locum suum naturalem mox repetere conspicias, colligendo scilicet omnes suas atomos & eas revocando in massam adeò distincti ordinis, ut ne minima quidem permistio possibilis ibi amplius deprehendatur. Huc etiam refertur lucta inter aquam salsam marinam & dulcem elementarem. *Deinde*, Natura & Effectus quantitatis est, ut omnes res, quas circumscribit, & in quibus reperitur, in unum cogat, quia formalis ratio quantitatis consistit in indivisibili, ex quo sequitur, eam pluralitate non delectari, ideoque ex se ipsâ & suâ Naturâ mera & continua extensio exsistit. Cujus primæ differentiæ Raritas sunt & Densitas, quæ similem in corporibus eodem cum illis gradu convenientibus effectum producunt, qui tamen absque locali motu fieri nequit. Et secus si esset, quî fieret, ut aquei liquores tam promptè se ad invicem diffunderent, & tam exquisitè sibi commiscerentur?

quomodo

quomodo aquæ particulæ in corporum interiora penetrarent & alterationes cierent, simili modo oleum oleo, spiritus spiritui vini &c. commiscetur, & sacchari vel salis moleculæ in aquam injectæ tam subitò tamque perfectè in eâ dissolvuntur, ut ipsæ penitus evanescant, & dissociatæ partes à partibus aqueis quaquaversùm à fundo ad ipsam etiam superficiem circumferantur. Contrà autem difficulter oleum & aqua, Mercurius & spiritus vini cum aliis diversæ tenuitatis & densitatis corporibus uniri possunt. *Tertia* ratio conformitatis corporum, quâ sese amicabili vinculo constringunt, consistit in figurâ, & texturâ æquali, sed non sine motu etiam locali. A motu enim est, quod una pars materiæ agat in aliam, estque ut plurimum textura corporis, quod partes moventes feriunt, quæ motum & impressionem modificant, cumque eo ad productionem istorum effectuum concurrit. Et sanè si perpenderis, inquit Nobiliss. Anglus Robertus à Boyle in paradox. chymic. quousque vel mera texturæ mutatio, facta vel ab Arte vel Naturâ exporrigere sese possit in novis ejusmodi qualitatibus in unâ eâdemque materiæ portione producendis, quodque omnes chymicæ productiones non tàm à formâ substantiali, quàm ab harum qualitatum aggregato denominari ac distingui, si, inquam, hæc perpenderis, quodque variatio vel figuræ, vel molis, vel motus, vel situs, vel nexus corpusculorum, unde ullum horum corporum componitur, mutare fabricam ejus possit, forsan unà mecum induceris ad suspicandum non adeo necessarium esse, ut Natura semper habeat in promptu Elementa, aut tria Prima, unde alia corpora, quæ mixta vocamus, componat. Non enim illicò sequitur, si virtus alicujus medicamenti extrahitur aquæ aut spiritus vini ope, eam in sale vel Sulphure concreti residere, eò quod nisi prius corpus fuerit resolutum ab igne aut aliquo alio potenti agente, ut plurimum in dictis corporibus liquidis largietur potius subtiliores partes compositas sui ipsius, quàm elementares. Et uti suprà innuimus, Aquam non modò pura salia dissolvere, sed & crystallos Tartari, gummi A. Myrrham, bdellium & alia concreta. Vti etiam olea quædam non modò oleosa & Sulphurea, sed etiam salina dissolvunt. Sulphur promptè potest oleo terebinthinæ dissolvi, licet æquè innato suo acido sale ac vero sulphure abundet, testante illud ipsum magnâ salini liquoris copiâ, quam campana vitrea largitur. Extracta spiritu vini parata non purè Sulphureæ naturæ, aut illorum corporum, ex quibus extrahuntur, Sulphura sunt, sed & ipsa valdè discrepantibus qualitatibus sunt instructa juxtà particularium corporum ea largientium naturam, figuram, & texturam, ut satis causæ sit suspicandi, vel ipsum ab aromatibus, herbis, aliisque minus compactis vegetabilibus substantias, quæ perfecta Sulphura non sunt, sed & alia mixta corpora, ut destillatio docet, per se extrahere, vel portionem aliquam materiæ posse absque eo, ut cum novis ingredientibus componatur, mediante texturæ, figuræ & motus minutarum ejus partium mutatione facile ignis adminiculo novis qualitatibus imbui, magis ab iis, quas antea possidebat, discrepantibus. Quemadmodum enim videmus, cum lapides Vitriolo abundantes aquâ pluviali sæpè fuêre madefacti, liquorem tunc pulchram ac transparentem substantiam in vitriolum coagulabilem elicere, attamen licet hoc vitriolum promptè in aquâ dissolvi possit, non est tamen verum sal elementare, sed corpus valde heterogeneum; simili ratione, quamvis extracta videantur quodammodò Sulphureæ naturæ affinia, alias tamen etiam obtinent substantias, quæ Sulphureæ naturæ non sunt, sed etiam salinæ vel alterius corporis, prout essentiæ peculiari modo ex Extractis paratæ liquidò declarant. Si demum Menstruum dissolvens corpori dissolvendo aut dissoluto ratione similitudinis substantiæ correspondere debet, quî fit, quod metalla nonnulla à quovis liquore acido facilè corrodantur, interim alia, ut ☉ & Lun. à solvente peculiari reserari postulent? Sic v. g. Aqua fortis Lunam, Sole intacto arrodit, addito * fit proprium aurum dissolvens relicto argento. *Thom. Willis in tr. de fermentatione Cap. 9.* hanc causam reddit, argent. & aurum compactiora esse metalla à terrestri materiâ plurimum defecata, quare non à quolibet solvente, sed ab ejusmodi tantum menstruis, quæ sale cum istis homogeneo constant, in partes frangi. Cùm igitur Lunæ compages à sale Vitriolico dependeat, & ☉ à sale ammoniaco, hinc aqua fortis, quandiu Vitriolicâ pollet virtute cum ☽ sale combinatur, ideoque compagem ejus recludit; veruntamen ☉ concretionem, quæ à vinculo heterogeneo dependet, minimè laxat, quod si huic menstruo * addatur, vitriolici potentia deletur, & solventis spicula salina Lunâ intactâ solummodo Soli adaptantur. Verùm, si primò hujus phænomeni ratio in corporum firmitate consisteret, quâ aliud est compactius altero, argentum compactius ferro, aurum compactius argento &c. Cur Aqua regia non solvit argentum atque ut aurum magis compactum metallum? Diversitatem salium prætendis; dum Luna sal vitriolicum, ☉ sal ammoniacum habet compactum; sed, quis unquam quæso vel ex ☉ fixissimo corpore vel ex ☽ aut alio corpore metallico igni expositis in operationibus etiam violentissimis sal extrahere potuit? Ejus enim constituentia adeò arctè sibi invicem sunt unita, ut in maximâ etiam ignis torturâ deprehendamus ipsi ne quidem suæ fixitatis aut ponderis quippiam perire, nedum ut vel mica salis inde extrahi possit. Quare & suprà citatus Robertus à Boyle l. c. nunquam, inquit, Sal ☉ conspicere mihi datum, nec ex ullius fide digni autoptæ testimonio habeo, tale quid unquam in naturâ separatum fuisse. Et quod Argentum attinet, nunquam mihi videre contigit, ullum ignis calorem adigere illud potuisse, ut sal suum dimitteret, quomodo igitur in Lunâ vel sal Vitriolicum, in Sole sal ammoniacum prædominabitur? quæ non insunt nec unquam inerunt aut infuerunt. Eadem est ratio de gemmis. Licet etiam spirituum corrosivorum, qualis Aqua regia & Aqua fortis, ope in liquorem salinum redacta Lunaris, solaris, vel gemmarum salis larvam induant, tamen petito ac rigido facto examine ab involucris salinis spoliata pristinam iterum vel ☉ vel ☽ &c. exhibent formam, quamvis nulla horum in patiendo facta substantiæ alteratio, aut ponderis diminutio. Hæc cum ita sint, alia subsit ratio necesse est. Et res altius erit expendenda; Cum autem unaquæque corporum species propriam sibique convenientem affectet figuram, quæ juxtà materiæ varium concursum, motum & quietem retineatur vel mutetur, (sic Natura geometrizat) etiam salibus hanc non deesse inclinationem statuimus cum *Nobiliss. Digbæo ex Gassendo.* Hi enim licet dissoluti, coagulati, & diversimodè permutati, singulis tamen solutionibus & coagulationibus peractis semper ad pristinam & naturalem suam figuram redeunt, & unaquæque atomorum ejusdem salis semper eandem & propriam sibi figuram repetit. Sal communis abit in cubos quadrangulares, Sal Nitri in columnas sexangulares, Sal armoniacus in sexagonos, Sal urinæ in pentagonos, Vitriolum in quadragonos. Et ita etiam cum cæteris salibus comparatum est. Nec hæc sufficiunt, sed & ipsa subjecta, in quæ dicta salia operantur, pro figuræ varietate etiam variant. Sic notum est, si super cap. mort. alicujus Aqua inde destillata vel spiritus per cohobium affundatur, Eam à cap. mort. facilè imbibi & statim cum eodem uniri; Contrà verò si alia superinfundatur aqua, Eam supernatare & magnum, ut in unum corpus coalescat, facessere negotium. Cujus ratio est, quod scilicet aqua destillata, licet corpus homogeneum, & multis tamen diversæ naturæ & diversæ hoc etiam figuræ corpusculis composita sit. Atomi verò hæ actione ignis ex cubilibus suis & quasi lectis exactissimè earum extensioni adaptatis propulsæ, quando antiqua domicilia hoc est, poros illos cap. mort. quos vacuos reliquêre, repetunt amico admodum nexu iterum conjungantur, & quasi commensurentur. Dari autem differentis figuræ poros in corporibus, quæ homogenea esse videntur, modo laudatus *Digbæus* probat per solutionem salium diversorum ratione figuræ in Aqua factam. Quando, inquit ille tantum salis communis, quantum aqua capere potest v. g. libram unam in eâ solvas, & tantum unicum ejusdem scrupulum libræ dictæ superaddas, eum integrum in fundo instar sabuli relinquet: nihilominus tamen multum adhuc salis Nitri dissolvet, etsi aqua non amplius in salem Nitri agit, tantum adhuc salis ammoniaci solvet, & ita cum reliquis diversæ figuræ salibus comparatum est. Hæc si ad rem præsentem accommodemus, videbimus Menstruorum actionem etiam pro illorum & dissolvendorum externæ figuræ varietate variare, ut, quæ ejusdem figuræ, facilius commisceantur, & potentius coalescant, & contrà, quæ diversæ figuræ, etiam difficulter in unum subigantur. Vnde præter motus modificationem certam partium etiam determinata figura correspondens poris corporis ab illis dissolvendi requiritur. Quod igitur Aqua regia intacto argento aurum solvat, & contra Aqua fortis argentum relicto auro causa est diversorum salium in utrisque externæ figuræ varietas, aliam enim figuram obtinet Sal Nitri, & Vitrioli, aliam Sal ammoniacum, illud in argento invenit domicilium, hoc autem in auro suas theculas, salium illorum atomi vi suâ corrosivâ illa subjecta agitando quàm antea capaciora & fluidiora faciunt, ut relicto liquoris fundo liberè quaquaversum ad ipsam quoque summitatem unà cum sociatis liquoris partibus ferantur, nec ad fundum relabantur, nisi per præcipitationem ab istiusmodi corrosivis inquilinis liberati in pristinam auri vel argenti redeant formam. Quemadmodum videmus tùm ex ipso butyro Antimonii solùm tùm ex butyro Antimonii & mẽstruo illo, cujus beneficio facilè primâ aut secundâ destillatione tantùm ☉ per alembicum traduci potest, quantum ad destillatum liquorem duraturo colore aureo tingendum suffecerit, licet eâdem substantiâ & pondere Mercurius, Antimonium & aurum perito examine inde iterum repetantur. Vt enim corpora quarundam rerum teste experientiâ permanentium in sui pulvere & soliditate homogeneâ & inseparabili patiuntur in sui dissolutione actionem à dissolvente, ita quoque vicissim dissolvens patitur à dissoluto sine ullâ interim corporis immutabilis participatione. Sic nempe dissolventia mutantur, licet dissoluta ne quid-

quam de sui materiâ aut substantiâ perdiderint. Sic v. g. si Aquam Regiam destilles ab ☉ soluto, ejus salia coagulantur cum auro & manent ambo in fundo salis formâ. Et quicquid inde destillatur est mera aqua. Dictum Sal si lavetur, fit niger pulvis, qui facilè in pristinum aurum eodem pondere reducitur, quo anteà fuit, Si verò aquam ablutionis destillaveris, coagulabuntur in fundo crystalli ex ✱, Vitriolo & Nitro. Atque hæc de MENSTRVORVM Naturâ sufficiant.

¶ Inter alia autem menstrua famosissima sunt. 1. Spir. vini 2. Aq. vitæ Tart. Quercetani. 3. Aq. temperata Basilii. 4. Acetum Philosophicum Quercetani. 5. Menstruum universale, aqua cælica Lullii dicta, de quibus paucis differere placet.

HOFMAN. *Inter alia autem menstrua famosissima sunt 1. Spiritus vini.*) Hic quomodo pro menstruo genuino præparari debeat; vide infrà Libr. IV. de vino sect. 3.

¶ 1. *Spiritus Vini.*

Spiritus vini menstruum adeo famosum est, ut quoque catholicum nonnullis dicatur. Adhiberi solet, ubi simpliciter menstrui mentio facta fuerit. Verum enimvero, num in extractione purgantium commodè adhibeatur, non immeritò dubitatur: ansam dubitandi præbet natura illius sulphurea, quæ parti salinæ extrahendæ, quali purgatrix facultas inhæret, minus commoda est: Rationi huic adstipulatur experientia, quâ constat, vim purgatricem, quam Spir. vini intactam reliquit, postmodum alii paruisse menstruo. Eapropter cum farrago sat copiosa menstruorum suppetat; quæ non modò minus sunt laboriosa ac minus pretiosa, sed & purgantibus qualitatibus extrahendis commodiora, satius erit loco Spir. vini laboriosi ac pretiosi aliud quoddam menstruum eligere, e. gr. aquam destillatam convenientem.

Adhibetur Spir. vini tùm simplex, tùm acuatus. *vide lib.* 4.

HOFMAN. *Adhibetur spiritus vini tùm simplex, tùm acuatus.*) Sic spiritus vini acuitur cum sale volatili urinæ seu sp. * salso pro tincturâ Lunæ, smaragdi. Lapid. Lazuli &c. item cum spiritu roris majalis & urinæ an. cum Sal. comm. centrali. Cum hoc extrahi possunt multa, & acui potest. * In Indiâ Orientali prostat liquor instar aquæ simplicis, qui aurum instar ceræ reddit ductile, ut teste *Maiero* Rex Indiæ catenam habuerit auream jucundo spectaculo propriis manibus ex illâ aquâ confectam.

¶ N. *Sunt qui Spir. vini crebris destillationibus per serpentinas, id est, serpentales canales destillatum & in substantiam pinguem redactum, circulatum majus Paracelsi esse volunt, sed male.*

2. *Aq. vitæ Tartarisata Quercetani.*

HOFMAN. *Aq. Vitæ Tartarisata Quercetani.*) Hæc diversimodè præparari potest, vel ex Tartaro communi ad cœrulitatem calcinato vid. l. c. Libr. 4. vel ex Tartaro philos. quod ex sarmentorum lixivio paratur de quo vid. Tenzelius in exeges. p. 687. De Aquâ Temperatâ Basilii vid. etiam infrà Libr. IV. de Vino.

¶ Quercetanus inter Medicos Hermeticos haud postremus, peculiaria prædicat menstrua, quæ tamen sibimet reservavit. Inter hæc sunt Aq. vitæ tartarisata ac acetum philosophicum. De Aq. vitæ Tartarisata in *Pharmac. restit. cap.* 26. *Hactenus*, inquit, *haud dubiè animadvertisti in variis ejusmodi purgantibus Extractis, varia quoque menstrua & dissolventia apta tamen & congrua à nobis usurpari, & quorum magni & egregij effectus abundè satis patebunt. Sed verus & peritus Chymicus qui ingeniosa quadam arte & industria sciverit præparare Aquam vitæ tartarisatam, hujusque perfectam cognitionem adeptus fuerit, is poterit inde eruere dissolvens quoddam sive menstruum generale, quo extrahet Essentias omnium rerum purgantium, radicum, foliorum, herbarum, seminum, fructuum, & florum: is inquam verè gloriari poterit; de summo & elegantissimo naturæ mysterio, de quo non licet plura addere, ne justam doctorum iram & reprehensionem incurram, &c.* Hæc Quercetanus de sua Aq. vitæ tartarisata, cujus præparationem nullibi expresse tradidit, nisi intellectam velis Aq. vitæ ex hydromelite Tartarisato prolectam, de qua in Pharmacop. cap. de Hydromel. hæc habet: *Ex commemorato malvatico vino nostro artificiali* (i. e. hydromelite) *extrahitur præstantissima Aq. vitæ, vino longè accommodatior ad eliciendas rerum essentias.* Sit ut sit, parum cedere videtur, nisi prorsus eadem sit ut (ut multi opinantur,) ea scil. quam dabimus *l.* 4. *Cl.* 2. *de vino.*

3. *Aqua temperata Basilii.*

Occurrit itidem de menstruo hoc Basiliano varietas non parva. In hoc tamen conveniunt omnes, quod ex Spir. vini originem trahit, quem alii acuunt sale communi, alii sale sarmentorum, alii spiritu salis, de quibus plenius lib. 4. de Vino.

4. *Acetum Philosophicum Quercetani.*

HOFMAN. *Acetum Philosophicum Quercetani.*) Hermeticis Azoth dicitur, item Lac virginis, sine quo nihil solvitur, nihil destillatur, fermentatur, coagulatur nec in Lapidem converti potest, Norton. in Cathol. Physic. p. 15. Rhumel. in Antidot. p. 101. ex * Sublimati ℥ß cum Acet. dist. lib. j. præparari putat pro solutione metallorum & mineralium. Alii quærunt ex aliâ materiâ, vid. Ios. Quercetan. in antidot. Zoophilo. it. in Tetrad. c. 31. p. 403. idem ibid. p. 407. & 410. idem in Pharmacop. Mineralog c. 11. p. 687. Nonnulli cum Basil. Valent. in curr. Triumph. Antim. p. 221. Acetum philos. parant ex aq. pluviali supra Antimon. putrefact. Ex his omnibus allegatis justam tamen statuimus Domini Autoris Nostri conjecturam.

¶ Aceti sui Philosophici crebrò meminit Quercetanus, eique primas inter aceta tribuit. Verum adeo ænigmaticas illius reliquit descriptiones, ut mentem genuinam vix assequi liceat. *Acetum Philosophicum*, inquit, (in tetrad. de antidot. ζωοφίλῳ) *ex acido liquore roris seu mannæ cœlestis, cum eâdemmet minerâ per digestiones, & fermentationes Philosophicas fit & præparatur*, & paulò post, *componimus & conficimus*, inquit, (*acetum Philosoph.*) *ex mixtione & convenienti proportione, fermentatione ac unione aëreæ aciditatis animalis, & mercurialis acoris aquei, cum vegetabili terrestri.* Hæ sunt descriptiones à Quercetano relictæ, quarum obscuritas diversas peperit interpretationes, adeoque diversas aceti illius præparationes. Libavio fit ex rore martio & manna: aliis fit, ex mellis & salis liquefacti an. ℔. 1. Acet. dist. ℔. ij. quæ digesta simul destillantur cum rectificatione aliquoties reiterata. Modum utrumque etsi non penitus rejiciam, attamen neuter mentem Authoris satis explicasse videtur. Nimirum secundum hunc acetum Philosophicum fieri colligitur, ex aceto hydromelitis vinosi, & sale Tart. vel proprio sale. Etenim mel, quid aliud est, quam ros seu manna cœlestis, industriâ apum [unde & animale audit] congestum? Hinc ipsemet Quercetanus, rejectis aliis acetis, verbi gratia, è vino & simil. utpote quæ ad solutionem & extractionem rerum metallicarum inidonea sint, præfert aceto hydromelitum vinosorum, scil. quæ cum manna cœlesti, naturam animalem percurrerunt, & præter vegetabilem induerunt. *Vide Tetrad. pag. mihi* 406. Idem Quercet. *in Pharmacop. restit.* ubi in descriptione theriacæ de melle agit, Mel produci & elaborari ait ab apibus, quæ solummodo pascuntur mannâ cœlesti, & ex floribus odoriferis suavissimis & delicatissimis succis alimentum exsugunt.

Per terreſtre vegetabile Vini tartarum intelligi ex eo liquet, quod vinum omnium vegetabilium nobiliſſimum facit, adeoque κατ᾽ ἐξοχὴν vegetabile vocari ait.

5. *Menſtruum Univerſale.*

De Menſtruo univerſali ſatius eſſe duco tacuiſſe, quam aliquid incerti tradidiſſe: Veruntamen non poſſum quin moneam, poſthabitis rebus particularibus, ad ſubjectum univerſale eſſe aſpirandum, idque quærendum, non quale pedibus calcatur, ſed quatenus Veſta ea eſt nitidiſſima, id eſt, tartareâ veſte in voluta.

HOFMAN. *De Menſtruo univerſali ſatius eſſe duco tacuiſſe.*) *A Theophraſto Paracelſo, Cl. Helmontio, Glaubero Alkaheſt vocatur*; Optandum foret, ut liquorem illum celebrem poſſideremus, quem ob inſignem in reſolvendis corporibus vulgari igne invictis efficaciam ignem gehennæ appellant, de quo *HELMONTIUS* memorat, ſe hoc ipſo Metalla, marcaſitas, Lapides, vegetabilia & animalia & quævis corpora, imò ipſum vitrum & omnia in univerſo mixtorum corporum genera in ſubſtantias ſimilares abſque ullo Cap. mort. diſſolvere potuiſſe. Ex quo autem ſubjecto elaboretur, Doctores inter ſe valde diſcrepantis ſunt ſententiæ; Alii quærunt in Nitro, alii in Tartaro, alii in Nitro & Tartaro, nonnulli etiam in Sale centrali, Sale univerſali Mundi; non deſunt etiam, qui ex terrâ magicâ virginali ſubjecto quamvis ſordido quærunt, *Thom. Willis in tr. de Fermentat.* cap. 9. planè dubitat, licet Nobiliſſ. *HELMONTIUS* ſe arcanum hoc proprio labore eruiſſe jactitet, & quotidiè nunc chymiæ *Adepti* in hanc metam adſpirent, tamen licet hæc hypotheſis multorum animos habuerit ſollicitos, multas chymicorum curioſorum fornaculas calefecerit, tamen plurimos in hoc opere ſpes & votum fefellerunt. Præterea nunquam fuit, qui vidiſſe ſe talem liquorem aſſeverare potuerit. Quin ipſe *HELMONTIUS* ſibi contrarius eſt, qui alio in loco reſolvi in limpidam aquam corpora ſtatuit dicto liquore alkaheſtino, & alio dicit fæces ſubſidere. Et ſi rem ipſam conſideres, inquit eruditiſſimus *D. MORHOFIUS in epiſtol. de metallor. tranſmutat.* Naturæ rerum repugnare videntur; diſtinctæ enim ſunt liquidarum & conſiſtentium rerum naturæ, ac licet hæ nonnunquam per illas vinculis, quibus cohærent, exſolventur, ut diſſipatæ oculorum aciem effugiant, nunquam tamen inter ſe commutantur, nec ab illis principium ac originem trahunt.

Modus parandi Extracta.

HOFMAN. *Modus parandi extracta.*) ratio compoſitionis Extractorum hæc eſt; comminutum ſcilicet medicamentum tàm ſimplex, quàm compoſitum in matracio perfunditur ſuo ſpecifico & appropriato menſtruo ad quatuor tranſverſorum digitorum exceſſum, prout Medicamentum valdè ſiccum eſt, vel non, in loco, calido per duos aut tres relinquitur dies, uſque dum color, odor, ſapor arguat, aſſumptam ſic appellatam eſſe Eſſentiam. Tunc illud, quod ſaturatum eſt, per decantationem in aliud vas transfertur, & reliquiis affunditur novum aliud, uſque dum tota vis Medicamentoſa ſit extracta Quibus peractis decantati liquores omnes in MB ponuntur & ſeparantur à facultate medicamenti, quod craſſiuſculum exiguâ quantitate in fundo vaſis remanet.

¶ ♃. Materiæ, ex qua Extractum parare libet, q. v. para ad infuſionem groſsè pulveriſando, ſcil. incidendo, radendo, & ſimil. hinc affunde menſtruum, (e. gr. Spir. vini) ut ſupereminеat digit. (2. 3. 4.) repone in teporem (MB. cineris, fimi, &c.) Extraheque ſ. a. Tandem depletiones omnes confunde & abſtrahe l. Ign. (gr. MB.) ad conſiſtentiam debitam.

N. 1. *Extracta cum menſtruis nondum abſtractis, confuſa, Tinctura dicuntur.*

N. 2. *Crebriora fiunt hujuſce Extracta ex purgantibus, rariora, ex alterantibus, quippe horum ſucci loco ac titulo Extractorum, eſſentiarumvè ferè aſſervari ſolent.*

Sic parantur Extracta:

EX MINERALIBUS, modo jam deſcripto, uti patet, *lib.* 3.

N. *Extracta mineralium pleráque Tinctura nomen retinent, de quibus infra.*

EX VEGETABILIBUS, ſcilicet 1. *ex herbis*, 2. *floribus*, 3. *ſeminibus*, 4. *fructibus*, 5. *radicibus*, 6. *lignis & corticibus*, 7. *aromatibus*, *hinc* 8. *ex reſinis*, 9. *ex gummatis.*

I. Herbarum Extracta ſunt rara, quippe (uti dictum,) ſucci eorum loco proſtant. Fieri tamen poſſunt.

1. Modo generaliter dato, ex herbis ſcil. ſiccis.

2. Ex ſuccis inſpiſſatis (ſi ſubtiliora Extracta expetis,) cum Aq. ſua propria dephlegmata (ſpiritu) quod Extr. dein filtrandum & ad conſiſtentiam redigendum.

3. Quercetanus ♃. Herbas virides, conquaſſat, elicitque Aquam leniter deſtillando VB. Fecibus omnino ſiccis, (nihil tamen aduſtionis redolentibus,) & in pulverem groſſum redactis, affundit Aq. illam deſtillatam, extrahitque ſ. a.

II. Florum Extracta in ſpecie ſic dicta, rara itidem ſunt. Succi econtra expreſſi inſpiſſatique (qui communiter Extractorum ac Eſſentiarum nomine veniunt) crebriores; de quibus in ſuccis agitur.

Extracta prioris generis fiunt.

♃. Flores vel gemmas (e. gr. hypericonis) incide ac affunde Spir. vini rectific. ut undique madefiant, macera (♂ 8.) dein exprime. Expreſſionem purifica per digeſtionem ac ſubſidentiam (non cum albumine ovi, quod in omnibus tincturis, in quibus aliquid reſinæ latitat, benè notandum.) Partem puriorem à fæcibus decanta; Spir. vini deſtillando abſtrahe; remanentemque tincturam coagula ac ſerva. Sic paratum uſuale eſt Extractum, ſeu Eſſentia Croci, quæ nonnunquam Tincturæ titulo venit.

N. *Fieri itidem poſſunt cum aquis propriis, vel alienis, convenientibus tamen, præcipuè ſi acidulæ eæ fuerint redditæ guttulis aliquot Spiritus Tartari, vel Vitrioli.*

HOFMAN. *Fieri itidem poſſunt cum aquis propriis vel alienis &c.*) cum etiam aquâ pluviali vel fontanâ ex floribus, vel herbis ſiccis mediante coctione, colaturâ & depuratione interveniente juſtæ conſiſtentiæ ſapa fieri poteſt, quæ etiam extracti vicem ſuſtinebit. Sic fieri poſſunt extractum fl. papav. rh. herb. abſinth. radic. cichor. &c.

¶ *III. Seminum* Extracta eodem cum reliquis parantur modo, beneficio Spir vini.

IV. Fructuum Extracta [propriè ſic dicta] rariora itidem ſunt, crebriores ſucci inſpiſſati, quæ veniunt nomine ſaparum, rob. mellium & ſuccorum. Fieri nihilominus quoque poſſunt, ex fructibus ſiccatis per Spir. vini, vel quod melius, cum ſua propria Aqua vitæ, (ſpiritu) quæ poſtmodum abſtrahitur relicto Extracto in conſiſtentia mellis. *Quercetanus in Pharmacop. reſt.* Sic fiunt Extractum baccar. juniperi, baccar. lauri. Vide & Tincturas.

V. Radicum Extracta uſualia pleraque ſunt ſucci, ſufficit enim ſi ſucculentæ eæ ſunt, faciliorisque expreſſionis, (non mucilaginoſæ) ſolummodo coquere, exprimere ac inſpiſſare: Nihilominus tamen parari quoque poſſunt extracta ſubtiliora; nimirum.

1. Ex radicibus minus ſucculentis, modo generaliter dato cum Spir. vini parantur.

N. *Quercetanus in Extractis bezoardicis parandis adhibet ſpiritum juniperi, abſtractamque Aquam (in inſpiſſatione) reſervat pro uſu ibidem bezoardico.*

Sic fiunt Extracta Angelic. Ariſtoloch. Enulæ, Gentian. (cujus ſuccus magis uſualis eſt) Imperatoriæ, Pæoniæ, Tormentillæ, Zedoariæ.

2. Ex

2. Ex radicibus ſucculentis ac mucilaginoſis, fit 1. Succus inſpiſſatus, hinc ex ſucco ſeu mucilagine inſpiſſata, ſ. a. cum Spir. vini extractum confic. Sic paratur Extractum Symphyti.

Huc referre licet & ſuccos, qui digeſtione rubicundiores evaſerunt, ideoque ſanguinis titulum nacti ſunt, vel Mumiæ.

♃. Radicem ſucculentam quamcunque vis, purifica optimè, contunde ac exprime ſuccum;hunc phiola digere calore MB, donec in rubeum convertatur colorem. Materiâ in rubedinem conversâ, omnique hypoſtaſi ſive craſſamento ab ea ſeparato, ſeparetur liquor, qui colore albo inde deſtillabitur,extracto in fundo remanente ſub forma ſapæ rubicundæ. *Quercetanus in Pharmac. reſtitut. c.26.* Sic fit Extractum ex radice Hyoſcyami, cujus uſus eſt in anodyni cujuſdam & laudani compoſitione. Sic paratur & Extractum Eſulæ.

N. *Ex radice Symphyti & Satyrii ſimili ferè modo Extracta ſanguinea ſeu ſanguines eliciuntur. Nimirum pulpa illarum cum pane ac vino vel Sp. vini digerantur, defecentur ac inſpiſſentur. Verum enim vero non Extracta, ſed ſucci ſcil. propriè dicendi ſunt. Vide ſuis locis lib. 4.*

VI. Lignorum & Corticum lignoſorum Extracta, duplicis generis ferè acquiri poſſunt, Viſcoſum ſcil. ac Reſinoſum.

Viſcoſum, quia naturæ eſt aqueæ, nihil aliud eſt quam ſuccus inſpiſſatus, eapropter & menſtruo paret aqueo, coctioneque interveniente facillimè elicitur.

Reſinoſum (reſina, gummi alias) ſulphureo felicius obedit menſtruo, in quo excellit Spir.vini, quem aquæ admiſcere fas eſt.

Modus eliciendi extracta reſinoſa, ſeu Gummata.

♃. Raſur. ligni (v.g. Guajaci) q. v. (℔. 7. 8.) affunde Spir. vini optimum, (ex vino, fecibus vini, vel hydromelite vinoſo,) digere vitro clauſo VB dies (12. 15.) & rubeſcet; deinde exprime fortiſſime, ut egrediatur quoque liquor ſpiſſus rubicundus & oleaginoſus. Hinc fiat abſtractio, donec materia in fundo maneat, in conſiſtentia mellis, bulliendoque bullas emittat, non ſecus ac mel ipſum. Tunc calentem materiam effunde in Aq. frigidam, & coagulabitur inſtar aloës, aut gummi rubei. *Quercetan. Pharmacop. reſtit. c. 26.*

N. 1. *In conficiendis hujuſce generis extractis, non incongruè loco Spir. vini adhibere quoque licet hydromel quoddam vinoſum, aut Aquas ſtillat. convenientes, v.gr. Aq. ulmariæ, cardui benedicti, fumariæ, & ſimilium, quas tamen acidulas reddere oportet cum ſucco Limonum aut ſimili. Quinimo & ſola fontana,interveniente ſufficienti coctione,reſinoſum extractum elicere potis eſt.*

N. 2. *Idem Extractum cum Spir. vini rectificatiſs. allectum, præcipitatur nonnunquam affuſione Aquæ, diciturque Magiſterium, ut Magiſterium Cinamomi, Ialappæ, &c.*

Extracta Viſcoſa.

♃. Raſuram ligni q. v. coque cum aquæ quant. ſufficiente, hinc exprime, clarifica & inſpiſſa q. ſ.

VII. Aromatum, Extracta ut eo promptius obediant, Spir. vini nonnihil addere convenit, v. gr. ♃. Caryophyllor. groſsè contuſ. ℥ij. Aq. ſtill. ℥xii. Spir. vini ℥iv. macera vaſe clauſo. Dein exprime, clarifica per digeſtionem, abſtrahe aliquantulum in MB,(ob ſpiritum qui primum extillat) reliquum evaporationi ſine ad conſiſtentiam debitam. Eodem modo fieri poſſunt & Extracta ex aliis aromatibus, v. gr. ex calamo aromatico, cardamomo, cubebis, cinamomo, &c.

HOFMAN. *Abſtrahe aliquantulum in MB. ob ſpiritum, qui primum exſtillat.*) Spiritus, ſi fuerit aromaticus, & balſamicus,pro alio uſu reſervari poteſt,vel extracto etiam denuò admiſceri poteſt, ſi in formâ expetatur liquidâ pro eſſentiâ guttatim propinandâ.

¶ *VIII. Reſinarum* extractio non niſi depuratio eſt, qua Reſinæ in Spir. vini rectificatiſſimo ſolvuntur, colantur, ac demum abſtracto Spir. vini inſpiſſantur, vel affusâ aquâ, quâ ſulphurea Spir. vini natura diluitur ac debilitatur, præcipitantur. Et hæc nonnunquam titulo Magiſterii veniunt, aut Reſinæ, e.g. Reſina vel Magiſterium ſcammonii, & ſimil.

IX. Gummatum. Extracta ſunt portiones gummatum, tum viſcoſæ,tùm reſinoſæ ab invicem ſcil. ſeparatæ. Convenit igitur hæc ſeparatio iis ſolum, quæ parte viſcosâ ac mucilaginosâ ſimul conſtant, ut ferulacea;fitque,♃.Gummi aliquod ferulaceum,ſolve lento calore [præſtat in cucurbita cæco alembico occluſa, vel vaſe ſimili,] ſolutum ac depuratum, repone aliquot diebus, & ſubſidebit pars reſinoſa. Hinc decantetur liquor turbidus à reſinoſa parte ſubſidente (clarificeturque ſi opus) depurando cum albumine ovi, vel per linteum colando, ut clarus evadat,dehinc inſpiſſetur leniſſimo calore VB. Sic habes Viſcum, i. e. Extractum viſcoſum.

Reſinoſa illa ſubſiſtentia lento quoque calore exiccata, exhibet reſinam,i.e. reſinoſum Extractum.

N. *Extrahit quoque Reſinam Spir. vini rectificatiſſimus.*

In ANIMALIUM familia extracta ſuppeditare poſſunt partes carnoſæ,quæque his aſſimilatæ membranoſæ, v. gr. Matrix. Hinc ſtercora, fella, oſſa, cornua.

Ex carnibus, carnoſiſque partibus fieri poſſunt Extracta, ſi lotæ exiccentur atque cum Spir. vini, vel ſimili appropriato ſpiritu extrahantur, poſtmodumque ad conſiſtentiam debitam inſpiſſentur.

N. 1. *Præſtat, ſi primum antequam exiccantur, in Spir. vini myrrhâ eſſentificato, aliquot ☌ macerentur. Vide Extractum ſplenis bovis, libr. 5. Item Extractum mumiæ humanæ, libr.5.*

N. 2. *Quercetan. Pharmac. reſt. cap. 26. inſpiſſat decocta, additque appropriata, (vide ſupra in decoctis,) atque ita Extracta carnoſa parat.*

Ex ſtercoribus animalium ſi quæ Extracta parare animus ſit, per Spir. vini id optimè perficies, quippe hic fœtorem corrigit.

Ex fellibus. ♃. Fella exiccata, extrahe cum Spir. vini, *vide in Bove l.5.*

Ex oſſibus.♃. Oſſa (v.gr.2. vel 3.crania recentia) tere craſſo modo, affundeque aquam vitæ, (juniperi ſeu ſalviæ,) ut (dig.4.5.) ſupernatet, digere vaſe accuratiſſimè clauſo,(☌ 12.) poſt coletur & exprimatur fortiſſimè. Sic liquor exibit rubicundus inſtar ſanguinis, qui oleoſus & reſinoſus erit. Iterum affundatur fæcibus novum menſtruum, digerendo, (☌ 4. vel 5.)cola & exprime.Expreſſos liquores deſtilla in alembico, donec remaneat Extractum in forma Sapæ. *Quercet.*

N. *Digeri & depurari poterit.*

E cornibus. Extracta cornuum fiunt è teneris (cervorum) cornibus, vel è cornibus etiam induratis, ſed adhuc recentibus, mediante itidem Aq. vitæ appropriatâ, quæ acidula prius reddita ſit cum liquore

Sulph. acidulo. *Quercetan. Pharmacop. rest. cap. 26.*

N. *Extracta in Syrupos rediguntur, addendo post clarificationem Syrup. pomor. redolent. vel rosar. pallidar. vel Cinamom. In pulverem verò per frequentem cohobationem cum aqua propria & lentam exiccationem.*

EXTRACTA usitatiora ALTERANTIA.

1. *Alterantia simplicia.*

Absynthii.	Liquiritiæ.
Acori.	Melissæ.
Agallochi.s. Ligni Aloës,	Menthæ.
Angelicæ, rad.	Majoranæ,
Aristoloch.rot.rad.	Myrrh.
Card. benedict.	Papav. errat.
Caryophyllor.	Petasitid.
Castorei.	Pœon.
Centaur. min.	Rutæ.
Chalybis.	Sabinæ.
Chelidonii major.	Satyrii rad.
Croci.	Scabiosæ.
Cubebar.	Scordii.
Dictamn. s. Fraxinellæ.	Scorzoneræ.
Enulæ c.	Symphyt.
Galangæ.	Tormentill.
Gentianæ.	Valerian.
Guajac.	Zedoar.
Imperator. rad.	Zinziber.
Ireos Flor.	

2. *Alterantia composita.*

Extr. Laudanum opiatum, cum & sine Moscho & Ambra. *vid. lib.* 4.
Bezoardicum Querc. N. 1.
Chalybeatum. 2.
Hystericum. 3.
Matricale S. Closs. 4.
Pestilentiale 5. 6.
Pulmonum, 7.
Satyrii compos. 8.
Theriacæ. 9.
Theriaca benedicta 10.
Theriaca cœlestis. 11.
Uterinum Mynsichti. 12.

1. *Extractum Bezoardicum Quercetani, pro Laudano suo.*

℞. Rad. Angelic.	Dictamn.
Zedoar.	Spic. nard.
Galang.	Caryophyll.
Tormentill.	Nuc. moschat.
Cort. citri.	Macis.
Lign. Aloës.	Cinamom.
Santal. rubr.	Been alb.
Citrin. ana ℥ j.	Rubr. ana. ℥ i ß.
Gran. Alkerm.	Camphor. ʒ j.

F. Extractio cum Aq. vitæ Iuniperina.

Vires. *Eximiarum est Virium in arcendo Veneno, morbisque contagiosis quales pestis, febres malignæ.*

HOFMAN. *Extractum Bezoardicum Q. &c.*) Spiritus juniperinus bezoardicus abstractus pro Essentiâ theriacali reservari & præsens ext actum exaltari potest additis oleis destillatis angelic. zedoar. citri. &c. aliquot guttulis.

§ 2. *Extractum Chalybeatum magnum.*

℞. Limat. Chalyb. præp. ℥ iij.

Rad. Ireos fl. ʒ j.	Cost. dulc. an. ℈ j.
Bugloss. sylv.	Visc. quern. ʒ j.
Cyclamin.	Cinamom. ʒ ß.
Eryng.	Sem. Ameos.
Bryon.	Cardamom.
Zinzib. ana. ʒ ß.	Cumin. acet. macerat.
Fol. Ceterach.	Coriandr.
Ling. cervin.	Agni cast.
Betonic.	Melanth.
Rut.	Petroselin.
Chamædr.	Portulac. an. ʒ ß.
Chamæpit.	Siler. mont.
Agrimon.	Galang.
Calamenth. ana gr. xv.	Caryophyll.
Spic. indic.	Macis.
Croc. or. an. g. v.	Xylaloës.
Cort. fraxin.	Zedoar.
Rad. Capp.	Doronic.
Fag.	Gentian. an. gr. xv.
Salic.	

Incisa & contusa grosso modo infundantur in s. q. Spir. Vini & f. s. a. Extractum.

Vires. *Magnas vires obtinet in aperiendis obstructionibus, præsertim lienis, Epatis, uteri ac Mesenterii, adeoque morbis inde subvenit.*

HOFMAN. *Extractum chalybeatum magnum.*) quid opus est tam inutili ingredientium farragine? dum compendiosiori viâ sequenti modo parari potest.

Rec. extract. Martis cum succo pomor. Borsdorff. parat. ℥ iij.
ireos Fl. ℥ j.
cynamom.
eryng. ana. ʒ ij.
fol. betonic.
chamædr.
chamæpit. ana ℥ ß.
Cort. fraxin.
radic. cappar. ana ʒ iij.
ol. d. Cinamom. gutt. iv.
cardamom.
caryophyll.
Zedoar
Macis ana gutt. iij.
M. f. Extractum Chalybeatum.

Extractum antifebrile ex D. D. ZUUELFERO.

℞. *Corticis chinæchinæ, paucis ab hinc annis ex India Orientali ad nos translatæ* ℥ ij. *rad. calami aromatici* ℥ j. *gentianæ, flor. centaurii min. ana* ℥ ij. *Ex incisis & crassiusculè contusis, eliciatur cum sufficienti q. Sp. Vini repetitis vicibus affusi, virtus tota, quousque Spir. Vini colore rubro inficiatur: Spir. tincti omnes filtrati in alembico vitreo per MB ad extracti spissioris consistentiam destillando leniter abstrahantur. Servetur extractum residuum ad usum.*

Hoc est præsentaneum remedium in febribus tertianis & quartanis cùm intermittentibus tum continuis, instante paroxysmo, vel hora una aut altera antea exhibitum. Dos. ℈ j. *aut* ʒ ß. *sive in forma pilularum, sive in liquore appropriato solutum.*

§ 3. *Extractum hystericum.*

℞. Succi Sabin.
Centaur. min.
Matricar.
Arthemis.
Fol. Meliss.
Flor. Calendul. ana M ß.
Rad. Angelic.
Filicis.
Aristoloch. rot. ana ℥ ß.

F. Extractio cum aqua Melis. ac Sabinæ addendo Sal. Tart. tantillum, Tinctura inspissetur.

℞. Hujus Extracti ℥ ij.
Extract. Myrrh. ʒ j.
Croc. ʒ ß.

stor.

Castor. ℈ß.
Borrac. ʒ ij.
Fecul. Bryon. ʒ ii ß.
F. Massa.

Vires. *Menses obstructos reserat, uterinasque passiones discutit.*

Dosis ℈ß. ad ℈ i ß.

N. *Aqua illa abstracta itidem magnas suppetias ferre potis est in iisdem affectibus.*

HOFMAN. *Extractum Hystericum.*) Hujus satis commendabiles vires loco borrac:s exaltari possunt sale * urinoso, & in aquâ illâ abstractâ tanquam vehiculo exigente usu ægrotis mulierculis propinari potest.

¶ 4. *Extractum Matricale S. Clossai.*

℞. Extracti lienis bovis.
Puleg. regal. &
Croci cum Spir. Vini parati ℥ ij.
Myrrh. in aq. rut. murar. cum spiritu Vitrioli acida, dissolut. ʒ ij.
Extract. cort. arant. & citri ʒ iij.
Fœcul. bryon. ℥ ß.
Camphor. sublimatæ cum Spir. Vini, præmissâ digestione ejusdemque abstractione, in Ciner. ℈ j. M.

Vires. *Hujus portio ad pisi magnitudinem dissolvatur in aquâ aliqua hysterica & exhibeatur.*

Extractum Opiatum D. D. LANGELOTTI in Misc. Curios. German.

℞. *Opii thebaici in particulas conscissi* ℔ j. *ei affunde in cucurbitula humili succi cydoniorum bene maturorum recentissimi* ℔ x. *adde Sal. tartari puri & siccissimi* ℥ j. *Expone leni calori per diem unum aut alterum, usque dum bullæ quædam appareant, quod signum est imminentis fermentationis, tunc adde istius promovendæ causa, sacchari subtilissimè pulverati* ℥ iiij. *porroque eum caloris gradum observa quem fermentatio requirit, sic satis bene ea procedet, videbisque opium evidenter attolli & resolvi per minima: cave verò à Sulphure narcotico graveolenti, quod tunc solet expirare. Videbis tunc quoque partem impuri volatilis spumosi superiora petere, partem verò magis terrestrem in fundo cucurbitæ subsidere: tandem in medio consistet purior pars, liquor nempe rubicundus, rubini instar pellucidus, quem cautè separabis, filtrabis, & debita destillatione ad mellaginem inspissabis. Hanc denuò Spir. Vini alcolisato dissolvas, filtres & per mensem digeras, ut quicquid adhuc crudi ei inest, cælesti illo igne maturetur. Postea spiritum ad iustam consistentiam abstrahe & serva veram hanc opii essentiam ad futuros usus. Experiere verò eam tantæ esse virtutis & efficaciæ, ut quarta pars grani vel dimidia ad summum, appropriato vehiculo, vel sicco vel humido, permista intentioni sufficiat, mirandosque planè usus præbeat.*

¶ 5. *Extractum pestilentiale.*

℞. Rad. Angelic.	Sem. Citr. ʒ j.
Olsnitii.	Gran. Juniper. M ij.
Imperator.	Fol. Veronic.
Zedoar.	Meliss.
Vincetoxic. ana ℥ ß.	Arthemis.
Tormentill.	Scord.
Gentian.	Galeg.
Petasit.	Scabios.
Succis.	Card. bened. ana. M ß.
Pimpinell. ana ℥ j.	Fl. Hyperic. M. I.
Sem. Levistic. ʒ iij.	F. Extr. cum Spir. Vini
Angelic.	& inspissetur.
Meliss. ana. ʒ ij.	

Vires. *Maximarum est virtutum in arcendo aëre pestilentiali, eodemque morbo & similibus magnis affectibus curandis & præcavendis. Sudorem movet.*

Dosis à ℈ j. ad ℈ ij. &c.

HOFMAN. *Extractum pestilentiale.*) Hujus jactura virium, quam patitur per spiritus vini abstractionem, si resarciatur per aliquot oleorum destillatorum v. g. angelic. Zedoar. Citri juniperi &c. additionem, tunc laudem merebitur.

¶ 6. *Extractum pestilentiale Tychonis de Brahe.*

1. ℞. Theriac. Androm. veter. ℔ j. extrahe Tincturam cum Spir. Vini rectificatiss. ad superemin. palmæ affuso, Vase bene clauso. Effusiones filtra & abstrahe l. Ign. ad consistentiam mellis.

2. Fiant flores Sulph. simplices ter per se & quartò ex Aloë, Myrrha & Croco semel leniter elevati.

℞. Horum ℥ iv.
Ol. Juniper. è bacc. rectific. ad eminent. digit. 4.

N. *Potest etiam addi olei succini rectificati pars quarta, sic melius.*

Stent in digestione tepidâ & imprægnabitur oleum tincturâ Sulph. rubicundâ, effunde, ac si libet filtra. Itaque

℞. Extract. Theriac. part. xii.
Bals. illius Sulph. part. I.

Addendo si libet nonnihil Extract. rad. Angelic. Mag. Succin. alb. & Sal. Absinth. ut & aliquantulum de Spiritu illo theriacali abstracto, digerantur (d. 8.) Hinc fiat separatio ad consistentiam mellis.

Summum est curativum pestis. Dosis g. viij. x. xij. &c. In aqua appropriata statim ab initio morbi assumpt. ut sudorem cieat. Præservationis vice assumi poterunt quotidiè mane g. ij. vel iij.

N. *Potest ulterius exaltari per additionem Tincturæ Corallorum, Saphyr. Hyacinth. & Margarit.*

Quinimo ut universalius inde medicamen exurgat, à cui potest tantillo florum reguli Antimonialis per diuturnam reverberationem rubificatorum. Vide lilium Theophr.

Descriptionem hanc Rudolpho Imperatori submissè communicavit Tycho Brahe.

Ex communicatione D. Ioh. Waltheri Held.

HOFMAN. *Extractum pestilentiale Tychonis de Brahe.*) pro Theriacâ A. veter. ad extractionem species theriacales idoneæ substitui debent) quarum extractio cum balsamo Sulphuris ex florib. simpliciter, confecto (non cum aloë, myrrhâ & extracto radic. angelic. sal. volatil. succin. &c. mediante digestione combanati potest.

N. Hoc potest ulterius exaltari non per putatitiam illam tincturam corallor. Sapphir. &c. sed per sal volatil. Vrin. CC. viperarum, Antimonio diaphoretico, bezoardico Solari, Ioviali &c. Aliud Extractum anti-pestilentiale T. de Br. vide in thesauro nostro Pharmacop. annexo sect. XIII. n. IV.

¶ 7 *Extractum Pulmonum.*

℞. Pulmon. Vulpis, incide in frusta minutissima, ac adde.
Herb. Veronic.
Hyssop.
Scabios. ana M ß.
Sem. Anis.
Fœnic. ana ʒ j.

Coque in phiala capaci benè occlusa in MB. ferventi horas 7. vel 8. donec pulmones in liquorem redacti fuerint. Hinc cola, colaturamque inspissa, addendo Sacchari q. libet, ad consistentiam exacti.

Vires. *Imbecillitati ac affectibus pulmonum confert.*

N. 1. *Eodem modo fieri quoque possunt Extracta Epatis, Splenis, & similium, ex Decoctis supra è Quercetano allatis.*

N. 2. *Præstat modus quem supra generaliter dedimus.*

HOFMAN. *Extractum Pulmonum.*) Hoc potius Syrupus, quàm extractum est; sed nullius momenti.

¶ 8. *Extractum Satyrii compoſitum.*

℞. Extract. Satyr. ſimpl. ℔ ß.
Sal. margarit. ℥ ß.
Ol. nuciſt. ſtill.
Aniſ.
Cinamom. an. ℥ ß.

Vires. *Impotentibus ſuccurrit. Doſis gutt. aliquot. ad* 20.

HOFMAN. *Extractum Satyrii compoſitum.*) Huic præfertur extractum ſimplex, quod infrà *Libr.* 4. deſcribitur. Sal Margaritarum eſt non Ens, & olea addita deſtillata Nuciſt. aniſ. Cinamom. &c. in aliis extractis adhiberi poſſunt.

§ 9. *Extractum Theriacæ, ſeu Eſſentia Theriacæ ſimplex & alcoliſata.*

℞. Theriac Androm. opt. extrahe ſ. a. tincturam cum Aqua vitæ juniperina, vel Aq. ex typhis cervinis, vel ſimili Aq. bezoardica ſive Theriacali. Decantatas tincturas deſtilla ad remanentiam Eſſentiæ Theriacæ in conſiſtentiam mellis, quam ſerva pro uſu, titulo Extracti theriacæ ſimplicis, vel adde ſal ex incinerata remanentia elixiviatum, ſub nomine Extracti ſ. Eſſentiæ alcoliſatæ.

N. *De hoc Theriacæ & ſimilibus Extractis, duo, quæ moneam, habeo.*

Primum ſuggerit ingredientium diverſitas, quâ vix credibile eſt, ſingulorum Eſſentias æque uni ſoli menſtruo parere. Nec eſt quod oggerant, fermentando cuncta in unam naturam coaluiſſe: Dubium enim haud leve, utrum fermentando natura rerum adeo immutari poſſit, ut quæ antea menſtruum Tartareum prorſus reſpuebant, factâ fermentatione idipſum amicè amplectantur.

Secundum, quod monere duxi, ipſamet præbet fermentatio, quippe quæ potiſſimum rerum fermentabilium partem in Q. E. exaltat, id eſt, volatiliſat, ſpiritualem ac volatilem reddit. Exemplo ſint Vinum, Cereviſia, ſucci fructuum fermentati, & ſimilia. Eapropter cum Tinctura deſtillationi ſubmittatur, qua volatilior pars abſtrahitur, quis infringet Extractum in fundo deſtillatorii remanens, potiſſimâ ſua parte eſſe exutum.

Ut has difficultates evitent, ſunt qui ſpecies ſeorſim menſtruis idoneis extrahunt, itaque Extracta poſtmodum conjungunt. Verum enim vero, nec hi ad metam, ad quam collimant, pertingere videntur. Etenim compoſitionem Theriacæ ſubeunt non pauca naturæ aromaticæ, ſubtilioris, tenuioris, volatilioris, &c. Quæ facultates ad Theriacæ conſtitutionem non minus neceſſariæ ſunt, quam reliquæ in ſubſtantia minus volatili reſidentes; Idcirco, cum volatiles illi ſpiritus à fixioribus in inſpiſſatione ſeparentur, operationem Theriacæ integram in Extracto hoc quis ſibi ſpondebit? Adde quod hac ratione nonnullorum ingredientium ferocia, quæ aliàs fermentando in Theriaca cicuratur, indomita maneat, imo vires ſuas exerere aptior evadat. Præſtat itaque Theriacam in ſua propria ſubſtantiâ adhibere, quam laborioſâ hac extractione operam perdere. Id quod de aliis quoque, exempli gratiâ, pilularum quarundam Extractis cenſendum.

Verum enimvero, non ſimpliciter Theriacæ Extracta improbata velim, præcipuè ſi ſpirituoſiores ſeu oleoſiores partes interveniente præcipitatione, ſint reſervatæ. Qua in re non poſſum, quin induſtriam commendem Chymici ſolertiſſimi Friderici Greiffen *Pharmacopæi apud Tubingenſes celeberrimi, Amici mei honorandi, qui imperfectionem præparationum harundem perpendens, perfectiorem, non ita pridem in Decade ſuâ nobiliſſimorum medicamentorum, Iuris publici fecit.*

HOFMAN. *Extractum Theriacæ ſeu eſſentia theriacæ ſ. & alcoliſata.*) Iuſta in hoc eſt cenſura *Cl. Autoris noſtri*, Et ſanè non melius aut præſtantius extractum theriacale paraveris, atque ſi ſpecies theriacales extractioni aptiſſimas ſpirituoſas & balſamicas ſeorſim vel cum ſp. juniper. vel ſp. baccar. ſambuci extraxeris, Spiritum abſtractum ſeorſim ſervaveris; & extracto reſiduo alia reſinoſa extracta, ut Myrrhæ, galbani &c. adjunxeris, addito Sale volatili viperarum, vel illarum pulvere. &c.

§ 10. *Theriaca benedicta Quercetani aucta & correcta.*

1. *Solvenda.*

℞. Troch. ſcyllit. Quercetan. ℥ vj. de Viper. Venetian.
Eſſ. (extr. opii cum Acet. diſt. fact.) ana. ℥ iij.
Succ. Glycyrr. in Aq. ſtill. ſol. & inſpiſſ. ℥ i ß.
Eſſ. croci (cum Spir. Vini.) ℥ j.
Myrrh. in Acet. diſt. ſol. & inſpiſſ.
Oliban. in gran. ana. ʒ vi.
Gran. ſtyrac. cal. in Spir. Vini ſol. & expreſſ.
Gum. Arab. albiſſ.
Sandarac. in gran.
Sagapen. in gran.
Succ. Acac. in Acet. diſt. ſol. & inſp.
Hypociſt. in Acet. diſt. ſ. & inſp. ana ℥ ß.
Aſphalt. el.
Galban.
Maſtich.
Opopanac. (ſingul. in gran.) ana. ʒ ij.
Eſſent. Caſtor. ʒ j.

2. *Extrahenda aromata.*

Piper. long. ʒ iij.	Zinzib. alb. ana ʒ vi.
Cinam. ac. ℥ iß.	Cardam. min.
Acori. ſ. calam.	Carpobalſ. veri.
Caſſ. lign. Veræ.	Cubebar.
Coſt. Ver.	Folii.
Pip. albi.	Galang.
nigri.	Caryophyllor.
Schænanth.	Macer.
Spic. indic.	Spic. celtic. ana ℥ ß.
Stæchad. arab.	Lign. Aloës ʒ ij.
Zedoar.	

Extrahenda reliqua.

Mirobalan. Chebul. ʒ vi.	Santal.
	Agaric.
Baccar. juniper. ℥ ß.	Rad. irid. Flor. ana ℥ iß.
Laur. ʒ ij.	Angelic.
Fl. Roſar. rubr. ℥ iß.	Pentaphyll.
Hyperic.	Rhabarb.
Centaur. min. an. ʒ ij.	Tormentil. ana ʒ vi.
Herb. Card. bened.	Ariſtoloch. tot.
Scord. cret. ana ℥ iß.	Aſar.
Calamenth. mont.	Cyper. rotund.
Dictamn. cret.	Dyctamn. alb.
Marrub. ana ʒ vi.	Enulæ camp.
Abrotani.	Gentian.
Chamædr.	Imperator.
Chamæpit.	Meu.
Orig. cret.	Pimpinell.
Polii Cret.	Phu Pontic.
Roriſmar.	Serpentar.
Salv. min.	Succiſ.
Scabioſ. ana ℥ ß.	Valerian.
Majoran.	Vincetoxic. an. ℥ ß.
Mari.	Ariſtoloch. long.
Lign. Aſphalt.	Cruciat. ana ʒ ij.

Sem. Buniad. seu Napi agrest. ℥iß.
Petrosel. Maced. ʒ. vi.
Ammeos.
Ammomi racemos.
Anis. torrefact.
Citri.
Fœnic. Cret.
Hyperic.
Sesel. seu Siler. mont.
Thlaspi seu Nastur. alb. ana ℥ß.
Dauci cretic. ʒ ij.

3. Pulverisanda.

Confect. serpentum juniperinæ, Quercet. ℥ iij.
Terr. sigillat. ʒ vi.
Lemn.
C. C. usti ana ℥ ß.

4. Liquida.

Balsam. Indici.
Ol. Nucis moschat. expr. ana ℥iß.
Caryophyllor. ʒ j.
Succin. camphorat. ʒ i ß.
Spir. Vitrioli ℥ß.

1. F. Extractio seorsim medietatis aromatum & reliquorum extrahendorum, singulorum scil. 1. cum Spir. vini rectific. 2. cum Aq. destill. pluviali Essentiam cum Spir. vini extractam præcipita cum Extractione in Aq. destil. Hinc abstrahe in MB ac collige seorsim spiritum theriacalem primo egredientem, seorsim etiam Aq. theriacalem subsequentem ad consistent. mellis; residuam medietatem in pulverem redige.

2. Ex remanentia incinerata elixivia Sal. com. cum Aq. pluviali.

3. In spir. theriacali solve sandarac. Olib. Mastich. storac. omnesque Essentias non satis liquidas eo dilue.

4. Cum Aq. theriac. in pulverem redige Trochisc. de scyllis & Vip. solve in eodem succum Glycirrhizæ, G. Arabic. & Sal. com. proprium.

5. In spir. Terebinth. ʒ vi. solve Asphaltum.

6. Reliqua omnia, ut Ess. Opii & Hypocist. Acac. Myrrh. sagapen. Galban. & opopanac. solve in Acet. dist.

7. Omnes extractiones, solutiones, pulveres, Balsama, olea, expr. destill. spiritus & Sal. com. f. a. commisce quàm optimè & redige in massam pilularem. Hinc,

II. Theriaca Cœlestis.

♃. Theriac. benedict. prior. ℔ i ß.

Extrahe cum sp. Theriacali, effunde & abstrahe ad consistent. mellis. Abstractum spir. (essentiâ seorsim asservatâ) reaffunde remanentiæ priori, extrahe denuo & decanta. Remanentiæ affunde Spir. vini rectific. ac extrahe residuam essentiam ejus, decanta iterum, & confunde cum priori. Resid uam remanentiam in Aq. theriacali & tandem in Acet. destill. spiritu Salis balsamici (Sal. nit.) fortificato extrahe. Et his ultimis Extractionib. priores præcipita & ad consist. mellis coagula, tandem permisce

Magist. corallor.
Perlar. ana ℥ j.
Hyacynthi.
Rubin.
Smaragd. ana ʒ vi.
Bezoart. Animal.
Mineral.
Sal. corallor.
Perlar. ana ℥ß.
Bezoart. Oriental.
Terr. sigillat.
Unicorn. veri.
Ess. de C. C. ana ℥ iij.
Ambr. gris. ʒ ij.

Inspissa in vase duplici ad formam.
Extract. vel massæ pilularis.

Vires. *Vires Quercetanus huic attribuit admirabiles in Venenis & contagiis arcendis; in exagitatione spirituum humorumque sedanda, in catharris, dolorib. & vigiliis mitigandis. In Balsamo nativo corroborando, putredine præservanda, &c.*

N. *Rationem utriusque hujus compositionis videsis decade superius allegatâ.*

HOFMAN. *Theriaca Benedicta Quercetani aucta & correcta.*) In hâc quædam ingredientia corrigi, quædam addi, quædam omitti deben. Loco trochisc. scillitic. pulpa scillæ, loco troch. viper. caro viperarum, loco terræ sigillat. Lemn. CC. ust. Antimonium diaphoreticum, loco salium lixiviosorum salia volatilia viperarum. CC. Urinæ, succini &c. addi possunt. Omittenda sunt sandarac. asphalt. Mirobalan. chebul. agaric. rhabarbar. asarum & semina nonnulla. In Theriacâ cœlesti excludenda Magister. perlar. corall. hyacinth. &c. & horum vice substituantur Cinnabaris Antimonii rectific. seu specific. cephalicum *Dn. D. Iohann. Michaëlis*, bezoardic. Solare pro lapide bezoar. Or. &c. Essentiam opii cum Acet. dist. factam superat illa cum succo cydonior. fermentata & extracta cum spiritu vini.

¶ 12. *Extractum uterinum Mynsichti.*

♃. Bacc. Sambuci.
Ebuli ana ℥ iv.
Rad. Pœon. debitè collect.
Arthemis. rub.
Dictamn. alb.
Bryon. ana ℥ß.
Visc. quern.
Summ. ammeos.
Herb. Puleg.
Meliss.
Cass. lign.
Croc. or.
Castor. veri. ana ℥ß.

Extrahe cum Spir. vini eumque separa ad remanentiam extracti. Postea adde

Sang. porcæ in clibano exiccat. & cum Aq. hysteric. præpar. ℥ß.
Bezoart. Iovial.
Mag. Iovis Anglic.
Matr. perlar.
Corallor.
Ol. antophyllor.
Angelic.
Succin. alb.
Arantior. ana. ʒ j.

Denuo misce & f. Extractum pro usu.

Vires. *Medicina est saluberrima in affectibus uterinis, etiam deploratissimis: Dosis* ℈ j. *ad* ʒß. *tribus aut* 4. *diluculis continuis in aq. aliqua convenienti.*

HOFMAN. *Extractum Uterinum Mynsichti.*) Virium defectum suppleat Essentia castorei, Sal. volatil. CC. cruoris porcæ. ol. d. puleg. meliss. &c. Alias hoc laudem meretur in compositione & virtute.

EXTRACTA PVRGANTIA.

Extracta purgantia simplicia, ut & quæ sub nomine alicujus simplicis veneunt, *vide lib.* 4.

Purgantia composita.

Extractum.
Benedictum, *vide infra* N. 1.
Diacarthamum. s. Cnicopharmacum *Aug.*
Catholicum, A.
F. F. *vide infra* 2.
Sennerti, 3.
Arnoldi Weickhardi, 4.
Cholagogum Querc. A.

Holagogum Andernaci, A.
Melampodii, f. Ellebori nigri.
Mindereri, A.
Melanagogum Querc. A.
Panchymagogum Crollii, 5. 6. Hartmanni, 7.
Auguſtanorum.
Phlegmagogum Querc. A.
Pilularum Aggregativ. A.
Aureat. A.
Cochiar. A.
Fœtid. maj.
Lucis major. A.

1. *Extractum benedictum.*

℞. Fol. Sen. el.
Rhabarb. ana ℥ ij.
Agaric. ℥ j.
F. Extractum.

Vires. *Purgat biliosos ac mucilaginosos humores.*
Dosis à ℈ß. *ad* ʒ j.

HOFMAN. *Extractum Benedictum.*) Hoc quia ſimplex eſt, & ingredientia ob ſpiritus vini abſtractionem nullam virium jacturam ſubeunt, ſuo in æſtimio relinqui debet.

¶ 2. *Extractum Catholicum Francofurtenſe.*

℞. Aloës ſuccotrin. ℥ j.	Galang.
Turbith. el. ℥ß.	Cardamom.
Colocinth. ʒ vi.	Zedoar.
Agaric. Albiſſ.	Caryophyll.
Diagryd.	Cinamom.
Rad. Ellebor. ana ℥ ß.	Fl. Anth.
Spec. Diarrhod. abbat. ℥ j.	Lign. Aloës.
Macis.	Viſc. querc. ana ʒ ß.
Stæchad. ar.	Ambr. griſ. ℈ j.

Infunde omnia in Spir. vini ♂ (8.) exceptis ſpeciebus, Diarrhod. & Ambra, fiatque Extractum, cui adde Extractum ſpecierum Diarrh. itidem per Spir. vini factum & Ambram.

Vires. *Omnes humores blandè purgat.*
Dosis à ℈ j. *ad* ℈ ij.

HOFMAN. *Extractum Catholicum Francofurtenſe.*) In hoc ingredientium quorundam partes ſpirituoſæ & volatiles per ſpiritus vini abſtractionem eunt perditum, & licet etiam excipiatur diarrhodon. Abbat. ex quo ſeorſim cum ſpir. vini extractum conficiendum & demum in fine cum ambrâ addendum ſit, tamen nihil huic derogat; dum enim Spiritus vini iterum quando extractum ad juſtam conſiſtentiam redigitur, abſtrahitur, partes ingredientium aromaticæ æthera petunt, nec quicquam ſpirituoſi balſamici remanet, niſi partes terreſtriores & tartarus quidam, quem communiter ſal vocant eſſentiale, in reſiduo manent. Ideoque ſingula purgantia per ſe ſigillatim ſunt extrahenda, atque his deinde etiam extracta aromata admiſcenda ſunt. Prout & in 3. *Extracto Catholico Sennerti Cl. Autor noſter* fieri jubet. Proinde eodem modo itidem cum 4. Extracto Catholico *Dn. D. Arnoldi Weickhardi* procedendum eſt.

¶ 3. *Extractum Catholicum Sennerti.*

1. ℞. Diagryd.
Trochiſc. Alh.
Gumm. de Peru. ana ℥ß.
Aloës. ℥ j.
F. Extractum cum Spir. vini ſeorſim.
Itidem f. Extractum.

2. ℞. Turbith. el.
Rad. elleb. nigr. ana ℥ß.
Rhabarb. ℥ j.
Spec. Diarrhod. abb.
Aromat. roſat. ʒ ij.

Vtrumque Extractum conjungatur ad maſſam pilularem conſtituendam.
Dosis à ℈ j. *ad* ℈ ij.

N. *Felicius forſan procederetur, ſi Reſin. Diagrydij, Magiſter: Gummi de Peru, Extract. Aloës per ſe fierent, ut lib. 4. docebimus, atque Trochiſci Alhandali cum reliquis infunderentur.*

4. *Extractum Catholicum, D. D. Arnoldi Weickhardi.*

℞. Aloës ſuccotr. ℔ ß.
Rhabarb. opt. ℥ v.
Fol. Senn. ſ. ſt. ℥ iv.
Rad. Mechoac. ℥ ij.
Colocynth.
Turpethi el. ℥ ii ß.
Eſul. præparat. ℥ß.
Gener. 5. mirobalan. ana ʒ ij.
Cinamom.
Zinzib.
Macis.
Galang.
Zedoar.
Caryophyllor.
Cardamom.
Cort. citr.
Schænanth. ana ʒ j.
Spec. Diambr. ʒ ij.
Diarrh. alb. ʒ iij.

F. Extractio ſ. a. cum Spir. vini & Aqua fœnic. exprimatur & inſpiſſetur.
Dosis ad ʒß. vel ℈ ij.

5. *Extractum Panchymagogum Crollij*, 1.

℞. Spec. Diarrhod. Abbat.
Diambr. ana ℥j.

Extrahatur Tinctura cum Spir. vini ana vitrum crebro movendo.

Deinde

℞. Pulp. colocynth. ʒ vii.
Turpeth. gummoſ. ʒ v.
Agaric. opt.
Rad. Elleb. nigr. veri ana. ℥j.
Scammon. Elect. ʒ vi.
Fol. Sen. ℥ iv.
Rhabarb. el. ʒ iij.
Elater. ʒ ij.
Sem. Ebul. trit. ℥ iij.
Hermodact. ʒ iij.

Incidenda incidantur, terenda terantur; affunde Tincturam illam ſpecierum, extrahaturque Tinctura ſ. a. decantatas extractiones inſpiſſa leni calore MB. ad conſiſtentiam mellis, poſtmodum adde

Ol. Cinam.
Caryophyllor.
Nuciſt. ana. gutt. x.
Sal. perlar.
Corall. ana ʒ ij.
Salem è fæcibus ſuperioribus calcinatis extractum.
Raſur. cranii human. [vel oſſ. calcinat.] ℥ß.
F. Maſſa.

Vires. *Non datur melius catharticum, quod minori moleſtia omnes humores noxios expurgat.*

Dosis a ℈ j. *ad* ℈ ij. *ex vino malvatico, vel alio generoſo è juſculo, vel aliis catapotiis aggregativis admixtis: datur & in forma pilulari.*

HOFMAN. *Extractum Panchymagogum Crollij.*) In hoc juſta eſt *Cl. Zwelfferi* cenſura de ſpeciebus diambræ & diarrhod. Abb. cum ſp. vini extrahendis, negari enim primò nequit in ſpiritus vini abſtractione magnam fragrantiæ & eſſentiæ aromaticæ portionem ſimul abſtrahi; deindè, nec inficias ire poſſumus, ſp. vini ſpeciebus diambræ ſaturatè imbutum licet aliquid extrahat, tamen adeò aptum ad ulteriorem & pleniorem additarum ſpecierum

rum extractionem non evadere , ut αὐτοψία edocet. Qnoad turpeth. gummos. agaricum. Scammon. notandum , hæc præbere resinam , quæ nisi exactè à reliquo extracto prius separetur , & vel pulverisata , vel recenti spiritu vini soluta perfectè inspissato extracto addatur , minus efficax præbeat extractum, duplex incommodum involvens , nimirum , quod in liquoribus totaliter solvi non possit, & nil ferè operetur. Quare resinas tales in mixturis purgantibus , siccis & liquidis , prius amygdalis dulcibus subigere suadet citatus *Zvvelfferus.* Ad hæc excipit *Dn. Lucas Schræckius in Pharmacop. Augusta. restit.* p. m. 121. *Class.* 7. Denominatas quidem species resinam præbere ; ast ideò vel pulverisatam hanc , vel spiritu vini solutam extracto addi debere non sequitur. Si enim resina ista unà cum extracto ad spissitudinem evaporato, absque præcedente illius separatione &c. cum pistillo probè contundatur & subigatur, optimè misceri statuit,& tale extractum, eundem dare effectum , quem si resina pulverisata vel spiritu vini soluta addita fuisset, præstare. Verùm licet particulæ resinosæ per contusionem & subactionem cum pistillo ad tempus disgregentur , tamen brevi temporis spatio ad genium suum redeuntes sui juris fiunt & se à reliquo extracto iterum segregant & separant , utpote aqueæ naturæ , ut ita recto adhuc stet talo *C L. Zvvelfferi* tradita animadversio , similes resinas cum amygdalis dulcibus vel alio oleoso pro partium resinosarum disgregatione prius esse subigendas. Additio Salis perlarum , corallor. Salis ex fecibus calcinatis extracti supervacanea est. Sequentes descriptiones extracti Panchymagogi 2. *Crollii* & 7. *Hartmanni* cum iisdem scateant vitiis , eâdem etiam animadversione cum superiori Extracto 1. panchymagogo *Crollii* dignæ sunt , quæ hisce adaptari potest.

¶ 6. *Extractum Panchymagogum Crollij* 2.

℞. Pulpæ colocynth. ʒ vi.
Agarici.
Scammon. el. ana ℥ß.
Hellebori nigri.
Spec. Diarrhod. Abbat.
Aloës succotrin. ana ℥ j.

Extrahe s. a. cum Spir. vini eumque iterum abstrahe. Et quia in extractione sæpè virtus purgatrix solet debilitari , ideo quidam solent ad unam partem Extractorum addere crudorum purgantium partem alteram;adde ergo superioribus, antequam Extractum in fundo remanens planè inspissetur.

Trochisc. Alhand. ʒ vi.
Diagryd. præparat.
Agaric. troch. ana ʒß.
Aloës Epatic. ℥ j.

Pulverisata redigantur in massam justæ consistentiæ.

Dosis à gran. 20. ad 25. & 30. & ultra.

N. *Aliud vide in Pharmacop. Augustana.*

7. *Extractum Panchymagogum Hartmanni.*

℞. Fol. sen. s. st. ℥ ij.
Rhabarb. el. ℥ i ß.
Rhad. Hellebor. nigr. ℥ j.
Turbeth. alb. gummos.
Polypod. quern.
Trochisc. Alhand.
Agaric. Trochisc. ana. ℥ ß.
Medull. sem. cartham.
Myrrh. rubr. el. ana. ʒ iij.
Spec. aromat. Garyoph.
Diambr. ana ʒ j.
Cortic. citr. ʒ j.

Concisa & contusa extrahantur simul omnia cum Spir. vini & Aq. cinam. ana. ℔ i ß. F. Expressio. Fæces denuo extrahantur cum sola Aq. cinam. tenuiori , percoletur postea. Extracto adde Extracti Aloës cum Aq. Betonic. vel Veronic. facti ℥ iij. F. mistio, & inspissatio ad justam consistentiam, addendo Ol. Garyophyllor. gran. 10.

Dosis. à ℈ ß. ad ℈ i ß. *Hartman. in Croll.*

Alias insuper descriptiones videre poteris , dicto libro.

Extractum seu chylisma catholicum & holagogum ex D. D. ROLFINCIO.

℞. *Rhabarbari Alexandr.* ℥ ij. *gialappæ nigræ resinosæ* ℔ j. *fibrarum hellebori nigri, albi ana* ʒ vj. *cortic. radic. esulæ* ℥ vj. *pulpæ colocynth. folior. senæ Alexandr ana* ℔ ß *scammonij* ℥ iiij *gummi de Peru* ℥ vij. *spir. vini q. s. sal. tartari albi* ℥ ß. *F. Extractio in leni calore,ex quibusdam concisis & contusis : seorsim rad. gialappæ, scammonij spir. vini extrahantur. Tinctus spir. aufertur novus substituitur. Conjunctæ tincturæ leni calore exhalent atomos liquidiores. Sub finem addantur aloës socoterinæ lucidæ , selectæ in spir vi i solutæ* ℔ ß. *olei citri , caryophyllor. anisi , fæniculi ana* ℈ ß. *I i lenissimo calore ad justam redigantur extracti consistentiam. Hæc ut concinnior evadat , addatur gialapij pulver. & trochiscor. alhandal modicum.*

Humores peccantes omnes promiscuè educit. Dos. ℈ ß. ℈ j. *Adhibetur in forma pilulari horis matutinis.*

Extractum Hellebori seu arcanum rad. hellebori purgans Petri Fabri, ex DD. ROLFINCIO.

℞. *Rad. Hellebori albi* ℔ j. *aceti stillatitij* ℔ iij *Macerentur per dies octo in vase vitreo bene clauso super cineres calidos. Tranlactis hisce diebus , fiat expressio fortis , & filtretur per cartam bibulam , deinde destilletur lentè,in alembico vitreo ad mellis consistentiam. Post extrahe cum eodem aceto stillatitio tincturam ex pulvere sequenti.* ℞. *specier. electuarij diarrhodon abbatis* ℥ j. *aloës hepaticæ* ℥ j. *caryophyllor.* ʒ ij. *cinnamomi* ʒ j. *moschi , ambræ grys. ana* gr. viij. *F. pulvis ex omnibus ex quo extrahatur tinctura , beneficio aceti stillatitij, repetita cohobatione , donec ex illo pulvere nihil amplius extrahatur. Extracta tinctura conjungatur cum extracto helleborino , quod in fundo alembici remanet. Permisce optimè & abstrahe quicquid aceti poterit extrahi per destillationem levem , donec in fundo remaneat extractum hellebori albi,cum tinctura conjunctum ad consistentiam satis duram , ut ex eo possint fieri pilulæ , ponderis granor.* x. *aut* xij.

Hæ pilulæ expurgant caput mirificè & ventriculum, ubi potissimum est focus & nidus ipsius vertiginis , & sine ullo convulsionis metu , & labore nullo: corrigitur enim helleborus aceto stillatitio summopere, quia dissolvit ipsum , & in dissolutione sua amittit quicquid habet veneni, unde alteratur summopere. Quidni corrigeretur helleborus , cùm & antimonium , & mercurius sublimatus, aceto illo stilltat. summopere corrigantur, ita , ut benignissima fiant medicamenta , ut experto cuique chymicorum sit manifestum? hæ solæ pilulæ , tutò, citò & jucundè curant vertiginem. Dos. ℈ ß.

CAPVT LVIII.

De Farinis.

FArinarum conficiendarum modus vulgaris est.

Sunt usitatiores in Officinis

Farina Amyli , amydi , Krafft-Meel. Farine d'Amydon. *Bran of fine vvheat flovvr.* Semelen van tarwe-meel.

Avenæ.	Lini
Fabarum	Lupinorum
Fœni græci.	Orizæ
Glandium	Pisorum
Hordei	Siliginis
Lentium	Tritici.

Volatilis , Staubmeel. de la folle Farine. *Bran or dust of Meal.* Semelen of stof van Meel.

CAPVT LIX.

De Feculis.

HOFMAN. *De Feculis.*) Hisce Cl. Zvvelfferus in P. A animadversion. radicum ipsarum siccatarum succo suo nativo adhuc gaudentium pulverem præfert , cujus rationem addit in appendice animadvers. p. 64. quia istæ nihil aliud sunt , quàm subtilior radicis pars, quæ, dum per linteum contusa radix exprimitur,unà cum succo transfluit , posteà verò succo suo per effusionem & decantationem privatur & totaliter orbatur : non minoribus contrà relicta ab expressione radix gaudet virtutibus, quæ tamen tanquam inutilis abjicitur. Hîc excipit *Dn. Lucas*

Schræckius

Schræckius l. c. p. 501. feculas iſtas ſucco ſuo adeò eſſe orbatas, ut omnis virtutis & efficaciæ expertes evaſerint, non admitti, quia pars illius aliqua pulverem illum humectans remanet, unde Ari quoque fecula ſaporem nonnihil acrem retinet, ſi debitè præparata fuerit. Verùm licet in feculâ ari aliqua ſalis acris pars guſtu perceptibilis remaneat, non tamen omnis ſuperſtes eſt, & quid fiet de cæteris, quæ tantâ ſucci medicamentoſi copiâ non abundant? Amylum nihil probat, ἄποιον enim eſt, unde de hoc nihil certi de ejus virtute pronunciari poteſt.

FEculæ ex radicibus nonnullis, iiſque viridibus eliciuntur, rariſſimè ex foliis.

Modus fiendi.

℞. Rad. (v. g. ari,) q. v. lotam vel raſam, conquaſſata optimè in mortario, affundendo aquam ſubinde, ut fiat pulpa liquidiuſcula, hanc fortiter exprime, expreſſionem liquidam repone, ut ſubſideat fecula. Feculam ſubſidentem exicca. Sic ſunt.

Fecula Ari.

Bryoniæ.
Iridis noſtrat.
Liliorum albor.
Pœoniæ.
Raphani marini.
Scyllæ.
Serpentariæ.

N. *Scylla operationem habet peculiarem. Vide lib. 4.*

Ononidis radix cocta in ſ. q. aquæ (hor. 3. 4.) ſi decoctum illud clarificatum prius & aliquantulum inſpiſſatum reponatur. Tart. itidem ad fundum mittit.

CAPUT LX.

De Floribus.

FLores in Chymia ſunt ſubtiliores corporis partes, per ſublimationem, à craſſioribus particulis, ſub forma ſicca ſeparatæ.

Modus, ut ſingulis ferè diverſus eſt; ita & in ſingulis deſcribi poſtulat.

Uſitatiores ſunt.

Flores Antimonii.
Cinnabaris Antimonii.
Flores Arſenici Auripigm. ſublimatum.
Benzoin.
Mercurii varii, hoc eſt, Mercurii dulcis.
Salis. *
Sulphuris varii.

CAPUT LXI.

De Gargariſmis, Diaclyſmatis & Dentifriciis liquidis.

DIaclyſmata, (Collutiones oris) ſunt liquores, qui in ore detinentur, iterumque expuuntur. Hi ſi gargariſando adhibeantur, dicuntur Gargariſmi ſeu Gargariſmata, quod tamen vocabulum etiam generaliter pro diaclyſmate non rarò uſurpatur. Eadem ſi phlegmati è cerebro eliciendo deſtinantur, Apophlegmatiſmi nomen aſſumunt.

Liquores hi in Officinis pro uſu nulli extant, ſed ex tempore, ad præſcriptiones datas, diſpenſantur. Fiunt ut plurimum ex aquis (ſimplici vel deſtillata,) ſuccis, decoctiſvè convenientibus, in quibus pro libitu diluuntur ſyrupi, mella, ſapæ (℥ ij, iij, iiij, ad ℔ j. Aq.) tantillum aceti, O uſti, Sal. nit. crudi præparati, ſpiritus Sal. nitr. Vitrioli, & ſimil. In ſumma, omnis generis liquores, & quicquid in his diſſolubile eſt, diaclyſmata ingredi non nequeunt.

Exempla ſint.

1. *Diaclyſma Odontalgicum & apophlegmatizans.*

℞. Piper alb.
long.
Cubeb.
Staphiſagr.
Cort. mori
mandrag. ana ʒ j.
Rad. pyrethr. ʒ ij.
Contundantur & ex vino albo f. decoctum ad ℔ j.
In colatura diſſolvatur tantillum aceti.
F. Diaclyſma.

Diaclyſma refrigerans.

℞. Cancros viv. N. v. vi. vel viij.
Sedi major. M. iij. vel iv.
Contunde & exprime ſuccum.

Vires. *Maxime prodeſt in inflammatione oris & faucium.*

3. *Diaclyſma ad gingivas.*

℞. Aqu. Chelidon. min. bis deſtillat. ʒ iv.
O uſti ʒ j.
M. & ſi libet f. filtratura.

Vires. *Inſignium virium eſt in gingivarum putredine.*

4. *Aliud.*

℞. Aq. Chelidon. min.
Plantag. ana. ℥ i ß.
Cochlear. ℥ j.
Extr. Chelid. min. ʒ j.
Mell. roſar. ℥ ß.
Spir. Vitrioli g. vi. M.

Vires. *Vires eaſdem cum præcedenti obtinet, ſed feliciores, præſertim in gingivarum putredine ſcorbutica.*

5. *Diaclyſma ſeu Gargariſmus antiſcorbuticus. S. Cloſſ.*

℞. Herb. cochlear.
Pyrol.
Becabung.
Naſturt. aquat. ana. M j.
Rad. ariſtol. rot.
Enul. camp. ana. ℥ j.
Rhabarb. opt. ℥ ß.
Baccar. laur. ℥ vi.
Croci ℈ j.
Zinzib. alb. ℥ ij.
F. pulvis groſſus: Maceretur per biduum in ℔ ij. cereviſ. veter. idque in diplomate, decoctum coletur.

Vires: *Valet ad gingivas ſcorbuticas & ſanguifluas. Patiens eo os colluat, ac mane & veſperi ℥ ij. de eodem hauriat.*

6. *Diacl. Ad faucium inflammationem.*

℞. Aq. Plantag. ℥ ij.
Roſar.
Acetoſ. ana. ℥ j.
Prunell. ℥ ij.
Rob. Diamor. ʒ ß.
Sal. nit. præparat. ʒ ß.
M. F. Gargariſmus.

7. *Diacl. apophlegmatizans.*

℞. Cort. rad. ſambuc. ℥ j.
Rad. Galang. ʒ ß.
Pyrethri. ℈ ij.
Fol. Betonic.
Origan.

Majoran.

Majoran.
Meliss. ana, M. j.
Cubebar. ℥ i ß.
Sem. Sinap. ʒ j.
Uvar. passar. M. 1.
Coquantur in vino vel aqua.
℞. Colatur. ℔ i ß. præter propter.
Oxymel. scyllit, ℥ iij.
M. F. Gargarismus.
Vires. *Phlegma à cerebro elicit.*

8. *Huc referendi sunt* LIQVORES *fricandis dentibus, gingivisque destinati.*

℞. Aqu. Prunell.
Plantag. ana ℥ iij.
Rob. Diamor.
Syr. rosar. siccar. ℥ ß. vel ℥ j.
Spir. Vitrioli ʒ ß. M.
Inservit ad dentes dealbandos, extergendos, stabiliendos.

N. *Spiritus acidi prosunt maximè ad dentes dealbandos, sed & stuporem eorum inducunt.*

CAPUT LXII.

De Gelatinis.

Gelatina est succus inspissatus, purior, clariusculus, cum saccharo in scatulas effusus & congelatus. Et hinc Gelatina dicitur.

Parantur è fructibus nonnullis succulentis, tum è cornibus ac ossibus tenerioribus.

E fructibus.

℞. Fructus, exprime succum, expressum coque & clarifica, (cum albumine ovi,) hinc addito saccharo inspissa sensim & effunde in scatulas.

Aliter.

℞. Fructus, coque in Aqua, decoctionem citra expressionem decanta, vel filtra, saccharumque addendo inspissa.

E Cornibus & Ossibus tenuioribus fit sine Saccharo.

℞. Rasur. cornuum ossiumvè (vel eadem in fragmenta minutiora redacta,) coque vel digere aliquamdiu in Aq. (commun. stillatitiave appropriata,) hinc coque & filtra calidè, coagulaque.

N. *Quod si ossa & cornua nimis dura sint, acuari Aqua poterit liquore aliquo acido, verbi gratia, spirit. Vitrioli, Acet. dist. & simil.*

Exemplo sit
Gelatina ossium de corde cervi.

℞. Rasur. ossium cordis cervi ℥ iij. Coq. in aq. & vini alb. ana ℔ i ß. per horas 6. aut 8. ad medias, deinde colentur, in colatura diss. sacch. opt. ℥ vi. agitentur.
simul cum.
Succi limon. ℥ ij.
Aq. ros. ℥ j.
Dein recoquantur ad medias, addendo sub finem
ambr. griseæ seorsim in aq. ros. infus. ʒ ß.
Tincturæ cinnam. in vino fact. ʒ j.
Colentur & refrigerentur.

Sic sunt.

Gelatina Cranii humani, cornu cervi,
Cytoniorum.
Eboris.
Pomorum.
Pyrorum.
Ribium.
Ungulæ alcis.

N. 1. *His immiscentur nonnunquam pulveres, vel Extracta, & simil. unde Gelatinæ compositæ, tum alterantes, tum purgantes, verbi gratia, Gelatina Cytoniorum purgans. vide lib. 4.*

N. 2. *Sunt qui Gelatinas Cytoniorum* Marmelatas *vocant, easque tum simplices, tum aromatisatas pro usu domestico parant, varii coloris.*

Gelatina cydoniorum seu Diacydoniom pellucidum purgans ex D. D. ZVVELFERO.

℞. *Cydonior. maturor & mundator. & in aliquot frusta majuscula conscissorum* No. XXX. *vel* XL. *Coquantur cum aq. s. s. q. in vas. terreo, vel alio stanno obducto, quo usque nonnihil mucilaginosum ast clarum reddatur decoctum, cui colato & aliquantulum expresso adde, nimirum* ℔ iiij. *hujus mucilaginosi decocti,* Sacchari *canarini albiss.* ℔ ij. *& ad consistentiam gelatinæ percoque: Huic iam ab igne remotæ admisce resinæ scammonii & gialapii in spir. vini rectificatiss. priùs solutor. ana.* ℥ j. ʒ ij. *Et postquam probè mixta fuerint, spiritusque vini maximâ ex parte vel totaliter exhalarit, effunde gelatinam in exsculptas figuras plumbeas, priùs nonnihil madefactas: & ex his deinde immitte in scatulas oleo quodam grato fraganti inunctas.*

Educit bilem & pituitam, pro delicatis, ex iis qui pharmaca aversantur & respuunt, concinnatum. Dos. ʒ ij. *ad* ℥ ß.

CAPUT LXIII.

De Infusionibus.

HOFMAN. *De Infusionibus.*) Infusioni aptiora sunt, quàm decoctioni, quorum præcipua vis in tenui substantiâ sita expetitur, præsertim quæ arida & aquoso humore destituta vires in superficie positas habent. *Deindè* infundenda crassiusculè conscindenda, contundenda aut pulverisanda sunt, nisi ea vis aut substantia requiratur, quæ in superficie sedem habet. *Tertiò*, ad infusiones convenientissimi liquores sunt, qui suâ tenuitate in omnes commissæ materiæ poros sese insinuantes præcipuam vim elicere possunt. *Quartò*, si liquor loco tepido asservetur, dilutum erit efficacius. *Quintò*, infusio decoctione longius requirit tempus, quò imbecillius allicit vires medicamentorum. *Sextò*, quæ duram habent substantiam & compactam, & qualitatem firmiter substantiæ adhærentem, diutius terenda vel infundenda sunt, quæ raram & imbecillam minus. *Septimò*, liquor ad infusiones debet esse calidus, quia calor ad extrahendam medicamentorum facultatem multum prodest. *Octavò*, colatura sine expressione est dilutior & gustui gratior, sed debilior, cum expressione turbidior & crassior, verùm fortior. *Nonò*, medicamenta incisa & contusa vel per se in convenienti liquore aut vehiculo infunduntur, vel quod melius, & usu jam valde receptum est, nodulo ex syndone albo vel rubro inclusa vino vel cerevisiæ immerguntur, quantitate medicamentis ingredientibus respondente, & in locum tepidum reponuntur. Exempla vide in Dn. nostro Autore.

¶ Infusionis [infusi] nomen potionibus potissimum imponi, iisque purgantibus, lib. 1. diximus, harum rationem hîc loci exhibemus.

Liquorem exhibent aquæ stillatitiæ, [tum & fontana,] serum, mulsum hydromel vinosum, vinum, & simil.

Materia infusioni apta, etsi & ex mineralibus & animalibus sumi queat, tamen hujus loci inprimis sunt vegetabilia, & maximè purgantia cum corrigentibus.

Modus parandi.

Recipiuntur res medicamentales, præparatæ ad infusionem, incidendo, contundendo, limando, &c. prout in decoctorum doctrina traditum; immerguntur liquori, quantitate & qualitate intentioni medicæ respondenti, reponunturque, si extractio maturanda, loco calido, (in cineres vel juxta fornacem.) Hinc decantetur liquor, exprimaturve pro usu.

Propor-

Proportio liquoris præscribitur ferè q. s. id est, ut materia cooperiatur, liquorque superemineat digitos versus, 1. 2. 3. &c.

Exempla sint

1. *Infusio Cholephlegmagoga.*

♃. Agaric. elect. ʒj ß.
Rhabarb. opt. ℈ ij.
Zinzib. ℈ ß.
Spic. Nard. gran. v.
Sal. gemm. gran. iij.
Pulverisentur grossè & infundantur per noctem in
Aq. Eupator.
Cichor. ana. ℥ i ß.
Hinc calefiant & colentur cum expressione. F. Potus.

Vires. *Purgat bilem & phlegma.*

N. *Sal gemmæ additur ad facilitandam extractionem: cujus rei gratiâ & sal Tart. addi poterit.*

Hujus generis sunt Vina medicata, [ut & Cerevisiæ medicatæ,] tum alterantia, tum purgantia, v. g.

2. *Vinum Arthriticum.*

♃. Fol. chamædr.
Chamæpit.
Sum. Salv. ana ℔ i ß.
Flor. primul. ver.
Anth.
Lil. convall. ana ℔ ß.
Ras. lign. Guajac. ℥ VIII.
Visci quern. ℔ ß.
Rad. Chin. ℥ iij.
Caryophyllat. ℥ IV.
Vini musti mensur. LXXX.
Ponantur ad fervescentiam, ut deferveant.

3. *Vinum Medicatum Cephalico-Spleneticum.*

♃. Rad. Caryophyllat. ℥ ij ß.
Cichor. ℥ i ß.
Enul. ℥ j.
Herb. Ceterach.
Veronic. c. fl.
Card. bened. c. floribus.
Epatic. stellat. c. flor.
Summit. Centaur. min. ana M i ß.
Cort. Arant. sicc. ℥ ß. ʒ ij.
Incidantur herbæ, contundanturque grossè radices & cortices, infundanturque in vini mensur. viij.

Vires. *Catarrhis insigniter opitulatur, caput, epar & lienem corroborat.*

4. *Vinum Matricale.*

♃. Herb. Meliss.
Puleg.
Capill. ♀.
Salv.
Calamenth.
Artemis. ana M. ß.
Fl. Squinanth. ℥ ß.
Calendul.
Cheir. ana p. ij.
Nucist.
Macer.
Cubebar.
Cardamom.
Granor. Paradis.
Zedoar. ana ʒ j.
Vini generosi mensur. IV. addendo saccharum pro libitu.

5. *Vinum purgans.*

♃. Fol. Sen. Al. s. st. (sine stipitib. ʒ x.)
Follicul. sen. ʒ i ß.
Epithym. ʒ VI.
Sem. cartham. conqu. ℥ ß.
Gialapp. ʒ iij.
Cort. Helleb. nigr. ʒ ß.
Cinamom. ʒ j.
Galang. ʒ ß.
Zingib. ℈ ß.
Cort. citr. ʒ ij.
Vini mensur. 1.

Vires. *Purgat humorem Melancholicum & serosum.* *Dosis* ℥ *iij. iiij.*

N. *Plura Exempla aliunde petere licet, vel ex decoctis, vel Aquis destillatis compositis huc accersere. Nimirum species dictorum Medicamentorum non minus, & hîc adhiberi poterunt.*

6. *Vinum Sanctum.*

♃. Vini alb. opt. ℔ xv.
Lign. Guajac.
Sars. Parill. an. ℥ iiß.
Fol. sen. s. st. ℥ iij.
Polypod. q. ℥ ij.
Conquassata infundantur, digeranturque hor. 24.

Vires. *Valet ad morbos frigidos, paralyticos, cacochimicos & maximè luem* ♀ *inveteratam. Singulis diebus mane* ℥ *viij. & sero ante ingressum lecti tantundem patiens capiat. Exerceatur valide, nec opus ut semper domi in claustro maneat. Philipp. Mull. in mirac.*

Huc pertinent Vina Hippocratica seu Clareta. v. g.

7. *Claretum laxativum.*

♃. Cinamom.
Galang.
Caryophyllor.
Macis.
Zinzib. ana. ʒ j.
Turbith. alb. ʒ VI.
Fol. sen. el. ℥ j.
Mechoacann. ʒ iij.
Sacchar. ℥ iij.
Vini generosi ℥ XVI.
Aq. fontan. ℥ VIII.
Cremor. Tart. ʒ ij.
Stent in infusione per noctem, dein colentur per Manicam Hippocraticam.

Vires. *Purgat humores melancholicos & pituitosos.*

Dosis ℥ *iij. vel iiij.*

8. *Claretum purgatorium, s. Vinum Hippocraticum Antimoniale.*

♃. Vitri ♁ subtiliss. pulveris. ʒj. ℈ij.
Vini alb. opt. ℥ VIII ß.
Digerantur vase vitreo benè clauso, in MB. ♂ ♀ (6.) dein cola, colaturæque adde
Sacchar. albiss. pulverisat. ʒ iij. vel ℥ ß.
Aromatizetur cum opt. Aq. cinam. & servetur. Dosis ʒ ij.

Vires. *Satis leniter suaviterque operationem suam infra & supra exercet. Sala.*

Vinum aloëticum prophylacticum antipestilentiale D. D. DIEMERBROECKII.

℞. *Rad. angelicæ, helenii, petasitidis, dictamni, cortic. aurantior. ana* ʒ j. *aloës lucidæ* ℈ vj ß. *herb. card. bened. man. ß. centaurii min. p.* ij. *absinthii p.* j. *Conscindantur minutim, & ex iis concinnetur puppa suspendenda in vini albi tenuis Rhenani vel Gallici* ℔ vj. *in quo vino puppa illa remaneat usque dum totum epotum fuerit. Hujus vini quatuor aut quinque unciæ tempore pestilentiali assumtæ, alvum semel, bis vel ter clementer subducunt. Ab illo tamen & ab aliis amaris abstinendum in iis quos hæmorrhoides affligunt, nec non in mulieribus gravidis, quibus potius rhabarbari & agarici usus commendandus. Paucissimis aliis purgantibus medicamentis ad præservationem utebatur in peste dictus* D D. DIEMERBROECKIUS.

Vinum Chalibeatum ex D. D. DONEELLO.

♃. *Limaturæ chalybis* ℥ iiij. *sennæ oriental.* ℥ j. *cinnamomi contusi, sem. coriandri præparati ana* ℥ ß, *anisi* ℥ ij. *absinthii pontici man.* j. *vini albi optimi* ℔ iiij. *Fiat omnium infusio graduata, per dies* iiij. *Præsentissimum est remedium in oppilationibus & affectionibus hypochondriacis, ejus autem* ℥ iiij. *assumuntur mane jejuno stomacho.*

Vinum

Vinum Hippocraticum laxativum D. D. ZUUELFERI.

℞. *Vini albi optimi* ℔ iiij. *Collocetur in olla terrea supra ignem carbonum, ollâ nonnihil tectâ, quamprimum autem incipit fervefieri, injiciantur sequentia saltem incisa, ut pote radic. mechoacæ albæ, gialappæ ana* ℥ j. *rhabarbari optimi* ʒ vj. *asari* ℥ ß. *cinnamomi acuti* ʒ vj. *cardamomi min.* ʒ j ß. *caryophyllor.* ʒ ß. *cortic. arantior. citri rec. ana* ʒ j ß. *cremoris tartari* ℥ ß. *His omnibus vino ferventi immersis, statim desuper etiam superinfundantur, sacchari canar. albi* ℥ v. *album. ovor. No.* ij. *conquassator. scopula despumatoria, addita nec non particula aquæ cinnamomi, atque unica ebullitione facta, statim removeantur ab igne & manicæ Hippocratis, sacculo sc. in cuspidem desinente, infundantur, & vinum hoc sæpius trajiciatur, donec clarificatum & purum defluat, ad instar vini Hippocratici boni saporis & odoris, delicatulis propinandum repetitis vicibus, quibus per Epicrasin materia morbifica educenda. Dos.* ℥ ij. *ad* ℥ iij.

CAPUT LXIV.

De Iulebis & Moretis.

JUlebi [Iulepi] in Praxi usitatissimum potionis genus constituunt, quod ob saporem gratum, pro potu ordinario ægris præscribi ut plurimum solet.

Parati autem in Officina nulli extant, sed ex tempore parantur.

N. *Iulepi, violaceus & rosaceus* [*ut & gemmatus*] *Officinarum, Syrupi ferè consistentiam obtinent.*

Parantur ex liquore potulento, in quo Syrupi, saccharumve dissolvuntur, additis, prout visum fuerit, & aliis in liquore illo dissolvi aptis, qualia succi, spiritus & simil.

N. *Syrupi vices & conserva supplere potest, accedente colaturâ.*

Liquor ille potulentus adhibetur varius: Aqua stillatitia, fontana, [correcta pane tosto] decoctam verbi gratia, C.C. Glycyrrhizæ, Hordei & simil.

Propotrio Liquoris, ℔ 1.
Syrupi ℥ j. ℥ ij. vel prout palato placuerit.

Acidiusculi, adeoque gratiores, non rarò reddi solent, spiritu Vitrioli ad saporem gratum usque instillato.

Exemplo sint.

1. ♃. Decoct. C. C. usti, id est, in quo c. c. [v. gr. ℥ j. vel ij.] sit coctum ℔ 1.
Syrup. papav. err. ℥ j.
Corallor.
Succ. Berberor. ana ℥ ß.
M. F. Iuleb.

Confert in febribus aliisque sanguinis ebullitionibus, quas vigiliæ alvique fluxus comitantur.

2. ♃. Aqu. fontan. pane correct. ℥ x.
Iulep. rosar. ℥ i ß.
Syr. cinam. ℥ ß.
Aqu. Rosar. ℥ iv.
Spir. Vitrioli q. s. ad gratum saporem videlicet ℈ß. vel ʒß.
F. Iuleb.

Vires. *Refrigerat, roborat, potusque gratus est ægrotis.*

3. ♃. Aqu. hordei, id est, decoct. ℔ i ß.
Conserv. rosar. ℥ iij.

Conquassetur conserva, tantillum subinde decocti affundendo, hinc coletur, & si placuerit, filtretur.

N. 1. *Acida si decocto C.C. (inprimis è crudo c.c.) instillaris, turbidum id redditur.*

N. 2. *Poterit itidem Santalo rubro aromatizari, santali scil.* ʒß. *simul conquassando.*

Hujus quoque loci est Moretus nostratibus dictus, potionis genus, ex aromaticis aliisve confortantibus commixtum, addito ad gratum saporem sacchano vel syrupo.

N. *Moretus dicitur à moris seu diamoro ingrediente. Estque muliercülis nostratibus potionis genus usitatissimum, quo veram impregnationem confortari, falsam exturbari, persuasum sibi habent.*

1. *Moretus usualis pro ditioribus.*

♃. Diamor. c. sacchar. ℥ ij.
Juleb. rosar.
Aqu. cinamom. ana ℥ j.
Spec. Diamb. ʒ ß.
Trag. Stomach. ℥ i ß.
Vini optimi, ℔. 1. M.

Bibatur mane bonus haustus, idque diebus continuis 3.

2. *Moretus pro pauperibus.*

♃. Diamor. c. sacchar. ℥ ij.
Juleb. rosar. ℥ j.
Trag. comm. ℥ i ß.
Vini, ℔. 1. M.

3. *Moretus absque Speciebus.*

♃. Diamor. c. sacchar. ℥ ij.
Julep. rosar. ℥ i ß.
Aqu. cinamom. ℥ j.
Vini generosi, ℔. 1. M.

N. *Species quæ addantur, post infusionem colandæ iterum separantur.*

Nodulus pro puerperis.

♃. Croc. integr. g. vi.
Galang.
Macis ana ℈ j.
Antophyllor. N. iv.
Cardamom. ℈ j.
Baccar. laur. decort. N. vi.
Dentur mixta.

CAPUT LXV.

De Lapidibus.

HOFMAN. *De Lapidibus.*) Lapidis vocabulum hoc loco non accipitur pro substantiâ compactâ lapideâ nativâ, sed pro medicamento in duritiem terream & lapideam redacto quod venit Lapidis nomine.

¶ Lapidis nomen hic sume non pro lapidibus nativis, sed pro medicamentis præparatis, quæ veniunt nomine lapidis, ut sunt 1. Lapis vegetabilis dictus. 2. Medicamenta in duritiem terream ac lapideam excocta.

Lapis vegetabilis nihil aliud est, quam essentiales vegetabilis alicujus partes conjunctæ, ac in lapidem q. coagulatæ. Fitque.

♃. Plantam siccam digere cum menstruo proprio (Aq. propriâ stillatit.) destilla, ut habeas phlegma, spiritum ac oleum. Ex remanente ac superstite materia incinerata extrahe sal beneficio phlegmatis. Ex eadem (seu ejusdem speciei planta) extrahe tincturam cum spiritu illo. Hinc impraegna Sal. com. tincturâ suâ s. a. ad sufficientiam. Postea adde olei quantum impraegnatum illud sal imbibere potest, & in lapidem quasi coagulantur.

HOFMAN. *Lapis vegetabilis nihil aliud est.*) *Dominus Autor* hanc descriptionem desumpsit ex S. *Clossæo.* *Si* scilicet Sal comm. Eff. sp. vini septies suprà Sal. comm. proprio rectific. septies additur ol. æthereo, spiritu suo quasi animat per repetitas destillationes & fixationes, unde summa corporis nostri medicina. Alium Lapidem Vegetabilem ex Tartaro crudo in oleum post multos labores converso habet Rhumel in Compend. Hermet. Cap. 22. p. 70. quod in lapidem coagulatur.

¶ N. *Hujuſce medicamenti genus etſi in Officinis paratum non extat, operæ pretium tamen eſſet, introducere, in quo autem notandum, quod lentiſſimo igne in lapidem paulatim convertere id oporteat.*

Alias lapidis nomine veniunt Lapis ſepticus ſ. cauterium potentiale, tum quoque lapis Philoſophorum, (*de quibus Auguſtani*,) & præter hos.

HOFMAN.) Hûc etiã referri poteſt *LAPIS BUTLERI*, quo quemlibet ferè morbum ſolo odore illius aut intinctu in liquore ægrotis exhibito curavit inſolito & incognito ſpectaculo teſte *CL. HELMONTIO* in tr. *BUTLER* p. m. 468. Fuit *BUTLER*, juxtà *CL. G. MORHOFI* relationem in Epiſtol. de metallor. tranſmutat. ad Nobiliſſ. *JOEL. LANGELOTT* p. 158. Nobilis Hibernus, cumque juvenis in Africam navigaturus eſſet à Piratis captus Regulo cuidam Arabi pro mancipio venditus fuit. Is poſſeſſor magni arcani fuit, & hujus ſervi ſui miniſterio ad opera quædam vulgaria chemica uſus eſt. Qui cum eſſet ſagaciſſimus, ſubolfecit ſecretiores Domini ſui labores, ac in pyxidem aliquam incidit, quâ recondebatur magnus ille Naturæ theſaurus. Cujus rei cum jam eſſet certus, cum Mercatore Anglico illic vivente pactus eſt, ut ſe ab hero ſuo redimeret. Redemit ille: *BUTLERUS* verò pyxidem illam tanti arcani cuſtodem furto ſubripuit, atque in Angliam navigavit, ubi privatim coràm aliquibus projectionem fecit. Ea fama pervenerat ad Medicum quendam Hibernum, popularem ejus, quem permovit, ut relictâ familiâ ſuâ ac praxi medicâ ipſe *BUTLERO* ſpe arcani potiundi, famularetur. Multum intercesſerat temporis, cum nihil Medicus deprehendere potuit, & omnia clanculum ageret *BUTLERUS*. Transfegit itaque cum hoſpite pretio dato, ut locum aliquem obſcurum poſt *BUTLERI* conclave ſibi concederet, quo per rimas aut foramina quædam illum obſervare poſſet. Accidit itaque, cum aliquando plumbi & hydrargyri quantitatem emere juſſiſſet *BUTLERUS*, ac ſtatim in vicinam urbem negotii causâ ablegaſſet, ut ille jam tempus idoneum ſuſpicatus ſimulato abitu domi remanſerit. Quare poſt conclave in ſellis duabus vel tribus ſibi ſuper imponitis conſtitit, ut per foramina prius à ſe facta deſpicere in conclave *BUTLERI* poſſet. Vidit itaque furnum parare *BUTLERUM*, plumbum ac hydrargyrum igni apponere. Vidit de pavimento, effracto lapide, producentem pyxidem aliquam rubicundo pulvere plenam. Cumque quantum ſatis erat, è pyxide ceperat *BUTLERUS*, ac jam liquefacto plumbo ac hydrargyro calido immiſſurus erat, Medicus nimio videndi deſiderio flagrans propius ſe foramini admovit, cum corporis ſui pondere ſella ſuprema inclinata præcipitem illum dedit. Quo ſtrepitu attonitus *BUTLERUS* obſervatorem ſuum pene transfixiſſet, niſi interceſſiſſet hoſpes. Medicus verò ille ſtatim herum ſuum coràm Magiſtratu Londinenſi ut Monetæ falſarium accuſavit. Quo in carcerem conjecto, ac ſupellectile ejus perluſtratâ nihil quidem inſtrumentorum monetariorum, ſed quadraginta auri libræ inventæ ſunt. Quod cum falſum primò ſuſpicarentur judices, genuinum omni examine deprehenderunt. Cùm igitur documenta non eſſent, quibus convinci poſſet *BUTLERUS*, è carcere iterum dimiſſus eſt. Idem *BUTLERUS Ducem de Buckingam*, cum iter ſuum in peregrinas regiones inſtituturus eſſet, adiit, ac aliquam Cambii ſchedulam ad Mercatorem Batavum ultrò obtulit, ſi fortè apud peregrinos pecunia illum aliquando deficeret. Riſit *Dux*; ſed ne inofficioſus videretur, ſchedulam accepit, eam ut nullo ſibi uſui futuram negligens. Accidit itaque ut Ducem Amſtelodami viventem Mercator aliquis *BUTLERI* nomine ſalutaret, ac ducenties millia aureorum ejus nomine offerret, ſi pecuniâ egeret. Obſtupuit ſummâ illâ oblatâ *Dux*; ſed accipere detrectavit. Cum verò poſteà per Angliam innoteſceret de *BUTLERI* divitiis per artem chymicam paratis ac ſaluti ſuæ diffideret, in Hiſpaniam navigans unà cum lapide aquis ſub merſus eſt. Hæc ex ipſius *Ducis* œconomi ore, qui hæc narravit, habet ſuprà laudatus *MORHOFIUS*. Hic eſt *BUTLERUS* ille, qui ſuprà allatum poſſedit Lapidem. Utrum verò conveniat cum hoc chryſopœjo, an ſecus, Nos dubios facit *CL. HELMONTIUS, qui l. c. Driff* vocat defectu nominis ſuâ vernaculâ, quod denotat arenam ſive terram virgineam. Cujus requiſita recenſet, *primò*, ut ſit corpus quoddam metallicum, quod longâ ſui morâ conſtantiam, non autem acceleratam corruptionem ſignificat. *Deindè*, ut in pauperum ſolamen ſit deſtinatum. *Tertiò*, ut ſit ab artifice reſeratum, repagulis liberum ac veluti reſuſcitatum, recens ab igne ſurgens. *Quartò*, ut ſit volatile, ſive bis vel ter ſublimatum. *Quintò*, ut hoc volatile quodammodò fixum fiat, ne magnâ ſui parte evolet, & ita corpori humano communicabile. *Sextò*, ut non ſolum ſuâ corporis firmitate, ſed etiam virtutis ſuæ extenſione ſit planè fermentale, adeò, ut etiam minimâ ſui odoris participatione ſuas vires extendere poſſit in Archéum, eundemque ſopire ac demulcere. Hujus præparationem vide l. c. Alias *JOHANNES MARCUS MARCI à Kronland in Philoſ. Veter. reſtitut. part. 5. ſect. 9.* Hujus Lapidis veram baſin Vitriolum Ven. eſſe ſtatuit ex confeſſione ipſius filii *HELMONTII* nomine MERCURII, cum quo Francofurti ad Mœnum cum Aulâ Cæſareâ manſerit; familiariter cum ipſo verſatus, tanquam amico intimæ admiſſionis. Hic addidit Lapidem hunc vetuſtate in colorem viridem mutari; quin etiam Patrem ſuum ulneam quandoque tanquam minus neceſſariam omiſiſſe. Et ut inventum hoc magis lateret & majorem ſui æſtimationem pareret, ſepiæ atramentum ſuo vitriolo affudit, ut remedii compoſitio fieret obſcurior. Ideoque hic Lapillus ex Vitriolo Veneris prius volatili facto & cum ſale marino in tigillo prius fuſo miſcetur, vel ne quid diſſipetur, ſali ſuprà marmorem effuſo idem Vitriolum volatile quàm celerrimè lapide currente in gyrum ducto permiſcetur, priuſquam hoc avolare illud planè coagulari poſſit. Quo magis Vitriolum exaltatur, ſive illud fiat per 🝞tionem, ſeu filtrationem, eò majorem vim obtinet; Certum enim eſt Vitriolo ἐνέργειαν excellentem ineſſe pacandi Archéum. Unde inquit porrò *MARCUS MARCI*, ex quo illo uti cœpi, Arthritis ſenſim eſt remiſſa, ita, ut jam à biennio ab eâ ſim liber, & veriſimile eſt ad ſenectutem retardandam & ad multos graves morbos curandos valere. Nec ego inficias ire poſſum, Sal meum anodynum, cujus in præfationis fine ad tr. meum de Meth. Medendi mentionem feci, ad Morbum in centro detinendum ab omni nauſeoſos ſuſpicione liberum ex eâdem proſapiâ oriri.

N. *Lapidem BUTLERI olim CHRISTOPHORUS N. Altenburgi* h. m. elaboravit.

℞ Recip. Salis marini ex cap. mort. poſt deſtill. extracti & in aceto liquefacti ℥ j. Entis Veneris ʒ ij. ℈ ij. Uſneæ humanæ gr. xv. cum ichthyocollâ ſolutâ f. trochiſci.

Ens autem Veneris præparavit cum Sal. comm. volatili Urin. ſæpius illud 🝞ndo à colcothare omni ſalſedine privato atque ſale Urin. optimè imprægnato. Sal ſcilicet illud dicitur eſſe fermentum illud peregrinum, quod Ens Veneris comitatur. Verùm, quamvis hæc præparatio atro non ſit notanda carbone, ſcopum tamen *BUTLERI* minimè attingit, ut pote, qui requirit radicalem Veneris in Vitriolo contentæ ſolutionem, quæ ſine Igne philoſophorum penetrando comburente & comburendo penetrante nec haberi, nec perfici poteſt, ſiquidem abſque hoc Sulphur Veneris verum & quod Philoſophorum eſt, obtineri & ſequeſtrari nequit.

§ 1. *Lapis corroſivus.*

℞. Lixivium, è quo ſapo niger coquitur. Id ſartagine exceptum coquatur in lapidem, qui teſſerarum in formam ſcinditur, cum refrixerit, ac vitro rectè obturato ſervetur.

Vires. *Cauterium inſigne eſt, dimidiæ horæ ſpatio fonticulum inducere ſufficiens. Heurn. in Meth. pract.*

HOFMAN. *Lapis corroſivus.*) Hic ad fonticulos inducendos communiter adhibetur; Moderno tamen uſui accommodatior eſt ſequens ſal cauſticus *MOLINETTI*, Recip. Lun. capellatæ ℥ ij. aq. fort. ℥ vj. minutiſsimè in ſcobem redactam ſolve, repoſita in vaſe vitreo ign. Aren. admove, ubi ſolutum fuerit argentum, paulatim augeatur Ign. & lapidem Lunæ inſtar lanæ acquires, qui per gradus perficitur uſque ad Aquæ fortis conſumptionem. Cauterium præſtantiſsimum eſt chirurgis commendandum, dimidiæ horæ ſpatio fonticulum inducit.

¶ 2. *Lapis ſ. magnes arſenicalis.*

℞. Antimon. crudi.
Sulph. flavi.
Arſen. albi.

Pulv. ſubtiliſſimè lentoque igne liquefac. Vaſe refrigerato eximitur materia, quæ frigore induraeſcit.

Vires. *Uſus ejus eſt in peſte, ubi in forma periapti de collo ſuſpenditur: ingreditur inſuper Emplaſtrum magneticum Hart.*

HOFMAN. *Lapis ſeu Magnes arſenicalis.*) Sequens Magnetis Arſenicalis præparatio, prout & C L. *Zwelferus* deſcribit optima eſt, Recip. Antimonii crudi. Sulphuris flavi Auripigmenti albi, cryſtallini, ana ℥ ij. pulveriſentur omnia ſubtiliſsimè & in vaſe vitreo in arenam calentem imponantur, ignem uſque ſubtus habeas, donec vaſe benè calefacto ingredientia omnia ſimul inſtar

picis

picis colliquescant, studiosè à fumo sibi cavendo; id quod cognosces, si, dum stylo ferreo fundum contigeris, materia adhæreat, & instar Terebinthinæ trahatur. Postea frange vas vitreum, & refrixam materiam, quæ subfuscum repræsentat lapidem subtiliter tere & ad usum custodi. Ingreditur suprà descriptum Emplastrum meum magneticum.

¶ 3. *Lapis medicamentosus Crollij, seu Lapis salutis.*

℞. Vitrioli virid. ℔. I.
alb. ℔. ß.
Alumin. ℔ i ß.
Anatron, id est, fel vitri.
Sal. commun. ana ℥ iij.
Tart.
Absinth.
Arthemis.
Cichor.
Persicar.
Plantag. ana ℥ ß.

Ponantur in olla vitreata, affunde parum aceti rosacei, ac coque igne l. sæpius agitando: ubi incipit spissescere, adde
Ceruf. ℔. ß.
Boli armen. ℥ IV.

Diligenter misceantur omnia, donec vi ignis mediocris in lapidis duritiem massa concreverit, quæ postea fractâ ollâ eximenda, & ad usus reservanda.

N. *Si gummata, myrrham videlicet & thus, addere voles, instituatur coctio lenta, ne comburantur, nec vis illorum in igne evanescat.*

Vires. *Virtutes ejus variæ sunt. Tollit ulcera & defluxiones, desiccat vulnera inveterata; curat erysipelas, scabiem, tineam, serpigines.*

Modus utendi.

Liquescat ejus ℥ j. in Aq. pluvial. mensura I. filtretur, filtraturâ hac utere, tum lavando, tum linteolum imbuendo ac imponendo.

HOFMAN. *Lapis Medicamentosus Crollij seu Lapis salutis.*) In hoc salia alkalia & acida concurrunt & cum terris in unam massam coëunt. Salia acida sunt Vitriolum virid. & alb. alumen, Sal. commun. Alkalia sunt Anatron, id est fel vitri, Sal. Tartari, persicar. plantagin. licet reliqua planè excludantur & dictorum alkalium dosis augeatur ad vitandam inutilium nimiorum ingredientium farraginem. Ideoque nec reliquæ descriptiones n. 4. 5. 6. de nihilo sunt.

Anatron id est fel vitri.) fel vitri nihil aliud est, quàm spuma materiæ, ex quâ vitrum fieri debet, cùm enim vitrorum materia constet ex cineribus, arenâ &c. hujus spuma fel vitri est. Hoc in hydrope ascite à ʒ ß. ad ℈ ij. cum brodio calido cancrorum, ut & in calculo notabilem præstat effectum. Alias & Anatron sumitur pro terrâ Sarracenicâ, item pro excrescentiâ albâ ac lapideâ, quæ in petris crescit in modum usneæ albæ, à quibusdam sal nitrum vocata, prout Jenæ ejusmodi Anatron in montibus ad Lichtenstein reperitur. Dominus Autor noster etiam sal Anatron magis compositum describit. p. 279.

§ 4. *Alia descriptio Iohannis* Greiff.

℞. Alumin. ℥ IV.
Vitrioli ungar. vir. ℥ ij.
alb.
Tartari.
Borrac.
Mastich.
Thur.
Sal. ✳ ana ℥ j.
Ceruf. ℥ VI.
Boli arm. ℥ iij.

Crasso modo contusa, coquantur in olla vitreata capaci, cum aceto fortissimo, ut supra. *Hart. in pract.*

5. *Alia.*

℞. Vitrioli ℔. I.
Sal. nit. ℔ ß.
Ceruf.
Alumin.
Bol. armen. ana ℥ IV.
Sal. ammoniac. ℥ ij.

Omnia bene trita coque l. Ign. cum aceto ad eminentiam digit. 2. affuso in olla satis capaci, donec omnia redigantur in lapidem durum.

6. *Alius lapis salutis.*

℞. Alumin.
Myrrh. ana ℥ iij.
Vitrioli alb.
Anatron.
Ceruf. ana ℥ ij.
Thur. ℥ j.
Bol. armen.
Ærugin. ana ℥ IV.

Tere simul, & cum acet. q. s. coque ac coagula in lapidem.

7. *Lapis mirabilis.*

℞. Vitrioli alb.
virid.
Sacchar. fin.
Sal. nit. ana ℔ I. ß.
Sal. ✳ ℥ i ß.
Alumin. crud. ℥ IV.
Camphor. ℥ j.

Minutissimè pulverisata, misceantur cum muriâ sive brodio olivarum conditarum, ut fiat instar mellis. Coque dein lente & coagula in lapidem.

Vires. *Easdem vires obtinet cum prioribus lapidibus salutis.*

HOFMAN. *Lapis mirabilis.*) Sequens Lapis mirabilis etiam internè contra calculum adhibitus. Recip. Salis ononidis. Succini volatil. Vrin. volatil. ✳ septies sublimat. Lapid. Nephritic. calcul. human. Tartari Vitriolat. Sp. Vitrioli coagulat. ocul. Canc. præp. ana ʒ ij. M. s. q. aquæ & vase clauso in loco tepido coagula in lapidem. Dosis à ℈ ß. ad ʒ j. Item Recip. Salis prunellæ. Sal. absinth. ana ℥ j. Sal. succini volatilis. ℥ ß. ol. d. succini ℈ ij. Lapid. Nephritic. q. s. M. & cum aq. coagula in lapidis duritiem. Dosis est à gr. vj. ad ℈ j. vel ʒ ß. in vino vel aq. saxifrag. omnem materiam sabulosam everrit, & expellit calculum, si verò jam coagulatus, demulcet dolores, in ischuriâ & dysuriâ etiam commendabilis & in podagrâ.

§ 8. *Alter: Lapis rubeus dictus.*

℞. Vitriol. Roman.
alb. ana ℔ I. ß.
Alumin.
Lithargyr.
Lap. calamin. ana ℥ IV.
Tart. albi puri.
Sal. ammoniac.
commun. ana ℥ ß.

Affuso aceto coque l. Ign. semper agitando; & cum incipit spissescere adde
Ceruf. venet. ℔ ß.
Boli arm. ℥ IV.
M. diligenter, & coque in duritiem lapidis.

CAPVT LXVI.

De Liquoribus.

Liquores hic voco humores per deliquium, aut similiter paratos.

N. *In his excellunt salia resoluta, quæ Balsami, vel interdum olei nomen, licet minus accuratè, sibi vendicarunt.*

HOFMAN. *De Liquoribus.*) Hi olei interdum nomine veniunt, propter ſuam unctuoſitatem nomen adepti, reverâ autem olea non ſunt, ſed ſaltem ſalia humiditate aëris imprægnata ac in liquorem ſoluta, in primis alkalia, quæ non tàm in aëre frigido, quàm potius humido liqueſcunt, ſi enim non unà humidus foret, alkalia non tàm facile liqueſcere ſineret, ſic calido etiam ed pluvioſo exiſtente aëre de facili liqueſcunt.

¶ Reſolvuntur ſalia per deliquium, ſi aëri humido exponantur, vel & humore aqueo imbibantur: reliqua quia peculiarem modum obtinent, quo in liquorem redigantur, ſpecialiter ſuis locis innoteſcent.

Liquores uſitatiores ſunt

Liquor. Salis ammoniaci.
 Arſenici.
 Corallorum.
 Cryſtallorum.
Salis gemmæ.
Lapidis Iudaici.
Ludi ſ. calculi humani.
Oculorum cancri.
Perlarum.
Saturni.
Talci.
Tartari, i. e. oleum Tart.
Huc Liquor Lumbricorum. Myrrhæ.

Commendatur itidem maximopere Liquor Lithontripticus compoſitus.

℞. Ocul. cancr.
 Lapid. Iudaic.
 Lyncur.
 Spongiæ.
 Ætit. ana q. v.

Pulveratis affunde Spiritum Salis ad digit. 3. ſtent in ſolutione ♂ aliquot, hinc depleatur ſolutio, reſtitanſque materia, novo ſpiritu ſalis affuſo denuo ſolutioni ſubmittatur, donec tota ferè ſoluta ſit. Solutiones confuſas coagula evaporando vel abſtrahendo. Coagulatum tritum ſolve per deliquium, liquorem hunc coagula iterum, ac ſolve, idque repete donec coagulationem ulteriorem admittere nolit.

Vires. *Maximarum cenſetur virium in calculo reſolvendo.*

Doſis guttæ 4.5. &c. indies propinata. Vide Medull. deſt. part. 1. tr. 10.

HOFMAN. *Commendatur itidem maximoperè Liquor Lithontripticus compoſitus.*) Maximæ hic eſt energiæ in calculo expellendo. Ex eodem etiam fonte promanat Liquor Nephriticus *Rhumelii* in *Baſilic. Ejus chimicâ* §. 8. p. 10. licet plurium ferax ingredientium, ſymbolizantium tamen;

Recip. ocul. Canc. Lapid. judaic. pumic. Silic. ſpong. Lyncis. ætitis. ſcorpion. cryſtallor. ſuccin. corallor. ana q. v. affunde ſp. Salis.

ad ſupereminent. 4. digitorum tranſverſ. digere, ſp. decanta, alium ſuprafunde tamdiu, donec nihil amplius ſolvat, ſolutiones conjunge, per Alemb. ſp. Salis abſtrahe, reſiduum in aëre humido tranſit in oleum per deliquium. Quod cum ſpiritu vini prævià circulatione digeri & poſtea deſtillari debet. Convenit cum Liquore Nephritico minerali D. D. Johann. MICHAELIS. Hic ferè convenit cum Domini Autoris noſtri, niſi quod tot non ſint ingredientia. Huic non cedit Liquor Lithontripticus *Friderici* ZOBELII Chymici inſignis in Aulâ Gottorpianâ in Tartarol. mſſ. ſect. 11. c. 16. Cujus deſcriptionem habebis in *Nobiliſſ. Philipp. Jacob.* SACHS *à Lewenheimb.* gammarolog. p. m. 628.

¶ *Liquor ad ulcera.*

℞. Calc. viv.
 Sal. ammoniac. ana.

Læviga ſimul, & funde ad follem fuſione maturata, & confluit Aq. quam effunde. Maſſæ huic tritæ adde ſal. Tart. tantundem ac fuit alterutrius, reponeque in cellam ad liqueſcendum.

Vires. *Sanat impetigines, ulcera fiſtuloſa, aliaque maligna & inveterata mundificat, & ad ſanationem diſponit, proin confert in cancro, ſerpigine, lue venereâ, & ſimil.*

HOFMAN. *Liquor ad Vlcera.*) Hic atro non eſt carbone notandus; interim tamen ſequens etiam ſi ſummâ cum cautelâ & circumſpectione applicetur, in ulceribus fiſtuloſis, aliiſque malignis & inveteratis, Morbo Gallico, cancro, &c. magnarum eſt virium. Recip. Mercurii ſublimati optimi. ✱ pulveriſati âna, fluant in Alemb. ſupra Ign. frigefacta ſolve cum Aq. communi, filtra, coagula. Poſteà Sublima tamdiu, donec Mercurius & ✱ in fundo inſtar ceræ fluat. Hoc ſolve in calidâ & imprægna ſpiritu vini, digere per 14. ♂ ♀ decanta ſpiritum vini & deſtilla per MB. remanebit in fundo liquor inſtar olei, quem coagula & iterum in aëre humido ſolve, hocque ter repete.

¶ [*Looch vid. ſupra Eclegma.*]

CAPVT LXVII.

De Magiſteriis.

HOFMAN. *De Magiſteriis.*) Magiſterii vocabulum communiter ſumitur pro ſubtiliſſimo pulvere ex certis rebus per præcipitationem præparato. Præcipitatio autem dicitur actio, per quam ſoluta in præceps aguntur & demittuntur. Hæc autem variè ſumitur; Primò *generaliter*, pro quâvis ſolutorum ſeu ſublimatorum ex menſtruis ſuis repercuſſione, quæ ſignificatio propriè hîc locum habet. Deindè *ſpecialiter* & vel pro Præcipitatione Mercurii, quâ per aquas fixatorias & gradatorias liquabilitas Mercurii ſiſtitur, & ex menſtruo ſuo Præcipitatur, ſed cum præceps hoc modo in fundum decidat Mercurius, & nil minus quoque ſit, quàm vera coagulatio, obtinuit hactenus nomen, ut ille dejectus h. m. Mercurius Præcipitatus & varii eum præparandi modi κατ' ἐξοχὴν Præcipitata vocentur. Vel ſumitur pro Philoſophicâ præcipitatione, quâ ut eſt apud GEBRUM Libro *De ſummâ perfectione Capite* 99. Materia Artis in cœlum vecta ſeu Aludelis collum circà ſpondilia hærens in terram delabi cogitur. Impropriè ſumitur pro rubificatione & fixatione præparatorum, quo quidem modo Mercurius in phialâ incluſus poſt repetitas blandas ſublimationes ex ſe & per ſe inſtar rubei pulveris in fundo tandem remanet. *Synonyma Præcipitationis* ſunt, primò Deſcenſio, quia Præcipitata in fundum deſcendunt ex corpore liquoris. Secundò Repercuſſio, quia repercutiuntur ſoluta, ut repercuſſa decidant. *Germanicè* Der Niederſchlag. *Definitur autem Præcipitatio, quod ſit ſyncriſis ſeu counitio dejectoria ſolutorum ex menſtruis ſuis actione & reactione partium variâ figurâ & texturâ prædictarum facta.*

¶ Magiſterii nomen etſi æquivocum ſit, uti libr. 1. dictum: attamen communiter uſurpatur pro pulvere, ut plurimum, candido, per præcipitationem ex certis quibuſdam rebus præparato. Res illæ tum è mineralibus ſunt, ut terræ & lapides, tum è vegetabilibus, ut Herbæ, &c. tum ex animalibus; ut oſſa, cornua, cruſtacea.

Modus fiendi.

℞. Materiam, ex qua Magiſterium parare conſtitutum eſt, tere aut comminue groſsè, hinc affunde liquorem convenientem; acidum vel ſimilem ut ſolvatur, vel extrahatur; ſolutio præcipitatur (affuſo liquore vel materiâ cujus vi ſolventis vis obtundatur,) præcipitatus pulvis abluatur, ſi opus ſit Aq. communi, hinc exiccetur lente.

HOFMAN. *Affunde liquorem convenientem.*) ſuprà docuimus ex *Dno Autore* noſtro quemvis humorem cuivis extractioni non convenire, ſed certum certæ, Sulphureum Sulphureæ, Salinum Salinæ &c. vid. *Cap. LVII.* & quâ ratione hoc accidat, addidimus explicationem. l. c.

Solutio præcipitatur (affuſo liquore vel materiâ cujus vi ſolventis vis obtundatur.) In *Præcipitationibus*, prout ſuprà etiam in ſolutionibus demonſtravimus, etiam obſervandum, ut cuivis ſoluto

suum conveniens & appropriatum adhibeatur præcipitans. Sic verbi gratia, præcipitat. Ven. Sal comm. & ✱. ☉. Præcipitat Mercur. & oleum Tartari per deliquium; Venerem ♂ Præcipitat, Mercurius solutus à Sp. Vitrioli, à Mercurio crudo Spiritus Vitrioli in aluminosam substantiam, à lixivio ex cineribus fagi Vitriolum, ab Acet. Sulphur, à ♂. Sal comm. & Tartar. Antimonium, ab Aq. butyrum Antimonii in Mercurium vitæ Præcipitatur; Quæ Spir. Vitrioli soluta sunt, Præcipitantur ol. Tartari per deliquium, quæ Spiritu Sal com. vel Acet. dist. Præcipitantur Sp. Vitrioli &c.

¶ Sic fiunt.

Magisteria.

1. *E Mineralibus.*

HOFMAN. *Sic fiunt Magisteria ex Mineralibus.*) Sic habemus Magisterium Saturni, Magisterium marcasitæ, Magisterium ☉ sale Tartari Præcipitatum, Magisterium Vitrioli Antim. liquore Tartari Præcipitatum &c.

¶ Tritis affunditur solvens, solviturque s. a. solutio præcipitatur, eluitur & siccatur.

N. 1. *Liquor solvens vulgariter adhibetur Acet. dist. tum per se, tum acuatum per Sp. Sal. nit. vel Similes spiritus minerales, sc. Vitriol. Sal com. &c. vel peculiaris destillatur solutioni aptus liquor, de quo suis locis.*

N. 2. *Præcipitatio fit communiter oleo Tart. p. d. nonnunquam spiritu Vitrioli illo modo grisea aliquatenus evadunt præcipitata, hoc, albescunt magis.*

N. 3. *Quæ consistentiæ sunt durioris, ut lapides, ante calcinari volunt. Vide specialius libr. 3.*

2. *Vegetabilibus.*

HOFMAN. *Ex Vegetabilibus.*) De his Magisteriis notandum, quod in hisce præcipitans ut plurimum in triplo, & præcipitatum solutum in uniplo adesse soleat, exemplo magisterii Laccæ Florentinæ ex granis chermes, quod beneficio aluminis & ol. Tartari elaboratur, ubi duplo plus Laccæ Florentinæ acquiritur, quàm fuere grana ante præparationem; potissimam partem alumini debere statuo, quod ex terreo corpore & spiritu acido compositum, quorum hic destillatione abstractus albam terram sine præcipitantis alicujus interventu relinquit.

¶ 1. Tritis grossè vel incisis affunde lixivium forte ex Sal. Com. Tart. & Aq. pluviali paratum, extrahatur, decantetur ac præcipitetur affundendo aquam aluminis (in qua O solutum) exiccâ lente.

N. 1. *Præstat adhibere herbas mediocriter siccas.*

N. 2. *Sic nobis in usu sunt tam ex alterantibus, quam purgantibus, v. gr. Magisterium Rhabarbari; cujus dosis ʒß.*

2. Sulphureis, id est, quæ oleosâ parte scatent, extrahitur Tinctura beneficio Spir. Vini rectificatiss. præcipitaturque affusâ aq. com. vel aq. aluminis.

N. 1. *Sic fit Magist. Resinarum, Succini, Corticum resinosorum, exempli gratia, cinam. Turbeth. Gialap. &c.*

N. 2. *Extractis cat. non immerito annumerari poterunt.*

HOFMAN. *Sulphureis id est, quæ oleosâ parte scatent, extrahitur Tinctura beneficio Spir. Vin. rectificatiss. & præcipitatur affusâ aq. comm. vel aq. alumin.*) Ubi notandum, spiritum tinctum per inclinationem esse separandum, ejus dimidiam partem lentâ in MB. destillatione separandam & residuo demum aquam communem vel aliam ad præcipitandum esse affundendam. Extractum sensim subsidens lento calore siccandum est.

¶ 3. *Ex Animalibus.*

Ossa, Cornua, Crustacea seu Testacea exhibent sua magisteria modo, qui de lapidibus traditur. Videlicet beneficio Acet. dist. vel spiritus alicujus mineralis acidi & acris.

Usitatiora sunt.

Magister.	Ovorum struthii.
Concharum.	Percarum lapillorum.
Corallorum rub. alb.	Perlarum.
Cornu cervi.	Rubinor.
Cranii humani.	Saphiror.
Crystallorum.	Smaragdorum.
Dentis apri.	Terræ sigillatæ.
Granator.	Tutiæ.
Hyacinth.	Vitri Venetiani.
Lap. Iudaici.	Ungulæ alcis.
Magnetis.	Sic & Mag. Jalappæ.
Mandibularum lucii.	Scammonii.
Matris Perlarum.	Succin.
Oculorum cancri.	Turpethi.

CAPVT LXVIII.

De Masticatoriis.

MAsticatoria, Διαμασήματα sunt apophlegmatizantia ita dispensata, ut dentibus masticentur.

Fiunt modis tribus:

1. Simplicia, vel integra, vel in pulveres redacta concisave masticantur; ut Mastiche, uvæ passæ, pyrethrum, cubebæ, folia salviæ, agaricus & simil.

2. Eadem contusa nodulo includuntur, qui ori inditus dentibus subinde comprimitur.

3. Eadem cum cera, mastiche, carne passularum ficuumve, terebinthina, melle, & similibus in massam subiguntur, dentibus submittenda. v. gr.

℞. Rad. pyrethr. ʒj. Nucist. Zinzib. ana ℈ ij. Mastich. ℥j. Dissolvatur Mastiche in pista calida cum pistillo, hinc cætera admisceantur subigendo in massam, vel pastillos masticabiles pondere ʒß.

Item.

℞. Rad. pyrethr. Mastich. ana ʒß. subigantur cum cera in morsulos magnitudine avellanæ.

CAPVT LXIX.

De Morsellis & Rotulis.

MOrselli, (Morsuli, Tabulæ,) ex omnibus Medicamentorum generibus fieri possunt, quæ non respuunt cum saccharo soluto commisceri, inque placentas indurari. Talia sunt pulveres, Semina, (minutiora) condita, Conservæ, Olea, Extracta. Imprimis tamen ad morsellorum compositionem cooptantur pulveres, de quibus tamen notandum, quod non opus sit æque subtiles eos recipi, ac in rotulis.

Modus fiendi.

℞. Sacchari q. s. solve in liquore debito super ignem: hinc coque ad consistentiam, ut frigefactum induretur, (probare id poteris tantillo in orbiculum stanneum vel lapidem effuso:) Hinc immisce sensim pulveres, optime agita, effundeque dum adhuc calore liquidum est, supra tabulam cupream lapideamvè, ut refrigescat & induretur, demum scinde in tabulas.

N. 1. *In purgantibus loco sacchari recipi potest Manna, cujus proportio uti & sacchari pro Medici voluntate adhibetur: ut plurimum recipitur sacchari sextuplum, octuplum, &c. prout res immiscendæ fortiores*

res vel ingratiores fuerint, exempli gratia, ad Extracta & Olea destillata major sacchari quantitas expetitur.

N. 2. *Nuclei ac semina emulsioni apti, si ad morsellorum constitutionem concurrant, pro libitu in emulsionem redigi poterunt, quo saccharum dissolvatur.*

N. 3. *Condita duplici modo morsellos subeunt.* 1. *Conquassata.* 2. *In frustula incisa.*

N. 4. *Olea destillata si occurrerint in fine ea instillare oportet; vel paratis morsellis illinere. Idem Iudicium sit de Moscho ac ambra, quæ in aqua rosar. dissolvuntur, atque paratis tabulis illiniuntur.*

Usitatiores sunt alterantes.

Morsuli.

Bezoardici è pulv. bezoardic.
Cephalici è speciebus cephal.
è succo & corticibus citri, s. de citro, *vide infra* N. 1.
è Confectione Alchermes.
Imperatoris, è spec. Imper.
Pectorales, 2.
Post pastum, A.
Saccharum rosatum tabulatum.
Saponea, A.
ad Vermes, A.
Zinziberis cocti, A.

Purgantes usitatiores.

Morsuli.

Diacarthami, A.
Diaphænic. A.
Diaturbith. cum rhabarb. è speciebus.
de Diagrydio, s. laxativi è Cremore Tartari, *vid. infr.* 3.
de Manna Tartarisat. *vide libr.* 4.
de Mechoaca, 4.
è succo rosarum.

1. *Morselli de Citro.*

℞. Carn. citr.
Cort. citr. condit. concis. ana. ℥ j.
Ol. citr. gran. xij.
Succ. citri puriss. q. s.
Sacchar. in aq. citri. sol. ℥ xvi.
F. s. a. Morsuli.

Sunt Cordiales, ut citrum.

N. *Fiunt & simplices è succo, corticibus & saccharo.*

2. *Morsuli pectorales.*

℞. Pinear. rec. in aq. rosar. parat. ℥ ß.
Amygd. d. excort. ʒ v.
Sem. Melon. rec.
Cucum.
Cucurb. ana ʒ ij.
Spec. Diarrhod. abb. ℈ iv.
Mag. perlar. ℈ j.
Sacchar. alb. in aq. rosar. & scabios. sol. ℥xvi.
F. s. a. Morsuli.

Sunt nutritivi, refrigerantes, acrimoniam mitigantes, adeoque conveniunt in hectica.

3. *Morsuli de Diagryd. s. laxat.*

℞. Crem. Tart. ʒ iij.
Resin. scammon. ℥ ß.
Sacchar. in aq. rosar. sol. ℔ 1.
F. Morselli.

Purgant bilem.

Dosis adulto ℥ ß.

4. *Morsuli de Mechoaca, F. F.*

℞. Conserv. violar. ℥ j.
Spec. Diatragac. fr. ʒ i ß.
Turbith gum.
Mechoac. alb. ana ℥ß.
Diagryd. præpar. ʒ ij.
Ol. cinam. still. gran. vi.
anis. gran. iv.
Sacchar. in aq. fænic. sol. ℥ xiv. F. s. a. confectio in morsul.

Purgant bilem ac phlegma.

Dosis ab ℥ß. *ad* ℥ j.

Vide part. 1. l. 4. observat. Cl. Gregor. Horstii.

De Rotulis.

Rotularum parandarum modus idem est, nisi quod Rotulæ, quia formulas Morsulis minores expetunt, medicamenta requirant, quæ rotularum formationem non impediant. Pulveres itaque subtiles esse oportet, dosique minori.

Proportio sacchari vulgarissima est octupla, (⁏) plus minus. In purgantibus vero quadrupla, (⁏)

sacch. } In oleis stillatitiis major.
pulver. }

scil. sacchar. ℈ j. ol. gran. iv. &c.

N. *Fiunt & rotulæ è succo & saccharo, si scilicet hoc in illo solutum ad consistentiam justam coquatur & rotuletur. Veruntamen notatu hic dignum, Rotulas, quæ ex succis acidulis fiunt, v. gr. è succo citri non admittere coctionem, sed sola parari mixtione. Videlicet,* ℞. *Sacchari pulverisat.* ℔ 1. *calescat ad ignem lentum, hinc affunde succi, v. gr. Berber.* ℥ iij. *misce & effunde in rotulas.*

Rotulæ usitatiores sunt.

Rotulæ de Berber.
Manus Christi simpl.
perlat.
Diatragacanth.
Sulphuris pectoral.
Laxativæ infantiles.

1. *Rotulæ pectorales.*

℞. Sacch. albiss. ℥ j.
Florum Sulph. benzoinat. (qui cap. de Sulph. dicitur) ʒ ij.
Ambr. gris. gr. vi.
Mosch. Orient. gr. ij.
Ol. fœnic. gut. iij.
Gumm. tragac. in aq. scabios. infus. q. s. F. massa.

2. *Rotulæ infantiles laxativæ.*

℞. Cranii human. præpar. ʒ ij.
Mercurii per sextam ♎nem dulcificat.
Rad. Ialap. an. ʒ j.
Margar. præpar. ℈ ij.
Ol. cinnam. gutt. vi.
Sacch. in aq. scord. solut. ℥ iiij.
F. Rotulæ.

Vermes necant, & inde genitam Epilepsiam arcent.

Quinimo ex singulis pulveribus & speciebus, tam alterantibus, quam purgantibus, addito saccharo in conveniente Aq. soluto Rotulæ pro rei exigentia fieri possunt.

Tabellæ variæ ex D. CHARRAZ.

Tabellæ cachecticæ D. D. D'AQUIN.

℞. *Diaphoretici mineral. oculor. cancror. pulver. ana* ℥ß. *margaritar. præpar.* ʒ ij. *salis martis* ʒ ß. *olei cinnamomi stillatitij gutt.* ij. *sacchari optimi pulverati* ℥ viij. *cum mucilagine gummi tragacanthi in*

in aq. flor. arantiorum extracta fiant tabellæ ponderis ʒij. *pro dosi.*

Omnia deobstruunt viscera, præcipuè lienem, eapropter utilissimè adhibentur in affectionibus hypochondriacis, cachexiis, virginum chlorosi & urinæ difficultatibus, possunt itidem adhiberi pro educendis è corpore aquis mineralibus per se non satis commodè transeuntibus, datur tabella una manè, duabus horis ante cibi cujuspiam assumtionem.

Tabellæ Cardiacæ.

℞. *Sacchari albissimi in aq. flor. arantior, soluti & in tabulati solidiorem consistentiam cocti* ℔ j. *Cui semi refrigerato permisce, confectionis Alkermes perfectæ* ℥ j. *cortic. exterior. citri minutiss. incisi antimonij diaphor. ana* ʒ ij. *olei cinnam. stillatitij* gutt. j. F. *Tabellæ s. a. ad usum.*

Optimè conservant calorem nativum, & partes omnes corporis corroborant spiritus colligendo ac componendo, cerebro interea & cordi maximè prosunt, aëri contagioso remedio sunt oris fœtiditatem emendant ut & ad venerem excitant; possunt assumi quavis hora sed præcipuè longè à pastu, à ʒ j. *ad* ʒ ij. *atque etiam ad* ℥ ß. *cùm major exquiritur effectus præcipuè in re venerea; cui intentioni ut satisfiat magis efficaciter etiam addi poterit compositioni integræ,* ʒ j *ambræ gryseæ & moschi* ℈ j.

Tabellæ de Croco Martis simplices.

℞. *Croci Martis nigri junctione sulphuris cum chalybe candente parati & subtiliter pulverati* ℥ j. *pulveris cinnam. electi* ʒ ij. *sacchari optimi pulverati* ℥ iiij. *Cum mucilagine gummi tragacanthi aqua florum arantiorum extracta fiant tabellæ, ponderis* ʒ ij. *in umbra siccandæ.*

Adhibentur præcipuè in menstruorum suppressione; dos. tabella j. *mane jejuno stomacho, superbibendo vini albi aut aquæ cujuspiam hystericæ* ℥ iij. *aut* iiij. *Potest earum usus in plures dies continuari ut & pro exigentia renovari.*

Tabellæ de Croco Martis aliæ.

℞. *Croci Vitrioli Martis* ℥ ß. *Lumbricorum terrestrium vino lotorum, siccatorum & pulveratorum* ʒ ij. *cinnam. subtiliter pulver.* ʒ ß. *sacchari optimi in aq. arthem. cocti* ℥ vj. F. *s. a. Tabellæ.*

Inserviunt hæ tabellæ deobstruendis visceribus ut & iisdem usibus in præcedentibus descriptis. Dos. ʒ ij. *ad* ℥ ß. *superbibendo vini absinthilis* ℥ ij. *aut* iij.

Tabellæ de Croco Martis compositæ.

℞. *Croci Martis aperientis* ʒ ij. *cinnam. acutiss. rhabarbari electi, fæcular. bryoniæ & croci optimi, subtiliter pulverator. ana* ʒ ij. *sacchari albiss. in aq. arthem. soluti & in electuarium solidum cocti* ℥ ix. *F. s. a. Tabellæ.*

Magni fiunt hæ tabellæ pro menstruo fluxu, provocando & utero repurgando, deobstruunt hepar, lienem & viscera alia, conferunt sanandæ virginum chlorosi, conducunt in cachexia, ictero, hydrope ut & lienteria, nam dum obstructiones reserant alimenti distributionem facilitant &, partes illi elaborando & devehendo inservientes corroborant. Dos. ʒ ij. *ad* ℥ ß. *mane jejuno stomacho, superbibendo vini absinth. aut aq. arthem.* ℥ ij. *aut* iij. *atque per horam dimidiam ambulando. Earum usus potest continuari dies* xv. *aut plures pro exigentia.*

Tabellæ diureticæ.

℞. *Rad. onorid. ering. fœnic. brusci, petrosel. ana* ℥ ß. *sem. bardanæ, milij sol. ana* ʒ ij. *fiat omnium ex arte decoctum in aq. raphani* ℔ ij. *colatura cum sacchari optimi* ℔ ß. *s. a. coquatur in tabellas ponderis* ʒ ij.

Calculosi & illi qui urinæ difficultatibus sunt obnoxij possunt has tabellas utilissimè adhibere. Dos. tabella j. *aut* ij. *mane jejuno stomacho usum continuando.*

Tabellæ ad Gonorrhæam sistendam.

℞. *Sem. plantag. agni casti, papaver. albi, ruthæ, myrtillor. & hyosciami, rosar. rubr. menthæ siccæ & coralli rubri præparati ana* ʒ ij. *Fiat omnium pulvis subtiliss. & cum mucilagine gummi tragacanthæ & facch. opt.* ℥ viij. *fingantur ex a. tabellæ pond.* ℥ ß. *quarum æger capiat unam singulis matutinis longè à pastu.*

Tabellæ ad Herniam.

℞. *Rad. consol. maj. siccæ* ℥ j. *rosar. rubr. exungulat. mastich. electæ, coralli rubri præpar. sangu. drac. ana* ʒ ij. *facch. cand.* lib. j. *Fiat omnium pulvis excipiendus mucilagine gummi tragacant. & fiant tabellæ pond.* ʒ ij.

Commendantur hæ tabellæ in herniis, dummodo præcesserit fasciarum necessariarum usus. Dos. tab. j. *quavis hora, longè à pastu.*

Tabellæ Magnanimitatis.

℞. *Pulpæ pistaciar. rad. satyrion. condit. conservæ flor. rorismar. confect. alkermes cum ambra & moscho paratæ ana* ℥ ß. *truncorum viperinor. & hepatum, margaritar. orient. præpar. ana* ʒ iij. *sem. erucæ* ʒ ij. *rentum scincor. cardam. min. rad. galangæ ana* ʒ j. *caryophyllor. cinnam. macis, ambræ gris. ana* ʒ ß. *moschi oriental.* ℈ ß *facch. in aq. flor. arantior. soluti, & in electuarium solidum cocti* lib. j. *F. ex a. Tabellæ pond.* ʒ ij.

Ad actum venereum excitant hæ tabellæ. Dos. tab. j. *aut* ij. *mane aut vesperi; superbibendo vini hispanici* ℥ ij. *aut* iij. *possunt etiam assumi de die longè à pastu, earumque usus continuari pro exigentia: interim assumantur alimenta boni succi unde minimè gravetur stomachus & ab animo exulet omnis solicitudo.*

Tabellæ Stomachicæ.

℞. *Sacch. albiss.* lib. j. *aq. stillatit. cortic. citri* ℥ iiij. *Coque simul igne moderato ad electuarij solidi consistentiam, deinde adde nucem moschatam saccharo conditam contusam & per cribrum trajectam, pulpæ pistaciar.* ʒ vj. *cortic. recentium exterior. citri & arantior. minutissimè incisor. cinnam. electi & macis subtiliter pulverator. ana* ʒ ij. *F. e. a. Tabellæ.*

Hæ tabellæ gustui & odoratui gratissimæ vocantur stomachicæ quoniam stomacho corroborando apprimè conducunt, appetitum excitant, digestionem promovent ut & alimentorum probam distributionem. Inserviunt præterea depellendis flatibus & putredini humorum arcendæ. Dos. ʒ ij. *mane jejuno stomacho & post pastum, usu continuato pro exigentia.*

Tabellæ contra Vermes.

℞. *Rhabarbari electi, sem. citri mundator. contra vermes, portulacæ, caulium, genistæ subtiliter pulverat. ana* ʒ iij. *mercurij dulcis pulverati* ʒ ij *facch. albiss. pulver.* ℥ xvj. *Excipiantur omnia mucilagine gummi tragacanthi aq. flor. arantior. extracta, & fiant tabellæ in umbra siccandæ ad usum.*

Enecant vermes in stomacho & intestinis. Possunt omni tempestate assumi mane jejuno stomacho. Dos. ʒ j. *aut* ij.

CAPVT LXX.

De Oleis Stillatitiis.

OLea propriè sic dicta, triplicis generis in Officinis veniunt. 1. Destillata. 2. Expressa. 3. Infusa cocta.

Olea destillata.

Olea stillatitia ex singulis simplicium familiis parari possunt, mineralium, vegetabilium, ac animalium.

MINERALIA, quæ Oleum fundunt, maximè sunt ex genere sulphureorum; ut succinum, carbo Petræ & simil.

Destillatio illorum eadem est, quæ resinarum vel gummatum.

VEGETABILIA primaria, ex quibus olea destillantur, sunt *herbæ, flores, fructus, semina, radices, ligna, cortices, aromata.*

Secundaria sunt *olea, resina, gummi.*

Modus destillandi olea ex primariis, eâdem operâ perficitur, qua Aquas ac spiritus destillari diximus, & ut plurimum per vesicam.

N. 1. *Felicius oleum ascendit,* 1. *Si nonnihil Sal. com. vel Tart. immisceatur.*

2. *Si digestio fermentatiovè præmittatur, cujus promovendæ gratiâ nonnihil fæcum cerevisiæ, vel & Sal. com. Tart. addi poterit.*

3. *Si oleum præcipuè expetatur statim auctiore igne destillatio incipi potest.*

HOFMAN. *Felicius oleum ascendit:*) additio Sal. comm. vel Tartar. supervacanea est, modò regimen Ignis observetur, quem æqualem esse convenit.

Fermentationis promovendæ gratiâ.) ad fermentationem promovendam faciunt fæces Keuterlingii, vini, item Saccharum facto SSS.

Auctiore igne.) Intensiorem Ignis gradum requirunt nonnulla olea graviora; ut Cinamomi, caryophyllorum &c. quàm quæ leviora, ut ol.d. Citri, chamæmel. sapphirin. Majoran. Menthæ, Spicæ &c.

¶ *I. Ex herbis.* ℞. Herbas virides, vel siccas, q. v. contunde ac affunde Aquam, (additoque Sal. com. manipul. uno ac altero, colloca ad putrescendum) hinc destilla per vesicam.

N. *Herbæ siccæ plus olei suppeditant quam virides.*

HOFMAN. *Hinc destilla per vesicam.*) Vesica cuprea stanno sit obducta, nec nimis alta, capitello ejus amplius efformato ad formam capitelli vitrei; Et si etiam capitellum vitreum fuerit, ad olea destillanda præsertim ex lignis & corticibus fuerit conducibilius.

¶ *II. Ex floribus*, (siccis præcipuè) olea ad eundem modum destillantur, præcipuè si contusi dies aliquot (14.) adjectâ parte Sal.com. 1/6. (vel hujus loco sacchari.) cum Aq. fuerint macerati. Sic fiunt oleum chamæmillæ, lavendulæ, rosarum, &c.

III. Ex seminibus. ℞. Semen e. gr. fœniculi grosse contusi, ℔. 1. affunde Aq. font. ferventem, q. s. addendo Sal. com. M. 1. (vel insuper si libet Tart. ℥ j. aut ij.) digere dies (8 9. 10.) hinc destilla Ign. mediocri per Vesic.

IV. Ex fructibus. e. g. baccis juniperi, lauri, & similibus, simili ratione, uti dictum, oleum educitur.

N. *Fermentatio promoveri potest addito tantillo fæcum cerevis.*

V. Ex radicibus. ℞. Radices, conquassa ac digere cum Aqua aliquamdiu, hinc destilla per vesicam.

N. 1. *Præstant siccæ uti & quæ collectæ fuerunt, antequam in stolones abierint.*

2. *Majorem olei copiam si expetas, destillationis residuum cum Aq. illa destillata macera ac destilla iterum.*

VI. Ex corticibus, non lignosis oleum ad eundem cum radicibus paratur modum, v.gr. ex cort. arantior. citri.

N. *Præstant cortices nondum exiccati.*

VII. E lignis & viscis. ℞. Segmenta lignorum arida, q. v. imple retortam terream, (lutatam,) ac destilla in excipulum sat amplum, igne nudo gradatim adhibito, sic extillat primum liquor clarus, continuato hoc igne post horas (4. 5.) sequentur spiritus nebulosi, tandem auge ignem, ut fundus retortæ candescat, sic ascendit oleum nigricans & fœtidum, quod à liquore separa ac rectifica. Sic fiunt olea è ligno guajaci, agallochi, buxi, coryli, ebeni, juniperi, santali, serpentariæ, sic & viscorum coryli, querni & simil.

N. 1. *Fieri quoque possunt per descensum, sed nostratibus inusitatum est, oleumque crassius exhibet.*

2. *Cautè procedas, nec nimium properes, spiritus enim impetuosi rec ptaculum disjicere proclives sunt.*

3. *Elici quoque possunt olea hujus sortis ex resinosis lignorum Extractis, ad modum resinarum aliarum destillatis. Kesl. cent. 86.*

4. *Sunt & ligna, sed pauca, quæ oleum suum, (quod subtilius ac volatilius est,) per vesicam cum Aqu. fontana destillata tarde licet, profundunt, ut sassafras, lignum rhodium, cypressinum. Videlicet lignum serratum vel minutim incisum; maceretur in Aq. aliquamdiu, dein destilletur per vesicam; destillatione dies aliquot continuatâ, prodit tandem oleum.*

Rectificantur olea, tùm ex cucurbita, tùm ex vesica cum Aquæ copiosa quantitate destillando. Nonnunquam tamen, si ponderosiora sint, arenæ immixta per retortam rectificari opus habent.

VIII. Ex aromatibus. ℞. Aromata grosè contusa, (pulveres minus olei fundunt,) macerentur cùm menstruo idoneo, per aliquot dies, (4. 5. 6.) hinc destilla per vesicam, sic prodit oleum & Aq.

N. 1. *Poterit itidem & aliquid Sal. com. vel Sal. nit. vel Tart. admisceri.*

N. 2. *Alij in ejusmodi oleis eliciendis amygdalas rebus addunt, ut majorem copiam nanciscantur, sed fraudulenter; etenim partem majorem ejusce olei amygdalæ sibi meritò vendicant.*

N. 3. *Alij digerunt primo aromata in spiritu Terebinthinæ cohobata aliquot vicibus supra Sal. com. calcinato. Verum nec hi purum oleum aromaticum nanciscuntur.*

N. 4. *Separatio olei ab Aq. fieri potest 1. Subsidendo. Nimirum si aliquamdiu (♂ 14.) destillatum immotum in cella steterit, subsidet oleum. 2. Filtrando per chartam. 3. Per gossypium. Vid. l. 1. c. 14.*

HOFMAN. *Ex Aromatibus.*) Sic v.g. Recip. caryophyll. lib. j. fecum vini cochl. iv. Tartar. calcinat. M. ij. Aq. betonic. s. q. misce in vase vitreo, stent in fermentatione per 8. ♂ ⚲ & finitâ illâ destilla per Alembicum simili modo ex aliis etiam olea parantur.

¶ *IX. Ex resinis.* ℞. Resinarum ℔. 2. vel 3. affundatur Aquæ quantitas copiosa, destillenturque per vesicam.

Sic prodibit Oleum; quod primo clarissimum stillat Aquæ supernatans (dicitur vulgò Spiritus.)

Hinc incipit paulatim flavescere, muta itaque receptaculum, & suscipe flavum hoc oleum, (si placet seorsim;) continuando destillationem, donec nihil olei amplius extillet, (dicitur Oleum.)

Tandem exime materiam in vesica restitantem, (quæ colophonia dicitur,) eamque destilla ex retorta in arena, & extillabit oleum crassum rubrum, (Balsamus vulgò.)

N: *Possunt quidem Olea hæc & Balsamus unâ eâdemque destillatione per retortam elici, igne scil. gradatim adhibito, verum enimvero præstat per vesicam priora illa elicere, tum ut præcaveatur ἐμπύρευμα tum quoque ne eorum æstu labor irritus reddatur, quod alias facilè accidit. Si nihilominus volupe sit per retortam ea simul destillare, exæstuatio præcaveri potest, si arenam resinæ liquefactæ immiscueris.*

Sunt autem resinæ usitatæ Lentisci, (Terebinthina cypria,) Laricis, id est, (Terebinthina vulgaris,) pini.

HOFMAN. *Ut præcaveatur ἐμπύρευμα.*) Hoc eluitur sequenti modo. Scilicet Recip. Acet. dist. & olei destillati, quod adustionem sapit ana q. s. destilla simul in MB. & habebis oleum multum sine graveolentiâ, quæ cum Acet dist. commixta recessit. Et licet etiam graviori odore prædita sint olea per retortam destillata & empyreuma spirent, minus verò fœteant olea cum aquâ rectificata, nihilominus tamen non tam ad odorem magis gratum, quàm ad efficaciam salubriorem Medicamentorum prospiciendum est.

N. Omnia olea destillata præter salia sua volatilia concentrata in se etiam habent occultum quoddam acidum, quod unctuositate suâ salia hæc oleorum volatilia detinet, quo minus cum aquis aliorum salium ritè misceri queant. Horum beneficio salium alkalium volatilisatio peragitur, dum istorum acidis particulis ab alkalibus partes terrestres separantur, & ita volatiles redduntur. vid. Acutiss. Helmont. cap. 4. de febr. & accuratissimus David von der Beck, in Experimentis & meditat. circà rerum naturalium principia.

¶ *Ex gummi resinis.* ℞. Gummi resin. ℔. 1. inde retortæ vitreæ, (ventre capaci) ut saltem tertia pars implea-

impleatur, destilla per arenam in receptaculum, aliquota parte Aquæ adimpletum, primo Igne lento, & prodibit oleum, dein auctiori, & exstillabit Balsamus.

N. 1. *Vt fervescentiam præcaveas, arenæ aliquid admiscere poteris: Alij loco arenæ addunt triplum silicum grosse contusorum, vel salis aliquid, quo ascensionem olei promoveant.*

N. 2. *Rectificari potest hoc oleum per cineres cum Aq. destillando, vel & laterum fragmenta ignita eo imbibendo, atque ita destillationem peragendo non secus, ac destillatur oleum de lateribus.*

Sic fit oleum è Gumm. Anime, Elemi, Tacamahaca.

XI. Ex gummatis, (præcipuè ferulaceis) Olea elici possunt ad eundem modum quo ex resinis. Nimirum oleum subtilius per vesicam cum Aq. destillando elicitur, crassius ac ponderosius per retortam. Vel si mavis destillatione una eademque utrumque per retortam elicere, destilla initio calore leniori, ac suscipe oleum subtilius seorsim, dein collige crassius igne auctiori. Præstat tamen per vesicam, ut de resinis dictum.

N. *Felicius eliciuntur hæc olea ex Extractis resinosis, ad modum quem in resinis dedi.*

HOFMAN. *Nimirum oleum subtilius per vesicam cum Aq. destillando elicitur.*) gummata resinosa minus dextrè ejusmodi humidis destillationibus committuntur; cùm potius destillatione per retortam egeant, pro oleis eorum essentialibus eliciendis, moderato tamen Igne cum & sine additione.

¶ Reliquorum oleorum præparationes, si qua ab hisce discrepant, specialius in singulis edocebimus.

EX ANIMALIUM familiâ exhibent Oleum, *cornua, medulla, cerebra, ossa, ungulæ, pinguedines, sanguis, stercora,* (*vide de Aquis.*)

Cornua, ossa, ungulæ, igne nudo per retortam (terra lutatam) pelluntur, funduntque uno ac eodem labore liquorem seu spiritum acidum, (phlegmate commixtum,) oleum ac sal volatile. Oleum id rectifica.

Medulla cerebri ac spinæ fundit oleum, si admisto Sal. com. per retortam vitream ex arena destilletur.

Pinguedines, (*axungia, sevum, butyrum, cera,*) destillantur aliis rebus commixtæ, ex cucurbita vel retorta vitrea, idque per cineres aut arenam; commiscentur autem, vel cum lateribus pulverisatis, vel cum silicibus calcinatis, vel cum cinere arenavè, ut eò faciliùs oleum ascendat.

N. *Quantitatem rei adijciendæ edocebit pinguedinis destillandæ consistentia, quæ in aliis mollior, in aliis durior, plerumque autem sumitur pars tertia vel quarta, interdum pondus æquale.*

Sanguis destillatur igne nudo ex cucurbita figulina alta ac spatiosa, ad remanentiam terræ nigræ, levis ac spongiosæ. Destillatum liquorem filtra per chartam, & transibit liquor, remanente in charta oleo fœtente, (in parva quantitate,) Liquor hic exhibet spiritum, Salque volatile hinc inde vasis destillatoriis adhærescit.

N. *Præstat sanguinem calentem recipere, (metretas scil. 2. vel 3.) eumque in MB. clauso vitro digerere (♂ 9. vel plures) hinc per gradus destillare.*

Olea destillata usitatiora.

Oleum Absinthii.
Anethi.
Angelicæ.
Anisi.
Aurantiorum.
Benzoin.
Butyri majalis.
Calami aromatici.
Camphoræ.
Cardamomi.
Carvi.
Caryophyllorum.
Ceræ rectificat.
Chamæmeli.
Chærefolii.
Cinamomi.
Oleum Citri cort.
Coriandri.
Cornu cervi.
Cranii humani.
Cubebarum.
Cymini.
Euphorbii.
Fœniculi,
Fuliginis.
Galbani.
Guajaci.
Hyssopi.
Iuniperi è baccis
ex ligno, August.
Laterinum Philosophorum. A.
Lavendulæ.
Lauri ex bacc.
Levistici.
Macis.
Majoranæ.
Mastichis.
Melissæ.
Menthæ.
Myrrhæ rectific.
Nucis moschatæ.
Origani.
Piperis.
Pulegii.
Rorismarini.
Rosarum.
Rutæ.
Salviæ.
Saponis.
Savinæ.
Serpilli.
Smegmatis.
Spicæ.
Styracis Calam.
Succini albi.
flavi.
Tartari.
Terebinthinæ.
Thymi.
Zedoariæ.
Zopissæ.

CAPVT LXXI.

De Oleis expressis.

EXprimuntur Olea ex seminibus ac nucleis non nullis oleosis.

Modus.

♃. Nucleos siccos (exempli gratia, amygdal.) non rancidos, excortica ac contunde in mortario lapideo minutissimè, hinc inde sacculo, ac exprime fortiter sub prælo.

N. 1. *Præstat ut plurimum massam illam tritam in sartagine torrere, vel vapore aq. calidæ tepefacere. Exemplo sit vulgaris ille modus exprimendi olea ex semine Lini, papaveris, & simil.*

N. 2. *Eliciuntur quoque Olea, sed pauca, per decoctionem rei in aqua quâ decoctione pars oleosa supernatat, sic fit Balsamus peruvianus, oleū lauri, & similia.*

N. 3. *Olea sine aq. expressa sunt saporis gratioris.*

Vsitatiora sunt,

Oleum amygdalarum amararum, dulc.
Avellanarum, A.
Balanium è balano myrepsica.
Cannabis.
Oleum Carthami, A.
Cerasorum, ex nucl. A.
Citri è granis, A.
Erucæ sem.
Hyoscyami, ex semin.
Iuglandium, ex nucleis.
Lauri, A.
Lini sem. A.
Macis.
Nigellæ, ex sem.

Nucis moſchatæ, A.
Olivarum ex olivis maturis.
N. *Hoc Oleum intelligitur, quoties Olei ſimpliciter mentio fit.*
Omphacinum ex olivis immaturis.
Ovorum ex vitellis.
de Palma, ſ. de palla.
Papaveris.
Perſicor. nucleor.
Pinearum.
Piſtaciorum, A.
Raparum ſem.
Ricinum, ſ. de Cherva.
Seſaminum, A.
Sinapios.

CAPVT LXXII.

De Oleis per infuſionem & coctionem, &c.

HOFMAN. *De Oleis per infuſionem & coctionem.*) In horum præparatione cautè ac circumſpectè agit Autor noſter, quòd digeſtionem & inſolationem coctioni anteponat, hæc enim indifferenter adhibita in omnibus non locum habet, niſi ingredientium, in primis ſpirituoſorum, vires velimus perditas. Nam herbarum balſamicarum, florum & aromatum vis in volatilibus & ſubtilibus eorum partibus reſidens levi coctione quàm citiſſimè æthera petit, ut adeò rectè ſimplex digeſtio aut inſolatio commodior ſit.

¶ Olea hæc cùm ſimplicia, tum compoſita officinis uſitatiſſima ſunt.

Modus parandi.

1. *Simplicia* recentia inciſa coquuntur oleo mixto aquæ, vino, aliivè liquori convenienti, idque tantiſper donec humiditas aquea exhalarit.

2. *Sicca ſimplicia* in oleo mero macerantur.

Commodior modus hicce eſt.

Herbis exiccatis ac pulveriſatis affunde oleum, digereque in MB horas [12] dein exprime fortiter, expreſſionem expone calori leni, ut fæces ſubſideant, quas ſepara.

N. *Oleum communiter adhibetur olivarum, interdum omphacinum, vel aliud, de quo peculiaris ſemper occurrit admonitio.*

HOFMAN. *Donec humiditas aquea exhalarit.*) Ne olea infuſa aut inſolata rancorem contrahant ob humiditatem extraneam admixtam, optimè expreſſa per inclinationem ab aquoſitate ſubſidente, quæ fundum ſemper petit, ſeparanda, & ſubſidentia aquoſa cum pauco oleo, quod illi adhæret ad omnimodam humiditatis abſumptionem coquenda, & colatura ſuperiori oleo per inclinationem ſeparato addenda eſt. Sic v. g. Recip. fl. roſ. r. rec. vel lil. alb. tunic. &c. ſ. q. infunde in lib. ij. olei puri, macerentur aliquandiu & radiis ſolaribus aut calori tepido exponantur, & ſi lubet, coquantur parum in cucurbitâ appoſito alembico, illud quod adſcendit balſamicum, ſeorſim ſervetur, & quod in fundo remanſit, per inclinationem à ſubſidente aquoſitate ſepara & colatum ſuperiori balſamico commiſce. Vel ſi ſimplicem velis infuſionem Recip. olei olivarum rec. lib. iij. immerge ſummitat. majoranæ recent. inciſ. ℥ xij. factâ maceratione loco calido in vitro probè clauſo die unâ, fiat poſtmodum colatura cum expreſſione forti. Oleo expreſſo denuò ſummitat. majoran. recent. inciſ. ℥ xij. infunde & digere in calore die uno & altero, factâ colaturâ & forti expreſſione iteratâ. Repetatur tertiò eadem infuſio ac maceratio. Quibus peractis exprimatur oleum, & ſi quâ humiditas remanſerit, per decantationem ſegrega.

¶ *Uſitatiora Olea inſolata ſimplicia.*

Oleum Abſinthii, cum Oleo Omphacino.
Abrotani.
Anethi.
Chamæmelinum.
Cheyrinum.
Cydoniorum, c. Omphac.
Enulæ, cl. Ol. Seſamin.
Euphorbii, c. Ol. Cheyrino.
Febrifugum. 1.
Formicarum.
Hederæ terreſtris.
Hyperici comp. Göleri, 2.
Ellenberg. 3.
Jaſminum.
Irinum.
Liguſtrinum, Cyprinum de alcanna.
Lilinum.
Liliorum convall.
Lumbricorum, c. Ol. Omph.
Maſtichinum, c. Ol. Omph.
Menthæ, cum Omph.
Melilot. ex fl.
Momordicæ, ex fruct.
Myrtillorum, cl. Ol. Omph.
Myrtinum, c. Ol. Omph.
Nardinum ſimpl.
Nicotianæ.
Nimpheæ alb. c. ol. Omph.
Peſtilenciale. Bartol. 4.
Populeum.
Purgans comp. 5.
Ranarum.
Roſatum vulgare.
Omphacinum.
Rutæ.
Sambucinum.
Scorpionum ſimpl.
è Styrace.
Verbaſci.
Verniſum. Vernix, ex Ol. Lini. *vide libr. 4. Iuniper.*
Violarum ex fl.
N. *Huc pertinet & Balſamus Sulphur. Lithargyrii, & ſimil. quæ nihil aliud ſunt quam Oleum ſ. Spiritus Terebinthinæ mineralibus illis impregnatus.*

Olea cocta compoſita.

Oleum de Capparibus.
Caſtorei.
Coſtinum.
Croci.
Hyperici.
Liliorum.
Majoranæ, ſ. Sampſuchinum.
Mandragoræ.
Moſchellinum.
Nardinum comp.
Papaverinum.
de Piperibus.
Reſolutivum.
Roſarum Meſuæ.
Scorpionum compoſitum magnum.
Stomachale Cratonis.
Vulpinum.
Zanetinum Melichii.
Cord. in append.

Oleum Benedictum è Pharm. Coll. Reg. Lond.

♃. *Rad. cardui bened. valerianæ ana ℥ j. flor. hyperici ℥ ij. tritici puri ℥ jß. olei vetuſtiſſimi ℥ iiij terebinthinæ cypriæ ℥ viij. thuris pulverati ℥ ij. Radicibus & floribus contuſis affunde tantum vini albi, quantum iiſdem mergendis ſufficiat. Poſt bidui in olla maceratio-*

nem

... tem, injice cum tritico comminuto oleum, & simul coque, donec vinum evanescat. Hinc exprime additisque thure & terebinthina, parum rursus ut coquantur sine, & serva.

Oleum Catellorum ex eadem Pharmac.

℞. *Olei olivar.* lib. iiij. *catellos nuper natos* No. ij. *vermium terrestrium vino albo ablutorum* lib. j. *Coctis catellis ad ossium compagis dissolutionem, injiciantur vermes, & paulò post exprimantur. Dein cum terebinthinæ cypriæ* ℥ iij. *spir. vini* ℥ j *perficiatur oleum s. a.*

Oleum Excestrense ex eadem Pharmac.

℞. *Herbar. absinthii, centaurii min. eupator. fœnic. hyssopi, lauri, major. melissæ, nepetæ, pulegii, sabinæ, salviæ, thymi ana* ℥ iiij. *abrotoni, betonicæ, chamæpityos, lavendulæ ana* ℥ vj. *rorismar.* lib. j. *flor. chamæmeli, genistæ, liliorum alborum, sambuci, sem. cymini, fœnugr. rad. ellebori albi, nigri, cortic. fraxini, limonum ana* ℥ iiij *euphorbii, sinapeos, castorei, pyrethri ana* ℥ j *olei* lib. xvj. *vini* lib. iij. *Herbis, floribus, seminibus & euphorbio contusis; incisis radicibus, corticibus & castoreo; maceratisque horas xij. affuso vino & oleo, ad balnei calorem; & coctis demum lento igne ad vini & humoris absumtionem; coletur oleum, & servetur.*

¶ 1. *Oleum febrifugum Strobelbergeri.*

℞ Ol. Nymphæ unius saltem anni.
Lumbricor.
Rosar.
Hyperic.
Amygdal. am. ana. ℥ j.

Mixtis impone scorpiones vivos N. IX. Exponantur soli (paretur si possibile in ingressu solis in signum Scorp. vel Canc.) donec moriantur scorpiones, tunc etiam adde

Theriac. Andr. opt. ℥ ß.

Relinquantur insolari per ♂. 14.

Vires. *Easdem vires cum aliis scorpionum oleis libr. 5. descriptis obtinet. Inprimis tamen inservit Emplastro febrifugo conficiendo.*

HOFMAN. *Oleum febrifugum Strobelbergeri.*) Cùm hoc oleum per simplicem infusionem & insolationem præparatum sit, & ingredientia etiam magnarum virium, suam meretur laudem.

Oleum Hirundinum è Pharm. Coll. Reg. Lond.

℞. *Hirundines integras* No. xvj *chamæmeli, rutæ, plantag. maj. min. folior. lauri, pulegii, anethi, hyssopi, rorismar. salviæ, hyperici, balsamitæ ana m. j. olei communis* lib. iiij. *vini hispanici* lib. j. *Confice s. a. Si verò tantum butyri maialis accipiatur quantùm olei, & prædicta cum eo coquantur: unguenti & nomen & consistentiam acquiret.*

§ 2. *Oleum Hyperici compositum s. Balsamus Hyperici, Nobiliss. Georg. Gôleri à* Rabenstein.
Balsamus Magicus etiam dictus.

℞. Olei Hyperic. opt. ℔ 1.
Vini generos. sextar. tres.
Ol. Terebinth.
Laterin.
Lumbricor. ana. ℥ iij.
Ceræ ℥ j.
Pinguedin. human. destillat.
Ol. de medulla (hum. vel cerv.) destill. ana. ℥ iij.
Theriac. Andr.
Mithridat. ana. ʒ j.
Visc. querc.
Til.
Coryll. ana. M j.
Fol. Persicar.
Rut. murar.
Pyrol. an. M. iij.
Flor. Antirrhin. M. VIII.
Hyperic. M VI.
Verbasc. M. ij.
Betonic.
Centaur. min.
Prunell.
Consolid. aureæ.
Ptarmic. Austriacæ.
Chelidon. ana. M. 1.
Sem. Antirrhin. ℥ ß.
Hyperic. ℥ i ß.
Rad. Dracuncul. macular.
Aristoloch. rot.
Symphyt. ana. M ß.
Scrophular.
Fabariæ s. Crassul. maj. ana. M j. Bulliant sive coq. in diplomate vase optimè clauso ad consumptionem Vini. Exprimantur fortiter; postea imponantur
Croc. ♂.
Mumiæ.
Mastich.
Thur.
Myrrh. ana. ℥ ij.

Denuo coq. leviter, dein pro circulatione ponatur ad solem, hyeme ad fornacem.

N. *Non opus est prædictum oleum vel Balsamum de novo sæpius conficere, siquidem Balsamus iste ad solem collocatus facile ex novis floribus, superius annotatis & foliis Persicariæ & Pyrolæ, nec non de semine Hyperici augeri potest, & de novo restaurari, & tantum injiciendo & ad tempus aliquod in sole digerendo, postmodum hyeme colando & ad fornacem collocando. Quo enim vetustius hoc oleum fuerit, eò efficacius & nobilius evadet.*

Usus & *Applicatio*: id est, *Hoc oleum sive Balsamus excellentissimus existit contra hausta venena, introsumptus: Hac tamen conditione, ut prius concitetur Vomitus per lixivium vel oleum olivarum calidè bibitum, vel quod melius per aq. Nicotianæ s. Tabaci.*

2. *Calculum & arenas pellit, sæpius in ovo cocto assumptum.*

3. *In magna quantitate exhibitum vermes ventris necat & expellit, præsertim si aq. Persicariæ exhibeatur.*

4. *Prædicto modo usurpatum, corpus ab omni corruptione & multis ulceribus præservat, ut planè nulla in corpore humano sive interius sive exterius nasci queant.*

5. 6. *Auriginem quoque & Hydropisin discutit.*

7. *Interna itidem vulnera & quæ contusa sunt mirabili effectu curat.*

8. *Vomitum sanguinis & Dysenteriam vi compescit atque constringit.*

9. *Vulnera omnia externa, qualiacunque sint etiam ea quæ Venenatis armis inflicta fuerunt, mirâ celeritate Balsamicâ vi contrahit atque conglutinat, omnia alia vulnerum symptomata prohibens ac tollens, si linteola rasa in eo madefiant & vulneribus imponantur, illa sæpius lavando & extergendo. Possunt insuper hoc oleo omnia Emplastra Sticlica, quemadmodum & reliqua in sua virtute & efficacia solâ malaxatione confortari, ut majoris inde virtutis & energiæ sint.*

10. *In capitis v. vulneribus ubi cranium quoque ad duram vel piam matrem læsum fuerit optimè & studiosè cavendum, ne prædicta linteola nimis humida vulneribus supponantur; sed antea perquam bene expressa sint: Si vel una gutta sola super duas illas membranas caderet, jam de vulnerato actum esset & insaniam incurreret.*

11. *Præterea omnes impressiones magicas, ab imaginatione*

gination, jaculatione, imprecationibus & laniarum præstigiis inflictas stupendo planè modo irritas facit, & persanat, tam interius assumptum, quam exterius illitum, applicatumvè.

12. *Quod si alicui cultri, ligna, vitra, setæ, panni lacerati, fila, acus, crines, testæ & quæcunque alia intra corpus & stomachum vel & gulam, unde suffocationis periculum incurrat per incantamenta & præstigias impacta fuerint, sique nullis aliis medicamentis cedere velint, hoc oleo inungantur, ac ipsis quoque ad bibendum exhibeatur, quantitate trium cochlearium, admirabilem vim experieris: Vel enim prædicta omnia, per aliquod magnum ulcus exiccatum, tanquam aliquod emunctorium protrudet, vel per vomitum rejiciet, aut tandem per inferiora coget, ac tandem æger penitus incolumis citra omnem perditionem evadet. Balsamum hunc mecum communicavit Clariss. Dn. D. Iohan. Christophorus* Eisenmenger. *Physicus Imperialis, Reip. Heilbronnensis, Amicus ac Fautor meus honoratissimus.*

HOFMAN. *Oleum hyperici compositum &c.*) Hoc oleum commodius per insolationem conficitur, quàm per coctionem dum virtus quorundam ingredientium balsamica non levem inde patitur jacturam, ut etiam Dominus Autor monet l. c. Quemadmodum etiam ℥. illud D. Erhardi Bllenbergii longè compendiosiori modo paucioribus infusionibus ac breviori tempore confici posset. Cur non sex vel octo manipuli fl. hyperici in ol. Scorpionum s. lib. iij. infundi possent & in MB. coqui, donec sanguineum acquisiverit colorem? Cui posteà colato per tres vel quatuor infusiones iteratas reliqua ingredientia nihil illis demendo conjungenda forent, multò efficacius hoc oleum emergeret.

¶ 3. *Oleum Hyperici compositum D. D Erhardi Ellenbergii.*

♃. Fol. Hyperic. recent. M. iij.
Contunde modicè, deinde superfunde.
Ol. de Scorpion. simpl. ℔ iij.
Ponantur in sole per ♂ 4. posteà in MB. per hor. 24. coque & fortiter exprime. Cola oleum per Colatorium vino albo lotum. Deinde adde
Flor. Hyperic. recent. contus. M. iij.
Relinquito denuo ad solem ♂ 4. & mox coquito in MB, cola ut ante. Idem repetendum cum floribus semper recent. bis terve, donec oleum sanguineum acquisiverit colorem. Hinc
♃. Cymar. (semin.) Hyperic. immaturarum, modico vino albo generoso madefactarum ℔ iij.
Coque in MB. per ♂ 3. postea exprime ut ante, & hoc reiterandum quater, semper cum cymis recentibus. Post hæc,
♃. Card. sancti (benedict.)
Meliss.
Verben.
Scabiosæ.
Betonic.
Chamædr. ana. M ß.
Contunde modicè & coq. in MB. per triduum: deinde cola. Colaturæ injiciantur
Sum. Galeg.
Scord. rec. an. M. I.
Centaur. min.
Diptamn. Cret.
Roris marin. ana. M ß.
Coq. in oleo prius herbis contusis per ♂ 3. in MB. F. colatura. Deinde
♃. Rad. Zedoar.
Diptamn. alb.
Angelic. gummos.
Aristoloch. utriusque.
Carlin.
Valerian.
Gentian.
Tormentill.
Vincetoxic.
Cort. citr. ana. ʒ i ß.
Contusa infundantur & coq. per ♂ 4. in MB. et prim. fortiter ac interim injiciantur.
Caryophyllor.
Macis.
Schœnanth. ana. ʒ i ß.
Santal. rubr. ℥ ß.
Bacc. Iunip.
Laur. an. ℥ ij.
Cinam. ac. ℥ j.
Benzoin.
Storac. cal. an. ʒ vi.
Contusa & hæc ponantur in MB. per ♂ 3. dein colentur. Postea
♃. Bufon. N. ij.
Natricem N. I. { Serpentem, nobis Unck dictam, seu boam. Une maniere de Serpent d'eau, ou un' espece de Serpent venimeux. V. intra. *A Water-Snake.* Een Water-slange.
Araneat. viv. N. CC.
Injiciantur in oleum prædictum & coque per ♂ 2. postea abjiciantur & imponantur.
Rhabarb. el.
Myrrh. fin.
Aloës Epat. an. ʒ iij.
Croc. ʒ j.
Spic. nard. ʒ i ß.
Theriac. Andr.
Mithridat. an. ʒ vi.
Coque in diplomate per ♂ 4. nec amplius coletur, sed conservetur pro usu.

Usus. *Valet præcipuè contra omnia venena. Illinitur arteriis manuum, pedum & cordis, repetitur illitio tribus alternis horis. Pestem tam curat, quam præservat. Febriles insultus arcet (inunctum dorso, & metacarpis manuum, pedumque plantis.) Dolores colicos demulcet. Urinam provocat. Vermes per secessum expellit (illitum umbilico.) Valet ad vulnera venenata, quæ vel ab animali venenato, vel ferro infecto sunt inflicta. In paronychia nihil præstantius, si statim ab initio, antequam inflammatio venenosa supervenerit, facta fuerit inunctio.*

Hoc oleo fruere ex communicatione Iacobi Holtzapffel *Pharmacopæi nostratis diligentissimi, Affinis mihi dilectissimi.*

Oleum Hyperici facilius è Pharm. Colleg. Reg. Lond.

℞. *Vini albi generosi* lib. iij. *flor. recentium hyperici cum suis seminibus* m. iiij. *Tere, & macera in vitreo vase arctè clauso; biduoque exacto, coque in MB. & validè exprime: in colaturam novas injice summitates, tertioque idem facito. Tertiæ autem colaturæ singulis libris affunde olei veter.* lib. iiij. *terebinthinæ* ℥ vj. *olei absinthii* ℥ iij. *dictamni, gentianæ, cardui benedicti, tormentillæ, carlinæ, vel cardui mariæ, calami aromatici; tritorum ana* ʒ ij. *lumbricorum, pluries in vino albo lotorum,* ℥ ij. *Insolentur quinque aut sex septimanas, & bene obturata reponantur.*

Oleum Nicodemi ex eadem Pharmac.

℞. *Semin. seu summitat. hyperici, terebinthinæ veteris ana* lib. j. *lithargyri* ʒ vj. *aloës hepaticæ, tutiæ alexandrinæ ana* ʒ iij. *croci* ℥ j. *vini albi optimi* lib. iiij. *olei veteris* lib. ij. *Absumta quarta vini parte per lentam omnium in B. cocturam; alicubi, in arena, soli caniculari exponantur, & per pannum candidum, post decimum diem, colentur, seorsumque à vino servetur oleum.*

4. Oleum

¶ 4. *Oleum antipestilentiale Bartol. Bonacursii Itali.*

♃. Flor. Hyperic. ℔ j.	Fol. persic.
Rad. tormentill.	Artemis.
Carlinæ.	Rutæ.
Aristol. rot.	Beton.
Centau. maj. an. ℨ vi.	Scord.
Sant. omnium.	Chamædr. an. ℨ iiij.
Spic. nard.	Radic. Pimpin.
Celt.	Valerian. major.
Dictamn.	Vincetox.
Bacc. juniperi.	Been utr. ana ℨ ii ß.
Zedoar.	Anthor.
Gentian.	Scorzon.
Imperat.	Bistort. an. ℨ vi.
Card. ben. an. ℥ß.	Moschi.
Carpobalf.	Maceris an. ℈ij.
Doronic.	Caryophyll. ℨ i ß.
Cort. citri.	

Macerentur per 3. dies in vini malv. ℔ v. coq. exprim. expresso adde recentes species supra dictas; adde

Bufonem magn. vivum.
Viperam vivam.
Ranam.
Lacertas.
Cochleas ana v.
Scorpion. L.
Ligni aloës ℨ ß.
Theriac.
Mithrid. an. ℥ ij.
Benzoin.
Galbani an. ℥ i ß.
Laudani.
Succini.
Myrrh. an. ℥ j.
Ol. hyperic. ℔ ij.
Oliv. vet. ℔ v.

E Cineribus destillentur omnia, fiatque ter cohobatio, tandem oleum decantetur, quo inungitur cordis regio sub axillis, & inguine ad arcendam pestem.

HOFMAN. *Oleum antipestilentiale Bartol. Bonacursii* Ital.) Hujus præparatio nullius etiam est momenti, coctione enim istâ tota destruitur nonnullorum ingredientium ut fl. hyperici, santal. omn. Spic. Nard. celtic. dictamn. bacc. juniper. Zedoar. Moschi &c. vis balsamica & spirituosa, & licet recentes species denuò addantur, tamen per destillationem ex cineribus cum reliquis additis iterum eunt perditum. Ideoque seq. modo commodior fiet hujus elaboratio:

Recip. radic. tormentill. carlin. aristol. rot. centaur. maj. an. ℨ vj.
pimpinell. scorzoner. bistort. ana. ℨ iij.
ol. hyperic. lib. ij.
olivar. veter. lib. v.

Macerentur & coquantur, postmodum exprime, expresso adde fl. hyperic. lib. j Santal omn. Spic. Nard. Celtic. dictamn. nostr. bacc. juniperi. Zedoar. gentian. imperator. carpobalsam. cort. citri. fol. rut. betonic. scordii. chamædr. ana. ℥ ß. radic. valerian. vincetoxic. anthor. ana ℨ iij.

Stent in infusione vase clauso in loco tepido per 8. ☉, postea colentur; Colaturæ adde ol. d. benzoi. galbani. Ladani. succini. Myrrh. ana ℨ ß. Sal. viperarum volatilis ℨ iij. M.

Oleum antipleuriticum Petri à Castro in Miscell. curios. German.

℞. *Cucurb. longiores, (quæ Italis storti & Zucche vocantur & semina habent quasi quadrata) suspendantur in loco concluso quò solis radij non pertingunt, discindantur, & pulpa abjiciatur, cortex asservetur, & à cortice caro separetur, itaut cortex crassitiem majorem non habeat quàm patavinorum moneta justina dicta, quæ 26. solidos valet.* ♃. *hujus cortic.* ℔ j. *olei olivarum vetustiss. (10. 20. imo si possibile* 100. *annorum)* ℔ iij. *huic oleo incoque corticem, donec humiditas corticis omnis sit absumta. Signum absolutæ coctionis quando culmus straminis, huic oleo intinctus, candelæ ardenti applicatus & oleo imprægnatus accendatur, sine strepitu ardet, & cortex quoque apparet fere combustus, & in carbonem quasi redactus; tunc cessa à coctione, cola oleum per manicam. Denique accipiatur sartago ferrea, geminum aut ad minimum unum habens orificium in latere; ut oleum possit transire: fac ut candescat sartago & per candentem sartaginem oleum transfunde, itaut per unum orificium infundatur, per alterum rursus exeat in vasculum subjectum pro inunctione lateris dolentis.*

Explicatio altera rationis parandi olei antipleuritici descripti.

℞. *Cucurb. longas quas tromboni (tubas) vocant, quando ad debitam magnitudinem excreverunt, idque, ideo, ne fiant nimium duræ. Radantur istæ (totæ) ad modum quo raphani, sed advertatur, ne mundentur ad modum pomorum, sed solum radantur & inde auferatur pellicula illa subtilis, quæ illas contegit, unde permanent virides. Hoc facto secetur cucurbita per longitudinem fimbriatim circumcirca, ut singulæ fimbriæ non magis latæ fiant quàm esse solet latitudo cultri genuensis, & abijciatur, aut saltem coquatur resi[duum] cucurbitæ, quod est album (pulpa alba) quoniam nihil pro nostro usu confert. Hoc peracto, ponderentur omnes illæ striæ sive frustula, quæ excisa sunt è cucurbita, ipsam intrinsecus mundando à dicta pulpa, & sumatur tantum olei olivarum (quò id præstantius, tantò magis inserviet) quantùm pependit cucurbita. Et si cortices cucurbitæ pendent duas libras, duas pariter libras olei oportet sumere, si quatuor, quatuor, & sic consequenter tantum esse oportet pondus olei, quantum est cucurbitæ. Hoc facto immittatur oleum & cucurbita, in ollam figulinam satis validam & novam, ob rationem infrà dicendam, & coquatur ad ignem carbonum vel lignorum (modo non adsit flamma) cucurbita in frusta concisa, usque dum reddatur omnino sicca, & ita loquendo, adusta. Peracto hoc, eximatur cum cochleari ex oleo cucurbita arida & exsiccata & abijciatur, quia nullius usus est. Postmodum oportet transmittere ferrum (non chalybem sed ferrum) nullis antea usibus adhibitum, sedecim aut octodecim vicibus calefactum & bene fervens per dictum oleum. Procedi potest modo sequente. Olla cum oleo mandetur deferri in officinam fabri ferrarij; isque in ignem jubeatur mittere sex frusta, paulò grandiora dimidio palmo, ferri virginei, sc. usum nullum experti, & quando candefacta sunt & bene fervent; unum post alterum submergatur cum vulsella, & extinguatur in dicto oleo, deinde iterum in ignem conjiciatur, & quando hæc opera ter repetita fuerit, ferrum (quia sunt sex ferri frusta) octodecim tunc vicibus transivit, & tantum sufficit ad perfectionem olei. Sed quoniam dum ferrum immergitur candefactum & fervens in dictum oleum, quandoque oleum incenditur, oportet habere ad manum operculum pro contegenda olla, ut suffocata flamma extinguatur; sed quia potest accidere ut suppressa flamma rumpat ollam, ob id suprà monitum, ut adhibeatur olla validior, & quò magis securus esse queas, antequam ferrum ignitum in ollam demergas, oportet illam reponas in aliud vas terreum, ne si in dicta operatione olla frangeretur, oleum profundatur; id refrigeratum in vitream lagenam infunditur & pro usu necessario asservatur.*

Modus utendi hic est. Accipiatur parum hujus olei in patella (in qua ova tremula apponuntur) & bene incalescat, quoad (tactu) perferri possit, & infundatur oleum; post accipiatur mappella immunda, quæ usurpata fuit & complicetur in quadruplum, pariterque calefacta, in quantum perferre potest patiens, ponatur super stupam, & cum ligamento adalligetur, ne motu oleum à parte affecta recedat. Quoniam quandoque dolor etiam alteri lateri communicatur, simili etiam ratione alterum inungitur, imponitur stupa & mappella, & quoniam dolor interdum ab una costa in aliam serpit, inungatur persequendo dolorem quocunque processerit. Quandò patiens inunctus est dicto modo si non incipiat sputare, post quinque horas, renovetur inunctio, sed rarenter opus erit repetitione, cùm experientia comprobatum sit, quod intra paucas horas, apostema rumpatur, pro argumento est, quòd multi exteri fere agonizantes post adhibitum in nosocomiis remedium potuerint iter sani & liberi prosequi.

¶ 5. *Oleum purgans compositum S. Clossæi.*

♃. Ricini American. &
vulgar. an. ℥ iij.
Sem. cataput. minor.
Ebuli mundat. ana ℥ ß.
Rhabarb. pulverif. ℨ j.
Santal. citrin. ℥ ß.

Contund. fortiter, donec abeant in pastam, ex quâ per expressionem forte eliciatur Ol um.

Dos. gut. vj. in jusculo præpingui, alias ardorem in

gutture excitat, quamobrem à nonnullis, pilula unica ex micâ panis duabus guttulis hujus ol. inebriatâ fingitur, vel inter duas oblatas concluditur. Purgat ἄνω καὶ κάτω hydrope affectos.

HOFMAN. *Oleum purgans compositum S. Closſæi.*) Hoc oleum licet ad olea expressa spectet, tamen cum semina ricini American. & nostrat. cum cataput. minor. ob vim eorum causticam & colliquativam suspecta sint internè usurpanda, satis est hoc oleum planè omitti.

Oleum purgans aliud D D. ZVVELFERI.

℞ *Olei lini recenter expressi* lib. i ß. *huic immergantur sequentia minutim incisa & contusa: rad. recent. bryoniæ, asari, cucumer. asinini ana* ℥ i ß. *rad. recent. hermodactyl. ireos nostratis, esulæ ana* ℥ j. *herbar. recent. anethi, gratiolæ, malvæ, mercurialis, tanateti ana* ℥ ij. *corallinæ* ʒ vj *flor. recent. rosar. pallidar. myrrhæ rubræ, aloës hepaticæ ana* ℥ j *pulpæ colocynthid. sem. cynæ, cataputiæ, ebuli ana* ʒ vj. *Facta maceratione die una vel altera bulliant leniter, ad consumtionem fere humiditatis; colentur postea, exprimanturque species fortiter: separetur oleum purum per residentiam: quod ad usum seponatur; addendo tamen ultimò camphoræ* ʒ ij ß.

Solvit alvum, umbilico inunctum, vel petiâ in eo intinctâ, & umbilico aut toti ventri superappositâ: enecat vermes eosque expellit. Delicatis, purgantia interna abominantibus, puellulis à symptomatibus vermium quasi insensibilibus, aut medicamenta intrinseca respuentibus, proficuum.

Oleum contra Surditatem, D. CHARRAZ.

℞ *Olei expressi sem. porror. amygdalar. amarar. & laurini ana* ʒ j. *spicæ nardi, castorei & colocynthid. incisor. ana* ʒ j. *succi rutæ & vini albi ana* ℥ i ß. *Omnia matratio obturato excepta in MB. tepido hor. 24. digerantur, deinde aucto calore B. ad humidi consumptionem coquantur; postea colentur & exprimantur; oleumque ad usus servetur, postquam in illo moschi optimi* gr. vj. *diluta fuerint.*

Hoc oleum in aures intromissum surditates à nativitate non perdurantes, mirum in modum dissipat.

CAPVT LXXIII.

De Pilulis.

HOFMAN. *De Pilulis.*) Fieri possunt ex omnibus rebus siccis, beneficio viscidi ac glutinosi alicujus liquoris (Syrupi, mucilaginis, succi, extracti &c. inspissati) incorporatis. Licet *MELICHIVS* Aquas & succos indifferenter excludat, tamen sine ratione hoc facit. Nec dubia *Cl. Zvvelferi* contrà syrupos adducta tanti sunt momenti, ut illos excludamus. Nihil enim refert, utrum aloëm & gummata dissolvant, an secus, modo massa compacta inde fiat, id quod per syrupos etiam obtinetur, quamvis etiam gummata non solvantur, non manent tamen sine effectu. Augmentum, quod Pilulis à syruporum additione accedit, tam magnum non est, in primis si syrupus liquidæ fuerit consistentiæ.

¶ Pilulæ fieri possunt 1. ex rebus quibuscunque siccis, beneficio viscidi, ac glutinosi alicujus liquoris (Syrupi, Mucilaginis, Succi aliquantulum inspissati, Extracti, & simil.) incorporatis.

2. Ex solis succis extractisvè inspissatis.

N. 1. *Salia liquationi fermentationique apta sunt, idcirco si quæ admiscenda, in minima dosi admiscere volunt.*

N. 2. *Extracta vel succi inspissati rediguntur* commodius *in pilulas, si addatur nonnihil pulveris appropriati, quam si solâ inspissatione incrassentur.*

N. 3. *Potest & olei guttula una ac altera instillari.*

Modus fiendi.

℞. Medicamenta convenientia (pulveres) atque cum liquore viscido conveniente, contunde quam optimè in mortario, ut exactè cuncta misceantur ac cohæreant.

N. *Pilulæ etsi de omnis generis medicamentis parari possint, rariores tamen sunt alterantes, crebriores purgantes.*

Sunt

Pilulæ alterantes usitatiores

Pilulæ de Bdellio, *August.*

Bechicæ, *Cord.*

Pilulæ Bechicæ albæ } *conveniunt cum Trochiscis, à* nigræ } *quibus sola forma differunt.*

de Castoreo, A.

de Cynoglossa, A. C.

Renod.

Diaphoreticæ, *vide infra*, N. 1.

Diureticæ, 2.

Antepilepticæ, 3.

Febriles, 4.

Narcoticæ Plateri, 5.

de Styrace S. Closſ. 6.

contra Tussim, 7.

Pilulæ purgantes.

Pilulæ de Agarico Mesuæ, A. C. R.

Aggregativæ majores Mesuæ f.

Polychrestæ, A. C. R.

Aggregativæ minores Mesuæ A.

Alephanginæ, s. aromaticæ, Pilulæ Solis Mes. A. C.

Alephanginæ Valerii Cordi.

de Aloë lota, A. & C.

rosata, A.

& Mastiche, A. C.

de Ammoniaco. Querc. *inf.* 1.

Arabicæ Nicolai, A. C.

Arthriticæ, s. artheticæ, A. C.

Arthriticæ Scheffer. 2.

Assaieret Avicennæ, A. C. R.

Aureæ Nicolai, A. C. R.

N. *Alias Pilulas hujus nominis conscripsit Marsilius Ficinus, quas & Magicas vocat, vide* Wecker.

Pilulæ Benedictæ, A. C. 3.

Cholagogæ, Querc. v. 4.

Ante cibum.

N. *Pilularum, quas ante cibum appellant, variæ occurrunt descriptiones. Sunt enim qui omnibus pilulis stomachicis id nominis imponunt: Renodæus stomachicas Galeni ita communiter appellari ait. Weckerus diversas exhibet descriptiones pilularum ante cibum, tum & pilularum ante & post cibum, dictarum.*

Cochiæ.

Pilulæ de Colocynthide Damasceni, A. C.

• *Dicuntur & hoc nomine Pilulæ de Nitro Tralliani.*

De Esula Fernelii, *v.* 5.

de Eupatorio majores Mesuæ. A. C. R.

N. *Potius Pilulæ de Rhabarbaro dicendæ sunt.*

de Euphorbio Mesuæ, A. C.

de Euphorb. Quercetani, 6.

Febriles, 7. 8.

Febrifugæ Scheffer, 9.

Fœtidæ Mesuæ, A. C. R.

de Fumaria Avicennæ, A. C. R.

Gummosæ, 10.

de Hermodactylis, A. C. R.

de Hiera picra, A. C.

Hieræ simpl. A. C.

de Hiera cum Agarico; A. C.

composita, A. C.

Hydroticæ, A.

Hydroticæ Bontii, 11.

Iliacæ Rhasis, 12.

Imperiales, C. A.

N. *Renodæus alias exhibet, quas & Catholicas indigitat.*

Indæ Haly, A. C.

de Lapide armeno, C.

Lazuli, Mesuæ, A. C. R.

de Ladano, 13.

Lucis majores Mes. A. C.

minores Cord.

Marocostinæ Mindereri, 14.

Mastichinæ conciliatoris, A. C. R.

Matricales Schefferi 15.

de Mechoacanna Renod.

de Mezereo Damasceni, A. C.

de quinque generibus Myrobalanorum, Trallisani, A. C.

de Nitro, s. Diacolocynthidos. A. R.

Octomeræ, s. d. octo rebus, Nicolai, A. C.

De Opopanace Mesuæ, A. C.

Panchymagogæ. Quercet. 16.

Pestilentiales Avicennæ, s. communes, A. R.

N. *Cordo dicuntur pestilentiales, Ruffi, seu de tribus.*

Pestilentiales compositæ, 17.

Antipodagricæ, 18.

Polychrestæ S. Closs. 19.

de Rhabarbaro Mesuæ, A. C.

de Sagapeno, s. Serapino Mesuæ, A. C.

de Sagap. Quercetani, 20.

de Sarcocolla Mesuæ, A. C.

Sine cura D. Weberi Alœphanginis ferè æquales facultate: vid. D. Aug.

Sine quibus Nicolai, C. R.

Stomachicæ Alkindi, A. C.

Stomachicæ Mesuæ C.

de Succino, 21.

Tartareæ melanagogæ, Querc. 22.

Tartareæ Bontii, 23.

Tartareæ meæ descriptionis, 24.

ALTERANTES.

1. *Pilulæ Diaphoreticæ S. Clossæi.*

℞. Cinabar. Antimonii rectificat. ℈ j.

Præservativi ex croco myrrh. & aloë ʒ ß.

Crystall. Sulph. ℈ j.

Ol. guajac. q. s. ad corporationem.

F. pil. duæ, exhibeantur superbibendo cochl. I. acidi Guajac. mixti cum tribus partibus vini alb.

HOFMAN. *Alterantes Pilulæ diaphoreticæ S. Clossæi.*) Cinnabar Antimonii rectificat. minus dextrè in pilularum massâ traditur, virtute ejus diaphoreticâ & ant-epilepticâ specificâ à resinosis aliis ingredientibus suppressâ, id quod crystalli Sulphuris cum oleo guajacino non corrigent. Ideoque commodior harum pilularum fiet præparatio, si cinnabari exclusâ, solum ex croco, myrrhâ & aloë cum crystall. Sulphuris & ol. d. guajacin. s. a. pilulæ dictæ componantur.

¶ 2. *Pilulæ Diureticæ S. Closs.*

℞. Tereb. Venet.

Vitrioli albi ana part. æq. M. in mortario marmor. terendo diutissimè, usque dum simul incorporentur, quod difficultate non caret. *Dos. est à ʒ j. ad ʒ ij. Tereb. Vitriolo addita vim ejus vomitivam refrænat, & diureticam conciliat.*

HOFMAN. *Pilulæ Diureticæ S. Clossæi.*) Si Vitrioli albi vis emetica cum Terebinthina in diureticam degenerare debet, satius duco, dimidiam partem Vitrioli albi sumere, & Terebinthinæ duplum substituere, sic enim hujus vis diuretica illius emeticam vincens & refrænans ambæ in diureticam convertentur, & melius etiam incorporabuntur.

¶ 3. *Pilulæ Anti-Epilepticæ S. Clossæi.*

℞. Præcipitati solaris per se in matracio Ign. febrili continuo parati ʒ j.

Cinnab. mineralis ℈ IV.

Ol. Antimon. febrifugi (ut dicetur cap. de Mercurio) gutt. xx.

Extracti castor. per Spir. vin. evaporando facti,

Succin. ana ʒ j.

de pœon. mare cum Spir. vini facti.

Pœon. fœmin.

Bryon. ana ʒ ii ß.

Fol. Helleb. nigr. subtiliss. triturat. ℈ ij.

F. pulvis & cum succo porri massa pilularum, cui admisce Ol. angelic. sativ.

Spiritus Vitrioli ana gutt. x.

Usus: Cape ante paroxysmos aut post quadram Lunæ pill. duas ℈ j. ponderantes, sumendo postea jusculum carnium acido Vitrioli conditum.

HOFMAN. *Pilulæ Ant-Epilepticæ S. Clossæi.*) Hæ pilulæ tam ob egregiam compositionem, quàm summas vires, quas ad virus epilepticum abigendum exercent, non satis dilaudari possunt.

N. Alias prætereà ant-epilepticas vid. in thesaur. pharmaceutic. sect. XX. nu. III.

¶ 4. *Pilulæ febriles.*

℞. Extr. card. bened. ʒ ß.

centaur. min. ℈ j.

c. c. ust. præparat.

sal. absinth. ana ℈ ß.

Cum Syrupo de card. benedict. F. num. xx.

Usus: *Exhibeantur ante paroxysmum expectetur que sudor.*

HOFMAN. *Pilulæ Febriles.*) Hæ majoris erunt efficaciæ, si loco C C. usti Sal C C. volatile cum sale absinth. & cum extract. card. bened. & centaur. min. liquid. subordinatum in pilulas subigeretur, omisso Syrupo Card. benedict.

Pilulæ ad sistendam Gonorrhæam ex D. CHARRAZ.

℞. *Rad. bistortæ, tormentillæ, nymphææ, baccar. hederæ, sem. lactucæ, rutæ, agni casti, succini, sanguinis hirci, mastiches, olibani, lachrymarum sanguinis drac. nucis moschatæ, ana ℥ ß. Cum terebinthina veneta fiat Massa.*

Debent tantùm exhiberi hæ pilulæ cùm jam omnis gonorrhææ malignitas victa est. Sumuntur mane & vesperi longè à pastu, earum usum per plures dies continuando præcipuè si vasa valdè debilia facta sint. Dos. à ʒ ß. ad ʒ j.

¶ 5. *Pilulæ Narcoticæ Plateri.*

℞. Opii puriss. ʒ I.

Infunde Aq. vitæ ℥ ß. dissolv. lento calore, eodemque exicca.

Deinde aliâ affusâ Aq. vitæ mollescat, additis ol. cinam. gran. 2.

Postea.

℞. Cinam.

Sacchar. cand. ℥ I.

Piper. ʒ I.

Sem. coriandr. ℈ ij.

Croci ʒ ß.

Subtilissimè pulverisatis adde opium dissolutum, sensim opio pulveres miscendo.

Postea cum syr. de papaver. redigantur in massam pilularem addendo moschi ℈ ß.

Massa hæc diu in mortario agitetur, & ne exiccetur, Ol. de Been parum subigatur. Servetur in loco humido.

Vires. *Dolores sopiunt, somnum conciliant.*

Dosis gran. 5. 6. Sennert. in Instit.

HOFMAN. *Pilulæ Narcoticæ Plateri.*) In his non opus est piperis additione, ut opii corrigentis, (quia opium non est frigidum) nec Saccharo indigemus; sed sufficiunt Opium cum succo cydoniorum per fermentationem correctum, extract. Croci cum ol. d. cinamom. coriandri gutt. aliquot. & Mosch. gran. aliquot. pro pilulis formandis.

¶ 6. *Pilula de Styrace sive laudanum Pectorale.*

♃. Styrac. calamit. ℥ ij.
Laudan.
Olib.
Myrrh. an. ℥ j.
Succi glyzyrrh. ℥ i ß.
Ambr. gris. ℈ j.
Extract. Opii per Acet. dist. parati ℥ j.
Croci cum Spir. vin. facti ℈ iiij.
M. cum
Syr. de cort. citrin. ℥ ij.
F. Massa pilul.

Dosis. gran. x. Sistit pertinacissimam tussim & catarrhum ferinum. Prægnantibus non sine abortus discrimine tussientibus multoties cum successu dedit S. Clossæus Archiater apud Metenses.

7. *Pilulæ ad tussim.*

♃. Succ. Glycyrrhiz.
Thur. ana ℥ j.
Myrrh.
Croc.
Opii ana ℈ j.
Cum Syr. pap. errat. q. s.
F. Massa.

Vires. *Catharros subtiles & salsos à capite ad pectus incrassant, ebullitiones humorum sistunt, tussimque sedant.*

Dosis à gran. vij. ad ℈ ß.

Pilulæ de terebinthina cocta ex D. CHARRAZ.

℞. *Terebinthinæ venetæ in aq. raphani vel baccar. alkekengi ad duritiem coctæ ℥ iiij. liquiritiæ mundatæ subtiliter pulveratæ ℥ j. F. s. a. Massa.*

Hæ pilulæ maximo sunt in usu in urinæ suppressionibus, quarum causa vel in pituita, vel in calculosa materia, vel in malignitate quapiam venerea: adhibentur etiam gonorrhæis ineuntibus quò commodiùs fluant. Sumuntur mane jejuno stomacho Dos. à ℨ j. ad ℨ ij. earumque usus potest continuari in plures dies.

Pilulæ de Terebinthina ad Gonorrhæam virulentam. ex D. D. ZVVELFER.

℞. *Pulver. antimonij diaphoret. ritè ac recenter jam jam parati ℥ ß. cinnabaris nativi rubicundi, terræ sigill. siles. rad liquir. rasæ, ireos florent. succini albi, ana ℨ iij. oculor. cancr. præpar. ℥ ß. mastich. electæ, olibani, myrrhæ rubræ, croci austr. ana ℨ ij. Misceantur ac cum suffic. quant. terebinthinæ claræ efficiatur massa, ex qua pilulæ mediocres efformandæ, quarum quatuor, quinque, vel plures pro dosi una exhibeantur.*

Purgantes.

Pilulæ Diambræ è Pharm. Coll. Reg. Londinensis.

℞. *Gummi guajaci rec. aloës rosatæ ana ℨ iij. spec. hieræ simpl. ℨ i ß. mastiches ℨ j. ambræ griseæ ℨ ß. F. omnium pulvis subtilis, qui excipiatur s. q. balsami peruani nigri, ut fiat Massa Pilularis.*

¶ I. *Pilula de Ammoniaco Quercetani.*

♃. Aloës cum Aq. Endiviæ solutæ & purificatæ, ℥ IV.
Gumm. ammoniac. in aceto. scyllit. soluti & colati.
Myrrhæ in Vino igne MB dissoluti & dum calet adhuc, transcolati ana ℥ ß.
Mastichis.
Spec. Diatr. Santal. ana ℨ ß.
Croc. ℈ ij.
Sal. Fraxini vel Absynth. ℈ IV.
Cum Syrupo de stœchade, vel de succ. rosarum.
F. Massa Pilularum.

Vires. *Purgant insigniter tartarum, omnemque feculentam corporis materiam, magnoperè conferunt adversus omnes defluxiones, cachexias, opilationes lienis, ejusdemque duritiem & scyrrhum, febres quartanas inveteratas: præstantissima sunt ad homines corpulentos evacuandos.*

Dosis à ℈ ß. ad ℈ j. ad laxationem alvi, alias ascendi poterit ulterius.

HOFMAN. *Purgantes. Pilulæ de Ammoniaco Quercetani.*) In his si gummi ammoniacum in aceto scyllitic. & Myrrha in vino solvatur, syrupi de stœchad. vel de succ. rosar. additione pro pilulis efformandis ulterius non opus erit, si aceti & vini justa sumatur quantitas pro dissolutione. Præterea cùm salia pilulis mixta massam pilularum semper humidam reddant, & in primis alkalia, pulvere quodam v. g. caryophyll. liquiriz. &c. hoc præcaveri potest.

Igne MB. soluti.) Gummata enim resinosa si pilularum compositiones ingrediuntur, reliquis ingredientibus non statim, sed seorsim & sigillatim in convenienti quodam liquore soluta demum addenda, nec multum coquenda, unde Jos. Quercetanus Ignem MB commendat.

¶ 2. *Pilula Arthritica Gulielmi Ernesti Schefferi Medici Francofurtensis.*

♃. Resin. Jalapp. ℨ ß.
Essent. Rhabarb. ℈ j.
Aristoloch. rot. ℈ IV.
Gentian.
Tartar. vitriolat. an. ℈ j.
Diagrid. rosat. ℈ IV.
Mag. Chalyb. ℈ j.
M. F. cum Essent. Fol. senn. Pilulæ numero xxx. pro ℨ j. & deaurentur.

Hæ pilulæ apprimè conveniunt in catharrosis defluxionibus, inprimis iis quæ ad artus decumbunt, pituitam & serosos humores blandè educunt, & viscera obstructionibus liberant.

Dosis v. vj. vij. vel ix.

Acuuntur interdum Troch. Alhandal. Mag. Gutt. gemu. &c.

3. *Pilulæ benedictæ.*

♃. Aloës rosat. ℔ ß.
Gumm. ammoniac. in guttis, s. purissimi, ℥ ij.
Succ. Card. benedict. inspissat. ℥ j.
M. cum vino albo, vel Aq. card. bened. rectificatâ.

N. *Aloë succotrina purissima subtilissimè teritur, succus rosarum incarnatarum ad pultis consistentiam permiscetur, siccatur, teritur.*

Usus ante & post pastum, imo ejus initio ac fine.

Dosis gran. xv. ℈ j. &c.

HOFMAN. *Pilulæ Benedictæ F. F.*) Hæ recipiunt aloen rosatam, & Gummi ammoniacum; Illa est succus, qui ex aloë & succo rosarum vel infusione illarum dilutus sæpius, iterumque exsiccatus fuit, & crebrioris est usus; Ideoque nec istæ pilulæ suâ laude sunt defraudandæ ob simplicem illam præparationem, quæ omnibus aliis compositionibus præripit palmam.

Pilulæ ex Duobus è Pharm. Colleg. Reg. Lond.

℞. *Colocynthidos, scammonij ana ℥ j. olei caryophyllorum q. s. ut optimè malacissentur & subigantur unà: mox cum momento syrupi de spina cervina, Fiat Massa.*

Pilulæ cachecticæ ex D. CHARRAZ.

℞. *Trochiscor. alhandal ℥ ß. aloës electæ, myrrhæ, galbani, ammoniaci ana ℨ iij. præcipitati mercurij cum auro præparati ℨ ij. scammonij*

mony, jalappæ, agarici albiss. ana ʒ i ß. *olei nucis moschatæ expressi* ʒ j. *succini, cinnamomi & caryophyllorum ana* gutt. vj. *extracti juniperi q. s. F. ex a. Massa pilularum.*

Multùm commendantur hæ pilulæ in cachexiis, febre quartana, hydrope, ictero, & in menstruorum suppressione; sumuntur hora una antequam cubitum eatur. Dos. à gr. iiij. *ad* gr. ix. *repetendo earum usum pro exigentia.*

¶ 4. *Pilulæ Cholagogæ de Centaurio Quercetani.*

♃. Succor. optimè depuratorum Centaurii minor.
Rosar. pallidar.
Eupator. Mesuæ.
Rad. oxylapathi ana ℥ iv.

Quibus adde aloës præparat. (ad modum Quercet. vide libr. 4.) ℥ vi.

Digerantur MB. hor. duodecim, ut fiat perfecta dissolutio & mixtio, dein omnia coagulentur ad mellis consistentiam.

Cui adde

Pulv. Rhabarb. ℥ j.
Xylo aloës.
Myrrhæ ana ʒ ij.
Croci.
Cinamomi ana ʒ ß.
Spec. Diatr. santal.
Trochis. Diarrhod. ana ʒ i.
M. F. Massa.

Vires. *Prosunt in omnibus febribus biliosis, arquato morbo, & cachexia. Iecoris itidem cæterarumque partium, nutritioni dicatarum, obstructionibus mirificè auxiliantur.*

Dosis à ʒ ß. *ad* ʒ j.

Hofman. *Pilulæ Cholagogæ de Centaurio Quercetani.*) Hæ virtutem suam satis etiam exerere possent cum succo tantum centaurii minoris sæpius imprægnatæ, & iterum exsiccatæ, licet succus rosarum pallid. eupator. Mes. radic. oxylapathi & reliquorum, pilularum istarum virtutem antifebrilem potius impedientium, planè proscriberetur; Aloës enim præparatio non melius peragitur, quàm cum paucis ejusmodi balsamicorum succis, ut infrà *Lib.* 4. uberius docebimus.

Pilulæ pro Colico morbo D. D. D'Aqvin. ex D. Charraz.

℞. *Aloës succotorinæ electæ, in succo rosar. pallidar. dilutæ & inspissatæ* ℥ iij. *agar. electi* ℥ i ß *extracti rhabarbari* ℥ j. *hepatis lupi præpar.* ʒ vj. *summitat. absintij* ℥ ß. *pulver. diarrhodonis abbatis & salis absintij, nucis moschatæ ana* ʒ i ß. *cum syrupo de cichorio composito cum Rheo, F. Massa.*

Benignè purgant humores biliosos & serosos, quorum etiam præveniunt & impediunt accumulationem & fermentationem; & ea ratione curant morbos colicos præcipuè illum qui Pictonum dicitur. Sumuntur alternis diebus continuato usu pro exigentia & ratione intensionis morbi curandi. Dos. ℈ j. *ad* ʒ j.

¶ 5. *Pilulæ de Esula Fernelii.*

♃. Cortic. rad. Esulæ minor. maceratæ hor. 20. in aceto & succo portulacæ ʒ ij.

Grana Ricini expurgata & torrefacta numero XL.
Mirobalanor. citrinior. ʒ i ß.
Chamædryos.
Chamæpityos.
Spicæ nardi.
Cinamomi ana ℈ ij.

Omnia tenuissimè trita, excipiantur Tragacanth. Aq. rosar. solut. ℥ j.

F. Massa.

N. *Esula non sit recens, sed saltem ante menses octo collecta.*

Vires. *Valde turbant, sed sunt efficaces in corporibus robustis.*

N. *Minus exiccabuntur, sed & minus efficaces erunt, si excipiantur syrupo rosarum solutivo, non mucilagine Tragacanthi.*

Dosis à ℈ j. *ad* ℈ i ß. *&c.*

6. *Pilulæ de Euphorbio, Quercetan.*

♃. Euphorb. præparat. (ad modum Quercet. vid. lib. 4.) ℥ i.
Spic. nardi.
Mastiches ana ʒ vi.
Opopanac.
Sagapeni præparat.
Bdell. ana ℥ ß.
Agaric. troch.
Troch. alhandal. ana ʒ iij.
Syrupi violati aciduli, q. s.
F. Massa.

Vires. *Mirabiles sunt contra omnis generis febres chronicas, intermittentes atque quartanas, nec non contra omnes cachexias, hydropisin & colicos dolores.*

Dosis à ℈ j. *ad* ℈ ij.

N. *Habet Quercetanus & pilulas pestilentiales de Euphorbio.*

Hofman. *Pilulæ de Esula Fernelij & 6. de Euphorbio Quercetani.*) dictæ pilulæ dignæ sunt, quæ ob vim illarum deleteriam, causticam & colliquativam penitus ex foro Medico & Pharmaceutico in exilium proscribantur.

¶ 7. *Pilulæ febriles s. Antimoniales ad febres Hartmanni.*

♃. Vitri Antimonii (justo tempore si fieri potest, & diligentissimè) præparati, prætereaque cum spiritu Vitrioli albificati & tenuissimè pulverisat. ℥ ß.
Sacchar. candi ℥ iij.
Farin. tritic. ℥ iv.
Croc. elect. ℈ j.

Coque cum aq. commun. l. Igne ad consistentiam pultis, cavendum tamen studiosè, ne in fine massa aduratur, sed ferè panis formam habeat. Asservantur in integritate sua quadriennium: Postea tandem scabritiem contrahunt, minus deinde utiles.

Vires. *Mirificè febriles mineras, aliaque symptomata exhauriunt. Exhibentur ante paroxysmi insultum, cum vestigia horroris gliscunt.*

Dosis à ℈ß. *in pueris; ad* ʒj. *in adultis fortioribus.*

Hofman. *Pilulæ Febriles seu Antimoniales ad febres Cl. Hartmanni.*) Hæ etiam ob vim drasticam emeticam, quam vitrum Antimonii Spiritus Vitrioli additione non deponit, admodum suspectæ sunt, in primis in febribus, in quibus ab Autore antè paroxysmi insultum commendantur. Cum antiquarrio *Cl. Riverii* compositæ pilulæ melius voto respondent, hujus descriptionem infrà *Libro III.* habebis.

¶ 8. *Pilulæ febriles ad quartanam Sennerti.*

♃. Ol. Antimonii saccharati ℥ j.
Aloës succotr. ℥ß.
Ambr. grys. ʒ ij.
Croc. ʒ ii ß. (vel essent. croc. ʒ j.)
F. Massa pilularum.

Vires. *Purgat per inferiora, nonnunquam per sudorem.*

Dosis ℈ß. *ante paroxysmum, cum conserva v. g. rosarum, &c.*

N. *Dicitur Laudanum mercuriale.*

¶ 9. *Pilulæ febrifugæ D. D. Schefferi.*

♃. Sp. hier. picr.
Resin. Ialap. an. ʒ ij.
Fecul. Aron.
Essent. Rhabarb.

Lign. Colubr.
Gentian.
Centaur. min.
Rosar. rub.
Diagryd. rosat.
Tartar. vitriolat. ana ℈ j.
Ol. citri. g. vi.
M. F. cum Essent. Fol. Sen.
pilulæ n. xxx. pro ʒ j.

In omnibus febribus intermittentibus admodum utiles sunt, & in ventriculi compressionibus, ejusque cruditatibus à bile & pituita ortis, vermes quoque expellunt.

Dosis iij. iv. v. vj. vij.

[*Pilulæ Glassii Archiatri Gothani, quæ cum Angelicis certare putantur, ex Aloë succotrina aq. simpl. extracta & depurata, inque MB. vaporoso coagulata, & succo Violarum sæpius nutrita, adjectâ inter extrahendum ari nonpræparati, vel scyllæ, particula, & cum Elixyr Proprietatis, vel Essent. absinth. alkalisata, constant sec. Hofm. Dos. 4. 7. 9. ante vel post cœnam formatæ instar Angelicar.*]

Celebrantur in ventriculi cruditatibus, affectibus Hypochondriacis, & pro præservatione ab arthritide.

10. *Pilulæ gummosæ S. Closs.*

♃. Gumm. ammon.
Galban. in aceto scyllit. liquat. & per linteum traject. ana. ʒ iij.
aloës in vesicâ.
myrrh. ana ʒ ij.
mastich.
croci Orient. an. ℈ ij.
turbith.
agar. trochisc. an. ℈ iv.
trochisc. alhand. ʒ j.
scammon. præpar. in Spir. Vini.
ʒ i ß.

Balsam. Peruv. tepidi ʒ iij. M. omnia simul, & adde ☿ cum ☉ præcipit. ʒ ij.

F. Massa pilul. in aluta ol. amygdal. dulc. involvenda; coquenda sunt lento Ign. Acet. paulatim evaporato (spatulâ semper agitando) materia in massam reducatur.

Dosis cap. ij. aut iij. instar baccarum juniperi horâ prima ante cœnam & in ingressu lecti.

Vires. *Dupliciter agunt in morbis quartanariis, hydrope, cachexiâ, chlorosi, menstruis provocandis, ictero utroque; primo per vim attenuantem & emoll. materiam præparant Catharcticis expellendam; secundo humores liquatos fluxilesque redditos blandè expurgant.*

HOFMAN. *Pilulæ gummosæ S. Clossei.*) Has ob compositionem & præparationem corrigere nequimus, monentes saltem, ut Medicus in illorum usu sit cautus & circumspectus, ne viribus ægroti jamdum exhaustis adhibeat, si illis uti efflagitet necessitas. Non enim sine colliquatione humorum operationem perficiunt.

Pilulæ de Gutta gamandræ è Pharm. Coll. Reg. Lond.

♃. *Aloës opt. ʒ ij ß. resinæ guttæ gamandræ ʒ i ß. scammonii ʒ j. gummi ammoniaci ʒ j ß. tartari vitriolati ʒ ß. cum syr. rosar. solutivo F. Massa Pilularis.*

¶ 11. *Pilulæ Hydropicæ Bontii Medici apud Hollandos quondam celeberrimi.*

♃. Aloës opt. ʒ ii ß.
Gumm. gut. gam. subtiliter pulver. & cum malvatico dissoluti & lævigati, ʒ i ß.
Diagryd. eodem modo parat. ʒ j.
Gumm. ammoniac. ʒ i ß.
Tart. Vitriolat. ʒ ß.
Cum syrup. ros. sol.
F. Massa.

N. *Hæ sunt illæ pilulæ, ex quibus una cum Tartareis, infra descriptis, Bontius Principis Auriaci Medicus maximam sibi famam acquisivit.*

Vires. *Educunt aquas potenter.*

Dosis ℈ ß. ad ℈ j.

[*Pilulæ Hystericæ Gregorii Horstii, quas Autor libri II. fini apposuit, & huc referri dignas duxit, in editionibus prioribus sunt hæ.*]

♃. Aloës succotr. ʒ iij.
Myrrh. opt. ℈ j.
Extr. cal. ar.
Card. bened. an. ℈ ß.
Croc. g. iij.
Rad. Gentian.
Aristol. long.
Dictamn. an. g. v.
Cum Rob. sambuc. f. Massa.

Vires. *In impuritate uteri, & mensium obstructione à crassis & pituitosis humoribus proveniente, cum successu exhibentur.*

Dosis: ʒ ß. per dies aliquot continuando.

Pilulæ Hystericæ aliæ ex D. CHARRAZ.

♃. *Fæcularum bryoniæ, myrrhæ electæ, vitrioli martis, salis arthemisiæ, ana ʒ ij. castorei electi, rutæ, camphoræ, ana ℈ ij. extracti mollioris aloës cum succo arthemisiæ parati ʒ x. F. s. a. Massa.*

Hæ pilulæ sunt specificæ, non tantùm pro supprimendis vaporibus ab utero elevatis, sedandis agitationibus & symptomatibus inde enatis; sed etiam pro repurgando ab impuritatibus utero & provocandis menstruis suppressis; in quem finem debet earum usus in aliquot dies continuari. Sumuntur mane, jejuno stomacho, superbibendo aq. arthemisiæ ℥ iij. aut iiij. & lento passu ambulando per horam integram, atque cibum minimè assumendo antè duas, ab ipsis assumtis, elapsas horas. Dos. ʒ ß.

¶ 12. *Pilula Iliaca Rhasis.*

♃. Colocynthid.
Sagapen. ana ʒ vi.
Diagryd. ʒ ij.
Cum succo porri.
F. Massa.

N. *Alii omisso succo porri, solvunt sagapenum in vino, eoque reliqua suscipiunt.*

Vires. *Solvunt passionem iliacam ac colicam, cephalalgicis, hemicranicis salubres sunt. Verum cum judicio usurpandæ.*

Dantur à ℈ ß. ad ʒ ß.

13. *Pilulæ de Ladano.*

♃. Ladan. ℥ ß.
Mastich. ʒ j.
Calefiant in mortario & dissolutis adde
Troch. Alhand. ʒ iij.
El. de succ. rosar. ℥ ß.
Cum Syr. ros. sol. q. s.
F. Massa.

Vires. *Subducunt alvum, mucilaginemque Tartaream emolliunt & expurgant, ususque sunt insignis in dolore Colico.*

Dosis à ℈ j. ad ʒ j.

Greg. Horst. obs. part. 1. l. 4. obs. 11.

HOFMAN. *Pilulæ Iliacæ Rhasis & 13. Pilulæ de Ladano.*) Hæ virgulâ censoriâ opus habent ob vim colocynthidis deleteriam, unde

unde illarum usu interdicimus omnibus Iliacis, & cephalalgicis &c.

¶ 14. *Pilulæ Marocostinæ Mindereri.*

♃. Mari veri.
Croc. orient. ana ʒ j.
Agar. trochisc.
Cost. veri indici.
Myrrh. elect. ana ʒ i ß.
Ammoniac. thym. ʒ iij.
Rhabarb. el. ʒ vi.
Lign. Aloës ʒß.
Aloës succotrin. &c.
1. Solvatur ammon. in acet. scyllit.
2. Diluatur myrrha lævigata, in acet. rutac.
3. Diluatur aloë lævigata in Sacharo rosar. ℥vi. defæcetur, coleturque.

Hinc mistis his tribus, affunde succ. limon. aut citri, ℥ iv. addeque agaricum cum succis apii, fænic. & absinth. in pulticulam subactum, accedente modicâ irroratione aq. cinamomi, ut & Rhabarbarum simili modo cum succis cichor. pimpinellæ ac fumariæ subactum.

His ita mixtis terantur crocus, costus & lignum aloës, diluanturque cum aq. rosar. fragr. & succ. citr. ana.

Tandem confunde utrumque & affunde.
Aq. Lupul.
Borrag.
Betonic. ana ℥ iv.
Card. bened.
Agrimon.
Iv. arthetic.
Centaur. min.
Rorismarin.
Ceras. nigr. ana. ℥ iv.

Digerantur in MB. ☍ 3. dein decantetur, filtretur & abstrahatur in MB. postmodum inspissetur ad consistentiam pilularum.

Ex fæcibus residuis fiat de novo Extractio cum extillata illa & abstracta aq. s. a. exprimatur leviter, coletur & inspissetur pro pilulis.

Vires. *Mucilaginem tartaream in ventriculo, mesenterio, liene, epate collectam incidunt, paulatim educunt, viscera eadem, ut & caput simul roborant, adeoque morbis quamplurimis inde ortum trahentibus succurrunt. Vide & pilulas Tartareas Querc.*

Dosis à ℈ ß. ad ℈j. Extracti prioris; posterius enim dosi exhiberi potest majori.

Hofman. *Pilulæ Marocostinæ Mindereri.*) Hujus animadversionem vid. in CL. *Zvvelferi animadvers.* ad P. A. p. m. 137. & hujus animadversionis examen in *Pharmacop. Augustan. restitutâ Dni D. Lucæ Schræckii* Classe 7. p. 150. Verùm, quicquid contrà *CL. ZVVELFERI* animadversiones modo laudatus *SCHROECKIVS excipiat*, inconcussa tamen illius censura. Nam si *primò* aquas illas destillatas examinamus compositioni huic adsignatas, planè nihil quà corrigendo quà extrahendo præstant, quàm aqua aliqua simplex; si spirituosi quid habent, in extracti inspissatione penitus exhalat; licet Dnus SCHROECKIUS contradicat & neget, omne spirituosum in illis contentum evaporare, cum pars aliqua extracto conjuncta remaneat, tamen sensibus hoc repugnat, ut ipse fateri cogatur, magni momenti haud esse. *Deindè* negat SCHROECKIUS aquas destillatas in hoc extracto recensitas ad rerum resinosarum extractiones simpliciter inhabiles esse, scilicet, si res illæ resinosæ, præter resinam, alias etiam aqueas partes contineant, ubi has tantum ab aquis destillatis extrahi, non verò illas concedit. Iam dicit, enumeratæ in extracto isto species resinosæ alias etiam virtute insigni præditas partes habent quas aquæ destillatæ promptè resolvunt, & in se recipiunt. Et probat ex ipso *ZVVELFERO*, ipsum etiam resinosarum rerum extractionem cum aquâ aliquoties molitum fuisse, exemplo agarici, mechoacannæ albæ, turbethi &c. Verùm res resinosæ quatenus resinosæ in se nullas habent aqueas partes, sed juxta se habere possunt; sed transeant hæc. Iam videamus quænam partes maximè ad hoc extractum necessariæ appetantur, utrum resinosæ, an aqueæ? certè resinosæ (exceptis illis, quæ ex aloë, rhabarbaro &c. extrahuntur) Gummi ammoniacum, Myrrha, agaricus, lignum aloës &c. in totum resinosa sunt, quid igitur aquei ex illis aquæ destillatæ extrahent virtute insigni prædití, per simplicem infusionem in loco calente? *Deindè Zvvelferum* ipsum quod attinet, evolvantur quæso paginæ citatæ, & videbimus allegata cathartica non infundi, sed coqui in aquâ simplici, quousque omnes virtutes extractæ sint; quis jam est, qui ignoret differentiam inter infusionem & coctionem? *Deindè* gummi ammoniacum & Myrrha, licet aceto nonnihil diluantur, ab adfusis tamen aquis destillatis iterum præcipitantur, & nihil ab illis dissolvitur, quod per chartam bibulam transeat. Ad hæc excipit *SCHROECKIVS*, sit ita, quòd Myrrha & ammoniacum aceto diluta per aquas præcipitentur, ast propterea non destruuntur, quia saltem pars resinosa præcipitatur; aquea autem, quæ non omnis expers est virtutis, ab aquis destillatis solvetur & per chartam emporeticam transibit. Verùm aquea pars probanda adhuc est, & si adest, manet quæstio an talis sit virtutis, quæ pro his pilulis Marocostinis expetitur; De Aloë socoterinâ res certa est, illam partem suam aqueam communicare succo rosarum cum succo limonum diluto & sibi invicem permisto absque ullâ præcipitatione, relictâ parte resinosâ in fundo, quæ in his pilulis non est necessaria. *Tertiò* Agaricus trochiscatus ut resinosus, lignum aloës & costus verus succis herbarum & aquis destillatis perfectè extrahi nequit, & quamvis aliqua simplicium istorum pars extrahatur, tamen ab hac dictæ pilulæ suas non mutuantur vires. Vnde ipse *Mindererus* probè scivit, in illâ primâ extractione non omnes ingredientium partes dissolvi aut extrahi. Hinc aquam à primo extracto abstractam relictis fæcibus affundere, & quod in ipsis superest, levi per linteum expressione factâ, per quam major resinosarum partium pars simul exprimitur, separare jubet. Quod, ne ipsius, jactura fiat, vel cum priori extracto conjungi potest.

¶ 15. *Pilulæ matricales D. D. Schefferi.*

♃. Sp. hier. picr. ℥ß.
Extr. Asar.
Gentian.
Aristoloch.
Helen.
Myrrh.
Dictamn. alb.
Rub. Tinct.
Croc. an. ʒ ß.
M. F. pil. cum Syr. Artemis. instar pisorum.

Menses cient & puerperia promovent, uterum ab impuritatibus liberant.

Hofman. *Pilulæ Matricales D. D. Schefferi.*) Cùm præter species hieræ picræ hæ pilulæ maximam partem compositæ sint ex extractis omni ferè virtute balsamicâ orbatis, minus etiam adductis viribus respondebunt, melioribus præsertim hodiè succenturiatis, facile carere hisce possumus. N. Alias hystericas vid. in thesaur. pharmaceutic. sect. xx. n. viii.

Pilulæ Macri è Pharm. Colleg. Reg. Lond.

℞. *Aloës opt.* ℥ ij. *mastiches* ℥ß *folior. majoranæ siccor.* ʒ ij. *salis absintii* ʒ j. *Pulverata omnia excipiantur s. q. succi caulium saccharat. ut F. Massa.*

Pilulæ ad Memoriam ex D. D. Velschio in Miscell. Curios. Germanorum.

℞. *Aloës* ℥ j. *croci, myrrhæ ana* ʒ j. *rhabarbari* ʒ ij. *agarici* ʒ j. *Zedoariæ, gentianæ ana* ℈ j *theriacæ opt. quant. nuc iugland* ß. *Fiant. Pilulæ magnitudine Franco-furtensium, quarum vij. aut ix. plures pauciores deglutiendæ. Extractum quoque ex iisdem sive Elixir cum spir. vini præparari potest ad gutt. vij. vel plures exhibendum.*

Pilulæ Mercuriales ex D. Charraz.

℞. *Rhabarbari electi trochiscor. alhandal, diagrydii, mercurii sublimati dulcis ana* ℥ j. *terebinthinæ venetæ oleo proprio stillatitio dilutæ, q. s. F. ex a. Massa.*

Hæ pilulæ præcipuè destinantur curæ morborum venereorum: Humores virulentos omnium corporis partium attrahunt & per sedem ejiciunt;

aliquando tamen salivationem in delicatulis excitant; itaque medici prudentia hic necessaria ut earum effectus vel retardet vel promoveat pro exigentia morbi, naturæ inclinatione, & ægri temperamento. Dos. à ℈j. ad ℈ ij. & ʒ j. pro validioribus. Sumuntur mane, jejuno stomacho.

Pilulæ Mesentericæ D. D. d'AQUIN ex D. CHARRAZ.

℞. *Extracti aloës cum succo fumariæ parati, gummi ammoniaci electi ana ℥ j. croci martis aperientis, diacrydii ana ℥ ß. myrrhæ electæ, croci, salis tamarisci ana ʒ ij. salis martis Riverii ℈ ij. Cum sufficienti quant. syrupi de cichorio cum rheo F. Massa ad usum.*

Hæ pilulæ potenter deobstruunt mesenterium ut & viscera omnia alia; materias tartareas fundunt easque benignè ejiciunt, corroborando interim partes nutritivas; unde feliciter adhiberi possunt in cachexiis, hydrope, febribus intermittentibus chronicis, virginum chlorosi, menstruorum suppressione, Dos. à ℈ j. ad ʒ j.

Pilulæ ad Pallidos Virginum Colores ex D. CHARRAZ.

♃. *Extracti martis cum musto parati ℥ j. extracti aloës succotorinæ cum succo cichorii parati ʒ vj extracti rhabarbari ℥ ß. extracti croci ʒ ij. olei Stillati cinnamomi gutt. vj. Ex simul mistis fiat ex a. Massa pilularum ad usum.*

Exhibentur hæ pilulæ mane jejuno stomacho, superbibendo vini absinthitis ℥ ij. aut iij. statimque per horam dimidiam ambulando. Dos. ℈ j. Usus debet in plures dies continuari.

¶ 16. *Pilulæ Panchimagogæ Quercetani.*

♃. Aloës optimè præparat. [modo Quercetan. vide libr. 4.] ℔ ß. affunde succum violarum optimè per digestionem depuratum, atque ad mellis consistentiam inspissatum, expone calori solis vel simili, singulis diebus rudicula lignea agitando, sic exactè paucis diebus commiscebuntur. Mixtioni suo tempore (prout habere recenter poteris,) adde

Succorum (optimè per digestionem depuratorum, & ad mellis consistentiam inspissatorum.) sc.

Florum primulæ veris
Persicæ arboris
Rosar. pallidar.
Cichorii
Buglossi
Hyperic. ana ℥ IV.

His cum Aloë perfectè mixtis, [erit Massa. ℔ ij.] adde

Extract. Sennæ
Agaric.
Rhabarb. ana ℥ ij.
Cinamomi
Pulv. fœnic.
Anis. ana ʒ I.
Spec. Diatr. santali, ℈ IV.
F. Massa.

[*Pilulæ Papales Italis dictæ, conveniunt cum Imperialibus: Usurpantur à cœna vel ante, numero 3. 4. 5. 6. 7. 8. ad X. & ultra quotidie vel alternis diebus, continuando dies aliquot summam dosin, hinc quotidie descendendo formantur pondere granorum 2. paulove majores.*]

17. *Pestilentiales compositæ.*

♃. Aloës epatic. puriss. ℥ j.
Croc.
Myrrh. an. ʒ j.
Zedoar.
Gentian. an. ℈ j.
Rhabarb. el. ʒ ij.
Agaric. alb. ʒ j.
Theriac. Andr. nucis Iugland. quantit.

Species pulverisentur seorsim, dein misc. in mortario. Ex massa f. Pilulæ instar pisorum.

Vires. *Memoriam roborant, visum acuunt, omnia membra confortant, tormina ventris sedant, alvum laxant, cruditates tollunt, putredinem, pestilentialesque morbos arcent. Quin & sudorem cient, adeoque Panaceæ instar nonnullis habentur.*

Prophylaxeos causâ sumitur Pil. N. I. singulis diebus: Curationis vero viij. vel x. cum aq. ægerque benè tectus sudet.

N. *Sunt qui Pilulas Iesu vocant, secretasque sic habent.*

HOFMAN. *Pestilentiales compositæ.*) Hæ omissis licet rhabarbar. & agaric. tamen viribus suis adsignatis gaudebunt, & laudem retinebunt. Sunt, qui Pilulas jesu vocant, & pro arcano reservant. Vocantur etiam pilulæ *Emanuelis*, si juxta nostras animadversiones compositæ sint.

Pilulæ antipestilentiales magistrales D. D. DIEMERBROECKII.

℞. *Rad. petasitidis, carlinæ. dictamni, angelicæ, helenii ana ℥ ß. gentianæ ʒ j ß. rhabarbari opt. ℥ j ß. agarici albiss. ℥ ß. herbar. scordii, centaurii minor. rutæ ana ℥ ß. cardui bened. ℥ vj. flor. stæchados ʒ j ß. sem. citri, aurantior. zeduariæ ana ʒ j. Ex his omnibus fiat pulvis grossus qui maceretur per biduum vel triduum in vini albi ℔ ij ß. vel iij deinde coquatur per horæ quadrantem, fiatque colatura cum forti expressione in torculari, quæ colatura coletur rursus per chartam emporeticam seu bibulam rariorem. In hac colatura tunc dissolve, aloës opt. ℥ iij ß. myrrhæ claræ in guttis ʒ iii ß. In scutella porcelana fiat evaporatio humiditatis, usque dum massa pilularis fieri possit, è qua formentur pilulæ, quæ tempore pestis utilissimæ compertæ.*

Duæ tres, quatuorve pisi magnitudine semel aut bis in septimana, vel alternis diebus, mane vel vesperi deglutiendæ exhibentur.

¶ 18. *Pilulæ antipodagricæ Doringi.*

♃. Pulv. Chamæpith.
Chamædr. ver. an. ʒ ij.
Centaur. min.
Rad. aristoloch. rot.
Rhapont. ver.
Gentian.
Sem. hyperic.
Cran. human. præpar.
an. ʒ iß.
Rad. Cichor.
Santal. rub. an. ʒ j.

Incorporentur cum s. q. succi Chamæpith. addendo nonnihil terebinth. cypr. pro meliore unione. f. pil. pro lubitu.

Usus: assumantur per 30. dies singulo trimestri pondere ʒ ß. Horst. observ. l. 3. observ. 3. p. 258.

HOFMAN. *Pilulæ anti-podagricæ Dôringi.*) Majoris erunt efficaciæ, si loco cranii humani præparati sal volatile cranii humani ad ʒ i ß. exclusis etiam radic. cichor. santal. rubr. semin. hyperic. &c. substituatur. Illarum humiditas à sale contracta impediri potest additione pulveris subtilissimi radicis gentianæ.

¶ 19. *Pilulæ Polychrestæ S. Closs.*

♃. Extract. aloës cum cichor. præpar. ℈ IV.
Colocynth. per aq. fumar. parat.
Resin. scammon. subtil. pulverisat. an. ℈ ij.
Croci Angel. pulver.
Salis Tart.
Myrrh. troglod.
Flor. Sulph. benzoinat. ana ℈ j.
F. Massa. s. a.

Dosis ℈ j. jejuno stomacho mane sumenda aut tribus post cœnam horis. Omnis generis humores purgant.

20. *Pilulæ de Sagapeno Quercetan.*

♃. Sagapen. gummos. depurat. ʒ VI.
Ammoniac. depurat. ʒ iij.
Extract. trochisc. Alhand. ℥ I.
Diagryd. ℥ ß.

Salis

Salis gemm. ℨ i ß.

Cum ſyrupo violato acidulo & tincto, f. Maſſa, ex qua conficiantur pilulæ in piſi vel ciceris formam.

Vires. *Admirandi ſunt effectus in febribus quartanis, diſſolvunt nimirum fæces gummoſas, & tenaciter corpori noſtro adhærentes.*

Doſis, unica pilula initio paroxyſmi, continuando aliquot dies. Sed uſum earum præcedat præparatio, v. gr. cum decoctis præparantibus melanagogis, & ſimilibus.

Hofman. *Pilulæ Polychreſtæ S. Cloſſæi*, & 20. *de ſagapeno Quercetani.*) Has etiam ob ingredientium ſuſpectam vim colliquativam & operationis vehementiam admodum truculentas meritò ſupplent pilulæ aloëticæ reliquis poſthabitis ſolo cichorii ſucco præparatæ, quibus ſtimuli loco interdum pro re natâ addi poteſt arcanum Tartari vel ſal meum abſterſivum purgans ex Tartaro.

¶ 21. *Pilulæ de Succino Cratonis.*

℞. Pulv. Succin.
Maſtich. ana ℥ ß.
Aloës ℨ x.
Agaric. ℨ iij.
Ariſtoloch. rot. veræ, ℨ 1.
Cum Syrup. de Betonic. q. ſ.
F. Maſſa.

Vires. *Alvum leniter ſolvunt, caput roborant, adeoque à catharris præſervant. Præſcribit Author bis in menſe, ſumereque jubet poſt primum ſomnum.*

Doſis ℨ j. *Crato.*

Hofman. *Pilulæ de Succino Cratonis.*) Hæ, ut omnia Accuratiſſimi Cratonis, laudem merentur.

¶ 22. *Pilulæ Tartareæ ſeu Melanagogæ Quercetani.*

℞. Cryſtal. vel cremor. Tart. ℥ iij.
Polypod. quern. ℥ ij.
Paſſul. corinthiac. ℥ i ß.
Myrobalan. omnium ana ℥ ß.
Flor. Bugloſſ.
Borragin.
Nymph. ana p. 1.
Coquantur in ſ. q. aquarum fumariæ & ſcolopendriæ ad medietatis conſumptionem. Hinc
℞. Decocti hujus depurati ac clarificati ℔. ij.
Succi pomorum redolentium depurat. ℔. 1.
Adde
Folliculorum ſenæ mundat. ℨ iij.
Turbith.
Rad. hellebor. nigr. veri ana ℥ i ß.
Macis.
Myrrh. el. ana ℥ j.
Caryophyll.
Cinamom.
Epithym. ana ℥ ß.

Macerentur & digerantur ad ignem MB. (♂ 4.) vaſe vitreo clauſo, dein dum materia adhuc fervet, fiat expreſſio, vel per ſetaceum trajectio, cui adde aloës depurat. ℥ iij. omnia ſufficienter coagulentur ad ignem lentum: addendo ſub finem dum ferè refrigerata erit materia.

℞. Spec. Diarrhod. abb.
Lætific. Gal.
Troch. Dialac. ana ℨ 1.
Sal. Abſinth.
— Fraxin. ana ℨ ij.
Eſſent. (tinctur.) croci, ℈ ij.
Ol. aniſ. aliquot guttul.

Reducantur in bonam pilularum conſiſtentiam.

N. *His pilulis adjicit interdum Eſſentias Aloës & Scammon. Eſſent. (Extract.) Rhabarb. ana* ℥ i ß. *Eſſent. (Extr.) Sen.* ℥ j. *& Eſſent. (Extract.) Trochiſc. Alhand.* ℥ ß. *plus minus, vocatque polychreſtas.*

Vires. *Admiranda illarum virtus* (inquit Quercet.) *nunquam ſatis laudari poteſt, purgant utramque bilem, omnes humores craſſos, tartareos, ſalſos & mucilaginoſos radicitus eliciunt, vel è partibus etiam profundiſſimis: ſuccurrunt diverſis maniacis & melancholicis affectibus, febribus quartanis opitulantur, & conducunt adverſus pſoram, cancrum, lepram, & luem veneream, eo quod purificent totam maſſam ſanguinis à variis corruptionibus, diverſorum effectuum effectricibus cauſis. Sumi poſſunt mane ac veſperi poſt cœnam parciorem & ante ſomnum.*

Doſis ℈ j. *vel* ℈ i ß. *ad ſummum.*

Hofman. *Pilulæ Tartareæ ſeu Melanagogæ Quercetani.*) Harum Pilularum compoſitio & præparatio non accuratum Chemicum & Medicum pro Autore agnoſcunt, quæ cauſa etiam, quod beatus D. D. DANIEL SENNERTUS illarum correctionem ſuſceperit, quam tamen etiam ſummoperè emendationem efflagitare Cl. *Zvvelferus* ſtatuit, & ſequenti modo aggreditur. *Primò*, ſpecies prioris decocti cum ſ. q. aquæ ſimplicis ad remanentiam ℔ ij. coquit & clarificat. *Deindè*, Poſtquàm in his decocti ℔ ij. ſpecies purgantes, ſcil. fol. Sennæ, turbethum, radic. hellebor. nigr. & epithym. digeſſit, decoxit, & expreſſit, earum autem virtutem nondum penitus extractam eſſe, judicavit, cum aliâ aquâ ſimplici ulteriorem extractionem molitur. Hiſce tamen libris decocti duabus commodè libra una ſucci pomorum adjungi poſſet, quemadmodum Auguſtani faciunt. *Tertiò* ſtyracis unciam unam & dimidiam, macis, caryophyllorum, cinamomi ana ℥ ß. cum vini albi generoſi ℥ iv. deſtillat, ut aliqua dictarum ſpecierum pars ſpirituoſa ſervetur, licet impoſſibile, ut omnis ſpirituum aromaticorum pars à fugâ retrahatur. *Quartò*, remanentiam Zvvelferus à deſtillatione, affusâ aquæ ſimplicis ſufficiente quantitate adhuc parumper coquit, & priori decocto adjungit, ubi prævia colatura ſive ſeparatio groſſo modo contuſorum aromatum admodum commoda eſſet, ut pilularum formatio dexterior fieri poſſet, aliàs enim ejuſmodi craſſiuſculè contuſa aromata illi obeſſent. *Quintò*, loco aquæ vinum album pro ſtyracis ſolutione rectius ſumit, cum à vino melius diſſolvitur; licet etiam ſpirituoſa vini ſubſtantia in decoctione avolet, ut ſtyrax ſeparetur, tamen cum reliquis ſpeciebus melius miſceri poterit. *Sextò*, præſtare putat, ſi unciam unam ſtyracis calamitæ ſuperius detraheres & loco ejus ℥ ß. vel ℨ vj. reſinæ ejuſdem, quæ facilis eſt paratu per extractionem cum ſpiritu vini ad aloën adderes longè melius eſſet. Nam reſina ſtyracis in decoctum migrare nequit, nec per deſtillationem tota ejus virtus elici poteſt. Licet reſinæ pondus non diminueretur: præſtantior redderetur compoſitio. *Septimò*, Myrrhæ unciam unam cum dictis unciis quatuor vini ab aromatibus abſtracti diſſolvit, nec non in iiſdem aloën & cremorem tartari diluit, & additis reliquis ingredientibus maſſam pilularum juſtæ conſiſtentiæ efformat; Folliculis ſennæ non ſine ratione ipſa folia ſennæ ſubſtituuntur. De reliquis ſpeciebus vide ipſum *Zvvelferum* l. c.

¶ 23. *Pilulæ Tartareæ Bontii.*

℞. Aloës ſuccotr. el. ℥ iij.
Gumm. Ammoniac. (cum aceto ſquill.) depur. ℥ i ß.
Tart. Vitriolat. ℈ i ß.
F. ſ. a. Maſſa.

Vires. *Prioribus ſubſtitui poſſunt, maximi enim ſunt levaminis in morbis Tartareis, quales ſunt affectus hypochondriacus, obſtructio lienis, meſenterii &c. Incidunt enim tartaream mucilaginem, imprimis quæ in prima ventris regione collecta eſt, eamque per dejectionem expurgant.*

Doſis à ℈ j. *ad* ℨ j. *mane vel ante cœnam.* ℈ ß.

N. 1. *Tantæ ſunt apud Hollandos æſtimationis, ut piaculum habeant, communes eas reddere.*

Duplicis autem circumferuntur ibidem ſortis.

1. *Parantur uti jam dedimus.*

2. *Reci-*

2. *Recipiunt Extractum Rhabarbari paratum ex Rhabarbari el. ʒß. & corrigentib. ſpec. diamargarit. frig. & diarrhod. Abbat. ana ʒj. in ſucco citri per noctem maceratis, in quorum colatura diſſolvuntur ſpecies ſuperiores, fitque ſ. a. Maſſa. Et ſic reſpiciunt magis Epar, regionemque ſecundam bile levant.*

N. 2. *Eædem illæ priores pilulæ, addito ſtyracis ℈j. nostratibus in uſu ſunt, ex ordinatione D.D. Petri de Spina, Medici ut celeberrimi, ita dexterrimi.*

HOFMAN. *Pilulæ Tartareæ Bontij.*) Maximæ hæ ſunt præſtantiæ, eâ laude dignæ, quæ ab Autore ipſis adſignatur.

Recipiunt extractum rhabarbari &c.) Priorum deſcriptio melioris eſt compoſitionis his poſterioribus; ſuccus enim citri ad extractionem Spec. diamargarit. frigid. & diarrhod. Abb. plane inhabilis eſt, nec ipſæ ſpecies ad extractionem ſunt capaces: Ideoque ſufficit extractum rhab. cum ſucco citri diſſolutum ſuperioribus ſpeciebus addidiſſe & in maſſam pilularum juſtæ conſiſtentiæ redegiſſe.

¶ 24. *Pilulæ Tartareæ meæ deſcriptionis.*

℞. Aloës lucid. fragrat. id eſt, cum ſucco fragorum inſuccatæ. ℥j.
Reſin. ammoniac. ʒiii ß.
Sal. ♂ ſubdulc.
Eſſent. croci orient. ana ʒ1.
Magiſter. Tart. purgant. in Aq. bugloſſæ aliquoties ſoluti & coagulati. ʒij.
Extr. Gentian. ʒiß.
Cum tinctura Tart.
F. Maſſa.

Vires. *Saburram tartaream & mucilaginoſam ex infimo ventre inprimis educit Lienem, Uterum & Epar infarctu liberat, morboſque inde prognatos feliciſſimè curat.*

Doſis ℈ß. veſperi ante cœnam aſſumpta. Quippe die ſubſequenti leniter dejectiones aliquot cauſantur.

N. *Conſtitueram pilulas has, utpote quarum operationes optatas multoties expertus ſum, mihi ſoli reſervare, at vincit candor & amor in proximum, cujus ſaluti non prodeſſe, vetat conſcientia.*

HOFMAN. *Pilulæ Tartareæ meæ deſcriptionis.*) Hæ Domini Autoris pilulæ Tartareæ omnem ſuperant laudem tam ratione compoſitionis, quàm præparationis.

¶ N. *Deſideras forſan, amice Lector, in numero Pilularum, Angelicas, vulgo dictas, quas Clariſſ. D.D. Hartmann. Beyero, p. m. Officinæ noſtræ acceptas referunt. Has libentiſſimè inſtruiſſem, niſi cautum eſſet illa propalare. Eapropter excuſatum me habeas, certoque tibi perſuadeas deſcriptiones multorum ingredientium, quas pro Angelicis venditari videris, non eſſe genuinas, ipſa enim duobus ſolis nituntur vegetabilibus. Suntque Extractum propriè dictum, Extracto impropriè dicto commixtum, &c.*

HOFMAN. *Angelicas vulgò dictas.*) Has Cl. D. D. *Hartmanno Beyero* p. m. acceptas referunt; Et *Dominus Autor noſter* duobus ſolis niti vegetabilibus ſtatuit, Extracto propriè dicto, & Extracto impropriè dicto. Nullum dubium, quin ex aloë, aquâ ſimplici vel aliquâ deſtillatâ aquâ extractâ, ut aquea ſolum pars, in quâ potior vis laxativa conſiſtit, reſidua maneat, & ſucco fl. violarum & fl. perſicorum ſæpius impregnatâ & iterum iterumque exſiccatâ oriantur. Ex eâdem proſap â referuntur & Glaſſianæ *D.D. BATHASARIS GLASSII* p. m. Archiatri olim Gothani inventum, ut quandoque in quibuſdam majoris ſint illis virtutis & energiæ, aut ſanè certamine ambiguo efficaciæ. Aloës Epatica vel Socoterina cum Aq. ſ. extracta & depurata, indeque MB vaporoſo coagulata & ſucco violarum ſæpius nutrita adjectâ ſimul inter extrahendum ari non præparati vel ſquillæ particulâ & cum Elixir. Propr. vel Eſſ. abſinth. alkaliſat. in minutiſſimas pilulas formata, ob ſingularem vim abſterſivam & laxativam in minimâ doſi (ad 4. 7. 9. mira præſtat ante cœnam vel decubitus tempore in cerevisiæ hauſtu; ſequenti die alvum leniter laxando expedient. Dictas Glaſſianas jam temporis apud neminem excluſis omnibus ſuppoſititiis antiquiore & meliore effectu probatas venales accipies atque apud hujus beatiſſimi filium Dominum D. ERNESTVM Archiatrum Martiſburgenſem antiquum meum amicum.

¶ [*Pilulæ Weibelii in frequenti uſu ſunt Moſellæ Rhenique accolis, nec non noſtratibus, laudem merentur ob accuratam compoſitionem, & efficaciam in aſthmate, cruditatibus ventriculi, affectu Hypochondriaco, Cachexia, &c. Conſtant ex Radicibus aperitivis, herbis, hepaticis & ſpleneticis, fructibus, Gummi diverſis, Rhabarbaro, Agarico, Aloë, Mucharo, infuſionibus, ſive extractionibus repetitis, labore fere æquali illi, quem Zwelferus in emendatione Pilul. Tartarear. Quercet. impendit.*]

CAPVT LXXIV.

De Potionibus.

HOFMAN. *De Potionibus.*) Potiones hoc loco ſunt liquores, in quibus alia Medicamenta craſſiora, ut v. g. electuaria, extracta, ſyrupi, pulveres & ſimilia cum aqua d. vel infuſo aut decocto diluta ſunt, & in primis purgantia. Ubi notandum, in ejuſmodi potionibus fugiendam eſſe plurium ingredientium nauſeabundam mixtionem, quæ inutilis ſæpe, inepta & periculoſa eſt. Contrà autem uti debemus potionum ſuavium formulis, quales præſentes *Domini Autoris* non ſunt; quibus barbæ ægrotantium propè inviſcari poſſunt.

Sequens potio D. *MANAGETTÆ IMPERATORIS FERDINANDI III. Medici Cubicularis* ſit inſtar omnium.

Recip. Mann. el ℥iv. fol ſenn. ſ. ſ.
A. ℥j. radic. polypod. q. Paſſul. min. ana ʒiij. ſem. coriandr. ʒij. fœnicul. cinamom. ana ʒiß. cryſtall. Tartari pulveriſ. ʒj.

Inciſ. & contuſ. ſuperfunde aq. fontan. calid. ℥xvj. ſtent per noctem, poſteà f. colatura cum expreſſione, quæ clarificetur, & denique per chartam emporeticam filtretur. Doſis ℥ij ℥iij. ad ℥iv.

Manna liquida IMPERATORIS FERDINANDI III. Ejuſdem D. MANAGETTÆ.

Recip. Mann. el. ℥ij. vel ℥iij. cremor. Tartari ʒj. vel ʒiß. ſolve in calore MB. benè muniti cum Aq. fontanâ acidulâ ℥iv. vel ℥v. adde parum ſucci citri rec. vel alicujus Spiritus mineralis pro grato hauſtu. Tandem cum albumine ovi clarifica & per chartam filtra, denique cum corticibus citri recentibus fiat odor ſuavis aut cum Eſſ. cinamomi. Doſis à ℥iij ad ℥iv. vel ℥v.

POTIO SUDORIFERA

Recip. Aq. Theriacal. ℥ß. Card. b. ℥j Tinctur. bezoardic. cum Eſſ. theriac. ſpirit. Tartari & Vitrioli parat. ʒß M. f. potio pro unâ doſi. vel Recip. Aq. juniperi ℥j. Extract. juniperi ℈j. cum ol. d. ejus gutt. iij. probè ſubacti. Sal. Tartari volatil. ℈ß. Roob juniperi ʒij M. pro unâ doſi.

POTIO VULNERARIA.

Recip. radic. conſolid. major. ℥j ʒij. h. cherefol. millefol. Sanicul. ana M. j. Ocul. Canc. ℥ß. caricar. ping. dactyl. ana n. v.

Mediocriter inciſis & pulveriſat. affunde vini albi opt. ℔iij. vel iv. bulliant in diplomate, ebullitione factâ vitrum obtura, pone in locum calidum per 3 ♂ ♀, poſtea exprime & filtra. Doſis ℥iij. ad ℥iv. in hœmoptoë, & incipiente phthiſi.

¶ Potulentorum genera in Praxi uſitatiora diximus eſſe Apozemata ſeu Decocta, aquas, Emulſiones, Infuſiones, Potioneſque alias. De prioribus alias dictum, de poſteriori hic loci agendum.

Eſt Potio, de qua hic agimus, liquor, in quo alia Medicamenta craſſiora diluta ſunt, & præcipuè purgantia: Quin & ſolæ infuſiones nonnunquam ſufficiunt.

Modus ergò parandi, ſola ferè mixtio eſt, quam, ſi res diluenda ſeu diſſolvenda, viſcoſa, & tenax fuerit, in mortario abſolvere convenit.

Liquor adhiberi poteſt varius, uſitatiùs tamen recipiuntur Decoctiones, Infuſiones & maximè Aquæ deſtillatæ.

Res dissolvendæ sunt Syrupi, Electuaria, Extracta, Manna, pulveres, & similia.

Exemplo sint

1. *Potio purgans.*

♃. Extr. Fol. sen. ʒ ß.
Rhabarb. ℈ ß.
Cnicopharm. ℥ ß.
Syr. Diaser. ℥ ß.
Rosar. solut. ʒ v.
Aq. Cinam. ʒ j. (ad saporem, &c.) Fl. Acæc. ℥ j.
M. F. Potio pro una vice.

Vires. *Educit humores biliosos & pituitosos.*

2. *Alia.*

♃. Fol. sen. ʒ ii ß.
Epithym. ʒ ij.
Rhabarb. el. ʒ i ß.
Spic. celt. ℈ j.
Infundantur in decoctione pectorali, q. s. per noctem.
In colatura dissolve.
Syrup. rosar. sol. ℥ i ß.
Confect. Hamech. ℥ ß.
F. Potio.

Purgat humorem melancholicum.

3. *Potio sudorifera.*

♃. Diascord. Fracastor. ℈ iij.
Aqu. Sal. nit. Sulph. ʒ ij.
Mell. gran. Juniper. ℈ j.
Extr. card. bened. ℈ ß.
Aq. card. bened. ʒ ij.
M. F. Potus.

Vires. *Sudorem movet, viriumque insignium est in febribus malignis.*

4. *Alia sudorifera.*

♃. Liquor. Lumbric. ʒ iij.
Theriac. Andromach. ʒ j.
Spir. Tart. ℈ j.
Aq. cinam. ʒ j.
Mixtur. simpl. ℈ j.
Aq. Veronic. ℥ i ß.
M. F. Potus.

Vires. *Admirandarum virium est in arthritide vaga, si semel ac iterum repetatur.*

F. *Potio Vulneraria.*

♃. Herb. Sanicul.	Buglosf. ana p. 1.
Veronic.	Sem. Anis.
Pyrol. an. M ij.	Fœnic. ana ʒ ij.
Consol. Sarac.	Cinam. ʒ iij.
Trichoman. ana M 1.	Iujub. N. vi.
Flor. Borrag.	Dactyl. N. iij.

Bulliant in s. q. aq. hord. s. a.

Vires. *Convenit in vulneribus præcipue pectoris, ubi & expectoratio necessaria est. Sumantur de die ℥ iij. cum ℈ ij. oculi cancri. Glandorp.*

N. *Plures vide apud Quercetan. & alios.*

6. *Alia potio Vulneraria.*

♃. Herb. Vinc. pervinc.	Vincetoxic. ℥ j.
Millefol.	Nuc. vomic. ʒ ij.
Betonic.	Macis ʒ ß.
Ichimill. ana M. 1.	Nucist. ʒ j.
Rad. Zedoar. ʒ ij.	Galang. ʒ ij.

Coq. in aq. & vini ana mens. s. ad calum digitor. 2. transversorum. Colaturæ exhibeantur ℥ iv. mane ac totidem post meridiem.

N. *Formulas plures habes in Quercetan. Rediv. tom. 2. pag. 859. & alibi.*

CAPVT LXXV.

De Pomis Ambræ.

HOFMAN. *De Pomis Ambræ.*) Hæc ita dicuntur, quod ambræ odorem æmulentur, licet ambra non semper illa ingrediatur, & sunt ob odoris suavitatem & fragrantiam inventa. Constant ex fragrante aliquâ resinâ, vel balsamo Indico, styrace liquidâ, ladano aut aliis speciebus odoriferis cum mucilagine tragacanthi in massam redactis. Exempla habes in *Autore nostro*, & thesaur. pharmaceutic. annex. sect. XXII. n. I. II.

¶ Poma ambræ fiunt ex odoratis pulveribus, (addi & olea possunt,) qui cerâ, styrace liquidâ, balsamo Indico, mucilagine Tragacanthi, cum tantillo Terebinthinæ ad tenacitatem; si opus sit, suscepti, additâque Aq. rosarum vel simili optimè incorporati, in globulos, prout visum fuerit, rediguntur.

N. *Nomen mutuantur ab Ambra non quod ea necessario & semper ingrediatur, sed quia odorem suavem spirant, adeoque ambram æmulantur.*

Exemplo sint,

1. *Odoriferum Crollianum.*

♃. Macis.
Caryophyll.
Cinamom. vel cass. lign. odorat. ana ʒ ij.
Moschi ʒ ß.
Zibet. ʒ ij.
Gumm. arab. ʒ j.
Tragacanthi prius suprà fornacem siccati. ʒ ij.
Hæc duo gummata cum moscho terantur.

Omnibus diligenter tritis, misce Zibettam, & affunde aquam Naphæ. (idest, è floribus aurantiorum,) seu Damascenæ odoriferæ, pro libitu (ex odoratis specificis & Aq. rosarum præparatæ, in qua prius per 8. dies in digestione modicum de Paracelsi carbon. vel Zibetta occidentali admixtum sit,) atque incorpora.

N. 1. *Carbon seu Zibetta occidentalis, quantum ex Paracelsi archidox. conjecturari potest, nihil est aliud quam stercus seu Sulph. humanum; in digestione aliquamdiu positum, & ex fœdissimo illo odore, sponte suâ longâ digestione summam suaveolentiam nactum. Vide Hartmann. in Croll. ut & lib. 5. Class. 1. ut & Agricol. in comm. Popp.*

N. 2. Poterit & parari, si pulverisatâ illâ mucilagine Tragacanthi (in Aqua odorifera soluti) suscipiantur.

Vires ac Usus. *Adhibitum naribus odore suo sanguinem movet, [quod moschum efficere putant] & cor supra modum refocillat, in Apoplexia, Epilepsia, Colica, Suffocatione matricis, pestilentiali aura.*

N. *Misceri potest tantillum cum oleo nucistæ expresso, ut fiat quasi linimentum, & in supradictis morbis debito modo adhiberi. Croll.*

HOFMAN. *Carbon seu Zibetta occidentalis.*) Hæc mediante digestione conficitur ex stercore humano, zibettæ orientalis summam referens suaveolentiam. Et si in causam hujus inquiras, experieris ex scoriis stercoreis dependere, quarum materiale principium felli debetur; prout & Urinæ, unde fel prævià digestione destillatum moschi vel Zibettæ æmulatur odorem. Moschus viribus exhaustus hanc ob rationem in locis urinosis novas acquirit vires. Buffalina vulva exsiccata eâ etiam de causâ Moschum spirare arbitror, scoriis urinæ hanc impiægnantibus, unde Neapolitani illâ in unguentis myropolæ utuntur.

Adhibitum naribus odore suo sanguinem movet) Hic effectus est à Moscho; si quis accepto vulnere in thorace nullum sanguinem emittere queat, isque in pectore detineatur, granum saltem unum moschi sub linguâ detineat, sanguis statim cumulatim fluet, teste experientiâ.

Suffo:a-

Suffocatione matricis.) Sed partibus tunc genitalibus applicandum est, ne nares odorem percipiant, aliàs symptoma dictum potius exacerbabitur.

Pestilentiali aurâ.) Verùm mumiale fermentum malignum magis benè fragrantibus fovetur, quàm ut supprimatur, dum venenatum miasma sub benè fragrantium miasmatum involucro citius auram penetrat vitalem & ita mortem intendit, ideoque alexiteria specifica illis sunt præferenda.

¶ 2. *Aliud pomum ambræ.*

℞. Styrac. calamit. ℥ i ß.
Benzoin.
Laudan. ana ℥ ß.
Caryophyllor. ʒ ij.
Nucist.
Macis ana ʒ j.
Rad. ireos fl.
Cyper. rot. ana ʒ i ß.
Fl. Rosar. ʒ j.
Lavendul.
Majoran. ana ℈ ß.
Storac. liquid. ʒ j.
Zibett. ʒ ß.
Mosch. ℈ j.
Cum Balsamo Indico & Aq. rosar. ana q. s.
F. Massa.

Cinamom.
Macis ana ʒ ß.
Coriandr.
Caryophyllor. ana ℈ j.
Mastich.
Oliban. ana ʒ j.
Lign. Aloës. ʒ ß.
Ambr. gran. v.
Mosch. gran. x.
F. Massa.

3. *Aliud.*

℞. Laudani pur. ℥ j.
Styrac. calam. ʒ ij.
Benzoin. ʒ j.
Nucis moschat.
Fluxus inhibet.

4. *Aliud.*

℞. Styrac. cal. ʒ ij.
Mastich.
Thur. masc.
Sandarach. ana ʒ i ß.
Costi.
Spic. ana ʒ j.
Lign. aloës ping. ʒ iij.
Mosch.
Ambr. an. gran. aliquot.
Terebinth. parum.
F. Pomum.

N. *Videsis & apud August. pom. Ambræ*, 1. 2.

CAPVT LXXVI.

De Præparatis.

PRæparata Officinarum communiter & in specie sic dicta, nihil aliud sunt, quam simplicia nonnulla duriuscula in tenuissimum pulverem, accedente aquâ aliquâ cordiali, redacta.

Talia sunt: Terræ, Lapides, Perlæ, Corallia, Ungulæ, Crustacea, (testacea.)

Modus.

℞. Rem præparandam læuiga super porphyrite, lapide versatili quam minutissimè, inter lævigandum asperge aquam aliquam cordialem, (ut plurimum Aq. rosarum adhibetur, ut fiat instar pultis,) hanc expone loco tepido vel aëri, ut in umbra exiccetur.

N. *Quæ solidiora & duriora, adeoque minus lævigabilia sunt, ustione antegressâ calcinari friabiliaque reddi solent, ut cornua, ossa, crustacea, & simil.*

Vsitatiora sunt.

Præparat. Cinnabaris.
Conchæ marinæ.
Coralla alba.
rubra.
Cornu cervi ustum.
Cranium human.
Crystalli.
Granati.
Hæmatites.
Hyacynthus.
Lapis armenus.
Iudaicus.
Lazuli.
Magnes.
Mandibula Lucii piscis.
Margaritæ.
Mater perlarum.
Ocul. Canc.
Ova Struthii.
Percarum lapides.
Rubinus.
Saphirus.
Smaragdus.
Succinum.
Tutia.
Ungula alcis.

CAPVT LXXVII.

De Pulveribus & Speciebus.

HOFMAN. *De Pulveribus & Speciebus.*) Hîc miramur nihil, nisi processuum processibus, & compositorum compositis agglomerationem, novis enim hisce, quæ hîc proponuntur, non opus habemus, penu pharmaceutico hisce compositis pulveribus & speciebus aliàs satis jamdum referto.

¶ Pulveres ac Species fiunt triturâ lævigationevè, quarum apparatus nonnunquam exiccatio, calcinatioque antegressæ.

N. 1. *Res si subtilioris volatiliorisque fuerint substantiæ, trituram minus fortem expetunt.*

N. 2. *Res pulverisandæ, etiamsi commisceri debeant, si sint diversæ duritiei, seorsim terantur.*

N. 3. *Quia virtutes pulverum facile evanescunt, præstat, quorum pulverisatio sine mora perfici potest, nisi crebrioris sint usus, integra asservare.*

Pulveres sunt tùm simplices, tùm compositi.

Simplices magis usuales sunt.

Pulvis Agarici.
Asari.
Aurantiorùm cort.
Caryophyllorum.
Cinamomi.
Croci.
Cubebarum.
Concharum febrilis, *v. libr.* 5.
Glyzyrrhizæ.
Hellebori albi.
Ialappæ.
Lumbricorum.
Mechoacannæ.
Rhabarbari.
Santalorum cunctorum.
Senæ.
Pulvis Serpentum, *vide libr.* 4.
Tormentillæ.
Ventriculi gallinarum.
Zingiberis.

Pulveres compositi prostant sub titulo pulverum vel specierum.

Sunt usuales pulveres alterantes.

Pulvis contra Abortum, *August.*
Adstringens Galen. A.
Alexiterius Sal. *infra* N. 1.
Anonymus contra Phthisin, A.
Bezoardicus Nicol. A.
NB. Alium habet Renodæus.
Bezoart. sine pretiosis, 2.
cum pretiosis, 3.
Electuarii de bolo, A.
Cachecticus Quercetani, 4.
Cæsaris gryseus, A.
rubeus A.
contra calculum, A.
ad casum, A.
Cathæreticus pro ossibus.
S. Closs. 5.
de cineribus Avicen. A.
de Cypero, 6.
Cypheos, A.
ad dentifricia, A.
Dentifricius, 7.
Alius S. Closs.
contra defluxiones, 8.

Dysen-

Dysentericus, 9.
Epilepticus Marchionis cum
& f. Unicornu, A.
Antepilepticus de secundina, 10.
Antepil. diaphoreticus, 11.
Epilepticus, 12.
pro Epithemate cordis, A.
Epatis, A.
Febrilis, 13.
Fortis. Tragea fortis, 14.
Grossus. Tragea grossa, seu species incisæ, 15.
Haly, A.
Hepaticus, Tragea hepatica
Quercet. 16.
Hystericus. Tragea hysterica,
Quercet. 17.
Hysteric. A.
Antinephriticus. Tragea Antineph.
Quercet. 18.
Partum provocans, A.
Helidei de Paduanis A.
Rubeus pannonicus, A.
Saxonicus, A.
Sperniolæ compos. 19.
Stomachicus, Quercet. 20.
Ad strumam, A.
Trithemii, 21.
Violarum odoratus, A. C.
Pro ulceribus gutturis, A.
Species Diambr. cum ambra & moscho, A.
Diambr. sine ambra & moscho, A.
Dianisu, A.
Dianthon, A.
Contra Apoplexiam, A.
Aromaticæ caryophyllatæ, cum & sine ambra & moscho, A.
Aromaticæ rosat. cum & sine ambra & moscho, A.
Diacalamenthes, A.
Cephalicæ, 22.
Diacinnamomi, A.
Diacoralli, A.
Confectionis cordialis, A.
Contra pestem Ferd. Imp. A.
Cordiales cum & sine ambra & moscho, A.
Diacubebarum, 29.
Diacurcuma, s. Diacrocu, A.
Diagalanga, A.
de Gemmis calidæ, cum & sine ambra & moscho, A.
de Gemmis frigidæ, A.
Ducis, s. Electuarii ducis, A.
de Hyacyntho, A.
Diahyssopu, A.
Imperatoris, A.
Diaireos Salom. A.
simpl. A.
usitatæ, ibid.
Justini, s. Electuarii Iustini, A.
Dialacca, A.
Lætificantes Galen. cum & sine ambra & moscho, A.
Lætificantes Rhasis, A.
Liberantes, confectionis liberant. A.
Species Lithontribon, A.
Diamargariton calidæ, Avic. *A.*
Diamargariton frigidæ, Nic. A.
Diamoschu amaræ, A.
dulcis, cum & sine ambra & m. A.
Diapenidion, A.
Diatrion pipereon, 1. & 2. A.
Diapleres archonticon. cum & sine moscho, A.
Diapæonias, cum & sine ambra & moscho, Cord.
Diaprassiu. Nicolai, A.
Electuarii resumptivi, A.
Diarrhodon abbatis, cum & sine moscho, A.
Rosatæ novellæ, A.
Diaspoliticon. A.
Diatrion Santalon. A.
Diathamaron, cum & sine moscho, A.
Diatragacanthi calidæ, A.
frigidæ, A.
Ad vermes, confectio ad vermes, A.
Dia-Xylo aloës, cum & sine ambra & moscho, A.
Dia Zingiberis, A.
Huc Sal Philosophorum, 24.
Sacerdotale. 25.
Purgantes Pulveres.
Pulvis Artheticus Paracelsi. *vide infra* 1.
Cholagogus Quercetani, 2.
Pulvis Cornachini, 3.
Laxativus, Tragea laxativa, G.
Melanagogus Quercetani, 4.
Nasalis, ad nasalia, A.
Panchymagogus Quercetani, 5.
Passavanticus, 6.
Phlegmagogus Querc. 7.
Salæ, 8.
Senæ præparat. Montagn. A.
Solutivus, de tribus, A.
Magistralis Stockstaldi, A.
Sternutatorius, A.
Sternut. Rulandi. 9.
Baumanni, 10.
Ad suppositoria communia, A.
acutiora, A.
sicca.
Tartari præparat. A.
ad vermes,
Species benedictæ laxativæ, id est, Electuarii benedict. laxativ.
Diacarthamu, id est, Electuarii Diacarth. A.
Caryocostini, id est, Electuar. A.
Episcopi, s. Elescoph. A.
de succo rosarum, id est, electuarii.
Diaturbith cum Rhabarbaro.

PULVERES ALTERANTES.

¶ 1. *Pulvis Alexiterius Specificus Ang. Salæ.*

♃. Pulv. viperini ʒ ij.
Extr. Bezoardici pretiosi.
Magisterii margarit. an. ʒß.
Ol. sem. Angel. destill. ℈ß.
Cinnam. gutt. VI.
M. in mortario vitreo.
Dosis ℈ j. *ad* ʒß. *cum vehic. appropriatis singulis quadris Lunæ, Iis qui cum veneno infecti sunt danda est* ʒ j.

Pulvis alexiterius alius D. D. BARBETTE.

♃. *Rad. contrayervæ* ʒ ß. *petasitidis, tormentillæ, enulæ campanæ ana* ʒ ij. *terræ sigillatæ, boli armenæ ana* ʒ iij *rasuræ c. c. eboris ana* ʒ j. *corallor. rubror. præparat.* ℈ iiij. *cinnamomi acuti* ʒ ij. *antimonii diaphoretici* ʒ ß. *M. F. Pulvis.*

O Pulvi

Pulvis rad. Ari compositus è Pharm. Coll. Reg. Londin.

♃. *Pulv. rad. ari* ℥ ij. *rad. acori vulgar. pimpinellæ ſaxifragæ, ana* ℥ j. *oculorum cancri* ℥ ß. *cinnamomi* ʒ iij. *ſalis abſinthii & iuniperi, ana* ℈ j. *M. F. Pulvis.*

¶ *Extractum Bezoardicum ſic fit.*

♃ Ligni Aloës reſinos.
Granor. Kerm.
Santal. alb. odorif.
Caſſ. ligneæ.
Zedoar.
Croci opt.
Scœnanth.
Rad. carlin.
Vincetox.
Doron.
Angel.
Fol. Dictamn. Cret.
Scord. Cret. an. ʒ ij.
Spir. Vini q. ſ. F. extractum ſ. a.
cui adde ʒ ij.
Magiſterii lapid. pretioſorum cum Sal. nitr. calcinat.

HOFMAN. *Pulveres alterantes. 1. Pulvis Alexiterius ſpecificus Angeli Salæ.*) Hic propter extractum bezoardicum minoris eſt virtutis; adeoque & vilioris æſtimii, ut quod omnibus balſamicis ingredientium virtutibus deſtitutum. Nec dubito majoris fore energiæ ſ. m. præparatum:

Recip. pulv. Zedoar. carlin. vincetoxic. doronic. angelic. ana ℥ j. fol. dictamn. cretic. ſcord. cretic. ana M. ij. ligni aloës reſin. caſſ. lign. ana ℥ ß. M. f. Pulvis , cui addend. ſal. volatil. viperar. vel ſerpent. noſtrat. ʒ ij. ol. d. angelic. ℈ ß. d. cinam. gutt. vj. croci or. pulveriſ. ℥ j. Terr. ſigillat. q. v. pro Magiſter. lapid. pretioſor. cum Nitr. calcinat.

N. Pulverem Alexiterium viperinum vid. in theſaur. Pharmaceutic. annex. ſect. XXIII. n. XXII.

¶ 2. *Pulvis Bezoardicus ſine pretioſis. F. F.*

♃. Bol. armen. ver. cum aqu. ſcabioſ. præparat.
Terr. ſigillat. Sileſiac.
Rad. Diptamn. alb.
Tormentill. ana ʒ VI.
Angelic.
Gentian.
Petaſit.
Zedoar.
C. C. uſt. præparat.
Oſſ. de c. c.
Raſur. Ebor.
Cort. citr.
Corall. rubr. præp. ana ʒ ß.
M. F. Pulvis ſubtiliſſimus.
Doſis ad ʒ j.

¶ 3. *Pulvis Bezoardicus cum pretioſis.*

♃. Pulv. modo præſcripti, ℥ I.
Margar. præparat. gran. XVI.
Hyacynth. præparat.
Rubin. præparat.
Granat. præparat.
L. Bezoar. or. ana gr. VIII.
Fol. argent.
Aur. ana num. I.
F. Pulvis ſubtiliſſimus.

Vires. *Cordialis ac diaphoreticus inſignis eſt uſuſque præcipui in morbis malignis.*
Doſis à ℈ j. *ad* ℈ ij.

HOFMAN. *Pulvis Bezoardicus ſine pretioſis F. F. & 3. cum pretioſis.*) Ejuſmodi pulveres laudem merentur quoad compoſitionem & præparationem. N. Alios bezoardicos cordiales vide in theſaur. Pharmaceutic. annex. ſect. XXIII. n. XVII. ſeq.

Fol. Argent. Auri ana n. 1.) Hæc ad oculorum blanditiem, elegantiæ conciliandæ pulveri bezoardico causâ & vulgi ingentem in aurum & argentum fiduciam collocantis applauſum adduntur, ut ipſius pulveris efficacia inde etiam augeatur. Confidentia enim ægri in Medicamenta , quam multi Medicorum variis conquirunt technis, abundantem in praxi fœlici fructum promittit. Si folia illa auri in Pulvere rubro. Pannonico deeſſent, hunc certè fex urbis populus ne ullius aſſis æſtimaturus, & Medicum & Pharmacopœum inſcitiæ , aut doli nomine ſuſpectos erit facturus.

Pulvis Bezoardicus alius ex D. CHARRAZ.

℞. *Rad. Angelicæ, contrayervæ, ſerpentariæ virginianæ ana* ℥ ß. *lapid. bezoar. Orientalis , pulveris viperini , bezoardici mineralis ana* ℈ iij. *unicornu animalis, margaritarum præparatar. ana* ʒ ij. *F. ſ. a. pulvis ſubtiliſſimus , permiſtiſque oleorum ſtillatorum angelicæ , corticis citri, cinnamomi ana gutt.* iij. *ſervetur ad uſum.*

Hic Pulvis præſtans eſt remedium contra omnia venena ; nam corroborando partes nobiles , malignitatem per ſudores expellit. Datur in vino Hiſpanico aut aqua aliqua cordiali. Doſ. à ℈ j. *ad* ʒ j.

¶ 4. *Pulvis Cachecticus Quercetani.*

♃. Limatur. chalyb. in tenuiſſimum alcohol. per aquam ſimplicem redactæ , vel cum Sulph. calcinatæ ℥ I.
Fæc. rad. Ari ʒ I ß.
Ambr. griſ. ʒ ß.
Eſſent. corall. (Magiſt.)
Margarit.
Cinamom. ana ℈ IV.
Sacchari, q. ſ. ut fiat pulvis guſtui gratus.

Vires. *Eſt ſummum Remedium ad cachexias, tam virginum, mulierum, quam virorum , juvenum ac ſenum.*

Doſis cochlear. ſ. mane continuando ad dies aliquot.

HOFMAN. *Pulvis Cachecticus Quercetani.*) Licet limatura chalybis in tenuiſſimum pulverem cum aq. ſimplici redacta vel cum Sulphure calcinata non rejicienda & levis momenti ſit , ſed magnæ efficaciæ in cachexiis &c. tamen ſi loco hujus Vitriolum ♂is nonnihil calcinatum ſubſtituatur, acceptabilius fuerit cum Magiſter. corall. perlar. &c. vid. theſaur. Pharmaceutic. annexum ſect. XXIII. n. XXX. XXXI. ſeq.

¶ 5. *Pulvis Cathareticus pro oſſibus S. Cloſſ.*

♃. Rad. irid.
ariſtol. rot.
euphorb. ana ℥ ß.
Sabin. ſicc.
O uſt.
Mercur. præcipitati ana ʒ j.
Ceruſſ.
Myrrh. an. ʒ ij.
Ol. garyoph. ℈ j. M.
F. Pulvis quo aſpergatur os carioſum carne denudat. & aq. O. prius ablutum.

Pulvis granorum Chermes è Pharm. Coll. Reg. Lond.

℞. *Granor. chermes* ʒ j. *nucis moſchatæ* ℈ ij. *rad. tormentillæ , ſantali citrini ana* ʒ ß. *caryophyllor. margaritar. præparatar. corallii utriuſque præparati ana* ℈ j. *folia auri* No. iij. *ſacchari tabellati perlati, utendi tempore addendi* ʒ iij. *M. F. Pulvis.*

Pulvis è Chelis cancrorum compoſ. è Pharm. Coll. Reg. Lond.

♃. *Margaritar. præparatar oculor. cancri, corallii rubri, ſuccini albiſſ. C. C. philoſophicè præparati, lapidis bezoardici orientalis ana* ℥ ß. *pulveris ex apicibus nigris chelarum cancrorum ad pondus omnium. Fiat pulvis ſ. a. qui gelatina è viperarum ſpoliis extracta excipi poterit, vel inde poma parva efformari , cautè ſiccanda & in uſum aſſervanda.*

¶ 6. *Pulvis de Cypero odoriferus.*

♃. Rad. Ireos flor. ℥ I ß.

Cyperi

Cyperi rot.
Acor. ana ʒ ij.
Lign. Santal. citr. ʒ ß.
Rhodii, ʒ j. ℈ ij.
Spec. Diambr. ʒ ij.
Troch. Gall. moſchat. ℈ j.
Moſch. ℈ ß.
Ambr. gran. XII.
F. Pulvis.

Vires. *Pulvis eſt odoriferus, confortans ſpiritus vitales & animales.*

¶ 7. *Pulvis Dentifricius.*

℞. Silic. fluviatil. calcin. ℥ iij.
Lap. pumic. præparat. ℥ ß.
Rad. Ireos fl. ʒ ij.
Ol. ſtillat. roſ. ℈ ß. vel ex lign. rhod.
F. Pulvis ſubtiliſſimus.

Vires. *Exterget dentes, fœtorem oris emendat.*

N. 1. *Alium vide apud Auguſt.*

N. 2. *Dentifricii pulveres fiunt potiſſimum ex pulveriſatis corallis, calcinatis oſſibus, cornibus, lapidibus, cruſtaceis, radicibus ireos, cruſtâ panis toſtâ, ſalibus uſtis, cineribus, & ſimil.*

Alius S. Cloſſ.

℞. Farin. laterum rubrorum ʒ ß.
Imbibatur per vices ſpiritus Sulph. pari quantitate & fiet pulvis, cui addes
Tart. vini alb. ʒ ij.
Panis ad nigredinem uſti ℥ ij. M.

F. Pulvis, quo dentes nigrore aut virore infecti confricentur, & vino calente abluantur.

¶ 8. *Pulvis contra defluxiones F. F.*

Flußpulver / Rothlauffpulver.

℞. Maſtich. alb.
Succin. in fragm.
Summ. Sabin.
Rut.
Oliban.
Sem. cannab. ana ℥ IV.
Stæchad. citr. M. ij.
M. F. pulvis groſſus.

9. *Pulvis Dyſentericus Crollii.*

℞. Succin.
Sang. dracon.
Lap. Hæmatit.
Corall. rubr.
Sem. portulac.
Plantag.
Anthor.
Rad. Tormentill.
Terr. ſigillat. ana ℥ ij.
Balauſtior. ℥ I.
Nuciſt. num. IV.
Cinamom. ℥ ß.
Croc. ♂ adſtring.
Talc. calcinat.
Matr. perlar. calc. ana ℥ I.

Lapides lævigentur, reliquiſque minutiſſimè tritis addantur.

Vires. *Valet in omnibus profluviis alvi, menſtruorum, narium, &c.*

Doſis ʒ j. *ad* ʒ i ß. *vel* ʒ ij.

HOFMAN *Pulvis Dyſentericus Crollii.*) In hoc nihil etiam animadverſione dignum occurrit; interim tamen ſequens *D. D. IOHANNIS MICHAELIS* non minoris eſt ponderis. Recip. pulver. Lapid. hæmatit. lib. j. C. C. cum Antimonio uſti. Croci Martis adſtring. ana lib. ß. Magiſter. corall. cum ſucco Citri ℥ ij. Medull. Lapid. ℥ iij. M. f. Pulvis. Doſis ℈ j. ad ʒ ß.

N. In dyſenteriâ epidemicâ ſolitus eſt addere epata ſerpentum exſiccata. N. Alios anti-dyſentericos vide in theſaur. pharmaceutic. annex. ſect. XXIII. n. XXV. XXVI. & ſeq.

¶ 10. *Pulvis antiepilepticus de ſecundina.*

℞. Secundin. puelli primogeniti exiccat. ℥ ß.
Cranii maris calcinat. ℥ I.
Pulv. pullorum corvi, ℥ ij.
Coagul. lepor. ʒ I.
Raſur. c. c. ʒ ij.
Caſtor. ʒ ß.
Succin. albiſſ. ʒ ij.
Viſc. quern. Lun. decreſc. collecti. ʒ ß.
Granor. & rad. Pœon. ante novilunium collect. ana ʒ ß.
Ambr. griſ.
Moſchi ana ℈ ß.
Spec. Dianth.
Diapleres archont.
Lætific. Galen.
Margarit. præparat.
Corall. præparat. an. ℈ j.
F. Pulvis ſubtiliſſimus.

HOFMAN. *Pulvis ant-epilepticus de ſecundinâ.*) Hic in veneno epileptico domando & exſtirpando ſingularis eſt virtutis, unde pro arcano quaſi reſervandus fuiſſet, multiplici uſu illum probatum expertus fui.

¶ 11. *Alius Antiepilepticus Diaphoreticus.*

℞. Cinnabar. Antimonii purificat.
Magiſt. Corallor.
perlar.
cran. human. ana.
F. Pulvis ſubtiliſſimus.

Doſis à gran. 10. ad 16. bis in ſeptimana exhiberi poteſt. Hartmann. in Pract. Sennert. Inſtit.

HOFMAN. *Alius Anti-epilepticus Diaphoreticus.*) Ex eodem fonte promanat *D. D. GOTOFREDI MOEBII Pulvis Epilepticus* Recip. Cinnabar. Antimonii rectificat. & nativ. Hungaric. ana ℥ ß. Smarag. or. ppt. C C. ſ. ig. cornu alcis ſ. ig. viſci corylin. ana ℥ j. m. f. ut & ſpecificum cephalicũ *D. D. IOHANNIS MICHAELIS*, quod conſtat ex cinnabar. Antimonii multoties per Sublimat. rectificat. ℥ iij. fecul. radic. pœon. ℥ j ß. Magiſter. Epileptic. ℥ ß. Magiſter. cordial. ʒ ij fol. ☉ n. j.

N. Magiſterii Epileptici ingredientia ſunt Magiſter. Ungul. alcis, cranii humani violentâ morte perempti, Magiſt. cornu alcis. CC. ana ʒ ß. Mag. ſmaragd. ℥ j. unicornu ver. ʒ ij. ſuccini ℥ j. M. Magiſterii cordialis ingredientia ſunt Magiſt. ocul. Canc. margarit. corall. r. Lapid. percar. Ebor. CC. ſ. a. Præcipitat.

N. Spiritus aluminis ſolvit, & præcipitat Sp. Vitrioli.

¶ 12. *Pulvis Epilepticus D. Arn. Weickardi.*

℞. Rad. pœon. decreſcent. Lun. collect. ℥ j.
Sem. Pœon. maſc. excort. ℥ ß.
Ung. alcis ʒ iij.
Succin. alb.
C. C. uſt. præp. an. ʒ ij.
Margar. præp.
Corallor. rub. præp. ana ℥ j.
Stercor. pavon. ℈ IV.
Lap. Bezoar. or. ʒ j.
Unicorn. veri ℈ ij.
Limatur. ☉ ungar. ʒ j.
Croc. ℈ j.
Manus Chr. perlat. ℥ ß.
F. Pulvis ſubtiliſſimus addendo Ol. ſtill. macis ℈ ß.

Doſis à ℈ ß. *ad* ʒ ß.

HOFMAN. *Pulvis Epilepticus D. Arn. WEICKARDI.*) Ob ſpecifica ant-epileptica ingredientia crebriori uſu experta non poteſt non hic Pulvis ſummam mereri laudem, cujus virtutem

etiam cardiacam exaltat limatura ☉ Vngarici, quæ etiam Pulverem de Pozis ingreditur, & describit *CL. Zwelferus in Pharmacop. Reg.* p. 317. magno extollens ob ☉ limaturam præconio, eò quod vires exerat præstantissimas.

N. Alios prætereà ant-epilepticos vid. in thesaur. Pharmaceutic. annexo sect. XXIII. n. I. II. III. & seq.

Pulvis Epilepticus alius ex D. CHARRAZ.

℞. *Secundinæ mulieris sanguinei temperamenti, marem primiparæ, sicca & membranis purgatæ* ℥ j. *rad. pæoniæ flore albo & seminis ejusdem ana* ℥ ß. *rasuræ cranij hominis morte violenta perempti, rasuræ unicornu & ungulæ alces, visci quercini, rad. valerianæ sylvestris & vincetoxici ana* ʒ iij. *margaritar. & coralli rubri præparator. lapidis contrayervæ, succini albi, sem. galegæ ana* ʒ ij. *moschi orientalis, ambræ griseæ ana* ℈ j. *M. & F. pulvis ad usum.*

Hic pulvis optimos producit effectus in paroxysmis ut & in ipsa curatione Epileptiæ. Datur in aquis cephalicis à ℈ ß. *ad* ʒ ß. *admiscetur etiam electuariis solidis & liquidis ut & compositionibus aliis, usum pro exigentia continuando.*

¶ 13. *Pulvis febrilis.*

♃. Rad. Diptamn.
Petasit.
Zedoar.
Fol. scord. ana ℥ ij.
Sem. Card. bened.
C. C. ust. præpar. ana ℥ j.
Antimonii diaphoret. ʒ iij.
F. Pulvis subtilissimus.

Vires. *Est contra omnis generis febres, quas per diaphoresin expellit.*

Dosis ʒ j. *Grunlingius.*

HOFMAN. *Pulvis Febrilis.*) Huic si Nucis moschatæ ℥ j. & aluminis ℥ ß. superaddantur, majoris erit efficaciæ; Dosis est ʒ ß. vel ʒ j. in aceto horâ unâ & circiter antè paroxysmum injuncto sudore per horulæ spatium. N. Alios pulveres febriles vid. in thesauro Pharmaceutico annexo sect. XXIII. num. XXIII. XXIV. & seq.

Pulvis febrifugus alius ex D. CHARRAZ.

℞ *Cinnabar. antimon.* ℥ j. *salis communis tosti* ʒ ij. *simul pulveratis & cucurbita vitrea exceptis superfundantur olei sulphuris* ℥ iij. *digerantur per biduum calore moderato in balneo cinerum, auctoque deinde igne evaporetur humiditas, residuaque massa lota, siccata, & in pulverem redacta cum florum sulphuris* ℥ iij. *permisceatur, lancique fictili super carbones ardentes committatur; ubi accensis & assiduè virga ferrea movendo combustis floribus, super affusoque ad trium digitorum transversorum altitudinem, & super consumpto vini spiritu, pulverata massa superstes ad usum servetur.*

Commendatur hic pulvis in omnigenis febribus intermittentibus. Datur hora dimidia ante paroxysmum, à gr. x. *aut* xij. *ad* gr. xv. *aut* xx: *in syrupo quopiam aut aqua cordiali.*

¶ 14. *Tragea fortis. Species fortes.*

♃. Piper nigr. ℥ ij.
Zinzib. ℥ j.
Croc. or. ʒ j.
Caryophyll.
Galang. ana ʒ ij.
F. Pulvis.

Vires. *Usus esse potest in aromatisandis cibis.*

HOFMAN. *Tragea Fortis* 15. *Tragea grossa.*) Hisce præfertur Pulvis stomachicus nobilis Minsichti, & species Ejusd. stomachicæ, in armamentar. Medico-chymic. sect. 5.

¶ 15. *Tragea grossa, Species grossa.*

♃. Glycyrrhiz. ℥ ß.
Cinamom. ac. ʒ v.
Zinzib. alb.
Calam. arom. ana ʒ iij.
Galang.
Zedoar. ana ʒ ij.
Nucist.
Caryophyll.
Macis.
Cubebar. ana ℈ j.
Confect. anis.
fænic.
Carv.
Coriandr. ana ʒ vj.

Aromata incidantur grosso modo; confectionesque admisceantur.

Vires. *Confortat ventriculum, adeoque digestionem juvat.*

Pulvis ad hæmorrhagiam sistendam D. D. HERTOD. è Miscell. Curios. Germanor.

℞. *Aluminis crudi quantum libuerit, laccæ pictorum donec pulvis incarnato colore saturetur. Insufflatur hic pulvis in nares pro hæmorrhagia sistenda. Ejus usu ab orci faucibus, Deo benedicente, multi liberati.*

¶ 16. *Tragea Hepatica Quercetani.*

♃. Corall. rubr. præparat.
Spod.
Spec. Diatragac. ana ʒ ij.
Fl. Hepatic.
Sem. acetos.
Portulac. ana ʒ j.
Croc. ♂ optimè præparati, ʒ ii ß. (cum Aq. simpl. vel cum Sulph.) Croc. ♂ ex Ol. Sulph. parat. ℈ ij. (vide l. 3.) Sacchar. rosat. pro libitu.
F. pulvis.

Vires. *Pulvis est admirabilis, contra omnes obstructiones, imbecillitates, ac intemperies hepatis, cui pristinum robur reparat: singularis porro adversus omnes fluxus hepaticos, cachexias, hydropises, icterum, &c.*

HOFMAN. *Tragea Hepatica Quercetani.*) Hic contrà omnes affectus, quos *Dominus Autor* allegat, maximæ virtutis est. Loco croci ♂tis etiam Vitriolum ♂tis substitui commodè potest. Sequens etiam Pulvis hepaticus ruber excellit: Recip. cryftall. Tartari ℥ ß. corall. r. ppt. succini alb. ppt. ana ʒ ß. gr. xij. crystall. spirit. Vitrioli coagulat. gr. XXIV. Macis gr. v. ambræ opt. ℈ ij. gr. IV. M. Hoc illustrissimus *Dux SAXONIÆ I. JOANNES GEORGIUS* p. m. in frequenti habuit usu tempore matutino. Pulvis in 24. doses dividi potest. Alium epaticum rubrum vid. in thesaur. Pharmaceutic. annex. sect. XXIII. num. XXXII.

¶ 17. *Tragea Hysterica Quercet.*

♃. Cass. ligneæ.
Calam. aromat.
Sem. agni casti.
Pastinac.
Rutæ.
Pœon.
Anis.
Fœnic.
Cardamom.
Macis.
Cinamom.
Caryophyllor. ana ʒ j.
Fæc. Bryon. ʒ i ß.
Sacchari anthosati ad pondus omnium.
M. F. Pulvis.

Vires. *Prodest albo mulierum fluori & uteri suffocationi.*

Dosis ʒ i ß.

HOFMAN. *Tragea Hysterica Quercetani.*) Hæc in uteri suffocatione cum albo mulierum profluvio conjunctâ maximè commendatur. Saccharum anthosatum ut utero hostile, omitti, & ejus loco bezoardicum joviale addi potest. N. Alium hystericum vid. in thesaur. annexo sect. XXIII. n. XXXV.

Pulvis Hystericus ex D. CHARRAZ.

℞. *Verrucar. ad genua equorum adnascentium, verno tempore avulsarum, vel sponte procidentium* ℥ j. *assæ fœtidæ, cornu & ungulæ hirci ana* ʒ j *F. omnium pulvis, cujus scrupuli unius pondus prunis imponatur pro suffumigio, quod per infundibulum in vulvam introducatur.*

Pulvis

Pulvis Iovialis Hystericus ex eodem.

℞. *Magisterij Iovis Anglici aut bezoartici ejusdem, matris perlarum, coralli rub. præparat. ana* ʒ j. *olei stillatitij succini rectificati* ℈ j. *M. & f. pulvis subtilissimus ad usum.*
Hic pulvis medetur desperatissimis uteri suffocationibus earumque regressum impedit. Dos. ℈ j. *in aq. quapiam hysterica, vigente paroxysmo. Datur verò tribus diebus continuis, mane jejuno stomacho pro præpediendo ejusdem regressu.*

Pulvis contra Hernias QVERCETANI ex D. D. DONZELLO.

℞. *Rad. consolidæ maj.* ℥ ß. *herniariæ pulveratæ* ℥ j. *spongiar. stipitibus rosæ caninæ adnascentium, pulveratar.* ʒ iij. *magisterij corallorum, margaritar. ana* ʒ ii ß. *magisterij lapid. hæmatites* scrup. iiij. *spodij, terræ sigillatæ ana* ʒ ij. *cinnamomi, sem. fœniculi dulcis ana* ʒ j. *sacchari rosati q. s. ad pulverem gratum efficiendum.*
Hic pulvis mane per plures dies exhibetur iis qui herniam patiuntur. Interim ligaturis convenientibus utantur.

§ 18. *Tragea Antinephritica Quercetani.*

♃. Tunicæ interior. ventriculi Gallinæ.
Stercoris albi Gallin. ana ℥ ß.
Pulveris pelliculæ interioris, quæ in putaminibus ovorum reperitur. ʒ ii ß.
Herniariæ.
Cinnamomi ana ℈ iv.
Nucleor. mespilor. ʒ ij.
Sem. Fœnicul.
Anis. ana ʒ j.
F. Pulvis subtilissimus.

Vires. *Effectus pulveris hujus efficacissimi sunt in alterando, & expellendo calculo. Valet itidem ad colicam passionem.*
Dosis ʒ ß. *ad* ʒ j.

HOFMAN. *Tragea Antinephritica Quercetani.*) Hæc si contrà calculum in usum ducitur, addi potest Magister. Lapid. percar. crystall. Tartari & Sal succini volatile. Si contra colicam, tunicæ interiores Nucum juglandium pulverisatæ admisceri debent. Vid. thesaur. pharmaceutic. l. c. num. XXVIII. XXIX. & XXXIV.

Pulvis nephriticus ex D. CHARRAZ.

℞. *Oculor. cancror. fluviatil. ossium petreorum percarum & asellorum minor. millepedar. siccar sanguin. hirci præparati, sem. milij sol. ana* ℥ j. *F. omnium ex arte pulvis. Dos. à* scrup. j. *ad* ʒ j. *Datur in vino albo ejusque usus iterari & continuari potest pro exigentia, tum pro præpedienda calculi generatione tum pro eodem, si fieri possit, dissolvendo, atque per vias commodas ejiciendo.*

Pulvis ad difficilem Partum ex eodem.

℞. *Testiculor. equi in clybano ex arte siccator. cinnamomi acutissimi, nucleorum dactylorum, borracis, croci, folior. sabinæ siccor. ana* ʒ ij. *trochiscor. de myrrha* ʒ j. *F. omnium pulvis ad usum.*
Datur hic pulvis à scrup. j. *ad* scrup. ij *in aqua arthemisiæ aut aqua alia hysterica, prudentia autem opus est ne intempestivè exhibeatur.*

Pulvis ad sedanda tormina post Partum ex eodem.

℞. *Rad. meu athamantici, consolidæ maj. ana* ʒ ij. *succini præparati, nucleorum persicorum mundatorum ana* ʒ i ß. *cinnamomi, macis, croci ana* scrup. ij. *M. & F. pulvis ad usum servandus.*
In pretio est hic pulvis pro sedandis torminibus quæ patiuntur puerperæ. Datur in jusculo à scrup. j. *ad* scrup. ij.

Pulvis Antilissus seu contra Rabiem è Pharm. Colleg. Reg. Londinensis.

℞. *Folior. rutæ, verbenæ, salviæ tenuifoliæ, plantaginis, polypodij, absinthij vulgar. menthæ, artemisiæ, melissophylli, betonicæ, hyperici, centaurij min. ana p. æ. Leguntur singula, quo tempore pollent viribus maximis, quod ad junij fere plenilunium assequuntur. In sole fervido brevi siccentur, siccata ad usus reserventur, ea lege, ut quotannis renoventur. Quum utendi necessitas incidit, singulorum æquale pondus in pulverem tenuissimum redigito.*

Pulvis saxifragiæ compositus ex eadem Pharmac.

℞. *Rad. pimpinellæ saxifragæ* ʒ ß. *sem. saxifragiæ, genistæ, milij sol. ana* ʒ j. *lactucæ, hyosciami, papaveris albi, 4. frigidor. maj. à* scrup. ij. *trochiscor. alkekengi* ʒ i ß. *glycyrrhizæ* scrup. iiij. *sacchari crystallini quando usus postulat addendi* ℥ ij. *F. Pulvis.*

Pulvis Sarcoticus ex D. CHARRAZ.

℞. *Olibani, sarcocollæ, mastiches, myrrhæ, aloës, mumiæ, aristolochiæ longæ, rotundæ ana* ℥ j. *F. omnium pulvis ad usum servandus.*
Hic pulvis mundificat vulnera, carnesque regenerat sola adspersa, aut unguentis liquoribusve idoneis admista.

Pulvis contra Strumas D. D. DONZELLI.

℞. *Spongiæ marinæ, spongiæ stipitibus rosæ caninæ adnascentis ana* ℥ ij *ex iis incineratis fiat pulvis, cujus* ℞. ℥ j. *cineris chartæ bibulæ* ʒ ij. *cinnam.* ℥ ß. *corall. rub. pulver* ʒ i ß. *M. F. pulvis.*
Hic pulvis remedium est singulare pro bronchocele ejus autem usus hic est. ℞ *pulver.* ℥ j. *aut* ij. *infund. in vase vino albo pleno, macer. dies* iij. *dein tempore plenilunij, sumantur omni mane hujus liquoris* ℥ iij. *donec incipiat luna crescere quo tempore eo abstinendum, plenilunio verò subsequente reassumatur liquor ut prius.*

§ 19. *Pulvis Sperniolæ compositus Crollii.*

♃. Myrrh. el.
Thur. masc. ana ℥ ij.
Croci trit. ʒ ß.
Camphor. ʒ iij.
Tere omnia & misce.
Pulverem hunc imbibe. Aq. stillat. sperniolæ, id est, spermatis ranarum, vigesies vel trigesies, ita tamen, ut semper prius sponte exiccetur.
Hinc serva ad usus.

N. *Sperniola colligenda est mense Martio, triduum circiter ante novilunium, (sic non fœtet) destillandaque* MB.

Vires. *Summum est remedium in Hæmorrhagia è naribus, gutture, utero, quia frigiditate suâ coagulat sanguinem. Confert quoque, si solvatur cum aceto, & Erysipelati, doloribusvè podagricis calidis applicetur. Hæmorrhagiam quoque vulnerum impositione sistit, Paronychiam necat, &c.*
Dosis gran. 4. 5. 6. 7. 8.

N. *Si hæmorrhagia è sanguinis corruptione originem traxerit, non malum sanè remedium, quippe putredinem arcet. In uterinis vero affectibus, ob myrrham, ac crocum aliud adhibere mallem.*

HOFMAN. *Pulvis Sperniolæ compositus Crollij.*) Aquæ destillatæ spermatis ranarum, quâ hic pulvis imbibi debet, præfertur ipsum ranarum sperma in aquam sponte solutum pauxillo aluminis nuptum, quo ipso species septies sunt irrorandæ. Et camphora in fine addi potest.

§ 20. *Pulvis Stomachicus Quercetani s. Brickmanni.*

♃. Rad. Ari præparat. ℥ ij.
Acori vulg.
Pimpinell. ana ℥ j.
Ocul. cancr. ℥ ß.
Cinamom. ʒ iij.
Sal. Absinth.
Juniper. ana ʒ j.
Sacchari rosati, q. s.
F. Pulvis.

Vires. *Exhibetur non tantum ad ventriculum corroborandum, cui proprie convenit, sed etiam ad capitis affectus, hemicraniam, vertiginem, melancholiam hypochondriacam, cachexiam: ad calculum ac febrem quartanam: habet enim facultatem deoppilandi, tartarum resolvendi, &c.*
Dosis ʒ ß. *ad* ℈ ij.

Præparatio radicis Aronis fit macerando, cum vino albo, horis 12. hinc decantatur vinum novumque affunditur, denuoque ut antea maceratur, quâ maceratione acrimonia extrahitur. Hinc radix lente siccanda.

HOFMAN. *Pulvis Stomachicus Quercetani seu Brickmanni.*) Hic tam ob compositionem & præparationem, quàm vires egregias, quas in fermento ventriculi corrigendo & acuendo præstat, summâ laude dignus est.

§ 21. *Pulvis Trithemii.*

♃. Calam. arom.
Gentian.
Cymin.
Siler. montan.
Anisi.
Carvi.
Levist.
Petroselin.
Spic. nard. ana ℥ ß.
Zinzib. albi.
Chamæpyt.
Fol. sen. el.
Cryst. Tart. ana ʒ vi.
Macis.
Cubeb. ana ʒ ij.
Caryoph. ʒ vii.
M. F. Pulvis subtilissimus.

Vires. *Sunt qui hujus laudes summe commendant, ad memoriam confortandam. Videlicet, post purgationem convenientem. ♃. Hujus pulveris ʒ j. Aq. magnanimitatis gutt. xij. & vini nonnihil, sumuntque mane & vesperi per totum mensem; altero mense, mane solum; tertio bis vel ter singulis septimanis, idque mane; quarto mense bis quâlibet sept. & postea ad dies vitæ singulis mensibus semel, crescente Lunâ. Sed crapulam vitare monent, ebrietatemque.*

HOFMAN. *Pulvis Trithemij.*) Hic pulvis ad memoriam confortandam maximè celebratur, ad *Dni Autoris nostri* præscriptum adhibitus: Sed qui illo utuntur, subducere se Veneri & Baccho debent.

Pulvis contra Vermes ex D. CHARRAZ.

♃. *Sem. contra vermes, citri mundati, genistæ, portulacæ, caulium, rhei electi, scordij, centaurij minor. rad. gentianæ, rasuræ C. C. ana* ℥ j. *F. omnium pulvis tenuissimus, ad usum servandus; cui, usus tempore, mercurij dulcis grana aliquot admisceri poterunt.*

Datur à ℈ ß. *ad* ʒ ß. *in vino, aq. scordij, portulacæ, florum aurantiorum pomo cocto, syrupo quopiam, aut condito: Admisceri etiam potest opiatis & potionibus, advertendo, cùm in liquidis exhibetur, mercurium non esse admiscendum. Potest etiam pro exigentia addi huic pulveri aliquid resinæ scammonij aut gialappæ.*

Pulvis seu Species ad implendas cadaverum condiendorum cavitates ex eodem.

℞. *Myrrhæ, aloës ana* ℔ xvj. *salis tartari & tamarisci, asphalti, summitat. siccar. absinthij, scordij, centaurij min. rad. sicc. imperator. gentianæ, angelicæ, carlinæ, aristolochia rotundæ ana* ℔ iij. *cardamomi vulgar. piper. nigri, zinziberis ana* ℔ iiij *cinnamomi, caryophyllor. labdani, acori veri ana* ℔ ij. *F. ex a. omnium pulvis crassior, ad usum.*

Pulvis ad loricanda eadem cadavera ex eodem.

℞. Styrac. *benzoini, ireos florentiæ ana* ℔ iiij. *summitatum majoranæ, Flor. aurantior. lavendulæ, tacamahacæ odoratæ ana* ℔ j. *ligni rhodij, acori veri ana* lib j. *labdani, cassiæ caryophyllatæ ana* lib *ß. F. ex a. omnium pulvis crassior ad usum.*

Hic pulvis toti corpori per partes inspergetur ad eminentiam digiti unius postquam balsamo peruano inunctum fuerit, sicque præparatum corpus involuetur tela cerata & feretro plumbeo imponetur ut transferatur quò libuerit.

Tela cerata aromatica pro obvoluendo cadavere condiendo ex eodem.

℞. *Ceræ albæ* lib. vj. *olei expressi nucis moscatæ, oleorum stillatitior. lavendulæ, cortic. arantior. & citri ana* ℥ ij. *Ceræ igne lentissimo liquatæ permisceantur olea, illisque tela linea imbuatur pro usu jam dicto.*

§ 22. *Species Cephalica, F. F.*

♃. Cinamom. ℥ ij.
Rad. pœon.
Sem. pœon. exc.
Citr. exc. ana. ʒ x. ℈ ij.
Zinzib.
Cubebar.
Caryophyllor.
Macis ana ʒ v. ℈ ij.
Spec. cordial.
arom. garyoph. ana ℈ viij.
diamosch. dulc.
Spec. diambr. ana ʒ i ß. gran. vi.
Nucist. num. ij.
F. pulvis.

Vires. *Calefacit caput, exiccat catarrhos, spiritus animales & vitales purificat, corroborat, adeoque balsamo nativo insigniter confert.*

Dosis à ʒ ß. *ad* ℈ ij. *vel* ʒ j.

HOFMAN. *Species Cephalicæ F. F.*) Hæ sequenti modo compositæ majoris erunt virtutis. Recip. cinamom. el. ℥ ij. radic. pœon. ℥ iij. Zinziber. cubebar. ana ℥ i ß. ol. d. caryophyll. Macis ana gutt. xx. ol. express. Nuc. Moscat. ℈ j. Moschi el. gr. xij. Ambræ grys. gr. xviij. M. f. Pulvis. N. Possunt etiam admisceri illorum extracta.

¶ 23. *Species Diacubebarum.*

♃. Santal. trium ana ℥ ß.
Spod. præparat.
Ras. Ebor. ana ʒ iij.
Sem. Amomi.
Cubebar. ana ℥ j.
F. Pulvis.

Vires. *Aperit & confortat Epar.*

24. *Sal. Philosophorum.*

♃. Sal. com. fusi.
Sal. gemm. ana ʒ j.
Galang.
Macis.
Cubebar. ana. ℈ j.
F. Pulvis.

Vires. *Iuvat concoctionem ventriculi, cruditatesque consumit.*

Dosis gran. 4. mane jejuno stomacho.

25. *Sal Sacerdotale.*

♃. Sal. commun. torref. ℥ iij.
Piper ℥ j.
Cinamom. ℥ ß.
Zedoar.
Zinzib. ana ʒ ß.
Sem. cumin.
carv. ana ʒ j.
F. Pulvis subtilissimus.

Vires. *Dolori capitis medetur, ventriculum calefacit, cruditatesque & flatus consumit, concoctionem juvat, colicum dolorem profligat.*

Dosis gran. viij. ad xv. &c.

Idem aliter.

♃. Sal. commun. ℥ j.
Cinamom.
Cumin. ana ʒ iij.

Zinzib.

Zinzib.
Amom.
Siler. mont.
Piper.
Satureiæ.
Hyssop.
Origan.
Puleg. ana ʒ j.
F. Pulv. subtiliss.

Vires. *Easdem cum priori obtinet.*

N. *Dicitur Sal Sacerdotale, quia Sacerdotibus olim (tempore Eliæ) ad dolorem capitis & oculorum caliginem in usu fuisse statuitur.*

HOFMAN. *Species Diacubebarum cum Salibus Philosophorum & Sacerdotali.*) Horum descriptiones licet obliterentur, non magnam ars pharmaceutica certè patietur jacturam, multò melioribus prostantibus medicamentis ad eosdem usus, quos hæc præstant, multò præstantioribus.

PULVERES PURGANTES.

HOFMAN. *Pulveres Purgantes.*) Omnes istos pulveres purgantes suis Autoribus, quales *Paracelsus*, *Quercetanus*, *Angelus Sala* &c. remittimus illis, qui uti velint, libenter concedentes; modò fiat cautè & circumspectè vid. thesaur. Pharmaceutic. sect. XXIV. seq.

¶ 1. *Pulvis Artheticus Paracelsi.*

℞. Hermodactyl.
Turbeth. opt.
Diagryd.
Fol. Senn. el.
Rasur. cran. vel ossium human.
Sacchari. ana.

Vires. *Purgat securè & blandè omnes defluxiones podagricas.*

Dosis ʒ ß. ℈ ij. *ex aqua Ivæ arthetica; fragariæ, &c.*

2. *Pulvis Cholagogus Querc.*

℞. Rhabarb. elect. ℥ iij.
Fl. Violar. ʒ ij.
Rosar. pallid.
Hyperic. ana ʒ j.
Spec. Diatrion. santal.
Mastiches.
Cinamomi ana ℈ ß.
Diagryd. ℈ j.
Sacchar. violar. ℥ ß.
M. F. Pulvis.
Dosis ʒ j.

3. *Pulvis Cornachini.*

Fit ex mixtione diagrydii, Tartari, & Antimonii diaphoretici cum cremore Tart. commistorum, proportione invicem pro re nata variante, verbi gratia, Diagryd. Sulphur. gran. VII. VIII. vel ℈ ß. & diaph. gran. V. VI. VII. &c. Crem. Tart. ℈ j.

Vires. *Tantum pulveri huic attribuit Author, ut peculiarem de eo conscripserit librum, commendatque ad omnes fere morbos, qui purgatione opus habent.*

HOFMAN. *Pulvis Cornachinus.*) Dicitur *cornachinus* seu *Comitis* de Warvich; vide hujus animadvers. in *Pharmacop. Augustan. CL. Zwelfer.* p. 155. & 165. Ejusque concinniorem elaborationem in *Pharmacop. Regiâ* p. 96.

Pulvis Febrifugus RIVERII ex mente D. D. ROLFINCII.

℞. *Auri* ℥ ß. *solve in aq. reg. vitri antimonij* ℥ ß. *solve in aq. forti, mercurij vivi* ℥ iij *solve in aq. forti. Solutiones conjungantur & duodecies per alembicum extillentur, iterata cohobatione. Pulveri in fundo relicto adfunde Spir. vini rectificatum, abstrahe sexies à pulvere. Vt intimiùs figatur, calcinetur ad ignitionem ferè in crucibalsiaco, igne rotæ, vel sub tegula fornicata.*

Hæc descriptio secundùm D. D. Rolfincium videtur optimè competere ænigmati adumbratim proposito, à D. D. Riverio in appendice centuriæ tertiæ observationum. Non exhibetur per se, sed cum scammonio mistus hac proportione, & ultra, pro ratione ætatis; ℞ *scammonij* gr. xij. *febrifugi* gr. vj.

Febrifugum RIVERII verosimilius ex D. CHARRAZ.

℞. *Mercurij dulc. duodecies sublimati* ℥ i ß. *pulver. emetici vulgar. pro robustis, correcti pro delicatioribus,* ℥ ß. *simul misceantur, & F pulvis febrifugus.*

Datur longè à pastu ea die quæ paroxysmum febrilem præcedit. Dos. gr. vj. *pro puerulis in pomo cocto, deveniendo pro ætatis ratione ad* gr. xx. *ut &* xxiiij. *in robustioribus.*

¶ 4. *Pulvis Melanagogus Querc.*

℞. Fol. Sen. ℥ j.
Sem. anis.
Fœnic. ana ʒ j.
Cinamom. ℈ ij.
Cryftall. Tart. ʒ vj.
Sacchari ℥ i ß. M.
Dosis à ʒ j. *ad* ʒ ij.

5. *Pulvis Panchymagogus Querc.*

℞. Cryftall. Tart. ℥ j.
Senæ el. ʒ x.
Hermodactyl.
Turbith. ana ℥ ß.
Rhabarbari.
Agaric. troch. ana ʒ iij.
Scammon. præparat. ʒ ij.
Macis.
Cinnamomi.
Galang. ana. ℥ i ß.
Sacchari violati, ad pondus omnium.
Dosis ʒ j.

6. *Pulvis Passavanticus.*

℞. Flor. Borrag.	Sem. anis. ana ʒ ij.
violar. ana. ℈ ij.	Diagryd. ʒ iij.
Zinziber.	Rhabarb. el. ʒ VI.
Spic. nard. ana ʒ j.	Turbith. gumm. ℥ j.
Glycyrrhiz.	Senæ ℥ ij.

M. F. Pulvis.

Vires. *Purgat omnes humores noxios, maximè bilem.*

7. *Pulvis Phlegmagogus Quercetani.*

℞. Spec. Diacartham. ʒ ij.
Agaric. Trochisc. ʒ ß.
Turbith.
Hermodactyl. ana ʒ j. M.
Dosis ʒ j.

8. *Pulvis Phlegmagogus Salæ.*

℞. Cryst. Tart.
Hermodactyl. mund. ana ℥ j.
Turbeth. albi ʒ VI.
Resin. Scammon. ʒ ij.
☍ Caryophyll. cum saccharo, mist. ℈ ß. M.

Vires. *Purgat serosos ac phlegmaticos humores, sine molestia.*

Dosis ʒ ß. *ad* ʒ j.

9. *Pulvis sternutatorius Martini Rulandi.*

℞. Sem. Nigell.
Hellebor. alb. ana ℈ j.
Majoran.
Rorismar.
Salviæ ana ʒ ß.
Mosc. gran. ij. M.

Caput roborat, pituitam elicit.

℞. F. Anthos.	Salv.
Lavendul.	Betonic.

Fol. Majoran. ana ℈ j.
Macis.
Glycyrrhiz.
Ellebor. alb. præp. an. ℈ j.
Tabac. opt. ℥ j.
Omnibus pulverisatis & probè mixtis, adde
°°° Still. anis.
Caryophyll.
Macis.
Majoran. ana g. IV. M.

10. *Alius, Iohann. Nicolai Baumanni M. D.*

℞. Fol. Tabac. indic. ʒ j. ℈ j.
Rad. Ireos flor. ʒ i ß.
Lap. pumic.
Moschi gran. ij.
F. Pulvis.

N. *Moschus omittendus erit, si mulieri adhiberi debeat.*

CAPVT LXXVIII.

De Sacculis.

SAcculus fomentarius fieri potest ex vegetabilibus quibuscunque incisis, sc. crassiusculevè contusis, sacculoque insutis.

Applicatur tepidè sive siccum sacculum velis, sive humidum, id est, in liquore aliquo coctum & expressum.

Exemplo sint

1. *Sacculus stomachalis.*

℞. Herb. Menth. crisp.
Calament.
Origan.
Betonic.
Absinth. ana M. j.
Majoran.
Fl. Rosar. rubr. an. M. ß.
Camomill. odora. p. I.
Rad. calam. arom. ʒ iij.
Nucis moschat. num. I.
Baccar Laur. ʒ i ß.
Sem. anis.
carv.
cymin. ana ʒ j.

Ex conquassatis & incisis F. Sacculus stomachalis cancellatim intersutus.

Vires. *Confortat Ventriculum. Crato.*

2. *Sacculus cordialis.*

℞. Fol. Meliss. M. j.
Basilic.
Card. bened. an. M ß.
Santal. citrin. ʒ ij.
Cort. citri.
arantior. ana ʒ i ß.
Flor. Laur. ʒ j.
Cinamom.
Galang.
Nucis Mosch. / Nucist.
Macis ana ℈ j.
Lign. aloës ℈ ß.
Sem. citri.
Meliss. ana ʒ ß.
Fl. Borrag.
Bugloss.
Anthos.
Meliss. ana p. I.
Rosar. p. ß.

Ex his crassiusculè contusis, F. Sacc. interceptus serico.

Vires. *Confert in palpitatione. Crato.*

3. *Sacculus Nephriticus, seu Paregoricus.*

℞. Herb. Malv.
Heder. ter.
Bismalv.
Cerefol.
Parietar. ana M. ß.
Rad. Alth.
Lil. alb. ana ℥ j.
Sem. Fœnugr. ʒ VI.
Fl. Camomill.
Melilot.
Saxifrag. ana p. I.
Contusis & incisis, F. Sacc.

Incoctus aquæ pluviæ, lactivè applicetur renibus in dolore nephritico.

Huc pertinent & Cucuphæ, cujus Exemplum sint,

4. *Species pro Cucupha, F. F.*

℞. Rad. Ireos fl. ℥ ß.
Cyper. rot. ʒ iij.
Fol. Menth.
Majoran.
Ocym. ana ʒ ij.
Storac. cal.
Benzoin. ana ʒ ii ß.
Sem. Nigell.
Fl. Lavendul.
Anthos. ana ℥ iij.
Coriandr. præp.
Summ. Thymi.
Stœch. Arab ana ʒ j.
Mosch. gran. iij.
Ambr. gryſ. gran. ij.

F. Pulvis grossus, qui in gossypio susceptus insuatur pileolo serico, interpassando.

CAPVT LXXIX.

De Salibus Præparatis.

HOFMAN. *De salibus præparatis.*) Salia sunt vel Naturalia, vel Artificialia. De *Naturalibus* hîc cum *Dno Autore* non tractabimus ad *Librum III.* spectantibus. Sed saltem de *præparatis* seu *Artificialibus* agemus, hæc cujus naturæ sint, quomodo rebus insint, & quomodo Ignis adminiculo extrahantur &c. hoc loco examinabimus,

¶ Salia tùm nativa in Officinis extant; tùm artificialia: de nativis alibi, de artificialibus hîc loci agere fas est.

Artificialia salia, vel sunt simplicia, vel composita, seu mixta.

Simplicia, (propriè sic dicta) totuplicia sunt, quotuplices res naturales, quippe res nulla est, quæ salis prorsus expers sit, imò constitutio rerum naturalium primitus ex sale dependet.

HOFMAN. *Res nulla est, quæ salis prorsus expers sit, imò constitutio rerum naturalium primitus ex sale dependet.*) Verum multa concreta naturalia salis sunt expertia, quis ex lactucâ, endiviâ, cucurbitâ, &c producat? quis ex ☉ ☽ Talco, margaritis &c. eruat? Et omnium rerum productionem primitus ex sale esse, hoc tanquam falsum paradoxon suprà refutatum fuit.

¶ Medium, quo salia eliciuntur, liquor quilibet aqueus est; in quo salia ut solvuntur, ita & eidem sese immiscent. Quia tamen res naturales pleræque valide compactæ sunt, præmissumque requirunt apparatum, quo compedes, quibus sal impeditum est, aperiantur pro diversitate compactionis, diversi quoque apparatus inventi sunt.

Creberrima tamen præ reliquis est incineratio, quâ partes mixtæ disgregantur, salque fixum in cinere remanente aptum redditur in aq. liquescere, muriamque cônstituere; maximè si maceratio, transcolatioque repetita intervenerit.

Exempli gratia.

℞. Cinerem (absinthii à carbonibus purificatum,) coque cum aq. in lixivium, vel transcola aquam fervidam aliquoties; sic imprægnabitur Sal. nomenque sortietur lixivii. Hoc purifica filtrando, inspissaque lentâ evaporatione, aut crystallisatione.

HOFMAN. *Creberrima præ reliquis est incineratio, quâ partes mixtæ disgregantur.*) Verùm *Salia* rebus naturalibus, ex quibus eliciuntur, insint, an verò ex illis fiant, in controversiâ positum videmus? Beatus *SENNERTVS* priorem cum Chemicis defendit sententiam, qui reverà Salem rebus inesse formaliter eumque arte chemicâ tantum separari statuunt. Verùm suprà satis jamdum demonstravimus, Salia alkalia neque ante corporum compositionem existere, nec ad mistionem faciendam confluere, neque tandem per naturalem corporum resolutionem unquam in Naturâ apparere, sed tantum per artem ignis ope educi & quidem effectivè inde procedere, adeò ut materialiter quidem & potentiâ passivâ Salia ista alkalia in concreto ante conflagrationem, non verò formaliter in formâ alkali præextiterint. Vnde subtilissimè & acutissimè *CL. HELMONT. in tr. Blas humanum*, alkali, inquit, non generatur in cinere ab igne efficienter, quanquam effectivè inde procedat; nam officium ignis est quidem accendere consumere & separare, non tamen quippiam producere. Cum non sit dives semine ipse destructor sem num ignis. Dum ergò alkali fixum fit ex sale anteà volatili, non est

productio

productio rei nova, sed rei alteratio saltem. Alkali enim materialiter quidem erat in concreto ante cremationem, veruntamen dum ignis tollit mercurium & sulfur, sal tanquam principium magis subsistens in liquatione contremationis arripit sibi viciniam sulfuris, sive pinguedinis partem, eámque, dum ab ignis torturâ non sat valet tueri, partim sub larvâ Gas simul evolat, atque empyreumatis odorem acquirit, partimque apprehenso sulfuri colliquando incorporatur, ut verus carbo fiat. Quapropter sulfur conjugio salis jam fixus non celeriter è carbone in fuliginem tendit, sed sensim ac non nisi aperto vase, adeoque cum sulfure priore (nam hinc sulfur rei plerumque acutum salis volatilis saporem retinet) ac tandem cum sulfure carbonitio justum sui salis volatilis pondus evolat. *Et* §. 43. Didici nempe, quo omne corpus cremabile in se habeat sal volatile, quod arreptione sui sulfuris fixatur in alkali. *Et* §. 41. Huc quadrat, quod ligna cariosa atque putrida vix salem in suis cineribus relinquant. Quippe sal volatile abscessit cum sulfure per fermentum putredinis. Hæc *HELMONTIVS.* Idem repetit *CL. TACKENIVS* ex dicto *Helmontio in suo Hipp. chemic. Cap. XXI.* Nullum vegetabile habere sal fixum, cujuscunque sit generis, nisi comburatur actuali igne, ita ut acidum ustulando in alkali, vicissim alkali in acidum, agere & apprehendere queat &c. Verùm, quamvis hoc κεχνόμενον Nullum scilicet vegetabile actu in se habere alkali minus veritati repugnet. Attamen an hoc modo quo *CL. HELMONTIVS* cum *TACKENIO* explicat per Vulcani artem in hanc mundanam scenam producatur, offerunt se adversæ dubitationum procellæ; Enimverò nullum sal volatile, sive fixum alkali fuerit actu & formaliter vegetabilibus inest concretis, sed in nonnullis, non in omnibus, (ut *Autor* vult) nisi potentiâ & materialiter aliis principiis Sulphureis & spirituosis congenitis adhuc immersum; Iam si ignis violentiam suam in ejusmodi capax subjectum exerceat, illico ut sibi symbolicas aggreditur partes oleosas sulphureas, in quibus materialiter & potentiâ latet sal volatile salsum, & occultum acidum hoc sibi fugâ volens consulere, partim in fuliginem abit, partim à spiritu acido, non sine partium terrestrium adhæsu grato connubio arripitur, & alkali naturam adsumit. Adserti hujus fundamentum ex ipsâ naturâ petitur & mechanicâ chemicâ. Ligna putrida, summo licet studio in cineres redegeris, quocunque ignis gradu sal exinde non elicies, ratio, quia ligna putrida sine violentâ combustione per corruptionem internam à sale in aëre existente sunt resoluta, antequam violenta resolutio per ignem fuit instituta per principiorum separationem: Sicque antequam sal, qui potentiâ inest vegetabilibus, in actum fuerit redactus, aliis principiis Sulphureis & spirituosis nativis adhuc maritatus unà etiam cum iis evanescit, adeoque etiam unà cum aliis dictis principiis naturali lege & necessitate volatilisatus in Gas transiit. In vegetabilibus spiritum acidum manifestat illorum per retortam destillatio, nunquam non oleis Sale volatili turgidis ac acido volatili stipatum empyreumaticum, uti ex Tartari, ligni guajaci, & aliorum destillatione manifestum est. Fuliginis destillatio quantum salis volatilis & olei fœtidi crassi cum summâ phlegmatis acidi copiâ conjuncti suppeditet, encheirisi chymicâ habeo compertum. Cùm autem Animalia calcinata nullum alkalisati salis vestigium in se habeant, dum animalium Salia omnia volatilia urinosa sunt, nullo acido manifesto prædita, hinc fit, ut in animalibus salium illa colliquatio fieri nequeat.

¶ N. 1. *Salia, hâc ratione calcinata, quia lixivium sapiunt, nec satis albicant, calcinantur, id est, comburuntur, funduntur ve communiter ad ignem, ut albedinem acquirant. Verum potior videtur ratio albificandi per iteratas solutiones, filtrationes ac inspissationes, hâc tamen admonitione, in majori dosi hæc salia esse exhibenda: Saporem lixiviosum quod attinet, optimè is aboletur, si cineres cum Sulph. ana circiter mixti, accenso Sulph. calcinentur, atque hinc elixiviationi submittantur.*

HOFMAN. *Hoc purifica filtrando, inspissáque lentâ evaporatione, aut crystallisatione.*) Salia in crystallos redacta figuras suæ naturæ proprias ostendunt; Sic Nitrum in pyramidas, Sal marinus in cubos, ☉ in figuras octohedrias, ✱ in hexagona, salináque alia in alias figuras suâ sponte constanti ritu efformantur.

¶ N. 2. *Salia hæc fundunt spiritum penetrantissimum si ad modum, quo Sal commune, destillentur.*

HOFMAN. *Si cineres cum Sulphuris ana circiter mixti.*) Verùm hâc ratione vis alkalium destruitur diaphoretica & magis diuretica emergit, si tamen hanc expetas, suasor sum, non ut anaticam Sulphuris portionem; sed aliqualem saltem cineribus admisceas, sic acidum Sulphuris figitur in cineribus & transit in sal diureticæ virtutis.

¶ Salia volatilia, essentialia nonnullis dicta, nihil aliud esse videntur, quam portio salis aliquantulum elaborata humori nutritivo immixta, necdum substantiæ crassæ insinuata.

HOFMAN. *Salia hæc fundunt spiritum penetrantissimum.*) Verùm ultra rei cujusdam inhærentias naturales quidquam ex aliquâ re extrahere naturalibus repugnat principiis. Ex salibus alkalibus ut alkalibus in æternum non Spiritus acidi penetrantissimi destillatione elici possunt.

N. Nonnulli Chemicorum Alkalibus ex plantis extractis virtutes etiam specificas istarum plantarum, & sic operationes diversas adscribere solent; Sic sal absinthii in Ventriculi cachexiis plurimum commendatur, Euphragiæ pro visus imbecillitate, guajaci in morbis venereis; sed satis inconsulto & præter experientiæ fidem. vid. Nobiliss. Robert. à Boyle in paradox. chemic. p. 154.

¶ *Modus fiendi ex plantis.*

℞. Plantam convenientem coque cum magna quantitate aquæ, hinc exprime succum, eumque optimè purificatum inspissa aliquantulum, reponeque ad crystallisandum, s. a.

N. *Si succum purificatum recenti herbæ affuderis, interveniente digestione, coctione ac expressione, ut prius, majorem salis copiam nancisceris.*

Exhibent itidem ligna, ossa, cornua, sanguis, &c. salia volatilia, sed non nisi interveniente destillatione, qua parietibus vasorum destillatoriorum ea adhærescunt. Vide in oleis destillatis.

HOFMAN. *Salia volatilia (essentialia Nonnullis dicta) nihil aliud esse videntur.*) Hîc Dnus AVTOR salia essentialia vulgò dicta, quæ ex succis vegetabilium parari consueta sunt, salia vocat volatilia, quæ tamen non sunt salia volatilia, sed Tartarus, quemadmodum igitur tartarum nomine salis volatilis non possum appellare, ita nec hæc salia essentialia nomen salis volatilis merentur, licet multum salis alkali prius incinerata suppeditent; Et ut Tartarus est corpus vini, ita ista volatilia ejusmodi etiam sunt substantiæ, quæ uti ille etiam ex diversis ac heterogeneis rebus, ut oleo fœtido, spiritu aquoso, sale fixo ac volatili & terrâ mortuâ constant: ita & hæc ex iisdem constant concretis. Elegantiorem modum salia volatilia ex plantis si non omnibus, pluribus tamen sine ullo solis vel elementari, mediato vel immediato igne sine additamento etiam, neque destructâ plantæ texturâ, reverâ eliciendi promittit D. D. Georgius Wolfgang Wedelius P. P. Ienensis. Ipsum hoc experimentum, ne testibus careret, & demonstravit & sermone exposuit, scripto autem cum quopiam communicare hactenus dubitavit, non quod tam tenax esset arcani, sed quod experimentis pluribus opus esse videret. Frustra proindè etiam est cochlearia curiosa cum suo sale volatili Sal Essentiale cochleariæ pro sale volatili habens, si enim hoc Sal Essentiale foret volatile coctione etiam factâ vel levissimâ & minus diutinâ abiret in auras, quæ causa etiam quod ipsa tum coctionem Cap. VI. & VIII. tum etiam pro Spiritu fermentationem prohibeat.

Salia impropriè sic dicta, parantur ex lapidibus, metallis, cornibus, ossibus, crustaceis, quæ beneficio acidi cujusdam spiritus solvuntur, (communiter recipitur ✱, vide Magisterium,) filtrantur, & evaporatione in pulverem rediguntur, quem sal vocant.

Hunc salem abluunt aliquoties, ne acidum sapiat, & servant pro usu, vel edulcoratum in liquorem per deliquium in cella resolvunt. Vide liquor.

Salia simplicia usitatiora.

Sal Absynthi fixum
Essentiale.
Acetosellæ.
Agrimoniæ
Aluminis, Saccharum ☉.
Angelicæ

Artemisiæ

Artemisiæ
Borraginis.
Caucrorum
Cardui benedicti fixum,
Essentiale.
Centaurei minoris.
Cerefolii
Chamæmeli
Cichorei
Cinamomi
C. c. volatile
Cranii humani volatile
Euphragiæ.
Fabarum è stramine & corticibus.
Fœniculi
Fragariæ
Fraxini è ligno.
Fumariæ
Genistæ
Guajaci volatile
Hederæ terrestris.
Hyperici
Hyssopi
Juniperi è baccis.
ex ligno.
Lavendulæ.
Majoranæ.
Matricariæ.
Melissæ.
Menthæ.
Nitri crystallini,
fixi. Lapis prunellæ.
Ononidis.
Persicariæ.
Pimpinellæ.
Plantaginis.
Rutæ.
Salviæ.
Sanguinis humani.
Scordii.
Succini volatile.
Tamarisci.
Tartari.
Vitrioli vomitivum.
Urinæ.
Urticæ.
Zedoariæ.

Salia impropriè sic dicta, rectius calces diceres, usitatiora sunt

Sal Iovis.
Saturni.
Corallorum.
Perlarum, &c.

Salia composita.

¶ 1. Sal Alcali.

℞. Calcis vivæ ℔ 1.
Ciner. Isatidis, ℔ ß.
Tart. Sal. nit. ana ℥ 1.
Coque in ▽. ut fiat lixivium, filtrà ac inspissa ad siccitatem.

N. 1. *Theophrastus. ℞. Cinerum clavell. Calcis vivæ & cinerum fabarum, extrahit lixivium, coagulatque.*

N. 2. *Venetiani. ℞. Calcis vivæ* ℔ 1. *cineris fagi, vel quercus* ℔ ij. *Fellis vitri. ⊕-i calcinati. Tart. an.* ℥ ij. *Fac lixivium, atque exinde Sal.*

N. 3. *Alkali æquivocationem vide libr. 1.*

HOFMAN. *Exhibent itidem ligna, ossa, cornua, sanguis &c.*) Hæc CL. TACKENIUS in *Hipp. chemic.* Cap. XI. etiam alkalia vocat; sed minus rectè, dum insigniter differunt à Salibus alkalibus non solum volatilitate, sed & præparatione, virtutibus ac ratione subjectorum ex quibus eliciuntur. vid. apolog. contrà *Tacken.* part. 3. Cap. XI. p. 8.. Sed hisce iterum sese opponit Dnus D. *Luc. Schræckius* l. c. *in Mantiss. Hermetic.* p. 524. seq. Et putat lusum saltem in terminis existere; Alkali quidem appellationem, si primam ejus originem consideremus, propriè non nisi Sali ex herbâ kali incineratâ elixiviato competere, quæ deinde salibus reliquis lixiviosis, ex cineribus vegetabilium, ob horum cum illo similitudinem quoque tribuitur. Attamen, excipit *Schræckius*, cùm alkalium horum proprium sit, ut salibus acidis contrarientur &c. Sàlia autem illa volatilia urinosa idem facere deprehendantur &c. non inconcinne nomen alkali ipsis imponitur. Verùm remittimus hoc Dni *Schræckii* justæ indignationi, qua ulciscitur injuriam *Augustanis à Zvveifero* illatam, & dicimus hac ratione etiam Corallia, ocul. ♋. C. C. ustum & omnia quæ acidis contrariantur alkalia esse, id quod inconveniens. *Deindè* instat, quod autem *Zvvelferus* salibus animalium volatilibus ideo minimè competere alkali nomen putat, quia licet acida, tanquam contraria immutent, eadem tamen non totaliter destruant; cum econtrà salia lixivialia sive alkalia fixa acida totaliter destruant, inque aliud ens ambo degenerent, à quo arte revocabilia nunquam longe fallitur, inquit: Posito enim salia volatilia ab acidis quodammodo tantum immutari, fixa autem alkalia ab iisdem totaliter destrui, hoc sanè nondum evincit ista alkalia dici non posse, quia & dicta immutatio & destructio contrarietatem involvunt, & in utrâque salia, in aliud ens degenerant. Verùm hæc ratio secunda *Zvvelferi* omninò evincit salia volatilia alkalia dici non posse, eò quòd alkalia spiritus acidos destruant & in aliud esse tertium convertant, quod quasi ipsorum proprium est; volatilia autem licet ab acidis quodammodo immutata, tamen iterum ab his separari possunt. *Deindè* immutatio & destructio non contraria, sed subordinata sunt. *Tertiò* quod de spiritu vitrioli affert, quem iterum ex Tartaro Vitriolato revocabilem esse probat p. 521. ambiguæ mechanicæ est, ego sæpius frustraneo effectu tentavi; tantis autoritatibus non refragans facile me submittam, donec contrarium crebrioribus laboribus evincam. Interim inconcussum manet optimo jure alkalia vocari posse, quæ ex cineribus puris extracta lixiviosa sunt & acida destruunt; salia autem volatilia salsa urinosa minus rectè alkalia dici, interim, quia etiam acidis resistunt, alkalica vel alcalisata dici posse. Hæc salia dicta volatilia non solum regnum animale, sed & vegetabile suppeditat, sic v. gr. sal datur volatile ex ipso tartaro & Cap. mort. fecum vini, à quibus Spir. vini abstractus, dantur salia volatilia ex oleis vegetabilium ≏ta, &c.

N. Vtrum sal aliquod in liquore aliquo aut alio corpore in quo solutus est, prædominans, ad salium acidorum classem, an alkalium pertineat, probatur; si corpus ejusmodi mutet syrupum violarum in rubrum vel subrubro-purpureum colorem, plerumque arguit corpus sale acido abundare: Et si syrupus fiat viridis, arguit prædominans sal esse ex numero salium alkalium, vel repugnantis Naturæ classis acidorum. Sic v. g. spiritus salis, vel Vitrioli, vel Aquæ fortis, vel Acet. dist. vel succus citri &c. mutant syrupum violarum in rubrum colorem; Et salia non solum volatilia CC. Vrin. ✱ &c. sed etiam alkalia Tartari &c. statim syrupum violarum in viridem mutant. Et sic tum mutationes, quas Natura & tempus producunt in magis salinis partibus quorundam corporum, possunt detegi, tum etiam, quomodo ejusmodi chemicè præparata corpora, quæ vel non pertinent ad regnum animale vel ad alkalia, possint ad eorum naturam explorandam, examini feliciter subjici. Verùm, ex allatis in genere tantum scire possumus, hæc aut illa salia ad Acidorum classem non pertinere; attamen determinare hinc non possumus, pertineántne ad tribum salium urinosorum, qualia omnia animalium aut aliarum substantiarum volatilia, vel ad numerum alkalium; æquè tamen unum ac alterum horum salium volatilium colorem cœruleum tincturæ ligni nephritici restituet, atque colorem syrupi violarum in viridem mutabit. Quare ut horum discrimen cognoscas; Si alkalia fuerint sublimatum in aquâ solutum instillata reddent coloris ex aurantio fusci, cùm è contra, si naturæ fuerint urinosæ, albi & lactei.

¶ Usus hujus Salis solus Chymicus est, inservitque separationi ☉is à ☿e, si influxu injiciatur, 2. Facit ad fluctionem ☾a facilitandam.

¶ 2. Sal Alembrot.

℞. Sal. com. præparat. ☿. Salis alkali, an. ℥ 1. F. lixivium cum succi menthæ ac caryophyllat. ana ℥ ij. aquæ fontan. ℔ ij. Filtra & coagula.

N. 1. *Dicitur & Sal Ellebrot, Sal Taberi, Sal Alkitrân.*

N. 2. *Est & Sal Alembrot, nativum, quod in Cypro, ex certa terra, in monte Olympo extrahitur, formamque & colorem sanguinis concreti habet, sed nostratibus incognitum.*

HOFMAN. *Alkali æquivocationem &c.*) Vocabulum alkali, ut suprà ostendimus ex rei naturâ & propriè solis cineribus ex herbâ kali (cujus magna pars Venetiis prostat, ex Ægypto translata ad saponem & vitra conficienda) competit, posteà verò impropriè & analogicè ad lixivialia salia extensum. Præsupponit autem omne alkali combustionem aut incinerationem rei, ex qua extrahitur, & multum differt à salibus acidis, acido-salsis & volatilibus.

¶ 3. Sal Anatron.

℞. Calcis viv. ℔ iv.
Alumin. ℔ ij.
Vitriol. ℔ ij.
Salis commun. ℔ iij.

F. Lixi-

F. Lixivium cum vino albo, digere per dies aliquot (9.)

Postea.

♃. Striiar. salis petræ. ℔ x. affunde lixivii tantum, ut operiatur sal in aheno. Misce benè ac solve, coque ad medias, cola ac repone ad concrescendum.

Vires. *Metallici hoc sale utuntur ad purgationem fusionemque Metallorum.*

Sumitur & Anatron, 1. pro felle vitri, id est, spuma materiæ, ex qua vitrum fit, cinerum arenæ, &c. exhibent in hydrope ascite ana ʒß. ad ℈ ij. ut & in calculo. 2. pro terra Sarracenica, cujus sunt species, nigra, rubra, & cœrulea. 3. pro excrescentia alba ac lapidea, quæ in petris crescit, in modum usneæ albæ, à quibusdam Sal nitrum vocata. Vide Untzer. de Sale.

¶ 4. *Borrax.*

♃. Sal. ammoniac.
Nitri.
Tartari calcinat.
G. arabic.
Sal. commun. ana ℥ j.
Mastich.
Alumin. roch. ana ℥ ß.

Pulverisatis affunde Urinam, filtra ac coque, donec materia in salem concrescat.

N. *Alii conficiunt ex Sal. nit. & urina puerorum invicem commistis & coagulatis. Alii Borracem nostratem ex peculiari lapide (Borracis nomine,) eoque calcinato extrahi volunt, monente Tholdio in Halographia.*

Vires. *In medico usu facit ad menstrua, ac partum provocandum, fœtum mortuum pellendum, veneremque stimulandam.*

HOFMAN. *Sal Alembrot.*) Hujus crebrior etiam usus est in metallorum solutionibus. Clysteribus tamen etiam ad dura emolliendas scybala accommodari potest.

Borrax.) Nullius usus est Domini Autoris compositio, sed vera Borrax, qualem habemus, ex quâdam minerâ conficitur, cujus præparandi modus Nobis adhuc est incognitus. Non Venetiis solum; sed & Hamburgi præparata jam venalis prostat, indeque ad Nos transfertur. Ab igne & spiritibus acidis etiam salibus alkalibus indomitus flammâ Ignis in adamantinam degenerat duritiem, ut limæ resistens eam fragilem reddat; Aurifabri ad Auri & Argenti glutinum adhibent. In Auro agglutinando viridem instar saphiri induit colorem. In fino argento per se adhibetur, in mixto cum cupro, additur ei fel vitri & albi manet coloris.

In usu Medico partum promovet, mensium suppressionem restituit. Dosis à ℈ ß. ad ʒ ß. in aq. cinamomi vel vino.

Sal cachecticum chalybeatum ex D. CHARRAZ.

♃. *Vitrioli martis ℥ j sal. prunellæ ℥ ij. sal. ex aq. fortis capite mortuo extracti ℥ iij. simul pulverentur, deinde cucurbitula vitrea excepta, igni arenæ gradatim aucto committantur ad materiarum rubedinem, donec instar aquæ fluant, & tandem in durum & rubrum lapidem convertantur; qui ad usus servetur.*

Commendatur hoc sal in cachexiis & morbis scorbuticis, pro depurando sanguine, appetitu excitando, reserandis urinæ viis, abigendis fluxionibus, quiete concilianda, expellendis humoribus peccantibus per sedem, urinas, sudores, aut insensilem transpirationem, aliquando, sed admodum infrequenter, per vomitum. Pulveratur & datur in liquore appropriato, à gr. vij. viij. ad gr. xij. xv. aut xx.

Sal Diureticum ex eodem.

♃. *Vrinam sani hominis, in qua dilue Vitrioli Hungarici pulverati quantùm dissolvere poterit; dissolutio fiat in vase amplo, ut ebullitioni locus sit sufficiens; qua finita, liquor cucurbita vitrea, suo capitello munita, excipiatur, & igne arenæ primùm lento, deinde gradatim aucto fiat ex a. phlegmatis & spiritus distillatio, salisque volatilis sub finem sublimatio.*

Datur *in vino albo, aut aquis vel decoctionibus diureti is à ℈ j. ad ʒ j. Phlegma in hac præparatione extractum podagræ imp situm dolores sedat; ut & etiam oculorum inflammationem restinguit.*

Sal Navigantium ex D.D. DONZELLO.

♃. *Sal prunellæ, sal. comm. fusi, sal. gemmæ ana ℥ ß. galangæ, macis, cubebar. ana ʒ j. M. F. Pulvis.*

Dos. à gr iiij ad gr. viij. manè jejuno stomacho. Ventriculum corroborat digestionem facilitat putredinem arcet & efficit ut navigantes minimè vomant.

CAPVT LXXX.

De Sapone Odorato.

SApo odoratus, Smegma odoratum odoramenti formula est, constatque ex sapone, (potissimum Veneto,) cui res εὐώδεις subtilissimè pulverisatæ immiscentur, adhibitâ ▽ fragrante, v. gr. rosarum.

Formulæ sint, ex D.D. Weickhardo.

¶ 1. *Sapo Moschatus.*

♃. Sapon. Venet. ℥ ij.
Styrac. calam. ʒ ij.
Rad. Ireos fl. ʒ j.
Nuc. moschat.
Cinamom. ana ʒß.
Santal. alb. ʒ 1.
As. dulc. ℈ ij.
Caryophyll. ℈ j.
Moschi gran. IV.

Incorporentur in mortario cum ▽ rosarum.

Vires. *Habet vim abstergendi & conciliandi gratum odorem, simulque confortandi nervos.*

N. *Loco cinamomi nucistæque licet olea stillatit. adhibere.*

¶ 2. *Alius.*

♃. Caryophyllor.
Macis ana ʒ 1.
Benz.
Rad. Ireos fl. ana ℥ ß.
Mosch. gran. x.
Ambr.
Zibett. ana gran. v.
Sapon. Venet. ℔. ij.

Distemperentur cum ▽ rosarum, adjiciendo Ol. stillat. cinam.

¶ 3. *Sapo ad impetigines.*

♃. Tart. calcinat. ℥ ß.
O. calcinat. ʒ j.
Flor. Sulph. ℈ ij.
☿. g. v.
Asæ dulc.
Storac. liquid. an. ʒ j.
Calamit.
Lithargyr. an. ʒ ß.
Rad. lapath. acut. ℈ j.
Ol. Caryophyll. g. iij.
Saponis veneti q. s.
F. Globuli.

CAPVT LXXXI.

De Spiritibus.

SPiritus ut diversi sunt volatilitate ac fixitate, ita & diverso caloris gradu, diversisque destillatoriis destillantur, Fixiores scilicet Retortâ, igneque fortiori, arenæ scilicet, vel nudo. Volatiliores XX atque igne blandiori, scil. VB. MB. vel cinerum.

Fieri

Fieri possunt spiritus ex *mineralibus*, *vegetabilibus* *ac animalibus*.

HOFMAN. Spiritus vocabulum propriè Mineralibus; quia fixioris sunt naturæ & vegetationis expertia, non competit, nisi impropriè, quando spiritus illos liquores appellamus, qui constant particulis salinis, quæ vi caloris à terræ suæ complexu propulsæ, indeque fluorem adeptæ in aquam conversæ sunt, quales spiritus Vitrioli, Salis, Nitr. O &c. Et ita nihil aliud sunt, quàm mineralium salia resoluta. Nam spiritus Nitr. in Ignem projectus æquè flammam concipit, atque Nitrum crudum, & in eodem spiritu levi negotio crystalli conglaciantur. Prout & reliquorum spirituum salia resoluta in corpore quodam retinente coagulari iterum posse dissipatâ illorum humiditate notum est.

¶ Spiritus MINERALES singuli ferè peculiares sibi vendicant modos, quos vide suis locis.

N. *Qua ratione sine vasis destillatoriis spiritus minerales destillari queant, libr. 1. c. 20. declaravimus. Conscripsit & de eodem peculiarem quendam Tractatulum Iohann. Glauberus, titulo Furni Philosophici.*

Spiritus VEGETABILES eliciuntur naturæ *volatilioris*; è foliis, floribus, fructibus, seminibus, aromatibus: *fixioris*; è lignis, corticibus, viscis.

Modus eliciendi spiritus volatiliores non discrepat à destillatione aquarum stillatitiarum, quippe inter has & spiritus hoc solum discriminis intercedit, quod aquæ dictæ maximam partem phlegmatis contineant, spiritus minorem, unde & rectificando spiritus ab aquis sequestrantur.

N. 1. *Res fermentatæ siquidem promptius ac copiosius spiritum halant, si res destillanda fermentari apta fuerit, fermentationem præmittere suadeo, quippe quâ præter dictam faciliorem exhalationem, spiritus in quintam Essentiam exaltantur; persuasum autem tibi habeto, fermentationem felicius in vasis ligneis, v. gr. quernis, procedere, quam in vasis aliis.*

N. 2. *Fiunt quoque spiritus quorundam vegetabilium cum vino, ut spiritus lilium convallium, &c. Verum cum pars maxima 🜈 debeatur, præstat hujusce generis cognominare, 🜈 cum adjectione dati vegetabilis, exempli gratia, 🜈 m liliatum, vel ▽ m vitæ liliatam.*

I. Sic fiunt ex herbis & floribus.

♃. Herbas aut flores recenter (tempore sicco collectos) contunde atque in vas terreum vitreatum, vel dolium quernum (præstant enim ad fermentationem vasa lignea,) intermisto sale comprime, clausoque vase in cellam repone (per mensem unum vel plures) donec fermentando acidiusculum ac vinosum acquirant odorem. Hinc destilla per vesicam, (aut MB,) usque ad siccitatem, destillatum affunde, si libet, parti destillandæ residuæ, ac destilla denuo. Tandem rectifica.

Aliter.

Exprime succum, eumque cum contusis herbis recentibus mixtum ad fermentandum colloca.

N. 1. *Si minus succulentæ res fuerint, aquâ fervente irrorari ac perfundi volunt.*

2. *Fermentatio promovetur adjectâ aliquâ portione, Sal. com. [quæ & putrefactionem præcavet] Tart. fæcum cerevisiæ, vini, fermenti dissoluti (in ▽) vel sacchari.*

3. *Poterit & ex fermentatis succus exprimi, atque cum novis herbis denuo fermentari; sic copiosior extillat spiritus.*

HOFMAN. *Sic fiunt ex herbis & floribus.*) Iuxta Dni Autoris modum præscriptum non procedit; sal commune enim ad fermentationem promovendam in actione admodum debile est, unde in N. 2. adjungit Sal comm. Tartari, fæces cerevis. vini &c. Præstat tamen saccharum facto SSS. Eodem artificio ex fructibus & baccis succulentis. Spiritus elici potest. Vide suprà de oleis destillatis.

N. Spiritus vegetabiles ardentes per destillationem producti formaliter in misto ante fermentationem & artificis manum adhibitam non præexistunt, sed mediante præviâ fermentatione demum ex oleis in propriò phlegmate resolutis producuntur, dum oleum sulphureum ardens in spiritum sulphureum ardentem mutatur; ipse spiritus vini est oleum vini in phlegmate resolutum, hinc facile alia vegetabilium olea absorbet, ut videmus in spiritu vini si ab aromaticis ac oleosis ejusmodi abstrahitur, conjungit sibi ista olea aromatica & secum per Alembicum rapit. Vnde spiritus vegetabiles constantes ex Sulphure quodam acido ardenti, ut olea etiam, quia flammam concipiunt, & sale volatili, nihil aliud sunt quam olea vegetabilium per fermentationem in phlegmate soluta, quemadmodum igitur omnia olea destillata acidum occultum in se continent, simili modo etiam spiritus vegetabiles particulas in se habent acidas volatiles; quarum ratione in sp. ✱ urinosi coagulantur, si sali tartari spiritum vini superfundas etiam rectificatissimum, inflammabilitatem amittit, aciditate in Sale Tartari remanente, id quod ponderis auctio educet, vid. D. David van der Becke. Mindanus in Experim. & meditat. circa rerum natural. princip.

¶ *II. Ex fructibus & baccis succulentis.*

♃. Succum expressum, eumque clauso vase debitè defervere sine, ac destilla: sic fiunt spiritus pomorum, pyrorum, mespilorum, citoniorum, &c.

III. Ex fructibus & baccis minus succulentis.

♃. Fructus vel baccas, conquassa ac affunde ▽ m ferventem, vel ebullire parum permitte, hinc colloca, vase clauso in fermentationem, addendo si placet nonnihil fæcum vini vel cerevisiæ, & simil. sic fiunt spiritus baccar. juniperi.

IV. Ex fructibus carnosis, (i. e.) qui pulpam exprimendo præbent.)

♃. Expressam carnosam substantiam, v. gr. cerasorum nigrorum, (exemptis nucleis,) repone ♂ (14.) ad fermentandum cum Sal. com. &c. destilla, sic fiunt spiritus, seu Quintæ Essentiæ, baccarum sambuci, fragorum.

N. *Licet initio, si ita visum fuerit, aliquid ▽ æ ferventis addere.*

V. E seminibus calidioribus ▽ cum oleo ascendit, quæ rectificando exhibet spiritum, præcipuè si fermentatio fuerit præmissa. Vide supra de Oleis.

N. 1. *Spiritus hi aquarum nomine ut plurimum veniunt.*

N. 2. *Si loco ▽ æ vinum in maceratione adhibueris, spiritum itidem nancisceris, sed compositum ex 🜈 i seminisque dati spiritu, præstat itaque hunc ad differentiam spiritus simplicis scil. cum ▽ a destillati, appellare spiritum compositum, seu 🜈 i cum adjectione destillati seminis, (e. gr. anisatum, vel ▽ m vitæ anisatam, vide supra.)*

VI. E frumentis parari possunt Quintæ Essentiæ, si in Cerevisiam reducta ea fuerint; qua ratione magnam spirituum copiam exhibent.

VII. Ex aromatibus spiritus quomodo eliciantur, vide cap. 38.

VIII. E lignis prodit unà cum oleo per destillationem liquor acidulus, (vide supra cap. 70.) qui rectificatus, spiritum refert.

N. *Rectificatio fieri potest super colchotare aut sale marino, vel cineribus propriis, sic exit primo phlegma insipidum; hinc spiritus acidus seorsim colligendus.*

Ex ANIMALIUM familia exhibent spiritus cornua, ossa, sanguis, urinæ.

Cornua, ossa, ungulæ, fundunt spiritum acidulum mediante destillatione (vide de oleis) hunc rectifica in MB.

HOFMAN. *Cornua, ossa, ungulæ fundunt spiritum acidulum mediante destillatione.*) Nullam aciditatem in horum destillatione depre-

deprehendere unquam potui, primò enim adſcendit phlegma inſipidum, poſtea ſequuntur ſubtiles ſpiritus, hinc oleum tenue & cum ſale volatili collo intermedio & toti ferè receptaculo ſub nebularum formâ inſtar vernantium ſtirpium, vel ramorum arborum jucundo ſpectaculo hinc inde divaricato oleum fœtidum & craſſum tandem deſtillatur.

¶ *Sanguinis* itidem ſpiritus, beneficio deſtillationis elicitur, (vide in oleis & ▽is,) eſtque liquor ab oleo ſeparatus & denuo rectificatus.

HOFMAN. *Et denuò rectificatus.*) Rectificatio ſeq. modo fit, ſcil. liquor deſtillatus per goſſypium in filtrum impoſitum percolatur; ubi phlegma cum ſale volatili tranſit liberum relicto in goſſypio oleo fœtido, poſteà per phialam oblongam ex arenâ rectifica.

N. *Coronidis loco addo, ſi oleum aliquod ſtillatitium cum* 🜄*i rectificatiſſimo digeratur, oleum illud à ſpiritu abſorberi, ut ſub forma ſpiritus deliteat.*

HOFMAN. *Coronidis loco addo: ſi oleum aliquod ſtillatitium.*) Si ſpiritus vini ſuper alkali quoddam rectificatus fuerit, omni carens phlegmate adſumit olea deſtillata etiam abſque præviâ digeſtione.

¶ *Spiritus minerales uſitatiores.*

Corallorum
Mercurii
Salis ammoniaci
  communis
  gemmæ
  nitri
Saturni
Succini
Sulphuris
Tartari
Vitrioli.

HOFMAN. *Spiritus Coralliorum, Mercurij.*) Ex coralliis & ☿rio, prout & , ex Saturno per ſe nullus elici poteſt Spiritus, quocunque modo tractentur. Vid. *infrà Libr. III.*

¶ Huc ▽æ ſpirituoſæ compoſitæ; ▽F. ▽R. Sal.nit. Sulphurea. v. l. 3.

Spiritus vegetabiles.

Spiritus Abſinthii.
  Acaciæ florum
  Acori
  Aceti vini
  Alkekengi
  Angelicæ.
  Aniſi, id eſt, ▽ cum vino deſtillati.
  Cardui benedicti.
  Centaurii minoris.
  Ceraſorum nigrorum.
  Citri
  Cochleariæ.
  Cornu
  Cervi
  Cranii human.
  Cydoniorum.
  Ebuli ex granis
  Filicis
  Fœniculi
  Fragorum
  Guajaci
  Juniperi
  Liliorum convallium
  Mannæ
  Meliſſæ
  Naſturtii aquatici
  Roriſmarini
  Roſarum
  Sabinæ
  Salviæ
  Sambuci
  Thymi
  Tiliæ flor.
  Veronicæ.
  Vini.

N. 1. *Compoſiti ſpiritus fermè ſub titulo aquarum recenſentur, ut ſpiritus theriacalis, ideſt, ▽ theriacalis, &c.*

N. 2. *Spiritus oleaceos quære ſub Oleis, ut ſpiritum Terebinthinæ, & ſimilia.*

Huc

1. *Spiritus Antapoplecticus S. Cloſſ.*

♃ ♎ ſang. cervini ℔ß.

Infuſionis florum lavend. in aq. pœon fact. ℥iv. M. & deſtilla ad medias per MB. ſpiritui extillato adde infuſionis novæ florum lavend. eandem quantit. deſtilla denuò, idque tertium repete, tandem adde huic ♎ 🜄 rectificat. ℥ij.

Doſis à gutt. vj. ad xij. & xx. in juſculo aut aq. appropr. Iuvat Paralyticos, Apoplecticos, Pleuriticos, Aſthmaticos, omnes eos quorum pectus ſanie aut pure occupatur, anacatharſin enim promovet egregiè.

HOFMAN. *Spiritus Ant-Apoplecticus S. Cloſſæi.*) Commodior fiet hujus elaboratio, ſi liquori ſanguinis cervini ſale volatili turgido ol. deſtillat. lavendul. addatur in ſ. q. & per MB. deſtillatio fiat. vid. theſaur. pharmaceutic. annex. ſect. xxvi. n. 1.

Spiritus Carminativus D. D. FRANC. DE LE BOE SYLVII.

℞. *Rad. Angelicæ,* ℥j. *imperator. galangæ ana* ʒ iß *folior. roriſmar. major. rutæ hortenſ. baſilicon. ſummitatum centaurij min. ana* Mß. *baccar. lauri* ʒ iij. *ſem. angelicæ, leviſtici, aniſi ana* ℥ß. *Zinziberis, nucis moſchatæ, maceris ana* ʒ iß. *cinnamomi* ʒ vj. *caryophyllor. corticis arantior. ana* ʒj. *Conciſis & craſſe contuſis adde. Spiritus vini malvatici vel hiſpanici* ℥ xl. *Digerantur per biduum in MB. hinc ad ſiccitatem diſtillentur. Quicquid aſcenderit magmati iterum affundatur, per biduum digeratur, mox tres partes quartæ diſtillentur. Servetur ſpiritus diſtillatus ad uſum. Qui volet affundat reſiduo ſpir. vini vulgar. ſed rectificati* ℥ xx. *atque poſt bidui digeſtionem iterum diſtillet, quandiu prodibit ſatis potens ſpiritus, qui ſeorſim ſervetur, tanquam imbecillior priore, magnarum tamen ad diſcutiendos flatus virium, ſi convenientibus miſturis jungatur, aut addito ſacchara in aq. roſacea vel fœniculi diſſoluto edulcoretur ad gratiam; uſurpeturque purior & potentior.*

Spiritus Cordialis Balſamicus ex D. D. ROLFINCIO.

℞. *Terebinthinæ venetæ* ℔ß. *thuris, maſtiches, caryophyllor. nucis moſc. cubebar. cinnam. cardam. ana* ℥j. *rad. Zedoariæ, tormentillæ, vincetoxici, angelicæ ana* ℥ij. *ſem. aniſi, fœniculi, baccar. lauri ana* ℥j. *Conciſ. contuſ. affundantur ſpir. vini canth.* vj. *Digeſtione quatriduana peracta, bene clauſo vaſe, deſtilletur ſpiritus. Primus ſeorſim ſervetur, inque eodem ſuſpendatur nodulus in quo moſchi alex.* ʒj. *ambræ* ſcrup. j. *Exceptis* gutt. x. xij. *in cochleari vini lacteſcit liquor. Vires ſunt cordiales & alexipharmacæ. Doſ.* ℈ß. *& ultra in hauſtu vel cochleari vini vel juſculo.*

Spiritus cordis cervi compoſitus ex Eodem.

♃. *Cord. cervi vel aprugni ſylveſtr.* N° ij. *Abluantur vino bono & incidantur in portiones parvas. Adde folior. cardui benedicti, meliſſæ, roris ſolis, majoranæ ana* m j. *rad. ſcorzoneræ; angelicæ ana* ℥iij. *cortic. citri, aurantior. ana* ℥j. *ſem. citri, ocymi ana* ʒij. *caryophyll. cinnam. nucis moſc. ſantali citrini ana* ʒij. *ligni aloës* ℈j. *rhodij* ʒiij. *Inciſ. contuſ. adde vini malvatici vel alterius generoſi q. ſ. Deſtillentur in veſica. Cordialis eſt ad quantitatem cochlearis exhibitus per ſe.*

Spiritus dulcis Mercurij ex D. D. DONZELLI.

℞. *Mercurij ſublimati cryſtall. (non mercurij dulcis) q. v. pulveretur in alcohol & reponatur in alembico vitreo non multùm alto ſuperinfuſo ſpir. vini optimi q. ſ. diſtilla in calore cinerum, cohob. donec ſpir. vini per collum vaſis aſcendens albeſcat, ad i ſtar olei albidi,*

tunc mutetur recipiens, & excipiatur mercurij spiritus dulcis. Reaffunde fæcibus novum vini spir. & procede ut in prima operatione, donec omnis materia in oleum abeat.

Hic spiritus efficacissimè operatur in ulcere renum & vesicæ, Dos. gutt. ij. iij. *bis aut ter in die, in aq. radic. nenuphar. caudæ equinæ, plantaginis. Arthmannus asserit, hoc modo etiam inveteratissimas exulcerationes tolli feliciter scilicet.*

℞. *Conservæ rosf. rub. sine additione liquor. acidi* ℥ j. *sem. hyperici* ℥ ß. *M. & sume per aliquot dies quantit. nuc. jugland.*

¶ 2. *Spiritus Nephriticus.*

℞ Ovum struthionis, pulver. affunde ♎ Sal.com. & in digestione relinque, donec probè soluta appareat corticum ovorum substantia, atque tum per chartam filtretur, serveturque.

Vires. *Est ἰυπόϱιςον nulli fere secundum à Cesareis Medicis S. Clossæo communicatum.*

Dosis gutt. vj. viij. ex vino opt. vel aq. florum fabar. florum acac. malv. veron. addito syr. dialth. Fernel. Insigniter aperit, incidit & commovet arenulas, calculum, urinam, nonnunquam etiam menses & sedes atque etiam serum in hydropicis.

N. *Fit & insignis spiritus nephriticus* ⊡*æ spiritum à* ⊕*-o destillando. Vid. I. Agricol. in Popp. p. 1. p. 585. Löffelium in Scrutinio Remim. Confer cum Querc. in Querc. Rediv. t. 3. p. 704.*

HOFMAN. *Spiritus Nephriticus.*) Hic liquor potius quàm spiritus est. Præstat aliquid in calculo expellendo. Fit & insignis spiritus nephriticus cum notabili effectu suam operationem exercens sp. urin. à Vitriolo destillando, de quo infrà Libro III. plura vid. thesaur. pharmaceu. l. c. n. VIII.

Spiritus panis similaginei analepticus ex D. D. ROLFINCIO.

℞. *Pan. è furno recenter extract.* ℔ iiij. v. *nuc. mosc.* N° x. *macis* ʒ iij. *caryophyllor.* ℥ j. *Zinziber. galangæ ana* ʒ iij. *vini boni spir. frumenti ana q. s. ad eminentiam sex digitorum. Concis. contus. stent in digestione; pòst destillatio ex arena instituatur. Destillatum bis vel ter cohobari potest super panem novum, vel primum servari. Reficit spiritus deperditos. Dos.* ʒ j. ij. iij. *per se, vel cum alio liquore.*

Spiritus seu aqua polychresta, scorbutica, cachectica ex Eodem.

℞ *Cortic rad. cappar. tamarisci, fraxini, rad cichorij bryoniæ, polypod. vincetoxici, asparagi, petroselini, scorzoneræ ana* ℥ iij. *chinæ, sarsaparillæ, eryngij ana* ℥ iij. *folior. agrimonij, absinthij pontici, centaurij min. chamædr. cochleariæ, cuscutæ, folior. eupatorij mesuæ, fumariæ, hyssopi, melissæ, nasturtij aq. salviæ ana* m ij. *ligni guajaci raspati* ℥ ß. *scobis ligni sassafras, santali rubri ana* ℥ iij. *s. m. apij, petroselini, anisi, citri, nasturtij ana* ℥ ij *flor. sambuci, genistæ, nymphææ, lupuli ana* m iij. *Exsiccata omnia, con isa, contusa macerentur per dies* iij *in vin. bon. odorif. q. s. Destillentur per vesicam & alembicum cum refrigeratorio. Spiritus primæ & secundæ destillationis seorsim serventur, vel ex omnibus bene digestis per dies & noctes* vj. *& per linteum cum forti expressione colatis, ex cucurbita terrea destillatur spiritus, seorsim servandus, post aqua ad mellaginem usque. Signetur spir. primæ & secundæ destillationis. Extractum ulteriùs evaporandum seorsim servetur.*

Spiritus Vterinus ex D. CHARRAZ.

℞. *Rad. Aristoloch. longæ & rotundæ, pæoniæ, valerianæ min. ana* ℥ ij. *castorei* ℥ j. *summitatum siccar. absinthij, arthemisiæ, tanaceti, matricariæ, flor. sambuci, chamomillæ ana* m j. *Macerentur per triduum contusa vel incisa omnia in spiritus vini rectificati* ℔ iiij. *deinde ex a. destillentur & servetur spiritus.*

Hic spiritus præsens est remedium pro reprimendis vaporibus ab utero elevatis, & reserandis obstructionibus. Dos. ʒ j. ij. iij. iiij. *in aq. aut decoctionibus hystericis, potest iisdem, naribus, temporibus & umbilico applicari.*

CAPVT LXXXII.

De Succis.

SVcci ex vegetabilibus potissimum depromuntur, rarò ex animalibus. E vegetabilibus puta non omnibus. Inidonea enim sunt, 1. nuclei, semina, & reliqua oleosa, qualia sunt amygdalæ, pistacia, semina lini, (de quibus egimus in oleis expressis.)

2. Minus apta sunt aridiora, ut fruges, nisi decocta harum succos appellare libuerit.

Modus fiendi.

℞. Vegetabilia succulenta, (minùs succulenta, macerari, insolari, elixarivè antea volunt ▽) conquassa & exprime, hinc clarifica, (cum albumine ovi, filtrationeque vel digestione quod melius,) si opus est ▽. inspissa, atque ne empyreuma contrahat, continuò agita; sic fiunt succi.

I. Ex floribus. ℞. Flores virides imple ⅩⅩ, premendo, collocenturque ad digerendum, s. putrescendum in MB. satis profunde, donec in mucilaginem abiisse videantur: Hinc exprime succum, clarifica c. alb. ovi, & inspissa lentè ad consistentiam mellis; sic fiunt succi, (Essentiæ dictæ) borag. buglosf. pæon. verbasc. violar. & simil.

N. 1. *Si flores minus succulenti fuerint, affundatur parum* ▽*æ: sic fit extractum, s. succus inspissat. flor. tunicæ calendulæ, Keyri, Cyani, rorisinar. papav. rhæad. salv. & simil.*

N. 2. *Præstant flores primum erumpentes.*

N. 3. *Expressum succum si recentibus floribus affuderis, majorem succi copiam colliges.*

II. Ex fructibus. ℞. Succulentos, exprime, vel coque antea; hinc exprime trajiceque per setaceum, liquidioresque ad mellis consistentiam inspissa.

N. *Succi è fructibus alio ferè nomine gaudent, mellis scil. si dulce sapiant, ut mel juniperinum, passularum, & simil. alias Roob. Sapa; ut rob. de berberis, de ribib.*

III. Ex radicibus & lignis, interveniente coctione, (in ▽,) & expressione succi eliciuntur, adsciscuntque nomen Extractorum, vide supra cap. 57.

Succi officinales, tùm liquidi prostant, tùm inspissati.

Liquidi qui per se conservantur pauci sunt, quippe præter succos, acidulos & fermentatos illos poculentos, (qualis vinum, vinum pomorum, pyrorum, & simil.) nulli ad tempus durabiles sunt: hinc fit ut addito sacchаro, melleve, in syrupum coquantur: vide de Syrupis, c. 48.

Quin imo vel ipsis succis acidulis nonnihil sacchari ferè additur, cujus vi tùm parum fermentantur, tùm ab injuria corruptionis conservantur.

N. *Dantur & succi è vegetabilibus tùm per se ruptis, tùm incisis spontè stillantes, (lacrymas vocare expedit) Verum hi partim nativis accensentur, partim non usuales sunt.*

Talis est succus betulæ, qui in Suecia & Finlandia, mensibus Martio & Aprili collectus & fermentatus, mulierculis nobilibus potui suppetit; succus juglandis arboris, liquor sc. qui in quercuum stipitibus coacervatur, lacrymæ vitis amputatæ. Huc opium & simil. Succi Officinales Liquidi, qui & Vina dicuntur, sunt

Succus Berberum
Citri
Cytoniorum
Granatorum acidorum
Limonum.
Myrtillorum
Ribium
Rubi Idæi.

N. *Succi recentes tot ex tempore parari queunt, quot vegetabilia viridia succulenta exhibentur, verum quia gramineum sapiunt saporem, minus in usum veniunt*

veniunt, licet sapor ille sacharo corrigi queat.

Succi inspissati.

Succus Absinthii communis.
Acaciæ nostratis.
N. *Verus Officinis habetur inter nativa.*

Agrimoniæ.	Glycyrrhizæ
Aloë	Gratiolæ
Cardui benedicti	Hyperici
Chermes grano- rum	Hyoscyami
Centaurei minoris	Ireos nostratis cæruleæ
Chicorii	Liquiritiæ
Cydoniorum.	Mercurialis
Enulæ.	Myrtyllorum Germanicorum
Fumariæ	Heidelbeersafft.
Gentianæ	

Nicotianæ
Papaveris domestici
erratici
Plantaginis
Portulacæ
Rosarum incarnatarum
rubrarum
Scrophulariæ
Solatri

Huc pertinent

Rob de Berberis simplex.
de Ribb.
Mel Ebulinum, Sambucinum, Juniperum, Passularum — Consistentiam Electuarii fere obtinent.

CAPUT LXXXIII.

De Suppositoriis & Pessis.

Suppositoriorum formandorum ratio in hoc sita est, ut fiant ex materia duriuscula, glabra, adeoque in anum intrudi apta, sive illa aptitudo per se rebus insit, sive mixtione, coctionevè concilietur.

Prout igitur indicatio fuerit, ita suppositotiis materia eligenda, anodyna scil. detergens, consolidans, exiccans, alvum irritans, &c.

Usitatissima tamen sunt suppositoria dejectoria, eaque pro ratione operationis triplicia.

1. Lenia, quæ solo ferè tactu materiali movent. Talia fiunt ex lardo, ficu inversa, sevo hircino, bubulo, (candela, sevina,) cera, farina aquæ incocta, (ex qua fiunt suppositoria in sole exiccanda,) caulibus, & radicibus, v.gr. betæ, brassicæ, bliti, mercurialis, petroselini & simil.

2. Mediocria, quæ aliquali acrimoniâ stimulant. Talia parantur ex melle ad crassitiem cocto, sapone, terebinthina cocta. Quibus adduntur interdum & alia, v.gr. muscerda, sal, saccharum.

3. Fortiora, quæ vi purgante lacessunt. Talia fiunt ex purgantibus, lenioribus, ac fortioribus: agarico, aloë, hiera picra, pulvere ad suppositoria, elleboro, scammonio, & simil.

Modus parandi.

Mel coquitur lentè ad spissitudinem, ut digitis tractari possit, sine inquinatione, experiri id licet guttulâ in laminam frigidam, vel stanneam effusâ, hinc effunditur in dictam laminam, oleo illitam, dum-que frigescit, formantur suppositoria, oleoque illinuntur.

Si qua addenda fuerint, ante effusionem eâ pulverisata admiscere oportet, vel & formatos cylindros iisdem involvere, ut obducantur.

Portio mellis ℥ j. Pulver. (ad purgantia mitiora) ʒ j. præter propter; (ad fortiora) ℈ ß. ʒ ß. vel ʒ j. Sal. com. aut gemm.

Ut ℞. Mellis, q. s. (℥ j.) salis gemm. ℈ ß. aut Sal. com. ℈ j. muscerd. ℈ ß. F. suppositorium.

℞. Agaric. ℈ j. sal. gemm. ℈ ß. mellis, q. s. F. suppositorium.

℞. Pulv. ad suppositor. commun. ʒ 1. mellis, q. s. F. suppositorium.

De Pessariis.

Pessaria, pessi nascalia, ad digiti formam ferè formari consueverunt, fiuntque ex rebus medicamentalibus uterinis, quæ vel suscipiuntur, sacculo lineo oblongo, lanâ concerptâ gossypiovè, vel incorporantur cum melle, ladano, galbano, cera, succo, similive re, formaturque ad dictam formam digiti.

M. *Figurâ suppositoriis similia sunt, nisi quod longiora & crassiora.*

Exemplo sint,

℞. Myrrh. ʒ ß.
Spec. hier. pic. compos.
benedict. laxat. ana ʒ 1.
Cum melle cocto F. pessarium, quod panno raro obductum, immittatur utero ad menses ciendos. *Weickhard.*

℞. Stercoris asini, q. s. desicca & pulverisa, involvaturque pulvis panno de serico, pro pessario hæmorrhagiam uteri sistente, &c.

℞. Burs. pastor. M. ß. contunde & inde panno pro suppositorio menses sistente, &c.

N. *Possunt itidem radices certæ, v. gr. rubiæ tinctorum, cyperi, Iridis, & simil. loco pessarij adhiberi.*

CAPUT LXXXIV.

De Syrupis, Mellibus, & Robis Syrupisatis.

HOFMAN. *De Syrupis, Mellibus & Robis Syrupisatis.*) Circa horum præparationem sequentes observationes admodum necessariæ sunt. *Primò*, Syrupi non ex inutilibus ac nimis fumptuosis constare debent speciebus. *Deindè* ingredientiâ merè spirituosa, volatilia ac balsamica prius in MB ex Alemb. destillanda, ne ob violentam coctionem virtute suâ orbentur. Sic i. syrupus anisi cum vino Q. prout *Dn. Autor* hic describit, parum virtutis carminativæ promittit, putamina pro ipsis nucleis exhibens expulsis potioribus partibus balsamicis medicamentosis, juxta nostram autem datam observationem sequens commodior erit ejus præparatio: Recip. Semin. anisi conquassati ℥ iv. macerentur in vini generosi ℔ ij. destilla per MB partem spirituosam, quam asserva seorsim; inde residuo affunde aq. f. s. q. coque lento Ign. ad tertias, expressum album. ovor. clarifica, adde sacchar. s. q. coque ad syrupi consistentiam, cui adde superiorem partem spirituosam. Eodem modo concinnari possunt Syrupi ex aliis balsamicis floribus & seminibus. *Tertiò* acidorum syruporum elaboratio non instituenda est in vase æneo, cupreo vel aurichalceo, eò quod vim emeticam naturæ hostilem inde contrahant; sed in fictilibus vitreatis. *Quartò*, quantitas aquæ ad syrupum coquendum augenda est, quando simplicia coctionem ferunt; aut quando nimis amara sunt.

¶ Syruporum materia principalis est liquor quidam medicamentosus; decoctum, infusum, succus, aqua stillatitia, acetumvè. Servilis, est saccharum clarificatum, mel depuratum, cum quibus liquor ad consistentiam mellis liquidiusculi coquitur.

N. *Saccharum & mel adduntur præcipuè ut liquo-*

tum corruptibilitatem arceant, tum quoque ut qualitatem ingratam mitigent, saporemque medicamento gratiorem concilient. Hinc non abs re foret, loco sacchari aut mellis aliquando gratiores alias adhibere melligines, cum liquore syrupisando qualitatibus conspirantes; quales sunt, verbi gratia, mel passularum, rob pomorum redolentium, succus glycyrrhizæ depuratus, &c.

Sirupi sunt simplices vel compositi.

Simplices, qui ut plurimum ex simplici unaque re medicamentali cum saccharo aut melle parantur.

Compositus, qui ex pluribus.

Modus fiendi.

℞. Liquorem clarificatum, (decoctum, infusum, succum expressum, acetum,) adde saccharum, vel mel, & simil. coque, clarifica, (si opus,) inspissa, ad mellis consistentiam, ac repone pro usu.

N. *Guttulâ in tabulam frigidam effusâ consistentiam experiri licet.*

Proportio liquoris ad saccharum aut mel est ferè dupla vel tripla.

Verbi gratia:

℞. Decocti ℔ iij. sacchari ℔ i ß. vel 1. prout crassior, vel dilutior syrupus expetitur, vel prout durationi longiori, breviorivè destinatur.

Virium ratione sunt syrupi alterantes & purgantes.

Syrupi alterantes usitatiores.

Syrupus de absinthio major, A. C.
Acetositatis citri, s. è succo citri, A. C.
de succo acetosæ.
acetosellæ.
Acetosus simplex, id est, ex ✠ & ▽. A.
Acetosus compositus, (è radicibus ✠ & ▽ A.
Acetosus Diarrhodon, A.
Adiantinus Fernelii, A.
de Agresta, A. C.
de Althæa Fernelii. A.
Renod.
Anisi simplex Querc. *inf.* 1.
Antepilepticus Querc. 2.
Aquilegiæ flor.
Arantiorum è succo.
è corticibus.
è floribus.
de Artemisia Fernelii, compos. 3.
è succo Betonicæ.
de Betonica compositus.
de succ. Berberum.
Bizantinus simplex, s. Dynari.
è succ. Endiv. ▽. Lupul. Bugloss.
Bizantinus compositus, A. C.
de Borragine, s. Infusionis.
de Buglossa è floribus.
de Calamentha Mesuæ, A. C.
Calendulæ Quercetani, fit è succ. vel infus. flor.
è succ. Chamæmeli.
Capillorum Veneris simplex, ex decoctione.
Capillorum Veneris comp.
C. diacus, 4.
de Cardui benedicti succo.
[*Catarrhalis cum herba Thee D. Witzelij.*]
Cerasorum acidorum è succo.
Cichorii simplex è succo.
de Cinamomo, A.

N. *Quercetanus parat cum Vino malvatico. Augustan. cum ▽ cinamomi.*

de cortice citri.

N. *E succo citri dicitur syrupus acetositatis citri.*

Corallorum, *v. l. 3. c. 6.*
Cytoniorum è succo.
Cytoniorum Vinosus simplex, s. Miva cytoniorum, quæ simplex & aromatica.
de Endivia simplex.
compositus.
[*Epilepticus ex stercore pavonis, D. Witzelij.*]
de Erysimo Lobelii, 5.
de Eupatorio Mesuæ, A. C.
de Farfara; è succo.

N. *Renodæus compositum exhibet.*

de fragis è succo.
de Fumaria simplex; è succ.
[Gemmatus.]
de Glycyrrhiza Mesuæ, A. C.
Granatorum dulcium: è succo.
Granat. acidorum: è succo cum aceto.
Oxysaccharum composit.
Antihecticus. 6.
de succo Hederæ terrestris.
de succo Hyperici.
de Hyssopo Mesuæ, A. C.
de Jujubis Mesuæ, A. C.
de Limonibus: ex succo.
de Lupulo: è succo.
[Mastichinus.]
de succ. Melissophyll.
de Mentha minor: è succo Menth. granat. dulc. vel acid.
de Mentha major, Mesuæ A. C.
de succ. Mercurialis.
Myrtinus compositus Mesuæ.
Nephrocatharticus Iouberti, A.
Nicotianæ seu de Peto simplex, Quercet. 7.
Nicot. compositus 8.
de Nymphæa: è florum infusione, A.
de Nymphæa compositus. Pedemontani. 8.
de Papavere albo simplex, A.
de Papav. alb. compositus A.
de Papav. erratico, è florum infus. A.
de Floribus Paralysis.
de Pede cati, s. Hispidula. sive
de Æluropo simplex: fit ex infusione summitatum.
de Æluropo compositus, 9.
Flor. Pœoniæ.
de Pilosella: ex infusione summitatum floridarum.
de succo Plantaginis.
de Pomis è succo.
de Portulaca Mesuæ.
de Prassio Mesuæ.
de duabus radicibus.
de quinque rad.
Refectivus Cord.
Ribium è succo.
Rosatus Regius, seu Iulepus rosatus.
de Rosis siccis.
de Rubo Idæo
de Scabiosa.
de Scordio è succo
compositus Mercurialis, A.
de Scolopendrio Fernelii, A. C.
de Sempervivo è succo compositus.
Siliquarum
de Stœchade simplex, A.
compositus, A.
Fernelii, A.
de Symphyto Fernelii, A.
de Testudinibus, 10.

Flor. Tunicæ.
de ſucco veronicæ.
Violatus ſimplex
compoſitus Meſuæ regius, ſ. Iulepus violatus, ex ſucco.

Hujus loci ſunt & Syrupi melliti, mella vulgò dicti. Ut
Mel Anthoſatum
Emblicorum, id eſt, mel in quo Emblici myrob. conditi, vel decoctum Emblicorum inſpiſſatum.
Mel Menthæ, è ſucco & mell. ana.
Mercuriale è ſucco & mell. $\frac{1}{2}$.
Roſatum ſimplex, ex infuſione triplici & mell. $\frac{4}{5}$.
Roſatum citratum
Meſuæ, ex gemmis & mell. vide Diſp.
Violatum ſimplex ex infuſione triplici & mell. $\frac{1}{5}$.
Sic Oxymel ſimplex
compoſitum
diureticum
ſcylliticum
ſcylliticum ſimpl. compoſ.

Huc pertinent & Rob compoſita

Rob de Agreſta
de Berberis
de Cornis
de Ribib. } ex ſucc. & ſacar. $\frac{1}{2}$.
Diamoron ſimplex, ex ſucc. $\frac{1}{2}$. & mell.
compoſitum.
uſitatum Gal.
Nucum è ſucco cort. virid. jugl. & mell. $\frac{1}{2}$.

Syrupi purgantes uſitatiores.

Syrupus Flor. Acaciæ Aug.
de Carthamo, A.
de Cichoreo cum Rhabarbaro, A. C.
Diaſeros, Andern. A.
de Epithymo.
de Fumaria comp. ſ. major.
Syrupus Hellebor. minor. Querc. 1.
Helleborat. major.
Cholagogus, 2.
[*De Lignis Laxativus D. Witzelij.*]
Flor. perſicorum.
de polypodio, A. C.
de pomis regis Sabor, A.
cum ſena Querc.
de Rhabarbaro ſolutivus. Aug.
Roſatus ſolutivus ſimplex. ſ. Muſcharum, è Damaſcenarum 3. infuſ.
Roſatus laxativus compoſitus, ſ. Helleboratus.
Roſatus compoſitus, ſine Helleboro.
de Senna.
Violatus ſolutiv. ſ. infuſionis.
Vomitivus, 3.
Mel Roſatum laxativum,
Violatum laxativum. } ex infuſ. ex mell. $\frac{1}{2}$.
Oxymel Helleboratum Geſner. A. C.
Oxyſaccharum vomitivum, 4.

Syrupus de Agno caſto è Pharm. Colleg. Reg. Londinenſis.

℞. *Sem. rutæ, cannab. ana* ʒ *ß. endiviæ, lactucæ, portulacæ, cucurbitæ, melonum ana* ʒ ij. *pſylli* ℥ *ß. agni caſti* ℥ iiij. *flor. nenupharis, folior. menthæ ana m ß. decocti ex lentium & ſem. coriandri ana* ℥ *ß.* lib. iij. *Simul coque lento igne ad exhalationem librarum duarum; & colato reſiduo adde ſucci limonum* ℥ ij. *ſacchari albi* lib. i*ß.* *F. ſyrupus ſ. a.*

Syrupus de Ammoniaco ex eadem Pharmac.

℞. *Agerati, ceterach. ana* m iiij. *abſinthij vulgar.* ℥ j. *rad. cichorij, aſparagi, cortic. rad. capparum ana* ℥ ij. F. *omnium poſt debitam præparationem infuſio per hor. 24. in vini albi* ℥ iij. *aq. raphani ſimpl. fumariæ ana* lib. ij. *Dein ebulliant ad* lib. j. ℥ viij. *& clarificetur colatura per ſubſidentiam; in cujus adhuc tepentis* ℥ iiij. *ſolve ſeorſim Gummi ammoniaci, priùs in aceto vini albi acerrimo ſoluti* ℥ ij. *Reliquum coquatur cum ſacchari albiſſ.* lib. i*ß. in ſyrupum, injecta ex gummi miſtura ſub finem.*

¶ 1. *Syrupus Aniſi, cum Vino: Quercetani.*

♃. Aniſi conquaſſati, ℥ iv. macerentur in vini generoſi, ℔ ij. per tres dies, coletur: Colaturæ adde Sacchari ℔ ij. & coque ad ſyrupum.

N. Eodem modo concinnari poſſunt Syrupi, & ex aliis ſeminibus, veluti ex ſemin. fœniculi, pœoniæ, ex baccis lauri, juniperi, & ſimil.

Syrupus aſthmaticus D. D. ZUUELFERI.

℞. *Rad. recent. enulæ campanæ* ℥ ij. *calami aromatici* ℥ j*ß. ceparum recent.* ℥ iiij *herbar. recent. hyſſopi, anethi, meliſſæ, naſturtii hortenſ. ſatureiæ ana* ℥ iiij*ß. Flor. recent. tunicæ* ℥ ij. *cortic. arantior. recent. extim.* ℥ j*ß. cinnamomi acuti, granor. juniperi ana* ʒ j. *macis* ʒ *ß. ſem. aniſi, fæniculi, ana* ℥ j*ß. Omnia inciſa & contuſa immittantur in cucurbitam vitream, quibus ſuperaffunde vini generoſi ſ. malvatici* ℔ iiij. *Facta digeſtione una alterave die fiat deſtillatio & extractio duarum librarum, cui aquæ ſpirituoſæ prolectæ (abjectis ſpeciebus à deſtillatione relictis cum reſidua vini vappa) de novo immerge ſequentia ſaltem inciſa, utpote. ſcillæ præpar. & ſiccatæ* ℥ *ß. ceparum recent.* ʒ vj *rad. rec. enulæ campanæ* ʒ j. *ireos florentinæ, liquiritiæ raſæ ana* ʒ vj. *calami aromat.* ℥ *ß. herbar. recent. hyſſopi, anethi, meliſſæ, naſturtii hort. chærefolii, ana* ℥ *j. croci oriental.* ʒ *j. digerantur per biduum, fiat pòſt colatura & expreſſio, eſſentiam interim priùs purificatam aſſervando. Tum* ℞ *ſpecies ab ultima infuſione vel extractione relictas, quas cum ſuff. q. aquæ ſ. coque ad remanent. circiter* ℔ *ij. colaturæ optimè clarificatæ adde ſacch. albi canarini* ℔ iij*ß. coquantur ad conſiſtentiam fere tabulati, cui iunge aquam ſuperiùs deſtillatam & eſſentificatam fiatque ſola diſſolutione ſacchari, debitæ conſiſtentiæ ſyrupus, qui in aſthmate, orthopnæa, diſpnæa, & ſimilibus pectoris affectibus catharroſis & tuſſi antiqua, proficuè adhibendus. Per ſe ſumtus ad inſtar lambitivi, efficacior exiſtet, quàm liquoribus aliis admixtus & potus; cochlear plenum ſæpius de die paulatim deglutiendo & lambendo, quò magis aſperæ arteriæ ſeſe inſinuare, & vel odore tenus bronchia pulmonum obſtructa permeare, eorumque infarctos viſcidoſque humores incidere, attenuare, & ad rejiciendum aptos reddere poſſit.*

Syrupus Bezoarticus D. D. DONZELLI.

♃. *Sem. Milii integri* ℔ j. *infunde in aq. ſtill: rutæ caprar. & cardui bened. ana* ℔ ij*ß. macer. hor. 24. dein bulliat milium ad crepaturam; tunc adde cardui bened.* ℥ *ij. rutæ caprar. rec. m* j*ß. v. ſiccatæ m j. poſt bulliant leviter & ab igne retrahantur: liquor refrigeratus coletur, colaturæ unicuique libræ adde ſacchari albiſſ.* ℥ iiij. *bulliant de novo & clarificentur igne lento.*

Aſſumitur hic ſyrupus tantùm calidus, quantùm perferri poteſt. Doſ. ℥ vj. *additis vini albi generoſi* ℥ *ij. Mirandum in modum ſudores movet, & propterea medicamentum eſt multùm utile in omnibus febribus intermittentibus ſi detur ipſis declinantibus; ſitim extinguit ut experientia eſt comprobatum.*

Syrupus Botryos è Pharm. Coll. Reg. Lond.

℞. *Herbar. botryos, eryſimi, urticæ ana m. ij. tuſſilagin. m* j*ß. Coctione in aq. font. q. ſ. in B. M. peracta, colaturæ claræ* lib. ij. *adde ſucci è piſis demptis corticibus, in aq. font. ſemel iterumve mutata, ad mollitiem coctis, leniter expreſſi ac deſidentia paulatim facta à craſſamento liberati*, lib. *j. ſacch. cryſtall* lib. iij *Percoque ulteriùs in B. M. in ſyrup. parandum, quando uſus poſtulaverit.*

¶ 2. *Syrupus antiepilepticus: Quercetani.*

♃. Rad. pœoniæ.
Viſci querni, ana ℥ ß.
Cinamomi opt. ʒ ij.
Flor. calendulæ.

Lilii conval.
Tiliæ.
Lavendul. ana p.I.
Rosar. rubr. p. ij.

F. Extractio cum spiritu Iuniperi, vel 🜄i, ad eminentiam digit. 4.
Decantetur.

℞. Tincturæ ℥x.
Sacchari candi pulveris. ℥ iij. aut IV.

M. & accendantur, flagrentque continuò agitando, donec syrupus satis coctus, aut plus minusvè fortis videatur. Tum enim extinguendum erit incendium.

Vires. *Præstantissimus est Syrupus, tàm præcautioni, quàm curationi inserviens.*
Dosis cochlear s.

[*Syrupus Antiepilepticus è stercore Pavonis D. Ioh. Lud. Witzelii.*]

[℞. Rad. Scorzoner. ℥ i ß.
Fraxinellæ ʒ ij.
Herb. Galeg. M j.
Thee p. ij.
Visc. Corylin. ℥ ß.
Fl. cheyri M j.
Gran. chermes ʒ ß. ℈ j.
Stercoris Pavonis ℥ ß.

Coq. leviter in ▽. flor. cheyri s. q. huic col. & cum sacchari ℔ j. redig. in Syrupum.]

[Vires. *Proficuus admodum in Epilepsia infantum comperius.*]

HOFMAN. *Syrupus Antiepilepticus Quercetani.*) Præstat hujus etiam partes volatiles prius beneficio MB abstraxisse, & residuo ad syrupi consistentiam cocto demum aquam spirituosam abstractam addidisse. Mihi non arridet deflagratio illa, dum partes spirituosæ æquè inde ingredientium intereunt.

¶ 3. *Syrupus de Artemisia Fernelii.*

℞. Summit. Artemis. M ij.	Sampsuchi
Rad. Iridis.	Hyssopi
Helenii.	Prassii
Rubiæ.	Chamædryos.
Pœoniæ.	Chamæpityos
Levistici.	Parthenii.
Fœniculi ana ℥ß.	Betonicæ ana M j.
	Sem. Anis.
Herb. Pulegii.	Petrosel.
Origani.	Fœnicul.
Calaminth.	Ocymi.
Nepet.	Dauci.
Melissophyll.	Rutæ.
Sabinæ.	Nigellæ ana ʒ iij.

Contusa macerentur horis 24. in hydromelit. ℔ viij. Coquantur ad ℔ v. cum sacchari ℔ v. F. Syrup. qui condiatur Cinam. ℥ I. Spic. ʒ iij.

Vires. *Insignium est virium in uteri affectibus, à viscida mucilagine subortis, promovet menstrua, uterumque repurgat.*

HOFMAN. *Syrupus de Artemisia Fernelii.*) Hic eodem quo antecedentes laborat vitio, si tamen efficacem desideras, qui aromatum ac aliorum ingredientium virtutibus non sit destitutus, destilla prius species cum s. q. hydromelit. ex remanentiis, postmodum fac syrupum cum aq. s. q. & demum superius destillatum adde. Eodem modo etiam confici potest 4. syrupus cardiacus F. F. 5. syrupus de Erysimo *Lobelii* 7. de Peto s. &c. Quercetani. Aliàs non talem, qualem præstare debeant, habent effectum. Quoad 6. syrupum anti-hecticum *Riverii Medic. Regii.* 9. de pede cati c. 10. de testudinibus resumptivum Renodæi, hi, quod præparationem attinet, non sunt contemnendi. Syrupos purgantes quod concernit, ex syrupi helleborati minoris Q. & 2. Holagogi ingredientibus melius noduli confici possent, majoris sanè operationis atque si per coctionem suis viribus tantopere orbarentur.

¶ 4. *Syrupus Cardiacus. F. F.*

℞. Vini albi generos. ℔ ij.
Aq. Rosar. ℥ ii ß.
Cinamom. ℥ ß.
Zinziber.
Caryophyll. ana ℈ ij.

Ligentur omnia in petia, addaturque Sacchar. ℥ IV ß.

Coque ad consistentiam syrupi, postea adde
Ambr. grys. gran. iij.
Mosch. g. I. in syndone.

Vires. *Convenit in lipothymia, aliisque cordis affectibus.*

N. *Præstat solâ infusione, vel in* MB *parare.*

[*Syrupus Catarrhalis cum herba Thee, D. Witzelii.*]

[℞. Rad. Chin. Orient. ℥ j.
Fœnic.
Pæon.
Ireos Florentin. ana ℥ ß.
Herb. Thee. ℥ j.
Flor. Beton.
Trinitat. ana M j.
Gran. Chermes. ℥ ß.

Infund. in s. q. ▽. Betonic. hor. xij. & col. hinc coq. addit. sac. ℔ iiß. in formam Syrupi.]

5. *Syrupus de Erysimo Lobelii.*

℞. Erysim. totius recent. M. VI.
Rad. Enul.
Tussilag. succo adhuc prægnantium.
Glycyrrhiz. ana ℥ ij.
Herb. Borag.
Cichor.
Capill. ♀ ana M i ß.
Flor. Cordial.
Anthos.
Stæchad. vel Betonic. ana M. ß.
Sem. Anis. ʒ VI.
Passular. mundatar. ℥ ij.

Incisis & contusis f. omnium decoctio s. a. in s. q. aquæ hordei, hydromelitis & ℥ VI. succi Erysimi, ad ℔ ij. vel iij. exprime, inque Colatura dissolve sacchar. q. s. f. syrupus.

Vires. *Efficacissimus est ad mucilaginem pulmonum incidendam, & educendam, adeoque ut beneficio ejus juvenculas decennio raucedine laborantes, se percuravisse, testetur Author lib. observat.*

[*Syrupus vel potius Iulepus Gemmatus Mag. Ducis Hetruriæ, paratur ita:*]

℞. Sach. fin. ℔ j. dissolv. s. q. Aq. flor. aurant. f. Iulepus, cui adde El. de Gemmis. Conf. Alcherm. ana ʒ j. stent in MB. hinc trajic. per manicam Hipp. sine expressione aromatizetur Ambr. grys. & ʒ j. Moschi gr. xij.]

[Quidam lapides pretiosos calcinatos infundunt, in 🜄 & Iulepo extractum sive melluginem jungunt, quidam mali citrii succum Iulepo addunt.]

[Nostrates parant ita ℞. Spec. de Gemmis frig. ℥ß. Hyacinth. ʒ j. Succi citri ℥ viij. F. Infusio per triduum in vase vitreo, additâ aquâ melissæ filtr. per chartam add. sachar. ℥ xxIV. mosch. ambr. ana gran. v. M. F. Syrupus.]

Syru-

6. Syrupus Antihecticus Riverii Med. Regii.

♃. Teltud. lacuſtr. aut fluviat. in fruſta diſſect. ℔ ij. cancror. fluviat. vivorum confract. ℔ i ß. ſem. quat. frig. major. ℥ iv.
Limacum per medium ſectorum M ij.
Succi veron. mar.
Melon. ana ℔ j.
Vini alb. ℔ vi.
Succi nicot. ℔ ij.
Uvarum Corinth.
Paſſul. ana q. ſ.

Ponantur omnia in magno matracio benè obturato & ſinantur digeri per ♂ 2. poſtea deſtillentur ex cineribus, & ex liquore deſtillato & ſacch. cand. ℔ iv. F. ſyrupus. Cap. ℥ j. pro doſi paulò ante paſtum bis aut ter in die, adde uſus tempore.
Lactis ſulph.
Perlarum an. gutt. vij. M. & exhibe.

Lac perlarum fit terendo eas ſuper marmor in Alcool, irrorando aq. roſ. paulatim, deinde iterum terendo in mortar. marm. cum ſucco limonum ſtatim perlæ diſſolventur, filtra, colatura ſervetur.

Syrupus Lientericus D. D. d'AQVIN ex D. CHARRAZ.

℞. *Summitat. abſinthii maj. roſar. rubr. exungulatar. ana* m. iij. *limaturæ chalybis nodulo incluſæ* ℥ ij. *rhei electi & cortic. myrobalanor. citrinor. ana* ℥ i ß. *tartari pulverati* ℥ j. *ſantali rub. contuſi* ℥ ß. *in vaſe fictili vitreato collocentur, cum ſuccor. plantag. & roſar. rub. ana* lib. iij. *& cineribus calidis hor. 24. committantur; deinde lento igne per horæ quadrantem bulliant, colentur & exprimantur, liquor verò ovi albumine cum ſacchari optimi* lib. iiij *clarificetur & coquatur in ſyrupum.*

Admodum efficax eſt hic ſyrupus in ſiſtendis lienteriis, ſtomachum, hepar, lienem & inteſtina omnia corroborat, acrimoniam humorum obtundit & hæmorrhagias interiores ſiſtit. Datur ab ℥ ß. *ad* ℥ j ß. *manè jejuno ſtomacho ſolus aut liquori appropriato admiſtus.*

Syrupus Meliſſophylli è Pharm. Coll. Reg. Lond.

℞. *Cortic. rad. bugloſſi* ℥ j. *rad. dictamni albi, pentaphylli, ſcorzoneræ ana* ℥ ß. *folior meliſſophylli, ſcabioſæ, ſucciſæ, flor bugloſſi utriuſque, roriſmar. ana m j. oxalydis, mali citrii, fœniculi, cardui bened. ocimi ana* ℥ iij. *His diem integrum macerandis, affunde aquæ fontanæ tependis* lib. iiij. *Coque in B. M Dein liquoris validè expreſſi & clarificati* lib. iij ß. *adde ſucci meliſſæ depurati, aq. roſar. rubr. ana* lib. ß. *ſacch. cryſtall.* lib. iiij. *F. ſyrupus in B. M.*

Syrupus anti-nephriticus D. D. d'AQVIN ex D. CHARRAZ.

℞ *Rad. althææ, ononid. fragar. bardanæ, nymphææ & 5 aperientium ana* ℥ j ß. *fructuum alkekengi & cynosbati ana* ℥ iij. *ſem. bardanæ, milii ſolis, ſileris mont. 4. frigidor. maj. mundat. nucleor. meſpilor. & perſicor. ana* ℥ j. *folior. ſaxifragæ, pimpinellæ, chærefolii, virgæ aureæ, hyperici, capilli veneris monſp. ana M* j. *tartari albi pulverati* ℥ ij. *Coquantur ex a. in aq. parietariæ* lib. x. *colatura cum ſacchari optimi* lib. iiij. *clarificetur & coquatur in ſyrup. eleoſaccharo aniſi aromatizandum. Doſ. ab* ℥ j. *ad* ℥ ij. *in emulſionibus aut liquoribus aliis appropriatis.*

¶ *7. Syrupus Nicotianæ, ſ. de Peto ſimplex Quercet.*

♃. Succ. Peti ℔ iv.
Hydromelit. ſimpl. ℔ i.
Oxymelit. ſimpl. ℥ iv.

Omnibus ſimul mixtis, fiat digeſtio in MB. ♂ 2. vel 3. ut defecetur; hinc decanta, ac digere iterum ut ſupra, donec materia ab omni fœculentia depurata fuerit, adde poſtea ſacchari ℔ ij. & coque in ſyrupum.

N. *Succus Peti opus habet perexquiſita & ingenioſâ digeſtione, qua vis vomitiva, ac dejectiva corrigitur, atque in ſyrupum abit præſtantiſſimum adverſus omnes affectus aſthmaticos, in quibus pulmonum bronchia pituitâ craſsâ ac viſcosâ infarciuntur, ut interceptâ reſpiratione ſuffocationis periculum immineat, in quo caſu ſyrupus hic ritè præparatus & adminiſtratus mira præſtat. Cerebrum inſuper à catarrhis, ſive fluxionibus ſeroſis & frigidis liberat, ſimulque per inferiora educit.*

Doſis cochlear, ſ. ubi tamen à principio ſummâ opus eſt circumſpectione, poſtea vero doſis augenda erit.

[*Syrupus maſtichinus C. Peue.*]

[♃. Uvar. Paſſar. enucleatar. ℥v. ʒ ij.
Sem. anis. fœnic. ana ʒ vi.
Maſtich. ℥ ij. ʒ ij.
Aq. fontan. q. ſ.
Coq. & Cola. Colat. add.
Sachar. ℔ iij.
F. Syrupus.

Vires. *Inſignium eſt virium in ſputo ſanguinis, Fluxibus alvi.*]

8. Syrupus de Nicotianâ compoſitus Quercetani.

♃. Succi Peti (Nicotianæ) depurati (ut ſupra) ℔ ii ß.
Hydromelitis ſimpl. ℔ i.
In quibus macera per ♂ 2. vel 3. MB.
Fol. Hyſſop.
Polytrich.
Adiant.
Flor. Tuſſilagin.
Stæchad.
Violar.
Bugloſſ. ana p. ij.
Sem. Bombac.
Urtic.
Card. bened. ana ℥ i.
Follicul. ſenæ ℥ iij.
Agaric. rec. trochiſc. ℥ i.
Cinamom.
Macis.
Caryophyllor. ana ʒ i.

Dein fortiter exprimantur, digerantur denuò ad perfectam fæcum depurationem. Colaturæ ℔ i ß. adde tantundem ſacchari, coquantur in ſyrupum.

Vires. *Ad anhelosos & aſthmaticos alioſque affectus omnes pulmonum à frigidis & craſſis humoribus subortos, qui pulmonum bronchiis inhærentes, vel tuſſim antiquam, vel ipſam diſpnæam pariunt, excellentiſſimum eſt remedium, alvum leniter ſolvendo.*

Doſis ℥ i ß. *vel* ℥ ij. *ad ſummum.*

9. Syrupus de pede cati compoſitus.

♃. Dactylor. mundat.
Jujubar.
Sebeſten.
Ficuum recent.
Paſſul. major. enucl. ana ℥ iv.
Ungul. caballin. c. toto.
Pulmonar. maculoſ. c. flor. ana. M ij.
Pedis cati.
Ceterach. ana M. i.
Glycyrrhiz. raſ. ℥ i.

F. Decoctio & exinde cum ſacchari ℔ ij. ſyrupus perfectè coctus.

Vires. *Pectoralis eſt ac nutritivus, unde his qui phthiſi laborant, ſolamini magno eſſe poterit.*

Syrupus de Pœonia compositus è Pharm. Colleg. Reg. Londin.

℞. *Rad. recentis utriusque pœoniæ plenilunio extractæ, & post dissectionem in taleolas in vino albo odorifero spatio integri diei, infusæ ana* ℥ j ß. *contrahyervæ* ℥ ß. *siler. mont.* ʒ vj. *ungulæ alcis* ℥ j. *herb. rorismar. cum florib.* m j. *betonicæ, hyssopi, origani, ivæ arthriticæ, rutæ ana* ʒ iij. *ligni aloës, caryophyllor. aromaticor. sem. cardam. min. ana* ʒ ij. *Zinziber. spicæ nardi ana* ʒ j. *stœchados, nucis mosch. ana* ʒ ij ß. *Post unius diei tepidam digestionem, in aq. destillatæ rad. pæoniæ* ℔ vj. *coque in B. M. ad* ℔ iiij *In colaturam mediante manica factam, injice sacchari albiss.* ℔ iiij ß. *& percoque in syrup. in B. M.*

Syrupus Raphani compositus ex eadem Pharmac.

℞. *Rad. raphani domestici, sylvestr. ana* ℥ j. *saxifragæ albæ, rusci, levistici eryngii, ononid. petroselini, fœniculi ana* ℥ ß. *folior. betonicæ, pimpinellæ saxifragæ, pulegii, cymar. urticæ urentis, nasturtii aq. crithmi, callitrichi s. capillor. vener. ana* m j. *fructuum halicacabi, jujubar. ana paria* x. *sem. ocimi, bardanæ maj. petroselini macedon. seseleos; carui, dauci cretici, lithospermi, cortic. rad. capparis ana* ʒ ij. *uvarum passar. demtis vinaceis, glycyrrhizæ ana* ʒ vj. *Macerentur diem integrum in aq. font. calentis* ℔ x. *cum destillentur in M. B. educendo aquæ* ℔ vj. *quibus immergantur cinnam.* ℥ j. *nuc. mosch.* ℥ ß. *Dein magma validè exprimatur, & colaturæ claræ q. s. adjiciantur sacch. candidi* ℔ iiij. *mellis optimi* lib. ij. *Ad tabulati consistentiam coquantur; demum addendo aquam priùs destillatam, fiat syrupus in B. M. s. a.*

Syrupus antiscorbuticus D. D. d'AQUIN ex D. CHARRAZ.

℞. *Rad. filicis maris, angelicæ, eryngii, raphani rusticani ana* ℥ iij. *cortic. citri, arantior. ana* ℥ ij *folior. melissæ, fumariæ, scolopendrii cochleariæ, becabungæ, nasturtii aq. nummulariæ, menthæ ana* m iij. *sem. nasturtii hort. cardui bened. citri ana* ℥ j. *flor. tunicæ, genistæ ana* m j. *tartari albi contusi* ℥ ij. *Decoquantur omnia ex a. in aq. chalybeatæ* lib. IX. *colentur & exprimantur; liquor verò ovi albumine cum sacch. opt.* lib. vj. *clarificatus, coquatur igne lento in syrupum, oleorum cinnamomi & caryophyllor. ana* gutt. iij. *sacchare pulverato exceptis, aromatizandum.*

Hic syrupus depurat massam sanguinis ejusque circulationem facilitat, spiritus languidos suscitat eosque deperditos reparat, debet autem ejus usus aliquandiu continuari, Dosis cochleare j. aut ij. mane & vesperi ut & iisdem inter prandium & cœnam.

Syrupus stomachalis D. D. DONZELLI.

℞. *Caryophyllor. cinnam. opt. ana* ʒ ij ß. *oculor. cancri, macis ana* ʒ j. *calami aromatici, cortic. citri sicc. ana* ʒ ij. *Pulverisentur omnia subtiliss. atque includantur vase vitreo superaffusa spir. vini opt.* lib. ß. *Clausum vas ponatur in digestione donec spir. vini fuerit tinctus: Tum* ℞. *Sacch. albiss.* lib. j. ß. *clarificetur & coquatur ad consistentiam tabulati: retrahatur ab igne & cùm refrigerari cœperit, admisce illi aq. cortic. citri stillat. odoriferæ* ℥ iiij. *ultimóque adde* ℥ vj. *tincturæ prædictæ, ut per simplicem dissolutionem s. admistionem sine igne fiat syrupus.*

Hic syrupus mane jejuno stomacho ad quant. ℥ ij. *sumptus digerit & solvit omnem viscidiatem quæ ventriculi tunicis impacta fuerit, eamque per urinas ejicit.*

Syrupus de Terebinthina ejusdem.

℞. *Milii solis, herniariæ seu polygoni minimi, sem. genistæ, lign. visci querni ana* ℥ j. *Coquantur in aq. capillor. vener. q. s. s. a. In colatura dissolve terebinthinæ venetæ* ℥ ij. *primùm in ovi vitello incorporatas: cum sacch. albiss.* lib. j ß. *fiat syrupus igne lento.*

Confert in omnibus renum affectibus, sed præcipuè in calculo & gonorrhœa.

¶ 10. *Syrupus de Testudinibus* διὰ χελωνῶν *Resumptivus Renodæi.*

♃. Carnis testudinum, ℥ IV. (abjectis caudâ, collo & pedibus.)
Hordei mundat. ℥ ij.
Carnis dactylorum, ℥ I.
Passularum damascenarum.
Glycyrrhiz. rasæ ʒ VI.
Sebesten.
Jujub. ana num. XIII.
Sem. Bombac.
Melonum.
Cucum.
Citrull. ana ℥ß.
Sem. Lactuc.
Papav. alb. ana ʒ ij.
Herb. Ungul. caballin.
Pulmonariæ ana M. I.
Flor. Violar.
Nenuphar. ana ℥ ß.

F. Decoctio. In colatura clarific. ac ℔ IV. adde Sacchar. alb. ℔ ij. sacchar. rosati & diatragacanth. frig. ana ℥ v. F. syrupus.

Vires. *Confert his qui à morbo chronico resurgunt, macie confectis, tabidis, phthisicis, & simil.*

Syrupi purgantes.

1. *Syrupus Helleboratus minor Quercet.*

♃. Fibrarum hellebori nigri ʒ ij.
Agaric. rec. trochisc. ℥ ij.
Fol. sen. mundat. ℥ iij.
Turbith.
Hermodactylor. ana ℥ I.
Sem. Anisi.
Fœnicul.
Cort. Citri ana ℥ ß.
Caryophyll.
Macis.
Cinamom. ana ʒ ij.

Macerentur in Oxymelitis simplicis, Vini malvatici, & aquarum Melissæ ac Fumariæ ana q. s. vase vitreo clauso, hinc leviter bulliant ac exprimantur. Depuratæ per digestionem, colaturæ addantur.

Syrupi de pomis redolentibus solutivi.
de succo rosarum pallidarum.
Sacchari rosati & violati ana ℥ IV.
F. Syrupus

Vires. *Omnibus morbis à materia tartarea, crassa ac tenace, à phlegmate adusto, bile aut melancholia dependentibus, in capite, thorace, ventriculo, hepate, utero, ipsisque articulis mirum in modum confert.*

M. *Habet & idem Quercetanus Syrupum helleboratum majorem, sed sufficit hunc in Officinis paratum asservare.*

¶ 2. *Syrupus Holagogus F. F.*

♃. Rad. Polypod. querc. rec.
Cappar. ana ℥ j.
Fol. Scolopendr.
Ceterach.
Meliss.
Betonic.
Rutæ murat. ana M. j.
Flor. Trium cordial.
Cuscut. ana M. ß.
Sem. Limon.
Fœnic.
Anis. ana ʒ ij.
Carthami contus. ℥ j.

F. Decoctio in s. q. aquæ, ad remanentiam quantitatis, cui species infra scriptæ infundi queant. Decoctio hæc ita stet horis 24. tùm fiat colatura, & in hac infundantur.

Fol. Senn. mundat. ℥ IV.
Agaric. Albiss. ʒ ij.
Hermodactill. alb. ʒ VI.
Rad. Hellebor. nigr. in aceto præparat. ℥ j.
Epithymi
Zinzib. alb. ana ʒ ij.
Caryophyllor. ℈ ij.

Macis

Macis ℈ j.

Bulliant parum & ſtent in infuſione horis 24. hinc exprimantur.

♃. Expreſſionem integram (ad ℔ j. & ℥ iij.
Succi roſar. incarnatar. ℥ IX.
Sacchari Albiſſ. ℔ iij.
Coque ad ℔ IV. circiter.

Vires. *Convenit omnibus humoribus expurgandis, præcipuè atra bili, ac exinde morbis oriundis.*

[*Syrupus è Lignis laxativus D. VVitzelii.*]

[♃. Limatur. Lign. Sancti ℔ ß.
Salſæpariglia ℥ iij.
Cortic. L. Sanct. ℥ i ß.
Infund. hor. 24. loco calido in ſ. q.
Aqu. hinc coqu. & cola. In colaturæ q. ſ. infunde per noctem
Rad. Polypod. qu. ʒ vj.
Fol. Senn. ſ. Stip. ʒ x.
Sem. Carthami conquaſſ. ℥ i ß.
Epithym. ʒ iij.
Paſſul. min. ſelect. ℥ IV.
Sem. fœnic. ʒ ii ß.
Ligni Santal. citr. ʒ j.

Manè coq. denuò ad conſumptionem medietatis. adde Colat. ſachari ℥ xij. f. ſ. a. Syrupus.]

[Vires. *Sanguinem mundificat in Catarrhis, & ſcabie pueris etiam utilis.*]

3. *Syrupus Vomitivus.*

♃. Aqu. Vomitoriæ ſ. benedictæ.
(ſive illa ex croco ſit, ſive ex vitro ♁ ii,) ℥ VI.
Aq. Roſar. fragrant. ℥ i ß.
Pulv. cinamom. ʒ ij.

Digerantur vaſe clauſo horis 24. poſtea cola. In colatura diſſolve Sacchari ℥ viij. coque ad conſiſtentiam ſyrupi.

HOFMAN. *Syrupus Vomitivus.*) In hoc ſyrupo emetico CL. *Zvvelferus* in Pharm. Auguſtan. reformat. rejicit correctionem Vitri Antimonii per aromatica factam, dum hæc ventriculum roborando vim ejus emeticam infringant, & ſic naturæ & medicamenti conatum inuerti. Verùm hic metus de nihilo eſt, aromata enim quale h. l. cinamomum & aq. roſ. adduntur non ut corrigentia, ſed ſuavitatis causâ ad ſaporem & odorem medicamenti commendandum prout & ipſe *Zvvelferus* in P. R. p. 32. & 33. imitatus eſt. *Deindè* nec incommodè & ſine ratione adduntur, dum enim ventriculum confortant, eum unà reddunt diſpoſitum, ut majori robore adjutus vi Antimonii emeticâ contrà vitioſos humores inſurgere & expellere poſſit.

Doſis à ʒ j. ad ʒ iij.

4. *Oxyſaccharum vomitivum.*

♃. Vitri ♁ ii. pulver. ʒ ß.
Acet. vini albiſſ. ℥ viij.

Infundantur in MB. I. △. per horas xv. colaturæ adde ſacchari albiſſ. ℥ IV. reduc. in patina vitrea ad conſiſtentiam.

Vires. *Uti eo poſſumus pro vomitorio adverſus febres continuas, peſtilentes & intermittentes, paulo ante paroxiſmum: item contra venena, Exanthemata, antequam ſcilic. prodierint.*

Doſis à ʒ iij. ad vj. Sala.

N. *Loco Vitri ♁ in his compoſitionibus ſumere quoque licet crocum metallorum, vel etiam flores ♁ ij.*

Syrupus chalybeatus, aperiens catharticus. D. D. D'AQVIN. ex D. CHARRAZ.

℞. *Limaturæ chalybis in nodulo laxo & ſuſpenſo ligatæ* ℥ vj. *rad. fænic. cichor. rubiæ tinctor. ana* ℥ iij. *tartari albi contuſi* ℥ ij. *In vaſe fictili vitreato poſitis ſuperfundantur* lib. IX. *aq. ferventis in qua chalybis fruſtum candens ſepties extinctum fuerit, vaſeque cooperto horis* xij. *ſuper cineres calidos macerentur, deinde per horam lento igne bulliant, additiſque foliór. rutæ, rumicis, lupuli, agrimonij, capilli vener. monſpel. ana* m iij *Bulliant iterum ad tertiæ partis conſumptionem, colentur & exprimantur & colatura ſervetur. Interim* ℞ *folior. ſennæ orient. mundat.* ℥ vj. *ſem. carthami contuſi* ℥ iiij *tartari vitriolati* ℥ j. *Macerentur ſeorſim ſuper cineres calidos hor.* xij *in ejuſdem aq. chalybeatæ* lib. iiij. *poſtea leviter bulliant, colentur & exprimantur; colatura ovi albumine cum ſacch. opt.* lib. *ß. clarificetur & ſervetur. Tunc prioris decocti colatura ovi albumine cum ſacch.* lib. v *e. a. clarificetur, & lento igne coquatur fere ad electuarij ſolidi conſiſtentiam, quo tempore liquor clarus poſterioris decocti priori permiſceatur, & lento igne ad ſyrupi conſiſtentiam coquantur; qui refrigeratus, olei cinnamomi ſtillatitij* gutt. vj. *ſacchari pulverato exceptis aromatizandus erit.*

Excellit hic ſyrupus in reſerandis obſtructionibus hepatis, lienis, meſenterij & pancreatis imo uteri; benignè purgat materias viſcidas & tartareas quæ dictas obſtructiones efficiunt; poteſt itidem fœliciter adhiberi pro ſanandis cachexiis, hydrope, menſtruorum ſuppreſſione & ictero; poteſt aſſumi ſolus ex cochleari, aut admiſceri liquoribus idoneis. Doſ. ab ℥ *ß. ad* ℥ ij.

Syrupus hydragogus ejuſdem, ex eodem.

℞. *Rad. mechoacan. ireos noſtr. ebuli rec medullæ ſem. carthami, folliculor. ſennæ orient. folior. ſoldanellæ ſicc. ana* ℥ i *ß. turbith. gummoſi, hermodactylor. jalappæ, rhei electi ana* ʒ vj. *rad. valerianæ maj. eryngij, enulæ campanæ, aſari, cortic. rad. capparis, tamariſci, ſantali citrini, ſem. ebuli, baccar juniperi ana* ℥ *ß. folior. ceterach, agrimonij, chamædryos, flor. geniſtæ ana* m j. *limaturæ chalybis nodulo incluſæ, tartari albi monſp. contuſi ana* ℥ ij. *Contuſa aut inciſa omnia in aq. cichorij* lib. ij. *& ſuccor. rad. ſambuci & folior. chærefolij depurator. ana* lib. iij. *ſuper cineres calidos hor.* xxiiij. *infundantur deinde per ſeſquihoram lento igne bulliant, colentur & fortiter exprimantur; liquor verò cum ſacch. opt.* lib. iiij. *clarificetur & coquatur in ſyrupum, ſub finem addendo tartari vitriolati & ſal. polychreſti ana* ℥ ij. *refrigeratus ſyrupus olei cinnam.* gutt. iiij. *ſacch. pulver. exceptis aromatizari poterit. Datur ſolus ex cochleari, aut admiſtus liquori appropriato. Doſ. ab* ℥ j *ad* ℥ ij.

Syrupus roſarum ſolutivus aureus chymicè præparatus ex D. D. DONZELLI.

℞. *Roſar. damaſcen. q. v. illis in vas vitreum immiſſis ſuper affunde aq. roris q. ſ. poſt unius diei infuſionem deſtill. projecta aqua novis roſis denuo affundatur & infuſione peracta rurſus diſtill. operatioque eadem duodecies repetatur; dein ex hac aqua fragrantiſſima cum ſacch. albiſſ. q. ſ. fiat ſyrupus, cujus Doſ. ad ſummum* ℥ x. *debet autem refrigerari priuſquam aſſumatur.*

Rob de ſpina cervina ex D. D. ZVVELFERO.

℞. *Baccar. ſpinæ cervinæ q. ſ. immittantur ollæ vitreatæ, quibus ſuperaffundatur vini boni q. ſ. (ad ſuperemin. unius vel duorum digitor.) facta maceratione die una vel altera, coquantur parum, & per linteum tandem exprimantur; Succi hujus expreſſi* lib. iij. *vel* iiij. *adde ſacch. albi* lib. j. *& junctim ad conſiſtentiam electuarij ſive rob decoquantur, adjungendo ultimo pulveris cinnamomi* ʒ *ß caryophyllor.* ʒ ij. *Zingiberis* ʒ iij. *Fiat Rob debitæ conſiſtentiæ, præſens in hydrope aſcite & anaſarcâ remedium.*

CAPVT LXXXV.

De Tincturis.

Tincturæ, tùm liquidioris, tùm ſolidioris conſiſtentiæ in uſu ſunt.

Liquidioris conſiſtentiæ Tincturæ nihil aliud ſunt, quàm extractiones ſine abſtracto menſtruo.

Solidioris conſiſtentiæ Tincturæ ſunt pulveres, ſine combuſtione ex liquidioribus tincturis abſtracto menſtruo reſidui. Et hoc juris ſola mineralia ſibi vendicare videntur.

Modus fiendi eſt is, quem de Extractis dedimus. Conveniunt nimirum Tincturæ cum Extractis in plurimis, adeoque non rarò confunduntur, quam confuſionem ut in aliis, ita & hoccè in loco removere, non abſque commodo foret. Hinc fiunt Tincturæ.

1. *Ex fructibus.*

♃. Rob. affunde 🜄, ac extrahe.

Vel ♃. Baccas ſeu fructus exiccatos, affunde 🜄 con-

convenientem ſtillatitiam, ac extrahe, &c.

N. *Si Tinctura lentè inſpiſſetur, Extractum dicitur. Quercet. P. R. cap. 26. Sic fiunt Tincturæ ceraſorum, baccarum ſambuci, ebuli & ſimil.*

♃. Flores ſiccos, infunde in ▽ appropriata, (propria) vel fontana tepida, additis guttulis aliquot ſpirit. ⊖-i, vel Sulphuris.

Famoſiores Tincturæ ſunt E Mineralibus.

Tincturæ ☉, ☾, ☿, ♂, ♄, ♀, ♁ii, ⊖-i — *vide libro tertio.*

Sulphur.
Sapphiri.
Smaragdi.

E Marinis.

Tinctura Corallorum.
Succini.

Ex vegetabilibus, & maximè ex floribus.

Tinctura Alkekengi è baccis.
Eſſentia croci, vid. l. 4.
Ceraſorum nigrorum.
Fragorum.
Hypericonis, vide c. 57.
Flor. Bellidis.
Papav. Rheados.
Pœoniæ.
Roſarum.
Violarum.
Ialappæ.
Rhabarbari.
Roris Solis.
Granorum Sambuci.
Ebuli.
Tartari.

Ex Animalibus.

Tinctura fellis tauri; vide libr. 5.

[1. *Tinctura anodyna D. Io. Dan. Horſtii.*]

[♃. Salis Tart. ✱. ana q. v. ſublim. quinquies.

♃. Hujus ſublimati pulv. ʒ j. Opii ℈ ß. g. ij. Benzoin. ℈ j. Caſtor. g. iij. Croc. ℈ ß. Spir. Vini ℔ ß. diger. per horas 48. filtr.]

2. *Tinctura Parac. diaphoretica correcta à S. Cloſſ.*

♃. Zedoar.	Saſſafr.
Angelic.	Sarſæpar.
Calam. arom.	Ulmar. an. ʒ j.
Galang.	Aloës.
Macis.	Maſtich.
Zinzib.	Myrrh.
Cinam.	Thur.
Gran. parad.	Camph. an. ʒ ß.
Piper. nigr.	Moſch. ℈ j. infund. in
Caryoph.	🜅 &

Aq. roſ. moſchat. an. q. ſ. ut ſupereemineant digitos 4. Adde ad maturandam putrefactionem,

🜍 Sulph. per camp. ℥ ß.
Salis juniperi ʒ ij.
Stent in loco calido per 14. ☍.

Doſ. ℈ j. in formâ qualibet. Eliquat glaciata, reſinoſa diffundit, fuliginoſa efflat, balſamicâ ſuâ vi putredinem arcet, & ſoporiferis morbis auxiliatur.

[Hæc ferè ex omnibus radicibus, herbis, floribus & ſeminibus Alexi-pharmacis, baccis herbæ Paris, cortic. citri, Coſto, Gran. Chermes, Agallocho, Croco, & camphora paratur, infundendo in Spiritum Iuniperi & Sambuci, & deſtillato Spiritum Theriacalem addendo, nec non ſpirit. Tartari, & Vitrioli, tingitur Santalo rubro.

Doſis à guttis x. ad xx. xxx. xl. ⊖-lata, datur ubi æſtus major in febribus malignis.

quæ cum Spiritu Salis Tartari volatilis parata, ubi malignitas major.]

[Præter vim alexipharmacam etiam commendatur in atonia viſcerum, Cachexia, melancholia hypochondriaca, imò & in Epilepſia.]

4. *Tinctura Catheretica S. Cloſſ. Arch. Mediomatricum.*

♃. Scammon. ℥ j.
Turbith.
Agar.
Hermodact.
Rhabarb. ana ʒ iij.

Pulveriſata indantur lagenæ vitreæ, addendo 🜅 per 40. ☍ circulati, ut acrimoniam deponat, (vel ejus loco aq. cinnam. alb. 1. exſtillat.) ℔ ß.

Infundantur per 8. ☍ in ciner. & agitentur bis aut ter ſingulis diebus, tinctus 🜄 aureo colore depleatur ſerveturque. Ejus cochl. j. M. cum ℥ ß. ſyr. roſ. pallid. viol. aut limon. aceſacti cum 🜄 ⊖-li.

Benignè admodum corpus à ſaburrâ phlegmaticâ aut ſeroſâ vindicat & repurgat.

CAPVT LXXXVI.

De Trochiſcis.

MAteria Trochiſcorum ſunt omnis generis Medicamenta, quæ pulveriſata, liquore conveniente, (viſcoſo,) ſuſcipi, compilari ac impaſtari queunt.

Parantur autem in Officinis Trochiſci, partim ut pulveres viſcoſo aliquo liquore compacti ab injuria aëris eò melius aſſerventur, exigenteque neceſſitate, adhiberi queant, partim quoque, ut per ſe applicentur, e. gr. Trochiſci bechici ſublinguales, prophylactici, trochiſci pro fumo, & ſimil.

Modus fiendi.

♃. Medicamenta ſubtiliter pulveriſata, redige in maſſam cum liquore conveniente mucilaginoſo, e. gr. cum mucilagine aliqua (Tragac.) cum ſucco, ſyrupo, & ſimil.

Ex maſſa impaſtata formantur trochiſci, ſeu parvi paſtilli, (quibus character pro libitu imprimitur,) vel fiunt inde bacilli oblongi.

Trochiſci uſitatiores alterantes.

Trochiſci.

de Abſinthio, Meſuæ, *Auguſt.*
de Agno caſto, Rhaſis, *Aug.*
Alexiterii ſ. contra peſtem, 1.
Aliptæ moſchatæ, cum ambra ac moſcho, A.
Aliptæ moſchatæ, ſine ambra & moſcho.
de Alkekengi, cum opio, A. ſine opio.
de Aniſo, Meſuæ, A.
Bechici albi, cum moſcho; A. ſine moſcho.
nigri,
rubri, ſive è bolo.
de Benzoin.
de Berberibus.
de Camphora, Meſuæ.
N. *Renodæus alios è Myrepſo ſubſtituit.*
de Capparibus, Meſuæ.
de Carabe, ſ. ſuccino, Meſuæ.

de

de Corallio, Nicol.
Diacorall. Gal.
Cypheos Damocratis.
de Eupatorio, Meſuæ
pro fumo vulgares, 2.
optimi, ſ. cum moſcho, 3.
de Gallia moſchata
Gordonii
Hedychroi
de Violis, Nicol.
de Lacca, Meſuæ
Moſchardini. 4.
de Myrrha Rhaſ.
Pectorales. Baculi pectorales, 5.
Prophylactici cum mithrid. 6.
Ramich Meſuæ.
Diarrhodon. Nicol.
de Santalis, Meſuæ.
Diaſpermaton Gal.
de Spodio
de Terra ſigillata, Meſ.
de Vipera; Gal.
de Xyloaloë, Meſuæ

Huc referendi ſunt 1. Trochiſci ophthalmici, quibus imponitur nomen Sief. 2. Candelæ pro fumo. 3. Sapo odoratus; ac 4. Poma Ambræ, de quibus partim ſuis locis, partim hoc loco.

[*Trochiſci de Catech. muſcerdæ minimæ formâ, muſchati, qui ſub lingua pro fragrantia & apophlegmatiſmo tenentur:*]

Collyria ſunt uſitatiora,

Sief. album cum & ſine Opio, album Galeni. citrinum Meſuæ de plumbo Meſuæ de roſis ſiccis. de thure Rhaſis.	Vide Diſpenſator.

Trochiſci purgantes.

Trochiſci de Agarico, Meſuæ.
Agaricus Trochiſcatus,
Alhandal. ſ. de Colocynthide,
de Rhabarbaro.
de Violis ſolutivi.

1. *Trochiſci Alexiterii Renodæi.*

♃. Rad. Zedoariæ.
Gentianæ.
Tormentillæ.
Rad. Ireos flor. ana ʒ j.
Angelic.
Cinamomi.
Caryophyllor.
Macis, ana ʒß.
Zinziber. ʒ j.
Coriandri præp.
Roſar. ana ʒ j.
Cort. citri. ſicc. ʒ ij.

F. Pulvis ſubtiliſſimus, & cum ſucci Glycyrrhizæ ℥vi. f. paſta mollis, de qua formentur trochiſci, vel potius bacilli oblongi.

Vires. *Peſti præcavendæ multum conferunt, ſi in ore detineantur, vel & in ventriculum demittantur.*

2. *Trochiſci pro fumo vulgares. F. F.*

♃. Santal. citrin.
Roſar. rubr.
Caryophyll.
Cinam. ana ʒvi.
Benzoin. ℥ iß.
Styrac. calamit. ℥ i.
Sacchar. pulv. ℥ xii.
Cum mucilag. Tragac. in ▽ roſ. fact. f. trochiſci.

3. *Trochiſci pro fumo cum moſcho F. F.*

♃. Benzoin. ℔ i.
Styrac. calamit. ℥ vij.
Roſar. rubr. ℥ i.
Ligni aloës ℥ß.
Caryophyll.
Santal. citr. ana ʒ ij.
Sacchar. alb. ℥ viij.
Moſch.
Zibett. ana ʒ ß.

M. & cum infuſione tragacanth. in ▽ roſar. formentur trochiſci.

Trochiſci hyſterici è Pharm. Colleg. Reg. Londin.

℞. *Aſæ fœtidæ, galbani ana ʒ ij ß. myrrhæ ʒ ij caſtorei ʒ j ß. rad. aſari, ariſtolochiæ longæ, folior. ſabinæ, matricariæ, nepetæ ana ʒ j. dictamni ʒ ß. Gummi, in ſucco, vel decocto rutæ maceratis, colatis, & ad mellis craſſitiem coctis, adjiciantur reliqua tenuiſſimè pulverata fiantque trochiſci ſ. a.*

Trochiſci cauſtici ex D. CHARRAS.

℞. *Cinerum clavellator. & calcis vivæ recenter coctæ ana ℥ j. ſublimati corroſivi & thuris maſculi ana ℥ ß. Subtiliter pulverentur & miſceantur, & cum aqua roſarum, fiant exigui trochiſci, in umbra ſiccandi.*

Hi trochiſci brevi temporis ſpatio cauteriſant partes corporis quibus imponuntur.

Trochiſci odorati vel auiculæ cypreæ ex eodem.

℞. *Pulver. carbon. ſalicis ℥ iij. labdani ℥ ij. ſtoracis, benzoini ana ℥ ß. maſtiches, gummi tacamahacæ odoratæ, ſuccini flavi ana ʒ ij. ſantali citrini, ligni rhodii ana ʒ j ß. cum mucilagine gummi tragacanthæ in aq. roſar. extracta, fiant ex a. trochiſci in umbra ſiccandi.*

Trochiſci vel auriculæ cypreæ aliæ ex eodem.

℞. *Carbonum roriſmar. pulverator. ℥ iiij. labdani ℥ ij. ſtoracis, benzoini ana ℥ j. rad. cyperi, calami aromatici, maſtiches, ſuccini ana ʒ ij. caryophyllorum ʒ j. moſchi, ambræ griſeæ, zibethi ana gr. x. Cum mucilagine gummi tragacanthæ in aqua florum arantiorum extracta, fiant trochiſci in umbra ſiccandi.*

Trochiſci alii nobiliores ex eodem.

℞. *Reſinæ ſtyracis, benzoini electi, carbonum ſalicis ana ℥ j. tacamahacæ odoratæ puriſſimæ, ligni aloës veri ſubtiliſſimè pulverati ana ℥ß. ambræ griſeæ ʒ j. moſchi ℈ ß. Zibethi gr. vj. oleorum ſtillat. ligni rhodii, cinnamomi, caryophyllor. ana gutt. vj cum mucilagine gummi tragacanthæ in aq. roſar. extracta fiant ex a. trochiſci.*

§ 4. *Trochiſci moſchardini alias confectio moſchardina: corpus ſine anima.*

♃. Moſchi ex ▽ roſar. diſſolut. ℈ j.
Sacchari albiſſ. ℥ vi.
Amyli. ʒ v.

Atterantur piſtillo, & cum mucilagine tragacanth. (ex ℥ i.) in ▽ roſar. fact. f. grana inſtar hordeaceorum, quæ exiccentur in umbra, pro uſu:

N. *Sunt qui ſanguinem Draconis ʒ ij. addunt.*

Vires. *Graveolentiam oris emendant, ſi paſtillus unus ac alter in ore detineantur.*

5. *Baculi pectorales F. F.*

♃. Spec. Diatragac. frigid.
Diaireos ſimpl. ana ʒ i.]
Rad. Liquirit. ʒ ß.
Sacchar. albiſſ. ℥ vi.
Cum mucilagin. Tragacanth. F. Baculi.

Vires. *Tuſſim leniunt, aſperitatem demulcent.*

6. *Trochiſci Prophylactici cum Mitridatio, F. F.*

♃. Boli armen. in ſucco citri infuſi & exiccati ʒ i.
Corall. rubr. præpar. ℥ ij.
Raſur. c. c. ʒ i.

Succini

Succin. alb. ℈ ij.
Rad. Tormentill.
Pimpinell.
Imperator.
Angelic.
Zedoar.
Cinamom. ana ʒ ij.
Croc. ℈ j.
F. Pulvis subtilissimus.
℞. hujus pulveris ʒ ij.
Mithridatii opt. ʒ I.
Ol. Cinamom.
Angelic. ana gutt. I.
Sacchar. albiss. ℥ iij.
Cum mucilagine G. Tragac. in ▽ angelicæ facta.
F. Trochisci.

Vires. *Frequenti hic in usu sunt ad pestem præcavendam.*

Hujus quoque loci sunt, candelæ & baculi fumales, quæ fiunt ex pulveribus odoriferis, impastatis mucilagini Tragacanth. Styrac. & simil. uti trochisci pro fumo, à quo non differunt, quoad modum fiendi.

Sic sunt.

7. *Candelæ fumales. F.F.*

℞. Benzoin. ℥ xvi.	Oliban.
Lign. Aloës.	Mastich.
Rhod.	Caryophyll. ana ℥iij.
Santal. citrin.	Sacchar. alb. ℔ ij.
Ladan. ana ℥ iv.	Carbon. tiliæ ℔ iv. ß.

F. omnium pulvis subtilissimus & cum mucilagine tragacanth. in ▽ rosar. majoran. & cort. citri facta, formentur candelæ, addendo parum styracis liquid. & terebinth.

8. *Massa seu baculi pro fornace.*

℞. Benzoin.
Storac. cal. ana ℥ vi.
Ladan. opt. ʒ vi.
Balsam. indic. ʒ iij.
Lign. aloës ʒ iij. (præstat Extract.)
Mosch. Alexandr.
Zibett. ana ℈ j. M. f. a. f. Massa.

Formenturque instar ceræ Hispanicæ baculi fornaci affricandi.

CAPUT LXXXVII.

De Balsamis inunctoriis, Linimentis, & Unguentis.

Balsami Inunctorii, Linimenta & Unguenta, vi: præparatione, & ferè, non nisi consistentia, inter se differunt, quam illi liquidiorem habent instar mellis; ista paulò duriorem, ac vix fluidam; hæc crassiorem adhuc, minusque fluidam : ubi tamen notari velim, in praxi plerumque Linimenti ac Unguenti nomina confundi.

Materiæ, ex quibus parantur, sunt olea, butyrum, adipes, seva, medullæ, resinæ, mucilagines, succi; ut & res aliæ, quæ aptæ sunt dictis materiis, vel sub forma pulverum immisceri, vel in iisdem colliquari, &c.

N. I. *Sumitur ad Olei ℥ j. pinguedinis ferè* ʒ j. *vel* iij. *in linimentis.* ʒ j. *vel* i ß. *in balsamis.* ʒ ii ß. *vel* ℥ß. *in unguentis: addita insuper pulveris* ʒj. *&c.*

N. 2. *Balsami ob molliusculam consistentiam Cera carent. Linimenta vel nihil, vel parum admittunt, (scilicet ad Olei ℥ j. ceræ ʒ j.) Unguenta vero uti consistentiam requirunt crassiorem, ita & materiam volunt puriorem, adeoque Ceram copiosiorem & nonnunquam gummata.*

Modus parandi.

Recipiuntur Olea, hinc adduntur quæ crassiorem inducunt consistentiam, idque vel solâ misturâ, vel, si opus sit, liquefactione interveniente.

N. 1. *Fieri potest quoque linimentum unguentumvè ex pulveribus, melle, oxymelite, syrupo, & simili susceptis, in forma scil.* Electuarii.

N. 2. *Succi aquei si addendi sint, coquendi illi sunt cum oleis ad humiditatis illius aqueæ consumptionem, cujus indicium est, si instilletur guttula super prunas, sine strepitu.*

Balsami usitatiores sunt.

Balsamus Balsaminæ, I.
Hispaniæ, 2.
Hyperici magistralis, 3.
Mirabilis f. compos. 4.
Uterinus. 5.
Vulnerarius, 6. 7. 8. 9. 10.

Linimenta usitatiora sunt.

Linimentum ♄ i, id est Balsamus ♄ i dictus, 11.
Linimentum de Amianto, 12.
dentifricium, 13.
Errhinum, 14.

Unguenta usitatiora.

Unguentum.
Agrippæ Mesuæ, *Ang.*
Ægyptiacum, A.
Alabastrinum, A.
Album Avicenn.
Album Camphoratum, A.
Unguentum.
Altheæ simplex, Dialthæa, L
compositum. A.
Anodinum, Cord.
Anodinum, 15.
Anodin. Podagricum, Croll. 16.
Apostolicum Avicenn. A.
Aregon. A.
Arthanitæ majus,
minus.
Aureum, Mesuæ.
Basilicum.
de Bdellio.
Butyraceum nervale, 17.
de Calce.
ad Carunculas penis.
de Cerussa Avicenn.
Citrinum.
Clysmaticum.
Comitissæ.
Cardiacum, 18.
Cordiale, 19. 20.
de Cyclamine.
de Cynoglossa.
Fuscum.
de Glycyrrhiza.
ad Hæmorrhoides.
Noribergense.
Infrigidans Galeni.
Iovis, f. de Verbena.
de Lythargyrio.

Martiatum

Martiatum magnum, parvum.
Mercuriale.
de Minio camphoratum.
Narcoticum, 21.
Nervinum.
Unguentum.
de Nicotiana.
Nihili ad Oculos.
Ophthalmicum, 22.
Pectorale.
Pediculorum.
ad Perniones, 23.
Pomatum.
Diapompholygos s. Nihili.
Nicolai, A.
Populeum.
Potabile.
Resumptivum.
Rosatum.
Rubeum camphoratum.
ad Scabiem, 24.
Spleneticum,
de Succ. Arantii.
Sympatheticum, 26.
Terebinthinæ, 27.
ad Tineam.
de Tutia.
ad Vermes.
Violatum.
Viride Reginæ.
Viride potabile. Butyrum Viride, 28.

1. *Balsamus balsaminæ sic fit.*

℞. Fol. florum & fructuum balsamin. ana ℥ iv.
Rad. consolid. major.
Ophiogloss. ana ℥ ij.
Aristol. rot.
Zedoar. ana ℥ ß.
Visci in folliculis Ulmi reperti ℥ i ß.
Succi astacor.
Fol. pervinc. &
Sanic. ana ℥ j.
Infund. in Ol. oliv. q. s. & insolentur. Colato oleo ad libr. sing. adde Ol. vernic. liquid. ℥ j.

Hic Balsamus inservit nervosis partibus vulneratis aut ambustis, dolorem hemorrhoidum sedat & mammillarum inflammatarum, addito camph. tantillo, cicatricibus delendis prodest cum ol. ovorum mixtus.

Balsamus Hispaniæ.

℞. Olei vetustiss. ℥ iv.
Hyperic. ℥ ij.
Terebinth. puræ, ℥ viij.
Frumenti integr. ℥ i ß.
Rad. card. bened.
Valerian. ana ℥ j.
Thur. pulverisat. ℥ ij.

Radices & herbæ crasso modo contusæ, ponantur in olla, infunduntúrque in Vini albi generosi, q. s. ut omnia in Vino mergant, per ♂ (2.) ad hinc adjiciantur oleum & frumentum, coquanturque omnia ad Vini consumptionem. Mox factâ forti expressione, addatur Terebinth. & Thus, & iterum parum ebulliant, serventurque in vase vitreo.

Vires. *Sanat vulnera partium etiam nervosarum spatio, ut ajunt, viginti quatuor horarum.*

Modus utendi talis est.

Abluto prius vulnere Vino albo frigido, statim inungitur totum vulnus oleo prædicto calente: quod si hoc commodè fieri nequeat, per syphonem intra vulnus, tanquam per clysterem immittitur & confertim labra vulneris ad mutuum contactum adducuntur ligaturâ, aut suturâ, aut glutine: deinde partes circumstantes prædicto oleo similiter inunguntur. Supra vero vulneris labia jam reducta, linteum imponitur, prædicto oleo madens, & supra hoc aliud Vino nigro expressum, mox alia lintea siccа: deinde fascia superligatur, *Vide Hieronymum Fabricium ab Aquapend. secundo Opere Chyrurg. part. 2. c. 7.*

3. *Balsamus Hyperic. Magistralis. s. oleum hyperici magistrale.*

℞. Ol. oliv. ℔ j.
Vini rubr. odor. ℔ ß.
Lumbricorum sale communi aspersorum ℥ iv.
Terebinth. Venet. ℥ ij.
Granorum matur. Matrisylv. Septembri collect. M ij.
Florum hyperic. p. iv.

Insolentur per æquinoctium æstivum aut paulò post, colato liquori adde spiritus tereb. in quo salis ♄ni quantum capere poterit solutum sit ℥ ij.
Ol. Myrrh. ℥ j. M.

Per se vulnera curat.

4. *Balsamus mirabilis sive Compositus.*

℞. Balsam. Momord. seu Balsamin. sequent. ℥ iv.
Sulph. per-~-um tereb. extract. ℥ i ß.
Ol. hyperic. magistral. seq. ℥ ij.
Tinctur. ♂tis.
Magnetis alb. pulverif. ana ℥ ß.

Digerantur per mensem. Instillentur guttulæ aliquot in vulnus calidè, apposito desuper Empl. dia-Sulph. Rulandi.

Ex communicatione S. Closs.

5. *Balsamus Uterinus.*

℞. Galban. puriss.
Serapin. elect. ana ʒ vi.
Ass. fœtid. ʒ ß.
Ammoniac. ʒ j.

Dissolve in oleo destillato Juniper. & Terebinth: addendo olei Lauri stillat. ℈ ß. succin. ℥ ß. M.

Vires. *Uteri suffocationes insigniter sistit, menstrua ciet, si umbilico inungatur, vel abdomen deorsum eo confricetur.*

6. *Balsamum vulnerarium, Crollii.*

℞. Flor. Hyperic. ℔ I.

N. *Colligantur cum Solis ortu, balsamico tempore, in exaltatione; videlicet circa Festum Iohannis ante novilunium.*

Flor. Cheiri.
Centaur. min.
Chelidoniæ.
Prunell.
Chamæmill.
Rad. Aristoloch.
Consolidæ mediæ vel majoris ana ℥ i ß.
Rosar. rubr. ℥ ii ß.
Mumiæ transmar.
Myrrh.
Thuris ana ℥ i ß.
Mastich. ℥ j.
Storac. liquid. ℥ ij.

Incisis incidendis & tritis terendis F. infusio in 🜄 boni, ℔ viij. ♂. aliquot, hinc decantetur cum forti expressione. Spiritui huic tincto; (nisi velis majoris efficaciæ ergo reiterare infusionem florum,) addatur olei olivarum recentis, quod supra ramenta pinguia abietina per octo dies, in digestione stetit, ℔ v. Terebinth. claræ commun. & resinæ laricеæ lotæ in 🜄 hyperic. ℔ i ß.

Iterum per ♂ 14. omnia digerantur: ultimo abstrahatur 🜄 in MB. tunc balsamum manebit in fundo rubeum, instar sanguinis.

Vires. *Balsamum est ad vulnera & punctiones sanandas efficacissimum. Confert & in omnibus tumoribus, inflammationibus, contractis & contusis membris, ruptis ossibus.*

Usus idem qui præcedentis esse potest.

7. *Balsamus vulnerarius.*

♃. Galbani.
Ammoniac.
Bdell. ana ℥ß.

Macerentur in ✠ per ♂ 3. hinc colentur & inspissentur ad consistentiam mellis.

Postea.

♃. Myrrh. rubr.
Mastich. el. ana ℥ß.
Oliban. ℥j.

Pulverisata solve coquendo igne lento in Ol. Olivar. ℔ 1. oleum scil. per vices affundendo, semperque agitando, donec posteriora hæc bene fuerint eliquata.

Tandem gummata illa priora inspissa (uti dictum,) admisce simili modo agitando, & dein recens oleum olivarum per vices affundendo, donec & altera quoque ℔ olei adjecta fuerit, & Balsamus aliquid flavedinis contraxerit.

Vulnera recens punctim & cæsim facta, citissimè curat.

Usus idem est qui præcedentium.

F. *Fortior erit in mundificatione vulneris, si æruginis ℥j. addideris, & per mensem insolaveris, qua ratione fæces subsidentes rejici queunt. Hartm. in praxi.*

8. *Alius Balsamus Vulnerarius.*

♃. Ol. Olivar. ℥ iv.
Terebinthin. ʒ vi.
Mastich. ʒ v.
Thur. ℥j.
Myrrh. ʒ vi.
Galban. ʒj.
Ærugin. ʒiij.
Camphor. ʒj.
Acet. opt. ℥ iiß.
Sp. vini ℥ß.

Coq. ad consumptionem aceti. Colatura servetur pro usu.

9. *Balsamus Vulnerarius Metensium.*

♃. Ol. oliv.
Sem. lini purif. ℔ ß.
Laurini ℥j.
℘ Baccar. junip. still. ℥ß.
Garyophyll. ʒj.
Aloës succotr. ʒij.
Tereb. Venet. ℥ij.
Virid. æris ʒ iij.
⊕ alb. ʒiß.

Pulverisanda pulverisentur & coquantur simul △ lento dum virorem acquirat oleum. F. Bals.

Lavetur vulnus recens sive cæsim, sive globulo sclopetico inflictum vino tepente, deinde Balsamus ex tomento lineo, quantùm fieri potest calidè instilletur & Empl. stictico Croll. obtegatur pars vulnerata. Brevi admodum tempore curat, symptomata vulnerum, imprimis verò Synoviam arcet, morsuum venenatorum malitiam corrigit. Ex communicatione S. Closs.

10. *Balsamus vulnerarius Samaritanus.*

♃. Ol. Olivarum, vel hyperic.
Vini alb. generos. vel rubri. an.

Coquantur ad ignem ad consumptionem vini.

Vires. *Insignis est ad vulnera recentia mundificanda, & consolidanda.*

11. *Linimentum de ♄. Balsamus ♄.*

Solve Sal ♄i in ⋇, ut optimè eo imprægnetur, hinc abstrahe aliquantulum ⋇, misceque hujus ℥ viij. cum olei rosat. ℥ iv. vi. &c. agitaque ut f. Linimentum.

Vires. *Confert Inflammationibus, & ambustis illitum.*

12. *Linimentum ♄i compositum, seu Linimentum de amianto.*

♃. Amiant. ʒ iv.
Plumb. ust. ℥xij.
Tut. præparat. ℥ij.

Calcinentur, deinde pulverisata macerentur cum ⋇, ac quotidiè per mensem materia agitetur semel: post mensem ebullienda est unius horæ quadrante, ac quiescere finitur, donec clarescat.

Deinde,

♃. Aceti hujus clari.
Ol. Rosac. ana.
Misc. optimè, donec F. Linimentum.

Vires. *Miraculosum est, ad tineam puerorum, & ad ulcera tibiarum sananda. Inungitur scil. pueri caput totum ad scabiem, Ulcera vesperi inunguntur, Boëtius de Boodt.*

13. *Linimentum dentifricium.*

♃. Rad. Ireos ʒj.
Pumic. ʒiß.
Alum. ust. ℥ß.
Oc. ♋.
Corallor. rubr. ana ʒj.

Pulverisata excipiantur melle rosato F. Linimentum.

14. *Linimentum Errhinum.*

♃. Succ. Ireos.
Cyclamin.
Majoran.
Betæ ana ℥ij.
Ol. Irin. ʒ vi.
Elaterii gran. vij. cum Cera.
F. Linimentum. *Crato.*

Linimenta varia ex D. CHARRAS.

Linimentum hæmorrhoidale.

♃. *Flor. sulphur.* ʒ ij. *olei ovor.* ℥ß. *olei rosati* ℥j. *M. F. linimentum hæmorrhoidibus admovendum. vel*

℞. *Sal. Saturni* ℥ß. *olei camomillæ, rosati, succi capillor. vener. ana* ℥ ij. *F. ex a. linimentum ad formam nutriti. vel*

℞. *Olei lini, pulpæ cepæ sub cineribus coctæ ana* ℥ ij. *ceræ albæ* ℥ß. *F. ex a. linimentum. vel*

℞. *Pulpæ millepedum, unguenti populei, olei ovorum ana* ℥ j. *extracti opij* ʒß. *M. F. ex a. linimentum.*

Linimentum ad Herpetes.

℞. *Mercurij præcipitati rubri vitrioli viridis ana* ℥ j. *aluminis usti* ℥ß. *viridis æris, borracis ana* ʒ ij. *succi lapathi acuti* ℥ ij. *axungiæ porci, butyri recentis ana* ℥ iiij. *olei hyosciami expressi* ℥ j. *F. ex a. linimentum.*

Linimentum Ischiadicum.

℞. *Canes novissimè natos & talpas viventes ana* No. iij. *lumbricor. terrestr.* lib j *folior. lauri, rorismar. menthæ, majoranæ, lavendulæ, serpylli, hyperici ana* m j *Coquantur in olei communis & vini rubri ana* lib. iij. *ad vini consumptionem, postea colentur, & fortiter exprimantur, addendo expressioni ceræ citrinæ, & axungiæ anseris ana* ℥ x. *& factum erit linimentum.*

Sed & dolores ischiadicos & rheumaticos calide prope ignem parti affectæ inunctum.

Linimentum ad variolarum cicatrices prohibendas.

℞. *Lythargirij auri præpar. cerussæ in aq. rosar. lotæ ana* ℥ j. *olei semin. 4. frigidor. maj. mundator. amygdalar. dulc. & ovorum ana* ℥ß. *aquar. solani, plantaginis ana q. s. F. ex a. linimentum ad formam nutriti.*

Linimen-

Linimentum ad arcendum vomitum.

℞. *Olei nucis mosch. expressi & aq. reginæ hungariæ ana ℥ ß. olei stillati absinthij ʒ j. mastiches electæ subtiliter pulveratæ ʒ ij. M. F. ex a. Linimentum. Applicatur calide stomacho.*

Linimentum Somniferum.

℞. *Vnguenti rosati & populei ana ℥ j. olei sem. hyosciami expressi* ʒ ij. *extracti opij liquidioris* ʒ j. *M. F. Linimentum ad usum. Applicatur fronti & temporibus, pro sedandis doloribus capitis, & somno conciliando.*

Vnguentum Acopum D. D. MEISNERI ex D. D. SCHVLTZIO in Miscell. curios. Germanor.

℞. *Rad. Hyosciami* m iij. *herbar. cicutæ, solani, parietariæ, lactucæ, anac gallid. sempervivi ana* m ij. *herb. paridis cum uvis vel baccis, papaveris, rosæ caninæ, verbasci ana* m ij. *ranar. virid.* No viij. *lumbricor. terrestr.* ℥ iij. *axungiæ porcinæ* ℔ viij. *Contusis, ac invicem probè mixtis adde vini hispanici* lib. iiij *Peracta dein digestione dierum sex, fiat decoctio ad consumptionem vini, colaturæ expressæ adde succor. inspissat. Rad. & herb. hyosciami, herb. solatri ana* ℥ iij. *pulpæ cassiæ* ℥ vj. *opij thebaici* ℥ ij. *styracis calam.* ℥ j. *pulver. herbæ solatri, corticis mandragoræ ana* ℥ ß. *croci orientalis* ʒ ij. *camphoræ* ʒ iß. *Cum sufficienti q. olei papaver. & hyosciami M. F. s. a. Vnguentum, quod Thorunii usitatum est in podagra.*

Vnguentum adstringens è Pharm. Colleg. Reg. Londinensis.

℞. *Olei rosati in aq. aluminosa sæpe loti*, lib. i ß. *ceræ albæ* ℥ iiij. *gallar. immaturar. nucum cupressi, baccar. myrti, balaustior. malicorij, cortic. glandium, acaciæ, rhois, mastiches ana* ℥ j. *Omnia optimè trita macerentur in succis mespilorum & sorborum per quatriduum; dein siccentur igne miti; sicque cum oleo & cera, F. unguentum s. a.*

Vnguentum amarum ex eadem Pharmacopæa.

℞. *Olei rutæ, sabinæ, menthæ, absinthij, amygdalar. amarar. ana* ℥ i ß. *succi florum vel folior. persicæ, absinthij ana* ℥ ß. *pulver. rutæ, menthæ, gentianæ, centaurij minor. tormentillæ ana* ʒ j. *sem. caulium, pulpæ colocynthidos ana* ʒ ij. *aloës hepaticæ* ʒ iij. *farinæ lupinor.* ℥ ß. *myrrhæ in aqua graminis lotæ* ʒ i ß. *fellis taurini* ℥ i ß. *Cum succi limonum q. s. & ceræ* ℥ i ß. *F. unguentum s. a.*

Vnguentum ad ambusta ex D. CHARRAZ.

℞. *Butyri recentis* lib. ij. *in liquefactum igne moderato butyrum, injiciatur extra ignem nivis quantum calor butyri liquefacere poterit; collectoque butyro aquam nivis supernatanti, addatur cerussæ venetæ pulver.* ℥ j. *caphuræ, cum tantillo spir. vini pulveratæ* ʒ j. *& factum erit unguentum.*

Vnguentum aliud ad ambusta ex Eodem.

℞ *Axungiæ porci masculi* lib. j. *vini albi* lib. ij. *folior. salviæ minor. hæderæ terrestr. & muralis, majoranæ, sempervivi maj. ana* m ij. *coquantur simul igne lento sæpius movendo, ad humidi consumptionem, deinde colentur & fortiter exprimantur, & servetur unguentum ad usus.*

¶ 15. *Vnguentum C. C. Anodynum Guilhelmi Simonidis.*

♃. C. C. dimidium minutim incisum ponatur in cacabo vino pleno, addito semper vino q. s. bulliant, ad uini consumptionem. Deinde abjecta crassiore C. C. parte, medulla remanens fricetur manibus, adde postea.

Ol. Abrotan.
Hyperic.
Aneth.
Scorpion.
Lumbricor. terr.
Nucum.
Laurin.
Rut.
Spic.
Sabin. ana ℥ ß.
Axung. human. ℥ i ß.
Castor. ʒ ij.
Nitri ʒ i ß.
Euphorb. ʒ ß.
M. F. s. a. Vnguent.

Vires. *Summe prodest in doloribus scorbuto-colicis atrocissimis, tum & in pareticis & podagricis, aliisque torminibus.*

16. *Vnguentum Anodynum in Podagra.*

♃. Flor. Rosar. sylvestr. M. x.
Herb. & Cortic. exterior. hyoscyam. recent. M. vi.

Concisa coquantur in Vini mensur. s. hinc exprimantur & colentur. Colaturæ l. △ ad mellis consistentiam inspissatæ, adde pingued. suill. castrat. ℔ ij. misce optime ad △, tandem ubi parum refrigerata fuerint: admisce.

Opii in vino solut. ʒ j.
Croci pulv. ad magnitudinem avellanar. duarum.
Extract. flor. verbasci. ℥ ß.
F. Vnguentum.

Vires. *Singulare est in sistendo dolore Podagrico & Nephritico, si calide affectus illo inungatur.*

N. *Vbi dolori nephritico velis applicare, operæ pretium feceris, si manipul. duos vel tres baccarum Iuniperi ab initio compositionis cum hyoscyamo teras & exprimas Croll.*

17. *Vnguentum butyraceum nervale S. Closs.*

♃. Herb. absynth. virid.	Sabin.
Majoran.	Tanac.
Sisymbr.	Arthemis.
Hyssop.	Abrotan.
Meliss.	Flor. Chamæm.
Calamenth.	Melil.
Orig.	Hyperic.
Basilic.	Beton.
Hyperic.	Agrimon.
Rut.	Centaur. min. ana M. j.
Calend.	

Concidantur minutim & in magno fictili bull. in butyr. Majal. ℔ VII. 🜄 ℔ VI.

Percoctis herbis & consumpto 🜄 exprimantur per torcular & coquantur simul cum butyro, admiscendo succi nicot. depurat. ℔ ij.

Tereb. lot. ℔ j.
Ceræ ℥ VI. F. Unguentum.

Vires. *Valet ad omnes affectus frigidos nervorum, spasmum Cynicum, præsertim si spondyli cervicis & partes illæ quæ movent musculos faciei eo inunguntur; si verò totum pectus & cartilago Xyphoides, tunc sedat singultum, tuncque sic præscribitur.*

♃. Bals. Peruvian. ʒ j.
Butyrosi nostri ʒ ij.
🜄 ℥ j. M. omnia ad exhalationem usque 🜄.

Vnguentum catapsoras è Pharm. Colleg. Reg. Londinensis.

℞. *Cerussæ in aq. portulacæ priùs lotæ, deinde in aceto (post maceratas in eo raphani sylvestris radices) expresso, lapidis calaminaris, chalciteos ana* ℥ vj. *plumbi usti, sanguinis hircini ana* ℥ ß. *argenti vivi sublimati* ℥ j. *succorum sempervivi, solatri, plantaginis ana* ℥ ij. *axungiæ porcinæ à pelliculis mundatæ* ℔ iij. *olei violarum, papaveris, mandragoræ ana* ℥ j. *Primò sublimatum & axungia; deinde olea, succi & pulveres ritè misceantur, ut F. Unguentum s. a.*

¶ 18. *Vnguentum Cardiacum.*

Hertzgespan-Salb.

♃. Herb. Cardiac.	Amar. dulc.
Chamædr.	Scabios.
Malv.	Semperviv.
Senecii.	Morsus galin. ana M.
Jaceæ.	ij.

Incidantur & coquantur in ℔ viij. butyri recentis ad consumptionem aquositatis, dein exprimantur, & F. Unguentum.

Vires. *Frequentis usus est in affectu infantum, quem Cardiacam appellant. Fricant eo hypochondria & locum cardiæ, &c.*

19. *Unguentum Cordiale, D.D. Arnold.* Weickhardi *pro Officinis. F. F.*

℞. Ung. rosar. Mes. ℥ iij.
Ol. Scorpion. simpl. ℥ i ß.
Nucist. express.
Stillat. cort. citri.
camphor. ana ʒ j.
Antidot. Matthiol.
Theriac. Andr. ana ʒ i ß.
Aloës rosat. ʒ ij.
M. F. Linimentum.

Vires. *Corroborat Balsamum vitæ, languidisque viribus subvenit, Cordi inunctum.*

20. *Unguentum Cordiale Cl. Ludovic. ab Horning.*

℞. Vng. ros. opt. loti ℥ iij.
Balsam. Apoplect. ℈ j.
Ol. nucist. express. ʒ j.
Still. cort. citri ℈ ß.
Cinam. g. v.
Rosar. g. vi.
M. optimè.

Usus idem qui prioris.

Vnguentum enulatum è Pharm. Colleg. Reg Londinensis.

℞. *Radic enulæ in aceto minùs acri coctarum, contusarum & per cribrum trajectarum, ℔ j. terebinthinæ eodem decocto lotæ ℥ ij. ceræ citrinæ ℥ j. axungiæ porcinæ veteris saluæ, olei veteris ana ℥ iij. salis communis ℥ ß. Axungiæ, ceræ & oleo liquefactis adde terebinthinam, pulpam enulæ, salemque minutissimè pulveratum, & fac unguentum s. a.*

Vnguentum enulatum cum mercurio ex eadem Pharmac.

Fit ex priori unguento, immixtis ℥ j. hydrargyri, non solùm saliva aut succo limonum, sed etiam tota terebinthin ad hoc servata, & axungiæ parte, in mortario lapideo, indefessa agitatione extincti.

¶ 21. *Unguentum Narcoticum.*

℞ Sacchar. ♄ni ʒ ij.
Opii ʒ j.
Camphor. ℈ j.
Ol. express. nuc. mosch. ℥ j.
nucleorum persic. ʒ ij.
ambr.
Mosch. an. ℈ j. F. s. a. Vnguentum.

Vires. *Non tantùm tolluntur ardores & dolores Capitis, sed etiam suaviter conciliatur somnus, si utraque tempora eo illinantur.*

Vnguentum Neuriticum secretum familiæ cujusdam nobilis ex D. DANIELE PROTTENIO in Act. medic. Hafniensibus Bartholinianis.

℞. *Canem juniorem per totam cutem rubicundi coloris, hunc duorum mensium, vel sex ad minimum septimanarum spatio, ad satietatem ciba ac sagina jusculis ex lacte, cui simplicia neuritica (uti sunt testudines, conchæ, lumbrici, ossicula pedum animalium contusa; herbæ itidem, floresque rorismar. lavendulæ, salviæ, betonicæ, hyperici) fuerunt incocta, paratis. Deinde bene saginatum eundem ac eviscератum, imple iterum modò recensitis speciebus, præsertim verò lumbricis, tum terrestribus, cùm humanis, limacibusque tam albis quàm rubris, quibus insuper axungiam humanam atque castoreum adjungere, ac loco lardi exterioribus ejus partibus, limaces lumbricosque circumcirca intertexere poteris. Atque sic demum hoc modo præparatum canem unà cum pilis lento carbonum igni admove, ac destillata exinde pinguedine sæpius humecta eundem superficialiter, idque tamdiu repete, usque dum liquor iste satis sit imbutus supradictarum specierum virtutibus. Tum recipe hujus oleosæ pinguedinis ℔ ij. eique antequam prorsus frigescat, infunde axungiæ humanæ ac castorei destill. ana ℥ iij. olei lavendulæ, rorismar. succini destill. ana ℥ i ß. Atque tunc demum præparatum est admirabile unguentum in vasis bene custoditis servandum, quod in doloribus arthritidis, tam vagæ, quàm simplicis, luxationibus, ariduris membrorum, spasmo & quamplurimis aliis nervoso generi familiaribus morbis præsentaneum ac admirandæ virtutis est remedium.*

¶ 22. *Unguentum Ophthalmicum, F. F. D. D. de Spina.*

℞. Tut. præparat. ℥ ß.
Camphor. ℈ j.
Aqu. rosar. alb. ʒ j.
Butyr. rec. ℥ j.
Virid. æris parum.
M. F. Vnguent.

Vsus. *Applicatur ciliis, in inflammatione ac rubedine oculorum.*

Vnguentum ophthalmicum aliud ex D. D. WILLIO in Actis Hafniens. Bartholin.

℞. *Vnguenti nihili & de tutia ana ʒ ij margaritar. corallor. oculor. cancri, tutiæ, omnium præparator. ana ℈ j. camphoræ gr vj fol. auri & argenti ana N° iiij. M. F. unguentum hora decubitus lentis magnitudine cantho oculi majori indendum, & infra palpebras allinendum. Dici non potest quàm citò unguenti hujus usu ophthalmia violentia laxetur, adeò ut manu fere abstergi malum videatur; ex moderatè quippe quibusdam refrigerantib. adstringentib. & desiccantibus conflatum, ritè jam celebratis universalibus omnibus non potest non esse conducibile. Potest etiam addi sacch. saturni ℈ j. atque camphoræ pondus duplicari sicque sentietur effectus promptior felicitas.*

Vnguentum aliud ophthalmicum ex D. CHARRAZ.

℞. *Vnguenti rosati ℥ ij. mellis narbonens. ℥ ß. aloës electæ & sarcocollæ pulveratar. & in lacte muliebri per dies tres sine agitatione infusar. mutato lacte unaquaque die, ana ʒ ij pulver trochiscorum albor. rhasis, boli armenæ, tuthiæ præpar. ana ℈ iiij Vitrioli albi, sacch. candi ana ʒ j pulveris croci, myrrhæ & olibani ana ℈ ij. opii thebaici gr. xv F. s. a Vnguentum. ocul. ad modum præcedentis indendum, mane subsequ. oculum aqua plantag. aut rosar. albar. abluendo.*

Unguentum ex Oxylapatho è Pharmacop. Colleg. Reg. Londinens.

℞. *Rad. oxylapathi in aceto ad putrilaginem coctæ, & per setaceum trajecta, sulphur. in succo limonum abloti ana ℥ j ß axungiæ in illa in succo scabiosæ sæpius lotæ ℔ ß unguenti populei succo enulæ nutriti ℥ ß. olei ligni rhodii guttulas aliquot. Omnibus in mortario subactis. F. unguentum s. a.*

¶ 23. *Unguentum ad perniones mirandum.*

℞. Cer. flav.
Picis.
Resin. alb.
Ol. Olivar.
lin. ana ℔ ß.
Sevi bovini.
Vervec. liquat. ana quart. iij.
Thur. albis. ℥ ij.
Minii ♄ i officinarum ℥ iv. F. Unguentum.

De quo illinatur calidè cum pluma pernio ulceratus supposito linteolo mundo. Non ulceratus v. fortiter petreolo ante △ confricetur. Tanta utilitatis est, ut quotannis plures istius Ung. libras in pauperes erogat, S. Closs. Fissuras insuper mamillarum & Erysipelata leviora sanet præcedente fotu cum ∇.

Vnguentum ad capiendos pisces ex D. CHARRAZ.

℞. *Axungiæ humanæ & cati ana ℥ ß. mumiæ subtiliter pulver. ʒ iij. sem. cumini similiter pulver. ʒ j. oleor. stillat. anisi & de spica ana gutt. vj. Zibethi & camphoræ ana gr. v. F. s. a. vnguentum, illinendum lineæ piscatoriæ pro capiendis piscibus.*

Vnguentum

Vnguentum rutaceum è Pharm. Colleg. Reg. Londin.

℞. *Folior. rutæ virid. m.* iiij. *origani, pulegii, menthæ, absinthii, salviæ ana m* ij. *Contusis in mortario lapideo, adde axungiæ suillæ salsæ, sive veteris* ℔ iij. *Digerantur per quatriduum in fimo vase fictili, donec liquescat axungia. Tum torculari validè exprimatur. Postea addantur novæ herbæ, fiatque quater ut antea.* ℞. *hujus valentiæ* ℥ xvj. *medullæ cervinæ, olei laurini, gummi tacamahacæ, elemi ana* ℥ iij. *olei nucis mosch. expr.* ℥ ij. *baccar. juniperi, rorismar. spicæ, petrolei ana* ℥ j. *saponis veneti* ℥ vj. *essentiæ castorei extractæ cum spir. vini opt.* ℥ ij. *Misce, & lento igne liquatis liquandis, oleis verò sub finem mixtionis additis F. s. a. unguentum sive balsamum.*

¶ 24. *Unguentum contra scabiem.*

℞. Lythargyr.
Ceruſ. alb. ana ℥ i ß.
Acet. roſar. ℥ i ß.
Ol. roſar. ℥ vi.
Sulphuris viv. ʒ vi.
Sal. comm. ʒ iij.
Butyr. recent. ℥ iij.
Terebinth. ℥ i ß.
M. ſ. a.

25. *Unguentum somniferum F. F.*

℞. Opii thebaic. ℈ ij.
Croc. ʒ ß.
Ung. roſar.
alabaſtr. ana ℥ ij.
Ol. nuciſt. ʒ v. ℈ j.
Acet. ſambuc. parum.
F. ſ. a. Unguent.

Vires. *Inungitur temporibus; fronti; & cervici pone aures, ad conciliandum somnum.*

Unguentum splanchnicum è Pharmacop. Colleg. Reg. Londin.

℞. *Olei capparum* ℥ j. *lilior. albor. chamæmelini, butyri recentis ab agitatione, succi bryoniæ, cyclaminis ana unc.* ß. *Coctis ad succor. exhaustum adde gummi ammoniaci aceto soluti* ℥ ij ß. *pinguedinis gallinæ, æsypi, medullæ cruris vituli ana unc.* ß. *pulver. cortic. tamarisci, rad. capparum, radic. filicis, ceterach ana* ʒ j. *sem. agni casti, genistæ ana* ℈ j. *ceræ q. s. F. Unguentum s. a.*

Unguentum Splanchnicum Magistrale ex eadem Pharmacop.

℞. *Cortic. capparum* ʒ vj. *rad. bryoniæ, iridis florentinæ, farinæ sem. fœniculi dulc. ammoniaci aceto soluti ana unc.* ß. *comarum absinthii, flor. chamæmeli ana* ʒ j. *unguenti è succis aperitivis, è floribus aurantior. ana* ʒ vj. *olei irini, capparum ana unc.* ij ß. *Pulverentur pulveranda & cribrentur; cæterisque in mortario calido diligenter admixtis. F. Unguentum s. a.*

¶ 26. *Unguentum spleneticum.*

℞. Ol. Amygdal amar. ℥ i.
Cappar. ℥ ij.
Nucl. perſic. expreſſ. ℥ ß.
Succ. Rad. Bryon.
Cyclamin.
Cicut. ana ℥ ij.
Gumm. Ammoniac. in ✠ diſſolut.
Bdell. ana ℥ i ß.
Pulv. Cort. cappar.
Tamariſc. ana ℥ ß.
Fraxin. ʒ vi.
Ceterach.
Summ. centaur. min. ana ʒ ß.
Sem. Cymin. aceto macerati, & iterum exiccati, ʒ ij.
Ceræ novæ, q. ſ. F. Unguent.

Vires. *Vim habet calefacientem, emollientem, resolventem, aperientem, roborantem.*

N. *Penetrandi gratia potest addi* ʒ j. *vel* ij. *Ol. Spic. vel Ol. stillatit. absinth.* ℈ i ß.

Unguentum Stipticum ex D. CHARRAZ.

℞. *Olei comm.* lib. iiij. *myrtillor. siccor. contusor.* lib j ß. *alumin. rupei* lib. ß. *succi myrtillor. & sorbor. immaturor. ana* lib. j. *Omnia vasi fictili coperto commissa, in fervent. B. coquantur ad integram fere humoris consumptionem, deinde colentur & fortiter exprimantur, oleumque fæcibus liberetur. Tunc* ℞. *Olei illius* lib. iij. *ceræ albæ* unc. IX. *eod. B. calore incisa cera in oleo liquetur, semique refrigeratis sequentia pulverata permisceantur.* ℞. *Nuc. cupressi, myrtillor. balaustior. cortic. granator. & glandium, acinor. uvæ, ossis è crure bovis calcinati, granor. sumach, masticbes, acaciæ, aluminis usti & corticis mediani castanear. ana* ʒ vj. *F. omnium pulvis unguento permiscendus.*

Hoc unguentum dorsi parti inferiori illitum uteri ligamenta corroborat potest etiam adhiberi utiliter pro constringendo matricis collo post partum, ut & pro consolidandis lacerationibus quibus affliguntur quandoque puerperæ difficilem partum passæ, remedium etiam est uteri hæmorrhagiis immodicis, quo casu applicatur regioni renum, hepatis ut & toti abdomini, eo etiam inungitur stomachus pro sistendis vomitibus.

Unguentum è ſuccis è Pharm. Colleg. Reg. Londin.

℞. *Olei rosati opt.* lib. j. *ceræ albæ novellæ* unc. viij. *folior. plantag. solani, oxylapathi, centaurii min. ana* m ij. *Cera cum oleo leni igne liquescat. Addantur postea herbæ, bulliantque donec probè decoctæ fuerint. Postea colentur, torculariqüe exprimantur. Expressum, abjectis herbis, denuò moderatè ferveat, donec omnis aquea humiditas absumpta fuerit, & solidiusculam unguenti formam acquisiverit: quo fere jam refrigerato, camphoræ pulveratæ semunciam inspergito, tamdiuque agita donec refrixerit.*

Unguentum è ſuccis aperitivis ex eadem Pharmac.

℞. *Succi ebuli* unc. viij. *apii, petroselini ana* unc. iiij. *absinthii, ireos ana* unc. v. *olei comm.* lib. ß. *lilior. albor.* unc. x. *absinthii, chamæmelini ana* unc. vj. *pinguedin. anatis, gallinæ ana* unc. ij. *Coquantur simul lento igne donec succi absumantur. Dein cola, & cum ceræ albæ* unc. vij. *aceti vini albi tantillo F. Unguentum s. a.*

¶ 27. *Unguentum Sympatheticum, Crollii.*

℞. Adip. Veteris aprugn.
Urſin. ana ℥ iv.
Bulliant per horæ dimidiam; in Vino rubro, funḋanturque ſuper aquam frigidam, colligaturque pinguedo ſupernatans.

Dein;

℞. Lumbricorum lotorum pulveriſ.
Cerebri aprugni
Santal. rubr.
Mumiæ.
Hæmatit. ana ℥ i.
Uſneæ è cranio hominis intelempti, ℥ i.
F. ſ. a. Unguentum cum pinguedinibus illis.

N. 1. *Animalia illa quò seniora, eò adeps melior.*

N. 2. *Usnea colligenda ☾ crescente, & in bona domo existente; ♀ scilicet si fieri possit non ♂, aut ♄ s. Parandumque Unguentum ☉ in libra existente.*

N. 3. *Sunt qui omittunt Usneam & Mumiam.*

Usus.

Hoc Unguento ſanantur omnia Vulnera, (modò nervi, arteriæ, &c. non ſint læſæ.) Ungatur telum, quo vulnus inflictum quotidie ſemel, ſi neceſſitas urgeat, & vulnus ſit ingens, alioquin ſecundo vel tertio die inunxiſſe ſufficit.

N. 1. *Telum servetur in linteolo mundo, & loco non nimis calido, ne damnum inferatur Patienti. Cavendum etiam ne pulvis super telum cadat, nec ventus afflet in loco frigido, alioquin Patiens mirè affligeretur.*

N. 2. *Si vulnus punctim inflictum, ungatur telum versus mucronem descendendo.*

N. 3. *Si telum desit, sanguis ex vulnere lignello suscipiendus, quod dein ut de telo dictum tractandum.*

Hac ratione dolor dentium mitigari quoque poteſt, ſi nimirum lignellum ſanguine gingivarum imbutum, eodem unguento inungatur.

Operatio hujus Unguenti perficitur identitate Balſami, ſive ſpiritus illius Balſamici, qui in homine & cruore idem eſt. Inter hos enim ſpiritus non alia eſt differentia, quam quod in homine Spiritus ille adhuc vitali actu vigeat, in cruore autem coagulatus ſit. Quare cum experiamur, affinitatem ſanguinis tantum poſſe, ut uno fratre, vel conſanguineo proximo, peſte correpto, & alter etſi longo viæ intervallo abſit eâdem afficiatur; quid non fieri poſſe autumabimus, ſanguinis identitate?

HOFMAN. *Unguentum ſympatheticum Crollii.*) Dicitur hoc Vnguentum ſympatheticum, eò quòd cum vulnere quandam habere videatur ſympathiam ſeu conſenſum, ut ſi nonnihil cruoris, quod telo adhæret, eo imbuatur, virtus ſanativa in vulnus deferatur, ut aiunt, ſpiritus mundi beneficio, & in hoc ex unitatis ſolutione unionem efficiat naturalem. Magneticum etiam appellatur ab actione, quâ inſtar Magnetis in diſtans agit ſanando vulneratos. Alias armarium, quod non vulneri, ſed armis Vnguentum applicetur & ſic ſanatio peragatur. Vocatur etiam ſtellatum, quia ab Aſtris ſuas accipere operationes ſibi perſuadent, vel pro certo ſtellarum poſitu componendum eſſe dicunt. Alii aliter deſcribunt.

Recip. *Adipis veteris aprugn. Urſin. &c.*) *Dnus Autor* Crollianam retinuit deſcriptionem. Aliam Th. *Paracelſus* proponit in archidox. Magic. Libr. 1. *Iohann. Baptiſt. Porta* Magiæ natural. Libr. 8. cap. 12. Aliam tradiderunt *Franciſcus Tidicaus* de theriac. p. 279. & *Weickardus* Libr. 4. de extern. corporis human. affect. p. 641 Plurimi tamen in eo conveniunt, quod ſtatuant Uſneam, Mumiam, cruorem & adipem humanum ad hoc neceſſaria eſſe. De Uſneâ inter ſe diverſæ ſunt opinionis. Dum Alii, ut Goclenius aſſeverat, Uſneam ex ſolis craniis ſuſpenſorum deligendam eſſe, quod ſpiritus vitales ſtrangulati in calvariam intrarint. Alii parum referre aiunt, ſive ſit ex ſtrangulatis, ſive ex alterius cujuſdam capite. Et Paracelſus uſu comprobatum dicit, Uſneam ex cranio rotâ interemptorum non minus laudabilem eſſe, quàm laqueo ſuſpenſorum. Et colligendam eſſe inquiunt in ☽næ incremento in ♀ domo exiſtentis, vel ☽na in ♓ vel ♉ aut ♎ verſante.

Mumiam.) per mumiam intelligitur vel Arabica & Ægyptiaca illa, conſtans ex myrrhâ, aloë, croco, balſamo & aliis odoramentis, vel caro humana muſculoſa, in quâ ſpiritus inſitus mumialis & confermentatus eſt ſuperſtes, ſurroganda eſt.

Crollius cruorem & pinguedinem humanam omiſit, cùm tamen etiam ſint neceſſaria, eò quod vulnerato per ea arctiſſima cum unguento ſit cognatio. Ex rebus humanæ naturæ optimè convenientibus inquit *ROBERTUS FLUDD* hoc unguentum conflatum eſt. Unde ad ejus ſanitatem reſpectum habeat neceſſe eſt, nam uſnea tanquam oſſium humanorum vigor confermentatus, ſanguis & caro in mumiâ ad hujus compoſitionem cum adipe concurrere debent, in quibus virtus mumiales deliteſcit & cum ... omnibus ſanguis permiſcetur, qui omnium prædictorum origo & quaſi pabulum eſt, ita ut integra corporis humani perfectio quaſi ad hujus unguenti compoſitionem concurrere videatur.

USUS.) Ferrum ſeu telum, aut in ejus defectu lignum aut ramus ſalicis in cruore madefactus in unguentum immergitur, & ita relinquitur. Æger quotidie propriâ ſuâ urinâ vulnus eluat & deligat panno mundo, ſemper pus extergendo, vulnuſque qualibet aurorâ mundificando, Illud quod cruore madefactum eſt in locum temperatum ac mundum reponendum eſt, ſi enim aëri vel nimio frigori exponatur, excitabitur dolor, Attendendum etiam an cæſim vel punctim vulnus ſit factum. In cæſurâ ab apice verſus tergum telum inungendum eſt, in puncturâ autem à cuſpide verſus capulam, ſi non poſſis cognoſcere, quàm profundè vel quomodo telum in carnem introiverit, poteris illud perungere; aliàs ſufficit locum teli, quo aliquis læſus eſt, inunxiſſe. Quo die telum inungitur abſtineat à venere & vulneratus, & is, qui telum inungit. In fracturis & rupturâ oſſium aliquid pulveris ſymphyti majoris & oſtiocollæ Unguento addi poteſt. Idem modus procedit & in aliis affectibus. Sic in dolore dentium ſanando dens dolens tamdiu ſcalpello fricetur, donec ſanguinem emittat. Scalpellum poſtea cruentum hoc unguento inungatur. In Dyſenteriâ excrementa cruenta cum hoc miſceantur unguento, tranſlata in locum temperatum patienti afferent levamen ex obſervatione D. D. *IOHANNIS MICHAELIS.*

Operatio hujus Unguenti perficitur identitate Balſami &c.) Quæ cauſa ſit hujus operationis ſympatheticæ, magna contentionis ſerra inter Autores trahitur. *Dnus Autor* cum Crollio identitati Balſami ſive ſpiritui illius balſamico qui in homine & cruore idem eſt, adſcribit, hoc tantum intercedente diſcrimine, quod in homine ſpiritus iſte adhuc vitali actu vigeat, in cruore autem coagulatus ſit. Alii illam ſanationem per meram naturam & magneticam quandam efficientiam peragi putant. Unde R. *GOCLENIUS* in ſynarthroſ. Magneticâ aſſerit virtutem magneticam à telo Vnguento delibuto propagari ad vulnus propter Naturæ cognationem & continuationem, quam ſequitur ſucceſſiva impulſio per medium aërem ſpiritu ſtellato & primario quodam ac magnetico vigore ac potentiâ imprægnatum. In Vnguento eſt ſpiritus balſamicus, hic evocatur à ſpiritu conſimili ſibique ſympathetico, ut ſpiritu mundi ſtellato ad effectum ſingularem producendum. Fit igitur cura vulnerum magnetica per meram virtutum tranſplantationem, quam efficit & perficit appetitus inter ſpiritum balſamicum & ſpiritum mundi. Alii contrà curationem hanc tanquam pro fallaci, ſuſpectâ & minimè naturali agnoſcunt, ut CL. *Sennertus* in Practic. Medicin. Lib. V, Cap. X. CL. *Conring.* de Hermetic. Medicin. Cap. 18. *Athanaſ. Kircherus* de Arte Magnet. Lib. 3. part. 7. De Magnetiſm. Medicinal. *Sylveſter Rattray* Theatr. ſympathetic. Nos medium tenentes locum, nec planè hujus virtutem adſpernamur, nec nimium etiam huic attribuimus. Interrogati autem de ratione & modo hujus operationis, ἐποχὴν cogimur prætendere.

¶ 28. *Unguentum Terebinthinæ vulgò*

Einterſälbichen. Onguent qui facilite ou qui aide la ſuppuration des ulceres. *Oyntement of Turpentin to make ſuppuration or matter in a wound.* **Turpentyn-Salf om materie in een wont te make.**

℞. Terebinth. ℔ ij.
Vitell. ovor. num. VI.
Maſtich.
Myrrh.
Oliban. ana ℥ I.
F. Unguent.

Vires. *In vulneribus generationem puris promovet.*

29. *Unguentum Viride potabile, Butyrum viride, F. F.*

℞. Herb. Salv.	Aquileg.
Hyſſop.	Rut.
Praſſii.	Petroſel.
Menth.	Millefol.
Betonic.	Centaur. min.
Scolopendr.	Agrimon.
Scabioſ.	Ariſtoloch. rot.
Cichor.	Plantag. c. toto ana
Fœnicul.	M ij.
Meliſſ.	Butyri Majalis,
Veronic.	℔ viij.
Matriſylv.	

Infunde herbas omnes recentes ſuo quamlibet collectionis tempore in butyro, ſtentque donec omnes collegeris & infuderis, poſtea exprime, expreſſum coque ad conſumptionem aquoſitatis. F. ſ. a. Unguentum.

Vires. *Expetitur à vulgo aſſumiturque ad ſanguinem coagulatum reſolvendum dolores leniendos, pulmonum mucilaginem demulcendam & expellendam. Quin & extrinſecus ad dictos affectus adhibetur.*

Valentia Scabioſæ celebre apud Chyrurgos Anglos unguentum è Pharm. Colleg. Reg. Londineaſ.

℞. *Succi virentis Scabioſæ prælo expreſſi, & per pannum colati axungiæ porcinæ mundatæ ana q. v. Contundatur axungia in pila lapidea, elato; non in orbem acto, piſtillo; paulatimque interea affundatur ſuccus, commodioris miſturæ & tincturæ causâ. Mox ſimul in vas idoneum, ſoli obvertendum conjicitor, &, ut ſuccus axungiam ſupereminea t, curato. Exactis in hunc modum novem diebus, ad pilam & piſtillum, ut antè, revoca; ejiciaturque quam contundendo, non diſterem-*

ſterendo, expreſſiſti, tenuis & decolor humiditas; rurſumque, per quinque dies, in ſuo vaſe recondatur axungia, quibus elapſis contunde de novo, ſenſimque admiſce recentem ſcabioſæ ſuccum; iterumque, poſt quindecim dierum, in ſole & ſuo vaſe, moram, ab aquoſa humiditate ut priùs liberetur. Tandem cum recenti ſucco, in alios quindecim dies reponatur; & quinta demum vice, diligenter contuſa, in vaſe vitreo, vel invitreato ſervetur uſui.

Tapſi valentia ex eadem Pharmac.

℞. *Succi tapſi barbati, axungiæ porcinæ ana q. v. Mundetur axungia, fruſtulatimque concidatur; & cum ſucco expreſſo & colato, ſedulo contundatur, ut in proximè præcedenti unguento dictum eſt. Hinc ſervetur, in vaſe idoneo, in nonum decimumve diem. Dein bis porrò, ſemel cum recenti ſucco, donec penitus vireſcat; atque iterum ſine ſucco (adeóque effuſo, quicquid innatat prioris) ſtrenuè contuſa, in uſum (ut decet) recondatur.*

Tapſi mel ex eadem Pharmac.

℞. *Succi chelidoniæ, tapſi barbati ana partem* j. *mellis deſpumati partes* ij. *Coque ſenſim, donec ſucci evanuerint; additiſque (præcipiente artifice) vitriolo & alumine combuſtis, & atramento, rurſum coque, ut fiat unguentum ſ. a.*

Vnguentum viride ex D. CHARRAZ.

℞. *Butyri recent. cocti & purgati* ℔ iiij. *reſinæ & picis Burgundiæ ana* ℔ j. *ceræ flavæ* ℥ iiij. *F. ſ. a. Unguentum, extra ignem, addendo viridis æris pulver.* ʒ ij. *& omnia agitando uſque ad refrigerationem unguenti, quod apprimè mundificat & ſanat omnis generis vulnera & ulcera.*

Et ſic finis eſto Libri Secundi.

PHARMACOPOEIÆ MEDICO-CHYMICÆ,

LIBER TERTIUS.

DE MACROCOSMOLOGIA SEU MINERALOGIA.

CAPUT I.

De Mineralogia in genere.

LIBRIS ſuperioribus medicamentorum tractationes generaliores fuerunt cum ſubjunctis compoſitis; quæ non paſſa ſunt ſpeciali alicui certove nativo accenſeri, qua ratione Pharmacopœja generalis dici poſſet; ſpecialior ſequitur, quâ nativa ſingula cum annexis præparatis perſtringuntur.

Pharmacopœjæ ſpecialis partes ſunt *Macrocoſmologia, Phytologia, & Zoologia.* Tot enim numerantur Mundi univerſi regna: Macrocoſmicum ſcilicet vegetabile & animale, eaque inter ſe ſummâ cognatione conjuncta.

N. *Regna hæc vocat Hippocrates;* (lib. 1. de Diæta,) *tres concentuum harmonias, ſimilitudine ex muſicis deſumptâ. Nimirum ſunt inſtar trium ſonorum, perfectam & abſolutam univerſitatis harmoniam conſtituentium. Baſin Macrocoſmus perhibet, qui reliquis duobus ſubſternitur ceu fundamentum, ſine quo ea nec concordare invicem, nec ſubſiſtere queunt. Regnum vegetabile refert tertiam in muſicis dictam, videlicet, ut latitudo hujus ſemitoni inter tertiam majorem & minorem circumſcribitur: ita & in regno vegetabili latitudo deprehenditur, quâ alia ad naturam macrocoſmicam propius accedunt, alia longius ab eodem recedunt. Latitudo hæc vegetabilium juxta Moſen triplici terminatur claſſe, Prima continet germen pumilum, ſponte naſcens (רשא) Secunda herbam ſeminificam (עשב) Tertia plantam lignoſam (עץ) Regnum porro animale, quintam & ſextam exhibet. Hæ enim uti longius à baſi recedunt, ambitumque integri toni continent: ita & regnum animale non modo longe à natura macrocoſmi diſtat, ſed & latitudine majori circumſcribitur. Sunt nimirum in hoc regno animalia aquea (ויחחשום נפש id eſt, anima, ſeu ſpiraculum vivens aquarum) Sunt & terrena (נפש היהחארץ id eſt, anima, ſeu ſpiraculum vivens terræ.) Eſt & Homo אדם ex Adama, id eſt, terra & aqua exaltatis creatus; qui præterquam quod eſt cum reliquis animalibus חוה נפש id eſt, anima vivens, inſpiratum habet inſuper סיוה נשטרת ſpiraculum vitarum, adeoque reliqua omnia antecellit.*

Macrocoſmologia eſt rerum macrocoſmicarum enodatio.

Res macrocoſmicas voco quæcunque extra familiam vegetabilium & animalium collocantur ſive primariæ eæ ſint, id eſt, macrocoſmi membra, ſive ſecundariæ, id eſt, ex perittomate macrocoſmico productæ.

HOFMAN. *Macrocoſmologia.*) Cum Præpotens Rerum conditor totam hujus Vniverſi Machinam Cœlum & Terram

creavit, hominemque ad imaginem suam animâ rationali & humano corpore illius ergastulo condecoravit, eodem etiam tempore Terram variis & immensis beneficiis ad vitæ humanæ sustentationem necessariis accumulavit: sylvas multiplici animantium genere & sexu; Mare & flumina reliqua piscibus, Aërem volatilibus, campos herbis, fruticibus, arboribus & innumeris ornavit floribus, ac montium una metallis ac Mineralibus ditavit, ut cœleste Animal Homo, in quem quasi omnia sunt congesta, quæ Numinis divini Majestas in res cæteras aliud alii tribuens dispertiit, Dominus illorum fi., quibus partim ad corporis tutelam, partim ad Medicinam in casu necessitatis uti possit. Ex quibus *Naturæ Consulti* & ex his *Medici* tria formarunt *Regna*, *Minerale*, *Vegetabile*, & *Animale*. Quos sequutus *Dnus Autor Noster Schrœderus Pharmacopœiæ specialis partes facit Macrocosmologiam*, *Phythologiam*, *& Zoologiam*. De *Macrocosmologia* hoc sequente *Libro III*. De *Phythologia Libro IV*. & *Zoologia Libro V*.

¶ N. *Constitutionem rerum macrocosmicarum generalem libro primo passim descripsimus, quo Lectorem remittimus.*

In usurpatione generaliter hic pensitandæ veniunt vires, ut & modus utendi.

Vires. *Mineralibus fortiores, ac magis radicales inesse quam reliquis, ex eo convincitur, quod primæ origini sint propiora, idcirco & unitiora, & consequenter fortiora. Virtus enim unita fortior.*

N. 1. *Fortitudo hæc secundum latitudinem dementienda est, qua à primo illo principio distant. Sunt enim è mineralibus, quæ vel ad naturam vegetabilium progressa sunt. Horum virtus ut magis est explicata & extensa, ita minus fortis. Sic sunt bitumina.*

Sunt econtra, quæ à natura Universali haud ita longe recesserunt. Horum igitur virtus ut unitior, ita & fortior. Sic sunt Salia, Metalla & simil.

N. 2. *Habent & vires mineralia superficiarias, quæ facile in actum deducuntur, exempli gratia, sal vires habet, quas exercet in substantia, internæ enim Sal. communis vires non apparent, nisi sal sit inversum, e. gr. in spiritum redactum.*

HOFMAN. *Vires mineralibus fortiores ac magis radicales inesse.*) Mineralia ac metalla longis parasangis superant medendo vegetabilia & animalia. Hæc enim agunt in Nos tantisper atque stomachus circà illa operatur, nec ulterius pergunt, quin prius omne deponant fermè remedii robur; Malè enim ageretur Nobiscum, si stomachus non valens domare assumptum vegetabile illud non posset subigere subter clientelam, si integris pergeret viribus ad corporis habitum, excrementorum consors quoque fieret, vel turbaret sanguificandi œconomiam, & ita majoris difficultatis & operosioris laboris effectus talium remediorum esset, quam fructus inde expectandus. Metalla contrà ac Mineralia nequeunt unquam abire in alimentum, sed servant suos fines, ut quæ non in cibos, sed ad medelam sunt destinata pharmaca, perseverent, etsi intrò assumpta. Incipiunt namque in stomacho radium directum suarum virium ac virtutem dotalem exponere, ut in corpus totum sparsâ haustâ in Archeo vi radiali irrorata sanitas indè succedens avidè suscipiatur. Sunt enim metalla specula quædam lucentia, quæ vim habent penetrandi & illuminandi Archéum à suis erroribus, furoribus & defectibus, quod illum restituant in nitorem tincturâ dotalis perfectionis. Et quanquam hujusmodi mineralia non sint cibalia, vel de sorte corporis humani, internam tamen vim speculi habent & maximè efficacem potestatem Archeo humano integro & sedato contiguam, qualis erat Archeus antè conceptam mentem, quæ postmodum à recto sui tramite alienata est. Has insignes dotes à DEO ter opt. max. obtinent, ut plenissimè ac pertinaciter digestivæ resistant, ne in alimentorum deflectant rempublicam, uti acutissimus *Helmontius* loquitur, & ita servent geniales sui potestates liberas & infractas.

¶ Modus *utendi* mineralibus, tam internus, quam externus esse potest.

N. *Sunt qui usum internum mineralium & salinorum ex medicina deturbant. 1. Quia sint venenata. 2. Quia διάθεσιν perniciosam post se relinquant.*

♃. Ad 1. *Non adhibentur quatenus venenata, sed quatenus saluti conferentia, sive hoc sit acquisitum veneni ablatione, sive correctione, &c. Constat nimirum rem, quò nobilior primitus fuit creata, eò deteriorem postmodum vi corruptionis evasisse: Corruptio autem quia accidentarium est, essentiam & radicem prorsus non abstulit, sed occultat ac detinet sub suo dominio. Exemplo sit serpens venenatus, qui sub veneno salutarem circumfert antidotum: adde quod nec omnia quæ veneni accusantur, venena revera sint.*

Ad 2. *Non adhibentur quatenus acrimonia illa noxia est, sed quatenus reliquis mista intentioni Medici convenit, vel & quatenus mitigata est eadem & emendata: Sic ingreditur Theriacam chalcitis, sic ornat allium culinam, &c.*

Ad . *Particulariter concluditur, & non nisi adversus ea, de quibus constat, quod perniciosam dispositionem introducant. In his autem constituendis uti iniquum esse duco limites transcendere: ita temerarium reputo, mineralibus vel solis, vel citra necessitatem velle inhærere.*

HOFMAN. N. *Sunt, qui usum internum mineralium &c. ex medicinâ deturbant, quia sint venenata.*) Verùm non omnia metallica sunt venenata, sic Medicamenta Martialia, Jovialia, Saturnina &c. ritè præparata salutaria sunt remedia. Et si quædam, ut Antimonium, Mercurius &c. veneni nomine suspecta sunt, separanda sunt venena à remediis, remedia à venenis; Sic antimonium, inquit *HELMONTIUS* de Febribus quamdiu vomitum aut sedes movet, & Mercurius revivificari potest, venena sunt, nec viri boni remedia. Sed dum ad apicem venerunt, in quem à DEO destinantur, nemo Mortalium illorum virtutes indagare & elogiis condignis condecorare potest. Clamant in cœlum præstantissimarum rerum potestates, se frustrà quasi venisse, vix quenquam esse, qui vincula earum solvat, ut benevolentiam, quam Mortalibus debent, persolvant. vid. D. D. *LAURENTII HOFFMANNI tr. de Vero usu & fero abusu Medicament. Chemicor.* propediem à Me denuò evulgandus auctior cum notis illustratus.

2. *Quia sint acria & corrosiva.*) Si qua acrimonia aut corrosio adest, per artem chemicam ita corrigi potest, ut sæpe sacchar0 evadat dulcior. Facilius & ad manum hoc patet, v. g. flammula, ranunculus, apium v. sus &c. vim causticam mox destillando deponunt, hydropiper acrimoniam, Mercurius ♁atus vim corrosivam &c. spiritus salis, Vitrioli &c. corrosivi rectificando mitescunt. Deindè non per se, sed cum aliis mista intentioni Medici respondentibus vehiculis propinantur. Si igitur Metallica medicamenta rite correcta fuerint, mitigata & methodicè adhibita, metus iste de nihilo est, διάθεσιν perniciosam scilicet post se relinquere.

¶ Res macrocosmicæ seu minerales sunt tum primariæ, i.e. ad naturam Elementorum ceu macrocosmi membrorum propius accedentes, ut Terræ & Aquæ: tum secundariæ, i.e. perittomate macrocosmi prognatæ, ut: Lapides, Metalla, Metallis finitima seu semimetalla, metallica excrementa, Salia, Sulphura.

CAPVT II.

De Terris.

HOFMAN. *DE TERRIS.*) De *TERRA* in præsentiarum acturi, non considerabimus, quatenus Macrocosmi pars elementi simplicis nomine veniens, originalis est, nec quatenus rerum omnium Alma mater divinâ, fertilissimâ ac ditissimâ prædita favissâ, seminum incomprehensibili thesauro in Mundi usque finem duraturo divinitus repletâ, peripheriam versus variis depicta frugum coloribus & omnis generis animalium gregibus tecta. Sed quatenus ejus fructus tam Minerales, quàm metallicos juxtà sui Naturam, proprietates medicas, colores, diversitatem matricum, regionum vel aliarum circumstantiarum examinabimus, unde & pro harum ratione diversa sortiuntur nomina. Sic v. g. Terra dicitur primò ratione soli natalis Lemnia, Turcica, Armenia, Chia, Melitea, Strigensis, Brundusiaca, seu Bohemica, Labacensis sive Wetteravica. Deindè ratione proprietatum & colorum, Terra ☉laris ☽naris &c. De hisce Terris Medicatis vid. Athanas. Kircherus in Mund. subterr. T. 1. sect. 2. libr. 7. c. 4. p. m. 337.

PRÆPA-

¶ De Terra incipimus, non quatenus Elementum audit simplex, soloque conceptu comprehensibile, sed quatenus microcosmico semine impraegnata est. Mortua enim rectè à Paracelso perhibetur, vivere autem Elemento invisibili, id est, vapore seu spiritu universali infuso: quippe hujus virtute, terra aliàs mortua vivificatur, sterilis fœcundatur, vegetatur, inque naturam variam, tùm mineralium, tùm vegetabilium, tùm animalium facessit. Ex mineralibus sunt, quæ terræ faciem adhuc quidem retinentes, à communi tamen terra quodammodo recedunt, atque medicarum terrarum classes subeunt. Hæ pro diversitate matricum, colorum, proprietatum, regionum vel aliarum etiam circumstantiarum, diversa nomina sortiuntur. Sic dicitur 1. Ratione soli natalis; Terra Lemnia, Turcica, Armenia, Chia, Melitea, Strigensis, Brundusiaca, seu Bohemica, Labacensis, sive Wetteravica. 2. Ratione proprietatum & colorum: Terra ☉ris, ☾ris, ♀rea, ♂ialis, ♄nina, & 3. ratione signi impressi; Terra sigillata, &c. Nos, reliquis Terrarum speciebus omissis, Officinarum nostratium terras solummodo enodabimus.

N. *Dicitur Arabicè Teri, Græcè* Γέα vel Γῆ, *German.* Erd. Terre *Earth*, Aert.

Vires. *Terram in genere frigidam communis statuit opinio, nixa Elementorum quadruplici combinatione, quippe quâ terra per frigiditatem ad aquam accedit, aqua per humiditatem ad aërem, aër per calorem ad ignem, ignis per siccitatem ad terram. Verum, licet hæc de Terra dici queant, quatenus ut Elementum simplex illa consideratur, id est, quatenus cum reliquis Elementis. Elementorum generationem ingreditur; Attamen quatenus nobis terra offertur, minimè talis censeri poterit, quippe (teste Hippocrate libro* περὶ σαρκῶν *potius* περὶ ἀρχῶν*) multum calidi (spiritus illius de quo supra) terræ inest, cujus vigore fœcunda ipsa redditur. Fœcunditas enim non nisi à principio spirituoso procedit, eoque calido, licet in caliditate ea, maxima scilicet latitudo ac diversitas deprehendatur. Quoad qualitates reliquas adstringentis censetur naturæ, ac putredini resistentis.*

PRÆPARATA.

Præparationes quibus Terræ subjici possunt, & inde Medicamenta producta sunt:

1. Purificatio seu Lotio: unde Terra lota.
2. Præparatio officinarum: unde præparata.
3. Præcipitatio: unde Magisterium.
4. Destillatio, unde Spiritus, &c.

1. *De Lotione.*

Quia Terræ, ut plurimum sabulo ac calculis scatent; lavari communiter solent, id est, in aqua dissolvi, quâ solutione sabulosa ac lapidosa substantia, utpote quæ terra utili ponderosior est, subsidet. Hinc aquam terra turbidam decantant, exhalandoque exiccant: verùm lotio hæc, meo quidem judicio citra aliqualem, imò magnam virium jacturam fieri vix poterit; Nimirum pars quædam subtilis, (quâ magna ex parte terræ perfusæ sunt) lotione illâ recedit: Volatilis itidem terræ pars (quâ impraegnatæ terræ sunt) exhalando evanescit. In præparationibus itaque præstat terram crudam non lotam recipere.

N. *Non improbamus imbibitionem seu impraegnationem, quâ terræ succo aliquo medicamentoso iteratis vicibus humectantur, rursum exiccantur, atque ita viribus confortantur novis.*

Hofman. *Præparata & 1. De Lotione.*) Si Terræ superficietenus à sordibus non sint mundatæ, hæc lotio ut superficialis non est adeò rejicienda, atque citrà omnem virium jacturam peragi potest. Nemo aliàs est, qui inficias eat, omnem terram, præsertim pinguem, astris impraegnatam & sale centrali, quod in aëre est, & per aërem ac pluvias ad nos descendit, omnisque fertilitatis clavis est, imbutam esse, si hæc lotio diu durat, omni hâc virtute terram spoliari.

N. *Non improbamus imbibitionem seu impraegnationem &c.*) Præstat itaque in præparationibus Terram puram & crudam accipere, in primis, si Solaris, Lunaris, Martialis aut aliis proprietatibus aut mineris impraegnata, imbue illam rore majali vel aquâ pluviali ingenti tonitru & fulgure delapsâ, quo facto, illam aëri & astris expone & sponte exsiccare sinas, à radiis solaribus interdiu præservando, & ita viribus confortabitur mirificis.

2. *Præparatio.*

¶ Præparandi modus non est diversus à modo præparandi generali, c. 76. Lævigantur nimirum terræ; subindeque irrorantur aquâ appropriatâ, v. g. Tormentillæ rediguntur que in pulpam per se exiccandam.

Hofman. *Subindeque irrorantur aquâ appropriatâ &c.*) Vel decocto aliquo appropriato v. g. decocto viperarum, C. C. crudi, scordii, radic. scorzoner. tormentill. &c. & rediguntur in pulpam per se exsiccandam.

¶ 3. *Præcipitatio.* unde *Magisterium.*

Solvitur Terra in Spiritu aliquo acido, e. g. Spiritu Sal. com. vel simili, solutio decantatur, præcipitaturque cum oleo Tart. per del. vel cum △, communi largiter affusa; præcipitatum edulcoratur aquâ fontanâ.

4. *Destillatio ac Sublimatio,* unde

1. *Spiritus simplex.*

♃. Terræ orbiculos formatos, ac destilla igne nudo ex Retorta. *Vide infra de Terrâ sigillata.*

2. *Spiritus cum vino.*

♃. Terræ, (exempli gratia, Strigensis, de minera antequam lavetur,) q. v. affunde aquam destillatam: inde Retortæ, ac destilla lente, ut aliquantulum aperiatur corpus. Hinc superfunde 🜅, digere & destilla.

Hofman. *Spiritus cum vino*) pro aquâ destillatâ sumatur pluvialis vel majalis vel tonitru decidens, hâc terra irroretur frequenter, iterumque exsiccetur, idque crebrioribus repetatur vicibus, inde retortæ ac destilla lentè ut aliqualis subtrahatur humiditas. Hinc superfunde Spir. vini, digere & destilla, destillatum cohoba & cohobatum aliquandiu sub cœco alembico digere, interpositâ semper digestione & cohobatione, certè si quid salinæ inerit virtutis vel per spiritum vini duplicatum summè volatilem vel salem fixum Cap. mort. unitum sese exseret, & ita Minerale in vegetabile transferetur.

¶ 3. *Spiritus Alcalisatus seu Balsamus.*

♃. Terræ Strigensis, (crudæ non lotæ,) q. v. affunde aquam tonitrualem, macera aliquot septimanas ad putrescendum. Hinc destilla per XX. Ex materia superstite extrahe Sal idque destillato liquori junge, circula per mensem, postea destilla iterum; Sic liquor secum rapiet Sal, nanciscerisque subtilem Balsamum.

Aliter.

♃. Terræ crudæ vel lotæ, e. g. lib. xx. &c. destilla per cucurbitam vitream loricatam ad latus inclinantem [vel per Retortam] calore sat forti gradatim

datim adhibito. Primum extillat Aqua, hinc Spiritus; Spiritibus animadverſis augeatur ignis, & ſublimabitur Sal: Conjunge ſalem hunc aquæ deſtillatę, ac deſtilla denuo ſemel ac iterum, ut poſt deſtillatum liquorem Sal ſublimetur: vel digere ſimul: ſic Balſamum habes precioſum. Cunrad. Kunrath/ *in Medulla deſtillat.*

N. *In copia terram deſtillare oportet, alias parum Sal. nanciſceris.*

HOFMAN. *Spiritus Alkaliſatus ſeu Balſamus.*) Quamvis neminem fore putem, quia Terris Medicatis ſalem & quidem ſui generis centralem ſeu ſpiritum ſuum connatum, non quidem alkaliſatum, ut *Dnus Autor* nominat, ineſſe, illumque ab aquâ tonitruali augmentum capeſſere ſit negaturus, pauxillus tamen eſt, ut ad hujus magnam copiam acquirendam innumeris aquæ tonitrualis menſuris opus habueris, alias parum ſalis nanciſceris.

¶ I. TERRÆ ARGILLACEÆ, SEU SIGILLATÆ.

Omnibus Terrarum generibus laudem merito præripit argilla, quæ à ſigillo quo ferè notata venditur, ſigillata dici ſolet, Arabicè Terimachtim. German. Siegel. Erd. *Sealed Earth.* Gezegelden aerde. Hanc varii generis Officinæ exhibent.

Sunt enim Terræ ſigillatæ, 1. Turcicæ (Turcicis Characteribus inſignitæ) quas pro Lemniis terris communiter venditant, cum veræ terræ Lemniæ Galeni minimè reſpondeant: Verum enim verò ſi ſint qui Terram ſigillatam in placentulis cinericei coloris Conſtantinopoli advectam, pro vera Terra Lemnia uſurpare velint, utpote quæ inter modernas præſtantiſſima ſit, ipſis bellum propterea non indicam.

2. Eſt Terra Melitea, ſic dicta à Melita ſeu Maltha Inſula, in qua eruitur, alias Terra ſigillata Sancti Pauli.

3. Eſt & officinalis, terra ſigillata Germanica, eaque duplex, una dicitur Strigenſis, lutei coloris, quæ in Scaptenſula auri Svvenicenſi reperitur, Officinis Terra ſigillata Strigenſis, à Striga Sileſiæ Oppido, ubi præparari ac ſigillari cœpit· dicitur & Medulla vel axungia Solis, eo quod Sulphure Solis impræganta credatur: Altera Lignicenſis vocatur, eſtque triplex, coloris ſcilicet rubei, albi & cinerei. Hanc vocant axungiam Lunæ, quippe quæ Sulphure ☾æ ſit perfuſa; Item Unicornu minerale, quod viribus vero Unicornu reſpondeat.

N. *Similiter & in reliquorum metallorum cuniculis inveniuntur terræ. Sic & in Wetteravia, haud longè à Labaco oppido, ſpecies quædam terræ datur, quæ ad axungiam Solis accedere videtur: Et Huſana prope Marpurgum.*

HOFMAN. 1. *Terræ Argillaceæ ſeu Sigillatæ* ſunt 1. *Turcicæ*, quas pro Lemniis terris communiter venditant.) Hîc venit in controverſiam, utrum *vera ſit Lemnia* illa *Terra*, quam hodiè Turcico obſignatam charactere ad Nos convehunt Mercatores, an verò adulterata & illegitima? A *Braſavolo*, *Matthiolo*, *Fallopio* & aliis pro ſpuriâ & illegitimâ prole habetur, cum Lemnum hæc jam deficiat, ut ex eo nihil amplius ad nos deferri poſſit, locis illis prorſus devaſtatis & inhabitatis. Hinc evincere conatur *Fallopius*, Lemniam verè non eſſe eam terram albam, quæ Turcarum Regis ſigillo munita in officinis pro Terrâ ſigillatâ habetur, & cum hæc alba ſit, nequeat eſſe Lemnia, quæ ſemper rubea ſit. Deindè non cohærere, quod nonnulli aſſerunt, veram Terram Lemniam eſſe Bolum Orientalem officinarum, quamvis & hoc Bolo pro Lemniâ uti poſſimus, utpote iiſdem præditus viribus quod tamen ille inficiat manus, longè ab hâc differt, quæ manus tangentium non collinit. Non deſunt contrà qui legitimæ prolis honore dignantur. OLAUS WORMIUS *in Muſæo* Cap. 4. P. *Bellonium* & *Stephanum Albucarium* citat, qui confirmant, Lemni incolas teſtari, nullibi unquam in hâc inſulâ effoſſam fuiſſe hanc Terram, quàm eo in loco, ubi jam foditur è colle fertili Orientem ſpectante herbis veſtito propè villam dictam *Repondi*. Terram, quam ibidem fodiunt, maximâ ex parte albam eſſe; ſecundam quandoque Rubram & luteam inſtar Boli Armeni, quo jam utimur; Adeo ut aut in alio colle tempore *Galeni* hanc terram effoderint, qui jam ruinis obrutus eſt, aut hanc ipſam priſtinam Naturam mutaſſe neceſſe ſit. Semel tantum in anno eruitur hæc Terra, ſexto die Auguſti non ſine ſuperſtitione dum putant, nullam habere efficaciam, niſi eo die fodiatur. Operarii Græci ſunt, diligenter eos animadvertentibus Turcis, qui Magiſtratum in inſulâ gerunt, ne quid clanculum aufferant. Dum fodiunt, ſuavem ſpirat odorem caverna. Nec omnis terra indè effoſſa pro bonâ habetur, illam ſaltem eligunt, quæ intrà quaſdam petras fragiles latet, pinguiorem, tenacem, ſabulo deſtitutam. Oriente Sole per ſex horas ſaltem continuando fodiunt, mox foveam claudunt, nec amplius in anno aperire licitum eſt. Hinc fit, quod rara admodum ſit hæc Terra, cum pauci foci fodiant, & tam brevi tempore. Bonam, quam æſtimant, unicus lavat, lotam ſacculis includit, quos ſuſpendunt, ut omnis aqua percoletur, hinc in maſſulas majores aut minores formant, quas Imperatoris ſigno ſigillant, & exſiccatas Conſtantinopolin ad Imperatorem mittunt unà cum ſigillo. Hæc WORMIUS l. c. Ex quibus patet non ſolum Rubram, ſed & Albam & rubicundam ac Luteam dari, Terram Lemniam. *Inſula LEMNUS* hodiè *Stalimene* dicitur & quamvis Terra, quæ jam inde adfertur, differat ſigillo & modo eruendi ab eâ, quæ antiquitus inde effodiebatur, attamen minorum non eſt virium. Tres ſpecies noſtro tempore inde tranſportantur teſte *Ferrando imperato* Libr. V. Cap. 33. *Prima* eſt *Terra Sacra*, vel *Bolus Armenus Orientalis* non tingens, vel alba leviter ad cinereum vergens, quæ quandoque etiam colore incarnato, ex quibus ſigilla, quæ hodiè tanto ſunt in pretio, fiunt, quam tangere nulli licet præter Sacerdotes. *Secunda Rubrica fabrilis*, quâ fabri lignarii utuntur. *Tertia fullonum*, quâ pannos mundant, eamque eruere & tractare cuivis integrum eſt. Vid. *Bernhard. Cæſius de Mineralibus* Libr. 2. Cap. 2. ſ 7. Plura vide *in Galen. Libr. 9. ſimplic.* P. *Bellonio* Libr. 1. obſ. 28. *Sylvatic.* Libr. 1. *De Theriac.* 20. *Matthiol. in Dioſcor.* Lib. VI. Cap. 1. Undè concludimus, *Terram ſigillatam Lemniam* moderno tempore adhucdum veram obtineri, & Autores contrarium ſtatuentes tum ex diverſis illius coloribus, tum ex nomine loci, ex quo eruitur, mutato, dum inſula *Lemnus* hodiè *Stalimene* dicitur deceptos fuiſſe. Utrum autem hæ Terræ diverſis inſignitæ coloribus ſpecie differant tanquam diverſæ ſpecies ſub eodem genere, an ſecus, multi ambigunt? Ego ſtatuo, non ſpecie, ſed accidentibus, nempe colore differre: Unde & in viribus non admodum inter ſe diſtinctæ experientiâ & uſu deprehenduntur.

2. Eſt *Terra Melitea.*) Sic dicta à *Melitâ*, ſeu *inſulâ Malthâ*, in quâ eruitur; tactu aſpera eſt, colore albo ad cinereum vergente adſtringens. Ad ſerpentium commendatur morſus, eamque vim à *D. Paulo*, accepiſſe credunt, cum naufragus ad hanc inſulam appuliſſet, unde quidam Lapidem Sancti Pauli vocant. Quò pertinent & *Gloſſopetræ Melitenſes*, oculi ſerpentum lutei, quæ per totam inſulam inveniuntur eâ quâ venduntur formâ. Et veſtigia certiſſima Nonnulli credunt Miraculorum *D. Pauli* patratorum, dum tribus integris menſibus in hâc inſulâ Evangelium incolis annunciavit eoſque ad fidem Chriſti duxit, omnes ejus inſulæ ſerpentes veneno ſpolians, cicuréſque & inhabiles ad lædendum faciens, ac ſi in petras eſſent converſi, terram præterea infinitis dotibus augens, ut quemadmodum Morbus naturalis per ſerpentem in vitam intravit, ita etiam viciſſim ex ſerpentibus naturalis medela contrà illum hauriretur, unde & ſingulare venenorum eſſe alexipharmacum tam Terram, quàm linguas & oculos communi famâ Melitæ eſt pervulgatum, omnibus morſibus venenatis & Morbis aliquâ malignitate ſuſpectis adverſa.

USUS hic eſt; linguæ collo aut brachio appenduntur, parum dictæ Terræ vino aut aquâ miſtum bibitur, vel liquor ſolus poſt linguarum infuſionem. Loco Terræ ſigillatæ plurimis exhibentur, quibus malignitas per ſudorem debet eliminari. Annulis includuntur dicti ſerpentum oculi, ita ut geſtantis tangant carnem & inſtar aliarum gemmarum digitis ſint ornamento. Vaſis ex Terra Meliteâ præparatis, ſi vinum vel aqua infundatur, ac ubi vim eorum abſorpſerint, bibantur, multos morbos curant. Non deſunt, qui linguas has Melitenſes ob vim bezoardicam vel ipſum Lapidem Bezoar Orientalem ſuperantem in febribus ardentibus malignis, variolis, morbillis, lumbricis infantum, epilepſiâ ſuffragante experientiâ commendant. Hæ magnatum ſcyphis inditæ à potu venenorum præſervant immunes, dum præſente veneno in menſa ſudantes veneficium produnt. Vidit *C L. Thom. Bartholinus cenſur. 6, hiſtor.* 1. Meliſſæ gloſſopetram ex terrâ erutam antiquam cui plumbeus circulus annexus indicium præbebat, vel auribus olim, vel collo appenſam. Puerorum collo ſuſpenſas dentitionem juvare prodidit RON-

DELE-

DELETIVS Libr. 32. c. 10. & puerorum pavores arcere. Gloſſopetram in manu parturientis retentam, donec incaleſcat, partum juvare dicunt. Vulnuſculum gloſſopetrâ inflictum in epilepticis paroxiſmis ſingulari remedio pueris prodeſt. Non abſonum fuerit, ſi pulveres cordiales dictæ linguæ Meliten ſes ſeu Gloſſopetræ ingrederentur, quemadmodum Panormi fieri teſtatur *Iohann. Frid. Habela*; ſed ante omnia benè obſervandum, ut per homines omni fide majores hi veri dentes ex Melitâ apportentur, ne fraus ulla ab impoſtoribus contingat, quibus ſignis dignoſcantur deſcribit idem *Thom. Bartholinus* l. c. quod ſcilicet non eſſe debeant dentes ſerrantes, monſtrorum marinorum in formam triangularem tornati, quemadmodum alii dentes albi & ſolidi, & oſſa, quia nullius ſunt valoris, ſed eligendi teneri mediæ duritiei & à naturâ calcinati, qui unà cum cortice ſplendido & levi facilè maſticantur inſtar eboris benè calcinati. Gloſſopetræ veræ Vulcani examini commiſſæ non in calcem, ſed quæ oſſeæ in carbonem abeunt, advertente *Fabio Columnâ*. Cineritias præfert *Abela* ordinis Hieroſolymitani Vice-cancellarius vid. *OLAVS WORMIVS in Muſæo* Cap. 4. p. m. 7.

3. *Eſt & officinalis Terra ſigillata Germanica, eaque duplex, una dicitur Strigonenſis*, ſeu ut communiter *Strigenſis.*) Terra eſt lutea, pinguis & viſcoſa, inſtar butyri in aquâ & ore diffluens dicitur & medulla, vel axungia Solis; eò quod Sulphure Solis imprægnata credatur. Generatur in aurifodinis *Montis* acuti, ſeu *Divi Georgi* ad *Stregonium* oppidum *Ducis Suidnicenſis* inter duriſſimas rupes. Inde eruitur & ſummâ diligentiâ ordinatione Magiſtratus præparatur, & in formam orbiculorum impreſſo ſigillo urbis redigitur. Naturæ eſt ſolaris & veluti ſolis extractum in viſceribus terræ denſatum. Non immeritò tamen Terram veram Solarem Vngaricam huic præponimus & primas tribuimus. Altera *LIGNICENSIS* vocatur, *GOLDBERGENSIS* ad *Goldbergam* in *Lygiis* & *Stregonium*, hanc vocant axungiam Lunæ, quia colore alba eſt, & ex argento oritur, unde & agnatam & ingenitam cum argento vim in medendo ſortitur, & ad ea, quibus Medicamenta Lunaria inſerviunt, Vid. *Caſpar. Schwenckfeld. in* §. *1 catal. ſtirp. & foſſil. Sileſiæ* Libr. 3.

¶ *Delectus*; Præſtantiſſima omnium quæ modernis in uſu ſunt, cenſetur Lemnia, rubri, hinc cineritii coloris, quæ Conſtantinopoli ad nos pervenit. Huic ſuccedere poteſt axungia Solis, in affectib. cordis, vel axungia Lunæ, in capitis & Epatis morbis: Ex Lunari autem antecellit ea, quæ cineritii coloris eſt.

HOFMAN. *Delectus.*) Omnibus palmam præripit *Lemnia* ſuprà deſcripta, quam Conſtantinopolis ſufficit. Hujus in locum ſubit Solis axungia in cordis affectibus, vel axungia Lunæ in Capitis Morbis. Vſus hujus præcipuus eſt in febribus malignis, Peſte, Dyſenteriâ, diarrhoeâ, morſibus animalium venenatorum.

¶ Nota *Bonitatis in terris eſt, ſi linguæ adhæreant. 2. ſi ſaliva aut humore humectatæ, in bullam ſeſe elevent, vel in ▽m conjectæ bullas excitent.*

Vires. *Exiccat, adſtringit, reſiſtit putredini venenoque, reſolvit, ſanguinem dilatat, adeoque ciet ſudorem. Vſus præcipuè in peſte, febribus malignis, Diarrhæa, Dyſenteria, in morſibus animalium venenatorum. Extrinſecus in vulneribus malignis mundificandis, in ictu venenato.*

N. 1. *Terra Labacenſis, Terræ ſigillatæ vires æmulari videtur. ſudores largiter movet, nec vi adſtringendi reliquis cedit.*

N. 2. *De axungia Solis experientia comprobavit; 1. Quod cruda, (qualis ſcilicet ex minera eruitur) ſæpiſſimè Epilepſiam curaverit. 2. Quod in Philtris maximè profuerit.*

Doſis à ʒß. *ad* ʒ ij.

PRÆPARATIONES ET PRÆPARATA Terrarum Argillacearum; ac inprimis Sigillatæ.

HOFMAN. *Præparationes & præparata Terrarum argillacearum ac imprimis Sigillatæ.*) Vbi 1. occurrit *Terra ſigillata præparata*, quæ ſine præparatione vulgari in uſum venit. 2. *Magiſterium.* Hoc nullius uſus & efficaciæ eſt.

1. *Terra ſigillata præparata.*

N. 1. *Vt plurimum terra ſigillata ſine præparatione vulgari in uſum venit.*

2. *Magiſterium.*

℞. Solve in ſpirit. Sal. nit præcipita ol. Tart. p. d. vel ▽. comm. ita Magiſterium ſub colore terræ nativo nanciſceris.

Doſis à ℈ß. *ad* ʒß. *& ultra.*

3. *Spiritus Terræ ſigillatæ ſimplex.*

Deſtillatur terra, per ſe ex Retorta: Nimirum,

℞. Terræ Sileſiacæ flavæ [optima eſt, quæ duobus monticulis inſignitur] libr. 1. frange in particulas duas, ac deſtilla per Retortam, igne nudo, hor. 6. vel plures, [ad ♂ integrum,] in Receptaculum capax. Primum exſtillat Phlegma, dein Spiritus albicantes in parva quidem copia, ſed grati acoris ac ſaporis.

N. *Terra reſtans, ejuſdem etiamnum figuræ extrahitur, ſed quæ non amplius linguæ adhæret, nec ſalivâ humectata in bullas exurgit.*

Vſus: *Non opus habet rectificatione, ſed in uſum venit una cum Phlegmate.*

Doſis ℈ß. *Vide Horſtium in Problematibus.*

HOFMAN. *Spiritus Terræ ſigillatæ ſimplex.*) Spiritus albicantes illos acidiuſculos ſi in MB. rectificaveris habebis luteos & ſi hunc licet parvâ in copiâ majorum virium exoptes, extrahe ſal ex Cap. mort. in furno figulino calcinato cum aqua pluviali (quamvis paucum & non niſi ex flammâ Ignis forſan productum) & circula cum ſpiritu. Quoad vires. Dn. *Samuel Gloſſæus* hoc ſpiritu in febribus uſus fuit malignis cum ſudoris elicio & *Gregor. Horſt.* communicavit, qui illum inſeruit Centur. problem. Therapeutic. decad. 1. de febrib. quæſt. v. Doſis eſt à ʒ ß. ad ʒ j. vel ij. in liquore appropriato.

§ 4. *Spiritus Terræ ſigillatæ cum Vino.*

Fit macerando Terram cum ▽ & deſtillando. Hinc digerendo eandem cum V atque deſtillando. Vide ſupra.

5. *Spiritus Terræ alcaliſatus, ſeu balſamus Terræ.*

1. Fit ſi cum ▽. maceretur ac deſtilletur, & poſtea cum ſale ſuo alcaliſetur. Vide ſupra.

2. Deſtilletur ſine ▽, floreſque forti calore propulſi, cum liquore deſtillato conjungantur.

Vires. *Vires ex terræ viribus judicari poterunt, præter quas vim quoque habet arthriticos dolores ſummè mitigandi, malignitatem ſcabiei corrigendi, &c.*

N. *Solvit quoque* ☉.

[*Spiritu Nitri, ſalis, vel* ⊖-*li. imprægnatur etiam Terra ſigillata, indeque liquores ſtyptici, & alexipharmaci parantur.*]

6. *Oleum Terræ Strigonienſis.*

℞. Terræ Strigonienſ. ℔ 1. Affunde aq. pluvialem, deſtill. colloca in locum temperatè calidum per menſem vel amplius, & oleoſitas à corpore ſuâ ſponte ſeparabitur, & aquæ innatabit, aquam ſepara per infundibula & oleoſitatem cum part. vi. V deſtilla & egredietur Oleum aurei coloris -ui innatans. Materiam autem inſtar perlæ albam in fundo relictam exime, cum aq. pluviâ Sal. ut moris eſt, extrahe, hunc oleo

oleo redde majorumque virium, ergò circula, & ex ♉ vitrea in Arena destilla.

Dosis gutt. vj. in vehic. convenient. in febribus malignis, variolis, calculo.

HOFMAN. 6. *Oleum terræ Strigonensis.*) Num oleum propriè sic dictum Terræ insit sigillatæ valdè dubitatur, licet etiam tacta lutulet digitos, hoc tamen potius ab ipsius lentore, quam pinguedine connatâ oritur. Non igitur video, quomodo per hunc processum oleum ex terrâ sigillata elici possit. Eodem vitio laborat (☉) potabile Rhumelii in antidotar. p. 114. ex terrâ sigillatâ extractum. Alii h. m. procedunt; Recip. terr. sigillat. imbibe sp. Nitri rectific. ad formam pultis, in frigore instar lapidis indurescat, teratur in pollinem, inde vesicæ suillæ, quæ in fundo sit perforata, in loco frigido resolvitur in liquorem rubicundum. Dosis ℈ j.

N. Hic liquor oritur non tam ex terrâ sigillatâ, quàm Sale Nitri coagulato & per deliquium soluto in loco frigido. Eadem etiam ratio est sequentis liquoris stypticì cum sp. Vitrioli præparati, qui etiam *D. D. IOHANNI MICHAELIS* p. m. in usu fuit.

Recip. terræ sigillatæ minutissimè contritæ, affunde sp. Vitrioli, digere, abstrahe, iterum affunde, idque ter repete, & videbis materiam coagulari in lapidem durum, pulverisa & solve in cellâ in liquorem.

Vires: summum remedium audit in dysenteriâ, confert febribus malignis cum alvi profluvio conjunctis, vomitu &c.

Cum sp. sal. comm. composito etiam ex terrâ sigillatâ extractum fieri potest, & cum spiritu vini in liquorem redactum ad dictos affectus utile paratur h. m.

Recip. terram ☉larem opt. affunde sp. Sal. comm. compos. extrahe tincturam, filtra, abstrahe, & posteà cum spiritu quodam cordiali conjunge & denuò filtra. Vires: Egregium est Medicamentum in cordis affectibus & Morbis epidemicis. Dosis à gutt. x. xx. ad xxx. ubi adstrictione opus est in angoribus cordis, vomitu & Dysenteriâ malignâ.

¶ *Q. E. terræ sigillatæ vide in Hodegetico Popp. p. 120.*

[*Terebinthinæ oleum ex Terra sigillata extrahit liquorem rubicundum alexipharmacum.*]

[*Trochisci de terra sigillata.*

II. BOLUS.

Bolus terræ genus est, ex pallido rubrum, vaporibus ♂alibus inprimis impraegnatum.

Dicitur Medicis Bolus armena, vel orientalis, eò quod ex Armenia finitimisque locis, præcipuè advehatur. Præcipuè dico, ne excludam & alia loca, in quibus ea foditur, & ad nos transportatur, quibus nec Germania nostra caret, unde nobis Würtebergica usualis est.

HOFMAN. 11. *Bolus Armena.*) A Medicis ita dicitur, eò quod ex *Armeniâ* advehatur. De quo tamen dubitat *Zacutus Lusitanus in Medicor. Principium histor. Libr. 4. histor. 51.* An scilicet ille verus sit, qui ad Nos defertur. *Matthiolus* ad Rubricam sinopicam accedere statuit. Quidam veram Terram Lemniam esse arbitrantur, sed manus inficit, quod Terra Lemnia non facit. *OLAUS WORMIUS* in Musæo suo duorum generum massas tenet, globosam unam, non signatam aut in formam artificiosam redactam, quæ pallidior, vi adstringente & pingui tenacitate aliis non cedentem. Altera in massam oblongam quadratam pondere quinque drachmarum cum dimidiâ redactam, cui duo sigilla Turcica impressa magis saturati coloris, quàm prior. Notas veri Boli Armeni etiam habet, & instar butyri in ore liquescit.

Bolus Toccaviensis in *Transilvaniâ* ad *Toccam* seu *Toccay* repertus à *CRATONE* in usum traductus. Dantur & alia loca, in quibus ea foditur, unde & *Würtenbergica* usualis est. Modò allegatus *WORMIUS* l. c. mentionem etiam facit *Boli albi*, ad cinereum colorem vergentis, mollis, lubrici, pulverulenti, tangentium manus colore albo inficientis, ex *Hetruriâ* affertur, Ut & *Boli* cinerei *Fionici* ac *Borringholmici* ex insulâ *Daniæ Borringia* transportati. *Boli Norvagici* conditionis aliquanto pinguioris & ad contactum lubrici.

¶ *Delectus.* Præstat pura (non arenosa) quæ in lævorem calcis instar affuso humore promptissimè solvitur ac commanducata butyri modo liquescere videtur. Reliquis tamen præstantior censetur, quæ ex Armenia vel locis finitimis apportatur.

Vires. *Valde siccat, adstringit, roborat. Hinc usus ejus saluberrimus est in fluxu sistendo in humore inspissando, in putredine arcenda, veneno obtundendo, &c. quâ ratione convenit in Diarrhæa, Disenteria, fluxu menstruo, Catarrho, spuitione sanguinis, Hæmorrhagia narium & vulnerum, &c. Externus ejus usus creber est in Cataplasmatis, pulveribus adstringentibus, &c.*

Vires.) Facultatem habet admodum exsiccantem & consolidantem, adstringit, roborat, hinc usus Ejus saluberrimus est in fluxu sedando, humore tenui inspissando, putredine arcendâ, veneno obtundendo &c. quo modo in omni alvi fluxu convenit, dysenteriâ, Catarrhos salsos ad pulmones delabentes incrassat, in hemoptoe, hæmorrhagiâ narium & vulnerum agit aliquantisper præcipitando, in ulceribus putridis oris & pulmonum etiam commendatur, quocirca & Phthisicis utilis est, in Peste à *Galeno* commendatur.

PRÆPARATA.

¶ 1. Bolus armena præparata fit modo generali.

HOFMAN. *Præparata.*) Communiter Bolus armena abluitur aquâ rosaceâ ad sordes & arenulas removendas, si quas habuerit, alias præstat cruda & pura: Et si libuerit Bolum majoribus imprægnare virtutibus, illum rore Majali vel aquâ tonitruali frequenter imbue, aëri expone ac leniter exsicca, à radiis solaribus interdiu præservando, vel etiam si volupe fuerit decocto quodam medicato appropriato imbue, ut decocto serpentum, C C. crudi, scordii, &c.

¶ *Ut de Terra sigillata monuimus, cruda potius, quam præparata terra Armenia in usu est.*

2. Magisterium: fit ut Magisterium terræ sigillatæ.

[*Antidotus ex Bolo.*]

III. CRETA.

Creta, Kreyd. de la Croye. *Chalk.* Krent à Creta Insula sic dicta, ubi in copia invenitur, (licet Dania, Gallia, & aliæ regiones quamplurimæ eâ scateant) terræ species nobilissima est, durior & candida.

N. *Renodæus triplicem hujus facit speciem candidam, virescentem & nigricantem; Verum, nobis non nisi candida in usu medico est, eoque rarissimo.*

Vires. *Siccat, abstergit, emplastica est.*

Usus *ejus internus nonnunquam in ardore Stomachi est, externus in vulneribus; ulceribus, &c. siccandis.*

HOFMAN. *Creta* Kreyd à *Creta insulâ.*) Aliæ Regiones quàm plurimæ illâ etiam abundant. Inter paternos *Cretæ* lares *Plinius Libr. 37. Cap. 17.* numerat *Thessaliam, Liciam, Sardiniam, Umbriam.* Prætereà *Agricola Libr. 2. De Naturâ fossilium* p. 196. Habent, inquit, pleræque regiones *Cretæ* colles ut *Gallia, Britannia, Muna* deserta *Maris Baltici insula*, quâ ex *Pomerania* navigatur ad *Coppenhagen Daniæ. Smyrnæ* etiam nascitur & quidem optima. Item in *Brabantiâ* inter *Lyram & Distum* effoditur. Plura sunt *Cretæ* genera. *Volaterranus Libr. 27. Philolog.* p. 649. Inter hæc recenset *Cimoliam, Sardam, Umbricam, Thessalicam, Saxum & argentariam* ita appellatam, eò quod nitorem argento reddat. Idem *Cretæ* generibus etiam annumerat *Sardam, rubricam, argentariam & viridem*, quam *Agricola Lib. 2. De Naturâ fossil.* p. 193 optimam pronunciat, *Smyrnæ* natam, hæc virides ducit lineas. *OLAUS WORMIUS in Musæo* Cap. 3. hanc viridem possidet levem, subtilem, quæ cocta ad rubedinem transit. *Græci* Θεοδόσιον vocant, quia fundus iste, in quo primò hæc creta fuit inventa, fuit *Theodosii* cujusdam.

Vires & usus.) Internè nonnunquam in ardore stomachi datur vel per se, vel cum ocul. ♋ & Nuc. Moschat. in aquâ portulac.

lac. vel in morſulis, de quibus vid. *Mynſicht.* creta drachmæ unius ponder aſſumpta cum vino vel lacte caprino non ſolum vermes interimit, ſed & ne altiùs adſcendant, prohibet. Si teneatur in manu, ſiſtit hæmorrhagias, Uteri hæmorrhagiam ſiſtit, ſi applicetur umbilico. Externè etiam in vulneribus, ulceribus &c. ſiccandis ob ejus vim ſiccantem, abſterſivam & emplaſticam commendatur. Gallis gallinaceis quoad uſum domeſticum eſt adverſa vid. *Thom. Bartholinus centur. 5. hiſtor.* 83.

IV. TERRA IAPPONICA.

¶ Eſt & terræ genus exoticæ, colore purpureum, punctulis albis intertextum, ac ſi ſitum contraxiſſet, ſapore auſteriuſculum, maſticatum liqueſcens, ſubdulcemque poſt ſe relinquens ſaporem; CATECHU vocant, ſeu TERRAM IAPPONICAM. *Hujus uſum perhibent celebrem in exiccandis catarrhis, capiteque roborando, ſi in ore detineatur.*

[*In hernia varicoſa, mictione involuntaria.*]

Particulam *hujus* obtinui à Pharmacopœo noſtrate curioſiſſimo Dn. Matthia Banſa.

[*Non rara nunc*]

HOFMAN. 4. *Terra Iapponica* ſeu *Catechu.*) Eſt Terra exotica colore purpurea, punctulis albis intertexta ac ſi ſitum contraxiſſet, ſapore auſteriuſcula, maſticata liqueſcens & ſubdulcem poſt ſe relinquens ſaporem. Si in linguâ detenta maſticetur vel globuli inde fiant; hujus uſum celebrem perhibent in exſiccandis catarrhis ſalſis & capite roborando. Reperitur apud Dnum *Langermannum* in nundinis Lipſienſibus. De hujus Terræ Iaponicæ ſingulari uſu in urinæ profluvio continuo ac herniâ varicoſâ vid. Ephemerid. Medicophyſic. anno 2. obſervat. 129. ſeq. Ex hâc etiam Tincturam ſtypticam confecit D. Georg. Wolfgang. Wedelius P. P. Ienenſ. celeberrimus l. c.

Præparationes variæ Terræ Catechu ſeu Iapponicæ ex D. D. HAGENDORNIO & primò.

De Medicamentis Catechu in forma ſolida,

Præparatio generalis Terræ Catechu.

♃. Terræ catechu q. v. redige in pulverem & per cribrationem à particulis lignoſis & lapilloſis ſepara, illique affunde juſtam aquæ ſimpl. vel alicujus deſtillatæ proportionem (qualis aqua rubi idæi, quæ omnino proficua) Digeras per unum alterumque diem ad calorem fornacis, bacillo, interdum commovendo, hinc liquorem tinctum per inclinationem ſepara, poſt aquoſam humiditatem evaporando, reſtitans magma ad leniſſimum calorem exſiccetur & in pulverem redigatur. Hunc laborem toties poteris iterare, novam ſemper affundendo aquam, uſque dum nihil præter partes impuras & inutiles in vitro ſupereſſe videris.

Magiſterium Terræ Catechu.

♃. Tincturæ catechu cum Sp. vini paratæ q. v. Affunde Spir. Vitriol. vel alterius aciduli q. ſ. permitte omnia aliquandiu quieſcere, poſtmodum ad fundum ſubſidens magma per exhalationem liquoris ſupernatantis in pulverem redige magiſteriatum.

Vel affunde catechu in aq. v. g. rubi idæi ſolutæ & per inclinationem à fæcibus liberatæ, aceti deſtill. q. ſ. Sic citiùs præcipitabitur magiſterium, exhalatione liquoris aquoſi mox impetrandum.

Eſſentia Catechu ſicca.

℞. Tincturæ Catechu cum Sp. vini paratæ q. v. abſtrahe per alembic. vel evaporationem ſp. vini totum, reliquum leniter exſicca & in pulverem redige.

Hæc eſſentia tincturam omnium pulcherrimam præbet, cum liquore quovis ardente facilè parandam.

Pulvis Stypticus externus.

♃. Terræ vitrioli dulc. ℥ß. Catechu præpar. ʒ ij. *croci martis adſtring.* ʒ j. *thuris* ʒ ß. *opij pulver. gr. v. circiter, cum tantillo camphoræ F. pulvis ſubtiliſſimus.*

Pilulæ Catechu anodynæ, Stypticæ.

℞. Extracti catechu p. iij. *pulver. anodyni* p. j. M. *accuratiſſimè; adde quandoque lap. Bezoar. orient.* gr. j. *vel* ij.

Hæ pilulæ apprimè juvant delicatulos & medicamentorum pluralitatem faſtidientes; præter vim ſtypticam ſudores etiam movent, ut in dyſentericis aliquibus obſervatum à D. D. Hagendornio.

Pilulæ Catechu odoriferæ.

℞. Extracti catechu q. v. Confectionis alkermes ambratæ q. ſ. M. F. Pilulæ gratum oris halitum conciliantes.

Rotulæ Catechu ſtypticæ.

℞. Sacchari in aq. appropriata ſoluti q. ſ. adde catechu præparatæ & pulver. v. g. pro ſingulis, ℥ i *ſacchari,* ʒ j. *M. F. ſ. a. rotulæ, oleo cinnamomi vel alio, ſi lubet, irrorandæ.*

Rotulæ Catechu odoriferæ & confortantes.

♃. Sacchari in aq. odoriferis ſoluti q. ſ. aut ℥ ij. *circiter, catechu præparatæ* ʒ ij. *Confectionis alkermes cum moſcho* ʒ ß. *F. Rotulæ.*

Vel, quod compendioſius. ℞. ſacchari in aq. odorifera ſoluti q. v. adde tincturæ catechu ambratæ q. ſ. F. ſ. a. maſſa in rotulas efformanda.

Rotulæ Catechu pectorales.

℞. Sacchari in aq. fæniculi ſoluti q. v. Catechu præparatæ & olei fæniculi q. ſ. ut fiant ſ. a. rotulæ, in hæmopthyſi, tuſſi, catarrhis &c. multi uſus.

De Medicamentis Catechu in Forma Media.

Extractum Catechu.

℞. Catechu præparatæ q. v. ſolve in aq. appropriata quam ultra dimidium evapora atque ad conſiſtentiam extracti redige. Vel,

℞. Tincturam catechu cum Sp. vini factam, evapora ad dimidium, vel ultra etiam, reſiduum extracti faciem facilè præſentabit.

Balſamum Catechu vulnerarium.

♃. Catechu pulver. q. ſ. adde lixivium ſalis tartari proportione circiter quadrupla. Lixivium hocce mox purpureo tingetur colore, omnemque catechu ſubſtantiam in ſe quaſi abſorbere videbitur, nihil relicto ſedimenti in fundo. Liquor hic lixivialis dulcore quodam remixtus per aliquot dies in gelatinam veluti quandam abit rubicundiſſimam, quæ butyri inſtar ſe tractari, & linimenti vel balſami vice uſurpari ſuſtinet. Magnarum virium in ulceribus antiquis & putridis.

Electuarium Catechu pro delicatulis.

℞. Mellis opt. ℥ ij. *ſacch. alb. in aq. appropriata ſoluti* ℥ j. *extracti catechu liquidi* ʒ iij. M. *exactiſſimè continuò agitando, cavendoque ne empyreuma contrahat. Poſtea ab igne remove & dum adhuc calet, adde guttulam unam vel plures olei cinnamomi. Servetur in fictili.*

Si excellentius deſideraveris optimo conſilio addes chocolatæ & confectionis alkermes q. ſ. in actu præparationis, atque ita pro ſingulari analeptico id diſpenſabis.

Emplaſtrum Stypticum.

Componitur ex pulvere ſtyptico externo, (de quo ſuprà) cum cera, reſina pini, oleo hyperici, juſta proportione additis & ſ. a. ritè miſtis. Maſſæ antequam frigeſcat adde pro odoris gratia guttulas aliquot olei roſar. deſtill. & poſtmodum ſi lubet redige eandem in magdaleones.

De Medicamentis Catechu in forma liquida.

Tincturæ Terræ Catechu.

♃. Catechu pulv. q. ſ. affuſis Sp. vini partibus circiter quatuor, vel ſex, prout dilutiorem, vel ſpiſſiorem eandem expetis; in leni digeſtione, vel etiam ſine eadem, colloca, tinctum liquorem filtra, reſiduæ maſſæ iterum, ſi volueris, Spir. vini partes ſolummodo tres affunde, iterum digere, uſque dum Sp. vini rubineſcente ſe commendet colore, eſſentiæque conſiſtentiam æmuletur. Vel.

℞. Eſſentiæ catechu ſiccæ q. v. eidemque Sp. vini, vel aliud menſtruum ardens affunde. Sic abſque digeſtione, abſque filtratione, abſque ullius ſedimenti depoſitione, mox impetrabitur tinctura.

Ita & aliæ Catechu tincturæ confieri queunt, v. g. Traumatica, cum Sp. cerefolij. Styptica cum Sp. theriacali. Antiſcorbutica, cum Sp. cochleariæ. Stomachalis, cum Spiritu panis ſecalini. Confortans, cum Sp. citri, addita confectione alkermes ambrata &c.

Ita quoque cum aliis ſi volupe eſt, menſtruis, & aliæ tincturæ, & extrahi & diſpenſari in ægrotantium commodum poſſunt.

Miſtura Catechu pro fœtore oris.

℞. Catechu præparatæ q. v. affunde aquas odoriferas, cum tantillo ambræ & moſchi addito: digerantur & percolentur; hæcque miſtura in uſum dictum uſurpetur.

Doſis & Vehicula Medicamentorum ex Terra Catechu.

Doſis cum diverſa ſit ob diverſitatem medicaminum exinde paratorum, hinc notandum. Catechu ſimpliciter & in forma præparatam exhiberi poſſe à ℈ ß. *ad* ʒ ß. *Eſſentiam verò ſiccam à* gr. v. *ad* ℈ ß. *ad ſummum. Tinctura cum Sp. vini parata, propinatur à* gr. x. *ad* XL. *Vel ſi conſiſtentiæ ſpiſſioris fuerit inſtar extracti liquidi guttulæ* x. vel xx. *ſufficiunt. Eadem doſis & reliquis competet tincturis, ſive cum Sp. cochleariæ, ſive panis ſecalini, &c. concinnatæ fuerint. Tinctura tamen Catechu confortans ambrata, vix ultra guttulas 15. vel 20. exhibeatur. Pilularis catechu forma vix* ℈ ß. *tranſcendit.*

Rotulæ & electuarium arbitrio aſſumentis relinquuntur.

Vehicula ℞. grata, interim tamen vim medicamenti non infringentia, qualia, Juſcula, cerevifia calida, vinum malvaticum, ni calor præter naturalis obſtiterit.

Vires Catechu generaliores hæ ſunt. Catechu remedium eſt Stypticum, anodynum, alexipharmacum, aphrodiſiacum, apophlegmatizans. Sed qui plura de viribus ſpecialioribus, ut & de ortu, anatome, natura, patria, differentiis, electione, affectionibus, temperamento, qualitatibus paſſivis & uſu catechu, voluerit: conſulat Doctiſſimum D. D. HAGENDORNIUM *qui tractatum integrum de eo conſcripſit.*

V. MARGA.

¶ Marga, eſt portio quædam pinguis & quaſi medulla, in ſaxis nonnullis, dum franguntur reperta, unde & Medulla Saxorum dici ſolet, Germ. Stein-marck. La Moüelle des Pierres. *Marle* or *Marrow of ſtones.* Merch van Steenen.

Vires. *Siccat, adſtringit, conſolidat, ſarcotica eſt*

tartarum sanguinemque coagulatum resolvit, (*intus exhibita.*)

HOFMAN. 5. *Marga.*) Hæc est vel candida, pinguis, liquida, crustacea, vel incarnata rubra, linguæ adhærens. In *Montibus Bohemicis* summâ reperitur in copiâ, in latomiis & Saxorum commissuris quemadmodum & in *Lygiis* montibus reperiri scribit *SCHWENCKELDIUS.* Datur etiam lutea in *Grode* Lapide & cinereâ Lapidosâ. Reperitur & *Rochlizii* & *Ienæ* in montibus solaribus &c. Ut Jovis omnia sint plena.

Vires.) Commendatur ruptis ex alto devolutis, hæmoptoicis, dysentericis, unde & ex hâc ornat *Dn. D. IOHANN. MICHAELIS pulverem suum anti-dysentericum*, cujus descript. vid. suprà in Libr. II. & annex. thesaur. pharmaceutico sect. 23. num. XXV. In ossium fracturis etiam convenit, in calculo renum; Contra epilepsiam vulgi medela existit. Exterius admota siccat sine morsu, undè ulceribus desiccandis inspergitur &c.

N. Hûc pertinet etiam *AGARICUS MINERALIS seu LAC LUNÆ* candore, levitate & raritate agarico vulgari prorsus similis. Vocatur & *gleba Norvvegica* albicans, *Marga saxatilis, stenomarga* &c. Et describitur à *FERRANDO IMPERATO* Libr. V. Cap. 41. *GESNERO, OLAO WORMIO in Musæo* Libr. 1. sect. 1. Cap. 4. p. 5. Respondet hæc *Terræ albæ Veterum*, cujus duo fuerunt genera: Unum *collyrium dictum*, eò quod Medicamentis ocularibus mistum fuerit, terra pinguis, rara, mollis, candida, dulcis. *Alterum dictum ASTER*, vel quod signo stellæ signatum, vel quod micæ quædam stellarum instar in eâ emicabant.

Vim habet refrigerandi, adstringendi, sanguinis eruptiones & fluores sistendi, uteri profluvia compescendi, inflammationes sedandi. Rara est, tenuis, levis, adstringens, micans, & granula quædam habet permista splendorem de se fundentia, quæ ab aliâ sui parte, quâ saxis adhærebat, frequentiora apparent, cum permixtâ viriditate. Hæc in fodinis cupreis propè Nidrosiam inventa est. A suprà nominato *FERRANDO* l. c. *Agaricus Mineralis* vocatur, candore, levitate, & raritate *Agarico* vero prorsus similis. Quidam *Lac Lunæ* vocant, propter candorem & teneritudinem, quam habet. Oritur à vaporibus metallicis, qui indies subtiles vehunt exhalationes, quæ ubi per saxa in cavitates exsudaverint, humido evocato, quod siccum est, remanet, & in medullam hanc raram, teneram & friabilem concrescit. *Boetius ad Galactitem* refert. Hæc terra mixta aquæ albo lactis colore eam tingit, insipida est, siccat sine morsu; superstitiosè quidam adversus quemvis Morbum salutarem esse putant. Lac auget drachmæ unius pondere ex jusculo propinata, commodius exhibetur in emulsionibus, mammillæ evidenter inde turgent, in profluvio item sanguinis commendatur, & à quibusdam tanquam somniferum utiliter exhibetur. Pollinem ejus ulceribus desiccandis inspergunt. vid. *OLAUS WORMIUS* l. c.

De Lacte Lunæ, sic in Appendice ad Pharmacopœam Schrœderianam.

Lac Lunare vel lac Lunæ describit CONRADUS GESNERUS, *de figur. lap. p. 50. quod in altissimorum quorumdam montium Helveticorum speluncis reperiatur, ut Storchornij in ditione Bernensium, & Fracti sive Pilatini Lucernentium: De quo repetam, ait* GESNERUS, *hic ea ferè verba quæ in fracti montis descriptione nostra ante annos sedecim posui, mutatis nonnullis & additis In Spelunca quadam, per summum montem fornici adhærens, nascitur quædam substantia, fungosa, friabilis, alba, levissima, quam fungum petreum dixeris, vel agaricum saxatile, tam similis hujus est facies. Incolæ Monmilch appellant h. e. lac lunæ, à substantia alba & spumosa, ex qua concretus videtur hic lapis, si lapidis nomen meretur. Aquæ mixtus, albo lactis colore eam inficit. Insipidum est. Siccat sine morsu. Nulla in eo asperitas, & totum cum saliva mandentis liquescit, præsertim quod melius fuerit nam & crassius & asperius reperitur, immaturius nimirum & crudius; quod odore etiam caret. Concoctum autem & perfectum, ut asperitatem admittit, ita albius colore, & pondere levius, & suaviter odoratum redditur. Videtur autem naturam Holosteis dictis lapidibus qui in terra arenosa in Palatinatu effodiuntur proximam obtinere: & lapidi quem ab odore cydonitem nominant. Superstitiosè quidam, adversus quemcumque morbum ægroti cujusvis, propter quem expresso ipsius nomine à spelunca petatur, salutare esse putant. Lucernæ in pharmacopolio venire solet. Pollinem ejus Chirurgi ulceribus desiccandis inspergunt. Sunt qui nutricibus pollinis hujus drachmam exhibeant, ad augendam lactis copiam; è jure, ni fallor (potest autem commodiùs ex lacte amygdalarum, cui immixtus hic pollen aliquot horis fuerit, colato propinari, cum pauco saccharo & aqua fœniculi) Aiunt autem mammillas evidenter hoc auxilio turgere, & repleri lacte.*

Præterea à docto quodam viro nuper proditum invenio; lac Lunæ in profluvio sanguinis utiliter dari, tanquam somniferum; idque sibi experimento constare. Quod ad nomen priscum ego aut ipsum Morochtum veterum esse aliquando putari, aut easdem certè illi facultates obtinere: Sed amicus quidam rerum omnium fossilium cognitione clarus, Margæ friabilis genus mavult.

VI. OCHRA.

¶ Ochra terræ species est durior, coloris flavi, seu lutei. Germ. Ochergeel. de l'Ochre *Yel lovv Okar.* Geel Oker.

Vires. *Siccat, adstringit, discutit, excrescentias reprimit.*

Usus *Ejus rarissimus est, & non nisi externus ac præcipuè in vibicibus & collisis, tum quoque in tumoribus duris discutiendis* (Emplastr.)

HOFMAN. 6. *Ochra.*) A luteo colore *Græcis ochra* dicitur; Et est *duplex, una Nativa* reperta non solum in metallis, sed etiam in propriis venis vid. *Agricol. Libr. 2. de Naturâ Fossil.* p. 199. & in Bermanno p. 444. Cæsius de mineral. l. 2. c. 11. sect. 11. *Factitia altera* est, & fit ex plumbo nigro, quam plumbariam vocant. Scilicet plumbum tamdiu Vulcani vehementiæ exponitur, usque dum colorem Ochræ contraxerit, hâc pictores utuntur. Usus ejus est rarissimus, panos tamen disiicit, concretas circa ossa lapidosas durities frangit, & si nata fuerit in æris fodinis, vim etiam causticam habet, articulorum item tumores & tophos discutit in emplastris adhibita.

VII. RUBRICA.

¶ Rubrica terræ species est lapidosa rubea, &c. dicitur & rubrica fabrilis, quòd fabris lignariis crebrò inserviat, in ducendis lineis, German. rothe Kreide/ Rötelstein. de la Rubrique, ou Croye rouge. *Red Earth, Rattlestone* or *Carpenters Ruddle.* Roo Aerd/ of Rat-tel-steen.

Vires. *Siccat, astringit.*

Usus ejus Medicus est in Sputo sang. & in Emplastris vulnerariis & siccantibus.

HOFMAN. 7. *Rubrica.*) Terræ species est lapidosa, à rubro colore dicta, unde omnis Rubrica est rubea, & si quæ non rubeat, Ea non dicenda rubrica. *Duplex est Nativa & factitia. Illa* gignitur in metallis auriferis, argentariis, ærariis, ferrariis, unde & de illorum participat naturâ, quia etiam sæpe in propriis reperitur venis. Loca autem, ex quibus effoditur, optima fuère *Cappadocia, Lemnus, Ægyptus.* Nunc in Nostræ Germaniæ metallis repetitur & propriis in venis, unde pro locorum diversitate multiplex est, *Rubrica Lemnia, Ægyptia, Sinopica, Africana, Germanica &c.* Omnium præstantissima est *Lemnia*, *Sinopica* & quæ ex *Africâ* aliisque locis affertur. Ratione usus distinguit *Fallopius Rubricam* in tres species, *Unam*, qua Medici utuntur & est *Terra Lemnia*; *Alteram*, quâ utuntur fullones; *Tertiam*, quâ fabri lignarii & Medici aliquando. In cunctis ignavior est hæc ultima. *Rubrica factitia* fit ex ustâ ochrâ, de quâ vid. Agricola Libr 3. de ortu & causis subterraneis p. 40. *Cæsius de Mineral.* Libr. 2. Cap. 2. sect. 13. Quoad vires, pollet adstringendi, reprimendi, & fluxum sanguinis sistendi facultate, undè & vulgus communiter in dysenteriæ curatione sibi levamen quærit.

VIII. TRIPOLIS.

¶ Tripolis terra est coloris Citrini intense, speciesque videtur Ochræ.

Vires. *Usus ejus in Pharmacopæja vel nullus, vel rarus est, nisi quòd pro destillandis spiritibus salinis, salibus admisceatur, quo minus ea fluant.*

HOFMAN. Præter hæc recensita *Terrarum Medicarum* genera, aliæ adhuc dantur ad rem Medicam etiam utilissimæ. Sic *Ioh. Eusebius Nierenbergius Terræ Damascenæ seu Adamicæ* meminit de *Miraculos. Terræ Naturis* Cap. 17. p. 465. quæ reperitur in agro Damasceno, ubi asserunt. Adamum à DEO plasmatum & hinc translatum in Paradisum terrestrem, atque inde rursus ejectum ob peccatum, quo se & nos omnes perdidit, huc relatum. Hic ager terram habet rubram & mirè tractabilem, quam Saraceni deferunt in *Ægyptum*, Indiam, *Æthiopiam*, carè vendentes. Ferunt, foveas revoluto anno adimpleri, & habetur famâ constanti terram hanc talis esse virtutis, ut eam gestantibus nulla telorum vis noceat, vel alia incommoda, unde & aliqui in varias abutuntur superstitiones. Hæc ex *Nierenbergio.* Nonnulli putant, in hâc Terrâ Adamicâ esse Sulphur, & Sal comm. Naturæ, & habere vim ardendi, teste Rosenkreutzer/ qui cum vellet ex hac parare spiritum, ardere cæpit. Quomodo autem iste spiritus ad ☉ & ☽ solutionem destilletur, apud *Ioh. Phil. Rhumelium in antidotar. chemic.* & in Rosenkreutzers *Astronom.* p. 363. invenies.

Aceldemæ Terræ etiam mentionem facit suprà citatus *Nierenbergius* Cap. 59. Cujus virtus mirabilis & fidem ferè superans, dum defun-

defunctorum corpora 24. horarum ſpatio in pulverem redigit, quam virtutem etiam in alias devecta regiones non amittit. Dicitur Pariſiis cœmiterium ejuſmodi terrâ gaudere, quam de Naturâ calcariâ participare dico.

Terra Chia ſuo candore ſe commendat, ſumptâ denominatione ex ſui nominis inſulâ, quæ ſita eſt in mari Icario circà minorem Aſiam, olim *chios*, nunc vulgo *chio* aut *ſchio* eaſdem cum ſamiâ vires poſſidere dicitur. Faciem mulierum erugat, & lævigat, ſplendidamq; reddit, in balneis utuntur fæmellæ ad cutem abſtergendam.

Terra Iluana, optimum eſt in febribus malignis cum ſucco citri miſta remedium, ac in vermibus puerorum expellendis ac compeſcendis abdominis cruciatibus mira præſtat. Apprimè conducit motibus illis convulſivis, quibus non rarò pueri tentantur. Ob facultatem adſtringentem, refrigerantem & exſiccantem ſanguinem, ex quâcunque corporis parte fluentem compeſcit.

Terra Cimolia ſiccat, refrigerat, digerit, aceto diſſoluta, parotides & alia tubercula diſcutit, item ambuſtis mox illita medetur, ne puſtulæ generentur. Nit. & Acet. diſt. mixta tumorem pedum ſanat, teſtium tumores diſſipat, ſi ceræ cypriæ permiſceatur. Illita immodicos ſiſtit ſudores; achores & ulcera capitis tollit, ad eryſipelata commendatur, ſi imponitur. vid. *Cæſius* l. c. ſect. 10. p. 151.

Terra Oreana, cujus *Ol. Wormius* etiam meminit in muſeo p. 15. ſic dicta ab Oro, quod Italis Aurum denotat, quaſi Terram auream ſeu ſolarem diceres. Per Italiam enim & Galliam aliquot ante annos circulator quidam percurrebat, hoc Terræ genus contrà varios morbos venditans; ſed unde advecta, & an artificio quodam depurata, non conſtat. Gleba eſt crocei coloris, minimè pinguis, arenoſa & fibroſa, acida aliquantum, leviter adſtringens, levis, in pulverem levi attactu diſſiliens. Terræ ſigillatæ Naturam & vires æmulari dicunt. Intellexit tandem *Wormius* Terræ ſpeciem non eſſe, ſed ſuccum inſpiſſatum *Achiott* ſimilem & locum in *chocolatâ* obtinere, dici verò *Oreanam* à loco ubi creſcit planta ex quâ exprimitur. *Barlæus* in rebus geſtis *Mauritii* p. 128. vocat Tincturam aurantii coloris *Orellianam*.

Terram Antiſcorbuticam commendat *Heinricus Petræus in diſſert Harmon. de Scorbuto* 38. in *Norvvegia* propè Bergas celebre emporium Terram rubram ſigillatæ cuidam non abſimilem effodi perhibent præſentaneum ſcorbuti alexipharmacum. Cur igitur Terra Antiſcorbutica vocetur, hinc patet eò, quod radicitus ſcorbutum exſtirpare dicunt, Drachmâ unâ in aquâ antiſcorbuticâ exhibitâ, ut ſudorem provocet. Miror autem hanc Terram ad exteros non exportari Vulgaris eſt morbus exotica ſuſpicere & admirari, propria autem deſpicere.

Terra Martialis, hæc in fodinis mineræ martis reperitur, & ad uſum Medicum accommodat *Zacutus Luſitanus in Prax. Hiſtor. Libr* 3. *obſ*. 3. Quæ in umbrâ exſiccata ſubtiliſſimè teritur, lævigatur, eademque doſi, modo, ordine & forma in iiſdem affectibus ægrotantibus offerenda eſt, in quibus Mars ſolet præſcribi, imò ægri mirabiliorem & efficaciorem ejus uſu percipiunt utilitatem, quam ex ipſo ♂te. Id quod & *Petrus à Caſtro* Practicus Veronenſis confirmat remedium inauditum & ſæpiſſimè expertum ad menſes ciendos egregium indigitans. Quam laudem *Zacutus & Petrus à Caſtro* huic Terræ attribuit, eandem & meritò *mineræ Noſtræ Martiali Caſſelienſi* ovum dictæ Philoſophicum deferimus, quæ inibi effoditur partim cedens in crucibula fuſoria, partim in Medicum veniens uſum ad nos defertur griſea intus inſtar pyritæ Hallam, Lipſiam, Geram &c. Hæc optimè trita aëri expoſita temporis progreſſu in flores ſalinos martiales ſplendidiſſimos degenerat albos, ex quibus ſecundum artem cum ſpiritu roris majalis conficio Tincturam Martialem Rubini vel granati colorem æmulantem jucundo ſpectaculo. Non deſunt, qui pro Tincturâ ☉lari venditant. Hujus uſus in maſſâ ſanguineâ à ſalibus ſylveſtribus liberandâ per urinam admirabilis eſt vide tractat. de Auro Auræ Anonymi.

CAPVT III.

De Aquis.

AQuæ nativæ, quæ uſui Pharmaceutico inſerviunt, tum ſimpliciores ſunt, tum minerales.

Præparationes utrarumque ſunt: 1. Purificatio. 2. Deſtillatio. 3. Inſpiſſatio. Hinc aquæ depuratæ, deſtillatæ & ſalia.

1. *Purificatio.*

Scatent nonnunquam aquæ craſſis & heterogeneis fæcibus, unde depuratione opus habent. Modi depurationis hujus ſunt. 1. Filtratio per chartam bibulam. 2. Digeſtio qua partes craſſiores ad fundum ſecedunt.

2. *Deſtillatio.*

Deſtillatio aquarum in genere, pro variante volatilitate, fixitateve eliciendi liquoris, erit inſtituenda in VB, MB, cinere, tum quoque in arena, convenientiora autem hic ſunt deſtillatoria vitrea.

3. *Inſpiſſatio.*

Inſpiſſatio partem fixiorem reddit conſpicuam, quæ ſi ſalinæ naturæ fuerit, elixiviari poteſt. l. 2.

Vires. *Aqua quatenus aqua ſeu liquor eſt, ſummè humida cenſetur, frigida remiſſe. Verum, quatenus aliis rebus immixtis vehiculum præbet, eatenus pro harum diverſitate qualitatibus diverſis prædita judicatur.*

AQVÆ SIMPLICIORES.

Aquæ ſimpliciores ſunt aqua 1. fontana. 2. putealis. 3. fluvialis, 4. paluſtris, 5. pluvialis, 6. nivea. Ex his uſitatior fontana & pluvialis, quibus quoque 7. ros majalis addi poterit.

1. *Aqua fontana* eſt omnium puriſſima & uſitatiſſima. Puriſſima eſt, quia per terram ceu colatorium colatur. Vſitatiſſima eſt, quia ad omnia recipitur, ad quæ aqua ſine peculiari mentione alterius, e.g. pluviæ, &c. recipi jubetur.

N. *Præfertur inter fontanas quæ fluit ab Oriente ad Occidentem, quæ decurrit à montanis locis altioribus, item quæ Viſu, Guſtu & Olfactu, pura, clara, tenuis, levis, ac ſincera deprehenditur, ut & quæ citò incaleſcit, & citò refrigeratur; quæ Hyeme calidior; Æſtate frigidior. Aquam hanc injecto pane toſto corrigere, ægrotiſque, loco potus ſat grati concedere noſtrates conſueverunt vulgo* Brod. waſſer. De l'eau dans laquelle a trempé du pain. *VVater vvith a toaſt.* Water met gebraede broodt.

2. *Putealis* fontanâ vilior, & crudior ut plurimum habetur, eò quod ponderoſior plerumque ſit ac linguam magis feriens (ein hart Waſſer.) Vne Eau peſante ou rude au gouſt. *Hard vvater.* Hart water. Verùm ſi ex vivis ſcaturiat ſcaturiginibus, reliquiſq; bonitatis ſignis abundet; illius vices ſubire haud inepta eſt.

3. *Fluvialis*; quod radiis Solaribus expoſita fuit, magis habetur digeſta quidem, quàm putealis: Verum tamen in uſurpatione ejus, non erit inutile, ſpectare, unde originem trahat, quóque perlabatur.

4. *Paluſtris* peſſima omnium cenſetur, adeoque è Medicina eliminanda.

5. *Pluvialis*, eſt aqua levis linguamque minus feriens, (iſt ein weich Waſſer.) Vne Eau legere & plus douce au gouſt. *Rain vvater, light in taſt.* Regenwater / ſacht (of licht) op de tong. fontanæ vicaria, utimur eâ ut plurimum deſtillatâ. Sunt qui præferunt imbres à Meridie advolantes, vel ab Oriente, utpote quas radiis Solaribus magis imprægnatas & digeſtas arbitrantur.

HOFMAN. *Pluvialis.*) Hæc ad medicamentorum compoſitionem omnium eſt optima, dulciſſima enim, tenuiſſima & leviſſima: Et cum tenuiſſima ſit, Medicamentorum vires facilè in ſe imbibit. Eſſe autem ſuaviſſimã & leviſſimam præter *Celſi Lib.* 2. *C.* 17. *Plinii lib.* 31. *C.* 3. *& aliorum* autoritatẽ confirmat *Vitruvius Lib.* 8. *C.* 3. Dum Aquam pluvialem his laudibus ornat; Quæ ex imbrib. Aqua colligitur, ſalubriores habet virtutes, eò quod colligatur ex omnib. fontibus, leviſſimis & ſubtiliſſimis exhalationibus; deinde per aëris excretionem percolata tempeſtatibus liqueſcendo pervenit ad terram. Nam Sol de aquis omnibus tenuiorem & ſuauiorem portionem reſolutam in vapores ſurſum attollit, ut *Riolanus* explicuit *Libr. de Diæt. Sanor.* Dummodò illa temporaria fuerit in Martio decidua ac tonitrualis, præterquam enim quod optima ad ſtirpes colendas, præprimis inſuper ad Medicamentorum extractiones valdè commendatur, ut ipſe, etiam *Tabernæmontanus* ad cereviſiarum coctionem hâc de cauſâ in hiſtoriâ plantarum Cap. de Hordeo laudet. Non deſunt, qui Aquæ vitæ nomine dignantur, per quam ignis æthereus, Anima aut ſpiritus Univerſalis incorporatus *Azoth* ex aſtris ad Nos deſcendat, abſque hoc enim foret, omnia ſublunaria & quæ in hoc Univerſo animâ vegetativâ ſunt prædita, collabaſcerent ac perirẽt effœta & omni fœcunditatis ſpe orbatá Aqua Elementaris nuda, inquiunt, tantos non poſſet pręſtare effectus, niſi ſal aëris quoddam centrale in illâ deliteſcens omnis fœcunditatis

clavis esset. Neque hoc sine ratione, saltem in aquâ Pluviali esse. Præterquam enim quod magna aquæ pluvialis copia inspissata sal sui generis prębeat, inde etiam patet, si aquam pluvialem tonitrualem Terræ cuidam affundas ☉lari vel alterius mineræ & exponas loco tepido à radiis solaribus tamen remoto ad evaporationem, sæpius affusione & evaporatione repetitâ, ut pondus Naturæ impleatur, &ex illâ in globulos redactâ instar spiritus salis destilles spiritum & destillatum aliquot cohobiis à Cap.mort.abstrahas, spiritum salis aquæ pluvialis nancisceris Tincturâ ☉lari imprægnatum, qui ☉ solvit & recludit, cujus mentionem etiam facit *P. Poterius Libr.2.Pharmacop.Spagyric.Cap.14.* Ex quâ autem progenie dictum sal aquæ pluvialis fit, facilis est conjectio, Nitrosum illud esse; Hujus enim spiritus ☉ non solum solvit, sed & in solutionem ☽næ cum Aquâ forti factam ▽ pluvialis infusa illam non præcipitat, ratio, quia Nitrosæ prosapię est, putealis autem & fluvialis, (licet illa magis, quam hæc) statim præcipitat, eò quod magis alkalisatæ sint naturæ. Nec minoris sanè energiæ est aqua ex aëre collecta, seu spiritus mundi à quibusdam nostri ævi appellatus sale i llo universali aëris & macrocosmi ingravidatus. Cujus *BURRHUS* olim & vice-colonellus *KRANACH* magnam sibi compararunt copiam beneficio capacissimi cujusdam filtri vitrei, cujus orificium inferius clausum, glacie vel aquâ fontanâ frigidissimâ Nitro vel * imbibita repleti & radiis solaribus expositi, dum ad hujus exteriorem superficiem in aëre catervatim natantes vapores delati in vitrum suppositum à solis fervore immune destillarunt. Hanc aquam *Non Nemo* aliquot ante annos (quamvis non nesciam multos adhuc falsâ hâc persuasione dementatos) leni balnei vaporosi calore destil'ans pro Panacea seu Medicinâ Universali venditavit, in primis in periculosis ac dubiis affectibus, ubi robur vitale à malignitate, putredine ac calore febrili vehementissimo jacturam patitur, quales variolæ, morbilli, febres miliares, dysenteria, cholera, erisypelas, lipothymia, apoplexia, &c. quasi ipsi non compar esset remedium. Verumenimverò, certum quidem est aërem non sterile & effœtum esse corpus, qui ob porositates suas Atmosphæræ multos tanquam ex Pandorâ sua & immensos proferat fructus salis Macrocosmici & ignis ætherei imprægnatũ Nectare ex terræ gremio & Astris ad Nos perveniente, absque hoc foret, omnia sublunaria in hac universitate collabascerent, & interitum aut ruinam minarentur. Aqua putresceret, Terra fatisceret segetibus, imò homo ipse intercideret, nisi quidam igniculi seu spiritus salini illorum essent pabulũ. Unde *Sendivogius* in Ep.12. tractat. Est in aëre, inquit, occultus vitæ cibus, quem Nos rorem de nocte, de die aquam rarefactam vocamus, cujus spiritus invisibilis congelatus melior est, quàm Universa Terra. Et tr. de sulphure. Aër est verus locus seminis omnium rerum, & in ipso est spiritus vivus omnium creaturarum. *P. JOHANN. FABER in Pallad. Spagyric.* Singulis horarum momentis vita è cœlo in terram per aërem defluit, ibique Mixtorum compositionib. conservatur, ut hinc tanquam ex communi vivẽtium promptuario viventia omnia & ipse homo vitam capessat. Unde & quidam inveniuntur, qui metallorum originem huic Mercurio aëreo referant acceptam. Extat speciosus de vero *Sale Philosophorũ Liber à Gallo Nuisement* scriptus & Latinè à *Combachio* conversus, ubi sententia illa propugnatur, & confirmatur. Vide etiam quæ Excellentiss. *Dn.D. JOEL LANGELOTT* in Præfat. ad Experimenta *D.Joann.Tilemann. proponit.* Verùm sal ex aëre extrahi posse luce meridianâ clarius, adeò ut etiam, qui colligunt, afferant, flante vento Boreali & hyeme acidum illud esse, collectum autem æstate, odore, colore & sapore differre à priori, nec vix aliquid acidi in se continere, sed potius alkalisatum esse. Differre etiam dicũt ratione loci, regionum &c. Sic *ingeniosiss. D D. G. MORHOFF in Epistol. De Metallor. transmutat.* p.29 refert, quod Amstelodami apud Dnum *Theodor. Kerckringium* viderit veri ac genuini vitrioli sed impuri quantitatem non exiguam, quam ex aëre Amstelodamensi multis aquarum salsarum & soli paludosi effluviis impregnato machinę cujusdam beneficio extraxerit. An autem statim illud Universale fit, Ego cum Dno *MORHOFIO* non crediderim. Vagantur in aëre particulæ salinæ varii generis, quæ ignibus subterraneis & solis calore subtilisatę in atmosphæram provehuntur, prout soli subjacentis indoles illas subministrat, Nitrosæ, Vitriolicæ, &c. Quis hisce vires catholicas adscripserit? Plura vid. in *Tractat. Meo de Method. Medendi.* Et Anonymi de Auro Auræ cum Epistolâ meâ huic annexa.

¶ 6. *Nivea*, pluviali affinis est, magisque penetrans, adeoque & ad sudorem movendum non inefficax, quas vires naturæ salinæ acceptas refert, quâ præ reliquis abundat, vi frigoris condensata.

N. 1. *Præfertur collecta circa solstitium Hybernum & Æquinoctium Martij.*

N. 2. *Odontalgiam pertinacissimam aquâ niveâ fuisse domitam, vide Zacut. l. 1. Hist. med. observ. 46. De usu vid. d. l. dub. 42.*

HOFMAN. *Nivea, Pluviali affinis est, magisque penetrans.*) In hâc etiam sal quoddam esse, negari nequit, unde quidam Nivis aquam ad duas uncias porrectam vim alvum purgandi habere dicunt, sitimque egregiè sistere & urinam pellere pro ratione salis, quod loci subjacentis genius profert. Ipse *Autor Noster* ad sudorem movendum non inefficacẽ esse ait ob Nitr. quod ex hâc elicitur penetrantissimum, quæ causa etiam, quod faciat ad res conservandas, ut alimentum hybernum temperando & fovendo calorem in terræ gremio internum, ejusque sal centrale augendo. Boreales igitur montes longâ nive cooperti gramen etsi parcum, tamen saginandis pecoribus aptissimum producunt, adeò, ut nisi tempestivè à pascuis abigantur, nimiâ moriantur pinguedine. Circà solstitium hybernum & Æquinoctium Martii colligenda est Nix ad Usum medicum. De *Nivis Usu Medico vid. elegantiss. Tractat. Thom. Bartholin. Iohann. P. Fabr. in Panchym. Libr. 3. c. 4. & Zacut. Lusitan. Libr. 1 histor. Medic. obs. 46. Dub. 42.*

¶ 7. *Ros*, reliquas omnes subtilitate, adeoque & penetratione antecellit: Constans liquore volatiliori, saleque acriori, præfertur Majalis.

[Hic Ros Majo, & Iunii principio, colligendus, ante ☉ortum, lunâ crescente, quando pluvia per aliquot dies non decidit, non linteis, sed instrumentis vitreis.]

[Vires. *Vim habet laxandi, resistit ictibus animalium venenatorum collectus ab herbis ophthalmicis oculorum affectibus convenit.*]

HOFMAN. *Ros.*) Præsertim *Majalis* & principio Iunii collectus probatur, ante ☉ortum ☽nâ crescente, tempore sereno, quando pluvia per aliquot dies non decidit, instrumentis vitreis non per lintea, nisi oleum & operam perdere velis. Quando enim sol est exortus, Rorem tanquam sui analogon statim ad se rapit, sale constans volatili, & fixo, ideoque malè facit *Rhumelius*, qui Medicamentum exinde præparare volens rorem prius inspissat & demum spiritum elicit. Si enim spiritum ex Rore Majali conficere velis, prius Rorem per aliquot dies in digestionem pone, postmodum destilla, & in primâ destillatione in forma striarum qui ascendit spiritus est, insequentes guttulæ autem post strias mera aqua. Dn. D. *Johannes Michaelis* egregium Medicamentum ex rore Majali omnibus coloribus conspicuum, item Sal. comm. omnibus fulgens coloribus aliquando confecit. Ex *rore*, inquit *HELMONTIUS*, per analysin ignis sal saccharinum paratur magnorum morborum remedium. Nonnulli egregium quoddam menstruum ex illo ad ☉ solvendum præparant, cujus beneficio medicus quidam Venetus ☉ potabile paravit. Gallus quidam præparavit primo Sal. comm. volatile & fixum ex terrâ virgineâ, deinde conjunxit cum sale Roris majalis, & ita confecit Medicinam ad extractionem ☉. *NOLLIUS* etiam ex Rore spiritum salis elaboravit, quo in agone constitutos revocari & tincturam ex ☉ evocari posse scribit. Mirum, quantis elogiis *P. Borellus centur. 1. obs. 6.* Spiritum Roris exornet, Multis, inquiens, exantlatis laboribus & vigiliis in arcanis Naturæ perquirendis secretum auri solvi tandem nactus sum, id est, menstruum benignum, amicè intrà paucas horas solvens & sine fumo, imo sine igne quoque dissolutum potest ad salis Naturam & olei reduci, cujus grana 3. 4. vel 6. juxtà ætates varias propinata intra 4. horas circiter sudoribus copiosis febres malignas purpuratas, epidemicas & pertinaces curarunt; Sciant verò lectores à spiritu roris illud factum fuisse juxtà Sendivogii doctrinam. At dicent multi: cur non ejus copiam mihi comparo. Sed sciant expensas lucrum superare. Notandum est, pergit, collectores Auri fluvii Gard juxta Urbem Vigam asserere Roris guttas unicuique Auri paleæ adhærere manè in arenâ eoque nutriri. Aliàs usu exploratum, injectis Rori Auri foliis & in digestione positis ea dissolvi; Ros per filtrum colatus in fundo exhibet materiam nivi perquam similem, summè Cardiacam. *Mathesius* in sarept. concion. 3. aureum nummum rore vel pluviâ majali aliquoties aspersum & sole exsiccatum vel terrâ absconditum ponderosiorem fieri. Ex Rore cum Mannâ egregium & secretum Menstruum ad ☉ & coralliorum rubr. tincturam extrahendam Nonnulli etiam præparare volunt. Et vidit modo laudatus *MORHOFIUS* l. c. ipse tincturam hoc modo paratam ab homine, qui nescio quos thesauros inde sperans magno pretio Principi alicui hoc secretum vendiderat. Ex Rore generari Perlas statuunt *Mazotta*, *Rhumelius* & alii; Verùm ad ostrea altius mari & fluminum fundo immersa, in quibus margaritæ majores & speciosiores inveniuntur, Ros nullo modo pertingere potest. Quo pacto enim magno Aquæ intervallo gaudentes sese impleri roscido conceptu & pro qualitate Roris concepti uniones candidi & sordidi ac pallentes fieri possunt.

Quoad Vires, Ros Majalis in Festo Ascensionis Domini collectus multis mederi morbis dicitur. Communis aliàs Rusticorum est purgatio propter sal volatile, quemadmodum & res rore madefactæ v. g. rosæ majorem vim laxandi acquirunt, prout & Rosæ ex

Rosis

Rosis collectus magis alvum solvit. Venenosorum animalium vim hebetari Rore ab aliis experientiâ habeo compertum. Externè Ros in herbis ophthalmicis v. g. fœniculi, euphragiæ & aliis tempore matutino collectus valdè commendatur in oculorum affectibus. Non semper tamen tuto in Rore nudo pede deambulandum est, nec confert nudo corpore sese in eo volutare, prout quidam suadent, quia sic pori cutis facillimè obstrui possunt, imò materia peccans ad inferiores partes repelli, quemadmodum fit in scabie & podagrâ; quæ causa forsan fuit, quod *Plutarchus in quæst. natural. quæst. 6.* rorem ut summè noxium Leprosis scribat, quem sequitur *Mercurialis in tr. de Morb. cutan. Libr. 2. fol. 50.* Per accid. forsan ob venenata animalia Rorem inficientia ab ejus usu dicti Autores fuerunt deterriti. Quam noxius enim sit repellentium usus sinistrè adhibitus in podagra & aliis affectibus vid. Simon Pauli in quadripartit. botanic. pag. 169.

PRÆPARATA EX RORE.

[1. *Spiritus Roris Majalis.*]

♃. Ror. Maj. q. v. pone per aliquot dies in digestion. hinc destilla, ascendent primò striæ, i.e. spiritus, hinc aqua.

[2. *Sal volatile fixum.*]

(Menstruum pro ☉ & corallorum tinctura extrahenda ex Manna & Rore parare nonnulli satagunt.)

PRÆPARATA EX AQUIS.

Aquæ fontanæ plerumque crudæ in usum accersuntur; Meteoricæ autem plerumque destillatæ. Præter has sunt qui & Essentiam seu Spiritum alcalisatum inde parant, idque mediante destillatione & salificatione.

Destillatio.

♃. Aquæ pluvial. vel niveæ bonam quantitatem, destilla ex cucurbita vitrea leni MB calore, ut solummodo pars spirituosa colligatur, hinc subsiste. Alii, ut eò felicius pars spirituosior à reliqua sequestretur, præmittere solent digestionem seu putrefactionem (per mensem 1. aut 2.) in vase Herm, clauso, qua fit ut non modo fæces subsideant, sed & liquor quodammodo ad sequestrationem disponatur.

Hinc paratur.

Spiritus alcalisatus, seu Essentia.

♃. Spiritum jam elaboratum; adde Sal. comm. circula simul vase Herm. clauso, per mensem destill.

HOFMAN. *Destillatio.*) Nisi digestio sive putrefactio præmittatur, incassum laborabis. Hâc præviâ si destilles ▽ pluvialem vel niveam in forma striarum ascendit pars spirituosa, quam potius aliquid nitrosi quam alkalisati obtinere judicaverim. Sunt, qui fæces calcinant, & in his latet vis attractiva magnetica salem ex aëre attrahendi.

Salificatio.

♃. Aquæ quantitatem maximam (mensur. 20. 30.) exhalet aliquantulum (si opus sit interpositâ filtratione,) hinc reponantur, evaporetque ad siccitatem: sic nancisceris fæces salsedine impregnatas. Elixivia crebris solutionibus, habebis sal purum.

N. 1. *Sunt qui fæces calcinant, sed metuo ne quid pereat. Continet enim & Sal. volatile.*

N. 2. *Sunt & qui Sal. volatile ex spiritu sibi spondent, sed successu mihi irrito.*

N. 3. *Terra illa residua ex evaporatione, si per ♉ pellatur, oleum quoque supernatans exhibet, sed parum.*

[*Spiritus salis ▽. fontanæ spiritui.* ✱ *affinis, & anrum in calcem vertere dicitur, quod intelligendum de fontibus quorum aqua de* ✱ *participat.*]

Tartarum Philosophicum S. Closs.

Ros vel aq. pluvia levi artificio reducitur in Terram subalbam, si scil. matracium rore semiplenum H. S. immergatur in Aq. Thermalem calentem vel retrò clibanum aut in hypocausti ergastulo digerantur longo temporis intervallo, sic n. de die in diem vi △ lenti atque continui generantur Atomi splendentes, quæ ad fundum vasis agglomerantur, & à cœrulea aq. supernatante separari debent.

HOFMAN. *Tartarum Philosophicum S. Closs.*) Hoc opus hic labor est; Nec hujus frustranea est elaboratio, modo Ros vel Aqua pluvialis in magnâ haberi copiâ possit, & longum temporis spatium ad elaborationem adsit. Novi Dnum D. D. *JOHANNEM MICHAELIS* hunc processum non irrito effectu elaborasse. Atomi istæ splendentes nihil aliud sunt, quàm subtilis terra levi salsedine imbuta in aperto aëre salem macrocosmicum attrahens & ob symbolum sese cum illo conjungens.

¶ *Spiritus aq. pluvialis acidus & ardens Ioh. Fabri.*

Imbibe hanc Terram decimâ parte alterius aquæ pluvialis, digere dum spissescat, idque septies reitera, habebis materiam pinguem & ad syrupi consist. accedentem, è qua △ ✝ primo ⌒um acidum, deinde △ Arenæ ⌒um igneum propelles. Utrumque rectifica & super ⊕ sive gummi restans plures cohoba, intercedente semper digestione; quod supererit calcina △ reverberii ad albedinem, & ex calce hac Sal naturæ extrahe. Jam liquores illos sali fixo reaffunde, digere, congela in MB tandem sublima in salem crystallinum, quem in matracio H. S. furnoque secreto in terram fixam rubentemque figere non dubitabis.

Hanc pro Panacæa Universali habent plures Philosophi.

Aquæ minerales.

Sub aquis mineralibus comprehendimus acidulas & thermas, quæ nihil aliud sunt, quam aquæ mineralibus essentiis in terræ abysso impregnatæ.

Duo ergo & his insunt; Mineralis scil. substantia, seu pars potior, & Phlegmaticus liquor, seu aqua, substantia illi Minerali vehiculum præbens.

Mineralis illa essentia nihil esse videtur aliud, quam Spiritus mundi in terræ gremio conceptus, inibi pro varietate matricis vel locorum in hanc vel illam naturam mineralem, prout illa à natura naturante naturata fuerit, transplantatus, aqueoque liquori ceu vehiculo commixtus.

¶ Estque substantia hæc mineralis varii generis, metallina, salina, bituminosa, terrestris, &c. tum ratione volatilitatis; fixior, volatilior, &c.

Vires: *Vires aquarum mineralium, pro diversitate commixtorum mineralium decernendæ, in quibus tamen, cum impossibile sit, in accuratam & penitiorem earum devenire mixtionem, experientiæ potiores partes dandæ sunt.*

HOFMAN. *Aquæ minerales*, Et sub his comprehendimus Primò *ACIDULAS.*) Istarum virtus Medica dependet à subtilissimis Mineralium spiritibus ex actione & reactione in martem ortis, quæ causa etiam, quod acidulæ sint potandæ ex ipso vivifico fonte. Non propterea, quod spiritus exhalent, acida enim non exspirant, sed quia spiritus est in ipsâ rosionis actione, nam si aliundè deferatur, actio in ferrum deficit, & tunc in formâ ochræ ambo fundum petunt. Hujusmodi Aciduiæ contempe-rant salia sylvestria sanguinis unde κιῦμα viscerum corrigunt scorias tartareas ex latice & totâ massâ sanguineâ everrunt, visce-

rum infarctus deſtruunt, & tandem partibus ſuum tonum reſtituunt. Ut autem dictos præſtent effectus, antè omnia corpus prius purgandum, pro circumſtantiarum ratione. In ipſo illarum uſu manè depoſitâ prius alvinâ ſarcinâ, poſt ſolis ortum ex ipſo fonte hauriatur menſura ſemis, ſecundo die menſura una, tertio menſu a una & ſemis, quarto menſuræ duæ &c. per novem dies & ultrà doſin augendo; Ad ſtomachum confortandum inſequatur uſus Zinziberis conditi indici, cum corporis motu per horulæ ſpatium.

ACIDULAS ARTIFICIALES
Kyperus ſeq. modo paravit.

Recip. Limaturæ ♂tis puriſſ. ℥ vj. ſp. Salis comm. opt. ℥ iij. ſp. Vitrioli rectif. ℥ ij. Limatura ponatur in cucurbitam capacem, affundatur ſpiritus guttatim & rotetur maſſa, ne fiat compacta. Spiritu affuſo adde phlegma Vitrioli, & colloca in locum tepidum & agita interdum: Atque ſic acquires Acidulas loco Naturalium uſurpandas. Doſis coch. iij. ad vj. in aq. fontan.

ACIDULÆ ARTIFICIALES
meæ inventionis.

Recip. ♂tis ℥ iv. circiter, in crucibulo appone igni donec incipiat liqueſcere, Huic adde Antimonii ℥ viij. auge △nem, ut fluant, Et Regulus fundum petat, ſcoriis ſuperficiem petentibus. Recip. Scoriarum & Mercurii ≏ti ana q. v. deſtilla per retortam △ne vehementiſſimo, ut nihil Mercurii vivi in reſiduo maneat, ſed in recipiens omnis deſtillet; Cap. mort aq. fontanâ humecta, dilue & filtra; Atque ſic præparatæ ſunt. Compendioſiori viâ fiunt cum ſp. Vitrioli phil. raſuræ ♂tis infuſo & filtrato. Cryſtalli ♂tis etiam exindè fieri poſſunt.

THERMÆ.) Aquarum Mineralium agmen *Thermæ* tandem claudunt, quæ ita vocantur, eò quod calefaciendi habeans facultatem, ſunt autem quædam ſalſæ, quædam nitroſæ, aluminoſæ, Sulphureæ, nonnullæ bituminoſæ, aliquæ ♂tiales, Venereæ, quædam ex plurimis horum mixtæ. Quænam ſit cauſa caloris, plurima tot retrò ſeculis torſit excellentiſſima ingenia. Miſſis aliorum opinionibus, probabile ſtatuimus, illarum calorem oriri ex ejuſmodi concretis, in quibus talis partium diſpoſitio, ut non diſtinctum aliquod ſulphur neceſſarium ſit, ſed ut ſaltem particulæ corporis iſtius ita ordinentur, ut licet duo concreta antè concurſum frigida, in concurſu tamen ubi acceſſerint atomi igneæ alterius corporis eâ frequentiâ & celeritate, quæ ſchema illud ſui ſpeciem varianti materiæ ingenerare valent, calida fiat. Exemplum præbet Eſſentia ♂tis aperitiva *Zwelferi* ex ſp. Nitr. parata, cujus meminit in appendice. Si ſpiritum Nitr. in ſcobem ♂tis demiſeris, ſtatim liquor ille, qui anteà perlucidus & uniformis erat, nec calorem ullum tangentibus ingerebat, poros in ♂te nactus, in quibus vires ſuas exſerat, in illud: ſe inſinuat, ejus partes disjungit, diſſipat eâ cum celeritate, ut prementibus alterno curſu & recurſu ſuo particulis ferri, & partibus quoque ſpiritus Nitroſi citum & interpellato jam tenore anomalum motum nactis, tantus emergat calor, quantus ſufficere queat amburendis manibus ejus, qui receptaculum ſuſtinuerit, imò hoc interdum rumpere. Hujus rei exemplum etiam præbet butyrum Antimonii & dictus ſp. Nitri. Item ſal Tartari & ſp. Vitrioli. Quæ etſi ad tactum ſunt frigida, tamen ſi partes idoneas & figuras convenientes nacta fuerint, in quibus vires ſuas exſerere poſſint, incaleſcunt. Et quidem ita, ut ſi repentino motu invicem eieantur & miſceantur, non ſolum ebulliant, ſed & flammam miſturæ concipiant. Hujus ratio & in illo, quòd propè *Smidebergam* planities Vitriolo nativo dives ſolis calore calcinatâ ſuperveniente pluviâ ita exarſerit, ut incendium omnes arbores etiam radicitus abſumpſerit.

Vires.) Thermarum vires pro commixtorum mineralium diverſitate ſunt metiendæ, ♂tiales aperiunt, reſolvunt & abſtergunt, Antimoniales per vomitum & ſeceſſum purgant, ut & Venereæ; Aluminoſæ exſiccant, conſtringunt, ulcera ſanant; Nitroſæ renes, hepar, & reliqua viſcera moderatâ temperie refrigerant, colico medentes affectui, tam expurgando, quàm aperiendo, in quibus cùm impoſſibile ſit in accuratam Earum devenire mixtionem, Experientiæ potiores partes ſunt dandæ.

CAPUT IV.

De Lapidibus in genere.

HOFMAN. *De Lapidibus in genere.*) In hoc Capite *Dnus Autor* cum aliis ſalino-terreſtri principio lapidifico cauſam lapidum efficientem & materialem adſcribit, quæ in illis duritiem, ſoliditatem & coagulationem terreſtrem ſuprà dictam efficiat. Sed unde probabitur hæc adſertio, & quonam fundamento eſt ſtabilita? Quis unquam vel tantillum ex tot differentibus lapidum generibus, quod illorum coagulationis cauſa ſit, ſalis extraxit? Quid ſalis oſtendi poteſt in corallis, quæ juxtà quorundam opinionem in aquâ ſalsâ remanentia mollia, indè autem educta indureſcunt? quid ſalis oſtendi poteſt ex fuſi Saturni corpore in corpus Mercurii vivi tranſire, quod in eo coagulationem efficiat? Principii equidem ſalini magna videtur potentia eſſe in quorundam corporum coagulatione expediundâ, hæc tamen nullatenus provenit à peculiari quâdam vi Lapidificâ; ſed ex illorum corpuſculorum figurâ & motu, quæ per Naturam magis apta nata ſunt, quàm plura alia concreta ſeſe aliorum corporum poris inſinuare, eorumque particulas tam ſuiſmet quidem, quàm ſibi invicem nectere, idque vel corpuſcula illa quaſi cuneatim jungendo, vel rigidis & gracilibus ſuis partibus, vel acutis ſuis angulis aut aciebus plura eorundem penetrando. Nos ſtatuimus cum ſanioribus Naturæ interpretibus, Omnes Lapides fructus aquæ eſſe, cùm mediante ſale circulato ſuam omninò fixitatem amittant, & tandem in aquam inſipidam tranſeant, æquiponderantem Lapidibus, ex quibus manavit. *BERNARDUS PALISSY Gallus in Libris gallicè editis, De Naturâ fontium, Metallorum, gemmarum*, ex aqua omnes etiam Lapides duriſsimos deducit, aquas tamen duas ſtatuens, unam materialem, alteram congelantem. Nobiliſsimus *ROBERTUS à Boile* Libr. de Gemmis, harum primam originem etiam putat ſubſtantiam fuiſſe liquidam, quæ ſi tincturis quibuſdam mineralibus, dum fluidæ vel molles ſunt, imbuuntur, colores pro ratione mineralis obvii acquirant. In Opacis, quales hæmatites, Jaſpis &c. lapilli ſunt, terram metallicis ſuccis imprægnatam, acceſsione liquoris petreſcentis ſeu ſpiritus petrifici in lapidis formam coagulari indicat. Meminit inibi etiam cujuſdam liquoris, qui gemmas ſolvere potuerit. Terram plenam eſſe menſtruis aliiſque liquoribus variorum generum ſtatuit, è fodinis, per quas vagantur, variè imprægnatis, qui quibuſdam caſibus vice menſtrui fungi, alio verò modo concurrere ad productionem corporum mineralium poſſint. Quemadmodum igitur omnia, quæ fiunt in Naturâ, ut ſupra de Rerum Nativarum productione oſtendimus, ſeminis neceſſitate fiunt, ita & Lapides ex ſeminibus petroſis, quæ in lapideſcibilibus ſuccis, (qui ſive tincturæ ſive menſtrui nomine veniant, perinde eſt) latent, fiunt, donec fluxu ſeminum maturato partium corpora conſtituentium ex aqua ſive ſale abundent vel non ita diſponant, & figurâ & motu apta reddant, ut ex his ſtabile & ſolidum corpus lapis fiat. Ubi ejuſmodi ſemina petroſa in aquis deliteſcunt, quicquid illis injicitur, in Lapillos condenſatur. vid. *Robertus à Boyle l. c. item. in Tentamin. Phyſiologic. & in tr. de Fluidit. & Firmitat. Athanaſ. Kircher. in Mundo ſubterran.* Tom. 1. ſect. 3. Libr. 8. p. m 78. *Thomas Scherley Regis Angliæ Medicus in Differt. de cauſis Lapid.* It. *Ingenioſiſſimus STENO in differt. de ſolido intrà ſolidum naturaliter contento. Doctiſſimus Morhofius in Epiſt. de Metallor. tranſmutat.*

¶ Lapides ſunt corpora terrea, dura, inductilia, vi lapidificâ ex materia lapideſcente, id eſt, viſcoſa terreſtri ſeu tartarea, coagulata.

N. *Generantur lapides ex perittomate ſalino terreſtri, quod in nutritione rerum redundat, vique ſuâ lapidifica in duritiem lapideam coagulatur.*

Suntque vel pretioſiores, vel minus pretioſi: Illi gemmæ nomen adſciſcunt, præcipue ſi diaphanæ fuerint; hi nomen lapidis retinent.

HOFMAN. *Suntque vel precioſiores vel minus precioſi*) Lapidum differentiam *CL. HELMONTIUS* facit triplicem; Animalem, Vegetabilem, & Mineralem. Animalis eſt Duelech ſeu calculus humanus, lapis cancrorum, limacum, Bezoar &c. Vegetabilis eſt capſa nuclei perſicorum, meſpilorum &c. Mineralis eſt ſaxum, ſilices, adamas &c. Verùm Animales lapides & vegetabiles propriè ſic dicti Lapides non ſunt, ſed minerales tales habentur, qui in calcem verti poſſunt, quod vegetabilibus lapidibus denegatum, qui potius nodoſum lignum, quàm Petra ſunt; Animales lapides potius oſſa ſaxea, quia cremantur, quàm petra ſunt. De cætero Lapides minerales pro mineralis ſucci vel tincturæ præſtantiâ variant, ut in gemmas vel alios lapides minus nobiles deflectant. De Lapidibus ſcripſit *Albert. Magn. Geſnerus, Valleſius, Camillus. Leonard. Ceſius. Johann. de Laet. Anshelm. Boëtius de Boodt. Chriſtoph. Encelius. Andreas Baccius.* Ex recentioribus *Bernhardus Paliſſy Gallus* linguâ gallicâ, *Thomas Scherley.* &c.

PRÆPARATA.

¶ Præparationes ſeu operationes, quibus lapides in uſum Medicum veniunt, præcipue ſunt 1. Pulveri-

ſatio

fatio & præparatio in specie sic dicta. 2. Calcinatio, cui subjunguntur. 3. Solutio, Coagulatio, & Purificatio seu Edulcoratio. 4. Liquatio seu Deliquium. 5. Destillatio seu Volatilisatio. His accedit interdum 6. Syrupisatio.

N. *Integrum & insignem tractatum de lapidibus conscripsit Nobiliss. Anselmus Boëtius de* Boodt, *Medicus Rudolphi Secundi, quem in describendis lapidibus potissimum sum secutus. Præter hunc inservit* Cunradus Kunrath, *qui medullâ suâ destillatoriâ, integrum fere Tractatum scripsit de Lapidibus pretiosis ac minus pretiosis, utrorumque præparationibus ac facultatibus, part. I. tr.* 10.

I. *Pulverisatio & Præparatio.*

Pulverisatio lapidum commodissima fit primùm tritura, quam dein suscipit lævigatio. Præparatio fit, si inter lævigandum ▽ conveniens stillatitia asperqatur, inque pulpam massa redigatur, in umbra exiccandam.

HOFMAN. *Præparata. Pulverisatio & Præparatio.*) Huic inservit *Tritus*, qui peculiari molâ philosophicâ convenientissimè peragi potest, cujus iconem infrà de AURO insculptum videbis, quâ miranda in Arte Medicâ & chemica perfici possunt.

II. *Calcinatio.*

HOFMAN. *Calcinatio.*) Hæc quomodo fieri debeat, optimè Autor enucleavit; Instituitur autem cum Lapidibus in hunc finem, ut postmodum eò citius à menstruis solvi queant, sed durissimi tantum calcinatione opus habent, non vero pretiosi, ut sunt perlæ &c. Coralliorum calcinationem in furno reverberatorio monstrat *Hæferus* in Hercule Medico; qui modus etiam *Dno D. J. Michaelis* placuit.

¶ Calcinatio, cui lapides subjiciuntur, vel ministra est, vel principalis; Ministra est, quâ lapides ad principalem illam suscipiendam, disponuntur; dicitur que strictè loquendo calcinatio. Principalis est, quâ lapides propius in usum Medicum veniunt, dicitur solutio potius quam calcinatio, adjunctamque habet coagulationem cum annexa edulcoratione.

Calcinatio, quâ lapides ad solutionem disponuntur, perficitur vel ignitione tum simplici, tum restinctoriâ, vel corrosione, eâque aut cum Sal. com. aut cum Sulphure, &c.

Ignitio simplex fit, si lapis vi ignis nudi, tum liberi, tum reverberio inclusi comburatur, donec in calcem redigi queat. Exemplo sit calcinatio illa vulgaris lapidum calcinariorum, unde calx viva murariis expetita.

Ignitio restinctoria: quando lapis ignitus in liquore aqueo extinguitur, idque vicibus repetitis, donec in calcem redigatur.

N. *Est & alius modus calcinandi: Nimirum pulverisati miscentur cum duplo carbonum pulverisatorum, (præstant fagini) inque fornace figulina ♂ 24. ✠ bulo cooperculato cremantur.*

Corrosio 1. *cum Sal. nit.* Lapis grossè (saltem) ad minimum contusus, miscetur cum Sal. nitri portione æquali, duplo, plus minus, ignique committitur fortissimo, ut Sal. nit. fundatur & concremetur.

N. *Peragitur & hoc modo: Nitrum funditur primùm, hinc fuso super injicitur paulatim lapis calcinandus pulverisatus.*

Corrosio 2. *cum Sulphure:* Lapis cum Sulphuris duplo, triplo, ter, quater pluriesve in ✠ bulo aperto ad Sulphuris exhalationem uritur.

N. *Præstat Sulphur vivum, vel flores Sulphuris adhibere.*

De Calcinationibus hîc notandum in genere.

1. *Si quidem calcinationes id finis præ se ferunt, ut lapides fiant solubiles, parum interest, utrum uno pluribusve calcinationum modis finem dictum consequaris. Sic perficiunt calcinationem alii uno calcinationis genere (v. gr. Basilius ignitione solâ Corallia calcinat:) alii duobus, (sic calcinat Crollius gemmas, &c.)* 1. *cum Sulphure.* 2. *Cum Sal. nit.* Kunrath, *è contra* 1. *cum Sale nit.* 2. *Cum Sulphure: alii præmittunt quoque calcinationem ignitionis & præcipuè restinctoriam.*

2. *Si quid indissolutum remanserit, denuo calcinandum est, idque vicibus toties repetitis, donec tota substantia, rejectis fæcibus, sit dissoluta.*

III. *Solutio.*

Solutio Lapidum tàm pretiosorum, quam vulgarium variis potest administrari menstruis, quibus lapides utplurimum calcinati injiciuntur, locoque tepido reponuntur, ac subinde s. a. id est, toties repetitis novi menstrui affusionibus & decupelationibus, donec opus fuerit, & nihil amplius solvatur.

Menstrua idonea solutioni videsis in solutione Coralliorum, præcipua tamen sunt Acet. destill. vulgare ac imprimis alcalisatum, terebinthinatum, Acet. destill. mellis; Spiritus ⊕-li, Sal. nitri. Ol. Sulphur. per C. &c.

HOFMAN. *Solutio.*) Hujus idonea menstrua sunt Acet. dist. succus Citri, spiritus mellis, Nitri, Sal. comm. Vitrioli, Sulphuris &c. Præcipitatio fit non tantùm salibus, sed & spiritibus. Nam notandum est, præcipitationem cum salibus factam Magisteria reddere magis fixa, non differentia à præparatis calcinatis, solubilia autem illa esse, quæ à spiritibus præcipitantur.

Coagulatio.

¶ Coagulatio solutorum lapidum fieri potest, vel menstrui abstractione, vel solutionis præcipitatione.

Abstrahitur menstruum, tum evaporando, tum destillando.

Præcipitatio fit instillatione Sal. com. fusi; Ol. Tart. p. d. &c.

Edulcoratio fit iteratis solutionibus, ac coagulationibus, vel ablutionibus.

N. *Purificatio, quò sæpius iteratur, eò sal præstantius ac purius evadit.*

IV. *Liquatio.*

Liquatio seu dissolutio per deliquium fit, quando Sal lapidum in vitrea marmoreave patina; vel simili, in locum humidum exponitur; ut in liquorem dissolvatur.

V. *Volatilisatio.*

Volatilisatio fit, si salia sæpe solvantur coagulenturque; atque tandem cum 🜄 (vel ▽. dest. appropriata seu quod melius cum Spir. herbæ appropriatæ) ♂ ℘. 14. in fimo equino digerantur, multotiesque per cucurbitam humilem vel retortam destillentur, quippe post quamlibet putrefactionem aliquid Sal. cum menstruo ascendit.

N. 1. *Destillatum hoc constans ex Menstruo ac Essentia lapidis, (id est, ex sale lapidis volatilisato) dicitur Elixyr: verum si menstruum calore (leni) abstractum fuerit, remanet Essentia in fundo.*

N. 2. *Præstat Vini essentiam cum salis liquore conjunctam, sine separatione asservare, quippe utraque se se mutuo perficiunt, adeoque vis salis resolutiva, quæ*

calculum seu Tart. resolvit Essentiæ illius vinosæ viribus exaltatur, quin & Vini Spiritus fit magis penetrativus & ad calculi resolutionem operativus.

HOFMAN. *Volatilisatio.*) In Lapidibus ne micam quidem salis reperiri, quod volatilisari possit, suprà jamdum monuimus; Benè tamen ex adjunctorum & connexorum salium texturæ mutatione seu variatione figuræ, motus, situs vel nexus illorum Lapidum partes pulverisatæ minutissimè unà in sublime evehi & destillari possunt. v.g. Recip. Lapid. pretios. cujusvis ℥ß. vel ℥j. excandescat & in Acet. dist. exstinguatur, solve in sp. Sal. comm. composito, filtra & per retortam abstrahe, cum acris exstillare incipit, desine, residuum edulcora ▽ fontanâ affusâ; Remanentiæ exsiccatæ affunde spiritum vini sale Tartari volatili imprægnatum, pone in fimum equinum per 14. ☌ ☍, posteà destilla sæpius per humilem cucurbitam, semper digestione interpositâ, & sic sal Tartari volatile mutuo connubio secum rapiet particulas quasdam lapidis pretiosi volatilisatas, non autem sal lapidis volatilisatum, quod in lapide non fuit, nec inerit unquam. Interim tamen residuum illud hujus lapidis pretiosi sale Tartari jam fixato ex parte â spiritibus salinis turgentis abjicienda, utpote in hoc magna adhuc lateat virtus. Licet enim ex lapidum pretiosorum substantiâ parum elevetur, elevatur tamen aliquid, quod sal Tartari volatile in aliud esse transducit; Quemadmodum etiam videmus in fixo alkali salis Tartari, quomodo, quæ illi junguntur, reducat in eandem & sui similem naturam. Sic v. g. sal Tartari calci vivæ nuptum multò potentius efficitur & ferè in igneam transfertur Naturam. Oculi Canc. cum Sal. comm. Tartari vel * liquati in plane aliud esse degenerant. Sal volatile urinæ aliquot cohobiis â silicibus nigris calcinatis abstractus plane aliam induit naturam. Non diversa est ratio gemmarum vel lapidum pretiosorum cum salibus volatilibus intercedente digestione combinatarum & sublimatarum.

VI. Syrupisatio.

¶ Syrupisatio fieri potest, si solutionem (factam cum succo assumptioni internæ idoneo, v. gr. succo citr. berber.) cum saccharo in syrupum redegeris, affusâ, si libet, aquâ stillat. conveniente.

HOFMAN. *Syrupisatio.*) Ex lapidibus pretiosis v. g. Coralliis, perlis, &c. hæc syrupisatio optimè peragitur, si hi totaliter prius dissolvantur in s. q. Acet. dist. solutio filtretur, & ad siccitatem per MB abstrahatur, remanente in fundo solutione siccâ, hujus solutionis siccæ q. s. succus berberum vel citri addatur, & additâ sacchari s. q. solâ solutione vel digestione fiat syrupus justæ consistentiæ.

¶ *Operationibus hisce fiunt ex Gemmis.*

1. *Gemmæ Præparatæ.*

Præparantur modo dicto; lævigando, subindeque irrorando, cum ▽ cordiali (rosarum, buglossæ, & sim.)

2. *Sal.*

Gemmæ calcinatæ solvuntur interveniente digestione in Acet. destill. vulgari (vel terebinthinato) solutiones filtrantur: hinc abstrahitur menstruum, salque relictum purificatur eluendo cum ▽ destillata. Croll.

N. 1. *Sunt qui malunt Acet. destill. à sexta parte cineris herbæ Kali ternis cohobiis destillatum. Nimirum hoc subdulce nec adeo mordax est. Hartm. in Croll.*

N. 2. *Calcinatio hic fit, vel sola ignitione, scilicet ustione; vel corrosione. Placet hic modum Crollii inserere, qui est Gemmæ lævigatæ cum Tart. (flor. Sulphur.) ter quaterve comburuntur, idque igne rotæ ✠ buloque operculato: ultimo tegitur totum crucibulum carbonibus. Calx gemmarum lotione à Sulphure repurgata miscetur cum Sal. nit. ana. & calcinatur denuo in tigillo clauso igne rotæ ut fluant. Tandem abluitur optimè Sal. nit. calxque gemmarum exiccatur. Sic parata est ad solutionem.*

N. 3. *Si quid indissolutum manserit, id nova calcinatione comburendum & solvendum idque toties, donec tota ferè gemmarum substantia dissoluta sit.*

HOFMAN. *Syrupisatio.*) Ex lapidibus pretiosis v. g. Coralliis, perlis &c. hæc syrupisatio optimè peragitur, si hi totaliter prius dissolvantur in s. q. Acet. dist. solutio filtretur, & ad siccitatem per MB abstrahatur, remanente in fundo solutione siccâ, hujus solutionis siccæ q. s. succus berberum vel citri addatur, & additâ sacchari s. q. solâ solutione vel digestione fiat syrupus justæ consistentiæ.

¶ 3. *Magisterium.*

Præcipita solutionem dictam cum Ol. Tart. p. d. vel Spir. ⊖i.

N. *Fiunt quoque Magisteria gemmarum, solvendo eas in Spiritu Sal. nit. vel Salis Naturæ, & præcipitando cum Ol. Tart. Vid. Quercet. in Pharmacop. rest. cap. 24. & 26.*

HOFMAN. *Sal.*) Utrùm sal quóddam essentiale in intimis gemmarum v. g. Smaragd. Corallor. perlar. visceribus reconditum sit, magna Philosophico-chemicorum contentio est. *CL. SENNERTUS in Libr. de Consens. Dissens.* ubi in se non suscipit causam agere chimicorum, sed ipsorum & Peripateticorum Arbitrum, rotundè pronuntiat, salem omnibus inesse mixtis & ex iis omnibus fieri posse p. 147. Et quod de sale dixi, ait, idem & de Sulphure dici potest. Verùm ignoscant manes Sennertiani, bonâ ipsorum veniâ probationes solidas hujus generalis asserti vel maximè desideramus. Qui de hujus veritate me convincere satagit, prius per mechanicam ostendat, quomodo sal vel Sulphur ex gemmis & aliis lapidum generibus sint extrahenda, quos intensus △nis non in calcem sed fusionem reducit. Unde & Nobiliss. *HELMONTIUS* p. 409. scio, inquit, ex silicibus, arena & saxis non calcariis nunquam Sulphur aut Mercurium trahi posse. Sed inquis: Unde autem salia essentialia Nonnullorum, quæ pro panaceis venditant, gemmarum scilicet? scias, salia supposititia esse, v. g. gemmæ quando cum Sulphure calcinantur, (juxtà *Crollii* modum, quem *Dnus AUTOR* adducit) deflagrante autem & combusto ab his Sulphure aliquoties, sic solutæ verum Sulphuris acidum spiritum in sinum suum recipiunt, aliàs in campanâ vitreâ coagulabilem, ex quo sal supposititium concipiunt, & post illarum solutionem & coagulationem spurium pariunt. Quemadmodum ex Saxis & metallis difficillimè salia fiunt, sed cuncta facilè dissolvi & quædam in Vitriola, utpote metalla converti; Ita nec ex coralliis, matre perlarum, quæ saxa marina sunt, sui generis, & oculis cancrorum itidem suæ speciei lapillis salia propriè sic dicta paratu facilia aut possibilia erunt.

¶ 4. *Oleum gemmarum seu liquor.*

Sal Gemmarum optimè solutionibus ac coagulationibus purificatum reponitur in cellam supra marmoream tabulam, ut liquescat.

N. *Felicius fit mensibus Iulio & Augusto, Croll.*

HOFMAN. *Magisterium.*) Optima fiunt cum sp. Vir. ær. vel sp. O. Sal. comm. &c.

¶ 5. *Tinctura seu Essentia: Sal gemmarum exaltatum.*

Liquori sive Oleo (Magisteriove) gemmarum affunditur 🜄 alcalisatus F. Extractio s. a. separatur solutio, abstrahiturque menstruum ad formam usque crassiorem: Hartm. *Quercet. in Pharmacop. rest. cap. 24.*

Oleum per destillationem, Essentia elaboratior.

A liquore gemmarum evoca 🜄 cumque recentis 🜄 atque Acet. destill. terebinthinati ana. destilla denuo per retortam: post evocatum menstruum prodeunt sales in forma Olei. *Hartmann. in Croll. sect. de liquoribus gemmarum.*

7. *Extractum Gemmarum, crystalli & lapidum S. Closs.*

℞. Pulv. impalpabilem cujuscunque gemmæ, lapid. aut crystalli, tere cum tantundem Sal. mar. decrepit.

crepit. 8 rev:rbera vaſe tecto in furno figuli per 24. horas, mate iam reſolve in aq. font. calidâ, agita aquam fortit:r & quod ſolutum erit, effunde per inclinatic nem in vas aliud vitreatum; ita viciſſim procede aliam aqu. calidam affundendo & decantando, donec calx in fundo reſtet inſolubilis, quæ novæ remixtioni & reverberationi erit ſubmittenda. Decantatas a. aquas reſidere permitte, & ſepara à limo ſubſidente, in illas projice guttatim ol. Tart. ut lacteſcant, filtra per chartam, craſſamentum illi adhærens ſepara, & limo ſuperiori permiſce, idemque de novo age præcipitando, colando, dum nullum amplius limum dederit. Omnes has viſcoſas ſubſtantias in unum junctas per ablutiones plures à ſalſedine vindica, iiſque Acet. deſtill. affunde, digere donec dulceſcat Acet. deſtill. abſtrahe ad ſiccitatem, reſtabit ſal griſeum, è quo Tincturam trahes cum V opt. eoque revocato per deſtillationem apparebit Sapa ſive Syrupus Lapid. aut gemmæ diſſolutæ ulterius in Eſſentiam (ſi velis) provehendus.

8. *Syrupus.*

Fit dicto modo ex ſolutione & Sacchato. Vide Syr. corall.

Et hæc de Lapidibus in genere, ſequuntur jam Gemmæ.

CAPVT V.

De Gemmis.

HOFMAN. *De Gemmis.*) Utrum gemmæ & Lapides pretioſi rectè in uſum venire poſſint medicum, an ſecus; plurimi Doctorum dubitant. Negat *HERCULES SAXONIA Braſſavola* in examin. ſimplic. *Thom. Eraſtus* in Diſp. *contrà Th. Paracelſum. P. Poterius in Pharmacop. ſpagyric.* & Alii, quia ſunt duriſſima corpora, etſi tenuiſſima, à noſtro calore atteri & in actum deduci nequeunt, undè eâdem ſubſtantiâ & eodem modo, quo aſſumuntur, eodem etiam immutatæ rejiciuntur. Verum hæc ratio de nihilo eſt, non enim hæ alimenta ſunt, quæ in corporis noſtri œconomiam diſtribuuntur, ſed Medicamenta, quæ licet corporis noſtri meatus non penetrare valeant; variè tamen mireque Archéum noſtrum ventriculi alterando afficiunt, ut in morbis curandis ſæpè præſtent miracula. Nec obſtat, per alvinam regionem ſæpè eodem, quo aſſumptæ fuere pondere & modo iterum ejici, tamen nihil hoc derogat ſalutari illarum effectui, *Dni D. Johannis Michaelis* ſpecificum cephalicum, bezoardicum Martiale, ſolare, lunare &c. eodem etiam modo, quo aſſumpta fuerunt, dejiciuntur, & tamen maximæ ſunt ſæpè energiæ. Ejuſmodi enim Medicamenta mineralia citrà ſui diſſolutionem, citrà ſui penetrationem & immutationem liberè, imò etiam eminus operantur in ſopitum vel ſuccenſum Archéum, ſolo quaſi ſui aſpectu, irradiatione, vel ejaculatione ſuarum virium in medio productarum, retentis adhuc priſtinis & non mutatis pondere & proprietatibus.

I. Chryſolithos.

¶ Chryſolithos (*veterum,*) (Topaſius *Gemmariorum modernorum*) eſt gemma aurei coloris Germ. Chryſolith. La pierre Chryſolite. *Chryſolite.* Cryſolite.

Duo ipſius ſunt genera, Orientalis & Europæus, ille ut colore, ita duritie Europæum ſuperat: hic enim inſtar Cryſtalli mollis eſt, & cum aureo colore vel multum vel parum nigricat.

Invenitur in Bohemia paſſim.

Vires. *Naturæ ſolaris ex ſignatura judicatur. Proinde creditur timores nocturnos & melancholiam minuere, intellectum confortare, moleſtiſque inſomniis adverſari (ſiniſtro ſcil. brachio alligatus, aut collo ſuſpenſus, auroque incluſus) alii commendant ejus aſſumptionem ad morbum comitialem, & peſtem.*

HOFMAN. 1. *Chryſolithos.*) Ab Auro nomen habens, idem ſonat quod Lapis aureus, cum reverà aureo fulgeat colore, Nonnulli *Pyropon* appellant. Modernorum *chryſolithos* non idem eſt cum veterum *chryſolitho*, qui *TOPAZIUS* eſt Modernorum, ſed veterum *TOPAZIUS* jam pro *chryſolitho* habetur, qui gemma eſt viridis colore ſmaragdo dilutior, cui nonnihil flavedinis adjunctum eſt. Diaphanus quandoque per viridem aureum fulgentem habens, ac tunc *Chryſopatius* à quibuſdam vocatur. *OLAUS in Muſæo.*

Duo ſunt ipſius genera, *Orientalis* & *Europæus*. Electas *Æthiopia* mittit. Arabicæ turbidæ & interpolati fulgoris ſunt, nubilo macularum refertæ.

Vires: Naturæ ☉*laris ex ſignaturâ judicatur; creditur Melancholiam minuere & morbum comitialem*) *Hieronymus Cardanus* de admirandis curationibus refert, *Cæſarem Palavicinum*, aliumque nobilem ex oppido *Gallarati*, Melancholiâ & comitiali morbo alternatim (quorum unus jam quindecim diebus cum febre, *Palavicinus* alter jam ſex menſibus, ſed ſine febre, verum cum clamoribus) laborantes & fruſtrà à Medicis vexatos, ſomniferis lotionibus capitis, ſolo potu pulveris chryſolithi ex vino in octo dierum ſpatio ſic liberatos fuiſſe, ut nunquam Morbus redierit. Hæmorrhagiam vulnerum ſuperalligatam ſiſtere, item libidinis incendia compeſcere tradunt.

N. Reperitur & in Bohemiâ & in jugis Miſniacis ac conterminis locis, ſplendore tamen ad candidum languido, fragilis & mollis, ut expoliri non poſſit.

Aliàs *Chryſolithos* in frequenti uſu Medico non eſt, ſed præfertur *SMARAGDUS* & *SAPPHIRUS*.

II. Granatus.

¶ Granatus eſt Gemma pellucida, ex flavedine rubens, ignis inſtar, miniique nativi vel factitii colorem ferè referens. Germ. Granat. Pierre de Grenat. *Granate.* Granaet.

N. *Sunt diverſa genera Gemmarum quæ colorem ignis æmulantur, adeoque ſub Carbunculis (quo nomine à Carbonibus ſumpto, Gemmas illas in genere vocant,) comprehenduntur v. g. Granatus, Hyacinthus, Rubinus, &c. Hinc ſunt; qui Granatum faciunt Rubinam colore obſcuriore, expoſitus enim luci aut ſoli, carbonis imaginem oſtendit dilucidius, quam ipſemet Rubinus.*

Sunt granati alii (vel aliæ) Orientales, alii Occidentales. Orientales, ut meliores ita & pretioſiores, proinde provinciam officinalem ſolis Occidentalibus linquunt. Hi ſunt tum Hiſpanici, tum Bohemici, tum Sileſiaci. E quibus Bohemici reliquos antecellunt.

Vires. *Exiccant, corroborant, medentur cordis palpitationi, melancholiæ reſiſtunt & veneno, ſputitionem ſanguinis ſiſtunt, Tartarum in corpore reſolvunt, collo ſuſpenſi iiſdem virtutibus vulgo celebrantur.*

HOFMAN. 2. *Granatus.*) A pomo granato Nomen habet, eſt gemma rubea pellucida ſimilis balauſtiis coloris roſacei, obſcurior carbunculo. Species eſt *Carbunculi* vid. *Autorem Noſtrum & Andream Baccium* de Gemmis p.m. 55. Sunt autem *Alii Orientales, Alii Occidentales.* Quamvis gemmæ Orientales ferè omnes ob tenuitatem & perſpicuitatem meliores & præſtantiores ſint Europæis, Granati tamen & in primis Bohemici multis paraſangis Orientales antecellunt, dum iſti vi fortioris ignis liqueſcunt, & inſtar vitri alicujus coagulantur, hi autem Bohemici Ignem ſuſtinent fortiſſimum, & in eo neque colorem, nec pondus mutant, nec diffluunt, ſed ſolidi ex ipſis flammis viciſſim emergunt.

Vires.) Solaris naturæ ſunt, unde & nonnulli Sulphur Solare in ſe habere opinantur. Hinc ſibi perſuadent, ſi hoc Sulphur elici poſſet, quod metallorum tranſmutationem hoc medio perficere vellent; Alii volunt hoc Sulphure figere Mercurium. Sed omnia vana ſunt. Cordis & cerebri affectibus medentur Granati, unde Melancholiæ adverſantur, cordis palpitationem ſedant, ſputitionem ſanguinis ſiſtunt. Reſiſtunt etiam veneno, unde Zacutus Luſitanus ſtatuit, omnes gemmas vi pollere bezoardicâ contrà peſtem, dum veniunt in plura pretioſa antidota, de quorum ſaluberrimo uſu legatur *Stephanus Caſtrenſis Libro de Meteor. Microcoſmic.* Cap. 3. quod ipſum utut verum ſit, nihilominus tamen ſelectus eſt habendus.

PRÆPARATA.

¶ 1. *Granatus praeparat. Fit l. com.*
2. *Magisterium.*

Igniuntur Granati & in Spir. Sal. com. aliquoties extinguuntur, donec solvantur. Soluti, oleo Tartari, in lactis cremorem coagulantur, atque ▽ calidâ dulcorati postmodum usui adhibentur.

HOFMAN. *Magisterium.*) Hoc prout *Dominus Autor* describit, admodum crudum est, solubilius & præstantius paratur vel cum sp. Vir. ær. vel Acet. dist. granatis solutis & cum sp. Vitrioli Præcipitatis.

¶ N. 1. *Fieri quoque inde possunt & aliæ præparatorum formulæ ad modum generaliter datum.*

N. 2. *Sulphur granatorum Bohemicorum describit Agric. tomo 2. pag. 261.*

III. Hyacinthus.

Hyacynthus est Gemma pellucida, ex flavedine rubens, ignisque flammas imitans. Germ. Hyacynth. Pierre de Hyacynthe. *Iacinct* or *Hyacinth.* Hyacinthus.

Sunt alii (vel aliæ) Orientales, alii Europæi. Hi inveniuntur ad Iseram fluvium, in confinibus Silesiæ & Bohemiæ, suntque Orientalibus ignobiliores. Quoad colorem, referunt alii colorem minii nativi, aut sanguinis admodum biliosi: & hi sunt præstantissimi: alii rubedine Croci flavescunt; alii exactè ostendunt succini colorem, & hi viliores: alii albi pellucidi succini colorem referunt, & hi omnium vilissimi habentur.

Vires. *Vim habet cor corroborandi, & à peste tuendi: Singulare quoque est specificum contra spasmum & contracturas. Amuletum quoque antipestiferum habetur collo appensus, aut annulo inclusus. Quercetan. in Pharm. Rest. cap. 26. B. de B.*

HOFMAN. *Hyacinthus.*) Est gemma pellucida ex flavedine rubicunda ignis flammam æmulans. Differt ab *Amethysto*, fulgur violaceus in Amethysto emicans dilutus est in hyacintho, gratus primo aspectu, evanescens antequam saliat, marcescens celerius nominis sui flore. Sunt etiam *Alii Orientales, alii Europæi.* Mittit *Æthiopia, India, Arabia. Europæi* inveniuntur ad Isaram, fluvium, in confinibus *Silesiæ & Bohemiæ*, sunque orientalibus ignobiliores.

PRÆPARATA.

¶ 1. *Hyacynthus præparat.*
2. *Sal & Magisterium.*

HOFMAN. De *Sale & Magisterio* vid. in antecedentibus.

¶ N. *Hartm. in Pract. Calcinat cum aq. parte Sulphur, vivi (mineræ adhuc conjuncti non in magdaleones redacti,) in ✠ bulo forti, cum operculo tecto, (non lutato) △ circulari: 1. lento. 2. fortiori, tandem 3. fortissimo, donec Sulphur omne exhalet, nec amplius Sulphuris odorem spiret. Hinc eluit optimè & denuò cum ana Sal. nit. calcinat △ circulari, donec in massam abeat in △ metalli instar rubescentem. Hinc injicitur in ▽m calidam, eluiturque optimè donec amplius Sal. nit. non sapiat. Hinc pulveri affundit Acet. destill. terebinthinatum, solvitque s. a. donec hyacinthi sint soluti relictis exiguis facibus in fundo. Solutionem filtratam exhalare permittit, ad siccitatem pulveremque optimè edulcoratum exhibet* [*Sal. hyacinthi*] *aut cum Oleo Tart. præcipitat.* [*Magisterium.*]

Dosis ℈ß. *vel* ℈j.

HOFMAN. N. *Hartmannus in Practic. calcinat cum æquali parte Sulphuris vivi.*) Hoc sal sive Magisterium nihil aliud est, quàm sal quoddam ex acido Sulphuris Nitri & aceti concretum, in calce hyacinthi, nihil differens à Magisteriis crudis vulgaribus beneficio sp. Vitrioli, Nitri præparatis, & cum oleo Tartari Præcipitatis. Hoc & similis farinæ aliis processibus facile superfedere possemus, si Nobis copia foret liquoris *BIRRII & ROBERTI BOYLII* gemmas solventis, cujus mentionem facit *Excell. Morhofius in Epistol. de Metallor. transmutat.* p. 15. & 20. certè amplissimis Praxis chemiatrica muneribus ornaretur. Interim si loco calcinationis cum Sulphure & Nitro factæ, spiritus Sal comm. compositus Acet. dist. mitigatus sumeretur, hujus compositio commodior foret.

¶ [Jaspis, præsertim qui undique rubicundus, in hæmorrhagia multum valere putatur, appensus, calculum frangere assumptus (Claudin. Empir. ration.) partum accelerare femoribus alligatus. B. de Boot.]

IV. Lapis Nephriticus.

Lapis Nephriticus est lapis opacus, variegatus, ex colore viridi, aliisque permistus. Germ. Griesstein. La pierre Nephritique. *Nephritick-Stone, for the reins.* Nierzuchtigh-Steen.

Rarò hic Lapis in se duos colores habet, semperque viriditatem refert; alius scilicet viriditatem ex albedine, alius viriditatem subflavam, interdum subcæruleam; plerumque ex viridi albo, flavo, cæruleo nigróque colore mixtio est. Poliri exactè non potest, semper enim ipsius superficies pinguis apparet, quasi Oleo inuncta esset.

Adfertur ex nova Hispania. In nonnullis etiam Hispaniæ locis, & in Bohemia reperitur. Tantâ invenitur mole, ut pocula inde fieri possint. Quin imo frustum hîc Francofurti conspicere licuit, ultra libras 50. pendens.

Vires. *Commendatur adversus nephritidis aut stomachi dolores, sed ejus præcipua laus est ad nephriticos dolores, calculumque, & arenulas expellendas. Medetur his affectibus brachio vel coxendici alligatus, aut de collo suspensus. Cujus rei gratiâ armillas inde factas gestare solent.* ☉ ♏ *ingrediente insculpunt signum* ♏.

PRÆPAR.

1. *Magisterium D. a. g. iv. ad* ℈j.
2. *Liquor. a. g. vj. ad xv.*

HOFMAN. 4. *Lapis Nephriticus.*) Hic in novâ Hispaniâ vocatur *Yhibayoteam, Quarzalizoili* id est obscurus *Smaragdus* vid. *Rerum Medicarum Novæ Hispan. Nardi Antonii Rechi Libr.* 10. *Cap.* 7. *Igiada Hispani* vocant, Est Lapis opacus obscuri coloris viridis. Ex dictâ Novâ Hispaniâ adfertur. Reperitur etiam in *Nonnullis Hispaniæ locis & in Bohemiâ.*

Vires. Hic Lapis admirandas vires, quas vel gestatus tantum, vel intrà corpus exhibitus, tum in præsentaneo doloribus Nephriticis auxilio afferendo, tum in arenulis per oculos, vesicam, anum ac totius corporis habitum pellendis, potenter exserit, habet. Hâc tamen observatâ semper cautelâ, ut priusquam hic Lapis in usum ducatur, alvus à saburrâ vitiosorum humorum sit liberata, aliàs Lapis ille plus nocebit, quàm opem afferet excrementitiis istis humoribus unà ad renes deductis. Ideoque corpus prius probè evacuandum est ante Lapidis hujus usum vid. *de hoc Lapide Nicol. Monard. Medic. simplic ex novo orbe delat. Cap.* 31. *Iohann. Francisc. Ulmus de occult. Medicam. proprietat. Libr.* 2. *Cap.* 7. *Matth. Untzer. in Florileg. de Nephritid Libr.* 1. *Cap.* 24. N. Majoris tamen erit efficaciæ hic Lapis, si arte chemicâ resolvatur & in jucundum Medicamentum transferatur. Ex illo parat Magisterium suum Nephriticum *Dn. D. Iohannes Michaelis* seq. modo.

Recip. Lapid. Nephritic. Lyncis. spongiæ.

Perearum

Percarum ana ℥ iij. judaic. ℥ ij.
Cryſtall. ocul. ♋. glaciei Mariæ ana ℥ iv.
Aquilæ ℥ i ß. Ophitis. ℥ iv.
Ovor. ſtruth. ℥ v.

pulv. ſubtiliſſ. & affuſo menſtruo f. ſ. a. Magiſterium. Ex hoc Lapide Nephritico etiam Liquor Nephriticus ſ. m. confici poteſt:

Recip. Lapid. Nephritic. q. v. redige in pulverem ſubtiliſſ. affunde ſpirit. Salis q. ſ. ſtent in loco calido per aliquot ♂ ♀, poſt per inclinationem ſepara liquorem impregnatum particulis lapidis Nephritici, alium ſp. Salis affunde in eâdem doſi, rurſus decanta poſt digeſtionem & tertiâ vice repete. Deſtilla ſolutionem lento Igne, donec nihil phlegmatis prodeat, fracto vitro materiam induratam pone in locum humidum, ut per deliquium ſolvatur, ſolutionem tertiâ vel quartâ vice deſtilla, & in loco frigido toties per deliquium ſolve. Tandem cum ſpiritu vini ſ. q. edulcora, & pro uſu ſerva. Hujus doſis eſt à gutt. vj. ad xxv. Magiſterii à gr. iv. v. ad vj. ℈j. &c. Habet ille *Lapis Nephriticus* nec minus vim laxandi alvum, commendatur etiam in capitis dolore & tumoribus pedum œdematoſis curandis.

V. Rubinus.

Rubinus eſt Gemma diaphana rutilans, rubenſque, (exigua portiuncula eſt cœrulei coloris) ac limam reſpuens Græcè ἄνθραξ. Arabicè Iacut. Latinè Carbunculus, κατ' ἐξοχήν. Germ. Rubin. le Rubis. *Ruby* or *Rubin* Robyn.

N. *Rubedo ipſius eſt inſtar ſanguinis, laccæ indicæ aut coloris coccei*, Kermſine. Couleur Eſcarlatte. *Scarlet* or *crimſon colour.* Scharlaecken coleur.

Nobiliores Rubini in Inſula Zeilan naſcuntur, alii qui minores, in Coria, Calecut, Cambia, & Biſnagar. Optimi in Flumine Pegu. Exploratur bonitas ore & linguâ. Nam frigidiores & duriores, meliores reputantur. Naſcuntur in lapidea matrice roſei coloris, primumque candicant, deinde paulatim matureſcentes ruborem contrahunt. Hinc albi immaturi. Naſcuntur plerumque in eadem fodina, ubi Saphiri reperiuntur.

Vires. *Tradunt rubinum geſtatum, vel ebibitum venenis reſiſtere, ac à peſte præſervare, triſtitiam arcere, libidinem coërcere, malas cogitationes, & terrentia ſomnia avertere, animum exhilarare, corpus incolume conſervare, ac ſi homini infortunia inſtent, eâ mutatione coloris in obſcuriorem ſignificare, iiſque præteritis iterum priſtinum colorem recuperare.*

HOFMAN. 5. *Rubinus*) à Rubore appellatus; quia inſtar ſanguinis, laccæ indicæ aut coloris coccei rubet. Præter requiſita bonitatis à Dno Autore adducta commendatur etiam à duritie. Invictus ab igne permanet, adeò ut illorum color igne etiam augeatur, incolæ zeilan inſulæ inde diu coqui ſinunt. De hoc ſcripſerunt Salmaſius, Angelus Sala, Schnebergerus. P. Iohann. Faber. A. Baccius &c.

Vires. Rubinus geſtatus venenis reſiſtit, à peſte præſervat, Melancholiam arcet, libidinem coercet, terrentia ſomnia avertit, ſi homini infortunia inſtent, ea mutatione coloris in obſcuriorem ſignificat, & pro majori vel minori infortunio ad majorem vel minorem opacitatem declinat. Sic refert *Andreas Baccius de Gemmis* p. 63. Cum Anno 1600. d. 5. Decembr. cum conjuge ſuâ *Calvvam Studgardiâ* proficiſceretur, obſervaſſe in itinere manifeſtiſſimè Rubinum pulcherrimum, quem annulo aureo incluſum ab eâdem dono acceptum in manu gerebat, ſemel atque iterum ſplendidiſſimum colorem ferè prorſus amiſiſſe, & pro ſplendore obſcuritatem acquiſiviſſe: quæ obſcuritas non ſolùm per unum vel alterum diem, ſed aliquot dies perduravit, ut vehementer perterritus annulum ex digito removerit & in ciſtam recondiderit. Quid fit? intra paucos dies conjux ejus lethali morbo correpta diem ſuum obiit. Poſt mortem priſtinus *Rubini* ſplendor ſuâ ſponte rediit. Tradunt etiam in coitu, ſi quis eundem ſecum geſtet, mutari. Hoc ab occulto acido in effluviis deliteſcente oriri puto, quemadmodum etiam in coralliis rubris obſervamus à pueris geſtatis decumbentibus à Morbo, ſæpè acidum ſpirantibus.

N. Quintam Eſſentiam *Rubini* habet *P. Iohann. Faber Libr. 3. Myrothec. Spagyric.* p. 626. Sed cujus valoris ſit, ſuperius traditæ à me animadverſiones evincent.

PRÆPAR.

Rubinus præparat. more communi.

[*in febribus utilis*]

[*Tincturâ Rubini fœtum pelli Kozar. refut. Doſ.* ʒ ij *vel* ʒß. *in* ▽. *Helen. vel Rub.*]

VI. Sapphirus.

Sapphirus eſt Gemma cæruleo colore, pellucida & diaphana, German. Sapphir, le Sapphir. *Saphire.* Saphirus of Sapphiet.

Sunt aliquæ colore cœruleo albidæ, aliæ cœruleó ſaturo: hæ mares, illæ fœmellæ appellantur, aliæ omni colore carent, albæque vocantur.

Orientales inveniuntur in Calecut, Cananor, Biſnagar, Zeilan, & præſtantiſſimæ in regno Pegu.

Occidentales, variis in locis reperiuntur. Confinia Bohemiæ, & Sileſiæ ſatis præſtantes ferunt. Præſtantiores tamen ſunt Orientales.

N. *Color in igne facilè aufertur.*

Vires. *Eſt frigida & ſicca, aſtringens, conſolidans, alexipharmaca, cordialis, ophthalmica. Proinde oculorum humiditates exiccat, inflammationem arcet & extinguit (in collyriis adhibita, aut butyro loto excepta, palpebriſque oblinita ſuperioribus,) valet ad omnia alvi profluvia, dyſenteriam, fluxum hepaticum, hæmorrhoidum, ſanguiniſque rejectiones (aſſumpta cum* ▽ *plantag. tormentill. &c.) Ulcera interna & vulnera ſanat, cor corroborat, & lætificat, peſti* [*Anthracibus impoſitus venenum à corde arcere dicitur.*] *omnique veneno, febribuſque malignis adverſatur: cardiacos ac melancholicos affectus quoſvis lenit, tollitque; (intus exhibita.) Integra Sapphirus fronti adhibita, hæmorrhagiam ſiſtit, ac inflammationibus applicata, eas extinguit. In orbiculum redacta piſi magnitudine ac perpolita oculis impoſita, pulveres, culices, & quicquid in oculum deciderit, aufert, oculos à variolis & morbillis tutatur, &c.*

HOFMAN. 7. *Sapphirus.*) Hebraicè, Græcè & Latinè ita nomen obtinet. Eſt gemma coloris cœrulei pellucida & diaphana. Et vel *Orientales* vel *Occidentales* ſunt. Optimæ ex *Æthiopia* & *Indiâ* afferuntur, quarum illæ præ cæteris commendantur, quæ apud *Medos* & loca *Libyæ* vicina reperiuntur, quæ hodie ſyrtes Barbariæ exiſtunt, omnium præſtantiſſimæ ex Pegu veniunt. *Occidentales* paſſim *Goldbergæ, Leobergæ, Boleſlavia, Hirsbergæ* in torrentibus & rivulis inveniuntur. Magni & pulcherrimi in prato minore Iſeræ in Sileſia, quæ expolitæ ſæpè pro *Orientalibus* veniunt. Præſtantiores tamen ſunt *Orientales.*

Tantæ autoritatis fuit hæc gemma apud veteres, eò quod etiam apud *Deum* non minimum valere putarint; Unde & *Apollini* ſingulariter fuit conſecrata. Nam cùm Gentiles Paganicis inſtitutis deluſi *Apollinem* tempore ſacrificii pro reſponſo conſulerent, citius reſponſo ſe dignari ſibi perſuaſerunt, ſi *Sapphirum* tunc ſecum geſtarent. Tradit *Epiphanius Moyſi* in Monte à DEO leges datas in gemmâ *Sapphiro* fuiſſe expreſſas.

Vires.) Hæc, præterquam quod omnibus affectibus ab Autore allatis inſerviat, anthraces etiam tempore Peſtis naſci vetat, & ſuper anthracem poſita, non aliter eum, quàm aqua ignem extinguit, ut ſæpius expertus fuit Nobiliſſ. *Knœffelius Regis Poloniæ archiater* in tr. de febrib. malign. curat. ex *Antonio Guaynerio Papienſi Medico.* Nam ejus malitiam & venenoſitatem reprimit, ne venenata ejus effluvia ad cor aſcendant & ſpiritus inficiant. Oculos ſi ſæpius tangat ante variolarum eruptionem ab illis præſervat; ingreditur cum aliis gemmis nobile illud Electuarium de gemmis & alia antidota cardiaca.

PRÆPAR.

¶ 1. *Sapphirus præp. fit modo comm. lævigando cum* ▽ *cordiali.*
2. *Sal.*
3. *Liquor ſeu oleum.*

N. 1.

N. 1. ♃. *Sapphirum duplo pondere Sulphuris commixtam calcina, calcem ▽â stillatitiâ sapius ablue, rursusque exicca. Postea spiritu Vini perfunde ac macera, tum rursus exicca, quodque in fundo remanet, iterum calcina, destillaque toties, donec in Vino liquescat nivis instar, tandem abstrahe, & provenit sal, quod in loco humido in liquorem solvitur. Boët de B.*

N. 2. *Alii solvunt Sapphiri pollinem in Acet. destill. & succo limonum, solutionemque cum alio cordiali exhibent mixtam.*

HOFMAN. *Liquor seu oleum.*) Ad hujus elaborationem calcinatio cum Sulphure facta non est necessaria, sulphuris loco * substitui potest, vel spiritu Salis comm. composito pulvis sapphiri in digestione solvi, & humiditate abstractâ residuum in aëre humido per deliquium liquescere potest; Et à liquore demum spiritus vini sæpe abstrahendus est.

Essentia seu Tinctura.

¶ Calcinatur Sapphirus bis, ac postea oleo ⊕-i solvitur; abstracto dein oleo ⊕-i cum 🜄 Essentia extrahitur B. de B.

VII. Sardius Lapis.

Sarda, Sardius Lapis est Gemma semiperspicua, loturæ carnis, seu carni sanguinolentæ similis, unde & Carneolus, vel corruptè Corneolus vocatur, Germ. **Carneol.** La Carneole. *Sarda, Sardius*, or *Carneol of a fleshy colour.* **Sardius / Carneolus / van een vleeschachtige coleur.**

Non omnes uniusmodi inveniuntur coloris, alii enim sunt rubri, alii exiguâ sanguinis rubedine tincti, alii subflavescentes ex rubedine.

Laudatissimus Carneolus in Sardinia invenitur, hinc in Epyro, & Ægypto, sed Babylonius cæteris præfertur, Indici & Arabici etiam non contemnendi, ut nec Europæi. Nam in Bohemia, Silesia, aliisque Regionibus præstantes inveniuntur.

Vires. *Pulvis ad omnem sanguinis fluxum propinatur. Gestatus fertur animum exhilarare, timorem pellere, audaciam præstare, fascinationes prohibere, ac corpus contra venena quævis tueri. Inprimis autem sanguinem undecunque fluentem peculiari proprietate sistere: ventrique alligatus partum conservare.*

HOFMAN. 7. *Sardius Lapis*) à Patriâ Sardiniâ denominatus, quæ insula quædam est, naturâ suâ multa genera tincturarum & purpurarum producens, vel *SARDIUS* Plinio dicitur, similitudine à Sardis sale conditis desumpta; quarum colorem repræsentet: vel quod loturæ carnis similis sit *CARNEOLUS* appellatur. Non omnes uniusmodi coloris inveniuntur, alii enim sunt rubri, alii exiguâ sanguinis rubedine tincti, alii subflavescentes ex rubedine. Laudatissimus circà *SARDINIAM* reperitur, secundum locum habet, qui circà *Epyrum*, nostro seculo, *Albaniam* appellatam & *Ægyptum*. Omnibus tamen præfertur, qui in *Babylone Assyriorum* nascitur.

Vires) Sanguinem undiquaque fluentem peculiari proprietate sistit, vel intus propinato pulvere, vel exterius Lapide admoto, ventri deligatus partum conservare dicitur. Gestatus fertur lætitiam conciliare, audaciam facere, fascinationes prohibere &c.

PRÆPARATA.

Sardius præparat. modo communi.

VIII. Smaragdus.

¶ Smaragdus est Gemma pellucida & diaphana, grato suo virore pulcherrima, omnium gemmarum fragillima, *Arabicè* Zamarrut, nonnullis Prasinus, Germ. **Smaragd.** Emeraude. *Smaragdus* or *Emerauld.* **Smaragdus of Smaragd.**

Sunt alii Orientales, alii Occidentales.

Orientales, uti sunt virore amœnissimi, ita & præstantissimi.

Occidentales sunt, tùm Peruviani, tùm Europæi. Hi reperiuntur in Cypro, Britannia, aliisque in locis, sed reliquis sunt ignobiliores.

Vires *Omnem alvi sanguinisque fluxum, & præcipuè dysenteriam ebibitus sistit, nec refert utrum à mordaci humore, an à veneno ortum ea habuerit: venenatis item morsibus, pesti, febribus pestilentibus medetur.*

Dosis gran. 6. 8. 10.

Inter amuleta præcipuè commendatur ad Epilepsiam, partum accelerat, (alligatus coxæ) eundem retinet, (impositus ventri) Hæmorrhagiam sistit, (ore conditus) dysenterias omnes, ac hæmorrhoidum fluxum indubitatò compescit, (ventri adhibitus; teste Guainerio.) Timores ac Terriculamenta arcere fugareque, ac hæmitritæam febrem tollere creditur, è collo pendulus, &c.

N. *Frangi Smar. in coitu quandoque experimento comprehensum dicunt. Card.*

HOFMAN. 8. *Smaragdus.*) A splendendo nominatur, nam nihil jucundius viridi colore splendet, cujus coloris elegantissimi hæc gemma palmam obtinet, est enim gemma pellucida & diaphana, grato suo virore pulcherrima, ut oculos intuentium perstringat, & ubi reliquæ gemmæ jubare Solis aureo fulgente pallidulæ fiunt, & in tenebris constitutæ nubilosæ redduntur, incomparabilis *Smaragdus* coruscans aërem vicinum & circumfusum splendore suo perstringit, ut nec flamma nec umbra quicquam immutare possint.

Trium sunt generum Smaragdi, quidam in *Scythiâ*, *Ægypto*, & aliis locis reperiuntur. *Orientales* tamen sunt præstantissimi, uberrimâ oculos viriditate saturantes, à Mercatoribus avidè expetuntur, ut facilè non prostent venales plebeculæ. *Paliacatta* & *Bisnagar* viridi adulterant vitro. Nonnullos *Peru* ministrat, sed non ita viriditate superbientes, duriores tamen Orientalibus. Unde non desunt, qui statuunt, *Lapides hos de Peru*, *Smaragdos* veros non esse, sed lapidis *Prasii* fragmenta, qui in illa insula copiosus est. Tertium genus *Mexica* suppeditat minoris pretii, duriores tamen adhuc Peruvianis & splendidiores, toto cœlo tamen differunt à reliquis.

Vires.) Specificum est contrà dysenteriam à quâcunque causâ fuerit. Medetur etiam convulsionibus epilepticis, tam intus quàm extus loco amuleti gestatus in annulo. Morsibus venenatis, pesti & febribus malignis resistit. Alligatus coxæ partum accelerat, ventri impositus eundem retinet. Hæmorrhoidum fluxum sedat umbilico impositus. Smaragdo Motus obscænæ libidinis valde est molestus, sive enim mas, inquit G. *Agricola Libr. 6. de Naturâ fossil.* fol. 289. sive fœmina, dum commiscent corpora, eum gestet, ut cutem attingat, vel à collo pendulus vel annulo gestatus disrumpitur. vid. & *Cardan. de subtilitat.*

PRÆPARATA.

¶ 1. *Smaragdus præparat.*

2. *Sal. & Tinctura Smaragdi.*

Smaragdus pulverisatur, ac per linteum trajicitur, hinc superfunditur Spirit. Urinæ, qui aliquid phlegmatis adjunctum habet, ut colorem extrahat; spiritu dein iterum destillatione abstracto, in fundo remanet Extractum (sal) gryseum, è quo tandem (citra edulcorationem) vi 🜄 extrahitur color seu Tinctura summè viridis: abstrahe igitur ad aliqualem consistentiam & serva.

Dosis gran. 10.

B. de B. Hartm. in Practic. de Dysent. Tentzel. in Exegesi sua, Finck. in Enchirid.

Vires. *Dysenteriæ & fluxibus alvi quibuscunque mirificè prodest, nec minus utilis est in cordis & capitis affectib. Palpitatione, Melancholia, Paraphrenitide, Syncope, &c.*

N. 1. *Urina quicquid potest vi sui salis facit: hinc non errabis, si ▽ stillatitiam convenientem Sal. com.*

com. urinæ acuatam loco menſtrui adhibueris. Inprimis quoque, quia Urina ſimpliciter deſtillata, niſi ſale ſuo acuata ſit, laborem irritum facile reddere poteſt.

N. 2. *Tinctura hæc nihil aliud eſſe videtur, quam Elixyr, conſtans partim ex Smaragdi ſubſtantia, partim quoque ex ſale Urinæ, dictæ ſubſtantiæ, commixto.*

HOFMAN. *Tinctura Smaragdi*) Quæritur, An Tinctura h.m. præparari poſſit? *Angelus Sala* negativam defendit in aphor. Tincturam h. m. ex gemmis extrahi poſſe; Huic Laurenbergius contradicit. Et ſanè ſi dicamus, quod res eſt, juxtà præſcriptum modum *Autoris* ſi elaboremus non procedet, experientiâ edocti chemicâ, dum ſpiritus urinæ nequaquam ſolvit repagula *Smaragdi*, in quibus Tinctura ejus abſcondita. Quod ſi poſſibile eſſet, ut Smaragdus prius beneficio trituræ in ſubtiliſſimum alkohol redigi poſſet, & demum ex hoc cum ſpiritu urinæ ſale ejus volatili acuato Tinctura extrahi, haberemus nobiliſsimum Medicamentum tam in Peſte, quàm Dyſenteriâ epidemicâ.

CAPUT VI.

De Corallis.

Lapidibus pretioſis ſubjungimus Corallia & Margaritas, utpote quæ non modo ſubſtantiâ & viribus, ſed & præparationibus, & inde reſultantibus præparatis, Gemmis adſimilantur.

Corallium eſt frutex ſub aqua marina generatus, Græcè κοράλλιον & λιθόδενδρον. Arabicè, Baſſad, Mergen ſeu Morgian, Beſd. Latinè; Corallium, Coralium, Corallum; German. Corallen. Coreaux. *Coral.* Coracl.

N. *Corallia generari ex ſucco lapideſcente certum eſt: utrum autem ſuccus ille per ſe in fruticem lapideum prorumpat, vel an prius ligneam ſuſcipiat figuram ſubindeque in lapideam vertat, vel denique an plantam (emortuam) ſub marina aqua repertam, penetret, tranſmutet, adeoque hujus figuram retineat, dubium. Dubitandi occaſionem præbet, quod frutices Coralliorum dentur, qui ex parte ligni adhuc referunt ſubſtantiam, partim Coralliorum. Nos, poſthabitis ejuſce farinæ dubitationibus, qualis præter hanc, & illa eſt, quam habent de fructibus Coralliorum granulatis, quod alii negant, alÿ perhibent: Item de induratione, quam alii fieri ſtatuunt, ſimul ac Corallii frutex extra aquas eſſe incipit, alii etiam in ipſa ▽ Corallia indurari volunt: utpote quas ſcire parum eſt emolumenti, ignorare parum detrimenti, pergimus ad ea, quorum Medici intereſt, differentias ſcilicet, vires & præparationes.*

HOFMAN. *Corallium eſt frutex ſub aquâ marinâ generatus.*) *Corallia* Nos dicimus lapideam ſeu ſaxeam in fruticis ſpeciem concretionem, non caſu, ſed Naturæ ordinatione ſub aquâ marinâ generatam ex ſucco lapideſcibili (ſive tincturæ ſive menſtrui rationem habeat) ſemine petroſo ſpecifico imprægnato. Remota Materia aqua eſt, quæ ſeminis petroſi fluxu maturato coralliorum corpus conſtituentis figurâ, & motu apta reddita fuit, ut ſtabile inde & ſolidum corpus illorum prodeat. *Alexander Achilles in Libro Germanico de cauſis terræ Motus & Mineralium, Coralliorum* productionem exhalationibus *Auri*; *Margaritarum* verò *Argenti* vaporibus, qui è terris ſubjectis iſtarum minerarum feracibus evehuntur, adſcribit. In cujus rei fidem experimentum affert de virgulâ venarum argentiferarum indice, quæ ad uniones vel oſtrea æquè ut argentum ſe inclinaverit. Hæc utut ſe habeant, certè magna affinitas ratione virtutis cardiacæ. Auro cum coralliis, & reſpectu cerebri Margaritis cum argento eſt.

De induratione, quam alii fieri ſtatuunt, ſimul ac corallii frutex extra aquas eſſe incipit, alii etiam in ipſâ aquâ corallia indurari volunt.) Corallia ſaxei ſunt frutices, habentes, ut & aliæ gemmæ, vim vegetativam, eò quòd creſcant, unde ego vidi apud *Nobiliſſ. Rolfinckium* p.m. inſtar arbuſculæ. Interea recepta eſt inter Naturæ curioſos traditio, *Corallia* naſci mollia in fundo maris, aſt cum in aërem liberum fuerint producta, licet magnitudinem & figuram ſuam retineant, in lapideam concretionem indureſcere. Unde *Ovidius 4. Metamorph.* pulcherrimam de Meduſæo capite fabulam affert, ſcilicet, cum Perſeus caput Meduſæ abſciſſum in arenam ſubſtratis foliis & virgis ad littus poneret, virgæ induruere tactu capitis. Quod fieri cum Nymphæ pelagi viderent, & pluribus in virgis contingere viderunt, ſparſerunt illas virgas hinc inde per mare, quæ ſemina quaſi manſere coralliorum, id quod ſcitè his verſibus expoſuit:

Nunc quoque Coralliis eadem Natura remanſit;
Duritiem tacto capiant ut ab aëre, quodque
Vimen in æquore erat, fiat ſuper æquora ſaxum;
Idem Libr. 15.
Sic & Coralium quò primum contigit auras
Tempore dureſcit, mollis fuit herba ſub undis.

Sitne hæc traditio vera an ſecus, quæritur? *Corallia* ſub aquis mollia non eſſe, experimentis probare conatur ultima Tirocinii chemici editio à *Pelshovvero* procurata *Wittebergæ* Anno 1650. Sic enim *Libr. 2. Cap. 10. p. 153.* diſſerit. *Generoſus Dominus Johannes Baptiſta de Nicolao, Eques Maſsilienſis*, & regius piſcationis Corallorum in Regno Tunetano præfectus, certò mihi confirmavit, quod cum Anno 1585. menſe julio in mari Bizertino regni illius Tunetani piſcationem inſtituiſſet, cupiditate Naturæ coralliorum inveſtigandæ adductus, juvenem funibus ſufficienter longis alligatum & pondere viginti quinque librarum in utráque manu ad deſcenſum liberiorem, in mare iſtud centum perticas profundum demiſerit, ipſique in mandatis dederit, Corallium ut evelleret, & inter evellendum curioſè attentéque obſervaret, an molle, durúmve eſſet. Qui, ubi rurſus adſcendiſſet, utrâque manu Corallum attulerit, conſtanterque aſſeruerit, illud non minus in ſub mari, quàm ſupra illud durum eſſe, & ſe cum ad octo perticas aut circiter propè fundum maris appuliſſet, magnam ibi frigoris vim ſenſiſſe. Imò quod ipſemet etiam cùm relationi ejus fidem adeò non haberet, in mare cum retia, quibus corallia piſcari ſolent, contrahenda eſſent, antequam in ipſum aërem efferrentur, ad profunditatem unius perticæ ſe immerſerit, & corallium reti adhærens manu prehenderit, idque tum æquè durum ac cùm aëri externo eſſet expoſitum obſervaſſe. Idem etiam confirmavit *Ong de la Poitier, Nobilis Lugdunenſis*, qui Anno 1613. ab ejuſmodi piſcatione reverſus eſt. Retulit quoque *Dominus de Nicolai*, quòd verè, quando corallium evellitur, liquor quidam lacteus ex eo inter frangendum emanet, qui decidens ſuper lapidem, lignum, ferrum aut aliam materiam corallii duritiem induit. Contrà *Nobiliſſ. Robertus à Boile* in tr. de fluiditate & firmitate ſect. 68. part. 2. quicquid, inquit, nonnulli dicant ad fidem traditioni derogandam, quin imo quàm fidenter etiam *Beguinus* eam rejecerit, negandum non eſt interdum ſaltem id verum eſſe. Eruditus, pergit, *Gaſſendus* in vitâ *Piereſkii* Libr. 4. Anno 1624. verba faciens de curioſitate, quâ vir ille incomparabilis ductus fuerat piſcandi Corallium propè Tolonem, Nobilem non procul à Maſsiliâ portum, inter alia hoc refert; Plantæ revulſæ & protractæ nec rubræ erant, nec elegantes, niſi deglubito cortice; in quibuſdam partibus molles erant & manui cedebant, uti ſummitatem verſus, quâ fractâ & preſsâ Lac, ſimile lacti ficuum, emittebant. Cui adſertioni adſtipulatur Jeſuita *Fournierus Gallicus hydrographus* ſcribens de Maſsiliâ & Tolone, dum inquit: Has plantas nec rubère nec politas eſſe, quando ex aquâ extrahuntur, donec cortex excutiatur; quin imo molles eſſe, & fractas, vel etiam intrà digitos preſſas lac quoddam ficuum lac referens emittere, & ſi premere deſinas, videre licet foraminula ſeu poros, ubi lac expreſſum hoſpitabatur. Et huic etiam ſubſcribit Medicus quidam Practicus in Indiâ Orientali, qui in reditu ſuo per aliquod tempus in Mehilâ, Inſulâ prope Madagaſcar ſubſtitit, ubi corallium album copioſè naſci fertur: à *Roberto à Boyle* rogatus, ullúmne legiſſet, & num molle, cùm creſceret, deprehendiſſet? Ipſi reſpondit, ſe nuperis annis in illius Inſulæ arenâ aliquoties corallium legiſſe, & quandò legeret, valde album reperiſſe ac cæpæ ad inſtar molle, adjiciens, quod licet brevi temporis ſpatio in aëre dureſceret, attamen probè notum ſit nautis hanc mercaturam exercentibus, niſi tempeſtive legatur, non diu durare, ſed vel dilabi, vel aliâ ratione diminui. Id quod non diſconvenit cum *Piſone* in *Naturali ſuâ hiſtoriâ Braſiliæ Libr. 4. c. 68.* de quibuſdam locis oræ Braſilianæ verba faciente, ubi plures plantas lapideas alias arbuſculis ſimiles, alias aliter formatas, ſereno cœlo in fundo maris naſcentes videri dicit, quod è fundo erutæ mox duriſſimæ, ſi inſolentur in littore, ſiccæ & nivei coloris fiant. Sed hìc objiciunt nonnulli, ſi corallia ſub aquis mollia exiſterent, quà ratione rapido maris motui reſiſtere poſſent? vel piſcium tranſeuntium impetum ſuſtinere? Etſi in aquis omninò eſſent mollia, unde poſt eorum extractionem durities? Verùm, ut ex hâc ambiguâ diſceptatione me expediam, hæc diſtinctio mihi non adeo abſona videtur, quâ diſtinguitur in coralliorum germinationem, & perfectam illorum formationem. Qui corallia ſub aquis mollia offenderunt, illi inciderunt tunc in illorum germinationem, qui autem piſcatorum retia ab eorum duris ſurculis dilacerarunt, perfectè jam formatis implicuerunt

corallis. Nec obstat corallis mollibus sub aquis germinantibus rapidus maris motus; Nam quamvis ventorum truculentia in superioribus aquæ partibus libidini eorum expositis vastos ciere fluctus possit, vehemens tamen illa agitatio in partibus profundioribus, quæ à vertice sunt remotiores, per gradus diminuitur. vid. *Nobiliss. Robert. à Boyle in Relation. de Fundo Maris sect.* 3. Durities autem post eorum extractionem oritur ab ambientis aëris sale æthereo, siue centrali, quod succi illius lapidifico spiritu turgidi mollitiem in perfectum saxum convertere aptum natum est; quod corallia in aquis tandem etiam perfectam formationem adepta planè lapidescant, nullum est dubium, invalescente spiritu lapidifico & indurante eadem, ut perfectissimam suam acquirant substantiam. Habemus similia Naturæ exempla, quæ allatam sententiam de Corallorum in mari mollitie & illorum in aëre duritie confirmant. Sic succinum interdum molle ex mari extrahitur & in aëre induratur. *Gassendus de Piereskio* refert, ipsum tempore æstiuo lavare se solitum in quodam ex minoribus Rhodani rivulis, sequentem hanc observationem fecisse. Deprehendit aliquando fundum, quod aliàs æquabile & molliusculum observarat, induruisse in globulos & moleculas, qualia ova sunt cortice detracto, ubi coctiora fuerint, id demiratus collegit & detulit aliquot domum, ut Præceptori ostenderet, & facti causam sciscitaretur. Miraculum verò adauctum, ubi post dies non ita multos, cùm rediisset ad fluvium, deprehendit moleculas induruisse in fluviatiles lapides. Præterea meminit etiam *Boylus l. c. sect.* 78. p. 2. argillæ cujusdam viridis quæ reperiatur propè flumen Amazonum, attestante *Petro Pelleprat* in succinctâ suâ de continenti Americanâ Relatione, & mollis sit, quamdiu sub aquâ delitescit, ut quasvis ei effigies imprimere possis, sed aëri exposita eò usque durescat, ut adamantes duritie accedat, & secures ad ligna findenda inde parari queant.

Differentiæ.

¶ Corallii variæ sunt ratione colorum differentiæ: aliud enim rubrum est, aliud nigrum, viride, subflavum, cinereum, fuscum, aliove mixto colore ornatum. Cæteris omnibus præfertur rubrum minii nativi colore, quod masculi nomen obtinet; & hoc recipiendum quoties simpliciter corallium præscribitur sine coloris mentione. Pallescens fœminæ nomen habet. Huic succedit corallium album: deinde nigrum, (Antipathes olim dictum.) Nam quod alio colore est, neque in usum adhibetur, neque pro corallio, vulgo habetur.

Rubrum, in India & Siene, teste Plinio, reperitur, nunc in Mari Tyrrheno & Siculo passim invenitur, Neapolimque adfertur, ubi politur. Hoc antequam rubescat, & quodammodo maturum fiat, videtur variis coloribus tingi. Nigrum reperitur in Gallicia Hispaniæ. Album reperitur rarò, solidumque est, & cavitatibus caret, quibus signis distinguitur à specie quadam, Hispanis Polo dicta, quæ in Catalonia ab iis qui corallium rubrum quærunt, inventa pro corallio albo pretio viliori divenditur. Caret hoc cortice, crescitque in fundo maris, non in saxis, ut rubrum corallium.

Vires. *Corallium omne exiccat, refrigerat, adstringit. Cor præcipue, deinde ventriculum & jecur roborat, sanguinem purificat, ac proinde pesti, venenis, febribusque malignis adversatur, hilarem hominem efficit, (nigrum tamen Corallium homines melancholicos reddere perhibetur,) sistit fluxus quoscunque alvi, uteri, penis, Gonorrhæam, Epilepsiam infantum præcavet, (si recens nato ante omnem cibum in lacte materno gran.* 10. *exhibeantur.) Extrinsecus commendatur ad ulcera, quæ carne explet; ad cicatrices, quas extenuat; ad oculos quorum etiam lachrymas sistit visumque recreat in collyriis.*

Dosis à ℈ j. *ad* ʒ j.

Rutilantia Corallia ex communicatione Paracelsi amuletum exhibent celebre contra terriculamenta, fascinationes, incantationes, venena, Epilepsiam, Melancholiam, Dæmonum insultus, fulmina. Album appensum, ut pectus contingat, hæmorrhagiam sistit mulierum, & fluxum album.

HOFMAN. *Corallii variæ sunt ratione colorum differentiæ; aliud enim rubrum est, aliud nigrum, viride, subflavum, cinereum, fuscum, alióve mixto colore ornatum. Cæteris omnibus præfertur rubrum &c.*) Quod rutilante cinnabaris nativæ colore sese commendat, & masculi nomine venit. Pallescens fœminæ nomen habet. Rubrum jam in mari Tyrrheno & Siculo passim reperitur, & Neapolim adfertur, ubi politur. Coloris rubri incunabula in corallus prædominantis communiter ex Sulphure Autores deducunt, tanquam fonte omnium realium colorum. vid. *Kircher. in Mund. subterran. Libr. 9. s. 3. Cap. 6. P. Faber. in Panchym. Libr. 4. c. 25.* Verùm in examinandâ hâc sententiâ tempus non perdens paucis me expediam, reales & permanentes colores ex corporibus metallicis v. g. ☿rio, ♂te, ♄no &c. extrahi, absque vel Mercurii, salis vel Sulphuris additione vel subtractione, & ex diversis corporibus, quæ singula seorsim coloris sunt expertia, momento temporis colorem valdè saturatum generari, imò unum sæpè colorem in alium transmutari, ut causam habeam sufficientem statuere, colores non nisi vel ex naturali vel merè mechanicâ texturæ in minutis corporum partibus mutatione, vel à texturâ ex coitione diversi generis corpusculorum emergente dependere, adeò ut veri colores planè de novo generari possint, & planè aboleri, vid. *Cartesium in Dioptr.* c. 1. §. 8. *Deusing. in examin. pulver. sympathetic.* p. 263. *& in theatr. Natur. Univers.* part. 1. Disp. 3. q. 1. *Digbæum de Corpor. Nat.* Cap. 31. p. 349. *Robert. à Boyle in chymist. sceptic.* part. 5. p. 213. *& in tr. de coloribus.* Iam quod colorem Corall. r. concernit, itidem non à sulphure, cujus ne gr. quidem inest, nec per mechanicam ejus separatio à Corallis demonstrari potest, deducimus, sed ex nudâ naturali texturâ diversarum partium figuræ & illarum coalitione. Quæ textura coralliorum rubrorum sæpè ab atomis & effluviis ex corpore gestantium cachecticorum vel cacochymicorum emanantibus & in porulos eorum penetrantibus invertitur, ut pallore inficiantur, contrà verò effluvia ex sanguine hominis sani exspirantia rutilantem illorum colorem potius conservant & adaugent.

Non in Saxis, ut rubrum corallium.) Non determinatum habent locum. neque rupibus nec saxis & petris determinatè adhærent, sed adnascuntur etiam lateribus, ossibus, tabulis ligneis, ferramentis, quæ cum Corallis sæpè extrahuntur, imò & ex duro delphini corio Corallia propullularunt. Sic Pisis *Dux Hetruriæ* in suo Rarithecio Cranium habet humanum, ex quo corallina planta excrevisse spectatur.

Vires.) Omnis illorum virtus dependet ab occulto alkalisato, quo acidum præternaturale in massâ sanguineâ præcipitant, nec dubium, quin singulari etiam proprietate spirituum vitalium substantiam confortent, illorumque tenorem conservent.

PRÆPARAT.

¶ Operationes, quibus Corallia elaborantur, sunt 1. *Præparatio.* 2. *Calcinatio.* 3. *Solutio.* 4. *Coagulatio.* 5. *Liquatio.* 6. *Sublimatio.*

HOFMAN. *Præparationes.* Operationes, quibus Corallia subjiciuntur sunt 1. *Præparatio,* 2. *Calcinatio.* 3. *Solutio.* 4. *Coagulatio.* 5. *Liquatio.* 6. *Sublimatio.*) Omnes dictæ operationes prout *Dnus Autor* proponit exceptâ præparatione, quæ fit per tritum seu pulverisationem, potius destructiones, quàm veræ & genuinæ Corallorum præparationes sunt, dum hisce Corallia suis genuinis privantur proprietatibus & potestatibus, contrà verò adulterinis imprægnantur & inficiuntur. Prout ex sequentibus patebit.

I. Præparatio.

Præparatio nihil à regula communi diversum habet.

II. Calcinatio.

Calcinatio Coralliorum est vel Ignitionis vel corrosionis.

Calcinatio Ignitionis est tum mitior, tum violentior, tum restinctoria.

Calcinatio mitior.

Fit igne reverberii, dando tamen calorem secundi gradus, ne tinctura seu color ipsorum ignis violentiâ exhalet.

exhalet. *Querc. de præparat. Medic. Spagyric.*

Ignitio violentior.

♃. Corall. integror. q. v. calcina △ reverberii primùm lento, ut ſaltem viva flamma corallia in furno reverberii poſita, ſuperficietenus lambat. Corallia hoc modo, primo gradu albeſcentia, tamdiu △ gradatim aucto fatiganda ſunt, donec ex albedine in flavedinem, ex flavedine in rubedinem ſummam reducantur, corpore toto reddito ſpongioſo ac levi, id quod plerumque biduo vel triduò abſolvitur.

Sic Corallia facta ſunt habilia ad deponendam in ☿ tincturam. *Hartm. in Croll. Sen. inſt.*

N. *Si Sal. Coralliorum propriè ſic dictum deſideras, vehementi uſtione eadem in cinerem redige moreque ſolito lixivium inde faciendo, ſalem elixiviando extrahe.*

Hofman. *Si ſal Corallorum propriè ſic dictum deſideras.*) Corallia in cinerem velle redigere, eſt Lapidem exilare; in calcem quidem redigi, ſed non in cinerem abire poſſunt; Et ſi Sal quoddam poſt calcinationem ex illis acquiris, illud tamen nec materialiter, nec formaliter in illis fuit, ſed flammæ productum eſt ex ſpiritu acido ex lignis aut carbonibus combuſtis exæſtuante, cujus ſucceſſivus motus à novis accenſis lignis aut adjectis carbonibus ſubinde ſuppeditatur, ſuam habens originem, ille dum corallia invadit (nam imbibunt acida) augetur illorum pondus, quâ ratione etiam notum eſt ♄ rurnum in teſtâ probatoriâ accepiſſe incrementum. Quid Marti Vulcani torturæ expoſitò largitur Crocum? Unde colores in flammâ Ignis cærulei variegati iridem æmulantes in 🜂ctione ☿ rii cum Salibus, deſtillatione ſpiritus Vitrioli, Nitr. & Sal. comm. &c. ſi fortè vas ſublimatorium vel retorta rimas contraxerit?

Calcinatio Ignitionis extinctoria.

¶ ♃. Corall. groſsè trit. candeſcant in igne, extinguanturque multoties in Acet. deſtill. ut ſolvantur. Filtra dein abſtraheque Acet. deſtill. & conſequetur ſal. corallorum per deliq. reſolubile. *Med. deſtill. part. 1.*

Calcinatio Corroſionis. 1. Cum Sal. nit.

♃. Corall. tritor. atque Sal. nit. ana crema, ut duodecim horis fuſa, liquoris modo fluant: vel comburе ad conſumptionem Sal. nitri, deinde duas horas candentia in igne conſiſtant. *Leſſ. 1. cap. 8.*

Aliter.

♃. Corall. ſubtiliter trit. ac Sal. nit. ana M. injice per vices in retortam tubulatam candefactam cum Excipulo appoſito. Tubulum ab injectione ſtatim obtura, & cùm penitus materia injecta fuerit, continuo igne hor. 18. corallia probè calcin.

Hæc adſcribitur Hartmanno, unde Tincturam feciſſe dicitur.

2. Cum Sulphure.

♃. Corall. trit. p. iij. Sulphur. p. 1. (alii an.) calcina △ circulari per hor. 2. Poſtea ignita adhuc infunde in Acet. deſtil. (ad coral. ℥ j. Acet. deſtil. ℔ 1.) vas mox operculo claudendo. Hinc digere per ♂ 14. abſtrahe, &c. *Sennert. Inſtit.*

3. Cum Pumice.

♃. Corallia groſsè contuſa F. cum pumice uſto S. S. S. cementaque in vaſe clauſo. △ reverberii, ſpatio ♂ ♀ 3. Quo opere finito pumex, relicto corpore albo, coralliorum tincturam imbibiſſe creditur. *Gans. de Corall. verum impugnat idipſum Tenzel. in exegeſi, p. m. 512.*

Hofman. *Calcinatio ignitionis extinctoriæ. Calcinatio Corroſionis 1. cum Nitr. 2. cum Sulphure. 3. cum Pumice.*) Ex eodem cenſu & hæc ſunt, qualia antecedentia fuerunt, ex his enim æquè non Corallorum, ſed Acet. diſt. Nitr. Sulphuris &c. Salia emergunt. Corallia tanquam ſolutu facillima facilè à quovis acido ſolvuntur ſpiritu, & in ſoluta corallia, ſi aquâ affuſâ diluuntur, convertuntur.

III. Solutio.

¶ Liquores, quorum beneficio corallia ſolvi poſſunt, varii occurrunt. Præcipui tamen ſunt Acet. deſtill. commune & radicatum: ſuccus berber. melon. citri. ros majalis, (ſpiritus ejuſdem cum ſuo Sal. com. acuatus.) liquor betulæ: ſpiritus mellis, (panis,) terebinthinæ, ligni guajaci, buxi, junipeti, quercus, ſummitatum alni, ſorbi ſylveſtris, ſpir. Sal. com. ſpir. ⊖, ſpir. Tart. ut & ☿ iiſdem acuatus, ſpir. coralliorum ardens; Phlegma ♄ i optimum, &c.

Quinimo corallia cum Sulphure calcinata ſimplex ſolvit ▽.

Modus ſolvendi nihil peculiare habet: Nimirum corallia in liquoris ſ. q. ſolvuntur, ſ. a. donec penitus ferè ſoluta ſint.

Hofman. *3. Solutio.*) Allegati liquores omnes ad Corallorum potius tendunt deſtructionem, quàm legitimam illorum præparationem Acet. diſt. ſuccus berberum Citri. ſp. roris majalis, liquor betulæ, ſp. mellis, terebinthinæ, ligni buxi, guajaci, quercus ſp. Sal. commi. Nitr. Vitrioli &c. Corallorum repagula non ſolvunt, ſed arrodunt ſaltem. Verum autem ac genuinum ſolvens vide infrà.

¶ Purificatio & Edulcoratio ſalis & Magiſterii fit plerumque ▽ deſtill. vel ſi placet, adhibere poteris rorem majalem è tritico collectum & deſtillatum, aut aquam aliquam cordialem: *coagulantur* dein vel liquoris abſtractione, (tùm deſtillatoriâ, tùm Evaporatoriâ) vel præcipitatione.

Præcipitatio perficitur inſtillatione Ol. Tart. p. d. ſpir. ⊖ i, vel ▽ deſtillatæ, vel Ol. Sulphur. p. c.

Reliquæ operationes ex ſequentibus facilè innoteſcent.

PRÆPARAT.

I. Corallia præparata.

Fiunt cum ▽ cordiali (roſarum) ſ. a.

N. *In uſu ſunt præparata rubra ac alba.*

II. Pulvis Corallorum ⊖ latus.

♃. Corall. rubr. præp. ℥ ij. Ponantur in cucurb. affundendo aq. roſ. ℥ vi. ⊖ li ℥ ij. Statim ebullient & elevabuntur in bullas, quibus ceſſantibus reponatur vas in MB. per horas aliquot, effundatur aq. per inclinationem, quæ erit inſipida, in fundo reperies calcem albam cum acore aſtrictorio, ſed acrimoniâ carentem.

III. Sal Corallorum.

Fit ex rubr. corall. 1. Uſitatiùs per Acet. deſtill. ut moris: vide ſupra.

2. Per ſuccum berber. & limon. *Quercetan. in Pharmacop. reſt.*

N. *Nonnulli ♃. Succi limonum expreſſi & depurati ℔ ij. liquoris betulæ menſe Aprili collecti ℔ viij. coquunt ad caſum ℔ vij. cui denuò addendo ſucci Limon. ℔ 1. deſtillant aliquoties rectificando. In hoc ſolvunt corallia, perlas, & ſimil. ſolutionemque propinant. Hartman. in Croll. de perlis.*

3. Per ſpiritum ſeu liquorem acidum Guajaci. Sic purgat optimè ſanguinem in lue venerea. *Hartman. in Pract.*

4. Per ſpiritum ⊖-i.

5. Per ſpiritum Sal. communis.

N. 1. *Solutiones cum ſpir.⊖-i aut Sal. communis factas ſi citra menſtrui ſeparationem in uſum vocare volueris, circula aliquandiu & magnam acrimoniæ partem amittent, præcipuè ſi quoque ∀ m affuderis.*

Vires. *Ex ſuperioribus repete.*

Doſis à gran. 6. ad 20.

N. 2. *Paracelſus calcinat primo corallia leviter in reverberio cum Sal. nit. ana: hinc ſolvit digerendo cum ∀. Poſtea ∀ abſtrahit, ſalque relictum per deliquium ſolvit, idque vocat Magiſterium. libr. 6. archid.*

IV. Sal dulce Corallorum.

Calcinentur per biduum in furno figuli ad albedinem ſummam, ſolvantur in Acet. deſtill. Stent in loco tepido per octiduum. Rubeſcet ſolutio, menſtruum abſtrahe lento △ ad ſiccitatem uſque: ſal hoc reſolve pluries in Rore majali, filtra & coagula, tandem ſiccatiſſimum & albiſſimum ſalem detine per 3. ſeptim. in ⚶ calidis, ut majorem acredinis ſuæ partem deponat.

N. *Acet. deſtill. pro hac ſolutione bis aut ter cohobandum eſt ſuper herbam Kali, ita minus fit mordax & tamen non minus corallorum, ut & perlarum ſolutivum.*

HOFMAN. *Præparatã. 2. Pulvis Corallorum Vitriolatus. 3. Sal Corallorum. 4. Sal dulce Corallorum.*) Hæc in ſalium illegitimorum ſunt numero, quæ cum ſpiritibus acidis corroſivis Acet. diſt. Vitrioli, Salis, Nitri &c. præparata ſunt, & quamvis ex corallis extrahantur iſta ſalia, illa ipſa tamen corallorum non ſunt, ſed ſolutiones ſalinæ corporis totius corallorum à ſpiritibus acidis inductæ.

V. Magiſterium.

1. *Magiſterium Officinarum.*

¶ Inſtilletur in ſolutionem corall. (cum Acet. deſtill. factam) Ol Tart. per d. præcipitatus pulvis, edulcoretur ▽ â deſtillatâ.

N. *Alii præcipitant cum ſpir. ⊖-i.*

Vires. *Ut Magiſterium à ſale non differt ſubſtantiâ: ita nec viribus, nec doſi.*

HOFMAN. 5. *Magiſterium.*) Et 1. Officinarum hoc admodum crudum eſt, ac minus reſolubile, non diſtans à terrâ mortuâ. Optima præparantur Magiſteria cum ſp. Vir. ær. ſucco Citri, Acet. diſt. &c. Reſolubilia enim ſunt, & ob tenuitatem partium in omni liquore ſolubilia.

2. *Magiſterium butyraceum.*

¶ Solve corallia in ſpiritu magico, (id eſt, ſpiritu roris majalis, vel quod idem, in Acet. deſtil.) præcipita cum Ol. Sulphur. per C. præcipitatum edulcora ac digere aliquamdiu cum ∀ i, quo iterum abſtracto habes magiſterium in ore inſtar butyri liqueſcens.

Huc referri poteſt & Galreda Coralliorum. ♃. Corall. præparat. & * Fiat deſtillatio ex Arena, ſic aſcendit Sal, remanebitque in fundo maſſa inſtar Galredæ.

HOFMAN. 2. *Magiſterium butyraceum. 3. Magiſterium plumaceum &c.*) Hæc omnia magni æſtimanda ſunt ob elaborationem & præparationem.

3. *Magiſterium plumaceum.*

¶ Solve ſ. a. corall. in ſpiritu non dephlegmato, deſtillato ex Sal. com. & ⊖. ana ℔ j. formatis ſc. cum argillæ ℔ ij. vel iij. in globulos, videlicet vel per vices injiciendo corallia in ſpiritum, vel è contra corallis ſpiritum eundem per vices ſuperfundendo: decanta ſolutionem, filtra, (affundendo, ut eo commodius filtrari poſſit, ▽ deſtillatam roſatam, ſi placet:) præcipita cum Ol. Sulphur. p. C. vel ſpirit. ⊖-i edulcora ▽ cordiali & exicca.

N. 1. *Cùm corallia velut aſcendere deſinunt, menſtruum debilitari incipit, ſubſiſte igitur & inſpiſſa aliquantulum.*

N. 2. *Menſtruum ſuperius ſi tandem igne fortiſſimo fatigaveris, aſcendit materia ſalina rubeſcens.*

Aliter.

Solve ſ. a. corall. in ſpir. Sal. nit. filtraque (affundendo ▽ pulv. deſtillatam,) hinc præcipita cum Ol. Sulphur. p. C. edulcora & exicca.

N. *Hoc modo in magiſteria præſtantia redigi poſſunt & perlæ, oſſa, cornua (e. gr. C. C.) ungulæ, nec non cruſtacea.*

En candide Chymiæ Cultor, inſignes plumaceorum magiſteriorum proceſſus gratis tecum communico, magni aliàs emptos, quos cum plurimis aliis ex communicatione obtinui Viri ſolertiſſimi Dn. Joannis Salz-vvedelii Pharmacopæi apud Mœno Francofurtenſes celeberrimi.

N. *Querc. ſolvit in ſpirit. ſalis Naturæ. Pharm. reſt. c. 24.*

VI. Oleum ſeu liquor corallorum.

N. *Oleum Corallorum propriè oleum non eſt, ſed liquor, vel per deliquium factus, vel per deſtillationem prolectus; de priori hîc agimus, de poſteriori paulo poſt, in ſpiritu.*

HOFMAN. 6. *Oleum ſeu Liquor Corallorum.*) Omnes dicti liquores nihil aliud ſunt, quàm ſalia reſoluta menſtruorum acidorum, quibus corallia corroſa fuerunt, aliquid de corallorum ſubſtantiâ participantia. Interim quoad vires non dubito, quin ſalium iſtorum naturam, quæ in reſolutione, & vi diureticâ & aperitivâ conſiſtit, ſequantur.

Fit liquor ex ſale.

¶ ♃. Sal corallorum, repone, ut liqueſcat per deliquium.

N. 1. *Liqueſcit felicius menſibus Iulio & Augusto.*

N. 2. *Liqueſcit promptius ſi ſolutio aliquamdiu (♂ 14.) digeratur, (ut rubeſcat) ac dein (Acet. deſtil. abſtracto) optimè dulcorata, defecata & purgata fuerit, (ſolutionibus ac coagulationibus iteratis ut moris) imò ſi ulterius cum ∀ i circuletur. Verùm hoc Oleum appellandum eſt potius Eſſentia, de qua vide Cunrad.* Kunraht. *in Medull. deſtill. p. 1. p. 215.*

N. 3. *Alij ♃. Corall. trit. ℔ ij. Lapid. prunell. ℔ ß. vel ℔ 1. calcinant fundendo ℥ 3. materiam illam tritam ponunt in cellam ad liqueſcendum.*

Doſis gran. v.

Vires. *Præter vires corallorum ſupra deſcriptas confert & in calculo.*

Doſis à gran. 4. ad 15.

N. *Vide & ſolutionem Corallorum, cap. 15. in Bezoard. ☉ compoſ.*

VII. Eſſentia ſeu Tinctura Corallorum.

♃. Salem Corallorum (purificatum optimè per

iteratas

iteratas solutiones ac coagulationes, vel magist. *) volatilisa nimirum cum* V *digerendo, ac destillando,* (vide volatilisationem lapidum in genere,) Postea abstrahe leni MB calore Vm, ac remanet Essentia corallorum, quam si placet ex arena per retortam propelle.

Vide Quercetan. in Pharmac. restit. cap. 24.

HOFMAN. 7. *Essentia seu Tinctura Corallorum.*) Hujus virtus dependet à salibus acidis, quibus corallia soluta fuerunt, spiritu vini mitigatis, & non à corallis.

¶ N. 1. *Nihil interest utrum sal receperis per Acet. destill. factum, vel per Spirit. Sal. com. vel per Spir. phlogiston acet. destill.*

N. 2. *Vi felicius essentiam corallorum secum per XX transferet, si addideris aliquid camphora, e. g. ad Vi, mensur.* 1. *camphor.* ℥ ß.

HOFMAN. 2. *Spiritus vini felicius essentiam Corallorum secum per Alembicum transferet, si addideris aliquid camphoræ e. g. ad spiritum vini &c.*) Hæc Essentia sive Tinctura ob camphoræ additionem majores acquirit vires, quæ partim à salibus additis, partim à camphorâ, non à corallis dependent. Et illius rubedo vel reliquiis spirituum salinorum & Sulphuris, vel spiritui vini multum digesto supervenit.

¶ N. 3. *Cunrad.* Kunraht, *solvit & digerit* 1. *cum Acet. destill. quo iterum abstracto solvit & digerit*, 2. *cum* ∇ *pluv. destillata* (NB.) *recentissima*, 3. *cum spir. Vini.*

Vires. *Ut præparatio Tincturarum operosior est, quam salis ac magisterij, ita & virtus earundem fortior.*

Dosis, guttæ aliquot: à vj. ad xv. & ultra.

2. *Tinctura Basilij.*

♃. Salis corall. (per spir. Sal. com.) edulcoratissimi ℥ viij. Sulphur. ℥ ß. mixta: leniter comburantur, donec Sulphur consumptum sit: Postea contere tantillum camphoræ cum corallis, idque accenso △e absumes, hinc edulcora & extrahe tincturam s. a. cum V, abstrahe V ad consistentiam Olei.

N. *Maniaci & Melancholici hâc Tincturâ curati sunt, Dn. D. Gans.*

HOFMAN. 2. *Tinctura Basilii.*) Hæc Tinctura ex spiritus vini digestione super salia factâ emergit, non ex Corallorum substantiâ.

3. *Tinctura Quercetani.*

¶ Extrahe Tincturam s. a. ex coralliis calcinatis, (e. g. ignitione mitiori,) digerendo vase H. cl. cum menstruo cœlesti, destillato scil. cum proprio suo saccharo, (id est, cum rore majali, qui cum melle aëreo destillatus,) ad eminentiam digitor. 8. affuso. Menstruo demum abstracto, remanet Tinctura in fundo. *Quercet. lib. de præpar. Med. Spagyr.*

4. *Aliter.*

♃. Magister. Corall. extrahe cum Sulphure bezoardico ex re vegetabili prolecto, (id est cum V rectificatissimo) in vase H. cl. ad ignem cinerum. Postea separa & in perfectam Tincturam decoque. *Quercet. Pharmacop. cap.* 24.

HOFMAN. 3. *Tinctura Quercetani.*) Quid extrahet menstruum cœleste ex corallis calcinatis? Menstruum cœleste ex rore majali & melle conficitur, vel loco mellis adsumi etiam potest manna, quæ recens & electa esse debet. De quibus infrà Libr. 4. Possunt etiam addi alii spiritus pro diversorum morborum respectu, in quibus Tincturam hanc præscribere animus est, v. g. additur spiritus CC. rectificatus in affectibus cordis. Sic *Dnus D. J. Michaelis* p. m. habuit Tincturam Corallorum antiscorbuticam cum spiritu anti-scorbutico. De hisce plura inferius.

4. *Aliter. Recip. Magister. Corall. extrahe &c.*) Sulphur illud bezoardicum nihil aliud est, prout & Autor innuit, quàm spiritus vini rectificatissimus. Sed hæc Tinctura etiam ne gry quidem debet Corallis, & nil nisi spiritus vini per digestionem tinctus est.

5. *Tinctura Hartman.*

¶ ♃. Sal. corall. (per Acet. destill.) purificatissimum, imprægna Acet. destill. tantisper, donec nihil istius spiritus amplius retinere velit. Sal ita impræ gnatum digeratur. (♂ 20.) in MB. Postea destilletur per Ret. Reverberio clauso vel Balneo sicco, ita tamen, ut prius Phlegma inutile evaporet: Postea prodeuntes spiritus albicantes seorsim capaci recipiente excipiantur, continuando destillationem, donec omnes spiritus cum oleo rubro instar sanguinis prodierint: separetur spiritus [qui ardens instar V] per Retortam ab oleo rubro, quod in Retorta manebit.

Hoc menstruum [spiritus scilicet hic partim ab Acet. destill. partim à corallis productus] extrahit ex recentibus corallis impositis tincturam rubicundissimam, quæ si rursus ab hoc spiritu per destillationem liberata, & tandem cum V, vel alia aliqua V cordiali appropriata digesta perque cohobia volatilis facta fuerit, elegantissima evadit corallorum Tinctura, suavissimi saporis, fragrantissimique odoris.

N. *Impregnatio illa fit hoc modo.*

♃. *Sal. Corall.* ℔ 1. *Acet. destil. opt.* ℥ ij. *destilla leniter, ut extillet solum Phlegma insipidum; secundâ vice affunde Acet. destil.* ℥ iij. *iterumque destilla, atque ita perge singulis vicibus Acet. destil.* ℥ j. *plus affundendo, donec tam acre Acet. destill. inde prodierit, perinde ac affusum fuerit, Hartm. in Croll.*

HOFMAN. 5. *Tinctura Hartmanni* 1.) Sæpius instituta Acet. dist. affusio super sal corallorum (alias spurium) hanc compositionem etiam reddit suspectam. Et cùm ex corallorum suppositio Sale per Acet. dist. facto eliciatur, conjectio facilis est, Tincturam istam demum cum spiritu vini abstractam & digestam potius ex Acet. dist. quàm ex corallis emergere. Hâc enim ratione & ex albis Corallis Tinctura rubra elici posset, item ex oculis ♋ & aliis.

6. *Tinctura Hartmanni*, 2.

¶ ♃. Corall. calcina. (ignitione violentiori) q. p. injice in V, vel in alcohol spiritus roris majalis, ac paulò post extrahitur tinctura, fæcibus, (sine ulla virtute) in fundo remanentibus: Tinctura hæc aliquantulum coagulata, fit rubicundissima, cum quadam dulcedine.

Vires. *Est tantarum virium, ut post ejus usum aliquoties repetitum, impossibile sit ullam impuritatem in sanguine totius corporis superstitem esse posse. Exhibetur in vehiculis convenientibus, à gut.* 3. *ad* 10.

N. *Hæc sanè tinctura Medico commendatissima esse debet, ob stupendas ejus vires, ut quæ cum spiritibus hominum magnam convenientiam habeat. Hartm. in Croll.*

HOFMAN. 6. *Tinctura Hartmanni.* 2.) Præviis istis calcinationibus jamdum destructa est sigillata corallorum potestas, non secus atque Magnes valdè calcinatus vim amittit attractivam & succinum ustum vim attrahendi paleas. Quod autem ista menstrua calcibus infusa tincturam acquirant, digestio in causâ est, non secus atque super alia alkalia infusa idem fieri solet pro texturæ & figuræ partium mutatione.

7. *Alia Tinctura, per acetum Coralliorum.*

¶ ℞. Corall. contuſ. ℔ ij. eliciatur per retortam acetum, id eſt, liquor acidulus, quo prolecto urantur corallia vehementer, donec reddantur albiſſima: exempta dein redigantur in pulverem, ex quo ſ. a. cum aceto illo, digeſtione leni, extrahe T. donec Acet. deſtill. nihil amplius ſolvere valeat, univerſiſque corallis diſſolutis, nihil præter terram inutilem remaneat. Decantatos liquores deſtilla in arena ad ſiccitatem, ut ſeparetur phlegma: Dein recipiente mutato, fac ut igne auctiori & ſpiritus ſublimis per XX propellatur, qui diligenter colligendus. Tandem relictum pulverem album ſpiritu ⊕ penitus ſolve, eundem ſpiritum ⊕ igne forti abſtrahe; corallia relicta fortiſſimo igne ure, donec colorem ferè nativum recipiant. His affuſus proprius ipſorum ſpiritus tincturam prolicere dicitur.

N. ✢ *ex corall.* ℔ ij. *deſt. vix ſolutioni dicta ſufficiet.*

HOFMAN 7. *Alia Tinctura per acetum Coralliorum.*) Simili modo & hæc tinctura eſt putatitia, poſito, elici ejuſmodi ſpiritum acidum ex corallis contuſis, vera tamen tinctura nullo modo ex illis extrahi poteſt, dum Corallia per Vulcani torturam nativâ ſuâ ſunt ſpoliata rubedine, & albicantia ex retortâ eximuntur, qualem igitur tincturam proprius illorum ſpiritus acidus extrahet? niſi more aliorum acidorum ſuper alkalia fuſorum ſe ipſum tingat, quemadmodum in Acet. diſt. ſuper corallia ad albedinem calcinata fuſo experimur, illud rubro etiam tingi colore, ſicuti ſuper pumice etiam calcinato videmus, ex quibus ſequitur, etiam fictitiam illam eſſe Tincturam. Licet hic proceſſus alias Boëtii de Boodt fuerit inter arcana relatus.

8. *Tinctura per ſpiritum coralliorum ardentem.*

¶ ℞. Corall. trit. q. v. extrahe tincturam ſ. a. digerendo cum ſpiritu corall. ardente, [vide infra,] abſtrahe menſtruum, atque extrahe denuò cum 🜄. *Gans.*

HOFMAN. 8. *Tinctura per Spiritum Coralliorum ardentem.*) Hunc modum propriis etiam manibus pluries expertum fuiſſe gloriatur P. Poterius. Interim ipſe dubitat, utrum dictus liquor potius ex aceto, qui abſconditus eſt in ſpiritu corallorum ardente, an verò ex Corallis procedat. Liquor, inquit, ab Acet. eſt, ut liquet, color verò non ita, eò quod Acet. diſt. ejuſmodi rubro colore careat; Odor ille fragrans itidem ſuſpectus eſſe poteſt, nec immeritò: Nam Saturni ſpiritus eodem ferè præditus eſt odore. In utriuſque ſpiritû idem conſpicitur color cùm eâdem rubedine: Ideoque omninò ex Acet. diſt eſt, cujus vis omnis, quæ in ſuo ſale acido volatili reſidet, cum ſolutis corporibus mixta manens, denuò alteratum ſpiritum fundit, deſtillatione per retortam ritè inſtitutâ. Et quamvis etiam hic ſpiritus ſapore, colore & odore corporum ſolutorum præditus videatur, & poſtea is non amplius acidus, ſed quaſi æthereus, Sulphureus, flagrans & virtute balſamicâ etiam donatus appareat, tamen hic non eſt ex corporibus ſolutis, ſed per mutationem novæ texturæ & figuræ partium tam ſolutorum, quàm ipſius ſolventis Acet. diſt. ad ejuſmodi qualitates novas traductus, ut hic ſpiritus ardens nihil aliud ſit, quàm ſpiritus vini ex Acet. in coralliis reſuſcitatus, & per digeſtionem à coralliis itâ rubro colore ſpurio & aſcititio tinctus. Quæ cauſa etiam eſt, quod eam tincturam ipſe Hartmannus ejus Autor itidem rejiciat, eam à menſtruo oriri putans, ut & CL. Sennertus, qui eodem modo ex albis corallis Tincturam rubram elici ſtatuit.

9. *Alia per Spiritum ſeu ▽ mellis.*

¶ ℞. Corall. cum Sal. nit. calcin. extrahe ſ. a. cum ſpiritu mellis, [vide de melle,] decanta & abſtrahe in MB. donec in fundo ſpiſſus relinquatur ſuccus, huic edulcorato extrahe Tincturam cum 🜄, habes Tincturam coralliorum veram. *Hartm. in Croll.*

Doſis à gran. 4. ad 10. vel 12.

HOFMAN. 9. *Alia per Spiritum ſeu ▽am mellis.*) Hæc etiam ſuppoſititia eſt, dum ſpiritus iſte mellis per ſe facilè tincturam adſumit rubram, præviâ ſcilicet digeſtione. Sic v. g. ſi cum ſpiritu vini mel adjectis larenis digeratur, dat tincturam purpuream, & ſi jungatur cum Sale Tartari, inſtar ſanguinis mel rubeſcit, facilè igitur ſuper corallia calcinata aliquas eorum particulas abſorbendo in leni calore rubram induet tincturam, non autem à Corallis oriundam, nam ſpiritu hoc à pulvere abſtracto rurſus per ſpiritum vini tinctura evocanda, præviâ digeſtione, & ſic in immenſum creſcet Tincturæ Corallorum apparatus, qui tamen ratione nativi Corallorum coloris ſolis Corallis non inerat.

10. *Alia per Aquam Temperatam.*

¶ ℞. Sal. corall. (per ſpiritum ⊕i) extrahe ſ. a. cum ▽ temperata, ex 🜄i & ſpirit. ⊕i, vide l. 4. in Vino.) decanta, filtra & abſtrahe.

HOFMAN. 10. *Alia per Aquam Temperatam.*) Nec hæc ſatisfacit. Ratio, quia ſpiritus Vitrioli, dum corallia corrodit, & ſpiritui vini tranſitum in poros oſtendit, pulviſculum illorum recipiendo facilè mediante digeſtione Tincturam induet.

11. *Alia, per Phlegma ♄i.*

¶ ℞. Corallia calcinata, ſuperfunde Phlegma ♄i, cum ſpiritu acuto ♄i. digerantur vaſe cl. & rubeſcet menſtruum: abſtrahe in VB, affundeque 🜄, digereque denuò, ac pelle per retortam, ſic extillabit eſſentia corallorum rubicunda: abſtrahe 🜄 ad conſiſtentiam. *Ioh. Agricola.*

Vires. *Inſigne eſt cordiale, balſamumque nativum ſumme exaltat, Uſusque præcipui eſt in terrore infantum, Epilepſia, & ſimil.*

Doſis gran. 3. 4. 5.

N. *Eodem modo poſſunt ſolvi corallia cruda, ſed tardius.*

HOFMAN. 11. *Alia per phlegma Saturni.*) Hujus cum phlegmate Saturni præparati eadem ferè eſt ratio, quàm quæ cum aceto, uti ſuprà oſtendimus. Iſti enim ſpiritus nihil aliud ſunt, quàm ſpiritus vini vel in Saturno, vel in coralliis regeneratus, & in corallis tam albis, quàm rubris ex digeſtione tinctus.

12. *Tinctura Corallorum Holſatica.*

¶ 1. Fiat tale Menſtruum: ℞. Tartari crud. pulveriſ. ℔ IV. phlegm. ⊕i (ſpir. ſuo volatili adhuc gravidi) ℔ iij. ⊕ung. ℔ I. ſtent in digeſtione ♂ ♀ (3.) Dein deſtilla ex XX per gradus △ aperto, donec nihil amplius exeat. Rectifica optimè.

2. ℞. Corall. ſubtiliſſ. pulveriſ. q. v. Superfunde præcedens menſtruum, miſceque diligenter. Stent in digeſtione, ſic rubeſcet ſaturatò. Filtra & abſtrahe ad ſiccitatem in arena, & remanet pulvis rubens. Ex hoc extrahe Tincturam per ▽ temperat.

N. 1. *In præparatione ▽æ temperatæ unio iteratis ſæpius rectificationibus peragenda eſt.*

N. 2. *In præparatione menſtrui prioris verum Tartari Sulphur XX bico adhæreſcere ſolet.*

N. 3. *Ex Colcothare, elegans Tartarus ⊕atus cryſtallinus parari poteſt.*

Hæc habe Lector ex communicatione viri celeberrimi Dn. D. Langelotti, Chymiatri in aula illuſtriſ. Holſatiæ digniſſimi; cui Tinctura hæc familiariſſima eſt, adhibetque in omnibus affectibus ab impuritate ſanguinis ortis.

HOFMAN. 12. *Tinctura Corallorum Holſatica.*) Licet hæc Tinctura olim Dreſdæ & in Holſatia frequentioris fuerit uſus, attamen reliquis ſpuriis eſt annumeranda. Nam menſtruo hoc à Coralliis ad ſiccitatem abſtracto, reliquiæ ſalium Vitrioli & Tartari, ex quibus Tartarus Vitriolatus cryſtallinus parari poteſt, affuſum ſpiritum vini vel Aquam temperatam tingunt. Facili viâ & ex corallis albis vel oculis ♋ ejuſmodi tinctura confici poteſt.

13. *Per oleum Citri.*

¶ His jam addi poterit Tinctura per oleum citri, quod è corallis rubris, crudis etiam tincturam elicit. Huic si dempto oleo vehiculum aliud præbere poteris, tincturam corallorum non contemnendam habebis.

HOFMAN. 13. *Per oleum Citri.*) Cum aliis oleis destillatis etiam procedit, v.g. anisi, fœniculi &c. Sed qualis hæc est Tinctura? Subtilis hujus olei partes corallorum aggrediuntur superficiem & ad albedinem pro texturæ mutatione, tincturâ tamen in recessu latente disponunt, & cùm oleum ipsum coloris sit aurei, accedente debitâ digestione facilè tincturam rubram acquirit. Idem modus etiam cum corallis albis & oculis cancrorum procedit.

N. *Altioris est indaginis Dni D. Joelis Langelotti Archiatri Serenissimi Holsatiæ Ducis Regentis Tinctura* (quæ tamen potius deberet Essentiæ nomine venire) *Corallorum rubrorum* beneficio digestionis cum oleo quodam inter destillata vegetabilia omnium blandissimo factæ fragmentis primo corallinis oleo immutato quoad odorem & saporem in rubicundissimam mucilaginem, inde cum spiritu vini Tartarisato mediante etiam digestione in rubicundissimam Tincturam resolutis in quâdam Epistolâ ad præcellentissimos Naturæ curiosos. In litteris mss. ad me missis Anno 1672. d 16. Decemb. hanc cautelam *Vir* ille *Excellentissimus* addit, De oleo, inquiens, inter vegetabilia blandissimo rectè conjicis Anisi esse, sed quod ritè debet rectificari, atque à suâ mucilagine crassiori liberari, ut instar limpidæ appareat.

14. *Tinctura Corallorum S. Closs.*

¶ Resolve corallos in s. q. ☿ Sal. com. solutionem filtra & abstrahe ☿ forti △ ita ut ♎ omnes separentur à calce, cui affundes Acet. destill. ex quercubus novellis mense Martio detruncatis, ad extrahendam Tincturam, quæ erit coloris hyacinthini, evoca menstruum & remanebit pulvis subtilis, cui superfundes 🜄 circulatum, digere, decanta, fæces separa à tincto 🜄, quem iterum digeres, ut novas fæces (si adsint) deponat ad fundum, tandem filtra & 🜄 ad medias abstrahe. Parum habebis, sed magnarum virium adversus Contracturas.

Dosis ℈ß. per se.

N. 1. *Potest etiam parari Tinctura modo Glauberiano cum sale Tartari instar Tincturæ Silicum.*

N. 2. *Fit etiam sublimando corallos cum ✱ & tincturam extrahendo cum 🜄 ut est in Myroth. Ioh. Fabri. Adde Rolfincii tinctur. p. 227. cum sp. lign. Sancti aut Coryl.*

HOFMAN. 14. *Tinctura Corallorum S. Clossæi,*) Rubedo illa etiam coralliis accedit vel à salium reliquiis acidorum ex Sal. communi, vel à spiritu vini sæpius affuso & multum digesto.

N. 2. *Fit etiam sublimando corallia cum ✱ &c.*) Negari quidem nequit, salem ammoniacum cum pulvere corallorum r. sublimatum subtilissimas corallorum rubrorum portiones fideli connubio secum ad sublime rapere. Quod autem ex floribus ejusmodi rubris à sale liberatis cum spiritu vini tinctura extrahi possit, non procedit.

Examinatis igitur Tincturis Corallorum rubrorum, quas *Dnus Autor Noster* tanquam pro veris & genuinis descripsit, reliquum nunc est, ut videamus, An veræ, genuinæ & legitimæ dentur Corallorum rubrorum Tincturæ ex solis Corallis rubris oriundæ; quarum verum signum est, *si in* formâ mellaginis succi rosarum inspissati transparentis, sese in conspectum prodant. *Deindè* si illorum color proprius & intimus, non verò alienus extrahitur. *Tertiò* si tincturâ extractâ reliquum corpus amisso nativo colore pallidum & exsangue jacet. *Quartò* si corporis essentia cum eâ simul extrahitur. *Quintò* si copia ejus exigua. Nos simpliciter inficias ire non possumus, veram & genuinam Corall. r. tincturam haberi posse. Prostat enim jam suprà allata *Excell. Chymiatri Langelotti,* non desunt aliæ, quæ proprium & intimum Corallor. r. colorem in se comprehendunt, non beneficio menstruorum acquisitum, adeò ut illarum etiam Essentia cum tincturâ simul extracta fuerit, relicto illorum corpore albo. *Burrus* confecit adminiculo tritus cum molâ philosophicâ infrà depictâ *Cap. de Auro.* Ubi primò optimè contrivit & postmodum menstruo suo cœlesti, quod ex rore majali, cum Mannâ vel melle aut saccharo destillato constat, Tincturam in digestione extraxit: Quomodo etiam aliquot ante annos egregius quidam Chemicus Parisiis Tincturam Corallor. r. elaboravit. Reliquæ, quæ passim hinc inde venales veniunt, nullius valoris sunt, originem suam debent vel in digestione tinctis menstruis, vel Tincturæ salis Tartari cum granis Chermes vel santalo rubro tinctæ.

VIII. Flores.

¶ Flores coralliorum parantur ad modum, quò perlarum flores parari dicemus.

N. *Fieri quoque possunt flores coralliorum sublimatione cum ✱ instituta.*

IX. Spiritus seu oleum.

1. *Spiritus corallorum ardens*, supra in quintâ Tinctura Hartmanni descriptus est, videturque compositum quid esse ex 🜍 & corallis, ardereque ratione spiritus 🜍 vinosi.

2. Oleum itidem d. l. descriptum est.

HOFMAN. 9. *Spiritus seu Oleum.*) Spiritum Corallorum multi vel omninò pro non-Ente, vel saltem pro spiritu vini in corallis regenerato habent. Oleum Corallor. r. sunt salia per deliquium soluta ab adjunctis salinis menstruis orta.

3. *Spiritus Corallatus, Spiritus terræ Corallatus.*

¶ Fit ad modum quo perlarum spiritus cum terra sigillata. *Vide ibidem.*

4. *Oleum Corallorum succinatum.*

℞. Corall. rubr. pulverisat. ℔ 1. succin. ℔. ß. M. & destilla per retortam, vel cucurbitam, sic succinum Tincturam corall. per ✕✕ attrahet, in formâ coloris sanguinei. In fundo vasis resistet pulvis corallorum colore albus.

Vires. *Oleum illud valet in Epilepsia & Apoplexia.*

Dosis gutt. 4. ad 8.

N. *Huic similis est modus quo Corallia sale subdulci salita, pinguedineque aromaticâ saginata, destillationi subjiciuntur, atque ita tincturam suam dictis comitibus committunt, cum iisdem per Retortam pelli aptam.*

HOFMAN. 4. *Oleum Corallorum succinatum.*) Hoc non ex corallis, sed succino emergit, licet admodum ingratum habeat saporem ratione succini, præstantissimum tamen est medicamentum, & novit *Dnus D. I. Michaëlis* Medicum, qui hoc solo egregias præstitit curas.

N. *Huic similis est modus, quo corallia sale subdulci salita.*) Sub sale hoc subdulci Dnus Autor intelligit sal, quod à nonnullis æthereum appellatur, panurgon ab aliis dictum sublunare, quo Natura tamquam parastatâ fidelissimo in suis operationibus utitur. Cujus beneficio salia fixa volatilia & aliæ philosophicæ præparationes peraguntur, imò claves suppeditantur, quarum ope ad corporum penitissima penetrare, purumque Naturæ vereque essentiale separare Artis cultoribus licet. *Excell. Ioel Langelott in præfat. ad D. Johann. Tilemanni experim. chymic. de veris* ☉ *solutionibus,* vid. & dissert. de Auro Auræ Anonymi cujusd. cum meâ epicrisi annexâ.

X. Syrupus Corallorum.

¶ ℞. Corall. rubr. grossè contus. q. v. solve in succo Berberorum, vel Limonum optimè depurato, coralliis ad eminentiam digitorum, 3. 4. 5. superfuso, Hinc.

℞. Succi illius Essentiâ corallinâ imprægnati part. ij. Sacchar. cand. (vel commun.) part. 1. coque ad consistentiam.

N. 1. *Colorem dilutiorem si expetas affusâ* 🜄 *de-*

ſtillatâ conveniente, pro libitu conciliare poteris.

N. 2. *Poterit ſimiliter fieri ſolutio cum liquoribus acidis deſtillatis, Iuniperi ſcil. aut Guajaci.*

N. 3. *Quercetanus monet ſolutionem inſtituere, 1. in vitro ſubere vel cerâ Hiſpanicâ occluſo, ne Eſſentia Corallina ſeparetur. 2. In ℬ.*

N. 4. *Si quid reſtiterit nondum ſolutum, huic recens ſuccus affunditur, donec penitus ſolutum fuerit.*

N. 5. *Similiter fieri poſſunt & Syrupi margaritarum & lapidum pretioſorum.*

N. 6. *Artificium Quercetani ad concinnandum hunc Syrupum, nullum eſt aliud, quam evaporatio lentiſſima in MB tepido ſolutorum corallorum in ſucco berb. adjectis ℥ vj. ſacch. ad libras ſingulas ſolutionis, ita ut ſpatio horarum 12. non exhalet ultra ſpiſſitudinem thaleri aut macrocollenis denſioris, aliàs certo certius ſoluta corallia à menſtruo ſeparabuntur.*

HOFMAN. 10. *Syrupus Corallorum.*) Poſtquam Corallia r. in ſucco berberum vel limonum per hujus repetitam infuſionem ad totalem horum ſolutionem ſoluta ſunt, ut ſuccus ille eſſentiâ corallinâ probè ſit imprægnatus, non Vulcani violentiæ ſtatim ſubjicienda, ne Corallia ſeſe præcipitent, ſed juxtà *Joh. Quercetani* monitum, evaporatio lentiſſima in MB inſtituenda eſt, uſque dum ſyrupi acquirat conſiſtentiam vid. *CL. Zvvelfer. in animadverſ. P. A.* & hujus *antagoniſt. D.D. Luc. Schrœck. in P. A. R. ſive E. p. 32.* Claſſ. 1.

Syrupus Corallorum compoſitus D. Sam. Cl. & D. de Mayerne.

¶ ♃. Corall. rubr. ſubtil. in mort. marm. lævigat. ℥ IV.
Succi limon. depurat. ℥ XII.
Aceti quercin. ℥ VI.
Digerantur in B. per octiduum, quotidie vas bis vel ter agitando deinde filtrentur per chartam.
♃. Solutionis colatæ ℥ X.
Succi berber. depurat. ʒ V.
Tinctur. roſ. ℥ IV.
Sacch. alb. ℔ ß.
M. & mediante coctûrâ blandâ in vaſe argenteo F. Syrupus, cui inter coquendum infundatur Nodulus continens.
Santal. citrin. ʒ ij.
Ligni aloës ʒ j.
Ambr. griſ. gr. XV.
Moſch. gr. VI.
Doſis cochl. 1. mane ac veſperi longè à paſtibus.

Vires. *Ex viribus Corallіorum ſuprà allatis & ſucco Berberorum vires cenſendæ ſunt. Laudatur valde in Diarrhœa, Dyſenteria, fluxu hepatico ad reſtaurationem facultatum naturalium, &c.*

HOFMAN. *Syrupus Corallorum compoſitus D. Sam. CL. & D. de Mayerne.*) Quem in finem tot differentibus acidis ſuccis Corall. r. ſolvuntur, cùm unus ſufficeret? Deinde in coctione iſtâ partes balſamicæ ambræ & moſchi volatiles æthera petent, & ſic fruſtrà cum nodulo infunduntur coctione perdurante. Ideoque commodius eſt, ſi compoſitum Syrupum deſideras, ſumere ſyrupum Corall. r. ſ. & ipſi addere Tincturam roſar. t. Eſſentiam ambræ cum Moſcho paratam. &c.

¶ *XI. Species Diacorall.*
XII. Trochiſci Diacorall. Galen.
XIII. Troch. de Corall. Nicolai.

CAPVT VII.

De Margaritis.

HOFMAN. *De Margaritis.*) Medicis uſitata nomina ſunt *Margaritæ, Perlæ & Uniones.* Dicitur μάργαρον & μάργαρα in neutro. ὁ μαργαρίτης λίθος ſive μαργαρῖτις Maſcul. & fœminin. genere. Hoc vocabulum poſtmodum latinâ civitate donatum eſt, ut Margaritâ in uſu ſit. Quidam, Iſidorus dicit in Originum Libr. 16. Cap. 10. in Margaritam, vocari dicunt, quod in conchis Maris hoc lapidum genus inveniatur. Uniones autem appellantur, quod Indicæ & Perſicæ conchulæ ſingulas aliquoties pariant, ſed majores. Unde Alii diſtinguunt; ſi parvæ ſint, margaritarum, ſi craſſæ & ponderoſæ, unionum nomen ſervant. Verùm hæc etymologia ſuſpecta eſt. Conſtat enim ex Indicarum rerum ſcriptoribus interdum ſeptem, nonnunquam decem, imò plures unâ conchâ inveniri, non àliter atque in gallinis ova, quædam abſoluta & magna, ſed ea unica, mediocria aliquot, exigua abſque numero. Vera igitur Nominis ratio inde colligi poteſt ex *Aldrovando Libr. de teſtac. Cap.* 42. quod nulli duo planè ſimiles inveniantur, quia ſcil. vel magnitudine, vel colore, vel figurâ, vel alio quodam diſcrimine inter ſe differunt.

¶ Margaritæ, Perlæ (Uniones, ſi magnæ ſint) ſunt Lapides rotundi, in conchis nonnullis ex perittomate eodem quo teſtæ generantur, producti. Arab. Lulu, Germ. Perlen. Marguerites, Perles. *Pearles.* Peerlen.

Duplices cenſentur, Orientales & Occidentales: Illæ ſplendidiores ſunt, adeoque cæteris præferuntur, & præſertim Perſicæ. Hæ lacteſcunt, minuſque ſunt ſplendidæ. Inveniuntur etiam in Europæ locis multis, ut in Scotia, Sileſia, Bohemia, Friſia, lociſque maritimis aliis, ſed vilioris eæ ſunt notæ. Majores itidem & quæ perforatæ ſunt, cenſentur minoribus, & non perforatis maturiores & præſtantiores.

Vires. *Cordiale præbent nobiliſſimum, quo balſamus vitæ oppreſſus vireſque exolutæ inſigniter recreantur ac confortantur, proinde venenis, peſti & putredini reſiſtunt, animum exhilarant. Et hujus rei gratiâ in tantum aſcenderunt honorem, ut vel agoniſantium extrema recreatio communiter inde expetatur.*

HOFMAN. *Sunt Lapides rotundi*) Sed pretioſi ſeu gemmæ in conchis marinis ex humore illo, ex quo teſta concharum concreſcit, corticatim contextæ. Illas autem ſub Lapidum pretioſorum numero contineri certum eſt ob raritatem, pulchritudinem, ſoliditatem, pretium ac virtutem. Veræ tamen gemmæ non ſunt, ſed Lapidibus ſui generis ſimiles, inter quos nobiliſſima eſt margarita inquit *Cardanus de Rerum varietate* Libr. V. quæ ex Lapidibus cum nihil habeat ſimile, facilè ab omnibus etiam diſtinguitur.

In conchis nonnullis.) Unde & Margaritiferæ vulgò Mater Perlarum appellantur, ceu nativo ſolo & ſalo reperiuntur. Non ſolum verò in Mari, ſed & in fluminibus limpidiſſimis & puriſſimis non profundis ac eorum conchis inveniuntur.

Ex perittomate producti.) Vocabulum περιττώματος duplicem habet ſenſum, utilis & inutilis. Conceditur utile eſſe excrementum, idem ſcil. ex quo teſtæ generantur. Concreſcunt ex ſucculento humore Naturâ negotium dirigente per coagmentationem & appoſitionem.

Duplices cenſentur, Orientales & Occidentales.) In *Orientali Mari Ormutianæ* primas tenent. In *Occidentali Mari* circà *Boſphorum Thracium* minoris æſtimantur, nebuloſæ ut plurimum ſunt & ſubflavæ. In Germaniâ circà Bohemiam, Sileſiam &c. quæ inter arenas *Quiſſi* fluvio propè Gryphibergam lavantur, pulcherrimæ quidem piſi interdum magnitudine, rotundæ, teretes, oblongæ &c. ſed ſine dubio viribus inferiores.

Vires. Cordiale præbent nobiliſſimum.) Præſertim majores, quò enim majores, eò perfectiores, quia magis ſunt cocti & ſubtiles & ſolvuntur etiam citius. Temperati ſunt, omnis qualitatum exceſſus expertes. Univerſam corporis confortant œconomiam, cerebri in primis & cordis collapſas reſtaurant vires, balſamum vitæ oppreſſum recreant, & non vulgare Archei furioſi ſedativum in illis latet abſconditum. Unde & illorum vis cardiaca hos adeò inſignes & decantatos fecit, ut vel agoniſantium extrema recreatio indè communiter expetatur.

PRÆPARATA.

¶ Perlarum præparationes iiſdem fiunt operationibus, quibus corallia, calcinatione autem ignitionis haud indigent. Supervacanea igitur illarum extinctio in ▽ vitæ ardentiſſima, quam vult Quercetanus in Pharmac. reſt. cap. 26.

Solutio

Solutio Perlarum iisdem perfici poteſt liquoribus, quibus coralliorum.

Purificatio quoque & Edulcoratio nihil à coralliorum purificatione peculiare habent.

Præcipitatio iiſdem cedit liquoribus, quibus corralliorum præcipitatio.

Hinc

I. *Præparatæ Perlæ.*

Præparantur more vulgari, ſuper porphyrio lapide lævigando, ſubindeque ▽ cordialem, (verbi gratia, roſarum, meliſſæ, & ſimil.) aſpergendo.

HOFMAN. Hinc I. *Præparatæ Perlæ.* Præparantur more vulgari ſuper Porphyrio Lapide lævigando &c.) Vide, ne margaritas prius in mortario æneo conteras, induunt enim vitriolatam qualitatem*, quæ poſtmodum pro confortatione creat nauſeam, id quod poteris experiri, ſi ejuſmodi perlas ſolvas in ▽F. virorem contrahunt, ſin autem ipſis infundas ſp. ✱ ſalſum, tinctura fit lazurea. In molâ philoſophicâ optimè pulveriſari poſſunt. Licet & hâc carere poſſimus, nam vel integræ & citra digeſtionem ſolventi liquori acido obediunt.

N. Nonnulli Medicorum in hâc verſantur opinione, *Margaritas* præparatas non eſſe in Medicum uſum vocandas, & illarum loco magiſteria ſeu ſolutiones illarum præſtantiora eſſe, ut quæ vires ſuas longè exſerant celerius præparatis, & multum temporis requiratur, antequam præparatæ à debili ægrotantis ventriculo & depravato fermento acido ſolvantur, vel prorſus intactæ etiam ſæpius excernantur. Verùm circumſpectus Medicus facilè dijudicat, quid vel obeſſe vel prodeſſe poſſit. In cruditate acidâ, ubi fermentum ventriculi acidum in exceſſu peccat, Margaritis præparatis, prout & aliis præparatis nihil convenientius eſt. In cruditate autem nidoroſâ, ubi ſalibus acribus, ſalſis, amaris &c. fermentum ventriculi inquinatum eſt, Magiſteria ſive ſolutiones acidis liquoribus facta præparatis in uſu præferuntur. Inde *CL. Zvvelferus* in fine claſſis vigeſimæ de margaritis præparatis dicit, facillimæ ſolutionis eas eſſe, atque ab Archeo noſtro, innatoque calore utcunque divinci & actuari poſſe.

II. *Sal Perlarum.*

¶ Fit, ut in corallis dictum: Solvendo perlas, vel (quod uſitatius) in aceto, vel in ſucco Berber. & Limon. &c. ſolutionem filtratam ad remanentiam ſalis inſpiſſando, inſpiſſatamque ablutione, ut dictum, vel in ſolutione iterata purificando ac dulcorando.

N. 1. *Non opus habent triturâ, quippe vel integra atque citra digeſtionem Acet. deſtill. obediunt.*

N. 2. *Solutionem in ſucco Limonum ac Betulæ Deſtill. vide de Corallis.*

N. 3. *Fit quoque Sal Perlarum, in quovis liquore diſſolubile, beneficio ſucci citrei mali, digeſtione depurati. Nimirum perlæ lotæ & ſi placet contuſæ, in eodem illo ſucco ad eminentiam 4. digitorum affuſo, digeſtione interveniente ſolvuntur, ſolutioni affunditur ros majalis deſtillatus, vel ▽ Meliſſæ, decantaturque ſolutio: hinc affunditur novus ſuccus depuratus, digeritur, affunditurque iterum ros deſtill. vel ▽ Meliſſ. atque decantatur, &c. Et hic labor toties repetitur, donec perlæ penè totæ ſolutæ ſint, relictis perpaucis fæcibus. Demum ſolutio lento igne inſpiſſatur, ad remanentiam pulveris.*

Doſis à gran. 6. ad ℈ß. *Ex aqua roris majalis cum manna deſtillata, vel ex aq. Cinam. cum ▽ roſ. &c. Hartm. in practic.*

N. *Paracelſus, Sali perlarum, ut & reliquis in de paratis maximas vires attribuit. Proceſſus, inquit, harum, etſi ſimplices, tamen, crede experto, mirifica operatio ipſarum (perlarum) eſt. Non tamen fit per artem hæc virtutum actio, ſed in natura ipſarum eſt, quæ in groſſa ſubſtantia occultatur, & non poteſt operari, ſicut mortuum corpus ſed reſolutione factâ, vivificatur corpus ejus lib. 6. archid.*

Huic finitimum eſt

Sal ſive Magiſterium Perlarum Riverii.

♃. Perlar. ſubtiliſſ. tritar. q. v. impaſta cum ſucco citri vel auranr. & relinque aliquamdiu. Poſteà ſolve cum Acet. deſtill. ſ. a. donec perlæ ex toto ferè fuerint ſolutæ. Collectum acetum miſce cum tertia parte ▽ fluvialis, deſtilla in arena igne primum lento, dein fortiori. Deſtillatum reaffunde capiti mortuo reſtitanti, & denuo ſolve, poſtea filtra, evaporaque admodum lentè, & reſes erit perlarum Magiſterium.

Vires. *Præter vires ſupra allatas, ſummum eſt præſervativum Arthritidis.*

Doſis ℈ j. *ad ſummum.*

HOFMAN. 2. *Sal Perlarum.*) Hoc prout & 3. *Magiſterium* illarum nihil aliud, quàm nudæ ſolutiones ſunt, factæ cum ſucco citri, berberum, aceto, &c. Unde Magiſteria reſolubilia, butyracea, & plumacea confici poſſunt. Nec inæqualis cenſuræ ſunt, quæ cum ſp. Vir. ær. ☉ & Salis non dephlegmato fiunt cum Vitrioli Spiritu præcipitata, eodem modo & cum Spiritu Vitrioli phil. perlæ ſolvi & cum ſpiritu roris majalis præcipitari poſſunt. Item ſi Perlæ in Acet. diſt. ſolvantur & cum ſp. Vitrioli rectific. præcipitentur & poſtmodum edulcorentur, Magiſterium candidius & reſolubilius evadet, quàm ſi fiat præcipitatio cum oleo Tartari per deliquium, crudiora enim tunc fiunt.

III. *Magiſterium Perlarum.*

1. *Commune* fit ſolvendo cum Acet. deſtill. & præcipitando cum Ol. Tart.

2. *Butyraceum* eodem modo fieri poteſt, quo Magiſter. butyraceum corallorum.

3. *Plumaceorum* præparatio itidem ex corallis repetenda. Confer Rolfinc. Chym. p. 347.

Vires. *Vires ex viribus perlarum deſcriptis facilè colligi poſſunt.*

Doſis à gran. 6. ad 15.

IV. *Oleum ſeu liquor Perlarum.*

Fit per deliquium: modum ex ſuperioribus repete.

V. *Eſſentia, Tinctura, Arcanum Perlarum.*

♃. Perlas q. v. ſolve cum Acet. deſtill. & para ſal; Sal ita paratum iteratis in Acet. deſtill. ſolutionibus ac coagulationibus (rejectis ſemper fæcibus) purifica, donec nullæ amplius fæces ab ultimis ſolutionibus reſtiterint, atque adeo ipſæ perlæ ab omni immunditie liberatæ ſint. Hinc ſolve cum ▽ pluviali, vel rore majali, deſtillandoque abſtrahe humiditatem, idque toties repete, donec interveniente deſtillatione perlæ ſint edulcoratæ, (id quod oſtendit aquæ poſtremò deſtillatæ dulcedo.) Hoc ſal ita deſæcatum, digere, vaſe clauſo in MB. (♂ ♃ 8. vel 10.) cum ▽i rectificatiſſ. ad eminentiam 2. digit. affuſo. Sic Perlæ cum tempore Eſſentiam ſuam inſtar olei ſpiſſi ad ſuperficiem ▽i remittent, quam cautè ſepara, novumque ▽ i affundendo, laborem repete, quoties viſum fuerit. Convertitur enim totum ferè ſal, relictis pauciſſimis feculis, in Eſſentiam. Hanc de novo cum ▽ aliquamdiu circula, poſtea leni deſtillatione MB, ▽i ſepara & ſerva.

N. *Eadem perlarum Eſſentia cum* ▽ *per Retortam, vel per* MB. *ſeu reverberatorium ſiccum, inſtitutis cohobiis tandem omnis tranſit.*

Vires. *De uſu conſtat ex viribus margaritarum; fortiſſimarum autem virium eſt propter ſummam ſubtilitatem.*

Doſis à gran. 6. ad 14. Hartman. in Croll.

Arcanum

Arcanum, per Spiritum Guajaci.

℞. Perlar. ſubtiliſſ. trit. q. v. extrahe ſ. a. tincturam rubicundiſſimam cum ſpiritu Guajaci rectificato, reſidem pulverem calcina leniter, atque extrahe iterum bis aut ter cum novo ſpiritu Guajaci. Poſtremò calcina fortius, atque iterum extrahe. Extracta coagula in MB ad apparentiam cuticulæ verſicoloris, quippe quæ ſignum eſt, abſtracto phlegmate, ſolum arcanum ſeu Eſſentiam perlarum cum ſpiritu Guajaci, in forma coagulata reſtare.

N. 1. *Hæc Eſſentia ac Spiritus vix à ſe invicem ſeparari poterunt.*

N. 2. *Eadem Eſſentia ſeu Arcanum perlarum cum ▽ meliſſæ, & ſimilibus q. ſ. ſubito ſolvitur, inque rubentem pellucidum colorem vertitur ſaporis elegantis.*

Vires. *Optimè ſanguinem mundificat, magnarumque virium eſt in lue venerea.*

Doſis à gutt. 6. ad 14. Hartman. in Croll.

Alia Tinctura.

℞. Perlar. ʒß. ſpir. Sal. com. q. ſ. ſolve ſ. a. decanta; abſtrahe, ut fiat pulticula, quam elue ▽ ſtillat. Circula cum 🜅 ſeptimanas 6. tandem 🜅 abſtrahe, leni MB calore. *Libav. in Syntagmate.*

V. Flores Perlarum.

Solvuntur perlæ cum Acet. deſtill. ſolutio digeritur aliquandiu (per menſem) dein abſtrahitur Acet. deſtill. & tandem fortiori igne elevantur flores. *Libav. in Syntagm. lib. 2. c. 25.*

N. 1. *Sublimari poſſunt quoque Margaritæ & Corallia beneficio* *.

N. 2. *Flores perlarum per ſolutionem in* -o-u ♄ *ni deſcribit Hartman, in Croll. p.* 474.

VI. Spiritus perlatus, ſeu Spiritus terræ perlatus.

℞. Sal. vel Magiſterii perlarum ℥ vi. Terræ ſigillatæ ℔ j. M. ac imbibe cum ſ. q. olei perlarum, & fac globulos quos exiccatos deſtilla per retortam uti deſtillatur ſpirit. Sal. communis, Rectifica & ſerva pro uſu.

Vires. *Summum eſt ſecretum in Podagra.*

N. *Eodem modo fieri poteſt & Spiritus Corallatus.*

Hofman. *4. Oleum ſeu Liquor Perlarum. 5. Eſſentia, tinctura, Arcanum Perlarum. 6. Flores perlarum. 7. Spiritus perlatus.*) Hæc & ſimilis farinæ compoſitiones quocunq; veniant nomine, non ſolum ex eſſentialibus & conſtitutivis perlarum ſunt partibus, ſed etiam alterius familię pignora ſalutari poſſunt, larvatum perlarum amictum ſaltem ex Acet. diſt. ſp. guajaci, Salis Vitrioli, & occulto perlarum pulvere compoſitum. Qui perlas ſic ſolutas bibunt, tantum abeſt, ut ſolâ illarum ſubſtantiâ fruantur lacteâ, ut etiam unà cum perlis ſalem Acet. diſt. vel alterius liquoris acidi ſolutum bibant. Si tamen liquores iſti cum ſpiritu vini tandem circulentur & digerantur, eo iterum abſtracto præſtantiores erunt.

CAPUT VIII.

De Lapidibus minus pretioſis: qui ſunt,

I. ÆTITES.

Ætites Lapis eſt veluti prægnans cum quatitur, alio in utero ſonante: hujus genera pro diverſitate ſuperficiei, (ſcabræ, ſcilicet vel lævis, colorum, tum materiæ inibi contentæ, conſtituuntur quatuor,

1. Eſt exterius, ſcabrum colore vario, plerumque nigricante: continet in ſe lapidem Collimum dictum.

2. Cinerei coloris eſt, ac in ſe argillam vel margam continet.

3. Terram in ſe concludit.

4. Præter hos addit Plinius Taphuſium nomine, qui noſtratibus eſt incognitus.

N. 1. *Dicitur lapis Aquilæ, quod in aquilæ nido reperiatur ad promovendum partum ab aquila eò deportatus. Germ.* Adlerſtein/ Klapperſtein. Pierre d'Aigle. *Eagle-ſtone, found in an Eagles neſt.* Adelaerſteen/ of Arentsſteen.

N. 2. *Primus Orientalis eſt, rareque pruni magnitudinem ſuperat.*

Secundus & Tertius etiam in Germania juxta Sweinfurtum reperiuntur, pugnique magnitudinem ſæpe æquant.

Vires. *Partum promovet, ſi feminibus alligetur, ſin brachio, eundem retinet: obſervare autem expedit, ſtatim à partu eſſe removendum, ne & uterum ad ſe trahat.*

Hofman. *De Lapidibus minus pretioſis: qui ſunt 1. Ætites*) Ætites Lapis ab Aquilâ, Græcis ἀετὸς, dicitur. Vel propter colorem vel ob virtutem illam, quod aquila ſine illâ parturire nequeat, inde & in aquilarum nidis reperiatur. Eſt autem vel candidus, vel gallæ colore, vel ſubrutilus, vel in rutilo niger. Hujus differentias vide in Autore. Cinerei coloris in ſe argillam vel margam continet, quam terræ ſigillatæ facultatem habere dicunt, unde peſti & febribus peſtilentialibus correptis cum aquâ appropriatâ propinata auxilio eſt, ſudores elicit, venenum expellit, quandoque & alvum movet. Dyſenteriam malignam & alvi fluxum ſiſtit. *Boet. de Booth. in hiſtor. gemmar. & Lapid.* Cap. 198. p. 378. *Olaus Wormius in Muſæo* Cap. 12. De hoc ſcripſit etiam tractatum Laurenbergius, ubi tradit de Laplandis, quod certo modo, præſtare poſſint, ut aquilæ ejiciant hos Lapides ex nidis.

Continet in ſe lapidem collimum dictum.) Reperitur etiam ſpecies albo ſilice prægnans, quam *Chriſtoph. Encelius invenit ad albim vid. de Lapid. & gemm. Libr. 3. Cap. 47.*

Vires.) Partum promovet, ſi feminibus alligetur, ſi brachio, eundem retinet. *Olaus* l. c. ſæpius hujus fecit experientiam, adhibitâ tertiâ hujus lapidis ſpecie ab *Autore* nominatâ, quæ terram in ſe includit. *Licet Andr. Baccius de Gemmar. Naturâ* Cap. 38. p. 212. illam ſpeciem denominet, quæ lapillum in alvo continet; Obſervavit etiam *Valeriola*, tam vehementer trahere, ut unà uterus excidat, ni maturè removeatur, id quod accidit Valentiæ conjugi Poſſoni Iouberti. Tradunt quidam, ſi patinis ſupponatur Ætites, in quibus cibus veneno eſt infectus, deglutiri illum non poſſe. Aliàs tritum & Cerato admixtum epilepticos paroxyſmos ſiſtere, quod dicunt, experientiæ non repugnat. Liquorem Ætitis contrà calculum in quibuſcunque corporis partibus commendat *P. Iohann. Faber. in Myrothec.* ingreditur etiam *Dn. D. Iohannis Michaelis* Magiſterium & Liquorem Nephriticum. Dicitur etiam Lac reſtituendi vim habere. Collo appenſus medetur prolapſui uterino, herniis, epilepſiæ &c. Fabulam ſapit, geſtatum amorem & divitias augere, invictum omnibuſque gratum efficere, deprehendi & furta illo tradunt. Nam panem, cui Lapis ille incluſus fuit, qui furtum commiſit, *teſte Dioſcoride*, deglutire non poteſt. Inde ortum eſt proverbium, *Ætiticus panis illi porrigendus*, in hominem cui furandi vitium natura ſit inſitum. *P. Bellonius Libro 20. obſervat. cap. 23.* teſtatur, hanc conſuetudinem adhuc apud Græcos in uſu poſitam eſſe, quâ lapidis hujus vi occultâ furta palam faciant. Furem igitur manifeſtum facere volentes Græci, omnes furti nomine ſuſpectos ſimul evocare ſolent; Id quod multis peragitur ceremoniis. *Calojeri* enim cornicant ſecum quid clauſo murmure, dum ſine fermento maſſam pinſunt, è quâ parvos conficiunt panes, ovi magnitudine, horum ſingulis qui convenerunt, ternos devorandos tradunt, totidem bolis, nullo potu addito deglutiendi præbentur. Et qui furtum commiſerat, nunquam tertium panem devorare potuit, quin imo dum deglutire niteretur, parum abfuit, quin ſuffocaretur. Græci Monachi hoc obſervant, tanquam peculiare ſecretum. *vid. Andr. Baccius De Gemmar. Naturâ Cap. xxxix. p. 213.*

Præ-

Præparationes quædam Lapidis ætitis aut quas ingreditur idem lapis ex D. D. BAUSCHIO.

1. Quinta essentia lapidis ætitis ad Calculum frangendum P. I. FABRI cujus præparatio hæc est.

℞. *Lapidem aquilæ, contundatur & pulveretur, connectatur cum pari pondere salis nitri & sulphuris, & in sigillo forti, ad ignem fortissimum igniendum est, & per tres aut quatuor dies continuos in eo igne retinendus, donec optimè calcinetur & comburatur. Tunc demum à sale nitro, per lotionem aquæ dulcis multoties iteratam, calx est vindicanda, & huic calci probè lotæ & ad ignem exsiccatæ affundendum est in vitro acetum acerrimum stillatitium, & vitro clauso digerendum est id omne per quindecim dies in balneo tepenti: tum demum evaporandum est acetum affusum in vitro magni oris, aut in scutella argentea; deinde post desiccationem iterum calcinandum est sal illud in fundo remanens, & igniendum per tres aut quatuor horas; ignitum solvendum est aqua pluviali stillatitia, solutum filtrandum est, ut probè depuretur ab excrementis, filtratum evaporandum & desiccandum, desiccatum igniendum & calcinandum, ut prius, donec sal habueris probè purum & nitidum, sicut cera fundens & dulce sicut saccharum: tandem sal illud limpidum & clarum, & ad hanc perfectionem deductum connectendum est cum spiritu vegetabili æthereo ex succo ononidis aut saxifragiæ extracto, in balneo tepenti per duos dies, deinde servandum in phialis optimè clausis.*

In omnibus calculorum generibus, in quibuscunque sint locis & membris, mirè efficax est remedium: sumatur singulis lunæ quadris cum aqua ononidis, summo mane, jejuno stomacho, à quantitate drachmæ unius ad duas: potest siphunculo injici in vesicam ad calculum disrumpendum, & miros & stupendos præstat effectus.

Liquor Diureticus Suinfurtensium.

℞. *Lapidis spongiæ, hominis, æthitis seu æquilæ, lyncis, judaici, oculorum cancri, crystalli, ana partes æquales: contundantur & misceantur cum pari quantitate nitri: calcinentur, laventur & edulcorentur, exsiccentur lento igne: pulverentur & indantur in phialam vitream, superfundendo spiritum salis ad eminentiam duorum digitorum supra materiam, digerantur in cineribus, vase probè clauso, quinque dierum spacio: postea spiritus salis per destillationem abstrahatur. In fundo remanebit massa quæ in loco frigido & humido posita, resolvitur in oleum, quod exsiccetur lento igne: postea resolvatur in frigido, & iterum exsiccetur. Hoc repetatur donec non ampliùs exsiccetur, sed permaneat in consistentia olei quod oleum lapidum nominatur.*

Dosis hujus gutt. v. *vel* vj. *in aq. sequentis* ℥ i ß. *præmisso specifico purgativo nephritico, vel electuario lenitivo antinephritico Quercetani.*

♃. *Succorum porri, cepæ, raphani, pilosellæ, sigilli salomonis ex radicibus, argentinæ parietariæ depuratorum in B. M. ana* ℔ ß. *succi limonum depurati* ℥ x. *crystallor. tartari* ℥ ij. *specierum diatragacanthi frig.* ℥ i ß. *crystalli calcinati cum æquali quant. nitri, loti & edulcorati, blandoque igne exsiccati* ℥ j. *pulpæ cassiæ recent. extractæ* ℔ ß. *terebinthinæ venetæ* ℥ j. *stercoris columbi albi* ℥ ij. *Omnia, contusis contundendis, indantur in alembicum vitreum, & destillentur in cineribus, igne moderato ad siccitatem. Quæ tamen aqua præcipuè ob additam crystallum destillationi ineptam, vix effugiet quorundam animadversionem.*

Liquor diureticus compendiosiori methodo sic paratur. ℞. *Oculor. cancri, lapidis Iudaici, spongiæ, Lyncis, lazuli, aquilæ, glaciei vel specularis ana part. æq. Resolve in spiritu vel oleo salis. Si resoluti sunt, resolutum clarum defundatur de fecibus. Clarum coagula super cineribus calidis in vase vitreo, resolve in marmore. Denuo coagula. Idque toties repete, donec non ampliùs coaguletur.* ℞. *hujus gutt. aliquot in vino quotidie. Resolvit calculum & per urinam expellit illum mucilaginis instar.*

Ian. Pharamund. Rhumel in Basilica Chymica tale habet nephriticum. ℞. *Oculorum cancri, lapid. judaici, pumicis, silicis, l. spongiæ, l. lyncis, ætitis, l. carpionum, succini, cristalli. corall. ana p. æq. superfunde spir. salis ut quatuor digitos emineat: repete affusionem spir. salis, donec nihil amplius solvat: solutiones omnes destilla per alembicum ad siccitatem: pulverem in cella, super marmorem, resolve in liquorem Dosis à g. x. ad xx. in cochleari sp. calcis vivæ.*

Norvegicus ætites mas hac peculiari præ cæteris virium dote valet, ut si urina super illum reddatur, eademque postea exhauriatur, frangat ac comminuat, tam renum, quam vesicæ calculum. Fæmina verò cum aliis hoc habet commune, quod parturientibus auxilium præstet.

Qui plura de ætite, de ejus differentiis, contentis, generatione & viribus, tam veris, quàm fabulosis, desiderat; consulat D.D. BAUSCHIUM *qui tractatum de eo conscripsit.*

II. ALABASTRITES.

¶ Alabastrites, Ἀλαβαστρίτης. Alabastrum, Onyx, lapis candidus notissimusque est, Germanicè Alabasterstein. Albâtre. *Alabaster.* Alabastren / Alabaster.

Species statui potest Marmoris, verùm accuratè pensitatus, ipso mollior est, proinde Marmor incoctum & imperfectum, si ita vis appellare poteris. Hic si ita mollis sit ut cultro scindi possit, gypsum rectius dixeris, & est id lapidis, è quo varia torno finguntur vasa.

Usus *rarioris Officinalis est, nec ingreditur usualia, nisi solum unguentum alabastrinum.*

Vires. *Combustus resinâ aut pice exceptus durities discutit, stomachi dolores cum cerato levat, gingivas comprimit. Dioscorid.*

HOFMAN. 2. *Alabastrites*) Est Lapis ex speciebus marmoris notus in Italia & Venetiis; *ejus tres sunt species. Prima* candicat, ex qua fiunt imagines & sepulchra mortuorum. *Secunda* species nigras habet maculas. *Tertia* in ruffo candicat, & hæc dicitur *Onyx*, quia unguis humani colorem præsentat. Et hanc intelligit *Dioscorides*, dum scribit, Alabastrites qui & Onyx dicitur, crematus cum resina aut pice durities discutit, quem sequitur & *Dnus Autor noster. Postremæ duæ species* etiam apud Nos in Germaniâ effodiuntur in Cheruscis non procul à Northusiâ, & in inferiore Saxoniâ circà Hildesheimium. Cæterum præstantiores tamen sunt, qui in Italiâ reperiuntur, quàm hîc locorum. Usus rarioris sunt in Medicinâ, præparatur tamen ex his *Unguentum alabastrinum* dictum, quod in doloribus & aliis Capitis affectibus summè prædicatur. vide Cataplasma Hypnoticum D. D. R. sect. v. no. 1. in Thesaur. Pharmaceutic. annexo.

III. AMIANTHVS.

¶ Amianthus (ἀμίαντος) alumen plumosum, est lapis alumini scissili non absimilis, adeo ut à nonnullis inter se confundantur, Germanic. Federweiß / Steinflachs / Schieferweiß / Alum de plume. *Earth-Flax, Salamandershairs, Feathered. Allum.* Aerde-vlas / geluck Alluin. (quippe sunt, qui tales ex eo conficere norunt,) Steindacht / quod elychnia ex eodem fiant incombustilia.

Differt ab alumine scissili, quod hoc combustile sit, saporisque astringentis, illud non item.

Vires. *Veneficiis resistere creditur omnibus, præcipuè tamen veneficarum. Præterea abstergit, scabiem sanat; si cum* ▽ *vitæ & saccharo solvatur, mixturaque ejus exigua portio quotidie mane detur, album fluxum mulieris mox iri sanatum aiunt.*

HOFMAN. 3 *Amianthus.*) Seu *Alumen plumosum, scissile*, similis alumini scisso, adeo ut nonnulli inter se confundant, Germanicè Federweiß. Ex hoc utpote flexibili telæ spectaculi gratiâ conficiuntur, quæ ignibus injectæ ardent. Fabula communis est eum ex Salamandræ pilis oriri, quia non consumitur igne, ut Salamandra. Sed Amianthus hic lapis est teste Dioscoride natus in Cypro, differt ab alumine scissili quod hoc combustibile sit & saporis adstringentis, illud non item. Veneficiis Magorum resistit; Præterea abstergit & scabiem curat cum ▽ vitæ & saccharo solutus. Si mixturæ ejus aliqualis portio quotidie tempore matutino exhibeatur, album fluxum mulierum mox iri sanatum dicunt.

PRÆPARATA.

¶ Præparata Officinalia quæ amianthus ingrediatur, præter unguentum citrinum, nulla sunt. Commendant tamen nonnulli supra modum Linimentum ad tineam puerorum, & ad ulcera tibiarum, quod vide lib. 2. [addunt etiam quidam unguentis nervinis.]

IV. LAPIS ARMENVS.

Lapis armenus est lapis maculis viridibus, cœruleis & subnigris relucens, sicut lapis lazuli punctis aureis,

adeoque

adeoque non differunt inter se, nisi solâ maturitate, uterque enim in unis iisdemque scaptensulis reperitur. Lazuli tamen lapis ceu maturior; crebrius invenitur in fodinis aureis: armenus in argenteis.

Dicitur lapis armenus seu armenius λίθος ἀρμένιος, quod olim ex Armenia solum ad nos translatus sit, hodie tamen & in Germania producitur, verbi gratia, in Comitatu Tyrolensi sub nomine Melochites. Dicitur Arabicè Hager seu Hagiar, Germ. Armenier-stein Bergblau. La pierre d'Armenie. *Armenian-stone.* Steen van Armenien.

N. *Præfertur colorato cœruleus.*

Vires. *Desiccat mediocriter, extergit cum leviuscula acrimonia & levissima adstrictione. Internè propinatus purgat sine noxa humorem Melancholicum, ἄνω καὶ κάτω. Verum si multoties, (12. aliis 50.) lotus fuerit, purgat solum per inferiora. Hinc conducit in Mania, Melancholia, Epilepsia & similibus.*

Dosis in substantia ʒ j. *ad* ℈ iv. *Extrinsecus miscetur Medicamentis ocularibus, uti & Psilothris palpebrarum.*

Hofman. *4. Lapis Armenius*) Est Lapis maculis viridibus, cœruleis & subnigris relucens, sicuti Lapis Lazuli punctis aureis, adeoque non differunt inter se, nisi solâ maturitate. Lapis tamen Lazuli ceu maturior crebrius invenitur in fodinis aureis, Armenus in argenteis. Reliqua vide in *Autore.* Hic de Lunâ Armenus scilicet, ille Lazuli scilicet de Sole participat. In Lygiis ad Goldbergam in fossis ac puteis vetustis Aëris Cupferbergi cum pyrite producitur. Hic Lapis Armenus ad *P. Poterii mentem in Pharmacop. Spagyric.* Libr. 2. Cap. 26. duplici constat Sulphure, sale item duplici, volatili & fixo. In sale volatili vim emeticam residere, in Sulphure confortantem, roborantem & cardiacam. Si igitur vim purgantem velis, & vomitoriam ab ♁nio non admodum dissimilem pulverisatus purus cum aliis mixtus v. g. in pilulis est offerendus. Sin autem vim cardiacam expetis per calcinationem corrigendus est, cujus medio pro diversâ texturæ & figuræ partium mutatione in motu vel quiete omne volatile recedit qualitatis purgatricis causa ac fortificans ac roborans succedit. Specificum autem est in maniâ, Melancholiâ, Epilepsiâ &c. Hujus Lapidis præparationes conveniunt cum Lapide Lazuli, de quibus vide inferius.

¶ PRÆPARATA.

¶ 1. *Lapis* creberrimè *lotus*, quem præparatum vocant.

2. *Pilula* d. l. armeno, *vide Disp.*

3. *Magisterium* fit l. commun. Lapis calcinatur per fl. Sulphur. hinc solvitur calcinatus in aceto fortissimo alkalisato aut mellito. *Querc. Pharm. restit.*

N. *Mallem equidem lotum adhibere lapidem, vel solutionem cum* 🜄 *perficere, quippe vis purgatrix aciditate infringi apta est.*

V. LAPIS CALCARIUS.

Lapis Calcarius, est lapis ille gryseus, ex quo violentiâ ignis conficitur calx muraria, Germanicè. Kalckstein. Pierre à faire la Chaulx. *Limestone.* Kalck-steen.

Hofman. *5. Lapis Calcarius.*) Græcis dicitur ἄσβεστος. Est lapis ille gryseus, ex quo ignis violentiâ calx muraria conficitur. Optimus ad medicinam maximè conducibilis reperitur Naumburgi. Aliàs totus ille tractus Riphæorum circà Kauffungam, ac si diceres Kalckfund, Seittendorff & Riersdorff in Silesiâ hoc Lapide calcario abundat. Novo invento ad Freibergum oppidulum carbone fossili coquitur. Aliàs calx candidissima etiam in Alpendorff ad Gigantæum montem ustulatur ex Saxo candido Alabastrum æmulante. Quoad Vires ignea est, & tam occultum potentiâ in se continet ignem, ut & actualem △nem comburendo, mortificando & destruendo superet.

¶ Officinalis non est, nisi in PRÆPARATIS, quæ sunt.

1. *Calx* viva. Græcè ἄσβεστος. Arabicè Herach, Nure, Nura.

Vires. *Est ignea, mordax, adurens, cumque progressu temporis crustam gignens.*

2. *Calx lota*, (è qua sal optimè f. a. elixiviatum.) Exiccat sine mordacitate, adeoque valet ad contumacia ulcera, (verbi gratiâ, venerea) uti & ad ambusta & alia, quæ non facilè curationem admittunt.

3. *Lixivium*, quod conducit ad vulnera putrida eluenda. [Ex hoc fit aqua Chirurgorum pretiosa ad ulcera venerea, serpigines, gangrænæ resistens.] Quin imò ex eodem fit 🜄 ophthalmica insignis, quam vide lib. 2.

[Cremor calcis vivæ decoctæ cancri exulcerati labia corrupta aufert.]

[Balsamus ad ambusta ex calce decocta Ol. simpl. rosar. ovorum.]

4. *Spiritus.* ℞. Calcis vivæ, q. v. læviga minutissimè, imbibeque cum 🜄i alcalisato, (qui ab omni Phlegmate purus sit, alias incassum laboratur,) quantum scil. imbibere illa potest, (non ad eminentiam) abstrahe 🜄 leniss. MB. calore, cum cohobiis (8. vel 10. repetitis) sic fortificatur vis ignea Calcis vivæ.

℞. Hujus Calcis vivæ lævigatæ, ℥x.
Sal. Tartari puriss. ℥ j.
🜔 Tart. probè priùs igniti ℥ xj.

Misc. ac destilla ex Retorta lutata, infra medietatem repleta, in excipula duo, quorum unum (in quo fit parum 🜄 rectificatiss.) destinatum sit suscipiendo spiritui, adeoque capacius alterum (quod vacuum) extillanti phlegmati.

Excipulum prius connexum sit cum canali ex alterius illius excipuli collo deducto, posterius sit collocatum, ut phlegma rectà delabi possit. Accenso igne stillat primum phlegma quod delabitur in excipulum vacuum; dein auctiori igne prodit spiritus albicans, qui per canalem in alterum illud excipulum ad 🜄 rectà tendit, eique sese commiscet, ut separari ab invicem difficulter possint.

Rectifica aliquoties, & separa leniss. calore 🜄 in phiala, vel accende 🜄 qui efflagrabit remanente spiritu Calcis vivæ in fundo.

N. 1. *Nisi Calx viva initio cum* 🜄, *ad modum dictum fuerit imprægnata, adeoque exaltata, incassum laborabitur, quippe defluit in excipulum minus, vique phlegmatis commixti nullius evadit valoris.*

N. 2. *Spir. primo flavus est, verum leniter in cin. rectificatus, clarescit.*

Vires. *Summum est arcanum in atterendo radicitusque pellendo calculo, cujuscunque speciei, aut loci. Confert & Podagricis. Pulmon. nocet.*

In usu Pharmacopœtico solvit Crystallos, oculos ♋, lapidesque durissimos. Kesl. lib. 1. c. 80. Spiritus minerales volatiles figit. Basil. in rep. L. P.

N. *Alii miscent Calcem vivam cum bismutho, ac destillant ex* ⚗ *in receptaculam capaciss. aliquot (sex) mensuris* 🜄*a adimpletum.*

5. *Hinc spiritus Calcis vivæ alcalisatus.*

℞. Sal Calcis vivæ, solve in spiritu Calcis vivæ, ac forma globulos cum argilla, vel misce cum pulvere laterum, destillaque per retortam.

Hofman. 2. *Calx lota* (*è quâ sal optimè f. a. elixiviatum.*) Communiter duplicem in calce salem statuunt, Acidum scil. & salsum. Sed neutrum ex illâ extrahi potest, & horum loco inest

potius

potius spiritus quidam igneus, adurens, mordax &c. omnia alia salia volatilia mortificans & destruens. Cùm igitur actu nullum sal in calce insit, inepta est ejus lotio & salis elixiviatio. Aliàs ex hâc Chirurgi conficiunt aquam suam pretiosam, ad ulcera Venerea, & ad ambusta, unde.

3. *Lixivium.*) Ex hoc dicta aqua pretiosa conficitur, quæ stupendo cum effectu adhibetur in ulceribus Venereis, antiquis corrodentibus. Dum exsiccat, saturando carne replet, inflammationem arcet, extrahit salia sylvestria erodentia, à quibus calor, sedat dolorem; resistit gangrænæ & eam mirabiliter extinguit, curat scabiem, herpetem, serpigines, guttam rosaceam, aphtas tollit, & tumores hydropicos; inde Aquapendens in Chirurgiâ aquam calcis vivæ deprædicat, in quâ spongiam novam, quæ totum abdomen comprehendit, exprimit, eamque superligat. Sic enim aquas hydropicorum insensibiliter absumi & viscerum intemperiem tolli ac Lienem induratum sanari asserit.

N. Hoc decoctum si in vas æneum infunditur, addito parum * fit aqua ophthalmica Chirurgorum.

Egregium & probatum Decoctum contrà scabiem describit *Cl. Sennertus in institut.* De quo tamen notandum, quod aliquando etiam addatur aliquid de crystallis Saturni, & mercurii dulcis, in primis ubi simul adest inflammatio, prout in fistulis, ulceribus malignis, Lue Vereâ & non rarò in scabie illud contingit. Expertus est *Dn. D. Iohann Michaelis* p. m. in scabie manuum, & non repellit, sed dum salia massæ sanguineæ vel laticis corrosiva imbibit, exsiccat & temperat; calidè autem vel tepidè applicari & sæpius iterari debet.

N. Cremor calc. vivæ colligitur in decocti superficie, hic si labiis cancri inspergatur, pars corrupta decidit, sana autem remanet.

4. *Spiritus. Recip. calc. viv. q. v. læviga minutissimè &c.*) Hujus spiritus elaborationi & præparationi album Nos addimus calculum, licet multum operæ & laboris ad hunc conficiendum requiratur, tamen ejus notabilis energia iterum compensat. Summum est arcanum in expellendo calculo cujuscunque speciei aut loci. Confert & Podagricis. In usu pharmaceutico solvit oculos ♋, crystallos &c. & figit spiritus volatiles.

N. Sequens spiritus calc. viv. compendiosior est.

Recip. calc. viv. ℔ iij. læviga minutissimè & misce cum sp. vini, q. v. inde in retortam, & igne aperto pelle in amplum receptaculum, primo exit spiritus, & aucto igne postmodum sequitur sp. calc. viv. in formâ nebulæ instar spiritus Salis.

Alius.

Recip. Spirit. Salis non dephlegmati vel cum alumine compendiosius destillati q. v. calc. viv. recentis ana, misce, & statim per alembicum in consuetas effervescentias destilla liquorem urinoso sapore & odore, Residuo ad liquoris Nephritici confectionem sufficientissimo.

5. *Hinc spiritus calc. viv. alkalisatus.*) Ex calc. viv. sal elici nequit, & hujus loco potius inest spiritus quidam igneus mordax, qui aliis salibus alkalibus & acidis fixis in virtute robur addit, sic v. g. ex calc. viv. Tinctura Nephritica h. m. præparatur.

Recip. calc. viv. part. 10. Tartari crudi opt. part. ij. coq. cum ▽â fontanâ in ollâ, filtra, coagula & extrahe cum spiritu vini. Præstantior autem erit, si loco spiritus vini pro extractione substituatur spiritus Nephriticus quidam compositus. Vires ejus sunt in calculo & morbis Tartareis.

N. Si tamen ad aliquod salis genus, id quod in calce vivâ prædominatur, est referendum, statuimus, in numerum lixiviosorum seu alkalium esse reducendum, observando, quod quamvis evaporata ejus infusio vix sal ejusmodi suppeditet, quale cineres exhibere solent, si tamen colore suo cœruleo Tincturam ligni Nephritici spoliemus beneficio aceti, lixivium calcis vivæ statim fugatum colorem revocabit.

N. Balsamus etiam ad ambusta præparatur ex decocto calc. vivæ cum Oleo simplici vel composito v. g. Oleo lil. alb. rosar. ovorum &c.

VI. LAPIS CALAMINARIS.

¶ Cadmia lapidosa, cadmia metalli expers, est lapis fossilis, subflavus, non admodum durus, luteum dum accenditur fumum eructans, German. Galmey/ Galmeystein. La Cadmie pierreuse. *Calaminaris-stone* or *Stony Cadmia.* Calaminaris of Cadmy-steen.

Reperitur sæpius in metallorum fodinis.

Vires. *Siccat leniter, extergit, adstringit, ulcera carne replet, cicatricem inducit. Adhibetur solum externè, creberrimoque usu infantum excoriationibus exsiccationis ergo inspergitur.*

N. *Utuntur eo & ærarii ad conciendum aurichalcum, cuprum enim pallere facit.*

Hofman. 6. *Lapis Calaminaris.*) Vocatur *Cadmia Nativa* Metalli expers. *Est enim Cadmia* vel *nativa*, vel *factitia*. Illa metallica *Cobaltum* est, & Metalli expers præsens *Lapis Calaminaris* dicitur, de quo hoc loco. De *Cadmiâ factitia* autem infrà. *Cadmia* metalli expers est Lapis fossilis, subflavus, non admodum durus, luteum, dum accenditur, fumum eructans. Germanicè Galmey. Reperitur in metallorum fodinis. Ejus usus est plurimum externus; creberrimo usu infantum excoriationibus exsiccationis ergò inspergitur.

N. Hujus Magisterio non opus habemus S. Closs. ut quod ob Sulph. Antimoniale emeticum suspectum sit.

PRÆPAR.

1. *Lap. Calamin. præparatus.*

2. *Emplastr. è lapide calaminari, vulgò* Zeltenpflaster. *August.*

3. *Empl. Gryseum de lapide calaminar. August.* [*differt à superiori, quod etiam Myrrham & Camphoram contineat.*]

4. *Magisterium lapid. Calaminar. S. Closs.*

Solvitur in part. x. ⊖-us Sal. com. deinde præcipitatur pulvis rubeus cum Ol. Tart. more vulgari & dulcoratur sæpius aquâ calidâ.

Evacuat per vomitum & secessum, mitius quàm ♁ præparatum.

[*Oleum lapid. Calamin.*]

VII. CRYSTALLUS.

Crystallus, lapis transparens est, aquam in glaciem congelatam omnino referens. Dicitur Crystallus à κρύος, id est, gelu, & στέλλω, id est, contraho, Germ. Crystall. Du Crystal. *Crystal.* Crystal.

[N. *Calcedarius crystallum, in cujus medio liquor fluctuans, habuit. Vid. Mus. Veron.*]

N. *Gemmam, si vocare libet, licet, modo omnium mollissimam dixeris, vel à similitudine coloris, qua gemmas colorata Crystallus refert; pseudo gemmam verbi gratia, pseudo-berillum pseudo-topasium, pseudo-saphirum, pseudo-smaragdum, quæ veris gemmis molliores sunt. Sic & Iris voca a gemma à colore, quem fronti applicata exhibet, Crystalli species est.*

Invenitur variis in locis, etiam in Germania, Bohemia, Ungaria, Cypro & Lusitania, & nonnunquam in agris.

Delectus.

Quanquam coloratæ minimè negligendæ sint, ac præcipuè pseudo-adamas, quæ aliis nobilior, attamen in præparationibus Chymicis recipitur Crystallus propriè sic dicta, quæ eligenda est purissima, pellucidissima, ac eximiè intensa.

Vires. *Facultatis est adstrictoriæ, adeoque confert dysenteriæ, diarrhϾæ, cœliacæ, choleræ, fluxui uterino: præbet lactis abundantiam, atterit calculum totius corporis, hinc prodest & podagricis.*

Si pulveris ℈ ij. *vel* ʒ j. *pondere cum* ∞ *amygdal. dulcium exhibeatur, curat eos qui* ☿*m hauserunt; Boët. de* Boodt, *Matthiol. vid. Heer.*

N. *Sunt qui Crystallum radiis solaribus objiciunt hisque concentratis cutem inurunt, loco cauterij.*

Hofmann. 7. *Crystallus.*) Hæc nomen à glacie mutuat, κρύος enim gelu & στέλλω contraho significat, vel quod aquam in glaciem congelatam referat, vel quod ex glacie nata sit. Licet ultimam assertionem plurimi negent, & statuant, Crystallum quidem in montium jugis præcelsis ex aquâ oriri, ut omnia mineralia,

ſed ſemine petroſo & lapidifico imprægnatâ; Nam ſi Cryſtallus immediatè foret ex glacie, nec Alabanda Aſiæ, nec Cyprus Inſula Cryſtallum procrearet, quibus calor jugis eſt. Imò etiam igni admota liqueſceret, quod non contingit. Vnde *Diodorus Siculus*, Cryſtallus, inquit, Lapis, ex aquâ oritur, pura congelatâ, non quidem à frigore, ſed divinâ caloris vi, quæ duritiem ſervat, varioſque colores ſuſcipit. Hujus rationem reddit pro noſtrâ ſententiâ ſtabiliendâ *Ariſtoteles in Libr. Meteor.* Lapidea de ſubſtantiis mineralibus materialiter ſunt aqua, ut dicit *Richardus Ruffus*, Lapides vel Lapidea mineralia ſunt ex aquâ; ſed tamen, quia habent de terreâ ſiccitate plus quàm liquabilia, ideò non congelantur ſolo frigore aquoſo, ſed etiam terreâ ſiccitate, quæ permutat aquoſum terreum in vitreum, quando ſuper aquam dominatur. Quò etiam intendit ſuprà allegatus *Thomas Scherley Regis Angliæ Medicus in Diſſertatione de cauſis Lapidum*, Et *ingenioſiſſimus Steno in diſſertatione de Solido intra Solidum* naturaliter contento. Vbi de Cryſtalli productione multa ſubtiliter explicat: an inter fluidum & fluidum, vel inter fluidum & ſolidum; an verò in ipſo fluido producatur: nam è fluido productam eſſe, ille nullum habet dubium; frigore tamen concretam, ut communiter volunt, negat. Quemadmodum enim vitrum non ſolum ignis adminiculo producitur, ſed & abſque igne humano artificio fieri poteſt, ſic & cryſtallus abſque ignis ope ex fluido concrevit, & abſque igne eadem etiam in fluidum poteſt reſolvi, modò quis verum Naturæ menſtruum imitari queat. Fluidum enim, quo cryſtallus congelatur, eo modo ſeſe ad cryſtallum habet, quo aqua communis ſe habet ad ſalia. Hæc adſertio per mechanicam item demonſtrari poteſt: Proſtat enim ſingularis liquor, qui vulgare vitrum ad tempus ita flexibile reddere poteſt, ut ex hoc imagines fingi poſſint aut illi characteres imprimi. Cujus meminit *Excellent. Dnus Morhof. in Epiſtol. ad Cl. Dn. D. Majorem de Scypho vitreo per ſonum fracto ſcriptâ.*

Invenitur variis in locis.) In venis tam propriis, quàm metallicis, etiam in agris, ubi ſeritur & in præruptis montibus. In Hiſpaniâ, Galliâ, Scythiâ, Norvvegiâ, Angliâ, Indiâ Or. & Occid.

Vires.) Facultatis eſt præcipitatoriæ adſtringentis, inde confert in omni alvi fluxu bilioſo, cholerâ ſcil. dyſenteriâ &c. Ad dolorem etiam & ardorem ventriculi commendatur ab Heinric. ab. Heer. Libr. 1. obſerv. 16. Item contrà Mercurium ♎tum ſumptum. Intus adhibita lactis abundantiam præbet; Sin autem in tergo è regione mammillarum applicetur, Lac imminuit, id quod *Dn. D. Johann. Michaelis* ſæpius probavit. Medetur etiam Epilepſiæ pulveriſata propinata, & ſi collo appendatur, contrà vertiginem facit. Atterit calculum totius corporis, hinc prodeſt & podagricis.

PRÆPARATA.

¶ 1. *Præparata in ſpecie ſic dicta.*
Fit. leg. commun.

2. *Sal Cryſtallorum.*

Cryſtallus calcinata ſolvitur in Acet. deſtill. vulgari, Terebinthinato, ſ. a. ſolutio filtratur, abſtrahiturque ad ſiccitatem. Materia remanens, Sal. Cryſtallorum; purificatur ut moris.

N. 2. *Alij calcinant Cryſtallos primo cum ♀re, dein cum Sal. nitri. Alij è contra, priorem calcinationem cum Sal. com. peragunt poſteriorem cum Sulphure. Alij alterutrâ ſaltem calcinatione Cryſtallum ſolubilem reddunt. (Exempli gr. Quercetanus & Boëtius de* Boodt, *cum Tartaro.) Quidam præmittunt ignitionem, vel ſimplicem, vel reſtinctoriam. Quæ diverſitas neminem moveat, modo Cryſtallus ſolubilis fiat. Vide Notas de Calcinatione Lapidum in genere.*

[*Calcinari etiam dicitur Cryſtallus peculiari* ▽F. *& molleſcere inſtar pultis, recuperare duritiem immerſione in acetum.*]

N. 2. *Calcinatio vera Cryſtalli extat in Nuiſemant de l'eſprit de l'univers. p.* 140. *Ex hac calce elicitur Sal nephriticum per ebullitionem in aq. urtic. major. fortificata ſuo proprio ſale &* ℥ij. *ſpiritus Salis marini, colore virid.*

N. 3. *Si Salis hujus uſum ſine mora expetieris.* ℞. *Cryſtallos groſſe contuſ. candefac ac extingue in* ▽ *Raphani Ononid. Petroſelin. & ſimul acuata ſpir.* ⊖*i, vel* ♂ *Sulphur. idque multoties (decies) repetatur: filtraturæ ſi libet adde ſacchari q. pl. ac habes* ▽ *ononidit, & ſimil. Cryſtalliſatum. Boëtius de* Boodt.

N. 4. *Alij loco Acet. deſtill. adhibent* ▽ *deſtillatam Urticæ minoris, Boëtius de* Boodt.

N. 5. *Neque confertim, neque continuò Sal Cryſtall. exhibere licet, præſertim ubi natura languidior extiterit. Hartman. in Croll.*

Doſis ſalis à gran. 6. *ad* 16.

[*Huc pertinet Cryſtallus.*

Cryſtalliſatus. ℞. ⊕. *cryſtalli*
⊕*tri ana. q. v.*

f. ſolutio in ✕ *hinc evaporatio ad Medietatem, & cryſtalliſatio loco frigido.*

Vires. *In febribus ardentibus & intermittentibus exhiberi poteſt, vel ſolus ad grana aliquot, vel mixtus arcano duplicato.*]

3. *Magiſterium Cryſtalli.*

Solutioni (cum ▽ urtic. factæ, &c.) inſtilla Sal. com. fuſi aliquid & præcipitabitur, decanta, elue, exicca.

4. *Oleum ſeu liquor Cryſtallorum.*

Solvitur Sal Cryſtallorum per deliquium, tumoris. *Sennert. Inſtitut. libr.* 5. *part.* 3. *ſ.* 3. *cap. Medull. deſtillat.*

Doſis gran. xv. *ad* xx.

5. *Elixyr Cryſtalli.*

Fit volatiliſatione Salis Cryſtallorum. Nimirum.

℞. Salis Cryſtall. optimè [iteratis ſolutionibus ac coagulationibus] purificati, q. v. digere in fimo equino, vel ejus vicario MB, cum 🜄, vel cum ▽ urticæ, [vel potius cum 🜄 ſupra urticam deſtillato,] ♂ ℘ 14. Dein deſtilla per cucurbitam humilem, retortamvè, ſic menſtruum ſecum aliquid Sal. transferet, remanenti materiæ affunde recens menſtruum, idque toties, donec Sal. ferè totum aſcenderit. Serva pro uſu.

Boëtius de Boodt, *Beguin.*

6. *Eſſentia Cryſtalli.*

Deſtilla Elixyr Cryſtalli & abſtrahe menſtruum lento MB calore, ad conſiſtentiam mellis, vel ſi placet inſpiſſa.

N. *Keſlerus Elixyr Cryſtallorum parat hoc modo.*

1. *Cryſtallos calcinat ignitione reſtinctoriâ in Acet. deſtill.*

2. *Calcem hanc comburit cum Sal. nit. horis duodecim.*

3. *Hujus Maſſæ* ℥ iv. *affundit Acet. deſtill.* ℥ x. *digerit* ♂ ℘ 2. *vel* 3. *in* MB. *abſtrahit ad ſiccitatem Acet. deſtill. remanentiam reſolvit per deliquium, oleumque rubrum ſeorſim colligit, (neglecto albo quod à Sal. nit.) rubrum illud digerit* ♂ ℘ *cum vino feceſque ſubſidentes reÿcit. Claram ſolutionem cum liquore, e. g. cum vino exhibet, idque quotidie ter. Keſler. lib.* 3. *cent.* 44.

7. *Cremor Cryſtalli.*

℞. Cryſtall. in Alcool redacti, Sal. Tart. defæcati ana ℥ ij. calcinetur in furno Anem. vel in fornace figulina, in teſtâ vitreatâ cum operculo foramine pervio, donec vaſa figuli perfecta ſint, poſtea in aq. Urtic. minor. projiciantur, & omnia ſolventur in aquam lucidiſſimam viridis coloris: ſi quid pulveris

in

in fundo maneat, abjiciatur, liquori vero prædicto immitte parum Sal. com. fusi pulverisati, ubi pulvis fundum petet.

Cujus edulcorati dosis erit à ℈ ß. ad ℈ j. vel solitariè, vel cum cremore Tart. In hydrope & calculo commendatur. Habuit S. Cl. ex commun. D. Gregor. Horstij fel. memor.

[*Poterius liquoris sive olei multiplicabilis (Sulphuris) meminit per Alcool crystalli, unciâ mensis spatio unciam producente.*]

[*Fulminaris lapis s. Ceraunia, cunei pyramidalis plerumque figura, unde* Donnerkeil *vel securis,* Donneraxt. *&c. Hunc mulierculæ in defluxionibus ingenas, mammillas, &c. affricant: In Hydrope & Ictero etiam proficuus dicitur.*]

Glossopetrâ seu linguâ serpentinâ Melitensis, Schlangen-oder Natterzung. *cortice splendido subcinereo, (qui nigricante melior) minutim ad latera serrata, Terræ sigillatæ vel Boli Armenæ virtute pollens æstimatur, ad venenatos animalium ictus & morsus, venenaque arcenda, epilepsiam, lumbricos; variolas & morbillos malignos assumta; dysteciam manu detenta, difficilem dentitionem, appensa. Oculi lutei serpentum Glossopetræ connascuntur, viribúsque æquales putantur. Inveniri etiam in ericeto Luneburgensi dicunt pyramidales glossopetras.*]

HOFMAN. 2. *Sal Crystallorum.* 3. *Magisterium Crystalli.* 4. *Oleum seu Liquor Crystallorum.* 5. *Elixyr Crystalli.* 6. *Essentia Crystalli.*) Istiusmodi præparationes nil nisi salia larvata seu fucata sunt parum vel prorsus nihil de crystallis in suo sinu recondita habentia, ex diversitate texturæ & figuræ partium minutissimarum orta præsens mendicatum pallium induerunt. Ut tamen & Nostrum symbolum addamus, dicimus, posse, ex sale crystallorum per solutionem Acet. dist. præviâ illorum calcinatione parato crystallos cum Nitro confici in febribus non rejiciendos. Recip. Salis crystallorum & Nitri ana q. s. solve in Acet. dist. evaporet media pars & crystallisentur in frigido. Hi crystalli utilissimi sunt in febribus ardentibus ad grana aliquot in cerevisiâ dissoluti hausti.

N. *Magisterium Crystalli.*) Si solutio crystallorum per Acet. dist. cum spiritu Vitrioli rectificato in aq. communi diluto præcipitetur, humiditas decantetur & residuum cum aq. f. edulcoretur, fit Magisterium. Decantatus Liquor novis crystallis calcinatis affunditur, quod denuò solvit, & secum solutionem retinet. Quando non amplius solvit, filtratur & evaporatur, transit in Liquorem seu Oleum per deliquium Crystallorum.

N. *Essentia Crystalli.*) Recip. solut. crystallor. per spirit. Nitr. aceto destillato temperat. factam, inde retortæ, abstrahe ad siccit. resid. solut. crystall. siccam extrahe spiritu vini, digere, filtra.

7. *Cremor Crystalli.*) Optimus fit cremor cum *, si scilicet crystallorum s. q. cum s. q. * misceatur pulverisatorum exquisitissimè, inditaque retortæ destillentur lento prius Ignis gradu, & deindè fortiori Igne urgeantur, primò extillat sp. urinosus volatilis, postea ex residuo cum deliquio soluto fiat cremor beneficio ...tationis factæ cum aquâ fontanâ.

VIII. Hæmatites.

¶ Λίθος αἱματίτης. Lapis est, vel terra duriuscula, sanguinem colore æmulans. Arabicè Scedenigi. Germanicè Blutstein. la pierre Hematite, où Sanguine. *Bloodt-Stone.* Bloedt-steen.

N. 1. *Lapis Hæmatites nostratibus officinis usitatus differt à veterum hæmatite.*

N. 2. *Interdum niger est, interdum ferri colorem habet.*

Reperitur Lapis Hæmatites Officinarum in variis Germaniæ locis. Sæpè inter rubricas & ferri fodinas, quales propè Joachimicam vallem Bohemiæ, item circa Breslam, aliquandò ex Ostracite nascitur, ut propè Hildesheimium contingit. Excoquitur in ferrum lapis hic, adeoque ferri materia existit. Fit etiam hæmatites ex magnete usto.

Optimus habetur friabilis, saturato colore nige[r], qui per se durus est & æqualis, nulla sorde admista aut septo intermedio, habetque cinnabari similem colorem, sed saturatiorem; loci natalis ratione, Hispanicus præstat.

Vires. *Refrigerat, exiccat, adstringit, glutinat; adeoque convenit ulceribus oculorum & pulmonum, oculis lachrymantibus, sanguinis expuitioni medetur, profluvia, v. gr. hæmorrhagiam uteri, alvi, &c. compescit.*

Datur pollen internè à ℈ j. ad ℈ iv. Externè modis variis adhiberi potest.

HOFMAN. 8. *Hæmatites.*) Germanicè Blut-Stein; ita dicitur, vel quod colore cruorem æmuletur, vel quod sanguinem sistendi vim obtineat; Mediæ Naturæ esse videtur inter Terram, lapidem & Metallum. *Plinius* quinque hujus recenset genera; inter quæ tamen quædam potius ad Rubricas & Cinnabarim Nativam sunt referenda, quàm ad Hæmatiten. Idem etiam Lib. 36. Cap. 20. Hæmatiten & Schiston cognationem habere docet, & hæmatiten discernere venas rubentes, & quod sit naturâ friabilis. Differt tamen hic ab illo, quod Schistos sit pallidior & crocei coloris ac friabilis, suâpte naturâ fissilis, concreto & alterno cohærentium venarum adhæsu ammoniaco sali similis. At Hæmatites venis rubentibus friabilis est & sanguineus. Naturæ Martialis est. Fit hæmatites etiam ex magnete combusto, seu igni artificiali, seu calore terræ. Hinc non est impossibile, ut, ubi sit magnes, ibi etiam reperiri Hæmatiten. Hispanicus omnibus præstat; Et qui Compostellâ adfertur, figuræ angulosæ est.

Vires.) Habet vim adstrictivam glutinantem, undè in hæmoptoë & omni hæmorrhagiâ, item ulceribus pulmonum commendatur, in dysenteriâ notabilem etiam præstat energiam. Manu detentus narium sistit hæmorrhagiam vel fronti item applicatus, & tunc misceri potest cum aq. burs. pastor. plantag. spermat. ranarum &c. in nimiâ uteri hæmorrhagiâ externè etiam adhiberi potest cum aq. spermat. ran. & aceto rosaceo.

PRÆPARATA.

¶ Hæmatites præparatus fit leg. c. cum ∇ adstringente, verbi gratiâ, Plantaginis vel Tormentillæ.

N. 1. *Hæmatites per* 🝭 *exhibet spir. odore ac sapore spiritum ⊕-i æmulantem.*

N. 2. *Hæmat. cum * ≏-tus pulverem prabet insigniter diaphoreticum, coloris aurei valde jucundum.* [*Aroph. Paracelsi quasi aroma Philosophorum.*]

N. 3. *Pollen cum aqu. diaphoretica maximo cum fructu podagricis exhibetur.*

Ex communicatione Clariss. Dn. D. Langelott.

[*Tinctura etiam parari potest ex Hæmat. cum spû ⊖ comp. vel sp. ⌽ reclus. per spir. Vini.*]

HOFMAN. *Præparata.*) Si Lapis Hæmatites lævigando in subtilissimum & quasi inpalpabilem alkohol redactus postmodum cum modico olei destill. Nucis moschatæ humectetur vel cum extracto croci Or. imprægnetur, & denique exsiccetur, ad plures alios affectus incomparabile evadit remedium.

N. 1. *Hæmatites per retortam exhibet Spiritum.*) Non per se, sed cum Sale acido *ci turgidus summè volatilem ac fragrantissimum largitur spiritum magnorum morborum domitorem, si optimo usus fueris luto, spiritus penetrationem impediente ex receptaculo. Si Hæmatiten cum *co ana sublimaveris, flores acquires elegantissimos *Aroph* Paracelsi dictos, seu Aroma Philosophorum, in quartanâ, Plicâ Polonicâ & morbo hypochondriaco maximæ virtutis. Hi dicti flores magis diuretici, quàm diaphoretici sunt, contra atque *Autor* statuit.

Recip. Lapid. hæmatit. optimè lævigat. *ci ana lib. j. mista & probe contusa ac trita impone cucurbitæ fictili probè lutatæ ac igne aperto per gradus sublima, adaptato recipiéte munito Primò exstillat liquor volatilis salsus urinosus luteus, & deindè ad latera cucurbitæ flores aurantii coloris elevabuntur, quorum tincturam spiritu vini rectific. extrahe, extractiones omnes per destillationem in cucurbitâ vitreâ abstrahe ad rutilantis salis siccitatem, qui aurei coloris sal croci spirabit fragrantiam. Unde &

Philoſophorum Aroma dicitur. Ex Cap. mort. deſtillatur ſpiritus acidus Martialis elegantiſſimus.

N. Tinctura quoque elegantiſſima paratur ex Lapide Hæmatite prius cum ſp. Salis compoſito vel ſp. Nitr. à Sale abſtracto recluſo ac poſteà ſpiritus vini beneficio extracta.

Doſis harum Tincturarum eſt à gutt. xx. ad xxx. in convenienti vehiculo.

Præparationes variæ lapidis hæmatitis ex D. D. BAUSCHIO.

Hæmatitis Uſtio.

Peragitur ſi lapis hæmatites igniatur atque in felle bubulo extinguatur.

Hæmatites trochiſcatus.

Hæmatites minutiſſimè pulverizatur, coquitur in aq. comm. vel plantag. deſtillata, per horas 7. vel 8. ut fiat inſtar terræ lutoſæ, quæ poſtea effuſâ & evaporata aqua, in trochiſcos formari & ſigillari poteſt. Doſ. eſt à ℈ j. ad ℈ iiij.

Magiſterium Hæmatitis.

℞. *Hæmatitis pulveratæ ℥ vj. calcin. cum ſulphuris puriſſ. ℥ viij. vel pluribus, donec ſulphur abſumptum ſit. Huic rurſus pulveriſato affunditur acetum deſtillatum, bene acuatum cum ſp. vitrioli. Poſt aliquot dierum extractionem in loco calido, vel arena calida, præcipitatur cum oleo tartari per deliquium. Præcipitatum cum repetita affuſione aquæ calidæ edulcoratur, edulcoratum ſiccatur, ſiccatum quod coloris rubei eſt, ad uſum ſervatur.*

Flores Hæmatitis.

℞. *Lapidis hæmatitis ſubtiliſſ. pulveriſati p. j. ſalis ammoniaci itidem tenuiſſimè triti. p. ij. optimè miſce; ſublima per alembicum in arena, igne forti: ſpiritum ſalis ammoniaci egreſſum ſeorſim ſerva: ſublimatum elue aqua, filtra per chartam emporeticam, præcipita affuſione olei tartari per deliquium, donec aqua fiat a[illegible] clara: præcipitatum edulcora, ſic habebis flores lapidis hæmatitis.*

Tincturæ Hæmatitis.

℞. *Caput mortuum quod in ſublimatione hæmatitis in fundo cucurbitæ remanſit, ſolve aqua, donec non ampliùs tingitur; ſolutiones calidas filtra per chartam, coagula igne forti, & extrahe poſtea cum ſpir. vini (præſtaret ſumere ſpir. cydoniorum vel prunorum ſylveſtrium) affundendo toties, quoties tingitur. Tincturam, quæ per chartam filtranda.*

In hac tinctura progreſſu temporis ſubſidet pulviſculus ſubtilis: hic effuſa tinctura ſiccandus: ſiccato affundenda aqua, ut ſal ammoniacum quod adhucdum ipſi adhæret, imbibat: qui pulviſculus denuò ad uſum medicum ſiccandus, & vel ſeorſim ſervandus vel floribus immiſcendus.

Aqua verò illa evaporanda ut coaguletur ſal ammoniacum, quod depuratum, diaphoreticum in febribus eſſe poteſt, cùm conſtet ex ſale ammoniaco, tanquam ſpecifico febrifugo, & hæmatite tanquam diaphoretico.

Ultimum caput mortuum hæmatitis, ſeu corpus hæmatitis è quo flores ſublimati & tinctura extracta, poſſet uri & lavari, pro uſibus externis.

Liquor Hæmatitis.

℞. *Lapid. hæmatitis & ſal. ammoniaci ana p. aq. ſubtiliſſimè pulverata & optimè mixta deſtillentur: Aſcendit ſpir. ſalis ammoniaci, igneus, urinoſus: aucto igne ſublimatur ſal ammoniacum, & ſecum rapit flores hæmatitis, inſtar corticum aurantiorum coloratas: hos reduc in tenuiſſimum pulverem, ſuper funde ſpir. vini rectificatiſſimum, ut tincturam extrahat: idque toties repete, quoties coloratur ſp. vini; ſpiritus hos tinctos deſtilla ex balneo: manebit in fundo cucurbitæ ſal pulcherrimorum colorum, odore croci, quod ſerva.*

Caput mortuum tere ſubtiliſſimè, projice in ſpir. vini optimum, (poſſet ſpir. vini è ſale deſtillatus ſumi) qui coloratur: repete aliquoties uſque ad extractionem omnis tincturæ: ſpiritus hos deſtilla per alembicum ex balneo, remanebit iterum in fundo ſal ut priùs, hoc deſtilla lento igne, per retortam vitream lutatam, in furno venti, exibit ſpir. ſalis ammoniaci acidus, corroſivus, duplicatus: aucto igne prodeunt flores: finita deſtillatione conjunge ſpiritum corroſivum cum floribus in collo retortæ hærentibus: deſtilla lento igne per retortam vitream: exibit ſpir. & flores manebunt in fundo: hos flores miſce cum ſuperioribus, repone in cellam, ut liqueſcant in liquorem. Liquor hic inſignis eſt medicina, præſertim cum gummi ammoniaco in pilulas redactus; in hydrope, quartana, ſcorbuto, pleuritide, renum calculo, colica, obſtructione menſium, melancholia hypochondriaca, affectibus ventriculi variis aliiſque morbis gravibus: *præterea habet* vim anodinam & ſomniferam.

Oleum hæmatitis ad ſanguinis profluvia.

℞. *Lapid. hæmatitis ſubtiliſſ. contriti p. j. ſal. nitri partem alteram v. ſulphuris vivi p. ij. commiſceantur & in calcem aduratur hæmatites: deinde ex aqua pluviali ſtillatitia, lavetur aliquoties, rurſuſque ſiccetur: poſtea vini ſpir. ſuperfundatur, maceretur que: tum exſilletur rurſus, & quod in fundo remanet, iterum calcinetur, lavetur, ſiccetur, deſtilleturque toties donec in vino eliqueſcat inſtar nivis: tandem incoquendo ſal provenit, quod in loco humido reſolvitur in liquorem.*

Quinta eſſentia & ſal lapid. hæmatitis.

℞. *Lapid. hæmatitem cum duplo ſulphuris tere in pulverem impalpabilem, cementa per horas ſex, poſtea ſub tegula in fornace probatoria candefac per horas duas, ſemper movendo: materiam ignitam projice in acetum acerrimum deſtillatum: à reſidentia lentè ſepara acetum deſtillatum; pulverem cum aq. comm. deſtillata edulcora: ſicca: dein cum aqua roſarum forma globulos parvos: quibus ſuperfunde ſpir. Juniperi, digere aliquandiu donec omnis eſſentia extracta ſit: filtra per chartam, ſpir. in B. M. abſtrahe, ut eſſentia maneat in fundo: caput mortuum edulcora: ſuperfunde aquam mellis corroſivam: abſtrahe aquam: Sal cum ſpir. vini per iteratam deſtillationem edulcora ſic habebis ſal purum.*

Plura videſis apud D. D. BAUSCHIUM qui tractatum de lapide hæmatite publici juris fecit.

IX. Lapis Iudaicus.

¶ Lapis Judaicus olivæ ſpecie ſubrotundus, tener & friabilis eſt, ſtriis ſecundum longitudinem diſcurrentibus & æquidiſtantibus, ac ſi arte (*torno*) factæ eſſent, colore eſt albo & ſubcinereo.

Reperitur in Iudæa, unde Ἰουδαϊκὸς dicitur, hinc & in Sileſia.

Dicitur Aëtio Lapis Syriacus, aliis Phenicites, Tecolithos, Arabicè Hager alieudi, & agiar aliheud. Germ. Judenſtein. La pierre Iudaique. *Ievvs-ſtone.* Joden-ſteen.

Aliqui ſexum diſtinguunt, minoreſque fœminas vocatas, ad veſicæ lapidem commendant, majores maſculos, inter quos aliqui ſunt longiores minimi digiti quantitate, ad renum lapidem expellendum.

Vires. *Medetur difficultati urinæ, calculos veſicæ, præcipueque renum rumpit. (tritus exhibitus.)*

HOFM. 9. *Lapis Iudaicus.*) Ita dicitur, quia in Palæſtinâ & terrâ Iudæorum reperitur. Similis eſt glandi, ſive olivæ, lineis quaſi torno ductis. Dicitur *Aëtio* Lapis Syriacus, aliis Phœnicites, quia in Syriâ & Phœniciâ reperitur. Dicitur & Pyrena, quia ſimilis nucleo olivæ, item Tecolithos, quod calculum ſolvat: item Eurhoës *Plinio*, quod urinam fluere faciat. Hiſce vocabulis non plures, ſed una ſaltem indigitatur hujus Lapidis ſpecies. Reperitur etiam in Saxoniâ, circà Hildeſheimium, in Marchiâ antiquâ ad oſtium Tangræ, ad littora Albis &c.

Vires.) Medetur urinæ difficultati, calculo &c. Unde ejus pulvis cum ſaccharo cando infantibus calculoſis ſummo cum fructu exhibetur. Ingreditur *Dn. D. Iohann. Michaelis* Liquorem & Magiſterium Nephriticum.

PRÆPARATA.

¶ 1. *Præparatus fit lege c.*
2. *Sal.* &
3. *Magiſterium.*

Calcina cum Sulphure, ſolveque in Acet. deſtill. mellito, vel ſpirit. Sal. com. hinc abſtrahe, habes ſal, vel præcipita cum Ol. Tartari, habes magiſterium, edulcorando.

Doſis gran. aliquot. Quercetan. P. reſtitut. cap. 26.

4. *Oleum ſeu Liquor:* fit per deliquium.

N. *Oleum lapid. Iudaici Lyncis &c. per deliquium reperies in Ciſta med. p. 112.*

HOFMAN.

HOFMAN. *Præparata.*) Hæc eidem animadverſioni ſubjecta ſunt quam ſuprà de aliis ejuſdem farinæ tradidimus.

X. *Lapis Lazuli.*

¶ Lapis Lazuli, eſt lapis opacus Saphiri colore, aut florum Cyani, aureis punctulis aut flammulis exornatus, Armenio durior.

Dicitur Λίθος κυανὸς, Lapis cœruleus. Arabicè Hager; Azul.

N. *Ex hoc fit color ille cyaneus, quem ultramarinum vocant; azurum verò ex lapide Armenio, vel cyano Germanico faciunt.*

Genera tantum duo ſunt, fixus, id eſt, colorem in igne non mutans, qui ferè ex Oriente affertur, & non fixus, qui in Germania reperitur, ac vulgò Laſurſtein/ la pierre d'Azur; *Lazus-ſtone*; Lazuyren-ſteen vocatur, unde color dictus Lazurblau.

Azure or *Lazul-blevv.* Lazuyrblaeuw.

Vires. *Viribus convenit cum lapide Armenio, ſed imbecillius eas exercet. Purgandi facultate præditus eſt, præcipuè contra Melancholicos omnes affectus, quartanam, apoplexiam, morbum comitialem, lienis vitia aliosque complures, à melancholico ſucco originem ducentes.*

Doſis ʒj. *in polline ſubtiliſſimo.*

N. *Pro amuleto etiam de collo geſtatur, ut puerorum terriculamenta arceat, oculorum aciem roboret, ſyncopen & prægnantium abortum præcaveat. Verum partu appropinquante, ne fœtum retineat, auferendus eſt. Boëtius de* Boodt.

HOFMAN. 10. *Lapis Lazuli.*) Arabibus ita dicitur. Eſt Lapis cœruleus aureis flammulis exornatus, indè & Græci κυάνεον vocant. Ex hoc ultramarinum conficiunt. Eligitur ſaturato cœruleo colore coruſcans maculas quaſdam aureas ſtellarum modo radiantes habens fractu contumax, & ab igne invictus, in aurifodinis orientalibus effoditur.

Purgandi facultate præditus eſt.) Cùm hujus lapidis, ut & Armenii virtus ab antimonio non valdè diſſimilis ſit, ſuſque deque purgantis omnes humores; quæritur: an rectè ingrediatur confectionem alkermes, & annon eo nomine potius ſit omittendus? Amatus Luſitanus de quodam obſervationem habet, cui ex frequenti hujus confectionis uſu grave ſanguinis ſtillicidium accidit, ob hunc lapidem putans. Verùm hic metus inanis eſt, vis enim purgandi, quam in ſale volatili conſiſtere putat *P. Poterius l. c.* per calcinationem vel alio modo corrigi poteſt, ut in confortantem degeneret. Quid ſi hoc ſymptoma, quod *Amatus* adfert, ex nimio confectionis Alkermes uſu ortum duxiſſet? vel à Moſcho & ambrâ, quæ hanc ingrediuntur confectionem, vel à dulcibus fuiſſet, fermentatione p. n. in maſſâ ſanguineâ excitatâ. Moſchum autem & ambram ſanguinis impetum promovere jamdum ſuprà demonſtravimus. Eccur non potius creber hujus confectionis uſus diarrhœam vel hypercatharſin movit, quàm nudum ſanguinis ſtillicidium? Ideoque hic Lapis philoſophicè præparatus admirandam habet vim confortandi & maniacum ac melancholicum μίασμα expellendi.

PRÆPARATA.

¶ 1. *Lapis* multoties (in ▽) *lotus*, quem præparatum dicunt. Lavatur autem ut acrimonia, viſque exurendi loturâ auferatur.

2. *Magiſter.*

Fit cum Sp. Sal. com. melius cum. 🜅.

N. *Quercetanus Ph. R. calcinat cum Sulphure; & ſolvit cum Acet. deſtill. Vini optimi; hinc præcipitat cum Ol. Tart.*

Doſis ℈j. *&c.*

3. *Elixyr.*

Calcinatur Lapis Lazuli in fornace laterum, deinde Aq. vitæ ſolvitur calcinatus.

Fiorovantus hac ſolutione multos morbos & febres malignas ſe curaſſe ſcribit, & ulcera etiam peſſima in optimum ſtatum ad miraculum uſque redegiſſe.

4. *Oleum ſeu liquor*, qui illitus dolores podagricos, inflammationeſque levat.

5. *Eſſentia ſ. Extractum.*

℞. Lapis Lazuli q. pl. igniatur 6. vel 7, extinguaturque in 🜅, tandem in pulverem redigatur, & cum ▽ meliſſæ ipſius recrementa terrea eluantur; (laß abſchleichen) laiſſe l'eau doucement decouler *let them run ea ſyly off.* laet ſe ſtille afloouen.) redigantur in pulverem tenuiſſimum, & cum 🜅 digerantur in calore ſeptim. 3. vel 4. dein abſtrahatur 🜅, & remanentiam ſerva.

Doſis à ℈ß. *ad* ℈j. *Hartm. in pract. Cryſtalli purgantes Lap. Lazuli.*

Calcinetur forti △ donec albeſcat, teratur in marmore, bulliat in ſ. q. Acet. deſtill. per v. aut vi. horas. Decantatum Acet. deſtill. injiciatur in vas fictile non vitreatum, ſtrictique orificii, 5. aut 6. unciarum capax, os teſtæ cerâ occludatur, reponatur in cella, & tranſudabit lanugo cryſtallina intra paucos ♂, vaſique teſtaceo adhærebit, hanc collige, aliam expecta, &c.

[*Tinctura per ſl.* ✱ *& alcool Vini Hiſpanici.*]
Doſ. ℈j. *ad* ʒß.

[*Lapis Lipis novi orbis* ▽. *ſtillatitiâ maceratus cœruleam reddit.*

Vires. *Mundificat oris ulcera Zac. Luſ. Pr. admir.*]

HOFMAN. *Præparata.* 1. *Lapis multoties in* ▽ *lotus.*) Hujus Lapidis lotio ſupervacanea eſt; ſed ſufficit, modò purum, nec nimis ſaxoſum obtineas. Nil abſonum veritati loquitur *CL. Zvvelferus*, utrumque, quod eluitur, & quod à lotione remanet, purum pulverem Lapidis Lazuli eſſe nullo planè ſapore vel per ſe imbutum, nec etiam aquam ab eo imbui. Quicquid contrà Alii ſtatuant. Prout experientia cuilibet manifeſtabit, ſi probare libuerit. Falſum eſt ablutione præparatum vomitum non movere, non lotum autem hoc perficere, cùm tam non lotus, quàm lotus ἄνω κάτω purget. Adſertio *Domini Schrœckii* Nos etiam fruſtratur, lixivioſam ſeu alkalicam. Lapidis Lazuli proſapiam guſtu judicari, experimento enim facto, ipſum opinione falli deprehendemus. *vid. l.c. claſſ.* 20. *p.* 439.

2. *Magiſterium.*) *Euchſtadius* negat, ex hoc lapide Magiſterium præparari poſſe, dicit enim, ſi in Acet. diſt. ſolvatur, illud ſaporem Vitriolatum acquirere, qui poſtmodum nullatenus ſeparari aut edulcorari poſſit. Alii Lapidem hunc cum Sulphure calcinant, poſteà cum ſp. Salis ſolvunt, & demum cum oleo Tartari p. d. =ᴗ=tant & edulcorant. Nonnulli ſeq. modò præparant tincturam, & demum Magiſterium.

Recip. ſl. ✱ in deſtillatione ſp. ✱ adſcendentium & alkohol vini Hiſpanici q. ſ. miſce ac digere; & habebis menſtruum, quod ſuperfunde lapidi Lazuli ſubtiliſſimè trito & ſtatim extrahet in modico calore digeſtionis tincturam cœruleam. Doſ. ℈ß. ad gr. xv. in delirio.

N. Si huic Tincturæ affundas tantum ſpiritus Vitrioli, uſque dum non amplius efferveſcat, & tinctura mutata ſit in ▼ viridem, abſtractâ modico calore humiditate =ᴗ=tatum acquires, quod in calore fluit inſtar ceræ, in frigore autem inſtar butyri concreſcit. Doſis hujus ℈j. in Maniâ.

2. Tinctura cum ſp. ✱ urinoſo præparata commendatur in quartanâ, epilepſiâ, apoplexiâ, maniâ, melancholiâ &c. ab humoribus acidis ortis, Doſ. eſt à gutt. x. ad xx. vel ultrà.

Magiſterium Lapidis Lazuli à *CL. Zvvelfero* communicatum in animadverſ. P. A. p. 413. & in ejus appendice p. 15. Pictoribus commendamus.

3. *Elixyr.*) Si aquæ vitæ ſl. ✱ vel ſp. ✱ urinoſus in ſ. q. addantur, ſolutio & extractio commodius ſuccedet. Prout & in Eſſentiæ præparatione itidem modus obſervandus, & in utroque digeſtio per plures ſeptimanas in moderato calore continuanda non poſtponenda eſt.

Cryſtalli purgantes Lap. Lazuli.) Hi cryſtalli Vitriolum quod-

dam sunt ex Acet. dist. & substantiâ Lapidis Lazuli constantes, quibus purgantia acui & in viribus exaltari possunt.)

XI. *Lapis Lyncis.*

¶ Lapis Lyncis, Belemnites, ἀπὸ τοῦ βελέμνου à sagitta, cujus effigiem refert, [seu dactylus Idæus, à figura dactyli & Ida monte Cretæ Insulæ, ubi invenitur,] est lapis teres: pyramidalis, sub variis coloribus repertus. Germ. Albschoß / Schoßtein / Luchsstein / Tappenstein / (si niger sit.) La pierre de Lynx. *Lyncian-stone.* Steen van de lynx.

Inveniuntur albi, nigri, cinerei, pellucidi, vini falerni instar. Et hic forsan est quem veteres LYNCURIUM appellarunt, quem succini speciem fecerunt, ob colorem, quo succinum refert, quemque ex urina Lyncis, simul ac ea excernitur, coagulari, nonnulli fabulantur.

N. *Vetus hic lapis graveolet, & ne ustus quidem odorem deponit.*

Reperiuntur multis in locis Germaniæ, in Borussia, Pomerania, Episcopatu Hildesiensi, Helvetia, Ducatu Würtembergensi, (Göppingæ.)

Vires. *Adhibetur ad calculos frangendos, non aliter quam lapis Iudaicus.* [*In febribus intermittentibus utilis. Dos.* ℥ß. *vel* ℈ ij. *cum aceto.*] (*urat vulnera. Putatur etiam ad pleuritidem* (*quia mucronem habet,*) *valere.*

N. *Putant lapidem hunc potum contra Ephialtis suppressiones, noctisque ludibria valere, ac fascinationibus succurrere.*

HOFMAN. 11. *Lapis Lyncis.*) Dicitur & Belemnites ἀπὸ τοῦ βελέμνου à sagitta, cujus effigiem refert, item dactylus Idæus à figurâ dactyli & Idâ monte Cretæ Insulæ, ubi invenitur. Veteres LYNGURIUM appellarunt, quem succini speciem fecerunt, & ex Urinâ Lupi cervarii seu Lyncis in sylvis ac montibus coagulatâ generari tradiderunt. Neque hoc adeò absurdum dicit *Christoph. Encelius de Re metallic.* Libr. 3. Cap. 17. Urinam Lyncis coire in Lapidem, præcipuè calore terræ, tibi simile dicam, inquiens; in exitu vesicæ sylvestris porci, apri scilicet, nonnunquam etiam porci domestici castrati, reperitur Lapis coagulatus ex urina calosi animalis, flavus & subpallidus nonnunquam, magnitudine fabæ. Cur ergò non fieret, ut urinæ Lyncis calore terræ coirent? Verùm hoc non admittitur à Naturæ scrutatoribus, alia enim est ratio & modus fiendi calculi porcini, & aliorum calculorum, qui non semper in vesicâ ex urinâ, sed & aliis etiam in partibus ex petrosis seminibus producuntur, & alia hujus Lapidis, qui ex terrâ in sylvis & montibus, quo lynces nunquam stabulati sunt, ex profundo eruuntur. Reperitur in Borussiâ, Pomeraniâ, &c. Prodest contrà calculos, ictericiam, fluxus ventris. De cæterò, constat experientiâ, hunc Lapidem etiam mirificam fermenti febrilis vim habere præcipitantem, ut in febribus intermittentibus pulveris hujus ℥ß. vel ℈ ij. in aceto vini propinati horâ unâ vel circiter antè paroxysmum febrilem non facilè medentem desierat. Putatur etiam ad pleuritidem, quia mucronem habet, valere, sed non est universalis regula, quia alia habemus præstantissima anti-pleuritica, quæ tamen minimè sunt mucronata.

N. Hûc referri etiam posse videtur *Ceraunia seu Lapis fulminaris* à fulmine nomen trahens, Germanis Donner-Keile. Figurâ enim non absimilis hic est dicto *Lapidi Lyncis*, licet hic fulminaris præter hanc alias etiam habeat variasque figuras, sed maximâ ex parte tamen cuneum refert, pyramidem, ut repræsentet saccharum pyramidale einen Zucker-Hut / malleum, securim, clavam, &c. substantiâ ad silicem ut plurimum accedit, durus adeò, ut limam non sentiat, gravis & ponderosus. Somnum provocare quidam volunt & victoriam in prælio & causis agendis conciliare. Infantes ab herniâ præservari, si cunis imponatur, & curari ita, si eo morbo laborent. Domum, in quâ servatur, à fulmine tutam esse credunt, ut & hominem, qui castè eum gestaverit. Ex hoc paravit etiam medicamenta *Dn. D. Johann. Michaelis* ad hydropem & ictericiam utilissima. vid. *Gesner. de figur. Lapid.* p. m. 63. *Kentmann. de Lapid.* OL. WORM. *in Musæo Cap.* XII.

N. Dicunt Lapidem in Indiâ esse *Cocatttes* seu *Corvinus* dictus, qui calefactus tonitru edit *in histor. Brasill. P. Borellus in histor. & obs. C. 2. obs. 38.*

XII. *Magnes.*

¶ Magnes est lapis, qui ferrum vel alium magnetem ad se trahit, ac plagas mundi ostendit. Græcè λίθος μαγνήτης. L. Heracleus, ἡράκλειος. Lat. Herculeus, sideritis f. magnetis. German. Magnetstein. La pierre d'Aimant. *Loadstone.* Magneet / of Zeylsteen.

Reperitur circa ferri fodinas in diversis locis Germaniæ, Norvvegiæ, Sueciæ, Italiæ.

Delectus.

Vegetior plerumque cæteris esse solet, qui ferri colorem habet.

Vires. *Vires habet hæmatitis, teste Galeno, adeoque adstringit, sanguinemque sistit,* (*ustus*) *crassos & melancholicos humores educit, sed usus est rarioris.*

HOFMAN. 12. *Magnes.*) Ab inventore *teste Plinio* Libr. 36. Cap. 16. nomen accepit; item *Lapis Herculeus*, *Heracleus* à civitate *Heraclia* Lydiæ vel Magnesiæ, ubi laudatissimus magnes reperitur, appellatur. Vel etiam *Sideritis*, eò quod ferrum attrahat. σίδηρος enim ferrum significat. Germ. Magnetstein. Est autem Lapis coloris nigri-cœrulei, densus, non admodum gravis. Ferrum vel alium Magnetem ad se trahit, hoc cedit magneti & patitur à magnete, & quod majus est, ferrum à magnete tactum alterum ferrum trahit. *Jul. Cæsar. Scalig.* exerc. 102. s. 6. ferrum non attrahere magnetem, sed moveri ferrum potius ad magnetem tanquam ad matricem suam, cujus abditis principiis perficiatur, statuit. Mas enim surrectus rigidus. Fœmina multis adversus maritum quasi blanditiis, & adnutans. Cum ferri pabulo non indigeat Magnes, non illud attrahet. Magnes etiam plagas mundi ostendit. Quàm volubile & inconstans hoc sit vid. *in Nobiliss. Roberto à Boyle tentamin. physiologic.* p. m. 137.

Reperitur circà ferri fodinas.) In diversis locis Germaniæ in Silesiâ, Bohemiæ finibus ad Schvvartzbergum, item Salveldiæ in antiquis ferri fodinis, Goslariæ &c. Præterea etiam in Norvvegiâ, Sueciâ, Italiâ, & Hispaniâ (ut fertur) invenitur.

Vires habet hæmatitis.) Suprà diximus, magnam esse magneti cum hæmatite affinitatem, ut *Plinio* etiam hæmatites magnes dicatur, qui est species hæmatitis Æthiopici, & magnes combustus fit hæmatites, & venditur pro illo. Inde & easdem cum hæmatite habet vires. Nonnulli cum mulsâ exhibitum hydropicos sanare dicunt serosos & adustos humores evacuando. Ex collo gestatus spasmum sanare ac nervorum dolores compescere, manuque detentus partum accelerare credit.

PRÆPARATA.

¶ *Unguentum Magneticum*, seu *Sympatheticum*, vide lib. 2.

N. 1. *Sunt qui ex magnete usto & cera Emplastrum conficiunt, idque summe ad podagricos dolores leniendos commendant.*

N. 2. *Corroboratio magnetis institui potest, si cum Calc. viv.* △ *mediocri cementetur, ac postmodum in solutione vel oleo* ♂ *extinguatur.*

N. 1. *Sunt, qui ex Magnete usto & cerâ Emplastrum.*) Quale etiam *Boëtius* describit; hujus beneficio dicunt extrahi posse ferrum, quemadmodum historiæ referunt de rustico Regiomontano & Bohemico cultrum deglutientibus. Ad podagricos dolores leniendos summè etiam commendatur. Unde conficiunt nonnulli emplastrum ex magnete, quod salia acida massæ sanguineæ, inprimis si crocus martis aperitivus intus etiam fuerit propinatus, exterius locis dolentibus applicatum foràs elicere sibi imaginantur. Quodque etiam in herniâ & prolapsu uterino maximi sit valoris, ductu & consilio *Helmontii* p. m. 597. Dum inquit: Dorsum magnetis sicut ferrum, ita & intestinum pellit, curat herniam, omnemque catharrum de Naturâ martis. Omnes nempè magnetismi ad hominis usum sunt ordinati; Vis trahendi ferrum si mumiæ muliebri maritata fuerit, tunc dorsum magnetis in femore & ejus venter in lumbis emplastrata abortum jam minitantem tutò præcavet. Venter verò magnetis in femore & dorsum lumbis appositum partum mirificè facilitat. Verùm si allegata emplastra in dictis affectibus aliquem præstant notabilem effectum, non ob attractivam hoc fit magneticam vim, sed exsiccan-

ſiccantem & adſtrictivam, in quâ magnes ferrum vel hæmatitem æmulatur. Magnes, inquit *F. Platerus in quæſt. medic.* 91. licet ferrum trahat, non tamen agit eâ vi in corpus noſtrum, cum quo nullam habet ſimilitudinem, ſed potius vi ſiccante & adſtringente, uti & hæmatites &c. Præterea & hac in parte *cum Athan. Kirchero facio*, *qui Libr.* 3 *Cap.* 2 de magnetiſmo Medico ſtatuit, Emplaſtra ex contuſo magnete facta nulla vi pollere magnetica Etſi enim ſcobs magnetica & ferrea libera ex ſe & ſua natura magnetica ſint, & vi attractiva mirificè polleant, tamen ubi canali incluſa ſcobs fuerit, omnem eam attractivæ virtutis efficaciam ob partium ſe diſponentium confuſionem perdit, ſi igitur coarctatus intrà canalei pulvis magneticus vi ſua ob dictas rationes privatur, quantò magis ea deſtituetur, ſi madefactus vel unctuoſis aliis pinguibus ſpeciebus in Unguentum redactus fuerit: quo præter partium, quæ in ſimili miſcella concurrit, confuſionem, mirum eſt, quàm obtundatur ejus vis, quàm hebes & ignava reddatur, imò penitus deſtruatur.

N. 2. *Corroboratio magnetis inſtitui poteſt.*) Veteres Naturæ indagatores tradiderunt allii ſucco magnetis vim attractivam aboleri, ſed *P. Borellus in hiſtor.* & obſ. Centur. 2. obſ. 88. hanc rem falſam eſſe per experientiam didicit. Corroborari autem magnetem poſſe liquore quodam ♂tis ſingulariter præparato, licet *Cl. Zwelferus irrideat*, experientia teſtatur.

XIII. Marmor & Ophites.

¶ Marmor lapis eſt inſigniter durus ac ad ſplendorẽ ſuſcipiendum, ſi poliatur, ita aptus, ut ſtatuæ vel columnæ egregiè nitentes inde ſculpi poſſint, Græcè Μάρμαρος (à ſplendore) German. Marmelſtein. du Marbre. *Marble-ſtone*, Marmeer-ſteen.

Genera multa ſunt, cum nec certa illis figura, nec color certus ſit. Alia ſunt alba, verbi gratia, Alabaſtrites. Alia rubra, Alia nigra, ut Lydius Lapis. Alia variis coloribus, ut Porphyrites, Ophites, de quo hic.

Ophites eſt marmor inſtar porphyritæ duriſſimus, colore viridi ſaturato, dilutis ejuſdem coloris maculis quaſi aſperſus. Græcè ὀφίτης. Latinè Serpentinus, German. Serpintinſtein. La Serpentine. *Serpentin-ſtone*. Serpentyn-ſteen.

N. 1. *Boëtius de Boodt, cinereum quoque conſtituit Ophitem, eumque duriſſimum, tum & nigriuſculis maculis aut punctulis variegatum & hunc mollitie alabaſtrita.*

N. 2. *Veteres Ophitæ genera fecerunt.* 1. *Nigricans durum.* 2. *Cinereum punctis diſtinctum.* 3. *Lineis quibuſdam candidis interſtinctum, candidum, molle. Hinc apparet veterum Ophiten à noſtrate eſſe diverſum.*

Foditur noſter in locis variis, Italiæ, & Germaniæ, verbi gratia in Miſnia, quod tamen ob mollitiem, rectius Alabaſtris accenſetur, diciturque Zeblicium.

Vires. *Veterum Ophitæ omnes allegati contra capitis dolores, & ſerpentum ictus (ex ſignatura) proſunt, teſte Dioſcoride. Qui Lineas habent, Lethargo & capitis doloribus auxiliari dicuntur, arcereque peſtem petechialem (ex ſignatura:) Galeno lithontripticus eſt intro aſſumptus.*

N. *Ophitæ noſtrati multa vulgus tribuit, videlicet, poculum inde factum, ſi venenum ſuſceperit, id ſudore prodere. Conducere colicæ, pleuritidi, torminibus, ac ventriculo refrigerato, doloribus podagricis, nephriticis, ſi calfactus ophites loco affecto applicetur. Opitulari quartanis, tertianis, phthiſicis, hepaticis, ſi poculum quotidiano uſui deſtinetur.*

[*Lapis Phoſphorus, ſive Luciferus Bononienſis Spongia & retinaculum Solis & Lunæ, miſtura chalcanthi & Antimonii, Pſilothrum præbet.*]

[*Melachites ſive Pavonius infantibus pro extinguendo æſtu febrili exhibetur ad gran. iij. vel iv.*]

[*Myoxolithos, Bufonius lapis. Batrachites,* Krötenſtein/ *deſcribitur infrà lib. V. c. 7.*]

HOFMAN. 13. *Marmor & Ophites.*) *Ophites* eſt marmoris ſpecies, & ita appellatur, quia colore ſerpentes repræſentat, Et hæc ſpecies lineis cinereis & nigricantibus eſt, uti ſunt in colore chelydri ad oſtium Tangræ. Eſt & alia ſpecies *Ophitis* magis ad ſerpentis formam accedens, quia ſquamas habet, ut ſerpens, & eſt cruſtaceus lapis, reperitur in Saxoniâ circâ Hildeſheimium, fordet inſtar cornu. Eſt & tertia *Ophitis* ſpecies, quam *Encelius l. 6. p.* 225. invenit ad littora Albis propè oſtium Tangræ, & eſt lapis tenuis, oblongus, in formâ ſerpentis, ac ſi ſerpens in lapidem induruiſſet, intus coloris nigri in cœruleo nitentis; foràs albicantis.

N. Hîc quæritur; Quid de *Draconite ſeu Lapide vel coronâ Draconum Aſpidum*, vel *ſerpentum* ſit judicandum? *Plinius* Libr. 37. Cap. 10. *Encelius* de Lapid. & gemm. Libr. 3. c. 39. *Libavius* Lib. 2. Batrach. Cap. 23. & Alii adſcribunt huic cum *Philoſtrato Gygis* annuli virtutem, *Cæl. Rhodigin.* Libr. 6. c. 2. Aliàs *Gygis annulus* adagium eſt, quadrat vel in homines moribus inconſtantibus, vel in fortunatos, qui veluti virgulâ divinâ quicquid optant, id ſuo arbitrio conſequuntur. *Gyges* fuit Rex Lydiæ, cui oraculum ſciſcitanti, ecquis ſe viveret felicior, Apollo prætulit Aglaum Sophidium Arcadâ, qui nunquam è tugurio ſuo fuerat egreſſus. *Plin.* Libr. 7. Cap. XLVI. Hujus adagii meminit *Lucianus* in Votis, ubi quiſpiam optat ſibi complures annulos ejuſmodi, quales habuit Gyges, alium, quo diteſceret, alium quo gratus & amabilis redderetur, alium, per quem liceret volare quocunque libitum eſſet. Hic annulus hominem etiam inadſpicuum reddebat, ſi pala ejus ad palmam eſſet converſa, cùm ipſe tamen omnia videret vid. *Cicero* III. de Offic. Ejuſmodi magicam vim adſcribunt etiam *Draconiti.* Verùm à pluribus dubitatur de hujus exiſtentiâ. Eſt enim circumforaneorum impoſtura plebeis obtruſa, dum nihil aliud ſunt, quàm chelæ, ſquillæ marinæ, quæ dentatæ ab uno latere interiore ſemifalcatæ, ebore quovis nitidiores. Has affabrè eâ parte, quâ dearticulatæ fuerunt, committunt, capſuliſque oſſeis & ligneis decenter inferunt. Vulgò vocantur Schlangen-Krönichen.

XIV. Oſtiocolla.

¶ Oſtiocolla lapis eſt albo cinereove colore, oſſiſque figuram æmulans. Dicitur lapis Oſſifragus, Lat. Sabuloſus, Oſtrites, Oſteolithus, Holoſteus, Morochtus Matthiolo, German. Beinbruch/ Bruchſtein/ Beinwell/ Wallſtein/ Sandſtein/ Steinbein. La pierre Oſtiocolle. *Oſteocolla, Aſtone like à bone, bone-binder.* Oſtiocolla/ Wallſteen/ gelyck een been.

Naſcitur Darmſtatino in agro in Palatinatu, locis arenoſis, (an der Bergſtraß/ au Chemin, dit prés la montagne. *On the hils.* Aen de bergſtraet.) Item in Saxonia, in Sileſia, &c. creſcit per arenam formâ Coralli.

Vires. *Celebratur ad oſſa citò glutinanda, quippe materiam callo idoneam citiſſimè ſuppeditat, adeoque glutinationem maturat. Adhiberi poteſt internè à* ℈j. *ad* ʒiß. *& externè in catapl. Emplaſtris &c.*

PRÆPARATA.

Oſtiocolla præparat. lævigando cum ▽ geranii. Cremor Weinſtini prodeſt hypochondriacis.

HOFMAN. 14. *Oſtiocolla.*) Eſt lapis albi aut cinerei coloris, oſſis figuram referens. Dicitur *Lapis Oſſifragus*, Beinbruch. Creſcit per arenam in formâ corallorum, Reperitur in locis arenoſis Saxoniæ, Sileſiæ &c. Commendatur ad oſſium fracturam citò callo obducendorum. Doſis eſt à ʒß. ad ʒj. Ex hoc Lapide etiam Magiſterium confici poteſt ejuſdem energiæ cum pulveriſato.

XV. Pumex.

¶ Pumex lapis eſt eroſus, poroſus, ſpongioſus, exiguiſque cavernulis, ſeu foraminibus plenus. Græcè

Κίσσηρις, Arabicè Tanech. Germ. Bymstein. Pierre ponce, *Pumice-stone.* Puymsteen.

Invenitur ad Confluentiam Germaniæ.

Probantur, qui candore minimoque pondere, ut & qui quàm maximè spongiosi, aridique sunt, trituque faciles, nec arenosi in fricando, &c.

Vires. *Refrigerat, siccat, extenuat, ulcera leviter purgat, cicatrices explet, & emendat. Farina adhibetur sæpe medicamentis oculorum, & verendorum. Immiscetur item dentifriciis & sternutatoriis.*

Hofman. 15 *Pumex.*) Hic est lapis, & non est lapis; Lapis propter duritiem; non lapis propter raritatem, & innatat etiam aquis. Probatur candidus, levis, spongiosus, aridus, tritu facilis, nec in fricando arenosus. Reperitur in maris littoribus, inde quidam sibi persuaserunt, sed falsò, spumam concretam maris esse. Ejus vires vide in *Autore.*

PRÆPARATA.

Pumex ustus.

¶ Uruntur trinâ ustione, ita ut torreantur carbone puro, ac toties vino restinguantur albo. Lavantur deinde & siccati conduntur quàm minimè uliginoso loco.

N. *Quidam tertiâ ustione refrigeratos potius quam restinctos terere malunt ex vino. Boëtius de* Boodt.

XVI. *Lapis specularis.*

Lapis specularis est lapis fossilis, instar crystalli pellucidus ac in bracteas tenuissimas scissilis. Dicitur communiter Selenites, aliis alumen Scaiolæ, quibusdam Glacies Mariæ, Fraven-Eiß.

Invenitur in Moscovia, copiose item in Hispania, in Saxonia, Thuringia, Marchia, Misnia, &c. Etsi autem ut plurimum candidus sit, attamen reperitur & variis coloribus, melleus scil. niger, fuscus.

N. *Veterum Selenitem, (aphroselenitem) quia noctu lucebat, à nostrate diversum esse, nemo non intelligit.*

Usus est rarioris, nec adhibetur facile, nisi ad mulierum faciem dealbandam, & rugas depellendas. Quidam tamen commendant in Epilepsia [& provocando partu.]

Hofman. 16. *Lapis Specularis.*) Dicitur communiter *Selenites*, vel aliis *Alumen Scajolæ.* Huic *Asbestus* lapis est similis, de quo vid. *Ath. Kircher. in mund. subterran.* Tom. 2. sect. 3. Lib. 8. p. m. 6.. Narrant *Geologi Sinæ* Lapidem in *Xensi* provinciâ reperiri, qui juxtà incrementum aut decrementum Lunæ crescat, inæstimabilis apud eos pretii. Verùm & eundem effectum præstare apud nos *Selenitem*, seu præsentem lapidem Specularem plerique tradunt Naturalium rerum scriptores. Observatum enim est hunc lapidem non solùm ad Lunæ splendorem lucere, sed & veluti in speculo quodam Lunæ sive plenæ sive dichotomæ, sive sextilis figuram perfectè exhibere. Unde de Lunari hoc lapide juxtà phases Lunæ nunc crescente, nunc decrescente, fabula nata est, dum enim figuram Lunæ sub quâcunque phasi veluti in speculo exhibet, simplices reali lapidis incremento aut decremento, phantasmate illo illusi id adscripserunt, quod non nisi in speculari Lapide reflexo Lunæ radio repræsentatur, & inde patet, quod lapis semper sibi similis, nullâ in se mutatione factâ, quâcunque Lunæ phasi in quâcunque tandem rerum exhibitione persistat. vid. *Chinam illustratam* p. 205.

PRÆPARATA.

Calx & Liquor.

¶ Comburitur igne in pulverem candidissimum, qui per deliquium oleum seu liquorem præbet. Vide Talcum.

XVII. *Silex.*

Silex durissimum genus saxi est, vel marmore durius extrinsecus leve. German. Kießling/Keiselstein. Un Caillou. *Flint stone.* Keysel-steen.

Differentiæ ejus plurimæ sunt.

Nam alii liquabiles sunt, & plerunque foris albi & pellucidi. Germ. Flußsteine/weisse Kießling/Bachsteine. *White Flint.* Witte Keyselsteen.

Aliqui prorsus diaphani sunt.

Aliqui ita duri, ut ex iis ignis excutiatur, inde & Pyrites dicuntur. Germ. Feuerstein. *Firestone.* Vyer-Keye.

Aliqui prorsus opaci sunt.

N. *Qui molliores sunt marmore, non silices, sed lapides simpliciter appellantur.*

Vires. *Silicum communium usus internus esse potest, ad tartaream mucilaginem incidendam, calculum resolvendum, ac proinde ad obstructiones reserandas. Extrinsecus frequenti usu in dentifriciis adhibentur.*

Pyrites vim possidet calefaciendi, siccandi, discutiendi, digerendi, adeoque Emplastris digerentibus admiscetur.

Hofman. 17. *Silex.*) Durissimum genus Saxi est, vel marmore durius. Derivatur à saliendo seu prosiliendo, quia ex eo percussione factâ salit ignis. Sub hoc comprehenditur etiam *Pyrites*, imò omnis lapis, ex quo ignis prosilit. Ejus plurimas differentias *Dnus Autor* describit. Nos addimus, silicum alios dari Solares, qui propè aurifodinas Goldkranachii & aliis in locis reperiuntur, & quàm optimè Medicamentorum præparationibus inserviunt; alios martiales, qui propè ferri fodinas reperiuntur. *Nobiliss. Helmontius* modum novit, quo in Silices Lumen Solis transferre potest, solâ silicis præparatione, ut extrà Solis præsentiam sub densissimis tenebris lumen illud acquisitum aliquantisper permaneat, iterumque hauriatur lumen novâ silicis expositione ad solem diurnum, licèt obnubilum p. m. 110. §. 95. Quemadmodum de *Lapide Phengite* idem habet *Robertus à Boyle de systematic. vel cosmicis Rerum qualitat.* Cap. 8. p. 40. Existunt sanè in aëre certa quædam subtilia corpuscula, parata & disposita, ut se insinuare queant poris alterius corporis ita dispositi, ut illorum admittat impressionem vel actionem, si in primis cum illis concurrant aliæ nondum observatæ causæ & stabilitæ in hoc universo leges.

Vires.) Non omnes silices tutò usibus destinantur internis, sed illi solum, qui molles, friabiles, cultro atteri & facilè conteri possunt, è quibus ferro alliso scintillæ non eliciuntur. Ex hoc præparata medicamenta tartaream saburram optimè incidunt, calculum expellunt & obstructiones reserant.

PRÆPARATA.

¶ 1. Sal fit leg. comm. calcinatum solvendo in ✠. *Dosis gran. 6. ad 10. vel 20.*

N. 1. *Calcinatio fit eodem modo, quo Crystallos calcinari diximus.*

N. 2. *Si ex tempore adhibere volueris, restingue silices ignitos in vino generoso, aut aceto idque toties donec plane in pulverem fuerint redacti, ac exhibe vinum. Hartm. in pract. Medull. destill.*

N. 3. *Querc. solvit cum Acet. destill.*

2. *Oleum* fit per deliq. (*mellis. Ph. R.*)

Dosis ℈ j. *Medull. destillat.*

3. *Cremor silicum & crystalli* paratur etiam facillimè ex liquore Silicum descripto in parte secunda furnorum Glauberi p. 136. si scilicet liquor ille diutius in cellâ servetur, tandem Galredam quandam demittit ad fundum, °8° Tart. supernatante, quod tam diu evacuandum erit à dictâ Gelatinâ, quamdiu aliquid liquoris sursum fertur, deinde edulcandum est.

Cremor hic de facili in quovis vehiculo dissolvitur.

S. Cloſſ.i experientia, add. Spir. aperit. Benotti.

HOFMAN. *Præparata.* 1. *Sal fit l. c. calcinatum ſolvendo in Acet.*) Ego etiam ex ſolis ſilicibus calcinatis quibuſdam, non omnibus, aëri ad temporis ſpatium expoſitis ſal collegi ſapore ſaccharum ♄ turni æmulans.

N. 2. *Si ex tempore adhiberi volueris* &c.) Silicibus ignitis aliquoties affunde vinum generoſum & hoc propina calculoſis, mirum in modum calculum & urinam expellit, potes etiam vino addere ſummitates abſinthii.

2. *Oleum fit per deliquium.*) Liquantur ſilices cum Sale Tartari, vel ✱, poſiti in aëre humido per deliquium ſolvuntur, qui metallorum ſolutiones ♁tant. Ex hoc etiam cremor & cryſtalli parantur, de quibus vid. Autorem.

N. *Si à Silicibus nigricantibus calcinatis Sp. ✱ urinoſum ſalſum aliquoties per deſtillationem abſtraxeris, acquires ſpiritum cærulei coloris Urin. & calculum expellentem.*

XVIII. Lapis Spongiæ.

¶ Lapis Spongiæ eſt lapis prorſus friabilis, in ſpongiis concretus, colore candido vel gryſeo.

Dicitur Cyſteolithos (ab uſu,) Lapis Cappadox quorundam. German. Schwamſtein. Pierre d'éponge. *Spunge-ſtone, found in ſponges.* Sponcy-ſteen/ in Spongien gevonden.

Vires. *Extenuat abſque inſigni caliditate, ad calculos renum veſicaque frangendos utilis eſt. Valet etiam ad ſtrumas diſcutiendas, ſi nempe omni mane fiat hauſtus propriæ urinæ; & poſtea in ultima ☾æ quadrâ ſingulis diebus ſumatur in vino, cum Sal. communi Tartari & ♉. Vide Gluckrath. Idem præſtat ſpongia combuſta.*

HOFMAN. 18. *Lapis Spongiæ,*) Spongia, in quâ hic lapis reperitur, neque animal, neque frutex eſt, ſed tertiam habet naturam animalis & plantæ, unde *Avicenna* definit corpus marinum, laxum, rarum, cui rei adhæret, ab eâ non ſeparatur, habetque animam. *Dioſcor.* Lib. 5. Cap. 85. Ejus duo genera eſſe ſcribit, *Marem & Fœminam.* Nonnulli addunt tertiam, atque in hâc, non in illis ſtatuunt, reperiri Lapides, qui dicuntur à *Plinio* Libr. 36. Cap. 19. Cyſteolithos, quia veſicæ ſuccurrunt laboranti & calculum in illâ expellunt. Inveniuntur & in ipſis ſpongiis in mare & in fœminâ nuclei inſtar amygdalarum. vid. *Encelius* l. 2. Cap. 45. Libr. 2.

Vires.) Lapis Spongiæ præterquam quod puerorum lumbricos enecet, calculum renum & veſicæ frangat, ſtrumis inſuper certo experimento etiam medetur, vid. *Cl. Helmont. & Dominus Autor noſter.*

PRÆPARATA.

1. *Sal.*

¶ Calcinatur cum Sulphure calcinatione levi, ſolvitur in Acet. deſtill. vel ſpiritu Sal. com. Item; ignitus toties in Acet. deſtill. extinguitur, donec in calcem reſolvatur.

[Stellaris lapis, Aſtroites invenitur in Gotlandia, Tyrolenſi etiam Comitatu. Antiloimicus putatur, & vermes necare exhibitus infantibus, ad gran. iv.]

XIX. Talcum.

Talcum Officinis lapis eſt, ſpeculari lapidi ſimilis, magis tamen tenuis, ſquamoſus, viridiuſculus, igni reſiſtens ac fixus. Dicitur à nonnullis Stella Terræ. German. Talck, du Talc. *Talk, the ſtar of the earth.* Talck.

N. *Invenitur & Talcum rubrum ac nigrum (Parac. in Chronic. Carynthiæ) verum Officinis minus id uſitatum eſt.*

[*Dicunt ☉lare ☽are ♀eum pro coloris diverſitate.*]

Electio.

Optimum cenſetur, quod Venetiis ad nos tranſportatur, Muſcoviticum tamen æque bonum eſt, probatur autem præcipuè viridiuſculum.

Vires ac Uſus: *Potiſſimus ejus uſus eſt externus & coſmeticus, adhiberi tamen nequit, niſi vinculo ſuo liberatum, præparatum, ac in liquorem redactum ſit.*

HOFMAN. 19. *Talcum.*) Officinarum Lapis eſt, Lapidi ſpeculari haud abſimilis, magis tamen tenuis, in laminulas flexiles tamen & varie intricatas argenti modò diviſibilis, colore candido lunari, glauco viridiuſculo aut nigricante. Dicitur à quibuſdam ſtella terræ. Germ. Talch

Igni reſiſtens ac fixus.) Vidit tamen. *Cl. Morhofius* de metall. tranſmut. in Epiſtol. ad Nobiliſſ. *D. Joël Langelott.* vel intrà dimidiæ horæ ſpatium pauciſſimo igne rudi ad ſpeciem artificio totam ejus ſubſtantiam ita calcinatam, ut colore flavo ablato ſpongioſa facta ſub digitis in minutiſſimum pollinem comminueretur. Quare patet non adeò igni invictum eſſe talcum.

N. *Invenitur & talcum rubrum ac nigrum.*) Th. *Paracelſus* quatuor talci ſpecies recenſet de miner. tr. 1. Rubeam, albam, nigram & luteam. Et fortaſſe hæ ſingulæ varias mineralium ſpecies complectuntur. In Anglia eſt Talci ſpecies, quod intrà unius horæ ſpacium in calcem niveam igne moderato mutatur. Non deſunt, qui pro minerâ ſolis venditant. Unde plurimi ſtatuunt, exinde menſtruum fieri poſſe, ad tranſmutationem ☉ & ☽ hæ, ut Mercurius figatur & tingatur. Verum licet certiſſimum ſit ex quâdam talci germanici ſpecie in forti ſalium alkaliſatorum ſolutione digeſtâ non parum auri extrahi poſſe, memini, inquit Robertus à Boyle in tentamin. phyſiologic. me aliquantum Talci ſubfuſci poſſediſſe, quod aquæ regis immerſum à menſtruo illo manifeſtò ſolvebatur, quæ ſolutio deinde filtro depurata à quibuſdam chemiæ peritis, qui viderunt, ratione ſaturrimi coloris, vera auri ſolutio judicabatur, exinde tamen non ſequitur, illum ☿ rium figere poſſe.

Electio.) Optimum cenſetur *Venetum*, huic ſuccedit *Anglicum* & demum *Muſcoviticum*; Multis etiam *Germaniæ* in locis reperitur ac *Norvvegiæ.* Probatur autem ex his viridiuſculum, & quod ad tactum pinguius

Vires ac uſus.) Avicenna frigidum eſſe ait in primo; & ſiccum in ſecundo gradu, adſtringit, ſanguinem ſiſtit, prohibet mammillarum & parotidum abſceſſus. Sunt, qui dyſentericis, hæmoptoicis, menſtruorum & hæmorrhoidum fluxu nimio laborantibus cum ▽ plantaginis præbeant. Dixit modò laudato *Morhofio* l. c. amicus, noviſſe ſe medicum, qui ſulphure per ſingulare artificium ex hoc extracto curare immedicabiles morbos potuerit, ut alterum illi à maximo Elixire locum poſuerit. Quod ſanè non de nihilo eſt, latere enim in eo Sulphur aliquod Solare certiſſimum eſt. Talcum calcinatum teſte *Martiano Martini in Atlante Sinico* p. 79. vino mixtum ac epotum Sinicis Medicis ut ſingulare medicamentum ad vitam longam commendatur.

Potiſſimus ejus uſus eſt externus & coſmeticus.) Hunc ut præſtet, prius in fluidum reſolvi liquorem neceſſe eſt, quæ gratia ab illo ignis torturâ extorqueri nequit. Mitius enim, ait Steno l. c. à naturâ haberi ſolitum Talcum tantam in venuſtatis amatoribus ſævitiam indignatur & vindictæ loco Vulcano cedit illam ſui reſolventis partem, quam ſibi incluſam conſervat.

PRÆPARATIONES.

¶ E præparationibus Talci præcipua eſt Calcinatio, reliquæ enim operationes, qualis eſt deſtillatio & liquatio, per ſe notæ ſunt.

Calcinatio igitur tum eſt ſicca, tum humida.

HOFMAN. *Præparationes. Ex præparationibus Talci præcipua eſt Calcinatio.*) In præcedentibus jamdum percepimus, calcinationem Talci non adeò difficilem eſſe, modò quis veram encheiriſin cognitam habeat, & modum intelligat, quomodo artificio ignis quoad gradus obſervandi in calcem redigi queat niveam intrà unius horulæ ſpatium, etiam candelæ flammâ.

Calcinatio tum eſt ſicca, tum humida.) Omnes hujus deſcriptiones à *Dno Autore* traditæ ſunt exigui valoris, id quod ſanctè teſtari poſſum, optimè mihi conſcius, quam in his explorandis me non ſine tædio & fruſtraneo effectu torſerim. Talcum calcines ſummâ ignis violentiâ pro lubitu ad diuturnum etiam tempus & omnem vim flammarum eludet. Attamen præter calcinationem igne moderato artificio ad ſpeciem rudi factam, nec minus præparationem per tritum in molâ philoſophicâ inſtitutam non adeò eſſe rejiciendam putaverim, imò Calcinationi per ignem præferendam. Ex hoc igne tenuiſſimo cum ſale Tartari volatili ad ſeptimanas aliquot digeſto non equidem liquor pro coſmetico emerget, ſed ſolutio ☉, ſi quid in Talco abſconditum fuerit.

Liquores

Liquores & Tincturæ Talci ab Autore traditi ex prosapiâ salium partim acidorum partim alkalisatorum oriundi parum animum curiositatis amantem exsatiant.

Calcinatio sicca.

¶ 1. Contunditur in pollinem tenuissimum pistillo ferreo, postea forti ollæ committitur, operculo addito, imponiturque furno vitriariorum, figulorum vel calcariorum (in einem Kalckofen / Dans un four où on fait la Chaulx. *In a limekiln*, in een Kalck-oven.) ubi maximæ flammæ sunt. Post triduum aut quatriduum eximitur, & si in calcem redactum sit, servatur, sin minus, repetitur labor, donec perfectè calx dealbuerit.

2. ℞. Talc. opt. q. v. contunde in mortario candenti, [sic melius teritur Talcum;] donec nullum amplius splendorem referat, pulverem trajice per cribrum setaceum, ac cum carbonum Tiliæ ana. Misc. calcinaque in fornace figulina ♂ ℘ 2. vel 3.

3. ℞. Talc. subtilissime pulver. ℔ j. Sulphuri. per Sal. com. calcinat. âna F. S. S. S. ac cementa in ✠ clauso; ♂ ut ✠ candeat. Dein exime ac edulcora. Loco Sulph. prodest Tart. per Sal petr. calcina.

4. ℞. Talc. opt. in laminas tenues redacti, q. v. candefac ac extingue aliquoties, (duodecies vel pluries) in ∞o ♀ri. donec fiat candidum instar nivis. Edulcora ▽ pluviali, & exsicca. Hinc impasta cum albumine ovi, ac forma globulos, quos in calce viva reconditos, atque ✠ clauso impositos, calcina ♂ ℘ 3. in fornace figulina vel vitriaria & fiet Talcum, instar Crystallorum; exime.

5. ℞. Talc. opt. part. 1. Sal. p. ij. Misc. & calcina per quatriduum, postea tere & ablue, pulverem exiccatum panno involutum, obducito luto crasso, ac sepeli in Tart. crudo, calcinaque ♂ ℘ 15. tere ac solve in ▽ vitæ, solutum coagula.

6. Calcinatur cum Metallis; nimirum injice Talcum argento Orichalco, vel cupro, ad ignem fuso horam dimidiam (hor. aliquot.)

Calcinatio humida.

℞. Talc. Venetian. opt. scinde cultello in particulas subtilissimas, digere in sole ferventissimo, vel fimo equino per mensem, cum Acet. destill. acerrimo Vini Hispanici, quotidie aliquid Acet. destill. superaddendo, donec acetum fiat q. mucilaginosum.

Hinc

PRÆPARATA.

1. ∞o *Talci destillatum, Cosmeticum Hartmanni.*

℞. Talcum calcinatione humida, (cum ✠,) in mucilaginem redactum, destilla per retortam lutat. △ nudo, in excip. capaciss. Primo prodit Acet. destill. postea oleum album. Hæc separa.

N. *Alii Talci pollinem cum cochleis ollæ immittunt, ut Talcum devorent, ubi devoraverint, cum testis tusis vitro imponunt, ac ab iis aquam extillant, pro mulierum mangonio.*

Vires. *Aceto possunt manus ablui, ∞o vere fieri inunctiones.*

N. *Aiunt, si primo facies fuerit diligenter ab omnibus sordibus purgata, succum integrum mensem durare posse. Hartman. in Croll.*

2. ∞o *Camphoræ Talcatum.*

℞. Talc. crud. (præstat calcinat.) optime pulverisati part. 1. ∞o Camphorat. p. ij. digere ut albescat ∞o. *Vide de ∞o Camphora.*

3. *Liquor Talci, sive ∞o per deliquium.*

℞. Talc. optimè calcinatum, (calcinatione 1. 2. vel aliâ,) F. Extractio cum Acet. destill. filtra & coagula. Edulcora ac repone postea ad liquescendum in cella.

N. *Alii progrediuntur ulterius, atque ∞o cum ▽ circulant, abstrahuntque aliquot cohobiis.*

Liquor Talci S. Closs.

1. Talcum in pollinem terendum est, id quod fit 4. modis, vel enim Talcum exfoliatum calculis fluviatilib. integris permiscetur, sacculo oblongo includitur, & ministerio duorum horum successivis vicibus agitatur fortiter, vel lapidi pumicis continuè affricatur, pulvisque decidens colligitur, qui tamen minus sincerus est, vel in mortario calentissimo contunditur. Ego illud longè faciliùs, beneficio limæ lævigatoriæ (une lime douce) aurifabrorum in scobem attero, cujus ℔ß. confundo cum ℔. 1. Sal. ♀ri. ac in furno venti per hor. XII. calcino, calcinatum repono in cellâ, quod liquescit separo à non liquescente, calcem hanc siccatam denuò calcino in tigillo △ vehementissimo cum part. 4. Sal. nit. Ità Talcum colliquabitur in massam albam pellucidam, quæ in cellâ reposita defluit in liquorem glutinosum.

Vires. *Lentigines & maculas faciei exest, cutem dealbat, verum non diu relinquendus est liquor, sed aq. florum fabarum, nenuph. &c. abluenda facies est ne Epidermidem arrodat.*

Alius liquor atque Magisterium Talci.

℞. Talci grossè triti (subtilis pulvis separatur) q. v. infunde in Acet. destill. ♂ ℘ (3. 4.) Hinc superjiciatur plumbo fuso, calcineturque ad friabilitatem. Hoc solvatur in Acet. destill. Solutioque abstrahatur. Solvatur iterum aliquoties in aq. destillata, purificeturque à fæcibus. Tandem præcipita cum spir. ⊖i, edulcora & exicca.

N. 1. *Solutum ante præcipitationem per deliq. solvi potest, unde liquor.*

N. 2. *Calcinari itidem potest super aliis metallis, v. g. ♀ re &c.*

Ex communicatione amici cujusdam Hamburgensis.

Cremor Talci.

Pulverisetur uno è modis 4. supradictis, affunde Acet. destill. terve Bull. lento △ in patinâ vitreâ spuma pinguis supernatans colligatur cum cochl. despumatorio, dum dabitur, Acet. destill. cremori mixtum evaporet, cremor a. resolvatur in phlegmate Sal. com. vel pomatæ alicui permisceatur.

Inservit dealbandæ faciei. Ex comm. S. Closs.

4. *Tinctura Talci.*

℞. Talc. optimè pulverisat. q. v. digere cum ∞o ⊖i Philosophico, in fimo equino mens. 3. 4. sic solvetur Talcum, protrudetque ad superficiem nonnihil instar pinguedinis.

Huic affunde 🜄, digere ac abstrahe cum repetitis cohobiis, & transibit tandem 🜅.

Alia.

℞. Talc. calcinat, extrahe cum ∞o Sal. com. viridi,

di,decanta,abſtrahe, ac cohoba aliquoties,ſic aſcendit tandem & Tinctura, tranſitque alembicum ſub colore rubicundo.

Vires. *Præſervativum eſt efficax in peſte, quotidie ſumptum. Doſis gran. vj.*

N. *Præſtat hic rubrum Talcum ſumpſiſſe, ſi haberi poſſit.*

Tincturam Talci rubri vide in Agric. p. 789. tom. ſecundi.

Alia.

℞. Talc. q. v. affunde Spir. Vitriol. abſtrahe aliquoties. m. cum Sulphur. reverbera. Extr. tinctura m. d.

[Sulphur Talci, quod habet ſolare, extractum, egregium ad graviſſimos morbos putatur remedium.]

X X. *Unicornu foſſile.*

Unicornu foſſile. Cornu foſſile. Ebur foſſile. Lapis Ceratites, eſt lapis colore & levore cornu referens, interdum etiam formâ ipsâ, gegraben Einhorn / gegraben Elffenbein. de l'Unicornu foſſile. *Unicorn mineral* or *graven.* Gegraven Eenhoorn.

N. *Sæpius tam craſſum ac magnum reperitur, ut à nullo unquam animali produci potuerit. Subſtantia lapidea ſemper & vel dura vel mollis eſt. Exterius ut plurimum dura, intrinſecus plerumque mollis, alba, levis, friabilis, compacta, abſque poris, linguæ firmiter adhærens, odore nonnunquam grato. Cortex exterior interdum flaveſcit, cinereus, albus & ſubniger eſt.*

Invenitur in variis locis Germaniæ, prope Elbingerodam Oppidum Comitatus Stolbergenſis, prope Heidelbergam, Hildeſheimium. Item in Moravia, Sileſia, Saxonia, Haſſia, multiſque locis aliis.

Materia hujus creditur Marga, aquâ ſubterraneâ lapideſcente irrigata & fluida reddita, quæ pro diverſitate matricum, in quas fluit, vel & pro diverſitate rerum, quibus ſeſe inſinuat, ſcil. lignorum vetuſtorum, cornuum, oſſium ſubterraneorum, varias quoque ſuſcipit figuras & odorem.

Vires. *Non omnia habent eandem facultatem, aut æque validam, ſed differunt pro diverſitate originis, reique commixtæ. Ut plurimum exiccant, adſtringunt, proindeque ſiſtunt alvi profluvia, gonorrhæam, menſtrua alba, hæmorrhagiam narium, hæmorrhoides. Quod ſi inſuper odor medullis accedat gratus, cordi imprimis grata ſunt, idque roborant, Epilepſiam arcent. Quæ cum rebus aliis ſunt commixtæ medullæ, pro earum facultatibus naturæ mixtæ cenſentur. Extrinſecus ulcera ad cicatrices perducunt, oculorum lacrymas ſiſtunt, (in Collyriis.)*

N. *Fruſtum hujus generis Cornu non longe Marpurgo Haſſiæ è terra erutum oblatum mihi eſt, haud ita pridem, brachium craſſitie æquans, ebori ſimillimum, niſi quod corticem arboris extrorſum figura referret & pro mediano deſtitutum eſſet. Huc referenda oſſa Scharsfeldica.*

HOFMAN. 20. *Unicornu Foſſile.*) De hoc vid. *Athanaſ. Kircher. in mund. ſubterran.* Tom. 2. ſect. 2. Libr. 8. Cap. IV. V. p 60. ſeq. Reperitur in variis Germaniæ locis, Moraviâ, Sileſiâ, Haſſiâ, Saxoniâ propè Hildesheimium, Heidelbergam, Elbingerodam, & in primis ex ſpecu Bumanni propè Hercyniam ſylvam eruitur, ſæpè in formâ animalium oſſium in ſaxeam naturam verſorum. Inter quæ ſunt dentes molares & inciſorii admodum magni, in quibus evidentiſſimè radices à dente ipſo, ſeu parte, quæ extrà gingivas prominuit, diſcernas, itemque fragmenta radiorum, tibiarum, exactiſſimè ipſam oſſium naturalem conformationem repræſentantia. Eodem ſpectat, quod refertur in Ducatu Wirtembergico inventa folia querna lapidefacta, & martyris cadaver ex cœmiterio *Calixti* erutum lapideum narrat Nardius. Ac memoratu dignum, quod notat Gaſſendus in vitâ Peireskii Libr. 2. detexiſſe hunc non longè ab aquis ſextiis inſignem quandam copiam non humanorum modò oſſium naturæ factorum lapideæ, ſed variorum etiam animalculorum, itemque ſtirpium, foliorum, florum, ſimiliumque hujuſmodi. Ita memorat idem ibid. p. 346. intrà Cavernam Guerinam reperta fuiſſe folia ex quercu, alno, ilice, Ulmo, Nuce, populo, hederâ, lauro, aliiſque arboribus, ita in lapides converſa, ut ſuis nervulis ſuas indicaverint ſpecies. Sæpius verò contrà tam craſſum ac magnum reperitur, ut à nullo unquam animali produci potuerit. Subſtantia lapidea vel dura, vel mollis eſt. Exterius ut plurimum dura, intrinſecus plerumque mollis, alba, friabilis, interdum poroſa, interdum minus linguæ firmiter adhærens inſtar cornu cervi calcinati, odore nonnunquam grato. Cortex exterior interdum flaveſcit, cinereus, albus & ſubniger eſt. *P. Borellus in hiſtor. & obſ. rar. Cap. 3. obſ.* 83. Limaces lapideos non procul ab urbe Caſtrenſi in rupe Lunelli multarum ſpecierum invenit, albi etiam conchas varias marinas lapideas & circà Montiſpeſſalum oſtrea magna lapidea, imò piſces lapideos.

Materia hujus creditur marga.) Quæ cauſa efficiens & materialis ſit hujus diverſitatis & ipſius etiam unicornu foſsilis, variæ occurrunt Doctorum ſententiæ. *Libavius* ſingular. part. 3. Libr. 8. Cap. 17. ex terrâ aliquâ bituminoſâ vel cinere illius, affluentibus ex terrâ vel aliunde liquoribus ita compacta eſſe ſcribit. Alii materiam hujus ſimpliciter Margam credunt; aquâ ſubterraneâ lapideſcente irrigatam & fluidam redditam, quæ pro diverſitate matricum, in quas fluit, vel pro diverſitate aliarum rerum, quibus ſeſe inſinuat, ſuprà in medium productarum varias etiam ſuſcipit figuras. Quæ mea eſt ſententia. Et niſi hoc admittamus, vim aliquam plaſticam ejuſmodi terræ præter omnem rationem concedamus, neceſſe eſt. Id quod abſurdum. Et potiori forſan jure quis ſimili terræ tribuat artificium figulinum, quo ollæ illæ foſsiles formentur, ac in terrâ coquantur, quas in Poloniâ, Luſatiâ, Saxoniâ, Thuringiâ inveniri notum eſt.

Vires.) Antequam hominibus offeratur hoc cornu foſsile, prius in canibus aliiſque animalibus probari debet, cum ſæpè contigerit, quod ejuſmodi cornua foſsilia aliquid veneni in ſe habuerint, inde pro medelâ fatalis exceſſus è vitâ ſubſequuntur. Aliàs vim habet exſiccandi, adſtringendi cum virtute bezoardicâ, quâ non ſolum alvi profluvia, dyſenteriam, uteri hæmorrhagias, menſtrua alba, hæmorrhoides, gonorrhœam ſiſtit, verùm etiam in febribus præſertim malignis peſtilentialibus, teſte *Franciſco Joële* in tr. de Peſte mirè commendatur. In inſultibus epilepticis notabili etiam cum αὐτοψίᾳ adhibui. Doſis eſt à ℈ ß. ad ʒ ß. vel ultrà in appropriato vehiculo injuncto ſudore.

N. Præter hactenus in medium producta Lapidum minus pretioſorum genera, dantur adhuc alia nec minus in medicâ praxi utilia, ex quorum numero eſt.

Aſtroites Latinis *Lapis Stellaris*, Germ. Sternen-Stein. Stellarum figuras punctatim in ſe exhibens, eſt moderatè durus, colore cinereo, fuſco nigricante, ad humani capitis magnitudinem ſæpè creſcens. In Comitatu Tyrolenſi & circâ arcem Cimmeriam invenitur in Gotlandiâ & alibi

Vires.) Ad peſtilens contagium & puerorum lumbricos necandos ejus pulvis quatuor granorum doſi commendatur. Geſtatus etiam productionem vermium impedire, ſi nudum tangat corpus, aſſerunt. Tremorem, apoplexiam, alioſque morbos ſubitaneos avertere, victoriam conciliare, credunt. Hepatis ac pulmonum vitiis ſuccurrere & ſanguinem puriorem reddere volunt. Præferuntur reliquis albidiores, benè formatas ſtellulas habentes.

Bufonius Lapis Batrachites, Germ. Kröten-Stein / quia ab antiquis bufonibus eructari creditur, quod tamen falſum eſt, ſed fungi inſtar naſcitur in ſaxis & petris, non verò in capitibus bufonum. *Vires*: Commendatur pro certo remedio ad tumores ac inflationes ab animalibus venenatis illatas, quas contactu & affrictu diſcutit. Præſente veneno ſudore diffluit & colorem mutat. Hordeolum in palpebris oculorum curat, ſi annuli palæ incluſo eo partem affectam ſæpius affrices.

Lapis Bononienſis, quem nonnulli ſpongiam Solis, alii ſpongiam Lunæ, quidam retinaculum luminis cœleſtis, lapidem illuminabilem, Luciferum, Phoſphorum &c. appellant. Invenitur in quibuſdam collibus propè Bononiam in monte Paterno, quatuor milliaribus ab urbe diſsito. Eſt lapis pellucidus, foſsilis, gypſo valdè ſimilis, multum chalcanthi & antimonii admiſtum habens: vix pugno major invenitur, nullam certam habet figuram, colore quodammodo variat, aliquando cinerei eſt, aliquando nigrioris, aliquando flavi, aliquando rubiginoſi, ſubcœrulei, imò miſti. Ratione materiæ, quatuor ejus obſervarunt genera. Quidam enim horum in latas lamellas inſtar talci Veneti ſunt ſciſsiles, cortice pallente, modo ſcabro, modo lævigato. Quidam ſtrias habent in modum ſtibii radiantes & candicantes. Quidam cor-

tice vel lævi vel aspero, colore cinereo radiant, ubique striis vel rectis, vel obliquis ad centrum tendentibus. Quidam stricti sunt ad centrum & friabiles colore nigricantes.

Quamvis in Medicinâ externum saltem præstat usum hic lapis, dum ex eo lixivium pro psilothro parari consuetum, in primis tamen admiranda pollet proprietate, qua singulare visui præbet oblectamentum, dum Lumen ex Sole vel Luna calcinatus attrahit, & inde ad locum tenebricosum translatus illud iterum præsentat, ut in tenebris instar carbonis ad semihoram ardeat, idque toties, quoties ita Soli fuerit admotus aut Lumini ambientis. Verùm hanc vim lucem attrahendi hic lapis non nisi præparatus obtinet.

Pro facultate illa Lucifera P. *Poterius in Pharmacop. Spagyric.* Libr. 1. Cap. 27. duobus modis calcinat, quem vide, ut & *Ol. Wormium in Musæo* p. 46. Cœterùm posteriore tempore observarunt multiplici calcinatione integrum etiam lapidem calcinari, & ubi fuerit ferè perfectissimæ Naturæ per ustorium ignem, à tota substantia penitiori evomere ac veluti sudare ad superficiem efflorescentias quasdam minutissimi roris grana referentes, in quibus maximè residet virtus concipiendi & retinendi lucem sine ulla rei alterius permistione. Sed si lapis non fuerit ita perfectæ Naturæ, vel ante, vel post primam calcinationem conteri debere, pulveremque vel ovi albumine, ut P. Poterius docet, vel aq. f. vel ol. Sem. lini cogi in massam, quam nisi concipiat ad votum, iterum calcinetur, & ubi contigerit oleo consumpto rursus in pulveres dissolvi, ante dissolutionem projici massam in idem oleum frigidum. Pleruumque verò contingit, ut lapis hic heterogeneas habeat partes, undè non solum secundum aliquas probè calcinatus adhuc retinet alias crudas & alias habet nimium exustas. Verùm etiam obtinet nonnullas ad lucem excipiendam præparabiles, alias verò, quæ nullam præparationem adipisci valeant, quæ lucem nunquam in se concipiant. Quin & alii lapides brevi quatuor horarum spatio præparantur, alii longiorem postulant ignem 10. aut 12. horarum: alii longissimam ustionem 24. horarum plus minus in fornace requirunt. Præterea de hujus lapidis legitimo calcinandi modo vid. *Pater Bononiensis Mazotta in Philos. triplici Bononiæ* edita, & *Fortun. Licetus* in singulari Libello, *Athanasius Kircherus de Magnete* Libr. 3. p. 3. cap. 4. quæstion. 2. p. 581.

CAPUT IX.

De Metallis.

Et primum de Auro.

Metalla sunt corpora dura, ductilia ex succo salino sive Mercurio vi sui sulphuris in terra coagulato.

N. *Libro primo diximus, res secundarias ex perittomate rerum primariarum fieri. Perittoma ergo macrocosmicum veniens in matricem, sive locum metallificum, id est, metallorum generationi aptum, si ibidem substiterit, suscitatur Spiritus seu ignis illius perittomatis, subindeque vi matricis metallinæ in naturam metalli facessit. Duobus ergo ut omnia, ita & metalla constant; humiditate scil. quæ ☿ ius dicitur, & Spiritu seu igne, qui Sulphur. Duo hæc in sale fundata sunt vitriolato, id est, in naturam talem transmutato, qualem natura ad generanda metalla proxime requirit. Hoc Sal alteratur ulterius paulatim, nec enim statim metallum evadit perfectum. Quare, cum in natura constitutum sit, ut partes diversæ invicem misceantur atque insuper mixtio & maturatio fiant successivè, particulis scil. nonnullis, citius ad maturitatem pervenientibus, aliis tardius, aliis crudis aliquantulum manentibus; & in hac metallorum generatione varietatem quandam esse necessum est, qua particulæ aliæ maturiores, aliæ minus maturæ. Maturiores ergo partes id esse suspicor, quod Philosophi sub titulo seminis metallini eliciunt. Licet enim in Metallis partes adeo compactæ & unitæ sint, ut difficulter invicem separari queant, unde fateri convenit, plerasque laborationes, maximè vulgares, non separatorias, sed solùm præparatorias seu exaltatorias esse, id est, quibus metalla circa separationem puri ab impuro, solùm alterantur, ut eò melius à calore nostro superari, inque actum deduci queant: attamen separationem illam contra multorum experientias hinc inde annotatas, impossibilem statuere, pertinacium potius est, quam virorum cordatorum. Quin imo non modo cuidam ex amicis meis, sed & mihi sors favit, ut oleum rubicundissimum, aqua supernatans ex ☉ elicuerimus.*

De viribus Metallorum in genere nihil addo, nisi quod tanta inibi à majoribus deprehensæ sint, ut principalioribus macrocosmi stellis, macrocosmique membris principalioribus & dicarint, & nomina communia imposuerint, uti patet partim ex sequentibus, partim ex libr. 1. cap. 9.

Hofman. *De metallis* Et primùm *de Auro.*) Quod *Dnus Autor* iterum de perittomatis macrocosmici spiritus in locum metallificum, ut loquitur, sese insinuante omnium metallorum causâ efficiente producit, Calisthenem sequutus, quasi omnia metalla in hoc spiritu tanquàm formâ specificâ conspirarent, & inter se convenirent, ac non nisi accidentaliter pro majore vel minore puritate, maturitate vel cruditate, fluiditate vel firmitate &c. differrent, hoc partim suprà *Libro primo* jamdum explosum est, partim in sequentibus refutabitur. Metallorum causas & originem sunt, qui in astris inquirunt & principem saltem eorum partem eò deducere conantur. Quæ causa etiam, quod certis metallis Astrorum nomina fuerint imposita hisce originem suam quasi debentibus. Quæ sententia sanè adeò non adspernanda est. Globorum magni hujus orbis Planetarii, inquit *Excell. Morhofius* l. c. p. 55. tum quà totum systema, tum quà partes nobiliores, inter quas in terrestri globo omninò referendi sunt spiritus metallici per vastissimum hoc corpus dispersi, nullam esse conspirationem aut mutuam efficacitatem, nemo mihi temerè persuaserit. Quis enim negaverit, aliquod communi aëre subtilius adhuc corpus, quod Ætherem appellare possumus, per universum hoc diffusum dari, quod secundum diversam texturam & figuram partium, item magnitudinem, motum &c. Omnia corpora pervadere & adæquatè poros implere possit illorum, quæ figurâ & magnitudine diversis portionibus insinuantis materiæ respondeant? Quod autem talis sit in hoc universo substantia, ex multis phœnomenis probari potest. Refert *Digbaus*, sed ex fide amici, radios solis per vasa vitrea & concava certo quodam modo disposita in purpureum & minutissimum pulverem præcipitari. Scripsit jam dudum *Th. Paracelsus* de solari pulvere ex speculis per radios solis collecto, quo ritè præparato excitare in nobis igneam naturam queamus. Imò nonnulli eò deveniunt, ut statuant, solis ipsius substantiam ex auro liquefacto constare. Mirum igitur, si non semina etiam per terram spargeret ac in eâ substantiam sibi similem produceret; Solis & Lunæ vires in hæc inferiora satis perspectæ sunt. Illi cum *Auro*, huic cum Argento singulare intercedit commercium, quod nec Saturno cum Plumbo, nec Marti cum Ferro, nec Joui cum Stanno, nec Veneri cum Cupro, nec Mercurio cum Argento vivo denegari nequit; Solis & Auri similitudinem ostendunt splendor, color, qui à sulphure optimè digesto, quod à sole huic ingenerari creditur, provenit. De Sole, inquit *laudatus Morhofius* l. c. vulgaris opinio est, quod plumbo ac cupro, quo templa & ædes tegi solent, aurum ingeneret. Quam licet anilem fabulam vocet *Honoratus Fabri*, novi tamen, dicit, qui è plumbo ac stanno veteri per repetitas calcinationes & reductiones non contemnendo lucro aliquid auri & argenti expresserint; sive id à causis quibusdam latentibus productum, sive separatum fuerit. *Albinus* in *Chronico suo Metallico* p. 29. observavit, semper in fodinis Schnebergensibus argentum copiosum sub Saturni in signum Cancri ingressum accedente Lunâ repertum fuisse. De Margaritis Garcias ab Horto prodidit, eos post plenilunium captos cum tempore minui & decrescere; qui verò ante plenilunium capiuntur, huic vitio non esse obnoxios. Verùm magno orbi planetario generalis ac universalis quidem influxus ac conspiratio cum metallicis hisce inferioribus Planetis denegari non potest, interim tamen specialem ac particularem illorum causam sive constitutionem non absolvunt. Præterea *Dominus Autor* duobus metalla constare statuit, humiditate scilicet, quæ Mercurius dicitur, & spiritu seu igne, qui Sulphur. Duo hæc in sale fundata esse vitriolato &c. Verùm nolo hîc multa de tribus dictis istis Principiis Chemicorum hypostaticis disquirere de illorum existentiâ, numero, & an omnibus insint corporibus & quantum à se discrepent in diversis subjectis, sed Lectorem remitto ad *Nobiliss. Robert. à Boyle* in Chemistâ Sceptico, item *Hamelium Libr. de consensu veteris & novæ Philos.* Libr. 2. Cap. 4. & *Excell. Rolfinck.* in tr. de Chemiâ in Art. form. redact. Veteres illi ante *Paracelsum*

cessum Mercurium & sulphur tantum metallica statuerunt Principia, & quidem proxima, ut quæ manibus tractari & in oculos incurrere possunt, remota autem illis corporum principia fuerunt Elementa. Per Mercurium & Sulphur non intellexerunt illi, quæ vulgò sic vocamus, nam hæc potius recrementa metallica illis fuerunt; quàm vera Principia. Mercurius illis est substantia metallica ex perfectorum metallorum familiâ, immatura ad levem calorem fluidissima, ponderosa, volatilis, summè ductilis, non currens, ut vulgaris Mercurius, unicum & summum naturæ metallicæ agens. Hoc ita crudum in Naturâ inveniri ajunt, unde summâ arte eliciunt substantiam purissimam, viscosam, quæ proxima materia est metalli constituendi. Hoc omnibus metallis commune est principium, sed prout sulphur vel purius vel impurius illud temperat, aliam vel aliam mistionem sortitur: Unde vulgò diversæ illæ metallorum species constituuntur. Hanc materiam in perfectorum metallorum incunabulis inquirere, cumque inter perfecta metalla ab Auro compacto sperari nihil possit, ab Argento, vel aliquo, quod illi cognatum est, petere jubent. Hanc materiam ignem, Aquam, acetum vocant, quod in metalla perfecta ita operetur, quemadmodum ignis in corpora inflammabilia, aqua in salia & glaciem, acetum in corpora, quæ in illo solvi possunt. Hanc substantiam tradunt exhibere se interdum instar lenti humoris, qui postea in optimum coagulatur argentum; cujus historiam refert *Albinus* in der Berg-Kronick. p. 110. & *Nierenbergius* in histor. nat. Libr. 16. Cap. 19. Alterum Principium Sulphur est, spirituosum, penetrans, coagulans materiam metallicam. Ex Auro illud elici volunt; sed per materiale illud principium prius soluto; reliquorum metallorum sulphura, ut impura contemnunt. Sulphur illud in Auro longâ alteratione in fixum; purum & incorruptibile evasit constituens, ex quo etiam, quamvis tenacius illic hæreat, separari posse testantur tam veteres, quàm recentiores Chemici; Fitque hoc modo, ut quantum ponderis habuit Aurum, ex quo tinctura educta est, tantum argenti ipsa tinctura, si illi superjiciatur, colore suo tingat & in ipsum Aurum convertat. Quod cum fit, candida ex Auro massa remanet, æquè ut prius ponderosa, cui per cæmenta color suus reddi potest, qui flavus ex purpurearum ac candidarum particularum accuratâ mistione oritur, non secus ac cum ex cupro & Zinco inter se justâ proportione commissis substantia Auro haud absimilis resultat. Si Sulphur extrahitur, candidum fit Aurum, quod Lunam fixam appellant, cùm pondus Auri habeat & in aquâ forti non solvatur. Hæc duo dicta Principia in sale vitriolato fundata esse statuit *Autor noster*, Utrum autem illud universale sit, an secus, non explicat. Magna quidem Naturæ Architectonicæ instrumenta sunt ignis & salia, eleganter loquitur *Morhofius* l.c sed varia, ut varia sunt corpora corporumque mistiones, quorum ministerio, pro subjectorum ingenio in compositione & dissolutione eorum utitur. Ea tamen illorum essentiam non ingrediuntur. Miras in corporibus metallicis beneficio salium Natura facit vicissitudines, quæ subterranea pyrophylacia per omnes terræ sinus & anfractus dispergunt, in fodinas metallorum, ex quibus varia inter se salium & sulphurum corpuscula in mineris deprehenduntur; attamen ad metallorum intimam constitutionem pertinere nemo dixerit. *Hæc Excell. D. Morhofius* l.c. Nos statuimus metallorum proximam materiam esse Mercurium & Sulphur in quovis specie distincto metallo specie etiam distinctum; remotam autem esse aquam. Quemadmodum enim totius universi Conditor omnia corpora naturalia in primâ mundi creatione ex aquâ produxit & iisdem vim sibi simile in posterum producendi concesit. Cur metalla ita spadonia & infelicia dimiserit, quin etiam ex aquâ produxerit & virtute plasticâ donaverit? Scilicet ex aquâ minerali fermentis metallicis imprægnatâ, in quibus spiritus seminalis sive Sulphur sui multiplicativus gliscit, B U R metallicum efficitur, quod teste experientiâ & observationibus sæpè in profundis venarum & fodinarum specubus vel vaporetenus, vel instar liquidæ substantiæ oberrat & pro diversitate metallorum specificâ vi plasticâ donatum, longo annorum spatio sibi symbolizantem materiem matricum parietibus affigit ac perficit, ut hîc crescat Aurum, ibi Argentum, alibi cuprum, ferrum, stannum &c. Imò quod etiam minerale vel metallum prius non fuerat, tale posteà etiam fuerit factum, quemadmodum ex probæ notæ Autoribus constat. Non rarò contingit, ut Metallurgus in fodinis saxa diruens parietem lædat, ut dehiscat in rimam, inde aliquid aquæ subalbidæ virescentis emanat, quod mox concrescit instar saponis liquidi, mutato pallore subviridi flavescit vel albescit, vel saturatius viridescit, & demum indurescit. Succus ille sive Mercurius Philosophorum interno suo spiritu seminali sive Sulphure Philosophorum fermento metallico tincto, quod aquam imprægnat, condensat, & sensim in succum mineralem in terrâ transplantat, perficitur. Nec minus verisimile videtur, alia etiam mineralia etiam solidissima anteà fluida fuisse, antequam in lapides vel alia dura corpora concreverint, ex eo, quod in quibusdam locis aqua mox delapsa in lapillos condensetur; Nec novum in mineris Antimonii, Saturni, Iovis &c. Particulas lapidum metallicis corporibus circumfusorum inveniri, & alia Naturæ phænomena occurrere, quæ nostram sententiam stabiliant. Hancque etiam sine dubio uvarum, vitium aurearum & auri in arboribus sæpè reperti causam fuisse puto, dum succus aurificus ex aurifodinis à succo vitium vel arborum in radicibus coalitus & condensatus occultâ vi fuit attractus, ut dum vitis germina emisit, mirabili Naturæ instituto Aurum simul eruperit. *Alexander ab Alexandro* Gen. D. 4. 9. *Gaudent. Merul. Cosmograph.* 10. 27. *Mizaldus* 2. memor. referunt, in citeriore Germaniâ intrà Danubium, etiam in toto Mœni tractû & Nicri Vites, cum per hiemem nivibus humo contectæ jaceant, liquatis post nivibus, calore cœli redeunte, mirificè germinare & frondes geniculatas emittere, sed vini parum effundere, inter eas quasdam claviculas & plerumque candicantia folia ex puro Auro germinantia habere; & simul coalescere, hasque Principibus unâ cum palmite vitis rimoso cortice dono datas ingente miraculo fuisse *Fortun. Licetus* Libr. 4. Cap. 72. *de spontan.* viv. ort. Varia hujus rei documenta adducit, ubi inter alia ex *Petro Martyre in Novi Orbis Hispaniolâ Insulâ* Aurum è terrâ vitis modo circà arbores surgere testatur. Si Americanorum artifitium locum invenit, qui Aurum per aquam quandam ita mollefacere possunt, ut instar ceræ digitis tractari queat; & undiquaque gemmæ in tefi firmatis labris, palis & oris, nihil veritatis nostræ decedit sententiæ. Assertionem nostram prætereà confirmat metallorum vegetatio, accretio & multiplicatio, ubi per observationes constat, illa in matricibus crevisse & aucta fuisse. Si quis negaverit, Arbores illæ Philosophicæ ex argento vivo productæ, & mirabilis illa Arboris argenteæ in aquis ex eodem metallo germinatio, quæ à San-Simonio Bruxellis injecto pulvere, quem homo Leodiensis ignotus illi dederat, peracta est, teste *Borrichio Libr. de Ort. & Progress. Chem.* p. 103. demonstrare & ob oculos ponere possunt. Ingeniosus *Cæsalpinus* in Italiâ mineram ferri copiosissimam observavit, ob quam etiam Ilua fuerit nobilitata, Tyrrheni maris Insula incredibili copiâ illud producens. Nam terra eruta, dum minera tota effossa procedente tempore iterum in mineram ferri conversa; Cui & adstipulatur *Fallopius & Georg. Agricola*, ad Sagam, inquiens, oppidum Germaniæ in pratis erui ferrum, fossis ad altitudinem bipedaneam actis, addens decennio renatum denuo fodi, non aliter atque Iluæ ferrum. Sic & de Plumbo *Galenus* scribit, illud crescere & augeri, de quo etiam *Plinius* Libr. 34. histor. natural. c. 17. dudum prodidit, mirum, inquiens, in his solis Plumbi metallis, quod derelicta fertilius reviviscant. In Plumbariis secundo lapide ab Ambergâ dictis ad asylum recrementa in cumulos congesta exposita solibus & pluviis annis paucis reddunt suum metallum cum fœnore. In Auri & Argenti generationem si inquirimus, invenimus illa nec minus in fodinis augmenta capessere & multiplicari. Sic in valle Joachimicâ teste *Gerhardo* Medic. argentum graminis modo è Lapidibus mineræ veluti ex radice excrescit digiti longitudine. Ita aqua cœrulea Annebergæ inventa est, ubi argentum erat adhuc in primo ente; quæ coagulata redacta est in calcem fixi & boni Argenti. Simili modo in profundis fodinarum Hungaricarum specubus Aurum sæpè, ac si arborum rami fuissent, crescens viri fide digni ac periti observarunt. Cui subjungit *A Costa in Nat. & Mor. Histor. Indic* Libr. 3. Cap. 5. fide propriâ se nativi & puri Auri moleculas aliquoties vidisse, quæ complures ponderarent libras, & ita ex peculiari venâ suâ incrementum sumpsissent. Ex quibus Luce Meridianâ clarius apparet, ex aquâ seu succo quodam metallico principio seminali plastico imbuto metalla generari, & quotiescunque hæc in terræ visceribus debeant produci, sufficere ex liquoribus sui generis interdum fluidis, interdum etiam in formâ halituum volitantibus metallicis rudimenta quædam seminalia in se continentibus produci, quorum virtute formatrice temporis tractu in hanc vel illam massam metallicam ex suo Mercurio & suo Sulphure constantem degenerant, perindè ut limpida aqua virtute seminalis sui principii in varia corpora vegetabilia effigiatur.

¶ Metalla non ineptè in classes tres collocantur; idque tam secundum conformitatem disparitatemve duritiei, quàm secundum convenientiam præparationum.

Prima continet Metalla nobiliora, ☉ & ☾ m.
Secunda ignobiliora duriora, ♂ & ♀ m.
Tertia, Ignobiliora molliora, ♄ & ♃.

Præparatio Metallorum sunt;

1. Purgatio.
2. Calcinatio. 1. Immersiva. 2. Vaporosa ac Illinitionis, 3. Amalgamatoria. 4. Cementatoria. 5. Reverberatoria.
3. Volatilisatio: unde Metallum volatilisatum, id

eſt, in ſpiritualem naturam redactum.

4. Extractio: vel potius maturatio: ſ. exaltatio; unde Tincturæ.

5. Sublimatio: unde Flores.

6. Salificatio: unde Sal.

7. Mercurificatio: unde ☿s.

AURUM.

Aurum Metallorum cunctorum eſt nobiliſſimum, ſolidiſſimum, colore fulvum, compactum ex principiis ſummè digeſtis, adeoque fixis.

Dicitur Chymicis. 1. Sol, quia ſoli tum macrocoſmico, ſeu cœleſti, tùm microcoſmico id eſt, cordi ſympatheticè reſpondere creditur, unde & ☉is ſigno notari ſuevit. German. Gold. Or. *Gold.* Gout.

2. *Rex Metallorum*, quod principatum inter metalla ſibi vindicet.

Præſtantiſſimum cenſetur Arabicum, hinc Ungaricum, tandem Rhenanum.

Vires. *Balſami ſeu calidi nativi, cordiſque ſummum corroborans eſt, unde & in omnibus morbis in quibus, vires reficiendæ ſunt, cum ſucceſſu exhiberi poterit. Mundificat inſuper ſanguinem, noxiorum ſcil. humorum diſcuſſione ac diaphoreſi.*

N. *Crudum aurum foliatum Veteres multis commiſcuere compoſitionibus. Verum, me hercle, cui bono, præterquam quod oculos paſcat, non video, ſolidior enim & compactior ejus ſubſtantia eſt, quam ut à calido noſtro reſolvi, inque actum deduci queat. Nec ſufficit, quod nonnulli mutua cordis ac auri effluvia ſympathica ſtatuant, atque eapropter aurum foliatum exhibent. Etenim præterquam quod eâdem facilitate id deſtrui poſſit, qua citra rationes adſeritur, applicari poſſet extrinſecus majori in copia, atque dubio procul majori cum utilitate, minoreque vel nullo cum diſpendio.*

HOFMAN. *Aurum Metallorum cunctorum eſt Nobiliſſimum.*) Philoſophis *Aurum* aliud eſt *Sophorum & vivum*, Aliud verò *vulgare & mortuum*. In illo Aureitatis tincturam latere, eſſe Lapidis materiam proximam, eſſe Chaos, cujus anima per ignem non fugata eſt, eſſe corpus digeſtum, quod brevi vitam germinativam recepturum, imò intrà paucos dies vitæ inchoantis actiones eſt demonſtraturum. Hoc autem Vulgare eſſe mortuum, cùm in eo activitas germinans ſuppreſſa ſuccumbat & ſic æternum maneret, ſi modo in aëre ſicco ambiente ſervaretur. *A Gebro* definitur *Libr. 1. Cap.* 31. Corpus metallicum, citrinum, ponderoſum, unitum, fulgidum, æqualiter in ventre terræ digeſtum & aquâ minerali diutiſſimè lotum, ſub malleo extenſibile & in igne fuſibile, examinationem cineritii & cœmenti tolerans.

Solidiſſimum.) Cauſa ſoliditatis, firmitatis & duritiei in Auro ex ſeminalis ſui dependet principii neceſſitate, quod poteſtatem habet aquam in hoc aliquid ab aquâ longè diverſum tranſmutandi. Unde Naturæ & rationi eſt conſonum, quod aqua in tranſmutatione in ſui corpore tantam compreſſionem, concidentiam & coadunitionem ſuſtinuerit, quantum Mercurius cum Sulphure Auri aquæ præponderat, & quantum ſeminis Auri Natura exegit, Ideoque aqua, dum ſubit ſeminis leges & diſpoſitiones, etiam ſui ponderis condenſationem & concidentiæ dimenſionum præceptis obligatur. Quemadmodum Mercurius vulgaris ex ſolâ etiam aquâ elementali & virtute ſimpliciſſimi ſeminis Mercurialis coaluit in corpus indiviſibile, impenetrabile & inſeparabile: Ita & Aurum remotè ex ſolâ aquâ elementali à ſemine ſuo ſolari in corpus ſolidiſſimum, compactum ac ſummè digeſtum fuit tranſmutatum, ut par non habeat inter Naturæ concreta.

Colore fulvum.) Hic color oritur à Sulphure optimè in Auro digeſto, quod, licet etiam ipſi admodum tenaciter adhæreat, ab eo tamen ſeparari poteſt, ut quantum ponderis habuit Aurum, ex quo Sulphur eductum eſt, tantum argenti illud Sulphur, ſi illi ſuperjiciatur, colore ſuo tingat & in purum putum aurum convertat. Id quod cum peragitur, candida ex auro maſſa remanet, æquè ut prius ponderoſa. Poteſtque Sulphur illud auri per cœmenta ſulphureæ naturæ quamvis impuræ intendi & augeri vid. *Dominus Morhof.* l. c. p. 76.

Compactum ex principiis ſummè digeſtis, adeoque fixis.) Scil. Mercurio & Sulphure ſummè in terræ gremio fermentatis & digeſtis, de quibus vide ſuprà.

Dicitur Chemicis 1. Sol.) Solis & Auri ſimilitudinem probant Color, ſplendor, uti jam dictum ex Sulphure ejus digeſto, quod à ſole huic ingenerari creditur, adeò ut nonnulli eò deveniant, ut ſtatuant, ſolis ipſius ſubſtantiam ex Auro conſtare liquefacto ex *Honorati Fabri* prolatâ hypotheſi. Nullum igitur mirum, ſi hæc etiam ſemina per terram ſpargat & ſibi ſimilem ſubſtantiam producat.

2. *Rex Metallorum.*) Principem enim ſibi locum inter metalla vendicat, inde & capita regum inſigni regio evincit, ſive quod metallorum Princeps plebeja capita faſtidiens principis verticis jure ſuo ambitioſum eſt, ſive quod regios mores, ut illuſtriſſimi & clariſsimi ſunt, aureos eſſe oportete ſignificat, ſive tandem, quod ipſa quoque Regum opulenta libertas vinculis aureis eſt obnoxia.

Præſtantiſſimum cenſetur Arabicum.) Alii etiam addunt ex Indiâ vel ex Chinâ allatum. Verùm experientiâ conſtat; illud ipſum multum habere Veneris admiſtum. Ducati Venetiis excuſi ſuam etiam in Medicinâ merentur laudem. Notandum enim, quod non niſi depuratiſsimum Aurum & ab omni impuritate liberatum pro medicamentis conficiendis adhiberi debeat.

Vires.) Hoc citrà ſui reſolutionem aut interitum, citrà ſui penetrationem aut in habitum corporis diſtributionem liberè & eminus ſolâ quaſi irradiatione agit in ſopitum vel ſuccenſum Archéum, retentis adhuc priſtinis & non mutatis pondere proprietatibus. Archeus hauſtam ab Auro dotem primum ſentit, in ſenſatione iſtâ ſibi fingit ideam rerum ſibi agendarum, ſequendo totius illius diſpoſitiones: Unde ſibi conſequenter pacem, requiem, aut iram ſuſcitans, harumque partas ideas aſſumens, eaſdem mox in viſcera actioni regiminis auſcultantia ſigillativè diſpergit peragens munia fauſta vel oppoſita juxtà vitalis Archéi imperium.

N. *Crudum Aurum foliatum.*) Hujus uſus in Medicinâ olim Græcis fuit incognitus; Arabes primitus hujus metalli virtutem fuêre experti, & ſuis compoſitionibus immiſcuerunt in folia redactum; Hinc in Officinis proſtat Aurea Alexandrina Nicolai, Electuarium de Ovo aureo, Et nullus eſt pulvis Cordialis vel Epilepticus, quem aurum non ingreditur foliatum. Undè non immeritò quæritur: An Aurum crudum in uſum Medicum ſalutari cum effectu trahi poſſit? *Nobiliſſ. Zvvelferus in animadverſ.* P. A. & P. R. diſtinguit inter Aurum foliatum & Ramenta Auri ſeu in pulverem minutum redactum. Aurum foliatum inutiliter adhiberi ſtatuit, tum quod ejus doſis admodum exigua ſit, tum quod fermentum ventriculi actionem in illud exercere nequeat, ſed ſe chylo immiſceat & tunicis ventriculi ſaltem ſe inſinuet, ut indè ad nauſeam potius & ἀπεψίαν diſponatur; Et ita nullum alium habeat uſum, quàm ut oculis blandiamur, & conceptam vulgi ingentem in Aurum fiduciam collocantis opinionem ſtabiliamus. Aliam autem eſſe rationem Auri raſpati & in pulverem redacti, cujus ℈ß. vel ℈ j. propinatus à ſtomachi fermento acido ſubigitur & in actum deducitur, vitioſos humores corrigit, Cor exhilarat & energiam illam, quam ei ſuprà attribuimus, depromit. vid *Zacut. Luſit. de Medicor. Princip. hiſtor.* Libr. 1. quæſt. 24. *Malach. Geiger.* in ſuo microcoſmic. hypochondriac. Cap 27. Sed hîc excipit *Dominus Schrœckius* l. c. Claſſ. nonâ p. 153. ſi ſcobs Auri pulveriſata à ventriculi fermento ſubigi & actuari poteſt, cur non etiam folia auri, quæ multo ſubtilioris ſubſtantiæ, & ita quoque facilioris ſolutionis exiſtunt. Verùm omninò adeo ſubtilis ſunt ſubſtantiæ ut calor noſter fermentalis ventriculi in ea agere nequeat, notum enim eſt in omni actione, juſtam non ſolùm diſpoſitionem agentis ad patiens, & patientis ad agens, ſed etiam moram requiri, ut agens in patiens ſuam exſerere actionem poſſit. Jam folia Auri ob tenuitatem, volubilitatem & ſubtilitatem quaſi inporoſam ita ſunt diſpoſita, ut ſal ventriculi fermentale ſeu ſpiritus fermentalis in ea ſeſe inſinuare nequeat, quibus & accedit continuus & negotioſiſſimus chyli, quibus folia auri ſunt immerſa quaſi, motus qui impedit, quo minus actionem ventriculi fermentalem ſuſtinere queant. Scobs autem Auri pulveriſata contrà à ſtomachi fermento facilè ſubacta vim ſuam Cordialem irradiativam facilè in actum deducit, ut etiam ignitum Aurum & aliquoties in aquâ aliquâ extinctum vel in juſculo etiam magnarum ſit virium, & in dyſenteriâ non ſine fructu adminiſtretur; Nec obſtat, Aurum nimis compactum ac durum eſſe, ut à calore noſtro digeſtivo vinci & in actum deduci nequeat, ſed integrum per alvum iterum excerni. Nam Auri actiones, uti ſuprà innuimus, occultæ ſunt & magneticæ, quæ in integris ſeſe exſerunt. Magnes integer ferrum trahit, Cinnabaris ſaltem pulveriſata Epilepſiæ domitrix, & alia mineralia integra non præparata operationes ſuas in corpore noſtro perficiunt. Minus tamen philoſophicè Aurum ita crudum in deſtillatione aquarum pretioſarum additur, dum de hoc ne tantillum quidem virium ſuper alembicum adſcendit, ſed omne in Cap. mort. relinquitur,

cum

eùm posteà abjicitur; Nec prodest si injiciatur in liquorem cum gallinâ vel alio quopiam percoquendum, dum nihil virtut. solaris in jusculum transit, utut Aurum inter coquendum addatur.

N. *Excell. Zvvelferus* mirè commendat *Pulverem Solarem* ex rasurâ Auri Domini *Antonii de Pozis*, quem & ipse in *Officina Nostra Beckeriana* conficiendum curavi, & summæ efficaciæ esse in morbis deploratis experior, in quo Archéus noster suas etiam reperit delicias.

Recip. rasur. Eboris vel Ebor. s. △ ℥ j.
Pulver. Marchion. vel specific.
Epileptic. D. D. J. M. ʒ vj.
Scobis Auri subtiliss. ʒ v.
Lapid. bezoar. Or. vel. Bezoardic. Solar. ℥ ß.
Unicornu veri marini ʒ ij.
M. f. Pulvis. Dos. ℈ j vel. ʒ ß.

vid. Mantiss. Spagyric. Part. 1. Cap. 1. *De Auro Metallo seu Sole* p. m. 317. 318. seq.

PRÆPARATIONES.

I. PURGATIO.

¶ Purgatio Solis fit, vel à sordibus superficietenus adhærentibus, vel à metallis imperfectioribus commixtis.

Purgationi à sordibus sufficit lotio ex ▽, præcipuè quæ Tartaro vel Sal. com. imprægnata est, vel ex 🜅 minus spirituosa, id est, aquosiori.

Purgatio ab imperfectis Metallis fit,

1. *Per calcinationem immersivam.*

Solvitur ☉ in 🜆, quæ solum ☉m solvat, relictis reliquis intactis, hinc depletur solutio; præcipitaturque; calx illa denuo fusa, purum exhibebit aurum.

2. *Per fusionem* 1. *cum* ♁: Fiat regulus solaris, modo quem habes de regulis in ♁: regulum hunc Solarem ✠bulo impositum, colloca in anemium, adde △ carbonum circularem, (suppressionis quoque si vis) adhibe, si opus, follem, donec totum ♁ effumarit, & non nisi ☉ penitus purificatum remanserit. Vocant, vor dem Balge geblasen / de l'Or purifié par fusion avec de l'Antimoine, *Gold purified vvith vvith Antimony, blovvn by the bellovvs.* Gout gesuyvert met Antimoine door een blaes-balg / sic purgatur ☉ ab omnibus metallis.

2. *Cum* ♄. fit ad eundem modum, quo ☾m purgare docemus, capite sequenti.

HOFMAN. *Præparationes 1. Purgatio.*) Hæc vel à sordibus fit, & ex ▽ Tartaro imprægnata peragi potest, vel ab imperfectis metallis fit.

Per calcinationem immersivam.) Solvitur scilicet ☉ in aquâ regis, quæ solum ☉ solvat, relictis reliquis intactis; cujus hæc ratio est; quod atomi aquæ regis in ☉ inveniant poros pro habitaculis, quæ ob congeneres figuras & texturas *Aurum* penetrando in partes subtilissimas redigere & multò quàm anteà capacius & fluidius facere possunt, ut relicto ☉ liquati fundo liberè quaquaversum ad ipsam quoque summitatem unà cum sociatis liquoris partibus ferantur, nec ad fundum relabantur; nisi per præcipitationem.

2. *Per fusionem 1. Cum* ♁ *nio &c.*) Hoc, ut & cum ♄no quæ fit, suo stant talo, utpote aurifabris admodum nota, sicuti & illa, quæ purgationi ☉ per cementationem inserviunt ibid. & in sequent.

¶ 2. *Per cementationem.*

℞. ☉ laminatum. F. in olla cementatoria, S. S. S. cum cemento vulgari vel regali, committe igni gradatim horis aliquot, ut metalla imperfecta comburantur.

Cementum vulgare.

℞ Farin. laterum ℥ viii.
Sal. com. præparat. ℥ iv.
Sal. Nit. Ærugin. ana ℥ ß. M.

Cementum Regale, quod soli ☉ parcit.

℞. Farin. later. ℥ iij.
*. ♉. Sal. com. præparat. ana ℥ i.
Misc. humectando Urinâ.

Cementum optimum.

℞. ☉ p. 1. ♀. p. ij. fundatur simul, hinc fac lamellas tenuissimas instar papyri. Deinde per horas 40. vel 50. △ forti cementa, stratificando scilicet cum cemento mixto ex farina later. Sal. com. colchotare, virid. æris & * irroraque cum Acet. destill. forti, sic perit cuprum. *Beguin.*

Cementum aliud.

℞. Alumin. plumos. ℥ j.
Sal. Com. calcinat. ℥ j.
Sal. Nit. ℥ ß.
Alum. crud. ℥ i ß.
Terr. ⊖-i ℥ ß.
Cum Acet. destill. F. pasta, cui involvatur ☉ laminatum.

Primum stratum fieri poterit ex Sal. Com. calcinat. & farin. later. cui ☉ priori cemento involutum imponatur. Tandem ultimo finiri poterit stratum cemento priori: cementetur gradatim primo △ lento hor. tres, plus minus, dein auge ignem, ut ✠ bulum candescat hor. 4.

N. *Hac ratione probari possunt floreni, quippe qui integri manent evanescentibus metallis imperfectioribus.*

II. CALCINATIO.

Calcinatio ☉ est 1. Immersiva. 2. Vaporosa. 3. Amalgamatoria. 4. Cementatoria. 5. Reverberatoria.

Calcinatio immersiva.

Calcinationis immersivæ actus duo sunt: solutio & Coagulatio, seu Præcipitatio.

Solutio fit per 🜆 per ☍ ♁ ij glaciale, per -∩-m Sal. Nit. bezoardicum, per 🜅s Sal. com. acuatas per -∩-m Sal. Com. alcalis. per ☍ ♄i, Liquorem seu Balsamum Sal. Com. -∩-m alcalisatum Acet. destill. per 🜄 alcalisat. per spiritum bolarem ♉, *, spiritum ⊖-i, volatilem, Tartari, sanguinis, ▣næ, calcis vivæ, mellis, ♁ ij, ☿ i, minerarum ☉, ♀, ♂, ♄ ni, roris Majalis, & simil.

Coagulatio fit, vel humiditatis discussione, vel soluti ☉ repercussione ☍ Tartari, p. d. injectione cinerum clavellator. vel salium ex vegetabilibus elixiviatorum.

Præcipitatur itidem solutio Solis per ☿ injectum.

Præcipitatio fit etiam cum soluto *co, -∩-u ▣æ. Dissolutio cum menstruo aqueo insipido vix est possibilis. Potest tamen acrimonia -∩-us Sal. Com. solventis aliquo modo occultari, Sic multi asserunt ☍ Sal. Com. ferè insipidum evadere, si lateres candentes sæpius in eo extinguantur, & postmodum destilletur spiritus dulcescens, in quo postea Solem solvunt. Alii Balsamo Sal. Com. dulci utuntur, quod

fit ex Sal. Com. per vices XII. ♒u Acet. destill. impraegnato, deinde destillato, flores Sal. Com. collo ⊖tæ adhærentes solvuntur in cella in ☍ auri solutivum.

Hinc

☉ Sclopetans seu fulminans, κεραυνόχρυσος.

♃. ☉laminati & in frusta incisi q. v. solve digerendo in 🜆, (ex 🜂 ℔. 1. ✱ ℥IV. (solutioni infunde guttatim bonam quantitatem ☍ i Tart. p. d. (vel è contra solutionem ☉, infunde in bonam quantitatem ☍ i Tart. p. d.) donec solutio clara & alba evadat, sic præcipitabitur ☉ instar limi, ☉le omni ex parte præcipitato, elue salsedines 🜄 commun. calcemque ☉lis calore hypocausti lenissimo exicca vel sponte suâ exiccari permitte; sic paratum est ☉ fulminans.

N. *☉ hoc fulminans cautè tractes, ne flammam scilicet concipiens detrimentum inferat, concipit enim promptissimè ac deorsum vergens, quicquid substratum, non sine adstantium periculo, in frustilla dissicit. Lævigaturus itaque memento singulis vicibus parum sumas, non ferro sed ligno agitand. vel ♒u Sal. com. aut Sulphuris guttatim affuso, vim φλογιςὴν ac fulminantem adimas. Figitur quoque vis fulminatoria si calx illa in ☧ l. △ per horas aliquot (24.) continuatâ agitatione coquatur.*

Vires. *Sunt qui hujus gran. iij. vel IV. ad sudores ciendos exhibent.*

Hinc & Diaphoreticum.

♃. Calcis ☉ (🜂 malvat. aliquoties irroratæ; atque iterum exiccatæ) ℥j.
Croc. ℈j.
Ambr. Grys. & mosch. or. ana gran. VI.
Misc. & serva.

Vires. *Cum Vino malvatico, vel alio liquore exhibitum, multos affectus domare dicitur, præsertim ex obstructione ortos: cordiale quoque insigne est, at hystericis minus utile, ob moschum & ambram.*

2. *Calcinatio vaporosa.*

Fit similiter vaporibus ex liquore aliquo corrodente, (uti dictum,) elevatis. *Paracelsus lib. 5. de morte rer. natur. hanc habet; crocumque acquisitum ⊕m ☉is appellat.*

♃. ☉ lamin. suspende super Urinam pueri mixtam cum uvarum pressarum exuviis, (mit Weinstrester) in Aludele sat amplo firmiterque clauso. Hinc pone in exuvias uvarum calidas ♂ ℘ (14.) & adhærescet laminis crocus pede leporino abstergendus.

3. *Calcinatio amalgamatoria.*

♃. ☉ laminat. p. 1. ☿ crudi puri p. VI. circiter F. ããã nimirum ☉ laminatum [& si vis ignitum,] cum ☿ o ad △ calefacto, ut fumare incipiat, misce: misturâ in 🜄 infunde, ut mistura ea undique fere similis evadat.

Hinc tere cum duplo Sulphuris continuoque ad △ lentum agitando calcina, donec ☿ & Sulphur sine liquefactione ac concretione exhalarint, calxque ☉is colore calendulæ remanserit. Sic calcinatur Basilio ad conficiendam] incturam. vide infra, & conjunge Basil. Chym. Milii tr. 2.

N. 1. *Felicius procedet calcinatio si (ante combustionem cum Sulphur. idem ☿ cum ☉ toties amalgamatus & ab eodem per retortam abstractus fuerit, donec sese invicem amplius amplecti recusent. Vide Hartman. in practic. de Dysent.*

N. 2. *Beguinus separat ☿um superfluum per corium, post separationem miscet restantem massam cum duplo Sal. com. decrepitati, reverberatque sine fusione ☉is in ✢bulo lutato, & non nisi parvo foramine aperto, ☉em ita calcinatum (& edulcoratum,) amalgamat denuo cum ☿io massam trajectione in corio. restantem miscet cum duplo Sulphuris vivi superfunditque 🜂 optimum, una cum Sulphure efflagrandum, sic relinquitur ☉ spongiosus valdeque attenuatus.*

4. *Calcinatio cementatoria.*

1. Fit quando ☉, vel cum Sulphure, vel Sal. com. quopiam stratificatim mixtus, in △ reverberii adhibito caloris moderamine, ne ☉ fluat, subtilissimè pulveratur, *Sala de ☉.*

2. *Cum C. C. usto.*

♃. ☉ limat. q. v. tere diligentissimè cum C. C. usto, dein reverbera [quod in furno figulino quoque fieri potest] donec colorem acquirat incarnatum.

Vires. *Medicina est viribus suis efficacissima dosis proportione C.C. (quæ recipitur fere octupla) est; quæ grana ☉ 3. 4. &c. contineat. Finckjn. Enchir.*

Aliter cum C. C. crudo.

♃. ☉ laminat. & C. C. in similes laminas redactum. F. S. S. S. colloceturque clausa lutataque pyxide in △ calcinationis gradualem, tandemque horis 4. auge △m, ut pyxis incandescat: hinc exime, atque itera calcinationem novo adhibito C. C. donec ☉ reddatur friabile. (fit vice tertiâ.) Tandem ☉ hunc calcinatum denuo cum C. C. usto tere ac reverbera △ mediocri, ut colorem acquirat lateritium. Sic optimum habes Solis pulverem.

N. *Expedit fundum pyxidis arena vel alum. plumoso tegere, ac stratum eodem claudere. Ioh. Agric. de Sol.*

5. *Calcinatio reverberatoria.*

Reverberari Sol dicitur, quando in pulverem purpureum seu summe bruneum, subtilem ac levem redigitur, id quod fit per se ignitione solâ, vel etiam flores Sulphuris calci ☉ admiscendo & comburendo.

N. *Supplere reverberationis vices possunt iterata ☉ calcinationes, sive illa per ããã, sive per 🜆 facta fuerint.*

HOFMAN. II. *Calcinatio ☉ est 1. Immersiva.*) Ab aquâ regiâ, butyro ♁ nii, Spiritu Nitri bezoardico, per 🜄 fortem Nit. vel Sale acuatis, Spiritum Salis alkalisatum, Oleum ♄urni, liquorem Salis, spiritum alkalisatum Acet. dist. ♉ &c. Aurum solvi posse in minutissima corpuscula nullum est dubium. Quod autem juxtà *Dnum Autorem* hoc etiam perficiat sp. ✱ urinosus, Tartari volatilis, cruoris, urinæ, &c. experientiæ mechanicæ contradicit. Si Aurum prius fuerit reclusum, Extractionem quidem ab his factam, sed minus solutionem concedimus.

N. ad Calcinationem ☉ immersivam etiam *Cl. Zwelferi* Croci Solaris cum Nitro, O & Sal. præparatio in 🜄 facta referri potest, in Animadvers. ad P. A. p. 465.

Multi asserunt, Oleum Salis ferè insipidum evadere, si lateres candentes sæpius in eo extinguantur.) Verùm hoc modo corpuscula salina acida Olei Salis lateribus ita implicantur, ut postmodum nedum destillatione elici, sed & vires suas exserere nequeant, ut ad Auri solutionem inepta fiant. Commodius erit, sali decrepitato Acet. dist. affundere, & in Alembico tamdiu phlegma Acet. abstrahere, usque dum Acet. prout affusum, iterum destillet; Hoc sal Acet. dist. imbutum demum cum argillâ in globulos formatum per retortam destillandum est, unde elegantissimum non solùm acquires spiritum, sed & ex Cap. mort. crystallos ☉ solventes,

& in

& in morbis curandis nancifceris admodum proficuos. Quò tendit etiam Dnus Autor cum balfamo Sal. dulci, cujus in fequ. meminit.

Hinc ☉ *Sclopetans feu fulminans.*) Græcis καραυνόχρυσος, Or petant, *Aurum* crepitans à Gallis dicitur: *Dnus Autor* aquam regiam ad ☉ folutionem fumit, alii fp. Nitr. cum Sal acuatum, ubi tamen enchirifes fequentes funt obfervandæ: Primò fp. Sal. & Nitr. anatica fumenda eft portio, ita tamen ut fp. Nitr. excedat aliquantifper, (Ego fumo fp. Nitr. ℥ j. ʒ ij. fp. Sal. ℥ j. ✱ ʒ ij. ad folvendum ducatum) inde cucurbitæ vitreæ fpiritus & poftmodum folve in his ✱, id quod ex tempore fit, in hanc folutionem injice Aurum laminatum, expone in arenam moderatè calidam, & ☉ brevi folvetur temporis fpatio. Ego fuprà ellychnium accēfum ex tempore maturavi folutionem. *Aurum* folutum infer amplæ cucurbitæ Alemb. treæ, præcipita cum ol. Tartari p. d. magnâ quantitate, fed fenfim ac fenfim, ut ebulliat, & dum ita ebullit, adde aq. fontan. f. q. ftent infufa per noctem, ac infequente die filtra per chartam bibulam, & habebis ☉ fulminans in filtro, quod probe cum aquâ edulcoratum in aëre exficca.

N. Ol. Tartari p. d. ex Tartaro & Nitro ana calcinatis & cum aquâ folutis iterum in fal coagulatis conficitur.

N. Vis fulminandi in hoc pulvere ftupenda eft, quatuor vel quinque grana in cochleari argenteo pofita, admotâ infrà candelâ accensâ fimilem bombardæ explofæ crepitum faciunt adftantium auditū perfonantem. Scrupulus unus hujus potentius operatur, quàm pulveris pyrii libra dimidia, quæ caufa etiam, quod pulveri nuptum tormentario muros arcium vel caftellorum munitorum fortius diruat, quàm fimplex pulvis pyrius. Operationem prætereà ejus reddit mirificam, quod, quemadmodum pulveris pyrii furfum, ita hujus deorfum, ut plurimum, nifi viam inferius præclufam inveniat, tendat. Vi hujus Auri fulminantis cafu accenfi magnum Lapidem vidi in frufta difiectum non fine magno præfentium periculo. Si inferius vim fuam exferere ob aliquod nequeat obftaculum, refilit furfum, Exempli gratia, accipe grana aliquot cochleari indita argenteo, thalero obtege, & cochleari accenfam fubde candelam, à pulvere explofo ftrepitus infequetur validus, eritque fovea in fundo cochlearis ad perforationem ferè impreffa & nummus furfum feretur cum impetu, non fine adftantium terrore. Hîc variæ & diverfæ tanti effectus ftupendi à Doctoribus afferuntur caufæ, Nos tamen omnibus fepofitis, ftatuimus hancce Auri fulminantis potentiam ex fubitaneâ partium falium ✱, Nitr. & Tartari cum ☉ texturæ firmiffimæ diffociatione & difgregatione oriri. Quod autem ejus fulmen deorfum inclinet, caufa eft non folùm corporis folaris gravitas & fixitas, fed & falium ad hoc proclivium impetus deorfum vergens. Non defunt, qui calcem martis eodem modo fulminare ftatuunt, fed fruftra funt, dum inanis ejus non folùm eft operatio, fed & dum cum martis fubftantiâ & dictis falibus tam arcta non intercedit unio & textura partium. Cum Saturno magis ejufmodi vis fulminandi exerceri poteft, eò quod ♄ turnus per fe vim fulminandi habeat, prout *Dn. D. Johann. Michaelis* p. m. in facchari ♄ urni præparatione expertus fuit, quod vi fuâ fulminante mediantibus falibus Acet. duos diffregit furnos, tectum domus & feneftras. Similem etiam cum Auro fulminante præftant effectum Sulphur vulgare cum Tartaro & Nitr. vid. Nobiliff. *Rolfinck* chym. in Artis form. redact. Libr. V. fect. 11. Cap. 18. p. m. 341.

Vel Spiritu Salis, aut Sulphuris guttatim affufo vim φλογίςην, *ac fulminantem adimas.*) Spiritus acidus Salis, Vitrioli vel Sulphuris compefcit falia Auri fulminantis abjuncta & inhabilia reddit vi fuâ figendi ad fulminandum, quemadmodum idem etiam accidit cum pulvere pyrio fp. Vitrioli vel Sulphuris imbuto, ut etiam ad impetum fulminandi fiat ineptus. Si itidem ☉ fulminans nimium edulcoretur, vim fuam fulminandi fimiliter amittit, fed nullam tunc habet vim laxandi, quæ à falibus Auro connexis oritur, hæc enim quam primum calorem corporis internum percipiunt, folvuntur & fermentationem concitant, quâ fit, ut Natura irritetur, & illa, quæ in corpore noxia funt, per confuetas evacuentur vias. Unde & ☉ fulminans in Colicâ, feu flatibus & ventris torminibus etiam cum fructu adhibetur, tam pro corroboratione, quàm pro flatibus difcutiendis, quos potenter pellit & alvum fimul deobftruit. Mifcetur quoque interdum cum pilulis & pulveribus in affectibus melancholicis. Habet etiam hoc Aurum vim diaphoreticam ad gr. iij. vel iv. in convenienti liquore adhibitum. Interdum utramque operationem & catharticam & diaphoreticam exercet, prout à falibus magis vel minus per ablutionem liberatum, magis vel minus etiam fudorem movet vel purgat.

N. Sp. Nitr. q. folve in eo ✱, q. f. ut fiat aqua regis, in hâc folve fcobem ☉, ≂ cum fp. Vitrioli Sulphureo. Hoc ☉ fulminans purgat ad gr. iij. exhibitum.

N. Sp. Nitr. part. iij. fp. Sal. part. j. mifce, folve in his ☉ q. v. & cum ol. Tartari p. d. ≂ta, donec refideat, lavetur & ficcetur, habebis pulverem crocei coloris non fulminantem. Cum liquore filicum etiam ≂tari poteft.

N. R. ☉ fulminantis ʒ ß. facchari ♄ turni cum fpiritu vini coagulat. & Cinnabar. ♁ nii rectific. f. q. philofophicâ putrefactione radicaliter uniantur. In morbis defperatiffimis ultimum remedium in febribus ardentibus malignis dofis pro pueris gr. iij. aut iv. in adultis gr. vj. viij. in convenienti vehiculo

2. *Calcinatio vaporofa*) Quanquam Hartmannus hunc ☉lis crocum magnoperè deprædicet, neminem tamen arbitrari puto, hunc ipfum ex ☉ effe. Eft enim crocus ♀ impuri auri ad hoc opus adhibiti, & cum fale uvarum preffarum cum fale urinæ mixto extractus, fi enim ☉ finum fumpferis non procedit.

3. *Calcinatio amalgamatoria.*) Hæc quamvis valdè ufitata ac mechanicis fit notiffima, fpernenda tamen non eft, quoniam fine ullâ fit violentiâ, fcilicet per ☿ rium, qui interdum etiam aliquoties ab Sol. per retortam abftrahitur, vel per Cinnabarim vulgarem & factitiam, atque fic calx impetratur optima, dum ⁘ inde fpongiofius fit & ad ufum Medicum efficacius. Bafilius Medicamentum habuit, quod vocavit den Purpur-Mantel/ quod ex ejufmodi ⁘ croco paravit. Ex hoc ≂tatum Solare conficitur.

4. *Calcinatio cementatoria.*) Hæc melius fuccedet, fi prius ⁘ cum aquâ regiâ folutum & per humiditatis abftractionem in Vitriolum fuerit converfum & poftmodum cum Sulphure in vafe terreo fub tegulâ leniter calcinando fub continuâ commotione in crocum redactum.

2. *Cum CC. ufto.*) Hæc commodius perficietur, fi prius ex cornubus iftis fpiritus deftillatus fuerit cum fale volatili & oleo, & demum ⁘ calcinatio cum Cap. mort. horum cornuum fieret; Et adhuc melius, fi cum rafurâ CC. crudi ⁘ calcinetur vel fal CC. volatile ab ⁘ abftrahatur, à quo tota compofitionis dependet ratio. *Cl. Hartmannus & Dn. D. Moebius* hoc medicamentum Solare cum CC. crudo, prout & *Dnus Autor* l. c. defcribit in frequenti habuerunt ufu, & vocarunt medicamentum ex fructibus calvariæ, modúmque præparandi diu fibi fecretum fervarunt. Feliciter eo utimur in febribus malignis, dyfenteriâ epidemicâ. Dofis eft à ʒ ß. ad ʒ j.

5. *Calcinatio reverberatoria.*) Notandum calcinationem hoc loco non fumi propriè pro incineratione, quâ fuo humido ingenito res ignis violentiâ fpoliata in cineres redigitur, ita ut nullâ arte priftinum ejus corpus fit reparabile, quod in ⁘ calcinatione non procedit, fed impropriè pro iftiufmodi △gnis operatione, quâ corpus compactum ac durum falium corrofivorum beneficio igne reverberii fubtilem ac fpongiofam quafi calcem quoad externam formam repræfentat, falvâ manente corporis internâ formâ.

N. Nonnulli, poftquam ⁘ in aquâ regia folverunt, folutionem iftam fundunt in plumbeam patinam, tunc aqua regia aggreditur ♄ num relicto Solari pulvere.

III. VOLATILISATIO.

Unde ☉ fpiritualifatum.

¶ Volatilifationem voco ☉is per XX deftillationem, qua ☉ velut in fpiritualem naturam redigitur, idque fit beneficio volatilis alicujus, ejufque debiti vehiculi, feu menftrui, nimirum hoc ipfum à ☉ foluto toties cohobatur, donec fecum in liquida forma eundem Solem evehat. Vehiculum autem commodum præbet, 1. VR. 2. oo ♁ glaciale, [vide paulo poft] 3. ⌒ nit. Bezoardici, (vide. ☉ potabile per ⌒m Sal. nitri. Bezoardic.) ⌒ Sal. Com. rectificat.

N. *Loco Sal. communis, haud fine commodo fubftitui poterit ⌒ ex fale alicujus vegetabilis, v. gr. Cardui benedicti.*

HOFMAN. 3. *Volatilifatio. Unde ⁘ fpiritualifatum.*) Volatilifatio ifta ⁘ nihil aliud eft, quàm ponderofi corporis in corpufcula fatis exilia divifio, ad eam levitatem & volatilitatem redacta, ut partes ingredientes ftillatitiorum etiam liquorum fieri queant, ita tamen ut priftinam iterum induant Naturam △is examini fubjecta. Videri hoc poteft in præparatione bezoardici Solaris, ubi fpiritus Nitr. bezoardici beneficio crebrius ⊛ affufi, iterumque abftracti haud difficulter tantum Auri traducere per Alembicum poffumus quantum ad deftillatum liquorem duraturo colore aureo tingendum fuffecerit.

Spiritus ex ſale alicujus vegetabilis.) De hoc ſpiritu Ars pyrotechnica nihil ſibi conſcia eſt vid. ſuprà Libr. 2. Cap. de ſalibus.

IV. EXTRACTIO.

Unde ☉ potabile Tinctura ☉.

¶ N. *Tincturas pleraſque Solis ſolutiones & exaltationes potius eſſe quam extractiones non diffiteor; attamen quia vulgariter Tincturæ nomine efferuntur, & nobis viſum fuit idem retinere. Aurum itaque potabile communiter dicitur aurum in liquorem redactum, internoque uſui idoneum, de quo loqui videtur Hippocrates l. 1. de Diæta text. 47. Qui aurum, inquit, ad opus adhibent, tundunt, lavant, blando igne liquant (neque enim vehementi coit,) quod ubi elaboraverunt, ad omnia utuntur. Scias tamen & extractiones genuinas non eſſe impoſſibiles. Nimirum & Amici cujuſdam mei & propriâ meâ experientiâ didici, quod ex Sole oleum rubicundiſſimum aquæ ſupernatans extrahi poſſit. Id quod hic repeto, ne de certitudine dubites.*

HOFMAN. 4. *Extractio, Unde ☉ Potabile, Tinctura. ☉*) Utrum genuina ☉ extractio poſſibilis ſit, ita ut vera ejus irreducibilis Tinctura haberi poſſit, magna contentionis ſerra inter Chemicos Doctores trahitur. *Cl. Zwelferus in appendic. ad animadverſ. P. A.* de Tincturâ ☉ inquit: Apud Chymicos vulgares aurei paſſim excreſcunt montes, de quâ tamen ingenuè hoc ſentio & ſtatuo, nunquam à me viſam veram Auri vel Lunæ Tincturam; meræ ſolutiones ſunt, & vel leviſſimâ operâ citò parabiles, aliud enim eſt ſolvere, & aliud extrahere. Etenim qui Tincturam alicujus rei efficere ſatagit, is eandem ex corpore vel ſubjecto extrahat neceſſe eſt, relicto corpore colore ſuo orbato, hoc niſi fiat & apertè demonſtrari poſſit, non eſt, quod ullus glorietur de hâc vel illâ Tincturâ, quippe quæ omnes, quotquot adhuc in libris Chymicorum legere licuit, meræ ſolutiones ſint, quibus nullo modo ſpecioſum Tincturæ Nomen competit, quo mundo egregiè imponunt, ut verum maneat, quod *Paracelſus in vexatione Chemiſtarum*, etſi metallum decies millies deſtruxeris, attamen è deſtructionibus ſemper reſurget longè perfectius. Et *in Archidoxis* Libr. de ſeparat. Elementor. Cap. de metallis. Unumquodque Elementorum in ſpecie olei deſtructionis metallicæ poteſt reduci iterum in metallum album priſtinum & malleabile. Quamvis etiam pars mercurialis in metallis, adeoque & in ipſo Mercurii corpore propter adjuncta ſuſcipiat larvas Vitrioli, olei, ſalis &c. non ſunt tamen niſi oculorum impoſturæ. Unde Philoſophi dixerunt: Facilius eſſe Aurum conſtruere, quàm deſtruere. Verùm in *Mantiſſâ Spagyric.* part. 1. c. 1. p. 322. mentem ſuam mutavit & contrariam aſſumens ſententiam ſtatuit, Tincturam Auri ſeu Animam vel quintam Eſſentiam à corpore mercuriali Lunæ ſpeciem referente ejuſque proprietates ex integro æmulante ſeparari poſſe. Dari etiam ſeparationem ſulphuris Auri à corpore ſeu Mercurio ſuo per præcipitationem ſolutionis, ubi corpus reſidet inſtar calcis albæ, nullo ingenio, nullâ arte reducibilis, Sulphure tingente in menſtruo manente, quò ſpectant & *D. Iohannis Tilemanni* experimenta circà veras & irreducibiles Auri ſolutiones nunc denuò recuſa cum præfatione *Excell. Chymiatri D. Ioelis Langelotti.* De quibus infrà uberius. Quod autem ſuprà dictum, Aurum nullâ arte corrumpi, reſolvi &c. poſſe, eò quod perfectiſſimum ſit, hoc quidem certum eſt, quàm diu naturæ iſti non conjungis aliam, quæ deſtruere aut reſolvere illud poteſt: qualem ſe ſcire Chemici fatentur, extrà quam unicam nullâ in hoc mundo eſt, quæ iſtud præſtare poſſit. Aurum enim duplici partium nexu conſtat, interiori & exteriori. Interior eſt, quo miſcibilia & ipſa corpora primogenia ſibi implicantur. Exterior, quo partes miſtæ ipſius ſcilicet Auri continentur. Exteriorem nexum diſturbare plurima poſſunt, tritus, pulſus, ſalia, ita ut in ſenſibiles abeat particulas, quarum tamen quævis Auri retinet formam, nec corrumpi ideò dici poteſt Aurum, quod inſenſibiles particulæ in palpabile Aurum reduci nequeant. Interiorem plexum & nexum nihil niſi, quod ex ipsâ Auri naturâ primogeniâ eſt, à vinculis ſuis ſolvit. vid. *Elegantiſſ. Epiſtol. ſæpius allegatam Excell. Morhofii* p. 90.

N. Hâc occaſione meritò quæritur; *Utrum tranſmutatio metallorum operâ humanâ fieri poſſit, vel minus?* de hâc quæſtione vid. l. c. *Cl. Morhofii epiſtol.* p. 78. Qui eam fieri poſſe & factam fuiſſe ſtatuit luculentiſſimis rationibus & exemplis p. 86 & p. 148. adeò ut, cùm hujus adſint exempla & teſtimonia ſufficientiſſima, jam non opus ſit aliundè deducendis rationibus. Ad majorem tamen rei evidentiam hîc inſeram Epiſtolam anno 1667. d. 25. Novemb. à N. N. in N. Inſulâ ad N. N. exaratam. P. P. invitatus ab N. N. in N. Inſulâ d. 25. Novembr. in feſto præſentationis B. Virginis, audivi recenſentem mihi, quod ex Hollandiâ accepiſſet octavam partem unius grani Tincturæ aurificæ, quam minimam particulam juſſus erat projicere ſuper plumbi ſex uncias, juſſus inſuper, ut hoc Aurum ſic ex plumbo factum & ignitum extingueret in aquâ (puto bis vel ter repetendam ignitionem & extinctionem) deinde hoc Aurum iterum fundere ac projicere in plumbum fuſum, quod hoc Aurum adhuc ducentas plumbi partes in purum etiam Aurum converterit. Autorem ſecretum hoc monſtraturum, ſi placeret *Sereniſſimo* N. N. ipſum inviſere, & quidem Amſtelodami habitantem. Miſit etiam de ſuprà memoratâ aquâ, cui aliquid de menſtruo univerſali immixtum, ut illius etiam in Medicinâ ſumeret experimentum quod factum eſt ab N. N. *Lendii* in præſentiâ quatuor Medicorum præcipuorum, juſſit Chirurgum cum lancettâ incidere oculum totum canis utrumque per modum crucis, ut effluerent ex uno quidem tres humores, ex altero duo ſaltem cryſtallino relicto, ut effluxis humoribus tunicæ oculorum ſubſederint, infuſis poſt aquæ illius aliquot guttis, humores iterum genitos ſeu reſtauratos, utrumque canis oculum priſtinæ figuræ reſtitutum, & quidem illum citius, in quo permiſerant & humorem cryſtallinum effluere, altero, in quo dictus humor retineretur, cum ingenti Medicorum admiratione. Apparere etiamnum in oculis inciſuræ veſtigia, quæ facta ſunt per triduum in pupillâ, idcircò autem huic cani curato uno oculo juſſit incidi & alterum, ut ſumeret experimentum de viſu, quem colligunt ſimul reſtitutum, cùm canis hinc inde obambulet, ut anteà. Hactenus de verbo ad verbum Dn. D. W. Addit D. D. M. cum ſequenti die ipſum viſerem, dixit *Illuſtriſſimus* N. N. &c. admodum gratioſè monuiſſe, quod per litteras ipſi communicatum ſit, ac ſi drachma una iſtius Tincturæ aurificæ duodecim millia & quingenta drachmarum plumbi in Aurum puriſſimum tranſmutarint, & unica drachma iſtius Auri factitii poſt repetitam in aquâ extinctionem in plumbum liquatum injecta ducentas plumbi drachmas in optimum poſſet Aurum denuò transferre. Modò Laudatus *Illuſtriſſimus* paratus eſt hoc ipſum cuivis oſtendere & acceptum fore dixit, ſi aliis etiam *Electoribus ac Principibus* communicaretur, ſe velle fateri, quamdiu ipſi hujus Tincturæ aliqua copia adhuc eſſet. Ex his & aliis apparet, in quantum jamdum largiſſimus bonarum rerum diribitor Deus in hâc extremâ mundi ſenectâ in puncto projectionis permiſerit. Hanc licet moderno tempore plurimi etiam impugnent, fruſtrà tamen ſunt, & omnibus ſeſe exponunt riſui. vid. *Epiſtol ſæpius allegat. CL. Morhofii* p. m. 86. Hujus eruditiſſimum diſcurſum l. c. traditum de modo & materiâ conficiendi lapidem lubet hîc inſerere, cùm dicta Epiſtola in paucis adhuc ſit manibus. Cum tranſmutationis nomen, inquit, adeò Miſochemicis odioſum ſit, ac ſenſibus illorum repugnet, ſolius miſtionis, quâ tota res poteſt expediri, ſubſtituemus. Communis ſcilicet metallorum materia eſt Mercurius, ſubſtantia ponderoſa, ductilis, liquabilis, ſubſtantia altera Sulphur eſt, ſive rubræ ſit naturæ, ſive candidæ, ab hâc diſtinctionem ſuam metalla recipiunt. Jam inter perfectius miſta Aurum eſt, & quod ſecundum ab illo gradum habet Argentum; illud ex puri Sulphuris rubri, hoc ex puri Sulphuris candidi familiâ, arctiori tamen & propriori ob æqualem puriorum partium miſtionem, cognatione juncta, quàm cætera illa, Plumbum & Ferrum, Stannum & Cuprum, quæ in ſe mutuo, immediatè ſaltem non convertuntur, ut cuprum & ferrum, plumbum & ſtannum: præ cæteris verò illa, quæ ſulphur in ſe candidum habent, Hydrargyrus, Plumbum, ſtannum, Argentum facilius Aurei ſulphuris operationibus obſequuntur, quàm illa, quæ à rubro Sulphure ortum trahunt: habet enim eorum, ut cupri & ferri ſulphur majorem impuritatem cum quâdam pervicaciâ conjunctam, quàm cæterorum, quorum Mercurius copioſior eſt, & ſulphur immaturum facilius excoqui in rubrum perfectius à perfecto Sulphure poteſt: nam in imperfectum rubrum vulgaribus etiam operationibus convertitur. Hinc Chemici lubentius vel plumbo vel hydrargyro in Auri cõfectione utuntur, quàm ferro aut cupro. Quando itaque Elixyr ſuum componunt Chemici, materiam metallicam, quæ eſt Mercurius ex argento extractus, tot operationibus depuratam cum puriſſimo Sulphure Auri conjungunt & in ſubtiliſſimam, fixam tamen Naturam, convertunt, omni Auro longè perfectiorem, quæ iteratis reſolutionibus & coagulationibus majores ſemper perfectionis ſuæ gradus acquirit. Hoc Elixyr Plumbo, ſed prius à ſcoriis per certos pulveres liberato, dumque funditur cum cerâ involutum injectum ſtatim cum Mercurio plumbi tanquam ſibi congenere ejuſque partibus purioribus miſcetur, unà cum ſulphure quàm arctiſſimè ſecum juncto, dum partes heterogeneæ vel ſeparantur vel fumo avolant. Mercurius plumbi per mutuum illum partium conſenſum ſtatim ſe ſociat Mercurio ſubtiliori, ejuſque Sulphur adjunctum etiam in interiorem ſui naturam recipit, excluſo illo, qui ſibi adhæret, impuriori.

N. Sum-

N. Summæ admirationis opus eſt, unum Elixyr vel pulveris projectionis granum integram Mercurii vel Plumbi libram in verum Aurum mutare poſſe. Verùm hoc Naturæ minus repugnare experimur, ſi perpendimus, quomodo exigua croci, moſchi, ambræ, zibettæ &c. portio ſufficiat ad mille vel amplius aquæ partes tingendas, vel odore inficiendas. Quid igitur non efficiet Aurum in Naturam longè ſubtiliorem redactum? Eſt prætereà etiam mutuus quidam Naturarum conſenſus Nobis incomprehenſibilis, per quem inuſitata ſæpè in Naturâ phænomena ſe oſtendunt: quæ non per generationem, tranſmutationem, ſed per alteratam partium interiorum miſtionem, qualis & præſens eſt, fiunt.

Scias tamen & extractiones genuinas non eſſe impoſſibiles.) De quibus nec ego dubito; An autem genuinæ extractiones ſint vocandæ, quæ ſaltem circà exteriorem Auri plexum verſantur, cum ſalibus diverſi generis loco menſtrui adhibitis præparatæ, negamus. Quis enim ignorat, menſtrua elaborari poſſe, quæ ex corporibus diſſolutis eliciant & retineant partes, adeò tenaciter illis adhærentes, ut nova quaſi concreta corpora veteribus deſtructis conſtituant: Et ſtricta illa unio, quæ inter partes corporis emergentis ſupponitur, in cauſa eſt, ut aliter diſcerpi nequeant, niſi per minutas partes materiæ, quæ ad eas dividendum ſe aſſociant, & ſtrictè admodum iis illarum partibus cohærent, quas à prioribus partibus adhærentibus ſeparant. Nec impoſſibile eſt, poſſe aliquod corpus Naturæ ſuæ mutationem acquirere, nec tamen partium ſuarum divortium pati, ſolâ ſcilicet novâ partium texturâ à potenti aliquo Agente effectâ. Examinamus *Dn. Autoris ☉ potabilis* deſcriptiones, deprehendemus, Tincturas illas ejuſmodi etiam concreta eſſe, licet ☉ croceum ſæpè mentiantur colorem, quæ ex ☉ cum particulis menſtruorum ad corrodendum aut præcipitandum adhibitorum coalitione digeſtionis adminiculo, non autem ex merâ partium metalli illius ☉laris alteratione orta ſunt, ſeu ex merâ partium variatâ ☉ texturâ & menſtrui partium ac conſequenti diſpoſitionis ejus reflectendi aut reſtringendi lucem mutatione à digeſtione promanante ejuſmodi ☉ Tincturæ emerſerunt, Prout ex ſequentibus animadverſionibus patebit.

¶ 1. *☉ Potabile per 🜈 ſale urinæ acuatum.*

℞. Calcem ☉, [per 🜆 factam, reverberatione in ſummam poroſitatem & brunnitatem redactam,] affunde 🜈 microcoſmic. digere l. calore per menſem vaſe H. clauſo; donec ſanguinis inſtar rubicunda tinctura evadat. Hinc decanta, & affunde novum menſtruum, idque toties repete, quoties opus, Solutiones collectæ per octo & duodecim dies digerantur. Hinc leniſſimo calore menſtruum, [in ſimiles uſus reſervandum,] in MB ſeparetur. Sic remanet tinctura in fundo forma ꝏi rubicundiſſimi, in quolibet liquore ſolubilis, quæ vicem ☉ potabilis ſupplere poteſt.

Eandem ſolutionem ſi loco MB in arena per cucurbitam vel retortam deſtilles: tandem ☉ tinctura ſimul per XX tranſit, rubicunda inſtar ſanguinis, relictâ in fundo terrâ acidâ nigrâ, ſpongioſâ. Tincturâ à menſtruo ſuo in MB ſaltem tepido liberata ulterius exaltari poteſt, ſi aliquoties in 🜈 ſolvatur, ac ſpiritus idem per deſtillationem à tinctura abſtrahatur.

Doſis à gran. iij. ad viij. imo vel ultra. Hartm. in Croll. & in Pract. Senn. Inſt. Keſl. 1. Cent. 2. Gluckr. in Beguin. libr. 3. cap. 2.

N. *Sala, Scheunemanus & alij loco ſalis volatilis urinæ, ſalem naturæ recipiunt, i. e. Macrocoſmi Elementorum vel ſpiritum in terra ceu Macrocoſmi Generatorio, [ut inibi in fœtuum terreſtrium nutrimentum faceſſat,] in corpoream ſubſtantiam tranſplantatum. Hunc arte ſpagyricâ ſumme depuratum, animatione exaltatum, vocant ☿ m Philoſophorum.*

Conſule Hartmann. in Croll. pag. 399. Salam de ☉ potabili. Tenzel. in Exeg. pag. (mihi) 491. Scheunemani Hydromantiam, &c.

Aliter cum 🜈 acuato per Sal. Com. vel 🜿.

Alii 🜈 acuunt, vel ſale volatili, ſeu floribus Sal. com. aut 🜿; vel Cryſtallis ſalis dulcibus, vel ſpiritu ✱, aut Sal. Nit. atque ut dictum, cum hoc 🜈 acuato; ex calce ☉ ſummè brunna & poroſa, Tincturam digerendo extrahunt: abſtracto menſtruo remanet tinctura in fundo, quam circulando fixare licet.

Uſus.

℞. Hujus Tinctur. ʒj. ▽ theriac. ℥j. M. pro ſudorifero aliquot dies continuando.

Doſis ℈j. Vide Quercetan. in libr. de Medicam. Spagyric. præparat. Salam de ☉ potabili. Keſler. lib. 3. cap. 31.

3. *Aliter cum 🜈 alcaliſato ☉ vitæ Quercet.*

Primò calcina Solem laminatum per cementat. [cum Sal. nit.] & reverbera. Secundo, cementa per Sacchar. ♄i, ſuper hac mixtura accende aliquoties 🜈 alcaliſatum. Relictam materiam circula (♂ ♀ 14.) cum 🜈 alcaliſat. abſtrahe & affundendo novum 🜈 alcaliſat. iterum circula & abſtrahe, idque repete donec tota ☉ ſubſtantia per XX efferatur. Separato menſtruo manebit ☉ vitæ præſtantiſſimum in fundo. *Quercetan. Sala.*

4. *Aliud per Ol. ♁ii glaciale ſive Butyrum ♁ii.*

℞. Calcin. Sol. reverberat. conjunge cum Ol. ♁ii glaciali rectificato, digerendoque per menſem extrahe tincturam rubicundam: quod ſi illud oleum viciſſim ſeu ſecunda vice deſtilletur, aurum elevatur in 🜈 ſubtile, & hoc eſt ☉ potabile.

Vires. *Valide per diaphoreſin movent.*

Doſis gutt. 3. 4. vel 5.

N. *Oleum ♁ij, quod primâ hac deſtillatione ab auro prodit, purgat leniter, ſolvitque omnes obſtructiones, & multa alia præſtat. Hartm. in Croll. p. 226.*

5. *Aliud per Ol. ♁ij Saccharatum, Baſilij Magiſterium Solis.*

℞. ☉. volatiliſat. affunde oleum ♁ii Saccharatum, cum tantillo ſpirit. Sal. com. & extrahetur tinctura, relicto corpore ☉ intacto. *Baſil. in Triumph.*

6. *Aliud per ſpirit. Sal. nit. Bezoardicum.*

℞. ☉. foliat. ac calcinat. ſolve in ſpiritu Sal. nit. Bezoardico rubicundo, abſtraheque menſtruum calore leniſſimo, (ne ſpiritus nimium prodeant,) per XX vel phialam oblongioris colli, uſque ad pelliculam ſeu oleoſitatem. Hinc recens rubicundum menſtruum affunde, ſolve, abſtrahe, ſimiliter procedendo tertiâ vel quartâ vice. Tandem hæc ipſa ſolutio ☉ ex retorta Δ fortiori deſtillatur, ut & ſpiritus prodeant, quos affunde iterum cohobando, donec ipſum aurum rubicundum inſtar rubini apparuerit.

7. *Aliud ☉ potabile per ꝏ ♄i.*

℞. Cal. ☉ per 🜆 vel ☿ &c. circula per aliquot dies cum Ol. ♄i flavo; ſic compagem ☉ in liquorem ſolutam videbis.

Vires & doſis. *Uſus ejus eſt contra venena non contemnendus, imo, ſæpè viſum eſt, gutt. iv. ad viij. in vino exhibitis, etiam eos, qui exiſtimabantur morti proximi, refocillatos fuiſſe. Multum etiam præſtat in Caduco, Apoplexia, Paralyſi, & cæteris morbis capitis. Hartmann. in Croll. pag. 474. Keſler. lib. 4. Num. 57.*

 8. Aliud

8. *Aliud per Spiritum Sal. communis.*

♃. Calcis ☉ (solutionem Solis in ♒ Basilii praecipit. cum ☿,) q.v. affunde spirit. Sal. com. rectificat. digerendo extrahe tincturam, corpore ☉ albo remanente in fundo, (quod est reducibile in ☾am fixam) tincturam exalta cum ♈ circulando, totiesque cohobando, donec cum ♈ per ✕✕ deducatur. *Kester. lib. 4. cap. 71.*

9. *Aliud per ol. Sulphur.*

♃. Calcis ☉ q.v. affunde ol. Sulphur. p. c. ad eminent. digit. 7. abstrahe cohobando aliquoties, donec ☉ solvatur. Soluto tandem ☉i affunde ♈ rectificatiss. ad emin. dig. 4. oleo Sulphuris non separato. Digere septim. (6.) Hinc abstrahe per ✕✕♈, idque reitera, donec ☉ per ✕✕ elevetur. Hoc facto abstrahatur lenissime ♈, ut maneat in fundo liquor rubicundus.

N. 1. *Post tertiam vel quartam cohobationem separandum est phlegma, novumque etiam affunde.*

N. 2. *Reiteratio cum ♈ opus est septimanarum aliquot* (10.)

Hinc fit

Aurum Diaphoreticum compositum Poppi.

♃. Calcis ☉ (à qua Ol. Sal. com. abstractum) ℥ j. Ol. ☿ ij. (ex cinnab. nativa) ℥ ij. Ol. ♂is (ex scoriis ♂) ℥ j. Superfunde Sulphur. vini, aliquoties id abstrahendo, & remanet pulvis paulatim △ calcinandus & figendus.

Prodest in contracturis. Dos. g. viij. Popp. in Thesaur.

10. *Aliud per Essentiam Sal. communis.*

♃. Optime calcinat. (per āāā, &c.) affunde Q. E. seu Oleum (Balsamum) Sal. com. ac extrahe, (solve) f.a. Decantatis extractionibus, (solutionibus) affunde ♈ opt. rectificat. sic ♈ animam Solis ad se trahet, relicta Essentia Sal. com. in fundo, quam separa; Tincturam ☉ in MB à ♈ libera. *Sala de ☉ potab.*

11. *Aliud per spir. Mannae.*

♃. Calc. ☉ fulminantem, redige in flores per peculiare aliquod instrumentum argenteum deauratum: Ex floribus extrahe tinctur. cum spiritu mannae, abstrahe ad consistentiam pro libitu.

Vires. *Sudorem, eumque foedissimum pellit, felicissime morborum quorumcunque malignorum & venenatorum seminarium secum vehens. Cl. Helv.* Dieterich.

Dosis guttae aliquot.

12. *Aurum potabile cum* ⊖*u Sal. communis Tartari.*

F. āāā. ℥ j. cum ℥ vi. ☿ more vulg. superfluum ☿ium per corium exprime, globulum restantem tere cum ana Sal. Com. fusi, fac evaporare ☿ium mediocri △, salem ablue aq. calidâ, calcem ☉ tere fortiter cum ℥ iij. ♁ communis, pone in tegulâ fulminatoria (eine Treibscherben.) Un Creuset nommé foudroyant, *a burningcrucible*, een brandende smeltkruys. coopertâ cum foramine, cementa per 3. horas ad totalem usque ♁ evaporationem; idque cementationis opus 5. aut 6. cum pari quantitate novi ♁ reiterа donec scil. ☉ in spongiam rubicundam attollatur.

2. Extrahatur tinctura per seq. Menstruum, ♃ spiritus Sal. Com. Tartari parati, ut indicabitur cap. de Tartaro vini part. 1. ♈. part. XII. Destilla simul ex cucurb. Hunc ♈ Tartarisatum affunde calci sive floribus ☉ sublimatis & tingetur rubro colore, abstrahe ♈, remanebit pulvis coccineus, cujus vires innumerae.

N. *Si calcem spongiosam aliquoties* ⊖*averis cum part. 8. ✱ci donec sandaracino colore elevetur & postea ab admixtione ✱ vendicaveris, felicius & citius extractio fiet Tinctura. Ex commun. S. Closs.*

13. *☉ potabile Franc. Antonij.*

☉ Purgetur (bis) per ♁. Hinc calcinetur cum ☿. & Sulphur. Extraheque cum Sulphur. ♄i.

N. *Licet & vice secundâ cum Sal. com. marino fuso ac tertiâ cum Sal. com. Tartari calcinare.*

Dosis g. 7. 8. &c.

N. *Hoc est genuinum illud adeò decantatum ☉ potabile Londinense, cujus descriptionem mihi servare constitueram. Verùm cum à diversis locis, quin etiam ex aula quadam illustrissima transmitteretur, ut communicaretur, nolui hac in re expectationem frustrari.*

14. *Aliud Quercetan. ☉ vita dictum.*

Ex calce ☉ levissima & spongiosâ, elice Tincturam digerendo in MB. per ✕, Tincturam hanc exalta circulando cum ♈.

Vires. *Ad innumerabiles morbos ferè incredibilis videtur virtutis. Quercetan. in Sclopet. Et ex hoc Sala in ☉ potab.*

15. *Aliud Laudanum ☿riale Bayeri.*

♃. ☉ per Sulphur & ☿m optime calcinat. ℥ ß. Olei ☿alis ℥ v. (forsan. ol. ♄i) Digerantur calore ciner. in phiala H. C. ♂ octo, sic extrahitur tinctura ☉ rubicunda, hanc (relicto albo corpore) in phiala H. C. digerendo coagula (in Athanore) in lapidem rubrum, quem super porphyretico humido, solve; rejectisque faecibus denuo coagula; tertio eandem operam repete.

Dosis gran. 2. ad 5.

16. *Aliud Billichij.*

1. Calcina cum ♒ ac praecipita.
2. Reverbera cum flor. Sulph. & ☿, ut evadat pulvis instar boli armen.
3. Solve cum ♈ rectificatiss. digerendo ac cohobando multoties, (20.) & ultra: dein coagula abstrahendo.
4. Solve in spirit. Sal. com. digere dies aliquot (3.) hinc abstrahe. *Billich. in Exerc. th. 102.*

17. *Tinctura ☉is.*

♃ Auri fulminantis probè edulcat. part. 1. spiritus ⊖-i volatilis part. IV. (sunt qui Oleum ⊖-caustricum, in quo salis proprii pars ⅓. resoluta sit adhibent, sed tale menstruum naturae nostrae inimicum est) Digerantur in B. tepenti per 40. ♂. Tinctum ⊖um rubicundissimum & clarum separa per inclinationem, abstrahe ad siccitatem, affunde ♈ è vino Hispanico factum & Tartarisatum, & in calore lenissimo fiat Extractio instar Rubini, tinctos spiritus destilla & ad ali-

quam

quam consistentiam redige; vel pulveris formam, quem etiam à sapore 🜄 poteris eluere aqu. still. vel dissolvere in quocunque liquore appropr.

N. Si desit spiritus 🜔-li volatilis, tunc ejus loco seq. Menstruum excellentissimum substitue.

℞. Sal communis ℔ 1. Sal. nit. ℥ vi. destilla s. a.

℞. hujus aqu. fortis part. iij. 🜄 tantundem, infunde 🜄 in magnâ cucurb, quam statim occludes ⚹ suo, ebulliunt enim illicò commixti ♁us & flavescunt, deinde durante ebullitione rubedinem acquirunt, tandem eâdem cessante menstruum subviride evadit, quod quidem nil peculiare possidet, nisi quod illius acredo facili negotio ab auro soluto elevatur, id quod adhibitis aliis 🜅 fieri non potest.

Ex communic. S. Closs.

18. *Tinctura Fratris Basilij.*

℞. ☉ per ããã calcinat. p. 1. solve digerendo in 🜅 ✱ata, (vide in Sal. nit. 🜅m Basilii,) vel in 🜅 salinâ, (id est, Sal. com. acuatâ) p. iij. hinc depleatur solutio, restantique ☉ calci denuo 🜄 illa solvens affundatur, &c. donec penitus soluta calx sit: Solutiones digere in MB, ut subsideant fæces, quas separa. Solutionem defecatam digere iterum in MB ♂ ♄ (9.) Hinc abstrahe 🜅 ad oleitatem, abstractam aquam affunde vicissim, imprægnaque calcem cohobationibus tantisper repetitis, donec liquor ferè insipidus extillarit. Tum affunde novam 🜅, imprægnaque denuo ut dictum, in arena, idque tantisper donec ☉ per ⚹ penitus transportatum sit. [N. *cum singulis destillationibus ignis est augendus*] tandem abstrahe per MB ad oleitatem, reponaturque ad Crystallisandum, s. a.

Hinc

℞. Crystall. ☉ p. 1. ☿ii vivi purg. p. iij. agitato optimè, sic apparebunt colores, subsidebitque ããã, Exhalet ☿ & restat pulvis Solis purpureus ✱ solubilis: qui tingit subito instar sanguinis.

Ex hoc pulvere extrahe s. a. tincturam rubicundam cum 🜄i, qui cum spirit. Sal. com. mixtus & dulcificatus sit, (vide spirit. Sal. comm. dulcem ac 🜄 temperatam Basil. in 🜄i,) donec menstruum ulterius non tingatur, & corpus album reliquum sit.

N. 1. *Menstruum nisi caute & rite præparatum sit, pro tincturâ rubicundâ, extrahit viridem, vel alterius alicujus coloris.*

N. 2. *Corpus illud album in extractione tincturæ residuum, inservit Sali & ☿io conficiendo, de quibus infra, videatur Twoldij Halographia, ubi ex testamento Basilij Monachi, prolixè elaborationes hasce describit.*

19. *Paulo secus ex manuscripto testamento Basilij.*

1. Purga ☉ per ♁.

2. Calcina, i. e. solve purgatum ☉ in 🜅, coaguláque.

3. Volatilisa cum spir. sal. com. acuato, per spirit. draconis, (✱) vide supra.

Præcipita cum Ol. Tart. vel quod melius per abstractionem lentam.

5. Reverbera cum flor. Tart. vide supra.

6. Extrahe Tart. Solis per 🜄 igneum & spirit. Sal. com. vide 🜄 temperatam in 🜄.

7. Digere extractum Sulph. & solve denuo in ☿ Philosophorum, vel in 🜅 dicta.

8. Volatilisa cum 🜄.

N. *Basil. repet. lapid. Phil. volatilisat ☉ per spir. Sal. communis, hinc conjungit extractum Sulph. cum spir. 🜔-i rubeo (corrosivo) per digestionem cum 🜄 dulcificato solvit & digerit aliquamdiu; tandem cohobat, donec nihil in destillatorio residui maneat. Sic acquiritur liquor solaris seu ☉ potabile maximarum virium.*

20. *Unicornu Solare seu Manna Solaris.*

R. Calcem Solis optimè reverberatam, imbibe aliquoties, menstruo solari, id est, affunde aliquantulum solaris menstrui (ad eminent. dimidii digiti,) vaseque H. clauso digere, l. △ ut siccescat.

Hinc iterum affunde, ac digere, totiesque repete, ut Sol in pulverem subrubeum transmutetur.

Dosis à gran. 1. ad 5.

N. 1. *Menstruum solare destillatur per cornutam ex minera, repetitis aliquoties destillationibus. Mynsicht.*

N. 2. *Felicius forsan processeris, si Menstruum hoc sale suo alcalisaveris, calcem, cum alcalisato hoc menstruo circulaveris ad modum, quo alias tincturas nominem annas fieri diximus.*

Hic non possum non monere quod nonnulli tincturam Solis, beneficio oleorum aromaticorum sibi imaginentur. Nimirum calcem Solis optimè elaboratam impastant cum oleo, e. g. Caryophyllor. Cinamomi, camphoræ, 🜔-li, &c. hinc 🜄 rectificatissimum affundunt, atque intercedente digestione tincturam extrahunt.

Verum, mehercle, loco tincturæ Solis aromaticorum oleorum tincturam nanciscuntur, quæ 🜄 rectificatissimo, ceu suo simili (accedit enim ad naturam oleagineam) admixta acquiritur.

(Impostores tales Tincturas plerumque vendunt, rubri coloris, nil de auri solutione participantes, quod quale impositum, reperitur.)

HOFMAN. 1. ☉ *Potabile per spiritum vini sale urinæ acuatum.*) Hanc particularem extractionem quasi Auri cum spiritu urinæ & vini Crollius jamdudum Chymiæ studiosis communicavit p. 382. & cum illustratis notis *Cl. Hartmannus ad eundem.* p. 387. illamque denuò in praxi suâ chemiatricâ repetit. Cui subscribit *Nobiliss. Sennert. in instit. Libr. V.* part. 3. sect. 9. pag. 1393. Et *Francisc. Antonius* in Confect. ☉ potab. item *D. Tilemannus* in experimēt. nuper denuò evulgatis experiment. 15. & 17. p. 31. Verùm hoc ☉ potabile utut per digestionem, solutionem, abstractionem, destillationem &c. intervenientem in tincturam sanguinis instar rubicundam redactum sit, nil quicquam tamen nisi mera etiam partium ☉ solutio est cum aquâ regiâ salibus corrosivis prius reclusarum & demum cum spiritu vini urinosi partibus ☉ particulis adhærentibus digestionis beneficio in tincturam rubicundam translata, quæ non ex interno ☉ Sulphure, sed ex merâ partium salinarum texturâ cum ☉ minimis tenaciter adhærentibus producta.

N. *Sala, Scheunemannus, & alii, loco salis volatilis urinæ, salem Naturæ recipiunt id est, Macrocosmi aut elementorum, spiritum &c.*) Paucis spiritum mundi seu sal aëris. De hoc licet infrà quædam monuerimus in hujus Libri Cap. 3. De aquis, lubet tamen & hîc quædam etiam repetere. Vocatur hoc sal universale, sal Philosophorum, de quo speciosus liber extat à Gallo *Nuisement* scriptus, à *Combachio* in Latinam Linguam translatus, & discursus de auro auræ cum meâ epicrisi. Sal illud cœleste, æthereum, aëreum, universi vocant, quod vel ex rore, vel aëre, vel Nitro, vel excrementis etiam animalium v. g. urinæ, stercorum &c. extrahunt. Tale aliquod an detur, dubitat *Dominus Morhofius* l. c. p. 28. cum vetustiorum ante *Theoph. Paracelsum* Chemicorum schola ignorarit. Ex aëre colligi sal posse non negandum, sed illud universale esse, nemo facilè crediderit. Hoc ut & alia salia Vitrioli-ca, Nitrosa &c. si in subtiliorem naturam clementi Vulcani Favonio redigantur, vel ab ☉ ipso tincturam elicere ac secum per alembicum auferre videntur. Si autem sub acrioris spiritus formâ comparent, tyrannicum in corpus illud exercent imperium. Huc pertinet tinctura ☉ per spiritum roris majalis extracta, quam pro arcano commendat *P. Borellus Centur. 1. observ. 6.* Huc spectat & *Iohann. Tilemanni experiment.* 1. 2. 3. seq

N. Ab hoc mirabili Aëris sale unico solvente Catholico de-

duci

ducit etiam Nobilissimus D. *Joel Langelott* Archiater *Sereniss. Ducis* Holsatiæ Regentis, operationem chemicam *Tritus* beneficio in molâ philosophicâ peragendam ad ☉ potabile conficiendum, dum folia ☉ dicto instrumento, *Molæ Philosophicæ* nomine, infrà depictæ, interveniente 14. ♂ ♀ continuâ agitatione tamdiu Tritui exponuntur, dum in pulverem fusco-subnigrum impalpabilem convertuntur. Hunc retortæ planæ posteà immittit △ne Aren. per gradus primùm, tandem fortissimo adhibito, stillat paucas, sed rubicundissimas guttas, quæ vel per se, vel cum spiritu vini Tartarisato digestæ verum exhibere dicuntur ☉ potabile. Residuum acet. distil. philosophico ex viridi æris, Sulphur. & alcoole vini longâ digestione parato extrahit. Paucissimum quod superest, beneficio borracis in corpus redigitur non sine pristini ponderis defectu. In Epistolâ ad Naturæ Curiosos. Hanc operationem inquit laudatus Vir, rudem quidem primo videri intuitu, ast in recessu esse mirabilem à sale dicto aëris adjutam. Compendiosius ad dictam operationem nos pervenire posse, si sale Tartari hujus catholici solventis ope volatilisato loco solventis usi fuerimus, sed tunc digestionem longius esse producendam.

2. *Aliter cum spiritu vini per Sal. com. vel Sal. gem.*) Quomodo crystallis Salis dulcibus in oleo salis solutis addito Mercurio ♎ato Auri Tinctura conficiatur vid. in *Johann. Tilemanni experiment.* 16. pag. 30 Alii cum crystallis salis indici depuratissimis ☉ folia in mortario marmoreo in pulverem redigunt inpalpabilem, donec rubescant, & demum cum Paracelsi circulato Tincturam eliciunt.

3. *Aliter cum spiritu vini alcolisato, ☉ vitæ Quercet.*) Hæc mirè commendatur ob varias ☉ præparationes per calcinationem, cementationem scilicet, reverberationem, circulationem, usque ad ejus summam volatilitatem peractas.

4. *Aliud per ol. Antimonii glaciale.*) Hoc oleum nihil aliud est, quàm butyrum Antimonii. A quo non abludit D. *Johann. Tilemanni Experiment.* 7. pag. 18. Pro Tincturâ conficiendâ hoc admodum ob vim suam corrosivam suspectum est. Potest tamen ad bezoardicum ☉lare adhiberi.

5. *Alii per ol. Antimonii saccharatum.*) Hujus olei descriptionem vid. *in Cl. Sennerti* institut. & infrà de *Antimonio.* In hujusmodi elaboratione probè observandum est, ut rectificatio post solutionem ☉ volatilisati cum hocce oleo Antimonii instituatur, quâ factâ, cum spiritu vini extractio fieri debet.

6. *Aliud per Sp. Nitr. bezoardicum.*) Hic ferè convenit cum quarto ex butyro Antimonii conficiendo, ejusdem nempè valoris: ideoque & pro Tincturâ summè corrosivus ad bezoardicum ☉lare elaborandum commodior erit.

7. *Aliud ☉ potabile per Oleum Saturni.*) Oleum Saturni quomodo præparetur tum infrà vide de Saturno, tum etiam *in Johan. Tilemanni experiment.* 7. pag. 16. A Spiritu Saturni ol. Saturni differt, non nisi modo substantiæ, quòd ille subtilior ac tenuior, hoc crassius. Ille sine striis in collo retortæ apparentibus, hoc cum striis instar spiritus vini. Aliàs hæc præparatio suam meretur laudem, quòd non solùm elegantissima ac rubicundissima (ob oleum Saturni aliàs in digestione facilè rubescens) inde oriatur ☉ tinctura, sed & magnarum virium sit in plurimis affectibus, ubi acidum peccat.

8. *Aliud per spiritum Salis.*) Si loco aquæ regiæ solvas ☉ cum sp. Salis rectificatissimo ab omni phlegmate liberato, & ex ☉ soluto post humiditatis abstractionem beneficio spiritus vini sale volatili urinæ animati tincturam extrahas, melius operaberis. Hanc cum fructu in febribus malignis & ipsâ Peste in usum ducere poteris. vid. *Cl. Zwelfer,* in mantiss. Spagyric. part. 1. Cap. 1. pag. 322.

9. *Aliud per ol. Sulphuris.*) Hoc ut & Aurum Diaphoreticum compositum Poppii valdè affinia sunt *D. Johann. Tilemanni Experiment.* 4. 5. 9. Quæ videantur.

10. *Aliud per Essentiam Salis.*) Hoc non differt ab 8. cum sp. Sal. com. ☉ soluto & cum spiritu vini in ☉ potabile translato.

11. *Aliud per spiritum Mannæ.*) Flores calcis ☉ fulminantis præparari nequeunt, nisi vis φλογίςη ac fulminans ☉ fulminanti per spiritus acidos adempta fuerit, & sic non flores ☉lis, sed salium acidorum acquires sublimatum. Interim negari nequit, ex mannâ egregium parari posse spiritum inprimis cum rore majali maritatâ, qui justo colligendus est tempore, sereno scilicet, quando pluvia per aliquot non cecidit dies. Sic Manna pariter debet esse electa. Quæ nisi observentur, spiritus etiam inde paratus nullum præstabit usum.

12. *Aurum potabile cum spiritu Salis Tartari.*) Hæc descriptio ex optimis etiam non postrema est; Notandum tamen, nisi ☉ per amalgamationem & cementationem probè prius fuerit resolutum, & spiritus Tartari suo sale volatili non sit imprægnatus, in ☉ potabili conficiendo frustrà laborari, quomodo iste philosophicè sit præparandus, vide infrà *Libr. IV. de Tartaro.* Nonnulli ☉ solvunt in sp. Salis acuato ✱ in spiritu vini soluto, & destillant. In destillatione sublimatur Sulphur ☉lare cum ✱, quod demum cum spiritu vini Tartarisato (qui ex terrâ foliatâ Tartari paratur) extrahendum, qui Sulphur ☉lare relicto ✱ imbibit. vid. *D. Joh. Tilemanni experiment.* 14. *pag.* 28.

13. *☉ potabile Franc. Antonii.*) Hoc est genuinum illud adeò decantatum ☉ potabile Londinense; & describitur etiam à *D. Johann. Tilemanno in Experiment.* 13. pag. 25. Hic loco Olei vel Spiritus Saturni sumit spiritum vel acetum philosophicum mineræ Auri pag. 24.

14. *Aliud Quercetani ☉ vitæ dictum.*) Hic loco acet. destil. sumi potest spiritus Vir. ær. ad tincturam ☉ per digestionem eliciendam, quæ demum cum spiritu vini Tartarisato circulando exaltanda est.

15. *Aliud Laudanum Mercuriale Bayeri.*) Hoc cum ☉ potabili suprà descripto *Francisc. Antonii seu Londinensi* valde affine est, si per Oleum Mercuriale intelligas ol. Saturni, & digeras calore cinerum in phialâ hermeticè clausâ per multas septimanas.

16. *Aliud Billichii.*) Nec hoc peculiaris alicujus operationis est particeps, sed cum antecedentibus etiàm in primis 13. & 15. valdè conspirat. Ultima cum sp. Sal. com. solutio & digestio minus est necessaria, ideoque omittenda erit.

17. *Tinctura ☉lis.*) ☉ fulminantis vis fulminans prius auferenda est, antequam cum sp. Vitrioli volatili in digestionem ponatur; cujus conficiendi rationem infrà habebis de Vitriolo. Tincto Spiritui ad siccitatem usque abstracto sp. vini optimè Tartarisatus jungendus, & ad extractionem calori lenissimo subjiciendus est Tinctum spiritum destillà & ad justam consistentiam redige.

18. *Tinctura Fratris Basilii.*) ▽ regia variè præparatur, aliter cum Nitr. & Sal. com. ut in antecedenti, aliter cum Nitr. & ✱. Hoc loco commodius sumitur sp. Salis cum Sale volatili urin. acuatus. Menstruum Domini Autoris pro tincturâ rubicundâ facilè viridem, vel alterius coloris suppeditat. Fæces abjiciendæ, solutio decantanda, & sæpius cohobanda, ut ☉ spongiosius fiat. Restans iste ☉ pulvis purpureus communiter à Philosophis vocatur Der Purpur-Mantel.

N. 2. *Corpus illud album* &c.) Hoc nisi à genuino & germano ☉ menstruo sulphur ejus & nexum interiorem solvente productum fuerit, nexu solum ☉ exteriore per salina menstrua ad albedinem deducto, reduci per Antimonium & in pristinum ☉ iterum converti potest. Sunt enim dicta menstrua ejusmodi energiæ, ut in cementatione, solutione, præcipitatione &c. tam firmo cum ☉ nexu sint copulata, ut etiam in ipsâ liquatione sæpè maneant unita, unde accidit, ut albâ quasi circumdent tunicâ, sub quâ fulvum vestitum ☉ ad tempus sæpè occultavit.

19. *Paulò secus ex manuscripto, testamento Basilii.*) Hoc etiam nihil præ reliquis peculiaris obtinet, sed manet antiquum cum salibus corrosivis peragendum testamentum.

20. *Unicornu ☉lare, seu manna ☉laris*) Menstruum ☉lare ex minerâ ☉lari conficitur, quod ad eliciendam tincturam ex calce ☉lis h. l. adhibetur; Ex marcasitâ autem aureâ optimum ☉lare menstruum destillatur. Præterea etiam ex ipso nativo ☉ albicans & siccum sublimatur Sulphur pro ☉ potabili adipiscendo & ejus tincturâ conficiendâ aptissimum, quod etiam ex imperfectis mineris ☉laribus nonnunquam acquiritur. Et si quis sciverit Sulphur imperfectarum minerarum volatile eruere, postmodum præcipitare & denique figere, hic pro Philosopho ex igne habendus est, qui autem menstruum ☉ solvens verum ac genuinum adhuc desiderat, verâ etiam ac genuinâ ☉lis extractione destituitur; Sulphur scilicet illud imperfectarum minerarum operoso labore elicibile cum alkali quodam singulari, cum quo amicabiliter coit, ignis adminiculo in corpus fixum efformandum est, quo mira in Medicinâ peraguntur.

Hic non possum non monere, quod nonnulli tincturam solis, beneficio oleorum aromaticorum sibi imaginentur &c.) Non satis mirari possum cur *Dominus Autor* suprà dictâ ☉ tincturam cum ol. destill. v. g. cinamomi, caryophyllor. &c. limam tam severè stringat, posthabitis in prædictas suis animadversionibus. Cum constet, omnem extractionem nisi fiat cum totali subjecti, ex quo extrahitur, destructione, nullam esse, quid de suprà allatis erit expectandum? Et facilè est judicatu, quo in æstimio istæ tincturæ ☉lares sint habendæ, Interim quicquid sit, nihilominus tamen ☉ potabile cum ol. d. Cinamom. egregium est confortativum, & D. D. *Johann. Michaelis* in lipothymiâ, cerebri, cordis & uteri affectibus, item in puerperio difficili summo semper cum fructu adhibuit, cum ol. Cinamomi aliàs in se has virtutes obtineat egregias. Loco sp. vini si spiritus aliquis sumatur appropriatus v. g. spiritus Cordis Cervi destillatus, vel etiam *aq. vitæ Matthioli* potabilis iste liquor erit præstantior.

V. SUBLI-

V. SUBLIMATIO.

Unde Flores Solis.

¶ ℞. ☉ optimè calcinat. (per spirit. Sal. com. *)* part. 1. ✱ depurat. p. VII. Misc. & sublima. Sic elevabuntur flores Solis, quos eluendo ab ✱ libera.

Dosis gran. 6. ad 9.

Fiat peculiare instrumentum argenteum aut cupreum, (pyxidis instar complicatilis *)* constans ex duabus partibus superiori ac inferiori, ut aperiri possit. Instrumentum hoc in latere tubulum habeat, per quem sclopetans injici possit, (paulatim id fieri necessum est,) tubulum statim obturando. Sic elevabitur ☉ fornicique superiori adhærescet.

HOFMAN. 5. *Sublimatio, Unde Flores Solis.)* Prout *Dominus Autor* describit, non procedit, eò quod ☉ per sp. Nitr. calcinat, & cum ✱ depurat. se compedibus ligari non permittit, sed regio adsuetum palatio se pœnalibus quasi claustris includi non patitur. Alii ex ☉ fulminante flores ☉ quando detonatur, instar clyssi colligere volunt; Nonnulli etiam ☉ fulminantis f. q. affundunt spiritum vini alkolisatum, imponentes campanam, ut fit in destillatione Spir. Sulphuris, accendunt spiritum vini, sic ☉ fulminans Spir. limatum colligere tentant. Sed plus in adspectu quàm in recessu habere videtur.

VI. SALIFICATIO.

Unde 1. Sal. ☉.

¶ ℞. ☉ fini p. I. ☿ purificat. q. v. vel VI. F. ããã. abstrahaturque ☿ per retortam. Hinc F. iterum ããã. ex relicta scil. Solis calce, & abstracto ☿, idque repetatur toties, donec ☉ assumere ☿m amplius nolit. Tunc affunde ✱ optimum, (vel & spiritum Sal. com. acuatum,) digereque l. △, decanta ac abstrahe menstruum ad siccitatem, & remanebit Sal. com. Solis.

N. 1. *Cum relicto ☉, eodem modo procedere potes amalgamando nimirum ac abstrahendo, donec totus ☉ in Sal. com. convertatur. Kesler. lib. 1. c. 4.*

N. 2. *Alii idem meditantur ex ☉ per* ℞. *calcinato, ac per mensem reverberato.*

2. Aliter.

℞. ☉. foliat. vel quod melius calcinat. ℥ß. Sal. com. Sal. Nit. O, ana ℨ j. Misc. ac impone phialæ cera Hispanica obturatæ, digereque calore arenæ, sic solvetur ☉. Hinc affundendo ▽ calidam præcipitabitur ☉ in forma pulveris purpurei, (maximè si o̥o Tart. instilletur.) Pulveri optimè edulcorato affunde 🜄 rectificatiss. ftentque aliquamdiu, (menses aliquot, vase clauso,) ut 🜄 sale Solis imprægnetur. Hinc decantetur 🜄 & abstrahatur, efflagretvè. Sic relinquitur Sal. albiss. in fundo.

Vires. *Insigne est Diaphoreticum.*

Dosis gran. 2. 3. 4.

3. Sal Solis Basilianum.

℞. Corpus illud album, in extractione tincturæ ☉ Basilianæ residuum, reverbera leniter per mediam horam, ut aliquo modo corporale fiat. Hinc affunde ▽ mellis corrosivam, digere, extraheque Sal. s. a. (labor est dierum 10. circiter. *)* Aquam mellis sale Solis imprægnatam subjice destillationi MB ut abstrahatur. Sal Solis residuum edulcora, aliquoties ▽ comm. destillatam affundendo, atque destillationibus repetitis abstrahendo; tandem cum 🜄 clarifica.

Dosis gran. 2. 3. 4. &c.

N. *In hac extractione Salis remanet materia utilis pro ☿io Solis conficiendo.*

HOFMAN. 6. *Salificatio, Unde 1. Sal ☉)* Ejusmodi metallorum prout & hîc Auri larvas sæpè Nobis imponere, non adeò in chymiâ hospes est, qui ignoret. Hanc primam, ut & secundam & tertiam salis solaris Dni Autoris descriptionem suppositium fœtum ex Sal. com. Nitr. O. &c. excludere, luce meridianâ clarius est. Non sum certus, inquit *Nobilissimus Anglus Robertus à Boyle in Chymistâ Sceptico* p. m. 100. non posse ex eodem metallo verum fluidumque Argentum vivum elici: sed quod ad *Auri Sal* attinet, neque unquam vel illud conspicere mihi datum, vel ex ullius fide digni Autoptæ testimonio coargui, tale quid unquam separatum in Naturâ fuisse. Cum enim Solaris hujus salis extractio in Chymicorum processibus, præscripto per corrosiva menstrua, aliorúmve corporum salinorum interventu, fit præstanda, dubium homini curioso ac cauto restabit, emergere sal illud ex Auro ipso, an ex corporibus spiritibúsve salinis ad id præparandum adhibitis. *Hæc Robertus.*

VII. MERCURIFICATIO.

§ ℞. Materiam in confectione Salis Solis Basiliani residuam, affunde spirit. Tartari, digere per mensem, ac destilla à scoriis ♂ per retortam (vitream) in receptaculum ▽ æ frigidæ aliquotâ parte adimpletum, & habebis ☿ m Solis.

Tholdius in Halographia ex Testamento Basilii Monachi.

☿ius Solis Paracelsi.

Paracelsus generaliter hunc modum præscribit, quo singula Metalla in ☿ vivum redigi possint.

Nimirum:

1. Calcinat Metallum fumigando, id est, per fuliginem ☿ rii. *Vide lib. 1. cap. 14.*

2. Calcem Metalli amalgamat, cum ☿ digerit, abstrahitque.

3. Abstractum ☿ m iterum cum calce eadem amalgamat, digerit & abstrahit toties, scilicet iterando, donec calx metalli supra candelam instar ceræ liquari possit. Hinc digerendo calcem illam in ☿ m convertit. *Vide lib. de resuscitatione rerum naturali, ut & lib. 6. Archidox.* ubi tempus amalgamandi observare monet, quo Planetæ cœlestes correspondentes conjunguntur. *De quo legi potest libri hujus primi cap. 22. (in methodo conficiendi Mercurium ex metallis Penotus plus opinionis, quàm veritatis se comperisse scribit.)*

(Vitriolum ☉, sive Leonem viridem, omni auro potabili præstantiorem, parandi modum, habet *Spontonus*; Usus illius ad arthritidem & lepram commendatur; Vid. centur. medicam. Conechidnologiæ annexam.)

HOFMAN. *Mercurificatio.*] Non de Mercurio vulgi extrahendo hîc sermo est, quod ovum subventaneum à *Lullio* vocatur, & ab *Autore* etiam Nostro intelligi videtur, sed de substantiâ metallicâ ex perfectorum metallorum familiâ immaturâ ad levem calorem fluidissimâ, quemadmodum suprà descripsimus, ponderosâ volatili, summè ductili, non currente, ut vulgaris Mercurius. Hæc substantia in perfectorum metallorum incunabulis inquirenda. Cùm autem inter perfecta metalla ab ∴ compacto separari nihil possit, ab Argento, vel aliquo, quod illi cognatum est, petenda erit. Hæc in fodinis exhibet se interdum lenti humoris specie, qui postea in optimum coagulatur argentum. vid. *Domin Albini* Berg-Kronick. *pag. 110. Matthesius Gur vocat. Consulatur & Nierenbergius in Histor. Natur. Lib. 16. Cap. 19.*

CAPUT X.

De Argento.

ARgentum Metallum est nobilius candidum, Auro imperfectius.

Dicitur Chymicis Luna vel Cerebrum, eò quod in Macrocosmo Lunæ, in Microcosmo, cerebro sympathicum sit. Germ. Silber. Argent. *Silver.* Silver.

Vires. *Capitis corroborans perhibetur specificum spiritusque animales confortare, unde & in omnibus capitis affectibus peculiaris efficacia censetur, quales inprimis Epilepsia, Apoplexia & simil.*

HOFMAN. *De Argento.* Dicitur *Luna*, quia prout *Aurum Solem*, ita *Argentum Lunam* in Macrocosmo præsentat; Et quemadmodum in Microcosmo Aurum cor respicit ob sympathiam, ita Argentum Cerebrum, & ex illo Medicamenta conficiuntur chymica Capitis affectibus inservientia.

Metallum est nobilius candidum, Auro imperfectius.) Nobilius ob nobilem Mercurium, imperfectius ob non adeò respectu Auri perfectum Sulphur, & purum quale in ⁖ est. Nam inter perfectius mista *Aurum* est, & postmodum *Argentum*, quod alterum ab illo gradum obtinet. Illud ex puri Sulphuris rubri, hoc ex puri Sulphuris albi familiâ, arctiori tamen ob æqualem puriorum partium mistionem cognatione juncta, quàm reliqua, ut ♄, ♃, ♂ & ♀ &c.

Vires.) Specificum cerebri confortativum in Lunâ est, spiritus animales reficiendo & irradiando confert, unde in omnibus capitis affectibus, apoplexiâ, epilepsiâ, paralysi, vertigine &c. medicamenta ex ☽nâ præparata miræ sunt efficaciæ. Et ex hâc etiam Aqua externa conficitur cum ▽ forti ad capillos canos denigrandos. vid. Thesaur. Pharmaceutic. annexum sect. 2. numero VII.

¶ *Purgatio à sordibus superficiariis.*

Coquatur, laveturque cum ▽, in qua solutum Tart. ac Sal. com.

I. Purgatio ab alienis Metallis.

1. *Per calcinationem immersivam.*

Solve ☾ per ▽F, quæ solummodo solvat ☾, relictis Metallis intactis.

2. *Per fusionem cum ♄o.*

Immitte plumbum in ✢bulum ignitum, ut liquescat, quo liquefacto, superinjice ☾m, continuando ignem, donec cum plumbo metalla illa imperfecta vi ignis, partim in fumum abeant, partim quoque scoriarum nomine secernantur, relictâ ☾ in fundo.

N. 1. *Ignis sat fortis requiritur, unde è re erit, furnum anemium adhibere.*

N. 2. *♄us hac purgatione in spumam cum argenti recrementis concretus, dicitur Litharg yrus, de quo infra (Helchysma idem ferè sonat recrementum ☽æ plumbeum.)*

3. *Per nitrum.*

Fluat ☾ ad ignem, hinc superinjiciatur per vices Sal. nit. & purgabitur ☾a.

II. CALCINATIO.

1. *Immersiva.*

Solve ☾m laminat. in liquore aliquo corrosivo, coagula inspissando vel præcipitando, ac edulcora. Præcipitatur autem ☾ soluta, per muriam salsam, ▽ salsam, vel per particulam æris injectam.

N. *Liquor ille corrosivus, vel est ▽R (vide in Sal. nit.) vel spirit. Sal. nit. vel his finitimus humor, (ut patebit infra in tincturis, seu ☾ à potabili, recipitur autem in quantitate tripla, quadrupla, sextupla, &c.*

N. 2. *☾ hac ratione soluta, si more solito ad crystallisandum reponatur, concrescit in Crystallos, quos vitriolum ☾æ vocant.*

2. *Calcinatio Amalgamatoria.*

℞. ☾ pur. ac ☿. ana F. ããã. admisce ⁞. Sal. com. vel ⊖-li. Exhalet ☿ ad △, residuum eluatur.

Calcinatoria Cementatoria.

Fit, per Tart. ⊖-lat. per ♉, per ☿, per Sal. com. & simil.

N. *Calcinatio hæc fieri debet sine fusione.*

Exempli gratia.

℞. ☾æ lamin. p. 1. ☿ ♎, p. ij. Misc. exhaletque ☿ ad ignem, & remanet ☾a instar resinæ. *Senn. Instit.*

Sic cementatur quoque cum duplo ♉, vel cum quadruplo Sal. com. hor. 4. 5. 6. 7. 8.

Aliter.

℞. ☾ limat. p. 1. fl. Sulphur. p. ij. Sal. com. p. ß. Misc. sublimaque septies, ut flores Sulphuris sublimari solent, sublimatum restanti materiæ semper addendo, ultimâ vice sublimatum abjice, restantemque materiam aquâ elue.

Calcinatio ☾æ cæmentatoria fit etiam ut supra dictum est de ☉ potabili cum ♎u Sal. Tart.

Calcinatio Reverberatoria.

Quia ☾ facilius igni ac calcinationi patet, quam ☉, ulterius operosâ reverberatione opus non habet, nihilominus tamen, cur ita visum fuerit, amplius ☾ calcinatam elaborare poterit, denuo illam cum Sulph. vel cum Sal. comm. (♉) vel simul cum Sulphure & ♉, vel cum Sal. Com. & ✱, &c. aliquoties pro lubitu cementando, ac dein ablutionibus à salsedine liberando.

Exempli gratia.

℞. Calc. ☾ (per ▽F) ℥j. Sal. com. ℥ij. ✱ ʒij Misce & reverbera per ♂ 8.

HOFMAN. 2. *Calcinatio 1. immersiva.*) Solvitur ☽na in menstruo quodam corrosivo, v. g. ▽ fort. sp. Salis. Nitr. &c. Et soluta ≂tatur per Muriam salsam, ▽ salsam, vel per particulam æris injectam. Hoc enim modo spiritus corrosivi ▽ fort. aggrediuntur ♀rem ob figuras proportionatas, quas in eâ inveniunt, & ☽nam relinquunt, cujus tamen particulæ ♀neri coacervatim adhærescent, si laminatim fuerit injecta.

N. ▽ pluvialis etiam ☽nam solutam cum ▽ fort. ≂tat; id quod ▽a salana seu fluvialis, & putealis nostra non præstat; utpote admodum acida, nitrosa & salsa.

N. 2. ☽ *hâc ratione soluta, si ad crystallisandum reponatur, concrescit in crystallos.*) variis crystalli isti insigniuntur nominibus. Dicuntur purgantes, unde ☽na hydragoga, catharticum ☽nare, quia hoc purgat aquam hydropicorum, cum pilulis vel aliquo Extracto hydragogo adhibitum. Misceri etiam potest cum aliquâ conservâ v. g. fl. persicorum, vel etiam roob sambuci. Hujus effectus ratio omnis dependet à talibus adjunctis corrosivis, unde non nimis crebrò exhiberi debet, aliàs noxam inferre potest. Hujus usum insequi debent Ebur. s. △. spec. diarrhod. Abbat. Diatrion. Santal.

Calcinatio cementatoria fit per Tartarum Vitriolat. &c.) Hæc calcinatio

cinatio sine fusione fieri debet. Hic Tartarus Vitriolatus ☽naris conficitur ex laminis ☽næ facto SSS. cum Tartaro Vitriolato, inde pulvis viridiusculus resultat, qui mirè in affectibus Capitis pro digestivo commendatur.

Rec. *☽ næ Lamin. part. I. ☿ rii ♎at. part. ij. &c.*) Melius procedet, si sumatur cament. Lunæ ℥j. vel ℥ij. ☿ rii ♎ati pond. æq. ✱ tantundem, hæc probè commixta parvæ phialæ longo collo munitæ immitte quàm optimè clausam flammæ candelæ admove & brevi temporis spatio in fundo ☿ rium fluentem videbis, vitroque fracto reperies etiam reliquam massam spongiosam & raram. Ratio est, quod salinæ partes ♎ati cum ✱co vehementi calore excitatæ Argentum adoriantur, quo ipso minutæ partes ☿ rii à salibus, quæ ipsas disiunctas tenebant, liberatæ & per calorem huc illuc agitatæ post varios motus in hanc coëunt massam. Reliqua salia volatilia etiam ☽nam arrodunt, cumque eâ unita novum concreti genus componunt.

Aliter. Rec. ☽ limat. p. 1. fl. Sulphuris p. ij. Salis part. ß. M f. cè.) Optimè procedit calcinatio omisso licet Sale. Inde non solùm egregia Tinctura ☽næ cum sp. lil. convall. & ✱niaci Urinos. addito tantillo spiritus Vitrioli sed & Aqua ☽næ confici potest, quæ seq. modo præparatur; Si scilicet ☽næ sic calcinatæ cum fl. Sulphuris affundatur ▽a cephalica vel simplex, vel composita, atque ita ☽na calcinata extrahatur. Sic v. g. in debilitate memoriæ ☽næ huic calcinatæ affundi potest ▽a Sophorum Dorncreil. vel Mynsicht. vel ▽ cerebri humani. In Maniâ ▽a fl. hyperic. & anagallid. fl. phœnic. In Epilepsiâ ▽a Epileptica Langii, vel ▽a lil. convall. fl. tiliæ. Sic etiam in reliquis affectibus pro eorundem diversitate affundi possunt ▽æ specificæ vel s. vel c. Et si edulcorentur, in majori possunt propinari dosi.

N. Probè hîc attendatur, ne nimium Sulphuris ultrà partes duas addatur, aliàs ☽nam Sulphur comburit, neque etiam justo minus addatur, aliàs ☽na non ritè calcinatur. Scilicet ad ☽næ ℥j. addi possunt ℥ij. vel ℥j ß. fl. Sulphuris.

Calcinatio ☽ næ cæmentatoria fit etiam cum spiritu Salis Tartari.) Convenientius cum sale Tartari volatili.

N. Mira operatio per cæmenta est, refert *Dnus Stockmannus in Oratione inaugurali Rostochii Anno 1619. habitâ de Argento in Aurum* per cæmentum Mutato. Propriam, inquit, fidem testor, quod aliquando hisce viderim, Laminas & benè magni ponderis argenti frusta per subviride cæmentum ita perfici, ut Auri naturam induerent optimæ notæ, idque spatio paucarum horarum igne non magno. Verùm magna hîc suspicio est de sophismate quodam; facile enim per insidias ∴ pulvis vel carbonibus vel Crucibulis recondi potest, ut arte factum quis putet, quod verum & nativum est. vid. Michael Mejerus in examine fucorum Pseudo-chemicorum detectorum, item *D. Morhofius* in epistol. citat. pag. 84

Calcinatio Reverberatoria.) ☽ non nimium debet calcinari, aliàs loco medicamenti pretiosi adipiscimur Medicamentum vulgare purgans nauseabundum vel emeticum ob saporem vitriolicum.

III. Solutio & extractio unde ☽æ potabiles & Tincturæ.

¶ N. *Luna ut mollior est Sole, ita facilius quoque in potabilem formam reduci potest, adeòut si optimè calcinata fuerit, soli V i, optimè tamen rectificato obediat. Quia tamen labor iste aliquo modo laboriosus ac diuturnus est loco V simplicis, idem ille V acuatus, vel aliud aliquod menstruum recipi solet, ut patebit in singulis.*

1. *☾ potabilis per V simplicem.*

♃. ☾m calcinat. (cum V in quo aliquid ✱ fit solutum) extrahe cum V cohobando aliquoties.

Dosis gran. 3. vel 6. Gluckrath.

Aliter.

♃. ☾ calcinat. (per ℞, seu liquorem corrosivum destillatum ex Minii p. 1. ✱. p. ij. extrahe cum V optime rectificato. *Kesler. 1. cap. 1.*

2. *☾ potabilis per V sale urinæ acuatum & simil.*

♃. ☾m calcinat. (per -∩- Sal. nit. cum cohobiis, vel per ☿.) extrahe per V rectificatum acuatum, sale urinæ volatili, (id est, per V microcosmicum,) filtra & coagula. *Vide de ☉ Kesler. 1. cap. 7. Sennert. Institut. Beguin.*

Aliter.

♃. ☾ calcinat. (scilicet miscendo cum fl. Sulph. p. ij. Sal. com. p. 1. & sublimando septies, *vide supra cementat.*) p. 1. V opt. p. iij. Sal. com. Urin. volat. p. ¼. digerantur in vase benè clauso per dies aliquot.

Hanc destilla per retortam vitream aliquoties, [8. 9. aut tantisper] donec materia ascendat cærulei coloris. Sin minus hæc successerint, calcinetur denuò ☾ pluries, & procedatur ut dictum.

Dosis gran. 5. 6. 7. &c.

N. *Eodem modo fieri quoque potest ☾ potabilis per V acuatum Sale Naturæ, de quo in ☉.*

3. *Alia ☾ per V Tartarisatum.*

♃. Calcem ☾æ reverberatam, (cum fl. Sulphur.) affunde V opt. Tartarisatum, abstrahe cum septem cohobiis, sic solvetur ☾, circula per mensem in MB. & habebis liquorem cœruleum. *Kesl. lib. 4. c. 44.*

4. *Alia per V ⊖-latum.*

♃. ☾ calcinat. q. v. extrahe s. a. tincturam cœruleam cum V ⊖-lato (*vide Vinum*) decanta ac abstrahe.

N. *Præstat reliquis in Epilepsia.*

5. *Tinctura ☾æ Basiliana.*

Habeatur in promptu,

1. Sal. commun. cum ana Calcis vivæ calcinatum, *vide calcinat.* Virid. æris.
2. Ad manus sit calx ☾æ.
3. Paretur ▽F ex ⊖-i & Sal. nit. ana.

Ergo.

♃. Calcem ☾æ. misce cum Sal. com. calcinato, cum calce viv. & inde phialæ vitreæ, affunde ▽Fm, eamque abstrahe destillando cohobaque vice tertiâ, ultimâ vice ignem augendo, ut materia in vitro fundatur. Sic ☾m nancisceris pellucidam, ex qua cum ✕ fortiss. extrahatur s. a. tinctura sub colore ultramarino.

N. *Remanebit corpus ☾æ in extractione hac residuum, quod Sali ☾æ conficiendo reservetur.*

Videatur Tholdius in Halographia ex Testamento Basilii.

N. *Plures modos tincturas ☾æ conficiendi, ad imitationem modorum, qui in Solis tincturis descripti sunt, ipsemet Lector colligere poterit.*

Exempli gratia.

Tincturæ cum V acuato Sal. com. naturæ, &c.

Essentia ☾æ, uti lapidum & crystalli extracta Clossæana sunt, parari potest. *Vid. c. 4.*

Luna potabilis S. Closs.

Luna potabilis fiet si primo ☾am laminatam pluries cum Sulph. calcinaveris, & inde per affusionem aqu. communis ⊖-lum elicueris, quod resolvendum erit in spiritu composito ex Sal. com. Sal. nit. & V præscripto Art. de Tincturâ Solis, fæces segregando

per digestionem, tincturam cœruleam cogendo in pulverem, è quo demum per 🜄 vera essentia exurgit adversus Epilepsiam optima.

Ex communic. S. Closs. Alio modo.

Primo ããã &c. pars una ☾ cum part. 8. ☿ii exprimaturque per corium; secundo globulus restans teratur cum quadruplo Sal. com. decrepitati & prunis ardentibus calcinetur per horas 4. in pyxide cæmentatoria: si quid non probè calcinatum supersit, cæmentetur iterum addito novo Sal. com. & calx à Sal. com. per ablutiones liberetur. Tertio sublimetur hujus calcis ℥j. cum ℥iv. ✱ci idque 5. repetatur 4. liquore acido potabili primum (⚹) dein Sulphureo, vegetabili (🜄) extrahatur Tinctura, quæ ad siccitatem reducta sal dabit in cella diffluens in Oleum; quod itidem spatio 10. ♂ fixari poterit in Medicinam morbis cerebri specificè dicatam.

Ex communicat. ejusdem.

HOFMAN. *Solutio & Extractio, unde* ☽*næ potabiles & Tincturæ.*) Quod supra de ☉ ejusque præparatis medicamentis monuimus, idem & hoc loco de ☽nâ & ejus præparationibus sive solutionibus & extractionibus volumus intellectum, utpote ☉ proximè, ut suprà diximus in perfectione, duritie, & fixitate succedens, examen sive fulmen ♄turni licet non in tanto gradu, tamen in suo genere fixitatis sustineat. Et quacunque ratione vulgari, prout *Dnus Autor* tradidit, à salibus annexis immutetur, tamen Ejus substantia propriè in calcem, Tincturam, Salem & Mercurium vivum resolvi nequit, sed vivum manet in plaustro, nisi alio medio Ejus nexus interior destruatur, idem numero pristinum iterum adsumit habitum. Omnes igitur calcinationes, solutiones, extractiones circà Ejus corticem exteriorem versantes, item Tincturæ, Magisteria &c. nil nisi variæ cæteroquin larvatæ Lunæ vexationes sunt, ex Lunæ solutionibus à salibus menstruorum corrosivis prognatæ, sub quorum texturâ & variâ figurâ Luna manet integra. Præviæ illæ Calcinationes non alio fiunt fine, quàm ut Luna soluta sese eò facilius cum Menstruis additis conjungere & Tincturam adscititiam repræsentare possit. Aliàs enim notum est, ex *Luna* ut *Luna* tanquam corpore fixo ☿rium fixum & Sulphur albicans habente, nullam Tincturam, sive ea cœrulea aut viridis sit, juxtà vulgarem modum cum salibus corrosivis extrahi posse, si qua autem Tinctura videatur, illa non ex ☽nâ, sed ex Cupri Lunæ à monetariis admixti cum particulis Menstruorum salinorum, puta Nitri, Vitrioli, ∇ fort. &c. ad Lunam corrodendam aut præcipitandam adhibitorum coalitione emergit, unde & pro diversitate dictorum Menstruorum Tinctura Lunæ variat, ut modò sit cœrulea, modò viridis, modò flava &c. Sic verbi gratiâ. Si ♀ solvatur in Acet. dist. Tinctura inde resultat viridis, si sumatur sp. Urin. fit cærulea; Factâ solutione Argenti purissimi, nulla manifesta Tinctura prodit, nisi quòd quandoque valdè languido colore subcœruleo videatur. Cùm tamen sequentes *Dn. Autoris* Solutiones & Extractiones seu Tincturæ ut inutiles non sint adeò simpliciter rejiciendæ, si dextrè ac debitè præparentur & in usum ducantur, non sine notabili effectu in plurimis Capitis affectibus conducibiles; Lubet illarum animadversiones singulis descriptionibus subjicere.

Loco sp. vini simplicis sp. vini acuatus recipi solet.) Acuitur autem vel cum sale Tartari fixo, vel volatili, floribus item ✱ci, sale volatili urin. CC. cranii humani &c.

1. *Luna potabilis per spiritum vini simplicem.*) Rec. Lunam non finam calcinat. & loco ✱ci etiam Sal. com. volatile urin. substitui potest. Sequenti etiam modo procedit. Rec. Limatur. Lunæ, s. q. adde sal volatile urin. q. v. inde vitro accuratè clauso, repone per mensem & habebis pulverem salinum cœruleum, sal exinde 🝪ma, manebit in fundo calx cœrulea, quam extrahe sp. Vini rectificato. Item Sal. com volatile urin. inde pyxidi argenteæ, probe opertæ, tractu temporis Sal. com. urin. arrodit Lunam in lasuram, Sal. com. ablue & extrahe lasur. per sp. vini & habebis Essentiam Lunæ.

2. *Luna potabilis per sp. vini sale urin. acuatum.*) Hæc ut & altera descriptio suum merentur locum. Commodè tamen etiam sequenti modo elaborari possunt. Rec. Lunæ lamin. ℥iij solve cum sp. Nitr. s. q. solutionem abstrahe in cucurbitâ vitreâ, donec cuticula quædam appareat, quâ frigefactâ in crystallos vel Vitriolum Lunæ converte, in patellâ vitreâ leni calore exsicca, & in pulverem albicantem converte, Cui posteà admisce ✱ci optimè 🝪ti duplum. Relinque aliquandiu aëri humidiori libero, ut Sale Naturæ imprægnetur, exposita, quoad colore cœruleo viridescente imbuantur, hoc facto, immittantur cucu bitæ vitreæ suo capitello munitæ & in Aren. 🝪mentur, sic ✱ animam Lunæ evehet, quæ post reiteratas 🝪ationes addito recenti semper ✱co per elixiviationem cum ∇ â s. à sale dicto separanda est, & ex hâc tandem Tincturâ per Spir. Vini sale volatili urin. essentificatum extrahenda, repetitâ recentis Spiritus affusione, quoad omnis Tinctura prolecta sit.

N. *Eodem modo fieri etiam potest luna potabilis pe sp. vini acuatum Sale Naturæ.*] Experientia hîc consulenda est, an etiam *Tritus*, beneficio Molæ philosophicæ institutus, aliquid præstare possit, quemadmodum suprà de sale demonstratum fuit.

3. *Alia* ☽ *per spir. vini Tartarisatum.*) Spiritus Salis tartari volatilis præstantior erit, Lunæ cum fl. Sulphuris calcinatæ affusus.

4. *Alia per spir. vini Vitriolatum.*) Conficitur hic Spiritus, si sp. vini rectific. cum sp. Vitrioli anaticâ parte misceatur & per Alemb. ex Aren. destilletur primo lento △nis gradu, deinde fortiori, sæpiusque cohobetur & circuletur in digestione.

5. *Tinctura Lunæ Basiliana ut & Luna potabilis S. Closs.*) Hæc non sunt de nihilo, & laudem merentur; attamen nec interiorem Lunæ nexum solvunt, sed adhuc in exteriori versantur.

IV. SALIFICATIO.

☾a in salem ⊖tum quomodo convertatur, ex jam dictis innotuit. Dabimus igitur modum salificandi Basilianum, quem ex testamento ejus manuscripto verbotenus cum plurimis aliis transtulit Tholdius in sua Halographia.

Nimirum.

℞. Corpus illud ☾æ in extractione tincturæ Basilianæ residuum, affunde ∇ mellis corrosivam s. a. abstrahe & edulcora, ut dictum in Sale Solis.

N. *Supererit materia, ex qua extrahi potest* ☿.

Vires. *Conducibile est morbis capitis, & inprimis Epilepsia, Hydropicam aquam exiccat.*

Dosis gran. 4. 5.

[Chirurgi loco lapidis Corrosivi sæpè sale ☽æ caustico utuntur tanquam minus doloroso, citiusque escharam faciente, [subflavam.] Modus conficiendi Molinetti traditur ab Hofman. ℞. ☽. capellatæ ℥ij. Aqu. fort. ℥vi. Minutissimè in scobem redactam solve, pone in vase vitreo △ ∴, ubi ☽a soluta, auge paulatim △, & lapidem ☽. instar lanæ habebis, qui per gradus perficitur ad 🜅 consumptionem.]

Spiritus lunaris S. Clossai.

Prima opera sit in parando ⊖lo ☾æ, quod fit per Sulph. instar ⊖li ♀is, verum ad minus calcinationibus 20. iteratis indiget. Longe faciliori ac meliori methodo extrahitur è limaturâ ☾æ subtilissima beneficio aq. lilii convall. ℥iij. fortificatæ cum ℥j. spiritus ⊖li ♀is (vel cum ⚹ tenendo per mensem in digestione cinerum, sic spiritus ♀eus imprægnabitur Tincturâ ☾ ex cyano subvirescente, quâ sepositâ alium spiritum ⊖li ♀ ei substitue, totiesque extrahe, donec tota ferè ☾ soluta sit, tandem solutiones evapora ad cuticulam usque, collige crystallos, è quibus siccatis per 🝬 more solito primo phlegma & spiritum ♀is pelles, quæ seorsim servanda, deinde auctiori △ spiritum ☾æ & ultimò oleum.

Spiritum hunc Lunarem Idiopathica Epilepsia ῥιζότομον esse, expertus est author qui supra.

HOFMAN. IV. *Salificatio.*) Quod suprà de Sale solari annotavimus, idem istud & huc spectat de Lunari Sale, quod Nemo hactenus ullo modo demonstrare potuit, ab omnibus Mineralium generibus separari posse: Et quod *bonus ille Tholdius* in suâ Halographiâ ex Testamento Basiliano suppeditat, salium adjunctorum ex Sal. com. Nitr. Vitriolo acet. destill. ✱ &c. est progenies & quædam duntaxat corporum separatorum, cum iis, quas operationi adhibita fuerunt, intermixtura. Quoad *Mercurium*,

certum

certum equidem est, *Argentum* æquè ut *Aurum* constare ex ☿rio, non vulgi, sed philosophico, & Sulphure suo albicante, ut suprà docuimus. Ille summâ Arte ex Argento elici potest, ut substantia purissima, viscosa, summè ductilis, volatilis, ponderosa; non tamen currens, ut vulgaris Mercurius. Qualem *Tachenius* in suo Hippocrate chemico cum Salibus resuscitativis ex Argento forsan casu elicitum nobis proponit. Quis se vadem dederit, ☿rium 🝛atum huic mixturæ cum reliquis salibus non intermixtum fuisse, cujus repagula salina corrosiva à Sale Tartari fuêre soluta, ut postmodum cum ☽nâ ☿rius vivus sese 🝟taverit & in currentem manifestarit.

Spiritus Lunaris S. Clossæi.) Hic nihil aliud est, quàm Salium Vitriolaceorum ex calcinatione ☽næ laminat. resultantium congeries, qui tamen in capitis affectibus curandis non rejiciendus est, vide suprà.

¶ [*Mercurificatio videatur apud Spontonum. Mercurius hic cum luna amalgamatus celebratur in Cephalalgia, lue Venerea, vertigine, &c.*
Dosis gran. x. ad ℈ j.]

CAPVT XI.

De Ferro.

CLassis secunda, Metalla ignobiliora duriora continet, Ferrum scil. & cuprum.

HOFMAN. *De Ferro ad Caput XI. Classis secunda Metalla ignobiliora duriora continet, Ferrum scil. & Cuprum.*) Metalla sunt vel *Fixa*, vel *Volatilia*. *Fixa* vel sunt in excellenti gradû talia; ut *Aurum*, quod est metallum fixissimum, & *Argentum*, *Ferrum & Cuprum*, quæ quidem etiam fixa sunt, sed non fixissima, quæ diuturnâ △nis violentiâ calcinata vel penitus cum totâ suâ substantiâ avolant, vel ex parte, si magis impuriora & terrestriora sunt corpora, ut *Ferrum & Cuprum* in scorias aut in crocos convertuntur: *Volatiliora sunt Stannum & Plumbum*, quæ forti calcinatione & reverberatione ferè totaliter avolant, paucis scoriis relictis, leni verò calcinatione in pulverem & quasi cineres convertuntur, qui pulvis violentiori △ni expositus in suam pristinam redit formam metallicam.

Præparationes præcipuæ.

¶ 1. Purgatio. 2. Calcinatio. 3. Sublimatio. 4. Destillatio. 5. Extractio. 6. Salificatio. 7. Liquatio.

FERRUM.

Ferrum Metallum est ignobilius, constans ex Mercurio & Sulphure minus liquabili, crudiori, seu si mavis ex Sulphure, ac Sale, quæ partibus terreis crudioribus immixta sunt.

Vires. *Diversis ♂ dotatum est viribus: adstringendi scil. & aperiendi. Vis aperitiva in volatiliori potissimum residet parte, ac proinde in sale: vis adstrictoria in fixiori, adeoque in terra latitat. De his, qui ulterius erudiri cupit, adeat problem. Horst. Decad. 7. qu. 2.*

HOFMAN. *Ferrum metallum est ignobilius constans ex Mercurio & Sulphure.*) Hæc omnibus metallis communia sunt principia proxima, de sale nihil scimus. Et prout Sulphur vel purius vel impurius fuerit, aliam vel aliam sortitur mistionem: unde vulgò diversæ illæ metallorum species constituuntur. Quæ utrum ita vocandæ sint, inutiliter disputatur. *Ferrum & Cuprum* majorem Sulphuris impuri copiam cum minori mercurii parte obtinent; Plumbum autem & stannum plus habent Mercurii metallici, quàm Sulphuris, & quidem adhuc candidi immaturi, unde & hoc facilius excoqui in rubrum perfectius à perfecto sulphure potest.

N. *Ex Luto beneficio olei Lini Ferrum se confecisse testatur Beccherus in Supplem. Physic. Subterran.* ut inibi ferrum reverâ generatum fuisse sibi persuadeat. Verùm, durum hoc est credere; Ferrum ex Luto separatum fuisse, non autem de novo productum, facile crediderim. Notum enim est, Lutum sive Argillam sæpè istiusmodi mineris martialibus non esse destitutum. Unde & *Gilbertus* Libr. I. cap. 8. de Magnete, Nullam esse terram testatur, quæ martiali non sit imprægnata substantiâ.

Vires. Diversis ♂ dotatum est viribus.) De Martis seu Ferri admirandâ facultate & in domandis Morbis mirâ potestate vid. *Galen.* 9. Simplic. c. 26. *Avicenn.* Libr. 2. tr. 2. Cap. 211. *Aëtius* tetr. 3 serm. 3. cap. 11. *Nicol. Monard.* in tr. de ferro. *Fallopius* libr. de tumoribus p. 1. cap 2. de Scirrho. *Matthiol.* in comm. Libr. V. *Dioscorid.* cap. 50. *Lud. Mercat.* in Meth. Med. *Jul. Cæsar. Claudin.* Libr. de ingress. Medic. ad infirm. sect. 4. tit. de chalybeat. Medic. de Malo hypoch. *Nathan. Highmorus* de Affect. hypoch. cap. 9. *D. D. Rolfinck* in tr. de Ferro. & Alii. Hoc in præsentiarum inquirendum restat, unde operandi diversitas *in Ferro* vel chalybe dependeat, ut modò adstringat, modò aperiat. Sententiarum discrepantiam & numerum accumulatum videbis in modò allegato opusculo Nathan. Highmori. *Dominus Autor* Noster vim aperitivam in volatiliori potissimum residere parte, ac proinde in sale, vim adstrictivam in fixiori, adeoque in terrâ latitare putat. Sed cuinam unquam verum ac genuinum sal martis nativum conspicere datum, vel quis unquam ex marte separatum fuisse testabitur? Alii diversitatem operationis in præparationis diversitate quærunt. At *Nathan. Highmorus* l. c. inquit: Præparationem Martis quod attinet, licet plures illum resolvendi reperiantur modi; tamen omnes ad mutationem in vitriolum aut vitriolatam Naturam tendunt; ideòque præparatio non diversificat effectum, cum illa solùm suppeditet quid vitriolatum, quod ratione suarum qualitatum diversos effectus producere nequit; cùm Ejus virtus propria prout & Ferri sit constringere; de quo *Galen. Libr.* 9. de Simplic. Medicament. facultat. Jam autem quomodo suâ stypticitate contrariam peragat actionem & obstructiones reseret? uti volunt Nonnulli, non tam certâ fide constat. Modò laudatus Autor Eidem adstrictioni etiam causam facultatis aperitivæ per accidens adscribit, dum scil. in cachexiâ aut Malo hypochondriaco vasa majora totius massæ sanguineæ turgida Vitrioli seu Martis stypticitas constringit rursus & contrahit, ut æquali proportione ad singula vasa derivetur sanguis, & hoc modo minoribus iterum vasis suus restituatur sanguis ad excretionem dicatis, ut debito tempore iterum excernant, & ita Circulatio Sanguinis, suum recuperet tenorem. Verùm, utut hæc sententia sano intellecta sensu ex parte saltem non sit rejicienda, tamen nondum totum solvit scrupulum, nam in dictis affectibus non solùm sanguinis irregularis motus est incusandus, ut impeditus aut depravatus sed adsunt & salia corrosiva sæpè sylvestria in lymphâ & sanguine ex acidis & salsis Nitrosis, vitriolaceis, ammoniacis &c effluviis invicem minus symbolizantibus composita ad diaphoresin & diuresin inepta, quæ Medicamentis purgantibus non auscultant, sed vel in primâ, vel in ultimâ corporis regione existentia fluctuant & oberrant, quæ adsumptis Medicamentis Martialibus ad illa præcipitia ruunt, eisque adhærent, ut illa dissolvant, adeóque salia ista juxta saporis speciem vel salis, dum Marti adhærent, illumque rodunt, coagulantur. Sicuti videmus cum sp. Vitrioli ♂tem verti in Vitriolum, cum Acet. in rubiginem &c. Cum autem in alimentum transmutari nequeunt, cum Marte soluto sub nigricante colore ejiciuntur foràs, qui color oritur, cum salia acida Martem rodunt, & alkalia illum in colcothar præcipitant. Cùm verò Ferrum seu chalybs in acido liquore solutum potatur, absumptis & penitus admissis iisdem liquoribus, ferrum mox alimoniæ ineptum ab acido separatur, à commisto; In quâ segregatione confluunt salia ad ferrum, & illi adhærent. Sicuti videmus Argento evenire in ▽F. soluto, inquit Tachenius in Hippocr. chymic. in hanc solutionem si cupri lamellæ injiciuntur, tunc statim aciditas ▽F. deserit Argentum & rodit Cuprum, Argentumque cupro adhæret. Rursus in illud solutum jam à Cupro viridescens mitte lamellam ferri & ▽a confestim cuprum deponit & rodit ferrum, cuprumque ferro adhæret. Ita etiam in humano corpore contingere posse, mechanica ratio & necessitas dictitat. Nisi enim humor excrementitius seu Salia ista cujusdam semiacidæ Naturæ forent, Mars seu ferrum in corpore non dissolveretur in viride vel nigrum liquamen. Et nisi excrementa ita tingantur, ferrum inconsideratè propinatur, non enim reperit humorem idoneum, qui illud solvat. *Hæc Tachenius.* Contrà autem *Cl. Zwelferus* in apolog. contrà Tachenium ex *Helmontio* probat paradox. quint §. 12. Martem aperire potestate specificâ & appropriatâ, constringere verò qualitate secundâ, aut per accid. quatenus acredinem & mordacitatem humorum demit. Verùm nec in hoc Domino *Tachenio* à *Zwelfero* de Martialium Medicamentorum viribus satisfactum. Adstringunt scil. illa, si acidum in corpore, partibus extrà stomachum hostile, imbibant, nec quidquam est, quod magis acida imbibat, quàm martis corpus; hinc cum iis etiam in deliquium abit. De cætero aperitivas illius virtutes, etiamsi colliquatum fuerit cum acidis, ut spiritus ex Cap. mort. hæmatitis volatilis, tamen & striatus has probat. Proinde Martialium Medicamentorum operationis diversitatem puto non tam ex diversâ illorum præparatione, quàm ex appropinquatione & approximatione illorum seu adaptatione ad causam morbificam dependere.

Purgatio ♂ à sordibus superficiariis.

¶ Purgatur ♂is limatura à sordibus, quibus forsan scatet, tùm ventilando, tum abluendo ▽ communi.

I. Purgatio ♂ Gradatoria: unde Chalybs.

℞. ♂is in lamellas vel virgulas, (digiti majoris crassitudine) redacti p. 1. Carbonum salicis vel fagi pulver. Rasur. cornu bovis, p. 1. stratifica, ac in vase clauso igni committe furni anemii fortissimo, hor. 4. aut 6.

N. *Chalybs igitur nihil aliud est quàm ♂ optimè purgatus, ideoque loco Ferri Chalybem præstat recipere.*

HOFMAN. 1. *Purgatio ♂tis Gradatoria: Unde Chalybs.*) Chalybem partim Natura producit, partim etiam Arte conficitur. Quem Natura suppeditat, reperitur in quibusdam certis locis; Aliàs Arte elaboratur, dum Ferrum ignitum in Aquâ extinctum tale acquirit chalybeatum robur. *Nobiliss. Robertus à Boyle* in tr. de coloribus modum adducit non ubivis obvium chalybem attemperandi ad conficienda glyphia, teretra, elastra aliaque mechanica instrumenta, quem consule.

N. Si bacillum à chalybe & æqualem alium ex Argento candefacias, eosque △ni exemptos ad septentrionem & Austrum accuratè directos refrigescere finas, quanquam in utrumque metallum ab igne operatio facta & chalybs, quoad sensum, variatus non videatur, tamen cùm textura utriusque sit diversa, Argentum non acquirit novam aliquam qualitatem per istam operationem, cum ignitio chalybis, postquam poris ejus reclusis partes ejus magis flexiles effecit, facillimè dum eo in situ versus Septentrionem & Austrum tenetur, illum pervadunt magnetica terræ effluvia, quæ perpetuò per aërem à polo ad polum feruntur, ut ita per transitum illorum magneticâ quâdam proprietate afficiatur, cujus virtute in aëre libero ad æquilibrium suspensus spontaneâ directione versus polum septentrionalem & Australem vertetur; & operationes aliquas Magneticis corporibus familiares exercebit. Quod si metallum illud ab oriente ad occidentem porrectum tam diu jacuerit, nihil magneticæ virtutis acquiret. *Robertus à Boyle in tr. de Cosmicis Rerum qualitat. pag. med. 17. & 19.*

II. CALCINATIO: unde Crocus.

1. Calcinatio Reverberatoria, unde Crocus ♂ obstructivus.

Limaturam ♂is igne fortiss. eo usque reverbera, donec in Crocum elevetur leviss. & rubicundissimum.

N. 1. *Sal commune vim habet reverberationem hanc accelerandi. Hinc sunt, qui citioris reverberationis gratiâ limaturam initio aliquoties urinâ puerorum (vel ▽ salsâ, acetove) conspergunt, iterum exiccant, postmodum reverberationi subjiciunt. Sic reverberatione unius atque alterius diei ♂ in florem surgit rubicundissimum, qui quotidie (ne vi ignis pereat vel nigrescat,) colligatur. Hartman. in pract. Gluckr. in Beguin.*

N. 2. *Si qua pars nondum satis reverberata sit, elaboratioremque separare velis, affunde ▽m, agita, atque antequam penitus subsideat, ▽m leviore scil. & magis elaborato Croco turbidam, in aliud vas effunde, parte graviore, quæ subsidet, in priori vase relicta: Abstractâ vel decantatâ dein aquâ, habes Crocum leviorem, crudioribus suis ac gravioribus portionibus spoliatum.*

Alii ℞. Limat. ♂ ℔ ij. Sal. com. decrepit. ℔ iij. (vel ana) mixta reverberant per diem. Hinc ♂ iterum edulcoratum subtilissimè lævigant, denuoque reverberant, (dies octo vel decem) donec elevetur Crocus subtilissimus, quem quotidiè auferunt, atque ▽ plantaginis præparant.

Vires. *Obstructivus hic Crocus est, ac siccativus, confert in Dysenteria, Lienteria, Gonorrhæa & similibus.*

Externus ejus Usus est in exiccandis ulceribus & vulneribus. Quercetan. in Pharmacop. restitut. Sennert. in Institut.

Dosis à ℈ ß. ad ℈ j.

N. *Adhærescit & Crocus ♂is baculis ferreis furni destillat.*

2. Calcinatio fusoria: unde Crocus ♂ aperitivus.

Laminis ♂ seu Chalybis ignitis adeo ut scintillent optime admove magdaleones Sulphuris: sic liquescit ♂ instar ceræ, deciditque granulatim in frigidam suppositam, teratur subtilissimè & servetur pro usu. [Dicitur quibusdam Crocus ♂ niger.]

Vires. *Virtutem habet reserandi, aperiendi & attenuandi. Querc. in Pharmac. rest. Beguin.*

N. *Maximus requiritur calor, ideoque præstat officinam fabrilem adire.*

3. Calcinatio Cementatoria: unde ⊖-m ♂is.

Lamin. (Limatur.) ♂, cementa cum Sulph. pulv. igne paulatim adhibito per horam, ita Sulphure accenso calcinatur ♂: Materiam exemptam ac tritam calcina iterum per se, (non secus ac calcinatur ♄ in præparatione vitri,) ut Sulphur penitus efflagret, diligenter movendo, donec ferro adhærere incipiat.

℞. ♂ hujus calcinati ac triti ℔ 1. Sulphur. ℥ ß. Misc. exactè, ac calcina iterum per hor. ¼. Dein tere iterum, ac adde tantundem Sulph. idque repete quinquies vel pluries. *Croll.*

Ex hac ♂ calce fit ⊖-m ♂is.

2. Aliter.

℞. ♂ laminatum, cementa cum Sulphure & Tartariana, Crocum laminis adhærentem absterge. *Parac. l. de morte rer. natur.*

4. Calcinatio Immersiva.

Solutio ♂ fit in quolibet liquore corrosivo, etiam minori acrimoniâ prædito. Ut 🜅 vulgaris, ⁓⊖-i, Sal. nitri, & Sal. communis, Sulphuris, O. ✱iaci. Coagulatio fit, vel inspissatione, vel præcipitatione, sed raro.

E. gr. per 🜅.

℞. Limatur. ♂. ℥ j. affunde sensim 🜅. ℥ VIII. digere per noctem, & abstrahe 🜅 in arena. Sic relinquitur Crocus rubicundissimus, per deliquium solubilis.

Per ⁓m Sulphuris.

℞. ♂ laminat. vel limat. vel croc. ♂ aperit. cum Sulphure præparat. (affunde guttatim 🝆 Sulphuris, simplex vel ▽â mixtum,) solutioni affunde ▽ calidam, filtra, coagula aliquantulum, ac repone ad Crystallisandum s. a. Crystallos purifica solvendo ac coagulando. *Hartman. in pract. Beguin. Gluckrath. & Kester. lib. 1. cap. 13. Tentzel. in Exeges. loco de 🝆 Sulphur.*

N. 1. *Similiter fiunt & Crystalli ♂ cum ⁓u Sal. com. p. 1. & ✱ p. 3.*

N. 2. *Eodem modo fiunt & Crystalli ♂ cum ⁓u ⊖-i. Et hi dicuntur Sala.*

Magi-

Magisterium Chalybis ⊕-latum. Nimirum.

℞. ♂ purgatum solve in ∼u Vitrioli rectificatiss. coagula. Sic habes Magisterium Chalybis Vitriolatum in forma Vitrioli viridiusc. *Sala in Tartarolog.*

5. *Calcinatio Vaporosa.*

Laminas ♂ supra ▽ in cucurbita clausa suspende, cucurbitamque in arenam calidam colloca, sic vi vaporum adhærescet paulatim laminis crocus pede leporino abstergendus.

N. *Labore repetito major copia croci colligi poterit. Sennert. Inst. Hartm. in disp. Chymiatr.*

6. *Calcinatio Illinitionis.*

℞. Laminas ♂ illine ℅ Vitrioli, vel Sulphuris, vel limaturam ♂, eodem liquore consperge, & repone in cellam. Posteà ablue aquâ, & subsidebit crocus, qui parum ad rubedinem solummodo calcinandus.

N. *Quercetanus infundit ∼ Sulphuris, ac ▽ ana in cochleare ferreum: omnia bullire finit ad ignem lentum usque ad consumptionem: Hinc reponit per aliquot dies, pulveremque croceum abstergit, qui facilè liquescit. Hunc verum Epatis restaurativum appellat, eumque in Tragea hepatica ceu basin recipit. Vide Pharm. cap. 26.*

Vires. *Utilissimus est hic Crocus in Cachexia, insigne est aperitivum.*

Dosis gran. 3. 4.

Eodem modo fieri quoque potest Crocus ♂ beneficio ∼. O. ✱, Sal. nit. *Paracelf. l. de mort. rer. natur.* Verum hic Crocus non nisi extrinsecus adhibendus est.

Aliter.

℞. ▽ (ex Vitrioli calcinat. & Sal. com. ana cum argilla destillatæ,) infunde in cochlear ferreum, ut evaporet. Sic statim relinquitur crocus tenerrimus, qui abradendus & in vitro (quia facile liquescit,) reservandus est. *Gluckr.*

HOFMAN. 2. *Calcinatio unde Crocus* 1. *Calcinatio Reverberatoria, unde crocus ♂tis obstructivus.*) Ex hujus croci præparatione innotescit, non solùm croceum hunc Martis colorem à mutatione ipsius texturæ provenire, dum idem metallum successivâ ignis operatione diversos colores adsumere potest, sed & inter alia acidum etiam in flammâ esse, ♂tem in crocum mutans: Inde & planè nulla est differentia inter crocum ♂tis, qui fit cum △ne, & qui cum Sal. com. Vrin. Acet. &c. *Tachen. in Hipp. Chemic.* Cui *Cl. Zwelferus* in apolog. contradicit; Nos tamen addimus negari non posse, aporrhœam aliquam acidam unà cum flammâ ex lignis accensis exhalare, quemadmodum videmus ex accenso Sulphure humidum acidum unà cum flammâ evehi, quod non est ipsa flamma, sed unà cum fumo æthera petit & in aërem dispergitur, id quod tamen dictos præstare potest effectus. vid. De Corallis. Vires hujus croci sunt notissimæ.

2. *Calcinatio fusoria: Unde crocus ♂tis aperitivus.*) Hæc cum calcinatione tertiâ cementatoriâ & sextâ illinitionis omnes tendunt ad Vitriolum ♂tis conficiendum, nullâque indigent animadversione. Calcinatio quarta immersiva in aquâ forti, sp. Nitr. Salis, Onis & quinta Vaporosa, non Vitriolum seu crystallos ♂tis, sed crocum largiuntur. Illa igitur præparatio est optima, quæ cum sp. Vitrioli seu Sulphuris absolvitur, inserviens cachexiæ, malo hypochondriaco &c. Sequenti igitur modo optimum ac copiosum conficitur Vitriolum ♂tis. Recip. Limatur. ♂tis f. q. affunde sp. Vitrioli vel Sulphuris bonâ quantitate aquæ prius dilutum successivè ac sensim, hoc facto, novam aquam affunde usque dum Vitriolum ex ♂te satis fuerit extractum, solutionem decanta ac in sartagine ferreâ ad cuticulæ apparentiam coque. Sic in frigido crystalli concrescent, qui in Leni calore exsiccandi sunt, reliquus liquor iterum exhalet, ut in frigore crystallisetur, Hoc tam diu repetendum, usque dum omnis liquor ♂tialis in crystallos fuerit absumptus.

N. *Quercetanus infundit Spir. Sulphuris ac spiritum vini ana, in cochlear ferreum.*) Benè observandum est, Crocum ♂tis sacchatinum inde parari, & quidem aperitivum cum pulveribus aut pilulis purgantibus in virginum cachexiâ miscendum, non sine notabili effectu; illum autem beneficio Spir. O. ✱. Nitr. ▽ fort. &c. non nisi extrinsecus adhiberi.

III. VOLATILISATIO AC DESTILLATIO.

unde 1. *Aqua ♂.*

¶ ℞. Limatur. ♂is, expone aëri humido in cella aliquamdiu, (septimanas aliquot,) hinc destilla, vel ex humili Aludele, vel ex Retorta. Sic nancisceris aquam ♂is sal redolentem sed paucam.

N. 1. *Destillatio hæc felicius procedit, ☾ â crescente, & circa plenilunium.*

N. 2. *Post abstractionem reponi denuò potest, ut solvatur; denuoque destilletur ut prius.*

3. ∼ ♂tis.

℞. Mineram ♂, destilla per Retortam: liquorem destillatum reaffunde; digere ac iterum destilla.

3. ℅ *Martiale album.*

℞. ♂ q. v. solve in ∼u Sal. com. solutio destilletur per retortam, sic ∼ prodit, Essentiâ ♂is imprægnatus sapore subdulcis.

Vires. *Aperit obstructiones præsertim Epatis, Lienis, venarumve mesaraicarum ac Uteri.*

Dosis gran. aliquot.

4. ℅ *♂iale rubrum.*

℞. Solutio ♂ præcedens, imprægnetur cum cremo Tartari, destilletur △ fortissimo, ex cucurbit. vitreâ humili, varios intus videbis colores instar caudæ pavonis, extillatque primò liquor: igne dein fortiori, ℅ grave cum Crystallis, quos per del. solve & junge prioribus.

Vires. *Leviter adstringit & roborat. Hinc in Dysenteria & fluxibus alvi aliisque maximi commodi exstit. Clariss. Dn. D. Helvicus Dietericus, Archiater Sereniss. Elect. Brandeburg.*

Dosis gran. 3. 4. *& ultra.*

5. ℅ ♂ *Sulphureum.*

℞. Mannæ ♂ (Tincturæ) circula cum ▽ rectificatiss. & supernatabit ℅, destilla per ✕✕, ut transeat & oleum.

N. *Fragrantissimum hoc ℅ perhibetur ac pingue.*

Vires. *Maximas vires habere censetur in obstructione ac debilitate Lienis, &c. D. D. Paulus Kefler.*

6. *Ol. ♂ præstans.*

℞. Croc. ♂ per Reverb. Spir. ⊕-i philos. q. s. Digere, extrahe aliquoties recenti spiritu rubedinem. Spiritus tinctos junctos abstrahe ad mellaginem. Hanc extrahe cum ▽, Sal. verò cum ▽ comm. Spiritus tinctos abstrahe ad oleaginositatem, cui additur sal purificatum per digestionem.

Vires. *Summum est obstructivum.*

Dosis gran. 4. 5. *&c.*

Clariss. D. D. I. C. Fausf.

7. *Vitrioli ♂is deſtillatio.*

Deſtillatio ⊖-i ex ♂ confecti nihil peculiare è deſtillatione ⊖-i vulgaris habet, iiſdem enim modis perficitur, omneſque Medicamentorum formas, quas ex eodem illo vulgari ⊖-lo deſcripſimus, exhibet, felicioris tamen eſt operationis, in morbis ad ♂is affiniatem accedentibus.

HOFMAN. III. *Volatiliſatio ac deſtillatio unde* 1. *Aqua ♂tis.*) *Mazotta in Triplic. Philoſoph.* hujus liquoris mentionem facit, eundemque mirè ad tranſmutanda metalla commendat. Hâc ratione etiam *Burrus*, prout ex *Dn. D. Johannis Michaelis* p. m. ore excepi, præparare voluit ol. ♂tis. Cum minerâ ♂tis Caſſelienſi aëri humido ad longum tempus expoſitâ etiam procedit; Inde nonnulli ſpiritum mundi deſtillare volunt. Sed toto cœlo errant.

2. *Spiritus ♂tis.*) Hic ex minera ♂tis deſtillatur, in quâ Vitriolum quoddam latet nativum, ut ita facili negotio inde deſtillari poſſit ſpiritus, prout etiam ex minerâ ♂tis & ♀neris hermaphroditicus conficitur, vel ex hiſce duabus mineris Vitriolum hermaphroditicum fit, cujus ſpiritus in affectibus ſpleneticis ac uterinis mira præſtat, v. g. Recip. Mineræ ♀ ℔ iij. miner. ♂tis ℔ j. Vitrioli vulg. ℥ xiij. ſubtiliſſ. pulveriſ. affunde ▽ comm. ſtent per ♂ ☍ & tingetur. Tincturam effunde, recentem affunde. Hoc reiterandum eſt, dum non amplius tingatur, ▽ evapora, & concreſcet Vitriolum. Optimum in deſperatis uteri affectibus remedium. Doſis gr. j. ij. iij. &c. cum duplo fecul. bryon. in vehiculis appropriatis.

N. Ex hoc Vitriolo hermaphr. fit communi modo ſpiritus.

3. *Ol. Martiale album.*) Si juxtâ præſcriptum Dni Autoris elaboraveris, acquires ex hâc ſolutione cum ♂te factâ ſpiritum ſalis ♂rialem, qui aliquid præſtat in obſtructionibus viſcerum reſerandis. Melius autem fuerit, ſi ſpiritum Salis limaturæ ♂tis infuſum & per aliquot ♂ ☍ leni caloti expoſitum coles, poſtmodum coagules; & demum per retortam vel cucurbitam terream deſtilles, ſic ſpiritus non ſolùm coloris aurei ſubflavus prodibit, ſed & flores ♂tiales in fine ſubſequentur magnarum in plurimis affectibus virium, quales etiam ſuppeditat ♂ cum ✱co ſublimatus eq. modo.

Recip. Limaturæ ♂tis puriſſimæ. ✱ci ana ℔ ij.

Hæc probè invicem pulveriſata immitte cucurbitæ fictili vitreatæ, luto obductæ, & appoſito capitello ac præmiſſo recipiente deſtilla △gne aperto, primò, Leni, poſtmodum aucto, donec ſpiritus ✱ ſalſus urinoſus elicitus ſit. Poſtea auge △nem ad fundi cucurbitæ excandeſcentiam & capitelli nigredinem. Inde flores ✱ ≏mabuntur ad capitellum uſque in minori copiâ, majori autem ad latera alembici nigricantis coloris. Peractâ ≏atione & omnibus fractis maſſam in fundo cucurbitæ relictam reſtitutis ipſi floribus ✱ nigricantibus jam ≏tis & probè mixtis expone humido aëri. Elapſo brevi temporis ſpatio mixtura hæc effloreſcet in colorem cineritio-flavum, odoris vitriolacei & ſaporis dulcis martialis. Hanc maſſam impone retortæ terreæ luto probè munitæ, recipiente amplo præfixo, fugiſque optimè clauſis aperto igne gradatim deſtilla, fortiori ignis gradu ſenſim ac ſucceſſivè ſubſequente, quoad ſpiritus in formâ appareant nebulæ. Sic ſenſim fortiſſimo caloris gradu deſtillatio continuanda, donec nebuloſi ſpiritus diſpareant. Hâc deſtillatione abſolutâ ſpiritus acidus ſalinus coloris aurei in vitro optimè cuſtodiatur.

4. *Ol. Martiale rubrum.*) Solutionem martis præcedentem cum Tartaro crudo albiſſimo imprægna & deſtilla igne fortiſſimo, acquires liquorem martialem; Cap. mort. humido aëri expone & ſolvetur in ol. Huic ſi terram foliatam Tartari jungas, præſtantius fuerit.

5. *Ol. Martis Tartareum.*) Hoc ſuperſedere poſſumus, cùm ſuperius allata ſatis ſint ſufficientia ad viſcerum obſtructiones reſerandas & tonum illorum reſtituendum, quibus ſp. vini additio plus nocet, quàm prodeſt.

6. *Ol. Martis præſtans.*) Non ſolùm crocus martis à ſale liberatus, ſed & nuda limatura martis ſatis ad hunc laborem ſufficiens eſt; & loco ſp. vitrioli phil. etiam ſp. Salis rectific. ſubſtitui poteſt; Affunde igitur ſp. vitrioli phil. vel ſp. Salis limaturæ martis puriſſimæ, digere, & extrahe additâ aquæ fontanæ ſ. q. tinctos liquores abſtrahe ad mellaginem, hanc ex cucurbitâ non nimis altâ ≏ma, & acquires flores, qui aëri humido expoſiti in liquorem aureum ſolvuntur, qui vel per ſe ad gutt. j. ij vel iij. vel cum arcano Tartari ſoluti mixtus ad gutt. v. x. xx. &c. cum appropriato vehiculo in tono viſcerum labefactato, vomitu, dyſenteria, & aliis alvi fluxibus, item hæmorrhagiâ maximæ eſt energiæ. In Hæmoptoë aliquid cryſtallor- ♄ni admiſceri poteſt.

Vel: Recip. Scoriar. martis ex Regul. martis reſid. ☿rii ≏ati ana, miſce exactiſſimè & deſtilla per retortam igne fortiſſimo, ut ☿rius vivus penitus ≏etur & elevetur; reſiduum expone humido aëri, & ex liquore ≏ma dicto ſuprà modo flores, qui etiam per deliquium abeunt in ol. martis præſtantiſſimum.

7. *Vitrioli martis deſtillatio.*) Dnus Autor ſtatuit, hujus deſtillationem nihil peculiare à deſtillatione vitrioli communis habere & iiſdem modis perfici. Verùm ſi vulgari modo, prout communiter ſp. vitrioli deſtillari ſolet, procedatur, certè non ita felicioris operationis erit. Proindè ſequens modus mihi valdè probatur.

Recip. Vitrioli martis q. v. non calcinati, immitte retortæ fictili probè lutatæ, expone igni aperto, præfixo recipiente ampliſſimo, fugis undique clauſis deſtilla per gradus igne tandem altera die aucto ad △ reverberii, ut omnis humiditas exhalet, quouſque nebulæ egredientes deſinant. Hinc ſpiritum aufer, ac denuo Cap. mort. ſuperfunde ſucceſſivè & repete dicto modo ex novâ retorta deſtillationem, quibus peractis acquires ſpiritum martis omni laude majorem, qui nullâ amplius rectificatione indigeat.

Hic ſpiritus martis odoris admodum Sulphurei eſt, qui temporis tractu in ſuavem degenerat violaceum, gratiſſimi cæteroquin ſaporis in potu ac juſculis oblatus non ſolùm febricitantibus egregium affert ſolamen, ſed & in roborando ventriculo & obſtructionibus reſerandis ſummæ eſt efficaciæ.

N. Hic ſp. Vitrioli martis cum ſpiritu vini circulatus & ſæpius cohobatus ſpiritum Vitrioli præbet cephalicum. Ex Cap. mort. ſp. Vitrioli martis elegantiſſimus crocus martis adſtringens conficitur in omni alvi fluxu & hæmorrhagiâ utiliſſimus.

IV. EXTRACTIO.

unde Tinctura.

¶ ℞. Limatur. ♂ ℔. ß. candefiat, & extinguatur aliquoties in vini malvatic. ℔ IV. ſic eſſentia ♂ ⊖-lata communicatur malvatico.

Doſis ab ʒß. ad ℥ ij. in juſculo vel hauſtu aquæ cichorei. Hartm. in pract.

(*Sumitur etiam ſuccus pomorum Borsdorffenſ. pro extract.*)

Aliter.

℞. ♂ limat. ⋇ ana ℔. I. coque in ſartagine ferrea l. △. ſemper agitando donec ⋇ conſumptum ſit, (quo ſæpiùs, eò melius,) infunde poſtea in vino malvatico ℔. 4. 5. 6. digere, quotidiè aliquoties agitando, (♂ ☍ 14.) poſtea depleto & adhibeto.

Vires. *Prodeſt ad omnes affectus Splenis, item ad menſtrua, tum provocanda, tum inordinata corrigenda.*

Doſis ʒß. ad ℥ ij.

N. *Poteſt aromatiſari Garyophyll. & ſimil. Finck.*

2. *Tinctura ex ♂ crudo.*

℞. Limat. ♂ extrahe rubedinem cum ⋇ acerrimo ſ. a. decanta & abſtrahe. Dein extrahe cum 🜈. Quo tandem iterum abſtracto, relinquitur Tinctura ſeu Eſſentia ♂ in fundo.

Doſis ad ℈ j. vide Senn. Inſt.

Aliter.

℞. Limat. Chalyb. q. pl. irroretur ⋇ aliquoties & exiccetur. Hinc extrahe cum 🜈 Tartariſato. I. C. F.

3. *Alia ex Croco ♂ Quercetani.*

℞. Croc. ♂ (per ▽ facti,) extrahe Tincturam digerendo cum 🜈 vulgari, donec rubeſcat, decanta à fæcibus, & abſtrahe ad oleoſitatem,

Doſis

Dosis: Præmissis universalibus, propinantur mane ac vesperi gutt. 9. vel 10. in decocto juniperi Hartm. in pract. loco de Hæmorrhag. & de Hydrope.

4. *Alia ex Croco ♂*

Sic & ex croco ♂ per reverb. fit Tinctura cum 🜅, cujus eadem Dosis.

5. *Alia quæ Basilii est.*

℞. Limat. ♂ solve in sp. ⊖-i rubr. p. 1. ▽. fontan. p. ij. filtra calide & crystallisa, s. a. Crystallos exicca sub regula continuò agitando, habebisque crocum purpureum: affunde ⋇ & extrahe s. a. Hinc abstrahe in MB ⋇, ac elue, ▽m font. aliquoties abstrahendo. *Tholdius.*

N. 1. *Eodem modo ex ⊖-o ♂ ad summam rubedinem reverberato extrahitur Tinctura seu Sulph. beneficio ⋇ s. a. Quæ abstracto ⋇ in forma pulvisculi rubicundissimi asservanda.*

N. 2. *Ex remanente terra extrahitur Sal com. per ▽m mellis corrosivam.*

6. *Alia ex Scoriis cœruleis.*

℞. Scorias ♂ cœrul. virescentes, pulverisa. (alii calcinant prius hor. 24.) extraheque tincturam rubram digerendo cum ⋇ acerrimo, filtra & abstrahe, restantem Tincturam edulcora aliquoties ▽ pluvial. Tinctura hæc liquescit sponte in cella.

N. *Efficaciorem habebis Medicinam si per 🜅, Tincturæ solutionem ac extractionem denuo iteraveris.*

Vires. *Longè efficacior est, quam Crocus vulgaris reverberatione factus. Vim habet sistendi omnes fluxus, sive sint Menstrua, sive Gonorrhæa, Dysenteria, Diarrhæa, Hæmorrhagia: &c.*

7. *Alia ex floribus Croci ♂.*

℞. Croci ♂ (per reverber.) sublima cum ✱, ex floribus edulcoratis extrahe Tincturam cum 🜅, abstracto iterum 🜅, relinquitur Essentia in fundo.

N. *Dicitur præcipitare ☿ m, Kepler. lib. 3. c. 71.*

8. *Alia ex calce ♂.*

℞. ♂ Limat. à quo ✱ sexies vel pluries sublimatum sit, extrahe cum 🜅, decanta & abstrahe aliquoties cohobando.

N. *Pulvis ille ante extractionem in liquorem resolvi potest, qui ▽ elotus etiam intrinsecus exhibetur.*

9. *Alia.*

℞. Croc. ♂ probè calcinat. q. v. irrora cum spir. ⊖-. digereque in Arena calida, donec spir. ⊖- exiccatus fuerit: hinc tere super marmore affusaque ▽ fontanâ macera in Arena calida per ♂ (3.) postea filtra per chartam: filtraturam inspissa & extrahe cum 🜅 Tincturam.

Ex communicatione Affinis mei dilecti Iacobi Holtzapffel / Pharmacopœi nostratis laboriosissimi.

10. *Alia Tinctura, Manna ♂is.*

℞. ♂ Laminat. q. v. extrahe cum ⊖u ♂ alcalisato, filtra & abstrahe, sic habes Tincturam ♂.

11. *Basium ♂ & ♀is seu Tinctura extemporanea S. Closs.*

Compara tibi ⊖- ex viridi æris (Distillierten Grünspan / Verdet distillé, *Vert de grees destilled,* Koper-groen gedestilleert.) pelle per ○ △ Arenæ quidquid phlegmatis & spiritus volatilioris exire poterit. Hoc affunde super limaturam ♂ in vase strictiori. Intra quadrantem horæ absque adjuvamine △ sanguine ♂tis ♀us impraegnabitur, abstrahe phlegma atque fusibili croco 🜅 superfunde, denuoque extrahe.

12. *Sal saccharinum & Tinctura flava ♂ ejusdem.*

℞. Croci ♂ parati cum Sulph. q. v. Affunde aq. restantem post præcipitationem butyri ♁ ii, quam Spiritum ⊖-li Philosophicum vocant, unà cum phlegmate (si hic desit cape, ⊖um Sal. com. ⊖-lati diureticum, ut cap. de Sal. com. indicabitur) sine extrahere in arena tincturam flavam cum fœtore quodam Sulphureo, qui mox evanescit. Hanc coagula post filtrationem in Sal. Com. Saccharo dulcius, & majoris virtutis gratiâ 🜅 circula.

Vires. *Hepar roborat, unde hydropicis, iisque qui diffluentia in tibiis ulcera patiuntur prodest, menses superfluos & hæmorrhoides siccat, dysentericos juvat sumpta cum ther. rec. lienem deobstruit.*

Dosis sal. (℈ß.) cum ol. nuc. mosch. Tinct. gutt. vij. in vino aqu. linariæ.

13. *Tinctura rubra ♂.*

Laminas ♂ subtiles stratifica cum pumice & reverbera per 24. horas. Rubescet pumex, è quo cum ⋇ tincturam poteris elicere & in sal. rubrum coagulare.

Ad Calcinationem reverberatoriam pertinet seq.

Limaturam ♂ calcina absque ullâ præparatione aut commixtione △ reverberii, donec ex rubedine summâ in calcem albam transierit.

Dosis ʒß. in vino albo. Frater D. Rondelii hoc medio ab Ischuriâ curatus est. Ex communic. S. Closs.

14. *Tinctura alia & inde,*

Magisterium ♂is albissimum.

Limat. ♂is △ fortiss. eousque reverberetur, donec elevetur in crocum leviss. & rubicundiss. Irroretur cum Sp. ✠i atque siccetur. Repetendo hoc (4.) Dein tantum affundatur Sp. ✠i q. s. ad extractionem. Digeratur usque dum colore rubicundo tingatur, sæpius vero agitetur. Extractio lento calore redigatur ad mellaginem, quæ soluta aq. pluv. destillata & filtrata præcipitetur cum Sp. Vitrioli. Sic habebis magisterium albissimum, quod probè edulcorandum.

Vires *ex ipsa descriptione cuivis patebunt, prodest in morbis quamplurimis hypochondriacis, hepaticis, &c.*

Ex commun. Cl. D. Ioëlis Langelot.

HOFMAN. 4. *Extractio: Unde Tinctura. Recip. Limatur. Martis ℔ ß. candefiat &c.*) Frustum martis, non ejus limatura sumenda est, quia melius candefieri & extingui potest quàm limatura. Instituitur autem eo fine, ut vinum malvaticum vim adstringendi inde acquirat; Unde in omni alvi fluxu usurpari potest.

Notandum tamen, ejus potum statim post extinctionem in

usum esse trahendum, alias humido aëri diu expositus vim aperitivam acquirit, interdum etiam emeticam. Unde & circumspectus *Dn. D. Sennertus* de dysenteriâ monet, ejus extinctionem moderatam esse debere, nec nimis crebram, cùm certum sit, si multum de ferri substantiâ adsumatur, alvum turbari. Quæritur igitur, quid hujus diversè operandi modi causæ sit? Nos statuimus, martem ignitum & extinctum amittere partes spirituosas volatiles, singulari texturâ præditas in illâ subitâ violentâ quasi vicariâ reverberatione, si jam ignitus in lacte extinguatur, communicare eidem vim adstrictoriam, quæ in partibus fixis terrestrioribus hæret, quæ tum superant subtiles volatiles aliâ figurâ & texturâ præditas, Post ignitionem verò frigefacto in ♂ce reviviscere in centro volatiles partes Vitriolaceas à sale centrali aëris, quemadmodum crocus ♂tis adstringens aliquot mensium spatio sibi relictus rursus aperiendi acquirit vim in centro ipsius resuscitatis partibus Vitriolaceis. Si colchotar Vitrioli, ut notum est, aëri exponatur humido, matrix reviviscit & ex gremio suo novos producit spiritus à sale Naturæ suppeditatos. vid. Dissertat. meam de Dysenteriâ.

Aliter. *Recip. ♂tis Limatur. acet. destill. ana ℔ j.*) Melius procedit elaboratio, si sumatur Limatur. ♂tis. Tartari crudi ana cum ▽ coq. & ad mellis consistentiam inspissatis superfundatur acet. destill. liquor ♂tialis non injucundus prodibit in vino malvatico infundendus. Vel: Recip. Vitrioli ♂tis, Tartari depurati ana ℔ j. coq. in aquâ ad mellis consistentiam, ex hâc cum spiritu vini malvatico extrahe Tincturam, quæ potest aromatisari cum eleosachar. s. q. caryophyllor. vel cinamomi.

2. *Tinctura ex ♂te crudo*) Si loco acet. destill. sumatur sp. Vit. ær. hujus elaboratio erit convenientior v. g. Recip. Limatur. ♂tis, extrahe rubedinem cum spiritu Vit. ær. tinctum spiritum effunde, aliumque affunde, donec nulla rubedo in extractione amplius appareat; Tincturam collectam abstrahe in alembico per Aren. ad crassitiem, huic superfunde sp. vini, extrahe, filtra, & ad liquorem rubicundissimum per abstractionem reducatur. In Cachexiâ virginum & malo hypochondriaco præstans est medela. Dosis est à ℈ ß. ad ℈ j. in convenienti vehiculo. Altera cum spiritu vini Tartarisato extracta nihil etiam peculiaris habet à priori allatâ.

3. *Alia ex croco ♂tis Quercetani.*) Hæc convenit cum essentiâ ♂tis aperitivâ *Cl. Zvvelferi*, quam describit in Appendice ad animadvers. p. m. 58. & ex sp. Nitri conficitur, qui nisi fuerit fortissimus, post adjectum Vitrioli phlegma albus saltem & ferruginem ingratè sapiens liquor prodibit.

4. *Alia ex croco ♂tis cum spiritu vini.*) Verùm hujus elaboratio non procedit, nisi crocus ♂tis per reverber. factus prius ab alio menstruo salino fuerit resolutus & in crocum redactus, v. g. sp. Sal. com. Nitr. Vit. ær. &c.

5. *Alia, quæ Basilii est. Recip. Limatur. ♂tis solve in sp. Vitrioli &c.*) Præsens est remedium in hemicraniâ, epilepsiâ, calculo, ulceribus internis abstergendis & ad sanguinem purificandum aptissimum. Dos. est à gutt. x. ad xx. Melius autem seq. modo paratur.

Recip. Vitriolum ad rubedinem calcinatum, vel Cap. mort. Vitrioli, (à quo Spir. saltem volatiliores sunt expulsi) q. v. ex hoc extrahatur salsedo Vitriolata repetitâ acet. destill. affusione & decantatione, quousque sapor Vitriolatus in acet. destill. extrahente gustu percipiatur. Extractiones filtratas ex alembico balnei calore destillando abstrahe ad mellaginem; Hunc crassum liquorem addito sabulo immitte retortæ vitreæ luto obductæ ac igne aperto gradatim aucto in liquorem rubicundum destilla.

6. *Alia ex scoriis cæruleis*) Dicitur hæc tinctura adstringens, & maximè commendabilis est; efficaciorem tamen & præstantiorem habebis, si loco acet. destill. sumas vel sp. Vit. ær. vel Sal. comm. ac scoriis ♂tialibus sensim ac successivè infundas, & affusâ aquâ liquorem tinctum colligas, quem ad mellaginem abstrahe, & denique per cucurbitam prius phlegma, hinc spiritum & tandem ⊖atum eleva. Quod per deliq. solutum optimum evadit remedium, viribus longè excedens præsentem tincturam. vid. Ol. ♂tis præstans.

7. *Alia ex floribus croci ♂tis.*) Extractio cum spiritu vini inutilis est. Tradidit eandem Cl. Zvvelfer. in mantiss. spagyric. pag. meâ 338. Prout & 8. ex calce ♂tis.

9. *Alia. Recip. Croci ♂tis probè calcinat. q. v. irrora cum sp. Vitrioli &c.*) Hæc tinctura nihil aliud est quàm Vitriolum ♂tis solutum & sp. vini impprægnatum, prout & seq. 10. Manna ♂tis dicta, viribus non differens à Mannâ Vitrioli dictâ, cujus infrà de Vitriolo fiet mentio, quæ non solâ laxatarum ventriculi fibrarum adstrictione, sed & manifestâ erodentium acidorum humorum imbibitione & quasi Vitriolisatione, ac subsequio orificiorum aut ductuum, tam excretoriorum, quàm lactiferorum detersione hypochondriacos levat & obstructis confert. Huic præfertur tinctura martis *Cl. Zvvelferi* ex Vitriolo ♂tis cum terrâ foliatâ Tartari præparata, cujus descriptionem vide sis in mantiss. spagyric. part. 1. Cap. 3. p. m. 337.

10. *Alia Tinctura, Manna Martis dicta.*) Hujus præparatio tam ratione elaborationis, quàm energiæ cum antecedente convenit; sequens tamen etiam non in postremis erit habenda.

Recip. Vitrioli Martis q. v. tere, affunde liquorem silicum Glauberi, incoque, ut forti igne fluat. Mixturam hanc pone in cellam, adde aliquid aquæ, ut instar pultis fiat, superfunde sp. vini, digere in MB per 8. vel 10. ☉ ☽, extrahe tincturam. Quod de silicibus in liquore est, se ⊽tat, filtra tincturam & exalta. Saporis non est ingrati & magnarum virium.

11. *Basium Martis & ♀neris seu Tinctura extemporanea S. Clossæi.*) Spiritus iste volatilis nihil aliud est, quàm spiritus Vit. ær. ex ejus crystallis paratus, & Limaturæ Martis affusus, ex quo elegantissima parari potest tinctura adstringens seq. modo.

Recip. Limaturæ Martis q. v. affunde sp. Vit. ær. iterumque exsicca, idque bis vel ter repete, donec limatura in crocum quasi conversa fuerit, cui in pulverem redactæ superaffunde denuò sp. Vit. ær. ad eminentiam 4. transversorum digitorum, qui prævia digestione rubicundo imbuetur colore. Tinctus spiritus effundatur, & alius affundatur, donec nulla rubedo in extractione amplius appareat. Tincturæ collectæ ad mellaginem abstrahantur, quæ porrò cum spiritu vini extrahendæ, filtrandæ & ad liquorem rubicund. per abstractionem reducendæ sunt. Hæc tinctura magnarum est virium in omni hæmorrhagiâ, vomitu, diarrhoeâ, dysenteriâ, fluxu hepatico &c. Dosis est à gut. v. x. ad xx. &c. in appropriato vehiculo.

12. *Sal saccharinum & tinctura flava Martis ejusdem*) Hæc non differt ab ol. martis, quod suprà descripsimus; Acidulæ artificiales commodè exindè præparari possunt, si cum aquâ fontanâ diluatur s. q.

13. *Tinctura rubra Martis.*) Hæc etiam nihil obtinet singularis præ reliquis. Crocus martis exindè confici potest, de quo suprà jamdum egimus.

Ad calcinationem reverberatoriam pertinet seq.) Notum est ex *Nobiliss. Robert. à Boyle* de coloribus, quomodo martem flamma ignis in varios transmutat colores, ut inde diversas etiam acquirat qualitates, quid mirum? si & inde diversæ etiam resultant operationes Medicinales; ut hæc calx alba martis in vino albo propinata Ischuriam curaverit. Quæ ut plurimum ab acido-serosis oritur humoribus, quorum in hoc marte calcinato ad albedinem imbibitionem ægroti Ischuria laborantis levamen insequutum est.

14. *Tinctura alia & inde Magisterium martis albissimum.*) Limatura martis △ fortiss. reverberetur, donec elevetur in crocum rubicundissimum. Irroretur cum sp. Acet. & siccetur; Hoc quater repetendo; Deindè tantum affundatur sp. Acet. q. s. ad extractionem. Digeratur usque dum colore rubicundo tingatur, sæpius agitando. Extractio lento calore ad mellaginem redigatur, quæ soluta aq. pluvial. destill. & filtrata non quidem ⊽tatur, ut Dominus Autor tradidit, sed coagulatur demum post sp. Vitrioli instillationem. Sal inde coagulatum oritur martis in malo hypochondriaco utile.

N. Omnes hactenus in medium prolatæ tincturæ nihil aliud sunt, quàm simplices tantùm martis solutiones pro diversitate affusi Menstrui hac vel illa tinctura imbutæ, quæ tamen vera martis non est essentia, sed ut plurimum ejus vitriolum, sive metallum solutum fucato tinctum colore. Interim tamen tales solutiones in effectu valdè inter se differunt, quod tamen non fit ob artificiosam eorum præparationem, sed propter menstruum affusum, cujus ratione magis vel minus efficaces, magisque aut minus aperientes vel adstringentes sunt, nec non volatiliores aliæ, aliæ fixiores. *Hac Nobiliss. Zvvelferus in Pharmacop. Aug. animadvers.* pag. 437. Ad hæc contrà *Dominus Schröck in Pharmacop. Aug. restituta* p. m. 485. excipit, cum istæ essentiæ seu tincturæ martiales sint liquidæ, minus rectè in vitriolum Ferrum redactum dici, cùm vitriolum corpus obtineat solidum, ferri quidem solutiones rectè dici non autem vitriolum, prius quam parte liquida separata in solidam abierint consistentiam. Verum non video, quid obstet, quo minus rectè *Cl. Zvvelferus* scripserit, essentias illas martiales cum liquoribus acidis confectas nihil aliud quàm ferrum solutum, vel in vitriolum redactum esse. Prius enim sumit generaliter & latè, alterum specialiter & strictè. Quoad prius, nam non ex omnibus martis solutionibus v. g. cum sp. Nitr. Sal. O. aqua forti &c. factis vitriolum producitur, sed coagulata tantum fiunt. Benè autem ex quibusdam, scilicet, cum spiritu vitrioli vel Sulphuris solutis. Ideoque cum Nobilissimus Vir scribit, vel in Vitriolum redactum esse, intelligit synecdochicè contentum pro continente, nimirum Vitriolum, quod in ista solutione continetur; Nihilominus tamen, licet hoc quarundam Essentiarum Martialium vices haud indignè supplere statuat, tamen non excludit & reliquas diversis menstruis elaboratas unde addit, horum ratione magis vel minus efficaces, magisque

aut

aut minus aperientes, vel adſtringentes eſſe, nec non volatiliores alias, alias fixiores.

¶ V. *SUBLIMATIO.*

Hinc

1. Flores ex ♂ crudo.

Sublima limaturam ♂ cum ✱; (vide in ✱) & elevatur quoque portio ♂. hæc à ✱ elota, habere vim ſcloperentem, æque ac ☉ fulminans dicitur, ſed erroneè.

2. Flores ♂ ex cryſtallis.

℞. Cryſtall. ♂ (cum ▽ nitroſa fact.) ſublima cum ✱, & habebis flores rubicundos; quos edulcora. *Keſl. lib.* 1. *cap.* 63.

Vires. *Vim maximam habent in lienis & meſenterii obſtructione.*

Hofman. 5. *Sublimatio* Hinc 1. *Flores ex ♂te crudo.*) De hiſce floribus jamdum ſuprà egimus, quod vide.

2. *Flores ♂is ex cryſtallis.*) Per cryſtallos vitriolum ♂tis intelligitur, quod cum ✱ ♎tur in flores elegantes ad viſcerum obſtructiones commendabiles. Aliàs etiam ex vitriolo ♂tis in aquâ ſimplici ſoluto per ♒tationem cum ol. Tartari p. d. flores martiales parari poſſunt, qui vim laxandi habent, & vermes unà expellunt.

VI. SALIFICATIO.

¶ Sal ♂ duplicis videtur eſſe ſortis, ſubdulce ſcil. & Vitriolatum.

1. Sal ♂ ſubdulce.

℞. Limatur. ♂ irrora ✱ optimè, ut paſta inde fiat, quæ ſicceſcat: ſiccatam tere ac irrora iterum, &c. idque repete multoties. Tandem effunde phlegma aceti, coque bulliendo & filtra; humiditate in MB abſtractâ digere cum 🜄 Cryſtallosque ſerva pro uſu.

Vires. *Vim habent incidendi & aperiendi, obſtructiones etiam contumaces, viſcerum & uteri. Vide in Epiſtol. Gregor. Horſtii obſervationibus annexis lib.* 1.

(*Ex hoc ſale pilulæ Spadanæ conſtant.*)

(*Hoc ſale ▽ ſoluto acidulæ parantur.*)

(*Hoc ſale ♂ Riverius multum effecit.*)

2. Idem Sal aſſequi poteris vi ▽ ſimplicis, loco ✱ ac phlegmatis ejuſdem adhibitæ, ſed quantitate minimâ.

N. *Suecicum ferrum ſale abundantiſſimum eſt ideoque reliquis in ſalis hujus confectione præferendum.*

2. Aliter.

℞. Calcem ſeu croc. ♂ (per 🜅 factum) extrahe Sal cum aqua, filtra, coagula, ac repone ad cryſtalliſandum, vel inſpiſſa prorſus. Salem Vitriolicum, quem nactus fueris, ſolve denuo aliquoties & coagula, ſic habebis Sal ♂ ſubdulce.

N. *Filtratio ſiquidem fieri nequit, quin chartâ vi corrodente corrodatur, dilui poteſt ſolutio aquâ fontanâ, quo minus acris & filtraturæ aptior evadat.*

3. Aliter, Sal Baſilianum.

℞. Materiam in Tincturæ præparatione reſiduam, (*exempli gratia, in Tinctura Baſilii,*) affunde ▽ mellis corroſivam, ac extrahe Sal. com. ſ.a. Hinc abſtrahe ▽m mellis, edulcoraque cum aqua fontan. per deſtillationem iteratam abſtracta. Tandem clarifica cum 🜄 *Thold. in Halograph.*

Doſis gran. 6. 7. 8. *&c.*

4. Vitriolum ♂is ex cementato.

℞. Calc. ♂, (cementatam cum Sulphure, ut ſupra,) extrahe Sal. com. ut moris per ▽ calidam, filtra & cryſtalliſa, ſ. a. *Croll.*

5. 🜖 ♂ ex ſoluto ♂.

℞. Limat. ♂ ſolve in 🝆 Vitrioli rubr. p. 1. ▽æ font. p. ij. filtra calidè, & cryſtalliſa, ſ. a. *Tholdius.*

N. *Simili modo & per alios liquores acres cryſtalli ♂is exhiberi poſſunt, de quibus in Crocorum præparationibus, quippe nihil aliud ſunt quam ipſemet Crocus, quem ipſum vel ſolâ exiccatione ad ignem referunt.*

Sal ♂is purgans.

℞. ✱i, Limat. ♂is p. æq. miſce leniter terendo in marmore, inde cucurbitæ fictili & ♎ primo lento △ dein fortiori, ſenſim & per gradus △ augendo. Tandem refrigeſcere ſine, fractoque vaſe, partem ſuperiorem albam reſerva, novæ ſublimationi cum recenti limatura ♂ peragendæ; Partem mediam Croceam ſimiliter ſerva (ſunt flores ♂is diaphoretici.) Denique partem quæ in fundo remanſit (🜔) exime & modo vulgari Sal. com. extrahe, idque ſolvendo & coagulando purifica, clauſoque vitro reſerva.

Vires. *Vim obtinet purgandi.*

Doſis ℈ ß. *ad* ℈ j. *in cochl.* 1. *aut* 2. *Syrupi violarum laxativi, &c.*

N. *Quando Sal. com. prædictum in ſyrupo violarum ſolvitur, neceſſum eſt ut bene agitetur, donec Syrupus totus ſpuma evadat, quæ ſtet per noctem, ut clareſcat iterum. Tunc additur pro libitu aliquid clareti laxativi.*

Ex commun. amici Hamburg.

Hofman. 6. *Salificatio. Sal ♂tis duplicis videtur eſſe ſortis.*) Scil. pro diverſitate menſtrui, ut ſuprà oſtendimus.

1. *Sal ♂tis ſubdulce.*) Recip. Limatura ♂tis, irrora acet. deſtill: ut paſta inde fiat, (maſſa incaleſcit) quæ ſicceſcat; ſiccatam tere ac irrora iterum &c. Idque repete multoties, donec ſcil. fiat inſtar pollinis, nec amplius incaleſcat. Tandem affunde phlegma Acet. coque bulliendo & filtra: humiditate in MB. abſtractâ, digere cum ſpiritu vini, & ſal martis prodibit, non quidem in cryſtallorum, ſed coaguli formâ crocei coloris, ſub quo ſal ♂tis latet. De hoc ſale ſcribit *Johann. Wallæus* quod ſit corrigens omnium purgantium & vim purgantem adjuvet. Ex hoc ſale ♂tis conficiuntur etiam Pilulæ ſpadanæ, ſic dictæ, quod loco Acidularum ſpadanarum eſſe queant, vel quod ſpadæ frequenter uſurpentur. Hoc ſal martis dulce in aq. fort. ſolutum loco acidularum inſervit.

2. *Idem ſal aſſequi poteris vi aq. ſimplicis, loco acet. deſtill &c.*) Non ſal, ſed crocum aperientem acquiris, in quo ſal deliteſcit ab acido aquæ ſale nitroſo inductum. Nec reſultant inde cryſtalli, ſed nudus crocus.

N. *Suecicum ferrum ſale abundantiſſimum eſt &c.*) Verùm in ferro, quodcunque etiam fuerit, nullum ſal actu reperitur; ideoque hæc antecedentia, & quæ ſequuntur, impropriè martis ſalia ſunt & dicuntur, quia ſaltem quoad apparentiam talia, & nihil aliud, quàm vitriolum ſunt, aut huic analogon, id quod ex ſapore & aliis cognoſci poteſt qualitatibus. Jam autem vitriolum quid aliud eſt, quàm ſolutum metallum, quod facilè priſtinam induit naturam; Fruſtra igitur ſunt, qui omnia metalla in hæc tria, ſal ſcil. Sulphur & Mercurium verè ſolvere ſatagunt. Unde metalla, quæcunque illa ſint, calcinari quidem poſſunt, non verò in cineres redigi, ex quibus ſal verum extrahi queat; ſed quædam illorum abeunt in ſcorias calcinata, quæ ſcoriæ autem particulam metalli adhuc habent abſconditam, quæ beneficio acidi cujuſdam ſpiritus ſolvi, in Vitriolum converti, ac denuò in priſtinam ſuam formam metallicam reduci poteſt.

2. *Aliter.*) Recip. Crocum martis per aquam regiam factum extrahe ſal cum aq. fort. filtra, coagula, non autem in cryſtallos abit, ſed in ſalinum concretum flavum, quod ſæpius ſolvendum & coagulandum eſt.

3. *Aliter. Sal Baſilianum.*) Hoc non ſuccedit, quia omnia ⚗tantur.

4. *Vitriolum martis ex cementato. Item 5. Vitriolum martis ex ſoluto marte.*) Hæc omnia ſuccedunt. Sed ſeq. N. ſimili modo & per alios liquores acres cryſtalli martis exhiberi poſſunt, animadverſione indiget. Hoc enim experientiæ chemicæ non reſpondet; Etenim, ſi cum ſp. Nitri, aq. fort. acet. deſtill. &c. tentes martis ſolutionem, ♂ quidem roditur, perfectè tamen non ſolvitur, nec in cryſtallos convertitur, ſed in crocum, pulverem flaveſcentem, aut ſi extractio ſ. q. Acet. diſt. affusâ fiat, ſubſtantiam ſubdulcem vitriolato-ſalinam abſtracto Acet. diſt. remanentem habebis. Sic & ſalia acido ſalſa, ut ſal comm. ♂tem, ☉ & ☽nam aggrediuntur quidem, ſed corrodendo ſolum & erodendo rubiginem, & crocum ex ferro eliciendo.

Sal ♂tis purgans.) Hujus plenariam deſcriptionem communicavit *CL. Zwelferus* in mantiſſ. Spagyric. Part. 1. Cap. 1. p. m. 338. Ex hujus Cap. mort. maſſa remanet Vitriolacea, non tam verè purgans, quàm abſtergens aut exſtimulans, Vitriolo tamen ♂tis poſterior. Ex Cap. mort. ♂tiali per deliq. ſoluto ſpiritus flaveſcens deſtillatur jucundè acidus, reliquis acidis Spiritibus ex ✱co elegantior.

VII. LIQVATIO.

¶ ♂ per ſe minimè liqueſcit, verum ſi in crocum (calcinatione humidâ,) redigatur, aliquo modo liquabilis evadit; unde Liquor ſeu Balſamus, medicamentum in vulneribus aptiſſimum.

HOFMAN. 7. *Liquatio.*) Hæc non ex marte, ſed ex ſalibus in croci præparatione adhibitis oritur.

CAPVT XII.

De Cupro.

CUprum, alterum Metallum, ex ignobilioribus duriuſculis eſt, conſtans (ſecundum Theophraſtum) ex Sulphure purpureo, Sale rubro, ac ☿rio citrino.

Dicitur ♀, quod cum Venere Cœleſti in Macrocoſmo, cumque generativis partibus in Microcoſmo ſympathiam obtineat, dicitur & Æs, German. Kupffer. Cuivre. *Copper.* Koper.

Flore æris veniunt granula à panibus æreis, quando affusâ aquâ refrigerantur proſilientia, plerunque etiam viride æris.

Vires. *Præterquam quod partes generativas peculiariter confortare creditur, variis abundare facultatibus æſtimatur, adeo ut ſint qui dicere non vereantur, nullum metallorum ſalubriorem ſpirare auram quam Cuprum. Et hinc majoribus ac præcipuè Hippocrati præter reliqua frequentiſſimo in uſu fuit. Nos relicto Cupro crudo, præparationes libabimus, quæ ſunt.*

HOFMAN. *De cupro.*) Alterum Metallum ex ignobilioribus duriuſculis Cuprum eſt, Ferro mollius & magis ductile, conſtans ex ſuo Sulphure impuro etiam & aliquâ ☿rii parte. *De Sale Cupri* noſtra Phyſica altum habet ſilentium. Comparatur Veneri cœleſti in macrocoſmo, & cum partibus genitalibus in microcoſmo ſympathiam obtinet.

Vires.) Crudum aut ſimpliciter ſaltem ſolutum cuprum, ſive enim Vinum, Acet. aut alius ſuccus acidus fuerit, æri affuſus ac internè propinatus inſalubris eſt, ac legitimi veneni mineralis ſymptomata producit, eò quod externo ejus nexui variæ impuritates adhærent metallicæ. Artificiosè autem & philoſophicè præparatum Cuprum ſuas in Medicinâ meretur laudes, ut non fruſtrà *Cl. Helmontius* glorietur; nihil æquè victoriosè in humidum agere radicale, atque primum Ens Cupri.

I. PURIFICATIO.

¶ Purificatur à ſordibus ſuperficiariis, ſi imponatur hor. 7. 8. 9. &c. in ▽ ⊖li mixta cum ✱.

II. CALCINATIO.

unde Crocus.

1. *Reverberatoria.*

Fit more communi, limaturam ſcil. cremando.

N. *Laminæ ♀is reverberantur calore fornacis figulinæ in æs uſtum, quod facili contritione in calcem reducitur. Beguin.*

2. *Immerſiva.*

Solutio fit in liquore acri.

E. gr.

▽F. -∩- Sulphuris, -∩-⊖-i, & ſimil.

Sic:

Diſſolve ♀m in ▽F, ac præcipita per ▽m tepidam infuſam, vel per particulam ♂is, ☾ æve injectam. *Beguin.*

3. *Vaporoſa: unde Ærugo, ſeu viride æris.*

Suſpendantur laminæ ♀is, ut vapori Vini & racemorum objectæ ſint, ſic adhæreſcet Crocus pede leporino abſtergendus.

4. *Illinitionis.*

Illine laminas æris liquore acido ſeu acri.

N. 1. *Quinimo ſola ▽ ſimplex, tantillo Sal. com. vel ✱ imprægnata æruginem extrahit.*

N. 2. *Paracelſus ſolvit ſalia (Sal. com. Sal. nit. & ſimil.) in veſica, atque ſolutum liquorem laminis illinit. libr. de mort. rer. natural.*

5. *Cementatoria.*

Fit cum Sal. com. & Tart. &c,

℞ Laminas ♀is, F. S. S. S. cum Sal. com. præparat. calcina paulatim leviter igniendo. Poſtea ignitas in aquam injice, atque à nigredine benè elue, iterumque F. S. S. S. calcina, ac elue ut prius. Tandem coque ac repone, ut ſubſideat crocus, quem edulcora ▽â.

Vires. *Inſervit Chirurgiæ, ingreditur Emplaſtrum Oppodeldoch. Gluckr.*

N. *Eodem modo cementatur quoque cum Sulphure, hor. 3. vel 4. inque æs uſtum reducitur Officinarum; [hoc æs uſtum aqua pluries lotum fit præſtantiſſimum ad ulcera putrida] calcinatur itidem & limatura ♀ cum Tart. ſimili modo quo ♂ ad exhibendum Vitriolum calcinare docuimus.*

HOFMAN. 3. *Vaporoſa:* Unde Ærugo ſeu viride æris.) De viridis æris ſeu æruginis præparatione certamen eſt inter CL. *Tachenium* & Nobiliſſ. *Zwelferum. Tachenius* in Hipp. Chemic. Spiritum ex illo deſtillatum, nihil aliud eſſe docet, quàm Acet. deſtill. fortiſſimum ſale acido volatili aceti imprægnatum, eò quod viride æris ſeq. modo præparetur, quemadmodum & *Robertus à Boyle teſtatur in paradox. chemic.* In Galliâ ſcil. recepta praxis eſt, inquiens, tenuatas cupri laminas in ſiliquis uvarum, ex quibus ſuccus in torculari fuerat expreſſus, immergere, quo medio magis ſalinæ iſtarum ſiliquarum partes ſenſim in cuprum agentes ſeſe cum ipſis in eam cœruleoviridem ſubſtantiam coagulant, quam viride æris appellamus, unde ex hoc paratus ſpiritus etiam ſine rectificatione, odore, ſapore, & proprietatibus ſuis videtur maximè rectificatum ſpiritum aceti vini referre, qui ſpiritus propterea etiam ſiliquarum adſcribendus ſali per earum cum Cupro commiſturam alterato, quia Cuprum ſcilicet in retortæ fundo in formâ croci ſeu rubeſcentis pulveris invenitur. Hæc Robertus, Cui

& *Domi-*

& Dominus Autor hic loci subscribere videtur. Verùm hic modus elaborandi admodum lentè rem videtur expedire, multum enim temporis spatium in colligendo ita hoc croco seu viridi æris requiretur. *Zwelferus* in apologiâ contrà *Tachenium* alio modo viride æris docet conficere. Nimirum Laminæ Cupri cum Uvis expressis recentibus stratificantur, & desuper affunditur una pars aceti, & tres vel quatuor partes urinæ puerorum: addunt desuper multoties nonnihil de alumine & nitro, sic sæpius hanc mixturam, si exsiccata fuerit, novâ urinâ madefacientes, donec Laminæ Cupri vel penitus erosæ & in æruginem conversæ conspiciantur, vel in æs viride convertantur, quod in massam panis formâ conglobatum corioque involutum ad Nos transfert. Hunc verum esse modum conficiendi æs viride confirmat etiam *Agricola* Libr. 9. *de Natur. fossil.* & *Wormius in suo Musæo* Cap. 12. Ex hoc præparatur non solum menstruum *Zwelferi*, quo fiunt magisteria resolubilia, & tincturæ martis rubræ, sed spiritus aromaticus *D. Johan. Michael.* cum gumm. ammoniac. & Sulphure: ut infrà patebit.

4. *Illinitionis. Illine æris laminas liquore acido seu acri.*) Sola etiam ▽a f. vel per se, vel cum modico Salis, vel O vel * imprægnata æruginem extrahit.

5. *Cementatoria. Fit cum sale communi & tartaro &c*) Ob maximam vim consolidandi, hic crocus commendatur in antiquis vulneribus. Aliàs etiam Cap. mort. post spiritus viridis æris destillationem ex crystallis dat etiam pulverem croceum, qui vel per se vel post repetitam calcinationem paratus uti præsentis croci, ita & omnium aliorum diversimodè confectorum locum extus in chirurgicis sufficienter complet.

Calcinatur itidem & limatura Veneris cum Tartaro.) sed cum Tartaro seorsim non procedit, nisi Sulphuris & Tartar. anatica portio ad cementationem sumatur.

III. DESTILLATIO.

¶ Destillationibus iisdem ♀ subjici potest, quibus ♂: Unde & ▽m, Spiritum, Olea, Mannam, &c. exhibere aptum natum est, inprimis tamen destillationi subjicitur Vitriol. ♀is, cujus spiritus adeo famosus est, ut peculiari nomine Acetosus esurinus Paracelso nuncupetur: Viresque quæ spiritui Vitrioli vulgaris adscribuntur, huic efficacius competunt.

1. *Spiritus & Oleum Vitrioli ♀is S. Croll.*

Fiat Vitriolum ♀is methodo Crolliana. Hujus ℔ xii. in ☊ conjiciuntur & △ moderato destillatur phlegma omne, id quod horis circiter 6. perficitur; Cohobeturque destillationibus aliquot super Colcothar proprium, ut mediante hac fermentatione ∽us volatiliores secedant promptius, tùm demum augeatur △ per gradus per 5 ♂ continuos minimumque corp. fixi in ☊ remanet. Spiritus albos à rubris separa atque seorsim rectifica.

Vires. *Spiritus ♀ summum est adversus Epilepsiam Sympathicam [inprimis ex utero] remedium, præmissâ purgatione cum floribus rubris ☿y. Dos. à gutt. 8. ad 10. in jusculo acidis succis exasperato, alias vomitum excitabit.*

2. *Spiritus aurei coloris.*

Fit ex ⊕ cui superfunditur vel spir. ♀ extillatus, vel 🜄 Tartarisatus, digerendo donec Tincturam extraxerit, evoca menstruum, reliquum pelle per ☊. egredietur aureus Spiritus.

HOFMAN. 3. *Destillatio.*) Huic etiam subjicitur Vitriolum ♀ neris, cujus elaborationem in Basilic. Chemic. Crollii p. 294. invenies, non ab illâ differentem, quæ Vitriolo ♂tis debetur, & quam suprà tradidi. Notandum tamen, quod Cupri laminæ non ut ♂ frustulatim candefactus, Sulphuri immediatè sint admovendæ, sed Cuprum Laminatum in frustula conscissum & cum Sulphure trito in ollâ stratificatum ac igni posteà admotum paulatim calcinandum, quo teri & conteri possit. Præter vires, quas Autor recenset, commendatur etiam hic spiritus in stomachicis affectibus, item in gonorrhœâ &c.

2. *Spiritus aurei coloris.*) Si scilicet sæpius destillatus spiritus ♀ neris super Cap. mort. cohobetur.

Hic non intercidat etiam memoria *Pulveris Sympathetici Nobiliss. Digbæi Magni Regis Angliæ Cancellarii*, qui conficitur ex hoc Vitriolo ♀ neris seq. modo.

Recip. Vitrioli ♀ Romani vel Cypr. q. v. dissolve in ▽ f. filtra per chartam bibulam, evapora super lento igne & coagula, contunde grosso modo & ferventioribus ⊙lis radiis expone per 14. ♂ ♐, usque dum accuratissimè fuerit calcinatum.

N. 1. Cum aër serenus est, ⊙ est exponendum, & ubi pluviosus & humidus, in locum siccum transferendum.

N. 2. Ne ♂ te attingatur, tam quando fit, quàm cum factus est Pulvis.

N. 3. Hic labor instituendus die 25. julii ⊙le in ♌onem ingrediente. Et præstat 4. vel 5. ♂ ♐ ab ingressu expectare, ut certiores simus de ipsius confirmatione in propriâ domo.

N. 4. Hic Pulvis usui asservandus est in loco sicco, ne excrementitiâ humiditate recuperatâ formam pristinam assequatur, unde non levis sequeretur ipsius virtutis diminutio.

Usus & Vires: Vulneribus recentibus, è quibus adhuc cruor emanat, immergitur linteum mundum, huic inspergitur pulvis, & alio panno involutum in loco temperato sive vicino, seu remoto asservatur. Sin autem vulnus jam inveteraverit, & degeneraverit in ulcus, eodem modo materia ex affectâ parte manans sive pus sive sanies fuerit, linteo committenda, pulvere aspergenda, & sedulò asservanda. Tum vulnus vino tepido prius ablutum panno mundo obtegendum est alternis diebus vel sæpius, prout manantis sorditiei copia requirit. Sordidi autem panni simul in loco temperato coasservandi sunt.

Et observandum 1. si vulnus exterius fuerit sufficere, ut Cruor in pannum effluat, sin etiam interiores affecerit partes, ipsis penitius immittendus est pannus, ut læsam pariter attingat partem.

2. Eandem esse hujus pulveris virtutem, quocunque modo vulnus fuerit inflictum, adeò ut sciam Nostrum *Dn. D. Johannem Michael.* p. m. etiam in dysenteriæ initio summâ cum ἐυφορία in usu hunc habuisse pulverem linteis cruentis dicto pulvere inspersis. 3. Loco mutanda esse lintea, si calida scilicet intemperies partem invaserit, loco frigidiori & humidiori esse committenda cum pulvere & sanguine conspersa. Si verò frigida discrasia vulnus occupaverit, locus contrarius est eligendus. 4. Si vulnus ossium fracturæ complicatum sit, fragmenta foràs sunt educenda, quæ perioftio nudata sint, si verò fractura æqualis, vel contriti ossis particulæ periosteo adhuc cohæreant, vulnere prius sympatheticè curato pars hypodesmidibus, epidesmidibus & assulis pro more deliganda & fulcienda est: admiscendo scilicet in curando vulnere pulver. radic. symphyt. gumm. tragacanth. æquâ vel mediâ dosi. vid. *Digbæum in Orat. de pulvere sympath. Nicol. Papinii Dissertat. de Eodem. Sylvestr. Rattray in aditu ad sympath. & antipath. P. Borellum in observat.*

¶ IV. EXTRACTIO.

1. *Tinctura Basiliana.*

℞. Virid. æris q. v. solve in bona quantitate ✳ filtra. Hinc abstrahe ad siccitatem (aliis crystallisabitur) nanciscerisque viride æris purificatissimum, extrahe s. a. Tincturam Smaragdinam cum succo ex racemis immaturis expresso, donec nihil amplius coloris exhibeat.

N. *Remanet corpus, quod reservetur ad Salis ♀is confectionem. Tholdius.*

2. *Alia seu flores æris.*

℞. Ærug. q. v. extrahe cum ✳, decanta & abstrahe ad siccitatem, edulcora optimè aquâ calidâ.

Vires. *Mundificativum summum est in vulneribus, unde & Emplastrum Oppodeldoch ingredi solet. Wirtzius in Chirurgia.*

N. *Similis modo fit & ⊕m ♀is per Crystallisationem.*

3. *Alia Balsamus ♀is dicta.*

℞. Lamin. ♀, affunde ∽ Terebinthin. digere & colorabitur colore viridi.

Usus

Usus ejus est in Chirurgia.

4. *Alia.*

℞. Limat. vel lamin. ♀ ℔ iij. vel iv. irrora ✕, siccescat lentè, idque repete multoties. Hinc affunde ▽ calidam, decanta ac filtra per chartam, (& remanebit in charta terra flava, alii usui reservanda.) Filtraturam coagula l. △. ad mellis consistentiam.

℞. Hujus Tincturæ quantitatem satis magnam inde cucurbitæ atque ✕✕o leviter imposito, da ignem lenem, & quando fervescere incipit, tolle ✕✕ moveque bacillo, ut residеat, idque repete, donec amplius non fervescat. Hinc firma & annecte firmiter ✕✕m, (luto, & simil.) destillaque ex arena in recept. capaciss. △ gradatim adhibito, sic prodibit primo, spiritus albus acidus paulatim flavescens, & rubescens cum nebula: urge, donec nihil amplius ascendat. (est opus unius diei.) Destillatum rectifica in cucurbita oblongi colli ad siccitatem, igne moderato, ne quid flavi & rubei ascendat. Ex restante materia extrahe s. a. Tincturam cum 🜍 rectificato. Hanc destilla, & quia ascendit quoque Tinctura, cohoba, donec figatur: hinc coagula ad consist. mellis.

N. *Ex materia seu terra illa remanenti, ulterius calcinata, extrahi potest Sal. comm.*

Vires. *Tinctur. præstantissimum medicamentum est in Epilepsia, aliisque morbis plurimis, cum liquore convenienti exhibitum.*

Alia Manna dicta.

Manna simili modo parari potest ex Minera ♀ is, &c. Sicut Manna ♂, ex minera ♂.

Quinta essentia ♀ is.

🝎 post expulsionem ♌us albi & rubei olei residuum, expone aëri pluvioso, ut humescat, (aliàs parum salis obtinebis) perfundatur phlegmate suo, eliciatur sal ut moris est, cujus pars una confundatur cum part. duabus spir. & olei ♀ is, stent in digestione per 14. ☌, Tingatur colore rubeo.

Vires. *Hæc Tinctura levissimo △ continuo fixata & coagulata, est summum arcanum ad morbos cerebri sang. depurandum, febresque omnes contin. & intermitt. S. Closs.*

HOFMAN 4. *Extractio. 1. Tinctura Basiliana*) Si hæc viridis solutio filtrata in alembico abstrahatur ad cuticulam apparentem, & in loco frigido crystallisari permittatur, crystallos ♀ acquires, ex quibus retortæ vitreæ loricatæ immissis sp. ♀ destillare potes magnarum virium. Prout & ex crudo ære viridi, ut suprà monuimus, qui probè rectificatus non cedit illi ex dictis crystallis præparato. Tinctura autem Smaragdina cum succo ex racemis immaturis expresso, exterius adhibita summum est mundificativum in vulneribus, item in gingivæ ulceribus. Prout & altera descriptio ex florib. æris eandem suppeditat viribus cum illâ convenientem. Unde & Emplastrum Oppodeldoch ingredi solet.

N. Hic spiritus ♀ ex crystallis Vir. ær. unde oriundus sit, Autores etiam inter se non conveniunt. *Tachenius* l. c. Acet. dist. fortissimum putat esse. Contra *Cl. Zwelferus* l. c Magnam esse differentiam statuit inter Acet dist. & hunc spiritum ♀ neris; eò quod æs viride aliter componatur, atque *Tachenius* sibi imaginetur; Unde hunc non nudum Acet. dist. sed peculiarem spiritum esse ex urinâ, spiritu uvarum, & Acet. ex ♀ nere extractum. Deinde modum diversum operandi evincere, spiritum ♀ neris solvere perlas, corallia &c. blandè & amicabiliter, & à solutis his integrè abstrahi posse, Acet. dist. autem non: spiritum ♀ neris tincturas extrahere tùm ex ♄ nio, tùm ex marte; Acet. dist. non. Præterea hic spiritus magnarum est virium, ac Epilepticis, apoplecticis, hystericis opitulatur, rectè exhibitus. Summum etiam præstat levamen in doloribus dentium crudelissimis, colicos dolores sistit ac demulcet, & Lumbricos externè inunctus enecat, quæ omnia Acet. dist. nullo modo exsequitur.

3. *Alia Balsamus ♀ ris dicta.*) Recip. Lamin. ♀ affunde spiritum Terebinthin. digere, & colorabitur colore viridi. Alium Balsamum ♀ vid. in thesaur. Pharmaceutic. annex. sect. 4. num. x.

N. Ex omnibus metallis nullum est, quod tam facilè, & tam jugiter colorem suum prodat delitescentem, atque cuprum. Nam in menstruis acidis non solùm ut ▽ fort. & spiritu Acet. solutionem exhibet sub-cœruleo-viridem, sed & in spiritu urin. fuliginis simpliciter cœruleam. Oleum sive Spiritus Terebinth. elegantem solutionem largitur viridem. *Nobilissimus Robertus à Boyle in tr. de Coloribus.* Colorem illum putat adventitium emergere posse tam ex Cupro ipso, quàm ex salibus, quibus corroditur. Sic v. g. accipe sp. urin. infunde convenienti æris in minutas partes redacti quantitati, & elegantem solutionem cœruleam obtinebis, huic si guttas aliquot rectificati sp. vitrioli infuderis, saturato hoc privabis colore & communis ▽æ speciem conciliabis. Porrò si in parvum circiter cochleare solutionis floris æris in aquâ paratæ instilles sp. Salis & aq. fort., solutionis viror in momento evanescet, & liquor apparebit limpidus. Si autem denuò vel ol. Tartari p. d. vel sp. urin. modicum instilles, mixtura colorem pristinum, quamvis nonnihil immutatum exhibebit, æmulum coloris cœrulei ultramarini. vid. Nobilissim. à Boyle. l. c. p 256.

4. *Alia.*) Tinctura hæc ad *Domini Autoris* præscriptum elaborata succedit. Cohobatio autem cum spiritu vini vel alio spiritu Epileptico summè necessaria est, quo enim spiritus melius uniuntur, eò melius postmodum etiam operantur, imò magis volatiles redduntur. Tinctura hæc valdè commendatur in Epilepsiâ aliisque capitis affectibus, sicuti aliàs etiam hîc divinitus quasi operatur & confert Spiritus ♀ neris cum sp. aliquo epileptico circulatus, vel per se exhibitus.

Alia, Manna dicta.) Hæc ex Minerâ ♀ neris aliquandiu aëri humido expositâ cum sp. vini sale postmodum extracto, humiditate ad mellaginem abstractâ. Quemadmodum etiam cum minera ♂ tis procedit.

Quinta Essentia ♀ neris. Cap. mort post expulsionem Spiritus albi & rubei olei residuum expone aëri pluvioso &c.) Aliàs parum salis possidebis. Cap. mort hoc Sal ex aëre attrahit Verno præprimis tempore, & colore purpureo si ex Cap. mort. ♀: candido autem si ex Cap. mort. ♂ tis, ex quo Sal copiosè aquâ affusâ elici potest, quod in aëris atmosphærâ delituit & magneticè fuit attractum. Hæc Tinctura juxtà vim suam diaphoreticam etiam emetica est.

§ V. SALIFICATIO.

1. *Sal.*

Sal ♀ is Vitriolatum ex viridi æris lixiviari potest beneficio ✕, nimirum ✕o aliquantulum abstracto, residuum frigori exponitur, sic congelantur Crystalli.

2. *Aliter, secundum Thold. ex Basil.*

℞. Residuam materiam, ex qua Tinctura Basiliana extracta est, exicca, & affunde ▽m mellis, ut extrahatur Sal, abstrahe tandem ▽m mellis, & digere cum 🜍.

Vires. *Sal ♀ calfacit intensius quam reliqua Metallorum salia, corroborat ventriculum, cruditatesque inibi emendat, proinde flatibus, aliisque affectibus inde oriundis, v. g. colico & simil. medetur; uterum frigidum calfacit, ejus suffocationem sanat, menstrua promovet, renum quoque morbis succurrit.*

Dosis gran. 3. ad 8.

3. *Aliter.*

Calcina limaturam ♀ is cum Sulphure, (eodem scil. modo, quo supra ♂m calcinare docuimus,) hinc elixivia sal coquendo cum ▽ fontana: aquâ hâc evaporatâ relinquitur sal, seu Vitriolum ♀ is.

Vires. *Inservire poterit loco Vitrioli, ac proinde eadem inde Medicamenta parari possunt quæ in Vitriolo dedimus.*

HOFMAN. V. *Salificatio. 1. Sal.*) Hoc Sal intus non tutò adhiberi potest, quia facilè vomitus enormes concitat Spiritus autem exinde destillatus in capitis & stomachi affectibus singu-

laris

tis energiæ eſt. Si ♀ ſolvatur in ſp. Nitri, ſolutionem cryſtalliſando elegans etiam vitriolum impetrabis, cujus crocus in chirurgicis operationibus miracula edit.

2. *Aliter, Secundum Thold. ex Baſil.*) Colico affectui & ſimilibus propter ſp. vini concentratum medetur. Præſtantius fuerit hoc ipſum, ſi unà ſp. Vitrioli hermaphroditicus aſſumatur. Hinc ad Elixir uterinum meliori cum effectu recipitur ſp. Vitrioli ♀ neris, quàm ſp. Vitrioli ſ. vel etiam Vitrioli ♂tis.

VI. Sublimatio.

Sulph. ♀.

⊖ vel ⊕ ſublimatur cum ✱co edulcor. V. infra.

Flores ♀.

Fac lixivium ex ℔ ij. Calc. viv. & ℔ j. ✱ hoc coagula in ſalem, quem M. cum part. ii, boli communis, & ſpiritus albos educ inſtar ▽F, △ per gradus aucto, rectificentur.

♃. Hujus menſtrui part. iv. limat. ♀ is (aut quod melius Virid. Æris part. I. pone inter ⊢E vaſe obturato, ſolvetur metallum inſenſibiliter, affunde aliud, tantiſper, donec fæces nigræ & leves tantum ſuperſint, aq. ſolventem abſtrahe, quod remanſerit urge △ aperto in cucurbita elevabitur metallum in flores ſubſidio reſolubiles in Balſamum viride.

Vires. *Uſus ejus eſt in Ulceribus cacoëthicis, ſi verò eoſdem à ~bus ✱ci vindicaris, tunc ſecure & abſque morſu Vulnera & ulcera quævis exiccant, Empl. & Unguentis permixti.*

Ex commun. ejuſdem S. Cloſſæi, Oleum

Virid. Æris cauſticum ejuſdem.

♃. Virid. Æris part. I. Sal. nitr. part. ij. ponantur in catillo, incendantur carbone donec deflagrarint, quod remanet, ſolvatur in cellâ per deliquium, vel in veſicâ ſuillâ diligenter clauſâ in aqu. demerſâ. Valet ad puſtulas ♀ eas & verrucas abſumendas.

HOFMAN. VI. *Sublimatio. Flores ♀ neris.*) Menſtruum acquiris urinoſum ſalibus, volatilibus ſalſis urinoſis impregnatum, cum quo dictos flores ♀ præparare poteris. Sed admodum pretioſum eſt. Externè in unguentis & Emplaſtris hi flores adhibentur. Sequenti modo aliter præparari poſſunt.

Rec. Vitrioli ♀ q. v. affunde phlegma Vitrioli ad eminentiam duorum vel trium digitorum, & ſp. Vitrioli parum. Ac poſtmodum ſtent in loco tepido per 3 ♂ ♀; tandem filtrentur, ac denique cum oleo Tartari p. d. ≂rentur. Hi flores ▽ dulci diligenter edulcorandi ſunt. Arcanum ſunt contrà vermes; vomitum etiam concitant & cum Sal. com. Nitri conjuncti in febribus quotidianis & tertianis intermittentibus commendantur. Doſis eſt à gr. iij. ad ∋ ſ. in vehiculo appropriato.

Oleum Virid. Æris cauſticum.) Hoc externè ad puſtulas ♀ neas & verrucas abſumendas adhibetur potentiori acido debilius ſupprimendo. Melius eſt illud aëri humido exponere ad ſolutionem per deliquium, quàm in veſicâ ſuillâ clauſâ in aquâ demerſâ.

CAPVT XIII.

De Plumbo.

AD tertiam progredimur Metallorum Claſſem, quæ Metalla ignobiliora minus dura continet, Plumbum ſcil. ac Stannum.

Præparationes ſunt.

1. Purificatio. 2. Calcinatio. 3. Sublimatio. 4. Deſtillatio. 5. Extractio, quibus addi poſſunt Mercurificatio, Salificatio & Liquatio.

Plumbum Metallum eſt viliſſimum conſtans ex Sulphure indigeſto, Sale aluminoſo ac ☿io, naturam ♁ialem æmulante.

Dicitur Saturnus, quia tùm macrocoſmico tùm microcoſmico Saturno, id eſt, lieni conſecratum ſtatuitur. Græcè Μόλυβδος, Germanicè Bley. du Plomb. *Lead.* Loot.

[Eſt veluti ſapo ad abſtergendas ſordes ☉. ☽. & gemmarum.]

Vires. *Refrigerat, adſtringit, incraſſat, &c. libidinem reprimit, ulcera carnibus implet, cicatrices obducit excreſcentiiſque liberat, ulceribus cheroniis, quæ vocant, malignis, cancroſis & putredinoſis; tùm per ſe, tùm quibuſdam aliis permiſtum, convenit.*

HOFMAN. *Plumbum Metallum eſt Viliſſimum, conſtans ex Sulphure indigeſto, Sale aluminoſo ac ☿rio, naturam Antimonialem æmulante.*) Verum eſt, hoc omnium Metallorum eſſe viliſſimum, & excepto Auro ponderoſiſſimum, quia imperfectum ac indigeſtum adhuc ſulphur metallicum, ac ☿ rium habet, de quo tamen magis quàm de illo participat, ut ſuprà demonſtravimus. Loquimur tamen hîc de Mercurio Metallico, qui diverſus eſt à Mercurio vulgi; qui ex Antimonio & plumbo non difficulter extrahi poteſt, & facilius ex ejus mineris. Tere mineram, qualem ex Sabaudiâ nuper accepi Plumbi in pulverem minutiſſimum ac ſtylum aureum in illo move parumper, & ſtatim adhærebunt auro particulæ quædam ☿ riales; ſed hæ non ad ſubſtantiam Plumbi pertinent, nec radicitus illi immerſæ ſunt. Cùm enim mirabilis ſit illa & imperceptibilis ☿ rii hujus in minima diſſipatio, quæ fit in mineris per ignes ſubterraneos, facile ſe Metallis inſinuat, ſed non conſtitutivè & radicitus. Quædam particulæ primâ metalli fuſione in auras evaneſcunt, quædam tenacius adhærent, ac remanent, & tandem ſalium reſuſcitativorum operâ eruuntur, & à reliquis ſeparantur. vid. *CL. Morhofii Epiſtol.* l. c. Hunc in ☉ facilè mutari poſſe, ſuprà aſſeruimus. Unde & ſæpius laudatus Vir *Nobiliſſ. Robertus à Boyle in paradox*, inquit: Vir quidam illuſtris, cujus Nomini peregrinationes Ejus & erudita ſcripta celebritatem conciliarunt, nuper Mihi aſſeveravit, ſe pluries ☿ rium Plumbi in perfectum ☉ fixatum vidiſſe. Quod autem ad Sal Plumbi attinet, de hoc in Naturâ altum adhuc eſt ſilentium. Dicitur *Saturnus*, quia Macrocoſmico comparatur, unde & Microcoſmico Saturno Lieni prodeſſe creditur.

Vires. Libidinem reprimit &c.) Utrum medicamenta Saturnina totaliter auferant Libidinem & ſterilitatem inducant, an ſecus; diſceptatur inter Doctores. Nos negamus ſecundum quid, ſi ſcilicet hujuſmodi Medicamenta Saturnina ſæpius uſurpentur, cum aliis autem Venerem reprimentibus commixta concedimus. Contra cancroſa ulcera, & alia maligna felici etiam cum ſucceſſu Saturnina applicantur remedia.

N. 1. Plumbum ex Carinthiâ ad Nos delatum cæteris Saturni mineris præfertur, cui tamen illa nequaquam cedit, quæ propè Freibergam Villach invenitur, atque hinc Plumbum Villachium dicitur, quod de ☽ nâ participat. Hinc etiam cryſtalli & omnia Medicamenta ex minerâ Saturni confecta in Capitis affectibus conveniunt. Minera Saturni in Vere & ☉ le etiam exiſtente in Leone ☽ nâ plenâ vel paulò antè effoſſa præ cæteris nobiliores virtutes poſſidere dicitur.

N. 2. De Plumbo Scriptorio oder Waſſerbley ſciendum, vocari illud Molybditem Lapidem, de quo eruditè ſcripſit Ceſalpinus, & primam facit ſpeciem lapidis plumbarii; Altera enim ſtibium eſt, Biſmuthi ſpeciem vocat in Sareptâ ſuâ *Johann. Matheſius*, Et *Georg. Agricola* de re metallicâ Ejus ſeorſim meminit, ubi de fuſione Minerarum Metallicarum Argenti præprimis tractat. Multò lævior ac friabilior minera Plumbi nigri parum aut nihil ferè Argenti in ſe habens. Exteri & in primis Itali hoc crudum à Nobis petunt, illudque expolientes denuò iterum ad Nos remittunt pro uſu ſcriptorio. Si tamen aliàs Ejus Uſus in Medicinâ aliquis eſt, cum Plumbo & Ejus recrementis maximè convenit virtute exſiccante, demulcente & diſcutiente. Unde in eryſipelate Ejus uſus, item in gangrænâ, ulceribus humidis, phagædenicis non contemnendus, ſi fotus ex illo paretur.

I. PURGATIO.

¶ Fundatur ♄, dumque fluit, injice aliquid ceræ vel axungiæ aurigarum (Wagenſchmier. Du vieiloing, *Coachgreas*, Wagenſmeer / ut efflagret, hinc effunde in aquam (calidam.)

II. CALCINATIO.

1. *Incineratoria.*

Funditur plumbum, auctoque igne ut olla candeat, continuâ agitatione reducitur in cinerem, seu calcem cineream.

2. *Reverberatoria.*

Unde Minium Officinarum.

Calx illa ♄i continuâ agitatione reverberatur ulterius ut rubescat.

N. *In reverberatione cave ne iterum fluat, alioquin in plumbum de novo convertetur.*

3. *Cementatoria.*

Unde Plumbum ustum Offic.

Fiat S.S.S. ex ♄i bracteis & Sulphure pulverisato, uraturque hac ratione ♄: post ustionem sæpius abluatur & reficcetur. Et hoc est plumbum ustum Officinarum, quod lavari potest, ut Cadmia. *Dioscorid.*

4. *Immersiva.*

Etsi ♄us beneficio cujuslibet liquoris acidi calcinari possit, quales sunt, 🜊, 🜖 Sal. communis, Sal. nitri, Vitrioli, ✳ in Officinis contenti rarissimè reliquis utimur.

Unde

1. *Saccharum sive Sal ♄i.*

℞. Calcis ♄i, vel minii, q. v. affunde ✳, stent aliquamdiu, extrahaturque f. a. decantatos liquores filtra, humiditatemque abstrahendo coagula: sic habes Sal ♄i, quod iteratis solutionibus ac coagulationibus, (primo in ✳, dein quoque in 🜄,) purificari, & tandem ad crystallisandum reponi poterit, rejectis in operatione fæcibus.

N. *Quidam à Sale illo ♄i ✳ aliquoties (3) cohobando abstrahunt, hinc affundunt Spirit. Vini, cohobantque itidem vicibus tribus.*

N. 2. *Simili modo & ex ♄ granulato sal elici potest, quod præstat priori.*

N. 3. *Si ✳ acuaveris 🜖 Vitrioli, vel Sal. nitri, facilius negotium perficietur.*

N. 4. *Sal ♄i crystallisatum si in cellam reposueris, liquescet paulatim, atque hac ratione 🝆 ♄i per deliquium acquiri potest.*

N. 5. *Fit ex hoc Sale & Balsamus ♄i, quem vide in Lythargyrio.*

Aliter.

℞. Laminas aliquot ♄i tenuissimas, suspende partim in cucurbita supra ✳, partim quoque ipsi ✳ immerge. Hinc destilla cum cohobiis: destillatum hoc, cum eo, quod in fundo remansit, filtra, addendoque cerussam, quæ laminis adhæret, digere aliquamdiu: tandem lenissimo calore abstrahe aliquotam ✳ partem, residuumque repone ad crystallisandum f. a. crystallos collectos purifica solvendo, coagulando. *Kesler. libr. 1. cap. 17.*

2. *Magisterium ♄i.*

Solutioni ♄i instilla 🝆 Tart. p. d, & præcipitabitur.

Vires. *Saccharum & Magisterium (utriusque enim eadem ratio est,) intra corpus sumptum, frigiditate suâ libidinem extinguit.*

Dosis gran. 4. 5. 6.

Extrinsecus, arcet libidinem, si umbilicus & priapus eo inungantur. (N. Si vicissim mederi velis, utere Balneo Laconico, & inunge, umbilico 🝆 nucis moschatæ destillatum.) Mira quoque præstat in ulceribus corrosivis, malignis, cancrosis, impetiginibus, ambustis ac inflammationibus. Dissolvit tumores duros & scirrhosos, applicatur commodè contusionibus, confertque inflammationibus rubedinique oculorum, in 🜄 rosarum & euphrasiæ vel ciliis quoque impositum. Croll. Beg. Senn. in Inst.

N. *Sal ♄i cum Sal. nitr. in Crystallos concrescit asthmaticis proficuos, vide cap. 23. sub titulo Sal. nitri Saturnisati.*

3. *Aliud Magisterium ♄i, Lac ♄i dictum.*

℞. Solve laminas ♄i in 🜖 Vitrioli rectificat. (vel 🜅, ex Sal. nit. & ⊖ ana) decanta: solutioni affunde Spirit. Vini rectificat. vel aquam salsam, (i. e. aquam in qua sal solutum) & præcipitabitur ♄ us instar nivis, præcipitatum edulcora & exicca.

4. *Liquor lacteus ♄ni ad ulcera S. Closs.*

Imbibe ℥j. salis ♄ni cum ℈j. Ol. Sulph. campanarii, stet per aliquot ☍ in frigido, iterumque eâdem quantitate 🝆 irroretur & sulphurari permittatur in phialâ, quam reple ℥ IV. aqu. comm. & agita ut lactescat.

Vires. *Hoc liquore lacteo imbuantur pittacia sive splenia dupl. & applicentur bis aut ter in ☍ calidè super ulcera dysepulotica, citòque cicatrice obducentur.*

5. *Calcinatio Vaporosa: unde Cerusa, Bleyweiß.*

Suspendantur lamellæ ♄i supra 🜊, ut vapores ab aceto elevati circumeant. Sic adhærescet paulatim Cerusa, quam derade, &c.

N. *Sublimationem in Mercurificatione videre licet.*

(Unguentum de Cerussa usuale)

(Oleum cerussæ quidam parant, ex macerata cerussa aceto forti, per ♉.)

(Cerussa lutea paratur per ♀)

HOFMAN. 2. *Calcinatio.* 1. *Incineratoria.*) Hæc peragitur, dum Plumbum funditur, & aucto △ne continuâ agitatione in cinerem seu calcem potius cineream reducitur. Nam Metalla in cineres propriè redigi nequeunt, bene autem in calcem. Ex quibus enim Sal educi nequit, illa incinerari etiam non rectè dicuntur.

2. *Reverberatoria.*) Unde Minium Officinarum. Ex hâc △nis operatione reverberatoriâ Acidum quoddam in flammâ esse innotescit, dum Minii pondus superat ♄turni pondus, ex quo illud emerget. v. g. ♄turni sumantur 100. ℔, exurantur aridis lignis in Minium, & cum illud in Minium conversum, reperiuntur 110 ℔. quæritur unde Minium acquisiverit ℔ x? Hoc corpus scilicet, quod Plumbum auxit in flammâ, est acidi saporis, idque probat sequens mechanica. Destilla ex retortâ vitreâ aperto △ne, de illo ipso ligno cum quo Plumbum exusseris, & extillabit liquor acidi saporis, qui extrà retortam in flammæ formâ Plumbum lambit, eique commiscetur & fixatur Refunde Minium in Plumbum & habebis 100. libras, ut prius, & reliquæ 10 ex acido ex ligno expulso. Hoc autem cùm non fit de Plumbi Naturâ, cum Eo non colliquatur, sed fugit in Gas. Inde decepti fuerunt Autores statuentes hoc Sal, quod *Dominus Autor* etiam in *Plumbo* aluminosum pronuntiat, in plumbo fuisse per putatitiam incinerationem inde productum, cùm tamen ex acido flammæ productum fuerit, & in plumbo calcinato fixatum.

4. *Immer-*

4. Immerſivi.) *Unde i. Saccharum ſive Sal ♄ turni. ibid.*) Saccharum ſaturni præparatur vel ex Minio, vel ex ceruſsâ, vel ex Materiâ aliquâ Schieferweiß dictâ: ſicuti in Hollandiâ hic præparandi modus viget. Al às *Domini Autoris* noſtri deſcriptio proba eſt modo ſolutio & coagulatio aliquoties repetantur, ut Sal. comm. illudeò perfectius & melius elaboretur, & purificetur. V. g. Rec. cryſtall. ♄ turni ſolve in acet. deſtill. filtra, & rurſus abſtrahe, uſque dùm concreſcere velle videantur, tunc affunde ſp. vini rectificatiſſimum, digere & ſp. vini ad medietatem abſtrahe, ſic fiunt cryſtalli ſplendeſcentes.

Hîc animi diverſi ſunt Nonnulli modernorum Naturæ interpretum ſtatuentes ex Minii, aliorumque pondere non probari poſſe ab acido flammæ eſſe, ſed id potius ab ejus alkali dependere; eò quod acidum primò omnium evolet, non Sulphur △nis; non Sal. comm. alkali; fixa enim æquè ac volatilia △ne patulo abigi confuſa ſine ordine. Cur ergò per Deum! operationes, quæ ſunt alkalicorum tribuuntur acido? Quin poſt Cl. Helmontium omnes potius in vulneribus, ulceribus, gangrænâ acorem attendunt, illum alkalinis abſorbent & corrigunt. Nunc inverſo ordine acidum ſuperabundans id facere creditur. Verùm, quid abſoni erit ſtatuere aliquid alkalicæ eſſe energiæ & tamen ex Acido productum eſſe, Minium alkalicum exercere effectum notum eſt, quid autem inde? Ergò non ex Acido flammæ? ſed ejus alkali. Neutiquam. Salia alkalia annon & ipſa ex Acido? dum juxta Cl. Helmontium & rei veritatem ſalia volatilia in vegetabilibus arreptione ſui Sulphuris mutantur in alkali, quodnam eſt illud Sulphur, nonne illud quod in ipſis vegetabilibus exiſtit, ac acidus ſpiritus eſt ut per mechanicam chemicam conſtat. Sic & acidum flammæ à ligni; ſuppeditatum in ♄ turni corpore peculiari ratione diſpoſito dulceſcit & alkalinam induit Naturam. Sed videtur, hanc dulcedinem ♄ turno eſſe domeſticam, non aliunde petendam, nam & ex ♄ no ipſo, ceruſsâ, lithargyrio educi poteſt ſaccharum. Verum ſcientia non apparentis nulla eſt. Hæc enim in hâc Naturæ ſcientiâ, ut auguſtè Eam ſalutat *Cl. Febure* Nos demum ſcire ſum perſuaſus, quæ manuali experientiâ addiſcimus, hæc ſi oſtendat, dulcedinem ♄ no eſſe domeſticam; ſeu ex ♄ ni Sale petendam, ſubſcribemus; aliàs manus noſtræ ſunt oculatæ, credunt, quod vident. Sal ♄ ni, inquit *Nobiliſſ. Anglus Robert. à Boyle* in paradox. chemic. ut & reliquorum metallorum neque unquam vel illud conſpicere Mihi datum, vel ex ullius fide digni autoptæ teſtimonio coargui, tale quid unquam ſeparatum in Naturâ fuiſſe. Nam ſi ex ipſo ♄ no, imò & ceruſsâ, lithargyrio ſaccharum educi debet, per corporum ſalinorum acidorum interventum hoc emergit, ſanè dubium homini curioſo reſtabit, emergere Sal. comm. illud ex ♄ no ipſo, an ex corporibus aut ſpiritibus acidis ad id præparandum adhibitis. Quid enim in Marte, Venere, Iove, imò oculis ♋, corall. CC. uſto ſpiritus acidos edulcorat? forſan etiam in his peculiare aliquod in ſcenam producendum erit Sal alkali domeſticum? Sed urgent ulterius, id fruſtrà videri ab △ne peti; Verum, unde alias? Ecce quæſo; Annon Sulphuris acidi vegetabilis manifeſtiſſima cernuntur veſtigia in carbonibus, ex quibus per alkalia, antequam in cineres convertantur, aurei coloris ſeparari poteſt, cujus (& non alkalium) beneficio flammam evomunt, hoc Sulphure à carbonibus ſeparato, non inflammari amplius poſſunt, ſed in cinerem convertentur, ex quo alkali, qui nunquam flammam concipiet, ſi carbones retortæ indantur, & △ne aperto deſtillentur, in ſpiritum abeunt acidum. Sed regerunt: cur ergo & quomodo ♄ nus tantum ſibi acidum per quandam abſtractionem metaphyſicam applicat, quod primò omnium evolat, non Sulphur △nis, non Sal. comm. alkalinum? an quia fixius, quod negant, nam fixa dicunt æquè ac volatilia △ne patulo abigi confuſa ſine ordine. Verùm hæc abſtractio Acidi facta à Saturno ex flamma △nis non ſane metaphyſica, nec phantaſtica, ſed realis eſt, adeò ut 100 libræ plumbi ſolâ calcinatione 10. libras ex △ne tueantur & Minium conſtituant, ut ſuprà oſtendimus. Cur autem Acidum hoc, inſtant ulterius, occultum colorem ex Metallo rubrum extrahit, cum notum ſit, quàm ægrè acida ex metallis ruborem extrahere vel ſoleant, vel poſſint, etiam ex ipſo ♂ te, ſed potius eundem pervertant. Cur eaſdem habet virtutes cum Saturno & non alias, cur alkalinas, an acor ille iners? Cur acida addita pervertunt hunc colorem & virorem etiam extrahunt, ut in Saccharo Saturni viridi? Verùm, quædam acida ex Marte ruborem vel flavedinem extrahunt; uti patet ex Croci ♂ tis præparatione cum ſp. Sulphuris acido, vel vitrioli factâ, nonnulla etiam pervertunt, ut docet præparatio Sacchari Saturni ex Minio cum aceto; quæ autem ratio? Si perpenderis, quouſque mera texturæ mutatio facta vel ab Arte, vel Naturâ exporrigere ſe queat in novis qualitatibus in unâ eâdemque materiæ portione producendis, ſi, inquam, perpenderis, quodque variatio vel figuræ, vel molis, vel motus, vel ſitus, vel nexus corpuſculorum, unde ullum horum corporum componitur, mutare fabricam ejus poſſit, fortaſſis unà mecum induceris ad credendum, non adeò neceſſarium eſſe, ut Natura ſemper in promptu habeat elementa, vel principia hypoſtatica, unde talia corpora, quæ mixta vocamus componat, neque adeò eſſe facile, ut chemici, aliique hactenus imaginati ſunt, dignoſcere, quænam exiſtimandi ſint, excluſivè ad omnia reliqua inexiſtentia ipſius ingredientia elementaria, multò minus determinare, quænam primigenia & ſimplicia corpora coiverint ad eam componendam. Non dulceſcit, inſtant ulterius, Minium; nec acidum △nis dulceſcit in Minio, ſed acidum extraneum huic additum dulceſcit, quia Sal comm. alkalinum cum Sulphure mixtum exhaurit. Verum Minium omninò dulceſcit ob acidum ſcilicet extraneum à flammâ Ignis ſuppeditatum, non ob Sal. comm. alkalinum cùm Sulphure mixtum, id quod adhuc melius ac evidentius probandum eſt. Neque acidum Ignis ſeu flammæ ullum Sal. comm. alkalinum cum Sulphure mixtum ex Saturno exhaurit, ſi ex Saturno debet Minium elici, quod dulceſcit, ſed ſufficit Mera partium in Saturno figuræ, texturæ, nexus ac ſitus mutatio ab acido flammæ peracta, unde dulcedo ac rubedo. Quid? ſi Minium ab alkalinis dulceſcit, cur non Minium ex Saturno cum alkalibus pyrotechniæ ope emergit? Sed ulterius dubitant; An à ſolo acido pondus; annon ex particularum inverſione levibus ablatis Sulphuribus? Verum & hæc ratio admodum levis eſt, uſque dum per mechanicam inductionem ante oculos ponatur. Et ſi qua particularum adeſt inverſio, potius ad qualitatem, quàm quantitatem erit referenda. Quid enim corallis vulcani acori expoſitis dat ponderis augmentum? in his nulla levium Sulphurum eſt ablatio, nulla notabilis particularum inverſio.

Si acet. deſtill. acues Spir. Vitrioli &c.) Hâc ratione conficitur ex Saturno Anti-peſtiferum dictum; Rec. Saturni calcinati q. v. affunde acet. deſtill. ſ. q. animam extrahe, reduc. in cryſtallos ſ. a. Hos imbibe cum ſp. vitrioli rectific. evapora ad ſiccitatem. Hunc laborem tertiâ vel quartâ repete, vice & ſic magis magiſque corpus ſaturni diſcontinuabitur. Hujus animæ Saturni ſp. Vitrioli turgidæ Rec. ℥ iij. vel q. v. ſolve in Aq. deſtill. pluviali & per evaporationem iterum reduc. in cryſtallos albiſſimos. Horum doſis eſt à gr. ij. ad iij. cum ſp. Tartari volatil. ʒ j. & ſp. Theriacal. ℈ ij. in Aq. Card. b. ℥ j. in febribus ardentibus etiam malignis & peſtilentialibus ſummo ſemper cum emolumento ægrotis meis obſervatis circumſtantiis certis offero; Movet ſudorem, pellit urinam & fermentum figit febrile. Nota. Loco ſp. vitrioli ſ. ſubſtitui etiam ex tempore poteſt ſp. vitrioli coagulatus cum cryſtall. ſaturni mixtus. Item Rec. ☉ fulminant. Cryſtall. ſaturni & Cinnabar. Antimonii rectific. ana M. & philoſophicâ putrefactione radicaliter unias. Et ſic in deſperatiſſimis acquires remedium, quod Me rarenter deſeruit. In febribus malignis doſ. gr. iij. aut 4. pro pueris. gr. vj. ad 8. pro adultis.

N. 1. Solve liquorem cryſtall. ſaturni ſp. vini probè impregnatum, & miſce cum ſoluto vitriolo martis, quod etiam ſp. vini optimè ſit animatum, ſucceſſu temporis in digeſtione ſolutio rubeſcit, qui ſp. vini affundendus, circulandus & probè commiſcendus, per repetitam cohobationem deſtillando emergit Tinctura antiphthiſica D. D. Iohannis Michaëlis, in ſputo ſanguinis maximis extollenda laudibus.

N. 2. Sciendum hoc Sal ſive Saccharum ſaturni non eſſe verum Sal ex cineribus plumbi extractum, ſed ſaltem vitriolum quoddam Plumbi eſſe, imo ipſum Plumbum ſolutum, tum quod ex ipſo crudo Plumbo nec quicquam calcinato eâdem operâ idem eodem aceto deſtillato confici poſſit, quod ex Plumbo calcinato, vel Ejus ſcoriis, tum quod etiam in priſtinum plumbum ſit reducibile.

N. 3. Salis ſaturni iteratæ ſolutiones & coagulationes non ſunt rejiciendæ, ut ſuprà præcepimus, ſed ejus edulcorationes, quas Nonnulli Authorum commendant, ridiculæ ac ineptæ ſunt, dum hoc modo Spiritus acidi eluuntur & in reſiduo nil niſi priſtinum manet metallum. Spiritus enim aceti in Sal dulce coagulatur in calce ſaturni, manente formali ſaturni concreti proprietate, quemadmodum etiam patet ex ſp. vitrioli agente in martem, ſi enim ſp. vitrioli acidus corroſerit martem, acidum vitrioli fixatur in vitriolum, manente marte integro etiam in pondere. Adeoque ſunt proprietates ſingulares ſpirituum, non autem corporis patientis reactiones: quippe quod in ſui ſubſtantiâ, aut pondere, ſuſtinet, niſi meram unicamque ſui diviſionem: vid. Nobiliſſ. & Acutiſſ. Helmont. in tr. ignota Actio Regiminis §. 11. pag. 265.

N. 4. In Saccharo ſaturni unio Salium acidorum cum nonnullis Plumbi partibus adeò ſtricta eſt, ut ſp. Acet. quâ talis videatur deſtructus, dum corpuſcula ſalina penitus amiſere eam aciditatem; cujus nomine ille liquor Spiritus aceti vinoſi dicebatur. Nec poſſunt ullæ ejuſmodi partes acidæ, quales minio vel calci ſaturni apponebantur, à Saccharo ſaturni utriuſque ſobole ſeparari, ut non ſolum nulla planè aciditas, ſed mira dulcedo in concreto guſtetur: & ſi Saccharum ſaturni per ſe deſtilletur, liquorem valdè penetrantem & graveolentem nanciſcimur, nullatenus acidum, ſed odore & aliis qualitatibus æquè ac ſapore à Spiritu Acet. diſcrepantem. Verùm hæc ratio, ut admodum

verisimilis, mihi approbatur, quod cum in Acet. partes vini spirituosæ tantùm sint depressæ salinis Acet. particulis cum calce plumbi unitis, Spiritus vinosi adhuc superstites denuò liberantur, & sui juris facti è latebris illorum vi caloris urgentur. Quemadmodum idem evenire videmus in destillatione Acet. destill. super Sal. comm. Tartari, quando terram foliatam Tartari conficimus.

Aliter. Rec. Laminas aliquot saturni tenuissimas &c.) Etiam succedit; Sed hic modus admodum lubricus est, facilè enim accidere potest, ut laminæ decidant, & ita totum laborem irritum reddant.

2. *Magisterium saturni.*) Hoc cum ol. sulph. p. d. ⩧tatum externè pro cosmetico usurpari potest; item in scabie aliisque affectibus ab humoribus salsis ac serosis, item in ulceribus malignis, cancrosis, pustulis, ophthalmiâ cum Aq. euphrag. scabios. &c. Aliàs magisterium etiam albissimum præparatur & elegantissimum internè usurpandum, si solutioni saturni cum acet. destill. factæ ad ⩧tationem sp. Salis vel vitrioli instilletur.

Vires.) Saccharum & magisterium saturni internè adhibitum chyli & massæ sanguineæ, lymphæque acidum mirificè compescit, fermenta febrilia extinguit & internis inflammationibus viscerum medetur. Externè arcet libidinem priapo inunctum; miræ etiam est virtutis in ulceribus corrosivis acidum rodens absorbendo malignis &c. item in variolis externè cum empl. de spermate ranarum impositum, illis in vigore jam positis cum cutis inflammatione conjunctis, quæ à salibus dependet acribus, hæc non repellendo, sed mitigando ac edulcorando compescit, prout sæpe fui expertus etiam in illustrisimis Ducalibus subjectis. &c.

N. *Sal saturni cum Nitr. ana.*) Crystalli saturni cum sp. vitrioli non solùm, sed & cum sp. Nitri acui & in crystallos iterum redigi possunt. Commendantur in inextinguibili siti & calore febrili.

3. *Aliud magisterium ♄ni, Lac ♄ ni dictum.*) Hujus rarus est usus, unde & *Dominus Autor* suprà innuit de ♄turni calcinatione immersivâ, etsi saturnus, inquiens, beneficio cujuslibet liquoris acidi calcinari posit, quales sunt Spiritus Vitrioli, Aq. fort. Sal. comm. & O. &c. attamen acet. destill. frequentisimum solvens est, & optimum. Solutio cum reliquis facta & cum Sale ⩧tatâ mortuam quasi terram excludit, seu calces nullius momenti.

4. *Liquor Lacteus saturni ad ulcera S. Closs.*) Hic liquor chirurgicum suum agnoscens usum in ulceribus dysepuloticis, spleniis duplicatis hoc ipso imbutis & applicitis, mira præstat.

5. *Calcinatio Vaporosa: Unde Cerussa.*) Lamellæ plumbi suspendantur suprà, Acet. ut vapores ab Acet. elevati circumeant. Sic adhærescet cerussa, quam derade. Benè autem prospiciendum est, ne lamellæ decidant, & vas substractum frangant, & sic totum laborem frustraneum faciant.

N. Ex Cerusâ componitur Emplastrum Norinbergense S. I: vid. thesaur. pharmac. annex. f. x. n. xxv.

¶ *III. DESTILLATIO.*

Unde

1. 🜐 ♄i ardens.
2. 🝆 flavum.
3. 🝆 rubrum.

℞. Sacchar. ♄i (vel potius 🝆 ♄i) per deliq. destilla per retortam vitream lutatam in excipul. capaciss. juncturis bene clausis, △ gradatim adhibito, donec rubræ guttæ cadant, nihilque amplius extillet.

N. *Destillatus hic liquor quatuor diversa menstrua exhibere aptus est. Spiritum scil. ardentem, 🝆 flavum phlegma, & 🝆 rubrum: quorum separatio fit per retortam vitream in* MB *vel cinere, receptaculis scil. pro diversitate liquoris extillantis, mutatis.*

Cognoscitur autem diversitas liquoris, 🜐 ardens prodit sine ullis venulis in collo retortæ apparentibus, 🝆 flavum, cum venulis obliquis, ceu vinum ardens: phlegma cum venulis rectis: relinquitur 🝆 rubicundum in fundo: phlegma separatur ab 🝆 flavo seorsimque suscipiendum est.

Vires. *🜐 sudorificus est, hinc prodest in Peste, Melancholia Hypoch. Febribus ardentibus, Lue Venerea, & simil.*

Dosis gutt. 2. 3. Tentzel.

N. 1. *Venereum appetitum infringit.*

N. 2. *🝆 flavum & aliquot digestum rubescit.*

N. 3. *Cum spiritu & phlegmate solvuntur & præcipitantur perlæ ad tincturam inde conficiendam. Vide tincturam Perlarum.*

Cum 🝆 flavescente fit solutio ☉. vide de ☉.

🝆 rubicundum mundificat ac sanat vulnera, si illinatur.

⊕ mundificat itidem vulnera.

Vide Beguin. libr. 2. cap. 4. Hartmann. in Croll. Sennert. Institut. Kesler. lib. 4. cap. 57.

4. 🝆 ♄i *balsamicum.*

℞ Balsamum ♄i Terebinthinatum, destilla per ☋, igne nudo gradatim adhibito. Primò stillat 🜐 Terebinthinæ, tandem 🝆 ♄i balsamicum, suscipe seorsim.

Vires. *Maximarum est virium in cancrosis, æsthiomenis & cæteris malignis ulceribus.*

HOFMAN. 3. *Destillatio. Unde 1. Spir. ♄ ni ardens.*) Hic spiritus ardens nihil aliud est, quàm spiritus vinosus in Acet. delitescens & à partibus acidis depressus, unde si Acet. salia cum calce ♄turni uniuntur, hic spiritus ardens vinosus adhuc superstes denuò liberatur & sui juris fit, unde à quibusdam dicitur regeneratus, ut suprà jamdum monuimus. Iste autem spiritus ardens nequaquam à ♄no procedit, nam si △nem vehementiorem adhibeas, calx ♄ni denuò in Plumbum liquatur. Præter hunc spiritum ardentem *Dnus Autor* etiam duplicis olei flavi & rubri mentionem injicit. Verùm ego hæc nunquam à saccharo ♄ni obtinui, licet ipsum destillatum sine additamento aliquid olei largiri experientiæ non refragetur. Non deerunt, qui hoc ol. non nisi Sulphur ♄ ni volatile redditum velint, hoc argumento, quod destillatione finitâ Cap. mort. valde nigrum reperiatur. Verùm, cùm saccharum ♄ ni sit genus quoddam magisterii, paratum duntaxat calcinando ♄num per se dissolvendo illud in Acet. dist. & solutionem ad crystallos redigendo, examine facto, deprehendes hoc ol. ex Cap. mort. destillatum ex Spir. Acet. dist. productum, ulterius adhuc in distinctas resolvi posse substantias, vel quod quædam partes spiritus unà cum nonnullis ♄ni partibus hoc ol. possint constituere, quod proinde, licet videatur homogeneum, corpus valdè compositum est, vel saltem, quod Acet. dist. & saturninæ calcis in se invicem actione pars liquoris ita alterari possit, ut à Spiritu acido in ol. transmutetur.

N. Aliàs etiam ex crystallis sacchari ♄ ni cum Spiritu Vitrioli elegantissimus liquor destillari potest omnium morborum astralium, qui fixas egere radices & indomitos fomites habent, salutaris Hercules nullum heterogeneum in microcosmo Astrum admittens, sed inimicas & hostiles omnium morborum impressiones sive ideas eliminans. Sequenti autem modo elaboratur.

Recip. Sacchari crystallini seu animæ ♄ni per Acet. dist parati q. v. affunde spiritum Vitrioli rectific. digere per aliquot ♂♀ & prodibit phlegmatica Vitrioli substantia; affunde recentem sp. Vitrioli, iterum digere, destilla phlegma iterum, abjice, & hoc aliquoties repete, donec acidus iterum extillet: Ita corpus ♄ ni ferè totaliter destructum est, & ex vinculis suis liberatum, & in multò benigniorem planetam conversum, nempe ♂tem, & hæc ultima solutio cum spiritu Vitrioli apprimè est necessaria, nam Acet. ad ♄ ni solutionem admodum insufficiens est, aliunde igitur quoddam Acet. minerale ♄no admiscendum. Hanc animam ♄ni accipe Acet. dist. minerali imprægnatam, misce cum bolo calcinato, & ꝺla per retortam ut moris est. Peractâ destillatione Recip. spiritum, qui prius prodiit, ut & ol. rubrum, unumquodque seorsim rectifica, prius digerendo; ultimò conjunge ol. rectificatum cum priori spiritu, & cohobando sæpius in MB. destilla, donec per reiteratas ꝺationes totaliter uniantur. Postremò △ne valido ex Aren. aut cineribus iterum destilla.

N. 1. *Cum spiritu & phlegmate solvuntur & ⩧tantur Perlæ ad tincturam inde conficiendam.*) Plures alii sp. [illegible]biles chemici docent spiritum ♄ ni ardentem perlas dissolvere, quæ ejusdem concreti spiritu præcipitatæ, eo ipso, ut aiunt, volatiles reddantur. Verùm fides stet penes affirmantem, mihi adeò felicem esse, ut his ipsis meis viderim oculis, nondum licuit. Prout nec hoc, ex ol. flavescente ♄ ni fieri posse ☉ solutionem. Interim certum est, tam spiritum, quàm ol. externè applicitum in inflammationibus, combustis membris, vulneribus & ulceribus &c. maximarum esse virium.

4. Ol.

4. *Ol. ♄ ni balsamicum*) Scilicet, sacchari ♄ ni s. q. cum Terebinth. miscetur, ac igne nudo gradatim adhibito per retortam destillantur. P imò prodit Spir. Terebinth. tandem ol. ♄ni balsamicum. Maximæ est energiæ in ulceribus cancrosis, æsthiomenis &c. Aliàs balsamum ♄ ni (ut vocant) unguentum est ex saccharo ♄ ni in Acet. soluto & ol. rosaceo misto, vocatur alio quin butyrum saturni. Ejus usus etiam in inflammationibus & ambustis satis deprædicari nequit; Hunc balsamum Autor Noster Libr. 2 descripsit.

N. Saccharum saturni in ol. Terebinth. solutum & leni calore Ciner. digestum, egregium & ferè divinum præbet in gonorrhœâ remedium, in primis si aliquid addatur camphoræ. Confici etiam potest cum ol. d. juniperi, si sp. vini abstrahatur. Placet nonnullis balsamum saturni appellare; commendatur etiam in pluribus affectibus externis.

IV. SUBLIMATIO.

Unde

Sal ♄i volatile.

♃. Min. ♄i. q. v. solve in ✳ solve quoque sal fusum in ▽. com. Utrumque confunde. Sic extemplo ⇁bitur pulvis albiss. qui probè edulcorandus & exiccandus.

N. *Hoc Sal lamina ferrea candenti impositum liquescit instar ceræ neque effumat.*

Ex communicatione Cl. D. Ioelis Langelot.

HOFMAN. 4. *Sublimatio. Unde sal saturni volatile.*) Hæc operatio potius ⇁tatio, quàm ⩡atio appellanda venit, minium enim in acet. destill. solutum cum ▽ com. Sale fuso imprægnatâ in pulverem album ⇁tatur, unde enim ⩡atio? Aliàs certè solutio minii elegantius dat ⇁tatum cum sp. Salis rectificato, quàm cum Sale fuso in ▽ comm.

N. Sal etiam saturni elegantissimum conficitur ex Spiritu ⊖, qui fit ex ⊖ & Sal. comm. anatica parte cum boli sextuplâ parte in Spiritum ℞. latis, qui Spiritus super laminas Plumbi tenuissimas funditur usque dum non amplius ebulliat, postea ⇁tatur cum ▽â.

¶V. EXTRACTIO.

Unde

1. *Sulphur ♄i seu ♁ supernatans.*

♃. Mannæ ♄i, circula aliquamdiu cum 🜄 rectificatiss. abstrahe 🜄 gradatim: sic ascendet tandem & ♁ ♄i supernatans.

N. *Si ♁ hoc cum 🜄 denuò circules, tandem fragrantissimo imbuetur odore.*

Vires. *Maximarum est virium in affectibus pulmonum, phthisi, &c. Dn. D. Paulus Kesler.*

2. *Tinctura.*

♃. Crystall. ♄i cum ✳ fact. extrahe cum ♁o juniperi, ac rubescet ♁, abstrahe, si placet, & serva, vel digere cum 🜄, iterumque abstrahe.

N. *Remanet materia post extractionem sali extrahendo idonea.*

3. *Alia.*

♃. Crystall. ♄ (cum ✳ factor. & edulcorator.) q. v. extrahe 🜄, filtra, digerendo defeca, subsident enim fæces, abstrahe tandem 🜄, & remanet Tinctura in fundo rubra. *Kesler. lib. 4. c. 70.*

Dosis 2. 3.

4. *Alia Tinctura ♄i elaboratior.*

♃. Sal ♄i crystallisat. q. v. affunde ▽ pluvial. sæpius (8.) destillatam, solveque quoad poteris, & decanta. Decantatos liquores destilla in MB. ad siccitatem. Hinc affunde ⌒m mellis, circula per mensem, ac destilla cum cohobiis, multoties repetitis. Tandem abstrahe mellis ⌒m, remanentique Essentiæ adde Sal. com. ex ⊕ ♄i extractum & cum 🜄 Tartarisato, per mensem unum ac alterum circula. Hinc 🜄 abstrahe remanebitque Magisterium seu Tinctura ♄ rubicundissima.

N. *Hic inserere placet quæ Etzlerus de ♄ habet in Isagoge sua: Ex plumbo, inquit, conficiuntur medicamenta facientia ad longævitatem: Calcinetur plumbum per vapidi attactionem, & per menstruum debitum extrahatur tinctura. Hæc postmodum abstractio menstruo per debitam calcinationem & circulationem converti tur in lapidem rubicundum pellucidum.*

Usus. *Præstantissima est Medicina in Mania, Melancholia, Quartana, Phthisi, Lienem aperit, in Melancholia Hypochondriaca apprimè conveniens est.*

5. *Alia Tinctura, Manna ♄i dicta.*

♃. laminat. q. v. extrahe Tincturam cum ⌒u ♄i essentificato, filtra & abstrahe.

6. *Cremor ♄ni S. Closs. & inde Tinctura.*

♃. ✳ partes x ⌒. Sal. communis part. ij. mineræ ♄i in alcool redact. part. 1. Digere per octiduum in ⊣E, vel plus donec dulcescat ✳, solutum filtra & inter exhalandum sæpius cochleari vitreo subleva cuticulam seu Cremorem glaciatum nivis instar splendentem, dum ejus suffic. quantit. habeas, reliquum crystallizetur & ad alios usus servetur.

7. *Lapis & Tinctura.*

Cremorem hunc indito vasi fixatorio H. S. in capellâ ⊣E da △ primo leviss. per 40. ♂. cavendo ne fluat materia (ut in sale ♄ vulgari accidit inevitabiliter) quibus elapsis proba super laminam candentem, an fluat cum fumo; si sic, continua △ in eodem gradu, donec fumare desinat, & citrinari incipiat, tùm △ auge dum crocescat, auge fortius ad rubedinem usque totalem pulveris. è quo Tinctura cum 🜄 non difficulter postea habetur.

Vires. *Valet ad morbos ♄inos.*

8. *Tinctura facilior.*

♃. Minii ♄ i part. v. silicum calcinat. part. ij. terantur diutissimè, fluant in tigillo △ per gradus adhibito donec in lapidem Rubini æmulum colliquescat, qui tritus Tincturam suam in 🜄 Tartarisatum deponit. Ex comm. S. Closs.

N. *Hoc Rubino ♄ni vel sequenti vitro ♄ ni videtur intelligendus Glauberus prima parte furnorum p. 80. ubi calcem politam ♄ni miscet cum Sal. com. Tartari & inde destillat. Spiritum gradatorium, & liquorem viridem per deliquium ex ⊕ excipit. Vel fiat Rubinus ex calce ♄ni sive minio, ut est in pag. 151. secunda partis Glauber.*

9. *Tinctura ex Vitro ♄ni.*

♄nus vi expressivâ △ follium super testâ probatoriâ redigitur in gummi flavum coloris arantii, transparens, fusile non vaporans in △, estque aqua illa viscosa mineralis quam Rhodianus ait omnium metallorum colores, odores & sapores ad se trahere, cum conservatione facultatis vegetativæ (videsis Beguinum tit. de spiritu ardente ♄ni) quod sic fit. Spiritus

metallorum: Miſce calcem cujuſcunque volueris metalli cum hoc Gummate Mariæ, mixturam arte fuſoriâ redige in Encauſton ſive Smaltum opacum, quod in pulver. redactum facilè Tincturam ſuam ✳ communicat, ſcil. ☾, & ♃ ſubflavum colorem, ♄nus ex luteo vireſcentem, ♀ paraſinum, ♂ ſanguinem, ☉ hyacinthinum impertitur.] Solvente verò abſtracto, reſtitans inde gummi mittitur in ♉ extillaturque fumus albus, opacus, tactu frigidus, quod tandem in Oleum abit naturæ vegetativæ, *Baſil. Vigenerius.*

HOFMAN. 5. *Extractio. Unde 1. Sulphur ♄ni, ſeu ol. ſupernatans.*) Manna ♄ni ex cryſtallis ♄ni cum ſpiritu vini ♄ni conficitur per crebram cohobationem & circulationem, donec nil niſi phlegma ſuper alembicum adſcendat; Hæc cum ſpiritu vini de novo aliquandiu circulatur, & gradatim abſtrahitur, uſque dum ol. ♄ni unà elevetur. Si hoc ol. cum ſp. vini ſæpius circules, fragrantiſſimo tandem imbuetur odore. In affectibus pulmonum, phthiſi &c, ſummæ eſt efficaciæ, conveniens cum tincturâ antiphthiſicâ Dn. D. Iohann. Michaelis, cujus etiam ſuprà facta fuit mentio.

2. *Tinctura.*) Cryſtalli ♄ cum ol. juniperi extracti per digeſtionem præcedentem tincturam rubram excludunt, quæ cum ſpiritu vini circulari poteſt. In calculo renum & inflammationibus hæc admirandæ eſt virtutis.

3. *Alia.*) Ex cryſtallis ♄ni ritè præparatis ſimiliter rubra prodit tinctura. Si cum ſp. vini extrahantur, filtrentur, digerantur cum Vitriolo martis poſt digeſtionem defæcentur, aliquâ ſp. vini abſtractâ parte. Earundem eſt virium cum ſaccharo Saturni.

4. *Alia tinctura ♄ni elaboratior.*) Recip. cryſtallos ♄ni ad ſuprà præſcriptum modum præparatos, ſ.q. affunde ſpiritum mellis pone in circulationem per menſem, poſtea deſtilla cum cohobiis ſæpius repetitis, tandem abſtrahe ſp. mellis; reſiduo adde denuò cryſtallos ♄ni & cum ſp. vini Tartariſato vel arcano Tartari ſoluti per aliquot menſes circula. Hinc ſp. vini abſtrahe, & acquires tincturam ♄ni rubicundiſſimam. Hæc magni momenti eſt, prout & cremor ♄ni *S. Cloſſæi*, item Lapis & Tinctura no. 6. 7. & 8. Sub his enim non minimi momenti latitant arcana, in Maniâ, Melancholiâ, Quartanâ, phthiſi, Melancholiâ hypochondriacâ apprimè conducentia.

9. *Tinctura ex Vitro ♄ni.*) Hæc nullibi niſi ab Alchemiſtis ad lapides conficiendos, quos ſæpiſſimè pro pretioſis divendunt, uſurpatur.

¶ V. MERCURIFICATIO.

Unde

1. ☿ius ♄i.

℞. Sal. com. ♄i, q. v. ✳, p. d. ad emin. 2. digit. digere in ciner. ♂ ℘ 14. Dein deſtilla & tandem auctiori ▽ ſublima. Flores tere optimè cum ✳ Saleque com. ac habebis ☿m currentem ♄i. *Keſler. lib. 1. cap. 29.*

2. Aliter.

℞. Calc. ♄i, (per ▽F ex Vitriolo & Sal. nit.) optimè edulcorat. Cryſtall. Sal. nitr. purific. ana. ſublima per cucurbitam tabulatam, flores tere cum ✳.

N. *Antequam affundatur ▽F, digerenda eſt limatura ♄ ♂ ℘ (14) cum lixivio ex ✳ Sal. com. Tart. & (alc. viv. in ▽ vel ✳ quo lixivio dein evaporato, ♄ terendus eſt ſupra Porphyr. Keſler. l. 4. cap. 82.*

3. Aliter.

Fiat lixivium ex ciner. clavell. ℔ 1. ciner. ſarment. Vitis. ℔ iv. Calc. viv. ℔ 1. ſilic. uſt. ℔ ij. cum ✳. In hoc lixivio ſolve ♄ limat. Et quando lixivium lacteſcit, injice Borrac. ʒ. (ſcil. reſpectu ♄i injecti) ut ſolvatur: dein deſtilla gradatim, extillabit tandem in receptaculum ☿ currens.

4. Aliter.

℞. aqu. ✳ci ſublimati & in cella reſoluti ℥ ij. ol. Tart. ſpir. Sal. nitr. ana ℥ i ß. M. digere per biduum in lapidem.

℞. hujus lapidis pulveriſ. ℥ j. laminarum ♄ni ℥ ij. laminæ ſolvuntur in ℥ iv. ♌us Sal. nit. ſolutio projiciatur ſuper lapidem, putrefiat per menſem aut ultra, abſtrahatur ♌us uſque ad liquorem cum cohobio terno, tandem detur △ ♎atorius ut calx ♄ni aſcendat, quam digere cum 🜄 fortificato ✳co & ſale Tart. per diem naturalem, agita inter digitos, & calx ad vitam excitabitur.

HOFMAN. 5. *Mercurificatio. Unde 1. ☿rius ♄ni.*) Omnes Dni Autoris deſcriptiones non ſuccedunt; Interim tamen non dubito, quin & proceſſus mercurium ex ♁nio ſeparandi cujus infrà mentio fiet, & experientiæ correſpondet, etiam hîc accommodari poſſit, ſi modò hæc tria probè obſerventur. 1. Ut ♄nus in aq. fort. ex Nitri p. ij, & Vitrioli p. 1. præparatâ ſolvatur. 2. Ut loco Urinæ ſalibus reſuſcitativis Acet. fortiſſimum addatur. 3. Ut digeſtio ad duos continuetur menſes. Hæc ex litteris mſſ. ad me datis *Excell. D. Ioelis Langelotti.*

¶ SALIFICATIO.

Sal ♄i verum.

℞. Materiam, quæ remanſit poſt extractionem cum ol. juniperi peractam, ſicca optimè, ut oleoſitas penitus conſumatur: extrahe Sal com. cum ✳ (ſic extrahitur Sal com. quod ante extractionem impediebatur, quo minus reſolvi poterat) abſtrahe ✳ ac repone ad cryſtalliſandum, Cryſtallos clarifica abſtrahendo 🜄 ſerva. *Baſilius in Teſt. & hinc Tholdius.*

Vires. *Refrigerat vehementer & exiccat, proinde ſemen extinguit.*

Doſis gr. 4.

Extrinſecus medetur oculorum rubedini, ulceribuſque totius corporis.

N. *Si Oleum ſeu Liquorem expetas, per deliquium id ex ſale habere poteris.*

HOFMAN. *Salificatio. Sal ♄ni verum.*) Hoc Sal. com. non ex ſaturno immediatè & per ſe, ſed etiam ex Acet. diſt. ortum eſt, unde & in cellam ſive aërem humidum repoſitum ſolvitur per deliquium in ol. à ſaccharo ♄ni non differens, ſed idem cum eo ſpecie eſt, unde & ejuſdem cum ſaccharo ♄ni energiæ.

CAPUT XIV.

De Stanno.

STannum eſt Metallum molle, album, ſplendens cum livore quodam, conſtans ex ☿io puriore (in genere ignobiliorum,) molliore fugacioreque quam Metalla duriora, fixiore vero quam plumbum, & Sulphure albo minus maturo.

Dicitur Hermeticis Iupiter, quod Iovi macrocoſmico ſympathicè conveniat, & proinde Iovi microcoſmico, id eſt, Epati: nonnullis, plumbum album. Germ. Zin / Weißbley / Etain, Plomb blanc. *Tin.* Tin.

Vires. *Præterquam quod Epati convenit, uteri morbis peculiariter quoque dicatur.*

HOFM. *De Stanno.*) Hîc *Dnus Autor* comporationem inſtituit cum mercurio hujus metalli & reliquorũ duriorum mercuriis. Non tamen mihi perſuaſerim, illum mercurium vulgi voluiſſe intellectum, talem enim currentem ſcilicet reliqua duriora ac fixiora metalla non habent. Hoc verum eſt ex ♄no ut & ex jove mercurium currentem elici poſſe, adeò, ut quidam ſint experti, nudâ

dâ coctione mercurium vivum et jove prolicitum fuisse. Verùm radicitus ei non adhæsit, nec ad ipsius substantiam pertinuit, ut suprà demonstravimus. Iovem præterea etiam Sulphur quoddam in se habere, apparet ex 🝞latione butyri ♁nii cum jove & mercurio sublimato factis, ubi hoc Sulphur (sed indigestum respectu ☉ & ☽) instar foliorum ☉ adscendit.

I. PVRGATIO.

¶ Funditur ad ignem, atque inter fundendùm superinjicitur aliquid sevi, ceræ, vel mellis, ut comburatur. Hinc effunde in ▽m calidam.

N. *Purgari quoque potest per sublimationem. vide infra.*

II. CALCINATIO.

1. *Incinerationis, &*

2. *Reverberationis.*

Fiunt eodem modo, quo ♄ calcinare docuimus.

3. *Immersionis.*

Fit itidem immergendo, liquoribus acidis ac corrosivis, ut in ♄, usitatissimè tamen per ✳.

Unde

1. *Sal ♃is.*

Vide Saccharum seu Sal ♄i, ad cujus modum ut parari & crystallisari, ita & cum ▽ exaltari poterit.

N. 1. *Nisi ♃ optimè fuerit reverberatus nihil efficeris.*

N. 2. *Simili modo & ex floribus Sal conficere licet.*

Vires. *Præstantissimum ac præsentissimum est remedium in uteri suffocationibus, quas ad miraculum compescit, tam intrinsecus quàm extrinsecus adhibitum. Commendatur itidem extrinsecus ad omnia ulcera fœtida, fistulas, cancrum, & alia esthiomena.*

Dosis gran. ij. iij. iiij. &c. repetitis vicibus.

2. *Magisterium.*

Fit quoque simili modo per præcipitationem. *V. Mynf. armam.*

N. *Paravi quondam Magisterium ♃is solvendo scilicet reverberatum in ✳ præcipitandoque per ≏m ⊕i, verùm cum alia vice, idem ex calce ♃is, à Stannariis emptâ meditarer, nihil effeci. Præcipitatio autem subsecuta est instillando urinam.*

Vires. *Eædem sunt cum priori.*

4. *Calcinatio Vaporosa.*

Similiter quoque ut in ♄o dictum peragi potest.

HOFMAN. *2. Calcinatio. 1. Incinerationis. 2. Reverberationis. Hæ eodem modo, quo ♄ni calcinatio, peraguntur. 3. Immersionis scilicet jovem liquoribus immergendo acidis v. g. Acet. dist. Unde Sal. com. jovis.*) Hoc etiam conficitur in modum sacchari ♄ni ex jove calcinato per exquisitissimam reverberationem beneficio aceti concretum. Calcinetur prius stannum per se △ne reverberii, prius leni in patellâ terreâ fictili ferreo baculo sæpius agitando, usque dum in pulverem gryseum conversum fuerit. Ex hoc extrahe ope Acet. destillati acerrimi sal sive Vitriolum stanni solutio filtretur, & ad siccitatem abstrahatur, relictum solve sp. vini, iterum filtretur, & aliquali abstractione liquoris crystallisabitur. Præstantissimum est medicamentum in uteri suffocationibus, item in hecticâ, epatis affectibus &c.

N. 2. *Simili modo & ex floribus Sal. com. conficere licet.*) Isti fiunt ex ♃ve cum menstruo ex Nitr. & O præparato. Vid. CL. Sennert. in institut. Lib. V. part. 3. sect. 3. cap. 15. p. m. 1431. Suffocationem uteri tollunt usque ad miraculum instar incantamenti.

2. 2. *Magisterium fit quoque simili modo per præcipitationem.*) Liquori scilicet ♃vis cum Acet. dist. confecto instillatur vel Urin. recentissima puerorum, vel spiritus salis, & elegantissimum inde acquires Magisterium. vide de hoc Mynsichtum.

N. *Paravi quondam Magisterium &c.*) Mihi etiam idem usu evenit, benè autem cum sp. Salis vel Vrin. successit præcipitatio. Diversitatem igitur Jovis substantiæ in causa esse puto quæ in variâ texturâ partium illi consistit.

III. DESTILLATIO.

¶ Destillationi quoque eidem obedit cum ♄no, unde lectorem eò remittimus.

Hinc.

1. *♃. Diaphoreticus Beguini.*

℞. ♃ optimè limati vel calcinati ℥ij. ☿ ≏ti. ℥iv. Misc. & destilla per retortam, ex arena vel igne nudo gradatim adhibito, idque in excipulum ▽ semiplenum & præcipitabitur pulvis, quem lava, exicca & serva.

[In febribus, pleuritide, hystericis affectibus, utilis.]

N. 1. *Cum incipit destillare, ignem suppressum adhibe, ut calor sit moderatus.*

N. 2. *Pulveris hujus origo potius ☿io adscribenda quam ♃i. Sunt tamen qui statuunt pulv. hunc nil esse aliud quam partem puriorem ♃ per ≏tus salinos & Vitriolatos calcinatam, solutam atque extillantem, cum per fusionem abeat in Regulam ♃ ut ille in Regulum ♀ij. redibat. Hinc Antihecticum Poterii.*

[*quod paratur ex ♁ii & ♃is partibus æqualibus, agitatione in scorias redactis, & cum ⊕ triplo in ✠bulo detonatione, famosum sed expectationi sæpè insufficiens.*]

N. 3. *Aqua residua ≏u Vitrioli philosophico impragnata, destillationi subjici poterit, ut inde habeatur ≏ Vitrioli philosophicus, modo supra in ≏ Vitrioli descripto.*

N. 4. *Si post extillatum butyrum Iovialem ignem suppressionis per gradus dederis, tunc in collum 🝭 sublimabuntur flores argentei.*

Dosis gr. 4. 5. 6. Beg.

[*Bezoardicum ♃iale vid. cap. seq.*]

2. *Sulphur ♃is, seu ☍o supernatans.*

Elici potest ex Manna ♃is: modum vide in ♄o.

N. *Eâdem ratione quoque fragrans reddi poterit.*

3. *Gummi Ioviale sublimatum & Oleum S. Closs.*

℞. Limat. ♃. ℥ij. ☿ ≏ti. ℥vi. M. manu celeri, pone in 🝭 collo peramplo instructam, pelle per ⁂ ≏m semper fumosum, postea butyrum, indeque ☿ vivus in copia exibunt, tandem adhibito suppressionis igne, elevabitur tota ♃ substantia, gummatis grysei ac præduri specie, paucis admodum fæcibus rubris in fundo subsistentibus. Hoc gummi statim pulverisandum est, aliàs subsidio humescit, deinde super tabula ♂ stanno obductâ collocandum in vinariâ ubi colliquescet in oleum flavum.

4. *Sulphur ♃.*

Id quod remanet non colliquatum super laminâ

♂. M. cum fæcibus ſuperioribus, affunde ✳ digere per quatriduum, abſtracto ✳ reperies Sulphur rubrum ♃is inſtar Minii.

5. *Sal ♃.*

Reſolve hoc Sulph. in aq. communi, vel per ſe, in humido liqueſcat, filtra, coagula, ſolve, iterum erit coloris Smaragdini cum quadam dulcedine.

Vires. Oleum numeratur inter ſolventia metallorum, Sulph. & ſal externis tantum uſibus inſerviunt, ſpiritus verò ♃ (quem ideò ſemper fumoſum vocavi, quod in nullo vaſe abſque effumatione ſenſibili poſſit contineri.) Gangrenas ſolo attactu curat.

6. *Cryſtalli ♃ ejuſdem.*

℞. Superioris -○-us fumantis ex ♃ inſtar aquæ claræ proliciti quantum videbitur, affunde per vices parũ ▽ tincturâ ſalis Tartari impregnati, elevabuntur bullæ cum ſtrepitu & fumo, perge inſtillando, donec ceſſet tumultuatio, pone vas inter calidos ♄, & fiet coagulatum nigrum picis inſtar, da ignem ⚗ationis & ſurgent Cryſtalli albi fuſiles velut cera.

Qui Ulcera ſcrophuloſa cancroſaque curant inurendo profundam Eſcharam, quâ ſublatâ, balſamo Sulphuris ad cicatricem producuntur.

HOFMAN. 3. *Deſtillatio. Hinc* 1. *Iupiter Diaphoreticus Beguini.*) Prout *Dnus Autor* ex *Beguino* tradidit, etiam optimè ſuccedit. Commodius tamen fit ex amalgamate Iovis Anglici & ☿rii vivi ana pulveriſatis & cum ana ☿rii ſublimati probè mixtis, & aëri humido ad tempus expoſitis, per retortam △ni Aren. mediocri deſtilletur, & indito in recipiens ▽æ ſ. ſubquadruplo Liquorem cum gummoſâ quâdam particulâ reſiduo in retortâ affunde: totumque calefactum & probè agitatum ſimpliciſſimè tantùm per chartam emporeticam duplicatam madidam filtra. Quod charta abſorpſit, unâ alterâve aquæ ſ. unciâ tranſcolata elue, & novæ retortæ hanc filtraturam inde, adjectâ pro ſingulis primitivorum ingredientium (☿rii vivi ſcilicet, ſublimati & jovis) Nitri crudi ſemiunciâ, & omnem liquorem ſpiritui Nitri compoſito conformem ad extremam guttulam & totalem Nitri exhauſtionem per Aren. △ne in fine forti deſtilla. Pulverem edulcorandum in fundo habebis. Doſis eſt à gr. viii. vel ℈ß Ex hoc præparatur etiam *Sudoriſicum maximum P. J. Fabri volum.* 3. *Panchym. pag. m.* 481. & 741.

Hujus etiam vires ſunt mirificæ, bezoardicæ ſcil. antifebriles, antipleuriticæ, anti-hyſtericæ &c. Ex eodem fonte promanat & antihecticum *P. Poterii*, quod conficitur ex ♁nii & jovis ana agitatione in ſcorias redactis & cum Nitr. triplo in candenti crucibulo detonatione. Hoc maximoperè etiam conducit in nimiâ hæmorrhagiâ, vomitu cruoris à menſibus reſtagnantibus & aliis uteri affectibus. Nitrum etiam illud cum jove fixatum egregiè refrigerat, dum ſanguinis compeſcit ebullitionem potui admixtum urgente calore febrili.

N. 2. *Pulveris hujus origo potius ☿rio adſcribenda, quàm jovi.*) Non deſunt, qui oſtentant, ſe obſervaſſe, (licet reverà nullo modo fieri queat) ☿rium vivum in auctiori pondere recuperatum fuiſſe in aliquibus præparationibus, cum primum unciæ ſex ☿rii vivi præſto fuerint, poſteà in quantitate duplâ reperiiſſe. Verùm multa ſæpè pro autoritate mendacia finguntur. Sed quid lucri iſtis accedit? ut eis, cum vera etiam poſteà dicunt, fides non habeatur. Prædictus Iupiter diaphoreticus purus putus pulvis jovialis eſt, beneficio ſpirituum ſalinorum & Vitriolatorum ☿rii ſublimati per retortam traductus & in aquâ præcipitatus, cum per fuſionem iterum in Iovem abeat. Sicuti ☿rius vitæ nihil de mercurio participat, ſed etiam pars ♁nii ſubtilior eſt: ita & hoc nil quicquam mercurialis partis ſapit, ſed puriores etiam partes ipſius Iovis ſunt, ipſâ ſubſtantiâ mercuriali penitus excluſâ. Eò quòd mercurius ſublimatus ſuis corroſivis in ipſâ deſtillatione cum ſtanno privetur, ipſique hi ſpiritus ſtanno communicentur, ut vivus iterum & currens factus mercurius in deſtillatione denuò ſe prodat ac conſpiciatur.

N. Antecedentibus Bezoardicis Iovialibus & affine eſt ſeq. *D. Bartholeni.*

Recip. Regul. ♁nii ℥iij. funde cum ℥j. Iovis Anglic. pulver. & miſce cum duplici quantitate mercurii ſublimati, inde in retortam, & ex furno clauſo elice butyrum ſ. a. quod ſæpius eſt rectificandum & poſteà cum ſp. Sal. com. figendum, qui tandem paulatim deſtillatione evocandus eſt ad materiæ ſiccitatem. Hæc in Acet. reverberari debet, quouſque ſubcœrulea evadat, △niſque vim ſuſtineat.

N. 3. *Aqua reſiduæ ſpiritu vitrioli philoſophico imprægnata.*) Hic ſpiritus dictus Vitrioli philoſ. nihil Vitriolici obtinet, ſed ex ſpiritus ſalis eſt proſapiâ, nil de ♁nio participans, ut infrà pluribus deducemus.

3. *Gummi Ioviale ſublimatum & Oleum S. Cloſſ.*) Hoc gummi gryſeum ac prædurum ſalinus & vitriolicus etiam fœtus eſt cum particulis tenerrimis Jovialibus imprægnatus. Interim tamen non elevatur tota Jovis ſubſtantia, ſed multum ejus in Cap. mort. reſiduum eſt, ex quo cum mercurio ſublimato denuò addito idem repeti debet labor. Eſt medicamentum hyſtericum nobiliſſimum. Doſis eſt à gr. iij. ad ℈ß. Prout & ſequentia 4. Sulphur Jovis, 5. ſal Iovis altioris ſunt indaginis. Unde apparet, quomodo una res diverſimodè pro variâ partium texturâ arte factâ ſalium beneficio colorem & ſubſtantiam mutare poſſit. Notum eſt, ſolutionem Iovis calcinati ſali Tartari deliquato commiſſam hoc eſt, ſi ſtannum calcinaveris, eique ſalem Tartari liquefactum commiſcueris, acquirere colorem cœruleum.

6. *Cryſtalli Iovis.*) Eodem modo & conficiuntur cryſtalli elegantiſſimi ex Iovis minera, Zinngraupen / pulver. ℔j. affuſ. ſp. Vitrioli rectific. ℔j. digere aliquandiu in MB Poſteà ▽am comm. affunde, filtra, dum adhuc calent, & concreſcent cryſtalli, humiditate aliquali abſtractâ. Doſ. gr. j. ad ij. in hydrope & affectibus ſcorbuticis. Item in fiſtulis deſperatis internè & cum melle roſac. externè applicati maximè proſunt.

IV. SUBLIMATIO.

¶ ℞. Calc. ♃ (exempli gratia, per ▽F) ſublima per ollas cucurbitæ tubulatæ impoſitas, ad modum quo flores ♁ii parantur. Nimirum calx illa per vices injicitur, tubulique foramen ab injectione obturatur.

N. 1. *Parum intereſt, an calcem vel limaturam ♃is receperis.*

N. 2. *Flores hi nihil aliud ſunt, quam ♃ depuratum.*

V. EXTRACTIO.

Unde

Tinctura Baſiliana.

℞. Laminas ♃is, cementa cum pumice (terna calcinatione reſtinctoria in Vino,) calcinato, ſubtiliſſimeque pulveriſato, in ✠ bulo benè lutato & clauſo, ♂ ♀ (5) per gradus △. Deinde derade pulverem de laminis, eique extrahe ſ. a. Tincturam cum ✳ Poſtmodum abſtrahe ✳, & habes Tincturam ♃is *Tholdius.*

HOFMAN. Hic quæritur; unde Sulphur illud laminis adhærens. Utrum ex Jove, an aliunde? Nos dicimus ex flamma △nis, in quâ acidum quoddam ex carbonibus aut lignis delituit, quod Iovis laminis ejuſmodi ſuppoſititium Sulphur appoſuit, illud emerſiſſe.

¶ VI. SALIFICATIO.

Unde

Sal verum.

℞. Reſiduum ex quo beneficio ✳ Tinctura prior Baſil. extracta eſt, affunde ▽m mellis, ſtentque per aliquot ♂ ♀. Sic elicitur Sal, quod abſtracta poſtmodum ▽â mellis, fit conſpicuum. *Tholdius.*

Vires. *Conducit ad Epilepſiam, Melancholiam, Vertiginem: Catarrhos exiccat, præcipuè qui ad oculos deſtillant.*

Doſis ad ℈j. *vel* ℈ij.

HOFMAN. 6. *Salificatio Unde ſal verum.*) Verùm Iupiter per ſe ne micam quidem Salis obtinet, inde nec hoc Sal. com. verum Iovis eſt, ſed Acet. diſt. ſoboles jure dicitur.

VII. MERCURIFICATIO.

¶ Missa est mihi descriptio ☿ii ♃ Mompelio pro certissimâ, quam in Cent. 1. Kesleri artic. 22. postmodum reperi, ideoque eam non adscripsi. Si quid ☿ iis metallicis tribuendum est, hæc certè non erit momenti minimi, cum in ea Sulph. impurum comburatur cum Sal. nit. deinde pars ☿alis ascendat per ♎ationem, quæ tandem putrefactione & ebullitione in ☿um currentem reducitur. *S. Closs.*

HOFMAN. 7. *Mercurificatio.*) Non succedit hæc Monpeliensis descriptio à Keslero Centur. 1. artic. 23. tradita, Vulcani examini exposita: sed quemadmodum suprà de ♄ turno, & infrà de ♁ nio procedendum esse diximus in mercurii separatione; ita & hoc loco in jovis mercurificatione similiter faciendum esse statuimus. Nec consilium carebit successu.

N. Modò laudatus *Keslerus* singularem ▽am insipidam ex Iove olim præparavit contrà vermes in primis. Scilicet calefactum Iovem aliquoties extinxit in ▽â aliquâ specificâ v. g. fl. hyperici, scordii &c. ter vel quater, & ita pueris propinavit. Hancque virtutem puto à mercurio vulgi provenire, qui copiosus latet in Iove.

CAPUT XV.

De Mercurio.

Metallis subjungimus Mineralia Metallis finitima, quæ si Semi-Metalla appellare libet, non magni refert. Suntque ☿ ♁ ♁.

Mercurius nihil aliud est, quam liquor mineralis, seu metallicus volatilis, metallis & præ aliis ☉i avidè adhærescens.

Dicitur Argentum vivum Hydrargyros. Arabicè Zaibar, vel Zibach. Barbarè, Azock, Azoth. Germ. **Quecksilber.** Argent vif. *Quick silber*, or *Mercurii* **Quicksilber.**

Est nativus (*de quo hîc*) & artificialis, è Metallis extractus, qui & Mercurius corporum dicitur.

Nativus Virgineus etsi nonnunquam per se ipsâ naturâ operatrice, separatus inveniatur: plerumque tamen ex terra minerali, quam cinnabarim vocant, vi ignis evocatur. Vide ☿ ex plantis apud Borell. c. 3.

Delectus.

Mercurius non æque bonus omnis existit, sed variat, tùm ratione matricis, seu loci natalis, tùm ratione inquinamentorum, quibus nonnunquam per se in terrâ conspurcatus est, nonnunquam & à malevolis adulteratus venditur.

Natali loco censetur optimus, qui eruitur è mineris vicinis auro vel argento, & hinc præfertur Hispanicus & Ungaricus.

Inquinamentorum ratione prævalet, qui minus scatet commixtione arsenicali, antimoniali, saturninâ, cadmiosâ, quibus nonnunquam in terræ cuniculis venenosus redditur, hinc & qui minus falsariâ artificis manu adulteratus est: adulterare enim eum adeò exactè norunt, (plumbi scilicet & ☿ii beneficio Bismutique commixtione,) ut quoque simul per corium transire æquè eâ queant, adeoque difficile sit fucum cognoscere. Ea propter ne quâ incautus decipiaris, non abs re erit, hæc bonitatis signa observare.

1. Mercurius censetur bonus, qui per retortam propulsus nihil recrementi relinquit.

2. Qui in cochleari argenteo evaporationi super prunis expositus maculam cochleari relinquit flavam, aut albicantem, non nigram aut fuscam.

Vires. *Internè mundificat sanguinem ab inquinamento, præcipuè venereo: Fugat lumbricos, difficilem promovet partum, &c. Externè inunctus, sanat scabiem omnis generis, fugat pediculos, resolvit duros tumores. De collo suspensus, præservat à peste, & (ut nonnulli volunt,) ab incantatione, fascinationeque. Imo quoad ejus præparata, nulla res in Officinis est, si ♁ excipias, ex qua major medicamentorum supellex elici possit, quam ex ☿io. Suppeditat enim purgantia, sudorifera mundificantia vulnera, acrimoniam, (præcipue in Gonorrhæa,) lenientia, ut patebit in formis medicamentorum inde paratis.*

Usus ☿ii crudi internus & externus est. Intrinsecus tamen rarius adhibetur, extrinsecus sæpius. Modus applicandi intrinsecus in pilulis; e. g. Barbarossæ. Quinimo cum certo quodam succo pulverisari ac exhiberi potest.

N. *Si ☿m, (sive crudum, sive præparatum,) exhiberi intrinsecus volueris, convenientius in pilulis exhibetur, quam in alia aliqua medicamenti forma, ne dentes scil. quibus noxius est, tangat.*

Usus externus est in unguentis, (in quibus penitus disparet,) in Emplastris (quæ in scabie) complicaturis saltem articulorum adhibentur. Sed cave ne nimium adhibeas. Etenim cum salivatione oris putredinem inducit, loco quocunque applicatus, id quod de præcipitato similiter observatum est.

[*Coquunt quidam ☿ vivum & aquam Hermeticam vocant, scabiei convenientem.*]

HOFMAN. *Mercurius nihil aliud est, quàm liquor mineralis seu metallicus volatilis* &c.) Dicitur aliàs Argentum vivum, Hydrargyros; Arabicè Zaibar, vel Zibach; Barbarè azock. azoth. Germanicè **Quecksilber.** Mercurius dicitur ob analogiam, quæ ipsi cum Mercurio Planetâ illo cœlesti intercedit ratione mobilitatis omnibus sese associante Planetis; tùm ratione varietatis in colore, tùm temperamenti, mutabilitatis &c. Argentum vivum dicitur, quod Argentum fusum & liquefactum colore æmuletur; Vivum verò, quod loco motum vivere quasi videatur. Hydrargyros, nomine derivato ex ▽ & ☽ nâ, quod ▽æ instar liquidus & colore ☽ nam repræsentet. Mirabilis sanè substantia, mille se in formas fingit ac refingit, quovis tractatur modo, inde & Protheus dicitur. Item servus fugitivus, quod præter omnem spem sæpè auffugiat. Plinius vomicam liquoris æterni vocat.

Et præ aliis ☉ avidè adhærescens.) ☉ miro amplectitur amore eique per minutissima se unit. Unde plurimi colligunt, illum primum esse metallorum Ens. Nec desunt hodiè, inquit *C L. Morhofius* l. c. qui idem statuunt. Accedit venerabile illud mercurii nomen, quod in Chemicorum scriptis adeò frequens est: conspirant tot descriptiones, tot requisita, ut vel cautissimus iis omnibus fallatur. Aliqui Virginem mercurium volunt, quem Natura produxit à flammis voracibus nondum tentatum: aliqui è metallis cæteris per artem extractum. *Hæc Morhofius.* Verùm de his suprà satis jam commentati sumus. Notum enim est aliud esse hunc mercurium vulgi, & aliud mercurium metallorum; ille minerale quoddam est, in suis etiam repertum mineris & recrementum potius metallicum, suo tamen etiam mercurio metallico constans & quidem in magnâ copiâ. Nec suo destitutus sulphure, sed in minori copiâ & quidem albo, uno externo, altero interno. Externum originalem ejus labem continet, quæ quia originalis, ideò & difficulter ab eo tollitur; quâ tandem nihilominus separatâ per artem, ajunt periti, mercurium sulphure superfluo externo & immaturo mundatum, quippe deinceps nullo △ni potest in formam terræ præcipitari ob maximam sui simplicitatem, quâ aquæ elemento comparatur. Amisit namque terram (id est sulphur) quæ terra, inquit *acutissimus Helmontius*, in centro suæ essentiæ non minus est ex Elemento aquæ, quàm residuus ejus depuratus mercurius, licet hanc terram prius ab origine sibi profundissimè commistam haberet. Spoliatus isto sulphure mercurius nullo amplius igne mutabilis est, quia est mercurius de mercurio. Alterum sulphur metallorum est internum ipsi mercurio, ideoque intactum ab omni corrosivo, non minus, quàm ab ignis & aëris destructionibus.

Est

Est Nativus (de quo hic.) *& artificialis è metallis extractus, qui & mercurius corporum dicitur.*) Sed ubi tractavit *Dominus Autor* de mercurio artificiali ex metallis extracto ? forsan suprà in metallis, ubi de mercurificatione egit? Opinione fallitur. Nisi enim mercurius metallorum in suis inveniatur mineris , arcano sanè nec cuivis cognito artificio ex ☽nâ, ♄no, ♃ve, ☿rio separari potest , de quo Dominus *Autor noster* altum habet silentium. Qui autem aliàs ex minerâ mercurii igne aperto destillatur , & coquendo per ollæ foramina dato ignè suppressionis decidit , item per retortam destillatur ex minerâ Cinnabaris Hungaricæ,& ex ♁nio, ♄no, &c. vivus elicitur,non mercurius corporum est,sed etiam mineralis, prout præsens nativus est.

Nativus etsi nonnunquam per se ipsâ Naturâ operatrice separatus inveniatur.) Aut per se liquidus in terræ specubus aut in nonnullarum venarum metallicarum in ☽narium , ♄ninarum tectis stillatim concretus sui coloris , h. e. purus & genuinus reperitur , virgineus dictus , quòd instar virginis sit, & ignem nondum expertus. Ante aliquot annos cùm aquileges hic Hallis Saxonum in Patriâ meâ in foro è regione Magistratus cellarii cerevisiarii & salinatorum tabernæ in ductus hydrophylaceos reparandos inquirentes terram spathis suis effoderent , sub hâc effosâ ulnas aliquot duas libras vel circiter mercurii vivi invenerunt. *Turnheisserus etiam Libr. 6. Alchymiæ Magn.* Cap. V. se in prato quodam salicibus consito ad pagum Pipp. ditionis Solothurensis , elegans argentum vivum offendisse fatetur. *Cæsalpinus Libr. 3. de Metall. Cap.* 11. vidit Argentum vivum Pisis per se inter saxa, dum vetera excavarentur fundamenta. Interdum etiam mercurius in venâ Schisti reperitur , ut plurimum tamen in cinnabrio Nativo copiosissimè. Mirabilis scilicet est & penetrantissima mercurii vivi substantia , quæ sit in mineris per ignes subterraneos dissipabilis, hic facilè se in diversa loca & subjecta insinuare potest. *De Mercurio Plantarum* vid. *P. Borellus Centur. 3. obs. 88.* Habuit Excell. *Morhofius* ab amico frustum ligni , quod ex arbore è terrâ metalliferâ prognata fuerat recisum , in quo per omnes ejus fibrillas & venulas disseminatæ fuerunt Argenti vivi particulæ , ut valido motu etiam excuti potuerint, id quod facilè fieri potuit, quia laxiores sunt in ligno, quàm in metallo meatus. Si quis in sanguine humano , ut observationes proprias habui, mercurius vivus fuit repertus , ortum suum debuit mercurialibus medicamentis tam internis, quàm externis minus ritè præparatis & administratis.

Delectus.) *Dominus Autor* præfert Hispanicum & Ungaricum. Verùm & Ungaricus non omni caret suspicione, nam cum fodinæ argenteæ sint simul ♄ninæ & ♁niatæ,item cadmiosæ, laudem bonitatis in totum non meretur. Hispanicus præ cæteris probatur ob puritatem , ille autem est tum in Hispaniâ natus, tum ex auriferis Indiis invectus splendoris argentei. Huic succedit Ungaricus.

1. *Mercurius censetur bonus , qui per retortam propulsus nihil recrementi relinquit 2 Qui in cochleari argenteo &c.*) Hic secundus probationis modus æquè suspectus est , cùm ex hoc concludi ne queat de totâ quantitate & qualitate , præsertim si vel ♄, vel ♃ aut bismuthum non exquisitè fuerint mercurio mixta , ideoque consultius est per Tartar. & calc. viv. bis vel ter destillasse.

Vires. Internè mundificat sanguinem ab inquinamento præcipuè venereo &c.) In Lue ♀nerea specificum est medicamentum , & quidem primarium, adeò, ut, si ad ultimum hic morbus pervenerit gradum , salivatione opus habeat , quæ vel maximè ab hujus usu promovetur. Aliquot ante annos *Archiater* quidam *Dn. D. Johann. Michael.* p. m. per litteras consulebat , quærendo , an etiam novâ nec unquam auditâ methodo Pestis mercurii vivi adminiculo extirpari possit ? Accepit scil. mercurii vivi ℔ j. ij. iij. usque ad iv. & propinavit in quodam vehiculo , præmisso, si res sinat,emetico, & injunxit ægroto infecto quietum decubitum, ad 6. usque ad 12. hor. Ubi per alvum iterum fuit egestus per magnetismum attracto veneno pestifero terrâ effosâ occultatum. *Autoris* , qui hanc inivit medendi pestem methodum, mens fuit cum *Athanas. Kirchero in Scrutin. suo Pestil.* quasi omnis pestis ex verminosâ putredine oriretur, & ita mercurius vivus contrà illam esset antidotum. In hoc quæsito meam sententiam modo laudato D. Iohanni Michaelis p. m. eam à me requirenti sequenti modo transmisi. Quamvis in peste infectorum massâ sanguineâ nonnunquam vermiculi sint visi , inde tamen non sequitur , eos in omni peste & nullo non tempore adfuisse. Pestis enim non unâ, sed aliâ atque aliâ apparet facie, ut ex ipsius *Athanas. Kircheri allato scrutinio* sect. 1. cap. 9. p. m. 96. liquet:Et posito , vermiculos in quâdam Peste per microscopia cognitos fuisse ob insignem à veneno pestilentiali inductam corruptionem in sanguine , tamen non causam ipsius pestis , sed corruptionis potius judicamus productum , quemadmodum etiam in febribus malignis & scorbuto videmus ob nimiam humorum corruptionem non rarò generari vermes , nec tamen febris malignæ & scorbuti causa sunt , nec propterea ad eos curatio dirigenda est. Et licet etiam quidam vermiculi Pestis sint causa , minus benè tamen contrà eos mercurius per os assumeretur, quia hoc modo inter illos & hunc neque corporalis neque virtualis contactus ad omnem actionem requisitus adest. Non corporalis , quoniam hi vermes non ut reliqui, ad quos abigendos mercurius per os exhibetur , in intestinis, sed, uti volunt, in sanguine & lymphâ sunt. Nec virtualis , cùm mercurius sibi cohærens ac mobilis sit , accedente intestinorum motu insito ac naturali per alvum eâdem , quâ assumptus est, quantitate statim antequam resolvi & in actum deduci queat , excernitur, atque ita ob exiguam suam in corpore moram operationem suam perficere & venenum pestilentiale per totum corpus diffusum attrahere nequit. Et si resolveretur , tunc attraheret vermiculos istos virulentos ab exterioribus & ignobilioribus partibus ad interiores & nobiliores , usque ad intestina. Nec etiam mercurius vermiculos magneticè attrahere valet , cùm ad actionem magneticam non contrarietas , qualis inter vermes & mercurium, sed similitudo requiratur.

Fugat lumbricos.) Tam in substantia assumptus,quàm odoretenus, si scilicet cum hoc aqua communis ebulliat , hæc aqua bullita pauco & innoxio potu omnes in intestinis & ventriculo interimit vermes.

Difficilem promovet partum) Sic *Matthiolus* Libr 4. epist. Medic. ut & in comment. suo ad *Libr. 5. Dioscor.* Cap 70 affirmat,se vidisse Goritienses obstetrices mulieribus laboriosè parturientibus ℈ j. vel ʒ ß. mercurii vivi felici semper cum successu potandum dedisse. In Iliacâ etiam passione & colicâ commendat *Augenius* Lib. 2. epist. 1. *Ægineta* Libr. 7. Cap. 3. *Marianus Sanctus in comm. ad Avicenn. Heinric. ab Heer* obs. 2. Lib. 1. Recip. mercurii vivi cum sulphure extincti & in pulverem redacti ʒ j in globulo ceræ include & offer , post oblationem fotus sunt adhibendi continuò & clysteres. *Lazarus Riverius in observat. communicat. 1.*

N. De ejus usu in Dysenteriâ pridem prodidit in historia animali *Plinius*. Intelligenda autem est primaria Dysenteria , quando abscessus aut exulceratio excruciat intestina. Tunc Argentum vivum repurgatum cum Unguento santalino vel rosaceo & lupi intestinorum pulvere misceri & foris applicari potest. Hoc etiam in epatico fluxu calido, febribus malignis &c.cum plurimo adjumento adhibetur.

Externè inunctus sanat scabiem omnis generis.) Sed cave , ne nimium adhibeas. Etenim cum salivatione oris sæpè putredinem inducit,loco quocunque applicatus:id quod de præcipitato similiter est observatum.

Fugat pediculos,resolvit tumores duros.) Instar incantamenti fugat pediculos,& resolvit tumores scilicet Venereos, sed in ♄no coagulatus & postmodum lamellatus.

De collo suspensus.) Avellanæ scil. inclusus. Quemadmodum & Patavinæ mulieres ob lactis defectum avellanæ inclusum non infelici cum successu collo appendent. Quamvis , ut refert *Th. Jordanus de Pest. phænomen* tr. 3. c. 9. ideò superstitiosè adhibeant, quod contrà fascinum, quo lactantibus Lac adimatur ,prosit,unde & ab incantatione & fascinatione præservat : mercurius vivus cum fl. hyperici h. Lunariæ contrà incantationem veneream sacculo inclusus in collo appenditur novis nuptis. Cacodæmona in corpore latitare dignoscitur , si mercurium in arundine occlusum & collo appensum nigrum videas. *Angelus Abbatius de viperis.*

Usus mercurii internus & externus est.) Tutò adhiberi mercurium vivum crudum & ritè depuratum per se vel ceræ inclusum audivimus. Nonnulli globulos argenteos vel plumbeos mercurio vivo inungere solent & deglutiendos porrigunt. *Dn. D. Erbenius Regis Poloniæ* archiater , jam autem *Electoris Bavariæ* Medicus ex castris scripsit *ad Dn. D. Johann. Michael.* p. m. quod Comiti Iliacâ passione seu miserere mei graviter detento mercurium vivum ad ℔ iij reliquis medicaminibus frustra adhibitis propinarit. Patientem verò missis habenis in curru quàm celerrimè transvehendum curavit , sed absque omni fructu Accidit autem ut nonâ post hoc medicamentum adsumptum,nocte alvus aperta fuerit,& excrementa copiosè expurgata , quâ ratione factum , ut æger demum convaluerit, & diu postmodum vixerit.

Convenientius in pilulis exhibetur.) Quoad applicandi modum vel est per se,vel in pilulis , aut cum certo quodam succo pulverisari & exhiberi potest , sed cum ligneo cochleari ut offeratur , necesse est.

N. Quamvis mercurius vivus ut vivus , seu ut mobilis non sit venenum , nec ullam cum venenis habeat affinitatem, ut innoxiè etiam teste experientiâ per os adsumi possit: In hoc tamen Medicus cautus ac circumspectus sit necesse est , ne adulteratum aut malè præparatum porrigat , nec hypochondriacis , spleneticis , & aliis ventriculi fermento nimis acido præditis & sanguini salibus acidis sylvestribus ac corrosivis abundante , à quibus mercurius naturam præcipitati induere potest, propinet. Mercurium enim resolutum sive præcipitatum sive sublimatum venenum esse symptomata dira & venenis reliquis communia, quæ statim atque in corpus adsumptus est, inducit, evincunt.

Usus externus est in unguentis &c.) Nisi universalia fuerint præmissa, quæ laticem evacuant inutilem , non est adhibendus mercurius

turius. Quibusdam in locis receptum est arcanum corallinum in Lue ♀ nereâ cum ung. ros. miscere, illudque pro arcano etiam in contumaci scabie habent. Hîc non immeritò quæritur ; An Cingulum Mercuriale cum succo pomorum vel etiam aliis linimentis corpori scabioso per 9. hor. vt communiter assolent, circumligatum sit tutum auxilium. *Mindererus Libr. thren. Medic. Cap.* 14 castigat empiricos scabiosis audacter hoc applicantes, quod tetrum illud mercurii vivi virus in corpus gestantis ejaculentur. Et *P. Hechstetterus Dec.* 3. *obs. Medic. Cas.* 7. damna illorum recenset, qui cingulo isto ad scabiem temerè sunt usi. Verùm hic metus de nihilo est, si universalibus, uti dictum, præmissis, topica mercurialia rectè præparentur & applicentur. Unde & *Petræus in Nosolog. Harmonic. Tom.* 1. p. 395. Unguenta mercurialia, inquit, in contumaci scabie tutò ac utiliter exhiberi possunt ; si universalia præmittantur, & inutilis ac nocivus latex prius ex corpore exterminatus sit. Non tamen ejusmodi topica ex magnâ rerum innumerarum congerie conflata sint , majori cum successu & celeriori effectu operatura. Hæc externè adhibita mercurialia ritè præparata, tantum abest, ut Naturæ motum impediant, ut potius verminosos, putres, salsos ac mordaces humores præcipitent, quæ causa etiam quod ex mercurio sublimato & mercurio vivo emergat mercurius dulcis , quòd hic vim habeat salium corrosivorum texturam immutandi, præcipitandi atque adeò etiam edulcorandi. Et si quæ symptomata interdum oriuntur, non tam ex mercurio , quàm vitiosorum humorum colluvie & sinistrè adhibitis remediis proveniunt. Inde & rusticus ille *Thom. Bartholin. Centur.* 3. *histor.* 79. omnes illos cingulo suo mercuriali fœliciter restituit, qui purâ corpora crebro medicamentorum à medicis præscriptorum usu obtinuerant, cacochymicos autem exitio eripere non potuit. Hic rusticus mercurium cum ol. d. juniperi subegit , & in massam formavit, corioque in cinguli formam refecto illinit, quo medium corpus constrinxit , & ad omnes affectus malignos, cancros, ulcera mali moris , & dolores artuum commendavit. Alii mercurii cingulum ita componunt. Mercurium salivâ aut sævo extinctum albumine ovi excipiunt illinuntque suprà gossypium, quod in cinguli modum consuunt. Suffumigia mercurialia & lotiones in primis in Galliâ frequentissimi etiam sunt usus, & præmissis præmittendis etiam non sine notabili successu usurpantur.

¶ *Præparationes ☿ij sunt.*

1. Purgatio. 2. Calcinatio & Præcipitatio. 3. Sublimatio. 4. Destillatio. 5. Extractio. 6. Liquatio. 7. Salificatio.

I. PVRGATIO.

Purgatur ☿. 1. *Expressione*, per corium, quâ fæcibus crassis in corio remanentibus ☿ transit.

N. *Et metalla si benè admixta sint simul transeunt.*

2. *Lotione.*

Lavetur autem vel per 🜊 simpliciter , aut cum Sal. comm. mixtum , vel per lixivium calcis vivæ , & cinerum clavellatorum , vel etiam per lixivium saponariorum, sæpius nimirum cum his agitando, & vicissim à sordibus eluendo.

Quinimo purgatur quoque agitatione forti cum 🜄 in vitro obturato , separatur enim nigredo ad latera.

3. *Destillatione.*

Nimirum destillatur in arena per retortam igne sat forti, idque per se, id est, sine additione, vel addito sale Tartari, calce viva, & simil. Optimè vero purgatur amalgamando cum metallis perfectis , ac postmodum per retortam ; à corpore admixto separando.

N. 1. *Sequestrari quoque potest ☿ purissimus , per reductionem ex ☿ˆto.*

N. 2. *Purgationes quò sæpius iteraveris , eo puriorem ☿m colliges.*

N. 3. *Optima purgatio fit à metallis perfectis aliquoties cohobando.*

HOFMAN. 1. *Purgatio.*) Hæc summè est necessaria , alias variæ symptomatum tragœdiæ subsequuntur , non tam ab ipso mercurio, quàm à corpore, quo conspurcatus est. Mercurius purgatur 1. *Expressione*, dum per corium mundum exprimitur. 2. *Lotione*, quæ vel per Acet. s. aut cum Sale mixtum , vel per lixivium calc. viv. &c. donec isti liquores non amplius nigrescant , instituitur. Et 3. *Destillatione* , hæc omnibus reliquis præfertur , à metallis perfectis aliquoties cohobando.

II. CALCINATIO & PRÆCIPITATIO.

¶ Calcinatio ☿ii communiter præcipitatio dici solet , voce tamen minus accuratâ & , nimis strictâ, quippe quæ solam secessionem ad fundum sonat : nihilominus tamen hunc sequar , calcinationemque Præcipitationis voce exprimam, adeoque ☿s calcinatus nomine Præcipitati veniet , qui vel sine Metallis vel cum Metallis.

Est itaque sine Met.

1. *Præcipitatio ☿ij. per se.*

℞. ☿ puriss. ℥ ij. vel q. v. injice in phialam, (peculiariter in hunc usum factam, infernè scil. latam, supernè compressam ; intus rostro angustissimi orificii in ventrem usque producto,) ut tantummodo fundus operiatur : phialæ exactè ad æquilibrium in arenam collocatæ, (ut ☿ æquali crassitie ubique fundum tegat,) subdatur 🜂 primo lentus, post fortior ; donec ☿ in pulverem rubicundissimum instar cinnabaris conversus sit: hunc ablue 🜄is cordialibus, vel 🜅.

N. *Labor est multorum dierum* (30.)

Vires. *Sudores valde movet, luem ♀ sexies vel septies exhibitus eradicat. Febres omnes tollit. Lumbricos eliminat.*

Dosis à g. iv. ad vj.

N. 1. *Vtplurimum vomitum quoque movet sat violentum.*

2. *Præstantior erit præcipitatus , si fiat cum ⅛. ☉is, vel ☾æ.*

Sennert. Instit. Hartman. in Croll. Tentzel. Beguin.

3. *Potest quoque præcipitari eâdem ratione & amalgama ☉is & ☾æ, de quibus Crollius. Præcipitavi aliquando* , inquit , *amalgamata ☉is & ☾æ seorsim per duos annos , & quamvis pulverem rubicundum nanciscerer , tamen nondum erat debitè fixus, nec ad usum Medicum commodè exhiberi poterat, sine ulteriori præparatione. Hæc Crollius.*

Verum me hercle quia præcipitatus per se exhibetur , quid vetet , quo minus præcipitatus hic ☉ris, ☾risvè exhiberi possit, non video.

2. *☿ præcipitatio per silices.*

℞. ☿ii puri ℥ ij. aut ad summum iij.
Silicum magnitud. fabar. ℔ ij.
Detine in 🜂e arenæ,(aliquoties circumvolvendo, ac ☿m lateribus adhærentem detrudendo,) donec ☿ planè fuerit præcipitatus, & silicibus adhærescat: Hic ☿m à silicibus concussione separa ac serva.
Vires *ac Dosis convenit præcedenti.*
Hartman. in Croll. Kesler. lib. 1. centur. 50.

3. *☿ fixatus , Panacea.*

℞. ☿ viv. purg. ʒ iij. Sulph. citrin. ℥ ij. ✳ ℥ iß. Misce exactè; donec nihil ☿ appareat. Postea sublima,

sublima-

ſub imatum ſemper de novo cum fæcibus tritum ſublima iterum, tandem auge △, ut candeſcat: Id quod in fundo remanet fixum, medicina eſt ſecretiſſima.

Vires. *Omnes humores noxios exiccat, perque diaphoreſin expellit.*

Doſis ℈ß. ℈j. ʒß.

4. ☿ *præcipitatus per °° Sulph.*

℞. ☿ij purgat. ℔ 1.ß. affunde °° Sulph. per camp. ℔ 1. digere per dies (2.) in arena, ac deſtilla poſtea per ☋m vitream, cum cohobiis tribus. Quarta vice, ſi libet aliquid recentis °° Sulph. affunde, △mque in fine auge, ut ☋ incandeſcat: ſic maſſam habes albam, quam poſtquam aqua calida abluta fuerit, tere, inque phiala ſaltem goſſypio obturatâ, △i arenæ vehementiſſimo per (☍ ♂ octo) committe, ut ſi quid vivi ſuperſit ☿ii, ſublimetur. Hunc denique ☿m fixum trinâ deſuper 🜅 incenſione ulteriori correctum ſerva.

N. *Eodem modo poterit quoque ☿ præcipitari cum ⫧u ⊕i.*

Vires. *Purgat omnes vitioſos humores, reſolvit catarrhos, contra infirmitates ex humorum putredine remedium eſt, quo in morbis deploratis vix experiri licet præſentius: Hic utile eſt in Hydrope, Podagra, Lue Venerea, Venenis, Peſte, Febribus, Ulceribus malignis, Scabie.*

Doſis à gr. 3. ad 6.

Croll. Sennert. in Inſtitut. Beguin. Untzer. de ☿.

5. ☿ *præcipit. per °° ⊕i rubic.*

℞. ☿ purific. q. v. digere cum °° ⊕i rubicundo, donec ſub formâ liquidâ penitus ☿ lateat: Abſtrahe °° per ☋m in arena, & reſtabit præcipitatus in fundo.

N. *Ex hoc fit vitrum ☿ii, quod vide infra.*

Diſput. Chymico-Med. Hartmann. 7. th. 127. Baſil.

6. ☿ *præcipit. per ⫧m Sal. nit. ☿ius Corallatus.*

℞. ☿ purificat. ⫧m Sal. nitri, optimè rectific. ana ℥ iv. digere, ut ſolvatur penitus ☿. Hinc abſtrahe ⫧m Sal. nitri (in arena per phialam longi colli,) ☿io relicto trito affunde denuo tantundem novi ⫧ Sal. nit. ac abſtrahe, idque vel tertia vice, videbis in fundo ☿m corallatum elegantem, quem △ l. paululum igniendo calcina.

Dulcis eſt & ſine corroſiva facultate.

Uſus idem eſt, qui Corallini & quidem felicior. Croll. Hartm. in Croll.

7. ☿ *præcipitatus per ▽ ovorum.*

℞. ☿ purific. q. v. affunde ▽ deſtillatam ex ovis ad duritiem coctis, & præcipitabitur in pulverem. Huic pulveri affunde ſæpius ▽ eandem, deſtillatam ſcilicet à putaminibus ovorum calcinatis, cohobaque igne cinerum, donec ☿ ſit converſus in pulverem rubrum & dulcem.

N. *Paracelſus vocat Balſamum.*

Vires. *Curat ulcera colli veſicæ, etiam quæ æſtimantur incurabilia, ſanat vulnera & ulcera externa. Untzer.*

8. *Præcipitatus per Tincturam Smiridis, Præcipitatus miraculoſus dictus.*

Calcina Smiridem △ violentiſſimo donec vireſcat, & lateribus ✠ buli adhæreſcat, (aliquot horarum ſpatio fiet,) Extrahe dein Tincturam per ⚹ vel 🜅 opt. decanta & abſtrahe ad oleoſitatem.

℞. Hujus Tincturæ ℥ j. ☿ii ℥ iv. confunde & præcipitabitur ☿ in momento: ☿m hunc, l. △ in ✠ bulo candefac per horam, poſtea edulcora.

Vires. *Purgat leniter ἄνω καὶ κάτω.*

Doſis gran. 3. 4.

N. *☿ius hic purgat tantummodo per inferiora, ſi horis duabus igniatur, ſin vero horis quinque vel ſex, evadit fixus ac diaphoreticus.*

2. *Aptior erit Smiris ad Tincturam eliciendam, ſi aliquoties in ▽ antea extinguatur.*

Beg. Gluckr. Kes. lib. 3. c. 42.

De ſolutione in 🜆 communi.

9. *Præcipitatus communis.*

℞. ☿ puriff. p. 1. 🜆 p. ij. ſolve ac præcipita, affundendo ſcilicet ▽am ſalſam vel abſtrahendo 🜆 per deſtillationem cum cohobiis tribus. Præcipitatum edulcora iteratis ablutionibus, vel reverbera, ut à ſpiritibus 🜆 liberetur.

Vires. *Purgat per inferiora & ſuperiora.*

Doſis à g. 6. ad 12.

Beg. Hartm. in pract.

10. *Præcipitatus albus S. Cloſſ. Vomitivo Catharcticus.*

Solve ℥ ij. ✱ci in ℔ ß. aq. font. & in eàm projice ☿ii ⫧ti in pulv. redacti ℥ ij. Stent in loco calido, & intra bihorium fiet diſſolutio integra ☿ ⫧ti, cui guttatim ſuperfundes °° Tart. deliquióſi ℥ j. aqua evadet lactea, ſine ſubſidere, aquam decanta à pulvere albiſſimo, quem phlegmate mellis bis aut ter elues aut aq. communi calente dulcorabis.

Doſis ℈ß. gr. xij. cum ʒij. Confect. Hamech. in Siphylide, elephantiaſi, tineâ, ſcrophulis, decantatâ aquâ laventur loci ſcabioſi & Eryſipelata præſertim ♀ea, ſic citò curantur.

11. *Præcipitatus dulcis.*

Miſcetur ☿us crudus cum an. præcipitati rubri, ſuperfuſo 🜅 ex arte dulcificati & in calore arenæ detinentur per 20. ☍, ſic enim ſeſe mutuò coagulant & miteſcunt.

HOFMAN. 1. *Calcinatio & Præcipitatio.*) *Calcinatio* mercurii communiter præcipitatio dici ſolet, &c. Præcipitatio ſic dicta eſt, quod per eam in præceps agantur ac demittantur ſoluta, unde calcinatio minus accuratè præcipitatio dicitur. Variè autem hæc ſumitur; *Primò generaliter* pro quâvis ſolutorum ſeu ſublimatorum ex menſtruis ſuis repercuſſione, quæ ſignificatio propria eſt. *Deinde ſpecialiter* & vel pro præcipitatione mercurii, quâ per aquas fixatorias & gradatorias liquabilitas mercurii ſiſtitur & ex menſtruo ſuo præcipitatur. *Poterius* coagulationem hanc vocare mavult, ſed cum præceps hoc modo in fundum decidat mercurius & nil minus quoque fit, quàm vera coagulatio illa, obtinuit hactenus nomen, ut ille dejectus hoc modo mercurius ⫧tatus, & varii eum præparandi modi κατ' ἐξοχὴν ⫧tata vocentur. Ita *Libavius* metallorum quoque calces dejectas ex corroſivis ſuis ⫧tata v. g. ♀neris, ♄ni &c. vocat. Et Hermetici paſſim laudant ⫧tatum ſuum Philoſophorum, quem Aureolum vocavit Paracelſus. *Vel ſumitur pro philoſophicâ præcipitatione*, quâ ut eſt apud *Gebrum Libro de ſummâ perfectione* Cap. 99. Materia artis in cœlum vecta, ſeu Aludelis collum circà ſpondilis hærens in terram delabi cogitur, quod quomodo fit intelli-

intelligendum, *ipſemet antiquus ille Magiſter in laudato ſuo Libro Cap. 45 explicat, ubi dicit*; Ne ſis in præparatione illius (quæ fit per ſublimationem) negligens, quia qualis erit mundatio, talis erit perfectio, ubi per mundationem intelligit, ſublimationem, per fixationem autem præcipitationem explicat, quam proinde alibi etiam ſublimationis perfectionem appellat. Impropriè ſumitur pro rubificatione & fixatione præparatorum, quo modo & hoc loco ab Autore Noſtro mercurius in phialam injectus poſt repetitas blandas digeſtiones ex ſe & per ſe inſtar rubei pulveris in fundo remanet, qui vel ſine metallis, vel cum metallis Hæc mercurii mutatio inconvenienter dicitur Calcinatio, cum neque per privationem aliquarum partium, nec per additionem Salium formam Pulveris induit, ſed ſaltem poſt innumeras revolutiones, & inflexiones, implicationes & alias mutationes Ejus corpuſcula ita ſibi invicem connectuntur, ut fluido corporis loco in rubentis pulveris forma, qui Præcipitatus per ſe dicitur, appareat.

Eſt itaque ſine metallis. 1. Præcipitatio ☿ rii per ſe.) Hic requiritur phiala peculiariter in hunc uſum facta, cujus ideam vide ſis in *Cl. Zwelferi Mantiſſ. Spagyric.* part. 1. cap. 7. pag. m. 353. Hujus deſcriptio & elaboratio recto ſuo ſtat talo, adeò ut nil niſi mirabilitas in animis multorum relinquatur, ecqui fieri queat, quomodo fluidum corpus quale ☿ rius vivus, idque permanenter, in adeò ſiccum traduci poſſit; Addo permanenter, eò quod in hanc ſententiam circà mutationem aquæ in glaciem, & glaciei in aquam, ut & metallorum in fluida vel dura corpora per fuſionem & refrigerationem dici poteſt. In hiſce enim exemplis, inquit Acutiſſimus Naturæ interpres *Anglus Robertus à Boyle* l. c. acquiſita aquæ durities & metallorum fluiditas nuda corporum iſtorum in aërem temperatum translatione poteſt amitti, cum in noſtro ☿ rio ⩧tato acquiſita textura adeò ſit durabilis, ut niſi extremam vim externam adhibueris, qualis pleraque alia ſtabilia corpora deſtrueret, ipſam deſtruere haudquaquam poſſunt. Hæc mutatio ☿ rii vivi in ⩧tatum adeò ſine exemplo eſt, ut licet res inter curioſos ſpagyriſtas ſit notiſſima, multi Phyſicorum ex vulgo ad fidem ei habendam non facile adduci poſſint. Omnis tamen ratio à partium dependet textura, ut texturæ mutatione non externi vel interni coloris vario poſitu, eædem partes ad conſtituendum humidum vel fluidum aut ſiccum corpus reduci queant, & poſt innumeras revolutiones, inflexiones, implicationes, aliaſque mutationes, ita ſibi invicem connectentur, ut fluidi corporis loco, licet per microſcopium minutiſſimi globuli ☿ rii vivi adhuc in conſpectum veniant, tamen variè revoluti & intertexti, in rubentis pulveris formâ appareat. Qui etiam tædioſa multorum dierum præparatione poſthabita ſequenti modo compendioſius elaborari poteſt. Rec. ☿ rii vivi lib. j. & △ne forti ex retorta vitrea deſtilla: in vaſis fundo & circa ejus latera parum rubri pulveris remanebit, quod nil niſi pars fluidi corporis in ſiccum corpus aliquot horis mutata videtur.

Vires.) ☿ rius hic ita per ſe ⩧tatus prout Dnus Autor communicavit, ut & ſequens cum ☉ vel ☾ na, præterquam quod, uti dictum, ſuam ob dextram præparationem laudem mereatur, magnarum etiam eſt virium, quæ magis diaphoreticæ, quàm purgantes ſunt. Luem eradicat ♀ neream, & febres contumaces repetitâ ſuâ exhibitione paucorum granorum doſi extirpat.

2. *Præſtantior erit ⩧tatus, ſi fiat cum* $\frac{1}{8}$ *☉ lis vel ☽ næ*) Præcipitatus eſt duplex vel cum ☉, vel cum ☽, vel cum ☉ & ☽ ſimul, & hâc poſteriori ratione dicit *Elias Iohannes* Heßling ſe ſuum paraſſe Azoth, quod tamen an verum ſit, valdè dubito. Si enim ⩧tatus cum ☉ & ☽ ritè fuerit præparatus, egregiam præbet Medicinam. Ex eodem etiam cenſu eſt *Panacea de La Vigne Medici Regii Pariſienſis*, quâ in morbis deſperatiſſimis quaſi miracula præſtitit. Rec. in amalgama coge ☉ & ☽ ana ℥ jß. ☿ rii vivi ℥ iij. idque indureſcat in albam maſſam, ſimul ac conteritur, ut ne granula duriuſcula maneant, (hæc enim adhærent poſtea vitro, & non excuti, nec in pulverem converti poſſunt) ſtatim apparebit materia humidior, & exprimatur per linteum ☿ rii currentis bona pars; pòſt probè conteratur amalgama, ut ſubigantur granula omnia; fietque materia ſubfuſca ſeu nigricans. Si ſic relinquetur, ſtatim recandeſcet & obdureſcet, ex triturâ verò ſemper madorem & nigrorem contrahit. Affundatur rurſus ☿ rius expreſſus & protinus à materiâ combibetur, additur autem ſemper aliquid ☿ rii novi, ita, ut cum initio dupla Mercurii pro ſimplâ ſeu unicâ portione maſſæ ☉ laris & ☽ naris ſit, poſtremò cum ſæpè conteritur & exprimitur Mercurius, decem partes Mercurii ad partem unam Maſſæ veniant. Hæc omnia infunde phialæ, digerantur △ne lampadis continuo, & per 5. vel 6. hebdomadas Arbor Hermetica inde gignetur (tribus chopinis Pariſienſibus, iſt nach unſern Hälliſchen Maaß ohne gefähr ein halb Nößel) olei per Menſem facilè △ alitur; ut ellychnium unum concinnatum ex quatuor filis continuò ardeat, leviter modò claudatur phiala chartâ, arctius ut claudatur non opus eſt, quia ☿ rius non ultrà, quàm ad medium adſcendit, indeque decidit, per blandas quaſi ⩪ationes, idque circiter decies fit. Ad finem fit pulvis ruber ad omnis generis Morbos vel deſperatiſſimos creberrimâ experientiâ probatus.

N. 1. Tota operatio novem Menſium ſpatio abſolvitur, adhibito continuo lampadis △ne. Doſ. gr. j. vel ij. uſque ad v. vel ℈ß, in vehiculo appropriato.

2. *☿ rii ⩧tatio per ſilices.*) Hæc ⩧tatio eſt facillima, ſilices tamen ſint valdè exigui & minuti, præ primis autem hîc locum habeant, qui Goldkranachii reperiuntur de ☉ le participantes.

3. *☿ rius fixatur. Panacæa.*) Per repetitam enim ſublimationem cum reſiduis fecibus de novo inſtitutam figitur tandem quodammodo ☿ rius à Sale acido ✱. Sciendum tamen non ſine ſalivatione noxios humores, teſte experientiâ, excludere.

4. *☿ rius ⩧tatus per ol. Sulphuris.*) Hæc deſcriptio cum elaboratione admodum conveniens eſt, prout & cum ſp. vitrioli eodem modo præcipitatio ſuccedit. Hic denique ☿ rius fixus trinâ deſuper Spir. vini incenſione ulterius corrigendus eſt, in hunc finem, ut, quod nondum ſatis eſt fixatum, cum ſpir. vini avolet.

5. *☿ rius præcipitatus per ol. vitrioli rubic.*) Melius procedit, ſi ☿ rius vivus præcipitetur cum ſp. Nitri, prout ſequens ☿ rius præcipitatus Corallatus, ſeu Arcanum Corallinum evincit, & cum ſp. vini poſtmodum edulcoretur; eò quod ol. vitrioli ut naturæ metallicæ non ita ſeparari poteſt ut ſp. Nitri: quem modum etiam *Dnus D. Iohannes Michaelis* approbavit & in uſu habuit. Hic eâdem viâ, quâ ſimplex præcipitatus præparatur per ſolum ſpiritum Nitri pro Mercurii diſſolutione & repetitâ quaternâ cohobatione ſpiritu Nitri recenti ſemper affuſo.

N. Si ☿ rium vivum ol. vitrioli corrodas, & menſtruum abſtrahas, calx alba remanebit, quæ affuſione aquæ limpidæ mox in colorem limonium vertetur.

7. *☿ rius præcipitatus per ▽ ovorum.*) Hic Modus non ſuccedit ex ovis ad duritiem coctis elicitâ aquâ, quid enim niſi aqua ſimplex elementaris inde ſperanda? quomodo igitur ☿ rium præcipitabit in pulverem? Melius procedet, ſi loco aquæ ovorum mercurius cum Calce vivâ præcipitatus fuerit, qui egregiè in ulceribus deſperatis conducit.

8. *Præcipitatus per Tincturam Smiridis. Præcipitatus miraculoſus dictus.*) Smiris calcinatur △ne violentiſſimo aliquot horarum ſpatio, & ſæpius in ▽â extinguitur; donec virideſcat, & lateribus Crucibuli adhæreat, extrahitur poſtmodum Tinctura cum Acet. diſt. decantatur, & ad oleoſitatem abſtrahitur. Cum hâc Tincturâ mercurius præcipitatur, ob ♂ tem qui copioſè in Smiride reperitur. Hic præcipitatus moderno tempore Uſum Medicum non agnoſcit.

9. *Præcipitatus communis cum* aq. forti.] Hic etiam non eſt amplius uſualis, quia tutò non adhibetur ob ejus vehementiam, ἄνω καὶ κάτω purgans, & loco aq. fort. melius ſp. Nitri ſubſtituitur.

N. Si cum Sale marino vel ejus Spiritu ſolutus mercurius cum aq. fort. factus præcipitetur, ad fundum deſcendit in pulveris albi forma; Si autem cum alkali præcipitetur, pulverem ſubflavum vel fuſcum ſuppeditabit. Si autem nulla præcipitatio, & Menſtruum calore convenienti abſtrahatur, corroſus mercurius in fundo remanebit, in formâ ſubſtantiæ, quæ eò redigi poteſt, ut differentes colores, differentium caloris graduum ope exhibeat. Vt inde pateat, quouſque texturæ partium mutatio caloris beneficio facta ſeſe extendat.

10. *Præcipitatus albus S. Cloſſ. Vomitivo catharcticus.*) Hic proceſſus Mihi valdè arridet. In primis ſi internus ejus uſus, qui ſalivationem excitat, exulet; Et contrà externus, qui eò tutior eſt, recipiatur; Decantata aqua laventur partes affectæ.

11. *Præcipitatus dulcis.*) Miteſcit præcipitatus ruber, ſi cum ana mercurii crudi ſuperfuſo ſp. vini per menſtruum ſpatium in digeſtionem ponatur. Minus tamen etiam tutus eſt ejus uſus internus ſed externus commendatur.

N. Qui unum vel duo Medicamenta ex mercurio ritè præparata habet, reliquis carere poteſt. Nec quem moveat colorum varietas, quia nec hæc aliquid ad benè eſſe facit.

¶ CORRECTIO *ſeu* RECTIFICATIO PRÆCIPITATI.

1. Diſſolve præcipitat. bulliendo ✳ acri per hor. 6. &c. (ut totus diſſolvatur,) diſſolutioni ſuperfunde 🜄 vel °° Tart. & præcipitabitur denuo, ablue igitur & ſicca.

Doſis g. 4. 5. 6. Untzer.

2. Digere præcipitat. per diem cum ſpiritu ⊖-i, hinc abſtrahe △ forti, (alii cohobant aliquoties,) ſuper ☿m affunde 🜄 ad eminent. digit. 2. digere (2.) & decantaque alium 🜄 denuo affunde, idque tertiâ vice repete. *Sennert. Inſtitut.*

Vires. *Purgat per inferiora.*

N. *Alii abſtrahunt 🜄 & cohobant aliquoties.*

3. Imbibe præcipitatum communem, (flavum vel album ▽â roſarum aliquoties ablutum,) cum 🜄 opt. ac camphora ana, viciſſimque 🜄 l. △ evoca.

Vires. *Purgat per inferiora præcipuè materiam febrilem. Utilis quoque eſt in Peſte morbiſque Epidemicis.*

N. *Ante Paroxyſmum cum Theriaca exhibetur.*

Doſis à gr. 3. ad 6. Hartm. in Croll.

4. Vis vomitiva Præcipitatorum ☿orum infringitur etiam, ſi in 🜍u fluminis ſolvantur, reverberentur leniter & per aq. ovorum ſæpius cohobatam ſigantur.

12. ☿ *præcipitatus incarnatus.*

♃. ☿ ℥ j. ſolve in 🜅 ℥ ij. ſolutioni adde ▽ calidæ ℥ iij. ac infunde poſtea urinam ſani hominis recentem, & præcipitabitur ☿ incarnatus ▽â eluendus. *Hartm. in Croll.*

Vires. *Solum ſeceſſum movet.*

Doſis à gran. vj. ad x.

13. ☿ *Præcipitatus luteus.*

Fit, ſi loco urinæ, ſolutioni priori inſtillaveris 🝆 Tart. p. d. ſic præcipitabitur ☿ luteus, quem ſimiliter lotione edulcora. *Hartm. in Croll.*

Vires. *Vires & Doſin eandem cum priori obtinet.*

14. *Alius* ☿ *præcipitatus Vitriolatus fixus, dulcificatus.*

♃. ☿ purific. ſolve in 🜅 (ex ⊕ ℔ ij. & Sal. Nit. p. 1.) abſtrahe & cohoba vice tertiâ: Hinc affunde 🜍m ⊕-i, rectifica, deſtillaque cohobando, (6) poſtea affunde 🜄, cohobaque itidem aliquoties (decies) præcipitatum edulcora ▽is cordialibus ac ſerva. *Keſler. lib. 1. c. 2.*

15. *Præcipitatio* ☿ij *egregia.*

Fac 🜅 ex Sal. Nitr. ℔ ij. ⊕, ℔ 1. ⊖ non calcinat. ℥ x. Sal. Com. ℥ vi. In hac vel communi 🜅 ſolve ☿ii purgat. quantum 🜅 ſolvere potis eſt, (alioquin non libenter fit præcipitatio,) ſolutioni affunde aquam fontan. frig. ℥ ij. iij. ſtent aliquot horas extra △, ut præcipitetur ☿, poſt affunde multum aquæ frigid. atque repone ad ſubſidendum, præcipitatum edulcora, iteratâ ablutione, ac digere in vitro lati orificii, ſive 🝪 l. △. ad ſiccitatem. Exiccato huic præcipitatio affunde denuò 🜊 acerr. p. iv. digere in MB. per diem unum ac alterum in cucurb. probè obturata, tandemque ut antè in vitro lati orificii exicca. *Hartm. in Croll. Sennert. Inſtitut.*

Doſis gran. 1. ad v. vel vj.

Hofman. *Correctio ſeu Rectificatio Præcipitati.*) Omnes dictæ ab Autore Noſtro correctiones & rectificationes præcipitati merè palliativæ ſunt. Proinde & CL. Helmontius perbenè dixit, quamdiu mercurius revivificari poteſt, non eſt tutus ejus uſus, nec boni viri remedium, prout in præſentibus uſu venit, in quibus ad priſtinum ſuum redit ingenium mercurius.

12. *Mercurius præcipitatus incarnatus.*) Hic proceſſus præ aliis etiam commendatur, modò pro aq. fort. ſubſtituatur ſp. Nitri. Et productio coloris incarnati ut & ſubſequentis 13. mercurii præcipitati lutei, ut ſuprà jamdum monuimus, ortum ſuum debet coalitioni Mercurialium particularum cum acidis nitroſis & ſalſis urinoſis & alkalicis, invicem pro texturæ diverſitate, figurarum & poſitu aſſociatis.

Vires: ſcil. mercurii præcipitati lutei.) Hic mercurius præcipitatus luteus cum antecedente incarnato ſolum ſeceſſum movere perhibetur, ratione ol. Tartari & urinæ ceu alkalicorum, & licet interdum etiam vomitum cieat, tamen illud non ab ipſo præcipitato, ſed potius à ſaburrâ vitioſorum humorum Archeum Ventriculi infeſtante provenit, à quâ Natura auxiliantibus manibus jam ſublevata ſeſe liberat. Seu, ut Dogmatici Galenici loquuntur, provenit potius ille motus per ſuperiora à bilioſis humoribus ventriculo ſubſtratis, hinc in ictero ſpecificè prodeſſe ſtatuunt. Verùm cum Meliora ac tutiora poſſideamus, quis frugibus inventis jam ulterius glandibus veſcatur? præcipitatis his utique carere poſſumus.

14. *Alius mercurius præcipitatus vitriolatus fixus dulcificatus.*) Si cum ſp. vitrioli corrigitur præcipitatum, flores ſuprà dicti Papiliones alium colorem aliaſque nanciſcuntur virtutes: Et ſp. vini inde per cohobationem deſtillatur, ut effluvia mercuria ſi qua reſidua fortè ſimul inde avolare queant. Præterea & ▽ cordialibus præcipitatum edulcorandum, præprimis autem iis; quæ mercurium, ſpecificâ vi corrigere dicuntur, ut ▽ radic. enulæ, pimpinell. Scorzonet. &c.

15. *Præcipitatio mercurii egregia.*) Hæc à *CL. Hartmanno.* Nobiliſſ. *D. Sennerto* & D. D. *Johanne Michaelis* p. m. mirificè commendatur, quia ab hoc præcipitato Menſtruum, prout Dominus Autor tradidit, penitus abſtrahi poteſt, ut nulla ferè remaneat ſalſedo cauſtica; Et ſi qua remanſerit, per Acet. deſtill. acerr. affuſum optimè corrigitur. Unde & hic modus anteà in uſu fuit modò laudato D. D. Iohann. Michaëlis p. m.

De præcipitatis cum metallis.

¶ 1. *Præcipitatus ☉laris.*

♃. 1. ☉ puri & limat. vel lam. redacti ℥ß. ſolve in 🜅 ex Sal. Com. (ſine ✶) facta.

♃. 2. Vitr. ♁ii hyacinth. ℥ß. ſolve in 🜅.

♃. 3. ☿ii purgat. ℥iij. ſolve ſimiliter in 🜅.

Solutiones omnes confunde, abſtraheque ▽ per 🝪: hinc novam 🜆 affunde, ſæpiuſque identidem evoca, idque tantiſper, donec præcipitatus in ignita ferrea lamina nullum penitus fumum de ſe emittat. Poſtea præcipitatum totum calcina ſub tegula, ut 🜍 🜆 omnes diſſipentur. Tandem ab eodem 🜄 ſexies deſtilla, atque denuo ☿m ſub tegula lentè igniendo calcina.

Vires. *Summum eſt remedium mundificativum ſanguinis ac totius corporis in lue venerea. Magnum quoque fert ſolamen in Hydrope, pellit aquam per urinam, exiccat fontem. Prodeſt quoque in caduco, colica, quartana: ulceribus malignis ac cancroſis ſubvenit, & ſimil. Hartm. in Croll.*

2. *Præcipitatus ☉laris regulinus, ſeu diaphoreticus.*

♃. 1. Regul. ♀. ʒ j. ſolv. in 🜅 vel 🜆.

Confunde & abſtrahe ad ſiccitatem in arena. Hinc edulcora aquâ & ſpiritum 🜋 aliquoties (ſepties) deſuper cohoba, ſubinde novum ſpiritum affundendo. Tandem edulcora denuo, ac 🜄 ternâ vice inde deſtilla, ad ſiccitatem pulveris flavi.

Vires. *Præſtantiſſimum eſt ſudorificum in omnibus morbis, qui diaphoreſin requirunt.*

Doſis gran. 3. 4.

N. *Ut regulus eò felicius ſolvatur, imbibe aliquoties ejus pulverem 🜆, hinc ſolve.*

3. *Hercules Bovii.*

Huic finitimus eſt Hercules (potius aurum vitæ,) Bovii, qui nihil eſt aliud quam ☿ præcipitatus ☉laris cum vitro ♁ii conjunctus.

Nimirum

Nimirum.

℞. ☉ purific. ℥ j. ☿. purific. ℥ iv. utrumque solvit seorsim in 🜂. Solutionem utramque confusam destillat (△ graduali; & in fine aucto) per retortam: præcipitatum quod in fundo remansit, ut & sublimatum, quod parietibus, vel collo retortæ adhæret, solvit iterum in 🜂 nova, & destillat, idque repetit tantisper, donec tota materia in præcipitatum convertatur. Postea calcinat supra ferrum ignitum ad figendos spiritus corrosivos, & denique edulcorat.

Vires. *Ex mente Bovii omnibus aliis catarcticorum speciebus antecellit: Estque domitor verminum. Luis ♀, Petechiarum. Pestis, Quartanæ, & aliorum incurabilium morborum.*

Dosis à g. 3. ad 6. vel 8. cum Sacchoro rosato; & in ovo vel brodio, vel in pilulis, inprimis si conjungatur, cum Scammonio, & humectetur ▽ vitæ, quæ desuper comburatur. Tentzel. sect. 3. panchymag. Mercuriali.

4. *Aurum vitæ, Hartmanni.*

1. ℞. ☉ purgat. ℥ß. solve in 🜂 ℥ ij. servando solutionem in calido.

2. ℞. Mercurii crud. purific. ℥ vi. solve in 🜅 commun. ℔ i. utramque solutionem mixtam, (qua mixtione apparebunt omnia nigerrima,) ex arena per XX, l. △ gradatim aucto, destilla, donec, quæ in fundo, rubescant, & cucurbita tandem subtus candeat: Exemptum dein pulverem sub capsula in catillo, subinde cum ferreo baculo calcina, donec -- ab 🜅 probè evanuerint: Ablue postea ▽ â dulci omnem salsedinem & extremo 🜋 correctum ab eodem sæpius per cohobia destilla.

Usus ejus egregius est in Peste, ut & aliis morbis quàm plurimis.

N. *Fit 🜂 ad hoc opus.*

℞. 🜅 is ex ⊖-: Sal. Nitr. & O ana factæ ℥ iv. ✱ ℥j. Misc. & destilla per alemb. ex arena.

5. *Aurum vitæ S. Closs.*

Fac ãã ex Regulo ♂tis stellato & ☿ io, lava hunc pluries, & exprime per pannum, secundo fac aliud ããã ex ☉ & superfluum ☿ um itidem exprime, tertio ambo ããta commisce, ita ut fiant Reguli ♂tis & ☉ ana ℥ß. ☿ ii ℥ ij. aut circiter, quarto superfunde Ol. ⊖-li, digere dum colorem rubettimum acquisierit, quinto Tincturam inde extrahe cum 🜋 extractam, circula per mensem, tandemque rectifica.

Vires. *Purgat suaviter & sudores copiosos movet.*

Dos. à gr. 8. ad ℈ß. gr. 12.

6. *Aurum vitæ alind.*

℞. ☿ purific. ℥ v. ☉ puriss. laminat. ℥ß. F. amalgama quod abluatur ✱, donec omnis nigredo ablata sit.

Postea impone in ⊙m, & affunde 🜅 m, (ex ⊖- p. ij. & Sal. Nit. p. 1.) digereque (in cineribus vel arena,) ut solvatur ☿ & ☉ in fundo sub forma pulveris remaneat: dein destilla augendo in fine △m, ut fundus retortæ incandescat omnesque spiritus corrosivi prodeant. Vasis refrigeratis, tere materiam, abstractamque 🜅 m iterum affundendo cohoba, & invenies in fundo pulverem rubicundum, quem collige, abjiciendo quod ad latera retortæ fortè fuerit sublimatum. Hinc candefac laminam ferream, cui optimè candescenti, insperge pulverem illum Mercurialem, non modò ut optimè exiccetur; sed & ut id quod volatile restat, evaporet. Hinc aufer & reserva in vase clauso.

Vires. *Purgat per secessum lentè sine omni etiam vomitu, nisi scilicet ventriculus impuritatibus refertus sit. Summum arcanum est in Hydrope, Lue Gallica & omnibus cutaneis affectibus, atque defluxionibus, ut & ubi corpus scatet pituitosis humiditatibus.*

Dosis à gr. 3. ad 8. cum Terebinth. pauxillo aut extracto aliquo. Hartman. in pract. pag. 12. Confer Sennert. in Institut.

7. *Præcipitatus viridis seu venereus.*

℞. Mercurii purificat. ℥ iv. solve in 🜅 commun. in eadem 🜅 solve & ♀ is ℥ß. conjunge solutiones ac abstrahe in arena, urgendo in fine △m, ut maxima pars spirituum tollatur. Præcipitatum exicca ac digere cum ✱, in MB ♂ ac ⚲ ultimo fac bullire, ut purissima pars Mercurii in ✱ solvatur. Hinc decanta & abstrahe atque sicca sine lotione.

Vires. *Est specificum in Gonorrhæa uirulenta, quam nimiam tollit, insufficientem promovet, ideoque singulis diebus continuandus ejus usus est; donec omnis fluxus sedatus sit.*

Dosis à gr. ij. ad viij. Hartmann. in Croll.

N. *Signum boni præcipitati est, si aurum fortiter cum eodem fricatum, non dealbetur, ut solet ex contactu Mercurii.*

Huc

8. *Vitrum Mercurij* ☾ *nare*.

℞. ☿ præcipit. (per ☍ ⊖-i rubic.) ℥ ij. ☾æ calcinat. & ✱ ana ℥ j. Misc. & sublima. Sic ascendit ✱; relictis in fundo Mercurio & ☾ â instar auri purissimi; inde ✱ bulo & da ignem fusionis, ut in vitrum simul abeant. *Vide Disput. Chym. Med. Hartmann. 7. th. 127.*

9. *Vitrum ex* ☿ *vitæ, sive Succinum* ♉ *ij.*

℞. ☿ m vitæ, abstrahe per ⊙m partes minus fixas, reliquum fundatur igne forti in vitrum; quod transparens opacum, vel si diutius in igne contineatur, Hyacinthinum evadit.

N. 1. *Dicitur aliis succinum* ♉ *ij, quia nihil aliud esse videtur quam vitrum* ♉ *ij, non* ☿ *ij.*

2. *Si abstractio partium minus fixarum fortius urgeatur, extillat vicissim liquor instar butyri* ♉ *ialis.*

HOFMAN. *De Præcipitatis cum Metallis.* 1. *Præcipitatus* ☉ *laris.*)

Hic præcipitatus ob salia aq. fort. corrosiva prout & sequens 2. ☉ laris regulinus seu diaphoreticus valdè suspectus est. Non desunt; qui *Cl. Helmontium* in hydrope hoc præcipitato usum fuisse statuunt. Verùm Mihi ejus scripta sedulò evolventi nunquam persuadere hoc ipsum potui; Dum statuit *in progymnas. Meteor.* §. 18. ab ejusmodi Menstruis corrosivis interiorem Mercurii nucleum non attingi, multo minus terebrari, sed terram Ejus Sulphuream tale solum subire mutationes, quâ spoliatus Mercurius nullo △ ne manet mutabilis. Proinde & alibi scribit, quamdiu Mineralia virus solutivum adhuc suum obtinent, tamdiu arcanorum nomine sunt indigna, quæ causa etiam, quod in *tr. ignotus Hydrops* §. 39. scribat, mercurius præcipitatus non juxtà nostrum sed Paracelsi præscriptum omnem curat hydropem; non quatenus purgat; sed in quantum materialiter transiens per intestina resolvit causam occasionalem. Sin unà vomitum vel alvum cieat, illud hydropi erit per accidens. Ut autem id pro voto succedat, Mori oportet Mercurium absque ullo salium externorum sodalitio, aut Spirituum alienorum consortio. Sic tamen mori convenit, ut vivum maneat in plaustro. Quæ causa etiam quod *in tr. Dispensator. modern.* §. 54. detestetur omnes Mercurii præcipitationes, vitrificationes &c. dum nesciunt, inquit, ah nesciunt, aciduræ

acidum venis hostile, ideóque peregrina dissolventium superata, & transmutatâ aciditate ejusmodi minerale pulverem esse, vel tale, ut antè.

3. *Hercules Bovii.*) Bovius fuit Medicus, cujus nomen in Italiâ longè latèque notum fuit, magno theatro spectatus, hic ferè omnes lue ♀ nereâ infectos hoc solo curavit Hercule, quod Medicamentum pro maximo habuit arcano & adhuc in Italiâ decantatur pro arcano. Scilicet accipitur ☉ purific. ℥j. mercurii purific. ℥iv. utrumque solvitur seorsim in aq. reg. Solutio utraque confusa destillatur per retortam: præcipitatum quod in fundo remansit, ut & sublimatum, quod retortæ collo adhæret, solvitur iterum in aq. reg. novâ & destillatur, idque tamdiu repetitur, dum tota materia in præcipitatum conversum fuerit, posteà calcinatur, ut salia aq. reg. averruncentur. Verùm & hic Hercules Bovii valdè etiam ob aq. reg. salia corrosiva remanentia adhuc suspectus est: Proinde sequens potius ☉laris præcipitatus est præferendus.

Rec. mercurii sæpius cum Regulo ♂tis sublimati ℥ij. ☉ purissimi ʒvj f. āāā in Crucibulo △ne moderato, Aurum candefactum in mercurium actu calidum projiciendo. Hoc āāā toties lavetur Acet. & Sale, usque dum nulla amplius nigredo conterendo & abluendo conspiciatur: Hinc siccetur, cui probè mundificato adde præcipitati per se facti rubicundissimi ℥ij. conterantur diu multumque in mortario vitreo, quoad benè uniantur, & immittantur phialæ, ac per gradus △nis denuò ad siccitatem & summam reducantur rubedinem.

4. *Aurum Vitæ Hartmanni.*) Hoc ejusdem pretii ac valoris est cum Hercule Bovii.

5. *Aurum Vitæ S. Clossæi.*) Hoc reliquis præfertur; quamvis Spiritus Vir. ær. oleo Vitrioli surrogatus hanc compositionem magis commendabilem redderet, ad colorem rubrum mediante digestione inde acquirendum & demum cum sp. vini extrahendum, tamen & sequens in casibus desperatis non est posthabendum. Rec. ☉ purgat. per ♄ soluti in sp. Sal. comm. s. q. ℥ß

Mercurii soluti in s. q. sp. Nitri ℥iij. conjunge eum repetitâ cohobatione, posteà ablue benè & Acet. dist. aliquoties imprægna & abstrahe; Pulvis sub tegulâ exsiccandus, & habebis ☉lare præcipitatum. Dos. gr. iij. iv. v. pro diversitate constitutionum, curat Luem ♀ neream, Lepram, icterum, febres quartanas, Maniam &c. purificando sanguinem.

6. *Aurum vitæ aliud.*) Fiat fortissima destillatio, in hunc finem, quo nihil salium causticorum ibidem remaneat; imo etiam sub tegulâ insimul calcinari potest, ut Spiritus corrosivi omnes totaliter evanescant.

7. *Præcipitatus viridis seu venereus.*) ♀nus probè purificata esse debet, antequam compositionem ingrediatur, vide suprà *De Cupro Cap. xij.* Hic præcipitatus fuit etiam in usu *D. D. Johanni Michaëlis* p. m. Ubi notandum, quod, licet Materiam peccantem per urin. expellat, & hâc ratione gonorrhœam augere videatur, junioribus tamen practicis nullum incutere debeat terrorem, dum ejusmodi excretio sæpè fiat cum *Eucrasia.*, Naturâ hoc modo sese ab hoc malo liberante. Dosis est à gr. ij. ad viij. primo scil. vel secundo die, posteà augeatur dosis ad ℈ß. & exhiberi potest cum panchymagogo *Crollii*, vel extracto catholico *Anlernati*.

8. *Vitrum mercurii* ☽*nare.*) Sic etiam fit ☽na cornea; sed plus de ☽na, quàm mercurio participat, quia mercurius per fusionem abit in auras. Sed nullum in Medicinâ agnoscit usum.

9. *Vitrum ex mercurio vitæ, sive succinum* ♄*nii.*) Succinum dicitur à colore; sed non mercurialis, verùm ♄nialis est prosapiæ, ut infrà de ♄nio uberius patebit, quò etiam pertinet.

N. Succinum hoc si infundatur, magis leniter vomitum movet, atque Mercurius vitæ.

¶ III. SUBLIMATIO.

1. *Mercurius sublimatus Officinarum.*

℞. ☿ in 🜄. solut. Vitrioli exiccat. Sal. Com. decrepit. ana. Misc. exactè & sublima ex cucurbita humili. *Gluckrath. in Beguin.*

2. *Aliter optimus pro ☿ dulci conficiendo.*

℞. ☿ purific. Vitriol. rubific. Sal. Com. decrepit. ana ℔ 1. Sal. Nit. ℥ix. Misc. exactè aspergendo modicum ✳ sublimaque ut dictum.

Iam denuò.

℞. ☿ ♎ illius ℔ 1. Sal. Com. decrepit. ℥xii. Vitriol. rubificat. ℥ iv. M. Sublima.

Iterum.

℞. ☿ ♎ti illius ℔ 1. Sal. Com. decrep. ℥xii. M. sublima.

N. *Puriorem Mercurium* ♎*m si desideras, reitera adhuc sublimationem, sed sine additione. Beg: Untzer.*

3. ♎*tus Regulinus.*

℞. ☿ purificat.
Regul. ♁ii ana ℔ ß.
Vitrioli rubific. ℥iv.
Sal. Com. fus. ℥vi.

Misc. & sublima ex sublimatorio vitreo, desuper defundendo 🜄: sublimatum misce cum ⊕, ac sublima denuò, idque vice tertiâ.

Vires. *Inservire commodè potest Mercurio dulci, aliisque Medicamentis, ex ☿ ♎, præparandis.*

HOFMAN. 3. *Sublimatio.* 1. *Mercurius sublimatus Officinarum.*) Electio sublimati ad Medicamentorum præparationem Medico summè necessaria est; & quantum inter vulgò sublimati & Ejus, quod fideliter præparatum est, operationes discriminis sit, non tantum in metalla, sed etiam in humana corpora peritis Arte Medico-chimicâ erit notissimum. Longè alia operatio illius est, qui juxta *Domini Autoris* primum & secundum modum, & alia illius, qui juxta sequentes modos h. e. qui absque Nitr. aut aq. fort. & saltem cum vitriolo & Sale præparatus est mercurius ♎atus. Et nisi etiam præterea ad crystallinam usque puritatem fuerit sublimatus, & colorem acquisiverit albissimum, in Medicinâ locus ipsi minimè concedendus erit; qualis modò adductus primus Autoris Mercurius sublimatus officinarum, ubi non sufficit Vitrioli nuda exsiccatio, sed & necesse est, ut Vitriolum ipsi destinatum ita calcinetur, ne suo spiritu privetur acido; Deindè nec anatica mercurii in aq. fort. solut. Vitrioli & Salis proportio sufficit, in primis si corrosivus reddi debeat mercurius, ut non solùm illorum pondus dupletur, sed & sublimatio mercurii addito semper recente Vitriolo calcinato & Sale bis terve reiteretur, donec in crystallinam sublimetur compagem, & non per Arenâ sed △ne aperto servatis △nis gradibus in cucurbitâ lutatâ, quemadmodum & *Dominus Autor* in secundo modo innuere videtur. Hæc ex *CL. Zwelferi Mantiss. Hermetic.* huc transponere libuit. Quam admonitionem equidem observari posse & *Dominus Lucas Schrœckius Luc. Filius in Mantiss. Hermetic.* p. 543. concedit. Sed rationem illam *CL. Zwelferi*, quâ ideò vitrioli perfectè ad totalem Spirituum expulsionem calcinati i. e. colcotharis additionem rejicit, quod liquefactionem & coagulationem salis unâ adjecti quidem impediat, citius tamen ipsos salis spiritus absorbeat, antequam mercurium attingant, & sic pro majori parte Mercurius in sublimatione semper adscenderet vivus, putat insufficientem, dum pars illa Spirituum salis à colcothare absorpta, non in eo ita figitur, ut non cum Mercurio, & reliquis acidis Salis particulis iterum elevari possit. Aliàs Spiritus quoque acidi Vitrioli ad cinereum vel flavum colorem calcinati in sublimatione non adscenderent, seseque hydrargyro unirent ac ita vitriolum hocce inutiliter ferè pro hac operatione absumeretur. Unde ipse *Zwelferus* Mantiss. spagyric. p. 351. pro alterâ sublimati corrosivi confectione colcotharis seu Capitis mortui Vitrioli parum addere permittit, quod parum spirituum acidorum quoque partem aliquam à sale absorbet. Posteà etiam *C.L. Zwelferus* Vitrioli & Salis præscriptam quantitatem non sufficere putat, præsertim si corrosivus reddi debeat mercurius; necessum igitur ducit, ut non solùm pondus eorum dupletur, sed & sublimatio mercurii additis semper recentibus speciebus, bis terve reiteretur, donec in crystallinam compagem elevetur. Hîc majorem quidem dictorum corporum, salis scilicet & vitrioli calcinati, quantitatem commisceri posse, ut magis corrosivus evadat mercurius sublimatus, non etiam impugnat *CL. Lucas Schrœckius*; intereà tamen cum præscriptâ dosi sublimatum eundem non esse corrosivum, non rectè adstrui statuit; quorsum enim, inquit, abierint Salia ista corrosiva Sal. comm. & Vitrioli, cùm in relicto Cap. mort. non invenientur? certè cum mercurio salinam præ se ferente faciem, conjuncta sunt, unde non nisi corrosivam hinc induisse naturam dici potest. Verùm justo adhuc stat talo *Nobiliss. Zwelferi* de mercurio sublimato ritè conficiendo suprà in medium allata censura, dum ejus verba directa sunt ad moderatam, & non totalem, ubi penitus penitusque suo corrosivo aut spiritu acido Vitriolum privatum est, calcinationem; in moderatâ enim Vitrioli calcinatione pars illa spirituum salis non ita figuntur, ut non cum mercurio &

reliqui

relliquis Vitrioli acidis particulis elevari possit, quàm in perfectâ, ubi ad totalem spirituum acidorum expulsionem Vitriolum calcinatum spiritus acidos salis absorbet & coagulat, antequam mercurium attingant, ut mercurius vivus in sublimatione absque salibus adscendere cogatur. Alia igitur ratio est vitrioli etiam saltem ad cinereum vel flavum colorem calcinati, cujus calcinatio etiam est moderata, cujus spiritus acidi quoque in sublimatione cum mercurii unione adscendunt. Nec refert, quod ipse *Zvvelferus* in mantiss.l.c. pro alterâ sublimati corrosivi confectione Cap. mort. Vitrioli parum addere permittat, particulæ enim salinæ acidæ in hujus sublimati elaboratione superant hoc parum colcotharis, ut ita facilè cum mercurio sublimari posint. Deindè ut sublimatus mercurius commodè in crystallinam elevetur compagem, necessum est, ut non solùm pondus vitrioli & Salis dupletur, sed sublimatio sæpius reiteretur, quo sublimatum æquè benè corrosivum fiat, id quòd *Domino Lucæ Schröckio* concedimus; at minus hâc corrosione, quæ malignam ac deleteriam secum trahit qualitatem, quàm si quis in sublimato ex Nitr. vel aq. fort. confecto negare ausit, omni rationi & experientiæ repugnabit. Magis igitur ad medicinam sublimatus adaptatur, qui solum cum Vitriolo & Sale, absque additione Nitri vel aq. fort. præparatus fuit, licet ille quoque sit corrosivus, absque malignitate tamen est, & noxâ, cum per se externè ulceribus sordidis venereis aliisque affectibus applicatus, tum etiam ad interna medicamenta prius dulcificatus ad usum tractus, ut infrà videbimus, sine sanitatis dispendio aut læsione agit, minoreque periculo usui Medico esse potest, quàm simplex dictus ex Nitr. aq. fort. &c. qui Venetiis in magnâ copiâ paratus ad Nos transfertur.

Recip. mercurii vivi depuratissimi ℔ ß. Vitrioli Ungaric. calcinat. albiss. Salis exsiccat. ana ℔ j. subigantur cum modico aceti, exsiccata terantur, & simul misceantur in mortario lapideo tamdiu, donec mercurius cum salibus in pulverem abeat. Tritam materiam inde cucurbitæ cum alembico & igne aperto destilla per gradus ad 6. horas servatis ignis gradibus. Hujus sublimatio additis semper recenti Sale & Vitriolo bis vel ter reiteretur, donec instar albissimorum crystallorum meteorisetur. Hoc modo si sublimatus regulinus conficeretur tertius omnium optimum acquireres ad mercurium dulcem sequentem & alia ex mercurio sublimato præparanda.

¶ 4. ☿ *dulcis vulgaris: Draco mitigatus.*

℞. ☿ ≏ti ℥ VIII. ☿ crud. purific. ℥ VI. Misc. exactè in mortario lapideo; vel super porphyrite, donec Mercurius vivus amplius conspici nequeat. Hinc sublima calore arenæ in Phiala leniter saltem obturata & sublimabitur totus ferè Mercurius, adhærescetque lateribus Phialæ, remanentibus in fundo fæcibus, quas una cum nigricante materia collo phialæ adhærente rejice. Hinc sublima denuò, idque vice tertiâ, rejectis semper fæcibus, ut dictum.

N. 1. *Si purum insipidumque secundâ sublimatione obtinueris, acquiesce, multa enim sublimatione infringitur vis purgatrix.*

N. 2. *Alii addunt quoque Colchotar.*

N. 3. *Optimum Mercurium dulcem conficies ex ☿ ≏to regulino, & Mercurio ♄ ij.*

Hartmann. in Croll.

Vires. *Omnes humores noxios sine perturbatione blandè expurgat, unde vel infantibus exhiberi poterit.*

Dosis: Dari quidem potest ad ℈ß. Verum ut eò citius operationes suas perficiat, nec diu in corpore delitescat, acui solet purgantibus aliis fortioribus, exempli gratia, Diagrid. Trochisc. Alhand. & simil. Daturque cum iisdem à gran. 8. ad 15. & plur.

Hartmann. in Croll. Sennert. in Inst. Tentzel.

5. *Alius.*

℞. Mercurii in ≏u Vitrioli soluti & edulcorati.

Mercurii crudi ana.

Sublima aliquoties ut dulcis fiat.

Vires. *Lentè purgat per inferiora.*

Dosis à gr. 6. ad 12.

N. 1. *Eodem modo dulcescit & Mercurius præcipitatus luteus si per se sublimetur, dulcificatusque leniter alvum movet.*

Dosis gr. 8.

2. *De usu: Ex omnibus hisce Mercuriis dulcibus potest parari aqua utilissima ad inflammationem, fistulas & ulcera maligna, non tantum detergenda, sed etiam cicatrisanda, præcipuè in Lue venerea; valet etiam ad scabiem, sine noxa penitus curandam.*

Nimirum:

Projicitur Calc. viv. recens in aquam bullientem, relinquiturque aliquamdiu, hinc filtratur, in filtraturæ ℔ 1. dissolvitur bulliendo Mercurii dulcis, q. s. colatur & solvatur. Fallopius vocat ▽m aluminis. *Hartm. in Croll.*

6. *Sublimatum dulce Talcosum S. Closs.*

Fit si M. cum Sal. Nit. irrorando guttulis aliquot 🝪 Sal. Com. hæc tria constituunt Axungiam Talcosam fluentem.

Vires. *Suaviter purgat absque vomitu, deobstruit & refrigerat, estque securum febrium intermittentium solamen.*

Lanugo perlata sive flores ☿ argentei ex inventione S. Closs.

1. Facta est ▽R ex ana Sal. Com. & Sal. Nit. triplo boli communis ad modum ▽F 2. in ℔ j. hujus spiritus solutæ fuêre ☿ crudi ℥ x. & abstractâ ▽R ad duas tertias, collecti fuêre crystalli probéque edulcati 3. perfusi sunt iidem ▽ Tartarisato, ad 3. digit. supereminentiam sicque per mensem in putrefactione, MB stetêre, 4. materiâ in ♉ conjectâ eductoque ▽ pars quædam ☿ ij. sublimabatur △ auctiori, pars in rubrum abibat Præcipitatum. 5. ambobus iterum confusis ⚹ affundebatur, & post digestionem unius diei ac filtrationem calidam, tota materia soluta in floccos argenteos gossypio perlato fulgentique similes fuit conversa inclarescente menstruo. 6. hos flores cochleari vitreo detraxi & in chartâ bibulâ quadrupl. exiccavi, ita enim splendorem non amittunt. 7. cum alio ⚹ super restitantem materiam conjecto novos flores collegi, idque ter quaterve repetii.

Vires *ex Untzero repetendæ, qui longè operosiorem nobis methodum aliam reliquit in Anat. ☿ij p. 255. Ubi enim illic per grana & scrupulos abraduntur flores, hic per uncias & libras congeruntur.*

Dosis eorum est gran. vj. in formâ pilul. cum pauxillo Extracti liquir. Educit absque violentiâ humores vitiosos in febre quotid. scabie, Leprâ.

8. *Mercurius ≏tus rubeus non corrosivus, Arcanum Crollianum.*

℞. Mercurii optimè purgati, ℔ j.

Sal. Nit. optimè purificat.

⊖-i ad rubedin. calcinat. ana ℔ ij.

Pulverisentur & misceantur optimè, subinde irrorando & incorporando cum ⚹ acerrimo, donec dispareat penitus Mercurius. Hinc sublima ex arena, in cucurbita lutata, cum capitello, & exit primum phlegma, dein auctiori △, viginti quatuor horas continuato, sublimabitur, sublimatum proximè à materia rubeum, paulo altius flavum. Utrumque rubeum ac flavum, cum Sal. Nit. ℔ j. & ⊖ leniter calcinati, ℔ j. misce impastaque cum phlegmate ✠, sublimaque de-

nuo ut prius (horis duodecim,) & ascendit iterum sublimatum rubicundum ac flauum, collige singula seorsim, rubicundum elue ▽is cordialibus, ac ab eo efflagrare sine 🜄; flavum calcina igne mediocri, ut rubescat, hinc elue similiter ac corrige cum 🜄 desuper accenso.

N. *Feces nigricantes cum Mercurio in capitellum ascendentes, abjiciantur in singulis sublimationibus.*

Vires. *Purgat, per inferiora præcipuè, magnumque secretum in Hydrope, morbo Gallico, Podagra, Scabie, Vlceribus, Cancro, &c. Crollius.*

9. *Modus compendiosior, Laudanum Mercuriale, sive Metallicum.*

℞. Salis extracti ex ⊖o ▽is, (ex ⊕ & Sal. Nit. ana fact.) ℥ vj.
☿ purific. ℥ ij.
Sal. Nit. purific. ʒ ij.

Pulverisa ac misce optimè impastando cum 🜄 sublimaque, ut dictum, sic ascendit pars quædam alba, quædam lutea, quædam crocea, quædam rubicundissima, collige croceam ac rubicundam, abjectis cæteris, sublimaque denuo per se ex arena igne sat forti, ac omnia rubefient: hinc elue ac corrige 🜄 supra accendendo.

Vires. *Easdem habet cum præcedenti. Hartman. in Croll.*

10. *Manna Mercurii, seu Mercurius dulcis ☉laris.*

℞. Mercurius dulcis vulgaris, q. v. tantisper sublimationibus iteratis eleva, donec in fixos abierit Crystallos, postmodum in liquorem solvito.

℞. Hujus part. iij. ☉ calcin. p. I. Misc. ac digere per mensem, cohoba donec in cucurbita instar ceræ fluat.

Vires. *Ad summum Medicinæ gradum Mercurius ita redactus est, & in Epilepsia, & morbis Veneris admirandæ virtutis, Tentz.*

N. *Egomet Mercurium dulcem ter sublimatum miscui quondam cum ☽ a foliata; sublimationemque adhuc quartâ vice iteravi, quibus peractis sublimationib. restantem materiam igni subjeci fusorio, ut quid ☾æ restaret colligerem; verum sine commodo, quippe ☾ cum ☿ penitus fuit sublimata; vis autem illius sublimati sudorifera potius fuit, quam dejectoria.*

11. *Arcanum corallinum correctum S. Closs.*

℞ ⊕ Sal. com. ana ℔ ij. O calcinati & ☿ ii ana ℔ j. Omnibus arte mixtis detur △ ♎mationis in fine benè fortis, quod rubescit sublimatum collige, benè edulcora, tere, & digere in ✕ ad 4. digitorum extantiam per 2. aut 3. ♂, evacua per inclinationem, aliud affunde, digere, donec nil amplius solvatur: tandem evapora, remanebit pulvis luteus, quem lavabis sæpius aq. calidâ.

Dos. mitificatæ hujus Aquilæ est à gr. v. ad ℈ß. cum Panchymag. Felicius adhuc operabitur, si ejus gr. viij. cum auri sclopet. & croci ♂ ana gr. iij. in cons. florum borrag. aut pil. de aloë lota exhibeantur.

Ad ☿ ♎ pertinet quoque

12. *Cinnabaris Officinarum artificialis.*

℞. Sulphuris commun. ℥ iij. vel iv. Huic liquefacto infunde Mercurii vivi ℔ j. spatulâ ligneâ benè agitando in corpora, donec Mercurius à Sulphure planè consumptus videatur. Hinc massam refrigeratam tere super marmore, atque sublima, ex sublimatorio lutato; igne primo leni, dein auctiori, &c. Primo ascendit fumus citrinus, paulatim rubescens. Quando itaque fumus nigro-rubeus ascendere incipit, urge igne violentissimo horas quatuor vel quinque, & sublimabitur cinnabaris, adhærescetque lateribus, quam exime, rejectis fæcibus in fundo & capitello.

Paracelsus in Chirurg. lib. 1. mannal. pag. l. 702. Brendel.

Aliter.

℞. Sulphur. ℥ iij. ☿ ℥ iv. M. ac Sulphur. aliquantulum efflagrare sine, ut pulvis remaneat niger; hinc sublima semel ac iterum, ut cinnabarim nanciscaris rubeam.

13. *Panacea ☿ ii purgans.*

R. ☿ ii vitæ p. ij.
☿ ii vivi in destill. butyri ♁ ii proveniens p. I.
Sublima ut ☿ m dulcem.
Dosis à gr. v. ad viij.

N. *☿. vitæ ad hoc opus fit ex ☿ p. ij. ♁ optimi vel reguli p. I. destillatur & ♎tur ▽ communi moris & desupra flagret aliquoties Spir. Iunip.*

Cl. D. D. Joh. C. Faus.

HOFMAN. 4. *Mercurius dulcis vulgaris: Draco mitigatus.*) Dnus Autor posuit mercurii sublimati ℥ VIII. & mercurii crudi ℥ vj. Verùm exacta mercurii vivi quantitas determinari nequit, quia quo magis corrosivus est mercurius sublimatus, eò plus requirit de mercurio vivo pro sua edulcoratione. Ideoque sumitur tantum mercurii vivi, quantum mercurius sublimatus capere potest, & sublimatur etiam igne aperto in cucurbita vitrea infrà lutata, ita tamen, ne ignis totam lambat cucurbitam, sed paulò ultra, quàm quousque cucurbita mercurio adimpleta est, ignis eam circumdare possit.

N. I. *In mortario lapideo.*) Vel ligneo cum pistillo ligneo vel lapideo exquisitissimè & diu miscenda sunt.

N. 2. *In phialâ leniter saltem obturatâ.*) Ne alembicus firmiter & penitus claudatur, sed statim leniter, ut fuligines venenosæ exhalare queant quemadmodum hoc etiam observatur in sublimatione cinnabaris ♁ nii.

N. 3. *Si purum insipidumque secunda sublimatione obtinueris.*) Si ambo ingredientia probè fuerint purificata, sublimatio absolvi potest secunda vel tertia vice, aliàs mercurius iste nimis redditur dulcis, id quod per crebriorem sublimationem fieri potest, & inde vim purgandi amittit. Ex quibus constat, quomodo interdum corpora adminiculo ignis mixta satis quoad fixitatem & volatilitatem discrepantia adeò tamen prima ignis operatione combinentur, ut vix ipse postmodum ea separet, sed tantummodo in pulverem redigat, sic in præsenti mercurii dulcis præparatione salinæ Vitrioli, salis marini & nitri interdum ad sublimatum conficiendum adhibitorum particulæ adeò sese cum particulis mercurialibus primò ad parandum, deinde ad educandum sublimatum usurpatis uniunt, ut salinæ juxta ac metallinæ partes in multis sublimationibus successivis, ac si unum duntaxat corpus constituerent, unà ascendant.

N. 4. Mercurium sublimatum admisto arsenico fucari solere vulgo notissimum est; at quantum inter hujusmodi sublimati & ejus, quod fideliter præparatur operationes discriminis esse valeat, non tantum in metalla, sed etiam in humana corpora (nempe cum mercurius dulcis aliaque medicamina ex eo conficiuntur) vix illi facilè concipient, nisi quibus facultates Arsenici hominibus æquè ac metallis noxiæ innotescunt. vid. *Nobiliss. Robertus à Boyle in tr. infidus successus experimentorum* p. 64. Sed arsenicale virus in ♎ato agnoscitur, si aliquid ol. Tartari per deliq. superfundatur, & mercurius sublimatus nigrescat, adulteratus est arsenico, sin verò flavescat, probus utique est.

Optimum mercurium dulcem conficies ex mercurio sublimato regulino, & mercurio ♁ nij) Ex eodem fonte promanat *Cl. Riverii Anti-quartium*, quod componitur ex *triolici Hercule* (mercurio, Sale & Vitriolo) duodecim laboribus h. e. sublimationibus ad summum nobilitatis gradum evecto. Quibus tamen Quartus Athleta additur, operis complementum efficiens (Mercurius vitæ, eo modo, qui ab *Autore Cl. Riverio* in institut. Medic. Libr.

V. part.

V. part. 2. f. 1. p. 1 Cap. 12. describitur correctus) commiscetur itaq; ex mercurio dulci duodecies sublimati & mercurio vitæ.

Recip. mercurii sublimati superius edocti q. v.

Argenti vivi vel purgati, vel ex ♁ nio præparati inferius descripti q. v.

Misce exactissimè in mortario lapideo vel ligneo cum pistillo ligneo, ut mercurius vivus non amplius appareat, & sublima s. a. sublimationem hanc duodecies reiterando.

Recip. hujus mercurii dulcis part. IV.

Mercurii vitæ part. I. seq. modo præparati.

Recip. mercurii vitæ q. v. pone in patinâ terreâ vitreatâ suprà foculum mensarium aut furnulum exiguum semper movendo. Fumus exhalat ater & fœtidus, qui venenositatem intus latentem continet & illa operationem continuando per 2. vel 3. horas tota absumitur. Peractæ sufficienter operationis signum est, quando nullum amplius emittit fumum. Si post istam operationem vomitum adhuc cieat, iteranda erit, & optatum habebis effectum, fit pulvis colore griseo. Hujus vires, usum & dosin vide in *Cl. Riverii observationibus*.

N. Ex mercurii dulcis præparatione etiam innotescit, quomodo salia corrosiva beneficio mercurii ob variam partium texturam & figuram singularemque potestatem mitescere & in tertium quid transire queant.

Vires: Omnes humores noxios &c.) An mercurius dulcis sit universale purgans & panchymagogum minerale disceptatur inter Chemicos? Nos negamus; Interim negari nequit, in Lue venereâ ad salivationem excitandam mira præstare, cum alioquin notum sit, præcipuam hujus mali curam in salivatione consistere, cùm illa omnes impuritates ipsis etiam ossibus insitas eluere & extrahere possit. Et admiratione dignum in hoc mercurio dulci, in aliis affectibus nullam salivationem excitare, si ritè præparatus fuerit, nisi in corporibus Lue hâc infectis. Unde & infantibus tutò exhiberi potest à gr. iij. IV. v. vj. vij. &c. modò cum aliis purgantibus colliquativis non misceatur, qualia scammoneata, colocynthiaca &c. præsertim in uermibus, scabie, &c.

N. Non desunt, qui mercurii dulcis correctionem per sublimationem super scorias ♂tis instituunt, vel per sp. salis fortissimi affusionem, trinâ vice cohobando, & acquirunt optimè rectificatum mercurium dulcem.

5. *Alius. Recip. mercurii in spiritu Vitrioli soluti &c.*) Hæc etiam egregia est præparatio, ad usum medicum tam internum quàm externum commendabilis, eò quod absque sp. Nitri, cum sp. Vitrioli solum præparata sit.

N. 1. *Eodem modo dulcescit & mercurius præcipitatus luteus.*) Verùm difficulter procedit sublimatio cum hoc præcipitato luteo, dum cum ol. Tartari præcipitatus est, quod sublimationem salium impedit, ut nudus solùm mercurius meteorisetur.

2. *De Usu. Ex omnibus hisce mercuriis dulcibus potest parari ▽a utilissima.*) Cum hâc aquâ ulcera luis ♀ nereæ maligna optimè curantur, si unà aliquid mercurii dulcis in decocto calc. viv. & inflammationibus sacchari ♄ ni addatur, & externè applicetur. Valet ad scabiem, nec ullam infert noxam, nec repellit, ut vulgaria linimenta & unguenta.

7. *Lanugo perlata sive flores ☿ rii argentei.*) Melius ▽ fort. quàm ▽ reg. substituitur, cum hæc nimis acris & corrosiva sit, illa autem ex Vitriolo & sale, non nitro confici debet, neque ex sale & nitro; ideoque seq. modo melius paratur.

Recip. ☿ rii vivi optimè cum Sale & Acet. dist. purificati & per corium trajecti & expressi ℔ j. ▽ fort. ex Sale & Vitriolo ℔ iij. commista stent in loco frigido, donec coaguletur ☿ rius instar crystalli, ubi aliquam partem vides congelatam, crystallos exime, reliquum repone, idque tamdiu, donec nullos amplius crystallos emergere cernas. Crystallos hosce omnes collectos contunde, affuso ol. Tartari optimè parato, donec fiat instar pulticulæ nec spumosum amplius appareat; Tunc superfunde ▽am pluvialem ♌ latam, ad 3. digitorum eminentiam, ponatur in digestionem cinerum tepidam, per 3. vel 4. ☍ ▽am cum ol. Tartari filtra. Relictum ☿ rium in chartâ loco tepido vel ad ⁘ exsicca, denuò affunde ol. Tartari ac procede ut antea, hocque ter. Tandem affunde Acet. dist. & similiter repone ad digerendum calore forti Vir. ær. per triduum, filtra, idque etiam tertiâ repete vice. Ultimò ▽â pluviali ♌ latâ edulcora, filtra & flores ☿ rii in filtro restantes leniter exsiccatos reserva usui. Dos. gr. iij. vel IV. purgant per alvum lenissimè & pro humorum redundantiâ copiosè absque ulla vomitus suspicione in formâ pilul. in febribus inveteratis quotidianis, scabie, &c.

8. *Mercurius ≏atus rubrus non corrosivus. Arcanum Corallinum.*) Hic mercurius non adeò est in usu interno, sed tantummodo externè adhibendus est cum calc. viv. decocto.

9. *Modus compendiosior, Laudanum ☿ riale, sive metallicum.*) Extrahendus est Sal. com. ex Cap. mort. ▽ fort. quæ ex Nitri & Vitrioli æq. part. fuit destillata; Hujus Salis Recip. ʒ v. vel vj. eique imprimatur sub continuâ agitatione per corium vervecinum ☿ rii vivi purgati ℥ jß. vel ij. conterendo diu in mortario vitreo, quousque ☿ rius vivus non amplius conspiciatur. Hinc sublimetur gradatim in alembico, & adscendet primò luteus, secundò croceus, tertiò rubicundus, quem separatim serva. Dos. gr. iij. IV. v. in lue ♀ nereâ.

10. *Manna mercurii, seu ☿ rius dulcis ☉laris.*) Dicitur ab *Hartmanno* aquila ☿ rii ☉laris, ipsique in secreto fuit; Optimè autem præparatur ex part. iij ☿ rii dulcis sæpius per ≏ationem evecti, donec in crystallos albissimos abierit, & optimæ ⁘ calcis vel per tritum, vel ad modum CL. Zvveiferi confectæ part. I. miscendo ac digerendo per mensem cum cohobatione, donec in cucurbitâ instar ceræ fluxerit. D. Harmannus hoc etiam pueris præscripsit, & summæ est energiæ in Lue ♀ nereâ, scabie, aliisque corporis impuritatibus, item in epilepsiâ in primis à vermibus ortâ. Ejusdem est fortis *Nobil. Zvvelferi mercurius ☉laris dulcis in maniss. Spagyric. p. m. 355.*

11. *Arcanum Corallinum correctum S. Closs.*) Hoc optimè etiam succedit, nec ullâ indiget encheirisi.

12. *Ad ☿ ≏atum pertinet quoque Cinnabaris Officinarum artificialis.*) Exactissima etiam est hæc compositio. Liquentur scil. Sulphuris ℥ VIII. & immisceantur illi ☿ rii vivi ℔ j. & ℥ IV. Ex his mixtis fiat ≏atio & acquires cinnabarim artificialem. Hæc in Italia ad suffumigia, emplastra & unguenta contra Luem ♀ neream adhibetur. Internè autem loco cinnabaris ♁ nii adhiberi nequit: Licet non desint, qui, dum specificum cephalicum *Dn. D. Iohann. Michaelis conficere volunt*, loco cinnabaris ♁ nii officinarum cinnabarim substituunt, sed non sine miserandâ mortalium clade, Sulphur enim ♁ nii, ex quo cinnabaris ♁ nii cum mercurio constat, naturæ est ☉laris; Artificialis verò seu officinalis cum Sulphure communi parata sæpè arsenicalis. Si verò quis mercurium vivum desideret purissimum, illum ex hâc officinarum cinnabari elicere potest, qui postmodum in medicinâ egregium utique sortietur locum. Aliàs quidem ex observatione constat, septuagenarium fuisse à pueritiâ cinnabaris confectorem, qui ad levem contactum vel appensum ducati illicò illum dealbare potuerit.

13. *Panacea ☿ rii purgans.*) Si ☿ rius vitæ à salibus exquisitissimè liberatus fuerit, non succedit hujus panaceæ elaboratio nisi butyrum ♁ nii cum ☿ rii vivi connubio sumatur; sed tunc ob vim corrosivam suspectum erit medicamentum. Seq. autem modo commodius conficitur. Recip. ☿ rii dulcis ℥ iij. reguli ♁ nii ℥ jß. misce exactè & in pulverem super porphyrite diu conterendo redige, quibus deinde cucurbitæ vitreæ immissis adde sp. Vitrioli opt. ℥ jß. digere triduo vel quatriduo in cineribus calidis, deinde ex Aren. destilla & abstrahatur tota humiditas ad pulveris siccitatem, ex quo cum sp. vini Tartarisato extrahe tincturam, & spiritus tincti omnes in MB. ad siccitatem pulveris rubei abstrahantur, qui asservetur.

Dosis ejus est à gr. iij. IV. ad v. in morbis diuturnis chronicis, obstructionibus, & febribus abigendis; item in melancholiâ hypochondriacâ, ictero, & Lue ♀ nereâ curandâ efficax est remedium.

IV. DESTILLATIO.

¶ 1. ℅ ♁ ij. *Mercuriale, seu Butyrum ♁ ij: Liquor gummosus.*

♃. ♁ ii puriss. ☿ ≏ti ana Misc. exactè in mortario lapideo, & destillentur per 🝭m vitream ex arena △ primo mediocri: sic liquor seu butyrum ♁ ii instar glaciei egreditur, qui si concrescat in collo, ne id obstruat, admove cautè carbonem, ut liquescat. Finitâ destillatione liquoris, auge △; daque ignem suppressionis, [id est, supra ∴m,] & sublimabitur cinnabaris ♁ ii, [de qua vide suo loco, in sublimatione ♁ ii:] Liquorem egressum rectifica per retortam vitream.

N. 1. *Præstat hoc ℅ Cinnabari suâ ante rectificationem impregnare. Nimirum, (innabarim tritam adde dicto ℅o, stentque in digestione (hor. 24.) vitro clauso in cinere, sic fiet unitio, hinc rectifica per 🝭m.*

N. 2. *Felicior procedit destillatio △ aperto, sed sensim & successivè aucto. Item si 🝭m cum materia ante destillationem in cellam per triduum reposueris.*

N. 3. *Alii ℞. Reguli & ☿ ♎ti ana, ſingula ſeorſim trita miſcent, & ut concretionem in collo præcaveant, ad liqueſcendum in cella reponunt, Liquoremque deinde deſtillant.*

N. 4. *Beguinus eodem modo ex ☿ ♎ti p. ij. ♃ limat. p. 2. ℴℴ elicit, unde pulvis fit præcipitatus, quem vocat ♃ diaphoreticum, vide in ♃.*

Vires. *Uſus hujus Olei glacialis per ſe eſt externus ſolum, in gangræna & ſphacelo, in quibus ſi pars mortua illinitione hujus Olei circumlinatur, non ſerpit ulterius putredo ſectione felicius peragitur. Simili ratione Carbunculus peſtilentialis oleo hoc circumlitus paulatim emoriendo excutitur, adeóque aptus redditur, qui poſtmodum Emplaſtris aliis obediat. Uſitatum itidem corroſivum Chirurgis exiſtit.*

HOFMAN. 4. *Deſtillatio* I. *Ol.* ♁ *nii mercuriale, ſeu butyrum* ♁ *nii; Liquor gummoſus.*) Quo purius eſt ♁ nium & ☿ rius ♎ matus fuerit albus cryſtallinus exquiſitè bonus, eò etiam præſtantiora fiunt medicamina ex butyro ♁ nii præparata. Aliàs exacta & accurata etiam eſt deſcriptio butyri ♁ nii ab *Autore Noſtro* tradita.

N. 1. Deſtillatio etiam per retortam fictilem inſtitui poteſt optimè lutatam amplioris colli, & tunc non ex Aren. ſed △ne aperto, adaptato recipiente per gradus deſtilles, aliàs metus eſt, ne ſi butyrum ibi congelet, vas rumpatur, laborque & ſumptus irriti fiant.

N. 2. Da △nem ſuppreſſionis non ſtatim in ♌ationis principio, ſed poſtquàm aliquandiu operatus fueris, vel potius in fine.

N. 3. Qui antè rectificationem butyri ♁ nii cinnabarim addunt, egregium utique acquirunt butyrum ♁ nii, quod reverà ☿ riale eſt multiſque in morbis v. g. apoplexiâ, epilepſiâ, aliiſque graviſſimis affectibus valdè proficuum eſt. Et hic modus merito inter arcana reponendus, unde elegantiſſima utique bezoardica acquirentur, quæ in officinis non reperiuntur. Aliàs qui cinnabarim non addunt antè hujus ol. rectificationem Medicamentum acquirunt ſaltem ♁ niale non ☿ riale. Scilicet cinnabaris ♁ nii trita butyro admixta ſtet in digeſtione per 24. horas vitro clauſo in cinere, ſic fiet unio, & poſtmodum per retortam rectifica.

N. 4. Felicior etiam procedet ♌ latio, ſi retortam cum materiâ antè ♌ lationem in humidum locum per triduum repoſueris; optima erit encheiriſis, adeò, ut ſi magnam butyri copiam ad ☿ rium vitæ, vel etiam ad alia bezoardica deſideres, maſſam ante ♌ lationem in cellam repone. Si verò cinnabarim quis in majori copiâ habere intendat, ſtatim poſt miſtionem inſtituat ♌ lationem.

N. 5. Egregiâ quoque ratione loco ♁ nii crudi Regulus ♁ nii ſubſtituitur, quia ſic purius & efficacius impetratur bezoardicum: Sic etiam qui in præparatione ♁ nii diaphoretici loco ♁ nii crudi ſubſtituunt ejus regulum, medicinam melioribus nobilitatam virtutibus acquirunt. Sumi autem poteſt vel regulus ♂tialis, jovialis &c. de quibus infrà plura.

Vires. ℨ Ol. hoc carbunculo peſtilentiali illitum extrahit venenum, ne ulterius ſerpat. Ante omnia autem obſervetur, ut locus accuratè muniatur emplaſtris convenientibus. Adhibetur etiam ad fonticulos, ita, ut lignum quoddam hoc ol. impregnatum in globulum efforment, eoque locum fonticulo applicando aptum tangat, hâc tamen cautelâ, ut locus muniatur emplaſtris uſitatis defenſivis, ne vi ſuâ cauſticâ ſerpat ulterius, atque ſic ol. illud carnem abſque moleſtia & dolore exedit.

¶ Ex hoc ℴℴ fit & Mercurius vitæ & Bezoardicum minerale.

I.

Mercurius vitæ.

ℴℴo præcedenti ſive Butyro ♁ ii, infunde aquam ac ſtatim pulvis albus præcipitabitur, qui abluatur donec nullam amplius acrimoniam ſapiat, deinde exiccetur.

N. 1. *Candidior ac purior erit,* 1. *Si ad deſtillationem Butyri, loco* ♁ ij *crudi, regulum ejus receperis.* 2. *Si per* ♎ *m illud rectificaveris.*

N. 2. *Appellatur & Pulvis Angelicus, Pulvis Algoreth, Aquila alba.*

Vires. *Totius corporis, & præcipuè primæ regionis humores noxios, per ſeceſſum ac vomitum expurgat, Uſuſque inſignis eſt in Peſte, Capitis morbis, Lue venereâ, Ulceribus malignis, Febribus, Arthritide, Hydrope, ubi & ut plurimum ſine vomitu operatur.*

Doſis à gran. ij. *ad* iv. *Macerare quoque licet gr.* ij. *ad* iv. *in hauſtu vini, eumque filtratum exhibere.*

Sunt qui infuſionem Mercurii vitæ in promptu habent.

Nimirum.

♃. ☿ vitæ ℈iß.
Vini generoſ. ℥xviii.
Doſis ℥ j.

N. 1. *Vis purgatrix hujus* ☿ *ut & vitri* ♁ ij. *nunquam exhauritur.*

N. 2. *Triduanum ejus uſum ſæpe procidentiam ani periculoſam excitaſſe compertum eſt, cavendus itaque nimius ejus uſus.*

Croll. Senn. in Inſtit. Beguin. (qui ♃ ♁ *p.* 1. ♉ *p.* ij. *) Sala in Ternar. Emet. Keſl.* 1. *c.* 26. *Tentzel.*

Quia autem hic Mercurius vitæ ſat violenter operationes ſuas, ac inprimis per vomitum perficere ſolet, ſolliciti fuêre Medici de hac violentia certis modis corrigenda, deque vi ejus vomitoria mitiganda.

Hinc

1. ☿ *vitæ correctus.*

♃. ☿ m vitæ in phiala △ arenæ fove, donec rubere inceperit, poſtmodum ▽ ſæpiùs ab eo abſtrahe.

Vires. *Purgat ſat commodè per alvum, impuritateſque quaſcunque educit.*

Doſis g. 4. 5. 6.

2. ☿ *vitæ Catharcticus.*

1. ☿ vitæ cum Sal. comm. aliquoties diutiuſque teratur, & ſalſedo poſtea per ▽ commun. abluatur; ſic ſolam vim per ſeceſſum purgandi obtinet. *Hartm. Senn. Tentzel. Agricola.*

2. Sal. nit. ad △ fuſo adde ☿ m vitæ ſenſim injiciendo & agitando; poſt refrigerationem, Mercurium in fundo inſtar Reguli invenies, quem edulcora.

Alii hanc Correctionem paulò aliter abſolvunt.

Unde

3. *Laxativum minerale.*

Fit, ſi Sal. nit. fuſi ad △. ℥ij. Mercurii vitæ, ℥ß. circiter, vel ℥j. paulatim injeceris: & poſtea omnem ſalſedinem ▽ à ablueris. Pulveri huic exiccato denuo adde Sal. commun. duplum & tere diligenter in marmore per horas duodecim. Tum rurſum aquâ dulci elue.

Doſis à g. 6. *ad* 12.

N. *Injice primo* ʒ 1. *atque cooperi ſtatim, donec fumus ceſſet, poſt perge injiciendo* ʒj. *&c.*

N. 2. *Habetur egregius* ☿ *jus vitæ* ☉ *aris per inferiora purgans in Anatomiâ* ☿ ij *Untzeri, qui fit ex Oleo* ☿ ij *&* ♎ *u Sal. nit. ſuper calcem* ☉ *affuſo, donec Tincturam attrahat quod poſt-modum cum* ✳ *co aut* ℴℴ *Tart. præcipitatur.*

HOFMAN. 1. *Mercurius Vitæ*) Hic nihil aliud eſt, quàm delicatiſſima ac tenerrima ſtibii proles in butyroſum liquamen aut gummoſam glaciem reſoluti, id quod reductio edocet, &

quod

quod butyrum ♁nii & ☿rius vitæ absque ≏ato fieri possit. Quandoverò ☿rius vitæ additâ cinnabari ♁nii paratur, tunc quodammodo ☿riale medicamentum emergit. Non desunt, qui *CL. Helmontii* parallela de Lilio & ☿rio vitæ, qui insensibiliter fermentorum peregrinorum immutatione, abstersione, & ablatione, ac insequenti spirituum seu virium restauratione potens est, ad hunc vulgarem emeticum cogunt, quem tamen cum aliis hujus farinæ purgantibus *CL. Helmontius* planè damnat, & ex Medico foro exulare jubet.

N. 1. Nisi butyrum ♁nii per sæpius repetitam rectificationem à suis impuritatibus probè purificatum sit, flavus fieri solet, ut ingentia damna corpori inducat, & ex ☿rio vitæ sæpè mortis fiat Mercurius.

Usus insignis est in Peste.) Ego ob vim suam emeticam nemini suaserim usum ejus internum in Peste, feliciori autem cum successu in lue Venereâ, in primis cum vitiosorum humorum saburrâ stipatâ; & cum Mercurio dulci mixtæ ad *Anti-quartii Riveriani* suprà descriptum processum. Item in scabie, febribus intermittentibus, inveteratis, & Arthritide nonnulli utuntur. At cùm mihi benigniora alia suppetant remedia, ejusmodi drasticis nunquam usus fui, nec usus ero, dum vixero. Mirantur quidam, quod hoc violentissimum pharmacon in hydrope adhibitum rarò per superiora; ut plurimum verò per inferiora hydropicorum aquas educat. Sed qui novit beneficio salium acidorum volatilitatem purgantium figere, ita ut saltem per inferiora purgent, hic facilè etiam hujus rei rationem reddere potest, siquidem acidosalsæ aquositates in hydropicis abundantes hanc vim pariter exerere poterunt. Dos. est à gr. ij. ad iv. P. I. Faber etiam ad gr. xij. præscripsit, summo tamen ægrotantium cum periculo, nec velim quemquam facilè imitari, nisi fuerit in infuso, cum sic tutius non solùm usurpetur, sed etiam suas vires eò melius exserat; nam in substantiâ adhibitus facilè hypercatharsin excitare potest, quia illius pulvis citissimè tam in intestinorum, quàm ipsius ventriculi plicis sese insinuans tamdiu purgat, quamdiu ibidem retinetur, imò ex observationibus constat, tantam vim colliquativam sæpè exseruisse, ut post obitum etiam nonnullis fæces alvinas extorserit.

N. 1. *Vis purgatrix hujus mercurii, ut & vitri Antimonii nunquam exhauritur.*) Hæc quia ejusdem sunt prosapiæ, unde ex mercurio vitæ etiam vitrum antimonii conficitur, de quo vid. suprà, eundem etiam sortiuntur effectum; Antimonium enim est quasi chaos, abyssus & favissa inexhausta largissima spirituum mineralium.

Hinc 1. *Mercurius vitæ correctus.*) Hujus genuinam correctionem vide suprà, ubi tradideC L. *Riverii* Anti-quartium de mercurio dulci. Hic correctus coloris grisei esse debet.

2. *Mercurius vitæ catharcticus. Nitr. ad △ fuso adde mercurium vitæ &c.*) Si scilicet nitri ℥iij. in Crucib. △ne aperto sed moderato fusis mercurii vitæ ʒij. sensim ac pedetentim injiciantur, ac per semihorulæ spatium in △ne detineantur; Hinc elixiviatio nitri per repetitam ▽æ f. affusionem probè edulcoratus pulvis usui asservetur. Ex eodem fonte promanat etiam tertia correctio, Laxativum minerale dictum: Nisi autem justam nitri dosin adjeceris, habebis diaphoreticum.

N. 2. *Habetur egregius mercurius vitæ ☉laris &c.*) Primò ol. mercurii vitæ sive butyrum Antimonii & sp. Nitri accuratè misceantur; Deinde digerantur aliquandiu, ac posteà destill. ut fiant homogeneum menstruum. Hoc affundatur calci vel foliis ☉ trium digitorum circiter altitudine, & solutio per suas digestiones procuranda, vel per modum Tincturæ, vel per nudam solutionem, abstractâ humiditate aliquali reliquum ▽â communi diluendum, vel ol. Tartari vel ✱ præcipitandum est.

N. *Mercurii vitæ genuina præparatio pro Pilulis Benedictis Jos. Quercetani seq. est:*) Rec. Antimonii crudi el. Vitrioli parùm calcinat. & pulverif. salis marini decrepitat. ãã part. æq. redige separatim in pulverem, mixta pellantur per retortam, △nem secundum gradus regendo, exibit ▽a clara, & coagulum albissimum ac pellucidum, quod in fundo residebit, rectifica per retortam vitream, aquam separa à coagulo, quod ▽is cordialibus frequenter abluatur, donec omni fœtore & vi suâ corrosivâ spoliatum redigatur in pulverem subtilissimum, albissimum.

II.

¶ *Bezoardicum minerale.*

1. *♁ Diaphoreticum Crollii seu Bezoardicum Minerale simplex, seu Officinarium.*

♃. Butyr. ♁ii rectificat. e. g. ℥iv. affunde guttatim ≏ Sal. nit. rectific. ℥iv. (alii ▽F,) abstrahe deinde ≏. Sal. nit. iterumque affunde ≏ Sal. nit. novi ℥j. idque tertiâ vice repetatur. Præcipitatus hic postea teratur, abluatur & igniatur.

N. *Crollius butyrum hoc facit ex ♁ij. p. 3. & ☿ ≏ti, nempe ☿ti parati per ⊖m & Sal. com.) p. 1. sed sufficit proportio anatica.*

Vires. *Magnum est Alexiterium saluberrimumque remedium Bezoardicum, quod sudores provocando magnos effectus monstrat in omnibus pestilentialibus & venenatis affectionibus.*

Dosis à gr. 6. ad 12. vel ultra.

Quercet. in Pharmacop. restit. Croll. Sennert. Institut. Kesler. 1. cap. 70. Hartm. in pract. ut & in Croll.

De Controversia: Utrum Medicamenta ex butyro ♁ii facta sint Mercurialia, an ♁ialia; *legat qui velit Tentzelium in Exeg. titul. de Bezoard. Salam. in Ternar. Bezoard.*

Probabilius videtur, naturæ id esse ♁ialis.

2. *Bezoardicum ☉lare compositum.*

♃. Bezoard. mineral. solar. ℥j.
Sal. Rut.
Guajac. ana ʒij.
Solut. Corall. rubr. ℥iß.
Misc. optimè per horam in mortario vitreo.

Hinc adde subinde

Spir. Sulphur. ʒß.
Tinctur. f. extract. Croc. or. ʒiß.
Ol. Caryophyll.
Succin.
Cinamom. ana ℈j.
Lap. Bez. or. ℈ß. vel ℈j. si placet.
Stent in cinere tepido, clauso vitro, ♂ ♀. ʒ.

N. 1. *Bezoardicum minerale solare ad datam compositionem fit.*

1. ♃. Butyr. ♁ ℔ß. ♁ factit. præparat. (vel ♁♁,) ℥j. F. solutio in Phiala oblongi colli, △ arenæ mediocri, (ut leniter bulliat,) sic rubescet Solutio. Hanc ≂ta affundendo ▽ calidæ ℔ aliquot, & ≂bitur ♁ albus, quem decantato sensim liquore flavescente, edulcora optimè in ▽ abluendo, tandem exicca blando calore solis vel hypocausti.

2. ♃. ☉ Ungar. laminat. ʒij. solve penitus in ℥ij. ▽R, destillatæ ex ▽F, cum Sal. com. ¼.) Hinc abstrahe ▽R, cohobaque vicibus 4. Dein solve denuò: Solutionem funde super pulveris prioris ℥iij. digere ☿ vigint. postea abstrahe sensim, cohobaque vice tertia: Tandem auge △ ut ≏ ▽R prorsus evanescant. Postmodum affunde ▽ eumque aliquoties iterum abstrahe: sic paratum Bezoard. miner. solare.

N. 2. *Solutio Coralliorum fit.*

♃. ✱ purificati, (id est sublimati 1. à tantundem Sal. com. decrepitati, 2. sine Sal. com. per se,) Corall. rubr. pulv. ana ℥ß. Misc. & ≏a denuò: sic relinquetur in fundo ≏torii Calx Corallorum, quam pone supra tabula vitrea ad liquescendum. Residuum quod in solutione supererit, denuò cum ✱ purificato submitte sublimationi & solutioni, donec tota Corallorum substantia sit soluta.

N. 3. *Tinctura Croci fit cum ▽i, qui iterum abstrahitur ad consistentiam mellis.*

Vires. *Sudores validè ciet, adeoque confert in Apoplexia, Paralysi, Arthritide, Podagra, Tremore artuum.*

Dosis à gr. 4. ad 8.

Ex communicatione Affinis mei colendi, Dn. Johannis Graseri, Chymici industrii & Pharmaco-

pœi

pœi hujus Reipubl. meritissimi, qui & hoc inter Chymica sua extare voluit.

3. *Bezoardicum Solare Crollianum.*

℞. Butyri ℥ ii ℔ ß. solve affundendo sensim 🜍 Sal. nitri.

℞. ☉ fin. ℥ ß. solve in 🜆.

Utramque hanc solutionem claram confunde, abstraheque menstruum gradatim, abstractum iterum affunde, cui adde 🜍 Sal. nitri. nov. ʒj. abstrahe, idque repete aliquoties.

Calx hæc dulcoranda & ignienda est.

Vires. *Vires hujus Bezoardici summis Crollius effert laudibus in Lue venerea, Peste, Podagra, hydrope, Febribus, obstruct. Lienis.*

Dosis à gr. 3. ad 8.

N. *Hoc Bezoardicum licet suis haud careat viribus, attamen ob corporeitatem, quam ☉ adhuc obtinet, præstantius censetur quod sequitur. Videlicet.*

4. *Bezoardicum Solare verum.*

Fit eodem ferè modo.

Nimirum.

Si loco ☉ illius corporei, substituatur ☉ in spiritualem substantiam exaltatus: *de qua exaltatione vide in ☉lis Volatilisatione, vel Tinctura ☉.*

Nempe:

℞. 1. ☉ illius spiritualis ℥ß. solve in 🜆.

2. Solve in eadem butyri ℥ ii rectific. ℥iv. [vel ut alii vj.] utramque solutionem confunde, abstrahe menstruum per 🝪m, destillationibus sæpè repetitis: Postea per calcinationem sub tegula, unter einen Muffel/ under a covered crucible, onder eengedeckte smeltcroes/) reduc in ℥erem violaceum, si lenis, vel in purpureum, si intensior calcinatio instituatur.

Vires. *Vires easdem obtinet, quas prius, sed efficaciores.*

N. 1. *Hartman. in Croll. Sennert. in Institut.*

℞. Aurum (per 🜍m nitri bezoardicum,) spiritualé redditum, junge cum butyro ℥ iii, in 🜍u nitri vel 🜆 soluto repetitis destillationibus uniantur ac figentur: abstrahe tandem, & habebis interveniente calcinatione Bezoardicum solare purpurei coloris magnarum virium.

Dosis eadem quæ priorum, à gran. 2. ad 10.

N. 2. *Tentzelius solutionem illam ☉ oleiformem edulcorat, superfundendo & abstrahendo aliquoties acetum forte. Postea extrahit Tincturam, Menstruo Basilij affuso digerendo per mensem, &c.*

Hinc

℞. *Tinctura hujus à menstruo separatæ p. 1. Butyr. ℥ ij in 🜍 nitri solut. p. vj. vel viij. Miscet ac unit cohobando, ultimo calcinat.*

5. *Bezoardicum Lunare 1.*

℞. Butyri ℥ iii in 🜍 nitri.
solut. ℥ iv.
Tinctur. ☽æ viridiusculæ ℥ß.

Iunge ac destillando aliquoties ad siccitatem fige.

Vires. *Bezoardicum hoc viridiusculum utilissimum est, ad capitis affectus, præsertim ad Erysipelas capitis mulierculárum.*

Dosis à g. 6. ad 12.

Tinctura ☽æ fit

☽m solvendo in 🜄, hanc rursus abstrahendo, & Tincturam per 🜃i extrahendo *vide suo loco.*

6. *Bezoard. Lunare 2.*

℞. Extracti Cœrulei ☽æ, (ex ☽ cum Sulph. calcinata per 🜍m urinæ extracti,) soluti in 🜄 p. 1.

Butyri ℥ ij, itidem in 🜄 soluti p. x.

Iunge ac destillando vel circulando uni.

Habes Bezoardicum Lunare ejusdem, vel etiam majoris virtutis.

7. *Bezoardicum Lunare 3.*

℞. Extracti seu Tincturæ ☽æ, (mediante ✳ extractæ ex ☽a in 🜄 soluta & instillatione ol. Tart. p. d. præcipitata.

Et Butyr. ℥ ii, *procede ut supra.*

8. *Bezoard. Lunare 4.*

Præstantissimum fit Bezoardicum ☽are, si ☽a cum 🜍u Sal. nit. in 🜔m redacta & cum butyro ℥ ii, s. a. in pulverem fuerit fixata.

9. *Bezoardicum venereum.*

Ex squama æris elicitur Tinctura cum butyro ℥ ii rectificato, dein figitur per 🜍m Sal. nit. ut in prioribus dictum.

10. *Bezoardicum ♂tiale.*

Ex croco ♂ per reverberationem extrahe cum butyro ℥ ii. Tincturam dein fige per 🜍m Sal. nit. more usitato.

Vires. *Est specificum in omnibus fluxionibus ventris, præsertim ab Epate originem capientibus.*

Scheunemann. in Hydromant.

11. *Bezoard. ♃iale.*

℞. Reguli ℥ ii sine ♂ facti ʒ iij. huic fuso, (in 🜊 bulo,) adde Iovis Anglici puriss. similiter fusi, ad ℥ ij. ut fiat de novo Regulus postea læviga, & admisce diligenter ☿ 🜕ti, ℥v. Destilla ex 🝪, Butyrumque inde destillatum cum 🜍u Sal. nit. ternis destillationibus fige, postea calcina, ignitumque in 🜃 extingue, & exicca, fit pulvis gryseus.

Vires. *Potentissimè movet sudores, insuper ad obstructiones Epatis Polychreston non contemnendum est.*

Dosis à g. 2. ad 6. vel 8.

12. *Bezoard. ♄ninum.*

Cum Butyro ℥ ii non rectificat. extrahe Tincturam ex vitro ♄, atque cum 🜍u Sal. nit. dicto modo fige.

Vires. *Prodest in affectibus Lienis.*

Dosis ad g. 6.

N. *Vitrum ♄i fieri potest ex minio & silicibus.*

13. *Bezoard. Mercuriale.*

Fit eodem modo quo Bezoardicum Saturni, ex vitro scil. ☿ ii vitæ & butyro ℥ ii.

De omnibus hisce Bezoardicis legi potest Hartm. in Croll. Tentz. in Exeg.

Nos ad destillata revertimur, inter quæ sequitur.

2. 🜍 *sen*

2. ℞ *seu* 🜔 ☿*ii album diaphoreticum.*

℞. ☿ 🜔ti tenuiter pulverisati p. 1. Argillæ rubr. p. iij. Misc. & fac cum ▽ communi globulos in umbra exiccandos, destilla dein ex 🝪 vitrea per Arenam △e suppressionis, (gradatim tamen) horis duabus adhibito, prodit elegans ℞, quem serva.

N. *Si quid ☿ii sublimetur, cum recenti argilla misce, & procede ut antea.*

Vires. *Diaphoreticus est. Dos. gr.* 1. 2. 3. *vide spiritum sequentem.*

Rhenan. chymotech. l. 1.

3. ℞ *seu* 🜔 ☿*ii rubrum.*

℞. ☿ 🜔ti, tenuiter pulverisati, Limatur. ♂. ana. Misc. ac resolve per deliquium in 🜔 flavum, quod diligenter collige. Residuo (quod non solutum,) affunde ▽m comm. ac extrahe Sal. Sal purificatum & coagulatum denuò 🜔o junge, fietque aurei vel crocei coloris. Destilla in Arena ex cucurbita humili per ✕ brevis rostri, primò exibit phlegma; quod seorsim colligatur, auctiori deinde △ ascendit rubedo, quæ partim in excipulum (quod mutatum sit,) destillabit, partim in ✕o & rostro, butyri instar adhærescet: Urge △m, donec nihil amplius ascendat; tunc cessa.

Phlegma destillatum unà cum rubedine ad spondilia cucurbitæ elevatæ, redde capiti suo mortuo, reiteraque destillationem per ✕ eundem, vix incalescente ✕bico, (imo vel à vaporibus,) liquescet rubedo in ✕ hærens, extillabitque rubicundissimè in Excipulum: postquam rubedo hæc extillaverit, mutato Excipulo suscipe phlegma subsequens, ac postea rubedinem reliquam igne auctiori, ut antè collige, idque repete tot vicibus, quot opus fuerit.

Vires. *Utriusque hujus spiritus magnus est usus inprimis verò rubei: expediunt per sudorem quodcunque in corpore noxium fuerit, aliisque Medicamentis difficulter cedit. In Lue Gallica pustulæ hujus usu sponte cadunt, tubercula minuuntur, dolores sopiuntur, ulcera fœtida manantia exiccantur & consolidantur.*

Dosis gr. 1. 2. *&c. in* ▽ *Theriacali mistura simpl.* ℞*u Guajaci, Decocto & simil.*

Hartm. in pract.

4. 🜔 *Mercurii diaphoreticum dulce.*

℞. ☿ 🜔ti q. v. solve in ✕, digere ac abstrahe ✕ ad siccitatem, residuum in 🝪 digere cum 🜅 rectificatiss. donec fiat crassus liquor. Hinc destilla ex Arena △ forti, & prodibit liquor instar lactis. Lacteum hunc liquorem reaffunde materiæ in fundo relictæ, destillaque denuò. Sic extillat 🜔 album ac fragrans sine corrosione. *Kesl. lib.* 3. *c.* 30. *lib.* 4. *cap.* 35. *vide etiam Liquores Mercurii.*

N. *Alii contenti sunt solâ digestione ac destillatione cum* 🜅 *peracta Kesl. lib.* 2. *cap.* 29. *lib.* 4. *c.* 34.

Vires. *Curat ulcera maligna, cancrosa, præsertim Renum & Vesicæ.*

Usus *tam internus, quam externus est.*

5. *Oleum fragrans, Astrum dictum.*

℞. Mercurii septies sublimati, totiesque per Calc. viv. rectificati, q. v. solve in ℞ Sal. nitri calore mediocri: dein abstrahe ℞m Sal. nitri, edulcora optimè coquendo in ✕, ut corrosivus sapor eluatur: postmodum abstrahe quoque ✕, & denuo elue, affundendo ▽m pluviam stillatitiam, hinc exiccâ, & digere aliquamdiu cum 🜅 rectificatiss. ana. Póstea pelle simul per 🝪m △, initio leni, dein fortiori: corpus residuum serva pro conficiendo inde sale: Extillato verò deme 🜅 in MB. Et remanebit in fundo Mercurii fragrantissimum, quod est astrum Mercurii. *Basilius.*

Vires. *Diaphoreticum est & peculiare curativum Luis venereæ: easdemque vires obtinet, quas Sal ☿ii ex corpore residuo paratum, vide infra.*

6. *Aliud Oleum ☿ diaphoreticum fragrans.*

℞. ☿ 🜔ti p. 1. ✱ fixi, (in liquorem, p. d. redacti & mundificati,) p. iij. solve p. d. Liquore imbuatur charta bibula: Charta sic perfusa matracio vitreo includatur cum suo ✕ & recipiente: destillando liquorem Mercurialem △ arenæ elice. Hunc si rectificaveris, dulcissimum odorisque fragrantissimi ac gratissimi, moschum redolentis nanciisceris oleum.

Vires. *Aptissimum est in sudoribus ciendis.*

Quercetan. in Tetrad. In descriptione Panaceæ ☿*ialis.*

7. *Oleum Mercurii Saccharatum, Spiritusque.*

℞. ☿ 🜔 p. j. Sacchar. p. iij. Misc. optimè ac destilla per 🝪m vitream luto obductam in receptac. capac. Primò accende paulatim carbones supra 🝪m, ut calefcat: hinc accende & infra ac continua △m lentum dies 2. aut 3. Quod extillavit committe destillationi MB. Exibit ℞ Mercurii subacidus, 🜔o Sacchari remanente in fundo.

N. *Lentè procedas memento, ne operam ac oleum perdas. Saccharum enim æstu nimio irritatum, vi sibi exitum quærere solet.*

Usus. *In Ulceribus Vesicæ, aut aliis Affectibus, ex morbo Gallico relictis, magni est solatii.*

Dosis: Spiritus exhibetur gut. 3. 4.

HOFMAN. 2. *Bezoardicum minerale.*) Hoc ab Antimonio diaphoretico non realiter, sed modi præparandi ratione differt, nihilominus tamen, qui hoc præscribere intendit, ad reliquorum differentiam illud denominet. Aliàs præsens bezoardici mineralis descriptio (Si aq. fort. ad fixationem butyri planè omittatur) satis est accurata. Scilicet butyro Antimonii cucurbitæ vitreæ immisso sensim affunde sp. nitri rectificati tantum, usque dum butyrum totaliter fuerit solutum, nec ulla amplius effervescentia conspiciatur. Hinc in Aren. sp. Nitr. abstrahatur ad siccitatem. Hujus Spiritus Nitri affusio & abstractio tribus repetenda est vicibus cum novo sp. Nitri, augendo △em ultimò quoad omnes spiritus fuerint expulsi. Massa residua Crucib. immissa △ne aperto per hor. unam leviter calcinetur.

N. Nonnulli, prout & *D. D. Moebius* fecit, Bezoardicum hoc minerale f. commodius elaborant, si separato prius sp. Vitrioli philosophico à butyro Antimonii, Mercurium vitæ figant in via sicca cum Nitro in Crucib. fuso, instar Antimonii diaphoretici sensim inferendo, vel in viâ humida à Mercurio vitæ sextuplum boni sp. Nitri per Aren. ad siccitatem perfectam abstrahendo, pulvere residuo citrà cohobia aut ulteriores calcinationes & incitantes acoris elutriationes sat valido ac tuto.

Vires.) ebullitionem sanguinis in febribus ardentibus tam bonis moris quàm mali moris mirè compescit, ac in primis sequens bezoardicum ☉lare, si in primis succenturiatus adsint salia volatilia urinosa, qualia Sal Tartari volatile, C.C. cruoris cervi, ✱ &c. cum essentia theriacali nupta, fermentum febrile venenatum ac malignum causam istius ebullitionis figendo, invertendo ac per diaphoresin & diuresin expellendo. Hujus autem virtus non tantum ab Antimonio & ☉le, sed etiam à Nitr. oritur, quod abundè in Antimonio & ☉le figitur, id quod ponderis auctio & incrementum edocet, salvâ manente vi suâ refrigerante & sedativâ (paucis cognitâ) quæ tamen magis enotescit, quando totum Nitrum vertitur in terram albissimam insipidam per encheirisin à *C. L. Helmontio explicatam. De Lithias. cap.* 4. §. 17. & *in complexion. & mistion. Element.* figmento §. 24.

N. Quoties à Natura spontanea illa coctio vitiosorum humo-

rum in febribus ſerius venit expectanda, toties Arte promovenda eſt, inquit *Meus Sylvius in Practic. Medic.* pag. m. 944. & quidem medicamentis omnem humorum acrimoniam, & in primis acidam (unde illa penitior humorum in lympha & ſanguinis maſſa permiſto effici ſolet) blandè temperantibus & arctam humorum unitionem iterum ſolventibus. Præ omnibus autem aliis blandè acrimoniam humorum, & acidam quoque cruditatem temperant Sulphura mineralium & metallorum fixa & ad ſummam ſui perfectionem exaltata. Quibus proximè accedunt ſalia volatilia oleoſa, & aromatica: Quorum prudenter uſurpatorum vi, captum humanum in multis ſuperante, non tantum Naturæ humanæ convenientiſſima conciliatur in inteſtino tenui & Corde humorum ſubcontrariorum effervescentia verum etiam diſſolvitur iterum in ſanguine & lymphâ concretio & coadunitio humorum acriorum præternaturalis, ſed prius ab ipſis moderatorum. Hujus generis volatiles ſpiritus ſeu ſalia volatilia circumſpectè ac cum delectu adhibita pro diaphoreſi ab initio febrium malignarum ſæpè plus præſtant additâ eſſentiâ anodynâ in cephalalgiâ, cardialgiâ &c. Quàm Bezoardicum minerale ſ. ſive C. intenſioris malignitatis ſeminaria rarò compeſcentia, adjunctis vel intermediatis pro circumſtantiarum ratione abſorbentibus temperatis, invertentibus anodynis. Si nauſeæ & vomitus ab initio ſymptomaticè complicati & ſolum fixiora illa bezoardica ex Antimonio oppoſita fuerint, malum, quod ſuprà notatis alexipharmacis volatilibus ſolitariis aut anodynorum tantillo exaltatis facilè ſopitur, ſæpenumero magis exaſperant. In ejuſmodi morborum progreſſu non rarò cruda vel ſimpliciſſimè præparata ex animalium & foſſilium claſſe evidentius operantur abſorbendo ac figendo fermenta, maligna ac venenata v. g. C C. ſ. △ & cum △ præparatum, Terra ſigill. unicornu foſsile, cetaceum, dens equi marini &c. Quæ in aliis febribus cum bezoardico martiali & joviali, ſi non fuerint malignæ ab initio ad reſolutionem & inverſionem commodè alias adhiberi poſſunt.

2. *Bezoardicum ☉lare compoſitum.*) Hic notandum, Sal rutæ, guajaci & ſolut. corall. r. tantæ efficaciæ non eſſe, ut hoc bezoardicum ☉lare in virtute ſuâ exaltent, vi ſuâ alexiteriâ per vulcani vehementiam orbata, niſi juxta jam monitam cautelam prius ſalia volatilia oleoſa vel Tincturâ bezoardic. cum ſalibus volatil. parata in convenienti vehiculo adhibeantur & in progreſſu uſus bezoardici ☉laris interpoſitis cordialibus ex corallinis, cinnabarinis, Cervinis, Lapide bezoar &c. ſequatur.

N. 1. *Bezoardicum Minerale Solare ad datam compoſitionem* fit.) Si loco aq. reg. tanquam nimium corroſivæ & noxiæ ſubſtituatur ſp. Nitri, præſens deſcriptio erit accuratior, & ſeq. factâ modo commodior.

Rec. butyr. Antimonii clari ſ. q. huic affunde ſp. Nitr. & abſtrahe per Alemb. cum hoc Spiritu abſtracto ſolve ☉ q. v. recipe poſteà ſolutionem hanc ☉larem & affunde butyr. Antimonii rectific. ſeorſim in cucurbitâ apertâ in loco aperto collocatâ ℥ iij. hoc facto etiam affunde ſp. Nitri rectific. guttatim tantum, ut emineat ad 2. vel 3. digitos, poſteà digere per aliquot ♂ ♀, deinde in Aren. per Alemb. abſtrahe, ſed non ad omnimodam ſiccitatem, ſaltem ut materia inſtar pultis flavæ quodammodo ſiccatæ remaneat, huic quod exſtillavit redde, addito novo ſp. nitri ad ℥ij. circiter, miſce & digere iterum, poſt digeſtionem iterum deſtilla, hunc laborem ter vel quater repete. Sic ☉ perfectiſsimè cum ſuâ maſsâ unitur & fit Pulvis ſiccus: calcina ſub tegulâ per horam unam vel alteram. Doſ. eſt à gr. j. ij. ad v. ℈ß. vel ℈ j. in omni morbo repentino.

N. 2. *Solutio corallorum fit.*) Hæc ſolutio minus philoſophica eſt, nec genuina, de qua vide ſuprà cap. de coralliis.

3. *Bezoardicum ☉lare Crollianum.*) Hoc ſuo etiam ſtat talo; attamen ob fixitatem, quam ☉ adhuc obtinet, cenſetur præſtantius quod ſequitur.

4. *Bezoardicum ☉lare verum.*) Si loco ☉lis illius corporei ſubſtituatur ☉ in ſpiritualem ſubſtantiam exaltatum, quod perficitur vel per philoſophicam trituram in pulverem ſubtiliſsimum cum philoſophico mortario inſtitutam, vel per ſublimationem cum ✱co, vel per ſecundam aut tertiam ♌lationem cum nitro bezoardico, ut liquorem ſuppeditet duraturo colore ☉lari tingentem. Hoc Aurum ſpirituale ſolve in ſp. nitri non aq. reg. & ſolutionem abſtrahe ad ſiccitatem, deſtillationibus ſp. nitri ſæpius repetitis. Poſteà reſiduum calcina ſub tegulâ, (unter einen Müffel) &c. Nonnulli bezoardicum ☉, antequam igniant ſub tegulâ, irrorare ſolent ſp. vini & poſteà calcinant, probè tamen agitando in violaceum vel purpureum colorem, hic licet non ſemper acquiratur, etiam à flamma △nis procedens, nihilominus tamen ritè præparatum erit, modò eaſdem obtineat vires. De quibus ſuprà in Bezoardico ſ.

N. *Rec. Aurum (per ſpiritum Nitr. bezoardicum.)* ſpirituale redditum &c. cum antecedenti convenit. Et Menſtruum illud Baſilii nihil aliud eſt, quàm ſp. vini ſubtiliſſ. cum ſp. Salis digeſtus & ternâ ♌latione per alembic. unitus ex MB. Solvit ☉ non radicaliter, ſed ex partium texturâ tincturam acquirit.

5. *Bezoardicum ☽nare 1.*) cum ☽na non niſi depuratiſsima & ab omni ♀ nere per capellationem liberata ad hoc bezoardicum aſſumi debeat; niſi vomitum ob vitriolatam vim concitare velis, tinctura ☽ næ viridis cum aq. fort. parata hìc exulet, utpote à ♀ re non à ☽nâ oriunda, & ejus loco ſubſtituatur ☽na capellata in ſp. nitri ſoluta ac butyro Antimonii nupta, ſeq. modo conficienda: Rec. ☽næ finæ laminatæ ℥ß ſolve in ſp. nitri ſ. q. butyri Antimonii rectific. ℥ iß. ſpiritus nitri ſ. q. ſenſim butyro Antimonii affunde, uſque dum omnis effervescentia & ſtrepitus ſubſideat. Has ſolutiones conjunctas abſtrahe in cucurbitâ vitreâ deſtillando △ne Aren. ad ſiccitatem maſſæ albæ cœruleæ, Huic reſiduæ maſſæ alius recens ſp. Nitri affundatur & abſtrahatur, idque tertiâ vel quartâ vice repetendum, ultimò fortiſſimo △ne urgendum, ad omnimodam ſpirituum corroſivorum expulſionem, ſingulis tamen vicibus ante repetitam ſp. Nitri affuſionem maſſam in mortario vitreo conterendo; Maſſa denique reſidua aquâ ſ. ſæpius affusâ edulcoretur & à ſpiritibus corroſivis liberetur, & bihorii ſpatio in Crucib. igne aperto calcinetur.

Tinctura ☽ næ fit.) Loco Tincturæ ſumi poteſt Magiſterium Lunæ ex Lunâ finâ cum ſp. Nitri paratum & cum muriâ præcipitatum. Ex quo etiam Tinctura ☽næ parari poteſt cum ſp. ✱ & ſp. ſal. tartari vol. Hoc Magiſterium cum butyro ♁nii etiam conjungi cum ſp. Nitr. ſ. a. figi poteſt, ut jam ſuprà oſtenſum.

6. *Bezoardicum ☽ nare. 2.*) Hìc loco extracti cœrulei ☽næ ſoluti in aq. fort. & extracti ex ☽ cum Sulphure calcinata per ſpiritum Vrinæ jam dictum Magiſterium ſubſtitui debet, & cum butyro ♁ nii non in aq. fort. ſed ſp. nitri ſolutum jungi poteſt, ut ſuprà jamdum traditum fuit. Similiter etiam cum Bezoardico ☽ nari 1. prout & cum 4. procedendum erit.

9. *Bezoardicum venereum.*) in Lue ♀ nereâ, gonorrhœâ virulentâ, & ubi renes parteſque genitales vel exulceratione vel alio laborant Morbo, eſt egregium Medicamentum, ſi juxtà *Domini Autoris* præſcriptum elaboretur.

10. *Bezoardicum ♂tiale.*) Quamvis *Domini Autoris* deſcriptio hujus bezoardici ♂tialis non ſit rejicienda, dum cum butyro ♁ nii ex croco ♂tis per reverberationem facto tinctura extrahitur, quæ per ſpiritum nitri more uſitato figitur. Tamen optimum fit ex regulo ♂tis cum mercurio ſublimato in butyrum redactis & cum ſp. nitri vel fluore nitri ad fixitatem perductis. Prodeſt in febribus cum diarrhœâ conjunctis, item in dyſenteriâ epidemicâ, nam ratione ♂tis aliqualem habet vim adſtringendi & ratione nitri etiam anodynam.

11. *Bezoardicum ♃ viale.*) Hoc juxta *Domini Autoris* præſcriptum etiam ſuccedit, ſed non fit pulvis gryſeus, verum albus ſubcœruleus. Eſt egregium Medicamentum diaphoreticum in Epatis obſtructionibus & in omnibus uteri affectibus, præprimis in purpurâ, ubi ſcilicet cum feculâ bryoniæ, aliiſque uterinis commiſcetur, quia malignitati reſiſtit & uterum unà purificat. Item in epilepſiâ ex utero cum feculâ pœoniæ & bryoniæ decantatiſſimum eſt remedium. In Epatis obſtructione cum pulvere epatico rubro miſcetur. Imò in ipſâ Peſte etiam cum Magiſterio cordiali D. D. Iohannis Michaëlis p. m. utiliſſimum deprehenditur tàm ratione præſervationis, quàm curationis.

12. *Bezoardicum ♄ ninum.*) Hoc non adeò eſt uſu receptum. Ex Minerâ ♄ turni autem & ☿ rio ſublimato ana per retortam ♌ latis acquiritur butyrum ♄ ninum & cinnabaris ♄ turni, ex quo cum ſp. Nitri fixato bezoardicum ♄ turninum fit magnarum in Peſte virium, prout & in pleuritide, ſcorbuto, ſcabie, melancholiâ hypochondriacâ. Hoc butyrum ♄ ni ſuper ſaccharum ſaturni infuſum & per retortam deſtillatum largitur liquorem ſubrubrum dulcem, externè in ulceribus ſerpentibus utilem, quemadmodum etiam ex hoc mercurius vitæ confici poteſt in Morbis ſaturninis commendabilis.

N. alembic. ♄turni quomodò conficiatur, vide ſuprà de ♄turno.

13. *Bezoardicum Mercuriale.*) Hoc utut Mercuriale dicatur, nihil tamen de Mercurio realiter participat, ſed ♁ niale eſt, alembic. enim mercurii eſt ſuccinum ſeu alembic. ♁ nii, licet aliquandò colore differant.

Nos ad deſtillata revertimur, inter quæ ſequitur 2. Spiritus ſeu ol. ☿ rii album diaphoreticum.) Hic Spiritus ſeu ol. ne quidquam de Mercurio participat, ſed niſi ſalia in fluorem redacta ſunt Mercurii ♎ati per argillam cauſata. Totum autem artificium hunc ♎atum conficiendi in eo conſiſtit, ut mercurius ſublimatus cum argillâ probè commiſceatur & conteratur, illudque aliquoties repetatur, aliàs loco Spiritus adſcendet ſublimatus. Commendatur in partium genitalium exulceratione.

3. *Sp. ſeu ol. Mercurii rubrum.*) Accurata eſt hæc deſcriptio, ſed præterquàm quod adſtringendi vim à ♂ te acquirat, non minoris cum antecedente ſortis & proſapiæ eſt. Eſt autem nihil aliud, quàm Tinctura rubra ♂ tis ſalium beneficio in Mercurio ſublimato

blimato reconditorum fupr à alembicum everfa. In Cap. mort. nobile delitefcit Vitriolum quod fublimatum & in ol. per deliquium redactum elegantiffimam præbet Tincturam adftrictivam vel per fe, vel arcano Tartari nuptum, ad tonon vifcerum confortandum in hæmorrhagia, vomitu, diarrhoeâ & omni alvi fluxu miræ efficaciæ.

4. *Ol. Mercurii diaphoreticum dulce.*) Cum folo fp. vini abfque aceto lat. folutio etiam fuccedit, fed digeftio per aliquot Menfes continuanda in fimo equino, aliàs in caffum laborabis: Rec. Mercurii cum Vitriolo & Sale fublimati q. f. Solve in fp. vini rectificatiff. factâ folutione in alembico appofito capitello cœco per aliquot Menfes fiat in fimo equino digeftio, quâ peractâ, fp. vini in MB. abftrahatur, hoc abftracto ad oleofitatem, refiduum urgentiori △ne in Aren. ex retortâ vitreâ in aliud receptaculum pellatur. Quoad vires in contumacifsimis renum, veficæ, partiumque genitalium affectibus hoc oleum prout & reliqua plurimum præftant, etiam internè propinari abfque ullo poffunt periculo. Qui hifce mercurialibus caret oleis, adfumat mercurium dulcem, qui etiam non contemnendas in hujufcemodi cafibus habet vires.

5. *Oleum fragrans. Aftrum dictum.*) Aftrum mercurii habetur vel in formâ liquidâ, prout & *Domini Autoris* eft, quod fuccedit, fi mercurius fublimatus præparatus fuerit ex vitriolo & Sale; deinde cum fp. vini folum folvatur, & tertiò digeftio in fimo equino ad aliquot dies continuata fuerit. Vel habetur Aftrum in formâ ficcâ quemadmodum fequens ex cinnab. Rec. Primò fiat ▽ Nitri hoc modo.

Rec. Nitri optimè purgati ℔ iij mifce cum ℔ ix. terræ figulinæ præparatæ & nondum excoctæ, ℞ la per retortam cum amplo collo, ut fpiritus tranfire queant, adaptetur capax recipiens cum luto optimè lutatus, lutum prius probè exficcetur, ne fpiritus tranfire queant: Poftea per 3. Horas △ne lento ℞ la, hinc fortiore, donec fpiritus nulli prodeant; poftmodum rectifica, adde partem dimidiam Salis gemmæ, ftent in digeftione per 2. ☍, poftea effunde, & adhuc femel rectifica. Rec. cinnabaris fofsilis Ungaricæ, opt. pulverifa, & exficca, Rec. hujus q. v. in alembic. affunde dictam aquam Nitri ad trium digitorum eminentiam, permitte in folutione, effunde aquam de terra damnata, abftrahe hanc aquam ad partem dimidiam, & pone in cellam ad cryftallifandum, cryftalli fiunt inftar nivis, inde hos iterum in ▽am deftillatam ad folutionem, foluto affunde ol. Tartari & in momento ⫨tantur foluti cryftalli inftar croci.

N. Quidam poftea in ▽ philofophica ex ✱ & Nitr. ãã. facta folvunt ☉ puriffimum ad ℥ iij. folut. ℥ j. ac cum eadem ▽a repetitis cohobationibus & digeftionibus ☉ folutum per Alembicum ducunt, donec totum tranfeat. Hanc folutionem conjungunt cum priori Zinnabaris folutione, abftrahunt fexies Aquam ad medietatem ufque repetitis femper iifdem cohobationibus, poftea ad ficcitatem deftillatur. Tandem vel per fp. Tartari vel fp. vini omnis corrofio auffertur. Confert in apoplexia, epilepfia, febribus malignis &c. Dof. eft à gr. j. ij. ad gr. v. in vehiculo appropriato.

6. *Aliud oleum Mercur. diaphoreticum fragrans.*) ✱ figitur h. m. calcinatur fcil. ✱ cum calc. viv. æq. part. igne forti tribus vicibus, femper tamen aquam affundendo calidam ipfum Salem feparantem. Sal diffolvitur, filtratur & coagulatur, hic labor repetitur femper reaffumendo calc. viv. ad unamquamque operationem, ufque dum ✱ figatur & liquabilis inftar mellis reddatur. Hoc Sal in locum reponatur humidum & brevi in pellucidiffimum liquorem convertetur, quem mundificabis & cum illo juxtà Autoris præfcriptum procedes.

7. *Oleum mercurii Saccharatum, Spiritufque.*) Hoc in Gallia & Ungaria Chirurgorum eft Arcanum. Cautela hæc, quam *Autor* appofuit, ut fcil. lentè in ol. hoc deftillando procedatur, exactiffimè obfervanda eft, ne alembic. dum faccharum nimis effervefcit, difrumpatur. Verùm quemadmodum in aliis etiam fuprà à *Domino Autore* adductis mercurii oleis nihil eft, quod mercurii fubftantia ingrediatur, cui illorum effectus fit adfcribendus, fed falia funt, quæ defectum Ejus fuppleant: ita etiam in hoc ol. mercurii faccharato nihil eft de Mercurio, (nifi odoretenus velis) fed liquor eft compofitus ex falibus corrofivis & acido fale facchari quæ Mercurio ≏mato immerfa & in ⫨tatione Mercurii vitæ fp. Vitrioli philofophicum conftituunt. Rectificatus hic fpiritus ol. præbet fulvum. Quoad ufum; Spiritus hic internè cum liquoribus appropriatis convenit in Lue Venerea: Externè oleum etiam in articulorum doloribus à nonnullis commendatur, qui tamen ufus ob corrofivitatem meritò eft fufpectus.

¶ *V. EXTRACTIO,*

Unde

1. *Sulphur feu Tinctura Mercurii, Aquila cœleftis.*

♃. ☿ ≏ti (cum Sal. com. & ⊖o elevat.) q. v. affunde ⚹, ftent per feptimanas aliquot, ut extrahatur flavedo f. a. Decantatos liquores deftilla ad ficcitatem & habebis pulverem rubeum, qui verum Mercurii Sulphur.

Vires. *Paracelfus maxima huic attribuit præconia, in curanda Podagra, Epilepfia, morbo Gallico, &c. Quorum radicem per fudorem expellit.*

Dofis g. 3. 4.

2. *Alia.*

♃. Vitri Mercurii (quod fuccinum ♁ii vocatur,) extrahe cum ⚹ decanta & abftrahe.

Vires. *Sudorem movet.*

Dofis g. 2. 3.

N. *Uti vitrum illud, non eft nifi vitrum ♁ij: Ita Extractio hæc non nifi ♁ij cenfenda erit. Vid. Bittich.*

3. *Oleum Mercurii ♁ialis, Tinctura.*

♃. Mercurii ex ♁ fact. part. 1. ꝏ ⊖i rubr. rectificatiff. p. iv. abftrahe leniter, ut ⊖ cum Mercurio maneant, dein auge △, & fublimabitur aliquota Mercurii pars. Sublimatum redde Mercurio in fundo, tantumdemque novi ꝏi ⊖i adde abftraheque & fublima, idque vice tertiâ; tandem tere, & affunde triplum 🜄 rectificatiff. circula, fic fiet feparatio, & Mercurius in ꝏ abibit fupernatans. Hinc fepara ꝏ idque circula ☍ cum ⚹ acerrimo. Sic ꝏ recipiet ponderofitatem, fundumque petet, & quod noxium in ☿ erat ⚹o immixtum maneat.

Vires. *Bafilius maximis encomiis ꝏ hoc celebrat, vimque ei attribuit corroborandi Cerebrum, curandi Apoplexiam, imò loco Panaceæ habet.*

HOFMAN. *V. Extractio. Unde 1. Sulphur feu Tinctura Mercurii, Aquila cœleftis.*) Hæc defcriptio ferè cum fuprà allato ol. ☿rii diaphoretici dulcis convenit, eò quod hæc æquè folutionem, digeftionem & abftractionem Acet. dift. ad ficcitatem præcipiat, illa autem hifce præviis extractam ex decantatis liquoribus cum Acet. dift. fuper Mercurium fublimatum factis flavedinem pro fulphure ☿rii venditet. Verùm hæc extracta flavedo, quæ poft deftillationem in pulverem rubeum degeneravit, non ex ☿rio, fed etiam ex falium diverforum variâ texturâ orta eft. Interim tamen notandum eft, quod fi Acet. deftillat. à mercurio fublimato vel butyro ♁nii fæpius abftrahatur, per feceffum purgare, unde & hoc dictum Sulphur mercurii purgantibus admifceri poteft.

2. *Alia.*) Hoc vitrum mercurii nihil aliud eft quam fuccinum ♁nii, ex quo loco Acet. dift. convenientius cum fp. Vir. ær. tinctura extrahi poteft, & tinctura extracta cum fpiritu vini circulari. Verùm non mercurii, fed ♁nii inde tinctura rubicunda elicitur.

3. *Oleum mercurii ♁nialis. Tincturà.*) Mercurii ♁nii elaborationem vide infrà de Antimonio. Intereà præfens Dni Autoris defcriptio non eft de nihilo. Elegantiffimum etiam ≏matum fit ex mercurio antimonii, Vitriolo calcinato & fale tribus fuprà nominatis athletis fortiffimis ad contumaces febres expugnandas. Locò ol. Vitrioli f. fubftitui debet ol. vitrioli ♂tis vel vitrioli hermaphroditici ex vitriolo ♂tis & veneris paratum. Tandem poft ≏ationem affunditur triplum fp. vini rectificatiff. & cum eo circulatur ut dulcefcat; Aliàs etiam ex fp. vitrioli & fp. vini rectific. præmiffâ debitâ combinatione per circulationem & deftillationem fit fpiritus cephalicus Dn. D Joh. Michaelis; item, fpiritus catharrhalis, cephalicus, apoplecticus, de quo infrà pluribus.

VI. LIQUATIO.

1. Unde Liquor.

℞. ☿ ≏ti q. v. digere in phiala vitrea calore mediocri, ♂ (40.) hinc solve per deliquium.

Vires. *Curat Ulcera ac Vulnera maligna, instillatus.*

Alius liquor Mercurii præcipitati.

℞. ☿ per 🜅 præcipitat. q. v. affunde 🜄 opt. digere & cum acer factus fuerit, decanta. Hinc affunde alium, donec acrimonia sublata, & calx attenuata sit. Tunc affunde ✕ digere, decanta, affunde novum ✕, idque toties, donec totus pulvis in ✕ abierit: abstrahe ✕, pulveremque repone in cellam ad liquescendum cum aqua Chelidoniæ.

N. *Quod si ✕ calci huic insufficiens fuerit, denuo calcina.*

3. Alius.

℞. ☿ ≏ti q. v. solve in 🜅, (ex Sal. nit. p. ij. & ✱ p. 1. destillata,) digere vase clauso, postea destilla: residuum tere, rursusque aquam affunde, idque tantisper reitera, donec omne sublimatum in fundo fixum remaneat. Fixum hoc sublimatum per ℥m unam ac alteram leviter reverbera, dein tere, digere cum 🜄, abstraheque cohobando, donec in 🝆i formam abeat. *Untzer.*

Vires. *Confert Podagricis, lue venereâ infectis, Cancro, Fistulis, & omnibus ulceribus sordidis, putridis atque inveteratis, sive intrinsecus, sive extrinsecus adhibeatur.*

N. *Sic quoque figitur per ✕, fixumque per 🜄 dicto modo in mucosam pinguedinem abit: quæ si ex arena gradatim destilletur igne fortissimo, lacteum humorem sudat, digere hunc ac destilla, accipiesque 🝆 candidum & suave.*

Vires. *Usus ejus tum internus est ad Renes exulceratos, atque calculum, tum externus ad ulcera.*

4. Alius, 🝆 ☿ij diaphoreticum dulce.

℞. ☿ ≏ti puriss. q. v. tere & solve, p. d. super tabulis ferreis stanno obductis. Liquor affundatur 🜄, fiat destillatio, cohobiis toties repetitis, donec 🜄 acescere incipiat. Tandem abstrahe leniter 🜄, manebitque in fundo 🝆 Mercurii dulce. *Hartmann. in pract.*

Dosis à g. 2. ad 6.

N. *Alii pellunt igne fortiori ex arena, nanciscunturque lacteum liquorem, qui rectificatus per 🝩m evadit fragrantissimus sine corrosione. Vide supra in destillatis.*

5. Liquor ☿ Iovialis.

℞. ☿ crud. ♃is ana ℥ ij. F. āā. Huic adde Mercurii aliquoties sublimati ℥ iv. Trita solvantur per deliq. Liquorem digere cum 🜄 per mensem. Postea abstrahe 🜄 in △ e lenissimo in MB ne 🝆 simul ascendat. F. cohobatio quater vel quinquies. Ultimò remanebit in fundo 🝆 ☿ ♃iale.

Vires. *Potest adhiberi intrinsecus & extrinsecus.*

Dosis à g. 2. ad 6.

6. Liquor ☿ ≏ti.

Sublima ☿ ≏ti ℥ j. cum ana ✱ ci, adde 🜄 ad eminentiam 3. digitorum, digere simul per 6. ♂ & per 🝩 pelle. Post 🜄 egredietur Oleum, quod in frigido coagulabitur in massam albam, quæ in cellâ posita resolvetur in liquorem ☉em dissolventem, eumque in volatilitatem adducentem.

Ex S. Class.

HOFMAN. 6. *Liquatio unde 2. Alius Liquor mercurii præcipitati.*) Hæc prout & 3. sequens descriptio nil minus affinis est cum suprà jamdum examinatis oleis.

4. *Alius, ol. mercurii diaphoreticum dulce.*) Hoc etiam suam meretur laudem. Usus tamen ejus saltem externus est in ulceribus malignis.

5. *Liquor mercurii ♃ ialis.*) Convenit hic cum Dn. D. Iohann. Agricolæ descriptione ol. mercurii, quam tradidit in notis ad Poppium, & repetiit CL. Zvvelferus in mantiss. Spagyric. parte 2. Cap. 7. p. 355.

6. *Liquor mercurii sublimati.*) Si mercurii sublimati justa proportio cum * ana & sp. vini per aliquot dies digerantur, & postmodum per retortam destillentur. Post sp. vini egreditur ol. quod in frigido coagulatur instar butyri, & per deliquium solutum postmodum metalla solvit.

N. Quomodò ex mercurio cum calce vivâ & sale Tartari fortissimo alkali *CL. Zvvelferus* in mantiss. spagyric. part. 1. Cap. 7. p. m. 355. *Liquorem Alkahest summum Nobiliss. Helmontii* arcanum eruere in formâ aquæ præsumat, evolvi potest; Verùm de hujus successu valdè dubitatur vid. & *Dominus Luc. Schröck, in Mantiss. Hermetic.* p. 513. seq. Negari quidem nequit, posse in hâc Zvvelferi præparatione unà cum mercurio aliquid aquæ in vase recipiente colligi. Sed non ideò mercurius in aquam resolutus dici potest, cùm longè aliam habeat originem, scilicet à vaporibus vel poros mercurii ingressis, eo ante destillationem aëri humido exposito, vel ex vaporibus recipienti inclusis. Unde & *Nobiliss. Robertus à Boyle in paradox. chemic.* p. 71. Posse, inquit, certo quodam tractandi Argentum vivum (vel saltem aliquod ejus genus, nam non in omni mercurio ita feliciter succedit) artificio, ab ipso, nullâ factâ additione, minimum quintam vel quartam limpidi liquoris partem separari, qui à vulgari Peripatetico pro aquâ haberetur, quemque vulgaris chymicus phlegma vocaret, qui tamen reduci in mercurium nequit. vid. l. c.

¶ VII. SALIFICATIO.

℞. Corpus ex præparatione 🝆i ☿ii fragrantis residuum (*vide supra*) affunde idem illud 🝆 fragrans, digereturque & extrahetur sal ☿. Extractioni decantatæ, affunde 🜄 quantitatem bonam, demum abstrahe 🜄 in cinere, & ascendet post 🜄 & 🝆 ☿ii relicto sale in fundo.

Vires. *Summum est & efficacissimum arcanum in extirpanda Lue venerea, etiam radicata & inveterata, sanguinem mundificat, adeoque omnis generis ulceribus sine & cum malignitate conjunctis medetur, scabiei confert, impetigines sanat.*

Dosis g. 1. ad 2. vel 3.

HOFMAN. 7. *Salificatio.*) Ex hactenus in medium allatis medicamentorum mercurialium præparationibus versipellis ille ac larvatus *Mercurius* ex habitu ejus externo (ex Sulphure ejus externo) satis superque innotuit, dum cum quibusdam diversis menstruis mutatus modò in liquorem cum aq. fort. vel in rubicundum, vel album pulverem, modò cum ol. Vitrioli in subflavum, cum Sulphure in sanguineam ac volatilem cinnabarim transformatus fuit. Cum aliis salinis quibusdam corporibus sursum latus, salis formam, cum regulo antimonii butyri speciem, cum aliis adjunctis vitri, imò etiam olei substantiam induit. Nihilominus tamen ex hisce omnibus concretis exoticis reduci & pristinam essentiam, quæ solummodo in istis larvabatur, induere potest. Tantumque abest, ut hæc involucra salina aut Sulphurea partes sint mercurii constitutivæ ex ejus substantiâ elicitæ, ut potius etiam composita sint corpora ex mercurio & menstruo, aliisve additamentis ad ipsum larvandum adhibitis constituta, uti exinde, quod in mercurium pristinum reduci queant, abundè elucescit. Prout sal in aquâ solutum sal manet & inde sine salis mutatione reperitur. Si autem hic vulgi Mercurius à Sulphure

suo

sui externo seu labe originali liberatus sit, non sinit se amplius à Sulphuribus aut Sal. comm. apprehendi, quin hæc confestim consumat ac veluti conficiat. Ideoque interior mercurii nucleus seu Philosophorum mercurius in △ constans à dictis dissolventibus non attingitur, sed altioris est indaginis. Interim tamen cùm hæc medicamenta mercuria si ritè præparata fuerint & methodicè exhibita non vulgarem etiam in Medicinâ præstent usum, tamdiu iisdem immorabimur, usque dum *Cl. Helmontii* potiamur mercurio diaphoretico, arcano corallino, Glaure Augurelli *&c.*

CAPVT XVI.

De Cinnabari.

Cinnabaris duorum generum Officinis in usu est, factitia scilicet & nativa, sive mineralis. Factitiam descripsimus in sublimatione Mercurii. Nativa est terra mineralis lapidescens, rubicunda, constans ex Sulph. & ☿io vivo cum terrestri materia instar lapidis, compactis, Germ. Zinober. Un mineral croissant en Lybie, plus rouge que vermillon. *Cinnabar.* Cinnabar / Berg-root / Vermilioen.

N. *Dioscoridi dicitur Minium quippe ex Minio Mercurium vivum elici, affirmat. Nec obstat, quod contrarium verbotenus dicat, nimirum suam Cinnabarim à Minio diversissimam esse. Etenim quid Dioscoridi Cinnabaris fuerit, nondum certò constat. Sunt enim qui sanguinem Draconis intelligunt alii Minium Officinarum ex plumbo factum.*

Reperitur in diversis Europæ locis, in Ungaria, Germaniæque locis variis; Prope Alsheimium Palatinatus, &c. Modusque Mercurium inde eliciendi, vel rusticis non ignotus est. Ollam cinnabari implent, eamque ollæ alteri, interpositâ pertusâ laminâ ferreâ, ore converso imponunt, lutoque circumlito vi ignis circularis Mercurium vivum ex olla superiori in inferiorem defluere faciunt, ad modum quo destillatio per descensum dicta perficitur.

Eligenda quæ gravida Mercurio & Sulph. præstantioribus, adeoque Ungarica, utpote quæ naturæ solaris.

Vires. *Usus ejus internus, præterquam quod Antepilepticis (pulv. Cratonis) nonnunquam permixta deprehenditur, quod sciam nullus est. Extrinsecus autem adhiberi potest ad sanandam Luem veneream, scabiemque aliam in suffimentis, &c.*

Hofman. *De Cinnabari.*) Dicitur terra mineralis lapidescens, non quod sit vera terra, sed propter analogiam. Hæc vel ita pura reperitur, ut in Armenia, Hassia propè Marpurgum &c. vel Lapidibus permista est, ut in Ungariâ, Hartenstein / zum Schlegel &c. In hâc mercurius vivus & Sulphur exquisitè secum invicem mixta & ambo cum illa rudi materia minerali, in qua ea hospitantur, hoc corpus rubrum satis ab utroque discrepans constituunt. Hisce interdum etiam minera ☉ris ex intermixta, & ♎ata tam mercurium, quàm Sulphur ☉lare de se spargunt. Hic mercurius cochleari argenteo illatus & super ignem ad avolandum expositus aureo cochlear tingit colore sed ejusmodi mineræ raro & non ubivis reperiuntur.

Reperitur in diversis Europæ locis.) Quæ in civitate Grembs reperitur, reliquis præfertur. Modus mercurium exinde eliciendi vel Rusticis non ignotus est, vide in Dno Autore l. c.

Vires.) An cinnabaris cruda adhiberi possit; quæritur? *Dn. D. Iohann. Michaelis* approbavit, sed depurata esse debet, quæ enim scorias deposuit, probatior existit, Hoc autem modo optimè depuratur. Scilicet cinnabaris nativa pulverisata coquitur ∇â purissimâ in tigillo alembicato, ut fumus evanescat metallicus in auras, hæc coctio sæpius iteranda & pars subtilissima supernatans à scoriis separanda est. Posteà in vas argenteum infunde, accenso sp. vini sæpius superfuso, & usui reserva. Cinnabaris hæc ita depurata maximi ob notabilem ejus effectum, (licet *Dnus Autor* usum ejus internum, præterquàm quod antepilepticis nonnunquam permisceatur, adhuc ignoret) in desperatissimis etiam morbis cum multorum symptomatû congerie stipatis æstimanda est. Quamvis enim directè & per se non sit diaphoretica, polychrestum tamen exaltatorium & præsentissimum ac securissimum alexiterium est. Non desunt tamen, quibus tam hujus Nativæ, quàm antimonii internus suspectus est usus. Cinnabaris antimonii, inquiunt, aquâ calente dissoluta abit in pulverem niveum ejusd. generis quod est mercurius vitæ. Nativa facili negotio in mercurium currentem & sic iterum in cinnabarim convertitur. Et hinc cum utraque pristinam retineat Naturam eadem etiam excitare possunt symptomata, quæ mercurius sive crudus, sive præparatus. *Cl. Sennertus* Cap. *de epilepsiâ* ex cinnabari nativâ à *Cratone* tanquam epilepsiæ magnete laudata pulverem ant-epilepticum præscribit. At cum ipsum *Cratonem* consulimus, nuspiam hæc reperimus. In Consiliis æquè ac epistolis varia ac diversa medicamenta contrà epilepsiam recenset, sed hujus ne verbo quidem mentionem facit. Epistol. 137. De cinnabaris nativæ vi magneticâ adversus epilepsiam valdè dubitat. Epistol. 168. Pulveres ex hâc conflatos planè rejicit, & proculdubio ex mente *Erasti*, qui *Epistol. 271. ad Monavium* mercurium & alia medicamenta ex metallis præparata non temerè adhibenda suasit, quovis modo etiam fuerint præparata. Verùm enimverò hæc in contrarium adducta argumenta contrà cinnabaris tam nativæ, quàm factitiæ antimonii internum usum tanti non sunt ponderis, ut nos ab ejus usu deterreant. Nam primò mechanica ista de cinnabaris antimonii per aquam calentem transmutatione in mercurium vitæ album falsa est. Et licet hoc ipsum cuivis experiri. Deindè posito, ex nativâ cinnabari facili negotio mercurium elici, id quod etiam verum est, quid tum postea? Mercurius cum Sulphure antimonii ligatus in cinnabari sui non est juris, sed hujus compedibus ligatus à turbis istis gravioribus, quas vel liber, vel salibus corrosivis irretitus ciere solet; jam planè immunis existit, & illustres illas dotes obtinet, quibus etiam contagiosis, epidemiisque morbis ipsique Pesti (exterius appensus) singulari proprietate resistit. Et licet cinnabaris hæc adsumpta ventriculi digestioni minimè pareat, neque in corporis nostri œconomiam recipi possit; tamen adsumpta, quamdiu hæret in stomacho, Archéum nostrum alterando variè mireque afficit. Ab utroque (Sulphure antimonii & mercurio) vim anodynam & specificam veneni epileptici domitricem. Taceo, quod horum singula in Lue venereâ, scabieque malignâ conferunt, ab iis conjunctis longè uberius sit expectandum, etiam in suffocationis hypochondriacæ (hystericæ) ne opiatis sæpè sedandæ & colicæ torminibus placandis; in arthritide vagâ, phantasiæ vitiis, morbillis, variolis &c. Tertiò si qua interdum noxa ab ejus usu orta, certè non ipsi directè & per se erit adscribenda, sed vel minus ritè præparatæ, vel inconvenienter in usum ductæ; atque hâc ratione erit tanquam gladius in manu furiosi. Quartò, *Cratonem* quod attinet, fateor, ejus si evolvamus scripta, valdè dubium eum in cinnabaris laude deprædicandâ deprehendimus. Nam in Epistolis medicinalibus à *Dn. D. Laurentzio Schultzio* editis Epistol. 137. De vi magneticâ adversus epilepsiam, inquit, in nativâ cinnabari valdè dubito. Et Libr. 1. Epistol. 7. Eam in epilepsiâ ab empirico quodam adhibitam damnat, & dicit, se istud non imitaturum, & si omnes homines ipsi Autores essent, cum robusta etiam corpora vix illius usum ferre queant. Eodem Libro consil. 4. ait Medicamenta de cinnabari non præscribo, cum *Iohann. Fernelius* in Libro suo de Lue venereâ tam dira symptomata usum cinnabaris consequuta referat. Statim tamen addit, mihi ne quid dissimulem, non persuadet, cum bono successu me illâ usum fuisse Viennæ, verè affirmare possim. Verùm licet *Crato* Medicus sui temporis fuerit cæteroquin ob eximiam ac multijugam Artis medicæ peritiam valdè conspicuus, summus tamen Iatro-chemiæ non fuit Dictator, sed & alii post eum fuerunt longè celeberrimi. Nullum tamen est dubium, si in hæc tempora incidisset, quin saniorem etiam medicinam cum aliis jam excoluerit. In historiâ, quam ex *Fernelio* adducit, dubium æquè manet, utrum pictor ex cinnabari nativâ, an verò ex aliis rebus noxiis suis pigmentis v. g. auripigmento &c. mistis in dicta incurrerit symptomata; Deindè fateri etiam cogimur, vaporem mercurii in primis cum ♄no adulterati summè esse noxium, id quod tamen de mercurio & Sulphure invicem ligatis affirmari nequit. Tertiò etiam observandum est, quod communi cinnabari, factitiæ etiam non semper fidendum sit, cum sæpè, ut fiat rutilantior, adjecto Arsenico præparetur. Interim cinnabaris hæc nativa, ut etiam antimonii ob stupendam earum efficaciam in infinitis affectibus demulcendis summo in æstimio habetur. Posthabitis aliis unicum præ omnibus prostet *Nobiliss. Dn. D. Iohann. Michaelis Specificum Cephalicum*, cujus basis cinnabaris est, quo multa millia ægrotantium adjuvit. Cujus compositio hæc est:

Recip. Cinnabaris Nativæ Armen. per ♎ationem sexies vel ultrà rectificat. vel Cinnabar. antimonii toties rectific. ℥iij.
fecul. radic. pœon. ʒ i ß.
Magister. epileptic. ℥ß.

 cordial,

cordial. ℥ ij.
sol. ☉no. j.

M. f. Specificum Cephalicum. vide & Thesaurum Pharmaceuticum annexum sect. xvi. n. 1. 11.

Extrinsecus autem adhiberi potest.) Quemadmodum in cinnabari egregia latent arcana, ut jam audivimus, contra infinitos affectus internè adhibitâ. Ità etiam extrinsecus mira præstat carpis manuum saltem applicita, prout in *Illustrissima* quâdam variolis laborante spasmaticâ fui expertus, summa cum ejus euphoriâ. Sic v. g. cinnabari nativâ unguentum contrà epilepsiam & alios morbos malignos seq. modo componitur. Recip. Cinnabar. nativ. ℥ß. Lapid. ophitæ ʒ i ß. Magnetis. ʒ ij. ol. d. macis, Nuc. moschat. d. guajac. corylin. ana gutt. iij. confect. alkerm ℈ i ß. Ung. alabastrin. q. s. M. f. Ungtm. ad bregma, frontem tempora &c,

PRÆPARATA.

Præcipitatus Diaphoreticus Hartmanni.

1. Cinnabaris solvatur in sua principia.
2. Principia illa purificata denuò conjungantur, reducanturque in pulverem.

Processum Hartmannus satis prolixum exhibet, in fine Commentariorum in Croll.

Hunc brevioribus sic habe.

Solve sensim Cinnabarim, (Ungaricam,) in magna quantitate ⁓ Sal. Com. supra ♉ ana △ fortissimè cohobati: (coloris hic erit rubicundissimi,) Solutionem à Sulphure combustibili supernatante, ut & à fæcibus residentibus separatam destilla ex cucurbita in ∴, & extillabit menstruum principiis Cinnabaris in cucurbita relictis, quæ hac operatione apta redditæ separationi: Abstracto igitur menstruo, △que aucto, Mercurius albissimus ascendens lateribus cucurbitæ adhærescet, manentibus in fundo Sulph. & Sal. com. Collige Mercurium dictum seorsim purificaque quàm optimè; videlicet.

1. Solvetur Mercurius ebulliendo in ✕, hinc solutio à fæcibus suis decupelata committatur destillationi, ut ✕ abstrahatur.

2. Procede eâdem ratione cum Mercurio remanente, adhibeque loco ✕ pluviam vel rorem majalem stillatit. idque 3. vel 4. donec nimirum ☿ plane albissimus remanserit. Hunc digere cum 🜄 rectificatiss. per mensem.

Interea separa reliqua principia, (Sulph. & Sal. com.) & clarifica. Nimirum Sal. com. elixivietur, s. a. affusâ ▽ pluviâ destillatit. calidâ, depuratumque digeratur cum 🜄, tandem 🜄 ad apparentiam cuticulæ supernatantis abstracto sinatur coagulari.

Sulph. itidem aliquoties cum ▽ stillatit. calida, lotum & exiccatum, simili modo cum 🜄 digere, eundemque postea abstrahe.

Posteaquam itaque Mercurius, in 🜄 sufficienter fuerit digestus & solutus, (rubescit enim totum illud compositum eleganter,) destilla ex ☊ in Excip. capaciss. △ aren. gradatim adhibito, eliceque primo 🜄, hinc urge, & prodibit ⁓ Mercurii (hinc inde sese extendens & sublimans instar Crystalli.) Peractâ destillatione relinque per ℥ viginti quatuor. Sic solvetur ⁓ Mercurii Crystallisatus in 🜄. Separato tandem 🜄 in MB, remanet ⁓ Mercurii in fundo cinericei coloris.

Habitis his principiis, ad conjunctionem progredere.

Solve Cinnab. Ungaric. ℥vi. ⁓ Sal. Com. cum ♉ acuato ut suprà, sequestratisque fæcibus solutionem decantatam destilla ad oleositatem: hinc affunde recentem ⁓m, vicissimque destilla, idque fac 5. vel 6. vicibus, Postea digere in MB ☍ ♂ (14.) Tandem abstrahe △ l. Aren. donec ⁓ albicantes prodire inceperint, tunc mutato Excip. cape eos simul cum ▽, urgeque △m, usque ad ignitionem vasis, ▽m hanc serva. In hujus ▽æ ℥vi. solve Sal. Com. suprafacti ℥ ij. ac circula aliquamdiu in MB. Postea imprægna Sulph. ℥ß. ▽ illa, in qua Sal. Com. solutum, idque per vices, (semper affundendo ℥ i ß.) donec Sal. Com. ʒj. cum Sulphure fuerit copulata (ex pondere id cognoscere licet,) ac ex ambobus factus sit viscosus quidam liquor. Hujus ℥ß. adde ℥ ij. ⁓. Mercurii suprà præparati, inque Phiala H. cl. digere in Athanore, prudenter adhibitis △ gradibus donec omnia in pulverem rubicundum fuerint versa, id fiet mensibus tribus vel quatuor. Pulverem hunc corrige cum 🜄 & serva.

Vires. *Est Medicina universalis, in quolibet morbo exhiberi idonea, balsamum internum ad expellendum intrò hospitantem hostem, vel per sudores mirificè adjuvans.*

Dosis g. 1. vel 2.

HOFMAN. *Præparata. Præcipitatus Diaphoreticus Hartmanni.*) Hoc Medicamentum nihil aliud est, quàm *Astrum Mercurii*, quod cum ☉e nonnulli etiam conficiunt, sed qui cinnabarim ☉larem possident, additione ☉ in hujus præparatione supersedere possunt. Hoc medicamentum Cinnabarinum *Principibus Hassiæ* olim fuit in usu, & *Filio Regis Daniæ Duci Woldemar*; illudque tanquam medicinam universalem reservarunt. Verùm cum cinnabaris omnem digestionum ventriculi ac intestinorum actionem subterfugiat, ut in corporis nostri œconomiam distribui nequeat, sed vel odoretenus, aut nudo saltem adspectu varieque mireque nostrum alteret archéum, non est ut per Artem spagyricam nimium à nativâ suâ obducamus indole, vel per Naturam unita & conjuncta separemus, dum acidorum abstractione tam alteratur, quàm invertitur ejus virtus. Neque Sulphurea ejus pars per alkalia digerenda, nec per principiorum suorum dissolutionem in præsens Præcipitatum Diaphoreticum redigenda.

CAPUT XVII.

De Antimonio.

Antimonium est corpus minerale, naturæ Metallinæ finitimum.

Constans 1. ex Sulphure minerali, partim purissimo naturæ solaris, eoque in rubedine fundato, partim combustibili, (instar alterius sulphuris.)

2. Ex copioso Mercurio metallico indigesto, fuliginoso, (coagulato tamen, magisque cocto, quàm est Hydrargyrum,) participante de natura ♄nina.

Et 3. ex substantia quadam terrestri & salina perpauca.

N. *Quod in Officinis prostat, liquefactione ex minera est fusum, inque formas pyramidales ut plurimum effusum. Minera quoque etsi interdum prostet venalis, attamen rara est.*

Dicitur Hebraicè Zaddah. Græcè στίμμι, στίβι. Arabicè Aitmad seu Atimad. Latinè Stibium, Antimonium. Germ. Spießglas / Rauspießglas. Antimonie. *Antimony* or *Stibium*. Antimonie / Spitsglas / Spies-glas. Barbar. Antistini, Alcosol Othi Ænigmatic. Lupus, quod scil. omnia metalla præter Solem absumat. Proteus, quod omnes colores Vulcani beneficio induat. Radix metallorum quod omnibus metallis q. adjaceat, vel quod à nonnullis minera statuatur metallorum. Saturnus Philosophorum à devorando, tùm quod ♄i, id est, Plumbi naturam redoleat, tùm quoque quod lapidem Philosophorum inde parare somnient. Magnesia ♄i, eadem ratione.

Delectus

Delectus.

Variis in Regionibus eruitur ♁. Nostraque Germania ejus ubertatem passim præbet. Maximè tamen laudatur Ungaricum & Transsylvanum, utpote quòd Sulphure puriori dotatum, aurique minera imbutum est. Striis id splendidioribus & longioribus, obscurâque rubedine, (quæ bonitatem ejus arguit ob Sulphuris abundantiam,) reperitur. Hujus nimirum meminit Paracelsus sub titulo rubentis Leonis, & Basilius Monachus in Curru triumphal. sub Orientalis nomine. Et hoc maximè ad Medicamentorum elaborationes eligendum est.

Artifices insuper variis modis bonitatem Antimonii explorant. Quidam chartæ luteo colore in Pharmacopoliis tinctæ, denteque apri rite lævigatæ id affricant, certitudinisque notam, rubram lituram, inductione illa post se relictam statuunt: Alii fortissimo aceti ✳ drachmas aliquot benè pulverisati Antimonii imbibunt, inque lamella ferrea vel figulina ad lentum ignem, ne ♁ fluat, evaporare sinunt: quod si post evaporationem pulvis Antimonii rubens relinquatur, ulterius de ejus certitudine non dubitant. *Vide Basilic. Antimonii Philippi Moltheri, qui se Hammerum vocat.*

Vires. *De viribus Antimonii audiamus Quercetan. in tetrad. cap. 3. In Antimonio*, inquit, *sunt sexcentæ proprietates, variæ ac præstantes, ut præparantes, expurgantes, vomitiones concitantes, & id genus alia, ut nunquam satis laudari queat hoc Medicamentum. Crudo adhibuerunt Veteres vim adstringendi, exiccandi, meatus corporis obstruendi, excrescentias carnis absumendi, cicatrices obducendi, oculorum ulcera & sordes mundificandi, unde & ad Collyria inprimis commendatur. Sunt & qui ad Epilepsiam arcendam exhibent, etiam in ipso paroxysmo. Unde pulv. niger* Waldecc.

HOFMANN. *De Antimonio.*) *Antimonium* ἀπὸ τοῦ ἀντὶ καὶ μόνος, ἀντὶ μόνον, eò quod ipsi adversetur, solum & sine aliorum metallorum consortio inveniri, sed quod omnibus quasi adjaceat metallis. *Th. Paracelsus Libr. VI. Archidox.* refert in marcasitarum censum, in quo ♄ni marcasitam vocat. Sed sui generis videtur minerale. Constat ex sulphure minerali pauco ☉lari purissimo, & multo etiam impuro combustibili, ut & mercurio non metallico, indigesto quidem nec genuino, qualis ad corpora perfectissima metallica componenda requiritur, ut patet ex fragili ejus textura, salis acidi partem obtinet minimam. Hoc indigestum ex Principiis corpus Natura ad perfectorum metallorum regionem posuit, in rudem hanc materiam conflavit, ac veluti ad altiora metalla generanda segregavit, ut accedente spiritu metallico seminifico in metallum tandem perfectum efformari possit.

Delectus.) Præter alias, ut & à Domino Autore allatas species antimonii duas adhuc adsignat *Basilius Valentinus.* Unam, quæ plus mercurialis, alteram quæ Sulphureæ proprietatis sit. ☿rialis ad Naturam ☉larem accedat, quam arguunt nitentes in eo radii, Sulphurea autem ☉le destituta, quod priorem commendat speciem. Quæ diversitas antimonii in causa est, quod quoddam plus cinnabaris, quàm butyri, quoddam plus butyri, quàm cinnabaris, aliud plus Reguli suppeditet. Unde certorum temporum & constellationum observatio in Regulo stellato conficiendo etiam inepta est, cum tota hujus rei ratio potius à diversâ antimonii constitutione dependeat.

Vires.) Antimonium est quasi fons & scaturigo præstantissimorum medicamentorum, dum in hoc tanquam abysso inexhausto comprehenduntur omnium metallorum ac mineralium energiæ & gravissimorum morborum medelæ, ut ex hoc tanquam Amaltheæ cornu salutaria erui queant, quæ impuritates & fermenta morbifica Naturæ inimica per resolutionem & abstersionem tollant, & absumant, unà juxtà vim suam anodynam & confortantem. Ex variis ejus præparationibus illæ, quæ genuinæ, compendiosæ ac verè philosophicæ sunt, veris Naturæ mystis sedulò investigandæ, seligendæ ac usurpandæ sunt.

Crudo attribuerunt.) Utrùm antimonium crudum in usum internum trahendum sit, an secus, controvertitur? Hoc ipsum autem fieri posse confirmamus tum propriâ, tum aliorum etiam *Cl. Knaefelli, Zwelferi, &c.* experientiâ, qui decocta habuerunt specifica ex antimonio crudo cum aliis specificis in Lue venereâ, quæ neque vomitus nec sedes ciebant. vid. *suprà Libr. 2. De Decoct. Cap. 49.* & infrà in annexo Thesaur. Pharmaceutico de Decoct.

Sunt, qui & ad epilepsiam arcendam exhibent, etiam in ipso paroxysmo.) Verum est, commendatur à quibusdam, qui experientiâ probatum habent, ut anti-epilepticum specificum ad grana duo vel tria cum aliis specificis.

PRÆPARATA.

¶ Præparationes quibus ♁ subjicitur sunt: 1. Calcinatio. 2. Sublimatio. 3. Destillatio. 4. Liquatio. 5. Extractio. 6. Infusio. 7. Salificatio. 8. Mercurificatio.

Calcinatio est tum sicca, tum humida.

CALCINATIO SICCA,

Unde

1. Vitra, 2. Croci, 3. Diaphoretica, 4. Reguli.

I. VITRA ANTIMONII.

1. *Vitrum Antimonii Hyacinthinum.*

℞. ♁ pulver. calcinetur in vase figulino amplo ac lato non vitreato continuò scil. materiam rudiculâ movendo, ne concrescat, quod si id præter spem evenerit, denuo pulverisare oportet. Deducendus est hic labor △que augendus, vel in tantum, ut vas paulatim igniatur, materiaque cinerum seu griseum acquirat colorem, nec fumum (à quo diligenter cavendum,) amplius emittat.

N. *Ex hac calce fit diaphoreticum laudabile ac singulare pestis præservativum. Si ulterius in ✠ igniatur, ut ex albescente colore fiat pulvis ad flavedinem inclinans.*

Dosis g. 3. infusa in vino, datur cum succo calendulæ.

Calx illa in ✠ benè & satis fusa, (quod immisso stylo ferreo experiri licet,) effundatur in tabulam lapideam, vel pelvim æneam, ut in vitrum abeat. Vitrum si adhuc nigrum ac opacum fuerit, reiteranda est fusio, donec pellucidum ac hyacinthinum colorem nanciscatur, in qua fusione aliquid Antimonii crudi Matthiolus admiscet. Sed vereor ne pelluciditatem depravet. *Vide Basilium in curru triumphali Antimonii.*

N. 1. *Calcinationem maturandi gratiâ licet Sal. Com. dimidium (vel ana) addere, id quod post absolutam calcinationem aquâ fervente & dein ✳ insuper affuso abluendum.*

2. *Fusionem ut promoveas, Borracem addere potes, nempe ad* ℔ 1. *Borrac.* ℥ß. *nec est quod inde periculum metuas: Etenim posthabito, quod Borrax exhalet, constat quod Borrax sine noxa intro ad* ʒ ß. *exhibeatur.*

3. *Tempus vitrificandis eligunt nonnulli, quo ☉ & ☾ in ♒ vel ♓ (signis aqueis) existunt.*

4. *Accenseri potest vitrificationi & illa operatio, qua ♁ levi operâ ignis, vitri formam, licet absque perspicuitate induit, ♁io scil. in ✠ bulo liquato intinguntur ferrei baculi, decutiturque quicquid adhæserit, atque hac ratione totum ♁ extrahitur. Extractum & contusum denuo liquatur, extrahiturque ut ante, idque toties, donec ♁ optimè pulverisatum rubicundo-purpureum colorem acquirat.*

Dosis & usus cum simplici vitro communis est.

Rectius tamen -ꭥ-is Sulphuris, ⊕-li, vel proprio aceto aliquoties cohobatum, ut evanescente purpureo colore, albicans evaserit, exhibetur. Valde enim ejus vis emetica hac correctione emendatur, ut solam per alvum deturbandi vim postea obtineat. Verum febrium curativum.

Dosis g. 3. ad 5. in ▽ centaur. min. vel simili. Molth.

2. *Vitrum ex Minera.*

℞. Mineræ ♁ opt. Sal. Nit. puriss. ana calcinentur optimè ac fundantur in vitrum. *Basil.*

3. *Vitrum Antimonii flavum.*

Fit ex Regulo. *Vide suo loco.*

4. *Vitrum Antimonii rubeum.*

N B. Si vitrum Antimonii miscueris cum Sulph. citrino, ac fuderis in vitrum, hoc ipsum rubescit. Alii fundunt cum ⊖⊖, sed præstat ab hoc abstinuisse.

5. *Vitrum album.*

℞. Antimonii p. 1. Borracis p. ij. vel iv. funde aliquamdiu, sic assumit primò colorem citrinum, postea album. Effunde ut in vitrum abeat. *Basil.*

Vires. *Vitrum Antimoni humores crassos, viscidosque ejicit, in ventriculo viciniſque locis superfluos, idque per vomitum ac per alvum. Resistit quoque venenis in peste, præcipue si cum ✠ propinetur, quippe hac ratione & sudorem ciet: utile quoque est in febribus putridis ac malignis, Hydrope, &c.*

Usus & dosis: *Datur à g. 2. ad 4. in infusione à gr. 3. ad 6. vide de hac infusione infra.*

6. *Vitrum ♁ nigrum extemporaneum S. Closs.*

℞. Mineræ ♁ ii ℥ ij. Liquefcat in ✠ lum injice per cochlearia aliquid de mixturâ ex Sal. com. decrepit. Sal. Nit. & (♀) ▽ communis composita ana ℥ ij. absumptis pulver. affundatur ♁ in pelvim aut mortarium calens. Habebis vitrum nigrum purificandis metallis aptiss. Si ♄ ni ℨß. addatur, repurgabit ☉ instar Reguli ♁ ii.

7. *Vitrum Antimonii Diaphoreticum.*

Vitrum ♁ ii Diaphoreticum evadit, si pulverisatum sæpè maceratur, cum ✕ sæpè fundatur. *Libav. lib. 2. Alch. tract. 1. c. 23.*

8. *Vitrum Regulinum.*

Calcina Regulum pulverisatum, (continuò agitando, ne fundatur,) donec fumus cesset, hinc funde & effunde. Sic in vitrum evadet quàm elegantissimum.

N. *Si Com. Salem addideris, citrinescit vitrum.*

Hujus dosis major exhiberi potest quam præcedentium.

9. *Vitrum Antimonii Solare, ☉ transparens.*

℞. ☉ puriss. ℨß. ♁ Ungar. ℨ viii. Funde ad △, ac effunde (cavendo ne in Regulum abeat,) mixturam pulverisatam calcina per se, (ut calcinatur ♁ in præparat. vitri,) donec non amplius fumiget. Deinde funde fortiss. △, effundeque in pelvim, ut abeat in vitrum transparens rubicundum.

N. *Invenies in fundo ✠ buli ☉m dimidiâ parte diminutum. Hartm. in Croll. Kefl. 3. c. 30.*

Ex hoc fit infusio cum ▽, quam Tincturam vocant.

10. *Aliud ex Regulo.*

℞. ☉ opt. ℨß. Reguli ℨ viii. Fundantur, pulverisentur ac calcinentur sine fusione, donec fumus cesset. Dein liquescant △ fortiss. effundanturque ut vitrescant.

N. *Huic calcinationi finitima est calcinatio Antimonii crudi, cum C. C. usto. Nimirum læviganturs simul optimè ♁ & C. C. ustum, proportione anaticâ. Hinc committuntur igni, ut calcinentur.*

Vires. *Sudores prolicit.*

Dosis gr. à 3. ad 5. vel 6.

Quoniam vitra ♁ ii violentius utplurimum operationes suas perficere, adeoque corpus anxiè affligere solent, diversæ institutæ sunt correctiones, quibus violentia ea aliquo modo infringi mitigarique queat; ideoque.

1. *Corrigitur vitrum Antimonij. Correct. 1.*

℞. Vitrum antimonii teratur subtiliter, aliquotiesque affundatur ✕ atque iterum exiccetur. Hinc fit Electuarium Antimoniale, seu Pilulæ Antimoniales Crollii. *Vide lib. 2.*

Correct. 2.

℞. Vitrum ♁, digeratur aliquamdiu in -ꭥ- Sal. Com. extractioni decantatæ, affunde ▽ commun. ac residebit ♁ sine violentia vomitum ac secessum ciens.

Dosis gr. 2. 3. ad 6. Clariss. Dn. D. Petrus de Spina.

Correct. 3.

℞. Vitrum ♁, q. v. solve in ♁ Tart. per deliq. solutioni instilla -ꭥ- ⊕-i, ac concrescent illico Crystalli exiccandi.

Dosis gr. 3. 4.

Correct. 4.

Vitrum ♁ purgans.

℞. Vitri ♁ pulv. ℥ j. -ꭥ- vel ♁ ⊕-i, (vel Sulphur. per campan.) ℥ j. Misc. exactè ac exicca lento △. Repetatur id septies vel ultra, semper -ꭥ- ⊕-i ℥ j. admiscendo.

N. 1. *Præstantior fit hic pulvis, si in extracto Mastich. (ex Mastich. & ▽) per ♂ 3. maceratur, ac ▽ postmodum desuper accendatur, penitusque exhalet. Pulvis residuus l. △ cinerum in patella vitrea (horis 12.) exiccetur.*

Vires. *Purgat per inferiora.*

Dosis à gr. 3. ad 5.

N. 2. *Si pulveris hujus ℨ iij. vel pulveris prioris non macerati ℨ ij. in Electuario Antimonij Crolliano vitro ibidem substituantur, præstantius id ipsum evadet.*

N. 3. *Fiunt & inde Pilulæ Antimoniales ad febres. Hartmann. vid. libr. 2.*

Correct. 5.

5. Fit per separationem Sulphuris ⊖⊖alis. *Vide in infusione ▽ bened. Brendelii.*

Correct.

Correct. 6.

⁓ ⊖-i purgans.

℞. Vitrum ♁ pulv. q. v. affunde ⁓m ⊖-i non rectific. ad eminent. duorum digitorum. Digerantur aliquamdiu calore leni, sic fit extractio nigropunicea.

Vires. *Purgat. per inferiora.*

Dosis gutt. 6. 7. 8. 9. 10.

Hartman. in Croll.

N. 1. *Eodem modo corrigi poteſt per ⁓m Sulph. vel 🜊 proprium.*

N. 2. *Ex Tinctura illa nigropunicea (ſcilicet per ⁓um ⊖-li extractâ) paratur Tart. album ⊖-latum purgans, quippe virtute ♁ali imprægnatum, affundendo ei duplum olei Sulph. coagulumque ſiccando.*

HOFMAN. 1. *Vitra Antimonii.* 1. *Vitrum antimonii Hyacynthinum.*) Exacta eſt hæc *Domini Autoris* præparatio, juxtà cujus modum ego etiam non ſemel vitrum antimonii hyacinthi inſtar elaboravi, ſequentia tamen unà obſervanda ſunt. *Primò*, Antimonium poſt peractam calcinationem diutius non aſſervandum, eò quod ab aëre attracto immutetur, ſed ſtatim crucibulo immiſſum igni furioſo tradendum eſt, ſic quadrantis horæ ſpatio perſpicuitatem (quam ſubinde bacillo ferreo inſertò explorabis) nanciſcetur, quâ apparente ſtatim effundendum eſt. *Secundò*, Antimonium martem avidè devorat, dum itaque Antimonium liquatum eſt in igne, quantum poſſibile breviſſimâ morâ ferreis tractetur inſtrumentis. Quod ſi etiam illud in ferreo calcinares vaſe, non vitrum, ſed ſcorias & regulum efficeres. Item ſi in Acet. diſt. ex ſcoriis ferri parato funditur, undique eum terebrat, & in ſcorias convertitur vitrum. *Tertiò*, Sulphur crudum antimonium egregiè purificat, ſi igitur ejus vitrum ad perſpicuitatem reduci nequeat, injiciatur illi in crucibulo, dum fluit, fruſtulatim aliquid crudi Sulphuris citrini, quod antimonii vitrum reddet perſpicuum. *Cl. Zwelferi in animadverſ. ad Pharmacop. Auguſt. p.* 459.

N. *Ex hâc calce fit diaphoreticum Laudabile.*) Hæc calx vel per ſe ulterius in Crucib. igniatur, ut ex albeſcente colore fiat pulvis ad flavedinem inclinans, vel in proportione anaticâ C C. uſtum addi poteſt, hinc committuntur igni, ut calcinentur. Hæc juxtà vim ſuam diaphoreticam habet etiam ſtypticam, unde ingreditur Dn. D. *Iohann. Michaelis* p. m. pulverem Dyſentericum.

N. 1. Vitrum ſi adhuc opacum fuerit, reiteranda eſt calcinatio & fuſio, donec pellucidum ac hyacinthinum acquirat colorem.

N. 2. Si Sal. comm. vel Borrax calcinationem maturandi gratiâ addatur, non purum fit neque ita pellucidum ac hyacinthinum, ſed citrinum.

N. 3. Sereno cœlo inſtituenda eſt vitrificatio, id quod & in Regulo fundendo eſt obſervandum.

N. 4. In vitrificatione, quâ antimonium in Crucib. liquatum ferreis baculis extrahitur, & contuſum denuò liquatur. Vitrum antimonii opacum fit & rubicundo-purpureum nanciſcitur colorem ob admixtas ferri ſcorias.

Rectius tamen ſpiritu Sulphuris, Vitrioli vel proprio aceto aliquoties cohobatum, ut albicans evadat, exhibetur &c.) Verùm cum dictis ſpiritibus correctum ſuam non deponit vim emeticam, quocunque modo tentes. Cave igitur, ne in ſubſtantia exhibeas. Calcinatione & Nitro vitrum ♁nii optimè figitur, ſed tunc evadit diaphoreticum.

2. *Vitrum ex Minerâ.*) Ex Minera ♁nii, ſi pura ſit, etiam vitrum ♁nii cum ana Nitr. calcinando præparari poteſt, ſed opacum fit, non pellucidum & hyacinthinum.

N. 1. Vitrum ♁nii flavum fit ex Regulo.

N. 2. Sulphur citrinum vitrum ♁nii ad rubedinem perducit, ut etiam ſuprà ex *Cl. Zwelfero* notavimus. Nonnulli etiam fundunt cum auripigmento, ſed ob deleteriam ejus qualitatem ab hoc abſtinendum eſt.

Vires.) Dnus Autor ſtatuit reſiſtere venenis: *Et D. D. Iohann. Michael.* p. m. etiam in Peſte, ſed ſtatim in principio feliciſſimo cum ſucceſſu ſe exhibuiſſe dixit oxymel vomitivum, ut qui hoc medicamine uſi eſſent, à bubonibus poſtea liberati fuerint. Verùm maximâ cautelâ ac circumſpectione hìc opus eſt & videndum, ne dum hâc ratione hoſtem peregrinum excutere tentamus, in aliâ januâ apertâ ultrò admittamus, inquilinum hoſpitem exterminantes. Ejuſmodi vomitiva ſi quid proficui interdum præſtiterint, id totum per accidens fuit, quatenus ſcilicet ad ſtimulationem unius alterum pronum ac vicinum vitioſum unà exturbatur. Intereà omnia draſtica ac colliquativa exiſtunt, ſive flava, ſive rubra, ſeu alba aut nigra extiterint, cuncta turbulenta exiſtunt.

6. *Vitrum ♁nii nigrum extemporaneum S. Cloſſ.*) Hoc metallurgiæ inſervit, ad purificanda metalla aptiſſimum. Si ♄turni ℥ß. addatur, purgabit ☉ inſtar Reguli antimonii.

7. *Vitrum antimonii diaphoreticum.*) Præſtat loco Acet. diſt. ſubſtituere ſpiritum Vir. ær., inde tincturam elicere & cum ſp. vini circulare Acet. diſt. enim admodum eſt debile.

8. *Vitrum Regulinum.*) Ex Regulo tanquam puriſſimâ antimonii parte confici etiam poteſt vitrum antimonii, prout & ex ☿rio vitæ ſolâ in Crucib. fuſione fit album △ne fortiſſimo multò communi mitius & elegantius.

9. *Vitrum antimonii ☉lare, ☉ tranſparens.*) Rec. ☉ puriſſ. ℥ß. antimonii Ungaric. ℥ viij. liquefiant ſimul in Crucib., uſque dum ☉ ab antimonio abſorptum ſit. Hinc ſtatim antimonium effundatur, ne ☉ abeat in Regulum. Redige poſteà in pulverem ſubtilem ☉larem hoc antimonium, & tribus vicibus (ut ſuprà) probè calcinetur, donec non amplius concreſcat nec fumum eructet. Deindè immitte protinus in Crucib., funde △ne fortiſſimo, ſi liquatum fuerit, injice particulam unam vel alteram Sulphuris, quò citius purificetur, & pellucidum fiat, rudiculâ ferreâ explorando. Poſteà effunde in pelvim cupream; & ſic vitrum rubicundiſſimum inſtar Rubini evadet. Ex hoc Tinctura ☉laris antimonii conficitur, de quâ infrà pluribus. Ex Regulo etiam eodem parari poteſt modo.

N. *Huic calcinationi finitima eſt calcinatio antimonii crudi cum C C uſto.*) Hoc *D. D. Hartmannus* in frequentiſſimo habuit uſu, modumque ſibi ſingularem ac ſecretum reſervavit, quia ☉ addidit. Fœliciter autem Eo uſus fuit in dyſenteriâ præprimis epidemicâ admixtis aliis dyſentericis, Et vocavit hoc antimonium ☉lare cum fructibus calvariæ. Unde & primarium eſt ingrediens Pulveris Dyſenterici *D. D. Iohann. Michaelis* p. m. quem ſuprà Lib. 2. *Cap. De Pulveribus communicavimus.*

Cum Vitra antimonii violentius ut plurimum operationes exſerere, & corpus anxiè affligere ſoleant, diverſæ inſtitutæ ſunt correctiones, quibus violentia illa, aliquo modo infringi & mitigari queat: ideoque 1. *Corrigitur vitrum ♁nii Correct.* 1.) Cum juxtà Th. Paracelſum ♁nium ſit mera ♄turni Marcaſita, in ſe Sulphur habens arſenicale, omnis venenatæ qualitatis non eſt expers. Habet enim in ſe ſal quoddam ſubtile acidum; quod conſiſtit in venenoſo nullius ferè molis halitu ac fuligine, ut conſtat ex ejus vitro, quod venenum halituoſum ſi aut △nis flammâ aut nitro accenſo ab ♁nio evacuatur, tunc minera ſeu ſubjectum ejus ſalſum rurſus ſaturatur dictis ſalis acidi ſpiritibus, qui tamen cum ſint ex flammâ & nitro, non ſunt ♁nio propria, interim tamen eandem exercent violentiam. Hanc Dnus Autor corrigere præſumit Acet. diſt. ſpiritu Sal. com. ſpiritu Vitrioli, ol. Tartari &c. Optimum tamen ejus corrigens nitrum manet.

Correct. 3. *Rec. Vitrum antimonii q. v. ſolve in ol. Tartari per deliq.*) Hoc Medicamentum aliàs dicitur tartarus vitriolatus antimonialis. Cui arridet hanc invertere elaborationem, poteſt vitrum antimonii cum ſp. vitrioli ſolvere & cum ol. tartari poſtmodum ⫧tare. Commodè ut etiam ſequentia trahi poſſunt. Rec. vitri antimonii ſuprà edocti ℥ iij. Nitri cryſtall. ℥ß. Miſce & pulveriſata detona in Crucib., poſtmodum effunde materiam, pulveriſa, & cum ▽â tepidiſſimâ edulcora, & quidem ſtatim, ne diu aquæ immerſa materia edulcoranda maneat, ſed quamprimum fundum petierit pulvis, aqua ab eo decantanda ac pulvis inpalpabilis ſiccandus eſt, qui fundum petit, ſeparandus eſt, ne pulveri inpalpabili permixtus maneat. Hoc vitrum antimonii correctum ſecuriſſimum eſt Emeticum, ita ut infantibus etiam convenienti doſi in infuſo tutò exhiberi poſſit. Doſis pro infantibus in infuſione à gr. v. ad ℈ß. in vini ℥ jß. in Adultis à ℈ſ. ad ℈ j ſ. in vini calidi ℥ iij. infuſ. per noctem, pro grato ſapore ▽ Cinamomi aliquid cum Syrup. Ceraſ. n. addi poteſt.

N. Ex modò allato vitro antimonii correcto ſequens Tartarus Vitriolatus vomitivus etiam præparari poteſt; Rec. vitri antimonii ſuprà correcti, ℥ ij. Nitr. el. ℥ß. Mixta in Crucib. detonentur, & materia calcinata flava ſubtiliter pulveriſetur, cui adde ſalis Tartari puriſſimi ℥ ij. ▽ſ. ℔ jß. coq. in vaſe terreo vitrato ad ſiccitatem; hæc maſſa ſicca ſolvatur denuo cum aquâ ſ. q. ſ. ſolutum filtretur, & clarum reddatur; ac à pulvere ſeparetur, quod denuò ad priſtinam ſiccitatem Salis tartari evapora; Huic ſali tartari emetico inſtilla guttatim ſp. vitrioli ſ. q. uſque dum nulla amplius efferveſcentia percipiatur, maſſa exſiccata uſui aſſervetur. Doſis eſt ℈ j. ad ʒſ.

Correct. 4 *vitrum ♁nii purgans.*) Omnes hæ correctiones cum ſp. vitrioli factæ voto non reſpondent, dum vitrum antimonii inde manet ſemper emeticum, quocunque modo cum ſp. vitrioli corrigatur: ſed Nitrum ejuſque ſpiritus optimum manet corrigens.

N. 2. *Ex Tincturâ illâ nigro-puniceâ (ſcilicet per ſp. vitrioli extracta) paratur Tartari alb. Vitriolat. &c.*) Verum melius pro-

cedit cum vitro antimonii beneficio nitri correcto & postmodum cum Sale tartari impraegnato & cum sp. vitrioli praecipitato, quemadmodum supra descripsimus.

¶ II. *Croci Metallorum.*

1. *Crocus Metallorum vulgaris.*

℞. ♁ii Electi, Sal. nitr. puri an. sigillatim trita atque exactè mixta inflammentur in ✢, vel mortario æneo, remanebit materia ob colorem hepati haud dissimilem, hepar ♁ii dicta. Hæc edulcorata ▽ calidâ, dicitur Crocus Metallorum.

N. 1. *Si ▽a, in qua hepar ♁ÿ edulcoratum, acetum instillaris, præcipitem dabis Crocum subtiliorem, seu ut aliis placet, Sulph. auratum.*

N. 2. *Inflammatio (quam & detonationem vocant) fieri commodiùs poterit, si materiam paulatim ac per vices injeceris primâque vice vel carbone vivo, vel ferro ignito materiam incenderis.*

N. 3. *Ex ▽, edulcorationibus illis impraegnata si aliquantulum evaporaverit, Crystallos Sal. nitr. vel lapidem Prunellæ ♁ialem colligere potes, cujus usus idem qui lapidis Prunellæ dicti: Exhibet itidem insigne causticum.*

N. 4. *Sunt qui Sal. nitr. Tart. ac ♁ inclusa, crucibulo comburunt, relicto solo foramine, combusta conjiciunt in ▽ calidam, ut impraegnetur. Hinc decantant atque insperso ✢ præcipitant. Sic Crocum Metallorum nanciscuntur subtilem magis fixum, quem ulterius in ▽ macerant.*

2. *Crocus Metallorum Rulandi.*

Crocus Metallorum Rulandi quisnam sit & quomodo conficiatur, variè agitatur. 1. Quercetanus ferè in opinione est, Crocum illum Rulandi non esse diversum à Croco Metallorum vulgari: Hartmannus ab hoc non nisi levi discrimine distat, quod in præparatione situm est: nempe Sal. nit. fluenti & ab △ remoto, sine inflammatione admiscet ♁ spatulâ ferreâ continuò agitando, donec omnia probè sint mixta, quæ tandem accendit.

N. *Si qua inflammatio acciderit, subsiste, justam Sal. nit. refrigerationem expectans.*

2. *Tenizelius in sua Exegesi ex Libavio hunc præfert, quem & Mylius in Basilica Chymic. pro sincero habet.*

℞. ♁ij. Sal. com. Sal. nit. ā.

Minutissimè seorsim trita indantur catino, luto probè munito, (foramine tamen parvulo, in media summitate, spirituum arsenicalium exhalandorum gratiâ, relicto: inque furnum anemium collocentur, △ e follium, si libet, adhibito, donec omnia sufficienter fluant, tamdiu continuando, quamdiu fumus per foramen prorumpere non desinit. Quando vero desierit, △m probe ad ¼ horæ adauge, dein exime ubi ♁ forma vitri cinnaberini in fundo à salibus supereminentibus instar Reguli à scoriis sequestratum sese, malleo facilè detruncandum atque terendum dabit. *Vid. Hartmann. disp. Chymiatrico Medicas.*

N. *Ejusdem cum superiori est usus, nisi quod deorsum colluviem vitiosorum humorum deturbare potissimum solet.*

3. *Brendelius* Vitrum Antimonii pro Croco Metallorum Rulandi venditat.

4. Alii Regulum, quippe qui nonnunquam, vel sponte suâ in præparatione vitri ♁ in globulos parvos abit. Sit ut sit: quodlibet horum haud citra magnam utilitatem in usum Medicum vocari aptum est.

Vires. *Utriusque Croci idem esse poterit usus. Nimirum in doloribus capitis ab impuritate ventriculi, (quà non raro concitantur,) Epilepsia, Pleuritide, Melancholia Hypochondriaca, Febribus tum continuis, (ac præcipuè Ungarica dicta,) tum intermittentibus. In peste, præservatione ab Arthritide, coagulatione sanguinis, &c. In quibus omnibus cum convenienti ▽a exhibitus purgat per vomitum, ac nonnunquam per secessum.*

Usus præterea ejus insignis est in Clysteribus. Nimirum ʒß. vel ʒj. ebullire sinitur, in aqua convenienti vel vino: Colatura admiscetur brodio vel decocto simplicium mollientium, optimumque Medicamentum in colica exhibet.

Dosis interna est à g. 3. ad ℈ß. Ego vix 6. gr. transcendo.

Crocus ♁ii Regulatus.

Fluat regulus ♁ii cum pari pondere Sal. nit. fusaque materia remotis scoriis in lateribus eluatur à nitrosa salsedine, postea exiccetur, & cum affusione 🜄 aliquoties humectetur, & decantetur. Ex commun. Greg. Horstii.

Vires. *Longè minus per vomitum, magis vero per alvum movet ad g. x. cum Zibebis laxat. tribus exhibetur, vel cum diagrid. correcto per fumum Sulphur. & ☿o dulci.*

HOFMAN. 2. *Croci Metallorum.* 1. *Crocus Metallorum vulgaris.*) *Dnus Autor* cum *Joh. P. Fabro* antimonii & nitri anaticas partes, *Crollius* verò unam nitri & duas antimonii partes accipiunt, quâ ratione illorum magis correctus, & propterea vomitus leniter provocat. *Crollii v.* minus correctus ob minorem nitri quantitatem, atque hinc majori cum violentiâ ac frequentiâ suam præstat operationem. Deinde distinguendum h. l. est inter hunc *Rulandi, Quercetani &c.* Crocum Metallorum, & inter illum, quem commendant *Th. Paracelsus*, *Helmontius*, *P. Poterius* & alii. Ille enim convenit cum Crollii & Fabri Croco; Hic verò roborat tantum viscera & Archéum potenter restaurat, fermentorum exoticorum peregrinas qualitates & anomalias emendando, sic annotante *P. Poterio in Centur. Curation.* Quomodo autem hic *Th. Paracelsi, Helmontii, Poterii &c.* Crocus conficiatur, ex ipsis rectius hariolari, quàm perspicere licebit, dum formulam præparandi ænigmaticam planè ac proinde numeris Platonicis obscuriorem tradidit; quamvis hoc tandem exinde possimus excerpere, quod hic Metallorum Crocus ex primo Metallorum Ente, seu semine parandus veniat, partim ex *P. Poterio* factâ conjecturâ animadvertimus, quod cum remediis illis Nobilioribus ac pretiosis, quorum ipse se inventorem deprædicat, nempe cum saccharo metallino ac metallorum sulphure Paracelsi Crocum eandem fermè efficaciam sustinere iste adseruerit.

Sulphur auratum.) Qui hunc Crocum Metallorum Loco Sulphuris aurati adhibent, valdè errant. De quo infrà pluribus.

Crystallos nitri vel Lapidem prunellæ.) Dicitur etiam nitrum antimoniatum, anodynum minerale; aliàs in clysteribus etiam stimuli loco non infrequenter additur. De reliquis virtutibus infrà de Nitro.

Relicto solo foramine.) Nonnulli Nitr. & Antim. simul comburunt in ollâ supernè perforatâ, ut fuligines queant exhalare, ita tamen ut nitrum non ad fluorem veniat. Atque hoc modo Sulphur auratum antimonii verum conficitur.

N. Sequentes descriptiones Croci Metallorum *Rulandi, Tentzelii*, *Brendelii* cùm nihil præ reliquis singularis obtineant, & parum à *Crollii* & *Quercetani* discriminis intercedat, prætermittimus & ad Ejus accedimus

Vires.) Crocus Metallorum vix commodè in substantiâ adhibetur, sæpius autem in infuso, unde & Aqua vomitoria *Rulandi* ex ejus Croco Metallorum conficitur. Præstat tamen loco hujus infusi Oxymel vomitivum suprà laudatum adhibere. In Cephalalgia per consensum scil. ex hypochondriis, item in Epilepsiâ, Melancholia, Maniâ per consensum, seu ignotam actionem regiminis ex ventriculo, aliisque infimi ventris locis; Item in apoplectico insultu, nisi jamdum Vomitus symptomaticus adsit, & ventriculi orificium ob cerebri consensum aliàs jam satis sit irritatum, tunc non convenit. Nonnulli etiam in Pleuritide commendant, sed Ego non suaserim, licet in principio fuerit, ob majorem

jorem

jorem vitiosæ materiæ ad locum affectum motum. Quidam in febrium principio adhibent, antequam fermentum febrile sese penitius insinuet, v. g. in Febribus Ungaricis, quæ citissimè per vomitus curari volunt, cùm in castris ex mala diætâ ut plurimum suam trahant originem. Sed Medicus statim in principio exhibeat, necesse est.

Usus præterea Ejus insignis est in Clysteribus.) Qui pulverem Croci Metallorum decoctis admiscere veretur, infusum sumat cum vino paratum, quod à partibus superioribus & dissitis egregiè revellit, unde convenientissimus ejus usus est in apoplexiâ, melancholiâ hypochondriacâ, colicâ, ac contumacissimâ alvi obstructione. Externè etiam croci metallorum infusum in ophthalmia aliisque oculorum porrigitur affectibus Verum vitro antimonii plus energiæ in affectibus externis attribuitur.

¶ *III. DIAPHORETICA.*

1. ♁ *Diaphoreticum vulgare.*

℞. ♁ii opt. Sal. nit. pur. ā. Exactè mixta calcinentur detonatione [ut in Croco Metallorum vulg. dictum,] ternâ, seu donec amplius detonationem recuset, (post singulas detonationes materiam edulcorare oportet, edulcoratumque & exiccatum denuò cum Sal. nit. ana miscere.) Tandem ♁ium diaphoreticum candidissimum exicca pro usu.

N. ▽ *illa edulcoratoria si evaporet, reddit Lapid. Prunellæ ♁ialem, de quo in Sal. nit.*

Modus compendiosior.

℞. 1. ♁ crud. Sal. nit. puri an. Immitte in ✠ cui aliud ✠ inversum in fundo perforatum imponatur, luto inferiori ✠o annexum: ignem da circularem, quo materia accensa paulatim calcinetur, fumumque per foramen expiret; ignem per horam continua, quâ præterlapsâ, materiam pulverisatam ▽ calidâ edulcora.

2. R. Materiæ hujus edulcoratæ part. ij. Sal. nit. puri p. 1. vel ana. impone crucibulis, ut in priori operatione.

N. *Sic ♁ diaphoreticum præparavi aliquoties sine ulla molestia sudorem movens.*

Alii Sal. non abluunt, sed massam tritam cum pondere æquali Sal. nit. ut ante miscent: Alii addunt Tart. vel Sulph. ☿. miscent.

Basilius circulat insuper hoc ♁ diaphoret. cum ♈, quem dein desuper incendit, &c. dein reverberat atque pulverem restitantem per deliq. resolvit.

Vires. ♁ *hoc diaphoreticum resistit corruptioni, mundificat sanguinem, conducit adversus omnes obstructiones licet inveteratas, Hepatis, Lienis, Mesenterii, aliarumque partium internarum: adversus retentionem mensium, cachexiam virginum, suffoc. hyster. Hydropem, Melanchol. hypochondriacam, Luem ♀, ulcera tam interna, quam externa, Scabiem: præsertim confert & in febribus malignis, Exanthematibus & variolis, rumpit interna apostemata, verum non subitò, sed paulatim operationes suas exerit.*

Dosis à gr. 10. *ad* 25.

2. *Flores ♁ii fixi, seu diaphoreticum.*

Fit si ♁ Diaphoreticum præcedens in ▽ horis aliquot coquatur, decoctumque filtretur si præcipitabitur nempe pulvis subtilissimus ad fundum (maximè si ✕ inspergeris) virtute priorem superans.

N. *Hic pulvis Basilio Valentino in curru suo triumph. dicitur Flores ♁ij fixi seu pulvis albus ♁ij quem commendat ad interiora apostemata, ut & in Lue venerea, in qua cum Spiritu Guajaci exhiberi poterit.*

Præterea in iisdem affectibus quibus convenit præcedens diaphoreticum, pulvis hic majori cum utilitate exhiberi aptus est.

Dosis gr. 15. *quam dosin vel quinquies Valentinus singulis diebus exhibet.*

3. ♁ *Diaphoreticum Tartarisatum, Flores ♁ij Tartarisati, F. F.*

℞. ♁ Diaphoret. vulgare. Sal. Tart. ℥iij. M fluant in tigillo hor. 4. dein tere ac dissolve per deliq.

Hinc

℞. Olei hujus ℥ij. spir. ⊖-i. ʒj. instilla guttatim & præcipitabitur pulvis, quem sicca & serva.

Dosis à gr. 5. *ad* 10.

HOFMAN. 3. *Diaphoretica.* 1. *Antimonium diaphoreticum vulgare.*) Hujus præparationes insigniter diversæ sunt: *Dominus Autor* recipit antimonii & nitri ana, miscet & detonatione ternâ calcinat, semper cum novi nitri additione. Vel quoad Modum compendiosiorem accipit ♁nii crudi & Nitr. ana. Immittit in Crucib. cui aliud Crucib. inversum in fundo perforatum imponit, luto inferiori Crucibulo annexum. Ignem dat circularem, quo materia accensa sensim calcinetur, fumumque per foramen expiret: △nem per hor. continuat, quâ elapsâ materiam pulverisatam ▽â calidâ edulcorat. Hujus edulcoratæ materiæ sumit part. ij. nitri recentis puri part. j. vel ana imponit Crucib. ut in priori operatione. Alii Nitr. non abluunt, sed massam tritam cum ana recent. nitri ut anteà miscent, Nonnulli sp. vini desuper incendunt. *Cl. Zwelferus* Rec. antimonii crudi ℔ j. Nitri puri ℔ ß. Tartari albi ℥ iij. hæc mixta & pulverisata detonat, paulatim & per vices, mixturam prunis ardentibus Crucib. injectis inspergendo: hanc detonationem ter reiterat, additâ semper relicto antimonio eâdem quantitate recentis nitri & tartari: tandem ▽â f. edulcorat. Edulcoratum & exsiccatum pulverem Crucib. immissum, duabus vel tribus horis igni committit, ad majorem fixitatem & vim adstrictivam ipsi conciliandam. Additionem tartari non censet inutilem, eò quod ejus Sal non parùm faciat ad exactionem antimonii resolutionem. In edulcoratione partes crassiores, quæ fundum citò petunt, relinquere præcipit in residuo & abjicit, solo reservato pulvisculo, qui leviter commotus ▽æ innatat. Filtrationem perperàm institui dicit, quia verum ♁nium diaphoreticum per chartam non transit, unde nec illud, quod per chartam transmittitur, & uti alia Magisteria præcipitari potest, pro vero diaphoretico, sed pro calce duntaxat vires ♁nii diaphoretici non adæquante habendum esse censet. Sed in his *Dominus Lucas Schrœckius* l. c. sese etiam Antagonistam præbens sequentibus ratiociniis hæc oppugnatum venit in Mantiss. Hermetic. p. 539. Nam primò utilissimum fore monet, si Spiritus Nitr. & Tartari per hanc detonationem non in auras abiret, sed mixtura retortæ tabulatæ sensim inferretur, adaptato recipiente convenienti, & postmodum residuum pro ♁nio diaphoretico præpararetur. *Verum* quis oleum & operam perdere vellet in elaborando clyssô ex tam exigui ponderis ♁nii ℔j. Nitr. ℔ß. & tartari alb. ℥ iij? Si quis tamen aliàs ex residuo hujus clyssi notabilis ponderis ingredientium ♁nium diaphoreticum conficere voluerit, ei integrum erit. *Deinde*, inconcinnum asserit *Dominus Schrœckius* prunis ardentibus crucibulo injectis mixturam illam inspergere, cum potius crucibulo prunis ardentibus imposito inspergenda ac detonanda sit. Verùm si benè laboraveris, uterque modus succedit, licet alter ille Domini Schrœckii mihi etiam arrideat & in usu sit, *Tertiò*, edulcorationem illam materiæ à calcinatione residuæ Schrœckius quidem non improbat, sed hoc tantum animadvertit, quod unà cum ablutis illis salibus non exigua ♁nii diaphoretici utili pars auferatur, quam, dum cuinam usui inservire debeat, non exprimit, vel abjicit planè, vel saltem suo ♁nio diaphoretico non conjungit. Verùm nullum est dubium Nobiliss. *Zwelferum* Nitr. ♁niatum non abjecisse, sed vel pro singulari usu reservasse, vel pro necessitatis ratione ♁nio diaphoretico denuò immiscuisse. *Quartò*, vim adstrictivam, quam *Cl. Zwelferus* ♁nio diaphoretico tribuit, perstringit, eò quod, inquiens, in diaphoretico hoc Medicamento vis adstrictiva non desideretur, sed contraria potius eidem Resolutiva. Unde ad sudorem pellendum adhibetur. Ad obstructiones, licet inveteratas, hepatis, Lienis, Mesenterii, aliarumque partium internarum &c. *Cl. Noster Schrœderus* commendat; atque in variis morbis illud reserare obstructiones *Rolfinckius* testatur. Verùm Arti Medicæ nullum infert absurdum unum idemque medicamentum pro certo respectu adstringere & simul etiam aperire; adstringere & simul etiam sudorem

pellere

pellere, equisetum adstringit, fructus acaciæ adstringunt, fragaria adstringit, & tamen calculum etiam expellunt; Vincapervinca adstringit, & simul etiam Menses movet. Radices tormentillæ, bistortæ, adstrictivæ sunt, & tamen etiam diaphoreticæ; Bolus Armena, Terra sigillata, C C. ust. calx ♁ nii diaphoretica tum f. tum cum C C. usto cujus *Dominus Autor* mentionem injicit, adstrictiva sunt & tamen etiam diaphoretica, ut non solum in Peste, dysenteriâ malignâ, sed & variolis & aliis febribus malignis adhibeantur. Nostrum ♁ nium diaphoreticum si examinemus, etiam adstringentis facultatis experiemur, quam cum ipsi ♁ nio tum etiam nitro, quod in ♁ nio abundè figitur, uti ponderis auctio edocet; vel maximè debet. In dysenteriæ epidemiæ initio utrique sexui omnique ætati ♁ nium diaphoreticum propinatum in cibo & potu sub specie Magisterii cordialis Medentem non deseret unquam. Præterea in febribus malignis, variolis, morbillis, imò ipsâ in Peste etiam à 3 ß. ad 3 j. oblatum miræ est efficaciæ. Sed unde hæc vis diaphoretica juxtà vim suam adstrictivam emergit? *Cl. Simon Pauli in suo Quadrip. Botanic. Class. Tert.* p. m. 225. ζέσιν sanguinis aut ebullitionem sistere asserit, non ut sudores moveant, adhiberi. Quemadmodum enim longè satius est in scintillam expuere, ne exardescat, nec mox ingenti flammâ integras depascat ædes; sic consultissimum frigidis ac siccis, quibus annumerantur jam recensita, prohibere sive sanguinis incendium, sive id insequentem ζέσιν, quæ si modum excedit, ita ut turbata omnimodè sanguinis circulatione, sanguinis ἀρρήτως corrumpatur, nec is redire ampliùs ad naturalem habitum possit, ac corruptionem illam insequatur contagium, quàm plurimos è medio tollens, pestis ea audit, cujus fomitem, seminarium aut contagium denique non nisi sive alexiteriis, sive alexipharmacis & sudoriferis foras ex corpore eliminabis. Sed hæc ratio nondum satisfacit, nam si hæc valeret, non tuta foret curatio, dum causa istius incendii seu ebullitionis hac ratione non tolletur, & opiata idem effectum præstare valentius possent; Imò unde sudoris eruptio consueta post enumeratorum medicamentorum diaphoreticorum frigidorum & siccorum usum? Quapropter statuo, ♁ nium diaphoreticum, prout & reliqua loco inductionis allata non equidem ex illorum sudoriferorum censû esse, quæ vim attenuandi & resolvendi crassos humores obtinent, sed talia esse, quæ Naturæ æmula vi suâ figendi & præcipitandi à texturâ peculiari partium dependente fermenta morbifica vel salia volatilia Sulphurea figunt, & præcipitant, unaque tonum partium roborant, quo facto vis archéi tumultuans sedatur, & illud quod molestum est per sudorem vel urinam ex lymphâ aut massâ sanguineâ exterminat. vid. tr. meum de Method. Medend. p. 139. De Sudoriferis Cap. XI. *Quintò*, cum Tartaro addito detonationem fieri posse, *Dominus Schrackius* quidem non diffitetur, neque Medicamentum inefficax inde prosurgere statuit: sed eâdem carere nos facile posse, urget, ratio, quia etiam cum solo nitro paratum non minus efficax existit, & quia à Tartaro cineres aliqui ipsi commiscentur. Verùm, quoad prius, experientia contradicit, quâ constat, illud cum tartaro juxta *Cl. Zwelferi* descriptionem paratum majorem vim adstrictivam & fixitatem nancisci, atque illud cum nitro solum elaboratum. Deindè cineres aliqui si qui commiscentur à nitro deflagrante consumuntur & Sulphure ♁ nii absorbentur. *Sextò*, Crassiores quidem partes separare, & subtiliores tantum pro usu adservare *Dominus Schrackius* non prohibet. Sed illas idcircò planè abjicere, haud esse consultum arbitratur, cùm ille pulvis non effœtus sit, sed subsecuturæ alterum alicui ♁ nii diaphoretici præparationi referri, & tunc cum novo crudo ♁ nio iterum calcinari queat. Verùm exiguum ex his oritur dispendium, si partes crassiores in edulcoratione fundum petentes purè ♁ niales sint & non sordibus scateant, per Nos licet, an reserventur, an secus; si autem impuræ fuerint & sordidæ, quivis sanè abjiciet. *Septimò*, sinistrum *Dominus Schrackius* vocat *Nobiliss. Zwelferi* judicium, dum hic animadvertit, filtrationem in ♁ nii diaphoretici præparatione ab Augustanis præceptam perperam institui. Cùm Augustani probè norint, quod ipse pulvis ♁ nii, diaphoreticas quoque virtutes possidens, qui post massæ calcinatæ non excessivâ aquæ quantitate perfusionem separatur, per filtrum non transeat; cùm pulveres à salibus in quibus soluti fuerint, iterum separari, tam subtiles non sint, ut minimos chartæ bibulæ poros penetrare queant, Intereà nemo sibi persuadeat, dictum pulverem esse omnem ♁ nii diaphoretici substantiam. Neutiquam. Nam subtilior ejus pars in aquâ illâ decocta cum salibus unita remanet. Unde etiam per filtrum facili operâ transmittitur, liquore pellucido, ac si nullum corpus solidum in ipso contineretur, apparente. Non secus ac in croco metallorum, ubi, dum materia calcinata in aquâ coquitur, pars ejus aliqua unà cum salibus ibidem solvitur, alia autem separatur ac fundum facilè petit. Illiverò filtrato etiam, ubi acetum inspergitur, ♁ nii soluta substantia, sive Sulphur auratum sic dictum se manifestans, copiosè fundum petit. Pariter in dictâ ab ♁ nio diaphoretico separatâ & filtratâ aquâ se res habet, quæ ideo reposita tractu temporis pulverem aliquem albicantem & tenuem, in fundum præcipitatum exhibet, qui tantum abest, ut veri ♁ nii diaphoretici epitheto defraudari queat, ut potius melior ejus pars existat. Unde etiam aliquibus Anima ♁ nii diaphoretici vocari solet & in minori dosi easdem virtutes, quas crassior ejus pars in filtratione primo remanens, majori mole spondet. Verùm ad hoc primò sciendum est, *Cl. Zwelferi* censuram in Augustanos justo adhuc stare talo, qui reverà præcipiunt calens decoctum per filtrum esse transmittendum & loco frigido relinquendum, ut id, quod subtilius, in ▽ solvatur & tandem præcipitetur in pulverem albicantem & tenuem sæpius abluendum & exiccandum; (clara sunt verba) Si enim hæc vera ipsorum non esset mens, cur adderent, quod si Acet. destill. immittatur in idem decoctum filtratum, facilius & celerius pulvis iste cadit majorum virtutum; Ubi differentiam faciunt inter pulverem illum, qui spontè subsidit, (nec alterius mentionem faciunt, qui per filtrum non transit,) & eum ab Acet. destill. ⸗tatum. *Deindè*, quoad subtiliorem illam partem, quæ per filtrum transmittitur cum aquâ filtratâ & separatâ, & posteà Acet. destill. ⸗tatur, quam Animam, item Magisterium antimonii vocant, notandum est, toto cœlo differre ab illo pulvere, qui filtrum non transit, alia enim est ejus partium textura & figura ▽æ poros implentium plus de Sulphure antimonii, quàm nitro participantium, alius est ejus effectus, dum in copiâ adsumptus à ℈ ß. ad 3 ß. vomitum cieat, imò in omni non reperitur aquâ antimonii diaphoretici separatâ & filtratâ, in primis si sulphur antimonii cum Nitr. justò deflagravit, parum vel nihil ejus acquires, præsertim non calidâ, sed frigidâ adhibitâ aquâ fontanâ. Adeòque hæc calx à *Cl. Zwelfero* dicta nihil aliud est quàm mutilum Sulphur antimonii quod nitri actiones fixativas subterfugit, & in poros aquæ sese insinuavit; ille autem pulvis, qui filtrum non transit, optimum est antimonium diaphoreticum, cujus virtus non tam à sulphure antimonii, quàm nitro, quod abundè in antimonio figitur, ut ponderis incrementum edocet, dependet. *Octavò*, *Nec Dominus Schrackius* illud probat, quod *Zwelferus* de omni antimonio diaphoretico admonet tractu scil. temporis id aëri expositum pravam & quasi malignam induere naturam, hincque varia prava symptomata procurare adsumptum, ad quod evitandum, singulis duobus vel tribus mensibus recenter illud conficere, aut vetustum cum vel sine nitri particulâ denuò calcinare consultum ducat, illud enim tam citò pravam induere naturam si debitè paratum fuerit, falsum dicit. Verùm hoc acquiescimus, & omninò fateri cogimur, si antimonium diaphoreticum optimè paratum fuerit, ita ut multum de terra nitrosa participet, ultrà plures annos absque ulla noxa ægrotis propinari posse, secus autem si sulphur antimonii in eo excedat, ut à Nitro non debitè calcinatum fuerit, tunc facilè tractu temporis aëri expositum pravam & malignam iterum induere potest naturam, quæ per vim emeticam ut plurimum se exserit, ad quod evitandum ritè præparari debet.

Materiam pulverisatam ▽â calidâ edulcora.) In hanc, uti dictum, si Acet. destill. infundatur, pulvis subtilissimus ⸗tatur, magisterium ♁ nii dictum, de quo suprà. Si verò hæc aqua incoquatur, habebis Nitrum ♁ niatum.

N. Nonnulli Antimonium diaphoreticum non edulcorant, sed fortius saltem igniunt, id quod non improbatur, cum Antimonium diaphoreticum expellat malignitatem, & Nitr. sanguinis sedet ebullitionem, alvumque servet apertam.

Vires.) Quod deobstruendi etiam vim habeat, verum est, sed hoc non per se facit, verùm aliis mixtum purgantibus. Certum enim est, Antimonium diaphoreticum aliis sociatum purgantibus minorem illorum dosin majore compensare virtute purgâte absq; ullis ventris torminibus v. g. Si radic. gialapp. ℈ ß. adjungas gr. iij. vel iv. antimonij diaphor. energia dosin æquabit scrupuli unius radicis gialappæ. Resistit corruptioni, mundificat sanguinem, conducit adversus cachexiam virginum, quia menses movet; Cl. Hartmannus hoc in casu loco arcani in aquâ arthemisiæ compositâ adhibuit; Verùm melius est, si substituatur antimonium diaphoreticum Tartarisatum. Summo etiam cum effectu adhibetur in malo hypochondriaco. Medetur etiam Lui venereæ, ob purificationem sanguinis, ob quam causam etiam scabiei medetur, item tineæ, in quâ tutò ante balneum singulis etiam diebus cum C C. mixtum præbetur, ut autem optatus emergat effectus, necesse est, per duas vel tres continuetur septimanas. In Lue venereâ exhibetur cum decocto lignorum vel sp. bacc. sambuci ad sudoris elicium. Ulcera etiam tam interna quàm externa curat. Inde etiam in dysenteriæ malignæ initio convenientissimè cum cibo ac potu mixtum propinare soleo non sine singulari euphoriâ. Cum oculis ♋ exsiccat & purificat sanguinem, per aliquot dies continuando. Confert etiam in peste, variolis, morbillis, febribus cum C C. f. Δ in emulsionibus. Interna etiam rumpit apostemata. Unguentis admixtum confert etiam in externis ulceribus.

N. 1. Ab Antimonio prædicto diaphoretico non differunt flores Antimonii fixi, Ubi notandum, illud, quod de

Antimonio diaphoretico per filtrum transit, & postmodum ≂tatur cum Acet. dist. exiguæ molis & virtutis esse. Satius igitur est Antimonio diaphoretico acquiescere prædicto.

N. 2. Hujus Antimonii diaphoretici virtus non tam ab Antimonio, quàm Nitro est, ut supra etiam monuimus, quod in Antimonio abundè figitur, salvâ manente vi suâ refrigerante ac anodynâ, paucis cognitâ, at ab *Helmontio* per encheirisin demonstrata, dum Nitrum in terram insipidam albissimam convertit *in tr. de complexion. & mistion. element. figment.* §. 24. *Et de Lithiaf.* Cap. 4. §. 17.

N. Ex eodem etiam fonte promanat *Antimonium fixum CL. Tachenii in Hipp. Chemic.* p. 427. Sed à *Domini Autoris* floribus antimonii fixis parum differunt. Coquit scil. antimonium, quod cum tribus Nitr. partibus commistum, ac per vices accensum & calcinatum est in ▽â. f. in illâ bullitione Nitr. à sulphure antimonii in alkali combustum dissolvit sulphur antimonii jam fixum (quemadmodum Nitr. Tartari bulliens solvit Sulphur commune pro lacte) huic solutioni calidæ filtratæ inspergit Acet. dist. (& senties sulphuris odorem) quod statim ab alkali combibitur & sulphur cadit in album, rarum, levem ac spongiosum pulvisculum, hunc abluit. Hujus drachmam cum Acet. dist. ≂tatam in peste exhibitam majoris esse valoris scribit, quàm unciam non cocti & soluti. Verùm hujus censuram à me datam vide in antecedentibus.

3. *Antimonium diaphoreticum Tartarisatum. Flores antimonii Tartarisati F. F.*) Recip. Salis Tartari & antimonii diaphor. albi fixi ana ℥iij misce, indantur Crucibulo ponanturque in ignem patentem dum simul liquefacta fluant per horam dimidiam, materia refrigerata trita imponatur tabulæ marmoreæ in cellâ subterraneâ, resolvetur in ol. flavum, ejus ℥j. instilla paulatim spirit. Vitrioli ℥ß. eo planè modo, quo fit Tartarus Vitriolatus. Pulvis exficcetur, teratur subtilissimè. Hic juxtà vim suam diaphoreticam habet etiam aperitivam & diureticam.

¶ IV. REGULI.

1. *Regulus Antimonii simplex.*

I.

℞. Sal. nit. ac Tart. ana, calcinentur seu fluant in ✢ vi ignis.

℞. Materiæ hujus calcinatæ, ac Antimonii ana misce ac committe iterum in ✢ igni fortissimo, quo instar aquæ fluant.

Funde postea in calicem fusorium vel mortarium æneum sevo illitum, idque movendo, Reguli separationem & subsidentiam promove. Omnibus refrigeratis Regulum à Scoriis separa.

II.

℞. Antimonii elect. ℔ ij. Tart. alb. IV. Fundatur ♁ & postea adjiciatur paulatim Tart. ℔ ij ß. circiter, linquatur in fluxu per tempus. Dein fac Regulum, separaque Scorias. Regulum purifica, iterum fundendo, & dum fluit, reliquum Tart. addendo.

℞. Calcem Antimonii cineream per se factam, (vide in præparatione vitri ♁) fluat ad △ ☿ integrâ, dein moveatur ab igne & reponatur ut refrigescat. Agiteturque refrigescendo, ut Regulus deorsum vergat ad fundum secedens.

N. 1. *Alii admiscendo carbones pulverisatos majorem Reguli quantitatem sibi pollicentur.*

N. 2. *Ex Scoriis fit Sulph. auratum; suo loco.*

N. 3. *Regulus quomodo fixetur, vide de floribus ♁ vel in destillatione ♎ Reguli.*

N. 4. *Tempus fusionis optimum censetur ☾ crescente præsertim ☉e in ♌ constituto, atque insuper sereno cœlo. Experientia enim docuit tunc temporis majori felicitate Stellæ fusionem succedere.*

2. *Regulus ♂ alis.*

℞. ♂. ℥ix. circiter, appone igni donec incipiat liquescere, Huic adde Antimonii ℥ VIII. auge ignem ut fluant. Post injice Sal. nit. M. f. & cum cessaverit strepitus, funde in vaginam fusoriam, (Gießpuckel.) *An ingot, a melting sheath or case*, (Een Gietz-ros.) vel in mortarium, sic ♂ & Regulus simul uniti in fundo coalescent.

Fit & si in secunda fluxione, ♂is limaturam vel frusta injeceris.

N. 1. *Regulus hic si aliquoties fundatur (in quibus fusionibus semper aliquid Sal. nit. vel & Tart. injiciendum,) & à scoriis separetur, tandem stellam contrahit solis radiantis instar, imo vel multis stellis ac si terra aquis circumdata esset Regulum signatum vidi. [hinc Regulus stellatus dicitur.]*

N. 2. *Plures regulum præparandi modos habet Sennert. in Institut. l. 5. p. 3. f. 3. n. c. 19.*

N. 3. *Ex Scoriis fieri potest vitrum. Sala.*

N. 4. *Si Regulum in ♎tu ♉ solueris, solutionemque aliquoties maceraveris ac destillaveris: tandémque inspissaveris, optimum habebis catharcticum ἄνω καὶ κάτω blandè noxia expellens.*

Dosis gran. 2. 3.

Tentzel. de ♎ü ♉.

Vide sis etiam Tincturam ex Regulo ♂ & ♀.

3. *Regulus Iovialis.*

Fieri potest, si Regulum sine ♂ factum, denuo ad ignem fuderis, duranteque fusione ♃ adjeceris.

4. *Regulus ☉laris.*

℞. ☉ part. I. ♁ p. IV. vel VI. fundantur & effundantur ut moris in Regulum à scoriis separandum. Scorias adjecto ♁io crudo, funde iterum superinjiciendo cum fluxerint parum de scobe ♂ ac affundendo denuo, ut Regulus subsideat. Sic potes vice tertia procedere, vel donec nihil amplius Reguli appareat.

N. *Similiter fit & Regulus ☾aris.*

5. *Diaphoreticum Regulinum seu Cerusa ♁ialis, & exinde Cerusa ♁ialis diaphoretica.*

℞. Reguli p. I. Sal. nit. Cryftall. p. iij. (alii an.) fluant super carbones per ℥m, dein edulcora, separando Reguli grumos, qui in fundo colliguntur. Pulvis l. △. exiccatus dicitur Cerusa ♁ ialis. Hunc pulverem si denuò cum Sal. nit. calcinaveris, vel sine fusione ad citrinum colorem reverberaveris, planè fit diaphoreticus, diciturque cerusa diaphoretica.

Vires. *Cerusa intrinsecus maxima cum utilitate assumi potest in curatione ulcerum inveteratorum, scabierum aut pustularum pertinacium, continuis 3. 4. aut pluribus septimanis, quotidie scilicet assumendo. Diversimodè operari consuevit. Nam in quibusdam duabus vel tribus primis diebus nauseam aliquam producere solet, cum crebra expuitione; reliquo tempore insensibiliter operatur: Aliis alvum laxat moderatè, aliis sudorem ciet, aliis prorsus insensibiliter, & non nisi in fine tandem manifestas operationes edit. Extrinsecus desiccat, stringitque moderatè, abstergit & aperit.*

Dosis intro ℈ß. ad ʒß. 4. aut 5. hor. ante prandium.

Cerussa Antimonii diaphoretica citra nauseam easdem operationes & quidem majori cum fructu operatur.

Dosis eadem. Vide Salam. in Anat. Antimonii.

6. Cerussa

6. *Cerussa Antimonii Solaris.*

℞. Regul. Antimonii ℥j. ☉ purg. ʒj. Sal.nit. ℥iij. calcinentur in ✢bulo sine fusione. Sic Regulus abit in pulverem citrinum, ☉ vero pondere imminutus invenietur. Pulverem edulcoratum, si libet, denuo calcina.

Vires. *Sudorem ciet.*

N. *Curiositas humana adinvenit quoque calcinationem per calorem Solis cœlestis, quem Magicum appellant.*

Nimirum:

Concentrentur radii Solares in ♁ pulverif. beneficio speculi incensorii, sic brevi tempore fumus ex ♁ ascendet, Antimoniumque album evadet.

N. 1. *Pondus Antimonii post calcinationem auctum potius, quam imminutum deprehenditur.*

N. 2. *Flores Antimonii hac ratione facilius calcinantur, quam ♁ crudum.*

HOFMAN. 4. *Reguli. 1. Regulus antimonii simplex.*) Descriptio Reguli prima & secunda *Domini Autoris*, ut una pars ♁ nii & una Nitri & Tartari accipiantur ac fundātur in Crucib. ad Regulum, non est exacta, dum inde nil nisi calx salina emergit, sive scoriæ. Ideoque seq. modo voto respondet. Recip. Tartari part. 11. Nitri part. 1. detonentur, & degenerabunt in Sal. comm. nigrum vocatum der schwartze Fluß. Deinde Recip. antimonii pulverif. q. v & adde aliquid de prædicto pulvere, fluant in Crucib. & Regulus inferiorem petet fundum scoriis eminentibus: quo crebrius Regulus cum hoc sale fluxerit, eò purior ac pulchrior futurus.

N. Ex scoriis Reguli sulphur etiam auratum antimonii cum ▽â fervente fieri potest Acet. dist. inspergendo. Hæc aqua antequam Acet. dist. præcipitatur, externum remedium est in ulceribus exedentibus magnis tibiarum sanandis, si quotidiè horâ unâ vel alterâ crura exulcerata illi immergantur, item in mensium suppressione coquuntur scoriæ Reguli in vino, illudque decoctum superfunditur silicibus ignitis, atque vapores per sellam perforatam excipiuntur.

3. *Recip. calcem antimonii cineream per se factam.*) Regulus antimonii etiam per se ex calce ♁ nii fundi potest, alii addunt carbones, cum quibus item pulverisatis magna Reguli acquiritur quantitas. Nonnulli picem admiscent, sed præparatio cum pice admodum periculosa est ob incendii ædium periculum, & non multum etiam Reguli inde obtinetur.

N. 3. *Regulus quomodo fixetur.*) Regulus antimonii quocunque modo præparatus totus volatilis est, ac toties scorias deponit, quoties funditur, seu igne liquatur, quia flante folle in auras pelli potest.

N. 4. *Tempus fusionis optimum censetur.*) Verùm hæc constellationis observatio inepta est, vid. suprà.

2. *Regulus ♂tialis.*) Ad hunc optimus & qui citissimæ fusionis est chalybs eligendus, qualis ex Carinthia affertur. Aliàs descriptio Autoris bona est, commodè tamen etiam seq. modo conficitur. Recip. tament chalybis part 1. primò in Crucibulo calefiant, pòst adde antimonii pulv. part. ij. fluant in Crucib. & Regulus fundum petet, dum sulphur antimonii arripit ♂tem in scoriis superficietenus detentum. Regulum cum Tartaro & nitro purifica.

N. 1. Ex hoc cum nitro depuratissimo optimum conficitur bezoardicum in majori dosi atque antimonium diaph. s. propinandum. Unde inferius præscriptum Diaphoreticum Regulinum etiam promanat.

N. 2. Regulus hic in basi stellam interdum habere solet ex striis reguli à circumferentiâ ad centrum tendentibus promanantem.

N. 3. *Ex scoriis potest fieri vitrum.*) Scilicet per calcinationem præviam & subsequam fusionem, prout de vitro antimonii dictum.

N. 4. *Si Regulum in spiritu ☿ solveris.*) Nonnulli etiam Sulphur antimonii ex cinnabari elicitum addunt Regulo & panaceam inde sulphuris antimonii conficiunt cum sp. sulphuris per campan. vel sp. Vitrioli vid. in Autore nostro infrà. Aliàs si Regulum sensim in spir. ☿ & Nitri solveris, solutionemque in digestionem posueris ac postmodum 𝔄𝔏 laveris, tandemque 𝔄𝔏 lato menstruo inspissaveris & guttas ultimo decidentes in aquam profuderis, optimum edulcorando habebis sulphur antimonii catharticum ἄνω καὶ κάτω blandè noxia expellens.

3. *Regulus jovialis*) Regulus Iovis fit, si loco ♂tis sumseris Iovem Anglicanum & cum antimonio fundas in Regulum. Similiter etiam fit Regulus ☉laris ☽ naris &c.

5. *Diaphoreticum Regulinum seu cerusa antimonialis & exinde cerusa antimonialis diaphoretica.*) Dicitur *Cl. Knöffelio* sulphur album Philosophorum. Præstat sumere ad Regul. part. 1. Nitri crystallis. depuratissimi part. iij vel iv. aliàs nulla fit cerussa.

Vires.) In curatione ulcerum inveteratorum deploratorum quasi quæ aliàs ob nimiam serositatem curari nequeunt, ut & scabie contumacissimâ, variolis, morbillis, fœlicem hujus energiam sæpius expertus fui. Sciendum tamen, ejus usum prout omnium sanguinem purificantium per 2. vel 3. septimanas continuandum esse. Deinde exoptatiorem præstaturum effectum, si intermedietur essentiæ vulnerariæ ex lignis, quo pacto citò curabuntur vulnera & ulcera interiora. Est sanè medicamentum, quod omnia lignorum decocta & quasvis magistrales potiones superat. Extrinsecus desiccat, unde in aquis cosmeticis v. g. fl. fabar. figill. Salomon. hepatic. nobil. &c. contrà maculas faciei & vitiligines præscribi potest, cutim reddit mundam & nitentem, potest etiam inter unguenta cosmetica ad fissuras & rimas præscribi. Dos. est ℈ß. ad ʒ ß.

6. *Cerusa antimonii ☉laris.*) ne ☉ fundum petat, loco ☉ purg. substitue calcem ☉.

N. Totum ☉ non calcinatur, sed saltem aliquid ☉laris ab antimonio extrahitur.

N. *Curiositas humana adinvenit quoque calcinationem per calorem solis cœlestis quem magicum appellant. Si scil. concentrentur radii ☉lares.* In ♁ nio pulverif. beneficio speculi incensorii, scilicet concavi, *sic brevi tempore fumus ex antimonio adscendet, & antimonium album evadet.*) Hanc calcinationem cœlicam & physicam vocat *Bartholetus in meth. med. de difficil. respir.* Eandem quoque mirè commendat *Poppius in Basilic.* antimonii p. 21. Sunt qui beneficio speculi concavi Sal. comm. quoddam crystallinum ex aëre colligere volunt; Refert Digbæus ex fide amici radios solis per ejusmodi speculum concavum certo modo dispositum in purpureum & minutissimum pulverem præcipitari. Sed notandum, hunc pulverem non ex radiis fuisse, verùm ex aëre, in quo volitant semper particulæ vel salinæ, vel alterius generis, quæ igne hoc speculari collectæ & ad ruborem calcinatæ fuerunt. Inde & non mirum ut *Dominus Autor* scribit, pondus antimonii ex his salinis particulis post hanc calcinationem auctum iri.

N. Flores antimonii hâc ratione facilius calcinantur, quàm antimonium crudum.

¶ *CALCINATIO HUMIDA,*

Unde

PRÆCIPITATA.

1. ♁ *Rubeum fixum.*

℞. Antimonii elect. q. v. affunde 🜅, stènt aliquamdiu in digestione, donec calx in fundo alba appareat. Postea abstrahe 🜅 per destillationem, (vel decantationem,) vel & affundendo ▽ præcipita, calcemque elue ▽ tepida, donec ~ 🜅 non amplius sentiantur. Pulverem siccatum reverbera in ✢ clauso hor. 6. (♂. 3. *Basil.*) fietque rubeus.

N. *Reverberatio hæc minori molestia in fornace figulina absolvi poterit.*

Vires. *Felicissimè purgat æque deorsum quam sursum, idque non tam naturâ suâ, quàm humoris biliosi circa ventriculum stabulantis, quinimo in nonnullis per diaphoresin operatur.*

Dosis g. 2. 3. 4. & plura.

Basilius decantat solutionem 🜅, decantatam destillat ad siccitatem pulveris, cui affundit ▽ pluviam: digeritque ut fiat extractio rubicunda: hanc iterum filtratam destillat ad siccitatem: Ex pulvere rubeo remanente extrahit cum 🜊 tincturam rubicundam, abjectis fæcibus albis, 🜊 iterum abstrahit, pulveremque relictum reverberat ♂ 3. postremo extrahit tincturam cum 🜄, fecibus itidem rejectis, tandem abstrahit 🜄 ad siccitatem.

Vires. *Summarum est virium in resolvendo cruore coagulato*

coagulato, in rumpendis Apostematibus, & in curanda Lue venerea. Basil.

1. *Præcipitatum vitrum.*

Solvatur vitrum Antimonii in 🜆 seu in 🜅, vel in ○° Sulph. aut in -o-u Sal. com. dein menstrui abstractione fiat præcipitatio.

N. 1. *Ex præcipitato illo* ♁ *antequam reverberetur, extrahi possunt Sulph. &* ☿ *Antimonii, de quibus suis locis. Sala de* ☿.

N. 2. *Si Antimonio grossè contuso affuderis* 🜆, *& repofueris aliquamdiu, extrahetur Sulph. Antimonii partim supernatans, partim frustula Antimonii obducens. Hoc sulph. in lixivio Tart. solvitur, si sibi decoquatur.*

3. *Præcipitatum Antimonij diaphoreticum.*

♃. Croc. Metall. ℥ij. impone destillatorio vitreo oblongi colli, quod calenti ∇ immergatur, hinc affunde sensim -o-m Sal. nit. ℥xii. moveque sæpius ne fundo adhæreat. Conserva id calidum, donec -o- Sal. nit. non amplius laboret, & ♁ redactum sit in pulverem album. Dein vase exactè clauso, digere in MB septiman. 4. aut 5. ac tandem separa -o- Sal. nit. in ∴ pulveremque spatula lignea agitando, exicca ad △, donec nullus amplius fumus exhalet. Hinc ablue & relue ∇is cordialibus.

Dosis à g. 4. ad 12. Sala de ♁.

4. *Præcipitatus Regulus* ♂.

♃. Flor. regul. ♂ (cum ✱ sublimat. & edulcoratos) solve in 🜆, (ex Sal. nit. & ✱ destillat.) digere ac tandem per iteratas cohobationes præcipita. Præcipitatum ablue & reverbera ut -o- 🜆 separentur, continuò spatula ferrea agitando, donec acquirat colorem flavum. *Quercet.*

HOFMAN. *Calcinatio humida. Unde præcipitata* 1. ♁ *Rubeum fixum.*) Ex aq reg. affusâ antimonio electo & prævià digestione in loco calido abstractâ iterum remanet pulvis rubeus probè edulcorandus, vomitus excitans & sedes. Ex hoc cum sp. Vir. ær. tinctura extrahi potest, (quam cum Acet. dist. *B filius* vult extrahere) quæ iterum ad siccitatem abstracta, demum cum sp. vini denuò extrahi potest. Summarum est virium in resolvendo cruore coagulato, in rumpendis internis apostematibus & curandâ lue venereâ.

2. *Præcipitatum vitrum.*) Ex vitro antimonii simili modo præcipitatum conficitur. Cum ol. vitrioli vitrum antimonii vel antimonium pulverif. grosso modo prius digere postmodum in retorta ex Aren. destilla, & sulphur antimonii acquires in florum elegantissimorum formâ in retortæ collo & excipulo sublimatorum. Ex hoc etiam emanat fonte sulphur antimonii *Cl. Helmontii*, quod ex Tachenii opusculo de Hipp. chemic. seq. conficitur modo.

Recip. Superadde aq. fort. ex Nitr. & O vel Vitriolo parato tantum Salis fusi, quantum solvere potest, hanc aquam superfunde antimonio, grosso modo contuso sicuti milii grana circiter, & illicò leni calore aget in antimonium, cujus Regulum rodit, cui statim aquam frigidam superadde & videbis sulphur separatum, quod ∇æ instar picis supernatat.

N. 1. Quod unicâ vice non ultrà duas circiter drachmas solvere tentes, aliàs in majore quantitate corroditur quoque sulphur ab aquâ & in fæces abit. Hoc sulphur edulcora ∇â frigidâ & aspectu simile erit communi, nisi quod parum viridescat.

N. 2. Hoc est sulphur illud antimonii, quod *Cl. Helmontius* extrahere jubet & vix, uti jam dictum à vulgari discrepat, nisi quod paululum in viriditatem vergat. Est salutare tympanitidis remedium.

N. 3. Hoc antimonii sulphur funde leni igne in cochleari ferreo, fuso sulphure, cujus sit v. g. ℥ß. adde ☿rii ʒ vj. plus minus, non refert, (sulphur enim tantum recipit, quantum mortificare potest) misce continuò cum spatulâ ferreâ, donec refrixerint, massam reduc in pulverem (quem plurimi accendunt carbone ignito, ut superfluum deflagret sulphur) hunc retortæ longo collo inde, ne obturetur à cinnabari adscendente, & per gradus ex Aren. pelle, tunc quod superfluum erit, aut de ☿rio aut sulphure, illud per collum retortæ colliges, tunc auge ignem, ut capella candeat, & cinnabaris elevabitur. Frigefactis omnibus frange retortam, cinnabarim reduc in pulverem, quem septies adhuc per se sublimabis in idoneo vase.

N. Mercurius antimonii hìc requiritur, de quo infrà.

3. *Præcipitatum antimonii diaphoreticum.*) Non opus est tanto apparatu, qualem *Dominus Autor* præscribit, sed tota res in eo consistit, ut crocus metallorum ritè ac debitè figatur, id quod fiet, si vel boni spiritus nitri sextuplum, vel salis nitri triplum à croco metallorum abstrahatur, vel cum nitro in Crucib. figatur. Bezoardicum præcipitatum hinc elegans ac securissimum oritur eximiè diaphoreticum, prout & cum mercurio vitæ & sulphure aurato antimonii succedit. Dosis est à gr. v. ad ℈ß. vel per se, vel cum CC. s. igne.

4. *Præcipitatus Regulus* ♂*tis.*) Hæc descriptio & præparatio etiam non est in minimis habenda. Quod si itidem cum scoriis reguli martis & ✱co flores sublimentur, fit inde crocus elegantissimus, ex quo tinctura nobilissimarum virium ad sanguinis depurationem elaborari potest, de quâ infrà de marte seu ferro.

¶ *II. SUBLIMATIO.*

Unde

FLORES & CINNABARIS.

1. *Flores Antimonii Crudi, vel mineræ antimonialis.*

♃. ♁ crudi triti, q. v. pone in cucurbitam fictilem, quæ in ∴m ponatur satis profundè. Cucurbitæ adapta alembicum cæcum vel rostratum cum excipulo, aut si mavis connecte ollas aliquot (Num. iij. vi. vel plures,) sese invicem excipientes: Ignem gradatim admove, ne sit nimium fortis, nec debilis nimis, Si enim fortior sit, funditur Antimonium, nec sublimatur, si vero debilior, non ascendunt flores. Si rectè △m rexeris, colliges triplices flores, albos, flavos & rubros. *Sen. Instit.* Phlegma antimonii in appositum excipulum colligi poterit.

N. 1. *Felicius ac compendiosius proceditur.*

Primò si cucurbita tubulum seu canalem in latere habeat, per quem ♁ *tritum paulatim per vices, (singulis horis parum,) in cucurbitam (gradatim ignitam) injiciatur. Liquescit enim statim* ✱ *abitque ferè penitus in flores.*

Secundo, si cucurbita obliquè fornaci imponatur, ut tubulus perpendiculariter ascendat.

Tertio, si in anemio sublimatio instituatur, ac Antimonii ℥j. *Arenæ* ℥ij. *admisceatur. Alii admiscent carbones contusos, eliciuntque Sulph. remanente in fundo materia cœrulea, in qua* ☿ *Antimonii.*

Quarto, Alembici vertex foraminulo sit pervius. Et hoc benè notandum est nisi sine frustrari velis.

N. 2. *Parari possunt & flores Antimonii per* ○*m binis rostris ante scilicet & retro connexam, quorum rostrorum antico apponitur excipulum amplum, per posticum autem inflatur ventus, vapores seu flores ab* ♁ *elevatos in excipulum deducens. Kesl.* 1. *cent.* 31.

N. 3. *Non è re foret, si excipulum foramen haberet canalemvè, quo acidum phlegma in aliud excipulum suppositum deflueret. Quinimo excipulum nisi pervium fuerit, foramine flatibus egressuris idoneo in cassum laborabitur.*

2. *Flores Reguli.*

Ex Regulo eodem modo quo ex ♁ crudo flores elevari poterunt.

3. *Flores cum additamento, s. compositi.*

Ex ♁ crudo, regulo & vitro.

℞. Antimonii ✱ an. misceantur exactè & sublimentur per Arenam.

N. *Sufficit alembicus sine ollis: elevanturque flores rubei, qui ▽ a calida edulcorati albescunt.*

Vires. *Vomitum movent, mitius tamen quam simplices flores.*

Dosis g. 4. ad 6.

N. 1. Restituit horum florum usus Maniacos, Melancholicos, Quartanarios, vide Epist. tract. 1. observ. Horstii annexas.

N. 2. *Si ☿ ij dulcis gr. 12. gr. 2. horum flor. addideris, fortiterque simul contriveris, ferè sine vomitu per secessum serosa & biliosa edunt.*

N. 3. *Eodem modo fiunt & flores ex Reguli & ✱, vel ex vitri ♁ & ✱, aequal. partibus. Basil.*

N. 4. *Quod in summitate cucurbitae invenitur, addefecibus in fundo relictis, additoque pauxillo ✱ sublimationem repete, habebis flores flavos.*

4. *Aliter, Sulph. Antimonii secundum Basilium.*

℞. Antimonii opt. ℔ j. ✱ ℥ iv. sublima, sublimato admisce antimonii ℥ v. sublima iterum: hinc edulcora, & habebis Sulph. combustibile. *Basil. in Cur. Tr. p. 217.*

N. *Sunt qui loco ✱ ℞. Sal. com.*

5. *Flores ♁ ⊖-lati.*

℞. Florum antimonii rubeor. ℥ iv. Flor. Sulph. (sublimatorum ad perfectam albedinem) ℥ ij. Colchotar. ℥ xii. mixta sublimentur ter, & habebis flores rubicundissimos. *Quercetan. in Tetrad.*

N. *Basilius non addit Sulph.*

6. *Flores Reguli spiritu ♂ ac ♀ is impregnati.*

℞. Reguli stellat. atque ✱ (à ♂ ter sublimat.) an. sublima bis terve, hinc edulcora & exicca, randem denuò à colchotare tertiò eleva.

Vires. *Purgant blandè, conferunt ad omnes febres intermittentes.*

Dosis aliquot gr. Querc. in Tetr.

M. *Flores hi cum ✱ sublimati, & nondum ab eodem edulcorati, resolvuntur in liquorem magnarum virium in vulneribus. Basil.*

De usu florum antimonii in genere notare expedit, quod scilicet quoniam violentos vomitus ferè proritant, optima correctione opus habeant, sine qua non facile ac tutum erit, eos in usum Medicum vocari.

Sunt nihilominus qui exhibent g. 2. 3. 4.

Sic igitur

Correctio florum Antimonii.

℞. Flor. Antimonii alb. ℥ j. Sal. Com. Tartari -ꭃ-i ✱ impraegnati ℥ j ß. Liquescant vi △ in massam rubram. Affunde massae huic tritae 🜅 (▽ vitae,) aromatisatum, additis Salis vel Magisterii Perlarum ac Corallor. an. ʒ ij. Digerantur calore cinerum ♂ ℘ 2. postea abstrahatur 🜅 ad siccitatem, remanebit in fundo ♁ optimè depuratum, servetur in vitro clauso, quia in aëre resolvetur.

Vires. *Opitulantur morbis, ab atra bile oriundis, per alvum per superiora, per insensibilem respirationem noxia copiosè expurgantes.*

Sal. Com. Tart. ✱ impragnatur hoc modo.

℞. Sal. Tart. (frequenti solutione ac coagulatione summè depuratum) solve in ✱. Hinc abstrahe humiditatem lento igne, novumque ✱ affundendo, iterum solve ac abstrahe. Operationes solutionis ac abstractionis repetendo, donec ✱ extillet aciditate sua non amplius spoliatum, (quod octava vel nona imbibitione ac destillatione fiet.) Exiccetur postmodum; sic habes Sal. Tart. impraegnatum.

N. *Hujus usus quoque est in Magisterio Tart. purgante.*

🜅 aromatisatus, seu ▽ vitae aromatisata.

℞. Galang.
Galliae mosch.
Caryophyllor.
Cinamom.
Macer. an. ℥ ß.
Croc. ʒ iij.

Ex mediocriter tritis fit extractio cum 🜅 optimè rectificato, donec amplius non tingatur. Tinctura decantata est 🜅 aromatizatus.

Vide de his Crollium.

Correct. 2.

Circulentur per mensem cum 🜅 mellito, sic omnem deponunt violentiam, retinebuntque solam dejiciendi facultatem.

Dosis à g. 5. ad 7. vel ad summum 10.

🜅 mellitus.

🜅 affundatur melli, stet aliquamdiu, postea destilletur: In fine augeatur △, ut -ꭃ- quoque mellis transeat & jungatur 🜅.

Correct. 3.

Exponantur flores in scutella vitrea, charta supernè duntaxat tecta, mediocri calori (fornacis) per mensem unum ac alterum, quotidiè bis (ne non agitati nigrescant) agitando: Flores manent quidem rubei, sed tamen benè porosi & leves, Sulphure foetido ad papyrum elevato.

Vires. *Movent sedes duntaxat sine vomitu satis benignè.*

Dosis à g. 5. ad 8. vel 10.

Correct. 4.

Mitiores etiam fiunt, si aliquamdiu cum Sal. Com. conterantur & postea iterum ▽ dulci dulcorentur.

7. *Flores Antimonij diaphoretici.*

℞. Flores ♁ irriga ℅ Sulphuris in ✢ clauso △ carbonum.

Sala in anat. Antimonij s. 3.

N. *Alij affundunt -ꭃ-m ⊖-i, quo iterum abstracto edulcorant ac calcinant, ut materia ignatur.*

8. *Flores fixi.*

Flores Cheiri Paracelso.

℞. Flores Antimonii, sige sublimationibus, toties iteratis, donec nihil amplius sublimetur.

N. 1. *Flores*

N. 1. *Flores relictæ in fundo materiæ, denuo in singulis sublimationibus semper admiscendi sunt.*

N. 2. *Hi flores in cella per deliquium in ☍ solvuntur, quod ▽ destillata quinquies eluendum.*

Fixantur flores hoc modo.

Formetur pila rotunda terrea cum foramine, per illud immitte Calc. viv. & reple ad medias, postea immitte quoque nodulum floribus ♁ albis repletum, tum circumcirca novam Calcem vivam agglomera, ad plenitudinem usque globuli integram, tum ostiolum luto obducito, globulumque in furno lateritio ad reverberandum collocato, & per biduum urito.

Vires. *Flores fixi clementius purgant & sudores copiosos movent.*

Dos. gr. 8. ℈ß. *Est S. Closs.*

9. *Cinnabaris Antim.*

Fit, si post butyri Antimonialis destillationem △ fortis & suppressionis quoque, (i. e. super Arenam) horis aliquot detur. Quippe cinnabaris Antimonii hac ratione collo ⊖æ adhærescit, quam collectam sublimatione una ac altera purificare poteris.

N. 1. *Si desideras potius cinnabarim, quam butyrum Antimonii, da statim △ fortem.*

N. 2. *Ex hac paratur ♁ diaphoreticus, qui in Epilepsia & vertigine præstantissimus. Vide lib. 2.*

HOFMAN. 1. *Sublimatio, unde Flores & Cinnabaris 1. Flores antimonii crudi, vel mineræ antimonialis.*) Vel per se fiunt, vel antimonium cum aliis scil. Aren. miscetur, ut discontinuetur vel impediatur ejus fluxus, aliàs vel nihil vel parum sublimabitur. Aliàs prout Dominus Autor cum encheirisibus tradidit optimè succedit illorum præparatio: Nec de nihilo est illa *Cl. Zwelferi*, quam communicavit in *mantiss. spagyric. Part. 2. Cap. 8. pag.* 365.

N. Si rectè ignem rexeris, colliges triplices flores, albos, flavos & rubros pro diversitate etiam instrumentorum.

N. Alii admiscent carbones contusos, eliciuntque sulphur, remanente in fundo materiâ cœruleâ, in quâ mercurius antimonii, qui per se fieri nequit, sed necesse est, ut salia addantur resuscitativa, de quo infrà uberius.

N. Alembici vertex foraminulo fit pervius, quæ encheirisis probè observanda est in multis operationibus, hac tamen cautelâ, ut foramen sit minutulum.

N. Ex regulo eodem modo, quo ex antimonio crudo flores fieri possunt; vid. *Cl. Zwelfer. l. c. p.* 366.

3. *Flores cum additamento, seu compositi.*) Ex antimonio crudo, regulo & vitro. *Cl. Dn. D. Hartmannus & D. Gramannus Practicus Hall.* hos flores grassantibus febribus malignis in continuo habuerunt usu, & vocarunt tincturam antimonii siccam, quæ & jam in nostris officinis D. *Gramanni* autoritate nobilitata prostat, cujus dosis à quibusdam præscribitur à gr. ij. ad iij. iv. sed ultrà extendi potest ad ℈ß. vel gr. xij. nec alvum nec vomitum movet, sed diaphoreticam saltem vim obtinet. Totum autem artificium sublimationis in ignis regimine & vasis ≏atorii formâ consistit. Si enim ignis vehementior adhibetur, flores isti fiunt purgantes, quales etiam *Cl. Finckius* in enchiridio Dogmatico-Hermetico describit, egregios tum quoad colorem tum odorem ambratum & moschatum. In maniâ, melancholiâ, quartanâ &c. loco arcani sunt habendi. Recip. ✱ ℔ß. vitri ♁ nii vel Sulphuris aurati ♁ nii ℥ ij. f. ≏atio ex Aren. lento ignis gradu in vase ≏atorio humili, posteà edulcora aquâ calidâ per chartam bibulam & reliquias ✱ci per sp. vini repetitâ destillatione separa.

N. Ex hoc fonte promanat *Nobiliss. Helmontii* ἐγχείρησις, quâ nitrum vertit in terram insipidam albissimam. Sublimat scil. antimonium crudum cum ana ✱ modesto igne, tincturam siccam separat à ✱co per aquam, hæc cum nitro ferè tota avolat in flammâ. Si verò cum ✱co relinquas, adhuc bis per se sublimetur, & à Sale liberetur, habebis pulverem antimonii salis expertem, qui si cum Nitr. miscueris non inflammabitur amplius, sed quantum nitri miscueris, in terram commutatur & Salis natu am negligit.

N. 2. *Si mercurii dulcis gr. xij. horum florum gr. ij. addideris, per secessum sine vomitu educunt.*) Optimè corrigitur antimonium per mercurium dulcem ratione salium, in mercurio dulci latitantium, & tunc ut plurimum per inferiora purgat, & possunt inde parari pilulæ, ut blandum catharticum.

N. Eodem modo fiunt & flores ex Regulo & ✱, vel ex vitro antimonii & ✱ æq. partibus: Quod in summitate cucurbitæ invenitur, adde fecibus in fundo relictis, & addito pauxillo ✱co repete sublimationem, & habebis croceos flores.

4. Aliter. *Sulphur antimonii secund. Basilium*) Etiam succedit; Et non differt ab antecedentibus descriptionibus, nisi quod sublimatio ternâ repetatur vice.

5. *Flores antimonii vitriolati.*) Hi non amplius sunt in usu. Nihilominus tamen spiritus terebinthinæ beneficio exinde tinctura extrahi potest in febribus intermittentibus ante paroxysmum non inutilis.

9. *Flores Reguli spiritu ♂tis ac veneris impraegnati.*) Hæc descriptio & elaboratio non est contemnenda. Assumi autem debet ✱ depuratissimum vel ejus loco fl. ✱ci depuratissimi. Ex his conficitur præcipitatus Regulinus ♂tialis suprà descriptus.

N. Hi flores cum ✱ sublimati & nondum ab eodem edulcorati resolvuntur in liquorem magnarum in vulneribus & ulceribus virium.

De usu florum antimonii in genere notandum, eos, cum vomitus violentos proritent, optimâ opus habere correctione, sine quâ non tutum erit, eos in usum vocare. Sit igitur correctio florum antimonii: Recip. fl. antimonii alb. ℥ j. *Salis Tartari Spiritu Acet. dist. impraegnati* ℥ iß. *&c.*) Hæc præparatio meritò inter arcana habenda est: Et hîc obiter notabis, quod Sal. comm. Tartari Acet. dist. impraegnatum aliàs terra foliata Tartari dicatur, quam *J. Primerosius in method. Artis Pharmaceut.* & *Locatelli in thesauro Arcanorum chemicorum* descripserunt. Ante quos tamen *Th. Paracelsus* & *Finckius* eandem nomine magisterii tartari insigniverunt: de qua infrà *de tartaro* pluribus.

Sp. vini aromatisata, seu ▽ vitæ aromatisata.) Hujus loco etiam assumi potest spiritus alius ex vegetabilibus specificis aperientibus confectus, isque impraegnetur cum terrâ foliatâ Tartari, & postmodum hic spiritus impraegnatus fl. antimonii ad tincturam extrahendam affundatur.

Correct. 2. Circulentur per mensem sp. vini mellito.) Ex melle Ꝺ-latur ▽a lento cinerum aut B. calore, quæ primò exit, insipida est, altera instar Aceti dist. acris, priorem cum ana sp. vini rectificat. misce, & in phialâ super flores ad 4 digitorum eminentiam affunde, circulentur per mensem in loco calido.

Correct. 3.) Hæc correctio etiam non contemnenda est, Sulphure fœtido in auras elevato, unde benignè operantur sine vomitu per secessum.

Correct. 4.) Mitiores etiam fiunt, si aliquandiu cum Sal. com. vel quod adhuc melius est, cum ☿ misti mediocri calore per aliquot hor. probè agitentur, & posteà ▽ dulci edulcorentur.

7. *Flores antimonii diaphoretici.*) Hæc fixatio cum ol. Sulphur. vel Spiritu vitrioli non succedit, dum pristinam isti flores suam non indè deponunt violentam vim emeticam.

8. *Flores fixi. Flores Cheiri Paracelso.*) Hos flores vult *Dominus Autor* figere sublimationibus sæpius iteratis, donec nihil amplius sublimetur, & quidem in peculiari instrumento. Sed licet vel centies & ultrà sublimationem instituat, tamen laterem lavabit. Puriores quidem fiunt; sed non fixi, nisi phialæ sat amplæ superius Hermeticè claudendæ immittas, & per longum tempus in digestionem ponas, usque dum in rubicundissimum pulverem convertantur.

Fixantur flores hoc modo.) Compendiosiori viâ antimonium fixatur cum calc. vivâ, si ♁ nii ℔ß. & calc. viv. lib. ij. sumantur & in Crucib. per 12. hor. spatium in igne reverberii calcinentur; Hinc elixivientur, & in lixivium Acet. dist. instilletur, tunc flores ♁ nii elegantissimi crocei coloris ≂tabuntur, flores cheiri *Paracelsi* æmulantes, ex quibus cum sp. vini Tartarisato tinctura in digestione extrahi potest, de quâ infrà pluribus.

9. *Cinnabaris Antimonii*) Quomodo *Cinnabaris* antimonii in majori impetretur copiâ *P. J. Faber proponit in univers. sapient. Libr. 4. arcan. 5. & Nobiliss. Guerner. Rolfinck. in chem. in Art. form. redact. Libr. 5. sect. 5. C. 6.* Verùm nisi hæc cautela observetur de diversâ antimonii specie, quam Nobil. *Robertus à Boyle Angliæ decus in tentamin. Physiologic.* pag. meâ 77. communicavit, non tamen voto semper respondebit. Nam si antimonium magis mercuriale & ad naturam ⊙larem accedens fuerit, id quod arguunt nitentes in eo radii, minus cinnabaris suppeditabit; secus autem, si magis sulphureum, sed auro, quod priorem commendat, destitutum. Facilè tamen nec in minimâ copiâ ex antimonii sulphurei crudi & sublimati anaticâ portione ex lib. j. ad tres vel quatuor unciæ haberi possunt citrà Cap. mort. repetitas cum novo mercurio sublimato destillationes, si ignis saltem, ut etiam Autor Noster innuit, non statim fortis detur, sed moderatus, tantum continuus citrà suppressionem. Posteà saltem crebrior instituenda

tuenda rectificatio per duo inversa vasa sublimatoria fictilia, ut scorias omnes deponat. Est præstantissimum ac tutissimum medicamentum mercuriale cum bezoardico minerali s. it. antimonio diaphor. miscendum ad vim illorum diaphoreticam ac sedativam exaltandam. *vide de Cinnabari Nativâ.*

N. Hujus virtus si manere debet integra, per partium ejus sulphurearum & mercurialium separationem, ut & per acida & alkalia factam inversionem destrui non debet.

¶ *III. DESTILLATIO.*

Unde.

ACETA, OLEA, SPIRITUS, &c.

1. *Acetum Antimonij.*

℞. Mineram Antimonii, tere ac elice ✢ per ⚗m, prolectum funde super mineram novam, digere ♂ (23.) hinc destilla iterum per ⚗m, idque repete, donec quantitatem cupitam acquisiveris.

N. *Parum ✢ fundit, adeoque labor sat tædiosus est.*

Aliter.

℞. Miner. ♁ lævigat. affunde ▽ pluvial. destillat. ad eminent. digit. aliquot, digere vase H. cl. in fimo equino, donec incipiant fermentari ac spumam ejicere: Dein abstrahe ▽m, augendo △m in fine, reddecapiti suo mortuo, & reaffusa ▽, quæ abstracta erit; fiat cohobatio toties reiteranda, donec prodeat liquor acidus instar ✢.

Vires. *Inservit Tincturæ Antimonij extrahendæ, refrigerat efficaciter sanguinem, in febri præcipuè maligna & Ungarica, si cum Lap. Prunellæ & ▽ destillata convenienti misceatur: curat inflammationem ex pulvere nitrario ortam cum sacchar o ♄i.*

N. 1. *✢ hoc ♁ij melius evadet, si pulverisatæ novæ mineræ ♁ij id affuderis ad emin. dig. 3. circulaveri sque (♂ 12.) sic tingetur rubro colore magisque acescet: tum effunde & abstrahe per MB, sic ✢ ♁ij exibit clarum, & rubedinem post se relinquet in fundo. V. Basil. p. 223.*

N. 2. *Acuari potest hoc ✢ suomet Sale.*

Nimirum.

℞. ✢. antimonii ℥ iv. Sal. antimonii ℥ j. solve ac destilla per ⚗.

Dici poterit ✢ antimonii alkalisatum, sive radicatum.

N. *Felicius forsan processeris, si Sal ♁ in ✢ solveris atque ex argilla & solutione hac massam & exinde globulos formaveris, eosque per ⚗m, ut ✢ Sal. Com. solet, destillaveris. Bas. p. 222.*

Aliud.

Acetum ♁ii in majori copiâ obtinebis, si super cratem ferream mineram ♁ii frustulatim impones, superstructo Aludele cum pluribus ollis perviis & ✕, subministrando carbones in aliâ areâ focariâ accensos, ne acetum à carbonum vaporibus inquinetur. *Ex S. Closs.*

N. *Cum hoc aceto ♁ali parari possunt flores fixi sive ♁ diaphoreticum, de quo Poppius in Hodoget. pag. 145. & sequentibus.*

2. *ꝏ Antimonij per se.*

℞. ♁ quantitatem satis magnam, pone in putrefactionem, dein educ ▽m, quam vicissim affundendo, putrefactionem ac postea destillationem reitera, idque toties donec exurgat tandem ꝏ, seu liquor oleagineus.

N. *Nancisceris potius ✢ quam liquorem oleagineum.*

Vires. *Dissolvens est egregium Poter. in Pharmacopœia.*

3. *Aliter.*

℞. Miner. antimonii, q. v. misce cum ∴ pelle per ⚗m.

4. *ꝏ ♁ Saccharatum.*

℞. ♁ ℔. ß. Sacchar. cand. ℥ ij. M. opt. & destillentur per ⚗m in Arena F. ꝏ.

Beguinus.

℞. Antimonii, sacchari cand. ana ℥ iv. ⊖ ust. ℥ j.

Utile est ad externos & internos morbos.

N. *Ex hoc ꝏ fiunt Pilulæ febriles ad Quartanam, quas vide l. 2.*

5. *ꝏ ♁ Saccharatum Sennerti.*

℞. Antimonii ℔ ij. Sulph. ℥ iij. M. pone in △ circularem ut liquescant, atque ita △ per hor. 4. vel 5. continua: dein auge △, ut Sulph. accendatur & exhalet; hinc pulverisa ♁, affundeque ✕ digeranturque ♂ ℘ 8. dein destillentur, donec guttæ rubræ ascendere incipiant, tunc muta recipiens.

℞. ♁. relictum in fundo ℔ 1. sacchar. cand. ℥ iv. ▽ opt. ℥ ix. Destilla per ⚗m, (in receptaculum in quo sit ꝏ, quod primò extillarit.) △ forti, donec nihil ꝏi vel vaporis amplius appareat. ▽ in B. abstrahe ad remanentiam 4æ partis.

Vid. Sennert. Institut.

N. 1. *Melius fit hoc ꝏ, si digeratur aliquamdiu cum ▽ novo, facibusque per colaturam separatis à colatura ▽ per destill. abstrahatur.*

N. 2. *In eliciendo ꝏo saccharato lentè procedere memineris, ne nimia ebullitione fine optato frustreris.*

N. 3. *Si cum ▽ vitæ aliqua, vel ▽ rosarum, in qua moschus vel ambra soluta sit, addita ▽ cinam. digeratur, atque liquor cohobiis cohobetur, movet alvum sine vomitu ac molestia, utileque Medicamentum exhibet in Hydrope.*

Dosis à gr. 3. ad 6.

6. *Oleum Antimonij Saccharatum Quercetani.*

Antidotus Panaretos.

℞. Miner. ♁ ad albed. calcinatæ ℔ ß. sacchar. cand. in formam syrupi cum circulato minore (▽ opt.) transmutati ℔ 1. Misc. Digerantur ♂ ℘ (4. vel 5.) ℔, dein per gradus △ destillentur.

Elicitur primò circulatum minus, secundò liquor albus, tertiò flavus, quartò rubicundissimus, instar sanguinis, dulcisque Balsamus, collige singula seorsim vel separa ab invicem.

Vires. *Liquor albus opitulatur cancrosis ulceribus & externis morbis.*

Liquor flavus idoneus est vacuationi per alvum & vomitum.

Liquor rubicundus ternis aut quaternis cohobationibus rectificatus & ablutus ▽ cordiali, admirandas præstat curationes in Lepra, Morphæa, Apoplexia, Epilepsia, Peste, in ▽ appropriatis exhibitus.

Dosis à gr. 3. ad 6. Quercetan. in Tetr.

N. Eodem

N. *Eodem modo & ex Croc. Metall. & Sacchar. ana cum ♈ digestis, ♂ præparari potest.*

Dosis gr. 4. 5. 6. 7.

7. *Oleum ♁ ij Saccharatum Faustii.*

℞. Croc. metallor. pulverif.
Sacchar. cand. an. ʒ ix. vel Sacchar. ʒ vi.
Spir. ⊕i rectific. ℥ij.
Vini ℥ß.

Digere ♂ (8.) postea destilla in ♉ per gradus. Aufer phlegma in MB lento.

N. *Eodem modo extrahitur oleum ex Sulph. ♁ ij ⊙rato, prodit liquor crassus, qui extrahendus aliquoties affuso rec. ♈ qua rursus ad mellaginem separato, ea demum per ♉ pellenda in oleum.*

Dosis à g. 8. ad ℈ ß. in morbis fluidis. Gl. D. D. Ioh. C. Fauſ.

8. *Oleum Antimonii Saccharatum Basilij.*

℞. Vitr. ♁ lævigat. affunde agrestam, digere aliquot ♂, dein (abstracta agresta ad siccitatem,) admisce facchari cand. æquali pond. cum modico ✠ti, destilla per ♉m gradatim, tandem △ fortiss. prodibit ♂ rubicundum, cum ♈ exaltandum.

Vires. *Prodest adversus Epilepsiam.*

Dosis gut. aliquot. Basilius in curr. triumph.

9. *Oleum seu Liquor ♁ mellitus.*

℞. ♁ crud. pulv. ℔ j. Mell. opt. ℔ iij. Bulliant simul, moveanturque spatula, usque dum substantia aquosa mellis evaporaverit, & remanserit materia quædam nigra instar picis, quæ digitis friati queat. Hanc destilla per ♉m △ nudo gradatim, in excip. amplum, hor. 24. & prodibit liquor imprægnatus facultatibus antimonii, cum aliquot floribus à liquore separandis.

Vires. *Liquor iste est corrosivus & penetrans, summopere mundificativus, præsertim in ulceribus, absumit enim excrescentias, &c. Adversus gangrænas præstantissimum quoque existit remedium. Uti eo possumus aut solo aut commixto melli rosato, unguentis, pulveribus ▽, &c. Sala de ♁.*

Liquor hic ✠ Philosophici vices supplere poterit, in præparatione Tincturæ Antimonii ζωόφιλος dictæ.

10. *Aliud Magist. ♁ ij.*

℞. ♁ opt. ℔ ß. ⊖ ust. ʒ iv. Bol. arm. Sal. Com. an. ℔ ß. omnia seorsim trita misceantur, destillenturque △ nudo. Sic prodibit primò phlegma, secundo ♂ albicans, tertio ♂ rubescens. Si quid collo adhæreat glaciei instar, admove cautè ferrum candens, ut solvatur. Rectifica per ♉m: In rectificato hoc ♂ o solve ⊙ foliatum: Solutioni postmodum affundes ♈ circulabisque ſtpt. 6. circiter, & subsidebunt feces, à quibus decanta ♈ cui si affuderis ▽ destillatam, præcipitabitur ♁ albus, edulcorandus & reservandus. Dicitur Magisterium Antimonii.

Vires. *Purgat suaviter per vomitum.*

Dosis. g. 3. Kesl. 1. c. 68.

N. 1. *Pulvis ille correctus cum ♂tu Sal. com. evadit sudorificus: vide infra Tincturam ex Regulo ♂, n. 13.*

N. 2. *Magisterium hoc ♁ ij. Kesleri nil est aliud quam ☿us vitæ ex butyro. Ita Hartmannus in Croll. parat ex floribus albis & ♂ Sal. Com. & Glaub. in secunda parte p. 93. aliud concinnat ex Sal. Com. & ⊕lo. Hi omnes modi in unum recidunt certo experimento.*

11. *Oleum Antimonii glaciale, ex ♁ & ☿ ♎ to.*

Vide in destillat ☿ ij.

12. *Aliud Oleum Antimonii glaciale, seu Butyrum ♁ ij & exinde Antidotus πολύχρηστος ♁ ij.*

℞. Reguli ♂ stellat. ℔ j. ☿ ♎ ti ℔ j ß. M. exactè destilla per ♉m, (*vide in destillatione ☿ ij.*) ♂ glaciale destillatum rectifica una ac altera destillatione, feces semper rejiciendo. Hinc affunde ♂m hydromelitis vinosi, cohobaque, ut tandem crebris istis cohobationibus ♂ illud dulcescat. Tandem abstrahe ♈ ad consistentiam ♂i.

Vires. *♂ hoc exquisitissimum, ac pretiosissimum est Remedium, multis curandis ægritudinibus, iisque gravissimis aptissimum. Quin & domitor est febrium tertianarum, quotidianarum ac in primis quartanarum. Blandè enim vomitum multis concitat, aliis alvi solutionem citra vomitum, eamque vim habet, ut radices & seminaria mali prorsus eruncet & evellat.*

N. *♂ hydromelitis vinosi separatus, si vitriolica aciditate (♂ ⊕i) imprægnetur, summum est diaphoreticum, & longè ab aliis vulgaribus aliud.*

Dosis cochl. s. vel 1. per se vel in liquore conveniente. Querc. in Tetr.

13. *Aliud Oleum Antimonii Crystallinum ex floribus.*

℞. Flores antimonii, ♈is, (ex ⊕ ad flaved. calcinato & Sal. Com. an. ℔ iij. argillæ ℔ v. vel vi.) dephlegmatæ ā. M. & destilla in MB, sic tantum prodit phlegma, ♂sque cum floribus coëunt. Affunde novam ♈ atque denuo evoca, idque repete, donec flores nihil spirituum amplius retinere queant. Tunc destilla per ♉m primo excipiendo seorsim humiditatem aqueam, dein mutato Excipulo ♂ albicans, ac ponderosum, instar butyri antimonii relicto ⊛ inutili.

Vires. *Idem ferè est cum butyro Antimonii: Inservit solutioni ⊙is, & est basis præcipitati purgantis, ut & vomitorii. Hartm. in Croll. p. 224. Sennert. Instit. l. 5. p. 3. s. 3. c. 17.*

Nimirum.

Rectificatur oleum hoc per Retortam: hinc duplex inde paratur præcipitatum, alterum ἄνω καὶ κάτω, alterum κάτω solum purgans: prius fit, oleum id instillando in ▽ ♄m pluv. pulveremque ab acrimonia sua lotionis beneficio liberando: posterius fit oleum id cum an. ol. Tart. p. d. mixtum (♂ 2.) reponendo & hinc similiter flores edulcorando.

Dosis à gr. 1. ad 4.

14. *Oleum Antimonii compositum ad Vulnera.*

℞. Antimonii Sulphur. an. p. ij ✱ vel Sal ⊡ p. 1. Calc. viv. p. iv. destilla △ forti cum tribus cohobiis quod sublimatum erit, semper ⊛ reddendo.

Vires. *Mundificat optimè vulnera inveterata. Basil.*

15. *Aliud Oleum.*

Fit ejusdem qualitatis ♂, si ♁ cum ♂ Sal. Com. imbiberis, ac postea destillaveris. *Tenzelius.*

16. *Aliud, Balsamum Antimonii dictum.*

♃. ♁ ℔ ij. Sal. Tart. ℔ ß. Sal. Nit. ℥ iv. Fluant in ✠ forti, effundanturque in tabulam lapideam.

♃. Massam hanc & Calc. viv. ℥ iij. misce & affunde 🜍m terebinth. ad eminent. 4. digit. Digere vase clauso ♂ ♇ aliquot, sic 🜍 Terebinth. rubro colore tingetur. Postea adde silices contusos ad spissitudinem aliquam, destillaque per 🝪m.

NB. Ubi guttæ flavæ apparere incipiunt, muta receptaculum, & auge △ atque extillabit 🜕 rubrum. *Sennert.*

Vires. *Magnarum est virium in diuturnis ulceribus.*

N. *Vide etiam Balsamum Antimonii Reguli. In Tincturis ex Regulo.*

17. *Balsamus Vulnerarius Basil.*

R. ♁ opt. ℔ j. Salis Communis vel 🜔 ℔ ß. Argil. ℔ vj. M. & destilla △ fort. per 🝪m, & prodibit tandem 🜕, quod dephlegma ad remanentiam ʒveris rubei, hunc solve per deliq.

Vires. *Summarum est virium & arcanum summum in vulneribus inveteratis. Basil. in C. Triumph. vide etiam Balsamum Reguli in Tincturis.*

N. 1. *Keslerus.*

♃. Antimonii 🜔, (vel Sal. Com) ana. ☉ ust. ℔ß. destillaque sine argilla.

Alii.

♃. Solum ♁ & 🜔, (sine ☉ & argilla) vel Sal. Nit. *Vide Basil. in repetit. lapid.*

Alii.

♃. Antimonii, part. ij. Sal. Com. p. 1. Bol. armen. p. ij.

N. 2. *Processus est plurium (3.) dierum instituendaque est destillatio per gradus.*

N. 3. 🜕 *hoc præcipitari potest cum* ▽. *Præcipitatum elotum exhibetur, à gr. 3. ad 6.*

18. 🜍 *ex Regulo.*

1. Figatur Regulus, (quod fieri potest multoties iteratis sublimationibus, sive in ovo Philosophico id fiat, sive in cucurbita, quotidiè scilicet id quod sublimatum est ad fundum detrudendo.)

2. Regulus fixus ponatur aliquamdiu (☒ 6) in cellam, ut solvatur, 🜕 illud filtra & coagula ad spissitudinem. Hinc repone, ad liquescendum, filtra iterum, coagula ac solve iterum ac cum triplo Tripolæ mixtum destilla per 🝪m. Sic primò prodit 🜍 albus, dein rubeus: rectifica.

Vires. *In febribus omnibus intermittentibus, ut & in quartana virium est summarum, mundificat sanguinem per diaphoresin, atterit calculum Renum & Vesicæ, materiam Podagricam discutit, dolores vel extrinsecus applicatum lenit.*

Dosis à gr. 3. ad 5.

19. *Aqua Antepileptica ex Croco Metall. Quercet.*

♃. Croc. Metall. misce cum crusta panis pulverisata, ac elice ▽m per cornutam ad △ satis magnum.

Vires. *Hanc pluris facit Quercetanus in Epilepsia, quam reliquas suas Antepilepticas omnes è vegetabilium familia desumptas.*

Ego huic labori ♂ ac ♇ 3. integras frustra impendi, primò exivit phlegma, secundò 🜍 nebulosi prodierunt, tertiò striæ seu 🜕 rubicundum, omnia autem in parva quantitate.

20. ▽ *Stimmi Sulphurea. Clyssus aliàs.*

♃. ♁ elect. Sal. Nit. pur. Sulph. pur. ana ℔ j. propellantur per 🝪m, in ventris capacitate superiori tubulatam, in receptaculum amplum ac capaciss. rostro firmiter annexum, in quo infusa sit aliquota ▽æ pars: Injice materiam sensim per vices, tubulumque propediem obtura, videbis materiam injectam paulo post incendi, receptaculumque nebulosis vaporibus repleri, quibus sensim ▽æ illi commixtis receptaculum pellucidum redditur, quo apparente, injice iterum, &c. ▽m spiritibus destillatis imprægnatam filtra, vel si placeat, & adustionem sapiat à phlegmate in MB libera. Glauberus ♃. ♁ ℔j. ⊕ ℔ iij. Sulph. ℥iij.

Vires. *Crassam Tartaream que mucilaginem ubicunque locorum delitescat in corpore, attenuat, ac per emunctoria convenientia expurgat, per alvum scilicet, per ▣m, per sudorem, per salivationem; Unde utilissimum Medicamentum audit in obstr. Epatis, Lienis, Mesenterii, Uteri, in affectu Hypochondriaco, Colico, & simil. præsertim si cum Crystallis ♂ acuatur. Miscetur cum ▽ font. vel alio liquore convenienti, ad gratam aciditatem, bibiturque pro libitu.*

21. *Aqua Stimmi Tartarea.*

Fit eodem modo ex ♁, Tart. & Sal. Com. an. quibus si aliquid Sulphuris admiscetur, melius destillatio procedit.

Vires. *Prodest itidem in obstructionibus, maximè autem expellit per sudorem materiam in habitu corporis delitescentem.*

N. 1. *In utriusque ▽e destillatione colligi possunt flores, qui à Sulphure per sublimationem liberati in usum venire quoque possunt.*

N. 2. *Ex* Ⓥ*o fit ♁ diaphoreticum, si semel ac iterum cum Sal. nit. ana calcinetur & dulcoretur, vel ex eodem Sulph. auratum extrahi potest, si cum lixivio forti coquatur. Vide Sulphur Antimonii.*

22. *Spiritus ♁ ij compositus S. Closs.*

♃. Sulphuris ♁alis (Clossæ an. vid. infra) part. 1. colchotaris ⊖li p. ij. M. & ter aut quater aceto perfunde destillando cum cohobio. Tandem ultima vice repone pulveres in amphoram terream tabulatam (vitrea enim disrumperetur) cum Recip. amplo, urge △ in reverberio clauso spatio tridui integri, ut fieri solet in destillando 🜕 ⊖li & spiritum ab 🜕 separa atque rectifica.

Vires. *Inservit utrumque figendo ☿o & ♁ri.*

HOFMAN 3. *Destillatio. Unde aceta, olea, Spiritus &c. 1. Acetum antimonii.*) Præparatur tantum ex minerâ antimonii, non ex antimonio fuso, quippe cui ignis inter fusionem spiritum illum acidum ex sale terræ centrali dependentem abstulit. Sed parum aceti præbet.

N. Aquam pluvialem tonitrualem vel rorem majalem clarificatam infunde mineræ antimonii prius probè tritæ, pone ad digestionem in fimo equino vel quod melius in tegmenta lignorum vase Hermeticè clauso, donec fermentari incipiant: Postmodum 🝫 la & destillatum super Cap. mort. cohoba.

N. 2. *Acuari potest hoc Acet. suomet sale* &c.] Acetum antimonii nihil aliud est, quàm radicalis quædam humiditas mineralis suo sale centrali etiamnum gaudens, qualis in omnibus aliis itidem reperitur mineris. Efficaciter sanguinem refrigerat, cum aquâ destill. conveniente scilicet acetos. sempervív. portulac. &c.

si

fi misceatur, in febribus ardentibus malignis &c.

N. *Felicius forsan processeris, si sal antimonii in Acet. solveris & ex argillâ &c. globulos formaveris.*) Sed parum acquires Aceti, cum in argillam ebulliendo agat, & agendo vicissim patiatur, sicque destruatur & in aliud ens convertatur.

N. Acet. antimonii in majori obtinebis copiâ, si super cratem ferream mineram antimonii frustulatim imponas, superstructo Aludele cum pluribus ollis perviis & Alemb. subministrando carbones in aliâ areâ focariâ accensos, ne acetum à carbonum vaporibus inquinetur. S. Closs.

2. *Ol. antimonii per se.*) Sed nanciesceris potius Acet., quàm liquorem oleagineum. vid. Pharmacop. Sp. Poterii.

4. *Ol. ♁ nii saccharatum. Reci. ♁ ℔ ß. sacchar. cand. ℥ ij. &c.*) Antimonium & sacchar. cand. adeo se invicem amant, ut non facilè separari queant, sicut ☉ & mercurius. Melius succedet præparatio, si antimonium cum sacchar. cand. per aliquot dies in digestionem ponantur & per retortam ex Aren. postmodum destillentur. Non tamen ol. sed liquorem acidum nancisceris compositum ex antimonio & saccharo cando.

N. Hoc usus fuit Dn. D. Iohann. Michaelis sæpius in Quartanâ.

N. Recip. ♁ nii, sacchar. cand. ana ℥ iv. ☉ ust ℥ j. Hoc ultimum additur, quia corpora valdè referat & discontinuat. Exinde etiam acidum destillatur stagma.

5. *Ol. ♁ saccharatum Sennerti.*) In eliciendo hoc ol. saccharato lentè procedere debes, ne nimiâ ebullitione fine optato frustreris, id quod & in mellis ♌lL latione observandum & aliarum rerum, quæ facilè ebulliunt, aliàs labor erit frustraneus. Melius fit hic liquor, si cum sp. vini novo aliquandiu digeratur, & fecibus per filtrum separatis à colaturâ sp. vini per ♌lL lationem abstrahatur.

N. Cum Essentiâ moschi & ambræ combinatum sine ulla molestia per secessum in hydrope operatur guttatim in vehiculo appropriato exhibitum.

6. *Oleum ♁ nii saccharatum Quercetani. Antidotus Panæretos.*) Melius succedet, si simplex substituatur minera antimonii sine ullâ calcinatione, aliàs parum antimonialis virtutis elevabitur, cùm mediante calcinatione minera antimonii sua nativa ac radicali privetur humiditate, & vice versâ nil nisi liquor acidus saccharatus supposititius emerget, cui omnes vires erunt acceptæ referendæ. Cujus farinæ & sequentia ol. antimonii sunt *Faustii* & *Basilii* p. 436. & 437.

10. *Aliud Magisterium antimonii.*) Hæc descriptio fallit. Et si succedere debeat, substituas ☉ & Sal. comm. sine bolo Armen. Vitriolum & Sal. comm. ana ℔ ij. & antimonii ℔ j. omniaque seorsim misce, & ♌lL la per retortam igne aperto. Primò prodit phlegma, deinde spiritus albicans, tertiò butyrum antimonii collo adhærens. Ex quo mercurius vitæ (rectius tamen magisterium antimonii) parari potest; hic si cum nitro figatur, egregium præbet antimonium diaphoreticum.

12. *Aliud Oleum antimonii glaciale &c.*) Hoc nihil aliud est, quàm butyrum antimonii martiale, ex quo mercurius vitæ resultat, si ▽a fontana infundatur, summâ cum violentiâ vomitus excitans. Nec juvat affusio spiritus hydromelitis vinosi pro ejus edulcoratione, dum suam deleteriam retinet subinde vim corrosivam ac colliquativam. Si tamen hic mercurius vitæ seu potius magisterium exinde paratum etiam cum sp. nitri vel ipsis crystallis nitri in formâ siccâ figatur, præstans exsurget anti-pyreton non enieticum amplius sed bezoardicum: Prout & sequens 13. *Oleum antimonii crystallinum ex floribus* ex eodem fonte promanans similiter cicurari potest. Quod autem posterius ejus præcipitatum, ol. tartari p. d. ita figi possit, ut solùm per secessum purgans pharmacum inde resultet; hoc nemo sibi persuadeat; sed emeticum manebit.

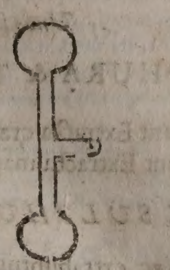
14. *Oleum antimonii compositum ad vulnera*) Hoc sublimatum Chirurgis commendatum volumus in ulceribus ac vulneribus antiquis mali moris.

16. *Aliud, Balsamum antimonii dictum.*) Ne salis volatilis tartari patiaris jacturam, dum in Acet. forti fluere permittis, ex stimmi aquæ tartareæ cum calc. viv. elaboratæ Cap. mort. cum spiritu terebinthinæ tincturam extrahe, & posteà additis silicibus per retortam destilla. Aquam stimmi prolectam rectifica ex phialâ per Aren. & acquires sal volatile tartari vitro adhærens.

17. *Balsamus vulnerarius Basilii.*) Cum hoc ol. prodiens ex antimonio, Sal. comm. vel 🜔 & argillâ etiam nihil aliud fit quàm liquor quidam æmulans butyrum antimonii, quod cum aqua sublimatum mercurium vitæ seu magisterium antimonii suppeditat, hoc æquè ac aliis antecedentibus nonnullis carere possumus.

18. *Spiritus ex Regulo.*) De hujus spiritus prout & de ejus ol. in deliquium solvendi juxtà Autoris præscriptum existentiâ valdè ambigitur.

N. Ovum philosophicum est instrumentum sublimatorium, cujus figura talis est pro mercurii sublimatione.

N. Aliàs etiam ova philosophica dicuntur lapides illi, quorum suprà mentionem fecimus, qui in Hassia reperti ad Nos deferuntur mineræ martiales, quæ aëri humido expositæ abeunt in sal Vitriolicum.

19. *Aqua Antepileptica ex croco metall. Quercetani.*) Recip. antimonii vel croci metallor. f. q. Panis q. v. destilla per retortam per gradus, & acquires primò phlegma, post acidum liquorem, qui rectificari debet, & valdè in epilepsiâ commendatur.

20. *Aqua stimmi sulphurea. Clyssus aliàs.*) Clyssus antimonii duplici conficitur modo. Primò fit sulphurea. Deindè tartarea. Ad sulphuream elaborandam quidam recipiunt antimonii, Nitri ana & Sulphur. part. 1. Nonnulli admiscent terram sigillatam, vel bolum optimum. *Dnus Autor* componit cum antimonii elect. nitri puri & Sulphuris puri ana. *Dn. D. Knæfelius Regius Medicus Poloniæ* recipit antimonii quintuplâ Nitri parte in pulverem album fixati & edulcorati, vel ejus loco Reguli antimonialis optimè pulverif. ℥ ij. nitri puri & benè siccati ℥ iv. probè mixtis in retortam tubulatam per vices sensim injectis evibrat cum fulmine spiritus cum floribus incarnatis.

N. Unâ vice circiter ʒ ß. vel cochl. 1. injiciatur, quo detonato, aliud injice. Signum detonationis est, quandò cessant nebulæ.

N. *Dn. D. Dietericus & D. Knæfelius* hanc aquam stimmi sulphuream in frequenti habuerunt usu, & acidulas artificiales inde pararunt. Sumserunt scilicet phlegma vitrioli & miscuerunt cum hâc bis vel ter filtrando. Habet vim laxandi & urinam pellit. In caliditate totius massæ sanguineæ misceri potest cum sero lacti & loco acidularum usurpari. In febribus malignis potui ordinario instillari vel julapiis admisceri debet.

21. *Aqua stimmi tartarea.*) Eandem etiam *Nobil. Robertus à Boyle* composuit ex antimonii, Nitr. & Tartari parte anaticâ & calc. viv. dimidiâ, redigit in pulverem ac probè miscet, hoc facto materiam sensim ac cochleatim in retortam ingerit tubulatam, receptaculo capacissimo instructam, & liquorem inde in aquam appositam destillat, qui per phialam rectificatus sal suppeditat volatile magnarum in Medicinâ virium.

22. *Spiritus antimonii compositus S. Closs.*) Accurata est hujus spiritus descriptio & præparatio, inter arcana referenda. Triceps est, constans ex spiritu acido antimonii, Acet. & vitrioli; Infervit & fixationi cinnabaris & mercurii.

¶ IV. LIQUATIO.

Liquor seu Balsamus ex scoriis Reguli.

℞. Scorias Reguli, (sive simplicis, sive compositi,) expone aëri humido, sic solventur propter Salia Tart. & Sal. nit. admista.

Vires. *In Chirurgia usus est insignis, præsertim in fistulis & ulceribus fœtidis.*

2. *Liquor ex Sale Vitri Antimonii.*

Fit si id in albumine ovi ad duritiem cocti, vel Raphano, vel Bryonia excavata in cella resolvatur.

Vires. *Liquor hic assumptus intrinsecus Quartanam, Podagricas & defluxiones, & Paroxysmos efficaciter compescit: In Chirurgia, vulnera, fistulas absque mordacitate tamen à putredine conservat & sanat.*

Dosis à ℈ ß. *ad* ℈ j.

HOFMAN. *Liquatio. 2. Liquor ex sale vitri Antimonii.*) Hic suam debet originem non tam vitro antimonii, quàm salibus Acet. dist. & aliis suppositiis antimonio additis pro Salis putatitii attractione.

¶V. EXTRACTIO,

Unde.

SULPHURA & TINCTURÆ.

Sulphura sunt Extracta crassiora.
Tincturæ sunt Extracta magis elaborata.

DE SULPHURIBUS.

Sulphura hæc extrahuntur plurimum cum lixivio forti, vel & cum ✳ *Baf. p.* 218.

Lixivium forte ad Extract.

1. ℞. Sal. Tart. Calc. viv. & Sal. com. ust. ana, F. lixivium filtratione clarificandum.

2. ℞. ⊕. clavell. Calc. viv. & ⊕. comm. F. lixiv.

3. ℞. Calc. vivæ ℔ ∇. ℔ xv. F. lixiv.

1. Sulph. ex Minera Antimonii, vel ♁ crudo.

℞. Mineræ ♁ ℔ iii. v. &c. vel in defectu mineræ.
℞. ♁. crud. tere minutiss. & superfunde lixiv. fortis, (ex Calce viva & ∇) digere ♂ ♀ 6. vel 7. ut fiat Extractio : Extractionem filtra, & leniter bulliendo reduc in pulverem rubeum. *Hartman. in pract. Kesler.* 2. *cap.* 18.

N. *Si experiri volueris, an aliquid Sulph. superfit in materia, transfunde nonnihil extractionis in vas aliud, instillaque ✠ sic præcipitabitur Sulphur ad fundum.*

Vires. *Inservit extrahendæ tincturæ, purgat itidem supra & infra.*

Dosis g. 2. 3. 4. 5.

2. Aliter.

℞. ♁ pulver. q. s. coque in lixivio forti præcipitaque ∇ pluviali (impraegnata ✳) hinc edulcora.

Vires. *Tutius agit per vomitum quam crocus Metallorum.*

Dosis gr. 3. 4. 5. *Beguin. & Quercetan.*

Nix Diaphoretica ♁ ii S. Closs.

℞ Sulph. ♁ii hujus descript. vel Sulph. aurati diaphoret. ℥ j. Ol. ⊖-li ℥ij. M. in ⊂⊃, fiet massa nigra ut pix, fermentetur per noctem, postea per reverberatorium exibit aqua acidula & in fundo manebit pulvis albissimus excellens Diaphoreticum, valet etiam ad vermes, cum pomatâ vero sequenti fit inde Cosmeticum præstans hoc modo.

℞. Axung. porci ℔ j. sevi vervec. circa renes collect. ℔ ij.
Ireos flor. ℥ iv.
Garyoph.
Coriandr.
Benzoin.
Styrac. calam.
Calam. aromat. an. ʒ ij.
Florum lavend. quart. vi.
Bull. cum rasur. pomorum curtipendul. cum pellic. ℔ j.
Aq. ros. ℔ iij. in MB per horas XII. in vase vitreo.

Colentur in vas vitreatum ubi refrixerint, aqua & feces diligenter amoveantur, cum calore miti iterum liquefcat, effundatur in mortarium calens, ubi tamdiu agitetur, donec in Pomatam albam, levem & boni odoris (addito moscho) abierit, cujus singulis unciis immiscebis ♁ ii Cosmetici ʒ ij.

3. Sulph. ex ♁ calcinato.

℞. Antimonii, Tart. ana mixta liquescant ad △, postea effunde in ollam plenam ∇ calida, sicutque per ♂ m, dein decanta ac præcipita Sulph. instillatione ✠i, vel sola coctione adhibita.

N. 1. *Alii fundunt solum ♁, idque fusum effundunt dicto modo in ✳ acerrimum, vel ⊖m Sal. nit. acuatum, Hinc decantant, præcipitatumque pulverem colligunt.*

N. 2. *Nisi me felicior fueris, nihil efficies, cum nihil sit quod Sulph. ♁ ij foras attrahat.*

Alii.

℞. ♂ p. 1. fundunt, fusoque injiciunt antimonii p. ij. atque dicto modo effundunt in ✳.

4. Aliter.

℞. Antimonii p. ij. scor. ♂ (Hammerschlag.) Sulph. an. p. 1. M. & injice sensim super Sal. nit. & Tart. ad △ fluentia, hinc fluant simul optimè, dein extrahe Sulph. coquendo in lixivio forti, præcipitaque instillatione ✳.

Vires. *Purgat per alvum.*

Dosis gr. 4. 5. 6. 7. 8.

5. Sulph. ex Croco Metallorum.

Fit eodem modo : Hepar scil. antimonii coquatur in lixivio forti, vel sola ∇, (ut in edulcoratione Croci Metallor.)

6. Aliter.

℞. ♁ & Tart. pulverisatorum ana ℔ iij. cæmententur per 4. aut 5. horas, vase probè incandescente, quod tandem projicies in mensur. 2. aceti & per horam unam aut alteram ebullire sines, cola ✠ & coagula in pulverem.

Ex S. Closs.

7. Sulph. ex scoriis Reguli : Sulph. auratum Antimonii.

℞. Scorias à Regulo separatas, easque coque in lixivium, trajiceque per chartam, colaturæ insperge ✠, & præcipitabitur Sulph. auratum antimonii, quod decantato lixivio edulcorandum.

Vires. *Movet vomitum, ac interdum secessum.*

Dosis g. vj.

8. Sulph. ex Regulo Antimonii ♃iali.

Fiat Hepar ex Regulo ♃iali & Sal. nit. Hoc Hepar sine ablutione coque in lixivio forti, ut abstrahatur Sulph. decanta & præcipita instillatione ✳.
Quercet. in Tetrad.

9. Aliud.

2. ℞. ♁ crud. per ♒ præcipitatum & edulcoratum, coque bulliendo in lixivio Tart. decantaque, lixivium tinctum evaporet, sic remanebit in fundo Sulphur antimonii cum Sal. Tart. sublimabitur Sulph. antimonii purum. *Sala de* ♁.

10. *Sulph. ex Cinnabari Antimonii, Sulph. Antimonii verum.*

Cinnabaris antimonii pulverisat. coquatur ebulliendo in lixivio fortissimo, (ex cineribus clavell. & Calc.viv.an. vel ex Sal. Tart. & Sal. nit. Calc.vivæ,) per ☿ 3. vel 4. Decantetur lixivium à ☿ vivo, qui currit in fundo, filtreturque, hinc reponatur, ut Sulph. subsideat coloris rubei, quod à lixivio separatum edulcoretur sæpius ▽a commun. calida; dein leni calore exiccetur, habes Sulph. antimonii genuinum.

Hinc paratur

Panacæa Sulph. Antimonii veri.

1. ℞. Sulph. jam descript.
Regul. antimonii an. ℥ j.
♂ Sulph. per C. vel ♂ ⊖-i rectificatiss. ℥ iij.

Digere per aliquot ♂ (8.) in loco calido, deinde destilla ex ∴ per ◯ vitream, ter ad minimum cohobando; urge postremo △e quarti gradus ☿ 12. & erit totaliter fixum, quod exime & cum ▽ rosat. lava & exicca.

N. *Præstat materiam ◯ fracta exemptam sub tegula ☿ 5. 6. reverberare.*

2. ℞. Hujus pulver. ℥ j.
Mag. vel Sal. Coral. ℥ ij. M. exactè.

Vires. *Est instar panacææ: habet nimirum in se vim diaphoreticam ac sanguinem mundificandi, ideoque quibuslibet morbis per sudorem sanabilibus inservire potest, præcipuè Lui veneræ, fœditatique cutis. Repetenda est Dosis sæpius in quibuslibet morbis, præsertim verò in Epidemiis, & malignitatem aliquam secum vehentibus.*

Dosis à gr. 10. ad 15. & 20.
Hartman. in Croll. in pract. Agricola de ♁.

HOFMAN. 5. *Extractio. Unde Sulphura & Tincturæ. 1. Sulphur ex Minerâ antimonii vel antimonio crudo.*) Recip. mineræ ♁ vel antimonii crudi q. v. tere minutiss. & superfunde lixivii fortiss. q. v. ex Sal. comm. Tartari, calc. viv. & Sal. com. ust. parat. digere per 6. vel 7. ♂ ☉ ut fiat extractio; extractionem filtra, & leniter bulliendo reduc in pulverem rubeum.

N. Si experiri volueris, an aliquid sulphuris supersit in materiâ, transfunde nonnihil extractionis in vas aliud, instillaque Acet. sic præcipitabitur Sulphur ad fundum. Antequam hoc fiat, solutio per aliquot dies stet, & sulphur antimonii per se fundum petet, postmodum decanta & cum Acet. præcipita.

N. 2. Fieri etiam potest sulphur antimonii ex Cap. mort. Tincturæ Nephriticæ vel ▽æ stimmi tartareæ.

N. 3. Recip tartari & Nitr. ana ℥ iv. antimonii crudi pulveris. ℥ viij. misce ac tere, detonentur in Crucib. more solito, si refrixerint, pulverisa minutissimè, aquam calidam affunde, coque per semihoram, filtra per duplicem pannum linteum, vel sacculum, divide in duas partes. Unam ⫧ta in aquâ frigidissimâ, exsicca, & signa litterâ A. Alteram partem lixivii præcipita cum Acet. dist. more consueto & signa litterâ B. Quod in sacculo remansit, edulcora cum aquâ, exsicca probè & nota litterâ C. Pulvis A. & C. usurpatur in affectibus hystericis, quamvis sub litterâ A. grana 7. vel 8. vomitus & sedes causentur. Signatum littera B. est Sulphur auratum summum sanguinis depurativum. Hoc si unicâ tantum Acet. dist. abstractione aliquanto magis figatur; in cachexiis contumacibus remedium est exquisitissimum, primò Enti metallorum planè simile, sive per se, sive cum aliis præcipitantibus sociatum detur.

Nix diaphoretica antimonii S. Closs.) Hæc nonnullis materia audit perlata. Prout autem hîc cum sp. vel ol. vitrioli, sic & alias etiam sulphur antimonii cum spiritus Nitri sextuplo figitur, si à sulphure aurato antimonii ad siccitatem usque abstraxeris, inque albissimum pulverem fixaris, securissimum, & elegans inde acquires diaphoreticum, summum juxtà archei sedativum. Dosis est à ℈ß. ad ℈ j. vel per se vel cum cervinis aut aliis cinnabarinis misti.

N. Quod cum sp. Nitri fixitatem acquirit, internum agnoscit usum; quod autem cum sp. vitrioli, externum cosmeticum habet.

3. *Sulphur ex antimonio calcinato.*) Hæc cum tartaro elaboratio sulphuris antimonii optimè succedit, Quæ autem absque salium additione fusio antimonii commendatur, non succedit, quia salibus destituitur, quæ Sulphur antimonii extrahunt. Nec alter modus cum marte voto respondet, sic enim potius crocum ♂tis, quàm Sulphur ♁ nii acquires.

N. Ex calc. viv. cum antimonio per 6. hor. calcinat. absque aliorum externorum salium sodalitio in aquâ coctis & cum Acet. dist. ⫧tatis etiam Sulphur ♁ nii crocei coloris conficitur, vid. suprà.

4. *Aliter. Recip. antimonii p. ij. scor. ♂tis p. 1. & Sulphur. ana. M. &c.*) Hæc descriptio, hujusque elaboratio, prout & 5. 6. & 7. ex croco metallorum & antimonio cum Tartaro cæmentat. & scoriis reguli suâ non carent laude, nec in minimis sunt habendæ.

8. & 9. *Sulphur ex Regulo ♁ nii ♃ viali, & aliud ex antimonio crud. per ▽ reg. ⫧tat.*) Hæc magni etiam sunt valoris tam ob genuinam descriptionem, quàm veram etiam illorum præparationem nullis cedentia.

10. *Sulphur ex cinnabar. ♁ nii, Sulphur ♁ nii verum.*) Vide de hoc etiam *Cl. Zvvelfer. in mantiss. spagyric.* part. .. Cap. 8. Verùm inconveniens est, cinnabaris antimonii virtutem per partium ejus sulphurearum & mercurialium separationem per salia alkalia factam destrui; ideoque satius erit, loco Panaceæ sulphuris antimonii substituere bezoardicum minerale & cinnabarim antimonii cum magister. Cordial. ex margarit. & corall. ana præparat.

¶ DE TINCTURIS.

De Tincturis ♁ ii notare in genere expedit, quod monente Basilio, ⋇ in priori extractione adhibitum, ♎ purgantes figat (ita ut per ☐m sudores & ptyalismum duntaxat operentur, etiamsi postmodum per 🜄 extrahantur,) & contra 🜄 vim in eadem dejectoriam augeat. *Basil.*

Tinctura antimonii nihil aliud est, quam portio aliqua antimonii, idoneo menstruo soluta & exaltata, eaque potissimum sub colore rubeo.

Absolvitur Tincturæ præparatio plerumque duabus operationibus: Extractione scil. & Exaltatione. Hæc ferè non nisi 🜄 perficitur, illa potissimum ⋇, quod plerumque acuitur aliquo ♎u acido.

1. *Tinctura ex ♁ crudo.*

℞. 1. ♁ pulv. extrahe Tincturam rubicundam s. a. cum ♎u ⊖-i Philosoph. digerendo in ⫤bus, hinc decanta, decantatas Tincturas confunde, abstraheque ♎m ⊖-li in MB l. △. donec guttæ flavescant.

2. Tincturæ in fundo remanenti affunde 🜄m rectificatum, extraheque 🜄i, △ MB, donec itidem guttæ flavescant. Tunc mutato recipiente, igne fortiori propelle Tincturam.

Vires. *Balsamum mirum est, quo uti possumus ad vulnera curanda, tàm interna, quàm externa: movet sudorem, nonnunquam etiam secessum & vomitum: emendat Symptomata veneni, Lepræ. Faber Monsp.*

Alii pro menstruo utuntur 🜄, ex ⊖ Virid. Æris & O plumos.

2. *Alia, Balsamus vitæ Basilii.*

℞. ♁ Crud. q. v. extrahe Tincturam rubic. cum ⋇ radicato, digerendo per ⊠m, filtraturam digere iterum per ⊠m, & nigrescet. Abstrahe ⋇ ad siccitatem, edulcora & circula cum 🜄 opt. ad eminent. 3. vel 4. digit. per ⊠m unum ac alterum, vase clauso: decanta dein & destilla ex ⫤e, & prodibit Spir. Vini imprægnatus Tinctura antimonii: circula ♂ ℘ 10. circiter, & subsidebit Tinctura, quam per Tritorium à 🜄 separa.

3. *Candefac primum ♁: hinc injice in ⋇.*

Vires. *Summarum est virium, mundificat sanguinem,*

nem, curat Morphaeam, scabiem, exhilarat spiritus.

3. *Aliter.*

℞. ♁ crudi q.v. extrahe Tincturam rubic. cum ✣ antimonii digerendo aliquamdiu, decanta, abstrahe-que ✣ & pelle Tincturam per XX ex ∴.

Vires. *Summè prodest in Morphaea L. V. &c. Basil.*

4. *Alia, Manna Antimonii dicta.*

℞. Antimonii pulverif. extrahe Tincturam cum -u antimonii essentificato: filtra ac abstrahe. Hinc digere cum ∀ ac abstrahe.

- antimonii essentificatus praeparetur ex Magnesia, acuaturque natiuo suo sale.

Integrum equidem adscripsissem Processum, verum cum id forsan Dn. D. Paulo Kestler. cui illum accepium fero, ingratum foret, descriptionem, quam dedi, eamque vel Tyroni Chymiae satis perspicuam, aequi boni que consule.

Ex ♁ calcinato.

5. *Tinctura ex vitro Antimonii, Magisterium Antimonii Salae: ☍ vitri Antimonii Basil.*

℞. Vitr. ♁ ℥ ß. laevigato, affunde ✕ acerrimum, vel acuatum -tu Sal. com. (aliàs incassum laboraveris,) ad eminent. 2. aut 3. digit. digere in ∴. calore, qui manu absque adustione tolerari possit ♂ ℘ 30. circiter, quotidiè semel aut bis agitando, &c. Tinctum liquorem decanta & abstrahe ✕ ad coagulationem usque subfuscam & acrem, (ad siccitatem ✡eris, *Basilius.*) Haec exposita Aëri dissolvitur in liquorem, qui vitreo vase probe obturato servetur, ne liquescat & evaporet. *Sala, Thold. in Halograph. pag.* 196.

Huic affunde ∀ ac extrahe iterum, decanta à faecibus, tandemque ∀ abstrahe. Dicitur Alexiterium antimoniale. *Basilio in Curr. Triumph.* qui ✡erem ante ∀ affusionem edulcorat ▽ae destillatae iteratis abstractionibus.

N. *Haec Tinctura quandoquidem difficulter retineri queat, quin liquescat, paratur exinde Bezoardicum, quod.*

℞. - hujus antimonialis, ad mellis consistentiam inspissati ℥ ij. C. C. ust. praeparat. ℥ j. M. exactè & exicca lentè.

Vires. *Utrumque conducit ad obstructiones omnes inveteratas Hepatis, Lienis, Pulmonum, &c. Item adversus mensium retentionem, Leucophlegmatiam virginum, Ictericiam utramque, Hydropem, Phthisin, Asthma, Pleurisin, Cachexiam, Melanch. Hypochondriacam; Itemque ad ulcera, tam externa, quam interna, Scabies quascunque & prurigines, Luem ven. Febres pestilentiales, continuas, putridas, &c. Morbillos, variolas: noxia expurgat per sudorem, ☐m, salivationem: usus ejus continuari potest. Basil. Tentzel.*

Dosis Tincturae à g. 3. ad 9. in vino malvat. vel alio liquore. Bezoardici à g. 4. ad 12. &c.

Acetum ad hoc opus idoneum huc refer ex destillatione ✣. Eodem modo eadem Tinctura parari potest, si loco ✕ sumatur ▽ ex ⊕, Sal. nit. Calc. viv. ana ℔ 1. ✱ ℥ iv. ✕ ℔ iij. quae digesta -♀ antur per ☋m, ut ▽ -♀i solet. Liquor rectificatur ab aequali pondere Sal. com. *Kest.* 1. *c.* 30.

N. *Pulvis ille, ante affusionem ∀ albumini ovorum coctorum impositus, in liquorem convertitur, vulneribus recentibus & inveteratis malignisque sanandis utilissimus. Basilius.*

6. *Alia Tinctura ♁ vitri, ex minera facti.*

Extrahe primò cum ✣ proprio, decanta ac abstrahe.

Extrahe secundò cum ∀ opt. decanta (rejectis faecibus,) ac circula.

N. *Si Tincturam hanc per ☒m unum ac alterum circulatum -♀ veris, consequeris ☍ seu Essentiam Antimonii omnium fere morborum Panaceam, ex qua lapis ignis.*

Dosis gutt. 8. Basil.

7. *Alia ex vitro ♁ ij ☉ari.*

℞. Vitri antimonii Solaris, q. v. affunde ∀ rectificatiss. ad eminent. digitorum 4. digere in vase clauso, & extrahetur Tinctura rubicundissima, quam serva, & adhibe sine abstractione.

Vires. *Movet sudorem citra vomitum, nauseam, mundificat sanguinem ab omnibus impuritatibus & faeculentiis Tartareis. Salem microcosmicum resolutum (ex quo hydrops) coagulat, & phlegmata noxia ex corpore exterminat, Podagricos juvat, praesertim, si cum arcano Filicis fuerit propinata. Dolores artuum ex Lue Ven. tollit, ut & ipsam luem veneream cum decoctis convenientibus; curat ulcera: In Peste & aliis morbis Epidemiis magnum exhibet solamen.*

Dosis à ℈ ij. ad ℈ iij. vel plures.

N. 1. *Post extractionem, quae ♂ ℘ fieri ferè potest; remanentia denuo fundi potest in corpus Solare album. Hartm. in Croll. Kest. 2. c. 30.*

N. 2. *Quandoquidem vis dejectoria ✕ vj. refraenatur, non absre foret, primo hanc Tincturam cum ✕ (ut in praecedenti praeparatione) extraxisse.*

8. *Alia, ex vitro Antimonij solari.*

℞. Vitri antimonii part. ij. ☉ per ♁ purgat. p. 1. fundantur simul, dein extrahatur Tinctura cum ✕ radicato; quo iterum abstracto, circuletur. Tinctura cum ∀ per ♂ ℘ (8.) abstrahe vicissim ∀, ac si placet auctiori △ Tincturam per ☋m propelle depressiorem, eamque seorsim collige.

Vires. *Medicina Diaphoretica est longè excellentissima. Purgat etiam satis promptè si Basilico credamus, addito Extr. Rhabarb. Hartm. Tentzel.*

9. *Tinctura ex Croco Metallorum Bickeri.*

℞. Croc. Metall. q.v. extrahe Tincturam f. a. cum ✕ acerrimo, decanta tinctos liquores & abstrahe ✕ ad spissitudinem mellis.

Vires. *Purgat & movet sudorem vehementer.*

Dosis à gr. 6. ad 12.

N. *Ex remanente Antimonio, ex quo Tinctura scil. protecta fit Sal Antimonii dulce (vide suo loco.) Hoc Tincturae admixtum, efficaciorem eam reddit. Bicker in Epist. Clariss. Horst. vide hujus observ. l. 1. f. 1.*

10. *Alia.*

℞. Hepar antimonii, (i. e. Crocum metallorum à Sal. nit. suo nondum edulcoratum,) calcina per ✡as aliquot, (12.) & evadit pulvis albus, dein expone in cella, ut in liquorem abeat. Ex hoc liquore extrahe Tincturam cum ∀ opt. rectificat. decanta & abstrahe.

N. *Sal. nit. partim sponte in cella coagulatur, partim*

tim quoque in extractione subsidebit, ubicunque ergo separa.

Vires. Vires & Dosis eadem cum praecedenti.

N. Tinctura haec est Viri Experientissimi ac benè de Rep. Chymica meriti, Dn. August. Weis, Pharmacopaei apud Wormatienses Spectatissimi.

11. *Alia S. Cloßei, quam vocat Oleum ♁ij febrifugum & Antipleuriticum.*

℞. Reguli ♁ per speculum ardens incinerati q. v. Superfundatur -ʌ-us 🜍-li ad exstantiam unius digiti, digere per biduum, solutionem inclina, alium -ʌ-m 🜍-li affunde, evacua omnes solutiones; M. & ex ∓ phlegma extrahe, restabit Ol. liquidum quod in ∇ dissolves, alteràque vice extrahes.

Dosis gr. 4.

12. *Tinctura ex ♁ Tartarisato.*

℞. ♁ crud. Tart. ana misce & calcina in anemio, donec Tart. penitus combustus sit, elue dein Tart. ▽ calidâ, ac extrahe ex ♁ remanente Tincturam s. cum ∇: abstrahe ∇ & remanet Tinctura ♁ in fundo. *Basil.*

N. ∇ *abstractus cum Tinctura non potest iterum misceri, sed supernatat semper.*

13. *Rubinus Antimonij ☿alis.*

℞. ♁ elect. Tart. ana fundantur simul.

Dein.

℞. Hujus massae ℥ij. (potius Reguli) ☿ii opt. purgat. ℥j. ℅ 🜍-i ℥ ij. M. diligenter, digeranturque l. calore, donec siccescant: Dein extrahe s. a. Tincturam rubicundissimam cum ∇: decanta & abstrahe ∇m ad consistentiam mellis, sic habebis materiam, quae frigori exposita indurescit in lapidem instar rubini. *Clodius.*

14. *Tinctura ex Regulo ♂ aut ♁, Antidotos Pantagogos.*

℞. Calcem Reguli ♂ aut ♁, solve digerendo aliquot ♂ cum -ʌ-u ♉ tandemque destilla △ fortiss. & prodit ℅ crassum, cui rectificato affunde ∇ opt. circula, destilla cum cohobiis tribus, semper faeces rejiciendo. Tandem liquor servetur accuratissimè.

Vires. *Repurgat sanguinem, appetitum excitat, viscera corroborat, eradicat cachexiam, melanchol. hypochondr, Icterum, hydropem, idque leniter purgando.*

Dosis gutt. aliquot 2. 3. &c. Quercet. in Tetrad.

Potest etiam in praecipitatum, & calcem albam, rubram, imò etiam flavam redigi.

Cujus Dosis gr. 3. 4.

15. *Alia, Balsamus Reguli, & exinde Tinctura.*

℞. Regul. pulver. q. v. digere in MB. cum -ʌ-u Terebinth. & rubescet, decanta, abstraheque affundendo ▽. (*vide Basil. Sulph.*) dein solve in ∇ digere & abstrahe.

Vires. *Optimum est remedium in affectibus pulmonum, phthisi, asthmate, tussi, si frequenter adhibeatur.*

Dosis g. 3. 4.

16. *Tinctura ex ♁ calcinato cum lap. prunella.*

℞. Lap. prunell. ad porositatem usque per Sulph. depurati, Antimonii an. M. & committe igni reverberatorio ♂ (5) ut ♃bulum semper sit ignitum. Ex antimonio hoc edulcorato extrahe Tincturam s. a. per ✱, hinc decanta; & abstrahe ✱ Tincturam remanentem exalta, ut moris, per ∇ *Kesler.*

Vires. *Purgat per secessum, (potius per sudorem.)*

Dosis g. 2. 3. 4.

N. *Terra in extractione cum ✱ residua si dulcoretur, sistit omnes alvi fluxus.*

Dosis g. 8. 10.

17. *Tinctura ex ♁ rubeo fixo.*

℞. Antimonii rubei fixi, (*vide in calcin.*) q. v. extrahe Tincturam rub. digerendo cum ✱, decanta & abstrahe ad siccitatem. Postea extrahe cum ∇ similiter procedendo uti cum ✱.

N. *Basilius reverberat materiam antequam secundam extractionem cum ∇ scil. aggrediatur.*

Vires. *Summarum est virium in resolvendo cruore, in rumpendis apostematibus in curanda Lue Ven. &c.*

Dosis g. 3. 4. Basil. in curr. Triumph. Baco de ♁, qui vel pro Panacaea ferè venditat.

18. *Tinctura è floribus Antimonij, Lilium Paracelsi.*

℞. Antimonii ✱ ana. propellantur per 🜍m, ut nil nisi faeces remaneant. Ex floribus his optimè edulcoratis, & in reverberatorio aliquamdiu vase clauso per colores ad rubedinem reverberatis, extrahe Tincturam s. a. cum ∇ rectific. eamque rursus tandem abstrahe ad consistentiam olei.

Vires. *Medicamentum est restaurativum totius corporis, solâ humorum correctione agens, mundificat corpus hominis supra omnia arcana: utile insuper in obstructionibus Epatis, Hydrope, Morphaea, Lepra in morbis Lienis, uti Scorbuto, & simil. movet menses, & si Basilio credamus purgat leniter per alvum, cum extr. Rhabarb. ac Tinctura Corallorum.*

Dosis g. 3. 4. 5. 6. 7. 8. Paracelf. l. 2. magnae Chirurg. Basil. in curru triumph. (vocat Elixyr Antimonii.) Hartmann. in disp. Chymico-Medic. 7. thes. 129. Querc. Poter. Sala in Anat. ♁ (qui quoque flores rubeos obscuros cum arena sublimatos aeque efficaces censet, ut & flores reverberatione ad eundem colorem redactos.)

19. *Aliter, Arcanum Antimonii, Basil.*

℞. Flores illos edulcoratos (etiam nondum reverberatos) affunde -ʌ- 🜍-i rectific. circula, donec benè uniantur: dein propelle simul, ac affunde ∇ circulaque subsidentibus faecibus separatis, Tincturam adhuc semel rectifica.

Vires. *Confortat ventriculum, noxios humores consumendo, appetitum excitat, tollit melanch. hypochondr. suffocationem uteri, colicam & simil.*

Dosis g. 1. ac altera. Basil.

20. *Aliter.*

Elixyr ☉lare ♁ij aliàs Electrum, seu Lili. Parac.

℞. Reguli ♁ii (ex ☿io vitae cum pari pondere Tart. & ana. Sal. Nit. per detonationem facti) partem

tem 1. auri purgati tantundem, fluant simul & pulverentur, adde ✱ci quadruplum pondus, sublima toties donec Astrum ♁ii ascenderit, in fundo autem terra fatua & inutilis remanserit, elue salsedinem ✱ci & restantes in fundo ☉ & ♁ii flores pone in Ovum Hermeticum in capella fixatoria, da △ talem, ut in fluorem non adducantur, sed ex flavis citrini, tandem verò ex citrinis castanei coloris fiant. Hisce fixatis floribus affunditur ✕ Alkalis. & postmodum 🜄 ad extrahendam Tincturam, uti latius traditur Artic. de Tincturis ♁ii & in Antidoto ζωοφίλῳ, Querc.

Vires. *Summa Medicina perhibetur esse in Ictero nigro, podagra, hydrope.*

Dosis instar grani coriandri bis in die ad curationem in Syrupis, ad præservationem semel in mense.

21. *Alia, Basil.*

℞. Flor. Antimonii rub. q. v. extrahe digerendo cum 🜄 ac abstrahe.

Vires. *Purgat leniter, tollit febres tertianas & quartanas.*

Dosis gr. j. & ij.

22. *Alia ex floribus.*

Antidotus ζωόφιλος Quercetan.

℞. Flores Antimonii, (nimirum qui ex Antimonio Ungarico per se ad albedin. calcinato, cum ✱ sublimati sint & edulcorati,) q. v. extrahe cum ✕ Philosophico Tincturam rubic. s. a. tempore sat longo. Decantatos liquores tinctos destilla ad siccitatem. Ex pulvere edulcorato extrahe iterum Tincturam pellucidam cum 🜄 vitæ Coralliorum (-.Corall. inflammab.) tandemque propelle fortissimo igne per ☊m ♁ rubrum cum ipsa 🜄 vitæ, reserva citra separationem.

Vires. *Est verum vitæ Balsamum, nunquam satis laudandum. Exhibetur cum appropriatis, in Epilepsia, Apoplexia, Paralysi, Pestiferis morbis, Lepra, Morphæa, mundificat totum sanguinem.*

Dosis guttæ aliquot. Quercet. In Tetr. ✕ Philosophicum pro hoc opere vide de ✕.

23. *Tinctura ex floribus Antimonii ⊖-latis.*

Antidotus Lysipyretos.

℞. Flor. ♁ ⊖-lator. rubicundiss. Extrahe cum -u ⊖-i ♁lis, deinde cum vero ♄i æthereo -u.

Vires. *Verus est Antidotus contra febres omnis generis, uti & pestiferas.*

Dosis gutt. 4. 5. in liquore convenienti. Quercet. in Tetr.

24. *Tinctura ex floribus Reguli, Antidotus πάγχρηστος.*

℞. Flores Reguli rub. q. v. reverbera vase clauso vitreo ♂ ☍ 3. 4. continuos. Deinde extrahe tincturam s. a. cum ✕ radicato. Decantatos liquores libera à suo menstruo per destillationem. Postea nova fiat extractio cum 🜄. Tandem denuò 🜄 ad siccitatem usque abstrahatur.

Vires. *Totam sanguinis massam emendat, Morphæam, Lepram, Scrophulas, Luem Ven. persanat: instaurat & auget nativum calorem, viscidotates ventriculi absumit, ac corpus omnibus excrementis expedit. Colicis est aptissima medicina, nec non præfocationibus matricis si Reguli ♂ loco, Regulus ♃ ad parandos flores substituatur. Quercet. in Tetrad.*

25. *Alia ex floribus Reguli ♂ præcipitatis*

Antidotus Isochrysos.

℞. Præcipitatos fl. Reguli ♂ ad flaved. reverberatos, extrahe Tincturam cum ✕ Philosophorum s. a. relictis quibusdam fæcibus albis in fundo. Menstruo per -F separato remanebit in fundo ♁ levissimus rubei coloris: quem reverbera ☿ 2. aut 3. Dein affunde -m Junip. digere. Sic ferè ♁ convertetur in Tincturam rubicundissimam.

Vires. *Admirandarum virtutum est, adeoque ipsi auro potabili æquiparanda. Apostemata interna omnia aperit atque curat, sanguinem concretum dissolvit, corruptumque purificat, ad Lepram, Scrophulas, L. Ven. Pestem, infinitosque alios morbos magnum remedium exhibet.*

Dosis gutt. 6. 7. 8. 9. 10. Quercetan. in Tetrad.

26. *Tinctura ex Ol. Antimonii Saccharato.*

℞. ♁i illius q. v. affunde ✕ ad eminent. 3. aut 4. digitor. digere ac tandem abstrahe, sic relinquitur Tinctura in fundo rubicundissima. *Gluckrabt.*

N. *Kesler 2. c. 4. extrahit cum 🜄, eumque vicissim abstrahit.*

Vires. *Purgat per inferiora.*

Dosis g. 3.

27. *Tinctura ex Sulph. Antimonii.*

℞. Sulph. ex ♁ crud. (primi modi) q. 4. extrahe s. a. cum 🜄 non usque adeo forti. (Alcohol non extrahit) Decanta & destilla cohobationibus 7ies repetitis per ✕✕. Tandem propelle per ☊m vitream ex ∴ addito quoque igne suppressionis, ac prodibit in forma rubicundissima ♁ antimonii dulce: abstrahe 🜄 per MB ac remanet in fundo Tinctura.

Vires. *Confortativum est summum, movet sudorem, præservat à Podagra.*

Dos. g. 1. ad 4. Hartm. in Pract.

N. *Operatio hæc, quia expertis non successit, aliud eligere menstruum suadeo, vel acuere ✕ addito -u Sal. nit. aut ⊖-i, & simul.*

28. *Aliter.*

℞. Sulphur ex ♁ (secundi modi,) q. v. extrahe s. a. cum -u Sal. Com. quo iterum abstracto, digere cum 🜄, eumque denuo vicissim abstrahe.

Vires. *Sudorem ciendo contracturam artuum, imprimis ex colica causatam, feliciter curat.*

Dosis gr. 3.

29. *Tinctura ex Sulphure Antimonii Aurato.*

Extrahe cum 🜄, decanta & abstrahe ad consistentiam mellis.

Vires. *Sudorem provocat, purgatque inprimis per alvum absque molestia, non primo sed tertio demum die.*

Dosis g. 4.

30. *Tinctura ex Sulph. Reguli ♃ialis, Antidotus Soterios Querc.*

Ex Sulphure dicto edulcorato extrahe tincturam s. a. cum vitriolicâ hydromelitis aciditate, alkalisata scilicet proprio Sale (id est, cum ✕ ex melle + & dein acuato cum suo Sale,) abstrahe menstruum & circula ad aliquot ♂ cum flagrante Iuniperi -u. Deinceps per ☊m crebris cohobationibus destillabis, & -m

...m Iuniperi separabis, ut restet in fundo Destillatorii liquor suavissimus.

Vires. *Omnium affectuum Pulmonum æque salutaris Medicina ac Balsamus utilis in Phthisi, Dyspnœa, Asthmate, Pleurisi, Peripneumonia, &c. In summa, saluberrima est Medicina, quamplurimis, gravissimisque morbis profligandis apta.*

Dosis à gutt. 3. ad 6. vel plures. Querc. in Tetr.

31. *Tinctura ☿ Antimonii cum ☉, Antidotus θεόπεμπτος.*

℞. ☉ per ♁ purgat. p. I. ☿ antimonii p. VI. F. āāā. Ex hoc āāāte abluto & purgato extrahe Tincturam pellucidissimam instar rubini s. a. variis cohobationibus cum circulato minore Paracelsi eam exercebis, circulatumque postea separabis, ut Tinctura restet sola.

Vires. *Pretiosissimum est donum Dei adversus Pestem, Lepram, Morphæam, & id genus alios morbos gravissimos.*

Dosis gut. 3. 4. 5. ex theriacali. Quercet. in Tetrad.

32. *Tinctura ex ⊖-o seu Crystallis Antimonii.*

℞. ⊖-m seu Crystallos antimonii viridiusculos, superfunde ▽m frigidam copiosam, & præcipitabitur 🜍 albus, qui reverberatione evadit citrinus ac dein rubeus. Ex hoc extrahe s. a. Tincturam rubicundam cum 🜊: Hoc iterum abstracto, reiteratur solutio cum 🜈, quem quoque vicissim tandem abstrahe. *Thold. in Halograph.*

33. *Tinctura magisteriata, Lapis △is Basilii.*

℞. Tincturæ Antimonii, (ex vitro quod è minera factum.) ℔ ij. Sal. antimonii ʒ ij. Misce ac fac coire circulando cum 🜈, (per ☒m ad minimum,) dein abstrahe in MB 🜈 ad siccitatem, & postea fortissimo △, elice per 🝬m 🝆 hoc rectifica iterum MB ut quarta pars exhalet.

℞. Hujus 🝆i rectificati,

☿ii antimonialis præcipitati, (scilicet per ~m ⊖-i ♂is.) an.

Digere in vase H. clauso aliquamdiu, sic solvetur primum præcipitatum, dein unientur omnia, & exhibebunt 🜍erem rubeum fixum & fusilem.

Vires. *Tinctura hæc æquipollet viribus ☉. Basil. in C. Triumph.*

N. *☿y præparationem habes infra.*

HOFMAN. *De Tincturis antimonii.*) Hic rectè Dominus Autor annotavit, Tincturas istas antimonii non esse nudum ejus sulphur, menstrui ministerio ex antimonio elicitum, sed concretum, seu portionem aliquam antimonii idoneo menstruo solutam & exaltatam colore isto rubro ex variâ situs & texturæ minutarum partium figurâ lucis & oculorum respectu emergente.

N. Idoneum illud menstruum est v. g. Acet. dist. vel spiritus ex crystallis vir. ær. quem extrahendi modum *Cl. Zvvelferus à Basilio* Valentino didicit. Item ol. Terebinthin. etiam crudum antimonium pulverif. facile in sanguinei coloris balsamum dissolvit.

N. 2. Acet. dist. plerumque acuitur aliquo Spiritu acido v. g. sp. nitri, vel sp. vitrioli phil. solo affuso mineræ antimonii, & sexies vel septies cohobato. Sic.

1. *Tinctura ex antimonio crudo.*) Ex antimonio trito extrahe tincturam cum Spiritu Vitrioli phil. digerendo in Ciner. hinc decanta, decantatas tincturas abstrahe, cohobando, in primâ autem ac secundâ 🝫tione liquor niger ac fœtidus adscendit, posteà 🝫labit liquor instar tincturæ auratæ; cum spiritu vini verò residuum circulandum & extrahendum est.

N. Alii pro menstruo utuntur aq. fort. ex vitriolo, O plumos. & vir. ær.

2. *Alia Balsamus vitæ Basilii.*) Hic ex antimonio crudo cum Acet. dist. radicato juxtà *Domini Autoris* descriptionem elaboratur; Componitur autem Acet. dist. radicatum, quando à sale tartari Acet. dist. aliquoties abstrahitur, usque dum nanciscatur acorem. Verum huic commodius sp. vir. ær. substitui potest.

3. *Aliter.*) Cum Aceto antimonii digestionis beneficio etiam ex antimonio crudo tinctura rubicunda extrahitur, qui modus quoad præparationem & efficaciam est convenientissimus, in primis si Acet. à sale antimonii fuerit abstractum. Hujus præparationem vid. in Keslero.

4. *Alia, Manna ♁nii dicta.*) Hæc etiam cum Acet. antimonii nativo suo sale imprægnato conficitur extrahendo, & extractum cum sp. vini circulando ac digerendo.

Ex antimonio calcinato. 5. *Tinctura ex vitro antimonii. Magisterium antimonii Salæ. ol. vitri antimonii Basilii.*) Hæc juxtà *Domini Autoris* descriptionem optimè etiam succedit. Cum autem difficulter retineri possit, quin liquescat, conficitur exinde Bezoardicum, scil. ol. per deliquium solutum, affunditur CC. ust. & præpar. & sic elegans acquiritur bezoardicum; Alii loco hujus affundunt butyrum antimonii CC. ust. calcinat & sic præparant bezoardicum CC. Elegantior tamen fit Tinctura ex vitro antimonii seq. modo Rec. vitri antimonii sine additione parati & instar rubini opt. triti q. s. affunde sp. vir. ær. ad trium digitorum supereminentiam. Stent in digestione sine agitatione, donec flavedine imbuatur spiritus, hunc decanta, alium superaffunde, atque hoc toties repete, quoties Menstruum affusum tingitur; Menstruum Tinctum in vitro abstrahitur ad aliqualem liquoris remanentiam. Cui sp. vini rectific. superfusus rubicundâ imbuetur tincturâ, quæ usui reservanda est.

7. *Alia, ex vitro antimonii ☉lari.*) vitri antimonii ☉laris elaborationem suprà communicavimus, ex quo seq. modo Tinctura concinnari potest: Rec. vitri antimonii ☉laris optimè triti q. v. humectetur subinde sp. vir. ær. & iterum exsiccetur in leni calore. Ex hoc cum s. q. dicti spiritus extrahe Tincturam in loco tepido vase clauso. Hos tinctos spiritus leni destillatione ad remanentiam liquoris rubicundi abstrahe. Liquor residuus exaltetur sp. vini summè rectificato, & abstracto denuò sp. vini ad liquoris crassioris remanentiam remanet Tinctura antimonii ☉laris rubicundissima. Si hoc modo non procedatur, & prout Dominus Autor tradidit, sp. vini saltem vitro antimonii absque præviâ extractione cum sp. vir. ær. vel Acet. dist. factâ affundatur, spei exoptatæ non satisfiet.

8. *Alia, ex vitro antimonii ☉lari.*) Hæc satis concinna erit, modò Tinctura auctiori △ne per retortam depressam non propellatur, sed tantùm sp. vini abstrahatur, relicto liquore crassiore pro Tinctura vitri antimonii ☉lari.

9. *Tinctura ex Croco Metallorum Bickeri.*) Hanc valdè commendat *Bickerus de conservandâ valetudine.* Item *Greg. Horstius in consil.* Nihil autem est aliud, quàm Sal aceti cum antimonii particulis sociatum. Melius succedet, si loco Acet. dist. sp. vir. ær. etiam substituatur & ad siccitatem inde abstrahatur, residuum a. sp. vini rectificatissimo circuletur. Eadem est ratio seq. *Tincturæ* 10. *ex Hepate Antimonii.*

11. *Alia S. Clossæi, quam vocat oleum antimonii febrifugum & Anti-pleuriticum.*) De hujus elaborationis successu nemo dubitet, sæpius enim præparavi. Sequentem tamen etiam non postponendam duco: Rec. Mineræ ♁nii ☉laris ℔ j. comminue in parva ad instar fabarum frustula. Hæc stratificentur in vase fictili forti cum Vitrioli calcinati ℔ ij. claudatur vas operculo & in Aren. calcinentur per gradus △nis continuos duarum septimanarum spatio, △ne per gradus aucto, usque dum antimonium rubescat. Quibus peractis antimonium separetur à Vitriolo & in pulverem subtilissimum redigatur. Huic vitro immisso affunde sp. vir. ær. ad 4. digit. transvers. eminentiam leni digere calore & Tincturam extrahe. Tinctum spiritum decanta & alium affunde, tamdiu, donec non amplius spiritus tingatur. Tincti spiritus omnes 🝫lando ad crassitiem abstrahantur. Residuum cum sp. vini rectificato denuò extrahatur, ejusque Tinctura eliciatur.

12. *Tinctura ex ♁nio Tartarisato.*) Quidam sumunt ♁nii part. ij. nitri & tartari ana part. j. Miscent & calcinant in tigillo ad Reguli subsistentiam, quem seorsim servant. Deinde scorias adhuc tepidas pulverisatas injiciunt in sp. vini s. vel sp. cochleariæ, aut sp. Tartari & ita tincturam extrahunt. *Dominus Autor* omisso nitro saltem cum Tartaro calcinat. Verùm res eodem redit. Nonnulli etiam ex sulphure aurato antimonii Tincturam antimonii majoris energiæ spondent in impuritate sanguinis quâcunque emendandâ ratione antimonii, & ipsi juxta adsignant vim diureticam & abstersivam ob nitrum & Sal. comm. Tartari. Unde in calculo, podagrâ, scorbuto & malo hypochondriaco, item Scabie &c. pro sanguine purificando commodè adhiberi potest.

12. *Rubinus antimonii mercurialis.*) *Johannem Fernelium* hoc habuisse Medicamentum tradunt, eoque in Lue ♀nerea frequenter fuisse usum dicunt. Mediante digestione ex regulo &

mercurio simul mistis præcipitatum emergit, ex quo postmodum cum sp. vini Tinctura rubicundissima extrahitur, quæ in formâ humida vel sicca asservari potest.

13. *Tinctura ex Regulo martis aut ♀. Antidotos Pantagogos.*) Verùm notandum est hanc Tincturam ad Autoris Nostri præscriptum minus commodè elaborari posse, nisi prius solutum illud cum sp. ♉ vel Sal. comm. factum ex calce Reguli martis vel ♀ ▽â f. à calce Reguli martis vel ♀ liberetur & coaguletur. Ex coagulato autem isto △ne fortissimo flores sublimentur per deliquium solvendi, qui vel per se vel cum sp. vini sociati elegantissimam præbent essentiam seu Tincturam; Ad tonum viscerum corroborandum & appetitum excitandum.

14. *Alia. Balsamus Reguli & exinde Tinctura.*) Melius succedet, si prius ex Regulo antimonii sulphur antimonii conficiatur, illique sal tartari tantundem exactè misceatur, super △ne leni in patellâ terreâ. Huic Mixturæ cucurbitæ uitreæ immissæ affunde spirit. Terebinth. ad trium digitorum eminentiam. Stent in digestione usque dum spiritus rubro tingatur colore, qui effusus usui est asservandus. Hic ad usum externum præstans etiam est remedium, ratione tamen spiritus Terebinth. internum etiam agnoscit usum. Obiter tamen notandum, quod in caloris hectici præsentiâ & in pulmonum exulceratione post hæmoptoën exortâ à similibus sit abstinendum balsamicis, prout & à balsamo Sulphuris quocunque modo parato. De quibus infrà pluribus.

N. Sulphur antimonii ex Regulo quomodo conficiatur, suprà invenies.

15. *Tinctura ex antimonio calcinato cum Lapid. Prunellæ,*) seu nitro antimoniato. Per Acet. dist. extrahe Tincturam cum sp. Nitr. non nihil acuatum. Abstrahe hoc Acet. dist. ad mellaginem. Huic affunde sp. Nitr. extrahe Tincturam rubicundam, quam demum sp. vini exalta.

N. Terra in extractione cum Acet. dist. factâ residua tanquam singulare anti-dysentericum commendatur; Verùm summâ cum cautelâ hanc usurpabimus, serioque inspiciendum est, ne adhuc aliquid virtutis nitrosæ in se contineat.

16. *Tinctura ex antimonio rubeo fixo.*) figitur antimonium vel per se mediante digestione in peculiariter ad hanc operationem constructo vitro, vel leniter calcinando, vel cum spiritu Vitrioli, qui Sulphuri antimonii affunditur & aliquoties iterum abstrahitur, ex hoc fixo sulphure antimonii Tinctura cum sp. vir. ær. elicitur, spiritus tincti ad siccitatem abstrahuntur, & ex residuo cum sp. vini rectific. Essentia rubicunda extrahitur.

17. *Tinctura ex floribus antimonii, Lilium Paracelsi.*) ✱ hîc nullius usus est, cum absque hoc flores antimonii per lenem reverberationem per se in phiala in pulverem rubicundissimum converti possint: *vid. Cl. Zwelferus in Mantiss. Spagyric.* part. 2. cap. 8. Ex his cum sp. vini tartarisato Tinctura elicitur, quæ maceratione, aut circulatione & abstractione ad debitam consistentiam in antimonii Essentiam redigenda est. Hâc si potiamur, sequente 18. *Arcano Basilii*, nec 19. *Elixir ☉lari, seu Electro* vel *Lilii Paracelsi* minus de ⁘, multum autem de *Sulphure antimonii* participante opus habemus. *Antidotus item* 21. *Ζωὶφιλ.* *Quercetani* nullius erit usus, cum viribus ac compositionis ratione cum 17. *Tincturâ ex floribus antimonii conveniat.*

N. Quid *Tinctura Lilii Paracelsi sit* vid. *in Cl. Helmontii Tr. Arcan. Paracelsi* p.m. 628. Item *Catarrh. deliramcnt.* §. 43. Et *Pharmacopol. ac Dispensat. modern.* §. 49.

N. 2. ▽am vitæ coralliorum statuimus esse sp. vini in coralliis regeneratum. Scilicet corallia in Acet. dist. solvuntur, solutum coagulatur, hicque labor aliquoties repetitur, posteà destillatio subsequitur.

22. *Tinctura ex floribus antimonii vitriolatis.*) Flores antimonii vitriolati elaborantur, si spiritus vitrioli Regulo antimonii affusus in f. q. prævià digestione ex Regulo tincturam extrahat & ejus humiditate abstractâ coagulum maneat, ex hoc postmodum sublimatum fiat quod instar florum alembic. adhæret. Ex hoc cum Spiritu Vitrioli ♀neris vel potius spiritu Vitrioli antimonii martialis, (qui componitur ex scoriis Reguli martis, dum ex hoc cum spiritu Vitrioli conficitur Vitriolum antimonii martiale, & exinde posteà spiritus,) essentia extrahitur, quæ tandem cum spiritu ♄turni æthereo circulatur & in præsentem transit Tincturam.

N. De vero ♄ni æthereo spiritu vide *infrà De saturno.*

23. *Tinctura ex floribus Reguli. Antidotos πάγχρηστος.*) Recipe prædictos ex Regulo flores, reverbera vase clauso per aliquot ☍. Posteà extrahe Tincturam cum Acet. dist. radicato vel quod melius cum sp. vir. ær. Decantatos liquores à suo menstruo abstrahe. Et residuum sp. vini extrahe, qui tandem etiam ad siccitatem usque est abstrahendus.

24. *Alia ex floribus Reguli martis præcipitatis.*) Rec. præcipitatos leni reverberatione in phialâ fl. Reguli martis, extrahe Tincturam cum Acet. dist. radicato vel etiam sp. vir. ær. menstruo per ꝺL lationem separato residuum pulverem rubrum levissimum cum spiritu bacc. juniperi in Tincturam redige. Apostemata aperit interna, sanguinem concretum dissolvit & corruptum corrigit.

25. *Tinctura ex ol. antimonii saccharato.*) Ex antimonio cum Saccharo Liquor conficitur, prout suprà ostendimus, huic affunditur Acet. dist. ad 4. digit. eminentiam, digeritur & iterum abstrahitur, abstractum cum sp. vini etiam circulari & in Tincturam transferri potest.

26. *Tinctura ex Sulphuribus ♁nii.*) Nisi cum sp. Sal. comm; vel ♉ prius Sulphur antimonii extrahatur, prout sequens docet processus, non facile succedet elaboratio. Deinde aliquoties cum sp. vini cohobari debet, & demum cum sp. vini iterum extrahi, ab extracto rursus sp. vini per MB ad Syrupi consistentiam abstrahendus est.

28. *Tinctura ex Sulphure ♁nii Aurato.*) Hæc paratu perquam facilis est vide infrà.

30. *Tinctura ex mercurio antimonii cum ☉. Antidotus Θεόπεμπτος.*) De mercurio antimonii, quomodo conficiendus sit, & cujus naturæ, infrà videbimus. Ex hoc etiam cum ☉ ããã confici posse, non imus inficias: Quod autem ex hoc cum circulato Paracelsi minore Tinctura extrahi possit, ambigimus.

N. Sunt qui sp. vini circulatum ac sæpius destillatum, ut in oleaginosam abeat substantiam Circulatum Paracelsi autumant, sed malè. Alii sp. vini cum proprio Sale intervenientibus digestionibus aliquoties destillant, ut Sal tandem cum sp. vini per Alembicum transferatur, & vocant Circulatum majus. *Libav. Tr. de igne Naturæ.* Verùm fallunt & falluntur.

31. *Tinctura ex vitriolo seu crystallis antimonii.*) Primò conficiatur spiritus vitrioli antimonialis purgans seq. modo.

Rec. vitri antimonii q. s. sp. Vitrioli opt. affunde in cucurbitâ vitreâ ad duorum digitorum transversorum eminentiam, stent in digestione per 8. ☍ usque dum spiritus nigro imbuatur colore, qui per filtrum separandus est, & ad usum reponendus. Dos. est à gutt. v. vj. ad x. ad sanguinis purificationem. Deindè ex residuo vitro ab extractione relicto sal ♁nii conficiatur seq. modo. Scilicet vitro relicto admisce quartam partem Sulphuris triti & in patellâ terreâ super △ne leni calcinetur continuò agitando spatulâ, quousque sulphur totaliter conflagraverit. Hæc calcinatio cum sulphure quinquies repetatur. Tertiò ex vitro hoc calcinato cum s. q. Acet. dist. repetitis vicibus affusi extrahatur Sal. comm. ♁nii; Acet. per ꝺL lationem ad Salis siccitatem abstrahatur, qui porro sp. vini aliquoties solvatur filtretur, & in crystallos reducatur. Ex his præcipitetur pulvis albus cum ▽â frigidâ, qui reverberatione evadit rubeus. Ex quo cum sp. vir. ær. Tinctura extracta tandem cum sp. vini exaltanda & edulcoranda est.

N. Quidam hoc vitriolum ♁nii cum vitriolo ♀ confundunt: sed sciendum est, quod in ꝺL latione Vitrioli antimonii remaneat pulvis albus, in vitrioli verò ♀neris destillatione pulvis rubeus.

32. *Tinctura Magisteriata. Lapis △nis Basilii.*) Transeat hæc, utpote descriptione ac præparatione admodùm ambigua.

¶ VI. INFUSIO.

1. *Infusio ♁ crudi.*

♃. Antimonii crud. lævigati ʒß. ▽æ ℞tæ vel Vini ℥iij. iv. macerentur per noctem, colenturque.

Vires. *Colatura illa purgat supra & infra. Poter. in Pharmac.*

2. *Infusio Vitri Antimonii* Speywasser. Eau vomitive. *Infusion of vitrum (or glass) of Antimony, for vomiting.* Een spouw-water van vitrum (ofte glas) van Antimonie.

♃. Vitr. ♁ ℥j. vel ʒij. vini generos. ℔ iij. vel iv. vitro benè firmiterque cooperculato, aliquamdiu insolantur, donec nempe liquor citrinum colorem induat, postea filtretur liquor, & vicissim in vitro benè clauso asservetur.

Vires. *Datur ad vomitiones ciendas, magno cum fructu, præsertim in iis morbis, qui non aliter quam vomitionibus curari possunt & volunt, quales sunt tusses, pleuritides, anginæ, anorexiæ, ructus, atque infiniti alii in prima regione ventris hospitantes. Vide & in Vitro ♁.*

Dosis à ℈j. *ad* ℈v. *Hart. in Croll.*

N. *Sunt qui frustum vitri ♁, pondere* ʒij. *ad* ℥ß. *sine pulverisatione in Cerevisiæ vel Vini haustu aliquot*

quot ℥as, prout scilicet operationem magis vel minus efficacem expetunt, macerant, decantatumque liquorem propinant.

N. *Admirandum est in infusione Vitri Antimonii non exhauriri ejus vim emeticam, sed pene in infinitum id posse infundi, ut nihil plane virium vel admodum pauxillum decedat. Quin imò, quod idem, si qua imbecillius redditum sit, novâ fusione pristinas vires recuperet. Vide Strausſii Pulv. Sympathet.*

3. *Alia infusio vitri ♁, quam pro Aqua Benedicta Rulandi habet Brendelius.*

℞. Vitr. ♁ [per se sine addit. facti,] ℥ j.
Vini generos. vel Malvat. ℔ j. ad summum ℔ i ß.

Macerentur in loco non admodum calido, donec cutim contrahat vinum. (Hæc cutis nihil aliud est, quam residua portio Sulph. O-Ocalis, à qua oritur illa vehemens vomitio, relicta à calcinatione antimonii,) cute ea per filtrum ab infusióne separatâ & abjectâ, longè mitius quam antehac operationes suas exercet aqua benedicta. *Brendel. in Chymia.*

4. *Infusio Croci Metallorum, Aqua benedicta Querc.*

℞. Croc. Metall. Ungar. ℥ j.
Aqua Card. bened. ℔ ij. vel iij.
Cinam. ℥ ß.

Macera per biduum aut triduum, dein transcola & serva usui.

Dosis ℥ß. *aut amplius.*

5. *Aqua benedicta Rulandi.*

Rulandus ▽ suam benedictam ita describit: Crocus noster Metallorum maceratur per ♂m, vel urgente necessitate ebulliat à lentis magnitudine ad pisi quantitatem in ▽ vel Vino, vel Cerevisia, vel ▽ mulsa, vel denique in liquore morbo conveniente, de quo capitur post infusionem ab ℥ß. ad ℥ij. colatum deinceps bibitur frigidè vel calidè.

Verum quis ille Crocus Metallorum Rulandinus sit, ambigitur, *de quo vide in Croc. Metall.*

Sit ut sit, sufficere tibi potest illa Quercetani, vel si mavis.

℞. Croc. Metall. (sive vulgaris ille sit, sive Hartmanni) gran. iij. ad ℈ß.
Vini generos. vel Vini malv. Hydromel. vel Cerevis. vel convenientis liquoris ab ℥ß. ad ℥ij.

Macerentur & necessitate urgente ebulliant, colenturque per chartam. Nota *Walai* observ.

Vires. *▽æ benedictæ utriusque usus proficuus est in dolore capitis, ab impuritate ventriculi, sæpè enim is accidere solet, in Epilepsia, Pleuritide, Melanch. Hypochondriaca, Febribus, Peste, Arthritide, coagulatione Sanguinis, &c. In quibus omnibus cum liquore appropriato exhibeatur.*

Usus præterea ejus insignis est in Clysteribus.

Nimirum.

℥ß. ad ℥j. ebullit in ▽ convenienti vel Vino, colatur, admiscetur juri vel decocto simplicium mollientium. Optimum Medicamentum est in Colica. Vide *Riverium.*

Huc

6. *▽ Ophthalmica ex Croco Metall. vide l. 2.*
7. *Syrupus vomitivus, V. l. 2. c. 64.*
8. *Vinum Hippocraticum purgativum, V. l. 2. c. 84.*
9. *Oxysaccharum Vomitivum, V. l. 2. c. 84.*
10. *Spiritus vitæ aureus Rulandi.*

N. *De hoc -ru, variæ Medicorum opiniones: Quercetanus è familia Metallica desumptum illum existimat, in Pharmac. rest. c. 17. Alii nihil aliud esse opinantur quàm infusum Trochiscorum Alhandal, quod vide in Colocynth. Tentzelius Spiritus Vitæ aureum à rubro diversum facit, aureum constituens Infusum Troch. Alhandal: Rubeum verò ex terra sancta (Antimonii) paratum autumat.*

HOFMAN. *VI. Infusio* 1. *infusio antimonii crudi.*) In decoctis specificis contra Luem veneream antimonium crudum summo cum emolumento in usum trahimus, nec enim vomitus nec sedes concitat.

2. *Infusio vitri antimonii.* Spey-Wasser. *Hartmann.* 3. *Aqua Benedicta Rulandi.* 4. & 5. *Quercetani* &c. Cum harum præparationes, usus & vires jam Lippis ferè ac tonsoribus notissima sint, non est quod multa verba de his amplius faciamus. Sanioris Medicinæ Practicæ Cultores noverint, quid horum loco vel surrogandum, vel auferendum sit.

¶ VII. SALIFICATIO.

1. *Sal* ♁*ij.*

℞. ♁ Ex quo Tinctura prolecta est, (sive ex Croco metalli, sive ex vitro,) calcinetur in fornace figulina ♂ 4. donec in -Em penitus vertatur. Ex -Ee hoc extrahe Sal. cum ✕ decantaque. Hinc abstrahe ✕ & clarifica solutione ac coagulatione, ut moris iteratâ.

N. 1. *Nisi ♁ primâ vice probè calcinatum fuerit, adhuc semel calcinari poterit.*

N. 2. *Eadem calcinatio absolvi potest, si cum Sulph. ana misceatur & comburatur, donec Sulphur penitus efflagrârit.*

N. 3. *Quinimò ✤ Antimonii super ♁ fusum Sal. subdulce elicit.*

Vires. *Æquipollet viribus Sal. ex ⊙; mundificat sanguinem, expurgat corpus ab omnibus impuritatibus, curat Luem Ven. prodest in Podagra, rumpit Apostemata, fugat Febres, extrinsecus mundificat ulcera maligna.*

Dosis gr. 4. Thold. in Halogr. vide etiam observ. Horst. l. 1. in Epist.

2. *Aliter.*

℞. Reguli pulv. q. v. præcipita per se, in sublimatorio semper quod sublimatum est, materiæ quæ in fundo est, reddendo. Regulus ita in ℥erem rubeum conversus ponatur in cellam ad liquescendum: liquorem dephlegma aliquantulum, ac repone ad crystallisandum; Crystallos purifica.

N. *Hi Crystalli cum triplo tripolæ per ◯m destillati, exhibent primo -r-m album, dein rubrum, quem rectifica in MB vel VB.*

Vires. *Prodest hic -r- in febribus, præcipuè quartana, atterit calculum vesicæ, promovet ⊡m, præservat à Podagra, extrinsecus illitus, mundificat ulcera maligna. Basil.*

3. *Aliter.*

℞. -r- ⊕-i rectificatiss. funde super mineram Antimonii, stent in digestione septimanas aliquot, (6.) sic solvetur ♁ in massam rubram, teterrimi fœtoris. Hanc inde ◯æ, pelleque igne nudo in receptaculum sat amplum, (uti fit in -Ratione-r- ⊕-i,) sic prodibit primum ☍ ⊕, hinc -r- antimonii rubeo colore. Receptaculum tandem vesicâ probe occlusum repone in cellam ♂ (14.) sic concrescent Crystalli rubicundi, quos exime & sicca.

N. 1. *Aquam residuam rectifica, & habebis ∽m Vitrioli ut ante.*

N. 2. *Ex Crystallis his fieri potest ∽, ut ex Sale communi.*

Vires. *Crystalli hi obstructiones reserant, à viscosa ac tartarea mucilagine subortas, purgantque per alvum. Hinc usus præcipui in effectu hypochondriaco, tertiana, pleurisi & simil.*

Dosis gr. 4. 5. *Agricola.*

HOFMAN. *VII. Salificatio 1. Sal antimonii.*) Antimonium crudum sal quoddam in se habere, quod per digestionem inde elici possit, licet admodum sit paucum, nullum est dubium. Interim tamen præsens non tam ex antimonio calcinato, quàm à Sale Acet. dist. aut sulphure emersit. Verum autem sal antimonii cum Acet. antimonii ex ipso antimonio s. a. per digestionem elici potest.

2. & 3. *Aliter.*) De hâc crystallorum genuinâ præparatione vid. suprà.

¶ VIII. MERCURIFICATIO. ☿ *Antimonii.*

♃. Sal. ⊡ volat. ✱ Sal. Tart. ana ℥ j. M. & affunde ⚹ acerrimum, digere vase H. cl. per ⊠m, dein destilla in ⫠ ad siccitatem: Siccis his salibus adde Tripolæ triplum, eliceque ∽m per ☊m △ forti.

♃. Ergo Regul. lævigat. ℥ VIII. affunde ∽m tuum destillatum, digere ☋as 3. dein abstrahe l. △ phlegma, restantique materiæ admisce quadruplum limatur. ♂, destillaque △ fortissimo ex ☊ in excipulum ▽ â semiplenum ac videbis ☿m in fundo currentem. *Basil. in curru Triumph.*

Ex hoc fit ℴℴ seu Butyrum ♁, *de quo in ☿io.*

N. *Alium modum exhibet Basilius in repet. Lap. Phil.*

Nimirum:

♁ macerat aliquamdiu in Spir. Sulph. impprægnato ✱. Hinc sublimat, sublimatumque in sartagine ferrea agitat ad acquirendum ☿m.

Alius modus.

♃. ▽ Pluviæ destillatæ cum ✱ affunde antimonio crudo pulverisato, digere per ♂ (8.) Hinc decanta & evaporare sinito, habebisque ⚴erem albicantem dulcem, qui ad △m fusus ♄m exhibet nobilissimum, nihilque aliud est quam ☿ius antimonii, *de quo Ioh. Agricola.*

HOFMAN. *VIII. Mercurificatio, mercurius antimonii.*) Omnes à Domino Autore communicatæ descriptiones & præparationes voto non respondent. Sequens autem Excell. *D. D. Joelis Langelotti Archiatri Ducis Holsatiæ* Regentis in Epistol. ad Naturæ curiosos omnibus satisfacere videtur. Teratur scilicet Regulus antimonii in pulverem inpalpabilem beneficio molæ philosophicæ. Hujus libræ uni adde salis tartari puriss. & siccis. lib. ij. ✱ci ℥ viij. Misce probè; deindè humecta cum Vrin. hominis sani vinum bibentis, & cura, ut hæc mistura à duobus prævalidis & lacertosis juvenibus in porphyrite per integrum diem sine ullâ teratur intermissione, aspergendo semper, si humidum deficiat, urinam, posteà misturam istam cucurbitæ immitte & superfunde tantum urinæ, ut tribus emineat digitis, clausamque sicuti decet per Mensem lentâ digestione fove & quotidie agita. Sique intereà temporis siccior appareat massa, reaffunde urin. & finitâ digestione cum æ. p. vitri contusi & calcis vivæ in globulos forma & in umbrâ sicca, ex his seq. modo mercurium antimonii elicies. Primò præstò sit vas quoddam ferreum cucurbitæ instar oblongum, cui frigidam oportet infundere eamque in terram defodere. Huic superimpone laminam ferream multis foraminibus perviam, & pone in eâ globulos benè siccatos, posteà capitellum itidem ferreum & paulò depressius ei adapta, ut carbones candentes commodè ei imponere queas, & sic gradum △nis per 4. hor. moderatum tene, inde auge eum per totidem horas, usque ad extremum; posteà sine refrigescere, cave, ne vas in terrâ defossum prius moveas & aquam effundas, antequam ea penitus refrixerit, aliàs multum mercurii perdes.

N. Licet hæc ita sese habeant, omniaque justo suo stent talo, tamen dubium manet, utrum hic Mercurius sit verus Metallorum, qualis etiam per artem è Metallis extrahi potest, An verò Mercurius vulgi, à vulgari illo non differens. Nam cum mirabilis sit illa, inquit Excell. D. Morhofius l. c. & inperceptibilis penè Mercurii in minima dissipatio, quæ fit in mineris per ignes subterraneos, facilè se metallis & aliis mineralibus v. g. antimonio insinuat ac commiscet, sed non radicaliter. Quædam ejus particulæ primâ metalli fusione evanescunt in auras: quæ tenacius hærent, remanent, ac tandem salium resuscitativorum ope eruuntur, & à reliquis particulis separantur. Facilius id efficitur in mineris, in quas pronior illi ingressus est, ac promptius iterum expellitur. Quando per fusionem particulæ metallicæ propius junctæ sunt, difficilius succedunt omnia. Hinc ex ♁nio & ♄turno facile extrahi potest.

CAPUT XVIII.

De Recrementis Metallicis Naturalibus.

Metallicorum corporum enodationem excipit anatomia Recrementorum Metallicorum.

Duplicis hæc sunt sortis; Naturalia & Artificialia.

Naturalia voco, quæ Natura operatrice, dum in gremio terræ Metalla generabantur, ex materia ad generationem eorum inidonea, extiterunt.

Talia sunt:

Cobaltum, Chalcitis, Misy, Sory & Marcasita, seu Bismuthum.

1. *Cobaltum.*

Cobaltum, cadmia nativa, fossilis, metallica, est minerale terreum, colore ferè nigrum, æris vel argenti particeps. Germanicè Kobold / Muckenpulver / quia Muscæ ejus gustu perimuntur, de la Cadmia Nativa. *Natural metallin Cadmia, Brasse ore.* Cadmia / een Metael onder koper gevonden.

Foditur copiosè haud procul Goslariâ.

Vires. *Vi causticâ & erodendi pollet tantâ, ut fossorum manus & pedes exulceret: adeoque inter Venena recensetur, quippe intus haustum animalia quæque perimit.*

HOFMAN. 1. *Cobaltum.*) *Cadmia* nativa, fossilis, metallica. Hujus tres sunt diversæ species, quarum duæ effodiuntur, tertia in fornacibus metallariis arte conficitur. Ex prioribus duabus, Una metalli est expers & est Lapidis aut Terræ species solidior. Altera Metalli ferax. Hinc nominantur *Cadmia* fossilis, metallica & Fornacum. *Hic agit Autor de Cadmia Metallica seu Cobalto,* Lapide non multum à pyrite diverso. A *Plinio* Lapis ærosus, quod ex eo fiat Æs, imò non solum æs, sed & Argentum. Unde & nonnulli lunam ex Eâ conficere tentant, sed fugitiva forsan fiet, facileque avolabit in auras. Alii exinde ant-Epilepticum præparant. Sed cum meliora ac tutiora habeamus, meritò rejicitur. Ad usum tamen Mechanicum ex *Cobalto* cum silicibus fieri colorem illum cœruleum (blaue Farbe) notum est.

N. Foditur copiosè haud procul Goslariâ, etiam in valle gigantum, aliàs vocatur Zincken-Ertz / in Schmottzseiffen: item Kupfferbergi. Da Er bricht neben einem Glantz und siehet einem weißgüldenen Ertz nicht ungleich.

¶ 2. *Chalcitis.*

Chalcitis est minerale simile æri, friabile nec lapidosum, Sory tenuius, Misy vero crassius, tractu temporis ex Sory factum.

HOFMAN. 2. *Chalcitis.*) Atramentum rubrum, pyrites ærosus, Hartroth Atrament. Speciem æris præ se ferens semper nativa, nunquam factitia, cui oblongæ & resplendentes sunt fibræ.

Facultate

Facultates habet miſtas adſtringentem & acrem , acris adeò eſt vehemens, ut carnem urat & cruſtas poſt ſe relinquat,ſed uſta mitior evadit. Ingreditur Theriacæ compoſitionem , ſed cum hodierno ſeculo uſum non agnoſcat Medicum , utut olim Theriacæ fuerit admixta,ejus loco vel vitriolum calcinatum ad rubedinem, vel ſp. vitrioli ſubſtituunt.

3.

¶ Miſy eſt minerale, colore aurum imitans , aureiſque ſcintillis dum frangitur, ſplendens, natum ſuper chalcitim & ex chalciti,non ſecus ac ærugo naſcitur ſuper æs & ex ære.

N. *Myſi eſt effloreſcentia chalcitis.*

HOFMAN. 3. *Miſy.*) Cyprium reliquis præfertur , Auro ſimile & ſtellæ modo ſplendens. Effloreſcit non ſolùm ex chalcitide, ſed ex omni etiam Vitriolo,tam nativo,quàm factitio.

4.

¶ Sory eſt minerale lapidoſius , & vehementius compactum , craſſiſſimum , friatum ſcintillas miſeos emittens.

HOFMAN. 4. *Sory.*) Tres hæ ſpecies *Chalcitis* , ſcil. *Miſy* & *Sory* ſæpè ſimul inveniuntur, ubi conficitur Vitriolum,ſed cognitu difficiles. *Galenus* 9. *ſimplic.* ait,ſe in metallis Cypri vidiſſe ternas zonas junctas, quarum infima fuit ſoryos, ſuprema miſyos, media chalcitidis.

¶ N. *Chalcitis , Miſy & Sory mineralia ſunt, inter ſe origine & viribus conjunctiſſima. Nimirum , ex Sory fit Chalcitis , ex hac Myſi , videatur Matthiolus in Dioſcoridem , qui inter recentiores primus quid illa ſint, demonſtravit. Verum adhuc dum Officinis noſtratibus in uſum non veniunt, quæ Chalcitis loco Colchotar Theriacæ immiſcent,cùm tamen genuinum Myſi, adeoque & genuinam Chalcitin , monente eodem Matthiolo,Ducatus Brunſvicenſis ſuppeditet.*

Vires. *Adurunt & Eſcharas efficiunt , attamen & nonnihil quoque adſtringunt. Differunt tamen inter ſe tenuitate & craſſitie , Sory partium eſt craſſarum , & proin minus penetrat , Chalcitis tenuiorum , Myſi tenuiſſimarum.*

[*Chalcitis uſta mitior evadit , ingreditur Ceratum Diapalmæ,Diachalciteos Galeni dictum.*]

5. *Marcaſita ſ. Biſmuthum.*

Marcaſita eſt ἔκτρωμα Metallicum , in generatione Metalli ex portione aliqua ad generationem Metalli inepta productum inque corpus minerale albicans, durum ac fragile mutatum. Germanicè Wißmuth/Marcaſith. de la Marcaſite , ou Biſmuth. *Biſmuth, Marcaſite.* Bismuth of Marcaſit.

N. *Differt à Cachymia , quod illa ex parte magis volatiliori conſtet, quæ primo ſcilicet,dum Metalla generabantur,ſequeſtrata fuit,hæc ex portione magis fixa atque ultimo ſegregata.*

Vires. *Recremento* ♄ *i reſpondent.*

Uſus rariſſimus & non niſi externus.

HOFMAN. 5. *Marcaſita ſeu Biſmuthum.*) *Olaus Wormius in ſuo Muſæo Cap. VIII.* ad ſui generis metallum refert , licet quandoque Argentum in ſe contineat, unde in locis,ubi effoditur,Argentum ſubeſſe colligunt. Minera, ex quâ conflatur , ſimilis eſt Galenæ,ſed manus inficit, quod Galena non facit: reperitur & ſolidum , quod ſectionem admittit , & non diſſilit ut Galena. Eſt etiam nigrius plumbei coloris. In Angliâ & Miſniâ invenitur in venis argentiferis. Datur & marcaſita aurea Goldkieß / ex quâ deſtillando per retortam vitream igne aperto aquâ quaſi inſipida elicitur, quâ ☉ amicabiliter ſolvitur , qualis etiam ex nativo & naturali ☉ vel ex Indiâ orientali & Guineo aſportato,vel ex fluminibus quibuſdam loturæ beneficio collecto & à ſabulo ſegregato deſtillatur.

N. Ad Biſmuthi ſpeciem refert *Johannes Matthesius* in Sareptâ ſuâ *Plumbum Scriptorium* vid. ſuprà De *Plumbo*.

¶ PRÆPARATIONES ET PRÆPARATA.

I. CALCINATIO.

Magiſterium Marcaſitæ.

℞. Marcaſitæ pulveriſ. q. v. ſolve in 🜅 , (ex Sal. nitr. & Sal. Com. ana fact.) præcipita cum 🜈, præcipitatum edulcora & exicca. *Beguinus.*

Vires. *Confert ad cutis vitia , lychenes ſcil. impetigines, ſcabiem manuum, & ſimil.*

HOFMAN. *Præparationes & Præparata.* 1. *Calcinatio. Unde Magiſterium marcaſitæ.*) Cum ſpiritu vini Tartariſato ſolutam cum aq. fort. marcaſitam commodius præcipitabis. Eſt magiſterium coſmeticum & pro magno habetur arcano ex Beguino deſcriptum. Modus applicandi autem eſt,ut in pinguioribus ſubjectis fiat cum aquâ,in macilentis verò cum unguentis & oleis.

¶ II. DESTILLATIO ET SUBLIMATIO.

Unde

Oleum ſive Liquor , Sal & Flores Marcaſitarum.

℞. Marcaſitæ crudæ qualis ex fodinis eruitur , q. v. (e. gr. ℔ x.) pulveriſa maceraque cum Vino albo generoſo q. ſ. ♂ ♀ (3.) hinc deple , atque novum vinum affundendo , iterum macera, toties id repetendo, donec menſ. 20. affuderis : Decantationes omnes tandem affunde Marcaſitis ac deſtilla ad ſiccitatem, hinc obtura roſtrum alembici , daque 🜂m fortiorem & ſublimabuntur Flores argentei.

(N. *Liquor fit , ſi flores argenteos per deliquium in cella ſolveris.*)

Deſtillatum porrò lento calore coque , vel, ſi 🜄m appetis , deſtilla ad remanentiam menſuræ 1. reponeque aliquamdiu. Hinc coque iterum ad medietatem circiter, reponeque ad cryſtalliſandum.

N. *Cryſtalliſationem promovere potes imponendo ſtramina.*

Vires. *Utrumque & ⊖ & ſal magnarum ſunt virium in ulceribus cancroſis , fiſtulis , aliiſque affectibus malignis. Paracelſ. l. de* 5. *eſſentia metallorum.*

Aqua Marcaſitæ.

℞. Miner. Magneſiæ , i. e. Biſmuthi crudi ignem non experti , q. v. deſtilla per 🜂m , & nanciſceris ▽m albam,quam vel tertiâ vice rectificatam ſerva.

Vires. *Perhibetur extrahere animam auri , relicto corpore albo. Revificare item dicitur herbam quamcunque aridam , ſi radice ei impoſita maceretur. Quinimo ſi cum ▽ deſtillata herbæ cujuſcunque confundatur , atque cum modico ſalis ejuſdem herbæ maceretur, formam herbæ ejuſdem apparere ajunt. Eadem ▽ cum proprio ſale (ex ☠o) alcaliſata dicitur ☉m ad miraculum uſque reſolvere. Fides ſit penes expertum.*

N. *Aqua Marcaſitæ clauſo vaſe aſſervata, novilunio dicitur augeri , plenilunio econtra imminui. Andr. Orthelius in Lumine ſuo Chymico.*

HOFMAN. 2. *Deſtillatio & Sublimatio.* Unde *Oleum* ſive *Liquor,ſal & Flores marcaſitarum.*) Omnes marcaſitæ ſuo etiam gaudent nativo ſale centrali licet exiguo , interim tamen copia marcaſitarum reparat ſalis inopiam. Hiſce vinum album infundendum,& in digeſtionem ponendum, iterum decantandum tamdiu, donec notabilem adeptus fueris quantitatem. Poſtmodum marcaſitis denuò affundendum, & ad ſiccitatem iterum deſtillandum,

da ignem fortiorem & flores sublimabuntur. Horum vires vide in *Autore.*

Aqua marcasitæ.) Si *marcasita* ☉*laris* fuerit,destillando aquam præbet amicabiliter auri claustra solvens ; Destilla per retortam hâc observatâ lege, ut marcasita pulverisata retortæ planæ vitreæ in fundo cum collo oblongo & lato, eodemque non multum contorto , sed directo immittatur , & quidem in exigua quantitate haud ultra dimidiam libram ejus simul & semel destillationi committendo; Hæc nisi observentur debitè, frustrà laborabis. Similis etiam aqua ex rubicunda Auri minera , rothgülden Ertz elicitur, de quâ non negligendi processus & labores , ac arcana nunc nota sunt. De hâc Auri minerâ cum à *Paracelso*, tum ab *Helmontio* pluris olim æstimatâ sequentia notanda, dum hic pag. meâ 574. Natura,inquit , produxit in monarchiâ subterraneâ minerale quoddam,quod ob sui singularitatem , vocatur à *Paracelso metallus primus* sive *masculus*. 2. pergit: Sulphur *Glaure Augurelli*,quæ Nympha alio nomine proprio hactenus caret. 3. Electrum minerale immaturum *Paracelsi* , collo appensum liberat , quos spiritus immundus persequitur & angit.

¶ *III. EXTRACTIO.*

Unde

Extractum Marcasitæ aureæ S. Closs.

℞. Marcas. auri (leucophæa obscuris punctis trajecta optima censetur) pulverisetur & imponatur testæ vitreatæ , calcinetur vi △ hinc & inde materiam radiculâ ferreâ agitando donec non fumiget amplius & Sulphur ejus impurum omnino combustum sit, tùm per incerniculum agatur , & inde tinctura per acetum destill. alkalisatum proliciatur. Evaporato menstruo restabit materia mellita.

Vires. *Cum mica panis subigitur,formanturque pilulæ ad pisi magnitudinem. Detur unica pilula pondere gr. vj. ad repurgandum corpus in febribus intermittentibus.*

2. *Extractum aliud valde nobile.*

Eadem Marcasita præparata uti dictum M. cum part. XII. cremor. tartar. Bull. in cacabo ferreo cum magnâ quantitate aq. communis , dum tingatur aqua, quæ postea filtranda & evaporanda est ad consistentiam sapæ , & cum Spir. Vini denuò circulanda in Essentiam.

Vires. *Serum purgat potentissimè , hydropicos ad miraculum juvat.*

S. Closs.

N. 1. *Infusio simplex* ℥ j. *Marcasit.in* ℥ v. *vini albi adhuc fortius hydropicos evacuat instar* ♁ ij.

N. 2. „*Si ex floribus Marcasit. vel ex vitro ejusdem concinnatis ad normam florum nitri* ♁ ij *fit extractio, res felicius erit successura.*

HOFMAN. 3. *Extractio. Unde Extractum marcasitæ aureæ.*) Loco Acet. dist. spiritus Vir. ær. substitui potest. Evaporato menstruo residuum sp. vini Tartarisato edulcorari & denuò sp. vini iterum ad materiam mellaginosam abstrahi potest.

¶ [*Zincthum*
S. Marcasita pallida
Zinck.]

(☿ii particeps putatur , ♀em in colorem flavum tingere.

Præp.

Flores in collyriis adhibentur in Ophthalmia,in papillarum fissuris, inguinumque excoriationibus.)

CAPUT XIX.

De Recrementis Metallorum artificialibus.

Recrementa Metallorum artificialia voco , quo separantur è Metallis,dum in fornace funduntur & purgantur.

Suntque :

1. Cadmia. 2. Diphryges. 3. Lithargyrium. 4. Molybdæna, s. Plumbago, 5. Tutia, s. Pompholyx & Spodium.

I.

CADMIA.

Cadmia
- Nativa
  - metallica, *v. Cobaltum.*
  - metalli expers, *v. Lapis calaminaris.*
- Factitia, *de qua hîc.*

Cadmia factitia est corpus densum , ex fuligine æris, dum in fornace conficitur concretum , adhærens lateribus, camerisque fornacum , vel & in partem infimam delabens.

Dicitur Καδμεία, Arabicè Climia , vel Chlimia.

Triplicis id fit generis,nominibus à re quam repræsentare videtur, sumptis.

Botritem appellant, quæ uvæ speciem refert : Ostracitem,quæ testis similis est : Placitem quæ crustis.

Botritis reperitur in fornacis parte media : Ostracitis in infima: Placitis in editiore.

N. 1. Sunt qui Capnitem & Calamitem addunt.

Capnitem, quæ in ipso fornacum ore reperitur, tenuissima, exusta & nimiâ tenuitate simili favillæ. Verùm hæc à Pompholyge vix vel parum differre videtur.

Calamitem vocant, figurâ Calami , quam à pertica ferrea acquirit. Nimirum decutitur hæc à ferreis perticis, quibus Cadmia, dum æs fusum iis agitatur , adhærescit.

N. 2. *Quin & Cadmia paratur ex Pyrite Lapide in fornace usto.*

Optima est Botritis, densa , modicè gravis , & in lævitatem magis clinans, racemosa facie , quæ fracta cinerulenta est. *Diosc.*

Vires. *Leniter desiccat, abstergit, ulceribus humidis & putrescentibus confert, eademque ad cicatricem ducit. Adhibetur autem Botritis & Placitis inprimis in affectibus oculorum, reliqua in ulceribus aliis.*

HOFMAN. *Botritis & Placitis.*) præterquam quod in oculorum applicentur affectibus , etiam in impetigine & ani excoriatione adhibentur.

PRÆPARATA.

1. *Tutia (potius Cadmia) præparata Officinarum.*

Igniatur & extinguatur cadmia in ▽ rosarum,idque ternâ vice, hinc lavetur ut Pompholyx.

2. *Collyrium album Galen. v. Dispens.*

N. *Præstat in Collyrio hoc , ut & in aliis loco Cadmiæ adhibere Pompholygem seu Tutiam. Nec audiendi sunt, qui Cadmiam & Tutiam confundunt, Tutiamque faciunt, quæ Tutiæ minus legitimè, rectius autem Cadmiæ species est.*

3. *Unguentum de Tutia Nicolai. V. D.*

4. *Emplastrum de lapide calaminari. V. D.*

DIPHRY-

II.
DIPHRYGES.

Diphryges est genus recrementi metallici, quod subsidet, dum æs in fornace fusum ▽ frigida perfunditur.

Vires. *Mistam habet facultatem, continet enim in se quiddam & mediocriter adstringens & mediocriter acre: quamobrem ulcerum rebellium optimum medicamentum est.*

Usus in officina est rarissimi.

III.
LITHARGYRIUM.

Lithargyros, Lithargyrium Officinis, spumosum excrementum est, è purificatione argenti, quæ per plumbum fit, residuum.

Duo ejus genera communiter statuuntur, videlicet Lithargyrium argenteum, quod coloris albi, & aureum, quod flavi coloris existit. Verum non nisi coctione differunt, aureumque magis coctum est, quàm argenteum. Germ. Glet. Litarge. *Litharge* (or *scum of gold* or *silver*) or *the foam of lead* Litharg (of schuym van gout of silver/) of witte loodt.

N. *Nihil aliud est, quam* ♄.

Vires. *Siccat & refrigerat moderatissimè, adstringit, reprimit, occludit, cava explet, extergit, sarcoticum est.*

HOFMAN. 3. *Lithargyrium.*) Immatura metallorum Sulphura in saturno coagulata lithargyrium constituunt, & duo ejus genera communiter statuuntur, *Argenteum* & *Aureum*. Nam in *Argenti* purificatione Plumbum ipsi mixtum (ad abigendum æs, aut aliud metallum ignobile, quod argentum vilius reddit) progressu temporis si missum facias ex testâ probatrice evaporat; si verò (uti solenne est inter eos, qui insignes metallorum quantitates simul purificant) Plumbum ab Argento follibus pellatur, id quod aliàs in vaporum imperceptorum formâ abiisset, magnâ ex parte non longè ab Argento in fusci pulveris calcisve formâ lythargyrium Argenteum colligitur. *Lithargyrium Aureum* autem colligitur, quando Aurum & Plumbum miscentur & hæc mixtura in testâ ignis violentiæ exponitur, quod plumbum unà cum Auri scoriis secretum Auri lithargyrium vocatur.

PRÆPARATIONES.

¶ Præparationes easdem cum ♄ pro re nata tamen suscipit. Unde Medicamenta quoque eadem suppeditat, quorum tamen præcipua sunt.

1. *Sal Lythargyrii, Alumen* ♄*i Paracelso.*

Paratur beneficio ✕, non secus ac Sal ♄i: decantatur solutio, filtratur ac inspissatur.

Vires. *Ex præcedentibus collige & si libet respice ad Sal* ♄*i: Internè exhiberi quoque poterit in diarrhœis, dysenteriis, reliquisque morbis resolutis. Intestina læsa ac ulcerata sanat ac consolidat, sanguinem æstuantem refrigerat.*

Dosis ℥ß. *cum Theriaca vel alio Electuario sudorifico sive anodyno.*

2. *Magisterium.*

Præcipitetur solutio cum ☍ tartari.

3. ☍ *Lithargyrii rubrum.*

℞. Sal Lithargyr. Sal. com. decrepitat. ā. M. ac destilla per ☉m.

Vires. *Curat vulnera oculorum,* ☉ *nigrum inspergitur vulneribus.*

4. *Extractio seu Tinctura Lithargyrii Terebinthinata alias Balsamus Lithargyrii Terebinthinatus.*

℞. Sal. Lithargyr. ℥ij. ⊹ Therebinth. ℥iv. macera in ⊹ibus calidis & rubescet.

Vires. *Mirarum existit virtutum in Chirurgia, convenit ulceribus inveteratis, ut & tumoribus: curat vulnera, eadem ab accidentibus præservat, præcipuè si addatur Camphoræ* ℥ß. *succurrit itidem fistulis, cancro, morphæis & aliis.*

5. *Balsamus seu unguentum.*

℞. ⊹ Sale Lythargyrii impraegnatum, misce cum ☍ (præstat in mortario plumbeo,) sic coagulatur in linimentum.

Vires. *Confert inflammationibus, ambustis, podagræque calidæ, & simil.* (*Mammillis affectis, Alsatis,* Sauree Brust-Sälblen.)

N. *Eodem modo fit & Balsamus* ♄*i, ex* ⊹*o sale* ♄*i impragnato, &* ☍ *olivarum.*

6. *Liquor.*

℞. Sal vel Magisterium Lythargyrii solve per deliquium.

IV.
MOLYBDÆNA SEU PLUMBAGO.

Molybdæna s. Plumbago duplex Dioscoridi est; nativa & factitia.

Illa nihil aliud esse videtur, quam lapis s. Minera plumbi, seu potius Minera plumbi & argenti simul.

Factitia est species Lithargyrii, videlicet est illud recrementum quod in argenti, aurique purificatione cum plumbo, mineràve plumbi institutâ, fornacis solio concretum & perustum adhærescit.

Vires. *Similem Lithargyrio vim possidet, ad frigidum paululum recedens, sed nec abstergentis facultatis est particeps.*

N. *Utraque celerrimè funduntur.*

V.
TUTIA seu POMPHOLIX & SPODIUM.

Pompholyx est favilla tenuissima & volatilis, quæ dum æs in fornacibus perficitur, supernæ earum parti adhærescit. Arabicè Tutia. Latinè Bulla, Offic. Nil, vel nihili album, German. Weiss nicht Augen nicht. Tuthie blanche. *Tutty, the soil that comes of Brasse.* Tutia: die van koper vliegt.

N. *Coit ibidem in glomusculos vellerum similes contactaque farinæ modo dispergitur. Eodem modo & (admia, vi ignis violenti in favillam seu tuttam redigi potest. Vide Diosc.*

Spodium est favilla eadem ob gravitatem in pavimentum decidens. Græcè σπόδιον & σποδός. Latinè spodium Græcorum Offic. Nil vel nihili gryseum. Germ. Grau nicht. Thutie grise. *Spodium, Grey Tutty.* Spodium/ grauw Tutie.

N. *Dicitur Spodium Græcorum ad differentiam Spodii Arabum, quod nihil aliud esse, ait Avicenna l. 2. canon. tractat. 2. c. 617. quam radicem alcannæ combustam, cujus vires refrigerent & exiccent, styptica sint & confortent cor, conferant tremori cordis & syncopæ ex cholera suborta, &c. Hoc igitur cum nobis desit: Officinæ nostrates, Ebur ustum ejus loco vendunt, seu viribus similibus præditum.*

Vires. *Pompholyx Medicamentorum prope omnium, quæ citra morſum deſiccant, (ſi lota fuerit,) præſtantiſſimum eſt, quamobrem ad ulcera cancroſa idonea exiſtit, ut & ad alia omnia maligna. Inditur Collyriis, quæ ad oculorum imponuntur fluxiones, quæque bullas ſeu puſtulas in eis natas curant.*

Spodium Græcorum uti ſpecie à Pompholyge non differt, ita & viribus inter ſe conveniunt.

N. *Legitima hæc Pompholyx ac Spodium rarò in Officinis noſtratibus extant, unde ejus loco Cadmiâ uti ſolent, verùm operæ pretium eſt de legitimis comparandis eſſe ſollicitum.*

HOFMAN. 5. *Tutia ſeu Pompholyx & Spodium.*) Cum Æs vel ejus minera vi ignis colliquatur vel per ſe, vel cum Cadmiâ, favillæ, quæ magnâ ſurſum evolant copiâ, laquearibus fornacum inſident in minutarum & maximam partem albicantium bullarum formâ, quas Officinæ *Tutiam ſeu Pompholyx* cum Græcis appellant. Aliæ verò ponderoſiores partim adhærent fornacum parietibus, partim, ſi operculа non tegant vaſa, ad fundum ſubſident, & ob cineritium ſuum colorem juxtà ac pondus à *Græcis* σποδὸς vocantur.

N. Spodium & ſpodos, ſpodia. Cinerula Latinè, hoc eſt purgamentum, quod ærariarum officinarum fornacibus everritur. Georg. Agricola has ſpodos facit. Cineream grauen Hütten-Rauch. Luteam gelben. Subterraneam cineream gelben zechen-Rauch. Subterraneam nigram ſchwartzen zechen-Rauch. Subterraneam viridem grünen zechen-Rauch. Subterraneam luteam gelben Hütten-Rauch. Præter hoc & Ebur uſtum ſpodium vocatur, ſed ad differentiam hujus ſpodii mineralis additur ſpodium ex ebore.

N. Alterius adhuc Tutiæ mentionem facit Garcias ab Ortâ fol. 48. Et dicit illam ex cineribus Arboris cujuſdam uri; ſed hunc errorem corrigit *Iacobus Bontius in Indiis Archiater de Medicinâ Indorum Libr. 1. Cap. 13.* Dum inquit: Hæc Tutia fit ex terrâ quâdam argillæ glutinoſæ, quam colligentes Indi ollis in eam rem ex argillâ longè fortiori, quàm in noſtrâ patriâ confectis indunt, & aquam addentes eam curioſè baculis circum agitant, deindè fornacibus in hunc uſum effictis imponunt, ac per ignem exſiccatâ omni aquâ, dein terrâ hâc calcinata lateribus prædictarum ollarum, demptis ſordibus, quæ in fundo hærent, Tutiam lateribus affixam abradunt, quam arcis incluſam venalem ferunt per totam Indiam. Ejus uſus eſt in depilatoriis apud haſce gentes præſertim fœminis, dum ſe in balneis vel fluviis lavant.

¶ PRÆPARATA.

1. *Tutia lota.*

℞. Pompholygis q. v. inde linteolo modicè raro agitaque in limpida, ut tenuior ac utilior tutiæ pars aquæ immiſceatur, & nil in linteolo remaneat, præterquam quod inutile eſt. Hinc reſidere permittitur, ac aqua decantatur.

2. Unguentum nihili ad oculos. *V. Aug.*
3. Aliud ad oculos. *V. Aug.*
4. Diapompholygos Nicolai, Nihili dictum.

De Tutia.

N. *Hic recipienda Cadmia.*

CAPUT XX.

De Salibus in genere.

SAlia nihil aliud eſſe quam corpora mineralia ▽ ſolubilia ac denuò in ſalinam cryſtallinamque formam coagulabilia, libro primo dictum eſt: hoc loco ulteriorem eorum enodationem aggredientes, quatenus ea medicam provinciam ſubeant, referemus.

Salia quæ medico uſui inſerviunt, adeoque præparatis inde parandis materiam ſuppeditare apta ſunt, triplicis quidem ſunt generis, pro triplici ſcilicet mundi regno, minerali, vegetabili, animali; attamen hoc loco primariò non niſi de mineralibus agere convenit, iiſque nativis ſolis, ad quorum normam tamen & artificialia; ſive è mineralibus, ſive vegetabilibus, ſive animalibus elixiviata illa fuerint, facilè dirigi poterunt.

De horum Salium origine ſic ſentio: Macrocoſmus non minus ac reliqua duo mundi regna ſuâ ſuſtentatur vivitque nutritione. In hac redundat perittoma ſalinum, reſpondens ſalſuginoſis excrementis, in animalium urina, ſudore, catharro, & ſimil. deprehenſis. Dictum perittoma macrocoſmicum ſalinum, in globo hoc inferiore congregatum, variam pro varietate matricum induit ſpeciem, non ſecus ac excrementum illud ſalinum in animalibus differens evadit.

Hinc

Sal { Commune, Gemmæ, Nitri, Alumen, Ammoniacum, Vitriolum,

Quibus & arſenicum addere licet, quod tamen inter Salia & Sulphura ambigit.

Eligenda ſunt Salia hæc in genere loco natali celebriora, tum puriora, nitidiora, & ſi natura ferat cryſtallina.

HOFMAN: *De Salibus* in genere.) Hîc *Dominus Autor* iterum more ſolito ex præconceptâ opinione *De Macrocoſmi* Nutritione, ejuſque redundante perittomate diſſerit. Sed præterquàm quod huic paradoxæ opinioni ſuprà in *Libro I.* à me jamdum fuerit ſatisfactum, repetimus tamen ex parte & aſſerimus, quemadmodum quælibet corpora ex aquâ materiam compoſitionis ſeu conſtitutionis deſumpſerunt, ita & ſalia Nativa ex aquæ propenſione ſpontaneâ originem duxiſſe à ſeminali diſpoſitione cuivis ſpecificâ immutata. Et quæ ſalia arte ex concretis fluunt, non formaliter, ſed materialiter & effectivè in ipſis fuiſſe, & in formâ fixioris alkali arreptione ſui ſulphuris ſal volatile inde cum oleo ad formaliter eſſe tranſiiſſe. Quod autem Vitriola ſpectat, licet non ſint vera metallorum ſalia, nec in ſalia converti queant, ſed in priſtina metalla, tamen negari nequit, ex ſalibus nativis eſurinis ſive acetoſis fieri ad omnia metalla accommodabilibus, quæ tamen illorum eſſentiam non ingrediuntur, licet illorum beneficio miras in corporibus metallicis Natura faciat viciſſitudines, quæ ſubterranea pyrophylacia per metallorum venas & fodinas diſpergunt. Inde variæ inter ſe ſalium & ſulphurum particulæ in mineris deprehenduntur, quæ tamen metallorum non ingrediuntur conſtitutionem. Semina ſalium cuncta in aquis ſita ſunt, ſed nondum ſaporem induerunt, niſi dum corporum principia conſentanea, uteroſque terræ debitos repererint, tunc in quâlibet terrâ ſpecifica ac peculiaris quædam ſubſtantia ſalina vel ſingularis vel aliis miſta emergit. *Cl. Helmont. in Paradox. Tertio* §. 9. *Et Nobil. Morhoff.* l. c.

¶ PRÆPARATIONES.

Præparationes, quibus Salia ſubjiciuntur, ſunt. 1. Purificatio. 2. Calcinatio. 3. Deſtillatio. 4. Sublimatio. 5. Fixatio. 6. Liquatio.

I. PURIFICATIO.

Salia, quia plerumque heterogeneis ſcatent, minuſque ſyncera exiſtunt, depurari opus habent. Depurationis hujus modus pro varietate ſalium varius quoque inſtitui poteſt. Potiſſima tamen ratio ſalium purificandorum conſiſtit in ſolutione, ſoluti filtratione, filtrati exhalatione adeoque ſalis concretione vel cryſtalliſatione.

Solvuntur Salia non niſi in liquore aqueo, (non ſulphureo aut pingui, & proin nec in 🜄 rectificatiſſ.) Liquor hic, niſi ſpecialis acceſſerit admonitio, adhibetur vulgariter ▽ fontana, in qua ſal quodlibet, maximè ſi tepefiat, diſſolvitur; diſſolutum per chartam trajicitur, ut fæcibus in charta relictis ſyncerum tranſeat;

Hoc poſtmodum, humiditate, ad ſiccitatem uſque abſtractâ, condenſatur, vel ſ. a. cum aliquota liquoris portione cryſtalliſatur.

II. CALCINATIO.

Calcinantur Salia per ignitionem, idque vel ſine, vel cum fuſione: & interdum accedente ſubindè materia ſervili, de quibus ſpeciatim in ſingulis.

III. DESTILLATIO.

Salium Deſtillatio, quia ut plurimum ♒u fixiori gravida ſunt, per ☾m peragitur, eamque vel ſimplicem, vel tubulatam; vitream, vel terream; idque igne tum arenæ, tum nudo, pro fixitate ſcil. majore vel minore liquoris eliciendi adhibito.

Per ☾m tabulatam deſtillatio hoc modo peragitur.

Ad manus habere decet ☾m terream fortem, quæ in ſuperiore ventris ſui medietate tubulum habeat foramine pervium, quo materia per vices injici, quodque poſt injectam materiam obturari firmiter poſſit. ☾m hanc (ſi lubet loricatam) luto in fornace deſtillatoria obfirma, ut tubulus emineat, fumariis tamen uno ac altero relictis. Hinc roſtro appone receptaculum capaciſſimum, (quia ♒ cum impetu irruentes amplum requirunt ſpatium,) juncturis firmiter luto firmatis. Luto lentè exiccato accende primò lentum ignem, hinc fortiorem, ut ☾ incandeſcat. Tum injice materiam paulatim per tubulum, foramenque vel luto, vel bacillo ſtuphâ humidâ circumdato obtura, donec ♒ illi impetuoſi coagulati (aquæ in receptaculo immixti) ſint, receptaculumque clareſcat. Hinc iterum injice, obturaque ut dictum. Et ſic paratur Clyſſus.

Vide de his figuram appoſitam.

N. 1. *Commodum erit aliquotam aquæ partem receptaculo infundere, cui ſcilicet impetuoſi illi ♒ immiſceri, adeoque condenſari poſſint.*

N. 2. *Salia ſimpliciora citra fluxum ſeu fuſionem deſtillari volunt, quare ne inter deſtillandum vi caloris fundantur, duplum, triplum, &c. vel arenæ, vel farinæ, laterum, vel argillæ ſiccæ, humidævè commiſceri ſolet, quorum beneficio fuſio illa præcaveatur.*

IV. SUBLIMATIO.

Sublimatio non niſi Sali ammoniaco peculiariter ac præcipuè competit, ut & arſenico. Flores enim Salis communis uno & eodem deſtillationis actu acquiruntur.

V. FIXATIO.

Fixantur Salia diverſimodè, de quo ſpeciatim ſuis locis.

VI. LIQUATIO.

Liquari poſſunt Salia, ſi vel aëri humido exponantur, vel liquore aqueo aſpergantur.

Forma Medicamentorum ſeu

PRÆPARATA.

Salina ſunt,

1. Cryſtalli ſeu Sal purificatum.

N. *Cryſtalli Salis, ſi ſimpliciter præſcribantur, nihil aliud denotant, quàm Sal cryſtalliſatione purificatum, ſic conficiuntur Cryſtalli Salis ni:r. &c.*

Excipe Cryſtallos ſalis comm. dulces, de quibus in Salis cap. ſequenti.

2. Sal calcinatum.

3. Deſtillatum, unde { Phlegma. Spiritus. Oleum.

4. Sublimatum. Flores.

5. Fixatum.

6. Liquor-Balſamus.

CAPUT XXI.

De Sale communi.

SAl commune nihil aliud eſt quàm ſalſugo ▽æ ſalſæ, (marinæ ſcilicet vel fontanæ,) quæ ſalſugo humiditatis aqueæ evaporatione inſpiſſata remanet.

Dicitur, Baſilio Monacho, nobiliſſimum ac optimum aroma. Græcè ἅλας. Arabicè Melich, Melha, Germanicè Saltz-Kuchen, Saltz. Sel, ſel de Cuiſine. *Salt, Kit-chin-ſalt*-Sout.

Duplex Salis hujus genus occurrit, marinum ſcil. & fontanum, utriuſque diverſæ ſunt ſpecies.

Primas autem Sal marinum ſibi vendicat, ac præcipuè Hiſpanicum, in cujus tamen defectu ſatius eſt ſal fontanum, quod ad manus eſt, in præparationibus noſtris recipere, quam aliud Salis genus cum ſumptu acquirere.

Inter fontana tamen maxima quoque diverſitas eſt, reliquiſque laudem præripere videntur Hallenſe ac Luneburgenſe, quibus tamen haud multum cedit quod in Patria mea Ufflenjæ Weſtphalorum paratur.

Vires. *Calefacit, exiccat, abſtergit, diſſolvit, purgat, adſtringit leniter, conſumit ſuperfluitates, penetrat, digerit, aperit, incidit, Venerem ſtimulat, putredini, veneniſque reſiſtit.*

Hinc convenit, Internè in cruditatibus ventriculi, appetitu proſtrato, obſtructionibus alvi & urinæ, colicis doloribus, &c.

Externè, in ulceribus putridis ac ſerpentibus mundificandis, in tumoribus ſimplicibus & peſtilentialibus diſcutiendis, in combuſtionum ἐμπυρώσει extrahendo, in pruritu & ſcabie exiccanda, in ſuggillationibus, ſanguineque extravaſato reſolvendo ac diſcutiendo, in dolore dentium, colico, cephalico, arthritico, & ſimil. mitigando, in oculorum pterygio abſumendo.

N. *Ad Salis hujus communis naturam accedunt Salia artificialia, ex vegetabilibus ac animalibus incineratis ſcilicet elicita, unde & iiſdem ferè præparationibus ſubjici queunt.*

HOFMAN. *De Sale communi.*) Hoc ex numero eſt Salium purè acidorum fixorum, quia purè ſalſis ſeu alkalibus non ſolùm eſt contrarium, ſed & ex illo ſpiritus acidus deſtillatur. Hoc in cryſtallos redactum conſtanti naturæ ritu cubicam efformat figuram, quam etiam in minimis effingit.

Duplex Salis hujus genus occurrit.) Et eſt vel *Marinum*, vel *Fontanum. Marinum* omnibus præfertur, quia multum de ſale centrali ſeu univerſali participat: unde & ad præparationem ſpirituum fortiorum adhibetur, magiſque arcet putredinem, in primis *Hiſpanicum*

panicum. Huic *Fontanum* succedit, in quo ratione virtutis & substantiæ magna etiam est diversitas, in his excellit *Nostrum Hallense*, hoc sequitur *Luneburgense*, &c.

Vires.) Sal esculentus Mortalibus à mundi Conditore concessus est tanquam necessarium sanitatis & vitæ sustentaculum. Calefacit, exsiccat, abstergit, purgat, digerit, aperit, incidit, venerem stimulat, putredini & venenis resistit, unde in Peste maximoperè commendatur *Elixir proprietatis Iuniperinum* cum *spiritu Salis*. Externè in clysteribus ad obstructiones alvi convenit, in colicis doloribus fit sacculus ex fl. chamæmel. n. vel milio pulverisato cum sale tosto &c.

N. Hîc quæritur; An sal esculentus calculosis nocivus sit, dum videtur sali urinario materiam suppeditare; & quia vis coagulandi etiam à sale dependet? Verùm examen salis pyrotechniæ medio institutum aliud docet, cum enim sal esculentus, ut chemia docet in urinâ detentus, non sit de ejus compositione, sed prorsus extraneus in Nobis saltem supervacaneum sal in se combibens & transmutans, servet inpermistam & immutatam sui Naturam, quemadmodum sali tartari si addideris spiritum salis, tunc post coagulationem fit itidem & manet sal commune, quod fuit, priusquam in spiritum fuit conversum. Certum est, quod nequicquam etiam sibi sit negotii cum calculo: unde nec in compositione hujus vel minimum salis esculenti reperitur unquam, cum magis calculum destruat, quàm promoveat. Sexagenarium mihi à destillationibus, inquit *Cl. Helmontius* immunem à Renum calculo servavi annos sedecim, cui aliàs obnoxius fuit, largo salis esculenti esu. Notum est, inquit Cl. Tachenius in Hipp. Chemic. quod carnes conserventur sale communi à corruptione, qui paucis diebus in liquorem salsum sanguineum defluit, hunc coque ac despuma, inde retortæ vitreæ & blando igne omne humidum evoca, ultimò retortam obrue arena & ignem auge, tunc elevabitur in ejus collum sal volatile urinæ sali volatili urinoso simile quod sal ex carne absorpsit. Eodem modo sal esculentus quotidie absumit superfluum salsum in cavitatibus in corpore collectum, ex urina enim facili negotio sublimatur sal volatile salsum & sal esculentus manet in fundo. Assertionem nostram confirmat vice versa defectus salis esculenti nonnunquam in belli calamitatibus, temporum injuria, obsidionibus &c. occurrens, vbi insalitis carnibus homines vesci coguntur, unde massa sanguinea cum latice ob accumulata salia sylvestria salsa, quæ aliàs à sale esculento imbibuntur & præcipitantur, malignam ac venenatam induit qualitatem, ex qua scorbutus, febres malignæ pestilentiales &c. progerminant, quemadmodum Anno 1673. in obsidione *Groningiana à Gallis & Moguntinis* facta experti fuimus.

N. *Ad Salis hujus communis Naturam accedunt salia artificialia &c.*) Sed & hîc ignoscant quæso manes Schrœderiani; Si salia vegetabilia in purum alkali per artem sint transmutata, neque ex animalibus calcinatis (impropriè incineratis) ullum sal fixum alkali elici possit, ut ars pyrotechnica manifestat, iisdem sanè præparationibus, quibus sal commune, subjici nequeunt. Ex salibus enim alkalibus nulli spiritus, nec flores elevari possunt, ut neo destillatio nec sublimatio habent lôcum, nedum ut ex animalibus aliquid salis fixi obtineri possit, nam ex re aliqua ultrà cujusdam naturalem inhæsionem quidquam velle extrahere, repugnat naturalibus principiis.

¶ PRÆPARATIONES.

Præcipuæ sunt

1. Purificatio. 2. Calcinatio. 3. Destillatio. 4. Sublimatio.

I. PURIFICATIO.

Purificatio Salis com. M. fit modo vulgari solvendo in ▽ ac crystallisando.

N. *Si solutio hæc ac crystallisatio aliquoties aliquo modo repetatur, tandem Sal com. dulcescit, Sal sapius.*

II. CALCINATIO.

1. Decrepitoria.

Sal calore irritatum crepitare solet. Quare ne crepitando vas destillatorium disrumpat, operæ pretium erit idem decrepitare, id est, ad △m calcinare, donec amplius non crepet.

2. Fusoria.

Funditur Sal in ✝bulo, sine aliquo artificio, △e saltem satis forti adhibito.

Aliter cum Calc. viv.

℞. Sal. Com. Calc. viv. an. misce ac in anemio calcina igne violento, ut concrescat. Hinc extrahe Sal cum ▽ commun. ac coagula.

Vires. *Basilius Sal. Com. hac ratione cum Calc. viv. ter calcinatum, (singulis vicibus cum nova Calc. viv. anaticè mixtum) adhibet in Tinctura ☾ conficienda. Vide de ☾.*

III. DESTILLATIO.

Destillatio Salis exhibet acidam ▽, phlegma, sal volatile & spiritum.

Nimirum.

℞. Sal Com. destilla per se ex 🝭, primò prodibit ▽ acida seu ⊖-lata; secundò phlegma, cum quò sal quoque armoniacus, seu volatilis sublimatur. Cessa à destillat. ac repone 🜞 in loco humido ad attrahendam ▽m (vel aliquota ▽æ parte irriga,) dein destilla rursum, sic exibit 🜩 acidus. Hoc repete toties, donec totum Sal Com. in 🜩m conversum sit, quem in MB rectifica.

1. Spiritus Salis, sive oleum Sal. Com. vulgare.

℞. Salis commun. ℔ ij. impasta vel malaxa cum argillæ figulinæ, bolivè armen. ℔ iij. ad v. & ultrà, inde forma orbiculos, quos ad duritiem exiccatos, impone 🝭æ terreæ, luto obductæ, vix ad medietatem implendæ: jungatur. Recip. satis capax & servatis △ gradibus donec phlegma egressum sit, ultimo pelle forti △ continuando eundem, donec 🜩 albi prodierint, 🜩m hunc rectifica, phlegma, vel in MB abstrahendo, vel si mavis evaporando.

N. 1. *Si terram sigillatam loco argillæ sumpseris, præstantiorem elicies spiritum: Quinimo sal cum triplo arena vel farina laterum, vice argillæ misceri potest.*

N. 2. *Quandoquidem in prima destillatione Salis portio minima in 🜩m resolvitur, nonnulli 🜞 in ▽ communi coquunt, & Sal. Com. inde extractum, ut prius destillent.*

Alii Sal extractum cum 🜩u illo priori miscent, aliquamdiu digerunt, & deinde cum bolo & sim. ~Qando, totam salis substantiam in 🜩m transire faciunt. *Croll. Senn. in inst. l.5. p.3. c.5. Beguin. Agricola.*

N. 3. *Impastatur Sal ne fluat, quippe si fluxerit vix 🜩 ascendet.*

N. 4. *Aliy.*

℞. O ust. part. ij. Sal. Com. p. iij. ~Qantque: verum 🜩m sal. Com. purũ hac ~Qatione acquiri non videtur verisimile, imò in examine constat, ejusmodi 🜩 vim suam ab O potius obtinere, quam à Sal. Com.

Vires. *Diureticus est & Lithontripticus, tartaream que mucilaginem potenter resolvit, unde utiliter adhiberi solet in obstructionibus Epatis, Lienis, &c. in Hydrope, Ictero. Extinguit sitim mirabiliter, absumit corrodendo & sine dolore quicquid in vulneribus aut affectionibus aliis putredine corruptum est.*

Mixtum cum 🝆 Terebinth. Ceræ, Camomil. Verbasc. & sim. dolores podagricos sedat, tophos discutit, &c. Sanat quoque membrorum contracturam ac ariduram.

N. *Ad eundem modum eliciuntur & 🜩 ex salibus artificialibus vegetabilium, quorum vires licet ex plantis suis aliquo modo conjecturari possint, (e. gr. ex sale absynthii elicitur 🜩 stomachicus, &c.) Attamen 🜩 vege-*

vegetabilium in genere omnes sunt acidi, instar ∽ *Sal. Com. incidant, resolvunt, &c.*

2. ∽ *Salis compositus.*

♃. Sal. Nitr. puriſſ. & Sal. Com. decrepit. (vel fusi) ā. M. cum dupla vel tripla quantitate, (alii quadrupla,) argillæ ſiccæ, & exinde more ſolito △ nudo ∽m provoca.

♃. Hujus ∽ ℔ j. Sal. Com. fuſi ʒiv. digere aliquamdiu, ut nimirum Sal. Com. adjectum ſolvi poſſit; & protinus per ⚗m deſtilla. Augebis hac ratione ∽m & fortiorem reddes; quem eodem plane modo, cum novo Sal. Com. fuſo, eâdem quantitate ſumpto; pro libitu toties augebis, quoties placuerit. Abſtrahe ab hoc ∽u phlegma, & deinceps eundem rectifica per ⚗m. *Untzer. Agricola.*

Vires. *Maximarum eſt virium in Hydrope, intrinſecus & extrinſecus adhibitus, confert itidem in fiſtuloſis vulneribus.*

[*Spiritum Salis roſatum vid. ſuprà Spiritum regium.*]

3. *Spiritus Sal. Com. viridis.*

♃. Fragmenta laterum, indantur ollæ igniantur que in fornace calcaria; ollæ huic alia ſuperpoſita ſit olla, ſale aliquatenus adimpleta, quod ubi vi caloris liquefactum fuerit, pertunde fundum ollæ ſuperioris, ut ſal fuſum in ignita defluat laterum fragmenta, cumque iiſdem miſceatur. Ex his igitur Ϙetur ∽ per ⚗m ut moris. *Sennert. inſtit.*

N. *Idem perfici poteſt, ſi ſale in cella liquefacto fragmenta laterum ignita imbuantur.*

4. *Spiritus Sal. com. corallatus.*

♃. Sal. Comm. ℔ iij. vel iv.
Corallor. tenuiſſ. tritor. ℔ j. M. lævigando ſuper porphyr. poſtea igne deſtilla vehementiſſimo in excipulum capaciſſ. & ∽m ſalis accipies unà cum ∽u corallorum.

N. *Addere potes & ſabulum, ut fuſio impediatur.*

Vires. *In affectibus cordis, palpitatione ſcil. & ſim. maximarum eſt virium.*

Doſis ℈ß.

5. *Spiritus Salis dulcis.*

♃. Sal. Com. optimè dephlegmati 🜊. opt. ā. M. Ϙlentur ter vel quater, ſic unientur inſeparabiliter & dulceſcent.

(N. 1. *dulcis dicitur, quia mitior, rodente aciditate hebetatâ à* 🜊.)

N. 2. *Eandem dulcedinem conſequi poteris, ſi vel* 🜊, *vel* oo *Tartari, vel faces vini ab initio Ϙlationis cum Sal. com. commiſcueris.*

N. 3. *Exuitur quoque* ∽ *Sal. com. vi corrodente ac velut matureſcit, dulceſcitve ſi dephlegmatus vaſe firmiſſimè clauſo trimeſtri ſpatio in* Ϝ*bus continuò atque æquali calore tepentibus (qualis eſt* ☉*lis æſtivus) digeritur.*

Vires. *Egregium præſervativum eſt in peſte, arcet enim omnem putredinem. Ventriculum cum viſceribus reliquis in optima conſervat diſpoſitione.*

Solvit corallia, &c. quin imo & ☉lis tincturam extrahit. *Vide* ▽ *temperatam Baſilij in* 🜊 *l.4. claſſ. 2.*

Uſus. *Cum ſaccharo candido in formam Electuarij miſceri, ſingulisque diebus jejuno ventriculo aſſumi poterit. Hartm. in pract. loc. de peſt. Senn. in hiſt. Tentz. Gluckrath, &c.*

6. *Aliter.*

♃. Sal fuſum, ſolve in ▽ pluvia deſtillata, filtra, inſpiſſa, ac repone ad cryſtalliſandum: Cryſtallos hos exemptos vicibuſque aliquot, (10.) uti dictum, ſolutos & cryſtalliſatos, (ſic dulceſcent) imbibe cum 🜊 formaque globulos cum argilla, deſtillaque ut moris eſt.

Vires. *Præter virtutes jam deſcriptas, inſigne exhibet menſtruum ex rob. ferè omnibus tincturas extrahere idoneum: Inſuper Herniam carnoſam conſumit, ſi quotidie ter illinatur, maneque ac veſperi ejus gutt. ſex aſſumantur. Agricola.*

7. ∽ *Sal. com. dulcis compoſitus.*

♃. ∽ Sal. com. compoſiti ac Alcohol Vini ā. M. ac uni circulando, cohobandoque.

Vires. *Adeo reſiſtit ſiti, ut Hydropici uſu illius aliquamdiu à ſiti liberi reddantur, prodeſt etiam Ictericis, Lumbricos potenter expellit, extrinſecus lenit podagram, ſi cautè illinatur, imo quicquid de Ol. Spirituvè Sal. Com. apud Paracelſum, alioſque modernos Authores legitur, idipſum huic potiſſimum adſcribendum eſt.*

Doſis g. 6. ad ℈ß. *in vino vel alio Liquore. Hartmann. in Croll. Tentzel. Untzer.*

8. *Spiritus Sal. Com.* ⊕*-lati diureticus.*

Fit ex leviter calcinati ⊕-li & Sal. Com. toſti partibus æqualibus cum bolo vel Terra figulinâ globulis confectis, (meo damno expertus ⊕-lum his non ſufficere ad cohibendum fluxum, fixitatemque materiæ) more vero communi ∽us evocatur, qui poſtea per rectificationem à phlegmate liberatur.

Doſis gutt. vj. matutino tempore cum brodio decoctionis petroſel. Ex communicatione G. Horſtij habuit S. Cloſſ.

9. *Spiritus Eſſentialis.*

♃. Salis Hallenſis ad albedinem calcinati (qui hâc in operâ reliquis præfertur) ℥ij. Imbibatur oo Sal. Com. mar. vel montan. ad conſiſtentiam pultis liquidioris, fiat clauſo vaſe digeſtio, quouſque ∽us cum Sale Comm. calcinato unitus ſiccatuſque ſit, affunde alium imbibendo deſiccandoque toties, dum ſal ulteriorem proprii ſui ∽us incorporationem recuſet, & ex colore aureo odoreque ſuavi dignoſcas, Ϙationis tempus inſtare, quam ſi per ⚗ inſtituas, exibunt fumi albiſſimi, qui in aquam convertuntur & rectificatione opus habent.

Vires. *Dicitur ex* ☉ *tincturam abſque corp. dilaceratione allicere. Eſt inſuper remedium ſiſtendis in momento vomitibus dicatum & certum, idque indifferenter & in omnibus morbis.*

Doſis gutt. 3. in Syrupo, juſculo vel vino.

Ex commun. S. Cloſſai.

10. *Spiritus Salis Comm. dulcis* ☉*em ſolvens.*

Extinguatur fragmenta laterum 5. aut 6. vicibus in oo Sal. Com. poſtea deſtillentur, prodibit ∽us ſubacidus, qui in volâ ☉lis folia & margaritas ſolvere creditur. 2. Flos Salis ſive cryſtalli Sal. Com. dulces collo ⚗ poſt deſtillationem affixi, longoque tempore cum 🜊 digeſti idem efficiunt. 3. Solus ∽us ſal. com. vi circulationis diutinæ caudam ſuam devorat, id eſt, acedinem ſuam innato ſuo balſamo dulcificat, 4. Idem cum ∽tu ardente Ђni mixtus aliud menſtruum

ſtruum dulce præbet ☉is ſolutivum. 5. Ex ſpiritu Roris Majalis & ſole calcinato fit alia aqua ſolutiva, dulcificata longâ digeſtionum & irrorationum ſerie, quæ ☉em in liquorem volatilem potabilemque evehit.

Ex Communicatione ejuſdem.

11. *Cryſtalli Sal. Com. dulce, ſeu ſpiritus Sal. Com. coagulatus.*

F. 🝩 terrea, ampla & fortis, quæ in ſuperiore ventris capacitate fiſtulam habeat, in medium 🝩æ corpus pone deſinentem. Huic 🝩æ impone Sal commun. vel quod melius Hiſpan. ſeu marini ℔ iij. vel IV. Receptaculumque adapta capaciſſimum, cui ſi libet 🜄m infundere licet; adde 🜂 per gradus, donec Sal. Com. fluat, tùm per fiſtulam guttula una vel altera 🜄æ frigidæ immittatur, ut (fiſtulæ orificio ſtatim obſtructo,) in 🝩 ſpirituum, copia mediante humiditate eleverur, inque receptaculum propellatur. Continua hoc ipſum, donec Sal. Com. in ⌒m ferè ſit redactum. Dephlegmetur dein ☋atum, evaporetque humiditas; reliquum exponatur ad cryſtalliſandum, ſ. a. ſic cryſtalli colligi poſſunt Sacchari dulcedinem referentes, ſolubileſque per deliquium.

Vires. *Sudorificum eſt, Hydropicorumque ſitim non minus ac ⌒ ille ſalis dulcis compoſitus arcet; quippe nihil aliud eſt, quàm ⌒ Salis coagulatus, unde quoque eſſentialem humiditatem, quæ multum in Hydropicis exhauritur, maximopere adjuvat, ventriculumque ac viſcera reliqua confortat, malignitatem in peſte peſtilentialibuſque febribus potenter diſcutit.*

Doſis gr. 5. 6. 7. ad 20.

N. 1. *Si ad Sal. Com. exiccat.* ℔ j. *addideris carbonum pulveriſat.* ℔ ij. *optimeque miſcueris, ex* ℔ j. *Sal. Com. accipies Spiritus* ℔ ſ. *Hartmann. in Croll. Keſl. 4. cent. 79. Agricola.*

N. 2. *Cryſtalli hi cum ☉ impregnati nobiliſſimum exhibent confortativum. Fitque ſi Cryſtallorum p. 6. cum ☉ foliat. p. 1. aliquot ℥as in 🜔 ſub tegula reverberantur. Agricola.*

N. 3. *Keſlerus docet & follem adhibere, cujus rei gratia 🝩m habere duplicem tubulum oportet, alterum frigidæ immittendæ, alterum folli intromittendo inſervientem.*

12. *Flores Sal. Com.*

Quemadmodum in ſuccini deſtillatione flores, ſalis volatilis titulo elevantur, parietibuſque ac collo 🝩æ adhæreſcunt, ita & ☋atione ⌒ oleive ſalis, tandem 🜂is vehementiâ flores aſcendunt, quos collige.

Uſus horum varius eſt, ad craſſum phlegma incidendum, corruptoſque humores à putredine vindicandos.

N. 1. *Sunt qui cum ✻ ſublimant, verum decipiuntur, ſi flores ſalis ſimpliciter inde ſibi imaginantur.*

N. 2. *Fiunt etiam flores Salis, ſi in rectificatione ⌒ ac olei Salis id, quod reſiduum fuerit, fortiori* 🜂 *ſublimes.*

N. 3. *Si ☋latio facta ſit cum ☉, ☉m aëri aliquamdiu expoſitum, ac iterum ☋ationi ſubjectum, plus olei ac florum ſuppeditabit; poteſt hoc aliquoties repeti.*

13. *Alius Spiritus ſeu ☍ Sal. Com. unde Cryſtalli dulces.*

℞. Sal. Com. marini crebris ſolutionibus (in 🜄 pluvial. vel fontis deſtillata) filtrationibus & coagulationibus optimè purificati, ℔ VI. adjice diſſolventis ⊕lati & melliflui ex vegetabili & animali parati, (id eſt, 🜔i ex melle facti.) q. ſ. præmiſſa digeſti one deſtilla gradatim ac cautè, ex 🝩 terrea vel vitrea, luto probè munita in receptaculum capaciſſimum. Sic elicies Sp. aqueos ſulphureos ac ⊕latos, dulces acidoſque, qui firmiſſime ſali reconditi inhærent, (gradatim ac cautè ☋atio hæc peragenda eſt. Oportet enim ut vas incandeſcat, purpureo tamen non claro colore, ne ſcil. ſal. com. fluat, & in hoc gradu immorari decet ♂ ℞ 8.) poſt Sp. nebuloſos, (in quibus primum ens metallorum reſolutum eſt,) exhauſtos, tandem ad collum recipientis ſublimabitur terra foliata inſtar nivis albiſſima, vel etiam flava, (qui ☿ aut ſulphur philoſophorum nuncupatur.) Spiritum deſtillatum, ut & terram conjunge, abſtraheque phlegma ſolummodo inſipidum 𝔅 calore lentiſſ. reliquum repone ad cryſtalliſandum ſ. a. Et hoc repete, donec nulli amplius cryſtalli concreſcant, & id quod extillat aciditatem ſapiat. Tunc ab opere deſiſtendum, & in fundo cucurbitæ quærendum verum Sal. Com. ☍ vitriolatum.

Vires. *Cryſtalli hi, etſi ſapore dulces, admirandæ tamen ſunt virtutis, adeo ut vel per ſe ſeorſim, vel cum oleo ſuo debita proportione permixti, verum ſint Solis menſtruum diſſolvens, quod proprietates ejus ob virtutes vitales, vegetanteſque locupletat & exacuit.*

14. ☍ *Sal. Com. rubrum.*

℞. Sal fuſum 🜔o ſufficienter imprægnatum, miſce cum ſilicibus groſsè contuſis & deſtilla ex 🝩 per Aren. prodibit primo Sp. flavus, poſtea ☍ rubrum.

N. *Impragnatio illa fit ut moris, Nimirum:*

Sal. Com. fuſo ſuperfunde Acet. deſtill. & abſtrahe per Aren. iterum ſuperfunde novum Acet. deſtill. & rurſum abſtrahe, hoc toties repetendo, donec materia optimè ſit putrefacta & nigra.

HOFMAN. 3. *Deſtillatio.*) Sal. comm. ita per ſe deſtillationi ex retorta ſubjici nequit, niſi duplum, triplum &c. argillæ, vel boli commun. &c. addideris, aliàs vi caloris fuſum retortam fragilem reddunt, additorum beneficio fuſio illa præcavetur.

1. *Spiritus ſalis, ſive oleum Sal. comm. vulgare.*) Præſens deſcriptio cum præparatione ex aſſe convenit; Et quoad notas additas ſciendum, hiſce omnibus Nos ſuperſedere poſſe, ſi ſpiritus ſalis priùs deſtillatus aliquot cohobiis ſuper Cap. mort. deſtilletur, & demum per MB rectificetur. Qua occaſione ſcias velim, non ſufficere, ut *Dominus Autor* annotat, phlegmatis ex MB abſtractionem, quippe latent in nonnullis liquoribus corpuſcula quædam terreſtris naturæ, quæ ſalinis implicata eorundem vires obtundunt, ideoque quo iſtiuſmodi liquores rectè depurentur, per MB. deſtillentur, neceſſe eſt, & lento quidem ignis gradu. Id quod ſapienti ſat non citrà rationem monere volui.

N. Cum O part. ij. & Sal. comm. part. iij. compoſitum acquires ſpiritum ad magiſteria conficienda non rejiciendum.

Vires.) Diureticus eſt & Lithontripticus, tartareamque mucilaginem reſolvit, inquit Autor. l.c. quâ virtute ſpiritus ſalis officinarum vulgaris ut plurimum crudus adhuc & partibus terreſtribus & ſulphureis ſcoriis imprægnatus non gaudet, ſed qui ſummum puritatis ac ſubtilitatis gradum ex Arte attigit penetrantiſſimus, fragrantiſſimus ac minus corroſivus eſt, non ſibi par habens remedium in extinguendis urinæ ardoribus, ſenum ſtranguriis, calculo renum, fermentum ventriculi juxtà corrigendo & corroborando, ut in malo hypochondriaco, ſcorbuto, hydrope, ictero, febribus intermittentibus &c. aliquid ſingulare ſpondeat. Hîc autem non leve ſuboritur dubium; quî fiat, cur ſpiritus ſalis aliique acidi minerales tam egregias præſtent virtutes, cum tamen *Cl. Helmontius* primum quaſi Tartari principium in corpore humano adſcripſerit defectui fermenti bilis, eò quod hoc ipſum ſtomachi acidum chylum in ſalem ſalſum volatilem commutare nequeat *in Tr. de Lithiaſ.* Cap. 4. Verùm hîc probè attendendum eſt, magnam eſſe diverſitatem inter acetoſitatem ventriculi fermentalem p.n. conſtitutam, craſſam, crudam, fixam ac terreſtrem,

magiſque

magisque corruptivam, quæ in salem salsum volatilem converti nequit, & inter spiritus salis aut aliorum spirituum mineralium aciditatem, quæ volatilis, subtilis, corruptioni non obnoxia, sed potius illam ventriculi cruditatem acidam corrigit, præcipitat & in volatile salsum transmutat Naturæ æmulum. Neque enim naturale stomachi fermentum simpliciter est acidum, sed est acido-salsum volatile, cujus finis est cibum transmutare in chylum humanæ digestionis, siquidem plura adsumuntur fixiora, acida, &c. cum cibis, quæ tamen cum volatilibus succis parem subire debent conditionem, si penitius ad vitæ radicem migrare & nostri inquilini fieri volunt. Deinde notandum est, unum acidum sæpè præcipitare alterum posse, uti ex mechanicis constat chemicis. Prætereà spiritus acidos ex earum rerum numero esse quibus diversæ insunt facultates. Hi enim immodicas hæmorrhagias, & evacuationes alias, quæ præter naturam eveniunt, sistunt. Quævis etiam dura dissolvunt corpora, & sic per consequens potius humores viscidos, tartareos & quasvis cruditates promptissimè digerunt, incidunt, absumunt. Tandem & dosis horum spirituum venit consideranda, dum in satis etiam largo exhibentur vehiculo, ut illorum ita diffundatur aciditas, ut vel exquisito gustus sensorio vix persentiscantur.

N. *Ad eundem modum eliciuntur & Spir. ex salibus artificialibus vegetabilium &c.*) Verùm quod quis non habet, alteri dare nequit, ut suprà jamdum percepimus; Ex salibus vegetabilium arte paratis in æternum non elicies acidum spiritum, utpotè alkalibus, quæ ab igne etiam non repatiuntur violentissimo, & instar salamandræ intensum flammæ reverberium diu sustinent, citrà virium jacturam, nec tamen atomus ex illis sublimatur.

2. *Spiritus salis compositus.*) Si hunc spiritum salis compositum denuò cum Sale fuso digeras & absque argillâ siccâ protinus per retortam destilles, citrà fusionem vel fluxum non perages, satius igitur erit priori Cap. mort. spiritum cum sale fuso acuatum denuò affundere ac destillationem instituere, postmodum autem rectificare. Maximæ est energiæ in hydrope; Externè confert in fistulosis ulceribus. In Mechanicis chemicis ☉ & ☽ in calcem corrodit, quam spiritus Sal. com. simplex & verus contrà iterum præcipitat.

3. *Spiritus Salis viridis*) Omnis spiritus salis peritè ac debitè paratus colorem plerumque obtinere debet subviridem, & odorem non injucundum, id quod acquires, si spiritum salis non solùm probè rectificaveris, sed & prius sal, ex quo spiritus erit destillandus, vulcani beneficio per fusionem à sordibus purificaveris. Quemadmodum *Dominus Autor* hìc tibi modum ostendit.

4. *Spiritus Sal. com. corallatus.*) Parum elicies spiritus acidi, quia corallia acidum combibunt, atque adeò nil nisi phlegma loco spiritus acidi acquires, ne gry quidem ex corallis suprà alembicum elevato. Si tamen corallia spiritu acido probè prius imprægnata fuerint, ut nullum amplius imbibere queant acidum, tunc acidulum super retortam dimittunt spiritum. Sed non video cui usui

5. *Spiritus Salis dulcis.*) Dulcis dicitur, non quod planè in dulcedinem degeneret, sed quod mitiorem saporem, & meliorem acquirat odorem, dum acidum spiritus vini volatile rodentem spiritus salis aciditatem ita hebetat, ut summâ cum jucunditate sumi queat. Vide infrà De vitriolo.

N, 1. *Eandem dulcedinem consequi poteris, si vel spir. vini vel ol. tartari vel feces vini &c.*) Si aliquid salis tartari p. d. Spiritui Salis s. admisceas, ac denuò Cap. mort. adfusum destilles, per strias quidem super alembic. elevabitur, sed in tantâ copiâ non acquires spiritum & minoris aciditatis erit.

6. *Aliter.*) Hic modus etiam succedit, non differens à Priori. Ad eundem Modum & Spiritus Regius conficitur seq. modo: Rec. Spirit. salis rectificat. ℥ iij. sp. rosar. rectific. ℥ ix. Inde hos spiritus cucurbitæ vitreæ, appone alembicum, cui ambræ ʒ ß. Moschi ℈ j. probè invicem mista cum panno lineo puro inserta & destilla per MB. durante ♌latione ambra & Moschus in gelatinam resolventur: Et finitâ hâc ipsâ adde residuum in alembico panniculum & Confectionem Alkermes spiritui destillato, ac resolvet istam gelatinam in liquorem, fietque inde Essentia Ambræ & Moschi elegantissima Cerebri & Cordis confortans non in postremis habenda, vel per se guttatim in accommodato vehiculo, vel cum aliis admista exhibita.

Vires. Egregium præservativum est in Peste.) Tunc loco sp. vini s. substitui debet Spiritus Theriacalis, item Elixir Propr. P. loco sp. sulphuris admisceatur, Ex quo etiam Meum Elixir vitæ balsamicum est compositum.

7. *Spiritus Sal. com. dulcis compositus.*) Per aliquot menses circulatio ac digestio continuanda est, & tunc demum egregius fit Spiritus in Laudatis ab Autore affectibus.

N. Spiritus Salis cum Spiritu ✱ urinoso mixtus egregium etiam præbet aperitivum & anti-hydropicum Sal, absumptâ prius per ignem lenem humiditate.

8. *Spiritus salis vitriolati diureticus.*) terra figulina est addenda ad fluxum prohibendum. Ex Cap. mort. hujus sp. salis duplicati Sal Mirabile Glauberi conficitur.

9. *Spiritus Essentialis.*) Etiam ad fluxum cohibendum argilla est admiscenda, ex quâ globuli cum Sale isto imprægnato sunt formandi, nisi fractâ retortâ oleum ac operam perdere velis.

10. *Spiritus salis dulcis ☉ solvens.*) Spiritus Salis probè rectificatus aliàs ⁙ solvit, in primis si diutinam digestionem fuerit perpessus, caudam suam devorat, id est acredinem suam innato suo balsamo dulcificat.

11. *Crystalli salis dulces, seu spiritus salis coagulatus.*) Hæc descriptio elaboratu admodum dubia est; Si tamen ad salis exsiccat. lib. j. addideris carbonum pulveris. lib. ij. felicius succedet. Unde ad bonam spiritus salis copiam acquirendam dicere solebat *D. D. Iohannes Langius* p. m. Vulcanum utrumque accedere debere. Quem ego hariolor ignem & carbones fuisse; nec dubito succedere, modò carbones prius à sylvestri aciditate sua probè liberati sint, ne compositus exinde oriatur spiritus salis.

12. *Flores salis.*) Hi in fine destillationis frequenter unà cum spiritu sublimantur in collum retortæ; Sunt, qui cum ✱ sublimant, hi licet non sint flores simplices salis, sed ✱, optimum tamen sunt Medicamentum in febribus, quotidiana, tertiana, quartana &c. & ubi vi aperitiva opus habemus.

N. *Si destillatio facta sit cum ⊖ &c.*) ⊖ si calcinatum sit, saporis expers est, & nullum de se spargit spiritum, libero autem expositum jovi, de Sale aëris multum attrahit, in quo Spiritus Universi residet.

13. *Alius spiritus seu ol. Sal. com. unde crystalli dulces*) De hujus descriptionis & præparationis veritate constat, modò encheirises in omnibus debitè observentur; Digestio ad multos dies continuanda cum Vitriolo soluto & menstruo illo, quod est ex Acet. dist & melle cum boli additione elaboratum. Deindè gradatim ac cautè destillatio est dirigenda ac peragenda. Tertiò Vas ita incandescat, ne Sal ad fluorem perducatur Spiritibus sulphureis ac vitriolatis acidis elicitis demum, qui sali residuo inhærent, sublimandi sunt instar terræ foliatæ coloris nivei. Hic processus inter arcana refertur. Vide de his crystallis Rhumelium in thesaur. Secretorum.

14. *Ol. salis rubrum.*) Ex Sale fuso Acet. imprægnato & cum silicibus grossè contusis mixto spiritus salis ex retorta per Aren. ♌latur, qui quidem non purus simplex spiritus salis, sed sale Acet. adulteratus est; attamen egregium menstruum solvens præbet ad Magisteria conficienda.

¶ *IV. EXTRACTIO.*

Unde

℞. Salis calcinati q. v. solve in ▽ still. & coagula, idque repete tantisper, donec Sal purum sine fæcibus dulce reddatur.

Hinc

℞. Hujus p. ij. ⊖ usti part. 1. destilla △e nudo paulatim, donec ⌒ omnes propulsi sint, ⌒m hunc rectifica vicibus aliquot. (4.) Dein ex ☠ Sal cum ▽ destillata elicito, idque optimè solutionibus ac coagulationibus purificatum calcina in phiala ad rubedinem, (fit spatio ⊠) Huic demum superfunde ⌒m priorem, digere, & elicies Tincturam rubicundam, quæ nec recusat per ☊m propelli.

Vires. *Sudorificum ac diureticum est insigne, tartareas mucilagines incidit, putredini omnigenæ resistit, corroborat itaque Balsamum nativum, adeoque usus præcipui est in peste, febribus, hydrope, calculo, (atterit nimirum:) obstructione Epatis, Lienis, &c. Quinimo & sanguinem mundificat, unde maximè prodest, in cutis pruritu, doloribus arthriticis, & simil.*

Dosis à ℈ j. ad ʒ j.

HOFMAN. IV. *Extractio: Unde Tinctura Salis.*) Hæc descriptio & elaboratio laborantem frustrantur, ex sale enim residuo extracto & calcinato ad rubedinem nemo cum spiritu priore Tincturam eliciet. Interim cùm alia prostent magis parabilia, hac etiam facilè carere possumus.

CAPVT XXII.

De Sale foßili seu Sale Gemmæ & Indo.

SAl Gemmæ salis communis genus est, quod in fodinis lapidum frangitur, specieque Crystallorum splendens eruitur, unde gemmeum, à gemmis ob colorem nuncupatur, dicitur aliàs Sal fossile. Germ. Steinsaltz. *Sal Gem.* Sal Gemme/ of Steensout.

Vires. *Hoc etsi easdem vires cum sale communi obtineat, substituique eidem queat, rarioris tamen usus est in praxi Medica; crebrioris in Chymica, ubi in solutionibus Metallorum Sali communi antecellit. Commendatur tamen peculiariter Foresti experientia ad stercora dura eliquanda, adeoque ad colica tormina arcenda intus & extus. l. 21. 5.*

HOFMAN. *De Sale Fossili, seu Sale Gemmæ & Indo.*) Sal Gemmæ, quo utimur, ex Polonia maxima ex parte affertur, quamvis in Calabria & alibi etiam effodiatur. In his tamen quoad figuram externam & saporem nulla ferè est differentia; nisi quod Calabrinus purior ac nitidior fit. In Minori Polonia instar ingentium Saxorum hic Sal adeò lapidea duritie solidum ferro exscinditur, ut non solùm mola teratur ad hominum usum, sed ex illo etiam ædificia exstruantur. Easdem vires cum Sale communi obtinet, nisi quod in solutionibus metallorum Sali nostrati antecellat.

Rarioris tamen usus est in Praxi Medicâ.) Ex hoc *Cl. Zwelferus in appendic. ad animadverf.* p.m. 54. 55. cum nitro aq. reg. non solùm ad ☉ solvendum componit, sed etiam cum sp. vitrioli ad Medicinam transfert; Et spiritum vitrioli Essentificatum exindè elaborat. Aliàs hoc Sal stimuli loco clysteribus adjicitur, ut & suppositoriis vel solvendum in aqua & clysteris loco applicandum non sine laudabili effectu ad fæces alvi induratas eliquandas & evacuandas.

PRÆPARATIONES.

¶ Omnes præparationes subire aptum est, quas Sal Com. Attamen præcipua quæ ex illo in usum veniunt.

Sunt

1. *Spiritus Salis gemmæ, Spiritus 🜔 fusibilis ☿ialis.*

Fit eodem modo, quo ⁓ Sal. Com. Nimirum, 🜔 miscetur cum triplo argillæ vel sabuli, &c. ⁓atur-que per ⁓m igne nudo.

2. *Balsamus Salis gemmæ seu Liquor.*

℞. 🜔 ℔ j. fluat ad △, & postea solvatur in ▽ pluv. destill Filtretur coaguleturque. Has operationes liquefactionis, scilicet solutionis, filtrationis & coagulationis tantisper repete, donec 🜔 ad summam subtilitatem fuerit perductum, quod inde cognoscitur, quando ejus particula ad candelam admota, statim liquescit.

Vires. *Arcanum summum est in rupturis, intus & extus adhibitum.*

Intra corpus dantur quotidie guttæ aliquot (3. 4. 5.) cum Extract. consolidæ.

Extus fiat illitus, Hartm. in pract.

N. *Mentio quoque apud Veteres fit Salis Indi, de quo ambiguum, quid propriè sit. Sunt nimirum, qui contendunt non Salis esse genus, sed Saccharum, salis nomine insignitum (ob similitudinem quam cum sale habeat.) Verum enim verò rectius sentire videntur, qui id peculiare genus salis fossilis faciunt, ejusque loco, cum raro vel nunquam in nostras regiones transporteiur, Sal gemmeum recipiunt, Exempli gratia in Pilulis de Lapide Lazuli, & simil.*

HOFMAN. *Mentio quoque apud Veteres fit Salis Indi.*) Nullum dubium, quin Indi legitimum Salem etiam non habeant; juxtà Plinium enim Libr. XXI. Cap. VII. in Oromeno Indiæ monte Lapicidinarum modo ingentibus foditur glebis. vid. *Matthiolus Libr. V. in Dioscor.* Cap. 48. Hujus loco *Sal Gemmæ* substituitur.

CAPVT XXIII.

De Sale Nitri.

SAl Nitrum est Sal Sulphureum, seu φλόγιστον, salsoamarum ex terra pingui excoctum.

N. *Etsi præter Nitrum Antiquorum quod planè nobis incognitum est, triplex dari possit. Nimirum 1. Quod ex terra attrahitur. 2. Quod muris lapideis adhærescit. Et 3. quod scopulis seu rupibus adnascitur: Attamen Officinis nostris, non nisi unicum usitatum est. Primum videlicet, idque excoquitur ex terris desertis ac pinguibus, sive pinguedo illa è terra Archæo sit immissa, sive aliunde introducta. Introducitur enim exempli gratia, urinis atque excrementis animalium ac columbarum.*

[N. *Nitrum loci natalis ratione sæpè multum de natura * participat.*]

[*Nitrum nativum Alexandrinum rosei coloris est, ejusdem Neapolitanum, flavescens Puteolanum.*]

Chymicis dicitur Cerberus Chymicus, Sal infernalis, Sal Sulphuris, Hermes, Baurach, Algali, Sal Anderonæ, Anatron, Cabalatar, &c. Basilio, Serpens terrenus, Germ. Salpeter/ Salniter. Salpetre, Sel de Nitre. *Salt-peter*, or *Salt of Niter.* Sout-peter/ of Sout van Niter.

Eligendum nitrum est crystallinum, purum. Tantò autem purius censetur, quantò minus salis communis particeps fuerit, participationem hanc experiri licet φλογώσει.

Nimirum.

Mitte sal nitr. in carbonem ignitum, si omne avolaverit, purum judicatur, & è contra, sin aliquid remanserit, quantum remansit, tantum de sale communi participare æstimatur.

Vires. *De Nitri qualitatibus primis haud parum controvertitur: Sunt enim qui calidum, sunt & qui frigidum id æstimant.*

Cæteras Nitri vires quod attinet, vim habet putredini resistendi, sitim ac æstum compescendi. Tartaream saburram incidendi, coagulatos sanguinis grumos resolvendi, dolores mitigandi, (id quod præcipuè lapidi Prunellæ adscribitur.)

Hinc

Usus ejus tàm internus, quàm externus vulgatissimus est.

Internè solvitur in potulentis ac præcipuè in ▽ fontan. (ʒj. vel ʒ i ß. in mensur. 1.) exhibeturque in febribus ardentibus putridis, præcipuè in febri illa Ungarica dicta, in pleuresi, peripneumonia, in calculo renum & vesicæ, in obstructionibus epatis ac mesaraï.

N. *Ubi alvus nimis laxa fuerit, vel ventriculus debilis, ejus usus non ita proficuus erit.*

Externè communissimus ejus usus est in inflammatione faucium & anginæ (ubi in gargarismis solvi solet:) in topicis anodynis ac refrigerantibus, ubi præcipuè solvitur in liquore appropriato & imponitur cum linteo: in combustionibus, ubi simili modo applicatur.

Dosis

Dosis eadem quæ lapidis Prunellæ.

[N. *Nil magis arsenico contrarium est quàm Nitrum.*]

HOFMAN. *De Sale Nitri.*) Hoc sal sulphureum est seu φλόγιστον, unde facilè ardet, Sal amarum ex terrâ pingui excoctum, præprimis ubi jumenta stabulantur. Constat ex sale volatili acidis particulis abundante, seu spiritu acido & sale salso fixo. Destillato enim Nitro tum volatilis liquor acidus, qui est genus aceti mineralis, prodit, tum Sal fixum ad naturam alkali proximè accedens & salis lixiviosi indolem exprimens in Cap. mort. relinquitur. Adeoque Nitrum peculiare quoddam salis genus est, & suis sibi proprietatibus internoscitur, tum à salibus aciditate singulari præditis, cujusmodi O. vitriolum, ♉ &c. tum ab iis, qui reverà alkalisantur, ut sale tartari, & cineribus clavellatis. Quinimò facile advertere possumus summam differentiam inter effectus & operationes horum salium. Ita Metallina concreta pleraque, quæ aq. fort. per corrosionem dissolvit, Ea per solutionem nitri fixi præcipitantur. Et pleraque corpora sulphurea ac oleosa, quæ solutione nitri fixi dissolvuntur, illa ipsa affuso spiritu acido nitri præcipitantur. Sic etiam si quis infuso ligno Brasiliensi aquam puram coccineo imbuerit colore, eandem affuso modico sp. nitri & concussâ phioâ rursus adventitio rubore ita privare poterit, ut lentè flavescat: Eadem aqua, ubi solutionem exiguam Nitri fixi admiscueris, iterum punicabit, & colorem pristino magis saturum & sanguinis haud absimilem induet. Constat igitur, Nitrum ipsum partim esse fixum, partim volatile, quæ in ipsius compositionem veniunt & acida sunt, eadem esse prorsus volatilia, quæ alkalica sunt, ea quoque esse fixa. Hoc in crystallos redactum pyramidali gaudet figurâ, quam etiam in minimis obtinet resolutum.

N. *Etsi præter Nitrum antiquorum, quod planè Nobis incognitum est, triplex dari possit.*) Nitri verissimi proventu non ulli etiam Terrarum Nova cedit Hispania. Verrunt illud ex terrâ arescente, lacu aut è muris deradunt, aut antris, roseum ac candidum plerumque leve, fistulosum, fragile & percolatum formam & splendorem Nostratis repræsentans. Quo fit, ut mirari subeat illorum (*Nostrique Autoris*) sententiam, inquit *Rerum Medicarum Novæ Hispaniæ Nard. Anton. Recch. Lib.* 10. *Cap.* 26. qui vulgare nitrum ab antiquorum differre enixius contendunt, aut spumam Nitri nesciunt ab aphronitro, quod mediam quandam Nitri & spumæ Nitri Naturam participet, distinguere & separare, ac contrà ab Aphronitro Aphronitrum diversum esse contendentes. Novæ ergò Hispaniæ ex Lacubus æstate arefactis verritur scopis & colligitur manibus Nitri verissimi & candidissimi Aphronitri copia non mediocris & in usus reconditur. Abundat Eo totus Mexicanus lacus.

2. *Quod muris Lapideis adhærescit.*) Ob locorum diversitatem, in quibus provenit, Nitrum non semper æquales obtinet virtutes. Quod sponte ex terrâ erumpit & citrâ artificis opem habetur, de Naturâ Salis Armoniaci participat, & copiosè colligitur, attestante *P. Poterio in P. S. Lib.* 2. *cap.* 7. in pluribus locis agri Bononiensis & maximè in montibus ad meridiem expositis, quo loco marcasita alba & citrina copiosè reperitur. Qui artificiosè ex terra educitur, atque ex muris & antiquis ruderibus colligitur, nihil quicquam de ✱ natura participat. vid. & l. c. cap. 15. Aphronitrum quod vulgo spumam Nitri interpretantur, Ienense genere convenit cum hoc Bononiensi hodierno & Romano, cum Veteri & Pliniano nequaquam. Cæterum discrepant tùm ratione coloris, tum saporis, tùm denique gravitate & levitate, quæ omnia proveniunt partim culpâ seu mavis virtute Aquarum, quarum exhalationes in imbres & pluvias desinunt, dum vel nitrosæ simpliciter, vel simul aluminosæ, vitriolicæ &c. partim naturâ petrarum, Lapidum, terrarúmque quas allabuntur & transmeant, hæ enim vel aluminosæ, vitriolicæ, armoniacæ, molles, duræ, pingues, argillosæ, sabulosæ, & arenaceæ, album tum colorem, tum pondus aliud addendo, partim verò Solis, prout Calor intensior fuerit, vel remissior. Ita videmus cocturâ ignis dulcescere amara & vice versâ adstringere, acerba reddi, laxare pro texturæ & figuræ immutatione. Videas etiam si Nitrum coctum & purificatum ulterius coquatur in aluminis devergere Naturam. Sic Patavii & in tractu Puteolano observata fuit aphronitri hujus & in sapore, flore, lævitate, candore & colore non una vicissitudo. Quemadmodum, ubi Sulphur excoquitur, imò ad latera elegantissimè sublimatur, ejus non parvam copiam nullius saporis notabilis, nisi leniter salsiduli, deprehendimus. Sed cur Vitriolum sopiat Ienense, causa est, quod montes Ienenses æris alant mineram, & lapides pyritides, qui erosi & imbribus tacti florem suum reddunt & in superficiem effundunt. Nullum est dubium, quin Sal Aëris centrale suum etiam hîc conferat ὑπέβαλλον μέρος. Id quod præter alia etiam confirmant ova illa philosophica seu Minera Martialis Casseliana aëri exposita, cujus suprà meminimus. Resolve Nitrum in aëre humido in liquorem, ac destilla ad pristinam ejus siccitatem, hoc iterum aëri expone humido, & iterum exsicca: Hunc laborem quo sæpius repetieris, eò majorem Nitrum acquiret volatilitatem ex Sale in aëre hospitante, ut demum etiam si Naturæ pondus æquet, planè fiat volatile Residere autem Sal ejusmodi in aëris hemisphærio docet incrementum illud & ponderis auctio in rebus quibusdam fortiter calcinatis, si scilicet Cap. mort. Tartari aut Vitrioli aëri exponas, verè illa augentur & incrementum sumunt à dicto sale, quod in Vitriolo salem mirabilem nitrosum exhibet, qui in Cap. mort. Vitrioli, antequam exponeretur, non inerat.

Primum videlicet, idque excoquitur ex terris desertis ac pinguibus.) Quomodo Nitrum conficiendum sit, *Lazarus Ercker de Metallis, Angelus Sala, Glauberus &c.* describunt. Nitrum conficiendi rationem & modum qui novit, totum terrarum orbem exiguis peragrare potest sumptibus, modò terræ communis portionem sumat, eamque imprægnet suo artificiali fermento Nitrifico, imprægnatam postea excoquat, depuret, & nitrum ex eâ extrahat, aërique iterum exponat. Fermentum constat ex sale communi, urinâ, jumentorum stercore, & scoriis ♂tialibus &c.

Eligendum Nitrum est crystallinum.) Probitatem Nitri Nonnulli etiam inde experiri volunt, quando scilicet in manu detentum citò incalescit & tandem dissilit. Aliàs Domini Autoris notæ sunt probatæ.

Vires.) Nullus in rerum Naturâ Sal magis catholicus est, atque Nitrum, quod per universam Naturam adeò diffusum & in concretionibus satúque mistorum actuosum est, ut quasi spiritus Mundi sit retinaculum, sine quo Nemo vivere potest, dum omnibus vitam & crescentiam largitur. vid. *Ol. Wormius in Musæo* cap. 8. p. m. 22. *De Nitri viribus.*

¶ PRÆPARATIONES.

Præcipuè sunt.

1. Purificatio. 2. Calcinatio ac Fixatio. 3. Destillatio. 4. Extractio.

PURIFICATIO.

Unde

Nitrum crystallisatum, seu crystalli nitri.

Nitrum crystallisatum quando simpliciter præscribitur, nihil aliud intelligi solet, quàm Nitrum sine calcinatione, solâ solutione ac crystallisatione purificatum. Solvitur autem in ▽ communi, crystallisaturque s. a. ut moris.

Depuratio Salis Nitri.

Præter eam, quæ à Keslero art. 61. centur. 1. describitur, fit quoque, si ℔ xv. Sal. nitr. in mensur. unâ aqu. comm. solvas in cacabo æneo super △ lignorum per dimidiam horam, si probè solutum est, remove ab △, & sensim per vices instilla ℥iv. aut circiter ✱, tege cacabum pluribus linteis, & sine concrescere in diem alteram.

Ex S. Closs.

II. CALCINATIO.

Unde

10. ***Lapis prunellæ, Nitrum tabulatum seu præparatum, fixum, anodynum seu crystallum minerale.***

℞. Sal. nit. puri q. v. fundatur in ✱bulo, superinjice aliquid Sulph. puri (melius est flor. Sulph.) quod ubi deflagraverit iterum aliquid Sulphur. immitte, idque repete, donec super Sal nit. ℥j. injeceris ʒ ß. ad ʒ j. & Sal nit. planè purum fiat, tum effunde; & hic est lapis prunellæ vulgaris.

Nitrum hoc modo præparatum, si quas impurita-

tes contraxit, purificari poteſt ſolutione & cryſtalliſatione, ut ſupra dictum.

N. *Præſtat ▽m roſarum pro ſolvente adhibere.*

Vires. *Vires ac Doſis eadem quæ Nitri, imo quæ ſupra de Nitro dicta ſunt, de lapide hoc prunellæ potiſſimum intelligi debent.*

N. *Doſis Hartman. in practic. miſcet hujus Sal. nit. præparati ℥j. cum menſur. 1. Liquoris ſeu ▽æ pro potu febricitantium. Ego vix ℈ iv. tranſcendo, nimirum aliquantulum debilitat ventriculum, unde & alvi fluxus concitari nonnunquam ſolet, aliàs à ʒß. ad ʒj. propinari ſine noxa poteſt, præcipuè autem cum Saccharo, quo amaror mitigatur, vide Sennert. Inſtitut. Beguin. lib. 2. cap. 11. Quercetan. in Pharmacop. reſtit. & Alexiac. &c.*

2. *Nitrum fixum, aliud.*

♃. Sal. nit. pur. ℔ iij. iv. Calc. viv. ℔ iv. M. & cementa 8 5. vel 6. dein extrahe Sal. nit. affundendo ▽m calidam, filtrando & filtraturam inſpiſſando.

N. *Prima Cryſtalliſatio Sal. nit. optima cenſenda eſt, continet enim nitrum purius & magis inflammabile, ſecunda quæ fit per evaporationem ejuſdem aquæ uſque ad medias, minus ſyncera eſt, & Sal. comm. fixi particeps.*

3. *Aliter.*

♃. Sal. nit. q. v. affunde ſpiritum ◫æ, deſtillaque ſenſim, tandem adde △m arctiorem ut fluat; Labores hos repete aliquoties. (5.) ad minimum, ſemper novum Spiritum affundendo.

N. 1. *Alii pro Spiritu ◫æ ſubſtituunt Spiritum Sulph.*

N. 2. *Nonnulli Nitrum lævigatum impaſtant cum albumine ovi, exiccantque ad △m, tandem augent △m ut Nitrum fluat: hinc effundunt.*

Vires. *Metalla reddit malleabilia.*

4. *Cryſtallum minerale ſaccharatum.*

Fit, ſi Cryſtallo minerali in ▽ roſarum ſoluto Sacchari ana miſceatur; idque fit propterea ne ſcilicet urinoſus ſapor moleſtiam pariat. *Fel. Wirtzius. 4. Chirurg. cap. 4. pro arcano habet in hæmorrhagia vulnerum.*

5. *Nitrum perlatum.*

♃. Sal. nit. ⚹ ſolut. part. iij. vel iv. Sal. perlar. itidem in ⚹ ſolut. p. ij. vel ana conjunge, coagulaque evaporando, ac repone in frigido loco ad cryſtalliſandum.

Uſus. *Egregium eſt cordiale & mitigat ſimul æſtum febrilem.*

6. *Nitrum corallatum.*

Fit eodem modo ex ſale ſcilicet corallorum & Sal. nit. an.

Vires. *Uſus idem eſt cum priori in febribus & virium reſtauratione.*

7. *Nitrum ſaturniſatum.*

Fit eodem modo, nimirum ex Saccharo ♄ni & Sal. nit. puro, ſeu lapide prunellæ.

Vires. *Confert aſthmaticis. [Cardialgiâ, & ventriculi fervore affectis.]*

Doſis gr. 6. vel 7. in ▽ aliqua convenienti.

N. *Si cuipiam lubet nitrum vel lapidem Prunellæ tingere, ſolvat tincturam roſarum, violarum, ſantali, fl. Tunicæ & ſim. in appropriata aqua, in qua nitrum ſit ſolutum, reponaturque ad cryſtalliſationem: Eodem modo & Saccharatum cryſtallinum tingi poteſt.*

Cryſtalli Sal. nit. ſive Draco fortificatus.

Digere nitrum depuratiſſimum in ♎u Sal. nit. ut illius ſolvat quantum poterit, abſtrahe, egredietur phlegma, alium ♎um ſuffunde, digere ♎a, donec tam acer exeat, uti affuſus ſit, tum ſatis Draconem imprægnaſti, liquorem in ☊ reſidem pone in cella ut lapilleſcat, hos lapillos in aqu. ſolve & denuò in Cryſtallos coge.

Ex commun. S. Cloſſ.

Vires. *Tart. materias expellunt hi cryſtalli, ſudores, ſedes & Urinas movent. Doſis ℈ j. in aqu. appropr.*

[Cryſtalli Nitri acido-dulces Spir. Nitr. cum 🜍 per MB deſtillato in fundo remanentes calorem febrilem extinguunt potui injecti.]

Terra foliata Sal. nit. S. Cloſſ.

Candefac Sal. nit. in ✢ & per vices injice carbonem vivum, ut Sal nit. inardeſcat, continua donec flagrare deſinat, quod reſtitat ſolvatur in ⚹, filtretur, coaguletur, idque ter cum novo ⚹ repetatur. Tandem ſolvatur in 🜍, qui poſtmodum ♎etur. In fundo erit Terra Talcoſa nitri fuſilis inſtar ceræ.

Vires. *Obſtructum Meſenterium & lienem liberat, ſuaviterque repurgat, extractis Rhabarb. & ſenæ commodè additur ad virtutes eorum augendas.*

Doſis ʒß. in dicto radic. aperitivarum uſu.

[*Nitrum Antimoniatum.*]

[Commendatur in febribus ardentibus, pro ſtimulo purgantium, & clyſterum etiam inſervit.]

Nitrum ⊖tum, ſeu Sal Ducis Holſatiæ. Panacea duplicata, Arcanum duplicatum.

Nihil eſt aliud quàm Sal. ex ⊚ ▽ (ex Sal. nit. & ⊖. an.) extractum, crebriſque ſolutionibus & coagulationibus ita depuratum, ut candidiſſimum exiſtat. Hoc ſubtiliſſimè pulveriſatum, & cucurbitæ lutatæ impoſitum, calcinatur ita ut liquefiat. Melioris liquefactionis ergo aliquota pars Sal. nitr. additur.

N. 1. *Laborem hunc interdum 2. & 3. vice repetere convenit.*

N. 2. *Si vice tertia reſolutio iteranda ſit, expedit prius materiam ſolutione ac coagulatione à facibus depurare.*

N. 3. *Alii liquefactionis ergo ♃. Lap. prunellæ p. 1. ad Sal. illius p. 2.*

Communicata mihi fuit hæc deſcriptio diverſis è locis & præ aliis ex illuſtr. aula Holſatiæ Gottorp. unde & nomen illis in locis obtinuit.

Vires. *De viribus ita ad me Cl. D. D. Ioel Langelot ſcribit: Mille experimentis ſalis hujus efficaciam Aula noſtra comprobavit in Melancholicis affectibus, febribus quibuſcunque continuis & intermittentibus, calculo, ſcorbuto, &c. Quin & ſomnum conciliaſſe, præſertim in Melancholicis non ſemel notavimus.*

Doſ. à ℈ j. ad ℈ ij. Conſtitit illuſtriſſ. noſtro deſcriptio quingentis imperialibus. Libras aliquot quotannis abſumimus. Mynſichtus hic accepit, qui illud ſub nomine Arcani duplicati venditat.

Ad ſalis illius part. 7. Calcis ☉ ritè præparatæ p. 1. addimus.

Sal cachecticum Chalybeatum.

♃. Sal. com. illius puri, (ex ⊚ ▽) p. ij,

Sal

Sal .prunellæ p. I.

℞ 1. Fluat Sal prunellæ in ✠bulo hinc superinjice animam ♂is (sive illa liquida, sive in forma pulveris) sic rubescet. Si satis impraegnatum ac rubeum videatur, conterendo admisce Sal illud ☉i, fiatque pulvis subtilissimus. Hunc inde cucurbitæ vitreæ, da △ arenæ gradatim, tandemque fluat instar aquæ (quò diutius, eò melius.) Denique fracto vitro exime lapidem rubicundum.

Vires ac Usus. *Summè conducit (ut & Sal Holsatiæ) in appetitu prostrato, cachexia, febribus, nephritide, catarrhis, scorbuto, lue gall. contractura, paralysi, & ubicunque sanguinis emendatione opus est, Somnum inducit & alia præstat quamplurima, idque ut plurimum insensibili transpiratione, nonnunquam sudore sine molestia, aliis blandum movet vomitum, sed rarò, aliis leniter alvum ciet.*

Dos. à g. 6. ad ℈j. in liquore appropr. Ex comm. Amici Hamburg.

HOFMAN. 2. *Calcinatio* Unde 1. *Lapis prunellæ.*) Nitrum tabulatum, seu præparatum, fixum, anodynum minerale &c. Lapis Prunellæ dicitur propterea, quod maximè in anginæ speciebus (vulgò die Bräune) adhibeatur, quæ Prunum vel Prunella dicitur. *Cl. Tachenius* in suo *Hipp. chemico* nitrum cum sulphure combustum, & prout *Autor* describit in angina magis nocere, quàm prodesse scribit, quia hoc est nimis acidum, ideoque nocivum. Unde Nitrum coquit in lixivio alkalisato, donec gutta in frigido ferro, ut serum constet, & denique ad crystallisandum exponit. Verùm *Tachenius* scire debet, in anginâ & febribus nonnullis ardentibus non semper causam occasionalem esse acidam, sed sæpè etiam acrem & alkalisatam, quam sitis prodit intensa, sudores salsi, cruditas nidorosa &c. quæ symptomata à spiritibus volatilibus urinosis exasperantur, ab acidis autem sp. vitrioli, sulphuris, nitri &c. mitigantur. Hisce etiam non obstantibus, notum tamen est, non omnia acida esse unius ejusdémque generis, unumque acidum posse mitigare præcipitando & figendo alterum, ut videmus in magisteriorum præparationibus, v. g. quæ spir. vitrioli, dissolvit, hæc sp. Nitri vel Sal. comm. præcipitat & sic porrò.

2. *Nitrum fixum aliud.* 3. Aliter &c.) Hæc omnia cum notis additis nulla indigent animadversione. Sequentes tamen nostræ annotationes nec in postremis sunt habendæ.

N. 1. Nitrum fluat in Crucibulo, injice in ▽am bullientem, coagula, hoc quinquies repete, usque dum Nitr. fiat insipidum Hoc magnes est, omnem calorem p. n. in corpore exortum attrahens, indignatum sedans archéum, urinamque retentam ad miraculum provocans.

N. 2. Nitrum adhibetur vel antimoniatum, quod purgantibus & clysteribus, illis ratione correctionis quoad illorum caliditatem, his ratione stimuli cum fructu adhibetur, vel cum aliis mistum & incorporatum porrigitur v. g. Rec. cryst. Nitr. ℥iv. funde in Crucibulo, adde fl. sulphuris ʒj. Iterùm deflagrent, quo finito adde ♁ ʒß. Iterum deflagret, posteà effunde in mortarium stanneum. Est insigne anti-ictericum, anti-febrile, & lithontripticum. Dos. est à ℈ß. ℈j. ad ʒß. vel ʒj.

4. *Crystallum minerale Saccharatum.*) Hoc non adeò ingratum est.

5. *Nitrum perlatum.*) Præstat hoc absque Acet. dist. conficere, cui substituatur aqua aliqua fragrantissima v. g. rosar. rub. id. &c. in hac solvatur nitrum & magisterium solubile perlarum, ac in alembico ad siccitatem abstrahatur. Eodem modo & (6. ac 7.) Nitrum corollatum ac Saturnisatum præparari possunt, quod ultimum magnoperè in calore ac siti inextinguibili commendatur.

N. *Si cuipiam lubet Nitrum vel Lapidem Prunellæ tingere.*) Sic Nitrum fit rosatum, violatum, papavere erratico insuccatum, additóque succo acetosellæ, Scordii, aliorúmque alexipharmacorum aut catharticorum fit alexipharmacum & catharticum Nitrum. vid. *Cl. Zwelfer. in Mantiss. Spagyric.* part. 2. cap. 12. p. m. 404.

Crystalli Nitr. sive Draco fortificatus.) Sic vice versâ & duplicatus fit spiritus nitri, quando aliquoties à novo nitro abstrahitur & △ fortissimo destillatur.

Terra foliata nitri S. Closs.) toties hoc fiat, donec Acet. dist. in eâ, quâ fuit affusum, aciditate destillando evehatur. Hoc si cum terra foliata tartari conjungatur, majores acquirit vires diureticas & aperitivas.

Nitrum vitriolatum, seu Sal Holsaticum. Panacéa duplicata. Arcanum duplicatum.) Hanc compositionem plurimis obnoxiam reddit difficultatibus *Cl. Zwelferus in Mantiss. Spagyric.* part. 2. cap. 11. Nam cum ex æqualibus nitri & vitrioli partibus constet, aq. fort. ingredientibus, tam violento △nis gradu hæc non urgeri statuit, quin aliquid Spirituum corrosivorum in Cap. mort. non remaneat; sequitur, quod postmodum corpori humano inferat noxam, dum emeticâ potius, quàm diaphoreticâ & diureticâ virtute dives erit. Unde Arcanum hoc sequenti modo elaborat. Ex Cap. mort. Vitrioli extremè calcinato, omnique vitrioli sapore ac qualitatibus destituto, aëri verò & astris aliquot septimanis exposito elicit Sal aëreum, dulcem ac nitrosum, Vitrioli sapore expertem. Hoc Sale asservato porro ex Cap. mort. à destill. sp. nitri relicto Sal pariter elixiviando aquâ communi prolicit, & crebris solutionibus & filtrationibus probè purificat. Hos duos sales miscet, salis Vitrioli aërei ℥ij. nitri extracti ℥iij. immittit. alembic. & in arenâ die unâ vel alterâ leniter calcinat, postmodum Sal eximit & pro usu recondit. Verùm hæc tanti momenti non sunt, ut Nos ab hujus usu receptâ præparatione & experientiâ diutinâ probata usurpatione deterreant, surrogata alia nondum probata descriptione. Nam longè alia operatio est salium Vitrioli & Nitri in fluore constitutorum, alia fixorum; aliam v. g. habet operationem spir. Vitrioli, aliam Sal vitrioli, aliam sp. nitri & aliam sal Nitri fixum, ratio est, quia diversam habent texturam & figuram; Sic aq. fort. veneni æmulatur naturam, quod non præstat separatim constitutum sal Vitrioli & sal fixum Nitri, licet etiam ita fixa & non destillata ambo conjunctâ & in legitima dosi exhibita. Destillata autem utraque commista Vitriolum scilicet & Nitr. malignum & deleterium Gas producunt veneni naturam æmulans. Deinde si hoc Nitrum Vitriolatum compendiosius elaborare velis, ità tamen, ut egregiam etiam habere debeat operationem, sumas Nitri part. iij. vel iv. Vitrioli autem Ungarici part. j. fundas in Crucibulo, sensim fl. sulphuris ad depurationem adjiciendo; demum solvas, filtres & iterum coagules, atque sic compendiosiori via & meliori modo parabis Nitrum Vitriolatum albissimum, elegantissimum & probatissimum. Ex quo fonte etiam promanat *Dn. D. Moebii sal anti-febrile album & rubrum, ut & Emeto-diaphoreticum.*

Vires.) In febribus intermittentibus exhibetur hora una vel circiter ante paroxysmum, vel etiam in ipso paroxysmo, dum materia febrilis est in motu. In mensium obstructionibus hoc etiam probatum est, ubi cum ▽a appropriata v. g. meliss. artemis. &c. exhiberi potest.

N. Omnes metallorum calces cum hoc arcano misceri possunt v. g. ☉. ☽. ♃vis &c. pro diversitate affectus.

Sal cachecticum chalybeatum.) Hoc suam etiam meretur laudem tum ob veram descriptionem, tum genuinam ejus præparationem. Melioris tamen informationis gratia nec sequens postponendum. Recip. Salis prunellæ ℥iß. ʒij. Arcani duplicati ℥j. ʒij. Vitrioli ♂tis ℥j. terantur subtilissimè & immittantur cucurbitæ vitreæ, hinc in Aren. calore per gradus aucto aliquamdiu ad rubedinem calcinentur, dando △nem ultimò paulò fortiorem, ut liquantur in massam, fracto denique vitro eximatur, cum refrixerint omnia, lapis rubicundus, & pro usu asservetur.

¶ *III. SUBLIMATIO.*

Unde

Flores Sal. nit.

℞. Sal. nit. Sal. com. an. ℔j. fluant. Hinc superinjice carbones ignitos ac superimpone fictile inversum rite adaptabile. Sic exurgunt flores in fictile superius panno madido obducendum. Candidos illos flores pennula absterge & serva.

Vires. *Efficax est medicina in febri tertiana aliisque æstibus. Ioh. Lan el.*

N. 1. *Butyrum candidum purgativum ex liquore Sal. nit. & salis 🜔 vide in Myrothec. Fabri p.* 330.

N. 2. *Arcanum Sal. nit. per calcinat.* ʒ. ♂ *cum Tart. & solutionem cum* 🜄 *additis spiritibus cinamomi &c. Vide in Deodato p.* 177. 178.

HOFMAN. 3. *Sublimatio Unde Flores Nitri.*) Adrian. Minsicht. In armamentario sect. 1. de Medicam. Chemicis hoc modo conficit, dum solvit Nitrum in aq. aliqua destill. postea indit ollæ non vitreatæ & ponit in locum frigidum per aliquot dies, tunc flores elegantes Nitri pertranseunt & parietibus ollæ externis adhærent. Sed non video quid singularitatis ratione virium præ reliquis Nitri præparatis spondeant.

IV. DESTILLATIO.

Unde

1. *Spiritus Nitri.*

🝐 Sal. nit. eodem modo rectissimè paratur, quo 🝐 Sal. com. nimirum Sal. com. cum triplo aut quadruplo boli, argillævè siccæ, cum vel sine formatione globulorum miscetur, perque retortam destillatur.

N. *Loco argillæ recipi potest arena.*

2. *Modus alius.*

♃. 🝭m in superiore ventris capacitate tubulatam, (præstat habere ferream.) pone in fornacem ut tubulus emineat receptaculo adaptato capacissimo exactè 🝭æ annexo. Hinc candefac 🝭m ac injice Sal. com. per vices, tubulumque statim obtura. Sic 🝐 in receptaculum irruet, ac subsidebit.

N. 1. *Subsidentia hac felicius ac celerius fiet, si receptaculo ▽ infundatur, vel linteum frigida humectatum imponatur.*

2. *Si quis flores in destillatione elevatos seorsim colligere velit, habere creditur quo ☿ium figere possit.*

[*Spiritus Sal Nit. dulcis in Pleuritide, Peripneumonia, Paraphreniside utilis.*]

Vide & Crystallos Sal. com. dulces.

Vires. *Reprimit ac sedat effervescentiam 🝐 Salis microcosmici, discutiendo ac resolvendo malignos, crudos, nitrosos, tartareosque vapores: viscera reserat, calorem p. n. infringit, movet insuper & sudorem, unde usus ejus insignis in colica, pleurisi, prunella, febribus aliis, præcipuè malignis.*

Dosis ℈j. *ad* ℈ij. *&c.*

Vsus ejus tùm internus, tùm externus esse potest, v. g. in gargarismis & simil. In colica miscetur cum an. V ut fiat mixtura ℈ ij. ad ʒj. quæ in haustu ▽æ fontanæ exhibetur: Illini quoque potest umbilico cum 🝆o Nucistæ ac tantillo Zibettæ.

3. *Alius modus Kesleri.*

♃. Aluminis usti & Sal. nit. ana M. ac destilla per 🝭m. 1. *cent.* 56.

4. *Alius ejusdem cum Sulph.*

♃. Sal. nit. puri q. pl. impone 🝭æ tabulatæ cum receptaculo capaciss. aliquota parte ▽æ adimpleto, da △m ut fluat Sal. nit. postea fluenti superinjice per tubulum parum Sulph. puri, claudeque orificium, &c. hanc injectionem Sulph. repete, donec Sal. nit. consumptum sit, sic prodibit liquor seu 🝐 Sal. nit. instar butyri ℥ ij 🝐m hunc Sal. nit. dephlegma ac rectifica, &c. Materia in 🝭 relicta suppeditat. Sal. nit. fixum.

5. *Spiritus nitri Bezoardici.*

Est 🝐 Sal. nit. in præparatione Bezoardici mineralis butyro affusus, ac iterum destillatione in arena abstractus.

N. *Hic si celeriter urgeatur, extillat rubicundus commodumque menstruum præbet ☉ solvendo ac volatilisando. Vide de ☉.*

6. *Aqua caustica, seu aqua fortes.*

Aquarum fortium ut & regiarum (quas dicunt) magna passim est varietas. Fiunt pro diversitate corporum è salibus mineralibus, ad scopum facien tibus 🜖, Sal. nit. ✱. Sal. com. & simil. Nos brevitatis studio unica ac altera descriptione contenti remittimus tyrones ad Authores fusè de his tractantes, ut sunt, *Beguin. l.* 1. *c.* 3. *Sennert. Inst. lib.* 5. *part.* 3. *sect.* 2. *c.* 6. *Libav. l.* 2. *Alchym. tr.* 2. *c.* 27. *&c.*

7. *Aqua fortis communis.*

♃. 🜖i exiccati. ℔ ij.
Sal. nit. ℔ j.
Tere simul & misce.

Destilla per 🝭m loricatam, △e aperto per gradus: est operatio hor. 12.

N. *Geber. Lib. Invent. cap. ultimo, addit &* ℔ß. *O. destillatque: in destillata hac* 🜅 *solvit* ℔ß. ✱. *ad* 🜆 *acquirendam.*

Vires. *Solvit* ☾ *&* ♀.

8. *Aqua Regia, Stygia Chrysulca Basilii.*

♃. Sal. nit. part. ij.
✱. part. ij.
Silic. contus. p. iij. circiter.

Destilla per 🝭m ignitam tubulatam, *Vide in* ☿. *destillationem* ▽*æ stimm.* ♀*rea.*

Vires. *Solvit* ☉ *eùmque per* XX *secum transportat. Basil. in Clavibus Tentzel.*

N. *Usitatissimus facillimusque modus destillandi modernis est per cacabum seu ollam ferream, cui ceu alembico terreum imponunt capitellum cum rostro, destillantque igne aperto in receptaculum capacissimum.*

9. *Eadem* 🜆. *alio modo destillata.*

♃. Sal. nit. per se q. v. & cum tribus partibus silicum contusorum misce, destillaque igne libero per 🝭m. Sic habes ▽m nitri: postea habeas 🜿 è quibus per aquam calidam extractum sit sal, ut omnis acredo lixivii auferatur, hos 🜿 misce cum ✱, sit autem ✱ tantum quantum antea erat Sal. nit. destillaque △ libero per 🝭m, sic habebis 🜆.

N. *Si velis rursum ex B. vel* 🜿*ibus per alembicationem destillare, fit clarior & lucidior. Tentzel.*

HOFMAN. 4. *Destillatio Unde* 1. *Spiritus Nitri.*) Argillam albam præstat recipere, quàm bolum, quia in hunc plus vires suas exserit Spiritus acidus Nitri, atque in illam, eò quod ille ut plurimum vel minera ♂tiali vel ☉lari gravidus sit, & ita minus spiritus nancisceris. De quo, uti & aliis salium mineralium spiritibus notandum, hos nihil aliud esse quàm salia concretorum à calore in fluorem redacta; id quod inde patet, si spiritum Nitri mutuo sp. vini connubio per MB destilles, finitâ destillatione crystallos Nitri acidos reperies jucundo spectaculo.

2. *Modus alius.*) Nisi cum argillâ vel carbonibus pulverisatis Nitr. miscueris, ob salis fluorem retorta tubulata dissiliet, & ita fine tuo frustraberis.

Vires.) Omne venenum pestilens arsenicalis naturæ esse experientiâ constat. Iam nihil magis arsenico contrariatur atque Nitrum, non tamen communi, sed philosophico præparatum modo, dum in terram convertitur albissimam, omne venenum instar magnetis in corpore humano attrahit & expellit. Hujus spiritus in febribus etiam malignis cum julepis summo cum emolumento præscribitur. In Pleurisi ac colica non minorem habet energiam, unde & ingreditur *Dn. D. Iohann. Michaelis* spiritum anti-pleuriticum & ejusdem anti-colicum.

N. *Dn. D. Iohann. Michaelis* p. m. duas habet spiritus anti-colici compositiones. Una constat ex part. iij. spiritus carminativi & part. j sp. nitri. Dispellit flatus & sedat dolores. Dos. à ℈ j. ad ʒ ß. Altera fit ex sale Tartari & nitro.

N. Spiritus Anti-pleuritici præparatio fit ex tribus partibus spiritus anti-pleuritici vegetabilis & unâ parte sp. nitri. Hic sistit dolorem & inflammationem.

3. *Alius modus Kesleri.*) Verùm hoc modo spiritus nitri non erit purus. Ejusdem censuræ etiam est sequens 4. cum Sulphure,

Neque enim ſic purum nanciſceris nitri ſpiritum: Et niſi argillam etiam vel carbones pulveriſatos nitro addideris, non ſuccedet ejus elaboratio.

5. *Spiritus nitri bezoardicus.*) Hic etiam non purus ſp. nitri eſt, ſed conſtat partim ex ſpiritu Vitrioli philoſophico, qui nil niſi ſpiritus ſalis ſubtiliſſimus eſt, partim etiam ex ſp. nitri, reliquis ſalibus in reſiduo manentibus.

6. *Aquæ cauſticæ ſeu aquæ fortes.*) Harum magna eſt varietas pro intentionis ratione uſurpantium, & ingredientium (Vitrioli, Nitri, ✱, Sal. com. &c.) diverſitate. Nonnullis placent inſtrumenta ferrea ad harum aquarum præparationem, ut proinde retortis fictilibus terreis carere poſſint, ſed agendo in ferrum debilitantur.

N. Aquæ fortes, ſi ab his ſp. vini abſtrahatur, ita corrigi poſſunt, ut tutò intra corpus adſumi queant.

¶ *IV. EXTRACTIO.*

Unde

Tinctura nitri.

Tinctura Sal. nit. ad eundem fieri poteſt modum quo Sal. com.

Vires. *Inſigne eſt corroborativum diaphoreticum.*

Hofman. *Extractio. Unde tinctura Nitri.*] Hæc etiam nihil aliud eſt, quàm Nitrum liquidum, quod in cella p. d. ſolvitur. Diureticum eſt & lithontripticum.

¶ [Balſamus ſpiritus Nit. cum oleo comm. Roſarum, vel Hypericonis, in phiala calore forti paratur, ad ulcera utilis.]

CAPVT XXIV.

De Alumine.

ALuminis genera uſitatiora Officinæ, quinque nobis exhibent.

1. Rupeum (Gallis *Allun de Roche.*) 2. Plumeum ſeu plumoſum; videatur Amiantus. 3. Sciſſile, (quod glebarum inſtar eſt & plumoſum oblongum vocatur.) 4. Zuccarinum ſive Saccharinum (ex O rupeo, albumine ovorum & aqua roſacea.) 5. Alumen catinum.

Verum ut in omnibus locis ubi Aluminis ſimpliciter mentio fit, ita & in his noſtris præparationibus, rupeum recipere fas eſt: quod nihil aliud ſcilicet eſt, quam ſalſugo terræ mineralis naturæ ſaturninæ, conſtans ex ſpiritu acido ac ſale terreſtri cauſtico.

Triplicis autem id originis eſt; vel enim 1. per ſe in venis ſuis invenitur, vel 2. ex ▽is mineralibus excoquitur, vel 3. ex terra & lapidibus aliiſvè mineralibus extrahitur.

Dicitur autem Rupeum, quia ex Rupe ſeu ſaxis confici ſolet. Item Glaciale, quia glaciei conforme eſt, Græcè ϛυπτηρία. Arabicè Sceb. ſ. Seb. German. Alaun. Alum. *Alume, Roch-Alume.* Aluyn/ Rotz-Aluyn.

N. 1. *Mentio apud Dioſcorid. fit quoque Aluminis rotundi & liquidi, verum cum noſtratibus minimè ea uſitata ſint, omiſimus: nec audiendi ſunt, qui liquidum Alumen faciunt materiam aluminis rupei. Vide Matthiol.*

[*Alumen Mexicanum coctum præter vim adſtringendi, ulcera ab excreſcente carne mundificat; ad coccinea pigmenta adhibetur.*]

N. *Alumen catinum, propriè aluminis genus non eſt, ſed Sal ex* ⊥bus *lignorum quorundam extractum, optimeque reverberatum, Germanicè* Werd-Aſche. des cendres de Saulz. *Salt out of Wod-Athes.* Sout van hout-aſſche. *Huc referri poteſt & Alumen fæcum, quod paratur è fæcibus vini uſtis & albefactis.*

N. 3. *Modum alumen rupeum conficiendi, ſi quis ſcire cupit, conſulat Matthiol. Libav. in Alchym. &c.*

Vires. *Exiccat, adſtringit, incraſſat, &c.*

Vſus O *crudi præcipuus externus eſt, (quamvis ab Empiricis & internè pro febrifugo, imo univerſali exhiberi ſoleat,) ac inprimis in angina & columella laxata, putredine gingivarum, tumoribus pedum œdematoſis, &c.*

N. *Sunt, qui in dyſenteria O exhibent.*

Hofman. *De Alumine.*) *de Rupeo* ſcilicet intelligendum volumus; quod ſalſugo terræ eſt, naturæ ſaturninæ, conſtans ex acido ſpiritu & ſale terreſtri. Dicitur autem *Rupeum*, quia ex rupibus ſeu ſaxis eruitur & conficitur. Alumen, quamvis corpus videatur valde homogeneum, tamen inter verorum ſalium cenſum referri non meretur, ſed habetur, ut vitriolum etiam nativum, pro quodam magiſterii genere, quod ſubſtantiam continet ſalinam & quoddam genus materiæ lapideæ; atque hoc ita ſe habere, inde patet; cape ſolutionem aluminis, & affundendo ſufficientem quantitatem olei Tartari p. d. illico videbis mixturam in genus quoddam albi coaguli converſam, quod exſiccatum calcem quandam lapideam refert, mineralis proſapiæ, quod ignis violentiæ expoſitum nec liquatur nec ſublimatur.

N. *Alumen* in figuras octohedrias efformatur, quas etiam retinet in reſolutione.

Triplicis autem id originis eſt, &c.) In Novâ Hiſpaniâ etiam *Aluminis* venis non deſtituta ſumunt terram aluminoſam, terunt & in fictilia profundunt, mox aquâ effusâ liquant, quod ſtillat, utile eſt. Coquunt hoc, quantum expedire videtur, ſed priuſquam in debitam duritiem percoquatur, in fruſta parva dividitur, & diſcinditur, & exquiſitè coctum venundatur, in emporiis candens, lucidum, diaphanum & acris adſtringentiſque ſaporis veluti noſtrum. Ad quod Aluminis genus hoc Mexicanum debeat referri, ex hoc præparandi modo patet, liquidum ſcilicet ac ſtillatitium. Temperant illo pigmenta ſua artifices & coccineis adjiciunt coloribus. Adſtringit, ſiccat, & abſtergit ulcera & excreſcentem exedit carnem. Ac totidem uſibus, quot Noſtrum, accommodari poteſt. *Franciſc. Hernandez. in Rer. Medic. Novæ Hiſpan. Theſaur. Lib. 10. Cap. 24. p. m. 342.*

Item Glaciale, quia glaciei conforme eſt.) Præter dictas ſpecies ſunt & Naturales aliæ, cruſtoſi ſcilicet & cruſtoſi botryoidis, quod in acinorum extuberantium modum tumidum apparet, *Ferdinandus Imperat. in ſuâ naturali hiſtoriâ Lib. 13. Cap. 10. 20. & 21. Rupeum*, vulgò *de Roccâ*, ex Lapidibus & terra aluminoſa non ſolùm fit, ſed & ex ipſis aluminis naturalis ſpeciebus infuſione & coctione.

Vires.) Singulare febrifugum latitat in O, de quo vide O tinctum *Minſichti.* Item *Cl. Hartmanni febrifugum.* Ego ex O cum alkali quodam combinato egregium novi conficere ſal cryſtalliſatum abſterſivum purgans tutiſſimè in febribus & aliis affectibus, ubi curatio aliàs per alia colliquativa purgantia non facilè expedienda eſt, uſurpandum. Doſis eſt à ℈ j. ad ʒ ij. vel ultrà in brodio calido, habet vim ſaponariam, juxtà abſterſivam ac diureticam.

N. Ex alumine etiam pulvis paratur cum ſ. q. laccæ pictorum ad hæmorrhagiam narium convenientiſſimus. vid. Ephemerid. Medico-phyſic. anno 1. obſervat 24. p. 90.

Adſtringit.) Hinc in dyſenteriâ aliiſque affectibus, ubi adſtrictione opus eſt, commendatur, magis enim adſtringit, quàm ſperniola Crollii, quæ aliàs in hæmorrhagiis & gonorrhœâ ſummæ eſt efficaciæ.

Vſus O crudi præcipuus externus eſt) Non deſunt, qui cum O balneum quoddam adſtringens præparant, quo virginibus, quibus veneris caſtellum fuit dilatatum & expugnatum, reſtitutionem in integrum promittunt; ſed hæc ſophiſticatio non deprædicatorem meretur. Aliàs in ſudore diaphoretico ſummâ cum circumſpectione externus aluminis uſus etiam non rejiciendus eſt, ſi induſium in aluminis ſolutione immerſum iterum exſiccetur & induatur, ſed non niſi in morbi declinatione commendo.

N. Prodeſt itidem in excreſcentia vulnerum carnoſa, & in fonticulis promovet fluxionem. vid. Aquas corroſivas ex O paratas in theſaur. pharmaceutic. annexo ſect. 2. num. xl. xii. xiii. &c.

PRÆPARATIONES & PRÆPARATA.

¶ 1. Cryſtalliſatio ſeu Purificatio, 2. Calcinatio ſeu

Ustio. 3. Salificatio. 4. Destillatio. 5. Subtilisatio.

I. PURIFICATIO seu CRYSTALLISATIO.

Aluminis purificatio fit more vulgari, scilicet solvendo, in ▽ pluv. calida, evaporandoque, donec cuticula in superficie appareat; hinc reponitur ad crystallisandum.

N. 1. *Hanc purificationem si bis iterve repetiveris, mitescit acerbitas O.*

N. 2. *Libavius solvit in ⊡ proceditque dicto modo, verùm hæc qui hac ratione O purum nancisci sperat, fallitur, quippe Sal ⊡æ Omini sese immiscuit.*

II. CALCINATIO seu USTIO.

Ustio aluminis quoque tonsoribus notissima est.

Nimirum.

O coquitur ad △m, ut phlegma & -^- exhalent, terraque mollis porosa remaneat.

N. *Hæc terra idem est cum ⊕ ex ⊰tione -^- residuo.*

Vires. *Usitatissimum est Alumen ustum in vulnerum excrescentiis carnosis consumendis, in putredine arcenda, &c.*

III. SALIFICATIO.

℞. O ustum, (vel ⊕ aluminis) coque in ▽, trajice per chartam; filtratura evaporet & habebis Sal fixum Ominis.

IV. DESTILLATIO.

Unde

1. *Phlegma ac Spiritus.*

℞. O puri q. v. destilla per ⊂m in ∴, ac elicies initio l. △ phlegma.

Igne postea fortiori, -^- prodibit albissimus.

[*Spiritus O Sulphureus volatilis & acidus, inhibet febrium intermittentium accessus per sudorem & fermentationis inhibitionem.*]

(*Alumen ⊕-lo præditum styptico Spiritum ⊕-li coagulare putatur.*

2. *-^- dulcis O.*

℞. -^- O, rectifica aliquoties cum 🜍 & dulcis atque jucundus evadit.

Vires. *Usus ejus internus diureticus est, pellit calculum, obstructiones Lienis aperit, æstus in febribus compescit.*

Externus ejus usus admodum proficuus est, in vitiis oris, inflammationibus nimirum, (etiam oculorum) Aphthis, & sim. curandis.

Dosis g. 4. vel 5. in vino vel alio liquore convenienter.

Phlegma adhibetur ad vulnera mundificanda, adstringenda, inprimis ad gingivas, &c.

3. *Magisterium, seu -^- Ois Magisteriatus.*

O puri q. v. impone in vitrum, asperge aquam & repone ut dissolvatur.

Liquorem filtratura depuratum destilla in ⚱ibus, ex cucurbita humili ad siccitatem: solve denuò, modo quo dictum, in liquorem, & destilla. Eousque solutionem & ⊰ationem repete, donec tota O substantia per XX transcenderit.

Usus. *Stypticum est nobile, vix cedit Essentiæ ferri, boli, sperniolæ, &c.*

4. *Saccharum O.*

℞. O purificati q. v. destilla ut eliciatur phlegma, quod affunde iterum ⊕, & postquam ☿ 24. steterint, denuò abstrahe, idque vicibus aliquot (5. vel 6.) tandem phlegmate reservato solve ⊕ per d. Liquor digeratur ♂ (12.) coaguleturque in ∴, ad siccitatem: sic præparatum Saccharum O.

Vires. *Celebratur in pectoris morbis, præsertim ex minerarum halitu contractis, qualibus Metallurgi frequenter affliguntur, Odontalgiam sedat, gingivæ impositum.*

Dosis à gr. 5. ad 8.

(*Parant ex O Mannam, primum Ens O quod dicunt, victoriosumque Hecticæ remedium.*)

V. EXTRACTIO.

Unde

Extractum Aluminis,
alias,
Magisterium.

℞. O crud. ℔. (VI.) coquatur in fictili amplo, ut evaporet phlegma, tandem calcina ut penitus candescat. Hinc injiciatur in 🜍 O illud candens; Sic extrahet 🜍 Essentiam seu Magisterium residente terrâ albâ (quæ aquâ fetventi abluenda & servanda) 🜍 illud imprægnatum filtra, & abstrahe in MB ad mellis consistentiam. Tunc exponatur frigido ad crystallisandum. Crystallos exime & sicca.

N. *Crystalli tingi possunt rob. sambuci pro libitu.*

Vires. *Sudorem movent, conveniuntque in scorbuto (singulis septimanis semel ac iterum pro sudore exhibiti.) in febribus tertianis (ante paroxysmum aliquot vicibus iterato assumpti.)*

Dosis à g. 8 ad 20.

Ex communicatione Amici Hamburg.

Hofman. *Extractio.*) Hujus medio, prout Dnus Autor communicavit, O vitriolo suo styptico non privatur, nisi sequenti procedamus modo. Primò fiat depuratio; Recip. O rupei q. v. solve in aqua pluviali coq. in alembico, donec spumam exhibeat, spuma cum cochleari ligneo separanda, rursus coque, & inter coctionem adde Acet. dist. tunc O deponit Vitriolum suum in superficiem instar spumæ cœruleæ, quæ rejicienda, filtra solutum & despumatum O, infunde in vas ligneum, ut crystallisetur. Rec. purificati hujus O ℔ iß. destilla in Alemb. phlegma leni igne ad siccitatem, cavendo, ne spiritus adscendant, sed ut O saltem terra alba fiat, quam imprægna proprio phlegmate & cohoba. Inde sumatur Cap. mort. Tartari, ex quo omne Sal. com. Tartari fuit extractum, hoc in crucibulo reverbera aperto igne per mediam horam, ut fiat terra porosa absq; omni salino sapore. Hanc terram Tartaream philosophicam inde filtro chartaceo, rursus suprà terram aliam pone chartam bibulam, in quam aluminosam terram proprio phlegmate solutam filtra, sic acida terra O attrahitur ab ignea terra filtri, & saltem dulcis terra transit filtrum cum proprio phlegmate, quam rursus coagula per ⊰tionem abstrahendo phlegma, repete solutionem hujus cum proprio phlegmate & filtrationem per terram Tartari rursus elotam & tertiâ vice reverberatam. Sic O deponit per præcipitationem à phlegmate omnem terram adstringentem & crystallisatur Primum Ens Aluminis in frigore instar sacchari, & summum celebratur anti-hecticum à P. Poterio in sua P. S. Cap. 7. p. m. 126.

¶ (*Alumen laccatum Epaticum, & ad Hæmorragias proficuum parant.*)

(*Balsamum Aluminis æquè ac Balf. Nitri parare licebit, sed non æquè coloratum.*)

Caput

CAPUT XXV.

De Sale Ammoniaco.

SAl ✱ nativum à majoribus descriptum sub arenis Libycis concrescebat. Verum nostratibus non nisi artificiale cognitum est. Quod nihil aliud est, quàm sal amarum factitium compositum, volatile, coctum ex ∴, sale fuliginis, Sal com. vel ☿, & simil. *Vide si placet modos conficiendi, apud Libav. in Alchym. & hinc apud Untzer. in tr. de Sale.*

[*Parant etiam ex urina sanorum p. v. ⊖ is communis p. j. fuliginis part. dimid. coctis & sublimatis.*

Dicitur & Sal armoniacum, Sal solare, Aquila cœlestis, alba ☿ialis fuligo, Sal ☿ialis Philosophorum, Lapis Adir. Audix. Anacab. Alacab. Aliocab. Allocaph. Alcob. Alfol. Alfatide. Alinziadir. Alistiles. Alumonodig. Amizadir. Anoxadic. Azanec. Butrum. Hisazium. Lixandram. Misatis. Nestudar. Nusiadal. Nysæ. Obac. Raal. Salmiax. Tursies. German. Salmiar. Sel armoniac. *Salt Armoniak.* Sout-Armoniack.

(Dicitur etiam Sal mirabile, & clavis metallorum, quæ fluere facit.)

Eligatur candidum ac purum, vel nisi satis nitidum fuerit, purificari potest. Præstantius habetur ✱ Venetianum ac Antverpianum, ex quibus tamen posterius priori cedit.

Vires. *Internè vim habet diaphoreticam præcipuè in febribus, maximè in febri quartana, resistit putredini, &c.*

Dosis ad ℈ß.

Externè adhibetur in Gangrana carne putrida absumenda, in Angina curanda (in Gargarismis,) Quinimo Barbitonsores aquam suam cœruleam inde conficiunt in ♀ vase ad albuginem oculorum tollendam.

Nimirum.

✱o in pelvi ænea ▽m affundunt additoque modico Calc. viv. simul optimè agitant. *Vide lib. 2. c. 49.*

Hofman. *De Sale Ammoniaco.*) *Ammoniaci* nomen non aliunde, nisi ab ἄμμος arenâ derivatur, sub qua in laminas concretus in Cyrenaica regione invenitur. Unde ex errore dicitur Armoniacum, cum sit dicendum Ammoniacum. Cyrenaici tractus hoc nobilitantur sale sub arenis invento, *teste Plinio Lib.* 31. Cap. 7. Cùm autem hoc ad Nos convehi desiit, utimur ejus loco non nisi factitio. Nonnullis quoque sal mirabile audit, aquila, clavis metallorum &c. Hoc componitur ex quintuplo crudæ urinæ humanæ ex sanis desumptæ, una parte salis communis, & dimidia parte fuliginis, hæc tria in massam prius coctione rediguntur, & tandem in ✱ sublimantur. *Venetiis* in copia conficitur, & *Antverpiæ*, ex quibus prius *Venetianum* posteriori *Antverpiano* anteponitur. Hîc non desunt, qui statuunt ad illud Venetianum sumi ex publico Urinæ transitorio tam sanorum quàm ægrorum, Leprosorum scilicet elephantiasicorum, gallicorum, febricitantium &c. Urinam. Verùm fallunt hi & falluntur; Nam ad hoc non nisi à sanis collecta urina eligitur, & cum reliquis ingredientibus coctione in unam coagmentatur massam & postmodum sublimatur, quomodo igitur Vrin. putrida, ut communis aëri diu exposita solet, cum reliquis incoqui posset, quia statim suo sale volatili privetur, secius atque cum urina recenti fit. Præterea parum salis volatilis Vrin. ægrotantium præbet, plurimum a. salis fixi deficiente fermentorum naturalium actione. N. Sal Ammoniacum in hexagona efformatur.

Vires.) Ex hoc optima præparantur Medicamenta, ut infrà videbimus. Externè in gangræna est agyrtarũ arcanum, item in angina succo fol. semperviv. pro gargarismate permistũ maximè commendatur; Recip. fol. semperviv. rec. lib. iv. sal. ammoniac. depurat. ℥ jß. conquassata ponantur in cucurbita vitrea in cellam subterraneam, donec salia liquescant, destilla ex Alemb. ad siccitatem: fiat gargarismus. Ad albuginem oculorum tollendam infunditur in mortarium aurichalceum & tingitur colore cœruleo quod Chirurgi das blaue Wasser vocant.

PRÆPARATIONES.

¶ 1. Purificatio, unde ✱ Crystallisatum, 2. Calcinatio. 3. Sublimatio; unde Flores. 4. Destillatio. 5. Liquatio.

I. CRYSTALLISATIO.

✱ crystallisatum, nihil aliud est, quam ✱ modò vulgari purificatum, id est, in ▽ solutum, & post evaporationem aliquotam crystallisatum, ideoque usus ejus cum priori idem est.

II. SUBLIMATIO.

Flores ✱.

♃. ✱ trit. Limaturæ chalyb. ana q. v. mixta diligenter ex cucurbita in Arena sublima; sic relictis in fundo fæcibus ascendit ✱ purum aliquotâ portiunculâ ♂is impraegnatum.

♃. ✱ hujus, Sal. Com. fusi ana M. sublimaque denuo, sublimationem de novo septies repete, semper ☉ rejiciendo & parum Sal. Com. fusi quantitatem singulis vicibus admiscendo.

Nonnulli contenti sunt posterioribus saltem sublimationibus (scilicet cum Sal. Comm. citra ♂ peractis) ✱ depurasse. Verum quia ♂ per vim aperitivam ✱ insigniter acuit, operæ pretium erit, nec priorem illam sublimationem intermittere.

Vires. *Flores hi ut operosiores, ita & effectu præstantiores censentur, quàm ✱ solâ crystallisatione purificatum, ideoque felicius illorum loco adhiberi possunt in quartana. Tollunt quoque perfectè cruditates ventriculi, si in vino absynthiaco vel decocto sassafras per aliquot & continuos propinentur sudorque à sumpto Medicamento procuretur.*

Dosis g. 3. vel 4. imo ad ℈ß. & ultra. Sennert. in Institut. Hartmann. in practica, loco de crudit. ventriculi. Tentzel. in Exeg.

N. *Si cum limatura ♂ fiat ♎atio, tunc arroditur ♂ à sale parumque admodum sese sublimat, si verò cum batiturâ ferri non tritâ, tunc fere sal omne ascendit colore ex flavo rubescente.*

Hofman. 2. *Sublimatio. Flores* ✱) Si flores ✱ simplices absque additione extranei concreti desideramus, satis est sublimatio ✱ solum cum Sale fuso peracta. Sin autem compositos magisque aperientes appetimus, cum limatura ♂tis non trita instituamus ♎tionem. De his vid. *Cl. Zwelferus in Mantiss. Spagyric. Part. I. Cap. 3. p. 338.* Eodem modo etiam cum ✱ & lapide hæmatite *Aroph Paracelsi* seu Aroma Philosophorum conficit l. c. p. 337. *Et Hadrian. à Minsicht.* in suo armamentar. Tincturam Martis cum ✱ & Limatura ♂tis *Sect. 2. p. 43.* Flores ✱ sequenti modo ♎ati etiam non sunt rejiciendi.

Recip. ✱ ℥ vij. Sal. com. Tartari ℥ vj. pulverisata misce, & ♎ma. Primò adscendit Sal. com. volatile urinosum, quod exime, tum porrò ♎ationem per totum ♂ continua & evehentur in alembicum flores elegantissimi; in boccia etiam dura & compacta accrescit materia, quam floribus adde & serva pro usu. Dosis est à gr. IV. VIII. ad ℈ß. cum cremore Tartari ℈j. addito grano uno Sulphuris ♁ nii. Specificum est in quartana. Datur bis antè paroxysmum prima dosis tribus horis ante paroxysmum: Secunda ingruente paroxysmo. Præmissis vomitoriis specificis in quibus radix evellendæ quartanæ consistit.

N. Ex Cap. mort. sal anti-hypochondriacum aperitivum ac diureticum subflavi coloris conficitur. Dosis à gr. iij. ad ℈ß. vel ℈ j.

Vires.) Flores ✱ sunt bonum stomachicum & elegantissimum febrifugum; cruditates ventriculi tollunt, unde non desint, qui hos flores stomachicum & febrifugum P. Poterii esse autumant. Verùm ego statuo hoc ex Nitr. confici.

III. Cal-

¶ *III. Calcinatio & Fixatio,*

Figitur cum Calc. viv. si anaticè cum eadem mixtum △e fortissimo subito adhibito, addito quoque folle fundatur, Postmodumque aquâ eluatur.

Usus ejus præcipuus est, prò liquore inde conficiendo.

HOFMAN. *Calcinatio & Fixatio, figitur cum calc. viv. &c.*) Scil. ✱ miscetur cum calc. viv. anatica proportione & ♎matur, illud, quod adscendit, ♎mati nomine insignitur. Ex cap. mort. cum aqua loto oritur Sal. com. fixum ad ☉ & ☽ solvendam aptum.

¶ *IV. DESTILLATIO.*

Unde

Spiritus ✱.

℞. ✱. p. I. ⊕rum p. IV. M. atque destilla ex Arena per XX. sic prodit Sp. ✱. quem rectifica è cucurbita altiori.

2. *Aliter.*

Solve ✱ in ▽ calida, eâque potato lateres ignitos, ut ▽m illam ✱co impraegnatam penitus imbibant. Hinc destilla per ◯~m igne arenæ, vel igne aperto.

3. *Aliter.*

℞. ✱ sublimati q. v. asperge ▽ rectificat. ut humectetur, hinc digere vase clauso in MB ut resolvatur. Solutiones decanta, è cucurbita oblonga in MB ♎a ad dimidium: ▽ ♎tam rursus affunde & ♎a: tandem △ auctiore omnes spiritus per XX propelle & rectifica.

Vires. *Est Diaphoreticus, incisivus, diureticus.*

Dosis gr. 3.

Ioh. Rhenan. Chymiotechn. l. 1.

℞. ✱ q. v. misce cum argilla, aut hæmatite, ac exinde fac globulos, ♎aque per ◯~m ut moris est.

Clar. Dn. D. Helvic. Dieterich.

Vires. *Hic ✱i Spiritus affusus solutionibus Metallicis cum ▽ factis: indeque per XX abstractus secum alias corrosivas aquas transportat. Itemque 4tanæ & obstructionibus felicissimo cum successu exhiberi poterit, solvit eidem calculum.*

Dosis à gr. 3. *ad* 6. *vel* 10.

Extrinsecus anaticè cum ▽ *mixtus & plumaceolo loco dolenti podagrico aliquoties illitus, dolores ad miraculum restinguit, præcipuè si in eo tantillum Camphoræ fuerit solutum Sennert. Institut. Hartman. prax. loc. de Arthrit. Tentzel. in Exeg.*

Spiritus ✱i urinosus.

In ✱co duplex Spiritus reperibilis est, scilicet Spiritus Urinæ & Sal. Com. Ille facilè elicitur vel additis cineribus anaticâ proportione, aut Calc. viv. Sal. Nit. fixo, sale Tart. Modum vide pag. 159. secundæ partis Glauberi. Quem verò describit idem author pag. 158. cum Lapide Calamin.ris non ita feliciter cessit, fortè propter impuritatem Calaminæ, est enim una alterâ longè melior. Spiritus aureus ejusdem naturæ cum Sal. Com. sic prolicitur.

Spiritus acidus ✱ci.

S. Closs.

Solve ✱ in aqu. comm. ita ut aliquid insolutum restitet, hâc solutione imbibe folia plura chartæ Emporeticæ in globulos sive pilas molles conformatæ, quas in cucurb. conjice & ex ∴ vel reverberio clauso propelle spiritum coloris aurei summè acidum, qui per rectificationem albescet.

Vires. *Spiritus hic est penetrans, admodum & subtilis à commixtione salis volatilis ⊡ unde summè Diaphoreticus est & Colicam sedat.*

Dosis gutt. 6. 8. *in vino.*

N. 2. *Cave ne vehementiori △ charta comburatur, alias denigrabitur ♎us extillans, cum putore ustionis, sit ergo △ gradualis.*

2. *Cave ne ☿ ⊕rum addas, ut facit Querc. in Tetra de titulo de Panacæa ☿ij, sic enim prodit unà cum Spiritu salium fuligo quadam ☿ alis, à qua (si detur hic Spiritus intra corpus) gula constringitur cum signis instantis Convulsionis, post absolutam autem destillationem si detur △ ♎ationis, tunc combustâ papyro nanciscceris ☿um dulcem.*

Spiritus alius fugaciss. ✱ ci.

℞. Calc. viv. q. v. inde Cucurbitæ in MB imposita. Hinc affunde ✱ cum in ▽ dissolutum, idque paulatim & per vices, alembicum semper reaptando. Quando omne superfusum fuerit, Receptaculo & Iuncturis probè munitis destilla lentissimo △. Sic prodit quidem Spiritus aliquali phlegmate dilutus, sed qui unicâ rectificatione dein fugacissimus redditur.

Usus ejus est in variis morbis. Utimur tamen præcipuè in morbis capitis: Epilepsia, Apoplexia, gravitate auditus, &c. In morbis uteri: Retentione mensium, difficultate conceptionis, singulari quodam instrumento eum applicando, cui si vola manus calens admovetur, statim operatur. Ioel. Langel. instrumentum illud est vitrum strictioris orificii, quod intraditur in vulvam.

(*Dosis à* ℈ß. *ad* ℈j.)

(*Utuntur quidam spiritu ✱ anisato, caryophyllato.*)

(*Item crystallis è Spiritu ✱.*)

HOFM. 4. *Destillatio Unde spiritus.* ✱) ✱ cum lapide hæmatite minio, cineribus clavellatis, Sal. com. Tartari, &c. misceri potest, aqua impraegnatum, ♎latione statim mixturam insequente; Primò spiritum ✱ salsum urinosum volatilem, & ex cap. mort. sal fixum in omnibus obstructionibus non satis deprædicandum in primis in quartana acquiris.

N. Si Cap. mort. spiritus ✱ urinosi cum sale alkali parato novum addas sal alkali Tartari &c. & denuò destilles, novum acquires sal volatile.

(Sal fixum ex ✱ & Sale Tartari.) Recip. Salis Tartari ℥ IV. ✱ ℥ VIII. misce & solve ita, ut ✱ prius in ▽a solvatur, & superinfundatur Sali Tartari & illicò ♎latio fiat, tunc ascendit, ut assolet, spiritus volatilis salsus urinosus, residuum autem in fundo usque ad siccitatem destilletur, quod cum tripla aut quadrupla argillæ portione in globulo formatum △ne forti ♎ia, tunc accipies sp. salis & nitr. volatile. Utrumque rectifica, postmodum etiam invicem misce. Primum ♎latum spiritum salsum conjunge cum sp. acido fixo vase clauso & successivè, & spiritus volatilis tantundem affunde, dum nihil amplius ebulliat, & sic pondus Naturæ est impletum. Deinde leni △ne phlegma in MB abstrahe. & nil nisi ▽a ♎labit, eò quod uterque spiritus salsus & acidus in forma salis citrini ad fundum se præcipitavit.

N. hæc salia cum priori sale fixo Cap. mort. sunt conjungenda & p. d. solvenda; ☉ compagem reserant.

2. *Aliter.*) Hæc ut & sequens cum sp. vini minus necessaria est, imò frustranea, melioribus descriptionibus prostantibus; nisi Ciner. clavellati vel Sal. com. Tartari admisceantur, non succedent.

Aliter.) Parum accipies spiritus salsi volatilis urinosi, sed florum copia compensabit.

N. Elegantiorem descriptionem sp. ✱ salsi ac urinosi non habebis, atque illa est *Cl. Zwelfer.* in appendice ad animadvers. p. 53.

Vires.) Totam massam sanguineam incorruptam à putredine præ-

præservat, fermenta acida præcipitat, suffocationi uterinæ hypochondriacæ, apoplexiæ, epilepsiæ, spasmo internè guttatim exhibitus, imo odoretenus etiam medetur: Et ipsius Pestis summum est remedium cum Essentiâ specierum theriacalium nuptus. Maximam præterea vim obtinet aperitivam tum per se, tum cum sp. salis vel arcano Tartari soluto maritatus in tartareis morbis, item cum scorbuto complicatis. In arthritide vagâ & fixâ non habet compar. In Quartanâ item singularis est ejus usus in mensium suppressione in uterum per Glauberianum instrumentum sublimari potest, quod vocatur balneum siccum. Dosis est à gutt. x. ad ℈j. vel ultra in convenienti vehiculo. Extrinsecus anaticè cum sp. lil. convall. sit. sp. arthritico mixtus sp. * salsus urinosus addito parum camphoræ tutò extrahit dolores podagricos, non repellendo eosdem, sed materiam morbificam resolvendo & discutiendo. Cum enim Podagræ primordia sint ab aciditate hostili ad corporis ambitum delatâ & artus molestante, in quibus Podagræ character Archeum digestionum præsidem afficit, hic spiritus autem cum sit salsus volatilis & omne salsum extinguat acidum, fit, ut podagrici inde notabilem levaminis sentiant effectum. Cum plumaceolo loco dolenti podagrico aliquoties illinendus est.

*In * duplex spiritus reperibilis.*) * constat ex sale duplici acido scilicet, quod sal commune est, & salso & quidem urinoso, ex urinâ & fuligine dependente, unde fit ut duplex etiam in * reperiatur spiritus &latione eliciendus salsus & acidus.

*Spiritus acidus * S. Closs.*) Hic non purus acidus * est, cum multum salis volatilis urin. adhuc sit admixtum. Mihi autem maximè ille probatur, licet ♂tialis sit, qui ex Cap. mort. à quo flores * martiales sunt ♎ati, destillatione elicitur.

Spiritus alius fugacissimus. *) Spiritum etiam acquiris summè volatilem; Ex ⊙ liquor nephriticus s. a. confici potest. Usus autem & vires hujus jure spiritui * urinoso suprà edocto accommodari possunt.

¶ *V. LIQVATIO.*

Unde

*Liquor seu oleum *, per deliquium.*

℞. * purif. q. v. impone albuminibus ovorum coctorum, ac repone ut solvatur per deliquium. *Kesler. 1. cap.* 19.

CAPVT XXVI.

De Vitriolo.

Vitriolum est Sal minerale metallis proximum, ac præcipuè Cupro, &c. Græcè Χάλκανθον, Arabicè Calcantum, Calcant, Alcalcadis. Latinè, Atramentum sutorium, Vitriolum. German. Vitriol/ Kupfferwasser. du Vitriol. Eau Vitriolée. *Vitriol.* Vitriool.

Varia sunt ejus genera, pro natura mineræ, quam in se continent, differentia. Præcipua autem quorum hoc tempore est existimatio, sunt 1. Cœruleum, Sapphyri instar, compactum, ut Saccharum candum, tactu siccum, Hungaricum vocant, vel Cyprium, (Gallicum ex agro Lugdunensi cœruleum Poterius commendat) 2. Subviride, herbacei coloris, magis granulatum, grumosumque instar Sal. Com. paulùm unctuosum, manuique tangentis adhærens, quale Goslariense, Suecicum, &c. 3. Album, in formam parvulorum panum effictum, tactu siccum.

Ex his itaque generibus, (nisi peculiariter monitus sis) secundum elige, & ex hoc, quod plus de ♀ quam de ♂ participat, nimirum quod cultro affricatum rubeo colore inficit, cavendo tamen Vitriolum minutum subcœruleum, pallidulum & aquosum, manusque tangentis madefaciens, quod passim venale prostat.

Vires. *Vitrioli usus tantopere fructuosus existit, ut Paracelso (in naturalibus) ac Phædroni tertia pars Medicinæ habeatur, imò totam Officinam in eo latitare perhibet. Quercetanus in Tetrad. Galeno calfacit, siccat, adstringit vehementer constipat, vomitum ciet, lumbricos fugat. Extrinsecus Errhinum exhibet naribus inditum.*

Hofman. *De Vitriolo.*) Vitriolum derivare volunt à vitro, vel quod colore vitri respondeat, vel quod vitri instar clari gratâ oculis pelluciditate superbiat. Latinè Atramentum appellatur, quod eo sutores coria nigredine inficiant, & liquor scriptorius niger indè conficiatur. Græcè χάλκανθον, quasi æris seu ferri florem aut effervescentiam diceres. Germanicè Vitriol/ Kupffer-Wasser.

Est sal minerale metallis proximum.) *Theoph. Paracelsus Libr. de rer. Natural. ort.* Vitriolum Sal. com. esse confirmat, sed sui generis, & ab aliis salibus distinctum. Id quod etiam repetit *Lib. 2. de morbis mineral.* tr. 3. *Cap.* 1. *Ioh. Quercetanus in tetrad. Capit. affect.* Salis genus esse exponit. *Cl. Sennertus* Lib. 5. Cap. 11. Physic. Vitriolum salis genus appellat mirabilis Naturæ. Idem statuit *P. Poterius* in Pharmac. Spagyric. p. 71. *Billichius* in observat. & paradox. Chemic. Lib. 1. Cap. 13. p. m. 78. Neque sal, inquit, Vitriolum est, neque metallum, sed mediæ inter utrumque Naturæ, utriusque particeps. Nihilominus à potiori parte denominationem captantibus multò rectius pergit, dicetur sal, quàm metallum. Contrà verò *Angelus Sala, Iohann. Papius, Cl. Zwelferus* & alii negant, vitriolum sal esse verum, sed esse metallum solutum cum totâ suâ substantiâ, quodque denuò vi ignis in pristinum metallum converti possit. Cui sententiæ & ego subscribo ut verissimæ; Cùm enim vitriolum nil nisi Sulphureæ salsuginis acidæ æratæ aut ferratæ coagulum sit, hoc est, cùm vitriolum nihil aliud sit, quàm corpus minerale solutum ex spiritu Sulphuris acido, corpore ♂tiali aut ♀nereo metallino, aqua elementari & terra quadam minerali compositum, non video, quomodo inter salia propriè sic dicta locum invenire queat, adeò ut omne Vitriolum nihil aliud, quàm proles ipsius Sulphuris videatur. Cujus modus generationis talis est. In regione subterranea ex actione ignis subterranei in sulphur oritur exhalatio, seu spiritus Sulphuris acidus, quem excipit aqua subterranea, & inde acidula redditur; hanc postmodum æris ac ferri mineræ efficaciter imbibunt & absorbent, ac inde Vitriolum emergit. Id quod Mechanica chemica & Vitrioli analysis probat. Vitriolum artificiale paraturus sume sp. sulphuris aqua dilutum, affunde ♂ vel ♀ rasuræ, & rem tibi dabit expeditam. Sulphur inesse vitriolo non tam ratione, quàm sensu percipitur. A Sulphure igitur est initium, à quo etiam artificialis Vitrioli compositio suum habet fundamentum; Et de ejus præsentiâ certos nos reddit fidele sensus testimonium, sive enim vitriolum usseris, sive destillaveris, idem tibi odor sulphureus feriet nares, qui à sulphure oritur accenso, & sine dubio etiam Matthioli afflavit, dum scripsit, chalcanthi venam, dum foditur, fœtidum & graveolentem instar sulphuris eructare halitum. *Comment. in Lib. V. Dioscorid. Cap.* 1̣4. Misce sp. vitrioli rectificatum cum æquali vel duplâ quantitate olei Terebinthinæ, & ex parvâ retorta vitreâ destilla, notabilem sanè veri sulphuris copiam circà retortæ collum acquires, ut inde etiam pateat, spiritum vitrioli, licet liquor sit destillatus, & habeatur pro principio salino, esse tamen corpus compositum, ut præter salinam ejus partem sulphur contineat vulgari sulphuri simile, quod vix ipsum simplex & incompositum corpus fuerit. Prætereà nec metalli expers est vitriolum, adeò, ut quamvis ex spiritu sulphuris acido sit corpus conflatum, denuò tamen in pristinum metallum, Vulcani violentia transferri potest. Quomodo autem metallum à vitriolo sit separandum, vid. *Billichium* l. c.

Varia sunt ejus genera pro Naturâ mineræ.) Vitriolum vel nativum seu stillatitium est, vel Factitium. Illud dicitur, quod in cavernis sive fodinis terræ est concretum, aut ex illis destillat, cujus species etiam est in metalliferis Rammeli montis Goslariensis fodinis, quod divinas & non satis deprædicandas obtinet vires, dum adhuc gaudet sale suo centrali ac spiritu nativo, quod vel in venis, fibris & commissuris saxorum vel dum ex iisdem guttatim destillat, stiriarum modo de eorum pendet cameris & deciduum ex stiriis in solum delapsum ita colligitur; reperitur etiam in fodinis *Brunsvicensibus*, Anglicis, Hungaricis &c. Factitium est, quod ex Lapidibus illis chalcanthosis ex terra illa æruginosa aut cinerea maculis viridibus ac rubris interstincta coquitur. Utrique huic una est Natura, sola consistentia & concrescendi figura differunt.

Sunt 1. Cœruleum.) Ratione coloris, vel est cœruleum de venere participans, vel viride, de martis prosapia, subviride, herbacei coloris vel album &c. quod maximè ad Sal. com. naturam accedit.

2. *Cyprium.*) Locorum ratione, *Cyprium* est, quod reperitur in

in Insula Maris Ægei cypro, olim ob insignem fertilitatem Macaria dicta. Ad hanc Insulam ipse *Galenus* olim navigavit, ut ipsi de conficiendi modo & ratione hujus vitrioli constaret. *vid. Lib.9. De Medicamens. facult.* Hoc ⊙laris esse naturæ *Mazotta de triplic. philosoph.* Lib. 2. testatur. Vel *Romanum*, non quod in Romano oriatur agro, sed in Romæ saltem honorem ita dicitur, ut hic Roma sumatur pro Italia, reperitur enim hoc in *Campaniâ, Montæ-ranâ &c.* Vel *Hispanicum, Hungaricum, Anglicum, Gallicum, Goslariense &c. Cyprium* admodum pretiosum est, nec minus *Romanum* dictum; *Hungaricum* carius venditur *Goslariensi*, præstantius tamen est, quia propè aurifodinas eruitur. *Anglicum* huic succedit & *Hispanicum*. *Goslariense* plus de ♂tis, quam ♀neris natura participans propter exiguum pretium destillationi est convenientissimum.

Vires.) Licet vix centesimo millesimus artificum potiatur arcanis ex ⊙, ☽na & ☿rio paratis, sunt tamen præterea quatuor metalla, quæ facilius ductui & optatui artificum parent, adeò ut non frustra Th. Paracelsus glorietur, solo saturno fortè ducentas morborum classes superari posse. Nihilque æquè victoriosè in humidum radicale agere, atque primum Ens cupri, vel ad Vitam longam sulphure vitrioli esse benignius. Mars demum, quanquam pretio vilissimus, & numerosa prole spretus, non postremus tamen pugnaci natura à Paracelso reputatur. Cujus genuinus filius est vitriolum martis, cui propter eximium ejus usum tanta elogia à *Th. Paracelso* ipsi adsignata competunt. *Helmont. in tr. Butler.*

N. In Peste & febribus intermittentibus vitriolum cyprium à *Roderico à Fonsecâ in consult. Medic. Tom. 1. commendatur*, & *P. Borellus Centur. 4. obs. 77.* in febribus præscribit. Vitrioli scilicet Cyprici frustum in ℔ iv. aquæ infundere docet per horæ quadrantem, & propinandas suadet hujus aquæ sex uncias manè per 6. dies duabus horis ante cibum.

¶ PRÆPARAT.

Sunt

1. Purificatio. 2. Calcinatio. 3. Destillatio. 4. Sublimatio. 5. Præcipitatio. 6. Salificatio. 7. Extractio.

1. PURIFICATIO.

Purificatur ⊕-m à fæcibus, tum superficiariis, tum exactius inhærentibus: illud fit solâ solutione, filtratione ac crystallisatione: Hoc interveniente insuper digestione.

Hinc

1. *Vitriolum album vomitivum.*

Solve ⊕-m album in ∇, filtra & evapora, donec quasi crusta supernatans appareat, postea ponas in locum frigidum, & concrescent crystalli, quos posthabitis fæcibus, quæ subsident, exime: ∇m iterum evaporare sines, reponesque ut antea. Hic labor penitus tertiò reiteretur, coagulando scilicet & dissolvendo, ultimo ter eodem modo procedatur cum ∇ rosatum. Crystalli tandem supra calorem lenem exiccati, redigantur in ♃erem album.

Vires. *Est lene vomitivum operaturque feliciter in febribus, affectibus ventriculi, catarrhis, lumbricis, peste, & epilepsia, &c.*

Dosis à ℈ j. ad ʒj. in Vino, Iusculo, vel alio liquore.

N. 1. ∇ *centaurii, vim ejus emeticam maximè promovet Croll. Beguin.*

N. 2. *Quatuor sunt ⊕-la vomitiva apud Chymicos seu Gillæ. Primum fit ex ⊕-lo cæruleo dissoluto & præcipitato cum Ol. Tart. separato Sulph. filtratur solutio & cogitur in crystallos. Hæc Gilla est omnium vehementissima & acris valdè. Altera fit ex ⊕- albo modo jam dicto, quæ ad tantam malitiam non accedit. 3. est Vitriolum ♀is aut ♂ paratum ad mentem Crollii, illi inest dulcedo styptica, præsertim si bis aut ter in phlegmate O resolvatur & rursus coaguletur, huic minor violentia inest. 4. Gilla est omnium innocentissima pueris vomitu indigentibus dicata, quæ fit ex ⊕ Vitrioli post extillationem spirituum & olei, diciturque Sal Vitrioli vide infra. Omnia hæc Vitriola intra quadrantem horæ vomitus excitant.*

2. *Vitriolum Hemetico-purgans.*

℞. Vitriolum Roman. (vel quodvis aliud ex tribus illis supra commemoratis.) q. v. pulverisatum in loco calido, radiisvè solaribus in ♃erem album exicca. Postea solve in ∇ centaur. min. filtra & in loco frigido ad crystallisandum repone: Crystallos exiccatos (servato tamen colore cœruleo) serva in vitro probè occluso.

Vires. *Purgat per vomitum, & secessum, eximium existens in febribus pestilentibus Medicamentum.*

Dosis à gr. 20. ad 31. & plur. in liquore vel ∇ appropriata, Sala de Vitriol. Gluckrath in Beguin.

Purgatio defæcatoria.

Solve Vitriolum in ∇ vel rore majali (filtrato, vel quod melius, destill.) solutum cola, colatum colloca in digestionem, (per mensem) sic ad superficiem & fundum rejiciet fæces, quas separa. Iterum ponatur in digestionem tamdiu, donec nullas fæces ampliùs rejiciat.

Inservit multis præparationibus.

Coagulum ⊕- S. Closs.

℞. Salis Vitrioli in aq. solut. filtratique, Tart. calcinati itidem in aq. resolut. part. æq. Conjunge ambas solutiones & coagula in hac.

Vires. *Desiccatum purgans præbet, non ita vomitivum.*

Dos. à ʒß. ad ℈ ij. & ʒ j. in febribus Intermitt. & ad educendam Melancholiam.

Sal Vitrioli nitratum S. Closs.

℞. Vitriol. & Sal. nit. perpurgati an. ℔ j. M. colloca in ollâ △ sustinente, operculo suo munita, inter prunas ardentes per 7. aut 8. horas. Quod restat materiæ bulliat in aq. communi ad dissolutionem usque, filtretur, evaporet ad cuticulam, tum in frigido crystallos expecta vomitorios, quorum

Dosis erit à ℈ j. ad ℈ ij. & ʒ j. in Cachexia, hydrope, calculo, suffocatione matricis, mensium retardatione.

(*Purificatur etiam Vitriolum ita: Vitriolum solvitur ∇ calida, dum adhuc calet injicitur ⊖ comm. M j. ita præcipitatur impuritas, inde filtr. evapor. ad tertias, & crystallisatur.*)

HOFMAN. 1. *Purificatio.*) Hæc digerendo quàm optimè perficitur, Sic v. g. Recip. vitrioli cujusvis q. v. solve in ∇ pluviali, postmodum cola per linteum, coque ad consumptionem dimidii, hoc spatula lignea agita, & inde ad digestionem pone, residebit materia terrestris lutea, supereminentem liquorem in crystallos redige.

Hinc 1. *Vitriolum album vomitivum.*) Hoc quoad exactam elaborationem & felicem operationem suam meretur laudem, dum vim suam exerit emeticam absque ulla malignitatis suspicione colliquativæ. Sequens tamen etiam non rejiciendum est. Recip. vitrioli alb. q. v. solve in aqua fontana & ebulliant, posteà Recip Nitri præparati q. v. solve etiam in aqua fontana, & guttatim vitriolo soluto asperge, & omnis impuritas petet fundum, tunc clarum filtra, filtratum ad medietatem evapora, donec quasi lactescat, quod infrà horæ spatium in crystallos abit.

2. *Vitrio-*

2. *Vitriolum Emetico-purgans.*) Hoc ob violentiam valdè suspectum est, ut jam non amplius sit in usu.

Coagulum Vitrioli S. Closs.) Si loco Tartari calcinati sal Tartari substituatur & in solutionem vitrioli infundas, ☊tantur flores vitrioli, qui contrà lumbricos summo cum emolumento adhibentur.

Sal vitrioli Nitratum S. Closs.) Hujus descriptio & præparatio nullâ indiget animadversione; Nec ullus sibi imaginetur, hæc salia operatione imitari aq. fort. operationes ita elaborata, sed in cachexiâ, hydrope, mensium suppressione, matricis suffocatione notabilis sunt energiæ. Si alio modo conficias & sumas nitri elect. part. iij. vitrioli el. part. j. & fundas in crucibulo, fusum solvas, filtres & iterum coagules, nancisceris Dn. D. Mœbii sal anti-febrile album. Si autem accipias vitrioli Ungaric. part. iij. & nitri part. j. expulso prius per retortas. Gas sylvestri nocivo, residuum solvas, filtres & iterum coagules, habebis sal ejus emeto-diaphoreticum.

¶ II. CALCINATIO.

1. *Vitrioli calcinatio aperta, unde Colchotar.*

℞. Vitriolum, calcina, id est, coque & combure in vase terreo, donec, omni humiditate privatâ, rubescat.

N. *Vitriolum Calcinatione hac ultra dimidiam partem pondere imminuitur.*

[N. *Immiscetur Theriacæ, adstringit, sistit hæmorrhagias.*]

2. *Calcinatio Vitrioli clausa.*

Vitriolum crebris solutionibus & coagulationibus optimè depuratum, lenique calore exiccatum, pone in Matracium firmum sigillo Herm. munitum. Matracium hoc in 🝗 calidis colloca, qui solis æstivi calorem non superent: stet ita donec per flavedinem in rubedinem instar sanguinis convertatur. Labor est 20. ♂ ♀ circiter. *Beguin.*

N. *Vitriolum rarâ stratificatione sternendum est, ne stratum illud crassitie cultelli in dorso densius sit,* (nicht dicker als ein Messerruck dicke) *plura ergò Matracia, nisi incassum laborare volueris, habere expedit.*

Inservit variis præparationibus.

Hofman. 2. *Calcinatio.*) Vitrioli calcinatio diversos habet gradus, vel enim calcinatur illud in hypocausto ad fornacem, vel saltem in sole, vel in peculiari fornace dispergitur, ut vitrioli phlegma simul colligatur, vel in ollâ mox super igne per se liquatur, & coquendo à nimiâ humiditate liberatur & ad siccitatem reducitur, vel vitriolum crebris solutionibus & coagulationibus depuratum leni calore in matracio, prout *Dnus Autor* describit, calcinatur, in his levioribus calcinationibus retinet vitriolum suos spiritus acidos.

¶ III. DESTILLATIO.

Unde

Destillata aquosiora.

1. *Ros Vitrioli.*

℞. Vitriolum crudum, elice rorem calore MB ferventis cucurbita non adeo alta adhibita.

Vires. *Valet ad ardentes capitis dolores, mitigat sanguinem adustum, corroborat viscera. Sala.*

Dosis ʒ ij continuatim, ad aliquot dies.

(*Scorbuticis oris ulceribus proficuus.*)

2. *Aqua Vitrioli secunda.*

Post extillationem roris transfer cucurbitam cum restante Vitriolo ad arenam, & destilla, quoad Ꝗari potest.

Vires. *Conducit ad purgandos renes, lenit corrosiones internas,* 🜕m *& sudorem proritat. Inflammationem plagarum corrodentium aliquantulum calefacta sedat, lenit & mitigat dolorem, & ad consolidationem confert; (infusâ guttâ unâ ac alterâ Ol. Tart. ut mordacior fiat,) scabiem siccam mundificat, & carnem solidiorem efficit. Sala.*

3. *Phlegma Vitrioli acidum.*

℞. Vitriol. cærul. q. v. destilla ex 🝗bus per XX cohobaque aliquoties, (7.) supra 🝎 ultimâ vice fortius urgendo.

N. ▽*a illa suavem acquirit odorem, si post ultimam* Ꝗ*ationem aliquamdiu calore moderato circuletur.*

Vires. *Est arcanum ad capitis dolorem & epilepsiam. Hartm. in Croll. (convenit aphthis.)*

(*Phlegma insipidum opthalmiæ conveniens.*)

4. *Spiritus Vitrioli volatilis.*

℞. Vitrioli defæcat. & exiccati q. v. destilla gradatim per 🝭m △ nudo, ut simul post phlegma subsequantur Spir., quantum fieri potest omnes. Liquori egresso adde part. ij. ▽æ pluvialis destillat. & in MB nova destillatio instituatur; tunc subtilissimus Spir. Vitrioli cum ▽ elevatur, relicto acidissimo oleo in fundo.

N. 1. *Si volupe sit Spiritum Vitrioli volatilem purum obtineri, aufer Excipulum dum instrumenta adhuc calent, statimque in MB aquæ ferventis, probè adaptato alembico & recipiente parvo, cautè colloca. Videbis statim volatilem Spir. in Excipulum transire, quem seorsim collectum, diligenter serva. Ex 6. vel 8. ℔. Vitrioli ʒ iij. ad summum ℥ß. acquiri potest.*

N. 2. *Hæc est illa volatilitas Vitr. quam Theophrastus partim, præcipuè autem part. 3. ad morb. ament. tr. 2. commendat ad Epilepsiæ curationem. Hartm. in Croll.*

Vires. -^- *ille ▽æ pluviali immixtus summe penetrans est in febri Ungarica, aliisque ardentibus febribus efficacissimè operari solet.*

(Si 🜖-lum 🜔 defæcatum, Spiritum de 🜔is natura participat.)

Alii Ꝗationem hanc ex cucurbita loricata perficiunt, octies plus minus cohobando.

Alii ad nonum usque Alembicum fortissimo △ pellunt: scilicet alembico altero exactè imposito, ut in sublimatione flor. ♁ii fieri solet, qua ratione penetrantissimus elicitur Spir. 🜖-i, ad fugandam epilepsiam præstantissimus. *Hartm. in Croll. Sennert. Institut. Tentzel.*

Alii addunt 🜖-o optimè purificato ☿m, ut fiat pasta; eliciuntque per 🝭m 1. ☿. 2. 🜖-i phlegma. 3. 🜖-i Spiritum. Tandem separant ☿m in MB à 🜖-i phlegmate; & 🜖-li Spiritum per 🝗 dephlegmant: vel phlegma cum spiritu ab oleo fixiori per arenam proliciunt: postea in 🝗 dephlegmant. *Senn. Inst. Tentzel. vide & seq.*

5. *Spiritus volatilis 🜖-i.*

Solutum 🜖-lum in aq. purâ coque in lebete ferreo 2. aut 3. horas, adjecta ℥ j. aut alterâ limat. ♂tis ad libras singulas soluti 🜖-li. Remove ab △ & ochra limaturæ sese implicabit post refrigerationem, id ter repete cum novâ limat. singulis vicibus ter ochream separando. Crystallos vero 🜖-li restantes impone 🝭 lutatæ, dando △ per gradus, usque dum vapores

 albi

albi recipiens oppleant, tunc cessa, phlegma à spiritu acidulo per rectificationem in MB separa & serva. Sed parum habetur hâc viâ. Quare Glauberum sequor secundâ parte furnorum p.95. verùm cum vasa illius sive terrea sive ferrea, sint porosa, neq; per ea tota spirituum & olei quantitas exhauriatur, ego post absolutam impetuosi phlegm. & spirituum alborum ‿Ϙationem subsistere soleo post 12. horas & quod Colchotaris superest conjicio in 🝭 vitream optimo luto instructam, admotoque eodem Recipiente phlegma & spiritus 1. exceptos continente, hoc opus ‿Ϙationis redintegro, aperto △ cum carbone terræ subtus & supra administrato, idque per 8. ♂ & minus continuo, imò si ad XII. ♂ extendi posset, melius foret, præsertim si vitriolum optimæ notæ fuerit, quale est Ungaricum, tunc enim, (nec ferè priùs,) spiritibus suis volatilibus, ac dulcedine sua totaliter privatur. Tandem separatio spir. Volatilis ab Oleo dulci instituatur, ut vult Glauberus in secunda parte p. 10.

Vires. *Spiritus volatilis ibidem videre est. Olei dulcis virtutes plures quoque sunt: Iecur & lienem egregiè deobstruit, valet in febribus ardentibus, dosi majore qua ad ℈ j. extenditur (propter dulcedinem) in haustu cerevis. figit quoque ☿m in pulv. album firmè fixum.*

N. 1. *Si ritè operatus fueris, tunc ex* ℔ *xij.* ⊕ *Hungar.* ℔ *v. olei nancisceris.*

N. 2. *Sal Vitrioli ex hoc* ⊖ *beneficio phlegmatis elicitum pro vero ac genuino habendum est, reliqua salia, quæ post triduanam ‿Ϙationem emunguntur, nil aliud sunt quam Vitriolum resolutum nondum satis spiritibus acidis orbum ac privum. Potest tamen inde haberi Sal syncerum, si* ⊖ *ad albedinem reverberetur, & postea more communi extrahatur.*

N. 3. *Habes aliam Spiritus volatilis methodum in Helmontio sub titulo Ignis ♀is, unde Diaphor. Parac. paratur.*

6. Spiritus Vitrioli, vulgari modo destillatus.

℞. ⊕i ad rubedinem calcinati, (vel ex ‿Ϙatione roris & ▽æ secundæ residui) ℔ vi. vel q.v. destilla △e nudo ex 🝭 benè lutata, in Recipiens capacissimum, commissuris exactè clausis, adhibitoque △ gradatim. Post tres ferè ☌as phlegma stillare incipit, quod tandem, paulatim aucto △ circiter ☌ 6. vel 7. Spir. albi nebulosique subsequentur. His apparentibus continuandus erit △, paulatimque augendus, donec nulli amplius Spir. egrediantur, quod cognosces, si Receptaculum pellucidum appareat. Spiritum dephlegma in MB, donec guttæ acidæ exstillare incipiant, postea rectifica eundem per 🝭m vitream in ╪ere, sic exibit Spir. clarus, in 🝭 verò manet ☍ rubicundum & acre.

N. *Si citra jacturam aliquam spirituum (in calcinatione forte evanescentium) ut & citra corrosivi olei admixtionem, (quo alias vix Spir. plane liberari poterit,) destillationem expetas, procedere monet Dn. D. Brendelius (in Chymia sua, ubi & rationibus id inculcare conatur,) modo qui sequitur.*

℞. ⊕li opt. crud. q. v. (℔ xII.) inde 🝭æ, Excipulo capacissimo firmiter connexæ, (ita tamen ut foramen in commissura relictum sit, spiritibus volatilibus ac impetuosis exitum concedens,) destilla ut moris, lentè, donec impetuosi illi Spir. fuerint egressi, (id quod cognosces, si collum refrigescat;) dein obtura firmiter foramen illud, ac auge △m, pelleque ☌ 12. (non ultra, alias Spiritum inquinabis oleo corrosivo graviori) Hinc dephlegma ac rectifica, & habes Spiritum Vitrioli optimum.

N. *Spiritus in calcinatione evanescentes, vix ac ne vix opera dicto modo adhibita æquivalent. Ideoque nisi Spiritum quoque volatilem expetas, vulgaris modus satisfacere potest. In quo nota tamen ne nimium initio calcines, nec nimium △m in destillatione urgeas. Etenim ut in omni fere ‿Ϙatione ita in hac paulatim crassius, &c. propellitur.*

Alii addunt Sal. nit. aliquid, sed ‿Ϙatum hoc potius 🜅, quam Spir. Vitrioli nomen meretur.

Vires. *Spir. Vitrioli est diureticus, diaphoreticus, incidens, attenuans, putredini resistens, &c. Hinc utilis in febribus ardentibus, obstruct. Epatis, Lienis, & Mesenterii, appetitu prostrato, &c. Quinimo cum liquore vel vino mistus lenit Odontalgiam, (gingivis impositus) prodest & ejus illitus in tinea capitis, aliisque generibus scabiei & pruritus, cum ▽ chelidon. mixtus.*

Dosis à g. 3. ad ℈ß. vel ad ℈j. in liquore, vel adhibetur in potibus quant. suff. ad aciditatem gratam.

7. Spiritus Vitrioli dulcis, seu ☍ Vitrioli dulce.

℞. Vitrioli benè calcin. ℔ iij. superfunde ✳, ut benè supernatet; digere decantaque & affunde novum ✳, idque quinquies vel sexies, semper, ♂ aliquot digerendo. Aceta illa imprægnata destilla, donec Spiritum Vitrioli tetigerit ‿Ϙandi ordo. Tunc inde in 🝭m adjectis sabuli puri manipulis duobus & liquor Vitrioli emanans dulcem referet saporem. *Tentzel. Kesler. 3. cent. 27.*

Vires. *Prodest in calculo, tartareis morbis, catarrhis, &c.*

Dosis ℈ j. in liquore convenienti.

8. *Aliter.*

℞. Spirit. Vitrioli vulgar. (rectificati,) ℔ 1.
⊖ Vitrioli (ex quo Sal. sit extractum) ℥ iv.

Destilla per 🝭m vitream in arena in receptac. satis capax; sic prodit Spir. subdulcis, & quem si dulciorem cupias, circula cum 🜍 ♂ 4. aut 5. dein abstrahe 🜍, sic habes Spiritum Vitrioli dulcem.

N. *Dulcescit etiam sola circulatione cum suo phlegmate, vel si aliquoties a scoriis ♂ (semper novas scorias sumendo,) ‿Ϙetur.*

9. Spiritus Vitrioli Philosophicus, vulgò (ohob. ♁ ij.

℞. ▽, qua ☿ vitæ edulcoratus est, evaporet leniter MB, donec apparere incipiat liquor flavus & acidus. Liquor hic est Spir. Vitrioli philosophicus, qui per 🝭m à terrestri materia rectificari potest.

Vires. *Potioris est virtutis, quam qui vulgari modo conficitur. Medetur Febribus, Luem ♀ mitigat, Lienem & Meseraicas solvit, ventriculum debilitatum, & à phlegmate crasso infarctum confortat. In Melancholia, hypochondriaca, Epilepsia, omnibusque affectibus capitis mirè prodest. Extrahuntur & ejus ministerio Tinctura mineralium, corallia & perlæ dissolvuntur, (Idem acuatus Spiritu Sal. com. solvit ☉m.)*

Dosis gr. 3. 4. ad 8. in haustulo vini vel liquore convenienti. Hartman. in Croll. Kesl. l. 1. cap. 26.

10. Spiritus Vitrioli Tartarisatus, alias Liquor Dianæ.

℞. Vitrioli Ungarici ad albed. calcin. p. ij.

Tart.

Tart. ad nigred. calcin. p. 1.

Pulverisata invicem misce & 🜄 paulisper conspersa, destilla per cucurbitam (XX imposito) forti △e, cohobaque: deinde rectifica liquorem egressum in arena, seorsim capiendo, & 🜄m & liquorem reliquum.

Vires. *Egregias vires exhibet ad sudandum in omnibus internis obstructionibus, in sanguine grumoso, contra scabiem, ad mundificandam & lævigandam cutim.*

Dosis à ℈ j. ad ʒj. cum brodio, aut cum pauxillo vini Hispanici. Daturque per 3. auroras continuas si libet. Tentzel.

11. *Spiritus vel* ▽ *aperiens Penoti.*

℞. ⊖i Ung. ad rub. calc. ℔ IV.
Silicum è fluviis collect. & optim. calcin. ℔ j.
Tart. ad albed. calcin. ℔ I.

Mixta, inque tenuissimum 🝖erem tusa liquescant in cella aliquantum in liquorem, quem destilla ex arena per XX, cohobaque ter, 🜁atum liquorem singulis vicibus Ⓧ in 🝖erem redacto, affundendo. Extremo per ♉m △e aperto pelle, sic initio lento △e primum phlegma exstillat, postea vero 🜍 acidus auctiori △e elicitur. Ex Ⓧo calcinato Sal. com. extrahe, & cum eo (ablato prius phlegmate per B) 🜍m acidum digere. Tandem cum argilla in pastillos redige, atque ex ♉ △e nudo, gradibus tamen observatis, 🜍m alcalisatum provoca.

Vires. *Usus ejus insignis est in obstruct. Epatis, Lienis, Mesenterii.*

Dosis à ℈ j. ad ʒij. vel iij. in vino vel alio liquore convenienti. Hartmann. in pract. loc. de obstruct. Epat. Sennert. Institut.

N. *Dicitur Antihydropicum Muffetti, summeque celebratur in Hydrope, cujus fomitem per alvum ac urinam, spiritus etiam nondum alcalisatus educit. Datur cochlear unum jejunantibus singulis vel alternis horis aquæ appropriatæ injectum. Horning. in Cista med. Ep. 122.*

12. *Spiritus Vitrioli mellisatus.*

℞. ⊖i Sole albificati ℔ ij. mellis cum favo, ℔ I. Misc. exactè ac destilla ut moris.

Vires. *Lenit dolores Podagricos: si adsit inflammatio misceatur cum* ✠o, *alias cum vino. Med. dest.*

13. *Spiritus Vitrioli diaphoreticus.*

℞. 🜍 ⊖i vulg. ℥VI. Sal. com. Tart. C. C. ust. an. ℥ij. M. in mortario vitreo digerantur aliquantulum: dein destilla ex ♉ in recep. capaciss. donec omnis humiditas extillarit. 🜁to liquori adde 🜄 an. reservaque in vase benè obturato.

Vires. *Purificat sanguinem, abigitque scabiem ac pruritum, aperit obstructiones; sudorem provocat in peste, venenis, hydrope, icteritia, & contracturis, &c.*

Dosis à ℈j. ad ʒß. continuari potest ejus usus ad libitum sine periculo. Sala in Anat. Vitrioli.

HOFMAN. 3. *Destillatio, unde Destillata aquosiora* 1. *Ros vitrioli.* Valet ad cephalalgiam, ophthalmiam, &c. In chirurgia putredini & inflammationi resistit, item in scorbuto oris & ulceribus putridis. Facit etiam ad tincturas extrahendas ex fl. violar. rosar. bellid. borragin. bugloss. papav. rh. sed aliquoties rectificandum est.

3. *Phlegma vitrioli acidum.*) Vitriolum destilla ex cucurbita fictili per Aren. usque ad siccitatem, destillatum liquorem cohoba multoties suprà Cap. mort. in fine fortius urgendo; intermediatâ digestione ac circulatione, sæpius destilla à Cap. mort. tandem suavem violaceum acquirit odorem. Eodem modo & ▽ mineralis vitriolata Ambram redolens conficitur seq. modo: Recip. vitriol. Ungaric ℔ j. ✱ per Sal com. 🜍mat. ℥IV. omnia probè mista, Alemb. indita colloca in MB. igne lento 🝪la humiditatem, aqua hæc ultrà modum fragrantem reddit odorem, cohoba sæpius à Cap. mort. ita ex propriâ vitrioli tincturâ odor instar rosæ elici potest. Sed necesse est, ut vitriolum sit defæcatissimum.

Vires.) Hoc internè & externè in cephalalgiâ à causâ calidâ subortâ usurpatur, item in ophthalmiâ, &c.

4. *Spiritus vitrioli volatilis.*) Quemadmodum Dnus Autor describit, non multum sanè spiritus vitrioli volatilis hoc modo nancisceris, ideoque seq. modo procede; Recip. spir. vitriol. Ungaric. ℔ iij. Cap. mort. illius vitrioli lib. i ß. dum spiritus vitrioli Cap. mort. superfunditur, ebullire incipit, tunc celeri manu alembicum impone, adaptato recipiente, quod in hâc ebullitione elevatur & destillatur, spiritus volatilis est. Remanentiam inde retortæ vitreæ & destilla, tunc destillatum illud iterum affunde dimidiæ parti Cap. mort. vitrioli, quod tunc per alembicum prodit, affunde priori destillato. Remanentiam iterum per retortam 🝪la, affunde recenti Cap. mort. vitrioli, & hoc toties affundendo & iterum abstrahendo repete, donec nihil amplius per alembicum prodeat. Remanentiam 🝪la per retortam. Hunc spiritum verum Th. Paracelsi statuunt in Caduco esse. Qui, si apertus stet, evaporat, cùm admodum sit volatilis.

Alii spiritum vitrioli seq. modo volatilem componunt.

Recip. vitriolum viride crudum, solutione ac coagulatione depuratum, destilla per alembicum ex Aren. ad siccitatem decies cohobando, digerunt posteà aliquandiu sub alembico cœco, destillationem, cohobationem, digestionem toties iterant, donec striæ in alembico appareant, exinde spiritus prodit striatus instar sp. vini. Cujus tamen vires in profligandâ epilepsiâ elogio minimè respondent, longéque ei præstant alia.

Spiritus Alius vitrioli volatilis vitra, quibus inclusus est, deaurans. Cl. Tackii, ex D. D. I. M. comm.

Recip. Vitriol. Ungaric. cœrul. lib. IV. vel V. (poteris addere Romani unam alterámve libram, ita tamen ut Ungaricum verum bis præponderet) solve illud aliquoties & coagula, sine coloris tamen amissione, deinde pulverisa, & expone aëri, extrà solem tamen stet aliquandiu, sic enim per longam aëris actionem vivum ejus aurum, quod adeò arctis detinetur claustris, recluditur. Postmodum novo labore per proprium scilicet phlegma sequenti modo recludi debet. Pone vitriolum illud in cucurbitam & leniter phlegma abstrahe, fractâ cucurbitâ exime massam & contunde; eique phlegma redde, repone in balneum & lento igne denuò phlegma abstrahe, sic enim reclusio altera facta erit: Rejecto denique phlegmate, siccum vitriolum ex retorta communi modo in spiritum & oleum destilla; affunde denuò Cap. mort. spiritum & per gradus procede fortissimo igne urgendo in fine, ut in metallum ferè ex parte coagmentatum remaneat Cap. mort. & habebis spiritum incomparabilem (N. Tertiâ vice adhuc denuò affundi potest ille spiritus Cap. mort.) Sicque paratus erit spiritus ille, quem, cùm infundes vitro, id totum inaurabit, & retortam vitream undique inauratam & permanentem relinquet, ac si vitrificantium artificio ei inustum esset, rectificatur per alembicum & subtilior spiritus ab unctuosiori abstrahitur.

N. Hic est verus spiritus vitrioli, inquit Excell. Tackius Archiater & Professor Hasso-Darmbstatinus meritissimus, & qualem Philosophi adepti requirunt. Alterius hic longè est Naturæ, quam commune illud stagma venale. Est enim in hoc vis insignis resolvendi & penetrandi, non constringendi, ut innumeris corporis humani vitiis emendandis aptus sit.

Alii addunt vitriolo optimè purificato spir. vini, ut fiat pasta &c.) Vel spiritum quendam epilepticum, lil. convall. fl. tiliæ &c. vel apoplecticum, &c. prout *Tycho de Brahe composuit*, scilicet: Recip. vitrioli Ungaric. q. v. exsiccetur, depuretur, donec maximam fecum terrestrium partem deposuerit. Postmodum indatur cucurbitæ terreæ lutatæ, quæ ignem sustineat, lib. IV. vel V. pro cucurbitæ capacitate & apposito receptaculo magno propellantur successivè spiritus non solum humidi, sed etiam sicci, dum nulli amplius exhalent. Tunc cohobentur iidem spiritus super idem colcotar prius contusum, inque nova cucurbita fiat 🝪latio ter aut quater eandem repetendo. Posteà liquor in recipiente infundatur vitro oblongo, eique affundatur tantundem (alii duas partes, alii supereminentiam trium digitorum) sp. vini alkoholisati, fiat digestio alembico clauso mensis spatio, quo liquor vitriolatus interiores deponat scorias spiritumque vini imbibat, fecibus per filtrum separatis, 🝪letur inde in MB. sp. vini, manet in fundo Essentia vitrioli præstans, quæ quo sæpius de novo

ſp. vini affunditur, poſt digeſtionem fæces per filtrum ſeparantur, poſtmodum ꝺL lantur, iterumque atque iterum de novo ſp. vini procedendo, eò præſtantior evadet eſſentia vitrioli. Nam ipſe ſp. vini ſuam amittit virtutem & phlegmaticus redditur, tribuendo eam eſſentiæ vitrioli, eamque corrigendo, purgando ac maturando. Hic exiguâ doſi in conveniente liquore ſumptus ſanat inſultus epilepticos, ſpaſmum, &c. confortat ſtomachum & principalia reliqua membra, morbiſque mulierum medetur, ſive in palpitatione ſive ſuffocatione hypochondriacâ &c.

5. *Spiritus volatilis vitrioli.*) Solutum vitriolum coque cum aquâ in lebete ferreo per 2. aut 3. horas, & ad libras ſingulas ſoluti vitrioli adde limaturæ ♂tis ℥j & ita porrò procede, ut Dominus Autor præſcribit. Si igitur cryſtallos vitrioli optimè depuratos & defæcatos in bonâ quantitate habueris, impone retortæ lutatæ, deſtilla, ut moris eſt, phlegma, ſpiritum & unctuoſum liquorem; deſtillatum ſuper Cap. mort. cohoba in novâ retorta, ac deſtillationem, ac cohobationem toties itera, donec elegantiſſimum ac penetrantiſſimum nactus fueris ſpiritum, qui, ſi calore moderato digeratur, ſuavem acquirit odorem.

6. *Spiritus vitrioli, vulgari modo deſtillatus.*) Hic ſpiritus adeò crudè ac craſſè præparatus non ſubterfugere poteſt *Cl. Helmontii* & acutiſſimi *Conringii* cenſuram, dum admodum impurus, fixus, corroſivus & crudus adhuc eſt, non vacat noxâ ob occultam realgaris ſæpè infectionem ſibi non raro ab origine immiſtam. Unde non mirum, hunc non paucos Medicos rejeciſſe ob caliditatem ſummopere deſiccantem, adſtringentem, cruſtas in ventriculo inducentem, ſtomachum exurentem & erodentem. Si verò mediante rectificatione ad ſummum maturitatis, puritatis ac volatilitatis gradum deductus fuerit, ſummum non ſolùm corroborationis ſpiritus vitalis & animalis arcanum obtinebis, ſed & in capitis affectibus, ac febribus ardentibus ad ſulphureo-ſalina acria effluvia, ex quorum nimiâ ebullitione calor oritur febrilis, reſtinguenda non ſuppar habebis remedium. Attamen in internis inflammationibus, ut pleuritide ſeu pleuripneumoniâ, anginâ, hæmoptoë, phth. ſi, cæteriſque Pulmonum affectibus, ventriculi inflammatione, dyſenteriâ, ſanguinis mictu, renum & veſicæ ulceribus ab ejus uſu abſtinendum eſt.

7. *Spiritus vitrioli dulcis, ſeu ol. vitrioli dulce.*) Hic non ſimpliciter dulcis emergit, ſed dulc-acidus, ex ſale fixo aceti & vitrioli compoſitus, quaſi ex his tertium quid reſultans. Nihilominus tamen, ſi omninò ſpiritum vitrioli dulcem deſideres, profectò ex nullo alio ſubjecto meliorem, quàm ex vitriolo ♂tis nanciſceris; Hic enim ſpiritus additâ ſp. vini particulâ aliquot cohobiis ſuper Cap. mort. deſtillatus & in digeſtionem poſitus, neſcio quid ſingularitatis non promittat. Licet ſp. vini ipſe etiam volatile quoddam acidum, ut ſuprà Lib. 2. oſtendimus, poſſideat, rodentem tamen ſp. vitrioli aciditatem hebetat, ut tutò uſurpari queat; minus enim acidum corrigit majus, eadem ratio eſt ſp. Salis, cum ſp. vini dulcificatio.

8. *Aliter.*) Non deſtilla per retortam vitream ex arenâ, ſed auge pondus Cap. mort. vitrioli, & ſume hujus tantum, quantum ſpiritus vitrioli imbibere poteſt, addito tantillo ſp. vini & deſtilla ex retorta igne aperto ſervatis ignis gradibus bis cohobando; demum rectifica ex cucurbitâ vitreâ aliquoties cohobando etiam uſque dum ſpiritus acidus elevatus fuerit. Et ſic acquires ſpiritum Cephalicum vitrioli.

9. *Spiritus vitrioli Philoſophicus, vulgò Cohob. ⊖ nii.*] Hic ſpiritus non vitrioli, ſed ſpiritus ſalis eſt; ſi autem adhuc ſemel per MB deſtilletur, melioris erit virtutis. Medetur febribus malignis, variolis, morbillis, capitis affectibus vel per ſe, vel in formâ Tincturæ ex fl. violar. bellid. r. roſ. r. fl. borrag. &c. cum hoc & aq. acetoſ. extractæ. Ventriculum debilem confortat, unde & ingreditur Dn. D. Iohannis Michaelis Elixir ſtomachale. Hujus etiam adminiculo extrahuntur tincturæ mineralium ex marte &c.

10. *Spiritus Vitrioli Tartariſatus, aliàs liquor Dianæ.*) Recip. vitrioli calcinati part. iij. & Sal. comm. Tartari part. j. miſce exactiſſimè in mortario lapideo, deſtilla per retortam lutatam igne aperto, appoſito receptaculo capaciſſimo. Aliàs, prout Autor deſcribit, non ſuccedet. Aliàs convenit hic ſpiritus cum ſequenti aperitivo Penoti, niſi quod ſilices excludantur; Ex Cap. mort. parari poteſt Tartarus Vitriolatus.

N. Qui ex Tartaro vitriolato elicitur, parum ſpiritus acidi ſuppeditat.

11. *Spiritus vel ▽ aperiens Penoti*) Non opus eſt, ut mixta p. d. ſolvantur, & poſtea ſolutio ex Aren. deſtilletur per Alemb. Nec etiam neceſſaria eſt extractio Salis ex Cap. mort. cum ſpiritu acido iterum jungendi, ſed meliori & compendioſiori modo hic conficitur ſpiritus, ſi ingredientia hunc ſpiritum ſtatim ex retorta igne aperto ſervatis ejus gradibus deſtillentur, & binis vel tribus vicibus ſuper Cap. mort. deſtillando cohobentur; & loco vitrioli Ungarici ſubſtituatur vitriolum martis. Cum verò vitriolum martis in tantâ non poſſit haberi copiâ, coquendum eſt vitriolum vulgare cum ♂te & purificandum, ut fiat ♂tiale.

Vires. Uſus ejus inſignis eſt &c.) Hic ſpiritus ubique uſualis eſt, & in primis in malo hypochondriaco, ſcorbuto, hydrope uſurpatur. Item in arthritide vagâ ſcorbuticâ cum ſp. cochleariæ, ſp. Lumbricor. &c. In hydrope cum eſſentiâ vincetoxici. Quod autem in hydrope adeò ſit utilis, ſit ob partem ſilicum & ſalis Tartari volatilem, ſilices enim quid in hydrope valeant vid. in Lazar. River. obſerv. communic. p. m. 390.

12. *Spiritus vitrioli melliſatus.*) Hic inter externa ſaltem medicamina refertur, & cùm præcipuè ad leniendos dolores podagricos commendetur, notandum, quod magis proſit anti-podagricum Cl. Hartmanni.

13. *Spiritus vitrioli diaphoreticus.*) Hæc compoſitio nullas habere poteſt virtutes, dum Sal Com. Tartari & CC. uſtum imbibunt acidum vitrioli & ſic ejus impediunt deſtillationem, neque etiam à CC. uſto ſale volatili deſtituto aliquid huic ſpiritui impedire poteſt. Si quis verò cum CC. crudo præparare vellet, fœtidiſſimum ſanè accipiet ſpiritum. Satius erit, ſi ſpiritui vitrioli acido in convenienti doſi ſalis CC. volatilis aliquid addideris, ad vires expediendas ab Autore adſignatas.

¶ *SPIRITUS VITRIOLI ANTEPILEPTICI.*

14. *Spiritus Vitrioli Antepilepticus puerorum, Hartmann.*

℞. Vitrioli Ungaric. depuratiſſ. ℔ iv. adde ⊡æ puerorum ſanorum recenter collect. ℔ iv. ſ. Digere vaſe clauſo aliquamdiu in MB, poſtea ex eodem vaſe deſtilla ad ſiccitatem duplex phlegma, quorum primum inſigne eſt paregoricum ad dolores podagricos, alioſque ſuaviter demulcendos, alterum eſt inſigne ophthalmicum, ad quævis oculorum vitia utiliſſimum, ⊕ pulveriſat. ex ☋ valida terrea, △e nudo, ſed tamen ab initio valde lentè in excipulum capax urge, prodeuntibus confeſtim ſpiritibus liquor promanat pretioſiſſimus ſulphurei odoris & auſteriuſculi ſaporis, qui per ☋m ſemel atque iterum rectificatur atque reſervatur.

Vires. *Omnem puerorum Epilepſiam radicitus tollit.*

Nimirum.

℞. Hujus ℈j. ▽ radic. Pæon. & flor. Til. an. ʒj. M. de hac mixtione exhibe in paroxyſmo (prius membris contractis & revulſis, reductis,) cochl. ſ. & paulo poſt recollectis ſenſibus denuo aliquid exhibe, atque ita etiam tertio id repete, non omiſſis interea quæ cerebrum confortant, ſc. magiſt. perlar. corall. cranii humani & ſimil. *Hartman. in Croll. Sennert. in Inſtit.*

N. *Fit quoque* ☍ *efficax contra Epilepſiam.*

Si Sal ⊡æ in Sp. Vitrioli diſſolutum per arenam ♌etur.

15. *Spiritus antepilepticus Baſilii.*

℞. Virid. æris, q. v. ſuperfuſo ✳ calido extrahe, & decanta: Liquorem per XX abſtrahe, reliquum in ▽ pluviali ſolve, filtra, coagula ad tertiæ partis remanentiam: repone in loco frigido ad cryſtalliſandum, Cryſtallos toties collige, quoties ▽a ulterius coagulata & repoſita illos dabit.

℞. Hos cryſtallos deſtilla ex ☋ fortiter & prodibit ▽ ſubviridis, quando incipit ſubnigra apparere, ceſſa, ▽mque illam ſubviridem dein per ☋m deſtilla & extillabit clariſſima.

Uſus ejus non modo in Epilepſia, ſed & in calculo valde nobilis perhibetur.

Doſis ℈ j. in ▽ appropriata, Pæon. Fœnic. &c. Tentzel. in Exegeſ. I.

16. Spi-

16. *Spiritus Vitrioli antepilepticus Quercetani.*

Spiritus Vitrioli viridis dictus, in Tetrade.

1. ℞. Vitriolum: destilla ut habeas seorsim phlegma à −∿−u, idque in quantitate sufficienti.

In phlegmate macerentur (in MB ♂ 4. vel 5.) semina Hyperic. & Pœon. flor. Lil. Convall. Tiliæ, Calend. Rorismar. Hyperic. Rosar. aliquid Ebor. C. Ci, Cranii humani, visci querni pro libitu, fiatque expressio quæ ‿Qetur. ‿Qeo eo imbue vitrioli recent. ℔ 1. vel ij. ‿Qaque in MB ac cohoba quater vel quinquies: tandem adjice −∿−m vitrioli servatum, ‿Qaque ex cucurbita per serpentinas in MB fervente.

Si bene operatus fuerit (inquit Quercet.) solus −∿− cum virore elicietur penetrantissimus.

Dosis gutt. 15. vel 16.

17. *Spiritus Vitrioli antepilepticus Paracelsi.*

℞. ⊖-m Ungaric. vel Roman. elice phlegma cohobaque toties super ⊛, donec eo penitus imbuatur. Tunc admisce ♈︎ opt. rectific. digere ♂m unum ac alterum vase clauso, hinc destilla, △ nudo gradatim aucto, donec −∿− prodierint omnes: Extillato Liquori (à fæcibus segregato) adde ¼ ▽æ theriac. Camphoratæ, denuoque bis vel ter destilla.

Vires. *Exhibetur in paroxysmo & ante paroxysmum.*

Dosis ℈ß. *cum liquore convenienti. Vide Querc. in Tetr.*

18. *Spiritus Vitrioli Antepilepticus compositus.*

Videatur l. 2. c. 52. Elyx. Crollii.

19. *Spiritus Vitrioli coagulatus.*

℞. Terram sigillatam strigens. affunde Sp. vitrioli, stent in loco calido, ubi refrixerint, simul coagulabuntur, inque calido iterum solventur, &c. Hunc −∿−m coagulatum, si placet, inde ⊖æ vitreæ & destilla ex arena, prodibit liquor minus acidus quam −∿− vitrioli: cohoba vice tertia, & nil nisi phlegma extillabit, adeoque −∿− vitrioli in ⊖ manebit conjunctus cum terra sigillata, qui in loco humido iterum liquescit.

N. *Alii −∿−m vitrioli cum Sal. com. proprio digerunt, & hac ratione coagulationem conantur.*

20. *Aliter cum Cryſtall. Sal. nitr.*

℞. Sal. nit. Cryſtall. phlegm. vitrioli an. ℥vi. solve, ac filtra, abstraheque ‿Qlando ad siccitatem: dein affunde abstractum hoc phlegma ⊛o adjungendo Sp. vitrioli ℔ ß. abstraheque in arena, tum phlegma, tum −∿−m nitri in forma vaporum rubicundorum egredientem, donec rubedo cesset; postea repone ‿Qatorium cum restitante Spir. vitrioli loco frigido & coagulabitur.

N. *Quia Sal. nit. & vitriolum nexu non adeo amicabili uniuntur, hujus usum nulli suadeo.*

Hofman. *Spiritus Vitrioli Antepileptici.* 14. *Spiritus Vitrioli Antepilepticus puerorum Hartmanni.*) *Tycho de Brahe* Mathematicorum ocellus hunc spiritum antepilepticum tanquam summum arcanum Nemini revelare voluit, ipsumque insuper à cranio humano destillavit. Hunc spiritum etiam tota Gallia ac Dania adhuc inter arcana sua reservat. Vitriolum Ungaricum sumitur depuratissimum calcinatum ad flavedinem, & ubi adhuc fervet infunde urinam puerorum sanorum vinum bibentium digere per 8. horas in MB. leni calore, in duplo, adde contusarum ollarum non vitreatarum fragmenta pulverisata & non ex MB. sed per retortam statim igne aperto destilla. Destillatum iterum super Cap. mort. semel cohoba, & demum per retortam vitream rectifica. Admodum tamen compendiosâ viâ hic spiritus confici potest, si sp. vitrioli acidus volatilis salsi ac urinosi justâ quantitate misceatur ac destilletur. Phlegma hujus spiritus dolores podagricos mirè compescit. Et internè mirabiles hujus virtutes & effectus in caduci miasmate expugnando, aliisque capitis affectibus, ipsâque maniâ propriâ meâ experientiâ non satis deprædicare possum.

15. *Spiritus antepilepticus Basilii.*) Hic spiritus nihil aliud est, quàm sp. Vit. ær. seu magisteriorum menstruum *Cl. Zwelferi*; Viridis autem non fit. Commendatur etiam in asthmate humido ab obstructione bronchiarum pulmonum ex pituitâ viscidâ; ex Vit. ær. cùm gummi ammoniaco *Dn. D. Johannes Michaelis* suum spiritum asthmaticum etiam præparavit. In epilepsiâ hunc antepilepticum dictum Basilii nondum expertus fui.

16. *Spiritus vitrioli antepilepticus Quercetani. Spiritus vitrioli viridis dictus in Tetrade*) Verum hic spiritus præ vulgari nihil obtinet pecu[illegible] & ista infusio suprà denominata vegetabilia, ridicula & frustranea est, dum per destillationem vires amittunt & invertuntur.

17. *Spiritus Vitrioli antepilepticus Paracelsi.*) Hic suam meretur laudem vid. suprà ubi hunc accuratè descriptum invenies. Locò aquæ theriacalis camphoratæ, substitui potest spiritus lil. convall. fl. tiliæ &c.

N. Ego elegantem spiritum antepilepticum habeo admirandæ virtutis in expugnando caduco, qui conficitur ex spiritu vitrioli & spiritu sanguinis humani invicem destillatis, quò multos cum benedictione divinâ in integrum restitui.

18. *Spiritus Vitrioli antepilepticus compositus.*) Hujus animadversionem vide *suprà Lib. 2.*

19. *Spiritus vitrioli coagulatus.*) Verùm hic spiritus vitrioli coagulatus cum terrâ sigillatâ admodum ponticus & austerus est; De cætero variis alioquin conficitur modis, & cum diversis salibus spiritus vitrioli coagulari potest, omnium tamen optimè cum sale vitrioli, quod ex vitriolo summè calcinato in aëre relicto & astris imprægnato extrahitur. Similiter etiam cùm cryſtallis Nitr. succedit, ut Autor etiam adducit. Adeoque totum coagulationis artificium in hoc consistit, ut spiritui vitrioli corpus aliquod, quod ipsi non contrarietur, adjungatur, tale autem est sal Vitrioli & Nitri tanquam salia acida cum spiritus Vitrioli à dimidio Nitri abstractione. Nec est, quod quis *cum Domino Autore* nexum in 29. p. 492. vitrioli ac Nitri metuat, ejus enim noxa est, ut suprà etiam monitum fuit, non tam ex mutuâ corporum horum mixturâ, quàm ex illorum unitorum destillatione, quæ nocivum Gas excludit; Si autem ad alios affectus adhibere velis, ut v. g. febres intermittentes, obstructiones tollendas &c. similiter cum alkali quodam v. g. sale absynthii, &c. non eminenter saturatum coagulare poteris.

DE OLEIS.

¶ Olea hîc aqueos, non pingues liquores denotant, adeoque à spiritibus nisi crassitie differunt.

Sunt

1. ⊶ *dulce.*

℞. Vitriolum purificatum, solve in ⊶o Tart. p. d. ac abstrahe. Materiam relictam solve cum −∿− Sal. com. atque redige in massam cum cremore Tart. (vel cum Saccharo cando, aliovè Sacchari genere.) Hinc pellatur per ⊖m.

Vires. *Diaphoreticum est insigne, pollet que vi leniter adstringendi.*

Dosis à gut. 1. ad 3.

N. 1. *Parum Olei suppeditat.*

N. 2. *Metallis seu crudis, seu in calcem redactis eadem ratione per −∿−m Sal. com. ac cremorem Tart. Olea elici possunt. Ex commun. Experient. Dn. D. Dieteric.*

2. ⊶ *Vitrioli rubicund.*

℞. Vitriol. ad flaved. calcin. p. 1.
Silic. grosse contusor. p. ij.
♈︎ q. s. ut f. pultis instar,

 Destillâ

Destilla per 🝭m, sic rubicundum 🝆 prodit. *Gluckrath.*

Usus ejus potius est in Metallurgia, quam in Medicina. Poterit tamen & intrinsecus exhiberi. vide supra Spirit. Penoti.

3. *Aliud rubicundum.*

℞. Colchotar. part. iv.
Vini alb. generos. p. ij.

Fac ebullire ad siccitatem usque, postea tere & ex 🝭 🜂 aperto destilla primo phlegma, postea applica receptac. capaciss. ac juncturis benè munitis propelle forti 🜂 🝆, instar sanguinis, rubicundissimum, *Gluckr.*

4. *Aliter.*

Vitrioli calc. destilla cum Lythargyr. & prodit 🝆 vitrioli rubicundum quod Podagricis prodest.

5. *Aliud ex Terra Vitrioli.*

℞. Fæces seu Terram subflavam Vitrioli siccatam, (*vide infra*) destilla per 🝭m 🜂 reverberii, 🝆 dabit rubicundum, penetrantissimum.

Vires. *Dosis gutt. 6. ad 10. ad plerosque affectus capitis perutile est.*

N. *Gutta 15. 21. (annotantibus quibusdam) vomitus expediunt. Tentzel.*

6. *Aliud* 🝆, *ex Sulphure Vitrioli.*

℞. Sulph. Vitrioli (dulc.) misce cum dimidia parte Sal. Tart. Destilla per 🝭m, 🜂mque ultimo adde suppressionis & prodibit 🝆 rubrum.

N. 1. *Huic* 🝆 *si instillaris* 🜹 *præcipitabitur* 🝎 *spadicei coloris, quem edulcora* 🜄 *frigida, hinc sicca & serva.*

N. 2. *Præstantius erit, si flores ex Sulph. Vitrioli elevatos receperis.*

Vires. *Prodest, sed efficacius, in iisdem affectibus, in quibus Sulph. Vitrioli. Vide suo loco.*

Ex hoc Præcipitato fit Essentia seu Tinctura.

HOFFM. *De Oleis sunt 1. Ol. dulce.*) Spiritus vitrioli & ejus oleum, specie igitur non differunt, sed substantiæ modo, dum ex ol. vitrioli præstantissimus per 🝪lationem spiritus vitrioli confici potest. Præsens ol. dulce suam potissimum Tartaro debet originem. Cap. mort. solutum suppeditat Tartarum vitriolatum. Hujus locum supplere potest extemporanea ac proportionata sp. Tartari & vitrioli mixtura f. aut ipsa recentium vitrioli & Tartari crudi destillatio.

N. Ex Metallis seu crudis, seu in calcem redactis, etiam ex coralliis r. & a. oculis 🝐 &c. eâdem ratione per spiritum Sal. com. ac cremorem Tartari olea elici possunt. Imò succedit etiam cum 🜹 absque cremore Tartari, sed per retortam, vel in crucibulo 🜂ne reverberii elaboratio absolvi debet.

2. Ol. vitrioli rubicundum) Si liquor rubicundus aucto 🜂ne in fine prodire debet, recipiendæ sunt part. ij. vitrioli calcinati & pars j. silicum contusorum, aliàs non succedet. Usus hujus est potissimus in metallurgia.

3. *Aliud rubicundum.*) Hoc à communi impropriè sic dicto oleo parum differt, quod per aliquot super Cap. mort. cohobationes facilè iterum in sp. vitrioli transfertur, quemadmodum hoc loco per lentas in vase altiori evaporationes in oleum rubrum.

4. *Aliter.*) Vitriol. calcinat. cum lythargyrio destillatum compositum oleum suppeditat ex ♄no & ♂te vel ♀ nere, quod podagricis prodest; succedit etiam destillatio vitrioli calcin. cum saccharo ♄ni facta.

5. *Aliud ex terrâ vitrioli.*) Præstat ex hac terra elicere tincturam sulphuris vitrioli. Terra vitrioli nihil aliud est, quàm Cap. mort. ex quo sal vitrioli extractum est; unde ex hac nullum ol. destillari potest rubicundum. sed tinctura exinde conficitur.

6. *Aliud ol. ex sulphure vitrioli.*) Cum sale tartari non succedit, sed cum 🜹 si Sulphur vitrioli misceatur & 🝞metur, flores acquires elegantissimos, qui aëri humido expositi p. d. solvuntur, ex quibus essentia seu tinctura præparatur.

¶ IV. SUBLIMATIO.

Unde

1. *Flores ex Terra Vitrioli, Substantia cuprea Vitrioli.*

℞. Terræ vitrioli nigræ (ex qua Sal. com. extractum,) vel Terræ vitrioli ochreæ q. v. misce cum 🜹 part. æq. Sublima initio 🜂e lento, dein majori, donec nullum amplius fumum ascendere videas. Sublimato affunde 🜄m com. collocaque in MB tepido ℥ 24. unde subtilis 🝎 in fundo subsidet, iteratis ablutionibus edulcorandus.

N. 1. *Hic* 🝎 *igni fusionis subjectus, comburitur partim, partim in bonum cuprum funditur. Vide Basil. in repet. Lap. Ph. p. 153.*

N. 2. *Eodem modo & Terra* 🜖*i* ♂ *tractatur, unde Sulph. combustile* ♂*is. Kesl. l. 1. c. 44. Eodem modo fit ex* ♀. *Ita ex Sulph.* 🜖*i fit narcot. Mannagetta.*

Virtus substantiæ hujus cupreæ est, mundare plagas putridas, incarnare & cicatrices inducere, Sala de vitriolo.

2. *Flores ex Sulphure Vitrioli.*

℞. Sulph. vitrioli (dulce) sublima sine additamento ex sublimatorio humili, paulatim id injiciendo alembico scilicet ablato & rursus reposito.

3. *Flores ex Vitriolo crudo.*

Fiunt eodem modo, cum 🜹.

HOFMAN. 4. *Sublimatio unde Flores ex terrâ vitrioli, substantia cuprea vitrioli.*) Supra animadvertimus ex terra vitrioli per se nec ol. nec Sulphur elici posse, dum terra ista vitrioli nihil aliud, quàm Cap. mort. ex quo Sal com. fuit extractum, acidis autem nupta liquoribus, egregias tincturas, aliaque suppeditat medicamenta. Qui verò Cap. mort. vitrioli denuò cum Sulphure calcinare non fastidit, novum acquiret vitriolum. Cum 🜹 si Cap. mort. misceatur & 🝞metur flores inde etiam acquiruntur, qui 🜄a communi 🝕tantur, & per fusionem in metallum, ex quo constant, iterum reduci possunt. Flores ex vitriolo crudo cum 🜹 eodem modo conficiuntur.

¶ V. PRÆCIPITATIO.

Unde

1. *Terra Vitrioli ochrea.*

℞. Vitrioli pur. q. v. solve in 🜄 font. stetque aliquandiu, sic vel sponte sua subsidebit Terra Vitrioli instar ochræ.

[Terra Vitrioli dulcis in excoriatis utilis.]

2. *Sulph. Vitrioli dulce.*

℞. Vitrioli puri q. v. solve in 🜄 calida, solutioni affunde guttatim 🝆 Tart. (alii lixivium ex ⚲ib. clavell.) & præcipitabitur Sulph. vitrioli, quod edulcoratum exicca.

Vires. *Confert affectibus pulmonum, mundificat plagas putridas, cicatricesque inducit. Hartm. in Croll. Sala in Vitriol. Tentzel. Kesler. 4. c. 69. 3. c. 10.*

[*Loco Vitrioli sumi potest Vitriolum* ♂, *quod solutum & præcipitatum Sal viride dabit ad vermes singulare.*]

3. *Sulph. Vitrioli purgans.*

℞. Vitriol. opt. q. v. affunde phlegma vitrioli, vel 🜄 destillat

▽ destillat. ad eminent. digit. 4. stent in digestione, & subsidebit Terra, filtra: in filtraturam instilla ℴℴℴ Tart. p. d. & præcipitabitur Sulph. vitrioli; decanta Liquorem & edulcora Sulph. ▽ tepida, atque exicca. *Kesl.*

Dosis à g. 5. ad 10.

Eodem modo fit & Sulph. vitrioli ♂ purgans; illud sic solvendo in phlegmate vitrioli, defæcando & præcipitando cum Ol. Tart. *Kesl. 1. c. 38.*

4. *Sulph. Vitrioli fixum seu ♂iale.*

℞. Limatur. ♂ puriss. sine omni ♃ere, p. 1.
Vitrioli Ungaric. cærul. aut vitrioli ♀is, p. ij.

Trita, misce & imbibe indendo in vitrum cum ✱, ut supernatet digit. 2. Coque & coagula ad siccitatem △ ∴æ: in fine ad candescentiam usque urgeatur. Huic ♃eri affunde aliud ✱ ad eminent. 4. digit. ac extrahe colorem s. a. In hoc tincto ✱ delitescit Sulph. vitrioli combustibile, (quod evaporatione & dulcoratione experiri poteris.) Instilla ℴℴℴ Tart. p. d. sic Sulph. vitrioli ilico præcipitabitur & figetur. Edulcora ▽ com. *Hartman. in Croll. Tentzel.*

Ex hoc Sulphur. vitrioli fiunt Anodyna, Laudani nomine insignita.

Præcipitabitur & ♃ spadicei coloris, si ℴℴo ex Sulph. vitrioli dulci destillato ✱ instillaris. *Vide ℴℴ ex Sulph. vitrioli.*

HOFMAN. 5. *Præcipitatio unde 1. Terra vitrioli ochrea.*) Hæc paratur, quando flava materia à Vitriolo soluto & in digestionem posito calida ab aqua ♁tatur, & fundum petit.

2. *Sulphur vitrioli dulce.*) Melius erit si loco vitrioli comm. sumatur vitrioli ♂tis pulvis, solvatur in ▽a f. & solutioni ol. Tartari guttatim affundatur, tunc ♁tabitur sal viride ad pellendos & enecandos vermes singulare. Ejusdem compositionis & effectus etiam est sequens 3. Sulphur vitrioli purgans *Kesleri.* Et specificum purgans seq. Recip. Cap. mort. vitrioli extrahe cum aqua calida, filtra, & affunde solutioni ol. tartari donec ♁tetur, adde etiam aliquantulum sp. vitrioli ad aliqualem aciditatem. Posteà iterum filtretur & abstrahe ad part. dimid. tunc Sal com. in fundo crystallinum apparebit. Dosis à gr. VI. ad XVI.

4. *Sulphur vitrioli fixum seu martiale.*) Præsens *Dni Autoris* descriptio ex asse convenit cum *Cl. Zwelferi descriptione* Sulphuris vitrioli anodyni, quam tradidit *in mantiss. spagyric.* part. 2. Cap. 9. p. 394. Verùm nec hoc Sulphur genuinum vitrioli anodynum est, cùm pulvis iste ♂tialis ol. tartari ♁tatus nihil aliud sit, quàm portio aliqua substantiæ metallicæ à vitriolo separatæ. Ejusdemque ferè etiam fortis illud est, quod *Zwelferus* l. c. part. 1. cap. 3. p. 339. describit. Unde & *Angelus Sala sect. 1. synops. aphor. chymiatri.* 45 calculum suum addit, scribens: Pulvis iste, quem chemici quidam mediante præcipitatione vel attractione per laminas ferri facta separant, non est Sulphur, sed pars mineralis & fixa vitrioli, cui nomen sulphuris vitrioli anodyni nequaquam debetur. Unde non immeritò quæritur; An verum detur sulphur vitrioli anodynum, laudani nomine insignitum? Dari illud multi quidem afferunt, sed pauci demonstrant, paucissimi hodie etiam credunt. Nos asserimus cum *Cl. Helmontio*, omninò dari sulphur vitrioli virtutis anodynæ, longè tamen aliùs operationis, quàm opiatorum vulgarium, hujusque elaborandi modum paucis cognitum, ac à chemicorum vulgo hactenus intentatum esse, cujus etiam *Th. Paracelsus* meminit, qui quamvis ex professo non tractet ejus præparationem, tacitè tamen eam quasi insinuare videtur, dum illud embryonatum vocat, quo verbo inculcat, non in vitrioli corpore perfecto & excocto illud quærendum esse, sed in ejus embryone. Unde colligimus, gravem eos committere errorem, qui vitriolum aqua solutum Sale tartari præcipitant, sperantes hoc pacto se ejusdem Sulphure anodyno potituros. Ne tamen lectorem benevolum sine munusculo dimittamus, scias Te verum ac genuinum Archei sedativum etiam acquisiturum, si *Sulphur illud vitrioli martiale, quod Cl. Zwelferus* l. c. part. 1. cap. 3. p. 339. *describit*, depuratissimum sumas & porro ad summam maturitatem beneficio Alcoolis vini excoquas, hocque sufficere pro archéo sedando.

¶ *VI. SALIFICATIO.*

Unde

Sal Vitrioli.

Vitriolum Ungar. cærul. in ✠bulo calcina, donec in ♃erem obscurè purpureum abeat. Huic ita calcinato, affunde ▽com. sensim agitando, ne in fundo conglobetur, donec ▽ [quæ calida evadit, ac si calci vivæ superfusa fuisset,] refrigescat. Stent ita 24. ☿ postea filtra per chartam, fiatque exhalatio super △ lentum, donec sal in fundo reperiatur siccum & coloris quodammodo incarnati. Hoc pulverisando in albedinem vertitur.

Idem Sal potest extrahi ex ⊡o vitrioli in ♀at. ♒ residuo.

N. 1. *Si ⊖m calcinatum non fuerit nigro-purpureum, sed tantum instar Boli Armeni, nihil extrahes præter ⊖m ejusdem coloris ut fuit antea. (nec habebis Sal album: Nimiâ è contrâ calcinatione omnibus acidis spoliatum spiritibus non multum salis, quod vomitum concitet, dabit.)*

N. 2. *Terra residua (corpus exanime vulgò) maximæ est virtutis in Diarrhæa & Dysenteria.*

Vires. *Sala vomitorium hoc ad Cœlum usque evehit, in Epilepsia aliisque cerebri Symptomatibus ex corruptis & acribus è ventriculo sursum actis vaporibus ortis. Item in Pleuresi, Febribus pestilentialibus, Lypothimia à repletione humorum corruptorum, & effervescentia bilis circa orificium ventriculi; in Epate, Liene, & Renibus obstructis.*

Idem Sal naribus inspiratum sternutationem egregiè ciet, citra vim cerebrum serosis suis excrementis expediens.

Dosis à ℈ß. ad ʒß. vel ℈ij.

Sala in Tern. Emetolog. Querc. in Tetrad. & in Pharm. rest. cap. de vomitivis enn. Inst. Beguin.

N. *Sal Vitrioli ex solo ⊡o ex quo flores Sulph. elevati sunt à ℈ß. ad ℈ij. exhibitus [in ▽ fœnic. vel vino,] conciliat facillime vomitum interdum & sedes, & sudores. Hartman. in Croll.*

HOFMAN. 6. *Salificatio. Unde sal vitrioli.*) Hoc nihil aliud est, quàm ipsa vitrioli substantia, saltem ab impuritatibus & metallina substantia depurata. Loco vitrioli Vngar. substitui potest vitriolum ♂tis, à cujus Cap. mort. si sp. vitrioli ♂tis prius destillatus fuerit, sal elici debet. Hoc Sal com. obscurè fit purpureum, seu incarnatum, si aliquoties solvatur & rursus calcinetur.

N. Terra residua maximæ est virtutis in diarrhoeâ & dysenteria; in primis, quæ ex Cap. mort. vitrioli ♂tis desumpta est, purior enim hæc est, nec alterius exotici admixti particeps. In omnibus etiam hæmorrhagiis, hæmoptoë &c. tam internè quàm externè valdè utilis. Terra residua ex Cap. mort. vitrioli in emplastris vulnerariis, v. g. Empl. Opoteldoch. D. D. Mindereri. Magnetico Angeli Salæ &c. non tantum exsiccat, sed etiam egregiè consolidat.

Vires, in Epilepsiâ &c.) In primis per consensum ex ventriculo suborta, item in apoplexia, præmisso spiritus apoplectici usu, in aqua apoplectica in ipso paroxysmo propinatum. In Pleuresi dico summa cum circumspectione statim in principio esse offerendum. Item in febribus malignis etiam ab initio, si febricitantes in ore amaritudinem persentiunt, præsertim in morbo Ungarico &c.

¶ *VII. EXTRACTIO.*

Unde

Tinctura *seu* Essentiæ Simplices & Extracta.

1. *Extractum Vitrioli Narcoticum, anodynum.*

℞. Vitrioli pulverisat. ac lento calore ad albedinem usque exiccat. ℔ß. affunde V optimi rectificati ℥xxx. [N. *Nulla humiditas præter V accedat vasque sit siccissimum, alioquin incassum laborabis.*] Sepelito in fimum equinum per mensem. Decanta postea à fæcibus absque perturbatione, & destilla in MB ad residentiam usque liquoris flavi ♂oo ⌣ato non absimilis. Tunc cessa, & quod prolectum est serva. Liquorem restitantem benè occlusum quoque in usum repone, qui pretiosum Extractum est.

Vires. *Extracti illius usus est narcoticus & anodynus, nec potentiâ opio cedit, sine periculo tamen reprimit & coagulat Vapores subtiles venenosos, Epilepsiam causantes idque specificè.*

Dosis gut. 6. ad 8. & 12. cum Liquore conven. Sala in ⊕.

2. *Essentia Sulph. Vitrioli.*

℞. ℥erem spadicei coloris (*vide ♂o ex Sulph. Vitrioli*) digere cum V in loco calido,(vase clauso) ♂ ♀ 8. sic dulcissima Essentia Sulph. vitrioli tandem supernatabit in forma ♂oei, quam à V separa per tritorium & serva.

Vires. *Hæc dulcissima Sulph. Vitrioli Essentia æquipollet viribus suis Tincturæ ♁ij, & mirabiles effectus facit in ▽ Melissæ, noxios humores totius corporis expellit per insensilem transpirationem, venerem stimulat, uterum roborat, ejusque motus inordinatos sistit, & in utroque sexu prolificam vim seminis ad liberorum generationem operatur. In ▽ Petroselini idem benè præstat: sed insuper Hydropem curat.*

[*Ad hæmopt. diarrhæas, dysenteriam, uteri hæmorrhagiam, fluxum album æquè commendatur.*]

Usus autem istius Essentiæ aliquandiu continuandus est.

Dosis g. 1. *usque ad* 4. *Hartm. in pract. loco de Lepra. Tentzel. de Sulph. Vitrioli Kest.* 4. *c.* 69.

3. *Alia Tinctura, Manna Vitrioli dicta.*

℞. Vitrioli purificati q. v. extrahe Tincturam, digerendo cum ⌒u Vitrioli subtilissimo Essentificato, id est, proprio Sale alcolisato, filtra, coagula & habebis Mannam seu Tincturam vitrioli flavam.

N. *Hanc Tincturam, si cum V circulaveris, ♂o supernatabit, quod per XX ⌣atum, ac iterum cum V circulatum fragrantissimum evadit.*

Vires: *Nec minores vires habet, nec minorem laudem meretur, quam Essentia Sulph. præcedens.*

4. *Tinctura.*

℞. Vitrioli viridiusc. quant. satis magnam, educ phlegma ac ⌒m per ⊢E cum educto Liquore, ex ⊛o extrahe s. a. (etiam in loco frigido, sæpè tamen commovendo,) Tincturam viridiusculam, quam cautè decantatam destilla ad mellis consistentiam atque aëri frig. ut in Crystallos concrescat, expone.

N. *Si menstruum ad extractionem requisitum deficiat, ⌣atione id abstrahe ad extractionem continuandam.*

℞. Crystall. proximè præcedentium ℔iij. vel IV. &c. circula cum V opt. rectific. vase H. C. Deinde destilla per XX ex ∴, Hinc cohoba. Insuper affundendo ⌒m ⊕i, ⌣aque per ♉m gradatim ♂ 4. ut extillet post ⌒ & ♂o rubicundum V abstrahe in MB; ⌒m ⊕i, in ⊢Eete, & restat ♂o seu Tinctura rubicundissima.

Vires. *Admirandarum est virium adversus omnes ægritudines in crassiore materia sedem habentes. Quercetan. in Tetrad.*

5. *Tinctura Magisteriata seu Magisterium Vitrioli.*

℞. Tincturam præcedentem, conjunge cum proprio suo ⌒u Vitrioli, [qui inde abstractus,] digere aliquandiu, sic dulcescet. *Quercet.*

Vires. *Remedium est nunquam satis laudandum, idque præcipuè, si ☉ philosophicè solutum adjectum fuerit: prodest enim adversus Epilepsias, astralesque omnes affectus, Apoplexiam, Paralysin, Vertiginem, Maniam, Ecstasin, Syncopen, Cachexiam, Hydropem, Calculum.*

Dosis gutt. una ac altera. Quercet. in Tetrad.

6. *Eadem Tinctura, Aliter.*

℞. Sal.com. ⊕i (ex ⊛o illo reverberato extractum ac) opt.depuratum,q.v.affunde ⌒m Vitrioli (in præparatione Tincturæ reservatum,) ad eminent.2.digit.digete ac destilla,hinc novum ⌒m affunde, digere, destilla, idque repete donec pars volatilis superet fixam, secum evehat atque Sal.com. fixum volatilisec. Hoc Sal. com. Vitrioli sublim. imbibe ac incorpora cum ♂oo seu Tinctura illa, digereque in Athanore per gradus ut uniantur, & per colores ad purpureum tandem deveniant. Est opus aliquot mensium.

Vires. *Est Elyxir seu Medicina universalis, summè penetrans ac fixa, ad curationem deploratissimorum morborum sufficiens.*

Dosis g. 1. *ac altera. Quercetan. in Tetrad.*

Mediante hoc Vitrioli lapide reducitur ☉ in suam primam substantiam, unde tandem exurgit Medicina universalissima. Vide ibidem in Tetrad.

7. *Magisterium Vitrioli.*

℞. Vitrioli opt. q.v. ⌣etur more usitato, ⌒ cum ♂oo per ♉m simul rectificetur. Cum phlegmate (vel ▽ ⌣at.) Sal. com. ex ⊛ extrahatur, phlegma ⌣ando à Sal. com. separetur, cum aliquot cohobiis & digestionibus.

Hinc

℞. Sal. com. p. ij. ⌒ vel ♂o Vitrioli p. 1. Ponantur in phiala in MB, ut aquositas exhalet; idque tantisper repete, donec Sal tantum ♂oei imbiberit, quanti ponderis primo fuit. Hinc in phiala hermeticè clausa 8. ♂ digeratur, tandemque in ⊢E collocetur 14. ♂ ♀ ad coagulandum. *Sennert. Institut.*

8. *Magisterium ex Tinctura & Spiritu Vitrioli.*

℞. ⊕m in se calcinatum; extrahe tincturam affundendo ⋇ optimum: ⋇ tinctum decanta, ⌣aque ad siccitatem, & manebit in fundo Pulvis rubicundus, quem pone in ♉m adhibito receptaculo grandi; dando △ per grad. decentes, egredietur ⌒ flavus, postea rubicundus; continuetur △ eodem gradu, donec appareant ⌒ albi, tunc cessandum. His spiritibus imbue Terr. in ♉ restitantem, (potius Sal Com. ex Terr.) digerendo, imbuendo, donec ⌒ & anima proprio corpori restituantur. Hæc tandem in vase H. clauso digere quadragint. ♂ ♀, donec figantur.

9. *Tinctura Vitrioli Cyprii sive Magisterium ♀is.*

1. Digeratur vitro clauso per duos menses △ gradatim

datim aucto, donec varii colores appareant, postea flavedo supremaque rubedo, hac enim viâ viriditatem Leonis custodies & ad exteriora vertes. 2. Tincturam ab hoc Leone cum 🜄 extrahe. 3. Divide eam in partes secundas. Una desiccetur & sanguis restans in formâ pulv. figatur per gradus in Terram rubram. 4. Partem alteram Tincturæ liquidæ, putrefac. per 3. hebdom. abstrahe per cohobationem, cum reliquo 🜄 tincto eundem processum servando. 5. Liquorem remanentem urge per O~, donec Oleum benedictum exeat, quod aliquoties rectifica. 6. cape Terræ superioris fixatæ, p. ij. Ol. benedict. Vitrioli part. 1. sigilla vas. H. S. digere in cineribus, donec animam suam corpus receperit coagularitque, tunc novum Ol. suffunde, coagula ut prius per 10. ♂ Tandem fige ad quartum usque gradum Vulcani, & per 3. ♂ in fluore detine. Habebis Lapidem rubrum, fixum absque fumo, tingentemque summam medicinam.

Ex commun. S. Closs.

Hofman. 7. *Extractio, unde Tincturæ seu Essentiæ simplices & Extracta.* 1. *Extractum Vitrioli Narcoticum anodynum.*) Extractum vitrioli narcoticum hîc ab Autore descriptum, suâ sanè non caret laude in vitiosorum humorum orgasmo compescendo. In cujus præparatione hâc cautelâ opus est, ut primò sp. vini alkoholisatus sumatur; deindè in digestionem per aliquot menses ponatur; ac tandem à fecibus decantatus liquor e: MB. destilletur ad liquorem unctuosum flavum. Hoc nisi fiat, plus emeticæ, quàm sedativæ & anodynæ virtutis obtinebit.

2. *Essentia sulphuris vitrioli.*) Optima fit ex terrâ vitrioli dulci beneficio spiritus Salis compositi, quo abstracto iterum extrahitur posteà cum sp. vini essentia. Hæc maximè commendatur in hæmorrhagiis, hæmoptoë, pulmonum rupturâ, diarrhœâ, dysenteriâ &c.

3. *Alia tinctura, manna vitrioli dicta.*) Spiritus essentificatus seq. modo componitur: Recip. sp. vitrioli summè dephlegmati ℥vj Salis ♉ ℥iv. Sal ♉ prius contusum indatur retortæ vitreæ, cui superaffundatur spiritus dictus & mixta per Aren. in receptaculum amplum per retortam destillentur ad siccitatem salis; Hic spiritus usui reponatur. Cum hoc extrahe ex vitriolo purificato essentiam, filtra, & cum sp. vini rectificatissimo circula, & pone in digestionem per aliquot menses, abstrahe postea per MB. sp. vini & liquorem destillatum iterum cum sp. vini circula, donec suavissimum & fragrantissimum evadat medicamentum.

4. *Tinctura.*) Hæc & quæ sequuntur *Tincturæ* & *Magisteria* tædiosa admodum & frustranea sunt quoad præparationem, ac adsignatæ illorum virtutes hyperbolicæ, ostentationem potius, quàm realem præ se ferentes effectum. Ideoque partim contenti sumus in præcedentibus adductis essentiis, & tincturis, partim *Dominum Lectorem* remittimus ad *Cl. Zwelferi mantiss. spagyric. part.* 2. cap. 9. p. 363. ubi quasdam essentias Vitrioli describit, quæ harum locum supplere possunt.

CAPVT XXVII.

De Arsenico.

Restant è mineralibus secundariis mineralia sulphurea ac inflammabilia.

Hæc fiunt ex perittomate macrocosmico pingui, respondente in Phytologia, Oleis, Resinis, Gummatis, in Zoologia pinguedini axungiæque abundanti, excrementisvè pinguedinem referentibus v. gr. aurium.

Suntque,

1. Arsenicum, 2. Sulphur. 3. Ambra, 4. Succinum, 5. Sperma Ceti, 6. Asphaltum, 7. Naphtha, 8. Petrolæum, 9. Carbo Petræ, 10. Gagates.

Arsenicum.

Arsenicum fuligo sive succus est mineralis, pinguis, inflammabilis.

Dicitur & Auripigmentum. Græcè Ἀρσενικὸν, ἀρρενικὸν. Arabicè Harnet & Zarnich. Germanicè weiß Rattenpulver/ Hüttenrauch de l'Arsenic, ou poudre aux Rats, *Arsenick* or *Orpment*. *Rattenbread.* Arsenick/ Rotterrupt.

Genera ejus tria recensentur, album videlicet, (Arsenicum in specie sic dictum, seu arsenicum Crystallinum,) Citrinum seu Flavum, (Risigallum Auripigmentum,) & tertiò Rubeum Sandaracha.

Ex his album in Medicina usitatissimum est, fulvum raro, rubrum rarissimè. Eligatur album Crystallinum, ponderosum, durum, purum, ad lacteum colorem tendens.

N. *Arsenicum Crystallinum factitium est, fitque sublimando ex auripigmenti scobe & sale anaticè mixtis. Auripigmentum & Sandaracha nativa sunt, nec differunt, nisi quod Sandaracha auripigmento sit magis in terris excocta.*

Vires. *Inter Venena loco haud ultimo Arsenicum recensetur, nec immerito, quippe præter summam acrimoniam, tantâ quoque malignitate vitæ nostræ Balsamo infestum est, ut non modo intus assumptum, sed & extrinsecus adhibitum horrenda Symptomata introducat.*

Qualia sunt,

Convulsiones, manuum ac pedum stupiditates, sudores frigidi, palpitationes, deliquia cordis, vomitiones, corrosiones ac tormina, sitis, æstus, &c. *Exempla vide sis apud Salm. in Ternar. Bezoard. cap.* 27. *apud Schenck. & alios.*

Verum enim vero nec facultatibus caret utilibus quas intrinsecus in curanda peste reliquisque venenatis affectibus ut & in scabie maligna, cancrosa, &c. conferre potis est, modò qua decet ratione præparetur.

Extrinsecus adhibetur ad partem quamvis pilis denudandam, nonnunquam & cauteriis, amuletisque admiscetur.

Auripigmenti & Sandarachæ Vires eadem ferè sunt, nisi quod in Arsenico paulum sint mitigatiores, idque ob sal in præparatione ejus accedens.

N. *Sandaracha Arabum est Gummi Iuniperi.*

PRÆPARATA.

Præparationis scopus eò dirigendus est, ut acrimonia mitigata dulcescat, auraque maligna & volatilis separetur. Huic scopo media destinata reperimus, sublimationem, fixationem, & liquationem.

Hofman. *De Arsenico.*) *Arsenicum* in specie sic dictum factitium quid est, & per sublimationem ex auripigmenti scobe, & sale anaticè mixtis conficitur, hinc non in fodinis, sed fornacibus reperitur. *Auripigmentum* autem & *Sandaracha* nativa sunt, & ejusdem naturæ in iisdem reperiuntur mineralibus, solo colore differentia, hoc rubro vel subluteo, illud citrino est colore. Sandaracha est etiam vel nativa, vel factitia. Hæc fit ex Auripigmento.

N. *Sandaracha Arabum est Gummi Iuniperi.*) *Sandaracha*, vel *Sandarax*, & *Vernix*, gummi juniperi promiscuè & indifferenter in formulis usurpantur; jam tutò & absque periculo illis vocabulum gummi juniperi inserere licet, *Sandarachæ* verò non ita. Cùm *Arabes*, ubi mentionem faciunt Sandarachæ, gummi juniperi vel vernicem in suis formulis intelligi velint. *Græci* autem contrà, cùm non modò dictum gummi, sed auripigmentum præsentissimum venenum suis compositionibus immisceant, ne error committatur, tutius est imposterum, gummi juniperi semper gummi juniperi, & auripigmentum semper auripigmentum scribere.

Vires. Inter Venena Arsenicum loco haud ultimo recensetur.) Venena duplicia sunt; Alia simpliciter talia sunt, quæ nec sanis nec ægris prosunt, sed omnibus & semper nocent. Alia, quæ interdum

dum quidem nocent, & hominem interimunt; aliquando tamen & secundùm artem adhibita in usum medicum venire possunt. Ex horum numero & *Arsenicum* est. Hujus virulenta qualitas per fixationem, mortificationem & reverberationem ita demulceri potest, ut ex ipso medicamenta præsertim ad externos usus confici possint non facultatibus utilibus carentia. Licet Myrepsus eo crudo usus sit in Antidoto Persicâ & in Antidoto Musæ Apollonio adscriptâ. *Avicenna* etiam illud intrinsecus propinavit, nec non *Galenus* cum galbano illud suffitu attractum tussientibus præscribit. *Jos. Quercetanus* illud in scabie ac peste commendat. Verùm ejusmodi deleterium ac venenatum medicamentum internè adhibere cuivis Medico Christiano debet esse religio.

Externè autem an rectè in ulceribus cancrosis applicetur, videatur *Cista medica Epistol. pag. meâ* 132. & 172. *Cl. Helmontius* p. m. 259. §. 31. Realgar statuit, fixum, seu Arsenicum per Nitrum in sulphur adstringens mitigatum innumerabiles ulcerum diversitates corrigere & extinguere, dum miri suo veneno ipsum ulceris fabrum & cruoris corruptorem enecat. vide Arcanum ad cancros persanandos Dr. Pr. in thesaur. pharmaceutic. annexo sect. x. n. xxix.

¶ SUBLIMATIO.

Unde

1. *Arsenicum dulce.*

℞. 🜺 cryſtall. q. v. sublima per se, deinde in ✝o opt. horar. 2. spatio decoque [sic enim sua nigredine & farina quadam levi atque corrosiva spoliatur.] Postea cum squama æris, (Kupfferschlag/ des écailles d'Airain, *Scales*, or *offal os Braß*, Schubbe of Aſſlacſlag van Koper.) iterum sublima. (quæ venenum illius crassius atque nigrius retinebit.) Tandem bis ac ter cum Sale commun. præparato sublima, Postea perfectè dulcoretur.

N. *Illius perfectio ex eo cognoscitur, quando Metallis injectum, candorem illis conciliat & indit perfectissimum, qui remanet etiam in iis, postquam ignita fuerint: Cum tamen* 🜺 *crudum eadem nigrefaciat, atque fumo quodam infesto, quem oculus & olfactus non sine noxa, & incommodo sentire possunt, contaminet & inficiat.*

Vires. *Tantum abest quod assumentibus noceat, ut quoque benigne & sine ulla perturbatione ea venena expurget, quæ aliis Catharticis nullatenus cedunt.*

Usus. *Dari potest illius sublimati substantia, infusione ad pondus* 5. 6. 7. 8. *granorum. Querc. in Alexicac.*

Potest & per deliquium in 🝆 *redigi ulceribus utile.*

HOFM. *Sublimationis illius perfectio ex eo cognoscitur, quando metallis injectum candorem illis conciliat.*) Hoc ingreditur pulverem illum ex mineralibus compositum venenatum, aliàs notissimum, cujus adminiculo S. S. S. facto cum ♀ ℔j. & ☽næ finiss. (seu per aq. fort. solutæ, & postea ♀ præcipitatæ,) ℥j. igni rotæ per bihorii spatium ad fluxum concrediris, ex ♀ nere ☽ na conficitur, omnes sustinens probas præter eam, quæ fit in cineritio sub capellâ. N. Auripigmentum, si sublimatur, largitur inter partes ejus, quæ sursum evolant, massulas quasdam, quæ etsi minerale ipsum sit probi coloris flavi, satis habebunt rubedinis, ad æmulandum Rubinos tum colore tum transparentiâ. De cœteris nihil animadversione vel annotatione, dignum occurrit.

¶ *Aliter.*

2. *Rubinus Arsenici diaphoreticus.*

℞. 🜺 q. v. sublima bis vel ter in Arena, semperque separa 🝗erem subtilissimum, qui in cucurbita instar farinæ volatilis adhæret, est enim 🜺i venenum, partem Cryſtallinam misce exactè cum flor. Sulphur. ana & sublima.

Vires. *Est specificum in affectibus pulmonum ex crassis catarrhis. Datur quoque ad sudorem ciendum, in morbis malignis & venenatis.*

Extrinsecus si adhibeatur, curat omnia ulcera maligna curatu difficilia.

Dosis à gr. 5. *ad* 8.

N. 🜺 *hac ratione præparatum ad* ℈j. *secundum Tentzelium exhiberi potest. Tentzel. in Exeg. Querc.*

Eodem modo potest parari & Rubinus ex auripigmento æquali dosi, & ad similes affectus adhibendus.

Arsenicum sublimatum.

℞. 🜺 Sal. Com. tost. colchotar. limatur. ♂ an. M. sublimaque dando △m per gradus, quod sublimatum est, tum novis speciebus misce, & ut prius sublima, idque repete. Basil.

FIXATIO seu CALCINATIO.

Unde

1. 🜺 *fixum, & exinde* 🝆.

℞. 🜺 Cryſtall. (vel 🜺 illius sublimati,) Sal. Nit. purific. an. (alii ℞. 🜺 part. j. Sal. Nit. part. ij. Alii 🜺 Sal. Nit. Tart. an.) M. ac injice per vices in ✝bulum versaque spatula, (cavendo fumum,) donec cesset Ebullitio. Postquam cuncta injeceris, da △m fortiss. per ⧗. 4. 6. (alii ♂ integrum) Tandem edulcora, Sal. Nit. calida ▽ separando remanebit in fundo 🝗 albissimus 🜺i fixi. Basil.

N. 1. *Felicius hæc calcinatio procedet inter duo* ✝*bula luto connexa, cum spiraculo ad fumi egressum.*

N. 2. *Mullerus tertia vice calcinationem illam cum Nit. ana repetit,* 🝗*erem singulis vicibus* ▽ *dulcorando.*

Vires. *Inservit Oleo per deliquium præparando ad vulnera, ut &* 🜺 *fixo sudorifero.*

Eodem modo potes procedere cum Realgare argenti, Cadmia, & simil.

℞. 🝗eris arsenici fixi, q. v. imbibatur 🝆o Tart. p. d. aliquoties, (ter.) Denique dissolve materiam in aqua vitæ ut extrahatur & separetur totus Sal, & restabit 🝗 alb. & fixus, quem separa.

Vires. *Sudorem movet, datur cum Theriaca.*

Dosis g. 3. 4. 5. *Mullerus in miraculis Chymicis. Querc. in Spag.*

3. *Regulus* 🜺 *&* 🜺 *S. Closs.*

℞. Hujus vel illius ℥VIII. Sal. Nit. & Tart. simul detonatorum per accensum carbonem ℥VI. limat. ♂ ℥IV. pulv. carbonum ℥j. M. fundantur in ✝lo & regulus concutiendo ad fundum depellatur, qui purior quàm ille 🝗ii.

N. *Ex hoc Regulo in flores* ♎*ato putrefactionem cum salibus resuscitantibus &* ⚹ *fieri volunt* ☿*um* 🜺 *corporalem. Fides sit penes Experientiam.*

LIQUATIO.

1. 🝆 🜺 *Anodynum, Butyrum* 🜺, *Liquor* 🜺.

℞. 🝗eris 🜺 fixi, q. v. dissolvatur in cella per deliqu.

Vires. *Conducit venenatis ulceribus in Lue Venerea, Cancro, Serpigine, ani fistulis, morsu canis rabidi.*

Usus. 🝆 🜺 *illius, (vel* 🝗*eris,) tantum in* ▽ *plantag.*

plantag. vel persic. solvitur, ut mixtura ipsa gustu lingua tolerari possit. Aqua illa lavetur vulnus s. ulcus.

N. *Basilius in r. p. L. Ph. addit Sal Tartari & ad liquescendum exponit.*

2. *Aliter.*

℞. Butyri ○-○ ℥ j.
  Mirrh. ℥ ij. Misc.

N. 1. *Paracelsus l. de mort. rer. nat. hanc ○-○ fusionem cum Sal. Nit. liquefactionemque subsequentem in cella, mortificationem vocat, atque ○-○, Realgaria, &c. simili modo mortificari posse perhibet.*

N. 2. *Quercet. in spagyr. præparatione præparationes ○-○ datas ænygmaticè describit, quas enucleavi in Querc. Redivivo.*

DESTILLATIO.

Spiritus & butyrum ○-○.

Fit ex parte una ○-○ & ☿ ♎ti part. ij. destillatis per ○, ut fieri solet in parando butyro ♁ali; primo egreditur spiritus subtiliss. semper fumans, & sub finem liquor crassus, qui in aqu. communi præcipitatur vel in suo liquamine servatur.

Vires. *Spiritus dicitur, ♂tem solvere radicaliter, tincturisque ingressum præbere in corpora metallica. Butyrum vero est Septicum violentum Cancrorum ulceratorum eradicativum, debet autem ei par quantitas opii ad sensum doloris obtundendum permisceri, & ex filo carpto circumcirca admoveri cum defensivis convenientibus.*

Ex S. Clossæo.

CAPUT XXVIII.

De Sulphure.

SUlphur est Resina sive pinguedo terræ, Chalcantosa aciditate gravida.

Dicitur, Arabicè Cibut vel Chybur, Crybtit, Rabric. Albusao: Chymicis, Akiboth, Ahusal. An. Anerit. Anerick. Alnerick. Kibrith. Kaprili, Lamare, Tifasum, Tin. Usifur. Græcè Θεῖον. Germ. Schwefel. Soufre. *Brimstone, Sulphur.* Schwevel/ Solfer.

Sulphur tum nativum, tum factitium Officinis in usu est.

Nativum ex terra effoditur, purum solidum, interdum scissile, venitque nomine Sulphuris vivi, seu ἄπυρον, id est, △m non experti. Huc spectant stiriæ nativæ ærifodin.

[Sulphur ☉lare Americanum ex Peruviana provincia pellucidum mittitur.]

Factitium vel ex vivo Sulphure impuriori, pyritivè vi △ educitur, vel ex aquis Sulphureis excoquitur.

Sulphur caballinum, quod in Officinis dicitur, fæces sunt è coctione sulphuris vivi impurioris relictæ & in urceos admixtis nonnunquam squamis ♂ transfusæ.

N. 1. *Adhærescunt quoque interdum q. stiriæ Sulphureæ camino, ubi vitriolum ex sua vena coquitur, quæ nihil aliud sunt, quam Sulphuris flores ex Vitriolo dum excoquitur, elevati. Horum copiam exhibet Suecia sat magnam.*

N. 2. *Exhibet Chymia & Artificialia Sulphuris genera ex ♀, ♁, &c. Hæc quidem longè reliquis præstant, verum quia rara & chara sunt, rarissimè Chymicis præparationibus vulgaribus subjici solent.*

Delectus.

Eligatur Sulphur purissimum colore virescens, facilè inflammabile, luculenter ardens, fumumque magis cœruleum halans.

Vires. *Calidum & siccum est pectori dicatum; aperit, incidit; putredini, veneno, venenatorumque animalium morsibus resistit, provocat sudorem; &c. Hinc conducit in [catarrhis] Phthisi, Tussi, Asthmate, Peste, pestilentialibusque febribus (colica, mensium obstructione.) Extrinsecus discutit tumores duros, sanat lichenes duros, pruritum, &c. Fumus epilept. excitat & hyst.*

HOFMAN. *De Sulphure.*) *Sulphur* est resina, sive pinguedo terræ, sive est succus mineralis unctuosus pinguis constans copiâ puri Sulphuris ingenti, modicâ salis acidi quantitate, & tantillò spiritus, aquæ & terræ. Cùm enim ab oleo destillato Terebinth: vel juniperi &c. Sulphur commune dissolvitur, pars Sulphurea tincturâ valdè saturatâ menstruum imprægnat; salina concrescit in crystallos, aut quando sub campanâ accenditur, Sulphur penitus deflagrat, interim sal resolutus acidus circa vasis latera defigitur.

Græcis θεῖον *dicitur, eò quod in expiationibus & sacris ritibus vetustatis olim* [illegible] *fuit.*

Sulphur tum Na[illegible], *tum Factitium Officinis in usu est. Nativum ex terra effoditur &c.* Ex fodinis *Brunsvicensibus* & ex *Goslariâ ac Lubecensibus* effoditur. Prostat etiam *Sulphur nativum ex Indiâ* allatum, quod instar succini elegantissimum repræsentat colorem citrinum, [illegible] etiam in *Angliâ* reperitur. Hoc *Nativum triplex* est, *impurum*, quod ex *Islandiâ* adfertur, & demum depuratur. *Purum* ex *Goslariæ*, uti dictum est, fodinis, & fixum ex monte Vesuvio, hoc in ignem injectum non flagrat, nec flammam concipit. Huic affine est *Sulphur Puteolanum* &c. Sulphur fixum arte etiam fieri potest seq. m.

Rec. crucibulum calc. viv. plenum, fac foveam, inde ✱ pulverisatum, tege iterum, cum calce viva & deluta crucibulum, cementa per 4. hor. post excandescat per bihorium, exime ✱ & cum aq. fort. mixtum fiat aq. reg. In hâc solve Sulphur, abstrahe aq. reg. in fundo remanebit massa dura, tere, lava, exsicca, & habebis Sulphur fixum.

Factitium vel ex vivo Sulphure impuriori, aut pyrite vi △ educitur, vel ex aquis Sulphureis excoquitur.) Variis confici solet modis: Quibusdam in locis ex aquis decoquitur, ut ad Budam Pannoniæ. Alibi ex effossâ glebâ & in vasis coctâ perficitur igne, ut in multis Italiæ tractibus, Senensi, Puteolano, ac Volaterrano. Præparatur autem h. m. Effoditur impurum, terræ & lapidi commistum, in urnis fictilibus coquitur, ignem in fundo tantùm sentientibus. Sic ♎matur purior substantia, quæ cum adscenderit ad superioris vasis regionem, per rostrum descendit in aliud vas liquatum olei modo inde egressum, in loco frigido variâ coit figurâ, Aut pyrites eo stillat, & in ollis coquitur, ut cernere licet in Saxoniæ Brambecco & Hadzkeredo, ditione Principum Anhaltinorum *vid. Musæum Ol. Wormii cap. XI. & Athanas. Kircher. in suo mundo subterran. Libr. I X. Sect. I I I. & Lib. I I. Sect. I I. p. 252.*

N. Exhibet chemia & Artificialia Sulphuris genera, sic v. g. ♁nii; ♂tis, ♀neris, Iovis, sic cinnabar. ♁nii, nihil aliud est, quàm Sulphur ♁nii cum ☿rio ligatum.

Vires.) Putredini resistit; Est enim in Sulphure teste *Cl. Helmontio*, vis arcendi putredinem, quam in nonnullis subjectis ad oculum deprehendimus, *Excell. Tackius* scribit: Si enim stagma Sulphuris, quod per campanam paratur, quotidiè detur ad duas aut tresguttas in jure carnis aut cerevisia illis, qui ex venæ sectione putrescere sanguinem suum compertum habent, illi post exiguum temporis spatium deprehendent, ex usu illius stagmatis omnem putredinem à sanguine recessisse, totumque liquorem vitalem primævæ puritati ac sinceritati restitutum. Quæ causa etiam, quod omnia medicamina ex sulphure præparata pestis tempore prosint, unde & Elixir Proprietatis in hoc casu cum spiritu sulphuris præparandum est. Aperit etiam, incidit &c. Unde medicamenta ex sulphure confecta, qualia fl. sulphuris, menses cient, quare gravidis præprimis illis, quæ ad abortiendum sunt proclives, non frequenter propinari debent. In Mensibus retentis fl. sulphuris cum feculâ bryoniæ exhibentur. Imò & crudum sulphur in Colicâ passione rusticis est auxilio. Internè

etiam

etiam crudum pulverisatum in brodio calido propinatum, quantum cultelli cuspide sumi potest, tempore matutino in scabie siccâ senum, teste experientia valde utile est. Externè in balneis & Linimentis ad scabiem, pruritum, lichenes duros &c. tanquàm principale Medicamentum præscribitur.

N. Illud mirum est, ab usu sulphuris excrementa alvina Moschi odorem referre.

¶ PRÆPARATIONES.

1. Sublimatio. 2. Præcipitatio. 3. Destillatio. 4. Infusio & Extractio. 5. Liquatio.

I. SUBLIMATIO.

Unde

Flores Sulphuris.

Flores Sulphuris nihil aliud sunt, quam Sulphur à terrestribus excrementis per sublimationem purificatum.

N. *Nonnunquam tamen & aliis impregnantur.*

Sublimatio Sulphuris fit in arena calore mediocri gradatim adhibito, ex cucurbita terrea, cui XX vitreus sine luto imponitur, ut aufferri scilicet ac post exemptos flores iterum reponi possit.

N. 1. *Orificium cucurbitæ interea temporis, quo flores eximuntur, probe tegatur, ne aëris irruptione Sulphur, (quod facile accidit) incendatur. Cujus rei gratia non abs re foret, duos in promptu habere alembicos, quorum alter alterius vicem sine mora subire possit.*

N. 2. *Alembicus ante impositionem ad △m calefcat, quippe secus facile dissiliet.*

N. 3. *Rostro XXi recipiens apponi potest, ad liquorem acidum, qui primo egreditur excipiendus, liquore egresso rostrum chartâ obturare licet.*

1. Flores Sulphur. simplices.

℞. Sulphur. grossè (si libet) contusi q. v. impone cucurbitæ terreæ, vel vice una, vel per vices, ac paulatim. Sublimaque in Arena, ut dictum, igne moderato. Primo exit aciditas, quam Excipulo excipe ac serva (de qua infra,) secundo, sublimantur flores flavi, &c.

N. 1. *Alii admiscent Sulphuris* ℔ 1. *farinæ laterum* ℔ ß. *Alii à terra sigillata sublimationem instituunt, vel à bolo.*

N. 2. *Si Sulphur fortuito accenderetur, farina vel cinere injecto extingui flamma poterit.*

N. 3. *Cavendum ne ▽ nimium incendatur, adeoque non excedat calorem, qui alembico manum imponere permittit.*

Flores Sulphur. ⊕-lati.

℞. Sulphur. flaviss. ℔ 1. Sal. Com. fusi & ⊕-i calcinati an. ℔ ß. pulverisentur. F. Sublimatio ut dictum, dando initio ignem lentum, post aliquot horas (3. vel 4.) phlegma incipiet stillare & durabit per horas 4. vel 5.

N. 1. *△ augendus est sensim magnis carbonibus, ut tandem Catinus, in quo arena continetur, rubeat.*

N. 2. *Calor si sit nimis excessivus, non flavo, sed nigro colore Sulphur ascendit.*

N. 3. *Alii.*

℞. Sulphuris Vitrioli calcinati & Sal. Com. ana. quæ ponderum diversitas neminem turbet, modo △m rite adhibeat. Additamenta enim quo pauciora fuerint, eo △ sufficit mitior.

Quercetanus non nisi colchotar anatice addit, omisso Sale Nit.

N. 4. *Flores cum novo additamento ⊕-i & Sal. Com. ut ante sublimari possunt, idque vel vice tertia, quippe quo sæpius flores elevantur eò plus tenuitatis acquirunt, plurioresque evadunt non tamen sine imminutione quantitatis.*

Vires. *Resistunt putredini, cient sudorem, exiccant, &c. Hinc prosunt in peste, pestilentialibusque febribus, sive curandi, sive præservandi gratia adhibere libeat. Exhibentur quoque utiliter catarrhosis, pulmoniacis, tussientibus, & simil.*

Dosis robusto ʒj. *juveni* ʒß. *in præservatione autem non excedimus* ℈ß. *Exhibemusque commode cum Extracto Enulæ campanæ.*

3. Flores Sulphur. gummati seu myrrhati.

℞. Flor. Sulph. composit. ut ante ℔ß.
Colchotar. ℥vi.
Sal. Com. fusi ℥v.
Mirrh. Alexandr.
Thur. an. ℥ iij.
Aloës succotr. ℥iv.
Mastich. ℥ iij.
Croc. ℥ß.

Omnia trita simul atque benè mixta sublima l. △. post horas aliquot, exime flores, rursus alembicum impone, △m continuando per hor. aliquot (12.)

N. 1. *Alii ℞. mox initio Sulphur. pulv.* ℔ 1. *⊕-i calc. ♉ ana* ℥v. *Aloës, Thur. Myrrh. ana* ℥iij. *Floresque cum novis speciebus 2. vel 3. vicibus sublimant. Sennert. Inst. Paracelf. volum. 1. p. 1046.*

N. 2. *Felicius procedunt, qui floribus Sulphuris jam factis, species solummodo admiscent. Vix enim quicquam citra combustionem ex gummatibus unà cum Sulphure ascendet.*

N. 3. *Imponenda est materia per vices, si enim nimium imposueris, comburitur materia sufficitque 3. vel 4. digitorum crassitie, singulis vicibus imposuisse.*

Vires. *Efficaciores sunt quam simplices, tum exiccando, tum putredini resistendo.*

4. Flores Sulphur. Saccharati.

℞. Fl. Sulphur. misc. atque sublima cum Saccharo candido.

Vires. *Majus auxilium conferunt ad asthma, aliasque affectiones pulmonum, quam vulgares. Quercet. in Pharmac. rest.*

5. Flores Sulphur. albi.

℞. Sal. nit. purificat. q. v. liquescat in ✠, postea injice per vices Sulphur. pulverif. (*ut in Lapidis prunellæ præparatione*) idque tamdiu, donec Sal. Nit. in ipso igne coaguletur. Ignem postea auge, operculatoque ✠bulo etiam △ supra accende, idque continua horis duabus.

℞. Ergò hujus Sal. nit. fixi, p. 1.
Sulph. Elect. p. ij.

Misce optimè & sublim. △ Arenæ.

Vires. *Lacti Sulphuris, viribus ac potestate æquivalent. Sennert. Inst. Tentzel.*

6. Flores Sulphur. Corallati.

℞. Corall. ℔ 1. Fl. Sulphur. ℥iv. tere minutissimè & misce; sublimaque ut dictum, ▽m profluentem

℞. Croci martis aperient. ʒ. ij. aloes
Succotor. ʒ. i. ß. gummi. ammoniac. in pulverem
reduct. myrrh. optim. ana ʒ. i. radicum
aron. praeparat. aristoloch. long. et gentian.
ana ʒ. ß. pulveris electuar. diarrhodon. abbat.
et salis absynth. ana ʒ. i. borrac. venet.
ʒ. ii. ß. Zingiber. et Croci oriental. ana ℈. ij.
fiat omnium pulvis subtilissimus ex quo
formetur massa pilularum cum extract.
Liquidior. Centaur. minor. q. s. et aliquot
guttis elixir proprietat.
on reduira cette masse en fort petittes
pilules

11ᵗᵗ. 2.ˢ 2.
1. 13.ˢ 4ᵈ

12ᵗᵗ. 15ˢ. 6ᵈ pour interests echeus le
21 juin 1709.

tem ſeorſim primò collige; dein flores.

N. *Sulphur ſic ſecum trahere dicitur ſubtiliſſimam Coralliorum ſubſtantiam.*

Vires. *Habentur præſtantiores quàm vulgaris Sulphuris flores, & ſi ex his Balſamus fiat Sulphuris, optimus pulmonum Balſamus perhibetur.*

7. *Flores Sulphur. benzoinati.*

Fiunt duobus modis: vel ſublevando XX omni horâ interea dum ſublimantur flores Sulphur. & in cucurb. ℥j. pulv. benzoini projiciendo vel collocando flores jam factos in patinam terream vitreatam, in cujus medio ſcutella terrea promineat, cui inditur ferrum incenſum igne, moxque injiciuntur particulæ benzoini, contegitur patella, ut fumus flores reverberet, ſicque iteratur ferri accenſio, & benzoini projectio, donec ſit ſatis, quo facto teruntur flores Sulph. cum floribus benzoini exaggeratis, ſervanturque tanquam odoris jucundi, majorumque virium.

HOFMAN. *Præparationes* 1. *Sublimatio.* 2. *Præcipitatio.* 3. *Deſtillatio* 4. *Infuſio, & Extractio.* 5. *Liquatio.* I. *Sublimatio: Unde Flores Sulphuris.*) Cum additione variè ſublimantur, vel cum terra ſigillata, vel cum Cap. mort. vitrioli, vel cum Aren. vel cum ſale. Omnium optimè tamen præparantur, vel quando ſulphur per ſe abſque ulla additione ſublimatur, vel ſi ſulphur purum habeatur, illud per ſe in uſum trahendum, omni poſthabita ſublimatione. Cujuſmodi ſulphuris mentionem facit *Franciſc. Calceolarius in Muſæo ſect.* 2. quod è Peruanæ prouinciæ fodinis aureis erutum in dictum Muſæum fuit tranſportatum, colore fulvo aurum æquans, ac vitri inſtar pellucidum. Ejuſdem meminit & *Nicolaus Monardus in hiſtor. Medicam. ſimplic. cap.* 56. Quito provincia, ſcribit, Peruana mittit Nobis Sulphur vivum præſtantiſſimum, ut vitrum tranſlucidum, colore auri puriſſimi, cujus fragmentum puſillum lucernæ admotum, odorem maximum ſulphuris ejaculatur, fumo viridi permiſtum, ſed antequam incendatur, nullum ſulphuris præbet odorem. Eruitur iſthic è venis proximis aurifodinis. Hæc hiſtoria de ſulphure confirmant *Hamelii* ſententiam *de Foſſilibus Libr.* 2. *cap.* 9. p. 246. quam habet, qui ſulphur ☉lare ejuſdem naturæ cum vulgari ſtatuit, niſi quod illud longa alteratione in fixum purum & incorruptibile evaſerit. Memini, *inquit Excell. D. Morhofius in Epiſtol.* ſ. c. p. 67. Me in chemicorum ſcriptis, ni fallor, in Richardi Anglici correctorio legiſſe, quod in interiori vulgaris ſulphuris natura reconditum lateat incombuſtibile ſulphur illud, ac poſſe Auro, cui ſulphur ſuum extractum eſt, ex ejus quaſi viſceribus reſtitui. Hæc *Morhofius* vid. l. c. Ubi unà hiſtoriæ mentionem injicit de Auro ſulphuris vulgaris beneficio è cupro extracto, vel potius in cupro ad maturitatem redacto.

Flores ſulphuris vitriolati.) Hæc ſublimatio florum ſulphuris ſuſpecta eſt ob ſulphuris jacturam, quam patitur, dum Spiritus acidus ejus in vitriolum calc. operatur, & ita deſtruitur, ut inde non in altum elevari & ſublimari poſſit.

N. Flores ſulphuris ſalis fuſi commiſtione noxios & quaſi corroſivos reddi annotavit *Zacharias Brendel. Chem. in Art. form. redact. ſect.* 2. *cap.* 4. Verùm noxios & quaſi corroſivos reddi, durum eſt credere, cum ſalia iſta acida Sal. Com. ſcilicet & ſulphuris acidi ſibi non ſunt contraria, nec eorum ſpiritus ſeu ſalia in fluorem redacta. Quemadmodum enim mixtura ſpiritus ſalis & vitrioli nemini noxia nec corroſiva erit in convenienti vehiculo diluta; Ita nec hæc ſibi invicem contraria, nec ulli noxia erunt. Ego potius dixerim majorem vim aperitivam acquiſitura.

N. Flores ſulphuris febrim tertianam perfectè curant, ſi bis vel ter antè paroxyſmum offerantur in aq. Centaur. min. vel vino, cum ſudoris elicio.

3. *Flores ſulphuris gummati ſeu myrrhati.*) Felicius procedunt, inquit *Dnus Autor*, qui floribus ſulphuris jam factis, ſpecies ſolummodo admiſcent: vix enim quicquam citrà combuſtionem ex gummatibus unà cum ſulphure adſcendet. Cui & *Cl. Zvvelferus* ſubſcribit, præparationem, inquiens in *animadverſ. ad P. A.* hanc eſſe vanam, cum ſpecies iſtæ vi ignis comburantur, crocus ſcilicet, aloës, Maſtix &c. atque ſic nil niſi empyreumaticum de iſtis elevabitur. Ideoque convenientius eſſe, ſi fl. ſulphuris miſceantur vel cum granis vel cum Magiſterio Myrrhæ, aliiſque ſpeciebus, atque ſic pro uſu reſerventur, qui pulvis, utut amarum admodum habeat ſaporem, in Peſte tamen præſtantiſſimus eſt, præprimis præſervationis gratia, imo & majorem habebit efficaciam, quàm ipſæ pilulæ peſtilentiales ex aloë, croco & myrrha. Pulvis jam laudatus præſtantior adhuc evadet, ſi aliquid camphoræ addatur. Verùm hic fateri quidem cogimur, dictos fl. ſulphuris Myrrhatos à fœtido empyreumatis odore ſe vix tueri poſſe: Interim tamen hoc ſimpliciter de omnibus dici poſſe *Nobiliſſ. Rolfinckius* contradicit; *Unde in Diſſert. chemic.* 2. *De Sulphur. cap.* 12. ſcribit. Cenſuram hanc de empyreumate gummatum, quam faciunt, nimis videri rigidam. Crocum ſine combuſtione per ſe ſublimari non poſſe, neque etiam cum aliis, concedit, nec ex aloë, myrrha, thure, aliquid ſine combuſtione per ſe elevari poteſt. Poteſt autem cum aliis, ut ſulphure, ſale vel Cap. mort. ita ut nihil amburatur. Gummatum nomine dum contradicentes utuntur, licentioſa id faciunt poteſtate. Gummata nullam admittunt ſublimationem, ſed thus & maſtiche ſunt reſinæ. Myrrha eſt anomala gummi reſina, & potius lachryma. Aloë eſt ſuccus. Benzoi etiam eſt reſina, quæ vel ſola juſto ignis expoſita regimini ſublimatur in chartacea pyramide in flores. Sulphuri cum colcothar miſto ſi idem benzoin pulveriſatum addatur, citra ambuſtionem ſimul elevatur, ignis regimini expoſitum & fiunt flores ſulphuris benzoini. [illegible] juſto ignis regimine, & juſta ingredientium proportione, omnis fauſtus ſucceſſus eſt expectandus. Interim placet Th. *Paracelſi* exemplum & fructuoſum judicatur floribus cum colcothar ſublimatis addere aloën, myrrham & Crocum, *quod & Cl. Zvvelferus* ſequitur. Interim tamen ad empyreumatis præcautionem ſeq. modo *ſublimat. in chem. ad Art. form. redact. Lib. V. ſect.* 4. *Cap.* 5. Rec. ſulphuris magdaleon. viridiuſcul. lib. IV. aloës epatic. myrrhæ. thuris ana ℥ ij. Sal. comm. lib. ij. Pulveriſ. Hujus Pulveris ℥ iij. vel IV. inde in vas ſublimatorium, impone capitellum terreum, huic alterum & plura, demum vitreum in apice perforatum & obſervatis ignis gradibus flores per intervalla colligantur. In ſuperiori alembico flores pauciores, in inferiori plures reperiuntur. Sequente die ſublimatio reiteretur, donec ad umbilicum ſublimatio perducta. His floribus tandem & Crocus additur.

Vires. Efficaciores ſunt quàm ſimplices.) Sunt excellens præſervativum in Peſte, pleuritide, & omnibus internis abſceſſibus. Difficiles partus accelerat, ſuppreſſionem menſium reſtituit. Doſ. à ℈ß. ad. ℈ j.

4. *Flores Sulphur. ſaccharati.*) Saccharum æquè, ac gummata alia vi ignis corrumpitur & comburitur, ſi ſublimatur; Melius igitur erit, ſi ſaccharum cum ſpeciebus diaireos, fl. ſulphuris ac aliis pectoralibus appropriatis miſceatur, & pro uſu reponatur.

5. *Flores Sulphur. albi.*) Nihil refert, utrum ſint albi, vel flavi.

6. *Flores ſulphuris corallati.*) Magiſterium corallorum præſtat admiſcere, quàm ut flor. ſulphuris cum ipſis corallis ſublimemus, quia parum de corallorum ſubſtantia elevari poteſt, majori horum parte in reſiduo manente.

7. *Flores ſulphuris benzoinati.*) Si benzoin pulveriſatum ſulphuri cum colcothar miſto jungatur, ignis actioni expoſitum citra empyreuma flores producit Sulphuris benzoinatos. vid. ſuprà.

¶ *II. PRÆCIPITATIO.*

Unde

Lac Sulphuris.

Lac Sulphuris, Magiſterium Sulph. eſt, ſeu præcipitatum.

N. *Aliis dicitur cremor Sulphuris, aliis Butyrum.*

Paratur autem 1.

♃. Fl. Sulphuris, p. 1.
Salis Tartari, p. iij.

Pone in vitro oris capaciſſ. (ſive in olla fictili) in arenam collocato, affunde ▽ ad eminent. ſex digitorum, ita tamen, ut quarta pars vitri ſit vacua, hinc bulliant, ut Sulphur ſolvatur, quod 5. vel 6. horis fiet,) ſpatulâ lignea continuò agitando, donec ferè omne Sulphur ſolutum ſit, liquorque rubeus appareat. Hinc filtra calidè per chartam Emporeticam, ac effunde confeſtim vinum auſteriuſculum, (alii ✳,) lentè, celeri tamen lapſu, tamdiu donec colorem lacteum acquirat, qui ad fundum paulatim ſecedit, nomine lactis: Lac hoc ad fundum præcipitatum, affuſo liquore col-

lige, ablue ▽â & exicca, vel si placet, antequam planè exiccetur, misceatur cum ▽ cinam. vel alia appropriata, ut fiat instar pultis lactis, &c.

N. *Si ▽ bulliendo evanescat, affundatur alia, sed fervida.*

2. *Modus compendiosior.*

℞. Sulph. & Sal. Tart. liquescant in ✠o per d. simul liquefactis affunde aliquid aquæ calidæ, mox affunde in patinam ▽ calidâ plenam & statim filtrentur, affundaturque paulatim vinum: sic totus liquor albescet atque lac ad fundum præcipitabitur.

N. *Quercetanus dissolvit flores Sulph. in oleo Tart. dissolutionique effundit ✠ præcipitatque, &c.*

Vires. *Balsamum est pulmonum ac velut △ consumens & exiccans. Exhibetur igitur utiliter his qui molestantur Catharrhis, fluxu Capitis, Asthmate, Phthisi, Tussi, Colica, &c. Promovet expectorationem, intercipit defluxiones ad articulos, ventositates ventriculi ac intestinorum præcavet ac discutit.*

Dosis. *Tantum pulveris miscetur, ut vehiculum albicante colore tingatur, daturque mane & vesperi coch. 1. Vehiculum sit appropriatus liquor, Aqua scilicet Cinamomi, Melissæ, ▽ &c.*

N. *Quercetanus exhibet* ℈j. *pro cathartico.*

3. *Lac Sulphur. S. Closs.*

Coque in cacabo ferreo Calc. viv. part. ij. Sulphur. pulver. part. 1. cum maxima quantitate aq. donec partes 3. aq. sint consumptæ, ruboremque contraxerit instar sang. ex Sulphure dissoluto, coletur calidè per manicam, refrigerari permittatur, denique præcipitetur ⊡ calente, & decantato lixivio Lac. 10. aut 12. aq. calidâ dulcoretur.

Vires. *Eadem quæ lactis Crolliani, verum quia interdum fallit, parumve præcipitatur, hic modus infallibilis adinveniendus fuit.*

HOFMAN. 1. *Præcipitatio. Unde Lac sulphuris.*) Quid de hoc Lacte sulphuris ejusque præparationibus sentiat *Cl. Zwelferus*, constat ex ejus *animadvers. in P. A. & Mantiss. Spagyric.* part. 2. cap. 10. Nam in animadvers. dicit, hoc ipsum parum ab aliorum Magisteriorum præparationibus differre p. m. 450. Nam, in Mantissa l. c. rationem reddit, quamvis sulphur per appropriata sibi & homogenea veluti menstrua, salem tartari aut calc. viv. beneficio aquæ simplicis, legitimè solvatur, & sic solutum sulphur haud exiguos effectus medicinales edere possit: contrario tamen liquore id ipsum denuò præcipitatum, pro maximâ etiam sui parte destruitur, ut vix tertia ejus pars viribus salva constet, ac virtutes & operationes sulphuris proprias edere possit, reliquæ verò duæ Lactis sulphuris partes calx sint emortua & inutilis, in igne constans, indissolubilis omni proprietate sulphuris orbata. Verùm huic sese opponit *D. Lucas Schrackius Luc. Filius l. c. p. 516.* & falsum esse scribit, calcem emortuam & inutilem esse Lac sulphuris, cùm crebra Practicorum suggerat experientia contrarium. Sic *P. Poterius Centur. 1. curat. & observat. cap. 98.* Pulmones assiduâ fluxione vexatos, decocto alexiterio & exsiccante cum Lacte sulphuris in pristinum se reduxisse: Et centur. 2. cap. 54. Asthma eodem restituisse. Sed *Cl. Zwelferus* l. c. non ita loquitur, ac si omnes omnino virtutes huic Lacti derogare velit, sed hoc saltem dicit, quod vel crudum sulphur vel ipsius flores sublimati longè majoribus virtutibus polleant, quàm hoc ipsum Lac sulphuris tanto labore comparatum. Id quod & ipse negare non possum, & quilibet periculum facere potest, & in momento veritatem videbit, si hoc Lac sulphuris sublimationi exponat, vix tertiam ejus partem sulphuream esse, & reliquas duas calcem emortuam ac inutilem. Pro exigua igitur illa sulphuris indestructi parte residua Lac sulphuris aliquid virtutis obtinet, quod à Practicis commendatur, pro maximâ autem sui parte inefficax est. Ut igitur Lac sulphuris non destruatur & sulphurea ejus pars servetur integra, præstat sulphur quidem per homogenea sibi menstrua, quæ *Dnus Autor* allegat, Sal comm. Tartari scilicet, lixivium calcis vivæ &c. legitimè solvere, contrario tamen liquore Acet. dist. vel alio non præcipitare. Quapropter commodius erit, sulphur sæpius cum ▽ calc. viv. tritum coquere, & despumare, separata aliquoties calc. viv. aquâ, aliâque superaffusâ ad tantam puritatem, liquabilitatem ac albedinem, ut omni fœtore expers instar ceræ super △ne liquetur, & quousque rubedo in decoctione appareat. Omissis omnibus liquoribus præcipitantibus. Hisce staturninatis, omnes sequentes *Dni Autoris* processus de Lactis sulphuris præparatione corruunt.

¶ *III. DESTILLATIO.*

Unde,

1. *Spiritus Sulphur. S. Clossei.*

Eligatur Sulphur Leodiense coloris virescentis minoris tubi sive magnitudinis [Galli vocant du souphre verd à petit canon] tale enim per se luculenter ardet, locetur per magdaleones in scutellâ intus & extus vitreatâ, accendatur ad candelam, ut guttulæ liquati Sulphur. & ardentes alios magdaleones incendant, huic scutellæ Campana ex arte appendatur, ita ut verticem illius flamma non attingat, nec etiam nimium distet, (gignitur enim hoc oleum ex reverberio flammæ subvolantis contra aliorum opinionem) aliàs flores acidos habebis, perge in substituendis scutellis, donec satis ⌒us campanarii habeas. Ex ℔ 1. Sulphur. nancisceris ⌒us ℥j.

Spiritus s. Oleum Sulphuris, per C.

Habendum est vas vitreum latum paropsidis vel patinæ instar, è cujus medio surgat meta, (tripus vel aliud aliquid metæ vices supplens) supra metam concha vel ✠bulum statuatur Sulphure repletum. Desuper campana suspendatur vitrea, eâ distantiâ ne flamma illam attingat, sic fumus ex Sulphure accenso ascendens in campana condensabitur, condensatusque ex campanæ oris in suppositam patinam decidet.

N. 1. *Si conclave fuerit clausum, locusque ac tempus humidum, major olei quantitas colligitur. [hinc & major hyeme.]*

N. 2. *Utile est campanam initio madefacere.*

Alius modus.

Idem Oleum per retortam tubulatam destillari potest.

Nimirum:

Retorta tabulata, vel quæ in postica parte tubulum habeat, in fornacem collocetur eique recipiens ▽æ mensura adimpletum, ut in Clisso, sine luto adaptetur. Postea ubi incaluit Retorta, frustula Sulphuris partitis vicibus injiciantur, & post singula frustula injecta tubulus claudatur: Spiritus postea seu Oleum in MB ab ▽ separetur & rectificetur.

N. *Si prorsus aërem denegaveris, fine frustraberis, id quod mihi accidisse scias, qui lactescentem liquorem loco Spiritus obtinui, omnis aciditatis expertem.*

Vires. *Spiritus Sulphur. ut fere nihil aliud est, quam Spiritus Vitrioli, ita & easdem cum ipso vires obtinet. Insuper est & contra Pestem, Asthma, &c. utilissimeque extrinsecus adhibetur in procidentia ani si illius pauxillum cum ▽, v. gr. plantaginis miscetur, & spongiâ hoc liquore madefactâ locus affectus tangitur.*

Vide Sennert. Inst. Beguin. Gluckrath. Tentzel.

N. *Ex residuis fæcibus si in copia collecta fuerint, Sal elixiviari poterit.*

3. *Spiritus Campanarius facillimus S. Closs.*

℞. Sulphur. viridis vel alterius pulverisſ. ℥ iv. ⌒us

Sal.

Sal. nit. vel ⊖us ex Sal. Com. & Vitriol. compositi (vide supra cap.21.) ad supereminentiam 4. digitorum transversorum, ♒a ex ◯ in ⊞ subtus & supra positis ad ultimam usque guttulam. Cohobetur 6. aut 7. [quò plus, eò melius] Reperies in ◯ ultra ℥ij. ⊖us ejusdem amaroris, naturæ, facultatisque cum Campanario, viribus ⊖ nitrarii haud imminutis.

N. *Etsi ad siccitatem videatur secretum fuisse menstruum, nihilominus Sulphuri inhæret Sal causticum, quod diò expositum in ⊖um Sulphuris resolvitur, novo quotidie succrescente, nec à Campanario ullatenus differente.*

4. *Aqua acida seu aciditas, vel Phlegma Sulphuris.*

Aqua acida Sulphuris appellari potest liquor ille acidus, qui in sublimatione florum, initio (parcè tamen) extillat.

Vires easdem cum Spiritu præcedente obtinet, verum quia minus efficax, rarò in usum venit.

5. *Aqua seu Ens Balsami Sulphuris.*

♃. Aquam acidam, quæ extillavit in sublimatione flor. Sulph.⊕-tor. rectifica & conjunge in MB bullienti, cum ▽ acida, quæ extillavit in sublimat.flor. Sulphur. resinatorum.

N. *Hæc ▽ (quæ lactei coloris) seorsim colligenda est, ne misceatur cum oleo subnigro, quod subsequi solet.*

Usus idem qui florum, in peste, febribus, colica, obstructionibus ac aliis affectibus pulmonum. *Croll.*

6. *Ol. Sulph. Balsameum.*

Balsamo Sulphuris Sal tostum adde atque per Retortam destilla. *Sennert. Inst.*

7. *Ol. Sulphur. Linatum.*

♃. Sulphur. citr. (℔ 1.) maceretur & solvatur in Ol. Lini, (℔ 1. ß.) & fiet massa concreti sanguinis instar. Refrigerata materia destilletur per Retortam & prodibit Oleum rubicundissimum.

N. *Alii addunt Vitrioli calcinat.* ℔ ij. *Mil.*

Vires. *Prodest ad ulcera ac bubones pestilentiales maturandos.*

8. *Ol. Sulphuris aureum.*

♃. Sulphur. aliquoties liquefact. & in ▽ effusi ℔ 1. pumic. ℔ ß. misc. ut fiat massa ac destilla lento △. (N. *ne des ignem inferius, sed supra & ad latus,*) sub fine auge ignem, & extillat oleum instar ⊙.

Vires. *Exhibetur utilissimè in Cachexiis obstructionibusque viscerum, præservat à peste. Clar. D. D. Iohann. Tileman. P. Professˆ. Marpurg.*

9. *Ol. Sulphuris rubeum.*

♃. Sulphur, ℔ 1. Calc. viv. ℔ ij. per Retortam pelle.

Vires. *Iisdem maxima est utilitatis in bubonibus pestilentialibus maturandis.*

10. *Oleum Sulphur. verum S. Closs.*

Resolve ℥ij. Sulphur. tusi in ℔ ß. spiritus thereb. clari, id quod fiet intra ♂ super ⊞, solutionem rubentem decanta, alium affunde, digere, separa inclinationem, fæces (quæ erunt perpaucæ) abjice. Tincturas ♒a △ Arenæ lentissimo ex magna ◯, donec ferè omnem ⊖um thereb. recuperaveris. Guttulis autem rubris apparentibus mutetur recipiens & △ paulatim augeatur, egredietur Oleum coccineum cum fœtore intolerabili, qualis est latrinarum, ultimò ◯ ferè incandescente, spissum & obscurè nigricans. Hoc rectifica & separa à ⊖u therebinth. superstite. Oleum autem vase clauso digere per mensem in MB. ubi fœtorem deponet, evadetque verus Pulmonum balsamus.

Vires. *Est egregium Vulnerarium intrò sumptum; curat ulcera interna, resistit suffocationi matricis, pesti, colicæ, catarrhis fluentibus, asthmati, empyemati, urinam provocat. Dosis gut. 3. in syr. conven. vel ovi vitello.*

HOFMAN. 3. *Destillatio Unde* I. *Spiritus Sulphuris S. Clossæi*) Hæ præsentes descriptiones, quas *Dnus Autor* ex *S. Clossæo*, *Beguino, Sennerto* & aliis communicavit, non sunt rejiciendæ, sed debitâ præparationis observatâ enchirisi voto respondent. Hunc spiritum nonnulli sequenti modo conficere sibi præsumunt; Scilicet dolium accipiunt ▽á plenum, & aliquot librarum sulphuris fumo imprægnant, & postmodum hanc aquam sulphuratam per alembic. dephlegmant. Aliam hujus sp. sulphuris multiplicationem tradidit *P. Poterius in P. S. Lib. 2. cap. 11. & Philippus Grulingius in Florileg.* p. m. 375.

N. Utrum spiritus Sulphuris & Vitrioli realiter differant an secus, hic quæritur? Videtur hosce spiritus unam eandémque essentiam habere, cùm eandem habeant materiam ex quâ & eandem causam efficientem. Nihilominus tamen viribus & effectu differre videntur: Cùm quædam Medicamenta cum sp. sulphuris præparata meliores obtineant virtutes, quàm quæ cum sp. vitrioli v. g. ♂tialia cum sp. vitrioli præparata sunt austeriusculi & adstringentis saporis, vomitum non raro cientia, quæ verò cum sp. sulphuris, laudabili sunt dotata dulcedine. Deinde addit *Cl. Tachenius in Hipp. Chemic.* sp. sulphuris acidus, si roserit naturale corpus v. g. arenam, ignem nondum expertam, tunc ex eo naturale sublimatur sulphur, id quod cum sp. vitrioli non succedit: Verùm dicimus Nos, spiritum vitrioli à sp. sulphuris, non essentiâ, sed accidentibus differre, illum esse impuriorem magisque terrestribus constare partibus, hunc autem puriorem magisque liberum.

Vires spiritus sulphuris &c.) Hic spiritus sulphuris potui mistus à pestis putredine præservat, non secus atque ejusdem sulphuris fumus cadum vini à corruptione liberat, & præservat. Vndè circumspectè ac curiosè omnes potus cum spiritu sulphuris misceri possunt: atque hinc etiam ad Vitam Longam *Cl Helmontius in Tr. Arbor vitæ* commendat. Præterea contrà asthma exhibetur; verùm hic distinguendum est inter asthma idiopathicum, quo sp. sulphuris non habet introitum, & inter sympathicum, nidum circa hypochondria habens, quorsum auxiliatori sulphuri suus quoque est introitus. Majoris erit virtutis hic spiritus sulphuris, si cum vir. ær. seorsim, vel conjunctim etiam cum gummi ammoniaco destilletur. Extrinsecus adhibetur in procidentiâ ani, sed hoc non facile suaserim, acida enim partibus membranosis & nervosis admodum sunt inimica. Emplastrum ex opopanace ego mallem substituere.

3. *Spiritus Campanarius facillimus S. Closs.*) Verùm hic spiritus non simplex est sulphuris, sed compositus ex nitro, vel ex sale & nitro simul.

4. *Aqua acida vel phlegma sulphuris. Item* 5. *Aqua seu Ens Balsami sulphuris.*) Hoc sulphuris phlegma proles sulphuris genuina est, ex ejus sale acido orta; Vnde easdem cum spiritu præcedente vires obtinet.

6. *Oleum sulphuris Balsameum.*) Sed hoc etiam fit compositum.

7. *Oleum sulphuris linatum.*) Hujus elaboratio admodum periculosa existit, quia oleum citò vitra penetrans facile accenditur, nullis liquidis sed solâ arenâ extinguibile. *D. D. Knœfelius* hoc oleo in Peste & vulneribus fœlici cum successu usurpavit. Hæc massa concreti sanguinis instar ex Sulphur. & oleo lini conscindatur & per retortam destilletur. Nonnulli addunt vitriolum calcinatum.

8. *Oleum sulphuris aureum.*) Hujus elaboratio *à D. D. Iohanne Michaëlis* p. m. & à Me sæpius tentata fuit, sed semper frustraneo cum effectu, oleum & operam perdidimus.

9. *Ol. sulphuris rubrum.*) Post olei destillationem ex hujus Cap. mort. Lac Sulphuris demum præparari potest.

10. *Ol. sulphuris verum S. Cloff.*) Hoc laudem meretur, cujus vera conficiendi ratio in digestione olei illius fœtidi & optimè rectificati consistit.

¶ IV. INFUSIO.

Unde

1. ***Balsamus Sulphuris Therebinthinatus, seu Rubinus Sulphuris.***

♃. Fl. Sulphuris ⊖-t. ℥iij. Spirit. Terebinthin. ℥vi. vii. Digerantur in vase vitreo, donec solvatur Sulphur & spiritus Terebinthinæ rubicundus reddatur. Hinc decanta ac serva.

N. *Quod si hunc Balsamum à suo solvente, seu spiritu separare volueris, affunde ▽ & destilla, sic spiritus una cum ▽ extillabit, relicto Balsamo in fundo.*

Vires. *Excellentissimam Medicinam contra Phthisin, quippe valet ad ulcera pulmonum consolidanda, præservat à peste, aliisque morbis contagiosis: inservit quoque Tinctura Sulphuris, vide infra.*

Dosis à gr. 4. ad 7. scilicet si à suo solvente separatus sit, vel ad g. 20. cum suo solvente. Quercet. in Pharm. restit. Hartmann. in Pract. Sennert. Institut. Beg. &c.

2. ***Balsamus Sulphuris compositus, Balsamus vitæ.***

♃. Flor. Sulph. ℔ 1. Myrrh. ℥iij. Aloës succotr. ℥ij. croc. ʒij. pulverisa ac digere cum -∽-tu Terebinth. ad eminent. digit. 2. affuso, decanta.

Vires. *Efficacius operatur quam simplex.*

3. ***Balsamus Sulphuris ad externa qui Rulando adscribitur.***

♃. Fl. Sulphur. vel Sulphur. pur. ℥j.
Ol. rapar. express. vel nucum ℔ ß.
Vini generosi ℥ij.

Macerentur ♂ 8. △e lento, aliquoties agitando. Postea coquantur lentè ad vini consumptionem. Tandem cola & serva usui.

Vires. *In variis morbis à Rulando Balsamus hic adhibitus est. Vide ejus 11. Cent. 92.*

N. *Balsamum Rulandi aliter describit Untzerus tract. de Tart. Vide & Balsamum Sulphuris ⊖-latum in Angel. Sala tract. de ⊖-lo.*

4. ***Tinctura Sulphuris.***

Postquam à Balsamo -∽- Terebinth. separatus fuerit (*modum separandi habes in Balsamo*) affunde 🜅 & extrahe 🜅 in MB, & habebis Tincturam; digere atque à fæcibus subsidentibus decanta.

Vires. *Præstantiores effectus habet quam Balsamus.*

Dosis gutt. 3. 4. &c.

N. *Extrahit quoque ex sulphure crudo Tincturam citrinam 🜅 optimè rectificatus.*

5. ***Tinctura Sulphuris S. Cloff.***

Infer in candens tigillum per cochlearia mixturam ex Sal. Nit. ℔ j. Sulphur. pulver. ℥iv. comburantur △ forti, donec strepitus cesset, & in massam rubram mixtura detonata compingatur, cui in pulv. redactæ Spiritus Vini Tartarisatus affundatur, extrahaturque Tinctura.

Vires. *In peste, febribus, scorbuto, obstructionibus hepatis, pulmonumque morbis utilis.*

Dosis gutt. 8.

6. ***Alia Tinctura.***

Fac Capitellum ex Sal. Nit. in aqu. soluto, in cujus ℔ vi. bulliat per 24. horas Sulphur. pulv. ℔ j. filtretur liquor rubeus, & præcipitetur cum aceto, in quo decoctum fuerit ⊛ ex ⊖-lo. In fundo residebit pulvis scarlatinus, è quo tinctura, modo superius tradito, vel per -∽-um thereb. extrahenda venit.

Est S. Cloff.

7. ***Crystalli ex Tinctura.***

Postquam per -∽-um Terebinth. & 🜅 tinctura fuerit prolecta, ut dicitur artic. 4. p. 166. abstrahendus est 🜅, dum restitet tantùm pars tertia illius, quæ in cellâ collocatur, ubi nascuntur crystalli, in quibus residet Q. Essentia Sulphuris, dissolvantur iterum in alio 🜅, & denuò coagulentur, quò magis ac magis ab odore gravi immunes reddantur.

Dosis g. 4. in liquor. appropr. tabellis, electuar.

8. ***Sal Sulphuris.***

Vel fit ex ⊛ -∽-us Campanarii, de quo vide Keslerum artic. 54. Centur. 1. vel ex carbone nigro levi & foliato Sulphure post extillationem Olei veri (vide præcedentem pag.) residuo, hoc △ miti reverberandum est ad albedinem.

Uterque modus parum Sal. præbet, sed efficax adversus verminationem remedium.

9. ***Essentia Sulphuris.***

♃. Miner. Sulphuris q. v. affunde 🜄 (ex ⊖- & Sal. nit.) solve, quoad poteris. Hinc abstrahe solutum ad siccitatem, edulcoratumque reverbera ad rubedinem saturatam. Hinc extrahe Tinct. cum 🜅, digereque donec Ess. Sulphuris à 🜅 separetur instar olei, fundumque petat.

Vires. *Magnarum est virium ad arcendam putredinem.*

Dosis gutt. 6.

N. *In hac Sulphuris Essentia si Myrrha, Aloë, aromaticè infundantur, atque Tinctura MB extrahatur, dicitur Balsamus mortuorum.*

Basil. in repet. Lap. Ph.

HOFMAN. 4. *Infusio: Unde 1. Balsamus Sulphuris Terebinthinatus seu Rubinus Sulphuris.*) cum ol. Terebinth. promptius quàm cum spiritu ejus succedit; Sic v. g. Rec. fl. sulphuris per se parat. q. v. ol. rectific. Terebinth. q. s. digere vel coque donec tinctura appareat.

N. Melius succedet operatio, si sulphur elect. cum sale Tartari misceas, vel super ignem lenissimum in crucibulo torreas in massam rubicundam, sed non sine fœtore erit, & posteà olea destill. vel juniperi, vel anisi, vel quod volueris s. q. superinfundas.

N. 2. *Quod si hunc Balsamum à suo spiritu separare volueris &c.*) Rec. fl. sulphuris ℥ij. affunde ol. d. juniper. vel Tereb. q. s. ad solutionem cum ebullitione in Aren. peragendam, solutum effunde, filtra per chartam bibulam, colaturæ adde sp. vini rectific. q. s. dest. Rec. extracti residui sulphurati ℥ j. ol. dest. anisi ℥iv. balsami de Peru ℥ß. fl. benzoin. ʒij. pone in digestionem per aliquot ♂ ♀.

N. Si loco ol. d. anisi substituatur ol. d. Citri, fit Balsamum pestilentiale.

N. 2. Balsamum vitæ conficitur, si fl. sulphuris s. q. affundas ol. d. Cinamomi, caryophyll. Macis, Cortic. Citri. aurantior. zedoar. ana s. q. & digerantur in loco tepido.

Vires. Excellentissimam Medicinam præbet contrà phthisin ad ulcera pulmonum consolidanda &c.) Hic quæritur, Utrum Balsamus sulphuris, & alia oleosa balsamica ex sulphure cum oleis destillatis præ-

præparata in phthisi aut exulceratione pulmonum aut aliorum viscerum ex humoribus salsis hæmoptysin causantibus ortâ tutò in usum trahi possint, an secus? *Dnus Autor* cum Aliis affirmat, nec forsan deerunt ipsis rationes: Quia *primò* istiusmodi balsamica remedia, hum dum seu balsamum radicale cum calido innato augent; *Deindè* spiritus vitales reficiunt. *Tertiò*, quia salia acida in lympha & massa sanguinea contemperant, à quibus putredines; Uti ex mechanicâ chemicâ constat, dum ejusmodi oleis destillatis aquæ fortis vis corrosiva acida corrigi potest; *Quartò* quia sunt interna vulneraria putredini resistentia, eo quod etiam externè brodiis carnis calidis instillata & ad tempus aëri exposita, quo attingunt, ea non putrescere aut fœtorem contrahere sinant, secus, ubi non attigerint, fœtere.

Verùm si & hoc loco communem illam medendi regulam non insuper habere volumus, contraria contrariis esse curanda, dictitantem, certè non succedet tutò, si phthisin seu pulmonum exulcerationem istiuscemodi balsamo sulphuris aut aliis oleosis balsamicis ex fl. sulphuris cum oleis destillatis præparato curare velimus. Notum enim est in phthisi seu exulceratione pulmonum aut aliorum internorum viscerum semper vel præviam adfuisse, vel adhuc conjunctam adesse inflammationem, eamque adeò non sine acido inflammante ac dolorifico. Olea destillata & alia, ex quibus dicta balsamica conficiuntur, etiam calida esse inflammabilia ac resinosa omnibus, me etiam tacente licet, notissimum est, at verò hoc particulis eorum acidis acceptum esse ferendum perpauci sentiunt, *inquit D.* David von der Becke *in Experiment. & Meditat. circà Rerum natural. princip.* Patet tamen ex salium volatilium beneficio alkali ex oleis destillatis præparatione. Olea destillata & alia pinguia illita cranii & ossium affectibus nocent, & affectibus erysipelatosis ob acidum eorum occultum gangrænam afferunt. Quomodò igitur hæc sanâ ratione & in Phthisi seu pulmonum exulceratione convenire queant? Prætereà, cum tunc etiam fermenta viscerum digestiva admodum debilia sint, & hæc balsamica oleosa fermentis eorum ob unctuosum acidum salibus volatilibus immersum potius reluctentur, uti ex ructibus post eorum usum constat, in actum deduci, & in salia volatilia Naturæ convenientia converti nequeunt, unde toti Naturæ sic cruda relicta negotium facessunt ac damnum irreparabile inferunt. Huc accedit, quod in ejusmodi affectibus aliàs tota massa sanguinea una cum lymphâ tunc quasi vappescat, ità ut in hâc absumptis seu resolutis partibus volatilibus salsis oleosis ac balsamicis Naturæ congruis spiritus vitæ debilior suum lumen amittat, imò paucissimus fiat, adhibitis jam istiusmodi sulphureis sylvestribus oleis calidissimis, quid aliud eveniet? quàm ut flamma major extinguit minorem, sic hæc etiam calida in excellenti gradu reliquum flammulæ vitalis penitus penitusque sint extinctura, vel loco vitalis caloris hecticum sint inductura. Unde *Casparus Hoffmannus in præfat. in Libr. de Medicament. Officin.* Olea, inquit, stillatitia, quæ ferè essentias vocant, tam apertè ventriculo membránaceo inimica sunt, absumendo humidum illius radicale, hepati autem aliisve visceribus sanguineis inflammando, aut φλόγωσιν seu rectius καῦμα excitando, ut quidam sibi sitim perpetuam adsciverint, quidam cachexiam biliosam, quidam hydropem calidum, addo ego cruentum alvi fluxum, scabiem siccam, febres hecticas &c. Quorum omnium pervelim, inquit Excell. *D. D. Simon Pauli in Quadripartit. Botanic. Class. tert.* p. m. 256 Novellos Practicos subindè meminisse, nec se moveri ab empiricis patiantur, cum illi casu, sæpe per empiriam levare quidem Morbis ægros, sæpius verò ac frequentius in præsentissimum vitæ discrimen, alios atque alios ejusmodi calidis, validis chemicis medicamentis præcipitasse visi sunt, Methodi medendi ignorantissimi. Nec obstat, istiusmodi balsamica balsamum radicale confortare, falsum hoc est, longa enim est differentia inter sulphura vi peregrinâ ac virulentâ nondum spoliata, & istâ adhuc constantia, ad quæ ultima Nos balsamum sulphuris & alia adhuc cruda olea destillata referimus. Tirones, inquit *Cl. Helmont. in tr. V. H. L. M. V.* p. 577. addiscant sulphura spoliare vi suâ peregrinâ ac virulentâ, (hoc est, suo acido) sub cujus nimirum custodiâ abditur ignis vitalis Archeum in scopos desideratos placidissimè ducens. At de quibus hîc agimus, talis genii non sunt.

Nec sufficit Spiritum vitalem suavissimis Sulphurum popismatis demulcere, sed & horum vi specifica causam morbificam consumere, & vias oppilatas ac obstructas reserare & fermenta viscerum confortare oportet.

Olea destillata vel sp. vini ab ▽ fort. abstracta hujus vim corrosivam demulcere, dum acidum minus corrigit majus, notum quidem est, sed quid hoc facit ad internum eorum usum? Quod autem ista olea balsamica carnis juscula, si hisce infundantur, à fœtore & corruptione præservent, fit hoc, quod ab aëris injuria defendant, quemadmodum etiam videmus ol. amygdal. dulc. express. vel ol. olivarum vinum in doliis incorruptum servare; sed quid hoc ad præsens negotium? Nihil probat. Longè enim alia est istorum balsamorum operatio in corpore humano, & alia in aliis rebus extrà corpus constitutis. Illic calor viget fermentalis, & vitalis; hic putredinalis elementaris, &c.

3. *Balsamus Sulphuris ad Externa, qui Rulando adscribitur.*) Verùm hæc non est vera Balsami Rulandini descriptio, Ea autem, quæ sequitur, videtur genuina. Rec. flor. Sulphuris ter sublimat. ℥ iij. ol. rosac. complet. ℔ ß. vini rubri opt. ℥ iv. Macera per octiduum leni △ne & aliquoties agitentur, tunc coque lento △ne & semper movendo ad vini consumptionem. In colatura dissolve Terebinthin. clar. ℥ ijß. & serva ad usus.

N. Hunc balsamum ad tophos articulorum emolliendos, leniendos & discutiendos *Rulandus Centur. 2. cap. 92.* mirè commendat. Cui agyrtæ jam substituunt resinam Pini pretio equidem inferiorem, neutiquam virtute. Balsami sulphuris utilitatem in arthriticis *Tulpius expertus est Lib. 4. observ. cap. 56.*

4. *Tinctura Sulphuris.*) Hæc suo stat talo, prout & 5. *S. Closs.* quæ cum sp. vini Tartarisato extrahitur, adhibetur in scorbuto, reserat obstructiones, & diuretica est.

N. Sequenti modo etiam Tinctura Sulphuris componitur, Rec. Sulphuris el. sal. Nitri & Tartari ana fac, fluant in Crucib. effunde, pulverisa, ac cum spirit vini extrahe Tincturam rubicundissimam. Sic & Tinctura sulphuris volatilis elaboratur. Rec. Sulphuris opt. pulverisat. ℥v. ✱ tantundem. calc. viv. ℥vj. Misce & immitte pulverisat. in retortam, dL la ex Aren. per ignis gradus. Calore aucto prodibit rubra tinctura Sulphuris volatilis. Hujus usus in Peste & pectoris affectibus non satis deprædicandus est. Digitos colore tingit nigro.

7. *Crystalli ex Tinctura Sulphuris.*) Hic modus non procedit. Benè autem sequens 8. Sal sulphuris vel ex Cap. mort. campar a-rii Spiritus vel ex residuo post extractionem oleosæ substantiæ cum ol. d. Tereb. vel juniperi factam, △ne leni calcinato. Sed parum Salis præbet.

9. *Essentia Sulphuris.*) Hæc nihil peculiaris à dictis Tincturis obtinet.

¶ *V. LIQVATIO.*

Sublimatur Sulphur in sublimatorio sat altò ▽ forti, sublimatum expone liquationi in cella, aliquamdiu. *Basil. d. l.*

CAPUT XXIX.

De Bitumine ac Ambra Grysea.

Bituminis nomen generaliter denotat quodcunque minerale pingue. Unde & diversas sub se species comprehendit. Ambram scilicet, Succinum, Sperma ceti, tum quoque Bitumen in specie sic dictum; Naphtham & Petroleum; Carbonem petræ & Gagaten. De quibus sigillátim brevibus.

HOFMAN. *De Bitumine ac Ambra Grysea.*) *Bituminis* vocabulum in genere quamcunque terræ pinguedinem tenacissimam facilè urentem denotat, unde diversas sub se comprehendit species. Ad quod *Dnus Autor* cum aliis refert *Ambram*, *Succinum*, *Sperma ceti*, *Bitumen* in specie sic dictum, *Naphtham & Petrolæum*, *Carbonem Petræ & Gagaten.* Ex his quibus Bituminis nomen jure competat, aut non, in sequentibus videbimus.

§ *De Ambaro.*

Ambarum Ambra; sive Ambara generaliter duo bituminis genera denotat, quorum unum, Ambræ nomen communiter retinet, & ad differentiam alterius, Ambra grysea dicitur. Alterum, Succini nomen assumpsit, de quo loco sequenti.

N. 1. *Est & Ambra nigra, de qua maxima est Authorum inter se dissensio. Sunt enim qui veræ ambræ nativæ speciem faciunt, quæ reliquis sit imbecillior. Alii factitiam statuunt ex moscho, Zibetta, ligno aloë, Styrace & ladano. Alii Gagatem, sub titulo ambræ nigræ vendunt. Alii succinum colore ad nigrum vergens.*

N. 2. *Est & ambra subalbida, id est, Sperma ceti.*

Ambra Officinarum bituminis quoddam genus est, ex fontibus ac alveis maris ad littus eructatum. Germ. **wolriechend Amber.** Ambre odorante. *Amber Greece.* **Ambergries.**

Optima censetur Grysea (seu coloris cinerei) à sordibus purgata, odorata, lævis, quæque acu perfossa succum pinguem resudat. Improbatur nigra, candida valdè, utpote dubio procul adulterata.

Factitia facilis cognitu est, odore scilicet (quo res, ex quibus confecta est, prodit) tum quoque colore (quo plerumque nigra est) adde quod ∇ imposita citius mollescat, quam nativa. Vide Hernandez.

Vires. *Calefacit, siccat, resolvit, cor cerebrumque roborat, spiritus vitales ac animales sulphureâ suâ ac suavi exhalatione suscitat reficitque: Unde haud rarus illius usus est in globulis illis fragrantibus ad infectum aërem corrigendum, spiritusque ab infectione tutandos, formatis: quos globulos inde Poma Ambræ vulgus appellat. de quibus l. 2.*

HOFMAN. *De Ambra.*) *De Ambræ* origine & Natura Historici, Philosophi & Medici in hunc usque diem in diversas opiniones abeuntes adhuc contentionis serram inter se invicem trahunt, dum inveniuntur, qui planè negant, *Ambram* haberi nativam, ut Medicorum scutica *Leonardus Fuchsius*; Alii scribunt, quod sit spuma Maris, Alii sperma ceti, Alii camphoræ species, ut *Averrhoës, Cæsalpinus.* Alii verum & nativum Sulphur, ut *Crato.* Alii Succinum. Alii excrementum beluæ cujusdam marinæ. Alii non tam ad Mineralium, nec vegetabilium, sed Animalium potius classem referendam esse scribunt, dum excrementum Avis, cujus nomen lingua Madagascarica Aschibobuck Indiæ Orientalis statuunt. Cujus sententiæ mentionem facit *Jul. Cæs. Scaliger. exercit. 104. s. 10.* Et *Fragosus Cap. de Ambare Libr. de Aromat. & Medicam. ex Indiis in Europam delatis* p. 89. *Et Ferdinandus Lopez de Castagnedâ in Orientali suâ historiâ Lib. 4. cap. 35.* statuit Ambram in Balneis repertam stercus esse avium quarundam, quæ in Archipelago illo interiori odoriferis vescantur herbis in rupes & scopulos insularum earundem sua excrementa deponant, quæ mari innatantia à Balænis devorentur & nondum concocta vomitu postea rejiciantur. Et ista Avis, scribit, est instar anserum nostratium, magni capitis cum gutta pulcherrimis ornata pennis. Hujus excrementa sunt Ambra noctu à rupibus delapsa, interdiu à ☉le excocta & noctu à Luna purgata in rupibus tamdiu manent, usque dum tempestate maris oborta cum fluctibus hinc inde ad ripas propellantur. vid. Hieronymus Megiserus in descriptione insulæ Madagascar. Cap. 6. p. 41. & *Justus Fidus Klobius in differt. de Ambra.* Alii hujus Natales in Balænarum intestina referunt, cum sæpè Ambra in his dissectis inventa fuerit. vid. *Monard. histor. simpl. cap. 7. Clus. in not. ad Lib. 1. c. 1. Histor. Arom. Garcie.* Alii in mari oriri instar fungorum statuunt, quæ postea cum lapillis, quibus adhæret, ad littora expellitur, *Serapio, Jul. Cæsar Scaliger.* l. c. *Avicenna & Psellus* è fontibus in Mare effluere testantur. Lusitani ferunt in toto maritimo Æthiopiæ tractu reperiri etiam ingenti magnitudine fluitans, transferri ad littora ventis quibusdam flantibus in magna copia, existimari ab ignaris Picem aut Bitumen. Probabile videtur & experientiæ congruum, licet in mari reperiatur, tamen ab eo originem non habere, sed *Bituminis*, quod ex terræ visceribus in Maris abysso vi mineralibus innata expellitur, certam quandam esse speciem, & ut succinum ex fontibus Bituminis emanare, & in summo mari aëri expositum coagulari & densari. In India fontes esse, ex quibus oleum & Balsamum nobilissimum fluat & colligatur, Historiæ testantur: ex hisce per venas subterraneas, si quid in mare fluat, condensatur & in ambram concrescit. Huic sententiæ subscribit *Franciscus Hernandes Medicus in Indiis præstantissimus in novâ plantarum, animalium & mineralium Mexicanarum historiâ à Nardo Antonio Reccho in ordinem digestâ, à Johanne Terentio, Johanne Fabro & Fabio Columnâ notis & additi nibus illustratâ.* Ex Æthiopico mari educitur Ambra plurima optimè fragrans interdum centum librarum plus minus. Hanc evomunt in imo maris, cujusmodi sunt fontes Naphthæ, & quando tempestas invaluit, ventus ejicit in littora. Est substantia pinguis odoratissima, inflammabilis, ardens, nunc durior, nunc mollior, friabilis, ita tamen ut sub dentibus aut digitis instar ceræ dilatari possit, colore nunc uniformi, nunc puncta citrina aut alba aspersa habens. Odorem nobilissimo suo sulphuri debet, unde *Crato* sulphur esse, aut ad minimum ei inesse statuit. Eandem Avium esse excrementum, fabulæ haud absimile videtur. Fungorum instar in mari crescere, non est probabile. Quæ in Balænarum intestinis dissectis Ambra fuit reperta, casu evenit, quia cum alimentis eandem à maris æstu agitatam anteà devorare potuerunt. Unde rectè statuit *Dominus Autor, Ambram* bituminis quoddam genus esse, ex fontibus ac alveis Maris ad littus eructatum.

Optima censetur grysea (seu coloris cinerei) à sordibus purgata.) Ambræ tria statuuntur genera, *Unum Selachiticum* ex *Zeilan* Insulâ Indiæ, rufum & pingue, quod cæteris præfertur; *Alterum* ex Sechrâ loco maritimo Arabiæ felicis, subalbidum, colore ovi struthiocameli, quod ut plurimum est, quod ad nos defertur, gryseum & variegatum maculis nigricantibus. *Tertium* deterrimum, quod nigricat, quale esse volunt, quod pisces devorarunt. *Hujus* etiam *duas* constituunt *species*, *unam* in ventre repertam, ignobiliorem; *Alteram* juxta spinam dorsi magis sinceram. Optima censetur, quæ à sordibus est repurgata, quæque plurimum ad candorem accedit, cinerei coloris, aut quæ ex striis nunc cinereis, nunc candicantibus constat, lævis, quæque acu perforata multum oleaceæ resinæ resudat. *Nigra & candidissima* improbantur, quia gypso adulteratæ putantur.

Factitia facilis est cognitu.) Adulteratur sæpè ex ligno aloës, styrace, Ladano extractis, addito moscho, vel etiam ex benzoino, cerâ albâ novi examinis, carie fraxini, arborum musco, addito Moscho & Zibetho; sed fraus facilè animadvertitur. Nativa non tàm facilè in aquis mollescit, ac factitia: Manibus prætereà si tractetur, ceræ modo lentescit factitia, non item vera: Color etiam ac odor non tàm exactè exprimi possunt in adulteratâ, quin à verâ differant. vid. *Olaus Wormius in Musæo* p. 33. *Erasmus Francisci* in Indischen und Sinäsischen Lustgarten pag. 1179.

Vires.) Ejus usus vel est internus, vel externus. Internè sumpta ex optimis est ad spiritus demulcendos & confortandos, unde cerebro & cordi conducit, sensus omnes vegetiores reddit, in apoplexiâ, vertigine, lipothymiâ, spasmo &c. summis laudibus decantanda. Multum etiam confert ad Prolongationem vitæ, sic Pharmacopejus quidam Calecutiæ, *teste Francisco Bacono Barone de Verulamio in histor. vit. & Mort. p. m.* 528. ex usu ambræ ad centum sexaginta annos vixisse perhibetur; & Nobiles in Barbariâ ex ejusdem usu longævi reperiuntur, cùm plebs brevioris sit ævi.

¶ PRÆPARATA.

1. *Essentia Ambræ.*

♃. Ambr. gryf. p. 1. Ol. amygd. d. p. ij. impâsta, ac digere ♂ aliquot, postea exprime: Expressioni affunde 🜅 rectificatiss. digere ac destilla per arenam. Sic elevabitur cum 🜅 Essentia quoque Ambræ, relicto oleo amygdal. in fundo. Abstrahe igitur 🜅 leni calore, ad consistentiam olei.

Dosis g. pauca.

2. Species Diambræ, *vide in D.*

3. Poma Ambræ, *vide lib. 2. c. 75.*

4. *Ambra Essentificata.*

♃. Ambræ gryf. opt. part. VIII.
Mosch. odoratiss. p. 1.
Sacchar. albiss. p. s.

Omnia pulverisata cum Spiritu Rosarum ardente terantur optimè diutius, sæpius aliquid de Spiritu rosarum affundendo, attemperando & rursum reponendo, utque siccescat. Hinc rursus ut prius teratur, & servetur.

Vires. *Omnium viscerum confortativum maximum est, inprimis vim procreandi promovet. Dosis instar pisi minoris in Vino vel alio liquore. Hartmann. in pract. & in Croll.*

N. *Flores Ambræ habet Keslerus sub nomine glebæ bituminosæ.*

HOFMAN. *Præparata.* 1. *Essentia Ambræ.*) Essentia hæc Ambræ ab autore descripta, cum facilè ob ol. amygd. dulc. admixtum rancorem contrahat, convenientius est ambram vel cum ol. d. rosarum vel ligni Rhod. solutam cum saccharo albissimo miscere, nodulo includere, rostro capitelli cucurbitæ vitreæ imponere & cum Spiritu rosarum per fermentat. parato ex B. leni calore destillare.

N. Alia essentia Ambræ Cl. Tachenii.

Rec.

Rec. Ambræ ℈ß. Zibethi gr. iij. misce in mortario, adde Succi Citri gutt. j. vel ij. Moschi ℈ j. dissolve omnia cum spiritu rosarum s. q. M.

2. *Species Diambræ.*) Hæ species nullam merentur animadversionem, sed pristinam retinent debitam laudem, ob simplicem descriptionem & genuinam præparationem, summæ sunt virtutis in omnibus corporis affectibus à frigidâ causâ ortis, vertigini medentur, catarrhis resistunt, spiritus tùm vitales tùm animales adaugent, concoctionem juvant, unde senibus salubre & familiare sunt remedium.

4. *Ambra Essentificata.*) Egregiæ elaborationis & energiæ hæc etiam est. Cujus tamen vires augeri possunt si ambra grysea prius in ol. d. rosar. vel Citri, vel Cinamom. solvatur s. q. & cum Saccharo cand. pulverif. in Essentiam siccam redigatur. In reconvalescentibus egregiè convenit, ut & in deperditâ memoriâ.

N. Ambra non solvitur aqueis humidis, sed oleosis, quia oleosæ & balsamicæ & ipsa est naturæ. Contrà verò Moschus, quia humidioris est naturæ, humidis & liquidis facilè permiscetur. Cùm autem ambra per se non possit in vehiculo aliquo assumi, quia in liquoribus humidis picis formam induit, miscenda est cum saccharo, & sic vel per se, vel cum Liquore quocunque deglutiri potest.

CAPVT XXX.

De Succino.

Succinum nihil aliud est, quam Succinus bituminosus, seu Resina terræ & arborum vetustarum optimè digesta, exinde in mare traducta atque ibidem præcipuè concreta.

N. *Dum bituminosa illa substantia adhuc liquida est; varia sese involvere solent, ut musca, formica, &c.*

Dicitur Arabicè Ambra citrina, Electrum, Chrysolectrum, Carabe, Glessum, [Gentarum Prussorum smalternium Scytharum, Sacul Ægyptiorum putatur.] (Paracelso,) Agstein/ Bernstein/ Gentar. Ambre jaune. *Amber.* Amber/ Emmer/ Barnsteen.

Delectus.

Succini genera etsi plura vulgo numerantur, album scilicet s. flavum, & nigrum; attamen non nisi duo Officinis nostris eo nomine veniunt. Album scilicet & flavum seu Citrinum; nigrum enim non datur nisi particulis, ad nigredinem aliqualem inclinantibus id nominis imponere velis. Utrumque quamvis laudibus suis haud destitutum sit: Attamen præstat album, utpote magis digestum. Eligendum id ipsum candidum, syncerum, suave fragrans. Huic succedit flavum, quod præstat pellucidum, quodque præ aliis attritu, suavem halat odorem, nigrius enim (quod nonnulli succinum nigrum, alii ambram nigram faciunt,) vilius est. Flavum ad albedinem reduci potest hoc modo.

℞. Succin. flav. e. g. ℔ 1. pone in cucurb. terream validam, superadde salis marini (si eo careas,) salis gemmæ, aut salis commun. opt. ℔ ij. superfunde aquæ pluvial. s. ad dissolvendum salem: quo soluto, insuper affunde recentem ▽ fluvial. ebulliant superimposito ⅩⅩbico cæco, (ne ▽ subito exhalare possit, non tamen firmiter cucurbitæ agglutinato:) ♂ ℘ 14. vel donec coctione illa album evadat.

N. *Ne ▽ deficiat, identidem, alia fervens superadjicienda erit. Hartm. in Croll.*

Vires. *Calfacit, exiccat, roborat, adstringit leniter, capiti ac utero inprimis dicatum est. Hinc adhibetur utiliter in Catarrhis, Epilepsia, Apoplexia, Lethargo, Vertigine, Suffocatione ac Inflatione matricis, profluvio sanguinis ac seminis, quod ad naturalem statum reducit: In fluore albo mulierum. Cæterum globuli è succino ad oculorum defluxiones miro successu auxiliari dicuntur, annexi occipitio. Iidem etiam collo gestati præpediunt, ne destillationes in guttur ferantur. Baptist. Port. Matthiolus.*

Usus *Præcipuè albi, tàm internus, quam externus esse potest. Internè exhibetur ad ʒ j. usque.*

N. *Alii commendant pro amuleto in peste, si eo pulsus sæpe fricentur.*

Hofman. *De Succino.*) De hujus Origine & Naturâ videas etiam Autores valdè discrepantis esse sententiæ. Alii enim gummi Arborum, Alii sperma animalium, Alii Avium etiam excrementum, Alii ceram melle imbutam, Alii Maris sobolem habent. Alii Resinam terræ statuunt, prout & *Dnus Autor*, cum quo & Nos facimus, ad bituminis etiam genus referentes, quod è cavernis suis effluens maris salsugine coalescit & tenui portione exclusâ induratur. Hanc sententiam nostram statuminat hujus uberior proventus in illis locis, ubi Pinus & Terebinthinæ in copiâ crescunt, quod argumento esse potest, à simili quâdam resinosâ substantiâ, qualis in arboribus illis reperitur, per terram diffusâ nasci & à particulis salsis marinis vel aliunde coagulari. Nec absimilem naturam arguit præterea similis inflammabilitas ac color, qui à Terebinthinæ Cypriæ incensæ odore non differt, quodque ex succis illarum arborum per artem confici possit *teste Martinio in Atlante Sinico p.* 65. Potest & impurum succinum arte corrigi, teste *Glaubero Libr. de Furnis Philos.* per sp. Sal. Comm. rectificatum; sed tunc duritiem illam deponit, nec durat nisi in loco frigido vel temperatè calido. Natura exhibet interdum minus elaboratum, alterâ sui parte molle, alterâ durum; nonnunquam etiam illud variis solet pingere characteribus. Interdum etiam variis scatet insectis illi, dum adhuc molle fuit, inviscatis. Sic & solo ignis adminiculo ita solvi potest, ut illo cadavera obduci queant. vid. *Cl. Morhof. l. c.* p. 49.

N. Reperitur in Borussiâ ad Maris Balthici littora, ortâ tempestate Sudini retibus illud piscantur: Et ad Cimbriæ littus occidentale. Verisimile est, tractus istos arenosos bitumine refertos, quod ubi in mare exsudat, dicto jam modo coagulatur. In Silesiâ sub arce Greiffenstein ad pagum Rabsau etiam eruitur, ut & quandoque Islebiæ à Borussico nec colore, nec odore, nec perspicuitate differens. Describit & *Succinum Mexicanum Franciscus Hernandez. in thesaur. rerum Medic. Nov. Hispan. Lib. x. cap. 2. p. m.* 336.

Delectus.) Datur succinum album, flavum & nigrum. Nigrum vilius est; Hinc non nisi album & flavum in usu sunt. Præstat album, ut magis digestum, sincerum, suave fragrans. Huic flavum succedit, quod pellucidum sit suavis odoris.

Vires.) Succinum vim calefaciendi, exsiccandi, roborandi obtinet, specificum cephalicum & hystericum. Unde in epilepsia, apoplexia, vertigine, lethargo, spasmo, catarrhis, suffocatione hypochondriaca admirandæ est virtutis. In substantia confert in hæmorrhagiis uteri, gonorrhœa, fluore albo mulierum. Oleum ejus destillatum confert in peste, unde & potissimum ingrediens olei pestilentialis D. D. Heinisii. Globuli ex succino occipitio annexi oculorum medentur defluxionibus, & collo gestati impedimento sunt, ne catarrhi suffocativi oriantur.

¶ PRÆPARATIONES.

1. Præparatio. 2. Solutio seu Præcipitatio. 3. Destillatio.

I. PRÆPARATIO.

Unde

Succinum præparatum.

Præparatio Succini vulgari modo fit, cum ▽ appropriata lævigando.

N. *Quercetanus in Ph. rest. cap. 26. miscet Succ. pulv. cum 🜄, hunc desuper accendit, continuo agitando, & hoc 4. repetit, tandem humiditatem, △e separat, residuum Succinum pulverisat, & servat.*

Vires. *Eædem quæ supra.*

Hofman. 1. *Præparatio, unde Succinum præparatum.*) Hæc vulgari modo cum ▽ specifica lævigando peragitur. In catarrhis

cum Essentia catharrali, in affectibus uterinis cum Ess. uterina &c. lævigatur,

¶ II. SOLUTIO & PRÆCIPITATIO.

Unde,

Magisterium, Extractum, Tinctura.

℞. Succini pulveris. q. v. affunde 🜈 rectificatiss. solve, decanta, abstrahe in MB, vel præcipita cum 🜄 font. & remanebit in fundo Magisterium.

N. 1. *Paracelsus.*

℞. Carab. q. v. affundit circulatum, digerit in 🝗ribus ☍ (6.) Hinc abstrahit ac cohobat, idque toties donec in fundo 🝆 appareat. *lib. 5. Archid. p.* 81.

N. 2. *Dici quoque potest Tinctura, si in forma liquidiuscula adhuc adservetur.*

Vires. *Magisterium hoc, ut nihil aliud est, quam pars purior ac resinosa, à crassioribus, sola solutione separata, ita easdem cum succino, efficaciores tamen operationes obtinet, [in omnibus affectibus capitis, Colicâ, Calculo.]*

[*Dosis à gutt. vij. ad* ℈ß.]

Aliter.

℞. Succinum pulverisatum & parum tostum, affunde 🜊 ac extrahe, Extractum præcipita cum Spir. 🜔-i.

Vires. *Sudorificum est ac diureticum.*

Magisterium Succini dulce fixum.

℞. Succin. alb. pulverisat. subtiliss. q. v. affunde 🜊 ad eminent. 4. digit. ebulliant in arena aliquot dies (si evaporet, affunde novum) ut rubescat 🜊. Hoc filtra & abstrahe, sic manet magisterium in fundo. Hoc solve in 🜄 (rosarum) filtra & abstrahe, idque vice tertia, tandem præcipita cum Spir. 🜔-i vel succo citri.

Vires. *Sudoriferum est insigne, admodumque convenien in morbillis, pleuresi, confortat cor, &c.*

Dosis à g. 6. ad 12.

N. *Ita etiam paratur Magister. C. C.*

HOFMAN. 2. *Solutio & Præcipitatio.*) Unde Magisterium, Extractum, Tinctura. Si volueris Essentiam seu Tincturam ex succino elicere, vel in flavam solutionem redigere, necesse est ut sp. vini rectificatissimus sumatur, aliàs inauspicatò hujus præparationem aggredieris, & postmodum leni calore digeras, secus faciendo oleum & operam perdes. Ut autem constet, Tincturam istam non à Menstruo digestione exaltato esse profectam, sed partes succini subtiliores reverà fuisse solutas, guttas ejus aliquot 🜄æ infunde, in quam Spiritu vini subitò sese diffundente resolutum succinum liquoris superficiei instar tenuissimæ cuticulæ supernatare conspicies, in fundo autem, ut Autor scribit, pro Magisterio nihil invenies.

N. *Th. Paracelsus* Succini s. q. affudit circulatum, digessit in Ciner. aliquot ☍. Hinc per cohobationem abstraxit, usque dum in fundo unctuosus liquor apparuerit. *Lib. 6. Archidox.* p. 1.

Vires.) Hæc Essentia Succini nobile est Medicamentum Capiti, ventriculo, intestinis ac toti nervoso generi dicatum; contrà calculum etiam efficacissimum.

N. Reliqua Magisteria rejicimus.

¶ III. DESTILLATIO.

Destillatio exhibet oleum, Phlegma, Spiritum ac Sal: perficiturque vel sine liquore, vel cum liquore affuso, per cujus virtutem scilicet aliquantulum digeratur ac solvatur.

N. *Oleum non ascendit, quamdiu aqueum adfuerit vehiculum, ideoque si oleum expetatur; sine 🜄 destillatio pera i po est.*

Exempli gratia.

℞. Succin. grossè triti, q. v. e. g. ℔ ij. vel ℔ iij. (possunt & silices contusi addi.) destilla per 🝭 in vitream, terreamvè igne gradato & cautè adhibito: Extillabit primo phlegma, postea oleum subtilius, tandem crassius, Salque volatile parietibus adhærescit. Hæc singula, si libet, seorsim suscipe.

N. 1. *Alii digerunt primo Succinum cum aqua, (sic Crollius cum 🜄 rosacea) hinc destillant. Verum ut dixi, oleum non ascendit priusquam humiditas aquea consumpta fuerit, protrahitur itaque nimium labor citra utilitatem, quæ sit alicujus momenti.*

N. 2. *Alii succinum optimè terunt, ut sit instar farinæ, hanc miscent cum cinere optimè elixiviato, destillantque igne adeo leni, ut intra momenta 20. vix guttula decidat. Sic eliciunt oleum album penetrantissimum, quod seorsim colligunt, mutato, cum flavum apparere inceperit, recipiente.*

Hactenus olea ac spiritum confusim, destillando adeptus es; itaque destillatione seu rectificatione ulterius ea separare ac rectificare poteris.

℞. Oleum omne vel singula seorsim, infunde in cucurbitam, cum s. q. aquæ addendo nonnihil Sal. Com. ac destilla per MB vel per vesicam.

N. 1. *Alii affundunt oleo rectificando Acet. destill. digerunt & destillant.*

N. 2. *Si oleum illud crassius una cum 🜊 super 🝎 restitans rectificetur, oleum extillat primo instar 🜄æ limpidissimum, quod subsequitur, subflavo colore praditum est.*

HOFMAN. *Destillatio unde Oleum.*) Hoc vel sine additione vel etiam cum additione aliarum rerum v. g. silicum contusorum, arenæ, Sal. com calc. viv. corall. &c. destillari potest per retortam vitream aut terream igne per gradus adhibitò. Extillat primò phlegma, hinc oleum subtile, tandem crassius cum sale volatili. Alii digerunt succinum prius cum 🜄â, hinc destillant. Verùm sine ullo emolumento. Alii succinum optimè tritum cum cinere elixiviato miscent, & igne destillant leni non sine maximo commodo. Acquirunt enim oleum penetrantissimum album ab initio, quod seorsim servandum, hoc flavum postmodum sequitur. Nonnulli sumunt calc viv. Salis ana M. j. Succini albi ℔ ij. ꝺlant per Alemb. ex Aren. 🜂ne lenissimo apposito recipiente, capitello imponunt gossypium. Vel Rec. Succini albi. Aren. ana q. v. ꝺla ex retorta per Aren. primo lento 🜂e, post fortiori, & acquires oleum crassum subobscurum, quod ob salis volatilis copiam ingrati erit odoris, huic 🜄am calidam affunde, misce agitando, stent per ☍ in digestione, & sal volatile in aqua solvetur, hoc repete aliquoties, usque sal uolatile omne sit imbibitum in aqua. Tandem restans ol. cum 🜄 destilla per vesicam cupream & rectifica semel vel bis. Accipies oleum flavum pulcherrimum. Sal volatile seorsim rectifica.

N. Si ol. illud crassius unà cum Acet. super Cap. mort. restitans rectificetur, oleum destillat primò instar 🜄æ limpidum, & quod sequitur flavum erit.

Hîc obiter nota *Heinrici ab Heer* admonitionem *Libr. I. Observ.* 17. insertam, se oleo succini albi uti aliàs solitum in epilepticis, convulsis, catarrhosis, cum non ægris tantum, sed & adstantibus odio esse notaverit, fastiditumque à plerisque ob fœtorem nimium, sive litu foris, sive intus tabella, vel quovis modo uteretur, jam ab aliquot annis Balsamum illi Peruvianum optimis ægrorum rebus substituisse. Verùm quotidianus ejus usus & experientia huic contradicit, qua constat, illud rectè præparatum non adeo abominabilem habens odorem cum exterius adhibitum, tum interius etiam propinatum vires illas, quas suprà adduximus, masculè exserere.

¶ *Hinc extant*

PRÆPARATA
Officinalia.

1. Succinum præparatum: fit ex albo, l, a, cum aqua.

2, Ma-

2. Magisterium seu præcipitatum, *vide supra Præcipitatio.*

3. Phlegma. *In destillatione collectum* (sed raro.)

4. Oleum succini albi,
   1. Rectificatum.
   2. Non rectificatum seu fœtidum.

   Oleum succini citrini.

[*Dos. à gut.* IV. *ad* VIIJ. ℈ß. *qui ad* ℈j. *imò* ℈ij. *exhibere audent, temerarii audiunt.*]

5. Balsamus fit ex succini 1. Magisterio seu Extracto duriusculo. 2. Oleo, & 3. Sal. com. quæ excipiuntur Oleo nucistæ expr. præparato.

6. Pilulæ de Succino v. l. 2.

7. Trochisci de carabe. Aug.

8. Crystalli rufi & Sal volatile album Succini describ. à Kesl. centur. 3. artic. 12.

CAPVT XXXI.

De Spermate Ceti.

EST & aliud genus Bituminis, quod Sperma Ceti Officinæ vocant, alii Ambram subalbidam, alii florem maris seu salis Veterum interpretantur. Germ. Wilroth. *Flovver of the sea, Parmacity,* or *vvhitish Amber,* or *seed of the vvhale.* Sperma ceti / saet vande Walvisch of wittachtigh Amber / of bloem van de Zee.

N. *Colligitur in mari, cui ceu spuma supernatat. Cujus autem originis sit, nondum inter se Authores conveniunt. Sunt enim qui esse semen volunt à Balæna seu Ceto emissum, sed malè, invenitur enim in locis, ubi ne balænæ unquam deprehensæ sunt. Sunt ergò alii qui florem salis, à Veteribus descriptum, nominant, adeoque spumosum quid salis marini perhibent. Verum & hi hallucinantur, primum quod cum Veterum flore salis, qui ruber & liquidus describitur, minimè conveniat. Secundum, quod si citra vim abstersoriam & salsam, quam spuma salis utrique referret. Verisimilius ergo videtur, uti in reliquis Regnis duobus vegetabilium scilicet & animalium excrementa suppetunt pinguia: Ita & in Regno Macrocosmico. Et hujus speciem esse pinguedinem hanc surfurosam, productam, vel exhalatione terræ sulphureæ, mari communicatæ, vel ex sulphureis particulis marino salis immixtis, quæ agitatione fluctuum congregatæ, & in pinguedinem coactæ sunt.*

[N. *Colligunt tamen hoc tempore non tantum ex mari, verum etiam ex capite balænæ Orca maximam copiam, lixivio peculiari dealbant, quo & vetustate corruptum restituere satagunt.*]

Eligatur candidum, pingue, recens, non rancidum, &c.

Vires. *Humectat, resolvit, anodynum est, proin vulgaris usus in coagulati sanguinis resolutione à casu vel similiter contracti. In torminibus colicis sedandis, ut & in torminibus ventris infantum mitigandis. In tussi tartaroque pulmonum demulcendo.*

Dosis à ℈j. *ad* ʒ j. *vel* ʒij.

Extrinsecus sunt qui cicatricibus exanthematum illinunt, ut carne eas repleant.

HOFMAN. *De Spermate Ceti.*) Hoc substantia quædam pinguis est, tenera, mollis, verno tempore manè mari tranquillo innatans, calore leni diffluens, aëre autem frigido iterum concrescens, colore albo squammarum minutarum sub specie se offert. Quoad saporem butyrum quasi æmulatur, nisi quod aliquid rancoris linguæ imprimat, prout recentius vel vetustius fuerit, variat. Odor nullus ferè est, nisi etiam quodammodo rancidus. Hoc ab initio sub spermatis ceti nomine Naturæ mystis venit, eò quod putarent, eandem esse ceti genituram in mare à coitu illorum effusam, cum illis in locis potissimum inveniatur, ubi cetorum vel balænarum magna est copia, & spermaticam ac viscidam repræsentet substantiam; Sed frustraneâ persuasione. Alii postmodum fuerunt, qui florem salis halosanthon Veterum putarunt, cujus substantia Salina, nitrosa, non pinguis ac oleosa fuit qualis spermatis ceti, sulphureæ potius naturæ, ut ob id ab Autore nostro & aliis ad bituminosa referatur corpora. Attamen cum & hoc nimis generale sit, ad posum quid potius ac pingue ex animalium classe videtur, & in specie marinorum, cum rancor facilis, sapor piscosus & odor ac similia hoc ipsum evincant. Ideoque modernæ observationes & experientiæ in cetorum capturâ manifestarunt, hoc sperma ceti dictum ex cetis esse, non autem quòd ex partibus eorum genitalibus oriatur, sed ex capite potius eorum proveniat, & tam ipsum sit pingue cerebrum, quàm oleosus cerebro circumfusus liquor. Varias scilicet inter cetorum species, Borealem Oceanum juxtà Islandiam Grœnlandiamque Insulas incolentes, una est singularis 25. aut 27. ad 30. ulnarum longitudinis, 10. ad 15. crassitiei, dentibus mediocribus armata, sed capitis prægrandi instructa mole, adeò ut secundum *Olaum Wormium* hoc tertiam totius piscis partem ferè adæquet, à latinis aliàs proprio nomine Orca appellatur, Belgis Porfisch. In hujus cranii cavitate continetur materia hæc pinguis & oleosa, quæ exinde collecta vel in mare effusa sperma ceti postmodum appellari incipit. Nec minima est hujus quantitas, reperitur enim in his craniis tantâ copiâ, ut ex uno cranio dissecto balænæ multæ amphoræ desumptæ fuerint. *vid. citatum Wormium in Musæo* Cap. 14. *Bartholin.* c. 4. histor. 24. *Clusium* Libr. VI. Exotic. c. 17. Hoc autem tantùm in masculorum craniis reperiri asserunt, fœminarum cerebrosa substantia instar liquidæ pinguedinis instar olei venit in usum lucernarum; Hîc dubium solum manet, quomodo à Balænis in mare effundatur? Sub spermatis ratione hoc fieri, nemo jam sibi persuadebit, sed potius cum *Olao* l. c. statuimus, reperiri hanc materiam in mari, quando aut cetus hic pugnando cum aliis occubuerit, aut quando hanc materiam certo tempore naturæ instinctu per appropriatos meatus evacuarit. In mare igitur effusa pinguis hæc materia marini salis attractu in se cogitur & spissitudinem contrahit, accedente aëre frigido. Hoc autem ignobilius fere quod mari innatat, prout prius ac nobilius, quod ex ipso cranio hauritur. *Thom. Bartholin. C.* 3. *epist.* 70. Illud quod ex mari hauritur, aquis puris calidis abluitur, incoquitur, & factâ post refrigerationem consistentiâ aufertur pinguedo, sperma ceti dictum officinarum. Hâcque ratione præparatur illud, quod ex mari colligitur impurius. Hujus autem, quod ex Capite Balænarum sumitur, concinnior longè præparatio est, quâ utuntur Dani in præparando spermate ceti, quam à Pharmacopœo Hafniensi experto *Dn. D. Michael Ettmüllerus* amicus meus plurimum honorandus communicatam accepit, & dissertationi *de spermate ceti* inseruit, quæ cum non in omnium sit manibus, hûc apponam. Conficitur scilicet lixivium acre ex cineribus & calce vivâ, ita ut hujus sit minor quantitas, quàm cinerum. Signum autem sufficienter acuati lixivii est, si intra digitos ad tactum lubricum & quasi pinguidiusculum percipiatur, hinc per saccum laneum, ut clarum & purum evadat, percolatur. Ubi lixivium jam præparatum est, sumitur massa ex cranio Balænarum suprà dictarum, eaque si pinguis, flava & liquamine oleoso superfluo perfusa fuerit, (wenn sie sehr thranicht ist) per saccum ex pilis confectum mediocriter est exprimenda, non per pannum lineum, ut omne liquamen pingue superfluum per saccum transudet: quo facto restitans in sacco materia spermatis lixivio suprà præparato immittenda & manibus in lixivio probè subigenda & cum eodem permiscenda per ♂ ♎ ita reponenda est. Altero die manè per saccum Pilosum lixivium denuò exprimendum & separandum, & id quod restiterit, super linteum explicandum & digitis blandè diducendum est, & in aëre libero vel sub tepidiori solis radio, ne liquescat, exsiccandum & ita præparandum erit, quod posteà spermatis ceti venit nomine. Magma candidum, squamosum, friabile, promptè liquescens.

N. 1. Si materia ex cranio collecta pinguis ac oleosa fuerit, sed candidior & friabilis, tunc citrà expressionem per saccum pilosum statim lixivio est permiscenda, aliàs sperma hoc ruffescet.

N. 2. Ipsa lixivii quantitas nec copiosa nimis sit, respectu infundendi spermatis, nec etiam acrimonia ejus nimis intensa, aliàs immissa spermatis materia coit cum alkalibus lixivii in saponem. Idem præparandi modus etiam obtinet, si rancidum forsan aut vetustate nonnihil fuerit corruptum.

Vires, Humectat, resolvit, anodynum est.) Undè maximè ejus usus in colicâ, suffocatione hypochondriacâ seu hystericâ passione, torminibus infantum commendatur; Lac coagulatum dissolvit, unde & *Hadrianus à Minsicht in armament. chemic.* p. 520. Emplastrum de spermate ceti describit, cujus felicissimum successum

sum *Dn. D. Iohannes Michaelis* in tumoribus mammillarum sæpius fuit expertus & *Cl. Timæus à* Gülden-Klee *cas. Medic. Lib. 4. Cas. 36. p. 234.* Sanguinis grumos resolvit, & in asthmate, catarrho suffocativo, nihil præstantius. Sed rancidum non esse debet, aliàs plus nocebit, quàm proderit.

Dosis est in adultis ℈ß. ℈j. ad ʒj. infantibus gr. j. ad iv. vel ℈ß. vel per se, vel cum saccharo cando semine aquilegiæ &c. in lacte materno.

CAPUT XXXII.

De Asphalto, Naphtha, Petrolæo, ac Oleo Terræ.

Asphaltos { Vera de qua hic. / Substititia, Asphaltos.

Officinarum, *de qua lib. 4. Pissasphaltum.*

ἄσφαλτος, ἀσφαλτὸν est Bitumen, (sevum, resina,) Macrocosmi, picis instar durum, &c. Supernatare primum aquis conspicitur, seu lacubus, hinc ad littora propulsum concrescit, densatur, tenacissimumque redditur.

Præfertur reliquis Iudaicum Bitumen, quod mortui maris (ἀσφαλτίτης propterea dicti,) genitura, German. Judenpech/ Bitume ou limon glueux de Iudée. *Jevvs pitch, A fat clay* or *stime, of the nature of brimstone.* Jode-pick/ een vette kley brandende gelijck Solfer.

Ejus verò probatio est, ut purpuræ modo splendeat, (scilicet in nigrore) sitque ponderosum, & validum odorem vibret; nigrum autem & sordidum vitiosum est.

N. 1. *Quia rarissimum est, nostratibus ejus loco Pissasphaltos in usu est, quam vide lib. 4.*

N. 2. *Oleum illius* ⌒*atur ut Succini.*

Naphtha est colamen bituminis Babylonii, consistentia liquidum, ignis rapacissimum.

N. *Nec & hæc nostratibus usitata, sed loco ejus Petrolæum usurpare solent.*

Petrolæum, Oleum Petræ, Steinöle/ du Petrole, ou huyle de pierres. *Stone-oyl, a fat liquor flovving from rocks and other stones.* Steen-oly/ van rotz-steenen een ander steenen vloeyende. Est liquamen (axungia Macrocosmi.) pingue, liquidum, è petris & saxis effluens.

Vires. *Calfac. & sic. tenuium partium est, digerit, & resolvit, cerebro ac nervoso generi confert.*

N. 1. *Petrolæum in Italia regione Mutinensi stillat candidum & ruffum. In Sicilia fontibus innatat. Apud Mejanum pagum in tractu Parmensi album est. Babylonicum autem in suo fonte flagrare dicitur, secus Italicum.*

N. 2. *Rectificatio Petrolei fit in Capella vacua, ita habebis limpidissimum* ∽*m, & in fundo* ♉ *vernicem seu Colophoniam nigram, solidandis vulneribus aptissimam, Spiritus autem pernionibus ulceratis confert, nervosque illitu cum* ♈ *roborat.*

Oleum terræ oleum est pellucido-rubicundum, odoris fortis petrolæum æmulantis, sed gratioris.

Ante paucos annos nobis innotuit ex India Orient. asportatum, ubi ex monte quodam effluere dicitur.

Vires. *Arthritidi vagæ maximo est solamini inunctum.*

Hofman. *De Asphalto, Naphtha, Petrolæo, ac Oleo Terræ.*) De hoc *Franciscus Hernandez l. c. Lib. x. Cap. 2.* ita commentatur. Purpureo splendet colore, ac trifolii Asphaltitidis, rutæve gravem quendam spirat odorem & eisdem pollet facultatibus. Septentrionali scaturit Oceano, & liquidum fluens statim in hujus Hispaniæ novæ littora decurrit. In laminas cogitur, bina passuum milliaria quandoque longas, crassas verò duas trésve spithamas. Vili ob copiam in his regionibus venditur pretio. Utuntur eo Mulieres Mexicanæ commanso ac passim non sine voluptate quâdam ore retento ad extergendos & pristino nitori restituendos dentes. Aliàs usum internum non agnoscit.

N. Bitumen judaicum dicitur Jüden-Pech/ eò quod in Lacu Iudææ nascatur, & adeò lentum esse fertur, ut avelli nequeat, præterquam filo, quod menstruum mulieris infecerit.

N. Nostratibus ejus loco *Pissasphaltos* in usu est; Hoc picem bitumini mistam redolet, & in Apollonio Epyri invenitur, quia fluminis impetu ex montibus devolvitur Cerauniis, & in glebas cogitur, idque nativum est. Aliàs datur & factitium compositum ex pice ac bitumine, unde & nomen accepit; Nonnulli etiam *Pissasphalton mumiam Arabum* vocant, de quo *Libro V. de Mumiâ.*

N. Reliqua ut *Naphtha, Petrolæum* non essentiâ, sed accidentibus tantum secundum magis & minus differunt: ita ut pars spirituosior sit Naphtha, huic proxima Petrolæum, & oleum terræ, crassior & feculenta Asphaltum.

N. Præter hæc nobilis etiam *Naphthæ* species ex Sumatrâ affertur, Iavæ regno è regione in conspectu sita. Quam Miniac Tannah Indi vocant, quod oleum Terræ significat, & non secus ac nobis cognata Naphtha, seu Petrolæum è terra erumpat, vel ex rupibus in subjecta flumina præcipitetur. Hoc oleum à Barbaris in tanto habetur pretio, ut Rex Achinensis, qui potentissimus istius Insulæ tyrannus est, sub capitali pœnâ istud evehi inde prohibeat, ita ut incolæ nocte intempestâ, si quæ Batavorum aut Anglorum navis eorum littoribus appellat, ad hos istud furtim deferant. Hoc oleum partibus paralyticis illitum miraculi instar solatur, odore est gravi, sed minus fastidioso. *Iacobus Bontius in not. ad Garc. ab Ort.*

CAPUT XXXIII.

De Carbone Petræ & Gagate.

Carbo Petræ, carbo fossilis (Steinkohlen. Charbons de pierres. *Stone-Coal* or *Peter-Coal.* Steencool of Peter-cool.) Bituminis terreni genus est fossile, lapideum, friabile, nigrum.

Dicitur Carbo quòd nonnullis Germaniæ locis fomitem ignis præbeat. Aliis terra ampelitis audit, ast male.

De Usu ejus Medico nihil adhuc, quod addam, habeo, nullus tamen dubito, quin oleum inde elici possit ad maturanda ulcera, emolliendosque tumores aptissimum.

Gagates est genus terræ nigræ, lapideæ crustosæ, adeo bitumine prægnans, ut bitumen redoleat, & accensum picis ferè modo flagret, nigerrimumque emittat fumum.

Dicitur Gagates à Gaga Fluvio Ciliciæ, in cujus faucibus olim solùm inveniebatur. Hodierno autem tempore & in Germania frequenter eruitur. Differt à carbonibus fossilibus, quod hi nec flammam emittant, nisi follibus excitentur, nec bituminis odorem spirent. Gagates vero igni admotus flagrat, odoremque bituminis exhibet.

N. *Sunt, qui succinum nigrum vocant; cum succinum revera non sit, quippe crustosus gagates est, succinum leve. Alii Pissaspaltum, sed malè, quippe hoc factitium quid est. vide lib. 4.*

Vires. *Emollit, discutit, Colicum morbum sanare creditur, si in pollinem redactus septem diebus continuis ad ʒj. usque propinetur. Aëtius flagrantem in vino extinguit, idque cardiacis propinat.*

Hofman: *De Carbone Petræ & Gagate.*) *Carbo Petræ* crustosus lapis est, Stein-Kohle/ nihil aliud etiam est, quàm bitumen quoddam sub terrâ induratum, lapideum, friabile, nigrum, si ardeat, aquâ aspersus magis ardet, quæ est natura bituminis. Dicitur *carbo*, quod Belgis, Anglis & nonnullis Germaniæ locis fomitem ignis præbeat. Hi carbones ex bitumine in causâ sunt, quod montes, ut Ætna, Vesuvius &c.

flagrent

flagrent; Illa etiam species pyritis, lapis ille fissilis Islebiæ, der Schyfter/ ex bitumine constare videtur, quia facilè ardet & odore bitumen refert. De usu ejus Medico nihil adhuc constat.

Gagates dicitur lapis à fluvio nomine *Gagas* in Ciciliâ, ad cujus ostia ad mare prope urbem Plagiopolim olim fuit repertus teste Dioscoride Libr. 5. Cap. 92. Hodiè etiam in Germaniæ quibusdam locis frequenter eruitur.

N. *Sunt, qui succinum nigrum vocant* &c.) Sed materiâ discrepant, licet cognatio ac affinitas quædam sit in hoc, quod attrahant paleas; Nam & succinum & gagas calefactus motu paleas, fila, chartam &c. attrahit. Deinde uterque igne accensus flagrat, sed succinum non ardet aquis, licet oleo quodammodo ardeat. Gagates verò, quia ex bitumine fiunt, eò magis in aquâ ardent & aquâ accenduntur propter vim bituminis. Gagates crustosus est, lapideus, succinum leve.

Vires, emollit, discutit, &c.) Fugat nidore serpentes, passioni hystericæ seu suffocationi hypochondriacæ suffitu medetur, contra autem epilepsiam suffiendo in epilepticis concitat. *Zacutus Lusitanus Lib. 1. de Medic. Princip. Histor.* p. 228. Habet etiam vim emolliendi & discutiendi, unde Colicæ resistere dicitur in pulverem redactus ad ʒ j. septem diebus continuis in appropriato vehiculo propinatus. Gagates olim fuerunt gestamina virginum ac matronarum, quibus gratiam sibi conciliabant, prout moderno tempore perlis ac corallis rubris. Ornabantur his etiam galeæ, scuta & gladii. Est in Arce ad ostium Tangeræ templum fundatum, variis gemmis *à Carolo IV. Imperatore* ornatum, cujus fenestræ ex Gagate miro invento sunt compositæ. In quo templo est etiam pugio ipsius Caroli, cujus capulus ex gagate lapide integro miro artificio est compositus, teste *Christoph. Encelio De Lapid. & Gemm. Lib. 3. Cap. XI.*

¶ PRÆPARATA.

Oleum in cinere ex retorta vitrea paratur ad modum olei succini, sed igne paululum vehementiori. Oleum hoc si libet, poterit rectificari, additâ aquâ simplici.

Vires. *Commendatur Epilepticis, Maniacis, Paralyticis, Spasmicis, Tetanicis, Arthriticis, ab utero suffocatis, naribus illitum.*

HOFMAN. *Præparata.* Hujus oleum ad modum olei succini, suprà edocti, conficitur, & rectificatur, vehementiorem tamen ignis gradum requirit. Utile est hoc in spasmo, Tetano, arthritide, hystericâ passione, epilepsiâ, paralysi; Magis tamen prævalent Medicamenta ex succino præparata.

Et sic ad finem perducta est Mineralogia.

PHAR-

PHARMACOPOEIÆ MEDICO-CHYMICÆ, LIBER QVARTVS. SEV PHYTOLOGIA.

HOFMANNUS.

HACTENUS Rationis & Experientiæ limâ *Mineralogiam*, quantum possibile fuit, dedimus expolitam; sequitur hanc eâdem viâ *Phytologia* seu *Doctrina de Plantis*. Hujus antiquitatem si spectes, inde usque à Protoplastorum temporibus ad Nos deducta est. Primus Adamus omnium stirpium & Plantarum exactam habuit cognitionem, & reliquos ab se descendentes Patriarchas ad illarum duxit cognitionem, quare & de eo dicitur, imposuisse nomina animantibus, aliisque terræ reptilibus, sub quibus procul dubio & Plantæ comprehenduntur. Unde *Iosephus Libro* 1. *A. I.* columnarum duarum meminit post diluvium repertarum, quibus insculpta stellarum & herbarum nomina, in hunc finem erectarum, ut in posterorum cognitionem veniret, quali ac quantâ scientiâ Adamus fuerit donatus. Idem perhibet, Noachum non vineas tantum, sed & herbas condidisse aromaticas, quibus sese morbis invalescentibus ab his incolumem præstare posset. Hujus notitiæ magnas Adami ac Noæ posteritas fecit accessiones, nec Prophetis eâ destitutis; Aliis post Adamum nemo supereminere visus præterquam sapientissimus Regum Salomo, de quo *S.* Scriptura facit mentionem, quod tria millia dicta de Herbis ac medico harum usu protulerit. 1. Regum 4. id quod & *Iosephus Libr. c. t.* 8. *c.* 2. suo testimonio approbat. Quæ causa quod moderni Iudæi Francofurdi ad Mœnum, Hamburgi, Viennæ, Venetiis, Romæ & alibi herbarum scientiam, quibus Salomo fuerit usus, tam sequipedalibus adhuc exaggerent verbis, ad morbos debellandos; imò ad sese notitiam traductam, quibus modis ratio miscendi & componendi peragatur. Hanc divinam originem gentilis etiam admirata est Antiquitas, ut introduxerit, primos Medicos, qualis Iason, Æsculapius, à Diis ipsis instructos fuisse, Deos quasi Medicinæ professores; Quippe cum Sol in Naturalibus sit vitæ Autor, & fons, Medicus ejusdem conservator, & tanquam scaturigo altera. Proinde Pythagoras herbarum inventionem Apollini, Æsculapio & in totum Diis immortalibus acceptam retulit. Orpheus multa percuriosa de herbis posteritati pervulgavit; Post eum Musæus & Hesiodus Polium herbam suspexerunt; Rex Poëtarum Homerus suum Moly in admirandis ponit, cujus inventionem Mercurio adjudicat, pro summo alexiterio agnoscens. Gentius Rex Illyricus Gentianæ, Artemisia Cariæ Regina artemisiæ herbæ inventrix Ex Græciâ Dioscorides eminet, qui de herbis & earum virtutibus multa jucunda & utilia literarum monumentis memoriæ posteritatis prodidit, illarum causas Theophrastus, & ante hunc Aristoteles, virtutes autem Pergamenus senex consignavit. Ex Romanis M. Cato primus & diutinè etiam solus stylum exercuit in herbis describendis, quem C. Valgius sequutus & quidem imperfecto volumine ad Augustum Cæsarem; Pompeius Lenæus anteà Magni libertus, quo primum tempore stirpium ac herbarum scientia ad Romanos pervenit, devicto Mithridate. Ejus gazâ potitus Pompeius Magnus exemplaria herbarum à Lenæo in latinam linguam transferri curavit. *Plinius Libr.* 25. Cap. 2. Et Arabes Herbarum cognitionis amore capti suam ipsis non denegarunt etiam diligentiam. Evax Arabum Rex de Herbarum virtutibus ad Neronem scriptum reliquit; Non dicam *de Avicennâ, Averrhoë, Albucasi* & aliis, qui multa de stirpium Naturâ earumque facultatibus litteris prosequuti sunt; ut plurimum tamen Relolleis hisce qualitatibus elementaribus nixi, quæ Medicæ Arti plus damni, quàm emolumenti semper attulerunt. (Horum præcedentium aberrantium inde in hunc usque diem Posteritas insistit vestigiis, solas sensibiles qualitates non ex dotibus rerum seminalibus emersas, sed rebus saltem constitutis supervenientes instar modorum materialium in herbarum cognitione illarumque virtutibus spectans. Harum qualitatum effœtarum hæresin, ex quibus herbarum naturas, potestates & energias hactenus torpida ævi nostri credulitas collegit, multorum antecessorum rudis induxit simplicitas. Isti enim herbam, quam amaram, acrem, acerbam, &c. gustus adminiculo percepêre, suis adsignatis gradibus statuêre calidam; si qua succosam, acidam, inodoram, insipidam &c. hanc frigidis inserebant. Si ratio non suggerebat, quædam non formaliter, sed virtualiter calere, frigere, perhibentes. Sæpè cum *Cl. Helmontio* demiror, tam luridum commistionis elementorum errorem adhuc dum Academias nostras inescasse, qui stupidas, quibus Ianua obseratur inventionis scientiarum, parit absurditates. Non sine causâ *Divinus Senex* Nos non tam calida, frigida, humida, sicca, quàm acida, salsa, amara, potestates & ipsa concreta contemplari debere præcipit. Quædam herbarum potestates, licet non ad prima nostri constitutiva penetrent, sed in horum limine dotem suam exponunt, grato sui alloquio nostras excitando potestates. Nonnullæ surdo sui connubio nostras sic recreant facultates, ut certiores Nos faciant, se ad hoc in mundum à benedicto Naturæ parente missas fuisse; quare sinistrè tractatæ herbarum potestates sæpè ad cœlum clamant, quasi frustrà venissent. Quædam sui fragrantiâ Nostros demulcent spiritus: Aliæ solutis vinculis seu compedibus in gradum adscendentes potestatum suarum libertate adeptâ à lapsu nos erigunt & solantur. De hisce omnibus meliorem instructionem ex *Dno Autore* in sequentibus hauriemus. Cum autem consuetudini receptæ aliquid sit dandum, in herbarum ac aliorum simplicium temperie allegandâ communem quidem Autoris ductum sequemur, aliter tamen illam explicantes, nec intereà seminales rerum potestates indictas prætereuntes. Ut igitur tanquam proxeneta sententiarum conciliationem instituam, notandum, illas plantas seu stirpes aut alia simplicia, quæ calidum præstant effectum, massam sanguineam cum lymphâ, dum depauperatur, & minus quàm par est fermentatur, ad calorem pristinum vel immediatè per *διάκρισιν* minimorum singulari texturâ & figurâ præditorum salinorum sanguini communicatorum, vel mediatè horum beneficio obtusum ac debile ventriculi & bilis fermentum augendo ac corrigendo fermentationis ope reducere. Quæ frigidum dant effectum, ea obstructiones non solùm in venis ac arteriis aperire, sed & salia volatilia acria & acida sylvestria scoriis sulphureis scatentia in sanguine ac reliquis corporis partibus stagnantia invertere. Hîc acido suo & alkali *Tachenius in Hipp. suo chemic.* omnia accepta refert, quæ tamen per se non sufficiunt, sed semper aliis concretorum particulis intermista existunt, ut hisce solis effectus

non

non fit adſcribendus, niſi ſalium iſtorum cum aliis particulis materialibus diverſimodè concurrentium varia textura, figura & ſituatio accedat. Quæ humectant, obliniunt, infarciunt & abſque ardoris ac acrimoniæ ſenſu reſolvunt, quatenus ſcilicet coagulationis & exſiccationis impedimenta ſubmovent, ſic malva, althæa, humectantia dicuntur, quatenus poros claudunt cutaneos, ſicque diaphoreſin ſiſtunt. Quæ autem exſiccant, illa extenuando diſponunt ad exhalationem. Cùm autem præter dictas qualitates herbæ etiam nobilioribus aliis poteſtatibus ex ſeminali concreti craſi in ſpecifico ſapore, ex quo omnis ſpecificorum remediorum in Morbis efficacia promanat, fundatâ ortis ſuas perficiant operationes, non immeritò & iſtæ probè ſunt attendendæ. Quod enim v.g. Cochlearia, Naſturtium, beccabunga &c. Scorbutum; euphragia fl. albo, chelidonium majus icterum, papaver erraticum pleuritidem, Sabina menſium ſuppreſſionem, chamædris arthritidem vagam & fixam, centaurium minus tertianam intermittentem, ſanent, à dote illarum ſeminali dependet, quæ tamen ad curationes morborum ſingulorum proprietate quâdam ſpectans à pleriſque hujus ævi Medicis aut ignoratur aut non religiosè obſervatur. Atque hinc præcipuè fit, inquit *Franciſcus Baconus Baro de Verulamio Libr. 4. de Augment. Scient. cap. 2.* p. 110. ut Empirici & vetulæ ſæpenumero in curandis morbis felicius operentur, quàm Medici eruditi.

¶ Phytologia eſt pars Pharmacologiæ, quæ agit de plantis.

Claſſes Phytologiæ ſunt 4. Prima enodat *alterantia primaria*, quæ ſunt, *plantæ, harumque membra.* Secunda, enucleat *alterantia ſecundaria*, uti ſunt; *Succi, Olea, Reſinæ, Gummi, reſinæ Gummata.* Tertia exhibet *purgantia primaria.* Quarta deſcribit *purgantia ſecundaria:* utraque eodem modo cum prioribus accepta.

N. *Damus autem rerum quarumcunque 1. ſpecies uſualiores ab aliis diſtinctas. 2. Nomina ſeu titulos, quibus Authores celebriores & famoſiores eas rubricant, id eſt, titulotenus inſcribunt. 3. Tempus ac locum natalem. 4. Delectum. 5. Officinalia Nativa, id eſt, quid, de rebus ſingulis crudè officinale ſit. 6. Vires. 7. Præparata uſualiora, &c.*

Rubricas ſeu titulos unà cum authorum nominibus addimus, non modo ut eo facilius res quæſita occurrat, atque à reliquis ſuis ſpeciebus diſtinguatur, ſed & innoteſcat, quinam Authores & quænam illorum ſcripta ad ulteriorem rei cognitionem conſuli, adirique queant. Sunt autem Authores præcipui, eorumque ſcripta.

Amati Luſitani *Enarrationes in libros 5. Dioſcoridis.*

Andreæ Cæſalpini *de plantis lib. 16.*

Auguſtanorum *Pharmacopœia ſeu Diſpenſatorium.*

Bartholomæi Carrichteri *herbarium Germanicum in 8.*

Caroli Cluſii 1. *hiſtoria rariorum plantarum.* 2. *Libri 10. Exoticorum.* 3. *Corallaria in Dodonæum Gallicè à ſe redditum, ut & in Garziam. Monardem & Acoſtam.*

Caſpari Bauhini 1. *Pinax theatri botanici.* 2. *Notæ in Matthiolum.*

Caſtoris Durantis *herbarium in linguam Germanicam à Clariſſ. Petro Ufenbachio hujus Reipubl. Francofurtanæ olim Medico celeberrimo tranſlatum.*

Chriſtophori Acoſtæ *hiſtoria aromatum & medicamentorum in Orientali India naſcentium, qui eſt liber 9. Exoticorum Cluſii.*

Eurici Cordi *Botanologicum.*

Garziæ ab Horto *hiſtoria aromatum & ſimplicium aliquot medicamentorum apud Indos naſcentium, qui liber eſt 7. Exoticorum Cluſii.*

Hieronymi Tragi *herbarium ſeu libri 3. de ſtirpium nomenclaturis, &c.*

Iac. Theodori Tabernæmontani *hiſtoria plantarum Germanica libris 3. edita.*

Ioachimi Camerarii 1. *Hortus.* 2. *Epitome Matthioli.* 3. *Matthiolus German. quem novis iconibus auxit.*

Ioh. Baptiſtæ Portæ 1. *Phytognomica.* 2. *Villa.*

Ioh. Fragoſi *hiſtoria aromatum, fructuum & ſimplicium aliquot ex utraque India delatorum.*

Iohan. Gerhardi *hiſtoria plantarum Anglica.*

Iohan. Manardi *lib. 20. Epiſtolarum Medicinalium.*

Leonhardi Fuchſii *hiſtoria ſtirpium.* 2. *Ejuſdem icones in 8.* 3. *Ejuſdem de compoſitionibus medicamentorum.*

Matthæi Lobelii *hiſtoria plantarum, ſeu obſervationes & adverſaria à Lobelio & Pena edita.*

Nicolai Monardis *ſimplicium Medicamentorum ex novo orbe delatorum, hiſtoria: qui liber eſt 10. Exoticorum Cluſii.*

Ottonis Brunsfelſi *hiſtoria libris 3. comprehenſa.*

Pedacii Dioſcoridis *libri 6. de materia medica.*

Petri Andreæ Matthiol. 1. *Commentaria in Dioſcoridem.* 2. *Ejuſdem Epitome in 4.*

Petri Belloni *obſervationes libris 3. expreſſa cum notis Cluſii, cujus Exotericis ſubjunctæ ſunt.*

Proſperi Alpini *de Plantis Ægyptiis liber.*

Remberti Dodonæi *hiſtoria ſtirpium pemptades 6. ſeu libri 30.*

Valerii Cordi 1. *annotationes in Dioſcoridem.* 2. *hiſtoria ſtirpium.* 3. *Diſpenſatorium.*

Et hi ſunt Botanographi, quorum hac in parte fit mentio, omiſſis authoribus pharmacopœticis.

CLASSSIS I.

De Alterantibus primariis, quæ ſunt Plantæ harumque membra, id eſt, Radices, Folia, Semina, Cortices, &c.

I. *Abies.*

Abies { alba ἐλάτη, hæc præfertur.
rubra, πίτυς, Picea.

Alba inſcribitur Abies, *Brunf. Trag. Matth. Cord. in D. Lob. Caſt. Tab. Lon. Ger. Dod.* [cui potius Picea.] Abies alba & fœmina, C.B. 2. Germ. Thannenbaum/ weiß Thannenbaum. Sapin. *Withe Firr tree, fœminin.* Witte Dennenboom/ Biffer (Italis Abeto.)

Rubra inſignitur, Picea *Brunf. Matth. Cord. in D. Lon. Lob. Caſt. Tab. Germ.* Abies 1. & rubra, *Trag.* Abies *Dod.* Picea major prima ſeu abies rubra, C. B. Germ. roth Thannenbaum/ Fichte/ Fichtenbaum. Peſſe ou Ganpolt. *Red Firr-tree.* Roo Dennen-boom.

N. *Adeo conformes inter ſe ſunt, ut nonnullis confundantur, differunt tamen, 1. quod folia Piceæ ſunt nigriora, latiora, molliora, leviora, minus pungentia, ramos circumquaque veſtientia. 2. quod Cortex Piceæ ſit nigrior, tenacior: abietis albicantior, fragilior. 3. quod Piceæ rami ad terram flectantur, ſecus ac abietis, &* Matth.

Virent perpetua fronde, niſi quod menſe Majo foliis priſtinis decidentibus, nova ſubinde renaſcantur. Montibus gaudent ſaxoſis.

OFFICIN. NAT.

Cortex (ſed raro) Coni & Reſina.

(Turiones Scorbuticis ſalutares cocti in aqua & vino, bibatur hauſtus.)

N. *Innascitur & viscum abieti alba, quod Plinii & Theophrasti Stelin. reputat Clusius.*

Vires. *Cortex exiccat, adstringit. Ususque est præcipuè externi in ulceribus & ambustis.*

Coni (*strobili*, Thanapffel. Pommes de Sapin. *Firr-Apples.* Dennen-Appelen.) *exiccant & adstr. Usus itidem sunt inprimis externi in inflammatione Epatis, & aliarum partium (Epithema) in verrucis (cujus signaturam referunt) & clavis pedum abigendis (lotione.)*

Resina ex abiete duplex colligi potest, liquida & sicca. Liquida (lacryma, oleum abiegnum) colligitur ex tuberculis (ceu ex Vomica) abietum novellarum sed pauca: Hæc officinis Terebinthinæ Venetæ titulo venit (de qua class. 4.) sed perperam, siquidem illa (abiegna) acrior ac calidior sit. (Italis dicitur Olio d'Abezzo.) Sicca ex Abiete & Picea colligitur: Hæc uti Thus figurâ ementitur, ita & usum ejus æmulatur, (congeritur à formicis, vid. lib. 5. cap. 103.)

PRÆPARATA.

(Aqua è frondibus tenellis mundificans, adstringens.)

Oleum still. Fit ex ligno per descensum igne leni, sic extillat clarum.

N. *Rari est usus. Poterit tamen adhiberi in odontalgia, aliisque affectibus loco Terebinthinæ; (in prolapsu ani.)*

HOFMAN. *Abies.*) *Albæ & Rubræ Dnus Autor* mentionem facit; *Alba*, vocatur *Abies. Rubra, Pinaster* seu *Picea*, Fichten-Baum. *Abietis* nec *Dioscorides* nec *Galenus* usquam in Arborum historiâ meminerunt. *Theophrasto* autem *Abies* quædam *mascula*, alia *fæmina*. *Masculæ* folia acutiora magis pungentia, & flexâ, substantia dura ac medullâ refertior, totaque arbor crispior & aspectu deterior. Huic pauci nuclei parte priore insunt; *Fæminæ* nulli omninò. Montium est propria, in eorum umbrosis & apricis vallibus fœliciter provenit. Pulcherrimas habet & nostra sylva Thannen-Wald/ item Hercynia sylva. Semine tantum provenit, vere germinat, & tunc cædi debet, germinationem autem intermittit, terque turget & ter gramina edit. In *Mexicanâ Regione Novæ Hispaniæ* aliæ adhuc species *Abietis* reperiuntur. 1. *Maxima.* 2. *Media.* 3. *Minor* & 4. *Minima*, quarum historiam describit *Francisc. Hernandez Rerum Medicarum Novæ Hispan* Cap. 66. *p. m.* 92.

Cortex (sed raro) *Coni* & *Resina.*) Addo ego & turiones, sive summitates & folia. Commendantur enim à *Dn. D. Ioann. Michaëlis* in Scorbuto, hujusque contracturâ, arthritide vagâ & inter specifica numerantur. Idque Sueci, cum ante aliquot annos cum Muscovitis belligerarent, experti sunt. Crudeliter enim sæviente hoc morbo in Eorum castris ob pravam victus rationem, cerevisia vel aqua communis cum iisdem foliis decocta & epota etiam desperatos restituit, cæterosque à contagio præstitit immunes. Specificum igitur anti-scorbuticum egregium in se continebunt. Rec. turionum abietis M ij. vel iij. aq. fontan. Vini ana Mensur. j. vel ij coque in diplomate tamdiu, quàm gallina arte elixatur, posteà fortiter exprime. Hujus decocti est dosis ℥ ij. ad ℥ iij. Ex turionibus istis conficitur etiam *Essentia* ad Scorbutum maximæ virtutis seq. modo: Rec. Turionum Abietis vel Pini Sylvestris q. v. coq. in s. q. ▽ commun. per horam unam vel alteram. Colaturam inspissa usque ad Extracti consistentiam, huic superfunde spiritum cochleariæ, & acquires Essentiam Pini Sylvestris, cujus dosis est à gutt. 20. ad 30. vel 40. in convenienti vehiculo.

N. Paratur etiam inde Aqua seq. modo. Scilicet initio Mensis Aprilis collige conos tenerrimos sive cymas de Abiete succo turgidas, exprime succum, hujus Rec. cantharos VIII. indantur vasi quercino & addantur cymæ novæ contusæ, vini generosi q. s. quibus vas impleatur, stent in calore leni, usque dum agitata materia spirituosum odorem de se spargat, mox ex MB. destillentur; ▽am hanc ℞ latam reaffunde novis cymis contusis digestis per 4. ♂ ♀ post destilla, & usui repone.

Resina ab Abiete duplex colligi potest &c.) Non solum ex caudice, sed etiam ex ramis limpidus, clarus, albus, fragrans & amarus extrahitur liquor, Resina abietina dictus, ex vesiculis scilicet aut folliculis inter corticem contentis, si aperiantur, globulis & tuberculis præ-tumidis humorem illic subesse indicantibus.

Sicca ex Abiete & Picea colligitur. Hæc uti Thus figurâ ementitur, ita & usum ejus æmulatur.) Amaricans Ei sapor Mali Citrii, calculosis, arthriticis, asthmaticis, gonorrhæâ laborantibus est utilis. *Narrvagis* hæc ex acervis formicarum eruentibus ad corrigendum aëris fœtorem loco thuris inservit. Commendatur etiam illius fumus ad aëris malignitatem.

Præparata. Ol. Still.) Hoc oleum ex resinâ Abietis & pinguibus Pini lignis destillatum insignem vim resolvendi & emolliendi habet. *Dioscor. Lib. 1.* cap. 95. Agyrtæ balsamum suum sulphuris exinde conficiunt, pretio quidem inferiorem vero balsamo sulphuris, sed non virtute. *Thom. Bartholinus Centur. 6. histor.* 95.

¶ II. *Abrotanum.*

Ἀβρότονον, ἀβρότανον, ἀβρότονον. Germ. Stabwurtz/ Girtwurtz/ Gertwurtz/ Gartentheil. (Dicitur etiam Schoßwurtz / Aufsrusch / Garthagen/ Ganfferkraut. Küttelkraut. De l'Aurone, Garderobbe. *Southern-vvod the male.* Avcroone Manneken. (Italis etiam herba cauforata dicitur.)

Est { mas, quod vulgariter nomen abrotani retinet, *& hujus loci est.* fœmina, Cupressus seu s. cyparissus hortulana. Vide *s. l.*

Loco gaudet temperato, præcipuè dum adhuc in ætate adolescente constitutum est, coliturque in hortis.

OFFICIN. NAT.

Ex Abrotani maris variis generibus solum officinale est angustifolium majus: Hujus extant in officinis *folia* & *gemmæ* seu *summitates* collectæ Augusto: huic succedit minus seu Abrotanum humile.

Majus *insignitur* Abrotanum mas, *Brunf. Dod. Math. Lob. Cast. Tabern.* masculum majus, *Cam.* primum. *Trag.* vulgare mas, *Fuchs.* Abr. mas angusti-folium majus, *Casp. Bauhino.*

Minus C B. 6. Abrotanum. 3. *Trag.* odoratum, humile, densum, fruticosum, *Lob.* humile *Tab.*

Vires. *Calf. sicc. incidit, aperit, subastringit, extergit, validè discutit, resistit putredini ac veneno, morsibus venenatorum animalium medetur, vermes necat, urinam movet, impetus hystericos discutit, regium morbum solvit. Extrinsecus usus ejus famosus est in ossibus exiccandis, roborandisque, & quia pilorum signaturam summitates ejus æmulantur, ad alopeciam tollendam maximopere commendatur; [succus ad gingivas cruentas.]*

PRÆPARATA.

1. ▽ stillat. Ex foliis ac summitatibus. (menses movet.)

2. *Vinum*: Veteribus in usu fuit creberrimo, modò non item.

3. *Conserva*: Ex summitatibus & flor. paratur, ut conserva absinthii.

4. *Oleum* infusarum summitatum in Oleo communi.

5. *Oleum stillatitium*: Ex summitatibus siccis. (Agyrtæ Bals. Sulp. inde parant.)

HOFM. *Abrotanum.*) Germanicè Stabwurtz. Alberetz. Græcè Ἀβρότονον, inde dictum, quod molle, tenerum ac delicatum sit. Aliud est *campestre*, aliud *hortense*. Aliud *Mas*, aliud *fæmina*. *Abrotanum Masculum vulgaris* esse notitiæ in hortis statuit Matthiolus, cum quo & *Dnus Autor* facit. Sed aliter sentit *Anguillara*, & ex eo *Dominicus Chabræus in appendice ad stirp. icon. & sciagraph.* p. 63^r. cui *Abrotanum fæmina* nihil aliud est, quàm commune & vulgare majus, quodque usitatum est, & in officinis

prostat

proſtat. Campeſtre in Galliâ Narbonenſi plurimum, in noſtrâ verò Germaniâ rarò invenitur. Floret Auguſto, & in Septembri Semen profert.

Vires. Hujus ſummitates in Auguſto collectæ juxtà vim ſuam calefacientem, ſiccantem, digerentem & attenuantem, ſpecificam etiam habent hyſtericam, & nephriticam, cum vino decoctæ & propinatæ. Cum tantillo Nitri ſummitates pulveriſatæ ad ʒ j. contrà urinæ ſuppreſſionem ex calculo commendantur. Item ad impetus hyſtericos demulcendos odoretenus etiam externè adhibentur, & ad alopecias ex hujus cinere lixivium paratur, quo æger caput abluere debet.

N. *Aqua deſtillata, oleum deſtill. &c.* ad eadem valet, ſcilicet ad renum, veſicæ, & Matricis vitia tam internè exhibita, quàm externè, ſi muliebria eâ colluantur.

§ *III. Abſinthium.*

Ἀβσύνθιον, Ἀψίνθιον. (Βαρύπικρον, Βαθύπικρον.) *Arab.* Aſſinthium, Aſeneni, Seſurem Alhanlais, Barus, Buleigi, Germ. Wermuth / Eiſſen / Wigenkraut / *de l'Abſinthe vulgaire* Wormvvod. Alſem.

Eſt { Vulgare, ruſticum, noſtrate. { majus. (C. Bauhin. N. 1. / humilius montanum. C.B 2.
Ponticum *Vide loco ſequenti.*

Majus *inſignitur*, Abſynthium Ponticum ſeu Romanum officinarum *C. B.* 1. Abſynthium *Matth.Cord. in Dioſ. Lon.* vulgare *Trag. Fuchſ. Lob. Caſt. Tab.* commune *Cam.*

Humilius: Abſ. ponticum montanum. *C.B.* 2. Abſ. montanum *Cam.* in *Matth.* ſeu Romanum. *Tab.* tenuifolium ponticum *Galeno.*

N. *Vulgare majus, illud eſt quod paſſim naſcitur. Montanum in certis tantummodo locis provenit, eſtque humilius communi. Et hoc ſi haberi poſſit, eligere monet Tabernam.*

Florent Iulio & Auguſto.

OFFICIN.

Ruſtici Abſinthii *Folia* ac *Summitates.*

Vires. *Stomachicum imprimis eſt, hinc hepaticum & ſpleneticum: calf.*1. (*ad* 2.) *ſic.*3. *aper. atten.aſtringit, amarum eſt: hinc vermes necat, bilem educit, crapulam diſcutit, ſudorem ciet, febribus (præcipuè tertianis) convenit.*

N. *Capiti quia vapores craſſos exhibet, pigritiem ac ſomnum inferre ſolet, minus tamen ſi prius per* ▽ *calidam trahatur leviterque exprimatur. Extrinſ. arcet Vigilias (temporibus ac plantis pedum impoſitum) confortat ventriculum, auditum acuit (ſuffitus aure ſuſceptus,) &c.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *Still.* Ex ſummit. & fol. recentibus.

2. *Spiritus.* Deſtillatur ex ſummit. ſiccis ▽ affusâ fermentatis.

NB. Poteſt ad fermentandum Sal. com. aut ſimile quid addi. *Senn. in Inſt.*

3. *Succus expreſſus ac inſpiſſatus.* Fit, ex ſummitatibus ſiccis in ▽ coctis.

4. *Vinum abſinthites.*

5. *Extractum liquidum ſeu Tinctura*, cum ſpirit. vin. facta.

N. *Ejuſdem efficaciæ Tincturam facili negotio aſſequi poteris, ſi ſummitatibus aquam vitæ affuderis, parum accenderis atque hinc expreſſeris.*

6. *Conſerva.* Ex ſummitatibus paratur l. a.

7. *Syrupus compoſitus.* Vide Diſpenſ. Auguſt. & Noriberg.

8. *Trochiſci de Abſynthio.* Vide Diſp. A. & N.

9. *Oleum infuſum.* Ex omphacio, & ſummit. abſynth. cum Roſis. Vide D. Noriberg.

N. *Auguſtani addunt quoque ſuccum abſinthii.*

10. *Oleum ſtillatitium.* Cum aqua ac ſpiritu deſcendit.

11. *Sal fixum.* Ex incinerata planta l. a. elicitur.

12. *Sal volatile.* Ex ſucco l. a. confici poteſt, quod raro in uſu.

N. *Sunt qui abſinthium ponticum eſſe velint, adeoque & Romanum.*

13. *Trochiſci de Abſinthio.* V. Diſp.

HOFMAN. *Abſynthium.*) Græcè ἀβσύνθιον. Germani Wermuth *Hujus tres ſunt differentiæ; Vulgare* ſeu *commune. Ponticum* & *Seriphium. Vulgare* eſt vel *majus*, vel *minus. Majori* caules ſunt plures lignoſi, incani, multi, rami fruticoſi, cubitales, & tricubitales, atque interdum altiores. Folia artemiſiæ foliis ſimilia, minutius diſſecta, tota incana, magis tamen pronâ quàm ſupinâ parte, odore aromatico, guſtu amariſſimo. Corymbi longâ ſerie ubertim in ramis undique fulvo colore emicant, ſemine ſuccedente minuto. Radix craſſiuſcula, lignoſa, ſine omni amarore aromatica. Univerſæ Europæ familiare eſt, & fere ubique creſcit. Saxoſa amat, montoſa & inculta. In ruderibus Arcis noſtræ Mauritianæ, Mauritz-Burg in copiâ ſponte provenit, ut abſynthialia dici poſſint. *Vulgare Abſynthium Minus* ſeu humilius montanum foliis, floribus, caulibus & radice communi Majori dicto prorſus eſt ſimile, ſed exilius, naſcitur in montibus, minus amarum & minus abominabile odore.

Ponticum vulgare folia non minus tenuiter inciſa, quàm Abrotani, ſed brevioribus ſegmentis, brevi lanugine pubeſcunt, potiſſimum inferna parte, quæ etiam magis caneſcit, quàm ſuperior, odore ſuavi, ſapore ſubamaro, corymbi in vulgari abſynthio minores, foliis vehementiorem ſpirant odorem. Innumeras ſpargit radices parvas, & crebris intertextas fibris, lignoſas, ſapore aromatico præditas. Caules verò ex eâdem radice plures erigit cubitales & ſeſquicubitales, teretes glabros, vireſcentes aut virore rubeſcentes aut caneſcentes, ab imo ad ſummum uſque ramoſos. *Duplex Hujus genus* facit *Cluſius*, *Unum* planè incanum; *Alterum* rubeſcentibus cauliculis.

Inter omnia Abſynthii genera *Noſtras Vulgare Majus* elogia illa, quæ *Dioſcorides* & *Galenus Pontico* attribuerunt, meretur, inquit *D. D. Simon Pauli in ſuo Quadripartit. Botanic.* Verùm fallunt & falluntur, contrà regerit *D. Dominicus Chabræus in ſtirp. icon.* p. 373. qui *vulgare Abſynthium* aliud à *Romano & Pontico* ſtatuunt; Vulgare enim dictum fuit *Romanum*, quia fuit plebi Romanæ ſacrum, & quod in agro Romano, aut antiquis ruderibus paſſim fuerit inventum. *Ponticum* autem à Ponto, in quo plurimum naſci traditur. Provenit tamen variis aliis etiam in locis; Bohemiâ ſcilicet, Hungariâ, Auſtriâ, Tubingæ non longè à fluvio Nicaro, in Angliâ, Belgio & Galliâ hortenſe eſt.

Abſynthium Seriphium vel *tenuifolium*, vel *latifolium* eſt. De quo conſule Botanicos.

Abſynthium Vulgare Majus hujus loci eſt; De *Pontico* in ſequentibus agemus.

Vires.) Calefaciendi, exſiccandi, aperiendi, attenuandi cum aliquali adſtrictione vim obtinet; Specificum anti-cachecticum eſt, quia egregium ſtomachicum, hepaticum & ſpleneticum verum bilis & ſanguinis condimentum in eo Natura recondidit, dum viſcerum fermenta roborat, & ab exoticis ſcoriis liberat, digeſtionem promovet, & putredini verminoſæ reſiſtit ex ſeminali ingenitâ ſuâ poteſtate, à Patre luminum ei conceſsâ; Inde in Malo hypochondriaco, Hydrope, febribus tertianis, Scorbuto, cachexiâ virginum, vermibus &c. ſummo cum fructu adhibetur. Externè arcet vigilias temporibus impoſitum, appetitum ventriculi reparat plantis pedum affrictum, auditum acuit ſuffitu ejus auribus ſuſcepto. vid. *D. D. Johann. Michaelis Fehr opuſculum de Abſynthio.*

Præparata.) Ex *Abſynthio* arte chemicâ *Spiritus*, *Eſſentia*, ſeu *Extractum liquidum*, *Sal fixum &c.* conficitur. Rec. abſynthii rec. q. v. conciſum VB. immitte, deſtilla ad ſiccitatem aquam ſpiritu abſynthii plenam; ex reſiduo à deſtillatione ſp. vini extractum juſtæ conſiſtentiæ confice; Deinde ex novo abſynthio præviâ incineratione Sal fixus eliciatur probè depuratus; Hæc tria ſeq. modo conjunge.

Rec. ▽ d. abſynthii d. m. ℔ j. in hâc ſolve Sal abſynthii ʒ ij.

hocque ſoluto in eâ ipsâ dilue extract. abſynth. ℥ iij. miſce, filtra & uſui ſerva. Vel: Rec. ſummit. abſynthii q. v. Sacchar. Thom. q. v. cum aliquali fecum cereviſiæ recent. parte, fermentationi expone & poſt finitam fermentationem partem abſtrahe ſpirituoſam, hanc oleo deſtill. impragna, & addito proprio Sale cum ejus extracto fiat Eſſentia.

N. *Sal volatile, inquit Dnus Autor, ex ſucco lege Artis confici poteſt.* Verùm hoc Sal Eſſentiale communiter dicitur, de quo vide ſuprà Libr. 2. De ſalibus, non Sal volatile, quod in ſpiritu & oleo deſtillato eſt abſconditum, & Helmontianâ enchiriſi ab eo ſeparari poteſt; Sal Eſſentiale autem ſive Tartarus ex ſucco ad humiditatem abſtracto emergit. Conſtat enim abſynthium partim tenuibus, ſubtilibus, ſpirituoſis, oleis ac balſamicis effluviis, partim craſſis, terreſtribus, & placidè adſtringentibus partibus; illa leni vulcani calore agitata facile æthera aliorum ſalium volatilium more petunt; atque in his vis ſpecifica anodyna archeum in ſcopos deſideratos deducens deliteſcit; In iſtis autem magis terreſtribus virtus ventriculi ac reliquorum viſcerum tonum confortans gliſcit. Utriuſque energiam ſolers Medico-chemicus integram in Medicamentis conſervare ac retinere ſtudeat.

§ IV. *Abſinthium ponticum.*

Abſinthium ponticum Officinarum *C. B.* 4. 5. Abſinthium Ponticum & tenuifolium, incanum, nobile Abrotanum minus & 1. *Trag.* Abr. fœmina. *Fuchſ. Lon.* Abr. album *Cord.* Abſint. ponticum. *Matth. Fuchſ. (in iconibus) Tab.* Abſ. tenuifolium *Dod.* German. Welſch Wermuth / Garten Wermuth. de l'Abſynthe la Pont Amſin. *Pontick* or *Roman Wormwood.* Alſem Pontick of Romeyn.

Vires. *Epaticum eſt præ vulgari, Calf. princ. gr.* 1. *ſicc. in princ.* 3. *minus amarum eſt, aſtringit; valideque incid, exterg. diſc. putredini reſiſtit, educit bilem per urinam, proin convenit in omnibus affectibus Epatis, veſicæ, bilis, ventriculi, tormina ventris & uteri ſedat: minus commodè autem in mucilaginoſis affectibus pulmonum, inprimis ob adſtrictionem adhibetur. Extrinſecus diſcutit tormina ventris, adeoque & quæ partum ſubſequuntur; infantum vomitum compeſcit, &c.*

N. *Huic affinia ſunt, quæ & in locum ejus ſubſtitui cum commodo poſſunt, abſinthium ponticum repens, ut & abſinthium Nabathæum ſeu tenuifolium Auſtriacum C. B.* 4. & 6.

PRÆPARATA.

Præparata ejus raro pro uſu extant, parari tamen poſſunt non ſecus ac ex abſynthio vulgari. ▽ *ſtillat. Spiritus, Succus, Vinum, Extractum, Conſerva, Syrupus, Oleum infuſum & deſtillatum.*

HOFMAN. *Abſynthium Ponticum.*) Römiſche Wermuth. Welſche Wermuth. Huic affinia ſunt, quæ in locum ejus cum commodo ſubſtitui poſſunt, abſynthium ponticum repens, quod *Fuchſio* chamæmelum *Chryſanthemum* dicitur, *Geſnero* autem, *Tabernæmontano, Lobelio* repens, ſimplici hoc eſt caule, cubitali fere, tereti, glabro, folia chamæmeli ſimilia habet, tenuiter inciſa; flores abrotani corymbis ſimiles, Reperitur in quibuſdam frigidis Helvetiorum montibus; Vel etiam hujus ſuccedaneum eſſe poteſt abſynthium tenuifolium Auſtriacum, Tabernæmontano dicitur Nabathæum Avicennæ. An *Anguillaræ Abſynthium marinum*? An *Bellonii in obſ. abſynthium Seriphium*? Hujus caulis pedalem altitudinem æquat, nonnunquam cubitalem, firmus, caneſcens, multis tenuibus foliis, floſculorum propendentium corymbis plenus. Radix fibroſa eſt; Tota planta amara eſt, elegans ac rara. Creſcit in collibus, & apertis quibuſdam locis. Vrbi Viennenſi vicinis.

Vires. Calefacit etiam & ſiccat, incidit, diſcutit, extergit cum adſtrictione, fermentum bilis etiam ſpecificâ ſuâ amaritie corrigit, undè putredini reſiſtit, & convenit in omnibus ventriculi inteſtinorum ac reliquorum viſcerum affectibus. Vteri & ventris ſedat tormina ex vino hauſtum. In Hepatis obſtructione, ictero, hydrope & cachexiâ magni etiam eſt uſus. Vulgus infantibus contrà incubum & alia veneficia arcenda ſupponit.

¶ V. *Acacia vera.*

Acacia Dioſcoridi frutex lignoſus ac ſpinoſus eſt, ex cujus ſemine maturo, ejuſdem nominis ſuccus exprimitur nigricans: ex immaturo rubeſcens ſeu ſubfulvus. Et hic eſt vera Veterum acacia, quæ Theriacam ingreditur, recipiendaque eſt, ubi acaciæ ſimpliciter mentio fit. Ex omnibus præſtantiſſima perhibetur luteo-rubea odoris grati.

Vires. *Refrig. ſicc. craſſarum partium eſt, incraſſat, aſtringit.*

N. 1. *Succus hic cum rarus ſit, ſubſtituitur ut plurimum Acacia Germanica.*

N. 2. *Dat & aliam Acaciæ ſpeciem arbuſcula quæ Gummi Arabicum profert, ſed minus uſitatam.*

De Gummi Arabico ad Acaciam pertinente ſic in Append. Pharmac. SCHROEDER.

Gummi Arabicum officinarum, Galeno Thebaicum, *nonnullis* Babylonicum *dicitur, exponente* Renodæo, p. 263. *Arbuſculam, ex qua promanat,* Dioſcorides *Acaciam.* Theophraſtus *l.* 4. *c.* 4. & Plin. *l.* 24. *c.* 12. *Spinam,* Arabs *Acachie nominat, ejuſque duas* Dioſcorides *ſpecies conſtituit. Prior rectâ aſſurgens virgulta profert lignoſa, ſpinis exertis & duris hinc inde ſtipata, folia longa, quaſi ex multis foliolis cohærentibus compoſita, flores albidos odoros, ſiliquas breves, planas, lupinorum more, ſemen glabrum & ſplendens. Malè depictam ejus iconem à* Matthiolo *profitetur* Renodæus. *Nec enim folia, nec flores, nec ſiliquæ reſpondent.* Iacobus Sylvius *quoque hallucinatur hanc ad rem* lib. de ſimplic.

Altera Acacia in Cappadocia & Ponto provenit, priore minor, tenerior, humilior, folia habens rutæ & virgulta quibuſdam aculeis ſpinoſa. Ex hac ſuccus quidam elicitur qui arbuſculæ nomen retinens, acacia *dicitur; ob cujus raritatem, ſubſtitui ſolet ſuccus ſylveſtris pruni, quam* Dodonæus *Germanicam Acaciam nominat. Ex illa profluit* Gummi Arabicum *dictum, quod laudatur vitri modo pellucidum, ſincerum, in vermiculorum ſpeciem contractum.*

Ingreditur multas compoſitiones hoc Gummi Arabicum, *quia efficaciter inſpiſſat & refrigerat: hinc ocularibus medicamentis & arteriacis commodè miſcetur, cutis meatus obſtruit, & procidentes oculos reprimit.* Gregor. Horſtius *commendat in alui fluxibus cum tragac. & cera alba mixtum.*

HOFMAN. *Acacia vera.*) *Acacia Dioſcoridi* frutex lignoſus ac ſpinoſus eſt &c. Duo *Acaciæ* genera *Theophraſtus* recenſet, *Acanthan,* & *Acanthan Ægyptiam. Duplex* etiam habet *Dioſcorides: Ægyptium* & *Cappadocium. Alpinus* hujus Arboris *Marem* & *fæminam* in Ægypto reperiri ſcribit. *Marémque* ſpinis eſſe horridum ac fructus non edere; *Fæminam* verò ſpinis paucioribus & mollioribus eſſe refertam: Novembri & Martio florere, biſque in anno fructum ferre: & tandem in montibus Sinay propè mare rubrum ſitis copioſiſſimam provenire. *Franciſcus Hernandez* & *alterius Acaciæ* meminit *in theſaur. rer. Medic. Novæ Hiſpan* p. m. 59. & 415. & 866. Ex cujus fructibus ſiliquoſis *P. Alpini* dicti *de Plant. ſimilibus* Ægypti prius madefactis *Ferdinandus Imperator* ſuccum elicit acidum adſtringentem, rufeſcentem, pellucidum pro optimâ Theriacâ conficiendâ, Et vocatur *Mizquitl* ſeu ſiliqua Acaciæ; Eſt Arbor Novæ Hiſpaniæ frequentiſſima, ſuà ſponte in quibuſque locis, ſed maximè montoſis, temperatis aut frigidis proveniens, incondita & ſpinoſa, foliis exilibus, pennas avium imitantibus ordine, utrâque ex parte ramorum diſpoſitis flore betulæ noſtratis proximo ac ſiliquis edulibus longiſque & dulcis pergratique ſaporis refertis ſemine, unde ſortita eſt nomen, hinc & inde dependentibus, è quibus & placentulas parant, Chichimecarum gens vicem illis præſtantes panis, veluti ex variis ſeminibus, radicibus ac fructibus aliis. Hæc eſt veriſſima Antiquo-

rum

rum *Acacia*, & quæ Germanum *Gummi Arabicum* fert, cujus in Novâ Hiſpaniâ etiam ingens eſt copia, & incuria fortaſſis pudenda hactenus incognita. Hujus fructum ex Arabiâ allatum depingit *D. Dominicus Chabræus* l. c. p. 92.

N. 1. *Succus hic cùm rarus ſit, ſubſtituitur ut plurimum Acacia Germanica.*) Sed perperam: meliuſque cum *Dioſcoride*, & *Avicenna*, *Sylvius*, *Fuchſius* & alii multi hypociſtin, alii ſuccum Lentiſci, alii Rhois folia, aut ſeminum pulpam aut ſuccum *vid. Chabræus in appendice* l. c. p. 612.

¶ *VI. Acacia Germanica.*

Ἀγριοκοκκομηλέα. Prunus ſylveſtris, *Brunſ. Matth. Fuchſ. Dod. Cord. in D. Lon. Lob. Caſt. Tab. C. B.* 1. *alias* Acantha, *Arab.* Schamuth, Schack Halepi. Germ. Schlehendorn. Prunier Sauvage. *Sloe Tree*, or *Thorn-Tree*. Slehen-doren.

N. *Prunus ſylveſtris tranſplantatione diligentique cultura evadit hortenſis, fructuſque fert grandiores, quos Germani vocant* groſſe Gartenschlehe. des Prunes d'un prunier ſauvage tranſplanté dans un jardin qui ſont plus groſſes. *Great Sloes* or *Plums*. Groote Slehen of Prunmen.

Floret primo vere: fructum fert maturum autumno.

OFFICIN. NAT.

Flores pruni ſylveſtr. raro *Folia*, rariſſimè cortices radicum.

Vires. *Folia, fructus, cortices refrig. exiccant gr. 3. aſtring. incraſſant. Uſus præcipuus eſt in profluviis alvi, Uteri. Extrinſecus in Gargariſm.* [*ex foliis tenellis, ad odontalgiam ulcera oris venerea.*] *balneis uterinis.*

Flores. *Reſolvunt, Renum ſabulum educunt, compreſſiones cardiacas leniunt, pleuriticam radicem reſolvunt, alvum laxant.*

N. *Accreſcit nonnunquam muſcus, qui ſpecifice herniis conferre dicitur.*

PRÆPARAT.

1. ▽ *ſtillatit.* Ex floribus elicita. MB.

N. *Alii cum vino deſtillant.*

2. Spiritus ex floribus æquè ac fructibus.

3. Conſerva florum.

4. *Syrupus*: fit ex multiplici florum infuſione, ut roſarum.

Vires. *Purgat leniter, prodeſt in pleureſi, tuſſi ſicca, renes expurgat, &c.*

5. *Succus ſeu Rob. prunor. ſylveſtrium ſolidius.* Ex fructibus exprimitur, inſpiſſatur, inque taleolas formatus aſſervatur pro acaciæ veræ ſubſtitutione.

6. *Vinum.* Ex fructibus maturis exiccatis. Nim. contuſi hi rediguntur in globulos ac in furno exiccantur. Hinc infunduntur.

[*Lora etiam exinde paratur.*]

7. *Fructus conditi.* Fiunt cum mellis P. ij. & Vini p. j. l. a. [*vel cum aceto.*]

HOFMAN. *Acacia Germanica.*) *Prunus ſylveſtris.* German. Schlehendorn. Floret primo vere: fructum fert maturum Autumno. Medicinæ inſerviunt *Flores* & *Fructus*. *Flores* leniter purgant, reſolvunt, diuretici ſunt, renum ſabulum everrunt, pleuritidi medentur cum nodulo in vino infuſi. *Fructus* hujus cereviſiæ injectus quoad colorem & ſaporem gratiam illi conciliat ad ventriculi & inteſtinorum tonum confortandum, fluxum alvi compeſcendum, item ad nimium menſium fluorem, &c. Exſiccati & pulveriſati ad drachmam unam adſumpti certiſſimâ experientiâ ſunt probatum lithontripticum.

Præparata.) Aqua ſtillatitia ex floribus cum vino, prius per veſicam elicita ac demum ex MB. in ſpiritum tranſlata. Anti-nephritica eſt. Ex acaciæ hujus tenellis ſurculis aqua deſtillata faucibus ex lue venereâ & Morbo Ungarico inflammatis in modum gargariſmi adhibita notabilem præſtat opem. Syrupus ex floribus fit multiplici illorum infuſione, purgat leniter, prodeſt pleuriticis, nephriticis &c. Roob confert omnibus hæmorrhagiis & alvi profluviis.

¶ *Acanthus vulgaris vid.*

Branca urſina.

VII. Acetoſa.

Ὀξαλὶς, λάπαθον, Acetoſa Saurampffer. Ozeille. *Sorrel.* Surchele of Suring.

Eſt Acetoſa.
- Major
  - hortenſis rotundifolia.
  - Sylveſtris ſeu pratenſis.
    - plana & *hæc interdum folia habet criſpa.*
- Minor arvenſis
  - Lanceolata arvenſis.
  - Non Lanceolata minima.

Ex his officinis major ſylveſtris, C. B. 1. in uſu eſt, de qua vox acetoſa ſimpliciter intelligatur. Huic tamen niſi præferre volueris, ſubſtituere, non citra rationem, poteris hortenſem rotundifoliam.

Major ſylveſtris *inſignitur* Acetoſa pratenſis, *C. B.* 1. Lapathum. 4. *Dioſc.* Acetoſa, *Lon.* major, *Caſt.* Oxalis *Trag. Matth. Fuchſ. Dod. Lob. Tab.* Rumicis 4. genus. *Cord. in Dioſc.*

Hortenſis rotundifolia, C. B. 8. *inſignitur* Oxalis rotundifolia, *Dod.* rotunda, *Tab.* ſativa Franca rotundifolia repens, *Cam.* Acetoſa rotundis foliis, *Cam.*

OFFICIN.

Exhibent uſui pharmaceutico *Folia, Radices & Semen.*

N. *Radices aſſervantur excorticatæ.*

Florent Majo, *turgeſc. ſemine* Iunio & Iulio.

[*Semen anti-dyſentericum.*]

Vires. *Cardiaca inprimis eſt & Epatica: frigef. & ſicc. 2. aperit, reſiſtit putredini, appetitum excitat, choleram reprimit, ſitim ſedat, unde in febribus ſimplicibus uſitatiſſima eſt, præcipuè autem uſu interno, hinc & externo adhibita.*

PRÆPARATA.

1. *Conſerv.* folior.

2. ▽ *deſtill.* Ex foliis.

3. *Succus.* Ex fol. rec. exprimitur, clarificatur ac coagulatur.

[Hic ſal eſſentiale largitur.

4. *Syrupus.* Ex ſucco & ſacchar. Auguſt. ℔ $\frac{1}{2}$ Norib. ℔ $\frac{1}{3}$.

5. *Conſerv.* Ex fol. rec. & ſacch. $\frac{1}{2}$. aut $\frac{1}{3}$.

HOFMAN. *Acetoſa.*) Græcè ὀξαλὶς, λάπαθον. Saueramppfer. *Hac ſcilicet vel vulgaris ſylveſtris vel ſativa eſt.* Illa folia biſtortæ, minora, acuminata, quæ pediculo adhærent falcata, aut pinnata, ſucculenta, atrovirentia refert ſapore acido. Flores & ſemina Lapathi acuti. Cubito altiores promit caules, ſtriatos concavos in alas diviſos. Radix fibroſa lutea, ſiccantis & adſtringentis ſaporis. In pratis & hortis æſtate & autumni initio viget. Hæc Acetoſa Major in microſcopio conſiderata aculeolis prædita deprehenditur, vid. D. Beckmanni P. P. Francofurt. phyſic. curioſ. miſſ

Præter hanc datur & sylvestris minor Oxalis parva, auriculata repens, Acetosella. In sylvis & sabulosis locis provenit, suo reptatu odiosa, floret Iunio. *Sativa est Oxalis* tuberosâ radice, folio rotundiore repens Gallica; *Minor* aculeata Candiæ. *Oxalis Africana* flosculis ex luteo virentibus.

N. Ex his *Major sylvestris* in usu est, de quâ vox Acetosa simpliciter intelligatur. Hanc sequitur *Acetosa Minor* seu *Oxalis minor*, *Acetosa*, *Alleluja* dicta. Neutra ob frequentissimum illarum usum carere possumus. Herba maximè usualis est; posteà radices & semen.

Vires.) Frigefacit & aperit, Cardiaca & Epatica, choleram reprimit, appetitum à cruditate nidorosâ prostratum excitat, sitim sedat, unde in febribus ardentibus utilis. Ex herbâ *Aqua*, cui nobilissima quædam virtus specifica destillatione elicita, contradicente licet *Zvvelfero*, denegari nequit, judice sapore & odore, item *Conserva*, *Syrupus*, *Sal essentiale*, *Succus &c.* parantur ad febricitantium sitim, æstum restinguendum & imminutum appetitum reparandum. *Herba* colligenda est in Majo Sole in ♊ ante ejus ortum. *Semen* ejus specificum anti-dysentericum est; *Radix* siccata & decocta aquam rubro tingit colore. Ubi opus adstrictione in dysenteriâ cruentâ & in aliis morbis cum malignitate conjunctis, hujus decoctum cum C C. convenit, juxtà vim suam consolidativam, vim etiam habet malignitatem expellendi. Rec. radic. acetos. Tamarindor. ana ℥j. coq. in ▽ fluvial. s. q. ad ℔ j. postea Rec. fl. ros. r. M. iij. infunde in ℔ iij. aq. fluvial. calid. addit. spirit. Vitriol. ♂tis, extrahe Tincturam, stent in loco tepido per aliquot Mens. posteà cola, colaturæ misce prius decoctum albumine ovi clarificatum, filtra & in colaturâ dissolve Syrup. ribium vel berberum s. q. Hæc *Tinctura* in febribus tertianis ad calorem febrilem extinguendum valdè commendatur.

¶ *VIII. Acetosella.*

Trifolium acetosum, *Matth. Dod. Cast. Brunf.* Oxys, *Fuchs. Cord. Cam. Tab.* Oxytriphyllon. *Trag.* Lujula, Alleluja, *Lon.* Trifolium acetosum vulgare. *C. B.* 1. Buchampffer / Gaurklee / Hasenklee / Mähklerkraut / Guckhugsklee. Petite ozeille ou ozeille menue. Pain de Cocu. *Three-leaved Sorrel, petty* or *Wood-Sorrol.* Schaeps-Suring of Surkele / Drie-blaedt-Suring.

Estque { floribus albis. / floribus luteis.

Floret Aprili ac princip. Maij. Locis gaudet nemorosis & arenosis.

OFFICIN. NAT.

Folia acetosellæ albes.

Vires. *Cardiaca & Epatica est singularis, acetosæ vires nisi superans saltem æmulans, adeoque æstum febrilem mitigat, sitim sedat, &c.*

N. *Acetosella Lonic. est acetosa arvensis lanceolata.*

PRÆPAR.

1. *Conserv.* Folior.
2. ▽ *stillat.* Ex foliis.
3. *Sal essentiale.*
4. *Syrup.* Ex succ. & sacchar. $\frac{1}{2}$ aut $\frac{2}{1}$.

HOFMAN. *Acetosella.*) *Oxalis minor. Alleluja. Trifolium acetosum.* Sauerklee. Est fl. albis & luteis. Prolixas, lignosas, & fibrosas habet radices, rubentes, huc illuc perreptantes, quæ folia trifolia rotunda, in medio scissa emittunt. Floret Aprili & principio Maij. Locis gaudet nemorosis in sylvis. Palato gratior est, quàm vulgaris, & melius præstat omnia illa, quæ vulgaris. Hujus Aqua destillata, conserva, & Syrupus in usu sunt.

¶ *IX. Acorus.*

Acorus verus, sive calamus arom. C. B. 1. Acorus perperam Calamus arom. Officinarum. *Monard. Trag. Matth. Cord. Lob.* Acorum, *Lon. Cam. Tam. Ger.* Acorum legitimum, *Clus. hist. Germ.* Calmus Ackerwurtz. Racine de canne odorante de l'Acore. *Calamus Aromatick, True, Swvet-sented Acorus.* Soet-ruyckende Calmus / Calamus Aromaticus, Oprechte Acorus. Italis herba venerea dicitur.

N. *Acorus officin. dicitur vulgo calamus aromaticus, cum tamen cal. aromat. propriè sic dictus herba sit ab hac diversa. Vide infra.*

Colitur in hortis, soloque gaudet palustri.

OFFICIN. NAT.

Radix. rarò *Folia.*

Eligenda radix albicans sapore amara ac acris.

Vires. *Stomachicus est, calfac. & sicc. in princ.* 3. *partium tenuium est, atten. aper. Usus præcipuus in obstruct. mensium, Lienis ac Epatis, in dolore colico.*

[*In Vino coctus testibus tumentibus imponitur.*]

PRÆPARATA.

1. ▽ Ex radice macerata.
2. Spiritus.
3. *Acorus conditus* vulgaris. Vide Augustan.
4. *Confecta Radix.*
5. *Ol. stillat.* cum ▽ ascendit.
6. *Elect. diacorum.* Vide August.
7. *Extract. rad.* Coque in Vino, exprime & inspissa.

Vires. *Plurimum valet in dolore colic. Dos. Scrup. j.*

HOFMAN. Hic *Acorus* verus & genuinus est, quem officinæ pro calamo aromatico venditant, qui tamen verus Calamus non est, ut contrà Monachos, & *Amatum* rectè sentiunt *Fuchsius, Monardus, Matthiolus, Hermolaus, Tabernæmontanus &c.* Hic *Acorus verus* folia habet iridi similia, sed angustiora & radices non absimiles, sed perplexas & obliquas, atque albas & in superficie geniculis distinctas. Colitur in hortis, soloque gaudet palustri. In urbi nostræ vicino pago Thymeß crescit in copiâ

Hujus radix Usum agnoscit Medicum. Specifica stomachica est & pectoralis, unde Diacorum Mesuæ promanat, quod nobile medicamentum stomachicum confortativum est in cruditate acidâ, in primis juxtà *I. Zvvelferi animadvers.* elaboratum, vocatur apud Nos die Ackerlackwerge. *Experientiss. D. D. Simon Pauli in quadripartit. botan. class.* huic etiam vim adscribit alexipharmacam. Radix enim in aquâ vel cerevisiâ semper macerata præservat à Morbis contagiosis grassantibus, ut dysenteriâ, Lue Vngaricâ, febribus malignis epidemiis, id quod observare deberent non solum castra sequentes sed omnes etiam œconomi ejusmodi morbis gliscentibus. Aliàs etiam recens in taleolas sectus, in muriâ nostrâ probè coctus, iterumque exsiccatus grosso modo incisus cum frusto panis butyro illitus adsumptus appetitum languidum excitat, & cruditates acidas digerit. *Ejus Extractum* non solùm in ventriculi affectibus, sed & catarrhis frigidis admodum salutare existit. Dos. à ℈ß. ad ℈j. in vino.

¶ *X. Acorus adulterinus.*

Acorus adulterinus, *C. B.* 2. Acorus falsa, *Cord. in Dioscor.* Acorum adulter. *Trag.* falsum. *Matth.* Gladiolus luteis liliis, *Eric. Cordi,* luteus, *Fuchs.* (icon.) *Lon.* Acor. Officinarum. *Fuchs.* Acorus palustris, *Lob.* Iris palustris lutea, *Tab.* Pseudoiris, *Dod.* Germanicè gelb Schwertel. Glayeul ou Flambe. *Common, false Acorus.* Geel Lisch en Boex-Boonen / Bastich Acorus.

Officinis raro inservit usu, eaque in solâ radice effodienda sc. Septemb.

Vires. *Exiccat, parum calfacit, attenuat, astringit, roborat, resolvit, vi peculiari ad nervosi generis & cerebri affectus commendatur, ut & ad dysenteriam, aliosque fluxus alvi ac uteri sistendo. Extrinsecus ad dysenteriam præcavendam, more nostratium, de collo suspendi solet.*

PRÆPARATA.

Nonnunquam inde paratum extat *Electuarium* Stomachicum. Vide lib. 2.

HOFMAN. *Acorus Adulterinus.*) *Iris palustris, lutea. Gladiolus luteis liliis.* Gelber Schwertel. Perperam *Acorus* appellatur. Nascitur in palustribus locis, cujusmodi sunt rigua prata, & fluviorum margines. Floret Aprili & Majo. Reperitur in prato nostro Salano. Gustus ejus monstrat, immensam radicem vim adstringendi habere. Collige hujus Acori lutei radicem die ☿rii antè ☉ ortum in Mens. ♄turni & exsicca, posteà die ☉ in ipso ☉ ortu recipe radicis hujus & succini albi ana p. j. inde serico rubeo, appende collo, & spasmum curabit. Curat etiam dysenteriam, alligabis autem collo, quando ☉ & ♄nus aspectu trino vel sextili irradiant. Alii appendent pueris ac gravidis cum pavonum plumis.

¶ XI. *Adiantum.*

Adiantum *Matth. Dod.* Capillus ♀ *vulgo* Adiantum foliis coriandri C. B. 1. Adiantum nigrum, *Cordi.* Adiant. nigr. verum, *Tab.* Ad Album *Plinii*, magnum, *Trag.* Lugdunense, *Cam.* Germanicè Frauen-haar / Venushaar. Plante nommée Capillus Veneris qui signifie Cheveux de Venus. *Maidenhair* (*black.*) Vrouwen-hayr.

N. *Adianti vox pluribus plantis imposita invenitur.* 1. *Plantæ jam datæ.* 2. *Adianto aureo, polytricho.* 3. *Rutæ murariæ.* 4. *Trichomani: de prioribus hoc loco, de posterioribus alibi.*

Advehitur ex Gallia Narbonensi: Floret æstate.

OFFICIN. NAT.

Herba seu folia.

Vires. *Caliditate & frigiditate temperatum est, exiccat, attenuat, aperit, extergit, pulmonum renumque vitiis medetur, Epatis & lienis obstructiones reserat. Urinam & menses ciet.*

N. *Sunt qui Trichomani easdem vires adscribunt, adeoque substitui posse autumant: Alii Rutam murariam.*

PRÆPAR.

1. *Aqua.* Ex fol.
2. *Syrupus simpl.* Ex decoct. & sacchar. ½. August.
3. *Syr. Compos.* Vide August. & Norib.

[Extractum etiam habetur.]

HOFMAN. *Adiantum.*) Derivatur ab ἀδιαίνεσθαι, quia non madescit, & semper immadidum reperitur. Dicitur & *capillus* ♀, quod crines tingat, pulchros reddat & luxuriare faciat. Unius tantùm meminit *Dioscorides*. Sed duas adhuc *Theophrastus* & *Plinius* ejusdem nominis humiles annotarunt. *Adiantum album & nigrum.* Crescit in parietibus, locis petrosis, umbrosis, ad fontes. Crescit hîc in muris templorum, item in rupe illâ, quæ ad arcem Giebichensteinensem viam monstrat. Viret quâvis anni parte, nunquam vel florem vel semen profert.

Vires. Hoc in caliditate & frigiditate temperatum est, exsiccat, extenuat, aperit, & digerit. Hujus decoctum cum vino vel aquâ crassis ac viscidis humoribus expectorandis, arenulis expellendis dicatum est. Viscerum reserat obstructiones urinam & menses ciet. Caput ex alopeciâ glabrum capillis ornat, strumas & abscessus digerit. Ex hoc syrupus adiantinus I. Fernelii magnæ existimationis conficitur.

¶ XII. *Adiantum aureum.*

Polytrichum aureum. { majus. *Hoc minus usuale.* / medium. *Hoc usuale.* / minus. *Nec hoc officinas subit.* }

Dicitur Polytrichum aureum medium, C. B. 2. nobile vel primum, *Trag.* aureum Apuleii vel 2. *Lonic.* Muscus capillaris, *Dod.* Adiantum aureum minus, *Tab.* German. gulden Widerthon. Polytric doré. *Golden Maidenhairr.* Geel of Goude Vrouwen-hayr.

OFFICIN.

Integra herba seu caulis cum foliis muscosis & floribus.

Vires. *De viribus apud authores nihil fere invenitur. Carrichterus tamen ad morbos incantatione introductos commendat, cujus rei gratia apud mulierculas celeberrima est.*

Extrinsecus ob signaturam commendatur ad capillos generandos.

HOFMAN. *Adiantum Aureum.*) *Polytrichum aureum.* Gülden Widerthon. *Datur majus, medium & minus. Medium* usuale est. Variat enim magnitudine & ramorum numero. Iisdem cum adianto locis provenit, in sylvis & montibus ad saxa. Colligendum antè ☉ ortum, ☉ & ☽ in ♊ existentibus. Ejus decoctum etiam contrà calculum commendatur. Carrichterus ad morbos ab incantatione ortos commendat vel interius adsumptum vel exterius appensum.

¶ XIII. *Agallochum.*

Ξυλαλοὴ, Lignum aloës, *Lon. Tab.* Agallochus seu Xylaloes, *Cord. in D. Lob. Cast.* Taurum *Cord. h. C. B.* 2. Paradieß / oder Aloes Holtz / Lignum aloes ou bois de Perroquet. *Wood of Aloës.* Hout van Aloe. Paradys-hout.

OFFICIN. NAT.

Lignum cujus frusta raro magna ad nos advehuntur, ut plurimum enim in fragmentis nobis transmittitur, quæ optima crescunt nigro-purpurea, venis cinerii coloris interfecta, amara, ponderosa, liquorem, si prunis, candentive ferro imponantur, exudantia, suavem ac acidulum fumum, si incendantur, præbentia, bullulasque simul post se relinquentia, haud ita facile disparentes: His adde haud postremum bonitatis signum, si aquæ supernatarint.

Vires. *Calfac. & sicc.* 2. *confortativum est omnium viscerum, ac præcipuè cerebri, Cordis ac Uteri; spiritus vitales ac animales recreat: hinc medetur Lypothymiæ, amaritudine sua lumbricos necat. Externe creber ejus usus est in cucuphis & Epithematibus cordialibus.*

PRÆPAR.

1. *Extractum.* Fieri potest ad normam aliorum Extractorum sive Gummosum solum id expetatur, sive simul viscosum: *De quo vide lib.* 2. *c.* 57.

Angelus Sala ♃. Fragmentor. elector. pulveratorum (instillari potest inter pulverisandum ▽ Rosar. ne quid avolet) ℔j. digerit ac extrahit cum Spir. Vin. rectificatissimi ℔ vi. vase clauso in MB ♂ 3. digerendo. Decantato dein liquori affundit ▽ Rosar. ℔ j. abstrahit lentissimo calore Spir. Vin. Restantem Essentiam Resinosam lavat & exiccat, pro libitu coquit ad consistentiam, ut exinde trochisci formari possint.

Dosis gr. iiij. ad x.

Residuæ fæces aptæ sunt quæ admisceantur candelis pro fumo.

Quercetanus Extractum hoc, seu gummi parat cum ▽ stillat. Hyperici aut Centaurei atque pro

peculiari remedio habet in lumbricis ac putredinibus arcendis.

2. *Species Diaxylaloes.* Vide Disp.
3. *Trochisci Diaxylaloes.* Vide Disp.

HOFMAN. *Agallochum.)* ξυλαλοὴ *Lignum aloër.* Paradiß-Aloes-Holtz. Hujus *Galenus* nusquam meminit. *Dioscoridi* lignum est, quod ex India & Arabiâ deportatur. An Veterum agallochum illud sit, quod Nos lignum aloes seu Xylaloen appellamus, adhuc sub judice lis est. *Ruellius* veterum Agallochum Orbi dicit incognitum. *Sylvius*, Lignum aloës, quod officinæ ostendunt, esse verius Aspalathum. *Simeon Sethi* dicit, Lignum esse Arboris, quæ in diversis Orientis regionibus nascitur, & quamdiu incorruptum est, nullam in odore à cæteris arboribus habere differentiam, ubi verò putruit, bonum nanciscitur odorem. Decem ille facit differentias, tres autem tantum novi Orbis indagatores. Calambat, & Pala d'anguilla dictam, atque sylvestrem. *Dominic. Chabræus l. c. in Appendice.* Hoc Lignum Aloës ut plurimum, inquit *Iacobus Bontius in Not. ad Garciam ab Ortâ* p. 19. in fragmentis Nobis transmittitur, ex *India* scilicet cortice nudatum, non ideò, quod sine cortice crescat, sed quod sæpè quasi uno trunco diversæ etiam species virgultorum ac stirpium temporis diuturnitate coalescant, ideoque Incolæ hoc modo lignum *Aloës* ab aliis virgultis ac ligno separant. Truncos aloës cæsos deponunt in ripis fluviorum in cœno ac luto, ut diversi generis lignum carie consumptum se à ligno *Aloës* separet, unde cortice ejus consumpto, qui tam resinosus est, quàm ipsum lignum, quod præterea minus teredinibus ac putredini obnoxium est tale, quale in officinis ad Nos quoque defertur.

Nascitur in *Insulâ Sumatrâ*, in *Champac* vicinâ *Chinæ* regno regione & in *Cochiâ Chinâ*.

Vires.) Calefacit & siccat, insigne confortativum est cerebri, cordis ac reliquorum viscerum, spiritus animales recreans, genitales & vitales; vim habet balsamicam, resinosam ac subtilem substantiam, gustu aromaticum ac subamarum est, unde & Aloës nomen mutuatum est. Adstringit, roborat & consolidat. Ejus pulvis ad ℈j. sumptus colicæ medetur, ac omnibus intestinorum, ventriculi & uteri frigidis affectibus. Tineas & ascarides puerorum enecat.

Præparata. I. *Extractum.)* *Angelus Sala.* Rec. fragmentor. elector. pulverat. &c. Verùm cum Lignum Aloës ex rebus odoratis balsamicis sit, non sine virium jacturâ cum sp. vini extractio instituitur, dum spir. vini iterum ab hoc destillato virtus ejus balsamica in auras avolat. Nihilominus ejus extractio seq. modo non ineleganti institui potest. Rec. Ligni aloës resinosi q. v. ab hoc destillando sive per se, nullâ additâ aqua, sed saltem particula vini spiritus ei aspersa ex retorta vitrea in segmentis humidis MB. locata, vel etiam igne aperto sine combustione, sive etiam affusa q. s. 🜄æ s. proliciatur unà cum 🜄a oleum essentiale 🜄æ supernatans, quo interim servato, extrahatur cum sp. vini repetitis vicibus affuso residuum à destillatione ad totalem virtutum terrestrium prolectionem. Extractiones omnes filtratæ ad justam consistentiam extracti in MB. leniter destillando abstrahantur, huic in fundo alembici relicto junge suum destillatione prolectum & proprium oleum essentiale, sive per se, sive saccharo prius commixtum, f. s. a. *Extractum.*

Essentia Ligni Aloës. Recip. Ligni aloës resinosi ℥vj. sp. vini rectific. ℔j. ♌la per Alemb. ex Aren. spiritus ad siccitatem ligni, reservato spiritu fragrante, intereà cum novo sp. vini confice extractum ex relicto à ♌latione ligno; Hoc spiritu fragrante superius asservato præviâ digestione solutum & filtratum usui repone.

Hujus usus est in aquis spirituosis ad gutt. xx. xxx. xl. &c. in affectibus Capitis & Ventriculi summoperè commendatur, propinatur reconvalescentibus.

N. Hoc *Extractum* est principale ingrediens *Pulveris analeptici Mindereri.*

¶ XIV. *Ageratum.*

Ἀγήρατον *Matth. Cam. Tab. Cast.* Eupatorium Mesuæ, *Trag. Matth. Lon.* mentha corymbifera minor, *Cord. hist.* Costus minor hortensis, herba Iulia, Balsamita minor. *Dod.* Ageratum foliis serratis, C. B. *Arab.* Gafet. Leber-Balsam/ kleiner Costen-Balsam. Costos minos. *Arabian Eupatory, Maudlin.* or *Costus the less.* Eupatorium/ Edel-leverkruyt/ of kleynder Costus.

Colitur in hortis, floret Iunio.

OFFICIN. NAT.

Planta cum foliis & floribus.

Vires. *Calf. & siccat. gr. 2. substantiæ tenuis, saporis aromatici, attenuat, exterget, putredini resistit, Epatica est, laxat alvum quam blandissimè. Extrinsecus ciet urinam uterumque emollit (suffitu.)*

PRÆPAR.

1. *Syr. de Eupatorio Mesuæ.* Vide Disp.
2. *Pil. de Eupatorio.* Vide Disp.
3. *Trochisc. de Eupator.* Vide Disp.

HOFMAN. *Ageratum.)* ἀγήρατον. *Eupatorium Mesuæ Autor* inscribit. Alii *Balsamitam* vocant minorem, *Thymbram, Saturejam, & stœchadem citrinam.* Verùm erroneè. Et genuinum *Eupatorium Dioscoridis* præsens est, herba Iulia dicta à Iulio mense, quo florere incipit. Germ. Kunigund-Kraut. Fruticosa est herba, simplex, cubitalis, foliis centaurii minoris viridibus, asperis incisis, umbellam gerit, in qua flores aurei seu lutei ut plurimum emicant. Dn. D. Carolus Schæfer Physicus Noster possidet etiam floribus albis, & quidem in copiâ. Nascitur in montibus copiosè circà Monspelium, in nostris hortis seritur. Iulio & Augusto floret.

Vires.) Calefacit & siccat, attenuat, exterget, saporis aromatici, putredini resistit. Fermentum bilis sua amarulentia corrigit, æque ac absynthium, unde ventriculo & epate affecto ejus decoctum vel infusum quilibet sibi commendatum habeat. Hydropem curat & vulneraria est; Primarium ingrediens Balsami mei vulnerarii viridis potabilis. Ejus semen contrà Lumbricos utile est.

N. Colligitur ☉ in ♒ vel ♌one existente.

¶ XV. *Agnus castus.*

[Ἄγνος sive λύγος.] Salix Amerina Diosc. *Matth.* Vitex, *Trag. Dod. Cord. in D. Lon. Cam.* Agnus castus, *Cast.* Eleagnon. Theophrasti, *Lob.* Vitex foliis angustioribus cannabis modo dispositis, C. B. 1. Keusch Lam. Agnus Castus [semnon aliis, id est venerandum ob castitatis custodiam.] *Agnus Castus. Chast-Lamb.* Agnus Castus. Kuysche Lam.

OFFICIN. NAT.

Semen.

Vires. *Calf. & siccat insigniter, discutit, menses ciet, appetitus venereos cohibet, semen imminuit.*

PRÆPAR.

Trochisci. Vide Dispens.

HOFMAN. *Agnus Castus.)* ἄγνος sive λύγος. Germ. Keusch Lamb. Latin. Vitex. Mirum, inquit *D. Dominicus Chabræus* l. c. p. 63. non solùm Pharmacopœos, sed etiam Medicos, hunc fruticem Agnum castum vocitasse, cum *castus* apud Latinos idem sit quod *Agnus* apud Græcos & vicissim. *Castus* dicitur, quod in Thesmophoriis matronæ castitatem voventes ea ad strata uterentur. *Lygos* etiam dicitur, quasi vimen, propter virgarum ejus firmitatem. A rubore virgarum *sanguinem* vocarunt nonnulli: *Semnon* alii, id est, venerandum ob castitatis custodiam. Frutex est in arborem assurgens, quæ in fluminum ripis & campis palustribus, nec non in asperis & salebrosis locis nascitur. Virgulta gerit longa, fractu contumacia, folia oleæ, sed teneriora & majora. *Duorum est generum folio non serrato & folio serrato.* Florum alterum ejus genus fert album cum purpurea quadam tinctura, alterum purpureum solum. Semen quale Piper.

Palustribus gaudet locis & in Nostris hortis colitur, item in Belgio, Gallia & Italia &c.

Floret Iunio; semen Septembri maturat.

Vires.) Calefacit & siccat, discutit, menses ciet, Lac auget; In insessu vulvæ affectibus medetur. Appetitus venereos cohibet, semen imminuit, per accidens scilicet dum veneris fomites discutiendo & exsiccando tollit, non ut eos alterando immutet aut torpidos reddat. Hinc nonnullos reperiri licet, testatur *D. Simon Pauli l. c. p. 189.* qui in venerem viticis usu exagitantur, æquè ac

tardo

tardos & ſegnes ab erucæ uſu excitari videmus, uſu autem iis hoc ſolum venire poteſt, qui diſpoſitione genitalium partium aut totius corporis torpida & ſegni; Contrà verò, qui cholerica ſunt conſtitutione, vitex nocua eſt, dum eos veneris ſtimulis privat.

¶ XVI. *Agrimonia* ſeu *Agrimonium*.

Agrimonia, *Brunf. Dod. Lob. Cam.* Eupatorium, *Matth. Fuchſ. Cord. Caſt. Tab.* Vulgare *Trag.* Eupatorium Græcorum, *Lob. Cam.* (Arabum enim Eupatorium vel Ageratum eſt vel Eupatorium Cannabin.) Eupatorium Veterum ſeu Agrimonia, C. B. 4. German. Agermenig/ Odermenig/ Adlermenig/ Bruchwurtz/ Leberkletten/ Königskraut. Agrimonia, de l'Aigremoine. *Agrimony, Greeks Eupatory.* Agrimonie. Greeckſe Eupatorn of edellverkruyt.

Floret fere æſtate integra, creſcit juxta ſepes.

OFFICIN. NAT.

Folia & Summitates.

Vires. *Epatica nobiliſſima inprimis eſt, hinc ſplenetica vulnerariaque: calf. & ſicc. 2. ſubſtantiæ eſt tenuis, aperit, deterg. ſubaſtr. corroborat Epar, ejuſque fluxus coërcet, adeoque uſu creberrimo venit in morbis ab Epatis imbecillitate ſubortis, ut ſunt Hydrops, cachexia, &c. extrinſecus adhibetur ſæpiſſime in balneis & lotionibus.*

PRÆPAR.

1. ▽ *ſtillat.* Ex fol. & flor. vel ex integra planta circa finem Iunii collecta.
2. *Succ.* Ex fol. & flor.
3. *Syrup.* Ex ſucco.
4. *Sal. Com.* ex cinere integræ plantæ.

(Alcea herba Simeonis, Fellrieß.)
(Ex genere Malvarum eſt Sylveſtrium.)
(Appendunt ad ungues oculorum dorſo.)

HOFMAN. *Agrimonia ſeu Agrimonium.*) *Sive Eupatorium Veterum.* Botanici periti *Hepaticam, Hepatorium & Eupatorium* ita diſtinguunt, ut *Hepatica* ſit *Lichen*, *Hepatorium* vulgare *Eupatorium.* Verum autem *Eupatorium Agrimonia.* Creſcit paſſim in ſatorum & viarum marginibus, ac circà ſepes & in pratis paſſim provenit. Flores luteos fragrantes Majo & Iunio producit. Autumno ſemen matureſcit. Colligitur ☉ in ♊ ſtante ante ejus ortum.

Vires.) Calefacit & ſiccat, aperit, detergit, ſubaſtringit, roborat; undè ſpecificum ſtomachicum & epaticum eſt, acorem p. n. maſſæ ſanguineæ tollit, undè & ſpleneticum & vulnerarium inſigne eſt. In hydrope, cachexia &c. ſummo cum effectu adhibetur, in decocto vel infuſo &c. In lue venerea ex hac potiones vulnerariæ præparatæ felici cum ſucceſſu propinantur, ad mitigandos artuum dolores nocturnos fotus ex hac parari poteſt magnæ efficaciæ. In balneis & lotionibus ad luxationes commendatur.

¶ XVII. *Alchimilla.*

Alchimilla, *Trag. Dod. Lob. Tab. Ger.* Vulgaris. *Cluſ. hiſt. Cam.* Pes leonis Leontopodium Brunfels. *Fuchſ. Lon.* Brancha Leonis, Planta Leonis, (Dioſcor. Pſiadium,) Stellaria, *Matth. Caſt.* German. Sinauw/ gulden Gänſerich/ Löwenfuß/ unſer Frauen Mantel. Pied de Lion. *Ladies Mantle.* Synaw/ Vrouwen Mantel.

Creſcit loco udo ac humido, ac præcipuè in paſcuis, unde & in hortos tranſplantari ſolet. Floret Majo & Iunio.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Vulneraria eſt è nobiliſſimis non poſtrema, calid. & frigid. temperata; conſolid. adſtring. exterget, ſanguinem incraſſat, proin utilis fluxui menſium, &c. Uſuque adhibetur interno, in potionibus vulnerariis, tum & externo, (in Herniis proficua.)*

PRÆPARATA.

▽. Fit ex integra planta collecta menſe Iunio cum floribus.

HOFMAN. *Alchimilla.*) *Pes Leonis.* Sinauw. Gülden Gänſerich. Löwen-Fuß. *Alchimilla* dicitur, quod Alchimiſtarum elogiis celebrata ſit. *Pes Leonis* à foliis inſtar Leonis pedum. Creſcit præcipuè in paſcuis, collibus & montibus. In Nemore noſtro Sebenſi & Thannen-Walde reperitur in copia, item in alto monte *S.* Petri &c. Colligitur ☉ in ♊ aut ♒ exiſtente ante ejus ortum.

Vires. Temperata eſt, conſolidat, adſtringit, &c. Unde vulneraria eſt, glutinandi facultate prædita, uſu exhibetur interno, in potionibus ad interanea vulneraria, internas exulcerationes, hernias ex vino, ſanguinem incraſſat tenuem, undè in nimio menſium fluxu & albo fluore mulierum valdè conveniens eſt. Virginum mammas laxas linteum decocto ejus intinctum & impoſitum duras & ſolidas efficit. Nonnullæ quibus libata virginitas, ſolerter ſciunt decocto alchimillæ in forma inſeſſus ſibi reparare ganeonibus applicabilem ϛενοχωρίαν & illibatum mentiri virginitatis florem.

¶ XVIII. *Alkekengi.*

Ἀλικάκαβον, Halicacabum, *Caſt.* vulgare, *Fuchſ.* Hal. veſicarium. *Cam.* Hal. ſeu veſicaria, *Cord.* Hal. Solanum halicacabum. *Trag. Matth. Lob.* Solan. veſicarium, *Dod.* Alkakengi, *Lon.* Saxifraga, rubra & 4. *Brunf.* Solan. veſicarium 2. *Bauhini*, Judenkirſchen/ Boborellen. de l'Alchequange, Cocquerelle *Winter-Cherrys.* Vremde Criecken/ Alkekengi.

Creſcit in vineis inter vites, lociſque opacis, floret Iunio, fructus fert ante autumnum.

OFFICIN. NAT.

Baccæ, quæ colore ac figura ceraſa rubra repræſentant, colligendæ circiter finem Auguſti.

Vires. *Refrig. & ſicc. 2. Nephriticæ, diureticæ ac lithontripticæ inſignes ſunt. Uſus præcipui in calculo renum & veſicæ, in ictero (baccæ & folia) in ſanguine coagulato.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *ſtillat.* Ex baccis.

(Habetur in Officinis noſtris liquor Alkekengi citratus ex D. Horſtii præſcriptione.)

2. *Tinctura.* Ex baccis cum ▽ propria.
3. *Trochiſci de Alkekengi.* (Diaphyſſalidon ſive de Veſicaria.) Vide Diſpenſat.

HOFMAN. *Alkekengi.*) ἀλικάκαβον. *Solanum veſicarium.* Germ. Juden-Kirſchen. Creſcit in vineis & hortis, & locis opacis, floret junio, & antè autumnum fert fructus.

N. *Mexicani* meminit *Franciſcus Hernandez in theſaur. Rerum medicar. Novæ Hiſpaniæ.* Cujus caulis ultrà cubitalem altitudinem exurgit viridis, rotundus lignoſus. Folia non longè à radice per totum caulem longo pediculo adnaſcuntur, Peto minori ſimilia, viridia, craſſa & ex quâvis alâ nova foliorum ſoboles enaſcitur. Longitudo internodii eſt duorum digitorum, ex aliis ſuperioribus floſculi multi, exigui, pallidi, prodeunt pediculo brevi, ſimo, ut adnati videantur. Inde veſiculæ ſequuntur ſimiles noſtræ veſicariæ quoad figuram & colorem, ſed longè minores, nec avellanæ magnitudinem aſſequuntur. Hæ caulem totum quaſi circumſiſtunt, ſicuti flores clinopodii. Baccæ veſiculis incluſæ, piſum cordatum æquant magnitudine, ſed rubent. Noſtræ veſicariæ ſimilis ſapor non ita gratus, ſed longè amarior. Semina alba, plana, renibus ſimilia, ut in Noſtrate Alkekengi. In

Nova

Novâ Hiſpaniâ vocant hanc plantam *Coyopatli, Coyotomatl, Chichel, Quahielt, Hoſaomipatli.*

Radix hujus *Mexicani* eſt amariſſima, & quo amarior, eò citius vires prodit. Uſus ejus eſt, ut drachma una pulveris injiciatur ℥iv. vel v. aquæ frigidæ potius, quàm tepidæ, & ſumatur jejuno ventriculo vel ſub noctem ſine cœnâ. Hauſto pharmaco vitandus aër frigidus per unum diem, nam movet corpus, prout invenit diſpoſitum per inferiora & quandoque etiam per ſuperiora, duratque aliquando 4. vel 5. dies, donec videlicet malum tollatur. Sic tollit obſtructiones, morbos ventriculi, ejuſque dolores, auxiliatur morbis matricis, calculum veſicæ rumpit, doloribus colicis & iſchiaticis ſubvenit, juvat partum. Poteſt infantibus unius anni exhiberi, nam pharmacum eſt ſecuriſſimum. Pulvis intus ſumptus tollit quemvis dolorem.

Vires.) Refrigerat & ſiccat. Nephriticæ, diureticæ ac lithontripticæ ſunt. Undè fructus ritè ſiccati & in ſp. vini infuſi, item illorum extractum liquidum ſine ſaccharo juxtà vim ſuam anodynam calculum renum & veſicæ expellunt. Icterum curant, & ſanguinem coagulatum reſolvunt.

¶ Alkermes *vide* Chermes.

XIX. Allium.

Σκόροδον Dioſcoridi, *Arab.* Cham. Allium, *Brunf. Trag. Matth. Cord. in Dioſc. Lon. Lob. Caſt.* hortenſe *Fuchſ.* vulgare *Cam.* ſativum, *Dod.* C. B. 1. Knoblauch. Ail. *Garlick.* Look. Knoblook. Ital. Aglio & Ajo, Schioppe Madonette.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Calf. & ſicc. 4. incid. aperit, diſcutit, alexipharmacum eſt. Uſus præcipuus internus & externus in colica flatulenta, lumbricis, peſte (cum ✠) tuſſi, calculo. Extrinſecus in ſcabie, urinæ obſtructione, apoplexia uterina, (umbilico inungitur ſuccus) tuſſi (inungitur plantis pedum cum axungia porcina.)*

(Pone aures ponitur, & ad pulſus, in odontalgia.)

N. *Dulcius ſapit ſi plantetur ☾ exiſtente ſub Horizonte, eodemque tempore rurſum effodiatur.*

(Graveolentiam tolli: Ruta, Zedoaria.)

PRÆPARATA.

Electuar. de allio. Vid. l. 2.

Aloës lignum, *vide* Agallochum.

HOFMAN. *Allium.*) *Allium* non ❧ alimentum medicamentoſum, ſed tanquam purum medicamentum tutò uſurpari poteſt, hâc tamen cautelâ, ne illis, qui ſanguinis dyſcraſiâ ſulphureo-ſalinâ laborant, nimium ejus uſus indulgeatur ob ſalis volatilis vehementiam. Aliàs, quibus ſanguinis dyſcraſia ſalino-ſulphurea, meliori cum ſanitatis emolumento adhibere poſſunt: In lumbricis, ſi lacti miſceatur, ex bulbo unius contuſo ſuccus hauſtu unico mane & veſperi Lunâ decreſcente multum afferet levaminis. Tutus etiam Allii uſus illis eſt, quibus ſtellio vel lacerta per œſophagum in ventriculum irrepſit. Bulbuli Allii tres aut quatuor feliciter ab iis, qui calculo laborant, devorantur, ſingulis ſeptimanis ſemel, eo die, qui proximè quatuor quadras Lunæ præcedit, alii eoſdem in vino macerant, ejuſque hauſtum jejuni bibunt & ita à calculo præſervantur. Tandem & Peſtis tempore Allii uſus ſalubris eſt, unde & à Galeno ruſticorum Theriaca vocatur.

Alliaria de qua in Appendice ad Pharmac.

SCHROEDER.

Alliaria, Alliaire *ita dicitur quòd ejus folia digitis comminuta allium ſeu porrum ſectinum cum naſturtio redoleant.* Bauhin. Pin. 110. *Quidam* Thlaſpidium ſecund. *Crateva, alii* alectorolophon. *Plinii, lib. 25. cap. 5. putant. Olim à quibuſdam pro Scordio habita alliaria, ut proinde Theriacæ immiſcuerint pro Scordio ipſo, quod tamen refutat & improbat* Gregor. Horſtius, *de Confect. & diſpenſ. Theriacæ, Tomo 2. oper. medic. Eleganter de hac Alliaria ſcribit, Clariſſ.* Simon Pauli. *p. 139. quadrip. Botan. excitatus à* Fabricio Hildano, *Centuria 2. Obſ. 94. p. 171. habere alliariam ſingularem vim & proprietatem qua putredini adverſatur, ideoque ait, ulcera putrida abſtergit ac mundificat, minori tamen cum efficacia quàm verum ſcordium, &c. Sed pergit; quæris forſan cur ita ſim ſollicitus de alliaria, cum ſcordium multò ſit præſtantius? Cauſa eſt quòd ſcordium in multis regionibus minimè creſcat neque niſi ſiccum & ut plurimum obſoletum haberi poſſit, cum alliaria ubique locorum prodeat. Sed quia in exſiccata herba parum facultatis & virium remanere expertus ſum, idcirco ipſam in fine Aprilis & ineunte Majo colligere ſoleo, & poſtquam per diem unum in umbra exſiccata fuerit, minutim incido contundoque in mortario, & prælo ſuccum exprimo, &c. quem ſive ſimplicem, ſive inſpiſſatum unguentis & cataplaſmatis indo, ad gangrænam aliaque ulcera putrida, ſordida ac maligna.*

Alliaria *autem ſecundum* Matthiolum *p. 559. calefacit & exſiccat, craſſos humores attenuat & incidit.* Semen *uteri ſtrangulatum tollit, exterius admotum.*

¶ *XX. Alſine.*

Alſines varia à Botanicis exhibentur genera, è quibus potiſſimum uſualis eſt Alſine media, C. B. 11. Alſine, *Matth. Lob. Caſt.* Alſ. major, *Fuchſ.* media *Tabern. Ger.* minor, *Cord. hiſt.* Morſus Gallinæ, 1. *Trag.* Germ. Hünerdarm / Hünerbiß / Vogelkraut. Morgeline of Mouron, Centonice, Arroche. *Henbit* or *Chick-weed.* Muer of Hoenderbeet.

Creſcit in omnibus hortis & vinetis. Provenit hyeme, floretque ad mediam uſque æſtatem.

OFFICIN. NAT.

Folia vel integra *herba*, ſed raro.

Vires. *R. frig. & humect. 2. eaſdem vires obtinet quas parietaria, præterquam quod non adſtringat: inſigniter nutrire creditur, unde atrophia, phtiſique laborantibus eſca ſalutaris æſtimatur.*

(Ad ſcabiem decoctam adhibetur.)

HOFMAN. *Alſine*) *Media* ſcilicet Hüner-Därm/ Vogel-Kraut uſualis eſt. Colligitur in Majo, ☉ in ♉ exiſtente, ante ☉ ortum. Ejus ſuccus à noſtratibus muliercuis in lacte exhibetur infantibus ventris torminibus vexatis. Atrophiâ laborantibus cum aliis ſpecificis in pulmentum redactis eſca ſalutaris eſt.

¶ *XXI. Althæa.*

Althæa Dioſcoridis & Plinii, C. B. 1. Althæa *Brunf. Trag. Matth. Fuchſ. Dod. Cord.* Vulgaris, Cam. *Cluſ. hiſt.* Malva paluſtris, *Lon. Lob.* Ibiſcus, *Caſt. Tab.* Malvaviſcus, Biſmalva, *Ger.* German. Eibiſchwurtz / Heilwurtz / Hilffwurtz. Guimauve, Ail. *Marsh Mallowus, Althæa.* Althæa of witte Maluwe. Ital. Malvaviſco.

N. *Quatuor faciunt Althææ genera: althæam ſimpliciter ſic dictam, althæam arboreſcentem, althæam paluſtrem, & althæam Theophraſti ſeu Abutilon Avicennæ. Ex his primum officinis in uſu eſt.*

Creſcit locis humidis, floret Iulio & Auguſt.

OFFICIN. NAT.

Folia, *Radix*, (collecta Vere vel Autumno) *Semen.*

Vires. *Herba calida est & sicca (aliis humid.) gr.1. [Radix calfac. in princ. 2.] emollit, laxat, discutit, dolores lenit, tumores maturat, acrimoniam mitigat & corrigit. Usus præcipuus in affectibus vesicæ, pectoris, v. g. pleuritide, &c. Vide Malvam, cumqua in qualitatibus omnibus convenit: Externus creberrimus ejus usus est in Cataplasm. Clysteribus, &c.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex foliis & floribus.

2. *Mucilago.* Ex radice extrahitur cocta cum aqua.

N. 1. *Utiliter hæc adhiberi poterit trochiscis sublingualibus incorporandis.*

N. 2. *Ex mucilagine hac insigne Extractum cum Spir. Vin. parari poterit in lenienda faucium asperitate utilissimum.*

[Ex hac mucilagine Forestus linctum in tussi ferina habet, paraturque Loch ad tussim contumacem puerulorum, D. Witzelii.]

3. *Syrupus Althææ Fernel.* V. D.

4. *Unguentum Dialthææ simpl.* Ex foliis emollientibus. Vide Disp.

5. *Unguentum Dialthææ Compos.* Ex emollientibus & discutientibus, Galbano scilicet & Gummi hederæ. Vide itidem Dispensatoria.

(Sal quidam etiam exinde parant.)

HOFMAN. *Althæa.*) *Malvabiscus. Bismalva*, quia, quæ de *Malvâ* dicuntur, dupliciter de *althæâ* intelligi debent. *Ibiscus. Althæa* ἀπὸ τοῦ ἀλθαίνειν mederi dicitur, ita ut *Althæa* κατ' ἐξοχὴν herba sit medica, cum ἄλθος remedium denotet, eò quod hæc herba ad varios corporis humani affectus admodum sit utilis.

Vires.) Ejus radix in lacte vel ▽â cocta, vel vino aut ▽â mulsâ quibusvis internis pectoris ac pulmonis vitiis, erosionibus intestinorum, dysenteriæ &c. medetur. Cum brodio carnis cocta calculum renum expellit propinata; Externè etiam radix ad dysentericorum enemata instar specifici commendatur, ob vim ejus anodynam, leniter absterſivam, consolidativam, & exsiccantem. Herba ejus etiam moderatè digerit & laxat; unde prodest in formâ fermenti ad colicam & nephritidem additis carminativis & lithontripticis, ex quibus etiam unà Clysteres præparari possunt. Ejus folia cum floribus chamomill. in lacte cocta vesicæ bubulæ indita & calidè thoraci apposita in pleuritide conducunt. Ex semine cum aq. rosar. mucilago extrahi potest ad mitigandos ustulatarum partium dolores à radiis solaribus inductarum in tenerrimâ virginum cuticulâ.

Vide Aquam Nephriticam in Thesaur. Nostro Pharmaceutic. annexo sect. I. n. LII.

Præparata. 1. ▽ *ex foliis destillatur & floribus.* 2. *Mucilago*, quæ cum aq. per coctionem ex semine & radice extrahitur, ex quâ extractum cum sp. vini conficitur in leniendâ faucium asperitate utile. 3. *Syrupus de Althæâ Fernel.* de quo vid. *Cl. Zwelferum in animadvers. ad P. A. & Cl. Lucam Schrœckium in Pharmacop. Augustan. restitut.* pag. 19. 4. *Unguentum Dialthææ.* s. &c. De his etiam vid. *Zwelf. l. c. & Schrœckium* p. 330.

¶ XXII. *Amaranthus.*

Amaranthus, *Matth.* Am. parvus, *Cam.* purpureus, *Fuchs. Dod. Lon. Cord. in D.* Augustifolia simplici spicata pannicula, *Lob.* Amar. vulgaris, *Tab.* Amar. simplici pannicula, C. B. 4. Circæa, *Trag.* aliis, Flos Amoris. German. Flor Amor / Tausentschon / Sammetblum. Amaranthe. *Amaranthus, Flower of love.* Fluweel bloemen. (Ital. Fior di velluto, Fior d'amore.)

Floret Augusto, colitur in hortis.

OFFICIN. NAT.

Flores.

Vires. *Refrig. & siccat, modicè adstring. Hinc usus in fluxionibus cunctis. E. g. expuitione sanguinis, diarrhœa, dysenteria, fluxu uterino, &c.*

N. *Sunt qui propinant ad lactis generationem juvandam.*

HOFMAN. *Amaranthus.*) *Purpureus, Amaranthus Plinii, Flos amoris. Gelosia Gallorum, Phlox Theophrasti.* Germ. Tausendschönichen. Sammetbluhme.

Floret ab Autumno in Octobrem: colitur in hortis & in fictilibus asservatur.

Vires.) Commendatur *ab Autore* ad fluxiones quascunque, hæmoptoën, diarrhœam, dysenteriam &c. forsan ob signaturam; sed perperam.

¶ XXIII. *Ammi verum.*

Ἄμμι, ἄμι, ἄμιον, Ameos, Amios, Ammeos, cuminum Æthiopicum, Ammi, *Brunf. Trag. Cord. in D. Lon.* commune seu vulgare, *Dod. Cam. Ger.* vulgarius. *Lob.* Ammioselinum, *Tab.* German. Ammey. Laberle. *Bishops wed* or *true Ammi.* Oprechte Ameos.

Adfertur Alexandriâ Ægypti Venetias & in Germaniam.

OFFICIN.

Semen. Eligendum hoc est purum. (Theriacam ingreditur.)

Vires. *Calf. & sicc. g. 1. tenuium partium est, incidit, aperit, disc. Hinc convenit dolore colico & uterino, in mensibus & urinæ obstructis, in inflatione ventriculi, usúsque præcipuè interni est, hinc & externi.*

(Sterilibus cum fluore albo D. S. Pauli commendat Clysterem uterinum, & pulverem ex Sem. Ammi.)

HOFMAN. *Ammi Verum.*) Quasi *Arena*, cùm admodum parvum sit ejus semen, hoc nomen inditum, & quasi arenaceum semen significat. Hujus seminis herba est pedalis, nonnunquam bipedalis; caule tenui, fragili, fœniculaceo, medulla alba pleno. Folia primum longa, profundè undique incisa & superiora fœniculaceis similia, paulò tenuiora extremis ramulorum hærent umbellæ parvæ, inæquales, flosculis albis contextæ. Semen hujus uti dictum perpusillum. Radix parva, gracilis & lignosa.

Aliud est *Æthiopicum, Creticum*, sive *Candiacum*; Aliud *sativum*, aliud *spontaneum*. Aliud *majus* ob folia, aliud *minus* & tenuifolium, quod non adeò frequens. *Semen Ammi* ex Alexandriâ Venetias defertur magna in copia, & inde in Germaniam. Hoc est ex quatuor seminum calidorum minorum, ita dictorum, secundum (scil. ammeos, amomi, apii, dauci.)

Vires. Calefac. & sicc.) Vis ejus alexipharmaca est; unde & theriacam ingreditur, item incidit, aperit, unde ventris inflationes discutit, menses suppressos referat. Commendatur etiam contrà sterilitatem. In hunc finem *Excell. Dn. D. Simon Pauli l. c.* p. 195. adversus fluorem album mulierum præmisso uterino clystere sequentem pulverem multis sterilibus novis nuptis commendavit, quæ ingravidatæ & à fluore albo fuêre liberatæ. Clysteris uterini hæc est descriptio.

Recip. Radic. aristoloch. utr. ana ℥ij. gentian. zedoar. ana ʒ j. herb. heder. terr. centaur. min. aristol. rorism. ana M. j. meliss. artemis. rubr. ana M. ß. cardamom. min. ʒ ß. incis. contunde pro decoct. ad Clyster. uterin. Pulveris hæc est descriptio: Recip. herb. veronic. opt. pulveris sem. ammeos ver. ana ʒ ß. cardamom. min. Cinamom. el. ana ʒ ij. Sacchari candi quartam partem ad pondus omnium. M. f. Pulvis, adde ol. d. Cinamom. gutt. aliquot. Dos. à ℈ ß. ad ʒ j.

¶ XXIV. *Amomum.*

Ἄμωμον, Amomum veterum quodnam sit, adhuc sub judice lis est. Sunt enim qui Rosam Hierochontis esse velint, ut Cordus: alii aliud quid esse contendunt. Clusius eas eo nomine describit herbas, quas tamen cum Dioscoridis amomo minimè respondere confitetur.

Officinæ duplex semen sub Amomi nomine monstrant

ſtrant, quorum alterum majus nigrum rotundumque eſt inſtar granor. piperis rotundi vel cubebarum, guſtu minime acre, quod videtur Veterum eſſe ſiſon, ſinon, &c. Alterum minutum ſemen & pallidum, utrumque raro in uſum venit, locoque amomi veterum recipitur Acorus.

HOFMAN. *Amomum.*) Ex his, quæ *Dioſcorides* & cæteri antiqui obſcurè tradiderunt, non ultimum etiam habet locum *Amomum*, ut de vero ac legitimo *Amomo* longa contentionis ſerra inter philobotanos adhuc trahatur, quod pro genuino habendum ſit, cum hujus nec effigiem nec accuratam deſcriptionem quiſquam dederit, præter *Cluſium*, qui triplicem illius Iconem exhibuit, *in Exotic. & Dominicum Chabræum in ſtirpium Icon. & Sciagraph.* p. 127. Attamen vix probabili conjecturâ ſcire poſſumus, quænam illarum *Amomo* vero reſpondeat. Græci *Amomon* appellant. Arabibus dicitur *Hamana. Conſtantinopolitanis Hamama*, quod pedem columbinum ſignificat. Cùm autem viribus à *Dioſcoride* deſcriptis optimè reſpondeat ſemen quoddam minutulum, quod etiam ſemina quatuor calida minora in officinis ingreditur, oblongum, aromaticum, guſtu ſuave, hoc retinemus. An *Amomi* ſurculo, vel racemo in Antidotis aliiſve medicamentis veteres uſi ſint, inter Autores controvertitur; Placet autem *D. Chabræo Andromachi* ſententia, qui *Amomum* racemoſum in ſuam Theriacam recepit. vid l. c. *Amomo Dnus Autor* cum *Galeno* ſubſtituit *Acorum*, licet illius nomenclatura magis *Cardamomo* cognatum indicet.

¶ *XXV. Amygdalæ, ſeu Amygdala.*

Amygdalæ fructus ſunt, amygdali arboris, iique vel dulces vel amari. De Amygdalo videatur, *Brunf. Trag. Dod. Cord. in D. Lon. Lob. Cam. Tab. Matth. Caſt.* German. Mandeln. Amandes, douces, & ameres *Almonds.* Amandelen ſoet en bitter.

OFFICIN. NAT.

Utriuſque nuclei amygdala vel amygdalæ dicti.

Vires. *Dulces nutritivæ ſunt, temperatè calidæ & humidæ, humorum acrimoniam lenientes, & hinc dolorem & Vigilias ab acrimonia oriundas demulcentes, adhibenturque præcipuè in Emulſionibus.*

Amaræ ſunt calidæ & ſiccæ 2. atten. aper. exterg. diureticæ ſunt, obſtructiones jecoris, lienis, meſenterii, uterique conferunt. Extrinſecus lentigines tollunt, ſi maſticatæ illinantur, capitis dolori ſubveniunt (in frontalibus.)

[*Gummi amygdali ad calculum proficuum, pannos ſericos hoc obliniunt.*]

PRÆPARATA.

Confect. amygd. dulc.
amarar.
Ol. Expreſſum amygd. dulc.
amarar.

Vires. *Oleum dulce lenit, maturat, anodinum eſt, uſuſque præcipui in colico ac nephritico dolore mitigando (propinatum doſi Unc. j. vel ij. cum manna, vel & clyſmati infuſum) infantulis recens natis creberrimo ad tormina Ventris compeſcenda cum ſaccharo penidiato exhibetur ad Drach. ij. quinetiam ad mitiganda tormina puerperarum uſus ejus creberrimus eſt. Olei amari vires ex ſuperioribus colligenda ſunt.*

N. *Uſui interno recens expreſſum adhibendum eſt, non rancidum: Exprimitur autem tum ſine igne, id eſt, non calfaciendo ad ignem, vel cum igne.*

HOFMAN. *Amygdalæ ſeu Amygdala.*) Fructus eſt nomen; *Amygdalus* autem *Arboris. Fructus* duorum ſunt generum, vel enim *dulces*, vel *amari* ſunt. *Dulces* nutritivæ ſunt, analepticis cibus convenientiſſimus, ut & dyſentericis in formâ emulſionum. *Amaræ* autem aperiendi, attenuandi, & extergendi vi præditæ ſunt, hinc diureticæ, & viſcerum non ſolùm obſtructiones, ſed & aſperæ arteriæ infarctus in pulmonibus reſerant. Ob earum vim diureticam etiam contrà ebrietatem adhibentur, Extrinſecus lentigines tollunt, ſi maſticatæ illinantur, cephalalgiæ in frontalibus medentur.

Præparata.) Confectio amygdal. dulc. amar. & oleum expreſſ. amygd. dulc. & amar.

Vires] Ol. dulc. cum cereviſia calida tempore matutino hauſtum ad alvum emolliendam & humectandam conducit, niſi tonos ventriculi ſit læſus. Unde & *Platerus Tom. 1. Prax. Cap. 2.* inquit: Hoc affatim bibitum non tantùm emollit alvum, ſed & ſingulare convulſionum eſt remedium. Hoc in calculo cum alvi obſtructione conjuncto additâ tincturâ aperitivâ *Dn. D. Mabii* ad aliquot guttas in brodio calido manè hauſtum notabilis eſt efficaciæ. In colicâ cum fecibus alvinis induratis, ſi uncia una vel circiter cum mannæ ℥ j. vel ℥ j ß. miſceatur, medentem non facilè deſerit. Item Clyſteres ex hoc contra colicos dolores & pareſin parati, quantum valeant, omnem fidem ſuperat, dum oblectamento ac ſolamini eſt in reprimenda ſymptomatum ſævitate.

Olei amari vires.) Communiter in ſurditate & tinnitu aurium commendant, ſed ſæpiſſimè hujus uſu ſurditatem aut gravem auditum auctam fuiſſe expertus fui, eò quod nimium tympani membranam laxaverit. In Tympanitide ſequens oleum pro arcano habetur.

Recip. Amygdal. amar. ℔ j. Semin. cymin. abſynth. ana ℔ ß. contunde in mortario & miſce, poſteà in lagenâ ſtannea per 4. hor. in aheno aqua ferventiſſima pleno coque, deindè fortiter exprime. f. Oleum viride. Doſ. ʒ ij. vel ℥ ß. manè & veſperi in juſculo, & ſæpius etiam venter cum hoc oleo inungatur.

¶ *XXVI. Anacardium.*

Anacardium *Matth. Cord. h. Lon. Caſt. Trag. Tab. Ger. Arab.* Balado Anacardum. Elephanten-Lauß. Anacardes. *Anacards, Fruits of an Indian Tree, like a Birds heart, with juice like blood.* Anacardien. Van een Judiaenſche boom.

Fructus eſt arboris exoticæ, colore ac figura cor repræſentans, præcipuè ſi ſiccatus ſit.

Creſcit in India Orientali.

OFFICIN. NAT.

Fructus ſed raro.

Vires. *Calf. & ſiccat. (non 4. nec 3. gradu) ut nonnulli volunt, ſed remiſſius, Cephalicus eſt, memoriam ac ſenſus acuens ac confortans.*

PRÆPAR.

1. *Elect. ſeu Confectio Anacardina.* Vide Diſpenſ.

2. *Mel Anacardinum.* Ex fructu recenti in ▽ cocto ſupernatat. V. Diſp.

3. *Oleum* vel ex fructibus exprimitur, vel in corticis coctione ſupernatat, ſed rariſſimum hoc eſt.

HOFMAN. *Anacardium.*) Dicitur à forma aviculæ cordis æmula, ſive à ſimilitudine, quam cum corde habet, nomen Græci impoſuerunt. *Arboris fructus* eſt veteribus Græcis incognitus, & perperam à vulgo *Pediculus Elephantis* Elephanten Lauß appellatur. Naſcitur in Siciliæ montibus & in Indiarum provinciis Cambaja, Decan, Calicut, Cananor &c.

Vires.) Cal. & ſicc. Cephalicus eſt, memoriam confortat à cauſa frigida debilem & reliquos acuit ſenſus.

Præparata.) *Confectio* hujus & *Mel* in uſu ſunt, de quibus vid. *Zwelfer animadv. in P. A. p. 253. Et Ejuſdem Nov. Diſpenſator.*

XXVII. *Ana-*

¶ XXVII. *Anagallis.*

- Anag.
  - Aquatica. *Vide infra.*
  - Tetrestris
    - Mas flore phœniceo, C. B. 2.
    - Fœmina fl. cæruleo, C. B. 2.
    - Lutea *inusitata.*
    - (*hæ officin. & hujus loci.*)

Mas *insignitur* Anagallis, *Cord. in D. Brunf. Trag. Matth. Fuchs. Dod. Lon. Cast. Ger.* Anag. phœnicea mas, *Lob. Tab. Cam.* mas, *Clus. hist.*

Fœmina dicitur Anagallis fœmina, *Brunf. Trag. Matth. Fuchs. Dod. Lon. Cast. Ger.* Anag. cœrulea, *Tabernam. Cam.*

Dicuntur Gauchheil / Colmarkraut / Vogelkraut. du Mouson Morgeline. *Pimpernel.* Guychelheyl.

Crescunt in vinetis, hortis ac arvis; lutea tamen non nisi in sylvestribus ac umbrosis locis provenit.

Floret Majo & hinc per totam æstatem.

OFFICIN. NAT.

Folia cum floribus sed raro.

Vires. *Utraque calf. & sicc. amara est, exterg. & subastr. Unde & pro vulneraria habetur, morsui canis rabidi subvenire à nonnullis commendatur: adhibeturque usu interno ac externo.*

[Maniacis & Podagricis.]

PRÆPAR.

1. ▽ Ex integra planta.
2. *Succus.* Raro extat, cùm tamen maximè commendetur in Errhinis.

[Oleum etiam parant.

HOFMAN. *Anagallis.*) *Mas* & *fœmina*: *Illa* fl. phœniceo, *hæc* fl. cœruleo gaudet. *Serpillifoliam aquaticam luteam* depingit *D. Chabræus l. a. p.* 452. sed hæc inusitata est.

Mas fl. phœnic. seu purpureo amara est, & vulnerariis annumeratur plantis. Contrà Melancholicum & Maniacum delirium sunt remedium specificum, in quo ejus *decoctum* & *Essentia* vel maximè usu probata inveniuntur; undè & ex hac conficitur *Essentia Anagallidis Composita Dn. D. Iohann. Michaelis*, quæ paratur ex succo Anagallidis inspissato, cui superinfunditur essentia fl. hyperici. Externè cum Urin. decocta, dolores podagricos demulcet, vel in cataplasmatis forma, seu in forma pediluvii. Trahere etiam spicula corporis infixa perhibetur.

Colligitur antè ☉ ortum, in ultima ☽næ quadratura ☉ & ☽ existente in ♊.

¶ XXVIII. *Anagallis aquatica.*

- Anag. aquat.
  - Latifol.
    - folio subrotundo.
      - major, C.B. 1.
      - minor, C.B. 2.
      - (*Hæ usuales & præcipuè minor.*)
    - folio oblongo.
      - major.
      - minor.
  - Angustifolia.

Dicuntur Beccabunga, Berula, Sium aquaticum, Laver, German. Bachbungen / Wasserbungen. Cresson aquatique, La berle. *Bekabung* or *Broocklime.* Waterpongen / Bekabung.

Crescunt in rivulis. Florent Majo & Iunio.

OFFICIN. NAT.

Folia, vel integra planta.

Vires. *Calfac. moderatè humectat. Usus præcip. in scorbuto, urinam, calculum renum & vesicæ insigniter expellit, menses ciet, fœtum mortuum ejicit. Extrinsecus opitulatur phlegmonis & Erysipelati [hæmorrhoidibus cæcis dolorosis, & condylomatibus,] maculas faciei abstergit (cum furfure) Vulneribus medetur (cum Sal. com. & tela aranearum impos.) [& ulceribus tibiarum scorbuticis.]*

PRÆPARATA.

1. ▽ Ex planta integra, vel succo ejus expresso.
2. *Succus.* Expressus & inspissatus: qui raro extat.

(Syrupus antiscorbuticus locis maritimis prostat.)

HOFMAN. *Anagallis Aquatica.*) Dicitur *Beccabunga, Sium aquaticum.* Hujus plurimæ observantur in magnitudine, floribus & foliis differentiæ. Vel enim *major* est, vel *minor*, vel *fl. cærul. vel purpurasc. fol. rot. oblong. lat. angust. &c.*

Colligitur in Iunio, novilunio, ☉le in ♊ existente manè ante ☉ ortum.

Vires.) Est herba vulneraria, calefac. moderatè & humectat, antiscorbutica & anodyna. Internè usus ejus est insignis in scorbuto cum cochlearia vel Nasturtio aquatico in sero lactis caprilli infusi iis, qui dyscrasia massæ sanguineæ sulphureo-salina laborant. Externè etiam medetur vulneribus, si ei modicum salis & telæ aranearum misceatur, & ita duplicato linteo instar cataplasmatis vulneribus applicetur. In fomenti forma mirè juvat in condylomatum & hæmorrhoidarum cœcarum doloribus in aqua cocta vel cataplasmatis forma hæmorrhoidibus applicata. Ulcera etiam curat scorbutica tibiarum in cerevisia cocta & apposita. Tumores pedum œdematosos discutit & resolvit in hydrope cum Nitr. vel Sale.

¶ XXIX. *Anethum.*

Ἄνηθον, ἄνηθον, Dill / Dillenkraut. Aneth. *Dill.* Dille.

- Aneth.
  - Hortense, *hoc usuale.*
  - Sylvestre.

Insignitur Anethum. *Brunf. Trag. Matth. Fuchs. Dod. Cord. in D. Lob. Cast. Tab. Cam. Ger.*

Crescit loco arenoso & aprico. Flor. Iun. Iul. August.

OFFICIN. NAT.

Folia, Flores & Semen.

Vires. *Calefac. in princ. 3. sicc. in princ. 2. (radix calf. 3. sicc. 2. completè) diger. disc. maturat, lenit dolores, auget lac, conciliat somnum, venereos appetitus minuit, singultui vomituique medetur: Et hæc omnia præstat usu interno & externo. Inprimis tamen extrinsecus Clysteribus anodynis immiscetur, capitisque cataplasmatis, anodynis & somniferis (summitates cum oleo olivarum coctæ.)*

PRÆPARAT.

1. ▽ Ex integr. planta (rari usus est.)
2. *Oleum insolatum.* Ex fol. & flor.
3. *Ol. stillat.* Fit ex semine.

HOFMAN. *Anethum, ejus Vires. Calefacit, siccat, digerit, discutit &c.*) Discutiens & anodynum est, undè archéum sedat furiosum in colica, singultu, nephritide &c. In colica internè post Clysterum usum oleum ejus destillatum conducit; In Clysteribus hujus tam decoctum quàm oleum coctum flatus discutit. Decoctum anethi odoretenus saltem soporiferum est. In singultu Recip. aq. anethi, cymini ana ℥ iij. ol. anisi, anethi, carui, cymini ana gutt. iij. M. dos. cochl. j. vel ij. manè ac vesperi. In visus ac veneris impotentia ab hujus usu abstinendum est.

¶ XXX. *Angelica.*

Hortensis seu sativa, Costus niger. C. B. 1.

Sylvestris { Major, *C. B.* 2. / Minor montana. *C. B.* 5.

Ex his in usu est prima; Nec contemnenda tamen & secunda.

Prima dicitur Angelica, *Brunf. Lob. Cast. Tab.* Angelica major, *Dod.* Angelica sativa. *Trag. Matth. Dod. Lon. Ger.* Angel. odorata, *Cam.* Smyrnium, *Cord. in D.*

Secunda describitur sylvestris major, C. B. 2. Angelica sylv. *Trag. Matth. Fuchs. Dod. Lon. Lob. Cam. Ger.* German. Angelickwurtz / Heiligen Geistwurtz / Brustwurtz / Engelwurtz. Angelu, ou Angelique. *Angelica tame & Wild* en Tam. Wilde Angelica.

Crescit sativa locis cultis, humidis ac pinguibus; Sylvestris major humidiora amat prata. Minor locis montanis opacis & nemorosis gaudet.

Floret Iulio.

OFFICIN. NAT.

Radix colligenda initio Veris.

Vires. *Bezoardica & cordialis nobilissima est, Calf.* 3. (*sylv. maj.* 3.) *sicc.* 2. *aper. atten. sudorifica & vulneraria est: menses movet, fœtum expellit, suffocationi uteri maximè conducit, malignis morbis, Venenis, ipsique pesti medetur: Venena omnis generis per sudorem pellit, adeoque usu interno præcipuè, tum & externo adhiberi apta est. Verbi gratia, ad arcendam pestem (in amuleto, in sublingualibus) ad morsum canis rabidi, in cataplasm. &c.*

Dosis Drach. j.

[Semen inter Apophlegmatizonta recensetur.]

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex integra planta.

2. *Succus.* Ex radic. recent.

N. *Potest & ex siccis radic. mediante coctione elici.*

3. *Extract.* Fit cum Spir. Vin.

Dosis à Scrup. ß. ad Drach. ß.

N. *Quercetanus extrahit cum Spir. Iuniperi hydromelite Vinoso, &c.* Vide Pharmacop. rest.

Condita radix. l. 2.

5. *Oleum stillat.* Ascendit cum ▽.

6. *Balsamus.* l. 2. cum oleo nucistæ præparato fit.

7. *Sal com.* Ex incinerata vel integra planta vel *Capit. mor.* in destillatione remanente.

N. *His adjungi potest rad. præparata quam dicunt, id est, in aceto macerata. Verum enim vero quis dubitat, infusione hac magnam virium partem, menstruo communicari, adeoque radici decedere.*

HOFMAN. *Angelica.*) Hæc vel *hortensis* seu *sativa*, vel *sylvestris est. Sativa* Nobis in usu est, licet nec *sylvestris* contemnenda sit.

Floret Iulio. Radix Veris initio colligitur, ☉ in ♊ existente & ☽ in ♒.

Vires. Calefacit, siccat, aperit, attenuat, &c.) Bezoardica & alexipharmaca est, uterina etiam cum zedoaria in vino calido exhibita. Commendatur itidem ad ebrietatem arcendam, si particula hujus radicis instar fabæ comedatur.

¶ XXXI. *Anisum.*

Ἄνισον. Aniß. *Anis, Annis.* Anijs.

[Dicunt Absynthium dulce, Cuminum dulce, Anicetum.]

Gaudet loco optimo & stercorato; seritur mense Martio, floret Iulio, semen maturescit Autumno.

OFFICIN. NAT.

Semen, rarò *Herba.*

Vires. *Calf. sicc.* 3. *recens minùs est, atten. discutit, diureticum est, lac auget, pulmonicum ac stomachicum inprimis audit: Hinc usus præcipui, in inflatione ventriculi, tussi, &c. Infantibus Scrup. j. exhibitum blandè per inferiora ac superiora saburram ventriculi intestinorumque ejicit.*

PRÆPARAT.

1. *Confectio* ex semine fit.

2. *Confectio Anisi laxativa simplex:* Fit scammonii cum saccharo mixtione, vel maceratione anisi in ▽, in qua scammonium fuerit dissolutum.

N. *Alii in infusione ℥ ij anisum conficiendum macerant.*

3. *Confect. anis. laxat. composit.* Vide August.

4. ▽. *destill.* Ex herb. & semine.

5. ▽. *Vita Anisata.* Ex semine cum Vino destillatur. Vide lib. 2. de spiritibus.

Fieri itidem potest spiritus, si remanentia ex destillatione aqua residua cum fœcibus cerevisiæ fermentetur vel simili.

6. *Oleum stillat.* cum ▽ ascendit.

N. 1. *Ex aniso stillat aqua lactea, quæ calori solis exposita copiosius oleum ad superficiem mittit.*

N. 2. *Anisum diu macerare oportet. Sic dat* ℔ j. *olei Unc.* ß.

N. 3. *Anisi destillatio lento igne peragenda est, quia nimirum volatilior illa pars facilis est accensu.*

7. *Sal.* Ex incinerata planta vel remanentia destillationis.

8. *Species Dianis.* Vide Disp.

HOFMAN. *Anisum.*) Ἄνισον. Aniß. Indè dictum, quod [illegible], quod leniat inflationes; insignes enim vires flatus discutiendi obtinet, quæ causa etiam est, quod omnibus carminativis præferatur. Hoc in substantiâ pulverisatum ad ʒ j. facilius flatus discutit, quàm ejus oleum destillatum. Infantibus ℈ j. cum croco, radic. ireos, pœon. &c. mixtus tormina lenit vitiosorum humorum saburram subducendo.

Præparata.) Sunt *Confectio Semin. anisi, s. & laxativa.* ▽ *destill. s. & compos. c. vino. ol. destillat.* Hoc ritè rectificatum & à suâ mucilagine crassâ liberatum, ut instar limpidæ appareat, corallia rubra per digestionem in mucilaginem reducit, ut hujus beneficio cum sp. vini Tartarisato in tincturam seu essentiam elegantissimam transferri queant. vid. suprà Lib. 3. de corallis.

N. Hoc ol. sali volatili junctum admirandæ est virtutis in pectoris affectibus & flatulentâ intestinorum intemperie.

¶ XXXII. *Anserina.*

Argentaria, Argentina, *Dod.* Potentillia, *Brunf. Matth. Lon.* Agrimonia sylvest. Anserina, *Trag. Tab.* German. Grensich / Gensérich / Grünsich / Silberkraut / Argentine, Anserine. *Goos-graff*, or *Cleavers*, *silverweed*, *wild Tansie.* Ganserich en Argentine.

N. *Est sine sapore & odore.*

Crescit passim herbosis locis, pratis, juxta sepes & vias. Floret appetente Æstate, quo tempore & colligi apta est.

OFFICIN. NAT.

Folia vel integra planta.

Vires

Vires. *Refrig. moderatè, ficc. fortius, adftring. conftipat. Hinc fanguinis expuitioni medetur, diarrhæam ac reliquos alvi tum & uteri fluxus compefcit: hæmoptoïcis & hæmorrhoicis fubvenit: renum calculum infigniter atterit: vulneribus infuper admodum conducit. Externè famofa eft in doloribus dentium mitigandis, putredine gingivarum arcenda, æftu febrili fopiendo, quam potenter compefcit, fi cum fale & aceto contufa plantis pedum fupponatur, vel & carpis applicetur.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex planta integra.
2. ▽. Ex floribus.
3. *Conferva.* Ex floribus.

HOFMAN. *Argentina. Ejus Vires. Refriger. moderatè ficcat, adftringit, conftipat.*) Hinc vulneraria eft, cocta cum radice hæmoptoicis, ac nimio menfium fluxui medetur, quofvis alvi fluxus & uteri compefcit. Renum calculum expellit, unde fequens ad præfervationem calculi à quibufdam commendatur, tribus annis continuandum: Recip. anferinæ viridis M. iv. Secalis viridis M. ij. exprimatur fuccus, adde vini rubri ad pondus omnium, mixta filtrentur pro unâ dofi. Sume in aurorâ primo die Maij. Herbæ colligendæ funt antè ☉ ortum primo die Maij externè cum Sal. comm. & Acet. fubacta & carpis febricitantium impofita eam mitigat. Dyfenteriam fiftit cum Sal. comm. & Acet. contufa plantis pedum fuppofita.

¶ XXXIII. *Anthora.*

Anthora, *Matth. Lon. Caft. Cam.* Anthora, *Lob. Dod. Tab. Ger.* vulgaris, *Cluf. hift.* Aconitum falutiferum feu Anthora, C. B. 17. Napellus Moyfis, Avicennæ, aliis Antithora (quod Thoræ pharmacum fit,) Heilgifft/ Giffthevl Anthore. *Anthora, An Antidot againft poyfon like Contrayerva.* Anthora. Vergifftheelwortel. [Ital. Zedoaria d'Avicenna.]

N. *Sunt qui radicem Contrayervam faciunt Germanicam: alii Zedoariam Arabum, Avicennæ fcilicet & Serapionis, vide Tabern. Herbar. lib. 1. qui pofterius mordicus afferere nititur.*

Crefcit in Alpibus Helveticis, in Sabaudia, &c.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Saporis amari eft, calfac. & ficc. cardiaca eft: atten. aperit. abfterg. Ufus præcipui in morbis, ac ictibus venenatis, pefti fpecifice adverfatur & peculiariter Radici Thora.*

Dofis à Drach. ß. ad Drach. j.

N. *Educit infuper mucilaginem Tartaream ac aquofam per alvum.*

HOFMAN. *Anthora.*) Seu *Aconitum falutiferum, Antithora,* quod *Thoræ pharmacum fit.* Gifftheyl. Hujus folia *Napelli* funt æmula, tenuius diffecta, & fplendoris illius expertia, aversâ parte albicantia, fapore amaro prædita. Flores grato odore præditi, cucullati, & rictu hiante Napelli penitus, excepto colore, qui huic ex flavo pallefcens. Corniculata feminis vafcula itidem fimilia. Caule eft cubitali, rigido, fubhirfuto, angulofo. Radix ex bulbis olivaribus conftat, foris fufcis, intus albis, guftu amaris, fibrofis.

Duplicem communiter faciunt *Thoram majorem & minorem. Marem & fœminam*, huic quatuor folia, illi duo magna affignant.

In Rhæticis, Sabaudicis & Helveticis alpibus plurima provenit; Item in Galliæ Cifalpinæ, & Liguriæ montibus. Floret Iulio & femina in Septembri maturefcunt.

N. Sunt qui radicem Contrayervam Germanicam faciunt; alii zedoariam Arabum &c.

Vires. Calefac. & ficc. Saporis amari eft &c.) Conferunt radices anthoræ non folùm ad epotum napellum, fed & alia venena haufta nec non ad viperarum morfum. In febribus petechialibus & aliis malignis febribus fummo cum effectu adhibentur.

¶ XXXIV. *Antirrhinum.*

Ἀντίῤῥινον, ἀνάῤῥινον. Antirrhinum, *Matth. Dod. Lob. Tab.* Antirrhinum majus alterum folio longiore, C. B. 2. (os Leonis aliis) German. Orant/ Dorant/ Brackenhaupt/ Kalbsnasen/ Hundskopff. Antirrhinon. Mufle de Veau ou moufon violet. *Antirrhinum,* or *Snapdragon.* Orant of Calf Muyle.

Crefcit locis fabulofis. Floret Maio, & Iunio.

OFFICIN. NAT.

Herba Integra, id eft folia cum floribus ac gemmis ramufculorum, quæ repræfentant caput vituli.

Vires. *Rari ufus eft in Medicina, nec adhibetur nifi à mulierculis contra fpectra, incantationes, veneficia, &c. idque tàm præfervandi quam curandi intentione utrique fatisfacit appenfione, fumigatione, fuppofitione, appofitione, balneatione, Vide Carrichter. in Herbario. (Scorpionibus contrarium dicitur.)*

HOFMAN. *Antirrhinum.*) Sive *Anarrhinum*, quod alii etiam *Lychnida fylveftrem* vocarunt, à floribus leonini potius quàm vitulini oris rictum æmulantibus, funt qui os Leonis appellant Eft vel majus vel minus, flore albo, luteo & incarnato. Crefcit in hortis noftris. Minus nullam ferè humum fpernit, copiosè in agris noftris provenit.

Vires.) Licet rariffimi fit ufus in Medicinâ, tàmen tum ad præfervationem, tum curationem contra fpectra, incantationes, veneficia, appenfione, fumigatione, fuppofitione, appofitione & balneatione facit. Carrichter. in herbar. Colligitur ☉ le exiftente in ♌.

Antophylli vid. Caryophylli.

¶ XXXV. Apium.

Apium Σέλινον, Eppich.
- Macedonicum. *Vide Petrofelinum Macedonicum.*
- Verum feu hortenfe. *Vide Petrofelinum officinarum.*
- Paluftre. Apium officinarum: *de quo hîc.*
- Montanum. *Vide Petrofelinum montanum.*

Dicitur Apium, *Fuchf. Lon.* Paludapium, *Tab.* Eleofelinum, *Dod. Lob.* Apium vulgare, *Trag.* Braunes Peterlein/ Wafferpeterlein/ Waffermorellen/ Waffereppich/ Waffermarck. Appe ou Ache ou Perfil d'eau. *Common fmallage.* Joffrow Merck armeyn of peterfely.

Crefcit inter Beccabungam: floret Iulio.

OFFICIN. NAT.

Radix & femen.

Vires. *Calef. & ficc. ferè g. 3. incid. aperit, unde & inter 5. radices aperientes recenfetur. Ufus præcipuus internus, Urinam & menfes movet, calculum pellit, (Hifpani radicem mane diu mandunt.) regium morbum folvit. (mafticatur ad odontalgiam.) Semen efficacius eft quam radix, annumeraturque feminibus calidis minoribus. Utraque præcipuè internè ufurpantur.*

PRÆPARATA.

▽. Ex caule, fol. & floribus Iunio collectis.

(Unguentum ex apio paratur, mundificativum, in mammillarum tumoribus fuppuratis egregium compertum.)

HOFMAN. *Apium.*) æquivocum eſt Apium, & res denotat diverſas; Aliud eſt ἄπιον pyrum, arboris ſcilicet ἄπιος dictæ fructus, & aliud ἄπιον herba.

Eſt autem *Aliud hortenſe & ſativum*, aliud *paluſtre*, de quo hîc agemus, *aliud ſylveſtre, aliud montanum, aliud Petræum*, aliud *Macedonicum &c. vid. Dominic. Chabræum l. c.* p. 396.

Dicitur & *Paludapium, Eleoſelinum, apium vulgare.* Germanicè Eppich.

Creſcit inter beccabungam in locis paluſtribus, floret Iulio. Colligitur ☉le in ♌one exiſtente.

Semen & Radix ſunt in uſu.

Vires. Calef. & ſicc. incid. aperit &c.) Unde & inter 5. radices aperientes numeratur, quæ ſunt apii, fœniculi, petroſel. aſparagi,ruſci. Menſes movet, calculum pellit, icterum ſolvit, ut & epatis ac Lienis obſtructiones reſerat. Radix eadem manducata odontalgiam ſolvit, viſum acuit, torminibus ventris medetur.

¶ XXXVI. *Aquilegia.*

Aquilegia, Ageley/ Ageleyen. Ancolie. *Columbin.* Akeleye.

N. *Diverſæ reperiuntur ſpecies florum colore, vel plenitudine diſtinctæ: Officinaria ſimplex illa flore cæruleo, C. B. 2. vel 8. intelligitur.*

Dicitur Aquilegia, *Trag. Fuchſ. Lon. Dod. Cam.* Aquileia. *Matth. Lob. Caſt. Tab.*

Creſcit ſata in hortis, ac fundo pingui, nonnunquam in locis ſylveſtribus incultis. Floret Iunio, & Iulio.

OFFICIN. NAT.

Semen, tùm *Flores* & *Herba*.

Vires. *Calf. moder. ſicc. 1. aperit Epar & Lienem, ac inprimis meatum bilarium, unde regio medetur morbo; Ciet urinam & menſes, vulnera conſolidat, ventris tormina ſedat.* NB. *Semen in expellendis morbillis ac variolis uſus mulierculis eſt creberrimi.* [*advertiginem commendatur.*] *Extrinſecus frequens ejus uſus eſt ad putredinem gingivarum ſcorbuticam emendandam, ulceraque oris fauciumque ſolidanda.*

PRÆPAR.

1. ▽ *ſtillat.* Fit ex fol. flor. ac radice, Auguſto collectis.
2. *Conſerva.* Ex floribus quæ rari uſus eſt.
[Mel aquilegiæ utiliter paratur.]
3. *Acetum.* Ex infuſione florum.
(Unguentum.)

HOFMAN. *Aquilegia.*) Nomen accepit à florum mucronibus aduncis inſtar unguium aquilinorum. Germ. Akeley. *Diverſæ* dantur ſpecies florum colore diſtinctæ, de quibus conſule botanicos.

Creſcit in hortis flore pleno & ſimplici varii coloris punicei, cœrulei, albi, rubri, herbacei. Flore ſimplici in montium pratis luxuriat.

Floret Iunio & Iulio, ſemen in Septembri colligitur.

☉le in ♋ aut ♌one exiſtente decerpitur.

Herba, flores & ſemen in uſu ſunt.

Vires. Calef. moderatè, ſiccat, aperit &c.) Herba vulneraria eſt juxtà vim ſuam aperitivam, diaphoreticam. Unde ſuccus inſtillatus vulnera mundat & ſanat, naribus etiam inditur adverſus fiſtulas, & ulcera narium ac faucium. Decoctum ex vino & aquâ addito diamoron inſtar gargariſmatis ad faucium, laryngis & tracheæ incendium & ulcuſcula valet. Si ſemen ejus ad ℨ j. contuſum in decocto aperiente ſumatur: Item in partus difficultate tenuiſſimè ſemen ejus contuſum & ex vino propinatum maximè commendatur. In variolis & morbillis expellendis cum emulſionibus ex aq. fumariæ, Card. b. fl. ſambuc. veronic. aut CC. deſtillat. non poſtremum obtinet locum. Semen aquilegiæ ad ʒj. in quâvis vertigine cum appropriato vehiculo ſumptum magni æſtimatur.

¶ XXXVII. *Ariſtolochia.*

Ariſtolochia, Oſterlucey/ Hollwurtz. Ariſtoloche du Mouſon. *Birthwort.* Oſterlucey/ of Holwortel.

Eſt
- Longa, lange Hollwurtz/ de l'Ariſtoloche ou Fotene, ou ſaraſine longue. *Long. Birthwort.* Lange Holwortel.
- Rotunda, (à radice rotunda,) runde Hollwurtz/ ronde. *Round Birthwort.* Ronde Holwortel.
- Clematitis.
- Piſtolochia.

Ex his officinales ſunt longa & rotunda. Verum de (rotunda) notandum, quod officinis fumaria bulboſa illius loco uſualis ſit, quam vide ſuo loco.

Indigitatur Ariſtolochia longa. *Dod. Cord. in D. Lib. Cluſ. hiſt.* Ariſtolochia longa vera, *Cam.* C. B. 3.

Rotunda vocatur Ariſtol. rot. vera. *Trag. Lon. Cam.* Ariſt. rotunda, *Matth. Dod. Cord. in D. Lob. Caſt.* 1. Ariſtolochia rotunda, flore ex purpura nigro, C. B. 1.

Utraque colitur in hortis: floretque potiſſimum Majo, & Iunio.

OFFICIN. NATIVA.

Rotunda radix ſola. *Longa radix & Folia.*

Vires. *Utraque Cephalica, Epatica & Pulmonica imprimis eſt: calf. & ſicc. 2. completè: atten. aperit. Hinc prodeſt ad Tartaream mucilaginem reſolvendam expectorandamque; ad menſes ciendos, tumores internos rumpendos, venena diſcutienda. Inſuper* Longæ *infuſio ad ſcabiem exiccandam vel vulgo hic uſitatiſſima eſt. Extrinſecus adhibetur uſu creberrimo ad exiccanda & mundificanda vulnera.*

Rotunda *tenuiorum eſt partium quam Longa, adeoque efficacior, & imprimis menſibus ac ſecundinis ciendis celeberrima: Calf. & ſicc. 3. aper. attenuat.*

PRÆPAR.

▽. Ex integra Ariſtol. longa, id eſt foliis ac radice.

(Extractum rotundæ etiam utile.)

(Tinctura Balſamum Vulnerarium ingreditur.)

HOFMAN. *Ariſtolochia.*) Ita appellatur, quod ſit ἀρίστη ταῖς λοχείαις, quod puerperis opituletur. German. Oſterlucey/ Hollwurtz

Eſt autem vel *longa, rotunda, clematitis, piſtolochia polyrrhizos*, de quibus vid. *philobotanos.* Ex his in uſu ſunt *longa* & *rotunda. Hujus ſola radix, illius folia & radix.*

Naſcitur pingui ſolo in pratis, agris, hortis; Floret Majo & Iulio.

Colligitur ☉ exiſtente in ♊ manè antè ☉ ortum.

Vires.) Utraque cephalica, thoracica, vulneraria, uterina eſt. Rotunda vehementius attenuat, quàm longa. Contrà longa validius, quàm rotunda abſtergit, ideoque ſi lochia ſubſiſtunt, rotunda uſurpanda, quæ vehementer pellit, ubi ſcabies corpus infeſtat in lotionibus longa eſt præferenda, quæ etiam fiſtulis abſtergendis commodè inſeritur. In aſthmate ſcorbutico ad tartaream mucilaginem reſolvendam decoctum radic. ariſtoloch. rotund. tutò uſurpari poteſt loco radic. enulæ. Ad impediendam phthiſin ſeu pulmonum exulcerationem poſt hæmoptoën cum tuſſi inſequi conſuetam, ſequens uſu expertum mirificè prædicatur, & Medicus quidam prius hæmoptoicus per duodecim annorum ſpacium hoc ipſo ſeſe à phthiſi tutum præſtitit, quotidiè in uſu habens Recip. ariſtolochiæ longæ in aq. fl. tuſſilagin. infuſ. ℥ij. per noctem primo die fol. 1.

2 - 2
3 3
4 4
5 5
6 6
7 7

8 6

8	6
9	5
10	4
11	3
12	2
13	1 folium, ſingulo manè infuſum

bibitur.

Externè in tibiarum ulceribus ſolus ariſtolochiæ longæ radicis pulvis in aquâ veronicæ coctus petiâ exceptus & applicatus miræ ad ſanandum eſt virtutis. Conficitur etiam inde oleum antepilepticum præſtantiſſimum, vid. in theſaur. pharmaceutic. annexo ſect. XIX. n. 1.

Ariſtolochia fabacea, *vid. Fumaria bulboſa minor radice non cavâ.*

¶ XXXVIII. *Armoracia.*

Raphanus ſylveſtris, Sinapi agreſte 3. *Trag.* Rapiſtrum albo fl. erucæ foliis, *Lob.* album, *Tab.* Rapiſtrum fl. albo ſeu ſiliqua articulata, C. B. 2. Heyden-reich/ Wildmerrettich. Refort ſauvage. Racine de paſſerage, *Wild Radish, horſe Radish.* Wildt Radys/ (van ſommige) Pepercruyt/ en Merrich wortel.

N. *Sunt qui Lampſanam Dioſcoridis putant.*

Creſcit in locis multis juxta rivulos ac in vallibus.

OFFICIN. NATIVA.

Radix ſola.

Vires. *Calfac & ſicc. mucilaginem tartaream incidit, attenuat, reſolvit, viſcera aperit, diuretica, lithontriptica & antiſcorbutica eſt.*

N. *Lac imminuere dicitur.*

HOFMAN. *Armoracia.*) *Raphanus ſylveſtris* Wilder Merrettich. *Cordo* eſt *Thlaſpi majus, Thlaſpi alterum,* & *Naſturtium album,* Aliis *Thlaſpi Crateuæ, Raphanus major, Molybdena Plinii,* raphanus obſoniorum, medicamentarius &c.

Creſcit in locis multis juxtà rivulos.

Radix ſola in uſu eſt. Cujus vires calefac. ſicc. &c.) Reſolvit, aperit, diuretica, lithontriptica & anti-ſcorbutica. Eſt egregium ſcilicet Medicamentum contrà calculum, & principaliter ſcorbutum ob ſal ſingulare volatile quod continet, cujus ob nimiam coctionem radix jacturam patitur. Prodeſt etiam in hydrope cum ſcorbuto complicata, item in menſium ſuppreſſione ejus ſuccus cum vino hauſtus; Ejus ſpiritus externè contrà ariduram utilis eſt, valdè etiam attrahit.

¶ XXXIX. *Arnica.*

Chryſanthemum latifol. nardus. Chalta 2. vel plantago alpina, *Lob.* Chalta alpina vel Damaſonium, *Tab.* Alyſma Dioſc. *Matth.* aliis Lagea Lupi. Germanicè Mutterwurtz/ Wolverley/ Saxonibus Arnica, *Arnick,* or. *Lagobus, Nard,* or *wolfs herb.* Arnick/ wolvenkruydt/ en Holſteynkruydt.

Creſcit in montibus ac pratis, floretque per totam ferè æſtatem.

OFFICIN. NAT.

Planta cum floribus.

Vires. *Calfac. & ſicc. partium tenuium, ſudorifica eſt & diuretica, nonnunquam & vomitoria. Proin Holſatos ruſticos contra grumoſum ac coagulatum ſanguinem vel & contra febrem in cerevïſia coxiſſe ac cum ſucceſſu propinaſſe, obſervavi.*

HOFMAN. *Arnica.*) Aliis *Lagea Lupi*, hæc planè barbara ſunt vocabula. Eſt autem hæc Arnica *Chryſanthemum* Latifolium, *aut Buphthalmos* nonnullis, quia florem fert veluti oculum in orbem circumactum, levem profert caulem, folia multifida. Dicitur etiam *Nardus Celtica altera,* vel *plantago alpina, Matthiolo. Aliſma. Dioſcorid. Damaſonium primum Tabernæmontano.* Germ. Wolverleyd/ quia innumeris malis tollendis inſervit. *vid. D. Simon Pauli in Quadrip. botanic. Claſſ. tert.* p. 258.

Creſcit in montibus & pratis, floretque per integram æſtatem.

Planta cum floribus non ſolùm ſed & radix magnarum eſt virium.

Vires. Calefac. & ſicc. partium tenuium &c.) Herba cum fl. ſudorifica eſt, diuretica & interdum vomitoria. Contra grumoſum & coagulatum ſanguinem cum cerevifiâ cocta exhibetur. Radix ſapore eſt amara, acri & penetrante aromatico, diuretica etiam eſt ac menſes ciet ex vino decocta, demorſis à bufonibus potu prodeſt.

Flores lixivio incoquuntur ad capitis dolorem & ad capillis flavum conciliandum colorem.

(*Arnogloſſum Plantago putatur.*)

¶ XL. *Artemiſia.*

Ἀρτεμίσια Dioſc. Artemiſia vulgaris major, C. B. 1. Artemiſ. major. *Trag. Matth. Cord. in D. Cam.* Artemiſ. vulgaris, *Cluſ. h.* Artem. Latifolia, *Fuchſ. Lon. Dod.* Artem. mater herbar. *Lob. Ger.* Artem. vulgaris & Arthemiſia, altera polyclonos dicta, *Dioſcor.* Artemiſia rubra & alba, *Tab.* aliis olus regium, herba regia, Germanicè Beyfuß/ S. Johannis Gürtel. Armoiſe Herbe de S. Iean, *Mugwort.* Byvoet.

N. 1. *Variat colore tum caulis tum floris: una caule & flore rubro purpuraſcente, ſeu ſubpurpuraſcente: altera ex viridi albicante, vel ſubpallente (ſpadiceove.) Hinc duæ figuræ Tab.*

N. 2. *Utraque etſi interdum inveniatur major, interdum minor, attamen viribus conveniunt.*

OFFICIN. NAT.

Summitates cum ſemine incluſo: quin & *tota herba*, eaque tum rubra, tum alba.

Vires. *Uterina eſt, calf. 1. ſicc. 2. aperit, diſcutit; menſes, fœtum, ſecundinas pellit, ſordes abſtergit, adeoque uſus creberrimi eſt mulierculis, quæ eam adhibent internè & externè, adeo ut vix balnea ſeu lotiones parent, in quibus artemiſia non contineatur.*

N. *Rubra efficacior habetur alba, proin & communior.*

N. *Sunt qui carbonem ſacro Ioh. Baptiſtæ die ſub radice foſſam, ad Epilepſiam commendant. Exhibent autem tum in pulvere, tum ſuſpendunt de collo.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex ſummitatibus & foliis.
2. *Ol. ſtillat.* rarò extat.
3. *Syrup. Compoſ.* Vide Diſpenſ. Auguſt. & Norib.
4. *Sal.* Ex planta incinerata.

HOFMAN. *Artemiſia.*) German. Beyfuß. *Artemiſiæ vulgaris rubræ & albæ* uſus ſaltem eſt receptiſſimus. Uterina herba eſt, & inter illas, quæ utero gratæ & acceptæ ſunt, primas tenet, ad menſes, fœtum, ſecundinas, lochia expellenda &c. Ex hac cum ſideritide, ſalviâ, ſerpillo, origano &c. inſeſſus ægris paratus, in quibus nervoſum afficitur genus, aut qui de laſſitudine conqueruntur poſt chronicos morbos non ſine fœlici ſucceſſu inſervit. Sub hâc reperti & effoſſi carbones ſtultorum ſunt lapides.

¶ XLI. *Arum.*

Ἄρον Pfaffenpint/ Teutſche Ingber. Zehrwurtz. Vit de Prétre, verge d'Aron, Pied de veau. *Cuckowpint, Aron, Wake-Robin.* Calff Voet/ Papecul-lekens.

Eſt vel { foliis maculatis, non maculatis. } *utrumque ſine diſcrimine officinale eſt.*

Prius dicitur Arum maculatum, maculis candidis vel nigris, C. B. 2. Ari 3. genus, *Trag.* Arum nigricantibus lituris ſignatum, *Dod.* Arum, *Matth.* majus foliis aliis maculis notatis, *Caſt.* Arum offic. *Lob.* A. maculatum, *Tab.*

Poſterius vocatur Arum vulgare non maculatum, C. B. 3. Arum *Brunf.* Ari genus, *Trag.* Arum, *Fuchſ. Cord. Lon. Tab.* vulgare, *Cam. majus, Ger.*

Creſcit locis pinguibus & campeſtribus. Folia erumpunt menſe Martio, flores Iunio.

OFFICIN. NAT.

Radix, quæ recens rari uſus eſt ob acrimoniam ſummam, exiccata autem crebrioris. Colligenda radix eſt cum germinare arum incipit, menſe ſcilicet Martio.

Vires. *Calfac. & ſicc.* 3. *Galeno gr.* ij. (*quod de Aro noſtrati quippe quod acrimonia maxima & exulcerante ſale piperino præditum, intelligi nequit,*) *Tartarum præcipuè primæ regionis, tum quoque pectoris & pulmonum peculiariter incidit, reſolvit & diſcutit. Proin uſus ejus creber eſt in cachexia, aſthmate, &c. hernias curat, ciet urinam, obſtructiones viſcerum reſolvit.*

PRÆPARATA.

1. *Radix præparata.* Præparatur vulgò maceratione in Acet. ſtillat. atque exiccatione.
2. *Facula.* Fit l. a. Vide lib. 2. Vide Diſp. Auguſt.
3. *Pulvis Stomachicus Quercet.* Cujus baſis eſt radix Vino præparata. Vide lib. 1.

Hofman. *Arum.*) Hujus radix in Martio collecta & exſiccata in uſu eſt frequentiſſimo, quæ ſubtiliſſimè pulveriſata majoris & melioris etiam eſt virtutis & efficaciæ, quàm fecula ſucco ſuo nativo orbata. Aceto bullita miteſcit, magnorumque caſuum eſt medela. Tartarum in prima regione, ut & lentam ac viſcidam pituitam in pulmonibus incidit, ac reſolvit, unde in inveteratâ tuſſi, cachexiâ, quæ aſthma ſecum trahit, inſignes obtinet dotes. In Pulvere ſtomachali Quercet. hæc radix baſis eſt, in quo pulvere nimia ſacchari quantitas ſuſpecta eſt. Ex hâc radice deſtillatur etiam aqua alexipharmaca contrà peſtem, cujus doſis mane cochlear i. & veſperi.

¶ [Arundo ſive canna, Schilff/ pro lotionibus pedum in vigiliis puerperarum adhibetur.]

Aſpalathus, De quo ſic in Appendice ad Pharmacop. Schroeder.

Aſpalathum *lignum Græcis dicitur* ἀσπάλαθος, *aliis, manuducente* Bauhino incomparabili *Eryſi ſceptrum,* Pin. p. 329. *Varia tradunt de hoc ligno* Dioſcorides *lib.* 1. *c.* 19. *atque* Plin. *l.* 22. *c.* 24. *& l.* 24. *c.* 13. Proſper. Alpin. *Ægyptiis vocari ſcribit Aſpalathum* Darſiſahan *p.* 127. De Medic. Ægypt. *illudque vidit & eruit copioſiſſimum prope* Fraſchya *portum, p.* 57. *De* plant. Ægypt. *Bois d'Aſpalathe.*

Florum Aſpalathi magna eſt ſuavitas, ipſa planta frutex eſt denſis ramis, ſpinis albis, duris, horridis, cortice caudicis albo, ad trium cubitorum & plus altitudinem in altum aſſurgens. Ipſi flores, ut dixi, ſuaviſſimi ſunt odoris, parvique & multi, Teſte Alpin. p. 57. *de* Plant. Ægypt.

Uſus hujus ligni eſt in Trochiſcis Hedichrois, *ad confectionem Theriacæ adornandam, non tantùm apud nos ad* Andromachi *intentionem, ſed & ad mentem & mores* Ægyptiorum.

Ægyptiis enim Trochiſci Hedychroi *Halindaracorum dicti, parantur ex* Darſiſahan, *cortice radicum Aſpalathi, non minùs ut* Andromachi *quoque illo ingrediente tument. Ingrediuntur, inquam, ligna Aſpalat.* Trochiſcos Hedychroos *& in Ægypto, & in his oris, quanquam quoad cætera diſcrimen quoddam ſit, ut ex ſequ. videre eſt. Trochiſci Hedichroi* Ægyptior. *componuntur ex* Darſiſahan *Aſpalatho,* Caſſabelderira *calamo aromatico,* Idum balaſſam *xylobalſamo,* Cheſt mur coſto, aſſaro, *Aſaro,* Mu *Mei radice,* Achaovan *Maro,* Maſtich. Fecaharcher *flor. Squinant.* Ravendi *Rhabarbaro,* Selica *Caſſia,* Darſini *Cinnamomo,* Sambulendi *Spica Indica,* Sadegendi *fol. Ind.* Mur *Myrrhæ,* Zaffaran *Croci, M. cum vino gran. & opobalſamo. Galenus Trochiſcos Hedychroos componit ex* Maro, Aſaro, Amaraco, Aſpalatho, Schœnantho, Calamo aromatico, Phu pontic. Xylobalſamo, Opobalſamo, Cinnamomo, Coſto, Myrrha, Folio, Nard. Indic. Croco, Caſſia, Amomo, Maſtich. *vin. q. ſ. & Ol. caryophyll.*

In defectu autem ligni Aſpalathi *hic* Auguſtani *ſubſtituunt non* Myrepſi *Meum, ſed* ſantalum citrinum *p.* 398. Diſpenſat. *aut ipſum* lignum aloës, *uti* Ægyptios *Aſpalatho carentes herbam quandam ſubſtituere ſcribit* Alpinus *p.* 137. *quæ ſit hyperici ſpecies, ſeminis nigri ſubrubeſcentis, picem redolentis.* Renodæus *in confectione Trochiſcorum Hedychroorum, deficiente* ligno Aſpalatho *ſumpſit cum Auguſtanis Santal. citrin. quod diverſi diverſa ſentiant & ſcribant, de Aſpalatho, teſte* Laurent. Catelan. *Maiſtre Apotiquaire de Montpellier, in diſcurſu Gallico, Des Ingrediens de la Theriaque,* p. 133. Olaus Wormius Lignum Aſpalathum *exponit in* Muſæo *diverſum ab enumerato Ligno Aſpalatho Bauhini, qui legatur.*

¶ XLII. *Aſparagus.*

Ἀσπάραγος, ἀσφάραγος, Spargen/ Sparſchen. Aſperges, *Aſparagus, Sparagus.* Speragus/Spargis Aſparagus/ of Coraelcruyt.

Triplicis generis eſt, hortenſis ſativa, 2. Sylveſtris, 3. paluſtris. Ex his prior officinis in uſu eſt. Cui ſubſtitui in defectu poteſt ſecunda, utpote quæ à prima non niſi ſola cultura differt.

Dicitur Aſparagus, *Brunfelſ. Trag. Matth. Fuchſ. Cord. hiſt. Lon.* Aſparagus altilis, *Fuchſ. Tab.* Domeſtica, *Bellon.* Aſparagus, *Dioſc.* Aſp. ſativus, *Caſt. Ger.* Aſpar. hortenſis. *Dod. Cam.* Aſp. domeſtique, *Lob.* Aſparagus ſativa, C. B. 1.

OFFICIN. NAT.

Radix & Semen.

Vires. *Radix eſt diuretica lithontriptica & ex aperitivis* 5. *illis famoſis non poſtrema. Calfac. & ſicc. moderate, diſcutit. Epar, Lienem præcipuè & Renes infarctu liberat, ideoque in decoctis eò reſpicientibus frequentiſſima eſt. Externè adhibetur* (*in gargariſmis*) *pro lenienda odontalgia & laxitate gingivarum.*

Semen eaſdem vires obtinet, ſed uſus eſt rarioris.

[N. *Frequentior Aſparagi turionum eſus urina mutat odorem.*]

PRÆPARATA.

▽. Fit ex integra planta cum baccis rubris Septembri menſe collecta, quæ ſupra recenti herba rectificari

ficari poteſt, ſed rari eſt uſus. Aſplenum ſive Ceterach, vide ſcolopendrium verum.

Hofm. *Aſparagus. Ejus Vires.*) Radix eſt diuretica, lithontriptica &c. Licet *Cl. Helmontius in tr. de Lithiaſi* Cap. 7. hoc neget, ſed potius putrilaginem urinæ generare, & inde potius ad generationem calculi facere juxtà principia lithiaſeos generandæ ab ipſo adſignata. Verùm, quid ſi de ſuperſtructæ fabricæ veritate dubitaretur? Minimè etiam ratum eſt, quicquid urinam corrumpit, ac malo odore renum archéo ſummè infeſto conturbat, calculo ſimul primordia ſtruere poſſe; qualis enim inductio, Aſparagi conturbant lotium. E. dant ortum Lithiaſi; cùm iſta lotii mutatio potius ad humores vi diureticâ fuſos & urinæ admiſtos referri poſſit, quàm ad archei quendam furorem, adverſus iſtum odorem conceptum. Deindè exemplum Iuriſperiti, quod allegat, nihil etiam concludit; Inepta enim eſt argumentandi ratio. Aſparagus nocuit Iuriſperito. E. & omnibus nocebit; Seni E. & Iuveni, hypochondriaco & oppilationibus tartareis obnoxio. E. etiam ſano & εὐσπλάγχνῳ. Quare per accidens tantùm calculo anſam dedit. Non enim in omnibus eſt ejuſdem cauſæ ſimilis effectus, dum actiones & paſſiones ſunt inter determinata, & hinc eſt, ut varietas interdum eveniat in experimentis. Sæpè etiam uſu venit, varios effectus conſequi, ex iiſdem licet cauſis, ob varium tamen coincidentium & concurrentium conſortium mutatis & à primitivâ intentione ad effectus æquivoci Productionem per accidens diſtortis.

¶ XLIII. *Atriplex.*

Melte/ Melte/ Molte/ Scheißmilte. Atroche *Atriplex, Orach,* ut *Arach.* Melde. Atriplex.

Eſt:
- 1. Hortenſis fol. ac caule.
  - rubris.
  - viridi albeſcentibus. *Hæc præſtantior reliquis eſt, licet nec reliquæ contemnendæ fuerint.*
  - viridi nigris.
- 2. Sylveſtris.
- 3. Maritima.

Alba nominatur Atriplex ſativa, *Trag.* Att. ſativa alba, *Lob.* Atriplex, *Matth.* Hortenſis *Fuchſ. Caſt.* Atriplex ſativa viridis, *Cord. in D. A.* alba viridis, *Lon.* Atriplex hortenſis alba ſeu pallidè virens, C. B. 1.

Rubra dicitur Atriplex rufo folio, *Cord. in D.* Atriplex hortenſis, *Dod.* hortenſis rub. *Lon.* Atripl. ſativa, *Lob.* Atr. rub. *Tab.* ſubſativa, *Ger.* Atr. purpurea grandis, *Cam.* Atripl. hortenſis rubra, C. B. 2.

Locis gaudent arenoſis, creſcitque ſylveſtris paſſim juxta vias. Florent Iunio, Iulio & Auguſto.

OFFICIN. NAT.

Folia ſylveſtris præcipuè: hinc hortenſis pallidè virentis. *Semen* rarioris uſus eſt.

Vires. *Refrigerant 1. humect. 2. leniunt dolorem: Hortenſis inſuper culinaris ac alimentoſa eſt, ſylveſtris autem in ſolvenda alvo celebris.*

Uſus officinalis præcipuè externus eſt, in clyſteribus ac Epithematibus paregoricis, v. g. antipodagricis, tum quoque in lotionibus pedum ſomni cauſa paratis.

Hofman. *Atriplex.*) Germ. Melte. Hæc communiter in *Sativam & ſylveſtrem diſtinguitur. Illa eſt vel alba, vel rubra.* Non rarò hominis ſtaturam ſativa adæquat. *Maritima* ad ſylveſtrem reduci poteſt.

Sylveſtris ſemitas, agrorum margines, urbium mœnia & fimeta ubique occupat, cum ſativâ floret Iulio & Auguſto, in Septembri ſemen maturatur. Foliis farina quaſi adſperſa videtur, per microſcopia tamen nihil aliud quàm ingens numerus folliculorum limpidorum apparet, quos ejus exſudationi deberi conjicimus.

N. Præter Noſtratem & *odoratæ Mexicanæ* meminit, *Epazoth* vocatæ, *Franciſcus Hernandez in theſauro Rerum Medicarum Novæ Hiſpaniæ Libr. V. Cap.* 32. quæ eſt planta odorata, folia ferens oblonga, crenata, & rubeſcentia botry admodum ſimilia, caules cubitales ſpicatum ſemen ac radices ſurculoſas. Naſcitur in calidis & temperatis regionibus, coliturque in hortis nonnullarum commoditatum gratiâ. Acris eſt, odora, & tertio gradu calida. Edulis etiam cruda aut cocta, & adjecta condimentis corroborat. Pectori, aſthmaticis, & obſtructis confert, & gratam alimoniam præbet. Decoctum radicum dyſenterias coërcet, tollit inflammationes, & noxia venenis pellit animalia.

Vires. Refriger. humect. leniunt dolorem &c.) Unde inter quatuor herbas emollientes refertur, in clyſteribus uſurpatur; item in pediluviis adhibetur, cum ægris ſomnum conciliare volumus.

Avellana vid. Corylus.

¶ XLIV. *Avena.*

Βρῶμος vel βρομὸς, Avena, *Brunf. Matth. Fuchſ. Dod. Lon. Caſt. Lob.* Avena ſativa & prima *Trag.* Avena vulgaris ſeu alba, C. B. 1. frumentum, *Cord. in D.* Germ. Habern. Avoine *Oates, Haver.* Haver. Ital. Vena.

Avenæ ſemen culinare potius eſt quam officinale, nihilominus tamen non exul prorſus eſt, ſed adhibetur tum crudum, tum quoque in farinam redactum. Crudum ſacculo inditur, qui ventri optimè calefactus imponitur ad dolores colicos & uterinos leniendos. Farina avenacea cum butyro cocta, conducibilis eſt in ſcabie capitis exiccanda, &c.

[N. *Avena excorticata coq. in aqua quæ convenit in inflammatione, faucium raucedine, tuſſi contumaci.*]

[*Farinæ decoctum quidam infantibus bibendum parant pro potu ordinario.*]

[*Stramen in balneis vel lotionibus convenit in tinea, ſcabie fœda, ulceribus manantibus, lepra.*]

Hofman. *Avena.*) Licet hujus ſemen culinare potius quàm Medicinale, tamen ad plures etiam conducit affectus. Avena cum pugillis aliquot ſalis toſti in ſartagine ſacculo tenuioris telæ incluſa tepidè abdomini applicata in dolore colico affert levamen. Nephriticis inſeſſus ex polentâ, lupulo, & avenæ ſtramine ſacculo incluſis commendatur. Idem inſeſſus etiam ſenibus ac analepticis cum artemiſiâ contrà laſſitudinem ſpontaneam admodum conducibilis eſt. In culmis Avenæ convolvitur herba, hedera dicta avenacea, ex hâc aqua deſtillata utilis eſt in hydrope.

¶ XLV. *Malus Aurantia.*

Malus Nerantia, Pomerantzenbaum. Oranger, oranges aigres douces, *Orange-Tree, & its fruit ſour, ſovet.* Oranie-Appel-boom/ met zyn Appelen. Suer end ſoet. Viret per integrum annum. Videatur pomum Arantium, *Trag.* Aurantia mala, *Matth. Lon. Caſt. Tab. Cam.* Aureum malum. *Cluſ. hiſt.* Arangia, *Cord. in D.* Arantia, *Lob.* Malus anarantia, *Dod.* Arantia major, C. B. 1.

OFFICIN.

1. *Poma* quæ ſimpliciter arantia, aurantia, vel mala aurea, poma nerantia & anerantia, poma arangiæ dicuntur, ſunt quæ tùm acida, tùm dulcia, tùm vinoſa ſeu media.

2. *Cortices.*

Vires. Poma *acida & vinoſa præferuntur reliquis, eaſdemque virtutes habere putantur, quas citria mala, imbecillius tamen:* Cortices *calidiores ſunt uſuſque vulgaris in torminibus ventris colicíſque (à flatu ſubortis) inque dyſuria corrigenda. Quinimo & febrifugi comperti ſunt ſubſequente ſudore.*

Doſis Scrup. 1. ad Drach. 1.

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex floribus. Dicitur peculiariore nomine Nampha, Napha, Lauſam vel Angelica.

Vires. *Promovet ſudorem, abhibeturque in odoriferis, (& Epithemat. Cordialibus.)*

2. ▽ E corticibus.

3. *Succus expreſſus.* Ex pomis acidis, qui tamen rari uſus eſt.

4. *Syrupus.* Ex ſucco acido & ſacchar. ℥. rari itidem eſt uſus.

5. *Condit. cortices.* Ex corticibus recentibus (purgatis amaroreque aliquantulum liberatis) & ſaccharo.

6. *Conſerv.* Ex floribus apportatur ad nos ex Gallia, Hiſpania, Italia.

7. *Electuar. ſeu Gelatina arantior.* Ex corticibus exterioribus recent. (l. a. amarore ſuo exutis) coctis vel & contuſis, & cum malvatico ſaccharoque mixtis.

8. *Oleum ſtillatit.* è corticibus.

9. *Balſamus.* Ex oleo: ut alii Balſami.

[Extractum corticum etiam paratur.]

10. *Unguentum aurantior.* ℞. Pomum arantium acid. facto foramine, exprime ſuccum, cum quo miſce tantillum Theriacæ, croci & aceti, inde iterum pomo ac coque ſub cineribus: tandem exprime.

Vires. *Fugat lumbricos infantum umbilico impoſitum, compeſcit æſtum cardiæ inunctum, ſomnum blandè conciliat temporibus illitum.*

HOFMAN. *Malus Aurantia.*) Pomerantzenbaum. Maximus eſt hujus in regni Neapolitani, Hiſpaniæ, & Gallo-Provinciæ quibuſdam tractibus maritimis proventus. Sylveſtrem in Africæ & Gallo-Provinciæ oris maritimis reperiri ſcribit Lobelius.

Floret Aprili & Majo, tardius aut citius pro temporis & loci conditione.

Fructus varia ſunt nomina, *Mala Arantia, Aurantia, Aurangia, Arangia, Amarantia, Mala Heſperidum.* De his & *Malis Citriis*, Limoniis &c. Opus magni Laboris & pretii ſcripſit *Joh. Baptiſta Ferrarius Senenſis Pater ex Societ. Ieſu in folio Romæ 1646. editum.* Et ſunt vel *acidi*, vel *dulces*, tum *vinoſi*, ſeu *medii. Acidi* & *vinoſi* reliquis præferuntur, & eaſdem habent vires cum malis Citriis, ſed imbecillius.

Vires.) Hujus cortices ſunt ſpecificum ad abdominis inflationes. Item in dyſuriâ cortices pulveriſati ad ʒß. in aq. petroſelini. Ex his Elixir Meum ſtomachale conficitur cum aliis ſtomachicis in formâ extracti & non extracti notabilis effectus in ſtomachi imbecillitate à cruditate acidâ ortâ; item in nimiis poſt partum doloribus. Ex floribus Aqua & Eſſentia paratur fragrantiſſimi odoris, cardiaca eſt & cephalica. *De reliquis præparatis vid. in Pharmac. Auguſtan. & animadverſ. P. A. Cl. Zwelferi.*

¶ XLVI. *Auricula muris.*

Piloſella, piloſella lutea, Mäußöhrlein/ gelb Mäußöhrlein/ Nagelkraut. Oreille de ſouris, piloſelle jaune. *Mous-Ear.* Muys-ore.

Eſt:
- Repens major
  - hirſuta,
  - non hirſuta.
- Erecta.
- Montana, hiſpida, ſeu hiſpidula, *vide ſuo loco.*

Præfertur autem reliquis piloſella major repens hirſuta, C. B. 1. Auricula muris, *Brunf. Cord. in Dioſc.* Auricula muris minor, *Trag. Lon.* Piloſella. *Matth. Lob. Caſt. Tab.* Piloſella major, *Fuchſ. Dod.* Piloſella repens, *Ger.* Piloſella major repens hirſuta, C. B. 1.

OFFICIN.

Integra *planta*, ſeu *folia.*

Vires. *Calfac. & ſicc. 2. aſtring. abſterg. conſtip. Sternutatoria eſt & vulneraria (intus & extus adhibita) dyſenteriam, alvi uterique fluxus ſiſtit, bilem æſtuantem ſedat, & incraſſat, hernias (infantum præcipuè) curat. Extrinſecus medetur ulceribus oris (in collutionibus) hæmorrhagiam narium ſedat (pulvis nari inditus.)*

PRÆPARATA.

▽. Deſtillatur in MB. ex integra planta collecta fine Maij vel circiter.

HOFMAN. *Auricula Muris.*) Hîc notandum, *Dioſcoridem* quidem *Lib. 2. Cap. 79.* mentionem facere *Auriculæ Muris*, ſed reperiri codices *Dioſcoridis*, qui eo loco *Alſinem* habent, quæ *Lib. 4. poſt Helxinem* deſcribitur. Et deſcriptio *Auriculæ Muris* primo dictorum loco tradita, *Piloſellæ*, minimè convenit, ut nec Figuræ. Unde rectè dixit *Hieron. Brunſchwveig. Auriculam Muris à Dioſcor.* deſcriptam non eſſe Latinorum *Piloſellam. vid. Dominic. Chabræus l. c. in appendic. p. 629.* Nos hoc loco examinabimus *Piloſellam Majorem hirſutam*, reliquas qui deſiderat ſpecies, *conſulat Botanographos.* Hæc *Auricula Muris*, ſeu *Piloſella Major* repens hirſuta, ita appellatur, eò quod humi decumbat, & repentibus ſurculis hirſutis novam ſobolem per demiſſas fibras ſubindè propaget. Folia pilis ſunt oblita, muris auribus ſimilia, ſuprà virentia, infrà incana. Flores lutei, dentis leonis minores, caulice hirſuto fuſco, ac in pappos evolantes. Radices numeroſæ, tenues, humi pertinaciter adhærentes.

Naſcitur in collibus, arido ſolo, ac paſſim ad ſemitas.

Majo & Iunio floret.

Vires. Calefac. exſicc. adſtring. abſterg. conſtip. &c.) Undè vulneraria adſtrictoria eſt, ejus decoctum commendatur in dyſenteriâ, herniâ, alvi & uteri fluxu. Externè odontalgiæ medetur certiſſimo experimento in cereviſiâ ſecundaria cocta in collutionibus.

N. Præter hanc dantur & aliæ ſpecies, ſcilicet *Piloſella Hiſpanica* ſeu *Hieracium Pannonicum*, item *Piloſella Major* ſeu *Pulmonaria* fl. luteo *vid. Dominic. Chabræus l. a.* p. 324.

¶ [*Auricula urſi.*]

[Sanicula alpina, Lunaria arthritica Geſneri. Beer Sanickel/ Berg Sanickel.

Inter coronarias colore, magnitudine, numeroque florum varians.

Floret primo vere.

Vires. *Herba eſt vulneraria nec parum adverſus vertiginem illi tribuitur.*]

B.

¶ XLVII. *Balanus Myrepſica.*

Βάλανος μυρεψική *Dioſcoridi.* Balan. myrepſica, *Cord. in hiſt. Tab. Ger. Bell.* Glans Unguentaria *Matth. Cord. in D. Lob.* C. B. Granum Ben. *Lon.* Ben. parvum, *Monard.* Arab. Habel, Ben. Fructus eſt arboris myricæ ſimilis, magnitudine avellanæ nucis, intus nucleum continens pinguem & oleoſum, veluti amygdalæ. Grajus de Been. *Ben an oly Nut.* Been of Behen.

Vires. *Nucleus calf. 3. ſicc. 2. terget, purgat ſupra ac infra educitque bilem ac pituitam. Curat ſcabiem impetiginesque ſanat.*

N. *Meſues Ben duplex facit, magnum ſcilicet ut avellana, quod Monardes avellanas purgatrices eſſe vult: & parvum ciceris magnitudine, ex quo oleum Itali conficiunt.*

PRÆ-

PRÆPAR.

Oleum ex nucleis exprimitur & ad nos transfertur, titulo olei Balanini vel de Been. Vide August.

Vires. *Emollit, discutit, nutriticium est, scabritiem, lentigines aliaque cutis vitia sanat, qualicunque tinnitui aurium subvenit.* (*inditum auri:*)

N. *Oleum hoc quia rancescere nescit, commiscetur rebus fragrantibus. Exempli gratia, moscho Zibetta, coriisque illinitur ad fragrantiam impertiendam. Alii tamen ejus loco adhibent oleum expressè nucleis cerasorum, in quo solutum Beniovinum. Heurn. in meth. prax.*

HOFMAN. *Balanus Myrepsia.*) Sive *Glans Unguentaria,* quam Arabes *Granum Ben* nominant. Quo vocabulo ipsa etiam Arbor insignitur, fructus est instar avellanæ nucis nucleum oleosum in se habens, qui nascitur in siliqua, quam depictam vide in *Dominico Chabræo* l. c. p. 24.

Sunt qui duas faciunt species, inquit *Chabræus, Majorem* avellanæ magnitudine, & *minorem* ciceris magnitudine. Hæc perniciosa habetur, & major sola in usu est.

Ex nucleo *majoris* prævià tostione *Oleum* exprimitur, cujus virtutes vide in *Autore & Cl. Zwelferi animadv. ad P. A.* p. 328.

¶ *XLVIII. Balsamum.*

Balsami planta frutex, seu arbuscula est, tres cubitos ad summum alta, folia alens, rutæ foliis similia.

Dicitur Balsamum Syriacum rutæ folio, C. B. 1. Balsamum lentisci folio Ægyptiacum, *Bellon. obs.* Carpobalsamum Veterum flavum. Carpobalsamum & Cassamum verum *Cord.* Germ. Balsambaum. l'arbre du Baume. *Balsam Tree.* Balsem-Boom.

Nascitur sponte in Arabia Felici, unde olim in Iudæam, & hodie in Ægyptum translata, loco quodam occluso (Caryo vicino) quem Matercam vocant, colitur.

OFFICIN. NAT.

Fructus (*Carpobalsamum.*) Ramusculi (*Xylobalsamum.*) Liquor Balsameus (*Opobalsamum,*) de quo vide Balsamum, class. 2.

Fructus eligatur recens, plenus, ponderosus, gustu mordax. Ramusculi probantur recentes, tenues, odorati.

N. 1. *Carpobalsamum atque Xylobalsamum quia non nisi in compositionibus quibusdam veterum adhibentur, prostant raro atque non nisi vetustate obsoleta, unde loco Carpobalsami Cubebas adhibere receptum est, loco Xylobalsami Lentiscum recentem: Xylobalsamum autem nostrate, quod Mechâ Arabiæ Felicis asportatur, esse idem cum veterum probat Petrus Bellonius in suis observation. lib. 2. c. 29.*

N. 2. *Est & arbor quædam malo punica major, sponte in Nova Hispania nascens, ex qua elicitur Balsamum Indicum, seu Peruvianum. Vide infra cl. 2.*

N. 3. *Sunt & arbores in Tolu Provincia inter Carthaginem & nomen Dei sita, pumilis pinis similes, ex quibus elicitur Balsamum de Tolu.* Monardes. *Vide infra cl. 2.*

HOFMAN. *Balsamum.*) Mirum, quàm in hujus descriptione *Autores* se torqueant. Alii enim *Arborem*, ut *Theophrastus, Libr. 9. histor. Cap. 6.* & *Plinius*; Alii *Plantam fruticosam*; Arbor Nobis probabilior videtur, hujus magnitudo, quæ malo Punicæ, foliis rutæ similibus, ramis multis; fructus magnitudine figura & colore Terebinthi fructui est æqualis, & valdè odoratus.

Hujus tria genera facit *Plinius*, *Eutheriston*, *Trachy* & *Eumeces.*

Natale solum est Arabia dives, ubi in locis crescit sylvestribus. *Prosper Alpinus* Arabiam Fœlicem balsamiferam *Libr. de Plant. Ægypt.* & *Libro proprio de Balsamo vocat*, simulque Mechæ & Medinæ *Balsami Arborem* numerosè spontè in cultis & incultis locis crescere addit. Subjungit Arabes lucri spe ex hisce transferre in sua fœcunda viridaria. In *Iudæam* ex Arabiâ detulit Regina Sabæ hanc succi Balsamici plantam. *Ioseph. in archidox. Iudaic. Libr. 8. Cap. 2.* Ex *Judæâ* transportata in Syriam & Ægyptum, ubi jam integris excolitur balsametis, licet in locis sylvestribus nusquam reperiatur.

Fructus Carpobalsamum, Ramusculi *Xylobalsamum.* Liquor resina potius est, quàm succus gummosus ob oleoginositatem & inflammabilitatem. De quo infrà pluribus Classe. 2.

¶ *XLIX. Bardana.*

Major, *hujus loci.*
Minor, *loci sequentis.*

Kletten. Gluteron. *Burdock.* Clissen.

Dicitur Bardana sive Lappa major. *Dod. Brunf. Trag.* Personata, *Lon. Lob.* Personata Major, *Matth. Cast.* Personaria, *Fuchs.* Arcium, *Cord. in D.*

Lappa major, Arcium. *Diosc.* C. B. 1. German. grosse Kletten. Gluteron Butaron. *Great Docks Bunok.* Groote Klissen.

Crescit passim juxta vias, & in Cœmeteriis. Floret Iunio & Iulio.

OFFICIN. NAT.

Radices, raro *Folia*, rarius *Semen.*

Vires. *Siccat, est pulmonica* (NB.) *diuretica, diaphoretica, extergens, subastringens. Hinc convenit in asthmate, calculo, expuitione sanguinis, in vulneribus inveteratis, tumore lienis, aliarumque partium, in arthriticis morbis, (quibus peculiari proprietate conferre statuitur.)*

Semen insigne censetur Lithontripticum.

Extrinsecus imponuntur folia vulneribus inveteratis, articulis luxatis, ambustis, &c.

PRÆPAR.

▽ in peste usualis.

HOFMAN. *Bardana.*) *Major*, scilicet seu *Lappa Major*; dicitur & *Personata*, quia hujus foliis olim personæ illustres faciem suam in theatris, ne à populo cognoscerentur, obtexerunt.

Crescit passim juxtà vias. Floret Iunio & Iulio.

Vires.) Hujus radices sunt usus frequentissimi in arthritide, calculo renum; commendantur & tanquam specificum contrà venenatorum animalium morsus, *unde aqua Bardanæ composita* prostat in *Officinis Augustan.* Item sequens maximè deprædicatur contrà morbos malignos. Recip. radic. Lappæ major. rasur. CC. ana ℥ j. fœnicul. Scordii. ana ℥ ß. Passul. minor. exacinat. ℥ ij. coq. in s. q. decoct. hord. Rec. Colatur. Colaturæ adde Syrup. rub. Idæi s. q. Harum decoctum in lue venereâ etiam cum vino albo factum admodum utile etiam est in emaciatis & raræ texturæ ægris. Radices commestæ faciunt ex Quinto Curtio bonum Longolium. vid. *Ferdinand. Epiphanius in observat.* Radix bardanæ majoris plantis pedum alligata dicitur hydropicos purgare ac illos sanare, sed fides stet penes Autorem. Aliàs extrinsecus confractis etiam medetur imposita contusa, & articulis luxatis.

¶ *L. Bardana minor.*

Ξάνθιον, *Diosc.* φατγάσιον, *Galen.* Xanthium, *Fuchs. Matth. Dod. Cord. in D. & hist. Lon. Cast. Tab.* Xanth. seu Strumaria, *Lob.* Bardana minor, *Ger.* Lappa minor, C. B. 6. German. klein Kletten / Bletterklause, petit Gluteron. *Burdock the less*, kleyne Klissen.

Gaudet solo læto & pingui juxtà mœnia & scrobes arefactas. Viget Iulio & Augusto.

OFFI-

OFFICIN. NAT.

Radix, fructus (lappulæ) & herba.

Vires. *Calf. & ſicc. dig. guſtu eſt amaro & ſubacri. Uſus præcip. (ſecund. Matthiol.) in minera lepræ educenda (cum Rhab. exhib. radix) in lypothymia Extrinſec. in ſtruma & tumoribus diſcutiendis (epithem.) in capillis luteo colore tingendis. Herba cancrorum ardori efficax eſt extinguendo.*

Hofman: *Bardana Minor.*) Græcè ξαίθιον *Lappa minor.* Kleine Kletten. Hæc folia habet alternatim pediculis nixa uncias tres longis, ſinuata, crenata, colore xantho, utrinque hirſuta, ſapore aromatico pauliſper; quo foliorum pediculis eſt exortus, plura capitula ſe promunt bulboſa, floſculos ſtamineos emittentia: iiſque delapſis Echini ſuccreſcunt lappacei, veſtibus adhærentes. Caulis eſt cubitalis hirſutus, ramoſus, punctis rubris guttatus. Radix parva, multas habens fibras.

Læto ac pingui gaudet ſolo, in lacubus & ſcrobibus, Iunio & Iulio viget, prout & major.

Vires.) Calef. & ſicc. digerit. Uſus ejus eſt in ſcabie & omnibus cutis impuritatibus. Externè ſtrumas & tumores diſcutit pro epithemate. Capillos pro lixivio luteo tingit colore in capitiluvio.

¶ *LI. Baſilicum.*

Ὤιμον, ὤκιμον. Baſilicum ſive Ocimum, *Brunf.* Baſilica minor & baccharis Germanica. *Trag.* Ocimum medium *Matth. Caſt. Cam.* Ocimum mediocre, *Fuchſ.* Ocimum ſeu baſilicum medium vulgatius, *Lob.* Ocimum magnum. *Tab. Ger.* Ocimum vulgatius, C.B.6. Germ. Baſilien. Bazii, Baſilique, *Baſilicum.* Baſilicon.

Creſcit in hortis. Floret Iunio, & Iulio.

OFFICIN.

Folia ac *Semen.*

Vires. *Calf. 2. humect. diger. reſolv. expurgat pulmones, menſes movet, ideoque uſurpari poterit uſu interno & externo, ſed rarius adhibitum deprehenditur.*

PRÆPARAT.

1. ▽ Ex integra fit planta collecta.
[2. ℅ deſtillatum ad ſingultum utile.]

Hofman. *Baſilicum.*) *Ocymum*, non deſunt, qui ſignificantius per ξ ſcribendum putent, ab ὄζω, quod redolere denotat, quia ſuaviſſimum ſpirat odorem. A quo odore etiam *baſilicum* dicitur, quaſi baſilica ſive regia domo dignum ſit. Iſti autem qui per c ſcribunt, derivant ab ὠκὺς citò, quod celeriter proveniat.

Hujus varia ſunt genera, de quibus Botanici conſulendi ſunt.

Creſcit in hortis, floret Iunio & Iulio.

Vires. Calef. humectas, diger. reſolv.) in menſium ſuppreſſione ac uteri impuritate ejus infuſum in vino ſemper utile expertus fui; Rarius tamen adhiberi dicit *Dnus Autor.* Cujus hæc forſan ratio eſt, quod ſi duplicato tempore ſub terrâ defodiatur, Scorpiones generare dicant. *Dominic. Chabræus l. a. in appendice.* Imò ex crebro ejus olfactu in cerebro Scorpiones fieri, teſtatur *Hollerius Libr. I. de Morb. intern. cap. 1.* & quidem in cerebro Itali Scorpio genitus, quem depinxit *Paræus lib. 19. chirurg. cap. 3.* Et ex veteribus *Florentinus Græcus* Ocymum manſum & in ſole poſitum Scorpiones generare refert, cui ex recentioribus *Nierenbergius Lib. V. hiſtor. natural. cap. 5.* ſubſcribit, *Avicennam* vidiſſe tales Scorpiones artificioſis natalitiis factos, ocymo in terrâ aut loco tepido putrefacto, qui poſteà alios generarint. *Wolfgang. Hæferus in Hercule Medico Tom. I. Libr. I I. cap. 1. p. 97.* teſtatur noſtrâ hâc ætate Pharmacopœjum Seitenſtetenſem in Auſtriâ Monaſterii Scorpiones hoc modo Italicis ſimiles produxiſſe. Menſe, inquit, Iulio & Auguſto herbam baſilici contuſam tegulæ calefactæ, ut tactum non admitteret, illinebat craſſitudine trium digitorum, ſuperaddebat ſimilem tegulam, & ambas circumcirca luto muniebat, quod ex equino ſtercore & argillâ confectum. Tegulas per menſem in cellâ cuſtodiebat, deindè tegulas aperiebat & Scorpiones proſilientes uſui adhibebat. *Excell. D. D. Iohann. Michaelis p. m. Anno 1665. d. 7. Decembr. in litteris ad me datis teſtatur & ſanctè confirmat*, ex baſilico contuſo & intrà duos lapides detento & incluſo Scorpionem generatum fuiſſe in medio Iulii certâ, non doloſâ ſibi conſtare Experientiâ confirmat, & ſcribit *Lipſiæ in D.* Deyerlings horto contigiſſe. Conſentit pariter *Athanaſ. Kircherus de Arte Magneticâ Libr. I I I. p. 3. cap. 1. conſ. 2. p. 561.* Ocymum producere Scorpiones. *Et Cl. Helmontius tr. imago Ferment. imprægn. Maſſ. Semin.* § 13. 14. Non figmentum eſſe ſcribit, ſed reverà herbam ocymi contuſam & inter lateres depreſſam ſoli expoſitam poſt aliquot dies in Aquitaniâ Scorpiones edidiſſe, forinſecus enim advenientibus Scorpionibus via impedita, quod lateres bini invicem contriti adæquatè ſeſe contigerint, adeò ut ingreſſum Scorpionis tam planitie contiguâ, quàm pondere impediverint, foſſulâ in medio herbam continente.

Becabunga vid. Anagallis aquatica.

¶ *LII. Behen album, Behen rubrum.*

Binas officinæ noſtrates radices monſtrant nomine Behen: unam Behen rubrum appellant, alteram album. De utraque controvertitur cujus ſint ſpeciei. Arabibus (ut Serapioni) ſunt Behen radices, paſtinacæ radicibus ſimiles. Hinc ſcribit Haly Abbas, Behen & Paſtinacæ ſylveſtris radices nullum inter ſe diſcrimen habere. E modernis Behen album aliqui Polimonii, ſive Lychnidis ſylveſtris ſpeciem eſſe autumant, quam Tabern. vocat herbam articularem: Behen rubrum, alii Limonii maritimi, alii Valerianæ rubræ, alii Biſtortæ ſpeciem eſſe autumant: aliqui verò, Garziâ & monente & reprehendente, zerumbeth eſſe ſtatuunt. Hinc eſt, quod aliqui in deſcriptionibus Arabum ſubſtituunt Eryngium, Alii Tormentillam, alii paſtinacam ſylveſtrem, alii Angelicam, alii denique Caryophyllatam. Auctuarius & Myrepſus Behen hermodactylos eſſe volunt, forſan avellanas purgatrices, de quibus vide ſupra: Balanus Myrepſica.

[Utrumque ingreditur Species cordiales Alex. Benedict. cordiales temperatas, El. de Gemmis calidi & frigidi, lætificant. Rhaſis, liberant: diamarg. caldia-moſchu dulcis, pleris archontic. diaxyloal.]

Hofman. *Been Album, Been Rubrum.*) Licet magna adhuc contentio ſit inter botanicos ſuper dignotione *Been* officinarum, quorum Arabes mentionem faciunt. Nihilominus tamen *Dominicus Chabræus in Icon. ſtirp. p. 448.* deſcribit *Been album Officinarum*, quod folia habeat *Lychnidis* formâ, ſed glabra, ſubacria & obſcurè amara. Flores ex calicibus prominentes, albos, vel ex albo purpuraſcentes, ex quinque bifidis foliolis compoſitos. Caules cubitales & ſeſquicubitales, tenues, teretes, læves, geniculatos; Calices pericarpia continentes Lychnidis ſeminibus plena.

Ad radices Montis Libani hoc *Been album* provenire ſtatuit *Rauwolffius*, & dicit, eſſe verum *Been Arabum.*

N. In Appendice depingit ſimilem plantam *D. Chabræus* p. 650. Been albo officinarum ſemper virentem.

N. Quamvis *Been Albi* facultates incompertas *Dodonæus* ſtatuerit. Hoc tamen *Tragus* commendat ad fomenta ſudatoria, ad nervos induratos emolliendos. Succus ophthalmiam calidam tollit, & dolores oculorum demulcet. Semen pituitam purgat & Epilepticis datur; Atque ægris neſcientibus ſuppoſitum Criſin moliri creditur.

¶ *LIII. Bellis.*

Primula veris, Marienblümlein / Gansblümlein / Maßlieben / Zeitloſen / Oſterblumen / Baumbällichen. Marguerites ou paſquettes. *Daſies.* Madelieven en Kerſouwen. Ital. fior di primavera, primo fior,

Est
- sylvestris
  - Major, *Trag. Matth. Fuchs. Dod. Cast. Cam. Ger. Lob. Tab.*
  - Media, *Matth. Lob. Tab. Clus. Dod.* minor *Cast.*
  - Minor, *Matth. Fuchs. Tab. Ger. Lob.* C. B. 7.
- hortensis
  - simplex
  - prolifera.

Etsi singulæ officinales esse non nequeant, prævalet tamen sylvestris, eaque minor.

Sylvestr. crescit passim in pratis & pascuis: hortensis colitur in hortis. Floret per integram Æstatem, præcipuè verò verno tempore.

OFFICIN. NAT.

Integra *Herba* cum floribus, sed raro.

Vires. *Vulneraria est, [in vulneribus capitis & pectoris laudatur.] calf. & sicc. moderatè, partium est tenuium: mulierculis nostris usitatum est, herbam cum floribus infantibus ad alvum laxandam exhibere.*

[*Messoribus in acetario comesta à potu frigidâ periclitantibus salutaris. Minder.*]

N. *Bellis major & minor* 5. 6. 7. *Aprilis mane ante ortum Solis collecta validè emolliunt, attenuantque: eadem collecta mense Iunio, secundo die à plenilunio sub crepusculo noctis, plurimum valent ad hæmorrhœam sistendam,* Carrycht. [& dysenteriam.]

PRÆPARATA.

1. ▽. Fit ex integra planta florente, mense Majo collecta.

Hofman. *Bellis.*) à Nostratibus Baumbällichen dicitur. Aliàs Gänseblümlein Maßlieben. Hujus vocabulum derivari potest vel à bellulis ob floris pulchritudinem, vel à bellio, quasi bellico à bello, eò quod tempore belli maximè hujus virtutem experiamur.

Et est vel *sylvestris* vel *hortensis*: Illa *Major, media, Minor*; Hæc vel *simplex* vel *prolifera*. *Sylvestris* crescit passim in pratis & pascuis. *Hortensis* colitur in hortis.

Floret Vere & Æstate: atque herba cum floribus venit in usum.

Vires. Calefac. sicc. moderatè, partium est tenuium &c.) Unde vulneraria est & innatâ quâdam vi specificâ cruorem resolvit, & per insensibilem transpirationem educit. Hydropem sanat in nimio syrii æstu ex potu contractam pro acetario. In hæmorrhagiâ & dysenteriâ sistendâ plurimum valet, collecta in Iunio secundo die à plenilunio sub noctis crepusculo. Ex fl. rubr. hortens. siccatis Tinctura paratur vulneraria & Epatica cum aq. acetos. & sp. ♂tis.

Ben, *vide* Balanus Myrepsica.

¶ LIV. Berberis.

Berberis, *Brunf. Lon. Lob. Cast. Cam.* Spina acida, *Brunf. Dod.* Oxyacantha, *Trag.* Oxyacantha Galeni, *Cord. in D. Tab.* Crespinus *Matth.* Oxyacanthus Galeni, *Cam.* Berberis dumetorum, C. B. 1. German. Saurrauch/ Versich/ Reisselbeern/ Saurdorn/ Erbsel. *Barberyes.* Sauseboom.

Gaudet locis incultis, dumetis, &c.

OFFICIN. NAT.

Fructus (nomine *Berberis*) collecti Autumno.

(Cortex luteus ad aphthas & impetigines, utilis.)

(Semina etiam sive acini asservantur; ingrediuntur Species Diarrhodon. Abbat.)

Vires. *Refrigerant & humectant, 2. partium tenuium, astringunt, appetitum excitant, roborant ventriculum ac Epar. Proin usus sunt frequentissimi in morbis, ubi refrigeratione & adstrictione opus, quales Diarrhæa, Dysenteria.*

PRÆPARATA.

1. *Conditi fructus.*
2. *Succus liquidus.* Ex recentibus baccis expressus.

(Tartari berberum seu salis Essentialis in febribus utilissimi, meminit D. Simon Pauli quadrip. Bot. cl. 2.

3. *Syrupus de succo berberum.*
4. *Rotulæ.* Ex succo & saccharo.

N. *Fit solâ mixturâ sine coctione.* Vid. lib. 2.

5. *Trochisci.* Vid. Dispens.
6. *Roob. de berberibus compos.* Vide Dispensat.

Hofman. *Berberis.*) *Spina acida; oxyacantha.* Hujus fructus in usum venit pharmaceuticum, ex quo *succus, Syrupus, Roob, rotulæ, conditum* &c. conficiuntur. Habet vim refrigerandi, adstringendi, & nonnihil incidendi. Unde ad calorem febrilem restinguendum, hæmoptosin, & dysenteriam compescendam præmissis præmittendis maximè commendatur. Ex succo Berberum Tartarus seu Sal Essentiale præparari potest seq. modo: Rec. Succi Berberum ℔ ij. *Succi citri* ℥ ij. Misce, digere per biduum, deinde filtra; postea exhalet aliqualis humiditas, beneficio arenæ calidæ, reconde hunc succum spissum per aliquot dies in cellam subterraneam, & videbis tartaro suo vasis fundum & latera incrustasse, separa succum per inclinationem & iterum ad dimidias exhalet, ut reliquias tartari etiam acquiras. Hic instar cremoris vel crystalli Tartari pulverisatus jusculis, decoctis aut julapiis adversus febres ardentes nuptus gratiam non solùm Saporis conciliat, sed & calori febrili resistit. *vid. D. D. Simon Pauli l. c. p. m.* 105.

N. Aliàs dicunt, corticem medianum, qui inter extimum & ligno adhæret, in vino albo infusum purgare mirificè.

¶ LV. Beta.

Τεῦτλον, *Dioscor.* Mangolt/ Römisch Köhl. Bete. *Beets.* Beete.

Beta
- alba
- rubra
  - vulgaris
  - radice rapæ, rapum rubrum.

(alba, rubra vulgaris:) *Hæ sunt officinales, præferturque rubra.*

Alba dicitur Beta, *Brunf. Tab. Ger.* Candida, *Trag. Fuchs. Cord. in D. Dod.* Beta alba, *Matth. Lob. Lon. Cast. Cam.*

Beta alba vel pallescens, quæ Cicla officin. C. B. 2.

Rubra vocatur. Beta rubra, *Brunf. Trag. Lon. Dod.* B. nigra, *Matt. Fuchs.* & rubra, *Cast.* rubra vulgatior, *Lob.*

OFFICIN. NAT.

Radices, Folia & Semina.

Vires. *Calf. & siccat, in princip. g. 3. laxat alvum, ob nitrositatem, errhinum est. Usus ejus internus potissimus culinaris est, in acetariis, &c. Externus in errhinis.*

PRÆPARATA.

Succus. Ex tota herba & præcipuè ex radice.

Hofman. *Beta.*) *Rubra* præfertur. Hujus usus internus potissimum culinaris est. Externè commendatur in clysteribus emollientibus & abstergentibus, & ad errhina, dum succus ex radicibus

dicibus recentibus rubris cum aquâ majoranæ mixtus & cava manu exceptus naribus attrahitur in catarrhis, hemicrania &c.

¶ *LVI.* *Betonica.*

1. Betonica alba vel primula veris. *Hæc inusitata.*
2. Betonica vel Vetonica coronaria. *Vide Caryophyllus hortensis.*
3. Betonica officinarum. *De quâ hic.*

Dicitur Betonica, *Brunf. Trag. Matth. Fuchs.* Purpurea, *Fuchs. Dod. Lob. Lon. Cast. Tab. Ger.* Betonica vulgaris, *Clus. hist.* Vetonica, *Cord. in D.* Betonica purpurea, *C. B.* 1. Germ. Betonien/ braun Betonien. de la Betoine. Pourpre. *Bettony.* Betoony.

Crescit in hortis ac pratis, locisque umbrosis: Floret Iunio & Iulio.

OFFICIN. NATIVA.

Folia (*Majo legenda*) & *Flores.*

Vires. *Calfac. & sicc.* 2. *acris est & amara: discutit, atten. aper. extergit, imprimis Cephalica est & Epatica, Splenetica, Thoracica, Uterina, nec non & vulneraria, & demum diuretica: hinc usu interno & externo creberrima venit, maximè in morbis capitis.*

PRÆPAR.

1. ▽. Fit ex fol. antequam florescat, vel ex flor. in MB.
2. *Conserva.* Ex floribus.
3. *Syr. Simplex.* Ex succo & saccharo.
4. *Compositus.* Vid. in Dispensat. August.
5. *Emplastr. ex Betonic.* Vid. August.
6. *Sal. com.* Ex incinerata planta.

(*Extractum etiam paratur.*)

HOFMAN. *Betonica.*) seu *Vetonica.* Germ. Bethonien. Herba est notissima, vulgaris scilicet, præter hanc datur quædam flore albo *Clusii*, & folio Alopecuros quorundam montana à fructus villosi quadam cum vulpina cauda similitudine, quæ rarior est; Dicitur autem *Vetonica*, ab inventoribus scilicet *Vetonibus Hispaniæ populis.*

Crescit in hortis & pratis, locisque umbrosis. Floret Iunio & Iulio.

Colligitur ☉le in ♊ existente ante ejus ortum.

Vires. Calefac. & siccat. discut. atten. aper. exterg.) In hac herba observandum potissimùm, radicum facultates longè dispares foliorum & florum esse viribus. Illæ enim stomacho sunt ingratæ & vomitum movent, Folia autem cum floribus tantæ sunt energiæ, ut *Antonius Musa* Augusti Cæsaris Medicus de Ejus facultatibus totum Librum scripserit; & inde proverbium natum, hoc betonica est utilius. Maximæ virtutis est ad capitis, hepatis, Lienis, renum, pulmonum & uteri affectus. Vulneraria prætereà & ob vim suam incisivam, discutivam & aperitivam etiam diuretica existit. Ex herba parantur decocta, infusa ac epithemata. Ex floribus conserva, & ex succo Syrupus. Aliàs notissimum est ex hac præparatum Emplastrum de betonica, quod vel *Felicem* Wårg/ vel *Andernacum*, vel denique *Wilhelmum Fabricium Hildanum* Autorem agnoscit, quod Capitis & aliis Corporis partium vulneribus & doloribus admodum salutare est. De cætero hæc Planta tabidis etiam & hæmoptoicis conveniens est remedium, icterum sanat, fastidia tollit, & stomachicos recreat. Uteri strangulatui medetur, ruptis ab alto succurrit ex vino. Adversatur venenis & rabidorum animalium morsibus. *vid. D. D. Simon Pauli in Quadrip. Botanic. Class.* tert. p. 219.

¶ *LVII.* *Betula* seu *Betulla.*

Betula, *Trag. Monard. Dod. Lon. Lob. Cast. Cam. Tab. Ger.* German. Birckenbaum. Bouleau, *Birch-tree.* Berckenboom.

Crescit in sylvis, locis gaudens asperis. Iulos prodit Martio, quibus Aprili folia succedunt.

OFFICIN. NAT.

Folia, Cortex, Fungus, sed raro.

Vires. *Folia calf. sicc. resolvunt, atten. absterg. aperiunt, amara sunt. Serum proliciunt. Hinc usus non minim. in hydrope; scabie (balneum parant ex foliis vel etiam ramulis concisis.) & sim. intus & extus adhibita. (Ad scissuras mammillarum, digitorumque inunctus liquor exudans ex virgulis crematis commendatur.)*

Cortex item quia bituminosus calfac. & emollit. Adhibeturque in suffitibus aëri corrigendo dicatis.

Fungus vi pollet adstrictoria; unde ramenta ejus hemorrhoidibus inspersa ad miraculum fluxum cohibent.

Succus. Ex perforato caudice verno tempore prolectus.

Vires. *Commendatur ad comminuendos calculos Renum & Vesicæ, maculasque cutis abstergendas. (Succus hic in tanta copia profluit, ut exinde cerevisiam conficiant. Imò audet asservare Hofmann. intra 12. vel 14. dies extillare tantum, quod arbori cum ramis & radicibus præponderet.)*

PRÆPAR.

▽. *still.* è succo.

HOFMAN. *Betula seu Betulla.*] Germ. Birckenbaum. Crescit in sylvis, locis asperis. Iulos profert Martio, quibus Aprili folia succedunt.

Hujus folia, Cortex & fungus, item Synovia ejus in usu sunt.

Vires folia calef. Sicc. resolv. atten. absterg. aper. &c.) Hujus folia insigni abstergendi facultate sunt prædita, cocta pro epithemate cum aqua imposita hydropicis & scabiosis medentur. Cortex calefac. emoll. adhibetur pro suffumigio ad aërem corrigendum. Fungus vi sua adstrictiva hæmorrhoidum fluxui medetur pro topico.

Synovia ejus seu succus ex cortice vel ramis mense Martio aut Aprili vulneratis sponte defluens unius aut alterius cyathi proportione poculo cerevisiæ benè lupulatæ associatus & in haustum manè sumptus, certò spondet effectus ad calculi præservationem optabiles, adeò generosos, ut vix ulli anti-nephriticorum palmam cedat. Et dysuriis etiam & stranguriis senilibus medetur. Calorem item jecoris veluti ex adacta spina oriundum mitigat primum ac deinde tollit. Ligationis incantationem etiam solvit potus cerevisiæ betulinæ. Mirum est, morbos ab incantatione per lignum quernum inductos solvi per usum betulæ vid. C. R. ichter, Cl. Helmontius. Thom. Bartholinus in Centur. &c.

¶ *LVIII.* *Bistorta.*

Natterwurtz/ Krebßwurtz. Bistorte. *Bistort, Snake-vveed.* Slangekruyde. Groote wilde Osse-tonge. Est, C.B.

- Major radice
  - minus intortâ
  - magis intortâ
  - } *hæ sine discrimine officinales.*
- Alpina
  - Maxima
  - Media
  - Minima
  - } *minus officinales.*

1. Dicitur Bistorta, *Cord. in D. Matth. Dod. Cast.* Bistorta fœmina, *Brunf.* Bistorta Britannica, *Lob.* Serpentaria fœmina & colubrina, *Fuchs.* Colubrina, *Lon.* Colubrina & Dracunculus major, *Brunf.* Bistorta major radice minus intortâ, C. B. 1.
2. Colubrina & Dracunculus minor, *Brunf. Trag.* Serpen-

Serpentaria mas seu Bistorta, *Fuchs.* Bistorta, *Con.* minor, *Tab.* latifolia, *Ger.*

OFFICIN. NAT.

Radix & interdum *Fungus.*

Vires. *Refrig. sicc. ad g. 3. adstringit validè, est austeriuscula, alexipharmaca, sudorifera. Usus præcipui in vomitu compescendo, in abortu præcavendo, &c. Extern. in catarrhis exiccandis, fluxu uteri sanguineque vulnerum sistendo (Ad gingivas laxas & ulcerosas.)*

Fungus *sanguinem in vulneribus ac hæmorrhagia narium mirè sistit.*

PRÆPARATA.

∇. Ex herba.

Hofman. *Bistorta.*) *Serpentaria Colubrina.* Natterwurtzel. Krebswurtzel à Nostratibus ob formam. *Bistorta* inde appellatur, quod radice constet in se contorta & convoluta. Et est vel *major*, vel *media*, vel *minima*. *Major* radice minus intortâ, & *minor* radice magis intortâ nobis solum in usu sunt.

Radix colligenda est ☉ existente in ♋.

Vires. Refrig. sicc. adstring. &c.) Terrestris & adstringentis est virtutis, alexipharmaca & sudorifera. Unde in dysenteriâ, nimio hæmorrhoidum fluxu, vomitu sistendo, abortu; præcavendo admirandæ est efficaciæ. Hujus radices magnam cum tormentillæ affinitatem habent. Observandum tamen est, ut cum tormentilla radices magis tenuium sint partium, quàm bistortæ, semper ubi minore adstrictione est opus, ut in principio dysenteriæ malignæ, tormentillam bistortæ præferamus. Prætereà contrà febres malignas, ut variolas, morbillos, petechias, imo Pestem & dysenteriam epidemiam summo cum emolumento adhibetur, non ut sudores moveat, sed ut ebullitionem massæ sanguineæ compescat, quæ causa etiam, quod radices tormentillæ compositionem Pulveris Rubri Panonici ingrediantur.

¶ *LIX. Bombax.*

Arbuscula est exotica ferens fructus instar nucis crinitæ, in qua semen latitat lanugine mollissimâ involutum.

Dicitur bombax officin. Cottus seu Cotta & bombax *Serapioni.* Xylon seu Gossypium, *Matth.* Xylon, *Fuchs. Lon.* Gossypium, *Dod. Lob. Cost. Cam. Tab.* Gossypium frutescens semine albo, C. B. I. German. Baumwolbaum. L'arbre qui porte le Cotton. *Cotton Tree.* Cottoen of Boomwolle.

Copiam ejus plurimam producit Syria ac Cyprus.

OFFICIN. NAT.

Semen & Lanugo quæ *Gossypium* officinarum, baumwoll Cotton. *The seed & soft wool of the Cotton Tree.* 'tSaet en fiin wolle van de Cattoenboom.

Vires. *Lanugo calf. & sicc. semen pulmonarium est, tussientibus & asthmaticis maximè proficuum, auget semen.*

N. *Usus tùm seminis, tùm lanuginis rarus est modernis.*

PRÆPAR.

(Oleum ex semine expressum ad ulcera capitis manantia & tineam, lentigines & pustulas faciei, adhiberi potest. Notandum autem, ubi semina ficciora, beneficio olei ovorum, vel carbonum Petræ Angliæ, digestione & rectificatione acquiri.)

Hofman. *Bombax.*) Arbor exotica est, fructum ferens instar Nucis crinitæ, in qua semen latitat lanugine involutum mollissimâ; dicitur & *Gossipium*; Quod *duorum est generum, unum annuum, alterum perenne.* Ex priori *Fruticescens Gossipium* semine albo *Bauhini, Officinis Bombax*, dicto; Lana & semen, quibus fructus refertus est, in officinas inferuntur, hoc, ut eo ad tusses & asthma curanda, itemque renum calculos: illâ, ut eâ ad cucuphas & alios sacculos medicinales consuendos, utamur. *Joannes Nienhoff* in legationis ad Imperatorem Chinensem descriptione p. 125. *Gossipii* herbæ meminit, ex quâ præstantior lanugo colligatur. Cujus herbæ figura cum nostro Europæo rubro convenire videtur. *vid. Theoph. Histor. Plantar. lib. 4. cap 9. Th. Bellon. libr. 2. obs. c. 60. Sim. Pauli l. a. p. 528.*

¶ *LX. Borrago.*

Borrago, *Brunf. Trag. Fuchs. (icon.) Dod. Lon. Cam.* Buglossum, *Matth. Fuchs. Cast.* Buglossum, verum, *Cord. in D.* Buglossum latifolium, *Lob.* vulgare, *Clus.* Buglossa urbana, *Clus. hist.* Borrago floribus albis, *Tab.* hortensis, *Ger.* Buglossum latifolium, Borrago. C. B. I. Borretsch. Bouronche ou Bourache. *Borrage.* Bernagie.

Crescit ut plurimum in hortis, tum quoque locis incultis, officinalisque est sine discrimine sive cæruleos ferat flores, sive albos, quæ hîc æquè vulgaris, ac prior.

Floret mense Iunio, Iulio, Augusto, usque in Septemb.

OFFICIN. NAT.

Radix, Folia, Flores, (qui inter 4. cordiales famosos recensentur.)

N. *Radix asservatur excorticata.*

Vires. *Cordialis est è præcipuis, calf. & humect. 1. atram & adustam bilem corrigit, spiritus vitales ac animales fuligine atrâ biliariâ inquinatos mundificat, unde & omnibus affectibus ex atra bile oriundis convenit, v. gr. hypochondriacis.*

(In mensium obstructione naturis calidioribus, quâ à calidis Emmenagogis magis læduntur, quàm juvantur, conveniens.)

PRÆPAR.

1. ∇. *duplex.* 1. ex toto, 2. ex floribus.
2. *Conserv.* Ex floribus.
3. *Syrup.* Ex infusione triplici florum & sacch. Disp. August.

N. *Alii ♃. succi ex fol. express. Unc. 8. flor. Recent. unc. 1. vel unc. 1ß. cum sacchar. unc. 4. coquunt in syrupum.*

4. *Succus inspissatus*, sive essentia. Vide l. 2. de succis.

Hofman. *Borrago.*) Quasi *Cor ago*, gaudia Cordis ago. *Veteres Buglossam* nominarunt. Hæc tamen differentia intercedit, quod *Borrago* humidioris & succosioris; *Buglossa* autem sicciores Naturæ sit. Flores *Borraginis* etiam ex quatuor florum cordialium sunt numero (borraginis scilicet, buglossæ, violarum, rosarum) efficacissimi ad humores terrestres adustos massæ sanguineæ temperandos. Vino injecti animum exhilarare dicuntur; Ex his *Aqua* ex Alemb. destillata cardiaca ast; item ex his *conserva & Syrupus* conficitur, quæ in cordis affectibus, palpitatione, melancholiâ &c. summè commendantur. *Tinctura* etiam exindè conficitur cum aq. acetos. s. q. & sp. Vitrioli ♂tis in febribus ardentibus & melancholicis affectibus. Dos. à coch. j. ad ij. vel iij. in convenienti vehiculo.

Colligitur ☉ in ♊ & ♋ existente.

Botrys. Hujus in Appendice Pharmac. Schroeder. hæc fit mentio.

Botrys *seu* Ambrosia *referente Clariss. D.D.* Simone Pauli. *Botrys seu botrys ambrosioides Bauhini. Sunt ex recentiorib. nonnulli vestigia Dioscor. &* Pauli Æginetæ

ſequuti qui ad thoracis mala & in ſpecie orthopnœam valde botrym commendant, inter quos Matthiolus, Lobelius, Camerarius primi ſunt: quorum ille propria experientia uſum botryos, Comm. in Dioſcor. l. 3. c. 113. p. 620. hic verò in obſerv. Stirpium p. 113. authoritate Zigeri Colbergiers, apud Antverpienſes olim experientiſſimi Medici fretus, miris laudibus effert. Tertius verò in horto ſuo p. 29. teſtatur, in Miſnia, confieri ex ea cum melle electuarium ad pulmonis vitia. Herbam botrym inter alias olentes in condiendis Magnatum cadaveribus locum habuiſſe, etiamnum recordor. Grato enim eſt odore, calidaque & ſicca ſecundo exceſſu, ut facilè à putredine præſervet; quare non incaſſum Dioſcor. ſuaſu veſtibus interſpergitur aut implicatur ne tineis exedantur. Agerius in Tragum obſervavit, aquam illius deſtillatam lenire dolores poſt partum, qui valde exercere, ceu in quæſtionem datas puerperas ſolet, qua deficiente commendandus eſt uſus Zedoariæ radic. ℨß. pondere in vino propinandæ.

Addo hîc, quod in gurgulionis affectibus, & vulva elongata, conveniat decoctum pro gargariſmo, quòd in Diarrhæis Clyſteribus incoquatur; fumus fluori muliebri conducat, ad uteri etiam dolores Cataplaſma utile ex ea paretur, ſuccus ad defluxiones oculorum utilis ſit.

(Parari poteſt Conſerva ex herba pro Phtiſicis.)

(Parant etiam Syrupum Botryos hunc in modum. ℞. Herb. Botryos M iij. Eryſim. urtic. ana M ij. Caulium rubrorum, Tuſſilagin. ana M iß. Coq. in ſ. q. Aqu. Colaturæ adde ſacchar. alb. ℔ ijß. clarifica & coque in Syrupum.

HOFMAN. *Botrys*) Sic dicitur, quia floſculi numeroſiſſimi vitium botros æmulantur; Eam etiam *Galenus* præteriit, minimè autem *Dioſcorides*. Folia habet inſtar ſenecionis lanugi- noſa, ſubhirſuta, coloris viridis in luteum languentis, odoris grati, ex geniculis ramorum orta. Caulis dodrante altior, hirſutus. Radix ex albo ſubrubra eſt, lignoſa.

Alia *ſativa* eſt, alia *ſpontanea*. Hæc in vineis, calviſque apricis & editis locis provenire ſolet, item in arvis inter ſegetes reperiri ſolet.

Vires. Calefacit & ſiccat, grati eſt odoris, attenuat, reſolvit, unde ad orthopnœam commendatur ex pituitâ viſcidâ ortam, item ad Pulmonum vomicas utilis eſt; Poſſunt exinde præparari conſervæ, electuaria cum melle, Syrupi; item Aqua ejus deſtillata medetur doloribus poſt partum. Externè ſuffitus inde fiunt vaporetenus Mulieribus ad menſes ciendos & fœtum mortuum expellendum.

¶ LXI. *Branca Urſina.*

Σπονδύλιον, σφονδύλιον. Spondylium vulgare hirſutum, C. B. 1. Spondylium *Lob. Matth. Lon. Caſt. Tab.* Vulgare, *Dod.* Branca urſina, *Brunf. Trag. Cord. in D.* Acanthus vulgaris ſeu Germanica, *Fuchſ.* Bärenklau/ Bärwurtz. Branche-urſine. *Branckurſin, Bearsclavv.* Beerenklauw.

Creſcit paſſim in locis humidioribus: floret Majo.

Folia ſola.

Vires. *Eſt è 5. herbis emollientibus, calf. & ſicc. aperit. Uſus potiſſimum externus eſt in clyſteribus aliiſque paregoricis, quarumcunque formularum, & ut plurimum in cataplaſmatis.*

LXII. *Braſſica.*

Κράμβη, Caulis, Köl/ Kölkraut/ Choux. *Cabbage.* Coole.

Varia Braſſicæ ſunt genera, quæ his claſſibus comprehendi poſſunt.

- Sativa
  - capitata.
  - non capitata.
  - criſpa.
  - Apiana, id eſt, apii flore.
- Sylveſtris.
- Marina, id eſt, *Soldanella.*

Ex his magis medicamentoſa eſt, teſte Matthiolo, non capitata, minutis caulibus, tenerioribus foliis, lævis, tenera, C. B. 1. Braſſica alba vel viridis: huic ſuccedit non capitata rubra.

Dicitur Braſſica, *Brunf.* Lævis, *Matth. Caſt.* Braſſica candida, *Ger.* hortenſ. lata alba, *Lon.* Braſſica vulgaris ſativa, *Lob. Dod. Ger.* Braſſica prima *Tab.* Braſſicæ ſativæ majoris ſpecies altera, *Trag.*

OFFICIN. NAT.

Folia, jus foliorum, *Semen.*

Vires. *Folia calf. & ſicc. citra acrimoniam, vulneraria ſunt, ebrietatem arcent, aſtringunt & laxant, adeoque qualitatis mixtæ: Nimir. ut aiunt Salernitani.*

Ius caulis ſolvit, cujus ſubſtantia ſtringit.

Extrinſecus uſitatum eſt ruſticis, Vulneribus folia imponere, ut conſolidentur, quin imo & pleuriticis doloribus impoſita, eos mitigant.

Semen eadem pollet qualitate cum foliis.

PRÆPARATA.

Loch. de caule. Vide Diſp.

(Muria braſſicæ conditæ ambuſtis convenit.)

HOFMAN. *Braſſica.*) Hîc non capitatam minutis caulibus tenerioribus foliis &c. intelligimus, quæ ut herba medicamentoſa & alimentoſa vulneraria eſt, tam internè quam externè hujus juſculum ſeu brodium alvum proritat. Ebrietatem arcere dicunt, ſi tempora ejus foliis ſint redimita. Item ſuccus braſſicæ rubræ illitus contrà verrucas commendatur ſpatio 14. dierum citrà deterſionem ullam reſiccatus. Foliorum decoctum abſtergendo & ſiccando conſolidat vulnera, ulcera & fiſtulas ob vim balſamicam, nitroſam & abſterſivam.

N. *Braſſicæ capitatæ* Muria acida in principio inflammationis faucium, ubi refrigerare & repellere volumus, pro gargariſmo magno cum emolumento applicatur. Item internè ad reſtinguendum calorem ſucco Citri alterata pro potu hæc aqua acida miræ eſt efficaciæ. In cruſtâ lacteâ puerorum repulſa folia braſſicæ capitatæ tepida impoſita ad fluorem reducunt certiſſimo experimento.

¶ LXIII. *Bugloſſa.*

Βούγλωσσον, Bugloſſum, C. B.
- Sativum
  - Latifolium
    - vulgatum. *Vide Borrago.*
    - Peregrinum.
    - Hiſp. *inuſit.*
  - Anguſti folium.
    - Majus, *Hujus loci.*
    - Minus. } *Inuſitata.*
- Sylveſtr.
  - Majus nigrum. } *Inuſitata.*
  - Minus 1. 2. 3. } *Inuſitata.*

Dicitur Bugloſſa, *Brunf.* Bugloſſ. Italica, *Trag. Lon.* Bugloſſ. longifolia. *Cord. hiſt.* Bugloſſum vulgare, *Matth. Caſt. Tab. Ger.* Bugloſſum anguſtifolium, *Lob.* Bugl. Italicum, Hiſpanicum grande. *Cam.* Cirſium Italicum, *Fuchſ. Cord. in D.* Echium Italicum, Italicum Spinoſum, *Fuchſ. ico.* Anchuſa, Alcibiadion. *Dod.* German. Ochſenzung. Bugloſſe, *Bugloſſ, or Oxetongue.* Oſſetonge.

Creſcit nobis in locis campeſtribus & arvis, floret Majo, & Iunio.

OFFICIN. NAT.

Flores, Radices, & Folia.

N. *Radix*

N. *Radix asservatur excorticata.*

Vires. *Easdem obtinet quas Borrago.*

PRÆPAR.

Eadem quæ Borraginis.

N. *Succus buglossæ mucilaginosus, eoque difficilis est expressu: eapropter si nihilominus eundem desideraris, colloca in loco humido per noctem, hinc exprime.*

HOFMAN. *Buglossa.*) cùm easdem, quas *Borrago*, obtineat virtutes, de hâc seorsim non commentabimur, Lectorem eò remittentes.

¶ LXIV. *Bursa pastoris.*

Pera Pastoris, (Capsella Sanguinaria) Teschel-kraut/ Hirtenseckel/ Seckelkraut/ Blutkraut. Bourse de Pasteur, ou bourse de Berger. *Shepherds purse.* Teskens Cruyt/ Borsjekens Cruyt.

C.B est
- foliis sinuatis
  - Major, C.B. 2.
  - Media, C.B. 3.
  - Minima, C.B. 4.
- foliis integris, loculis oblongis
  - major ac
  - minor, &c.

Ex his usitatior est major, cui succedunt media & minor.

Major dicitur Bursa pastoris major, *Brunf. Trag.* Bursa pastoris, *Matth. Cord.* in *D. Lon. Lob. Cast.* (herba cancri;) *Ger.* Pastoria bursa, *Fuchs. Dod.* major, *Tabern.* Bursa pastoris major folio sinuato; C.B. 2.

Media describitur Bursa Past. minor, *Tab.* minima; *Ger.* C.B. 2.

Minor est Pastoria bursa minor, *Dod.* minima; *Lob.*

Crescit B. past. passim in locis incultis, Floret Aprili.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Refrig. & sicc. adstringit & constipat, hinc valet in hæmorrhagia narium, exputitione sanguinis, diarrhæa, dysenteria, mixtione cruenta,* [*gonorrhæa*] *fluxu nimio mulierum. Externè vulneribus solidandis à plebeiis adhiberi solet, nec sine successu: uti & hæmorrhagiis narium, (sub alis & in nucha plantis pedum,) Quinimo adhibetur sæpius in cataplasmatis febrifugis, quæ carpis imponuntur; (item ad pudendorum tumores.)*

PRÆPAR.

∇. Ex foliis.

HOFMAN. *Bursa Pastoris.*) multi *Bursam Pastoris & Thlaspi* pro unâ eâdemque plantâ habent, ut *Cæsalpinus & Matthiolus* observarunt, sed fallunt hi & falluntur. Differunt enim foliis, formâ & viribus. *vid. Domin. Chabræus* l. a. p. 295. Hujus Differentias vid. l. c. & apud *Dnum Nostrum Autorem.* Nos de ejus viribus maximam partem sumus solliciti.

Vires.) Refriger. sicc. adstringit & constipat. &c. absque ullo acri sapore, succo potius glutinoso abundans. Undè ad sistendas hæmorrhagias, ex quacunque parte sanguis fluat, narium, pulmonum, uteri, hæmorrhoidum &c. tam intus quam extus adhibita valdè commendatur, aqua, succus & decoctum. Multi sibi persuasum habent, herbam saltem gestatam aut manibus arctè compressam, ut incalescat, eandem nudis plantis pedum soccis inditam, è naribus aliisque partibus emanantem sanguinem cohibere. Nonnulli paroxysmum tertianæ eadem compescunt cum aceto carpis manuum imposita. Ad faucium & pudendorum tumores ejus decoctum etiam (pro cataplasmate) commendatur.

¶ LXV. *Buxus* seu *Buxum.*

Πύξος, Buchsbaum du boüis, *Box-Tree.* Bucxboom.
- Arborescens. *Hujus loci.*
- Fruticosa.
- Foliis rotundioribus. Chamæpyxos; *Trag. Hab. Hæc utuntur ad areolas hortorum.*

Insignitur Buxus, *Brunf. Matth. Dod. Fuchs. Lon. Lob. Cast. Cam. Tab.* Buxus vulgaris, *Trag.* Buxus arborescens, C.B. 1.

Viret perpetuò, Aprili tamen germina novella profert: locis gaudet asperis, saxosis.

Vires. *Rari usus est in Medicina: sunt tamen qui oleum ex ligno destillant, summè narcoticum: idque non solum summopere commendant in Epilepsia, odontalgia, (si dentiscalpium ipsi intinctum in radicem dentis dolentis immittatur) dentibusque corrosis, verminatione, &c. sed & pro oleo Ligni Heraclei Rulantinò venditant. Videatur Quercet. Tetrad.* p. 214. 215. 216. *ubi buxum lignum efficacissimo sulphure narcotico scatere docet.*

Extractum Ligni. Vid. l. 2.

Vires. *Insigne est sudoriferum & specificum ad Epilepsias, vermes, putredines.*

Dosis: *Exigua pilula. Quercet. in Pharm. Rest. cap. 46.*

(N. *Succus Buxi rec. expressus beneficio liquoris appropriati, exhibitus cum successu pleuriticis in Belgio, quod pro secreto communicatum retribuò.*)

(*Solo decocto ligni Buxi Icterica sanata, For. obs.*)

(*Spiritus acidiusculus, quo Tinctura corallorum parata Epilepticis adhibetur.*)

[*Acetum dicitur antiepilepticum.*]

HOFMAN. *Buxus seu Buxum.*) Rari usus est in Medicina; interim tamen *Ios. Quercetanus in tetrad. Cap.* 6. p. 211. & 215. miris laudibus ejus oleum ob vim suam narcoticam extollit. Fides stet penes Autorem. Non desunt, qui *Oleum destill. Buxi pro Oleo Ligni Heraclei Rulandi* venditant, sed malè: *Illud enim Oleum ex ligno visci corylini* destillatur, de quo infrà. Aliàs sciendum est, ex *Buxo* diversos unâ vice destillari posse spiritus. Destilla scilicet bonam quantitatem *Buxi*, & prodibit subacidus spiritus, in hunc convenientem Corallorum rubrorum quantitatem injice, iis acidus Spiritus sociatus tam arctè cohærebit, ut alter Spiritus Naturæ non acidæ solus adscendat, spiritus gravi odore & sapore admodum penetranti absque omni tamen aciditate, à priori acido longè diversus. Solutio Corall. r. cum priori acido facta tincturam rubram præsentat. Alter non acidus peculiare Salinorum corporum genus constituit, dum nullam effervescentiam in acidis relinquit, nec in alkalibus producit.

C.

¶ *Cacao.*

De eo sic habet *Chabræus* in sua *Stirpium Sciagraphia.* Cacao arbor est modicæ magnitudinis, quæ simul ac sole tacta est, contabescit: nec nisi in sylvis umbroso & humido loco seritur. Fructus amygdali speciem refert, & rubicundo est tum cortice tum nucleo: per universam Americam celebris. Ex nucleo enim *Cacao* fiunt Sorbitiunculæ refrigerantes adeò expetitæ, ut cum iis nihil non commutare possint quæ illarum regionum merx præcipua. Hactenus *Chabræus.* Fiunt autem sorbitiunculæ de quibus ille è compositione quadam cujus basis est *Cacao* quæque *Chocolada* vel *Chocolata* dicitur. In curiosorum gratiam addere lubet rationem ejus compositionis conficiendæ quæ è multis est præcipua, quamque è tractatu super hac re emisso, excerpsimus. ℞. gr. *Cacao No. C, gr. Chili sive piper, mexicani major. scil.* (vel

patlague dictor. aut iis deficientibus gran. piper. in-dici latior. minúſque calidorum, N. ij. ſem. aniſi man. j. flor. auricularum nomine aut Vinacaxtlides inſigni-torum M. ij. quibus ſi alvus fuerit durior adde totidem manip. eorum florum qui Mec'aſuchil dicuntur. (Illis in regionibus in quibus deficiunt flores ultimò notati po-terunt adhiberi, roſar. Alexandrinar. vulgo pallidar. dictar. N. vj.) Cinnamomi ℥ ij. amygdal. & avel-lan. N. xij. ſacchari albiſſ. ℔ ß. Achiote q. ſ. pro colo-randa tota maſſa. Plura ſanè addenda forent pro deſ-cribendis omnibus ſimplicibus quæ compoſitionem enarratam ingrediuntur, ſed ab iis ſuperſedemus quo-niam commodè poſſunt videri in tractatu de *Chocola-da* ab Hiſpano quopiam Medico confecto & Gallica civitate donato à Celeberr. Renato Moreau p. m.

§ *LXVI. Calamus Aromaticus Indus.*

Calamus Aromaticus officinarum. *Vide Acorus.*

Calamus Aromaticus Indus, eſt planta Indica & di-verſa ab Acoro. Super quo legi poteſt Garzias ab hor-to, lib. 1. Aromat. cap. 23. & annotationes Cluſii in eundem.

Inſcribitur κάλαμος ſimpliciter & κάλαμος μυρεψικὸς, *Hippocr. & Galen.* καὶ ἀρωματικὸς, *Dioſc. Oribaſ. Ægin. Aetio.* Calamus Alexandrinus, *Celſo.* Calam. aromaticus, *Cord. in D. Fuchſ. Garz. Lob. Acoſt.* Calamus aromaticus Indicus, C. B. 1. inter arundines odoratas, German. wolriechend Calmus. Roſeau Aromatique. *Calamus Aromaticus*, or *Svveet Cane*. Welriecckende Calmus.

N. *Rara planta eſt officinis noſtratibus & non niſi* Foliis *ſolummodo arundinaceis (iiſque raris) nota.*

Subſtituunt itaque Acorum ſeu Calamum Aroma-ticum officin.

Vires. *Calfac. ſicc. 2. acris eſt. Uſuſque præcipui in Uteri affectibus & nervorum doloribus. Garzias ab Horto.*

HOFMAN. *Calamus Aromaticus Indus.*) Quidam Docto-rum Acorum *Noſtrum verum & genuinum* pro legitimo Calamo Aromatico venditant; Nam præter *Fuchſium, Braſſavolam,* & Alios, Valerius Cordus *in Dioſcorid. Cap. 2. Libr. 1. & Ianus Cornarius etiam in comment. in Dioſc. l. 1. c. 17.* affirmativam tuentur. Nec audiendos illos eſſe dicunt, qui Calamum odoratum ſe nun-quam vidiſſe aiunt, & non Calamum, ſed radicem, eamque ma-gis albicantem pro Calamo vulgò venditant. Nam Radicis, in-quiunt, Calami uſus eſt, non verò Calami ipſius. Verùm hæc omnia incerto nituntur fundamento. Nam *primò* Calamus *Dioſcoridis* propriè dictus eſt Calamus ſeu Iuncus aut *Arundo*, non ve-rò *Radix*, ſed *Noſter* ſub *Radicis* forma viſitur. *Deindè* Calamus A-romaticus planta eſt exotica in Arabia, India, Syria proveniens, noſter verò non peregrinus, ſed inquilinus eſt. *Tertiò, Noſter* non Arundinis, ſed Iridis in modum creſcit. *Quartò verus* Calamus aromaticus odore ſtatim è longinquo invitat, ruſuſque vel ſubal-bidus, tactu mollis, minus fragilis, atque aſſulosè potius quàm raphani modo frangitur: eſtque commanducando glutinoſus & linguam cum guſtu acri adſtringit. *Quintò* in *veri* Calami cavita-te ſeu cannâ araneum quiddam albicans conſpicitur, ut in omni arundinum genere, in noſtro aliquid ſolidi obſervatur.

Guillandinus cum *Vegetio* facit duplicem Calamum aromati-cum, *Unum Syriacum, Alterum Indicum*; *ille* ad ripas creſcit la-cus Genezaretici, ſeu mare Galilææ, & mare Tyberiadis; non multum à vulgari differens. *Hic* à Syriaco diverſiſſimus olim à *Dioſcoride* deſcriptus eſt. Hunc & Cluſius *Lib. 1. Aromat. hiſtor. c. 31.* forma *à Dioſcoride* depicta exhibet, quo & Lugduni in diſpen-ſatione theriacæ uſi ſunt. Smetius eundem vidit *Anno* 1607. *Ti-dicæus Medicus Thorunenſis* Eundem ſe vidiſſe refert, *Lib. de The-riac.* p. 181. Exactiſſimè Eundem etiam depictum vide *in Domi-nic. Chabræi ſtirpium Iconibus & Sciagraph. p.* 199.

N. In Hujus defectu Noſter *Calamus aromaticus* ſive potius *Acorus verus* ſubſtituitur, ob virtutes aromaticas, quibus ei reſpon-det.

¶ *LXVII. Calamintha.*

Καλαμίνθη, C. B. {
- Incana, ocymi foliis.
- Pulegii odore ſeu Nepeta.
- Vulgaris, vel officinarum. *Hæc uſualis.*
- Magno flore.
- Exiguo flore.
- Arvenſis verticillata.

Dicitur Calamintha, *Matth. Fuchſ.* vulgaris, *Cam.* Cal. montana, *Dod. Caſt.* Calam. montana vulg. *Lob. Tab.* Nepeta montana, *Cord. in D.* Mentha ſativa ru-bra, *Ger.* Calamintha vulgaris vel officinarum Ger-maniæ, C. B. 3. aliis Calamenthum. Germ. Ackers-müntz / Calament / Wilder Polen. Calamenthe ou Pouliot ſauvage. *Mountain Calaminth.* Cala-ment / Catteeruyt.

Floret Iunio & Iulio, creſcit in arvis.

OFFICIN. NATIVA.

Folia.

Vires. *Calfac. ſicc. & aperit, attenuat, diſcutit, exterget, partium tenuium eſt, ſtomachica ac uterina inprimis, hinc & pectoralis atque Epatica: menſes ciet, fœtum ejicit, urinam movet, tuſſi medetur, Epar reſerat.*

PRÆPARATA.

1. 🜄. Ex planta integra Iunio vel Iulio collecta.
2. *Sal.* Ex cinere.
3. *Syrup. compoſ. de calamintha.* Vid. Diſpenſ. Auguſt.
4. *Spec. Diacalaminth.* Vid. Diſp.

HOFMAN. *Calamintha.*) *Cal. Montana vulgaris. Nepeta montana. Mentha ſativa rubra.* Germ. Calaminth. Ackermüntze. Hæc folia habet ex adverſo ſita, unciam aut ſemiunciam longa, ſerrata, piloſa, odoris grati; A medio ad ſummum uſque ramo-rum ex foliorum alis pediculi duo in plures minores diſſecantur, quibus flores inſident, è calyculis barbatis & ſtriatis hiantes, co-lore purpuraſcente. Caules & rami ſunt quadrati.

Montes amat & umbroſos, ſaxoſoſque clivos. Unde & in hor-tos transfertur. Floret Iunio & Iulio.

Hujus Differentias facit natale ſolum, florum & foliorum magnitudo. Alia enim *Calamintha* eſt, uti dictum vel *Montana*, fl. magno, vel fl. minore, folio & fl. parvo incano, alia *Arvenſis* &c.

Vires. Calefac. ſiccat. aper. attenuat. diſcutit. &c.) Undè facit ad Hepatis obſtructiones, flatus diſcutiendos, & Menſium fluxum promovet vel in vino infuſa, vel in forma pulveris cum vino. Item externè fomenta & cataplaſmata ex ea fieri poſſunt.

§ *LXVIII. Calcatrippa.*

Videatur Conſolida Regalis. *Matth. Caſt. Cam. Tab. Ger.* Conſolida Regia, *Lob.* Flos Regius, *Dod.* Delphinium. *Cluſ.* Germ. Ritterſporn / Lerchen-klau / S. Ottilienkraut. Conſolide Royale. *Com-frey Royal, Larsks-heels.* Ridderſporn.

Varia extant genera quoad colores, florum multi-plicitatem, modumve naſcendi differentia, adeoque alia eſt flore ſimplici, alia pleno, quædam hortenſis, alia aruenſis. Hortenſis colitur in hortis, aruenſis paſ-ſim in aruis reperitur, præſtantiorque habetur hor-tenſi, Floret Majo, & Iunio.

N. *Sunt qui calcatrippam pro Delphico Dioſcoridis repntant*

reputant, alii Cyminum sylvestre Dioscoridis esse volunt. Sufficit nobis scire vires & usum.

OFFICIN. NATIVA.

Herba & Flores.

Vires. *Omnes calcatrippæ species siccant, calore & frigore temperatæ sunt, subastringunt, vulnera consolidant, partum facilitant intrinsecus & extrinsecus adhibita.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *stillat.* Ex herba cum floribus collecta initio Iunii.

Vires. *Commendatur ad oculorum rubedinem & ophthalmias. Præsertim quæ è cærulei coloris floribus prolecta est.*

2. *Conserva.* Ex floribus.

Vires. *Commendatur ad tormina ventris infantum, ut & ad ardorem stomachi.*

HOFMAN. *Calcatrippæ.*) seu *Consolida regalis.* Rittersporn. De variis hujus generibus vide Botanographos. Nos virtutis curam agimus.

Vires, siccat, temperat, subastring. unde Crato in vino exhibitam ad partum promovendum commendat. Hujus Aqua in ophthalmiâ utilis est, prout & hujus flores in aquâ rosarum alb. macerati optimo cum successu palpebris instar cataplasmatis applicari possunt.

¶ LXIX. *Caltha.*

Calendula, Chrysanthemon, Ringelblum. Soucie ou souci. *Marygold.* Goutbloem.

Est præcipuè { vulgaris. *Hæc officinalis.* / paluſtris. *Hæc officinis ignota.* }

Indigitatur Calendula, *Brunf. Trag. Dod. Cam.* Caltha sativa, *Tab.* Caltha, *Matth. Fuchs. Lon. Cast.* Chrysanthemum, *Lob.* Calendula simplici flore, *Ger.* Caltha vulgaris, C.B.I. (Verrucaria.)

Crescit in hortis, florere incipit Majo, floretque per integram Æstatem.

OFFICIN. NAT.

Flores.

Vires. *Flores Cardiaci censentur, hinc Epatici, calf. & sicc. 2. (præcipuè si sicci sint) aper. discut. subastring. menses cient, partum promovent (fumus subditus parturienti,) sudores movent, alexipharmaci censentur, ictero medentur.*

(*N. Semen in Quartana exhibetur.*)

(*N. Capitula globosa florum antequam aperiantur, muriâ & aceto condiri, locoque Capparum edi possunt.*)

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex fol. & flor. cum incipit florescere. (menses movet.)

2. *Acetum.*

3. *Conserva.* Ex floribus.

HOFMAN. *Caltha.*) *Calendula, Chrysanthemum.* Ringelblumen. Hanc aureus florum commendat splendor, ex calice multifido hirsuto, prodeuntium, disco luteo vel fusco. Caulibus tenuibus, angulosis, hirsutis; & tactu viscidis. Folia hujus sunt linguæ formâ sine pediculis, oblonga, pinguia, hirsuta, incana, gustu herbaceo. Radix lignosa.

Hujus variæ sunt differentiæ, scilicet flore pleno, prolifero, fl. simplici, Calendula minima, Major, folio lato serrato, Cretica &c.

Crescit in agris & hortis. Floret per integram Æstatem.

Flores in usu sint.

Vires, calef. & sicc. aper. discut. subastring. &c.) Unde Cardiaci sunt, & Epatici; Ob vim specificam Pestis sunt antidotus. Acetum ex floribus tempore febrium malignarum pulsibus manuum plantis pedum, temporibus & naribus cum linteis applicari potest. Ictero prætereà medentur, Menses aperiunt & partum promovent decoctis aperientibus admisti. Flores calendulæ verrucis affricti, ut humescant, postmodum urinâ equinâ (masculi pro masculo, & fœminæ pro fœminâ) ablue, & per se exsiccari sinas; ter vel quater repete, verrucas exstirpant.

N. Caltha palustris ad flores sese jam præparans & capitula globosa producens aptissimè muriâ & aceto condiri & pro capparibus apponi potest.

¶ LXX. *Cannabis.*

Est { sativa sylvestris. } { fœminina, masculina. } { *Hæ usuales promiscuè.* }

Dicitur Κάνναβις, *Diosc.* Cannabis, *Brunf. Matth. Dod. Lon. Lob. Cast. Cam. Tab. Ger.* major, *Trag.* sativa, *Fuchs. Cord. in D.* C.B.I. *vulgo,* Canapus, German. Hanff/ zahmer Hanff. Chanure. *Hemp.* Kemp/ of Hennip.

Colitur in agris: Floret Iunio.

OFFICIN. NAT.

Semen raro *Herba.*

Vires. *Semen calf. (aliis refrig.) siccatque, semen genitale imminuit, (usu continuato) tussi opitulatur, Ictero subvenit: at caput vaporibus replet.*

Herba refrigerat & siccat, ambustis convenit aurium dolores (ab obstructione natos & à vermibus,) sanat (succus instillatus.)

PRÆPAR.

(*Oleum Cannabinum.*)

(Vires. *Emollit, inflammationes arcet, ad extractionem alienorum corporum Emplastris additur.*)

HOFMAN. *Cannabis.*) Hanff. Hæc est vel *Sativa*, vel *Sylvestris.* Illa fœminina, & masculina.

Colligitur in agris; Floret Iulio.

Hujus Semen tantùm in usu est.

Vires. Calef. sicc. &c.) Ex hoc emulsio paratur contrà icterum; & juscula cum cerevisiâ confecta & butyro tempore matutino epota ad præservationem variolarum faciunt in pueris.

Capillus Veneris.
vid.
Adianthum.

¶ LXXI. *Capparis.*

Frutex est exoticus, ex quo flores antequam è gemmis erumpant, decerpuntur, conditique ad nos transportantur.

Nominatur Capparis, *Trag. Matth. Cord. in D. Lon. Cast.* Cappar. 2. *Tab.* Capparis spinosa. *Bellonii.* Capparis retuso folio, *Lob.* Capp. rotundiore folio, *Ger.* Capparis spinosa fructu minore, folio rotundo, C.B.I. German. Cappern. cappres. *Capers.* Kappers.

OFFICIN. NATIVA.

Cortex, radices imprimis.

Vires. *Calf. & sicc. est spleneticus, acris, amarus, austeriusculus, ideoque incidens, aperiens, extergens, subastringens. Prodest in affectibus Arthriticis, hypochondriacis, & simil.*

PRÆPARATA.

Conditi flores.

1. *Condiuntur* ✠ affundendo *&* *Sal* aſpergendo.

N. *Nocere creduntur ſtomacho imbecilliori, Epati è contra & Lieni conferunt obſtructiones eorum reſerando.*

(*Languentem appetitum excitant, nimiâ aciditate ne obſint, pectori cumprimis, vel vino eluendæ vel ſacchāro, paſſulisve miſcendæ.*)

1. *Oleum Compoſ.* Vide Diſp.
2. *Trochiſ. de Cappar.* Vide Diſp.
3. *Extract. è corticibus Rad.* Fit ſecundum Quercetan. cum ▽ flor. Geniſtæ vel ſimili P. R. cap. 26.

HOFMAN. *Capparis.*) Germ. Cappern. Foliis conſtat hiſpidis, circinatis, rotundis, ſaporis amari, alternatim poſitis, ex quibus pediculi erumpunt oblongi, capitula rotunda proferentes, viridantia, quibus dehiſcentibus flores panduntur, roſæ parvulæ æmuli, medium obtinentibus infinitis fibrarum cirris. Frutex ſenticoſus eſt, humilis, ſpinis aduncis hamatus, deorſum ſpectantibus, cujus ramuli aculeis horrentes orbiculariter per terram ſternuntur. Semen pericarpio oblongo clauditur parvum, multum. Cortices ex radicibus delibrantur & cinamomi modo in tubulos exſiccati contorquentur, ſed minores ſunt longitudine, colore cinereo, lineis quibuſdam & rugis tranſverſis dotati, amari, acres, acerbi.

In multis regionibus calidioribus ſpontè naſcitur, ut in Alexandria Ægypti, Hiſpania vel Galliæ Provinciâ. Ex quibus etiam flores aceto & ſale conditi quotannis magnâ in copiâ ad nos deferuntur. Horum ſapor ſtomacho eſt pergratus, invitant ad epulas & languentem revocant appetitum.

Cortices radicum in uſum ſaltem veniunt Medicum.

Vires. Calefac. & ſicc. &c.) Si quid aliud Liene induratos juvare ſolent, unde hepati & Lieni obſtructis ob vim ſuam abſterſivam, inciſivam ac reſolutivam valdè ſunt conducibiles.

N. *Nocere creduntur ſtomacho imbecilliori &c.*) Unde *D. Dominicus Chabræus*, Palati ſtudium, inquit, fallit ingenium, valetudinis diſpendio. Nam qui ſapor in illis percipitur, aſcititius eſt à muriâ, vel ab aceto. Sunt paucæ carnis & pauci ſucci, &c. Verùm ipſa ſubſtantia capparum muriâ & aceto conditarum difficilis quidem eſt coctionis, decoctum autem illarum minimè, & hoc præſtat effectum, qui capparibus vulgò attribuitur.

Oleum de Cappar. compoſit. Diſpenſ. tam internè, quàm externè adhibitum in viſcerum obſtructionibus miræ etiam eſt efficaciæ.

¶ LXXII. *Caprifolium.*

Περικλύμενον, Matriſylva, Volucrum majus, Lilium inter ſpinas, Waldwinde/ Speckgilg/ Geisblat/ Zungilg/ Waldlilien/ Alfrancke. Chevrefueilles. *Woodbind.* Caprifolium/ Seytenbladt.

Eſt { non perfoliatum / perfoliatum } *utrumque promiſcuè officinale eſt.*

1. Non perfoliatum vocatur Caprifolium, *Brunf. Lon.* Germanicum. *Dod.* Periclymenum, *Trag. Fuchſ. Cord. in D. Cam.*

Periclymenum non perfoliatum ſeptentrionale, *Lob.* Periclymenum vulgare ſeptentrionalium. *Cluſ. hiſt.* Periclymenum non perfoliatum Germanicum, C. B. 1.

2. Perfoliatum dicitur Periclymenum *Matth, Caſt.* Periclymenum perfoliatum, *Lob. Tab. Ger.* Periclymenum vulgare alterum, *Cluſ. hiſt.* Periclymenum perfoliatum, C. B. 1.

Creſcit in dumetis, fruticibuſque inſtar convolvuli adhæreſcit. Floret Majo, ac Iunio.

OFFICIN. NAT.

Flores.

Vires. *Calef. & ſicc. diureticum validum ac ſpleneticum eſt. Vſus præcip. in aſthmate & tuſſi. Externè extergit ulcera ſordida, ſanat impetigines, aliaſque cutis maculas abſtergit.*

PRÆPARATA.

▽ *ſtillat.* Ex floribus.

Vires. *Confortat nervoſum genus, auxiliatur aſthmati, tuſſi, palpitationi cordis: facilitat ac accelerat partum, oris ſiccitatem emendat (in gargariſmis.)*

Succus *ex foliis raro extat, inſignis tamen efficaciæ eſt in vulneribus capitis ac cranii curandis.*

(*Oleum ex floribus inſtar ol. Iaſmini parare nonnulli ſatagunt.*)

HOFMAN. *Caprifolium.*) ſeu *Periclymenum.* German. Waldwinde/ Geißblat ꝛc.

Creſcit in dumetis & fruticibus ac inſtar convolvuli adhæreſcit.

Floret Majo & Iunio.

Flores, folia & Semen in uſum trahi poſſunt.

Vires.) Ex floribus aqua deſtillata nervoſum confortat genus, aſthmati auxiliatur, tuſſi, cordis palpitationi, accelerat partum.

Ex foliis ſuccus expreſſus ad vulnera capitis confert & cranii, ſanat impetigines & alia cutis vitia. Semen ejus drachmæ unius pondere ſumptum in vino Lienis abſumit flatulentiam & per urinam tartaream educit mucilaginem, unde & aſthmati ac tuſſi inde ortis medetur.

¶ LXXIII. *Cardamomum & grana Paradyſi.*

Cardamomum. C. B. {
1. Granum Paradyſi.
2. Majus officinarum.
3. Medium.
4. Minus in officinis ſimpliciter Cardamomum dicitur.
5. Minimum. }

Ex his officinis uſualiora ſunt Grana Paradyſi, quæ officinis Cardamomi majoris nomine veniunt; tum cardamomum ſimpliciter ita dictum, quod officinarum Cardamomum minus audit.

Grana Paradyſi inſcribuntur Cardamomum majus, *Matth. Lon. Caſt.* Gran. Parad. *Cordo. in D.* Milleguetta, *Lob.* Malaguetta. *Garz.* Cardam. Arabum majus *Tab.* Germ. Paradießkörner. *Grains of Paradiſe* or *Greater cardamom.* Paradyſche Greynen/ Grooter Cardamom.

Cardamomum ſimpliciter dictum videatur, Cardamom. minus, *Matth. Lon. Tab. Cord. in D. & hiſt.* minus vulgare, *Lob. Cluſ. in Garz.* Germ. Cardomömlein. *Cardamom the leſs.* Kleynder Cardamom.

(N. *Cardamomum utrumque Capſici nomine comprehenditur, ut in ſpec. Diamargarit. calid.*)

N. *De Cardamomo Veterum diſputatur, utrum generibus his 5. contineatur. Sunt qui Cardamomum majus, veterum Cardamomum eſſe contendant: alii contradicunt, objicientes amaritudinem ac odorem gravem, quibus veterum Cardamomum celebre fuit, noſtrum non iterum.*

Eligitur utrumque quod eſt frangenti contumax, plenum, occluſum & caput odore tentans, guſtu acre & ſubamarum.

Affertur utrumque in Europam Alexandriâ Ægypti ac etiam ex India Orientalis Provinciis Malavar, Iava & ſimil.

OFFI-

OFFICIN. NAT.

Fructus uterque, *Cardamomum* ſcilicet *& grana Paradyſi.*

Vires. *Utrumque calfac. & ſicc.(majus gr. 2. minus 3.) partes principes recreat, attenuat, flatus diſcutit, coctionem juvat, proin conducibilis eorum uſus eſt in affectibus capitis, ventriculi & inprimis uteri.*

PRÆPARATA.

1. *Ol.* Cardamomi.
2. *Confectio.*

HOFMAN. *Cardamomum & grana Paradyſi.*) Præter *Dnum noſtrum Autorem* vide etiam *De Cardamomo D. Dominicum Chabræum l. c. & in appendice,* Cardamomi Iconem & ſciagraphiam. *Hujus duo traduntur genera, Majus Unum,* quod Arabes Cacolea, & cacula quebir. *Minus Alterum,* quod hayl ſeu kakolahil appellant. *Utrumque* affertur ex Indiæ Orientalis provinciis, Malavar, Iava &c. *Garzias ab Ortâ Cardamomum* piſorum inſtar ſeri dicit, ac ſiliquas dependere è ſarmentis *Cap. 24. p. m. 49. §. 6.* Verùm huic contradicit *Jacobus Bontius de Medicin. Indorum in notis ad dictum Autorem,* qui autoptis millies vidit *Cardamomum* in magnâ copiâ creſcens inſtar arundinis, dum & caulem habet huic ſimilem internodiis etiam diſtinctum, ſed intus ſpongioſum non concavum. Folia quoque arundinis foliis ſimilia, niſi quòd non tam faſtigiata, neque in pyramidis acumen deſinunt, verùm coni inſtar teretia. Siliquæ autem hoc modo creſcunt, exit circà radicem ſpica primùm viridis, qualis eſt ſpica Nardi, quæ ſeſe aperiens emittit in faſtigio floſculos inſtar anagallidis, niſi quod albi ſint, luteo diſtincti colore, odoris planè aromatici ac ſuaviſſimi. Matureſcens porrò ſpica cerealem tritici colorem induit, & hâc continentur ſiliquæ iſtæ, quæ ſemen continent, quod vireſcens colore eſt albo, purpureis maculis probè intermixto, areſcens porro puniceum iſtum induit colorem, quem in officinis oſtendit.

Vires, calefac. & ſicc. attenuat, &c.) Utrumque partes principales roborat, in primis cerebrum & ſpiritus animales confortat, item genitales, uterum &c. carminativum eſt.

¶ *LXXIV. Cardiaca.*

Cardiaca, *Matth. Lob. Lon. Caſt. Tab. Ger. Fuchſ.* Meliſſa ſylv. *Trag.* Marrubium mas, *Brunf.* Marrubium Cardiaca dictum, forte primum Theophraſti, C. B. 1. German. Hertzgeſpan. Agripaume. *Cardiaca.* Hertſgeſpan.

[Dicitur Agripalma, ob foliorum ſciſſuras in digitos.]

Creſcit juxta ſepes & vias, lociſque gaudet frigidis: floret Iulio.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Calf. 2. ſicc. 3. attenuat, diſcutit, peculiariter medetur diſtenſioni hypochondriorum & cardiæ infantum (quem affectum cardiacum ſeu cardialgiam appellant,) ciet urinam & menſes, pectus à pituita deterget, difficulter parientibus opitulatur.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex herba quæ præcipuè in uſu eſt.
2. *Unguentum Cardiacum.* Vide lib. 2.

HOFMAN. *Cardiaca.*) Germ. Hertzgeſpann. Hæc creſcit ad ſepes & ſemitas, lociſque gaudet frigidis. Floret Iulio. A quo uſque in Autumnum durat, ac ſemen profert.

Vires. Calef. ſicc. atten. diſcut. &c.) Hujus uſus internus, licet à nemine Veterum commendetur, ejus tamen ſuccus cum lacte infantibus propinatus medetur diſtenſioni hypochondriorum infantum, vulgò das Hertzgeſpan/ & pectus à viſcidis humoribus detergit. Externè hanc vulgus etiam in hoc affectu in formâ epithematis commendat.

¶ *LXXV. Carduus Benedictus.*

Dicitur Carduus Benedictus, *Brunf. Trag.* (qui & Acanthus Germanicus.) *Matth. Lob. Caſt. Tab. Cam. Ger.* Attractilis hirſutior, *Fuchſ.* Acanthium. *Cord. in D. Lon.* Cnicus ſylv. alter Theophraſti, *Cord. in D. Cam.* Cnicus ſupinus, *Cord. hiſt.* Carduus benedictus & attractilis altera ſpecies, *Dod.* Cnicus ſylveſtris hirſutior, ſive Carduus benedictus. C. B. (4. Cnici.) Germ. Cardobenedicten/ geſegnete Diſtel. Chardon benit. *Carduus Benedictus, i. e. Bleſſed Thiſtle.* Gezegende Diſtelle/ ofte Carduus benedictus.

Creſcit in hortis, floret Iunio & Iulio.

N. 1. *Tempus ſationi aptius eſt ☾ creſcente.*

N. 2. *Carduus benedictus ſi ſub initium Iunii collectus fuerit, vulnera recentia mirabiliter curat, ſin alio tempore, nunquam id præſtabit.*

OFFICIN. NAT.

Folia & Semen.

Vires. *Herba Cardiaca, alexipharmaca, ac ſudorifera eſt ex uſitatiſſimis, Calf. & ſicc. 2. atten. aperit, diſc. veneno ac putredini reſiſtit, febres etiam inveteratas & quartanas curat. Laudatur à nonnullis peculiariter in Cephalæa clavo dicta; ut & in ſurditate. Extrinſecus rarioris eſt uſus, adhibetur tamen nonnunquam ad gangrænam arcendam (in Epithem. vel cataplaſ.)*

Semen *vires eaſdem obtinet, ſed uſu non æquè crebrò adhibetur, commendatur inprimis ad Epar obſtructum.*

PRÆPAR.

1. *Pulvis.* Datur ad Drach. j.
2. ▽. Ex herb. integr.
3. *Spir.* Ex herb. fermentata.
4. *Succus*, Ex herba expreſſus.
5. *Sal. ex* Cinere.
6. *Oleum ſtillatit.*
7. *Conſerv.* Ex foliis ſeu ſummit.
8. *Syrup.* Ex ſucco.
9. *Extract.* Ex foliis c. Acet. deſtill.

HOFMAN. *Carduus Benedictus.*) German. Cardbenedict. Herba eſt notiſſima; Creſcit in hortis, floret Iunio & Iulio.

Colligitur ☉le in ♋ & ♌ne exiſtente.

Folia Ejus & Semen ſunt in uſu.

N. 1. Tempus ſationi aptiſſimum eſt ☽ creſcente.

N. 2. *Carduus benedictus ſi ſub initio Iunii collectus fuerit &c.*) Eò quòd tunc temporis ſummitates Ejus reciſæ, antequam flores pandantur, ſanguineum licet paucum fundant ſuccum, id quod alio non præſtant tempore.

Vires. Calef. ſicc. atten. aperit, diſc. &c.) Cardiaca, alexipharmaca ac ſudorifera eſt, anti-pleuritica &c. Ob vim ejus attenuativam, & aperitivam vel maximè ad viſcerum obſtructiones ſanguinis depurationi dicatorum tollendas cum aliis ſymbolizantibus juncta in infuſo commendatur. Veneno etiam & putredini reſiſtit, ac omne febrium malignarum genus exſtirpat.

Rec. h. Card. b. comar. abſinth. centaur. min. ana ℥ j. infunde in ſp. vini Rhenan. Menſur. ij. ſp. Vitrioli ʒ ij. ſtent in l. c. per triduum, demum cola. Colaturæ doſ. eſt cochl. j. vel ij. pro præſervatione omnium morborum circà lecti introitum.

Semen eaſdem obtinet vires.

Præparata ſunt *Pulvis*, ▽ *ex integrâ* herbâ, *ſpiritus* per fermentat. *Succus clarificatus* in formâ Rohob. *ſal ex Cinere, ol. deſtill.* parum elicitur. *Syrupus cum Extracto* &c.

¶ *LXXVI. Carduus Mariæ.*

Carduus Mariæ, *Trag. Fuchſ. ico. Lon. Caſt. Ger.* Vulgaris, *Cam.* Carduus Lacteus, *Matth.* Spina alba hortenſis, *Fuchſ.* Carduus albus & Chamæleon, *Brunf.*

Carduus Marianus, *Cord. in D. Tab.* Carduus Leucographus. *Dod.* Carduus albis maculis notatus vulgaris, C. B. 1. Sylibum, *Lob.* German. Mariendistel/ Frauendistel/ Vehedistel/ Stechkraut. Chardon de nostre Dame. *Carduus Mariæ*, *Ladys* or *Mary-thistle*. Carduus Mariæ. Onse Vrouwen Distel.

OFFICIN. NAT.

Semen inprimis, hinc *Folia* & nonnunquam *Radix*.

Vires. *Pectoralis inprimis Carduus Mariæ censetur. Calf. & sicc. 2. subastring. incidit, aperit; in cæteris æmulatur carduum benedictum. Usus præcipuè in pleuritide, Ictero ac hydrope.*

Dosis seminis ad Drach. j.

N. *Semen in emulsionibus crebri est usus.*

PRÆPAR.

▽. Ex herba tenella.
[Sal etiam utile.]

HOFMAN. *Carduus Mariæ.*) Germ. Marien-Distel. Hujus herbæ contusæ succus sæpius admotus cancrum narium & mammarum curare dicitur, si fuerit incipiens. In viribus cæteris æmulatur Carduum benedictum, nisi quòd hujus seminis usus magis frequens sit in Pleuritide, vel pulverisati vel in emulsionis formam redacti. Unde à nostratibus nomen impositum Stech-Körner.

N. Onopondi contusi (weisse Wage-Distel.) succus sæpius admotus cancrum narium & mammarum curat. P. Borellus c. 2. observ. 51.

¶ *LXXVII. Carlina.*

Χαμαιλέων λευκὸς, Apri radix, seu Eberwurtz. Carline, Block. *Carlin Thistles.* Everwortelen/ Distelen. *Brunf.* Carduus panis seu pacis, *Erico Cord.* Chamæleon albus, *Matth. Cord. in D. Cast.* Carlina herbarior. *Lob.* Chamæleon albus Diosc. *Lob. ico. Clus. hist.* Carlina humilis (vel altera,) *Dod.* Carlina sessili flore, *Cam.* Carlina acaulos magno flore, C. B. 1. aliis Carolina, Cardopatium, German. weiß Eberwurtz. carline. *White Carlin. Thistles.* Witte Eberwortelen.

Crescit in locis montosis, v. g. in Alpibus Helvetiæ & alibi.

OFFICIN. NAT.

Radix collecta tempore verno.

(In Apulia Gummi Chamæleoni inhærens colligitur à pastoribus, & cera di cardo dicitur.)

Vires. *Calfac. & sicc. 3. est alexipharmaca, sudorifera, diuretica, emmenagoga, tineas ventris necat.*

PRÆPARATA.

Extracti mentio fit apud Practicos, convulsis utilis.

HOFMAN. *Carlina.*) aliis *Carolina*, à *Carolo Magno* dicta, primo ejus nominis Romanorum Imperatore, cujus exercitus à Peste Angeli monitu olim præservatus & liberatus hujus radice fertur. *Carlinam* quasi *Cardinam* aut *Carduinam* dici volunt Alii. *Chamæleon albus Diosc. Lobel.* Sed minimè inter Artis botanicæ Scriptores de *Carlina* & *Chamæleonibus* convenit. *Carlinam* enim ad *chamæleonem nigrum* referunt *Cordus, Eucharius.* Ad album *Marchius, Castor, Schwenckfeldius, Lobelius* &c. Aliter contrà sentiunt *Bellonius, Dodonæus* & alii, quibus *Carlina*, nec est *Chamæleon niger*, nec etiam *chamæleon albus*. vid. *Dominic. Chabræus* l. c. in *appendice*. Nobis *Carlina* genus est *Cardui*, dicitur etiam *Cardopatium*. German. Eberwurtzel.

Hujus differentiæ sumuntur vel à magnitudine, & floris colore, in aliis albo, aliis purpureo, & à caule, dum alia *caulifera*, alia non. *Caulifera* apud nos Germanos frequentior est. Alia etiam est *hortensis, alia sylvestris*, &c.

Nascitur in montibus altis, v. g in alpibus Helvetiæ.

Floret Iulio & Augusto.

Radix tempore balsamico collecta saltem in usu est.

Vires.) Calefac. siccat, diaphoretica est, & ob virtutem alexipharmacam sese commendat, unde ad morbos malignos & venenatos valde commendatur, pestis contagia arcet, venenis resistit, lumbricos expellit, menses promovet, jecoris & lienis obstructiones aperit, datur & ex alto lapsis, hydropicis confert, dysenteriæ epidemicæ & intestinorum torminibus medetur ejus decoctum. Vulgo persuasum est, eam gestantibus vires augere, comitibus verò adimere. Mures necat cum polentâ subacta. Ejus decoctum quibusdam etiam vomitum movet in brodio carnis factum, ut non rarò observavi in praxi.

¶ *LXXVIII. Carum.*

Κάρος, κάρον, καρεῖον, Caros, *Brunf. Trag.* Careum, *Fuchs.* Carum, *Cord. in D. Matth. Lob. Dod. Cast. Tab. Ger.* Carvi, *Lon.* Cuminum pratense, Carvi officinarum, C. B. 1. German. Weiß Kümmel/ Feldkümmel/ Mattkümmel. carui ou carotes. *Caravvay.* Carewey.

OFFICIN. NATIVA.

Semen.

Vires. *Calfac. & sicc. 3. discut. atten. Stomachicum est ac diureticum, lactis abundantiam præbet. Hinc usus ejus insignis in colica, vertigine, &c. cum internè, tum externè applicatum.*

PRÆPAR.

1. *Confectum Semen.*
2. *Condita Radix, sed raro.*
3. ▽. *stillat.* Ex planta integr.
4. *Ol.* Ex semine sicco l. a. destillatum.

HOFMAN. *Carum.*) sive *Caros, Cuminum pratense.* German. weissen Kümmel. Hujus semen vulgo notissimum est.

Vires, calefac. sicc discut. atten. &c.) Semen est unum ex quatuor seminibus calidis majoribus effectu carminativo non postremum, quæ sunt anisi, fœniculi, carui, cumini. Stomachicum est & præstans diureticum, unde in colicâ, melancholiâ, vertigine mira præstat, in primis Aqua Ejus cum vino Rhen. destillata, item oleum Ejus, &c. tam internè quàm externè adhibitum.

¶ *LXXIX. Cariophyllus hortensis.*

Videatur Cariophyllus, *Lob. Tab. Ger. Cast. Matth. Cam. Lon.* Cariophylla, *Tab.* Vetonica. *Dod.* Betonica altilis coronaria, Tunica *Fuchs.* Nägelblümlein/ Graßblümlein. Oëillet de jardin, ou gyrofflée. *Clove-Gilly-flowvers.* Ancliers.

Est { Hortensis, colitur in hortis varior. color. & discrepantis plenitudinis.
Sylvestris, *qui rari usus.* }

Florescit Iunio atque in multam æstatem.

OFFICIN. NAT.

Flores potissimùm rubri.

Vires. *Moderatè calf. & sicc. Cephalici sunt ac cordiales. Usus præcip. in vertigine, Apoplexia, Epilepsia, aliisque capitis & nervorum affectibus. In syncope ac palpitatione cordis: fugant lumbricos, alleviant partum: Extrinsecus adhibentur in vulneribus capitis: extrahunt ossa cranii fissa; leniunt Cephalalgiam & odontalgiam.*

PRÆ-

PRÆPAR.

1. *Succus inspissatus, essentia dictus.* ♃. Flor. rubr. (cum primum gemmæ explicari incipiunt) resectisque albidis illis partibus conquassa irrorando exprime, clarifica ac coagula lentissimè.

N. *Calore nimio perdit vires, nimia agitatione cum spatula amittit colorem.*

Dosis à Scrup. ß. ad Drach. ß.

2. *Conserva* ex floribus.

3. ▽. *stillat.* ex flor. cum herba lenissimo NB. calore.

N. *Ophthalmica insignis est, &c.*

4. *Syrupus.* Ex infusione florum.

5. ✣ Ex infusione florum. Vide lib. 2.

HOFMAN. *Cariophyllus* Hortensis.) communiter *Flores tunicæ hortenses*, vel *vetonicæ*. Est vel *hortensis* vel *sylvestris*. Ille colitur in hortis. Floret Iunio & in multam æstatem. De hujus speciebus vid. *Botanographos.*

Vires, moderatè calefac. & sicc. &c.) Cephalicus & Cordialis est, gratissimo sese commendans odore, quo tum ad præservationem, tum ad curationem utimur in apoplexiâ, paralysi, convulsionibus, tremore & palpitatione cordis. Confici inde potest *Conserva, Syrupus, tinctura, acetum* tempore febrium malignarum in usum trahendum.

¶ LXXX. *Caryophylli Aromatici.*

Charunfel *Arabibus* Caryophylli, *Matth. Tab.* Caryophyllus, *Cord. hist. Cast.* Calafur *Arabibus* & plerisque Indis Cariophylli, *Lob.* Caryophyllus florens & Caryophylli veri, *Ger.* Cariophyllus aromaticus fructu oblongo, C. B. 1. Antophylli dicuntur reliqui majores, *Lon. Lob. Tab. Ger.* Cariophylli maturi seu majores, *Cord. hist.* Gariophylli mares, *Avicennæ.*

Fructus seu si mavis, flos est aromaticus exoticus, Solis radiis induratus & nigrefactus.

Duplicis sortis prostant: Nimirum.

1. Caryophylli dicti, qui discussi sunt antequam maturuerint, unde & minores esse solent. German. Nelcken. Oeillets sauvages. *Little Cloves.* Kleyne Nagelen.

2. Antophylli, Mutternelcken / Antophyl. *Great*, or *full-grovvn Cloves.* Groote Nagelen. qui maturitatem assecuti sunt: unde & majores existunt.

Delectus: Eligendi sunt suave fragrantes, oleosam quandam humiditatem premendo exhibentes.

Vires. *Cardiacum, Cephalicum ac Stomachicum insigne exhibent, calf. & sicc. 3. discutit. Hinc prosunt in Lipothymia, odontalgia, cruditate ventriculi, vertigine; arcent quoque morbos malignos, uterinos, &c.*

[*Gummi Caryophyllorum habetur.*]

PRÆPAR.

1. *Confect.* Fit l. a.

[conditi etiam habentur.]

2. ▽. } ut ex aromatibus reliquis eliciuntur,
3. *Oleum* } vide l. 2. vel l. 4. in Cinamomo.

N. 1. *Caryophylli multùm olei fundunt.*

Vires. *Oleum hoc denti cavo inditum odontalgiam mirificè lenit.*

4. *Extractum.* Fit ex caryophyllis cum aq. stillat. & spir. vin. l. a.

5. *Sal. com.* Ex remanentiis incineratis elixiviatur.

6. *Balsamus.* Fit l. a. ex ol. Nucistæ depurato ac ol. caryophyll. tingiturque pulvere caryophyllor.

7. *Species diacaryophyllor.* Vide Dispensator.

HOFMAN. *Cariophylli Aromatici.*) German. Würtznäglein. Turcæ, Arabes, Persæ & Indi *Calafur* vocant. Moluccenses *Chanque.* Perperàm Alii *Anthophyllon* à *caryophyllo* distinguunt, non enim res sunt diversæ, sed perfectionis tantùm gradu differunt. Horum Arbor est ramosa in Lauri formâ, magnitudine, & foliis, sed angustioribus & copiosis, floribus oblongis, & clavorum instar; undè & nos Nägelein appellamus, sed capitulis trifidis, primò candidis, mox viridibus, deindè rubescentibus, & tandem in nigrum inclinantibus colorem & in caryophyllos ipsos evadentibus. Hujus Arboris fructus sunt hi *Caryophylli Aromatici.* Decussi caryophylli biduum siccantur, deinde asservantur, & in varias provincias mittuntur. Qui in Arbore hærent, crassiores fiunt, nec ab aliis nisi vetustate differunt. Tantâ odoris suavitate fragrant folia, ut caryophyllos ipsos æquent. Unde peregrinantes caryophyllorum odorem per longa spatia in mari præsentiunt.

Nascitur *Arbor* in Orientalibus plagis, in quibusdam Indici Pelagi Insulis, Zeilan, Bantan &c. Sed non est fructifera nisi in Moluccis insulis, quarum quinque sub lineâ æquinoctiali sitæ sunt, ubi fructum ferunt, cum reliquis in locis sint steriles.

Caryophyllorum collectio fit à 15. Septemb. usque ad Ianuarium & Februarium, non manu, sed Leguleii arundinibus decutiunt, mundato prius circà arborem solo. vid. *Francisc. Hernandez. l. c. Libr. 2. c. 10. Dominic. Chabræus* l. 2. p. 32.

Vires, calef. sicc. discut. &c.) Tam calidæ & siccæ naturæ sunt, ut historicis rerum naturalium referentibus jam recentes à sordibus liberati in camerâ clausâ apposito vasculo aquâ vel vino pleno, omnem aquam vel vinum biduo spatio imbibant & exhauriant ob nimiam eorum caliditatem & siccitatem longius etiam ab istis remota. De cætero tamen cephalici, cardiaci & stomachici sunt, unde commodè adhibentur contrà omnes cerebri frigidos affectus, vertiginem, visus debilitatem, cephalalgiam, lipothymiam, cordis palpitationem, apepsiam ventriculi, impotentiam veneream.

Præparata ex his sunt, *Confectio, Aqua, oleum destill. Extractum, Syrupus, Balsamus, species diacaryophyllorum* &c.

N. Caryophylli Regii mentionem etiam facit *Cl. Olaus Wormius in Musæo* p. 203. qui fructus à Nomine hactenus est descriptus, florem potius quàm fructum figurâ referens, longitudine grani hordei, ejusdemque fermè longitudinis, oblongus, angulosus, sex vel octo cuspidibus alternatim ex lateribus erumpentibus & in summitate quasi coronulam constituentibus colore ferrugineo, odore caryophyllorum aromaticorum, sapore acri & planè caryophyllaceo.

Provenit in Insulâ Maccian Indiæ Orientalis, ab incolis vocatur *Thinca Radoi*, quod exponunt *Caryophyllus Regius.*

Magno in pretio sunt hi Caryophylli apud Indos; & ad Nos rarò deferuntur; Unicam saltem ferunt esse hujus fructus Arborem in totâ Indiâ in medio dictæ insulæ sitam. Flores ubi producit hæc Arbor, decidunt flores reliquarum Arborum, quæ communes ferunt caryophyllos. Arbores etiam reliquæ versus hanc se incurvant, honorem quasi deferentes, ut aiunt; qui viderunt, *Rex Insulæ* satellitibus hanc Arborem stipat, quamdiu fructum fert, ne quis præter ipsum eo gaudere possit. Fructus filo per longitudinem trajicere solent, ut armillarum loco ob odoris gratiam in brachiis gestentur. Hæc ex ore Ejus habet *Wormius*, qui in insulâ fuit & Arborem se vidisse testatur, quæ si vera, Mira sunt.

¶ LXXXI. *Caryophyllata.*

Caryophyllata, *Brunf. Trag. Lon. Matth. Cast. Tab. Ger.* Vulgaris *Lob. Cam. lus. hist.* Caryophyllata hortensis, *Fuchs.* Herba benedicta, *Brunf.* 4. Caryophyllata vulgaris, C. B. 1. *alias* Sanamunda. Herba benedicta. German. Benedictwurtz / Benedictkraut. Baliot, Resize, Benoate, Salmonde. *Avens.* Garyophyllate.

Crescit locis incultis pinguibus juxta sepes.

OFFICIN.

Radix collecta mense Martio, quæ odoris fragrantis est (23. Martii circiter,) raro *Folia.*

Vires. *Calfac. & sicc. 2. subastring. robor. discut.* cepha-

cephalica ac Cardiaca est. Usus præcipui internè in catarrhis exiccandis, sanguine coagulato resolvendo.

HOFMAN. *Caryophyllata. Ejus Vires, calefac. sicc. subastring. robor. disc. &c.*) Alexipharmaca est, unde nonnulli *Contrayervam Caryophyllatæ* alicujus radicem esse statuunt. Aliàs hujus radix in sanguine coagulato resolvendo in iis commendatur, qui ex alto deciderunt pulverisata à ʒß. ad ʒj. in vino calido.

¶ *LXXXII. Castanea.*

Κάστανον, Castanea, *Brunf. Trag. Fuchs. Dod. Lac. Lon. Lob. Tab. Ger.* Castaneæ minores, *Matth.* Castaneæ sylvestres, *Cord. in D. Cast.* Castanea sylvestris, quæ peculiariter castanea, C. B. 1. German. Kastanien. Chatagne. *Chesnut.* Kastanien.

Castaneæ etsi omnium glandium sint præstantissimæ, teste Galen. attamen præter *membranam rubram*, cortici ac carni intercedentem, nihil officinis exhibent.

Vires. *Membrana sistit valenter immodicos alvi flores & sanguinis rejectiones (in vino austero sumpta.) Quin etiam cum pari pondere ramentor. eboris, alba fœminar. profluvia cohibet.*

Dosis Drach. ij. Matthiol.

[Ex castaneis Emulsiones parantur ad hæmoptysin.]

PRÆPAR.

1. ▽. ad fluorem muliebrem.
2. *Conserva* è Iulis, Vomitoria.
3. Unguentum, Prævot. in alvi profluviis.

HOFMAN. *Castanea.*) Est mali succi cibus, crudam sub arbore lectam & devoratam pediculorum proventum causare dicunt. Hujus membranæ interiores rubentes ex vino austero potæ pondere ʒ ij. albo mulierum fluxui medentur.

N. *Virginia Americæ Provincia Castanearum* etiam gaudet fertilitate. *vid. Johann. de Laet in descript. Indiæ Occidental. Libr. 3. c. 2. p. 91.*

¶ *LXXXIII. Centaurium minus.*

Centaur. { Minus. De quo hîc.
Majus. Est Rhaponticum vulgare. Vide suo loco.

Dicitur Centaurium, *Trag. Matth. Fuchs. Dod. Lac. Lon. Lob. Cam. Cast. Tab.* Centaurium parvum, *Lob. Ger.* Centaurea, *Brunf. Cast.* minor, *Brunf.* Centaurium minus, C. B. 1. alias febrifuga, fel terræ. Germanicè Tausentguldenkraut / Erdgall / Fieberkraut. Centaure. *Centaurie, theless,* Kleyn Centorie. Ital. Biondella.

Nascitur solo arido, & pratis sabulosis: Floret Iulio & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Planta foliis ac floribus referta, vel *summitates* solæ.

Vires. *Spleneticum est & Epaticum, calf. & siccat, amarum est citra mordacitatem, unde & leniter astringens, extergens, aperiens, vulnerarium : biliosos & pituitosos humores quàm lenissimè per alvum educit, serum per poros discutit. Hinc utile in febribus (unde & nomen habet,) Ictero [Ascite pulvis ad ʒj. cum sem. anisi tertio quoque die sumtus.] menstruis suppressis, Scorbuto, Arthritide, lumbricis, & specificè in morsu canis rabidi.*

[*Externè decocto utuntur ad furfures capitis & tineam.*]

N. *Tantæ æstimationis est, ut vix vinum medicatum seu absynthites vulgus paret, cujus partem non constituat.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex integra planta.
2. *Spiritus.*
3. *Extract.* id est, succus inspissatus ex herbis ac floribus conquassatis atque cum aqua maceratis. *Dosis ad Drach.* j.
4. *Sal. com.* Ex Cinere.

Centumnodia.
vid.
Polygonum.

[Mel Centaurii prostat in officinis nonnullis.]
[item Conserva.]

HOFMAN. *Centaurium minus.*) *Lemnæum* Græci appellant, quod circa palustria nascatur, unde & *Libadion* à Plinio dicitur. *Fel terræ* ob amaritiem. *Febrifuga*, eò quod ad febres tertianas fœlici successu adhibeatur. Nonnulli hoc cum *Centaurio Majori* confundunt, sed differunt specie, figurâ & virtutibus. *Centaurium Minus* herba est, hyperico similis, caulem habens palmum excedentem, angulosum, florem ad lychnidis florum similitudinem accedentem, punicei coloris, ad purpuram inclinantis. Folia prælonga minuta veluti rutæ. Semen tritico simile, Radix parva, lævis, supervacua & amara, veluti fl. & folia.

Loca amat herbosa rigua, Iulio & Augusto floret. Circà viciniam Geben in copia provenit, ut & ad Querfurdum & Laucham.

N. Datur & *centaurium minus perfoliatum fl. luteo* Tiguri in collibus, Genevæ, Monspelii & Bononiæ in pratis riguis. Iisdemque cum vulgari gaudet virtutibus.

Planta foliis ac floribus referta, vel solæ summitates in usu sunt.

Vires, calef. & sicc. adstring. exterg. aper. &c.) Summa Polychresta est hæc herba, & adeò ob ejus admirandos effectus decantata, ut inter *Galeni* opera integer Liber de Virtute *Centaurii Minoris* scriptus reperiatur. Specificum uti dictum anti-febrile est, fermentum fellis corrigens, unde balsamum & condimentum audit totius massæ sanguineæ, à corruptione eam præservans & vasa excretioni destinata ad recrementorum expulsionem invitans, quâ de causâ spleneticum est, item Epaticum & vulnerarium, medetur ictero, Scorbuto, Mensium suppressioni, expellit lumbricos, curat canum rabiosorum & aliorum venenatorum animalium morsus. Externè contrà furfures, & tineam capitis hujus decoctum ex pisorum brodio paratum utile est, & Caput illo ablutum magnum sentit levamen, imò pediculi etiam unà enecantur.

¶ *LXXXIV. Cepa, Cepe.*

Κρόμμυον, Arab. Bassal. Cepe, *Trag. Fuchs. Matth. Cord. in D. Cast.* Capitata, *Matth.* Cepa rotunda, *Dod.* Cepa sativa, *Matth.* Cepa alba & rubra, *Lon. Tab.* Cepa vulgaris, C. B. 1. Germ. Zwibel / Zwiffel. Oignon. *Onion.* Ajuin of Aiun.

Ceparum etsi variæ dentur species, differentes prò diverso colore florum & radicum, tùm pro diversa radicum figura, rotunda, oblonga, sessili, &c. attamen conveniunt facultatibus, adeoque promiscuè usurpantur, acriores tamen sunt oblongæ.

Coluntur in hortis, soloque gaudent opimo : Florent Iunio & Iulio.

OFFICIN. NAT.

Radix sola.

Vires. *Calf. & sicc. ad gr. 4. aper. incidunt, abstergunt, partium sunt crassarum adeoque flatulentæ. Usus præcipui in tartaro pulmonum incidendo & expellendo (cum melle cocta & usitatæ) in urina & menstruis ciendis, in lumbricis fugandis (in infusione.) Extrinsecus maturant & rumpunt apostemata (cocta & imposita) etiam maligna in peste (impleta Theriacâ vel Mi-*

thridatio

thridatio & cocta.) Urinam proritant (tostæ in axungia & impositæ. N. idem facit membranula cuilibet carneæ particulæ intercedens, glandi scilicet imposita.) Pernioni conferunt (cum adipe coctæ & impositæ) menses & hæmorrhoides proliciunt (subditæ) ambustis medentur (cruda cum sale subactæ ac statim imposita.)

N. *Sunt qui contagioso aëre in conclavibus suspendunt, iisque contagium colligi, adeoque conclave purgatum iri autumant.*

HOFMAN. *Cepa, Cepe.*) De hujus speciebus vide in *Botanographis.* Nos de viribus sumus solliciti.

Radix sola in usu est. Colitur in hortis, & solo gaudet opimo. Floret Iunio & Iulio.

Vires, Calefac. & sicc. aper. incid. absterg. &c.) indè in pulmonum affectibus convenit ex tartaro oriundis, cum melle cocta & agitata, incidit, abstergit; In allii defectu contusa maceratur in cerevisiâ vel lacte, cujus colatura pueris laborantibus lumbricis propinatur. Externè utimur eâ ad capillos proliciendos, dum dissecta in mel intingitur, & deinde raso prius capite cum novaculo Caput universum eo inungitur. Ambustis etiam medetur, si dictum factum cepa parti ambustæ, antequam pus excitetur, sale optimè subacta applicetur. Cocta sub cineribus cum Theriacâ vel Mithridatio ficubus tosta bubonibus rumpendis apponitur ad virus extrahendum. Reliquas Ejus virtutes vid. in *Nostro Autore.*

¶ *LXXXV. Cerasa.*

Cerasorum varia producuntur genera, tàm secundùm colorem, quàm secundùm saporem differentia. Verumtamen in usum pharmaceuticum duo potissimum accensuntur, subacida rubra scilicet (Amarenæ) dulcia nigra.

Cerasa apud omnes ferè authores nomen suum retinent & dicuntur cerasa. German. Kirschen. Cerises. *Cherries.* Kerssen.

OFFICIN. NAT.

Cerasa utriusque generis siccata. *Nuclei* & *Gummi.*

[Folia in lacte cocta scorias educunt biliosas curantque Icterum.]

Vires. *Acida refrigerant, siccant, astring. Cor ac Stomachum roborant, hinc utilia in febrili siti ac æstu mitigando, &c. Fernel. decoctum cerasorum in hypochondriaco affectu summè commendat. Dulcia temperata sunt ad humiditatem inclinantia, cephalica, unde & in morbis capitis, Apoplexia, Epilepsia, Paralysi, &c. peculiariter proficua censentur.*

Nuclei *calculum comminuunt, adhibenturque contusi in frontalibus, unguentove refrigeranti commixti, ad dolores febriles capitis demulcendos faciunt.*

Gummi *celebratur vi lithontriptica.*

PRÆPARAT.

1. *Condita.* Condiuntur acida cum saccharo. Vide supra.
2. *Succus sive Rob.* Ex acidulis fit, expressione scilicet & inspissatione.
3. *Syrup.* Ex succo acido & saccharo ℥.
4. ▽. *stillat.* Ex dulcibus nigricantibus.
5. *Spir.* Ex dulcibus nigris fermentatis dicitur & QE. Vide de Spirit.
6. ▽. *diuretica.* Ex nucleis utrorumque. Vid. lib. 2.
7. *Tinctura ac Extractum.* Ex nigris fit cum Spir. vin. vel ▽ propria l. a. *Querc. Pharm. Rest.*
8. *Diamarenatum,* { *simplex.* ℞. pulp. ceras. vinos. (per cribrum) ℔ iij. sacch. ℔ ij. / *compos.* fit ex simplici ac aromatibus.
9. *Oleum.* Ex nucleis exprimi potest, sed minus usuale.

HOFMAN. *Cerasa.*) *Duplicia* sunt, *subacida* scilicet & *dulcia sylvestria. Illa* æstum febrilem & καῦμα viscerum mitigant, cor & stomachum confortant. *Hæc* cephalica sunt, unde ex his sylvestribus dulcibus nigris & nucleis contusis per fermentationem spiritus conficitur, qui suffragante experientiâ valde commendatur in paralysi linguæ, epilepsiâ, apoplexiâ & omnibus Capitis affectibus super Cap. mort. Vitrioli rectificatus ex MB, usu & experientiâ probatissimæ virtutis.

N. ineunte vere cortices de *ceraso* sume, incide minutim, & illa per descensum △ne forti, tunc prodibit liquor Moschi odore. Item *Cerasi folia* ad M. j. in lacte cocta scorias biliosas educunt & fœliciter curant icterum. Itemque pediculi *cerasorum* exsiccati cum nodulo in vino infusi Mensium curant suppressionem.

¶ *LXXXVI. Cerefolium.*

Χαιρέφυλλον. Chærefolium, *Brunf. Dod.* sativum; *Trag.* Cærefolium, *Matth. Cast.* vulgare, *Ger. Lon. Lob. Cam. Tab.* Gingidium, *Fuchs.* Chærophyllum sativum, C. B. 1. *aliàs*, Cerifolium, German. Kerbel. Cerfueil. *Chervil.* Kervel.

Est { sativum. *Hoc officinale, & jam nominatum.* / sylvestre. *Hoc minus usuale.*

Crescit in hortis, floret Majo.

OFFICIN. NAT.

Folia & *Semen.*

Vires. *Calfac. & sicc. discutit, est partium tenuium, diureticum, emmenagogon ac lithontripticon, sanguinem coagulatum resolvit, somnum suaviter inducit. Extrinsecus usus insignis est in dolore colico, in urina retenta (impos. in cataplasm.)*

PRÆPARATA.

1. ▽. *stillat.* Ex integra planta.
2. *Sal. Com.* Ex cinere.
3. *Oleum.*

HOFMAN: *Chærefolium.*) Germ. Kerbel. Variè insignitur, *chærefolium*, sic dictum vel quod pluribus gaudeat foliis, vel potius quod hilaritatem inducat. *Chærefolium Brunfelsius & Dodonæus* Lat. scribunt; *Chærefolium Tragus. Cerofolium Matthiolus. Cerefolium Dodonæus Gall. Cæsalpin. Camerar. Cerifolium Gesnerus. Gingidium dicitur Fuchs. Ruellio.*

Folia habet apii hortensis foliis similia, sed argutiùs divisa, nec ita longa, aversâ parte hirsuta, flores in umbellâ rara parvi albi, quinque foliis cordatis, totidemque staminibus albidis constantes; Caules ramosi striati, concavi, à radice plures exsurgunt, quæ est nitens, alba minimi digiti crassitudine. Semen oblongum, tenue, sapore dulci & aromatico.

Est autem vel *sativum*, vel *sylvestre. Illud* in hortis excolitur, & vere satum celeriter assurgit in caulem. Floret Majo, in quo & colligitur, vel in initio Iunii, ☉le in ♊ existente ante solis ortũ. *Folia & Semen* in usu sunt.

Vires; calefac. & sicc. discutit, attenuat &c.) Unde est diureticum, vulnerarium, emmenagogon, lithontripticum, Archei sedativum. Cruorem resolvit, calculos renum sine dolore expellit, mensium fluxum promovet; Et præterea si hujus succi ℥ ij. exhibeas per plures dies manè cum vino albo, in hydrope non adspernendum erit remedium. Communis fama est, si æger succum hujus assumat, & illum assumptum non statim evomat, signum esse, ægrotum reconvalescere, si secus fuerit, illum mori. Externè Colicam compescit in formâ cataplasmatis cum Lacte impositum & pro clystere cum aliis carminantibus parato. Item *chærefolium* in butyro frixum ac hypochondriis applicatum in infantium hypochondriorum inflationibus ex ἀδηφαγία contractis mira præstat; item in urinâ retenta pro cataplasmate pectini calidè applicato.

De Chærophyllo hæc habet D. D. ELSHOLTIUS in sua Destillatoria Curiosa.

Chærophyllum sativum *dum floret atque in semen abit,*

abit, si recens eum toto concisum solito more destillatur, aquæ per Alembicum traductæ innatare solent guttæ virescentis olei.

Id quod de Apii hortensis *sive Petroselini planta pari modo destillata, etiam verum esse, si rectè operatus fueris, deprehendes. Durabilis tamen minimè fuerit is viror, sed temporaneus. Quæ verò olea cerefolii atque petroselini in officinis ostendunt, per fermentationem diuturniorem parari solent, atque saturatè aureo colore, eoque constanti nitent.*

Ceterach.
vid.
Scolopendrium verum.

¶ *LXXXVII. Chamedrys.*

Trixago, Trissago, Quercula Calamandrina, Gamanderlein/ klein Bathengel/ Vergiß mein nicht. de la Germandrée. *Germander.* Chamedrys/ Gamanderlyn.

Species dantur variæ, ex quibus officinales præ reliquis chamædrys minor repens, C.B. 3. Chamæpitys, *Brunf.* chamædrys, *Cord. hist. Tab.* chamædrys vera, *Trag. Cord. in D.* vera mas, *Fuchs.* cham. vulgaris mas, *Lon.* chamædrys major, *Lob. ico*, minor, *Ger.* chamædr. minor repens, *Dod.* chamæd. major vel 2. *Clus.*

Colitur in hortis, solo gaudens aspero, floret Iunio, ac Iulio.

OFFICIN. NAT.

Folia ac Flores.

Vires. *Calf. & sicc. ad g. 2. Est splenetica ac Epatica, saporis amari, incid. atten. aperit, potenter urinam ac sudorem movet. Hinc confert in febribus, Scorbuto, sanguine coagulato, Hydrope incipiente, mensibus obstructis ac imprimis in arthritide. Extrinsecus in ulceribus serpentibus, in scabie ac pruritu; in catarrhis exiccandis.*

PRÆPARAT.

1. ▽. Ex integra planta, foliis scilicet & floribus.

2. *Conserva.* Ex floribus.

. N. *Est & chamædrys fruticescens, quam Teucrium vocant, hæc iisdem pollet viribus. Et præter hanc est chamædrys vulgaris, juxta sepes nascens, quæ veræ substitui potest.*

[Sal etiam habetur, item extractum.]

HOFMAN. *Chamædris.) chamærops & chamæropen* Græci vocarunt, *Trissaginem* verò & *Trixaginem* Latini, & Nonnulli *Teucrium* ob similitudinem. Veteres Nullas huic adsignarunt species; At multas Neoterici. *Dodonæo* duæ sunt repentes & totidem erectæ, *Fuchsio* duæ dicuntur Mares & totidem Fœminæ. Alii in veram, alii in spuriam distinguunt.

De *Vulgari* hîc agimus. Ad Quersurdum in copia reperimus crescentem, solis gaudentem montosis asperis, collibus; Colitur etiam in hortis. Et floret Iunio & Iulio.

N. Facit & *Alterius Speciei* mentionem *Franciscus Hernandez in thesauro Rerum Medicarum Nov. Hispan. Libr. V.* p. 133. & quidem herbæ fruticantis nomine *Athnapatlis*, folia *Quercus* ferentis, multosque fundentis caules purpureos & in eorum summitat: luteos flores parvos ac minimè senescentes. Radicem longam, crassam & fibratam. Sapor est acris gustu & gratus odor. Ejusdem est virtutis cum Nostrate.

Folia ac flores sunt in usu.

Vires. Calefac. & sicc. incid. atten. aperit &c.] Diaphoretica & Diuretica est, hepatica ac splenetica. Unde confert in febribus, hydrope, scorbuto, malo hypochondriaco, mensium suppressione, cachexiâ, acidos humores demulcendo, ac in primis in arthritide specificum est medicamentum. Unde sequens contrà arthritidem per 60. dies continuatum ad præservationem extrà paroxysmum summo semper cum effectu probatum expertus fui; Rec. h. chamædr. chamæpyt. centaur. min. ana q. v. coq. in s. q. aq. dimid. part. in diplomate. Rec. colatur. cochl. ij. mane, & in prandio ac cœnâ cum cerevisiâ. Nec minoris energiæ illud est, quod sequitur. Rec. radic. Scorzoner. glycyrrhiz. ana ℥j. h. chamædr. M. ij. fl. violar. anthos an. p. ij. Ligni sanct. ℥ij. Passul. min. ℥ j ß. dactyl. no. VI. Incis. coq. cum Aq. fontan. Mensur. IV. ad part. dimid. Dos. est cyathus unus, mane, à meridie & vesperi.

¶ *LXXXVIII. Chamæpytis.*

Ajuga, abiga, Arthetica, Arthritica, iva arthetica, Schlaffkräutlein/ ie länger ie lieber/ Erd Pin, nedrig. Pin, Ive Artetique. *Groundpine.* Iva Artetica/ Velt-Cypress.

Ex generibus variis chamæpytios officinalis præ reliquis est lutea vulgaris, C.B. 3.

Quæ dicitur chamæpytis 3. *Trag. Fuchs.* 2. *Lon.* chamæpytis 1. *Matth. Dod. Cord. hyst. vera, Cord. in D.* chamæpytis major, *Tab.* mas, *Ger.* Ajuga sive chamæpytis mas *Dioscoridis, Lob.* Ajuga, *Cast.* Ajuga luteo flore, *Clus. hist.*

Crescit in agris sabulosis, floret Iulio & Augusto, præcipuè autem in hortis colitur.

OFFICIN. NATIVA.

Folia cum floribus, seu herba tota.

Vires. *Nervosum genus roborat, calf. 2. sicc. 3. incid. aper. diuretica est, & emmenagoga, confert in arthriticis doloribus.*

PRÆPARAT.

1. ▽. Ex herba integra.

2. *Pilulæ de iva arthritica.*

[Salis, Extracti Conservæ & Syrupi Practici mentionem faciunt.]

HOFMAN. *Chamæpytis) Ajuga* propter abortus, & à Nonnullis *Thus* terræ. *Iva arthitica* sive *arthritica.* Herbula est palmaris, folia habet hirsuta, nodosa, aviculæ digitatos pedes imitantia, saporis & odoris resinosi: ex quorum alis flores emergunt lutei. Caulis teres, hirsutus, propè terram rubescens; radix satis est longa, simplex ac dura. Ex variis generibus hæc in usu est.

Crescit in locis sabulosis, præcipuè autem in hortis colitur.

Herba tota in usu recepta est, floret Iulio & Augusto.

Vires. Calefac. sicc. incid aperit &c.) In vino infusa & pota menses & urinam ciet, commendatur & ad icterum & ischiadicum dolorem. Cruentam etiam sanat mixtionem. Et in specie omnibus frigidis Cerebri & nervosi generis affectibus, quales paralysis, hemiplexia &c. conducit.

¶ *LXXXIX. Chamomilla.*

Χαμαίμηλον, ἄνθεμις, Leucanthemum Dioscor. camomilla, chamomilla. Chamillen/ Hörnichen. Chamomille. *Chamomil.* Camille. Vulgaire.

Est { vulgaris. *Hæc usitatissima.* Romana seu nobilis odorata. *Hæc itidem usualis.* fœtida. *Hæc minus officinalis.* Inodorata. *Itidem minus usualis.* }

Vulgaris insignitur chamomilla 3. & vulgaris, *Trag. Lon.* chamæmelum (parthenii 3. species,) *Brunf. Cast. Tab. Ger.* chamæmelum. Leucanthemum, *Fuchs.* chamæm. sylv. *Dod.* arvense, *Cam.* Anthemis, *Cord. in D. Matth.* Anthemis vulgarior, sive chamæmilla,

milla, *Lob.* chamæmelum vulgare, Leucanthemum Dioſcoridis, C. B. 1.

Romana dicitur, Parthenium & nobilis chamomilla, *Trag. Lon.* Leucantheraum odoratum, *Dod.* Anthemis ſeu Leucanthemis odorata, *Lob.* chamæm. odorat. *Cam.* Romanum, *Tab. Ger.* chamæmel. nobile ſeu odoratius, C. B. 2. Römiſch Camillen. Camomille, Romaine, Roman, Chamomill. Roomſe Camille.

Vulgaris naſcitur paſſim, in arvis aliiſque locis arenoſis. Romana colitur in viridariis. Fœtida invenitur itidem paſſim.

OFFICIN. NAT.

Flores ſeu tota herba, tàm vulgaris, quàm Romana.

Vires. *Calf. & ſicc.* 1. *diger. laxat, mollit, mitigat dolorem, menſes & urinam ciet. Eapropter uſus inſignis eſt in dolore colico, & hinc pediſſequa pareſi. Extrinſecus uſitatiſſimus ejus uſus eſt in paregoricis, emollientibus, maturantibus, cataplaſmatis, clyſteribus, &c.*

PRÆPAR.

1. ▽ Ex vulgari.
2. ▽. Ex Romana.
3. ▽. carminativa ſeu de camomilla compoſita. Vid. I. 2.
4. *Ol. ſtillat.* Ex vulgari.

N. *Deſtillant alii cum Terebinthina, unde oleum cæruleum.*

5. *Ol. ſtillat.* ex Romana.
6. *Ol. infuſ.* Ex vulgari ſeu cum floribus ac oleo communi.
7. *Sal. com.* ex cinere.
8. *Syr.* de ſucco camomillæ.

HOFMAN. *Chamomilla, chamæmelum.*) German. Chamillen. Ruſticis Hörmichen appellatur. Eſt autem vel *vulgaris*, vel *Nobilis, ſeu Romana* odorata. Licet hoc vili æſtimetur pretio, nulli tamen herbarum cedit virtute, adeò ut primatum intereuporiſta obtineat. *Romana* fortior ac penetrantior, *hæc* temperatior & magis anodyna eſt. Nullus ad dolores ſedandos abdominis, renum, Uteri Coli &c. utilis paratur inſeſſus, quin chamomillæ aliquot non ingrediantur manipuli. Internè etiam in Colicâ, calculo, Scorbuto & aliis flatulentis affectibus cum vino decocta, item cum cereviſiâ addito butyro vel per, vel cum veronicæ M. j. Semin. carui ℥j & ſalis parum mirandæ eſt virtutis anodynæ. In dyſenteriæ principio cum lacte cocta & calidè hauſta levamen affert notabile. Ex *hâc & Romanâ aqua* deſtillatur *ſ. &c.* Item *Oleum per Infuſionem & deſtillationem.* Ex vulgari noſtrate Sapphirino cœruleo colore Oleum deſtillatur per veſicam cupream ſtanno bene obductam, quod ex Romanâ ſubflavum elevatur. Hoc Sapphirinum ad ℈j. cum Ung. pomat. ℥j. mucronatæ cartilagini inunctum & umbilico calidè cum ſacculo ſummitat. Chamomillæ n. eſt ſpecificum externum in cardialgiâ. Hoc Ol. deſtill. cum Sacchari tantillo contrà calculum & Colicam paſſionem guttatim in cereviſiâ calidâ vel vino ſummo cum emolumento illis, qui decoctum faſtidiunt, offertur. *Eſſentia anodyna carminativa Mea* conſtans ex Ol. d. chamomill. ejus extracto & ſale volatili ſuam etiam meretur laudem, ut omnium myiochemicorum cenſuram ſubterfugiat, medicamenta chemica perſtringentium, refutante eos experientiâ, quâ conſtat, ritè præparatam tincturam vel Eſſentiam juxtà ſanioris Medici præſcriptum plus ſæpè prodeſſe, quàm ſqualidum, excrementitium adhuc & exoletum vulgare decoctum, quicquid alii abſque ratione & fundamento blaterent & in contrarium producant. *Oleum per infuſ.* præparatum in clyſteribus adhiberi ſolet ad omnes infimi ventris dolores ſedandos & leniendos; Item convulſis inunctum inſigniter confert. *Syrupus de ſucco chamomillæ* valdè etiam in torminibus ventris puerorum ad ʒ j. vel ℥ ij. utilis eſt, item in Clyſteribus ℥j vel ij. cum decocto emolliente & carminante.

N. Capitula lutea in chamæmelis conſtare ex innumeris punctulis capitatis, quorum ſingula floſculos ſtellatos etiam ex parte lilii formes repræſentare, antè floſculos autem totidem minutulas clavas, ingenioſi & curioſi Naturæ myſtæ per microſcopia obſeruarunt. vid. Excell. Beckmanni curioſa phyſica mſſ. Similè quid obſervare etiam licet in Roſis, in quarum medio itidem craſſiuſcula punctula continentur, quæ figuram roſarum per microſcopia referunt.

De Chamæmelo ſic D. D. ELSHOLTIUS in ſua Deſtillatoria curioſa.

Chamæmeli *ſolent Botanici decem numerare ſpecies, inter quas tamen eminent.*

Chamæmelum vulgare, *Cham. nobile flore ſimpl. & flore pleno, Cham. inodor. Cham. fætid. Nobis verò de primo illo ſive vulgari, hoc loco præcipuè agendum erit.*

Proſtat in Tabernis Pharmaceuticis Aqua ejus ſtillatitia, more reliquarum officinalium lympida & excolor: proſtat itidem oleum per infuſionem ex floribus flaveſcens: at verò ab his penitus diverſum eſt, quod per deſtillationem ex iiſdem floribus conficitur, ſaturo puta ſapphiri colore oculis jucundè blandiens.

Experim. 1. *Flores Chamæmeli vulgaris recentes aqua ſimpl. affatim irriga & conquaſſa. Poſtquam ſteterint aliquot dies, in veſicam cupream ſtanno bene obductam conjice, & aptato capitello exſtilla. Aquæ prolectæ videbis oleum, etſi in exigua quantitate, ſupernatare prorſus cæruleum.*

Experim. 2. *Cum floribus ſiccis idem tentavimus, pari ſucceſſu: infuſio tamen per quatuordecim dies, ad procurandam majorem extractionem ſteterat.*

Experim. 3. *Quod ſi Manipul. unum vel alterum Sal. commun. aut tantundem Tartari admiſcueris, Oleum cæruleum in majori copia tranſibit.*

Experim. 4. *Subſtituimus etiam flores Chamameli Rom. Sed oleum accepimus flaveſcens, non ſapphirinum. Quid in cæteris Chamameli ſpeciebus futurum ſit, nobis nondum eſt exploratum.*

Experim. 5. *Cæruleſcentia illa Chamæmelo ingenita tanti eſt contagii, ut inficere etiam res alias, & ſibi ſimiles reddere valeat. Exempli cauſa, cape ſummitates tenellas Pini aut Abietis, fruſtulatim ſectas in veſicam conjice, addendo bonam florum chamæmelinorum copiam. Propellè per ſe, & oleum tranſibit compoſitum, quod nominare* Oleum Pini cæruleum *liceret.*

Experim. 6. *Pari ratione poteris componere* Oleum Iuniperi ſapphirinum, *commiſcendo baccis juniperi debitam illorum florum portionem: non ſine communicatione virium medicarum, quibus alias juniperus pollet.*

Experim. 7. *Eodem modo ex Segmentis Arboris vitæ, cum floribus Chamæmeli remiſtis, conficies oleum cæruleſcens: quod quamvis per ſe bene ſit odoratum, adjecto tamen Oleo ligni rhodii adhuc odoratius reddi poteſt.*

Experim. 8. *Immo ejus indolis videntur eſſe iſti flores ut cuicunque propemodum materiæ reſinoſæ permiſti, Oleum reddant ſapphirinum: Argumentum ſpeculatione dignum, an hac methodo componi plura olea contra morbos ſpecifica ex ſimplicibus reſinoſ. iisdem ſpecifici poſſint.*

Experim. 9. *Decompoſitum oleum eſt quod proponit Anſelmus Boëtius* lib. 2. de Gemm. & lapid. cap. 43. *Floribus, inquiens, Chamæmeli adjungunt impoſtores oleum album ſeu ſpiritum terebinthinæ ac ſatis magnam portionem ſalis armoniaci factitii. Hanc miſturam veſicæ æneæ indunt, huicque aquam communem addunt; deinde exſtillant aquam & oleum prorſus*

sus vulgari & communi modo. Aqua exstillata oleum in superficie sua sapphiro simile colore continet: id oleum terebinthinæ est oleo chamomelino junctum, nam herba ipsa aut flores herbæ aliquid olei præbent: sed color à sale armoniaco est, qui ex ære exsugens colorem illum oleo indidit. Ætate, si diu servetur oleum, color is perit, ac postea manifestè odor ipsius terebinthinæ deprehenditur. Quia multi hac ratione decipiuntur, & aliqui Chymici tam imperiti sunt, ut putent colorem à Chamæmelo *proficisci: placuit hic impostaram & fucum, vel errorem Chymicorum deregere.*

Hactenus Boëtius, qui tamen frustrà hic fraudem subesse suspicatur: siquidem, uti suprà Experim. 1. ac 2. *ostendimus, etiam absque omni sale, sive communi, sive armoniaco, oleum cærulescens ex floribus Chamæmeli vulgaris educi potest. Porro neque à cupro vesicæ color is resultabit, cùm aliàs in aliis stirpibus per vesicam stillatis idem fieri oporteret: id quod tamen à vero quàm maximè abest. Manet igitur, in ejusmodi operationibus cærulescentiam ab ipsis floribus omnino proficisci. Quæ tamen de cæruleo colore per salem armoniacum ex cupro elicito Boëtius affert, non ibo inficias. Est enim artificium vel tonsoribus hodie notissimum.*

Experim. 10. *Ad durationem quod attinet adest nobis oleum ex floribus Chamæmeli absque additione salis aut tartari, tertio ab hinc anno extractum, cujus color sapphirinus adeò constans apparet, ut si non perpetuò, plures certè annos adhuc duraturus videatur. Interea non negaverim, quod de suo Oleo sapphiri fucato Boëtius l. c. asserit, colorem* cæruleum ætate perire, & Olei terebinthinæ additi albescentiam emergere.

¶ *X C. Chelidonium majus.*

Χελιδόνιον μέγα, Chelidonia, *Brunf.* Chelidonium majus, *Trag. Matth. Fuchs. Cord. hist. Dod. Lob. Cast. Tab. Ger.* vulgare, C. B. 1. *aliàs* Hirundinaria German. Schwalbenwurtz / Schellwurtz / Goldwurtz / la grande Chelidoine, *Celondin the greater.* Chelidonia / Gouwortel / by sommige schelkrunt.

Crescit passim juxta sepes, adhærescitque muris: Floret primo statim Vere & per multam Æstatem.

OFFICIN. NAT.

Folia c. floribus, *Radix.*

Vires. *Calfac. & sicc. 3. valide absterg. atten. saporis est acris & amari, bilem per alvum & urinam educit, visum acuit. Hinc conducit in Ictero, obstructione Lienis, Epatis, & Ureterum. Radix alexipharmaca statuitur [pro suppositorio usurpatur.] Extrinsecus oculorum imbecillitati, ulceribus, cæterisque affectibus medetur (cujus rei gratiâ sunt, qui succum luteum ex rupto caule manantem, oculis indunt.)*

N. *Sunt qui ad Icterum sanandum plantis pedum supponunt.*

PRÆPARATA.

1. *Succus inspissatus.*
2. ▽. Ex herba cum floribus.
3. *Sal. com.* Ex cinere.

HOFMAN. *Chelidonium Majus.) Hirundinaria.* Schwalbenwurtzel. Schelkraut. Inde dictum, vel quod hirundinum adventum exoriatur, & discessu marcescat: vel quod illarum pullis excœcatis matres admotâ herbâ visum illis restituant. Aliàs Herba est vulgaris notitiæ: Locis crescit in incultis, inter rudera, in parietinis & maceriis, ac in scorbium ripis. Toto anno viret, & ab Aprili Mense in totam Æstatem floret.

Folia cum fl. & Radix in usu sunt.

Vires. Calefac. & sicc. absterg. atten. &c.) Unde ob vim ejus abstersivam & incisivam ad varia corporis mala exstirpanda conducit, in primis autem ad icterum, cachexiam, Scorbutum, imò ipsam Pestem valdè utile est, cujus succus cum cerevisiâ calidâ haustus fœlicissimo cum successu nunquam non fuit adhibitus. In Peste cum aceto. Imo ex Eo Panacea parari potest, si sumatur hæc planta q. v. contundatur, & post aliquot dies in cellâ posita exprimatur, ut succus profluat, qui clarificatus ad mellaginem est abstrahendus, addito proprio alkali pro usu repone. Dosis est ad gutt. xxx. cum vehiculo in purificatione sanguinis, à cujus usu corrupti humores fœculenti, crassi, tartarei, sale acido fixo abundantes resolvuntur, attenuantur & volatiles fiunt. Ex hoc cum aceto destillatur Acetum alexipharmacum s. ad Pestis præservationem. Externè *Aqua ejus* verno tempore pluribus cohobiis super herbam rec. destillata oculorum vulneribus ac ulceribus medetur. Ad icterum sanandum plantis pedum etiam supponitur.

N. Vide Aquam Ophthalmicam n°. IV. in thesaur. Pharmaceutic. annexo sect. 2.

¶ *X C I. Chelidonium minus.*

Χελιδόνιον μικρὸν, Ficaria & scrophularia minor vel 2. *Brunf.* Chelidonium minus, *Trag. Matth. Fuchs. Dod. Cord. in D. Lon. Lob. Cast. Tab. Ger.* Chelidonia rotundifolia minor, C. B. 2. *Arabib.* memiten, Feigwartzenwurtz / klein Schellkraut / Schorbucksfraut. la petite Chelidoine. *Chelidony the less. Pilevvort, Scrofularia the less.* Kleyn Speenwortel / het kleynder Scrophularia.

Crescit locis humidis & palustribus. Floret Martio.

OFFICIN. NAT.

Radix & Folia.

Vires. *Refrig. & humect. spleneticum est. Usus præcipui in Ictero, Scorbuto, hæmorrhoidum fluore. Extrinsecus specifice mariscas seu ficos ani curat, dentiumque putredini maximopere subvenit.*

PRÆPAR.

▽. *stillat.* Ex herba tota.

HOFMAN. *Chelidonium minus.) Ficaria & Scrophularia minor.* Klein Schellkraut. Feigewartzen-Wurtzel.

Provenit in palustribus & uliginosis locis. Floret Martio & Aprili.

Folia & Radix in usu sunt.

Vires. Refriger. & humectat. &c.) Utimur in Scorbuto & hæmorrhoidum fluxu, imo & ad mariscas ani & hæmorrhoides cœcas, imposito ejus succo, sed tunc radix colligenda est die 2. Iunii Sole occiduo post plenilunium. Ejus folia in formâ conservæ Scorbuto medentur &c.

¶ *X C I I. Chermes.*

Kermes, coccum infectorium, *Matth.* coccus infectoria, *Cord. in D. Cast. Tab.* Granum & coccus baphica Dioscor. granum tinctorium, *Lon.* alias Scarlatum. Fructus est famosissimi fruticis; qui inscribitur Ilex in quo coccus baphica, *Bellon.* Ilex coccigera, *Clus. hist. Ger.* minor coccigera, *Dod.* Ilex coccifera, *Cam.* Ilex aculeata cocci glandifera, C.B. 4. German. Schaarlachbeer / Kermesköner. du Vermillon graine d'Escarlate, Scherley. *Chermes Berries,* Chermesbessies.

Nascitur in Creta, teste Bellon. *l.* 1. *obs. c.* 17. ubi & multis Hispaniæ locis, in Narbonensi etiam Gallia & Provincia, &c.

Delect. Eligenda sunt grana rubicundo-nigra, integra vermiculum in se continentia.

Vires. *Cardiaca sunt grana, calf. & sicc. adstring. vapores tetros discutiunt, spiritus vitales reficiunt, parturientibus subveniunt, vulneratis nervis medentur, morbillos erumpere faciunt.*

PRÆPAR.

1. *Confectio Alkermes.* Vide Disp.

Fit cum & sine moscho, illa viris, hæc mulieribus convenientior est.

[Apportatur Syrupus Chermes pro conficienda confectione, qui exhibetur ubi confectio aromatica non expetitur.]

2. *Extractum seu Essentia.* Fit è fructibus contusis cum 🜈 vel ▽ Rosar. quæ acidulâ reddita fit guttulis aliquot Spir. Vitriol. aut Sulphuris. *Quercet.*

N. *Scarlatus pannus, granis hisce (quibus tinctus est) admodum celebris est, adhibeturque non modo ad morbillos proliciendos, (Patientes in eum involvendo,) sed & ad cor roborandum, (Epithemata eo suscepta cordis regioni imponendo) ut & ad bubones venereos curandos (pannum iis imponendo.) Quin & filo serico hujus coloris, ad arcendum Erysipelas, locum affectum circumligare vulgo usitatissimum est.*

HOFMAN. *Chermes.) sive Kermes, coccum infectorium. Granum tinctorium*; Est vocabulum grani cujusdam fruticis ex Ilicum genere adnascentis, quod *Coccus baphica* seu *Granum infectorium* communiter appellatur; *Ilex*, cui adnascitur *chermes*, est pusilla quædam planta, plures surculos duros proferens, foliis obtenebratos perpetuo virentibus, oblongis, in ambitu crenatis, densis, sinuosis, angulosis, spinosis, aculeatis, horridis, quæ imâ sui parte Vere primo granum quoddam tanquam ovum parvulum excludunt, & supernè reflexis spinis obvallant; quod posteà augescens ex albido cinereum, tandem maturescens purpureum & elegantem colorem acquirit. Totum granum purpureo liquore prægnans est, qui maturus tandem abit in vermiculos alatos & volatu abeuntes. Ante tamen ipsorum proventum liquor dictus diligenter colligitur ad sericum tingendum & ad Syrupi de Kermes Confectionem: Impeditur dictorum vermiculorum generatio solâ aceti aspersione, unde colliguntur illorum cadavera & in massam miniatam coguntur, ad Scarlatum inde conficiendum. Non est *granum illud Kermes, ut Dnus Autor vult, fructus ilicis,* sed potius excrementum & tanquam saliva rubens in parva thecula conclusa, dum dicta ilex non tantum coccigera, sed & glandigera est, in cujus vetustæ surculis glandes quernis longiores adnascuntur.

Nascitur in Armenia, Asia, Cicilia, Hispania, Narbonensi Gallia, & Italiæ locis calidioribus, & his maximè, quæ ad Mediterraneum vergunt mare. vid. *Quinqueranus in Libello de laudibus Provinciæ. Carol. Clus. Libr. 1. Rar. Plantar. cap. 16. Bellonius Lib. 1. observ. cap 17. p. 24. Dominic. Chabræus in Appendic. l. c.*

Vires. Calef. & sicc. adstring. &c.) Cordis & Spirituum vitalium refectioni dicata sunt hæc grana & cruor illorum, unde & Cordis affectibus, animi deliquiis, lipothymiis, palpitationibus &c. succurrunt. Externè pannus scarlatus hisce granis tinctus ad Morbillos proliciendos adhibetur, ægrotos in eum involvendo, cujus effectus causam non tam ipsi panno scarlato, quàm phantasiæ ægroti facultatem expultricem moventi attribuo. Aliàs & vulgus ad erysipelas arcendum fila sericea Kermesina syndoni imponit & loco affecto applicat, filis sericeis rubris in cœruleum colorem conversis.

Præparata sunt Confectio Alkermes cum & sine Moscho & ambra) De hâc consule Cl. Zwelferum in animadvers. ad P. A. p. 249. & in Pharmacop. Reg. p. 279. Ubi & Magisterium ex dictis granis præparandum invenies cum additis cautelis. Hujus apologiam vide in D. Luc. Schræck. in P. A. R. Class. 14. p. 246. item D. D. Simon Pauli in Quadrip. Botanic. Class. 2. p. 69.

¶ XCIII. *Cheyri, Keyri, Leucojum.*

Classes Leucojorum C. B. sunt 4. exhibetque,
- 1. Incanum, (folio incano) hortense,
- 2. Incanum maritimum,
- 3. Luteũ folio hirsuto,
- 4. Luteũ folio viridi,

Singula sunt diversorum generum.

Ex his placet officinis luteum vulgare, C. B. 5. inter Leucoja folio viridi, quod est Leucojum; *Brunfels. Cord. in D.* Leucojum aureum, *Matth.* Leucojum Luteum, *Fuchs. ico. Dod. Lob. Cast. Cam.* Leuc. sativum luteum, *Clus.* Keyri vel Cheyri, *Lon.* Viola lutea, *Trag. Fuchs. Ger.* Viola petræa lutea, *Tab.* Germ. gelbe Violen / Nágel-Violen. *Wall. Flowers, (with some, with some) yellow & Clove-violets.* Witte/ geele/ of Nagele-Viole.

Crescit nobis in hortis; raroque sponte provenit: Floret Aprili, Majo & ultra.

OFFICIN. NAT.

Flores, seu herba cum floribus, & raro *Semen.*

Vires. *Cordiales sunt, Calf. & sicc. 2. attenuant, discut. partium sunt tenuium, extergent, cordiales ac nervini sunt, dolores mitigant, menses cient, secundinam proritant.*

PRÆPARATA.

1. *Conserv.* Ex floribus.
2. ▽ Ex floribus vel integra planta.
3. *Ol.* Ex infusis floribus in oleo veteri.

HOFMAN. *Cheyri, Keyri, Leucoium.*) De variis hujus speciebus vid. Botanicos. Nobis luteum vulgare in usu est.

Crescit in hortis, & raro spontè provenit, floret Aprili, & Majo.

Vires. Calef. & siccant, atten. discut. &c.) Cordiales ac nervini sunt, unde mensium tollunt suppressionem; secundinas & fœtum mortuum expellunt. In *Officinis* prostat *Conserva*, *Aqua destill. & oleum ex floribus infusis in oleo veteri paratum*, quod nervosi generis, pectoris, renum & vesicæ doloribus medetur.

¶ XCIV. *China.*

Chinæa radix, China radix, Chinensibus Lampatan dicta, *Fragros.* C. B. 1. Cina alias China, *Matth.* China, *Garz. Acost.* Chinna seu Cinna, *Cæsalp.* Bockenwurtz/ Chine. *China-root.* De wortel van China.

Est { Orientalis. Ex regione Sinarum; China dicta. / Occidentalis. Ex Hispania nova & Peru.

Præfertur Orientalis: quæ exterius est colore rubente aut subnigro, interius candicante aut subrubente: & hæc, quò nigrior eò melior. Occidentalis colore est interius magis ruffo.

Vires. *Calf. leniter siccat. 2. subastringit, est diaphoretica, diuretica, discutiens, aperiens, Epatica. Hinc convenit in cachexia, hydrope, paralysi, arthritide, cephalæa, ictero, lue venerea, tumoribus scirrhosis & œdematosis.*

PRÆPARAT.

[Radix Chinæ condita antehac apportata fuit.]

Extract. cum Spir. vin. quod tamen rari usus: adhibetur crebrius in decoctis, sufficitque Unc. 1. vel Unc. ij. pro ℔ ix. ▽æ.

N. *Vesalius de China librum conscripsit integrum.*

HOFMAN. *China.*) A Chinâ Orientalis Indiæ Provinciâ amplissimâ nomen sortita, Scythiæ finitimâ. In patrio solo *Lampatam, Lampatan*, vel *Lampaton* vocant. Arbor hujus Radicis instar dumi crescit in locis palustribus arundinum more juxtà Lybiæ fluvii littus, quatuor vel quinque spithamarum à terrâ longitudine, pauca folia habens ad formam pomorum aurantiorum. Radix crassa est & nodosa, dura & tuberosa instar bistortæ: Probatur exterius quodammodo nigriuscula, parum

nodosa, dura & tuberosa instar bistortæ. Probatur exterius quodammodo nigriuscula, parum nodosa & interius alba. Anno 1535. primò innotescere cœpit & à Carolo V. Imperatore autoritatem habuit, qui primus ferè omnium summo cum fructu hâc radice usus est, adferentibus Chinensibus, Asiaticis, Scythis.

Duplicem faciunt Orientalem & Occidentalem : De illâ hactenus. *Hæc* autem ex Novâ Hispaniâ & Peru defertur; Arabes, Turcæ & Persæ *Cophchinam* vocant.

Vires. Calefac. siccat, subastringit. &c.) Est Luis venereæ non solum specificum, sed & anti-arthriticum, dum arthriticos demulcet dolores, & in omnibus Morbis chronicis lymphâ corruptâ prodest, diaphoretica & diuretica, unde & in cachexiâ, hydrope, & tumoribus œdematosis, item in atrophiâ & aridurâ mira præstat ad aliquot dies in decoctis vel infusis adhibita.

CHINA CHINÆ.

De ea sic in Appendice ad Pharmacop. Schroeder.

China Chinæ *febrifugum est medicamentum* Peruvianum *hac tempestate maximè usuale ad drachmam unam & duas. Quidam* Cassiam Caryophillatam *vendunt pro China Chinæ sed fallunt & falluntur. Vera* China Chinæ *caryophyllos, nec olet, nec sapit. Est nempe cortex non absimilis cortici junioris quercus, saporis amari & paulum ingrati. Dosis communis, ut dictum, pulveris* China Chinæ *ad fugandas febres drachma una ad duas, instante paroxysmo sumenda, cum aq. cord. bened. fumar. aut alia febrifuga.*

De China Chinæ, *aliàs* pulvere Indico, Americano, Peruano, Iesuitico, de Lugo, (*quòd 1650. ex Peruano regno primùm à Iesuitis Romam fuerit delatus*) Kinkinna, China Canna, Antiquartio Peruviano, Palo de Calenturas, Cortice febrifugo *dicta, scripserunt* Ioh. Iac. Chifletius, Dionis. Ionquet *in horto Paris.* Rolandus Sturmius, Melippus, Conigius, Gaudentius Brunacius, Wolffgangus Hœferus, Willis, Rolfinccius. Arbor hujus Chinæ Chinæ *teste* Chifletio, *p. 7. &* Gaudentio Brunacio *Romano p. 14.* Gannana Peride *dicitur, multúmque differt à* Cassia caryophillata, *ut videre est ex* Pisonis *descriptione, quâ profitetur corticem* Cassiæ Caryophyllatæ *saporem reddere cinnamomi cum caryophill. prædominio, qui sapor in* China Chinæ *sincera non reperitur.*

Ipsa China Chinæ *calida est & sicca, vim habens aperiendi, discutiendi, attenuandi, resolvendi, putredinem arcendi, roborandi.*

Usus est in debellandis febribus intermittentibus, & hic quoque Francofurti satis frequens, quòd non careat optato successu. Corticis Chinæ Chinæ ℥ ij. *secundùm* Gaudentium Brunacium *p. 17.* tunduntur subtiliter ac per setaceum trajiciuntur. Tribus inde horis ante paroxysmum macetatur pulvis in vini albi meracioris cyatho, dumque frigus febrile seu rigor irrepere incipit, in eo levi, ac primo accessionis principio, vinum & pulvis præbetur, & æger se in lecto pannis coopertus componit. *Alii sumunt pulverem* Chinæ Chinæ *in substantia, dilutum tamen præfert* Coningius. *Essentiam describit* Rolfinccius, *aliamque* Sturmius. *Potest etiam parari inde* Spiritus, extractum & oleum. *Nos hic utimur plerumque pulvere ad* ℨj. *cum fælici successu.*

Quoad operandi modum, China Chinæ *febres tollit nec sensibiliter, nec insensibiliter, sed per vim præcipitantem febrile fermentum. Causa enim, volente* Sennerto *lib. 2. de febribus p. 255. febris est fermentum aliquod peculiare, quod quamdiu non præcipitatur medicamentis idoneis, tamdiu febris præsens manet in corpore.*

Quoad Chinam Chinæ *sequentia notanda dat* Willis *p. 154. de febribus.* Primò, *quod hoc pharmacum intus sumtum, in sanguinis massam vim suam & energiam præcipuè exercet, quippe viscera non omnino irritat, neque excretionem quamvis, aut molestiam iis infert; insuper dummodo virtus ejus sanguini communicetur,* δυώαμις ἀντιπυρητικὴ *non omnino exeritur, quare non semper paroxysmus proximè sequuturus, at secundus aut tertius deinceps ab eodem assumpto præcavetur: atque ob hanc rationem quò citiùs cruorem afficiat, usitatum est, ut unà cum pulvere, liquor eodem valdè imprægnatus propinetur, sic enim in sanguinis massam ejus particulæ faciliùs convehuntur.* Secundò, *corticis istius virtus sanguini impressa aliquamdiu in eodem manet, idque breviùs aut diutius juxta quod major aut minor medicamenti portio intus sumitur; etenim particulæ ejus cruori confusæ, cum ipso diu circulantur, & quò plures adsunt eò magis massam ejus afficiunt, & effectum diuturniorem producunt. Nam licet alimenta & alia quædam ingesta, in quantum à calore nativo statim subiguntur, quicquid habent virium intra paucas horas exerunt; hæc deinde assimilata, aut foras excreta, cessant; tamen pharmaca nonnulla, intus admissa quia non facilè perdomantur, nec irritatione citata illico foras eliminantur, per plures dies valde activa præstant, atque sanguinem & succos, in hoc aut illo fermentationis ritu, dudum retinent, hoc observare licet de medicamentis quibusdam, item de venenis & plerisque alexiteriis, quorum unica exhibitio per plures dies, eademque iterata longiori tempore, solet corpora nostra afficere, usitatum enim est à medicamentis catharticis, si quando per vomitum aut sedes minus operantur, post plures hebdomadas pustulas aut exanthemata exteriùs erumpere: quin etiam si à toxico epoto mors evitetur, diu admodum in sanguine & succis virulentiam delitescere, nemo est qui nesciat: pariter etiam hic pulvis, & fortassis alia quamplurima intus assumpta, in spiritus & humores, quantumvis sopita videantur, etiamnum agere perseverant.* Tertiò, *licet medicamentum istud immediatè in sanguinem & humores agat, tamen dyscrasiam febrilem iis sitam haud radicitùs tollit: quam citò enim ejus vis absumitur, & particulæ omnes à mixtione sanguinis avolarunt, affectus pro tempore solùm suppressus, denuò emergit, & solito more accessiones repetit: quatenus verò natura hoc cessationis spatio, fortior evaserit, ideò post recidivam paroxysmi, (uti priùs) sed die tertio & quarto juxta primum morbi typum redire solent.* Quartò, *annotetur quòd hoc remedium non quemadmodum ordinaria febrifuga sanguinem figendo, aut etiam fundendo accessiones febriles sistit; tunc enim paroxysmus semper ingruens, & non secundus aut tertius postea sequuturus caveretur.*

Quibus juxtà positis, ut corollarii vice, de ipso operandi modo, quo hoc pharmacum agere videatur, quædam subnectamus: dicimus verisimile esse, quòd cùm particulæ ab eodem ingesto procedentes sanguini permiscentur ipsum in novam quandam fermentationem compellant, qua dum particulæ cruoris continuò agitantur, ne materiam excrementitiam congerant, aut turgescentias febribus ineant, omnino inhibentur; quemadmodum enim post morsum canis rabidi, aut ictus venenatorum animalium, ipse sanguis & succus nervosus diu veneneantur, ne tamen magnas anomalias statim concipiant, alexiteria propinata eorum liquores in alia fermentatione detinendo prohibent; quorum usus si tamdiu continuetur donec corpuscula virulenta penitus avolarunt, à labe ista contracta nullum horrendum symptoma

ma

ma timetur. Sin priùs absumantur remedii nimis parcè exhibiti vires, illico repullulat venenum, & virus pristinum explodi visum denuò in actum deducitur: non absimili ritu quando sanguis diathesin vitiosam nactus succum alibilem pervertit, cúmque ad plenitudinem congestum, quò rectiùs expellat turgescentias febriles concipit, cortex iste peruvianus tritus & exhibitus, particularum commercio, sanguinem licèt discrasia affectum, fermentatione nova concitata, adeò exagitat alteratque ut succum alibilem aliquatenus coquat, ejusque recrementa continuò evaporet, ut in paroxysmi materiam, non uti priùs congerantur : Cùm verò è sanguinis consortio, hujus remedii particulæ penitus exhalarunt totaque virtus absumpta fuit, mala sanguinis diathesis priùs contracta denuò emergit, ideoque paroxysmi febriles solito more redeunt : forsan aliquando accidit, ut dum usu istius pulveris, accessiones supprimuntur, propter mutatam anni tempestatem, aut alius remedii ope, aut naturæ ipsius nisu, ista discrasia sanguinis sensim emendetur, adeoque febris demum sponte dispareat, hoc tamen non nisi raro contigisse novi quoniam æquali ferè certitudine, quâ ab isto pulvere paroxysmos febriles supprimi, eosdem postea redire expectes.

Quod attinet ad qualitates sensibiles quibus hic cortex insignitur, constat ipsum amaritudine cum stypticitate quadam pollere, ut gustu indice similem ferè saporem referat, qualis in plerisque alexipharmacis, uti sunt radix gentianæ, serpentariæ, contrahyervæ &c. reperiri solet: quæ enim sunt actu amara in supprimendis fermentorum præternaturalium viribus maximâ virtute pollent; quinimo radix gentianæ (*ad quam refert Chinam Chinæ* D. Glans & Hœferus) *quæ optimè hunc corticem similat, olim pro curatione febrium quartanarum celeberrimi erat usus. Nunc autem licet hic pulvis Peruvianus sit unicum adhuc repertum febris quartanæ alexiterium : quod nimirum illius aliarumque febrium intermittentium paroxysmos (licet solùm pro tempore) inhibet : attamen dubitandum non est, quin alia in rerum natura extent medicamina, quæ sunt æquè febrifuga, atque sperandum erit, ut novi hujus inventi exemplo ducti, ad explorandas herbarum vires adhuc ignotas excitemur : ita dum singularum tentamini insistimus, & Medicinæ rationali Empirica adjungitur, proculdubio quartanæ aliorumque Herculeorum morborum curatione feliciùs procedent quod eò libentiùs seculo huic, aut saltem posteris spondeo; cùm manu ducente corticis istius analogia medicamentum ad profligandas febres non contemnendi usus ipse non ita pridem varia percurrens, adinvenerim, quod etiam pauperioribus quibusque, succedanei vice, bono cum successu propinare soleo.*

Excerpta quædam è Tractatu Gallico cui titulus, De Curatione Febrium per Chinam Chinæ perficienda, *De la guerison des fievres par le Quinquina.*

Observandum primò Chinam Chinæ *posse præparari variis modis sine ulla qualitatum suarum deperditione ; ea propter quisque in eo remedio exhibendo potest adhærere formulis magis probatis.*

Observandum secundò *quocunque demum modo exhibeatur* China Chinæ, *ipsi præcipuè, imò unicè deberi febrium curationem, quæque superadduntur, ad summum, ejus operationes tantùm facilitare.*

Observandum tertiò *quò securiùs atque certiùs curentur febres per adhibitum hoc remedium, ejus unciam unam & dimidiam esse insumendam in unoquoque subjecto. Variari tamen potest dosis pro occasionum varietate.*

Observandum quartò *Chinæ Chinæ præparationibus nihil esse addendum quod operationem vel impedire vel retardare valeat; quapropter necessarium erit ejus qualitates nôsse.*

Hisce omnibus observatis poterit exhiberi China Chinæ, vel in forma solida, vel in forma liquida. Ut in forma solida exhibeatur debet in pulverem tenuissimum redigi & extracto cuipiam, syrupo, vel conservæ admisceri, hunc in finem extractum granorum juniperi, conserva vetonicæ, vel calendulæ maximè conducent. Poterit præterea extrahi tinctura hujus corticis cum spiritu vini, simplici aut composito atque in mellis consistentiam per evaporationem deduci. Ut in forma exhibeatur liquida ipsius parabitur tinctura vel infusio; tincturam jam descripsimus, quam si fortiorem optes, è re erit si ejus aliquid super igne lento evaporet, aut per organa vitrea spiritus vini portio extrahatur : hujus tincturæ convenientem dosim in liquore idoneo propinabis. Infusio parabitur ex vino aut alio quopiam liquore, si paretur ex vino illud fiet, vel calidè, vel frigidè, vel adhibita China Chinæ sola vel aliis ipsi superadditis. Dabimus hîc exemplum præparationis super qua multa versata sunt experimenta.

♃. Vini albi aut rubri minimè acidi sed bene maturi pintas iiij Corticis Peruviani in pulverem tenuissimum triti ℥ i ß. flor. Centaurei *min. m. ß. salis ejusdem centaurei ʒ ij. vel iij. tartari albissimi ʒ ij. vel salium prædictorum vice, salis armoniaci depuratissimi ʒ ij. vel iij. ligni sassafras in taleolas secti ʒ ij. vel totidem drachmas granor. juniperi, infundantur omnia super cineribus calidis, horis viginti quatuor, in vase apprimè obturato; post coletur liquor ad usum. Eadem præparatio commodiùs etiam perfici poterit si vindemiarum tempore species prædictæ, omissis salibus, in doliolo concludantur, mustique quantitas proportioni descriptæ respondens super affundatur, nam subsequens fermentatio musto familiaris qualitates corticis optimè extrahet, sicque habebitur remedium ad usum. Poterit præterea Cerevisia febrifuga eadem ratione confici in gratiam eorum qui ipsius potui assueverunt; iisdem dotabitur virtutibus quibus vinum descriptum, dummodo augeatur Chinæ Chinæ dosis, ipsique superaddatur conveniens quantitas ligni sassafras, vel granorum juniperi, unde sapor conciliatur cerevisiæ gratus ejusque acor avertitur.*

Si placet infusionem in alio liquore, quàm vino aut cerevisia parare, hic rursus ejus habebis exemplum.

♃. Aquæ fæniculi, vel petroselini, vel centaurei min. vel alius cujuspiam spirituosioris pintas ij. spir vini cochlearia ij. corticis peruviani tenuissimè triti, ℥ j ß. flor. centaurei min. p. ij. salis ejusdem ʒ iij. infundantur omnia horis viginti quatuor super arena, igne lento in vase probè obturato, vel circulatorio; ne spiritus exhalent. Poterit etiam infusio parari ex ptisana officinali, vel aqua fontana &c. dummodo Chinæ Chinæ major adhibeatur quantitas & aquæ adjungantur salia penetrantia, aut aliud quidpiam, unde faciliùs & abundantiùs remedii tinctura & vi impregnetur, & præterea infusio ad plures horas quàm viginti quatuor protrahatur.

Sic habes Lector varias Corticis Peruviani præparandi methodos unicum addimus scil. illum commodiùs in liquore propinari quàm aliâ quapiam ratione, usuque compertum esse sic tutiùs & certiùs febres debellari; itaque liquoris sic præparati ℥ viij. manè & vesperi febribus intermittentibus laborantibus exhibebis, iis intervallis quibus paroxysmis non vexantur febrilibus, usumque continuabis donec vini præparati aut liquoris alterius, eam quantitatem exhauseris quæ continendis Chinæ Chinæ ℥ i ß. aut ℥ ij. sufficit.

Qui plura voluerit circa curationem febrium per Chinam Chinæ, & de ipsius usu, non tantum in febribus intermittentibus & continuis simplicibus, sed etiam in febribus malignis quibuscunque, ut & de cautionibus circa illum observandis, item de Laudani opiati in minima quantitate ipsi pro nata occasione adjungendi, consulat tractatum memoratum, è quo excerpta sunt quæ huc usque scripsimus.

¶ *XCV. Cicer.*

Ἐρέβινθος, Küchen/ Ziser/ Erbsen. Pois, Red *Cicers, Chichpease*, or *Vetches.* Ciceren/ een slach van Erweten.

- Sativum
  - album.
  - rubrum.
  - nigrum.
- Sylvestre.

Ex his arridet officinis rubrum sativum, cui tamen & album substitui potest.

Videatur Cicer, *Brunf. Matth.* (cui & Domesticum, *Cord. in D. Cast. Tab.* Ciceris altera species, *Trag.* cicer nigrum, *Fuchs.* seu arietinum, *Cord. hist.* cicer arietinum, *Dod.* cicer sativum, *Ger.* Arietinum, *Lob.*

Vires. *Calf. & sicc.* 1. *emoll. absterg. discut. diuretica sunt ac lenientia, proin conducibile est eorum de-*

coctum nephriticis. Extrinsecus adhibetur farina in cataplasmatis, &c.

HOFMAN. *Cicer.*) *Rubrum & Album* in usu recipi potest.

Vires. Calefac. siccat, emoll. absterg. discutit &c.) Ingreditur *Syrupum de althaá Fernel.* proinde utile est ejus decoctum in nephritide usurpatum. Externè cataplasmata inde fiunt. Curiosum est & singulare, quod *Dioscor. Libr.2. cap. 126.* p. 103. tradidit, scilicet, quod nonnulli in verrucarum genere tradant, primâ Lunâ singulis granis singulas verrucas esse tangendas, eaque grana linteo deligata post se esse abjicienda, ita decidere eas illos arbitrari. Vulgus nostrate, inquit *Simon Pauli in quadripartit. botanic. class. tert.* pisis verrucis affrictis idem molitur, quæ postea verrucosi jubentur à tergo in puteum dejicere ac taciturni ab eo celerrimè profugere, ne exaudiant, ut pisa fundum petant.

¶ *XCVI. Cichorium & Cichorea.*

Κιχώρειον, Σέρις, solsequium, intybus, Ambubeia, Cicorea, Cichorem/ Wegwart/ Sonnenwendel/ Sonnenkraut. Cichorée, *Succory*, Cichoreye.

Sativum
Sylvestre flore { cærul. vel albo. / luteo.

Ex his usitatum sativum, tum sylvestre cæruleum vel album.

Crescit juxta vias, floret Iunio.

Sativum dicitur Cichorium domesticum, *Matth. Cast.* Cichorium sativum cæruleum *Lob.* Cichorium latioris folii, *Dod.* Cichor. latifolium sativum, *Lon.* Seris sativa, *Lob.* Cichorium sativum & album sat. *Tab. Ger.* Cichorium sativ. C. B. 1. Sylvestre dicitur solsequium, *Brunf.* Cichorea, *Trag.* Sylvestris, *Matth.* Seris sylvest. *Lob.* Seris picris, *Lob. ico.* Cichorium sylvestre, *Dod. Cast.* agreste, *Lon.* Intybum agreste, *Cord.* Sylvestre. *Fuchs. Cord. hist.* Cichorium, *Tab.* Hieracium latifolium, *Ger. ico.* Cichorium sylvest. sive officinar. C. B. 1. Seris πικρὶς *Dioscoridi.* Wilde Cichoreye.

Flores, Folia, (sylvestris potissimum) *Radix* [sativa.]

Vires. *Epaticum est nobilissimum frig. & sicc. 2.* [*aliis calidum videtur ob amarorem*] *aperit, diureticum est, attenuat, extergit. Usus præcipuè in Epatis obstructione & febribus.*

N. *Collectum in sua exaltatione* [*die festo Nativitat. Mariæ,*] *hæmorrhagias sistere creditur.*

PRÆPARATA.

1. *Conserva.* Ex floribus.
2. *Condit.* Radix cum saccharo & Confecta.
3. *Syrup. simpl.* Ex succo & sacchar. Vide Dispens.
4. *Composs.* (Coridi) Vide Dispens. Norib.
5. *De cichor. cum Rhab.* Florent. Vide Disp.
6. ▽ Ex foliis & floribus.

[Aq. florum cichorii albi oculis conducit.]

7. ▽ *ophthalmica.* ♃. Flores cæruleos (collectos ☉ in principio ♌ collocato,) q. v. inde vitro orificii angusti, obtura optimè & massæ panis circumvolutum committe Clibano, ut pinsatur cum pane: hinc exprime ac destilla in MB.

Vires. *Convenit omnibus affectibus oculor. albugini, nubeculæ, ungui, suffusioni, caligini, &c. Inungitur palpebræ mane & vesperi. Hartm. in Pract. Poppius in Herbar.*

8. *Sal. com.* Ex planta incinerata. Attenuat, discutit, febrifugum est.

[Extractum.]

HOFMAN. *Cichorium & Cichorea.*) *Solsequium; Intybus.* Germ. Sonnenwende. Wegwartt.

Et est *vel Sativum*, vel *Sylvestre*, *fl. cæruleo vel albo.* Utrumque in usu est.

Crescit juxtà vias. Floret Iunio.

Flores, folia & Radix in usu sunt.

Vires. Frig. sicc. aperit &c.) communiter specificum Epaticum audit, unde fermenta viscerum confortat, excrementa separat, abstergit, in Malo hypochondriaco, atrophiâ, cachexiâ & febribus inveteratis præcipui usus existit. Radix collecta die festo nativitatis Mariæ hæmorrhagias sistere creditur. In quibus olim in Aula Altenburgensi pro arcano habebatur, in sputo sanguinis radix sub lingua detineatur.

Præparata ex hoc sunt Aqua ex foliis & floribus. Conserva &c. Ex foliis etiam floribus aqua destillatur ophthalmica, de qua vide *Autorem.*

Optima virtus in *decocto radicis* consistit, melius autem faciunt, qui decoctum inspissant instar sapæ, quæ tempore hyemali cum brodio carnis mista adsumi potest.

N. In Mulo Medicina confert. Cichorium cum toto si equi cachexia viscerum laborant, (Haarschlechtich seyn) pro alimento sub specie straminis incisi cum avena, exhibitum, (an statt des Häckerlings.)

N. Cichorium fl. albo inter maxima arcana agyrtarum & cigeinorum habetur sese contrà ictus quosvis muniendi, ignem compescendi.

¶ *XCVII. Cicuta.*

Κώνειον, Wüterich/ Schierling. Cigue. *Hemlock.* Scheerlinck of Dolle kervel.

Ex generibus cicutarum infertur in Officinas, cicuta major, C. B. 1. quæ Cicuta, *Trag. Matth. Fuchs. Dod. Lob. Lon. Cast. Tab. Ger.* Cicuta major, *Cord. hist. Cam.* Vera *Gesn. hist.* Cicutaria vulgaris, *Clus. hist.*

Nascitur passim in pratis, locis incultis & umbrosis: Floret Iunio & Iulio.

OFFICIN. NAT.

Folia & *Radix*, sed raro.

Vires. *Quamvis summè frigida censeatur, atque inter venenata referatur à Dioscoride; Nihilominus tamen frequens ejus usus modernis est in tumore ac inflammatione lienis, succus Emplastro splenetico incoctus extrinsecus adhibetur: hinc in inflammationibus aliis, quinimo adhibetur quoque nonnunquam in collyriis.*

Sunt qui radicem fodere monent tempore ♂ ♄ & ☉.

PRÆPARATA.

Emplastr. de Cicuta splenetic. Vide lib. 2.

HOFMAN. *Cicuta.*) *Cicutaria vulgaris.* Schierling. Wüterich. Hæc Myrrhidi admodum similis est; at ab illa distat viroso suo odore, quo perniciem indicat.

Crescit passim in locis umbrosis pinguibus, pratorum sepimentis, prope fossas & aggeres agrorum. Floret Iulio & semine turget Augusto.

Vires.) Hæc meritò inter venena refertur, à tota substantia agentia. Hujus famam auxerunt Athenienses, Philosophorum hostes, ejus succo in publicis judiciis ad mortem utentes, ut suo damno *Socrates* testari potest, quem sua morte ad cicutam hauriendam compulerunt. Alias externus ejus usus non rejiciendus est, in forma emplastri in Scirrho Lienis usurpatæ, hoc uti summo cum emolumento sæpè fui expertus, ita tamen non satis tutum ejus usum esse arbitror cum *Dn. D. Simone Pauli l. c.* p. 264. ad coercendas sororiantes & luxuriantes virginum & mulierum mammas & lac in puerperarum mammis ejus succo supprimendum. Cæteroquin *Cicutariæ* communiter radices sive in cibis coctas sive crudas comestas tanquam maximum arcanum in scorbuto commendant. Verùm & hisce quosdam etiam è medio fuisse sublatos testatur experientia.

XCVIII. Cina-

¶ *XCVIII. Cinamomum.*

Cortices sunt arboris cujusdam exoticæ ejusdem nominis. German. Zinmetrinde/ Canel. Canelle. *Cinamon.* Caneel.

N. *De Cassia & Cinamomo officinar. quod & Canella dicitur, controversæ occurrunt opiniones. Sunt enim qui inter se confundunt & pro uno & eodem utrumque habent Cortice, solisque nominibus differre, non reipsâ, alii ex sola loci varietate ea distinguunt, non ex diversa specie arboris: alii ex una eademque arbore utrumque desumi volunt, cujus corticem exteriorem & crassiorem appellitant cassiam ligneam seu odoratam, interiorem & tenuiorem Cinamomum. Alii diversæ speciei arborum corticis faciunt, inter quos tamen maxima similitudo intercedat, adeout Cassia arbor in Cinamomi arborem transplantari facile queat: Hæc opinio Galeni. Recentiores primæ ut plurimum subscribunt opinioni, Cinamomumque officinarum vulgo canellam dictum, legitimum Antiquorum cassiam dicunt. Et in compositionibus Græcorum Xylocassiam, id est, cassiam ligneam seu odoratam postulantibus, canellam nostram esse adhibendam. Si qua tamen distinguere libet, crassiorem cassiam appellare licet; tenuiorem Cinamomum differentia suborta à differente loco natali arborum.*

Videantur Garzias ab H. lib. 1. arom. hist. c. 15. Ioh. Manard. lib. 8. Epist. 1. Matthiol. in Dioscor. Caspar. Bauhinus Theatr. Botan. lib. 11. s. 3. & sim.

Frequentes sunt hæ arbores in Zeilan, Cinamomumque præbent præstantissimum, ignobilius è contra Cinam. præbent arbores in Provincia Malavar & Iaba seu Iava.

N. *Roseum sive ex cinereo vinosum colorem contrahit Cinamomum, ex solis calore, cui cortex detractus exponitur: non probe idem paratus, candicans sive cinerei coloris fit, nimis vero ardoribus solis combustus niger.*

Delectus. Probatur subrubrum, odoris fragrantissimi, saporis subastringentis, & acris.

(Ita selectum dicitur Darsenum.)

Vires. *Calf. & siccat, aperit, discutit, menses & partum accelerat, omnia viscera spiritusque singulos recreat, concoctiones juvat. Hinc usus ejus frequentissimus est in virium imbecillitate, lypothimia, capitis, ventriculi & uteri affectibus frigidioribus.*

PRÆPARATA.

1. *Confect. Cinamom.*

2. ▽. *Cinamom.* Fit l. a. ut ex aliis aromatibus. Vide l. 2. vel uti in destillatione olei.

(Habetur etiam Rosata; Buglossata, citrata, cydoniata, cum Malvatico parata.)

3. *Tinctura* seu *Extract.* ex Spir. Vin. Tartarisato.

4. *Elyxir. Cinam.* Fit ex Tinctura cinamomi, additis & croci & santali citrini Tincturis.

5. *Oleum.* Elicitur unà cum ▽ beneficio destillationis, l. 2. ℔ j. dat. Drach. ij. vel Drach. ij ß.

Nota *de menstruo: Alii adhibent solum vinum, alii vinum cum ▽ mistum: quibus quoque Tar. aut Sal. com. insuper admiscent.*

6. *Sal.* Ex fæcibus incineratis elixiviatur.

7. *Balsamus.* Ex ol. cinam. ol. Nucist. depurato. Tingitur bolo Orientali vel pulvere Cinamomi.

8. *Syrup.* Vide Dispens. Norib.

9. *Magisterium.* Extrahitur cum Spir. vin. opt. ac præcipitatur cum ▽ fontan. vel cum ▽ Cinam. primum stillanti, retinetque colorem Cinamomi.

10. *Spec. Diacinam.* Vide Dispens.

Hof. *Cinamomum* dicitur quasi *Chinæ Amomum*, vel *Amomum ex China* allatum. Vocatur *Cinamum, Cinnamum, Cinamomum & Cinnamomum. Cimmomum* etiam apud *Scaliger.* *A Galeno* dicitur *Cinnamomis*, sed hanc nonnulli pseudocinnamomum vocant. Dicitur etiam Cassia, Canella, unde & *Casp. Hoffmannus Libr. 2 Medicam. officinal. Cap. 68* de utroque simul agit. Quia non ex diversis sed ex eâdem proveniunt Arbore. Casia sive Cassia dicitur, quod sensui fragrantiâ suâ recreet, παρὰ τὸ κάσσαι Canella, ob figuram, quâ cannam seu arundinem repræsentat.

Est autem cortex aromaticus Arboris cujusdam exoticæ ejusdem nominis colore rufescente, odore aromatico & sapore cum acrimonia grato.

Arbor ex quâ *Cortex Cinamomi* exscinditur, haud absimilis est lauro, magnitudine Oleæ, præterquam quod folia aliquantò majora sint instar foliorum Citri, quæ anterius acuminata, posterius lata sunt, plena fibrosis filamentis instar nostræ plantaginis acutæ. Fructus paululum minores & albicantiores sunt baccis lauri. Cortex autem, uti dictum, Cinamomi ab hâc desumptus est arbore, ita ut singulo triennio aliquot ramos ab hâc arbore incolæ abscindant, corticem detrahentes & ipsam arborem inviolatam relinquentes. Et quod notatu dignum, corticem jam ab arbore separatum vires non nisi intrà menstruum spatium exserere. Flores hujus arboris nive sunt candidiores & admodum fragrantes. Lignum hujus Arboris omni sapore & odore est destitutum, ut videatur, Naturam omnem thesaurum virium in corticis sinum deposuisse, ut hujus utilitas eò major sit.

Qualis tamen Cortex *Cinamomum* sit, utrum exterior, an verò interior, Autores inter se non conveniunt. Secundum & interiorem arboris corticem esse *cinamomum* sive *canellam* testatur *Garzias ab Horto Libr. 1. Aromat. histor. & Dominic. Chabræus l. c.* p. 33. Hisce contrarius est Clusius in *annotat. ad Garziæ Libr. Aromat.* Dum inquit: In nostrâ canellâ interdum invenies fragmenta, quæ non videntur interior ille cortex, sed omninò superior. Cinereâ pelliculâ abductus. Plerique verò tubuli, delibrati & crassiori ac inæquali cortice denudati videntur. Olaus Wormius *in Musæo* asservare se scribit *Cinamomum* à ligno avulsum membranulâ cinereâ obductum, sapore acri aromatico. Verum Nos utrumque corticem volumus intellectum, unum tamen altero efficaciorem. Hoc autem modò Cortex à ligno separatur. Cortex eximitur & in laminulas quadrangulas secatur, humi abjicitur, & per se convolvitur, ut trunci unius rami integer cortex videatur, cùm tamen partes sint duntaxat digiti crassitie convolutæ, truncus interdum verò femoris crassitudine reperiatur. A dempto cortice tribus postea annis ab eâ Arbore abstinetur.

Nascitur autem *Cinamomi Arbor* in Malavar, Iava, & Moluccis Insulis, præstantior autem in Zeilan reperitur.

N. 1. Hîc non possumus non etiam mentionem facere hujus Corticis veluti Cinamomi Caryophyllati saporem Caryophillorum referentis acrem, ab Arbore provenientis, quę Caninga vocatur *Francisc. Hernandez. l. c. Libr. 2. Cap.* 11. Et est Arbor magna crassi caudicis, folia ferens Canellæ similia, sed tamen majora & pinguiora, stipitemque fuscum, provenit in Insulis Cubu, locis editis & montosis. Cui hîc cortex diripitur, qui non est ut Cassia, si recens est glutinosus, sed arens & levigabilis Hujus pulveris in dosi ad ʒj cum convenienti liquore adsumptus magnopere cerebrum & ventriculum roborat, & inde spirituum defectum resarcit, dolores ventris sedat, flatus discutit, & partum accelerat. Ex eo *oleum* & *extractum* paratur insignium facultatum. Hic levi maceratione aquæ fontanæ colorem rubicundum & odorem caryophyllatum suppeditat ad medicata & cosmetica utilem. Vina quoque medicata instar Hippocratici gratissima exinde parantur. *vid. & Guilhelmus Piso in mantiss. aromatic.* p. 169.

N. 2. Præter hanc Alia adhuc Cassiâ communiter dicta Caryophyllata, sed falsò.

Aliàs China *de* China specie differens à Cinnamomo Caryophyllato, nam sicuti hæc Cassiæ speciem, ita illa Cinnamomi formam refert, vide de hâc *Chifletium*, *Sturmium* &c.

Hujus usus contrà febres intermittentes quotidianas, tertianas, & quartanas nostris jam temporibus admodum frequens est, cujus effectus ambiguus interdum fuit, nonnunquam etiam notabilis. A Romanis Medicis ejus virtus anti-pyretica prius Nobis innotuit, unde & Schedion Romæ Italicâ linguâ prodiit de modo præparandi & assumendi pulverem. Sumuntur

corticis hujus pulverif. drachmæ duæ, infunduntur in calice vini albi generosissimi per trihorium spatium & imminente horrore febrili propinantur, & Æger lecto ad sudorem eliciendum committitur. Sed, uti dictum, interdum paroxysmum profligavit, interdum etiam magis exacerbatus fuit, unde & quibusdam hoc medicamentum in febribus est suspectum *Thom. Bartholin. Centur. 2. Epist. medicinal. 42.* Hujus præparationem quod attinet, quidam in formâ diluti forti expressione propinant, vel infundunt, vel *vina Medicata* inde conficiunt. Alii *Tincturam* inde parant, nonnulli *Essentiam* præferunt cum spiritu ejus proprio confectam, modò laudatus *Bartholinus Centur. 5. histor. 50. Iohann. Iacob. Chifletius, & Rulandus Sturmius de Chinâ Chinâ.*

Vires. Calef. & siccat; aperit, discutit &c. Summum est confortativum Cordis & Cerebri, spiritus vitales, animales & genitales mirificè reficit, coctionem promovet, menses & partum accelerat. Ad alexipharmaca etiam refertur, *teste Dioscoride*, unde & theriacam, mithridatium, Confect. alkerm. ingreditur. Hujus usus est in virium summâ diminutione, animi deliquiis, cerebri, cordis, ventriculi & uteri frigidis affectibus.

Præparata ex hoc sunt *Confectio Cinamomi. Aqua Cinamomi*, quæ vel *simplex* vel *composita*, unde *Aqua Cinamomi borraginata*, *buglossata*, *cydoniata* cum succo cydoniorum. *Tinctura seu Extractum* scilicet Cinamomum cum sp. vini Tartarisato vase clauso maceratur. Exprimitur postmodum, clarificatur per digestionem, addi etiam potest Oleum destillatum. Conficitur etiam inde *Elixir Cinamomi* ex contusis grosso modo corticis fragmentis cucurbitæ inditis, affuso sp. vini ad trium vel quatuor digitorum eminentiam, postmodum in fine additur Eff. ambræ, & moschi cum Syrupo de canellâ. *Oleum* optimum vel ex corticibus ejus elicitur, menstruum vel vinum vel aqua est, his si tantillum tartari, vel sal. comm. addatur, efficacius oleum acquires. Recip. Cinamomi opt. ℔j crassè contuso adde aq. Mensur. iij. (in quibus aliquid sacchari sit solutum) stent in digestione per aliquot dies, posteà aquam ℞la, hanc destillatam reaffunde novi Cinamomi lib. j. relinque cum brodio primæ destillationis relicto iterum in digestione, ℞la & nancisceris non solum aquam Cinamomi elegantissiman, sed oleum etiam copiosissimum. Hic Labor continuandus est 10. vel 12. libris Cinamomi. Destilla per vesicam alembico cupreo stanno probè obducto. *Sal* ex fecibus incineratis elicitur. *Balsamus* fit ex oleo & Nucis Moschatæ ol. expresso. *De syrupo Cynnamomi vid. Dispens. Magisterium* paratur extractione cum sp. vini optimo, & præcipitatione cum aq. fontanâ. Huc accedit & *eleosaccharum Cinamomi*, &c

¶ *XCIX. Citrus.*

Malus Citria, Medica, Assyria. Arbor est exotica per totum annum virens, fructum, tenellum cum maturescente simul ferens.

Videatur Citrum, *Brunf.* Citria, *Trag.* Citrus, *Tab. Cord. hist.* Malus Medica, *Matth. Cord. hist. Dod. Lob.* Malus citra, *Gesn. hort. Lon. Cast. Clus. hist. Cam.* Citria & mala Medica *Bellon.* Malus Medica, C. B. 1. Citron-baum. cif trouvies des Citrons. *Citron-Tree, and Pont-Citron.* Citroen-boom. en Appelen.

Dicitur Medica & Assyria, quiâ apud Medos & Assyrios & imprimis apud Persas frequens est. Hinc in Italiam translata fuit, postea & in Hispania in usum devenit, ut nemora & campos occuparit hodie. Colitur & apud nos in hortis

OFFICIN. NAT.

Fructus seu *Poma Citria*, (citrea) *Cortices* & *Semen*, raro *Flores*. Fructus variant magnitudine: quædam sunt majora instar melo-peponum; alia minora & vulgaria, alia Limonum magnitudine. Sic alia prælonga sunt, alia rotundiora: in officinis usitatiora sunt minora, utpote quæ carnosiora, tum quoque majora.

Vires. *Citrinum malum (cum cortice ac carne) alexipharmacum putatur cujuslibet veneni, resistit putredini, morbisque malignis, lumbricos fugat, diaphoreticum est. Cortex calf. 1. sicc. 2. (aliis calef. & sicc. 3.)*

Caro, seu pulpa refrig. & humect. & hinc succus expressus.

Semen: Pepins de Citrons, citronseed of kernels, calf. & sicc. 2, attenuat, digerit, abstergit, lumbricos fugat.

PRÆPARATA.

1. *Condit.* 1. *Poma* maxima condiuntur nondum satis matura, cum cortice ac carne incisa, nucleis exemptis: dicuntur nostratibus Citronat.

N. *Eodem modo condiuntur & minora, integra vel in taleolas dissecta.*

2. *Cortices.* Condiuntur post mitigationem amaroris, cum saccharo.

3. *Flores cond.*

1. *Conserv.* 1. *ex floribus.*

Ex medulla, remotis scil. corticibus ac semine succoque expresso.

[Ex Italia apportata nomine agre di cedro, Acredo citri, egregia ad virium imbecillitatem, & æstum febrilem.]

3. *Confect. cortic.*

N. *Majores cortices conditi dicuntur, Citrinat confect.*

4. ▽ Ex corticibus.

[5. *Spiritus*, cordialis interno & externo usui aptus.]

6. *Oleum* itidem cum ▽ ex corticibus extillat, [Ex non fermentatis suavius.]

N. *Potest & exprimi oleum ex semine, sed minus id usitatum.*

7. *Succus.* Ex carne exprimitur & reservatur pro usu, diciturque nonnullis Vinum citri, præcipuè si cum tantillo sacchari sit fermentatus.

8. *Syr. acetositatis citri.* Ex succo & saccharo.

Syr. citri simpl. Ex cortic. Vide Disp.
compos. Vide Disp.

9. *Morsuli citri,* } Vide suis locis.
Citri laxativ. }

10. *Balsamus.* Ex ol. stillat. & ol. Muschato.

11. *Electuarium de Citro solutivum.*

[12. *Acetum citratum.*

HOFMAN. *Citrus*) *Malus Citria, Medica, Assyria & Persica Malus*, à regionibus unde primum allata. *Fructus non malum medicum* sed *citrium* dici debet, à colore corticis nomen adeptum.

Maximus est earum proventus in regni Neapolitani Hispaniæ & Gallo-Provinciæ tractibus maritimis.

Fructus seu Poma Citria magnitudine & loco natali potius variant, quàm genere, Ratione magnitudinis, quædam sunt *majora* instar melopeponum, alia *minora*, alia *Limonum magnitudine* &c. *Alia Medica, Assyria, Alia ex Guinea &c.*

Vires. Cortex calef. & siccat. Pulpa autem refrig. & humectat Semen calefac. & sicc. atten. diger. absterg. &c. Integrum Pomum Citreum est alexipharmacum, ut patet ex historiâ ex *Athenæo* desumptâ, ubi referunt, quendam facinorosum ad bestias damnatum integri pomi esu ab internecione aspidum fuisse vindicatum, quod prætereunti è cauponâ psaltria quædam ipsi porrexerat. Hujus historiæ veritatem confirmat studiosus Medicinæ Parisiis Gallorum aliquot retrò annis à viperæ morsu lethaliter ferè decumbens & salutifero pomorum citrinorum esu restitutus, Medicinæ scil. studiosus dictis Parisiis in frequentiâ quorundam Medicorum de naturâ, viribus ac veneno viperarum disceptantium in ædibus pharmacopolæ cujusdam, ubi haud exigua viperarum quantitas ex finitimis locis apportata discendi & curiosi ingenii gratiâ præsens fuerat, de præsenti materia ultrò citroque cum reliquis verba miscens arripit manu,

quod anteà sæpius illæsus fuerit, viperam tabulæ impositam, & ipso inscio à pharmacopæo Gallo rudè inter forcipem compressam & hinc irâ succensam, hæc dum ille sermoni intentus, reflexo capite dente suo canino pollici dextræ vulnusculum vix acus magnitudinem æquans infligit, quo animadverso illam projicit, vulnere tamen spreto. Aft vix quadrantis horulæ spatium intercesserat, quin dira subsequuta symptomata, syncope, convulsio, continui vomitus, alvi dejectiones, cum torminibus & ilei passionibus, cum extremorum refrigeratione, brachium croceo infectum colore intumescebat, facies cadaverosa, labia livida ac tumida, oculis desidentibus, pollex tum minimè intumescebat, nisi sub fine, nec ex vulnere inflicto ne guttula sanguinis aut ullius humoris exstillavit. Improvisus & subitus hic tragicus casus, in multas & diversas præsentium Medicorum consilia diripuit partes, hic ad Theriacam, alter ad Orvietanum, tertius ad cauterium potentiale, sed nimis tardè, confugerunt: Tandem miser hic juvenis decumbens, vivacissimus licet, distortus doloribus, sal viperarum volatile cum ▽â theriacali exigebat, inani verò quasi effectu, continuato enim vomitu haustum rejiciebat, nec clysteres ullum attulerunt levamen totâ namque Naturæ œconomia haud leviter turbatâ. Fortè autem fortuna accidit, ut Nobilis quidam exterus ex commiseratione ægri tactus decumbenti pomum citrium exhiberet, quod vix odoratu, non dicam, gustu, acido scilicet succo delibatum, incredibile dictu est, quam subitaneam & præsentissimam tulerit opem, omnia momento cessabant symptomata, & non aliter fuerat, ac si Iupiter ipse opitulatricem porrexisset manum. Galli verò pro innata illorum levitate hoc minimè observabant. Patiens licet ex virium diminutione antegressâ haud parum debilis, musæum tamen suum repetiit, & sumpto electuario quodam ex Confect. alkerm. & de hyacinth. intermediato Pomorum Citriorum usu non solùm illa nocte placidè dormivit, sed & brevi iterum ex voto convaluit.

Ex hâc observatione notatu dignissima plurima Naturæ phœnomena adhuc non ita aperta dilucidanda veniunt; Facile est exinde videre cujus naturæ sit venenum viperarum, quomodo à viperâ in hominem traducatur, ecqui in massam sanguineam seu Archeum nostrum agat, quales actiones Archei in morbis cudendis & sanandis, quomodo medicamenta hujus beneficio operationes suas peragant, & in specie quâ ratione Citriorum acidus succus in venenum à viperâ illatum operetur, illud mortificando & figendo.

Pharmacopœus Gallus, in cujus ædibus hæc tragœdia incepit, tractatum sub proprio nomine Charras (at alieno sanè Marte) edidit titul. Les Experiences des Viperes à Paris in 8tav. Vbi ait Venenum illud agere in massam sanguineam, eam figendo, & circulationem impediendo: Et in sequentibus, venenum ceu acidum aliquod figere sanguinem &c. Verùm si hoc hâc ratione eveniret quomodo succus ille citreus levamen aliquod afferre posset, de quo ille statuit gaudere virtute fixativâ, sic enim venenum illud redderetur fixius & circulatione magis magisque impeditâ mors tandem acceleraretur. Statuimus itaque, perniciem illam dependere ex viperarum salivali humore in dentium vesiculis contento extrà notabilem quantitatem, prout modernorum Italorum curiosorum experientia patefecit, qualis D. Redi Archiatri Florentini qui in quovis liquore haustus innoxius est, sin verò imago iræ seu idea furiosa bestiæ illius superveniat vulnere à dẽtibus lõgioribus tricuspidib⁹ in corporis peripheriâ inflicto, quæ in dicto liquore ceu vehiculo sigillata, seu ex viperâ vivâ seu ex mortuâ fuerit, Archeus dum expellere exoticum illum hospitem nititur, agitur in furorem, eoque nisu sub veneni tyrannide omnes fũctiones interturbat, dum totam spirituum & liquorum vitalium substantiam sibi assimilando evertit; usque dum ex potestate dotali remedium, ex cujus numero in hâc morborum ac symptomatum syndrome etiam fuit succus ille Citri, superveniat, supereminentem & non vulgarem obtinens bonitatem, quâ irati ac succensi Archei errores sopiuntur ac corriguntur; Ex his patet, omnem morbum ab Archéo prout errat; vel furiosus est, fabricari ac regi, errantemque ac iratum placari & demulceri posse remediis potestativis, in quibus denuò suas reperit delicias, ut à furore remittat. Si enim juxtà allatam historiam morsus viperæ extrà notabilem humoris quantitatem & quasi solo attactu sæpè occidat; & ad liquoris cujusdam mihi noti inunctionem in manu factam, si mentum viri attigerit, paulo post barbæ pili excidant; superciliorum ac totius capitis, quidni & remedia dentur, quæ scil. solo gustu non dicam contactu Archéi errores compescant citrà ullam perceptilem quantitatem Archéum sedantia & demulcentia. Quæ ratio, quod ægroti sæpenumerò gliscente adhuc causi & aliorum morborum vigore à specifico quodam remedio in momento quasi, priusquam à debili tunc ventriculi digestivâ in actum potuit deduci, notabile levamen & insequentem insanitatis plenam restitutionem sentiant, id quod vel millies in praxi meâ observavi.

Falsum est, & experientiæ contrariatur, quod de Capite vel aliâ parte hujus animalis vulneri impositum referunt. Verum autem, caput frixum vel viperam coctam devoratam profuisse, saporosam, nec ullius veneni participem.

Miranda est historia, quam habet Gasp. à Reques in Campo Elysæo jucundarum quæstion. de Rustico quodam à viperâ morso. Sed hæc in transitu, redeo jam ad nostrum Pomum Citrium, cujus Cortex aromaticus, antiloimicus & carminativus etiam concoctionem juvat, *pulpa acida* adhibetur ad febricitantium calorem restinguendum. *Semen in Emulsionibus* confert verminantibus pueris & contra vomitus gravidarum adhibetur. Ex recentibus *Cortices condiuntur*, ex *succo syrupus Acetos. Citri* conficitur. Et ex *corticibus oleum* quoque destillatur, undè *Eleosaccharum Citri. Essentia Citri, &c.*

N. *Oleum Citri* si ex recentissimis & non fermentatis Corticibus Citri solâ aquâ affusâ per V B. destillatum fuerit, præstantissimum est, naturali gaudens odore, & multos per annos manet incorruptum: secus fit in fermentatis Citri Corticibus, ex quibus ingratum Therebinthinatum spirans odorem oleum destillatur.

SPIRITUS CITRI *valdè* CARDIACUS.

Recip. Pomorum Citri q. v. remota parte albâ effœtâ conscinde reliqua, sacchari q. s. adde, misce in vasculo optimè clauso, stent in digestione per 7. ☉ continuos postmodum distilla per Alemb. & tandem rectifica per Aren. Spiritus prodibit limpidissimus, cujus aliquot guttulæ in convenienti vehiculo oblatæ collapsas restaurant vires.

ESSENTIA CITRI *in formâ liquidâ.*

Recip. Malorum Citrinorum no. 100 dividantur primò cortices à pulpâ ipsâ, posteà remotâ parte spongiosâ albâ in partes conscinde minutissimas, ex reliquâ pulpâ internâ acidâ succum exprime, quàm fortissime, & superaffunde probè cum succo mistis invicem corticibus, adde sacchari s. q. & per sesquimensem digere in loco calido; posteà per MB. abstrahe spiritum fortissimum quem seorsim afferva. Residuum exime & cum expressione trajice primò per pãnum album, deindè verò filtra debitè per chartam bibulam, factâ filtratione inde cucurbitæ cõvenienti & abstrahe indè ℥j cum suprà dicto spiritu fortissimo conjungendam, quod residui liquoris remanserit, in cucurbita suprà dicto spiritui permisce & in Pelicano tandiu circulentur, donec liquor ille pellucidus & coloris Citrini evaserit. Tandem effundatur per lentam inclinationem, quod clarum est, & usui servetur, fæces verò in fundo residentes rejiciantur.

ESSENTIA CITRI SICCA.

Recip. Hæc conficitur ex Cortic. Citri recent. mediante sacchari albiss. aspersione, quod abraditur iterum cum parte inversâ cultelli in orbe stanneo, usque dum saccharum consistentiam acquirat siccam.

N. Aquam meam bezoardicam temperatam ex pom. Citri paratam vid. in thesaur. nostr. pharmaceutic. annexo sect. I. n. 35.

¶ C. *Citrullus.*

Citrullus. Anguria. Anguriën. *Citrul, one of the great cold seeds.* Citrullen / een sach van Concommeren. Species Cucumeris est, fructu rotundo, quo reliquas cucumeris species quoad magnitudinem exuperat.

Dicitur Citrullus, *Trag. Lon. Tab.* officinar. *Lob. Ger.* Anguria, *Math. Cast. Cam.* Cucumer vel cucumis citrullus, *Fuchs.* Anguria, citrulus dicta, C. B. I.

N. *Variat corticis colore qui aliis viridis seu herbaceus, aliis candidus maculis aspersus: Caro aliis rubens & dulcis, aliis candida: Semina colore nigro, rubro, fulvo.*

OFFICIN. NAT.

Officinis tantum *Semen* in usu est, idque adhibetur vel cum, vel sine cortice.

Vires

Vires. *Eſt ex 4. ſem. frig. maj. Refrig. itaque & hum. ad gr. 2. eſt Diureticum, aperiens, acrimoniam obtundens. Inſervit præcipuè Renibus ac veſicæ abſtergendis, bilis ac ſanguinis æſtui compeſcendo.*

HOFMAN. *Clinopodium Majus & primum, Maſtichina*, ob jucundum maſtichis odorem. Groß Wolgemuth. Wirbel-Doſt. *Alterum & minus ocymi facie* Klein Wolgemuth. Nec hoc ſicco prætereundum eſt pede, licet hujus *Dnus Autor* nullibi faciat mentionem, tamen ſuum etiam reperit locum in Medicinâ; Calefacit & ſiccat, aperit, digerit, reſolvit, unde ejus decoctum cum vino convenit in menſium ſuppreſſione, & in primis ſpecificum etiam eſt in Melancholiâ & omnibus aliis deliriis ſi cum vino coquatur, & bibatur ſingulo mane, à meridie & veſperi cyathus unus. Præparari etiam exinde poteſt *aqua* ex herbâ, *Spiritus*, *Eſſentia*, *ſal fixum & eſſentiale*, &c.

COCCULÆ.

De iis hæc habet Appendix ad Pharmacopæam SCHROEDER.

Coccula, Cocculi, Cocci Orientales, Grains des Indes Orientales, des coques de levant: racematim pediculis hærentes, hederæ corymborum modo ex Alexandria adferuntur. Contra pediculos nullum præſtantius remedium pronunciat Bauhinus *p.* 511. *Pinac.* Codronchius *peculiari libello uſum & virtutem Cocculorum exponit. Quidam Solani maniaci, quidam Tithymali, quidam Clematidis fructum putant. Dicuntur aliàs* baccæ Levanticæ, baccæ Orientales, baccæ cotulæ elephantinæ, cucculus Indicus. *Contra podagram has* cocculas *commendat* Riverius, *dum* ♃. *Baccar. harum Orientalium, quas Galli vocant*, coques de Levant, *& myrrhæ ana* ℔ ß. *Miſceatque cum aceto forti pro cataplaſmate p.* 342. Baccæ piſcatoriæ *dicuntur, quòd illarum ope piſcatio inſtituatur, de qua* Paulus Zachias *quæſt. Medic. leg. p.* 432. *ubi in genere* de piſcatione Medica *diſſerit doctè & eleganter ex* Plutarcho, Cælio Rhodigino, Avicenna, Brucrino, Plinio. Ruellius *hoc pulchrè confirmat p.* 474.

¶ CI. *Cochlearia.*

Cochlearia Löffelkraut. Cochlearia *Scurvygraſſ.* Lepel-bradt. — folio ſubrotundo, cochlearia Batavica, *quæ uſualis*, folio ſinuato Britannica, *Lob. hæc nobis inuſitata.*

Vocatur Cochlearia, *Dod. Cam. Ep. Matth. Tab.* Cochlearia Batava, *Lob.* Cochlearia fol. ſubrotundo. C. B. 1.

Creſcit apud nos in hortis loca amans paluſtria, rigua & umbroſa: floret April. & Majo. Videlicet anno ſecundo à ſatione.

OFFICIN. NAT.

Folia, quæ recentiora adhibere præſtat, quam ſiccata, quippe Sal volatile, quo potiſſimum efficacia ſunt areſcendo evaneſcit.

Vires. *Calf. & ſicc. 2. ad 3. aper. eſt ſplenetica, ac diaphoretica, fixos ac crudos humores ſpirituales ac volatiles reddens, putredinique reſiſtens. Hinc utilis in hypochondriacis morbiſque Tartareis primæ regionis, ac præcipuè in Scorbuto, in cujus medicatione celeberrima audit, adhibeturque intus & extus in gargariſmis, (ad putredinem gingivarum) balneis, ad artuum reſolutionem.*

PRÆPARATA.

1. *Conſerv.* Ex fol.
2. ▽ *ſtillat.* Ex fol. recent.
3. *Syrup.* Ex ſucco & ſaccharo.
4. *Sal. com. volatile.* Ex ſucco.
5. *Spiritus* è foliis fermentatis.
6. *Succus* expreſſus.

N. Recens *maxima eſt efficaciæ ad arcendam oris ac gingivarum putredinem, etiam poſt morbillos.* Inſpiſſatus loco *Extracti aſſumi poterit.*

7. Oleum ſtillatitium.

HOFMAN. *Cochlearia.*) Inde nomen eſt adeptum, quia folia ejus cochlearii formæ reſpondent. Thlaſpis & Naſturtiis ſapore acri affinis planta. *Lacunæ* dicitur *Telephium.* Nonnulli *Britannicam* vocant, ſed perperam. Hæc enim folio ſinuato frigida & ſicca vim adſtringendi obtinet, Noſtras autem *Cochlearia* calida eſt & ſicca, ſale acri volatili prædita, quem effectum *Britannica* non præſtat, licet & hæc dentium laxitatem ac vacillationem corrigat, tamen vi ſuâ adſtrictivâ, non reſolutiva hoc efficit.

Copioſa ſpontanea ad mare Batavum provenit. Creſcit ſata in noſtris hortis, loca amans rigua & umbroſa. Floret Aprili, & Majo.

Folia recentia adhibentur.

Vires. Calef. ſicc. aperit. &c.) Sale peculiari volatili abundat, quo ſcorbuto, malo hypochondriaco, & omnibus morbis, ſi à ſanguinis ſalino-ſulphurea & non ſulphureo-ſalina dyſcraſia dependeant. Præparantur autem ex hac *Conſerva, Aqua, Spiritus*, & ſuccus majoris energiæ, quàm *ſyrupus* vel *Ejus Extractum* fuerit, in quorum præparatione *ſpiritus & ſal* volatile, in quibus anti ſcorbuticorum vis & efficacia conſiſtit, avolant. Unde cochlearia neque coctionem, neque fermentationem, nec exſiccationem ob ſal volatile, quod avolat, ſuſtinet. Et *ſpiritus* ex hac melius deſtillatur abſque prævia fermentatione ſeq. modo; Recip. Cochleariæ q. v. non conciſis ſed integris adhuc recentibus foliis affunde ſpiritum vini vulgarem, licet etiam non admodum fuerit rectificatus, & deſtilla per veſicam: Deſtillatum iterum affunde recenti cochleariæ, & denuò cum recenti cochlearia deſtillationem repete, tandem per MB. rectifica; & acquires *ſpiritum cochleariæ* fortiſſ. quem vel per ſe uſui repone, uel poteris inde conficere *Eſſentiam addita ſucci recentis expreſſi* Cochleariæ ſ. q. & tantillum ſacchari candi: Vel poteſt etiam confici. *Eleoſaccharum Cochleariæ* ex *oleo deſtill. Cochleariæ & Sacchar.* cand. ſ. q. *Infuſum ſeri caprini*, in quo cochlearia fuerit inciſa, vulgare quidem medicamentum eſt, ſed reverà in ſcorbuto à ſalinis humoribus orto & tumoribus ab aduſtis humoribus in quibus metuimus affluxum materiæ atrabilariæ, multum prodeſt. Incidit enim, attenuat craſſiſſimum illum ſanguinem, ſicque expulſioni facit idoneum. Ex hac aquæ etiam deſtillantur anti-ſcorbuticæ, quas vid. in theſaur. pharmaceut. annex. ſect. 1. n. 40. ſeq. & aquam ad gingivarum putredinem ſect. 2. n. VI. ex cochlearia præparatam.

Externè Cochlearia cocta & artubus ſcorbuticorum dolentibus applicata felici cum ſucceſſu adhibetur. De hac vid. Dn. D. Valentini Andreæ Mœllenbroccii curioſam diſſertationem.

COFFI.

De eo in Appendice ad Pharmacopæam SCHROEDER *ſequentia enarrantur.*

Olim *Africa* fuit novitatis ſtudioſa, nunc *Germania*, non contenta uſu *tabaci* & aliorum exoticorum, ſorbitionem *potus Coffi* prolixè uſurpans. Ex fabis *Bon* torrefactis & aſſatis pulverem ſtruunt, & ex illo nigram tincturam per aquam ferventiſſimam extractam, pauxillo ſacchari edulcoratam calidam ſorbillando bibunt. Fuſius hanc rem expoſuit pronuper D. Laurentius Strauſſius in diſputatione, reſpondente Franciſco Peters, Giſſæ habita, quam hîc inſerere commodum viſum eſt.

Laurentius

Laurentius Straussius de Coffi.

CVM DEO.

QUanquam *Fabarum* usus, & esus prohibitus olim fuerit à Pythagora, quod flores lituris suis nigris signaturam referant lugubrem, & animas mortuorum, quæ in iis habitant: ab aliis autem etiamnum interdicatur, quod existiment, sensus exinde hebetari, & insomnia turbulenta excitari, quia tamen ipsæ fabæ & alimentum & medicamentum præbent secundum atque innoxium, nullam operam aut oleum me perditurum fido, si de *fabis* in publicam cathedram aliquid proferam.

II. Non autem in præsentiarum agere animus est de *Fabis* nostratibus, sativis aut sylvestribus: Nec de *Phaseolis* nostris aut *Lupinis*, quorum tamen omnium frequens usus esse solet, partim in culina; partim in Pharmacopolio, cum ad externos & internos morbos eradicandos frequenter iis Clarissimi *Medici* & *Chirurgi* uti soleant, in hydrope, v. gr. calculo, retentione urinæ, dysenteria, lienteria, sugillationibus, & aliis affectibus p. n. Nec etiam de *Faba Ægyptiaca* Dioscoridis, p. 228. quam Crocodili oculis timentes fugiunt, teste *Plinio* p. 324. Nec de *Phaseolo Paludani Gareti* Cacao (è quo Chocalate paratur) simili, *Coles* alias dicto apud *Clusium* p. 64. aut *Fabis purgantibus Cartaginensibus* Manard. pag. 335. aut *Ferdinandi* Lupezii de Castagneda l. 7. cap. 78. in Insula D. Thomæ nascentibus; hac vice exponetur Faba Arabica *Bon*, è qua potus resultat, *Coava* dictus, quo olim jam *Ægyptii* & *Arabes*, atque nunc hac tempestate novitatis avidi *Angli*, *Galli*, *Germani*, spreto *Tabaco* & *Thee*, frequenter uti solent.

III. De hac faba *Bon*, seculo post natum Salvatorem nostrum, nono, primus quod ego quidem sciam, sub nomine *Bunchi* memoriæ aliquid reliquit Abubetri Arazi filius Zacharia Mahometus, *Rases*, communiter *Rasis*, dictus, Medicus Clarissimus Arabs, qui multos libros scripsit elegantissimos, X. quidem ad Regem Mansorem, & alios doctissimos X V. Hic *inquam*, primus exposuit, quid *Bunchum* sit. Ait enim pag. 74. calidum esse & siccum, quod stomacho congruum existens, mali sudoris odorem atque psilotri incidat & auferat. *vide* l. 3. ad Mans. pag. alleg. 74.

IV. Post Rhasin, *Abuhali*, *Alhasen Ebenhali*, *Ebensina*, communiter *Avicenna* dictus libr. 2. tract. 2. pag. 281. *Bon* sub nomine *Bunchum* explicat, *Bunchum* quid est, (quærit?) Resp. Est res delata de *Iamen*. Quidam autem dixerunt, quod est ex radicibus anigailen: quum movetur & cadit. *Electio*, melius est Citrinum & leve, boni odoris, Album verò & grave est malum. Naturâ est calidum & siccum in primo, secundum quosdam est frigidum in primo. *Operationes* & *Proprietates*. Confortat membra. *Decoratio*. Mundificat cutem & exiccat humiditates, quæ sunt sub ea, & facit odorem corporis bonum, & abscindit odorem psilotri. *Membra Nutrimenti*. Est bonum stomacho. *Huc etiam aliis quadrare videntur*, quæ Avicenna tradit de *Meisce*. pag. 359. loc. cit. & lib. 1. fen. 3. dict. 2. cap. p. 194. sed differunt *Bon* & *Meisce*.

V. Penitus autem fabam *Bon* & *potum* inde confectum describit *Prosper. Alpin.* lib. de Med. Ægypt. & de Plant. Ægypt. Ægyptiis *inquit pag.* 118. in usu frequentissimo est semen *Bon* ex quo decoctum parant. Huic omnes non secus ac nostri in publicis tabernis vinorum potationibus operam dant. De eoque singulis diebus sæpè admodum calenti interdiu, sed maximè manè jejuno stomacho large bibere consueverunt, siquidem ipso ventriculum calefieri roborarique apud eos compertum sit, non minusque etiam viscerum obstructiones tolli, quotidie experiantur. Mulieribus ad evocandos menses præsentaneum est remedium, apud eosque in usu est frequentissimo, quibus diminutè fluentibus ejus decocti probè calentis multum epotant; paulatim modicum sorbillantes. Sic enim in usu est apud omnes, ut paulatim ipsum deglutiant. *Capite verò quarto* inferiùs pag. nimirum 122. fusius hanc rem persequitur *Alpinus*. In frequentissimo usu, *ait*, ibi est decoctum *Chaova* appellatum, quod ex quibusdam seminibus nigris fabas imitantibus parare consueverunt. Duobusque modis ab ipsis parari solet, horum enim alii decoctum faciunt ex seminum nuper dictorum tunicis seu folliculis, & alii ex eorundem seminum substantia; quod ex folliculis paratur, efficacius, quam ex seminum substantia elaboratum: prædictum semen hoc *Bon* vocant, arboremque ipsum ferentem vidi in quodam Turcæ Bei Viridario ex Arabia delatum, quæ Evonomo maximè similis erat.

Illius verò decocti facultas est frigida & sicca, quo ad primas qualitates temperata; cui etiam mista est caliditas quando illa semina duplici substantia constant, altera crassa, & terrea, quæ coquunt & roborant, altera calida in tenui substantia fundata, frigidaque modice prævalent, qua calefaciunt, abstergunt, obstructaque aperiunt. Horum decoctum cichorei decocto gustu proximum est, quod tamen ipso valentius obstructa liberat. Cum ego animadvertissem mulieres, quibus cœperint fluere menses, (ad eos adjuvandos, de eo calidiori semper paulatim multum sorbillare, apud illasque omnes ad juvandam eam vacuationem in usu esse frequentissimo, cœpi, illâ perdoctus experientiâ, in omnibus illo uti, quibus aliquam ob causam eorum purgatio menstrua destitisset; quod quidem felicissimè multis evenisse vidi, exindeque didici, hoc genus remedii pro evocandis menstruis ab uteri obstructis venis esse præstantissimum post universalem tamen corporis vacuationem, mane jejuno stomacho istud decoctum assumptum, efficacissimè menses provocat, temporeque quo multis jam vehementibus doloribus minutæ difficulter exeunt, eis præsentaneo est auxilio. Parant autem illi hoc decoctum sumentes nucleorum illorum seminum à folliculis mundatorum libram unam & mediam, eaque parum igne torrefaciunt, contostaque bulliunt, in aquæ lib. viginti, aliis sumentibus nucleos prædictos torrefactos ac minutim confractos per diem infusos in aquam manere atque alia nulla præcedente infusione eos bulliunt ad consumptionem medietatis, percolatumque decoctum ad usum servant in fictilibus vasis undique clausis: Eodem itidem modo parant decoctum ex seminum folliculis, in minori tamen quantitate sumptis, pro quo parando accipiunt alii prædictorum folliculorum sex uncias atque alii novem, in librisque viginti aquæ fontis ad consumptionem medietatis ipsam coquentes. Hoc decoctum stomacho summopere conducit, idque valdè calidum & effervescens, jejuno stomacho paulatim sorbentes potant ad ciathi mensuram, & eo amplius: ut autem vino in œnopoliis sive tabernis nostrorum multi ebrietati

dediti

dediti indulgere obſervantur, ſive illi *Coava* decocto delectantur eique indulgent.

Ipſam fabam *Bon* deſcribit in Plant. Ægypt. hiſtoria pag. 26. ſeqq. Arborem vidi, *inquit*, in Viridario Halybei Turcæ, cujus Iconem nunc ſpectabis, ex qua ſemina illa ibi vulgatiſſima *Bon* & *Ban* appellata, producuntur: ex his omnes tum Ægyptii tum Arabes parant decoctum vulgatiſſimum, quod vini loco ipſi potant, venditurque in publicis œnopoliis, non ſecus quam apud nos vinum. Illique ipſum vocant *Coava*. Hæc ſemina ex Felici Arabia aſportantur. Arbor quam me inſpexiſſe dixi, *Evonymo* ſimilis obſervata eſt, ſed tamen folia craſſiora durioraque habebat viridiora perpetuoque virentia; uſus eſt illorum ſeminum omnibus notiſſimus, ad parandum jam dictum decoctum, quod quo pacto ab iis paretur, alias à me dictum eſt.

Utuntur ejus decocto ad roborandum ventriculum frigidiorem, adjuvandamque concoctionem, & non minus ad auferendas à viſceribus obſtructiones, in tumoribuſque hepatis lieniſque frigidis & antiquis obſtructionibus, feliciori jam ſucceſſu decoctum multos dies experiuntur. Quod etiam uterum maximè reſpicere videtur, ipſum enim & calefacit, obſtructioneſque ab eo aufert, ſic enim in familiari uſu eſt, apud omnes Ægyptias Arabeſque mulieres, ut ſemper dum fluunt menſes, ipſorum vacuationem, hujus decocti ferventis multum paulatim ſorbillantes, adjuvent, ad promovendos etiam in quibus ſuppreſſi ſunt; uſus hujus decocti purgato corpore multis diebus utiliſſimus eſt. Avicenna de his ſeminibus meminit, ſimileſque vel eoſdem uſus de ſeminibus memoriæ prodidit, ipſumque ſemen calidum in tertio & ſiccum in ſecundo gradu conſtituit, quod tamen verum non videtur, quando ſemen ſapore dulceſcat, cum pauco amarore, nullamque acrimoniam præ ſe ferat: Nihilominus ipſum obſtructionibus viſcerum, frigidiſque humoribus hepatis vel lienis multum conferre docuit.

VI. *Veſlingius* ulterius hæc proſequitur in Obſerv. pag. 22. ut & *Bauhin.* in Pinace pag. 248. *Olaus Wormius* in Muſæo pag. 189. *Olearius* itin. Perſic. pag. 422. & ante hos *Leonh. Rauwolff.* in Itin. pag. 102. Pronuper verò mentionem quoque facit *Mollenbroc.* p. 117. de Arthr. Vaga Scorbut.

VII. *Bon* itaque fructus eſt arboris, corporis perfectè mixti organici, anima vegetativa præditi. Arbores enim & reliquæ Plantæ, *frutices*, nempe, *ſuffrutices* & *herbæ* (tot ſunt earum differentiæ) *Corpora* dicuntur *perfectè mixta animata*, ad diſcrimen inanimatorum & imperfectè mixtorum corporum naturalium. Vivunt autem plantæ, ſed non ſunt *animalia*, nec *ſentiunt*, aut *dormiunt*. Sola anima vegetativa pollent, ſpecie tamen inter ſe differunt, ſed in tantum, in quantum metalla, ut unum ſæpè in aliud poſſit tranſire. Non enim plane negamus *Chryſopœiam*.

VIII. Dicuntur autem *vegetabilia* Corpora naturalia *mixta*, ad differentiam Corporum naturalium *ſimplicium*, ex quibus nempe mixta componuntur juxta *Ariſtotelem*, & in quæ ultimo deſinunt, uti ante hunc expoſuit *Hippocrates* de nat. hum. t. 17. & 12. & 13. ex qua tamen deſcriptione numerus *Simplicium* quaternarius non tam facilè emergit, ut exinde Dn. D. *Ioh. Dan. Horſtius*, Philoſ. & Medic. Excellentiſſimus, hujus Academiæ Profeſſor Med. Prim. per multos annos, & nunc Collegii Medici Francofurtenſis Senior & Archiater Haſſiacus meritiſſimus, in elegantiſſima ſua *Phyſica Hippocraticâ* elementa *principalia* duo p. 25. aſſerat *Aquam* & *Terram*, & duo *minus principalia* aut potius ligamina *Ignem* æſtimet & *Aërem*. Et hinc in dubium vocant quidam *tria principia Chimica* Sal, Sulphur, Mercurium, tum quod non omnia corpora *mixta* in illa tria poſſint reduci: *tum* quod *plura* corpora mixta in *plura*, quam in illa tria reſolvantur. *Hoc* probare nituntur, quod in tria liquida *phlegma*, *ſpiritum*, *oleum*; & duo ſicca principia, *ſal fixum* & *volatile*, v. g. C. C. Tartarus, Succinum, Urina & multa alia reducantur: *Illud* verò, quod nullus Chimicorum etiam Adeptorum probaverit, ſe in *Sal*, *Sulphur* & *Mercurium*, tanquam prima principia, Aurum unquam v. gr. Talcumve redegiſſe. Quid nos ſtatuamus de numero *principiorum* corporum naturalium, in conflictu exponemus.

IX. Quomodo autem paretur *potus Coffi*, nunc exponendum penitius: Superius quidem mentio facta eſt, ſed non ita ſpecialis. Fabæ *Bona* fructus arboris depictæ A. aſſantur in depicto ferreo Inſtrumento lit. B. per quod, fabis illis excorticatis *b.* repletum, & operculo C. tectum, tranſire poſſit veru, quo illud ad ignem agitetur, donec aſſæ ſint contentæ fabæ. Pulvis ita toſtus in aquam ferventem projicitur, liquorque inde tinctus calidè jejuno ſtomacho cum pauxillo ſacchari ſorbillatur. Francofurti, ubi in uſum Medicum primus illum potum induxit, & aliquot ægris cum ſucceſſu propinavit Dn. D. *Horſtius*, ſupra laudatus, in libra una aquæ ferventiſſimæ infundunt duas drachmas aut tres pulveris toſti.

X. Virtutes hujus *Potus Coffi* ſuperius in genere expoſitæ ſunt, in ſpecie verò *Arabs* quidam Medicus *Oxonii* in Anglia edita *deſcriptione*; apud *Henricum Halle* 1656. ſequentia enarrat. Fructus *Bon* (ait) colligitur in menſe *Ab*, fructus eſt inſtar fabæ (*a*) quæ enucleata dividitur in duas partes. (*bb.*) Flores ejus ſunt albicantes. Calida eſt hæc faba in primo gradu, & ſicca in ſecundo, quoad corticem. Nucleus verò temperatus planè eſt & modicè ac amicè exiccans. Ipſe potus utilis eſt in catarrhis, deſtillationibus pectus occupantibus, ſuppreſſione menſium & urinæ, ebullitione ſanguinis, & debilitate virium. Et tale encomium hic potus nactus quoque eſt in *Dania* & *Suecia*, ibidem nunc Magnatibus etiam familiaris.

XI. *Lutetiæ Pariſiorum* jam modo in multis tabernis publicis potum *Coffe* vendunt, cum ſeq. elogio,

Les tres-excellentes vertus de la Meure appellée Coffe.

Quod Latinè redditum ſic ſonat:

Coffi morum eſt in Arabiæ deſertis locis tantum creſcens, unde in totam Magni Turcarum Imperatoris Dominationem transfertur. Ipſius potus exſiccat humores frigidos, flatus diſcutit, hepar corroborat, hydrope laborantibus opitulatur: ſingulare eſt remedium contra ſcabiem & ſanguinis corruptionem, cor refrigerat pulſumque ejuſdem vitalem temperat; iis auxilio eſt quibus afficitur ſtoma-

stomachus quibusque ciborum appetentia deficit; præterea feliciter exhibetur in cerebri intemperie-bus, frigidis, humidis & gravantibus; ipsius fumus, fluxionibus ad oculos auriumque susurris mede-tur: Efficax insuper existit remedium in anhelatio-ne, fluxionibus ad pulmones, lienis doloribus & verminosa intemperie: Solatium singulare præbet iis qui cibos & potum copiosius ingesserunt fru-ctusque multos crudos vorarunt.

Usus quotidianus in aliquod temporis spatium protractus, demonstrabit quæ hactenus enarrata sunt.

Prodesse nempe contra flatus, debilitatem he-patis, hydropem, bilis abundantiam, sanguinis corruptionem, cordis debilitatem, stomachi do-lorem, anorexiam, cerebri debilitatem, defluxio-nes ad pulmonem, oculorum & aurium, dolorem lienis, &c.

XII. Inter alios potus, ait *Rauvvolffius* supe-riùs allegatus, Turcæ utuntur potu quem magni æstimant, & *Chaube* dicunt, quique colore attra-mentum æmulatur, & admodum conveniens in af-fectibus præprimis ventriculi: solent liquorem hunc tempore matutino publicis etiam in locis sine omni nausea assumere, ex scutellis argillaceis, & porcellinis, sæpius labra admovent, parcè tamen bibunt, ordinem sedentes in circulo observantes; compositionem hujus liquoris ingrediuntur fru-ctus quidam *Buncho* ab incolis dicti, exterius ma-gnitudine & colore Baccas lauri æquantes, duabus tenuissimis tunicis induti, secundùm illorum rela-tionem, ex *India* allati, quoniam hi exigui sunt pretii, & intus duo grana flavi coloris, diversis in duabus capsulis inclusa tenent, insuper etiam vi-ribus, nomine, colore *Bancha* Avicennæ & *Bunca* Rasis Almans, in totum similis est; hos esse statuo, tamdiu, donec à Viris doctissimis meliora perdo-ctus fuero, hic potus illis admodum familiaris est, quapropter etiam multi illorum in hospitiis publicis vendentium & mercatorum de fructibus mercaturam facientium in Batzar inveniuntur. In-super illum adeò salubrem esse probant: ut nos vi-num absynthites vel alia vina medicata.

XIII. Amstelrodami *Iohann. Ains-vvorth* multis elogiis hoc anno hunc potum vendit, quod humi-dum radicale conservet, ventriculum roboret, ocu-lorum morbos tollat, doloribus capitis medeatur, catarrhos solvat, paralysi, podagræ, hydropisi, & scorbuto resistat, calculum frangat, prægnantibus profit, &c.

XIV. Excellentiss. verò *D. Simon Pauli* Potum *Coffi* planè damnat *in Comm. de abusu Tabaci & Herba Theé* pag. 38. quod corpora & animos effœ-minet, non quidem quod hic potus adeo refrige-ret, sed quod sulphure proprio instar *Tabaci* & *A-gni casti* clanculum & sensim exiccet, pag. 46. Ast loquitur & scribit de *abusu* Clarissimus Vir, aliàs *Rhabarbarum*, *China*, *Sassafras*, & *Santalum* quoque aliaque medicamenta extra *Europam* nata, in exi-lium forent ablegenda. Abusum potus *Coffi* & nos non minus improbamus, quam abusum *vini*, Usum verò retinemus, cum compertum habeamus, mul-tosà potu *Coffi* modicè & debitè, manè nempe je-juno stomacho cum paux llo sacchari sumpto, be-nè habere, & feliciter experiri, potum illum sto-macho prodesse, catarrhos sistere, totumque cor-pus roborare. Concludimus itaque cum *Veslingii* Præstantissimi effato, *Europæis* hoc medicamentum non esse inutile aut noxium, quo ipso huic disserta-tioni impositus esto hac vice finis.

¶ CII. *Lignum Colubrinum.*

Lignum serpentarium, Clematitis Indica, C. B. 2. Ligni Colubrini alterum genus Garziæ, *Trag.* & *Clus.* Lignum colubrinum, *Tab.* Germ. Griefholtz. bois de Coluvrier ou couleuvre. *Serpentin-vvood.* Vergift-hout / Slangen-hout. [Indis Comexi.]

Advehitur ex Insula Zeilan. Eligendum amarum, non cariosum, grave.

Vires. *Calidum est & siccum (ut amaror arguit) abstergit, morsibus serpentum, aliisque veneris medetur: bilem ac mucilaginem per alvum (nonnunquam etiam per vomitum educit) unde usus præcip. est in febri-bus intermittentibus, tertiana ac quartana: Lumbricos necat ac fugat. Extrinsecus maculas cutis abstergit.*

PRÆPARATA.

Extractum, cum ▽ Centaurei vel simili factum. *Dosis ad* Scrup. j.

HOFMAN. *Colubtinum Lignum.*] *Lignum Serpentarium.* Hu-jus nomine plures veniunt plantæ, eò quod mirificè ad colubro-rum morsus virulentos & ictus faciat. *Tria ejus genera* in Insula Zeilan reperiri testatur *Garcias ab Ortâ*, eadem describens. *Secun-dum Ejus lignum colubrinum* depictum Clusio *scandens* dicitur vid. *Dominic. Chabræus in stirp. iconibus Sciagraph. p.* 123. *&* 124.

N. Quæ *Garcias ab Ortâ*, inquit Olaus Wormius *in Musæo* p. 168: *De ligno Colubrino* scripsit, dum confero cum fragmentis ex Insulâ Zeilan mihi allatis, dubia suggerunt non pauca. Primò quod plantam duorum saltem aut trium palmorum altitudine assurge-re ait, vix videtur probabile. Cùm mihi radicis frustum sit quod in diametro unciam superat, tam grandem radicem tam exilem præbere plantam vix verosimile. Nisi *Garcias* plantam saltem viderit, primò emergentem, quæ ad justam magnitudi-nem non pervenerit. Nec solùm tenues, ut asserit, radices ha-bet, sed & crassas, adeò ut brachium pueruli crassitie æquet, quod docet fragmentum alterum, quod possideo. Quod unciæ pon-dere in febribus exhiberi, ait, tritum & aquâ maceratum, vix ra-tioni consonum videtur, cùm vix eâ dosi unâ vice assumi pulvis possit, pro uncia una forsan drachma ponenda, aut vicibus non unis tantum exhibendum, aut infusum in aqua appropriata dan-dum.

Advehitur ex Insula Zeilan; Eligitur amarum, grave, resino-sum, non cariosum.

Vires. Calidum est & siccum &c.) Morsibus & ictibus ser-pentum aliisque venenis resistit ejus decoctum vel infusum. Hoc *Dnus Autor* inter cætera etiam ad febrium intermittentium cura-tionem commendat, & hoc verum esse confirmat *Jacobus Bontius in not. ad Garc.* præsertim in Tymorensibus cum delirio conjun-ctis, pulverisatum hoc lignum Aloës superat: Unde etiam valet ad tineas, ascarides, lumbricos, &c.

¶ CIII. *Contrayerva.*

Contrayerva, radix yerva, radix contrayerva, radix bezoartica, alexipharmaca, radix contra venena, Drakena, rad. venenis adversa, *Monar.* Giftwurtz. Racine de Xerva, ou venimeuse. *Yerva* or *Contra-yer-va, a counterpyoson.* Yerva / Contrayerva / een Vergift-wortel.

Est radix Iridis vel Cyperi radicibus non absimilis, quæ annis abhinc aliquot ex Provincia Peruana Char-cas apportari cœpit.

N. *Bauhinus facit speciem Cyperi, vocatque Cyperum longum, odorum Peruanum;*

Eligatur densa non cariosa, quæ aromaticum quid-dam sapit, cum acrimonia conjunctum.

Vires. *Calida est 2. alexipharmaca & sudorifera, præstantissimumque remedium adversus omne vene-num, cujuscunque sit generis (excepto Merc. subli.)*

vomitione id rejiciens, aut per ſudores evacuans. Sed & amatoria pocula ex pulvere hauſto educi ferunt. Ventris etiam animalia pellit. Quin & in peſte felix ejus uſus compertus eſt, ut & morbillis nigris.

Doſis Drach. j.

HOFMAN. *Contrayerva.*) Hiſpanis dicta, quaſi Alexipharmaca, alexiteria, quod venenis reſiſtat. Dicitur etiam Drackena Cluſio, qui hoc nominis dedit, quia eques *Fr. Dracke* ex peregrinatione, quâ totum orbem circumivit, ſecum attulit. Licet *Caſp. Bauhinus in Pinac. Lib. 1. ſect. 1.* diverſas radices conſtituat contrayervam & Drackenã, dum illam ad cyperos longos odoros refert, hanc ad cyperos longos inodoros: attamẽ inquit Olaus Wormius *in Muſæo* ſi Drackenæ Iconem & deſcriptionẽ confero cum radice, quæ contrayervæ nomine ad Nos adfertur, non poſſum, quin ſtatuam eſſe eandem. Sic enim deſcribit Cluſius *ſuam* Drackenam *Exoticor. Lib. 4. Cap. x.* ſemiunciali magna ex parte eſt craſſitudine, prælonga ſubindè in nodos & inæqualia capita extuberans, atque in ſummis capitibus veluti ex craſſis ſquamis contexta *Dentariæ τριφύλλου* ferè ad inſtar, interiore parte alba, tenues fibras hinc inde adnaſcentes habens, quaſdam craſſiuſculas & majuſculas, duras & lentas, ex quibus alii dependent nodi, nullo manifeſto odore, ſapore nonnihil adſtringente & linguam exiccante initio, diutius verò manducata tenuem ſuavemque acrimoniam in ore relinquit. *Nardus Antonius Recchus Libr. 8. hiſtor. Natur. Mexican. Cap. 58.* Plantam quandam depingit ſub titulo Coanenepilli, quam ejus commentator Terentius Contrayervam eſſe putat, folia ferre aſſerit lunæ creſcentis in modum, aut ſolearum, quibus calceantur jumenta ſignata quoque clavis, luteo colore, caules volubiles, teretes, exiles, ac ornatos per intervalla prænarratis foliis. Radicem verò prolixam & convolutam minimum digitum craſſam & fibratam: Verùm dubitare me facit hujus radicis deſcriptio, quæ prolixa & convoluta eſſe dicitur minimum digitum craſſa & fibrata, qualis illa non eſt, quæ ad Nos adfertur. Herba præterea ipſa deſcripta Convolvulum refert, non Cyperum, ad quem *Bauhinus* refert Contrayervam. *Monardes* radicibus iridis ſimilem eſſe ait, niſi quod minor ſit. Et certè eò convenire videtur, inquit Olaus l. c. quòd grumoſa exiſtat, ſuprà terram repens, & fibras multas de ſe ſpargens, quæ à ſummo ad imum graciliores evadunt. Colore exterius purpureo, interius albicante, ſapore ſubdulci, adſtringente cum acrimonia aromatica. *Cl. Simon Pauli in Quadrip. botanic. Claſſ. Secund.* p. 40. Noſtratis Caryophyllatæ radicibus ſimillimam eſſe ſcribit, pro fundamento habens cum Cluſio, ut ſuprà diximus, cum Drackena radice nominata eſſentia convenire.

Aliquot abhinc annis ex Provincia Peruana *Charcas* apportari cepit. Eligenda denſa non carioſa aromatici ſaporis cum acrimonia conjuncti.

Vires. Calida eſt, alexipharmaca &c.) Teſtatur Cluſius ſe ab *Elioto* accepiſſe, folia Contrayervæ eſſe præſens venenum, ipſam verò radicem non modò illius veneni, ſed aliorum etiam eſſe antidotum, adeò ut pulvis ejus ex albo vino ſumptus contrà omne venenum, (uno ſublimato excepto) præſentiſſimum ſit remedium, vomitu illud rejiciens & per ſudores evacuans; Cor & vitalem facultatem roborat, ſi pollinis in modum trita manè ex pauxillo vino ſumatur. Aqua vel vinum, in quibus radix ſicca fuerit impoſita, ſi quotidiè ad prandium ſumatur, à peſte præſervabit, ſplenis affectibus, Melancholia, juvabit digeſtionem, ventriculum confortando & flatus diſſipando, anodyna eſt, diaphoretica & diuretica. Unde & inter alia etiam ingreditur *Tincturam bezoardicam Dn. D. Johannis Michaelis.* Præſervat etiam à philtris & nocuis cibariis. Hæc radix melior eſt, quàm bezoar, vel Theriaca vel unicornu in ſuo effectu vid. *Nard. Anton. Recchus l. c.*

N. Ex hac in febribus malignis cum raſur. C C. decoctum fieri poteſt, item Eſſentia alexipharmaca additis aliis bezoardicis.

¶ *CIV. Conſolida.*

1. Conſolida ſeu conſ. major. *Vid. ſymphytum.*
2. Conſolida media. *Hæc hujus loci.*
3. Conſolida minor. *Vide bellis hortenſis.*
4. Conſolida Regalis. *Vide Calcatrippa.*
5. Conſolida aurea & Sarracenica, vide Virga aurea.

Eſt { flore cæruleo. *Hæc uſualior.* / flore purpureo. *Hæc rari uſus.*

Dicitur Conſolida media, *Brunſ. Matth. Fuchſ. Tab. Caſt.* media prima, *Tab.* prunella cærulea, *Trag.* Bugula, *Dod. Cluſ. hiſt. Ger.* Bugula & prunella quibuſdam *Lob.* Conſolida media pratenſis cærulea ſeu N. 1. C. B. Gülden Gunſel.

Creſcit in locis campeſtribus: floret Majo.

OFFICIN. NAT.

Herba.

Vires. *Utraque vulneraria eſt, tàm intrinſecus quàm extrinſecus adhibita: confert & ictero, Epatis obſtructioni, urinæ retentioni, herniis, &c. Brevibus: ut ea cum Prunella & figura ferè convenit; ita & viribus.*

HOFMAN. *Conſolida.*) *Media* ſcilicet, quæ etiam *Bugula* dicitur. Germ. Güldengünſel.

Creſcit in locis campeſtribus, floret Majo. Colligitur in novilunio Iunii, ☉le in ♊ exiſtente manè antè ☉lis ortum.

Herba fl. cæruleo & fl. purpureo in uſu eſt.

Vires.) Utraque vulneraria eſt, tam internè quàm externè adhibita. Unde ingreditur decocta vulneraria Chirurgorum & viribus ac figura cum prunella convenit; Externè etiam ad ulcera pudendorum venerea commendatur.

¶ *CV. Corallina.*

Βρύον θαλάσσιον, *Dioſcor.* Muſcus marinus, *Matth. Cord. in D. Caſt. Tab.* Corallina, *Lob. Lon.* Muſcus Maritimus ſeu Corallina officinarum, C. B. German. Meermoos/ Corallenmoos. *Corallin*, *Seaſoſin.* Koralkrupt/ Zee Moſch.

Inhæret ſcopulis & piſcium teſtis coralliſque, eo ſane modo, quo muſcus arboribus innaſcitur, optimaque eſt quæ à corallis detrahitur.

Eligatur colore, cum ſicca eſt, ſubrubeſcente, ſalſo ſapore, odore concharum marinarum ſimili.

Vires. *Refrig. & ſicc. aſtringit, incraſſat, vi lumbricos necandi & expellendi celeberrima eſt, intus & extus adhibita.*

Doſis ad Drach. j.

PRÆPAR.

Magiſterium: fit cum lixivio forti, Vid. l. 2.

Doſis ſcrup. j.

HOFMAN. *Corallina.*) *Bryon Thalaſſion* vocat *Dioſcorides, Phycon trichophyllon Theophraſtus. Algam crinito folio Gaza. Muſcus marinus Matthiolo* & recentioribus dicitur. Item *Corallina officinarum*, quia corallis præcipuè innaſcitur. Eſt autem Lanugo capilloſa, mollis ſub aqua, extracta autem & ſiccata ob ſalſuginem rigens, quædam erecta, quædam humi repens. Colore nunc albo, nunc rubeo, nunc cinereo, nunc flavo, nunc herbaceo &c.

Non ſolum Corallis, ſed & ſaxis, teſtis & aliis concharum fragmentis adnaſcitur; Quæ Corallis inhæret præfertur, poſteà quæ ſaxis, & coloris eſt vel albi vel rubicundi, cinerea improbatur.

Vires. Refrig. & ſicc. adſtringit, incraſſat, &c.) Lumbricos enecandi & expellendi vim obtinet; ſed videndum, ne ſit inveterata & exoleta.

¶ *CVI. Coriandrum.*

Κόριον ἢ κορίαννον, *Dioſcor.* Coriandrum, Germanis Coriander. Coriandre. *Coriander.* Coriander.

Eſt C. B. { 1. Majus. *Hoc uſuale ſolum.* / 2. Minus teſticulatum. / 3. Sylveſtre. } *inuſitata.*

Inſignitur Coriandrum, *Brunſ. Trag. Fuchſ. Matth. Cord. hiſt. Lon. Lob. Caſt. Cam. Tab. Ger.*

Colitur nobis in hortis, ſolo gaudens pingui: floret Iulio.

OFFICIN. NAT.

Semen granoſum, quod primum halitum gravem halat

halat, resiccatum autem suavem acquirit odorem.

Vires. *Stomachicum inprimis est, calf. & sicc. ad gr. 3. adstring. Hinc celeberrimum in laxitate stomachi, si post cibum assumatur, claudit enim ventriculum, exhalationesque supprimit, quo minus caput graventi ructusque producant.*

PRÆPARATA.

1. *Præparatum.* Præparatur sem. Coriand. maceratione per noctem in 🜊 dein exiccatur.

N. *Præparatio hæc fit ob castigationem qualitatis noxiæ (crudioris & excrementitiæ) quam tamen & arescentia amittit.*

2. *Confectio.* Ex semine præparato.
3. ▽. *stillat.* Rari usus est.
4. *Oleum.* cum ▽ ascendit.

HOFMAN. *Coriandrum.*) κόριον, κορίαννον Græci vocant. Latini Corium, Corianum, Coriandrum &c. Huicque nomen fecerunt Cimices, quod insectum *Corim* vocatur, quod eos oleant Coriandri caules & folia.

Est autem vel *vulgare sativum* & absolutè dictum, quod *majus* etiam vocant, vel *sylvestre*; Illud crescit in hortis; Cujus folia primum anisi aut petroselini, post verò ad chamæmelina accedũt, cimicum fœdo odore. Umbellæ florum ex purpureo candicantium, petroselini umbellis similes. Semen exactè rotundum, odore & sapore aromatico grato. Caulis bicubitalis & major, gracilis, striatus, solidus. Radix rara est, tenuis, candida, simplex, ac paucis fibris donata. *Coriandri sylvestris* folia sunt vulgaris sativi foliis paria, sed minora. Umbellæ etiam floribus ex purpureo candicantibus, quibus discussis semen oritur rotundum, hoc peculiare habens, quod duplex sit in singulis pediculis; odoris aromatici grati. Radix hinc singularis est tenuis & non altius demissa. Caules multos edit, quinque angulis constantes, solidos, geniculatos, ramis incerto ordine ex geniculis prodeuntibus.

Colitur Nobis in hortis, solo gaudet quadantenus sicco. Floret Iulio.

Semen granosum tantùm in usum cedit.

Vires. Calef. & sicc. adstring. &c.) Magna de hujus facultatibus inter Doctores agitatur controversia, dum alii vim refrigerantem ei adsignant, ut *Dioscor. & Avicenna*; Alii ut & *Autor noster* cum *Galeno* calid. & sicc. Nonnulli planè virulentam ac deleteriam ipsi attribuerunt. Verùm Nos à *Galeni* stamus partibus, calefacientem & siccantem ei adscribentes virtutem; Licet enim crudum & recens halitum expiret gravem, dum multa scatet humiditate sylvestri exoticâ & excrementitiâ, inde tamen non sequitur illud frigidum ac virulentum esse, ut veterum Nonnulli voluerunt; Exsiccatum enim semen insigne est stomachicum, facultatem habens gratam carminativam, illisque commendatur, qui ob sympathiam ventriculi aut ignotam actionem Regiminis juxtà Helmontium Cephalalgiâ laborant.

Præparata. 1. *Præparatum.* Præparatur sem. Coriandri maceratione per noctem in aceto, dein exiccatur. Hîc quæritur, an rectè? quia semen Coriandri aceto affuso imbutum & iterum exsiccatum videtur ejus vim carminativam & balsamicam amittere, ut postmodum remaneat Coriandrum potioribus spoliatum virtutibus, *uti Cl. Zwelfer. judicat, in animadvers. ad. P. A.* p. 410. Sed hîc excipit *Dnus Luc. Schrœckius in P. A. R. sive E. A. Class.* 20. p. 425. Certum quidem esse, Coriandrum à multis inter venena referri, sed non venenorum propriè sic dictorum numerum ingredi, verùm ejus noxam consistere in cruda viriditate, & immodico usu; Pro qua sententia stabilienda allegat *Galen. Lib. 2. de antidot. Cap. 7. Roderic. à Fonsecâ de Sanitate tuendâ* Cap. 21. *Prosper. Alpin. de Plant. Ægypti* Cap. 24. Verùm nec ipsi *Zwelfero* unquam venit in mentem, statuere viride semen coriandri propriè sic dictum esse venenum, sed refutando *Galenum, Dioscoridem* & alios, qui pro veneno habent, ipse consentit noxiam ejus qualitatem, si qua inest, à crudâ ejus excrementitia qualitate, immodico usu dependere; Utrum verò hæc rectius aceto affuso, an verò nudâ exsiccatione corrigatur, in controversiam venit. Nos cum *Cl. Dno Zwelfero & Autore Nostro* statuimus, hanc qualitatis noxiæ crudæ excrementitiæ correctionem melius arescentiâ, quàm aceti maceratione & iterum exsiccatione ejus peragi, ratio, quia hâc vis seminis Coriandri carminativa & balsamica non destruitur, sed conservatur; illâ autem potiore suâ virtute carminativâ & spirituosâ spoliatur, dum acetum partes oleosas, volatiles ac spirituosas figit, & in aliud ens traducit, uti experientiâ mechanicâ quemvis edocere potest.

¶ CVII. *Cornus.*

Cornus, German. Cornerbaum/ Welsche Kirschen. Cornoille, *Dog-Tree*, or *wild-cherry-tree.* Cornoeliëboom.

Est
- Mas
  - hortensis, sativa. *Hæc usualis*
  - sylvestris.
- fœmina. *Lon.* sylvest.

Indigitatur Cornus. *Brunf. Trag. Matth. Lon. Dod. Lob.* Cornus mas, *Tab.* Cornus sativa & mas. *Cord. in D.* Cornus vulgaris mas, *Clus. hist.* Cornus hortensis mas, C.B. 1.

Florere incipit initio veris: colitur in hortis.

OFFICIN. NAT.

Fructus, rarissimè *Folia.*

Vires. *Utraque refrigerant, exiccant, astringunt, constipant. Hinc conveniunt præcipuè in diarrhæa & dysenteria. Exhibentur fructus exiccati & pulverisati ad Drach. 1.*

PRÆPARATA.

1. *Condit. fructus*, cum saccharo l. a.
2. *Rob. de Cornis.* Vide Disp. August. Ex succi pulpæ p. ij. & sacch. p. 1.

HOFMAN. *Cornus.*) Germ. Cornelbaum. Est autem vel *mas*, vel *fœmina*. *Mas* vel *urbana* vel *sylvestris*. *Fœmina* est mollis & medullosa. Hanc & virgam sanguineam *Plinii* pro uno eodemque agnoscunt *Gesnerus*, *Bellonius* & Alii. Sed non sic omnibus videtur.

Cultum respuit & tam in humidis quàm siccis locis nascitur.

Floret Februario & Martio, nonnunquam antequàm folia erumpant.

Fructus verò in Autumno maturat, qui etiam in usum venit.

¶ CVIII. *Corylus & Avellana.*

Corylus Haselstaude. *Noisette. Hazel-Willows Hasle-Tree,* or *Hasle-Nout. A Filberd.* Wilgenboom/ Haselarboom/ en Haselaernoot lang en ronde.
- Nostras
  - sativa
    - fructu albo minore. *Corylus vulgaris.*
    - fructu majore.
      - rotundo maximo.
      - oblongo rubente.
  - sylvestr. fructu est minore, albidiore & rotundiore, quam nativa.
- Peregrina
  - Humilis.
  - fructu purgatrice Monard.
  - fructu osculi trifidi, &c.
  - *Nostratibus non sunt usuales.*

Ex his officinis in usu veniunt nostrates coryli, quæ describuntur ab authoribus vel coryli vel avellanæ titulo, &c. Præfertur autem fructus oblongus rubens in compositionibus.

Solo gaudet arenoso & opaco.

OFFICIN. NAT.

Lignum, Fructus & Viscum.

Vires. *Lignum per se raro officinale est, nec affervatur, nisi pro parandis inde spiritu ac oleo. Adhibetur autem corylus sylvestris.*

N. 1. *Serpens virgâ corylinâ percussus torpescit; unde conjectare licet, facultate antiserpentinâ corylum abundare.*

N. 2. *Faciunt ex ejusdem coryli sylvestris bifido surculo virgulam quâ metalla scrutantur.*

(Viscum. Haselmistel. Du Visc, glu, ou guy de Noisettier. *Miscelto of Hazel* or *Haselnutrée.* Lym van Haselaerboomen. Inter antiepileptica refertur.)

Fructus avellanæ (λεπτοκάρυα) exhibent usui medico, *nucleum, putamen & membranulas.*

Nuclei, teste Gal. l. 7. simpl. med. plus habent essentiæ terrestris ac frigidæ, quam juglandes. Venenis resistunt venenosorumque animalium ictibus, (cum ruta & ficubus impositi,) ex mulso hausti veteri tussi medentur, urinæ odorem mitigant.

Putamen crudum in pulverem contritum astringit, obstruit ac proin sistit diarrhæam, albaque fœminarum profluvia. Quercetanus specificum antipleuriticum inde facit, cum corall. rub. & mandibul. lucii.

Membranulæ nucleum ambientes ejusdem cum putamine sunt facultatis, eidemque præferendæ.

(Iulorum farina vere colligi potest pro Epilepticis.)

PRÆPARATA.

Ex ligno. 1. *Spiritus* fit per Retortam igne nudo ex sarmentis exiccatis.

(Acetum destillatum ligni Coryli ad gonorrhæam in lue venerea utile.)

2. *Oleum* fit itidem per Retortam vel per descensum.

Vires. *Vim habet utrumque calfacientem, incidentem, anodynam, antiepilepticam ac præcipuè odontalgicam.*

N. *Sunt qui oleum ligni Heraclei Rulando dictum autumant, nec sine causa quidem. Etenim non modo viribus iisdem celebre est, quas Rulandus oleo suo Heracleo adscribit, sed & nominis rationem habet. Corylus enim, quia primum ex Heraclea Ponti in Græciam translata fuit, heracleotica seu pontica dicta est, adeoque & nuces heracleoticæ.*

PRÆPAR.

Ex avellanis *Oleum expressum.*

Vires. *Articulorum dolores inunctum juvat.*

N. *Ingrediuntur etiam nonnullas compositiones alexipharmacas, ubi præferendæ sativæ, rubescentes & præcipuè oblongæ, ut dictum supra.*

HOFMAN. *Corylus & Avellana.*) German. Hasel-Staude. De hujus differentiis vid. *Dnum Autorem.* Montes amat Corylus & in plana etiam descendit, gaudet humido ac argilloso solo.

Lignum, Fructus & viscum in usu sunt.

Vires. Lignum per se &c.) Ex hoc *spiritus* & *oleum* præparatur in insultibus epilepticis magnarum virium, etiam à veneficio ortis. Colligendum autem tunc lignum est ☉ in ♈ existente duobus vel tribus diebus ante novilunium.

Recip. Ligni corylini (in quo viscum stetit) incisi in taleolas f. q. hisce imple retortam ad dimidias, inde fornaci & aperto igne dest. la primò liquorem acidulum & deinde oleum crassum, separa oleum per filtrum à liquore & rectifica cum calc. viv. per Aren. Non desunt, qui oleum hoc ligni Heraclei oleum Rulando dictum non sine causâ statuunt. Est enim egregium Medicamentum contrà morbum caducum, & contrà vermes, quos non solùm necat, sed etiam per secessum educit. Vermes hoc oleo conspersi statim moriuntur: Item in partu difficili commendatur pro singulari arcano, sed tamen non in nimiâ quantitate adsumendum est. Ejicit etiam fœtum mortuum & secundinas retentas, vermes dentium etiam eradicat & pediculos fugat.

N. 1. Serpens virgâ corylinâ percussa torpescit, unde patet, corylum vi anticolubrinâ abundare.

N. 2. *Faciunt ex ejusdem coryli sylvestris bifido surculo virgulam, quâ metalla scrutantur.*) Vocatur hæc *virgula Divina* seu *Divinatoria*, cujus beneficio latentes metallorum venæ inveniuntur. Nonnulli bifidum, ut *Autor* scribit, Coryli ramusculum adhibent, utrumvis ejusdem cornu manu alterutrâ tenentes: Alii surculum corylinum (quem totum unico anno enatum quidam expetunt) cujusvis alterius ligni baculo alligantes, cum eo vice scipionis, per locos quos metallorum feraces suspicantur lento passu obambulant. Et si forte mineræ metallicæ institerint, aiunt indubitato indicio baculum sese versus ipsam incurvaturum. Aliqui metallis familiariter adsueti quodnam metallum in vena præcellat hinc cognosci posse asserunt, si variorum metallorum frustula in eâdem manu cum virgulâ successivè teneantur: quippe simul ac illud quo vena potissimum abundat, manui imponatur, fortius virgulam flecti, quàm si alia metalli species unà cum ipsâ in manu teneantur. De hoc experimento quid statuendum sit vid. *Athanas. Kircherus Libr. 3. Magnetici Mundi part. 5. c. 3.* p. 635. *Nobiliss. Anglus Robertus à Boyle in tentamin. phisiologic.* p. 129. Cum autem modò laudati *Kircheri* allegata admodum curiosa sint, lubet totum contextum hîc annectere. Hîc quæri posset, utrum aliqua vis naturalis Corylo insit, qua metalla petat ab eis attracta? Ut autem hæc difficultas, inquit, melius enodetur, sciendum est, Mineras subterraneas continuò quosdam halitus exspirare, quibus pro metallorum diversitate, diversimodè quoque & terra & plantæ alterantur: Adeò ut metallognomones vel ex solâ plantarum constitutione & qualitate in interioris montium qualitatis venarum cognitionem devenire possint. Halitibus enim ex ♁nio, auripigmento, &c. exspirantib. omnes plantas aduri & consumi necesse est, præter quasdam, quæ hoc halitu veluti roborantur, unde montes glabri & steriles plerumq; metalli latentis alicujus indicium præbent. Indicium quoque latentis venæ erit, si arborum folia tempore verno liquida sint, aut subcœrulea, si rami, præsertim superiores infecti nigrore, aut alio colore minus naturali, si stipites bifidi, si rami nigri, aut discolores, ea namque opera faciunt, calidi & sicci venarum halitus, qui ne radicibus quidem arborum parcunt, sed eas adurentes prorsus infirmas reddunt. Dubium igitur nullum est, plantas metallicâ qualitate continuis montium exhalationibus imbutas aliquam ad ipsa metalla, suprà quorum venas crescunt, similitudinem fundare. Difficultas solum est, utrum hæc similitudo attractum causetur. *Th. Paracelsus* primò in eâ opinione fuit, unde suadet diversa metalla diversis virgulis inquirenda, eò quod si nulla sit planta, quæ non habeat metallum aut minerale quoddam sibi appropriatum, in quod naturaliter feratur. Hinc ait; Corylum super argenti venam crescentem naturaliter venas argenti appetere: Ita virgam fraxineam æri virgulam ex piceastro plumbo reperiendo conferre, eò quod dictæ arbores dictis occulto quodam consensu respondeant. Addit, juniperum, hederam, Caprificum, Pinastrum, & omnia aculeata maximè metallorum societate gaudere, atque ideò ut plurimum latentium venarum signum esse. Verùm hanc virgularum diuinarum inclinationem ex vi quâdam magneticâ, quâ plantæ occulto veluti motu in ea ferantur provenire, non credit *Kircherus*, cum hujusmodi virgulæ dictis metallis, cum quibus amicitiam habere dicuntur, applicatæ, quantumvis exactissimè & levissimè æquilibratas, nullum tamen inclinationis effectum præstare experimento à se facto non semel compererit: quem tamen æquè præstare deberent ac suprà venas expositæ. Sed hujus inclinationis, si quandoque contingat, hanc causam reddit. Vapor aut exhalatio metallica per radices arboris hausta, ramorum foliorumque humori conjuncta constringitur, cum autem omnis vapor constrictus & solutus graviter, fit ut continuo augmento vaporis metallici prægravatum lignum & incurvatum se veluti inclinet; hac ratione Virgam Alcinam ad latentes aquas scrutandas præparatam, dum vaporem exeuntem è terrâ avidè imbibit, tandem eò prægravatam inclinare videmus. Cujus rei argumentum hoc satis præbet, quod non quovis tempore, sed ante meridiem ut plurimum, dum vapor est copiosior, hæc effectum præstet, meridiano utpote vapore consumpto non item: tunc enim virgulam alcinam paulò antè inclinatam in

æquilibrio

æquilibrio conſiſtentem reperies Id quod libra quoque experieris, ſi enim bilancis vacuæ æquiponderaſtis unam partem ollæ aqua calida refertæ, altera extrà vaporem conſiſtente impoſitas notabiliter lancem ollæ impoſitam rorido vapore infectam alteri præponderare cognoſces: conſumpto verò vapore aut exſiccato ad æqualitatem redigi. Hinc quædam herbæ ſuper mineras creſcentes dicuntur glaciare mercurium, Crocus in ſulphureis montibus creſcens eorum vi imbutus ſtannum aureo colore tingit. Hinc patet quoque cur ſubinde inter cortices arborum copioſius mercurius reperiatur? *Hæc Kircherus.*

N. *Viſcum corylinum* epilepticis aliiſque capitis affectibus obnoxiis querno longè utilius eſt. Hoc in *corylo* non naſci ſcribunt, niſi poſt annum centeſimum. *Henricus ab Heer. Libr. I. obſ. 8.* Ex hoc componitur etiam *Unguentum ad veneficiorum* infringendam vim mirabile, ejus hæc eſt deſcriptio. Recip. adipis canis benè liquatæ & mundæ ℥ iv. adipis Urſi ℥ viij. Caponis ℥xxiv. tres truncos viſci corylini virentis fruſtatim ſectos & contuſos, dum humeſcant, contunde autem ſimul lignum, folia, baccas. Miſce in phiala, quam ſoli novem ſeptimanis cum expoſueris, vireſcentem balſamum extrahes, eoque veneficiatorum corpora, loca maximè dolentia & juncturas inungendo certo curabis experimento. *Karrichter.*

N. 2. *Corylum* in furno ſeu clibano benè expurgato in cineres recentem adhuc combure, & accuratè combuſtos per cribrum trajice. Et indè ægrum, de quo ſuſpicio eſt, nocte media ſuper cineres mingere jubeas, vaſque lotio pleum lento igni impone, ut vaporum ſpecie exhalet liquor, & ſi Morbus magicus, tunc in reſiduo cinere crines inveniuntur. *Thom. Bartholin. Centur. 5. hiſtor.* 35.

Fructus Avellanæ κεντοκάρια ſuppeditant uſui *Nucleum putamen & Membranulas.*) *Fructus* ingrediuntur *Confectionem Looh de Pino* ob bechicam qualitatem, veneniseriam reſiſtunt, & venenoſorum animalium ictibus medentur, urinæ ardorem mitigant, ſperma gignunt &c. Ejus oleum expreſſum furfuribus capitis delendis utile eſt. Putamina pulveriſata ob vim ſuam adſtringentem medentur omnibus alvi profluviis & albo mulierum fluori. Sunt etiam ſpecificum anti-pleuriticum. Membranulæ iiſdem gaudent viribus.

¶ CIX. *Coſtus.*

Κόστος, Coſtwurtz.	verus { amarus / dulcis }	*hic officinalis.* Coſtus, *Matth.* & *Lon.* id eſt, Panax coſtinum, pſeudocoſtus.
Coſtus. Coſtus.	falſus	Coſtus Hortenſis minor, *Geſn.* id eſt, Ageratum. Coſtus Hortor. *Lob.* i. e. Mentha.

N. *Officinæ in dulcem & amarum dividunt, quam diviſionem non diverſæ ſpeciei, ſed diverſæ ætatis Cluſius non ſine cauſa ſtatuit. Nimirum recentiores herbæ dulciores, cum vetuſtate tandem amareſcunt.*

Coſtus verus officinis noſtratibus uſitatus, eſt cortex extrinſecus cinereus, intrinſecus candicans, C. B. 6. & 7.

Eligatur coſtus recens, denſus, odoratus, ſubamarus, non carioſus.

Coſtus amarus dicitur, Helenii Comagenii radix, *Cord. in D.* Coſtus comagenius, adulterinus officinar. *Lob.* coſtus officinar. amarus, *Lon. Caſt. Tab.* coſtus amarus officinarum ſeu Helenium comagenium, *Dioſcor.* C. B. 6.

Coſtus dulcis dicitur, Coſtus dulcis offcin. *Lon.* ſed adulterinus, *Tab.* coſti pharmacopolarum ſpecies major. *Cam. in Matth.* coſtus dulcis officinar. centaurio magno cognatus, C. B. 7.

Vires. *Stomachicus, Epaticus, Uterinus ac Nephriticus eſt, calf. ſicc.* 3. *atten. aper. diſc. Hinc convenit in colica, obſtructis menſibus & urina, hydrope, paralyſi.*

PRÆPARAT.

1. *Oleum coſtinum* Meſuæ. Vide Diſpenſ. ex coſt. p. ij. caſſ. lig. p. 1. major, p. 8. cum vino ac oleo ſeſamino.

N. *Febrilem rigorem ſpina inunctum mitigat.*

2. *Pilulæ marcocoſtinæ.* Vid. l. 2.

3. *El. caryocoſtinum.* V. D. N.

HOFMAN. *Coſtus.*) *Dnus Autor* varias Coſti ſpecies in medium producit l. c. ſed Iacobus Bontius in notis ad *Garciam ab Ortâ* unicum tantum Coſti genus adſtruit, & dicit Vetuſtiores Medicos ſua Coſti genera magis à carie & vetuſtate corrupta diſtinxiſſe. Planta peregrina eſt, inquit *Dominicus Chabræus* l. c. p. 246. à Veteribus quidem celebrata, ſed ſuis lineamentis nuſquam accuratè deſcripta, unde vera illius dignotio nondum perfectè recentioribus patuit. Omnes quidem uno ore radicem eſſe ſtatuunt, ejuſque fruticem nullo eſſe quàm radice pretio; ſed ex quânam ſtirpe & an ex unâ tantum vel diverſis, nullus adhuc indubitanter aſſeruit.

Triplex *Coſti* genus facit antiquitas, *Arabicum, Indicum* & *Syriacum*, juxtà *Dioſcorid.* & *Serapion. Arabicum & Indicum Avicenna* quidem habet, ſed pro *Syriaco Tertium* amarum eſſe dicit & gravis odoris, qui *Caryophyllata* nominetur. Sic ille dulcem etiam agnoſcit cujus tamen alii non meminêre, nec in rerum naturâ datur; licet officinæ cum *Autore Amarum* & *dulcem* faciant. De *Hujus Synonymis vide Autorem* p. 54.

N. Ante annos non ita multos, inquit *Olaus Wormius* in *Muſæo* p. 176. ad Nos adferri cortex cœpit aromaticus, qui nomine & facultatibus proximè ad *Coſtum* Veterum accedit, quem quidam *Canellam* albam, quidam *Coſtum* Arabicum vocant; Ille eſſe videtur, quem *Monardes Cap.* 26. Ligni aromatici vocat, ex Inſulâ *D. Johannis de portu divite* allati, cujus odor & ſapor adeò aromaticus & excellens eſt, ut macim aut Nucem myriſticam longè ſuperet, imò canellam odoris ſuavitate, ſapore canellam, zedoariam & piper. Quocircà rectè in Notis monet *Cluſius* corticem potius aromaticum, quàm Lignum dici debere, atque ab Eo *Libr.* 4. *exotic. cap.* 3. ſub nomine canellæ albæ accuratius deſcribitur. Exterior cortex tenuior eſt, poroſior, ſed valde rugoſus, aſper ac multis rimis hians, multiſque ſinubus ſecundum longitudinem corporis, obliquè & inæqualiter diſpoſitis, planè cortici exteriori ſambuci colore & figura ſimilis. Sub eo interior, craſſior, ſolidior latet coloris cinerei albicantis, in quo acrimonia major. Interior hic præ exteriore commendatur, & planè eſt aromaticus, ſuavitatem cinamomi, acrimoniam piperis, caryophyllorum ex parte ſaporem obtinens. adeò, ut ex omnibus fermè aromatibus aliquid participare videatur.

Adfertur ex *Virginiâ, Moluccis, Iavâ Inſulâ, Barbados &c.* Sed ex quâ Arbore hic cortex petatur, non conſentiunt omnes, *Cluſius* erui putat ex ligno non planè diſſimili Guajaco, gravi ſolidâ ac durâ materiâ conſtante, aliquot nigricantibus venis diſtincto. At *Nierenbergius hiſtor. natural. libr.* 14. c. 28. *Coſti* Arborem Sambuci facie eſſe ait, Arbuti ſeu Lenedonis magnitudine flores odoratos ferentem, intus candidam, extrà cinerea m & buxi modo palleſcentem, quæ in *Caguzaraite* naſcitur. *Cl. Vir D. Iohann. de Laent. Lib.* 1. *deſcript. Indiæ Occid. cap.* 17. In Inſulâ Barbados corticem hunc copioſè provenire ait, cujus arborem his deſcribit. Folia obſcurè virent anteriore parte rotundâ, flores fert minutos, ſambuci in umbellam collectos, qui foliolis conſtant quinis, exteriore parte purpureis, intus aureis. Cortex lævis & materia dura, intus ſubnigra, amat ripas & uliginoſa loca.

Aliud genus nuper adferri cœpit *Nigricans* non in tubulis, ſed minoribus fragmentis, tam exteriore, quàm interiore ſuperficie; tenuior quoque eſt priore & diviſus cultro, interius ad cinereum accedit colorem. Acrimonia in eo inſignis quoque eſt, ſed nec odoris ſuavitate, nec ſapore aut viribus priore reſpondet. Unde advehatur, aut ex quâ Arbore petatur, incertum adhuc eſt.

Vires. Calefac. ſiccat, attenuat, aperit, diſcutit. &c.) Stomachicus, Epaticus, Uterinus ac Nephriticus eſt; Unde in paſſione colica, menſium ſuppreſſione, hydrope, paralyſi &c. adhibetur. Ex hoc *præparantur oleum coſtinum Meſuæ, Pilulæ Marcocoſtinæ & Elect. caryocoſtin. vid. Cl. Zwelferus animadv. in P. A.*

CRAP.

Sic deſcribitur in Appendice ad Pharmacop. SCHROEDER.

Crap *Maſſa rubea compacta duplex ad nos fertur, una ex* Sileſia, *altera ex* Batavia, *melior priori. Utuntur*

tuntur autem tinctores potissimum hac materia, in quorum gratiam magna copia advehitur. Præter hunc usum verò vulgus cum successu pulverem *hujus* Crap *assumit ad sanguinem ab ictu aut casu coagulatum dissolvendum, in haustu cerevisiæ calidæ ad* ℨ j. *aut alteram. Dicunt hac massa* radicum rubiæ tinctorum *contusarum*, Hispanos Chocolatam *tingere*.

Crassula vid. Fabaria.

¶ *CX. Crocus.*

Κρόκος, Planta est bulbosa, florem primo autumno ferens purpureum, cujus flammea stamina (instar antheræ) officinarum *crocus* est. Germ. Saffran. Saffran. *Saffron* of Soffrae 1. Saffraen.

Ex croci generibus plurimis officinal. est crocus sativus C.B.1. Hujus differentiam officinæ faciunt à natali loco, unde Crocus Viennensis, id est, qui ex Viennensi agro ad nos transportatur, ubi optimus hodie nascitur. Orientalis qui ex locis Orientalibus ac præcipuè ex Sicilia transmittitur, in cujus monte (Caryco nomine) omnium præstantissimus provenire censetur. Vulgoque dicitur Crocus de Aquila. Germ. Saffran/ Zimet/ Saffran. *Oriental* or *Saffron of the Eagle*. Oosterlijck of Saffraen van den Adelaer.

Videatur Crocus, *Brunf. Trag. Fuchs. Dod. Cord. Lon. Tab.* Crocum, *Matth. Cast.* hortense, *Cam.*

Eligatur crocus flexilis, tritu difficilis, albicantibus nonnunquam filamentis permistus. Reprobatur è contra saturato nimis colore rubro, odore fugaci, utpote qui vel cnici floribus, vel carnis bubulæ salitæ villis adulteratus.

N. *Adulteratio croci adeo impostoribus communis est, ut Emporiis nonnullis visum sit, certos deputasse inspectores, quorum judicio ut bonus crocus venalis pronunciatur: ita adulteratus Neptuno, Vulcanove, non citra venditoris ignominiam consecratur. Cujus rei exemplum hic Francofurti aliquot abhinc retro annis observare licuit.*

Vires. *Cordialis est ac pulmonicus, (ut quoque anima pulmonum audiat) uterinus, & hinc cæteris visceribus familiaris, calf.* 2. *sicc.* 1. *aper. dig. emoll. anodynus est, somnum conciliat, menses ac fœtum pellit. Usus frequens in syncope, Apoplexia, (gutta* 1. *ac* 2. *tincturæ aspergitur lingua) in hystericis affectibus, ictero, in peste aliisque venenosis morbis, in asthmate (cum ol. amygd. dulc.)*

Dosis ad Scrup. j.

Extrinsecus in collyriis, & sim. adhibetur.

NB. Usus ejus immodicus (scilic. ad Drach. ij. vel iij.) lethalis censetur.

PRÆPAR.

1. *Species diatucurma.* Vide Dispens.

2. *Tinctura seu essentia croci.* ♃. Croci Orient. q. v. extrahe cum Spir. vin. opt. abstrahe lentiss. △. ad consistentiam debitam. *Beguin.*

N. 1. *Alii extrahunt cum* ▽ *is cordialibus, e. g. rosarum, iisque guttulâ unâ ac alterâ Spir. vitrioli vel sulphuris roboratis: aliis fit extractio cum* ▽ *vitis vel sero lactis.*

N. 2. *Spiritus vini abstractus croci facultate est impregnatus, idcirco cum successu in usum Medicum venire poterit.*

N. 3. *Alii collocant crocum cum syndone in alembicum, destillantque Spir. vin. ex cucurbita tantisper, donec colorem ex croco susceperit. Tinctum Spir. vin. iterum destillant ad remanentiam Tincturæ in fundo. Tentzelius.*

3. *Extractum.*

4. *Oleum croci Mesuæ,* (compos.)

5. *Ol. Stillat. paratur* ut olea reliqua ex floribus, sed rarissimum est, ob nimios scilicet sumptus quos requirit. Nimirum ex croci ℔ j. vix Drach. j. elici poterit.

N. 1. *Alii* ♃. *croc. or.* ℔. ß. *Terebinth. unc.* 1 ß. *Spir. vin. opt. q. s. destillant, sæpiusque à fæcibus cohobant. Alii* ♃. *croci opt.* ℔. ß. *terunt grosse ac admiscent Tartari, Sal. communis an. Unc.* ß. *circiter, cum albumine ovi, F. pulmentum, cui superfundunt* ▽ *m fontan. calidam (vel* ▽ *m mellis) digeruntque dies (3. 4.) Hinc destillant per Alembicum ex cinere.* Medull. destillat.

N. 2. *Habet potestatem prosternendi appetitum.*

6. *Trochisc. de croco.* Vide Dispens.

7. *Elect. de ovo dictum.* Gulden-Ey. *Golden-Egg.* Gouden Ey. Vide Disp.

8. *Empl. Oxycroceum.* Vide Disp.

[Elixiria varia crocata sunt præcipue Uterinum.]

HOFMAN. *Crocus.*) Næniæ poeticæ finxerunt, hujus stirpis nomenclaturam à Croco puero fuisse derivatam, quod cùm Smilacem Puellam ardenter deperiret, amoris impatientiâ in sui nominis florem transmutatus fuerit *Ovid. 4. Metamorphos.* Alii statuunt Crocum puerum à Mercurio in disci ludo, illapso in caput ejus disco interemptum, & ex ejus sanguine Crocum pronatum esse. Nonnulli *Crocum* à κρόκη filo deducunt, quia stamina ejusdem fila repræsentant. Alii ab *urbe Coritio*, quod ibi in copiâ crescat. Græcè dicitur etiam κρόκος, κρόκον; Aliquibus *Heraclion, Xenaticus, Cynomorphus, Cresta, Crastus. &c.* Germ. Saffran.

Est bulbosa planta, vivax & carnosa; folio angusto & gramineo, flore colchici pratensis, purpureo & aureo colore nitentibus filamentis, odoris intensi acuti.

Hujus differentiæ sumuntur vel à loco natali unde *Orientalis* est, vel *Occidentalis*; Ille in Coryco monte Siciliæ nascitur, & provenit etiam in nostris regionibus præstantissimus, ut jam ex Viennensi agro magnâ in copiâ ad nos transportetur non minoris efficaciæ cum Orientali, ut invicem de præstantiâ certent vid. *Dominic. Chabræum in Stirp. iconibus & sciagraph & Iohann. Ferdinan. Hertodt Crocologiam eruditissimam* cap. 2.

Quoad Electionem, Crocus optimus est, recens, fragrantis odoris, coloris aurei, manus fricantis inficiens, in revolutione oblongus, in frangendo lentus. His dotibus si destitutus, adulteratus est.

Vires. Calefac. sicc. aperit, digerit, emollit & c.) Ob vires, quas in omnibus ferè curandis morbis præstat insignes, à Nonnullis *Philosophorum aroma* à quibusdam *Rex vegetabilium*, imò *Panacéa vegetabilis* insignitur. Cordialis est, thoracicus, unde & *anima pulmonum* dicitur, Cephalicus item, quare ad melancholiam, vertiginem, phrenitidem, catarrhos &c. notabilis est energiæ ac virtutis Hystericus est, stomachicus &c. & si quid anodynum, certè *Crocus* est. Hinc usus Ejus frequens est in syncope, hystericis affectibus, stomachi debilitate, ictero, peste, asthmate cum moschi grano uno vel altero in vino.

N. Nimius tamen Ejus usus nocuus est, hebetudinem oculorum, pallorem, nauseam infert, & hominem ridendo interimit, *vid. Schenck. in obs. medic, de venen. ex plant. lib. 7. fol.* 879 *Zacut. Lusitan. Prax. admirand. lib. 3. obs.* 19. Ex Croci nimio odore & usu in morbos ac temulentiam quosdam incidisse experientiâ quotidianâ constat.

Præparata. Præstat hunc vel in Substantiâ suâ exhibere, vel cum aliis compositum inde facere. Unde *Species Diacurcuma* vel *potius Diacroccu, Deinde Tinctura seu Essentia Croci.* Ubi notandum ex floribus Croci sine vel cum staminibus *aquam* etiam destillari ad arcendas vigilias aptissimam, cujus dosis ℥iij. ℥iv. Quicquid contrà *Cl. Zwelferus* regerat *in Pharmacop. Reg. p. m.* 231. Vim etiam habet anodynam unde non sine ratione & *Ios. Quercet. Aquæ suæ Dysentericæ* inservit. vid. *Matthiolus lib. 1. cap. 16. fol.* 18. Nec minus *spiritus* ex Croco destillatus non ut inutilis rejiciendus est, licet etiam modò allegatus *Zwelferus*

ferus contradicat l. c. negans ullas *Croci* virtutes in destillatione elevari, tamen ipsa Experientia refutat, quâ constat, non minoris efficaciæ *Spiritum Croci* esse, quàm *ipsum Crocum* in substantia exhibitum, eumque retinere Croci saporem, odorem & vires. Sumitur scil. Staminum Croci q. s. effunditur sp. rectific. Macerantur aliquandiù, posteà exprimuntur, expressio per digestionem & subsidentiam purificatur, & quod purum est decantatur, & decantatum destillatur. Quod in fundo remanet à destillatione liquidius, *Tinctura seu Essentia* vocatur. *Crassius* autem *extractum* dicitur. Exinde etiam *Aroph. Paracelsi* præparatur, si scil. Crocus cum pane vino madefactus in vase clauso ponatur per aliquot dies in fimum equinum, & tandem destilletur. N. Ego *Croci Essentiam* cum aqua vitis extraho & in melancholia notabili cum effectu in usum traho. Alii cum ▽is cordial. extrahunt, v. g. rosar. naphæ &c. Alium Extractum conficiendi Modum vid. in *Cl. Zwelfero* l. c. p. 232.

Vires.) In dysenteria & aliis affectibus urgente humorum vitiosorum magno orgasmo non est præsentius remedium *Essentiâ Croci vel Ejus Extracto*; Unde & *Iacobus Bontius testatur de Medicinâ Indorum* hoc remedio nullum humanam rationem ad dysenteriam in India vehementius, quàm aliis in regionibus gliscentem excogitare potuisse exquisitius, & verissimum esse hujus Morbi sæpe etiam venenati antidotum.

N. *Sal Croci volatile & fixum* cum *oleo destillato* conficiendi modum propositum vid. in suprà allegato doctissimo tractatu *De Croco, seu Crocologia Excellentiss. Dni D. Iohann. Ferdinandi Hertodt* p. m. 38. 39. & 47. Verum Nobis ἐπικρισις arridet *D. D. Zwelferi* l. c.

Multas prætereà *Crocus* ingreditur compositiones *Elixir* scil. *proprietatis, Paracels. item Helmontii, Elixir uterinum* Crollii, *Elixir sulphuris Mynsichti*; *Elixir Pectorale D. D. Iohann. Michaëlis, Oleum Croci coct. Mesuæ. Trochisc. de Croco, Theriac. Mithridat. Electt. de Ovo, Oxycroceum vid. Disp.*

¶ CXI. Cubeba.

Κομβέβαι, Cubebe, Quabebe, Cubebæ vulgares. Germ. Cubeben. Cubebs. Cubeben.

Fructus sunt aromatici exigui, forma & magnitudine piper rotundum referentes, nisi quod ferè paulum sint minores. Advehuntur ex Iava, Ind. Or. Insula, ubi decoquuntur antequam vendantur, ne apud exteros plantentur. Præstant majores, recentes, ponderosæ.

Dicuntur Cubebæ, *Garz. Acost. Fragos. Cord. h. Cast. Tab. Matth.* (qui eas nec Arabum cubebas, nec Galeni carpesium demonstrat,) Cubeb. vulgares, C. B. officinarum, *Lob.* carpesium Græcorum, *Lon.*

N. *Quid sint cubebæ, ambigitur: alii ex genere piperis & nigro piperi congeneris esse, Theophrastoque piper rotundum dici volunt: alii viticis fructum (at facultates sunt diversæ) existimant: Sylvaticus, Rusci fructum, alii carpesium Galeni statuunt: At Casalpinus, Amomi legitimi fructum pronuntiat. Est autem fructus racemosus arbor. cujusdam, malo vulgari similis, foliis vero piperis, sed angustioribus.*

Vires. *Calfac. 2. complet. sicc. 3. complet. atten. disc. viscera omnia roborant atque inprimis caput, adeoque plurimis inserviunt compositionibus.* [*Indi ad stimulandam venerem utuntur.*]

OFFICIN. NAT.

1. *Confectio c. saccharo.*
2. *Ol. Cubebar. still.*

N. *Rari usus est.*

3. *Spec. Diacub.*

HOFMAN. *Cubebæ.*) *Cubebe, Quabebe, & Quabebechi Arabicè. Avicenna Carpesium, Serapio Myrtum sylvestrem*; Alii *piperis genus*, alii *viticis semen*, alii *Rusci* fructum esse statuunt. Verùm sunt grana Piperi similia nigro, tenui adnexa pediculo, intus inania, sapore amaro, acri, odorata, colore cinereo, cortice scabro; Planta autem ex quâ colliguntur, sylvestris est & spontè proveniens imbecillis hederæ modo, vel Smilacis fruticibus & arboribus adhærescens, foliis myrtiformibus, floribus odoratis, fructibus racemosis, non uvæ modo in communi racemo, sed singulis granis singuli dati pediculi.

Ex Iava & aliis Indiarum regionibus advehitur, ubi tanti æstimatur, ut antequam institoribus venalis exponatur, ab incolis decoquatur, metuentibus, ne in alieno solo satus, radices agat & luxuriet.

Vires. Calefac. siccat, atten. disc. &c.) Specificum, Cephalicum & Stomachicum est, unde commendatur ad capitis ventriculi, ac nervosi generis frigidos affectus, ex vino bibitus; Item in ore detentus fructus claram vocem, facit concionatoribus, venerisque auget voluptatem si in coitu ore detineatur, utero etiam confert & flatus sylvestres discutit.

CXII. Cucumis.

Cucumis (σίκυς) in genere notat omnes fructus horarios, adeoque sub eo comprehenduntur, { Cucumis officinarum qui vel Pepones, Melones, Anguriæ, &c. } { Sativus, *h. loci.* Sylvestris Asininus, *Vide in Class. 4. Elaterium.* }

Dicitur cucumis sativus, *Brunfels. Matth. Fuchs. Lon. Cast.* cucumis vulgaris, *Dod. Ger.* cucumer sativum, *Cord. in D.* cucumis sativus & esculentus, *Lob.* cucumis sativus vulgaris. C. B. I. German. Cucumern/ Gurcken. Cocombre. *Cucumber.* Coucommer.

Suntque cucumeres virides, albi, longi, recurvi, læves, asperi.

OFFICIN. NAT.

Solum *Semen*, cui & ipsi *Fructus* addi possunt: hi enim etsi sint culinares; attamen cibum præbent medicamentosum.

Vires. *Semen,* (*seu nuclei*) *ex numero est famosor. 4. sem. frig. maj. refriger.* (*præcipuè si aridum sit, alias humect.*) *in fine grad. 1. absterg. aperit, urinam ducit, usúsque creberrimi est in emulsionibus antipleuriticis, antiphreniticis, & sim.*

Ipsa cucumerum substantia refrigerat & humectat. Excrementitii est succi, adeoque non nisi robustioribus ventriculis edenda, idque non sine corrigentibus condimentis, v. g. pipere, & simil.

PRÆPARATA.

Condit fructus: cum *Sal. com.*

CXIII. Cucurbita.

Κολοκυνθίς { sativa Kurbs. Courge. *Gourd. Cucurbit.* Cauwoerden. *Hujus loci.* sylvestris. *Vide Colocynth. Class. 3.* }

Nomen cucurbitæ omnibus familiare est Botanographis.

N. *Cucurbita sativa etsi variant magnitudine, colore, figurâ; conveniunt tamen, natura & viribus.*

OFFICIN. NAT.

Solùm *Semen* & nonnunquam *Folia.*

N. *Semen recensetur in numero seminum 4. frig. maj. venitque in usum cum vel sine cortice.*

Vires. *Cucurbita convenit viribus cum cucumere tàm in qualitatibus carnis quàm in seminis facultatibus. Folia recentia puerperarum mammis adhibita, monente Matthiolo, lac imminuunt.*

PRÆPAR.

▽. *ſtillat.* Ex fructu immaturo.

Vires. *Fert opem omnibus inflammationibus externis, oculorum, aurium, podagricis, &c. Intrinſecus quoque mirabiliter æſtum corporis mitigat.*

N. *Succus expreſſus idem facit.*

HOFMAN. *Cucumis & Cucurbita.*) De horum differentiis vide *Dnum Autorem.* Horum Semen & fructus in uſum veniunt. Seminum uſus frequens eſt in Medicinâ ex numero Seminum quatuor frigidorum majorum, quæ tamen non rancida excorticata adhiberi debent, ex quibus emulſiones pro pleuriticis, peripneumonicis, phthiſicis, phreniticis, nephriticis, hecticis &c. conficiuntur. Cucurbitarum oblongarum albarum pulpa contuſa ac in aqua cocta præſente calore hectico non incommodè ſpinæ dorſi imponitur ſæpius renovando, experientia *D. D. Benedicti Oheimii τῶν ἐν ἁγίοις* olim hujus loci Phyſici ordinarii, ac Medici incomparabilis. Ex Seminibus cum aquâ Cucurbitæ deſtill. Emulſionem paravit pro hecticis.

¶ CXIV. *Cuminum.*

Cuminum { ſativum: *quod hîc.* / pratenſe: *quod carum.* }

Κύμινον, Cuminum ſativum, *Brunfelſ. Trag. Matth. Cord. hiſt. Lob. Caſt.* Cuminum, *Lon.* Cuminum officin. cumini ſylv. 1. genus, *Dioſcor.* Cyminum, *Cord. in D. Tab.* ſativum. *Cam.* Cuminum ſemine longiore, C. B. 1. aliis cuminum domeſticum, Romanum. German. Kümmich / Kümmel / Römiſch Kümmel / Pfeffer Kümmel / Kram-Kümmel / Gartenkümmel. Cumin, Cumin cultivé, cumin ſauvage, cumin de Rome. *Cummin.* Commyn.

OFFICIN. NATIVA.

Solum *Semen.*

Vires. *Calfac. & ſicc. 3. atten. diger. reſolvit, flatus diſcut. utile in Colica, Timpanit. vertigine.*

PRÆPARATA.

1. Semen Præparatum maceratione in ✠.
2. Confectio.
3. ▽. Ex ſem. l. a.
4. *Ol. ſtillat.* Ex ſem. l. a. cum ▽ elicitur. [Gonorrhææ pituitoſorum utile.]
5. *Spec. diacumin.*

[*Ex Speciebus Tabulæ.*]

CXV. *Cupreſſus arbor.*

Κυπάρισσος { Mas. / Fœmina. }

Arbor eſt procera conifera, foliis pinum æmulans, iiſque ſemper viridibus.

Provenit copioſe in Inſula Creta.

Inſignitur Cypariſſus. *Caſt.* Cupreſſus altera ſive ſylveſt. *Ger.* Cupreſſus, *Matth. Dod. Cord. in D. Lon. Cam. Tab. C. B.* 1. German. Cypreßbaum. Cypres, arbre. *Cypreſſ-Tree*, or *femal Southernwood* Cypreſſenboom.

OFFICIN. NAT.

Lignum, *Fructus* & raro *Folia.*

Vires. *Lignum refrigerat, ſiccat, aſtringit.*

Fructus & Folia calfaciunt parum, exiccant ad gr. 3. aſtringuntque valide, proin uſus ſunt præcip. in hæmoptyſi, diarrhæa, dyſenteria. Commendantur itidem in mictione involuntaria ut & in herniis curandis intus & extus adhibita.

N. *Fructus ſive conos, nuces vel pilulas Cypreſſi officinæ nominant: aliis Gabulæ dicuntur.*

HOFMAN. *Cupreſſus Arbor* Hujus Nuces ſive coni; aliis galbuli dicti, ut *Varroni*, ſed minus rectè, melius, certè globulum ſi dixiſſet, ut rectè *Turnebus* annotavit, σφαιρία τῶν κυπαρίσσων, à Rhopopolis ex Cretâ & Italiâ ad Nos tranſportantur, quibus Semen innaſcitur non atomorum inſtar, ut *Matthiolus & Lacuna* ſtatuerunt, ſed quod ad acetoſæ ſeminis accedit magnitudinem. Itali hanc Arborem alunt in cœmeteriis, quòd ſemper funebris habita fuerit. Cupreſſorum Sylvæ non habentur, ſed hîc una, ibi alia in abruptiſſimis provenit locis. Hujus Semine; non integro fructu *Hippocrates* fuit uſus ad ſuffitus muliebres. Foliis Nos non utimur, ſed fructibus, qui calefac. ſiccant, aſtringunt, conſolidant, unde in hæmoptyſi, diarrhœâ, dyſenteria, enterocele intus & extus adhibentur.

¶ CXVI. *Cupreſſus herba.*

Chamæcypariſſus. *Trag. Fuchſ. Cord. Lon.* Santolina altera, *Dod.* Abrotanum fæmina. *Brunſ. Matth. Lob. Caſt. Cluſ. hiſt. Tab. Ger. Cam.* Cupreſſus herba, *Cord. in D.* Santonicum minus, *Cord. hiſt.* Polium. *Theophraſt. Dioſcor.* Abſinthium marinum, *Tab.* Abrotanum fœmina foliis teretibus, C. B. 1. Germ. Gartencypreß. Cypres, & Auronne. *Garden-Cypreſſ*, *Fœmale Southernwood.* Tuyn-Cypreſſen / Averoon wiffen.

Colitur in hortis noſtratibus.

OFFICIN. NAT.

Herba, ſeu folia, ſed raro.

Vires. *Convenit qualitatibus cum abrotano, uſusque præcipui eſt in obſtr. Epatis, Renum & Vreterum, curat Icterum, lumbricos fugat. Extrinſecus ſubvenit morbis uteri, &c.*

Cupreſſus Herba) *Chamæcypariſſus, Santolina, Abrotanum fœmina, &c.* Non immeritò inter ſuffrutices hæc planta numerari poſſet. Radicem enim habet lignoſam, & virgulta cubito altiora emittit, lignoſa, tenera, lanugine incanâ, in quibus folia uncialis longitudinis circiter, cana, denticulata, odore aromatico, ſapore acri & amaro. Singulis ramulis ſinguli flores inſtar tanaceti inſident.

Colitur in hortis noſtratibus.

Vires.) convenit qualitatibus cum abrotano, uſuſque prætereà notabilis eſt in albis fœminarum profluviis ſiſtendis, item in lumbricis enecandis, ſemine ejus bellariis immiſto, ut pueri ita decipiantur. Extrinſecus in hyſtericis paſſionibus levamen addit.

¶ CXVII. *Curcuma.*

Cyperus Indicus *Dioſcor.* & Curcuma officinar. *Cord. hiſt. Cluſ. coroll. Lon. Lob. Tab.* Curcuma longa & rotunda, *Cord. hiſt.* Cyperus altera, radice lutea, *Caſt.* Terra merita, *Ruel. Lob.* Cyperi genus ex India *Matth. Fuchſ* C. B. 1. [Crocus Indicus Io.]

Eſt radix officinalis exotica, non tantùm croceo colore apparens, ſed & eodem colore alia tingens. Germ. Gilbwurtz / Geelſuchtwurtz. Curcuma *Turmerick.* Curcuma of Geelſuchtwortel.

Duplex communiter eſt, aliquando longa, aliquando radice rotundâ: Hæc multò acrior priori exiſtit, atque cum zinzibere ſæpe affertur.

Vires. *Dicata eſt veſicæ biliariæ, Stomacho & Epati, hinc & Lieni ac Vtero. Calf. & ſicc. 2 amara eſt: abſterg. atten. aper. dig. diſc. menſes movet. Vſus in Ictero, Hydrope, cachexia.*

PRÆPAR.

Species diacurcuma.

N. *Rectius spec. diacrocu nominantur, quippe curcumam non admittunt.*

HOFMAN. *Curcuma.*) *Cyperus Indicus. Terra merita. Duplicem* Ejus agnoscit *differentiam Cordus, longam & rotundam.* Est radix officinalis exotica, dicitur & *Crocus Indicus*, quòd ullam cum *Croco* habeat similitudinem, sed quòd radix Ejus non secus ac Crocus verus colore flavo tingat. Ejus folia sunt oblonga, & longè latiora, quàm folia Cardamomi, quibus aliàs non sunt absimilia, caule variat, qui in Cardamomo est internodiis tanquam arundo distinctus, sed in Curcuma lævis & æqualis. Flore ex flavo est purpureo, qui in summitate plantæ emergit, similitudine referens florem gladioli cujusdam, purpureos flores proferentis.

Nascitur in Cananor, Calecut, & Goæ: & magna Ejus quantitas ad Arabes, Turcas ac Persas defertur, qui omnes ex India advehi fatentur, in cujus sylvis tam copiosè crescit, ut inde vel integras naves onerare possis. Apud Indos nulla planta est in frequentiori usu, quàm Curcuma, nec apud Eos ullum frequentius condimentum in coctis piscibus & carnibus elixis. Præpterea nobilissimus Ejus usus est in Medicamentis tam topicis, quàm intrò exhibendis in omnibus viscerum obstructionibus ac mesenterii, tum in mulierum Morbis nullum æquè celebrant Malaicæ mulieres, quàm hoc, tam divinis laudibus efferunt in facilitando partu, urinæ difficultatibus ac renum affectibus. Tum ad Uteri morbos remedium est specificum, Iacobus Bontius de Medicinâ Indorum in Notis ad Garciam ab Ortâ.

Vires. Calefac. sicc. atten. absterg. aperit, diger. disc. &c.) Dicata est vesicæ biliariæ ejusque calculum per alvinam regionem excludit, uti per observationem novi, cum enim *Clarissimus Dnus Christianus Gueinzius meritissimus olim Gymnasii Nostri Rector* p. m. aliquando acutissimis dextri hypochondrii doloribus usque etiam ad Medicorum desperationem de restitutione in sanitatis plenum torqueretur; Medicis reliquis consultantibus ultrò citroque de remedio aliquo appropriato huic affectui adhibendo, tandem D. D. Benedictus Oheimius Medicus sine pari στοχαστικὸς p. m. semidrachmam radicis curcumæ in haustu cerevisiæ calidæ butyraceæ propinavit, cujus usu elapso bihorio dolores dicti non solùm remiserunt, sed & per secessum ipso salvo lapilli aliquot subluteo colore splendentes in pelvim substratam excreti fuerunt, quos quidam Medicorum ex intestinis, Ego autem ex fellis folliculo secessisse judicavi. Elapsis duodecim & circiter annis pòst eadem perpessus symptomata, sed defuncto tum laudato D. Oheimio p. m. & nullis excretis lapillis, in quos causam mortis refero, hujus iter adiit. Hujus cadaver si pollincturæ subjectum fuisset, nullus dubito, quin vesiculam fellis calculis refertam invenerimus, quos dolor acutissimus in latere dextro sub costis nothis alvi unà excretionem impediens certò certius prodidit. Præterea etiam hujus radicis Curcumæ usus non postremus est in ictero, hydrope, cachexiâ, &c. Ex hâc præparari potest *Essentia & Extractum* ejusdem cum radice efficaciæ.

¶ CXVIII. *Cuscuta.*

Est
- Major, colore scil. albo vel rubro: *Hæc hujus loci.*
- Minor. *Vid. Epithym. in purgantibus.*

Dicitur Androsaces vulgo cuscuta. *Trag. Matth. Lon. Cast. Clus. Ger.* cassytha, *Lob. Tab.* cassutha, *Fuchs. Dod.* major, C. B. 3. [Lini Podagra.] Germ. Filtzkraut / Flachsseyden / Toddern / Seyden-kraut. Goute de lin, augure de lin. *Cuscuta, Dodder.* Cuscuta / Scorfte / wrangtende Vitz-kruyt.

Floret Junio, Julio, & Augusto: adnascitur passim herbis & fruticibus, potissimum urticæ, lino, lupulo.

OFFICIN. NAT.

Folia seu herba tota villosa cum floribus, præcipuè lino adnata.

[Semen interdum accipitur ad compositiones spleneticas.]

Vires. *Splenetica imprimis est, hinc epatica; Calfac. 1. sicc. 2. abstergit, subastringit, aperit, melancolicum humorem corrigit, utilis in scabie, ictero nigro, obstructionibus epatis ac lienis.*

PRÆPAR.

∇. *stillat.* Ex tota planta.

[N. *Hæc apprimè convenit in rubedine faciei.*]

[Prostare etiam deberet Syrupus, in febribus Chronicis efficax. à Langio expertus.

HOFMAN. *Cuscuta.*) sive *Cassuta*, *Cassytha*, Germ. Filtz-Kraut. Hæc alienæ semper culinæ assecla non propriâ vivit quadrâ, sed in herbis & arboribus passim nascens instar alicujus visci earum nutrimento vivit, ut sæpè ad tabem etiam producat. Nullis, postquam in altum adscendit, nititur radicibus, quibus tamen primum germinans non destituitur, Flores per capreolorum mæandros nullo ordine subnascuntur glomerati, rubescentes vel albicantes. Capitulis subsequentibus insunt semina instar papaveris.

Est autem vel *Major*, vel *Minor*; *Major* est vel colore albo vel rubro. *Minor* tenuior est & russior, de quâ infrà de *Epithymo.*

Reperitur Iunio, Iulio & Augusto, in vepribus, rubo, lupulo, lino, thymo, ebulo &c.

Tota herba cum floribus usui cedit.

Vires. Calefac. siccat, absterg. subastring. aperit &c.) juxtà quorundam opinionem ejus vires sequuntur genium herbæ aut arboris quibus insidet, si calidæ insidet frutici, calidam sortietur energiam, & vice versâ. Viscerum medetur obstructionibus, unde in ictero, incipiente hydrope &c. valdè commendatur. Ejus *Aqua destillata & decoctum* in usu sunt, & ex hoc Syrupus parari potest.

¶ CXIX. *Cyanos.*

Baptisecula, Blaptisecula, flos frumenti; Korn-blum / blau Kornblum. Blaveola, bivet, blevet, ou. *Aubifoin.* Koornbloem. *Blewbottle or corn flower.* Blauw-Koornbloem.

Cyanos
- Sylvestris
  - Montanus.
  - Segetum: *Hic officinal.*
  - Repens
    - Latifol.
    - Angustifol.
- Hortensis.

Dicitur Cyanus, *Lon.* flos, *Dod.* Cyanus major, *Matth. Cast. Cam.* Cyanus sylv. *Fuchs.* Cyanus vulgaris, *Lob. Ger.* Cyanus cæruleus, *Tab.* Baptisecula, *Trag.* Lichnis agria & flos frumenti, *Brunfels.* Cyanus segetum, C. B. 2.

Crescit passim inter segetes: Floret Majo.

OFFICIN.

Flores.

Vires. *Frigef. & siccat. 2. astring. utilis in oculor. inflammationibus, rubedine, lippitudine, doloribus, in hydrope (propinant.)*

PRÆPARAT.

∇. *Stillat. ex flor.*

HOFMAN. *Cyanos.*) Hæc à colore floris cyaneo ita appellatur, flos frumenti Korn-Blumen etiam dicitur. *Battisiculam*, *blapsisecculam* Alii vocant, quia secantibus & metentibus impedimento est retusâ in ejus occursu falce.

Vires. Frigef. & sicc. adstring. &c.) Hujus aqua *destill.* externè mira præstat in oculorum inflammationibus, lippitudine, doloribus. Internè autem *Ejus decoctum* in hydrope incipiente propinatum aquas per diuresin eduxisse Mihi compertum est.

CXX.

¶ CXX. *Cyclamen.*

Vocatur Cyclaminus, *Matthiol. Cord.* in *D. Lon. Tab.* Cyclaminus major, *Cast.* cyclam. rotundus, *Fuchs.* cyclaminus orbicularis rotundifolius, *Dod.* Cyclamen officinar. orbiculato folio, panis porcinus & Arthanita, *Lob.* Cyclaminus flore odorato, *Clus. hist.* Cyclaminus vulgaris & cyclam. prior. *Matth. & Lob.* Lugd. cyclam. æstivus vulgaris, *Cam.* Cyclamen orbiculato fol. *Ger.* Cyclaminus minor & Umbilicus terræ, *Trag.* Cyclamen orbiculato folio infernè purpurascente, C. B. 1. German. Erdapffel / Saübrod. Pain de Pourceau Sowbread Verkens-broot Eerdtapel.

OFFICIN. NAT.

Radix, colligenda Autumno.

Vires. *Calfac. & sicc. 3. potenter incidit, aper. absterg. Errhinum est. Usus præcip. in [auditus gravitate ex Spir. Vini infusa] obstructis mensibus, in pellendo fœtu mortuo, in Ictero, in calculo expellendo, strumis ac tuberculis discutiendis. Internè cauto opus habet; magisque externo usui prostat.*

PRÆPARATA.

Succus. Hic cùm rarò nostratibus in promptu sit, ejus locum subit decoctum.

Unguentum de Arthanita majus V. D. *minus* V. D.

HOFMAN. *Cyclamen*) *Cyclaminus. Panis porcinus sive arthanita.* Germ. Schwein-Brot.

Nascitur in editis montibus, solúmque amat lutosum.

Floret Iunio & Iulio. Radix colligitur Autumno.

Vires. Calefac. sic. incidit, aper. absterg. &c.) Drasticum medicamentum est, cujus usus præcipuus in mensium obstructione, in expellendo fœtu mortuo; & accurato opus est judicio, quibus sit ejus usus commendandus. Ab eâ gravidæ abstinere debent. Hinc magis externò usui prostat, ut in errhinis, unguentis, emplastris, unde ung. de Arthanitâ Majus & Minus. vid. Disp. Ex floribus cyclaminis conficitur etiam oleum ad Pleuritidem externum vid. in thesaur. annexo sect. XIX. n° 3.

¶ CXXI. *Cydonia Malus.*

Μηλέα κυδωνία; Cotonea malus, Quittenbaum. Coignier 𝔠, des Coins, *Quince-Apples.* Queeboom / en Quee-Appellen.

MalaCotonea { hortensis / ferens / sylvestris } { Mala minora, *quæ præferuntur.* / Mala majora vulgo pyra seu struthia. / Mala media, i. e. notha, *quæ proveniunt ex cotoneis*, quæ struthiis insita fuêre vel contra. }

Videatur malus Cotonea, *Brunf. Trag. Matth. Fuchs. Cast.* Malus cydonia *Lon. Tab. Cam.* Cotoneus, *Cord. histor.* Cotonea & Cydonea mala *Lob.* Mala rotunda minora, nonnullis χρυσόμηλα ab exteriore cutis colore, *Dod.* Mala cotonea minora C. B. 1.

OFFICIN. NAT.

Mala ipsa exiccata. *Semen* seu *grana.*

Vires. *Mala cotonea stomachica sunt, refrig. 1. sicc. 2. astringunt, nutriunt. Usus præc. in vomitu, alvi fluxu, singultu, laxitate stomachi.*

N. *Ante cibum sumpta alvum constipare creduntur, è contra à pastu laxant.*

Semen. *Refrig. & hum. mucilagine sua lenit, acrimoniam obtundit. Usus præc. ad linguæ ariditatem leniendam; [gargaris.] ad dolorem hæmorrhoidum sedandum, [in clysteribus] ad ophtalmiam sanandam, (mucilago cum Aq. rosarum facta & imposita) ad scissuras mammarum solidandas ambustaque curanda, &c.*

PRÆPARATA.

1. *Condit.* Condiuntur Cydonia (sive integra sive in frusta concisa) separato cortice semineque exempto: aromatizanturque cinamomo, caryophillisque infixis.

2. *Vinum.* Est succus liquidus, cui admixtum est tantillum sacchari.

3. *Rob. Cydonior.* Est succus inspissatus ad mellis consistentiam, dicitur aliàs syrupus Ferdin. Imperatoris.

4. *Diacydonium.* Ex succo acido & sacch. ;. *Vide Disp.*

5. *Marmelata.* Est cidonior. dulcium decoctio (per manicam Hippocratis) filtrata, cum saccharo inspissata & in scatulas ut congelescant effusa.

6. *Miva Cydonior. simplex.* Syrupus est ex syc. dulcior. p. xij. vini p. v. & sacch. p. iij.

7. *Miva Cidonior. aromatizata.* Syrupus est ex suc. acidor. p. xij. vini p. v. mellis p. iij. & Cinam. V. Disp.

8. *Diacydonites, vel Diacydonium simplex.* Ex carne Cydonior. scil. atque sacch. ana V. D.

9. *Diacydonites, vel Diacydonium compositum*, diversæ descriptiones extant. V. Disp. A. & N.

10. *Diacydonites Laxativum.* Vid. Disp. Aug.

[*Est vel diagrydiatum, vel Ialapinum, vel cum Gummi Guttæ.*]

11. *Essentia seu Spiritus.* Ex succo dulci fermentato: *raro in usu est.*

12. *Ol. per infusionem.* Ex cydoniis non excorticatis succo Cydon. & 🜔 omphacino. V. D.

HOFMAN. *Cydonia Malus*) German. Quittenbaum. Hujus *MALA* seu *fructus* & *semen* cum *Lanugine* in usum veniunt.

Mala refrig. sicc. adstring. &c.) Stomachica sunt condita & cinamomo ac caryophyllis aromatisata, coctionem juvant, in gravidis fœtum non solùm corroborant, sed & si sæpè iis gravidæ vescantur, scitissimi in lucem eduntur liberi, venustâ facie ingenuoque vultu. Ante cibum sumpta alvum constipant, contrà à pastu laxant. his conficitur & *Vinum, roob*, sive *succus inspissatus*, qui vel cum vel sine Saccharo præparatur. Uterque lateribus vasis affigit tartarum veluti crystallisatum, qui stomachicum & diureticum est utilissimum. Quod si ante inspissationem cum succo pomorum Borsdorffiensium vel succo uvarum incoquatur, elegantissimum nanciseeris cordiale & Stomachicum, in vomitu, alvi fluxu ac sudore diaphoretico perutile. Prostant etiam *ex cydoniis Malis præparata marmelata, myra cydon. s. & aromatis. Aqua cinamomi cydoniata, ex succo cydoniorum cum cinamom. per fermentat. parata. Diacydon. s. & c. diacydon. laxativ. Spiritus per fermentat. simplex, & cl. per infus.*

Semen refrig. &c. humect. &c.) aquâ rosaceâ semen infusum mucilaginem præbet, quæ lenit & vitiosorum humorum acrimoniam demulcet. Ex hoc mucilago extracta cum aq. plantagin. Nymph. &c opthalmiæ utilis est, confert item ad ambusta, scissuras labiorum, linguæ ariditatem, hæmorrhoidum dolores &c.

Lanugo Cydoniorum hæmorrhagiæ narium & omni sanguinis profluvio medetur externè applicata.

Dactylus vid. Palma.

CXXII. *Cynogloſſum.*

Κυνόγλωσσον, Cynogloſſa, lingua canina, Hunds-zung. Langue de Chien. *Houndstongue.* Hondts tonge.

Diverſorum eſt generum è quibus magis officinale, quod indigitatur cynogloſſa major, *Brunſ. Cord. in D.* cynogloſſum vulgare, *Matth. Lob. Caſt. Cluſ. hiſt.* cynogloſſum *Dod. Tab. Ger.* officinarum, *Lon.* cynogloſſum majus vulgare, C.B.2.

Creſcit paſſim locis aridis penes muros: Floret Iulio.

OFFICIN.

Flores, Folia ac *Radix*, ſed raro.

Vires. *Refrig. & ſicc. 2. incraſſ. lenit, obſtruit. Uſus in ſiſtendo fluxu alvi, in gonorrhæa, ac catharris incraſſandis. Verùm quia in numero herbarum eſt, quæ pourceau ob narcoſin virulentam ſuſpecta ſunt, raſſimè à practicis adhibetur.*

PRÆPAR.

1. *Pilul. de Cynogloſſa.* Vide Diſp.
N. *Somnum conciliant, narcotica ſunt.*
2. *Unguentum.* Vide Diſp.

Hofman. *Cynogloſſum) & cynogloſſa, lingua canina.* Germ. Hunds-Zunge. *Diverſorum eſt* generum. Eſt enim vel *vulgare majus*, & *minus, candidum*, vel *Creticum flore parvo dilutè purpuraſcente Cluſii. De quibus vid. Dominic. Chabræum l. c.* p. 520.

Vulgare creſcit juxta ſepes, lotis incultis & ſabuloſis in parietinis & propè muros.

Floret Majo & Iunio.

Flores, folia & radix ſed rarò, in uſu ſunt.

Vires. Refrig. ſicc. incraſſ. lenit. &c.) Ex hoc conficiuntur *pilulæ de cynogloſſo*, quarum compoſit. vid. in *Cl. Zwelff. Pharmacop. Reg. p. 65. & ad Diſpens. animadverſ.* Eſt medicamentum præſtantiſſimum ad catharros tenues ſiſtendos; ſomnum conciliat & omnis generis dolores placat, dyſenteriam, diarrhœam & immoderatum menſium fluxum ſiſtit. In primis ſi opium fermentatum cum ſucco cydoniorum dictis accedat pilulis, majoris erunt efficaciæ. Aliàs autem ipſa folia cum floribus ſunt ad inveterata & maligna ulcera ſananda utiliſſima. Horum aqua, ſuccus & pulvis ad mariſcas collutione & inſperſione efficaciſſima ſunt, item ad ambuſta, dolores, alopecias, &c. commendantur; Radix ſicca pulveriſata ac vino rubro pota dyſenteriam, gonorrhœam ſanat, & omnis generis ulcera & vulnera curat. Si hujus decocto gratè rubicundo aphthæ & maligna oris ulcera ex lue venerea contracta eluantur, & ejus pulvis inſpergatur, ſanantur, componitur etiam inde emplaſtrum inſignes in vulneribus virtutes emollientes & anodynas habens; licet rariſſimè à Practicis adhibeatur, attamen quæ rara, chara ſunt.

§ CXXIII. *Cynoſbatos.*

Κυνόσβατος, κυνόρροδος, Roſa ſylveſt. arvenſis, canina, rubus caninus Wilde Roſen/Feld-Roſen Heckroſen/Heiderroſe/Hainhecke. *Wild Roſe*, or *Sweet-Bryar.* Wild of Veldt-Roſen/Soet-rynckende doorn.

Varia comprehendit genera. Eſt enim roſa ſylveſtris, vulgaris, flore odorato incarnato, flore majore & rubente, &c. Verùm in officinas non niſi roſa ſylveſtris, flore odorato incarnato infertur.

Inſignitur Cynoſbatos, *Dioſc. Lon.* cynoſbatos procerior & cynorrhodos *Cord. in D.* ſentis canis & cynoſbatos, *Brunf.* Roſæ ſylveſt. 1. genus *Trag.* Roſa ſylv. *Matth. Dod. Tab.* odora *Ger.* Roſa ſylveſt. vulgaris, *Cam. epit.* Roſa canina odorata & ſylveſt. *Lob.* Roſa canina, *Cam.* Roſa ſylveſtris vulgaris flore odorato, C. B. 1.

N. *Matthiolus Cynosbaton & cynorrhodon inter ſe differre ſtatuit. Verum non malè faciunt qui pro uno & eodem frutice habent.*

Creſcit in dumetis, floret Majo.

OFFICIN.

Flores, Fructus, Spongia, & interdum *Radix.*

Vires, Flores *conveniunt in qualitatibus cum roſis ſativis, ſed majorem vim aſtringendi habent, proinde in profluvio uteri rubro & albo ſumma ſunt æſtimationis.*

Fructus, [Hagenbutten.] des Grattes culs épluchez. *The fruit* or *knobs with kernels.* De Vruchten van de witte Doorn met keernen. *vi Lithontripticâ maximopere commendantur, in qua tamen excellunt exempti arilli.*

Spongia [Bedeguar.] Schlaffkunts/Schlafſäpffel. *The Spungyballs that grow on ſweet bryar.* Spunce uyt wilde Roſe/of Soet-rynckende doorn. *Itidem calculoſos efficaciſſimè juvare dicuntur & inprimis qui inibi continentur lapilli ac vermiculi, quorum hi quoque ad lumbricos fugandos commendantur.* Poteſt propinari ſpongia pulveriſata, vel aliter præparata.

Radix. *Spicula ex corpore extrahit (impoſita.)*

PRÆPARATA.

1. ▽. fragrans.]
2. *Fructus Cynosb. conditi.*

Condiuntur abraſa lanugine & exemptis prius arillis.

3. *Rob. Cynosbati.* Fit leg. a.
4. *Spiritus ſ.* ▽ *ſpongiarum* quæ fit:

Glomi menſe Majo vel Iunio collecti inciduntur; remotiſque vermiculis aut aliis inſectis inibi reperibilibus, digeruntur que cum ▽ & fermento ut putreſcant, dein elicitur ▽ ſeu ſpiritus per veſicam.

5. *Spiritus alcaliſatus.* Ex capite mortuo (in deſtillatione præcedenti reſiduo) ulterius incinerato, elicitur *Sal com.* idque purificatum cum Spiritu conjunge & aliquamdiu macera. Tandem cum argilla miſce & propelle per Retortam ▽ nudo ut nempe totum *Sal com.* ſimul tranſeat. Poſtea rectifica ſi opus ſit. *Hartm. in pract.*

Vires. *Spiritus hujus guttula aliquot* (ad 20.) *in liquore conveniente adhibita, calculum inſenſibiliter expellunt.*

6. Conſerva florum quæ interdum laxat.
7. *Syrupus*, regius ſeu aureus nonnullis dictus.

Hofman. *Cynosbatos.) Cynorrhodos, roſa ſylveſtris.* Germ. Wilde-Roſen. Creſcit in dumetis. Floret Majo.

Hujus flores, fructus, Spongia & interdum Radix in uſu medico ſunt. Flores viribus conveniunt cum roſis ſativis, & optima ſæpè inde deſtillatur *aqua*, & majorem adſtringendi vim habet, ut in profluvio uteri rubro & albo maximæ ſit efficaciæ.

Fructus ob lithontripticam facultatem commendabiles ſunt, prout & in illis contenti arilli excellunt. Item *Spongiæ* valdè etiam proſunt contra calculum, unde & principale ſunt ingrediens *Eſſentiæ Nephriticæ D.D. Iohann. Michaelis.* Vinum ſi eis affundatur, egregium fit nephriticum, cujus tamen virtus non ſimpliciter diuretica, ſed moderatè adſtrictiva eſt, Renum archeum roborando & ſedando calculos expellit, unde etiam vim habet dolores demulcendi nephriticos. Spiritus etiam ex his deſtillari poteſt beneficio fermentationis, qui mirificè in calculo prodeſt. Sed *Spiritus alcaliſatus Hartmanni*, quem *Dnus Autor* etiam deſcribit, non artem ſapit, ſed inanibus proceſſibus annumeratur.

¶ *CXXIV. Cyperus*

Κύπειρος wilder Galgan. Souchet. *Wild Cypres, long & round.* Wilde Cyper lang en rondc.

{ longus.
{ Rotundus.

Rotundus potiſſimi quidem uſus eſt, tamen judicio virorum etiam eruditorum parum vel nihil longum ſuperat; ſuntque partus diverſi ejuſdem radicis.

Creſcit ſponte in regionibus calidis, Italia, Syria, Alexandria, & ſimil. Noſtratibus colitur quandoque in horto, gaudetque ſolo humido ſed minus efficax eſt peregrino.

Dicitur Cyperus, *Dioſc. Alpin.* Cyperus rotundus Orient. maj. vel Babylonicus, *Rauwolf*, Cyperus major Syriacus, *Cam. in Matth.* Cyperus rotundus orientali major, C. B. I.

OFFICIN. NAT.

Sola *Radix* quæ eligenda gravis, denſa, fractu contumax, plena, aſpera, odoris cum quadam acrimonia jucundi.

Vires. *Utraque Stomachica eſt ac uterina, calf. & ſicc. 2. aper. Uſus præcipuus in urina ac menſibus ciendis, cruditate ventriculi conſumenda, hydrope inchoato præſervando, colica ac vertigine diſcutienda, ulceribus veſicæ ſolidandis: maſticata emendat oris fœtorem. (Cocta in oleo contuſa & impoſita renibus ac pectini urinam proritat.*

Varias quidem ingreditur compoſitiones, ſed alieno titulo inſignitas.

HOFMAN.) *Cyperus* Græcis κύπειρος, vel κύπερος ita nominatus, quia radix pyxidulam puſillam figura imitatur.

Duo ejus genera in uſu ſunt, *Rotundum & Longum.*

Eſt autem radix junci triangularis aut quadrangularis, cubitalis aut majoris, quandoque folia habentis porracea, longa, anguſta, in ſummo caule minuta, ſemen complectentia. Radices inter ſe cohærent oleis oblongis ſimiles, quæ rotundæ ſunt, nigræ, odore ſuavi, guſtu amaro.

Naſcitur in lacunoſis, paluſtribus, imò etiam in cultis locis.

Optima ea cenſetur, quæ gravis, denſa, dura, aſpera, odorata cum quadam acrimonia.

Sola Radix in uſu eſt.

Vires. Calefac. ſicc. aper. & c.) Urinæ ſuppreſſioni medetur, menſes reſtitantes movet, ad calculum & hydropem utilis, oris ulcera depaſcentia curat. Eſtque ejus magnus etiam apud Ægyptios uſus. *Proſper Alpinus, Olaus Wormius in Muſæo. Domini. Chabræus l. a.*

D

¶ *CXXV. Daucus.*

Δαῦκος, Daucus, Daucum & Daucium, Moʒhrenkümmel. *Akind of Carrot or wild Parſnep.* Cenſlach van Geelwortel / Croonkenſcruyt / of wilde Vinſternakel.

N. *Dauci nomine plantæ binæ officinis veniunt. Daucus ſcil. Creticus*, de quo hic; *& Daucus vulgi ſeu officinarum.* Vide Paſtinaca ſylveſtris.

Dicitur Daucus 1. *Matth.* Daucus Cretenſis verus, *Dioſc. Lob. Germ.* Dauc. Creticus, *Caſt. Tab.* Dauc. foliis fœniculi tenuiſſimus, C. B. I.

Naſcitur ſponte in Inſula Creta, unde nomen quoque habet, tum quoque in Italia. *Semen* ſolum noſtratibus officinale eſt.

Vires. *Uterinum imprimis eſt & diureticum, Calf. & ſicc. 2. aperit, incidit, flatus diſcutit. Uſus præcip. in menſibus obſtructis, ſuffocatione & dolore matricis, in colica flatulenta, in ſingultu, dyſuria, tuſſi chronica.*

N. *Ingreditur Compoſitionem Theriacæ.*

PRÆPARATA.

°°° ad calculum utile.

HOFMAN. *Daucus, Daucum, & Daucium.*) Mähren Kümmel. Vel eſt *Creticum* vel *vulgare*. De *Cretico* hic agemus, hoc foliis eſt fœniculi ſimilitudine, ſed minoribus & tenuioribus; caule dodrantali, umbellâ Coriandri, floribus albis, ac inter hos ſemine acri, albo hirſuto ac ſuavis odoris. Radix eſt digitali craſſitudine & dodrantalis altitudine.

Naſcitur ſponte in Inſulâ Cretâ, unde & nomen accepit, & in Italiâ in præruptis altiſſimorum montium rupibus. Colitur tamen etiam in hortis noſtratibus, ubi Martio viret, & floret Majo, ſemine turget Iunio. Quod ſolum in uſu eſt.

Vires. Calefac. ſicc. aperit, incid. diſcutit, &c.) Unde carminativum, diureticum & uterinum eſt in colica, dyſuriâ, hyſtericâ paſſione, menſium oppreſſione &c. ſummo cum ſucceſſu adhibetur. Refertur ad ſemina quatuor minora calida.

N. Theriacæ compoſitionem ingreditur, quia à Phalangio demorſis ſubvenire creditur.

N. Dauci ſylveſtris ſucco Angli cereviſiam ſuam imbuere ſolent, illamque medicatis cereviſiis reliquis, quæ verno tempore adhibentur, longè anteferunt.

¶ *CXXVI. Dictamnus Creticus.*

Dictamni officinales ſunt. { Dictamnus Creticus, Cretiſcher Diptam. Dictam de Crete. *Dittany of Crete.* Crettiſche Diptamum of dictamus. *De quo hic.* Dictamnus vulgaris ſeu albus officinar. *Vide Fraxinell.*

Dicitur Dictamnus, *Brunf.* Dictamnum. *Matth. Lob. Caſt.* Dictamnum Creticum, *Matth.* verum, *Dod.* Dictamnus verus, *Cord. in D.* Dictamnus Creticus, *Trag. icon. Cam.* Dictamnus Creticus C. B. I.

Naſcitur in Creta foliis craſſioribus villoſioribus, in hortis Italiæ Majoribus, minusque incanis.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Uterina in primis eſt herba ac alexipharmaca. calf. & ſicc. atten. abſter. aper. Uſus præc. in obſtructis menſibus, in partu accelerando (intrinſecus & extrinſecus) in Ictibus venenatis, in ſpiculis extrahendis*

HOFMAN. *Dictamnus Creticus.*) Vel *Creticus* eſt *vel Vulgaris*; Ille in Cretâ naſcitur foliis craſſioribus & villoſioribus, colitur tamen jam etiam in hortis noſtris. Derivatur Nomen à Monte Cretæ Δίκτης, & voce θάμνος. Vulgaris dicitur *Fraxinella*, de quâ infrà.

Hujus folia tantùm in uſu ſunt.

Vires. Calefac. ſicc. atten. abſterg. aperit, &c.) Hujus folia alexipharmaca & uterina ſunt, unde in menſibus retardantibus, partus difficultate etiam commendantur internè & externè. Item ad venena corrigenda & ſpicula extrahenda cervorum exemplo didicimus conducibilia. Venenis non minus, ac Theriaca, cujus & compoſitionem ingrediuntur, reſiſtentia.

¶ *CXXVII. Dipſacus.*

Eſt { Sativus { Major. *Hic uſualior.* / Minor. *Et hic adhiberi poteſt.*
{ Sylveſtr.

Videatur Δίψακος, *Fuchſ. Dod. Tab. Germ.* La-

veneris, *Matth. Cord. in D.* Carduus Veneris, Carduus fullonum, *Lob. Trag.* Dipf. fylv. aut Virga paftoris, C.B. 3. & 4. German. Kartendiftel. verge à berger, chardon à foullon, ou chardon à carder. *Teazles, Garden-Thiftle,* or *Carduus Fullers Thiftle.* Caerden/Volders Caerden.

Crefcit locis afperis arenofis: Floret Iunio & Iulio.

OFFICIN. NAT.

Radix fed rariffimè: hinc *Vermiculi* in echinis reperti.

Vires. *Radix tefte Matthiolo ficc. abftergit. Ufus pracip. in Rhagadibus ani folidandis (decocta cum Vino) commendatur in verrucis abigendis.*

Vermiculi (vel radix) de collo fufpenfi quartanam arcere creduntur: eofdem cum oleo rofac. vel fimili contufos paronychiam fanare, author eft Matthiolus.

HOFMAN. *Dipfacus.*) *Labrum veneris. Dipfacus* vocabulum à fiti, quæ Græcis δίψα appellatur, defumptum eft, quia contrà hanc femper paratum habeat humorem. *Labrum veneris* à foliorum pofitu pelvis fpeciem conftituente. *Carduus fullonum* vocatur ab ufu.

Duplex communiter ftatuitur. Sativus & Sylveftris. Sativus in quamplurimis Italiæ, locis feritur, & præfertim in agro Bononienfi, fingulari diligentiâ. *Sylveftris* vel *eft Major vel minor,* uterque ufualis. Hic crefcit locis afperis arenofis: Floret Iunio & Iulio.

Aqua in foliorum concavo ad oculorum rubedinem, caligines & ad faciei maculas. Sommerfpruffen.

¶ CXXVIII. Doronicum.

Aconitum pardalianches Theophrafti, *Matth. Tab.* Doronicum Auftriacum alterum, *Cluf. Cam.* Doronicum 2. longifolium, *Tab.* minus, *Ger.* Doronicum radice repente; Eidem. Doronicum radice dulci, C.B. 1. Germ. Gämfewurtz/ Schwindelkraut. *Doronicum, akind of vvolfbane.* Doronicum.

Crefcit in Auftria, Styria, Helvetia, &c.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Accedit ad calfac. & ficc. gr. 3. difcut. alexipharmaca eft. Ufus præcipuus in Vertigine, Uteri inflatione, palpitatione cordis, venenofis morbis ac morfibus (nimirum fignaturam Scorpionis habet.)*

N. *Sunt qui aconitum pardalianches effe volunt, adeoque noxium (ut Matthiol.) Cui tamen moderni minimè fubfcribunt.*

HOFMAN. *Doronicum.*) Licet hujus varia dentur genera, de quibus confule *Bauhini Pinac. & Dominic. Chabræum* l. c. tamen hîc illud, quod longifolium hirfutum eft, & provenit in Auftriacarum & Stiriacarum alpium jugis inter Saxa, intellectum volumus, unde & Auftriacum dicitur. Non defunt, qui pro *Aconito Pardalianche,* & fic pro veneno habent, eò quòd hujus ufus canibus, lupis, & pardalis funeftus fit, *tefte Matthiolo comment. in Diofcor. lib. IV. cap. 73. Cafpar. Hoffmann. lib. 2. cap. 4. de Medicament. officinal.* Verùm licet concedatur, canibus, lupis &c. lethale fuiffe venenum, tamen indè concludi nequit, homini etiam deleterium ac funeftum effe. Differt Natura à Naturâ, alimentum ab alimento. Aloë interficitur vulpes, homini medela eft. Mures decocto herbæ helenii necantur, homini remedio eft. Nux vomica feles, canes, picas &c. necat, & tamen ingreditur *Elect. de Ovo Maximil. I. Imperat.* Unde *Lobelius, Pena in adverfar. Stirp. Conrad. Gefn. in epiftol. Matthioli* præcipitantiam miris modis exagitant. Concedimus hanc radicem in nimiâ dofi exhibitam etiam nocuiffe, ficenim & alia, vinum, crocus, ambra, Mofchus &c. in nimiâ copiâ adfumpta effent venena. Et contingere poteft, radicem Doronici recentem effe flatulentam, & fic alicujus noxæ infimulari poffe: exficcata fanè minorem creabit moleftiam. Ut patet ex femine Coriandri humido & ficco. *vid Excell. Georg. Hieronym. Velfchii eruditiff. differtat. Medico-philof. de Ægagropilis.*

Vires. Calefac. ficc. difcut. &c.) Hujus radicis virtus fpecifica directa eft contrà vertiginem, cordis palpitationem, & uteri inflationem. Adverfatur etiam venenis, lumbricos necat & expellit.

N. Nonnulli ab hac jufto tempore collecta & collo alligata fibi à telorum vel globulorum impetu incolumitatem promittunt.

Dracunculus feu Dracontium; Quamvis hujus nullam fecerit mentionem *Dnus Autor,* forfan cum *Plinio* pro una eademque planta cum *Aro* habens, tamen nec hæc ftirps omittenda eft, cum & hanc *Diofcorides* non neglexerit, in *Majorem & Minorem* diftinguens, & utrumque fusè defcribens, diverfis faltem vocibus unum & idem: quo fit ut *Galenus, Paulus, Ætius, Serapio, Oribafius, Matthiolus,* &c. Unum tantum *Dracunculum* agnofcant. Eft autem *herba & radix* Medicamentofa. Germ. Dragonckel.

Vires, calefacit, ficcat, refolvit, attenuat, incidit, aperit. Unde hujus herba & radix decocta infervit contra Scorbutum, in quo fummè commendatur, licet ratione faporis cum aliis anti-Scorbuticis non conveniat; tamen *juxta Cl. Helmontium* in herbis etiam infipidis magna fæpenumerò latet virtus. Hujus decocti dofis manè & vefperi eft cyathus unus, per menftruum fpatium continuandus.

N. *De Dracunculo Hortenfi vid. Dominic. Chabræus* l. c. p. 368. ejufdem virtutis cum Noftro jam defcripto.

E.

¶ CXXIX. Ebenus.

Lignum exoticum eft in medicina nullius ufus, præterquam quod Paracelfus oleum ac fal ejus maximè commendet. Ol. ftillat. collaudat in doloribus arthriticis, Podagra, Paralyfi, morbis venereis & puftulis (extrinfecus fcilicet loco affecto inunctum) Sal celebrat vi purgandi (forte facultatem purgatricem ftimulandi) in podagricis, paralyticis, item virtute mundificandi vulnera. Vide Paracelf. de Xylo Hebeno. German. Ebenholtz. De l'Ebene. *Ebony.* Ebenhout.

HOFMAN. *Ebenus.*) *Et Ebenum, five Hebenus & Hebenum.* Eft Æthiopiæ ac Indiæ arbor, palmæ folio. Eftque vel *genuina* vel *fylveftris.* Hujus iconem habet fæpè laudatus *Dominicus Chabræus* l. c. p. 30. Hujus figura eft palmæ facie *Hairi,* quod à quibufdam *Ebenus* cenfetur, & cui cum Ebeno maxima eft convenientia, in eo tamen differunt, quod *Hairi* arbor tota fpinofa fit, *Ebeni* verò non. Ex India ad Nos defertur, ut & Æthiopia, licet *Virgilius* folam Indiam ferre *Hebenum* fcribat, tamen *Lucanus* etiam meminit *Hebeni Mareoticæ* hoc eft *Æthiopicæ.* Nullum eft dubium, quin cum *Guajaco,* cujus contra luem veneream magna eft efficacia, in hoc magnam habeat affinitatem. Unde *Th. Paracelfus Ejus oleum & fal* fixum maximè in morbis venereis, podagricis, paralyticis, tam internè quàm externè commendat. *De xylo* Hebeno. Germ. Ebenholtz.

¶ CXXX. Ebulus.

Χαμαιάκτη Diofcoridis, hoc eft, Sambucus humilis. Ebulus. *Trag. Matth. Fuchf. Lob. Caft. Tab.* Ebulus feu humilis fambucus, *Dod.* Ebuli & Sambuci alterum genus, *Lon.* Sambucus humilis, feu Ebulus, C.B. 5. Germ. Niederholder/ Attich. Hyeble. *Dvvarf Elder Danevvort.* Hadich / Wilden-Vlierwortel.

OFFICIN. NAT.

Flores, Folia, Cortex interior, *Semen & bacca.*

Vires. Flores *calfac. & ficc. difcut. emol. refol. fudores movent ut fambuci flores.*

Eâdem vi pollent folia *& imprimis ad podagricos dolores fopiendos, tumorefque aquofos difcutiendos, adeoque & hernia aquofæ conveniunt.*

Cortex *interior maximè radicis (præterquam quod aquosos & serosos humores totius corporis per alvum educit,) calf. & sicc. discutit, emollit. Usus præcip. (ut florum) in inflammationibus, Erysipelate, & sim.*

PRÆPAR.

1. ▽ *stillat.* Ex floribus.
2. *Spiritus.* Ex floribus fermentatis.
3. *Rob. Ebulin. seu pulpa baccar.*

Vires. *Aquas blandè detrahit, sudoresque movet.*

4. *Tinctura seu Essentia granorum Ebuli.* Fit & usurpatur eodem modo quo tinctura Sambuci.

Vires. *Tinctura hac specificum est remedium contra hydropem, cachexiam, uteri strangulatum, cujus paroxysmum sudore mediante fugat.*

[*Unguent. de Ebulo Lacun. ad dolores podagricos.*]

De Cortice & semine, *vide* in purgantibus.

HOFMAN. *Ebulus.*) χαμαιάκτη Dioscor. sive *sambucus herbacea, humilis.* Germ. Attich Niderer Holder. Adeò sambuco affinis, ut illius nomen pumilæ adjectione meruerit.

Nascitur in opacis, udis & aquosis locis, & sæpissime ad arvorum margines. Floret Iunio & Iulio. Baccæ Augusto & Septembri maturantur. In Nostris regionibus frequens crescit etiam in Italia, Gallia, Helvetia.

Vires. Flores calefac. sicc. discut. emoll. resolv. &c.) Diaphoretici sunt, ut fl. sambuci, ex quibus aqua destillatur, & spiritus per fermentationem.

Eadem vi pollent folia, hæc cocta ad cataplasmatis formam sopiendis podagricorum doloribus conferunt; item tumores aquosos & herniam in specie aquosam discutiendo ac resolvendo tollunt.

Cortex interior radicis calefac. sicc. disc. emoll. &c.) aquas hydropicorum educit in vino infusus, & externè in inflammationibus ut erysipelate applicatur.

N. Radix Ebuli, non ejus cortex, tempore verno rubicunda collecta & pulverisata nimio mensium fluxui medetur. Dos. à ʒß. ad ℈ ij in vino rubro.

Ex baccis Roob conficitur etiam ad aquas hydropicorum in robustioribus subjectis educendas.

Ex granis Tinctura seu Essentia præparatur ad prædictos affectus utilissima.

¶ CXXXI. *Endivia.*

Σέρις, Intybus sativa, Endivien. Endive. *Endive.* Endyve.

Est { Major latifolia, *quæ intelligitur simpliciter sic dicta.*
Minor angustifolia (dicitur scariola) *quæ priori substitui potest.* }

Prior dicitur Intubus sive Endivia, *Trag.* Intubus major, *Matth.* Intubum sativum latifolium, *Fuchs. Lob.* Intybum sativum, *Cord. in D. Dod. Ger.* Intybus sativa major, *Cast.* Seris (sive Endivia alba,) *Lob.* Endivia hortensis, *Cam.* Intybus major sativa sive cichorium domesticum, *Tab.* Scariola Arabum interpretibus, Seris domestica latifolia sive Endivia vulgaris, C.B. 1.

Colitur in hortis, solo gaudens opimo. Floret Iulio & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Folia, Semen, rarissimè, *Radix.*

Vires. *Epatica est nobilissima, refrig. & sicc. 2. abst. aperit, diuretica est. Usus frequentissimi in febribus biliosis.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *stillat.* Ex integra planta.
2. *Succus.* Ex foliis.
3. *Syrup. de Endiv. simpl.* ex succo & sacharo.
4. *De Endiv. compos.* Vid. D.
5. *Syr. Byzantius.* V. D.
6. *Diaser. Andernac.* V. D.
7. *Sal com.* Ex planta incinerata.

HOFMAN. *Endivia.*) Σέρις. *Intybus sativa.* Germ. Endivien Et est vel *Major latifolia,* vel *minor angustifolia, scariola* dicta.

Prior dicitur *intubus* sive *Endivia.*

Seritur in hortis & vere satum celeriter adolescit, ac æstate florens semen profert & postmodum intercidit. Iulio verò satum in hyemem incidit, Septembri aut Octobri terrâ obrutum, ligatis prius foliis nivis instar candidum redditur, ac deinde hyeme aliorum acetariorum loco mensis apponitur.

Vires, refriger. siccat, absterg. aperit, &c.) Hepatica herba est nobilissima, biliosorum humorum orgasmum compescens, stomacho grata ac utilis. Faucium inflammationibus earumque asperitatibus inservit. Ex hâc *Aqua destillata, syrupus s. & c. Syrupus Diasereos Andernaci* in febribus biliosis frequentissimi sunt usus.

N. Sal autem, ut *Dominus Autor tradit,* nequaquam ex hac incinerata præparari potest.

¶ CXXXII. *Epatica Nobilis.*

Epatica alba, Trifolium nobile. Epatica, *Brunf.* aurea, *Brunf. Tab.* Trifolium magnum seu aureum, *Trag.* Trif. aureum, *Dod. Lon.* aureum magnum, *Cast.* Trinitas, *Matth. Cord. h. Cast.* Hepaticum trifolium, *Lob. Cam. Ger.* Hepatica trifolia, *Clus. hist.* Trifolium Epaticum flore simplici, C.B. 1. Germ. Hertz oder Leberblümlein / gülden Leberkraut / edel Leberkraut. Hepatique d'or, yellovv, *Hepatick Golden Livervvort.* Gulden en Edel-Lebercruyt.

Florere incipit veris initio, colitur in hortis.

OFFICIN. NAT.

Folia ac Flores.

Vires. *Calf. & sicc. moderatè (al. refr.) subastring. sanguinem mundificat, Epatis ac Lienis obstructiones reserat, urinas ciet, Renes & vesicam abstergit, Herniam curat.*

PRÆPARATA.

▽ Ex planta integra.

HOFMAN: *Epatica Nobilis.*) seu Trifolium Nobile. Germ. Edel Leberkraut. fl. simplici & pleno cœruleo & albo.

Vires. Calefac. sicc. subastring. &c.) Specificum hepaticum est, hepatis ac reliquorum viscerum tonum confortat, sanguinem mundificat, & moderata sua adstrictione epatis etiam & lienis obstructiones tollit, urinas ciet; Externè hernias glutinatoria sua vi sanat & faucium inflammationibus in gargarismis medetur. Aqua ex hac destillata externè cutim glabram & nitidam reddit. vid. Thesaur. nostrum Pharmaceuticum annexum sect. 1. num. 47.

N. Extractum etiam saccharatum ex foliis præparari potest.

Epatica saxatilis vid. Lichen.

¶ CXXXIII. *Epatica stellata.*

Hepatica stellaria, *Tab.* Matrisylva, *Trag. Cord. in D. Lon.* Asperula, *Lob. Ger.* Asperula odorata, *Dod. Cast. Clus. hist.* Aperine sylv. quædam, *Cord.* Asperula seu Rubedo montana odorata, C.B. 1. Caprifolium aliis, German. Stein-Leberkraut / Hertz-freud /

freud/ Waldmeister. l'Hepatique en forme d'étoile, *Starr-like* or *Stone Liverwort.* Walmeester/ Sterrenkruyt.

Gaudet solo nemoroso; Floret Aprili & Majo.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus.

Vires. *Calfac. & sicc. seu temperata potius est, Epati ac cordi familiaris. Usus pracip. in obstructo Epate, ac meatu biliario, & hinc in Ictero, in Epate calidiore refrigerando. Extrinsecus in temperie calida Epatis (cataplasi.) in tumoribus calidis. Quin & pedibus alligata parturientium partum accelerare dicitur.*

N. *Plantula est nostratibus familiarissima, quippe vix quidam e Francofurtensibus erit, cujus potum Majo mense non subornet, saporem conciliando gratissimum.*

HOFMAN. *Epatica Stellata) Matrisylva Asperula.* German. Steinleber-Kraut. Waldmeister. Dicitur etiam *rubeola Montana odora* siccata scilicet, viridis autem non, *Bauhini.* Hujus folia radiatæ rubiæ positu ad cauliculorum tenuium, quadratorum singula genicula nascuntur subhirsuta. Circà fastigium dividitur caulis in binos aut ternos ramulos, ex quibus pediculi flosculos sustinent suaviter olentes candidos; ex quatuor foliolis compositos. Radix ejus pluribus geniculis intercepta tenella summà tellure serpit, capillaribus fibris demissis, unde caulici surgunt.

In Nemore nostro Sebensi reperitur & monte S. Petri. Floret Iunio & Iulio.

Herba cum floribus in usu sunt.

Vires. Calefac. sicc. temperatè.) Vulneraria est, totius massæ sanguineæ salia sylvestria corrigens, unde & in potionibus vulnerariis maximo cum sanitatis emolumento aliis admiscetur. Potionibus item Majalibus subornata saporem illis conciliat gratissimum. *Crato in consil.* 40. *Libr. V.* notat, perhiberi illam pedibus parturientium alligatam partum accelerare.

¶ CXXXIV. *Equisetum.*

Ἵππουρις; Herba Equinalis, Cauda Equina, Roßschwantz/ Pferdschwantz/ Schaffteenhen. Queuë de'cheval, Queuë-chat. *Horse-tail.* Peert-steert.

Varii est generis. Est enim Equisetum palustre varium, est sylvaticum, est pratense, est denique arvense. Et hæc etsi viribus conveniant, attamen usuale magis est pratense.

Dicitur Hippuris altera, *Trag.* Equisetum alterum, *Matth.* Equisetum *Fuchs.ico.Cord.in hist.* Hippuris major prima, *Lon.* Hippuris fontalis & Equisetum 2. Diosc. *Lob.* Hippuris minor *Lob.* Equisetum palustre majus *Tab.* palustre. *Ger.* Equisetum pratense longissimis setis, C. B. 8.

OFFICIN. NAT.

Caules cum foliis suis.

Vires. *Vulnerarium est, frig. sicc. 2. inspissat. astring. Usus pracip. in hamorrhagiis sistendis, in exulceratione & exulceratione Renum & vesica, interaneorum tenuium, &c.*

PRÆPARATA.

▽. *stillat.*
⊖ ex cinere.

HOFMAN. *Equisetum.) Hippuris. Cauda equina.* German. Roßschwantz. Et est *Majus & Minus*, ac utriusque plures rursus sunt differentiæ *vid in Dominic. Chabræo l. c.* pag. 550. 551. Est enim palustre varium, est sylvaticum, est pratense, est arvense &c.

Vires, frigef. sicc. inspiss. adstring. Scilicet adstringendi obtinet facultatem cum amaritudine, hæmorrhagias sistit, exulceratio-nem intestinorum tenuium, renum & vesicæ curat, Unde ejus succus vel decoctum varia corporis vulnera & ulcera consolidat; sanguinem etiam ex naribus, utero, hæmorrhoidibus manantem sistit. Hujus energiæ adstrictoriæ etiam debetur, quod calculosis prosit, dum renum tonum roborando aliàs in calculo flaccidorum felicissimè calculos expellit. Unde, *Casparus Hoffmannus libro 2. medic. officin. c.* 102. *In curatione*, inquit, calculi, si benè distingueremus remedia, pauciores haberemus calculosos. Qui enim perpetuò utuntur propriis dictis diureticis, præcipuè non purgatis primis viis, adducta ad locum affectum materia calculosa, malum faciunt pejus. Quantò melius illi, qui præservationis quidem gratiâ singulis anni quadrantibus everrunt primas vias dictas alvinas, deindè utuntur lacte amygdalino per aliquot dies; Pro curatione ante omnia leniter purgant, posteà utuntur diureticis impropriè dictis frigidis scilicet quæ tonum reddunt renibus, *syrupo de Limonibus, chamæmelino cum aq. fl. pruni sylvestr. fragariæ, equiseti,* &c. quorum quædam adstringunt. *vid. Simon Paulli in quadripart. botanic. class. secund. p.* 59.

¶ CXXXV. *Eruca.*

Εὔζωμον, Arab. Legir. Raucken. Roquette, *Rocket* Eruca.

Eruca.
- Palustris. Crescit juxta rivulos.
- Sylvestris, crescit in locis arenosis, floret Iunio, Iulio, &c.
- Hortensis, Εὔζωμον, Legir, Weisser Senff. Moustarde ou senevé de jardin. *Garden Rocket*, or *white Mustardseed.* Witte Mostaertsaet.

Ex his infertur in officinas potissimum hortensis latifolia, C. B. 1. quâ tamen acrior est sylvestris.

Dicitur Eruca, *Brunf. Matth. Cord. in D. Cast.* Eruca sive Rucula marina major & Sinapi 8. *Trag.* Eruca sylvestris, *Fuchs. ico. Lon.* Sinapis alterum genus, *Fuchs.* Erucula major, *Cord. h.* Eruca sativa; *Matth. Lob. Dod.* Eruca major, *Cam.* Eruca latifolia alba sativa Dioscor. C. B. 1.

OFFICIN. NAT.

Semen.

Vires. *Calfac. sicc. intense. (3.) Usus pracipuus in Venere stimulanda, apoplexia præservanda. Extrins. (imposita radix) extrahit ossicula fissa, pituitam è cerebro prolicit (in apophlegmatism.)*

PRÆPAR.

Confectio semin.

HOFMAN. *Eruca.)* Hæc est vel *palustris*, quæ ad rivulos crescit, vel *sylvestris* in locis sabulosis crescens, vel *hortensis* latifolia, atque hæc in officinas infertur. Germ. Weisser Senff.

Ex hâc præter semen nihil est usui.

Vires. calefac. siccat, &c.) Venerem stimulandi vim habet; commestum & mansum ab apoplexiâ præservat, ut & à Scorbuto. Externè in apophlegmatismis pituitam ex cerebro elicit, & cum pulverisato maculæ Scorbuticæ & epaticæ tritæ in balneo exstirpantur.

¶ CXXXVI. *Eryngium.*

Eringus, Aster Atticus, Centum capita, Inguinalis, Mannstreu / Radendistel / Brackendistel, Racine de Panicaut. *Long-Leaved. Thistle, Eringo, Sea holm* or *Sea-holly.* Cruysworttel en Cruysdistel/ oock Endeloos.

Gaudet locis herbosis, arenosis, floret Iulio.

Ex Eryngiorum generibus officinale est Eryngium primum, *Trag. Lon.* Eryngium montanum sive campestre, *Matth. Cast.* Eryngium, *Fuchs. Cord. in D. Tab.* Eryngium mediterraneum. *Ger.* Eryngium cam-

pestre mediterraneum, *Lob.* Eryng. vulgare, C. B. 2.

OFFICIN. NAT.

Radix colligenda Sole existente in Cancro.

Vires. *Epatica, nephritica & alexipharmaca est, temperatè calida, mediocriter sicca, aper. discut. Usus prac. in obstructis mensibus, Urina, Epate, Vesica biliaria, Liene, &c. & hinc in ictero, ut & (teste Galeno) in Colica.*

PRÆPARATA.

Condita radix.

HOFMAN. *Eryngium.*) Ab eructando dicitur, ἐρύγγιον Græci eructatum appellant, quia si forsan capella caulem aut surculum Eryngii deglutierit, totus statim grex, relicto pascendi studio, veluti attonitus subsistit, donec Eryngium ructu capra rejecerit. A capitulorum multiplici numero centum capita vocatur. Germ. Manns-Trew.

Crescit locis sabulosis, herbosis. Floret Iulio.

Vires. Calefac. sicc. aperit, discutit, &c.) Hepatica est, & nephritica &c. in mensium obstructione & in ictero decoctum Ejus commendatur. Est in numero radicum quinque minorum aperientium, quales radices graminis, rubiæ, eryngii, capparis, ononidis.

N. Hujus Radicis saccharo conditæ effectus in venere stimulanda non satis depræd cari potest, Spiritus genitales augendo, semen generando & ad venerem stimulando. Vid. Electuar. ad coitum sect. 8. num. 19. in thesauro Pharmaceutic. annexo.

¶ CXXXVII. Erysimon.

Variorum est generum, è quibus usualius est, Ἐρύσιμον, 1. *Tab.* Erysimon vulgare, C. B. Irio, *Matth. Cord. in D. Lon.* Verbena fœmina & Sinapi 7. *Trag.* Wegsenff / Hederich. *Hedgemustard.* Erysimon / Irio.

Crescit juxta vias: Floret Iulio, & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Semen ac Herba.

Vires. *Calfac. & sicc. 3. attenuat, aperit, expectorat. Usus pracip. in mucilagine contumaci pulmonum atque tussi chronica. Extrins. in Cancro non exulcerato, tumoribusque renitentibus mammarum.*

PRÆPAR.

Syr. de Erysimo Lobelii. Vid. l. 2.

HOFMAN. *Erysimon.*) German. Hederich. Variorum est generum, ex quibus vulgare *Bauhini* solùm in usu est, reliquæ omnes Ejus species negliguntur.

Vires. Calefac. sicc. attenuat, aperit, expectorat, &c.) Tota recens herba à Lobelio commendatur ad raucedinem inveteratam ob ejus vim attenuantem, aperientem & expectorantem in mucilagine crassâ ac pituitosa pulmonum & tussi chronicâ.

¶ CXXXVIII. Eupatorium.

Eupatorium:
- Veterum seu Græcorum. *Vide Agrimonia.*
- Mesuæ. *Vide Ageratum.*
- Cannabinum: *Describitur hoc loco.*

Dicitur Eupatorium Cannabinum, C. B. 1. Herba S. Künigundis, *Trag.* 1. *Tab.* Eupator. aquaticum, *Gesn.* Salvia, *Brunfel.* Eupatorium vulgare, *Matthiol. Dod. Cast.* Eupatorium adulterinum, *Fuchs.* Eupatorium Avicennæ creditum, *Lac. Lon. Cam.* Cannabina aquatica mas, *Lob.* German. Wasserdost / Kunigkraut / Hirtzgüntzel / Albkraut. Eupatoire ou aigremoine. *Maudlin, Common Eupatory. a sort of Agrimony.* Eupatorium / Koninginnekruit / een slagh van Agrimonie.

N. *Plerique hanc herbam Eupatorium Avicennæ censent, Bauhinus verò Agrimoniam pro Eupatorio & Græcor. & Avicennæ habendam esse monet.*

Crescit locis uliginosis: Floret Iulio & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Flores & Folia, sed raro.

Vires. *Calfac. & sicc. saporis est amariusculi, atten. aper. subastr. Epatica est & vulneraria. Usus pracip. in cachexia, catarrhis & tussi, mensibus retentis. Extrinsecus è nobilissimis est vulnerariis (ut & intrinsecus) menses ciet balneatione, &c.*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex foliis & floribus.
2. *Trochisci de Eupat. A.*

HOFMAN. *Eupatorium.*) *Hepatorium, Eupatorium mas, Avicennæ, aquaticum, cannabinum. Cannabina aquatica. Herba S. Kunigundis.* German. Wasserdost Kunigunda. *Eupatorium* dicitur, quia hepati roborando & sanando convenit. Folia habet cannabina, serrata, oblonga, acuminata, flores in muscariis glomeratos, meris staminulis constantes ex albo purpurascentes, caule recto, tereti, tomentoso, grati & aromatici odoris. Radix fibrosa alba saporis amari.

Vires. Calefac. siccat, atten. aper. subadstring. &c.) Vulnerarium est & Epaticum, unde usus Ejus est in cachexiâ, mensibus retentis, Ascite. Nonnulli vim vomitoriam ei etiam adsignant, *vid. Gesnerus in Epistol.*

¶ CXXXIX. Eufragia.

Εὐφρασία, Euphragia, Eufrasia, Augentrost. Euphraise. *Eyebright.* Oogentroost.

Eligatur Euphrasia vulgaris seu officinarum, C. B. 1. Euphragia alba, *Brunf.* Eufragia, *Matth. Cast.* Euphrasia, *Fuchs. Dod. Lob. Tab. Ger.* Vulgaris, *Lon.* Euphrasia Argentinensium vel 2. & 6. *Trag.* Ophthalmica sive Ocularia.

Crescit locis apricis, sabulosis. Floret Iunio, Iulio, & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus.

Vires. *Ophthalmica est & Cephalica, calf. & sicc. 2. adstring. disc. saporis subacris: Usus pracip. in ocul. suffusionibus, caligine, memoria debilitata.*

PRÆPAR.

1. *Conserva.* Ex tota herba cum floribus.
2. ▽. Ex integra herba Iulio collecta.

[Essentia ▽ parata.]

3. *Vinum* nonnullis usitatum est: fit infusione summitatum pro potu ordinario.

HOFMAN. *Euphragia.*) *Eufrasia.* Græc. Εὐφροσύνη. Germ. Augen-Trost.

Vires. Calefac. sicc. adstring. discut. &c.) Est herba ophthalmica saporis subacris adstringentis in oculorum suffusionibus, caligine &c. utilis; Aliàs etiam Euphragiam in primis flore albo decoctam in vino maximoperè contrà icterum flavum utilem deprehendi, casu à me inventam, id quod nemo adhuc observavit.

F.

¶ CXL. Faba.

Faba est
- Vulgaris
  - sativa
    - major } *de quibus hîc.*
    - minor }
  - ſylveſtris.
- Phaſeolus. Faſeln / welſche Bonen. Feves peintes ou phaſioles. *Phaſeols* or *Romich beans.* Roomſche Bonen.
- Lupinus. Feigbonen. *Lupins.* Lupinen.

Videatur Κυαμὸς, Faba, *Brunf. Tab. Matth. Fuchſ. Cord. in D. Lon. Caſt. Cam.* Faba vulgaris, *Trag. Fuchſ. Cord. hiſt.* Boona ſive phaſeolus major, *Dod.* Faba major recentiorum, *Lob.* hortenſis, *Ger.* C. B. 1. Germ. Bonen / gemeine Bonen. Feves, Feves communes. *Common Beans.* Gemeyne Boonen.

N. 1. *Sunt qui inter fabas & Boonas diſtinguunt, fabiſque nos carere volunt, boonis è contra frui. Verum enim verò etſi conſtet, fabas noſtrates à veterum deſcriptione nonnihil differre: attamen veriſimile videtur, differentiam hanc, à diverſo loco natali potius dependere, quam ex diverſa plantarum ſpecie, adeoque ſecundum Botanicum hujus ſeculi ſagaciſſimum & peritiſſimum,* C. B. *fabas magnitudine, figura coloreque differre, & quo majores eò magis in longitudinem eas eſſe depreſſas, quo minores, eò rotundiores. Utut ſit, ſufficit nobis quod viribus conveniant.*

N. 2. *Fabarum uſus prohibitus eſt à Pythagora, quia flores lituris ſuis nigris ſignaturam referant lugubrem, & animas mortuorum, quæ in iis habitant: ab aliis interdicitur, quia exiſtiment ſenſus iiſdem hebetari inſomnia turbulenta excitari.*

N. 3. *Eſt & faba Indica purgatrix, cujus hiſtoriam ſi quis velit, ipſemet legere poterit* 1. *apud Cluſ. lib.* 2. *exot. c.* 30. 2. *in annotat. ad Monard.* 3. *apud Tabernæm. Nimirum quia noſtratibus in uſu non eſt, eam deſcribere ſuperſedeo.*

OFFICIN. NAT.

Farina fabar. ſativar. & præcipuè majorum.

[N. *Faba freſſa dicitur molâ leviter fracta.*]

Vires. *Emplaſtica eſt, refrig. & ſicc.* 1. *incraſſ. exterg. utilis intra corpus in diarrhæa, lienteria, &c. Extra, in maculis à ſole contractis, aliiſque cutis ſordibus extergendis (ſi illa fricentur) in ſuggillatis diſcutiendis.*

[*Decoctum ſiliquarum recentium fabarum injicitur peni in urina acrimonia.*]

PRÆPAR.

1. ▽. Ex floribus.

Vires. *Diuretica eſt; maximique uſus in maculis faciei extergendis, eâque fucandâ.*

2. *Sal com.* Ex ſtramine incinerato.

Vires. *Summum diureticum eſt, uſitatiſſimumque in hydrope, calculo, in urina retenta.*

HOFMAN. *Faba.*) De hujus differentiis, ſynonymiâ &c. vid. *Dnum Autorem*; Nos de viribus maximè ſolliciti ad alia progredimur.

Vires. refriger. ſicc. incraſſ. exterg. &c.) Hujus non decorticatæ farina inde abſtergendi pollet facultate, ut videmus in tollendis lentiginibus. Si verò ex Ejus farinâ cataplaſmata fieri debent ad inflammationes mammarum, teſtium, farinâ ex fabis decorticatis uti debemus, quas vel diſcutit, vel ad ſuppurationem perducit. Aliàs etiam vapor à coctis fabis auribus exceptus in auditus difficultate præſentiſſimum dicitur remedium. Notiſſimum quoque præmanſis crudis fabis tolli poſſe faciei maculas, quæ ab exſiccatis variolis fœdè faciem decolorant, ſi iis veſperi ante lecti introitum facies illinatur, manè verò expergiſcentium iterum abluatur vel frigidâ vel fabarum aquâ. Internè in cruentâ alvi dejectione, abſentibus ſignis diagnoſticis hepatico fluxui & dyſenteriæ propriis uſus fabarum rubrarum contritarum pulmenti in modum ex lacte coctarum adhibitus convenit manè & veſperi. Ex *floribus Aqua* deſtillatur, cujus vires *Dnus Autor* deſcribit. Item *ex ſtramine incinerato alkali* præparatur, ſummum diureticum, unde in calculo, hydrope & urinæ ſuppreſſione maximi æſtimatur.

N. *De* Coffi, *ſeu* Coava, quod decoctum eſt ex *Fabis Arabicis* confectum, *Bon* dictis quomodo præparetur, & ad quos affectus uſurpetur *vid. quæ ſuprà ex Append.*

¶ CXLI. Fabaria.

Τηλέφιον, Craſſula, Craſſula major, faba inverſa, Knabenkraut / Wundkraut / Donnerkraut / Donnerbonen / fette Henne. Ioubarbe des Vignes. *Orpine.* Wondencruyt en Smeerwortel. Donderbaer.

Uſuale eſt Telephium vulgare, C. B. 1. quæ eſt Fabaria, *Matth.* Telephium, *Matth. Lob. Tab. Caſt. Cam.* Telephium album, *Fuchſ.* acetabulum alterum, *Cord. in D.* album, *Fuchſ. ico.* Faba inverſa, *Lob.* Telephium alterum ſive craſſula, *Dod.* vulgare ſive ſecundum, *Cluſ. hiſt.* Craſſula ſeu faba inverſa, *Ger.* Cotyledon, alterum Dioſcoridis, *Col.* ſcrophularia media vel 3. *Brunf.*

Floret Iulio ac Auguſto. Creſcit circà muros, loc iſque ſaxoſis.

OFFICIN. NAT.

Folia tantum.

Vires. *Matthiol. refrig. & humect.* (*Dodonæo refrig. & ſicc.*) *vulneraria eſt, aſtring. mundificat, præcipuique uſus eſt in conſolidanda inteſtinorum eroſione per dyſenteriam introducta,* (*ulceribus uteri,*) *in curanda hernia, in maculis cutis detergendis, in ambuſtis medendis.*

PRÆPARAT.

▽. Ex fol. & floribus.

HOFMAN. *Fabaria.*) *Telephium, Craſſula* &c. German. Fette Henne. Vocabulum Telephium originem ſuam trahit à *Telepho* Herculis filio à cervâ in ſylvis nutrito, qui imperavit in Lyciâ & exul poſteà ex Rege medicus præſtantiſſimus factus eſt, & dictâ hâc herbâ ulcus ſuum curaſſe dicitur, quod ab Achille acceperat.

N. Hujus radix cum filo in dorſo inter ſcapulas appenditur in hæmorrhoidibus cœcis, mariſcis, condylomatibus vide Ephemer. Medico-phyſic. anno 2. obſervat. 195.

Vires, refriger. humect. adſtring. &c.) Vulneraria eſt herba, & tam internè quàm externè adhibetur in conſolidandâ inteſtinorum eroſione per dyſenteriam introductâ; præter mucoſum ejus glutinum continet etiam ſubſtantiam nitroſam, quâ contemperat unà acrimoniam in ulceribus uteri ejuſque excoriationibus & aliis telephiis curandis, ut fiant ſæpè ab ejus uſu effectus inſperati, unde & Wund-Kraut. dicitur.

Farfara, *vide* Tuſſilago.

¶ CXLII. Ficus.

Σῦκη, Ficus, *Brunf. Trag. Matth. Dod. Cord. hiſt.* Bellon, *Lon. Lob. Caſt. Tab. Ger.* Ficus ſativa, *Fuchſ.* communis, C. B. 1. German. Feigenbaum. Figuier. *Fig. & Fig-Tree.* Vygen en Vygenboom.

OFFICIN. NAT.

Fructus (σῦκα.) Laubfeigen/ grosse Korbfeigen. Figues d'Espagne. Körbleinfeigen/ kleine Marsilienfeigen. Figues de Marseille, petites figues, Vijgen van Marseille.

N. *Primitiæ fructus dicuntur grossa ficus; sicca in furno aut sole exiccata, caricæ: aliis passæ.*

Vires. *Caricæ calf. 2. (recentes moderatiùs) utraque humect. pulmonariæ sunt, & bechicæ, arenulis Renum & vesicæ medentur, venenis resistunt: præcipui usus sunt in variolis & morbillis ad cutem pellendis, maturant, molliunt, attrahunt, unde & bubonibus pestilentialibus (innuente Scripturâ) conferunt, mulierculis nostratibus, appropinquante partu, ficuum tostarum esus ad partum facilitandum est familiarissimus. Quin & familiare est super ficus Spirit. vin. accendere, brodiumque ad tussim sedandam propinare.*

[In colica cataplasma ex ficubus, ut & in hæmorrhoidibus cœcis.]

HOFMAN. *Ficus.*) Hujus fructus solùm in usu sunt, & hodiè magnâ in copiâ ex Hispaniâ & Galliâ ad nos mittuntur. Siccarum sive passarum triplex affertur differentia. *Prima* in sparteis magnisque corbibus. *Secunda* in cistis & similibus sportis Lauri foliis immisti. *Tertia* in parvis & turbinatis corbibus è sparto contextis, Messiliensium cognomine, cæteris magnitudine quidem inferiores, saporis verò elegantiâ superiores. *Bauhinus Lib. 2. sect. 1. Pinac. p. 447.* Siccæ meliores sunt recentibus omnes tamen minus laudabilem producunt succum. Ex ficuum esu sudorem fœtidum subalarem vel sub utroque brachio & pediculorum proventum observavit *Henricus ab Heer Libr. 1. obs. 23. Unde Galen. Libr. de euchym. & cacochym.* dicit, caricas diutius in corpore immorantes mali esse succi, & pediculorum copiam producere, cum nucibus autem & amygdalis sumptas cibum esse præstantissimum; qui obstructiones aperiat. Aliàs ficus seorsim adhibitæ etiam vim habent alexipharmacam & venenis resistunt, & in variolis & morbillis &c. adhibentur, vid. in Autore l. c. sed mutuâ cum alk kengi mixtione in veneni naturam facessunt. *Cl. Hartmannus in Disp. Medicochemic. 4. p. m. 42.* Aliàs ficuum decoctum in cerevisiâ factum ac calidè haustum in colicâ commendatur; residuis à decocto ficubus pro cataplasmate ventri impositis. Hæmorrhoidibus cœcis impone ficus cum spiritu vini prius accenso imbibitas.

¶ CXLIII. *Filipendula.*

φιλιπένδυλα, Filipendula œnanthe, saxifraga rubra, rother Steinbrech. Saxifrage rouge. Filipendula Dropvvort, Red Sassifrage. Root Steenbreeck.

N. *Dicitur Oenanthe veterum, quia viribus aliquantum conveniunt.*

Usualis est filipendula vulgaris, C. B. 7. Filipendula, *Trag. Dod. Matth. Cord. hist. Lon. Cast. Tab.* (cui & saxifraga rubra,) *Ger.* Oenanthe *Fuchs. Cord. in D. Lob.*

Nascitur solo herboso. Floret Iunio & Iulio.

Folia & Radix.

OFFICIN. NAT.

Vires. *Calf. & sicc. 3. attenuat, abstergit, subastring. discut. diuretica est: Usus præcip. est in tartarea mucilagine pulmonum, Renum, vesica ac articulorum, in colica flatulenta, in albo mulierum profluvio. Extrinsecus in tumore hæmorrhoidum.*

Dosis Drach. j.

[Syrupum quidam ex filipendula parant in fluore muliebri proficuum, tempore somni pondere ℥ j. sumpt.]

[Extractum.]

HOFMAN. *Filipendula.*) *Saxifraga rubra.* German. Rother Steinbrech.

Vires. Calefac. siccat, attenuat, abstergit. subastring. discutit. &c.) Diuretica est & lithontriptica. Præterea etiam pulvis radicis ad ʒ j. in decocto dauci seu pastinacæ sylvestris per aliquot dies propinatus fluxum album mulierum curat. Extrinsecus, si inter unguenta misceatur, in tumore hæmorrhoidum convenit.

¶ CXLIV. *Filix.*

Πτέρις, πτέριον, Fahrn/ Fahrnkraut/ Waldfahren. Fougere ou feuchiere. *Fern, Fearn, Brake, Breckon.* Varen. Ital. Felce.

Mas non ramosa (plurium pedicillo-rum.)		*utraque*
		promiscuè
Fœmina ramosa, (unius pedicilli.)		*usualis.*

Mas dicitur Filix, *Brunf.* vulgaris, *Trag.* mas, *Matth. Fuchs. Dod. Lon. Lob. Cast. Tab. Ger.* fœmina, *Gesn. Cæsalp.* Filix non ramosa dentata, C. B. 3.

Fœmina inscribitur, Filix sylvest. *Brunf.* Filicis majoris genus, *Trag.* Fil. fœmina, *Matth. Fuchs. Dod. Lob. Cast. Tab. Ger.* Thylypteris, Filix fœmina, *Cord. in D.* Filix mas major sive fœmina credita vulgo. *Clus.* Filix ramosa major pinnulis obtusis non dentatis, C. B. 1.

Nascitur locis opacis nemorum: viret totâ æstate, nocte D. Iohanni sacrâ semen profert: novi qui dicto tempore id collegerunt, verum quâ utilitate, ignoro.

OFFICIN. NAT.

Radix inprimis Filicis fœminæ.

Vires. *Splenetica est, calf. & sicc. amara est, subastr. aperit. Usus præcip. in obstructionibus viscerum & inprimis Lienis & Uteri. Extrinsecus commendatur ad ambusta (extracta mucilago.)*

PRÆPARATA.

[Extractum habetur]
ex radicibus

[Spiritus Spleneticis utilis.]

HOFMAN. *Filix.*) πτέρις. Germ. Waldfahrn *vel femas, vel fœmina,* de quibus consule Botanographos. *Fœmina* ramosa major pinnulis obtusis non dentatis, ejusque radix in primis in usum venit.

N. Filicis semen uti ex Microscopiis constat, in medio circelli alicujus fusci coloris eminet non dissimile fungo, fusci coloris. Idem de Scolopendriâ, adianto nigro, seu rutâ murariâ, polypodio sit dictum.

Vires. Calef. sicc. subastr. aperit. &c.) unde usus ejus præcipuus est in obstructionibus viscerum. Præterea etiam lumbricorum longorum ac latorum præsentissima est pestis ad drachmam unam radice oblata. Non desunt; qui etiam radices filicis in cerevisiâ coquunt, & certo experimento hoc decoctum contrà calculum usurpant. Externè ad ambusta ex contusis filicis radicibus recentibus succus exprimitur & affusâ aquâ rosateâ mucilago expressa ad ambusta adhibetur.

N. In Filicis fœminæ radice Aquilam bicipitem reperiri mense Iunio, Augusto & Septembri notum est, quam tamen etiam in immaturis cucumeribus & capitibus astacorum fluviatilium reperire est.

N. Aliàs Filicis etiam *cujusdam* Americanæ *Septentrionalis* bacciferæ meminit Iacobus Cornutus, & præter illam Filicis Indicæ ex Virginiis Bodæus *à Stapelen in histor. plantar. Theophrasti Libr. 4. Cap. 3.* Hæc humanum tactum ferre non potest, non tamen fugit, quâ parte ab homine tacta est, altero aut tertio nonnunquam etiam quarto die rubiginosa quædam apparet macula, quæ non secus ac gangræna humanum depascit corpus, sic totum folium percurrit & exsiccat. Hæc Filix Indica licet non sit ipsissima Herba viva, seu Noli me tangere dicta, foliis polypodii, vel Herba mimosa folii fœnugræci sylvestris, quarum illa ad tactum statim folia sua contrahit, hæc marcescit tantùm atta-

cta,

cta, magnam tamen habet cum posteriori mimosâ affinitatem vid. Cl. Simon Pauli *in Quadripartit. botanic. Class. tert.*

¶ *CXLV. Fœniculum.*

Μάραθρον, Fœniculum, *Brunfels. Trag. Fuchs. Cord. in D. Tab.* Vulgare, *Ger.* fœniculum nostrum vulgare, quibusdam Hippomarathrum putatum, C. B. 1. German. Fenchel. Fenouil. *Fennel.* Venckel. Ital. Finocchio.

Crescit locis cultis, aridis; Floret Iulio, & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Herba seu *Summitates, Radix,* (quæ una ex radicibus 5. aperientibus famosis.) *Semen.*

Vires. *Folia calfac. 2. sicc. 1. aper. resolv. discut. diuretica, carminativa & bechicha sunt, ventriculum roborant, lac augent, visum confortant, asperam arteriam leniunt.*

Radix *& semen calf. 3. adeoque insuper usus creberrimi in humorum & flatuum discussione, & ad peripheriam expulsione.*

N. *Semen adhibetur sæpissimè ad corrigenda purgantia, ut & ad flatus discutiendos.*

(*Majus* (*reticum sive Vene-Theriacale.*)

PRÆPAR.

1. *Confectum Semen.*
2. ▽. Ex integra planta incisa.
3. ▽. Ex semine.

N. *Ophthalmica est inter usitatissimas.*

4. ℅ *stillat.* Ex semine.
5. *Sal com.* Ex planta incinerata.

Hofman. *Fœniculum.*) Græc. μάραθρον. German. Fönchel.

Vires, folia calef. sicc. aper. resolv. discut. &c.) Folia cocta vel etiam cruda adsumpta ad lactis abundantiam flaccidas nutricum disponunt mammas. Radix & semen calefac. diuretica carminativa, aperitiva & diaphoretica sunt, unde & theriacam ingrediuntur. In variolis & morbillis laborantibus decocto radicum vel seminis fœniculi nihil est convenientius; idem commendatur etiam contrà mercurii fumum, à quo tremores artuum, ut & in lue venereâ. Visum confortat ex semine fœniculi commanso oculis oris susceptus halitus. Aqua ex semine inter usitatissimas ophthalmica est. Fit etiam Aqua vel liquor ad hunc affectum, si injicias Saccharum candum tritum in canaliculos fœniculi, dum terræ adhæret, qui per noctem cerâ obturentur, tunc enim liquescet Saccharum & fit Aqua, quæ guttatim oculis est infundenda.

¶ *CXLVI. Fœnumgræcum.*

Fœnogræcum, Fenugreck / Bockshorn. Fenugrec. *Fœnugreck.* Fenigrieck.

Est { Sativum: *Hoc usuale.*
Sylvest. *minus usitatum.* }

Dicitur fœnum Græcum; *Trag. Matthiol. Lob. Lon. Dod. Cast. Cam.* Fœnogræcum, *Fuchs. Cord. in D.* fænum græcum sativum, C. B. 1.

OFFICIN. NAT.

Semen solum ex sativo scilicet desumptum.

Vires. *Calf. 2. sicc. 1. emollit, digerit, maturat, discutit, paregoricum est, usus que adeo famosi, ut cataplasma dictarum intentionum Chirurgis vix usitatum sit, quin fænugræcum vel hujus mucilaginem contineat. Crebrique usus est in clysteribus emollientibus, mucilaginosâ quippe suâ substantiâ obtundit acrimoniam, intestinaque erosa oblinit. Insuper conducit ejus mucilago ad oculorum suggillationes discutiendas* [*imposita.*] Vide Hartm. pract.

PRÆPARAT.

Mucilago. Extrahitur beneficio coctionis in ▽.

Hofman. *Fœnum Græcum.*) *vel est Sativum, vel Sylvestre.* Illud usuale est, hoc minus usitatum & quibusdam pro glycyrrhizâ sylvestri habetur. Præter Sativi semen nihil ad medicinalem usum recipitur; Nullum enim cataplasma, enema, carminativum anodynum præscribitur, quin hoc ipsum recipiatur. Calef. sicc. emoll. digerit, discutit, &c. Et ob mucilaginosam suam substantiam etiam intestina erosa demulcet, & oculorum suggillationes discutit.

N. Hoc, *teste Benzo*, adeò abundat regio Peruana, ut vinum indè conficiant, quod bibunt.

¶ *CXLVII. Fragaria.*

Κόμαρον, Fragaria, *Brunf. Trag. Matth. Fuchs. Dod. Lon. Lob. Cast. Ger.* Fragaria vulgaris, C. B. 1. Fragula, *Cord. hist.* Fragula & Trifolium fragiferum, *Tab.* Erdbeerkraut. Herbe des fraises. *Strawberries.* Eertbesien / Eruyt gemeynliick Erbeyen.

Crescit locis opacis: Floret Martio & Aprili.

OFFICIN. NATIVA.

Folia seu herba & *Fructus* in præparatis.

Vires. *Herba refrig. & sicc. moderatè subastring. diuretica est, usúsque crebri in Ictero, ut & in gargarismis & balneis, in cataplasmatis, &c.*

Fructus, (fraga) *Refriger. & humect. Splenetica sunt ac nephritica, Venenis resistunt, quia autem facilè putrescunt, non adeo commodè comeduntur.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex integra planta florida. Abstergit lentigines & maculas.
2. ▽. Ex fructibus.

N. *Sitim & æstum febrilem extinguit; urinam ciet.*

3. *Syrup.* Ex succo fragor.
4. *Spirit.* Ex succo fermentato, qui tamen usus rarioris.
5. *Tinctur.* E baccis cum ▽ propria.

Hofman. *Fragaria.*) κόμαρον. German. Erdbeer-Kraut. *Trifolium Fragiferum.* Tab.

Crescit in convallibus, umbrosis ac montosis locis. Viret toto anno herba, floret vere, etiam Iunio.

Hujus folia & fructus insignem in Medicina habent usum.

Vires. Herba refriger. & sicc. subastring. &c.) Unde ad massæ sanguineæ καῦμα temperandum admodum commoda est, ex hac etiam decoctum additâ ejus radice contra icterum paratur, additis ad gratiam passulis majoribus contusis & Syrup. ribium s. q. diuretica etiam est & sordes ejicit meatibus inhærentes ex accidenti scilicet, robur aut τόνον visceribus restituendo, quâ ratione etiam icterum, urinas & menses ciendi vim obtinet. Externè materiam gargarismis præbet; item in vino rubro cocta & aliquoties pubi ac pectini imposita instar cataplasmatis album fluxum mulierum sistit, & in pollutione nocturnâ gonorrhœam non virulentam.

Fructus sive Fraga refrig. humectant. &c.) Unde & Aqua illorum destillata visceribus calidis contemperandis apta est, splenetica juxta ac nephritica; idem præstat Syrupus. Vim diaphoreticam etiam obtinent *teste Thomâ Bartholino centur. 3. histor. 57.* Et ad congelationes digitorum hybernas nullum æquè pollet remedium ac frictio frequens fragorum tempore æstivo circà manus & pedes. *P. Borellus centur. 1. observ. 84. & centur. 3. obs. 32.* *Spiritus ex fragis per fermentationem paratus* summè lithontripticus ac diureticus est, in quem baccæ seu fraga ipsa possunt infundi. Vid. Aquam Nephriticam in Thesaur. Nostro Pharmac. annexo sect. 1. num. 2.

N. Semen fragorum in eminulis circà fraga colliculis hæret, & sicuti ex Microscopii observatione constat, oblongæ figuræ & spadicei coloris.

¶ CXLVIII. *Fraxinus.*

Eſchbaum/ Eſchern/ Freſne. *Ash-Tree.* Eſchenboom. { Excelſior. *Hæc officinalis.* / Humilior. *Minus uſualis.* }

Dicitur Fraxinus, *Brunfelſ. Trag. Matth. Lon. Lob. Tab. Caſt.* Fraxinus excelſior, C. B. 1.

Floret Aprili & Majo : Semen fert Autumno. Creſcit in ſylvis opacis.

OFFICIN. NAT.

Folia, Cortex, Lignum, Semen.

Vires. *Folia ſiccant validè curantque ictus ſerpentum, ſed uſus ſunt rarioris.*

Cortex & Lignum, *ſiccant, itidem attenuant: Splenis duritiem ſpecificè emolliunt, diuretica ſunt lithontriptica, eaque non è poſtremis.*

N. *Sunt qui lignum die Iohannis Baptiſtæ cæſum, vulneribus ac contuſionibus ſolo affricatu mederi credunt, cædunt autem id alii ante ſolis ortum, alii ipſo meridiano temporis puncto,* Wundholtz *dicitur vulgo.*

Semen *(foliis adhæreſcens) calfac. & ſicc. validè, conducit Epaticis, Pleureticis, Calculoſis. (Venereum eſt.)*

N. *Colligendum hoc eſt autumnali tempore.*

[*Dicitur Lingua avis.*]

PRÆPAR.

1. *Extract.* Ex corticibus per ▽. appropriatam, liquore aliquo acido acuatam, ubi excellit ▽ ex tenellis fraxini foliis deſtillata. *Quercetan. in Pharm. Reſt.*

2. *Oleum ex ligno* : Fit deſtillando modo communi.

3. *Sal com.* Ex cinere corticum.

N. *Sal ex ligno incinerato, vulneribus intus & extus cum felici ſucceſſu uſurpatum vidi.*

HOFMAN. *Fraxinus*) Eſchenbaum *Fraxinus* dicitur à fragoſis locis, in quibus naſcitur.

FRAXINUS *in ſylvis, pulcherrima* PINUS *in hortis.*
POPULUS *in fluviis*; ABIES *ex montibus altis. Virgil.*

Vel eſt *Major* vel *minor*; *Mas*, vel *fœmina*, *Montana*, vel *campeſtris.* Humidis gaudet locis in ſylvis opacis.

Hujus folia, cortex, Lignum & Semen in uſum veniunt.

Vires. Folia ſiccant validè, curantque ictus ſerpentum &c.) Expertus, inquit *Paræus*, refero, ſi fronde fraxineâ gyro claudatur, in ignem potius, quàm in fraxinum fugere ſerpentem, huic ſuffragante etiam Plinio. Verùm Noſtros ſerpentes Germanicos fraxinum non fugere, ſe expertum eſſe ſcribit Camerarius. Quibus jam ſit credendum, experientia conſulenda eſt.

Cortex & Lignum ſiccant, atten. &c.) *Cortex* præter attenuantem facultatem etiam roborando partes ſimul incidit, aperit, & Lienis duritiem emollit in vino infuſus. Ex cineribus corticum radicum fraxini & extremorum ramulorum Cauterium potentiale nonnulli conficiunt, *vid.* D. D. Simon Pauli *in quadrip. botanic. Claſſ.* 3. *p.* 310. Ex fraxini ramulis unà cum corticibus Sal etiam conficitur in variolis & morbillis cum C C. ſ. △. mixtum in aq. Card. b. ob vim ſuam diaphoreticam non poſtremum. Lignum vice Ligni Guajaci pro decocto non inutiliter etiam uſurpatur in lue venereâ.

N. Sunt, qui Lignum die Iohannis Baptiſtæ &c.) Hoc mediâ nocte intrà horam undecimam & duodecimam cæſum tribus poſt Solis aſpectibus imprægnatum curat & ſanat omnia vulnera & ulcera, quàm profunda etiam ſint abſque ullo emplaſtro. In hoc latent etiam remedia ſympathetica contrà veneficia &c. Cum ☉ & ☽ in ♈ conjunguntur, fraxinum ab uno internodio ad aliud uno ictu ſeca, & cera utrinque ſigilla, & ſolâ admotione utere in hæmorrhagiis. P. *Borellus c.* 3. *obſerv.* 78.

Semen foliis adhærens calef. & ſiccat, &c.) Hoc non ſolùm diureticum eſſe, ſed & venerem ſtimulare autumno collectum, vetus eſt traditio, ut & *Diaſatyrion Nicolai Myrepſi* ingreditur.

¶ CXLIX. *Fraxinella.*

Dictamnus albus (propter radicem albam) ſive fraxinella, C. B. 5. Polemonium, *Tab.* Dictamnus putatus, *Brunfelſ.* Dictamnus vulgaris, *Trag. Cam.* Officin. *Lon.* Dictamnum album, nonnulli pumila fraxinus, *Matthiol. Caſt.* Tragium primum, *Dioſcorid. Lob.* Dictamnus noſtra, *Cord. in D.* Fraxinella, *Cord. hiſt. Dod. Cluſ. Ger.* German. weiſſer gemeiner Diptam/ Eſcherwurtz. Du dictam blanc. *White Dittany.* Witte Diptamum.

Creſcit in rupibus : Floret Iunio.

OFFICIN. NATIVA.

Radix verno tempore colligenda.

Vires. *Eſt cordialis, alexipharmaca, uterina, cephalica, amara, calfac. & ſiccat, aperit, vermes necat : Uſus præcipui in morbis malignis, in Epilepſia, aliiſque affectibus capitis, in obſtructione uteri, (etiam propeſſo,) &c. (ad ſecundinas pellendas.) Extrahere quoque dicitur ſpicula cuti infixa.*

PRÆPARAT.

(▽ Alexipharmaca & ophtalmica.)

Condita radix ad fluxum album.

Oleum ad faciem dealbandam & articulorum dolores.

HOFM. *Fraxinella.*) *Dictamnus albus* ob radicem albam; Germ. Weiſſer Diptam. Hæc intrà paucos demum annos inclareſcere cœpit. *Dictamnus* autem *Creticus* uſu fuit celebris à longâ hominum memoriâ.

Vires. Calefac. ſiccat, aperit &c.) Communiter commendant in lumbricis expellendis, epilepſiâ curandâ, uteri obſtructione. Alexipharmaca & Uterina eſt. Noſtrates gravidæ circa tempus partus medium utuntur pulvere radicis fraxinellæ cum polentâ ac Nuce Moſchata ad partum facilitandum & faciliorem ſecundinarum ſolutionem.

¶ CL. *Fumaria.*

Κάπνος, Fumaria officinarum & Dioſc. C.B. 1. Fumus terræ *Brunfelſ. Cam.* Fumaria, *Trag. Matth. Fuchſ. Cord. in D. Dod. Lon.* 2. Flore albo, *Tab.* Capnos, *Lob.* Fumaria major, *Caſt.* Fumaria purpurea & alba, *Ger.* German. Daubenkropff/ Daubenkörbel/ Erdrauch/ wilde Rauten. Fumeterre ou pied de Geline. *Fumitory,* Duyve-kervel. Eerdtroock. Gryſecom.

Creſcit paſſim in hortis, vineis, &c. Floret Majo & Iunio.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus.

Vires. *Splenetica eſt ac Epatica : attenuat, ſeroſos bilioſos ac aduſtos humores ſenſim expurgat, viſcera reſerat, reſerata roborat, ſanguinem purificat. Hinc uſus præcipui ad expellendas variolas & morbillos, in ſcorbuto, aliiſque morbis meſenterii & Lienis, in Ictero, in ſcabie omnis generis & ſim.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex herba cum floribus.
2. *Oleum ſtillat.* quod rarum.
3. *Succus inſpiſſatus.* Doſis ad ℥ j.
4. *Conſerv.* ſummit.
5. *Syr. ſimpl.* Ex ſucco.

Compoſ. Vid. Diſp.

6. *Pilul. de fumaria.* Purgant bilem ſeroſoſque humores.

Doſis

Dosis Drach. j. ad Drach. jß.
7. *Sal fumariæ.* ex herba incinerata.
8. *Extractum.*

HOFMAN. *Fumaria.*) Κάπνος. Erdrauch. Wilde-Rautte.
Crescit passim in vineis, agris, hortis. Floret Majo & Iunio, ubi etiam colligenda est antè ☉ ortum.

Vires, attenuat, &c.) Optimum medicamentum sanguinis purificativum in hâc absconditum est, ut in Scorbuto, Scabie, Melancholiâ hypochondriacâ, ictero &c. In decocto vel infuso in sero caprino, item si Aqua cum Keutterlingio nostro ex eâ destilletur, Syrupus ex succo, extractum item vel Essentia exinde conficiatur, admirandæ erit in diris affectibus efficaciæ, dum Salia sylvestria in massa sanguinea & lympha contenta mirificè præcipitat.

Ex hâc aliàs præparantur præterea non oleum destillatum, quod non habetur, (ut *Autor* vult) sed succus inspissatus, conserva, Pilulæ, & Sal fixum seu alkali.

¶ *CLI. Fumaria bulbosa.*

Fumar. bulb. { radice cava 1. *Hæc usualior.*
radice non cava { major 2. *Hæc surrogari priori potest.* / minor. 3.

1. Dicitur, Aristolochia rotunda, *Brunfels.* Arist. rot. vulgaris, *Trag. Fuchs.* (cui & Pistolochia,) *Cam.* Fumaria altera, *Matth. Cast.* Capnos Chelidonia, *Lon.* Radix cava major, *Dod. Clus. hist.* Fum. cava herbariorum, *Lob.* German. Erdtraut / falsch Halswurtz. Fumeterre, *Thick & hollovv-rooted Fumitory, False Birthvvort.* Holl Aerd-Kruyt / valsche Holi vortel.

2. Fum. bulb. radice non cavâ dicitur Aristolochia rotunda vulgaris radice solidâ, *Trag.*

Crescunt in dumetis, locis frigidis & opacis, ut & in vineis. Florent Aprili.

[Fumaria bulbosa radice non cavâ minor sive 3. Capnos altera, runde kleine Osterluceÿ / Bonges Holwurtz. Mulierculis in frequenti usu est ad scabiem & pectoris angustiam, imponitur cerevisiæ tam nutricibus quàm infantibus.]

OFFICIN. NAT.

Radix: raro *Herba* cum floribus.

Vires. *Calf. 2. sicc. 3. absterg. subastr. aperit. Epatica est, Uterina, Alexipharmaca, sudorifera, diuretica & vulneraria. Usus præcip. in ciendis mensibus lochiis: fœtum mortuum expellit, Ictero medetur, sanguinem mundificat, adeoque & scabiei succurrit. Extrinsecus commendatur quam maximè ad vulnera etiam inveterata & fistulosa, utpote quæ mundificat & consolidat; ad scabiem, ad dolores podagricos (à frigidis humoribus) ad sanguinem coagulatum in contusionibus, ad putredinem oris.*

HOFMAN. *Fumaria Bulbosa.*) Sive *Aristolochia rotunda.* Germ. Falsche Holwurtzel.

Vires, calefac. sicc. absterg. subastring. aperit. &c.) Hinc Uterina est, alexipharmaca, diaphoretica, diuretica & vulneraria. Unde in lochiorum retentione doloribus ab humorum crassitie natis tam internè quàm externè adhibita multum confert. Item summe cum sanitatis emolumento iis, qui asthmate Scorbutico laborant, in potionibus & infusis cum aliis antiscorbuticis immiscetur. Theriacæ etiam ingrediens est.

Fungus.

[Inter arborum fungos præcipuus est laricis, scilicet Agaricus. Inter terrestres qui quidem majori ex parte culinarii sunt, stomacho tamen graves sæpe etiam choleræ causa, Orbicularis, sive ovatus, Crepitus lupi, Wolffsfist / Bubenfist / vulgo Bofist / variæ magnitudinis, cranium interdum æquans initio albicans, post pallens, ubi inaruit subflavus, pulverem emittens, ad sanguinis profluvium sistendum Chirurgis familiarissimus.]

De Fungis hæc habet KIRKERUS Mund. Subterr. Tom. 2. p. 359.

Inter spontaneos naturæ vegetabilis partus, primum imperfectum naturæ vegetabilis gradum obtinent Tubera & Fungi, *quæ uti radice, ramis, foliis, fructibus carent, ita quoque inter plantas, quæ γεώφυτα, sive plantoterrea appellamus, veluti in vitalis naturæ gradum constituuntur. Sunt autem* Tuberum *variæ species: alii enim in umbones, in pileos alii, in tuberones quidam; nonnulli in conos pinorum ad instar adolescunt, quidam in hepatis morem diffunduntur; non desunt qui veluti in digitorum confusam propaginem extenduntur: tandem nonnulli quoque in humani veretri figuram, aut pedis umbilicique figuram abeunt. Non minor colorum varietas in iis observatur; sunt fusci alii, alii subnigri, quidam crocei, aut viridis coloris, quæ ex coloribus terreæ substantiæ, quibus seminalis materia jungitur, oriuntur: & proxima quidem materia rerum differentiam efficit, quod remota non conceditur: nascuntur autem omnes vel ex arboribus lignisque putridis, vel ex muco terrestri, vel etiam ex saxis. Et primò quidem fungos ex saxis nasci, quotidiana nos docet experientia. Habemus hic Romæ in domestico nostro viridario saxum, quod prægrandes & optimæ notæ fungos producit, idque ex monte Tyburi vicino, quem vulgò* monte di Poli *aut* di Quadagnuolo *vocant adsportari curavimus; in eo siquidem monte, uti propriis oculis meis vidi, fungi tantæ granditatis, vel ex siccissimis saxis excrescunt, ut cucurbitas majores si non excedant, saltem adæquent, qui terræ fructus tanto in pretio habentur, ut excellentissimus* Iohannes Nicolaus Appius De Comitibus *Dux Poli, & pro tempore Romanæ urbis meritissimus Gubernator, legitimus horum montium possessor, certos homines ad id officii destinare soleat, qui ubi in saxo quodam erumpentis fructus vestigia viderint, singulari cura statim saxum spinis muniant, ne à caprarum oviumque gregibus, armentisque, quæ in dictis montibus pascuntur, cœptum fungi opus conculcatione sua destruatur: fungos verò hosce maturitatem suam jam consequutos tum summo Pontifici, tum cæteris Romanæ curiæ proceribus, veluti mirum, rarum & innoxium gustus irritamentum offert.* Ferrantes Imperatus *in sua naturali historia, sub nomine* Tuberis Fungarii, *jam recensitos fungos vocat, aitque visos esse ultra pondus centum librarum. Nascuntur autem,* Cardano *teste, sepultis lapidibus quibusdam latis, mensarum modo, quos in Samnitico agro inveniunt quatuor Digitorum altitudine sub terra, inde aqua inspersa intra quatriduum abundant in nemoribus & celerem ortum habent; quibus subscribit* Matthiolus. *Tanta hodie intercessit* Fungis *cum mensis in Italia gratia, ut Neapoli potissimum sint lapides, qui defossi & in cellas vinarias translati, terrâ aliquantùm cooperti, & inde tepida aqua inspersi intra quatriduum fungos non ingratos producant.* Porta *ait, demessis veteribus fungis è saxis novos semper subnasci, septendio perfici, sexies anno demeti terra denuo dodrante lapides operiente. Neapoli ex Vesuvio, Surenti ex Fagito altissimo sui tractus monte, Abellani in monte Parthenio, in Apulia ex*

Gargano

Gargano. Referunt, Neapoli in Divitum viridariis passim hosce lapides fimo coopertos numerosam fungorum sobolem producere; quosdam etiam dolii vinarii stillicidio suppositos lapides, fungos non gustui solum gratos, sed & innoxios vel una nocte producere.

G.

¶ CLII. *Galanga.*

Galgan. Souchet. *Galangal.* Galangia of Galanga. *C. B.*
- Major radice crassiore rubra minus odorata, &c.
- Minor, radice tenuiori, nodosa intus & extra rubescente, sapore acri instar piperis, odore suavi.

N. *Hæc priori præfertur.*

Dicitur Galanga minor, *Matth. Cord. hist. Fuchs. Lob. Lon. Tab. Acost. Ger.* Galanga minor officinar. C. B. 2. Galanga Indica, *Amat.*

Major vocatur, Galanga major, *Matth. Cord. hist. Lon. Fuchs. Lob. Tab. Cæsalp.* Gal. crassa, *Amat.* Iridis genus, *Clus. in Acost.*

N. *Galanga* (γαλάγγα) *quibusdam Acori, nonnullis iridis species videtur; minor à recentioribus Græcis Cyperus Babylonica nominatur. Arab. Galingia.*

OFFICIN. NATIVA.

Radix, quæ eligenda saturato-rubra, ponderosa, bene odorata, saporis acris.

Vires. *Stomachica est, Cephalica ac Uterina: calf. & sicc. 3. saporis acris, incidit, aperit. Usus in cruditate ac inflatione ventriculi, vertigine, uteri obstructione, aliisque totius corporis affectibus à frigiditate ac flatulentia oriundis. Extrinsecus commendatur ad roborandum caput (in Errhinis.)*

PRÆPARATA.

[*Condita radix interdum apportatur.*]
Spec. Diagalang. Vid. Disp.
[*Extractum.*]

HOFMAN. *Galanga.*) Vel est *Major*, vel *Minor*; *Major* binorum cubitorum altitudine attollitur, foliis orchidis, mucronatis, caulem amplectentibus: flore candido, semine pusillo & neglecto. *Minor* palmos tantùm duos alta est, foliis myrteis, radice nodosâ.

Quibusdam *Acori*, nonnullis *Iridis* videtur species: sed erroneè.

Peregrina est planta, quæ potius radice, quàm semine propagatur, licet semine etiam sata proveniat. *Major* provenit in Iava & Malabar, ubi Lanruaz vocant. *Minor*, quæ odoratior & præstantior est, fruticat in Chinarum regione, ex quâ in Indiam advehitur, Chinensibus Lavendoa dicta. Apud Indos radicis galangæ usus idem in acetariis est, qui virentis Zinziberis radicis, ac loco capparum ad orexin excitandam eâ cum piscibus & carnibus utuntur, quam condituram Achar vocant. *Iacobus Bontius l. c. & Dominic. Chabræus* l. c. p. 245.

Radix eligenda saturato-rubra, ponderosa, benè odorata, saporis acris.

Vires. calef. sicc. saporis acris incidit, aperit.) Stomachica est, cephalica ac uterina. Undè in cruditate ventriculi acidâ, ex quâ Colica, vertigo, Uteri obstructiones & alia symptomata, magni usus est. Externè cum Sacculo vino calido imbibita & ventriculo imposita illum calefacit & roborat.

¶ CLIII. *Galega.*

Galegia, ruta capraria, *Matth. Cast. Cam.* Ruta Capraria, *Tab.* Galega, *Lob. Dod. Lon. Ger.* vulgaris, *Clus.* Galega vulgaris C. B. 1. German. Gäißkraut/ Fleckenkraut/ Geißkraut. Vesce sauvage, Rue de chevres. *Goats Rue.* Gentenkrupt.

N. *Quidam Onobrychin, alii Glaucum, nonnulli Polemonium, alii Polygalam veterum esse judicant; verum his omnibus Dioscoridis descriptiones contradicunt.*

Colitur apud nos in hortis: Floret æstate.

OFFICIN. NAT.

Herba collecta Iunio & Iulio.

Vires. *Celeberrimum est Alexipharmacum ac sudoriferum, venenum, inprimisque pestilentiale, insigniter discutiens. Usus ejus præcipuus est in petechiis expellendis, aliisque morbis pestilentialibus, ipsaque peste curanda. In morbillis. In Epilepsia infantum (exhibetur succhi cochlear. 1.) in ictibus serpentum, in Lumbricis, (quos etiam extrinsecus applicata fugat.)*

N. *Herba hæc secus ac aliæ citra saporem est, & insuper qualitatibus primis temperata.*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex integra planta Iulio collecta.
2. *Conserv.* summit. seu flor.
3. Syrupus.

HOFMAN. *Galega.*) *Ruta capraria.* German. Gäns Kraut. Fleckenkraut. Vel est *Montana* vel *Nemorensis*. *Fracastorio* dicitur *Herba Gallica*, quibusdam *fœnum græcum sylvestre*, Aliis *onobrychis*, aliis *Glaux*, aliis *Polemonium*, aliis *Polygalon*, aliis *Rutæ sylvestris* speciebus annumeratur.

Vires. Herba hæc secus ac aliæ insipida est, ac proinde in qualitatibus primis temperata, &c.) interim alexipharmaca est ac diaphoretica, unde in morbis malignis venenatis ac pestilentialibus scilicet variolis, morbillis, petechiis &c. ejus succus vel aqua destill. non satis deprædicari potest; Item succi cochlearia aliquot pueris propinari debent tùm contrà vermes, tùm contrà epilepsiam, valet etiam contrà ferarum, quæ dentibus aut aculeo venenum emittunt, tùm morsus, tùm ictus, si ejus succus vel in potu offeratur, vel loco emplastri vulneribus imponatur. Hujus alexiteria virtus lacertæ ac viperæ pugna explorata & approbata fuit, *vid. Forestus Libr. 2. de falso urinarum judicio cap. 5. p. 156.*

Gallæ) De iis sic in Appendice ad Pharmacop. SCHROEDER.

Gallæ *secundùm* Renodæum *p. 261. velut pilulæ quædam salebrosæ, ac spurii fructus, qui præter legitimos in glandiferis arboribus, noctu fere erumpunt, Sole de Geminis exeunte; quo fervidiore existente, tabescunt, nec justam magnitudinem adipiscuntur, in Bohemia & Hispania nascuntur uberes, in quercubus multis, quarum truncis & ramis etiam tenuibus, absque pediculis ut plurimùm adnatæ cohærescunt.*

Gallarum genera multa traduntur, inter quas duæ potissimum & ad medicamenta quædam paranda & ad coria densanda accommodantur, una omphacitis dicta, quæ parva est, rugosa, nodosa, solida, nullo foramine pervia; altera plana, levis, flavescens, interna parte laxior, & major, & perforata, ex cujus videlicet foramine quoddam exiit insectum, seu musca, vermiculus, ut contingere solet, aut aliud simile animalculum.

Ex Quercubus Hemeris & Robur præstantiores semper gallas eructant: Hemeris *autem ea esse quercus creditur, quam nonnulli Mydion nominant, cui caudex in orbem comatur, contorquetur, & multis ramorum alis consurgens, glandes præter gallas gerit non insuaves.*

Robur Latinis Quercus, Theophrasto δρῦς *dicta gallarum feracissima est, quarum ubertatem æstate præ-*

ter

ter glandes suppeditat, nec non alias pilulas exiguas foliis mediis sine pediculo adhærescentes, ut in nostratibus quercubus videmus. In summa, quercus non tantum glandes & ramos germanos promit, sed adulterina multa, viscum, gallas, poma, fungos, & multos alios pseudo-fructus.

Gallæ refrigerant ad recessum usque secundum, resiccant ad tertium & potenter astringunt, partes laxiores contrahunt, (adeoque utile, in uteri procidentia) imbecilles roborant, fluxiones cohibent, atque efficaciter ad astringenda aut siccanda, quæ opus sunt, usurpantur, inquit Dioscorides *c.* 147. *lib.* 1. *Confer* Ruellium *de natura stirp. lib.* 1. *c.* 83. *p.* 165.

¶ *CLIV. Gallium.*

Γάλλιον, Γάλιον, Γαλάτιον, Γάλερον, German. Wegerkraut / Waldstroh / unser Frauen Bettstroh / Wegstroh / Lebkraut. Petit muguet. Gallium, p. muquet. *Ladies Bedstravv.* Walstroo.

N. *Nomen habet, quod coaguli vice* γάλα, *id est, lac, coagulet.*

Luteum flor. luteo { vulgare. / palustre.
Album flore alb. { palustre. / minus.

Ex his præfertur primum C.B. seu Gallium luteum, quod Dioscoridis Gallium putatur.

Dicitur Gallium *Fuchs. Dod. Lon.* Gallium luteum primum, *Tab.* Gallii primum genus, *Trag.* Gallium. *Matth. Cast.* Luteum, *Cord. in D. Lob. Cam. Ger.* Gallium luteum, C. B. 1.

Crescit passim locis aridis & arenosis, juxta vias, &c. Floret Majo, & hinc tota æstate.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus.

Vires. *Calf. & sicc. moderatè. Usus ejus potissimum externus est in hæmorrhagia narium sedanda, (pulvis inflatus) in scabie simplici & maligna, adeoque in cancro mammarum, &c.*

N. *Rari usus est apud practicos, solumque asservatur pro compositionibus, quas ingreditur: ut unguentum Martiatum, &c.*

HOFMAN. *Gallium.*) Græcè γάλλιον, γαλάτιον. German. unser Frauen Bettstroh. Ducit nomen à γάλα, quod coaguli vice Lac coagulet.

Est autem flore luteo & albo, interdum rubro; Et propter foliorum tenuitatem in omnibus Aparinæ simillima est.

Vires. Calefac. siccat moderatè &c.) vim habet exsiccantem & subacrem Flos ambustis illinitur, Sacro igni, cancro, sanguinis profluvia sistit.

N. Rari usus est apud Practicos, ingreditur solum *Unguentum Martiatum.* Vetulæ nostrates imponunt cunis infantium pro fascinis.

N. Gallium ingruentes tempestates suavissimo odore prænunciare, & suavius apparente iride olere tradunt.

N. De hoc etiam communiter referunt, si fornaci imponatur in hypocausto ubi compotores sibi invicem pocula propinant, usque dum incalescat, illos adigere, ut invicem inter se in oculos & capillos involent.

¶ *CLV. Genista.*

Genista, Genst / Genster / Pfrimmenkraut. Usualis est è Genistis non spinosis, C.B. 1. Genista, *Brunf. Trag. Fuchs. Dod. Cord. in D. Cam Tab. Ger.* Genista angulosa, *Cord. hist.* Genista minor seu non aculeata, *Lon.* Genista scoparia vulgi, *Lob. Broom,* Brem.

Solo gaudet arenoso & aprico. Floret integra æstate.

OFFICIN. NAT.

Flores & *Semen.*

N. *Flos communiter luteus, rarius albus est.*

Vires. *Splenetica & nephritica censetur, hinc & epatica, calf. & sicc.* 2. *aper. atten. absterg. calculum pellit, aquosos humores educit, tam per vomitum, quàm per alvum & urinas. Hinc usus ejus insignis in obstructione Epatis & Lienis, Mesenterii, adeoque in Hydrope, catharris, arthriticis affectibus.*

N. *Semen extrinsecus applicatum scrophulas consumere dicitur.*

PRÆPARAT.

1. ▽. Ex floribus & foliis.
2. *Conserv.* Ex floribus.
3. *Sal.* Ex incinerata herba.
4. *Conditi flores.*

Condiuntur autem flores (seu potius gemmæ) collecti mense Aprili, antequam aperti fuerint, cum aceto & sale, adhibenturque loco capparum, unde & nostratibus cappares. German. dicuntur, Teutsch Cappern. *Dutch Capers.* Duytse Cappers.

N. *Citra vomitum assumi poterunt.*

[*De Rapo Genistæ Hypospartio vid. Advers. Pon. & Lobel.*]

HOFMAN. *Genista.*) *Angulosa* & *Scoparia.* German. Pfriemenkraut. Crescit in locis arenosis & apricis. Floret integrâ æstate.

Vires. Calefac. sicc. aperit, attenuat, absterg.) Flores calculum pellunt & tartareos humores educunt, in vino infusi vel cocti, item in hydropicis serum ἄνω καὶ κάτω subducunt. Lienis reserant obstructiones, & arthriticis affectibus medentur. Ex hâc præparantur *Aqua, conserva ex floribus, sal ex herba,* & flores cum Acet. dist. & Sale conditi.

N. D. D. Balthasar Brunnerus Avus Meus maternus dum comburi curaret herbam genistæ, cineres in stannum muratos bis vidit. Et D. E litteris de Anno 1642. d. 24. Febr. idem litteris de dat. 21. Martii confirmat. Verùm hoc experimentum ad ea spectat, quæ interdum succedunt interdum autem non.

¶ *CLVI. Gentiana.*

Gentiana (à Gentio inventore sic dicta.) Entzian / Creutzwurtz / Bitterwurtz. *Gentian.* Gentiaen.

Gentiana { Alpina { major. / minor. Gentianella. / pratensis. / palustris.

Usualis est ex his alpina major lutea, C. B. 1. de qua notandum, quod reperiatur quoq; floribus flavis, imò & albis, punctis carentibus.

Dicitur Gentiana, *Brunf. Matth. Fuchs. Dod. Cord. in D. Lon. Cast.* Gentiana major, *Matth. Lob.* flore luteo, *Cam.* Gentiana Veterum, *Clus. hist.* Gentianæ 12 species, *Trag.*

OFFICIN. NAT.

Radix collecta mense Augusto ac Septembri.

Vires. *Calf. & sicc.* 2. *Alexipharmaca est, aperit, attenuat. Usus præcipui in peste, aliisque venenatis affectibus, in obstructione Epatis, Lienis, &c. Et hinc in hydrope, tum in suffocatione Uteri, in imbecillitate ventriculi, lumbricis, in febribus, in morsu canis rabidi, &c.*

&c. Extrinsecus adhibetur creberrimè in vulneribus ac fonticulis mundificandis, renovandis, &c. in morsu canis rabidi veneno arcendo (cum Theriaca imposita.)

PRÆPAR.

1. ▽. in Tertiana utilis.
2. *Succus* inspissatus.

N. *Creberrimi usus est in febribus intermittentibus, in quibus ante paroxysmum à ℨß. ad ℨj. vel ℈iiij. exhibetur, felici cum successu.*

3. *Extractum* cum S. V. factum.

HOFMAN. *Gentiana.*) Unius duntaxat mentionem fecerunt Antiqui, sed plures cognoverunt recentiores. *Vulgaris scil.* Major foliis, hellebori albi foliis similibus, caulibus cubitalibus, bicubitalibus & altioribus. Ex foliorum superiorum sinu flores erumpunt lutei singulares. Hanc *Gentianam majorem* sequitur *Magna* flore purpureo & albo, à vulgari formâ & magnitudine parum differens, nisi florum colore. Postea est *Gentiana Minor*, seu vulgi cruciata. & *Gentiana* folio *hirundinariæ*, item *Alpina flore magno cæruleo*, &c. *vid. Dominic. Chabræus* l. c. p. 503. seq.

Vulgaris major lutea alpina in montium pratis ac pascuis variis locis provenit. *Purpurea* in Pannonicarum & Noricarum alpium jugis; *Alba* in Stiriæ alpibus crescit. Floret Iunio & semen Augusto maturat. *Radix Mense Septembri colligitur, atque hæc solùm in usu est.*

Vires. Radix calef. sicc. aperit, attenuat. &c.) Alexipharmaca est, anti-febrilis & anti-hypochondriaca; Unde in peste, rabie, morsu venenatorum animalium & aliis venenatis affectibus salutari cum effectu adhibetur, operationem suam per diaphoresin & diuresin expediens, hinc & Theriacam ingreditur. Hujus etiam radix pulverisata cum Theriacâ instar cataplasmatis vulneribus venenatis imposita, omne virus extrahit. Item in Epatis ac Lienis obstructionibus, in febribus tertianis ac quartanis, hydrope, suffocatione uteri, lumbricis &c. mirificè commendatur, in Ulceribus dilatandis à Chirurgis frequenter adhibetur.

¶ *CLVII. Geranium.*

Geranii multa recensentur genera, officinis nostris maxima ex parte inusitata. Usitatius tamen præ cæteris est, quod Geranium Robertianum dicitur, aliàs Gratia Dei, Ruprechtskraut/ Gichtkraut/ Gottes Gnad/ Rothlauffkraut/ (quia Erysipelati mederi dicitur.) Geranion ou bec de gruë, bec de Cygogne, *Cranesbill, Herb-Robert.* Oyevaersbek/ Robrechtskruyt.

Dicitur Geranium, 3. *Brunf. Matth. Fuchs. Lon.* Geranium-Robertianum, *Lob. Dod. Cam. Tab.* Gratia Dei vel geranium quibusdam, *Trag.* Herba Ruperti & Geranium 2. *Diosc.* Geranium Robertianum primum, C. B. 5. videlicet inter species Geranii folio cicutæ vel myrrhidis.

[Dicitur etiam Robrisiconia. Brov. p. 6. Resol. p. 553.]

Gaudet locis opacis ac desertis. Floret potissimùm Aprili & Majo.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Temperatum est in calf. & frig. moderatè siccat, subastring. exterg. sanguinem in corpore coagulatum resolvit, vulneribus convenit, sanguinem scilicet cohibendo, vulneraque mundificando. Usus externus (omnium generum Geranii,) vulgaris est in cataplasmatis, plantis pedum cum sale & aceto applicandis, ad febrilem æstum compescendum. Adhibetur itidem ad mammarum fissuras, lactisque discussionem (Robertianum impositum.)*

PRÆPARATA.

▽. *stillat.* Ex integra herba in fine April. collecta.

[*Gingidium vid. chærefolium.*]

Glycypicron.

[Solanum γλυκύπικρον, Thal. solanum scandens, Dulcis amara *Trag.* Dulcamara, *Dod.* Circæa Monspeliensium *Lob.* Je Länger je Lieber / Hundschkraut.]

OFFICIN. NAT.

Herba integra. Cortex.

Vires. *Calida 2. gradu, Febrifuga est, pneumonica, vermes necat. Usus externus est in Cataplasmate ad mammarum tumores ex lacte coagulato, maculas faciei abstergit. (succus acinorum.)*

GERANIUM MOSCHATUM.

De eo sic in Appendice ad Pharmacop. SCHROEDER.

Geranii multæ species enumerantur à Botanicis, uti videre est in Pinace Bauhini, *ortæque sunt circa hanc plantam variæ difficultates,* Ruellii, Hermolai, Brasavoli, *quas exponit* Matthiolus *p. 566. Omnibus tamen, volente* Paulli, *eadem fere virtus indita creditur, illud quod Robertianum dicitur, numero quintum apud* Bauhinum *potissimum expetitur, ut eo ad mammarum scissuras, pudendorumque ulcera extergenda utamur, quod tamen præter abstergendi vim, etiam siccandi facultatem possidet, itaut mox ea consolidare valeat.* Guilielmus Fabricius Hildanus *aquam stillatitiam geranii commendat ad cancrum tollendum* Iacobus Cornutus *in histor. herbar. Canadens. describit* Geranium triste Canadense, *quod noctu solum odorem spargat, ut nostræ* hesperides violæ noctis. *Influxum illucentis solis adeò aspernari videntur, ut integro die odorem negent, cùm Lunæ accessu gratissimo odore moschato, quasi thure libent, qui odor intempesta quoque nocte, ad auroram usque perseverat, statimque solis præsentia evanescit. Nostrum* Geranium Moschatum, *quod ingreditur.* Unguentum Martiatum, Tabernæmontanus *p. 121. num. 5. exponit, refertque ad 1. Dioscoridis, herba moschata, acus moschata aliàs dictum.*

HOFMAN. *Geranium.*) Hujus multa recensentur genera. *Malvaceum* scilicet foliis malvæ, *columbinum*, foliis malvæ rotundis nunc magis, nunc minus incisis, instar pedis columbini: *Argenteum* alpinum foliis argenteis. *Tuberosum* ob radicem tuberosam. *Batrachoides* proveniens in pratis; atque hoc iterum diversum est. *Hæmatodes, Moschatum, Robertianum,* &c. De his vide *Bauhinum & Dominic. Chabræum* l. c. Præ omnibus usitatum est *Geranium Robertianum* Germ. Ruprechts-Kraut. &c.

Gaudet locis opacis, ruderibus, veteribus muris, cæsis arboribus. Floret Aprili, Majo, Iunio & Iulio.

Acus moschata dicitur etiam geranium moschatum.) Nonnulli *Myrrhin* nuncupant, *Geranium tertium Plinii* Historia Lugdunensis. Monspelii occurrit passim & Basileæ in viâ, quâ itur Muttets, nec non etiam Genevæ, au plain palais.

¶ *CLVIII. Glyzyrrhiza.*

Liquiritia, *Brunf.* dulcis radix, *Trag.* Glyzirrhiza, *Fuchs. Cord. in D. Cam.* Glyzirrhiza altera, *Matth.* vulgaris, *Dod. Cam. Epit.* Glyzirrhiza siliquosa, C. B. 2. German. Süßholtz. de la Reglisse. *Liquoris,* Soethout/ Galissienhout.

Crescit

Crescit locis sylvestribus & sabulosis. Floret Iulio.

OFFICIN. NAT.

Radix ex Episcopatu Bambergensi, ubi in copiâ crescit, ad nos transmissa, quæ sole exiccata biennium integra manet.

Vires, *in calidit. & frigid. temperata est(seu moderatè calefacit) in reliquis ad humiditatem inclinat, pulmonica ac nephritica est, acrimoniam mitigans, expectorationem promovens, asperitatem leniens, alvum infantum leniter molliens. Usus præcipui in tussi, raucedine, vesicæ erosione, urinæ acrimonia.*

PRÆPARATA.

1. *Succus inspissatus.*
2. *Liquiritia cocta, sive bacilli pectorales.*
3. *Syr. Compositus.* Vide Disp.
4. *Extractum.*
5. *Unguentum.*

HOFMAN. *Glycirrhiza.*) Germ. Süßholtz, vel est *sativa* vel *sylvestris*. Illa in viridariis plurimis Italiæ locis seritur, & in Galliâ Narbonensi plurima sponte provenit. In Hispaniis verò frequentissima est, unde Londinum, Antuerpiam, & Lugdunum transmittitur, vilique distribuitur pretio. Nec minus de hâc radice Germania gloriari potest, ac in primis *Episcopatus Bambergensis*, ubi in copiâ crescens ad Nos transfertur. *Sylvestrem vocat Tragus* fœnu-græcum sylvestre, *Lotum item sylvestrem. Cordus Polygalen, & Clusio est Glaux sylvestris.*

Vires. in Calid. & frigid. temperata est &c.) Humectat magis recens & succo plena radix; utilis ad raucedines, tusses, dyspnœam, peripneumoniam, pleuritidem, phthisin & omnes pulmonum & pectoris affectus, inflammationes sedat, ac acrimoniam humorum mitigat. Externè radix arida pulverisata erysipelati inspersa summô cum fructu applicatur.

¶ CLIX. Gramen.

Gramen absolutè sic dictum. Officinis graminis speciem denotat, quam *Dioscorides*, ἄγρωστιν καὶ ἐξοχὴν, vocat, estque Gramen caninum, seu arvense, C. B. 1. Gramen *Dod. Cord. in D. Cast.* Gramen canarium medicatum, *Lob.* Gramen caninum, *Tab. Ger.* German. Rech oder Queckengraß. Du Chiedent. *Graß, Dog-graß, or Quich-graß.* Gras/ Queckë-gras/ Honts-gras.

Passim spontè provenit, felicius autem in terra arida & arenosa.

OFFICIN. NAT.

Potissimum *Radices* (collectæ mense Majo vel Septemb.) rarò *Caulis* cum foliis, rarius *Semen.*

Vires. *Radix cujuscunque graminis refrig. & sicc. aper. subastring. substantiæ est tenuis ac penetrativæ.*

Herba seu folia intra siccitatem & humiditatem moderata sunt, frigida gr. 1. Usus præcip. in obstructionibus Epatis, Lienis, Ureterum, in expuitione sanguinis (ubi succus ex integra planta valet) in lumbricis necandis. Extrinsecus in dolore capitis leniendo (seligunt gramen septem nodorum) in oculorum inflammationibus ac defluxionibus. (Has sedare dicitur gramen trium nodorum, decrescente Lunâ evulsum ac collo circumligatum,) in auribus purulentis, in odontalgia, in tumoribus podagricis discutiendis.

PRÆPARATA.

🜄. *stillat.* Ex radice Majo mense collecta.

N. *Diarrhæam sedat infantum si abdomen eâ lavetur.*

Est & graminis species, Gramen mannæ dictum, inter gramina dactilodea C. B. 8. Cujus semen in cibum venit nomine Mannæ in German. ex Silesiæ ac Poloniæ confinibus transportatum, semini milii solis non absimile. De hoc vulgi opinio, quod ex aëre decidat, unde & Mannæ nomen impositum est Germ. Himmelthau/ Schwaden.

HOFMAN. *Gramen.*) Quamvis infinitæ existant graminum species, de quibus Botanographi consuli possunt; officinis tamen graminis speciem denotat, quam *Gramen caninum seu arvense* vocant. Germ. Quicken-Graß.

Vires. Radix refrig. sicc. aper. &c.) Hujus radix tenuis ac penetrantis virtutis est cum aliquali adstrictione, unde ad viscerum obstructiones, tartarum hypochondriorum, calculum renum, & dyscrasian sanguinis calidam notabilis est energiæ. Ex hâc cum radice cichorii, petroselini, asparagi, urticæ minoris cum herbâ omnibus recentibus decoctum vernale hîc loci singulis annis à Me præscribitur pro hypochondriacis & atrophiâ laborantibus ex venarum lactearum obstructione, ex traditione D. D. Benedicti Ohemii, qui atrophiâ laborantem usque ad desperationem omnium aliorum medicorum harum radicum decocto unico in integrum ac sanitatis plenum restituit divinâ benedictione, pro quâ curatione quingentos aureos Rhenanos loco nostri accepit.

Ex graminis radicibus Aqua etiam destillatur pro vehiculo medicamentorum contrà Lumbricos facientium.

De Herbæ viribus vid. in Autore Nostro.

Est & Graminis species, gramen Mannæ dictum &c.) Hæc culinaribus usibus destinata potius ad alimentorum, quàm Medicamentorum classem spectat.

N. De Gramine aliô singulari Ossifrago Norvagico dicto vid. D. D. Simon Pauli *t. l. p.* 531.

¶ CLX. Granata.

Malus punica. { Domestica, quæ pomifera est; Sylvestris, quæ flores solùm fert.

Videatur Malus punica, *Trag. Matth. Dod. Cord. hist. Lon. Cam.* Mala punica, *Cord. in D. Bellon.* Malum punicum, *Lob. Cast.* Malus granata, *Tab.* Malus punica, C. B. Germ. Granaten. Grenadier. *Pomgranats.* Granaet-Appelen.

Utraque arbor, quamvis exotica sit, nostratibus tamen in hortis colitur.

OFFICIN. NAT.

1. *Poma*, eaque vel dulcia vel acida, vel acidodulcia, id est, vinosi saporis. 2. *Flores* collecti ex Granata sylvestri (*Balaustia* dicuntur) tùm quoque interdum ex domestica (appellantur *Cytini.*) 3. *Cortex* pomorum (*malicorium. psidium*) 4. *Nuclei.*

Vires. *Poma: in genere censentur boni succi, ventriculo convenientia, sed pauci nutrimenti. Dulcia adhibentur in tussi chronica.*

N. *Quia ventriculo inflationes causantur, in febribus minus commodè adhibentur.*

Acida, *frigida sunt ac astringentia, stomachica. Usus præcipui in febribus biliosis, in Gonorrhœa, in pica gravidar. compescenda, orisque putredine corrigenda & sim.*

Vinosa, (*acidodulcia, Granata Muza*) *media sunt naturæ inter dulcia ac acida, ad frigiditatem tamen aliquatenus accedunt. Cardiaca sunt ac Cephalica. Usus præcipui in Syncope ac vertigine, &c.*

Flores, *tam Balaustia, quàm Cytini ejusdem sunt naturæ, terrestris scilicet validè astringentis, inspissantis, refrigerantis, siccantis, unde & balaustior. creberrimus usus esse solet in omnis generis fluxionibus.*

Exempli gratiâ, Diarrhæa, Dysenteria, uteri fluore, & sim. in sanguine vulnerum cohibendo, in gingivarum laxitate emendanda, in Hernia curanda, &c.

Cortex, [*malicorium, psidion*] *ejusdem cum floribus censetur naturæ, præcipuique usus est in sedando fluxu hæmorrhoidum, narium, uteri, &c.*

Nuclei *refrigerant itidem, astringuntque, inprimis qui ex pomis acidis collecti.*

PRÆPARATA.

1. *Succus liquidus.* Ex pomis expressus, fermentatus & depuratus, qui nomine *vini granatorum* venit.

N. 1. *Præstat vinum ex pomis acido-dulcibus.*

N. 2. *Ante præparationem hujus vini, extremam cutim granis detrahere solent.*

N. 3. *Ad conservationem, nonnihil seminis Coriandri pulverisati in Vino eodem suspendunt.*

2. *Syrupus.* Ex succo granator. dulc. ac sacchar. ℥. Vid. Disp.

3. Ex succ. granat. acidor. & sacchar. ℥. Vid. Disp.

HOFMAN. *Granata.*) à *Granis* dicta, quæ intus continentur. *Malus Punica Theophrasto ac Dioscoridi* dicitur ῥόα vel ῥοιὰ, quibusdam etiam ῥοιὰ.

Hujus generalissimæ Differentiæ sunt *sativa* vel *agrestis*, & *balaustifera*, quæ itidem sylvestris.

Arbor gaudet solo cretoso & macilento. Regio ei apta est calida, in Galliâ Narbonensi & Provinciâ colitur in hortis & passim in sepibus provenit; In Italia colitur in hortis, & in Germaniâ nostrâ etiam non nisi Magnatum hortos nobilitat. Floret & fructum perficit maturatè pro loci naturâ.

Vires. Poma &c.) *dulcia* adhibentur in tussi chronica, in febribus autem minus commoda, quia facilè fermentantur.

Flores, tam *Balaustiæ quam Cytini* ejusdem naturæ & virtutis sunt cum cortice, adstringunt, inspissant, refrigerant & siccant, unde & in omnis generis fluxionibus adhibentur. Ex his floribus infusis & ebullitis foliis prius illorum subrubentibus revulsis, si Spiritum Vitrioli correctum instilles, decoctum fieri potest intensæ rubedinis in prædictis affectibus summè utile.

Grana Paradysi.

Paradißkörner / Vid. Cardamom.

¶ CLXI. *Guajacum.*

Lignum Indicum, Lign. Sanctum. Guaacan, Guajacan, Palus sanctus, Frantzosenholtz / heilig Holtz. du Gujac, ou bois Sainct. *Guajacum, Lignum vitæ* or *Holywood.* Guaiacum / Pockhout. Arbor est exotica, procera, quæ ex India Occidentali ad nos transportatur.

Estque Guajacum {
- magnâ matrice. Guajaci 1. genus, *Monard. & Matthiol.*
- propemodum sine matrice, quod prioti præstantius. Guajaci 2. Genus, *Monard. & Matth.*

N. 1. *Sunt qui prius Guajacum appellant, posterius lignum sanctum: Verum quia apud Authores Synonyma sunt, præstat matrice, uti dictum, ea distinguere.*

N. 2. *Posterius dividitur à nonnullis in plura genera, quæ tamen non re seu essentiâ, sed solo colore differre vult Matthiolus, idque pro diversitate maturitatis, quò enim maturius, eo ipso nigrius est, & quantò minus adolevegis, tantò magis albicat.*

OFFICIN. NAT.

Lignum, Cortex & Gummi, (sed raro.)

Eligendum est lignum recens, ponderosum, succulentum, (quod Carboni impositum fumigat.) Posterius præstat, quod colores ruffum, spadiceum, flavum, lividumque simul mixtos habet.

Vires. *Lignum calf. & sicc. sudorem ac urinam largiter promovet, adeoque sanguinem mundificat, putredini resistit. Usus præcipui in Arthritide, Hydrope, Catarrhis, aliisque morbis à phlegmate tartareave mucilagine aut flatibus oriundis: peculiariter ac specificè curat luem Gallicam.*

Cortex. Minus calidus est quam Lignum.

Gummi (Resina) Gummi hoc mecum communicavit Vir rerum novarum curiosus Adrianus Sonnemann, Materialista hujus civitatis, Affinisque mihi dilectus, idque cum felici successu aliquoties in curanda lue Venerea fuisse adhibitum affirmavit. Sapore est acri, colore ac figura Laccam fere repræsentante, pellucidum, friabile.

PRÆPARATA.

1. *Decoctum.* ♃. Guajac. incisi ℔ j. Aqu. fontan. ℔ xij. post infusionem 24. horarum coq. ad ℔ vij. plus minusve; coletur pro sudorifero, reliquum coquatur cum 🜄 tantundem pro potu ordinario.

N. *Possunt & addi Liquiritia passula, sem. anisi, &c.*

2. *Extractum viscosum & gummosum.* Vide l.2.

3. 🜍 *Rectificatum.* Fit destillatione. Vid. l.2.

Vires. *Exhiberi commodè poterit intrinsecus in lue Venerea, aliisque morbis diaphoresi opus habentibus.*

Dosis gr. iij. v.

N. *Sunt qui oleum hoc pro oleo Heraclino Rulandi habent, ejusque vires admodum deprædicant in Epilepsia, expellendo fœtu vivo ac mortuo, in dolore dentium mitigando.* Vide Brendel. in Chymia.

4. *Spiritus.* Est liquor acidulus, unà cum oleo in destillatione collectus ac rectificatus. Vid. l. 2. de spiritibus.

N. *Spiritus hic acidus præter medicinales virtutes descriptas, vim habet perlas, corallia, &c. solvendi. Intus exhiberi poterit à ℈ ß. ad ℈j.*

5. *Sal.* Ex cinere elixiviatur, sed paucum.

[Ex Gummi Guajaci paratur Extractum per V. Tartarisat. Dos. gran. iv. in liquore conven. utile ad Gonorrhæam.]

HOFMAN. *Guajacum.*) *Lignum indicum, Lignum Sanctum, Palus sanctus.* Germ. frantzosen Holtz.

Arbor est procera ad fraxini aut ilicis magnitudinem, ramosa, medi tullio nigricante, ac præduro, cortice resinoso crasso & amplo pro ratione caudicis ligni, ex quo decerpitur, exterius cinereo ad ruffum tendente colore, interius albicante, ex pluribus quasi lamellis coagmentato, sapore amariusculo & acri, foliis exiguis ac duris flore luteo.

Duo genera facit *Oviedus, Guajacum scilicet vulgare,* & aliud quod *Lignum sanctum* vocat: Verùm unum & idem sunt.

Ex insulis Indiarum Occidentalibus Boriquen, Cneuca, Nagrando & Nicaragnâ ad Nos defertur. Frequens est in insulâ San-Dominici.

Vires. Lignum calef. sicc. &c.) Specificum medicamentum est luis venereæ, cujus usus eâ primum ratione innotuit; Magnis doloribus hujus Luis Hispanus quidam torquebatur: ejus famulus Indus ex Hispaniolâ Medicum agens aquam destill. Guajaci illi propinavit, quâ non solum magnis illis cruciatibus liberavit, sed pristinæ etiam sanitati restituit. Cujus exemplo plurimi alii Hispani simili malo infecti curati sunt. Hinc per

totam

totam non solùm Hispaniam, sed & per orbem universum hujus morbi cura per hoc Lignum Guajacum divulgata est. Secundariò etiam in catharris aut defluxionibus prodest, ob vim suam diaphoreticam & diureticam, quâ sanguinem ab abundanti sero liberat, indè contrà hydropem ejus decoctum bis aut ter sumptum egregium est, æger autem tunc ab omni abstineat potu, cibos assumere debet assatos & exsiccantes, quo Medicus quidam sibi in Misniâ maximam acquisivit famam; Hujus decoctum prodest etiam in odontalgiâ, nam valdè extrahit materiam morbificam.

Cortex eosdem habet effectus, imò efficaciorem etiam esse, usus docuit. Permiscetur Decoctis, scobi Ligni sed dosi minori.

Ex hisce præparatur j. *Decoctum.* ♃. Ligni Guajaci ℥iv. cortic. hujus ℥ß. passul. min. ℥ß. Ligni aloes ʒ j. infunde in aquæ fontan. ℔ vij. ferventiss. in ollâ vitreâ & ponantur per 24. horarum spatium super cineres calidos; posteà bene clausa coquantur; & priusquam ad medietatem coctio facta est, adde, Ligni Sassafras ℥ß. sem. anisi ʒ iß. cinamom. el. ℈ ij. coq. probè tecta sine favillis, donec ad medietatem pervenerint: postmodum per se refrigerata colatura cautè defundatur. Hujus dosis ℥v. vel vj. in Lue venereâ. Huic potest & addi ejus *extractum resinosum, oleum destill.* & rectific. *Spiritus* &c. & quæ alia ex hoc ad dictos affectus longè præstantiora elaborantur.

H.

§ CLXII. *Hedera terrestris.*

Χαμαικισσος, hedera humilis vulgaris, corona terræ, Gundelreb / Grundreb / Grundmann / Erdepheu / nostratibus Donnerreb. Du lierre trainant, ou terrestre. *Ground-Ivy.* Onderhave.

Est { vulgaris. *Hæc usualis.*
montana. *Inusitata.*

Nuncupatur Hedera terrestris, *Brunf. Math. Dod. Tab. Ger.* Elatine *Brunf.* 4. Chamæcissos, *Trag. Fuchs. Cam.* Chamæclema, *Cord. hist.* Corona terræ, *Lob.* Hedera terrestris vulgaris, C. B. 1.

Crescit passim circa sepes: floret Aprili potissimùm.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus.

Vires. *Saporis est amari & acris, calf. & sicc. vulneraria est, aperit, abstergit. Usus creberrimi in tartaro, tàm pulmonum, quàm renum, aliarumque partium, incidendo, resolvendo, adeoque confert obstructionibus inde natis & Ictero: conducit erosionibus & ulceribus viscerum abstergendis, consolidandis &c. Extrinsecus adhibetur creberrimè ad calculum renum resolvendum, (in balneis) ad dolores colicos resolvendos, (in clysteribus.)*

PRÆPAR.

1. ▽ *stillat.* Ex herba Majo collecta.
2. *Conserva.* Ex floribus summ.

N. *Conservam compositam habent August.*

3. *Syrup. simpl.* Ex succ.
4. *Compos.* Vide Disp.
5. *Succus*, in morbis gravissimis utilis.

HOFMAN. *Hedera Terrestris.*) Χαμαικισσος. *Hedera humilis, vulgaris*, Germ. Gunderman.

Vires. Calefac. & sicc. &c.) juxtà vim suam abstersivam, aperitivam & discutivam etiam vulneraria est, unde in calculo renum simplex hujus pulvis cum tantillo Sacchari, cum aquâ hederæ terrestris cum vino destillatâ adhibetur, & ad vulnera & ulcera interna commendatur. Nec minoris efficaciæ est ejus succus ad hæmoptoën, si inde fiat Looch addito thure ac diapenidio. Folia ejus in sp. V. infusa per multiplicem infusionem cum foliis recentibus liquorem præbent in suffocatione hypochondriacâ mirabilis effectus, si cochleatim propinetur. In potionibus vulnerariis & clysteribus ad dysenteriam frequentioris est usus.

Flores itidem ejus in vino infusi & propinati contra Nephritidem magnum & probatum sunt remedium. Ex his conserva paratur in ictero & venarum Mesaraicarum obstructionibus eximiæ energiæ.

¶ CLXIII. *Hedera arborea.*

Κισσὸς, κιῤῥὸς, Hedera, *Brunf. Trag. Cord. in D. Dod.* Hedera arborea. *Math.* Nigra, *Fuchs. Lon.* Hedera corymbosa communis, *Lob. Tab. Ger.* Hedera major, *Cast.* Hedera arborea. C. B. 1. Germ. Epheu. Eppich. Du lierre arborée. *Tree-Ivy.* Eiim-op / Boom-veyl / &c.

Est { Arborea. *Hæc usualis & jam nominata.*
Major sterilis.
Minor.

Adhæret muris, arboribus, aliisque rebus in altum exurgentibus. Viret per totum annum: Floret Autumno, baccas fert hyeme.

OFFICIN.

Folia, Baccæ, Lachryma seu Gummi.

Vires. *Herba calf. & sicc.* (*Galeno est mixtæ naturæ, calfac. scil. & frigidæ*) *subastringit. Internus ejus usus, quia capiti nervosoque generi adversatur, rarus est. Externus crebrior in achoribus exiccandis & sanandis; in fonticulis ab inflammatione tutandis (imponitur quotidie folium) in Ozænis curandis, in aurium purulentarum dolore sedando (miscetur succus cum ol. e. g. liliaceo.)*

Baccæ. *Purgant per superiora & inferiora, unde & contra febres à vulgo exhiberi solent.*

Gummi, *seu lachryma ex trunco hederæ majoris vulnerato & interdum sponte exit, colore rubescens, odore grave, sapore acre. Psylothrum à majoribus habetur insigne ac causticum, lentesque interimere dicitur.*

N. *Nostratibus in usu non est, quippe gummi hederæ officinarum nec figura nec viribus descripto gummi convenit. Purpureo nigricans est (adeoque Mumiæ non absimile) fragile nec saporis acris, sed velut adusti, lignosis segmentis ac sordibus plerumque scatens.*

[*Mentio fit gummi hujus in Unguento de althæa.*]

PRÆPARAT.

Ol. still. Ex baccis cum ▽ fermentatis per Vesicam.

N. *Alii lignum, baccas ac gummi simul per Retortam destillando, oleum parant.*

HOFMAN. *Hedera Arborea.*) Germ. Epheu.

Vires. Folia calef. sicc. subastring. &c.) sed internè rarioris sunt usus externè tamen in achoribus sanandis, ozœnâ curandâ, in fonticulis ab inflammatione præservandis imposita salutare sunt topicum.

N. Ex ligno scyphi tornati commendantur phthisicis pro vasculo potario.

¶ CLXIV. *Helenium.*

N. *Dicitur Helenium, quod è lachrymis Helenæ natum dicatur.*

Ἑλένιον, Elenion. *Trag.* Helenium, *Brunfelf. Matthiol. Dod. Cord. in D Lob. Cast. Cam. Tab. Ger.* Enula Campana, *Brunfel. Cam.* Helenium vulgare. Alantwurtz. Aunée, ou Enule campane. *Elecampane* or

or *Alicampane.* Alantwortel.

N. *Crescit plerumque locis humidis: Flores Iulio.*

OFFICIN. NAT.

Radix, quæ collecta, antequam in stolones abierit, in taleolas secatur, inque umbra exiccatur.

Vires. *Nonnullis calfac. & sicc. 2. (Fernelio calf. 3. sicc. 1.) abstergit, discutit, aperit, pulmonica est, stomachica, alexipharmaca, sudorifera, &c. Usus præcipui, in tartaro pulmonum renumque attenuando ac educendo, & hinc in tussi, asthmate, in cruditatibus ventriculi emendandis, ureteribus reserandis, in peste, contagiosisque morbis arcendis, in scabie, &c.*

PRÆPAR.

1. *Radix condita.*
2. ▽. Ex radice destill.
3. *Conserva* Radicis.
4. *Extract.* Ex Rad.
5. *Vinum Enulatum.* Ex Radice & musto.

HOFMAN. *Helenium.*) *Enula, Enula campana, Plinio, inula* dicitur. Græcè *Helenium*, ab Helenæ lachrymis, ex quibus natum fabulantur poëtæ: Alii, quod contrà serpentes ab Helenâ primùm inventum sit & Menelao comiti suo in Ægyptum naviganti ostenderit. Nonnulli ab Helenâ insulâ derivant, ubi luxuriat. German. Alantwurtzel.

Crescit plerumque in pinguibus & lætis pratis, ac reperitur etiam in montibus, locis umbrosis & humidis. Apud Nos satis frequens, Iunio & Iulio floret. Colitur etiam in hortis.

Radix collecta antè stolonum proventum ac in taleolas secta, inque umbrâ exsiccata in usum venit, Flores etiam non posthabendi sunt.

Vires. Calefac. sicc. absterg. discut. aper. &c.) Stomachicá est, thoracica, alexipharmaca, sudorifera &c. unde in cruditatibus ventriculi seq. Electuarium commendatur. ℞. radic. Enul. condit. incis. ℥ j. pimpinell. ʒ vj. Calam. arom. Nuc. Moschat. ana ℥ ß. Majoran. menth. crisp. fl. ros. rubr. ana ʒiij. Spec. diambr. ʒj. sp. Vitriol. ℈ ß. cum Syrup. de Menth. s. q. f. Elect. cujus dosis est à ʒ ß. ad ʒ j. duabus horis ante cibum. Asthmaticis ac tussientibus pulv. radic. helenii cum Sacchar. cando medetur. Item in peste & omnibus morbis contagiosis, mercurii noxâ à poculorum inauratione, scabie &c. ejus usus salutaris existit. Conserva etiam florum helenii gravidis contra abortum internè commendatur.

¶ CLXV. *Herniaria.*

Dicitur Herniaria, *Dod. Cam. Tab. Ger.* Herniaria multigrana serpillifolia, *Lob.* Herba Turca, *Lob.* Polygoni genus, Herniaria appellata, *Clus. hist.* Millegrana, *Cord. hist.* Herba cancri minor, *Cord.* Polygonum minus, *Cast. Matthiol.* Empetrum, *Trag. Lon.* Polygonum minus seu millegrana major, C. B. 15. (vide l. inter Polygoni minores species.) German. Harnkraut / Bruchkraut / Tausend-Körner. Renouée & Corrigiole. *Rupture-wort, Burstwort, Knot-grass.* Burstkruyt / Duysentknoop.

Crescit locis aridis ac arenosis, nonnunquam tamen & circa ripas: floret Junio, & Julio.

OFFICIN. NAT.

Herba seu planta integra.

Vires. *Refrig. & sicc. Usus præcipui est in Hernia curanda, urina cienda, renum ac vesicæ calculo atterendo, ventriculi ac aliarum partium mucilagine incidenda, educenda; bile ac aqua expellenda, adeoque in Ictero curando.*

PRÆPARATA.

▽. *stillat.* Ex herba.

[Conservæ meminit Platerus.]

HOFMAN. *Herniaria.*) *Lithontribon* vocant nonnulli ab effectu. *Herba cancri minor Gesnero* dicitur, *Polygonum minus Clusio, Millegrana & Herba Turca aliis.* Nominatur item *Holleriana*, ab *Hollerio*, qui in frequentiori usu habuit.

Est autem vel *glabra* vel *hirsuta*. Utraque spontè in arvis & sabulosis locis provenit.

Vires. Refriger. sicc. &c.) Hujus decoctum cum vino mirè in calculo renum commendatur. Contra herniam etiam specificum est, ex quâ succus expressus cum vino rubro per novem dies exhibendus est. ℞. radic. symphyt. ℥ ß. fol herniar. perfoliat. fanicul. millefol. an. ℥ ij. in pulverem redacta cum s. q. syrup. de symphyt. redig. in Electuarium. Succus potus aut herba esitata, aut emplastri modo plagæ imposita morsis à viperâ auxiliatur; Emplastrum ex eo herniam restituit, jecori prodest & ictero.

N. Pulvis equorum vulneribus inspersus vermes in iis necat.

Hirundinaria
vid.
Vincetoxicum.

¶ CLXVI. *Hispidula.*

Æluropus, pes Cati, pilosella, montana hispida, C. B. 5. Katzenfuß. pied de chat, ou piloselle (*Cats-foot a kind of small Mous-ear.* Katsel Voet / een Slagh van piloteale en kleyn Nagelcruyt. Est species pilosellæ, (aliis Gnaphalii) parva admodum, totaque ferè tomentosa, maximè verò flosculi, quos profert rubentes, interdum albidos. *Videatur Renodæus.*

Nascitur in collibus ac locis siccis & apricis: floret Maio, & Iunio.

OFFICIN. NAT.

Tota *Herba* cum floribus.

Vires. *Easdem vires obtinet quas reliqua pilosella genera, unde auriculam muris: peculiari tamen proprietate pulmonum exulcerationi conferre statuitur, & sanguinis expuitioni.*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex integra planta cum floribus.
2. *Syrupus simpl.* Vide Renodæum.
3. *Compositus de pede Cati.* Vide lib. 2.

N. *Nostratibus Syrupus hic compositus vulgatissimus est.*

HOFMAN. *Hispidula.*) *Æluropus, pes Cati.*

Vires. &c.) Planta est vulneraria & vi specificâ pulmonum exulcerationi & hæmoptoi confert.

¶ CLXVII. *Hordeum.*

Gerste. Orge. *Barley.* Gharst. est { hyemale. *Hoc præstantius.* / æstivum. }

Videatur Hordeum. *Brunf. Matth. Lob. Dod. Lon. Cast. Ger.* hordeum majus *Trag.* hordeum polystichum, *Fuchs. Tab.* Hordeum hyemale, *Cord. in D.* Hordeum polystichum hybernum, C. B. 1.

OFFI-

OFFICIN. NAT.

Semen & Farina.

Vires. *Refrig. & ficc. 1. abfterg. aperit, dig. emol. eft diureticum, nutritivum.*

N. *Crudum ventriculo aliquatenus inimicum eft, quippe flatulentum: tamen coctione corrigitur.*

PRÆPARATA.

1. ▽. *Hordei graminis.* Fit Menfe Majo, colligitúrque mane gramen rore adhuc madidum.

N. *Infignis eft efficacia in æftu domando, extrinfecus in Cephalalgia mitiganda, oculorum defluxionibus calidis emendandis, &c.*

2. *Decoctum hordei, feu* ▽ *decoctionis hordei,* Gerften-Waffer. l'eau d'Orge. *Barley-Water.* Gepelde-Garftwater.

N. *Ad decoctum hordei fumitur hordeum non excorticatum, fi intentio fit abstergere, exiccare: Excorticatum fin animus digerere, fitímque extinguere, &c. Formulæ decoctionum ufitatiffimæ, mulieribúfque notiffimæ funt.*

[N. *Cerevifiæ hordeaceæ feces valent ad ambufta.*]

HOFMAN. *Hordeum.*) Hujus ufum œconomicum relinquimus œconomis. Quod ad medicas Ejus vires, illis contenti fumus, quæ ab *Autore* afferuntur. Saltem quædam euporifta hîc non funt prætereunda. Decoctum polentæ cum aceto factum, fi tepidum teneatur in ore dentium dolores mitigat; fimili ratione etiam cataplafma ex probè percoctâ polentâ factum & lupulo ac aquâ, atque pectini & perinæo applicatum vehementiffimis calculi doloribus & ifchuriæ fuccurrit.

¶ *CLXVIII. Horminum.*

Sclarea. Scharleyen/ vale, ou orvalle. *Clary.* Scharleye. { hortenfe odoriferum; fylveftre.

Ex his officinale, quod Gallitricum, *Cam. Ger.* Gallitrichum fativum, *Trag.* Sclarea, *Matth. Caft. Cam. Tab.* Scarlea, *Lob.* Horminum fylv. 1. *Cluf.hift.* Orminum fativum, *Fuchf. Cord. in D.* Orvala, *Dod. Caft.* Horminum fclarea dictum, C. B. 3.

Floret Iunio, & Iulio, folo gaudet opimo.

OFFICIN. NAT.

Folia cum floribus, fed rarò.

Vires. *Calf. & ficc. abftergit, attenuat: Ufus rari, nifi, quod in vino cum floribus fambuci & vitis fufpendi foleat.*

[Semen oculo horâ fomni impofitum, fordes abftergit & albugini conducit.]

[Hornini fylveftris decocto cum melle rofato ozænas curat Renealvi.]

HOFMAN. *Horminum.*) *Orminum, geminalis, fclarea.* Germ. Scharlach. *Horminum* autem dicitur ἀπὸ τοῦ ὁρμᾶν ab impetu agi, vel in venerem cieri, ad quam ftimulet.

Vires. Calefac. ficc. abftergit, attenuat.) Ego hujus fummitatibus in vino infufis contra gingivarum putredinem (ftomacacen) pro oris collutione uti foleo; Et parari etiam inde poteft conferva pro hoc affectu cum faccharo internè exhibenda. Item Aqua ex foliis etiam cum vino deftillatur magnæ efficaciæ ad fluxum album mulierum.

¶ *CLXIX. Hyofciamus.*

Iufquiamus, Faba fuilla, Herba canicularis, Dens caballinus. Bilfenkraut/ Bilfen/ Dollkraut/ Schlafffraut/ Säu-Bon/ Rinds-Wurtz/ Ziegennerkraut. Iufquiame, ou Hannebanne. *Henbame.* Bylfen-crunt.

Eft { vulgaris vel niger, C. B. 1. albus { major, C. B. 2. minor.

Ex his eligere monet Fernelius floribus albis, femineque albo, reliquis neglectis.

Infignitur Hyofcyamus albus, *Matth. Dod. Lob. Lon. Caft. Cam. Ger. Tab.* Hyofc. candidus, *Trag.* Apollinaris 3. *Cord. in D.* Hyofcyamus albus major vel 3. Diofcoridis, C. B. 2.

Crefcit incultus: floret Iunio & Iulio.

OFFICIN. NAT.

Radix, Semen, Folia.

Vires. *Refrig. 3. ficc. 1. emollit, mirè fomnum inducit, ftupefacit, acrimoniam mitigat, rationem perturbat. Unde interius ejus ufus rariffimus eft; exhibetur tamen ad hæmoptyfin curandam. Externus aliquatenus crebrior, fcilicet in tumoribus calidis, in podagra, in odontalgia, (fufcipitur fumus feminis per infundibulum.)*

N. 1. *Trallianus amuletum antipodagricum ex radice facit; colligit eandem* ☾ *exiftente in* ♒ *&* ♓ *ante* ☉*tis occafum; radicem non attingendo, fed offe cujufcunque animantis mortui effodiendo, peculiariaque infuper adjurationis verba fuperaddit, quæ cum fuperftitiofa videantur, adfcribere fuperfedeo. Videatur Trallian. l. 11. in fine.*

N. 2. *Antidota Hyofcyami funt, lac caprinum, ▽ mulfa, femen cucurbitæ, fem. Urticæ, Sinapi, Raphanus, Capa, allium cum vino affumpta.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex fol. floribus ac femine immaturato deftill.

2. ℅ Expreffum. Ex femine albo recente, ficco, calida ▽a afperfo, infolato tritoque.

N. *Alii macerant Hyofcyamum cum femine fuo immaturo in Omphacino: hinc exprimunt & coquunt.*

3. *Extractum feu fuccus Hyofcyami.* Ex radice menfe Septembri vel Martio cum germinibus tenellis exprimitur fuccus, depuratur ac digeritur, ut rubicundo colore tingatur.

N. *Ingreditur laudanum opiatum.* Quercetan.

HOFMAN. *Hyofcyamus.*) Germ. Bilfenkraut.

Vires. Refriger. ficc. emollit &c.] Quamvis ad hæmoptyfin curandam valdè commendetur, & ingrediatur etiam Laudanum opiatum *Quercetani*, tamen internus ejus ufus ob peffima, quæ infert, fymptomata à venenatâ ejus vi narcoticâ dependentia femper fufpectus eft. Externus autem crebrior eft, fcilicet in doloribus ac tumoribus calidis, fic herba cum lacte in formam cataplafmatis redacta & impofita mirificè dolores abdominis à fcorbuto productos demulcet. Item oleum ex femine albo recente ficco expreffum infigne eft anodynum in omnibus doloribus partium à causâ calidâ ortis.

N. Ejus fuccus affrictu cimices abigit ex ædificiis: Et glires fuffitu necat.

N. Huc pertinet Datura, Nacazcul, feu *Toloatzin*, quæ *Hyofcyami* fpecies eft, apud Indos in Goa familiaris. Fructus refert pomum aculeatum & oblongum, nucis juglandis magnitudine feminibus exiguis refertum. Narcoticam habet vim, & varia inducit phantafmata. Utuntur hoc femine Indicæ mulieres lafcivæ ad fallendos maritos, ut libidinem cum procis fecuriùs explere & fallere etiam præfentes maritos poffint. Varia ex

assumpto Semine patiuntur viri symptomata, vel enim somno obruuntur profundissimo, vel fatui redduntur & sensibus orbantur, ut videntes nihil videant, & cum ratione nihil intelligant. Ad viginti quatuor horas hic extenditur paroxysmus. Intereà mulieres admittunt procos suos & in mariti præsentiâ omnem explent libidinem, ubi satis Veneri indultum, excitatur demum vir lotione pedum frigidâ, vel forti frictione, omniumque rerum etiam visarum nescius, quasi ex somno meridiano expergiscitur. Ita illuditur maritus & inscius Cornutorum familiæ adscribitur. *Garc. ab Ortâ, Christ. à Costâ, Lindschottus, Mandeslaus & alii.*

¶ CLXX. *Hypericum.*

Ὑπερικόν, Hypericum, *Brunfels. Matthiol. Fuchs. Lon. Dod. Lob. Cast. Cam. Tab. Ger.* Herba perforata & Hypericum, *Trag.* Ascyron. *Cord. in D.* Androsemum minus, *Genesn.* Hyperic. vulgare, C.B. 1. aliis fuga Dæmonum, Johannskraut. Du mille-pertuys. *St. Iohns Wort.* St. Jans-cruyt.

Crescit passim in dumetis, aliisque locis incultis: Floret Iulio.

Folia ac Flores.

Vires. *Calf. & sicc. est partium tenuium, diureticum ac vulnerarium. Usus præcipui in vulneribus mundificandis, consolidandis, (intus & extus) in sanguine coagulato resolvendo, in calculo renum atterendo, in Lumbricis fugandis, (scilicet si tempore exaltationis collecta fuerit, aliàs hac facultate destituitur) Extrinsec. in contusionibus (præcipuè nervorum) in tremore, in partu allevando (fit suffitus.)*

N. *Paracelsus refert inter herbas veneficia ac spectra arcentes, colligereque jubet sub influentia ♂, ♃ ac ♀ris (nullo modo sub ☾) tempore auroræ, atque varium ejus usum docet, loco amuleti adhibet, pileo includit, noctu pulvinari supponit, sæpius naribus admovet, sternit per domum, de parietibus suspendit, &c.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *stillat.* Ex fol. ac flor. in fine Iunii collectis.

2. *Oleum.* Ex infusione florum in oleo communi.

N. *Alii summitates cum flor. ad maturitatem seminis ferè accedentes macerant, cum vino exprimunt, atque cum Therebinthina & oleo coquunt.* Vide Disp. August.

3. *Sal.* Ex planta integra incinerata.

4. *Tinctura.* Hanc habet Tentzel. in Exeg. Sala de Essentiis. Vide lib. 2.

N. *Dos. gr. vj. ad ʒß.*

HOFMAN. *Hypericum.*) Ascyron. Androsæmum, plantarum congenerum nomina, & quarum notæ ac partes pleræque omnes sunt similes. Dicitur etiam *Herba perforata, Fuga Dæmonum.* Germ. S. Johannis kr.

De Hujus differentiis consule Botanographos.

Vires. Calef. sicc. partium est tenuium &c.) Diureticum, aperitivum & vulnerarium est. Unde hujus præcipuus usus est in vulneribus conglutinandis tam internè quam externè adhibiti. Secundariò etiam confert in apoplexiâ, epilepsiâ, melancholiâ hypochondriacâ, Dæmonio morbo virgineo &c. in forma essentiæ vel decocti propinatum, quod magnæ etiam est efficaciæ in sanguinis grumis dissolvendis. *Theophr. Paracelsus* dæmoniacis ac spectris opponit, & tunc colligere jubet sub ♂, ♃, ac ♀eris influentia manè, & loco amuleti usurpat. Ejus vim antidæmoniacam in obsesso aliquot ante annos sic exploravi, duo vascula Keutterlingio plena porrexi, horum alterutrum, cui essentia ſl hyperici guttatim esset instillata, ita aversatus fuit, ut ne aspicere quidem, nedum ut gustare potuerit. Item mitram summitatibus hyperici intersutam illico dilaceravit. Ex hoc etiam præparatur *Aqua destillata, Essentia, Sal, Oleum ex infusione florum* l. & c. illud Venetianum rubrum, cujus vires non satis deprædicari possunt in omnibus non solùm vulneribus tàm internis quàm externis, verùm etiam aliis affectibus, ut torminibus ventris ex causâ frigidâ ortis, dolore ischiadico, arthritide, tertianâ & quartana intermittente, si spina dorsi eo inungatur tepidè. Internè propinatum ad ʒ iij. vel iv. in vino expellit fœtum mortuum. Externè itidem in peste bubones & spina dorsi hoc ipso inungendi sunt; internè autem hujus ʒ ij. cum vino ab initio statim exhibenda sunt infectis. Hujus compositio hæc est.

℞. h. hyperici collect. in Majo & Iunio, antequam flores prodeant, M. ij. vel q. v. contunde in mortario, posteà inde cucurbitæ vitreæ ac affunde vini albi generosi ad 4. digitorum transversorum eminentiam & olei olivarum non rancidi ad duorum digitorum transversorum suprà vinum, cucurbitâ optimè perlutatâ, pone in locum tepidum ad digestionem. Deinde 14. Iunii tempore matutino ante ☉ ortum partem unam herbæ & partes 4. florum hyperici contusas repone etiam in dictam cucurbitam vitream, & affunde denuò tantundem vini & olei, ut suprà, usque dum emineant, probè perluta cucurbitam, expone radiis solaribus, & elapsis binis septimanis accipe seminis recentis hyperici M. iij. contusi ac conjunge reliquis in cucurbitâ, prout & tantum olei, quantum sex vel septem digitos transversos denuò emineat. His acquisitis & peractis coque in MB. ad consumptionem vini. Hujus olei percolati 5. vel 6. libris adde Sulphuris citrini, Salis ana ℔ß. lumbricor. terr. M. iv. Mellis rol. ℥ iv. Terebinthin. ℥x. adip. suill. ℔ß. succi dictamn. alb. expr. succi verbasci ana ℥ iv. Croci Or. ℥ iij. radic. dictamn. alb. gentian. imperator. valerianæ. chelidon. major. ana ℥ ij. Myrrh. el. ℥ j. Theriac. A. ℥ ij. Sem. Citri. ℥ j. bacc. lauri ℥ iv. Cinamomi. ℥ ii. Ligni paradisi ℥ß. Pulverisata adde oleo prædicto cum spiritus vini ℥ vj. in cucurbita vitrea probè obturata expone digestioni in MB. per 3 dies continuos, posteà radiis solaribus per integram æstatem, repone pro usu vid. *Thesaurum meum Pharmaceuticum Medicorum Nostri seculi Principum.*

¶ CLXXI. *Hyssopus.*

Ὕσσωπος, Hyssopum, Isop/ Ispen. de l'Hyssope *Hyssop.* Hysope.

Est { Hortensis. *Hæc officinarum.*
 { Sylvestris.

Vocatur Hyssopus, *Brunfels. Trag. Cord. in D. Lon. Tab. Cam.* Hyssopus hortensis, *Fuchs.* Hyssop. vulgaris, *Dod. Clus.* sativa, *Cord. hist.* Hyssopus Arabum, *Lob. Ger.* Hyssopus officinar. cærulea sive spicata, C.B. 1.

Crescit in hortis: floret Iul. & August.

OFFICIN. NAT.

Folia cum floribus collecta Aug.

Vires. *Calf. & sicc. 3. partium tenuium est atten. aperit, absterg. Usus præcipuus in affectibus pulmonum tartareis, tussi, asthmate. Extrinsecus adhibetur crebrò ad sugillationes oculorum, ad uterum mundificandum, auriumque tinnitus tollendos (per tritorium suffitus susceptus) ad oris abstersionem (in gargarismis.)*

N. *Sunt qui Absynthio in corroboratione ventriculi præferunt.*

PRÆPARATA.

1. ▽. *stillat.* Ex herba & floribus in MB.
2. *Ol. stillat.*
3. *Conserv.* Ex floribus.
4. *Spec. Diahyssopus.* Nic. V. D.
5. *Syrup. simplex.* Ex succo.
6. *Compos.* Vid. Disp.

I.

CLXXII. *Iacea.*

Herba Trinitatis, *Brunf. Fuchs. Lon.* sativa, *Trag.*

jacea

Jacea five flos Trinitatis, *Matth.* Jacea major, five viola tricolor, *Cast. Dod. Clus. Ger.* Viola flammea, Coloria, *Lob.* Viola Trinitatis 1. *Tab.* Viola tricolor hortensis, C. B. 5. inter violas Martias, German. Freysamkraut/ Dreyfaltigkeit-Blum/ Sieben-farben-Blum/ unnütze Sorge/ ie länger ie lieber. de l'Herbe à la Trinité. *Three-coloured Violets*, or *Pansies. Herb-Trinity.* Drievuldige bloemen, Pensen.

Floret Aprili, Majo ac totâ ferè æstate: crescit locis arenosis.

Colitur in hortis, crescit & in agris. Illa licet præferatur: attamen non licet non recipere & sylvestrem.

OFFICIN. NAT.

Herba integra cum floribus.

Vires. *Calfac. & ficc. ad gr. 3. usque, (aliis remiss. sius) subamara ac acris est: hinc abstergit, penetrat, incidit, discutit, vulneraria est ac sudorifica. Usus præcip. in æstu (maximè infantum) domando, in scabie ac pruritu, in mucilagine viscosa pulmonum, in uteri obstructione. Extrinsecus itidem in pruritu, in abstergendis vulneribus, in mucilagine pulmonum incidenda, in uteri obstructione* (baln.)

PRÆPAR.

▽. Ex integra herba.

HOFMAN. *Iacea.*) *Herba Trinitatis. Viola Tricolor.* Nonnulli à colorum septenario numero *heptachrum* vocant. German. Dreyfaltigkeit bluhmen.

Distinguitur vulgò in *sativam* & *sylvestrem.* Atque illa rursus in *majorem*, & *minorem*, coliturque in hortis. *Sylvestris* autem in arvis pluribus locis crescit.

Vires. Calfac. siccat, abstergit, penetrat, incidit, discutit &c.) Vulneraria est & diaphoretica, unde commendatur ad puris in thorace collectionem, scabiem, ulcera & omnia cutis vitia; *Flores* purgant per alvum instar fl. violarum Martiarum teste experientia.

N. Iaceam Nigram vulgarem loco lupuli quidam curiosi ex Anglis pro coquenda cerevisia adhibent, prout & sine polenta suam perficiunt cerevisiam adhibito solo hordeô crassiusculè trito & in panes redacto, sed infermentato, unde massæ postmodum fermentatio in aqua, quæ cerevisiam non quidem intensi coloris, sed grati saporis suggerit.

¶ CLXXIII. *Iasminum.*

Ἰασμὸν, Iosmenum, Ieseminum, Gelseminum, Arab. Zambach, Iesemin, Iasme. Veilöl-Reben. Iosme. *Iasmine*, or *Shrub-Trefoyl. Iesemin.* Jasmijn en Jesemin.

Usuale est, Iasminum vulgatius flore albo, C. B. 1. quod est, Iasminum, *Dod.* (cui & Apiaria,) *Cord.* in *D.* album, *Tab. Ger.* Gelseminum vel Iasminum, *Matth. Cast. Cam. Alpin.*

Gaudet locis calidis ac apricis. Nostratibus colitur hortis: floret ferè per integram æstatem.

OFFICIN. NAT.

Soli flores, sed raro. Nimirum nostratibus non nisi *Oleum* in usu est, quod fit ex reiteratâ infusione vel coctione florum in oleo veteri.

(N. *Aliis in oleo amygd. dulc.*)

Vires. *Easdem ferè vires obtinet, quas chamæmelinum. Dig. calf. emoll. aper. Usus præcipuus internus ad uterum calefaciendum & laxandum, ejus scirrhum sanandum, ad partum facilitandum, ad tussim anhelitusque difficultatem, ad pleuritin, dolores stomachi, intestinorum, uteri. (oleum Iasmino amygd.) Externus in catarrhis frigidis, in membris ac articulis resolutis, in dolore pleuritico, colico ac uterino (in clismate vel unguentis.)*

N. *Sunt inter mulieres, quæ oleo Iasmino amygdalino capillos pectunt, ut eò felicius crescant. Verùm caveant ab eo biliosæ, utpote quæ facilè capitis dolorem illo sibi conciliare possunt.*

HOFMAN. *Jasminum.*) sive *Gelseminum*, *album vulgare* est & ubivis in hortorum angulis apricis invenitur, luteum autem & cæruleum minimè frequens visitur. Estque cæruleum quibusdam *Ligustrum Orientale*, aliis *Clematis cærulea.* Prætereà *jasminum* datur Arabicum, *Hispanicum* &c. Vulgare floret post rosam & eâ diutius.

Soli flores, sed raro. Nimirum Nostratibus non nisi oleum in usu est, &c.) Ex floribus per reiteratam infusionem vel coctionem parari *Dn. Autor* statuit. Sed alium præstantiorem hoc oleum conficiendi modum vide in *Cl. Zwelf. animadvers.* in P. A. p. m. 331. Hoc uti possunt mulieres & virgines in balneis ad uterum calefaciendum, & calidum bibitur ad tussim, pleuritidem & dispnœam. Nervos illitu calefacit ac emollit, & ad contractos artus salutare est remedium.

¶ CLXXIV. *Imperatoria.*

Ostrutium, *Lon.* Ostrucium, Astrutium, Astrentium, Astrantia, *Brunf. Dod. Clus. hist.* Magistrantia, *Cam.* Struthium, *Cord. hist.* Laserpitium Germanicum, *Fuchs.* Smyrnion hortense, *Trag.* Imperatoria, *Matth. Lob. Cast. Tab. Ger.* Imperatoria major, C. B. 1. Meisterwurtz/ Magistrantz/ Ostritz. Imperatoire. *Master-wort.* Meester-wortel.

Floret Augusto, colitur in hortis.

OFFICIN. NAT.

Sola radix.

Vires. *Saporis est acerrimi: calf. & ficc. 3. alexipharmaca ac sudorifera est, atten. aperit. Usus præcip. in venenatis morbis ac ictibus, in pulmonum tartaro resolvendo, expectorando, in fœtore anhelitus corrigendo, in capitis affectibus phlegmaticis, paralysi, Apoplexia, &c. in cruditate ventriculi, & colico dolore, in febri quartana. Extrinsec. in Odontalgia,* (*gargarism.*) *in catarrhis exiccandis,* (*suffitu*) *in tumoribus ac arthritide frigida. In scabie capitis exiccanda,* (lotione) *in serpigine inveterata sananda,* (cum adipe suillo illita) *in globulis sagittisve corpori extrahendis,* (imposita.)

PRÆPARATA.

1. ▽. *stillat.* Ex herba florescente collecta Iulio.
2. *Extractum.*
3. *Oleum.*

HOFMAN. *Imperatoria.*) Dicitur *Imperatoria* ob raras ac præstantes virtutes, quibus quasi aliis imperat. *Astrantiam*, *Magistrantiam*, item *Astrutium*, *Ostrucium* &c. Nonnulli vocant. Germ. Meisterwurtzel.

Radix pollicari crassitudine est, colore albo, sapore aromatico & acri.

Sponte variis montosis Italiæ & Austriæ locis provenit; Nos colimus in hortis; floret Iunio.

Vires. Calef. sicc. atten. aper. &c.) Præter vires ab *Autore* recensitas medetur etiam spasmo & omnibus nervosi generis affectibus frigidis internè radice propinatâ. Semidrachma radicis pulverisatæ propinata cum haustu vini ante paroxysmum quartanæ hora una vel circiter, si identidem repetatur, evenit ut sensim mitescat, & tandem desinat. Item colicæ, asthmati & hystericæ passioni medetur vel in forma pulveris aut decocti.

Externè frustulum hujus radicis circà aures impositum catarrhis

medetur, ex quibus visus debilitas & aurium tinnitus oritur. Ophthalmiam etiam mitigatejus vapor masticatione & anhelitu oculis inspiratus. Eadem in taleolas secta & cum filo circumdata collo anginam & quasvis faucium inflammationes sedat.

¶ *CLXXV. Iris Nostras.*

Veel, Venel-Wurtz/ Himmelschwertel/ blau Gilgen. Glayeul ou Iris de Florence. *Glaitel Out countrey-Flovver de Luce*, or *Orris.* **Acorus/ valsch welrieckende Lisch. Lisch van dese Landen.**

Iris in officinis usitata est. { Nostrates: { *Hæc hujus loci.* — Peregrina Illyrica scilicet & Florentina. *vid. infra.* }

E variis Iridis nostratis speciebus infertur solùm in officinas Iris vulgaris Germanica seu sylvestris, (latifolia.) C. B. 1. Quæ inscribitur, Iris, *Brunf.* Sylvestris, *Matth. Cord. hist. Cast. Tab.* sylvest. 1. *Lob.* sylv. major, *Matth. Epit.* Iris Germanica, *Fuchs.* cœrulea, *Dod.* gladiolus cœruleus major, *Trag.* Iris latifolia major vulgaris, *Clus. hist.*

Floret tempore verno, Aprili scilicet, & Majo.

OFFICIN. NAT.

Radix, colligenda Vere antequam germinare cœperit.

Vires. *Calf. & sicc. 3. valdè hydragoga est, ac errhina. Usus præcip. in hydropicor. aqua educenda. Extrinsecus in impetiginibus, aliisque corporis maculis detergendis.*

N. *Ventriculo reliquisque visceribus infensa est, proin corrigitur stomachicis.*

PRÆPAR.

1. *Succus.* Exprimitur ex radice, depuratur (digestione) adhibeturque recens pro hydragogo.

Dosis ℥ j. ad ℥ iij.

N. *Inspissatur nonnunquam, reservaturque pro Errhinis.*

2. *Fæcula.* Fit ex succo l. a.

N. *Non æquè purgat ac ipsamet radix.*

3. *Oleum infusum,* Vid. Disp.

HOFMAN. *Iris nostras.*) Germ. Schwertel. *Gladiolus cæruleus major. Iris vulgaris cærulea,* &c. Iridis nomenclaturam inde accepit, quod colores arcus cœlestis flore repræsentet.

De hujus differentiis in genere vide in Botanographis.

Nostras crescit in pratis & arvis; & colitur in hortis.

Radix colligitur tempore verno, antequam germinare incœperit.

Vires. Calefac. siccat &c.) valdè *hydragoga* est, unde hujus radicis succus expressus ac depuratus per digestionem potentissimum est hydragogum. Cujus dosis est à ℥ ß. ad ℥ j. vel ℥ j ß. per se in cerevisia calida vel cum mannæ ℥ ß. Externus ejus usus est in impetiginibus & aliis corporis maculis abstergendis.

De Iride sic habet ELZOTIVS in sua destillator. curiosa.

Iris *à radicis forma commodissimè dividitur in classes, quarum prima* bulbosas *continet numero viginti: altera* tuberosam, *& quidem unicam: tertia* geniculatas 64. *circiter. Geniculatæ subdividuntur in latifolias, angustifolias, & nanas. Ex* latifoliis prima, *quæ Iris vulgaris Germanica sive sylvestris* Casparo Bauhino *nuncupatur, tam est nota, ut propterea* Iris nostras *in officinis audiat. Servant communiter ejus solam radicem, ad parandum inde succum, oleum infusum, atque fæculam: Flores cæruleos contemplantur quidem ob elegantiam, at neutiquam custodiunt.*

Cæterum Ioachimus Camerarius, *in notis ad* Petri Andr. Matthioli *Herbarium Germanicum, quod* 1590. *Francofurti prodiit, nimirum ad* lib. 1. cap. 1. fol. 2. *de floribus istis cæruleis notatu dignam profert observationem. Aqua, inquit, ex floribus Iridis destillata Hydropi confert, estque multò efficacior si ita destilletur, ut nativum florum colorem ipsa retineat, quemadmodum id* absque additamento peregrino omni *fieri facilè potest.*

Profectò nisi crimen falsi laudato Camerario *imputare velimus, dabitur utique modus, quo aqua ex floribus illius plantæ destillari cærulea potest. Hunc autem modum* Camerarius *ipsemet pro liberanda fide exprimere juxta debuisset, ne legentibus oriretur suspicio, per artificium quodpiam rem peragi. Num etenim vulgari methodo stillata ista cærulescat aqua, experiri hactenus non vacavit.*

¶ *CLXXVI. Iris Illyrica, ac Florentina.*

Prævalet Illyrica, sequitur Florentina: utriusque itidem sola radix in usu est, German. **Viol-Wurtz.** Glayeul ou Iris de Florence. *Florentin. Orris. Flovver de Luce.* **Lisch van over Zee/** en **witte Lisch.**

Vires. *Calfac. & sicc. 2. incidit atten. expectorat, diger. absterg. emollit. Usus præcip. in mucilagine seu tartaro pulmonum, tussi, asthmate, obstructione mensium, torminibus ventris infantum. Extrinsecus abstergit cutis maculas & lentigines, [cum Elleboro & melle mixta] oris fœtorem emendat: celeberrimus usus modernis est in pulveribus, qui capillis inspergantur. Vulgus vocat pulveres de Cypro.*

PRÆPAR.

1. *Extractum.*
2. *Spec. Diaireos simpl.* V. D.
3. *Salomon* V. D.

HOFMAN. *Iris Illyrica ac Florentina.*) Hæ non specie differunt, & *Florentina* non malè pro *Illyrica* usurpatur, & pluris fit à Mercatoribus, quàm Veneta, quia candidior & fragrantior, & omnia illa præstat, quæ Illyrica. Attamen ex Illyria hodiè Sclavonia dictâ iris Venetias deferri solet, quare Veneta Illyrica legitima ab omnibus censetur.

Vires. Calef. sicc. incid. atten. expector. digerit, abstergit, emollit &c.) Unde usus ejus est in incidendis viscidis ac glutinosis pulmonum humoribus, tussim, dyspnœam, asthma &c. causantibus. Eadem etiam commendatur in ventris recens natorum torminibus, si cum pulvere radicis pœoniæ, irid. Fl. vel Illyricæ Croco, semine anisi pulvis grossus fiat, qui cum pulmento adhiberi debet. Externus ejus usus jam est notissimus.

¶ *CLXXVII. Iuglans.*

E Iuglandum generibus usualior est, quæ dicitur nux regia, *Brunfels. Cord. in D.* Nux juglans. *Trag. Matth. Lon. Dod. Lob. Cast. Tab. Cam.* Iuglans, *Fuchs.* Nux juglans seu regia vulgaris, C. B. 1. **Nuß Baum/ welsche Nuß.** Le Noyer. Nois. *Walnut.* **Ockernoot.**

Iuli & folia erumpunt Martio: nuces maturescunt Autumno.

OFFICIN. NAT.

Nuces, Putamina nucum externa, eaque viridia, *Cortex* internus ipsius arboris, *Cortex* interior nucleum ambiens, *Iuli* ante oculos apparentes & decidentes.

Vires.

Vires. *Nuces recentes calf. 1. sicc. 2. sicca sunt facultatis calidioris ac siccioris. Comestæ difficilis sunt digestionis, pauci nutrimenti, ventriculo infensæ, bilem augent, cephalalgiam excitant, pulmonum affectus ac præcipuè tussim exasperant. Dicuntur tamen à peste præservare.*

Putamina *externa viridia, vi vomitum leniter movendi prædita sunt.*

Cortex *interior, de arbore decerptus, dum adhuc succulentus est, siccatusque ciet vomitum sat validè.*

Dosis à ʒß. ad ʒj.

Cortex *nucleum ambiens juvat colicos,* [*potus.*]

Iuli *itidem vomitum excitant, sed leniùs. Usus præcipuus in colico nephriticoque dolore; sistunt & diarrhaam exhibiti.*

PRÆPAR.

1. *Nuces conditæ.* ♃. Nuces virides circa Festum Ioannis collectas, perfora aliquoties, ut penetrabilia putamina sint, ac macera [♂ 7. vel 10.] in ▽ frigida, ▽ quotidie semel ac iterum permutando, ut aliquo modo dulcescant. Hinc coqu. l. △ ut mollescere incipiant. Postea sicca & confige Cinam. Garyophyll. &c. atque cum saccharo vel melle coque ad consistentiam. Vide l. 2. Confortant stomachum, juvantque digestionem, unde & bellariorum loco apponi solent. Specificè eas ciere menses, testis est Matthiolus.

2. ▽ *Vomitoria ex nucibus.* Vide l. 2. cap. 38.

N. *Alii destillant ▽m ex nucibus immaturis contusis, [in peste, grumis sanguinis; ulceribus tibiarum Meliceria utilem, secundùm Camerarium] alii ex solis putaminibus viridibus.*

3. *Succus* mense Februario è radicibus perforatis destillans.

Vires. *Podagricos dolores ad miraculum lenire dicitur illitus.*

4. *Rob nucum: Diacaryon.* Fit ex corticum viridium succo & mellis ⁏.

Vires. *Destillationi tenuium catarrhorum confert.* Vide Disp.

5. *Oleum.* Fit expressione ex nucleis maturis.

Vires. *Flatus potenter dissipat, adeoque in colico dolore multum fert auxilii.*

Dosis ℥ij. iij. ad iv. &c.

Extrinsecus tumores discutit, contractos nervos emollit, scabiem antiquam sanat.

[Oleum è corticibus destillatum Oleo Vitrioli affine, in peste & venenis conveniens.]

6. *Electuarium* Vid. l. 2.

N. *Variæ Electuarii nucum inveniuntur descriptiones, quæ tamen Basin minimè à nucibus participant, unde nec hujus loci sunt.*

[7. *Acetum Nucum.*]

HOFMAN. *Juglans*) *Nux Regia* Germ. Welsche Nüß.

Nux Iuglans capitis habet signaturam. *Cortex scilicet exterior* pericranii. *Interior* sive ligneum putamen Cranii, pelliculâ circumdans nucleum meningis & membranarum cerebri; Nucleus ipsius cerebri figuram. Nihilominus *Author Noster* cum aliis statuit ventriculum illarum usu offendi, cephalalgiam excitare, difficilis esse digestionis &c. *vid. Dioscorid. Libr. 1. cap. 179. Plinius Libr. 23.* cap. 8. Unde *Nuces* à nocendo dici probat *Andreas Sanfileben in Tr. de Nucibus Saturnal. cap. 1. p. 8.* Verum distinguendus est usus ab abusu, & Natura à Natura. Dicuntur tamen à Peste præservare. Sed *Casparus Hoffmannus Libr. 2. de Medicam. officin. Cap. 102.* omnem vim alexipharmacam juglandibus denegat. Verùm, non tamen de nihilo sunt, quæ & alii probati Doctores Medici de earum virtute alexipharmaca prodiderunt; & certum est, maximam esse differentiam & diversitatem in recentibus & rancidis juglandibus *vid.* D. D. Simon Pauli *in quadripartit. botanic. Class. 2. p. 99.*

Putamina externa viridia vi emetica pollent ob Sal vitriolicum, quod in illis continetur & arte ex his extrahi potest.

Cortex interior de arbore decerptus in forma orbiculari, ac per horam in aceto infusus, atque pulsibus in utriusque manus carpo ac plantis pedum in febribus ardentibus loco vesicatorii applicatus mirificè prodest, & præstantioris est energiæ illo, quod ex cantharidibus præparatur. Vid. Cataplasma revulsorium sect. V. nom. X. in Thesaur. Pharmaceutic. annexo.

Cortex nucleum ambiens seu luteola illa membranula aut tunica proximè nucleum investiens subamara insigne arcanum est contrà Colicam, id quod verum esse sanctè attestor: dosis est hujus pulverisatæ & exsiccatæ, quantum pugillo apprehendi potest in vino vel aliâ aqua carminativa.

Iuli vomitum excitant, de quibus vide cautelam in modò laudato D. D. Simone Pauli l. c. p. 97.

Communiter instante S. Iohannis Festo nostrates fructus adhuc immaturos molles ac virides passim colligere solent, ad condituram, cujus conficiendi modum vide in *institutionibus* Cl. *Sennerti p.* 1398. confortant stomachum, juvando digestionem, roborant fœtum in utero, præservant ab abortu, &c.

▽ *Vomitoriam ex Nucibus vide* Libr. 2. c. 38.

Aqua destillata ex Nucibus juglandibus viridibus non postremum est alexipharmacum confortans.

Succus mense Februario vel Martio ex radicibus perforatis destillans ac depuratus non saltem podagricos lenit dolores, sed & magno cum Successu in febribus & dolore capitis exhibetur. *Thom: Bartholinus Centur. III. hist. 97.*

N. *Cardanus* demonstraturus, quantum consensum habeant genitalia cum capite, asseverat, quod si quis canitie deformis unica tantum nocte illinat scrotum succo ex radice juglandis viridis expresso, canitie deposita nigerrimo colore capitis pilos iri infectos, totum annum duraturos. *Heinricus ab Heer Libr. 1. observ. 16.*

Rob Nucum, fit ex succo putaminum viridium cum Saccharo in catarrhis tenuibus ad fauces delabentibus, item in angina &c. euporiston est.

Oleum fit per expressionem ex nucleis maturis recentibus. Hoc summum emolliens & resolvens est, unde in colica etiam ad flatus discutiendos & pituitam incidendam miræ est efficaciæ. Mamillarum itidem fissuras optimè sanat recens expressum & inunctum inspersо desuper Saccharo.

Electuarium ex Nucibus vid. Lib. 2.

¶ CLXXVIII. *Iujubæ.*

Ζίζιφα, Iujubæ majores oblongæ, C. B. 1. Iujubæ, *Trag. Cord. hist. Lon. Tab.* Iujubæ Arabum, *Lob.* Zizipha, *Matth. Cast.* Ziziphus, *Dod. Clus. hist.* Ziziphus rubra, *Cam.* Brust-Beerlein. Iujubes *Iujubs.* Iujuben. Fructus sunt arboris Ziziphi, magnitudine Olivas, sapore passulas majores æmulantes, unicum referentes lapideum nucleum.

Asportantur ex Italia.

Vires. *Moderatè calf. & humect. Usus præcip. in pulmonum asperitate, tussi, pleuritide, urina acri, fervescentia sanguinis, erosione renum ac vesica.*

PRÆPAR.

Syr. de Iujubis. Vid. Disp.

HOFMAN. *Iujubæ*) *Ziziphus.* German. Brustbeerlein.

Ziziphus alia *sativa* est & *domestica, alia sylvestris,* quæ frutex est paliuro foliis, ramis & spinis perquam similis.

Hujus *fructus* vocatur in Canara *Bor,* in Decan *Ber,* in Malaya *Vidaras,* cùm aliis esui aptis malis illarum insularum & provinciarum careant populi, his utuntur. Vocantur etiam *mala Indica Acostæ.*

Asportatur ex Italia, Hispania & Gallia Narbonensi.

Sylvestres ziziphi Monspelii & in Italiæ quibusdam campis occurrunt.

¶ CLXXIX. *Iuniperus.*

Ἄρκευθις, ἄρκευθος, Iuniperus, *Brunfels. Matth. Dod. Lon. Lob.* nostras *Cam.* vulgaris: *Trag. Clus. hist.* Minor, *Fuchs. Cord. in D.* Sylvest. *Cast.* Iuniperus & Iuniperus baccifera, *Tab.* Iuniperus vulgaris fruticosa, C. B. 1.

C. B. 1. German. Weckholder / Wachulder / Wachholder-Baum / Kramet-Baum. Genévre. *Iuniper Tree* Geneverboom.

OFFICIN. NAT.

Lignum, Bacca, Gummi, Fungus.

Vires. *Lignum calidum ac siccum est 3. suave olet (pracipuè si Martio mense cædatur,) unde & rasura ejus non sine causa in cucuphis adhibetur, quippe cephalicum est, nervosumque genus insigniter roborat.*

Baccæ, *Calf. 3. sicc. 2. discut. incid. atten. Usus pracipui, in cienda urina, sudore, obstructis mensibus, obstructo liene, in affectibus capitis, nervorum, pectoris (tussi) in morbis à flatu (ut colica) in mucilagine renum & vesica, &c. Suffitus usitatissimus est tempore pestis, tùm è baccis, tùm è ramusculis suscitatus. Colliguntur bacca Sole in Virgine existente.*

Gummi, [*Arab. Sandaraca vernix*] truckener Firniß / *Vernish, the Gum* of *the Iuniper tree*, of *the red coleur* of *Sandarach*. Vernis / de Gommè van Geneverboom / van Roo-sandrach Coleur. *calf. & sicc. 1. [alii 2.] condens. discut. Usus pracipui in nervorum affectibus, resolutione, frigiditate, contractura, &c. convenit & in capitis affectibus reliquis, à frigiditate subortis.*

N. 1. *Vernix liquidus, factitius est liquor, ex gummi, hoc, id est, Sandaracha in oleo lini soluta.* Valet ad ambusta, lenit dolores, præcipuè hæmorrhoidum.

N. 1. *Sandaracha Gracorum est Auripigmentum.*

Fungus. *Majo mense instar musci adnascitur. Inservit aqua ophthalmica.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex baccis sine præmissa fermentatione raro destillatur.

2. *Spiritus.* Fit ex baccis cum ▽. [♂ ♇ 4. 5.] fermentatis & per vesicam destillatis. Vide l. 2.

N. *Aliiloco ▽æ sumunt cerevisiam, spiritusque copiam sibi persuadent majorem: verùm enimverò major illius pars cerevisia debetur.*

3. *Oleum ex baccis.* In destillatione ▽æ spiritus simul extillat.

4. *Oleum ex ligno.* Fit per descensum vel retortam. Applicatur extrinsecus in morbis, ut suprà diximus, nervinis.

[Aqua primò extillans ulcera curat.]

N. *Melius elicitur per vesicam, extillatque clarum.*

5. *Sal.* Ex cineribus baccarum elicitur, tùm quoque ex ligno combusto.

6. *Rob Iuniperinum. Mel Iuniperinum. Theriaca Germanorum.* Fit coctione cum ▽, hinc expressione ac inspissatione.

N. *Quercetanus macerat ac coquit cum vino*, Ph. Rest. c. 23.

7. *Extract. gummosum.* Ex ligno & cortice fit l. a. Quercetan. Ph. Rest. cap. 23.

8. *Extract. è baccis siccis.* Fit l. a. cum 🜄 vel cum ▽, id est, Spiritu Iuniperi.

Dosis ℈j. ℈ij.

Vires. *Utrumque Extractum excellens est sudorificum & Bezoardicum adversus Epilepsias, pestes & affectus alios contagiosos atque venenatos.*

9. *Elyxir Iuniperinum.* ♃. Baccar. Iuniper. maturar. ac electar. q. v. contundantur crasse, digeranturque affusâ aliquâ ▽ diureticâ. Hinc exprime, abstrahendoque inspissa ad consistentiam mellis. Hujus mellis Iuniperi cochl. 10. 11. 12. &c. misce optimè cum ▽a vitæ Iuniperina, digereque aliquamdiu, lenissimo calore [☉lis, & sim.] sic confecisti Elyxir Iuniperinum admirandarum virium in calculo, quod insuper stomachicum insigne est, aliasque facultates eximias obtinet, de quibus in baccis.

Dosis cochl. j.

N. *Vir Generosus ac Nobilissimus Dn. Chun Quirinus* Schütze *ab* Holtzhousen / *Illustriss. Aula Darmstadina olim Mareschallus, vir in omni scibili solertissimus, jam morte immaturâ, non sine plurimorum querela, ereptus, creberrimo Elixyris hujus usu annos plurimos à calculi injuriis, quibus aliàs obnoxius maximè fuit, liber vixit, eoque nomine id meçum communicavit.*

HOFMAN. *Iuniperus.*) *vulgaris*, alia *major est*, alia *minor*, & sola differunt magnitudine. *Alia* prætereà baccas fert, *alia* flores tantum, & *hac fœmina* communiter, *illa mas* dicitur. Quæ autem fert fructum non floret. Germ. Wachholderbaum.

Variis locis crescit. Floret mense Majo. Baccæ autumno maturantur.

Vires. Lignum calidum & siccum est &c.) Martio mense cæsum in suffumigiis ad catarrhos exsiccandos adhibetur, ex quo formantur pyxides cum foraminulis, in quibus reconduntur spongiolæ cum Acet. dist. pestilentiali tempore pestis gestandæ.

N. Lixivium ex cineribus de extremitatibus frondium juniperi cum vino factum hydropicos per diuresin curat.

Gummi juniperi (*Arab. Sandaracha vernix*) *siccus scilicet* truckner Fernis. *calef. sicc. discut. &c.*) Usus ejus est in nervorum symptomatibus, paralysi, contractura &c.

N. 1. Vernix liquidus factitius est liquor resinosus ex hoc gummi & oleo lini solutus, valet ad hæmorrhoidum dolores & ambusta.

N. 2. *Græcorum sandaracha est Auripigmentum*, id quod probè notandum est Medicinæ tironibus.

Elyxir Iuniperinum Aliud.

℞. Roob juniperi per se ex baccis elaborati q. v. Spiritus juniperi ex baccis per fermentat. elaborati q. s. Vini Malvatici dimid. part. digere per aliquot dies lenissimo calore, postmodum decanta. f. Elixyr. Admirandæ efficaciæ in calculo, & stomachi debilitate.

Fermentum ex Baccis.

℞. Baccar. juniperi ℔ j*ß*. Tartar. contus. ℔ *ß*. Passul. min. ℔ v. succussa inde in vasculum, in quo nunquam vinum fuit infusum, sed decocto juniperi elutum, pone in digestionem ad fermentationem.

L.

¶ CLXXX. *Lactuca.*

Lactuca, Lattich. Salade, Laictue, Laichie, *Lettice*, Lattouwe / of Cropsla of Salat est { Hortensis { vulgaris / capitata / crispa } *Usuales sunt promiscuè.* ; Sylvestris. }

N. *Nomen Lactuca Botanicis omnibus usuale est.*

Solo gaudet pingui & stercorato. Floret æstivo tempore.

OFFICIN. NAT.

Folia ac Semen.

Vires. *Refrig. ad gradum usque 3. siccat mitius, conciliat somnum, bilis fervescentiam ac æstum compescit*

pescit

escit, lac auget, alvum leniter movet, ventriculo convenit, multi ac laudabilis nutrimenti est, unde & in cœnatiis usurpari crebrius solet. Extrinsecus sedat dolorem capitis, medetur ambustis, somnum conciliat (in lotionibus pedum) &c.

Semen. *Est ex seminibus frigidis famosis illis, quæ minora dicuntur. Valet ad Gonorrhœam virulentam, ad urinæ ardorem ut & ad reliqua quibus folia convenire diximus.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex foliis.
2. *Succus inspissatus.*
3. *Caules conditi.* Fiunt è stolonibus nostratis lactuc. dum caulescunt.

[N. *Olei Lactucæ ad Gonorrhœam, sumendi per aliquot dies, fit mentio à Camerar. & in Disp. Norimb.*]

HOFMAN. *Lactuca.*) German. Lattich. Hæc *hortensis* vel *sylvestris* est. *Hortensis* vel est *vulgaris*, *capitata* & *crispa*, & hæ omnes usuales sunt.

Vires. Refriger. &c.) humectare etiam ego dixerim. Unde somnium conciliat, sanguinem effervescentem sedat, &c. Extrinsecus sedat dolorem capitis & in phrenitide ac delirio pedum lotiones ex lactucæ foliorum decocto commendantur & carpis manuum linteum duplicatum & madefactum aqua Lactucæ, in quâ Sal Nitri crystallisatum dissolutum, applicandum est ad compescendum massæ sanguineæ fervorem & orgasmum. Ex foliis aqua destillatur ad sanguinis æstum compescendum.

Ex semine fiunt emulsiones cum aq. lactuc. endiv. &c. ad urinæ ardorem, gonorrhœam &c.

¶ *CLXXXI. Lagopus.*

E generibus Lagopi usitatius est quod inscribitur λαγώπους, *Dioscorid. Plin.* λαγόπυρον, *Hippocr.* Lagopus seu leporinus, *Matth. Fuchs. Dod. Lob.* (cui & lagopyron.) Lag. major, *Cæs.* minor, *Cam.* Lagopodium, *Tab. Ger.* Lepor. pes, *Cord. in D.* aliis trifolium leporinum, German. Hasen-Klee/ Hasenpfötlein/ Katzen-Klee. Pied de Lievre. *Lagobus, Harefoot,* or *Hare-Cummin.* Hasenpootkens/ Hasenvoetkens.

Crescit inter segetes. Viget Iulio potissimum.

OFFICIN. NAT.

Herba cum Spicis.

Vires. *Sicc. & adstring. usus præcip. in profluvio alvi, uteri (fluore albo) in dysenteria, hæmoptysi, stranguria, ulceratione vesicæ, &c. Extrinsec. in hæmorrhagia hæmorrhoidum, vulnerum, in tumoribus inguinum & herniis, &c. Quin & ad cutim Solis ardore induratam leniendum adhibeatur (lotione.)*

HOFMAN. *Lagopus.*) Hasenpfötlein. Nomen habet à signaturâ, quæ molli, cinereo & purpurascente villo pedes leporinos imitatur, accepit.

Sponte provenit in arvis; floret & viget Iunio & Iulio.

Vires. Siccat, adstringit &c.) Unde hujus usus in alvi profluvio, gonorrhœâ, &c.

¶ *CLXXXII. Lapathum.*

Est vel
- Acetosum. *Vide Acetosam.*
- Hortense. *Vide Spinachiam.*
- Sylvestre
  - Angustifol. *De quo hîc.*
  - Latifol. *Vid. Rhabarb. Monachorum.*
- Aquaticum.

Dicitur Rumex acutus, *Cord. in D.* Oxylapathum, *Fuchs. Matth. Cast.* Oxylapathum, *Dioscor.* Lapathum acutum, *Trag. Lob. Dod.* Lapathum sativum, *Cam.* Lapathum, seu Rumex, *Lon. Cast.* Lapathum folio acuto plano, C. B. 1. [Papillaris in Prussia, quia papillas exulceratas sanat.] German. Mengel-Wurtz/ Grind-Wurtz/ Streiff-Wurtz/ Buben-Kraut/ wilder Mangolt/ wilder Ampffer/ Lenden-Kraut. Oseille, Racine de Patience. *Scharppointed Dock* Patich of Peerdick.

Provenit in locis incultis: floret Majo ac Iulio.

Radix ac *Semen*, sed rarò.

Vires. *Lapathum temperatæ censetur naturæ in activis, aliàs ad siccitatem inclinat. Semen alvum obstruit: Folia subducunt: Radix usus crebri & præcipui est in scabie extergenda ac siccanda, idque extrinsecus, potissimùm in lotionibus, [in aceto cocta & trita lieni tumenti imponitur.]*

PRÆPARATA.

▽. *stillat.* Ex radice.

Vires. *Commendatur maximoperè ad cutis maculas & pustulas, alphos, junthos, vitiligines & lichenas.*

[*Extractum seminis ad dysenteriam utile.*]

HOFMAN. *Lapathum.*) *Sylvestre & acutum* scilicet hîc appetitur. Germ. wilder Ampfer. Halbpferd. Dicitur & *oxylapathum.* Provenit in locis incultis, desertis. Floret Majo & Iunio.

Vires, temperatæ censetur naturæ &c.) Hujus *radices* exsiccatæ usus creberrimi sunt in cutis vitiis corrigendis, scabie, pruritu &c. externè in lotionibus manuum ac pedum. Commendantur & ad serpigines pulverisatæ cum aceto mistæ. Ejus *semen contusum* & ad cochlear unum in brodio calido haustum in dysenteriâ admirandæ est efficaciæ. *Ex radice aqua destillatur*, ut & ex Semine, vid. Aquam Anti dysentericam D. G. R. in Thesaur. Pharmaceutic. annex. sect. I. n. XLVIII. XLIX. L.

¶ *CLXXXIII. Larix* seu *Larex.*

Λάριξ, Larix, *Brunf. Matth. Dod. Fuchs. Lon. Lob. Cast. Clus. hist. Tab. Ger. Cam.* German. Lerchen-Baum/ Lerchen-Dannen. Des Espinardes. *Larch* or *Larix-Tree, with leavs like the pinetree.* Lorcken-boom.

Gaudet montanis, unde & in Helvetia ac territorio Tridentino vulgaris est, viget ac floret Vere.

OFFICIN. NAT.

Folia & cortices adstringunt.

Lignum ad Elephantiasin & lepram magni æstimatur.

Resina & *Fungus* trunco adnatus Agaricum dictus. Vide infra.

Resina *fluit ex arbore ad medullam usque perforata, vendituque titulo Terebinthinæ vulgaris. De hac vide infrà Terebinthina.*

Muscus errhinum præbet.

HOFMAN. *Larix seu Larex.*) Germ. Lerchenbaum. Hæc incognita fuit toti Græciæ, nec usquam ejus meminerunt Græci scriptores. Nec etiam veteribus Latinis probè nota fuit.

Gaudet locis montanis, undè non solùm in Ambrunensi tractu, sed & in Austriæ montibus, alpibus Rhæticis & aliis locis provenit.

Vires. Folia & cortices adstringunt.) In vetustissimarum Laricum caudicibus album quiddam cotio simile reperitur; quod pro constringendis ac agglutinandis vulneribus & sanguine compescendo mirè commendatur.

Resina Laricis liquida consistentiâ mellis, colore flava transparens

gens, acris, tenuis, amarescens, odorata, hodiè pro Terebinthina in usum recepta est.

N. Larix etiam habet Muscum ab aliarum arborum Musco non multum differens, sed odoris vehementis & cerebrum facilè vacillantis, ex quo errhinum præparari potest.

Lavandula vide Spica.

¶ CLXXXIV. *Laurus.*

Δάφνη, Lorber-Baum/ Laurier. *Bay-Tree, and Laurel-Tree.* Laurier en Laurus-boom.

Est { Hortensis { Latifolia. *Hæc usualis.* Angustifolia vulgaris. } Sylvestris. { *Hæc priori substitui potest.* }

Dicitur (latifolia) Laurus latiore folio, *Matth. Cast. L.* Latifolia, *Cord. in D. L.* Latifolia mas, *Tab.* Laurus latifolia, πλατυφύλλα, Dioscor. C. B. 1. Angustifolia dicitur Laurus, *Brunf. Trag. Lon. Lob.* Laurus tenuifol. *Matth. Cord. in D. Cast. Cam.* Lauri altera species, *Dod.* Laurus mas, *Tab. & Ger.* vulgaris, C. B. 2.

Crescit sat copiosè in Italia; apud nos non nisi in hortis colitur.

OFFICIN. NAT.

Folia & *Baccæ.*

Vires. *Calf. & sicc.* 3. (*baccæ paulò calidiores sunt*) *emolliunt, resolvunt. Usus præcip.* (*baccarum*) *in mensibus & urinis ciendis, affectibus nervorum, paralysi, in colica, in dolore post partum, in cruditatibus ventriculi. Extrinsecus conferunt folia ad ictus vesparum, molliunt tumores, promovent menses* (*in suffitu ac balneo*) *leniunt dolores, odontalgiamque mitigant.* (*gargar.*)

PRÆPARATA.

1. *Electuar. de baccis lauri.* V. D.
2. *Emplastr. de baccis.* V. D.
3. *Oleum laurinum.* Vel ex baccis recentibus exprimitur, vel coquendo elicitur. Augus.
4. *Oleum stillat.* ♃. Bacc. ℔ ij. contusis superfunde ▽æ tepidæ ℔ iij. vel iv. Postquam aliquamdiu steterint, destilla per XX vel vesicam. Sic prodibit oleum ac ▽ per tritorium separanda.

Vires. *Oleum hoc stillat. discutit insigniter flatus ac ventositates, præcipuè in spasmo gravidarum, ut & in colica, siderata membra illitu restituit, auribus indi-tum dolores compescit, auditumque confortat, delet impetigines, lentigines & quascunque faciei maculas. Denique ichorosis capitis ulceribus medetur, phthiriasin & tineas curat.*

Dosis gr. ij. iij. iiij. *Videatur Tentzel. in Exeg.*

5. *Spiritus.* Fit ex baccis cum ▽ fermentatis.
6. *Essentia.* Fit ex baccis quæ in spiritu infusæ, vires suas eidem communicant.

HOFMAN. *Laurus.*) Græc. Δάφνη dicitur, perpetui viroris Arbor; Fuit autem Daphne Ladonis Arcadiæ fluvii & Terræ filia pulcherrima; cujus amore irretitus Apollo eam diu sectatus est, ut illa, ceu amasia uteretur. At ipsa fuga devicta & ab Eo capta Peleſum ac Tellurem parentes deprecata est, ut se in suum reciperent gremium. Re conspectâ deterritus Apollo, suoque fraudatus amore arborem nihilominus amplexus, vulsò ex eâ ramo coronam capiti suo aptavit, quæ causa forsan, quòd non solùm Laurus Musis sacra sit, sed & duces eâ in triumphis utantur.

Hujus variæ recensentur Differentiæ. Duas habet *Dioscorides Latifoliam, & angustifoliam. Theophrastus* in *Marem* ac *fœminam* dispescit. Sed de his consulendi sunt Botanici, Nos de viribus maximam partem sumus solliciti.

Hujus Italia, Hispania, ac Lusitania admodum feraces sun[t]. Nos non nisi in hortis colimus. Perpetuò viret, floret Martio [&] Aprili in dictis regnis. Baccæ sub finem Autumni maturantu[r], & nisi decerpantur totâ hyeme in arbore hærent.

Vires. Folia calefac. sicc. emoll. resolv. &c.) *Baccæ* paulò cal[i]diores sunt, unde in nervosi generis affectibus, paralysi, colic[a], ventriculi cruditatibus acidis, dolore post partum, mensium [&] urinæ suppressione notabilis sunt effectus. &c.

¶ *Lens arvensis.*

φακὸς, Diosc. φακὴ Theophr. Lens vulgaris, agre[s]tis, Lenticulæ 1. genus *Trag.* Lens minor. *Lob. Dod. Cam.* Germ. Linsen.

[Non quæritur Unguentum in lenticula, ἐν τῷ φακῷ μύρον, sed tantum monetur, quia decoctum plurimi fa[-]ciunt in expellendis morbillis, & variolis, quoniam nitrosus cortex, & alvus ejus usu subducitur, gracil[i]bus inprimis, neque ab initio, neque in progressu usum esse satis tutum.]

CLXXXV. *Lens palustris.*

Lenticula lacustris, aquatica, *Brunf.* Palustris *Matth. Cord. in D. Lob. Ger. Dod.* Lenticula palustri[s] vulgaris C. B. 2. German. Wasser-Linsen. Lentill[e] d'eau. *Duckmeat, Lentils.* Water Linsen.

OFFICIN. NAT.

Folia aquis supernatantia.

Vires. *Refrig. humect.* 2. *Usus præcipui ad extin[-]guendas inflammationes æstusque sanguinis. Extrinse[-]cus ad scabiem etiam malignam.*

PRÆPARATA.

[▽. In febribus continuis non malignis conv[e]niens.]

HOFMAN. *Lens palustris.*) German. Wasserlinsen. Stagnan[-]tium aquarum incola vulgaris scilicet in lacubus & stagnis ali[-]que non fluentibus aquis innatans reperitur.

Vires. refriger. humect. &c.) Unde præcipui usus est ad deflu[-]xiones sanguinis calidas, inflammationes, podagram ex cau[sa] calidâ &c.

N. Præter hanc *palustris Lentis Patavinæ*, item *quadrifoliæ*, [&] *Trisulcæ aquaticæ* meminit Dominicus Chabræus l. c. p. 566.

¶ CLXXXVI. *Lentiscus.*

Σχῖνος, *Dioscor.* Lentiscus *Matth. Dod. Lon. Clu[s]. Lob. Cæs. Cast.* German. Mastix-baum. Arbor e[st] baccifera, in Italia, Gallia Narbonensi & præcipu[e] in Insula Chio copiosè nascens.

N. *Bellon.* lib. 2. observ. cap. 8. *Solas Lentiscos in Chio Insula Mastichen proferre asserit, cui experien[-]tia reclamat: Nimirum ex donatione Affinis mei di[-]cti D. Ioh. Glaseri, Pharmacopæi hujus Reipub. felic[is]sissimi, frustulum obtineo mastiche ditissimum, qua[m] sibi ex Helvetiis alpibus transmissum fuisse affe[-]rit.*

Exhibet officinis *Gummi resinam Mastichen* di[-]ctam, quam vide infra. Ex ligno fiunt vulgariter den[-]tiscalpia, quæ reliquis laudem præripiunt.

N. *Hippocrates adhibet & baccas, quas χῖδας ap[-]pellat.*

N. 2. *Exprimitur & oleum ex baccis*, Clus. in hist. *Verùm nobis vulgare non est.*

HOFMAN. *Lentiscus.*) Σχῖνος. Germ. Mastixbaum. *Lentiscum* à foliorum Lentore dictam volunt quidam, alii autem quòd liquore quodam lentescat. Arbor est olivæ foliis baccifera.

Hujus feracissima Lusitania, Boëtica, regnum Valentianum, Gallia Narbonensis, Chio insula.

Floret Aprili, fructus Octobri maturescit.

Exhibet officinis *Gummi resinosum Mastichen dictam.*

N. *Bellonius l. 2. observ. cap. 8. Solæ Lentiscos in Chio insulâ* &c.) Veruntamen optima *Mastix* est, quam insula Chio suppeditat, & refert *allegatus Autor* copiosissimum in illâ insulâ esse, *Lentisci Mastichen fundentis* proventum & primarias opes in ejusdem collectione consistere. Rarâ & exigua quantitate est, quæ in Lusitania & Gallia provenit, ita ut de ea colligendâ homines vix curam aliquam suscipiant, *teste Amato Lusitano enarrat. 18. in Dioscorid.*

N. *Lentiscum* ter florere, ac ter fructum ferre *Ruellius* statuit. At hanc arborem ter florere, aut ter fructum ferre falsum est, sed fructum tribus distinctis temporibus perficit; hinc errori locus.

De Mastiche vid. infra. vid. *Mastichologiam D. Ioh. Stephani Strobelbergeri sect. 1.*

¶ CLXXXVII. Levisticum.

Ligusticum vulgare, C.B. 7. (inter Libanotides,) Laserpitium Europæum Germanicum, Levisticum, *Brunf. Lob.* vulgare, *Matth. Dod.* Ligusticum, *Brunf. Cord. in D. Lon. Tab.* sativum, *Trag. Cord. hist.* vulgare, *Cam.* Lybisticum vulgare, *Fuchs. Icon.* Laserpitium, *Ger.* Smyrnium, *Fuchs.* aliàs Hipposelinum, Germ. Lieb-Stöckel/ Badkraut/ Levistic. Liguric; Panais, ou Livesche, *Lovage.* Lavetse of Lavas.

N. *Est & Ligusticum verum. Vid. Sesli offic. Est itidem Laserpitium aliud Dioscoridis, ex quo Laser. Gumm. modernis incognitum.*

Floret inprimis Iulio mense, gaudet solo umbroso.

OFFICIN. NAT.

Folia, Radix, Semen.

Vires. *Calf. & sicc. 3. incid. aper. alexipharmacum est ac diureticum, vulnerariumque, ventriculum roborat, asthmati subvenit, menses & lochia ciet, fœtum mortuum ejicit, (semen) tartarum lentum resolvit, doloresque inde natos sedat, Epatis, Lienisque obstructiones reserat, adeoque præcipuè Ictero convenit. Extrinsecus usus ejus creberrimus est in balneis cataplasmatis (utero & ureteribus dicatis) & emplastris vulnerariis & simil.*

N. 1. *Vulgus per caulem cavum potum haurire suevit, quo tussim sedatam iri persuadet.*

N. 2. *Radicem effossam, dum ☉ in ♈ intrat amuleti loco appendunt in atrophia.* Fel. Würtz.

PRÆPARATA.

1. ▽ *stillat.* Ex integra herba cum rad. ac flor. mense Iulio collectis.
2. *Oleum stillat.* Cum ▽ ascendit.
3. *Sal.* Ex cinere.

HOFMAN. *Levisticum.*) seu *Ligusticum vulgare. Laserpitium Europæum Germanicum. Hipposelinum* quibusdam. German. Liebstöckel / *Ligusticum* dicitur, quia plurimum in Liguria nascitur, in monte scilicet Appennino alpibus contermino. Incolæ *Panaces* vocant.

Crescit in altissimis & asperis montibus ac umbrosis, maximè circà foveas & scrobes. Floret Iulio Mense. Colitur etiam in hortis nostris.

Vires. Calefac siccat, incid. aperit. &c.) Alexipharmacum est, vulnerarium & diureticum. Radix uterina est, partum accelerat in balneis, item ad uteri impuritates everrendas confert. Semen Levistici urinam reddere nigram communiter statuunt, si misceatur medicamentis & ita offeratur.

¶ CLXXXVIII. Lichen.

Lichen petræus, Lichen saxatilis, Muscus saxatilis, Hepatica, *Brunfels. Lob. Lon. Tab.* hepatica saxatilis fontana, *Trag.* Lichen, *Matthiol. Fuchs. Dod. Cord. in D. Cast.* Lichen. 1. petræa, *Ger.* German. Leber-Kraut/ Steinleber-Kraut/ Stein-Flechtem/ Moos-Kraut/ Brunnen-Kraut. Hepatique de Fontaine, Fontain. *Livervvort, Stony* or *of the Fountain.* Levercruyt van de Steenen of Fonteynen/ of Water Levercruyt.

N. *Huic surrogatur muscus arboreus crustaceus. Vide Pulmonaria arborea.*

Floret Majo & Iunio, floresque fert instar stellarum. Crescit locis udis & umbrosis in puteis, juxta fontes, & simil.

Vires. *Refrig. & sicc. absterg. Epatica insignis est. Usus præcip. in Epatis obstructione & vesicæ, quorum signaturam in foliis gerit. Hinc in Hectica, in Ictero, in scabie & Lichenibus, in gonorrhæa, in febri. Extrinsecus sistit sanguinem in vulneribus.*

PRÆPARATA.

▽. *stillat.* Fit in fine Maij ac principio Iunii.

HOFMAN. *Lichen.*) *Petræus, saxatilis, hepatica.* German. Steinleberkraut.

Hæc foliis constat multiformibus squammatis incumbentibus laciniis sinuatis, crassis & pinguibus, superius hilari virore nitentibus, inferius dilutioribus fibrarum capillarium infinitis cincinnis subtus demissis. Vetustate caules erigit unciales tenues, glabros, quorum unusquisque florem stellatum herbacei sustinet coloris, qui suis radiis deorsum nutantibus parvum galerum exprimit.

Floret Majo & Iunio. Crescit locis udis & umbrosis, in fontibus scilicet profundis ac roruleutis petris, aliisque semitis lapidosis ad quas solis radii non pertingunt.

Vires. Refrigerat & siccat, absterg. &c.) Unde vulneraria est, & pulmonis ac Epatis affectibus mederi & contra reliquorum viscerum obstructiones facere illorum tonum roborando testatur experientia. Adustos etiam sive tartareos expurgat humores, in decocto cum sero lactis exhibita, ex quibus atrophia oriri solet. Unde in hecticâ & atrophiâ infantium, ictero, scabie, gonorrhœâ &c. summo cum fructu in usum trahitur. Externè sanguinem sistit in vulneribus.

Lignum Aloës, vid. *Agallochum.*

Lignum colubrinum, vid. lit. C. Colubrinum.

Lignum Sanctum, vid. Guajacum.

¶ CLXXXIX. Ligustrum.

Κύπρος, Ligustrum, *Brunf. Matth. Fuchs. Cord. in D. Lob. Cast. Tab. Ger.* Ligustrum Germanicum, C. B. 1. vulgare, *Trag.* majus, *Lon.* Phyllirea, *Dod.* Arab. Kenne. German. Hartriegel/ Beinholtz/ Reinweiden/ Mund-holtz. Fresillon de ÿ valle. *Traesne Privet.* Rynwilghen/ witte Vilt-kruyt.

Est:
- *Vulgare, quod officinarum & hujus loci.*
- Myrtifolium. } *officinis insuetata.*
- Foliis lacinatis. } *officinis insuetata.*
- Ægyptiacum latifolium. } *officinis insuetata.*
- Angustifolium. } *officinis insuetata.*

Crescit passim in sepibus. Floret Majo, & Iunio.

OFFICIN. NAT.

Folia, Flores.

Vires. *Refrig. & sicc. adstring. incid. (folia efficacius, flores imbecillius) proin conducunt ad inflammationes, putredines, exulcerationes oris & faucium, ad procidentiam & tumorem uvæ, laxitatem gingivarum (in collution.) Quin & intrinsecus ad scorbuti curam folia maximè facere compertum est. Adhiberi quoque possunt in profluviis sistendis, &c.*

PRÆPARATA.

1. ▽. *stillat.* E floribus.

N. *Hæc commendatur præter dictas qualitates ad oculorum inflammationem & rubedinem.*

2. *Oleum infusum*, sed raro.

HOFMAN. *Ligustrum.*) *Phyllirea.* German. Reinweiden.

Vires. refrig. sicc. adstring. incid. &c.) *Unde* foliorum usus præcipuus est in oris collutionibus & gargarismis cum aliis adhibitorum, ut in anginâ, uvæ procidentiâ &c. Præterea & in gingivarum laxitate dicta folia cum aquâ chalybeatâ cocta addito aluminis tantillo mirificè prosunt. *Aqua destillata* alumine temperata ulceribus ac excoriationibus pudendorum succurrit, exterius cum linteo imposita. Quia & intrinsecus ad scorbuti curam folia facere compertum est, scilicet in sero lactis cocta & exhibita per aliquot dies.

¶ CXC. *Lilium.*

Κρίνον; Lilium, German. Lilien/ Gilgen. Lys. *Lilly.* Lelien.

Liliorum genera diversa sunt, album scilicet aureum & cruentum: Officinis tamen usitatius est album, quod insignitur lilium, *Brunf. Matth. Cast.* Lilium album, *Trag. Fuchs. Lon. Tab.* Lil. candidum, *Cord. in D. Lob. Dod.* Lilium album vulgare, *Cam.* Lilium album flore erecto & vulgare, C. B. 1.

Gaudet solo pingui stercorato ac umbroso. Floret Iunio.

OFFICIN. NAT.

Flores, Radix, Stamina.

Vires. Flores *moderatè calf. & humect. partium sunt diversarum, & anodyni, digerunt, maturant.*

Radix *absterg. & sicc. 1. digerit itidem, emollit, maturat. Usus internus rarus est, externus crebrior, isque tumoribus maturandis & leniendis, in clavis pedum, &c. sanandis, in pudendis parturientium molliendis, in ambustis emendandis, &c.*

Stamina *exhibentur ad facilitandum partum cum ▽ verbenæ vel simili.*

PRÆPARATA.

1. *Conserv.* Flor. alb.

2. ▽. Ex florum foliis recentibus, iisque tùm solis, tum concisis cum radice.

Vires. *Usus est crebri in affectibus pulmonum, asthmate, tussi, & simil. Extrinsf. in facie dealbanda (cum camphora & oleo Tartari.)*

3. ℴℴ *Lilii simpl.* Ex florum foliis in ol. olivar. veteri infusis. Vide D. dicitur Susinum.

4. ℴℴ *Lilior. compos.* Ex iisdem floribus ac aromatibus. Vide Disp.

HOFMAN. *Lilium.*) κρίνον. Germ. Lilien. Hujus genera diversa sunt, *album scilicet, aureum ac rubrum. Lilium album Nobis tantum in usum venit.*

Vires. Flores moderatè calefac. humect, &c.) in his nihil notatu dignum occurrit, nisi quòd juxta vim suam digerentem & anodynam, etiam anti-hystericam obtineant, dum ex his in vino aliquot diebus infusis & postmodum destillatis aqua elici potest ad suffocationem hypochondriacam seu hystericam præstantissima, non omnibus nota, Cujus dosis est à cochl. j. ad ij. vel iij. ad præservationem & curationem.

Radix absterg. & sicc. digerit, emoll. maturat &c.) Unde externè in tumoribus maturandis, clavis pedum curandis, pudendis puerperarum emolliendis &c. commodè adhibetur.

¶ CXCI. *Lilium Convallium.*

Lilium convallium album, C. B. 2. Ephemerum non lethale, *Fuchs.* Cacalia Lilium convallis vel sylv. *Brunf.* Lilium convallium, *Trag. Matthiol. Dod. Cast. Tab. Ger. Clus. hist.* Lilium convallium vel vernum Theophrasti, *Lob.* German. Mäyenblümlein. Muguet. *Lilly Convall,* or *May-Lilly.* Meybloemken of Eenblat.

N. *Est & Lilium convallium flore rubente, sed minus usitatum.*

Gaudet solo humido, nemoroso. Floret initio Maij.

OFFICIN. NAT.

Soli *Flores*, raro *Radix.*

Vires. *Calfac. & siccat, cephalici sunt. Usus præcipui in morbis capitis frigidis, ut Apoplexia, Paralysi, Vertigine, Epilepsia. Hinc & in Lypothymia. Insigne itidem errhinum exhibent pulverisati.*

PRÆPAR.

1. ▽. *simplex.* Ex floribus.

2. *Spiritus Vini liliatus.* Ex floribus cum Vino vel Malvatico destillatis.

3. *Spiritus Lilior.* Ex floribus fermentatis destill.

4. *Conserva.* Ex floribus.

5. *Oleum.* Ex infusion. florum recentium in oleo veteri.

6. *Pulvis sternutatorius.* Ex floribus pulverisatis.

N. *Sunt qui succum instar olei præparant. Floribus implent vasculum, occluduntque: hinc per mensem in formicarum acervo sepeliunt, ut in succum liquescant. Anodynum hoc censetur insigne antipodagricum, curativumque serpiginis.*

[7. *Extractum etiam habetur.*]

[8. ⊖ *volatile.*]

HOFMAN. *Lilium Convallium.*] German. Meyenblümelein.

Vires. Calf. sicc. &c.) Hujus flores inter specifica cephalica primum obtinent locum, unde in apoplexia, paralysi, spasmo, epilepsia, & congeneribus capitis affectibus salutariter in usum trahuntur.

Spiritus liliorum convallium ex fl. fermentatis.

N. Floribus Liliorum convallium impleatur cucurbita vitrea, & sepeliatur in cella, ut orificium benè occlusum saltem emineat, & in succum resolventur hi flores per internam fermentationem, aliquot mensibus durantem, inde succus per VB. destilletur, & acquires Spiritum liliorum convallium admirandæ virtutis. Vid. Thesaur. nostr. Pharmaceutic. sect. 1. & sect. 23. nu. 1. & num. 13.

Ex floribus etiam conficitur conserva, oleum per infusionem, item Essentia egregia; Et *Sal volatile* etiam ex his singulari artificio digestionis elici potest.

¶ CXCII. Limonia mala.

Λιμώνια μῆλα, German. Limonien/ Des limons. *Lemons.* Limoenen. Poma sunt mali limoniæ, C. B. 1. Videatur malus Limonia, *Matthiol. Dod. Lon. Cast. Tab.* Limones, *Cord. in D. Bellon. Lob. Clus. hist.* Limon. arbor ex Citri genere, *Cord. hist.* Malus Limoniæ acida, C. B. 1.

Vires. *Citrii mali virtutes æmulantur, nisi quod ut magis acidiuscula sint, ita & magis refrigerantia ac siccantia. Usus præcip. in febribus aliisque morbis calidis, in calculo, & sim.*

PRÆPAR.

1. *Succus expressus.*
2. *Syr.* de succ. expreß. & sacchari. Vide Disp.
3. ▽ Ex floribus qui rarò extant.

N. *Sunt qui cortices cum succo clauso vase macerant & postea destillant.*

HOFMAN. *Limonia mala.*) Limonien. Poma sunt Mali Limoniæ; quam ad Veterum *Malum Medicam* multi referunt.

Attamen multæ sunt differentiæ in pomi forma, cortice, carne ac succo. *Majora & Minora* sunt juxtà *Matthiolum*, & succi suavitate & corticis crassitudine differentia. Unde distinguuntur in *dulcia*, *acida* & *acido-dulcia*.

Eodem cultu ac cœlo gaudet hæc *Malus* quo *Medica*, & virtutes non absimiles, nisi quòd *Limonia* magis sunt acidiuscula, & proinde magis refrigerantia.

¶ CXCIII. Linaria.

Linariæ genera plurima occurrunt, ex his solummodo inservit officinis Linaria vulgaris luteâ flore majore, C. B. 1. Osyris, *Matth. Cord. in D. Lob. Cast.* major Tabinaria, (& pseudolinum,) *Brunfels. Ger.* 1. *Dod. Lon.* Linaria vulgaris. *Trag. Cam.* Germ. Leinkraut/ wilder Flachs/ Ranffkraut/ Harnkraut/ Linaire; Lin sauuage; *Flaxvvedor Toadflax.* Wilde Vlas.

Crescit locis incultis & cultis juxta sepes. Floret Iunio, Iulio ac Augusto.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Calf. & sicc. est diuretica, amari saporis. Usus præcip. in Ictero & obstructo Epate. In urinæ difficultate, in hydrope. Extrinsecus imponitur abdomini in stranguria; ano, in hæmorrhoidum dolore.*

PRÆPAR.

1. ▽. *stillat.* Ex integra planta in fine Maij collecta.
2. Unguentum pro sopiendo hæmorrhoidum dolore.

HOFMAN. *Linaria.*) Hujus species sunt plurimæ, ex his tamen solùm in usum venit pharmaceuticum vulgatissima illa exiguæ esulæ forma, unde versus. Esula lactescit, sine lacte linaria crescit.

Vires. Calef. & sicc. &c.) In hac juxta vim suam diureticam insignis etiam latet virtus anodyna, ut in hæmorrhoidum cœcarum doloribus mitigandis pro specifico habeatur cum floribus. *Aqua ejus destillata* ob diuresin, quæ indè promovetur, hydropicis confert, ejusque decoctum illis, qui ex alto deciderunt, ad dissolvendum grumescentem sanguinem. Ex hac etiam *Unguentum* confici solet ad hæmorrhoidum dolores. ℞. herb. Linariæ cum fl. M. q. v. quibus contusis cum adipe porcina coctis & expressis fiat Unguentum, cui vitellum ovi permisceatur & posteà cum lana parti dolenti applicandum est.

Lingua Cervina *vide* Scolopendria.

¶ CXCIV. Linum.

Linum. Flachs du Lin. *Lin.* Vlas.	{	Sativum. *Hoc usuale.*
		Sylvestre. *Minus usuale.*

Dicitur Linum, *Brunf. Matthiol. Fuchs. Tab. Cord. in D. Lon. Cast.* Linum sativum, *Trag. Dod.* Linum vulgare cœruleum, *Lob.* Linum sativum, C. B. 1.

OFFICIN. NAT.

Semen.

Vires. *Calf.* 1. *in reliquis temperatum est, digerit, emollit, maturat. Usus præcip. in tussi, pleurisi, phthisi. Extrinsecus maturat tumores, lenit dolores, fœtum expellit.*

PRÆPARAT.

1. *Mucilago.* Fit coctione vel infusione seminis in ▽.
2. *Farina.*
3. *Oleum expressum.*

Easdem vires retinet, quas semen. Prodest etiam ad pterigia oculorum, (instillatum) inprimis cum successu exhibetur pleuriticis atque dolore colico vexatis, in quibus & intrinsecus prodest, ut & in Liene duro.

Dosis ad ℥ ij.

[Acidum hujus Olei aquâ vel Spir. Vini aufertur.]

N. 1. *Stupa & tela inserviunt non rarò aliorum medicamentorum susceptioni & applicationi. Verbi gratia, Tela recens anodynis nephriticis suscipiendis familiaris est.*

N. 2. *Hoc oleum dictum è chartis combustis, videlicet charta accenditur, imponiturque laminæ stanneæ ut comburatur. Sic adhærescit stanno liquor crassus colligendus.*

Vires. *Anodynum est consolidativum. Hinc utile in odontalgia, lichenibus, &c.*

HOFMAN. *Linum.* Germ. Flachs. Vel *sativum* est, vel *sylvestre. Illud usuale, hoc minus. Hujus semen in usu est.*

Vires. Calef. humectat, digerit, emollit, maturat. &c.) Unde hujus præcipuus usus est in tussi, phthisi, pleurisi. Externè maturat tumores, lenit dolores, &c. Ex hoc *Mucilago* vel infusione vel coctione in aqua elicitur. *Item farina, oleum expressum*, quod easdem vires, quas semen, retinet. Prodest haustum calidè cum cerevisia pleuriticis & dolore colico, & iliaco vexatis, ubi & externè adhiberi debet. Dos. ad ℥ ij.

N. Hujus oleum antequam in usum veniat, sequenti modo purificari debet. ℞. Olei Lini expr. aquam tepidam ana p. æq. concutiantur bene invicem, & quantum possibile confundantur, postea pone in solem, relinquendo, & semper cum in fundo impurum est, separando, hoc fac toties, donec oleum Lini purificetur. Sicque acidum ejus etiam corrigitur. Optimus tamen modus hoc præparandi est, si v. g. oleum Lini misceatur cum Sp. V. & ad △nem continuò agitatum coquatur, ad spiritus vini consumptionem, sic enim spir. Vin. olei Lini acidum secum rapit.

N. Stupa & tela inservit non rarò aliorum Medicamentorum applicationi, & potest etiam inde fieri fomentum cum aqua in prolapsu uteri.

¶ CXCV. Lotus.

Lotus hortensis, *Tab.* hortorum odora, *Lob.* sylvestris, *Matth. Cast.* sativa, *Cord. in D. & hist. Cam.* Trifolium Dioscoridis, *Trag.* Trifolium odoratum, *Fuchs. Lon.* Trifol. odor. alterum seu Lotus sativa;

Dod. Germanicè Siebengezeit. Treffle odorat. *Svveet Trefoyl.* Sevengetydencruyt. (quod ſepties in die odorem mutare dicitur,) zahmer Stein-klee/ Gartenklee. de la Mauve. *Garden-Cleaver.* Tuyn-Cleverbladt.

Seritur in pratis. Floret Iunio, Iulio, Auguſto, ejuſdem anni quo ſata eſt.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus & *Semen*, ſed rarò.

Vires. *Calf. temperatè ſicc. digerit, abſterg. alexipharmaca, anodyna, diuretica ac vulneraria eſt. Uſus pracip. in pleureſi, dyſuria, Epilepſia uterina, Hydrope incipiente, &c.*

Extrinſec. in vulneribus ab inflamm. defendendis & conſolidandis eorum veneno corrigendo, (fotu) hamorrhoidibus leniendis, (balneo vel fotu) in oculorum nubeculis, (ſuccus inſtillatus.)

PRÆPARATA.

1. ▽ *ſtillat.* Ex herba cum floribus.

2. *Ol. infuſ.* Fit ex fol. & floribus in ol. comm. maceratis.

Vires. *Ad vulnera glutinanda, Herniaſque puerorum ſanandas, tumoreſque molliendos & maturandos plurimum commendatur.*

N. *Herbam aridam interponunt veſtimentis ne à tineis rodantur.*

CXCVI. *Lupulus.*

Βρύον, Lupulus ſalictarius, Hopffen. du Hobblon. *Hops.* Hoppecruyt.

{ Domeſticus. *Hic praſertur.*
{ Sylveſtris.

Dicitur Lupulus, *Brunſ. Matth. Dod. Cluſ. hiſt. Tab.* Lupulus ſativus, *Trag. Lon. Caſt.* (mas) *Cam. in Matth.* Lupus ſalictarius, *Fuchſ. Lob.* Lupulus mas, C. B. 1.

Floret Auguſto: Solo gaudet pingui.

OFFICIN. NAT.

Flores & *Iuli* Martio menſe prorumpentes.

Vires. Flores *calfac. & ſicc. 2. amari ſaporis anodynique ſunt, diſcutiunt. Uſus pracip. in obſtructione Lienis ac Epatis & inde in Ictero, in hypochondriacis affectibus, &c. ciet menſes & urinam. Extrinſecus ſedat dolores, auxiliatur contuſionibus, luxationibus, tumoribus.*

Iuli (*turiones, ſ. prima germina, aſparagi*) *mundificant ſanguinem, adeoque à ſcabie praſervant (in acetariis aſſumpti.)*

N. *Nimius ejus uſus gravat caput.*

PRÆPARATA.

1. ▽. è flor.

2. *Syrupus de lupulo.* Ex ſucco turionum ante enata folia expreſſo, ℔ iiij. ſucc. fumar. ℔ ij. cum ſaccharo.

M.

Macis & macer, *vide* Moſchata.

CXCVII. *Majorana.*

Ἀμάρακος, Σάμψυχον. Maioran/ Maſeran/ Maſoran/ Meyeran. de la Marjolaine. *Marjoram.* Mariolеyn of Magelеyn.

Majorana { peregrina. *Vide Marum.*
{ ſativa { latifolia vulgaris.
{ tenuifolia minor.
{ ſylveſtris.

Ex his uſualis eſt ſativa utraque, è quibus tamen latifolia præfertur, C. B. 5. quam noſtrates rubram vocant eò quod caulis nonnihil ad rubedinem inclinet.

Vocatur Majorana, *Brunfelſ. Dod.* Amaracus, *Matthiol. Fuchſ.* Sampſuchus ſive Amaracus, Latinis Majorana, *Cord. in D. hiſt.* Amaracus vulgatior, *Lob. ico.* major, *Caſt.* Sampſuchus, *Lob.* Majorana vulgò, Maron, *Dioſc.* Majorana ſive amaracus major, *Tab. Ger.* Amaracus ſylveſtris annua, *Cam.* Majorana vulgaris, C. B. 5.

Gaudet ſolo umbroſo, ſtercorato, humido. Floret Iulio & Auguſto.

OFFICIN. NAT.

Folia, Semen.

Vires. *Calf. & ſicc. initio 3. eſt partium tenuium, digerit, attenuat. Uſus pracip. in affectibus capitis ac nervorum hinc & uteri & ventriculi: ciet menſes (in peſſario) Confortat cerebrum ejuſque flatus diſcutit: errhina eſt & apophlegmatiſans.*

PRÆPARAT.

1. ▽. Ex foliis recentibus in MB.

N. *Praſtat gemmas cum vino deſtillare.*

2. *Conſerva.* Ex foliis ſeu ſummit.

3. *Confect. Sem.*

4. *Ol. ſtillat.* Ex foliis.

5. *Balſamus.* Fit ex oleo deſtill.

HOFMAN. *Majorana.*) Ἀμάρακος. German. Maioran. Vel eſt *peregrina*, de quâ vide *Marum*, vel *domeſtica*, atque hæc vel *ſativa latifolia ac tenuifolia*, vel *ſylveſtris*.

Vocatur Sampſuchus, ſive *Amaracus* Græcis, *Majorana* autem Latinis.

Hîc quæritur, An *Sampſucus* & *Amaracus* unum & idem ſint? *Dioſcor. Plin. Matthiolus* & alii affirmant. Negant autem *Galenus, Aëtius, Paulus*, &c. dum de iis in diverſis tractarunt capitibus. Verùm nos *cum Dominico Chabræo Amaracum* eandem cum *Sampſucho* eſſe ſtatuimus vid. *Ejus Appendic. l. ſæpius c.*

Gaudet ſolo umbroſo, humido, ſtercorato; creſcit in hortis, & floret Iulio ac Auguſto.

Vires. Calef. ſiccat, attenuat, digerit &c.) Hujus uſus potiſſimus eſt in Capitis affectibus nervoſi generis, ventriculi, uteri ac laticis ſymptomatibus. Confortat cerebrum &c. Hinc Ejus *Aqua* cum vino deſtillata catarrhis confert, ſi loco errhini volæ manus infuſa naribus attrahatur & vertici capitis inungatur. Ex hâc etiam *pulvis ſternutatorius* conficitur pretioſus cum ſ. lil. convall. lavendul. Moſcho & ambrâ &c. item cucuphæ. Contrà ictus etiam ſerpentum & aranearum, ſi cum ſale ac aceto miſceatur & imponatur, auxilio eſt. Nonnulli *Aquam Ejus deſtillatam* tempore peſtis hauriunt ad ſanguinem corrigendum & venenum expellendum. *Tidicæus de Theriac. p.* 175. Ex hâc præparatur etiam *Conſerva, ol. deſtillat. ex foliis & Balſamus.* Ac ingreditur etiam *Trochiſcos Hedychroi.*

¶ CXCVIII. *Malabatrum.*

Μαλάβαθρον, Malabathrum. *Matth.* (cui & Folium) *Lob. Tab.* Folium Indi ſeplaſiariorum, *Trag.* Caſſiæ folium *Cord. in D.* Tamalapatra, *Garz. Cluſ.* Cadegi Indi, id eſt, folium Indum, Arabibus, C. B. 1. German. Indianiſch Blat. Feuille d'Inen. *Indian leaf.* Indiaenſche Bladt.

Dioſco-

Dioscorides folia hæc in aquosis crescere locis aquisque innatare scribit, uti lens palustris. Garcias ab horto autem esse folia arboris ait, inveniri que copiosè in India ac maximè in Cambaja, procul ab aquis. Utrum ergò folium modernum cum veterum idem sit, est, de quo ambigitur.

Eligenda sunt recentia, viridiuscula (non nigra.)

Vires. *Iisdem facultatibus pollent, quibus spica nardi, sed fortioribus: urinam potenter movent.*

HOFMAN. *Malabatrum.*) Folium Indum. Indianischblat. Hoc interdum ramis suis adhuc inhærens, & sæpè solum ex Indiâ advehitur. Non autem est Nardi folium, nec innatat aquis, ut quidam volunt, nec est Caryophyllorum folium, nec in Syriâ aut Ægypto nascitur; sed est sui generis folium in Indiâ ex Arbore decerptum. *Cujus iconem vid. in Dominic. Chabræo l. c. p. 33.*

¶ CXCIX. *Malva.*

Malva { Sylvestris { folio rotundo / folio sinuato } *hujus loci.*
Malva { Hortensis seu arborea, *loci sequentis.*

Appellatur Malva, *Brunf. Matth. Cast.* Malva vulgatissima, *Trag.* Malva sylvest. pumila, *Fuchs. Dod.* Malva sylvest. recens pumila, *Lob. Ger.* Malva sylv. supina, *Cord. hist.* Malva minor, *Lon.* sylv. minor, *Tab.* vulgaris minor, *Cam.* Malva sylvest. folio rotundo, C. B. 1. Græc. μαλάχη, German. Pappeln/ Käß-Pappeln/ Haß-Pappeln. Mauve. *Common Mallovvs.* Gemeyne Maluwe/ of Keesken-kruyt.

Crescit passim inculta, gaudet solo pingui ac humido: floret Majo ac sequentibus.

OFFICIN. NAT.

Folia, Flores, Semen, Radix.

Vires. Herba (*folia & flores*) *moderatè calf. (aliis refrig.) humect. emollit, lenit dolores, laxat alvum, urinæ acrimoniam mitigat. Usus præcip. in affectibus pulmonum, Vesicæ, intestinor. Uteri exempli gratia, phthisi, tussi, raucedine, calculo, erosione vesicæ ac intestinor. in duritie uteri, febribus, &c. Extrinsecus in tinea capitis (cum urina in lixivium cocta in tumoribus maturandis, doloribusque sedandis (catapl.) in alvo lenienda, dolore nephritico mitigando (Clyster.)*

N. *Semen & radix iisdem pollent viribus, sed usûs rarioris sunt. Præferuntur nihilominus in medicamentis internis.*

Radix *cocta furfures capitis cadere facit (lotione.)*

PRÆPAR.

1. ▽ *stillat.* Ex fol. & flor. Majo collectis.
2. *Conserv. flor.* Verùm rari usus est.

CC. *Malva arborea.*

Malva rosea folio subrotundo, Malva hortulana, *Brunfels.* hortensis, *Trag. Fuchs. Dod. Lon. Ger.* Malv. major, *Matthiol.* Malv. arborea, *Tab.* Malva Romana, *Gesn.* Malv. major unicaulis. *Matth. Cast.* Malv. rosea fruticosa, *Lob.* German. Herbst-Rosen/ Winter-Rosen/ Erndt-Rosen/ Garten-Pappeln/ Bau-Rosen. Mauve Romaine Arborée, &c. *Tree-Mallovvs*, or *Garden-Mallovvs*, or *Winter-Roses.* Boom maluwe/ Camme-maluwe/ Winter-Rosen.

Ex flore simplici vel pleno, eoque coloris albi, purpurei, incarnati.

Crescit in hortis. Floret in fine æstatis initioque autumni.

OFFICIN. NAT.

Flores soli.

Vires. *Calfac. & hum. minus tamen quàm vulgaris malva, subastr. Usus præcip. in tonsillarum morbis, oris putredine (gargar.) in fluxu menstruor.* [*Erysipelate*] *in reliquis malvæ vulgaris similis est.*

[*Tingitur his floribus* V. *Vinum Hippocraticum.*]

CCI. *Mandragora.*

Μανδραγόρας, Arab. Iabora, Hebr. Dudaim. German. Alraun/ Mandragore, *Mandrake*, Mandragora of Alruyn/ Dudaim herba est baccifera, radicem habens, quæ hominis partes inferiores aliquatenus repræsentat.

Estque mas vel fœmina; illa usualior. Insigniturque Mandragora mas. *Trag. Fuchs. Matth. Cord. in D. Lob. Cam.* Mandragoras albus seu masculus, *Cord. hist.* Mandrag. mas vel alba, *Cam.* Mandragora fructu rotundo, C. B. 1.

OFFICIN. NAT.

Cortex radicis, qui ad nos aliundè potissimùm ex Italia asportatur.

Vires. *Refrig. 3. sicc. 1. emollit mirè, Narcoticus est ac soporiferus, rari usus intrinsecus. Extrinsecus usus ejus est in oculorum rubore ac dolore, in Erysipelate, in tumoribus duris, strumâ, &c.*

PRÆPARATA.

Ol. Fit ex decoct. cortic. aliorumque narcoticor. succis, atque oleo. Vid. Disp.

HOFMAN. *Mandragora.*) Circæam vocarunt Nonnulli, à *Circe* Veneficâ illâ & procurandi amoris artifice, quòd radix credatur ad amatoria facere. *Anthropomorphin* vocavit *Pythagoras*, *Semihominem Columella.*

Estque Mas, vel Fæmina, Marem in Hispaniæ, Italiæ, & Galliæ Narbonensis hortis, semine aut radicibus ex Candiâ advectis, haberi scribit *Lobelius*, in aliis autem Regionibus haud facilè. *Fœminam* copiosè in Gargano & aliis Apuliæ montibus provenire statuit *Matthiolus.*

N. Dantur & apud Chinenses fructus, quos *poma amoris* vocant. Italis *Bella Dona*, Lusitanis *d'Oro* appellantur, *Mandragoræ* species. Hanc Chinenses inter acetaria in hortis colunt, & tostam sub cineribus cum aceto & pipere edunt. Hæc planta licet tertio gradu sit frigida, tamen in climate hoc calido ac bile acerrimâ dominante maximum hepati & reliquis visceribus præstat refrigerium. Condiuntur quoque muria ac aceto addito, pipere & aromatibus. Quod genus conditruræ *Achor*, Indi vocant. Iacobus Bontius de Medicinâ Indorum.

Hujus *Cortex* ex Italia asportatus in usu est. Et depromitur ex radice ac trajecto lino ad exsiccandum exponitur. Exterius est scaber, inæqualis, coloris cinerei, interius albicat, crassitie cortices capparum superat duplo, sapore penè nullo.

Vires. Narcoticus est, &c.) Unde vinum, cui cortex infunditur, valet in doloribus ac vigiliis, exhiberi etiam quandoque solet antè sectiones & ustiones, ne sentiantur. Sed rari usus est. Extrinsecus in oculorum dolore &c. ejus infusum in aquâ appropriatâ adhiberi solet.

¶ CCII. *Marrubium.*

Marrubium { Nigrum Ballote. *Hoc minus usuale.*
Marrubium { Album. *Hoc officinale est.*

Dicitur Marrubium album vulgare. C. B. 1. Mar-

rubium *Matthiol. Cord. in D. Fuchs. Dod. Cast.* vulgare, *Clus. hist. Lob. Tab. Ger.* Marrubium fœmina, *Brunf.* Candidum, *Trag.* Prassium. German. weisser Andorn. Marrube blanc. *Hor ehound white.* Witte Andoren of Malrove.

Crescit incultum juxta vias. Floret Iulio.

OFFICIN. NAT.

Folia sola.

Vires. (*Calf. 2. sicc. 3. aper. absterg. atten. saporis amari. Usus pracip. in obstruct. pulmonum, Epatis, Lienis, Uteri, adeoque in phthisi, in expuitione sanguinolenta, in partu difficili, lochiisque remoratis. Extrinsecus usus ejus rarior est.*

N. *Vesica ac renibus censetur noxium, correctum tamen Glyzyrrhiza ac passulis nihil nocere dicitur.*

PRÆPAR.

1. ▽. *stillat.* Ex integra planta, Iunio ac Iulio collecta.

2. *Syrup. de prassio.* Fit ex herbis pectoralibus, radic. aperient. emoll. &c. Vide Disp.

HOFMAN. *Marrubium.*) *Hoc vel Nigrum est*, ac minus usuale, *Ballote* dictum, *vel Album*, atque hoc officinale est. Germ. weisser Andorn.

Vires. Calef. sicc. aper. absterg. atten. &c.) Hujus summitates in vino albo infusæ per noctem ac triduo epotæ mirè ad menstrua provocanda, stomachum roborandum, cachexiam ac fœdos virginum colores arcendos & appetitum restituendum valent.

¶ CCIII. *Marum.*

Planta est exotica, Majoranæ in facultatibus ac figura similis; adeo ut pro unâ eâdemque herbâ à nonnullis habeantur. Quamobrem cum maro hisce in regionibus destituamur, Majoranam vel Dictamnum creticum substituere solemus.

PRÆPARAT.

Pilulæ Marocostinæ Mindereri. Vide lib. 2.

HOFMAN. *Marum.*) Planta est exotica hinc ad varias refertur plantas, ad *Majoranam*, ad *Mastichinam* dictam & ad *Origanum Heracleoticum*, imò *Melissam* esse *Hermolaus in Dioscor. statuit.*

Plantæ hujus caules sunt lignosi, densâ lanugine obsiti, in ramos oppositos diducti. Folia è geniculis bina, ex adverso sita Majoranæ sativæ foliis similia cinerei coloris, crassiuscula, odore fragranti, & sapore acri ac aromatico.

N. Hâc summè delectari feles statuunt, eâque comestâ ipsas semen genitale effundere.

N. Lobelius Mari *Syriaci* meminit, quod cum *Dioscoridis* maximè vult conspirare quoad externam formam & odorem, refertque per decennium plantam hanc odoris fragrantiam retinuisse *Vid. in advers. p.* 213. Et sunt, qui Marum illud ex locis peregrinis allatum id ipsum esse contendunt. *Tabernæmontanus Libr. 2. herbar. cap.* 2. varias Mari enumerans species ex Asiâ dicit & Ægypto in Italiam quoque deferri, num verò ibidem etiam proveniat, non meminit.

Majoranam vel *Dictamnum Creticum substituere solemus.*) Verùm licet *Marum* maximè ad Naturam Majoranæ accedat, & iisdem cum hac polleat viribus, nihilominus tamen non confundendæ sunt hæ plantæ, multò minus peregrinæ in hujus locum surrogandæ: sed Marum, quod ad Nos defertur, & notis à Dioscoride & Cortuso descriptis gaudet, retinendum. Hujus iconem vid. in Dominico Chabræo. l. c. p. 418. Ex hac *Pilulæ Marocostinæ Mindereri* præparantur, quæ inter cephalica non postremum habent locum, ac unà ventriculo, jecori, lieni, pectori ac aliis partibus auxiliantur.

MATALISTA.

De ea sic in Appendice ad Pharmacop. SCHROEDER.

Radix hæc à Batavis ad nos missa cum elogio, ut æquet virtute Ialappam, *seu* Mechoacam nigram *ad drachmam unam exhibita. Sed nec periculum hîc factum, nec in usu est.*

Quoad externam figuram bryoniam *æmulatur aut* mechoacam, *potius tamen* albam *quàm* nigram, *magisque villosa est quàm utraque* Mechóaca.

¶ CCIV. *Matricaria.*

Arthemisia tenuifolia, *Trag. Fuchs.* & nostras, *Lob.* Parthenium, *Matthiol. Dod. Cord. in D. Cast.* Amaracus, *Galen.* Matricaria parthenii 1. species, *Brunf.* Matricaria vulgaris, C.B. 1. German. Metram/ Methran/ Meter/ Meterkraut/ Mutterkraut/ Feberkraut/ Matricaire, *Motherwort, Featherfew.* Mater/ Moederkruyt.

Crescit in hortis, floret Iunio, & Iulio.

OFFICIN. NATIVA.

Herba cum floribus.

Vires. (*Calf. 3. sicc. 2. attenuat, incid. Usus præcip. in affectibus uteri frigidis ac flatulentis, in obstruct. mensium, in impotentia Veneris, in Hydrope (purgat per urinam nonnunquam & per alvum,) &c. in febribus putridis; in calculo renum, in vertigine. Extrinsec. in suffocat. matricis (decoct. cum* ✠ *naribus applicatum) in mensibus ciendis (pessar.) in duritie mammar. (catapl.) in æstu febrili mitigando (fricando dorsum) in arthritico dolore sedando, &c.*

OFFICIN. NAT.

1. ▽. *stillat.* Fit ex integra herba mens. Majo & Junio.
2. *Sal. com.* Ex cinere.
3. *Syr. de Matricaria.* V.D.
4. *Ol. stillat.* rarò extat.

HOFMAN. *Matricaria.*) Parthenium. German. Meteren. Crescit in hortis, ut herba notissima, floret Iunio ac Iulio.

Vires. Calefac. sicc. atten. incid. &c.) Præter vires à *Dn. Authore* recensitas addimus etiam hoc, quod lochiorum tardè erumpentium motum promoveat, si ex hac cum fl. chamæmel. & artemis. decoctum paretur.

N. Apes & culices non ferre possunt odorem Matricariæ, unde contrà illorum animantium ictus usurpari potest.

¶ CCV. *Matrisylva.*

Matrisylvæ vocabulum diversis plantis attribuitur, 1. Epaticæ stellatæ, 2. Caprifolio ac 3. Hormino. Vide suis locis.

CCVI. *Melilotus.*

Melilotus vera, major vulgaris, *Trag.* Lotus Urbana, *Matth.* Sylvestris, *Fuchs. ico. Tab.* officinarum Germaniæ, C. B. 1. Melilotum majus, *Brunfels.* Melilotus: *Lon.* saxifraga lutea, *Fuchs.* Loti sive trifolii species, *Cord. in D.* Melilotus Germanica, *Lob. Cam. Ger.* Trifolium odoratum, 1. & 2. *Dod.* Honig Klee/ Stein-Klee/ edler Stein-Klee. Melilite, *Melilot.* Mellilote/ Geelen Steenbreeck.

Gaudet

Gaudet locis ſaxoſis. Floret integra æſtate.

OFFICIN. NAT.

Flores ſeu integra *Herba*, *Semen*.

Vires. *Calf.* 1. *emoll. diſc. dolores mitigat. Uſus creberrimi præcipuè extrinſecus, in tumoribus, doloribus, oculis rubicundis, in clyſteribus, & ſim.*

N. *Quoties ſimpliciter Meliloti fit mentio, ſemen recipiendum.*

1. ▽. Ex herba cum flore ſtill.
2. *Emplaſtrum de Meliloto.* V.D.
3. *Oleum.*

HOFMAN. *Melilotus.*) Germ. Steinklee. *Eſtque vel fl. luteo, vel albo.* Gaudet locis ſaxoſis: Et floret integra æſtate.

Vires. Calef. emoll. diſcutit. &c.); vim etiam habet paregoricam ac ſedativam, unde in tumoribus diſcutiendis ac emolliendis, doloribus partium &c. externè pro topicis vel clyſteribus & ſimilibus commodè adhibetur.

¶ CCVII. *Meliſſa.*

Μελισσόφυλλον, Meliſſophyllum, *Matthiol. Caſt. Tab.* Melyſſophyllum vulgare vel adulterinum, *Fuchſ.* Apiaſtrum, *Matth. Cord. in D. Lob.* Citrago *Geſn.* Meliſſa domeſtica, vel 1. *Trag.* noſtras, *Cam.* hortenſis, *Lon.* & 1. C.B. Germanicè Meliſſen / Ivenblat / Bienſaug / Mutter-kraut. Meliſſe. *Balm* or *bawm.* Meliſſen of Conſilie de grein.

N. *Eſt & Meliſſa peregrina, quæ à loco natali, unde aſportatur, Turcica, Italica, &c. dicitur, coliturque itidem nonnunquam apud nos in viridariis ſed minus ea eſt uſualis.*

Floret Iulio: creſcit in hortis.

OFFICIN. NAT.

Vires. *Calf.* 2. *ſicc.* 1. *Uſus magni eſt in affectibus cephalicis, cardiacis, uterinis, hinc & in ſtomachicis, adeoque in Melancholia, in ſomnis turbulentis. Paralyſi, Apoplexia, Epilepſia, vertigine, Lypothymia, cruditate ventriculi, remoratis menſibus ac lochiis puerperarum, ſuffocationeque uteri emendat inſuper fœtorem anhelitus. Extrinſecus in uterinis balneis, cataplaſ. in ictibus venenatis apum, veſparum.*

N. *Recenſentur inter herbas cordiales.*

PRÆPARATA.

1. ▽. *ſtillat.* Ex herba integra in MB.
2. ▽ *c. Vino deſtillata.*
3. *Spiritus.*
4. *Ol.* Ex herba ſicca, raro extat.
5. *Extractum* Ex foliis.
6. *Conſerv.* Ex floribus.
7. *Syrup. ſimplex.* Ex ſucc. & ſaccharo.
8. *Compoſ.* Fernel, Vid. Diſp. Noriberg.
9. ⊖ *Fixum.*

HOFMAN. *Meliſſa.*) *Meliſſophyllum. Apiaſtrum.* Meliſſe. Eſt & *Meliſſa peregrina Turcica* ſive *Moldavica* dicta *fl. purpureo & albo,* quæ ſeritur in hortis, & ex Moldaviâ primùm ad Nos delata fuit.

De variis Meliſſæ differentiis conſule Botanicos.

Colitur paſſim in hortis, & floret æſtate.

Vires. Calefac. ſiccat. &c.) Uſus hujus eſt admirabilis in capitis affectibus, inprimis Melancholiâ, affectibus hyſtericis, menſium ac Lochiorum ſuppreſſorum revocatione, ac totius maſſæ ſanguineæ depuratione, unde *Eſſentia Meliſſæ*, cujus *Rebertus à Boyle in ſuis experimentis chemicis*, ut & Febvre *in ſuâ Chemiâ de Eſſentiis vegetabilium* mentionem facit, ejuſque modum præparandi & operandi *ex Theoph. Paracelſi Libr. 3. de vitâ longâ c. 2. & 5.* item *Libr. 4. Archidox. de quintâ Eſſentiâ; Libr. de Renovatione, & Reſtauratione,* de primo Ente ex herbis deſumſit; internè adhibita, exutis unguibus manuum ac pedum, & deciduis pilis à capite hominem quaſi rejuveneſcere facit, ut denuò creſcant, vetulis item menſtrua reſtituere, atque ita quaſi rejuveneſcere tradunt. Ex hâc prætereà *Aqua cum vino & corticibus recent.* Citri præparatur, quæ per rectificationem tranſit in *ſpiritum*, & ſp: hic per infuſionem crebram foliorum Meliſſæ recentium inciſorum in *Eſſentiam degenerat.*

¶ CCVIII. *Melo.*

Πέπων, Melo, *Brunf. Tab. Trag. Ger.* Melo ſive melopepo vulgi. Cucumis, *Gal. Dod.* Melo vulgi ſeu cucumis antiquorum, Melopepo Dioſcoridis, *Lob.* Melopepo, *Lon.* Pepo, *Matth. ico. Fuchſ. Caſt.* Pepo, grandis Melo, *Cord. hiſt.* Melo vulgaris, C.B. 1. German. Melonen / Pfeben. Melons. *Melons*, or *Pompions.* Meloenen.

N. *Matthiolus majores vocat Pepones; minores, melopepones.*

Gaudent ſolo aprico & verſus meridiem ſito, pingui, æſtateque ſerenâ. Colligendi ſunt ante ortum ſolis.

OFFICIN. NAT.

Semen excorticatum & non excorticatum.

Vires. *Ipſe fructus ſeu pulpa refrig. & humect. nutrimenti eſt mali, putreſcibilis, febribus ac torminibus generandis apti [lumbricum tamen latum occultâ qualitate necare putatur.]*

N. *Minus nocet coctus, potuque vini & pipere correctus.*

Semen, *eſt è 4. ſeminibus frigidis majoribus, aperit, ac abſtergit, Epaticum eſt & nephriticum, eâ propter confert tuſſi, phthiſi & febribus, medetur ſtranguriæ, ardorem urinæ, ſitimque ſedat, &c. Vide reliqua ſemina frigida majora, cum quibus in omnibus convenit.*

PRÆPARATA.

Melones conditi. Inciduntur melones nondum maturi ſecundùm longitudinem, macerantur que in ✠ö dies aliquot (10.) hinc effuſo ✠ recens affunditur, macerantur que denuò. Tandem exempti ac ſiccati in melle, vel ſaccharo ſyrupiſato ſenſim coquuntur admiſtis aromatibus pro libitu.

CCIX. *Mentha.*

Μίνθη, ἡδύοσμος, Müntz-Balſam. Mente. *Mint.* Munte.

Eſt:
- ſativa:
  - Acuta } *hujus loci.*
  - Criſpa } *hujus loci.*
  - Saracenica *Vide loco ſequenti.*
- Sylveſtris. Mentha caballina, mentaſtrum; *minus officinalis eſt.*
- Aquatica. *Vide ſiſymbrium.*
- Cattaria. *Vide Nepeta.*

Etſi mentha utraque tam acuta, quàm criſpa eaſundem virium adeoque officinalis utraque ſit, præfertur tamen à nonnullis Criſpa ceu nobiliſſima, ſive verticillatam velis ſive ſpicatam & potiſſimùm cujus caulis ad rubedinem inclinat, rubra inde vulgo dicta.

Videatur Mentha ſativa ſeu criſpa, *Trag. Cord. in D.* Mentha ſativa altera, *Matth. Fuchſ. Dod.* Criſpa, *Lon. Cam.* ſive Balſamitha. Mentha rotundifolia

altera flore ſpicato, ſive cruciata Mentha, *Lob.* Mentha ſativa minor. *Caſt.* Mentha rotundifolia criſpa ſpicata, C.B. 5. German. Krauſemüntz. Mente crepue ou friſée de jardin. *Criſpe Mints.* Bruyn-heylig: of Cruysmunte.

Mentha anguſtifolia ſpicata, C. B. 7. Mentha, *Brunf.* 1. *Matthiol. Caſt.* ſativa vel hortenſis, 3. *Dod. Fuchſ.* acuminata, *Lon.* acuta, *Tab.* Romana. *Lob.* cruciata, *Ger.* odorata anguſtifolia. *Cam.* German. Spitzmüntze. Mente feuilles eſtroites. *Spear-mint.* Scherppunte Munte.

N. *Hæc foliis eſt tum latioribus, tum anguſtiſſimis & longiſſimis.*

Colitur in hortis: gaudet locis apricis, non pinguibus quidem, ſed humidis. Floret Iulio.

OFFICIN. NAT.

Herba cum Floribus.

Vires. *Calfac. & ſicc. in princ. 3. partium eſt tenuium, ſubaſtring. Uſus præcip. in ventriculi imbecillitate, cruditate, ſingultu, vomitu, flat. ardore, Epatis obſtructione, inteſtinor. dolore, capitis vertigine, lactis coagulationem impedit. Extrinſecus corrigit ventriculi imbecillitatem, doloreſque colicos ſopit (cataplaſ.) duritiem mammarum lactiſque coagulationem, capitiſque achores ſanat, &c.*

N. *Mentha aquatica eaſdem cum ſativa vires habet, adeoque in defectu ſubſtitui poterit.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *ſtillat.* Ex herba.

N. *Mulierculis uſitatiſſima eſt, ad tormina ventris in infantibus compeſcenda.*

2. *Syrup. de mentha minor.* Ex ſuccis menthæ granatorumque ana. Vide diſpenſ.

3. *Syrup. de mentha major.* V. C.

[Habetur & Mel Menthæ.]

4. *Conſerv.* Ex foliis.

5. *Oleum ſtillat.*

6. *Oleum infuſ.* ex mentha criſpa.

7. *Balſamus.* Rarus eſt.

8. *Sal* Ex cinere.

HOFMAN. *Mentha*) Poſthabitis aliis ſpeciebus *de Menthâ acutâ & criſpâ* tantum hîc loci agemus, & inprimis de *Criſpâ*, ceu nobiliſſimâ, Germ. Krauſemüntze.

Vires. Calefac. ſicc &c.) Specificum eſt ſtomachicum, ſi ventriculus vomitu debilitetur, & vis ejus digeſtiva langueat, hæc tàm internè, quàm externè adhibita prodeſt.

N. *De Menthâ ſylveſtri*, ſeu *caballina* aut *Mentaſtra* dicta, aliàs minus officinali *P. Borello Centur.* 1. *obſerv.* 19. & 30. pro arcano revelatum fuit, mulieres concepturas, licet ſteriles exiſtimentur, ſi antequam virum accedant, placentulam ejus vulvæ imponant coronæ inſtar effigiatam, idque ſub fine menſtruarum purgationum fieri debere.

Ex Menthâ criſpâ, cujus caulis ad rubedinem inclinat, deſtillatur *aqua cum vino.*

¶ CCX. *Mentha Saracenica.*

Balſamita, *Brunf.* Mentha Saracenica, *Cord. in D. Lon. Cam.* Mentha corymbifera major, *Cord. hiſt.* Coſtus hortorum, *Lob.* M. Græca, *Matthiol. Caſt.* Aliſma. *Trag.* M. hortenſis Corymbifera, C.B. 1. [& 2.] aliis mentha Romana, Mentha S. Mariæ, Germ. Frauen-Müntz/ Marien-Müntz/ Pfanküchen-Kraut. La Menthe ſarraſenique, Spear Mint. *Saracen Mints, Roman. Mint, Our Ladies Mint.* Roomiſche Munte/ Onſe Vrouwen Munte/ Balſem-Munte.

Colitur in hortis & cœmiteriis. Floret Iunio, & Julio.

Officinalis quidem eſt, ſed rariſſimè, non-è re tamen eſſet, aſſervare *Folia* grati odoris & saporis, ut & *Radices.*

Vires. *Calf. ſicc. aper. atten. diſcut. abſterg. auxiliatur uterinis affectibus, menſes ciet, jecur corroborat, peculiarique vi opii aliorumve venenorum malignitatem retundere ſtatuitur.*

Doſis ad ʒ ij. præcipuè radix.

Extrinſecus adhibetur in balneis ad ciendos menſes, &c.

HOFMAN. *Mentha Saracenica.*) *Balſamita. Corymbifera, Mentha S. Mariæ.* German. Marienmüntze. Colitur in hortis. Floret Iunio & Iulio.

Vires. Calef. ſicc. aperit, atten. diſcut. abſterg. &c.) Specificum uterinum eſt, Menſium ſuppreſſioni ſuccurrit, maſſam ſanguineam refocillat, venenis reſiſtit. Externè in inſeſſibus adhibetur.

¶ CCXI. *Mercurialis.*

Λινόζωστις, German. Bingel-Kraut/ la Mercuriale, *Mercury.* Mercuriael/ Bingelcruyt. noſtratibus, Wintergrün. Mercuriale [By ſome] *Winter-green.* [By ſommige] Wintergroen.

Mas teſticulata, C. B. 1. }
Fœmina ſpicata C. B. 1. } *uſurpantur promiſcuè.*

Mas inſignitur Mercurialis, *Trag. Brunf.* M. mas, *Matthiol. Fuchſ. Dod. Lob. Caſt. Tab. Ger. Cam.* Mercurialis maſcula, *Cord.* Phyllon arrhenogonon Theophraſt. *Cord. in D.* Mercurialis teſticulata ſive mas, *Dioſc.* C. B. 1.

Fœmina dicitur: Mercurialis vulgaris, & 1. *Trag.* M. Fœmina, *Matth. Fuchſ. Dod. Lob. Caſt. Tab. Ger.* M. ſpicata ſeu fœmina, C. B. 2.

Naſcitur in campeſtribus cultis, vinetiſque. Floret per integram æſtatem.

N. *Eſt & Mercurialis ſylveſtris ſeu montana, ſed minus uſualis.*

OFFICIN. NAT.

Folia. Semen [menſes ciens.]

Vires. *Mercurialis calf. & ſicc. 1. abſterg. alvum movet (bilem ac ▽as purgat.) Extrinſecus vulvæ adhibita menſes & ſecundinas trahit, tumores emollit, creberrimi uſus in clyſteribus.*

N. *Sunt è noſtratibus mulierculis, quæ Mercurialem infantulis cum pappa exhibent, ut alvum ſolutam retineant, torminaque præcaveant.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *ſtillat.* Ex herba floreſcente.

2. *Syrup. de ſucco Mercurialis*, & ſaccharo ℔. Vide Diſp.

3. *Mel Mercuriale.* Ex ſucc. & mell. ℔. Vid. Diſp.

N. *Adhibentur potiſſimùm in clyſteribus.*

HOFMAN. *Mercurialis.*) Germ. Bingelkraut. Communiter in *Marem teſticulatam*, & *fæminam ſpicatam* diſtinguunt, quam ſexus differentiam in plantis Cl. Helmontius rejicit, vid. ſuprà Libr. 1. promiſcuè tamen in uſum veniunt, cum Dioſcorides utramque ad alvum ciendam commendet. Unde & *Caſpar. Hoffmannus*

Hoffmannus ex numero quatuor herbarum emollientium exclu-dit & in classem perfunctoriè purgantium transfert, bilem enim ac serosos purgat humores. Extrinsecus vulvæ imposita menses & secundinas ducit, creberrimi usus in clysteribus.

¶ CCXII. *Mespilus.*

Μέσπιλος, Mespilus, *Brunfelf. Trag. Lon. Lob. Dod.* mespilus altera, *Matth.* mespili altera species spontè proveniens, *Cord. in D.* mespilus vulgaris, *Clus. hist. Cam. Epit.* mespilus vulgaris Germanica folio laurino non serrato, C. B. 1. sive mespilus sylvest. Germ. Nespel-Baum/ Mespel-Baum. Nefles *Medlars.* Mispelen.

Crescit in hortis. Floret Iunio, Fructus fert Octobri.

OFFICIN. NAT.

Fructus (Μέσπιλον,) *Officula, Folia.*

Vires: *Fructus* (*mespila*) *refrig. sicc. saporis sunt austeri, astringunt, constipant validè, ventriculo noxia sunt præcipuè dum duriuscula adhuc extiterint, emollita enim astringunt levius, nocentque minus, ac facilè putrescunt. Usus esse possunt in diarrhaa, dysenteria. Extrinsecus in vomitu, fluxuque alvi sistendo* (*cataplas.*) *impositi.*

Officula. (*lapilli acini*) *commendantur summopere ad calculum atterendum & expellendum.*

Folia *similem vim cum fructibus obtinent adeoque & iisdem indurationibus inserviunt. Et præcipuè in gargarismis, balneis uterinis.*

PRÆPARATA.

Conditi fructus : cum melle.

HOFMAN. *Mespilus.*) Germ. Mespelbaum. Crescit in hortis. Floret Iunio. Fructus fert Octobri.

N. Iohannes de Laet *in descript. Indiæ Occid.* Lib. 3. c. 22. alterius fructus mentionem facit in Virginiâ reperti *Mespilis Nostratibus* similitudine respondentis, minimè edulis, antequam emollescat, colore ad cerasa accedentis, sapore suavis & ferè insipidi.

¶ CCXIII. *Meum.*

Μῆον, Officin. Meu indeclinabiliter. Meum, *Matthiol. Tab. Ger. Cast. Dod.* Daucus *Cast.* Tordylium, *Cord. in D.* Meum vulgare tenuifolium, *Clus. hist.* Daucus Creticus *Trag. Fuchs.* Seseli Creticum, *Fuchs.* Meum foliis anethi, C. B. 1. Beer-Wurtz/ Bär-Wurtz/ wilder Dill/ Bärn-Dill/ Bären-Fenchel/ Mutter-Wurtz/ Hertz-Wurtz. *Spignel, Men* (*Feaverfevv.*) *Wild. Dil.* Meu/ Beerwortel/ Valschelick *Eppe* genoemt.

Crescit copiosè in sylva Hercinia, aliisque locis montanis, ut & in montibus campestribus & apricis; apud nos non nisi in hortis cultum invenitur. Floret Iunio ac Iulio.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Calf.* 3. *sicc.* 2. *atten. aper. flatus discutit. Usus præcip. in inflatione, ac ructu ventriculi, in mensibus ac urina ciendis, in uteri suffocat. In torminibus ventris, in catarrhis tartaroque Pulmonum expectorando. Extrinsecus in balneis, cataplasmatis, &c.*

PRÆPARATA.

Multas ingreditur compositiones ut & ipsam Theriacam.

HOFMAN. *Meum.*) vel *Meu*, caule & foliis anetho simile, crassius tamen Anetho, ad cubitos duos insurgens, sparsis radicibus tenuibus, obliquis & rectis, longis odoratis.

Duo genera sunt Athamanticum ab *Athamante* inventore nobilius, *ac alterum minus ruffum ignobilius.*

Utrum Nostrum Meum, quod possidemus, verum sit ac Legitimum *Dioscoridis*, dubitat *Matthiolus*; Verùm Nos nulli dubitamus, ita ut non opus habeamus aliunde importari illud. Germ. Bärwurtzel. quod uteri torminibus in ore detenta & masticata radix medeatur.

Vires. Radix calefac. sicc. atten. aper. &c.) Hujus usus est in omni flatulentâ affectione ventriculi, intestinorum, uteri, & in catarrhis à causâ frigidâ ortis, ac tartaro pulmonum.

Multas veterum ingreditur compositiones, veluti *Lithontribon Nicol. Auream Alexandrinam, Diacrocum Mes.* & *Theriacam Androm.* &c.

¶ CCXIV. *Milium.*

Κέγχρος, Milium, *Brunfels. Trag. Matth. Fuchs. Dod. Cord. in D. Lon. Lob. Cast. Tab.* Milium aureum & album, *Cam.* Milium semine luteo vel albo. C. B. 1. Hirs/ Hirschen. Du Miliet, *Milium, Millet, Hirse,* Milie of Hirs.

Gaudet solo arenoso humido. Floret Augusto.

OFFICIN. NAT.

Semen ac *Farina* seminis.

Vires. *Refrig. & sicc.* 3. *alvum constipat, est difficilis digestionis, plurimi tamen ac laudabilis nutrimenti. Decoctum sudorem ac urinam potenter movet. Extrinsecus exiccat catarrhos, dolores capitis & ventris sedat,* (*tostum cum Sal. com. calid. vertici vel ventri impositum*) *consumit lac, pellit calculum, renum* (*in baln.*) *Diarrhæam infantum sistit,* (*cataplas.*) *cum decocto sumach.*

PRÆPARATA.

🜄 *stillat.* Ex herba florescente. Insigne præservativum censetur in calculo.

2. *Decoctum D. Ambrosii*, ♃. Milii ℔ j. coq. in 🜄 ℔ iij. ad crepaturam, coletur.

Vires. *Magnarum virium censetur in febribus, inprimis tertiana, si in declinatione paroxysmi exhibetur ad sudorem eliciendum.*

N. *Aliis vinum adhibuisse placet.*

HOFMAN. *Milium.*) Germ. Hirschen. Crescit solo arenoso humido. Floret Augusto.

Semen atque ejus farina in usu sunt Medico, Vires. Refrig. sicc. &c.) Diaphoreticum ac Diureticum est. Unde in hydrope, calculo renum ejus decoctum commendatur; Externè tostum cum sale plantis pedum impositum tumores pedum discutit, exsiccat, catarrhos, dolores capitis & ventris demulcet &c. *Ex herbâ Milii Aqua* destillatur, in calculo medicamentum prophylacticum. *Decoctum seminis* cum 🜄 vel vino ad crepaturam magnarum est virium tertianis intermittentibus imminente paroxysmo ad sudoris eruptionem propinatum.

¶ CCXV. *Milium solis.*

Λιθόσπερμον, Lithospermum. *Brunf. Fuchs. Cord. in D. Lon.* Lithospermum minus, *Matth. Dod. Lob. Cast. Ger.* Vulgare minus, *Cam.* Lithospermum legitimum, *Clus.* saxifraga tertia, *Brunf.* Milium solis sativum, *Trag. Fuchs.* Lithosper. arvense, *Tab.* majus erectum, C. B. 3. minus, *Matth.* German. Meerhir-

ſche Steinſamen. Saxifrage. Du Milium ſolis. *Gromvvel, a third ſort of Saxifrage.* Peerlencruyt. Steenſaet.

Creſcit in hortis, inter fruges incultum. Floret Majo.

OFFICIN. NAT.

Vires. *Calf. & ſicc. 2. calculum inſigniter commi-nuit ac expellit, Renes abſtergit, urinas ciet, partum pellit.*

Doſis ſem. ℨj. ad ℨij.

N. *Sunt qui pro certo experimento jactitant, in febri quotidiana ante invaſionem ſemen exhibere, idque vi-cibus iteratis.*

PRÆPARATA.

▽ *ſtillat.* è foliis.

HOFMAN. *Milium Solis.*) *Lithoſpermum.* German. Meer-hirſen. Steinſamen. Lithoſpermum à ſeminis duritie. Pro Milio Solis rectius Milium Soler dicitur, quia admodum frequens eſt in montibus Soler. *Lachrymam Mariæ* vocant nonnulli.

Creſcit in aſperis & editis locis, etiam in hortis, & inter fruges incultum. Floret Iunio. Semen Autumno perficitur.

Semen in uſu eſt, raro folia.

Vires. Calef. ſiccat. &c.) Specificum lithontripticum eſt, cal-culos expellit, urinas movet, obſtructiones aperit, ſecundariò parturientes juvat.

N. Sunt, qui pro certo experimento jactitant, in febri quotidiana ante invaſionem ſemen exhibere &c.) Verum hoc experimentum refero inter illa quæ interdum ſuccedunt, ſæpè autem non, quia nullam excogitare poſſum rationem, fermentum quâ febrile ex-tinguatur.

¶ CCXVI. *Millefolium.*

Στρατιώτης, ὁ χιλιόφυλλος, Stratiotes, millefolia, *Fuchſ. Caſt.* millefolium terreſtre majus *Tab. Cord.* millefolium album, *Brunf.* millefol. vulgare, *Trag.* Achillea, *Lon. Dod.* millefolium, *Cam.* millefol. ſtra-tiotes. *Cord. in D.* millefol. album, C. B. 2. ſuperci-lium Veneris. German. Garbe/ Tauſend-Blat/ Garben-Kraut/ Schaaf-Garbe / Schaap/ Nipp/ Jungfern Augen-Brauen. Millefeuille. *Yarrovv. Thouſand Leaf.* Geruwe/ Duyſent-bladt.

Creſcit paſſim locis aridis juxta vias in cœmiteriis, &c. floret Iunio.

OFFICIN. NAT.

Folia cum floribus.

Vires. *Exiccat, aſtringit cum temperato calore ac amarore: hinc medetur vulneribus, tumoribus ac in-flammationibus ſine repulſione. Uſu itaque interno convenit, in hæmorrhagiis ac fluxionibus omnis generis, narium uteri, alvi, vulnerum, ſcreatu ſanguinolento, vomitu, urina retenta, calculo, mictione ſanguinolen-ta, gonorrhæa, hæmorrhoidibus, fluore uterino, ma-riſcis, cruore, vulneribus. Extrinſecus adhibetur feli-citer cephalalgiæ, pterigio oculorum, hæmorrhagiæ na-rium, vulnerum odontalgiæ (maſticando vel empla-ſtrando) menſibus ſuperfl. fluori albo, diarrhææ, vul-neribus conſolidandis, tumoribus hæmorrhoid. Herniæ, Ictibus venenatis, contracturis, tumori penis.*

N. 1. *Sunt qui herbam cum floribus in peſte præſer-vanda & curanda, pro ſecreto peculiari vendi-tant.*

N. 2. *Herba recens naribus indita hæmorrhagiam cauſatur.*

PRÆPARAT.

▽. Ex herba cum floribus.

N. *Medetur putredini gingivarum quàm opti-mè.*

HOFMAN. *Millefolium.* Στρατιώτης ὁ χιλιόφυλλος. Millefo-lium à foliorum multiplici copiâ nomen ſortitum, licet & aliæ plantæ hoc aſſumant nomen, ut Achyllæa, Sideritis. *Stratiotes* autem ſeu *militaris* dicitur, quod inflicta curet vulnera militi-bus.

Dividitur autem communiter in *Aquaticam*, de quâ alibi, & *terreſtrem*, quæ hujus loci eſt.

N. Præter vulgarem dictam ſpeciem datur etiam *Alpinum incanum* flore *ſpecioſo tomentoſum* flore luteo, *Narbonenſe*, item *Alpinum* & *Creticum*. *vide Dominic. Chabr. l. c. p.* 366.

Vires. Exiccat, aſtringit, cum temperato calore &c.) inter vulnera-ria facilè princeps eſt; dum vi ſuâ leniter abſterſivâ omne aci-dum in ſanguine & latice præter naturam contentum imbibit, unde vulnera conglutinat, hæmorrhagias ſiſtit, prout & in aquâ calidâ infuſum & aſſumptum ad aliquod tempus, quo diu-tius eò melius in hæmorrhoidum doloribus & fluxu earum im-modico valde confert. Communiter etiam ejus decoctum con-tra abortum mirè commendatur. Et miretur quiſpiam, quo-modò extrinſecus, prout & *D. Author* atteſtatur, hæmorrhagiæ narium medeatur, recens autem naribus herba indita hæmor-rhagiam cauſetur diverſos quaſi edendo effectus? Verùm *Mille-folii* herba naribus recens indita leniter pungendo reſerat venas & arterias capillares, ac ita ſanguinem elicit, ut hæmorrhagiæ narium inde oriantur. Aliter autem cum ejus ſucco eſt compara-tum, qui glutinandi obtinet facultatem.

¶ CCXVII. *Momordica.*

Balſamina, *Matth. Fuchſ.* Balſamina cucumerina punicea, *Lob. Tab.* mas. *Cam. Ger.* Pomum Hieroſo-lymitanum, Balſamina rotundifolia repens ſeu mas, C.B. 1. German. Balſamapffel. Merveille. *Balſam Apple of Ieruſalem.* Balſem-Appel.

Colitur apud nos in hortis.

OFFICIN. NATIVA.

Folia & *Fructus* (*Poma* dicti.)

Vires. *Refrig. parumque ſiccat, vulneraria eſt, do-lores ac præſertim hæmorrhoidum mitigat. Extrinſe-cus ſauciatis confert nervis, herniæ, ambuſtis, &c.*

PRÆPARAT.

Oleum. Fit ex infuſione & decoctione fructus (exempto ſemine) in oleo amygd. dulcium.

HOFMAN. *Momordica.*) *Balſamina*, aliis *balſaminum*, *po-mum mirabile*, & *pomum Hieroſolymitanum*. Germ. Balſamäpffel. Folia habet bryoniæ vel vitis, ſed minora, concinnius diviſa, glabra virore nitentia. Flores ex albo lutei, quinque foliis con-ſtantes, caulis unciam longus. Radix eſt fibroſa parva, fructus rubri, carne puniceâ ſemine citrulli. Dicitur *Balſamina* ob vim ſanandi vulnera mirabilem.

Non niſi ſata provenit in hortis, etiam noſtris, licet in Ita-liâ & aliis calidis provinciis felicius creſcat. Apud Nos floret in Auguſto, & rarò ad maturitatem fructus pervenit.

Vires. Refrigerant & parum ſiccant, &c.) ſcilicet cum mode-ratâ frigiditate reſiccant; Vulneraria ſunt recentibus impoſita vulneribus cum vino infuſa & cocta coli & hæmorrhoidum dolores ſopiunt, ruptis ac convulſis utiliter adhibentur. *Oleum* fit ex infuſione ac coctione fructus exempto ſemine in oleo amyg-dal. dulc. hoc vulnerum inflammationibus medetur, ac ea citò glutinat, mammillarum etiam ſciſſuris auxiliatur, & toti ner-voſo generi læſo prodeſt.

N. In Iava teſte Iacobo Bontio, ſpecies *Balſaminæ* creſcit *Davvllontas* incolis dicta, & eſt frutex in humanam aſſurgens altitudinem folio ad marginem diſſecto *Balſaminæ*, cujus odorem etiam proximè refert.

Morſus

Morsus Diaboli
vid.
Succisa.

¶ CCXVII. *Morus.*

Μορέα, Maulbeer-Baum. Meurier. *Mulberry-Tree.* Moerbesieboom.
{ alba, album ferens fructum. nigra, celsa, nigrum ferens fructum. *Hæc præfertur.*

Dicitur Morus, *Trag. Matth. Fuchs. Dod. Lon. Tab. Ger.* vulgaris, *Cam.* Morus nigra, *Cord. in D. Cast.* Morus celsa officinis, *Lob.* Morus fructu nigro, *C. B. 1.*

Maturescit fructus Augusto.

OFFICIN. NAT.

Cortex (præcipuè radicis,) *Folia & fructus*, exiccatus, sed raro.

Vires. Cortex *Radicis calf. & sicc. amari saporis est, absterg. adstring. Epar ac lienem aperit, alvum laxat, tineas latas enecat.*

Fructus *nigri immaturi* (*mora immatura*) *refrig. & sicc. 3. validè astring. Usus præcip. in omnibus fluxibus. Exemp. gr. diarrhæa, dysenteria, fluxu menstruo, exspuitione sanguinis. Extrinsecus in faucium ac oris inflammationibus, ulceribusque.*

Mora *matura, refrig. & sicc. parum* (*aliis humect.*) *solvunt alvum*, (*initio pastus*) *sitim sedant, appetitum excitant.*

N. *Nutrimenti sunt pauci & putrescibilis.*

Folia *vel sola vel cum cortice cocta odontalgiam sedant* (*gargar.*)

PRÆPARATA.

1. ▽ *stillat.* Ex moris immaturis.

N. *Raro prostat.*

2. *Rob. Diamoron simpl.* Ex succ. & mell. ℥. Vide Disp.

3. *Diamoron Compos.* Fit ut simpl. addendo myrrh. croc. omphac. Vide Dispens.

4. *Diamoron Nicolai.* Ex succo moror. Celsi ℔ß. Mororum rubi ℔ j. mell. ℔ j. sapæ ℥ iij. V. D.

N. *Hoc usitatissimum est.*

5. *Diamoron Cordi.* Ex succo moror. Rubi, Rubi Idæi, Celsi, fragor. & melle. V. D.

N. *Mororum succi ex immaturis moris exprimendi sunt.*

HOFMAN. *Morus.*) Est autem vel *Alba*, album ferens fructum, vel *Nigra*, nigrum ferens, atque hæc appetitur.

N. Ad hanc etiam spectat *Chamæmorus Norvvagica*, cujus fructus grati est saporis & specificam vim anti-scorbuticam obtinet, ex hoc *spiritus* & *Roob* confici potest. *vid. D. D. Simon Paulli l. c. p.* 404.

Nostratis Mori fructus maturescit Augusto.

Radicis cortex, folia & fructus veniunt in usum.

Vires, Cortex radicis calefac. & sicc. absterg. adstring. &c.) unde in epatis ac lienis obstructionibus aperiendis maximè salutaris existit.

Fructus Nigri immaturi refriger. & sicc. valdè adstring. &c.) Unde in hæmoptysi, nimio mensium fluxu, alvi profluvio, & externè in faucium inflammationibus commendantur. *Fructus Maturi seu Mora Matura* refrigerant quidem, sed non siccant, verùm humectant potiùs, alvum solvunt, & sitim sedant, pauci nutrimenti & noxii putrescibilis.

Folia etiam refrigerant & siccant, ac adstringunt, hinc in dentium dolore vel per se, vel cum cortice cocta in vino pro oris collutione non sine salutari effectu sunt. *Ex Moris immaturis* nonnulli *aquam destillant*, sed rari usus, utuntur eâ ad prædictos affectus. *Roob Diamoron s. & c.* &c. in usu sunt. Horum virtus in faucium & oris inflammationibus à Principio cum aq. prunellæ & aliis est egregia.

N. Ex cymis seu tenerioribus cauliculis *Mori Nostratis nigra* tempore verno, antequam erumpant, synovia in vitro radiis solaribus exposito colligitur in epiphorâ & ophthalmiâ eximiæ energiæ.

¶ CCXIX. *Moschata, Macis.*

Nux moschata & muscata, *Lon. Lob. Fragos. Cord. Tab. Acost.* Nux Aromatica, moschocaryon, moschocarydion, Nux myrista seu unguentaria. *Matth. Cast.* N. myristica, *Clus. exot.* Nucista, Nux moschata fructu rotundo, C. B. 1. German. Muscat-Nuß. Noix muscade. *Nutmeg.* Noote muskaet.

N. *Clusius duplices statuit, minores* (*fœminas*) *& majores, seu oblongas* [*mares.*]

Crescit in Insula Banda Indiæ Occidentalis.

Duplici cortice vestita est: altero exteriori & crassissimo, per maturitatem dehiscente, ut in juglandibus; altero tenuiore, nucleum proximè instar reticuli ambiente, eoque primum coloris rubescentis, postmodum flavescentis; & hæc officinarum Macis est. Germ. Muscatblüth. Muguette *aliàs* feuilles de muscat. *Mace* Foely.

N. 1. *Macer veterum est ligni cujusdam cortex lignosus, crassus, rubescens, ex Barbaria afferri solitus, gustu valde amarus & astringens, adeoque differt à maci, quanquam interdum modernis confundantur.*

N. 2. *Est & genus maceris Insul. Oriental. quod forsan idem cum veterum.* Vid. Christ. Acost. c. 12.

OFFICIN. NAT.

Nux ac *Macis.*

Eligenda Nux recens, gravis, pinguis & quæ acu puncta, succum oleosum remittit.

Macis probatur odore suavi, sapore subacri, colore flavo.

Vires. Nux *calf. & sicc. subastr. est stomachica, cephalica, uterina, discutit flatus, coctionem juvat, halitum fœtidum oris emendat, fœtum recreat, lipothymiæ ac palpitationi cordis succurrit, lienem minuit, alvi flores compescit, vomitum sistit.*

Maci *eadem vires adscribuntur, quia tamen partium tenuiorum existit, ideo & operando efficacior & magis penetrans habetur.*

PRÆPARATA.

1. *Condit. Nucist.* Condiuntur nucistæ virides, integræ ut juglandes, conditæque ad nos transportantur.

2. Condiuntur sine involucris.

N. *Possunt & apud nos condiri: videlicet.* ♃. *Nucistas quoad fieri potest recentissimas, macera in lixivio forti, dies* (*9. & 10.*) *ut mollescant: dein abrade extremam cuticulam lavaque donec lixivio penitus exutæ sint: hinc sicca ac cum saccharo syrupisatò condito.*

[Syrupi de Nuce Moschata fit mentio à M. Bas. utilis concinnari potest ad diarrhæas & dysenteriam puerulorum, meditullium nucis conditæ cum vino generoso coquendo.]

2. *Confectio Macis.*

N. *Conficiuntur ut Nucistæ, sed rarissimè.*

3. ▽ *Nucistæ* parari potest ut Cinamomi. *Vide lib. 2.*

4. Oleum

4. *Oleum Nuciſtæ ſtill.* extillat unà cum ▽. prodeſt in cardialgia & ſim.

Doſis gr. iij. iv.

5. *Ol. Nuciſtæ expreſſum.* Exprimitur ex nucibus recentibus contuſis & in ſartagine fervefactis l. communi.

Vires. *Prodeſt in tormin. ius ventris ac nephriticis, (in liquore calido exhibitum.) Extrinſecus conciliat blandè ſomnum, (temporibus illitum) tormina infantum ſedat, (umbilico inunctum.)*

N. *Ex oleo expreſſo paratur corpus balſamorum.*

6. *Sal Nuciſtæ.* Ex remanentia incinerata elixiviatur.

7. *Ol. Macis ſtillat.* Eodem paratur modo.

Doſis gr. iij. iv.

8. *Ol. Macis expreſſum.* Exprimitur itidem ut dixi.

9. *Extract.* ℞. Ol. Nuciſt. expreſſ. q. v. extrahe ſecundùm artem digerendo, cum 🜍 rectificatiſſimo: decanta, filtra & abſtrahe ad conſiſtentiam olei.

Vires. *Præter utilitates alias, Balſamo nuciſtæ conficiendo inſervit.*

N. *Album corpus poſt extractionem reſiduum aliquoties ▽ calidâ abluatur, ſerveturque pro corpore Balſamorum, quod præſtat tamen, ſi extractio cum 🜍 tartariſato peracta fuerit.*

10. *Balſamus Macis.* Fit ex oleo expreſſo additis guttulis aliquot deſtillati olei.

11. *Balſamus Nuciſtæ.* Fit ſimiliter.

HOFMAN. *Moſchata, Macis. Nux aromatica, Nux Myriſtica &c.* German. Muſcaten Nuß. Arbor eſt indica, & maris folia habet fœminæ Arbori majora & craſſiori pediculo prædita, juglandis folio ſimilia, interdum pedis Romani longitudine, trium unciarum latitudine, color parte pronâ caneſcens, ſupinâ viridis & ſplendens nervoſa. Summo rami faſtigio adhærent fructus pyri fructui affines craſſo brevique pediculo nexi, qui quandoque bini, terni, quaterni, & plures ſimul conſpiciuntur, ut in Nuce juglande, ſimiles ſuperioribus quoad integumenta, niſi quod majores & longiores ſint; ac obtuſiores.

Ideoque *Nux Moſchata* Trium eſt generum juxtà Cl. Olaum Wormium *in Muſæo* p. 210. Mas, Fœmina, & Regia.

Mas rarus & eſt, fœminâ pretioſior, oblongus duarum circiter unciarum. *Fœmina* verò illa eſt, quâ vulgò utimur, figuræ ovalis, ut plurimum. *Tertium genus, quod Regium* vocant, minutum eſt & rarum, hoc licet minutum, colore tamen, ſucculentia & odoris fragrantia majores ſuperat. Ovalis eſt figuræ & reliquis ſimilis, niſi quod magnitudine vix grandius piſo.

Fructus. Nux Moſchata eſt vera Medulla Nucis Indicæ incluſæ prius cortici duro, qui cortex iterum obductus eſt tenuiori involucro coque flaveſcente rubeo, ſeu floribus macis dictis, quæ contenta omnia exterius putamine ſeu carne ſatis craſsâ aut pulpâ rurſus teguntur, quæ per maturitatem deſciſcit, ut in juglandibus.

In Inſulâ maris indici, Bandâ dictâ creſcit abundanter in ſylvis ſpontanea. In Moluccis & aliis locis etiam habetur, ſed non eſt fructifera. Noſtro cœlo aſſueſcere nequit.

N. 1. *Cortice tenuiore nucleum proximè inſtar reticuli ambiente &c. hic officinarum Macis eſt.* German. Muſcatenblüthe.) Hic Autores ſæpè confundunt *Macim Arabum*, & *Macerem* Græcorum, quaſi unum ac idem eſſent. Verùm *Macis* dicta membrana eſt externa Nucem moſchatam propè totam veſtiens. *Macer* autem Græcorum cortex eſt ex Barbariâ advectus, lignoſus, ſubflavus, craſſus, ſolidus, adſtringens, radicis arboris cujuſdam, vaſtæ magnitudinis juxtà *Acoſtam*, multis ramis præditæ inſtar ulmæ majoribus.

Vires. Nux calef. ſicc. ſubaſtring. &c.) Stomachica eſt, cephalica, uterina, unde ventriculi coctionem juvat, flatus diſcutit, hepar ac lienem confortat, fœtum recreat, oris ſuavitatem commendat, viſum acuit, urinam movet, alvi profluvium ac vomitus compeſcit. Frigidis uteri prodeſt affectibus, lypothymiæ ſuccurrit.

N. *Nux Moſcata*, ut & ejus *cortices* narcoticæ ſunt, ſomnolentiam enim & ſtuporem quaſi univerſis membris inferre ſolent. Unde hac Nuce & Maci conditis in Iava cæteriſque regionibus Indicis calidioribus parcius utuntur. Nam ventriculum ſuâ oleoſitate ac balſamicâ ſubſtantiâ potius gravant, dum vaporibus ad cerebrum elatis ſomnolentiam inducunt, prout & *D. Autor de Ol. hujus Nuciſtæ* expreſſo etiam teſtatur, quod temporibus etiam illitum blandè ſomnum conciliet. Imò Iacobus Bontius *de Medicinâ Indorum in Notis ad Garc. ab Ort. vidit*, ex *Nucis Moſchatæ* nimio uſu aliquot non parum periclitatos eſſe, qui per diem unum atque alterum non ſecus ac Caro correpti, immobiles ac muti jacuêre certiſſimo indicio, cerebrum ac nervos non parum malè affectos. Verùm de nimio abuſu hæc dicta ſunto. Ex corticibus viridibus hujus Nucis incolæ in Bandâ inſulâ pultem coquunt, & ſaccharo condiunt, non inſuavem acidorum pomorum coctorum cum ſaccharo ſaporem æmulantem, non tamen ſine effectu narcotico. *Idem* Bontius l. c. p. 88.

Macis iiſdem gaudet viribus, tenuiorum tamen partium, ideò effectu præſtantior mirè ventriculum roborat, flatus reſolvit, diuretica ac lithontriptica.

Præparata.

1. *Condit. Nuciſt.* ſcilicet virides adhuc condiuntur, & ſic conditæ, ad Nos transferuntur. Mane & veſperi ante cibum ſumpta fœtum confortat, flatus diſcutit, & frigidis uteri & ventriculi affectibus medetur.

Ex *Nuce Moſchatâ* & medullâ panis cum vino generoſo *Aqua Nuciſtæ* paratur maximæ virtutis in ſtomachi ac uteri debilitate per Alembicum deſtillata ex MB. Cujus doſ. cochl. j mane & veſperi. It. *Oleum Nuciſtæ deſtillatum* unà cum ▽, & ex nucibus contuſis calefactis prælo expreſſum prodeſt etiam in ventris torminibus, nephritide, ventriculi debilitate, cùm vehiculo calido propinatum. Externè umbilico infantum inunctum diarrhœas ac tormina compeſcit eorum. Item temporibus illitum contra agrypniam facit. Magiſterium etiam ex Nuce Moſchata præparatur h. m. ℞. Nuc. moſch. ſelect. ℔ vj. contunde groſſo modo & immittantur Alembico magno, ſuper affunde ▽am fontanam puriſſimam q. ſ. deinde deſtilla per alembicum ex arena prodibit oleum volatile. Oleum verò fixum innatabit aquæ hanc ▽am unà cum ſupernatante oleo fixo, filtra per linteum in vas aliquod terreum, ut inibi refrigeſcat, unà cum oleo fixo adhærente, id quod collige & in chartâ emporetica exſicca. Deinceps cum ſp. V. colorem omnem extrahe, ita ut magiſterium (ſeu potius oleum fixum coagulatum) nivis inſtar albicans reſtet.

Non nimio calore eſt exſiccandum, aliàs color ad rubedinem potius vergens magiſterio ſuperveniet. Vires, Summum eſt Arcanum in colicâ cum alvi fluxu, diarrhœâ, dyſenteriâ, ventri torminibus, menſium fluxu nimio, & omnibus aliis corporis profluviis, doſ. à ℥ß. ad ℈ ij. in vino vel cereviſiæ frigidæ hauſtu ſuperbibendo hauſtum tepidum. Sic & *Oleum Macis deſtillatum ac expreſſum* eodem conficitur modo & ratione qualitatum roborantium & adſtringentium ſedativarum Archei eaſdem imò præſtantiores edit operationes.

N. *Ex Oleo Nuciſtæ expreſſo* corpus Balſamorum præparatur, cujus elaborandi modum vide *in D. Autore*.

N. *Sal Nuciſtæ* ex remanentiâ incineratâ Nucum elixiviatum non accipies, quod quis non habet, alteri dare nequit, quia nihil agit ultra ſui inhærentiam.

¶ CCXX. *Muſcus.*

Βρύον, Arab. Uſnea, Moos. Mouſſe d'arbre terreſtre, de caillous, marine. *Tree-moſs.* Boom-moſch.

Muſcus:
- Arboreus. *De quo hîc.*
- Terreſtris. *De hoc ſequenti loco.*
- Saxatilis. *Vide Lichen.*
- Marinus. *Vide corallina.*

Muſcus, qui arboribus accreſcit, figuræ ratione potiſſimùm triplicis eſt ſortis, 1. capillaceus, id eſt, habens formam capillorum, adnaſciturque caudici, (C. B. 1. ſeu uſitatius officinarum.) 2. Fœniculeus, id eſt, fœniculi folia æmulans, (C. B. 3. ſeu muſcus arboreus cum orbiculis,) *Tab.* Muſcus ramoſus, floridus & non floridus. Adnaſcitur ramis. 3. Cruſtaceus, habens formam cruſtarum, (C. B. 7. ſeu muſcus pulmonarius, *Tab.* pulmonaria.) Vide pulmonariam arboream.

Ex his hujus loci ſunt priores, quorum uſualior primus, adeoque uſnea officinar. dictus. Hic tum

tenuior

tenuior eſt, tùm craſſior: aliàs brevior aut prolixior: omnes candeſcentes, pauci rutilantes, quandoq; nigri. Primæ nobilitatis ſunt muſcus lariceus, piceus, pineus & abietinus. Hinc populeus, ſed candidus (nigricans enim improbatur) utiliſſimus omnium eſt quernus.

Videatur Muſcus arboreus, *Trag. Matth. Dod. Caſt.* Muſcus, *Cord. in D.* Muſc. arborum, *Lob. Tab.* Muſc. quernus, *Lob. Ger.* Muſcus arboreus: Uſnea officinar. C.B. 1. inter ſpecies muſci arborei.

Colligendus eſt in initio veris.

Vires. *Muſcus omnis aſtring. Uſus præcip. in Ictero, vomitu, diarrhæa, dyſenteria, abortu præcavendo. Extrinſecus in laxitate gingivar. in ſanguinis fluxu compeſcendo, [cum thure in vino & modico aceto in nervis punctis & dolentibus.]*

N. *Quia ſignaturam capillor. habet, ideò & capillis muſcum dicatum eſſe volunt.*

HOFMAN. *Muſcus.*) βρύον. *Uſnea.* German. Mooß. Licet variæ hujus ſint ſpecies, de quibus Botanici ſunt conſulendi, de *Arboreo* tamen *Muſco* hîc loci acturi ſumus, qui etiam figuræ ratione diverſus eſt, dum ſcilicet vel capillaceus, fœniculeus, cruſtaceus, &c. vel variat ratione ſubjecti, cui inhæret, ſic alius lariceus, quercinus, populeus, pineus & abietinus &c.

Nos de *Capillaceo* ceu uſitato officinarum hîc agimus.

Vires. Omnis Muſcus adſtringit &c.] Unde internè convenit in omnibus alvi profluviis, diarrhœâ, dyſenteriâ, vomitu, hæmorrhagiis &c. Externè etiam in gingivarum laxitate, ſanguinis fluxu &c.

N. 2. *Hujus loci eſt Muſcus Cranio adnatus*, &c.) Scilicet cranium hominis ſtrangulati laqueo in patibulo, (quod melius eſt) aliquandiu humido exponitur cœlo, unde tandem reſultat Muſcus Uſnea dicta cranii humani; quem ad uſum reſervant. Hic ſpecificum habetur in omnibus hæmorrhagiis à quacunque causâ ortis; unde & unguentum Magneticum ingreditur.

¶ CCXXI. *Muſcus terreſtris.*

Muſci terreſtris variæ itidem dantur ſpecies, è quibus in officinas ſolùm venit quæ repens vocatur; C.B. 10. ſeu muſcus terreſtris clavatus, muſcus terreſt. *Trag. Matth. Dod. Caſt.* Lycopodium, pes lupi, *Tab.* Pes Leoninus, *Lob. Ger.* Cui tamen affinis eſt muſcus ramoſus, C.B. 2. muſcus terreſtris, *Tab.* German. Bärlapp / S. Johanns Gürtel / Gürtel-Kraut / Neunheil / Teuffels-Klau / Löwen-Fuß. l'Arbre terreſtre de caillous marins. *Ground-moſſ.* Aert-mos.

Creſcit in ſylvis deſertis ac myricetis. Floret Junio.

OFFICIN. NAT.

Muſcus, flos citrinus & Farina.

Vires. *Refrig. & ſicc. Uſus præcip. in calculo atterendo ac expellendo (laudatur ſummoperè flos ejus citrinus) in fluxu alvi. (pro Epileptico puerili habetur.) Extrinſecus in laxitate dentium; in conſolidatione & ſiccatione vulnerum (farinâ excuſſâ, inſperſâ.)*

HOFMAN. *Muſcus terreſtris.*) Hujus variæ etiam dantur ſpecies, *repens* tamen ſeu *Muſcus terreſtris clavatus* in noſtrum uſum cedit.

N. In Iulio pulvis farinaceus ſubluteus, quem nonnulli pro ſemine habent in muſco, terr. clavato ſeu repente reperitur, balſamicus ſulphureus flammæ ignis ſi efflетur, ignem copioſum excitat, ſulphuris vegetabilis nomine inſigniendus. Hic multorum affectuum eſt medela, ſcilicet epilepſiæ, dyſenteriæ, febris ardentis, calculi &c. cujus doſis eſt à ℈ß. ad ʒß. in vehiculo appropriato. *D. D. Chriſtophorus Krilingius* ſenior & Archiater Ducalis magni ſemper æſtimavit.

¶ CCXXII. *Myrtillus.*

Myrtillus, *Matthiol. Lon. Caſt.* Myrtill. vulgaris baccis nigris, *Cluſ. hiſt.* vitis idæa, *Tab.* vitis idæa nigra. *Cam.* Myrtillus Germanica, vaccinia nigra C.B. 1. ſeu vitis idæa foliis oblongis crenatis fructu nigricante. Germ. Heydel-Beer. Myrtille. *Myrtil, Aſhrub, like the Myrtle-tree*, alſo *the fruit of the Myrtle*. Myrtil / een boomken of ſtruyck Myrtus gelijck / ook de Vrucht van Myrtus. Bagel.

OFFICIN. NAT.

Baccæ, Vaccinia ſeu Myrtilli Germanici.

Vires. *Refrig. 2. ſicc. & ſubaſtring. ſedant ſitim. Uſus rari ſunt; adhiberi tamen poſſunt in febribus, vomitu ac diarrhæa. Alii exiccant inque dyſenteria utiliter propinant.*

PRÆPARAT.

1. ▽. *Myrtillorum.*
2. *Syrupus.*
3. *Vinum.*

HOFMAN. *Myrtillus.*) *vitis idæa. Vaccinia nigra.* German. Heidelbeer.

Hujus baccæ tantùm in uſu ſunt. N. ſed *Myrtilli ſeu vitis idææ* fructu rubro folia etiam pro decocto cum cereviſiâ in phthiſi ſeu Pulmonum exulceratione ſummâ cum euphoria uſurpantur.

Vires. Refrig. ſicc. ſubaſtring. &c.) Hinc recentes ac ſiccæ baccæ nigræ & rubræ dyſentericis & cœliacis utiliter exhibentur.

N. Iis etiam infectores ad linteamina inficienda utuntur.

¶ CCXXIII. *Myrtus.*

Μυρσίνη ἢ μυῤῥίνη, Myrtus & murtus. German. Myrten-Baum. Meurte. *Myrtle Tree.* Myrtus of Meurteboom.

E variis myrtorum generibus uſualior eſt Myrtus *Tab.* M. Minor, *Lob.* & Tarentina, *Cluſ. hiſt.* M. Tarentina, *Matthiol. Caſt. Cam.* M. minor vulgaris; C. B. 9.

Huic ſubſtitui poterit Myrtus foliis minimis & mucronatis; C. B. 8. M. prior, *Dod.* anguſtifolia 9. *Lob.* M. domeſtica fructu albo; *Cluſ. hiſt.*

Creſcit in regionibus calidis, Italia ac Gallia Narbonenſi juxta ripas maris.

OFFICIN. NATIVA.

Folia, Baccæ (Myrtilli officinarum myrta.)

Vires. *Utraque refrigerant temperatè, ſicc. validè; aſtringuntque. Uſus internus rarior eſt, nihilominus tamen adhibentur in fluxu alvi ac expuitione ſanguinis. Extrinſecus uſus utriuſque crebrior.*

Folia *emendant fœtorem* (*ſub axillis ac inguinibus pulvis aſperſus:*) *ſudorem corporis immodicum ſiſtunt* (*frictione:*) *membris catarrhoſis opitulantur, alvi fluxui ſuccurrunt, defenſivum exhibent in herpetibus; putredinem oris ſanant, hæmorrhagiam narium ſiſtunt; polypo medentur* (*cum melle ac vino.*)

Baccæ *mitigant oculorum inflammationes, juvant luxatos articulos ac oſſa fracta, ſubveniunt procidentiæ uteri ac ani, capitis tineas, furfuraceaque excrementa abigunt.*

PRÆPARATA.

1. *Syr. myrtillor. ſeu myrtinus.* Vide Diſp.

2. *Ol. myrtillor.* Ex fol. myrti & ol. communi infusis.

3. *Ol. myrtinum.* Ex fol. myrti & ol. communi.

HOFMAN. *Myrtus.*) μυρσίνη. German. Myrtenbaum. Est autem alia *Sylvestris*, alia *Sativa*: Et *utraque alba vel nigra. Latifolia* vel *angustifolia.*

Colitur in Italiæ, Hispaniæ, Galliæ & nostris hortis in fictilibus.

N.

¶ CCXXIV. *Napus.*

βουνιάς { sativa usualis. / sylvestris.

Vid. Napus *Brunfelf. Matthiol. Dod. Cord. in D. Cast. Cam. Lon.* Rapum sativum alterum, & Napus veterum, *Trag.* Napus Bunias sativus, *Fuchs.* Bunias seu napus, *Lob.* Napus sativa, C. B. 1. German. Steckrüben. Naveau & navettes. *Navevv, long Rapes*, or *Turneps.* Steck-Rapen/ en Pariische Rapen.

N. *Recensentur Napi in genere raporum, quod caule, floribus, semineque Rapa æmulentur, quanquam fœtu & radice Raphanos magis referant. Est autem genus plantar. sativar. notissimum, quod colunt non modò ob radicum usum esculentum, sed & ob seminis oleum expressum, quo tùm fercula impinguant, tùm lampades instaurant.*

Floret à Vere in æstatem.

OFFICIN. NAT.

Semen.

Vires. *Calf. sicc. absterg. aper. digerit, atten. & incidit, venenis potenter resistit (unde & Theriacam Androm. ingreditur) morbillos ac variolas peculiari facultate à centro ad circumferentiam corporis pellit, ideoque in febribus malignis & petechialibus crebri usus est, (in emulsionibus) Confert & in Ictero, urina remorata, &c.*

Dosis ℨj.

PRÆPARAT.

Oleum expressum ad omnia utile ad quæ semen. Usitatum est plebeis, ad compescenda tormina ventris infantibus exhibere.

HOFMAN. *Napus.*) Græc. Βουνιάς German. Steckrüben. *Vel est sativa, usualis, vel sylvestris.*

N. Foliis quidem & radicibus Raphanorum generi accedunt, caule verò, floribus & semine Rapum æmulantur: unde Cordus Rapis statuit esse affines; Et inde factum quod Galenus inter Napum & Rapum nullam faciat differentiam.

Seritur in agris Autumno, ac floret à vere in æstatem, prout in agris Martisburgentibus, & potissimum ad pagum Peine copiosissimum videas.

Radices ad cibos solent adsumi. *Semen autem in usum venit pharmaceuticum.*

Vires Seminis. Calefac. sicc. absterg. aper. digerit, atten. & incidit &c.) Alexiterium est, unde in variolarum ac morbillorum expulsione utramque paginam adimplet, dum à centro ad circumferentiam pellit, & in petechiis frequentissimi etiam est usus, item in ictero pro Emulsione &c.

N. Oleum expressum ad ea, ad quæ semen in substantia, est utile. Ac præstat infantibus adhibere in ventris torminibus.

¶ CCXXV. *Nasturtium Aquaticum.*

Καρδαμίνη, Nasturtium aquaticum [& 2.] *Trag. Lon. Dod.* Cresso, Laver odoratum, *Cord.* Sysimbrium cardamine. *Fuchs.* Sysimbrium aquaticum primum, *Tab.* Sysimbrium alterum, *Cord. in D.* Sion Cratevæ, sysimbr. 2. *Dioscor.* Sion Cratevæ Erucæ folium, *Lob.* Sium majus, *Ger.* Sysimbrium aquaticum, *Matth. Cast.* Nasturtium aquaticum supinum, C. B. 1. Germ. Brunnen-Kreß. Sisimbre Large feuille, Crepin Aquatic. du Cresson d'eau *Water-Cresses.* Water-Kerssen.

Crescit in rivulis vel paludibus: floret Iulio & Augusto. Viret perpetuò, adeoque hyemali tempore acetaria exhibet non vituperanda.

OFFICIN. NAT.

Folia seu herba cum floribus.

Vires. *Calfac. & sicc. 2. [exiccatum 3.] atten. aper. Usus, præcip. in calculo ac sabulo, obstructione Lienis ac Epatis mensiumque; specificè in scorbuto commendatur.*

N. *Præstat recens adhibuisse quàm exiccatum, ob Sal volatile paulatim evanescens.*

PRÆPARATA.

1. *Succus inspissatus.*

N. *Cum aceto naribus illitus, arcet immoderatas vigilias: Polypum extirpat, succus naribus inditus.*

2. ∇: *stillat.* Ex planta integra collecta Augusto.

3. *Spiritus.* Ex herba contusa addito tantillo fermento, fermentata.

HOFMAN. *Nasturtium Aquaticum.*) Καρδαμίνη. *Sysimbrium aquaticum.* Germ. Brunnkresse.

Vires. Calef. sicc. atten. aper.) Specificum hoc est in scorbuto, & secundariò etiam in viscerum obstructionibus & calculo renum confert, ob sal suum volatile. Externè nasturtium aquaticum coctum pro cataplasmate impositum tumores pudendorum muliebrium curat.

N. Præstat succum Ejus recenter expressum & non inspissatum adhibere, nec ad spiritus elaborationem opus est fermenti additione, cùm ex recentis Nasturtii magna copia addito spiritu vini Aqua destillari possit, quæ per rectificationem ex BM. in spiritum transit.

N. Hûc referri debet *Nasturtium hortense*, item *Nasturtium Indicum Nostrati* ob saporis cognationem admodum simile, quoad vires, omnia illa præstat, quæ Nostras. Sic eruditissimè Iohann. De Laet *Americ. utriusque descript. Libr. 2. cap. 2.* Planta est calida & sicca, inquiens in quarto gradu & tam similis Nostrati sapore & facultatibus, ut vix ulla differentia percipiatur; licet itaque forma differant, non incommodè tamen ad unum genus referri possunt, & hæc ad eadem omnia, quæ illa adhiberi. Viret, floretque omnibus anni mensibus, (subintellige Peruvianis, nam hîc in Europa solùm æstate floret) nisi quòd interdum à frigore aduratur.

Utuntur floribus in lacticiniis, acuunt enim ciborum appetitum; conducunt ventriculo frigido, aut ob flatuum copiam distento; folia contusa & applicata medentur tussi, cum alumine convoluta dentium mitigant dolores. *Flores* ac folia simul macerata & destillata ex alem. singulare sunt Lavatorium contrà plagas oris & reliquorum membrorum, licet nonnihil caleat, sanat tamen humores ex colore natos, resolvendo humores crassiores scorbuticos, cum frigida medicamenta non possunt, curat vulnera inflammata, quæ effecta omnia ob suum sal volatile præstat ac perficit. *vid. & Nardi Anton. Rechi descript. rerum Medicar. Hispan. Nov. Libr. 5. cap. 35.*

¶ CCXXVI. *Nasturtium hortense.*

Κάρδαμον, est { Latifolium. / Crispum vulgatum. / *Usitatius.*

Nasturtium, *Brunf. Matthiol. Cast. Tab.* Nasturtium hortense, *Trag. Fuchs. Lob. Dod. Ger.* Nasturtium

tium hortenſe vulgatum, C. B. 2. Garten-Kreß. Large feuille crepu. Creſſon domeſtique. *Garden-Creſſes.* Thuyn-Kerſſe. [Agretto Italis.]

Colitur in hortis.

Seritur vere, floret æſtate.

OFFICIN. NAT.

Folia ac Semen.

Vires. *Semen & herba ſicca calf. & ſicc.* 4. *Herba viridis mitior eſt utrumque attenuat, aperit, abſterg. Uſus præcip. in tumido liene, menſibus obſtructis fœtuque mortuo expellendo, tartaream mucilaginem Pulmonum incidit; Scorbuto confert. Vulgò itidem ad expellendos morbillos inſervit ſemen. Extrinſecus uſuvenit in apophlegmatiſ. errhinis, phœnigmis: furfures ac ſcabiem fœdam capitis aliarumque partium ſanat (tritum aut fixum, cumque porci axungia illitum.)*

N. *Naſturtium pratenſe (quem florem cuculi appellant, alibi, Iberim, Lepidiumve minus,) ut & Naſturtium montanum, ſeu alpinum, nec non & naſturtium hybernum (eruca lutea vel Barbarea dicta) officinis incognita ſunt.*

[Naſturtium Indicum ſ. Peruanum viribus æquale eſt aliis: Floribus in acetariis appetitum excitant. ▽ ad plagas oris adhibetur, & ulcera ſcorbutica.]

CCXXVII. Nepeta.

Mentha felina, *Tab. Ger.* Cattaria *Dod. Lob.* Mentha non odorifera, Nepeta vulgaris, *Trag.* Nepeta fruticoſa, *Cord. in D.* herba gattaria, *Matth. Caſt.* Calaminthæ 1. genus *Fuchſ.* Nepeta Germanica, *Cam.* Calamintha montana, *Lon.* Mentha cattaria vulgaris & major, C. B. 1. German. Katzen-Kraut/ Katzen-Nept. Herbe ou Menthe au chat. *Nip* or *Nep. Cat-mint.* Katte-kruyt/ Nepte.

Creſcit ut plurimùm in hortis, tùm quoque juxta vias: floret Iunio, Iulio, & Auguſto.

OFFICIN. NAT.

Herba.

Vires. *Calfac. & ſicc. 3. partium eſt tenuium, attenuat, aper. (Uſus præcip. in morbis uterinis ſcilicet obſtruct.) ſterilitate, fœtu pellendo, tum quoque in tartaro pulmonum incidendo, &c. Extrinſecus in balneis pro utero.*

N. *Ob gravem odorem rarò intrinſecus exhibetur.*

Hofman. *Nepeta.) Mentha felina, cattaria,* German. Katzenmüntze.

N. *Radix Nepetæ* hujus ſeu *Cattariæ* maſticata homines mites facit iracundos & truculentos. *vid. Turneiſſerus Libr. 6. cap. 44. part. 1. pag.* 255. qui obſervationem proponit de carnifice aliàs miti & puſillanimo, qui neminem decollare potuit, niſi prius radice herbæ Cattariæ maſticatâ.

¶ *CCXXVIII. Lignum Nephriticum.*

Eſt ligni genus craſſum & enode, aquam infuſione cæruleam reddens. Germ. dici poteſt. Grußholtz. Bois nephretique. *Nephritick-vvod for the Reins.* Nephritick of Nieren-zucht hout.

Videatur lignum nephriticum ſeu lignum ad renum affectiones & urinæ incommoda, *Monard.* Lignum ex novo mundo pyro ſimile, *Fragoſ.* Lignum peregrinum aquam cæruleam reddens C. B. 4. Inter genera Fraxini.

Affertur ex nova Hiſpaniâ.

Vires. *Calf. & ſicc. gr. 1. Uſus ejus receptus eſt ad renum vitia, urinæque difficultates & incommoda. Hinc in Epate & Lienis obſtructionibus.*

PRÆPARATA.

Infuſio, quæ in ▽ fontan. facta nonnullis potus eſt ſat expetitus, tùm ratione ſaporis, quem ferè nullum exhibet, tum quoque coloris cærulei, adeoque amicabilis. Poteſt illâ dilui vinum.

N. *Adulteratur alio ligno ſimili, quod ▽m croceo colore inficit.* Monard.

Hofman. *Lignum Nephriticum.)* Ex Novâ Hiſpaniâ hoc Lignum mittitur, quod *Bauhinus* ac *Cæſalpinus* ex Fraxini genere eſſe ſtatuunt. In dictâ Hiſpaniâ & Mexico COATL & *Tlapalezpatli* vocatur.

Frutex eſt grandis, quandoque in molem arboris excreſcens, trunco craſſo, enodi inſtar pyri arboris, foliis ciceris, ſed minoribus, non planè diſſimilibus rutæ, floribus exiguis, oblongis, ſpicatim digeſtis. Ligni materia, licet albicet, aquæ tamen immiſſa eam cœruleo tingit colore. Recipe Hujus Ligni ſ. q. groſſo modo inciſi, hujus manipulum unicum in duas, tres aut quatuor libras aquæ fontanæ limpidiſſimæ injice & per noctem unam infunde aut aliquot horarum ſpatium: infuſam hanc aquam infunde in phiolam vitream, hanc ſi directè inter Lucem & oculum tuum poſueris, totam videbis colore aureo tinctam, niſi ex nimiâ Ligni quantitate infuſionem reddideris nimis intenſam; hoc ſcilicet modo luci obverſa nonnihil obſcura & rubens apparebit ac dilui poſtulat convenientis aquæ limpidæ quantitatis additione: ſed ſi hanc phiolam à luce averteris, ita ut oculus tuus ſit intrà feneſtram & phiolam, liquor apparebit ſaturo colore cœruleo, id quod etiam ad candelarum grandiorum Lumen ſuccedit. Si ita phiolam oculo tuo obverteris, ut feneſtram uno ſuo latere, obſcuram verò cubiculi partem ante ſe & altero latere reſpiciat, colore partim ſubcœruleo, partim aureo liquorem videbis; ſi dorſum feneſtræ obvertens liquoris aliquid effuderis verſus lucem & verſus oculos tuos, planè, dum è vitro primum profluit, cœruleus videbitur, At poſt aliquod à primo lapſu intervallum diverſicolores guttæ apparebunt, prout radii lucis magis aut minus plenè ipſas penetraverint ac illuſtraverint. Si hujus tincturæ paululum folio chartæ albæ infuderis, ita, ut liquor aliquantò ſpiſſior ei inſidat, approximantes invicem guttas partim uno, partim altero præditas colore videbis, juxtà oculi tui reſpectu lucis ad ipſas converſæ poſitionem. At ſi omnem ex chartâ liquorem effuderis, colore propemodum flavo tincta ea videbitur. Et ſi chartæ folium, affuſo ei hoc liquore ad feneſtram collocaveris, ubi radii ſolares ferire eam liberè queant, tum, ſi dorſum ſoli obvertas, calamumque vel hujuſcemodi corpus tenue inter ſolem & liquorem tranſverſim teneas, percipies, umbram à calamo in liquorem projectam non fore umbram vulgarem & tenebricoſam totam, ſed ex parte eleganter coloratam, cujus margo colore eſt propemodum vividè aureo, pars autem diſtantior cœruleo. Si aquam per Alembicum deſtilles, limpida & planè excolor elevabitur, reſiduo autem liquore ſaturato cœruleo colore tincto, ex quo patet, hunc colorem ex ſale eſſentiali dicto, diverſâ texturâ partium prædito, reſultare. Huic liquori ſi acidum infundas, cæruleus ejus color deſtruitur, ſin autem alkaliſatum ſuperaddas, cœruleum reſtitues colorem. *vide Nobiliſſ. Robertus à Boyle in tr. de coloribus.* p. 203. uti *& Athanaſius Kircherus in Art. Magnetic. Luc. & umbr. l. 1. part. 3. notatur.*

N. *Lignum Nephriticum* ex novâ Hiſpaniâ advectum non eſt album, prout *Athan. Kircherus* l. a. ſtatuit, niſi ſit adulteratum, ſed error inde ortus, quod in ligno uno aut altero pars ligni externa alba ſit, interior verò fuſca. Deinde aliud lignum Nephriticum ex Braſiliâ adfertur, quod externâ figurâ & colore diverſiſſimum eſt *à dicto ligno Nephritico*, licet viribus conveniat. Oblongum enim eſt, & quadratum, colore ex fuſco nigricante, & planè quoad externam partem non albicante, ſaporis fermè nullius, niſi quòd ad dulcem parùm inclinet. Olaus Wormius *in Muſæo* p. 171.

Vires. Calefac. & *ſiccat &c.)* De hujus qualitatibus non conveniunt Doctores, quidam frigidum ac humidum eſſe putant, ad temperatum accedens, *Manardes* calidum & ſiccum in primo gradu cum *D. Authore* ſtatuit. Eſt egregium ſpecificum contrà Renum calculum & veſicæ, ſecundariò ad jecoris & lienis obſtructiones ex tartaro ortas etiam commendatur. Unde Ejus

infusum in aquâ & potum renes ac vesicas mundat & refrigerat, urinæ acrimoniam temperat & calculos pellit. Lignum assulatim & minutim concisum in limpidissima aqua fontana maceratur ac in ea relinquitur, donec aqua à bibentibus absumpta sit. Dimidia post injectum lignum hora aqua cœruleum contrahit colorem. Hac aqua assiduè utuntur, ea vinum diluunt, & mirabiles experiuntur effectus sine ulla humorum commotione. *Cl. Libavius in cistâ Medicâ Cl. Virorum* Epist. 58. cum 18. d. August. manè bibisset, vinum dilutum aqua infusionis Ligni Nephritici, quamvis vix semiscrupulus ligni fuerit, tamen post nonam turbavit ventrem & per renes alvumque purgavit. Unde colligit infusum in vino electivè purgare, in aqua tantùm renes permeare.

De Ligno Nephritico hæc habet D. D. ELSHOTIUS in sua Destillatoria Curiosa.

Ad Fraxini species illud retulit Casp. Bauhinus *in* Pinace Botanico, *appellando* Lignum peregrinum, sive Mexicanum aquam cæruleam reddens. Franciscus Hernandes *in Thesauro rerum medicarum novæ Hispaniæ, quem postmodum* Nardus Antonius Rauhus *edidit lib. 4. cap. 25. Coatlis,* inquit, *quem alii Tlapalezpatl, seu Medicinam sanguinis coccineam vocant, suffrutex est magnus & arborescens, stipite crasso & enode, materia pyri, foliis ciceris vel rutæ, flore luteo in spicas composito. Optimè etiam descripsit* Nicolaus Monades Histor. simplic. c. 27. *his verbis: Mittit Nova Hispania ligni quoddam genus crassum & enode, materie pyri, cujus usus jam diu receptus fuit in hisce regionibus, ad renum vitia, urinæque difficultates & incommoda. Postea experimento comprobatum est, ejus aquam in jecoris & lienis obstructionibus utilem esse. Illa autem hac ratione paratur. Lignum assulatim & minutim concisum in optima & limpidissima aqua fontana maceratur, atque in ea relinquitur donec aqua à bibentibus absumpta sit. Dimidia hora post injectum lignum, aqua caruleum dilutiorem colorem contrahit, qui sensim intenditur pro temporis diuturnitate, tametsi lignum candidum (potius rufum) sit: caruleum ideo dico quoniam adulteratur alio ligno simili, quod aquam croceo colore inficit, ne quis fallatur.*

Illa ἰχθυέπτη hodierno tempore est oppido vulgaris, & omnino, nisi adeò innotuisset, pluris æstimaretur. Exemplo Ignis, *cujus indole cum nihil sit mirandum magis, ipsum tamen tanquam rem obviam vilipendimus: quod si ex remotis Indiarum regionibus apportaretur; & nobis insciis ex improviso ostentaretur, quin cum stupore ipsum contemplaturi essemus, nullus ambigo.*

Experim. 1. *Investigaturus igitur, an color iste aureo-caruleus per alembicum etiam constans migraret, infusum unà cum segmentis sive raspatura Ligni nephritici in cucurbitam conjeci vitream, atque abstraxi. Aqua extillans quamvis utrumque colorem perdidisset, & limpida evasisset: adverti nihilominus odorem resinosum atque gratum illam spirare: multò verò gratior deprehendebatur odor in ipsis segmentis, licet lignum crudum ex se pene ἄοσμον sit.*

Experim. 2. *Loco aqua fontanæ spir. vini substituimus, qui segmentis superfusus pari ratione bicolor evadebat: sed traductus per alembicum, non secus atque aqua simplex, albescebat. Caterùm quoniam facilè prævidebam, fore ut destillatione per alembicum circa hoc lignum nihil ampliùs efficerem: destiti quidem ab ipsa, nihilo tamen minùs alia via rem aggredi, & quæ sequuntur, experimenta facere visum est.*

Experim. 3. *Infuso aureo caruleo cum aqua fontis parato instillavimus aliquot olei tartari per deliquium facti guttas: & deprehendimus utrumque colorem constanter persistere.*

Experim. 4. *Eidem infudimus vitrioli spiritum guttatim, atque evanescebat actutum color caruleus, sola remanente flavedine.*

Experim. 5. *Idem cum spir. salis, sulphuris, nitri tentavimus, & perseveravit color aureus, disparente caruleo, veluti in* exper. 4. *etiam contigerat. Haud obscuro indicio, salia acida, vi penetrante infringere & aliter disponere particulas illas posse, quas sal tartari urinosum & quasi obtusum infringere atque aliter disponere nequit.*

Experim. 6. *Circa hoc Lignum nephriticum plurimas alias egregias adducit considerationes sedulus ille & perspicacissimus naturæ indagator* Robertus Boyle lib. de Coloribus, Exper. 10. & seqq. *quæ ibidem legi merentur. At unicam nobis, liceat hîc repetere, quæ concernit redintegrationem perditi semel coloris carulei. Eam equidem paulò prolixius Auctor recensuit, nos verò succinctè tantummodo repetemus. Infuso scilicet Ligni bicolori paucas spir. aceti vini guttulas immitte: Sic peribit color caruleus, restante croceo. Insuper affunde tantillum olei tartari per deliquium confecti, & mox redibit color caruleus apparebitque infusum ut antea bicolor: fracta forte salis aciditate, & ad pristinum positum reductis particulis per hebes quasi Tartari oleum.*

¶ CCXXIX. *Nicotiana.*

Tabacum, Tobacum, Tabacca, Tubac, Petum, Herba sanctæ Crucis, sana sancta, torna bouna. Indianisch Bein-Wille / Indianisch Wund-Kraut / heilig Wund-Kraut / Toback. Nicotiane, Herbe Reine, du Tabac. *Tobacco.* Taback.

N. *Ante annos aliquot ex America primùm adferri cœpit, unde postmodum in nostris hortis colitur, & copiosè ab Hanoviensibus, qui officinas nostrates suo Tabaco sufficienter instruunt: Huic tamen Indicum præferendum censemus ex India Occid. Insula virginea Florida seu patria genuina ad nos allatum.*

Est
- Major
  - latifolia seu fœmina, C. B.
  - angustifolia mas, C. B. 2.
- Minor, C. B. 3.
- Minima, C. B. 4.

1. Videatur Nicotiana, *Lon.* Major, *Tab.* Tabacum (ab ejus nominis Insula,) *Monard. Fragos.* Tabac. latifol. *Cam.* Petum, *Clus. ad Monard.* Hyoscyamus Peruvianus, *Dod. Cam. Epit.* Sana sancta Indorum, *Lob. Ger.*

2. Tabacum seu herba sancta minor; *Lob Tab.* angustifol. *Cam.* Petum angustifol. *Clus. ad Monard.* Hyoscyamus Peruvianus alter, *Dod.*

3. Petum 4. *Clus. ad Monard.* Hyoscyam. niger vel 3. *Matthiol. Cast.* Hyoscyamus luteus, *Dod. Lon. Cam. Ger.* Hyosc. Peruvianus, *Tab.*

4. Tabacum minimum, *Cam.* Tabac. seu sana sancta minima, *Lob.* Petum 3. *Clus. ad Monard.*

N. *Nicotiana dicitur à Nicotio, Regis Galliæ Legato, qui herbam eam Ulissiponæ Zelandiæ accepit è Florida allatam, postmodumque Gallis innotescere fecit.*

Gaudet solo pingui ac læto, area plana, opaca, aqua mirè delectatur, frigoris impatientissima est. Seritur felicissimè tempore verno, in principio April. ☾ crescente, colligitur herba ☉ in ♌ 15. gr. 18. 19.

20. ☾

20. ☾ decrescente. Semen ♒io & ♂ est dicatum.

OFFICIN. NAT.

Folia seu herba & *Semen*.

Vires. *Herba recens calf. & sicc. 2. siccata 3. aliis calf. 1. sicc. 2. aliis refrig. abstergit, incid. 1. resolvit, aliquantulum astringit, resistit putredini. Sternutatoria est, apophlegmatizans, anodyna, vulneraria, vomitoria, &c. Usus præcipuè externi ad catarrhos cerebri exiccandos, somnum inducendum, lassitudinem ex labore discutiendam, uteri strangulatum compescendum: à peste præservat (in suffitu) sedat dentium dolores, discutit tumorem uvulæ (in gargar.) medetur lichenibus, phthiriasi, porrigini, achoribus ac favo, mundificat ac consolidat vulnera ac ulcera inveterata, sanat ambusta quoquo modo adhibita (balneatione scilicet) vel solâ impositione foliorum recentium nostratis Nicotianæ, &c.) Nec tamen prorsus usum quoque subterfugit internum, dum pro vomitorio exhibetur (sat violento) qua ratione curat febres, similesque morbos, sed cautione hîc opus est.*

N. 1. *Non adeo proficuus Tabaci usus est juvenibus ac biliosis.*

N. 2. *Novi qui mictionem nocturnam vespertino Tabaci suffitu præcavebat.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex foliis.

2. *Syrupus de Nicotiana.*

Vires. *Et aquam & syrupum cum successu exhibent in asthmate pulmonumque tartaro, quin & in febribus.*

3. *Ol. peti stillat.*

4. *Ol. per infusionem.*

[N. *Oleum Zvvingeri ex semine per 3. dies in ▽ propria vel fontis loco calido macerato, expressum, proficuum ulceribus & vulneribus cum* 🜔 *Therebinth.*]

5. *Sal.* ex cinere.

6. *Unguentum de Nicotiana.* Vide Disp. August.

N. *Parari itidem potest ex solis foliis recenter contusis, seu si mavis ex succo ac pinguedine.*

[N. *Unguentum Iouberti ex Peto vid. disp. Norib. ad Scrophulas mirabile &c.*]

7. *Balsamum.* Vide lib. 2.

N. *Sunt qui folia minutissimè incisa* (zerhackt) *in vitro optimè clauso dies* (40.) *tepori, (exempli gratia, fimi vel acervi formicarum) exponunt, atque hac ratione Balsamum acquirunt.* Wittich.

Peculiarem Tabacologiam conscripsit Ioannes Neander, Medicus olim Bremanus, & inde Alstedius in sua Encycloped. Satis itidem prolixus in descriptione Tabaci est Nicol. Monard. in simplic. medic. hist. c. 14.

HOFMAN. *Nicotiana.*) *Tabacum, Petum,* German. Taback. *Nicotiana* dicitur à *Lusitano* quodam, nomine Nikot Regio aliquando in Lusitano Oratore, qui primus ejus semen ad Reginam, Regis Galliæ Matrem detulit. *Tabaci* nomen accepit à provincia in Indiis Tabaco dicta, ubi primùm reperta fuit & etiamnum abundat. *Tornabonam* Itali vocant, quia à Tornabona missa fuit, & ea ratione etiam *Herba sanctæ crucis* appellatur, quia à Cardinale de S. Cruce Romanæ Ecclesiæ nuncio adsportata fuit. *Hyoscyamum Peruvianum* nonnulli; alii Sanam sanctam ob admirandas ejus virtutes appellant. *Petum* verò plurimi, sed minus rectè, quia cum vero Brasilianorum peto nihil habet commercii, referente Lerio.

D. Author cum aliis dispescit *Nicotianam in Majorem, Minorem & Minimam, Majorem* autem in *latifoliam seu fœminam; & angustifoliam Marem.* Verùm hæc differentia admodum pusilla videtur. Unde non immeritò *Francisci. Hernandez in Rerum Medic. Novæ Hispaniæ thesaur. Libr. V. cap. 51.* duas tantum adducit species, quæ in hac Nova Hispania observantur. Quarum *Unam Pycielt, Alteram verò Quauhyetl* appellant. *Pycielt* herba Reginæ est, folia ferens lata, oblonga, caules quinque pluresve dodrantes longos ac hirsutos inconditos, striatos ac leves, flores hyoscyami lutei similes, eisque decidentibus vascula prædicti hyoscyami æmula referta semine pusillo, papaveris minore ac ex russo nigricante, radicem brevem, non admodum tenuem, sed fibratam.

Quauhyelt verò in magnam assurgens altitudinem Assyriam Malum Limonem æquat. Caule recto multos emittente ramos, & in eis folia Mali Assyrii longiora, hirsuta colore viridi dilutiore, ubi tota planta diffusa. Flores campanulæ instar fert concavos, ac per extremum sex septemve angulis distinctos candicantes, medio autem purpurascentes, quibus succedunt capitula ocymoidi similia majora tamen, plena semine pusillo ex cinereo nigricante. Radices multifidæ sunt, lignosæ & fibratæ.

Nascitur in plerisque Indiæ locis, & ante aliquot annos ex India ad Europæos adferri cœpit, ubi in nostris hortis colitur & copiosè ab Hanoviensibus. Floret Iunio ac Iulio. Radix est alba ac fibrosa.

Vires. Folia recentia calefac. & sicc. mitius, siccata fortius &c.) Horum exsiccatorum fumus per fistulam haustus pituitæ expuitionem mirè promovet, asthmati auxiliatur & inde ortam lenit angustiam. Inspiratus ille fumus uteri etiam confert affectibus & inprimis suffocationibus. Caput roborat; somnum inducit, sedat dolorem, curat gravedinem, & omnium laborum sensum hebetat & otium facultatis animalis inducit.

Quin folia ipsa virentia manibus oleo perunctis emollita ac veluti marcida concalefacta igne & ori ventriculi dorsoque à regione applicata coctionem juvant & appetitum excitant, Eadem etiam tumorem lienis discutiunt, apposita dolores ex frigore ortos sedant, vulnera extorquent; si succum foliorum mediocriter contusorum vulneribus instilles, & mox arentium pulverem inspergas, ac demùm folia, ex quibus succum expresseris, superponas. Eorum vim vulneratiam famulus Nikoti primus expertus fuit, qui accepto in digito vulnere, cùm curam ejus negligeret, tantam sibi inflammationem ac dolorem accersivit, ut coactus fuerit necessitate urgente folia Tabaci imponere (prout alias folia betæ rubræ solent) à quibus insigne non solùm sensit levamen, sed & vulnus inde sanatum fuit, ut causam habuerit aliis recommendare. Dolorem dentium sedant, scorbuto auxiliantur. Paratur ex Ejus foliis arefactis contritis decem partium mensura & una calcis Medicamentum adeò ab Indis omnibus expertum & venale, ut illo ferveant emporia. Venditur involutum foliis Maizii Spicæ & gestatum inter buccas & maxillas suavem somnum oculos claros, aliorumque sensuum & mentis tranquillam inducit quietem; laborum omnium hebetat sensum, redditque homines ad quævis corporis exercitia promptos ac agiles. Ex foliis Emplastrum contra Quartanam & omnes abdominis inflationes componitur. Nec desunt, qui Ejus folia singulis diebus manè jejuno mandi jubent, ut podagrâ liberentur, dum multam pituitam in os attrahit & ita in artus confluere prohibeatur. *Hæc Francisc. Hernandez* l. c. Verùm, prout assolet, nil usu legitimo tam commendabile, quin abusu fiat abominabile. Nimius enim & præposterus usus calorem dissipat, fermenta viscerum infringit, cerebrum calefacit, & humores fundit, ut sæpè Carus, vel apoplexia indè oriatur, & ob vim narcoticam spirituum animalium vigorem pessundat, de quibus vid. *Tabacolog. Iohann Neandri p. 47. & D. D. Simonis Pauli Commentar. de abusu* Tabaci & *herbæ Theè.*

Ex foliis Aqua destillatur & præparatur Syrupus de Peto s. & c. jos. Quercetan. Item Ol. destill. & infus. Unguentum de Nicotianâ vid. Dispensator. Sal ex cinere &c.) Hoc si præparare animus est, in ejus lixivio non est necesse, ut fieri consuevit, humiditatem omnem evaporare, nam in hoc exhibendum dabitur sub minutorum corpusculorum promiscuas figuras obtinentium congerie delitescens Sal fixum in crystallorum figuratorum specie instar Nitri vel salis ammoniaci.

¶ CCXXX. *Nigella.*

Μελάνθιον, Gith. melaspermum, Cuminum nigrum, German. schwartzer Coriander/ schwartzer Kümmich/ Römischer Coriander/ Nardenkraut. Nielle. *Gith, Nigella, Roman-Coriander* or *black Cumminseed.* Nigelle/ ende Nardus-saet/ of Swarte Cumyn-saet.

- Est
  - Arvensis cornuta, Raden.
  - Hortensis sativa,
    - flore cærul.
      - majore
        - simplici
        - pleno.
      - minore
        - simplici
        - pleno.
    - flore candido
      - simplici
      - pleno.
  - Cretica.

Ex his Nigella arvensis officinas subit, & ex his præcipuè flore candido minore simplici, C. B. 5. Melanthium sativum, *Matthiol. Dod. Cast. Tab.* 1. Melanth. 1. *Fuchs. ico.* Mel seu Nigella Romana odora, *Lob.* Melanthium, *Ger.* Melanth. Damascenum, *Cam.* Huic tamen & reliquæ surrogari non nequeunt.

Non nisi studiosè culta nobis crescit, gaudetque solo pingui. Floret Iunio ac Iulio.

OFFICIN. NAT.

Semen solùm.

Vires. *Calf. & sicc. in princ. g. 3. atten. aper. Usus præcip. in mucilagine pulmonum resolvenda & expectoranda, lacte augendo; urina ac mensibus ciendis, morsibus venenatis corrigendis. Specificè in febribus quartanis ac quotidianis. Extrinsecus crebri usus est in cephalalgia sedanda, catarrhis exiccandis (sternutando, suffiendo,) in cucuphis, Epithemat. &c. applicatum.*

Radix sistit proprietate suâ hæmorrhagiam, si dentibus masticetur, naribusque imponatur.

PRÆPAR.

1. *Semen præparatum.* Maceratur in ✠ atque exiccatur.

2. ∇ *stillat.* Ex semine.

3. ♁ *stillat.* Ex semine.

[4. Oleum expressum & ad cludendum fœtum juvat.]

HOFMAN. *Nigella.)* μελάνθιον. De hujus differentiis vide D. Autorem; Nos cum Eo Nigellam arvensem flore candido minore simplici Casparis Bauhini quintam sub limam revocabimus ubi observandum esse statuimus, non ex unâ eademque Nigellâ & semen colligi debere & Radicem. *Semen* enim ex Nigellâ hortensi; Radix autem sola ex sylvestri usui destinatur medico. De Seminis viribus ac usu vide D. Autorem. De Radice autem admonemus, hanc in hæmorrhagiâ sistendâ non dentibus masticandam ut Autor vult, sed linguæ saltem absque masticatione esse subdendam, dum per masticationem accelerato sanguinis circulari motu hæmorrhagia potius augetur, quàm inhibetur. Hæc Radix Nigellastri est, seu pseudomelanthii.

¶ *CCXXXI. Nummularia.*

Centummorbia, Hirundinaria, Serpentaria, Egel-Kraut / Schlangen-Kraut / klein Natter-Kraut / Pfennig-Kraut / Herbe monnoyere. *Money-wort, Pennywort, Herb Two-pence,* Penninckcruyt / Egelcruyt.

Est C. B. 1.
- Major lutea. *Hæc usualis.*
- Minor purpureo flore. *Hæc incognita.*

Dicitur Serpentaria 3. & centummorbia, *Brunfelf.* Nummularia, *Trag. Matthiol. Fuchs. Dod. Lob. Lon. Cast. Cam. Tab. Ger.* Hirundinaria minor, *Tab.* Nummularia major lutea. C. B. 1.

Crescit in campestribus ac locis herbosis, humidisque. Floret Majo.

OFFICIN. NAT.

Herba seu folia.

Vires. *Refrig. sicc. subastring. vulneraria est. Usus præcip. in pulmonum exulceratione, venis ruptis, tussi sicca infantum: in fluxu cujuscunque generis, diarrhæa, dysenteria, hæmoptysi; commendatur in Scorbuto, herniisque omnis generis.*

PRÆPARATA.

1. ∇ *stillat.* Ex herba collecta cum floribus, mense Majo.

HOFMAN. *Nummularia.)* seu *Centimorbia*; *Nummularia* appellatur à foliorum forma, qua nummos æmulatur. *Centimorbia* autem, à viribus admirandis, quibus contrà varios pollet affectus.

Vires, refriger. sicc: subadstringit &c.) Vulneraria est antiscorbutica; Unde in Pulmonum exulceratione, venarum ruptura, hæmoptysi, dysenteria, diarrhœa, scorbuto & herniis profluvio muliebri, ac omnibus interaneorum vulneribus & ulceribus valde prodest, in vino infusa. Externè folia cum floribus trita ac imposita vulnera quævis & ulcera glutinare solent, item vinum, in quo folia decocta fuerint, ulceribus summè confert, si eo lauentur & abstergantur.

Nux vomica; Licet hujus nulla in *Dn. Autore* fiat mentio, tamen nec sicco pede hìc loci prætereunda est, cùm in *Electuarium de Ovo* non solùm ingreditur, sed & alias depromit virtutes medicas. Communiter dicitur Nux vomica, *Metella est Arabum,* & hujus loco etiam *Nux vomica* usurpari solet; At minus rectè, siquidem *Rhazis* testimonio *Metella* summè narcotica sit, inebriet, nauseam & vomitum faciat, ut perniciosa, hæc isti substitui nequit. *Fungum* etiam *Orientalem* dici tradit *Cæsalpinus. Tithymalum Myrsinitem Fuchsius & Ryffius* vocant. Est autem fructus cujusdam arboris Indicæ humo repentis juxta *Dalechampium* orbicularis & instar pastilli compressus tenuissimè lanuginosâ pelliculâ contectus, quâ abrasâ subalbidus est & instar cornu durus.

Ejus arbor ignota est adhuc Græcis & Latinis. Fructus autem per Arabes in officinas introducti sunt.

Nux vomica alexipharmaca est, unde *Nux* Metella quæ vomitum concitat, ut modo audivimus, esse nequit. Illa ingreditur *Electuarium de Ovo & Kegleri &c.* id quod ob vim ejus narcoticam, qua singulariter brutis cœcis natis præsentaneum est venenum, Nobis autem alexipharmacum. Unde ad Pestis præservationem solent Nucem vomicam linguæ subdere & Medicamentis alexipharmacis immiscere.

N. Nec oblivioni tradendi Cocci Orientales, quibusdam Coculæ Elephantinæ, Aliis *coculæ de Levante,* eò quòd elephantum pergratus habeatur cibus. Germ. Kockels Körner. Baccæ sunt pisorum majorum magnitudine, rotundæ, nisi quod parte ea, qua pediculis adhærent, sinuatæ aliquantum, asperæ, colore cinereo nigricante, ubi per medium secantur, Renis figuram æmulantur.

Cujus stirpis aut plantæ fructus sit, æquè certò nondum constat. *Amatus Tithymali* semen, *Ruellius* aristolochiæ cujusdam fructum suspicatur; *Clematis* esse fructum, sunt, qui opinentur. Alii pro *Solano Maniaco* habent.

Ex Alexandriâ Ægypti adferuntur, racematim cohærentes suis pediculis hederæ corymborum modo.

Commendantur ad necandos pediculos contusi & cum oleo aut pinguedine misti. Ad pisces capiendos etiam in usum trahuntur, unde & piscatoriæ baccæ dicuntur. Ex iis hoc pharmacum paratur, quod in tali casu valdè commendatur.

℞. Cocculorum adipis agni ana ℥ß. casei antiqui ℥ iß. semin. cannabin. ℥ j. anethi. hyoscyam. ana ʒ iij. farin. tritic. ʒ ij. mellis ʒ vj. camphor. ʒ j. m. & f. pilulæ instar pisorum, quæ flumini placido injectæ & à piscibus devoratæ pauca injecta mora eos infatuant, donec in summo semianimes natantes reticulo extrahuntur. Ejecta ex eorum ore pilula in recentem aquam si conjiciatur reviviscunt. Olaus Wormius *p.* 197. *De his cocculis vide & alia, quæ enarrata fuère ex appendice suo loco.*

¶ *CCXXXII. Nymphæa.*

Νυμφαία, Nenuphar. Arab. Nenufar. See-Blum / Hertz-Wurtz / Haarwurtz / Mümmelken / Wasser-Lilgen. Blanc d'eau & Lis d'estang.

Nenuphar,

Nenuphar, *Water-Lillies*. Plompen / Nymphea / Nenuphar.

Est
- Alba floribus albis.
  - major.
  - minor.
  - minima.
- Lutea, floribus luteis.
  - major.
  - minor.

Ex his præfertur quidem alba, eaque major, quæ intelligenda quoties Nymphææ simpliciter mentio fit. Veruntamen nec negligenda est lutea.

Alba dicitur Nenuphar album, *Brunfelf.* Nymphæa alba, *Brunf.* *Matth.* *Dod.* *Lob.* *Lon.* *Tab.* *Ger.* *Clusf. hist.* Nymphæa candida, *Trag.* *Fuchs.* Nymphæa maj. alba, *Cast.* C. B. 1.

Lutea usitatior est quæ inscribitur Nenuphar luteum, *Brunfelf.* Nymphæa lutea, *Trag.* *Matthiol.* *Fuchs.* *Dod.* *Lon.* *Lob.* *Cast.* *Tab.* *Ger.* *Clus. hist.* Nymphæa lutea major, C. B. 1.

Crescit in lacubus. Floret Majo & Iunio.

OFFICIN. NAT.

Radix, Folia, Semen, flores.

Vires. *Radix & semen refrig. & sicc. gr. 3. astring. Flores & folia refrig. & humect. Singula sunt usus præcip. ad fluxum alvi, ad pollutionem nocturnam, seminis acrimoniam, sanguinis æstum & tenuitatem. Extrinsecus crebro adhibentur folia & flores ad febriles æstus & vigilias sopiendas, (in lotionibus pedum, in impositione foliorum scilicet lumbis, temporibus, plantis pedum.)*

PRÆPARAT.

1. ▽. *stillat.* Ex floribus albis.
2. ▽. *stillat.* Ex floribus luteis.
3. *Syrupus Nimpheæ simpl.* Ex infusione florum.
4. *Syrupus de Nymphæa compos. sive de Nenuphare.* Vide Disp.
5. *Conserva.* Ex floribus albis.
[*Extractum radicum.*]
6. *Ol.* Ex infusione florum.
7. *Unguentum de Nymphæa.* Vid. lib. 2.

HOFMAN. *Nymphæa.)* *Nenuphar.* German. Seeblümen. Est autem *vel alba fl. albis, vel lutea fl. luteis.* Ex his præfertur alba major; attamen nec lutea, quæ usitatior est negligenda. Crescit in Lacubus. Floret Majo & Iunio.

Vires. Radix & semen refriger. & siccant, adstring. Flores & folia refriger. ac humectant &c.) Sanguinis ac lymphæ orgasmum compescit. Et *Karrichterus* in herbar. sub 4. gradu cancri de Nymphæa flavis & albis floribus in umbra septentrionali exsiccata scribit, si quis eam Lecto solùm vel parieti appendat, convulsione laborans eum in momento sanari. Prout nec minus *radicis decoctum* à quibusdam contrà maniam commendatur, vel ejus *extractum.*

O.

¶ CCXXXIII. *Olea.*

Ἐλαία, Olea, Oliven-Baum / Oel-Baum / Olivier. *Olives*, *Olive-Tree.* Olyve-Boom.
- Sativa.
- Sylvestris, oleaster.

Prior insignitur olea, *Brunfels.* *Trag.* *Cord. hist.* *Lon.* *Dod.* *Lob.* *Cam.* *Bellon.* Olea sativa, *Matthiol.* *Cord. in D.* *Cast.* *Tab.* *Ger.* Olea sativa, C. B. 1.

Posterior, Olea sylv. *Matth.* *Tab.* *Ger.* Olea sylv. seu Oleaster, *Lob.* *Cast.* Oleaster. *Lon.* *Clus. hist.* C. B. 2.

Crescit utraque in regionibus calidis, Italia, Hispania, &c. Gaudet locis siccis argillosis. Floret Iulio. Fructus decerpuntur mense Novembri & Decembri.

OFFICIN. NAT.

Folia. Fructus (sed conditi.)

Vires. *Folia refriger. & exiccant, astring. Usus externus & præcip.* [*in cephalalgia,*] *in fluxu alvi, mensium, in herpetibus, & simil. Fructus immaturi siccant & astring. imprimis sylvestres.*

N. *Exhibet itidem (tum olea, tum oleaster) lachrymam resinosam, resinæ Elemi non absimilem, sed hæc in usu non est.*

PRÆPARATA.

1. *Condit. Olivæ.* Condiuntur muria antequam planè maturuerint, in Hispania & Gallia Narbonensi: interdum etiam maturæ & nigræ.

Vires. *Comestæ initio pastus excitant appetitum; movent alvum, humentem ventriculum exiccant ac confortant.*

N. *Rancidæ subvertunt ventriculum.*

2. *Oleum,* (simpliciter ita dictum,) Exprimitur ex olivis maturis, diciturque oleum (simpliciter,) oleum commune olivarum, Baum-Oel, Olivier sauvage, *Oyl-Olive*, and *Sallet-Oyl.* Boom-Oly.

Vires. *Calfac. & humectat moderatè.* [N. *Vetus calidius est recenti*] *emollit, digerit, vulnerariumest; alvum laxat cum cerevisia calida assumptum* ℥ j. *ariditatem pectoris corrigit, tormina ventris mitigat, urinarios meatus laxat, erosos abstergit & consolidat. Extrinsecus creberrimi usus est in clysteribus, tumoribus calidis, &c.*

N. 1. *Cum* ▽ *tepida assumptum movet vomitum.*

N. 2. *In patria mea Westphalia usitatissimum est vulneratis quotidie exhibere oleum olivarum cum cerevisia calida, quo adeò largè utuntur, ut quoque sudor oleum redoleat.*

4. *Oleum omphacinum.* Exprimitur ex olivis immaturis.

Vires. *Refrigerat, siccat, astringit, adeoque multis compositionibus inservit.*

5. *Oleum Philosophorum.* Fit destillando oleum olivarum, cum lateribus ignitis mixtum ex retorta. *Aug.*

Vires. *Discutit, maturat, emollit. Prodest tumoribus frigidis, duris, &c.*

HOFMAN. *Olea.)* Ἐλαία. Germ. Olivenbaum. Vel est *Sativa*, vel *Sylvestris*. *Sativæ* plures rursus sunt Differentiæ, sed illæ non ab arbore ipsa, sed à fructu potius desumuntur: ab ejus scilicet forma, colore, succo, magnitudine, sapore & bonitate. *Sylvestris oleaster* dicitur, hæc sativæ non cedit magnitudine caudicis & ramorum, horum tamen frequentia superatur. Spinas per ramos possidet, folia minora, flores etiam racematim compacti fructum præcedunt, olivæ similem, sed minorem, succo purpureo mordaci præditum.

Aërem amat Olea calidum, solum campestre Meridiem spectans, unde in Italia, Hispania, Gallo Provincia, & Gallia Narbonensi olea nihil frequentius. Apud Nos in hortis colitur sed hyeme reponenda. Floret Iunio, fructus decerpuntur Novembri aut Decembri.

Oleaster provenit in agro Narbonensi, & in plurimis Dalmatiæ, Italiæ ac Hispaniæ Provinciis.

Vires. Folia refriger. sicc. adstring. &c.) Horum usus præcipuus est externus in alvi fluxu, mensium profluviis &c.

Fructus olivæ scilicet dictæ, vel sunt grandissimæ ex Hispania advectæ, Superbæ vocatæ. Vel sunt mediæ magnitudinis Narbonenses; Minimæ omnium Italicæ. Inter quas reperiuntur capparum magnitudine, gustu suavissimæ.

Condiuntur *olivæ* muria antequam plenariè maturuerint; interdum etiam maturæ & nigræ. Recentes muria conditæ gratæ sunt ventriculo, excitant appetitum, humidum ventriculum exsiccant ac confortant, rancidæ autem eundem subvertunt.

Oleum olivarum ex olivis maturis exprimitur &c.) *Hujus tres sunt differentiæ; Primum* omnium est præstantissimum, *ὀμφάκινον* dictum, primus præli liquor quasi spontaneus, Olei flos, Nostratibus vocatur Jungfernöhl. Gallis Huile vierge. *Secundum Iterativum, secundæ* pressuræ. *Tertium Tertiativum*, quod est tertiæ, hocque pessimum; Iterativum autem medio se habet modo. Quod ex immaturis olivis exprimitur oleum nec minus succus ex immaturis uvis expressus promiscuè Omphacinum vocari consuevit, unde observandum, ne, si succus uvæ immaturæ præscribatur à Medico juniore pro febricitantium cibis condiendis oleum omphacinum substituatur: vel vice versâ si olei omphacini usus, pro hypochondrii inunctione desideretur succus uvæ immaturæ seu de agresta ne præbeatur.

Vires. Calefacit, & humectat moderatè scilicet recens oleum olivarum, vetus enim calidius est; emollit, digerit &c) Vulnerarium est cum cerevisia calida sumptum, alvum laxat, tormina ventris mitigat &c. Hoc cum aliquot guttis lixivii ex sarmentis vitium vel cineribus fabarum propinatum enecat lumbricos.

CCXXXIV. Ononis.

Ἄνωνις, *Dioscorid.* *Ὄνωνις*, *Theophr.* Hauhechel / Stallkraut / Ochsenkraut. Arreste beuf. *Rest-harrow.* Prangwortel / Stalcruyt.

Est
- Spinosa
  - purpur. (flor.) *Hæc usualior.*
  - lutea. (flor.)
- non spinosa
  - purpur.
  - lutea
    - major.
    - minor.
  - luteo variegata

Videatur Resta bouis *Trag.* *Lon.* Anonis seu Ononis. *Matth.* *Tab.* Anonis *Fuchs.* *Dod.* *Cast.* Ononis *Cord. in D.* *Lob.* Anonis Ger. Anonis spinosa flore purpureo, C. B. 1.

Crescit in Campestribus, dumetis, arvis, juxta vias. Floret Iunio & Iulio.

OFFICIN. NAT.

Radix ac potissimùm hujus *Cortex*

Vires. *Calf. & sicc. in princ. 3. absterg. atten. discut. Usus præcip. in diuresi, lithiasi, ictero, obstructione epatis, in carnoso ramice absumendo. Hæmorrhoidibus cæsis, mariscisve discutiendis (infusum aliquandiu bibitum.) Extrinsecus in putredine oris ac dolore dentium, (gargaris.)*

N. *Antequam spinas protrudat, conditur cum sale pro cibario.*

PRÆPARATA.

1. ▽. *stillat.* Ex integra planta cum radicibus novellis eruta.

[2. Syrupi in dispensatoriis quibusdam fit mentio.]

[3. Sal diureticum.]

Ononis *Ἄνωνις* Germ. Hauwhechel / Est *vel spinosa*, vel *non spinosa*. *Spinosa vel fl. purpureo*, quæ usualior, *vel fl. luteo. Non spinosa lutea major & minor luteo-variegata*. N. Hæc non spinosa Sulph. abundare videtur, cùm talem odorem spiret qualem stannum edere solet frictum instar balsami Sulphuris. vid. Excell. Beckmanni physic. curios. mss.

Crescit in Campestribus locis, dumetis, arvis, juxta vias. Floret Iunio & Iulio.

Hujus radix, nec minus cortex usui Medico cedit;

Vires, calefac. sicc. absterg. atten. discut &c.) Unde in vesicæ ac renum calculo non suppar habetur remedium; in hâc contrà carnosum ramicem singulare latet arcanum, si pulveretenus saltem ad aliquot sumatur menses. *Aqua ex integrâ plantâ* cum radicibus novellis contrà calculum destillatur.

CCXXXV. Origanum.

Origanum. *Brunf.* Orig. vulgare, *Trag.* *Matth.* *Lon.* Origanum sylvest. *Dod.* *Cord. in D.* *Fuchs.* *Tab.* *Cam.* Agrioriganum seu Onitis major, *Lob.* Origanum Anglicum, *Ger.* Origanum sylv. Cunila Bubula Plinii, C. B. 1. Germ. Cunicula Dosten / Wolgemuth. Origan, *Origany, a kind of wild Marjoram.* Origanum / Grove Mariolein.

Crescit in locis Campestribus opacis. Floret Junio, ac Julio.

OFFICIN. NAT.

Folia cum floribus seu *Summitatibus.*

Vires. *Calf. & sicc. 3. absterg. astring. Usus pracip. in obstructione Pulmonum, Epatis ac uteri & hinc tussi, asthmate, Ictero, auget lac, ichorosa excrementa per sudorem expellit, (ante balneum assumptum.)* *Extrinsecus usu venit crebriori, eoque in balneis uterinis, cephalicis, totius corporis (contra scabiem.)*

PRÆPARATA.

1. ▽ *stillat.* Ex integra planta cum floribus.
2. *Oleum stillat.* rarò prostat.

[Odontalgiæ conveniens.]

3. *Sal. ex cinere.* Raròitidem paratus.

[Ostrutium vid. Imperatoria.]

HOFMAN. *Origanum.*) sive *Origanus* utrumque dicitur. *Origanum Onites.* Germ. Dosten. Wohlgemuth.

Dioscorides tria genera facit; *Origanum Onites*, *Origanum Heracleoticum*, & *Origanum sylvestre.* Nomenclaturam *Origani* apud Græcos desumptam putant, ab ὄρος quod montibus gaudeat. *Heracleoticum Creticum* quibusdam dicitur.

Crescit vulgare in incultis locis ad itinera, in collibus opacis. Floret mensibus æstivis.

Vires. Calef. sicc. aper. abstergit. &c. Usus ejus est in apoplexiâ, caro, &c. pulmonum, uteri ac reliquorum viscerum obstructionibus, unde in tussi, asthmate, ictero prodest, lac auget, diaphoreticum est; Externè utimur in insessibus.

N. Perdices, ciconiæ & palumbi vulnere accepto *origanum* imponunt, & sic restituuntur in sanitatem; inspersum hoc piscibus, carnib. &c. abigit muscas.

P.

CCXXXVI. Palma.

Φοῖνιξ Palma, *Trag.* *Matth.* *Dod.* *Alpin.* *Cord. in D.* *Lob.* *Cast.* *Cam.* Palma major, *Tab.* Dactyliscum palma elate, *Matth.* Palma elate, *Cord. in D.* *Dod.* Caryotæ, Caritides. fructus palmæ dactyli. *Cast.* Palmarum fructus sive dactyli, *Lob.* *Dod.* Palma major, C. B. 1. Dattelbaum / oder Dackelbaum. Palmier. *Date-tree.* Dadel-Boom.

Crescit in Judæa, Syria, Ægypto, Africa, & simil. locis calidis.

N. *Palmas fœminas non sine aspersione pulveris vel florum è palmis maribus parere asserit Alpinus.*

OFFICIN. NAT.

Fructus (officinis.) dactyli, palmulæ, Datteln. Palmier de Dattes. *Dates*; Dactelen/Dadelen/of Dalen.

Eligendi magni flavi, parum rugosi, molles, pleni, carnosi carne subdura ad nucleum candicante, ad corticem rubescente, & qui concussi minus sonant, sapore vinoso. Deteriores sunt flaccidi, duri & excarnes.

Vires. *Dactylorum maturorum pulpa calf. subastring. immaturi astringunt fortiter) asperitatem faucium leniunt, fœtum in utero roborant, fluxus ventris sistunt, vitiis renum ac vesicæ succurrunt. Extrinsecus conveniunt in cataplasmatis astringentibus, & simil.*

N. *Concoctu sunt difficiles, capiti dolorem inferunt, (inprimis exiccati) crassum ac melancholicum humorem generant.*

[Ossa, Dattelkern/Noyeaux de Dattes. *Date stones.* Usurpantur ad dystokiam.]

PRÆPARATA.

Species seu Electuarium Diaphœnicon Mesuæ& Fernelii. 2. *Diaphœnicum in solido*, i. e. tabellæ El. diaphænic.	Horum basis est Turbith. ac diagrid. Vid. D. & Turbith. infrà de purgant.

P.

Hofm. *Palma.*) Germ. Datte-baum. Vulgò in *Marem & Fœminam* distinguunt; Aliàs notatu digna sunt, quæ *Prosper Alpinus de plantis Ægypt. de Palmâ fœminâ* commentatus est quòd non sine aspersione pulveris vel florum ex palmis maribus pariant.

Cœlo gaudet calido, & frigidum odit, unde in Ægypto & Syriâ. Iudæâ & Africâ plurima. Licet etiam in Siciliâ, Hispaniâ, Galliâ Narbonensi nascatur, tamen vel steriles, vel immites fert fructus *Hujus Fructus Dactyli*, Datteln in usu sunt.

Eligendi magni; flavi, molles parùm rugosi, pleni, carnosi subdurâ carne ad nucleum candicante, ad corticem rubescente, sapore vinoso. Deteriores sunt graciles, flaccidi, duri & excarn. s.

Vires. Dactylorum maturorum pulpa Calef. subastring. (immaturi *adstring.*) &c. Faucium asperitatem leniunt, fœtum in utero confortant, alvum non sistunt maturi, sed laxant, &c. Ex his præparatur *Electuarium Diaphœnicon Fernel.* Et ex oleo de Palmâ Indicâ flavescente. Emplastrum vulnerarium conficitur, quod vide in thesaur. pharmac. annexo sect. X. no. XXVI.

¶*CCXXXVII. Papaver sativum.*

Μήκων, Papaver (simpliciter) Arab. Thaxthax, Mag-Samen/Del-Magen/Del-Samen Mohn. Du pavot. *Set* or *Garden-Poppies*; Tuyn-Huel/Mankop.

{ Album, *quod tutius intra corpus adhibetur.*
{ Nigrum, *quod non æquè tutum est.*

Videatur prius Papaver, *Brunf. Lon.* papaver sativum, *Matth. Tab.* papa. album, *Trag. Dod.* papaver album sativum, *Lob. Cast. Ger.* papaver sativum semine candido, *Fuchs.* papaver hortense semine albo, C.B. I.

Nigrum usitatius inscribitur Papaver nigrum; *Brunf. Cast.* Pap. sativum 2. vulgò nigrum, *Cord. in D.* pap. sativ. semine atro. *Fuchs.* papaver hortense nigro semine, sylvest. Dioscoridi, nigrum Plinio C. B. 2.

Colitur in hortis. Floret media æstate

OFFICIN. NAT.

Flores, *Semen* albi & nigri, *Capita* cum & sine semine.

Vires. *Refrig. & hum. 3. (alii, 4.) Usus præcip. in somno conciliando, in affectibus pectoris ac pulmonum & inprimis in tussi, raucedine, phthisi. Hinc & in fluxu alvi. Extrinsecus in dolore leniendo, somno introducendo [capiti pedibusve adhibitum.]*

PRÆPARATA.

1. *Succus inspissatus.* Ex Foliis.

N. *De Opio ac Meconio, quæ succi sunt papaverum exoticor. Vide sis infra.*

2. *Extractum.* Ex floribus siccis cum ▽ papaver.

N. *Quercetanus in Pharm. Rest. c. 25. parat hoc modo: ℞. Capit. papav. q. v. (cum flores expandere incipit, præstatque papaver, quod flores fert rubicundos,) contunde ac digere in MB cum Hydromelite vinoso, vel vino Canariæ dies (12. 15.) ut liquor intensissimè rubescat. Exprime fortiter, ut omnis virtus gummosa & resinosa eliciatur. Abstrahe l. △ (VB) ad remanentiam gummosæ & resinosæ substantiæ, quam adhuc calentem si voles effunde in frigidam & subitò coagulabitur. Ex hoc, ait, est verum probatumque opium ac nullo modo sophisticum (intellige Germanicum; quod loco opii exotici adhiberi potest), de quo classe sequenti.*

3. *Aqua.* Ex floribus vel capitibus florentibus.

4. *Syrup. simpl.* Ex decoct. capit. papav. utr. c. sem. an. & penidio. Vide Dispens.

5. *Compos.* Fit cum aliis pectoralibus. Vide Disp.

6. *Electuar.* 1. *Diacodium simpl.* Ex Decoct. capit. papav. albi & melle (vel saccharo; vel sapa cum Glyzyrrhiza.)

7. 2. *Diacodium Montani, seu Syrupus de Siliquis.* Ex decoct. capit. papav. alb. siliquis. Rad. Althe. & Glyzyrrhiza, cum saccharo cando & penidio.

8. 3. *Diacodium Actuarii.* Hoc ex astringentibus.

9. 4. *Diacodium in solido* i. e. Rotulæ ex emulsione & saccharo. Vide Disp.

[Trochisci de papavere, ad intercipiendos Catarrhos.]

10. *Lohoch.* Vid. Disp.

11. *Oleum.* Ex semine exprimitur.

Hofman. *Papaver Sativum*, Μήκων. Germ. Mohn. Vel est *Album*, *vel Nigrum*. Vel *Hortense vel sylvestre.* De reliquis differentiis vide Authores Botanicos.

Colitur hortense in hortis, sylvestre autem in sylvis; Floret mediâ æstate.

N. *Album* tutiùs intrà corpus adhiberi quàm *nigrum* cum aliis statuit *D. Author.* Verùm experimento facto hic metus de nihilo est, nec ulla etiam dari potest ratio, quæ contrarium suadeat. Sic quilibet cuculi cantum canens adsentiri, quàm indagare mavult.

Vires. Refr. humect. &c.] Hujus præcipuus est in somno conciliando tàm internè quàm externè, item in affectibus pulmonum, ut in tussi, phthisi &c. notabilis est virtutis. Externè in doloribus leniendis, somno inducendo non postremum est. Destillatur inde etiam Aqua hypnotica vid. Thesaur. Pharmaceutic. annexum sect. 1. no. XVIII. XIX.

Ex foliis succus inspissatus & extractum ex floribus siccis omnes præstat virtutes, quæ ipsum *Opium* de quo vide infrà. Et *Quercetani Opium* præparatum, cujus descriptionem hîc tradit, suâ etiam laude non est defraudandum. Ex *papavere hoc sativo* præparatur etiam *Syrupus s. vid. Disp. & compos.* qui in ebullitionibus sanguinis à difficili dentitione ortis in infantibus cum aq. cichor. nuptus mira præstat, ne insultus epileptici oriantur. His succedunt *Diacodium s. Montani*, *Actuarii*, *Lohoch* &c. vid. Disp. *Oleum ex semine* exprimitur, quod externè ad dolores demulcendos & somnum inducendum miræ est efficaciæ.

N. Semen papaveris renibus cavernulis compluribus externè interstinctis simile est, uti ex Microscopiorum observatione habemus.

¶CCXXXVIII.

¶ CCXXXVIII. *Papaver Erraticum.*

Μήκων ῥοιὰς, Ῥοιὰς, Papaver fluidum, Papaver rubrum, Klapper-Rose / Korn-Rose / Feldmag-Samen / Grind-Magen. Pavot sauvage. *Erratick. Wild. Redpoppies.* Wilde / Kooren-Roosen.

Est { majus. *Hoc officinarum est.* / minus. *Inusitatum.*

Dicitur Papaver erraticum *Matth. Cord. in D. Lon. Dod. Cast. Tab.* Papaver erraticum primum, *Fuchs.* Papaver Rhæas *Lob. Ger.* papaver Rhœas sive flore caduco puniceo, *Lob. ico* papaver erraticum majus; *C. B.* 10. inter spec. papaveris.

Crescit in arvis juxta vias ac inter segetes. Floret Majo, & Iunio.

OFFICIN. NAT.

Flores.

Vires. *Refrigerat validè, somnum conciliat, dolorem sedat. Usus precip. in febribus, pleuresi, (cui specificè prodest,) anginæ aliisque morbis, (inprimis pectoris refrigeratione opus habentibus. In inordinato mensium fluore (infus. flor. in* ▽ *,) Extrinsecus sunt, qui herbâ Hepati impositâ, hæmorrhagiam narium sistere conantur, quam vim & radici adscribunt.*

N. *Galenus semen multò frigidius esse ait; quàm sem. papaveris sativi, unde & internum ejus usum interdicit.*

PRÆPARAT.

1. ▽ *stillat.* Ex floribus.
[*Tinctura ex floribus.*]
2. *Syrup.* Ex infusione florum triplici.
3. *Conserv.* Ex floribus.
4. *Extractum.* Cum propriâ aquâ acuatâ. Spir. Sulphuris. *Quercet. Ph. Rest. cap. 26.*
5. *Acetum.* Ex floribus.

HOFMAN. *Papaver Erraticum.*) *μήκων ῥοιὰς* Germ. Klapperrosen. Reperitur *Majus & Minus. Illud usitatum* est, *hoc non.*

Vires. Refrig. &c.) specificum antipleuriticum est, & archei sedativum præstantissimum, unde hujus usus in febribus ardentibus, internis inflammationibus, angina, pleuritide &c. non satis deprædicari potest; Ubi notandum est in pleuritide sublato ab ejus usu dolore acutissimo, postmodum ab hoc abstinendum esse ne sputi excretio inde impediatur, sed tunc expectorantia substituenda esse, infusum florum in Sp. V. vel decoctum fl. in vino factum in mensium suppressione aut inordinato eorum fluxu salutari cum effectu adhibetur.

Ex floribus destill. Aqua, & *ex eorum triplici infusione syrupus, conserva, Tinctura & extractum spissum paratur* seq. modo: ℞ Fl. papav. rhœad. s. coq. cum ▽ æ s. q. ad tincturæ extractionem, quam postmodum inspissa, & cum Sp. V. denuò extrahe, abstracto Sp. V. residuum usui reserva.

¶ CCXXXIX. *Parietaria.*

Ἑλξίνη, Parietaria, Urceolaris, vitraria, herba muralis. Tag und Nacht / S. Peters-Kraut / Glaß Kraut. Parietaire *Pellitory of the Wall.* Glascruyt / Parietarie. *Ital. Vetriola.*

{ Major vulgaris. *Hæc officinar.* / Minor. *Tragi.*

Dicitur Parietaria, *Brunf. Cord. hist. Dod. Tab. Ger.* Parietaria vulgaris & major, *Trag.* Helxine. *Matth. Fuchs. Lon. Cast. Cam.* Helxine altera, *Cord. in D.* Perdicium, *Lob.* Pariet. officinarum & Dioscoridis, *C. B.* 1.

Crescit juxta sepes, muros ac parietes. Floret Iulio.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Refrig. & humect. parum, emollit, maturat, exterg. subastring. Usus ejus internus licèt rarus sit, tamen prodest in pectoris mucilagine & hinc in tussi, in renibus extergendis, & hinc in stranguria & calculo. Extrinsecus crebrior ejus est usus, isque in tumoribus, erysipelate, ambustis, vulneribus, & ut plurimùm adhibetur in clysteribus & cataplasm.*

PRÆPARAT.

▽ *stillat.* Ex integra herba mense Julio collecta.

[Syrupum Varign. laudat ad calculum.]

HOFMAN. *Parietaria.*) *Duplicem* hodiè habemus, *Unam Lipsiensium* seu *Melampyrum* comâ cœruleâ; & *Dioscor. Alteram*, Germ. Tag und Nacht.

Hæc in usu est pharmaceutico, & inter herbas refertur emollientes *althæa, malva, violaris, mercurialis, branca ursina, beta, atriplex*; *Illa* non emollit, scil. *Lipsiensium*, sed ventrem potiùs constipat. *Ista* autem *Dioscoridis* præ omnibus aliis emollientibus ad clysteres in calculosis commendatur; Præterea & abstergendi vim possidet, unde externè in scabie balnea & inunctiones ex hâc componi possunt.

¶ CCXL. *Herba Paris.*

Herba Paris. *Matth. Dod. Cast. Ger.* Paris herba. *Lon. Cam.* Aconitum pardalianches monococcon, *Cord. in D.* Solanum tetraphyllon, *Lon.* Solanum quadrifolium bacciferum seu 10. *C. B.* Aconitum salutiferum, *Tab.* Uua versa, Uua vulpina, Ein-Beer / Wolffs Beer / Augekraut Sternkraut Säuaug. Raisins de Renard. *Herb-Paris*, or *True-Love*, or *Oneberry* [*Wolfberry*] Wolfs-besse / Spinnekoppen.

Crescit in sylvis opacis. Floret Aprili & Majo.

OFFICIN. NAT.

Baccæ, rarò *Folia.*

Vires. *Baccæ ac folia refrig. & sicc. Usus baccarum internus est alexipharmacus in peste, venenatis morbis venenisque assumptis. (E. gr. Arsenico.) Extrinsecus foliorum usus est in bubonibus pestilentialibus, aliisque calidis tumoribus, in paronychia, in inveteratis ulceribus.*

PRÆPARATA.

Pulvis Saxonicus, Vid. A. D.

[N. *Oleum ex granis herbæ Paridis expressum, vel destillatum, quibusdam Oculorum anim. dicitur.*]

Passulæ, uvæ Passæ, vid. Vitis.

HOFMAN. *Herba Paris.*) *Aconitum pardalianches. Solanum tetraphyllon. Uva versa. Uua vulpina*, Germ. Ein-Beer. Wolffsbeer. Crescit in sylvis ac nemoribus. Floret Aprili & Majo.

Vires. Refriger. & sicc. &c.) Miror cur alia, quæ refrigerant & siccant, etiam non sint alexipharmaca, ut usus baccarum istarum alexipharmacus est; *Baccæ* colligendæ sunt ☉ le in Gemin. existente ante ejus ortum. *Baccæ* istæ nu. v. vel IX. pulverisatæ cum aq. ♃. tiliæ in epilepsiâ commendantur, & ʒß. pondere epilepticos juvare creduntur, & alios, qui ex morbi diuturnitate aut veneficiis amentiâ tenentur. *Ex his tinctura rubicundissima extrahitur*

trabitur tàm cum Sp. V. quàm cum Sp. Sal. ingreditur etiam *Tincturam meam Bezoardicam.*

¶ *CCXLI. Paſtinaca domeſtica.*

Paſtinaca eſt tùm { Latifolia [Elaphoboſcum { Sylveſtris } *minus* / Sativa } *uſuales.*
Tenuifol. { Sativa ſeu domeſtica. *Hujus loci.* / Sylveſtris. *Hæc loci ſequentis.*

Eſtque Paſt. ſativa.
{ lutea. Carota lutea, gelbe Mohren / gelbe Paſtenach / gelbe Rübē. Paſtenades jaulnes. *Yellovv Carots.* Geele-Wortelen of Peenen.
alba. Carota alba, weiſſe Paſtenach / weiſſe Ruben. Paſtenades blanches. *Parſneps*, or *vvhite Carots* Pinſternakelen of Witte Wortelen.
rubra. Carota [ſimpliciter,] rothe Ruben. Paſtenades rouges carotes. *Red Carots.* Roo Caroten / Wortelen / of Peenen.

Videatur Paſtinaca ſativa, 1. & 2. *Fuchſ.* 1. [& Elaphoboſcum,] *Tabern. Lon.* Sativa Dioſc. *Lob. Cord. in D.* tenuifolia (& latifol. ſativa) *Dod. Ger.* Paſtin. 3. Daucus ſtaphilynus altilis & hortenſis vulgò Carota, *Cam. hort.* Carota ex albo flaveſcens, [& paſtinaca domeſt.] *Caſt.* noſtra lutea, *Cam.* Staphylinus 1. & 2. *Trag.* Staphyl. ſativus & Daucus domeſticus, *Galeno:* Siſer alterum, *Matth. Tab.* Paſtin. tenuifolia ſativa radice lutea vel alba, C. B. 5.

De rubra vid. Paſtinaca ſativ. 2. *Fuchſ.* ſat rubens, *Dod. Tab.* atro-rubens, *Lob.* Carota, *Matth.* radice rubra; *Caſt.* vulgaris, *Lob.* Staphylinus 3. *Trag.*

OFFICIN. NAT.

Semen, rarò *Herba* (Radices culinariæ ſunt.)

Vires. *Semen & herba calf. 3. ſicc. 3. Vſus præcip. in vulneribus, ſingultu, pleuriſi, torminibus ventris, calculo ac menſibus pellendis. Specificum habetur ad uteri ſuffocationem.*

Doſis ſeminis ʒj.

N. *Rara planta hæc in officinas infertur.*

¶ *CCXLII. Paſtinaca ſylveſtris.*

Paſtinaca tenuifolia ſylv. Dioſcoridis, vel Daucus officinarum, C. B. 1. Daucus agreſtis. Galen. Dauc. vulgaris, *Cluſ. hiſt.* Paſtinaca erratica Plinio *Fuchſ. Cord. in D. Tab.* Staphylinus ſylveſt. *Trag.* Paſtinaca ſylv. *Matth. Lon. Caſt.* ſylv. tenuifolia, *Dod. Ger.* ſylv. genuina Dioſcor. *Lob.* Paſtinaca 4. *Cam.* Germ. Vogels-Neſt. Racine de Pannais Carote ou Paſtinet ſauvage. *VVild.* or *Covv-parſnep.* Vogelsneſt / Croonkensctrupt / [by ſommige] Moren Wilde Peenwort. Creſcit paſſim locis Campeſtribus ſiccis & arenoſis. Floret Julio & Auguſt.

Semen, rarò *Radix & Herba.*

Vires. *Eiſdem prædita eſt virtutibus, quibus Daucus Creticus, cujus quoque loco, in compoſitionibus adhiberi commodè poteſt. Semen calefacit & ſicc. 3. radix paulò imbecillius, herba adhuc minus; atten. aperit. Vſus præcipui in tuſſi, pleuriſi ſtranguria, reſerat Epar, Lienem, Ureteres, ciet menſes & molas, ſedat matricis ſuffocationes, ſtimulat venerem. Extrinſecus convenit radix peſſariis exiccat herba catharros (in lotionibus capitis) partu rientium promovet (in ſuffitu.)*

PRÆPARAT.

1. *Confect. ſem.*

2. ▽ *ſtillat.* Ex tota herba cum floribus ac radicibus Julio collecta.

3. *Ol. ſtillat.* Ex ſemine.

Vires. *Coercet ſeroſitatum affluxum ad articulos vulneratos.*]

HOFMAN. *Paſtinaca ſylveſtris* ſive *Daucus vulgaris.* Creſcit in locis campeſtribus, floret Iulio, colligitur manè in rore, Sole in Libr. & Lunâ in Cancr. exiſtentibus.

Vires. Calef. ſicc. atten. aper. &c.) *Seminis* hujus virtus etiam ſuo odore anti-ſaxatili domare impetum coagulatoris in *Duelech*, & ita venienti ſaburræ coagulandi adimere conciliabulum.

Quas eximias & admirandas Dauci ſeminis dotes priſcis etiam olim cognitas, ut patet ex *Dioſcorid. in Libr. 3. c. 69.* cum immortali Nominis ſui honore noviter etiam detexit *Ill. Helmontius in tr. de Lithiaſi cap. 1. & 7.* item *Gualterus Charleton in diatrib. de Lithiaſi. cap. 3.* cum cereviſiâ leptomerâ, cui ſemen *Dauci* infuſum.

¶ *CCXLIII. Perfoliata.*

Perfoliata vulgariſſima ſeu arvenſis, C. B. 1. Perfoliata, *Brunſ. Matth. Fuchſ. Dod. Cord. in D. Lon. Tab.* major *Trag.* perfoliatum vulgare flor. luteo, folio umbilicato, *Lob.* perfoliata vulgaris *Ger.* Germ. Durch-Wachs / Bruch-Wurtz. Perfoliate, Perſefeuille. *Through-Vax*, or *Thorough-Leaf.* Duerwas.

Creſcit in locis ſabuloſis. Floret Iunio.

OFFICIN. NAT.

Folia & Semen.

Vires. *Calf. & ſicc. (amari ſaporis) vulneraria eſt Vſus præcipui in vulneribus recentibus, Enterocelis (imprimis umbilici) tumidis artubus [exoſtoſi* Uberbein.] *ſtrumis ſive intrinſecus, ſive extrinſecus adhibere volupe ſit.*

OFFICIN. NAT.

▽ *ſtillat.* Ex integra herba florente.

¶ *CCXLIV. Malus Perſica.*

Perſicus, *Brunſ.* Perſica *Fuchſ. Cam.* perſica malus, *Lob. Tab. Ger.* malus perſica *Dod.* perſica arbor & ejus 1 genus, *Trag.* perſica molli carne & vulgaris, viridis & alba, C. B. 1. perſicus alba, & popularis. *Lon.* perſica viridis & alba. *Matthiol. Caſt.* Germanicè Perſich-Baum. Peſchier. *Peach-Tree, and Fruit.* Pferſick-boom / en Perſick-appel.

OFFICIN. NAT.

Folia, Flores, Nuclei, Fructus, ſed rarò, quippe hi facilè putreſcunt.

Vires. Fructus [*mala perſica, Arab. Sanch.*] *refrig. & humect. 2. nutrimenti ſunt pauci, facileque putreſcunt. Verum initio paſtus laxant alvum. Exiccata conſtipant, laudanturque in fluxu alvi &c.*

Flores, Folia *ac* Nuclei, *calfac. & ſicc. abſterg. Vſus præcip. (florum) in lumbricis infantum, in alvi laxatione, meſenterii obſtructione, ſeri purgatione, & ſim. [Nucleorum] in diureticis ac lithontripticis, in obſtructione Epatis, ardore ſtomachi. Extrinſecus adhibentur crebrò in emulſionibus dolori capitis dicatis, &c.*

PRÆ-

PRÆPARATA:

1. *Condit. Fructi.* 5. subtrahitur sc. exterior cuticula; hinc condiuntur, l. a.

N. *Aptiora ad conditnram censentur mala minora quàm præcocia.*

2. ▽ Ex floribus.

N. *Alvum infantum lubricam reddit, lumbricosque educit.*

3. ▽ *diuretica.* Vide l. 2. c. 38. ▽ diuretica ex nucleis.

4. *Syrup. de floribus persicæ.* Fit ex iteratis infusionibus, ut syr. ex infusione violarum.

Vires. *Bilem ac serosos humores educit, mesenterium reserat, vermes enecat.*

Dosis ad ℥ij.

5. *Conserva florum Persicæ.*

6. *Oleum.* Fit expressione.

Vires. *Sedat aurium, hæmorrhoidumque dolores ac tumores, colicos juvat (assumptum.)*

HOFMAN. *Malus Persica.)* Germ. Pfersichbaum. Hujus folia, flores & nuclei tantùm in usu sunt. Raró fructus, quia facilè putrescunt.

Vires. Flores, folia ac nuclei, calef. sicc. absterg. &c.) *Flores* alvum laxant & serosos humores subducunt. Ex *oleo nucleorum Persicorum* expresso & cum flor. Persicis infuso & l. a. clarificato fit oleum, cujus guttæ iij. vel 4. auribus in doloribus vel etiam in tinnitu ac strepitu aurium, nec non in difficultate audiendi insigni cum auxilio instillantur. Sedat etiam hæmorrhoidum dolores, & colicâ passione affectos juvat adsumptum. Ex *Floribus aqua* destillatur, & syrupus conficitur. *Folia* externè in capitis dolore fronti imponuntur. Et ex nucleis etiam Emulsiones præparari solent cum aq. solani in dolore capitis fronti applicandæ cum linteo.

[Malus Persica Armeniaca.
Est { Major. Baracocca, Cæs.
Minor. Præcocia *Brunf.* Persicus Armenia præcox. Ges. Germ. Marellen / Mammelàucken / Sommer-Pfersich. *Abricots,* Armenische Persen.]

Vires. *Mala melioris sunt nutrimenti quàm mala Persica, cordialia putantur & inter bellaria confecta pasta apponitur. Oleum è nucleis Persicis expresso aquatæ.*]

¶ *CCXLV. Persicaria.*

Persicaria est C. B. {
1. mitis maculosa & non maculosa.
2. urens hydropiper. *Hoc officinale.*
3. angustifolia.
4. minor, pulicaria pumila.

Dicitur ὑδροπέπερι Hydropiper, *Fuchs. Dod. Matth. Cord. in D. Cam. Cast. Ger.* persicaria 1. *Trag. Tab.* Mas *Lon.* mascula, *Brunf.* pers. urens *Lob.* aliis pulicaria. Germ. Flöh-Kraut / Wasser-Pfeffer / Mucken-Kraut. Persicaire, poivre Aquatic. Herbe aux puces. *Fleabane, Arsmart.* Vlooicruyt / Persickcruyt.

Crescit locis udis ac palustribus. Floret Julio & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Hydropiperis *Folia.*

Vires. *Calfac. & sicc. Usus præcipuus extrinsecus in vulneribus, tumoribus induratis, ulceribus inveteratis [in cataplasm.]*

N. 1. *Persicaria mitis habetur frigida, sed officinis inusitata est, ut species reliqua.*

N. 2. *Paracelsus in Hydropiperis descriptione admodum prolixus est.*

N. 3. *Sunt qui hâc herbâ, ad transplantationem morborum, præsertim incantatione introductorum utuntur.*

PRÆPAR.

1. ⊖. satis acre antiscorbuticum.

2. Essentia in lassitudine ulcerosa.

3. Unguentum doloribus podagricis demulcendis proficuum.

HOFMAN. *Persicaria.)* Hæc vel *est mitis maculosa* & non *maculosa*, vel *Urens hydropiper*; *illa fœmina, hæc mas.*

Miti nomen imposuit foliorum cum *Persicæ* mali foliis similitudo; quam *Th. Paracelsus Tom. 7. Parador. Libr. 1. cap. 3. p. 96* quoad singulares Ejus virtutes summis cumulat laudibus; ex quo *Cl. Helmontius* istud peculiare habere prædicat, ut si frigida saltem demergatur in aquam & super vulnus, aut ulcus aliquantisper intepescat, mox cœnoso defodiatur loco, ubi putrere incipiat, etiam attrahere ex ægro, quicquid nocuum erit. *in tr. de Magnetic. vulner. curat. Et in tr. Butler. Persicariam* hanc solo attactu dolores atroces confestim tollere vel saltem sublevare docet. *Iohann. Hartmannus* in suâ Praxi chemiatricâ Persicariam in fine Septembris & Octobr. collectam ad Morbum Gallicum commendat, si ex eâ aqua per Alembicum destilletur.

Urentis & Acris seu Hydropiperis folia calef. & sicc. &c.) Huic D. *Autor* adscribit tantas virtutes, quas jam Miti maculosæ adsignavimus; sed minus rectè *vid. Th. Paracels. l. c.*

¶ *CCXLVI. Petasites.*

Πετασίτης, Pestilentz-Wurtz / Regen-Krafft. Le petasites, ou Glouteron. *Butterbur.* Dock-bladeren en pestilentiale wortel.

{ Major, mas, flore luteo. *Hæc usualis.*
Minor, fœmina, flore albo.

Dicitur Petasites. *Trag. Fuchs. Dod. Cord. Lob. Lon. Tab. Ger.* mas, *Cam.* major, *Matthiol. Cast.* major & vulgaris, C. B. 1.

Crescit in locis humidis. Floret initio veris.

OFFICIN. NAT.

Radix, quæ gummosa est.

Vires. *Calf. & sicc. 2. part. est tenuium, amari saporis, atten. aper. sudorifica est ac alexipharmaca in peste, in lypothymia uterina, morbis pectoris, à mucilagine tartarea oriundis, Exempli gratia, tussi, asthmate. Extrinsecus commendatur ad bubones & ulcera maligna.*

N. *Substitui potest costo, quippe viribus eidem æquipollere compertum est.*

PRÆPARAT.

1. ▽. Ex radicibus vel ex tota h.

2. *Oleum stillat.* sed rarum est.

3. *Extractum.*

HOFMAN. *Petasites.)* Germ. Pestilentz-Wurtzel.

Radix resinosa in usu est, quæ ab initio veris colligitur.

Vires. Calefac. sicc. attenuat, aperit. &c.) diaphoretica & alexipharmaca est, item uterina &c. ingreditur *Tincturam meam bezoardicam*, & commendatur etiam in pectoris ac pulmonum affectibus à materiâ tartareâ ortis, ut tussi, asthmate &c. *Essentia & extractum resinosum* exinde parari potest.

¶ *CCXLVII. Petroselinum.*

Apium hortense, seu petroselinum vulgare, C. B.1. Petrosel. *Trag. Brunf. Cord.* vulgare seu nativ. *Lob.* hortense, *Matth. Lob. Dod. Cast. Ger.* sativum, *Tab.* Apium selinum Dioscor. Petroselinum, persilium, oreoselinum, *Fuchs.* Arab. Karphi, Peterlin / Petersilg / Garten-Eppich. Persil. *Common Parsley.* Gemeyne Peterselie/ Perselie.

N. *Petroselinum verum seu veterum est petrosel. Macedonicum (quod sequitur.)*

Gaudet solo humido, colitur in hortis. Floret Iunio, Iulio & Aug.

OFFICIN. NAT.

Radix, (colligitur vere.) *Semen*, (colligitur August.) & *Folia.*

Vires. *Calf. & sicc. in princ. 2. atten. aper. exterg. diuretica sunt, Epatica, &c. Usus pracip. in obstructione Pulmonum, Epatis, Lienis, Renum, ac Vesicæ, & hinc in tussi, Ictero, Cachexia, calculo, sabulo, mensibus obstructis, asthmate, &c. Extrinsecus resolvunt humores calidos (inprimis oculorum suggillationes) impediunt capillorum casum (cum Abrotan.) imminuunt lac (mammis imposita) adeoque mulierculis nostratibus usui sunt in ablactatione infantum.*

N. *Forest. l. 16. 6. commendat ad tussim puerorum ℞. Succ. Petr. ℥ß. Lact. muliebr. ℥ j. Cumin. ℈ j. M. da tepidè.*

PRÆPARATA.

▽ *stillat.* Ex integra planta cum radice, coll. initio veris.

HOFMAN. *Petroselinum.*) *Apium hortense* Germ. Petrosilien Herba est notissima, cujus radices, semen & folia sunt in creberrimo usu. *Vide de hujus viribus D. Authorem.* Et Aquam Nephriticam in Thesaur. Pharmaceutic. annexo sect. 1. num. 52.

¶ *CCXLVIII. Petroselinum Montanum.*

Ὀρεοσέλινον, *Dod. Lob. Clus.* in f. 1. *Tab.* Apium montanum, *Cast.* folio ampliore, C. B. 6. Elaphoselinum, polychreston. *Cord.* Berg-Peterlein/ Berg-Eppich/ Hirsch-Peterlein / wilde Petersilien. Persil de montagne. Ache. *Mountain-Parsley*, or *Mountain smallage*, or *vvild Parsley.* Wilde Peterselie / Berg-peterselie/ of Eppich.

Crescit in locis montanis, sabulosis, ut & in hortis.

OFFICIN. NAT.

Radix atque *Semen.*

Vires. *Calf. & sicc. 3. est alexipharmacum, sudoriferum, diureticum, discutiens. Usus pracip. in calculo Renum & Vesicæ; in peste (sudorem eliciendo) in morbis & flatibus, in stranguria.*

HOFMAN. *Petroselinum Montanum.*) *Apium Montanum.* German. Berg-Eppich. Vel est *Nigrum*, ob folia nigriora; *vel album.*

In montosis & arenosis tractibus reperitur, ut & in hortis nostris colitur.

Vires. Calefac. sicc. &c.) attenuat, aperit, incidit, diuretica est, ac lithontriptica, emenagoga, viscerum obstructiones reserat, ictero medetur & Pesti, unde & alexipharmaca est.

¶ *CCXLIX. Petroselinum Macedonicum.*

Πετροσέλινον Macedonicum, *Matthiol. Lob. Cast. Dod. Tab.* aliàs Apium saxatile, Peterlein / Stein-Eppich/ Stein-Peterlein. Persil Macedonic. *Stone parsley of Macedonia.* Macedonische of Steenpeterselie.

Colitur apud nos in hortis. Gaudet solo sabuloso ac saxoso.

OFFICIN. NAT.

Vires. *Calf. sicc. (3.) absterg. atten. aper. alexipharmacum est, unde & Theriacæ compositionem ingreditur. Usus pracip. in urina ac mensibus ciendis; in reliquis cum viribus petroselinorum speciebus adscriptis convenit. Adhibetur & morbis veneficio introductis.*

HOFMAN. *Petroselinum Macedonicum.*) *Apium Macedonicum.* Germ. Peterlein. Stein-Eppich.

Gaudet asperis, lapidosis, saxosis & apricis locis, imò interdum ex ipsis saxorum rimis emicat.

Hujus semen in usu est; alexipharmacum, unde & *Theriacam* & *Tincturam meam Bezoardicam* ingreditur.

¶ *CCL. Peucedanum.*

Πευκέδανος, Peucedanum, *Trag. Fuchs. Dod. Cord. in D. Lob. Lon. Ger. Tab. 1. Cam. Matth. Cast.* Peucedanum, C. B. 1. & 2. aliis fœniculum porcinum, German. Haar-Strang/ Sau-Fenchel/ Schwebel-Wurtz/ Hinnen-Gall. Peucedane, ou Queuë de Pourceau. *Hogs-Fennel*, or *Sulphur-vvort.* Solferwortel/ Verckens Venckel.

Crescit in montibus opacis. Colitur & in hortis: floret Iulio.

N. 1. *C. B. duplex facit Peucedanum, alterum Italicum, alterum Germanicum: Verum enimverò promiscuè in usum accersiri poterunt.*

N. 2. *Radicem Peucedani officinis usualem, non esse legitimam. Vid. ap. Matthiol. & Castor.*

OFFICIN. NATIVA.

Radix colligenda, Vere Autumnove.

N. *Radix imprægnata est succo resinoso, qui tamen in usum medicum nondum venit, licèt alias magni fiat.*

Vires. *Calf. & sicc. 3. aper. atten. expectorat, mucilaginem tartaream bilemque educit. Usus pracip. in affectibus pectoris, tussi, inflationibus* (so die Lung in den Hals steiget/) *sim. in obstruct. Epatis, Lienis, Renum, ciet urinam, calculum atterit & expellit. Extrinsecus in Hemicrania, aliisque generibus cephalalgiæ à catarrhis ortum ducentibus, in tumoribus renitentibus, inveteratis mundificandis, promovet capillorum proventum, &c.*

PRÆPAR.

1. *Sal.* } quæ raro prostant officinalia.
2. *Oleum stillat.* }

HOFMAN. *Peucedanum.*) Germ. Haarstrang.

Dividitur vulgo *Peucedanum* in *Minus sive Germanicum*, & *Majus sive Italicum.* De *Germanico* hoc loco tractamus; *Italicum* à nonnullis *Libanotis Nigra* inscribitur.

Herba & radix in usu sunt.

Vires. Calefac. sicc. aper. atten. expectorat &c.) Hujus præcipuus usus est in affectibus pulmonum à materia tartareâ ortis in viscerum obstructionibus, urinam pellit, lithontripticum est. Externè præter vires ab *Autore* recensitas valet etiam in scabie senum siccâ pro balneo.

¶ CCLI. *Pimpinella, Bipenella.*

Τραγοσέλινον Bibinella, Bimpinella, Bibernell. Bibinell/ Stein-Peterlein / Bocks - Peterlein. Pimpinelle. Pimpernelle d'Almagre. German. *Burnet (vvith some) Stone parsley, and Saxifrage.* Duytsche Pimpinelle.

Bibinella { saxifraga { major / minor } *promiscuè usuales.* / sanguisorba Italica. *Vide sanguisorba.* }

Major est Pimpinella saxifraga, major candida, C.B. 1. Pimpinella, *Cord. Lon. Trag. Fuchs. Lob. Cast.* Pimpinella saxifraga major, *Dod.* Tragoselinum majus, *Tab.*

N. 1. *Hujus radici adnascitur quibusdam in locis granum rubeum, quo utuntur Tinctores ad colorem Carmesinum, unde sunt qui pro cocco habent.*

Minor, est pimpin. minor. C. B. 4. minor *Fuchs.* pimp. saxifrag. minor, *Cam.* Tragoselinum petræum, *Tab.* saxifrag. parva, *Dod.*

N. 2. *Hæc præstantissima est, petroselini Macedonici loco compositiones ingredi potest, si id deficiat.*

Gaudent solo pingui, sed inculto: Florent Iulio, & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Radix, Folia, Semen.

Vires. *Calf. & sicc. (major. in princ. 2. minor. compl. g. 3.) atten. aper. absterg. sudorifica est, lithonthriptica, vulneraria, &c. saporis acris. Usus præcip. in præcavendis ac curandis venenis ac contagiosis morbis, in reserandis obstructionibus hepatis, Renum, Pulmonum, mensium. In arena, calculo ac stranguria, in colicis doloribus, tussi, asthmate, peripneumonia: in cruditate ac imbecillitate ventriculi: in lue venerea: Antidotus item est argenti vivi. Extrinsecus valet: in maculis faciei abstergendis: In odontalgia: auget lac, maturat bubones, cancrososque tumores, mundificat ac consolidat vulnera, tam recentia, quàm inveterata.*

PRÆPARATA.

1. *Condit.* Ex radice.
2. *Confect.* Ex radice vel ex semine.
3. *Conserv.* Ex semine.
4. *Aqua stillat.* Ex radice ac integra herbâ florente Iunio mense collecta.
5. *Oleum stillat.* Ex tota planta cum radice.

N. *Sunt qui in vino rubello semen macerant rursum, exsiccant, atque sic oleum exprimere conantur.*

6. *Sal.* Ex cinere.

HOFMAN. *Pimpinella.*) Germ. Bibinell. Vel est *saxifraga*, vel *Sanguisorba, Italica, Saxifraga* est vel *major* vel *minor*, Alii etiam *Mediam* addunt. *Minor* dicitur *Tragoselinum petræum*, quia hirci odorem redolet. De *Sanguisorbâ* vide suo loco.

Asperis & Saxosis locis delectatur; Floret Iulio, Augusto.

Vires. Calefac. sicc. atten. aper. absterg. &c.) Antidotus est Mercurii vivi. Ingrediens est *pulveris stomachalis* Quercet. Et pulverem hujus radicis puerperæ etiam usurpant in doloribus post partum. Hæc cocta cum aquâ & butyro in dysenteriâ commendatur, cujus scutella sumatur mane & vesperi, aliàs plurimum valet ad sanguinem depurandum. *Lazar. River. Cent. 3. observ. 84.*

Folia Ejus incisa & in vino infusa epota vini acidum corrigunt.

De Pimpinella hæc habet D. D. ELSHOTIUS in sua Destillatoria Curiosa.

Pimpinellarum familia commodè dispescitur in binas classes. Priore comprehenduntur Pimpinellæ Sanguisorbæ *dictæ, numero 4. nimirum Major, Minor, hirsuta, Minor, lævis, & Inodora. Posteriorem occupant Pimpinellæ* Saxifragæ *cognominatæ, quarum quinæ recensentur à* Casparo Bauhino *in Pinace: Scilicet Major umbella candida, Major altera, Major umbella rubente, Minor, Tenuifolia. Quibus addi possunt eidem Bauhino adhuc incognitæ: quales sunt Pimpinella maxima Canadensis Iac. Cornuti, Pimpinella maxima Canad. spica rubra longa, & spica rubra conglomerata Rob. Morisoni, itemque Pimpinella agrimonoides horti Patavini.*

At verò præter enumeratas has omnes, alia quædam species spontanea crescit apud nos ad pagos urbi proximos, quam ob certas rationes Pimpinellam cæruleam *appellabimus. Eam ipsam autem reperi insuper tum prope* Steinfurt, *loco sex milliaribus hinc distante, ubi in usum officinæ Aulicæ Hortus Medicinalis excolitur: tum circa* Francofurtum *ad Viadrum.*

Faciem si spectes, ad Sanguisorbas *planta haud pertinet, verùm ad* Saxifragas: *atque inter Saxifragas illi quæ* Major umbella candida *nuncupatur, quàm proximè accedit. Ab eadem contrà differt. 1. Solo natali. Pimpinella namque cærulea in terra nigricante, altera in arenosis provenit. 2. Pimpinellæ cæruleæ radix, extrà pulli est coloris, intus albidi: alterius radix, tam foris, quàm intus albicat. 3. Præterea radices illius succo interius turgent cærulescente, qui in vulgari nuspiam apparet: unde etiam nomen* Pimpinellæ saxifragæ cæruleæ *ipsi indere, nobis visum fuit haud inopportunum.*

Experim. 1. *Mirum autem est, latuisse hactenus tam elegans spectaculum, quod ex Stirpe hac oculis subjicere valet Destillatoria. Etenim si radicibus concisis, tam recentibus, quàm exsiccatis Spir. vini superfuderis, tingitur is flavo colore: quod si ipsum porro per Alembicum destilles, liquor transit summè sapphirinus. Obstupescent spectatores rerum ignari, & fucum subesse pene non jurabunt.*

Experim. 2. *Quòd si verò radices sectas, aut insuper contusas, in oleum terebinthi juxta cum aquæ triplo infundas, subinde agitando vitrum, tunc oleum innatans stando cærulescit: sin postmodum omnia per arenam forti calore pellas, evanescit color cæruleus, & oleum aquæ supernatans colorem præ se fert aureum.*

Experim. 3. *Porro verò si ad Medicos simul usus transferre operationem hanc libuerit, & speciatim parare* Aquam physagogam cæruleam, *infundantur juxta cum radicibus illius Pimpinellæ Semen anisi, fœniculi, & cætera carminativa.*

Experim. 4. *Si animus est conficiendi* Aquam contra Calculum cæruleam, *injiciantur unà Semen Alkekengi, petroselini, & id genus alia. Plus tamen oportet esse radicum Pimpinellæ, quàm cæterorum, si color prævalere cæruleus debet.*

Experim. 5. *Si mediam partem radicum Pimpinellæ cæruleæ cum media parte herbæ Roris solis commisceas, & in vini spiritu infundas, profluet is per alembicum colore maximoper quam eleganti: fracta nimirum cærulescentia per rubedinem Rori solis congenitam.*

Cautelæ 1. *Colorem hunc sapphirinum ex radicibus istis, liquor aqueus extrahit nullus: sed oportet esse*

liquorem

liquorem spirituosum. Præstant tamen adhuc oleaginosi liquores ob majorem cognationem, quæ ipsis cum succo radicum resinoso intercedit. Addiscere id etiam licet, si ipsis oleum citri affuderis, quippe in illud post brevem moram colorem suum cæruleum deponunt.

2. *Destillatio in his operationibus non lentè nimis instituenda, alias albicat liquor transiens: verùm paulò incitatiùs, ita primus quidem liquor ex cyaneo albescit, sed posterior perfectè sapphirinus apparet.*

3. *Color iste cæruleus, saltem ut in duobus prioribus experimentis animadverti, non est usquequaque durabilis: sed post tres aut quatuor menses in flavedinem degenerat. Diutius tamen durabit, si extra Solis radios & in loco frigido servetur.*

4. *Radices istæ colligi possunt vere, æstate aut autumno, & per hyemem servari: tam enim recentes, quàm siccæ ad hæc phænomena aptæ sunt: quamvis per vetustatem dissipato succo cæruleo, aliarum more radicum fiant inutiles.*

5. *Recentissimas aliquando radices Oleo terebinthi solo imbuimus, observando sequenti die, marinum colorem, non verò cæruleum emersisse: & quamvis postea aquæ triplum adderemus, fortiter per vices movendo, mansit tamen color marinus supernatanti oleo.*

§ CCLII. *Pinaster seu pinus sylvestris.*

Pinus
- Sativa. *Vide loco sequenti.*
- Sylvest.
  - montana
    - 1. Fructifera
    - 2.3. Sterilis
  - maritima major & minor, &c.

  promiscuè usuales.

Videatur Pinus sylv. *Brunfelf. Trag. Lob. Matthiol. Cast. Dod. Tab. &c.*

OFFICIN. NATIVA.

Cortex, Folia, Nuces, Resina.

Vires. *Cortex & folia refrig. & sicc. adstringunt. Usus præcip. (externi) in dysenteria, fluore mensium (suffiendo.)*

PRÆPARATA.

1. ▽ *stillat.* Ex conis viridibus.

Vires. *Rugas faciei delet & mammas admodum in virginibus exuberantes cohibet (impositum cum linteolis.)*

2. *Oleum.* Fit ex ligno per descensum igne leni, ut oleum ex abiete.

N. *Forsan hoc oleum est officinis Templinum dictum, sive tedæ, quod ab impostoribus Agyrtis vulgo venditur pro Balsamo sulphuris.*

Vires. *Impetigines sanat inunctum: Verrucas consumit vulneratis verrucis inditum.*

Hofman. *Pinaster seu Pinus sylvestris.*) *Pinus* vel *sativa aut domestica est*, vel *sylvestris*. De *sativa* in sequentibus. De *sylvestri* autem hoc loco, quæ variis in locis sponte provenit, Germ. wilder Fichten-Baum.

Hujus in montibus saxosis vastior ac procerior proventus. Proprium ei est, ut falso solo latissimè fruticet. Prout & in nemore nostro Hallensi Dannenwäldgen satis luxuriat.

§ CCLIII. *Pinus & Pinea.*

Πίτυς, Pinus, *Brunf. Trag. Dod. Cord. in D. Lon. Cast.* pinus domestica, *Matth. Tab.* pinus sativa, *Ger.* pinus vulgatissima, *Lob.* pinus Italica, *Cam.* pinus sativa, C.B. 1. Arab. Sonabar. Fichtenbaum / Hertz-Baum / Kinn-Holtz / Foren-Holtz. Le pin & pignet. *Pine-Tree.* Pyn-boom.

OFFICIN. NAT.

Nuces pineæ, *Cortex & Folia.*

Vires. Nuces *pineæ* (*strobili, coni, coccali & conaria veteribus*) *caliditate temperata sunt & humidæ, maturant, leniunt, agglutinant, resolvunt, impinguant, adeoque nucleorum Usus præcipuus est in phthisi, (quia nutriunt bene) tussi, stranguria ac acrimonia urinæ mitiganda: segnem excitant Venerem, ulcera Renum mundificant, &c.*

Cortices & folia *viribus conveniunt cum cort. & fol. pini sylvest.*

PRÆPARAT.

1. *Oleum.* Exprimitur ex nucleis.
2. *Confect.* nucleorum.
3. Loch de pino.

Hofman. *Pinus & Pineæ.*) Hic intelligitur *Pinus sativa*, cujus fructus sunt *pineæ seu strobili, coni, coccali & conaria veteribus*, German. Pinien oder Zirbelnüsse dictæ.

Vires. Nuces Pineæ, calidæ & humidæ sunt temperatæ &c.) Harum usus potissimus est in atrophiâ, phthisi, tussi, &c. segnem excitant venerem, dum uberiorem citrà vim stimulantem seminis suppeditant copiam. Duplici enim modo agunt, quæ ad Venerem stimulandam adhibentur, medicamina; Quædam seminis augent materiam, qualia sunt amygdalæ, Pineæ dictæ, pistaceæ, chocolate, ex Cacao amygdalinis fructibus composita; Quædam stimulum genitalium partium titillationi addunt, ut sunt aromata & his affinia, ut Cardamom. Cubeb. caryophyll. Ambra, Zibethum &c. Hisce accedunt, quæ singulari vi specificâ agunt, qualia sperma cervi, transfosso cervo statim ex vasis spermaticis cum vino haustum; rasura cornu tauri in coitu abrasa, &c.

§ CCLIV. *Piper.*

Πέπερι, Arab. Fulfel, Filfel, Pfeffer. du poivre. *Pepper.* Peper.

- Rotundum
  - Album: *hoc omnium præstantissimum.*
  - Nigrum: *succedit albo.*
- Longum Macropiper.
  - Orient. minus, *Tab. hoc usuale.*
  - Occidentale majus, *Tab.*

Album, dicitur piper album *Matth. Lob. Fragos. Clus. Cast. Tab.* Piper rotundum album; *Cord. hist.* Piper rotundum album, C. B. 2.

Crescit rotundum in Malvar ac finitimis Insulis Iavæ, Sunda, &c. fructusque est plantæ cujusdam, quæ arboribus instar convolvuli circumducitur.

Eligendum recens, ponderosum, plenum, acre, non cariosum.

Vires. *Calf. & sicc. 3. incid. atten. aper. resol. Usus præcip. in frigiditate ac cruditate ventriculi, colicis doloribus (præstat album) in visus imbecillitate (quia flatus discutit.) Extrinsecus in apophlegmatismis, gargarismis, sternutatoriis, sedat odontalgiam, columellam tumidam imminuit, nervorum affectus frigidos juvat.*

N. 1. *Vis piperis volatilis valde est. Vitentur ergò præparationes in quibus volatile evanescit, e. g. Extractorum præparationes.*

N. 2. *Vulgus piper longum in paroxysmis febrium*

exhibere solet, id quod non nisi in principio locum habere potest.

PRÆPAR.

[Piper in racemis conditum antehac fuit apportatum.]

1. *Spec. diatrion. pipereôn.* V. D.
2. *Tragea seu species fortes.* V. l. 2.
3. *Oleum piperinum stillat.* Fit ex nigro, ad modum, quo ex reliquis aromatibus.

N. *Piper parcissimè oleum dat (scilicet ℔ j. dat ℈j. circiter) ideoque* ▽ *destillata aliquoties super remanentiam seu caput mortuum refundenda erit.*

Vires. *Admodum penetrabile est, flatus discutit; paroxysmum tertianæ præcavet, si hor. 2. ante paroxysmum exhibeatur, purgato tamen corpore. Extrinsecus admiscetur inunctionibus dorsi in febribus.*

Dosis gr. ij. iij. iv. &c.

4. *Ol.* de piperibus.

HOFMAN. *Piper.*) vel est *rotundum*, vel *oblongum*. *Rotundum vel album est*, quod omnium præstantissimum, *vel Nigrum*, quod albo succedit. *Longum* vel *Orientale minus*, quod usuale, vel *Occidentale majus*. Planta, in quâ crescit, est convolvuli species, si modum crescendi inspiciamus, nam arbores ac bacillos eodem modo, quo convolvuli, scandit. Caulis hujus est instar vitis, vel lupi salictarii, qui ad perticas servatur, absque cujus adminiculo adsurgere & crescere nequit, multas admittens frondes, altitudine interdum salices superat perticales, in quâvis fronde quinque vel sex, vel septem ramusculi crescunt, digiti longitudine, ex quibus piper instar racemorum propululat, viridescens instar immaturarum uvarum.

Cæterùm *piper* provenit non solùm in Malavar, sed maximâ quantitate nascitur in regno Iava in Bantamensi Provinciâ, Iambensi Sumatræ tractu. Maturescit Septembri, & Octobri, colligitur Novembri, Decembri & Ianuario. *Jacobus Bontius de Medicinâ Indorum p. m. 27. in Not. ad Garc. ab Ort.*

Longum in Bengalâ potissimum crescit, quæ Regio 50. leucarum spatio à Malavar. distat.

Vires. Calefac. siccat, incid. atten. aper. resol. &c.) Unde hujus usus est in acidâ cruditate ventriculi, si scilicet ante cibum quatuor vel quinque grana leviusculè incisa deglutiantur; medetur etiam colicæ passioni; & frigidam cerebri intemperiem emendat, ex quâ dolores capitis emergunt, ℞. piperis longi. Succini albi, fac inde sacculum, ac calidum suturæ coronali impone. Item, ℞. pulver. piper. q. v. subige cum albumine ovi & temporibus applica in contumaci capitis dolore & sæpius repete, aut nuchæ impone. Alvum etiam subducit in prunis. Grana piperis cum Sp. V. instante accessione febrili, vulgus exhibere solet, sæpè cum ζωφορίᾳ interdum etiam δυσφορίᾳ. *Franciscus Ioel Sect. 11. de febribus.* Novem Piperis integra grana plures dies deglutita à quartanâ liberare asserit. *Ejus etiam oleum* ad gutt. v. vel vj. imminente horrore cum Sp. V. nonnulli propinant, purgatione abstersivâ prius præmissâ. Piperis nigri foliis utuntur Indi ad colicam passionem, aliosque frigidos affectus.

N. Piperis racemi virentes adhuc & immaturi condiuntur etiam aceto ac Muriâ, quod conditura genus Indi generali vocabulo Achar vocant. Ac tali modo condiuntur etiam Zinziber viride radices galangæ, caryophillorum racemi. Ac in locis ad orexin excitandam & ciborum concoctionem nihil sanius reperiri potest.

¶ CCLV. *Pistacia.*

Πιςακία, pistacia, *Matth. Cord. Lon. Dod. Lob. Cast. Cam. Tab. Ger.* Terebinthus Indica Theophrasti, *Lob.* C. B. 1. Arbor est Indicæ Terebintho similis.

Nascitur in Persia, Arabia, Syria, India. Quin & Italiæ indigena facta est.

OFFICIN. NAT.

Fructus (*Pistacia*, phisticia, βιςακία, Fistici Pimper-Nüßlein.) Pistaches, *Pistaches*, or *Fistick-Nuts.* Pistacien/ Fistice-Noten. Sunt Nuclei duplici vestiti putamine, primò exteriore coriaceo, hinc lapideo, quod nucleum proximè continet, membranula rubella circumdatum.

Eligendi nuclei recentes, ponderosi, extrinsecus albidi, intrinsecus virides, non rancidi, in apice aliquantulum patentes.

Vires. *Calf. 2. humect. 1. atten. aper. Usus præcip. in mucilagine pulmon. obstruct. Epatis, roborant stomachum, arcent nauseam ac vomitum, exiccant appetitum, bonum suppeditant nutrimentum.*

PRÆPAR.

Oleum exprimitur ex nucleis.

HOFMAN. *Pistacia.*) *Terebinthus Indica Theophrasti Lobel.* sic communiter statuitur *Pistaciorum* Arborem *Terebinthum Theophrasti* esse, sed aliter sentit *Dominicus Chabræus l. c. in append.* p. 597. dum inquit, fuimus aliquando & Nos in eâ opinione, sed δεύτεραι φροντίδες vicêre. Unde *in Stirpium sciographiâ p. 19. de Terebintho Indica sic loquitur.* Hujus fructus *Pistaciis* bonitate minimè cedere, iisque esse similes, atque ex racemis pendere ut illas sed breviores esse & rotundiores. Sic effecit affinitas, ut pro *Pistaciis* à nonnullis habeantur.

Arbor copiosè provenit non solùm in Indiâ, sed etiam in Persiâ, Americâ & Mesopotamiâ.

Fructus, Pistacia, avellanam referunt oblongam cortice albo crustoso magis, quàm osseo, externâ tunicâ aridâ cinereâ, decidua, medulla interna viridi, dulci, subacri.

Vires. Calefac. humect. atten. aperit. &c.) Impinguant, roborant, obstructiones hepatis referant, ventriculum confortant. Ad Venerem excitandam commendantur, macie & marasmo affectis prosunt. *Vid. & Ol. Worm. in Musæo. p. 111.*

¶ CCLVI. *Plantago.*

Ἀρνόγλωσσον, Wegerich. Plantain. *Plantan,* Wegbree.

Species plantag. usualiores sunt tres.

1. Dicitur plantago latifol. sinuata. C. B. 2. rubra, *Trag. Brunfelf.* major & 1. *Lon.* major, *Matth. Fuchs. Dod. Cast. Tab. Cam.* latifolia, *Cord.* latifol. levis, *Lob.*

2. Plantago latifolia incana, C. B. 3. Plant. major, *Matthiol. Lon. Cam.* latifol. minor Dioscoridis, *Tab.* major incana, *Lob.* Plantago media *Fuchs. Dod.*

3. Plantago angustifolia major, C. B. 1. plant. minor, *Fuchs. Dod. Lon.* media, *Cast.* plantago lanceolata, *Trag. Tab.* plantago longa, *Matthiol.* plantago quinquenervia, *Lob.* Ribvvort. Hontsribbe.

Crescunt locis herbosis, florent Majo & Iunio.

OFFICIN. NAT.

Semen, Folia, Radix.

Vires. *Refrigerant & sicc. 2. absterg. incrass. epaticæ sunt ac vulneraria. Usus præcip. in fluxionibus cujuscunque generis. Exempli gratia, alvi, expuitione sanguinolenta, gonorrhæa, mictione involuntaria, immensium profluvio, in febribus, & sim. Extrinsecus in mundificandis consolidandisque vulneribus ac ulceribus inveteratis.*

PRÆPARATA.

1. *Succus inspissatus,* extractus ex foliis.
2. ▽. *Stillat.* Ex herb. integr.
3. *Syrupus de succo.*
4. *Extractum.*
5. *Species diaplantaginis Mynsichti.*

HOFMAN.

HOFMAN. *Plantago.*) *Veterum Arnoglossum.* German. Wegerich.

Vires. 1. frig. & sicc. absterg. incrass. &c.) adstringit etiam, unde ad omnis generis inflammationes, febres ardentes symptomaticas, ex vulneribus, item ad vulnera ac ulcera usus ejus est ineffabilis, vel in formâ decocti, vel Essentiæ. Radix lota recens ex terrâ extracta cultro rasa & auris meatui indita dolores dentium mitigare dicitur.

¶ CCLVII. *Pæonia.*

Παιωνία, Arab. Feonia, Poeonien/ Benig-Rosen/ Pfingst-Rosen/ Gicht-Rosen/ Königs-Blum. De la pivoine, *Pæony*, or *Piony*. Mâle & Femelle. Pioene Manneken en Wiifken.

- Mas, C. B. 1. *Hæc præpollet.*
- Fœmina
  - flor. simpl. C. B. 2. *&c.*
  - flore pleno, C. B. 12. *&c.*

Mas dicitur: Pœonia nobilior vel 2. *Trag.* pœonia mas. *Matth. Cord. in D. Lob. Tab. Ger.* Pœonia folio nigricante splendido, C. B. 1. Fœmina nuncupatur pæonia, *Trag. Lon.* pœon. fœmina, *Brunfels. Fuchs. Cord. in D. Lob. Cam.* pœonia fœmina altera, *Dod.* pœonia vulgaris fœmina; *Clus. hist.* pœonia communis vel fœmina, C. B. 2.

N. *Discernuntur invicem Mas & Fœmina foliis & radice. Mas est foliis nigricantibus splendidis, juglandis folia æmulantibus, radice digitali crassa, alba, seu mas non unâ radice nixus est; sed plures habet, Fœmina variat colore foliorum. Est folio utrinque virente & glabro, caule hirsuto, flore vel simplici, vel pleno, foliis helleborum æmulatur, radicibus seu balani longiores circiter octo aut sex adhærent. Mas plures habet, &c.*

Coluntur in hortis. Florent Majo.

OFFICIN. NAT.

Radix, *Semen* seu grana: *Flores*.

Radix effodienda est Vere, ☾ decrescente (3. ante novilunium.) Alii effodiunt ☉ existente in ♌ dieque ac hora solaribus, ☾ decrescente. Flores colligendi sunt Majo, Semen Augusto.

N. *Pæonia flore multiplici, rarò semen producit.*

Vires. *Calf. & sicc. 2. saporis est subdulcis ac subacris, seu amari, subastringit. Usus præcip. in affectibus* Cephalicis, *Epilepsia, incubo, &c.* Uterinis, *mensibus obstructis, lochiis purgandis, doloreque post partum mitigando, Epatis obstructione. Extrinsecus suspenduntur grana ac radix de collo pro arcenda Epilepsia.*

PRÆPARATA.

℞ 1. ▽ Ex floribus, additâque si placet radice.

2. *Syr.* Ex infusione florum.

[Prostat alibi Mel pœoniatum pro puerulis Epilepticis lambile.]

3. *Extract.* Ex floribus exiccatis.

[Extractum diapœon. Mind.]

4. *Conserv.* Ex floribus.

5. *Sal.* Ex incinerata integra planta.

6. *Fecula.* Ex radice, l. a.

7. *Oleum still.* Ex granis elicitur cum ▽ fermentat. l. comm.

HOFMAN. *Pæonia.*) *Datur Mas & Fæmina*, quæ foliis & radice discernuntur, ut *D. Autor* describit.

Radix effodienda est vere &c.)

Radix mirificâ quâdam potestate specificâ morbi caduci seminaria elidit, hominémque ab ejus insultibus tutum reddit, sed tempestivè colligenda est, aliàs sine successu usurpatur. Sed optandum foret, ut, antequàm Astrologorum placitis tantum tribuamus, siderum in simplicia influxûs severis ac idoneis experimentis manifestius quàm hactenus factum est, evincatur. Nonnulli *Radicem pæoniæ* effodiunt Lunâ decrescente, Sole existente in ♌, die ac horâ solaribus. Sed alii rectius colligunt in Martio tribus ultimis diebus Lunæ decrescentis antè novilunium post mediam noctem manè antè Solis ortum, Sole existente in Ariete (♈) & Lunâ in ♈. Flores colligendi sunt in Majo, & semen in Augusto.

¶ Polium Creticum.

Polium Montanum aliis præfertur, inprimis Creticum, Cretischer Poley. Polium de Crete cretick *Poley* or *Polium*. Cretische Polium.

Vires. *Calef. & sicc. 2. viscera aperit, ciet menses & urinam, ad serpentum ictus utile,* [*Theriacam ingreditur.*] *Externè fronti imponitur virescens ad suffusionem, vulnerarium audit.*

CCLVIII. *Polygonum.*

Πολύγονον,
- Majus, varii generis est, *è quibus usuale latifolium*, *C. B.* 1.
- Minus variorum itidem generum, *quæ cuncta minus usualia sunt.*

Dicitur centumnodia, *Lob. Brunf.* Polyg. mas, *Matthiol. Fuchs. Dod. Cord. Cast. Trag.* vulgare, *Cam.* majus, *Lon. Tab.* German. Weg-Graß/ Wegdritt/ Denn-Graß/ Blut-Kraut. Centinodia, la Renouée. *Knotgrass.* Duysentknoop.

Crescit locis incultis, aridis ac juxta vias. Floret integrâ ferè æstate.

OFFICIN. NAT.

Herba.

Vires. *Refrig. 2. (al. in princ. 3.) sicc. astring. vulneraria est. Usus præcip. in sistendis fluxibus quibuscunque, diarrhæa, dysenter. Fluxu uter. vomitu. Hæmorrhagia narium. Extrinsec. prodest vulneribus, ulceribus; inflammationibus oculorum, mammæ tumoribus, febri tertianæ (carpis imposita.)*

PRÆPARAT.

▽ *stillat.* Ex herba collecta in principio Augusti.

CCLIX. *Polygonatum.*

Est
- Latifolium, varii generis, *è quibus usuale vulgare*, C. B. 1.
- Angustifolium, varii generis, *quæ minus usualia.*

Dicitur Sigillum Salomonis, latifolium; *Trag.* polygonatum. *Matth. Cast.* vulgare; *Cam.* latifolium, *Fuchs. Dod. Tab.* majus, *Lon.* German. Weiß-Wurtz. *Seau de Salomon. Solomons Seal.* Salomons Segel.

Crescit in sylvis & collibus, Floret Majo.

OFFICIN. NAT.

Radix, rarò *Folia*, rarò *Baccæ*.

Vires. *Temperamenti est mixti, subastring. exterg. saporis est subamari ac subacris. Usus internus est in fluore albo mulier. Baccæ pituitam mucila-*

ginosam per vomitum ac secessum educunt. (*Dos. n.* 14. 15.) *Idem dicitur & de radice* (ʒj.) *ac de foliis. Extrinsecus faciei maculas abstergit, cutim dealbat, resolvit sugillationes ac tumores renitentes, lotione fugat lenticulos capitis, scabiemque infantum exiccat, cicatrices, maculasque morbillor. emendat, &c.*

PRÆPARATA.

▽. Ex radice cum foliis ac floribus.

HOFMAN. *Polygonatum.*) *Sigillum Salomonis.* German. Weiß-wurtzel. Est vel *latifolium*, quod usuale est, vel *angustifolium*, quod minus usuale. Sigillum dicitur, quod ejus radix, quasi signaculum impressiva gerat.

Vires. Temperamenti est mixti &c.) Internè in albo mulierum fluore adhibetur. Ab Anglis commendatur etiam ad Venerem confortandam saccharo incrustata. Externè ejus aqua cum lacte caprino & fol. petroselini destillata cutim faciei dealbat &c. Vid. Aquam delentem omnes faciei maculas in Thesauro Meo Pharmaceutic. annexo sect. 12. num. 1.

¶ CCLX. *Pomus.*

Μηλέα, Malus, Apffel-Baum. Pommes, pommier. *Apple, Apple-Tree,* Appel / Appel-boom.

Poma sunt { Domestica { acida. / dulcia. / subacida. } ; Sylvestria. }

Vires. Acida *sunt natura frigidioris ac astringentis. Verùm cum butyro cocta cibum febricitantibus prabent commodum.*

Dulcia *sunt natura calidioris ac laxantis.*

Subacida *seu vinosa, natura sunt mixta, conveniuntque ventriculo & cordi.*

Sylvestria. *Astringunt.*

Extrinsecus (*dulcia sub cinere cocta*) *sedant dolorem oculorum, pleuritidis* (*cum myrrha imposita.*)

[N. *Poma Borstorffiana sapore & odore aliis praeponuntur.*]

PRÆPAR.

[Quandoque Aqua imprimis pomorum Borstorfensium, hinc acidorum, & sylvestrium prostat.]

[Item Spiritus.]

1. *Succus fermentatus, seu vinum pomorum, pomaceum.*

N. *Vulgatissimum est in Normannia Galliæ Provincia, adeò ut non modò potus loco habeant, sed & ex eodem ▽m vitæ destillent, & aceta conficiant, quæ vel cum spiritu ac acetis ex vino, certare videntur.*

2. *Syrupus de pomis simpl.* Ex succis pomor. dulcium ac vinosorum.

Vires. *Succurrit affectibus cordis, syncopæ, palpitat. ac aliis ab atra bile ortis. Ventriculo gratus est, sedat sitim, febribus auxiliatur.*

3. *Syrup. de pomis Regis Saborum.* V. D. & infra de Sena.

4. *Extract.* seu succus inspissatus pomorum dulcium fragrant.

5. *Extract.* è radice arboris fructus acidos ferentis, fit l. a. cum ▽ ex pomis propriis destillata.

Vires. *Summum est medicamentum contra vim ventris, profluvia, dysenteriam, lienteriam, diarrhæam, fluxum epaticum. Quercet. P. R. c. 26.*

6. Unguentum pomatum.

HOFMAN. *Pomus.*) Apffelbaum. Hujus fructus Poma sunt, quæ vel *Domestica*, vel *Sylvestria*. *Domestica sunt vel acida, vel dulcia, vel subacida.*

Ex pomis præparantur succus fermentatus, seu *vinum pomorum* vel non fermentatus in primis Borsdorffiensium pomorum, cujus adminiculo *Essentia Martis aperitiva conficitur.* Item *Syrupus de Pomis s.* Item, Aqua cordialis confortans. vid. Thesaur. nostr. Pharmaceutic. annex. sect. 1. num. 26.

¶ CCLXI. *Populus.*

Est { Alba latifolia, weiß Pappel-Baum / Aspen. Peuplier. *White poplar-Tree.* Witte Populier-boom / Abeel-boom. ; Nigra, schwartze Pappel-Baum. *Black poplar-Tree.* Swarte Populier-Boom. Popelaere. *Hæc usualis.* }

Alba dicitur, pop. alba, *Matthiol. Cord. in D. Lob. Cast. Tab. Ger.* populi albæ alia species, *Trag.* C. B. 1.

Nigra dicitur: populus alba, *Trag. Lon.* populus nigra, *Matth. Dod. Cord. in D. Lob. Cast. Tab. Ger.* C. B. 3.

OFFICIN. NATIVA.

Cortex pop. albæ, sed rarò. *Oculi*, pop. nigræ.

Vires. *Utraque natura est mixta,* (*sed humido sicca*) *caterum ad frigiditatem inclinantis abstergitque. Cortex pop. alba pracipuè adhibetur in dolore ischiatico intus & extra, in stranguria, in ambustis. Oculi seu gemmæ* (*ϖόρματα,*) *pop. nigr. adhiberi solent à sexu muliebri ad capillos adornandos & promovendos, prosunt itidem ad dolores sedandos.* [*v. g. dentium, decoctum ex* ▽. *vel* ✢. *ore detentum.*]

N. 1. *Est & gummi pop. nigra, quod calfac.* 2. *sed minus id usuale est.*

N. 2. *Succus in foraminibus populi collectus, verrucas ac impetigines curare creditur.*

PRÆPARATA.

1. *Oleum populinum.* Ex oculis pop. nigr. (primo Vere collectis) & oleo veteri. Vide Disp.

N. *Alii addunt quoque vinum & coquunt ad hujus consumptionem.*

2. *Unguentum populeon.* V. D.

Vires. *Refrigerat, somnium conciliat.*

¶ CCLXII. *Porrum.*

Πράσιον, Lauch / porreau, *Leeks, Scallions.* Pareye. { Domesticum. { Capitatum. Aesch lauch *Headed leek.* Pareye met Hoofden. ; sectile, Schnitt-Lauch. *Unset Leecks.* Gesnede Pareye. } ; Usuale Sylvestre. }

Dicitur porrum, *Brunf. Cord. in D. Lob. Dod. Cast. Tab.* porrum commune, *Matth.* vulgare, *Lob.* porrum capitatum. *Fuchs.* porrum capitatum vulgare, *Cam.* porrum commune capitatum, C. B. 1.

N. *Capi-*

N. *Capitatum & sectile non differunt genere, solùm cultura. Sectile enim dicitur, quod detondetur ad culinares usus: capitatum, quod sine detensione relinquitur & autumno transplantatur, ut capitatum fiat.*

Gaudet solo pingui. Seritur Martio & Aprili.

OFFICIN. NAT.

Radix, Herba, Semen.

Vires. *Porrum calfacit insigniter siccatque, attenuat, incidit, resolvit. Usus pracip. in serpentum morsibus & ustionibus, mucilagine pulmonum. Extrinsecus in aurium tinnitu ac suppurationibus, in venis hæmorrhoidum tumidis ac dolentibus, &c. Semen urinam ciet.*

N. *Frequens ejus usus somnos turbulentos inducit, visuique officit.*

CCLXIII. *Portulaca.*

Ἀνδράχνη, Arab. Backaleancha, Porcelaine, Pourpier. *Purslain.* Porceleine.

{ Latifolia sativa. *Hæc præfertur.*
Angustifolia sylvestris.

Inscribitur Portulaca, *Lon. Cord.* hortensis, *Trag. Fuchs. Dod.* domestica, *Matth. Lob. Cast. Tab. Ger.* major, *Cam.* Portulaca latifolia seu sativa, C. B. 1.

Floret Junio: Crescit locis arenosis & sabulosis.

OFFICIN. NAT.

Folia, Semen.

Vires. *Refrig. 3. sicc. 2. astring. pauci nutrimenti est, lumbricos fugat & expellit. Usus pracip. in mitigando fervore bilis, & hinc in febribus putridis malignis, ardore urinæ, ut & in scorbuto, apprimè succurrit febricitantium æstui (folia recentia applicata jecori, Renibus, &c.)*

N. *In tabe prodesse, succulentia & crassities foliorum arguunt.*

PRÆPARAT.

1. *Succus inspissatus.*
2. ▽ *stillat.* Ex herba.
3. *Syrupus simpl.* Ex succo.
4. *Compos.* Vide Disp.

N. *Solet & condiri ad modum quo Cappares condiuntur.*

5. *Conserv.* Ex foliis.
6. *Loch.*

HOFMAN. *Portulaca.*) Vel *latifolia est sativa hortensis*, quæ usualis, *vel angustifolia sylvestris.* German. Burtzelkraut.

Vires. Refrig. sicc. adstring. &c.) incrassant etiam, unde ebullitionem sanguinis compescunt in febribus ardentibus, hæmorrhagiis medentur, scorbuto.

Potentilla.
vid.
Anserina.

[*Prassium. vid. Marrubium album.*]

¶ CCLXIV. *Primula veris.*

Φλομίς, Herba Paralysis, *Cast. Brunf.* vulgaris, *Trag.* primula veris, *Matth. Tab.* Major, fl. luteis odoratis, *Dod.* Primula pratensis, *Lob.* verbasculum odoratum, *Fuchs.* Arthriticum, *Gesn.* simplex luteo flore, *Cam.* verbasculum pratense odoratum, C. B. 1. German. Schlüssel-Blumen, Himmel-Schlüssel, S. Peters Schlüssel, weiß Betonien. Primevere, Bavillon. *Cowslips, Primroses.* Welrieckende Sleutelbloem, enckel en dobbel.

Crescit in campestribus ac sylvis. Floret Aprili.

OFFICIN. NAT.

[*Radix nonnunquam cujus pulvis ad vermes datur.*]

Flores ac Folia.

Vires. *Calfac. leniter, siccat fortius, saporis est subacris ac subamari, subastring. Anodyna est. Usus præcip. in affect. capitis, Apoplexia, Paralysi. In articulorum doloribus. Extrinsecus in Arthritide. [succus foliorum contusorum impositus.] ac tumoribus, qui ictus venenatorum animalium subsequuntur.*

N. *Acetum radicibus impregnatum ac loco errhini in nares attractus, odontalgiam mirabiliter sedat.*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex integra herba [caule, foliis ac floribus.]
2. *Spiritus.*
3. *Conserv.* Ex floribus.

HOFMAN. *Primula Veris.*) *herba paralysis.* German. Himmelschlüssel.

Vires. Calefac. sicc. subadstring. &c.) Cephalica anodyna & antapoplectica est, unde usus ejus est in paralysi, apoplexiâ arthritide &c. *Ex fl. paratur aqua, spiritus, conserva, &c.* Unde & ingreditur aquam apoplecticam D. H. & Spiritum apoplecticum D. G M. in infrà annexo Thesaur. Pharmaceutic. sect. 14 sect. 23.

¶ CCLXV. *Prunella.*

Brunella, *Dod. Brunf. Lob.* Brunella vulgaris & 6. *Trag.* consolida minor, *Matthiol.* minima, *Cam.* Prunella, *Fuchs. Cam. Tab. Ger.* symphytum petræum, *Lob. ico. Cord. in D.* German. Brunellen, Gottheil, S. Anthoni Kraut. Herbe au charpentier. *Self-heal.* Bruynelle.

Nomen ducit ab Angina, quam Brunellam alii vocant.

Crescit in campestribus ac locis herbosis. Floret Junio, & hinc ferè integrâ æstate.

OFFICIN. NAT.

Folia, Flores.

Vires. *Calf. & sicc. (subamara est) abstergit, consolidat, vulneraria est. Usus præcip. in vulneribus imprimis Pulmonum, in sanguine coagulato. Extrinsecus in vulneribus & creberrimè in gingiva, aliisque affectibus oris ac faucium (gargarij.)*

N. *Author est Crollius, radicem aridam denti dolenti affrictam, ut sanguinem susceperit, magneticâ vi dolorem sopire, si salici indatur perforata, foramenque mox tubulo ex salice obturetur.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex integra planta Augusto collecta.
2. *Conserv.* Ex floribus.

HOFMAN. *Prunella.*) *Consolida minor.* German. Brunellen. Nomenclaturâ ab anginâ ductâ.

Vires. Calefac. & sicc. absterg. consolidat, &c.) vulneraria est. Unde usus ejus est in vulneribus, sanguine coagulato pro decocto. Externè aqua ejus destillata in anginâ, & aliis oris ac faucium affectibus creberrimi usus est pro gargarisimate.

CCLXVI. *Prunus.*

Prunus { Domestica sativa, *hujus loci.* / Sylvestris, *Vide Acacia.* }

OFFICIN. NAT.

Κοκκύμηλα, Pruna, Pflaumen/ Zwetschen. Prunes. *Plums, Prunes.* Pruymen. [fructus pruni.]

Varii sunt generis colore, sapore, figurâ & magnitudine differentia, sunt enim dulcia, subacida, acida. Sunt purpureo-nigra, rubra, lutea, (cerea, Spilling. Des prunes jaunes. *Wheaten yellow Plums.* Geelen Pruymen.) alba: sunt oblonga, rotunda: sunt denique majora, minora &c. In officinis autem usitatiora sunt pruna Damascena (Zwetschen/ prunes de Damasq. *Damask-prunes.* Damasch-Pruymen.) cujus vicem subeunt pruna Ungarica, tùm quoque nostratia dulciora in clibano exiccata. Præterea sunt & Pruneola, (pruna de Brignioles, è loco natali in Galliis) quæ enucleata & exiccata afferuntur, C. B. 15. pruna ex flavo rufescentia, mixti saporis, gratissima, German. Pflaumen/ Prunellen. prunier, *prunells-plums.* Spaensche Pruymen.

Pruna dantur Damascenis, quæ ex Syria Venetias sicca afferuntur, nucleoque sunt longo & plano potius quàm rotundo. Secundo loco sunt, quæ ex Pannonia, prunes d'Hongrie, (unde Ungarica dicta sunt, aliis etiam Damascena,) *Cord. in D.* & Transylvania adferuntur, at *Dod.* Moravica magis ad alvum lenienda probantur. His 3. subjungi poterunt & nostratia, sed viribus ea minora sunt.

N. *Est & gummi prunor. ad calculum atterendum utile, sed rari usus.*

Vires. *Pruna naturâ refrig. & humect. Recentia cruda, emolliunt alvum quidem, verum facilè putrescunt & proin minus commodè (inprimis post cibum) esitantur, maximè si immoderatior usus sit. Pruna Damascena esui aptiora sunt, laxant, acrimoniam humorum obtundunt, linguam (macerata ac frigida in ore retenta) humectant, sitim mitigant.*

Pruneola (seu prunella dicta) Wein-Pflaumlein/ Brunellen/ Des Brugnoles, *Self-Heal,* Bruynelle/ *refrigerant magis quàm reliqua, humectantque sed citra alvi commotionem, adeoque esui aptiora censentur, gratumque refrigerium in febribus exhibent.*

PRÆPARAT.

1. *Condita pruna* [cerea] cum mell. p. ij. & vini p. j.
2. *Pulpa prunor.* Ex magnis acidis & vinosis fit, coctis scilicet perque setaceum trajectis & cum sacharo ℥. circiter inspissatis.
3. *Electuarium Diaprunis simpl.* Eodem modo paratur, ex pulpa & sacchar. ℥.
4. *Diaprunum compositum* lenitivum Diadamascenon. *Vid. Dispensat.*
5. *Diaprunum non laxativum, sine sacchar o.* V. D. Norib.
6. *Diaprunis solutivum Nicolai diagrydiatum.*
7. *Pruna laxativa.*

Hofman. *Prunus*) vel *sativa seu domestica*, vel *sylvestris* est. Illa hujus loci, hæc autem ad Acaciam Germanicam pertinet, de quâ suprà. *Domestica* adeò nota est, ut non opus sit multis verborum ambagibus de eâ agere. Nulla Regio est, quæ sibi proprias hujus assignet species. Huius. Fructus *pruna* dicuntur, de quorum generibus vid. *D. Author* & alii Botanographi.

Præterea sunt & Prunella &c.) Germ. Prunellen. Hæc, ex quâ arbore decerpta & unde veniant, nondum satis constat. Sunt autem nihil aliud, quàm *Pruna de Brignioles* à solo natali, unde ex Galliâ enucleata & exsiccata, in scatulis ad nos transportantur. Ex Causo & hecticâ febri emaciatis conveniunt, si probè cocta in aquâ fontanâ succo citri manu compressi irrorentur, admodùm palato grata sunt, refrigerant & humectant citrà alvi solutionem.

Vires. Pruna natura refr. & humect. &c.) plus minus, prout plus minusve habent dulcis aut acidi. Præterea laxant, leniunt stomachum, lædunt, dum facilè putrescunt, in primis si eorum usus fuerit immoderatus, pauci sunt alimenti.

CCLXVII. *Ptarmica.*

Ptarmica, *Matth. 1. Fuchs. Lon. Cast. Lob.* folio Taraxaconis, *Lob.* pratensis, *Cam. Ger.* Draco sylvestris seu ptarmica *Dod.* Tanacetum album seu acutum, *Trag.* (& millefolium 3. *Tab.* Pyrethrum *Brunfels. ico.* aliis Pseudopyrethrum. Dracunculus pratensis serrato folio, C. B. 2.

Crescit in pratis, ut & arvis etiam incultis, aliisque locis saxosis. Floret Majo, Iunio ac Iulio.

OFFICIN. NAT.

Radix & Folia.

Vires. *Calfac. & sicc. sternutatoria sunt [ob acrimoniam,] sed rarioris usus.*

Hofman. *Ptarmica.*) *Ptarmica* in genere dicuntur sternutatoria, quia hæc etiam pulverisata naribus insufflata sternutationem excitat. Sunt &, qui *Tanacetum album* vocent, sunt, qui *millefolii 3. genus*; & qui *Draconem sylvestrem*, & quia instar *Pyrethri* gustum vellicat *Pyrethrum sylvestre* vulgo inscribunt. *Ptarmica dicitur Roberto Stephano, Bachanello, Cordo, Apollini, Castori, Schwenckfeldio,* &c.

Nascitur ad agrorum & pratorum margines locis umbrosis, etiam montosis & Saxosis locis. Transfertur etiam in hortos. Floret Majo, Iunio ac Iulio.

Vires. Calefac. & sicc. &c.) incidit etiam attenuat, discutit, acris est gustus, mansu radix dentium demulcet dolores.

Folia cum floribus valent ad delenda sub oculis sugilata.

CCLXVIII. *Pulegium.*

Πλήχων, Βλήχων pulegium { Latifolium { fœmina. *Hoc usitatius.* / mas. *Hoc subjungitur.* } / Angustifolium Cervinum, cui subjungitur Creticum & Massilioticum, quæ *minus usualia.* }

Insignitur pulegium *Brunfels. Trag. Matth. Fuchs. Cord. Dod. Lon. Cast. Cam.* pulegium Regium, *Lob.* pulegium latifolium, C. B. 1. Germ. Poley / Flöhkraut/ Pouliot. *Pennyroyall.* Poley.

Crescit locis cultis & incultis, humidis ac campestribus. Floret Iulio & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Folia, quæ eligenda caulibus ad rubedinem inclinantibus.

Vires. *Calf & sicc. 3. saporis subacris & subamari partium tenuium, atten. incid. aper. resolv. Usus præcip. in mensibus ciendis, fluore albo, fœtu ejiciendo, confert Epaticis ac pulmoniacis: nauseam ac tormina ventris discutit, calculum ac urinam pellit. Ictero ac Hydropi medetur. Extrinsecus, prodest capiti, somnum arcet, vertiginem discutit, doloribus arthriticis convenit, dentes abstergit, pruritum cutis curat, &c.*

PRÆPARATA.

1. *Conserv.*

1. *Conserv.* è summit.
2. ▽ *stillat.* Ex herba.
3. ▽ *bis destillata* Ex herba.
4. *Ol. stillatitium.*

HOFMAN. *Pulegium.*) Græc Γλήχων. *pulegium* à pulicibus prisci derivarunt, eò quòd ejus flores recentes incensi eos fumo suo abigant ac interficiant. Γλήχων dicitur, quasi balans herba, quod à pecore cum floret gustatum, ei balatum moveat. Cæterum vel *latifol.* est, vel *angustifolium, Illud fœmina & mas*, quod etiam in usum venit. *Angustifolium* autem vel *cervinum Monspeliensium, seu Regale* dictum, minus est usuale.

Crescit locis cultis & incultis, palustribus, & quæ hybernis mensibus rigantur, incultis tamen. Floret Iulio, & Augusto; & tunc colligendum est.

Vires. Calef. sicc. partium tenuium atten. incid. aper. resolv. &c.) Unde in mensium suppressione, secundinarum retentione, & partu difficili exsiccatum frequentissimi usus est vel *in vino infusum* vel *in aquam aut essentiam vel oleum redactum.*

Pulmonaria arborea.

Muscus pulmonarius. *Lob.* C. B. 7. pulmonaria, *Trag. Matth. Fuchs. Dod. Lon. Tab.* prima, *Cast.* Germ. Lungen-Kraut pulmonaire se levant aux arbres. *Mossy Lungvvort.* Mos-Longen-kruyt.

Adnascitur arboribus præsertim, v.g. Quercui & aliis tum & petris; sed hic cādidior est. Vide Lichen petræus.

Vires. *Refrig. & sicc. moderatè* (*aliis Calefacit.*)

Usus præcip. in affectibus pulmonum scil. erosione, tussi, asthmate, in profluviis alui ac uteri. Extrinsecus in vulnerum sanguine compescendo. Vide & lichenem cum quo ut figurâ, ita & viribus ferè convenit.

CCLXIX. *Pulmonaria.*

Lungen-Kraut/ pulmonaria. *Pulmonaire. Lūgvvort.* Longen-kruyt.	Latifolia:	vulgaris, Schmal-Blatterich Lungenkraut. *Common Lung-vvort.* Gemeyne Longe-kruyt.
	Angustifolia:	Plinii, Schmal-blatterich Hirsch mangolt/ Hirsch-köhl. *Spotted Lung-vvort* Gevleckte Longe-kruyt.

Crescunt in dumetis opacis ac umbrosis. Florent Aprili.

Eligitur præ cæteris latifolia. Hæc insignitur symphytum maculosum seu pulmonaria latifolia, C. B. 1. Pulmonaria altera, *Matt. Cast.* maculosa, *Lob. Cam. Tab.*

N. *Foliis variat quæ aliquando albis punctis notantur, aliquando carent: floribus est communiter cæruleo rubentibus, rarius albis. Sunt qui in marem & fœminam distinguunt.*

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Refr. & sicc. consolidant, conglutinant (al. calf.) Usus præcipuus in affectibus pulmonum, phthisi, expuitione sanguinis. Extrinsecus in vulneribus.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *stillatit.*
2. *Conserva ex florib.*

HOFMAN. *Pulmonaria.* Germ. Lungenkraut. Vel *Latifolia* est, quæ præ cæteris eligitur. Dicitur & *Symphytum maculosum. pulmonaria maculosa. Vel Angustifolia est Plinii.* Hæc minùs usualis.

Crescunt in dumetis opacis ac umbrosis. Coluntur etiam in hortis. Sine maculis pulmonaria maculosa provenit Lugduni, Genuæ, ac Basileæ. Maculosa autem crescit frequenter in Italia Bononiâ scil. Patavio, Ferrariâ. Floret vere.

Vires. Refrig. & sicc. consol. conglut. &c.) Unde in pulmonum ulceribus & vulnerib. egregii usus est. Item in hæmoptysi &c. Ex hâc parari potest *Essentia & Syrupus*, qui cùm aquâ fl. plantagin. burs. pastor. aut pulmonariæ iis, qui pulmonum ulceribus laborant commodè offerri potest.

Pulsatilla.

Herba Venti *Trag.* Sardoa *Dod.* Anemone Spec. Ges. limonia & samolus Plin. Dalech. Germ. Küchens-Schell / Schlotter-Blumen / Mutter-Blumen. Coquelourde, Passe-fleur. *Passe flovver.* Keuckens-Schell.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Calef. & sicc. Alexipharmaca est, præservativè & curativè in peste utilis, ut & in febribus tertianis: uterina etiam est, & errhina.*

[*Folia vi causticâ prædita, verrucas, lentigines, unguium vitia tollunt, ulceribusque mundificandis inservire possunt.*]

PRÆPAR.

▽. ex herba, obstructioni narium conveniens.

CCLXX. *Pyrethrum.*

Πύρεθρον, Pyrethrum flore bellidis, C.B. 1. pyrethrum *Brunf. Trag. Fuchs. Dod. 2. Matth. Cam. Tab.* majus, *Lon.* verum, *Cast.* officin. *Lob.* Germ. Bertram/ Zahn-Wurtz Speichelwurtz. Geifer-Wurtz. Pyrethre. *Pellitory of Spain.* Pyrethrum/Bertrams-cruyt.

Crescit in Italia, aliisque locis calidis ac orientalibus, ut & in Helvetia, apud nos non nisi in hortis colitur.

N. *Pyrethrum Germanicum seu pseudopyrethrum, V. ptarmica.*

OFFICIN. NAT.

Radix sola.

Vires. *Calf. & sicc. ultra 3. atten. incid. sudorem validè movet. Usus præcip. sed rari in viscoso phlegmate corporis, ac præcipuè pulmonum, quod attenuat atque per expuitionem ac urinam expellit, Venerem stimulat, quartanam curat. Extrinsecus in Odontalgiâ frigida, in Batracho apophlegmatizans insigne est: juvat & in Hemicrania: paralysin ac stupida membra sanat, rigores febris præcavet [inunctum dorso ac plantis pedum.]*

HOFMAN. *Pyrethrum. fl. bellidis C. Bauhini.* Nomen accepit ab igneæ qualitatis impressione, quam radix morsa in ore relinquit. Dicitur etiam *Herba salivaris.*

Hujus sola radix in usu est. De cujus viribus consule Dn. Authorem, Vide Aquam odontalgicam ex hâc paratam P. H. D. no. V. in thesaur. annexo sect. 2.

CCLXXI. *Pyrola.*

Pyrola rotundifolia major, C.B. 1. Pyrola, *Matth. Brunf. Dod. Lob. Cast. Tab.* Limonium *Fuchs.* sylvestre *Trag.* Limonium & Pyrola, *Lon.* Germ. Winter-Grün / Wald-Mangolt Pyrole. *Pyrola. VVinter-green.* Winter-groen.

Crescit in sylvis humidis. Floret Iunio.

OFFICIN.

OFFICIN. NAT.

Fo'ia.

Vires. *Refrig. & ficc. aſtring. conſolidant, vulneraria ſunt. Uſu interno & externo celeberrima.*

HOFMAN. *Pyrolâ.) rotundifolia major* Bauhini Germ. Wintergrün.

Vires. Refrig. & ſicc. adſtring. conſolid. &c.) Herba vulneraria eſt, conſolidandis vulnerib. ac ulcerib. dicata, *vid. Tragus Libr.* 2. *cap.* 53. *p.* 262 qui refert, contuſam viridem *Pyrolam* vulneribus & ulceribus appoſitam ea ſanare. *D. D. Sebizius in Auctario in Tragum* triplices modos conficiendi ex Pyrolâ Unguentum proponit, & primò viride conficit, deinde album, tertiò rubrum. Viride ob æruginem admiſtam magis extergit vulnera ſive ulcera; Secundum magis reſiſtit inflammationibus. Tertium magis ſiccat & conſolidat, quàm utraque priora ob bolum Armenam & Sanguinem Draconis ei admiſta. *Vid. D. D. Simon. Pauli in Quadrip. Botanic. Claſſ.* 3.

CCLXXII. *Pyrus.*

Ἄπιος, ἄπιος, Birn-Baum poirier. *Pear-Tree.* Peereboom.

1. Pyra { Domeſtica / Sylveſtria. } 2. (Dulcia. / Acida. / Acerba.

Vires. *Refrig. aſtring. ἐὐστομα ſunt. Cocta verò melioris notæ cenſentur, & ut ſchola Salernitana habet.*

Cruda gravant ſtomachum, relevant pyra cocta gravatum.

Differre tamen viribus, prout ſapore differunt, non difficile eſt colligere, dulcia laxant, acida & acerba aſtringunt &c.

N. *Arefacta* cocta & comeſta *commendantur in fluxu alvi.*

PRÆPARATA.

Ex pyris vulgaribus fit, 1. Pyraceum vinum, German. Bırn-Wein. Poiré. *Pear-VVine*, *Perry.* Peer-wyn/ quod ruſticis noſtratibus loco vini inſervit, paraturque ad modum quo vinum.

2. Ex eodem pyraceo fit acetum ruſticis noſtratibus vulgatiſſimum.

3. Condita pyra muſcatellina cum decocto proprio.

HOFMAN. *Pyrus.*] Germ. Birnbaum Hujus fructus *Pyra* dicuntur, quæ *domeſtica* vel *ſylveſtria* ſunt. *Dulcia, acida, acerba.* Quælibet Regio ſua etiam jactat Pyra.

N. Omnibus aliis *Pyris Moſchatellina dicta* præfero ob aromaticum ſaporem unde etiam condita in officinis proſtant, & pro confortante ingrediuntur ſæpe *confectiones & Electuaria.*

Vires, refriger. adſtring. εὐστομα ſunt &c.) Cruda ſcil. ventriculum inflant, ac colicis & nephriticis doloribus obnoxiis fugienda.

Q.

CCLXXIII. *Quercus.*

Δρῦς, Quercus, C. B. 4. Quercus, *Matth. Fuchſ. Dod. Trag. Lon. Tab.* Vulgaris *Lob. Cord.* Germ. Eichbaum. Un Cheſne. *Oak-Tree.* Eickenboom.

OFFICIN. NAT.

Folia, *Glandes*, earumque *Cupula*, *cortex*, *Viſcum*, *Fungus.*

Vires. Folia, Glandes, Cortex, cupulæ *glandu[m] refrigerant, ſicc. aſtring. Uſus in fluxu alvi, uteri, ſeminis. Extrinſecus in Odontalgia, profluvio uterino &c.*

Viſcum, (*quod præ reliquis viſci generibus probatur.*) Eichenmiſtel. Du Viſc ou guy de chéne *Miſcelto* or *miſſeldin of Oak.* Lym uyt Eyckenhout *calfac. moderatè, ſeu paulatim emollit, diſcut. Uſu præcip. ac ſpecificè in Epilepſia. Extrinſecus matura tubercula, parotides, cæterosque abſceſſus (cum reſina ac cera mixtum.)*

[Dicitur Lignum Crucis. Bravo reſol. Med. p. 6 p. 553.]

Fungus *quercinus hæmorrhagiam narium ac ſanguinem vulnerum, non minus ac betulinus cohibere dicitur.*

PRÆPARAT.

1. ▽ *ſtillat.* Ex foliis quercuum novellar. Maji collectis.

2. *Gluten*; i. e. Extractum viſcoſum è viſco (Vogelleim) quod ingreditur nonnulla Emplaſtra.

3. *Spiritus* per retortam aperto igne prolectus & rectificatus, fœtidus & Empyreumaticus eſt, ſed in Epilepticis utilis & clyſtericis.

Q.

HOFMAN. *Quercus.*) Germ. Eichbaum.

Hujus Folia, Glandes earumque capulæ, Cortex, viſcum, fungi in uſu ſunt. De quorum uſu & viribus *vid. D. Authorem.*

N. 1. Hûc pertinent & *Gallæ* de quarum generibus in *Querc[u]* creſcentibus vide quæ ſuprà ex *Appendice D. Authori annexa.*

N. 2. Nec *Uva quercina* Veteribus incognita ſicco prætereunda eſt pede. Quæ eſt concretitium quid in formâ Uvæ ad radices quercuum ſub terrâ temporis veris ex humore radicum forſan ſuperfluo, ſaporis ſtyptici, colore foràs purpureo, intus candido & quaſi lactifero. In Æſtate perit & quaſi lignea fit. Tempore ergò veris colligi debet & ſiccari umbrâ ac pulveriſari. Illo pulvere nihil eſt præſtantius in dyſenteriâ & in omni ſanguinis fluxu.

N. 3. Mirum quod Morbi, qui per incantationem ligni quercini adminiculo inducuntur, contrà à betu â curantur, quæ arbores ſibi etiam Naturâ ſunt adverſæ & contrariæ.

N. Equi ſcutellati ſubalbidi die weißlichten apfel-graven Pferd nigricant, & veteres pilos jaciunt, aut nigriores pili veterum albicorum loco ipſis renaſcuntur, ſi verno tempore unum & alterum pugillum aut manipulum gemmarum quercus arboris recentium in modium avenæ conjeceris, illique aliquandiu his paſcantur, ob Sal vitriolicum, quod in illis deliteſcit. Ex *foliis quercinis* collectis Majo *aqua* deſtillatur, refrigerans & aſtringens.

CCLXXIV. *Quinquefolium.*

Πεντάφυλλον, Quinquefolium majus repens flore luteo, C. B. 1. pentaphyllon minus. *Brunf.* vulgare *Trag.* Dioſcor. *Tab.* luteum majus, *Dod.* 1. & 2 *Lon.* repens, *Cam.* Quinquefolium, *Matth. Lob.* Germ. Fünff fing r-kraut/ Fünff Blat. Quintefeuille, Five leavedgraſs. *Cink foyl.* Vyf vingercruyt.

Creſcit paſſim locis arenoſis, campeſtribus. Floret Majo & Iunio.

OFFICIN. NAT.

Herba colligenda cum floribus; colligenda Vere.

Vires. *Temperatum eſt caliditate & frigiditate, ſicc. 3. aſtring.*

ʒ. astring. vulneraria est. Usus precip. in affectibus à catarrhis oriundis, paralysi, phthisi, arthritide, in uteri humiditate corrigenda, in sanguinis exputitione ac tussi, in Ictero, in obstructione Epatis & lienis, obtundit acrimoniam bilis adustæ, sistit fluxus alvi, hæmorrhoidum, hæmorrhagiam narium. Prodest in calculo ac erosione Renum, in Hernia, in febribus. Extrinsecus prodest in oculis inflammatis [*succus instillatus*] *in oris putredine, laxitate dentium, abstergit ulcera etiam maligna.*

N. 1. *In febribus tertianis exhibent folia trina, in quartana quaterna, &c.*

N. 2. *Sunt qui radicem pugno detentam ad hæmorrhagiam narium sedandam commendant.*

PRÆPARATA.

1. ▽. *stillat.* Fit ex herba collecta Majo.
2. *Extractum.*

Hofman. *Quinquefolium.*) πεντάφυλλον. *Quinquefolium Majus* repens seu *primum* quinquefoliorum flore luteo Bauhini, quod inter omnia maximè in usu est. Germ. Fünffinger Kraut.

Vires. Temperatum est caliditate & frigiditate, sicc. astring. &c.) Unde ad odontalgiam radicis decoctum commendatur, si os eo eluatur, eademque radix manu detenta, usque dum incalescat, hæmorrhagiam narium sedat. Nonnulli ad febrium paroxysmos inhibendos, in quartanâ quaternorum ramulorum folia, in tertianâ ternorum, in quotidianâ unius cum hydromelite vel piperis exiguo, vel vino diluto ægris, propinant. Quidam etiam hujus folia saltem radicitus collecta arteriis brachii dextri cum sale imponunt pro antifebrili externo topico. *P. Borello Centur. 1. observ. 32.*

R.

¶ CCLXXV. *Raphanus.*

Raphanus
- major orbicularis vel Raph. rotundus domesticus. *Hujus loci.*
- niger. *Idem hic cum priori.*
- minor oblongus. *Est esculentus & minus officinalis.*
- rusticanus seu marinus. *Vide in sequenti.*
- aquaticus. *Non est in usu.*
- sylvestris *V. Armoracia.*

Ῥαφανὶς ῥαφανὸς, Arab. Fugell. Raphanus magnus, *Lob.* sativus Raphanus, *Fuchs. Cast.* Raphanus rotundus, *Lon. Tab.* orbicularus, *Tab. & Ger.* Radicula sativa, *Dod.* Raphanus major orbicularis vel rotundus, C. B. 1. Rettich Refort. *Radisch.* Radiisen.

Crescit in hortis, gaudet solo humido.

OFFICIN. NAT.

Semen, Radix, sed rarò, quia culinaris potissimum est. [Liquor tamen ex taleolis sacharo candio conspersis, puerulis convenit in pectoris mucilagine.]

Vires. *Calf. 3. sicc. 2. aper. abstерg. atten. Usus præcip. in calculo atterendo ac expellendo, urina ac mensibus ciendis, in obstructionibus Epatis ac Lienis, attenuat mucilaginem viscosam in ventriculo, confert ad distributionem chyli, chymique. Extrinsecus opponitur plantis pedum in febribus, sicuti & cervici in capitis dolore febrium malignarum comite.*

N. *De usu interno notandum quod nauseam & ructus ciere soleat.*

PRÆPAR.

▽ *stillat.* Ex radicibus [Ictericis utilis.]

R.

Hofman. *Raphanus.*) De *Orbiculari* scilicet & *rotundo* hic loci agemus. Germ. Rettich.

De Hujus usu interno D. Author sufficienter tractavit. De usu externo saltem addimus, quòd nec post habendus sit *Raphani* usus contra pedum clavos, si illis decrescente lunâ post pedum lotionem eo usque rasis, ut doleant, pulpæ raphani succus acrior instilletur, futurum ut evanescant. Spinas etiam extrahit raphanus cum pinguedine anserinâ mistus & impositus.

¶ CCLXXVI. *Raphanus marinus seu rusticanus.*

Raphanus Rusticanus, C. B. 5. sylvestris, Dioscor. *Fuchs.* Armoracia aut Raphan. majus, *Brunfels.* Raphan. major, *Trag.* marinus *Tab.* vulgaris & rusticanus, *Matthiol.* Radicula magna, *Dod.* rusticana *Lob. Cam.* German. Meer-Rettich. Grand refort, *Hors Radish.* Mierich-Wortel / Peper-Wortel.

Gaudet solo humido.

OFFICIN. NAT.

Radix, effodienda Martio.

Vires. *Calf. & sicc. ad gr. 3. incidit, atten. easdemque cum priori qualitates habet, sed fortiores: tartaream mucilaginem incidit, ciet vomitum (si succus vel infusio in aceto cum melle tepidè assumatur & aqua superbibatur) specificè scorbuticis prodest. Calculum pellit, menses ciet. Extrinsecus prodest in febribus (tertiana & quartana) succus cum ol. piperino dorso inunctus, pulsibusve cum Sal. com. impositus, vel umbilico applicatus, donec sentiatur;* [*sugillata rasus è vestigio tollit, aut succus expressus, auferendus ubi mordere incipit. Seb.*]

PRÆPAR.

▽ *stillat.* è radicibus.

Hofman. *Raphanus marinus seu Rusticanus.*) Germ. Meerrettich.

Vires. Calefac. sicc. incid. atten. &c.] Specificum antiscorbuticum est, & juxta tartarum resolvit, mensium suppressionem curat. Ex hoc cum aliis ingredientibus anti-scorbuticis *elegantissima Mistura anti-Scorbutica* seq. modo conficitur, licet calida adsit sanguinis & viscerum intemperies. ℞ Raphani rusticani aut Armoraciæ in taleolas incisi ℥ii. h. cochleariæ M. j. Nasturt. aquatic. M. j. Sem. Cochlear. Nasturt. hortens. ãã ℥j. Decoct. hordei lib. j. Vini Rhena. ℥vj. Incis. & contus. stent in infus. per 12. hor. in loco tepido vase optimè clauso, colaturæ adde Spiritus Mororum Norvvagic. ℥ v. Elæosacchar. Citri non rancid. q. s. M. cujus dosis mane & vesperi ℥ij. propinandæ quibus interdum Mistur. S. aliquot guttulæ addi possunt ♁ vel Tincturæ bezoardicæ.

¶ CCLXXVII. *Rapum & Rapa.*

Γογγύλη, Ruben / Navaux, Rave. *Turneps.* Rapen / Knollen. Arab. Seliom, Selgem, Selgrem, Dioscor.

Est
- longum, fœmina.
- rotundum, mas.
- sylvestre, *quod minus usitatum.*

N. *Nomen Rapi omnibus usuale est.*

Vires. *Calf. 2. sicc. 1. Seminis usus præcip. in antidotis, Venerem ciet, morbillos expellit,* Dosis ʒß. *Radix magis culinaria est, sed ventriculo flatulenta. Succus & decoctum leniunt acrimoniam bilis ac asperitatem bronchiorum, asperaque arteriæ &c. Extrinsecus*

cus imponitur Pernioni (cocta) adhibeturque in gargarif. Vide & Napum.

¶ CCLXXVIII. *Rhaponticum vulgare.*

Rhaponticum seu Centaurium majus. { folio in lacinias plures diviso, C. B. 1. folio non dissecto, C. B. 2. Alpinum luteum, C. B. 3.

Ex his usualius est primum, quod insignitur Rhapontica, quæ hodie centauria major, *Trag. Cord.* Centaurium majus, *Lon. Lob.* magnum, *Matthiol. Dod. Cast.* Centaur. majus seu Rhaponticum pharmaceuticum, *Cord. in D. Cam. Tab.* German. groß tausendgülden-Kraut/ Rhapontic. Rhapontic vulgaire. *Great common Rhapontick, Rhubarb.* Gemeyne Rhapontick/ Rhabarbar/ Groote Guldewortel.

Crescit in alpibus & vallibus pinguibus, apricis, Apuliæ, Sabaudiæ.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Natura est temperata, sicc. astring. vulneraria est, saporis subdulcis ac subacris. Usus in fluxibus alvi, Dysenteria: ciet menses, profluviumque è contrario sistit: prodest in hernia, sanguine coagulato, expuitione sanguinis in febribus stomachicis: Epar aperit ac roborat, summopere laudatur à nonnullis in obstructione venarum mesaraicarum, & in morbis hinc ortis.*

HOFMAN. *Rhaponticum vulgare.*) seu centaurium Majus Germ. Groß tausend-gülden Kraut. *Vel latifolium* est, *vel tenuifolium. Rhaponticum* dicitur, non quod unum & idem sit cum *Centaurio* majori, sed quod isti admodum simile sit.

Crescit in alpibus Apuliæ, Sabaudiæ: Et, seritur in hortis.

Vires. Naturæ est temperatæ, sicc. adstring. &c.) Vulneraria est; Et in hâc acris simul & adstringens cum levi dulcedine sapor percipitur: Unde illius usus ad rupturas & pectoris inveterata mala commendatur, hæmoptysin scil. &c.

¶ CCLXXIX. *Rhaponticum verum.*

Rheum, Rha. Dioscoridis, C. B. 3. Ponticum Rha antiquorum, *Lob.* Rhapontic. verum officin. German. Rhapontic. Rhapontic vray. *True Rhapontick,* also *Rhubarb.* Oprechte Rhapontick/ ook Rhabarbar.

OFFICIN. NAT.

Radix, quæ ad nos ex Asia advehitur.

Eligenda quæ non cariosa, rubescens, in ore lentorem referens.

Vires. *Calfac. & sicc. 2. seu mixturæ temperatæ est, terrestris & igneæ, saporis subacris. Stomachica, splenica ac hepatica. Usus præcipui in doloribus arthriticis, febribus, venenatorum animalium ictibus, &c.*

PRÆPARATA.

Extract. f. l. c.

Vires. *Summum est cardiacum Quercetan. Pharmacop. Rest.*

HOFMAN. *Rhaponticum Verum.*) German. Rhapontic. Nomen accepit à loco natali à *Rha* flumine, in cujus ripis suprà *pontum & Bosphorum Cimmerium* nascitur. Toto igitur cœlo errant, qui *Centaurium Majus* eodem insigniunt nomine, quamvis magna huic cum illo sit affinitas. Hoc à *Rhabarbaro* etiam est diversum, de quo infrà.

Nostro seculo, quid verum sit *Rhaponticum* & qualis planta, edito de hoc eleganti tractatu ostendit *Prosper Alpinus,* verâ ejus plantâ ex Thraciæ Monte Rhodope in Italiam allatâ; Radicibus prædita est hæc Planta multis, ab uno germine proficiscentibus, longis, rotundis, centaurii majoris similibus. Ut primum è terrâ eruuntur, ex russo nigrescunt; substantiâ rarâ, laxâ, levi; quæ commanducata croceo tingit colore, & si plusculum dentibus agitetur, glutinis modo lentescit, levi amaritudine prædita. Folia fert multa, longis pediculis sursum acta, ampla ad magnæ lappæ figuram inclinantia, majora tamen & latiora in circumferentiâ miris quibusdam circumvolutionibus agitata, colore viridi in nigrum inclinante, pediculis longis, crassis, latis, intus cavis, exterius convexis, striatisque in orbem expanduntur, inodora, sapore subacido, caulis ex medio foliorum exsurgit, unicus, cubitalis, ad rubrum inclinans, rotundus, cavus, crassus, striatus, geniculatus, ex cujus geniculis surculi rectè exeunt duo vel tres, utrinque ex opposito flosculis albis muscosis sambuci floribus simillimis, racematim undique congestis; benè olentibus, sapore subacido, quibus succedunt semina triangula parvis folliculis, membranaceis tecta, nigra, hypolapathi seminibus simillima.

Nostrâ jam ætate non amplius adeò rarum est *Rhaponticum,* Belgæ colunt jam etiam in hortis suis, ex Thraciâ allatum.

Duplex autem est *Rha sive Rheum,* scilicet *Rha barbarum,* de quo infrà *de purgantibus,* & *Rha sive Rheum Ponticum,* de quo hoc loco.

Radix Ejus eligenda, quæ non cariosa, sed rubescens, in ore lentorem referens.

Vires. Calefac. & sicc. seu mixturæ temperatæ est, terrestris & igneæ &c.) Unde vires obtinet singulares, nam ratione terrestreitatis adstringit cum modicâ caliditate, laxitas ejus & levitas aërei etiam multum participare ostendit, prout naturalis partium textura deposcit. Hinc convulsis, ruptis & orthopnœicis prodest, lichenas ex aceto sanat, hæmoptoicos, cœliacos, dysentericos &c. Dolores & inflationes dissipat, Lienosis, hepaticis, febricitantibus, singultientibus medetur. Ictus venenatorum animalium curat, levi purgatoriâ facultate prædita.

N. *Rhapontici radix Stplasiarum Raphani* crassitudinem ferè æquat. *Rhabarbaro* gravior ac compactior, rugoso & fusco cortice prædita, secta, transversim spiras ostendit, colore vario minusque rubro, quam *Rhabarbarum.* Sapor illi subamarus & adstringens, odor nullus. Neque tamen *Rhabarbarum,* nec *Ponticum* est, sed planè alterius generis planta.

¶ CCLXXX. *Rhodia Radix.*

Ῥόδια, ῥίζα, Radix Rosea, *Trag. Matthiol. Dod. Cord. Cam. Fuchs. Lon. & Tab.* Germ. Rosenwurtz. Racine sentant les Roses. *Rose-Root.* Rose-wortel.

Crescit sponte in alpibus, solo gaudet umbroso.

OFFICIN. NAT.

Radix sola.

Vires. *Natura censetur temperata (Fuchs. calf. & sicc. 2.) cephalica est. Usus præcip. in dolore capitis (cum rос. contusa.)*

HOFMAN. *Rhodia Radix.*) German. Rosenwurtz. Tuberosa est radix *Rhodia dicta* ob odorem & saporem, quibus æmulatur flores rosarum, ab unâ radice multæ oriuntur virgæ, tenues, numerosâ foliorum congerie stipatæ. Flores in umbellâ gerit ex pallido rubescentis coloris, quibus succedunt siliquæ, semen continentes. Hisce Rhodiam carere statuunt *Galenus & Fuchsius,* sed contrà rei veritatem.

Vires. Naturæ censetur temperatæ &c.) Cephalica est. Unde utimur cum aqua rosar. in dolore capitis, ex apricatione contracto.

¶ CCLXXXI

¶ CCLXXXI. *Rhodium Lignum.*

Aſphalatus, Rodiſer-Holt. Bois ſentant les Roſes. *Rhodium*, or *Roſewood. Aſphalathus.* Roſenhout/ of Rhodium.

Aſphalatorum 4. quidem modernis innotuerunt genera, Cortice cinereo, ligno purpureo ſeu Dioſcoridis. 2. Aſp. colore buxi. 3. Aſp. albicans torulo citreo. 4. Aſpalat. rubens. Verum officinis noſtratibus non niſi ſecundum & tertium ſuppetunt. Prius eſt Aſpalathi 1. genus *Lob.* Poſterius dicitur Rhodium Lignum, quibuſdam Agallochum, oleaque Æthiopica, *Cord. in D.* Agallochum forte, id eſt, xyloaloë ſolida, quibuſdam lignum Rhodium, Rhodiſium & aſpalathum, aliis oleaſtrum lignum, *Cord. hiſt.* Aſphalathus roſeus ſeu 3. *Lob.*

Vires. *Dioſcoridi & Galeno calfac. ſicc. & aſtringit, unde commendabile ad ulcera oris, ad nomas genitalium & ſordida ulcera, ad alvi fluxus, Verum enim verò an hæc noſtrati conveniant, cuivis licet experiri. Vix enim modernis practicis in uſu eſt: niſi quod interdum ad renum calculos decoctis incoquatur.*

PRÆPARATA.

Oleum ſtill. quod communiter pro oleo roſarum habent.

HOFMAN. *Rhodium Lignum.*) *Aſpalathus.* German. Roſider Holtz. Varia de *hoc Ligno* reliquerunt in ſcriptis ſuis *Dioſcorides*, Libr. 1. cap. 19. *Plinius* Libr. 12. c. 24. *Proſper. Alpin.* de Plant. Ægypt. p. 57. *Dioſcoridi* frutex lignoſus, ſpinis crebris aculeatus, in Iſtro, Syria, Nyſino, & Rhodiorum inſulâ proveniens; Arabibus autem non frutex eſt ſed arbor craſſa. Cum quibus & Nos facimus.

Vires. Calefac. ſicc. & adſtring &c) Unde ad tetra oris ulcera colluenda commendatur; ejus decoctum alvum ſiſtit, & ſanguinis rejectiones cohibet. Cum ejus *oleo deſtillato* adulteratur *oleum roſarum. Plura vide in D. Authore & iis quæ ſuprà ſub nomine Aſpalathi ex Appendice ejus Pharmacopœiæ annexâ p. 1. & 2.*

Hoc *Lignum* ingreditur *trochiſcos Hedychroi*, ad confectionem Theriacæ adornandam.

¶ CCLXXXII. *Rhus.*

Rhus folio ulmi, C.B. 1. Rhus, *Matthiol. Tab.* Rhus coriaria, *Dod.* Rhus obſonior. *Lob. Cam.* Sumach. Arabum *Lon. Caſt.* Rhu, Rhoë, Rhus culinarium, German. Ferber-Baum/ Schling-Baum. Rhon. *Sumach.* Sumach/ en Smacke.

[Rhus cum Thée idem putatur nonnullis.]

OFFICIN. NAT.

Semen, Folia.

Vires. *Refrig. 3. ſicc. 2. aſtring. Uſus præcip. in fluxu alvi, uteri ſeu menſium: hæmorrhoides compeſcit, bilem obtundit. Extrinſecus reſiſtit putrefactioni ac Gangrenæ in paronychio.*

N. *Gummi dentibus inditum odontalgiam ſedat.*

PRÆPARATA.

Succus Sumach. id eſt, Pulpa ſine oſſeis ſeminibus.

N. *Alii ♃. Decoct. Rhois ex ramuſculis & Tamarind. conquaſſatis macerant ac coquunt ad conſiſtentiam.* Tabern. in Herbario.

HOFMAN. *Rhus.*) *Sumach Arabum, Rhus coriariorum, obſoniorum, culinarium* &c. Hic notandum, hæc genere vel ſpecie non inter ſe differre, ut nonnulli volunt. *Rhus enim obſoniorum* nihil aliud eſt, quàm fructus vel ſemen, quo utebantur olim coqui obſoniis pro ſale adſpergentes. *Coriariorum* autem nihil aliud, quàm folia & fruticis ramuſculi, quibus exiccatis Coriarii utuntur. Germ. Ferberbaum.

Gaudet ſolo petroſo, creſcit etiam in hortis noſtris. Floret Iulio, Fructus fert autumno.

Vires. Refriger. ſicc adſtring. &c.) Undè internè commodè adhibetur in dyſenteriâ, fluxu hæmorrhoidum, nimio menſium fluxu; externè in uteri & ani procidentiâ, ſi cum maſtiche decoquatur & applicetur; item ad oculos præſervandos à variolis, antequam erumpant, Semin. Sumach cum ſem. fœnicul. in aq. roſarum infuſum commodè applicatur cum linteo.

¶ CCLXXXIII. *Ribes.*

Groſſularia multiplici acino ſeu non ſpinoſa, hortenſis rubra ſeu ribes officin. C.B. 1. Ribes hortenſis, *Trag.* vulgaris domeſtica, *Matthiol. Caſt.* Ribes, *Fuchſ. Lon. Tab.* Uva Urſi, Ribeſium fructu rubro, *Dod.* Ribes Arabum, *Lob.* German. Johannis-Beerlein. Des groſeilles. *English Corence, of Corents.* Ribes/ Aelbeſien.

- Rubra. *Hujus Baccæ officinales.*
- Nigra. *Uſualis non eſt.*
- Alba. *Et hujus baccæ in officinas inferuntur gratioreſque ſunt guſtu ipſis rubris.*

Coluntur in hortis, matureſcunt circà feſtum S. Ioannis.

Vires. *Refrig. & ſicc. 2. partium tenuium: ſubaſtring. ventriculo conveniunt. Uſus præcip. in profluviis alvi, dyſent. choleram ſedant, in febribus bilioſis proſunt, putredini reſiſtunt, ſitim reſtringunt.*

N. *Albæ ut minus acidæ, ita minus frigidæ cenſendæ ſunt.*

PRÆPARATA.

1. *Conditæ baccæ*, cum decocto proprio & ſacch.

2. *Rob. de Ribib. ſimpl.* Eſt ſuccus inſpiſſatus ad mellis conſiſtentiam.

3. *Rob. de Ribib. compoſ.* Eſt ſyrupus è ſucco & ſaccharo ʒ.

4. *Vinum*, id eſt, ſuccus liquidus.

HOFMAN. *Ribes.*) Hunc frutitem veteres ſilentio prætetierunt. Quidam tamen hunc eſſe contendunt, quem Arabes *Ribes* vocant. At *Ribes* Arabum à Noſtro diverſus eſt. Licet *Dodonæus & Amatus* unum & idem eſſe aſſerant, quibus & Nos adſtipulamur. *Hujus duæ obſervantur differentiæ, unus fructu ſeu baccis rubris, alter baccis* albis. *Qui baccas nigras* profert non eſt in uſu Medico.

Uterque frutex paſſim colitur in hortis. Florent Aprili, & Majo. Iunio autem & Iulio baccas maturant.

Vires, refriger. & ſicc. partium tenuium, ſubadſtring. &c.) Unde καῦμα viſcerum & ſanguinis extinguunt, febrium calorem contemperant, ſitim ſedant, alvi profluviis medentur ex bile ortis, choleram compeſcunt, ventriculi ſubverſionem levant, Ex his *baccis condiium præparatur, Roob ſ. & c. item ſuccus, galreda* &c.

¶ CCLXXXIV. *Roſa.*

- Domeſtica, ῥόδον, Roſen. Roſier. *Roſes*, Roſen/ *hujus loci.*
- Sylveſtris, κυνόρροδος, κυνόσβατος, *Vide Cynoſbatos.*

Roſarum varia ſunt genera, coloribus ac foliorum multiplicitate differentia. Sic eſt Roſa (milleſia) rubra, rubrapallidior, ſaturatius rubens, purpurea (hæc

 colorem

colorem carnis referens, Zebethina dicitur.) Versicolor alba, moscata seu Damascena, spinis carens, subviridis, &c. In officinis autem tria præcipuè genera usualia sunt. Rosæ scilicet rubræ (quæ præstantissimæ) pallidæ quæ rubris succedunt, & albæ quæ infimæ sortis. Omnibus tamen laudem præripiunt Rosæ moscatæ s. Damascenæ.

Florent Majo & Iunio. Coluntur ubivis in hortis.

OFFICIN. NAT.

Flores (rubri & pallidi asservantur exiccati) *Anthera, id est, capillamenta.*

Vires. *Rosæ ut variant generibus, ita & qualitatibus. Sunt enim qui non sine causa rosas partim calidas & acres, partim frigidas volunt, caloremque residere in superficie à frigore scilicet eo expulsum, qui in marcescentibus evanescit, in genere tamen omnes refrig. 1. ac astring. spiritus vitales animalesque recreant, ac roborant,* pallidæ seu incarnatæ *laxant.* Rubræ ac albæ *astringunt (alba levius, rubra fortius.) Usus præcip. in fluxionibus, febribus, siti, appetitu prostrato, &c. Extrinsecus in vomitu, cephalalgia, vigiliis, dolore aurium, gingivar. sedandis, recti intestini (cum vino coctæ & impositæ:) in ulceribus & inflammationibus oris, faucium, oculorum.*

Flosculi lutei capillamentis in medio florum adhærescentes, (Anthera offic.) exiccati *immiscentur dentifriciis ad gingivarum astrictionem fluxionumque exiccationem.*

PRÆPARAT.

1. *Acetum*, è flor. rubris.
2. ▽ *stillat.* è floribus pallidis (præferunt ad oculor. morbos.)
3. è floribus rubris.
4. albis.
5. *Balsamus.* Ex ol. stillat. & cera depurata.
6. *Conserva,* 1. *ros. rub. recens.*
7. 2. *antiqua.*
8. 3. *ros. rub.* ⊖-*ta.*

N. *Præstat ex tempore* ⊖-*tam hanc conservam conficere, affusione scilicet guttularum aliquot, quippe quæ ad tempus asservatur, & amittit colorem & saporem mutat.*

9. 4. *Conserv. ros. pallid.*
10. *Elect. 1. Rosatum Mesuæ.* V. D.
11. 2. *de succ. Ros. solid.* } Aug.
12. 3. *liquidum.* } Aug.
13. *Morselli, id est, saccharum rosar.* Ex succo & saccharo.

N. *Morsuli de spec. è succo rosar. sunt idem quod Elect. solidius.*

14. *Rotulæ Manus Christi*, officinis dictæ simplices & perlatæ.
15. *Ol. stillat.* ascend. cum spirit.
16. *Ol. infusum* 1. *vulgare.*
17. 2. *omphacin.*
18. 3. *Compos.* Aug.
19. *Pilul. Rosat. id est, de aloe rosat.*
20. *Spec. Elect. de succ. ros.* Aug.
21. *Aromatic. ros.* Aug.
22. *Diarrhod. Abb.* Aug.
23. *Rosat. novell.* Aug.
24. *Spiritus*, è rosis rubris fermentatis.
25. *Syrupi*, 1. *rosatus simplex, seu laxativus simplex.* Ex infus. 3. ros. rub.
26. 2. *rosat. solutivus Mucharum,* (è Damascen.) Aug.
27. 3. *Laxativ. compos. seu elleboratus.* Aug.

[*Syrup. Rosarum solutivum compositum cum Ambubeja dictum.* Vid. D]

28. 4. *sine elleboro.* Aug.
29. 5. *de rosis siccis.*
30. 6. *rosatus regius seu Julep. Rosatum.*
31. *Mel rosatum Mesuæ.*
32. *simplex.*
33. *Citratum.*
34. *Laxativum*: ferè idem est cum syr. simplici.
35. *Tinctura.* Fit ex ros. rub. sicc. ℥ j. infusis in ▽ rosar. (vel fontanæ) tepefact. ℔ iv. additis spir. ⊖ vel Sulphuris ʒ ij. factâ digestione F. Expressio & si opus sit filtratio.
36. *Trochisc. Diarrhod.* Aug.
37. *Unguentum rosarum.*

Hofman. *Rosa.) Hujus varia genera vide in phytographis.* Uti autem variant generibus, ita & qualitatibus, quæ ex diversâ partium superficialium texturâ promanant. *Dominus Author* omnes in genere refrigerare ac adstringere scribit. Verùm hunc effectum per se non præstant, sed per accidens calidorum effluviorum figuras invertendo & ex corpore per poros cutis evocando. *Rubræ recentes* laxant, *veteres* adstringunt, qui diversi effectus pro diversitate ætatis & partium variâ dispositione in rosarum particulis in nostro eduntur corpore, id quod probè observandum est. *Ex his præparatur acetum, ex floribus rubris* nempe, item *aqua destillata ex albis & rubris, Conserva, Electuarium, Morsuli, Rotulæ Manus Christi simplices & perlatæ, oleum destillatum ac infusum, Balsamum* &c. *Spiritus rosis rubris fermentatis* scilicet optimus fit ex rosis rubr. & albis hortensibus tam simplicibus quàm centifoliis, Mistis contusis & instratis f. S. S. S. cum saccharo Thomæ in dolio querno adspersâ aquâ tepida ac prævia digestione octiduana. Postmodum destillatio per vesicam instituatur, & demum Spiritus per MB evocetur. Ex his etiam Aqua Damascena Hamburgensium conficitur vid. Thesaur. Nostr. Pharmaceutic. annex. sect. 1. Num. 27.

De Rosa quapiam Chinensi hæc habet Athan. Kircherus in sua China Illustrata.

Datur Rosa Sinica arboribus innata, quæ diebus singulis bis colorem mutat, purpureaque modò tota, modò rursus omnino candida evadit, omnis tamen odoris expers. Cujus si causam quæras, ego quantùm conjecturare ausim, aliam esse non reperio, nisi temperamentum floris ejusque nutrimentum, atque aliam aliamque ambientis constitutionem; cùm itaq; Rosa humidum temperamentum sortita sit, hinc fit ut noctu in naturali suo statu candescat, interdiu verò planta ardentissimo solis æstu perculsa subtilissimi salis armoniaci spiritum in extremas floris partes suscitet, cujus vapore & halitu tincta protinus purpurascit; Verùm prævalenti Solis calore, spirituque paulatim exhalante planta ad pristini splendoris candorem reduci nescia flavescit, donec novo attracto dicti salis spiritu denuo purpureo imbuatur colore, & tandem deficiente calore solis, uti spiritus non elicitur amplius, ita quoque candori suo restituitur: Cujus quidem rei experimentum si quispiam facere desiderat, is accipiat violam aut rosam, quam Damascenam vocant, eamque sale ammoniaco suffumiget, & cum admiratione videbit, rosam candidam in purpuream transmutari, & tandem in flavam & candidam: contrà sulphure ut viola & rosa rubea suffumigata, in candidum colorem transmutantur; quod experimentum uti sæpius à nobis exhibitum fuit, ita quoque causam detexit hujus quam scribimus

rosa

rosa sinica χρωματομεταβολον. Neque in China solùm hujusmodi natura prodigia reperiri putes; habet hic Romæ Nobilis Botanicus Franciscus Corvinus in suo horto, omni quæ desiderari possunt, plantarum genere instructissimo plantam, quam violam nocturnam vocat, quæ diversos pro Solis ascensu & descensu colores ad sensum mutat, & quæ interdiu nullo odore pollet, illa noctu nobilissimum gratissimumque odorem expirat, de quibus vide fusius actum in nostra Philosophia *lib. xij.* Mundi Subterranei *inserta.*

¶ *CCLXXXV. Ros Solis.*

Rorella, Salvara, Sonnen-Thau/ Sonthau. Rosée de Soleil. *Sundevv. A kind of Moss bedevved by the Sun. Rosa Solis.* Ros Solis/ Sondauw/ Lopich-kruyt.

Est { folio rotundo.
folio oblongo.

Ex his usualis quidem, veruntamen non nisi rarissimè major, qui inscribitur Ros solis, *Dod. Lon. Cast.* Rorida sive Ros solis major, *Lob.* Rorella minor, *1. Tab.*

Crescit locis campestribus & palustribus, inter muscum albicantem & rubentem. Floret Majo.

OFFICIN. NAT.

Herba colligenda quando ☉ in ♌ (medio ♌ is) ☾ crescente, die sereno ac calido: asservaturque sine lotione. Item *succus* foliis instar sudoris adhærescens.

Vires. *Dodonæus facit calid. & sicc. 4. unde interimum ejus usum vetat: verum enim vero, sunt qui è contra magni faciunt, maximopereque commendant, ad Phthisin a (quia calidissimo etiam tempore sudat) ad pestem, ad vulnera (in potu, &c.) ad Epilepsiam arcendam & præcavendam. Extrinsecus promovere dicitur partum in puerperio (abdomini imposita) odontalgiam sedare (in ore retenta) affectum mitigare maniacum (collo appensa) curare quartanam pulsibus 6. horis applicata ac dein hor. 6. aquæ imposita: vivissim pulsibus applicata; idque multoties (10. 12ies.)* a Forest. *lib.* 16. 58.

N. *Novi qui infusionem Rorellæ in aqua vitæ factam, pro cordiali usitato habet.*

Succus dicitur humiditas, quæ instar sudoris diebus quoque calidissimis, imò in majori copia, quàm aliàs herbæ adhæret, atque concutiendo in patellam suppositam colligitur.

Vires. *Confortat cor, Epar ac ventriculum: capitis dolorem à causa calida sedat, pestem præcavet ac curat. Extrinsecus adhibetur in affectibus oculorum, dolore, scilicet inflammatione, &c.*

PRÆPARATA.

🜄 *stillat.* ex tota herba.

Quoniam Aquæ (Roris Solis titulo) variæ aliunde apportantur, & bibuntur à multis, placet huc apponere formulam, ut qui Ros Solis, Rosæ Solis vel Rossoglio, aquâ vitæ delectantur, sciant quod bibunt. Habet eam Antonio de Sgobbis nel nuovo & universale Theatro Farmaceutico ex Ph. Lond.

℞. Aq. vitæ optimæ ℔ xij.
Succi Rorellæ sive Liquoris ex foliis calidissimis diebus collecti ℔ ij ß.
Aqu. totius Citri ℔ ij.
adde Rorellæ M vj.
Rosar. rubr. M j.
Rad. Angelic. ℥ ij.
Nuc. Moschat. ℥ i ß.
Sem. Anis.
Coriandr. ana ℥ j.
Galang.
Zingib.
Caryophyll. a. ℥ ß.
Cardamom. maj.
min.
Zedoar.
Calam. aromat. ana ʒ j.
Cinamom. ℥ j ß.

Stent in infusione per dies octò in vase vitreo benè clauso, hinc destill. per MB liquori destillato adde Lig. Sant. rub. & citrin. minut. concis. ana ℥ i ß. macer. per dies XX. postea filtr. & adde sacchari 🜄 Rosar. & flor. citri q. s. soluti & in consistentiam Iulepi cocti ℔ i ß. M. optimè & serva pro usu.

Vires. *Corroborat cerebrum, cor & stomachum, præservat ab epilepsia, & apoplexia, animo languentes refocillat, pesti resistit, & mitigat rigores quartanæ, bonum habitum corpori conciliat, in cachexia & chlorosi utile, ut & in calculo.*

Dosis cochl. j. vel ij.

N. *Omittuntur interdum Rosæ, ut & aromata, excepto cinamomo, & Iulepus rosatus ambratus additur.*]

HOFMAN. *Ros Solis.) Rorella. Rosa Solis. Sponsa Solis.* Nomen inde accepit, quod, quamvis ardentissimus Solis æstus eam illustret, ejus tamen folia semper rore & humiditate quadam viscidâ madeant, eorumque lanugo guttulis aspersa videatur. Has concutiendo in patellam suppositam colligi *Dominus Author* statuit, verùm hoc experientiæ non respondet; putatitiæ enim illæ guttulæ, ubi extremis digitis leviter saltem attinguntur, mox veluti in exigua sericea alba filamenta tenacia ac gummosa diducuntur, quæ concutiendo nunquam in vas suppositum colligi poterunt.

Veteribus non fuit cognita, nec Italiæ ac Galliæ populis, Borealium saltem vernacula est, cum herbis capillaribus magnam habens familiaritatem.

Distinguitur autem in Majorem & Minorem; Marem ac fæminam. Folia habens vel oblonga vel rotunda.

Vires. Dodonæus facit calid. & sicc.) Sunt qui magni faciant, maximopereque commendent ad phthisin. Non desunt etiam qui huic vim quandam specificam contrà asthma tribuunt. Verùm curiositatis hoc est nimiæ. Nec enim omne asthma tollit, neque phthisin curat. Planta, quæ calida & sicca 4. grad. validissimè exsiccat, urit & calefacit, ita ut periculi sit eâ uti in hecticâ. Cæterum si respicio secundas qualitates, calculum comminuit & aquas subducendo hydropen aufert. Quem effectum, quantum Mihi constat, nemo adhuc litteris consignavit. Cùm fontes Hornhusani orirentur, Rorellam quisque crepabat. Nosti causam? Planta palustris ad paludes & stagna noviter emergentia portentosa simul judicabatur. Accedebat chemicastrorum malitia & mendacium, quæ subtus latentem Auri mineram Rorellæ vires inspirare solares profitebatur. Unde & non pauci *Tincturam hanc pro Solis* venditant, quæ paratur per simplicem S. V. infusionem & extractionem sæpius repetitam contrà calculum egregiæ efficaciæ, cujus cochl. i. vel ij. Hæc per alembicum non evehitur, ut vulgò sibi persuasum habent, licet negari non possit aquam ejus destillatam subflavum aliquem referre colorem.

De Rore Solis hæc habet D. D. ELSHOTIVS in sua Destillatoria Curiosa.

Stirpium quædam plurimas, sub se comprehendunt species: veluti Tulipa, Hieracium, Geranium, Orchis, Thlaspi, Gramen. Aliæ nullas prorsus, quandum quidem nobis hactenus constat: quemadmodum Anisum, Cymbalaria, Ruta muraria, Cepæ. Nonnulla medio modo se habent, pauciores scilicet

complexæ species: sicut Galega, Glycyrrhyza, Chelidonium. Et harum quidem ultimarum tribus est amplissima, continens inter alia etiam comtissimæ structuræ plantam, quæ ob liquorem roridum, foliis vel per æstivos solis calores innatantem, Ros Solis *vulgò nuncupatur. Neque enim duabus plures species istius, Botanicis nostris innotuerunt: quarum altera vocatur* Ros solis folio rotundo,*estque officinis usitata: altera, sed apud nos tantisper rarior,* Ros Solis folio oblongo *dici consuevit.*

Experim. 1. *Accipe stirpem utriusvis speciei recentem, & quidem integram, media æstate, caloque sudo collectam: posteaquam mundaveris omnia, inciderís, atque asperso aqua momento conquassaveris, Cucurbita immittito vitrea, & absque additione per alembicum stillato. Transibit non sine delectatione intuentium liquor aureus, ad rubedinem vergens.*

Experim. 2. *In exsiccata quoque stirpe nos experiri idem voluimus, ipsi spiritum vini superfundendo. Post moram aliquot horarum ex vasis vitreis ope Balnei pepulimus, jucundo observantes spectaculo per alembicum, liquorem inde duci aureum.*

De causis hujus effectus si quid conjicere licet, crediderim Rorem Solis ita esse compositum, ut in eo abundet Sal volatilis, *qui inter destillandum secum rapit* resinosas *particulas per totam stirpem dispersas: siquidem quotus quisque ipsius faciem externam contemplatur, ex auro eam rubescere advertet. Accedat autem præterea oportet peculiaris proportio illarum particularum ad salem: quoniam non desunt aliæ herbæ rubentes & resinosæ, quarum tamen aquæ destillatæ nequaquam rubent aut flavescunt.*

Postquam nostra ista experimenta jamdum feceramus, incidimus in Medullam Destillatoriam Conradi Kunrath, qui tractatu xv. de Rore solis inscripto, operosissimam pro more proponit methodum, conficiendi medicamenta ex istac stirpe: nec non inter cætera aquam ipsius stillatitiam flavere asseris, paraturus inde porro Quintam quandam Essentiam, in morbis universis panaceam: quam suo equidem relicturi sumus auctori, aut potius Isaaco Hollando, ex cujus Opere Vegetabili *omnia pene Kunrathus ille mutuatus esse videtur.*

¶ CCLXXXVI. *Rosmarinus.*

Λιβανωτὶς ϛεφανωματικὴ, Rosmarinus, *Brunfelf. Trag. Frag. Lon.* Rosmarinum coronarium, *Matthiol. Lob.* Rosmarinus coronarius, *Cam.* Rosmar. coronaria, *Dod.* Hortensis angustiore folio, C. B. 1. Libanotis coronaria, *Cord. in D.* German. Roßmarin. Rosmarin. *Rosemary.* Rolmariin.

Crescit in locis apricis, Floret Majo & Iunio.

OFFICIN. NATIVA.

Folia, Flores (specialiter Anthos offic.) *Semen.*

Vires. *Calf. & sicc. 2. lenta incidunt, saporis sunt mixti, acris, amari: subastring. cephalica sunt è præcipuis, ut & uterina. Usus præcip. in affectibus capitis ac nervorum, Apoplexia, Epilepsia, Paralysi, Vertigine, Caro, &c. Visum acuunt, fœtorem anhelitus emendant. Epatis, Lienis ac Uteri obstructiones resolvunt, Ictero ac fluori albo mulierum medentur, corque confortant. Extrinsecus prosunt, in catarrhis (suffitu) & exinde natis affectibus. In utero corroborando, &c.*

N. *Flores asservari possunt per biennium.*

PRÆPARATA.

1. ▽ E planta integra.
2. Spiritus.
3. Mel anthosatum.
4. *Ol. stillat.* Unà cum ▽ exstill.
5. *Balsamus.* Fit ex oleo l. c.
6. *Conserva.* Ex floribus Anthos.
7. *Species Dianthos.*

HOFMAN. *Rosmarinus.*) Λιβανωτίς. *Rosmarinus coronarius* German. Rosmarin, quia jucundissimi odoris frutex est, ipsi libanotidis nomen est inditum, & quia Corollis expetitus Coronarii appellationem adeptus est.

Colitur in hortis, & spontè provenit in Galliâ Narbonensi. Floret Majo & Iunio.

Vires. Calefac. & sicc. &c.) Hic inter plantas cephalicas præstantissimus est, ob vim suam abstersivam & attenuativam, crassos & pituitosos dictos humores incidit & meatus obstructos reserat, unde in epilepsiâ, apoplexiâ, paralysi, catarrho, surditate, asthmate, ictero, ventriculi inflatione, colicâ, calculo, fluxu albo mulierum, sterilitate, chlorosi, arthritide cum S. V. rectificato destillatus mira præstet. Flores ejus vel folia si coquantur cum vino & melle ad dimidiæ partis consumptionem & capiantur ante somnum, asthmati mirè conferunt, vocemque clarificant optimè. P. Borellus Centur. 4. obs. 46.

¶ CCLXXXVII. *Rubia.*

Ἐρυθρόδανον, Rubia tinctor. sativa, C. B. 1. Rubia, *Cord. in D. Dod. Lob. Clus.* Rub. sativa, *Brunf. Matth. Fuchs. Lon. (ast.* German. Rothe/ Ferber-Rothe/ Ferber-Wurtz. De la garame. *Maddir.* Rotte/ Mee/ Meecrappe.

Adfertur ad nos ex Silesia, ubi copiosè seri colique solet. Gaudet solo pingui, floret, semenque fert æstate.

OFFICIN. NAT.

Radix sola, collecta Majo ac Junio.

Vires. *Calf. 2. sicc. 3. (al. refrig.) aperit, discut. dissolv. subastr. Vulneraria est. Usus præcip. in obstruct. Epat. Lienis & inprimis uteri. Proin in Ictero, Hydrope, urina obstructa, obstructione mensium, in pessis, &c.*)

N. *Adhibetur & à tinctoribus ad coloris rubri præparationem.*

N. *Olea, verbi gratia, Terebinthinæ suaviorem colorem ex rubia extrahunt, quàm Aqua & Spir. Vin.*

HOFMAN. *Rubia.*) *Rubia tinctorum, vel spontanea vel sativa est* German. Ferberröthe. *Vel est Recta quadrifolia, vel glabra quadrifolia, angustifolia,* item *quadrifolia; Italica hirsuta, Rubia parva fl. cæruleo, Rubia spicata* &c.

Vulgaris sativa non solùm in Silesia copiosè colitur & inde ad nos transfertur, verùm etiam in plurimis seritur Italiæ, Hispaniæ, Galliæ & Belgii locis. Floret æstate & semen facit. Radices colliguntur Majo ac Iun.

Vires. Calefac. sicc. aper. discut. dissolv. subadstring. &c.) Vulneraria est. Unde earum decoctum commendatur vulneratis, cæsis, ex alto præcipitatis, in cruore coagulato, inflammationes mitigat &c. potissimum ingrediens in *butyrum Cancrorum.* N. hæc radix in ▽ cocta vel S. V. infusa debilissimum prodit colorem incarnatum, & si oleo infundatur Terebinthinæ vel simili è vestigio suavissimum colorem emittit.

¶ CCLXXXVIII. *Rubus.*

Rubus officinalis est. { vulgaris. *Hujus loci.* / idæus. *Loci sequentis.* }

Insignitur: Rubus vulgaris seu rubus fructu nigro, C. B. 1. Βάτος, Græc. Sentis Latin. Rubus, *Dioscor. & Plinii*

Plinio. Rubus *Brunfelſ. Matth. Fuchſ. Dod. Cord. in D. Lon. Lob. Caſt.* Rubus grandis & ſecundus, *Trag.* Rubus arvenſis. *Tab.* German. Brombeer / Bromen. Ronces. *Brambles.* Braeme.

Creſcit inter dumeta. Floreſcit initio æſtatis, matureſcit in fine ejuſdem.

OFFICIN. NAT.

Folia, Fructus (*Mora* rubi, *morabati*, bati, βάτινα,) *Radix*, ſed rarò.

[Quidam pulverem vermium rubi habent pro Antiepileptico.]

Vires. Folia ac Fructus *immaturus refrig. ſicc. aſtring. potenter. Fructus verò maturus caliditate eſt temperatus ac ſubaſtringens. Uſus præcip. in quibuſcunque profluviis, vomitu, fluxu alvi, uteri, narium. Extrinſecus in aphthis, aliiſque oris affectibus abſtergendis, in vulneribus adſtringendis, capillos nigrat, ſcabiem curat.*

Radix *lithontriptica cenſetur, ſed rari uſus eſt.*

PRÆPARATA.

1. *Rob. Diamoron ſimpl.* Ex ſucco fructuum immaturior.
2. *Diamoron compoſ.* V. Diſp.
3. *Diamoron Nicolai uſitatum.* Vide Diſp.

HOFMAN. *Rubus vulgaris.*) N. Ne quem offendat, quod *D. Author* ſcribat, ex hoc ſucco fructuum immaturorum Rubi vulgaris Diamoron ſ. &c. præparari, & etiam ex fructu Mori elaborati, ſciendum eſt, Mora celſa ſeu domeſtica noſtris Maulbeeren dici. Mora verò ſylveſtria eſſe Mora Rubi Bati, quæ Brombeeren vulgò appellantur, & unum pro altero in defectu alterius ſubſtitui.

¶ CCLXXXIX. *Rubus idæus.*

Rubus idæus { ſpinoſus. *Hæc uſualis.* / lævis. / fructu albo.

Inſcribitur rubus idæus ſpinoſus C. B. 3. βάτος ἰδαία, rubus idæus, *Trag. Matth. Dod. Lob. Lon. Caſt. Tab.* Rubus idæus exilibus ſpinis *Cord. in D.* Rubus idæ. vulgaris *Cluſ.* Germanicè Hindtbeer. Des framboiſes, Bayes de Ronce. *Rasberrys.* Reſpe/ Hinnebeſpen/ Frambeſten.

Creſcit itidem inter dumeta. Floret initio æſtatis, matureſcit Auguſto, &c.

OFFICIN. NAT.

Fructus.

Vires. *Eaſdem vires obtinent, quas præcedentia mora, cordiales tamen præ iis peculiariter cenſentur.*

PRÆPARATA.

1. ▽ ex baccis.
2. *Spiritus.*
3. *Syrup.* Ex ſucco fructus & ſaccharo.
4. *Vinum.*
5. *Fructus conditi.*
6. *Acetum.* Ex fructibus infuſis.

HOFMAN. *Rubus Idæus.*) *vel eſt ſpinoſus*, qui uſualis eſt, *vel lævis, vel fructu albo.* Germ. Hindtbeer.

Creſcit etiam inter dumeta in rorulentis & arenoſis ſaxis. Floret initio æſtatis, & matureſcit Auguſto.

Vires &c.] facultatem roborant vitalem, cordiales ſunt, unde ex his *præparatur Aqua, Spiritus per fermentationem, Syrupus, acetum, tinctura, vina ſuaviſſima.*

¶ CCXC. *Ruſcus.*

Ὀξυμυρσίνη, Ruſcus, *Matth. Trag. Cord. in D. Lob. Caſt. Cam. Tab.* Ruſcum *Dod.* Myrtacantha, *Lob. (icon.)* aliis Bruſcus & Bruſcum Germanicè Mäuß-Dorn. Du Ruſc. petit Hou. *Butchersbroom, Bruſcus, Kneeholly.* Stekende palm / Muysedoren.

Creſcit copiosè in Italia, ut & quibuſdam locis Germaniæ. Locis gaudet aſperis. Primo Vere turiones promit, autumno ſemen.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Calf. & ſicc. temperatè, ſaporis eſt auſteri & ſubamari, incid. atten. aperit. Uſus præcip. in obſtructione Epatis, urinæ, [ſtranguria] Menſium, &c.*

N. *Recenſetur inter 5. Radices aperientes.*

HOFMAN. *Ruſcus.*) Hæc planta à veteribus in ſimplicium cenſu fuit præterita; *Myrti ſylveſtris* nomine deſcribit *Dioſcorides*, ſed minus appoſitè. Hujus fructum cum cubebis confundunt *Arabes.* In Italiæ ſepibus & ſaxoſis, atque inter Lugdunum & Viennam Allobrogum paſſim provenit. Nos ſerimus in hortis.

Vires. Calefac. ſicc. incid. atten. aper. &c.) Hujus decoctum per menſem integrum adhibitum in hydrope maximè proficuum eſt, item in calculo, urinæ ſtillicidio, ictero ac menſium ſuppreſſione.

¶ CCXCI. *Ruta.*

Πήγανον, Ruta hortenſis, Rauten / Wein-Raute/ De la rue. *Rue, herb of grace.* Wynruyte.

Ruta eſt C. B. { Hortenſis { 1. latifolia / 2. tenuifolia. } *hujus loci.* / Sylveſtris { 3. major. / 4. minor. / 5. flore magno albo. } *inuſitata.*

Ornat officinas hortenſis utraque, è quibus vulgatior quidem eſt latifolia, eaque major, cœſiique coloris: præſtantior verò tenuifolia minor & nigricantior.

Latifolia inſcribitur Ruta, *Brunfelſ. Matth. Caſt.* Domeſtica, *Trag.* Hortenſis *Fuchſ. Lob. Cam.* ſativa, *Cord. in D.* graveolens hortenſis, *Dod.* latifolia, *Tab.* Ruta hortenſis latifolia, C. B. 1.

Hæc diligenti culturâ arboreſcere ſolet cujus exemplum nobis præbuit hujus civitatis civis è primariis Phil. Leut. wein.

Anguſtifolia inſignitur Ruta hortenſis altera, C. B. 2. Ruta hort. minor. *Trag.* Ruta ſativa tenuifolia, *Cord. in D.* Ruta tenuifol. *Tab.*

Gaudet ſolo arido ac calido. Floret Iunio.

OFFICIN. NAT.

Herba ac *Summitates* cum ſeminibus.

Vires. *Calf. & ſicc.* 3. *incid. atten. diger. diſcut. eſt alexipharmaca, cephalica ac nervina. Uſus præcip. in variis morbis, peſte, aliisque affectibus malignis præſervandis ac curandis, veneno arcendo, viſu acuendo, laſcivia reprimenda, pleuritide curanda, imbecillitate ventriculi corrigenda, colica diſcutienda,*

da, morsu canis rabidi debellando, &c. Extrinsecus in ictibus serpentum, carbunculis, in febrium paroxysmis arcendis (inunct. dors.) Cephalalgia ex crapula, hemicrania, in febribus malignis (pro Epithemate pulsuum cum Sal. com. & ✠) in dolore capitis, febrium ardentium & malignarum (similiter pedum plantis adhibita.)

N. *Nimius usus internus officit gravidis.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *stillat.* Ex planta cum cauliculis Majo collectis.
2. *Oleum stillat.*
3. *Oleum infusum.* Ex infusa herba in oleo com.
4. *Sal.* Ex herba incinerata.
5. *Acetum.* Ex infusione.
6. *Balsam.* Ex ol. stillat.

HOFMAN. *Ruta.*] *Hortensis* scil. *latifolia & tenuifolia.* Germ. Rautte.

Vires. Calefac. sicc. incid. atten. diger. discut. &c.) alexipharmaca, antiscorbutica, cephalica & nervina planta est. Ruta in vino coquatur, hoc decocto calido os eluatur, contrà dentium cariem & gingivas scorbuticas. Adsumit etiam humores crudos in ventriculo existentes.

Lascivià reprimendâ &c.] contrà rutam ad libidinem stimulare sexum muliebrem docet *Tabernamontanus Lib. 1. herbar. sect. 4. cap. 32.*

¶ CCXCII. *Ruta muraria.*

Ruta muraria C.B. *Dod. Ger.* Capillus ♀is, *Brunf. Trag.* Adiantum candid. *Cord. in D. & hist.* Adi. album, *Lon. Cam. Tab.* Adian. nigrum, *Cæsalp. Gesn.* Saxifraga seu Empetron. *Fuchs.* Paronychia *Matth. Cast.* Salvia vitæ. *Lob.* German. Maur-Rauten/ Stein-Rauten/ Venus-Haar. Rue de muraille. *Wall-Rue*, or *white Maidenhayr.* Steenruyte.

Nascitur in parietibus ac muris juxta aquas, locis videlicet irriguis & non apricis. Vivax est toto anno, æstate tamen amplius viret, flore & semine caret.

OFFICIN. NAT.

Folia seu herba cum caule.

Vires. *Calid. & frigid. temperata est, siccat, digerit, discutit, tartaream & viscosam mucilaginem in Pulmonibus, &c. incidit, Usus præcip. in tussi, asthmate, pleuresi, ictero, obstruct. splenis. Valet ad Renum & vesicæ dolores, urinam clementer ciet, calculosque expellit. Peculiariter præstare eam perhibet Matth. ad Enterocelas puerorum (♉ 40. pulvis exhibitus, & sim.)*

Extrinsecus capillos crescere facit, ulceraque manantia capitis abstergit, strumas & abscessus digerit.

N. 1. *Ubi Adianthum verum & Trichomanes desunt, aut vetusta sunt, hâc uti licet. Hæc sumenda quoque ubi Medici recentiores Adiantum præscribunt à capillo ♀ diversum. C. B.*

N. 2. *Matthiolus hanc Paronychiam Dioscoridis esse disputat contra Dodonæum, qui id negat.*

S.

¶ CCXCIII. *Sabina.*

βράθυς. Savina, Seven-Baum/ Sieben-Baum. Sabine, Savinier. *Savin.* Savelboom.

Sabina folia { Tamarisci. *Hæc usualis.* / Cupressi. 1. & 2.

Dicitur Sabina, *Brunf. Trag. Fuchs. Dod. Lob.* vulgaris, *Cam.* Myrti folio, *Cord. in D.* Savina, *Lon.* Savina mas, *Tab.* Sabina folio Tamarisci Dioscorid. C. B. 1.

Colitur in hortis: viret perpetuò.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Calf. & sicc. 3. partium tenuium, incid. atten. discut. Usus præcip. in mensibus fortiter ciendis, fœtu ejiciendo, urina pellenda, adsthmate medendo. Extrinsecus in affectib. uterinis, ulceribus, serpentibus arcendis, scabie præcipuè capitis, infantum exiccanda ac curanda [cum cremore lactis,] in maculis faciei abstergendis, ad defluxiones (in fumo.)*

PRÆPAR.

1. Ex foliis.
2. *Spiritus.*
3. *Extractum.*
4. *Oleum.*

S.

HOFMAN. *Sabina.*] Germ. Sadebaum. Nec herba nec frutex est, sed justæ magnitudinis arbor, Hujus species duæ sunt, *una foliis Tamarisci*, quæ usualis est, *alia cupressi foliis. Recentiores aliam Marem, aliam fœminam statuunt: Quandam bacciferam* dicunt, *aliam sterilem.* A Sabinorum regione, in quâ olim abundavit, illi nomen impositum fuit.

Vires. Folia calf. & sicc. partium tenuium, incid. atten. discut &c.] Unde menses provocant, fœtum expellunt, ubi tamen cautè procedendum est, præsertim ubi fœtus naturaliter adhuc est constitutus, ne ei hoc validiori pharmaco noceamus, ubi autem fœtus mortui est suspicio, vel aliàs malè dispositi, tutè exhiberi possunt. Aliàs hæc, teste Galeno, partum vivum enecat, mortuum autem expellit. Externè foliorum cineres etiam erysipelati imponuntur ex foliis insessus & fomentationes fiunt in mensium suppressione, ulceribus serpentibus applicata medentur, & in scabie capitis infantum exiccandâ cum flore lactis commendantur. *Ex foliis aqua destillatur & oleum.*

N. Non datur præstantius remedium ad extrahendos globulos aut res alienas ex vulneribus sabinâ & oculis cancr.

¶ CCXCIV. *Salix.*

Ἰτέα Weide/ Weiden-Baum. Saule ou faus, *Willow*, *Ozier*, or *Sallow-Tree.* Wilghebom.

Salix multorum est generum, quæ sine discrimine in usum medicum accersiri poterunt.

Crescunt in locis udis: florent Majo & Aprili.

OFFICIN. NAT.

Folia, Iuli, Cortex & Viscum.

Vires. Folia *refrig. & sicc. subastring. citra morsum. Usus præcip. in libidine arcenda. (Decoctum potum.) Extrinsecus in lotionibus pedum pro vigiliis ac æstu febricitantium arcendo, in hæmorrhagia vulnerum, narium, & sim. adstringenda. In aëre refrigerando (strata in pavimento.)*

Iuli *sistunt hæmorrhagiam quamcunque (impositi.)*

Cortex *similem facultatem habet, Insuper verrucas*

eas & clavos pedum corticum cinere (cum imposito) extrahi tradit Dioscor.

Viscum *commendatur præ aliis ad partum facilitandum.*

PRÆPARATA.

▽ *stillat.* E foliis.

HOFMAN. *Salix.*] Germ. Weiden. Multorum est generum, quæ sine descrimine in usum veniunt medicum. *Alia nigra est, alia candida. Alia maxima & arborea, alia pumila angustifolia;* alia *humilis repens angustifolia, alia rubra, alia interne hirsuta latifolia,* &c.

Vires. Folia refriger. & sicc. subadstring. &c.) Horum decoctum vel latex tempore verno ex stipite elicita in libidine arcenda commendatur & externè ex foliis pediluvia fiunt ad agrypniam & calorem febrilem coërcendum. *Iuli* hæmorrhagiam sistunt impositi. *Cortex* iisdem gaudet viribus, *Viscum* facilitat partum. Cortices mediæ in vino infusæ mensium suppressioni medentur.

¶ CCXCV. Salvia.

Ἐλελίσφακον, Arab. Æliffacos, Salbey. Sauge. *Sage.* Salie/ of Savie.

Est { Major, Breit-Salbey. *Broad Sage.* Groot en Grove Savie.
Minor acuta, nobilis, Spitz-Salbey / Creutz-Salbey / Edel-Salbey. *Narrovv Leaved, Noble Sage Gardensage,* Kleyner/ Edel-Savie.
Sylvestris, *Hæc officinis ignota, aliàs convenit viribus cum Hormino.* }

Major inscribitur, Salvia latifolia, *Trag. Lon. Clus. Cam.* Salvia major, *Matthiol. Fuchs. Dod. Cast. Tab.* Salvia, *Cord. in D.* major scabrior. Dioscorid. *Lob.* C. B. I.

Hæc variat in foliis & floribus: foliis est viridibus, iisque crispis & non crispis, purpurascentibus, versicoloribus: sic vel totis vel partim albidis, floribus communiter cœruleis, rarius candidis.

Minor vocatur, Salvia minor aurita & non aurita C. B. 2. Salvia nobilis, *Brunfels.* Angustifolia & minor, *Trag.* Salv. minor, *Matth. Fuchs. Cord. in D. Lob. Tab.* pinnata *Fenæ*, Salvia acuta, *Lon.* Angustifol. *Clus.* Salv. tenuifolia auriculata. *Cam.*

Variat foliis auritis vel pinnatis & non auritis: foliis aliquando Lavendulæ concoloribus, sed latioribus & gravioris odoris, rariùs luteolis; flore cæruleo, rarius albo.

Gaudet solo fœcundato argilla, &c. Floret Julio ac Augusto. Transplantatur Martio, cum rutâ intermixtâ, quâ serpentes & bufones salviæ viciniam amantes arcentur.

OFFICIN. NATIVA.

Folia, Flores.

Vires. *Calf. & sicc. subastring. absterg. Usus præcip. est diureticus: menses ob crassitiem remoratos ciet, nimios emendat. Prodest in paralysi, vertigine, tremore, catarrhis. Extrinsecus aphtas oris abstergit (in gargaris. &c.)*

PRÆPARATA.

1. ▽ Ex herba cum floribus.
2. *Oleum stillat.*
3. *Sal.* Ex herba incinerata.
4. *Conserv.* Ex floribus.

HOFMAN. *Salvia.*) *Est vel Major vel Minor. Hæc acuta* præstantior est. Sed utraque usualis. Hujus folia undiquaque cavernosa sunt, ut ex microscopiorum observationibus patet, hinc quodvis extrinsecum facile recipiunt.

Transplantatur Martio, cum rutâ intermixta, quâ serpentes & bufones salviæ viciniam amantes arceantur.] *Salvia* virtutes ad permultos affectus corporis humani commendari infrà videbimus; nihilominus tamen & illa suas habet qualitates noxias & virulenta censetur esse ea, quæ foliorum pinnas quasi carbunculatas habet, & penitus retorrida est, emaciata & sicca, ad cujus radices ut plurimum bufones & alia virosa infecta nidulantur. *Paræus de venenis cap.* 24. *refert*, se à fide digno accepisse, duos mercatores, non longè ab urbe Tolosanâ illotis salviæ foliis in vinum conjectis illicò atque illud bibissent, necì fuisse datos; sub cujus radicibus ingens bufonum acervus stabulari deinde repertus est, quos spurcitie suâ salviam spurcasse Medicus istius loci confirmavit. *Athanasius Kircherus in Pestis scrutinio* putredini animatæ acceptum refert *cap.* 7. Verùm non semper experientiæ & autopsiæ correspondet.

Vires. Calfac. sicc. subadstring. abster. &c.) Cephalica & hysterica est; Membranosas & nervosas roborans partes, Unde in paralysi, tremore &c. commendatur ejus decoctum in vino. Præter jam nota præparata Spiritus etiam inde conficitur elegantissimus. Externè etiam odontalgiæ medetur ejus decoctum ex aceto cerevisiæ cum manipulo nicotianæ Virginianæ & pugillo uno polentæ tritæ, si os eo proluatur.

¶ *Salvia baccifera.*

Sic dicitur à baccis, sive pomis instar gallarum excrescentibus. Crescit in Insulis Creta & Cypro. Baccæ hæ saccharo vel melle conditæ ad nos apportantur, stomacho gratæ.

¶ CCXCVI. *Sambucus.*

Ἀκτῆ, Sambucus, Holder-Baum/Hollunder. Sureau, Suier. *Elder-Tree.* Vlier-boom.

{ Vulgaris. *Hujus loci.*
Humilis. *Vide Ebulus.* }

Insignitur Sambucus fructu in umbella nigro, C. B. I. Sambucus, *Brunf. Matth. Fuchs. Dod. Lon. Lob. Tab.* Sambucus vulgaris *Trag.* domestica. *Cast.* Sambucus campestris seu vulgaris, *Cam.*

Gaudet locis opacis, sepibus, pomeriis & asperis vallibus. Floret Majo, Iunio, Iulio, Baccæ maturescunt Augusto.

OFFICIN. NAT.

Flores, Baccæ, Liber, Spongia, Turiones.

Vires. *Sambucus integra calfacit & siccat, resolvit, hydropicos juvat.*

Flores *discutiunt insuper, emolliunt, resolvunt, sudoriferi ac anodyni sunt. Usus præcip. intrinsecus in Erysipelate præcavendo & abigendo, quartana curanda. Extrinsecus in colico dolore, in Erysipelate, combusti, &c. (impositi.)*

Baccæ *sudoriferæ itidem sunt ac alexipharmacæ.*

Liber [*cortex interior*] *educit serosos humores. Extrinsecus easdem vires habet, quas flores.*

N. *Eligendi cortices radicis.*

[*Ex medio cortice sambuci in oleo macerato, fit Oleum, ambustis utile.*]

Turiones & Gemmæ, sive cymæ, Holderkeimen/ sommitez de sureau, *Tops of Elder opperste,* Schoten van Vlier/ *adhibentur in acetariis, alvumque movent & nonnunquam etiam vomitum, præcipue si sursum decerpantur: idem facit & pulvis.*

Spongia [*Auricula Judæ*] *oculorum affectibus medetur* [*macerata in* ▽ *appropriata imposita.*]

[*Decoctum bibitum specificum in angina.*]

N. 1. *Sunt qui infusum spongiæ bibunt ad hydropis curam.*

N. 2. *Sambucum, visci instar, in salice nascentem pro peculiari commendant antepileptico.*

PRÆPARAT.

I. E FLORIBUS.

1. ▽ *stillat.* Ex flor. l. a.
2. *Spiritus.* Fit rectificatione ▽ stillat. vel ex floribus in dolio querno fermentatis.
3. *Vinum.* ℞. flor. in umbra exiccat. ℔j. circiter, infundantur musti mensuris 8.
4. *Acetum.*
5. *Oleum infusum.* In ol. cydon.
6. *Oleum stillat.* Cum ▽ extillat, sed rarò prostat.

N. *Potest idem elici hoc modo* ℞. *Flor. q. v. macera cum vino Malvatico vel Hispanico vitro bene occluso calore solis per tempus* [*septim. 6.*] *hinc exprime fortiter, ac moderatè calfacito: sic supernatabit oleum.* Blochvvitz.

II. E BACCIS.

1. *Rob Sambuci.* Est pulpa baccar. maturarum.

Usus est frequentissimus ad sudorem ciendum. Prodest & peculiariter in affectibus uterinis, assumptum. Extrinsecus imponitur ad refrigerandum: quin & plantis pedum in febribus inungitur.

2. *Tinctura ac Extractum.* Fiunt ex Rob. Sambuci [Quercetanus ℞. baccas umbra exiccatas] beneficio 🜊 (qui acidulus redditus sit cum liquore acido aut ⊖-i, aut Sulph.)

N. *Dicitur Tinctura antequam* 🜊 *fuerit separatus. Extractum si idem* 🜊 *abstractus sit.*

Vires. *Suffocationi uterinæ succurrit. Dosis tincturæ, cochlear* ß. *Extracti* ℈j.

3. *Spiritus.* Fit è succo ex baccis maturis expresso, vel ex baccis ipsis saltem contusis & fermentatis, l. a.

N. *Sunt qui è baccis exiccatis crasseque contusis farinæ hordeac.* ? . *addunt, affusàque* ▽ *fervente digerunt.*

4. *Oleum.* Ex arillis baccar. post succi transcolationem in filtro relictis: videlicet hæ benè elotæ & in aëre exiccatæ, vino albo irrigantur ac fortiter exprimuntur.

Vires. *Est vomitivum egregium.*

Dosis ℨj. *vel* ℨiß. *in cerevisia tepida, &c.*

N. *Non est officinale.*

His 5. addi potest *Tragæa granorum Actes.* Quercetani: ℞. succum baccar. maturar. expressar. q. v. adde farinam secalinam, fac pastam & exinde panes exiguos, in furno ad duritiem bis cocti coquendos. Hos pulverisa, cum eodem succo iterum impasta, atque ut prius in furno coque, idque tertiò repetatur. Tandem pulverisf. ac serva.

Vires. *Specificum est arcanum adversus dysenteriam.*

Dosis ℨj. *cum Nucistæ* ℨj.

N. *Anatomicam Sambuci conscripsit Martinus Blochvvizzius, M. D. in qua & præparationes & usus sambuci in plurimis affectibus curandis exhibet.*

HOFMAN. *Sambucus.*) Græc. Ἀκτῆ Germ. Hollunderbaum.

Vel est vulgaris, qui hujus loci, *vel humilis*, *qui Ebulus dicitur.* Præter hanc differentiam, alia *est herbacea, vel arborea* quæ rursus in *vulgarem, laciniatam, roseam* & *aquaticam* distinguitur. *Dicitur Sambucus à Sambuco Musico* instrumento, *vel ab Authore*, cui nomen Sambin.

Vires. Sambucus integra calefacit, & siccat, resolvit, hydropicos juvat &c.] *Flores* resolvunt, discutiunt, emolliunt ac juxta vim suam diaphoreticam, etiam anodyni sunt, unde in erysipelate tàm internè quàm externè ut specificum commendatur, si scil. in sero lactis infusi & modicè cocti ac expressi manè & vesperi per triduum bibantur, vide ex his compositam Aquam Hydropicam P. H. D. in Thesaur. annex. sect. 1. no. XLIV. Conveniunt etiam in variolis, febribus petechialibus &c. si ex *his aqua destilletur* & *Spiritus prævia* fermentatione. *Vinum* etiam inde præparari potest floribus exsiccatis in musto infusis & fermentatis. *Horum oleum infusum ac destillatum non est in usu*, *Baccæ* diaphoreticæ etiam sunt & alexiteriæ, ex quibus per fermentationem *Spiritus* elegantissimus elaboratur, ingrediens etiam *Tincturam Bezoardicam*, & *Roob. Sambuci* notissimum ex quo Sp. V. adminiculo *Tinctura s. Extractum fit*, ad sudorem eliciendum accommodatum, in affectibus uterinis specificum.

N. *Ex arillis baccarum* potest succi transcolationem in filtro relictis *oleum per expressionem* elaboratur movens vomitum & alvum in hydrope egregium: Cujus dos. est à ℥i. ad ℥ij. in cerevisiá butyraceâ. Hoc licet non sit officinale, tamen inter arcana medica curiosa est referendum ut singulare specificum. Quò spectat & *Tragæa granorum Actes Quercetani, quam D. Author describit.*

Liber, sive Cortex interior serosos excludit ex corpore humano humores contusus & cum vino coctus ac epotus hydropicorum aquas educit; Externè calidè impositus podagricorum dolores mitigat, si illius ramenta pedibus circumligentur; hisce exsiccatis novis semper substitutis.

Spongia, [*Auricula Judæ*] *&c.*] *Sambuci* veteris radicibus Spongiæ quædam incanæ, quas *Gummi Dodonæus* vocat, adnascuntur, *Lobelius* autem & *Fena* recrementum coriaceum aut corticosum, ego abscessum dixerim, quod quia hominis auriculam repræsentat, *Auricula Judæ* nuncupatur. Habet vim adstringendi & exsiccandi, anginæ medetur, ophthalmiæ, & oris, tonsillarum & columellæ affectibus, si in aquâ coquantur & os eâ colluatur, vel oculis imponatur.

Turiones & gemmæ in acetariis adhibentur, alvum movent & interdum etiam vomitum, de his ut & asari foliis testatur *Cl. Helmontius*, si sursum vellicentur, per vomitum purgare, si verò deorsum carpendo torquentur, solam dejicere alvum, adeoque hæc auscultare imperanti phantasiæ decerptoris qui imprimit in plantam. Verùm hæc phantasiæ suavia somnia, sed vana ludibria sunt; succedit interdum, sæpè autem non.

N. *De Sambuco in salice crescente tanquam peculiari amuleto antepileptico vid. Hartmannus in suâ Chemiatricâ p. 67. & Thom. Bartholin. Centur. 4. histor. 69.*

§ CCXCVII. *Sanguisorba.*

Pimpinella sanguisorba. Sorbaria, Welsch Bibinell. Racine sentant les Roses. Pimpinelle d'Italie. *Italian Burnet Sanguisorb, Pimpernell.* Italiänische Pimpinelle.

- Major.
- Minor.
  - Hirsuta. *Hæc sola officinis cognita.*
  - Lævis.

Dicitur Pimpinella sanguisorba minor hirsuta, C. B. 7. Pimpinella *Lob.* Italica, *Trag. Lon.* minor Pimpinel. sanguisorb. *Dod.* minor, *Matth. Cast. Cam.* sanguisorba minor, *Fuchs. Cord. hist. Tab.*

Colitur nobis in hortis. Floret Majo & Junio.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus. *Radix.*

Vires. *Refrig. moderatè, sicc. astring. Vulneraria ac pulmonica est, saporis grati. Usus præcip. in catharr. affectibus pulmonum, phthisi ex erosione, in morbis malignis, in profluviis alvi hæmorrhoidum: præcavet abortum.*

abortum. Extrinsecus in hæmorrhagia quacunque utiliter adhibetur.

PRÆPARAT.

1. ▽ *stillat.* Ex integrâ planta cum radice ac floribus collectis Iunio.
2. *Syrupus.* Ex succo & saccharo.
3. *Conserva* ex floribus.

HOFMAN. *Sanguisorba.*] seu *Pimpinella Sanguisorba Minor hirsuta*, quæ hujus loci est. Germ. Welsche Bibenelle. *Pimpinella minor Italorum & Gallorum, & Sanguisorba Germanorum.*

Crescit in agris aridis & asperis, campis apricis, nec non in petrosis locis. Colitur etiam in hortis nostris. Floret Majo & Iunio.

Vires. Refriger. moderatè sicc. adstring. &c.] Vulneraria est; Unde ad hæmorrhagiam, dysenteriam & alia alvi profluvia, fluxum mensium nimium, hæmorrhoidum &c. commendatur, tam internè quàm externè. Vino recentem immersam in symposiis capitis dolorem inferre statuit. *D. Simon Pauli in quadripart. botanic. Class.* 1. *p.* 115. Verùm non perpetuæ veritatis est.

¶ CCXCXVIII. Sanicula.

Sannicula officinar. C. B. Sannicula, *Trag. Brunf. Cam. Tab. Dod. Lon.* Diapensia, *Brunf. Matth. Cast.* San. mas, *Fuchs.* Sanic. & diapensia, *Lob. Ger.* Germ. Sannickel/Sanickel. Bois sentant les Roses. *Sanicle.* Sanickel.

Crescit in montibus ac vallibus, solo gaudet pingui ac opaco: colligitur Iunio mense cum floribus.

OFFICIN. NAT.

Folia, rarò *Radix*.

Vires. *Calf. & sicc. astring. saporis est amari, vulnerariaque, una ex præcipuis, utilis in consolidandis ulceribus, fistulis, rupturis, erosionibusque, tàm internè quàm externè adhibita.*

PRÆPARATA.

▽. Ex herba florente.
[Syrupus proficuus parari potest.]

HOFMAN. *Sanicula.*) Germ. Sanickel.

Vires. Calefac. & sicc. astring. &c.] vulneraria egregia est tam internè quàm externè adhibita; In dysenteria etiam malignâ nihil præstantius est saniculæ alpinæ hujus radicibus addito pulvere cordis & epatis serpentum.

¶ CCXCIX. Lignum Santalum.

Σάνταλον, Santal/ Du Saindal blanc, citrin, rouge. *Sanders White yellovv.* Sandelhout wit Root-Geel.	Album. *Matt. Lon. Cord. hist. Cast. Garz. Tab.* Rubrum *Matth. Lon. Cast. Garz. Tab.* Citrinum. *Cord. hist. Lon.* Flavum, *Tab.* Pallidum, *Matth. Garz.*

Ligna sunt exotica ex Indiis ad nos transportata.

Præstantissimum est citrinum, succedit album, infimas tenet rubrum, planè inodorum. Eligendum autem citrinum suaviter fragrans, magnam habens medullam, grave, nodosum. Hujus in defectu recipi potest album.

Vires. *Refr.* 3. (*al.* 2.) *sicc.* 2. *aperiunt, Epatica sunt ac cardiac. Usus præcip. in lipothymia, palpitatione cordis, obstructione Epatis, &c. Extrinsecus in catarrhis, Cephalalgia, Vomitu, Epatis intemperie calida* (*in Epithemat. &c.*)

N. *Santalum rubrum magis refrigerat ac astringit quàm reliqua.*

PRÆPARAT.

1. *Extractum Gummosum.* Fit ut aliorum lignorum extracta cum V.

N. *Quercetanus parat cum ▽ aliqua Epatica. E. g. Agrimoniæ.*

2. *Spec. Diairion santal.* V. D.
3. *Unguentum santalinum,* V. D.
4. *Cerotum seu Emplastrum,* Vide Disp.
5. *Trochisci de santalis* V. Disp.

HOFMAN. *Lignum Santalum.*] Græci nullam hujus faciunt mentionem; soli Arabes hoc Nobis manifestarunt, & tria fecerunt, *album* scil. *rubrum & Citrinum*; ac tribus distinctis arborum generibus provenire scribunt, in Indiæ utriusque densissimis & ingentissimis sylvis.

Præstantissimum est citrinum aut flavum cui succedit *album* parum tamen à *Citrino* differens, magis tantum pallescit, aliàs ejusdem est substantiæ, ejusdem texturæ, sed odore inferius est, uti & sapore. *Citrino* sapor est aromaticus amaricans & odor Moschi æmulus. *Rubrum* planè inodorum tenet infimas.

N. *Pallidum & Citrinum Santalum* plurimum in Tymor Insulâ nascitur, de quo teste *Iacobo Bontio* referunt, febris continuæ & ardentis quandam speciem cum delirio & mentis alienatione conciliari ex harum recens cæsarum arborum cortice viridi, dum virosi quid cerebro infesti exspirat in corporibus cacochymicis tales edit effectus. *Santalini fructus* cerasi sunt magnitudine & baccas lauri referunt, masticati purpureo inficiunt colore. Hi fructus avidè comeduntur à turdorum quâdam specie, quos denuò per alvum excernentes arva & montes novis arboribus conserunt, ita ut quamvis tanto tempore tot millia arborum ab Indis ac Lusitanis sint cæsa, tamen sylvæ nunquam deficiant. *Hæc Bontius de Medicinâ Indorum in notis ad Garc. ab Ortâ.*

Vires. Refriger. sicc. aper.) Massæ sanguineæ contemperant fervorem tria santalorum genera, communiter inde epatica & cardiaca statuuntur.

¶ CCC. Santonicum.

Absynthiacum santonicum Wurmkraut/ est C. B.	Iudaicum. Alexandrinum. *Hujus semen officinale solùm.* Ægyptiacum. Gallicum.

Insignitur semen sanctum seu sementina, *Matth.* & semen Zedoariæ, *Lob. Cast.* Absynthium Seriphium, Alexandrinum semen Cinæ, *Cord.* Sementina *Dod. Tab.* [cui & santonicum] Santonicum & semen sanctum. *Lon.* Germ. Zitwensamen / Wurmsamen. Semence à vers, *Worm-seed* Wormcruyt.

OFFICIN. NAT.

Semen quod affertur ex Alexandria Ægypti.

N. *Sunt qui & ex absynthio* [*santon.*] *Ægyptio, semen Zinæ colligi volunt. Hoc videatur apud* Matth. Dod. Lob. Tab.

Vires. *Calfac. & sicc. saporis amari est. Usus in lumbricis cujuscunque generis, enecandis, fugandis & expellendis.*

PRÆPAR.

1. *Semen santonicum præparatum,* i. e. in ⚹ ♂ ℞ (4.5.) maceratum atque exiccatum.
2. *Confectio seminis Cinæ,* überzogen Wurmsamen.

HOFMAN. *Santonicum.*) Est planta Semen lumbricorum ferens

ferens, five *femen Zedoariæ* communiter dictum, *Semen Cinæ*, *Sementina*, & *Semen Sanctum*, fed corruptè cum *Xantonicum* à Xantonum tractu, ubi plurimum provenit, potius dicendum foret. *Hoc femen* quidam ab abfynthio Seriphio, five marino, alii ab Abfynthio Santonico vel potius Xantonico &c. derivant, fed, *Penæ* nullum horum videtur; tota planta, ex quâ emergit iftud femen, abfynthio quidem vulgari fimilis eft, fed aliquantò minor, feminibus exiguis, & floribus paucis. Provenit circâ Bethlehem & abundat in Terra Sancta, & Alexandriâ Ægypti.

Vires. Calefac. & ficc. faporis amari eft &c.] Hujus feminis Ufus eft in cujufcunque generis lumbricis enecandis. Præftantius autem & efficacius eft non in Acet. dift. maceratum, fed ita fimpliciter exhibitum vel pro confectione, überzogen Zittwer Samen.

CCCI. Saponaria.

Στρύθιον, *Diofc. Fuchf. Lon.* Saponaria, *Trag. Dod. Lob. Tab. Cam. Ger.* viola agreftis, *Trag.* Saponaria major lævis, C. B. 1. Germ. Seiffenkraut/ Speichelwurtz. Saponaire, Herbe à foulon. *Soapvvort.* Seepcruyt.

Crefcit paffim juxta rivulos & vias: Floret Majo.

OFFICIN. NAT.

Folia, fed rarò & Radix.

Vires. *Calf. & ficc. ftrenuè attenuat, aperit, fudorifera eft. Ufus in afthmate, utero, menfibus ciendis, lue Venerea. Extrinfecus ptarmica eft, tumores ac præcipuè panos difcutit.*

HOFMAN. *Saponaria.*) Germ, Seiffenkraut.

Spontè provenit ad fluvios, ftagna & torrentes, locis apricis & arenofis, Floret totâ æftate.

Folia & Semen in ufum recipi poffunt.

Vires. Calefac. & ficc. attenuant, aperiunt. &c.) Habet etiam facultatem abfterfivam, preffu nitrofum emittit fuccum, qui fcabiem, luem veneream & omnes cutis fæditates abftergit; Externè tumores ac præcipuè panos difcutit.

N. *Pulvis Seminis Saponariæ* ad drachmam unam antè paroxyfmum fumptus epilepfiam minuit, femel in menfe per tria novilunia. *P. Borellus Centur. 1. obferv. 18.*

CCCII. Sarfa parilla.

Salfa parilla, fmilax afpera Peruviana, C. B. 4. *Tab. Ger.* Zarzaparilla, *Matth. Mon. Garz.* Zarzaparilla Peruviana, *Dod.* Zarza feu farfaparilla, *Caft.* farfa parilla, *Lon. Trag. Lob.* Sarmentum Indicum, Sarsaparill / Salfepareille. *faffaparille.* Steckende Winde.

Nomen accepit à fimilitudine quam cum fmilace afpera (Hifp. Zarzaparilla) habet.

Triplex eft ea, (Nicol. Monardo monente) adfertur fcil. 1. Ex Hifpania Nova, quæ candidior ad pallorem tendens & gracilior. 2. Ex Provincia Honduras, quæ cinerea nigrior & craffior, priorique melior eft. 3. Ex Provincia Quitto, locis Urbi Guajaquil vicinis (unde Zarzaparill. Guajacillana dicitur,) quæ ex cinereo nigricans, major & craffior adhuc eft cæteris.

OFFICIN. NAT.

Radix lignofa, prælonga, fibrofa, uniformis.

Eligenda quæ coloris aliquantulum nigri, recens, (non cariofa,) gravis, flexilis, nec frangibilis.

Vires. *Calfac. moderatè ficc. partium tenuium fudoriferaque. Ufus præcip. in lue venerea, quam fpecificè curat, in Catarrhis atque inde natis affectibus, E. g. Arthritide, &c.*

[*Utuntur quidam Extracto.*]

HOFMAN. *Sarfa Parilla.*) *Salfa parilla, Smilax afpera Peruviana* ob fimilitudinem, quam cum *Smilace afperâ habet*; His nominibus ab Hifpanis & Lufitanis infignita eft, Iis enim *Sarfa* vel *Zarza* eft *dumus*, *Parra verò vitis*, & *Parilla viticula*; Unde & *Dodonæus* & *Matthiolus* putant *Sarfam parillam* effe eandem cum *Smilace Europeâ afperâ* Noftrati. Verùm multum inter fe differunt. Nam *Smilacis afperæ* radix nodofa eft & geniculata graminis modo, multoque brevior ac mollior. *Enodis* verò eft *Sarfæ parillæ* radix, nullis geniculis afperata, dura, fibrofa, rugofa, medullofa, & viminis inftar facilè finditur. Folia etiam funt diverfa, & fructus, quorum alter eft ruber, alter niger.

Nafcitur in Peru; & aliis Indiæ regionibus.

Craffior alia eft, alia *gracilior*; Alia *nigrior* & alia *candidior*.

Radix Hujus folùm in ufu eft: Et eligenda nigrior, recens, gravis, flexilis.

Vires. Calefac. moderatè ficc. &c.) Diaphoretica eft, aperitiva, carminativa, virus venereum extinguit, & flatus difcutit, adhibetur etiam in catarrhis, arthritide &c. *Dominicus Chabræus in ftirp. Icon. p. 115. & Simon. Pauli in Quadrip. p. 151.*

¶ CCCIII. Saffafras.

Arbor eft prægrandis, nafcens in Florida, folio ficulneo, cortice ex fulvo nigricante, aliquantulum acri fapore, sed aromatico, odore fœniculum redolente.

Dicitur pavame feu faffafras, *Mon. Frag.* Fenchelholtz. Du bois faffafras.

OFFICIN. NAT.

Lignum & Cortex, qui præfertur ligno, maximè fi ex radice fit, quippe radix reliquis partibus prævalet, adeoque & ejus cortex.

Vires. *Cortex calf. & ficc. ad gr. 3. Lignum calf. & ficc. 2. atten. aperit. difcut. fudores movet. Ufus præcip. in omni morbor. genere, præfertim obftructionibus tollendis, partibus internis roborandis, in fterilitate emendanda, & venerea lue curanda.*

N. *Inftar Panaceæ in catarrhis habetur.*

PRÆPAR.

1. *Extract.* Fit l. a. Vid. l. 2.
2. ⊖ *habetur.*
3. *Ol. ftillat.* Vid. l. 2.

HOFMAN. *Saffafras.*] Gallis in Floridâ degentibus ita vocatum, *Pavame* Indis dicitur, in Virginiâ *Virauck.* *Bauhino* Arbor ex Floridâ ficulneo folio. A *Manardo* defcribitur, quod fit Arbor magna, Pini mediocris magnitudine & formâ, unico trunco nudo ramis in cacumine expanfis, ut pinus repurgata, cortice craffo fulvi coloris, quem integit tenuis quædam cinerea pellis ex gilvo nigricans, aromatici acris faporis ad fœniculi odorem accedentis, fragrantior & efficacior ipfo ligno. Materia trunci & ramorum eft alba, quibus folia adhærent viridia, ficulneorum æmula, odorata. An flores aut fructus ferat, ignoravit *Manardes.* Sed *Bauhinus* in Pinace fructum vidit oblongum, rugofum, longiffimis pediculis donatum. Radicibus nunc craffis, nunc tenuibus, pro arborum magnitudine.

Nafcitur in *Floridâ* novi orbis provinciâ non quidem totâ, fed, in portu S. Helenæ tantùm & portu S. Matthæi; In maritimis temperatis locis. Scatent hâc arbore montes, & fuaviffimum præternavigantibus præbent odorem.

Hoc lignum Saffafras non verè lignum, fed radicem effe D. Georg. Velfchius teftatur in litter. ad D. Sachs Vid. ephemerid. Medico Phyfic. anno 1. obf. 112. p. 332.

Vires. Cortex calfac. ficc. ut & Lignum, hoc remiffius, ille excellentior. atten. aper. difcut. &c.) Hujus ufus eft in omni morborum genere, in primis obftructionibus tollendis partibus internis roborandis, lue vereâ curandâ, hydrope &c. Eft optimum præterea catarrhorum alexipharmacum, in for-

ià Essentiæ aut infusi commendatur etiam contrà sterilitatem, dum absumit sterilitatis causam, si addantur antophylli. *Ex hoc cum Serpillo & Vino aqua contrà catarrhos destillatur egregia.*

¶ *CCCIV. Satureia.*

θύμβρα, θύμβρον, Saturey / Sengen-Kraut. Couillon. Sarriete, Savorée. *Savory.* Saturene / Ceule.

Satureja est C. B.
1. Hortensis seu culinaria sativa. *Hæc usualis.*
2. Montana.
3. Spicata.
4. Cretica.
5. Thymi folio.

Insignitur Hyssopus agrestis; *Brunf.* Satureja, *Trag. Lon. Dod. Lob. Tab. Cam.* Sat. altera, *Matth.* sativa, *Fuchs. Cord.* sylvestris, 2. *Cast.*

Colitur in hortis. Floret integrâ ferè æstate.

OFFICIN. NAT.

Herba cum *floribus.*

Vires. *Saporis ac odoris est acris ac calidi, unde & calida ac sicca censetur g. 3. atten. aperit, disc. Usus in affectibus* ventriculi, *cruditate, anorexia, &c.* Pectoris: *asthmate,* uteri, *mensibus obstructis, visum acuit. Extrinsecus discutit tumores, doloresque aurium sedat.*

N. *Pulices necare dicitur strata in cubili.*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex herba florente.
2. *Oleum stillat.* cum ▽.

¶ *CCCV. Satyrium seu Orchis.*

Satyrium seu Orchis, Germ. Knabenkraut / Stendel-Wurtz. Couillon de chien, Satyrion, roots Handeckens-kruyt.

N. *Dioscor. distinguit inter Orchides & Satyria, orchidesque vocat, quæ radicem bulbosam habent eamque geminam: Satyrium, quod unicam. Plinius verò utraque confundit.*

Genera Orchidum seu Satyriorum passim quam plurima nascuntur, quæ etsi promiscuè in usum accersi queant: attamen eligunt officinæ præ reliquis cynosorchim.

Crescunt in Campestribus, Sylvis ac Vineis: Floret Aprili & Majo.

OFFICIN. NAT.

Radix, cujus bulga distentior eligenda, rejectâ flaccidiore. Colligitur ineunte Vere vel exeunte Autumno.

Vires. *Calf. & hum. saporis dulcis. Usus præcip. (ex signatura lasciva) ad virilem fortitudinem restaurandam. Sic & uterum confortare creditur & ad conceptionem disponere.*

PRÆPARATA.

1. *Condita Radix.* ℞. Orbiculum distentiorem purga bene ac coque: hinc exicca ac confice sacccharo.
2. *Electuar. Diasatyrion* V. D.
3. *Extractum seu sanguis:* Fit ex radice conquassata & cum pane atque vino (▽) digesta Vide l. 2. & Quercet. in Pharm. Rest. c. 26. Ab Heer. observ. 8. qui ita parat: ℞. Rad. Satyr. aquæ injice, duobus quibus constant orbiculis divulsis, quæ fundum petierint (abjectis quæ supernatant,) contunde ac adde sensim micas panis alb. propter lentoris dilutionem ▽ è malvatico, ut irroretur, Dein digere in MB vase clauso septim. (6.) Tùm exprime, expressum iterum per mensem digere. Innatabit liquor rubicundus, hunc inclinando collige abjectis fæcibus. Hinc paratur Extractum compositum. *Vid. l. 2.*

HOFMAN. *Satyrium seu Orchis.*] De variis *Satyrii seu Orchidis speciebus* vide *Botanographos.* Nos præ omnibus eligimus Cynosorchim.

Hujus Radix bulbosa distentior eligenda; rejectâ flaccidiore, non quòd flaccidior veneri obsit, eamque inhibeat; sed quòd minoris sit energiæ. *Aliàs solidior & succulentior* mirum in modum ad rem pellet veneream. Unde & ex hâc *Diasatyrion* componitur. Apud *Mesuem* etiam geminæ occurrunt descriptiones, quarum prior analepticis & à Morbo imbecillis, altera autem neagomis ad arma invalidis commendatur. *Sequens Electuarium à Cl. Simone Pauli* l. c. maximè commendatur.

℞ Conserv. fl. tunic. Citri āā ℥ij. radic. eryngii condit. rosat. novell. ana ℥i. Dyasatyr. Mes. prior. descript. Nuc. Moschat. cond. Cortic. Citri condit. ana ℥ß. Sem. erucæ ℥ij Essent. Satyrii ℥i. ambræ grys. gr. V. ⨀ fol. no. IV. cum brodio Nuc. Moschat. s. q. Elect.

Præterea ex radice Satyrii præparantur Ess. Extracta; prout & Heinric. ab Heer Libr. 1. observ. Medic. 9. Mumiam Satyrionis pretiosam describit.

Ex signaturâ lascivâ &c.] de signaturis quid judicandum sit, *vide suprà Libr. 1. animadvers. nostrar.*

¶ *CCCVI. Saxifraga.*

Saxifraga, *Lon.* alba, *Trag. Dod. Fuchs. (icon) Cam. Tab.* Saxifraga, *Brunfels.* major; *Fuchs.* Saxifraga, alba chelidonides, *Lob.* Saxifr. alba tuberosâ radice. *Clus. hist.* German. Steinbrech. De la saxifrage blanche. *Saxifrage.* Steenbreeck.

Crescit in locis asperis ac sabulosis: Floret Majo.

N. *Sunt & alia saxifragarum genera, verùm officinis vel alio nomine veniunt; vel inusitata sunt. Sic est saxifraga lutea. 1. Melilotus rubra 2. Filipendula saxifraga; Pimpinella. Vide suo loco.*

OFFICIN. NAT.

Folia cum floribus, *Radix* quandoque *Semen* vocant.

Vires. *Calfac. & sicc. evidentissimè (3.) diuretica est, aperit. Usus præcip. in sabulo ac calculo Renum ac Vesicæ atterendo, & expellendo, tum & in mucilagine eorundem attenuanda: in mensibus obstructis; Extrinsecus in balneis diureticis.*

PRÆPARATA.

▽. Ex plantâ integra, Majo collecta.

HOFMAN. *Saxifraga.*) Germ. Steinbrech.

N. *Sunt & alia Saxifragarum genera &c.*) Plures plantæ saxifragæ dicuntur, quædam quod in petris exoriantur, ut crista marina, empetrum &c. quædam verò quia facultate pollent lithontriptica, ut betonica, pimpinella, quò etiam referenda est præsens Saxifraga.

Duplex communiter statuitur *flore albo & luteo; utraque* autem *vel Major vel Minor.*

¶ *CCCVII.*

¶ *CCCVII. Scabiosa.*

Scabiosa C. B. est,
- Pratensis & arvensis, variarum specierum, ex quibus *usitata est*, C. B. 1.
- Montana. Variarum specierum.
- Capitulo globoso. Variarum specierum.
- Stellata Variat. spec.

Dicitur scabiosa pratensis hirsuta, C. B. Scabiosa, *Lon.* vulgaris *Fuchs.* major, *Cast.* arvensis, *Tab.* (cui & major flore cœruleo purpureo.) Scabiosæ 1. genus, *Trag.* Scab. segetum, *Ger.* German. Scabiosen/ Apostem-Kraut/ Grind-Kraut. Scebede de la scabieuse. *Scabious.* Scabiose.

Crescit in arvis. Floret Junio.

OFFICIN. NAT.

Radix (colligenda Vere.) *Folia, Flores.*

Vires. *Calf. & sicc. usque ad 2. absterg. atten. discut. sudorifera, alexipharmaca ac pulmonica est. Usus præcip. in apostematibus (unde & nomen habet) pleuresi, angina, tussi, asthmate, peste, fistulosis seu manantibus ulceribus (mammarum, crurum, &c.) Extrinsecus in scabie, pruritu, impetigine ac præcipuè in achoribus ac tinea capitis* (Erbgrind) *in furfuribus ac lendibus capitis, in suggillatis, maculis faciei, dolore hæmorrhoidum (in suffitu nervoso.)*

N. *Radix scabiosæ majoris flore purpureo, specificè curare dicitur L. veneream adeo, ut salsæ parillæ vel parum, vel nihil cedere censeatur.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *stillat.* Ex integra planta cum radice ac floribus.
2. *Syrupus.* Ex succo & saccharo.
3. *Conserv.* Ex floribus.
4. *Sal.* Ex planta incinerata.

HOFMAN. *Scabiosa.*) Derivatur hujus nomenclatura vel à scabro herbæ habitu vel à scabie, quia huic medetur. Hujus nuspiam mentionem faciunt veteres; Et quamvis *plures dentur scabiosæ differentiæ, Pratensis tamen & arvensis hirsuta C. B. usu recepta est.* Germ. Scabiosen.

Crescit in arvis, etiam dumetis & humidis montium pratis provenit. Floret Iunio.

Vires. Calefac. & sicc. absterg. atten. discut. &c.) omnia *Scabiosæ* genera calidam & siccam obtinent temperiem, ac toti massæ sanguineæ peramica sunt, eam repurgando ac defæcando, unde in scabie, apostematibus internis & externis, fistulosis ulceribus mammarum, crurum, ani, &c. summo cum fructu adhibentur. Hujus succo ℥iij. pondere cum Theriacæ ℥ij. poto, vel ejus extracto febres malignæ abiguntur. Externè etiam succus illitus omnes cutis fœditates abstergit.

N. *Radix Scabiosæ majoris fl. purpur.* specificè Luem curat veneream, *ex hac præparatur extractum.*

¶ *CCCVIII. Schœnanthum.*

Σχοῖνος, Σχοίνανθον, *Lon.* Juncus odoratus, *Matth. Lob. Clus. Cast.* Squinanthum officin. fœnum Camelorum. Stramen Camel. Camels-Heu/ Camels-Stroh. Pasture de chameau. *Schœnanth, Squinanth, Camels-Hay.* Schænanth/ Camelshoy/ of stroo.

Affertur ex Arabia,

OFFICIN. NAT.

Culmi seu surculi (stramen) *Flores, Radix.*

Vires. *Calfac. subastring. tenuium est partium discutit. Usus præcip. in obstructis mensibus, Epate, Liene, in ventriculi inflatione, vomitu ac singultu: in urinæ difficultate, Renum, Vesicæ ac uteri dolore. Extrinsecus corrigit fœtorem oris, roborat caput (lotione) discutit uvulæ tumorem, roborat ventriculum.*

HOFMAN. *Schœnanthum.*) sive *Iuncus odoratus. Fœnum camelorum.* Germ. Camel Scheuw. Dicitur *Iuncus à jungendo; Schœnanthum à Schœni anthos* quasi junci flos, *Schœnos* Græcis à loris & funibus.

Planta juncea est & graminea, quæ ex parvâ radice, siccâ, durâ nodosâ, multos calamos præduros, sparsos, rotundos, planos, nitidos pedem altos & in summo graciles profert. Folia rigida sesquipalmum longa, mucronata, pallida surculos gramineo amplexantur & sæpè inter se convoluta constituunt quasi caulem. Eorum fastigia ornat series flosculorum ex pallido rubentium.

Laudatissimum ex Nabathæâ haberi scribit *Dioscorides* cui proximum esse *Arabicum* vel *Babilonicum.* In Apuliâ etiam & Campaniâ nasci tradit *Brassavolus. Matthiolus ex Alexandriâ* af ferri putat.

N. *Garcias ab Ortâ* dicit, hujus nullum alium esse usum apud Indos, quàm substernendis equorum cubilibus; Sed fallitur cum eo etiam in culinâ ad cibos condiendos, ut calamo aromatico Indi, utantur, quare quamvis in sylvis copiosè crescat, studiosè à Mulieribus Malaicis in hortis colitur, & a lavacra, fomenta, insessiones ejus usus utilissimus est, ut & a omnes muliebres affectus. Etcum sit graminis species, ac simplicis & vulgaris graminis usus in multis tantopere commendetur, quis neget, gramen hoc planè aromaticum vires longe excellentiores possidere? *Jacobus Bontius in not. ad Garc. ab Ort. p. 33.*

¶ *CCCLIX. Scolopendrium verum.*

Ἀσπλήνιον, ἄσπληνον, Arab. Scolofendrion, Ceterach Officinis, Scolopendrium, *Cord.* Scolopendria vera, *Trag. Lon.* Asplenum & nion, *Matth. Lob. Cast. Cam. Dod. Cord. in D.* German. Miltz-Kraut. Scolopendre. *True Scolopendria, or Spleenwort.* Oprecht Scolopendrium/ Miltkruyt/ Ceterach.

- Scolopendria vera. *Hîc describitur.*
- Vulgaris. *Loco sequenti.*

Crescit in rupium fissuris, locisque asperis sine floribus.

OFFICIN. NAT.

Folia collecta Septembri.

Vires. *Calfac. & sicc. saporis acerbi, absterg. splenеticum est. Usus præcip. in duritie Lienis, Ictero febri quartana: urinam movet, calculum comminuit menses ciet, semen imminuere creditur (illuni nocte effossum.)*

N. *Dioscorides folia in* ✠ *fervefacta ac per dies 40. pota, Lienem absumere scribit.*

PRÆPAR.

Syrupus de Scolopendria. Ex meris splenicis fi Vide Disp.

HOFMAN. *Scolopendrium Verum.*) Græc. ἀσπλήνιον ἄσπληνον, quia contrà splenis morbos efficax est. *Scolopendrium* autem à similitudine cum *Scolopendrâ*, hirsuto ac multipedo verme. Arabicè *Ceterach.* Germ. Miltzkraut.

Nascitur in parietibus, Saxorum fissuris. Nec caulem, nec florem, nec semen habet. Folia polypodii modo dividuntur.

Vires

Vires. Calefac. & sicc. saporis acerbi, absterg. splenetica n est &c.) Unde fabula orta est, hujus foliis non solùm splenis durities ac tumores resolvi, verùm etiam alicujus animalis excoctum lienem crudo similem reddi, & pristinæ constitutioni restitui. Unde & *Dioscorides* folia in Aceto fervetacta & per dies 40. pota Lienem absumere scribit. Aniles nugæ sunt. Urinam aliàs, menses & calculum expellit.

¶ CCCX. *Scolopendria vulgaris.*

Φυλλίτις; Lingua cervina officin. C. B. Scolopendrium, *Brunf.* Scolop. vulgare, *Matth. Dod. Cord. Lob.* Hæmonitis, *Fuchs.* phyllitis seu lingua cervina, *Tab.* German. Hirsch-Zung. Langue de Cerf. *Common Scolopendria, Harts-tongue.* Gemeyn Scolopendrium / Hertstonge.

N. *Scolopendria vulgaris vel lingua cervina dici potest, ad differentiam ceterach.*

Crescit in sylvis, locisque umbrosis ac opacis, in puteis. Viret per totum ferè annum.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Refrig. ac sicc. subastring. atten. Splenica itidem ac Epatica sunt. Usus præcip. in Liene tumido, fluxu alvi, expuitione sanguinis extrinsecus mundificant vulnera ac ulcera.*

PRÆPARATA.

▽. Ex foliis.
Acetum.

Hofman. *Scolopendria vulgaris.*) *Lingua cervina* Officin. *phyllitis.* German. Hirschzunge. Hîc notandum, cum Botanicorum nonnulli cum *asplenium seu ceterach* Officin. quam *Linguam Cervinam* communi vocabulo *Scolopendrii* comprehendant, & magna inter hæc sit differentia, ne autem confundantur, ex re erit, *Asplenium semper Scolopendrium, Linguam verò cervinam phyllitidem* appellare, vel *Hemionitin.* Hæc folia habet oblonga; sena, octona, vel dena, dodrantalia, duarum unciarum latitudine, imâ parte falcatæ lunæ modo corniculata, læto virore supernè splendentia, infernè verò obliquis pulverulentis areolis, ceu lumbricis, flavis, rubentibus aut subluteis, virgata. Nec caulem, nec florem, nec semen fert; sed ex vermiculis foliorum in pulverem resolutis & sparsis renasci.

Crescit in nemorosis ac opacis locis. Colitur etiam in hortis. & viret per totum ferè annum.

Vires, refriger. & sicc. subadstring. atten. &c.) Unde ad fluxus hepaticos, alvinos, hæmoptysin cum lienis ac epatis obstructionibus complicatos commendatur. Externè vulnera & ulcera mundificat. Hujus folia cum h. Meliss. & Cortic. fermentat. infusa accommodatum præbent remedium hypochondriacis pro potu ordinario.

¶ CCCXI. *Scordium.*

Σκόρδιον, Scordium, C. B. 1. *Trag. Matth. Dod. Lon. Lob. Cast. Cam. Tab.* minus, *Ger.* German. Wasser-Bathenig/ Lacken-Knoblauch. Chamaraz *Scordium, Wild Germander.* Scordium / Water-look.

{ Majus, *quod usitatius.*
{ Minus.

Crescunt in locis humidis. Florent Iunio ac Majo.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Calfac. & sicc. 2. absterg. atten. incid. putredini resistit, alexipharmacum ac sudoriferum est. Usus præcip. in peste, pestilentialibusque morbis, febribus malignis (tàm præservando, quàm curando) in obstruct. Epatis ac Lienis, in Pulmonibus purulentis ac mucilagine refertis. Extrinsecus mundificat vulnera ac ulcera: lenit dolores podagricos.*

N. *Sunt qui in mensium profluvio cum successu exhiberi velint.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *Stillat.*
2. *Succus inspissatus.*
3. *Syr. de scordio simpl.* Ex succo & saccharo.
4. *Compos.* Hier. Mercurialis. Vide Disp.
5. *Conserv.* ex fol.
6. *Elect. Diascordium, Fracastorii.* Vide Disp. *Dosis à* ℥j. *ad* ℥ij.
7. *Sal.* Ex cinere.

Hofman. *Scordium.*) Græc. Σκόρδιον. *Scorodotis. Distinguitur in Majus,* quod usitatius est, *Medium & Minus.* Nomen inde accepit, quod ejus folia affricta allii, quod Græcis σκόροδον vocatur, odorem æmulentur. Datur & *Ponticum* ac *Creticum,* quod efficacissimum est.

Crescit in locis humidis, pratis. Apud Nos in prato ad molam, ubi pulvis pyrius conficitur, bey der Pulvermühle. Olim magnis sumptibus ex aliis regionibus ad Nos deferebatur.

Vires. Calefac. & sicc. absterg. atten. incid. putredini resistit.) Diaphoreticum & alexiterium est, unde ejus usus est in peste & febribus malignis, venenatorum animalium morsu, fermentum bilis corrigens, confert in viscerum infarctu & in pulmonibus pure refertis. Externè putrida mundificat ut cera. In *Galeno* scriptum reperimus, cum in prœlio quodam interemptorum cadavera multos dies insepulta jacuissent, quæcunque super Scordium fortè fortunâ ceciderant, multò minus aliis computruisse, unde factum, scordium putridis partibus adversari, & pro medicamine iis applicari.

¶ CCCXII. *Scorzonera.*

Scorzonera
- Latifolia
  1. Hispanica. *Hæc usualis.*
  2. Germanica, *Tab.* Boemica; *Matthiol. Lob.*
  3. Foliis nervosis, Germanica angustifol.
  4. Humilis nervosa; Pannonica, *Tab.*
- Angustifolia.

Dicitur Scorzonera, *Dod. Lon. Lob. Cam.* Hispanica, *Matth. Cast. Tab.* (cui & Germanica 1.) scorz. latifolia sinuata, C. B. 1. aliàs Viperaria, Schlangen-Mord. De la Scorzonnere. *Scorzonnera, Vipers grass.* Scorzonera / Bergijn-kruyt / en Slange-wortel.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Calfac. humect. 1. alexipharmaca est. Usus præcip. in morsibus serpentum, peste, melancholia epilepsia, vertigine, &c. Quin etiam commendatur maximopere ad uteri suffocationem.*

PRÆPARAT.

1. ▽ è radice.
2. *Extractum.*
3. *Condita radix.*

Hofman. *Scorzonera.*) *Hispanica* scilicet, quæ usualis est, ita dicta, quod à vipera læsis, quæ Hispanis *Scurzo* dicitur, præsentaneo fit remedio. *Tragopogon* congener est planta. Dicta primò fuit *Hispanica.*

Differentias pro foliorum & florum ratione notabiles habet, unde *alia angustifolia Germanica*, *Bohemica*, *latifolia humilis Hispanica*, &c. Germ. Schlangenmord.

N. *Nostram Scorzoneram* flore simplici & foliis angustis solâ soli & climatis ratione ab Hispanica differre, testatur *Camerarius*. Hanc verò cum decantatâ illâ Hispanicâ viribus convenire dubito.

Crescit Hispanica in Tarraconensi Hispaniâ, & Mauri cujusdam industriâ primum inventa fuit. Sic & *Clusius* in nonnullis sylvosis uliginosis Pannoniæ montibus sponte nasci scribit. Apud Nos in quorundam curiosorum hortis etiam colitur.

Vires. Calefac. humect. alexipharmaca est.) Magni est præsidii ad plures affectus, ad viperarum & aliorum animalium virulentos ictus ac pestiferos morbos *succus* ex radice & foliis extractus confert, datur etiam *aqua destillata* ad febres malignas, diaphoretica est utilis etiam ad cephalalgiam, epilepsiam, vertiginem, & cardialgiam, quin & ad uteri suffocationem. *Ex hac etiam extractum & conserva præparatur. Vide de hac eruditissimum tractatum Excel. D. D. Ioh. Mich. Fehr, Medici Sveinfurdensis, Ephori Collegii German. Curiosor.*

¶ CCCXIII. *Scrophularia.*

Scrophularia, *Matth. Dod. Cast.* major, *Brunfels. Lon. Lob. Cam. Tab. Ger.* nodosa fœtida, C. B. 1. Ocymastrum, *Trag.* Galeopsis, *Fuchs.* Aliis Ferraria, milkemorbia, Castrangula, Braun-Wurtz / groß Feigenwartzen-Kraut / Knodenkraut / Sau-Wurtz. Scrophilaire. *Scrofulary Figwort.* Groot Speenkruyt.

Crescit in locis umbrosis, juxta sepes ac in cœmiteriis. Floret Iunio ac Iulio.

N. *Est & fœmina dicta, quæ non nisi in locis palustribus nascitur, sed priori bonitate cedit.*

OFFICIN. NAT.

Radix nodosa.

Vires. *Calf. & sicc. digerit, incidit, saporis amari. Usus præcip. in strumis seu scrophulis, ficis & mariscis ani (unde & nomen accepit,) in cancrosis ac similibus serpentinis ulceribus malignaque scabie. Extrinsecus in tumoribus renitentibus, malignisque molliendis. E. g. scrophulis & simil.*

PRÆPARATA.

▽ *stillat.* Ex herba cum radice.

HOFMAN. *Scrophularia.*) *Ocymastrum Tragi* sed minus rectè; Nec appositè *Galeopsis* à *Fuchsio* nuncupatur vid. *Dominic. Chabræus in append. ad stirp. sciagraph.* p. 644. *Varias* autem aliàs habet *species*, est enim vel *Major*, vel *Minor tenuifolia*, vel *Maxima strumosa*, de quibus vide *Botanographos*. Nos de *Majore* hoc loco agimus; quæ non solùm juxtà sepes, sed & ad ripas & profluentes aquas crescit. Floret Iunio & Iulio.

Vires. Calefac. & sicc. digerit, incidit, &c.) Unde in strumis seu scrophulis absumendis, ficis & mariscis ani tanquam specificum commendatur, collo etiam suspensa: Et *unguentum* ex suo radic. Scrophulariæ cum toto paratum ad ulcera serpentia & scabiem malignam summè extollitur, sed tunc radix colligenda est in Iunio die secundâ post plenilunium occidente Sole. Præterea etiam maximoperè deprædicatur ejus virtus ad hæmorrhoides cœcas juxtà *Heinricum ab Heer in observ. Medic. Libr. I. observat.* 20. p. 185. Si quis hæmorrhoidum cœcarum infano torqueatur dolore, minimum quid Scrophulariæ vel radicis vel foliorum cum cibo aut potu capiendo, statim dolore liberatur, sive ipsam plantæ substantiam siccam aut viridem, sive ejus decoctum adsumat. *Vid. & Craton. consilia à Scholtz. edita p. m.* 589. *Consil.* 207.

¶ CCCXIV. *Scylla.*

Squilla, *Brunf.* Scilla, *Trag. Matthiol. Fuchs. Cord. hist. Lon. Cam.* major Pancratium, *Dod. Tab.* rubentibus tunicis, *Lob.* Arab. Hasþel. German. Meer-Zwibel. Scylle. *Squills.* Zee-Ajuyn.

Crescit copiosè in Apulia, Sicilia, Portugallia.

OFFICIN. NAT.

Radix bulbosa, quæ eligatur recens succi pleni, collecta Iulio.

Vires. *Calfac. sicc. 2. saporis acris & amari, atten. incid. absterg. discut. putredini resistit, diuretica est. Usus præcip. in obstruct. Epatis, Lienis, meatus biliarii, mensium, urinæ, in mucilagine Pulmonum, tussi, &c. Extrinsecus in achoribus capitis (infus. in ol.) in pernione.*

N. *Veneficia ac incantationes arcere dicitur.*

PRÆPARATA.

1. *Præparata radix.* Involvitur massæ panis atque cum eadem in clibano coquitur: hinc eximitur atque exiccatur, Vid. Disp.

N. *Præparatio hæc instituitur ad obtundendam acrimoniam.*

[Ex hac parantur Trochisci.]

2. *Syr. Oxymel. scylliticum simpl.* Ex ✠ scyllitico & melle.

3. *Oxymel compositum.* Vid. Disp.

[Paratur etiam Oxysaccharum scylliticum.]

4. *Loch. de scylla, Loch. ad asthma.* Ex succo ac melle.

5. *Acetum scylliticum.* Ex infusione radicis in aëre exiccatæ (♂ ℘ 40.)

6. *Fecula.* ♃. Scyllæ cor incide minutim, vel conquassa, digereque aliquod temporis spatium in MB. Hinc transcola & inspissa. Quercet. Pharm. Rest. c. 24.

7. *Extractum.* Vide Quercet. Ph. Rest. c. 24. ubi & Saccharum seu conservam Scyllæ parare docet.

HOFMAN. *Scylla.*) *Duo Scillæ genera statuit Ruellius, Marem scilicet albis foliis, & fœminam nigris, tertium addis genus* cibis gratum & usu tenerum. *Dodonæo Scillæ duæ* sunt species; *Una* foliis angustis, quæ vera Scilla, *altera* foliis latis, quâ vulgò pro *Scillâ* utuntur. *Pena & Lobelius Scillas duas rubram & albam* magnitudine pares faciunt. Easdem differentias & *Casp. Bauhinus* proponit, ac tertiam addit *Hispanicam*, quæ *cæpa Marina* appellatur, quia generi cæpaceo congener & in locis maritimis crescit.

Non desunt qui *albam Pancratium* esse dicunt, & à *rubra* plurimum differre *Carol. Clusius rarar. plantar. histor. Libr. 2. cap. 21.* Verùm *Excell. Dominic. Chabræus l. c.* non nisi in colore discrimen animadvertit, & magnitudinem & alia esse eadem sentit. Eligenda autem est optimè alba & magna, meliorque quæ alteri connexa eruitur, sola enim & singularis est virulenta.

Sponte proveniunt *Scillæ* in Balearibus insulis ac per Hispanias, ut & in Apulia, Sicilia, maximè ad loca maritima.

Vires. Calfac. sicc. saporis acris & amari, atten. incid. absterg. discut. &c.) varios habet in Medicina usus ad cerebri ac nervosi generis frigidos conducit affectus crassam ac pituitosam resolvens mucilaginem, unde in viscerum obstructionibus, pulmonum, epatis, uteri &c. Miræ est energiæ. Unde & ingreditur Theriacam &c. & *Radix præparata* in usum adsciscitur, de quâ quid sentiendum sit *vid. Cl. Zwelfferum in animadvers. ad Pharmac.* August. p. 219 & *D. Luc. Schroeckium in P. A. R. Class. 10. p. 449.* in quo tamen sententiarum districtu primas *Cl. Zwelffero* semper deferimus, quia hâc in clibano cum massa panis factâ coctione non potest non *Scilla* nativâ suâ humiditate, hoc est, sale volatili specifico innato privari, residuis partibus terrestribus amaris; quicquid contrà regerat *D. Schroeckius*, non tamen satisfacit, præterea *oxymel prostat Scilliticum seu ex* aceto scillitico & melle, *oxymel compos. Looch de scyllâ, acetum scilliticum* vid. *Cl. Zwelfferi pharmacop. Reg. & animadvers. in P. A. l. c.*

¶ CCCXV.

¶ CCCXV. Sebeſten.

Sebeſten, *Trag.* Prunus Sebeſten, *Matthiol.* Sebeſtena, Myxæ, Myxaria, *Tab. Alpina.*

OFFICIN. NAT.

Μυξάρια, μύξα, myxæ, myxaria, Sebeſten Bruſtbeerlein/ *Sebeſten.* Sebeſten of Sebaſtæ. Sunt fructus arboris pruno ſimilis, aſſimilati parvis prunis, referentes nucleum cortice triquetro lapideo incluſum.

℞ Aſportatur ex Syria ac Ægypto.

Vires. *Sebeſten inter caliditatem ac frigiditatem temperata ſunt, humectant, emolliunt, acrimoniam humorum obtundunt. Uſus præcip. in catarrhis acribus, urina acri, febribus bilioſis, alvi obſtructione: ſummatim ut figura ita & viribus pruna Damaſcena æmulantur.*

PRÆPARATA.

Electuar. de Sebeſten. V.D.

Vires. *Purgat leniter, obtunditque acrimoniam humorum.*

Doſis à ℥ ß. ad ℥ ij.

HOFMAN. *Sebeſten.*) *Myxæ, Myxaria*; German: Bruſtbeerlein.

Myxæ dicuntur ἀπὸ τῆς μύξης à muco lento è naribus ſtillante, quia ſimili mucoſâ materia ſeu ſucco hic fructus eſt refertus. Inter *prunorum* genera referuntur, quæ fructus in Ægypto & Syria naſcentes, ex Arbore ejuſdem nominis, ramis viret, qui foliis induuntur ſubrotundis, ac firmis & ampliſ. *Cortex* albicat, *flores* etiam albidi, aut potius in umbellis laxioribus cohærent: quibus deciduis ſuboriuntur *fructus parvis* prunis ſimiles, qui maturitatem adepti ex atro vireſcunt, intuſque nucleum durum, & quaſi oſſeum ac triangularem continent. Figurâ & viribus *pruna Damaſcena* æmulantur.

De his Græci nihil conſignarunt litteris, ſed recentiores tantùm *Aëtius, Paulus, Actuarius. Sebeſten* vocarunt *Arabes*, qui hæc nobilitarunt & Arabicam appellationem officinæ retinuerunt in Cæſaris honorem, qui *Sebaſtos*, hoc eſt, honorabilis fuit dictus.

In Italia olim rariſſima fuerunt, jam verò in ejus hortis uberrimè coluntur.

Vires. Sebeſten inter calidit. ac frigid. temperata ſunt, humectant, emolliunt, &c.) Unde in pulmonum & pleuræ inflammationibus ac aſperæ arteriæ aſperitatibus, ex acrimonia ſalſæ & tenuis pituitæ ortis utimur. Ex his conficitur *Syrupus, Electuarium & decocta vel eclegmata* inde etiam præparari poſſunt.

¶ CCCXVI. Secale.

Farrago, Rogga, Siligo, Briza, German. Rogken/ Korn (noſtratibus.) du ſeigle. *The corn Rie.* Rogge-korn.

Eſt { Hybernum vel majus, C.B. 1.
Vernum vel minus, C.B. 3.

1. Dicitur Rogga ſive ſecale, *Dod.* Siligo, *Brunf. Lon.* Veterum & Secale, *Trag.* Secale, (Secla,) *Matth. Fuchſ. Lob. Tab. Ger.* Secale & Farrago Plinii. *Caſt.* Olyra, *Cord. in D.* Tipha Cerealis Portæ, C.B.

2. Appellatur Rogga ſeu ſecale æſtivum, *Dod.* Siligo æſtiva, *Trag.*

N. *Veterum ſiliginem à ſecali noſtro eſſe differentem. videſis apud Tabern. l.1.ſ.7.c.1.*

Floret Iunio.

OFFICIN. NAT.

1. *Farina.* 2. *Furfures.*

Vires. *Secale calefacit moderatè, minus tamen quàm triticum, magis verò præ hordeo. Uſus ejus potiſſimus culinaris eſt, adhibetur tamen non rarò farina extrinſecus ad tumores & dolores diſcutiendos, adeoque imponitur Eryſipelati, podagricis doloribus, & ſim.*

Furfures *abſtergunt, emolliunt, diſcutiunt*, (*calidè impoſiti in ſacculo.*) [*decoctum furfurum cum ficubus in tonſillarum affectibus utile.*]

PRÆPAR.

1. *Panis.* Adhibetur in doloribus capitis & aliarum partium (impoſitus) in ventriculi imbecillitate, in cordis palpitatione, in fœtu roborando (toſtus & vino aliove liquore convenienti imbutus, vel in micas redactus, & cum aliis impoſitus,) in tumoribus maturandis (maſticatus cum butyro & impoſitus) in dentifriciis cruſta toſta & trita.

2. ▽ *ſtill. è pane.* Fit è micis panis vi MB.

N. *Commendatur in Diarrhæa & Dyſenteria.*

3. ▽ *Siliginis officinarum.* Fit è gramine MB.

[Hæc ▽ ad Epilepſiam puerulorum valet.]

[N. *Succus germinum ſecalis ſudoriferus eſt ad ℥iij. vel iv.*]

4. *Emplaſt.* de cruſta panis. V.D.

HOFMAN. *Secale.*) *Siligo, Farrago*; German. Rocken korn. *Hujus Farina & Furfures ſunt frequentiſſimi*, culinaris tamen ut plurimùm; *Furfures* abſterg[illegible] [illegible]iunt, diſcutiunt.

Panis. Naſcitur in Provincia Chinenſi *Quamſi Arbor quam Quanglânus* vocant, quæ loco medullæ pulpam obtinet molliſſimam, unde & *Arbor farinacea* vocatur, hanc farinaceam pulpam exemptam indigenæ in uſum panum conficiendorum convertunt. Dicitur enim farina ſaporis haud ingrati, & ad omnes eſculentorum uſus peridonea. Harum arborum mentionem facit *Marcus Paulus Venetus* Lib.3. cap. 19. *China illuſtrata* p. 177.

N. *Vires & uſus Medicus Noſtri panis* præcipuus eſt in capitis dolore cum ſemine carui & ſale impoſitus, item in ventriculi debilitate fœtu roborando cum vino malvatico cinamom. Nuce Moſchatâ, caryophyll. Unde & *Empl. de cruſtâ panis in Diſpenſ.*

2. ▽*a deſtill. ex pane &c.*) ex hoc per deſtillationem nihil elevatur virtutis tam refectivæ, quàm nutritivæ; unde uncia una panis in ſubſtantia exhibita plus virium obtinet, quàm omnis aqua ſimul & ſemel exhibita. Ubi tamen notandum, licet panis per ſe deſtillatus nullarum ſit virium, tamen Micæ panis cum Nucis Moſchatæ ſ. q. & Vino generoſo ad tempus in digeſtionem poſitæ ac demum per MB. deſtillatæ egregiam præbent aquam ſtomachalem in ventriculi debilitate, diarrhœâ, dyſenteriâ, & vomitu maximè conducibilem. Item ex mica panis cum croco vino inſperſo poſitis in digeſtion. & deſtill. fit Aroma Philoſophorum.

¶ CCCXVII. Sedum.

Sedum { Majus { majus arboreſcens, *inuſitat.*
vulgare, *hoc uſuale.*
Minus Hæmatoides, &c. *Officinis incognitum.*
Minimum, *Vide vermicularis.*

Inſignitur ſemper vivum majus, *Brunfelſ. Matth. Ger. Lob.* Sedum majus, *Fuchſ. Cord. in D. Tab.* Sempervivum, 1. *Lon.* Semperviv. majus 2. ſeu Iovis barba, *Dod.* Aizon majus, *Cam.* Sedum majus vulgare, *Cluſ.* German. Hauß-Wurtz/ Donner-Bart/ Maur-Pfeffer. Ioubarbe. *Housleeck, Sengreen the greater.* Groot Donderbaert/ Huys-loock.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Refrig. 3. aſtring. incraſſat. Uſus præcip. intrinſecus in febribus bilioſis, ſedat ſcilicet ſitim, compeſcit*

pescit ardorem. Extrinsecus in Angina, &c.

N. *Vulgare est plebi nostrati, expressum succum cum saccharo in febribus morbisque calidis propinare.*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex foliis stillat.
2. *Succus ex foliis* expressus.

N. *Adhiberi solet recens in febribus malignis & biliosis.*

3. *Syrupus.*

HOFMAN. *Sedum.)* vel *Majus est*, vel *Minus* vel *Minimum*. *Majus* vel est *arborescens*, quod inusitatum, vel *vulgare* de quo hoc loco agemus; *Minus hæmatoides* officinis est incognitum; vel *Minimum*, quod *Vermicularis* est, de quò infrà. *Nostrum*, vocatur *Sempervivum Majus*. German. Haußwurtzel.

Vires. Folia refriger. adstring. incrassans &c.) Unde in febribus ardentibus, biliosis, angina &c. ejus aqua destillata & Syrupus ex succo præparatus commodè adhibetur. Externè accipe fol. semperviv. rec. ℔ iv. Sal. ✱ ℥ j ß. conquassata ponantur in cucurbita vitrea in cella subterranea, donec salia liquescant, destillata in Alemb. ad siccitatem, posteà iterari debet destillatio, vel saltem ad cineres infusio, fiat gargarismus in angina desperata, item *hoc sedum Majus seu sempervivum* contusum & cum lacte muliebri mixtum sincipiti admotum mirè sedat phrenitidem & somnum conciliat, sed statim atque dormire cœpit æger, detrahendum, ne in coma æger præcipitetur.

¶ *CCCXVIII. Senecio.*

Senecium, ἠριγέρων, Erygerum, herba pappa, German. Creutz-Wurtz/ Grind-Kraut. Du seneçon. *Groundsel.* Kruys-kruyt.

C.B. Est { 1. Senecio minor vulgaris. 2. Senecio minor montana. } *indifferenter usuales.*

1. Appellatur Senecio, *Matthiol. Fuchs. Cord. in D. Lon. Lob.* minor, *Cast.* vulgaris, & 1. *Trag. Tab.* Erigerum minus, *Dod.* Verbena fœmina *Brunfels.*

2. Senecio 2. *Tab.* Erigerum, *Ger.* majus, *Dod.*

Nascitur passim in hortis, in agris secus vias, &c. majus sylvosis gaudet & arenosis. Vere florere incipit, floresque per totam æstatem producit, aliàs hyberno quoque tempore viret.

OFFICIN. NAT.

Folia cum floribus & caule.

Vires. *Mixtas vires habet, refr. ac simul modicè discut. consolidat. Usus præcip. in [Epilepsia infantum pulticulis incocta Sebiz.] cholera, Ictero, intemperie calida Epatis, lumbricis, vomitu & expuitione sanguinis, Ischiatico dolore, fluore muliebri. Extrinsecus in mammis inflammatis, scabie [capitis] struma, dolore ventriculi, urina remorata, arthritide, vulneribus (fistulis.)*

PRÆPARATA.

▽ *still.* Fit è fol. flor. ac caule, tota æstate.

N. *In febribus utilis.*

HOFMAN. *Senecio.)* *Senecium.* German. Kreutzkraut. Vel est *Major* vel *Minor*. Non desunt qui ad *Iacobææ* speciem referre velint; Et si iconem spectes, non erit absonum. At si qualitates & vires, iis non subscribimus. *Senecionis* vires describit *D. Author* valde differentes à *Iacobææ* facultatibus. Vbi igitur siccare & abstergere, ac ulcera consolidare citrà noxam volumus, *Iacobæa* præstat. Aliàs decoctum *Jacobææ* in dysenteria epidemia ut euporiston maximè commendatur. Quia & in forma cataplasmatis ad ventris tormina applicata abdomini notabilis est virtutis. Admisceri etiam clysteribus potest.

¶ *CCCXIX. Serpillum.*

Ἕρπυλλος, *Diosc.* Serpillum, *Brunf. Trag. Fuchs. Lon. Lob.* vulgare, *Dod. Ger.* Serpillum sylvest. *Matt. Cord. in D.* sylvestre alterum, *Cast.* Serpillum minus fl. albo & fl. purpur. *Tab.* Serp. vulgare repens, *Clus. hist.* Serp. vulgare minus, C.B. 6. German. Quendel/ Künlein/ Hüner-Kol/ wild Poley. Du serpolet. *Mother of Time,* or *Wild Time.* Quendel/ Thymus/ Wilde Polen.

N. *Sunt species plures, sed hæc officinis usitatior.*

Crescit locis sabulosis, apricis. Flores Majo mense protrudit, integrâque æstate fovet.

OFFICIN. NAT.

Vires. *Calfac. & sicc. princ. 3. saporis acris, atten. aperit. Cephalica, uterina ac stomachica. Usus præcip. in mensibus ac urina cienda (balneo) expuitione sanguinis, spasmo, extrinsecus arcet vigilias, cephalalgias, vertiginem. Ciet menses (balneo.)*

PRÆPARATA.

1. ▽ *stillat.* Ex plantâ cum floribus Iunio collecta.
2. *Oleum stillatit.*

HOFMAN. *Serpillum.)* *vulgare repens, minus.* German. Quendel. Feldkümmel.

Vires. Calefac. & sicc. saporis acris, atten. aperit. &c.) Cephalica est, stomachica & hysterica. Unde in catarrh[illegible], apoplexiâ, paralysi, vertigine, epilepsiâ, spasmo, &c. admirandæ est virtutis. Externè medetur doloribus capitis, vertigini, catarrhis &c. Ex hoc *Aqua destill. cum vino vel s. vel cum Ligno Sassafras vide suprà de Sassafras.* Vid. Thesaur. nost. Pharmaceuticum annexum sect. 1. nu. XII.

¶ *CCCXX. Sesamum.*

Σήσαμον, Veterum, C.B. Sesanum, *Alpin. Matth. Lob. Dod. Cast. Tab.* verum *Cord. in D. Cam.* Germ. Lein-Dotter/ Flachs-Dotter. Du sesame. *Vulgar Sesamy, an Indian gram,* Some callit. Sesami Vlasdotter.

N. *Est & Sesamum, Myagrum dictum ac officinis inusitatum.*

OFFICIN. NAT.

Semen quod affertur ex Alexandria; Creta & Sicilia.

Vires. *Calfac. modicè humect. emollit, paregoricum, viscosum pingue adeoque & Emplasticum est: nervorum duritiem illitu discutit, colicis doloribus medetur.*

PRÆPARATA.

Ol. Expressum: Hoc eligatur candidum, syncerum: adulteratur enim oleo nucum & Papaveris, qui dolus tamen odore & sapore facilè dignoscitur.

N. *Olim solum ex Alexandria Ægypti Venetias atque inde ad nos comportabatur. Hodie & apud nos ex sesamo paratur.*

Vires. *Moderatè calf. itidem emollit, maturat, pulmonicum est. Usus præcip. in tussi ac asperitate Pulmonum (linctum) in pleuritide: impinguat, semen genitale*

genitale

genitale auget. Extrinſecus in duritie nervorum, aurium doloribus, in ulceribus ſerpentinis ac malignis.

N. *Quia nauſeam excitare ſolet, rarò internum uſum ſubit.*

HOFMAN: *Seſamum.*) German. Leindotter. Flachsdotter. Hujus plantæ iconem vide in *D. Dominico Chabræo* l. c. p. 284. quam Venetiis & Baſileæ vidit in hortis. At ſi quis, inquit l. a. loca expendat de *Seſamo* apud *Theophraſtum*, *Dioſcoridem*, & *Plinium*, facile colliget, nullam earum plantarum, quæ pro *Seſamo* paſſim ab *Authoribus* accipiuntur, verum eſſe *Seſamum*.

Moderatè calidum ſtatuit *Galenus*. *Plantæ decoctum* ad ophthalmias utile eſt, tuſſim, pleuritidem, tumores ſcyrrhoſos.

¶ CCCXXI. *Seſeli Officinarum.*

Λιγυςικὸν, *Dioſc.* Λιβυςικὸν, *Gal.* Liguſticum quod ſeſeli officinar. C. B. 1. Siler montanum, *Trag. Dod. Lob. Cluſ. hiſt.* Liguſticum, *Matth. Caſt.* verum, *Tab.* Seſeli Maſſilioticum, *Cord. in D.* Seſeli Italicum, *Caſt.*

Creſcit copiosè in Liguria Italiæ.

OFFICIN. NATIVA.

Semen.

Vires. *Calf. ſicc. menſes & urinas ciet, flatus diſcutit.*

HOFMAN. *Seſeli Officinarum.*) *Seſeli* nomine plures iconibus differentes inſigniuntur plantæ, unde *Seſeli Æthiopicum frutex, Creticum, Tordylium, Peloponnenſe, Pratenſe & Herbaceum.* Cùm autem *Maſſilienſe* utrumque ferulæ & fœniculi folio promiſcuè uſualia, & inprimis ejus ſemen reliquis præferatur, ac omnium *Seſeleων* ſemina ejuſdem ſint effectus, ut calefaciant, ſiccent, diſcutiant, digerant, diuretica ſint & emmenagoga, teſte *Galeno*; in hoc etiam ſolo acquieſcimus, quoad reliqua *Lectorem ad D. Authorem* remittentes.

¶ CCCXXII. *Seſeli Maſſilioticum.*

Σέσελι, σεσελις, *Hippocr.* σίλι, σίλι, Siſelios indeclinabiliter, German. Seſel. Seſel-Kraut/ Marſiliſcher Seſel/ Roß-Kümmel/ Zirmet/ Siler-mont... Du ſeſeli de Marſeille. *Marſilian Seſeli.* or *Siler Mountany. Broad Finckel* or *Cumminſeed.* Siler Montanum / Seſeli van Maſſilien. Breede Cumyn/ of Fenckel.

Eſt { ferulæ folio / fœniculi folio } *promiſcuè uſualia.*

1. Dicitur Seſeli Maſſilienſe; *Matth. Lon. Caſt. Tab.* nuperorum, *Lob.* Seſeli Maſſ. ferulæ aut Dauci Cretici facie, *Lob.* Siler montanum, *Ger.* C. B. 8.

2. Seſeli Maſſil. fœniculi folio, quod Dioſcor. cenſetur, C. B. 9. *Lob.* Seſ. Maſſil. *Dod. Dioſc. Cluſ. hiſt.* nonnullorum, *Cam.* Fœniculum petræum, *Tab.*

Creſcit ſponte in Gallia ac Italia apud nos non niſi in hortis colitur, ſolo gaudet ſabuloſo.

OFFICIN. NAT.

Radix atque *Semen*, quod verum in modernis officinis proſtat, ſecus ac antea, ubi ſemen brancæ urſinæ, monente Tabernæmontano, ejus loco venum ivit.

Vires. *Calfac. & ſicc. ad gr. uſque 3. incid. aperit, diſcut. Uſus præcip. in morbis capitis, Epilepſia* [*cui tota ſua ſubſtantia reſiſtit,*] *in imbecillitate viſus, Spaſmo, &c. in Pulmonum ac pectoris affectibus, tuſſi, catarrhis; in Epatis obſtructione, Hydrope, ventriculi cruditate ac inflatione, in calculo Renum ac Veſicæ: in menſibus obſtructis. Specifica antidotus eſt cicutæ. Extrinſecus in ſpaſmo, contractis, in lacte mammarum coagulato, in uteri impuritate, ac obſtructione.*

¶ CCCXXIII. *Seſeli Creticum.*

Τορδύλιον, *Dioſcor.* Seſeli Creticum minus, C. B. 4. *Cam.* Seſeli Creticum, *Lob. Dod. Caſt. Tab. Ger.* Pimpinella Romana, *vulgò Arab.* Artuttilon, Cretiſcher Seſeli, Candiſcher Seſel/ du ſeſeli de Crete, ſemence du Siſe de Crete. *Hartwort* or *Seſeli of Crete.* Cretiſche of Candiaenſche Seſeli.

OFFICIN. NAT.

Semen.

Vires. *Calfac. & ſicc. 2. nephriticum, uterinum, pulmonicum. Uſus præcip. in ſtranguria, & urina remora: dolores diſcut. menſes ciet, catarrhorum expectorationem promovet.*

¶ CCCXXIV. *Sideritis.*

Σιδηρῖτις, Sideris 1. *Fuchſ. Cord. in D.* vulgaris, *Cam. in Matth.* 2. *Cluſ. hiſt.* 4. *Lon.* Sid. Heraclea, *Cord. hiſt. Tab.* Sideritis ſeu ferruminatrix, *Lob.* Sid. vulgaris hirſuta erecta, C. B. 4. Arab. Tetrahit. Sidrichis. German. Glied-Kraut. De la Sidente. *Wall Sage*, or *Stone-Sage* [by ſommige] Herb Robrecht/ [by anderen] Groote Varen.

N. *Matthiolus Marrubiaſtrum pro Sideritide Dioſcoridis habet, cui contrariatur Tabern.*

Creſcit locis apricis montanis ſabuloſis: floret Majo.

OFFICIN. NAT.

Herba ſed rarò.

Vires. *Abſterg. aſtring. vulneraria eſt intus & extra adhiberi apta. Uſus præcip. in herniis.*

N. *Adhibetur itidem in morbis incantatione introductis.*

HOFMAN. *Sideritis*) ſeu *Ferruminatrix. Heraclea.* Dicitur autem *ſideritis* ἀπὸ τοῦ σιδήρου id eſt à *ferro*, eò quod vulnera ferro inflicta conglutinet. Germ. Gliedkraut.

Creſcit in ſiccioribus agrorum & montium ſabuloſorum marginibus, in apricis & meridiano ſoli oppoſitis collibus. Floret Iunio & Iulio.

Vires. Abſterg. adſtring. vulneraria eſt &c.) Odoris & ſaporis non ingrati eſt cum aliquali adſtrictione; Hâc enterocelas & album fluxum mulierum curare ſolent agyrtæ, alii in capitis dolore ejus decocto frontem lavant; alii pedes & artus defatigatos eodem decocto fovent. Adhibetur etiam in Morbis ab incantatione inductis.

Sigillum Salomonis
vid.
Polygonatum.

¶ CCCXXV. *Siliqua.*

Κεράτια, Siliqua edulis, C. B. 1. Siliqua, *Matthiol. Cord. in D. Lon. Caſt. Cam.* Ceratonia, *Dod.* Cerata vel Siliqua, *Lob. Tab. Ger. Cluſ. hiſt.* Sil. dulcis Carub & Carnub vocata, *Alpin.* Xylocerata quaſi cornua lignea. German. Johanns-Brodt. Carrougier, Carrouge. *St. Johns-Bread.* St. Jans-Broot.

Crescunt in Regno Neapolitano, tùm in Insula Creta & Syria.

OFFICIN. NAT.

Fructus (scilicet siliquæ, cujus succus melligineus in usum solùm venit.

Vires. *Siccat & astringit. Usus præcip. in ardore stomachi, tussi, &c. aliàs concoctu est difficilis.*

PRÆPAR.

[*Syrupus de siliquis, Diacodion aliàs.*]

HOFMAN. *Siliqua.*) Græc. Κερώνια. German. Johannes-brodt.

Nascitur non in Ægypto, sed in Syria & Ionia circà Cnidum & Rhodum. Hodie etiam in variis Hispaniæ & regni Neapolitani locis reperitur. Floret statim solutâ hyeme & fructum autumno maturat.

N. *Siliquæ recentes* adhuc ingrati sunt saporis, sed temporis progressu in cratibus expansæ & siccatæ ita increscunt, ut dulces evadant & gustu suaves. Succus melligineus ex ipsis extrahitur, quo Arabes loco Sacchari *Myrobalanos*, *Tamarindos*, *Zinziber* & alios fructus condiunt. Harum usus est in ardore stomachi, tussi &c.

¶ *CCCXXVI. Sinapi.*

Σίναπι, νᾶπυ, Arab. Cardel. Senff. De la moustarde. *Mustard.* Mostaert.

Sinapi { Hortense { rapi folio: *Hujus semen purpureum & usuale potissimum.* / apii folio: *Hujus semen rubescens & minus usuale.* } / Sylvestre, &c. }

Dicitur Sinapi, *Cast. Matth.* Sinapi hortense, *Cord. in D. Lon.* sativum prius, *Dod.* Sin. sat. Erucæ aut rapi folio, *Lob. Tab.* seu album, *Cam.* C. B. 1.

OFFICIN. NAT.

Semen.

Vires. *Calfac. & sicc. 4. incidit, atten. attrah. rubificat. Usus præcip. in appetitu excitando, chylificatione promovenda: in affectibus hypochondriacis ac quartana ex mucilagine tartarea, item in quotidiana [ante paroxysmum Dos. ℨj. exhibita] in calculo: caput purgat. Extrinsecus in sinapismis, in arcendo caro, [naribus inditum vel in sinapismo adhibitum] tumores maturos aperit, sternutationem movet.*

PRÆPAR.

Oleum. Ex semine expressum.

Vires. *Nervorum affectibus frigidis confert.*

HOFMAN. *Sinapi.*) Hoc vel *hortense* est, vel *sylvestre*. *Illud* vel rapi folio, quod usuale, vel apii folio, quod minus usuale. Germ. Senff.

Vires. Calefac. sicc. incidit, atten. attrahit, rubificat &c.] Unde hujus usus potissimus est in appetitu prostrato, fermentum ventriculi digestivum restituendo, in febri quotidiana & quartana ante accessionem dos. ʒ j. Externè naribus inditum, vel linguæ subditum in caro, apoplexiâ &c. confert.

¶ *CCCXXVII. Sisarum.*

Σίσαρον, Sisar, siser, *Brunf. Matth. Cord. in D. Lon. Cam.* sativum, *Fuchs.* Sisarum, *Trag.* (& Rapunculus hortensis,) *Dod. Lob. Tab. Ger.* Sisarum Germanorum, C. B. 1. Germ. Gierlein / Görlin / Klingel-Rübelein / Zuckerwürtz. du chervy, Siser. *Skirrets.* Serillen / en Suycker-wortelen.

Colitur in hortis, solo gaudet pingui.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Calf. 2. saporis subamari, subastring. ventriculo convenit, appetitum excitat, diuretica ac lithontriptica est, bene nutrit, facile concoquitur, specifica antidotus censetur ☿ vivi.*

N. *Est usus potius culinaris, quàm officinalis.*

[*Conditur tamen interdum radix secaculi seu sisari.*]

¶ *CCCXXVIII. Solanum.*

Στρύχνος, Solatrum, Nachtschatten / Saw-Kraut. de la Morelle. *Nightshade.* Kastaye en Dolkruyt.

Solani varia occurrunt genera, quorum alia baccifera sunt, alia pomifera. Verùm officinis quod usitatius Solani titulo, est solanum officinarum, C. B. 1. Solatrum, *Brunfels.* vulgare, *Trag.* Solanum, *Lon.* hortense, *Matth. Fuchs. Dod. Lob. Cam. Ger.* sativum, *Tab.* Solanum nigrum, *Cord. in D.*

Crescit juxta sepes ac vias: floret æstate integra.

OFFICIN. NAT.

Herba, baccæ.

Vires. *Refrig. 2. reliquis temperatæ sunt, astring. repellunt. Usus præcip. externè in Erysipel. in dolore capitis, in æstu febrili mitigando (capiti ac pedibus applicata) in paroditibus.*

PRÆPARATA.

▽ *stillat.* Ex herba cum floribus.

N. *Sunt qui ante Biennium exhibere vetant.*

HOFMAN. *Solanum.*] Græc. Στρύχνος. Germ. Nachtschatten. Hujus varia quidem dantur genera, sed *D. Author* saltem de *Solano officinarum*, sive *Solatro vulgari* hoc loco agit.

Hujus herba & baccæ usuales refriger. adstring. repellunt &c.) Unde aqua ex herba destillata commodè adhibetur ab initio in dolore capitis ab æstu febrili &c. fronti apposita vel per se vel in emulsione.

¶ *CCCXXVIII. Sorbus.*

Ὄα, οὖα, Sorbus, Sperber-Baum. Cormier. *Service-Tree.* Sorbenboom.

Sorbus { sativa. *Hæc officinalis.*
C. B. { sylvestris.

Insignitur sorbus. *Brunf. Trag. Dod. Cord. in D. Lon. Tab. Ger.* Sorb. Domestica, *Matth. Lob. Cast.* Sorbum ovatum, *Fuchs.* Sorbus legitima, *Clus. hist.* esculenta, *Cam.*

Crescit in hortis: maturos fert fructus Autumno.

OFFICIN. NAT.

Fructus, (*Sorbum*, Sporbrlina.)

Vires. *Refrig. & sicc. astring. Usus præcip. in fluxionibus alvi, uteri, &c. Extrinsecus adstringit vulnera [fructus pulverisatus.]*

N. *Sorba colliguntur potissimùm, immatura, exiccanturque tum in aere, tum in clibano: siccata pulverisantur pro usu Medico, pauci enim sunt nutrimenti.*

PRÆPARAT.

1. *Condit. Fructus* cum melle.
[2. *Diaſorbis ad diarrhœas.*]

¶ CCCXXIX. *Spica.*

{ Spica mas.
{ Spica fœmina. Lavandula.

Non diſcrepant niſi magnitudine, quæ tàm flor. quàm foliorum in ſpica major eſt, in Lavandula minor: odor itidem ſpicæ gravior eſt, Lavandulæ gratior, ideoque promiſcuè uſurpari poſſunt.

Mas inſignitur Lavandula latifolia, C. B. 1. Spicanardi Germanica, *Trag.* Nardus Italica, *Matth. Lob.* Germanica, *Lon.* Lavandula, *Dod.* major, *Cord.* Pſeudonardus, *Matth. Caſt.* mas, *Fuchſ.* at in ico. fœmina; Lavandula latioribus foliis 1. *Cam.* 2. longiore folio. *Cluſ.* Lavendel. Lavande grande. *Lavender.* Lavendul/ of Lavender.

Fœmina dicitur Lavandula anguſtifolia, C. B. 2. Lavandula, *Trag. Matth.* vulgaris, *Cord. in D.* minor, *Cord. hiſt.* Pſeudonardus fœmina, *Matthiol. Fuchſ.* (at in icon. mas) Lavandula, *Lob.* ſpica nardi, *Cam.* breviore folio & ſpica, *Cluſ.* Spicanard. *Spikenard, Common Spike.* Spykenaerd/ gemeyne ſpyke.

Colitur utraque in hortis, nobiſque vulgatior eſt ſpica fœmina: Floret Iunio ac Iulio.

OFFICIN. NAT.

Flores utriuſque.

Vires. *Calfac. & ſicc.* 3. *(prævalet tamen ſpica) ſaporis ſubacris ac ſubamari, partium tenuium, cephalica eſt ac nervina. Uſus præcip. in catarrhis, paralyſi, ſpaſmo, vertigine, lethargo, tremore artuum. In urina, menſibus ac fœtu pellendo (unde & parturientibus exhiberi ſolet) in torminibus ventris flatulentis. Extrinſecus in lixiviis, capitis ac artuum affectibus, in Maſticatoriis (pro catarrho exictando ac revellendo ad palatum) ne ad pulmones defluat.*

N. *Odore ſuo fugat pediculos.*

PRÆPARATA.

1. *Conſerv.* Flor. Lavendulæ.
2. *Confect.* Flores.
3. ▽ *ſtillat.* Ex floribus irrigatis ſcilicet vel vino vel aquâ.
4. *Spiritus in paralyſi linguæ maximæ virtutis.*
5. *Ol. ſpicæ ſtillat.* cum ▽ aſcendit.

N. *Aſportatur ad nos ſat copiosè ex Provincia Galliæ regione, ubi copiosè creſcit, uteri motus ac dolores compeſcit umbilico illitum.*

HOFMAN. *Spica.*) *Pſeudonardus*, quia non eſt vera *Nardus*, non formâ ſed odore ſaltem veram referens.

Duorum eſt generum, Mas & *Fœmina, Mas* vulgò *Spica. Fœmina* autem *Lavendula* dicitur. *Spica* fortiorem emittit odorem, nec minus arridet quàm *Nardus*, *Lavendula* quæ minor eſt *Spicâ* cujus & odor gratior. Dicitur autem inde *Lavendula* vel *Lavandula*, quod balneis & hominum lavacris expetatur.

Apud Nos utraque colitur in hortis. In Hiſpaniâ autem & Galliâ Narbonenſi Spica creſcit in campis & locis montanis. *Lavendulam Cluſius* reperit circà Malacam Bæticæ urbem & circà Murciam. Iulio ac Iunio ſpicantur & flores ferunt.

Herba cum floribus in uſu eſt.

Vires, calefac. & ſicc. (*prævalet tamen Spica*) &c.) Unde & odor *Spicæ* major eſt, quàm *Lavendulæ*, cujus ſuavior & gratior; *Spicæ* uſus præcipuus eſt in catarrhis; externus eſt in lixiviis capitis & artuum. *Lavendula* etiam calefacit & ſiccat, aperit, attenuat, & reſolvit, ſed moderatius Spica. Unde in omnibus capitis affectibus ex frigida cauſa ortis confert, apoplexiâ ſcilicet paralyſi, ſpaſmo, vertigine, lethargo, tremore artuum. Ventriculum roborat, lienoſos juvat, menſes ciet, & epar ab obſtructionibus liberat. *Ex fl. Lavendulæ conſerva* præparatur, *aqua deſtillata cum vino*, item *Spiritus* qui in paralyſi linguæ maximæ eſt virtutis. *Oleum deſtillatum*, quod uteri motus ac dolores compeſcit umbilico illitum, vid. Theſaur. Noſtrum Pharmac. ſect. 1. 4. & 23.

¶ CCCXXX. *Spica Celtica.*

Nardum Celticum *Matth. Cord. hiſt. Lob. Caſt. Cam. Tab. Ger.* Nardum Celticum Dioſcorid. C. B. 4. Nardus alpina ſeu celtica, *Cluſ.* aliis, Romana Galatica, *Saliunca*, German. Celtiſcher Narden. Du Nard celtic. aſpic. &c. *Celtick Spikenard.* Celtiſche Spykenard.

Creſcit in Liguria: in Carinthia, Styria, in alpibus Tyrolis, &c.

OFFICIN. NAT.

Radicula, cum adnatis; colligenda Iulio & Auguſto.

Eligenda recens jucundi odoris, radiculis numeroſis, cohærens, non fragilis, & plena.

Vires. *Calfac. & ſicc. viriumque earundem eſt ſpica Indica, ſed imbecilliorum, majore tamen cum utilitate adhibetur in urina cienda, ventriculo corroborando, flatibus diſcutiendis. Extrinſecus additur malagmatis, unguentiſque calfacientibus.*

HOFMAN. *Spica celtica.*) *Nardus celtica, Spica Romana*, Germ. Römiſche Spicke.

Copioſe provenit in Alpibus Germaniam ab Italia diſpeſcentibus; & montoſis gaudet Genuenſibus & Liguriæ Alpibus.

¶ CCCXXXI. *Spica Indica.*

Nardus *Cord. in D. Lob.* Nardus Indica, *Matth. Cord. hiſt. Lon. Caſt. Ger.* Nardus ſeu Spica Indica, ſpica nardi officin. C. B. 1. Arab. ſtumel, Indianiſch Spicanarden. Du Nard indique. *Indian Spikenard.* Indiaenſche. Spykenard.

Radix eſt officinalis ex India Alexandriam, atque inde Venetias & in Germaniam tranſportata. Dicitur autem ſpica, quòd ſpicæ ſimilitudinem habeat.

N. *Eſt & Nardus ſpuria Narbonenſis, ut & Nardus montana, valerianæ non abſimilis; verùm officinis noſtratibus peregrina.*

Eligenda recens, levis, longam comam habens, ſpicam verò brevem, colore flavo, aliquantulum redolens Cyperum, ſapore amaro ac linguam attrahente, quæ diu in ſuâ odoris gratiâ permanet.

N. *Madefacta dolosè vendi ſolet, quæ fraus deprehenditur, quod Spica ſit candida, ſqualida, nulloque pulvere obſita, filiſve lanæ inſtar crinita.*

Vires. *Calefac.* 1. *ſicc.* 2. *atten. aſtring. nephritica & ſtomachica eſt. Uſus præcip. in urina ac menſibus ciendis, in ventriculi roſione, inflatione, in Ictero, &c. Extrinſecus in lixiviis cephalicis, balneis uterinis, &c.*

PRÆPAR.

1. *Oleum Nardinum ſimplex.* Fit ex coctione in ol. communi, vino ac aquâ.
2. *Oleum Nardinum compoſ.* Fit ut ſimplex additis nonnullis aromatibus.

HOFMAN. *Spica Indica.*) *Nardus indica*, hujus nomen pars tantùm plantæ hodie obtinet, quæ & *Spica* ob figuram dici meretur. Eſt autem nihil aliud, quàm comatum radicis

caput, ex marcidorum foliorum nervosis filamentis convolutis congestum colore subrubro, sapore amaro, & aromatico odore.

Ex India Alexandriam, atque inde Venetias & ad Nos transportatur, *Nardi*, inquit *Dioscorides*, *Duo sunt genera. Unum Indicum, alterum verò Syriacum*: non quòd in Syria nascatur, sed quòd montis Indiæ in quo reperitur, pars una Syriam, altera Indiam spectet. Et *Indici* rursus *duæ species*; quarum *una* in monte, altera ad radicem montis provenit, non procul à Gange, quæ & inde Gangitica appellatur.

In Iava crescit in summa etiam copiâ & ejusdem in culina apud Iavanos usus est, qui calami aromatici & junci odorati in condiendis jusculis piscium & carnium elixarum, *Iacobus Bontius* l. a.

Vires. Calefac. sicc. atten. astring. &c.) alexiteria, stomachica & nephritica est; Unde usus ejus est in ventriculi debilitate, Morbis malignis, urinâ ciendâ, & mensibus promovendis &c. *Nardus Indica exsiccata, inquit Bontius*, infunditur in aceto & addito saccharo adversus frigidos viscerum affectus adhibetur, hepatis scil. Lienis, & mesenterii obstructiones, ex quibus atrophia, marasmus &c. Idem acetum porrò valet ad morsus venenatorum animalium, ut serpentum, scorpionum & similium intus sumptum vel exterius impositum.

¶ CCCXXXII. *Spinachia.*

Spinachia, (Spinacia,) *Brunf. Fuchs. Dod. Tab. Lon. Cast. Matthiol. Lob. Ger.* mas, *Cam.* vulgaris. *Trag.* Lapathum hortense seu Spinachia semine spinoso, C. B. 2. German. Binetsch / Spinat. Des Espinardes. *Spinach*, or *Spinage*. Spinagie.

Colitur in hortis: floret ut plurimùm Iulio & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Folia seu Herba. *Potissimùm culinaris est.*

Vires. *Refrig. & hum. 1. utilis cibus in omnibus morbis, laxat alvum, lenit asperitatem pulmonum. Extrinsecus refrigerat ventriculum ac Epar (imposita.)*

N. *Continuus usus melancholicum generat sanguinem.*

HOFMAN. *Spinachia.*) Germ. Binetsch oder Spinat. Colitur in hortis. Floret Iulio & Augusto.

Foliorum usus culinaris est potissimùm ingrediens pulticulæ viridis herbaceæ cum sale & butyro confectæ, humectat, alvum lenit, & in omnibus morbis utilis existit cibus.

Squamaria sive Dentaria non omittenda est, quia etiam ejus usus in Medecinâ est præstantissimus, obtinuit autem nomen à signaturâ radicis, quod quasi ex dentibus aut squamis composita videatur. *Septima Orobanche* radice dentata *major Bauhini. Violam albam* ob florum cum Leucoiis similitudinem *Dodonæus* vocat. Alii *Saniculam quinquefoliam. Clusio Pentaphyllæa* dicitur.

In umbrosis crescit locis, & primo statim Vere emergit.

N. *Hujus plures* dantur *species*, *Dentaria* scil. *heptaphyllos*, *flore albo*, & nonnunquam purpurascente. Hæc crescit Basileæ in monte Mutets. Genevæ in monte Salevæ, & Montbelgardi in monte Bar. Datur & *Dentaria triphyllos*, hæc provenit in umbrosis Styriæ, Austriæ, Carinthiæ & Pannochiæ sylvis.

Hujus Radix in usum accersitur, licet hîc non omnibus adhuc sit cognitus.

Vires. Epileptica est, unde ex hâc aqua destillatur & essentia præparatur in puerorum convulsionibus epilepticis valdè utilis, vid. *Dn. D. Simon Pauli l. c. p. 59. & D. Dominic. Chabræus l. a.*

¶ CCCXXXIII. *Staphisagria.*

Staphisagria *Trag. Matthiol. Fuchs. Dod. Lob. Cast. Cam.* Herba pedicularis, *Cord. in D.* Arab. Alberas, Läuß-Kraut / Speichel-Kraut / Bißmüntz / Mäuß und Ratten-Pf ffer. herbe aux poux, aux pouilleux. *Staves-ager.* Luyscruyt.

Crescit in Apulia, Calabria, Dalmatia, Istria.

N. *Crescit & apud nos Species quædam, verùm minus illa usitata est.*

OFFICIN. NATIVA.

Semen triquetrum & asperum.

Vires. *Internus usus purgatorius est, sed rarus. Extrinsecus ejus usus est apophlegmatisans in masticatoriis, gargaris. odontalgicis (cum ♃) ac abstergentibus, in ulceribus ac papulis &c. Adhibetur & in phthiriasi.*

HOFMAN. *Staphisagria.*) *Herba pedicularis.* Germ. Läuse-Kraut.

Hujus Semen tantùm in Officinis notum est. Et ejus usus internus rarus est, ingreditur *unguentum pedicularis.*

¶ CCCXXXIV. *Stœchas.*

Στοιχὰς, Stœchas *Trag. Matth. Lob. Lon. Cast.* (Stichas) *Fuchs. Dod.* Stich. Arabica. *Cord. in hist. Cam.* St. brevioribus ligulis, *Clus. hist.* St. purpurea, C. B. 1. Arab. astochoadas Römischer / Welscher / frembder Kümmel oder Thymian / Stechas-Kraut. Du stechados. *Arabian Stœchas* or *cotton-weed.* Arabische Stoechas / of Stichas.

Crescit copiosè in Insulis Galliæ quæ Stœchades dicuntur, optima tamen censetur Arabica (unde ad compositiones recipere monent Arabicam.) Huic succedit Cretica.

OFFICIN. NAT.

Flores seu potius spicæ compressæ, inter florum ac seminum proventum collectæ.

Eligendæ spicæ recentes odoratæ, subamaræ, si haberi possint Arabicæ.

Vires. *Calfac. 2. & sicc. 2. absterg. atten. aperit. Usus præcip. in affectibus capitis & nervorum, scil. vertigine, Apoplexia, Paralysi, Lethargo: in morbis pectoris itidem præstat quod Hyssopus: insuper urinam & menses ciet, venenis resistit, affectibus hypochondriacis succurrit. Extrinsecus in lotionibus capitis, suffitu, &c.*

PRÆPARATA.

1. *Syr. de Stœchade simplex.* V. D.
2. *Syr. de Stœchad. compos.* V. D.
3. *Syr. de Stœchad. Fernelij.* V. D.

HOFMAN. *Stœchas.*) *Sive stichas.* Arabica. Nomen habet ab Insulis Stœchadibus in Iberico mari sitis, ubi in copiâ crescit. Dictæ autem Insulæ non è regione Massiliæ, ut vult *Dioscorides*, sed è regione *Olbiæ* sitæ sunt, & bidui itinere ac littore à *Massiliâ* distant. Prætereà etiam Narbonæ colles & Gallo-Provinciæ asperi tractus *Stœchade* gaudent, & ita scatent, ut fornacibus calefaciendis inserviant. Provenit etiam in quibusdam Italiæ montibus. Nos in hortis colimus.

Stœchas optima censetur *Arabica, purpurea*; Cujus flores seu potius spicæ usu receptæ sunt, quæ eligendæ recentes odoratæ, & subamaræ, camphoræ spirantes odorem.

Vires. Calefac. & sicc. absterg. atten. aper. &c.) Unde usus primarius est in vertigine, epilepsiâ, paralysi, apoplexiâ, imò omnibus capitis affectibus; Licet & *Dioscorides* ad pulmonum imò omnium viscerum vitia commendet hyssopi modo, & menses movet, venenis adversatur & hypochondriacis succurrit.

¶ CCCXXXV. *Stœchas Citrina.*

Ἑλίχρυσον, Elichrysum seu Stœchas citrina, citrina angustifolia, C. B. 4. Stœch. citrina, *Matth. Gesn. Dod. Cast. Tab.* Amaranthus luteus, *Fuchs. Lon.*

Lon. Coma aurea, *Lob.* aliis Tinearia (quod tineas abigat,) Germ. Rhein-Blumen/ Motten-Kraut. Herbe aux hartes. *Yellovv or Citrin Stœchas.* Geel ofte Citryn Stoechas.

Crescit locis aridis & sabulosis, & convallibus frequens juxta Rhenum, floret Iunio.

OFFICIN. NAT.

Flores.

Vires. *Calfac. & sicc. incid. aperiunt, diaphoretici ac vulnerarij sunt. Vsus pracip. in obstructione urinæ, Epatis, Lienis, mensium: coagulatum sanguinem resolvunt, catarrhos exiccant, menses nimis fluentes siccando sistunt, lumbricos fugant: commendantur & inprimis ad exiccandas defluxiones acres Pulmonum, &c. Extrinsecus faciunt ad emolliendam uteri duritiem, (in balneo) lendes abigunt (in lixivio capitis) defluxiones siccant & discutiunt, (suffitu,) &c.*

N. *Sunt qui amuleti loco de collo suspendunt, lumbricosque ventris eo fugari volunt. Dn. D. Arnoldi VVeichard. in thesauro pharmaceutico.*

Hofman. *Stœchas Citrina.*) *Elichrysum. Amaranthus luteus, Hujus* adhuc *variæ dantur species. Elichryson quintum Orientale Bauhini* flore flavo & splendente, *Cretense*, item tenuifolium *Narbonense* fl. luteo, aut pallescente. Item *Italicum Citrinum* tenuifolium &c.

¶ CCCXXXVI. Succisa.

Succisa, *Matth. Fuchs. Dod. Cast.* glabra, C.B. 1. Iacæa nigra *Brunf.* Morsus Diaboli, *Trag. Lob. Lon. Tab.* Abbiß/ Teuffels-Abbiß. Mort Diabolus, ou Mors de Diable. *Devilsbit.* Duyvels-beet.

Crescit passim in campestribus, pratis ac juxta arva: floret Iulio, Augusto, Septemb.

OFFICIN. NAT.

Radix: Flores: nonnunquam & *Folia.*

Vires. *Calf. & sicc. 2. amara, alexipharmaca ac vulneraria est, ut scabiosa, cum qua & reliquis facultatibus convenit. Inprimis celebratur in Epilepsia, Peste, uteri dolore, sanguine coagulato, abscessibus occultis, lue venerea, ejusque ulceribus, in vulneribus recentibus, &c. Extrinsecus in angina, tumoribus tonsillar. diuturnioribus, qui ad suppurationem ægrè perveniunt (gargaris.) in sugillationibus, bubonibus, &c.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *stillat.* Ex integra planta (cum rad. & flor.) collecta in fine Iulii.

Hofman. *Succisa.*) *Morsus Diaboli.* Germ. Abbiß. Iacæa nigra. Nomen à Latinis inde accepit, quod præmorsa radix evulsa videatur, unde superstitiosa orta opinio, quâ statuitur, Diabolum, hanc plantam ob insignem efficaciam hominibus invidentem, ne accrescat ejus radicem circumrodere. Nonnulli causam in radicum teneritudine quærunt. Sed cùm in Plantagine idem eveniat, aliud diverticulum quærunt nonnulli, & deducunt nomenclaturam ab ejus mordicante qualitate, quâ bubones & carbunculos pestilentiales mordicat, quibus summo applicatur juvamine.

Vires. Calef. & sicc. &c.) vulneraria & alexipharmaca est, ut scabiosa, cum qua & reliquis convenit facultatibus. Unde radicis decoctum cum vino propinatur fœlici successu in lue venereâ, bubonibus & carbunculis pestilentialibus, abscessibus internis, sanguinis grumis, vulneribus internis, venenis assumptis, cordis angoribus, vulvæ cruciatibus. *Ex totâ plantâ aqua etiam destillatur, ejusdem virtutis.* Externè pro gargarismis hujus herba ad diuturnos tonsillarum & faucium tumores, qui ad suppurationem ægrè perveniunt, valdè commendatur, & in primis venereos & alia ulcera, fauces & gingivas obsidentia.

Sumach. vid. Rhus.

¶ CCCXXXVII. Symphytum.

Symphytum.
- Officin. *Hujus loci.*
- Majus tuberosâ radice.
- Minus tuberosâ radice. } *Minus usualia.*
- Minus borraginis specie. } *Minus usualia.*
- Maculosum, *vide pulmonaria.* } *Minus usualia.*
- Petræum, *minus usuale.*

Insignitur consolida major, *Brunfel. Trag. Cam. Ger.* symphytum, *Lon.* majus *Matthiol. Cord. hist. Cam. Cast. Tab.* magnum, *Fuchs. Dod.* alterum *Cord. in D.* Symphytum Alum & Alus, *Lob.* Consolida vulgo, Solidago, Germ. Wall-Wurtz/ Schwartz-Wurtz/Schmeer-Wurtz/Beinwell. Consire d'Asne. *Comfrey.* Waelwortel.

Crescit in pratis, & hortis, gaudet loco humido: Floret Majo ac Iunio, floresque fert purpureos vel albos: illud marem vocant, hoc fœminam, quæ hoc tractu vulgatior crescit.

OFFICIN. NAT.

Radix, Folia, Flores.

Vires. *Caliditate temperatum est, sicc. 2. vulnerarium est è pracipuis celeberrimum, mucilaginosum, incrassans, acrimoniamque humorum obtundens, imò & incidens, adeoque partium mixtarum. Usus pracipuè in fluxionibus quibuscunque, in primis alvi; in Erosione Pulmonum ac phthisi, in herniis, ruptis venis, fractis ossibus, &c. [Succus Lethargicis convenire dicitur; ad ℥ij exhibitus.] Extrinsecus vulnerum sanguinem sistit, fracturas ossium ac vulnera consolidat. [bubonibus & carbunculis apposita conquassata profuit in peste H.]*

PRÆPARATA.

1. ▽ Ex herba cum radice.
2. *Conserv.* Ex floribus.
3. *Condita Radix.* V. Renodæum.
4. *Syrup. de Symphyto.* V. D.
5. *Extract. Symphyti.* ℞. mucilaginem radicis coctæ inspissatam. Extrahe cum V ac abstrahe.
6. *Extractum sanguineum. Sanguis.* ℞. Rad. recent. symph. maj. & min. conquassa in formam pultis. Hinc adde panis ¼. (scil. secalini vel triticei.) M. ac irriga cum vino generoso, inde Phialæ vitreæ occlusæ cerâ Hispanicâ, digere aliquamdiu in fimo vel VB. Hinc exprime, digere, fæcesque subsidentes separa, reliquum inspissa. Vide Quercetan. Pharmac. Rest. cap. 26.

Vires. *Prastat ad hernias & ulcera omnia.*

Dosis ℈j. *ad dies pluseulos.*

7. *Oleum stillat.* Ex radice sicca per Retortam elicitur.

N. *Oleum hoc ut perpaucum elicitur, ita viribus pretiosum est; in herniis curandis intùs & extra adhibitum.*

Hofman. *Symphytum*) Hujus licet plura sint genera, Nos tamen hoc loco cum D. Autore de *Officinali* seu *Consolidâ dictâ majore* acturi sumus. Germ. Wallwurtz. Schwartzwurtz.

Copiosè crescit in prato nostro Salano, invenitur etiam in hortis spontè proveniens, locis gaudens humidis. Floret Majo & Iunio.

& Iunio, floribus purpureis& albis, *illud Mas, hoc fœmina* vocatur.

Vires. Caliditate temperatum est, sicc. vulnerarium & ex præcipuis celeberrimum &c.) Quia consolidativum est præstantissimum, omnis odoris expers tam herba, quàm radix, perpauco etiam sapore prædita est. *In aquâ radix decocta facit decoctum mucilaginosum, & viscidum*, unde nonnulli suspicantur, radices has tantâ vi glutinante & consolidante pollere, ut si carnibus frustillatim sectis in lebete coquendis injiciantur, novam inter eas unionem producere queant. Hæc vulnerariis potionibus & decoctis principaliter dicatur. Recip. radic. symphyt. ℥iv. probè exsiccat. & incis. coque in cerevisiæ Torgaviensis mensur. iij. usque ad dimid. Hoc decoctum s. in sputo sanguinis à pulmonum erosione semper conducibile expertus fui, cujus mane, à meridie ac vesperi cyath. j. calidè. Si magis compositum velis; Recip. radic. aristoloch. rot. symphyt. āā ℥ß. consolid. utriusque ā ℥j fl. plantag. scabios. ā M. j. h. sanicul. hyperic. ā M. ij. coq. in s. q. sanicul. Rec. Col. ℥ix. adde succi persicariæ, Sanicul. āā ℥iß. edulcor. s. q. Sacchar. cand. Quod si radicem diutius coquere contingat ad mucilaginem usque, non solùm inde cum saccharo Electuarium conficies, sed & extrinsecus curandis herniis & glutinandis lege artis cum reliquis adhibita aut in formâ cataplasmatis extensa inserviet. Usus ejus talis est. Iaceat æger cruribus non elevatus, ut intestina naturalem suum captare possint locum, quod ut melius fiat, inungatur locus rupturæ butyro recenti, ac manu intrudatur intestinum, donec ingrediatur, id quod omne suppler Emplastrum meum magneticum. Quo facto.

Recip. radic. symphyt. rec. purgatam in orbiculos scissam, quantitas hujus radicis pro unâ vice sit duorum digitorum, addatur adipis porcini quarta pars, contunde simul in mortario lapideo vel ligneo cum pistillo lapideo vel ligneo ad unguenti consistentiam. Hoc Unguento fac formam orbicularem & applica processui peritonæi laxato vel rupto, desuper ponendo durum nodum lineum ad modum globuli comprimendo fasciâ lineâ quadruplici. Primis diebus octo maneat patiens supinus in lecto, renovetur unguentum singulis diebus. Reliquis diebus poterit paululum deambulare, & sufficiet si singulis renovetur septimanis. Si ruptura fuerit recens intra sex septimanas, si vetus intrâ dimidium annum tota complebitur Cura.

PRÆPARATA. *ex herbâ cum radice aqua destillatur; ex floribus conserva, ex radice syrupus, extractum, conditum &c.* vide in Thesaur. Pharmaceutic. annexo aquam vulnerariam D. V. S. sect. 1. n. LIX.

T.

¶ CCCXXXVIII. *Tamariscus.*

Tamariscus C.B. est.
- 1. Germanic. *Hæc usualis.*
- 2. Gallica.
- 3. Ægyptica.

Dicitur Tamariscus, *Brunf. Lon.* fœmina, *Cord. hist.* Myrica, *Trag. Clus.* sylvestris seu Tamarix, *Matth. Cast. Dod. Tab.* Tamaryx sylvest. fœmina, *Fuchs.* Tam. humilis, *Cord. in D.* Myr. sylv. altera, *Clus. hist.* Myr. altera in Germania, *Cam.* Tam. fruticosa folio crassiore, C.B. al. murica, Arab. Tarsa, Tamarisken-Holtz. le Tamarisc. *Tamaris, Tamarisk-vved* Tamarisch-boom.

Frutex est arborescens similis Sabinæ, in tantam excrescens magnitudinem, ut doliola inde fiant mensur. 1. capientia, quæ vulgaria sunt nostratibus.

Nascitur juxta Rhenum & Danubium, tum quoque secus paludes, solo gaudet saxoso.

OFFICIN. NAT.

Lignum, Radix, Cortex, (qui maximè usualis est, imprimis radici detractus.)

Vires. *Cortex calfac. & sicc. 2. (lignum ad frigiditat. inclinat.) atten. aper. absterg. subastring. diureticus est ac splenicus. Usus præcip. in obstructione ac tumore Lienis (quem absumere scribit Dioscorid.) in morbis ab atra bile ac sero oriundis, ut scabie, pruritu, in Ictero nigro, profluvio albo mulierum, &c. Extrinsecus inprimis in tinea capitis, & obstruct. mensium (insessu.)*

PRÆPARAT.

1. *Extract.* è corticibus fit l. a. cum Spir. Vin. vel ▽ v. gr. flor. genistæ, scolopendriæ, & sim. Quercetan. Pharm. Rest.

2. *Sal.* Ex incinerato ligno, l. a.

HOFMAN. *Tamariscus) Myrica,* sive *Tamarix.* Germ. Tamarisken-Holtz. Germanica usualis est; Et *Duplicis etiam generis; Unum* datur ligno solidiore, & foliis tenuioribus; *Aliud minus* solido ligno & foliis latiusculis. *Illud* copiosè ad Rhenum, *hic* in Danubii ripis provenit. Paludosos & saxosos amat locos, & culturam hortensem non facilè sustinet, nisi ad aquas collocata, quemadmodum & Fraxinus.

Vires. Cortex calefac. sicc. atten. aper. absterg. subastring. &c.) Unde viscera ab obstructionibus liberat, & hypochondriacis salutaria inde conficiuntur remedia; Specificum spleneticum est. Externè tineæ capitis (lotione) medetur.

Ex hoc præparantur noduli, potiones, Extractum, Sal &c. Recip. Cortic. Tamarisc. ℥vj. ▽ communi. mensur. VI. coq. ad med. consumpt. add. Sacchar. cand. rubr. q. s. Hæc potio vel per se, vel vino nupta ad fluxiones desiccandas in arthritide mirabilis effectus, etiam in hydrope.

¶ CCCXXXIX. *Tanacetum.*

Tanacetum C.B.
- Odoratum
  - 1. vulgare luteum. *Hoc usuale.*
  - 2. foliis crispis.
  - 3. minus, album.
  - 4. alpinum.
- Inodorum Flore.
  - minore.
  - majore.

Dicitur Tanacetum, Matricariæ 2. species & parthenium, *Brunfels.* Tanacetum vulgare, *Trag.* Tanacetum *Matth. Lon. Dod.* Artemisia tenuifolia, *Fuchs.* Ambrosia quibusdam, *Cord. in D.* Tanacetum millefolii foliis, *Lon.* Athanasia seu Tanacetum, *Cast.* Artemisia *Dioscor. Tab.* Græcè Ἀρτεμίσια λεπτόφυλλος, Athanasia, Tanasia, Germanicè Reinfarn/ Wurm-Kraut. Athanasie ou Tanaisie. *Tansey*, or *Tansie;* Reynvaer/ Tante/ of Worm-kruyt/(by sommige.)

Nascitur locis arenosis incultis: floret Iunio & Iulio.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus, *Semen.*

Vires. *Calfac. & sicc. incid. discut. vulnerarium, uterinum & nephriticum est. Usus præcip. in lumbricis, torminibus ventris, calculo impuritateque Rhenum ac Vesicæ, mensibus obstructis, flatibus, hydrope, &c. Extrinsecus iisdem affectibus adhiberi potest, lavando, cataplassando, &c.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *stillat.* Ex tota planta florente.
2. *Conserva florum.*
3. *Oleum stillat.* quod raro prostat.
4. *Sal.*

HOFMAN. *Tanacetum.) Artemisia tenuifolia. Athanasia, Herba Mariæ.* Germ. Reinfarn/ Wurm-kraut.

Est autem vel odorum vel inodorum. Odorum vel *Majus* vel *Minus.* Et *Majus* iterum foliis vel planis vel crispis, ac flore vel luteo vel albo. *Minus* verò vel est *campestre* vel *alpinum. Inodorum* flore est vel majore vel minore *C. Bauhinus.*

Variis in locis sponte provenit & in primis arenosis & in ipsis

sis etiam hortis, Floret Iunio & Iulio.

N. Datur etiam *Tanacetum crispum*, sive *cristatum fl. luteo Anglicum* in hortis nostris. Germ. à nostratibus appellatur Bisam-kraut.

Vires. Herba cum fl. & semine calefac. & sicc. incid. discut. &c.) Specificum contrà lumbricos est, ventris dolores sedat, Diaphoreticum est & diureticum. Præterea vulnerarium etiam est & hystericum; Externè ejus succus cum oleo rosac. spinæ dorsi ante paroxismum illitus, febrium rigores tollit, rimas & fissuras pedum ac manuum curat.

CCCXL. Taraxacum.

Dens Leonis *Brunf. Matth. Dod. Lob.* (& corona, caput Monachi,) *Tab. Ger.* Hieracium majus, *Trag.* parvum, *Cord. in D.* Hedipnos major, *Fuchs.* Taraxacon minus, *Lon.* Dens Leonis latiori folio, C. B. 1. German. Pfaffen Blat/Münchs Kopff. Chicorée sauvage. Dent de Lion ou pissenlit. *Dan de Lion, Dent de Lion*, or *VVild Succory.* Groote Condrilla / of Wilder Eichoreye.

Habetur & major & media, quæ vulgatior est folio acutiore, aliquando obtuso.

Crescit in herbosis locis: Floret Aprili, & Majo,

OFFICIN. NAT.

Radix, Folia.

Vires. *Refrig. & sicc. 2. saporis amari, absterg. ac aperit, Epaticum est, cum Endivia conveniens, quâ tamen potentiùs operatur. Usus præcip. in febri putrid. inveteratis, &c. Extrinsecus maculas abigit oculorum (lac ex disrupto caule, ter quotidie oculis inditum,) vulnera ac ulcera abstergit, &c.*

Radix amuleticè curare dicitur affectus oculorum, peculiari tamen modo, ut volunt collecta. Nimirum sunt qui introrsum per fossam subtus factam evellunt. Sunt qui quoquo modo fossam in novem secant frusta, novemque diebus de collo suspendunt. Alii integram radicem adhibent. Idem amuletum & tertianam fugare dicitur.

PRÆPAR.

▽ *stillat.* Ex planta cum radice foliis ac floribus collecta initio Maij.

HOFMAN. *Taraxacum.*) Sive *Dens Leonis. Hieracium Majus* Germ. Pfaffen-Blat. Münchs-kopff. De hujus variis differentiis vide *Dominicum Chabræum in stirpium Iconibus.* p. 319.

Vires. Refriger. & sicc. saporis est amari, absterg. aperit. &c.) Epaticum specificum est, ac unà diureticum, confert hydropicis, ac febre putridâ laborantibus tertianâ pro specifico.

N. *Radix amuleticè curare dicitur affectus oculorum &c.*) Unde *Tragus* dicit huic herbæ commodè imponi posse nomen ocula-riæ, eò quòd maculas in oculis tollat, si hujus radix æstate, Sole existente in virgine effossa, circa diem Bartholomæi collo suspendatur. Dicitur & ab effectu *urinaria herba* sive *Lectiminga*, quia puerulis etiam confert inter dormiendum stragula permingentibus ipsis invitis, si hujus radicis decoctum ipsis manè non vesperi propinetur.

N. Quibusdam hæc insidet persuasio, si *succo taraxaci* delibuti incedant, sibi conciliari magnatum ac Principum clementiam, & pro lubitu, quid velint, efficere posse Sed hæc fabulis annumeranda. Hujus & marrubii aquatici succo, deinde lardo rancido & pinguedine anserinâ Ungari faciem tingere & soli expositam ad fuscum ejusmodi, quo pollent, colorem reducere solent. Si quid optandum foret, hoc unicum Princeps sibi in aulâ habere deberet commendatissimum, quod *R. P. Iesuitar. Martinus Martinii* non de *Taraxaco* sed aliâ herbâ refert anonymâ. *Libr. 1. Histor.* Sinicæ in historiâ Imperatoris tertii nomine *Hoanctii* p. 18. de quo refert, illi herbam crevisse, cujus ea vis & ingenium, ut si quis malus Regiam ingrederetur, confestim in venientem prona instar heliotropii se obverteret. Quod germen si passim in hortis aut atriis Magnatum cresceret, quanta plures aulis abstinerent, qui nunc latentium scelerum securi hujusmodi Nebulones & proditores non timent.

Thée.

De Eo sic in Appendice ad Pharmacop. SCHROEDER.

Herba Thée Iaponis dicitur T'chia, Chinensibus Thée, cujus notitiam (verba sunt Tulpij p. 400. observ. medic. libr. 4.) ab illis qui cum summo Imperio illic præfuêre, mihi communicatam equidem lubens posteritati tradam. Sunt itaque huic herbæ ut folio oblonga acuminata, & in ambitu crenata; sic radice fibrosæ ac in minimas particulas dispersæ: crescitque non tantùm in China ac Iapponia verùm etiam in Chiam; at eo discrimine quòd Chinensis folia sint ex nigro viridia, Iaponensis verò colore dilutiore, ac sapore gratiore, unde quoque fit quod Iaponensium T'chia longè pluris æstimetur, quàm Chinensium Thée; veniatque non raro una ipsius libra centum argenti libris.

Quippe creditur hîc passim nihil hac herba salubrius, cùm ad vitam in extremam senectutem prorogandam, tum ad impedienda quæcunque sanitatis incommoda, neque ipsam solùm corpora reddere vegeta, atque arcere calculi dolores, quibus hîc neminem dicunt obnoxium, verùm etiam tollere dolorem capitis, gravedinem, lippitudinem, destillationem, spiritus difficultatem; ventriculi imbecillitatem, intestinorum tormina, lassitudinem ac somnum, quem tam evidenter compescit, ut sorbitionem hujus decocti assumentes, videas interdum integras noctes lucubrando consumere, ac sine ulla molestia evincere inexpugnabilem cæteroquin dormiendi necessitatem, calefacit enim modicè & astringendo ventriculi osculum, refrenat coërcetque usque eò vaporum ad somnum conciliandum necessariorum ascensum, ut nihil impedimenti offeratur illis, qui scribendo aut meditando satagunt noctes transigere.

Videtur autem hæc planta non longè cognita fuisse Chinensibus, neque admodum diu in usu, desunt enim ipsis avita, quibus eam designent nomina sive hyeroglyphici illi caracteres (quales fermè sunt omnes Chinensium literæ) quibus exprimant ipsius naturam. Differuntque etiam inter se haud parum discrepantes hæ nationes circa utendi rationem: permiscentibus Iaponiis pulverem hujus plantæ, in lapide Ophitide contritum, aquæ calidæ; Chinensibus verò ipsam plantam cum paucis salis, sacchariве granis ex liquore aliquo decoquentibus. Quod decoctum deinde calefactum officiosissimè propinant cùm convivis invitatis, tum quibuscunque honoris caussa ipsos salutatum venientibus: idque ex animorum inclinatione ut Principes etiam viri, non detrectent, quin potius honori ducant, suis manibus hanc herbam vel amicis decoquere, vel alioquin ei miscendæ, temperandæve operam suam impendere. Extructis propterea in palatiorum suorum interioribus, conclavibus ac foculis ex pretiosissimis lapidibus lignisve isti operi speciatim dicatis: in quibus etiam curiosè observantur ollæ, tripodes, infundibula, calices, cochlearia, aliaque perpolita hujus culinæ instrumenta, quæ aliquot aureorum millibus redempta, ac sericis integumentis involuta intimis solummodò amicis ostendunt, neque minori habent loco, quàm apud nos adamantes, gemmas ac baccata summi pretij monilia. Uti videre est apud Ioh. Maffæum. *Rerum Indicar. lib. 6. &* 12. Ludovicum Almeydam *Selectar. Epistol. lib.* 4. Petrum Iarricum *Tom. 2. lib. 2. Cap.* 17. Matthæum Ricium *De Christian. expedit. apud*

Sinas

Sinas lib. 1. *Cap.* 7. Aloisium Frois *in Relatione Iaponica.* Iocobum Bontium *Dialogo* 7. *Medic. Indicæ,* Iohann. Linscottum *Cap.* 26. *Quibus addendus Tulpio ignotus adhuc*, Nicolaus Trigaucius *Tractatu de Regno Chin. cap* 3. *pag.* 34. Alexander de Rhodes *in Gallico Tractatu de China pag.* 35. Olearius *in Persic. Itiner. pag.* 599. Mandesloh *cap.* 11. *pag.* 42. Bernhard. Varenius *cap.* 23. *pag.* 161. Neuhof. *pag.* 37. 438.

Vires infusi herbæ Thée tres potissimùm enumerantur, quòd caput levet & servet à somno immune, vaporesque reprimat, ventriculum roboret & renes calculo & arenis purget. Clarissimus Simon Pauli *hanc herbam* Theé *putat esse Myrtum Brabanticam. Dodonei Chamæleagnum, Germ.* Gojt *dictum. Quoad usum verò herba Theé in Schroëderi p. m. M. scriptis sequens Consilium in gratiam Magnatis cujusdam olim exaratum repertum est, quod* Lector *æqui bonique consulat. Illud Latinè redditum sic sonat.*

Usus herbæ Indiæ Orientalis quæ *Theé* sive *Chia* dicitur.

De herba Thee in Medicis plura nota sunt, verùm priora hæc non satis habentur: sc. quòd discutiat, attenuet atque incidat tumores viscosiores, & propterea qui ipsis vivunt obnoxij, commodè ea utantur, tam ad præservationem, quàm curationem. Usus præterea sit singularis in catharris, unde cephalalgiæ, defluxiones in pulmones, oculorum humiditas capitis gravitas, hemicrania, asthma; cordis palpitatio &c. unde insuper creantur ventriculi debilitas ut & aliarum partium inferiorum affectus. Quòd inserviat eadem herba membris debilibus roborandis, in podagra & calculo, uno verbo quòd Chinenses qui ea frequentius utuntur tota vita artuum renumque dolores nullatenus experiantur. Quòd inserviat etiam pro impedienda inebriatione. Si ante potationem assumatur; ut & pro arcendo malo quod crapulam subsequitur si eo tempore eius infusum dosi conveniente hauriatur. Quòd laudetur ab iis qui noctes insomnes transigere volentes ea in hunc finem usi sunt. Quòd hominem roboret fugetque mala quæ ab impuro aëre procrearentur.

In India sic ea vulgò utuntur, lentè sc. exsiccatam, in aqua leniter ebulliunt atque decoctum saccharo edulcoratum calidè hauriunt, Dos. herbæ pro una vice est ʒß. Dos. *aquæ quantùm uno haustu bibi potest, sacchari quantùm libuerit. Verùm si quispiam herba Theé contra crapulam aliaque mala iam efformata utatur integram eius drachmam in aqua ebulliet.*

Iaponenses hanc herbam pulveratam aquæ calidæ vel aliis potionibus admiscent ad gr. 25. *pro præservatione &* ʒj *pro curatione.*

Commodè exhibetur cum aliis destillata: sic ℞ *herbæ Thée* ℥ij. *affunde vini optimi & annosi, vel aquæ melissæ stillatitiæ vel pro calculo, aquæ petroselini, pro capite, aquæ cerasor. nigrior. vel majoranæ,* ℔iij, *cinnamomi acuti si libuerit* ℥j. *Relinquantur diem unum aut alterum, post destillentur in* MB. *ad dimidias, dos. cochleare j. vel ij. mane jeiuno stomacho.*

Poterit etiam infusum ex herba Thee hac ratione parari. ℞. *herbæ Thee* ℥jß. *affunde liquorum prænominatorum vel vini maluatici* ℔j. *Dos. hujus infusi est à cochlearibus duobus ad cochlearia quatuor, matutinis horis. Sique aliquid cinnamomi, vel sacchari, pro gustu demulcendo, admiscere animus sit, id omnino licitum erit.*

Si adhibeatur herba Thee in artuum doloribus evincendis, calculo expellendo, vel Chilosi promovenda & facilitanda, hæc esto ejus præparatio. ℞. *Aquæ cujuslibet appropriatæ vel fontanæ simpl. q. v. cremoris tartari ad ejusdem saturationem: utere hac impregnatione pro infuso. Advertendum autem si ejusmodi infusum, vel destillata superiùs enarrata, pro chylosi promovenda assumantur, illud fieri debere ante pastum, vel in ipso pastu.*

Si placeat Conservam parare. ℞. *herbæ Thee grosso modo contritæ q. l. Sacchari in aqua appropriata dissoluti tantundem, vel etiam duplum. Decoquatur sacchari dissolutio ad syrupi consistentiam; tuncque admista herba Thée, ut dictum pulverata, parata erit conserva. Dos. ad quantitatem nucis moscatæ. Possunt etiam ex ea parari rotulæ vel morsuli s. a. ex saccharo in aqua appropriata dissoluto.*

Extractum præterea parabitur cum spiritu vini, vel aqua tartaro impregnata: sed quoniam in extracti inspissatione partes tenuiores atque volatiores, in quibus tota medicamenti virtus posita est, in auras abeunt necessarium erit eas mediante destillatione excipere seorsim asservare atque cùm opus fuerit extracto admiscere. Dos Extracti est à gr. viij. *ad gr.* x. *Matutinis horis. Dos. aquæ in extracti paratione exceptæ, erit à cochleari j ad cochlear ij. Observandum autem ne partes tenuiores avolent, non tantùm in prædicta herbæ Thée extractione, sed etiam in ejusdem decoctione in qua admodum lentè propterea procedendum vasisque benè obturatis.*

Tempus usus commodius, ni alia urgeat necessitas erit mane ieiuno stomacho, quo faciliùs in omnes corporis partes se diffundat. Atque etiamsi quotidie sine noxa adhiberi possit hæc herba, advertendum tamen ne illi nimium assuescat natura atque in alimentum convertat quod præstans fuisset medicamentum. Propterea magis è re erit, bis tantum, vel ter in septimana ea uti: ni adsit impurus aër, vel aliud quodpiam quod urgeat.

Tandem observandum somnum admodum esse necessarium pro reparandis spiritibus, vitæque & virium conservatione: eapropter videndum ne illi moderatè hæc herba assumta fuerit impedimento.

Hæc pauca de usu herbæ Thée sufficiant. Videat tamen Medicus præsens varia illius præparata sæpius, pro re nata, aliis admiscere medicamentis simplicibus aut compositis, iisque convenienter utatur.

T.

HOFMAN. *Thee, sive Tchia Iaponis dicta*, vel *Cha*, aut nostro pronunciandi modo *Cia.* Cùm non desint tam Medici; quàm alii Nobiles & ignobiles, quibus hæc planta exotica aliquot retrò annis ob singulares, quas in variis curandis affectibus præstitit virtutes, cognita in usu est, nec *D. Autor* ejus mentionem fecerit, eò quòd tum temporis forsan nondum satis perspecta fuerit, necessarium etiam duxi, licet & in *D. Autoris appendice* ab aliis id ipsum factum sit, hujus historiam hoc loco pertexere.

Inter *Dumeta* refertur, & valdè cognata est *Rosis domesticis* folia habet oblonga, acuminata, & in ambitu crenata, instar bellidis vel veronicæ nostratis. Et quamvis folia totius plantæ unius ejusdemque formæ & substantiæ sint; magnitudo tamen variat, ita ut in uno dumeto diversæ magnitudinis folia observentur, maiora in infimis, minora in supremis frondibus, gradatim propullulantia. Horum parvitatem & magnitudinem pretio metiuntur. Foliorum enim exsiccatorum primæ magnitudinis libra unico constat belgico floreno; secundæ magnitudinis tribus, tertiæ magnitudinis quinque, quartæ magnitu-

magnitudinis quindecim, quintæ quinquaginta, & ultrà. Sed minoris jam pretii sunt.

Hujus radices sunt fibrosæ in minimas dispersæ particulas.

Crescit in Iaponia & Chinâ Indiæ Orientalis. *Chinensis* folia sunt ex nigro viridantia; *Iaponensis* verò colore dilutiore ac sapore gratiore. Illa amari saporis & adstringentis, hæc saporis suavioris, ut propterea longè pluris æstimetur, veniatque non rarò una hujus libra centum argenti libris.

Folia verno colligunt tempore, inque umbrâ exsiccatâ & ad quotidianum usum reponunt.

Chinenses in aquæ ferventis vasculum folia ejus aliquot dejiciunt, inde decoctum seu infusum calidum, postquam horum vim imbibit, epotatur, ipsa verò folia relinquuntur. *Iapones* folia hæc pulverisata aquæ ferventis cyatho miscent, quantum duobus vel tribus cochlearibus continetur & ita permixtam potionem ebibunt. Miscent etiam hanc Plantam cum pauco salis vel sacchari, & cum liquore aliquo decoquunt, decoctum hoc calidum continuo in potu adhibent, non in mensâ solùm, sed etiam venientes & abeuntes hospites & amicos hoc excipiunt, & non putant jus hospitalitatis se implevisse, nisi hanc potionem, quam etiam Chiam vocant, propinaverint, idque eâ animi inclinatione, ut Magnates & Principes ipsi in Sinâ ac regionibus vicinis hâc herbâ valde delectentur, adeò ut non detrectent, sed potius honori ducant, suis manibus eam vel amicis decoquere, vel alioquin ei miscendæ aut temperandæ operam suam impendere; exstructis proptereà in palatiorum suorum interioribus conclavibus ac foculis ex pretiosissimis lapidibus aut lignis isti operi speciatim dicatis: in quibus etiam curiosè asservantur ollæ, tripodes, infundibula, calices, cochlearia, aliaque perpolita hujus culinæ instrumenta, quæ aureorum millibus redempta ac sericis integumentis involuta intimis solùm amicis ostendunt, nec minori loco habent, quàm apud Nos adamantas, gemmas ac summi pretii monilia.

Vires. Calefacit moderatè & siccat, aperit, resolvit, attenuat, diuretica & anodyna est; Unde meatus urinarios aperit, capitis tollit dolorem, gravedinem, lippitudinem, dyspnœam, ventriculi imbecillitatem, ac intestinorum tormina demulcet, splenem purgat, sanguinem & humores contemperat, ebrietatem avertit, novasque vires ad potandum affert, memoriam reddit felicem, lassitudinem ac somnum evidenter compescit, vapores vel reprimendo vel resolvendo, vel vias, per quas mediante sanguinis circulatione in cerebrum adscendunt, coarctando & cerebrum ipsum corroborando, ita ut sorbitionem hujus decocti assumentes videas interdum integras noctes lucubrando consumere, ac sine ullâ molestiâ inexpugnabilem dormiendi necessitatem evincere; Folia ad nos afferuntur exsiccata & contorta, horum drachma una vel altera in aquæ ferventis sextario ebulliat, donec amarescens quodammodo astringens percipiatur decoctio & subrubrum acquirat colorem, quæ colata, Saccharo edulcorata & instar jusculi calida propinata jejuno stomacho vel post pastum, corpus & animam reficit, vitam in longam senectutem prolongare & à morbis corpus præservare dicitur.

Notandum tamen apud Belgas & illorum in primis sexum muliebrem magnum esse hujus *herbæ Theé* abusum, quòd non solùm ejus decoctum in magnâ copiâ bibant, ventriculi digestionem perturbans, sed & post prandium statim & cœnam hauriant, cum tutior ejus sit usus exantlatâ coctione. Eo non obstante, *Patrem Martinum Martini* judicare, post c bum etiam assumptum ejus usum non esse rejiciendum, quasi cruditates ventriculi fit consumendo & ventriculi digestionem juvando. *vid. Olai Wormii Musæum. Iohann. Maffæum Rer. Indic. Libr. 6. & 12. Ludovic. Almeydam.* select. epistol. Libr. 4.

De herba *The* rursus quæpiam ex *R. P.* Athanasio Kirchero in sua China Illustrata, addidisse non incongruum fuerit quò magis innotescat planta toto orbe jam celeberrima. Sic autem ille lib. c.

Planta dicitur Chà, *vel nostro pronunciandi modo* Cià, *cujus usus in China claustris contineri nescius, Europæ quoque paulatim se insinuare attentat. Hæc planta etsi in variis* Chinæ *regionibus, uti & in* Tartaria, *copioso proventu lucroque nascatur, in una tamen, quàm in altera Provincia melioris præstantiorisque notæ est, potissimùm in Provincia* Kiangnan *in territorio civitatis* Hocicheu; *passim notus est potus ex ea confectus, qui calidus sumitur, quod non solum universum* Chinæ *Imperium, sed & India*, Tartaria, Tebeth, Morgor, *ac omnes orientalis Oceani incolæ utuntur, non semel in die, sed quoties ipsis libuerit; virtute sanè præstantissima pollet, quam nisi sæpius patrum nostrorum inuitatione didicissem, vix ad id credendum induci potuissem, cùm enim diuretica facultatis sit, omnes meatus nephriticos seu renum mirificè aperit, caput ab omni vaporum fuligine liberat, adeò ut viris literatis, nec non magna negotiorum mole distentis ad vigilias continuandas nobilius aptiusque remedium à natura non concessum videatur, & quamvis prima vice nonnihil insipidum amarulentumque sit, usu tamen ejusmodi potus non solum non sit inamœnus, sed in tantum gulæ irritamentum exurgit, ut eo assuefacti semel, vix amplius eo abstinere queant; Et quamvis* Turcarum Cave, & Mexicanorum Cocolata *eundem præstent effectum*, Cià *tamen, quam nonnulli quoque* Té *vocant, ea multùm superat, tum quia temperatioris naturæ est, tum quia* Cocolata *tempori bus calidis plus æquo inflammat*, Cave *verò bilem quoque accendat; Cià verò semper nullo ad tempus respectu habito & innoxia est, & mirificè proficua, non ut dixi, semel sumta, sed centies etiam in die.* Verùm *cùm plantam hujus quàm exactissimè* Atlas Sinicus *describat, ejus verba hic addam. Foliculum est illi omnino simile, quod* Rhus Coriaria, *quam &* Sumach *vocant profert, imò illius quandam esse speciem tantùm non mihi persuadeo, non tamen sylvestre illud, sed cultum est, non arbor, sed virgultum est, quod in ramulos varios aut virgulas potius se se diffundit, nec flore admodum differt, nisi quòd hujus albedo, nonnihil magis in flavedinem declinet: æstate primum florem emittit levi odore fragrantem, sequitur bacca viridior, mox nigricans. Pro potu* Chà *coquenda expetitur folium primum vernum ac mollius, quod studiosè ac sigillatim unum post alterum manu carpunt, mox in ferreo cacabo, tenui ac lento igne aliquantulum calefaciunt, deinde supra stoream subtilem ac levem manibus propellendo involvunt, atque involutum iterum igni exponunt, ac denuò confricant donec intortum rursus & conglomeratum planè siccum sit; quod servant in vasis plerumque stanneis ab omni humiditate diligentissimè & evaporatione custoditum. Hoc cùm in ebullientem aquam conjicitur, etiam post diuturnam asservationem ad pristinum virorem redit, seque expandit, aquam odore suavi, si optimum est, saporeque non ingrato, præsertim ubi adsueveris, ac colore subviridi inficit. Multis hujus calidi potus vires ac virtutem deprædicant* Sinæ, *qui eo noctu & interdiu frequentissimè utuntur, hospitesque excipiunt: tanta autem ejus varietas ac præstantiæ discrimen est, ut libræ pretium apud ipsos* Sinas *ab obolo ascendat ad aurea plureisque aureos. Illi potissimùm adscribitur, quòd* Sinæ *podagram ac calculum nesciant. Post cibos sumtum omnem indigestionem ac cruditatem stomachi tollit: maximè enim concoctionem iuvat, quin & ab ebriis adhibitum, levamen iis, novasque ad potitandum omnes molestias levat, siquidem exsiccat & abstergit superfluos humores, ac vigilare cupientibus somniferos vapores expellit, oppressionemque somni studiis vacare volentibus arcet. Varia apud* Sinas *habet nomina, juxta varia loca, eamque quam obtinet præstantiam hujus urbis præclarissimum* Sunglocha *vocari solet.*

Thapſus barbatus
vide
Verbaſcum.

¶ CCCLXI. *Thlaſpi.*

Bauren-Genff. Senevé ſauvage. *Thlaſpum, Countrey-Muſtard-ſeed, Wild. Sena.* Thlaſpi/ Viſſel-kruyt/ Boere-keuſſe/en Senna/ WildeMoſtaert. Genera varia ſunt eaque promiſcuè uſualia. Præferuntur tamen arvenſia.

Nomen Thlaſpi Botanicis ferè omnibus vulgare eſt.

Naſcitur in locis incultis, ſaxoſis, apricis, parietibus ac tectis. Floret Majo, matureſcit Iunio.

OFFICIN. NAT.

Semen & Herba.

Vires. *Calf. & ſicc. 4. abſtergit. Uſus præcip. in internis abſceſſibus rumpendis, menſibus ciendis, Iſchiaticis affectibus curandis. Extrinſecus abſtergit ulcera quæcunque manantia, inſuperque ptarmicum eſt, ſed minus vulgare.*

N. *Gravidis, quia fœtum necat, infenſum cenſetur.*

HOFMAN. *Thlaſpi.*) *Hujus varia ſunt genera.* Nobis *tamen arvenſe*, vel quod in locis incultis, ſaxoſis, apricis, parietibus ac tectis naſcitur, in uſu eſt. Floret Majo, matureſcit Iunio, Germ. Bauren-Senff.

Vires. Calefac. & ſicc. abſterg. &c.) Internos rumpit abſceſſus, prodeſt Iſchiaticis, menſes promovet, fœtum enecat. Hujus Semen hydropicis etiam & dyſentericis ob vim ſuam diureticam admodum eſt utile.

¶ CCCXLII. *Teucrium.*

Teucrium, *Fuchſ. Cord. in D. Lon. Lob. Caſt.* Teucrium. 1. *Tab. &* C.B. 2. *Matth.* chamædrys 2. ſeu aſſurgens, *Dod.* Teucrium vulgare fruticans ſeu 1. *Cluſ. hiſt.* Teucr. latifolium, *Ger.* German. Groß Bathengel/ Germandrée, cheſuette. *Teucrium A greater ſort of Germander.* Teucrium / Een Slagh van groot Gamanderlijn.

Creſcit locis herboſis aſperis, aridis, apricis: Floret Aprili, & Majo.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus, vel & herba antequam flores eruperint collecta.

Vires. *Calefac. & ſicc. 2. Epaticæ eſt, ſaporis amari, viribus omnino convenit cum chamædri.*

HOFMAN. *Teucrium* admodum rari eſt uſus, & quia viribus convenit cum chamædri prætermittimus h. l. & chamædrim ſubſtituimus.

¶ CCCXLIII. *Thymus.*

Thymus C. B.
1. Vulgaris, folio tenuiore. *Hæc uſualis.*
2. Vulgaris folio latiore.
3. Capitatus.
4. Inodorus.

Dicitur Thymus, *Brunfelſ. Trag. Matthiol. Fuchſ. Cord. hiſt. Lon.* Thymus durior, *Cam.* noſtras, *Cord. in D.* Serpillum hortenſe, *Dod.* aliàs Thymum. Arab. Haſce. German. Römiſcher/ Welſcher Quendel/ Thymian. Du Thym. *Time, garden Thyme.* Thymus.

Creſcit noſtratibus in hortis: floret Iulio.

OFFICIN. NAT.

Herba ſeu *Folia & Semen.*

Vires. *Calfac. & ſicc. 3. ſaporis ſubacris, atten. incidit, diſcutit. Uſus præcip. in affectibus Tartareis. 1. Pulmonum, ut aſthmate, tuſſi, 2. Artuum, ut podagra; omnia viſcera reſerat, appetitum excitat. Extrinſecus in tumoribus frigidis, ſugillationibus, inflationibus ventris, doloribus arthriticis.*

PRÆPARATA.

1. ▽ Ex herba cum floribus.
2. *Spiritus.*
3. *Oleum ſtillat.*

¶ CCCXLIV. *Thymiama.*

Thymiama (*officinis* corruptè Thymiana vel Thuris cortex, vel Thus Judæorum, quòd Iudæi in ſuffumigiis frequenter eo utantur) corticoſum quid eſt ex India allatum. Videatur Styrax rubra, *Bellon.* Naſcaphtum, *Cord. hiſt.* Storax rubra officinarum, C. B. 3.

Vires. *Conſtrictionibus vulvæ ex ſuffitu prodeſt. Odoris jucundi gratiâ & ſuffimentis immiſcetur. Vide thuris cortex. Claſſ. 2.*

N. *Sunt qui & Ammoniacum electum; thymiama appellitant.*

HOFMAN. *Thymiama.*) *Thymiamatis* nomine maſſa quædam ad Nos defertur ex variis conſtans corticum fragmentis, friabilis, atro-purpurea, odoris grati, quam *Narcaphton* dici volunt alii. Hæc ſola vel per ſe, vel cum aliis quibuſdam ad ſuffimenta adhibetur. Defertur autem ex Indiâ. vid. *Dioſcorid.* & *Iohann. Bauhin. in Dendrolog. Lib. 4. Cap. 30.*

¶ CCCXLV. *Tilia.*

Tilia, Linden-Baum. Tillet. *Line or Lyme-Tree.* Lindeboom.
- Mas eſt ſterilis. *Hæc nobis inuſitata.*
- Fœmina, flores ac ſemen proferens.

Dicitur Tilia fœmina, *Brunfelſ. Matth. Fuchſ. Lob. Tab.* Tilia *Lon. Dod.* ſativa, *Trag.* Phyllirea, *Caſt.* Tilia fœmina fol. majori, C. B. 5.

N. *Eſt & folio minori Tilia ſylveſtris,* Trago, *quæ priori per omnia ſimilis, niſi quòd ſit minor & nigrior.*

OFFICIN. NAT.

Flores, Folia, Cortex, Semen, Lignum, Viſcum.

Vires. Flores *calf. & ſicc. partium tenuium, diſcut. cephalici ſunt. Uſus præcip. in Epilepſia, Apoplexia, Vertigine.*

Folia *ac* Cortex *ſiccant, repellunt, urinam ac menſes cient* [*decocto Corticis in Vino Cachecticam feliciter uſam recordor.*] *Extrinſecus ambuſtis ſubveniunt* (*mucilago ſcilicet extracta ac inuncta.*)

Semen *dyſenteriæ & fluxionibus quibuſcunque medetur, etiam hæmorrhagiæ narium, (naribus ſcilicet inditum.)*

Lignum *in titiones* ✠*i aſperſione redactum, ſanguinem coagulatum fortiter reſolvit.*

Extrinſecus adhibentur folia in aphthis ac tumoribus pedum diſcutiendis: corticis mucilago in ambuſtis ac vulneribus magni eſt ſolaminis.

N. *Humor defluens è medulla diſſectæ tiliæ capillorum defluvio ſuccurrit.*

Viſcum tiliaceum Lindenmiſtel. du Viſc, glu ou

gui

guy de Tilleul. *Mifcelie of lyme tree or Lindentree of Teylcke.* Lym vyt den - indeboom/ ad motus convulfivos epilepticos utile cenfetur.

PRÆPAR.

1. ▽ *ftillat.* Ex floribus.
2. *Spiritus.*
3. *Conferv.* Ex floribus.

HOFMAN. *Tilia.*) *Philyra*, *non Phillyrea*, licet *philyram* tum *phillyreâ* multi confundant. Communiter cum *Autore aliam marem* ftatuunt, *aliam fœminam.* Quænam autem *Mas* fit *Tilia*, non ita conftat *Fœmina* ufitatior ac frequentior eft. Germ. Linden-Baum. Vallibus & aquofis gaudet montibus. In confinibus Lipfiæ admodum frequens delitias ob opacitatem deambulantibus & recubantibus tempore æftivo præbet.

Paulò antè æquinoctium germinat; Floret Majo & Iunio.

Vires. Flores calefac. & ficc. partium tenuium &c.] Ex his aqua & *fpiritus deftillat.* perutilis eft ad motus convulfivos epilepticos, cordis palpitationes, fuffocationes hypochondriacas, apoplexiam, vertiginem &c.

Folia & Cortex ficcant, repellunt &c.) Non repellunt, fed difcutiunt, unde & foliorum decoctum tumores pedum difcutit, & in aphthis, & ambuftis convenit.

¶ *CCCXLVI. Tormentilla.*

Tormentilla C.B. { 1. Sylveftris. *Hæc ufualis.* / 2. Alpina { major folio fericeo.

Appellatur Tormentilla, *Brunf. Matthiol. Dod. Cord. Lon. Lob. Caft. Tab.* (cui confolida rubra,) *Ger.* Heptaphyllum, *Fuchf.* German. Tormentill/ Heil-Wurtz/ Blat-Wurtz/ roth Güntzel/ roth Heil-Wurtz/ Ruhr-Wurtz. Tormentille. *Tormentil.* Tormentille.

N. *Sunt qui χρυσὸ γονον*, Diofcor. *effe velint.*

Crefcit paffim in herbofis ac arenofis locis: florere incipit Majo.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Siccat.* 3. *fine infigni caliditate, aftringit, vulneraria, diaphoretica ac alexipharmaca eft. Ufus præcip. in pefte, morbifque cæteris malignis, inprimis fi cum fluxu alvi conjuncti fint, in catarrhis exiccandis, in lue venerea, in veneno haufto, in vulneribus. Summatim non eft vegetabile, quod influxionibus quibufcunque (alvi, uteri,) ufitatius fit, quàm hæc tormentilla radix. Extrinfecus iifdem adhibetur variis in affectibus, in vomitu, vulneribus, & fim.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *ftillat.* Ex herba tota cum floribus collectis Majo.
2. Extractum radicum.

HOFMAN. *Tormentilla.*) Scilicet *Sylveftris Bauhini*, five *heptaphyllum*, Germ. Tormentill. Hertz-Wurtzel.

Earundem eft virium cum *quinquefolio*, de quo vide fuprà, vel *de Biftorta ejus fuccedaneâ.*

N. Radices tormentillæ in fe coloris expertes videntur; fi autem fp. vini affundas, grato rubore tingunt, idem obfervatur in Pimpinellâ fanguiforbâ.

Tribulus Aquaticus.

De eo fic in Appendice Authori annexa.

Tribulus Aquaticus: Waffernuß/ Stachelnuß/ Spitznuß/ Macres. *Noix ou Tribule d'eau Waternuts, falegots,* or *vvater caltrops.* Waternoten/ τρίβολος ἔνυδρος, ad differentiam Tribuli Terreftris appellatur, quâ de re vid. *Diofcorides* l. 4. c. 14. & *Theophraftus* l. 6. c. 5. de hiftoria Plantarum: *Ruellius* putat Tribulum aculeatum Theophrafti eam effe plantam, quam Hetrufci vulgò vocant Cacatrippola, fed hunc hanc ad rem refutat *Matthiol.* Quoad vires *Galenus* lib. 7. de med. fimpl. ftatuit Tribulos aquaticos conftitui ex humida effentia modicè frigida, ficcaque adftringente, & hinc ufum eorum effe contra phlegmonarum generationes & influxus. Ingrediuntur Tribuli Aquatici *Unguentum Ægrippa* cujus compofitionem pulchrè exponit *Antonius de Sgobbis* in Theatro Pharmac. pag. 492. Venetiis nuper excufo. Tribulus autem Aquaticus foliis provenit notantè *Matthiolo* p. 627. latis, fubrotundis, craffis, & averfa parte maculofis, nervofifque & per ambitum ferratis, prælongis & craffis pediculis nitentibus; caulem edit craffum pinguemque, fed in fummitate longè vegetiorem, quàm ab radice. Radix illi longa, comantibus fpicaceis capillamentis. Fructum profert nigrum caftaneæ magnitudine, triplici armatum mucrone, unde illi nomen, cortice membranofo, & albâ intus medulla, guftu caftaneis haud abfimili, vulgus aquaticas caftaneas vocat, ac non fecus ac caftaneis eo in cibo utitur. Quin etiam quibufdam in locis è ficcis tribulis in farinam redactis, per annonæ inopiam agreftis plebecula panem parare folet, perinde ac ex caftaneis parantur ab aliis. Sunt etiam qui eofdem tribulos fub cineribus affatos pro gratis bellariis edant. Ex his porro qui peregrè proficifcuntur, verticillos faciunt, quibus fuas preces enumerent, colloque geftent, ut majorem præ fe ferant religionem, ne dicam hypocrifin. *Confirmat* hoc *Amatus Lufitanus* Comment. in Diofcor. Cl. *Simon Pauli* mitris Iefuiticis tribulos aquaticos comparat p. 507. quadrip. Botan.

HOFMAN. *Tribulus Aquaticus.* Hujus etiam mentio facienda fuit, unde & *Appendici D. Autoris demum fuit infertus. Fructus* ejus aculeati funt, tribus robuftis aculeis, ubi induruêre, præditi, quo tempore etiam nucleus fit durus. *Foliis* præditus eft amplis inftar ulmi, pediculis longis, caule in fupremâ parte craffiore, unde folia & fructus dependent, qui nigri & duri.

Nafcitur in ftagnantibus fluviorum locis, lutofis lacubus; & eft frequens in Wittebergæ confinibus, item non procul à Lipfiâ ad pagum Rothe/ Et in plerifque Italiæ ac Mantuani & Ferrarienfis agri fluminibus & lacubus frequens. Floret Iunio, & fructus maturefcit Autumno.

Vires. Exficcantis, adftringentis & refrigerantis eft naturæ; Unde folia cocta in aqua f. addito melle gingivarum & faucium inflammationibus, aphthis medentur; item eorum fuccus collyriis additur. Fructus Lapides in renibus comminuit eficatus *Gal. Libr.* 8. de fimplic. medic. facult. Dyfenteriæ confert, &c. reliqua *vid. in Nobiliff. D. Balthafar. Timæi à Guldenklee Libr.* 6. *Epift. V.*

¶ *CCCXLVII. Trichomanes.*

τριχόμανες, feu Polytrichum officinarum, C. B. Trichom. *Trag. Matthiol. Fuchf. Dod. Cord. hift. Lob. Caft. Cam.* Trichom. mas, *Tab. Ger.* Adiantum rubrum, *Lon.* Polytrichium vulgò *Cæfalp.* aliàs capillaris Filicula. German. Widertodt. Du Trichomanes. *Golden or red Maiden-hayr. Venus Goldenlocks.* Geel/ Goude of roo Vrouwen-hayr.

N. C. B. *Ex Tabern. diverfa genera refert, verùm promifcuè fingula in ufum accerfi poffunt.*

Provenit locis humidis juxta aquas in vetuftis pa-

 rietibus

rietibus ac muris. Virefcit perpetuò, fterileque eft.

OFFICIN. NATIVA.

Flores feu herba integra.

Vires. *Adiantho* [*capillo* ♀*is ut* & *Ruta muraria*] *Facultatibus omnibus refpondet, ideoque eò recurrendum. Peculiariter tamen monet Tabern. quod* ▽ *ftillat. inprimis proficua fit iis, quibus jecur putrefcere incipit.*

¶ CCCXLVIII. *Trifolium.*

Trifolii quàm plurima paffim occurrunt genera, nimirum plantæ quæcunque foliis ternis germinantes hoc fibimet nominis jure nativo vendicant. Ex omnibus tamen, non nifi fpecies paucas officinis infervire comperimus: hæ funt;

Trifol. { Acetofum. *Vide Acetofella.* / Aureum. *Vide Epatica Nobilis.* / Odoratum. *Vide Lotus & melilotus.* }

[Trifolium Paluftre, fibrinum. Biberklee/ Lungenklee/ commendatur expertum ad fcorbutum & hydropem parari poteft effentia.]

¶ CCCXLIX. *Triticum.*

Triticum nobis ufitatius eft duplex, hybernum & æftivum.

1. Dicitur hybernum ariftis carens, C. B. 1. *Matth.* Triticum, *Brunf. Cord.h.Dod.Tab.* Trit.1. genus, *Trag. Fuchf. Lon.* Siligo fpica mutica, *Lob.* Trit. fpica mutica, *Ger.* Τυρὸς, Robus, *Arab.* Henta, Henca, Hantha, Germ. Weiß/ Winter-Weitze. Parte de cheval. Winter-Wheat. Winter-Terwe.

2. Appellatur Triticum æftivum, trimeftre Setanium, *Gal.* German. Sommer-Weitze. Summer-Wheat. Somer-terwe.

Eft & triticum terreftre, *Cord.* aliàs Zea amylea, vel Zoopyrum amyleum, C. B. 3. Trit. 2. *Trag.* Trit. amyleum, *Tab.*

OFFICIN. NAT.

Semen ejufque *Farina* & *Furfures.*

Vires. *Moderatè calfac. emollit, maturat, difcutit, internus ejus ufus cibarius eft, multum enim ac bonum nutrimentum fuppeditat, intraffat & obftruit. Extrinfecus adhibetur (farina in tumoribus molliendis, leniendis, &c.) in oculorum inflammationibus ac fluxionibus (cataplafmatis formâ impofita) in Eryfipelate, podagricifque doloribus leniendis (ficca farina impofita.)*

Furfures *abftergunt fquamulas capitis, leniunt dolores, (in cataplaf. vel facculis.)*

Triticum trimeftre infervit amylo conficiendo.

PRÆPARAT.

1. ▽ *ftillat.* Ex pane in MB.
Vires. *Siftit fluxus alvi in infantibus, &c.*

2. *Oleum tritic.* Parari poteft deftillando per defcenfum, ex tritico contufo, fed inufitatum eft.

[Ad abftergendas maculas ufurpatur.]

N. *Alii extendunt triticum contufum fuper laminam ignitam, vel torrent in fartagine ac exprimunt.*

¶ CCCL. *Tuffilago.*

Tuffilago. { Vulgaris. *Hacufualis.* / Alpina { rotundifolia glabra; / rotundifolia canefcens; / folio oblongo. } }

Dicitur βήχιον, *Diofc. Cord. hift.* Ungula Caballina, *Brunf. Trag.* Tuffilago, (Bechium,) *Matthiol. Fuchf. Cord. in D. Lon. Dod. Lob. Caft.* vulgaris, (*am. aliis* Farfara, Farfarella, German. Huff-Lattich/ Brand-Lattich/ Roß-hub. Touffilage ou pas d'Ane. Du Fromenn. Colesfoot. Hoefbladeren/ Peerts-klauw.

Nafcitur in amœnis ac riguis locis, crepidinefque fluminum amat: Floret Martio.

N. *Dicitur & Filius ante patrem, quia Februario & Martio foliis nondum egreffis, repente floret, florefque fugaciffimos ultra biduum ferè cum caule non peraftantes profert.*

OFFICIN. NAT.

Folia, Radix.

Vires. Radices & Folia *virentia temperatis proxima funt, (al. refrig.) ficcata verò modicè acria & calida evadunt. Planta eft thoracica. Ufus præcip. internè in tuffi (unde & nomen habet) orthopnœa, vomicifque pectoris, quibus fingulis & fumus ejus ore hiante attractus mederi creditur [dicitur etiam quartanam arcere fuccus 9. diebus potus.] Extrinfecus profunt ulceribus calidis & inflammationibus (folia recentia impofita;) (item fol. & flor. in vino cocta cum Maftiche, Myrrha, lithargyrio, arcent gangrenam, Afciticorum cruribus exulceratis.)*

PRÆPARAT.

1. *Syrup. de farfara,* è fucco foliorum.
2. *Conferv.* è flor.
3. ▽ *ftillat.* è foliis.
4. Loch de farfara.

HOFMAN. *Tuffilago.*) *Ungula caballina* ob foliorum fimilitudinem; Aliis *Farfara, Farfarella* ab ejus feraci fluvio *Farfaro.* Alii *filium ante patrem* ob præpofterum floris & caulis ortum. Caulibus enim & floribus adeò citiffimis exit, ut quidam arbitrati fuerint, *Tuffilaginem* flore & caule non præditam effe. Ab effectu autem, quem præftat in tuffi compefcendâ, *Tuffilago* dicitur.

Crefcit ad fontes & rivulorum ac fluviorum ripas ac foffarum margines fpontaneo ortu. Flores, uti dictum, cum Caule fugaciffimi funt ftatim fub finem Martii, poftea fuccedentibus foliis, totâ æftate perdurantibus.

N. Decoctum flor. tuffilaginis in vino factum, in quo Maftich. Myrrh. lithargyr. f. q. diffolut. Valet contra gangrænam hydropicorum in exulceratis cruribus.

V.

¶ CCCLI. *Valeriana.*

Valerianæ ufuales funt. { Hortenfis. / Sylveftris { Major. / Minor. } }

Hortenfis infignitur. Phu magnum. *Fuchf. Matth. Lon.* majus, *Matth. Cord. hift.* verum, *Cord. in D.* Ponticum, *Tab.* Valeriana vera, nardus agreftis, *Trag.* Valer. major, *Lob.* (*am.* Valer. hortenfis, *Dod. Ger.* C. B. 1. (cui & Phu folio olufatri Diofcoridis) Carpefium, *Caft.* Terdina *Paracelfo*, groß Baldrian/

vrian/ groß Garten-Baldrian. Valeriane. *Garden-Valerian.* thuyn-Valeriane.

Sylvestris major, C. B. 4. dicitur Phu similitudine Elaphoboſci Dioſcoridi. Valeriana, *Brunf.* vulgaris, *Trag. Cord. in D.* Sylveſtris, *Lob. Dod. Cam. Cluſ. hiſt.* major, *Tab.* Phu parvum, *Matth. Caſt.* Phu Dioſcorid. *Brunfelſ.* vulgare, *Fuchſ. Tab.* Phu Germanicum, *Fuchſ.* groſſe wilde Baldrian. Bouillon. *Great wild Valerian.* Groote wilde Valeriane/ byſommige Speer-kraut.

Minor appellatur Valeriana paluſtris (ſylveſtris) minor, C. B. Valeriana exigua vel 4. *Trag.* Valer. minor, ſylveſtr. *Lob.* minima, *Dod.* ſylveſtr. ſeu paluſtris minor, *Cam.* Phu minus, *Lon. Tab.* minimum, *Matthiol. Caſt. Cam.* (Epit.) klein Baldrian. petite Valeriane. *Small Fenny Valerian the leſſ.* kleyne Valeriane.

Phu verum colitur nobis in hortis, in Ponto & Creta ſponte provenit, naſciturque in pratis, aliiſque locis humidis: minus, in Campeſtribus udis: florent Majo, Iunio ac Iulio.

Optima cenſetur hortenſis, cui ſuccedit minor, ac demum major.

OFFICIN. NAT.

Radix præcipuè, tùm & *Herba* Phu veri.

Vires. *Calfac. & ſicc. atten. aperiunt; alexipharmaca, ſudorifera ac diuretica ſunt. Uſus præcip. in imbecillitate viſus, peſte, aſthmate, pleuritide, obſtruct. Epatis, Lienis, Uretêrum, Herniâ, Ictero, & ſimil. Extrinſecus confortant viſum, maculas oculorum abſtergunt, cephalalgiam ſedant, menſes cient, ſudorem promovent (in balneis) exiccant catarrhos (ſuffitu) bubonum ac anthracum malignitatem corrigunt, globulos ſagittaſve infixas extrahunt, ulcera inveterata mundificant.*

N. *Sunt qui radicem pro amuleto febris quotidianæ habent, eamque de collo ſuſpendunt.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex integra planta (radice, caule ac foliis) in fine Maij.

2. *Extract.* Itidem ex integra planta vel radice ſola paratur.

HOFMAN. *Valeriana.*) *Hortenſis* ſcilicet *ſeu Phu Magnum.* German. Groſſer Baldrian. Quæ uſu reliquis præfertur, cui ſuccedit *Sylveſtris Minor, ac demum Major.* German. Groſſer und kleiner wilder Baldrian.

Phu verum ſeu Magnum reperitur in altis ſylvoſis montibus, & colitur in hortis. *Sylveſtre* naſcitur in pratis & aliis locis humidis. Floret Majo & Iunio.

Vires. Calefac. & ſicc. atten. aper. &c.) Alexipharmaca, diaphoretica & diuretica eſt. Unde uſus ejus eſt in peſte, quæ cauſa etiam quod *Tincturam bezoardicam* ingrediatur, febribus malignis. Hujus decoctum flatus expellit, interna curat vulnera, aſthmati, & pleuritidi medetur, & viſcerum obſtructionibus confert. Utimur eâ etiam in menſium obſtructione, & lochiorum retentione. Externè viſum confortat.

Ex integrâ herbâ in fine Maij collectâ aqua deſtillatur & ex radice extractum ſ. a. conficitur. vid. Theſaur. noſtr. Pharmaceutic. ſ. 1. no. XV.

N. *Cl. Riverius radicis valerianæ ſylveſtris* cochl. ß. cum vino, aquâ, lacte aut alio liquore ſpecifico divinum eſſe remedium ant epilepticum docet.

¶ CCCLII. Verbaſcum.

Φλόμος, Candelaria, Candela regis, Lanaria, Wull-Kraut/ Kertzen-Kraut. Brenn-Kraut/ Himmel-Brand/ Unholden-Kertzen/ Königs-Kertzen. Bouillon. *Higtaper, Wolvvort, Mullen.* Wol-kruyt.

Verbaſcum C. B.:
- Album
  - mas
    - latifoliũ luteum, C. B. 1.
    - anguſtifolium pallidum 2.
  - fœmina
    - flore luteo magno, 3.
    - flore albo, 4.
    - lychnitis flore albo parvo.
- Nigrum
  - Fol. papav. corniculati.
  - flore ex luteo purpuraſcente.
- Salvi folium, Hoc ſingulare & rarum ſpeciebus, 4.

Ex his uſualiora ſunt, Verbaſc. mas latifolium luteum, cujus Vicarium eſt, Verbaſc. fœmina flore luteo.

Prius inſignitur Verbaſcum, *Matth. Cord. in D.* Verbaſcum mas, *Lob. Caſt. Tab.* Verbaſcum candidum mas, *Lon.* Verbaſcum latius, *Dod.* Tapſus barbarus, *Ger.*

Poſterius, Verbaſcum ſeu candela regia, *Trag.* Verbaſc. nigrum. *Fuchſ. Lon.* Verbaſcum maximum album fœmina flore ſubpallido, *Lob.* Verbaſc. luteum, *Tab.* Verbaſc. lichnite minus, *Ger.*

Creſcunt locis arenoſis: Florent Julio.

OFFICIN. NAT.

Folia, Flores, Radix, ſed rarò.

Vires. *Calf. moderatè ac ſicc. emoll. diſcut. dolores lenit. Uſus præcip. in morbis pectoris, tuſſi, expuitione ſanguinolenta, torminibus ventris.*

N. *Radix hæmorrhoidum fluxum & dolorem ſiſtere dicitur (diebus 9. vel 10. continuis aſſumta.)*

Extrinſecus ſunt flores ac folia præcipuæ æſtimationis; in ſopiendis doloribus quibuſcunque & inprimis in affectibus ac tumoribus ani (hæmorrhoidibus:) in capillis luteo colore tingendis.

PRÆPARATA.

1. ▽ *ſtillat.* Ex floribus.

2. *Oleum.* Ex infuſione iterata flor. in ol. oliv.

N. *Matthiolus oleum parat ex floribus ſolis, quibus vitrum repletum beneque obturatum exponit ſoli, qua ratione flores aliquatenus liqueſcunt.*

HOFMAN. *Verbaſcum.*) Græc. φλόμος à φλέγω uro, quod ejus caulibus in laternis pro ellychniis olim uterentur; German. Wull-Kraut à foliorum ſimilitudine cum Lana, unde & *Lanaria* dicitur. *Candela Regis.* Königs-Kertzen. *De variis hujus ſpeciebus partim vid. D. Autorem, partim alios Botanographos.* Ex quibus *Mas latifolium luteum*, cujus vicarium eſt *fœmina fl. luteo* in uſum accerſitur.

Creſcit ad agrorum & arvorum margines, aggeres & alia loca inculta. Floret à Iulio uſque ad Octobrem.

Hujus folia, flores & radix in uſu ſunt, licet D. Autor radicem rarioris uſus eſſe dicat, tamen nec hæc viribus effœta eſt.

Vires. Calefac. moderatè ac ſicc. emoll. diſcut. dolores len. &c.) Unde fl. decoctum ruptis contuſis, convulſis ac veteri tuſſi, *teſte Dioſcoride*, opem præſtat, dentium dolores collutione ſedat, oculorum ardores ac hæmorrhoidum dolores mitigat; ſi eo foveantur, flores lutei lixivio infuſi capillos tingunt.

N. *Radix hæmorrhoidum fluxum &c.*) Imò in omnibus catarrhis convenit tanquam præſentiſſimum amuletum, præſertim *radix verbaſci fœminæ*, hoc eſt, quod per eam æſtatem non floruit, quando colligendum eſt. Colligitur autem die veneris (in ultimâ veneris die lunâ decreſcente) ante Solis ortum à 15. Auguſti uſque ad 8. Septembr. Lunâ decreſcente: poſteà radix purificata exſiccatur in loco umbroſo. Ejus particula in auro ligata

& collo posteà appensa mirificè contrà omnes catarrhos qualescunque corporis præservat. Fœminis non prodest, conceptum impedit, quamdiu gestatur, qui eâ remotâ restituitur. vid. *Dodonæum & Johann. Hartman. in Praxi chymiatricâ* p. m. 92. 93. *Ex floribus aqua destillatur, oleum per infus. præparatur cum ol. olivar.*

¶ *CCCLIII. Verbena.*

Peristereum, Verbenaca, Verbena. Arab. Beneran, Albea, &c. Eisenkraut / Eisenreich / Eisenhart / Daubenkraut. De la verveine. *Vervain, Frenzies* Vervene / Yser-kruyt.

Verbena.
- 1. Communis. *Hæc usualis.*
- 2. Tenuifolia Verbenaca supina, *Tab.*
- 3. Fœmina. *V. Erysimon.*

Dicitur Verbena, *Lon.* recta. *Trag.* mascula, *Brunf.* communis & sacra recta, *Lob.* Verbenaca, *Matthiol. Cast.* supina (& fœmina,) *Fuchs. Cord. in D.* recta, *Dod. Tab.* fœmina, *Cam.* vulgaris, *Clus. hist.* al. Columbaris. Verbenaca communis cœruleo flore, C.B. I.

Crescit passim juxta muros & vias: Floret Julio ac Augusto.

OFFICIN. NAT.

Herba seu *Folia.*

Vires. *Calfac. & sicc. saporis amari, astring. Cephalica ac vulneraria est. Usus præcip. in dolore, aliisque affectibus capitis (à frigidis humoribus) in affectibus oculorum & pectoris, in tussi inveterata, in obstruct. Epatis ac Lienis, Ictero, torminibus ventris, dysenteria, inprimis atterit ac expellit calculum, libidinem coërcet, febrim tertianam fugat, arthritidem mitigat, vulnera sanat, partum facilitat. Extrinsecus in cephalalgia, odontalgia, alopecia, melancholia; in oculorum lippitudine, imbecillitate, rubore, in Angina, in raucedine (collo circumplasmatizata) in tumore glandularum, in faucibus [gargaris.] in dolore Lienis [cum axung. porci.] ac podagrico mitigando, in vulneribus astringendis ac putridis abstergendis, in procidentia ani, in mariscis &c.*

N. 1. *Sunt qui febrim tertianam ac quartanam succo, & peculiari modo eâ curant. Nimirum in tertiana recipiunt geniculum tertium [à terra] idque sursum decerptum propinant: in quartana quartum.*

N. 2. *Amuletice strumam verbenâ curari, sunt qui statuunt. Modum Marcellus Empyricus edocet. Radicem transversim in partes duas jubet dividere, inferiorem suspendere de collo, superiorem in fumo. Sic arescente parte superiore & strumam arescere ait.* N. *Quod si utraque pars postmodum in fluentem conjiciatur, malum recrudescere idem asserit.*

N. 3. *In dolore capitis sedando quantum valeat si de collo suspendatur, videre licet apud Forest. lib. 9. observ. 52.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *stillat.* Ex herba cum floribus æstate collectis.

2. Est & *unguentum de verbena*, aliàs unguentum Jovis dictum. Vide August.

HOFMAN. *Verbena.*) *sive verbenaca:* Germ. Eisen-Kraut. Eisenhart. Vel *est communis*, quæ usualis, *vel tenuifolia verbenaca Supina*, vel *fœmina.* V. *Erysimon.*

Provenit ubique ad agrorum & viarum margines, ac sæpè etiam in locis desertis. Floret æstate & autumno.

Vires. Calefac. & sicc. saporis amari, adstring. &c.) Specifica in dolore capitis est, tam internè, quam externè si applicetur, sive recens vel arida fuerit. vid. *Forest. Libr. 9. observ.* 52. Ex *hac aqua destillata* ad ℥ iv. cum aliquot gutt. sp. vitrioli striati adsumpta in dolore capitis mira præstat. Externè fol. verben. rec. M. j. contunde in mortario cum fermenti ℥ ij. & ol. rosac. s. q. M. fronti applica in hemicraniâ.

Cætera empirica de *verbenæ* viribus amuleticis ad aniles ineptias meritò referimus, quia nullum fundamentum neque in Naturâ nec in Arte habent.

¶ *CCCLIV. Vermicularis.*

Sedum minimum, *Tab.* 3. *Fuchs.* Sedum minus 3. & Vermicularis, *Trag. Lob.* 3. *Matth. Cast.* Sempervivum minimum, illecebra s. sempervivum, 3. *Dod.* ἀείζωον, 3. *Dioscor.* ἀίζ. acre. *Cord. hist.* Portulaca 3. *Brunf.* Vermicularis sive illecebra, *Ger.* Germ. Maur-Pfeffer / klein Hauß-Wurtz. Ioubarbe petite. *Small Sengreen,* or *small est Houslecke, Worme grass, Prickmadam.* Klein-ste Donderbaert en Huys-loock / of Bladeloose en Papecullekens / of Muerpeper.

Crescit in muris, locisque arenosis. Floret maximè æstate integrâ.

OFFICIN. NAT.

Folia cum Floribus.

Vires. *Calfac. & sicc. validè, saporis acerr. bilem per vomitum insigniter educit. Unde Usus præcip. in febribus. Extrinsecus in laxitate dentium (quorum signaturam refert) ac putredine gingivarum scorbuticâ (gargarisin.) rubificat, vesicatoria est, strumas discutit.*

N. *Sunt qui pro amuleto febrili 9. ♂ ℘ de collo suspendunt.*

HOFMAN. *Vermicularis.*] *Sedum minimum. Sempervivum minimum.* Appellationem *vermicularis* dederunt folia vermibus caseorum putridorum similia. Germ. Mauer-Pfeffer ob acrem saporem.

Crescit passim in veteribus muris, circa aggeres & locis arenosis. Floret integrâ æstate.

Hujus folia cum floribus in usu sunt.

Vires. Calefac. & sicc. validè, saporis acerrimi &c.) Hujus usus præcipuus est in febribus, scilicet si sumas M. j. contundas, & addito Crutib. exprimas succum, qui horâ unâ & circiter ante paroxysmum febris tertianæ intermittentis euporistos est injuncto sudore. Aliàs & in Scorbuto mira præstat.

¶ *CCCLV. Veronica.*

Ehren-Preiß / Grundtheil. De la Veronique. *Pauls Bettony, Luellin.* Eerenprys / Betonica Pauli.

Veronica C.B.
- mas
  - 1. Erecta.
  - 2. Supina & vulgatissima. *Hæc usualis.*
- Spicata
  - latifolia.
  - angustifolia.
  - minor.
- Fœmina seu pratensis serpyllifolia.

Insignitur Teucrium, *Trag.* Veronica *Tab.* Veronica mas. *Fuchs. Lon.* Veronica mas serpens, *Dod.* Veronica vera & major, *Lob.* [cui & major, septentrionalium,) *Cam. Ger.* Veronica vulgaris supina *Clus. hist.*

Crescit in dumetis. Floret Iunio, floribusque est subcæruleis, rariùs candidis.

Eligenda quæ circa quercuum radices nascitur.

OFFICIN.

OFFICIN. NAT.

Folia, Flores.

Vires. *Calfac. & ficc. faporis amari & aftringentis, incidit, vulneraria infignis ac fudorifera eft. Ufus pracip. in erofione ac obftructione Pulmonum, Lienis, hinc & imprimis in colica, Phthifi, fcabie, pruritu, pefte, vulneribus, &c. Extrinfecus famofiffima eft in vulneribus abftergendis, adftringendis, in duritie Lienis, in colica (clyfmat.)*

1. *Conferv.* ex fummit.
2. ▽ *ftillat.* Ex herba cùm incipit florere.
3. *Aqua* cum vino deftillata.
4. *Syr.* Ex fucco & faccharo.
5. *Sal.* Ex cinere.
6. *Rob.* pro hæmoptoicis. V. D. Aug.

HOFMAN. *Veronica.*) German. Ehrenpreiß. Plurimæ hujus ut ex *D. Autore* videre licet, dantur *fpecies & differentiæ, Vulgaris tamen, fupina dicta* eft ufitatiffima. Infignitur *Teucrium à Trago.*

Nafcitur in incultis & fylveftribus locis, apricis; fabulofis, faxofis. Floret Iunio & Iulio.

Vires. Calefac. & ficc. faporis eft amari & adftring. incidit &c.) Vulneraria eft confolidandis pulmonum & aliarum partium ulceribus dicata, quin & contra peftem, colicam & calculum commendatur. In clyfteribus faltem cum lacte vaccino & Saccharo contrà dictam colicam vel calculum addito butyro vel ol. expr. rec. amygdal. dulc. vel adipe capi mirandæ eft virtutis. Ad fterilitatem etiam nudus veronicæ pulvis in ejufdem aquâ propinatus à *D. D. Simone Pauli in quadripartit. botanic. magni æftimatur.*

De Veronica hæc habet D. D. ELSHOLTIVS in fua Deftillatoria Curiofa.

Veronica plantam Officina omnes norunt, & vires ipfius, quibus tum pectori ac lieni, tum ulceribus, vulneribufque fanandis confert, ægroti plurimùm deprædicant. An veteribus tam Græcis, quàm Latinis fcriptoribus cognita fuerit incertum: Licet Cæfalpinus ad Myofotida Diofcoridis lib. 2. cap. 214. alii aliorfum referendam effe cenfeant. Species communiter octo numerantur ab Herbariis, inter quas ufualis eft quæ apud Cafp. Bauhin. appellatur Veronica mas fupina & vulgatiffima. *Parantur inde fyrupus, conferva, fal, vinum atque aqua ftillatitia: de prioribus nihil, de vino verò & aqua binas accipe obfervationes.*

Experim. 1. *Recentem Veronicam dum florere incipit, confcindito, & pauca aqua afperfam in cucurbitam vitream conjicito, ac aptato fimili alembico per maris balneum pellito: Sic aqua exftillans non erit more cæterarum lympida five albicans, fed viridiufcula. Ea viriditas quamvis non fit conftans, tres tamen menfes minimùm durabit, & poftmodum paulatim evanefcere incipiet.*

Experim. 2. *Quòd fi loco aquæ fontanæ vinum affuderis, & pari ratione per Balneum pepuleris, liquor inde prodibit itidem viridis, aft in quo viriditas longè magis fatura apparebit: quin etiam ad annum ipfa & ulterius futura eft durabilis.*

Profectò elegans hæc tinctura, quam fecum per alembicum traducit Veronica, videtur effe nota ac character fingularis efficaciæ, quam ftirpi illi præ mille aliis gratiofa Creatoris manus indulfit.

Abfit autem quifquam hic Cuprum accufet: five enim per veficam cupream, *five per vafa* vitrea *inftituatur deftillatio, aqua ex veronica æquè prodibit viridis. Præftat tamen modus pofterior, quippe quo clariffimè evincitur, virorem hunc non cupro, fed foli ftirpis* indoli *deberi.*

De Aquis verò vegetabilium per cuprea vafa, ftanno minus exquifitè obducta, ftillatis, id obfervavimus: fi ipfæ de cupro participent, immiffa una aut altera gutta fpir. armoniaci falfi *lactefcunt: fin minus, limpidæ permanent. Quorfum fpectare videtur obfervatio alia Ottonis Tachenii Medici Veneti clariffimi, quam de* Aqua Rofarum *per cuprea vafa ftillata* cap. 19. Hippocr. Chym. *fequent. verbis proponit.* Abradit ea de cupro quafdam atomos, quæ invifibiliter Aquæ commifcentur. Vis videre cuprum? Stilla in ipfam alkali urinæ guttulas aliquot, & illico tota aqua viridefcet: quoniam fcilicet aciditas Aquæ rofaceæ avidiùs arripit leve, fibique magis fimile alkali, quàm metallum, quod ideo paulatim in viridem fundum cadit.

Hæc ipfa dum commentamur, afferit non nemo Deftillatoriæ artis haud imperitus, Aquam tum Salviæ, *tum* Rorifmarini *perinde, ut veronicæ jam dicta virefcere, fi cum dexteritate quadam & moderata celeritate inter deftillandum procedatur. Cujus rei veritatem experientia determinabit.*

¶ CCCLVI. *Victorialis.*

{ Mas longa. *Hæc ufualis.*
{ Fœmina; *Eft fpecies gladioli, C. B. 3.*

Appellatur Allium montanum, latifolium maculatum, C. B. 9. [inter Allia.] Allium Alpinum, *Tab.* [cui & Victorialis mas.] Allium anguinum, *Matth. Cam. Portæ,* Serpentinum, *Caft.* Ophiofcoridon, *Lob.* Victorialis longa, *Cluf.* [cui & major.] German. Sieg-Wurtz. Du glais, & glayeul. *Victory-Root, wild* and *broad Garlick.* Victoory wortel/ Das Loock/ Wild/ Veldt/ breet Loock.

Crefcit in alpibus: Floret cum aliis fpeciebus allii.

OFFICIN. NAT.

Radix crinita.

Vires. *Calf. & ficc. perinde ac allium agrefte, cui & in facultatibus aliis per omnia fimilis exiftit.*

N. *Plebi noftrati, Iudæifque amuletum eft familiariffimum, quo à fpectris aëreque infecto fe tutos fore perfuafi funt.*

[Appenfa radix contracturam arcere dicitur, Podagricis amuletum ex victoriali ferico inclusâ, venale circumtulit Agyrta.]

HOFMAN. *Victorialis.*) *Mas* fcilicet five *Allium alpinum* German. Sieg-Wurtzel. Inde ita appellatur, quod metallarii magnas & certas illius vires hoc habere dicant contrà impurorum fpirituum metallicorum, à quibus fæpiffimè deluduntur, infultus.

Crefcit in montibus, & colitur etiam in hortis. Flores cæparum floribus funt fimiles, quos Iunio profert.

Vires. Calefac. & ficc. perinde ac allium agrefte &c.] Radix appenfa contracturam arcere dicitur, & fpafmum demulcere dicitur.

¶ CCCLVII. *Vinca.*

Κλημάτις δαφνοειδὴς, Singrün/ Ingrün. Pervenche, du Lifferon. *Pervvinkle.* Vincoorde/ Maeghden-Palm.

Clematis Daphnoides C.B. { 1. Minor. *Hæc ufualis.*
{ 2. Major.
{ 3. Flore pleno.

Nominatur Vinca pervinca, *Brunf. Lob. Tab.* pervinca

vinca, *Trag.* clematis *Matthiol. Cord. in D.* Clem. Daphnoides, *Dod. Fuchs. Lob. Cam. Tab. Clus. hist.*

Solo gaudet fœcundo: Floret Aprili, Majo, viret semper. Flores cærulei sunt, quandoque candidi, rarius rubentes vel subpurpurascentes.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Refrig. sicc. & astringit (Dodonæo calfacit 1.) sicc. amplius. Vulneraria insignis est. Usus præcip. in fluxionibus alvi, dysenteria, hæmorrhoidibus, expuitione sanguinis, vulneribus seroso liquore manantibus Extrinsecus in profluvio mensium, narium, in laxitate & dolore dentium: lac extinctum revocat.*

N. *Adhibetur quoque ad profligandos morbos incantatione introductos (in lotionibus,) &c.*

PRÆPAR.

▽ *stillat.* Ex radice foliis ac floribus principio Veris collectis.

Hofman. *Vinca.*) Græc. κληματὶς δαφνοειδής German. Sinngrün. *Vinca pervinca. Et duplex statuitur, major & minor; minor* autem usualis est.

Gaudet nemorosis & umbrosis tractibus & senticetis. Colitur etiam in hortis: semper viret. Et Martio ac Aprili floret.

Vires. Refriger. sicc. & adstring. (Dodonæo calefac.) &c.) Quoad hujus temperiem *Autores* longè diversa sentiunt; *Apollinaris &* *Dodonæus* calidam & siccam esse 3. gr. *Matthiolus* verò cum *D. Autore nostro* refrigerare, siccare & adstringere statuit; unde hujus usum commendant in fluxu alvi, dysenteriâ, hæmorrhoidibus &c. Verùm hæc omnia sublestæ sunt fidei, neque enim refrigerat, nec adstringit, quare nec in fluxionibus alvi, dysenteriâ &c. tutus est ejus usus, dum potius attenuandi, resolvendi & aperiendi pollet virtute. Quare & in mensium obstructione in vino vel infusâ vel decoctâ eâ non datur teste experientiâ præsentius remedium consueto fluxus tempore imminente. In Lactis defectu uberibus nutricis pro epithemate imposita multam suppeditat Lactis copiam; at dorso contrà in formâ cataplasmatis imposita ubera lacte prorsus privat. Externè etiam mensibus suppressis in formâ pessi applicata sanguinem ex utero menstruum elicit. Præter dictas vires vulneraria etiam herba est egregia. *Ex hâc aqua destillatur & decoctum vel infusum præparari potest.*

N. Huic aliàs non minori laudi ducitur, quod quidam arbitrantur, turbidum vinum restitui, si in debitâ dosi huic imponatur, & in illo occluso per 12. vel 15. dies relinquatur.

¶ CCCLVIII. *Vincetoxicum.*

Ἀσκληπιάς *Dioscor.* Hirundinaria, Schwalben-Wurtz. l'Asclepias ou vincetoxicum, vinq poison. *Swallow-wort.* Swaluwe-wortel.

Asclepias C. B.
- 1. Albo flore & Gerard. *Hæc usualis.*
- 2. Nigro flore
- 3. Cretica
- 4. Virginea

(2.–4.: *minus usualis.*)

Insignitur Hirundinaria, *Brunfels. Trag. Lon.* Vincetoxicum, *Matthiol. Dod. Cast.* Asclepias, *Fuchs. Cord. hist. Lob. Tab. Cam.*

Crescit in sylvis, locisque petrosis atque arenosis: Floret Julio ac Augusto.

OFFICIN. NAT.

Radix, rarò *Semen.*

Vires. *Calfacit atque sicc. moderatè, atten. alexipharmaca ac sudorifera est insignis. Usus præcip. in peste, aliisque venenosis affectibus, in obstructionibus mensium, in palpitatione cordis, ac lipothymia, in Hydrope.* Semen *commendatur ad calculum.* Extrinsecus *usus tàm florum, quàm radicum ac seminis est in ulceribus sordidis ac malignis purificandis, ad ictus infestor. venenator, in ulceribus mammarum &c.*

Dosis rad. ʒj.

PRÆPAR.

1. ▽. Ex integra planta.
2. *Extract.* cum S. V.

Hofman. *Vincetoxicum.*) Græc. ἀσκληπιάς. *Hirundinaria,* Germ. Schwalbenwurtzel.

Vincetoxicum dicitur, quod maximè venenis adversetur. *Asclepias* autem ab Æsculapio, Medicinæ inventore, qui & hanc herbam prius in scenam produxit. *Hirundinaria* nuncupatur, quod apertæ ejus siliquæ cum albâ lanugine hirundini volanti sint similes.

Hujus licet variæ sint differentiæ, albo tamen flore magis usualis est.

Vincetoxici herbæ decoctum medetur scrofulosis, vid. ephemerid. Medico-physic. Anno 1. observat. 57. p. 153.

¶ CCCLIX. *Viola purpurea.*

Ex variis violarum classibus, quæ apud Botanicos occurrunt, tres officinis potissimùm considerandæ veniunt. Viola purpurea Martia, de qua hîc. Viola lutea, de quâ in Cheiri, ac Viola tricolor, de qua in Jacea.

E violis purpureis Martiis inferuntur in officinas odoratæ, neglectis inodoris.

Insignitur Viola, *Lon.* Viola sativa, *Brunfels.* Viola Martia odorata nigra seu purpurea, *Trag.* Viola purpurea, *Fuchs. Matth. Cast.* Viola nigra, *Dod. Cord. in D. Ger. Clus. hist.* Viola Martia purpurea, *Tab.* Viola præcox, *Lob.* Viola Martia purpurea flore simplici odoro, C. B. 1. aliis violaria, Germ. Violen-Kraut, Veil-Kraut, Braune. Violen, Mertz-Violen. Viole purpurée, la Violiere. *Violetsblue,* & *purple. March-Violets.* Viole, en Violette blauw en Purper.

Eligatur odora.

Solo gaudet umbroso ac aspero, juxta vias, sepes & muros, &c. Floret circiter finem Martii ac initium Aprilis.

OFFICIN. NAT.

Flores, Folia, Semen.

Vires. *Violaria (præcipuè flos) refrig. 1. hum. 2. flores exiccati refrigerant imbecillius siccantque, emollit, laxat, cordialis est ac pectoralis, expectorationem promovet. Usus præcipui ac creberrimi, in bile, præcipuè atra mitiganda, in fervore febrium compescendo, doloreque capitis inde nato, in tussi, asperitate gutturis, catharris acribus, pleuritide, &c.*

N. 1. *Flores alvum leniter subducunt. Extrinsecus adhibetur herba crebrò in lotionibus, cataplasmatibus, clysteribus, & simil.*

Seminis *usus rarus est, isque in obstructione renum, ubi emulsioni potissimum inservit, de qua nota, quod plerumque vomitum ac secessum moveat.*

Dosis ʒß. ad ℥j.

N. *Flores locum sibi vendicant inter flores illos cordiales famosos.*

PRÆ-

PRÆPARATA.

1. *Syrupus violar. ſolutivus.* Ex multip. infuſione florum recentium in ▽.

Vires. *Ex viribus ſupra enumeratis, maximè levit alvum.*

Doſis ℥ ij. ad ℥ iij.

2. *Syrupus ex ſucco violar.* (*ſyrupus violar. ſimpliciter dictus.*)

3. *Syrupus violarum compoſitus Meſuæ.* Ex decoct. flor. ℥ j. ſem. Cidon. Malvæ, jujub. j. ſebeſt. an. N. xx. in ▽ cucurb. ℔ v. vj.

4. *Syrupus violatus regius*, id eſt, Iulep. violar. ex ▽ flor. & ſacchar.

5. *Conſerv.* Ex floribus ſelectis à parte herbacea (alabaſtris.)

6. *Acetum.* Ex infuſione florum.

7. *Oleum.* Ex floribus infuſis in oleo omphacino.

8. ▽ *ſtillat.* Ex floribus.

9. E tota herba.

10. *Tinctura.* ℞. flores, macera in propria ▽, leviter exprime & cola.

N. *Addi hic poteſt ſpir.* 🜍*i ut in Tinctura Roſar. ait* Glückradt: *verùm vereor, ne color inde mutetur, quod tamen viribus nihil derogat.*

N. 2. *Eleganter quoque violarum Tinctura conficitur, ſi flores phlegmate* 🜍*i.* (N. *pluriès*, 8. *vel* 9. *ſuper* 🜔 *cohobato*) *irrorantur, digeruntur ac exprimuntur.*

11. *Extractum.* Ex ſucco lentiſſimo igne inſpiſſato.

℞. Flores violar. ℔ ß. inde cucurbitæ etiam ſine conquaſſatione, affuſæque ▽æ ℔ j. pone in MB. tepidum, ut coloretur: exprime ac procede ut moris: nimirum expreſſum ſuccum nouis floribus affunde, macera, exprime, inſpiſſa.

Doſis ʒ j. *Sala.*

N. 1. *Gemmas integras non rejectis alabaſtris (foliis exterioribus) adhibere licet.* 2. *Etſi color ultra ſemeſtre ſpatium non durat, nihil tamen inde viribus decedit.* 3. *Si ex floribus exiccatis idem conficere volueris, ad eundem illum modum id præſtare poteris, præterquam quod major aquæ copia requiratur.*

12. *Trochiſc.* Vide Diſp.

Hofman. *Viola Purpurea.*) *Martia* ſcilicet benè odorata. Germ. Mertzen-Violen.

Creſcit locis opacis ad dumeta, muros, hortorum margines & ſepes, pingui ſolo. Floret in fine Martii & initio Aprilis.

Vires. Flores refriger. humect. emoll. laxant. &c.) Cordiales ſunt & pectorales. Unde horum uſus eſt frequentiſſimus in bile atrâ compeſcendâ, calore febrili ſedando, in tuſſi, catarrhis ſalſis, pleuritide, dolore capitis, alvo obſtructa &c. *Semen* ejus adhibetur in emulſionibus ad calculum expellendum, & urinam promovendam; Herba in lotionibus, cataplaſm. & Clyſt. adhibetur.

[*Viſcum* Miſtel/ du Viſc, glu, ou guy, *Miſcelto*, Lym.

Hujus variæ Species, præ reliquis probatur quercinum, de quo ſupra, in uſum tamen etiam veniunt, Corylinum, Pomorum, tiliæ, Salicis; rarum acaciæ innatum, circà Naſſoviam Viſura, pondus filiæ matri id ferenti inæquale: abietini mentio facta cap. 1. hujus lib.]

§ CCCLX. *Virga aurea.*

Virga aurea C. B. eſt
1. V. A. major ſeu Doria.
2. V. A. latifolia ſerrata. *Hujus loci.*
3. V. A. anguſtifolia ſerrata. *Hæc & Sarracenica dicitur.*
4. V. A. anguſtifol. minus Serrata. *Hæc Serratæ ſurrogari apta eſt.*

Secunda dicitur Virga aurea, *Cam. Epit. Ger.* V. A. ſerratis foliis, *Tab.* V. A. altera *ſerrato folio, Lob.* V. A. minor lacinatis foliis, *Cam.* German. gülden Wundkraut/ ein ander Heidnisch Wundkraut. Verge d'or. *Golden Rod, Golden Woundvvort, another ſort of Clovvns Woundvvort.* Gulden Roede.

Quarta dicitur V. A. *Matthiol. Dod. Lon. Caſt.* Villanovani, *Lob.* V. A. foliis non ſerratis, *Cam. Epit.* V. A. major, anguſtifolia, *Cam.* Symphytum petræum, 3. *Tab.*

Creſcit anguſtifolia ut plurimùm in ſylvis: latifolia in collibus, agrorumque marginibus & vineis. Floret Iulio & Auguſto.

OFFICIN. NAT.

Folia & Flores.

Vires. *Utraque calf. & ſicc.* 2. *adſtringit, vulneraria eſt celeberrima, intrinſecus & extrinſecus adhibita, nec non & lithontriptica diureticaque non è poſtremis. Confert itidem diarrhææ & dyſenteriæ, ſanguinis expuitioni medetur, mucilaginem renum & ureterum efficaciter abſtergit, putredinem gingivarum, dentiumque vacillationem curat.*

PRÆPARATA.

▽ *ſtillat.* Ex herba cum flor. Iulio & Auguſto collecta.

Hofman. *Virga Aurea.*) German. gülden Wund-Kraut. Indè dicta, quod ramuli floribus gravidi auricolorem virgam referant. Quamvis variæ etiam hujus ſint ſpecies, vulgaris tamen *latifolia* hîc intelligitur *ſerrata, anguſtifolia, Solidago Sarracenica* dicitur, de quâ in ſequentibus.

Hæc *Latifolia* variis locis ſponte provenit in aggeribus juxtà vias, locis lapidoſis, collibus, agrorum marginibus & vineis. Floret Iunio & Auguſto.

¶ CCCLXI. *Virga aurea, aliàs Conſolida Sarracenica.*

Solidago Sarracenica, *Trag. Fuchſ. Dod. Lon. Lob.* Conſolida aurea, *Tab.* Herba Doria, *Ger. icon.* Virga aurea anguſtifolia ſerrata C.B. 3. Heidniſch Wundkraut. Conſolide ſaraſine. *Golden Rod, Saracens Conſound, A ſort of Red Comfrey.* Heydenſche wondtcruyt/ of Gulden-Roede.

Creſcit in locis montanis, ſed magis udis & depreſſis.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Aſtringit, amara eſt ſiccatque evidentiſſimè, vulneraria eſt inſignis uſu interno & externo adhiberi apta, medetur & fiſtulis, ulcera maligna mundificat ac ſanat.*

Hofman. *Virga Aurea, aliàs Conſolida Sarracenica.*) ſive *Conſolida aurea* Germ. Heydniſch Wund-Kraut.

℞. Huic triplò latiora folia, quàm vulgari, & longiora etiam, sed similia, sicut & caules ac rami.

Variis etiam reperitur in tractibus montanis, sed magis humidis & depressis. Floret Septembri & Octobri.

Hujus folia sunt in usu & ejusdem cum antecedente virtutis vulnerariæ.

¶ CCCLXII. *Vitis.*

Ἄμπελος οἰνοφόρος, Vitis Vinifera. Arab. Harin. Wein Stock / Wein-Reb. Une vigne. *The vvine or grapebearing. Vine-Tree.* Wyngaert : of Druyveboom.

Loca amat aprica: Floret Iunio.

OFFICIN. NAT.

Folia, quibus adjungi poterit *Succus* (lacryma) ex amputatis palmitibus extillans, sic & *Vinum*, *Omphacium*, *Tartarus*, *Uvæ*, *Acini* uvarum, *Uvæ passæ*, *Vinacea*, quippe hæc omnia absque operatione officinali suppetunt.

Vires. Folia (*pampini*) capreolique *refrigerant*, *astringunt validè. Usus præcip. in dysenteria, vomitu, pica, expuitione sanguinis aliisque hæmorrhagiis sistendis, (succus expressus assumitur,) Extrinsecus refrigerant ac leniunt capitis dolores ac æstum, conciliant somnum in lotionibus pedum, ut & ipsi capiti adhibita.*

Succus *ex amputatis palmitibus extillans. (Aqua Vitis, Lachryma Vitis.) Intrinsecus vim habere creditur atterendi & expellendi calculum; oculorum caligini medetur ac rubedini, (oculis instillata) impetigines sanat, si locus affectus nitro antea fricatus, eo lavetur.*

N. *De Vino* Omphacio, *aceto ac tartaro, vide suis locis infra.*

Uvæ immaturæ (Agrestæ.) *Refrigerant & siccant, astringunt. Proin poterit esse usus earum in febribus ardentibus, excitant scilicet appetitum, fluxum ventris sedant, ast sanguinem indigestum procreant Vide etiam Omphacium.*

Uvæ maturæ *calfac. & humect. 1. recenter deglutitæ generant inflationes & cruditates ventriculi, diarrhœam & simil. magis tamen id faciunt adolescentes, minus rufescentes. Exiccatæ uvæ ventriculo commodiores sunt, appetitumque excitant, alvum laxant.*

Uvæ passæ, sunt uvæ maturæ vi caloris exiccatæ, sive calore Solis exiccatio illa peracta sit, unde passulæ dulciores resultant: sive calore clibani, unde dulco-acidæ. Prostant uvarum passularum potissimùm generatria. Passulæ scilicet maximæ, seu Damascenæ Zibebæ dictæ, Zibeben / des Zibebes ou Raisins de Damas, Ziebeben. 2. Passulæ majores, Germanicè Rosinlein. Une vigne. *Great Raysons*, also *Grapes.* Druyven / ock groote Rosijnen / è quibus sunt, quas uvas Massilioticas vocant. Germanicè blau Rosinen. Raysins de Marseille, Greater Raysons. *Blevv Raysons.* Blaeuwe Rosijnen. 3. Passulæ minores seu Corinthiacæ, kleine Rosijnlein / Corinthen. des Petits Raisins, Raisins de Corinthe. *Small Raisons*, id est, *Currans* or *Corents.* Kleyne Rosijnen / dat is, Corenten.

Vires. *Omnes calidæ sunt, seu temperatæ, leniunt, alvum laxant, acrimoniam hebetant, ventriculo, pulmonibus ac Epati grata sunt, tussim mitigant. Zibeb. dictæ exemptis acinis, (gigartis) in ▽ fontan. vel stillat. convenienti infusa, potum ægrotis exhibent sat gratum sitique convenientem. Acini vim habent astrictoriam, conveniuntque in vomitu, alvique fluxu, sive intrinsecus, sive extrinsecus adhibeantur (torrentur scilicet ac teruntur.)*

Vinacea, *id est, exuviæ cum acinis in expressione musti residua, magnarum virium perhibentur in arthriticis doloribus sedandis. Si membrum affectum vinaceis per se calescentibus imponitur.*

PRÆPARATA.

1. *Aqua* ex foliis vitis tenellis destillata Majo ad Picam gravidarum utilis.

2. *Cinis sarmentor.*

Vires. *Adhibetur ad cauteria, & furfures capitis extergendos.*

3. *Loch passulatum.* Vid. l. 2.

4. *Mel passulatum* Vid. l. 2.

5. *Condit. passula laxativ.* V. D.

6. *Acetum Agrestinum solutivum D. Clossei.* Vid. lib. 2. c. 37.

[Item Acetum Passulatum paratur.]

7. Oleum ex acinis, dicitur etiam Lætitiæ, podagricis utile.

HOFMAN. *Vitis.*) Græc. *ἄμπελος οἰνοφόρος. Vinifera.* Germ. Weinstock.

Ab hâc in usum Medicum accersuntur *folia*, *lacryma*, ex amputatis palmitibus destillans, *Vinum*, *Omphacium*, *Tartarum* *faces vini*, Uvæ, *acini uvarum*, *uvæ passæ*, *vinacea* &c. de quibus partim *D. Autorem*, partim *D. Dominicum Chabræum in historiâ ejus magnâ & peculiarem tractatum de vite & ejus fructu*; partim *D. D. Sachsens à Lewenheim ampelographiam consulere poteris.*

¶ CCCLXIII. *Ulmaria.*

Barba Caprina, 1. *Lon.* Barba Capræ, *Lob.* Barbula Caprina 1. *Trag.* Medesusium, *Cord. hist.* Regina prati, *Dod. Ger.* Ulmaria, *Clus. Tab.* Barba capræ floribus compactis, C. B. 2. Germanicè. Geiß-Bart. Barbe de chevre, Reine des prés. *Meadsvveet, The Queen of the Meadovvs.* Reynette / groote Geyten-baert.

Crescit locis udis juxta flumina, & sim. Floret Iunio, & Iulio.

OFFICIN. NAT.

Folia cum floribus & nonnunquam radix.

Vires. *Refrig. siccat, astringit, sudorifera & alexipharmaca est, proin convenit in fluxibus omnis generis, in diarrhœa, dysenteria, fluxu menstruo, nec non in expuitione sanguinis, resistit pesti. Extrinsecus sunt, qui radicem recentem contusam vulneribus imponunt, tum ad sistendum sanguinem, tum ad consolidanda vulnera.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *stillat.* Ex foliis cum floribus.

2. *Extract.* Quod admodum Quercetano probatur in peste. *Pharm. Rest. cap.* 26.

HOFMAN. *Ulmaria.* sive *Regina prati.* German. Geiß-Bart. Dicta fuit *ulmaria ab ulmi foliis.*

Crescit ad torrentium & rivulorum ripas & uliginosis pratis. Floret Iunio & Iulio.

Vires.) Calidam esse & siccam vult *Tragus* & alii; Sed nos cum *D. Autore* refrigerare, siccare & adstringere statuimus, unde diaphoretica & alexiteria est, & contrà pestem commendatur, diarrhœam, dysenteriam, hæmoptoën &c. Hujus flores

gratam

ratam vino conciliant ſuavitatem, ita ut æmuletur Malvatium. *Ex foliis cum fl. aqua deſtillatur & extractum à Ioſ. Quercetano* in peſte maximè commendabile præparatur.

Umbilicus Veneris.

De eo ſic in Appendice Authori annexa.

Cymbalium, Acetabulum, Umbilicus Veneris, κοτυληδών, *Nombril de Venus.* Venus Navel, Hipwort/ Pennywort/ Penyngraß/ Navelcruyt/ Venus Navel/ Penincteruyt. *Secundùm Galenum humida natura eſt & frigida, ſaporis acerbi & amari, unde refrigerat, adſtringit & mundificat. Dioſcorides commendat radices & folia contra calculum, quòd illum frangant & expellant. Hydropicis quoque folia proſunt. Externè ſiſtunt fluxiones eryſipelatodes, tumoreſque calidos & bilioſos, ſtrumas item & membra refrigerata ſanant. Conjungatur* Dodonæus, Tabernæmontanus, Bauhinus. *Quoad uſum* cotyledonis, *ſeu* umbilici veneris, *cautelas nota Clariſſimi* Paulli *pag.* 178. *Quadrip. Botan.*

¶ *CCCLXIV. Urtica.*

Ἀκαλύφη Urtica C. B.
- Urens
  - Maxima
  - Minor
  - Romana
  - (*Hæ uſuales.*)
- Fatua eſt Cannabis ſylveſtris.
- Mortua; *vide infra.*

Maxima dicitur Urtica major *Brunfelſ. Fuchſ. Lon. Tab.* Urtica vulgaris Urens, 1. *Trag.* Urtic. 2. *Matth. Caſt.* Urtica, *Cord. in D.* Urt. urens altera *Dod.* Urtic. ſylveſtris aſperior, *Lob.* Urt. communis ſeu major & fœmina, *Lob.* Urtica urens maxima, C. B. 1. Germanicè groſſe heiſſe Brenneſſel. Ortie vive, grande Romaine. *Great Nettles.* Groote Netelen.

Minor inſignitur Urtica minor, *Brunfelſ. Fuchſ. Cord. hiſt. Lon. Tab. Ger.* Urtic. 3. *Trag. Matthiol. Caſt.* Urtica urens minima, *Dod.* Urtica minor acrior, *Lob.* Urtica urens minor, C. B. 3. Heiter Neſſel. *Little Nettles more ſtinging.* Kleynder en brandende Netelen.

Romana dicitur: Urtica legitima, *Cluſ. hiſt.* Urt. Rom. *Trag. Fuchſ. Matthiol.* Romana vel maſcula, *Lob. Cam. Tab. Ger.* Urtic. 1. *Matthiol. Caſt.* Urtica urens 1. *Dod.* German. Römiſche Welſche Neſſel. *Roman. Nettles.* Roomſche Netelen.

1. & 2. Creſcunt paſſim locis arenoſis juxta ſepes ac muros, &c. Prior potiſſimùm ſylvas amat. 3. Colitur in hortis. Omnes vigent æſtate.

OFFICIN. NAT.

Urticæ maximæ *Radix, Semen,* (Iulio & Auguſto colligendum,) *Folia,* minor. *Herba,* Romanæ, *Semen.*

Vires. *Urtica omnis calf. moderatè & ſicc. 2. partium tenuium eſt, aperit, incidit, abſterg. emollit, diuretica eſt, & lithontriptica, peculiariterque cicutæ adverſatur, ut & Hyoſcyamo. Radix (urticæ maximæ) commendatur maximoperè ad Icterum. Herba uſus in gangræna (decocta & propinata.) Eadem in olere ſumpta [prima videlicet germina] ſolvit alvum, abſtergit Renes, calculos expellit, expectorationem, morbillorumque eruptionem promovet, Semen (Romanæ) Uſus crebri eſt in Pulmonum affectibus, aſthmate, tuſſi contumaci, pleuritide, peripneumonia. Extrinſecus reprimit urtica uvam inflammatam (in gargariſ.) ſedat hæmorrhagiam narium (urtica minor ſcilicet contuſa vel & ſuccus ejus expreſſus naribus inditus,) gangrænam mundificat.*

N. 1. *Noverunt & Chirurgi urentis urticæ fricatu ſanguinem allicere adeoque atrophiæ ſubvenire.*

N. 2. *Prurigini ab urtica introducta medetur oleum olivarum.*

PRÆPARATA.

Oleum ex ſemine expreſſum.

Vires. *Fiſſuris labiorum & mammarum convenit. (ſebiz.)*

HOFMAN. *Urtica.*) Vel eſt *innoxia, mortua*, quæ ſine moleſtia contrectatur, *Laminum* dicta ſeu *Galeopſis*, de qua infrà. Vel eſt *urens maxima, minor, Romana*, quæ uſuales ſunt *Maxima* dicitur German. Groſſe Brenneſſel / *Minor* Heiter-Neſſel. *Romana* Römiſche-Welſche Neſſel.

De hâc obſervandum, omnes ferè Autores ſtatuere, hanc obtinere vim quandam cauſticam à Sale cauſtico urente provenientem, quod *Cl. Helmontius* Sal urticale appellat. Et ipſa antiquitas etiam ei nomen ab urendo impoſuit, unde Macri Poëtæ verſus:

> Fervida non modicè vis illi dicitur eſſe,
> Unde nec immeritò nomen ſumpſiſſe videtur,
> Tacta quòd exurat digitos Urtica tenentis.

Verùm hi ita ſimpliciter non ſunt intelligendi; ſi enim urticæ ſubſtantiam exactius examinare & ex qualitatibus judicare velimus, in ſubſidium vocatâ autopſiâ, longè aliter cum eâ comparatum eſſe videbimus. Ipſe *D. Autor noſter* cùm aliis etiam hanc moderatè calidam & ſiccam pronunciat, & inde in pulmonum affectibus, pleuritide, peripneumoniâ &c. ubi acria & urentia potius nocent, commendat. Deinde admoto microſcopio apparet, in universâ hâc plantâ acuformes tricuſpides obſervari ſpinas, ſeu ſpiculas, quæ contactæ in cutem irruentes tanti pruritus creant moleſtiam. Unde & *D. Dominicus Chabræus l. c. in appendice* p. 649. quòd urtica mordicet, inquit, cauſa eſt rigens ac duriuſcula lanugo, quæ aculeorum inſtar pungit & cutem vellicat; unde patet hanc herbam non urere, ſed aculeis ſuis pungere & ex hâc punctione poſteà aliqualem ſuboriri inflammationem. Et ſi urtica contundatur, vel flaccida facta vel decocta haudquaquam urit, lanuginis ſcilicet illius rigore remiſſo. Non deſunt, qui ſpiculis iſtis vim pungendi aut urendi non attribuunt, ſed liquori cuidam pellucido, quo aculei iſti ſunt oppleti adſcribunt, & per microſcopia dignoſcitur, quia & flores urticæ urunt, quibus ſimilis liquor incumbere deprehenditur. Et ſi liquor iſte exprimatur, ſine metu urendi urtica tangi poteſt.

Prima & ſecunda creſcunt paſſim locis arenoſis ad ſepes & margines hortorum ac muros. *Prima* potiſſimùm amat ſylvas. *Tertia* ſcilicet *Romana* colitur in hortis.

In uſu ſunt Urticæ maximæ radix, *Semen*, Iulio & Auguſto colligendum, folia; *Minoris herba cum radice, & Romanæ ſemen.*

Vires. Urtica omnis calefac. moderatè & ſicc. partium tenuium eſt, aperit, incidit, abſtergit, emollit &c.) Unde tumores tam in internis, quàm in externis corporis partibus ſanant, diureticæ ſunt & lithontripticæ. Die Mariæ Magdalenæ, cum ☉ ♌ ingreditur, matutino tempore collige ſemina urticæ rore adhuc madida & in umbrâ exſicca: Rec. horum. ℥ iij. folior. tener. quercus magnitudine nummi ad inſtar exſiccat. ℥ ij. liquiriz. ℥ ij. omnibus pulveriſ. adde Sacchari ſ. q. ad gratiam. De hoc ſingulis ſeptimanis & quidem novilunio & plenilunio ſume ʒ ß. vel ʒ j. & calculum inſtar ſabuli expellit. *Radix Urticæ majoris* exſicc. & pulveriſ. ad ʒ j. vel ʒ ij ad calculi præſervationem ſummarum etiam eſt virium. Ad fluxum etiam Menſium immodicum nihil utilius eſt ſucco urticæ Majoris ad 5. vel 6. uncias circà horam 6. veſpertinam hauſto & extrà etiam parti hypogaſtriæ cum farinâ tritici ſubacto, admoto. Circà mediam noctem utrumque reiterandum eſt. Vel contundatur ſaltem Urtica communis vel plantis pedum ac volis manuum applica, nec 24. horarum ſpatio amove. *P. Borellus Centur.* 1. obſ. 95. *Maximæ Urticæ radix* cum vino & Sacchàro cocta præſtans eſt

medica-

medicamen ad tusses, dyspnœas, uvæ affectus, & alios Morbos, qui ex crasso ac viscido oriuntur humore. Externè succus urticæ minoris expressus & naribus inditus hæmorrhagiam narium sistit. In Paralysi & atrophiâ convenit partes affectas pungere cum urticâ. Item ex semin. urtic. minor. Aqua destillatur ad ariduras. vid. Thesaur. Nostr. Pharmaceutic. Sect. I. Num. VIII.

N. *Urtica recens* pungit, sicca adstringit, & sanguinem sistit; Succus ejusdem coagulatur in plumbo soluto in offam nigram, quæ rursus in alkali fixo statim diluitur in obscurum colorem. Inde dicitur, quòd urtica arefacta cocta in lixivio alkalisato canitiem impediat; Cum vitriolo demum in grumos concrescit flavescentes, qui cum sp. vitrioli iterum dissolvuntur in pellucidum liquorem. *Tachen. in Hippocr. Chemic.*

N. Radices urticæ majoris si coquantur copiosius, rei immissæ luteum colorem conciliant, quas & vulgus in ovis colore imbuendis adhibet, veluti eadem purpureo tingit colore per radices salicis rotundifoliæ.

¶ *CCCLXV. Urtica mortua seu Galiopsis.*

Varia genera & urticæ mortuæ passim observantur, colore, odore, figurâ, & simil. differentiâ. Datur fœtida & non fœtida: maculata & non maculata: flore purpureo, albo, luteo. Primas autem præ cæteris dant fœtidæ ac præcipuè maculatæ, quam geminam suspicantur. Galiopsis Dioscoridis, ex lacteo scilicet ductu, qui folia media in longum intersecat. Hinc surrogari tamen non nequit & fœtida non maculata.

Maculata insignitur Lamium albâ lineâ notatum, C. B. 5. Urtica lactea, *Matthiol.* Galiopsis Dioscoridis, *Cam.* Milzadella *vulgò* seu Lienaria [quod lieni conveniat.]

Non maculata est, quæ inscribitur Laminum purpureum fœtidum folio subrotundo, seu Galeopsis Dioscoridis, C. B. 1. Urtica labeo mas, *Brunfelf.* Lamium, *Trag.* [vel urtica 8. 9. 10.] *Fuchs.* Galeopsis, *Cord. hist. Lon.* 2. *Tab.* purpurea, *Cast.* Urtica iners altera, *Dod.* non mordax, *Lob.* Ortie morte. De ad *Netles.* Doube Netelen.

Crescunt juxta sepes, parietes, vias, in ruderibus, &c. magna ex parte totâ æstate florent.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus.

Vires. *Calfac. & siccat, præcipuè commendatur Galliopsis flor. purpureo ad dysenteriam (decoctum propinatum) flores albi ad fluorem album specificè celebrantur. Extrinsecus medetur urtica pano, hæmorrhoidum, tumori, &c.*

PRÆPAR.

Conserv. Ex floribus albis.

Uva Spina.

Uva spina seu crispa. Grossula, *Matth.* Closterbeeren / Kräusselbeeren / Stichelbeeren. Ital. Uva Macina.

Est { Hortensis, baccis interdum hirsutis. / Sylvestris. }

Baccæ immaturæ appetitum excitant, Cholericis loco agrestæ coctæ in brodiis, conducunt gravidis, in alvi fluxu, fluore albo, gonorrhæa.

Z.

¶ *CCCLXVI. Zedoaria.*

Zedoaria.

Zitwer.
Du Zedoar.
Zedoary, Setvval, a kind of Zurumbet.
Zedoaria. C.B.

{ 1. Longa
2. Rotunda. } *Hæ promiscuè usuales.*
{ 3. Tuberosa nigricans.
4. Geiduar. } *inusitatæ.*

1. Insignitur Zedoaria, *Lon. Matth. Lob.* Zed. radice longâ, *Clus. in Coroll.* Zedoaria & veterum Arnabi, 2. species radice longâ, *Cord. hist.* C. B. Zadura, Zaduar, Zudar. &c, *Fuchs. in comp. med.*

2. Dicitur Zerumbet Serapionis, *Lob.* Zurumbethum, *Cord. hist.* Zerumbeth & Zedoaria rotunda, *Fuchs. comp.* [Radix Bezoartica Sinensis.]

N. 1. *Datas has Zedoarias non differre inter se, nisi solâ formâ, adeoque ejusdem radicis partes esse, videre licet apud Lobelium in advers. & observ.*

N. 2. *Tabernæmontanus & Matthiolus Zedoariam Avicennæ nihil aliud esse, quàm Antoram modernorum, probare nituntur, Dodonæus Zedoariam officinarum pro Zerumbeth Avicennæ & Serapionis, habet.*

Advehitur è Sinarum regione & ab extremis Indiæ finibus.

OFFICIN. NAT.

Radix sola.

Eligitur odorata, albida, amara, ponderosa, non cariosa.

Vires. *Calfac. & sicc. 2. incid. flatus discutit, amarissimi est saporis ac alexipharmaca. Usus præcip. in doloribus colicis atque ventriculi: animalium venenatorum morsibus opitulatur, lienteriam sistit, vomitiones reprimit, menses ciet, suffocationi uteri efficaciter succurrit, alvi tineas quascunque enecat, antidotis permiscetur.*

PRÆPARATA.

1. *Condit. Zedoaria.* Conditur ut Zinziber.
2. *Confect. Zedoaria.* Fit l. comm.
3. *Extract.* Fit cum 🜄.
N. *Substitui poterit decoctum inspissatum.*
4. *Oleum stillat.* cum ▽ ascendit.
5. ▽ *stillat. simpl. & cum Vino.*
6. *Balsamus.* Ex oleo & corpore olei nucistæ.
[Morsuli de Zedoaria Prophylactici parantur.]

HOFMAN. *Zedoariæ*] *zeduar, zador, Geiduar*, & *zadura* dicitur, radix rotunda est *Zinziberis* faciem referens, sed melioris & suavioris odoris instar camphoræ minusque acris.

Tres *Zedoarias* facit *Casp. Bauhinus*, ex quo & *D. Autor* desumpsit, *Longam* scilicet, *rotundam* & *tuberosam*, addit & *Autor nigricantem &c.* sed erroneè. *Unica* enim tantùm est. *vid. D. Dominic. Chabr. l. c. in appendice* p. 624.

2. *Dicitur zerumbet Serapionis &c.*) Est *zerumbet* graminea stirps, quæ partim seritur in Malavar, partim sponte provenit in quibusdam nemorosis illius provinciæ locis, ubi *zinziber sylvestre* vocatur. *Zedoariæ* quidem similis est, sed non est ipsa Zedoaria, & in ejus defectu Zedoaria sumi potest.

Advehitur *Zedoaria* è Sinarum regione & ab extremis Indiæ finibus.

Hujus sola Radix in usu est; eligenda odorata, alba, amara, ponderosa, non cariosa.

Vires. Calefac. & sicc. incid. discut. &c.) Alexipharmaca est, hysterica & carminativa; unde ingreditur *Tincturam bezoardicam*

cum & aquam meam carminativam ac hystericam; Animalium venenatorum morsibus medetur, suffocationi hypochondriacæ à flatibus ortæ resistit, Mensium obstructionem reserat, & colicis passionibus opitulatur.

¶ CCCLXVII. Zinziber. Zingiber.

Ζιγγίβερ, Ζιγγίβερις, Γιγγίβερις, Zingiber *Lob. Monard.* Zingiber & ejus siliqua *Matth.* Zinziber, *Lon.* Gingiber, *Garz. ab H.* Arab. Zingibel seu Lengibel. [Mas dicitur Anchoa, Fœmina Chilli Mexicanis.] German. Imber/ Ingber. du Zingembre. *Ginger.* Genaber/ Zinziber.

N. *Reperiuntur apud Aromatarios radices albæ & rubentes: hæ rubricâ, illæ sæpè cretâ infectæ, quo à teredinibus, quibus candidiores & molliores magis obnoxiæ, præserventur.*

Advehitur copiosum ex Calecut Indiæ Emporio, atque ex Troglodytica Arabica.

Vires. *Calfac. potenter, sed non primo statim occursu, adeoque partium est crassiorum, earumque non terrestrium, sed aquearum, & consequenter humectantium: aperit, incidit, attenuat. Confert ventriculo, thoraci, aliisque visceribus, appetitum prostratum excitat, putredini ac malignitati humorum resistit.*

PRÆPAR.

1. *Zingiber in India seu China conditum.* Convehitur ad nos ex India conditum scil. recenter saccharo, vel quodam mellis genere, quod quibusdam è siliquis exprimunt.

2. *Conditum nostrate.* Fit lege communi. Vide l. 2.

3. *Confectio Zingiberis.* Macera radices aliquandiu in ▽, vel lixivio, postea scinde in tenues & oblongas particulas, exiccaque: hinc confice l. c.

4. *Zingiber laxativum.* V. August.

5. *Spec. DiaZingiber.* V. Disp.

6. ℴℴ *stillat.* Fit lege commun. Vid. l. 2.

Hofman. *Zinziber, Zingiber.*) Græc. ζιγγίβερ, ζιγγίβερις γιγγίβερις. Quod Mexicanis *Chilli Orientale*, hoc Arabibus, Persis, & Turcis, *Gingibel.*

Hujus duo sunt genera, Mas & Fœmina.

Mas Anchoæ, nomine venit, *Fœmina verò Chilli Orientale* seu *vulgare Zinziber*, prout à D. Autore describitur.

Herba est duas trés-ve spithamas longa, radicibus tuberosis, transversis, unde profert caules arundini similes, & in eis folia longa & angusta Iridi aut gladiolo paria.

Nascitur in omnibus Indiæ provinciis excultum & satum semine aut radice. Provenit etiam in Philippicis Insulis & translatum jam est ad Haitinos & Mexicanos, ubi pingui seritur solo & stercorato & pulchrè exculto & humilibus quibusdam arboribus adumbrato, regionum calidarum Mense Martio radice in frusta pollicis magnitudine dissectâ, quinque digitorum intervallo ac totidem pene profunditate, tegitur terrâ & rigatur statim à satu ac deinde bis per singulas quasque septimanas, aut semel tantùm, si udus sit naturâ locus, sarriendum etiam est, sed ita, ut plantæ novellæ non convellantur aut ullâ afficiantur injuriâ. Est autem terra ter quatérve repastinanda singulos annos. Vindemia fit arescentibus foliis, quod juxtà Ianuarii initium accidit. Ut autem commodè recondi possit corrodendus est exterior cortex, & conjiciatur in labellum muriâ plenum & permittatur inibi horam unam aut dimidiam manere, mox Soli exponatur æquali temporis intervallo, ac demum stragulis sub tecto insternendum, donec omnis humor exhalet, quod si adhuc madens perseveret, Soli rursus exponi oportebit. Si verò transferri conveniat, terrâ opertas radices servari est necessarium thecis inclusas, dulcique aquâ aut imbribus, quoties dictum est irrigatas noctu operiri, atque interdiu patere cœlo. *Franciscus Hernandez in Rer. Medicar. nov. Hispan. Thesaur. Libr. V. cap.* 45. 46.

Vires. Calfac. potenter &c.) unde magnæ est efficaciæ in ventris torminibus, colicâ, diarrhœâ &c. ex intemperie ventriculi frigidâ, unde melancholicis & cholericis rarus ejus esse debet usus.

Præparata 1. *Zingiber in Indiâ seu Chinâ conditum &c.*) Modus condiendi apud Sinenses talis est, *Zingiber excorticatum* in aceto infundunt per aliquot horas postmodum bihorio spatio exponunt Soli ad exsiccandum, & demum cum saccharo conditum inde faciunt.

CLASSIS II.

De Alterantibus secundariis, quæ sunt Succi, Olea, Lachrymæ, Resinæ, Gummi Resinæ. Gummata.

¶ CCCLXVIII. Acetum.

Acetum est liquor aciditate terrestriori ac fixiori (⊖-licam vocant) imprægnata.

Delectus: Acetorum maxima diversitas est, variantque naturâ, viribus ac præstantiâ, pro varietate rerum ex quibus ea confecta sunt. Sunt enim aceta ex vino, cerevisia, ex succis fructuum (pomaceis, pyraceis) ex melle, &c.

Usitatiora autem sunt vinacea, quæ recipienda quoties aceti simpliciter fit mentio.

Hæc itidem variantia occurrunt. (Etenim ut vinum differt præstantia, ita & Aceta exinde confecta.) Eligantur igitur quæ ex meliori ac generosiore vino, utpote omnium vegetabilium principe & maximè omnium vitriolata, confecta sunt.

N. *Ad menstrua metallis solvendis destinanda, Eligenda sunt inprimis aceta hydromelitum vinosorum; utpote quæ cum manna cœlesti (melle) naturam animalem præter vegetabilem ex floribus induerunt, atque ita alia menstrua solvendi potentiâ superant. Et hæc sunt aceta illa Philosophis usitata, unde & Philosophica dici solent, de quibus amplius in menstruorum descriptione, l. 2. c.* 57. Vide etiam Quercet. in Tetrad.

N. *De reliquis Acetis cerevisiarum, succ. pomaceorum aut pyraceorum immaturorum, viliorumve vinorum, notetur, quod rerum metallicarum solutionibus minus sufficiant.*

Vires. *Substantiæ acetum est mixtæ, frigidæ ac calidæ [superat tamen frigiditas caliditatem] in reliquis siccat. partium est tenuium, atten. penetr. astring. putredini resistit, sudorem ciet.*

N. *Acetum accedit proximè ad naturam* ⊖*-i primasque tenet præ cæteris correctivis, quorum opera gummi calfacientia succive venenati corriguntur. Per se quoque singulare est remedium adversus ictus serpentum etiam venenatissimorum, quales sunt aspides.* Quercet. in Pharm. rest. c. 24.

Hofman. *Acetum.*) Græc. ὄξος. *Acetum* dicitur Latinis ab acido sapore. Germ. Wein-Essig. *Vinum acidum.* Est liquor aciditate terrestriori ac fixiori (vitriolicam vocant) imprægnatus. *Ios. Quercetan. Libr. I. defens. cap.* 20 *tr.* 2. *de Signatur. intern. in tetrad. cap.* 7. In *Aceto* Sal acidum Vitriolatum statuit & in *Ph. Phytog. cap.* 3. *p.* 763. rejicit in Sal quoddam ✱ quod anteà vini spiritu, cœlestique Essentiâ arcto quasi vinculo occultatum fuerat, verùm *Acetum* nec de Vitriolo, nec de ✱co quicquam participat, sed propria & specifica sua habet salia, quæ pro diversitate texturæ & mutatione figuræ partium vinum vel acetũ constituunt. In Vino aliam habet figuram sal volatile vini cum partibus Sulphureis, aliam induit, dum acetum inde excluditur, id quod motu fit successivo, *unde Thom. Willis de Fermentat. cap.* 7. *p.* 42. statuit in *aceto* non tam destructas esse partes Sulphureas (addimus cum salibus volatilibus) quàm saltem depressas, salinis in fluorem collocatis, probatque exemplo *aceti destillati*

cum Saturnô vel ſale Tartari in præparatione Arcani Tartari, ubi Salinæ acet. particulæ cum Saturno vel Sale Tartari uniuntur, & ſpiritus vinoſi adhuc ſuperſtites denuò liberantur & ſui juris facti exhibent ſpiritum vini ardentem. Si enim vinum in acetum degenerat, avolantibus quibuſdam Sulphureis ſpiritibus, & quibuſdam depreſſis, partes reſiduæ fixæ quoad figuram, texturam ac ſitum immutatæ novis ſocietatibus initis acidum præbent liquorem, aliis qualitatibus præditum, ac erat vinum. Nam in vino ſpiritus Sulphurei aciditatem particularum ſalinarum mitigant, ut ſaporem blandè pungentem creent; at ubi exhalaverint & depreſſi fuerint ſpiritus illi Sulphurei, inualeſcunt particulæ ſalinæ acidæ & in poteſtatem ſuam redigunt reliquias Sulphureas, & ex unione hâc fixitatem quandam ſibi acquirunt & vim corroſivam.

Delectus acetorum maxima eſt diverſitas.) *Aliud eſt ſimplex, aliud compoſitum; Simplex* aliud acre, aliud acerrimum, aliud dulcificatum ex muſto protropo & aceto ana miſto in dolio obturato per 30. dies ſervato. Alii uvis paſſis hoc præparant cum aceto in diplomate coctis. Aliud præparatur ex vino, aliud ex cerevisiæ & aliis ſuccis fructuum (pomaceis, pyraceis,) melle &c. Illud tamen, quod ex vino conficitur, ſemper præſtantius ac ſalubrius eſt. Quod ex cereviſiâ paratur, ut minus gratum, ab uſu medico exulet, & contrà illud, quod ex optimo vino conſtat, eligendum eſt, ex vino rubro vel albo fuerit, perinde eſt.

Vires. Subſtantiæ Acetum eſt mixtæ, frigidæ ac calidæ (ſuperat tamen frigiditas caliditatem &c.) Verùm, ſi hæ qualitates *Aceto* formaliter competunt, quomodo duæ contrariæ qualitates poſſunt eſſe in gradu excellenti in uno eodemque ſubjecto? ſi autem virtualiter & effectivè, demonſtres quæſo diverſa ſubjecta, ex quibus tam diverſi fluunt effectus. Nos ex ſaniore didicimus philoſophiâ, ut ſuprà etiam monuimus, in *Aceto* ſcil. eſſe partes tam ſulphureas, quàm Salia volatilia & fixa. Nam vini in acetum mutatio non diacriſis, ſed metaſyncriſis eſt, partes ſulphureæ cum Salibus volatilibus in *Aceto* non tam deſtructæ, quemadmodum fit in vappâ, ubi diacriſis accidit, quàm ſaltem depreſſæ ſunt & repercuſſæ à volatilioribus acidis Tartari partibus ſolutis & in fluorem collocatis, ut ſuprà probavimus exemplo Saturni & Salis Tartari deſtillati. Unde error veterum ſuam traxit originem ſtatuentium, *Acetum* eſſe calidum & frigidum, quem effectum non per ſe & formaliter, ſed effectivè aut affectivè præſtat pro ſubjecti diverſitate & diſpoſitione, in quod agit ex ſui adaptatione.

Putredini reſiſtit.) Sed, quomodo illud reſiſtat putredini, quod ipſum abundanter ſcatet vermibus? *Dominicus Panarolus pempt. 4. obſerv.* 36. in omni *aceto* etiam roſaceo obſervavit figurâ tenues, parvo capite prominentes. *Athanaſ. Kircherus in Scrutin. Peſtil. p. 66. Thom. Bartholinus hiſtor. C. 4. h.* 13. *Iohann. Nardius in Noct. genial.* 1. p. 75. in aliquibus acetis eoſdem obſervavit, in aliquibus autem non, in iis ſcil. quæ ex vappâ & debilibus vinis confecta, quæ verò ex generoſis vinis, ea vermibus carere. *Cl. Rolfinck in Chemiâ in Art. Form. redactâ Libr.* 3. *Sect.* 1. *articul.* 18. *negat.* (Egoque cum ipſo facio) vermes eſſe ſed volatiles aceti partes ſalinas inſtar exilium argenteorum filamentorum, pugnantium ſubinde cum partibus aceti ſulphureis, ut ſub clientelam ſuam ſubigant, annitentes ſcil. ut in ſuam naturam convertant, qualis motus ſine dubio in maſſa ſanguineâ in partibus ſalinis cum ſulphureis etiam reperitur, fermentalis & naturalis, unde calor oritur; hic ſi excedat, febrilis fit & præternaturalis. Atque hic motus partium ſalinarum etiam ſine microſcopio in debilibus non ſolùm, verùm etiam generoſis, imo etiam Acet. diſt. nonnunquam apparentes tam in vitreis vaſis, quàm ſtanneis circà circumferentiam tamen magis, quàm centrum. Prætereà apparent etiam in aceto colato, licet in minori copiâ, & ſi ad aliquot dies acetum reſervetur, in majori aderunt copiâ. Hæc exilia filamenta argentea in terrâ foliatâ Tartari ſe manifeſtius præbent conſpicienda. Interim tamen nemo in dubium vocabit, in aceto in vappam degenerato etiam veros generari vermes.

N. *Acetum primas tenet; præ cæteris correctivis &c.*) Unde tam internè, quàm externè in ſpecie adhibetur ad omnis generis venena, dum malignitati ob vim ſuam figendi reſiſtit, quare & Aceti uſus in Peſte & Morbis contagioſis admodum utilis eſt. Obſervavit *Athanaſ. Kircherus in Scrutin. Peſtil. ſ.* 3 *p.* 176 in eâ Peſte, quæ Romam Anno 1656. invaſerat, *Acetum* intrò ſumptum, omnes qui eo uſi fuerunt, à Peſte præſervaſſe. In aſpidum morsu commendatur *à Cornel. Celſ. Libr.* 5. *c.* 27. §. 4. *Plinio Libr.* 1. *c.* 23. *Zacut. Luſitan. Princip. Hiſtor. libr.* 5. *hiſtor.* 6. Externè etiam contrà plurima valet venena; Ad viperæ morſum in formâ emplaſtri cum ſtercore caprillo. *Zacut. Luſit. Medic. princip. hiſtor.* 2. & ad canis rabidi morſum *Æginet* 5. 3. Prætereà hydropicorum tumores etiam diſcutit *acetum* fervens inſtar fomenti applicitum, additis fl. chamæmel, cum lixivio & ſale.

PRÆPARATA.

I. ACETA DESTILLATA.

1. *Acetum deſtillatum commune.*

℞. 🜊 fortiſſimum, deſtilletur ex cucurbita vitrea in B. M. vel cineribus leniſſ. calore: primò aſcendit phlegma inſipidum (fermè quarta pars liquoris,) quod phlegma ubi extillaverit; (acido odore & ſapore id deprehenderis) muta recipiens, colligeque acet. deſtill. (ſpir. 🜊) ſeorſim, continuando deſtillationem, donec ſpiritus omnis aſcenderit.

N. 1. *Si ad extracta uſuſque medicos acet. deſtill. deſtinetur, cauto opus eſt, ne nimium urgendo ἐμπύρευμα concilietur: ſin verò ad metallicos labores; urgendum erit donec rubri ſpiritus attollantur, nihilque amplius ſpirituum exeat: id felicius fiet in arena.*

N. 2. *Alij rectificant aliquoties cohobando, tandemque partem aliquam phlegmatis lento* MB *calore abſtrahunt.* Sen. inſtit.

Vires. *Phlegmatis uſus eſſe poteſt in Extractionibus quibuſdam. E. g. viridis æris pro conficiendo* ⊕ *♀is & aliarum Tincturarum.*

2. *Acetum ex fæcibus.*

℞. Fæces 🜊 (die Mutter von Wein-Eſſig/) du Vinaigre. *The Dregs of wine-Vineger.* Die Moer of grontſop van wyn-Edick / of Azyn. deſtilla per veſicam cum refrigeratorio ac prodibit acet. deſtill. igneum.

Vires. *Solvit metalla, &c.* Keſler 4. c. 65.

3. *Acetum Radicatum*, ſeu alkaliſatum.

℞. Fæcum ex acet. deſtill. deſtillatione relictarum ℔. 3. vel 4. calcina ad ſiccitatem, dein affunde acet. deſtill. idque iterum abſtrahe in arena, toties cohobando, donec omnis ſal cum acet. deſtill. aſcenderit. *Sennert. Inſtit.*

Aliter. ℞. Sal. com. 🜊i volatilis (vide infra) p. 1. acet. deſtill. p. 4. confunde & deſtilla per arenam in retorta, dando in fine ignem ſatis fortem. Deſtillatum deſtilla iterum ſuprà Sal. com. fixum cohobiis toties repetitis, donec omne cum acet. deſtill. aſcenderit. *Beg. l. 2. c. 5.*

℞. 🜊i menſ. 1. affunde ſupra tart. calcin. ℔ß. Sal. com. ℥iv. deſtilla, cohobaque aliquoties, tandemque ſupra recentem tart. calcin. & Sal. funde, deſtillationemque reitera, *Vide Keſler* 4. *cap.* 78.

4. *Acetum mellitum.*

℞. Mell ℔4. 🜊 ad emin. 4. digitor. deſtilla ex arena. Exit aqua acerba, quam rectifica.

Vires. *Solvit Corallia, Margaritas, & reliquos lapides pretioſos.*

5. *Acetum Terebinthinatum.*

Fit ex aceto & Terebinthina per 🝭 ſimul deſtillatis, hinc oleo & ſpiritu ab ▽ ſeparatis. *Hartman.*

6. *Spiritus aceti S. Cloſſ.*

Deſtillentur ℔vi. in MB paulo ultra tepidum incaleſcente, donec ſexta tantùm pars reſtet. ℔j. vix excedens, quæ unà cum cucurbita & XX in cineres tranſportetur, & deſtilletur ad ſiccitatem uſque cum cohobio ter & quater ſuper fæces repetito Quod ſi adhuc fortiorem exoptes, tunc ex cryſtallis fæcum 🜊 cum boli ſ. q. globulos concinna, qui per 🝭 acti △ nudo in Recip. quod prædictum 🜊 ſpiritum contineat, rectificatique igneum, atque corroſivum ∽um dabunt, metallorum ſolutionibus aptiſſimum.

N. *Sal. com. evaneſcit ab Extractis & Tincturis*

quibuſli-

quibuslibet per putrefactionem cum ∀ & abstractionem fortem in cineribus. Sic enim Sal fit volatile & ℥ß illius qualibet vice ascendit.

7. *Syrupus acetosus simplex Mes.*

8. *Syrup. acetosus comp. Mes.*

9. *Syrup. acetosus diarhodon. Mes.*

HOFMAN. *Præparata 1. Aceta Destillata.*) Primò per se destillatur vel ex cucurbitâ vitreâ in M B. vel etiam ex cucurbitâ fictili igne aperto; ubi primò phlegma elevatur, in quo subtilissimus etiam aceti delitescit spiritus, cui postea acidi succedunt spiritus, qui vegetabilium inserviunt extractionibus, ubi autem ad metallicos labores & alias medico-chemicas operationes, Magisteria scil. & extractiones opus habemus, spiritus rubei sunt propellendi, aq. reg. naturam æmulantes; Unde constat duplicem Aceto inesse substantiam salinam, unam actu volatilem, quæ statim cùm phlegmate & subsequentibus spiritibus acidis albissimis ac limpidissimis elevatur, alteram fixam, quæ vehementiori ignis gradu destillata rubea est, & in residuo etiam manens facilè in crystallos arte redigitur.

Vires. Phlegmatis &c.) Hujus usus est in quibusdam extractionibus v. g. viridis æris pro conficiendis exinde crystallis, & aliis.

2. *Acetum ex fæcibus &c.*) ex matrice scil. aceti etiam ex cucurbitâ vitrea in MB. vel cucurbitâ fictili vel ex cineribus aut igne aperto; Ubi etiam primò phlegma egreditur, postmodum acres acidi spiritus, & denique rubei; Ex residuis salinis partibus oleum fœtidum tartareum præparare & crystalli etiam confici possunt.

3. *Acetum Radicatum seu alkalisatum &c.*) Varii huius sunt elaborandi modi. Alii ex calcinatis fæcibus in Acet. dist. residuis, quæ cum Acet. dist. per Aren. destillantur usque dum Sal. comm. cùm aceto destilletur, prout & D. Autor ex D. Sennert. describit. Quidam Acet. cùm Tartaro & Sal. comm. acuunt, vel ✱, Sal. gemm. & Tartaro calcinato. Nonnulli Acet. dist. cum sp. vitrioli, item nitri acuunt ad extractionem sacchari saturni &c. Sed optimum elaboratur, si acet. superfundatur vinaceis & fermentationi exponatur ac postmodum destilletur.

4. *Acetum Mellitum &c.*) Hoc ex Mell. s. q. & Acet. conficitur, & si digestio præcedat, melius succedet elaboratio. Hoc corallia, Margaritæ & gemmæ solvuntur.

5. *Acetum Terebinthinatum &c.*) Hoc ex Terebinthina & aceto destillando paratur, Tartarus etiam vel spiritus vini alkalisatus addi potest ad majorem energiam. Oleum supernatans Terebinth. separari debet.

6. *Spiritus Aceti S. Closæi.*) Hic spiritus empyreumatis non effugit notam; ideoque hic magis arridet, si acetum vinaceis affundatur & præviâ fermentatione destilletur ac destillatum cohobetur. *Deodatus Panth. libr. 2. c. 1. p.* 13 Spiritum aceti non probat, eò quod per destillationem proprio Tartaro, in quo omnis aciditas, spolietur acetum; ejus loco vinum præfert quercino dolio inclusum, radiis solaribus expositum, addito fermento, tartaro, ut in acetum transeat acerrimum.

N. *Excell. D. G. Morhoff. in Epistol. de Metallor. transmutat.* Nobilis cujusdam viri facit mentionem, qui singulare aliquod fermentum excogitavit, quo dolia lignea imbuit, quibus infusa aqua in acerrimum acetum, quale unquam ex vino parari potest, commutatur. Quæ vis in vasis illis non tantum perdurat, sed & continuo usu in infinitum augetur. Aliàs notùm est; Aquam etiam in acetum commutari, si panis tostus sæpè aceto vini imbutus & exsiccatus in eam injiciatur; teste Matthiolo, sed hoc cum illo artificio non est comparandum.

II. CRYSTALLI EX ACETO.

℞. ✚ ad mellis consistentiam inspissatum, repone ad crystallisandum s. artem. Crystallos purifica solvendo (e. g. in phlegmate ✚ abstracto,) & crystallisando. *Libavius.*

[Vide Unzerus, qui calculos validè pellere prodit.

HOFMAN. *Crystalli ex Aceto.*) *D. Autor ex Libavio Acet.* ad mellis consistentiam inspissat & posteà ad crystallis. reponit; sed satius est subtiles aceti partes per MB. abstrahere, & demum ad crystall. exponere. *Deodat. Panth.* l. 2. c. 1. p. 13, ex fæcibus Acet. post destillationem in locum frigidum repositis crystallos parat, qui ▽ abluendi & exsiccandi. Ex quibus oleum & spiritus rubicundus acidus destillari potest.

N. Pertinent huc etiam Syrup. acetos. s. & c. Mes. *quos D. Autor omisit*; Et injusta in *hunc videtur Cl. Zwelferi animadversio,* qui acetum destillatum præfert in hujus compositione simplici aceto; Saccharum prius cum aquâ coqui potest ad ejus consumptionem & demum acetum simplex potius, quàm destillatum, addi potest, quia Aceti fixior pars sic retinetur, majores humorum crassitiem incidendi & attenuandi, obstructiones aperiendi vires obtinens, partibus aceti volatilibus minus operantibus acetum destillatum si adhiberetur.

¶ *CCCLXIX. Gummi Ammoniacum.*

Ἀρμονιακὸν, ἀρμονιακὸν, vel ἀμμωνιακὸν Dioscoridi Hammoniacum, Ammoniacum, Thymiama, Gutta ammoniaca, *Cord. hist.* Ferulæ lachryma, *Galeno.* Ammoniaci lachryma, *Matthiol. vulgò* Armoniacum. Arab. Althatut, Raxach. Aassach. &c. *Ger.* Gummi Armoniac. Du Gomme Ammoniac. *Gum Armoniack or Ammoniack.* Gomme Armoniac / of Armoniac.

Gummi est stillans ex ferula quadam, quam ad differentiam aliarum Ammoniaciferam vocant, alii Metopion. Dicitur autem Hammoniacum ab Hammonis oraculo, juxta cujus delubrum colligitur.

Eligendum est syncerum, instar Thuris in grumos condensatum, odore Castoreum utcunque æmulans, sapore amarum, digitis tractatum mollescens, bene coloratum. (exterius flavum, interius candidum.) Et hoc θραῦσμα, (thrauston Plinio, i. e. fragmentum) appellatur: sicut id quod terræ, calculorumve particeps, est, Φύραμα, (Phyma Plinio; i. e. mixtura) dicitur.

Vires. *Calefac. 2. sicc. 1. emollit, attenuat, resolvit, digerit, maturat, attrahit validè, ut quoque spinas carni infixas eliciat, Alvum movet, splenicum est. Usus præcipuus est in doloribus arthritidis, in resolvenda mucilagine tartarea viscosa crassa ac contumaci Pulmonum, Mesenterii, & hinc in obstructionibus contumacibus Lienis, Epatis, Uteri, in calculo. Extrinsecus in scirrhis, panis, tophisque juncturarum, in scrophulis, aliisque tumoribus durioribus resolvendis &c.*

Dosis à ℈j. ad ʒj.

PRÆPAR.

1. *G. Ammon. depuratum* ℞. Gummi, q. v. solve, cola ac exprime, hinc inspissa.

N. *Solvitur in quocunque liquore aqueo,* ✚, *Vino, succo, &c. Usitatius tamen per* ✚ *depuratur.*

2. *Ol. stillat.* Fit per XX. vesicam vel Retortam. *Vide supra.*

Vires. *Omnibus confert affectibus, quibus Gummi Ammoniacum.*

3. *Oleum Cæruleum S. Closs.*

Feliciter eliciuntur hujusmodi olea per ♉ tribus fulcris è luto sicco statuminatam in capella sabulo & cineribus vacua, cooperta tamen, dando △ lentum rectificentur.

N. *Simili modo eliciuntur olea ex Galbano & Sagapeno.*

4. *Pilul. de Ammoniaco.* Vid. l. 2.

N. *Ibidem describuntur Pilulæ tartareæ diversæ, quarum non minima portio Ammoniacum existit.*

5. *Extract. Resinosum seu Resina* V. l. 2.

N. *Convenit viribus cum ipso G. Ammoniaco.*

6. *Extractum viscosum.* Vid. l. 2.

Vires. *Lenit asperitatem asperæ arteriæ, incrassat acres ac tenues catharros, unde & utiliter linctibus commiscetur.*

HOFMAN. *Gummi Ammoniacum.*) *Dioscoridi Hammoniacum*, ab *Hammonis* oraculo, ad cujus delubrum olim fuit collectum, Est ferulæ gummi seu lacryma ex eâ destillans, quam ad aliarum differentiam Ammoniaciferam vocant, Alii Metopion.

Vires. Calefac. & sicc. emollit, atten. resolv. digerit, maturat, attrahit, &c.) Specificum spleneticum est, & aperitivum singulare in eo est absconditum; unde mucilaginem tartaream & viscosam in pulmonibus ac hypochondriis resolvit &c. Ex hoc cum Vir. ær. præparatur *spiritus asthmaticus D. D. Iohannis Michaelis*, qui ad aliquot guttas in convenienti vehiculo adhibitus expectorationem juvat, asthmati medetur, & omnes, quas *D. Autor* recensuit, vires explicat, resolvendo, atten. aper. & expultricem stimulando. Ex hoc elaboratur etiam *ol. destill. per retortam*, item *Extractum resinosum, pilulæ; & Elixir*, cujus usus in Scorbuto & aliis malignitatibus pro præservatione admodum laudabilis existit. Rec. gumm. ammoniac. cum sp. vini solut. *A*loës purificat. Myrrh. elect. ãã ℥iij. Croci Or. ℥iß. fl. Sulphuris ℥xij. pulveris adde sp. vini rectificatiss. spirit. Meliss. ãã ad palmæ eminent. stent. in digestione. Dos. cochl. j. cum aq. Scorbutic. Mynsicht.

¶ CCCLXX. *Gummi* seu *Resina* Animæ.

G. Animæ.
- 1. fulvescens & pellucidum.
- 2. nigricans taurino glutini vel colophoniæ simile.
- 3. pallidum & retorridum.

1. Animæ est Resina pellucida ex albo citrinescens, in nova Hispaniola seu America ex arboribus quibusdam proceris incisis extillans, Thuri simillima, quo tamen majora grana refert. Et hæc nobis usualis est.

N. *Veteribus incognita statuitur. Amatus tamen procancamo veterum habet, cui consentit Garzias.*

Eligenda est albida seu flavescens, granulata, oleosa, si frangatur Citrina, fragrantissima ac gratissimi saporis, carboni imposita facilè liquescens.

2. Myrrhæ quodammodo assimilatur.

Hanc esse Minæam Galeni vel Amminæam Dioscoridis & Serapionis, idem vult Amatus adeoque Animum Lusitanis dici. *Vide Myrrha.*

3. Est ea species, quam ex India Orientali afferunt, granis minoribus granulatam. Hæc ut colore ac pelluciditate priori cedit: ita & viribus minor est.

Vires. *Calf. 2. hum. 1. atten. resolv. astring. discutit, cephalica est. Usus præcipuus est externus in capitis ac nervorum affectibus frigidis dolorificis, catarrhosis, flatulentis, in affectibus articulorum, paralysi, contractura, luxationibus, contusionibus, &c.*

N. *Solvitur ut aliæ Resinæ in oleo, tum quoque in* 🜄 *rectificatissimo.*

PRÆPARATA.

Ol. still. Fit ut ex aliis Resinis, per Retortam ex arena *Vid. l. 2.*

N. *Colligi possunt sigillatim oleum tenuius ac crassius.* Sala in Hydrolog.

HOFMAN. *Gummi seu Resina Animæ.*) 1. *Fulvescens & pallidum.* 2. *nigricans* 3. *pallidum* &c. Hoc ex Arbore tractus Paraybe provenit, quæ Ietaiba dicitur. Ligno est duro, albo, cortice lento, punctulis ex albo flavescentibus. In ramis continet folia directè opposita, figurâ parvâ, sed oblongâ, viridia, ad tactum lævia, nervo secundùm longitudinem & venulis transversis, eleganter inferius conspicuis, prædita. Fractæ siliquæ seu malleo contusæ continent in se substantiam farinaceam, filamentosam, pallidè subincarnatam, tactu mollissimam, referentem farinam siligineam, leviter humectatam, quæ pulrescere incipit, saporis alioquin farinacei & subdulcis. Huic autem substantiæ tres aut quatuor lapides magnitudine dactylorum sunt involuti, figuræ ovalis, sed in duobus lateribus compressi, duri, glabri, coloris castanei. Pulpa comeditur cruda, estque saporis haud contemnendi, quâ animalia & homines in peregrinatione sæpè se sustentant.

Ex hâc Arbore gummi hoc resinosum seu balsamum Animæ destillat pellucidum, nunc albicans, nunc flavens, quod tandem Succino fit maximè simile colore ac duritie. Ietaicica Brasilianis, Animæ Lusitanis dicta.

Hoc Balsamum, quia per meatus corticis inferioris decidere solet, effossâ tellure sub arboris trunco & radice extrahitur sub finem æstatis, Mense Februario. *Monardes* ex vulneratâ arbore in Novâ Hispaniâ colligi testatur; haud aliter quàm Mastiche aut Thus.

Eligenda est albicans seu flavescens granulata resinosa, si frangatur Citrina, prunis imposita fragrantem reddens odorem & facilè liquescens.

Vires. Calefac. humect. (ego potius dixerim, exsiccat) atten. resolv. adstring. discut. &c. Cephalica est, unde utimur eâ in cephalæa & hemicraniâ, catarrhis, paralysi, arthritide, & omnibus affectibus nervosi generis vi suâ balsamicâ & aromaticâ prodest illitum aut emplastri formâ applicatum, vulnera citò conglutinat Solus etiam suffitus ad caput roborandum & reliquas partes frigore affectas sufficit. *Ol. Wormii Musæum* p. m. 224.

N. Solvitur ut aliæ resinæ in sp. vini rectificatissimo & oleo.

¶ CCCLXXI. *Gummi Arabicum.*

Gummi simpliciter, Gummi Thebaicum, Gum. Babylon. Gum. Saracen. Gum. Acanthin. ex arbuscula quadam manat, quam Dioscorides Acaciam vocat. Estque Gummi naturæ prorsus aqueæ.

Eligendum vitri modo pellucidum, syncerum, in vermiculorum speciem contractum, candidum vel ad flavedinem inclinans. Reprobandum sordidum, resinosum, adulteratum. Adulteratur enim admixtione gummi cerasor. prunor. & simil. vel ex Resinarum quarundam, id quod cognoscitur solutione in 🜄, qua syncerum liquidissimè ac limpidissime solvitur, adulteratum non item,

Vires. *Calf. & hum. 1. inspissat, poros cutis obstruit, acrimoniam medicamentorum obtundit asperitati asperæ, arteriæ ac tussi confert, ocularibus medicamentis & arteriacis commodissimè adhibetur. Et contra Dysent.*

[*Plura vid. appen.*]

PRÆPAR.

1. *Pulvis.*

N. *Ut benè pulveretur, calfiant mortarium ac pila.*

2. *Depuratum.* Solvitur in 🜄, colatur ac inspissatur.

De hoc gummi plura vide in classe prima Phytologiæ ex appendice enarrata.

¶ CCCLXXII. *Asa fœtida.*

Ὀπὸς μηδικὸς, Συριακὸς, (olim κυρηναικὸς,) Laser medicum, fœtidum. Arab. Altit, *vulgò* Assa fœtida [Indis Hin, quibus odore grata, & cibis condiendis inservit] [Dicitur etiam succus cyrenaicus. Germ. Teuffels-Dreck. Du Asa fœtida. *Stinking Asa*, or *Assa fœtida*. Duyvels-Dreck. Succus est sive Lachryma Laseris sive Sylphii in Mediâ, Lybia ac Syria crescentis, [non Laserpitii Dioscoridis, cujus succus modernis incognitus est.] Et ex illius radice ac caulibus incisis colligitur.

Eligenda est syncera allii odorem ferè æmulans, viscida: reprobanda adulterata. Adulteratur enim permixtione farinæ, furfuris, sagapeni.

Vires. *Calf. 3. incidit, &c. Usus internus præcipuus in suffocatione uteri, peripneumonia ac vulneribus*

ribus, aliàs raro adhibetur. Extrinsecus in tumido Liene, uteri suffocatione, panaritio (cum allio ovi alb. suscepto.)

Dosis ℈ß. ad ʒj.

N. 1. *Solvitur super prunis coquendo in* ∇, *aceto aut vino.*

N. 2. *Si quis Epilepsiæ obnoxius senserit suffitum ex Asa fœtida ac cornu caprino, paroxismo actutum corripitur.*

PRÆPARATA.

1. *Pilula de Asa fœtida.* ℞. Asæ fœtid. q. v. humecta vel solve cum Acet. destill. ac redige in massam.

2. *Pilulæ fœtidæ.* Vid. Disp.

[Oleum uterinum.]

HOFMAN. *Asa fœtida:*) Planta illa ex cujus radice, foliis ac stolonibus incisis *Asa* seu *Assa fœtida* per torcular exprimitur, duorum est generum. *Prima sarmentosa* est, fermè ut Salix aquatica. *Secunda Asæ species* longè fœcundior est, estque succus expressus ex radicibus hujus plantæ, quæ crassissimos raphanos referunt.

Magnâ quantitate crescit in Imperio Persico inter Laram ac Gamaron civitates.

Vires. Calefac. incidit, &c.) Specificum hystericum est in uteri suffocatione, ubi internè & externè adhiberi consuevit. Unde prostant *Pilulæ de Asâ fœtidâ in Augustan. Dispens.*

N. Hic succus tam fortis ac fœtidi est odoris, ut totas ædes repleat, ac insuetis vix tolerandus: quem tamen *Iavani ac Malaii* ac cæteri Indiarum incolæ negabunt, se quicquam odoratius naribus unquam percepisse. Apud hos *Hin* nominatur, estque in tam frequenti usu in cibis condiendis, ut propter hanc causam una sit cum Opio ex præcipuis Mercibus, quæ per Indiam distrahuntur. *Iacobus Bontius de Medicinâ Indorum in not. Garc. ab Ort. cap. 3.*

¶ CCCLXXIII. *Balsamum Verum.*

Balsamum Syriacum, Ægyptiacum, Balsamelæum, Opobalsamum, Balsam. de Mecha; est liquor Balsamæus, flavus instar Terebinthinæ, odoris fragrantissimi, saporis subamari & acris, sudans ex balsami tum fruticibus, quoad corticem vulneratis, tum ex ramusculis amputatis.

N. 1. *Si guttula aquæ tepidæ immittatur, per totam superficiem sese extendit, ac rursum aqua refrigerata sese contrahit; lacti instillatum idipsum coagulat, in vestem laneam effusum non linquit maculam, secus ac alia. [Quibus signis discernitur ab Oleo Zacconis pruni Hierichuntici, & oleo ex Mauritania.]*

N. *Tantæ æstimationis est, ut Princeps Arabiæ felicis, cui etiam Mecha paret, singulis annis inter alia munera tres quatuorve ejus libras Turcarum Imperatori honorarii loco transmittat. Cayri itidem Præfecto unam. Quin & Ducibus peregrinis idem ceu maximum honorarium præsentat.*

Vires. *Inter olea quævis & balsama omnium est laudatissimum, præstantissimum ac toto orbe maximè celebratum, utpote quod vires habeat abigendis morbis tàm internis, quàm externis, nulli medicamento secundas. Confert febricitantibus, asthmaticis, jecoris obstructiones solvit, menses movet, stomachi dolores sedat, phthisicos juvat, appetitum excitat.* Vide prolixius Balsamum de Tolu, *& Clusium in Monard. ut & Petrum Bellonium in observationibus suis. Alpinum de plantis Ægypti, ut & in Dialogo de Balsamo peculiariter conscripto.*

HOFMAN. *Balsamum Verum.*) *Balsamum Syriacum, Ægyptiacum, Opobalsamum* &c. Hujus Planta ab antiquis Arabiæ Medicis *Balessam* vel *Balan*, à Græcis *Balsamum* appellatur; Et est arbuscula ad magnitudinem Cytisi crescens, folia gerens paucissima instar rutæ, iis tamen candidiora seu colore viridi subalbido, perpetuoque virentia. Ejus lignum gummosum ac lene apparet, colore exterius subrubro, ramulis longis, rectis, gracilibus, paucis foliis inordinatim dotatis. Folia simul terna, quina aut septena alæ adnata. Ramuli ipsi odorati, gummosi digitis tenaciter adhærentes. Flores fert parvos, albos, acaciæ proximos, ternos in singulis alis in umbellæ formam, summè odoratos, à quibus semina promanant flava, folliculis nigris subrubentibus contenta, valdè odorata, intus humorem flavum Melli similem habentia, sapore subamaro, parumque acri, linguam ferientia, Opobalsamum redolentia, terebinthi fructuum figuræ & magnitudini æmula, extrema aculeata, & medium crassum obtinentia. Ex fissuris ramorum hujus fruticis egreditur quidam liquor in diebus canicularibus sicuti Lac ex tithymalo.

Provenit hæc Arbor olim non solùm in Arabiâ, Iudæâ, Palæstinâ, sed & hodiè in Arabiæ Felicis civitate primariâ Mecchâ dicta, hæ Arbores coluntur, unde Arabiæ Princeps *Sериph* dictus singulis annis Turcarum Imperatori gratitudinis ergò propter munera oblata inter alia aliquot libras Opobalsami remittit.

Plantam hanc vivam aluit etiam Prosper Alpinus & pluribus eandem visendam & opobalsamum ex foliis dissectis stillans exhibuit.

Opobalsamum mense Iunio, Iulio, Augusto, partim spontè, partim stipite, ferro scarificato destillat, & in vitrea vascula recipitur. Quod statim eductum, colore est albo, quod posteà in viridem, tertiò in aureum & demum in melleum mutatur. Ejus succi substantia primò turbida est & crassa, (uti Oleum statim ex Olivis expressum,) posteà tenuissima & clarissima, demum Terebinthinæ modo crassescit, odore eximio atque acutissimo, Terebinthum redolens cum suaviori odoris fragrantiâ, sapore amaro, acri adstringenti.

Primis diebus levissimum est, adeò acuti & validi odoris, ut aliquibus inter odorandum sanguinem è naribus elicuerit. In aquam stillatum præ levitate non desidet, sed ex alto in eam projectum parumper in eâ mergitur, fereque continuò assurgens suprà totam aquæ superficiem totum expanditur, eique miscetur, & citissimè ita in eâ dissolvitur, ut ab aquâ maximâ difficultate separatum secernatur, in quâ paulo post concrescit & coagulatur, coagulatumque totum stylo ab aquâ eximitur, quod tunc colore lactescit, sive album ut lac visitur. *Ol. Wormius* in Musæo p. 223.

Vires.) Pro ratione ætatis vires variant in Opobalsamo; cùm enim recens est, igneis & aëreis abundat partibus & suavissimo halitu. Per os exhibitum viscerum putredinem & corruptiones tollere, abscessibus pulmonum, hepatis & renum conducere fama est. Verùm vide suprà quæ de abusu balsami Sulphuris fui commentatus Libr. 3. Cap. de Sulphure. Cap. 27. Externè vulnera citissimè consolidat, condiendis & à putredine conservandis corporibus olim etiam inserviebat. Alexipharmacam etiam vim obtinet, unde & Theriacæ compositionem ingreditur. Plura vide in *Cl. Rolfinkii* Tractat. in Ordin. Method. Medendi special. Libr. XI. sect. 1. Cap. X. vide & Balsamum vitæ A. descriptum in Thesaur. pharmaceutic. sect. 3. n. 1.

N. *Ovum D. Iacobi* Non Nemo moderno tempore in scenam producit, venditans pro massâ Balsamicâ ex hoc Balsamo & cognatis compositâ Auro inclusâ, ut vulgus confidentiæ poculis magis magisque inebrietur. Hujus beneficio *Regem Hispaniæ* ætatis viribus penè jam defectum nostro seculo & alios etiam ex periculosissimis morbis servatos fuisse prætendit. Quin imò confirmat, Generalem Tyllium habuisse ejusmodi Ovum quod post prælium prope Lipsiam Anno 1631. cesserit militi, ex cujus manu ad alios pervenerit Medicos. Sed miror tantam vim huic Ovo inesse multiplicativam, ut adhuc temporis tam millenis suffecerit ægrotis. Fides sit penes Autorem. Sed vide, ne fermentum aliquod subsit Narcoticum.

¶ CCCLXXIV. *Balsamum de Tolu* seu *Tolutanum.*

Balsamum de Tolu est liquor Balsamæus, coloris rubei ad aureum tendentis, mediæ inter liquidum & densum consistentiæ, valdè glutinosus, & ubicunque reponatur firmiter inhærens, saporis dulcis & grati, non nauseabundi (secus ac reliqua balsama) odoris excellentissimi Limoniorumque fragrantiam vel Iasmini quodammodo referentis, præsertim si pauxillum in vola manus fuerit fricatum.

Advehitur ex continentis quadam Provincia, inter

Carthaginem & nomen Dei sita, Tolu ab Indis appellata: ubi colligitur ex arboribus Pino pumilæ simili-bus, iisque tùm domesticis, tùm sylvestribus, quæ vulnerato cortice præstantissimum hunc liquorem fundunt.

Vires. *Antecellere videtur facultatib. ei quod è Nova Hispania adducitur (Peruviani nomine) efficaxque est ad omnia, ad quæ Balsamum illud Ægyptiacum. Calfac. & sicc. atten. resolvit, vulnerarium est, pectus expurgat, &c. Usus præcip. in asthmate, phtisi, in ventriculi cruditate & dolore. Extrinsecùs doloribus à causa frigida quibuscunque, & inprimis capitis, arthriticis & nephritico: in defluxionibus ad oculos cohibendis, in paralysi, in ventriculi imbecillitate, dolore, inflatione (inunctum cum oleo nardino) in Hydrope (illitum cum Unguento aperitivo,) in Lienis imbecillitate, in tumoribus quibuscunque ac œdematibus, in contractura: parotides insuper seu scrophulas cæcas curat. Inprimis autem celebratur in vulneribus consolidandis, defendendis, præsertim si ossa quoque sint confracta, (quippe fragmenta expellit) in vulneribus articulorum, sectionibus nervorum, puncturis, contusionibus, &c.*

Dosis gr. 3. 4. &c. *Nicol. Montan.*

N. *Balsamum hoc illud esse arbitror, quod nostratibus Balsamum de Honduras dicitur.*

¶ CCCLXXV. *Balsamum Indicum.*

Balsamum Indicum novum, *Matt.* Balsami genus novum, *Fragos.* Bals. Peruvianum, Indianisch Balsam. Baume d'Indie. *Indian Balsam.* Indiaensche Balsam. Est liquor fragrans arboribus cujusdam Indicæ Balsami dictæ (Indis Xylo) coloris ex albo ac nigro rubentis, odoris suavissimi, saporis acriusculi & aliquantulum amari. Affertur ex America seu Nova Hispania Indiæ Orientalis. *Monard.*

Est
- Limpidum subalbidum: Ex cortice arboris sauciato stillans: Opobalsamum vocant, nostratibus officinis dicitur Balsam, Indicum verum, Der weisse Indianische Balsam. *White Indian Balsam.* Witachtige Indiaensche Balsam.
- Crassius. Ex segmentis trunci ramisque cum ▽ coctis supernatans: dicunt Xylobalsamum: nostratibus appellatur Balsamum Indicum seu Balsamum Indicum vulgare, nigrum.

Prius præstat limpidius, posterius eligatur purpureum, suaveolens (ut vel optimo Styraci calamitæ nihil cedat) cujus guttula, carboni instillata suavem suffitum præbeat. Rejiciatur nigrum, crassum, odoris gravis.

Vires. *Calf. & sicc. 2. discut. emol. subastring. Usus præcip. in asthmate, phtisi, nephritico dolore, mensibus obstructis, ventriculi debilitate ac dolore, Epate obstructo, utero squalido atque inde ad concipiendum inepto, suffocatione ex utero, &c. Extrinsecus lenit dolores ex humoribus frigidis ortos, discutit humores aqueos, roborat caput ac nervosas partes contractionesque sanat, ventriculi flatus discutit, cruditates tollit, lienem durum emollit, nephriticum dolorem mitigat, urinam remoratam promovet, arthriticis doloribus summè confert: in Chirurgia proficuum est vulneribus recentibus (tùm consolidando, tùm noxia discutiendo:) inveteratisque, nec non & nervorum prodest contusionibus: febricitantibus confert, spinam ante paroxysmum inungendo atque cum Vino guttulas aliquot exhibendo, idq; iteratis vicibus.*

Dosis gr. 4. 5. 6.

N. *Tanta censetur efficaciæ, ut sint qui Opobalsamo seu Balsamo Syriaco substituere non verentur.* Nicol. Monard.

PRÆPARAT.

Spiritus ac ol. stillat. Fit per arenam ex retorta l. △. Sic extillat post roridam ▽ oleum clarum instar sacchari candi coagulabile (spiritus.) 2. Post flavescere incipit igne fortiori, (oleum) 3. In retorta manet materia instar Colophoniæ.

HOFMAN. *Balsamum Indicum.*) Est etiam liquor fragrans Arboris cujusdam Novæ Hispaniæ, Hanc Arborem Pannucini Chucte vocant. Mexicenses Hoitziloxitt seu affluentem resinâ. Nos vocamus *Balsami Indici Arborem, inquit Francisc. Hernandez in Rer. Medicar. Nov. Hispan. thesaur. Libr. 3. Cap. 11. & OL. VVormius in Museo* p. 215. Liquorem effundit Syriaco Balsamo simillimum, neque odore aut viribus inferiorem (De quo dubitatur.)

Arbor est mali Medicæ magnitudine, foliis amygdali majoribus, tamen rotundioribus & magis acuminatis, floribus in extremis ramorum flagellis luteis, initio loculorum oblongorum formâ, sed procedente tempore quorundam veluti foliorum, cæteris longiorum ac latiorum, in quorum extremitatis cavitate Semina inclusa continentur candicantia, oblonga & paulisper contorta, seminibus mali Medicæ similia.

Inciso quovis Anni tempore hujus Arboris cortice aut stipite desinentibus imbribus, liquor ille nobilis toto orbe celeber stillat, quem balsamum appellant ex albo ac nigro rubens, sapore acri, paulisper amaro, odore vehementi, sed tamen gratissimo.

Crassius. Ex segmentis trunci ramisque &c.) Extrahitur idem Balsamum decoctis etiam surculis minutim incisis ex aquâ vitro excepto & innatante liquore, sed viribus inferior.

Ex hoc, vel potius Toluitano balsamum meum pectorale componitur. Cujus frequentissimus usus est in asthmate, nephritico dolore, & omnibus affectibus, in quibus *Balsamum à D. Autore commendatur.* Hoc Balsamum eximias etiam vires obtinet ad gutt. iij. cum saccharo subactas ad pilulæ formam in mensium obstructionibus & ventriculi debilitate, singulis diebus manè per integrum mensem, cui tantillum vini generosi superbibendum est.

¶ CCCLXXVI. *Bdellium.*

Βδέλλιον, Belchon, malathram, Maldacon seu Madelcon, Lachryma est arboris cujusdam spinosæ nascentis in Arabia, India, Media, *Videatur Matthiol. Cord. hist. Cæsalp. Fragos.*

Probatur gustu amarum, translucidum cùm frangitur, pingue cùm fricatur, odoratum, subamatum, facilè mollescens, syncerum (Parthicum nominant.) Reprobatur sordidum, in offas convolutum, quod adrobalon nuncupatur.

N. *Sunt qui G. Anime legitimum Bdellium esse putent.*

Vires. *Calf. & sicc.* (N. *Aliis calf. 3. sicc. 2. aliis calf. 2. humect. 1.*) *digerit, discut. sudorem movet. Usus præcip. intern. in tussi ac Pulmonum apostemate, calculo atterendo, urina cienda, mensibus immodicè fluentibus, ut & in fluore uterino sistendo, fœtu expellendo. Extrinsecus discutit hernias, mollit duritiës ac nervorum nodos, adeoque creberrimi usus est in Emplastris stipticis.*

N. *Contusum solvitur affuso vino, aqua calida aut aceto.*

PRÆPARATA.

Pilula de Bdellio. Ex Bdellio & Mirobalanis.

N. *Sistunt*

N. *Sistunt fluxum hæmorrhoidum ac mensium.*

HOFMAN. *Bdellium.*) Alii *Brochon, Belchon*, nonnulli *Malathram*, alii *Maldacon*, seu *Madelcon* &c. appellant.

Est etiam gummi resinosum, promanans ex Arbore, quam in Bactris fovent, spinosâ, nigrâ, oleæ proceritate, folio robusto, fructu caprifici, nec minus suavi.

Probatur gustu amarum, tranflucidum, pingue, facilè liquescens, odoratum, ceræ simile, vel taurino glutini, molle, purum. Scythicum à *Galeno* commendatur, Bactryanum à Plinio, Sarracenicum à *Dioscoride*.

Est & aliud *Indicum* sordidum nigrum; quod *Adrobolon* vocant, quod rejicitur.

Vires. Calef. & sicc. digerit, discutit &c.) Emollit etiam & resolvit, durities & tumores discutit, hernias curat. Calculos expellit, menses & foetum promovet, in tussi ac pulmonum abscessu commendatur. Externè utiliter emplastris inseritur, quæ contrà nervorum nodos ac durities adhibentur.

¶ CCCLXXVII. *Benzoin.*

Beniui, *Garz.* Benivinum, Belzoinum, Benzoinum, *Matthiol.* vulgò Asa dulcis, *Cord. hist.* [succus Cyrenaicus, quo nomine tamen Asam foetidam indigitant.] Wolriechend Asand. Du Benzoin. *Benzoin, Benjamin,* or *Wel-sented Asa.* Welrunckende Asa/ Benzoi. Resina est citrinescens vel flava, ceu variis ex frustulis diversorum colorum in massam redacta, bene odorata, facilis liquatu ac fractu. Stillat ex arboribus certis, magnitudinis proceræ, quoad corticem sauciatis.

Amygdaloides, quod maculas candidas refert instar amygdalar. delibratar. colligitur in Sion & Samaria.

N. *Hanc myrrham Trogloditicam Dioscoridis, Amatus censet.*

Nigrum odorem suavissimum spirans. Exudat ex novellis arboribus. Dicitur beniui de Bonias, q. de floribus.

Nigrius parum fragrans, quod vilius.

N. *Commisceri solent, ut unà commodius vendantur.*

Optimum censetur pellucidum, globulis candidis refertum, Thuris æmulum, suavissimè spirans, nec heterogeneis inquinatum.

Vires. *Calfac. & sicc. 2. incid. atten. pulmonicum est. Usus præcip. intrinsecus in affectibus pulmonum catarrhosis, tussi, asthmate. Extrinsecus in cerebro per sternutationem expurgando, in odontalgia, (masticando) in tuberculis ac rubore faciei abstergendo: ob suavem insuper halitum creberrimè suffumigiis commiscetur.*

N. 1. *Si suffitus ex solo Benzoine paretur, tussis excitatur.*

N. 2. *Solvitur in oleaginosis ac spiritu vini rectificatissimo, ut & in ovi albumine, aëri humido ad liquescendum exposito.*

PRÆPARATA.

1. *Magisterium.* ℞. Benzoin. solve in 🜅 rectificatissimo. (NB. nisi 🜅 fuerit omnis phlegmatis expers, nihil effeceris) solutioni affunde 🜄 & præcipitabitur lactescens Benzoin. lava 🜄 rosar. ac exicca.

N. 1. *Unius horæ spatio solutio hæc absolvi potest, calore* MB *saltem adhibito.*

N. 2. *Poteris itidem* 🜅 *abstrahere sine affusione* 🜄*æ.*

N. 3. *Magisterium hoc non est nisi depuratum Benzoin.*

N. 4. *Solutio, quam Tincturam nonnulli vocant, manus abstergit, candidasque reddit.*

2. *Flores.* ℞. Benzoin. trit. q. v. inde ollæ vitreatæ desuper ponendo pyramidem ex charta duplici formatam, admoveque paulatim ignem lenem carbonum vel cinerum: sic sublimabuntur flores, chartæque adhærescent, quos sæpius exime, ne rursùm decidant.

Dosis à gr. iij. ad ℈ß.

N. *Sunt qui flores in* 🜅 *rectificatiss. solvunt, solutionemque pro Tinctura venditant.*

[Tinctura florum Benzoini pro mundificando sanguine adhibetur, & potionibus vulnerariis miscetur.]

Florum Benzoin perfectior modus.

℞. Benzoin pulv. ℔ j.

Spir. vini. opt. ℥ ix.

🜄la per ☍ in arena.

🜅 seorsim primò exprime.

Butyri partem primam & albidiorem solve in 🜄 fervente & citissimè per chartam cola, & mox sub ipsis manibus flores coagulari videbis, cum nigriori butyri parte eodem modo procedes, sed flores non adeò elegantes habebis. Aquam residuam aquæ frigidæ in suo vase impone, & sensim descendet lac album, ejusdem cum floribus virtutis.

Post butyrum superius pelle ulterius & habebis oleum Benzoin cum cineribus vel calce viva rectificandum.

Ex communicatione Cl. Dn. D. Ioh. Caspari Faustii, Archiatr. Palatin. Amici mei colendi.

3. *Liquor.* Fit in albumine ovi cocti ut supra. Abstergit maculas, stigmataque è lue venerea contracta.

4. *Oleum.* ℞. Benzoin pulv. ℔ j. spir. Vini ℔iiij. (vel iiij.) digere ☌ (4.5.6.) dein adde sabulum purum vel scoriarum ♂ ℥ iiij. destilla per Retortam ex arena vel cinere igne gradativo: hinc separa oleum à spiritu. *Panth. hygiast. Deodat.*

N. *Spir. Vini leniter abstracto, ascendit materia gummea, candida, solida, quam vocant Mannam Benzoin. Hac albificat cuprum.*

Alii.

℞. Benzoin pulv. ℔ ij. affundunt 🜍 ros. in olla benè clausa, committuntque igni ut fluant (odore id cognosces.) Hinc affundunt novum 🜍 fluereque sinunt continuò agitando; tandem inspissari paulatim permittunt, immiscendo pro libitu flores Rorismar. Lavend. Ros. Spic. Ind. ut & sant. citr. in fine superfundunt 🜅 rectif. ac destillant ex arena vel cinere. *Med. destill.*

Alius modus optimus.

℞. Benzoin pulv. q. v. misce cum sabulo ac imple Retortam ad medietatem: destilla gradatim ex arena & nancisceris liquorem ac oleum crassum instar butyri. ℞. hujus (à liquore separati) p. j. 🜄 pluv. p. xij. destilla in cinere per XX, & extillabit oleum clarum & flavum ad fundum subinde secedens. Postquam pars media 🜄 extillarit, extinguatur 🜂, effundaturque materia in cucurbita relicta, in lebetem æneum, calefiatque optimè super 🜂, affuso subinde 🜄æ calidæ quadruplo: hinc filtretur per pannum, reponaturque filtratura ad crystallisandum. Crystallos collectos exicca lento 🜂 calore.

N. 1. *Oleum illud rectificari poterit semel ac iterum ex XX cum 🜈 Tartarisato & evadit odore, saporeque gratius.*

N. 2. ℔ j. *Benz. præbet ol.* (℥ i ß.) *crystall. seu florum.* (℥ j.)

Modum hunc cum aliis non paucis acceptum refero viro solertissimo Ioh. Casp. Sparre, Pharmacopæo hujus Reip. Seniori, Affini meo colendo.

N. *Sunt qui Beniuinum solvunt in ol. nucl. cerasor. express. solutionique admiscent ambram, muscum & Zibetum, & exprimunt ad perfumandas, ut aiunt, chirothecas.*

Oleum Sam. Closs.

Ego (*Sam. Closs.*) Oleum Benzoin. paro ad modum Deodat. in Pantheo materia gummea, quæ post destillationem 🜈 ascendit, est flos sive crystalli Benzoini, qui collum 🝭 opplent, ac proinde bacillo removendi veniunt, ne 🝭 frangatur, post flores exit materia butyracea, inde acetum & phlegma Benzoini, sequitur oleum hyacinthinum boni odoris, sed paucum, tandem Balsamum spissum igne adducto. Ex floribus sive crystallis & materia gummosa cum 🜈 tincturam citrinam elicies, remanente gummate albo in fundo cucurb.

Vires. *Crystalli sudores movent summa cum utilitate in lue ♀ea, si decocto Guajacino permisceantur. Oleum vulnerarium est, balsamus vice Peruviani falsò divenditur.*

5. *Trochisci de Benzoini.* Vide Dispensat.

HOFMAN. *Benzoin.*) Hoc stillare ex arboribus certis proceræ magnitudinis *D. Autor* cum aliis scribit.

Verùm huic *Iacobus Bontius de Medicin. Indor. in Not. ad Garc. ab Ortâ p. m. 11.* co[...]dicit, & potius plantam dicit, seu si Arborem malis ex pluribus sarmentis coalitam, qualis est smilax aspera, seu salsa parilla, nisi quod sarmenta brachii æquent crassitudinem, vel etiam superent, ita ut in medio sæpè truncus arboris continuus satis crassus appareat, subtus verò ac suprà cœlum per sarmenta à se invicem dissita liceat contemplari. Sæpè etiam alia virgulta à Benzoiferâ Arbore specie planè diversâ hâc coalitione includuntur, ut si quis ignarus diversitatem foliorum in hujus arboris farragine videat, miretur.

Ex hujus stirpis cortice inciso *gummi Benzoin* colligitur. Sive *Benzoe, Benium, Asa dulcis &c.* Optimum colligitur de novellâ Arbore, hoc aliquatenus nigriusculum, suavis odoris, vocant *Beniuin de Boninas*, hoc est, ex floribus propter fragrantiam. *Alterum nomine Benium amendoado* id est *amygdaloides*, eò quod intermistum sit *album Beniuin* instar amygdalorum transversim sectarum. Hoc virtute cedit priori, cum de vetustioribus sit arboribus, non tantæ fragrantiæ, atque nigrum est. Utrumque autem mercatores invicem miscent ad majus pretium venalitium acquirendum.

Nobilissimum crescit in Syon & Malaccis. Ignobilius in Insulâ Sumatrâ & Iavâ.

Præpar. 1. *Magisterium.*) Hoc si conficere velis, sp. vini habeas necesse est rectificatissimum ab omni phlegmate liberatum, aliàs Benzoi non solvetur, multò minus aquâ affusâ præcipitabitur. Deinde calorem MB. ad solutionem adhibeas. Potes etiam sp. vini abstrahere per dictum MB. absque 🜄æ affusione. v. g. Rec. resin. benzoin. q. v. affunde sp. vini rectificatiss. & in MB. & alio leni calore extrahe tincturam, huic affunde 🜄æ rosar. s. q. & fiet liquor lacteus & albicans, applica faciei & manibus, abstergit, & elegantissimum cosmeticum est.

2. *Flores &c.*) Horum descriptio rectè sese habet; prout & ea, quam *D. Autor* subjungit, mihi arridet, scilicet destillando per retortam ejus butyrum, ex quo aquæ ferventis beneficio majores & præstantiores eliciuntur flores.

4. *Oleum.*) Hoc vel cum sp. vini vel absque eo destillatur per retortam additâ arenâ, cinere vel calc. viv. &c. ignis ope per gradus aucti: Et acquires oleum cum liquore instar butyri, quod per alembicum cum 🜄â rectificandum est. Ex floribus in collum retortæ elevatis cum sp. vini Tinctura elicitur, cujus usus cum decoctis vulnerariis in massæ sanguineæ impuritate est admirandæ energiæ.

N. Ad perfumandas Chirothecas confert oleum benzoin. rectificatiss. cum ambrâ, moscho & Zibethâ s. q. solutum & mistum.

C.

¶ *CCCLXXVIII. Camphora.*

Κάφυρα, Camphora sive Caphura, *Matth. Cast.* Arab. Capur & Cafur. Lachryma est resinosa proceræ cujusdam ac peregrinæ arboris, (non bituminis genus.) German. Kampffer. Du camfre. *Camphire.* Camfer.

Differentiæ duæ, 1. Caphura de Burneo, (Insulâ Oriental.) Borneina dicta, quæ raro adfertur, & omnium nobilissima est. 2. Ex China seu Cnicheu, quæ communiter in Europam adfertur, in panes orbiculares coacta, *Garz. Acost. Linscot. Fragos.* (dicitur Chinea Chinichis, &c.) Sic alia rudis est ignem non experta: alia elaborata, quæ solis aut ignis calore cocta atque purgata, album colorem contraxit, *Matthiol.*

Seligenda est alba pellucida instar Crystalli, sincera (non maculata) odora, digitis friabilis, quæ accensa vix extinguibilis.

Distinguitur à supposita, quòd hæc calido pani triticeo (uti ex clibano extrahitur) dissecto imposita torreatur, vera autem liquescat.

N. *In tritura, mortarium ac pistillum oleo aliquo, e. g. amygdal. &c. est inungendum.*

Vires. *Resistit putredini ac venenis, unde frequens ejus usus in peste malignisque morbis, febribus, &c. Veneris quoque stimulum arcere conceptumque impedire creditum est, verùm si experientia ac observatio Scaligeriana fidem meretur, citra veritatem, (nisi usu continuato id experiri quis velit) suffocationi uterinæ subvenit (scilicet 🜄 meliss. in qua Camphora extincta fuerit propinata.) Usus externus crebrior est, isque potissimùm in Epithematibus scilicet Frontalibus refrigerantibus & paregoricis, quibus ut commisceatur, solvi solet in 🜈 vel conteri cum nucleis s. semine aliquo oleaginoso, e. g. pineis, sem. citrull. & sim.*

De qualitatibus primis diversitas haud levis est. Majores ad gradum usque 3. frigidam statuunt. Recentiores è contra calidam: utrisque sua sunt rationes. His inservit 1. inflammabilitas, utpote quæ aëreis non aqueis, ac terrestribus propria est. 2. Odor aromaticus ac sapor acer. 3. Facilis evanescentia, qua vel sponte aërem ceu chaos suum repetit. Illis: vis venerem ac libidinem compescendi, inflammationesque extinguendi. Verùm triumphare videntur Recentiores. Etenim quantum ad prius, posito quòd venerem arceat, non tamen propterea necessario frigiditatem concludi posse, argumento sunt Ruta, Vitex & sim. Nec firmior ratio posterior, utpote ab operatione qua per accidens fit, desumpta. Quippe inflammatio eo in casu non à qualitate frigida introducitur, sed à subtili penetrativa, exhalationibus calidis exitum reserante, atque per sudorem, insensilemque transpirationem discutiente.

PRÆPARATA.

1. *Oleum Camphoræ.* ℞. Camphor. ℥iv. Terræ argillaceæ vel boli armen. M. ij. (alii ℞. Camphor. part. 1. Argill. p. 3.) Misce diligenter, & ex Massa mixta forma globulos, quos in sole vel umbra exiccatos, destilla in arena ex Cucurbita vel Retorta vitrea (in excipulum, quod contineat, si libet, aliquid aquæ pluv. destillat.) Sic prodit primum quiddam album,

album, mox aquâ perspicua, tandem igne fortiori oleum fragrantissimum. Ol. hoc cum 🜍 bis rectificatum, aureum colorem acquirit.

N. 1. *Eodem modo destillari potest cum terra communi.*

N. 2. *Album illud sublimatum liquescet in Alembico & defluet in Excipulum.*

N. 3. *Non opus est formare globulos, sufficit enim materias solùm miscuisse.*

Vires. *Vires ex superioribus collige. Optimum insuper remedium est in gangranis, ac odontalgia. Hoc oleum effusum super Talcum subtiliss. pulveris. (melius calcinatum) biduana in MB maceratione albescit, virginibus ad nitorem faciei egregiè inservit.* Sennert. in Instit. Hartman. in pract. Tentz. Sala.

Ol. Camph. Paulo aliter.

℞. Camph. p. 1. Boli. p. 2. Pulverisata misce & destilla ex Retorta vitrea loricata, l. △ arenæ, & prodibit Camphora instar butyri. Hujus ℞. part. 1. Tart. optimè calcinati part. 2. 🜍 ad eminent. digit. 3. Dest. per MB. donec Camphora incipiat ascendere, quo dato signo, subtrahe △m, & effunde 🜍 qui extillavit, in vitrum angusti orificii, affundeque ▽ fontanæ quantitatem; sic lactescet 🜍 oleumque Camphoræ supernatabit, quod separa. Materiæ in Cucurbita relictæ affunde denuo 🜍 & destilla, separaque ut antea, idque toties reiterando, donec nihil Camphoræ ulterius ascendere conspiciatur, sic habes oleum Camphoræ, quantitate quidem paucum ($\frac{1}{8}$) viribus verò efficacissimum.

N. 🜍 *Rectificari poterit ad usus alios.*

Ex communicatione Johann. Casp. Spar. Pharmacop. hujus Reip. primarii.

Aliter.

Solve Camphoram in Spirit. ⊖-li Antepileptico Hartmanni, (vel & in 🜍,) & Camphora elevabitur in forma ☿i ad superficiem. Hoc seorsim collige, atque cum terra sigillata & pauco ✢ forma globulos. Destilla per ♉m & prodibit ♎ seu ☿ valde fugax. *Hartman. in pract.*

Aliter.

℞. Camphor. el. ℥ ij. Sal. com. ʒ ij. Sal. Tart. ℥iij. terantur subtiliss. cum lacte in formam pultis. Hanc macera in Arena ♂ 3. dein affunde vini Malvat. ℥iij. destilla per XX humilem recipienti firmiter annexum, idque l. △, prodibit aquosa & oleosa substantia, quam utramque rectificare poteris.

1. *Oleum Camph. Succineum.*

Solvatur Camph. in spiritu ⊖-i aut Nitri in oleum supernatans, quod cochleari vitreo separetur, & cum Olei succini rectif. pari pondere aliquoties per ♉ ♌etur, donec uniantur optimè, postea super colchotar ⊖-li sæpius rectificetur, dum omnino purum evadat, & Camphora corporaliter non amplius appareat. *Est Diaphoreticum eximium in maligna febri. Dos. gutt. 6. vel 8. in liq. appropr. Ex communicatione Greg. Horst. p. m. habuit S. Closs.*

2. *Liquor.*

℞. Camphoræ q. v. inde urinali, ac impone desuper aliud urinale inversum juncturis bene clausis sublima ex cinere, toties urinalia illa invertendo, donec Camphora in ☿ abeat. *Kesler. 4. c. 66.*

N. *Sunt qui in ▽ camphoram dissolutam pro oleo vendunt, cujus equidem usum internum nemini suadeo. Extrinsecus autem adhiberi solet in dolore dentium. Hoc ☿ tandem rursus in camphoram coalescet.* Med. destill.

Nonnulli in peste hoc deprædicant.

℞. Camphor. el. ℥ i ß. Sal. absynth. ℥ iij ß. Ol. amygd. ℥ iij. M. diligenter & macera per diem unum ac alterum, vase cl. Hinc destilla per ♉m, interim Sal. absynth. ℥ i ß. admisce, ☿ rursum affunde per ♂ 3. digere atque hinc denuo per ♉m destilla.

Dosis gut. iiij. v. vj.

Alii.

℞. Camph. p. 1. Spir. Terebinth. p. ij. destillantque bis cohobando.

3. *Essentia Camphoræ alexiteria.*

℞. Camphoræ q. s. solve, cum amygd. dulc. scilicet digerendo, colaturam cum 🜍 aliquamdiu circulatam destilla denuo, ut abstrahatur Spir. Vini, residuo adde tincturam croci ad aureum colorem usque inducendum.

Vires. *Mirabilis est ad præcavendam & curandam pestem, item in suffocatione Matricis & Febribus.*

Dosis gut. 1. ac altera, *Tentzel.*

N. 1. *Spiritus ille abstractus haud minori cum successu in usum accersiri poterit.*

N. 2. *Quercetanus elicit ex camphora essentiam cum ▽ vitæ tartarisata.* Pharm. rest. c. 26.

4. *Trochisci de Camph. A.*

HOFMAN. *Camphora.*) Græc. καφουρα. Est lachryma resinosa, vel potius gummi resinosum, quod ex med tullio ligni per rimas exsudat, primò admodum candidum sine ullis rubentibus aut nigricantibus maculis, non autem organis elicitur, neque ad candorem conciliandum decoquitur, ut *D. Autor* cum aliis statuit, sed ex sua matrice, Arbore scilicet extrahitur, vel à Natura ipsâ expellitur. Atque hæc camphora dicitur granulata, seu in granis; illa autem, quæ in panes cogitur orbiculares, singulari fit artificio, beneficio organorum peculiarium.

Seligenda est alba pellucida &c.) Camphora electa facilè ab aëre consumitur, & evanescit instar salis cujusdam volatilis. Præstantissima etiam ea, quæ sole albescit. Cùm autem facilè consumatur & in auras avolet, servanda est in marmoreis thecis adjecta lini semine, vel granis piperis.

Vires. Resistit putredini ac venenis &c.) Ob sal volatile balsamicum & resinosum, quo acidis contrariatur, & sic etiam putredini, quæ subinde acidum habet concomitans. Unde & ingreditur *Tincturam meam Bezoardicam.*

Veneris quoque stimulum arcere &c.] *Jul. Cæsar. Scalig. exercitat.* 104 huic expressè contradicit, & adducit inter alia de cane experimentum. Verùm hoc nihil probat, plurima homini noxia, quæ canibus sunt proficua. Sturnus cicutam, coturnix veratrum, ciconia bufones, cervus vivos serpentes indemnes comedunt; sed non item homo: Et vice versa, quas vires habent quædam medicamenta in homine, easdem non [illegible] modo habent in hoc vel illo bruto. Experimentum de juvene etiam insufficiens est. Interim tamen certum est, & experientiâ habeo probatum, camphoram vel exterius appensam vel interius in magnâ copiâ & crebrius sumptam appetitum tollere venereum. *vid. Rhazes Libr. continent. tr. 3. Cap. 11. Zacut. Lusit. Libr. 3. de Medic. Princip. histor. 20.*

Conceptumque impedire &c.) Imo & abortum excitare *P. Borellus Centur. 2. observ. 98.*

Suffocationi uterinæ subvenit &c.)

Non in omnibus subjectis, quæ ferre nequeunt.

Usus externus crebrior est &c.) In epithematis scilicet seu frontalibus, emulsionibus ex nucl. persic. & aq. rosar. parat. [illegible] etiam camphora cum sale tartari cosmeticum est externum. Item ex camphora in aq. fort. soluta & cum aqua s. præcipitata fit

sapo

ſapo, cum quo ſi mulierum perungantur manus & aqua poſtmodum abluantur, manus redduntur molliculæ & lacteæ. N. Ex hac mechanica patet, quomodo ſalia volatilia etiam aq. fort. ſummè corroſivam edomare poſſint, quidni in corpore humano gliſcentibus ſalibus corroſivis acidis vel eorum aporrhœis in lympha vel liquore nervoſo itidem præſtare poſſint?

De qualitatibus primis diverſitas haud levis eſt &c.) Licet veteres omnes ferè frigidorum Claſſi inferant, recentiorum tamen rationes, quibus calidam eſſe evincunt, illis prævalent.

Præparata. 1. *Oleum Camphoræ &c.)* Camphora vel per ſe in oleum deſtillatione redigitur, de quò vide *Keſlerum Centur.* 4. 66. vel additione terr. ſigill. vel boli Armen. vel pumicis aut aliorum, ut *D. Autor* proponit. Si qua pars camphoræ in prima deſtillatione integra adſcendat, iſta denuò cum nova argilla vel alia materia miſcenda & tam diu deſtillanda, donec quoque in oleum abeat. Proceſſus, quos *D. Autor* deſcribit, nulla indigent animadverſione.

N. Quidam Camphoram in öl. deſtillaturi recipiunt Camphoræ ℥ iij. Salis comm. ʒ ij. Tartari calc. ʒ iij. add. Lactis ſ. q. & diger. △ne leniſſimo ad 3. ♂ ♀. ad d. vini opt. ℥ iij. fæcum vini Cochl. j. deſtillant per Aren. cohobant aliquoties. Nonnulli ſolvunt camphoram in raphano excavato in cellâ per deliquium, quam ſolutam poſteà cum bolo miſcent & per retortam ex Aren. pellunt.

N. *Sunt, qui in aq. fort. camphoram diſſolutam pro oleo vendunt &c.)* Hoc ol. cum aq. fort. præparatum digerendum eſt vaſe clauſo per 8. ♂ ♀ & poſteà cum ſp. vini deſtillandum. Hoc ol. cum aquâ f. præcipitatum Saponem conſtituit, quo, ut ſuprà dictum mulierum cutis fit tenellula ac mollicula lactea.

N. Ex camphora ol. etiam conficitur in arthritide utiliſſimum, ſi ſumatur Saponis Veneti & camphoræ ana, miſceantur probè & ex retorta vitrea forti igne ſuprà & infrà adhibito pellantur, quod prodit, ſpontè ſolvitur in ol. perquàm utile in doloribus brachiorum & colica paſſione, ſi umbilico inungatur. Quidam ſumunt Saponis Veneti part. ij. camphoræ part. j. contundunt in mortario & faciunt globulos ac per retortam vitream deſtillant ex Aren. tunc ol. cum multis ſpiritibus prodit; craſſa quædam materia ad collum coagulatur, quæ cum ol. deſtillato miſcenda, addendo ſp. juniperi aut vini part. ij. vel ana, digere iterum per 8. ♂ ♀, circula & tandem per gradus ſimul deſtilla, prodibit liquor antiarthriticus, doloribus arthriticis quibuſcunque inungendis aptus.

Eſſentia *Camphoræ alexiteria.)* Quamvis *D. Autoris* deſcriptio non ſit rejicienda, ſequenti tamen modo elegantior ac præſtantior paratur. Recip. ol. d. bacc. juniperi ℥ j. deſtill. ſuccini alb. ʒ j. d. Citri. ʒ ij. d. angelic. ʒ ß. camphor. ʒ j ß. f. Solutio in MB, adde in fine extract. Zedoar. liquid. angelic. ana ʒ j Croci Auſtr. ℈ ß. M. ac ſerva pro uſu.

N. Eundem etiam in modum Eſſentia camphoræ anti-colica elaboratur. Recip. ol. d. cortic. aurant. ℥ i ß. d. Zedoar. ℥ ß. camphor. ʒ j. fiat in MB. ſolutio, adde Extract. liquid. Zedoar. abſinth. ana ʒ ij. digere ac ſerva pro uſu. Hæc vera balſamica ſunt remedia admirandæ virtutis.

¶ CCCLXXIX. *Cancamum.*

Κάγκαμον, Dioſcoridi eſt Arabicæ arboris lachryma, Myrrhæ quodammodo ſimilis, viroſi guſtus: ad ſuffimenta uſurpant.

Quoad vires, eadem ſplenetica, emmenagoga & ophthalmica habetur.

N. *De hoc Dioſcoridis Cancamo diverſa hoc tempore Opiniones. Laccam dicunt alii, alii Reſinam Animæ faciunt, alii Benevinum, nonnulli prorſus incognitum putant.* Videatur Matth. Garz. Cluſius in Garz. Amatus in D. & ſim.

HOFMAN. *Cancamum.*] Gummi etiam reſinoſum eſt, Arabicæ cujuſdam Arboris lacryma, ſaporem habens viroſum, Myrrhæ quodammodo ſimile, odore gratum. Planè diverſum à Lacca & Reſina animæ gummi eſt.

Quoad vires &c.] Præterquam quòd ut plurimum ad ſuffumigia adhibeatur, etiam ſpleneticum, ophthalmicum & emmenagogum exiſtit egregium.

¶ CCCLXXX. *Caranna.*

Caragna, Carana eſt Reſina duriuſcula, tenax, ſine multa agglutinatione, Tacamahacæ ſimilis niſi quod ſit paulo odoratior, ſplendidior, liquidior & denſior. Affertur ex Carthagine Indiæ Occidentalis ſeu Novæ Hiſpaniæ Provincia, ubi ex vulnerata arbore elicitur, atque illinc foliis latis ac nervoſis inſtar arundinaceorum foliorum involuta ad nos pervenit.

Vires. *Calfac. & ſicc. 3. viribuſque pollet iiſdem quibus Tacamahaca, qua tamen operando citior & efficacior eſt, præcipuè in tumoribus, omniſque generis doloribus, maximè juncturarum, tumores inveteratos diſſolvit, defluxiones frigidas aut mixtas ſiſtit, nervorum ac cerebri dolores ſedat, vulnera recentia, præſertim nervorum & juncturarum ſola ſanat, defluxiones in oculos & alias partes reprimit, (pone aures vel temporibus impoſita.) Manard.*

Solvitur in Oleo.

Præparatur inde Emplaſtr. antipodagricum inſigne.

♃. Carannæ ℥ j. ceræ flav. ℥ ß. cum Ol. verbaſc. F. Emplaſtr.

HOFMAN. *Caranna.)* Ex Arbore vulnerata elicitur; quæ Tlahyeliloca, *Quahuit* ſive *Arbor Inſaniæ* appellatur. Caragna ab Hiſpanis vocata eſt Arbor magna fulvos fundens ſtipites, leves, nitidos, & odoros, folia oleaginea in crucis forma compoſita orbicularia. Odora Arbor eſt, guſtu acris & nonnihil aſtringens. Naſcitur apud Michuacanenſes & Mexicam inferiorem. Ab hâc defluit Caranna.

Vires. Calefac. & ſicc. viribus pollet iiſdem, quibus Tacamahaca quâ tamen operando citior & efficacior eſt &c.) Ita, ut affectus quos *Tacamahaca* non curat, Caranna pellat.

N. Fama eſt apud indigenas cacodæmones hanc Arborem pertimeſcere ac fugere, adeoque faſcino adverſari.

¶ CCCLXXXI. *Colophonia.*

Colophonia Officinarum, C.B. Pix Græca *Matth. Cord.* eſt ſubſtancia naturæ oleaginoſæ, flaveſcens arida ac friabilis, reſidua ex reſinis abietina, ſtrobilinaque coctione dum purgantur, inſpiſſatis ac frigore induratis.

Eligenda eſt pellucida, odorata, quæ Thuris fumum accenſa æmulatur.

N. 1. *Dicitur Colophonia, quòd ex Colophone olim advehebatur.*

N. 2. *Friabilem illam flavamque ſubſtantiam in Reſinarum ſingularum deſtillatione reſiduam, alii Reſinam frictam appellant: alii eidem colophoniæ nomen imponunt.*

Vires. *Siquidem Colophonia portio eſt Reſinarum Reſinarum quoque vires retinet, ſed minus penetrabiles, calfacit itaque & ſiccat, mollit, glutinat; uſuſque ejus, quia pinguibus ſolvitur, commodiſſimus eſt in Emplaſtris.*

HOFMAN. *Colophonia.)* Cum Terebinthina deſtillatur primùm ſpiritus, deinde oleum ſubtile & craſſum elevantur demum friabilis & flava quædam in reſiduo manet ſubſtantia quæ colophoniæ nomine venit.

Vires. Hujus uſus ob vim glutinandi in emplaſtris communiſſimus eſt, internum tamen in uſum etiam revocari poteſt, ex calcinata in retorta igne forti affuſo ſp. vini tinctura inſtar rubini eliciatur pellucida, quæ in ſcortis tartareis per urinam educendis ſingularis eſt efficaciæ.

¶ CCCLXXXI

¶ CCCLXXXII. *Resina Copal.*

Pancopal. Copal. Resina est duriuscula, admodum candida, vel ex albo flavescens, pellucida, bene odorata, in massam redacta. Asportatur ex India Occidentali, sive nova Hispania, ubi ex vulnerata arbore guttatim stillat. *Monard. Fragos. Casalp.*

Vires. *Calfac. 2. hum. 1. emollit, resolvit. Usus pracipuè in affectibus cephalicis.*

PRÆPARATA.

Oleum tenuius & crassius. Eodem modo elici potest utrumque, quo ex Resina anime.

N. *Cœpit ab annis aliquot ex eadem India Occidentali, liquor quidam adferri olei de Copalyra appellatione, quod an ex Resina jam descripta sit, in dubio relinquit Clusius in Monard. commendari id ait ad vulnera recentia curanda: nostratibus ignotum est.*

¶ CCCLXXXIII. *Elemi.*

Gummi Elemi, Elemii, Helenii, Resina est, sive lachryma pellucida albicans, cum flavis particulis intermixta, in massam redacta, suavem accensa halans suffitum. Asportantur ex Æthiopia, ubi stillat ex arbore, quam oleam nonnulli volunt (quod negat Matth.) alii cedrum.

N. *Dioscoridi flavum est ac scammonio utcunque simile mordaxque, nostrate non item, quare an verum habeamus, dubium. Damnatur Ammoniaco vel Gummi Arabico simile, colore nigricans.*

Vires. *Calf. temperatè, emollit, digerit, resolvit, maturat, dolorem sedat, capitis ac nervorum affectibus eorundemque vulneribus, ac inprimis calvariæ vulneratæ specificè confert, contusionibus articulorum prodest, menses ac urinam ciet.*

Solvitur in oleaginosis, ut reliqua resina.

PRÆPARATA.

1. *Oleum stillat. Elemi* Fit ex retortâ per arenam vel vesicam ut ol. Anime. *vide supra.*

Vires. *Specificum præ aliis (ut & ipsa Resina) censetur in affectibus nephriticis, paralysi, contracturа.*

Hofman. *Elemi.*) Est gummi resinosum pellucidum, albicans, cum flavis particulis intermixtum, &c. Asportatur ex Æthiopia, ubi stillat ex arbore, quam oleam nonnulli volunt, alii cedrum &c. Oleæ Æthiopicæ lachrymam resinosam scilicet ejus nonnulli statuunt, alii ejus Arborem, ex quâ exsudat, Molle statuunt, quæ est Arbor procera & patula. Lentisci foliis, floribus pusillis, numerosissimis stellatis: baccis asparagi pinguibus, amarum, rugosum & nucleatum ossiculum continentibus. Quibusdam appellatur *Lentiscus Peruvianus vid. D. Dominic. Chabraus in Stirp. Sciagraph.* p. 41.

Vires. Calef. temperatè, emollit, digerit, resolvit. &c.) Unde in nervosi generis prodest affectibus, ac ejusdem vulneribus, contusionibus articulorum, & eorundem doloribus, sic in dolore humeri & brachii sequens emplastrum admodum proficuum semper expertus fui: Recip. Tacamahac. ℥iij. Carannæ elect. ʒvj gumm. elemi ammoniac. an. ℥ß. Succini citrini ʒiij. Mastich. Olibani ana ʒij. Terebinth. & Ceræ q. s. f. s. a. Emplastrum. Ex hoc oleum per retortam destill. in contracturis utile.

F.

¶ CCCLXXXIV. *Fuligo.*

Fuligo est pars rerum combustibilium levior, à partibus crassioribus sub specie fumi elevata; inque substantiam crassam nigricantem, vi frigoris compacta, German. Roſt. de la Suye. *Soot* of the Chimney. Roet / Swertsel uvt de schouvven of Ovens.

Delectus. Fuligo eligatur splendens instar succini nigri, quæque fumarii parietibus proximè adhæreat (quò fornaci propior, eò melior) imò nec abs re foret, delectum quoque instituere, ratione materiæ combustæ; quæ quantò Medicæ intentioni convenientior, tantò quoque fuligo præstantior censenda est.

Vires. *Acris est, extergit, rarique usu per se, nec adhiberi eam memini, nisi quod intelligam, in suffocatione matricis à mulierculis plebeiis cum successu esse propinatam. Quin & cum aliis mixta carpis imponitur ad arcendam febrim. (cum albumine ovi, sale & aceto ad hæmorrhagiam uteri.)*

PRÆPARATA.

1. *Spiritus.* 2. *Oleum*, & 3. *Sal.*

♃. Fulig. el. q. v. imple ad collum usque retortam vitream lutatam & destilla, ignis aperti gradibus successivè adhibitis, in Receptacul. capaciss. ut prodeant cum phlegmate spiritus albicantes, ac oleum flavum, ultimoque rubeum. Spiritum cum oleo aliquamdiu digere, postea affunde medietatem 🜄 & destilla sæpius: prodit cum 🜄, Spir. fuliginis & simul ol. rectificatiss. Caput mortuum incinera & extrahe sal more solito cum ✠.

Vires. *Spiritus ac oleum confortativa sunt insignia, mirabiliter agonizantes exhibita refocillant.*

Dosis Spiritus pr. vj. ad ℈ß.

Olei gr. 2. 3. in vino vel alio vehiculo convenienti.

Vires Salis. *Præstantissimum curativum est in cancro exulcerato, si in cella solutum cancrosis ulceribus semel ac iterum inungatur, venenositas instar vaporis visibiliter extrahitur. Tandem oleum (crassius) leni aspergine sæpius illitum, crustam instar cuticulæ superinducit, quæ sponte, spatio 5. vel 6. dierum decidens, ulcus consolidatum esse indicat*, Hartman. in Pract.

Hofman. *Fuligo.*) Omnis Fuligo constat ex phlegmate, oleo subtili & crasso fœtido, sale volatili & fixo, ac terrâ effœtâ; quemadmodum pyrotechnia manifestat.

Eligenda est splendens instar succini nigri ex ligno quercino.

Vires. Acris est, extergit, &c.) Apud vulgus sanè non rari usus est, quod in contusionibus, casu ab alto lypothymiâ, febribus cum aceto offert. Externè in gangræna conducit. Non desunt, qui fuliginem solvunt in Acet. dist. separant per residentiam, solutionem tandem repetunt, donec in salem candidissimum convertatur, qui in humido solvitur, & omnia ulcera cacoëthea insanabilia fœtida, fistulam, cancrum, lupum & similia phagædenica parvo tempore sanet.

Præparata. 1. *Spiritus.* 2. *oleum (scilicet subtile & crassius.) &* 3. *Sal, (scilicet volatile & fixum.)* Recip. fuligin. el. q. v. imple retortam non vitream, sed fictilem, non lutatam, & destilla igne aperto gradibus successivis, primò elevatur phlegma cum spiritu albicante, posteà oleum flavum & ultimò rubeum cum

sale

ſale volatili, quod interdum etiam in primâ ejus deſtillatione impetratur, ſed non ſemper, licet plerumque etiam illud non ſeparetur à primâ aut ſecundâ rectificatione, atque interdum non niſi in tertiâ, hujus D. Autor planè non meminit: atque hoc ſal unum videtur ex maximè volatilibus corporibus in totâ rerum univerſitate, excepto eo, quod ex Tartaro elicitur; Sique rectè paratum fuerit, leni calore ad ſummam phiolam promptè adſcendet. Additio ſp. vini non eſt neceſſaria pro ſpiritu fuliginis parando.

Caput mortuum incinera & extrahe ſal &c.) Ex Cap.mort. extrahitur ſal fixum, in cancro remedium polychreſtum, id quod præſtat etiam ejus oleum per deliquium.

Vires. Spiritus ac oleum confortativa ſunt egregia &c.) Pro oleo ego ſubſt tuo ſal fuliginis volatile à ſcoriis Sulphureis depuratum albiſſimum (quæ encheiriſis in omni ſalium volatilium rectificatione obſervanda, aliàs in horum uſu oleum & operam perdes) inſtar camphoræ granulatæ, de quo *Cl. Hartmannus* docet, ſi æger adſumpto hoc animam agens non convaleſcat, eum certò eſſe moriturum, ſi autem hujus uſum euphoria inſequatur, ad valetudinem rediturum. Atque hoc eſſe veriſſimum à me non ſemel probatum ſcias.

N. Recip. Salis volatilis fuliginis part. vij. calcis ⁛laris part. j. vel ij. miſce exactiſſimè, donec ☉ evaneſcat, nec amplius conſpiciatur, pone in digeſtionem per 10. ♂ ♀, denique ♎ma, tunc ☉ ♎matur, & calx alba remanet in fundo, in ſuperficie apparet ☉ Sulphur. rubicundum, quod ſp. vini extrahi poteſt.

N. *Oleum mirabile ex fuligine* Recip. fuliginis ſplendentis. Succini albi ana, ꝺla lento ignis gradu ex Aren. per retortam primò phlegma, deinde ſpiritum album, & ultimò oleum album & rubrum cum ſale volatili prodibunt, poſteà oleis ſeparatis liquorem per MB. rectifica, & acquires Sal. com. volatile, oleis demum affunde ſp. vini, digere aliquantiſper, poſteà ꝺla & nanciſceris ol. camphoræ odorem æmulans. Hujus doſ. gutt. iij. ſunt in omnibus ferè affectibus, in primis in pleuritide. Imò agonizantibus exhibitum edit miracula, & ſi ſudor poſt ejus uſum ſubſequatur, erit ſignum infallibile reconvaleſcentiæ.

G.

¶ CCCLXXXV. *Galbanum.*

Γάλβανον, χάλβανον, Galbanum. (*Matthiol. Cord. hiſt. Caſ.*) eſt gummi (ſeu ſuccus) ferulæ Syriacæ, quam Metopium vocant (quo nomine aliis gummi idem venit,) intensè flavum vel albidum inflammabile; odore Opopanacem referens, colore Tacamahacam.

Optimum cenſetur cartilaginoſum (alii granulatum volunt, ſed rariſſimè, ob molleſcentem naturam in granis invenitur,) flavum, ſyncerum, pingue non lignoſum, quod in ſe retineat nonnihil ex ſuis ſeminibus, & ipſis ferulæ ſarmentis, gravis & ingrati odoris, nec minus humidum, nec minus aridum, cùm accenditur flammam nutriens.

Vires. *Calfac. ſicc. 2. com. emollit, reſolvit, extrahit.*

Uſus præcipuè intrinſecus in menſibus ac partu pellendis, in tuſſi inveterata ac Aſthmate: Adverſatur toxicis.

Extrinſecus prodeſt in partu ac menſibus, ſuffocatione uteri, vertigine, in furunculis ac lentiginibus: quin & glandi impoſitum Emplaſtri vice Urinam provocare dicitur.

PRÆPARAT.

3. *Galbanum depuratum:* ſolve in liquore, exprime ac inſpiſſa.

N. 1. *Solvitur ut alia gummata ferulacea, in quolibet liquore aqueo, ✠o, ſucco vino.*

N. 2. *Galenus ſuſpendit in linteo ſuper* ♄B *atque puram extillare facit.*

N. 3. *Dioſcorides dimittit in* ▽*m ferventem, impuritateſque ſupernatantes ejicit.*

2. *Oleum ſtillat.* Fit l. a. per ☋m ex Arena, addito ſabulo, vel ſilicibus contuſis.

N. *Sunt qui Galbanum cum ✠o in formam mellis miſcent atque deſtillant. At exit primò liquor, dein °o°, adeoque opus protrahitur citra neceſſitatem.*

Vires. *Maximarum eſt virium in paſſione hyſterica intrinſecus exhibitum, vel extrinſecus umbilico illitum. Maturat bubones & anthraces.*

Oleum aliud Sam. Cloſſ.

Solutio Galb. in ✠ non eſt de nihilo, præſertim ubi ſpiritus Galb. expetitur, omnium optimè oleum cæruleum ex catino ferreo ad latus inclinato cum ☋ ſuper tripodem terreum imponitur, deinde pertuſo operculo obturatur, ita ſervantur gradus △, exitque primò ſpiritus, mox oleum, & balſam empyreuma redolens.

3. *Galbanetum i. e. Balſamum Galbanetum, ſeu ſpiritus Terebinth. Galbanetus.*

℞. Galban. trit. ℔ ß. Spirit. Terebinth. ℔. Digere ♂ aliquot, dein deſtilla ex cucurbita humili, vel ☋.

Vires. *Summarum virium cenſetur in contracta ex colica, extrinſecus illitum.*

N. *Eſt & aliud Galbanum Theophraſti dictum.*

℞. Galb. ℔ ß. Gumm. Hederæ ℥ iij. trita ſeorſim, miſce ac deſtilla per ☋m in Arena, ♀ato add. Terebinthin. ℔ 1. Ol. laur. ac ſpic. ana ℥ j. deſtilla denuò.

Vires. *Cephalicum eſt ac neuriticum inſigne, contracturas ac morbos ſimiles curans.* Med. deſt. part. 1.

4. *Ceratum de Galbano, ſ. Ceratum Matricale,* Vid. Auguſt.

HOFMAN. *Galbanum.*) Eſt etiam Gummi reſinoſum è ferulâ Syriacâ galbaniferâ, quæ jam noſtris etiam colitur hortis, in Amano monte luxuriante, defluens, quod nonnulli Metopium appellitant.

Optimum eſt cartilaginoſum, ſyncerum, ad ſimilitudinem Gummi Ammoniaci, in quo nonnihil ex ipſis ferulis adhuc admiſtum gravis odoris.

N. Ex hoc Balſamum matricale P. H. D. conficitur in Theſaur. Pharmaceutico n. VI. ſect. IV.

Gummi Hederæ.

Vide Hedera, Claſſ. 1.

H.

¶ CCCLXXXVI. *Hypociſtis.*

Hypociſtis, germen ſeu plantula eſt, è radice ciſti fruticoſi dum floreſcit, ceu viſcum ex quercu proliens: Dicitur & Limodorum, aliis Robethro. Ex hac itaque plantula, cum floribus ſucculenta ſi exprimitur ſuccus, qui in ſole exiccatus Glycyrrhizæ ſucco non abſimilis evadit; atque ad nos, ſed raro aſportatur. Diciturque Hypociſthis vel ſuccus Hypociſtidis. *Videatur Matthiol. Dod. Cord. in Diſ. Caſt. Cluſ. hiſt. Lon. Lob. Tab. Ger.*

Vires. *Refrig. (3.) ſiccat, potentiſſimè aſtringit, condenſat. Uſus præcip. in quibuſcunque fluxionibus ſiſtendis*

sistendis, *Diarrh. Lienter. Dysent. profluvio* [*hæmorrhoidum*,] *uteri*, *vomitu*, *&c. Uti & in excretione Sanguinis ex lapsu casuve orta. Extrinsecus roborat viscera humidiora*, *ventriculum*, *epar*, *&c.*

N. *Quia rara est*, *ejus loco succus Acaciæ recipi potest*, *quippe quæ analogas vires habet*, *quamvis imbecilliores.*

PRÆPAR.

Hypoc. depurata.

℞. Solve in ▽, aut succo appropriato, cola & inspissa.

Hofman. *Hypocistis.*) Nomen suum accepit à frutice Cisto, ex qua exprimitur, & insolatus fruticis nomen retinet. Cùm autem hæc planta admodum fit rara, hujus loco substituitur *succus Acaciæ*, qui earundem est virium, quarum *hypocistis*, unde & Theriacam loco *hypocistidis* ingreditur.

L.

¶ *CCCLXXXVII. Lacca.*

De Lacca diversæ Opiniones 1. Fit Laccæ cujusdam mentio apud Arabes, quam Cancamum Dioscoridis esse volunt, quod inodorum planè & nobis incognitum est. 2. Lacca est vulgaris seu officinar. quam Garzias ab Horto fieri scribit ex succo arboris cujusdam proceræ familiaris in Pegu, Bengata seu Balagvvate & Martaba, Malavar Provinciis scil. Indiæ Orient. Nimirum à formicis alatis succum quendam exugi ait, eumque in Laccam, non (secus ac mel ab apibus) redigi, ramisque arborum induci, unde postmodum cum ramis ad nos transportetur. Alii sponte exudare volunt, atque circa ramos concrescere. Est autem resina sicca, Myrrhæ rubræ similis: masticata salivam rubro colore tingens, accensa vel tusa, suave-olens. Dicitur Lacca Sumetri, à loco natali scil. Insula Sumetra, sicut ea quæ in glebis sine surculis affertur Lacca Comberti vocatur.

N. *Est & genus Laccæ factitiæ terrestris*, *pictoribus familiare*, *quibus ad conficiendos inde colores inservit. Laccam vocant globulatam seu rotulatam*, *quippe globorum plerumque venit formulis*, *colore minij*, *&c. Duplicis id generis est*, *alterumque vulgarem Laccam infectoriam appellant: alterum Florentinam*, *quæ carior & coloris saturatius rubri.*

Vires. *Calfac.* (*aliis temperatè*, *aliis* 2.) *atten. aperit*, *sanguinem purificat*, *sudorem ciet*, *diuretica est. Usus præcip. in obstruct. Lienis*, *Vesicæ*, *fellis*, *Epatis ac pulmonum*, *& hinc in hydrope*, *Ictero*, *Asthmate*, *apostemate pulmonum: in expellendis variolis*, *morbillis atque pestilent. contagio. in ciendis mensibus*, *&c.*

PRÆPARATA.

1. *Lacca lota seu præparata.* Tota lacca lavetur in Decocto Aristoloch. & Schœnanti, quoad clarescat: hinc collige quod resederit.

2. *Spec. dialaccæ.*

3. *Trochisci de Lacca.* V. D.

Hofman. *Lacca.*) *Vulgaris scilicet*, *seu Officinarum*; Persis, Turcis & Arabibus dicitur *Lac*, *Luc*, vel *Loc Sumatri* ex Sumatrâ, quam *Garcias* fieri scribit ex succo Arboris cujusdam proceræ, *Lacca* dictæ, ex quâ à formicis alatis succus exsugitur, qui Laccam constituit rubram, translucidam.

N. *Garcias ab Ortâ* formicarum non alatarum tantùm mentionem facit, quæ coloris punicei ac super flores, frutices, arbores, ac herbas circumvolitant, ex quibus non secus ac apes Laccæ conficiendæ materiam colligunt, ac in communes operas conferunt, non alatæ autem formicæ eam non elaborant. *Iacob. Bontius* l. c. p. m. 14. & *Dominic. Chabræus in Sciagraph. stirp.* p 51. *& in histor. ejus universal.*

Vires. Calef. moderatè; *atten. aperit. &c.*) Diaphoretica & diuretica est. Unde usus ejus præcipuus est in viscerum obstructionibus, in hydrope, ictero, asthmate, expellendis variolis & morbillis &c. Externè in stomacace & sceletirbe singularis est efficaciæ, gingivarum laxitatem, putredinem ac fœtorem oris sanat, carnem amissam reparat, ex hac *Tinctura cum alumine usto* elaboratur vid. *Hadriani à Minsicht armamentar. sect. 2. de Tincturis liquidis* p. 46.

N. Est & genus Laccæ factitiæ.) Pictoribus hoc familiare est; Cujus præparandi modum vid. in Nobiliss. Roberti à Boyle tractat. de Coloribus Experim. 49. pag. 386 & seq.

§ *CCCLXXXVIII. Ladanum.*

Labdanum, Ladanum est liquor ex Cisti (Ledon appellati) foliis exudans, seu est massa non absimilis massæ pilularum, [in pilulas vel solâ manu formabilis:] friabilis, colore opacâ cinerea, inflammabilis, accensaque gratum saporem habens, in suffitibus usitatissima.

Cistus illa familiaris est in Cypro, Lybia, Arabiâ. Λῆδον, Ledum, *Matth. epist. Cast. Tab.* Lada & Ladon, *Cord. in D. & hist.* Ladanum, *Lon.* Cistus Ledon latifolium, *Lob.* Ledum latiore folio Italicum, *Cam.* Cistus Ledum Matthioli, *Ger.* Cistus ladanifera, C. B. 1.

De origine Ladani scribit Dioscorides, quòd hirci, frondes Cisti depascentes, succum illum barbis suis colligant, unde postea pectione decerpatur.

Laudatur odoratum, subviride, leve, facilè mollescens, pingue, resinosum, arenularum aliarumque sordium expers, quale in Cypro gignitur, quod plerumque ceu ex gyris coagmentatum, asportatur. Arabicum vilius habetur, afferturque in massa uniformi.

Vires. *Calf. sicc. emollit*, *digerit*, *maturat*, *attenuat*, *aperit*, *orificia venarum reserat*, *inspissat. Usus præcip. in capite humido ac catarrhoso*, *in dysenteria &c. Extrinsecus ejus usus est in emplastris emollientibus*, *anodynis*, *tussim sedantibus*, *in Alopecia* (*inunge vel coque in vino & lava*) *in odontalgia*, *in cardialgia*, *doloreque ventriculi*, (*cum modico Bdellij faciunt pilulas dandas*, *Num* 1. *&* 2. *hora* 1. *ante pastum Crato*) *in suffocatione uteri* [*introrsum adhibitum:*] *cicatrices curat.*

PRÆPAR.

1. *Ol. stillat.* Vide Medull. destillat. lib. 1.

2. *Pilulæ de Ladano* V. l. 2.

N. 1. *Sala purificare edocet in* ▽ *id solvendo atque colaturam inspissando. Verùm me hercle minus commodè. Etsi enim coctione nonnihil in aqua solvatur*, *id tamen non nisi portiuncula minima est*, *relinquitur pars major intacta*, *quæ non minus quàm illa commoda est.*

N. 2. *Etsi imflammabile ladanum sit non tamen pinguibus solvi potest.*

Hofman. *Ladanum.*) *Labdanum*, *Ladon*, *Ledon*, & corruptè *Laudanum*, ob vires forsan, quas præstat in quibusdam affectibus, eximias.

Est autem gummi seu liquor resinosus ex Cisti, Ledon appellati, fructu seu foliis exsudans, qui à calore Solis iis in locis ubi nascitur, exsiccatur, postmodum ad Nos defertur.

Vires. Calefac. & sicc. diger. matur. atten. aperit. &c.) Unde
usus ejus præcipuus in capite humido ac catarrhoso &c. in for-
mâ pilularum, quas seq. modo præparatas in catarrhis â causâ
frigidâ ortis maximæ virtutis semper expertus fui; Recip. La-
dani depurat. ʒj. Nuc. Moschat ʒß. cardamom. ℈j. Mastich. gr.
viij. oliban. gr. vj. resin. gialapp. ℈j. Mosch. op. gr. Ambr. gr.
viij. ol. d. Cinamom. gutt. vj. d. Citri rec. gutt. v. f. ex his pi-
lul. cum aq. lil. convall. ad magnitud. lentium Dosis harum
est 7. 9. ad noctem sub horam somni. vid. Thesaur. annexum

Xx sect.

ſect. xx. n. 1. 2. 3. Externè in emplaſtris adhibetur anodynis emollientibus ac reſolventibus, unde ex ejus parte unâ & ceræ duabus Ioh. Crato commendat ceratum, quod ſuaviſſimè calorem fovet innatum & ad flatus diſſolvendos & digeſtionem promovendam plurimum facit. Flatulentiâ Melancholicâ laborantibus nihil eſt utilius.

N. Hoc gummi etſi inflammabile ſit & oleum ex eo per retortam poſſit deſtillari, non ſolvitur tamen pinguibus ſp. vini tamen totaliter reſerari poteſt; Etſi etiam aquâ ſolvatur coctione, pars tamen ejus major manet intacta, quæ non minus, quàm illa quæ aquâ ſolvitur, utilis eſt.

¶ CCCLXXXIX. *Liquidambra.*

Liquidambar, Liquidambra. (q. liquida ambra; ob odoris ſuavitatem.) Reſina eſt oleaginoſa ſuaviſſimi ac fortiſſimi odoris, effluens ex arbore quadam procera ac venuſta, Ococol ſive Ocoſolt Indis dicta. Eſtque partim ſiccior, partim liquidior. Liquidior pars vel ſeorſim collecta, vel expreſſione, à ſicciore ſeparata, ſigillatim venditur, dicta eodem nomine Liquidambar, oleumve de Ambra. *Videatur Monard. Caſalp. Lugdunenſ. in hiſt. Mexic.*

N. 1. *Effluxio hæc inciſionè corticis promovetur.*

N. 2. *Arbor Ococol familiaris eſt in India Occidentali, ſeu Nova Hiſpania, unde paucos ante annos in Europam transferri cœpit.*

Vires. *Calf. 2. (oleum 3) hum. 1. reſolvit, obſtructiones expedit, emollit, maturat. Uſus præcip. in utero obſtructo ac indurato, tumoribus, duris, &c. in ſuffitibus & ſim.*

N. *Adhibetur mechanicè in perfumandis (ut, ajunt) coriis ac chirotecis.*

PRÆPARATA.

Oleum, (ut dictum) vel ſeorſim collectum, vel expreſſione à ſicciore parte Reſinæ ſeparatum.

2. *Coctione ex ramis elicitum.* Coquunt enim Indi ramulos in ▽, ſupernatantemque pinguedinem nomine olei colligunt. Et hoc eſſe oleum illud officinarum noſtratium, color arguit, rubro-purpureus, quippe nativa albicantiora eſſe ſolent.

N. *Reſina noſtratibus in uſu non eſt.*

HOFMAN. *Liquidambra.*) Quaſi *Liquida Ambra*, ſeu *Liquidambarum* ita vocatum ab Indigenis Hiſpanis, à Mexicenſibus Xochiocotzol, ſuavitate odoris ſtyracis perſimile. Reſina eſt oleaginoſa, effluens ex Arbore quâdam procerâ &c. Quæ Arbor vocatur in Mexicâ Xochiocotzo Quahuitl magna, aceris ferè foliis in tres cuſpides, duosque ſinus diviſis, alterâ parte verò obſcurioribus & ſerratis.

Provenit campeſtribus & calidis locis, & interdum etiam temperatis Calida & ſicca natura conſtat, ac odore jucundo.

Ex hujus inciſo cortice hoc *Indicum* fluit *Liquidambarum*: Et ſtillat ab hac Arbore vel ſponte ſua aut ea inciſa. Coctione etiam ex ramis eliciunt; ſcilicet coquunt Indi ramulos in aqua, & ſupernatantem pinguedinem nomine olei colligunt. Hoc oleum non cedit illi liquori, qui ſponte profluit, vel odoris jucunditate aut viribus. Etſi aliqui dicant, oleum ſtillare ex primo liquore loco congruo poſito aut expreſſo, ut tenuior ejus pars ſtillare poſſit, & dicant, eſſe calidum & humidum, minus tamen rectè.

Vires. Utrumque diſcutit flatus & tumores p. n. reſolvit, coctionem juvat, ventriculum roborat, uterinis opitulatur affectibus, vel per ſe, vel cum aliis permixtum. *Franciſ. Hernandez. l. c. Ex hoc Oleum* etiam per retortam deſtillatur.

N. Liquidambrum tabaco admixtum, caput, ventriculum & cor confortat, ſomnum inducit & capitis dolorem à cauſa frigida ortum lenit.

¶ CCCXC. *Lycium.*

Λύκιον; Lycium Dioſcoridi eſt ſuccus extractus (coctione ſcil. & inſpiſſatione) ex ramis ac caudice arboris ejuſdem nominis. Hanc deſcribit titulo Lycii, *Matth. Tab. Ger.* Lyc. Alpini, *Lugd.* Pyxiacanthæ; *Dod. Lon.* Verùm cùm modernis incognitum ſit, factum eſt, ut diverſæ inde ſubortæ ſint opiniones, *Lob.* ſubſtituit ſuum ex Lycio Narbonnenſi extractum, *Garz.* ſuum Cate dictum; habet & ſuum proprium *Rauvvolfius* in Itinerario. *Officinæ* ſuum Lycium communiter ex Periclymeni baccis graviſſimo errore conficiunt: alii ex Liguſtri fructu: alii ex prunis ſylveſtribus. Præſtaret tamen, monente id etiam C. B. *in Matthiol.* ſuccedaneum ex Oxyacantha aut Rhamno, aut Rhois ſucco compilare.

HOFMAN. *Lycium.*) *Hoc Garz. & Monard. Cate, ſeu Gummi Categu* eſſe exiſtimant, quod naſcitur in Cambaja, Bacaim, Manora & in continente *Goæ*.

Succus eſt coloris ruffi, arboris magnitudine fraxini, folio minuto Ericæ vel Tamariſci ſimillimo, multis ſpinis horret, materies ligni robuſta, dura, denſa, ponderoſa, putredini non obnoxia. Incolæ Arborem Hacchic vocant.

Succum h. m. extrahunt; Ramos hujus arboris minutim inciſos in aquâ coquunt, deinde contundunt, cum farinâ Nachavi (ſemen id eſt nigrum, & minutum conficiendis panibus aptum) & cujuſdam ligni nigri, quod ibi naſcitur, ſcobe, paſtilli aut tabellæ formantur, quas in umbrâ ſiccant, ne Solis ardore vires pereant.

Quoad vires, ad firmandas gingivas optimum eſt medicamentum, ut & ad alvi profluvia curanda, oculorum dolores tollendos, in ſummâ, ubi adſtrictione & roboratione opus eſt, adhibetur *D. Dominic. Chabræus in ſciagraph. ſtirp. p. 53.*

M.

¶ CCCXCI. *Maſtiche.*

Maſtiche eſt Gummi Reſina ex albo, citrina, pellucida, granulata, bene odorata, ex Lentiſco arbore exudans.

N. *De Lentiſco.* Vide Claſſ. 1.

Delectus.

Optima cenſetur quæ in Inſula Chio provenit, odorata, candida, inſtar ceræ albæ, ſplendens, adulta, retorrida, friabilis, ſyncera, ſtridens. Reprobatur nigra bitumini ſimilis, viridis, livida, impura. Adulteratur Thure & Reſina pini, ſed odore fraus ſtatim deprehenditur.

N. *Quantò vetuſtior, tantò intenſiùs citrina agit.*

Vires. *Calf. & ſicc. 2. ſubaſtr. emollit, ventriculum roborat. Uſus præcip. in vomitu, nauſea ac fluxu alvi compeſcendo. Obtundit ac corrigit purgantium acrimoniam, reprimit exhalationes ventriculi, quæ caput aliàs ferire ſolent, [grana aliquot poſt paſtum deglutita,] roborat caput nervoſumque genus, expuitioni ſanguinis ac tuſſi medetur, emendat oris halitum, pituitam è cerebro elicit (maſticando) Extrinſecus uſus ejus creberrimus eſt in dentifriciis, emplaſtris ac cataplaſmatis ſtomachicis.*

N. *Coquitur* ℥ß. ▽ ℔.iij. *vel iiij. daturque pro potu ordinario in Diarrhœa.*

PRÆPARATA.

1. *Oleum ſtillat. ſ. flavum.* 2. *Oleum rubrum ſeu Balſamus.*

℞. Maſtich

℞. Mastich. q.v. salis parū,(;.) silic. contus.ana,destilla per ☊m, primò extillat liquor albus cum ☍ flavo, tandem △e fortiori, ☍ rubrum, rectifica per ☊m parvam: flavum ☍ serva seorsim, rubrum deinde & Balsamum nigricantem, itidem seorsim.

Aliter.

℞. Mastich. ℔. ij. Boli pulv. M. ij. ▽ q. s. impasta, digere ♂ (14.) dein destilla per ☊m △e nudo, & prodibit ☍ leve supernatans, tum quoque grave & ad fundum secedens; utrumque rectifica cum bolo ac sale.

N. 1. *Habes egregium modum Olei albi flavi & rubri prima parte Glauber. p, 36.*

N. 2. *Et aliud sub titulo Quintæ Essentiæ cum Spiritu Thereb. Myroth. Fabri. Per se autem factum Oleum præbet in copia, quod si super ⊖-m rectificaveris, acredinis alicujus erit particeps, additâ verò ▽ font. per B. habebitur Oleum flavum S. Closs.*

2. *Oleum per deliq.*

Fit in albumine ovi cocti, aëri humido exposito.

3. *Oleum Mastichinum coctum.*

Fit coctione mastich. in Ol. Rosar. omphac. *Vide Disp.*

4. *Spiritus Mastichis.*

Est liquor albus, [qui in ⌒ratione olei prodit] rectificatus.

5. ▽ *Mastichatus.*

℞. Mastich. el. ℔. 1. ▽ rectif. ℔ß. digere ♂ (14.) postea affunde ▽ anat. & destilla in MB, 1. prodit ⌒ dein ▽, quæ nullius usus, ⌒m in MB rectifica & serva.

N. *Quod remansit ⌒ari potest per ☊m, ut profundat ☍.*

Vires. *Maximè prodest in ventriculi imbecillitate ac cruditate, in colico dolore &c.*

6. *Aqua Mastichina F. F.*

℞. Mastich. ℔. ß Caryophyll. ℥ß. Macis ℥j. vini albi generosi ℔iij. destilla per XX.

7. *Pilulæ Mastichinæ.* Vid D.

8. *Emplastrum Mastichinum.*

Stomachicum, nervinum, Fierrus arteriæ sectæ imponit.

HOFMAN. *Mastiche.*) Græc. ῥητίνη σχινίνη. *Resina Lentiscina.* Aliàs μαςίχη forsan ἀπὸ τῦ μαςίχας ῥητίνης; *Resina Mastichina.* Germ. Mastich. Officinæ Mastix. Est gummi resinosum ex Citrino-album, pellucidum, granulatum, balsamicum spirans odorem ex *Lentisco* exstillans, qui est Arbor procera, ex cujus radice multi stolones coryli modo concrescunt, ramis lentis & flexilibus bracchiati. Folia ab uno pediculo ferè octona cohærent, foliis glycyrrhizá non multum dissimilia, sed duriora; Flores muscosi plurimi pediculis longis adhærent, quibus baccæ succedunt Ervi magnitudine, initio virides, & ubi maturuerint, nigræ, substantiâ quâdam pingui & nucleo intus nigro & duro turgidæ, Ex hâc arbore *Mastiche* colligitur & quidem præstantior, quæ in Chio provenit, candida, splendens, odorata, friabilis. Solâ enim Insula Chios, *inquit Bellonius*, inter reliquas *Mastichen*, generat, etsi *Galenus* Ægyptiam commendet, hoc siquidem tempore scimus in solâ Chio reperiri. *Libr. 2. observat. cap. 8.*

N. In Italiæ Senensibus maritimis toto maris Tyrrheni tractu Cajetam usque & circâ Neapolim *Lentiscos Mastichen* producere, sed non eâ abundantiâ, quâ in Chio & Cretâ Æget Insulis, *teste Melichio comment in El. Arom. Amat. Lusitan. Enarr. 18. in Dioscorid.*

Delectus. Optima censetur &c.) Probatissima est, quæ nitedulæ modo resplendens pellucet & Tyrrhenicæ aut Hetruricæ ceræ candore similis est, crassâ, friabilis & odorata.

N. Ita feliciter in Chio nascitur, ut non mediocre vectigal quotannis ex eâ cives habeant. Et refert *Bellonius* primarias Insularum opes & fortunas ibi consistere, in *Mastichis*, quam sola hæc Insula tam copiosè & largè subministrat, collectione, nec minore impensa & diligentiâ *Lentiscos* isthic excoli, quàm in Galliâ vites, nec differre Arborem ab eâ, quæ in Galliâ Narbonensi, tum in Italiâ provenit: majorem tamen in *Lentiscâ* arboribus curandis diligentiam ibidem adhiberi *vid. Bellon. Libr. 2. c. 8. observat.*

Adulteratur thure & resinâ pini.) Admistis resinâ pineâ, aut thure; sed solâ resinâ pineâ adulterari potest, ut quæ colore albo in concolore *Mastiche* facilius fallat.

Vires. Calefac. & sicc. subastring. emollit, &c.) Unde usus ejus præcipuus est in vomitu, diarrhœa &c. dum ventriculum roborat & debilitatum ac laxatum in appetendo & digerendo restaurat. Unde dicit Prævotius in euporistis valdè prodesse, si quotidiè sumatur ex ovo sorbili 3j. Masticata catarrhos sistit, & deglutita cum conservâ rosar. i. veteri in pectus ruentes catarrhos incrassat, Vomitum, uti dictum, compescit etiam cum rosf. sicc. & caryophyllis Indis in vino rubro cocta. Et præterea balsamica ejus virtus in sanandis ulceribus, ventriculi & intestinorum non satis deprædicari potest. Injiciatur parum mastichis super carbones ignitos & fumus excipiatur ollâ novâ, imple ollam aquâ vel cruda vel decocta secundùm intentionem Medici & operiatur optimè, Suscipit aqua saporem & vires Mastichis, hoc medicamentum est præstans pro ventriculi debilitate & omnibus alvi fluxibus.

Præparata. Ex Mastiche præparatur Oleum, Spiritus, Aqua, Pilulæ &c. de quibus vid. *D. Authorem & Iohann. Stephani Stolbergeri Mastichologiam.*

N. Aquam Mastichinam vid. in Thesaur. Pharmaceutic. annexo sect. 2. n. XLV.

¶ CCCXCII. *Myrrha.*

Σμύρνα *Diosc.* Bola Indis, Myrrha, *Matth. Cord. in D. Garz. Frag. Cas. Lob.* Est resina gummea (concretus gummi resinosus succus, cujusdam arboris exoticæ, quæ cortice vulnerato, Myrrham profundit, partim in substratas tegetes destillantem, partim citra caudicem concrescentem. Plurima affertur ex Arabia, tum etiam ex Regione Alexim, quæ Æthiopia est.

Delectus.

Laudatur friabilis, levis, undiquaque concolor, minutis glebis, amara, acris, odorata, & quæ confracta, uenas unguium modo candidas & leves ostendit. Omnibus autem antefertur, quæ à loco unde convehitur, Troglodytica nuncupatur, colore pallescens, subviridis, splendens ac mordax. Inutilis est ponderosa & coloris picei seu nigra, hæc (myrtha) aniiminea. Amati.

N. *Stactem nihil aliud esse quàm myrrham liquidam, testatur Dioscorides. Ejus autem colligendi diuersos deprehendimus modos. 1. Sponte ex arbore non uulneraria exudat. 2. Exprimitur ex myrrha, ut oleum Liquidambar ex Resina ejusdem nominis.*

Vires. *Myrrha calf. & sicc. 2. (al. 3.) aperit, subastr. atten. maturat, discutit, putredini resistit. Usus præcip. in uteri obstructione, fœtu expellendo, in pulmonum & intestinorum mucilagine, ac inde nata raucedine, tussi & angina, pleuritide, colica, lumbricis: compescit diarrhœam ac dysenteriam, febrium rigorem, præcipuè quartanæ arcet. Extrinsecus prodest in igne sacro, gangræna, tumoribus, vulneribus inveteratis ac recentibus, inprimis capitis, unde in Emplastris Sticticis, ut vocant, usus ejus creberrimus esse solet. Masticata ac subinde deglutita halitus fœtorem emendat, coryzamque curat, &c.*

Dosis à 9ß. ad 9ij vel 3j.

PRÆPARATA.

1. *Myrrha Depurata.*

Depuratur more ſolito : Myrrhæ ſubtiliſſ. tritæ affunde expreſſum ſuccum , decoctum , vel infuſum (intentioni tuæ appropriatum,) vel vinum ad eminent. digit. 2. digere in MB , ut molleſcat, dein calida exprime & inſpiſſa lentè. *Vide Quercet. Pharm. Reſt. c.* 15.

2. *Myrrha Extracta.*

Extrahitur cum 🜈 rectificatiſſ. ſ. a. abſtrahitur 🜈, inſpiſſaturque extractum ulterius in vitro , vel vitreato vaſe ad conſiſtentiam olei.

3. *Oleum Myrrhæ.*

Deſtilla per 🝭m ex Arena.

N. 1. *Sunt qui myrrham cum ſerratura abietina macerant , ac poſtmodum per Veſicam oleum eliciunt. Verùm id aliqua ex parte abietinum eſt.*

N. 2. *Alii liquori myrrhæ* 🜈 *affundunt , digerunt, ac per* XX *♎ant.* Med. deſtill.

N. 3. *Alii digerunt myrrham pulveriſat. cum* ✠ *atque hinc ♎ant.*

N. 4. *Neque per ſe , neque cum ſilicibus , arenâ , bolo aut farina laterum , Ol. profundit , ſed ſolum ♎um gravem & acidum aq. fœtentem. Fiat igitur utroque modo , ut dixi de Maſtiche S. Cloſſ.*

4. *Liquor Myrrhæ.*

Impone Myrrham pulveriſ. albumini ovi cocti adhuc calido , ac repone in cellam ad liqueſcendum, vel mixtam cum eodem albumine repone ſupra tabulam vitream ut liqueſcat , deſtillet in vitrum ſuppoſitum.

Vires. *Abſtergit maculas cutis , ſtigmataque ex lue Venerea.*

[Oleum Myrrhæ per deliquium dicitur.]

5. *Trochiſci de Myrrha.*

HOFMAN. *Myrrha.*) Græc. Σμύρνα. Bola Indis. Eſt gummi reſinoſum Arboris naſcentis in Arabia , Ægyptiacæ ſpinæ ſimilis , quæ inciſâ in ſubſtratas tegetes deſtillat , pars verò citrà caudicem concreſcit. *Theophraſtus* 9. *hiſtor. Plantar. cap.* 4. Arborem dicit minorem eſſe & fruticoſiorem arbore thuris caudice duro , contorto , cortice lævi , folio aculeato , criſpo , ſpina horridulo.

Myrrha alia στακτὴ ſeu *campeſtris* , quæ expreſſa deſtillat & excipitur *Stacte.* Quamvis quidam *Stactem* putent eſſe eorum , qui ante corticem ferro ſolutum ſponte & ſine plaga quaſi ſaliva quædam exſudat. Alia γαβιλία. Inter ejus verò ſpecies primas tenet τρωγλοδυτική, à loco natali denominata, quæ ſubviridis , pellucida & mordax. *Deinde tenuis, Bdellii modo lenteſcens. Tertiò,* καυκαλίς, *nigra & retorrida. Quartò* ἐργασίμη, *quæ aſpectu gummi refert.*

Delectus.) Eligenda eſt friabilis , lævis undiquaque concolor , quæ confracta intrinſecus lineas candidas intercurrentes habet , Unguium ſpeciem præ ſe ferentes ; minutis glebis , amara, odorata , acris , ponderoſa & picei coloris inutilis. Non hìc poſthabenda utiliſſima *Galeni obſervatio Libro* 1. *de Antidot. cap.* 11. ubi ait: Myrrham tranſmutari in Opocarpatum , ſuſcipiendo non ſolùm ejus figuram, ſed venenatam etiam qualitatem. Si igitur in Myrrha animadverterimus multas eſſe glebas diverſas, quoad odorem & ſaporem differentes à vera , non abſque ratione judicabimus eam mutatam in opocarpatum. Ita etiam obſervatum Galbanum mutari in Sagapenum & caſſiam in cinamomum.

Vires. Calefac. & ſicc. aperit , ſubadſtring. atten. maturat , diſcutit , putredini reſiſtit &c.) Unde hujus præcipuus eſt uſus in uteri obſtructionibus, menſium ſcil. ſuppreſſione, partus difficultate, aſthmate , tuſſi , febribus malignis &c. quæ cauſa , quod ingrediatur *Elixir Proprietatis* & *Tincturam bezoardicam* &c. Externè prodeſt in eryſipelate , vulneribus &c.

Præpar. 1 *Myrrha depurata &c.*) Quamvis vinum Myrrhæ genuinum ſolvens non ſit , ſed ſp. vini , ſufficit tamen hoc loco, quod ita in vino ſoluta & calidè colata per linteum à ſordibus depuretur , & cum reliquis ſpeciebus neceſſitate exigente intimius permiſceri poſſit.

2. *Myrrha Extracta &c.*) ſcil. cum ſp. vini extrahitur rectificatiſſimo , & inſpiſſatum redigitur in extractum beneficio MB. Ex hac deſtillatur etiam oleum per retortam ex Aren. poteſt autem ei ante ♎ationem addi arena , bolus vel calx viva &c.

O.

¶ CCCXCII. *Omphacium.*

Agreſta , Agreſt. *Gall.* du verius. *Iuice* or *Verjuice of unripe Grapes.* Verjuys van onrijp Druyve. Eſt ſuccus ex uvis immaturis expreſſus colatus , inque doliis repoſitus , & vaſe clauſo aſſervatus.

N. 1. *Præſtat uvas adhibere dies aliquot* (45.) *ſoli expoſitas.*

N. 2. *Tempore Dioſcoridis inſpiſſabatur calore Solis ad conſiſtentiam Rob.*

N. 3. *Oleum acidulum ex olivis immaturis expreſſum , ob ſaporis affinitatem itidem* Oleum Omphacinum *appellari ſolet* , de quo vide ſupra Olea, claſſ. 1.

Vires. *Inſervit tam Eſculentis , quàm Medicamentis. Refrig.* 2. *ſicc.* 1. *ſubſtantiæ eſt craſſioris , ſaporis acido-acerbi. Uſus præcipui ad hypochondria ardentia, ſtomachi ardorem, (orificio impoſitum) imo calidis morbis omnibus feliciori juvamento eſt , quàm acetum quod præter refrigerandi vim & caliditate acri pollet ſecus , ac omphacium.*

PRÆPARATA.

Syrupus de Agreſta , vide Diſp.

Rob agreſta.

HOFMAN. *Omphacium.*) Eſt ſuccus ex uvis immaturis expreſſus depuratus , & pro uſu in doliis reſervatus.

N. Oleum , quod ex olivis immaturis exprimitur , etiam *Omphacinum* vocari conſuevit , ob ſaporis affinitatem , ideoque videndum eſt , ne confundantur , ſi præſcribantur , vid. *ſup. de Olea.*

Vires. Inſervit tam Medicamentis, quàm cibis; refriger. ſicc. &c. Adſtringit ſaporis acido-acerbi. Unde hujus præcipuus uſus eſt καύμασι hypochondriorum , omnibus calidis affectibus. Ex hac paratur ſyrupus de agreſtâ , hic adſtringit , refrigerat & ſiccat, ventriculum roborat, prægnantium vomitum demulcet , ſitim reſtinguit, choleræ & febribus bilioſis medetur.

¶ CCCXCIV. *Opium.*

Sunt , qui Opii ac Meconii , nomine confundunt & duo uno eodemque habent , ſed malè.

Opium enim lachryma eſt , quæ ſtillavit ex capitibus papaveris , dum matureſcebant , leviter inciſis.

Meconium è contra ſuccus eſt ex iiſdem expreſſus. *Videatur Matth. Cord. Garz. Frag. Bellon. Cord. hiſt.*

Opium triplex eſt.
- 1. Album , affertur ex Cairo, fortè eſt Thebaicum.
- 2. nigrum & durum , ex Aden.
- 3. Flaveſcens magis & mollius , ex Cambaja & Decan.

Colligitur Plinio & Avicennæ ex pap. nigro ...

Turcæ ex albo (docente Bellonio, *lib.* 3. *obſ. cap.* 15.) leviter inciſo eliciunt, quotidianoque uſu ad ℨ ß. vel ℨ j. nomine Maſlac, aſſumunt ad conciliandam ſcilicet animoſitatem. Verùm quia hoc opio caremus (flaveſcens enim id eſſe, leoninorum pilorum modo, ait Bellonius) de opio agemus nobis uſitato, quod vel adulteratum, vel meconium, potiùs, quàm opium.

Præſtantiſſimum habetur nobis uſitatum opium Cabaiſanum, quod ponderoſum, denſum, inflammabile & ardens (non atra tamen flamma) odore ſoporiferum (inſtar papaveris,) ac graveolens, ſapore amarum & acre, colore ad aloën accedens, cùm frangitur, ſplendore quodam nitens, facile ſolutu.

N. 1. *Dignoſcitur ab adulterato, quòd hoc ſi diluatur, liquorem croceo colore tingat, ob Glaucium admiſtum.*

N. 2. *Opium ſeu Meconium noſtrate, ſecundùm Quercetanum, ex papav. noſtrati Extractum.* Vide ſupra in papav.

Vires Opii. *Vim poſſidet ſpiritus commotos, inquietos, ſeditioſoſque compeſcendi, facultatique animali peculiari quadam proprietate torporem inducendi. Unde ſomnus, ſenſibilitatis imminutio, &c. media ſanè maximi ſolaminis, in vigiliis, doloribuſque intenſis. Verum enimverò, nec & ſuis incommodis opium caret, nimirum, præterquam quod excretiones urinæ & fæcum ſupprimat, malignitatem quoque exercere aptum eſt. Hac videlicet livorem artuum, frigidoſque ſudores, reſpirationem parvam, ac difficilem, mentis alienationem, & inducit.* Scribonius. [pruritum crebro uſu inducere obſervatum eſt.]

N. *De caliditate & frigiditate maximè controvertitur. Plurimi tamen cum Recentioribus calidum id probant, inducti amarore, inflammabilitate, acredine, vi exulcerandi, &c. Alii cum majoribus frigidum id demonſtrant, virtuti ſcilicet inſiſtentes narcoticæ, quam obtinet. Diſputatio, me hercle, citra neceſſitatem. Etenim ſtatuatur calidum, reputetur frigidum, quid inde? nec enim in copia adhibetur tanta, ut metuenda, inde inferre poſſit incommoda. Verumtamen calidum potius dicendum eſſe quàm frigidum, potiores evincunt rationes: nec obſtat vis narcotica, utpote quæ non à frigiditate, ſed occulta qualitate procedit. Similem enim ἱδρῶτα observare licet in nonnullis correptis peſte, febribuſve malignis & ardentibus. In quibus ſanè quicunque narcoſin ad frigiditatem referre voluerit, igni frigiditatem attribueret.*

HOFMAN. *Opium.*] κατ' ἐξοχὴν ὄπον ſive ὄπιον vocatum, liquorem denotat ex capitibus deſtillantem papaveris ad dolores placandos & demulcendos egregii valoris. *Luſitanis* eſt *Amfia*; *Turcis Maſlach, Indis Ofium.*

Sunt qui Opii ac Meconii nomina confundunt &c.) Verùm minus rectè, differunt enim diverſo conficiendi modo. *Meconium* enim, teſte *Dioſcoride Lib.* 4. *cap.* 65. Ita præparatur. Papaverum vaſcula cum foliis tundentes torculari exprimunt, mox in mortario teretes paſtillos formant, vocaturque illud meconium. *Quod Ioſ. Quercetanus in Pharmacop. Reſtitut. Cap.* 25. ita conficit. Recip. Capit. papav. fl. rubr. q. v. contunde in mortario marmoreo, affunde vinum generoſum ad duorum digitorum eminentiam, digere in MB. per aliquot dies, ut incipiat rubeſcere. Exime & inſpiſſa. Opium verò juxtà *Dioſcoridem Libr. citat. & ex eo Plinius Libr.* XX. *Cap.* XXIII. hunc in modum præparant, quem adhuc in omnibus etiam regionibus, ubi Opium colligitur, obſervari *teſtatur Bellonius Libr.* 3. *obſerv.* 15. *Iacobus Bontius in Notis ad Garciam &c.* Scilicet Capita Papaveris recentia grandia, quæ intrà ſuam cavitatem ſextarium cum dimidio quæ capere poſſint, immatura tamen & ſucco turgida manè poſt rorem ſolis diſperſum cultello in aſteriſci formâ leviter incidunt, unde liquor lacteus continuò emanans & identidem concreſcens digito in conchulam ſubjectam abſtergitur. Idque tamdiu continuatur, dum vulnus liquorem plorat & ex noviter inciſis recentes lacrymæ coaleſcunt. Pauperes, atteſtante *Jacobo Bontio*, l. a. in Indiâ ex foliis ac ſtolonibus papaveris Opii ſpeciem viliorem excoquunt, quam Soli porrò indurandam exponunt. Hoc Pouſt vocant, quique eo utuntur, contumeliæ ergò Pouſti à ditioribus vocantur, tanquam ſummœnianos ac proletarios dicas. Pauperiores verò in divites convitium regerunt, eos *Affionios* vocantes, tanquam ſi luxuriam ac delicias vellent exprobrare. *Affion* enim vel *Amphion* Arabibus ac Indis *Opium Græcorum* eſt.

Nomine Maſlach aſſumunt &c.) Hoc nihil aliud eſt, quàm ſuccus exſudans ex capitibus papaveris albi inciſis in vigore conſtituti ſuo balſamico & creſcente Lunâ collectus. Formantur inde pilulæ à ℈ß. ad ℈ j. Effectus hujus eſt pro temperamentorum diverſitate. Quibuſdam ſomnia jucunda ex ejus uſu objiciuntur, & choreas pulcherrimarum virginum ſibi imaginantur. Falſum eſt prælium inituros tale quid, quo animoſiores ſe morti opponant, devorare. Imò graviſſimè prohibetur, ne quis prælium ingreſſurus tale quid vel deguſtet, quod mentem perturbet, unde & illis vino interdicitur. Quod autem præliaturis ſtimulum ſubdit, & animum addit, prædeſtinatio eſt, quam de vita & morte hominis ab æterno factam eſſe à Deo ſibi perſuadent. Non deſunt, qui illud Opium eſſe negant, ſed ex cervicariæ ſucco Maſlach parari dicunt. Verùm fallunt hi & falluntur. Nulla enim cervicariæ ſpecies, quæcunque ſit, talem narcoticum præſtat effectum.

Præſtantiſſimum habetur Nobis uſitatum Opium Cambaiſanum.) Pro regionum diverſitate ex quibus Opium ad Nos transfertur triplex colore diſtinctum invenitur, Album ſcilicet ex Cairo: Nigrum & durum ex Adem; flaveſcens magis & mollius ex Cambaja & Decan. Olim præſtans *Opium* miſit regio Thebaica Ægypto contermina, unde Thebaicum dicitur. Hodie ex Cairo Ægypti & Adenâ tractu Arabiæ ad mare rubrum ſito ex Syriâ ac Alexandriâ advehitur. Plurimum ex Indiæ Orientalis Cambaja & Decan in vicinas regiones & exinde in cæteras terræ partes exportatur. Cairus, Syria & Alexandria hodie Mahumetano parent imperio. Sunt, qui Cairi hodie quoque opii collectionem ſinceram fieri volunt. Maximam ejus partem Alexandria adulterat. Illud albicat, hoc autem nigricat, longè igitur vilius eſt Cairiano. Cambaja, ut & Decan, ſunt regiones Indiæ Orientalis fertiliſſimæ & perpetuis commerciis omnium populorum celeberrimæ. In his magna *Opii* ubertas provenit. Hoc mollius eſt & inſtar ſucci roſacei flaveſcit, atque hoc eſt; quod noſtro ſeculo ob frequentiores negotiationes Europæorum in Indiam univerſæ Europæ ſubminiſtratur & in uſum venit.

N. 1. *Dignoſcitur ab adulterato &c.*) *Dioſcor. Libr.* 4. *cap.* 63. *Opium* adulterari dicit vel glaucio, vel gummi, vel agreſtis lactucæ ſucco. Quidam cum ſucco chelidonii temperant. Sed hæc adulteratio facilè cognoſcitur. *D. Autor* ſcribit, ab adulterato ob glaucium admiſtum dignoſci, quod ſi hoc diluatur, liquorem croceo tingat colore. Verùm hic color non certum parit judicium. *Opium* enim *Cambajanum* tincturam ferè croceam oſtendit, ſed glaucium in Cambaja creſcere, nullus ſcriptorum hactenus aſſeruit. Lactucâ agreſti vitiatum ſpirat evanidum, & majorem præ ſe fert aſperitatem, quæ tamen etiam evenire poteſt cuicunque opio. Cui gummi eſt admiſtum, elanguidum & tranſparens eſt. Quod *Opium* à nonnullis ſucco chelidonii interpoletur ex depravata *Serapionis Lectione cap. de Curcumâ* venit, glaucium falsò pro Chelidonio majore habentis.

Vires Opii.) Hoc crudum, nec legitimè præparatum & correctum non caret ſpiritibus animalibus inimicâ & infeſtâ qualitate, ſive intrà corpus adſumptum, ſive externè applicatum, dum dictos animales ſpiritus quaſi ligat, torpidos reddit, & cerebro ac toti nervoſo generi narcoſin infert, id quod vel maximè tam in ſano, quàm morboſo corporis humani ſtatu eluceſcit. Ne tamen ei omnem ſubtrahamus laudem, & notum ſit, illud, quando aliquando nocet, interdum etiam prodeſſe, ſciendum hoc benè præparatum & correctum ſi tempore debito, modo, certis affectibus à perito Medico in uſum vocetur, multijugas obtinere dotes, ut in doloribus, ubi ſuſpicio vel malignitatis vel ſoporoſi affectus non adeſt, *in* diarrhœis, dyſenteriâ, hæmorrhagiâ &c. coërcendis, & aliis affectibus ſopiendis ut infrà audiemus, magnâ cum euphoria adhibeatur, *ut Cl. Iacobus Bontius de Medic. Ind. in not. ad Garc. ab Ortâ* in has ejus laudes erumpere cogatur, inquiens: Si Nobis hîc locorum *de opio ac opiatis* non eſſet proſpectum, fruſtrà in calidiſſimis hiſce regionibus (in quibus homines ſunt fervidiſſimis ac ſubtiliſſimis ſpiritibus omnium actionum autoribus præditi) Medicinam faceremus, choleræ, dyſenteriæ, ac reliquis bilioſis affectibus or-

gaſmo turgentibus, ſed non ſine correctione cum aceto factâ acerrimo, quod *opio* affunditur ad trium digitorum tranſverſorum eminentiam & in Sole digeritur.

N. *De caliditate & frigiditate maximè controvertitur &c.)* Veterum nota eſt ſententia, *Opium* eſſe frigidum ſtatuentium, ab effectu ejus & operationibus. Unde *Dioſcor. Libr. 4. Cap. 65. Opii* virtutes refert ad refrigerationem, incraſſationem & exſiccationem. Idem agnoſcit *Galenus 12. Meth. Med. Cap. 8. Fernelius Libr. 6. Meth. Med. Cap. 5. Iul. Cæſ. Scalig. contrà Cardanum de ſubtilit. Exerc. 140.* Hi omnes *Opium* eſſe frigidæ temperiei ex effectu judicant, eò quod calorem vitalem opprimat, ſomnum profundum inducat, & totum cerebrum omneſque ſenſus ſtupidos reddat. Eidem opinioni etiam ſubſcribit *Scribonius Largus Libr. de compoſ. Medicam. Cap. 48. Et Iohann. Freitag. libr. de Opio cap. 3.* Recentiores contrà calidum eſſe in univerſum ferè omnes pronunciant, vid. *Matthiol. in Dioſcor. Lib. 4. cap. 60. Cl. Sennert. Libr. 6. Prax. Medic. part. 7. cap. 1. D. Autor Noſter. l. c. Leonhardus Iachinus in 9. Rhaſis Cap. 4. Excell. Rolfinck Libr. 4. ſect. 3. chem. in Art. form. redact. Cap. 7. p. 249.* Quorum rationes vid. l. c. Verùm Ego ſtatuo, Opii qualitatem non ex primis, calido, frigido, nec ſecundis amaro & ſulphureo principio metiendam eſſe, ſed virtutem ejus ex ſeminali poteſtate dependere, qua agit, quod à Patre Luminum agere juſſum eſt, *prout Cl. Helmontius loquitur.* Et quidem juxtà Ejus ſingularem partium texturam, figuram, motum, quietem & ſitum, à quibus ſuprà dictæ proveniunt qualitates, pro iſtius adaptatione.

PRÆPARATA.

1. *Extractum Opii Quercetani.*

℞. Opii tenacis (non emarcidi.) q. v. ſcinde in bracteolas tenues & exiguas ac in patina vitreata moderato calore (arenæ) exicca (cavendo fumum) donec in pulverem digitis comminui poſſit & fœtorem amittat. Sic Sulphur fœtidum diſcuſſum, in quo omnis vis narcotica.

℞. Opium hoc Sulphure ſuo narcotico exutum, extrahe ſ. a. Tincturam cum acet. deſtill. fortiſſimo, (vel ſucco Limoniorum) abſtrahe dein menſtruum in MB ad mellaginem ſeu extracti formam. *Hartman. in Croll.*

N. *Faeces, quæ poſt Tincturam extractam remanent, inſervire poſſunt anodynis externis inde concinnandis, v. g. in Podagra, &c.*

2. *Aliud Quercetani Extractum Opii & Hyoſcyami,* quod placet appellare.

2. *Extractum Opii ſuccati.*

℞. Succi ſeu Extracti Hyoſcyami ℥x. (vide Hyoſcyam.) opii præpar. id eſt, ad ignem exiccati, ut dictum ℥x. vel xj. Digerantur lento calore cinerum. Sic attrahit opium tantum ſucci, quantum ſufficit, quod reſiduum erit ab attractione, ſeorſim ſeparabitur per inclinationem & exhalationem. Ex eo autem, quod coagulatum eſt, extrahe Tincturam cum ſucco Limoniorum ſ. a. donec animadverteris ſuccum non amplius colorari. Tinctos liquores decantatos digere denuò, ut craſſiores fæces ſubſideant, quas ſecerne.

N. *Laudanum opiatum majus Quercetani ingreditur.*

3. *Extractum Opii Angeli de Sala.*

℞. Opii in fruſtula conciſi ℔ ß. humectetur aceto roſ. ℥ij. vel iij. atque exponatur igni in ſartagine ferreâ, continuò agitando ut liqueſcat, vaporque opii Sulphureus ac noxius unà cum 🜊 in auram abeat, opiumque refrigeratum friari ac pulveriſari queat.

N. *Ignis cautè adminiſtrandus, ne ἐμπύρευμα contrahat.*

Hinc ℞. opium illud pulveriſatum 🜊 roſ. ℔ iij. ſtent in calore arenæ (ſaltem aliquot horis) ut ſolvatur, dein cola per colum linteum cum expreſſione ac coagula. Hinc ſolve denuò in Q. E. Sambuci rectificatiſſima: clarifica cum albo ovi, ac inſpiſſa ad conſiſtentiam pilulis aptam.

N. *Sal 🜊 roſ. operationem opii (cum quo jungitur) non modò mitiorem reddit, ſed & vim ejus diaphoreticam confortat, ut vel ſudor haud ſine levamine ſubſequatur.*

4. *Extractum Opii Crollianum.*

℞. Opii (purgati prius in liquore hyſſopi, vel aqua ♎lata,) q. v. extrahe ſ. a. cum 🜈 decanta & abſtrahe.

N. *Crolliana hac extractio non ſine ratione reprehenſionem incurrit, quia 1. Sulphur illud, in quo vis narcotica latitat, humanæ naturæ inimica, per* 🜈 *tenuius ſubtilius, adeoque ferocius redditum. Laudani compoſitionem deteriorem facit. 2. Spiritus vini ſuâ naturâ nihil præter Sulphur extrahit, ſale intacto, quod potiſſimùm tamen requirimus. Præſtat itaque cum aceto extrahere, quàm cum* 🜈. Hartman. in Croll. Brendel.

5. *Laudanum Opiatum.*

Laudanum opiatum, nihil aliud eſt quàm Extractum Opii admixtione alexipharmacorum, cordialiumve, & ſim. correctum. Dicitur autem Laudanum, quaſi laudatum medicamentum, ob inſignes operationes, quas vel in graviſſimis morbis præſtat, quales ſunt 1. dolores ſedare. 2. ſomnum inducere, 3. omnes fluxiones ſiſtere. 4. ardorem mitigare. 5. Naturam confortare, inquietos ſpiritus in Phrenitide, Arthritide, Epilepſia, & ſim. compeſcere. Variæ porro laudani hujus deſcriptiones circumferuntur, quarum tamen præcipuæ ſunt ſequentes.

6. *Laudanum Opiatum.*

℞. Extract. Opii (Quercet. vel Salæ) liquidi adhuc inſtar mellis ℥j. Magiſter. vel ſal. corallor. perlar. ana ʒß. Extract. croci (cum 🜈 facti) ʒij. M. omnia diligenter & ſerva. In fine addi poſſunt aliquot guttulæ ol. caryophyllorum.

N. *Alii ſpir.* 🜖 *admiſcent.*

Hoc Laudanum eſt pene inculpabile & ſecurè ſine omni alicujus peregrinæ affectionis metu poteſt adminiſtrari.

Doſis à gr. ij. ad iij. *Hartman. in Croll.*

7. *Laudanum Opiatum Querc.*

℞. Extr. ſeu Eſſent. Opii, ℥ij.
Extr. Croc. (cum aq. Limon. fact.) ℥j.

His contuſis adde

Pulv. Hyacinthor.
Corallor. ana ʒiß.
Terræ ſigill. ver. ʒj.
Bezoard. ver. (ſ. Extracti Bezoardici.) *V. lib. 2 cap. 57.*
Unicornu.
Ambr. gryſ. ana ℈ij.

M. exactè, continuò agitando ad △ lentum, donec ex materia frigefacta pilulæ formari poſſunt.

Vires. *Inſignes ac ſuſpiciendas percipies hujus anodyni affectus, quod te ſpe nunquam fruſtrabit. Nam*

confer

confert citra molestiam & cerebri ullam perturbationem, adversus omnis generis dolores, à quacunque causa subortos contra omnes hæmorrhagias, in quacunque corporis parte fuerint, contra omnes defluxiones & fluores ventris, dysentericos, hepaticos, liententericos, & sim. ad inducendam gratam tranquillitatem in febribus ardentibus, in quibus ipse rationis sensus læditur, & in phrenesin æger plerumque delabitur.

Dosis pilula una ac altera magnitudine grani piperis. *Querc. in Pharm. Rest. c. 25.*

8. *Aliud laudanum Opiatum Quercetani*, quod libet appellare.

8. *Laudanum Opiatum majus Querc.*

℞. Extract. Bezoard. Quercetan. (nondum inspiss. sat.) *Dosi ut l. 2. c. 57.*

Extract. Croci ex croc. ℥ iv. cum 🜄 quat ex succo Limon. vel pomor. redolent. acuata cum ⊕, vel 🜍 Sulphur.

Extr. Myrrhæ ac mumiæ, (ut sequitur.)

Extr. Opii succati (quale & quantum supra paratum,) sc. ʒ vj.

Misce & lento △e redigantur ad consistentiam mellis.

Dein adde

Succin. Citrin. præparat. (id est, super quo 🜅 opt. aliquoties (4.) deflagrarit.) ℈ iv.
Sal. Perlarum.
Corallorum. ana ʒ ij.
Terræ sigill. opt. ʒ i ß.
Pulv. Bezoard. ver.
Off. de C. C.
Unicorn. ver. ana ʒ j.
Ambr. gryf. ʒß.
Mis. opt. in fine addendo,
🜍 Anis.
Fœnic. anagr. xij. vel xv.
serva pro usu.

Dosis, est magnitudo piperis, vel gr. ij. iij.

Extractum Myrrhæ ac Mumiæ fit.

℞. Utriusque ana ʒß. dissolve in hydromelite vinolo ad △m, trajiceque calidè per chartam, quia viscosa est solutio.

9. *Aliud Laudanum Opiatum, Anodynum specificum Paracelsi.*

℞. Opii Thebaic. ℥ j.
Succ. aurant. acid.
Cydon. ana ʒ vj. (alii addunt & 🜄 spermat. Ranar. tantundem.
Cinamom.
Caryophyll.
Croci or. ana ʒß.

F. digestio leni calore Solis vel fornacis per ☒m, dein exprimantur & imponantur iterum:

Moschi ℈ ß.
Ambræ ℈ iv.
Magist. Corall.
Perlar. ana ʒß.
Misce digereque iterum per ☒m.
postea adde
Quint. Essent. auri ʒ ß.
Misce exactè.

N. *Hartmannus omissa Q. E. auri remanentiam incinerare, atque Sal inde extractum priori mixturæ admiscere jubet.*

Vires. *Anodynum specificum est Paracelsi ad auferendum quoscunque dolores internos & externos.* Hartman. in Croll. Sala in Opiolog.

10. *Aliud.*

Nepenthes Aureum Angeli Salæ.

℞. Extr. Opii (Salæ) ʒ ß.
Croci (ut in laudan. opiat. major.) ℥ ij.
Lap. Bezoard. seu Tinctur. auri. ℈ ij.
Resin. ligni aloës.
Ambr. gryf. opt. ana ℈ j.

Misce & incorporentur simul in vase vitreo, eoque bene clauso serventur. *Sala in Opiologia.*

11. *Laudanum Opiatum Crollii.*

℞. Opii Thebaic. ℥ iij. purgetur in 🜄 hyssop. dein extrahatur cum Spir. Vin.

℞. Succ. Hyoscyam. debito tempore collecti, & in ☉ inspiss. ℥ i ß. F. Extractio cum 🜅.

℞. Spec. Diambræ.
Diamosch. ana ℥ ij ß.
F. Extract.

Hisce extractis per ☒ses 2. digestis admisce.
Mumiæ transmar. ʒ ß.
Sal. Perlar.
Corall. ana ʒ iij.
Liquor. succin. per alcohol vini extract.
Off. de Corde Cervi.
Lap. Bezoard.
Unicor. animal. vel mineral. ana ʒ j.
Moschi.
Ambræ, ana ℈ j.

Et in defectu genuini auri potabilis, nullis corrosivis inquinati, addantur in fine.
🜍 Anisi.
Carui.
Arantior.
Citrior.
Nucist.
Caryophyll.
Cinamom.
Succin. ana gr. xij.
F. Massa pilularis.

N. 1. *Radices & Cortices Hyoscyami juniores recentes, (abjecto interno trunco lignoso,) colliguntur ☉ & ☾ existentibus vel in ♈, vel in ♎ ante plenilunium. Alii colligunt, si fieri possit, in ipsa hora, quando ☾ in dictis signis renovatur. Expressus succus depuratus inspissatur ad consist. mellis, dein extrahitur cum Spir. Vini inspissaturque l. △.*

N. 2. *Succus Hyoscyami & Opium (antequam reliquis misceantur,) prius rejiciant sua Sulphura, & venena noxia, (quæ spumæ instar superficiem petunt.)*

N. 3. *Pro mulieribus propter suffocationem matricis omittantur Moschus & Ambra, vel corrigitur adjectione granorum aliquot Castorei.*

N. 4. *Ex remanentia incinerata Sal extractum mixturæ misceatur.*

N. 5. *Extractiones illæ digerantur per menses 2. dein abstrahatur 🜅, addanturque pulveres.*

N. 6. *Oleis, quia difficulter extracto miscentur, prius invicem mixtis, aliquot guttæ 🜅 affundi solent, & diligenter commisceri, ita facilè compositioni miscentur.*

N. 7. Compositio lenissimo calore per mensem fermentari poterit.
Dosis à gr. ij. ad iiij.

12. *Laudanum Opiatum Clar. Sennerti.*

♃. Opii purific. ℥ j. F. Extr. cum ∇.
♃. Spec. Diambr. ℥ j. F. Extr. itidem cum ∇.
Hinc affundantur Extracto Opii, (ad syr. consist. inspissato,) Tincturæ Diambræ pars dimidia & succ. extr. rec. purific. ʒ vj. stent in digestione ♂ 20. sæpius agitentur, ubi ∇ maxima pars exhalaverit.

Adde

Extr. Castor.
Solut. Corall.
Perlar. ana ʒ ß.
Essent. Croci ℈ j.

Affund. Tincturæ Diambræ reliquum, lentoque △, ∇ exhalet.

Sub finem adde

♂ Citri.
Cinamom.
Caryophyll. ana gr. iij.
F. Massa instar Extracti.

Dimidiæ parti adde

Moschi,
Ambræ ana gr. vj.
Reliquum reservetur pro fœminis.

13. *Laudanum simplex Plateri.*

Laudanum simplex habetur in observ. Plateri p. 455. ex ʒ j. bdell. in succo plantag. emolliti & ℈ j. opii in ∇ soluti. F. massula, cujus dosis gr. vj.
♃. Opii super lamina ferrea exiccat. ʒ ij.
Styrac. calamit.
Labdan. an. ʒ ß.
Ol. caryoph. gutt. iiij.
Malaxentur in mortario calido & formentur pilulæ magnitudinis pisi pondere gr. 4. aut 5. detur unica.

14. *Laudanum liquidum.*

Fit ex opii deficcat. super lamina ferrea ℥ ß.
∇ opt. rectif. ℥ vj.
-^- ⊕ opt. ʒ ß.
Croci Angelic.
Specierum diambr.
Diaromat. rof. ana ℈ iiij.
Ambr. grys. ʒ ß.
Infundantur simul matracio clauso, digerantur calore lento per 20. ♂ continuos, coletur per chartam & colatura servetur. Est iis accommodatum, qui pilulas sumere nequeunt.
Dosis à gr. 4. ad 8. &c.
[Laudani Cydoniati liquidi meminit celeberrimus Willis in Pharmac. Rational. exhibitis g. xxiv. in dysent.]

15. *Laudanum solidum S. Closs.*

Totum Laudanorum artificium consistit in correctione opii, quæ fit per diutinam digestionem in Acet. destill. (sp. 8. dierum) quæ ter cum novo Acet. destill. repetenda venit, abstrahatur postea Acet. destill. à tincto liquore ad consistent. Extracti,

♃ Extracti Opiatici ℥ ij.
Croci (in p. 8. aq. rof. & spir. vin. parte unâ facti) ℥ ß.
Castor. eodem modo parati ℥ j.
Extr. spec. Diambr.
Diamarg. frig. &
Diamosc. dulc. in Acet. destill. mixtim parat. ℥ iiij.
Magisterii corallini ⊕-lati ʒ vj. M. ut artis est. Servetur in vitro ad dimidias solùm pleno qua post paucas horas fermentari incipit, quod dum fit, agitetur sæpè spatulâ ligneâ.
Dos. gr. iij.
N. Essentia & cætera omnia quæ vulgariter Laudanis adduntur, pretium potius, quàm virtutes augent.

16. *Laudanum pectorale valde excellens Ang. Salæ attributum.*

♃. Extract. Opii liquidi in part. iij. ∇, & parte I. aq. rof. per digestionem 3. ♂ in B. parati ℥ j.
Croci.
Florum Sulphur. Benzoinat.
Aloës lucid.
Myrrh. el. ana ʒ ij. pulverisentur & M. calidè, addendo spiritus Sal. com. ʒ j. (ad promovendam fermentationem.)
Hoc Laudanum tutissimè exhibetur phthisicis à Catarrho, Asthmaticis tussientibus, cum extracto succi glyzyrrh. in Epilepsia aërea cum sanguinis effervescentiâ, hæmorrhagiâ, capitis dolore. In dentium dolore dissolvitur in ♃ & applicatur denti. *Dos. eadem cum superiori.*
N. Pluresinsuper Laudanorum descriptiones passim reperiuntur, ut in Alchymia Libavii, l. 2. c. 1. in Opiolog. Cl. Dn. D. Winckleri, Freytagii, & sim. quò curiosum Lectorem remittimus.
12. *Pilulæ Narcoticæ Plateri.* Vid. l. 2. c. 74.

HOFMAN. *Præparata.* 1. *Extractum Opii Quercet.* 2. *Extractum Opii Angeli de Sala*, 3. *Laudanum Opiatum Quercet. Crollii. Cl. Sennerti. S. Clossai &c.*) Posthabitis omnibus *Opium* corrigendi & extrahendi communibus processibus, qui in tostione & extractione cum aceto, succo Citri vel Limonum, spiritu vitrioli, sp. vini &c. Consistunt, prout & *D. Autoris* descriptiones tradunt, convenientior sanè non habetur eo, atque qui ab *Excell. D. Ioele Langelotto* communicatur in Epistolâ ad præcellentissimos Naturæ Curiosos de quibusdam in chemiâ prætermissis, cujus etiam aliquot ante annos abhinc mentionem fecit *Thomas Bartholinus Centur. 3. in Epistol. Medicin.* 45. & peragitur adminiculo fermentationis cum succo cydoniorum. Ubi, si quis corpori humano noxiam qualitatem Opii ex Sulphure ejus volatili ac fœtido emanantem forsan in dubium vocare velit elaborando hunc processum proprio expertus damno, cautior in posterum in contradicendo & refutando *Cl. Zwelferum fiet.* Sequenti autem modo elaboratur. Rec. Opii Theb. in particulas conscissi ℔ j. affunde ei in cucurbitâ humili succi cydoniorum benè maturorum recentissimi ℔ x. adde Salis Tartari puri albiss. & sicci ℥ j. expone leni calori per diem unum aut alterum, usque dum bullæ quædam appareant, tunc adde istius promovendæ causâ Sacchari pulverisati ℥ iv. porrò cum caloris gradum observa, quem fermentatio requirit, sic satis benè etiam procedet, videbis opium vehementer attolli & resolvi per minima; Cave verò à sulphure narcotico graveolenti, quod tunc solet exspirare, quod Mihi cum prius conficerem, obtusum capitis dolorem cum somnolentiâ induxit, quod cautior postmodum factus, cùm secundâ vice præpararem, devitavi. Videbis quoque partem impuri volatilis spumosi superiora petere, partem verò magis terrestrem in fundo cucurbitæ subsidere, tandem in medio consistet purior pars liquor rubini instar pellucidus, quem cautè separabis & debitâ destillatione ad mellaginem inspissabis. Hanc denuò sp. vini alkoholisato dissolvas & filtres ac per mensem digeras, ut, quicquid adhuc crudi inest, cœlesti illo igne maturetur. Spiritus ad justam consistentiam abstrahatur. Hæc *Essentia* est Medicamentum tutum ac immune à vulgi dicteriis, imo polychrestum

ti, reftum *Hæc de Langelott. l. a.* Nec jufta eft quorundam de hoc medicamine cenfura, primò, fi opium cum fucco cydoniorum extrahitur, hujus extractum proprium majoris cum extracto opii ponderis fieri, quod vires iftius imminuat; prætereà fieri roob cydoniorum opiatum. Deinde ab additione falis tartari verendam effe fermentationis annihilationem, & facilè poftea ob Sal tartari diffluere opium, fi ad pilularum redigatur confiftentiam. Verùm Sal tartari in hâc operatione inhibere fermentationem experientiæ repugnat, & facilè hanc cenfuram fubterfugiemus, fi fermentatum jam cum fucco cydoniorum opium denuò cum fp. vini rectificato folvamus, filtremus, ac poft novam circulationem inftitutam demum ad juftam confiftentiam extracti redigamus.

N. Qui fimplici diffolutione ac digeftione cum fp. vini factâ funt contenti in Opii correctione, videant, quomodo fymptomatibus ab ejus ufu provenientibus ex affe fatisfacere queant non minus rationem de his reddendo, quàm ea mitigando, ut circumfpectum ac longâ experientiâ peritum Medicum praxis docuit.

Hujus vires ferè funt incomparabiles & fe extendunt ad omne Morborum genus (exceptis foporofis, febrium ardentium & malignarum vigore, item afthmate, hydrope & omnibus affectibus, ubi fpiritus oppreffionem patiuntur) dum Archéum inordinato motu peccantem fedat, viribus defectam Naturam reficit, doloribus & vigiliis confumptam placidâ quiete refocillat, vel lympham, liquorem nervofum & maffam fanguineam nimium effervefcentes compefcit, vel fpiritus paulò concitatiores ad temperiem reducit. vid. *Baconum de Verulamio in tr. de vitâ & morte*

Datur vel per fe in appropriato vehiculo à gr. ß. j. ij. iij. iv. &c. vel cum alio admixto, & tunc dofis extenditur ad plures guttas. In hemicraniâ, colicâ, calculo, arthritide vagâ & fixâ, febrium ardentium initio, &c. Cum fale volatili tartari, C C. ✱ &c. Item in calculo cum Terrâ foliatâ folutâ, tincturâ Salis tartari &c.

¶ CCCXCV. Opopanax.

Ὀποπάναξ, *Diofcorid.* Opopanax. Gummeus eft fuccus ex panacis heraclei fauciata radice effluens ac concrefcens.

Dicitur Opopanax & Opopanacum, *Cord. hift. Cef.* Planta autem infignitur, πάνακες ἡρακλεῖον, *Diofcorid.* Panaces Heracleum, *Matthiol. Caft.* Panax Heracleum, *Lob. Dod. Ger. Pan.* Herculeum, *Cæfalp.* primum, *Tab.* Panax Sphondylii folii, C.B. 2.

Vires. *Calf. 3. ficc. 2. emollit, digerit, flatus difcutit, purgat pituitam, craffam & lentam, à partibus remotis, cerebro, nervis, fenforiis, juncturis, Thorace, (de quo Claff. 4.) uvulæ delapfæ opitulatur (fuffitu in os immiffo.)*

N. *Signa bonitatis, color extus flavus, intus albus, aut fubflavus, fapor valde amarus, odor gravis confiftentia pinguis, facilè in aqua folubilis, levis, tenera, friabilis, galbani inftar lactefcens, dum folvitur ad lacteum liquorem propius accedens. Improbatur Opopanax niger ac mollis.*

PRÆPARATA.

[Pilulæ de Opopanace rari ufus.]

Opopanax, ftyrax calam. bdell. labdan. oleum fed paucum profundunt.

Hofman. *Opopanax.*) Eft fuccus gummofus ex radice panacis heraclei vulneratâ emanans potiffimùm æftate, ad ufus plurimos commendabilis, ut vocabulum plantæ, ex quâ deftillat, innuit. Panax enim, unde & Panacea, omnem curat Morbum vel omnibus Mede am fubminiftrat.

N. Plus de aqueâ, quàm refinosâ fubftantiâ poffidet.

P.

¶ CCCXCVI. Piffafphaltos.

Πισσασφαλτος, Πισσασφαλτον, Nativum Erdwachs. Afphaltos. *Afphaltus, Earthwax,* or *Jewes Bitumen.* Afphaltus, of Aertwas of Jodepick. Factitium.

Nativum defcribitur à Diofcoride, quod nafcatur in Apollonia Epirotar. Item quod ex Cerauniis montibus devolvatur, & impetu fluminis raptum rurfus æftu in littus expuatur, ibique concrefcat. Hac ratione nihil aliud effe videtur quàm ἄσφαλτος, de qua l. 3.

Factitium, eft compofitum quid feu mixtura ex pice ac bitumine (unde & nomen accepit) videturque id effe, quod noftrates ἄσφαλτον, vocitant, feu bitumen Iudaicum.

N. *Sunt qui Piffafphalton mumiam Arabum dicunt, de quo lib. 5. in homine.*

Vires. *Calf. 3. & ficc. 2. dolores capitis aliifque ejus morbis à frigiditate obortis medetur.*

¶ CCCXCVII. Pix.

Πίσσα, Pix, Pech. *Pitch* or *Pick.* Pik. Eft pars Refinofa ex accenfis tædis, id eft, arboribus refinofis per fenectutem nimiâ pinguedine q. ftrangulatis, colliquata.

Modus fiendi rufticis committitur, qui in nonnullis locis, ubi arbores refinofæ abundant, inde victum lucrantur: fitque ad modum quo deftillatio per defcenfum fieri folet. Rogus fcilicet tædarum refinofarum contegitur undique termitibus terræ, ne qua exhalatio fieri queat: hinc fubdunt ignem per foramen relictum, quo fit ut refinofa pars colliquata in canales affabrè fubditos effluat, initio liquidior, hinc craffior, ultimò craffiffima. Affertur autem copiosè ex Finlandia, ubi rogos ejufmodi plures non citra oblectationem vice unâ & eâdem confpexi, abietem enim ac Pinum copiosè illa alit.

Dicitur Pix liquida Piffelæon, *Diofcor.*

N. *Arbores refinofæ funt imprimis Pinus, Abies, Terebinthus, Cedrus.*

Pix illa ubi denuò coctione purgatur, feu fi mavis dephlegmatur, craffefcit magis ac magis, diciturque Pix ficca, Palimpiffa, Pix navalis (quòd navibus picandis, adhibeatur,) non quòd à navibus maritimis detrafa fit, quippe hæc appellatur Zopiffa.

Vires. *Ut refinam fapit, ita & refinarum Vires obtinet, idque eo magis, quo liquidior pix fuerit, ficca enim exiccat fortius: facultatis itaque pix liquida eft calfacientis, difcutientis, mollientis, digerentis, anodynæ, &c.*

PRÆPARATA.

Ol. ftillat. Fit l. c. per Ret. per fe, vel addito fabulo.

Vires. *Maximè prodeft ad vulnera capitis, ad puncturas ex causâ frigida egregiè facit.*

N. *Multum olei fundit.*

[*Aqua picis arthriticis doloribus utilis dicitur.*]

R.

¶ CCCXCVIII. Refina Terebinthi f. Terebinthina Cypria.

Terebinthina in officinis Refina eft liquidiufcula, referens balfamum five oleum craffiufculum, colore ex albo flavefcens, fapore acris, lenta, cutique tenaciter adhærens. Eftque duplicis generis. Refina fcilicet Terebinthi & Refina Laricis. Refina Terebinthi ῥητίνη τερμινθίνη. Refina Terebinthina (Avicennæ gluten Albotin) eft ea quam officinæ Terebinthinam Cypriam, Venetam, Paracelfus Lorchet appellat. Terebinthina Refina, *Matth.* Ter. vera, C.B. 1.

Optima cenfetur clara, pellucida alba, vitrei coloris in cæruleum vergentis, acris & odorata. Præfertur item quæ ex Chio Infula affertur, poft hanc Lybica, tùm Pontica; tandem Cypria, Syriaca, Judaica, Arabica. Terebinthus arbor eft mediocris magnitudinis, in

in plurimis regionibus sponte familiaris, v. g. in Hispania, Syria, Sicilia, &c.

N. *Terebinthinam veram officinis esse ignotam autumat Clusius, officinalemque esse resinam abiegnam è nove llis abietibus collectam.* Vide sis class. 1. in abiete.

Vires. *Facultates Terebinthinæ ex lib. 2. sub titulo de Resinis huc referre licet. Excellit enim Terebinthina præ reliquis Resinis, unde & facultatibus præpollet. Confert intrinsecus, præcipuè in tussi aliisque pulmonum affectibus (cum melle,) in urina ac alvo cienda: convenit Epati, Lieni, Renibus, Vesicæ, expectorationi purulentæ ac phthisi incipienti succurrit, calculum pellit, arthriticos affectus juvat, uterum à saburra liberat. Extrinsecus usitatior est terebinthina laricea quæ hujus vicaria in defectu esse potest, viribus iisdem pollens, sed imbecillioribus.*

N. 1. *Lavari solet in aquâ appropriata & hinc exhiberi.*

N. 2. *Exhiberi potest 1. per se, placentulis, quas oblatas vocant, involuta. 2. In aqueo liquore, adjecto cantillo Vitelli ovi, sic aqueum scilicet exhibet liquorem. 3. Inspissat aliquantulum & in pilulas redacta. Verùm ob evanescentiam Spiritus præstant modi priores, vel si placet, formentur modo sequenti.*

Pilulæ de Terebinthina cum Rhab.

Pilulæ Podagricæ.

♃. Terebinth. Cypr. ℥j. coq. in ▽ chamæpyt. dum albescat, hinc adde Rhab. opt. pulv. ʒvj.
Iv. arthetic.
Succin. alb. ana ʒij.
Glycyrrhiz. ʒj.
M. & F. Massa.

Vires. *Faciunt ad removendam materiam calculi & podagræ.*

Dosis ʒß. ad ʒj. &c. *Cl. Greg. Horst. part. 2. lib. observ.*

N. *Crato easdem habet, sed paulo secus, cons.* 143.

HOFMAN. *Resina Terebinthi seu Terebinthina Cypria.*) Vera *Terebinthina* ex Terebintho Arbore habetur & ex Chio insulâ defertur, chia inde appellata. Post hanc *Lybica* probatur, deinde *Pontica. Veneta Terebinthina* non *Terebinthi Arboris*, sed *veræ Abietinis* resina est, licet vulgari sit elegantior.

Terebinthus est arbor contorta, fruticosa & mediocris magnitudinis, caudice crasso, ramis multis, oblongis, foliis fraxini modo longis, sed crassioribus & pinguioribus, flores admodum parvi sunt, muscosi & purpurascentes, fructus exigui baccarum ritu racematim cohærentes, rotundi, oblongi, pingues ac resinosi, odore grati.

Nascitur copiosa in Chio, Cypro, Syria, circà Idam ac Macedoniam.

Vires.) Hæc *Terebinthina Cypria* reliquis præfertur resinis ob facultates & vires, quas præstat egregias in tussi & aliis pulmonum affectibus diuretica, juxtà ac alviduca est, Unde in internis exulcerationibus ventriculi, intestinorum, Epatis ac lienis &c. notabilis est energiæ, exhibita cum vitello ovi soluta in brodio calido, item in formâ pilulari. Vid. ex hac destillatam Aquam Nephriticam D. R. in Thesaur. nostro Pharmaceutico annexo sect. 1. Num. 52.

¶ CCCXCIX. *Resina Laricis, s. Terebinthina vulgaris.*

Resina Laricis est, quam Terebinthinam vulgarem seu Terebinthinam simpliciter ita dictam, vocant. Hæc quantò Terebinthinæ priori similior, tantò quoque præstantior æstimatur, adeoque optima, quæ purissima, odoratissima, aliquantum translucida, & quæ in tincto digito contumaciter & æqualiter diffluit.

Vires. *Calfac. emollit, abstergit. Usus præcipuus intrinsecus in pulmonibus expurgandis, in Gonorrhæa sistenda (cum ▽ plantag. ac succino,) urinam ac alvum ciet. Extrinsecus Chirurgis usitatissima est, ferèque in Emplastris omnibus adhibetur, movet enim pus, maturat, scabiei cutis medetur.*

N. *Sunt qui Terebinthinam, in cerevisia infundunt atque simul defervere sinunt, pro potu ordinari in præservatione calculi, viscerumque obstructionibus.*

PRÆPARATA.

Ex Terebinthina sola vulgari fieri solent, ad quem modum tamen & reliqua tractari poterunt.

Suntque 1. *Spiritus Terebinthinæ.* 2. *Oleum Terebinthinæ.* 3. *Balsamus Terebinthinæ.*	*Horum præparationes* Vide l. 2. de oleis.

N. *Oleum ac Balsamus raro seorsim, crebro conjunctim extant.*

4. *Colophonia.*

Vires. *Spiritus calfacit, siccat, attenuat, urinam ciet, tartaream mucilaginem resolvit. Hinc confert in tussi, aliisque Pulmonum affectibus tartareis, in Lienis & uteri obstructione, in calculo Renum & Vesicæ, in stranguria, gonorrhæa virulenta, ulceribus penis ex lue venerea.*

Dosis à gr. iij. ad vj. & ultra.

N. *Urinæ odorem Violaceum conciliat.*

Balsamus calfacit, attenuat, mundificat, consolidat. Hinc adhibetur feliciter membris frigore rigidis, tumoribus scirrhosis, vulneribus inveteratis ac putridis, gangrænæ, fissuris pedum à frigore oriundis (pernionibus) quas efficaciter curare creditur.

N. *Cunrad.* Kunrath *commendat summè Spiritum Terebinth. mellitum, cujus guttulas 4. 5. 6. in liquore convenienti quotidie ad calculum Renum & Vesicæ atterendum. Parat ex mellis puri part. 2. & Terebinth. p. 1. mixtis exactè & per Ret. vel* ✕✕ *destillatis.*

5. *Oleum cæruleum Terebinth.*

Fit S. S. S. in Vesica cupreâ ex scobe radicum pinguium abietinarum cum flore chamom. affusâ aq. q. s. fermententur per dies aliquot, donec Tereb. abieti inhærens tincturam ♀is ad se attraxerit, quam in olei ejus prolectatione secum in ✕✕ rapit, sibique per omnia miscet. *Est vulnerarium incomparabile, si Thurnheusero creditur.*

6. *Tinctura Terebinth.*

Evaporet ol. flavum illius leniter in scutella, dum restet Colophonia rubentissima, è qua tinctura cum ▽ trahitur, eoque remoto balsamus relinquitur, quo renes inunguntur in doloribus.

7. *Sal volatile Tereb. purgant.*

Describ. in Myroth. Fabri.

8. *Pilulæ de Terebinthina cum Rhabarb.*

♃. Therebinth. cypr. ℥j.
Coq. in aq. chamæpytis dum albescat,
Hinc adde Rhabarb. opt. pulv. ʒvj.
Ivæ arthetic.
Succin. alb. ana ʒij.
Extr. Glycyrrhiz. ʒj.
M. F. Massa.

N. *Crato aliquot hujusmodi descriptiones exhibet, atque Rhabarbarum in minori quantitate immiscet.*

Vires. *Commendantur in præservatione arthritidis, calculi, &c. Assumuntur singulis trimestribus, &c.*

Dosis ad ʒj.

Greg. Horst, *lib.* 1. *observ.*

HOFMAN.

HOFMAN. *Resina laricis* seu *Terebinthina vulgaris.*) Hæc ex Larice ſponte ſua deſtillat, & magna ſæpè copia, Terebinthinæ priori viribus nihil cedens.

Vires. Calefac. emollit, abſtergit, &c.) Unde uſus Ejus præcipuus internus eſt in pulmonibus expurgandis; gonorrhœa ſiſtenda, in præſervatione calculi &c. Hæc teſte *Foreſto libr. 24. obſ. 28.* potius facit ad calculi præſervationem, quam ad ejus curationem. Cujus egregium habetur exemplum apud *Amatum Luſitanum Centur. 2. Curat. 68.* de Monacho quodam, qui hanc ſingulis diebus magnitudine nucis caſtaneæ cum Saccharo deglutiebat, & intra ſex menſium ſpatium ab hoc malo liber evaſit. Quare autem hæc frequenter uſurpata, ut Reliqua diuretica, non nocent, hanc cauſam reddit Gregorius Horſtius decad. 8. quæſt. 1. de calculo Renum & veſicæ affect. quia caliditas hujus temperata, membris coctioni dicatis amica. Aliam reddit. *Cl. Riverius Tom. 1. Prax. Libr. 8 cap. 1.* quia *Terebinthina* urinas movendo ſimul alvum laxat, ita ut craſſiores humores per alvum deturbentur, qui ab aliis diureticis ad renes deducerentur.

Ex hac præparantur 1. Aqua. 2. Spiritus. 3. Oleum. 4. Balſamus. 5. Tinctura &c.) *Horum præparationes vid. ſuprà libr. de Oleis & in Theſaur. Pharmaceutic. annexo ſect. 1. n. 53. & 54. Aquam contra Gonorrhæam D. F. H.*

Vires. Spiritus calefacit, ſiccat, attenuat, &c.) diureticus eſt & lithontripticus, confert etiam in tuſſi, aſthmate & aliis pulmonum affectibus, in gonorrhœâ, ſtranguriâ, item in dyſenteriâ non poſtremas obtinet laudes *teſte Petræo in Noſolog. p. 104.* inſignem enim vim Balſamicam, prout & *Oleum* obtinet anodynam, reſolutivam & emollientem. Ex *oleo* agyrtæ balſamum ſuum Sulphuris conficiunt, pretio quidem inferiorem vero balſamo Sulphuris, ſed non virtute. Ingreditur etiam *Elixir vitæ meum balſamicum*, & Balſamum Hiſpanicum ſect. IV. n. XI. Theſauri Pharmaceutici annexi.

N. Oleum Terebinthinæ commune cum oleo Vitrioli mixtum cum æquali vel dupla quantitate, & ex parva retorta vitrea deſtillatum, notabilem Sulphuris ſuppeditat copiam.

N. Acetum etiam ex Terebinthina per deſtillationem elicitur, poſtquàm oleum acceperis, colophonia ſubſidente, quæ etiam per retortam deſtillata in acidum abit liquorem. Ex reſiduo Tinctura cum ſp. vini elici poteſt.

S.

¶ CCCC. Saccharum.

Σάκχαρ, σάκχαρον, μέλι καλάμινον, ἅλς Ἰνδικος, Sac-char, Saccharum, Zuccharum, Zacchar, Zaccha-um, Succharum, mel Harundinaceum, mel Can-æ. *Arabib.* Zazar, Sudur. Sutter, Germ. Zucker. Du Sucre. *Sugar.* Suyker. *Vid. Matthiol.*

Succus eſt plantæ cujuſdam arundinaceæ, non ſo-ùm in India, ſed in multis Aſiæ & Africæ locis, quin mo & in Europæ quibuſdam Regionibus vernacu-æ.

Exhibet autem Saccharum, partim inciſione Trun-i, unde Saccharum inſtar Lachrymæ extillat, quod arum eſt, partim elixatione potiſſimùm medullæ ac adicis, donec ſ. ſaccharum in fundo inſtar ſalis con-reverit.

Planta illa ſaccharifera inſcribitur Arundo ſaccha-ifera, C. B. 2. ſcil. inter arundines Indicas. Arundo acchatata, *Dalech in D.* Arundo ſaccharina Indica, *Lob.* Ar. & Calamus Saccharinus, *Lob.*

N. *Sunt qui ſaccharum Veteribus incognitum fuiſſe ſtatuunt, ſed falſo. Mentionem enim ſacchari faciunt, ſed nomine mellis in cannis concreti, mellis arundinacei,* Galen. 8. Meth. & 7. ſimpl. Dioſcor. l. 2. c. 75. *Hinc* Paulus Ægineta, l. 7. c. 3. *Salem Indicum vocare videur, quòd interdiu ſuperveniente Solis calore induretur & concretum Salis effigiem referat. His* 3 *adſtipulatur Plinius* l. 14. c. 18. *Sic & Avicenna* Fen. 1. Can. 4. etr. 2. c. 23. *ſalem ſcil. appellat, qui ex India adectus, colore ſal, dulcedine mel repræſentat.*

Denominationes ſacchari ſumuntur tam à locis, unde plerumque aſportatur, tum ab elaboratione, qua depuratur, Officiniſque communicatur.

A loco natali dicitur 1. Saccharum Madarienſe, vel Mederienſe, à Medera Inſula. 2. Saccharum Canarienſe, Canarium: à Canariis Inſulis 3. S. Thomaſinum ſeu Thomæum, ab Inſula S. Thomæ 4. Saccharum Maltanum, Meliſium, ſive Melitheum, Cibale, à Maltha, ſeu Melitha Inſula. Sic dicitur & 5. Valentinum à loco refinationis, quà Valentia Hiſpaniæ celebris eſt.

N. *Madera, Canariæ S. Thomæ Inſulæ, ſunt Inſulæ in Athlantico mari ſitæ, Africæque vicinæ.*

Ratione elaborationis, ſaccharum, vel eſt non finum, vel refinatum, ſeu finum, vel Candiſatum, vulgò ſaccharum Candi ſeu Candum. Non finum quod ſolâ coctione in ▽ depuratum eſt, adfertur ad nos partim in Pyramidales metas fuſum, partim in formam pulveris ac grumorum craſſiorum redactum. Non finũ in pulvere Materialiſtis Caſſonada vel Caſtonada vocari ſolet, forſan à Ciſtis, quibus incluſum ad nos advehitur, Ciſta enim Germanis inferioribus [illegible] appellatur. Aliis ſaccharum miſcellaneum, quod ex diverſis ſaccharis commiſceatur. Eſtque hoc ſaccharum tum minus excoctum, tum quoque minus purgatum, unde & minus candidum, quippe quo magis depuratur, eo magis albeſcit. Hinc diverſi coloris exhibetur; album, gryſeum, pallido-citrinum, citrinum purpureo-nigricans, &c.

Non finum in metis, eſt pulveratum illud ſaccharum ulteriori coctione in ▽ excoctum, deſpumatione (citra refinationem) clarificatum, in formulas pyramidales uſitatas effuſum, qua ratione à ſordibus fæculentis per foraminula formularum illarum deſtillantibus ſequeſtratur.

Refinatum ſeu finum eſt, quod lixivio (ex calce viva cum ▽ facta) ſolutum, excoctum, deſpumatum & poſtmodum inſpiſſatum, inque formulas effuſum eſt, inferiori parte perforatas, ut fæculentus glutinoſus ſuccus defluat.

Saccharum candiſatum, vulgò Saccharum candi ſ. candum, ſaccharum candium, ſaccharum cryſtallinum, ſaccharum lucidum, Germ. Zucker-Candit. Du Sucre de Candie. *Sugar-Candy.* Suycker Candi / Stock-Suycker. Eſt ſaccharum depuratum, candiſando in cryſtallinam formam ſ. a. redactum, ad modum quo ſalia cryſtalliſari diximus. Atque album vel rubrum: album fit ex Canarienſi; rubrum ex Tomaſio.

Delectus 1. Ex loco natali optimum habetur Mederienſe, hinc Canarienſe, tertium locum ſibi Meliſium vendicat, ultimum, Tomaſium. 2. Ex colore, purius æſtimatur album, hinc gryſeum & denique rubrum.

N. *De Saccharo refinato utrum non refinato præſtet, dubium movetur. Negativã habet Tabernæmontanus, Herbar.* l. 1. c. 41. *Affirmativam tuetur Angelus Sala in ſua Saccharologia* l. 1. c. 4. *Verùm mallem ex ſcopo rem decidere: quod refinatum, quia aliquantulum acrius eſt, præſtat in attenuatione, inciſione, abſterſione; non refinatum in lenitione, lævigatione, adeoque in pulmonum vitiis, &c.*

PRÆPARATA.

1. *Saccharum Penidium.* Hoc fit, ℞ ſaccharum q. v. diſſolve & clarifica per alb. ovi. Hinc cola ac inſpiſſa lentè, donec bullæ magnæ apparuerint. Hinc

tetrahe

retrahe ad △, ut bullæ residéant, effundeque in tabulam oleo amygd. [vel Butyr. insulſ.] illitam, atque ubi nonnihil induruerit, de unco suspende, manibus celeribus [amylo conspersis] distrahe in formam debitam ac repone.

2. *Saccharum rosatum.* Fit ex sacchar. in succ. roſ. soluto.

3. *Saccharum Violatum.* Fit eodem modo cum ſucco violar.

4. *Aqua seu Spiritus acidulus* ℞. Sacchari (℔ij.) destilla ex cucurbita vitrea ſat alta & ampla [quippe facilè in altum attollitur,] △ arenæ per gradus [NB. vel Retortam adhibere poteris,] ſic extillat aqua acidula, cum oleo ſupernatante: Rectifica ♃ si placet, oleumque à ſpiritu separato.

Vires. *Spiritum hunc in dissolutione lapidum aliorumque crustaceorum adhibere licet, & est instar spiritus Guajaci.*

5. *Oleum.* Ex prioribus patet.

6. *Sal.* Ex relicto capite mortuo, ulterius incinerato elixiviatur.

7. *Liquor seu Syrupus.* ℞. Sacchar. cand. q. v. affunde ▽ ad eminen. digit. 1, accendatur, efflagretque ad consistentiam syrupi.

Vires. *Prodest in tussi, aliisque affectibus pulmonum, incisione, ac lævigatione opus habentibus.*

N. *Liquor hic apud vulgum usitatissimus est, magnæque æstimationis.*

8. *Liquor* alius. Inde Saccharum candidum albumini ovi cocti ad duritiem, repone ad liquescendum.

Vires. *Exhibetur ad tussim & asperitatem gutturis infantium. Extrinsecus confert oculorum rubedini.*

9. *Essentia & crystalli Sacchari.*

Essentiam & crystallos Sacchari paravi, ut reperies publicatum centur. 3. artic. 20. Kesleri. Addo autem pastæ ex ſacch. & Acet. destill. factæ cochleare unum ac alterum ol. Tartari, materiam relinquo in digestione cinerum per 24. horas, postea pro ℔j. ſacch. affundo ▽ non rectif. menſ. ß. digeratur denuò, habebis Tincturam corroborantem.

Dos. cochl. ij. Sam. Closs.

S.

HOFMAN. *Saccharum.*) Σάκχαρ, σάκχαρον, *Mel arundinaceum, Mel cannæ* Germ. Zucker.

Succus est plantæ cujusdam arundinaceæ &c. ibid) Hæc planta est ſeptem octove pedes longa, crassissima, geniculata, foliis utrinque multis longis, angustis, striatis obvallata, fungoſa, medulloſa, & intus dulcissimi ſucci ubertate referta. Radices promit cannæ nostratis æmulas, ſed minus lignoſas, magis ſucculentas & dulciores, à quibus germina quædam erumpunt, quæ avulſa & legitimo tempore tranſplantata virent & adoleſcunt. Comoſos flores gerit, ut arundines, inter quas rectè numeratur.

Non solùm in Indiâ &c.) In Siciliâ uber est cannarum istarum proventus à Messanâ Cataniam verſus Urbs Tahormina est, ubi est Mola Saccharina, in quâ magnus est apparatus instrumentorum, torcularium & furnorum. Menſe ſcil. Iunio & Iulio. Succum exprimunt ex cannis ſelectis. Modus talis est. Cannas primùm minutim incidunt, huic operi destinati homines, deinde forti torculari ſupponunt & ſuccum exprimunt, qui per latera torcularis in ſubjecta vaſa destillat, lapis molaris interea à præterlabente aquâ movetur. Secundâ expressione ſupponunt reliquias ſacco incluſas pervio, communemque ſuccum injiciunt amplissimis furnis foco largissimo & quater coquunt. Deinde in formis ſuis instillant, quas campanas vocant, in modum campanarum confectas, quibus parte inferiori foramen inſculptum, ubi reſervatur per quatuor menſes in cubiculo vel alio loco clauſo, ut ſensim indureſcat & per foramen exstillet humor crassior, quem Melatza vocant, qui decidit in vas circumpoſitum & Saccharum ex indè fit pauci valoris, reliquus verò depûratur longioris temporis morâ. In Molâ hâc plures, quàm centeni occupati ſunt magnis impensis. Saccharum ipſum nigrius est & ignobilius, propter cannarum & terræ vitium, & præstat illud, quod conficitur in Urbe laqueduce inter Messanam & Panormum; At quod Panormo apportatur præstantissimum est, & Messanæ in cupediis adhibetur.

N. *Sunt, qui Saccharum Veteribus incognitum fuisse statuunt, ſed falſo.*) Inter Litterarios Heroas gliſcit controversia de *Saccharo*, an ſcilicet Nostrum idem ſit, quod Antiquorum. *Salmasius in exercitationibus Plinianis Saccharum Priſcis celebratum ex arundine credit fuisse*, arboreæ magnitudinis & *Mambu* ab Indis vocari. Differre deinde viribus, quia Antiquorum *Saccharum* fuit εὐκοίλιον h: e. ventris ſegnis incitamentum, renum & veſicæ absterſivum. Saccharum præterea illorum non fuisse ſiticuloſum, *teste Galeno*, ſed ſitim ſedaſſe, adeoque pro potu inſervisse Unde dictus *Salmasius* Mannam nostram potius pro *Saccharo* veterum accipit. Verùm cannæ variare poſſunt magnitudine pro terræ & cœli varietate. Malva nostra humilis est, Indica verò hortenſis major & arboreæ proceritatis, non tamen viribus propterea differunt. Deinde nostrum etiam Saccharum ad alvum proritandam clyſteribus miſcetur & pro ſiti vinum Saccharatum strenui potatores hauriunt. vid. Epistol. medicinal. *Thom. Bartholin. centur.* 1. *Epist.* 54.

Denominationes Sacchari, ſumuntur tùm à *Locis*, ex quibus adportatur, unde aliud est *Mederiense à Mederâ* Inſula, aliud *Canariense à Canariis* Inſulis. Aliud *Thomæum ab Inſulâ S. Thomæ.* Aliud *Melitheum à Malthâ* Inſulâ &c. tum ab elaboratione, quâ depuratur, ſic aliud est *finum* vel *candiſatum* vulgò *Saccharum candum*, quod est *Saccharum candiſando* in formam crystallinam redactum; Hoc est vel *album ex Canarienſi*, vel *rubrum ex Thomæo* elaboratum. Aliud *non finum*, quod partim in pyramidalibus metis fuſum, partim in formâ grumorum craſſorum ad nos adportatur. *vid. D. Authorem.*

Præparata 1. Saccharum Penidium.) Hoc quodammodo à Saccharo communi albo differt non ſolùm modo ſubstantiæ, & ratione coctionis & ſingularis modi efformandi in manuali operatione conſistentis, unde ſingularem acquirit texturam, ſed & ratione puritatis, & quod partes alienas, quales oleum amygdalarum dulcium & amylum, habeat admistas.

Aqua seu Spiritus acidulus.) Rec. Sacchari ſoluti ſ. q. cand. fac lateres & ſuperfunde illis uſque dum nihil amplius attrahant, tunc pelle per retortam ſpiritum, qui gemmas ſolvit & ſummum est arcanum in calculo.

N. Omne Saccharum acidum in ſe continet, ob quod Scorbuticis & febricitantibus nocet, quo varias vitioſas efferveſcentias ſuſcitat & ventriculi vitale fermentum corrumpit.

N. Nonnulli præparant ex Saccharo & ☉ calcinato menstruum, ad ſolutionem perlarum, corall. &c. incomparabile.

Præterea conficitur etiam ex ſaccharo Syrupus: Essentia & crystalli ſacchari ad tusſim & aſperitatem gutturis egregiæ virtutis. Sed *Sal. ex relicto Cap. mort. nullius momenti est, quod D. Autor* allegat.

HOFMAN. *Sagapenum.*) communiter *Serapinum*; est etiam gummi reſinoſum balſamicum, Arboris cujuſdam ferulaceæ *Sagapeni* dictæ, ex cujus radice ſauciatâ destillat.

Vires. Calefac. ſiccat, aperit, attenuat, &c.) Hoc præter alias à *D. Autore* allegatas vires vim etiam obtinet peculiarem quasi magneticam, quâ intestina diſlocata in Iliacâ paſſione ex hernia in pristinum reducit locum, unde primarium est ingrediens Emplastri mei magnetici, quod in dictis utor affectibus.

¶ CCCCI. *Sagapenum.*

Σαγαπηνόν, *Dioſc.* Sagapenum, Sacoponium, *Offic.* Serapinum, *Matth. Cord. hiſt. Caſ.* Sirapinsaft Sagabene. *Sagapen, a Gum, or Iuice of Serapin* Gomme Sagapen/ Sap van Serapin. Est lachryma ſeu Gummi arboris cujuſdam ferulaceæ, ejuſdem cum ſucco nominis, ex qua ſauciata educitur.

Naſcitur in Media Regione, unde Alexandriam ac hinc Venetias atque in alia Europæa loca tranſportatur.

Optimum cenſetur ſyncerum tranſlucidum, foris colore fulvo vel ruffo, intus albo, gustu acre, odore gravis, porrumque æmulans.

Vires. *Calf.* 3. *ſicc.* 2. *attenuat, aperit, ſubſtanti*-

eſt tenuis: tanta extrahendi vi pollere dicitur ut quoque ſpicula ex carne eliciat: purgat lentos & craſſos, imò & ſeroſos humores ex ventriculo, inteſtinis, utero, renibus, cerebro, nervis, juncturis, pectore. Hinc prodeſt in hydrope, tuſſi inveterata, aſthmate, cephalalgia, ſpaſmo, epilepſia, paralyſi, tremore artuum, in obſtructione & tumore ſplenis, febribus intermittent. dolore colico, menſes ciet, (ſed fœtum enecat) urinam movet. Extrinſecus convenit pleuriſi, aliiſque tumoribus ac doloribus, mitigatione ac reſolutione opus habentibus. Fumus excitat Epilepticos, hordeola Ciliorum ſanat.

Doſis à ʒß. ad ʒj.

N. 1. *Ventriculo ac Epati quia non adeo familiare eſt, corrigitur tertia parte Maſtiches Cinamom. Zinzibere, &c.*

PRÆPAR.

1. *Sagapenum depuratum.* Fit ut depuratum ammoniacum.

2. *Pilulæ de Sagapeno.* Vide Diſpenſ. Auguſt. & Cord.

3. *De Sagapeno Camilli.* Videſis apud Quercet. & ſupra l. 2.

4. *fœtidæ.* Vide Diſp. Aug. &c.

5. *Oleum ſtillat.* Fieri poterit ol. Gum. Ammoniac. per XX in Arena.

HOFMAN. *Sagapenum.*) communiter *Serapinum*; eſt etiam gummi reſinoſum balſamicum, Arboris cujuſdam ferulaceæ *Sagapeni* dictæ, ex cujus radice ſauciatâ deſtillat.

Vires. Calefac. ſiccat, aperit, attenuat &c.) Hoc præter alias à *D. Autore* allegatas vires vim etiam obtinet peculiarem quaſi magneticam, quâ inteſtina diſlocata in iliacâ paſſione ex herniâ in priſtinum reducit locum, unde primarium eſt ingrediens Emplaſtri mei magnetici, quod in dictis utor affectibus.

¶ *CCCCII. Sanguis Draconis.*

Ἅιμα δρακόντιον, *Dioſcor.* Sanguis Draconis eſt Lachryma arboris cujuſdam, inſtar ſanguinis exiccati, concreta. Solvitur quidem in ∇, quam lacteam quaſi reddit, ſed ſine mixtione, quippe refrigerata ∇ ſubſidet iterum, parietibuſque vaſis adhæreſcit, *Videatur Cord. hiſt. Matth. Cluſ. Acoſta*, (inter Gummi) Drachenblut. Sang de Dragon en Larmes. *Dragons Blood.* Draecke Dragoensbloedt.

Advehitur ex novi Orbis Inſula cui nomen Portus ſanctus, ubi partim ſponte, partim vulnere caudici illato, profluit, arboris illius fructus ceraſis ſimiles ſunt, detractâque pelle dracunculum exactiſſimè repræſentant, unde & nomen lachrymæ ſucco huic impoſitum eſt.

N. *Sunt qui Dioſcoridis cinnabarim eſſe velint.*

Vires. *Refrigerat (aliis caliditate & frigiditate temperatus eſt,) exiccat ſtrenuè, aſtringit, repellit. Vſus ejus eſt præcipuus intrinſecus in exiccandis catarrhis, (impoſitus capiti) in hæmorrhagia ſiſtenda, (dyſenteria & aliis alvi fluxibus) vulneribus glutinandis, dentibus laxis ſtabiliendis.*

N. *Vmbilico impoſitus quoque dyſenteriæ prodeſſe dicitur.*

PRÆPARAT.

Nulla inde proſtant, depurari tamen poteſt, ſi in aqua decoquatur, à fæcibus decantetur, & denuò inſpiſſetur.

HOFMAN. *Sanguis Draconis.*) Eſt lachryma Arboris cujuſdam magnæ, & vocatur Ezquahuitl in Mexicanâ folia ferens verbaſci, ampla & anguloſa, ſanguine ſtillans, quem vocant Draconis, unde evenit ei Nomen. Hujus fructum perhibent admirandum, nam ſublatâ, quâ integitur, pelle, illicò Dracunculus apparet tantò artificio à Naturâ factus, ut à peritiſſimo aliquo artifice ex marmore ſculptus videatur, collo oblongo, ore hiante, ſpinâ aculeis horridâ, cauda oblonga & pedibus conſpicuus.

N. Venalis hodiè etiam exponitur à Materialiſtis incluſus parvis faſcilulis, colore ipſam cinnabarim æmulans, quem depuratum à fæcibus & iterum inſpiſſatum judico, cum ſpiritu vini prius ejus lacryma extracta; Nam ſanguis Draconis ſp. vini infuſus ſanguineum colorem emittit elegantiſſimum, cum ∇â autem, oleo, vel alio liquore vix aliquem.

¶ *CCCCIII. Sarcocolla.*

Σαρκοκόλλα, eſt lachryma gummea in granulis mannæ ſeu pollini Thuris ſimilis, colore ſubruffa, (vel flava) ſapore amara, dulcedinemque (Glyzyrrhizæ æmulam,) poſt ſe relinquente. Profluit ex arbore quadam exotica, ſpinoſa ac nodoſa, ejuſdem cum lachryma nominis, quæ tùm ſponte tùm ſauciata lachrymam illam profundit. *Videatur Matth. Cord. in D. & hiſt. Cæſ.*

Eligenda recens, coloris ad pallorem vergentis [vetuſta enim rubeſcit,] ſaporis amari, ſubſtantiæ poroſæ, viſcoſæ, glutinoſæ, & quaſi ſpumoſæ, faciliſque in ∇ ſolutionis, &c.

Vires. *Calfac. & ſicc. 1, aſtringit, conſolidat, glutinat, coquit, maturat. Vſus præcipui in vulneribus extergendis, conſolidandis, cicatrice obducendis, unde & nomen adepta eſt, &c. Mirificè prodeſt, & in oculorum fluxionibus, albugine, nubeculis, [maceratur in lacte aſinino vel humano ♂ (5) poſtea cum ∇ roſar. mixta, ciliis imponitur, addito ſi libet, tantillo ſacchari,] in hæmorrhagia narium [anacollematis immiſcetur.]*

N. *Sunt qui propinant purgandi gratia, craſſoſque & viſcoſos humores, ex partibus diſſitis, e. g. articulis, pulmonibus illa retrahi ſcriptitant.*

Doſis ʒj. corrigenda eſt, ut ſagapenum.

PRÆPAR.

Pilulæ de Sarcocolla compoſ. Vide Diſpenſ. Auguſt.

¶ *CCCCIV. Succolata.*

Succolata eſt maſſa in placentas ſat craſſas formata, rubra ſaturatò, friabilis, ſine odore, non abſimilis ſanguini Draconis, præterquam quòd ſit coloris lucidioris.

Dicitur Chucalate, Chocolate *Linſcottus part. 9. lib. 4. c. 22. Ind. Occid.* Cacavate, *Benzon part. 5. l. 2. c. 16. & 17. Ind. Occ. Cluſ. exot. l. 2. c. 28.*

Fructus ex quibus Chocolate conficitur, dicitur Cacao, *Cluſ. Tab.* Amygdalis ſimilis fructus Guatimalenſis ſ. Avellana Mexiocana, C. B. 6. Iacao, *Bertio, Mercatoria in Hiſpaniola.*

Fructus hic arboreus ſiliquis incluſus, amygdalarum ſpeciem refert colore fuſcus. Adfertur copioſus ex Guatimala, adhibeturque loco monetæ, pauperibuſque eleemoſyna datur. Parant ex hoc tum potum Indis vulgarem, tum maſſam hanc chocolaten dictam, (& potius hoc nomine venit) quæ fit ex dictis granis contuſis, & aromatibus mixtis.

N. *Primus honor debetur ei, quæ in America paratur, poſterior, quæ in Hiſpania ex granis advectis conficitur, vetuſtate paulatim vileſcit.*

Vires. *Conferre dicitur ventriculo frigido, pectori adeoque tussi, purulentoque inprimis screatui, vertigini. Quin & commendatur summè ad roborandum vitæ Balsamum, Veneremque proritandam.*

Usus est, ut manè cum saccharo in vino vel cerevisia calida diluta absorbeatur, vel cum lacte.

Dosis ʒij. ad ℥ß. & ultra.

N. *Fructus hujus participem me fecit Ioh. Petraus Materialista hujus Reip. celeberrimus.*

Hofman. *Succolata.)* Minus rectè ita dicitur, sed potius *Chocolate* dicenda. Fructus ex quo conficitur dicitur *Cacao*, quod nomen etiam Arbor retinet, quæ etiam *Cacaoate. quahvitl vocatur*, est amplitudine & foliis mali Medicæ, longè tamen majoribus & amplioribus, fructu oblongo, peponi magno simili, sed striato & ruffo, cacahoacenthi nuncupato, semine cacahoatl pleno, quod semen Mexicanis pro nummo est, & materiam potionis eidem genti gratissimæ præbet. Substantiâ idem constat pulla in dispares divisa particulas, sed probè inter se compositas, tenera, multi nutrimenti, subamara & subdulci & temperata natura & aliquantulum frigida ac humida. Sunt autem quatuor hujus Arboris differentiæ. Prima *Quauhacacahoatl* dicitur, omnium maxima & ampliorem ferens fructum. Altera *Mecacahoatl*, quæ mediocri constat magnitudine ac fructum fert magnitudine à prædicto secundum. Tertia *Xochicacahoate* vocata minor est, ac minorem profert fructum, semenque extrà rubescens, intrà verò cæterorum colore. *Quarta omnium minima* & ideo vocata *Halcacahoate*, seu humilis, pomum fert minimum, haud alterius, quàm cætera genera coloris. Quæ differentiæ omnes eadem pollent facultate, atque eosdem usus præstant, licet postrema potionibus magis inserviat, cæteræ verò nummis aptiores & commodiores sint. Ægris itaque & laborantibus exhiberi solet ex eo semine parata potio, cui nihil prætereà admixtum sit, contemperando æstui & servari, placando, & his, quos calida hepatis aut alterius partis vexat intemperies. Quatuor genera potionum ex his conficiuntur, inter quæ *Chocolata* dicta maximè celebris est, quæ tamen variis etiam componitur modis pro cujusvis appetitu. *vid. D. Ioh. de Laët. descript. Ind. Occid. Libr. 6. cap. 2. Antonium Recchum Libr. 3. rerum Medic. Nov. Hispan. p. 80.*

Vires. &c.) Hujus jam passim est receptus in primis apud Magnates, qui pro summo confortante mane cum Saccharo vel sine Saccharo in vino generoso usurpant & summè commendant ad venerem proritandam. Dosis hujus est à ʒij. ad ℥ß. & ultrà. vid. in thesaur. pharmaceu. annexo Electuarium ex hac paratum ad coitum sect. VIII. n. XX.

Plura de Succolata, sub nomine Chocolata & Choculada, vide suprà in Classe prima Phythologiæ.

¶ CCCCV. *Styrax seu Storax calamita.*

Στύραξ, Styrax, duplicis generis in Officinis prostat, siccus & liquidus.

Siccus Officinis Storax calamita, (à Cannarum calamis sic dicta, in quibus olim ex Pamphilia apportabatur,) est arboris cujusdam gummeus, resinosusque succus concretus, aridus, odoris suavissimi, *videatur Matth. Cord. hist.*

Crescit arbor illa Storaciflua in Syria, Silicia, Pamphilia.

Præfertur Styrax pinguis, lentus, fragmentis albicantibus ruffescens, vel flavus odore perseveranti, qui dum mollitur, melleum liquorem reddit. Improbatur furfurosus, niger, cano situ obductus, inodorus.

Vires. *Calfacit, exiccat, emollit, concoquit, Cephalicus inprimis est & nervinus: medetur tussi, catarrhis, raucedini, gravedini, vulvæ præclusæ, duritieve laboranti, extra & intra datus convenit: immiscetur cardiacis & lætificantibus, alvum leniter mollit, si cum Terebinthina in forma catapotii assumatur.*

Extrinsecus suffitu capiti adhibetur.

PRÆPARATA.

1. *Oleum stillat.* Fit si Styrax cum ▽ Rosarum digeratur, postmodum in -Ere ex XX-Qetur, primùm △e leni, dein, quando ℴℴ stillare incipit, fortiori.

Vires. *Iisdem confert, quibus Styrax, sed majori efficaciæ, gutta auribus instillata sibilum discutit.*

2. *Oleum coctum.* Vide August.

N. *Occurrunt descriptiones medicamentorum, in quibus Storax calamita & rubea distinctim præscribuntur, uti sunt Diacastoreum Nicolai, Trochisci Aliptæ moscatæ. In his igitur quid per Styracem calamitam è rubea distinctam intellectum velit Nicolaus, diversæ sunt opiniones: Sunt qui Thymiama per Styracem rubeam innui volunt, ut Fuchs. in composit. Medic. & Bauhinus in Pinac. Alii Styracem optimam, quæ in grana confluxit, ut Augustani & Cordus. Alii Styracem vetustate rubefactam. Verum enim verò cum in præscriptionibus optima quæque eligenda sint, adeoque & Styrax in granis recipiendus, ubi calamitæ styracis fit mentio, per rubram aliud quid intelligere utique oportet.*

Hofman. *Styrax seu Storax Calamita.) Calamita* dicitur quod olim in cannarum calamis ex Pamphilia asportaretur *Styrax* verò, quia striatim ex arbore destillat, ex hac ubi emanat, statim concrescit in glebam densam, resinosam, aliquot grumis albicantem, suavissimè fragrantem.

Ex Arbore Malo Cotoneæ simili manat, cujus tamen folia minora sunt, minusque rigida & aversa parte cana: flos albicans arantiæ magnitudine non odore; baccæ parvæ ternis ungulis exceptæ & pediculis longis hærentes surculis adnascuntur.

Laudatur pinguis, solidus, resinosus, flavus, fragmentis albicantibus ruffescens, qui liquescens melleum reddit liquorem, atque nihil aliud est quàm *Styrax liquidus. De quo vid. D. Autorem.*

Vires Calefac., exsiccat, emollit, &c.) Capitis & nervosi generis opitulatur affectibus, tussi scilicet, gravedinis, catarrhis, &c.

¶ CCCCVI. *Styrax liquidus.*

Est Liquor pinguis, instar Balsami crassus, graveolens.

N. *De Styrace liquido, magna inter Auctores dissensio. Aliis videlicet nihil aliud est, quàm Stacte, i. e. myrrhæ colamen.* (a) *Aliis factitium quid ex styrace calamita in oleo ac vino soluta admistaque resina laricea excocta,* (b) *quæ decoctio ubi refrixerit, styrax liquidus ad fundum secedere dicitur, ad superficiem mittens oleosam substantiã liquidiorẽ, (alii expressu idẽ moliuntur.) Serapioni styrax liquidus, est oleum ex nuclëis arboris storacifluæ expressum, at cortex, fructus, ex quo oleum expressum est, styrax sicca eidem dicitur. Avicennæ styrax humidus fit per decoctionem corticis, estque colore nigro. Fæx remanens eidem styrax sicca dicitur,* lib. 6. cap. 32. *Dioscorides oleum styracinum appellat, quod ait componi in Syria ex Styrace. De hoc refert quod calfaciat vehementer & emolliat, verum caput dolore afficiat gravetque & soporem adferat. Quæ facultates in styrace liquido deprehenduntur.*

a) *Matth. in Diosc. lib. 1. c. 26. Bauhin. Pinac. lib. 12. sect. 6.*

b) *Fuchs. de comp. med. l. 1. c. 11.*

T.

¶ CCCCVII. *Tacamahaca.*

Resina est, ex iis, quæ ex Nova Hispania non ii pridem

ptidem adferri cœperunt. Colligitur ex vulnerata arbore inſtar populi procera, admodum odorata, cujus fructus ruber eſt, Pœoniæ ſemen æmulans. Reſina autem colore accedit ad Galbanum, unguibus eſt albis, uti ammoniacum; odorem ac ſaporem gravem refert, cutique tenaciter adhæreſcit. *Vide Frag. Monard.* & Indiæ Occid. *part.* 9. *l.* 4. *c.* 9.

Vires. *Calfac. in princip.* 3. *ſicc.* 2. *validæ aſtrictionis particeps, digerit, reſolvit, maturat, tumores emollit, dolores ac flatus diſcutit: uterina inprimis eſt, nervina ac cephalica. Uſus præcipuè externus eſt. Prunis injecta naribuſque admota, mulieres uteri ſuffocatione laborantes illico liberat. Umbilico Emplaſtri modo impoſita uterum ſuo loco retinet (uſu familiariſſimo.) ventriculum roborat, defluxiones quaſcunque è capite defluentes reprimit, (linteo exceptæ, & poſt aurem alteram ſaltem vel utramque applicata, ſuffituve attracta) Temporibus adhibita (cerati modo) defluxiones in oculos aut alias faciei partes revellit, dolorem dentium ſedat, (dentibus etiam corruptis indita:) abdomini Emplaſtri inſtar impoſita uteri fluxum cohibet: magnæ eſt efficaciæ in doloribus articulorum (coxendicis) juncturarum ac nervorum vulneribus impoſita eadem curat, nimirum ſtatim ſuppurare facit & ſpaſmum prohibet.* Monardes.

N. 1. *Adeo celebris eſt apud Indos ut ad qualemcunque dolorem adhibeatur, nec aliud remedium norint, modò non adſint inflammationes admodum calidæ.*

N. 2. *Inveteratos cruris dolores Tacamahacâ Emplaſtri loco impoſitâ curatos vidi.*

PRÆPARATA.

Empl. Stomachicum. Vide l. 2.

HOFMAN. *Tacamahaca.*) Eſt etiam gummi reſinoſum ex iis, quæ ex Nova Hiſpania afferuntur. Et colligitur ex vulnerata Arbore; quæ vocatur *Tecomahaca* magna, folia ferens obrotunda, mediocriter ſerrata, ac fructum in poſtremis ramorum flagellis parvum, obrotundum, fulvum ac refertum ſemine, nucleo Perſici haud abſimili. Fluit ab hac Arbore ſcarificata ac inciſa & interdum etiam ſponte ſua gummi *Tacamahaca* eadem temperie prædita, qua Arbor & viribus.

Naſcitur apud Miſtecas, nec non Tangiteri regionis Michuacanenſis.

Vires. Calefac. ſiccat, digerit, reſolvit; maturat &c.) Unde in capitis, uteri ac nervoſi generis affectibus uſus ejus præcipuus eſt externus; Ex hac *Oleum* etiam deſtillatur ſequenti modo: Recip. Tacamahac. ſ. q. miſce ſilicibus calcinatis & pulveriſatis ♌la ex retorta per Aren. donec ſtillare deſinat, primò phlegma prodibit, ſpiritus & oleum albi coloris, deinde lutei, poſt coloris hyacinthini, tandem ol. denſum. Hæc omnia ſeparatim reſerventur. Omne dolorum & tumorum genus tollit, in quacunque corporis parte illitum loco dolenti ut Capiti, tibiis, brachiis & ſpinæ dorſi, defluxiones in oculos & nares ſiſtit, cranii dolores mitigat, temporibus illitum. Omnes ventris dolores pellit umbilico impoſitum, vomitus phlegmaticos reprimit, ventriculum roborat, podagricis doloribus mirificè medetur, dum ſalia acida & acria præcipitat, concretoſque humores diſſipat. Et quòd infinitorum hactenus experientiâ eſt comprobatum ad hyſtericos affectus, umbilico illitum omnes uteri morbos evellit radicitus, ut nullus doloris ſenſus ſit reſiduus.

¶ CCCCVIII. De Tartaro.

Tartarus in Medicina pathologica eſt res naturæ lapideſcentis, i. e. in lapides coagulari apta, vel jam demum coagulata: potiſſimùm tamen viſcoſam ac lentam mucilaginem denotat, quæ nondum in duritiem lapidis converſa eſt. Hinc deducitur quoque ad officinam, denotatque ſal terreſtre ex vegetabilibus certis, vel per ſe, vel artificio ſeparatum.

N. *De Tartari origine non poſſum quin animi ſenſa communicem: Rerum principia primitus indigeſta ſunt, ac veluti, in chaotica ſua diſpoſitione ſimplicia: hinc ſubinde cum maturitate in partes ſecernuntur craſſiores & ſubtiliores. Craſſiores ad elementalem vergunt ſtatum, ſcil. aqueo-terrenum: Subtiliores & potiores exaltantur ſubinde ſeu (uti dicitur,) ſpiritualiſantur; i. e. in ſtatum ſpiritus evehuntur. Hæ ergo ubi ad ſtatum deductæ fuerint ſummum, quem natura intendit, exhibent ſpiritualem partem, ſin minus eædem ſint digeſtæ, vel cum tempore retrogreſſæ ad ſtatum crudiorem exhibent Tartarum, conſtantem ſcil. ex partibus potioribus, aquæ, terræ & ſalis; adeoque Tartarus pollet viribus inſignibus, ſpiritus vires æmulantibus.*

HOFMAN. *De Tartaro.*) Hic non eſt Naturæ lapideſcentis, ut D. *Autor* cum aliis docet, licet coaguletur, nullus enim lapis prout Tartarus in aqua calida reſolvitur in liquorem, qui communiter cremor Tartari vocatur, ſed eſt concretum acidum à muſto, cui formaliter ineſt, ſeparatum, dum acidum in vino agens mediante fermentatione in fæcem vini tanquam in alkalicum ſaturatur; & ſua activitate jam exutum tranſit in coagulatum, quod *Tartarus* vocatur. *Unde CL. Helmontius in tr. Tartarus non in potu* § 4. Tartarus vini, *inquit*, non eſt inter lapides reponendus, ſed eſt liquor concretus. Interim neque vinum, nec fæces ejus, ſed ex ambobus conſtitutum Neutrum, ex ſuccis vinoſis ſpiritu vini actualiter conſtantibus & leviter aceſcentibus. Quæ aliàs D. *Autor* de *Tartari* Origine adfert ex Principio chaotico, cùm lubrico nitantur fundamento, & ſuprà *Libr.* 1. *Cap.* 4. jamdum ſint à me refutata, prætermitto & ad alia tranſgredior.

Notandum autem hoc loco, Nos non tractare de ſubtili illâ vini parte, quæ ſpecialiſſimè *Tartarus* dicitur & cum vino conjuncta eſt puriſſimo, quæ vino colorem tribuit & in deſtillatione vini ſæpè in fundo remanet. Nec agimus etiam de fæcibus vini, ſed de Tartaro ejus genuino, qui à ſuccis vinoſis leviter aceſcentibus, ut ſuprà dictum, beneficio fermentationis ſecernitur.

Præſtantior ille eſt, qui coagulatus continuè dolii lateribus in longitudinem protenſus adhæret, ponderoſus, durus, non poroſus aut ſiccis fæcibus refertus, ſed qui ab illa parte, qua vinum tangit plurimis apicibus inſtar adamantis acuminatus ſplendet. Has notas ut plurimum *Rhenanus* obtinet & *Monſpelienſis.* Vinum rubrum rubicundum, albicans & niteſcens *album* exhibet *Tartarum.*

PRÆPAR.

Præparationes Tartar. ſunt 1. *Depuratio*, 2. *Deſtillatio*, 3. *Salificatio.*

I. DEPURATIO.

Depuratio vel fit à ſordibus externis, vel parte magis arenoſa ac minus ſolubili: illa lotione peragitur; hæc ſolutione ac coagulationibus.

Lotio ſeu ablutio: unde Tartar. lotus.

♃. Tart. triti ac cribrati, q. v. affunde ▽ fontanam, calidam (vel lixivium forte, e. g. ex cineribus clavellat.) agitaque optimè, hinc ſine reſidere ac refrigeſcere, poſtea decanta aquam unà cum impuritatibus, idque repete aliquoties, donec Tart. ſit inſtar arenæ.

N. *Si lixivium adhibueris, edulcorare Tart. oportet.*

Solutio & coagulatio, undè.

1. *Tartarus depuratus, Acidum Tart. Cremor & Cryſtalli Tart.*

♃ Tartari optimè loti, q. v. affunde ▽æ ferventis bonam quantitatem, agita ſpatulâ ligneâ, & ſolvetur particula Tartari, cola per manicam Hippocrat. dum adhuc calet, aliàs coagulatur rurſus, quod ſolutum erat: reſtanti Tartaro affunde aliam ▽m ferventem,

agita & cola, idque reitera tantiſper, donec nil niſi arena irreſolubilis reſtet. ▽s has Tartaro impræ-gnatas repone ut refrigeſcant, & videbis Tartar. purum, partim ſupernatare inſtar cuticulæ, partim inſtar cryſtallorum vel ad fundum reſidere, vel parietibus ac bacillis immiſſis adhærere, utrumque cuticulam ſcil. & cryſtallos collige, exicca atque ſerva.

N. 1. *Si nimia ▽æ quantitas coagulationem impedierit, evaporare aliquantulum ſine.*

N. 2. *Sunt qui cuticulam ſupernatantem ſeorſim colligunt (nomine cremoris Tart.) & cryſtallos itidem ſeorſim (titulo cryſtallorum Tart.) verùm cùm utrumque ejuſdem ſit naturæ & efficaciæ, diſtinctionem hanc parvi momenti autumo.*

N. 3. *Feliciùs adhæreſcent cryſtalli vaſi ligneo.*

N. 4. *Si depuratum hoc Tart. haud ſatis candidum ſit, ſolve iterum in ▽ fervente, filtra & repone ut antè ad coagulandum.*

Vires. *Uſus hujus Tartar. depurati eſt craſſos Tartareoſque humores, præcipuè autem in prima ventris regione ſtabulantes incidere ac attenuare: commodè itaque adhibetur in obſtructione Epatis, Lienis, Meſenterii, Renum, in affectu Hypochondriaco, &c. Hinc quoque ſibi primas vendicat inter Digeſtiva univerſalia, cujus rei gratiâ & catarcticis præmitti plerumque ſolet. Quinimo ad laxandam alvum commodiſſimum medicamentum eſt, ſi ſaltem grano uno ac altero Diagridii vel Gummi de Gamandra acuatur.*

Doſis à ʒß. ad ʒj vel ʒij.

2. *Cryſtalli Tart. chalybeati Acidum Tart. chalybeatum Salæ.*

℞. Acid. Tart. ℥iiij. Magiſter. chalyb. i. e. cryſtall. ♂ per ſpir. 🜕 (Vide in ♂) ʒij.

Cryſtallos ♂ ſolve in ▽ fumar. ſolutionem incorpora cum acido Tartari in mortario lapideo. Exicca iterum ac pulveriſa: aromatiſetur aliquot guttis ol. Cinamomi.

Vires. *Utiliſſimum medicamentum eſt in morbis chronicis, ut ſunt obſtructio Lienis, quartana, icterus uterque, cachexia virginum, Hypochondriaca paſſio.*

Doſis à ℈j. ad ℈ij.

3. *Cremor Tartari chalybeatus compendioſior. S. Cloſſ.*

℞. Ubi ▽ impægnata Tartari pulveriſat. ℔j. ſolvitur in ℔. xv. aq. fluvial. per ebullitionem fuerit reſoluta, & ad decidentiam unius quartæ evaporata, injice in vas ℥iiij. limat. ♂tis moxque ab △ remove ac cola calidè. Habebis cremorem pretioſum & ſummè deoppilativum.

N. *Injiciatur limatura dum ▽ fervet nec diu relinquatur, ne cremor reddatur vomitorius.*

[Tartarus Tartariſatus. Tartarus eſt ſui ipſius beneficio præcipitatus. Videatur apud Bartoletum; Tartarus ſolutus etiam dicitur, in frequenti apud noſtrates uſu.]

HOFMAN. *Præparationes Tartari ſunt 1. Depuratio.) Quoad Depurationem, Henricus ab Heer Libr. 1. obſerv. 1. plus tribuit Tartaro crudo* per lotionem à partibus impurioribus liberato & pulveriſato, quàm cremori aut cryſtallis inde præparatis. In *Tartaro crudo*, inquit, plus ineſt alviducæ virtutis, quàm in ejus cremore vel granulis anxiis Chemicorum manibus & animis eductis, cum coctione, quæ in terrea ejus & ſalina parte maximè conſedit, & tot ablutionibus vis ejus purgativa plurimum tenuis vaneſcat in auras. *Depuratio* peragitur, vel quando à ſordibus externis lotione liberatur, vel quando ſolutione & inſequente coagulatione impuritates deponit. *Optimus itionis* modus eſt, ſi *Tartarus* groſſo modo contuſus aquâ frigidâ, ſæpius affuſâ lavetur, manibus fruſtâ fricando, impuram aquam decantando, uſque dum nulla impuritas amplius ſentiatur.

Solutio & coagulatio, unde 1. Tartarus depuratus. Acidum Tartari, Cremor & Cryſtalli Tartari.) Quomodo cremor & cryſtalli Tartari ſint præparandi, ſatis ſufficienter *D. Autor* cum annotationibus tradidit. De his plura qui deſiderat, conſulere poteſt *CL. Zwelferum in A. ad P. A. & D. Sachs à Lewenhaimb in ſuâ ampelograph.* ſect. 9. Cap. 3.

2. *Cryſtalli Tartari chalybeati, Acidum Tartari chalybeatum Salæ.*) Scil. cryſtallorum tartari ſumuntur part. iij. Vitrioli Martis pars j. coq. cum aquâ in aheno ferreo, evaporatâ aquæ parte alia affunditur, donec optimè miſta invicem ſint, tandem fit filtratio & coagulatio. Ex quo etiam *Eſſentia Martis aperitiva cum ſpiritu vini* parari poteſt.

3. *Cremor Tartari chalibeatus compendioſior. S. Cloſſ.*) Recip. Cremoris Tartari ℥iv. limatur. Martis ℥ij ebulliant cum aquâ in tigillo ferreo, abſumptâ aliquâ aquæ parte, nova affunditur, uſque dum aqua probè Martis ſubſtantiâ imprægnata fuerit, tandem filtra, abſtrahe & coagula. Habebis Tartarum ſummè deoppilativum.

N. Si Tartaro Tartariſato, qui conſtat ex duabus ſalis & purioris Tartari tribus partibus in ſ. q. aquæ ſ. diſſoluto ſpiritus Vitrioli inſtilletur & debitè coaguletur, acore vitriolico exſuperante, elegantiorem habebis effectu Tartarum cryſtalliſatum.

II. DESTILLATIO unde

1. *Spiritus ac Oleum.*

℞. Tartari albi crudi loti (vel quod melius depurati,) q. v. deſtilla ex Retort. vitrea in arena (vel igne nudo) △e gradatim adhibito: primò extillat phlegma, dein ſpiritus in forma nebulæ & tertiò oleum pingue. Separa oleum à ſpiritu, vel beneficio chartæ ac filtrationis, vel tritorii goſſypiive auxilio.

N. *Sunt qui ſpiritum Tartari ternâ vice ſupra colchotar rectificant.*

Rectificatio ſpiritus Tartari. Deſtilla ex MB. tertiâ vel quartâ vice ſemper vaſa deſtillationi inſervientia optimè lixivio forti eluendo.

Rectificatio ol. Tartari. Affunde quantitatem magnam ▽ (vel Acet. deſtill. ac deſtilla per MB.) ſepara oleum ab ▽ ut moris, idque rectifica ▽ni ſcil. fragrantem aliquam addendo ac denuò deſtillando.

N. *Ex reſiduo capite mortuo extrahi poteſt ſal. Vide ſuo loco.*

Vires. Spiritus *vim habet incidendi, attenuandi, reſolvendi, diſcutiendi. Hinc refertur obſtructionei viſcerum, purgatque per ſudorem ac urinam, ideoque utiliter adhibetur in Hydrope, Tympanitide, Arthritide, Paralyſi, Scorbuto, lue venerea, impetiginibus, ſcabie, contractura artuum (ex materia flatulenta & humorali fluida, non Tartarea coagulata & fixa.)*

Doſis à ℈j. ad ℈ij.

Oleum intrinſecus adhibitum prodeſſe creditur ad verſus dolorem colicum, ſuffocationem uterinam, &c.

Doſis gr. iij. iiij.

Extrinſecus, admiſceri poteſt unguentis contra ſcabiem communem vel luis venereæ, &c. *Vide Crollium, Sennert. in Inſtit. Salam. in Tartarologia.*

N. *Spiritum Tartari ex muſto parat Forſterus ꝑ 1000. de morb. Tartar. collectis ſcil. cryſtallis evaporatione lentâ, in quibus ſpiritum Tartari primaterialem remanere credit.*

2. *Spiritus Tartari compoſitus.*

℞. Tartar. purum, deſtilla ut moris, prodeatque phlegma ſpiritus ac oleum. Ex capite mortuo extrahe Sal com. quod ſolutionibus ac coagulationibus

purif

purificatum, conjunge cum phlegmate ſpiritu ac oleo: Hinc digere in MB vaſe clauſo, donec Sal com. totus ſolutus ſit, cum hoc liquore impaſta argillam ſiccam, formaque globulos & deſtilla ex Retorta, igne nudo, (ut deſtillatur ſpiritus Sal. nitri,) prodibit cum ſpiritu & oleo, Sal totus ſpiritualiter in poſterum à ſpiritu Tartari inſeparabilis: Oleum fœtens ſepara à ſpiritu, ut moris.

Vires. *Penetrantior & efficacior eſt priori.*

3. *Spiritus Tartari Vitriolatus, ſeu ſpiritus Tartari aperitivus compoſitus.*

℞. Spir. Tartari (ſimplicis ℔j. 🜈℥iij. Miſce & affunde colchotari: digere in MB. (♂ ℘8.) ac deſtilla per Retort. adhibitis ignis gradibus omnibus. Totum deinceps quod prodit, funde ſuper caput mortuum nigrum Tartari, ex quo nimirum ſpiritus ille ſimplex eſt prolectus. Digere hor. 24. Tincturam decanta, reſiduum calcina ad albedinem, atque ex eodem extrahe Sal cum Tinctura illa decantata, in calido S. (hor. 24.) relinquendo: ∇ in hanc per filtrum purifica.

Vires. *Exhibetur magno cum ſucceſſu ad contumaces obſtructiones viſcerum, ad fœdos colores, febres diuturnas, Hydropem.*

Doſis à ℈j. ad ℈ij. in aquis appropriatis.

Spiritus Tartari Philoſophicus ad aurum potabile, S. Cloſſ.

Reverberetur Sal Tartari ſuper teſtâ probatoriâ (in einer flachen Scherben) abſque fuſione tamen: per horas 24. ita cœruleum evadet ſal, affunde acet. deſtill. quouſque tumultuet amplius & Acet. deſtill. 3. digitos ſuper materiam emineat, digere, tingetur Acet. deſtill. ſaturato rubore, filtra & coagula. Hoc quater cum novo Acet. deſtill. repete. Permixtis his 4. ſalibus 🜈 rectific. ſuffunde & tincturam extrahe toties, dum colorari deſinat; ſal reſtans ſolve iterum in Acet. deſtill. iterumque cum 🜈 extrahe tincturam. Jam omnes 🜈 tinctos, & in unum collectos ♎a per MB in cucur. cui XX infundibulo inſtructus imponatur, extillatum 🜈 reaffunde per infund. ſali tincto & cohoba toties (14. vicibus ad minimum) donec videas guttas rubentes decidere, tùm ceſſa, & liquorem ex Arena per 🝭 leniter deſtilla, ita tranſibit ſpiritus ſalis Tartari, nebuloſis cum guttis rubris, ſuperſtite in fundo 🝭 pulv. rubro. Illô utere ad extractionem ☉is.

Vires. *In obſtructione meſenterii, & arthritide, dantur gutt. 4. 6. in vino, in retentione menſium, ſi doſis ter aut quater iteretur, certò fluent menſes.*

HOFMAN. *Deſtillatio unde 1. Spiritus ac oleum*) *Spiritus ad D. Autoris* præſcriptum, & ut communiter elaborare ſolent, ne momentum quidem ſalis Tartari volatilis in ſe continet, ſi enim ita elaborato ſpiritum quendam acidum affundas, non incaleſcit, id quod aliàs contingit, adeò, ut, ſi rectè deſtillatus fuerit & ſale volatili turgeat, vitrum, in quo continetur, ita incaleſcat, ut vix manibus contineri queat, eò quod acidum ſal Tartari volatile ſalſum abſorbeat, unde minus rectè faciunt, qui ſpiritum Tartari cum acido quoque miſcent, (ſi ſale conſtet Tartari volatili,) moritur enim & degenerat. *Tachenius in Hippocrat. chemic.*

Recip. Tartari albi crudi lot. (vel quod melius depurati) &c.) Si ſp. vini pauxillo imprægnabis melius deſtillatio ſuccedet non ex retorta vitreâ in Aren. ut *D. Autor* deſcribit, ſed ex retortâ fictili igni aperto expoſitâ, adaptato capaciſſimo recipiente. Poſt deſtillationem ſepara ſpiritum ab oleo goſſypii auxilio, & ſpiritum rectifica per phiolam oblongam. Ego ſequenti modo optimum ſpiritum Tartari conficio. Recip. Tartari crudi albiſſ. depurat. q. v. imprægna ſp. vin. rectificat. q. ſ. deſtilla ex retortâ fictili igne nudo gradatim adhibito, primò extillat phlegma, deinde ſpiritus & tertiò oleum. Si ignis regimen per gradus probè obſervaveris, obtinebis etiam ſal volatile. Separa poſt deſtillationem per goſſypium oleum fœtidum à ſpiritu, & ſpiritum ex phiolâ oblongâ per Aren. vel MB rectifica. Poſtmodum recipe ſal Tartari ex Cap. mort. etiam ulterius calcinato extractum & O crudi anaticam partem, deſtilla ex retortâ igne aperto, & acquires in receptaculo probè munito ſal Tartari volatile elegantiſſimum, quod poſteà cum ſuprà elaborato ſp. Tartari rectificato nuptum denuò per MB. rectificandum eſt, adſcendens cum ſpiritu in formâ liquidâ.

N. Componitur etiam ſal Tartari volatile ex oleo Tartari fœtido cum ſale tartari aliquandiu digeſto & demum deſtillato. Fœtidum quidem hoc oleum, ſed proprium eſt ſalis tartari fermentum, quo ſal tartari fermentatum ipſum Urin & CC. ſal volatiliſatione ſuperat, fœtorem autem magnum in fermentatione acquirit, fœtoris ſalis urinæ ferè æmulum. Et ſequenti modo præparatur. Si olei tartari fœtid. part. j. cum ſalis tartari ex Cap. mort. poſt ſpiritus deſtillationem extracti part. ij. ritè mixtæ in retortâ optimè munitâ lentè per aliquot menſes ſuprà fornacem tempore hyemis continuò digeſta ſint, inſtitutâ poſtmodum per Aren. deſtillatione, ſal volatile ſat copioſè prodit, recipientis lateribus undique adhærens.

N. Sp. vini tartariſatus unâ vel altera vice à ſale tartari abſtractus pro majori phlegmatis ſeparatione ſecum etiam aliqualem ſalis volatilis partem abripit, acidum enim inſtillatum non ſolùm ſubtilem ebullitionem, verùm etiam poſt lentam exhalationem ſalis oppido exiguum quid oſtendit, & ſenſibilius poſt ſeparatum phlegma demum prodit. *vid. CL. D. Daniel. Ludovic. diſſert. de ſal. tartari volatilitate.*

Excell. D. Joël Langelot Archiater Sereniſſ. Holſat. Ducis Regentis ſeq. modo elaborat. Recip. tartari crudi ad nigred. calcin. lib. ij. vel iij. Huic ollæ capaciſſimæ immiſſo affunde tantum aquæ, ut ad digiti tranſverſi latitudinem emineat, ignem primò lentum admove, ut tantùm intepeſcat, poſteà dimidium manipulum Tartari crudi pulveriſati inſperge, & brevi videbis bullulas quaſdam ſurgere. Hoc viſo perge, veluti cœpiſti, partitis nempe vicibus Tartari pulverem inſpergendo, & ſic major fermentatio excitabitur, bullis concinnè ſurgentibus, ac ſi ipſas uvas naturales excepto colore conſpiceres, ſed accurato hîc ignis regimine opus eſt, moderato ſcilicet, qualis omnis fermentatio requirit. Cavendum etiam, ne copioſiori inſperſione nimia ebullitio excitetur & fermentatum ollâ elabatur. Ceſſante fermentatione mitte omne, quod ineſt ollæ, in cucurbitam ferream, ne rumpatur, cui ſæpè linteum frigidâ madefactum applicare oportet quo nimia tartari fermentati ebullitio prohibeatur, unde & ignis cautè regendus, lento gradu augendus, in fine autem ſat forti, ut ſal omne ſurſum pellatur. Egreſſum liquorem rectifica, uſque dum ſubalbido colore appareat. *Hæc CL. D. Langelot.* Hîc quæſtio oritur, Utrum in hâc tartari fermentatione primariò Tartarus crudus additus ſolùm volatiliſetur, non ipſum alkali Tartari fixum? an verò præter Tartarum crudum etiam in ipſo alkali Tartari quid ſit quodad volatiliſandum ſit diſpoſitum? *Excell. Dominus David* van der Becke *Phil. & Med. Mindanus in epiſtol. ad præcellentiſſimum D D. Joël Langelot.* ſtatuit hâc tartari fermentatione primariò non ipſum alkali Tartari fixum denuò volatiliſari, ſed potius fermentum additum, Tartarum ſcilicet crudum. Et hanc rationem reddit, quia in hoc Tartaro crudo, licet ſalia fixata non dentur, nihilominus tamen alkalicæ Tartari partes volatiles ab acidis ejuſdem volatilibus ad punctum ſaturationis uſque admixtis detinentur, unde figuntur, hæc enim duo conjuncta ſe mutuò figunt, ſeparata verò volatilia denuò ſunt. Verùm hæc ut lubens quidem omnia concedo pro parte Tartari crudi, tamen non video quid obſtet, quo minus etiam ſtatuam, in alkali Tartari ſub partibus terreſtribus huic admixtis adhuc ſalia eſſe volatilia abſcondita, quæ tartari crudi admixtione ſui juris fiant & æthera petant, licet & ex ipſo Tartaro crudo addito ad maximam etiam eleventur partem, unde enim illud ſal tartari volatile, quod ex O admiſtione cum Cap. mort. tartari factâ? Unde illud oritur, quod ex ſale Tartar. & ſp. vini? Unde illud quod ex ſale tartari & Nitro? &c. niſi quod dicta ſalia acida ſal tartari volatile in alkali Tartari latens à compedibus terreſtribus liberent, adeoque ſui juris faciant.

N. *Spiritum tartari ex muſto parat Forſterus* p. 1000. de morbis *tartari.*) Nec dubito ſuccedere, ſi ritè operatus fueris. Ex fæcibus exſiccatis in furno poſt ſp. vini deſtillationem reſiduis egregium etiam ſal tartari volatile acquiritur beneficio deſtillationis ex retortâ igne aperto per gradus adhibito, quod per Sublimationem ex cucurbitâ rectificandum eſt. Ex Cap. mort. fæcum ſal fixum confici poteſt, magni etiam in Medicinâ uſus.

2. *Spiritus tartari compoſitus.*) Hic modus expectationi minimè ſatisfacit, dum non opus eſt additione phlegmatis, ſpiritus & olei, nec globulis ex argillâ formatis, ſed ſufficit, ſi tantummodò oleum cum ſale Tartari digeſtionem ſuſtineat, ut ſal

volatile exindè conficiatur, quemadmodum suprà ostendimus.

3. *Spiritus tartari Vitriolatus seu spiritus tartari aperitivus compositus.*] Hic nihil aliud est, quàm Tinctura salis tartari ex Cap. mort. ejus extracta cum sp. vini tartarisato suprà Colchothar rectificato. Ejusdem ferè virtutis cùm *sp. aperitivo Penotti, de quo Libr. 3. de Vitriolo.* Huic persimilis valdè est sequens liquor tartari ex vitriolo compositus.

Recip. tartari albi crudi, vitrioli ana q. v. ♌la per retortam, cohobetur super Cap. mort. quousque liquor appareat clarus Hunc recipe & adde sp. vini rectificati partem dimidiam & denuò destilla super vitriol. & tartar. calcinat. s. q. quousque omnis spiritus purus & subtilissimus fuerit destillatus. Hic vel per se vel cum essentia Theriacali per sex septimanas circulatus in leni calore usurpatur in omni corporis obstructione, Lue ♁ nerea, Ischiatico dolore, podagra, Chiragra, colica, iliaca, febribus &c. Dosis est à gutt. xx. ad xxx. & ultrà manè cum brodio calido.

Vel Recip. Spirit. Vitriol. non rectificat. parum tamen dephlegmat. ℔ j. tartari albi crudi ℥vj. vel ℥viij. misce & ♌la ad siccitatem △ne forti, ascendit spiritus acidus & penetrantissimus. Cap. mort. extrahe ▽â & fac inde tartarum Vitriolatum præstantiorem vulgari.

N. Si etiam crystallis tartari affundas ol. vitrioli, ut fiat pasta, & digeras per 3. ☍ ac denique affundas ▽am pluvialem destillat. quam ad medietatem usque in MB. abstrahas remanentiam filtres & sic habebis crystallos ad extinguendum febrilem calorem.

Spiritus tartari philosophicus ad Aurum potabile S. Closs.) Huic non dissimilis est *Spiritus Kesleri in Process. Cap. 3. §. 11. vide suprà Libr. 3. Cap. 11. de ☉ potabil. per spirit. Sal. tartari parando.*

¶ *III. SALIFICATIO unde*
1. *Sal Tartari.*

Sal Tartari elixiviatur ex Tartaro ad albedinem calcinato, (id est, combusto,) non secus ac ex aliis cineribus Sal extrahi solet.

N. 1. *Ex capite mortuo in destillatione Spiritus residuo, iidem Sal elixiviari potest, si ulterius comburatur. Promptè enim ignem concipit, atque etiam extra ignem comburi potest.*

N. 2. *Communiter calcinatur Tart. in fornace figulina.*

2. *Ol. Tart. p. d.*

Pone Tart. calcinatum in cella liquescendum, vel dissolve Tartar. calcinatum in ▽ communi, filtra & coagula.

Vires. *Optimum est remedium in serpiginibus, ulceribus, tinea, scabie, &c.*

N. *Est porro hujus olei elegans usus in Extractis vegetabilium purgantium conficiendis. Ejus enim guttæ aliquot cum menstruo mixtæ, tum extractionem facilitant, tum catharsin ipsam promovent.*

3. *Magisterium Tart. seu Sal. nit. Tart. alcoholisatus.*

Impraegna Sal Tart. Sale volatili Vini, v. g. ♃. Salis Tart. purissimi, q. v. affunde 🜅 ad eminent. digit. 1. digere ac destilla lenissimo calore, iterumque 🜅 affunde, idque repete toties, donec Sal Tart. totam spirituosam Vini substantiam, seu omne Sal volatile Vini imbiberit, quod ubi factum, sublima, habebisque sal vini sublimatione ab omni phlegmate & aquositate separatum. *Sennert. in Institut.*

4. *Magisterium Tartari purgans.*

♃. Sal Tart. q. v. impraegna aceto optimo, donec Tart. nihil amplius aciditatis retinere velit (vide correctionem flor. ♁ ij. Crollianam l. 3.) dein affunde 🜅, eumque abstrahe aliquoties cohobando: tandem repone Tart. ad liquescendum & habebis oleum rubrum.

Vires. *Purgat per inferiora, utile in omnibus morbis deploratis.*

Dosis à gr. v. ad ℈ß.

N. *Sal illud Tart. Acet. destill. sufficienter impraegnatum si in ▽ destill. (e. g. Borraginis) solutum atque s. a. crystallisatum sit, conveniens medicamentum evadit in morbis Tartareis.*

5. *Tinctura seu Sulph. Tartari.*

♃. Sal Tart. optimè purificatum, calcina igne violentiss. ad cærulitatem: dein affunde 🜅, extrahe rubedinem s. a. decanta, abstrahe ad consistentiam olei. Sic habes Tincturam Tart. quam si placet exaltare, digere aliquamdiu cum 🜅 recenti ad emin. dig. 1. affuso.

N. 1. *Sunt qui ex Tart. cum Sal. com. an. calcinato Tincturam hanc extrahunt, sed prævalet modus prior.*

N. 2. *Maxima pars Tartar. decedit.*

Vires. *Urinam largiter ciet, confertque in Melancholia hypochondriaca, Scorbuto, Hydrope, aliisque Mesenterii ac Lienis morbis & obstructionibus.*

Dosis gutt. aliquot 4. 5. 6. 7. 8.

6. *Tart. ⊖-latus.*

♃. Ol. Tart. purissimi per deliq. ℥iiij. affunde guttatim Spir. ⊖-i ʒij. vel q. s. donec strepitus cesset, idque in vitro capaci: sic fiet coagulum: sedata ebullitione evaporare sine humiditatem lento calore ad siccitatem.

Vires. *Digestivum est præstantissimum, Tart. in corpore humano efficacissimè resolvens. Hinc utilissimè exhibetur in obstructionibus viscerum, venarum mesaraicarum, in omnibus febribus, præcipuè in quartana, in obstructionibus mensium.*

Dosis à ℈ß. ad ℈j. in convenienti liquore, convenientissimè autem propter saporis emendationem offertur in Hydromelite.

N. *Eodem modo fieri quoque poterunt salia vegetabilium ⊖-lata. Sic sal (e. g. absynthii) depuratum solve in ▽ absynthii, instilla spiritum ⊖-li, procedeque ut cum Tart. ⊖-lato.*

Tartarus ⊖-lat. alius.

♃. Magisterium Tart. purgans ad siccitatem evaporatum, affunde guttatim -♌-um ⊖-li, donec strepitus omnino cesset, abstrahe phlegma in Arena, coagulum superstes reverbera per triduum, ita tamen u[t] sal non confundatur, sed in continuo isto calore velu[t] fixetur. Vocatur à Parac. *lib. 7. Archidox.* specificum purgativum.

Vires. *Purgat benignè per inferiora, & sudores movet in peste, scorbuto, hydrope.*

Dos. ℈ß. in syr. de ros. de rhamno, &c. Ex communicatione S. Closs.

7. *Tart. ⊖-latus crystallisatus.*

♃. Crem. Tart. ℥ iiij. spir. ⊖- ʒij. digerendo sol[v]antur. Hinc affunde ▽ calid. ut penitus solutio fia[t] abstrahe aliquantulum, & repone ad crystallisan[dum].

(Ta[rt.]

[Tartarus nitratus Grülingii ad Anginam, febres epatis infarctus utilis.]

Dos. ℈j. *ad* ʒß.

8. *Sal Tart. volatilisatum.*

℞. Sal Tart. purificat. q. v. affunde 🜄 rectificatiss. 🜂a ex Arena per ✕✕ cohobando aliquoties (3.) & adhærescet Sal Tart. lateribus ✕✕bici.

N. *Si per MB* 🜂*averis, non sublimabitur, sed exhibebit Menstruum corallis solvendis idoneum.*

Vires. *Insigne est lithontripticum.*

Dosis gr. v. vj.

9. *Liquor Tartari spleneticus.*

℞. Tart. ℔j. Sal. com. ℔ß. (al. ℔j.) Misc. exactè, imponeque mortario, sartagini vel laminæ ferreæ ignitæ ut calcinentur: Hinc pulverisa ac affunde aquæ ferventis ℔ iiij. digere in loco calido σ ρ (6) quotidie agitando, postea colentur, ut omnis salsedo insit aquæ. Huic aquæ imprægnatæ tandem adde Tart. el. ℔j. digerantur σ ρ (8) filtrenturque pro usu.

Vires. *Insigne est deoppilativum Lienis, aliarumque tartarearum obstructionum, mesenterium maximè infestantium adeoque utile in hypochondriaca, scorbuticaque affectione ac mensium obstructione.*

Dosis cochl. ſ. ad 1. cum aliis appropriatis vehiculis.

HOFMAN. 3. *Salificatio unde* 1. *Sal tartari.*) Hoc vilibus hactenus vestibus suam Scenam lusit, *teste Tachenio* in *Hipp. Chemico*, cùm verò Philosophi manu spoliatur, ut compareat in formâ nudâ, lucidâ & resplendenti, tunc res, quæ illi committuntur, reducit in eandem & similem sui materiam. Sic v. g. Sal tartari calc. viv. nuptum extrahit aliud & simile alkali, multoque potentius efficit; ut ferè in igneam naturam convertatur, si fiat cum sp. vini extractio, oritur inde Tinctura ad calculum. Item oculi ♋ cum sale tartari soluti in longâ quotidianâ febri conferunt. Sal tartari informe accipit formam ejus, cum quo unitur. *Vide plura De Sale Ammoniaco* Cap. 25.

N. *Ex Cap. mort. in* 🜂*latione spiritus residuo &c.*) Ex hoc ad albedinem combusto lixivium cum aquâ conficitur, & exinde ſ. a. sal elaboratur. Quomodo ex hoc sal ejus volatile conficiendum sit, suprà jamdum monitum; Alium tamen hujus elaborandi habet processum *Cl. Zwelferus in Pharmacop. Reg.* p. 247. ex Sale tartari crebrius aëri humido exposito, & soluto ac iterum coagulato, usque dum à sale aëris ita imprægnatum sit, ut sublimari possit. De hoc vid. David van der Becke in experiment. & meditation. De Princip. Rerum Natural.

2. *Ol. Tartar p. d.*) Hoc fit ex sale tartari albissimo aëreæ humiditati commisso. Adhibetur in serpiginibus, tineâ, cutis sorditie, &c. Ex hoc & Nitr. egregius conficitur liquor per deliquium; quod vinum rubicundo tingit colore. Est porrò hujus olei elegans usus in extractis vegetabilium purgantium conficiendis, si enim purgantibus addatur eorum compagem facilius solvit & efficaciora reddit, dum etiam acidum ventriculi potissimam illorum remoram infringit ac imbibit, unde communissimè purgantibus nodulis addi solet.

N. Impropriè dicitur *Oleum*, quia flammam non concipit, sed est liquor tantùm salis resoluti.

3. *Magisterium Tartar. seu Sal tartari alcoholisatus &c.*) Verum hoc est Sal Tartari affusione sp. vini & sæpius repetitâ ejus abstractione sale vini volatili imprægnati. An autem inde iterum sublimari possit; non possum constanter affirmare. Aliàs constat, *Balsamum Samech Paracelsi* nihil aliud esse, quàm sal tartari factâ sp. vini ab eo destillatione edulcatum, donec sal sit sufficienter ipsius sale volatili saturatum, ac liquorem destillari adeò efficacem sinat, atque erat affusus.

4. *Magisterium tartari purgans.*) Hoc nihil aliud est, quàm *Terra foliata tartari ex sale tartari & acet. dist. elaborata Cl. Zwelfer. in Mantiss. Spagyric. Sal vini essentiale vocat*, ut & *in apolog. adversus Tachenium* p. 33. cujus etiam elaborationem communicat, in dictæ Apologiæ p. 73. Hujus etiam Arcani salis tartari seu Terræ foliatæ mentionem facit *Philippus Müllerus in miracul. Chemic. & Myster. Medic Lib. 3. Cap. 4. Cl. Sennertus in instit. Medic. Libr. 5. part. 3. sect. 3. Cap. 6. Excell. Rolfinckius in suâ Chemiâ in Art. form. redact. Libr. 4. sect. 1. art. 3. Cap. 13.* Sequenti autem modo optimè elaboratur. Recip. Salis tartari albiss. ℔j. Acet. dist. fortiss. q. ſ. abstrahe Acet. dist. quod insipidum elevatur destillando per cucurbitam fictilem, post novum Acet. dist. affunde & destilla, id quod sæpius repetendum est, usquedum spiritus iterum exstillare incipiat acidus, qualis fuit affusus. Tunc Tartarus est animatus, & cessandum ab iterata affusione Acet. dist. Nigra in fundo remanebit materia, quæ sp. vini solvenda, destillatione per chartam bibulam filtranda & lenissimo Aren. calore in vasis terreis exsiccanda. Exsiccata materia iterum sp. vini solvenda, filtranda & exsiccanda toties, donec materia alba appareat & foliorum longè à se invicem dissitorum instar concrescat. Hanc terr. foliatam tartari nonnulli salis tartari volatilis nomine insigniunt, & rectè, eò quòd particulæ terrestres alkali tartari figentes additione Acet. dist. præcipitatæ sint. Hæc in aëre humido solvitur p. d. & per se usurpata dosis est à gutt. v. ad ℈ß. vel cum aq. aliqua destill. mixta ad plures extendi potest guttas.

N. Potest etiam cum nudo Aceto elaborari, licet postmodum non adeo album & purum sit, & residuum sp. vini solvatur.

N. Vel compendiosius: Recip. Sal tartari ℔j. tartari crudi ℥ xiv. Acet. dist. ℥xxvj. Sumatur olla ferrea alta Acet. dist. impleta, pone super carbones, dum Acet. dist. calefit & ebullire incipit, tunc immitte mixturæ suprà dictum Sal tartari & tartarum crudum per vices, donec omnia sint resoluta, quod spatio 2. horar. fieri potest. Hoc partim coagulari, partim crystallisari sinas.

N. Vel adhuc compendiosius: Recip. Sal tartar. albiss. q. v. affunde in lebete ferreo Acet. dist. evaporet, & tamdiu Acet. dist. affunde, dum spirat acidum, postmodum coagula, & cum sp. vini edulcora sæpius cohobando.

Vires. Purgat per inferiora &c.) Est summum sanguinis depurativum, hoc sali volatili CC. viperar. ✱ &c. associatum egregium est anti-hypochondriacum, par non habet in arthritide, calculo & in omnibus morbis Tartareis. Dosis est à gr. v. ad ℈j. in brodio calido tempore matutino.

N. Hæc terra foliata tartari cum crystallis ♂tis si misceatur in mortario lapideo ex aëre sal attrahens fit rubicundi coloris, quæ p. d. soluta in aëre humido demum cum sp. vini transit in tincturam ♂tis hæmatinam aperitivam.

N. Hæc terra foliata tartari vel in 🜄 quadam destillat. vel Elixir Propr. ſ. acidis soluta efficax est sub tincturæ nomine spleneticum, nephriticum, arthriticum &c. sive per se detur, sive aliis alkalinum consortium ferentibus combinetur.

5. *Tinctura seu sulphur tartari.*] Hîc necesse est, ut sp. vini sit optimè dephlegmatus, aliàs Sal tartari aqueas sp. vini imbibit partes, & instar olei tartari p. d. facti ad vasis fundum se 🜄tat. Loco sp. vini sumi etiam potest spiritus tartari. Hæc tinctura nihil aliud est, quàm sp. vini ab alkali tartari volatilisato tinctus. Hæc merè diuretica est, ex eorum censu, quæ urinam reddunt abstersivam, adnatasque sordes incidunt, excretricemque stimulant. Unde in renum impuritatibus, obstructionibus viscerum aliisque morbis, qui præmissis præmittendis tandem diureticis expediuntur, apprimè conducit.

N. Ex tartaro rubro affusa spiritus salis ſ. q. ut fiat massa, quam blandè digere, tribus σ ρ elapsis si sp. vini affundatur, egregiam etiam præbet Tincturam aperitivam.

6. *Tartarus vitriolatus.*) Hîc *Cl. Zwelferus* animadvertit commodius tartarum vitriolatum ex sale tartari sicco, quàm p. d. soluto parari, &, si lubet, crystallisari debere. Hujus asserti rationem reddit in *Mantiss. spagyric. part. 2. cap.* 11. p. 416. dum tartarum vitriolatum ex sale tartari soluto paratum facilè in aëre iterum liquescere dicit. Verùm nihil refert, utrum Sal tartari siccum, an verò p. d. solutum ad compositionem tartari vitriolati sumas, utrumque enim eâdem ratione cum spir. vitrioli in unum congredi & coagulari potest, abstractâ humiditate. Et quod rationem *Cl. Zwelferi* concernit; ego potius statuerem, Sal tartari resolutum p. d. jam saturatum esse, & sic non ita liquescere cum sp. vitrioli unitum, atque siccum Sal tartari, quod adhuc vacuum saturari cupit, unde & humido aëri expositum liquescit. Tartarus igitur vitriolatus tam ex sale tartari sicco, quàm p. d. resoluto confici potest, nec facilè in aëre liquescit ullum alkali ejus acido jam saturato existente.

N. Cùm certum salis tartari & sp. vitrioli pondus determinari nequeat, sp. vitrioli magis vel minus dephlegmato, sale tartari etiam in tenuitate aut siccitate discrepante usque instillatio spiritus vitrioli in Sal tartari continuanda dum strepitus aut effervescentia cesset. Tunc à præcipitato pulvere liquor supernatans, ut inutilis non removendus, sed potius lento calore usque ad Salis vitriolati tartari siccitatem abstrahendus est.

Vires. Digestivum est præstantissimum.) Tartarus vitriolatus, & crystalli tartari, hodiè adeò sunt vulgaria medicamenta, ut

à non paucis vix ulla Medicamenta præſcribantur, quibus hæc non admiſceantur. Et fateor, *inquit Cl. Sennert. in Medicin. Pract. Lib. 3. p. 3. cap. 4.* Sanè ex tartaro parata in humoribus melancholicis craſſiſque incidendis & attenuandis, ideoque obſtructionibus aperiendis magnam vim habere. Cùm verò ſæpe accidat, ut in Affectione hypochondriacâ bilis atra, humoreſque ſalſi & acerbi atque omninò acres, & qui ignis quaſi ſeminaria in ſe continent, reperiantur: talibus certè humoribus tartarum vitriolatum & hujuſmodi acria medicamenta non conveniunt, cùm eorum acrimoniam non retundent, ſed ea potius uſurpanda, quæ pravas qualitates talium humorum temperant, & omninò contrariæ qualitates contrariis ſunt opponendæ.

N. Quod ex uſu tartari vitriolati tam dira quandoque oriantur ſymptomata, ut vomitus, cardialgia &c. non Sali tartari acceptum eſt referendum, ſed ſpiritui vitrioli ſæpius impuro.

Tartarus Vitriolatus alius.) Hic eſt ex communicatione S. Cloſſæi, Et præparatur ex terrâ foliatâ tartari cum ſp. vitrioli in coagulum redactâ, prout *D. Autor* deſcribit, ſuas meretur laudes. Huic affinis.

7. *Tartarus vitriolatus cryſtalliſatus.*) Hic ſequenti modo rectius elaboratur: Rec. tartari crudi albiſſ. ℔ j. adde ſp. vitrioli ℔ ij. đℓ la per Alemb. donec nihil humidi amplius exſtillet, frigefactum exime, ſuperfunde aquam calidam, extrahe, filtra, evapora in MB. ad medietatem, quod in fundo remanet, pone in locum frigidum ad cryſtalliſandum. Ex his cryſtalli tartari etiam fieri poſſunt rubicundi ſeq. modo. Rec. tartarum alb. groſſo modo fractum q. r. lava, & ab impuritatibus ſeparatum exſicca: Deinde Rec. Santal. r. ſ. q. affunde ſp. vini imprægnatum ſp. vitrioli & extrahe tincturam, quam decanta. Tartarum coque cum aqua pluviali & infunde tincturam rubicundam, urge coctionem tamdiu donec cruſtam acceperit, expone loco frigido & cryſtallos acquires rubicundos.

N. Tartarus Vitriolatus Solaris.

Rec. ☉ fulminant. part. j tartari vitriolat. part. iij. vel iv. contere optimè & pone in Crucib. in furnum anemium per quadrantem horæ, ut optimè liqueſcat, effunde & nihil reguli de ſole reperies, ſed hunc à tartaro vitriolato ita exaltatum videbis, ut totum colore violaceo tinxerit, quem aliàs per ſe fuſus nunquam acquiret.

Vires: juxtà vim ſuam abſterſivam habet unà diaphoreticam & felici cum ſucceſſu in omnibus cerebri & cordis affectibus uſurpatur.

N. Tartarus Vitriolatus Lunaris.

Luna optimè calcinatur per ſp. Nitr. vel aq. fort. & ≡tatur per ol. tartari p. d. vel Rec. laminas Lunæ & tartarum vitriolatum f. S. S. S cementa in tigillo clauſo per 3. horas, tunc maxima pars laminarum in Sal. com. viride abibit, hic labor tamdiu repetitur uſque dum laminæ totaliter conſumptæ & pulveriſatæ.

Vires. Summô cum effectu in morbis capitis & hydrope adhibetur.

N. Sic & tartarus vitriolatus ♁nialis fit ex Cap. mort. clyſſi ♁nii extracto Sale & cum ſp. vitrioli ≡tato.

8. *Sal tartari volatiliſatum.*) Hic modus reſpondet 3. Magiſterio ſcilicet tartari ſeu ſali tartari alcoholiſato. Sed licet cum ſpir. vini aliquid Salis volatilis ex ſale tartari in forma liquida elevetur, tamen in forma ſicca ſublimati inſtar vix comparebit. *De Salis tartari volatiliſatione vide ſuprà alios modos Sal tartari eliciendi, qui huic ſurrogandi ſunt.*

N. Quomodo alkalia à ſalibus volatilibus ſublimentur, vid. in D. David von der Becke in experim. & meditat. circà naturalium rerum principia.

9. *Liquor tartari ſpleneticus.*) Præſenti compoſitione non indigemus, ſi loco tartari cum ſp. ſalis copulatum, egregium obtinebimus etiam deoppilativum, ut ſuprà jamdum monuimus, liquori tartari ſplenetico *D. Autoris* præferendum.

Hactenus Dominus Author de variis Tartari præparationibus pluribus quidem, ſed de ejuſdem Sale Volatili pauca admodum enarravit. Quoniam verò ſalem illum inter præcipua artis arcana repoſuêre Chymiatri, non incongruum fore arbitrati ſumus ſi de eo quædam ulterius legenda præberemus atque ea propter Tractatulum Celeberrimi D. D. Danielis Ludovici, De volatilitate Salis Tartari hîc inſereremus. Sic enim conſtabit, quid in hac materia quærendum, quidque minimè quærendum ſit. Quædam præterea circa varias alias præparationes chymicas ut & circa earumdem exhibitiones ad Tractatuli elaboratiſſimi calcem adjecta vidimus quæ ſupprimere ordo materiarum aliquatenus ſuadebat, ſed quoniam pauciſſimis pagellis complexa & accuratiſſima ſunt hæc omnia, conſtituimus Diſſertationem integram exhibere, perſuaſi Lectori minimè tædio futurum præclara hæc quamvis extra proprium ordinem legere.

PRÆFATIO.

Ad Benevolum Lectorem.

CUm ſuperioribus luſtris Alcaheſtinæ diſquiſitiones complures fatigarent, fieri non potuit, quin decollante paſſim ſpe, nihilominus in tanti Liquoris Vicarium parili diligentia inquireretur. Tentavimuſque hinc circa fixitatis Alcalinæ Volatiliſationem ſimiliter nonnulla; quæ poſtmodum Amicorum ductu, horis ſucciſivis è Memorialibus collecta, nunc ante ſeptennium edidimus: ſaltem quo adhuc verſatiorum aut feliciorum obſervationes & Enchiriſes circa hujuſcemodi materiam eliceremus. Nec ſanè concepta, curioſiſſimo hoc ſeculo, ſpes nos deſtituit; experimenta ſua liberaliter publico conferentibus Viris exercitatiſſimis. Ceu inter ea quidem, quæ ad manus noſtras hucuſque pervenerunt, iſta forſan primus eſt Spiritus, qui quaſi ſemidiliquiis in cella, vel dum hujus pigrior ut plurimum, ac minus agitatus aër eſt, per Subaſtrationes, (ut ita loquamur,) poſt quamlibet deſtillationem repetitis, è Sale Tartari colligi præcipitur: conſenſu tamen hactenus in diverſa abeunte; dum quidam ſaturatiſſimum hinc dixerunt; Alii verò phlegmaticum ſolum, & Alcalium in Aquam tandem reſolvendorum Exemplum: ceu forſan circa Ignis genus atque gradum, Vaſa, Alcali ſolitarium, vel acceſſoriorum reliquiis adhuc diverſimodè infectum, ipſamque Patientiam haud exigua accedere potuit variatio. Nobis, (cum poſtliminio circa talia ſuſcepto aliquando tentamine, hunc quoque proceſſum perſequeremur,) ſingulis vicibus, poſt phlegmatis egreſſum, urinoſi volatilis liquoris quidpiam, (Arena quidem, at validiſſimo aſſumptique quantitati ſufficientiſſimo igne,) per Retortam, (Sale tamen perdiu prius, alios in uſus, moderato calori expoſito,) tantiſper in fine oblatum eſt; donec tot repetitionum ac confractionum pertæſi, abjiceremus (inter alios officii) productiorem hunc, & felicioribus, cum reliquis, relictum laborem; elutriato reſiduo equidem Terræ fixæ particulam, pro horum (tacitè tandem fatiſcentium) more, præbente: deſtillationis autem Modo cum (infra notatis) Tincturæ, vel ſaltem Solutionis Salis Tartari (in Spiritu ardente factæ, & à ſubſidente ſaturatiſſimo hinc phlegmate ſeparatæ) Deſtillationibus quadantenus conveniente: Sique Aſcenſus aliqualis hic ratio perquirenda, ſolicitato forſan ſic, aut per toties repetitas ignearum & aquearum particularum alternationes, (ferè ceu quadam quaſi-cohobia,) vel intimiores quarundam complicationes, ſucceſſivè diſpoſito magis Subjecto, ad induendam ſufficientis ſibi vehiculi quantitatem, aut aliter reddendam attenuatiorem ſui portionem. Nam inter varias adhuc difficultates & perceptibiliora quædam experimenta, forſan arbitrari poſſet quiſpiam, ſingulariorem horum ac conſimilium, (adhuc copioſius prodeuntium) ſuſcitationem aut emerſionem, per univerſalis iſtius Salis attractionem vel inſinuationem, (ſimpliciori Radiorum vibratione vel permeatione longè ſublimiorem,) nec dum adeo eſſe planam: Præſertim dum penitius expenditur

&

& confertur exigua plerumque Proportio salinæ participationis tam in Rore, Pluvia, Nive &c. quàm in ipsa [ambiente nos] Atmosphærâ, [utut in suo genere seu desuper, seu ab inferioribus, quò vel copiosissima culinarii ignis effluvia ad Gas usque, referre quis posset, satis aliàs impragnatâ,] cum ea (oagulorum quantitate, passim & brevi sæpe, tam è fixis, ignem variè prius perpessis, quàm è Mineris, sub dio uvido fatiscentibus emergente: si porrò consideratur Salis istius, [hactenus quidem notis, etiam operosioribus modis collecti,] nec dum ea passim, seu in medendo, seu solvendo deprehensa universalitas: imo ipsius concentrati quorundam Spiritûs Mundi, [nî de Magneticis, collectioni communiter destinatis corporibus quidpiam simul evehat,] exigua aut nulla sæpe à priore Roris destillato differentia: ex adverso vero, [præter igneorum, sive transeuntium sive nonnullibi cohærentium effluviorum varietatem,] imprimis Aqua [quasi semi-Mercurialis cujusdam elementi,] sub accessu complexuque suo, [vel Vegetabilium exemplo,] planè variabilis & diversimode applicabilis, Mineralium autem, [præcipuè salini quid evidentius participantium,] haud adeò facile exhaurienda vel enervanda Natura; quin gliscentes inibi: & semet sensim postmodum exolventes, aut [post aliqualem suppressionem vel alterationem suam,] denuò hinc induentes particulæ restent: & quod per lentam solùm humectationem, & repositionem [conceptaculis interea satis obturatis,] diuturniorem, è plerisque hujus generis subjectis, [vel perfecti Colcotharis, Aluminis usti, &c. exemplo,] nihilominus eadem producta habeantur, aut si quæ [gustui odoratuive,] diversi quid præ se ferant, id pariter fortasse non tam novæ extrinsecæque substantiæ accessu, quàm variata solùm particularum figuratione, posítura, occultatione, &c. contingere queat; indeque hoc insuper non raro saltem sit temporaneum: [ceu Sal è Vitrioli consummatissimæ destillationis capite mortuo, accuratè sic collectum, nobis nunc post 12. demum annum vitriolescere incipit:] & si quæ amplius, v. g. è Calcis spontè restinctæ similiumque verè Calciformium observationibus; Nitri murarii natura; Pyridis atramentosi concidentia; acido-salinarum particularum sub insipido vel quasi-dulci coagulo latitatione; sulphureo odore Cephalici quorundam Spiritûs haud remissiore, etiam inter vulgaris inodorique Spiritus Vitrioli rectificationem repetitò prodeunte, &c. adduci, [sed præter institutum nostrum] possent, ab animo sublimioribus hujus generis præsuppositis, ad dimensionum ferè penetrationem interdum deducentibus, minus adsueto. Potius sequatur alius, ex Aceti destillati Saturninorumque magmate, solitarie vel cum Iovis calce similibusve, [ad modum Spiritus Coralliorum,] valido satis igne destillatus: in variationibus chymicis jam olim etiam ad fixiora commendatus, nec quibusdam inconveniens: ceu conformes ferè, (post abstractiones à Solutis suis tandem) prodeunt Guajaci quoque, Mellis, Mannæ, imò Tartari nonnunquam Spiritûs, Acetumque, vel ab ipso Sale Tartari: acumine talium, à pristino suo, haud parum differente. Verùm cùm nostra nunc recensio præcipuè circa vulgare Sal Tartari, [ut illic singularius aliquod prodeat,] occupetur, sufficiet forsitan, mentionem tantum hujuscemodi Liquoris fecisse. Quemadmodum etiam Tertii, è siccatis vini fæcibus; ceu in subsequa Dissertatione jam adducti; cum additione: quod commodè prius Spiritus ardens abstrahi, & residuum post refrigerationem & subsidentiam, exiccari demum queat. Forsitan autem ex hoc capite commercioque est, quod in crudi quoque Tartari destillationibus nonnunquam similis Salis quidpiam apparuerit. Amplius retulimus ibi etiam Tartari Tartarisati, [uti quibusdam vocatur,] Spiritum: cui quemadmodum affinis, ita laboriosior quidem, at post debitas rectificationes penetrantior aut saturatior, processuique [cum Spiritu & Sale Tartari instituendo] tunc ferè compar est, qui post Tartari & crudi & ambusti, [tanquam præ sale fixo minus adhuc exhausti,] debitam inter se solutionem destillatur. Quod autem caput mortuum elixiviatum, alcali quidpiam nobis exhibuerit, in causa forsitan fuit, nî salinarum particularum temporanea [ceu Tartari quoque, cum Alumine destillati capiti mortuo contingit,] latitatio, vel consueta renitentia, saltem ferreæ cucurbitæ, intensiorisque sic propulsionis defectus. Quod quidem in medio nunc felicioribusve repetitionibus relinquimus: quemadmodum etiam, si fortè quispiam botriformes hîc sub dissolutione, bullas, [cum non solùm in crudi quoque Tartari depurationibus, aut cùm Vitriolo coctionibus, verùm etiam in aliis pulverulentis inspersionibus, saponariisque & albugineis mixturis concussis eveniant,] non tam ad Sal Tartari, [tanquam intimioris adhuc participationis] Vitis genimen, quàm ad simpliciorem [quadrantium congredientiumque] particularum posituram, varia hujus generis phænomena in Mineralibus, salinis, aliisve coagulis siccis aut conglaciatis &c. [citra omnem Essentialitatis primordialis accessum,] exhibentem referre voluerit. Residuas autem Formulas, v. g. Terreæ Alcalium partis subtractionem, quo volatiliores facilius prodeant: [nisi de primitus notato processu, vel aliquorum per fusiones depuratione, aut Acidorum accessoriorum arreptione, ceu infra hæc notavimus, intelligatur;] Item, Alcali hujus etiam absq; igne, in aliqualem volatilitatem abitum, [nî urinosum quidpiam, vel Aluminis miscella, singulariorve enchirisis subterfuerit; ceu madida quoque vegetabilia compacta, sponte concepto calore, quædam inflammabile Sulphur, quædam sal volatile copiosum eructare deprehenduntur:] & si quæ insuper esse queunt, planior olim Alcali hoc persequentium explicatio deteget, huicque tunc cum aliis facilè reducentur. De cætero in ipsa [ut publicata primitus fuit,] Dissertatione, [ceu oppido nunc fieri potuisset,] nihil mutavimus, ne alia, sed [ob exemplarium defectum,] recusa saltem exiret. Præfari tamen hæc voluimus, ne manca in residuis videretur: addimusque insuper, tanquam pro complemento: 1. Quod rectificatio vel cohobia super proportionalem Alcali quantitatem, complurium acumen aut saturationem notabiliter augeant. 2. Quod æque ac Calcis Vivæ Spiritus, etiam liquore competenti diluti, nihilominus admodum, [præsertim in frigido] transpirent. Et 3. quoad effectum, uti præsens quidem est [in convenientibus affectibus & exhibitionibus] hæc volatilitas, ita per se inconsideratius diutiusve tenerioribus data, haud parum tandem appetitum dejiciat; [æquè ac ex eodem ferè capite, largior Vini Spiritus, & ipsum, nonnullis in plethoricis, Sal essentiale Tartari:] Aliis verò per solutiones sociata, bonum quidem sub Prudentia medica remedium, non tamen protinus semi-universale vel sine pari præstet. Quæ incipientium, singularioribus sæpe processibus, formulis, aut [alia tunc ibi Praxis vulgaris facie,] præcipui Authoris commendationibus nimis inhærentium causâ, superaddere visum haud fuit inconveniens.

Deu

De Volatilitate Salis Tartari.

QVantopere Tartari crudi Volatilitas etiam Verſatiſſimorum manus hodiè dum fatigarit, notorium eſt: uſque adeò, ut iſtorum haud pauci, poſtquam nihil non per Serpentinas quoque, Refrigeria, interpoſitum cum Spiritu Vini Globum, Furnos, Alembicoſque ſingulares & alia hujus generis Compendia, incaſſum ferè tentaſſent: tandem ad incoërcibile, ac Fermentantium Effluviis, aut Fulminantium Sylveſtreitatibus conſimile Gas retulerint Totum illud, quod naturæ (forſan maximam partem Salinæ,) incenſo præſertim poſt ſequeſtratam humiditatem Tartaro; communiter, (plus minus tamen, pro Artificis dexteritate) evolat: quodque Caput mortuum in bilance prolecto Liquori conferentibus, paſſim deſideratur: etiam cum planè proportionale Tartari ad recipiens pondus adſumptum eſt: nec tot ejus libræ, Vulcano inconſideratius (licet adhuc perfrequenter,) unâ vice ſubjectæ, potiſſimam ſui partem inter commiſſuras per relictum Epiſtomium, aut aliàs vi factâ, nequicquam eructarunt: aut (quamvis ſpecioſiori Recentiorum invento) ſucceſſivæ Ingeſtiones nihilominus per Deſtillatorii deſuper Operculati contiguitates, (fruſtraneo etiam circumfluo Plumbo;) vel ſi inferius adapertum fuerit, inter Obturatorium ingratiis demiſerunt. Sed ejuſmodi deſiderio, ſervandoque ſubtiliori (à Laborantium venali certè nimium quantum differenti) Spiritui ſuæ, citra dubium, adhuc ſuperſunt Enchiriſes.

Majus autem negotium tædiumque curioſis faceſſit Volatilitas, quæ inter ampliſſima, Alcaheſtiniſque ferè proxima promiſſa, ex ipſo Alcali Tartareo hactenus (certo & aliquali copiâ) quæſita eſt. Vt inde nonnulli, dum fixitatem & retinentiam Salis illius, è præparandi modo cogitarent: herbaceorum Alcalium, cum Bolo vel Argillâ continuato igni ſubjectorum Spiritum ut plurimum tandem Acidulo-ſalinum guſtarent vel experirentur: in pleriſque hac de re Libellis modò Vota tantùm, aut Obſcurum ſuper æque obſcurum, modò tralatitios ſaltem aliquot, mutuoque (citra ſucceſsûs aſſeverationem) deſcriptos, vel aliàs Authoris, Ingredientium, Enchiriſis, Circumſtantiarumve nonnullarum cauſa (jure vel injuria) ſuſpectos Proceſſus invenirent; dubioque hinc eventui difficiles complicatoſque labores elocare nollent; aut experiundo tandem (ſeu propria, ſeu præſcribentis culpa) ſæpenumero nihilominus modò nil, parum, aut phlegmaticum, modò dubium, tertiumve quidpiam ægrè nanciſcerentur: totum hoc negotium inter vanas Chymicorum Aſſertiones, aut ipſa Non Entia retulerint.

Sed enim levari reverâ poſſe quandam inde, & genuinam quidem partem; manifeſta inibi verſatorum, nec ſubterfugiis temerè ſubvertenda docet Experientiâ. Imo ſimplex inſuper, at paulo validior continuataque Alcalium, (etiam prius ſufficienter depuratorum aut concentratorum) calcinatio, vel cum fixioribus nonnullis, nec adeò ſulphureis Subjectis inſtituta Fuſio; Salis Tartarei vel congeneris haud parum, (vel intra horam, & integro adhuc nec intimius undiquaque vitrificato Crucibulo,) una cum accidentaria Acceſſoriorum humiditate elidens: naribus effluvia ſalina ſat ſentientibus.

Nec tamen iſti proinde ſumus, qui Eleuſini Sacri, vel Alcaheſtini Vicarii revelationem hîc profiteamur. Saltem iſtud Alcali (pro conquirenda hinc proficua quadam Volatilitate) adorientium, & ab initio (circa delectum aut ſucceſſum Proceſſus) hæſitantium; præterea Ægrotorum (ejuſcemodi Remediorum genere ſæpe perquam adjutorum) cauſa ſimpliciſſimè proſequamur, quæ manualis Experientia, ac longa nobis, (per aliorum præſcripta, privatoſque conceptus euntibus,) dedit obſervatio: quæque pariter Incipientibus quidem confirmationem, & ulterioris inquiſitionis, aut (Medicæ vel Chymicæ) adaptationis Fundamentum, Exercitatioribus verò anſam dabunt, auctiora, exactiora, clarioraque eodem candore ſuperaddendi; quo nos impræſentiarum, ſine cujuſquam Allegatione aut Vellicatione breviter ingenuéque ſolùm Introductionem quaſi quandam, cum Experimentorum potiorum, (illuc forſitan compendiarie ducentium) Syllabo proponimus: Superpondii loco hinc inde interſerentes, quæ licet ad ſingulos Paragraphos directè non pertineant, incidenter tamen, & data ſic occaſione haud inutiliter, in quam plurium operationum & expenſarum compendium annecti poſſe videbantur.

Qui itaque hoc in negotio operæ pretia facere voluerit: principio, quod Materiam Quæſiti noſtri concernit; equidem (ob inconvenientias cuivis hinc facile concipiendas,) majori difficultate, minorique fœnore occupabitur circa vulgare illud Alcali, per figulorum extremas uſtulationes, aut (licet communiſſimè præceptas;) uſque ad Virorem Cæruleumve Calcinationes exhauſtum, ac ſublimandis poſtliminio particulis tantùm non quaſi ſpoliatum. Æquè ac toties repetitas deprædatoriaſque Salium Officinalium Fuſiones, ea candidiora quidem, nihilo tamen hinc uſibus medicis præſentiora reddere; eoque laborum minus prodigos primis illorum coagulis, vel ipſis nonnunquam Lixiviis parili ſucceſſu ſecuritateque acquieſcere cernimus: ſiquidem defuerint, aut ſpecialem ſcopum interdum haud adeo attingere poſſe putentur Granulata; in Diſpenſationem aliàs commodiora: nec, (dum per Sulphur flagrantibus herbis moderatè interjectum conficiunt,) invertentem diaphoreticamque vim ſic admodum perdentia.

Porrò verò nec illud citra laborum fruſtrationem hîc aſſumetur, quod extemporanea anatici Tartari ac Nitri Detonatione, (de cætero compendiosè, ſique libet, perforatâ ſolum rejicula quadam Retortâ, cum Cliſſiformis Spiritûs promptâ collectione,) paratur. Siquidem in ſubitanea illa excandeſcentia Nitroſæ Aciditatis pars tacitè arripitur, & in Alcalium complexu, (quamvis guſtantibus inſenſibiliter,) occulatur tamen tantiſper, donec paulo violentiori igni, vel aſſociatis (Sali Tartareo) amicioribus ſubjectis denuo cedat; & penetrantem expectantibus, deſidem; ac inſtar exhauſtæ Aquæ Fortis acido-nitroſum relinquat. Vti nobis plus vice ſimplici, etiam cum Silicibus, ipſoque Saturni Vitro, (dum ſuperiorem annorum commendatione ducti, neſcio quæ ſecreta inibi cum prædicto Alcali quæreremus,) contigit. Atque hinc procul dubio etiam eſt, quod in iſtius Oleo deliquato (concentratiori,) Tincturâque, tandem nitroſor-

triformia quædam ſpicula inferius concreſcant.

Vt itaque Sal noſtrum non quidem extremè, & ad pugilli quaſi remanentiam calcinatum; ita nec perfunctoriè tantùm, fundum tenus, & inæqualiter combuſto Tartaro extractum ſit. Ne ex adverſo, reſiduæ ſemicrudæ hujus partes (quemadmodum in imperfecti Spiritûs deſtillatione, & in Tartari Tartariſati confectione fit,) abſorptæ, Liquorem poſtmodum prodant (ob Spiritûs oleique Tartari communis aliquantillum,) à quæſita noſtra Volatilitate haud parum differentem, atque curioſioribus in iſthoc genere meritò ſuſpectum.

Nec tamen hinc opus erit, ut Tartarum quiſpiam, (cum polychreſti Spiritûs jacturâ) ſeorſim calcinet. Quandoquidem ipſum Caput mortuum (v. g. è duabus tribuſve Crudi libris) poſt totalem & ultimam dicti Spiritus Oleique deſtillationem, adeoque intimam fidentis Tartari combuſtionem reſtitans, (citra ulteriorem ſupervacueque vulgo repetitam uſtulationem,) gratis & quaſi pro ſuperpondio ſuppeditat Sal, ut aliis uſibus, ita huic quoque operationi ſufficientiſſimum: præſertim ſi ſine ſubitanea poſtmodum vehementiâ; imò penitus ſine quadam, (quamvis ſeverè operoſéque nonnullis hunc in uſum reiterata) Depuratione ſenſim ſaltem in ſeipſo totaliterque exiccetur. Nec enim (poſt partis coagulatu difficilioris in deliquium verò magis pronæ ſeparationem) Reſiduum ſubter-concretum, (ceu alii iſtud in ſpecie, vel etiam lixivii Sarmentorum cryſtalliforme coagulum requirunt,) ſeorſim huic negotio aptius invenimus. Quin potius, qui è Salis culinarii ſpontanea nonnullibi è Carrhis Salinarumve Metis ſtillante Muria, v. g. ad quartæ partis remanentiam exhalatâ, per arenam quoque Spiritum elegantiſſimum aperitivum deſtillari vidit; fortè priorem illam portionem ferè commodiorem crederet.

Cæterum, ſi porrò ſupradictum Alcali, à crudioris Tartari commercio, (ni quaſdam oleoſarum ſtriarum vel ſcoriarum particulas, interdum inter eluendum, innoxiè arripuerit,) aliàs ſufficienter ſic ſecretum; diuturniori mediocrique Calori per Menſes aliquot, aut ſuper Fornacem una alterave hyeme, perfunctorie tectum exponatur: lenta ignis actione pene poroſum, ac in ſe quaſi ſpongioſum, eoque hujuſcemodi laboribus adhuc aptius deprehendetur. Atque hæc circa vulgare quoque [juſtæ calcinationis,] Sal Tartari ſimiliter maximam partem obſervari queunt. Nam illud hinc, dum operationem tantummodo compendia, per diverſas obſervationes & Enchiriſes venamur, neutiquam rejicimus.

Tandem verò ſiccæ Vini fæces, (Deſtillatoribus vulgò vel recentiorum aliis occupationibus haud inconvenienter cedentes,) ſi poſt vini reſidui expreſſiones, &c. aut conſuetas Spiritûs abſtractiones, in aheno parilive modo debitè deinceps exiccentur; uti per deſtillationem (tùm ſolitarie tùm alibi tradendis additamentis inſtitutam,) penetrantiſſimum & volatili ſpontaneo Sale refertiſſimum, (ſique per competentem ſuper Alcali rectificationem à graveolentia nimia liberetur) perquam in compluribus affectibus proficuum, ſane volatili Salis Tartari Spiritui hoc in paſſu ferè conſimilem Liquorem ſive Spiritum fundunt: ita poſt communem at planè mediocrem (in olla tecta) calcinationem, ſpecioſum, copioſè ſuperſtans, & quaſi ſponte deſuper ſublimatum albiſſimum Sal præbent, ejuſcemodi negotio præ reliquis convenientiſſimum.

Atque hæc de ipſius Alcali differentiis, (quatenus huc ſpectant,) & haud inutili Selectu: quo ſe in aliquali copiâ, ſed tamen genuina & in Vrinoſitate ſua, (quoad ejus fieri poterit,) intemerata Volatilitas inde ſequeſtrari queat. Nam licet nonnullorum aſſerta in Solutiones quaſdam aliaſque circumſtantias Acidum aliquid inferre videantur: nihilominus cum in (hactenus quidem notis) hujus fortis Spiritibus ſpeciale ferme nil, aut parabilioribus ejuſcemodi Menſtruis adeò ſuperiùs inventum fuerit; ipſique potius circa diſſolvenda Subjecta deſides, aut circa ſoluta jam, (quæ intimiùs ſecum deferre debebant,) inſtabiles, vel aliàs alienigeni deprehendantur: forſan haud immeritò (donec ſecretior præſentiorque, citra ſuſpicionem, modus ad Aciditatem obtigerit,) acquieſcemus purè ſalſæ, certè conſimili lixivioſæ Alcalium (ab iſta tranſlocatione ſeu immutatione haud penitùs alienorum) naturæ præ Acido (in hoc quidem genere) viciniori; competentiaque vel prædiſpoſita Subjecta, ſuo quodvis modo, ſatis adorienti & amplexanti Volatilitati. Sive de cætero Salis, ſive Spiritûs, (utpote parum hinc differentis, & ſalinas particulas ſaltem in liquamento ſuo vehentis) formâ prodeat.

Proindè conſequens nunc eſt, ut Modos videamus, quibus ejuſcemodi Volatilitas in rei veritate proliciatur, aut prolici putetur. Quemadmodum enim plures ſunt, qui (ut ab initio notavimus,) Phlegmaticum ſolùm, (Tartarei quid olentem,) aut levidenſem Liquorem, vel nominale tantùm, alienum, aut planè tertium quidpiam genuini loco præbeant: ita non unus ſaltem, verùm aliquot inveniuntur Proceſſus, qui revera quæſitum hîc Sal, aut ipſi congenerem (à communi tamen Tartareo admodum diſtantem) Spiritum ſuppeditent; & nihilominus invicem tùm in odore, ſapore, colore, ſalinarum partium formâ, &c. tùm in effectu viribuſque manifeſtè coincidunt. Æque ac permulta v. g. Mercurii, Antimonii &c. Præparata, quamvis ad concertationem uſque, diverſis viis mediiſque negotioſè conquirantur, eodem tamen utplurimum poſtmodum recidere; & quæ per operoſas ambages ferè ſecreto confecta fuerunt, cum vulgatiſſimis tandem compendiis penitùs convenire paſſim cernimus.

Ampliùs, quemadmodum Salinorum reliquorum pleraque (licet reſpectivè minus fixa,) faciliùs tamen atque copioſiùs elevantur, ſi dum annatum defuerit, extrinſecum ſolummodo, ſed competens atque continuationem deſtillationis in iſto genere ſuſtinens addatur Vehiculum; aut pro re nata Separatorium ſaltem corpus, quod aliquam Subjecti partem præſertim fixiorem aut alienam invadendo, &c. Subtilioris atque huc magis pronæ ſubſtantiæ aſcenſum ita faciliter. Ceu inter plurima, vel ſolùm Sal culinarium, (oppidò Spiritûs ſui facilis aut iniquus, pro additamentorum ratione, promus condus,) liberaliter innoxiéque refundit dupli, (hunc in finem adjecti) Aluminis crudi ſuperpondium: iis qui naturam ejus & Capitis mortui (ſeu integri, ſeu in Sal tertii generis & albiſſimam Terram reſoluti) notabilem Aluminoſitatem norunt, in medendo neutiquam ſuſpectum. Sic pariter etiam Alcali Tartareum, (etſi longè forſan pigrius,) per vehiculi tamen complicati vel ſolicitantis, aut certæ Materiæ (ſulphureæ vel acidæ,

acidæ, ſalis portionem arripientis, & in eo ignis gradu carboniformiter aut Magiſterialis coaguli inſtar retinentis,) acceſſum, equidem facilius aſcendit ſecundum reliquam iſtam partem, quæ ſimplici ignis actioni aliàs vix, aut non ſine variis inconvenientiis paruiſſet.

Quibus ita præmiſſis, ut ſpecialius deinceps ac ordine quodam, diverſimode ſic quæſitæ vel promiſſæ Volatilitatis noſtræ rationes, quid valeant, quantique ſint, (ducto per remotionem quaſi, à languidioribus, ſuſpectis, minuſve talibus exordio,) perluſtremus: principio Tartariſatus Vini Spiritus, unâ ſcilicet alterave vice ab Alcali Tartareo pro phlegmatis (ſulphureo ſalinis iſtius particulis adhuc dum ſat copioſè intermixti) majori quadam ſeparatione communiter abſtractus; quamvis ob evidentiorem hanc concentrationem, tùm per ſe, tùm in Eſſentiis Mixturiſque compluribus perquam in ſua deſtinatione præſtans ſit: & quaſi proprium ſibi volatile quoddam Sal (ex iſta proſapia) participet, imò vel ab ipſo Alcali inſuper aliquid abreptum, ſecum evexiſſe ponatur: indeque propter alterutrum horum, ſi paulò validior Vitrioli Spiritus inſtilletur, non ſolùm ſubtilem quandam Ebullitionem, verum etiam utplurimum poſt leniam exhalationem Salis ſubaciduli nec inelegantis quidpiam oſtendat: noſtro tamen apparatui, & per multum hinc diſtanti prægnantiorique Salis Tartari Spiritui protinus haud accenſeri poterit. Siquidem & Alcalinum illud, quod in ſuperficialiori hoc, æquè ac in ſpecioſiori incerationis (inferius attingendæ,) proceſſu forſitan aſcendiſſe conjicitur, oppidò nihilominùs erit exiguum: & ſenſibilius in ejuſcemodi operatione, poſt ſeparatum (quaſi ſemiſtiptici ſaporis.) Phlegma, demum prodire deprehenditur. Ceu ultimas ſolum guttas, dum dicta reſiduæ humiditatis abſtractio per Retortam inſtituitur, aut parili modo Vini Spiritus (per Salis Tartari diſſolutionem, & ſubitò ſubſidentis aquoſitatis ſubtractionem compendioſè Dephlegmatus,) ad ſiccitatem uſque paulò fortiori igne deſtillatur, Acredinem alcalinam guſtantibus offerre tandem obſervamus. Quas ſi quis pro lubitu (nam & congeneribus Alcalium volatilitatibus addi poſſunt,) abſtracto illi Spiritui Vini Tartariſato (præſertim repetito dum per accidens obtingunt, permiſcuerit; haud minus inde ſic Alcaliſatum (alios fortaſſis in uſus) habebit; quam ſi Vini rectificatum Spiritum à globulis argillâ & ſale Tartari conſtantibus, validiori demùm igni abſtraxiſſet: aut in Eundem (prius à crudo Tartaro lentè deſtillatum,) intenſiori poſtmodum Vulcano Tartareæ Spirituoſitatis reliquias (ſed ingratiori hinc odore) protuliſſet. De cætero tamen nec hi Liquores, ob eandem Volatilitatis inibi diſperſæ paucitatem, deſideratorum numero convenienter aſſociari poterunt.

Quod autem Oleoſi quidpiam in prædicti Spiritûs Vini Tartariſati confectione, reſiduo Phlegmati, (æque ac venali generoſiorum fæcum Spiritui,) nonnunquam innatet verum quidem; ſed tantùm ideo Cordiale non eſt, aut inde meretur, ut guttatim ſic, aut operoſius adhuc (rectificatum vini, cum concentratiſſimo Salis Spiritu digerendo, eoque ſulphureas particulas, abreptis ſalinis, liberando,) colligatur. Cum ad Mœni Rhenique tractus, fæcum deſtillatores paſſim tolerabili pretio vendant Vini iſtud (pauciſſimis noſtratium, dum plerique Spiritum ardentem hoc nomine proponunt, notatum) Oleum; è Rectificationis remanentia ſucce[…] ſive, more tralatitio, deſuper collectum; atque hin[…] oppido feculentum quid olens; donec ſuper Alca[…] vel Salis Spiritum, aut potius per Veſicam rectifi[…] catum, acceptiorem & Spiritus è fæcibus prolecti ſi[…] milem odorem induat. Verum hæc in tranſi[…] tu.

Sequitur præcedentibus quadantenus affinis, a[…] pridem hoc nomine traditus modus; è ſoluto i[…] Vino Alcali, (poſt Spiritûs ardentis atque phleg[…] matis abſtractionem,) Sal volatile proponens. Ex[…] perientię ſubjectus dedit quidem è reſiduâ Maſſ[…] (utpote Alcali & Tartaro vini conſtante,) modi[…] cum Liquoris, uti vulgari Tartari Spiritu long[…] graveolentioris, ita quoque acrioris, & manifeſta[…] hinc particularum ſalinarum notas oſtendenti[…] concreti verò cujuſdam Salis veſtigia quædam po[…] tiùs, quam ſpectabilem compagem: cum Olei Tar[…] tarei circumcirca decidui aliquantillo. Ut eviden[…] tiori Volatilitate prægnantioribus, atque ſimul mi[…] nus ingratis acquieſcentes, (præſertim cum ipſe vi[…] ni Spiritus feculentiori odore ſic infectus prodeat, totum hoc feliciori forſan (inter frequentiores ad[…] huc repetitiones, vini variationes &c.) inquiſitio[…] reliquerimus.

De cætero aſſimilis iſti, ſed tamen acceptio[…] eſt Spiritus, qui è Tartaro Tartariſato, (ſeu aperi[…] tivo illo coagulo, è tribus Tartari purioris aut de[…] purati, & duabus Alcali partibus confecto,) hau[…] difficulter, (proflua ſimul olei parte,) deſtillatur[…] de Volatilioribus Salis particulis procul dubi[…] quidpiam (vel odoris ſaporiſque huc declinanti[…] teſtimonio,) ſimiliter participans: atque (lice[…] in exquiſitorum claſſem ob antedictam cauſam re[…] ferri nequeat,) nihilominus in aperiendo & reſol[…] vendo non contemnendus: ſive per ſe ac ſolitarius ſive ſub competentium, nec volatilitatem eju[…] adeo infringentium Spirituum tincturarumve con[…] ſortio detur. Æquè ac Tartareus iſte, (ſed ſubaci[…] dulus) qui cum Vitrioli ad crudum Tartarum ſubquadruplo vel ſubtriplo (alias in diverſos uſus,) haud inconvenienter prolicitur; vulgatiorique of[…] ficinarum Aperitivo, (etiam debito ignis regimine ne tandem planè Vitriolicus exiiſſe videatur, de[…] ſtillato,) in ejuſcemodi deſtinationes longè præ[…] ſentior deprehenditur.

Porro verò nec tralatitius ille cum Bolo conſimi[…] live Terrâ modus momentum adeo magnum hu[…] conferre poterit, Quamvis enim ut plurimum quadantenus procedat; & Liquorem ſenſibiliter urinoſum, eoque inſtillato Vitrioli Spiritu ſubtiliter ebullientem præbeat: volatile tamen inibi perquam eſt exiguum; indeque (ceu alii quoque queſti ſunt,) effectus oppido remiſſior; ſive per ſe, ſive quæſitis hinc Solutionibus. Extractionibuſve fuerit adhibitus. Vt taceamus, acidulum ſolummodò, deſidique Terræ ſigillatæ, vel congenerum Argillaceorum Spiritui conſimilem nonnunquam (oro additamenti forſitan natura, copia, &c.) cum aliquali ſaltem Tartareo odore prodiiſſe.

Quod autem nonnullorum Ignem penitùs immediatum attinet; Faſtigiato illi (per dierecta Receptaculâ) Furno, cum ſuperioribus annis multa commendatione proponeretur,) injecimus ſuper prunas pro more, carbones oleo Tartari rite ſaturatos, & circumcirca ſufficienter ſiccatos. Sed idem nobis (fortean infelicioribus) contigit, quod aliquibus nonnullibi Spiritum Salis parili ratione quærentibus, Ignis ſcilicet ſenſim ſuffocatus, &

phleg-

phlegmatici tantummodo quidpiam, pauciffimis particulis revera urinofis intermixtum, in inferiori Recipiente collectum eft.

Nec faturatius quid (in exiguâ fimul quantitate) nacti fumus, cum alia vice ipfum Alcali (mediocriter faltem ficcatum,) prunis infpergeremus. Adhærefcens fiquidem hinc,inde, vel per contiguitates iftarum fecedens, illic in maffulas ignitioni fuftinendæ minus deinceps aptas abeundo, hic Vulcani levatoriam violentiam fubterfugiendo, utrinque tunc expectationem noftram in tantum fefellit.

Cùm autem ipfum (à deftillato Tartari Spiritu reftitans) Caput mortuum, nondum elixiviatum, fimiliter aliquando injiceremus, (uti ignem aliàs promptè concipit, ita) fecedentis fubtilioris partis manifeftiores notas, in fuperioribus præfertim Receptaculis (etiam odorantibus) oftendit: eo ipfo tamen potiffimam partem effugiens, infimo falinæ urinofitatis modicum reliquit. Vt facilioribus ac eodem recidentibus modis deinde contenti, hactenus in hujus generis deftillationibus repetendis curiofiores effe defierimus: majori aliorum, inter otia, felicitati relicto ejufcemodi (feu priftini, feu propter difficultates quafdam contractioris nunc) Furni proventu, five (Sarmentorum combuftorum inftar) per fe, five per additamenta quoque, evidentius fortaffe conquirendo.

Quò pariter remittimus fingulare quoddam, nobis alicubi fuperioribus annis depictum Inftrumentum; proculdubio Authoris famigeratiffimi verbis, huc perfrequenter,nec citra fpeciem tractis: „(quòd fcilicet aër imprimis volatilifet fulphur con„creti, cum omnimoda feparatione fui Salis, &c.) „inventionem debens: atque adeo circa Salis Tartari conceptaculum aërem quadantenus admittens, ut per cucurbitiformem Tubum ad Alembicum convehatur levatus à fubteraccenfo igne Spiritus; ferè Sulphurei campanarii inftar. Nam diffipationes volatilis hujufmodi fubftantiæ hinc inde, præfertim repleto (per fuppofitionem) Receptaculo fubverfo, tale quid experiri noluimus. Atque hæc de magis quidem confentaneis, levioribus tamen remifforis Volatilitatis modis.

Sequuntur, (ne quid in ifthoc genere cenfuque fit reliqui) remotiores adhuc, ob accefforia magis fufpecti, vel planè tertii penitúfvè alieni; quamvis (in fua quivis deftinatione) haud inefficaces, indeque nonnullam hujus fortis ortúfque peciem diverfimode præ fe ferentes,aut rem ex alio aliove capite penfitantibus, præ fe forfitan latui. Quodque inter iftos, principio, Spiritum ex Armoniaci, Salis Tartari, Calcis vivæ, (imò aliorum infuper, indifferenter inibi femet habentium additamentorum) mixturâ, per notas paffim enthirifes deftillatum concernit: equidem in penetrantia, fua perquam præftans, & nonnullis hinc pro quafi Tartarifato habitus eft. Verum; ut Acidæ Armoniaci partis, (Sal Tartari vel Calcem vi- am pro more invadentis) intuitu, quædam Volatilitatum (inde fecedentium) affociatio, mediocri conjecturâ concedi poffet: collectus tamen (& inter ufficientis humidi defectum Floribus nonnunquam intermixtus) Spiritus, (hactenus Armoniacali titulo diditus,) per iftud quoque præfuppofitum nominibus maximam potiffimamque partem adhuc alis, feu Vrinofus ac forfan fulgineus foret. Caput autem mortuum ulteriori experientiæ fubjicientibus, (ut incidenter hæc perfequamur, fiquidem è Calcis vivæ commercio fuerit, Tincturam vel Liquorem fuppeditabit, (Nephritici nonnullibi nunc ufualis imitamento,) haud penitus rejiculum: fin autem è fimplici Salis Tartari atque Armoniaci mixturâ fupererit, & fpiritus Vitrioli parte perfundetur; promptè hinc deftillabitur Aperitivus Spiritus, cuivis Armonicali Acido compar: Quando verò dictum caput mortuum rectificato Vini Spiritu fimpliciter extrahetur, & quod extractum eft, Spiritu Vitrioli præcipitabitur, elegans falinum, (& Sale Antihypochondriaco, quibufdam è Florum Armoniacalium, à Sale Tartari perfectè fublimatorum, capite mortuo extracto vix inferius) coagulum prodibit.

Sed ut ad inftitutum noftrum redeamus; num quoque vulgatior Calcis vivæ Spiritus (per prævias Alcohol vini abftractiones & Alcali Tartarei additionem, &c. paratus,) pariter de accefforio hoc Sale quidpiam participet; è diverfis conjecturis difquiri quidem poffet: & in utramque partem facilè quis allegaverit tùm ipfam Calcis vivæ naturam; & proinde hinc (ut & ab Alcalibus) Volatilitatum quarundam fucceffum; quarundam verò totalem quafi tranfmutationem: tùm porro Spiritum Calcis, etiam abfque Sale Tartari deftillatum: Odorem ab hujus Spiritu quidantenus diftantem, &c. Præterea & ex adverfo, confimilem ferè Salis Tartari cum Silicibus, etiam calcinatis deftillationem: Liquoris fub olei Saponis confectione provenientis alcalinam Acrimoniam, corporali Sale volatili (ni quis ex Animali profapia prodiiffe dixerit) manifefto perfufam: diverfas circa Lapidem tonforum corrofivum obfervationes; & fi quæ infuper, pro & contra, (uti loquuntur) huc proferri queunt. Verùm ejufcemodi fententias operofius perfequi, noftri nunc non eft inftituti: nec fi vel maximè de Alcali Tartareo quidpiam participaret Spiritus ille (fi ritè paratur,) præftantiffimus; ob acceffori tantillum, aut folam affinitatem, noftræ protinus fortis aut Sylloges genuina pars foret. De cætero comparem, penetrantiorem, & citra tædiofas Incerationes, Tubuli bifidi, vel hamulatarum intus (per Retinacula quafi, phlegmatis afcenfum impedientia) Serpentinarum applicationes, longè parabiliorem Liquorem nancifcetur; quifquis faltem Salis (haud dephlegmatum, vel cum Alumine compendiofius deftillatum) Spiritum anatico Calcis vivæ recentis ponderi affundendo, per Alembicum exceperit id, quod (inter confuetas effervefcentias, & Acidi cum Terreo copulationes,) fponte fed copiosè, urinofiffimo fapore & odore ftillat. Refiduo in fupra notati Liquoris Nephritici, (è Spiritus Salis calcifque coagulo communiter educti,) confectionem adhuc dum fufficientiffimo.

Porrò, cum Sal Tartari Aceto (tantùm fimplici, eodem, quo pro Terra foliata conquirenda cum deftillato folet, modo) faturatur: (fit autem iftud utrobique commodiffimè unicâ fufficienti affufione:)& relictum poft abftractionem Magma ulterius validiori igni fubjicitur: Spiritus provenit urinofam quandam acrimoniam acetofitati (quafi Armoniacaliter,)inter mixtam præ fe ferens: indeq; recenfitis quadantenus quidem affinis: parabilior fane fic, atque fpeciofior præ ifto Liquore, qui ex Aceto deftillato,(dumAlcali fimiliter impregnatur) Spiritui Mellis vel Guajacino primo fimilis,tandem

autem apertè acetoſus redit; (& aliquibus ad inſpiſſatorum quorundam Succorum Marinorumque ſolubiliorum extractiones adhibetur:) aut qui longè carius ex ipſa Terra foliata (dum ultimæ Vulcani vehementiæ pro ſublimatione, de ſubito ſic nequicquam quæſitâ, ſubjicitur,) non ſine diſperditione polychreſtri medicamenti, acidulo ſapore ſtillat. Eo porrò, qui ex Eſſentiali Sale Tartari, cum Bolo ſubacto, nonnullis (Arcani Tartari nomine) propellitur, haud adeo hoc quidem in genere poſterior. Quod tamen proinde, cum ſociis hiſce ſuis, congeneribuſque (quamvis aliàs in uſu medico vel chymico haud inefficacibus) ad expetitam Volatilitatis noſtræ Syllogen propriè referri nequeat, vel acetoſarum particularum aſſociatione (etiam qualicunque) liquet. Ideoque & ſingulariorem iſtum, qui è ſæpedicto Eſſentiali Sale poſt plurimas Spiritus Vini abſtractiones quaſi Tartareo velamento tandem prodit, iſti confidentius accenſere adhucdum diſtulimus. De cætero, quemadmodum Terræ foliatæ deliquium aut dilutum, tum per ſe, tum in aliarum (ſymbolizantium nec contenti ſui nimiam præcipitationem hinc patientium) Tincturarum conſortio perquam eſt efficax: ita nec ſupra notati Magmatis (Sal enim ſiccum ſic non provenit,) dilutum, inter ejuſcemodi aperientes & detergentes Liquores adeo deſes invenitur. Ceu aliàs Acetum ſimplex (in ſe nitroſæ potius, quàm Vitriolicæ vulgò naturæ,) in compluribus operationibus (v. g. Plumoſorum Magiſteriorum confectionibus, Mineralium Metallicorumque nonnullorum extractionibus, &c.) tædioſè Deſtillati locum ſufficienter complet: niſi compendioſius & in copia (per Veſicam cum Vitreo alembico, grandiorique Recipiente) deſtillatum, certis de cauſis impendere placeat.

De Spiritu, qui ſub Tartari Vitriolati communis præparatione per mediocrem (non verò violentam ultimamque, Vitriolicum poſtliminio reddentem) abſtractionem poteſt colligi; & aliquibus haud penitus rejiculus habetur; cum in Volatilitate illa, quæ hîc quidem requiritur, ſit leviuſculus, non eſt, cur in præſentiarum multa dicamus. Sic dum uſualis Salis Tartarei vice, iſtud quod Aceto deſtillato ſaturatum eſt, aut ipſa Terra foliata (aquæ ſ. aliquantillo diluta) recipitur, ſanè penetrantiſſimus, ſed ſimul (deſtructo per Spiritum Vitrioli priori coagulo) acetoſiſſimus adeoque à noſtra tunc intentione ſimiliter alienus hinc Liquor, ſub debita moderataque abſtractione prodit; relicto (nî validiore igne deſtruatur,) Tartaro quodam Vitriolato, in deſtinationibus ſuis haud adeo inepto. Verum adhuc ſpecioſior colligetur, ſi (quò obiter talia perſequamur,) Tartariſatus Tartarus, loco Salis Tartari, Spiritu vitrioli eodem modo imprægnetur. Gratuitus autem, & quaſi aliud agendo, in copiâ dummodo complures iſti (vulgò paſſim effuſi) Liquores qui poſt Vitriolicarum Solutionum per Alcalia, (& vice verſa) peractas præcipitationes, abundanter reſtant, (nec in rei veritate vomitoria vi, quod tamen è ſulphureis Antimonii Solutionibus verendum hic non eſt, infecti deprehenduntur,) debitæ exhalationi ſecuriſſimoque coagulo exponerentur. Quod etiam circa Acetoſarum extractionum, (per Sal Tartari ac verſa vice præcipitatarum) ſupernatantem humiditatem parili compendio, (pro gratis acquirendo Terræ foliatæ fundamento,) obſervari poterit. Sed hæc pro remiſſiorum alienorumque modorum luſtro vel recenſione (feliciorum nihilominus experientiæ, forſan inter enchiriſis aliarumve circumſtantiarum variationes oppido relictâ,) hactenus ſufficiant.

Conſequens nunc eſt, ut ſimiliter, (ſecundum obſervationes noſtras) Saturatiores, magiſque Conſentaneos, Genuiniſve propinquiores deinceps videamus. Quod itaque ab initio iſtum cum Silicibus congeneribuſque (abundantioris tamen humiditatis Alabaſtrum nondum tentavimus,) attinet: ſuccedit negotium; ſi cum Alcali Tartarei quadruplo per Retortam, (cum Operculatum illud vas ejuſcemodi penetrantiores ſucceſſivè Ingeſtorum ſpiritus, inter quaſcunque cautelas admodum diſperdat,) debito ignis regimine, (ne protractiori labore Sal perfluat) ritè deſtilletur. Et urinoſa volatilitas Siliceæ (nobis neutiquam hîc ſuſpectæ vel deſtinationibus iſtius adverſanti) aquoſitati intermixta ſemet ſat prodit; quin imo nonnunquam ſalini coaguli quidpiam ſeorſim apparet. Ne verò quis Alcali Tartareo-nitroſum ad ejuſmodi operationem recipiat, ſupra jam monuimus. Quod autem reſiduam (magnæ ſuperioribus annis commendationis) Maſſam concernit, equidem (præter alia Mechanica) Tincturam (pro aſſumtorum tamen Silicum naturâ) ſuppeditat aliquanto ſpecioſiorem Vulgari ſive ſimplici Tinctura Tartari; utpote quæ aliàs ab Oleo deliquato, vel potiùs à ſubſidente, ſaturatiſſimoque Phlegmate, (dum Alcali in ardenti Spiritu diſſolvitur,) parum differt Utramlibet tamen in pleriſque intentionibus æquat aut ſuperat, haud inelegans Tartari Tartariſati liquor, per ſimplicem iſtius Coaguli in duplo Spiritûs Vini diſſolutionem, & lentam ſecedentis (à phlegmatica ſui parte) Spiritûs divaporationem promptè conficiendus. Sic nec Magiſterium è communi Silicum Liquore tanti in medendo deprehenditur: ſive per Aquæ ſimplicis copiam, (leviſſimum tunc ;) ſive per Spiritum Vitrioli (ſpecioſo Tartaro Vitriolato poſt filtraturam inde ſimul proveniente) præcipitetur. Sed hæc in tranſitu.

Porrò verò prægnantior adhuc eſt hucuſque recenſito qui ad normam ſingularis iſtius Salificationis ſubtiliorum Oleorum inſtituitur modus. In dubium quidem aliquando tractus; quaſi (cum mixtura ſaponiformis hinc oriatur,) etiam nil ultra oleum ſaponario compar ſit ſuppeditaturus; aut ſaltem ſub occultiori Digeſtione, (ceu Singularis alicubi à recentiori talium Autore vocatur;) ſepultus lateat. Sed enim labor hic, uti jam olim à ſolertiſſimis Viris ex parte propoſitus eſt, ita ad literam quoque in noſtro hoc Subjecto felicite procedit : ſique ſimpliciſſimè ſolum Olei Tartar nigri pars una, cum Salis Tartari (præſertim præ diſpoſiti, vel è Vini fæcibus extracti) duabu partibus ritè mixta, & craſſamentum hoc (ſalten in Retortula ſua) lentè per menſes aliquot, aut ſupra fornacem hyemali tempore, continuo, & patien ter digeſtum fuerit, inſtitutâ poſtmodum (per are nam quoque, ſi minor extiterit quantitas) deſtilla tione, Sal volatile urinoſiſſimum ſat copioſè pro dit, recipientis lateribus, cornutæque collo undi que adhærens, & congeneri tandem Spiritui (un cum penetrantiſſimi ac quaſi ſaponarii Olei aliquo ta parte aſcendenti,) nonnunquam ad dimidiun uſque illiqueſcens. Cujus autem parentis nunc ſi progenies; & num aliquæ olei Tartarei particulæ pe

tranſ

transformationem quandam, (quod frequens Autoris de Oleorum in Sal volatile Mutatione vel Abitu phrasis nonnemini sonare posset,) revera hîc obriguisse quasi credi queant: an verò salinæ Volatilitates, (sub primam istius destillationem arreptæ vel absorbtæ,) per Alcali propellentis accessum, à Sulphureis denuo sic liberatæ solùm fuerint: aut demum ex ipso Sale fixo (per volatilis substantiæ associationem, obscuriorive adhuc ratione, in ejusmodi mixtura digestioneque sollicitato vel disposito) surrexerit illud, quod in notabili quantitate, relictaque simul, [dum è capite mortuo residuum Alcali elixiviatur,] carboniformi, seu pinguedinum combustarum simili crustâ prodit: (quamvis fit præter institutum nostrum,) dijudicatu tamen haud adeò forsan erit difficile: præsertim si quis Volatilitatis isthoc modo collectæ odorem, saporem & effectum, cum aliis processibus, [Olei Tartari ad Alcali volatilisationem sensibiliter nil accipientibus,] penitus eundem; præterea olei simul extillantis acumen, [præsuppositarum salinarum particularum quasi concentrationem fat prodens :] item Liquoris sub Saponis [tanquam coaguli nostri Imitamenti cujusdam, vel superficiariæ ingredientium coagmentationis] destillatione provenientis salsedinem, [si per supradictam limitationem, inter consimiles observationes libet,] eadem opera perpenderit. Sed hæc de singulari hoc, & delectui nostro [donec alius Salis, non Olei Spiritus reveletur,] in tantum genuino, ac perquam saturato, tædiosiori tamen processu sufficiant.

Sequitur tertius, (sed æque ferè laboriosus, genuinus interea,) qui in plerisque ea de re Libellis, per Spiritus Vini (imo Frumentacei quoque,) verum utrinque prius alcolisati, aut (per ante notatam simplicem Salis fixi dissolutionem) Tartarisati abstractionem vulgò præcipitur. Ascendit post Spiritus, aliquoties hinc repetitas lentasque destillationes, (intensiori postmodum igne) Liquor urinosissimus, congeneri Sali plerumque, (ni parciora cohobia, ignis remissior, aut vasorum difformitas impediant,) sociatus; at simul perquam parcus: ut compendiosiorum modorum intuitu vix compensare videatur toties repetendos, (ut totum generali voce complectamur,) labores. Num enim revera sic inseretur Alcali; sive de salinis Spiritus ardentis particulis adhæreat ipsi quidpiam, postliminio denuo sublimandum: an verò disponatur saltem ad faciliorem subtiliorum (& vellicationibus istis quasi sollicitatarum, liberatarũ, aut qualicunque tandem ratione modificatarum) partium ascensum: aut penitus demum alternatione quadam, inter Cohobia, Volatile fiat fixum, fixum autem eadem opera Volatile: adeoque cujas tandem sit isthæc volatilitas, haud adeo difficulter forsitan determinabit, qui conferet invicem (altera quidem parte,) manifestum & largum (subadstringentis) Phlegmatis, post singulas abstractiones proventum; (à subtracto vel planè quasi subterinverso Spiritus ardentis interiori Sale proficisci nuper quoque traditum :) secretiora insuper istud destru[e]ndi vel separandi præsupposita: Salis porrò sic saturati pondus ut plurimum aliquantillo auctius, &c. Ab altera verò Parte Plegmatis illius forte simplicem tantum (inter salinas sulphureasque Spiritûs particulas) Intermixtionem; atque successivam hinc (adeoque sensim proinde decrescentem) Secretionem: (æquè ac expressa stillatitiaque Olea aquositatis plurimum nihilominus occultasse per destillationes rectificationesve suas deprehenduntur.) Manifestarium præterea concentratissimi hac ratione Spiritûs (simul profluentis) Acumen salinum; non solùm solubiliora quædam superficie tenus adoriens, verum etiam (spontaneam solummodo Tincturam hic induisse dicentibus) nonnulla simultanea dimissione præcipitans; imò corporale Sal per instillatum supranotatò modo Vitrioli Spiritum, inter leviculam fortè exceptiunculam demonstrans. Item consuetam Volatilium (pure salsorum) ab Alcalibus genuinis (in liquida & sicca forma) plerumque sic secedentium Rectificationem: Salis Tartari verò pondus (post ejusmodi incerationes) paulò auctiùs, æquè forsitan ab aquearum quarundam particularum (eo caloris gradu minus perfectè, pro pristinæ siccitatis recuperatione separabilium,) Adhærentia profectum: (ne adfertam ab aliquibus istarum Fixationem, dum aqua destillata ab Alcalibus complùries abstracta fuerit, allegemus.) Et si quæ insuper pro cujuslibet opinionis defensione vel singularum conciliatione produci (è vulgatioribus quoque observationibus,) poterunt. Nos practica nostra secundum institutum persequamur.

Atque hinc, quod denuo nunc quibusdam secretò commendatum Processum concernit: qui sc. per Spiritûs Tartari digestiones aut cohobia super Alcali perfici docetur: succedit similiter negotium; & quemadmodum supradictus Fæcum Vini siccatarum Spiritus, inter repetitas à Sale Tartari abstractiones, copiosum (ceu intimè & abundanter ipsi aliàs permixtum est) Sal volatile quærentibus sic offert: ita si bonus acrisque ille, (non autem acidus vulgò venalis) Tartari Spiritus, ritè dephlegmatus, Alcali proprio parcè per vices affundatur; & (post debitam lentamque digestionem) destillando vel etiam cohobando hinc repetatur; urinosam volatilitatem sibi (pariter, at longe sensibiliùs, quam in Tartari Tartarisati, aut ipsius crudi Tartari, super proprium Sal rectificato Spiritu fit) complicatam, imo nonnunquam seorsim hinc in-de coagulatam, diversimoda tamen proportione secum evehit. Sed enim, dum in paulo facilioribus modis eundem nihilominus effectum invenimus; tædiosè prius conquirendum, atque aliis sat polychrestum Tartari Spiritum (sive solitarium, sive Ardenti, aliisvè congeneribus sociatum,) ejusce-modi laboribus vel experimentis denuò vix impendemus.

Tandem verò, & pro recensionis nostræ complemento; cum deliquatum Tartari oleum Aluminis solutioni vel vice versa (v. g. pro explorandâ Magisteriorum Vegetabilium, Metallicorumque, sic nonnullis præparatorum, simplicitate,) instillatur; post albissimam Terram ita præcipitatam, urinosissimus perdiu sentitur odor; æquè ac dum ipsum Alumen, vel destillati hinc Spiritûs caput mortuum pulverisatum cum Alcali Tartareo triturando miscetur. Siquehujus observationis ductu, dicti Alcali & Aluminis crudi ana per Retortam (etiam in Arena) destillatur; atque Spiritus volatilis copiosus: penetrantissimus; & paulò ante recensitis (ut ovum ovo) in odore, sapore, viribusque similis exit. Suspicionem de Exoterico probè novimus; & est aliquid. Urinositas ad Aluminis sequestrationem inter Metallurgorum requisita nonnullibi ac-

cedens: præterea ſalinarum ejus particularum facilitas, quâ ſolitariæ quidem, relictâ terreſtreitate, notabiliter per Retortam (dato ſibi ſaltê per vices vehiculo aqueo) aſcendunt: item, (quod affinitatis & ulterioris inquiſitionis cauſa hic ſuperaddimus,) Spiritus, è crudo quoque Tartaro cum ana Aluminis crudi, per arenam, nullo quaſi negotio deſtillabilis, pariter penetrantiſſimus, copioſiſſimo Volatili Sale ſimul proruenti intermixtus; cuivis ex Alcali Tartareo prolecto, in ſenſibilibus effectuque compar, ſuprapoſito è ſiccis Vini fæcibus acceptior, &c. Verum, ut hæc pro aliena vel mixta natura demonſtrandâ, cum veriſimilitudine quadam haud inconvenienter allegentur: amplius tamen (in ulteriorem horum inquiſitionem, cum uſto quoque; vel ad extremû deſtillati Capite mortuo (etiam recentiſſimo) ſimiliter labor iſte procedit; ſique alterutrum cum Salis Tartari anatico pondere eidem ignis generi ſubjicitur; eadem Volatilitas tum liquida, tum imprimis (ob vehiculi diluitioni hîc ſufficientis defectum, ſalina conſiſtentiâ, quantitate haud exigua, de cætero (quia forſan per uſtionem aut deſtillationem præviam, ab Alumine Sulphureum iſtud, Salis volatilis particulas diverſimodè aliàs alterans, majori pro parte ſecretum eſt) odore minus gravi colligitur. Uſque adeò, ut qui inſuper ejuſmodi Producti Proportionem; Vires porrò (quoad ſpeciales deſtinationes) ſimplicem Urinæ, Salis Armoniaci, Fuliginis, Cervinumque Spiritum excedentes, volatili verò Salis Tartari Spiritui penitus conformes, item in reſiduo capite mortuo Aluminoſitatem cum adjecto Alcali apertè fixatam, ſive in tertium quid (planè inſtar Arcani Duplicati) coagulatam; pariles denique Volatilitatum per conſimilia additamenta modoſque evehendarum rationes, &c. paulò penitiùs conſideraverit; forſan haud adeo culpabili conjecturâ, niſi purè vel admodum Tartareum, Tartareis ſaltem longè proximiorem, luſtratis ſanè ab initio Proceſſibus (in iſthoc genere) oppido ſpecioſiorem (uti faciliorem,) exiſtimare poſſet. Nec caput mortuum (poſt extremam Aluminis deſtillationem,) ſolum apparenter inſipidum, intra paucos verò dies (vel ex aëre attractâ humiditate priſtinam adſtrictionem denuo induens,) aliave in contrarium alleganda ſibimet eouſque obſtare ſineret; quominus parabilem hanc volatilitatem ad minimum operoſiſſimorum purè Tartareorum loco adhiberet. Sed tamen per nos cuivis integer ſit delectus, uti profectò poſtremorum omnium inter ſe, & cum noſtro hoc Aluminis crudi vel uſti interventu comparato, imò ex ipſo Tartaro cum Alumine deſtillato Spiritu, idem in rei veritate eſt effectus: præſertim ſi dilutiores (v. g. cum Silicibus aut ſæpedicto Alumine crudo confecti) Liquores, prius per Rectificationem, ejuſcemodi purè ſalſis Volatilitatibus debitam, (cum modico ſ. Spiritus Vini ſuper Alcali priorem præſtantioremque partem denuo abſtrahendo,) quaſi concentrentur. Quemadmodum & reliqui ſale proprio, (ſi quod in prima deſtillatione vel inſtitutâ poſtmodum, ad minuendum odoris gravitatem, Rectificatione, ſimul evectum eſt) convenientiſſimè per circumſpectam diſſolutionem ſaturantur, vel (ut communiter loquuntur artifices) Eſſentificantur. Cujus intuitu ſupra jam, ſub æquipollentia quaſi quadam, Sal atque Spiritum in recenſionibus noſtris conjunximus. Figere verò talia per inſtillatum v. g. Salis Vitriolive Spiritum, (donec ebullitio ceſſet filtratumque Liquorem ad Salis conſiſtentiam; (ſimpliciter vel affectata quadam quaſi cryſtalliſatione exhalare: item, iſtiuſmodi (Armoniaco ſimile) Coagulum per ſuperadditum Alcali Tartareum denuo diſſolvere, ſeu Volatile hinc (eo, qui in Viperino quorundam Sale, vel Florum aut Spiritûs Armoniaci præparatione obſervatur, more) ſequeſtrare; curioſitatis in ſuo genere nec injucundæ, nec contemnendæ, nec tamen protinus hinc artificium (ceu cuidam placuit) verè Alcaheſtinum eſt.

Quod autem Vires & uſum volatilitatis noſtræ attinet, tædiosè talia non repetemus: cum ab aliis diffuſa commendatione tradantur; nos autem data opera brevitati ſtudeamus: nec (quoad Chymicam quidem adaptationem,) animum ullatenus nunc induxerimus, hanc noſtram (etſi genuinam) Volatilitatem ſimpliciter, & confidentia forte majori (ſiquidê noviſſimis quibuſdam attributis ad literam alicubi ſatisfaciendum foret,) pro Alcaheſtino quodam vicario venditare, ac Locorum eò pertinentium explicationem perſequi hinc velle: præſentaneâ ejus in Medendo efficacia, dum per ſe quoque datur, impræſentiarum & pro inſtituti noſtri ratione ſatis contenti. Hoc tamen vel ulterioris curioſorum inquiſitionis gratia, è noſtris, (aliàs ejuſcemodi Diſquiſitionibus hic nondum deſtinatis) obſervationibus quaſi indice notando ſuperaddimus: quod abſoluta illa Authoris, (de Lunæ Mercurii, Unicornu, Oculorum Cancri, Solutionibus,) aſſertio proculdubio nihilominus cum ſalis quaſi grano, (etiam ſub ſecretioris Tartareitatis acceſſu,) intelligenda videatur: ſique parili modo ſeu traditus quiſpiam, ſeu fortè ſpecioſior (ex Eſſentiali Sale,) aliisve modis exiens Spiritus adhibeatur: delecta tamen aut præparatione Solvendorum præviâ (pro cujuſlibet ſc. natura, proclivitate, aut renitentia) adhuc opus ſit. Atque hinc in ſpecie quidem, noſtræ nunc tractationis Volatilitas. Oſtracoderma, Marinaque (ſolubiliora) cruda oppidò adoritur; & inter ebulliendum abſorpti quidpiam, (ceu vel inſtillati, nec tamê ſolutum denuo è talibus arripiêtes Liquores teſtantur,) retinet, reliquum notabiliori copia, eadem opera præcipitat: planè nitroſi Cliſſi inſtar. Super Magiſteria eorum ut plurimum ferè coloratur magis, quam evidenter ſaturatur. Metallicorum verò, præſertim perfectiorum & utrobique debito prius Menſtruo diſpoſitorum particulas promptius abſorbet: magiſque adhuc Mineralium (v. g. Antimonii aliaque nonnullorum puriora) Sulphura, &c. Uti Solutionum & Exaltationum Analogia, (ad urinoſorum Spirituum recentiores genuinaſque adaptiones inſtituta) cuivis (leviter inibi verſato) haud difficulter oſtendet. Et cum etiam in Febrilibus, aliiſque affectibus, per ſe quoque ſat ſit efficax; nec ſolutorum iſtorum ſubſtantiâ aut ſulphureitate admodum aut deſtructione ſic alteretur: equidem hinc per Acceſſoria competentia, (præſertim ſi contractioris doſis efficaciæque fuerint,) eo magis ſemet exercere deprehendetur. Reliquum peculiarior fortè quiſpiam Salis Tartari Spiritus; aut ſingularis inde, ſed exotericis intemerata Aciditas, (ex condicto Diſſoluta per intimiores digeſtiones deferens, nec inter invertentiû occurſum deferês,) expectantibus varieque inquirentibus expediet. Nos ad inſtitutum noſtrum: & ſolitarium ſpecialemque

lemque hujus in medendo usum revertamur. Non quod distincta pertractatione totum recensere, vel in certas Digestiones usque per chilifera Sanguiferaque Vasa, (sat aliàs penetrantem) comitari fedeat. Sed tantùm ut (in exemplum,) manifesta via aperiendi, detergendi, resolvendi, adeoque Diuretica Diaphoreticaque vis generalis, uni alterive graviorum Affectuum (inter quæsitam brevitatem, & sollicitantium vel cooperantium accessum,) seorsim accommodetur.

Quantum in Hipochondriacorum nostrorum Arthritide vagâ paresique solitarius, aut alternis vicibus Cinnabari (præsertim nativa, aliàs nervosorum hystericorumque dolorum insigni levatorio,) largiter interpositâ præstet; observatio inter continuationem (pro dosi, v. g. 20. 30. guttas propinando,) facilè docebit. Etiam citra Purgantia; plerumque opis parum, at nova sæpe symptomata afferentia: citra Balnea, insessus aut fomenta, & citra reliquorum vulgatiorum Topicorum plerumque, Concturas ut plurimum citius, quàm languentium membrorum vigorem suscitantia: præprimis citra illitiones illas pinguedinum, oleorumque hinc vel aliunde diversiformiter, compendiosissimè alias ex Adipe, Cerâ, Sapone, &c. sequenti ratione paratorum: si sc. super eorum s. q. cineres usque ad ipsam Retortæ collum largiter ingerantur; ita unicâ vice Clarissima rectissimaque per arenam exeunt. Sed hoc incidenter.

In Hydrope Anasarca & (Catharcticis alias rarius au cultante) Ascite, similiter successu perquá felici datur; præsertim Urinis (sua de causa) aquosioribus: egregieque tum pariter se gerit Arcanum illud duplicatum; etiam compendiosiori ratione parabile; Metallicam substantiâ è dissoluto Vitriolo per Nitrum verè-fixum atque lixiviosum, (ceu per accidens interdum obtingit,) totaliter præcipitando, & post filtrationem Sal per exhalationem collectum fundendo.

Quemadmodum cùm Rubicundiores fuerint, inter alia haud parum adjumenti confert Antimonium Martiale Cacheticum: ex ana Antimonii & Limaturæ Martis, saltem in scorias liquato & cum triplo Nitri postmodum detonato confectum: Nitri singularem fixationem (cum elutriatus pulvis primitivo longè gravior fit) haud obscurè ostendens.

In reliquis quoque Hypochondriorum affectibus, & eorum affeclis vel productis, (resolventia, deobstruentia atque invertentia requirentibus,) neutiquam deses est hæc nostra Volatilitas: & quod nonnullorum Tincturæ atque Spiritus, (sive clissiformiter per Mineralium sulphureorum, Tartari, Nitri, &c. detonationem; sive congenerum Volatilium more, è certis Alcalium, Armoniaci, Tartari, Calcis vivæ, Cornu cervi, Antimonii, &c. Mixturis quasi secreto destillati) interdum ad hyperbolem usque promittunt; sufficienter, & (sano sensu) vel usque ad Arthritidem (è sentina ista proficiscentem,) præstant: si pro morborum, ac circumstantiarum ratione cum judicio, ac præmissis vel interpositis (sicubi hîc nonnunquam opus,) Evacuantibus, (Emeticis scil. correctioribus, Laxativis, Tartareis vel Aloëticis, Antimoniatorum accisis vel tertiatis dosibus, &c.) aut Martialibus aliisve Roborantibus exhibeatur.

Atque quo dictorum quædam, nobis usitatiora, (aliquoties de istis hinc inde rogati,) data sic occasione annectamur: inter alia Emeticum præstantissimum & securissimum habetur; si (Tartari Emetici Absinthiaci M. imitatione) saltem Croci Metallorum, sive Hepatis Antimonii vulgaris (& edulcati) Acidique Tartari ana, in duodecuplo Aquæ f. ferventis infundatur, & postquam per triduum super fornacem steterit, mediocriter ad Tartari dissolutionem ebulliat; liquor calidissimè filtretur & ad dimidium evaporatus per diem reponatur. Crystalli hinc elegantissimi Nostris ad granum unum, duo, tria; alibi (ceu pro Districtuum conditione purgantium doses oppido variant,) ad quatuor vel etiam quinque dati, sufficienter, quod sumeft, expediunt: Mercurio Vitæ per Salis trituram, aut Acidorum abstractionem correcto, longè securiores; & præ Eodem per Nitrum a quantò fixatiori, præque Tincturâ Antimonii Tartarisatâ, certioris in singulas doses determinationis.

Tartarea abstergentia, (solitaria & diversimodè acuata) aliunde nota sunt; & horum quædam etiam supra attigimus. Quod autem Sal Tartari Essentiale Specifici Purgantis,) oppido diversâ, & ad Sal Tartari volatile ferè accedente ratione comparandi) titulo alicubi proponitur; de detergente Saponariaque vi saltem utrobique intelligendum est.

Inter Aloëtica laxativa, uti Liquor hinc cum aliquota Nitri fixi, imò etiam Rhabarbari, si libet, parte (notabili amaritiei remissione) paratus, haud inefficax habetur: ita speciosiores adhuc Pilulæ, forma illa numeroque minutiori semet commendantes, postquam hactenus diverso, sed utpluri-mum suppresso, (cuivis forte sua de causa,) compositionis modo hinc inde dispensatæ fuerunt, curiosiores in sui perverstigationem, aut imitamentum saltem quoddam præcipuè traxêre. Atque hinc alii quidem modò Aloën crudam vel Rosatam violatam, aut aquoso vel ardenti menstruo simpliciter negotiosiusve Extractam; modo Aloëphanginas quasvis Tartareas, Ammoniacales, Marocollinas consimilesque recensiorum Pilulas Diagridio, Resina Scammonii vel Ialapii, vel Trochiscis Alhandal aut Colocynthidis Extracto aliquantum acuerunt: Alii novas Massas (adjecto Ammoniaco, Myrrha, croco, Tartaro, Sulphure, imo Marte quoque, item Absinthii Carduique benedicti Extracto atque Sale, cum vel sine Rhabarbaro, Agarico &c.) cōposuerunt; autjam pridē Usuales; imò ipsas Pestilentiales (paulò saltem auctiori Aloës pondere,) etiam Mithridatio nunc, Essentiisve amaricantium vegetabilium subactas denuo (variato nonnunquam nomine) dispensarunt: Alii verò, cum Aloen quasi puram putam, citra drasticorum stimulum, exiguo sic pondere, eodem nihilominus effectu nonnullibi propinari perciperent; secretissimum seu Menstruum seu præparandi modum præsupposuerunt. Cæterum, ut acuatas illas, sub diverso Locorum Authorumve nomine, (modo brevi ante, modo post cœnam hactenus, & impune quidem) datas, durioribus forsan Ileis, suoque interim in precio relinquamus: circa ultimum vero, (tanquam Hypochondriacis, &c. præsertim teneriori-bus, cerevisiæ adsuetis, &c. longè convenientiùs, meritoque commendabile) genus hæsitantibus, per observationes & varia experimenta nostra, rem paulo faciamus planiorem: principio certum est, quod selectioris (ceu omnino requiritur,) Aloës Epaticæ vel Socoterinæ pars gummea, seu aquoso

Menstruo resolubilis, ad alvum isthoc modo sollicitandam, præ resinosa parte, vel Extracto cum Vini Spiritu præparato, longè aptior; ac Tenesmi hæmorrhoidalis respectu cæteris paribus pene securior sit: quodque officium hoc suum etiam sub minima quantitate præstet: uti aliàs Succus ille singulari vi stimulante pollet, eaque in nostrorum quoque hortorum planta extus deprehenditur. Quod porrò Accessoriorum pro cujusvis opinione potius quàm intimiori necessitate, sub Corrigentium Dirigentiumve titulo varieformiter additorum) pleraque supervacanea sunt; & molem saltem (in ejuscemodi quidem destinatione) augeant: quemadmodum & Purgantium, mediocrium, v. g. Rhabarbari, Agarici, Mechoacannæ, &c. Extracta, in ampla debitaque dosis satis aliàs languida, sub grani parte profectò nil aut perparum huc conferentia.) Proinde qui secundum ejuscemodi præsuppositam paulò penitius pensitabit, quantum gummeæ istius Aloëticæ partis usualibus Pilulis, ab Aloëphanginis usque ad recentissimas laxativas compositiones insit; haud ampliùs forsitan demirabitur, ejus solùm grana quædam ab additamentorum nimiâ mole, resinositateque propriâ libera, pari cum effectu, adsuetis fluidioribusque dari; Sique hinc supradictum Extractum, diligenter & vel simplicissimè, vel adjectâ simul, (inter extrahendum) Scillæ vel Ari non præparati, similiumve (citra notabilioris molis accrementum) stimulantium particulâ confectum, cum Elixirii Proprietatis (haud adeo acidi,) Essentiæve Absinthii liquidæ parum alcalisatæ, tanquam consimilis detersorii,) tantillo postmodum subegerit, massam nanciscetur, cujus (pro constitutionis, &c. ratione,) granum unum, (tenerrimis interdum etiam dimidium,) duo, vel nonnunquam tria in exiguas, adeoque resolutu sic faciliores pilulas (v. g. quatuor præterpropter ex uno grano,) formata paulo ante vel nonnullis quoque post cœnam sumpta, sequenti die alvum salubriter laxando expediunt.

Circa accisas Antimoniatorum Emeticorum doses similiter aliàs certum est; quod licet v. g. Oxisaccharū (simplicissimè, citra aliorum vegetabilium accessum, è vulgari Metallorum Croco cum Aceto simplici paratum,) aliaque hujus generis (Antimonio tantùm medicata, ideoque suo modo hinc mitiora) Vomitoria effectum, ob justo parciorem dosin, haud sortiantur; nihilominus tamen subtractoria quadam, quamvis minus perceptibili, levi saltem nonnunquam nauseæ complicata, actione sæpenumero plures Hypochondriorum aliosve affectus admodum levârint. Et quod fortuitarum ejusmodi observationum ductu, porro datâ operâ non sine fructu certis in circumstantiis exhiberi queant. Æquè ac sub pari proculdubio operandi modo Sulphura Antimonii & ejus generis Panaceas, ipsasque Tincturas, (hunc in finem profectò optimas, si è non nimis fixis, verum mediæ quasi naturæ præparatis, & vel Aceto s. è communi Metallorum croco, &c. separatæ fuerint) feliciter, modo cum judicio, dari vel continuari cernimus.

Inter Martialia, quemadmodum ubi adstrictiora vis magis requiritur, singulariter præ aliis confert Tinctura cum Spiritu Æruginis simplici aut Sulphurato extracta; vel etiam Florum è coagulatâ Martis (in Spiritu Salis) solutione ritè sublimatorum, aut ipsorum quoque Salis Armoniaci Florū Martialium nigrorum ultimorum (per deliquium dissolutorum) Liquor; instillata s. q. Liquoris Terræ foliatæ (cùm per se adstringentissimus sit) infractus & exaltatus; &c. Ita dum aperire magis est in animo; forsan efficacior [reliquarum tantùm non omnium promissa expertis] vix invenitur, præ Tincturâ Tartarisata; non quidem deside ista, per simplicem ferri Tartarique coctionem confecta; sed elegantius è Vitrioli Martis factitij Tartarique depurati anatico pondere, sextuplo aquæ s. ad mellis consistentiam cocto, & hinc in sextuplo vel octuplo Spiritus Vini (totaliter ferè) dissoluto; per mediocrem exhalationem) præparata. Liquor enim relinquitur, qui vel sine quodam alio remedio Icterum nostratium perfectè curat, cachexias corrigit, Spleneticos affectus insigniter mitigat, &c. Sed hæc in transitu.

Redeamus ad Spiritum nostrum Volatilem; qui porrò tum per se ac solitariè præstans exhibet Diaphoreticum; tum aliis quoque hujus generis Spiritibus v. g. Armoniacali urinoso, Cornu Cervi sale proprio post debitam rectificationem saturato &c. Essentiæ Camphoræ vulgari, aut (dissoluto ejus subtriplo in Spiritu Vini Tartarisato) saturatiori, aliisque competentibus nec ejus naturæ adeo adversantibus Diaphoreticis Alexipharmacisque Tincturis, Essentiis, ipsive Mixturæ simplici, aut (frequentiori nunc, in compositionis tamen & effectûs fundamento parum hinc distanti) Tincturæ Bezoarticæ haud inconvenienter eodem fine associari poterit, Atque hujus generis Volatiles essentificatique Liquores, &c. [ut incidenter tactos breviter adhuc persequamur,] pro Diaphorisi [sed circumspectè ac cum delectu, præprimis si valde Camphorati fuerint,] dati, in plerisque Malignis [adjunctis interea vel interpositis, pro circumstantiarum rationes Absorbentibus temperatis, Invertentibus, Anodynis, &c.] equidem plus præstant, quàm nominatissimum illud Bezoarticum minerale, sive simplex; [aliàs longè compendiosius è Mercurio Vitæ, vel crudiori quoque Sulphure Aurato, per simplicem solum sextupli Spiritûs Nitri abstractionem conficiendum:] sive speciosius adhuc Solare, [propter Auri in dosin tantillum; aliquibus Antimoniali Cinnabari forsan similiter tinctum:] aut Ioviale quodlibet; cum affini suo, [sed nec certo semper nec propriè dicto] Antihectico; ac Maximo illo [missis ambagibus, saltem per unicam primò destillationem, & filtrati postmodum Liquoris adjectique Nitri fortem abstractionem, æque feliciter præparando] Sudorifero: sique alia hujus census fixiora sunt, communiter commendatissima, sudoremque largiter quidem moventia; intensioris autem Malignitatis seminaria & consectaria, v. g. Anxietatem præcordialem, deliquia, dolores vagos &c. rarius sic evidenter compescentia: si Nauseæ atque Vomitus ab initio symptomaticè complicati, & solum fixiora illa ex Antimonio, opposita fuerint; malum [quod supranotatis Alexipharmacis volatilioribus, solitariis Anodynorum tantillo exaltatis, facilè sopitur;] sæpenumero tum, [non sine præposteræ confectionis, aut diuturnioris asservationis inculpatione,] quasi magis exasperantia, aut saltem longè minus inibi conferentia: in ejuscemodi morborum congressu haud rarò crudis, vel simplicissimè præparatis [ex Animatorum, Fossiliumque classe] Diaphoreticis Alexiteriis (simul evidentius absorbentibus aut præcipitantibus,) ferè posteriora, uti sunt Cervinum Cornu, per Coctionem,

nem, [si perfectum vel potius Decidum fuerit; sin autem Mollicellum,] per debitam in vap. Balneo exiccationem, [verùm non sine diffusiori hinc, adeoque ingratiori dosis mole,] præparatum; imò ipsum nonnunquam muliercularum Ustum, haud penitiùs [in calciformi licet, suâ congenerumque naturâ,] evanidum, aut per accidens solummodo hydroticum: item Terræ sigillatæ; Unicornu fossile, & ubi suppetit, Cetaceum; quod tamen inde ultra modum singulare neutiquam hic deprehenditur: ceu Rhinocerotis [selectius quoque] Cornu, nec per se, [quamvis in largissima dosi,] nec chymicè præparatum, aut congenerum modo destillatum, Cervina, [uti multoties experti sumus,] adeo superat, Ebur philosophicè nunc calcinatum, hoc in genere planè defes, Lapis Bezoar ab aliis satis jam notatus est. Ipsa Viperina [cruda, aut curiosius in Magisterium, Extractum, vel Essentiam redacta,] ni debitâ proportionalique quantitate, [unde profectò Theriacalis dosis ob Unum Trochiscorum, vel quasi Viperinorum granum, sub eodem tamen Opii pondere, tantum colubrinum, gravidarum noxa, Purgantium sufflamen, & quid non? indifferenter æstimari nequit: præterea verò exaltantium vel penetrantiorum, (v. g. Armoniaci, Nitri fixi, &c.) stimulo dentur, supradictorum Volatiliorum pollentiæ haud infrequenter hîc cedunt. Sed quid Dissertationem tantùm scribimus, hîc finiamus; alia quæ hinc inde interseri vel latius diduci poterant, novis forsitan pagellis reservantes. Si quibusdam hæc placuerint, gratum erit; & de ejuscemodi materiis pridem perfecta, (quæ Prodromo quasi materiam de se dederunt,) Deo volente sequentur. Sin displicuerint, & data sic occasione secretiores commodioresque Volatilitatum Tartarearum modi proponentur; Similiter gratum erit functis vice cotis, acutum reddere quæ Ferrum valet, exors ipsa secandi. Sin tandem inani solùm contradictioni censuræve, verè bonaque intentione dicta subjicientur; tempus & valetudinem Topicis litigiis in personalia plerumque postmodo definentibus, & in singulis forte columnis suas sibi responsiones hîc invenientibus, nequaquam consumemus. Apprimè nobis hactenus placuit Exterorum nunc studium, qui observationes & experimenta sua ingenuè literatò orbi communicant. Dum autem Nostratium quamplurimi, quieti existimationique suæ consulentes, divulgatorum traductiones haud immeritò reformidant, fit, ut elegantissima singularissimaque inventa magno boni publici damno, hinc inde supprimantur. De cætero breviter saltem & conciso scribendi genere materiam nostram pertractavimus: cum per supervacuas amplificationes Volumen condere nostra non patiatur Conditio. Quisquis paulò attentiùs & sedendo quasi pagellas hasce, si mereri videbuntur, perlegerit; sub aliquali laborum Chymicorum notitia, sententiam nostram haud difficulter (inter qualemcunque è brevitate natam obscuritatem) adsequetur. Ut autem aliquid, vel in interlinearibus inveniat, quod legisse forsan juvet, errataque (uti hominibus obrepunt,) ex parte compenset, perquam optamus.

Terebinthina;

Vide Resina.

¶ CCCCIX. *Thus.*

Λίβανος, *Dioscoridis*, Λιβανωτὸν, Olibanum, Arab. Lovan. Conder. German. Weyrauch. Encens. *Frankincense.* Wieroock. Resina est duriuscula, pellucida, profluens ex arbore Arabica Lovan. *Arab.* dicta. *Vide Thus*; *Matth. Cord. hist. Cæs.* Lovan. & Conder. *Garz.* C. B. 7. (inter gummata.)

Genera Thuris traduntur duo, masculinum scil. quod propriè Olibanum dicitur, seu Melax, (Arab. Melason.) & fœmininum.

Masculum ex albo flavescit, suapte natura rotundum est, guttarum formam referens, candidum intus & pingue.

Fœmininum, resinosum magis est, ac molle, cito ardens, flavum.

Præfertur masculum, ut quod ex arboribus montanis colligitur.

Vires. *Calfac.* 2. *sicc.* 1. *subastringit. Usus præcipui intrinsecus ad varios capitis & pectoris affectus ut ad alvi, uterique profluvia, ad tussim,* [*deglutitur vesperi frustatim,*] *vomitum, sanguinis excreationem, diarrhæam, dysenteriam mitigandam. Extrinsecus inservit suffitibus pro capite roborando, catarrhos discutit, cava ulcera carne replet, & ad cicatricem perducit, cruenta vulnera cephalica inprimis glutinat, perniones* [*cum suillo adipe aut anserino*] *sanat, ulcera cacoëthea, tum sedis, tum reliquarum partium demulcet*, [*tritum cum lacte in linimentum: oculorum rubedini ac lippitudini medetur, scilic.* ▽ *Rosarum multiplici extinctione Thuris impregnata, lactique postmodum commixta, pro collyrio liquido*] *verrucas incipientes & impetigines abigit*, [*cum pice & aceto impositum.*]

Cortex Thuris in Officinis corticosum illud vocatur, quod Thymiama supra appellavimus. Cortex hic præfertur crassus, pinguis, odoratus, recens, lævis, minime scaber. *Vide supra.*

Manna Thuris sunt micæ fragmenta, [pollen ac farina] Thuris, quæ ex collisione, dum in saccis vehitur, colliguntur.

PRÆPARATA.

1. *Liquor.* Fit in albumine ovi cocti, summeque prodest ad maculas abstergendas, cavitatesque cicatricum explanandas.

2. *El. Diaolibanum.* V. Disp.

HOFMAN. *Thus.*) *Sive Olibanum* Germ. Weyrauch. Liquor est resinosus, duriusculus, pellucidus Arboris thuriferæ in Arabiâ.

Quidam plures Ejus constituunt species, colore & magnitudine tantùm granorum differentes. *Primum est Indicum*, quod maximis & inæqualibus constat glebis, lividum, & nigricans, candicantibus aut flavis maculis varium. *Alterum Mammosum* oblongis grumis Mammarum formâ compositum. *Tertium masculum*, parvis rotundis, candicantibus aut flavis granis interdum singulis, interdum geminis quasi constans testiculis. *Quartum Orobæum*, minimis granulis, ervo æqualibus odore masculo simile. *Quintum Manna Thuris*, quæ nihil aliud est, quàm pollen & farina ex crebrâ concussione in sacculis abrasâ.

Vires. Calefac. siccat, subadstringit, &c.) Usus hujus præcipuus est ad varios Capitis affectus. Unde non desunt, qui asserunt, usu thuris juvari memoriam, si præsertim Lunâ in scorpione existente sumantur tempore matutino, pomeridiano & vesperi tria grana ante lecti introitum.

¶ CCCCX. *Tragacantha.*

Tragacanthum, Tragacantha, corruptè Tragacanthum, vel Dragagantum, Tragant. Melefe. *Gum-Dragant*, or *Tragacanth.* Gomme Dragacanthum. Eſt gummi fruticis ejuſdem nominis pellucidum, album, ſubdulce, leve ac ſyncerum, in granis plerumque fragmentis-ve contortis.

N. ▽ *calida ſolvitur, mucilaginemque exhibet aliis Medicamentorum formulis, e.g. trochiſcis formandis convenientem.*

Dicitur Spina hirci, Arab. Chitinæ. German. Bocksdorn. *Buchsthorn*, or *Goats-thorn.* Bocksdoorne.

Exudat hoc gummi radice inciſa, vel ut alii volunt ſponte ſua.

Præſtat pellucens, gracilis, levis, ſyncera & ſubdulcis.

Vires. *Refrig.* 2. (*aliis temperata eſt*) *hum.* 1. [*aliis ſiccat*] *lenit, cutis ſpiracula obſtruit, acrimoniam mitigat, incraſſat. Uſus precip. ad tuſſim inveteratam, ad fauces exaſperatas, retuſas voces, cæteraſque deſtillationes, (cum melle inde fit linctus, ſubditurve linguæ, ut liqueſcat,) contra renum dolorem & veſicæ roſiones, (in paſſo vel brodio,) in dyſenteria. Extrinſecus ad dyſenteriam (in clyſteribus,) ad rubedinem & acres deſtillationes oculorum (ſoluta ▽ roſar. vel lacte,) ad palpebrarum ſcabritiem.*

Doſis ʒ j.

N. *Tragacantha quò vetuſtior, eò calidior.*

PRÆPARATA.

Spec. Diatragacanth. calidæ } V. D.
Diatragacanth. frigidæ }

(*Tragacanthum Venereum Indicum, Nidus avium commendatur ad excitandam venerem in juſculo mane ſumtum.*)

Hofman. *Tragacanthum.*) ſive *Tragacantha.* Eſt gummi aquoſum ſeu mucilaginoſum, quia aquâ ſolvitur & mucilaginem exhibet, pellucidum eſt, album, ſubdulce, leve ac ſyncerum, quod à radice ejuſdem nominis plantæ ſpinoſæ, Tragacantha græcè, ſpina autem hirci latinè dictæ, vel ſuâ ſponte, vel vulneratâ profluit.

Naſcitur in Cretâ & multis Aſiæ locis.

Vires. Refrigerat, (aliis temperata eſt) humectat, (aliis ſiccat) lenit, &c.) Verùm Nos etiam temperatam & humidam ſtatuimus, lenientem, paregoricam, incraſſantem. Unde uſus hujus præcipuus eſt in catarrhis tenuibus & ſalſis, ex quibus tuſſis & fauces exaſperatæ oriuntur.

¶ CCCCXI. *Tubera Cervina.*

Fungus Cervinus, Cervi boletus *Matthiol. Cam. Lon. Tab. Cord. in D. C. B.* 2. Germ. Hirſchbrunſt/ Hirſchſchwamm. Terebinthe. *The Mushroom Spavon*, or *ſlime of the Hart* (ſo called) *A Toad-ſtool.* Hergwammen/ eenſlach wan Paddeſtoelen.

Creſcit in ſylvis, ut vulgò creditur, ex libidine cervorum, quippe nonnunquam formâ genitalis cervini repeririur. Verum teſtibus Lonicero & Cordo, nec iis denegatur locis, ad quæ nec cervi, nec damæ unquam pervenerint. Inhiant autem iis Cervi ob odorem fortem, quo delectantur.

Vires. *Rari uſus eſt, nec adhibetur, niſi quod nonnulli ad libidinis ſtimulum, lactiſque incrementum id commendent, cui Lonicerus contradicit, qui contra naturæ frigidæ & humidæ ſtatuit, adeoque ad ſtimulum ineptæ. Extrinſecus commendatur ad uterinas aſcenſiones compeſcendas, & partus difficultatem.*

N. *His ſubjungi poterit & Fungus Chirurgorum, videlicet Fungus orbicularis, ovatus, pulverulentus.* Crepitus Lupi, Germ. Bubenfiſt / Weiberfiſt/ Wolffsfiſt/ Poſiſt. *Wolfs fart, a rotund, powderie Mushroom.* Wolfveeſt/ Dult/ Bovift/ ront Duyvelsbroodt. Videatur *Lon. Tab. Caſt. Dod. Matth. Cam.*

Hujus vires ſunt adſtringere, ſiccare, adeoque pulvis ejus ad interrigines, & abraſa non inutiliter adhibetur (de quo plura ſupra.)

Hofman. *Tubera Cervina.*) D. *Autor* de his hoc loco etiam tractat, eò quòd ex ſucco alicujus plantæ ad genus fungi determinato oriantur. Vocantur communiter *boleti cervini*, ex ſemine cervino juxtà vulgi opinionem orti, cum Cervi iis inhient ob odorem mumialem forſan, quo delectantur. Verùm vulgata hæc opinio à venatoribus introducta de *tuberis* ſeu *boleti* cervini ortu ſuſpecta eſt. Non enim ſequitur, ut illud ſtatim, quo animal quoddam delectatur, ejus etiam productum ſit. Sic ſerpentes gratum invenientes pabulum in medullâ humanâ ex medulla humana etiam orirentur, quodnam abſurdum hoc foret? Præterea reperti etiam ſunt illis in locis, ubi ab hominum memoriâ nullus unquam viſus eſt cervus. vid. *Thom. Iordan. de Peſt. phænom. tractat.* 3. *pag.* 605. *Cl. Sennert. in hypomn. V. cap.* 6. *Athanaſ. Kircher. in Mund. ſubterr. Tom.* 2. *ſ.* 1. *Libr.* 12. *p.* 350.

Vires. Rari uſus, nec adhibetur, niſi quòd nonnulli ad libidinis ſtimulum commendent, cui Lonicerus contradicit &c.) Verùm hîc non tam qualitas manifeſta, quàm ſpecifica medicamenti virtus eſt attendenda. Unde teſte experientiâ valdè prodeſt contrà impotentiam, ſi juſto tempore fuerit collectus; De hoc *Excell. D. Ioh. Michaelis* p. m. retulit, quod fuerit inſignis Mœchus Lipſienſis, qui ab uſu hujus juſto tempore ac loco collecti ſexageſimam ultrà vicem coeundo ſperma emiſit, & tantam ejus excrevit copiam, ut proſtibuli vulva ad hoc recipiendum non ſatis capax fuerit, reſiduum in pelvi excipere coacta. Quem Mœchum Matrimonio liberum alia experta ſoluta tam probè poſſe venire, ultrò in matrimonium ſibi accerſivit. Præſcribitur in *morſulis, electuariis*, item *per ſe in ſubſtantiâ cum vino* propinatur. Nonnulli etiam ad partus difficultatem & uteri ſuffocationem commendant.

N. Aſſerunt quidam pro certo, fungos, qui tempore matutino in fimetis naſcuntur, contrà impotentiam auxilium etiam ſuum adferre.

Huc refertur & *fungus chirurgorum orbicularis*, Germ. Bubenfiſt/ de *quo vid. D. Autorem* l. c.

¶ CCCCXII. *De Vino.*

Anatomia Vini.

Vinum eſt ſuccus vitis, fermentatione exaltatus.

Dicitur *Paracelſo*, Sanguis Terræ. *Querc.* omnium vegetabilium Princeps, & maxime vitriolatum.

Eligatur generoſum, beneque maturum.

PRÆPARATA VINI SUNT VARIA, pro diverſis ſcilicet partibus variantia.

Nimirum,

Vini partes ſunt,

Eſſentia ſubtiliſſima, incorruptibilis, vulgò ▽ vitæ, ▽ ardens, ▽, Sulphur Cœleſte, Sulphur Bezoardicum vegetabile, menſtruum cœleſte, ▽ cœlica, Lullii cœlum, clavis Philoſophorum, corpus æthereum ex △ & ▽ conſtans, Balſamus volatilis liquoris catholici. 2. Magna copia ▽ inſipidæ corruptibilis. 3. Hanc ſequitur ⊖ quidam fumidus, qui nihil aliud eſt, quam Sal com. vino volatile craſſius, in

forma fumi ascendens. 4. Huic mox subjungitur 🜍 quoddam verè pingue & unctuosum combustibile, sed paucum. 5. Ex 🜔 extrahitur Sal commune quoddam corrosivum. 6. Post extractionem Sal. com. relinquitur Terra limosa inutilis. *Sala in Anatomia* ℥ ij.

Hinc 1. 🜅 *s. vitæ Q. E. Vini.*

℞. Vinum generosum, 🜍etur per vesicam, donec pars optima 🜍arit, (quod gustu facile cognoscitur) destillatum rectificetur aliquoties per B. M. abstrahaturque saltem pars dimidia, tertia aut quarta, ut nihil humiditatis relinquat combustibilis.

N. 1. *Rectificatio felicius peragitur* 1. *Si in rectificatione orificium cucurbitæ charta subtili triplici vel quadruplici, vel panno spissiori tegatur, quippe hac ratione penetrat solum pars spirituosior, aquosiore in cucurbitam relabente.* 2. *Si rectificatio ex cucurbita colli longi, vel per phiolam serpentinamve perficiatur.*

N. 2. *Nonnulli obstruunt cucurbitæ vel phiolæ orificium spongia oleo imbuta, qua ratione solus* 🜅 *transit,* 🜄 *in spongia remanente.* Senn. Instit. Libav. in Alchym. *Verum nemini suasero hunc modum, inficitur enim ab oleo ascendente ipse* 🜅.

N. 3. *Eodem modo paratur* 🜅 *& ex fæcibus vini, ut & ex siliquis uvarum, ex quibus vinum fuit expressum.* Kesl. 1. cap. 70.

2. *Aliter* 🜅. *subtiliss.*

℞. Vini generos. q. v. digere (14.) ♂ ♀ in fimo, vel alio lenissimo calore, postea per phiolam destilla, destillatumque aliquoties per eandem phiolam rectifica, donec ad summam subtilitatem pervenerit.

℞. Hujus 🜅 ℔ ij. misce cum recentis vini ℔ vj. destilla iterum per 🜍m, ac prolice saltem ℔ ij. affunde iterum recentis vini ℔ vj. ac destilla denuo, ut dictum, idque repete septies vel pluries ad ℔ ij. colligendas.

N. *Hic* 🜅 *adeò subtilis ac fugax est, ut guttatim* 🜍*ando ne Terram quidem attingere possit, quin in auram evanescat.* Tentzel. Gluckrath. in Beguin.

Vires. 🜅 *calidus est & siccus, penetrantissimus, incorruptibilis, resistit putredini, refocillat apoplecticos, comate oppressos, &c. Extrinsecus resolvit tumores frigidos ac scorbuticos, arcet coagulationem sanguinis in contusionibus, cruoremque resolvit ac discutit.*

N. *Sunt qui* 🜅 *circulatum ac toties destillatum, ut in oleaginosam abeat consistentiam*, Circulatum *Paracelsi autumant, sed malè. Alii* 🜅 *cum proprio sale, intervenientibus tamen digestionibus, aliquoties destillant, ut sal tandem cum* 🜅 *per Alembicum transferatur, vocantque* Circulatum *Majus.* Libav. tract. de Igne Naturæ. Verùm fallunt & falluntur.

3. *Spiritus Vini Alcalisatus.*

℞. Vini generosi Hispanici vel Hungarici, q. v. elice spiritum ac phlegma: separa eadem ab invicem: ex fæcibus calcinatis cum phlegmate extrahe Sal, idque per crystallisationem purifica, in spiritu solve Sal & habes 🜅 alcalisatum.

4. *Spiritus Vini acuatus Tart. seu Spir. Vini Tartarisatus.*

℞. 🜅 ℔ ij. Tart. alb. crudi puriss. grosè contusi ℥ j. destilla in balneo pleno scobe ligni ferrati, madefacta lenissimo 🜂 ut ad quartum ferè pulsum guttula cadat: quando phlegma stillare inceperit, cessa, vel si phlegma quoque prodierit, rectifica.

N. 1. *Si subtilior adhuc expetatur, denuo ad hujus* ℔ ij. *addatur Tartari* ℥ j. *destilleturque ut ante.* Sennert. in Instit. Tentzel. in Exeg.

N. 2. *Ad cognoscendum, utrum spiritus prodeant nec ne, observentur striæ, quippe quo spissioribus striis* 🝆*bicus refertus fuerit eo uberior semper spirituum fit evaporatio & è contra.*

N. 3. *Oleum, quod lentâ hac destillatione peractâ, guttis quibusdam innatare videbitur (quamvis vina in hoc valde inter se discrepent) vera vini essentia æstimatur:* Tentzel.

5. *Alius* 🜅 *Tartarisatus, sive* 🜅 *Tartar. Alcalisatus.*

Hic spiritus si super eundem Tartarum per Retortam cum cohobiis rectificatur & in fine [phlegmate intermedio abjecto] fortiori igne urgetur, spiritus vini Tartarisatus acquiritur. *Sennert. Instit.*

6. *Spiritus Vini Tartarisatus, seu* 🜄 *philosophica.*

℞. Tartarum in præcedenti spiritus Tartarisati præparatione post cohobia relictum [vel & Tartarum recentem] calcina ad viriditatem [cærulitatem,] dein affunde spiritum illum Vini Tartarisatum, destilla & tandem propelle igne fortiori *Tentzel.*

Vel: Ex Sale Tartari ad cærulitatem calcinato extrahe essentiam digerendo cum 🜅, [🜅 habeat aliquid phlegmatis, cujus beneficio sal arripit] destilla gradatim, ad ignem fortissimum subinde progrediendo.

Vires. *Spiritus hic longè præstantissimus est ad Tincturas & Extracta purgantium in genere elicienda ad conservandas metallorum & vegetabilium, animaliumque facultates.*

In θεραπείᾳ arcanum est ad plurimos affectus, inprimis tartareos, & ubi sal fixum ex deficiente coctionis πεψ... ωματώσει abundat, ut in Scorbuto Tartareo Hypochondrio, Asthmate, Cachexia Epatis aut reliquorum viscerum obstructionibus, conciliat insuper somnum cum essentia croci propinatus.

N. 1. *Spiritus vini hoc modo rite præparatus, est Ros Iovis amphibii vegetabilis ad parandum illud Byolychinum Burggravii. Ejusdem beneficio fit & perpetuum mobile & κρᾶσις criterium.* Hartman. in pract. Tentzel. in Exeg. *Qui plura de* 🜅 *facultatibus volueris, consulat Lemnium, Evonymum, Gesnerum, Libavium Med. destill.*

N. 2. *Hic* 🜅 *tartarisatus in Spagyrica cochlea Hermet. Cl. circulatus, è mero spiritu evadit Balsamus, è fragrante fragrantior, è crystallino carbuncularis, haud secus ac cor sanguinem Epatis continente pulsuum circulo, in auream vitæ Balsamicam, vividamque spirituum vitalium naturam exaltat.*

Vires & Dosis. *Hujus essentiæ guttæ 3. vel 4. calidum nativum in Eclampsin evocant. Cum Croci essentia somnum conciliant, restaurationemque membrorum conantur.*

7. *Spiritus Vini microcosmicus, id est, cum sale urinæ volatili acuatus.*

℞. Spiritus Vini subtiliss. ac Sal. urinæ ad summam puritatem deducti [vide in urina] ana mixti ponan-

ponantur in locum frigidiſſimum. Hinc digerantur per lentum calorem VB in Phiola H. Cl. ſpatio 20. vel 30. σ ρ & convertentur in liquorem, qui ſi lubet per MB ſemel ac iterum rectificetur. *Beguin. l. 3. c. 2. Hartm. in pract. & in Croll. Senn. in Inſtit.*

Vires. *Menſtruum eſt ☉ potabilis præparationi inſerviens: poterit quoque intrinſecus adhiberi, ad reſerandas obſtructiones viſcerum, ut & extrinſecus ad dolorem compeſcendum.*

8. *Spiritus Vini ⊕-latus.*

℞. Spiritus vini opt. & ſpir. ⊕-i rectificati ana ℥ iij. M. & deſtilla per XX in cinere, primo lento igne, dein fortiori, ut ſimul alembicum tranſeant: reitera deſtillationem vice tertia, poſtmodum circula per menſem ſimul, habebiſque ſpiritum odore & ſapore ſat gratum.

9. *Quinta Eſſentia Vini.*

℞. Vini generoſ. alb. vel rub. q. v. ⌒la ex MB rectificando donec 🜄 evadat quaſi igneus (fit rectificationibus ſæpius iteratis ſcilicet 12. &c.) Spiritus hic indatur vitro, quòd bono luto, vel maſtiche, ♆e, album ovi, optimè claudatur. Hinc circuletur VB per menſem. Poſtmodum aperi ſenſim, & ſi mirum oleat ſaporem, aſſecutus es vini V. Eſſentiam; ſin minus, claude denuo vitrum, & repone in VB donec dictum ſignum ſenſeris, ſaporem ſcilicet ſive odorem εὐδη.

N. *Acquiritur ſcopus beneficio ſalis proprii.* Popp. in Hodoget.

Vires. *Balſamus eſt efficaciſſimus, noſtroque balſamo naturali roborando convenientiſſimus. Inſuper antidotus eſt certiſſima adverſus peſtem intra 6. horas ſanandam, ſi in primo illius inſultu guttæ xij. exhibeantur ad movendos ſudores, Epilepticum paroxyſmum annihilat eâdem doſi, fœtum mortuum expellit, in partu difficili illicò, & ad miraculum uſque operatur, ſi cochleare integrum illius exhibeatur.*

10. *Aliud opus vegetabile ex communicatione S. Cloſſ.*

Cohoba Acet. deſtill. ſuper ſal. Tartari proprium tantiſper, donec tam acidum egrediatur, ac fuerat affuſum, cumque ſufficienter ⌒ibus ſuis acidis fuerit impraegnatum, ℞. Illius ℥vj. 🜄 7es ſuper ſal Tart. proprium rectificati ℥j. Digere per menſem △ lampadis, uſque dum corpus ſuam receperit animam, imbibatur rurſus eadem quantitate olei ætherei, & deſiccetur per quindenam, his imbibitionibus ad ſufficientiam factis, detur △ ⌒is, elevabitur Sal candidiſſimum, relictis terreis aliquot impuritatibus. Sublimatum reconde in alia phiala H. C. & △ eodem lampadis decoque ad albedinem uſque perfectam. Quo viſo imbibatur fixiſſima hæc materia ⌒u æthereo ſuo ſive animâ, idque toties intercedente digeſtione fixativâ iteretur, donec in igneum ruborem elevata fuerit, ſummam corporis noſtri medicinam.

11. *Magiſterium Vini, ſ. Lapis vini vegetabilis.*

℞. Vini generoſi Hiſpanic. vel Ungaric. q. v. putreſcat 40. σ ρ in fimo equino. Hinc deſtilla in MB, & prodibit ſpiritus, ac tandem oleum: hæc ſepara ab invicem, ſpiritumque dephlegma. Oleum denuo in fimo equino σ ρ 40. putreſcat ac deſtilletur. Ex remanentibus fæcibus beneficio phlegmatis extrahatur ſal volatilius ſine calcinatione. Utrumque conjunctim, ſ. a. purifica. Poſtea impraegna ſal ſpiritu ſuo ac digere: hinc adde & oleum, digereque donec coloris tandem rubei pulverem nanciſcaris.

Vires. *Grana (vel guttæ aliquot, ſi mavis liquidius) integram menſuram aquæ, vinoſis qualitatibus perfundunt.*

12. *Menſtruum Baſilii Valentini, Aqua temperata, Temperatum Extractivum.*

℞. Spiritus vini ſubtiliſſ. q. v. eumque cum ſpir. Sal. com. digere ac terna deſtillatione per alembicum uni. Sic dulceſcit, acrimoniamque amittit. *Vide ſpir. Sal. com. dulcem.*

Vires. *Solvit ☉ non radicaliter, ſed tincturam ejus extrahendo.* Vide de ☉ Baſil. in repetit. magni lapidis Veterum. Senn. Inſtit.

N. 1. *Alii ℞. 🜄 optimum eumque cohobant multoties (12.) ſupra Sal. com. ut eſſentiam Sal communis ſecum evehat. Huic 🜄 eſſentiâ Sal. com. impraegnato affundunt tantundem ſpir. Sal. com. rectif. digeruntque.*

N. 2. *Tentzelius ℞. 🜄 rectific. q. ſ. ſuperfundit Sali Tartari philoſophico ad emin. 3. digit. digeritque in Phiola longiſſ. colli aliquamdiu l. calore: poſtmodum deſtillat.*

13. *Sal. Tart. Philoſophorum.*

℞. Sal ex cineribus Sarmentor. Extractum, reverberetur △ aperto (hor. circiter 3.) donec albeſcat. Dein ſolve in 🜄 & ſepara fæces filtrando & coagulando. Sic habes Sal Tartari Philoſophorum. *Tentzel. in Exeg. de ☉ potabili.*

14. *Cinis Clavellatus.*

℞. 🜔 ex deſtillatione fæcum reſiduum, comburo & elixivia.

HOFMAN. *De Vino.*) *Vinum* eſt Succus ex uvis maturis expreſſus & per fermentationem à ſuis fæcibus repurgatus. Conſtat autem ſpirituoſâ, ſalinâ & ſulphureâ ſubſtantiâ partibus aqueis dilutâ; terreſtris & craſſa pars partim in fæces, partim in tartarum doliorum parietibus adhærens tranſit.

N. Pro certo mihi relatum fuit, *Laurentium Eichſtadium*, celeberrimum Mathematicum potuiſſe certo quodam pulvere in aquam juſtâ proportione injecto, perfecti vini ſapore eam imbuere, idque in conviviis animi gratiâ non ſine admiratione convivarum factitaſſe.

Dicitur Paracelſo Sanguis Terræ. Quercet. Omnium vegetabilium Princeps, &c.] quicquid virium Natura reliquis indidit plantis, illud omne felici participatione vino, & in vino homini ad diverſiſſima morborum genera communicavit.

N. Omne vinum calidum eſt & actu humidum, potentiâ verò ſiccum. Novum humidius eſt, maturum autem & generoſum ſiccius.

Præparata Vini ſunt varia &c. Hinc 1. ſpiritus vini ſ. 🜄 vitæ Q. E. vini.) Hoc in Eſſentiis elaborandis primùm Arabes uſi fuerunt, à quibus poſteà ad Europæos pervenit, docente ejus uſum primum *Arnoldo de villâ novâ.* Hic diu in officinis ad medicinam ſaltem ſervatus fuit, antequam gulis cederet in delicias, cujus occaſionem notavit *Alexander Taſſonus Libro, cui titulus: Penſieri diverſi Libr. 10. c. 26.* quam ipſius verbis ex Italico converſis relatam *vid. in Excell. D. G. Morhofio in Epiſt. de Metall. tranſmutat. p. 112. ſeq.*

N. 1. *Rectificatio felicius peragitur.*) Præter chartam ſubtilem triplicem vel quadruplicem aut pannum panis etiam ſimilagineus toſtus fundo cucurbitæ ante ſp. vini infuſionem imponi poteſt & ab hoc deſtillari, vel ad rectificationem phiola oblonga utilis eſt injecto alumine uſto prius in ſp. vini rectificandum, omnem enim imbibit humiditatem, Sal tartari idem præſtat, qui optimus modus eſt.

N. *Eodem modo paratur & ſpiritus vini ex fæcibus vini*) liquidis

dis adhuc, qui modus vulgaris eſt, ♌latio per retortam fit & rectificatio per MB.

Deſtilla iterum per retortam &c.) Sunt, qui ſp. vini infundunt retortæ vitreæ & △ lentiſſimo per Aren. deſtillant, ſicque partem ſpirituoſiſſimam ſolùm aſcendere, aqueos autem vapores decidere, ſibi imaginantur. Prout & *D. Autor h. l.* deſcribit. Verùm non ſuccedere certum habeo, quia phlegma æquè unà cum ſpiritu ſolet elevari.

Vires. Sp. vini calidus eſt & ſiccus, penetrantiſſimus &c.) Eſt enim naturæ Sulphureo-ſalinæ ſummè volatilis, naturam Sulphuream oſtendit facilis flammæ conceptio, ſalinam volatilem arguit penetrantiſſimus ſapor.

N. ſp. vini dephlegmatus oleo amygd. innatat, communis autem ſp. vini ſubſidet.

N. In ſp. vini acidum etiam oſtendere vult D. David van der Becke/ in Experim. l. c.

N. *Sunt qui ſp. vini circulatum &c.*) ac toties deſtillatum, ut in oleoſam & balſamicam abeat conſiſtentiam *Circulatum illud* Paracelſi *eſſe* ſtatuunt. Alii *ſp. vini proprio Sale acuatum*; Alii *ſp. vini tartariſatum* ſub *circulat.* nomine agnoſcunt.

3. *Spiritus vini alcaliſatus.*) Quidam hanc obſervant proportionem, ut ſumant ſp. vini ℥ ij. Salis vini, quod ex ſucco fæculento evaporato & ſiccato △ne in calcem redacto præparatum eſt, ℥ ß. ſi digeratur in cineribus hor. 24. lento primùm, poſteà forti △ne ſpiritus eliciatur, Sal com. reſiduum rurſus exuratur, teratur & cum ſp. vini denuò imbuatur, digeratur, poſt plurimos repetitos labores Sal com. ſimul adſcendit in formâ liquidâ.

4. *Spiritus vini acuatus Tartaro, ſeu ſpiritus vini Tartariſatus.*) Rec. Tartari ad albed. calcinat. opt. & probè ſiccat. q. v. cucurbitæ prolixæ & fundo gracili ad pollicis eminentiam immitte. Huic ſp. vini ſemel rectificati tantum affunde, ut tartaro ad unius digiti latitudinem ſupernatet. Deinde capitello & excipulo probè affixis ſp. vini blando calore abſtrahe, mutato, ſi dimidium exſtillarit, recipiente, tandem liquor deſtillatus ſuper ſiccam tartari calcem denuò ut ante rectificetur.

N. Si ſp. vini ſæpè à tartaro calcinat. abſtrahatur, fit non ſolùm debilior, ſed etiam non ita flammabilis eſt; vid. D. David van der Becke l. c.

N. Si alba tartari calx non facilè acquiri poteſt, calx viva, aut Sal ex cineribus clavellatis per ſimplicem ſolutionem, filtrationem & coagulationem extractum ſubſtitui poteſt.

Ex ſale Tartari ad cærulitatem calcinato extrahe eſſentiam.) Verùm ſp. vini nihil habeat neceſſe eſt phlegmatis, ut ſuprà etiam monuimus, alioquin ſp. vini in digeſtione cum Sal. Tartari collocatus aqueas ſp. vini particulas imbibit & maximam ejus partem in liquorem oleo Tartari p. d. parato ſimilem in vitri fundum deponet.

7. *Spiritus vini microcoſmicus*, id eſt, *cum Sale urin. volatili acuatus.*) Primò quidem quando ſp. vini ſubtil. cum Sale urin. volatili anaticâ portione miſcetur, coagulatur, poſteà tamen in digeſtione uniuntur.

Vires. Menſtruum eſt ⁘ *potabilis præparationi inſerviens* &c.) Vocatur hoc *Menſtruum Antoninum*, quia *Franciſcus Antonius Anglus* pro conficiendo ☉ ſuo potabili uſus fuit. Calcinatur ſcilicet ☉ per 🜄 R & poſt per Sulphur, inde demum Tinctura extrahitur per ſp. vini cum Sal. com. urin. acuatum & per 30 ♂ ♀ digeſtum.

8. *Spiritus vini Vitriolatus.*] Si Vitriolo Hungarico probè calcinato ſp. vini ſ. q. ſuperfundatur & △ne aperto per retortam ♌letur, fit ſp. Vitrioli ſale Sulphureo volatili ſp. vini imprægnatus, qui pluribus cohobiis ſuprà Cap. mort. factis ita exaltatur, ut præviâ digeſtione, & repetitâ deſtillatione ex Aren. fiat ſpirit. Vitrioli ſtriatus eximiæ in capitis affectibus virtutis. N. Spiritus vini acidum hoc modo corrigit rodens acidum vitrioli.

9. *Quinta Eſſentia vini.*) Si ſp. vini per crebrius repetitam rectificationem fuerit exaltatus, & depuratus, digeratur ac circuletur, id quod pluribus cohobationibus, interpoſitis circulationibus, inſtrumentorum artificio &c. fieri poteſt; Hujus Eſſentiæ particeps fieri poteris, quæ judicatur ex odoris fragrantiâ, quæ ſuavitate & jucunditate ineffabilis eſt.

10. *Aliud Opus vegetabile ex communic.* S. Cloſſ.) Hoc nihil aliud eſt, quàm terra foliata tartari cum ſp. vini digeſta & poſtmodum ſublimata in ſal candidiſſimum, relictis terreſtribus in fundo impuritatibus, quod iterum figendum & in igneum ruborem elevandum eſt. Alium lapidem vegetabilem ex tartaro crudo poſt plures labores in oleum converſo habet *Rhumelius in compend. Hermetic. cap. 22.* quod coagulatur in lapidem.

11. *Magiſterium Vini ſeu Lapis vini vegetabilis.*] De hujus verâ ac genuinâ deſcriptione & conſequenter etiam elaboratione valdè dubitatur, & non immeritò annumeratur incertis.

12. *Menſtruum Baſilii Valentini, Aqua Temperata, Temperatum Extractivum.*) Facilis hujus eſt elaboratio, quæ etiam MB beneficio peragi poteſt, ſpiritum Salis cum ſp. vini per cohobationes ſubtiliſando. Cohobatio autem facta cum ſp. vini ſuprà Sal com. non ſuccedit, ut *D. Autor* cum Aliis proponit. vide *ſupr Libr. 3. Sect. 4. §. 17. de Sal. com. Animadv. Schræder. Noſtr.*

13. *Sal tartari Philoſ.*) Hoc conſtat ex ſarmentorum cineribus.

14. *Cinis clavellatus.*) Ex fæcibus vini poſt ſp. vini deſtillationem relictis cineres clavellati per combuſtionem & elixiviationem conficiuntur; Sicut ſub cinerum clavellatorum nomine varia alia ſalia alkalia etiam ex Iſatide, Ligno quercino &c. ſubintelligantur. Formantur ſcilicet fæces in globulos, aut, ut in Italiâ, in magnos panes in fornace incinerant & elixiviant.

CLASSIS III.

De Purgantibus Primariis.

HOFMAN. *Cl. Helmontius in tr. de Poteſtate Medicaminum §. 34.* vera Purgantia ita deſcribit, ut nec putrefaciant, nec electivè humores fictos educant, nec vitalia reſolvant, ſed ut primò nihil ex ſano corpore educant, nec moveant, alterent, aut infirment illud; deindè ut non exigant quicquam foras, niſi quantum peccat, ideoque non aggravent, ſed ab onere ſublevent, & mox inde æger ſe benè habeat. Tertiò, ut inſenſibiliter vel ſaltem moderatè reſolvant & abſtergant, quâcunque parte cauſa morbifica fuerit, reliquum ſatagente Naturâ. Verùm ſi nos ejuſmodi Arcanis, quorum poſſeſſor fuit *Cl. Helmontius*, foremus inſtructi, per quæ omnis purgatio inſenſibiliter & ſine virium diſpendio poſſet inſtitui, tunc omni illâ purgantium congerie, quæ *D. Autor* hîc in unum collegit, facilè ſuperſedere poſſemus. Eoque vel maximè, quod in horum cenſu, ſi accuratius examinentur, quædam dentur, quæ ab omni pravâ ac colliquativâ qualitate vix immunia ſunt, qualia *Cataputia* minor, *Euphorbium*, *Elaterium*, *Colocynthis*, *Eſula*, *Semen Ricini Americani &c.* licet & reliqua ſemper aliquid Naturæ infenſi admiſtum habeant, quo viribus noſtris imponant; Attamen, quemadmodum in Republicâ multa permittuntur mala, ne graviora Mala ex nonnullis ſeverè prohibitis excitentur, ita & Nos aliis deſtituti præſidiis iis intereà Ratione & Experientiâ comprobatis utemur, & in hæc *Animadverſiones & Annotationes Noſtras* annectemus.

Hîc primo ſtatim in ipſo limine animadvertimus, *D. Autorem Purgantia* diſtinguere in *Primaria & Secundaria*. *De Primariis* tractat in *hâc Claſſe* 3. *De Secundariis* autem in *Claſſe* 4. Sed non video, quid hâc diſtinctione ſibi velit. Ignoſcant *Manes Schræderiani.* Vel enim *per Primaria Purgantia* intelligit illa, quæ *primariò & principaliter* ad vitioſos humores peculiares evacuandos vel à *Naturâ* vel à *Medici* intentione ſunt directa, vel per *Secundaria* vult, quæ ſecundariò & minus principaliter ſeu indifferenter ad prædictum ſcopum intenduntur. Aut per *Primaria Purgantia* vult *præcipua*, quæ frequentioris ſunt uſus, vel *quæ fortiſſima & vehementiſſima*; *Per Secundaria autem Leniora & minus vehementia.* Verùm nec hæc ſubterfugia ſatisfaciunt. Nam primò de Nihilo eſt, ſingula Purgantia ad ſingulos & peculiares humores electivè ferri, dum indifferenter omnes vitioſos humores etiam Naturæ amicos vi ſuâ colliquativâ & fermentativâ aggrediuntur, in putridum, ac fœtidum convertendo liquamen. *Deinde* quidni *Aloë æquè* ac *Senna*, *Manna* ac *Tamarindi*, vel *caſſia*, *gummi guttæ* ac *Ricinus* vim ſuam Purgantem etiam Primariò ac principaliter humores vitioſos tam pituitoſos, quàm bilioſos ac ſeroſos evacuando exſerat? Cur *Scammonium*, *gummi guttæ*, *Elaterium*, *Euphorbium &c.* non tam fortiter purgent, atque *Turbith*, *Colocynthis*, *Elleborus* uterque? Cur *Aloë*, *Manna* vi ſuâ laxativâ non æquent *Caſſiam Tamarindos*, *Sennam &c.* *Quarè melius D. Autor Sennertum ſequutus Lib. 5. inſtitut. p. 1. ſ. 1. Cap. 11. feciſſet*, ſi *in Mitiora & fortiora diſtribuiſſet.* Sed tranſeant, & hæc ſaltem monuiſſe ſufficiat.

¶ *CCCCXII. Agaricum.*

Agaricus ſ. Agaricum fungus eſt albicans trunco laricis adnatus. *Vid. Brunf. Matth. Dod. Cord. in D. Lob. Caſt. Tab. Ger. Cam. Lon. Porta. Bellon.* German. Lerchenſchwamm. Agaric. *Agarick, A Mushroom grovving on the Larch tree.* Lorcken-zwamme / een vytgroeiſel van de Lorcken-boom.

Estque *Diosc. & Plin.* { Mas, *hic reprobatur.* / Fœmina, *hæc præfertur.* }

Mas rotundus est & undique sibi similis (Plinio) crispior amariorque. Fœmina rectas intus habet pectinum modo venas, & q. divisuras (Plinio.) Fœmina solutior est, initio dulcis, mox in amaritudinem transit.

Eligatur itaque Agaricus albus, levis, valde rarus, velociter friabilis, sapore primùm dulcis, mox amarus & stypticus. Reprobatur lignosus, longus, durus ac gravis.

N. 1. *Pars exterior præstat interiori.*

N. 2. *Multos in annos durabilis est sine virium jactura.*

N. 3. *Adnascitur itidem Fungus Abieti, Piceæ sylv. Tedæ & Larici, sed solùm Larignus intra corpus sumitur.*

Vires. *Pituitam educit tenuem aquosam, serosam & viscosam totius corporis, & inprimis excrementa mesenterii, tum capitis ac pulmonum. Urinam ciet ac menses, calf. 1. sicc. 2.*

N. 1. *Quia ventriculo nauseabundus est, corrigitur stomachicis, e.g. Zinzib. garyophyll. Spica Celtica, &c.*

N. 2. *Quia tardè operari solet, additur stimulus ex sale gemmæ, crystallis Tartari & similibus.*

Dosis à ʒj. ad ʒij. In infusione à ʒij. ad ʒv.

PRÆPARATA.

1. *Extractum Agarici.*

♃. Agarici, q. v. Extrahe cum V. &c. *August.*

N. *Sala adhibet Agaric. Trochiscatum, extrahitque cum V.*

Alii aquam adhibuisse malunt, ac præ aliis aquam Anisi vel Cinamomi in qua Agaricum macerant (hor. 24.) exprimunt ac inspissant. Verum enimvero quia Agaricus nonnihil resinosi quoque in se continet, præstat V adhibere.

Dosis à ℈j. ad ʒß. vel ℈ ij.

2. *Agaricus Trochiscatus.*

♃. Agaric. limat. cum vino, in quo maceratum Zinzib. additoque tantillo Tragacanth. vel Gummi Arab. F. Trochisci.

[Fecula Agarici etiam paratur.]

3. *Trochisci de Agarico.*

♃. Agaric. lim. ℥iij. ♉ ʒß. Zinzib. ʒ iij. cum Oxymell. q. s. F. Trochisc. V. D.

4. *Pilulæ de Agarico.* Vid. Disp.

Dosis à ʒß. ad ʒiß.

5. *Pilulæ Hieræ cum Agarico*, Vid. Disp.

Dosis à ʒj. ad ʒij.

[Syrupum de Agarico quidam habent in usu.]

HOFMAN. *Agaricum.*) sive *Agaricus*, est fungus albicans ex *Larice* vetustate putrescente & erosâ tanquàm apostema juxtà *Mesuen Lib. 2. Simplic. 3. productus.*

Duæ à Dioscoride ejus proponuntur *differentiæ Mas & Fæmina. Mas* reprobatur, quia est nigrum, durum, densum, in fragmentum ceu villos nervorum ostendens. *Fæmina* præfertur, rotundum, album, quod quanto levius, porosius, fragilius, tanto habetur præstantius.

Vires) Medicina familiæ à Veteribus nominatur, vel quod toti corporis œconomiæ succurrat laboranti, vel quod ita innoxium sit, ut cuicunque ex familiâ nullo prorsus ætatis servato discrimine commodè possit offerri, vel quia admodum familiare, & nostri corporis partibus amicum. Verùm hoc adeò innoxium non est, stomacho enim est infestum, & ejus orificium lædit, unde nauseam, subversionem, & vomitum creat, quæ causa etiam, quod corrigatur zinzibere, caryophyllis &c. *Agarico crudo* si inter lavandum caput fricetur loco saponis in omnibus epilepsiæ speciebus utilissimè adhiberi potest.

N. D. *Author Agaricum* Purgantibus primario annumerat, nullâ factâ mentione, utrum antidotum sit, an secus? De cujus Naturâ, indole ac viribus tùm Veteres tùm Recentiores diffident. *Dioscorides vires etiam cardiacas & alexiterias* ipsi adscribit, *Lib. 3. cap. 1.* quem sequitur *Monardus*, *Zacutus Lusitanus* & alii. Verùm citrà rationem & experientiam, dum Agaricus alvum saltem movet, humores agitando virtute destitutus alexiteriâ, unde & ex Theriacâ est relegandum.

¶ CCCCXIII. *Asarum.*

Ἄσαρον, *Diosc.* Asarum, *Brunf. Trag. Matthiol. Fuchs. Dod. Cord. in D. & hist. Lon. Cast. Tab. Ger. Cam.* C. B. 1. Asarum baccaris seu baccatus, *Lob. aliis*, vulgò, Haselwurtz. du Cabaret. *Asarabacca.* Hasel-wortel / en mansooren.

Solo gaudet Montano opaco, viciniaque corylorùm. Viret perpetuò, nova folia tamen unà cum flosculis Vere promit.

OFFICIN. NAT.

Radix colligitur vere, & *folia.*

Vires. *Crassam pituitam, bilemque utramque per vomitum ac nonnunquam per secessum violenter expurgat. Calf. & sicc. 3. diureticum est, ac emmenagogum insigne, Epar, Lienem, vesicamque fellis aperit. Hinc utile in arthritide, hydrope, febribus præcipuè tertiana & quartana, in ictero, &c.*

Dosis Rad. à ʒß. ad ʒj. in substantia, à ʒj. ad ʒiij. in infuso.

Folia exhibentur. N. 6. 7. 8. 9. infusa cocta & expressa.

PRÆPARATA.

1. *Extractum alcalisatum*, quod venit nomine *coaguli Asari.* ♃. Rad. ac folia Asari, extrahe cum V ac filtra. Hinc adde sal ex incineratis fæcibus elixiviatum, & ad ignem fusionis calcinatum, solutione ac inspissatione purificatum, abstraheque Vini spiritum ad consistentiam mellis. *Vide Sennert. in Instit. Hartm. in pract.*

Dosis ℈j. ad ℈ij.

2. *Diasarum Fernelii.* Vid. lib. 2. cap. 51.

Dosis à ʒ j. ad ʒij. ℥ß.

HOFMAN. *Asarum.*] Est herba odorata, folia habens rotunda, pinguia, hederæ similia non falcata, flores inter folia ad radicem purpureos odoratos; radices subiunt multæ, geniculatæ, tenues, obliquæ.

Vires &c.) Humores crassos cum scoriis biliosis per vomitum ac secessum nonnunquam educit. Calefac. & siccat.

Diureticum est ac emmenagogum insigne, epar, Lienem & vesicam fellis aperit &c.) *Asarum crudum* vel *cum vino coctum aut spir. vini extractum* vomitum ciet & alvum turbat, *in aquæ autem ebullitione* hoc virus recedit, & mutatur in deoppilativum, diureticum tardarum febrium remedium, id quod occultatum in eo aroma prodit. *Cl. Helmont. in Pharmacop. ac Dispens. modern.* §. 46. Et quantum in febribus curandis Asarum valeat ex *Matthiol. Comment. in Dioscor. Libr. 3. cap. 42. constat*, dum inquit: In Germaniâ rustici tertianam & quartanam curant epoto Asari ex vino decocto melle, maci, cinamomo &c. bibunt enim hujus decocti calidi cyathum unum, alii quotidiè, alii alternis diebus, & ita in alvum subducunt, nonnunquam etiam tantum per sudorem & urinam operatur. Id quod ex propriâ experientiâ habeo certum, Ejus folia quò fortius vel coxeris, vel cocta expres-

expresseris, vel justo diutius contriveris, eò facilius omni vi catharticâ exues. Quantum & in ictero, hydrope &c. valeat, praxis docet. Pulmonum etiam vitiosos corrigit humores, & tussientibus ac asthmaticis confert cum melle & vino decoctum. Dresdæ fuit Medicus aulicus, qui omnibus ferè Medicamentis immiscuit. *Specificum est D. D. Strobelbergeri antè paroxysmum in quartanâ.* Externè etiam in affectibus aurium utile inde præparatur Medicamentum.

Præparatur inde *Diasarum Fernelii* & ingreditur *etiam trochiscos Hedychroi.* Utrum autem radices, an folia hanc trochiscorum confectionem ingrediantur, quæritur; Pro foliis stat *Sylvaticus Libr. de Theriac. p. 57.* *Primò* quod radicibus insit vis purgandi, quæ tamen in trochiscis non expetitur. *Deindè* quia folia facilius arefieri & pulverisari possunt. *Tertiò*, quia odor, acrimonia & amaritudo, ob quæ radices præferuntur, æquè insunt foliis. Verùm rectius cum *Marantha* radices præferuntur, cum plus de aromaticâ qualitate participent, & si qua illis inest vis cathartica per exsiccationem, decoctionem & cum aliis fermentationem corrigi potest.

B.

¶ CCCCXIV. Bryonia.

Ἄμπελος λευκή, *Diosc.* Bryonia, *Trag. Lon. Tab. Cam.* alba, *Dod. Ger.* Vitis alba, *Matthiol. Fuchs. Cord. in D. Lob. Cast. C.B.* 1. German. Zaunrübe/ Schmeerwurtz / Stickwurtz / Scheißwurtz/ Sauwurtz. Couleurée. *Briony.* Bryonie.

Est baccis rubris & nigris, *utraque usualis, præfertur tamen prior.*

Crescit dumetis: Floret Majo.

OFFICIN. NAT.

Radix collecta verno tempore.

Vires. *Purgat validè serosos & pituitosos humores. Splenetica, Uterina & Iecoraria est, utpote quorum obstructiones aperit. Calfac. & sicc. 2. Hydropicorum aquas per vomitum ac secessum educit, menses ciet, fœtum ejicit, suffocationes uteri arcet, asthmata sanat, podagricis convenit (intus & extus.)*

Dosis in substantia à ʒj. in Infuso ad ℥ß. in vel ultra.

Extrinsecus confert Hydropi, abdomini emplastrata cum sterc. caprillo, quin & quartanam curare dicitur arteriis temporum & brachiorum affixa. [ad scyrrhos & carcinomata contusa cum sanguine taurino.]

PRÆPARATA.

1. *Facula Bryoniæ*, Vide l. 2.

Vires. *Uterina est, menses ciens, sed non citra nauseam.*

Dosis ad ℈j.

2. *Nectar succosum S. Closs.*

Fit ex ℥j. succi bryon. per expressionem facti, & ʒj. ol. ♃ vel Sulph. M.

Dosis ʒj. in vino albo.

N. *Purgat aliquando per vomitum, alvum & urinam.*

3. *Unguentum Agrippæ.* V. D.

HOFMAN. *Bryonia.*) Seu *vitis alba*, folia habet lata quinquangularia, ad vitium similitudinem divisa sed asperiora, hirsuta & albicantia, flores parvi, candidi, racemosi & uvarum ritu congregati. Ad perticas scandunt & multiplici eas nexu amplexantur. *Baccas fert rubras & nigras, utraque usualis. Prior tamen præfertur.* Radix Mechoacannæ valdè est similis, viribus tamen diffidens. *Bryoniæ* acris est & mordax, *Mechoacannæ* insipida, nec ullius acrimoniæ particeps.

Vires &c.) Purgat validè serosos & pituitosos humores, unde & in Lienis, jecoris, Mesenterii obstructionibus & ventriculi impuritatibus radix in vino infusa valdè confert; tutò etiam hydropicis cum aliis hydragogis propinari potest. Hæc radix rasa extrinsecus arthriticis doloribus, contusionibus superimposita notabilem affert allevationem. Tanquam specifico utimur etiam ejus feculâ, vel quod melius, ejus pulvere in suffocatione uteri cum asthmate conjunctâ, seu suffocatione hypochondriacâ.

¶ CCCCXV. Carthamus.

Κνῆκος, *Dioscor.* Κνῆκον, *Plinii*, Arab. Karten. Cnicus, *Matthiol. Dod. Lob. Cast.* vulgaris, (*Clus. hist.* sativus, *Cord. in D. & hist. Lob.* Cnicus urbana & sativa, *Theophrast. & Plinii.* Carthamus, *Brunf. Trag. Fuchs. Lon.* flore Croceo, (*am.* Cnicus sativus seu Carthamum officinar. C.B. 1. *aliis*, Crocus sylvestris, Cnecus, German. wild Saffran. Carthame, Graine de pascgays, saffran sauvage &c. *Carthamus* or *Bastard Saffron.* Wilde Saffraen.

N. *Floribus est croceis, rarius albidis, illorum admistione adulterant Crocum.*

Colitur in hortis Italiæ, Galliæ Floret Iulio & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Semen.

Vires. *Semen pituitam viscosam ac aquas vomitu ac dejectione purgat: confert maximè pectori: Calf. & sicc. 1. Stomacho adversatur, ideoque corrigitur stomachicis anis. galang. Zinzib. &c.*

Dosis in substantia à ʒj. ad ʒij. ß. (sed raro ita exhibetur ob viscositatem) in infuso à ʒ iij. ad vj. vel ultra.

PRÆPARATA.

1. *Extract. Diacartham. s. Cnicopharmacum*, Vide D. A.

Dosis à ʒß. ad iiij.

[Loch de Carthamo etiam paratur.]

2. *Syrupus de Carthamo.* V. D.

Dosis ab ℥j. ad ℥ij.

3. *Electuar. Diacartham.* Dos. ℥j.

4. *Species Diacartham.* Dos. ʒj.

¶ CCCCXVI. Cassia.

Cassia, (Casia) fistula, *Arab. & Alpin.* Cassia nigra *Actuario Dod. Cord. in D. Cast. Fragos. Tab. Ger.* Cass. laxativa *Lon. Cast.* solutiva, *Bell. Monard. Garz.* Siliqua aut Cassia purgatrix Arabum, *Lob.* Cass. Ægyptia s. purgans, *Cam. aliis* Canna fistula, Siliqua Indica. Cass. solutiva seu Ægyptia, siliqua, *Matthiol.* Cass. F. Alexandrina, C.B. 1 la Casse en bâton. Cassia in the Pipe or Cane, Cassia fistula of inde Pyp.

N. *Advehi cœpit & ex Brasilia Cassia purgatrix, cujus ℥ j. plus purgat quam ℥ij. Cassiæ illius Ægyptiacæ.*

Cassia Arbor procera est, instar juglandis ferens siliquas, seu cannas longas, rotundas, exterius lignosas, intus seminibus ac medulla prægnantes.

OFFICIN. NAT.

Siliquæ seu Cannæ medullam includentes. Hæ eligendæ ponderosæ, recentes, plenæ, quæque minimè commotis intus seminibus resonent, splendentes, foris etiam ac in pulpa pingues.

Vires medullæ. *Alvum lenit clementer atque sine torminibus fæces educit, caliditate temperatâ (Fernel. cal. 1.) cætera humidior, unde nec humido ventriculo nec hypochondriacis ac flatulentis nisi stomachicis &*

carminativis. (*E. g. Cinam.*) *Maſtich. ſem. aniſ. correcta convenit. Potio ejus grata eſt pleuriticis.*

PRÆPARATA.

1. *Caſſiæ flos ſ. pulpa Caſſiæ, Caſſia extracta.* Fit trajectione medullæ exemptæ per cribrum.

N. *Vapor aquæ cribro ſubditur, ut medulla in cribro agitata eò faciliùs tranſeat: debet autem fieri extractio actutum quando uſus poſtulaverit, aceſcit quippe pulpa cum tempore.*

Doſis. Infantibus ad ʒ i ß. adultis ad ℥ ß. in clyſteribus ad ℥ ij.

2. *Caſſia extracta ſeu Caſſia extracta communis ſive pro clyſteribus.* Fit pulpa cum decocto herb. mollientium & melle ad conſiſtentiam Electuarii coquendo. Vide Diſp.

3. *Elect. Diacaſſiæ cum Manna.* Electuarium eſt & paratum ex pulp. Caſſiæ, p. vj. Tamarind. j. Mannæ ij. Sacchar. Cand. j. Penid. j. Sacchar. Violar. iiij. quæ ſuſcipiuntur decocto prunor. & ſyrupo violar. V. D.

4. *Caſſia extracta ſine foliis ſenæ.* Electuarium eſt ex pulpa Caſſ. ℔ ij. Tamar. ℥ j. ſacchar. ℔ ij. ſuſceptis decocto expreſſ. polypod. ſem. cartha. herbar. pectoral. Vid. Diſp.

5. *Caſſia Extracta cum foliis ſenæ.* Fit ex prioris Electuarii p. xij. pulv. ſen. p. j. Vide Diſp.

6. *Extractum Caſſiæ.* Vide Quercet. in Diæt. & Ph. Reſt.

Doſis ad ʒ i ß.

7. *Aqua Caſſiæ.* Fit ex pulpa additis limon. parvis & ſer. lact. q. ſ. Extrahitur aq. per B.M. dantur ℥ vj. in nephrit. & inflammatione Renum.

8. *Syrupus de Caſſ.* Deſcribitur à Renod.

HOFMAN.) *Caſſiæ.*) *Fiſtula, duorum eſt generum. Una Orientalis, quæ minor; Altera Occidentalis ſeu Americana, quæ major. Illa* præfertur, quæ ex Orientali & Locis ad Septentrionem vergentibus defertur. Atque *hæc ſiliquoſa eſt, cubitalis*, figurâ tereti, nigra aut flaveſcens; cùm immatura, viridis, intrà corticem lignoſum ſemina fovens ſiliquis ſimilia intervallis ſepto membranoſo diſtinctis, & modicâ quâdam medullâ ſuccoſâ nigrâ, dulci, ſed nauſeosâ præditâ: Per ſiliquæ corpus linea duplicata nigra in longitudinem excurrit, quæ in duas partes æqualiter diviſa eſt, magiſque acuminatur parte eâ, quâ petiolo adhæret. Ex Alexandriâ Ægypti adferri ſolet. Arborem, in quâ creſcit, tradunt eſſe craſſiſſimam, foliis Mori aut Nucis juglandis, flores latos candidos ferre, fructum copioſum.

Altera Caſſiæ Americana dicitur, priori multò major.

Creſcit in Hiſpaniolâ, Cubâ & Iamaicâ, non ſine incommodo aliarum frugum, ad harum arborum olfactum formicarum occurrit tanta copia, ut quicquid apud illas arbores aut in earum viciniâ ſeritur, à formicis conſumatur, gravemque adeò incolis inferant moleſtiam.

N. *Advehi cœpit & ex Braſiliâ &c.*) In Iava etiam creſcit, *teſte Bontio* l. c. in cujus ſylvis copioſè provenit. De ſiliquis referunt, quod quando iis matureſcentibus venti flant, tantus ad invicem earum fit conflictus, ut obſtrepere inter eas mille anſerum & anatum agmina videantur. Ab earum enim colliſu pro ſucci acerbi aut maturi (pro diverſitate texturæ partium) qualitate proveniunt vocum moduli non inſuaves.

Vires Medullæ.) Hujus pulpæ uſus frequens etiam eſt apud Malayos in renum ac veſicæ affectibus, in gonorrhœa etiam ex impura venere contracta, ſi ei miſceatur pulvis terebinthinæ coctus.

N. Externè etiam *Pulpa Caſſiæ* cataplaſmatis lenientibus & reſolventibus additur. Sic quando dolores arthritici ab humore calido concitati infeſtant, partibus dolentibus ſequens Emplaſtrum apponi poteſt nulli ſecundum.

Recip. pulpæ Caſſiæ ℥ ß. farin. hordei, fabarum ana ʒ iij. Succi apii. Cydonior. ana ʒ vj. Santal. rubr. ℥ ß. ol. viol. roſar. Nymph. ana q. ſ. M. f. Cataplaſma.

¶ CCCCXVII. *Cataputia minor.*

Λαθυρὶς, *Dioſcor.* Lathyris, *Brunf. Math. Fuchſ. Dod. Cord. in D. Lob. Lon. Cam. Caſt. Ger. Tab.* Lathyris ſeu Cataputia minor, 2. *Trag.* Cataputia minor, *Lob. Tab.* Lathyris minor, C.B. 1. Granum regium minus, *Meſ.* German. Springkörner. Eſpurge. *Little Spurge*, or *Eſula.* Springcruyt/ en (by ſommige) Spurgie.

Ratione ætatis, latiora vel anguſtiora folia habet, hinc apud *Tab.* Lathyris duplex, latifolia ſcilicet & anguſtifolia, quæ promiſcuè uſuales.

N. *Recenſetur inter genera Tithymalorum, utpote tota candido & lacteo ſucco turgens.*

Colitur in hortis: Floret Iulio, fert ſemina Auguſto.

OFFICIN. NAT.

Semen (*ſ. grana*) *rariſſimè Folia.*

Vires. *Purgat cum violentia per vomitum ac ſeceſſum, humores inprimis ſeroſos & bilioſos, hinc phlegmaticos, calf. & ſicc. 3. Doſis à baccis vj. ad xij. Folia Num. 4. vel 5. ſed eſt rari uſus. Extrinſecus veſicatorium exhibet & pſilothrum, præcipuè ſuccus ejus lacteus.*

¶ CCCCXVIII. *Colocynthis.*

Colocynthis, C. B. *eſt.*
- rotunda
  - major.
  - min. *hæc uſual.*
- oblonga,
- pyriformis.
- pomiformis.

Dicitur Κολοκυνθὶς, *Dioſcorid.* Colocynthis fructu rotundo minor, C.B. 2. fœmina, *Tab.* Colocynth. fungoſa & levis, *Cord. hiſt. aliis* cucurbita ſylveſtris, fructu rotundo minor, *vulgo* Coloquinthis Sicyonia. Arab. Chandel, Handel & Handhal. Videatur & Colocynthis. *Math. Cord. in D. Lon. Lob. Dod. Caſt. Cam. Ger.* Vera, *Trag.* prima ſ. mas, *Tab.* German. Coloquinth. Coloquinte, Pommes de Coloquintes. Courge ſauvage. *Coloquintida* Koloquint/ Quintappel.

OFFICIN. NAT.

Fructus ſeu poma, ac præcipuè medulla ejus arida; affertur autem ex Ægypto.

Vires. *Pituitam craſſam ac glutinoſam ex profundioribus & remotioribus partibus expurgat, ut ex cerebro, nervis, juncturis, pulmonibus, unde cum commodo exhibetur Vertiginoſis, Hemicranicis, Epilepticis, Apoplecticis, Scabie, Lueque Venerea afflictis. Calida eſt & ſicc. 3. verum ob vehementiam ac amarorem, & quia ventriculo ac inteſtinis noxia eſt, rariſſimè in ſubſtantia, & non niſi robuſtis; imo decenter correcta exhibetur. Corrigentia illa ſunt cuminum, tragacantha, maſtiche, bdellium, & ſim. cardiaca, hepatica, ſtomachica.*

Doſis in ſubſtantia à gr. VII. ad ℈ j. in clyſteribus (in petita) ad ʒ ß.

PRÆPARATA.

1. *Trochiſci Alhandal.* Vide Diſp.

2. *Infuſum Trochiſc. Alhand.* ⌒ *vitæ aureus Rulandi* (*nonnullis.*)

℞. Trochiſc. Alhand. ℥ ß. 🜄 Malvat. ℥ x. vel ℥ xij. Digere aliquamdiu, filtra & ſerva ad uſum.

Vires. *Purgat per alvum abſque periculo omnes humores*

humores viscosos, bilem utramque ac serum, si tertio quoque die propinetur.

Dosis à ʒ ij. ad ℥ j. vel ℥ iß. vel si placuerit inspissare ad consistentiam extracti, detur à ℈ß. ad ℈j.

3. *Extract. Colocynth.*

℞. Colocynth. pulpæ (rejectis seminibus) pulverisatæ, extrahe digerendo, vase clauso cum 🜄, aliquot septimanis (3.) quo temporis spatio totam acrimoniam amittit, filtra & si dulciùs desideras, iterum digere, & dulcescet, Medicamentum evadens optimum, ad pituitam & alios humores crassos à remotioribus partibus attrahendos, idque sine noxa. Corrigitur oleo Mastich. Nucist. Cinam. *Weckerus ex Querc.*

N. *Sala* ℞. pulpæ coloc. sine semine q. pl. eamque subinde irrorando 🜄 plantag. incidit, dein extrahit cum 🜄 plantag. part. ij. 🜄 p. i. filtrat, desecat & inspissat ad consistentiam mellis.

Menstruum ex 🜄 plantag. & 🜄 commiscet, ne quid ex parte resinosa ac viscosa, quibus Colocynthidem constare ait, intactum maneat.

Dosis à gr. iv. ad x. cum corrigentibus.

N. *Præstat Extractum hoc cum aliis purgantibus miscere, ut illis stimulo sit, quàm solum exhibere.*

HOFMAN. *Colocynthis.*) *Cucurbita quædam sylvestris est*, Græco & Latino idiomate sic usurpata. Arabicè *Nandhal* dicitur, unde & nomen *trochiscorum Alhandali*; qui ex ea conficiuntur. Repit per terram cucurbitæ sativæ ritu, foliis amplis; lanuginosis sarmentis longis humi serpentibus, floribus ex luto pallescentibus, horum quidam Pomorum prodromi, nonnulli citò marcescunt. Hæc poma rotunda & amarissima, ac præcipuè medulla eorum arida hujus loci est.

Vires &c.) Præter vires à *D. Autore* recensitas, *colocynthis* etiam insignem menses movendi vim habet. Unde umbilicalia ex trochiscis alhandali & sabina, suffitusque cerebriores ex colocynthide fluxum mensium potenter movent.

Corrigentia illa sunt cuminum, tragacanthæ &c.) Verum & genuinum colocynthidis corrigens moderno tempore adhuc desideratur. Quæ enim *D. Autor* allegat, vera corrigentia dici nequeunt. Neque cum acidis correctio rectè expeditur. Ego fstatuo mediante fermentatione cum succo cydoniorum melius eam procedere posse.

Inspissat ad consistentiam mellis &c.) Si pulpæ colocynthidos à seminibus liberatæ f. q. coq. in 🜄 f. repetitis vicibus affusa & colata & omnis colatura leniter evaporet ad mellis spissitudinem & demum sp. vini extrahatur, subsidente in fundo crassitie abjecta, hæc sanè correctio nec postrema erit.

¶ CCCCXIX. *Ebulus.*

De Ebulo actum est supra class. 1. Hoc loco ergo solùm Ebuli partes purgationi inservientes, perstringimus. Hæ sunt *Cortex & Acini* s. seminula baccarum. Bayes d'Hieble, Dvvarf Elder Beerjes, Hadick/ wilden Vlier.

Vires. *Ebuli cortices & seminula vim habent educendi* 🜄*m, conferunt igitur in Hydrope, Arthritide, cæterisque morbis à sero natis.*

N. *Eliguntur cortices medii ac potissimùm radicis.*

Semen Ebuli solutorium acquiritur hoc modo.

℞. Baccar. Ebuli quantitatem magnam, exprime succum, (quem in Extractum redigere poteris ad normam datam l. 2.) acinulosque restantes à siliquis separa, aliquoties lavando, semperque quod supernatat rejiciendo, donec solos acinulos eosque puros nactus fueris. Hos sicca ac serva pro usu.

Diuretici sunt.

N. 1. Dosis à ʒ j. ad ʒ ij. vel fiat emulsio in dosi majori. *Sala.*

N. 2. *Ex hoc Semine exprimitur* 🜍 *quod ventri inunctum alvum laxare dicitur.*

Aqua still. Sambuci aut Ebuli radicum, cujusque ad ℥ iij. sumpta per 30. dies confert Hydropi.

Arcanum chamæactes S. Closs.

Semina contusa pone in cucurb. affunde aq. limpidam, agita materiam in calore remisso, donec in pultem tenuem evadat, digere per 3. ♂ dein cola torculari fortiter. Oleum mixtum erit cum aq. Digere & quod supernatabit, serva, in fundo habebis ejusdem sem. unguentum.

Vires. *Oleum hoc intus sumptum purgat egregiè pituitam, si ejus* ʒß. *cum far. amyli incorporetur, vel in jusculo exhibeatur. Extus podagræ materiam influentem abigit, ingressam discutit, durescentem emollit, in omnibus doloribus salutare est.*

¶ CCCCXX. *Elleborus niger.*

Utimur non omnibus Ellebori nigri speciebus, sed (*monente Matthiolo*) Helleboro nigro, flore roseo, C.B. 4. cui tamen alii substituunt Helleborum nigrum hortensem flore viridi. Alii ejus loco cum successu utuntur Elleboro nigro tenuifolio, Buphthalmi flore, *teste Bauhino in Matthiol.* German. schwartze Nießwurtz. Ellebore noire. *Black Hellebore, sneezwort, bears-foot*, or *Christ-mas flower*. Swarte Nieswortel / oprecht heylich Kerstcruyt.

Prior insignitur Elleborum nigrum, *Matthiol.* (cui & Helleb. purpur. flore,) *Cast. Cam.* Helleborus niger, *Lob.* 2. *Dod.* verus, *Ger.* Veratrum nigrum, *Dod.* Legitimum, *Clus. hist.* Styriacum *Tab.* C.B. 4.

Posterior nominatur Helleborus niger, *Brunfels.* alter *Matthiol.* 3. *Dod.* nostras, *Cord. hist.* Hellebor. niger adulterinus domesticus, *Trag.* hortensis, *Fuchs.* Helleborastrum, *Lob. Ger.* Veratrum nigrum, *Cord. in D. Clus. pan. & hist. Tab.* C. B. 2.

Tertius dicitur Elleborus niger verus, *Trag. Lon.* Pseudo-Elleborum, *Matthiol.* Buphthalmum, *Dod. Clus. Cam.* Helleborine tenuifolia, *Cord. hist.* Elleboraftrum nigrum, *Cam.* Hellebor. niger ferulaceus Theoph. *Lob.* Elleb. alterum, *Cast.* Hellebor. Hippocratis, *Tab.* C. B. 9.

Prior crescit copiosè in Austria. Floret Januar.

OFFICIN. NAT.

Radix ac præcipuè *Cortex*.

N. *Colligendi tempus referunt* ☾ *in aspectu felici cum* ♃ *aut* ♀ *existente sub ortu* ☉, ☾ *crescente, ac peragrante signum Capricorni, Leonis aut Sagittarii.* Heurnius.

Vires. *Purgat potenter humores melancholicos, utile per consequens medicamentum est omnib. affectib. inde Originem trahentibus, quales Mania, Insania, Hypochondriaca passio, Elephantiasis, Herpes, Cancer, Quartana, Vertigo,*

Vertigo, Epilepsia, Apoplexia, Scabies. Sed cautè & non nisi robustis ob violentiam, quam exercere aptus natus est, exhibere conducit. In decocto tamen minus periculi. Corrigitur mastiche, cinam. anis. fœnicul. & sim.

Dosis à ℈j ad ℈ij. in infusione dant à ʒj. ad ʒß.

PRÆPAR.

1. *Preparatio Ellebori Officinarum.*

Maceretur (rejectâ medullâ ligneâ) per ♂ 3. in Vino cidonior. (alii in Malvatico) postea exiccetur. *Au. ust.*

Quercetano sufficit 24. hor. in ✚ ros. macerasse. Ph. Rest. c. 26.

N. *Alii radicem ita præparatam ulterius pomo cidonio infigunt, idq; pasta panis obvolutum in clibano coquunt, postmodum radicem exemptam exiccant.*

2. *Præparatio Recentiorum.*

♃. Rad. Elleb. nigr. pulverisf. q. v. irrora phlegmate ⊕i, & ad lenem calorem continuò lignea spatula agita, iterumque irrora & agita, donec fœtor omnis exhalarit, radicesque gratum odorem & colorem nigricantem acquisiverint.

Dosis ℈ß. ad ℈j. cum corrigentibus. *Hartmann. in Croll. Sennert. Inst. Tentzel.*

N. 1. *Alii irrigant aliquoties (3.) succo rosarum, & in umbra exsiccari sinunt, dantque ad gr. 10. vel 12. imo ad ℈j.*

N. *Non minoris virtutis sunt aliæ correctiones, quæ per macerationem radicum seu fibrarum helleb. teretum & minutularum ex Oriente allatarum fiunt in lacte caprino, sero lactis melicrato, & Oxymel. per triduum; vel etiam modo sequenti.*

3. *Extractum Ellebori nigri.*

♃. Cortic. rad. & fibrar. q. v. coque in Vino albo generoso leni calore hor. 3. in fine △m augendo ut bulliant. Dein exprime, & coagula ad consistentiam Extracti.

Dosis à gr. x. ad xv. vel xx. cum ol. mastich. & sim.

N. *Alii loco vini solâ aquâ pluviali utuntur, ut* Augùst. *Alii aqua anisi, de qua oleum separatum, ut,* Heurnius in Meth. pract. *vide &* Wecker. *vel aq. major. ut Melis. cum ol. Tart. per d.* Hartman. in pract. *alii* 🜄 *in B.g.* lib. 2. cap. 9.

4. *Extractum Ellebori nigri Quercetani.*

♃. Rad. & fibrar. cum ✚ rosar. præparat. q. v. extrahe digerendo, cum succ. Limonior. part. 1. & succ. pomor. redolent. part. ij. (succi prius sint benè depurati & clarificati,) exprime. Fæcibus affunde novum succ. Rosar. pallidar. clarificatum, ac denuò digerendo extrahe colando & exprimendo. Utramque Tincturam conjunctam digere in MB. & defeca, defecatam Tincturam l. △ coagula ad formam extracti.

Dosis ad ℈j. cum stimulo aliquo vim ellebori vomitoriam obtundente, e. g. Extract. diagrid. & sim. *Querc. in Pharm. Rest. c. 26.*

5. *Aliud Quercet.*

♃. Extract. elleb. nigr. (cum ▽ Anisi factum) affunde 🜄 digerendo extrahe, filtra, coagula. *Wecker. ex Quercet.*

N. *Si viridem habueris Elleborum extractum quoque parare poteris cum ▽ ejus ⊖ata, ad modum in Esulæ extracto delineatum.*

6. *Extractum Ellebori nigri Salæ.*

♃. Cort. ellebori nigri, ℔ß. ▽ borrag. ℔iij. 🜄 ℥iij. digerendo extrahe, vase cl. decanta, ex fæcib. combustis extrahe Sal, idque Tincturæ admisce, digere per ♂ 1. ac coagula.

Dosis ad ℈ß. ad ℈j.

7. *Extractum helleb. nigri S. Closs.*

Desicca fibras helleb. nigri flore purpureo in patella ferrea, admoto subtus △ lento, quasi animus esset aliquid frigere, agita frequenter, ut vapor malignus, qui convulsionis causa est, inde exhalet, hoc facto tere radiculas, & cum phlegmate. *Acet. destill.* tincturam extrahe, filtra & coagula.

Balsamus Elleboratus.

♃. Herbas & rad. elleb. nigri mundentur, conquassetur & ponantur in Vinum moschatellinum rubr. mensur. 4. vase vitreo benè clauso per menses duos, postea exime & succum exprime, expressum filtra, filtratum pone super herbas & radices recentes ana. m. j. ros. rubr. m. v. garyophyll. ʒvj. Ponantur ad digestionem per aliquot ♂, adde 🜄 octavam partem, deinde exprimatur, expressum servetur. Tandem remanentiam combure in cinerem, & s. a. salem præpara, liquorem abstrahe in B.

♃ Salis præparati ʒß.
Croci ʒj.
Ambar. gryf. ℈ij.
Mosch. ℈j.
Aloës epat. ʒß.
Spec. Diambr.
Diagrid. ana ʒj.
Ol. garyoph. ʒß.

Solvatur extractum, deinde admisceantur hæ species, iterumque ad formam inspissentur, datur à ℈j. ad ℈ß. & ultra, *Ex communicatione Greg. Horstii habuit S. Closs.*

Syrupus Helleboratus Ulmensis.

♃. Myrobalan. omn. ℥ iß contundantur crassiori modo & fricentur manibus cum ol. amygd. Deinde infundantur per diem & noctem in aq. fumar. ℔. xij. Postea coque ad consumpt. tertiæ partis.

Adde cort. rad. hellebor. nigr. præpar.
Glycirrhiz. mund.
Polypod. q. à ℥j.
Sem. citr.
Caryophyll. à ʒß.
Sum. fumar.
Fl. Cichor. à mß.
Borrag.
Bugloss. ana p. 1.

Bulliant omnia ad remanentiam ℔ v.

Postea adde Fol. sen. el. ℥iiß. Epithym. ℥j.

Iterum bulliant, donec maneant ℔. iij.

Addito sacchar. ℥xxxij. coque ad consist.

Greg. Horst. in observ. lib. 1.

N. *Syrup. Helleb. Quercetan.* Vide lib. 2.

Syrupus

Syrupus Elleboratus : In hoc continetur.	Cort. Elleb.	3.	partes.
	Rhabarb.	8.	
	Fol. Senæ	16.	
	Polypod.	16.	

9. *Oxymell. Elleboratum:* In quo	Helleb. alb.	3.	partes.
	Helleb. nigr.	3.	
	Eſulæ	2.	
	Agaric.	2.	
	Turbit.	8.	

Pulvis purgans.

☞ Fit ex foliis helleboraſtri menſe Septembri vel Octobri collectis, ☾ â decreſcente, quæ in umbrâ per ſe exiccanda, vel in pane ſiliginoſo.

Doſis à ʒß. ad ʒj. in vino albo.

HOFMAN. *Elleborus Niger.)* Seu *Veratrum Nigrum flore roſeo*, numero *quartus Bauhini verus & legitimus eſt Elleborus niger*, qui in officinas recipi debet. Hîc diligenter notandum, in ejus electione ſummam cautelam eſſe obſervandam, ne *Aconitum*, quod ſummum eſt deleterium pro *Ellebori nigri* radice, quæ inter ſe externâ formâ, ſi folia fuerint detracta, conveniunt, ſubſtituamus. *Deinde* & hoc ſcitu eſt neceſſarium, differentiam quandam inter has radices eſſe ratione loci, ubi effoſſæ ſunt, nam illæ, quæ ex Styriâ apportantur, virtute ſuâ reliquas antecellunt.

Univerſa genera Veratri Nigri Martio & Aprili florent, & colligenda in Majo & Iunii initio.

Vires. &c.) Purgat humores aduſtos, tartareos, melanchŏlicos, unde in omnibus affectibus inde ortis confert, ut maniâ, inſaniâ hypochondriacâ &c. Si ſcil. iſta ſymptomata non ſimpliciter ab internæ imaginationis thymoſi inceperint, ſed à cauſis occaſionalibus in hypochondriis ſtabulantibus & noxium impetum in vitalem œconomiam facientibus fuerint orti. Externè etiam *Angelus Sala* nodulum inde facit & peſſi inſtar in ſuppreſſione menſium in vaginam penis intrudit, licet cum mirabili totius contracturâ, ſine tamen noxâ, ſummè proficuum dicit.

Rejectâ medullâ ligneâ.) Hanc rejectionem ut inutilem & impoſſibilem improbat *CL. Zvvelferus in animadverſ. ad P. A.* p. 412. Verùm hæc emedullatio, ſive decorticatio adeò ſimpliciter tanquam inutilis & impoſſibilis rejici nequit, præterquam enim quod hanc ipſam ipſe *Dioſcorides* Botanicorum ferè Princeps *Libr. 4. Cap. 146. approbarit*, efficacioris etiam partis hîc ratio eſt habenda, quæ non medulla lignea, ſed exterior cortex eſt. Neque adeò impoſſibilis eſt hæc dicta excorticatio. De *elleboro albo* conſtat ejus medullam perquàm facilè extrahi poſſe. *Ex elleboro nigro* præſertim *Styriæ* recenti, ſi radix prius contuſa fuerit, medullæ ligneæ extractio facilè etiam fieri poteſt.

N. *Alii radicem ita præparatam ulterius pomo cydonio infigunt &c.)* Verùm hoc tanquam ineptum omitti poteſt.

N. *Alii loco vini ſolâ aquâ pluviali utuntur.)* Recip. radic. ellebor. nigr. mundat. q. v. inciſas coque cum ſ. q. aquæ pluvialis vel fontanæ repetitis vicibus affuſæ & colatæ, uſque vires omnes ſint evocatæ. Colatura evaporet ad mellis ſpiſſitudinem, ex quâ demum cum ſp. vini parandum eſt extractum legitimæ conſiſtentiæ. Hoc mitiſſimum ac minus violentum eſt Pharmacum, nec multum purgando per inferiora, minus per ſuperiora operatur. Conſultiſſimus vir D. *Pieruccius ICtus Patavinus* de Germano quodam in Italiâ degente *Th. Bartholino fidem* fecit, quod ſexageſimo ætatis anno dentes novos & nigros capillos ſibi refecerit *ſolo Ellebori nigri extracto cum vino & roſis*, & ad plures annos vitam extenderit. *Thom. Bartholin. Centur. V. Hiſtor.* 28. Hoc *Extractum* ingreditur etiam *Mixturam Balſamicam D. Knœffelii* & *Syrupum ejus purgantem.*

¶ CCCCXXI. *Elleborus albus.*

Elleborus albus flore ſubviridi, *C. B.* Ellebor. alb. *Brunf. Trag. Fuchſ. Cord. hiſt. Lon. Cam. Cluſ. hiſt.* Helleborum album, *Matthiol. Lob. Caſt.* Veratrum album, *Cord. in D.* mas & fœmina, *Tab.* German. weiß Nießwurtz. Herbe au Laict. *VVhite Hellebore, Snee-vvort.* Witte Nieswortel / of Nieskruyt.

OFFICIN. NAT.

℞ *Radix.*

Vires. *Ob violentiam purgationis, quam per ſuperiora & inferiora exercet uſum purgandi internum ſoli ferè Elleboro nigro linquit. Ingreditur tamen ceu baſis vomitorium Conradinum. Extrinſecus ſternutationes movet, ſcabies, impetigines & ſerpigines mundificat & ſanat. Lethargicos excitat, (naribus indita) menſes proritat (ſubdita.)*

PRÆPARATA.

1. *Vomitivum Conradini.*

♃. Rad. Bryon.
Cyclamin. à ℥ij.
Helleb. alb. ℥j.

Radices has probè mundatas, lotas & exiccatas pulveriſa, affundeque 🜄 ad eminent. dig. 2. ſtent in MB, dein ſ.la per XX, fæces exime & comminue, ſpiritum abſtractum reaffunde, ſtentque aliquamdiu vaſe clauſo. Poſtea filtra & habebis verum vomitorium.

Uſus. *Pennæ extremas plumas intinge, & immitte in hauſtum vini malvatici eumque bibe & evomes.* Vid. Hartman. in Croll.

2. *Vinum Vomitorium.*

Fit vinum ex elleb. albo, ſi radicum illius craſſè contuſ. ℥ß. maceretur in ℔j. Vini Hiſpan. exponaturque Soli.

Vires. *Eſt ſingulare Heurnii Experimentum pro movendo vomitu cochleare unum, ad alvum verò ciendam detur cochl. ß. cum aliis laxantibus, adde vomit. Amat. Luſit.*

HOFMAN. *Elleborus albus.)* Creſcit & in Indiâ Ellebori albi ſpecies, quam *Potſiock* Chinenſes & Iavani vocant, eſtque in ſummo pretio, *Iacobus Bontius de Medicinâ Indorum.*

¶ CCCCXXII. *Epithymum.*

Ἐπίθυμον, *Dioſcorid.* Epithymum, *Matth. Lob. Caſt. Tab.* Caſſutha minor. *Dod.* C. B. 1. German. Tymſeid. l'Epithyme. Goute ou teigne de thym. *Epithymum Dodder of Time.* Epithymum / een Schorfte die over thymus waſt.

OFFICIN.

Integra planta.

Vires. *Purgat blandè melancholicos & ſeroſos humores, calf. & ſicc. 3. Uſus pracip. in ſcabie, ulceribus, affectibus melancholicis, in hypochondriorum & lienis paſſionibus & obſtructionibus.*

PRÆPARATA.

Syrupus de Epithymo. Vide Diſpenſat.

HOFMAN. *Epithymum.)* Cirri illi, qui thymo innaſcuntur, *epithymi* nomine veniunt, blandè corpus purgant, & ab aduſtis ſeroſis humoribus liberant, unde omnis generis affectibus, qui à ſeroſis & aduſtis humoribus ortum habent opitulantur. *Ex hiſce decoctum vel infuſum fieri ſolet* vel *per ſe* vel *cum fol. Senn. A.* in aq. fumar. vel ſero lactis caprini.

¶ CCCCXXIII. *Efula.*

Efula herba eft Linariæ conformis, nifi quod hæc lacteo fucco careat, quo illa gravida eft, juxta verfum:

Efula lactefcit, fine lacte Linaria crefcit.

Diverfa ejus funt genera, iifdem qualitatibus prædita. Ex his eligere monent pineam, i. e. quæ foliis pinum æmulatur.

Dicitur Efula vulgaris major. 5. *Trag.* Efula minor Officinar. *Lob.* Efula minor, *Dod.* Tithymalus cupreffinus, 2. *Tab.* Tithymalus foliis pini, forte Diofcoridis Pityufa, C. B. 1. Germ. Wolffsmilch. Herbe au Laict. *The greater common fpurge. Leffe Spurge.* Ezula, of Ezula, een grooter fpurgie.

N. *Eligenda non nimis recens.*

OFFICIN. NAT.

Cortex præcipuè radicis, hinc & folia, quibus addi poteft & fuccus, fed rariffimi ufus eft.

Vires. *Pituitam & ferum validiffimè, præcipuè per inferiora purgat, unde & Rufticorum Rhabarbarum Efula audit. Eft autem acris ignea & erodens, adeo ut impudentium mendicorum fraudi inferviat, qui ejus fucco cutem fibimet exulcerant fcabritiei fpecie.*

Corrigitur ejus feritas Bdellio, Tragacantho, mucilagine Pfyllii. Quinimo mitefcit præparatione, i. e. triduana in ✠ acerrimo rof. infufione ac exiccatione. *Vide Auguft.*

N. *Quercetanus contentus eft infufione 24. hor. in Pharm. Reftit. Alij fingulis diebus novum acetum affundunt. Nonnulli perficiunt eandem macerationem in decocto myrobalanor. cum modico cinamomi vel fpica.*

PRÆPARATA.

1. *Extractum Efulæ minoris. Salæ.*

♃. Cortic. radicis (in principio Veris, quando prodire incipit collect.) q. v. coque cum Vino albo generofo in diplomate: Exprime ac infpiffa: Infpiffatum liquorem folve iterum in ▽ plantaginis, maceraque in MB 3. vel 4. decanta, filtra, vel fi opus, clarifica cum albumine ovi, & coagula.

Dofis à gr. xij. ad xx. vel plura.

2. *Aliud Extractum Efulæ, quod Rulandinum exiftimatur.*

♃. Rad. Eful. min. ut in officinis væneunt, q. v. coque lento △ cum ▽ fimpl. femper defpumando, dum fpumat ▽ m inde cola & ferva, aliamque fuperfunde & coque collectam ▽, leniter coaguland (pif-fitudinem mellis, poftea affunde 🜄 ad eminent. digit. j. & vafe claufo in loco calido, aliquamdiu afferva. Tandem abftrahe leniter 🜄. Et relinquetur Extractum.

Vires. Feliciter ▽ inter cutem pellit, &c.

Dofis à ℈j. ad ʒj. *Hartman. in Croll. Senn. in Inft. Tentzel.*

Weckerus defcribit & Extract. Efulæ ex foliis ficcis cum 🜄 factum, idque per vomitum ac alvum expurgans.

3. *Extractum Efulæ Quercetani.*

Exprime fuccum ex radice & foliis, fæcibus remanentibus, affunde ferum lactis (vel ▽ m lactis ♃atam) digere ♂ aliquot, dein exprime. Expreffiones utrafque confufas digere in MB ut defæcentur, ne quicquam amplius craffamenti deponant. Liquorem defæcatum lento MB calore coagula ad confiftentiam Extracti.

Dofis ad ʒß. in forma pilular. vel in liquore diffoluta.

4. *Aliter ejusdem Quercetani.*

♃. Efulæ viridis contuf. q. v. deftilla in ℣ (non tamen comburatur) fæcibus affunde deftillatam illam ▽ m, digere ut extrahatur Tinctura. Tincturam decantatam fepara ab aqua fua in MB: abftractam aquam reaffunde fæcibus prioribus, ex quibus parafti extractum, idque toties repetendo, donec non amplius tingatur: Ultimò exprime; expreffionem prioribus Extractis adde.

N. 1. *Si ex fæcibus utriufque præparationis (præcedentis atque hujus) combuftis, Sal cum fua propria aqua extraxeris, idque extracto proprio addideris ejus purgandi vim & efficaciam validiorem reddes.*

N. 2. *Ad hunc modum Extracta præparabis ex Thymelæa, Mezereo, & reliquis omnibus Tithymali fpeciebus, & ex ipfo quoque Elleboro nigro, fi in loco eo habitaveris, ubi recens colligi poteft.*

5. *Pilulæ de Efula Fernelij.* V. l. 2.

HOFMAN. *Efulæ, ejus Vires &c.*) Hoc Pharmacum magis rufticis, quàm Dominis & aliis fubtilis texturæ hominibus infervit, ob fummam ejus vehementiam.

¶ CCCCXXIV. *Frangula.*

Alnus nigra, baccifera, C. B. 1. frangula, *Matth. Dod.* Alnus nigra, *Lob. Cam.* Alnus baccifera, *Tab.* Arbor fœtida, *Lon. Trag.* Avornus *Crefcentio.* Ger. Faulbaum, Zaffholtz. Sureau, Suier. *Black Alder-Tree, Dog-Berry Tree, Sugar Cheft, Butchers prick Tree. Stincking Tree.* Sporckel-hout, Pyl-hout, Honts-boom.

OFFICIN. NAT.

Cortex interior potiffimùm radicis.

Vires. *Purgat humores noxios omnes, maximè ferum, tàm per vomitum, quàm per fecessum, idque fat violenter. Ea propter corrigi folet Cinam. Zinziber. fem. anif. fœnic. & fim. Extrinfecus, coquitur cum butyro, ad fcabiem & fimiles morbos. [Prima germina cocta in aqua calidè impofita ad Odontalgiam profunt.]*

Dofis ad ʒij.

N. *Rufticis familiare exhibet purgans in hydrope & fim. morbis.*

¶ CCCCXXV. *Gratiola.*

Gratiola, *Matthiol. Dod. Lob. Caft. Cam. Tab. Ger.* Limmefium f. centauroides, C. B. *aliis* Gratia Dei, Germ. wild Aurin. Gratiole. *Hedge Hyffop, Gratia Dei, Akind of lefs Centaury.* Godts genade, een ſoort van kleyn Centory. Ital. Stancacavallo.

N. *Veteribus ignota videtur, quamvis aliqui papaver fpumeum Diofcor. alij Eupatorium Mefue, alij Been album effe velint. Centaurida alij faciunt nec malè,*

malè, cum centaurij minoris species esse videatur, & inter spurias Centaurij minoris appellationes quoque Helleborine extet, quæ ob vires cum Gratiola eadem esse videtur.

Crescit in Campestribus & pratis.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Efficax remedium est in humoribus aquosis; lentis, biliosisque specificè evacuandis, quos vel ex remotissimis partibus trahit, atque tum per secessum, tum per vomitum expurgat. Hinc magnus ejus usus esse potevit in Hydrope, Ictero flavo, &c. Et quia amaritudine insuper dotata est insigni, fugat lumbricos eorumque saburram expurgat.*

Corrigitur Cinamom. sem. anis. Glycirrh. &c.

Dosis foliorum pulverisatorum ʒj vel infuso ad ʒij.

N. *Matth. exhibet folior.* Num. x.

PRÆPARATA.

1. *Aqua.*
2. *Extractum seu succus inspissatus Gratiolæ.*
3. *Conserva.*
4. *Sal.*

♃. Fol. Gratiolæ, (Majo vel Autum. collect.) exprime succ. clarifica & inspissa.

Dosis à ℈j. ad ʒß.

¶ CCCCXXVI. *Hermodactylus.*

Hermodactylus est vel
- Iris tuberosa *Hermodactylus verus, Matth. & Tab.*
- Colchicum
  - perniciosum. *Inusitatum.*
  - non venenatum. *Hoc usuale & hujus loci.*
- Satyrium, Cyclamen — *Hæc officinis ignota.*

Dicitur Colchicum radice siccata alba, C. B. 2. Colchicum album, *Cord. hist.* Hermodactylus legitimus, *Dod.* Hermodactyli non venenati Offic. *Lob.* Hermodact. Offic. *Cam. Lon.* Hermodact. albus *Serapioni.* Hermodact. Orientalis, *Cæsalpino.*

N. *Matthiolus & Tabernæmontan. Hermodactylum in Offic. usitatum esse volunt, radicem Iridis illius tuberosæ, à quibus dissentiunt Dod. Lob. & alii.*

OFFICIN. NAT.

Radix, quæ ad nos ex Syria affertur.

Reperitur Hermodactyli Radix alba, russa & nigra, sed eligenda quæ foris & intus verè alba, gravis, compacta, quæ leni contusione in pulverem farinæ triticeæ similem facilè redigitur, sapore suavi ac dulci.

Vires. *Pituitam crassam, aliosque humores viscidos peculiariter à juncturis efficaciter trahit ob id articulorum affectibus, chiragræ, podagræ, &c. conducit.*

Dosis à ℈iß. ad ʒß. in infusione à ʒij. ad ℥ß.

PRÆPAR.

Extractum.]

Pilulæ de Hermodactylo. Vide apud Augustanos.

Dosis à ʒj. ad ℈iiij.

Hofman. *Hermodactylus.*) Quasi *Mercurii digitus*, cur autem ita appelletur, ignotum est. Dicitur etiam *colchicum*, non autem illud *strangulatorium*, quod unâ die suffocatu interimit, nec *Nostras Ephemerum*, sed *peregrinum illud officinarum*, non *flaccidum*, ut *nostras*, *sed durum*, compactum & quod levi co[n]tusione in farinaceum pulverem abit, adsumptum humores tartareos ac serosos ex partibus remotis educit.

Ingreditur *Pulverem, quem Th. Paracelsus in morbis podagricis commendat Libr. de Morb. ex tartaro tract. 2. Cap. 2. item Elect. Caryocostin. Bayeri.*

I.

¶ CCCCXXVII. *Ialappa.*

Jalappa radix est, exterius nigricans, interius ruffescens, radici Mechoacæ similis.

N. *Incognita fuit majoribus, & non nisi paucos ante annos ex India ad nos transportari cœpit.* V. Horstii Problem.

Dicitur Gialappa, Chelopa, Celopa, Jalapium, vel Gelapo, (à Massiliensibus) aliis Mechoacanna nigra, quòd Mechoacannæ assimiletur, C. B. Bryonia, Mechoacanna nigricans, Num. 7. Bryonia Indica. Mechoacan noire ou Jaloppe; Blak Mechoacan scalled. Ialap. Swarte Mechoacan.

Vires. *Expurgat validè humores noxios omnes, imo primis autem serosos, idque citra molestiam.*

Dosis à ℈ß. ad ʒß. in infusione à ʒiß. ad ʒij.

PRÆPARATA.

1. *Extractum Ialapæ.*

Extrahe cum ∇, s. a. decanta & abstrahe ad consistentiam.

Dosis à ℈ß. ad ℈j.

N. 1. *Extractum hoc, quia resinosum est, in aqueo liquore dissolvi nequit.*

2. *Magisterium.*

Extrahe cum ∇ optimo, hinc affunde aquam & præcipitatur.

Dosis ad gran. xviij. Huc refert Tinct.

N. 2. *Vis purgatrix potissimum in resina Ialapæ consistit. Ideoque si Ialapam adhibere volueris, vel in substantiâ, vel in Extracto aut magisterio utere, vino enim si infundatur, vires suas pro voto non communicat.*

Hofman: *Ialapa.*) *Chelapa*, sive *Celapa*, à Massiliensibus *Ialapium*, vel *Gelapo*, *teste Bauhino Libro 8. Prodrom. cap. 2.* vocata, quæ aliàs etiam *Mechoacanna nigra* appellatur; *Bauhino* autem in *Pinace* dicitur *Bryonia Mechoacanna nigricans*, quam *Nardus Antonius Recchus* Libr. V. *Rer. Medicar. Nov. Hispan. Cap. XXXVIII.* sub *Tacuache* aut *Radicis Miguacanicæ Purgantis titulo describit.* Alii eodem teste *Pusquam*, Mexicenses *Tlalant Lacacuitlapilli* vocant. *Xalapam* ab oppido veræ crucis & præcipuo Novæ Hispaniæ portu, S. Ioan de Ulluâ xvi. leucis distare *Dom. de Laët Libr. V. Indiæ Occid. Cap.* 18. scribit. Ante paucos annos demum hujus notitia ad Nos pervenit, & jam quotannis ex Americâ ibidem in taleolas secta magnâ copiâ in Europam transportatur.

Vires. &c.) Omnis generis humores & maximam partem serosos per alvum subducit, fortius quàm *Mechoacanna alba* sequens.

Eligitur exterius nigricans, interius quodammodo ruffescens resinosum, & si candelæ admoveatur, flammam concipiens.

Præparantur exinde *spec. diagalappæ Mynsichti*, *Extractum*, *Magisterium* &c.

¶ CCCCXXVIII. *Mechoacanna.*

Mechoacan, *Mon. Dod. Lon. Trag.* 1. & 2. *Tab.*

 Ger.

Ger. Mechoaca Peruviana, *Lob. Ger.* Rhabarbarum Indicum, *Cast.* Bryonia, Mechoacanna alba, C.B. *6. aliis* Rhabarb. album, weiß Rhabarb/ Schmeckt-nicht. *White Mechoacan*, or *Rhubarb of Mechoaca*. Witte Mechoacanna/ ofte Rhabarber van Mechoaca.

OFFICIN. NAT.

Radix ex Provincia novæ Hispaniæ Mechoacan nomine ad nos allata.

Duplex habetur ratione loci: Prima ex Mechoaca Insula affertur, altera verò ex continente circa Nicaragua nata, quæ priore longè præstantior est. Eligatur recens, intus albicans, extus cortice cinereo vestita, minus cariosa.

Vires. *Pituitosos, aquosos, serosos que humores, ex toto corpore, ac inprimis ex capite ac nervoso genere, pectoreque blandè ac sine molestia educit. Utilissimum itaque remedium est in Catarrhis, ac inde ortis affectibus, in Hydrope, in omnibus arthritidis speciebus, Lue Venerea, & sim. Quia tamen calida & sicca est, in calidis constitutionibus ejus usus ne sit continuus.*

Dosis infantibus ℈ j. præter propter, Adultis à ʒ j. ad ℥ ij. in infusione ad ℥ß.

N. *Conducit maximè infantibus in cruditate ventriculi, ac pectoris viscosa mucilagine expurganda.*

PRÆPARATA.

1. *Extractum Mechoacannæ.*

Extractum ut alia extracta parari potest cum 🜅, vel secundùm Quercetan. (*in Pharm. rest. c. 25.*) cum 🜄 aliqua Epatica, e. g. Endiviæ, succo Limoniorum vel Citriorum acidula reddita. Alii parant cum 🜊 *Hartm. in pract.* verùm minus rectè, quippe vis purgatrix hac ratione obtunditur.

Dosis ad ʒ j.

N. *Nihil lucri in hoc Extracto præ pulvere habes, præterquam quod dissolvi in liquoribus possit.*

2. *Extractum Mechoacannæ compositum.*

℞. Rad. Mechoac. el. non cariosæ ℥ iij.
Turpeth. gummos. & alb. ℥ j.
Zinziberis albi ℥ ij.
Polypod. querni ℥ ß.

Incisis grosso modo, extrahe digerendo cum 🜅 opt. & 🜄 Beton. (quæ ab Aloë est abstracta, si adsit) ana ℔ß. exprime fortissimè, fæcibus relictis, aliam affunde 🜄m Betonicæ, macera iterum ac exprime, expressis liquoribus adde

Mannæ puriss. ʒ ij.
Scammon. mund. ʒ j.
Agitando misceantur, adde
🜍 ⊕-i, g. v.
℅ Cinam. gr. iij.

Redige ad consistentiam extracti.

Vires. *Panchymagogon est, omnes humores noxios simul educens, præcipuè autem serosos.*

Dosis ℈j. plus minus. *Hart. in Croll.*

[Parantur etiam Morsuli de Mechoacanna.]
[Fecula Mechoacæ.]

ᵀ HOFMAN. *Mechoacanna.*) Nomen à loco natali *Mechoacan* Orientalis Indiæ, in quâ plurima crescit, descendit; crassa, per taleolas secta & exsiccata ad nos adfertur, à quibusdam *Rhabarbarum album* vocatur. *Similis est radici Bryoniæ, sed non eadem.* Optima est recens, albicans, magna, ponderosa, insipida.

Vires. Pituitosos, aquosos, serososque humores ex toto corpore &c. educit.) Undè in catarrhis, hydrope, arthritide &c. summo cum juvamine adhibetur. Dosis infantibus à ℈ß. ad ℈ j. Adultis à ʒß. ad ʒ i ß. in infuso ad ℥ ß.

¶ CCCCXXIX. *Mezereum, Laureola s. Daphnoides.*

Frutex est Mezereum Officinarum, cujus baccæ Officin. Coccignidii, s. grana cnidia vocantur.

Dicitur Chamelæa s. Mezereon, *Trag.* Germanicum, *Lob.* Chamelæa Germanica, *Dod.* Daphnoides, *Fuchs. Cam.* (*Epit.*) flore purpureo, *Tab.* Laureola major, *Cast.* Thimelæa, *Cord. in D.* Daphnis altera, *Lon.* Laureola folio deciduo, flore purpureo Officin. Laureola fœmina, C. B. 2. German. Kellers-halß. Laureole. Racine de Mezereum. *Pepper of the mount. Spurge-olive, Widdovvvvail, Mezereon.* Mezeron/ Zeelbast.

N. *Sunt qui Chamædaphnen Dioscoridis faciunt. At alii Dioscoridi ignotam fuisse volunt.*

OFFICIN. NAT.

Cortex, Folia & Grana.

Vires. *Mezerei vis est ignea, acerrima, exulcerans, mordens, febres accendens, cordis principumque partium vires exolvens, validissimè bilem, biliosasque serositates purgans. Corrigitur macerando hor. 24. in aceto (ut elleborus ac Esula) succo mali punici aut Cydonii, portulacæ, mucilagine sem. psylli.*

N. *Alii corrigunt infundendo in vino, & iterum exiccando. Alii triduanam macerationem in 🜊 requirunt, singulis diebus novum 🜊 affundendo, & tandem 🜄 bene eluendo.*

Dosis *Fol. ac Cortic.* Mezeri optimè præparatorum & correctorum (sine correctione exulare debent,) est gr. viij. ad xv. Grana à gr. vj. ad xv.

N. 1. *Rejiciantur fibræ, dum teritur.*

N. 2. *Ob malignitatem rarissimè in usum venit.*

PRÆPARATA.

Pilulæ de Mezereo. Videsis apud Augustan.

N. Est & Mezeræum Chamelæa Tricoccos, C.B.I. Chamelæa foliis magnis & tenuibus, *Mesuæ.* Cham. latif. vel alba, *Serapioni.* Chamelæa, *Matthiol. Dod. Cord. in D. Bellon. Lon. Clus.* Tricoccos, *Lob. Cast.* Mezereon Arabum, *Lob.* Tricoccos, *Tab.* Chamelæa vera, *Cam.* Germ. Seidelbast. *Great-Leaved Chamelaa*, or *humble Olive.* Zeelbast. Verùm officinis nostratibus non adeo vulgare, quamvis sint, qui pro Mezereo officinarum habeant.

HOFMAN. Cum *Mezereo*, utpote valdè drastico Pharmaco, Nobis hic etiam nihil est commercii, sed *D. Lectorem remittimus ad D. A.*

¶ CCCCXXX. *Myrobalani.*

Myrobalani fructus sunt ex numero prunorum exoticorum, veteribus Græcis incogniti, ab Arabibus primùm inventi.

Suntque Myrobalani { Chebuli, Citrini, Bellyrici, Indi, Emblici } *omnes sunt usuales.*

Myr.

Myr. Chebuli dicuntur Quebolia & Quebuli, *Arab.* Mirobal. Cepula, *Mes. Clus.* Chepulæ, *Actuario, Matth. Garz. Lob.* Chebuli, *Cord. h. Lon. Cast.* Chebulæ, *Tab. Ger.* Myrobal. maximi, oblongi, angulosi, C. B. 1.

Citrini dicuntur Azafar, *Arab.* Myrob. lutei, *Actuar.* flavæ, *Garz. Lob.* flava, *Matth.* & luteæ, *Clus. in Cord.* Myrob. citrea mas. citrini. *Cord. hist. Lon. Lob. Cast. Ger.* flavæ citrinæ luteæ, *Tab.* Myrobal. citrin. *Bellon.* Myrob. teretes citrini, C. B. 2.

Bellirici: Belleregi, Bellilegi, Bellegu, *Arab.* Myrob. bellyricæ, *Matth. Cord. hist. Clus. in Cord. Garz. Lob. Tab. Ger.* bellirici, *Lon. Cast.* Myrob. rotundæ belliricæ, C. B. 3.

Indi: Asuar. *Arab.* Myrob. nigra, *Actuar. Mes.* nigri, *Lob.* M. Inda & Damasonia & nigra. *Clus. in Croll.* Indicæ, *Lob. Tab. Ger.* f. nigræ, *Garz.* Indi, *Cord. hist. Cast.* Myrob. nigræ octangulares, C. B. 4.

Emblici: Embelgi, Emblegi, Ambegi. *Arab.* Myrob. de Seni, *Serapioni*, Seniticæ, *Avicennæ*, Myr. Empelica, *Matth.* Empelitica, f. Emblica, *Clus. in Cor.* Emblici, *Cord. hist. Lob. Lon. Cast.* Emblicæ, *Lob. Tab. Ger.* C. B. 5.

Eligendi sunt carnosiores, crassiores, ponderosiores.

Vires. *Myrobalani citrini seu flavi bili flavæ educendæ apti nati sunt. Indi s. nigræ, bili atræ, chebuli, pituitæ ac postea bili, Emblici ac Bellyrici, iidem pituitæ.*

Dosis à ℥ vj. ad ℥ i ß.

OFFICIN. NAT.

[1. *Myrobalani conditi.*]

2. *Pilulæ de 5. generibus Myrobal.*

3. *Extractum Myrobalan.*

♃. Genus Myrob. quodcunque volueris exemptis nucleis, tere partem carnosam subtiliss. Macera dies aliquot cum ▽, dein exprime & inspissa. *Sala.*

N. *Alii adhibent succum pomorum redolentium, indeque conficiunt Extractum* Myrobalanorum *pomatum.*

[N. *Emblicorum Mel officinale est. Vires.* Vid. Disp. Aug.]

HOFMAN. *Myrobalani. Myrobalanus Mauritanorum* seu *Arabum* est inventum, à quibus Græci acceperunt. Isti tamen ut *Dioscorides & Galenus* διὰ τῦ μυροβαλάνυ vocabulum *Nucem unguentariam* intellexerunt, nec in usu habuerunt fructus eos, quos *Avicennæ & Serapionis* interpres vocat *Myrobalanos*, ut qui rectiùs ad pruna referuntur.

Quinque ejus genera figurâ & viribus discrepantia à D. Autore afferuntur. *Bellirici & Emblici* nascuntur in Iavâ, ac præter dictas *Myrobalanorum* species *Jacobus Bontius* l. a. in Iavâ nasci vidit hactenus Nostris incognitas, figurâ rotundâ, ac quæ sine striis ac incisuris sint, leves planè ac æquales, cæterum trunco, foliis ac sapore reliquis *Myrobalanis* similes sunt, in primis *Belliricis*, nisi quod de purgativâ cœterorum *Myrobalanorum* virtute non participent, ac magis adstringentem vim obtineant. *Unde conditi* dysenteriæ, choleræ ac biliosis febribus ac putredini egregiè resistunt.

Nascuntur in Arboribus magnitudine Prunis similibus, sed ut fructu, ita foliorum diversitate discrepantibus. *Flava* Sorbi profert folia, *nigra seu Indica* foliis est Salicis. *Bellirica* foliis Lauri, sed pallidioribus & subcineritiis. *Chebula* folia habet persicis similia.

Magnitudine & colore quoad formam externam distinguuntur, in eo autem conveniunt, quòd manifestam possideant qualitatem tonum viscerum roborandi & simul alvum solvendi.

N. *Citrinam ex Indâ* fieri statuit *Cordus*, relicta *Indâ* in Arbore, usque dum maturescat, *Citrinam* oriri. *vid. Dominic. Chabræus in histor. stirp. universal. & in Sciagraph.* p. 13.

¶ CCCCXXXI. *Polypodium.*

Polypodium { vulgare. *H. usuale.*
minus. *Dod.* 2. *Matthiol.* 1. *Tab.* &c.

Dicitur πολυπόδιον, *Diosc.* Polypodium, *Brunf. Trag. Matth. Fuchs. Cord. hist. Lon. Lob. Cast. Cam. Tab. Ger.* majus, *Dod.* C. B. 1. German. Engelsüß. Du polypode. *Polypody, many feet*, or *Fearn*, especially *of the Oak.* Boom-Vaaren Voornaementliick Eicken-Varen.

Reperitur in Fago, Corylo, in antiquis & cæduis saltibus, in ruderibus saxosis, præfertur tamen omnibus, quod in Quercu nascitur. (Polypode de Chéne.)

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Educit bilem adustam & pituitam lentam. Hinc utilissimum in obstructionibus Mesenterii, Epatis ac Lienis, & inde natis passionibus hypochondrior. scorbuticis. Rarò autem solum datur, sed aliis purgantibus ferè admiscetur, & quia segniter purgat, plerumque in decoctis vel infusionibus, rarò in aliis formulis adhibetur.*

PRÆPAR.

[Syrupus de Polypodio simpl. & compositus.]
[Extractum.]

¶ CCCCXXXII. *Psyllium.*

ψύλλιον Psyllium *C. B.* { Dioscorid. f. Indicum crenatis foliis.
Majus { supinum, 2. *Matth. Cast. Tab.* &c.
erectum, *hoc usuale solum.*
Minus.

Dicitur Psyllium, *Trag. Matthiol. Fuchs. Cord. in D. & hist. Dod. Lob. Cast. Ger.* 1. *Tab.* German. Psillienkraut. Herbe aux puces. Fleadane. *Fleavvort.* Floykruyt.

Crescit sponte in Italia, locisque nonnullis Germaniæ, solo gaudens aspero, nobis non nisi in hortis colitur. Floret Iulio & Augusto.

OFFICIN.

Semen collectum Octobri.

Vires. *Evacuat bilem flavam, mucilagineque sua acrimoniam humorum obtundere aptum est. Hinc convenit maximopere in Dysenteria & Corrosione intestinorum.*

Dosis à ℨ ij. ad ℨ vj. scilicet ex his ▽ convenienti extrahitur mucilago propinanda, sed raro.

N. *Semen psyllii hoc peculiare præ cæteris purgantibus habet, quòd qualitate refrigerandi sit præditum, secus ac Mesue statuit. Verum enim vero nec tamen extra reprehensionem positum est, quam incurrit ratione virulentiæ suæ.*

PRÆPARAT.

Electuarium de Psyllio.
Dosis ℨ ß. plus, minus.

HOFMAN.

HOFMAN. *Psyllium.*) Extrà malignitatis suspicionem hoc non est compositum, quam *Dioscorides Libr. 4. Cap. 65. & P. Ægineta Libr. 5. de re medicâ cap. 40.* jam pridem ei tribuerunt, ideoque internè non facilè ejus pulpâ & cortice utamur, sed saltem extrinsecus illius mucilaginem usurpemus.

R.

¶ CCCCXXXIII. *Rhabarbarum.*

Ῥᾶ καὶ ῥῆον, *Dioscor. Arab.* Raved. & Rhabarbarum, Romanis Raponticum Rhabarbarum, Officin. C. B. 1. Rhabarbarum. *Garz. Acost. Fragos. Lob. 3. Tab. 2. Ger.* Rhabarb. Americanum, *Monard.* Rhabarbarum s. Indicum, *Cord.* Rheum s. Rha. *Dod.*

In China provenit, unde in Turciam, hinc Venetias defertur, & quidem vel navibus, quod citius corrumpitur, vel itinere terrestri, quod durabilius.

Duplex venale prostat: alterum dicitur Rhabarbarum de Lavantes, quod flavius & melius: alterum Muscovitium, quod obscurè flavum & vilius est.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Purgat benignè bilem flavam pituitamque viscosam ac tartaream in ventriculo, primaque regione stabulantem. Epati specificè confert, adeo ut cor Epatis dicatur, curat Icterum, & quia vim quoque astrictoriam obtinet in omnibus morbis dissolutis, Dysenteria, Diarrhœa, præ aliis commendatur.*

Corrigitur ¦. Cinam. Schænanthos, Santal. Citrin.

N. 1. *Partem tum purgantem, tum astringentem obtinere creditur, quarum prior facilius eximitur, posterior difficilius. Hinc pro diversa intentione, diversimodè quoque tractatur. Nonnulli levi tostione vim purgantem minui, & astringentem augeri sibi imaginantur, quod alii improbant, nec immeritò; etenim cum vis purgans fixior sit, quam ut levi tostione in auram evanescat, tostio illa vix satisfaciet. Præstat itaque si astrictoriam vim auctam velimus, rejectâ primâ decoctione, denuo id coquere, ac fortissimâ expressione exprimere.*

N. 2. *Radix Rhabarbari Monachorum (aliàs Lapathi domestici, hortensis, sativi,) de la Patience Moncks Rhabarb.* by sommige patientie. *Eandem purgandi facultatem cum vero Rhabarbaro habere creditur, modò in duplo usurpetur. Hinc sunt qui pro Rhapontico illud habent, sed malè, Rhaponticum quippe verum & à Rhabarbaro Monachorum & à vero Rhabarbaro diversum, nonnunquam ad nos transportatur.* Weckerus.

Dosis Rhabarbari veri à ʒ. ad ʒi ß. in infuso ad ℥ ß.

N. 3. *Rhabarbarum ex omnibus catarcticis est usitatissimum, sine ullo periculi metu omni ætati, atque ideo etiam pueris & prægnantibus conveniens.*

PRÆPARATA.

1. *Rhabarbarum conditum.*

Cujus dosis paulò major est crudo.

2. *Syrupus de Chichorio cum Rhabarb.* (in qua solum Rhabarbarum) V. D.

3. *Syrupus de Rhabarb. solutivus*, in quo part. æqu. Rhabarb. & fol. Senæ.

4. *Syrupus Diasereos* in quo partes: Rhabarb. 5. Cartham. 4. Agaric. trochisc. 2. Fol. Sen. 1.

5. *Trochisci de Rhabarb.* V. D.

6. *Pilulæ de Rhabarb.* Vid. D.

7. *Extractum Rhabarbari.*

℞. Rhabarb. el. q. v. extrahe s. a. digerendo cum ▽ destill. Epatica (Endiv. Cichor. Agrimon. affusis aliquot guttulis ol. Tart. per d. decanta ac exprime, coagulaque ad formam Extracti.

Alii addunt quoque corrigentia, eaque simul extrahunt. Sic Quercet. ℞. Rhabarb. ℔ ß. addit Cinamo. ℥ß. Santal. ʒj. extrahitque cum ▽ Endiv. succo Limonior. vel Citriorum acidula reddita. *Pharmacop. Rest. c. 25.* Fit quoque Extractum per 🜄. *Vide Weckerum.*

Dosis à ℈j. ad ʒß. ʒj. Acui tamen potest Diagrid. præparat. Gummi gutt. Elater. &c.

N. *Melius est extractum simpliciter sine corrigentibus conficere, cui si opus sit pro intentione Medici oleum aliquod conveniens, E. g. Macis, anisi, & sim. admisceri potest.*

[8. *Tinctura Rhabarbari.*]

[9. *Confectio Rhabarbari.*]

HOFMAN. *Rhabarbarum.*) ῥᾶ καὶ ῥῆον. *Raponticum Rhabarbarum. Indicum Rhabarbarum.*

In Chinâ seu Sinâ provenit &c.) Quamvis hoc in universâ Sinâ nascatur, in Provinciis tamen Suciven, Xensi atque Socieu civitate ad muros Sinarum proximâ uberius provenit. Illam *M. Paulus Venetus Socuir* appellat, ubi & Mauri, qui, dum cum Caravanis in Katai, hoc est, Sinas & Cambale, hoc est, Pequinum proficiscuntur, subsistunt, coëmunt. Terra, in quâ gignitur, rubra est & lutosa ob fontes ac pluvias: folia pro ratione plantæ magis vel minus duobus palmis longa, infernè angusta, supernè ampla, limbus illorum lanuginem pilosam habet, quæ tamen ubi adolescunt & maturantur, marcescuntque, flavescunt & in terram declinant. Truncus suprà terram uno palmo cum foliis supereminet, ex quorum medio ramus subtilis, onustus floribus, violis magnis non absimilibus exsurgit, qui succum expressum instar lactis cœrulei habet, odorem acutum, & quem nares fastidiant, redolentes. Radix seu caulis, quem terra recondit, est longus uno duobus & aliquando tribus palmis; Illius color cereus, subobscurus, sæpè grossitie humanum brachium adæquat, alias quoque radices tenues circum circa projicit, quibus resectis Rhabarbarum divisum in frusta, carnem interdiu flavi coloris rubeis refertam venis ostendit, ex quâ succus flavus & rubeus aliquantulum viscosus destillat. Porro si quis statim illa frusta humida ad siccandum appenderet, experientia docuit, unctuosum illum humorem mox evaporare & radicem levissimam remanere, adeoque omnem virtutem deperdere. Ideò periti recentis Rhabarbari frusta primum in oblongis reponunt mensis & quâlibet die tribus aut quatuor vicibus ea revolvunt, ut per hanc industriam succus incorporetur frustis & constipatus maneat: tum verò quatuor dierum spatio concreto humore, transactis per frusta illa funiculis, appensa ventis exponunt, loco tamen umbroso, ne radiis solaribus contingantur. Effodiendo *Rhabarbaro* hybernum tempus est optimum, antequam viridia folia incipiant pullulare, quod scilicet eo tempore circà Mensis Maij initium succus & virtus unita & collecta sit. Quod si verò *Rhabarbari* radix effodiatur æstate, aut illo tempore, quo viridia folia producit, uti necdum hoc tempore maturuit, flavoque illo succo & venis rubeis caret, porosaque ac levissima est, ita ad perfectionem Rhabarbari hyeme effossi minimè pertingit. Recens ac viride amarissimum est & gustui maximè contrarium. Hæc *Rhabarbari* descriptio à *Iohanne Baptistâ Ramnusio* primum prodita fuit in illa, uti inscribit, declaratione, quam *Marci Pauli Veneti* Itinerario à se Italicè edito præmisit, ubi eandem *Rhabarbari* historiam cum ipsius effigie Mercatori cuidam Persæ ingenioso, ut inquit, viro in Provinciâ Chilan nato; nomine *Chaggi Memet* acceptam refert. Utique

venerat

venerat circà Annum Christi 1550. Mercator ille Venetias, magnâ secum *Rhabarbari* copiâ advectâ, & per interpretem narraverat *Kamnusio*, aliisque simul amicis, aditam sibi visamque fuisse Provinciæ *Tanguth* civitatem *Succuir*, in cujus ditione esset copiosus præstantissimi *Rhabarbari* proventus, de eo edisserens eadem ferè omnia, quæ superius sunt exposita; Ita ut Mercatoris hujus fide, qui, ut verisimile est, mercis suæ studuit distractioni, rem totam niti satis esse manifestum videatur. Attamen ad plantæ formam quod attinet, prorsus aliam pro verâ agnovit vir talium studiosus & spectator accuratus *P. Martinius*, *Atlantis Sinici autor*. Qui cum A. C 1654. circâ Mensis Iunii medium Amstelodamo Antverpiam tendens fortè Lugdunum Batavorum transiret, Nobilisque & Magnifici viri *D. Iusti Nobelarii* cultissimum in suburbano hortum lustrare cuperet, ex ipso ingressu vel eminus conspiciens Hippolapathi genus quoddam foliis quidem amplis & rotundis virentibus ex obscuro, floribus verò in altum elatis, comosis & albicantibus. Verum illud esse & genuinum *Rhabarbarum* non interrogatus ultrò pronunciavit. *Hæc ex Relatione Doctissimi viri Iacobi Bolii Chinâ Illustratâ. p. 185.*

Vires. Purgat benignè bilem flavam, pituitamque viscosam &c.) Ego statuo *Rhabarbarum* omnes etiam indifferenter purgare per alvum vitiosos humores, non solùm bilem flavam, sed alios etiam humores, color excrementorum flavus à *Rhabarbari* tincturâ proveniens antiquis pro bile flavâ imposuit.

Dysenteriâ, diarrhœâ, præ aliis commendatur &c.) Dysentericus enim fluxus non statim est supprimendus, sed humor, qui intestinis adhæret, eaque erodit & exulcerat, abstergendus & evacuandus, & quidem statim ab initio, antequam à causâ Morbificâ intestina gravius lædantur, & major exulceratio excitetur, id quod commodius fieri non potest, quàm *Rhabarbari* beneficio. Notandum tamen, si vitiosi humores nimium sint fermentati ac orgasmo ferantur, ac metus sit, ne ex levissimo laxativo irritentur ac majore cum impetu ad partem affectam ruant. *Rhabarbarum* non prodesse, sed aliquando ægros in certam perniciem præcipitare.

Nonnulli levi tostione vim purgantem minui &c.) Hîc notandum est, cum purgare volumus, *Rhabarbarum* non esse vehementer torrendum, quia facilè fieri potest, ut vehementer tostum omnem vim purgandi amittat, & empyreuma contrahat; Si autem vim ejus magis adstringentem desideres, in usum accersas partem remanentem post tincturæ rhabarbari extractionem cum aq cichor. vel plantag factam.

N. 2. *Radix Rhabarbari Monachorum*) *Rhabarbari* vocati *Monachorum radix* ab incolis *Amamaxta* vocata adeò sapore, odore, & colore, substantia & viribus veri *Rhabarbari* radicem repræsentat, & imitatur, ut nisi foliis ab illo distaret, quæ desinunt in acumen, *verum Rhabarbarum Alexandrinum* à Nullo non judicaretur. Quare hortense Hippolapathum congener esse *vero Rhabarbaro* censet sæpè laudatus *Franciscus Hernandez in Rerum Medic. Novæ Hisp. thesaur. Libr. 6. c. 63.* & posse in ejus penuria substitui ac pares penè vices præstare.

Eandem purgandi facultatem obtinere.) Scorias enim biliosas benignè & cum quadam roboratione fœlici cum successu evacuat; cum a. partibus constet subtilioribus, quæ sunt expurgantes, aliis verò crassis & adstringentibus, utimur succo expresso tanquam laxativo à ℥ ß. ad ℥ j. dosi: remanentiis autem veluti alvum adstringenti Medicinâ

N. 3 *Rhabarbarum ex omnibus catarcticis est usitatissimum &c.*) Notandum tamen ex *Petræo in Nosologiâ suâ* Tom. 2. p. 165. gravissimè peccare eos, qui in quacunque obstructione hepatis solo illo pro purgante utuntur. Sic enim si fuerit ab humore adusto tartareo obstructio, non educetur hic crassus humor, sed saltem tenuior, & qui ad solutionem obstructionis plurimum conferre potest.

Acui potest diagrid. præparat. Gummi gutt. &c.) verùm non conducit hisce drasticis pharmacis *Rhabarbarum* acuere, sic enim qualitatem adsciscit colliquativam. Sed satius est vel *in infuso cum aq. Cichor. endiv. scabios. vel in decocto, vel extracto* adhibere.

¶ *CCCCXXXIV. Ricinus.*

Ricinus { Vulgaris. *Hujus loci.*
Americanus. *De hoc infra.*

Dicitur Κίκι, *Diosc. Plin.* Ricinus, *Trag. Matthiol. Fuchs. Dod. Cord. Lon. Lob. Cast. Tab.* vulgaris, *Cam. C. B.* 1. Cataputia major, *Frag.* Granum regium majus, *Mesuæo, aliis* Palma Christi. *Arab.* Alkatoa & Kerva. German. Wunderbaum. Palme de Christ. *Epurge, Great Cataputia, the wonder-Tree, (the name of Ionas his Gourd) Molevvort.* Wonderboom/ Cruysboom/ Mollekruyt-boom.

Colitur in hortis, tùm ob raritatem, tùm ob talpas, quæ ejus præsentiam fugere dicuntur.

OFFICIN. NAT.

Semen seu *Nuclei* cortice suo triquatro echinato exuti. Zeckförner / Treibkörner. Spurge, seede.

Vires. *Potenter bilem & pituitam ἄνω καὶ κάτω pellit, calf. sicc.*

Dosis. Nuclei N. xij. plus minus.

N. *Rarissimi itidem usus est.*

PRÆPARATA.

Oleum ex semine expressum, quod dicitur oleum de Kerva V. D.

N. *Oleum hoc dicunt oleum ficus infernalis.*

HOFMAN. *Ricinus*) Ita nominatur ob seminis ad animal illud similitudinem. *Dioscorid. Libr 4. cap. 158. Mirabilis arbor* Wunder-Baum / appellatur ob elegantiam foliorum platani æmulam. Arbor dicitur ob altitudinem. *Nicolaus Monardes histor. simplic.* Cap. 4. refert, se, cum Hispaniam peragraret, circà Malacan & Calpen ad fretum Herculeum, aliisque maritimis *Ricini* plantas crassitudini hominis, altitudine trium multis prægrandibus ramis bracchiatas instar aliarum arborum, qui rami illic tertio aut quarto quoque anno amputari solent, vidisse.

In usu sunt semen & nuclei.) Sed tantæ noxæ sunt, ut satius sit illis abstinuisse.

¶ *CCCCXXXV. Ricinus Americus.*

Est & genus Ricini, quod ante annos aliquot ex America adferri cæpit, vulgari paulo majus, cujus operimentum seu siliqua, quæ semina continet, tuberculis asperis non est obsita, ut in vulgari, sed levis & cinerei coloris: ipsum granum sive semen vulgari simile est, nigrum tamen & non maculosum, nucleumque continet solidum.

Nominatur Ricinus Americus, *Lob. Tab. Clus. in Monard.* Ricinus Americanus, C. B. 2. aliis curcas. *Vulgo* Grana tiglia. Ubi tamen notandum Granadillam Monardo grana esse ab his diversa, & granati seminibus similia.

Vlaemse Spurgie.

Vires. *Valenter supernè ac infernè purgat.*

Dosis. Nucleus unus excorticatus, vel solum dimidium nuclei.

HOFMAN. *Ricinus americus.*) Ante aliquot annos hoc *Ricini* genus ex America in Germaniam illatum, secundo loco à *Bauhino in Theatro* recensitum; vulgari paulo majus.

N. Contrà impotentiam ex veneficio Rec. Ricini M. iij. injice in ollam novam & superfunde urinam patientis, coque benè coöperta & perlutata olla lento △ne, postmodum sepelias in loco invio. Veneficæ ut plurimum post coctionem sanguinem cum maximo dolore mingent, vel intensissimos percipient dolores, usque dum ægrum à maleficio liberaverint.

S.

¶ *CCCCXXXVI. Senna.*

Senna C. B. Sené { Alexandrina f. foliis acutis. *Hæc præstantissima.*
Italica f. foliis obtusis. *Hæc priori substituitur.*

Priori inscribitur Senna Alexandrina, *Trag. Cam.* Orientalis, *Bellon. Lob. Tab. Ger. aliis* Ægyptiaca, Syriaca.

Altera

Altera dicitur Senna, *Hermolac.* Sena, *Matthiol. Fuchs. Dod. Cord. h. Lon. Lob. Cast.* Italica, *Trag. Tab. Ger. Cam.* altera media dicta, *Bellon. aliis* nostras.

N. *Veteribus Græcis indicta videtur, primum à Serapione descripta.*

OFFICIN. NAT.

Folia, tùm quoque *folliculi*, sed raró.

N. *Folia præscribuntur ut plurimum s. st. i.e. sine stipitibus, à quibus eligendo seligendoque separantur.*

Vires. *Senna inter purgantia usitatissima est, adustos ac serosos humores, & hinc flavam bilem pituitamque ex Capite, Epate, Liene, continuatoque usu juncturis, sine noxa sat benignè educens. Excitat tamen nonnunquam tormina, id quod ex abundantia pituitæ vitreæ, seu mucilaginis acris evenire nonnulli volunt. Verùm rectius sentire videntur; qui id crudiori ac magis terrestri senæ particulæ, forti expressione prolectæ, adscribunt. Quia autem calida ac sicca (1.) corrigitur flor. viol. Borrag. Prun. & quo minus ventriculo obesse possit, additur Cinam. Galang. Zinzib. &c.*

Exhiberi potest omni ætati & vel ipsis prægnantibus.

Dosis in subst. à ʒß. ad ʒiß. in infus. à ʒiiß. ad ℥ß. vel ad plures vices ℥j. ij.

N. *Adhibetur & extrinsecus ad melancholiam capitis arcendam (in lotionibus capitis.)*

PRÆPARATA.

1. *Pulvis senæ Montag.* V. D.
2. *Syrupus folior. senæ.* V. D.
3. *Syrupus de pomis Reg. Sab.* Vide Dispens.

N. *Potest Syrupus senæ parari cum fructu, ut est in Pharm. Poterit p. 122. Acui potest ap. extrahens aliquot gutt. -ꝰus ⊕-li aut Tartari.*

4. *Electuar. Diabelzemer.* s. Sennatum Renod.
5. *Passulæ laxativæ.* Vid. Disp.
6. *Extractum.*

℞. Fol. Senæ Alexand. ℥j. affunde ▽ simpl. ferventem (acutatam si libet aliquot guttis ol. Tart. per d.) ℥ viij. Extrahe exprimeque leniter, clarifica, inspissa ad consistentiam justam.

N. 1. *Alii extrahunt macerando cum ▽ stillat. pomor. redol.* Beguin. Quercet. *Alii cum ▽ Lupuli, Scolopend. Borrag. Fumar. addita portione alia Caryophyll. Zinzib. sem. fænic.* August.

Dosis à ϶iß. ad ʒj. & ultra.

N. *Extractionem ex iisdem foliis secundo ne repetas: gravia nimirum tormina excitare solet.*

7. *Tinctura Sen. aut Rhabarb. ex communicatione S. Closs.*

℞. Fol. Orient. vel Rhabarb. ℥ß. Sal. nit. tantundem, reduc. in pulv. qui accensus cum carbone ignito detonet in ✠lo, cinerem solve in Acet. destill. aut V̈, solutum filtra & evapora, solvatur denuò in aq. ros. filtreturque addendo ʒij. rhei aut fol. Sen. in pulv. redact. digere per 4. aut 5. horas.

Dos. hujus tincturæ sint cochl. ij. in jusculo. Ita reliqua purgantia in Tinctura adducuntur.

HOFMAN. *Senna.*) Vel *Alexandrina* est seu foliis acutis, quæ præstantissima, *vel Italica*, quæ illi substituitur. Planta est siliquosa magnitudinem habens unius cubiti è regionibus Orientalibus ad Nos primum advecta, colutheæ vesicariæ admodum similis, cujus folia ad liquiritiæ vel fœnugræci effigiem accedunt.

Flores ex alarum sinu erumpunt lutei, tenuibus pediculis appensi, quibus succedunt folliculi oblongi, plani, compressi, incurvi, seminibus parvis, fuscis, compressis gravidi.

Colitur in Ægypto, Apuliâ & Hispaniâ.

N. *Veteribus Græcis indicta &c.*) Antiquis fuit ignota, sed à junioribus Græcis & Arabibus solum cognita, *attestante Serapione cap. 58.* vid. *Mizaldus in singulari de senna opusculo.*

Vires. Senna inter purgantia usitatissima est &c.) Hæc medicina securitatis est, pueris & cujuscunque ætatis hominibus benigna, adustos, crassos & salsos humores à cerebro, Pulmone, jecore, Liene, ventriculo & Mesenterio blandè subducit, ac Morborum ex ejusmodi humoribus provenientium Medela est. Errant igitur, qui illam perturbare Ventriculum & imbecillum reddere dicunt, cùm enim amaritudinis nonnihil & levis adstrictionis habeat, patet, eam prodesse ventriculo. Quod verò muliebria & pituitosa corpora epoto Sennæ infuso torminibus vexentur, id humorum pituitosorum vitio quidam tribuunt. Est aliquid; Verum, cur non etiam alia purgantia, quæ adustos æquè ac mucilaginosos acres humores educunt, idem dant effectum? Rectius illi statuunt, qui id crudiori ac magis fixæ terrestri Sennæ particulæ forti expressione prolectæ adscribunt. Hinc videmus ejus extractum ab ejusmodi effectu immune.

Dosis hujus in substantia est à ʒß. ad ʒ iß. In infuso à ʒ ij. ad ℥ß. vel plures vices ℥ j ij.

Ex Sennâ præparantur Pulvis Sennæ &c. Hoc loco, Lector Benevole, communico Tibi *Crystallos foliorum Sennæ A. purgantes à Cl. D. Ioh. Ferdinando Hertodt S. R. I. Acad. Nat. Curios. Colleg. Reg. Civit. Brunensis Physico, mihi* aliquot ante annos communicatos.

Rec. Spiritus roris majalis q. v. in hoc infunde per noctem Fol. Senn. A. s. q. v. ut spiritus 4. emineat digitos. Tinctura multoties per chartam bibulam filtretur, hoc facto, lenissimo vapore superfluus exhalet spiritus reliquus in frigido & sicco loco locetur & crystalli concrescent, qui in vase eburneo servandi.

Dosis à gr. v. ad ϶ j.

¶ *CCCCXXXVII. Soldanella.*

Κράμβη θαλασσία, *Dioscor.* Soldanella, *Dod. Lon. Lob. Tab.* Marina *Ger.* Brassica marina, *Matthiol. Cord. Lon. Cast. Cam.* Soldan. maritima minor, C. B. 2. Germanicè Meerwinden. De la Soldalle. *Sea-Colevvort, & Bind-vveed, Soldonella.* Zeewinde.

Crescit in locis maritimis Italiæ, Galliæ, inferioris Germaniæ. Floret æstate.

OFFICIN. NAT.

Herba seu Folia ad nos ex Gallia allata.

Vires. *Calf. & sicc. 3. Aquam validè educit, adeoque confert in hydrope, scorbuto, &c. Corrigitur cum stomachicis Zinzib. Mac. Cinam. sem. anis. &c.*

Dosis in substant. à ʒß. ad ʒj.

PRÆPARATA.

Succus inspissatus.

¶ *CCCCXXXVIII. Spina infectoria.*

Rhamnus Catarcticus, C. B. 6. Rhamnus solutivus, *Dod. Ger.* Rhamni alia species, *Trag.* spina infectoria, *Matth. Bellon. Lob. Cast. Clus. hist. Tab.* Cervi spina, *Cord. hist.* spina alba, *Lon.* Germanicè Wegdorn/ Creutzbeer. Du Rhamne catarctique. *Puging Thorn,* or *Buck Thorn-berry.* Rhijnbessen/ Purgeerende Doornen.

Crescit juxta sepes in sylvis, aliisque locis incultis amans scrobes & rivulos, familiarisque est tractui circa Rhenum. Floret Majo, fructus fert Autumno.

OFFICIN.

OFFICIN. NAT.

Baccæ, collectæ in fine Septembris, aut initio Octobris.

Vires. *Purgant bilem, pituitam ac maximè ſeroſos humores, unde uſus præcip. in Cachexia, Hydrope, Arthritide.*

Doſis baccar. à N. xv. ad xx. vel aridæ baccæ teruntur, daturque pulvis à ℥j. ad ℥iß. in decoctione coquuntur baccæ Num. 40. vel 60.

PRÆPARAT.

1. *Succus ex baccis expreſſus.*
2. *Syrupus de Spina infectoria ſ. Syrupus domeſticus. Syr. de Spina Cervina.* Fit ex ſucco ac melle [ſub ſole depurato] additis corrigentibus.

Doſis ℥j. ℥iß. V. D.

N. *Ex baccis immaturis fit luteus color; ex maturis, viridis*, (Safftgrün.) *Green Juice*. Groen Sap.

3. *Extractum Rhamni & Tithymalorum omnium S. Cloſſ.*

Contundantur Rhamni baccæ, vel Tithymali cum toto, & inter piſtandum irrorentur aceto roſar. ſuccum exprime, clarifica, tortivæ hujus materiæ retrimentum calcina, addito pari pondere Sal. nit. & extrahe ſalem cum Acet. deſtill. quem ſucco remiſce, ad Extracti conſiſtentiam redige, quod longè purius erit, ſi denuò ſolvatur in aq. roſ. addaturque ʒß. ol. Sulphur. campanarii, filtretur & evaporetur ut prius.

Doſis gr. viij. in juſculo.

N. *Sic quoque Cucumer agreſtis & Rad. Helleb. in extracta redigi poſſunt, affuſo vino albo loco aceti, in quo rad. per horam unam aut alteram decoquantur.*

HOFMAN. *Spina infectoria.*) ſive *Rhamnus ſolutivus, Spina cervina* &c. Germ. Wegdorn. Creutzbeer.

Vires. Baccæ purgant bilem pituitam, ac maximè ſeroſos humores &c.) Unde ex his proſtat ſyrupus domeſticus dictus, ſeu de ſpina cervina in calculo & arthritide miræ efficaciæ.

N. Ex *Baccis* tria diverſa, prout leguntur; colorum genera parantur, hoc eſt, lectæ dum virides ſunt, & ſiccæ aſſervatæ vocantur baccæ herbaceæ, quæ in aqua aluminoſa maceratæ, vel recentes in aqua aluminoſa contuſæ ſatis elegantem colorem flavum largiuntur, quo pictores utuntur in ſuis picturis, & Bibliopegi ad tingendum margines librorum & pelliones ad colorandum pelles. Uti ipſi etiam parare ſolent colorem viridem ex baccis, quando nigræ ſunt, contuſis; & lebeti æneo vel cupreo immiſſis, ibique per triduum aut quatriduum, relictis, vel paululum ſuper △ne calefactis, adjecto alumine contuſo & deinceps expreſſo. Succus ſive liquor paſſim amplis inditur veſicis, forti filo supernè ligatis & donec ſiccetur ſuſpenſis: tum verò aquâ vel vino diſſolvitur. At præſtat Vinum Hiſpanicum; quod coloris marcorem præoccupet, eumque tantò diutius vegetum conſervet. Tertius Color eſt purpuraſcens, qui paratur ex baccis, quæ creſcunt in dumetis uſque ad medium vel finem Novembris, quando ſunt ab arboribus deciduæ. *vid. Parkinſon Th. Botanic. Trib. de Spinâ cervinâ.* Ex his baccis *Tornam Solis* confici idem Autor ſtatuit, & quidem illam vulgarem. Hujus ſcilicet Plantæ Baccæ ad plenam maturitatem provectæ, intus intrà cutem exteriorem & nucleum internum ſive Semen ſuccum quendam continent, qui chartæ aut panno affrictus primitus colore apparet frondenti & eleganti viridi, mox verò in chartâ vel panno in colorem mutatur ſubcœruleum, idemque pannus deinceps aquâ, madefactus & conſtrictus aquam imbuet vini clareti colore & hæ ſunt iſtæ laciniæ, quæ paſſim in aromatopoliis & pharmacopoliis *Torna Solis* appellantur. Verùm *Dodonæus* telam iſtam lineam aut linteum gallicè *Tornefol* vocatum à *Succo Heliotropii tricocci ſeu quarti Bauhini* imbui, à quo rubente purpureo inficitur colore, teſtatur: quamvis *Cluſius* id ſiliquis ſeminis, pannis ſolum affricatis tribuat, quos docet florido viridi colore inficere, qui temporis momento aëri expoſiti in cœruleum eumque elegantem mutatur. Induſtrius *Olaus Wormius in Muſæo Libr. 2. cap. 34. Alterius* meminit, & quidem rarioris & majoris pretii, quam *Bezettam rubram* vocat, ex cochinillæ granis, inquiens, Novæ Hiſpaniæ, ſed *Plinius Neapolitanus ſeu Imperatus Libr. 4 hiſtor. natur. 44.* à violis tingi teſtatur, *La Torne ſole faſſi de viole amaſſate & è di facile alteratione: al contatto di altre materie Paſſa toccato della calce in celeſtino*, h. e. *Torna ſolis fit ex violis accumulatis, & eſt facilis alterationis ad contactum aliarum materiarum, calce tactus tranſit in cœleſtinum. vid. & Iohan. de Laët. in deſcript. Indiæ Occid. Libr. V. cap. 3.* Hæc venuſtam rubedinem genis virginum conciliat. Aquæ immerſæ huic facile tincturam ſuam communicat; at vix vino, nullatenus verò ſpiritui vini.

CCCCXXXIX. Staphiſagria.

Staphiſagria deſcripta eſt ſupra. Hujus loci ſemen eſt, quod purgat per vomitum, ſed rariſſimi uſus eſt.

Doſis gr. 12. vel 15.

T.

CCCCXL. Turpethum.

Turpethum. C. B.
- 1. Arabum ſ. *Turbit officinarum.*
- 2. Indicum Turbit. *Garz. Acoſt. Trag. Dod.*
- 3. Garganicum pſeudo-Turpetum; *Matth.*

1. Dicitur Turbith Meſuæi, *Matt.* Turbitum ſ. Turbit Arabum, *Cord. h.* 1. Alexandrinum, *Lob. Ger. Caſt.* Thapſiæ radix, *Fuchſ.* Turpetum, *Tab.* Turbith blanc, White Turbith. Turbith / Thapſia.

N. *Hoc eſſe quod in officinis uſitatum eſt, authores ſunt*; Cluſ. in Garz. Matth. & alii quamplurimi.

2. Dicitur Turpetum repens foliis Altheæ; C.B.

N. *Hoc eſſe verum officinarum Turbith defendit* Garzias; *& hoc* Dodonæus *&c.*

3. Nihil aliud eſt, (teſte Matthiolo,) quàm radix vel Thapſiæ, vel pityuſæ, ex Gargano Apuliæ monte allatæ, vel (teſte Cluſio in Garziam.) Scamoneæ Radix, loco veri Turbith venundata.

OFFICIN. NAT.

Cortex ſeu *Radix* à medulla lignoſa ſequeſtrata.

Vires. *Caſ.* 3. *craſſos viſcoſoſque humores, ſive pituitam fortiter & à remotioribus partibus, juncturiſque elicit: unde & diuturnis morbis maximè conducit. In primis proficuus ejus uſus eſt in Arthritide, ventriculo pituita abundante, Aſthmate, Lue venerea, Hydrope, Elephantiaſi, ſcabie, &c.*

Quia ventriculo nauſeam & vomitum procreare per ſe ſolet, corrigitur Zinzibere, Maſtiche, Pipere, Cinam. Fœnicul.

Doſis à ℈ij ad ℈iij in infuſione à ʒj ad ʒiij.

N. *Infantibus ac gravidis dare cavetur.*

PRÆPAR.

1. *Species Diaturbith. C. Rhab.* Vid. Diſp.
2. *Pulvis Stockſtaldi dictus.* V. D.
3. *Pilulæ de Turbith. ſtomachicæ Meſuæi.* V. D.
4. *Acetum de Turbith.* Varii generis.

Vires. *Commendatur in Peſte, fitque ex Turbith; ruta, myrrha, aloë, aliiſque putredinem arcentibus in 🜄 infuſis.*

5. *Extractum.*

N. *Quia Turbethum resinosum est, seu ut ajunt gummosum, convenit cum* ∇ *Extractum ejus conficere.*

Dosis hujus Extract. à gr. vj. ad x. & plura.

Hofman. *Turpethum.*) sive *Turbith* plantæ nomenclatio Arabica semi-Maurave est, eademque Persis ac Turcis recepta, in Guzarata verò, ubi frequens est, Barchaman in Conara, cujus civitas est Goa, *Tiguar* nuncupatur. Magna est inter *Authores* de hâc plantâ controversia. *Serapion* radicem esse *Tripolii Dioscoridis* asserit, à quo non dissentit *Avicenna. Mesues* verò esse radicem herbæ ferulaceæ lacte turgentis scriptum reliquit. *Hanc plantam* peritiores quidam esse *Thapsiam Dioscoridis* affirmant. Non desunt, qui dicunt, *Plantam à Mesue* descriptam esse *Alipum Dioscoridis.* Inter recentiores Græcos *Actuarius* ponit *duplex Turbith*, *album* nempe, quod idem *Autor* esse *Alipum Dioscoridis* asserit; *Alterum verò Pityusæ radicem* esse *Tithymali Myrsinitis*, minus tamen rectè. *Turbith* verò, quo hâc tempestate in officinis utuntur, recentiores quidam *duplex* esse ajunt. *Unum quod ex Alexandria affertur*, esse radicem Scammonii Antiocheni, quod adhuc differt. Nam *Alterum est album* & melioris notæ. *Alterum nigrum* & deterioris notæ. *Secundum Officinarum Cineritium* à colore nuncupatur, & est cortex radicis *Thapsiæ* vulgaris, quæ *Hispaniæ* frequens est, ejusque radice pleræque officinæ pro legitimo *Turpetho* utuntur, & Apuli ex Gargano Monte per Universam ferè Italiam afferunt. *Turbith* verò Indicum longè aliud est à prænarratis. Herba namque est folia ferens ibisci, caules volubiles per terram repentes, digitos paulò crassiores duos dodrantes longos, quandoque verò valdè proliziores, floresque interdum candidos, interdum ex albo rubescentes. Radicem neque magnam nec longam. Utilis autem est in medicinâ caulis, pars inferior duntaxat radici proxima. Alii dicunt, corticem illum, quem officinæ ostendunt, esse hujus plantæ caudicis inferioris corticem exteriorem medio exempto.

Nascitur in Cambayâ, Surrate, Dio Insulâ, Bazaim & in ipsâ urbe Goâ. *Francisc. Hernandez l. c. Libr. V. cap.* 58.

¶ CCCCXLI. Tamarindi.

Tamarindus *Serapioni.* Tamarindi *Matth. Bellon. Garz. Acost. Frangos. Lob. Alpin.* Tamarindi, dactyli Indi, *Mesuæ* Thamarindus, i. e. Acacia Indica, *Cord. hist.* Thamarindi, *Cam. Epit.* Palmæ sylvest. fructus oxyphœnica, *Lon. Cast.* Siliquo Arabica, quæ Tamarindus, C. B. 3.

OFFICIN. NAT.

Dactyli acidi (sic dicti ab Arabico Tamar quod dactylus est: dicuntur & ὀξυφοίνικα palmulæ acidæ, non quod fructus palmæ arboris sint. Arbor enim Tamarindifera instar Fraxini procera est.)

Eligendi recentes, nigro-rufescentes, teneri, multis villis intertexti, pingues, acidi s. vinosi.

Vires. *Refriger. & sicc.* 2. *humorum acrimoniam & fervorem repriment, bilem ac adustos humores blandè ducunt, siti succurrunt.*

Dosis à ℥ij. ad ℥iiij. in Decocto. Alii à ℥ß. ad ℥j.

N. *Parum nutrimenti subministrant.*

PRÆPARAT.

ξ [Tamarindi Conditi interdum apportantur.]

1. *Pulpa Tamarindor.* V. D.

Dosis ab ℥j. ad ℥ij.

Sunt qui paulo aliter hanc pulpam depuratam conficiunt. Extractum Essentiamvè Tamarindorum vocant. ♃. Tamarind. q. v. coque in s. q. aquæ. Exprime, clarifica cum albumine ovi ac inspissa.

Dosis à ʒß. ad ʒj. & ultra.

N. *Fit & Tart. ex Tamarindis l. a. sed minimè purgat.* Sala.

2. *Electuarium Diaphœnicum.* Vide Disp.

ξ 3. *El. de Tamar. cum foliis Sennæ Horstii.*

Hofman. *Tamarindi.*) *Tamarindorum* Arbor proprio adhuc caret nomine. Consuevêre enim *Indi Orientales & Occidentales*, nec non aliæ complures Nationes plantas ipsas relinquentes sine nominibus, fructibus tantum & floribus nomina imponere, quod & in hâc Arbore videmus evenire. Unde fructus ejus non unicum, sed plura sortita sunt nomina. Ita fit, ut Malauari, Puli, Guzarati, Ambili, & apud Arabes Tamar Indi, seu indi dactyli nuncupentur. Non quod hæc Arbor sit ex palmarum generibus, sed fructus ejus analogiam cum dactylis habeat, eò quòd fructus digitorum quandam repræsentent similitudinem, etsi crassiores sint & magnâ ex parte longiores.

Est igitur Arbor Nucis juglandis magnitudine aut Fraxini amplitudine, ramis dodrantalibus, foliolis refertis minutis, pluribus ad unum pediculum cohærentibus, rutæ similibus, sed longioribus, materie firmâ, siliquis in digiti incurvi aut arcus figuram efformatis, quarum cortex initio virens & post maturitatem est cinereus à quo facilè exuatur fructus, nucleis sativo lupino paulo majoribus intus contentis levibus & fulvi coloris, quibus abjectis callo utuntur Medici dulcis, acidi, & jucundi saporis.

Ea est harum siliquarum Natura, ut noctu foliis convolutæ sese à frigore injuriis muniant, & tueantur, interdiu verò suapte naturâ explicentur & ex penetralibus foliorum erumpant.

Folia *Tamarindorum* sunt minutim incisa in formâ ac virore ciceris arietini, valent ad erysipelata, ac sapore referunt acetosam seu oxalidem, hinc ad dysenteriam & choleram summè utilia sunt.

Nascitur hæc Arbor ad Acapulci portum & apud Quauhnahuacenses non longè ab urbe Mexicanâ. *Garz. ab Ortâ cap.* 28. *Iacobus Bontius l. a. & Francisc. Hernandez l. a. Libr.* 3. *Cap.* 50.

Tamarindos sale conditos ad nos adferri, ut à putredine præserventur, statuit *Zacutus Lusit. in Pharmacop.* c. 3. Verum hoc est falsum, ideoque nec ablutionis cum aquâ oxalidis indigent:

Vires, Refrigerant & siccant &c.) Est pharmacum clementissimum ac suave, calidos & nidorosos sulphureos expurgans humores, vel per se, vel cum aliis permixtum. Unde massæ sanguineæ ebullitionem compescit, vomitum omnesque alvi fluxus sistit, abstergendo & evacuando juxtà illorum causam occasionalem; ardentibus & incandescentibus medetur, arquatis auxiliatur, sitim sedat, appetentiam auget, & squalidum humectat corpus.

Illorum dosis in substantia est à ℥ß. ad ℥ij. in decocto à ℥j. ad ℥iij.

CLASSIS IV.

De

PVRGANTIBVS SECVNDARIIS.

A.

¶ CCCCXLII. Aloë.

Aloë est succus sapore amarissimus, qui ex Arabia & Ægypto ad nos pellibus involutus, deportatur. Genera ejus moderno tempore officinis in usu sunt 4. quæ tamen non nisi puritate & impuritate discrepant. Nam *Aloës crassamentum* s. pars impurior arenosa, sordibus conspurcata & idcircò nigricans, dicitur *Aloë caballina: pars paulo purior*, colorem hepatis referens, *Hepatica*: adhuc *purior*, *succotrina* vocatur, quasi succo citrina; quod pulvis ejus citrini coloris sit, vel succotrina ab Insula Socotra, ubi copiosè crescit: *pars purissima*, si adeò depurata ut transparens sit, *lucida* dicitur, quod scil. radiis solaribus objecta pellucida instar vitri appareat.

Optima lucida est atque sine ulteriori præparatione in usum medicum accersi apta. Lucidæ succedit Succotrina & Hepatica.

N. *Caballina, Caballis, seu Equis exhiberi debet, non hominibus.*

Censetur

Censetur Aloë bona, quæ pura, eximiè amara, subflava, difficilis solutu ac fractu. Hinc, quantò Aloë purior, amarior, flavior, tantò quoque melior est. Nigra enim & fractu contumax, reprobanda, ceu adulterata.

Aloë, C. B. est { 1. vulgaris. *Hujus loci.* 2. folio in oblongum aculeum abeunte.

1. Dicitur Aloë, *Trag. Matthiol. Fuchs. Dod. Cord. Lon. Lob. Cast. Garz. Clus. hist.* communis, *Cam.* Ex hac exprimitur succus, qui inspissatus Aloën hujus loci exhibet.

2. Est sempervivum illud folio mucronato, quod de tabulatis cœnaculorum suspensum diutinè virescit, præsertim si luto radix circumligetur & subinde irrigetur. Dicitur Aloë Americana.

Vires. *Vim præter purgantem obtinet & exiccantem (gr. 3.) calfacientemque (gr. 2.) provitat hæmorrhoides & menses, roborat ventriculum, enecat & expellit lumbricos, arcet putredinem, astringit, consolidat, exterget, adeoque vulneraria est insignis.*

PRÆPARAT.

1. *Aloë depurata, sive lota.*

♃. Aloës q. v. pulverif. solve in ▽, quod arenosum subsidet, abjice: pinguissimum è contra & quod leve est, recipe.

N. 1. *Sunt qui ▽ Endiv. vel Cichor. Acetosæve adhibent. Alii ut augeatur vis purgatrix, decoctum purgans loco ▽ substituunt.*

N. 2. *Aloë constat parte resinosâ & aqueâ: illa purgationi inutilis est, hæc idonea. Eapropter, si aloën purgantem expetas, neglectâ resinosâ, aqueam collige, in ▽ solubilem, eamque à fæcibus sequestratam.*

2. *Balsamus sive Extractum Aloës.*

♃. Aloës succotrin. q. v. extrahe rubedinem, s. a. cum 🜄 rectif. decanta, filtra, coagulaque ad consistentiam aloë debitam, *Pharmacop. August.*

Vires. *Ex superioribus collige.*

Dosis à ℈j. ad ʒß.

N. *Aliam quoque extractionem scil. cum Acet. destill. & ▽ rosar.* Vide si libet in Pharm. August. sub Extracto Cholagogo Andernaci.

3. *Aloë Violata.*

♃. Aloës puriss. grossè contusæ ℔i. infusionis violarum, (ex triplici infusione, *vide Syrup. violar.*) ℔iij. clarifica, digere, ut solvatur aloë, cola ac coagula leni calore ad consistentiam pilularem.

Dosis à ℈ß. ad ʒß. Sala de Essentiis.

4. *Aloë Violata Tartarea.*

♃. Aloës violatæ ℔. 1. Crystal. Tart. ℔. ß. misce.

N. *Sala vocat Aloëdarium Tartaro-violatum.*

Dosis à ʒß. ad ʒi.

5. *Aloë Rosata.*

Fit eodem modo (quo Violata) cum succo Rosar. & ex eadem cum vino F. pilulæ. *Vide Pharm. August.*

6. *Aloë rosata Hieronymi ab Aquapendente.*

♃. Aloës puræ pulverif. q. v. impasta cū succ. rosar. Damasc. seu provincialium: exicca leni calore æstivi solis; iterumque impasta, idque toties, donec Aloë sedecim succi partes imbiberit, reservetur dein in massa pilulari pro usu.

Dosis ad ℈iß.

7. *Eadem aliter.*

♃. Aloës puriss. ℔. 1. succ. Rosar. Damasc. ℔ß. coagulentur ad ignem, idque repetatur bis vel ter, sic habetur Aloë rosata optima.

N. *Corrigitur quoque cum Spir. ⊕-i.* Vide Scammonium.

8. *Oleum Aloës purgans.*

♃. Aloëpat. ℔. 1.
Myrrh. ℥ij.
Thuris ʒß.

Destilla lento △ in cineribus ex cucurbita humili.

Vires. *Umbilico illitum purgat & expellit lumbricos.*

[Aloën succo Nicotianæ impraegnatam in usum trahunt.]

Hofman. *Aloë.*) De *Aloëtici Succi* conficiendi ac colligendi modo diversæ exstant historiæ. Illa probatur, quam olim *Plinius* tradidit, quem sequitur *Columna.* Et fit foliorum à radice factâ incisione suppositis urceolis vitreis, ut collectus per noctem liquor tandem sole suboriente concrescat & coëat.

Aloë ut una est genere & patriâ, quæ Americana dicitur, ita per expressionem ex foliis ejus primùm in umbrâ flaccida factis succi origo illaudabilis, quod eleganti oratione persequitur *Budæus in Notis ad Librum Theophrasti de Plantis.* Refert citatus *Columna*, se etiam in Italia idem compertum, succumque concretum amaricantem deprehendisse.

Genera ejus moderno tempore officinis in usu sunt quatuor &c.) Facit & Alterius mentionem *Francisc. Hernandez in thes. Rer. Medicar. Nov. Hispan. Libr. VIII. cap.* 12. quam Mexicenses Magueri appellant, quæ folia *Aloës* fert, sed longè majora & crassiora, utrinque spinifera, ac in rigidum, acutumque desinentia mucronem, caulem duplo majorem & in ejus parte summa flores luteos, oblongos, juxtà cacumen stellatos ac procedente tempore semen asphodelino persimile. Radicem verò crassam, brevem & fibris scatentem. Planta hæc unica, quicquid vitæ est necessarium, præstare facilè posset; innumeri penè sunt usus, qui ab eâ desumuntur. Tota enim illa lignorum & sepiendorum agrorum usum præstat, caules tignorum, folia verò tecta tegendi imbricum, Lancium, papyri, filique, ex quo calcei, lintea & alia vestium genera, quæ apud Nos lina, cannabe, gossipio aliisque hujusmodi parari solent: è mucronibus fiunt clavi & aculei, quibus perforandis auribus, macerandi corporis gratia Indis uti mos erat, cùm Dæmonum vacarent cultui. Item aciculæ, acus, tribuli militares & rastilla idonea pectendis subtegminibus. Prætereà ex succo manante, cujus evulsis germinibus internis, foliisve tenerioribus cultis Yztlinis, in mediam cavitatem stillet planta unica quinquaginta interdum amphoras (quod dictu est mirabile) vina, mel, saccharum ac acetum parantur. Succus namque destillatione fit dulcior & spissior, donec tandem cogatur in saccharum. Vinum fit ex eodem succo diluto fontana aqua additis corticibus malorum Medicorum Limonumque & aliis quibus facilius inebriantur, quod ea gens maximè affectet, quasi pertæsa rationalis suæ naturæ & avida sortis brutalis. Ex saccharo parant acetum, nempè resoluto ex aqua & novem diebus insolato. Idem succus menses ciet, alvum lenit, urinam evocat, renes & vesicam abstergit, lapides frangit, & urinam pellit. Ex radice quoque fiunt restes firmissimæ ad multas res accommodæ. Crassiores foliorum partes & truncus, decocta sub terra edendo sunt apta, sapiuntque citrea frusta saccharo condita, quin & vulnera recentia mirè conglutinant. Fit enim succus assatione glutinosus, qui suapte Natura frigidus ac humidus est. Folia quoque assa & affecto loco imposita convulsionem curant, dolores leniunt, si succus calidè bibatur & sensum hebetant. *Hæc Francisc Hernandez. l. c.*

Optima hodie habetur, quæ *Socoterina* dicitur, à *Socotra* Insula in India valde insigni, ubi copiosè crescit. Huic proxima est *Hepatica* dicta ad hepatis imaginem vergens. Vilissima est *Caballina* dicta, quod ad veterinarios adhibeatur usus, impura & melioris quasi excrementitia pars, quæ tamen non specie sed accidentibus, non nisi puritate & impuritate discrepant.

Vires. Vim præter purgantem obtinet & exiccantem & calefacientem.) Ea saltem, quæ circà alvum & primas vias subsistunt,

expurgat. Senum ventriculis amica eſt, non ſolùm, quod ſenes ſint frigidiores, verùm etiam, quia ſenes maximè propenſi ſunt ad cruditatem acidam generandam, quod & eorum ſudores acidi & alia docent. Acidæ verò cruditati maximè reſiſtunt amara, ideoque & putredini reſiſtunt. Intereà tamen non temerè iis, qui citrà vitioſos humores intemperie ſicca laborant & calidum ejus habent propinanda, in primis epar reſinoſa pars ſp. vini extracta; habet enim hæc igneum quaſi calorem, valdè attenuat & ſiccat, ſanguinemque fervidiorem reddit, ac viſcera ſanguificationi dicata non ſolùm non roborat, ſed & fundendo quaſi ſanguinem eorumque nativæ conſtitutioni adverſando illis obeſt, venarumque orificia aperit.

Adſtringit, conſolidat &c.) Externè ſcil. adhibita, unde vulneraria eſt, abſtergit etiam, conſolidat, hæmorrhagiam narium ſiſtit.

Proritat hæmorrhoides & menſes &c.) Internè ſcil. exhibita quoad reſinoſam ſuam ſubſtantiam, non quòd oſcula earum venarum aperiat, ſed quia lentè & repetitis vicibus operatur, quæ repetitæ excretiones oſcula venarum hæmorrhoidalium ſtimulant non ſine aliqua ſingulari fermentatione maſſæ ſanguineæ inducta & ad excretionem ſanguinis irritant.

Præparata 1. *Aloë depurata ſive lota.*) Impropriè lota dicitur, ſed præſtat appellare depuratam, ſolutam &c. Conſtat enim *Aloë* parte reſinoſa & aquea, reſinoſam aqua non diſſolvit, ſed ſp. vini, aqueam autem partem aqua ſolvit ſimplex vel aliqua deſtillata, in qua potior vis laxativa ſeu ſolvens conſiſtit, ut autem hæc intendatur, cum ſucco roſarum vel violarum imprægnari poteſt, & ſic pilulis angelicis ſeu Francofurtenſibus ortum dat, ut & Glaſsianis. Ideoque *Aloë* ſelecta cum Aq. ſ. extracta & depuratâ inque MB. vaporoſo coagulata & cum Eſſ. abſinthii aut Elix. Propr. non acidulato uno grano in quatuor pilulas formato ob ſingularem ſtimulandi vim ad 7. vel 9. pilulas in doſi miræ eſt efficaciæ ante cœnam vel decubitus tempore in cereviſiæ hauſtu.

N. De Aloës laxativæ & aliorum purgantium abuſu vid. D. D. Simon. Pauli in quadrip. botànic. claſſ. 3. p. 245. 246. & ſeq.

N. Aloës roſata vel depurata in bilioſo liquore ex veſicula fellis extracto à me diſſoluta & in digeſtionem poſita noluit colorem verè ſanguineum excludere, ut non nemini accidit, ſed aloëticus color nigredine flavus perſtitit cum inſigni fœtore, quem ſali aloës volatili Pechlinus adſignat Tr. de Purgantibus.

2. *Balſamus ſive Extractum Aloës.*) Hoc reſinoſum eſt, eò quod cum ſp. vini facta ſit extractio, unde commodius ad Elixir Propr. quam pilulas laxativas adhiberi debet. Elixir purgans etiam ex Aloë cum Aq. ſ. extracta addita Arcani tartari ſ. q. & ſp. vini elegantiſsimum conficitur.

3. *Aloë violata.*) Item tartarea cum cryſtallis Tartar. & roſata vulgaris ſunt notitiæ. Prout & illa, quæ ſequitur Hieronymi ab Aquapendente. *Nobiles Veneti ex Illuſtriſſimâ SORSANORUM* familia has pro arcano habuerunt à centum abhinc annis. Comes MALATESTA Conſtantinopoli deſcriptionem advexit. Hæc cum in manus *Aquapendentis* veniret, eam officinis Patavinis communicavit. Pharmacopœi ad gratiam aucupandam Pilularum Aquapendentis, qui illis frequenter utebatur, nomen indiderunt.

8. *Oleum Aloës purgans.*) Hoc plus curioſitatis, quàm neceſsitatis habet.

E.

¶ CCCCXLIII. *Elaterium.*

Ἐλατήριον, Elaterium ſuccus eſt amarus, ex fructu cucumeris aſinini expreſſus inſpiſſatus.

N. *Omnium ſuccor. hic maximè durabilis eſt, adeo ut ultra centum annos efficax manere credatur.*

Cucumis aſininus deſcribitur Cucumis agreſtis, *Brunſ. Cord. in D.* Cucumis ſylveſtris, *Trag. Matth. Fuchſ. Dod. Lon. Caſt.* Elaterii ſylveſtr. *Lob.* Cucum. aſininus, *Tab. Ger.* Elaterium quod leve & candidum & igne inſtar pinguedinis accenditur, *Bellon.*

Eligatur Elaterium vetuſtum ſummè amarum.

N. *Elaterium à bimatu ad decennium colore candido utile, Dioſcoridi: Æginetæ, quod anno antiquius non eſt, & quod vireſcit: Theophraſto optimum, quod vetuſtiſſimum.*

Vires. *Purgans eſt violentum humoris ſeroſi: movet menſes, fœtumque interimit, unde rarus ejus uſus, præcipuè cùm nec malignitate careat.*

PRÆPARATA.

1. *Elaterium depuratum.*

[Doſis à gran. ij. ad iv. vj.]

2. *Elat. correctum.*

N. *Depurari poteſt, ſi in ▽ ſolvatur ac filtretur, quod facili fieri poteſt negotio, ſiquidem ut plurimum liquidum extet.*

Corrigitur cum ſpir. ⊖-i & olei ut de Scammoneo dictum.

[Syrupum ex Elaterio parat Poterius, ad colluviem ſeroſam. Doſ. ℥ß. ad ℥j.]

3. Fit etiam *Extractum* ex depurato ſucco per 🜄, ut & Fœcula ex ſucco cucumerum maturorum per ſubſidentiam, cujus vires vide in obſervat. *Henr. ab Heer.*

Doſis gr. j. ac ij.

[4. Oleum ex Elaterio cocto Sicyonium dicitur, nervorum affectibus, ſurditati, bubonibus, conveniens.]

HOFMAN. *Elaterium.*) Vocatur ἀπὸ τοῦ ἐλᾷν expellere; ideoque *Elaterium* in genere omne expellens medicamentum juxtà *Hippocratem* denotat; ſive forte purgans fuerit, ſive aliud fœtum expellens. In ſpecie autem *ſuccus cucumeris aſinini*, prout & hoc loco intelligitur. Tempus hoc conficiendi opportunum obſervandum eſt, Non debet autem *Elaterium* elaborari, antequam cucumis incipiat matureſcere, aliàs dabit ſuccum viroſum, qui ὑπερκάθαρσιν facit. Non debet etiam poſtquam maturuerunt, non propterea quòd duriſſimi ſint, & parum ſucci dent, ſed quòd ad primum contactum diſſiliant, itaque pereat, quod ad purgandum validiſſimum eſt.

Eligatur, quod candidum, leve, amarum & lucernis admotum facilè accenditur.

Purgans eſt violentum humoris ſeroſi.) Eſt hydragogum excellentiſſimum, unde in contumaci hydrope viribus conſtantibus ex ſententia operatur.

¶ CCCCXLIV. *Euphorbium.*

Εὐφόρβιον, Euphorbium ſuccus eſt concretus acertimus, ex ſauciata Lybica Ferula ejuſdem nominis extractus.

N. 1. *Modum extrahendi docet Dioſcorid.* Videatur Matth. Dod. Lob. Lon. Tab. Ger.

N. 2. *Dodonæus Euphorbium, (undè ſuccus ille extrahitur,) plantam eſſe perhibet. Dioſcorides arborem: contradictione haud difficili conciliata. Sunt enim plantæ quæ temporis progreſſu, vel diligenti cultura arboreſcunt, cujus rei exemplum, & in hac civitate præbuit arboreſcens Rutæ [& Buxi] frutex.*

Genera Euphorbii ſunt duo.

1. Sarcocollæ modo pellucidum flavum, piſi magnitudine in guttas æquales denſatum, modicè cavernoſum. 2. In utriculis, quibus excipitur, in maſſam denſatur candicantem, aut vitri colore.

Doſis à gr. v. ad x.

N. *Adulteratur admixtis Sarcocollæ aut Gummi atque liquore Tithymali.*

Eligendum eſt purum, tranſlucens, candidum aut flavum & acre, quod levi linguæ contactu os accenſum diu detinet. Annotinum, nimirum per ætatem perfectionem ſuſcipere creditur, acrimonia cum tempore mitiore reddita. Recens improbandum, ceu virium violentia ſuſpectum.

Vires. *Inſignem quidem vim obtinet ſerum ac aquas ex toto corpore purgandi. Verum enim vero non ſine violentia ac moleſtia, quam præter ſubſtantiæ proprietatem malignam, & vi inflammandi (calidam e. eſt gr. 4.) exerit.*

PRÆPAR.

PRÆPAR.

Correctum Euphorbium.

Correctio Euphorbii consistit partim in partium acrium volatilium abolitione, partim in residuarum malignarum ac calidarum mitigatione, quod fit.

1. ℞. Euphorb. purificati ab omnibus fæcibus q. v. redige in exigua frustula ac inde pomo Citrio vel Limonio excavato, massaque pànis obvoluto, coque in clibano: Euphorbium dein sic præparatum, (quod albissimum) vase vitreo serva. *Quercet. Pharm. Rest.*

N. *Augustana Pharmacopœa initio Euphorbium cum Ol. Amygdal. dulc. q. s. instar collyrij terere ac massam dein pomo imponere jubet.*

2. *Correctio Euphorbij.*

Solve Euphorbium in ✣o rosato, cola & inspissa ablueque ▽ Rosarum.

3. *Correctio præstantior.*

℞. Euphorbii (præstat quod prima correctione correctum,) affunde succum Limon. vel granat. acid. depuratum, ad eminent. digit. 3. vel 4. solve digerendo in MB, filtra calidè ac coagula. *Querc. Ph. R.*

4. *Correctio præstantissima.*

Solve Euphorbium cum phlegmate ⊖-li totali & integro suo spiritu imprægnato, vel cum aquis citrior. pomorumvè curtipendulorum, oleo Sulphuris per C. vel spiritu ⊖-li acuatis, decanta vel filtra & coagula. *Querc. dict. loc.*

5. *Extractum Euphorbii.*

℞. Euphorb. opt. depurat. (ut supra cum ✣ rosato) extrahe cum 🜅, decanta, coagula & denuo circula cum novo alcoole (☍ 8. 10.) dein separato menstruo coagula, △ lento, addendo aliquod correctorium pro libitu: fiat mixtura.

Vires. *Paralysi, Arthritidi, Spasmo, Hydropique conducit, pituitam nervis impactam expurgando ducit.*

6. *Ol. Euphorb. stillat.*

7. *Ol. Euphorb. commune.*

℞. Euphorb. ℥ß. Ol. Cheirin ℥v. vini generos. ℥v. coq. ad consumptionem vini.

Præparata illa communiora, quæ Euphorbium ceu basis ingreditur sunt *Hiera Logadij.*

Pilulæ de Euphorbio, &c. V. l. 3.

Sternutator. Colon.

HOFMAN. *Euphorbium.*) Ab *Euphorbo Iubæ Regis Mauritaniæ Medico* nomen obtinens. Est succus acerrimus ex sauciatâ arbore ferulæ speciem gerente profluens. Hujus Arbor acerrimo succo prægnans est, cujus eximium fervorem expavescentes incolæ, ovillas pelles arbori circumligant, & eminus contrà ramos ejus vulnerant. Ex plagâ copiosus succus in pelles defluit, qui posteà concretus colligitur.

Non sine violentiâ & molestiâ.) Per se scil. sumptum corpori damnum infert. *D. Balthas. Timæus à* Güldenklee *Libr. VII. de Morb. venenat. & malign. casu 7. p. 313.*

G.

¶ *CCCCXLV. Ghitta, Iemou.*

Gutta Gamandra, gummi gotta, Gutta gemau, Cattagauma vel gemu, Gummi Peruanum s. de Peru, de Iemu, de Gemandra; aliis succus Cambici vel Cambrici.

Est succus concretus aut inspissatus (potius quam Gummi,) Cujus autem plantæ succus sit, nondum certò constat. Sunt enim qui ad Esulam, ad catapuciam majorem, ad flores Ricini Indi originem ejus referant, coloremque aliunde (E. g. ex Curcuma) conciliatum volunt, alii Euphorbii succum censent: aliis ex Scammonio & Tithymalo compositus est: nonnulli compositum ex Chelidoniæ majoris succo, Scammoneo & Croco suspicantur, aliis ex succo corticis mediani Frangulæ. Nos præcipuè de Usu solliciti, eligere suademus purum, flavique coloris.

Adfertur ex Sinarum regione, primumque adferri cœpit ante annos 40. *Videatur Clus. lib. 4. exot. cap. 8. succ. 11.*

N. *Videtur esse Gummi contra podagram Monardi.*

Vires. *Expurgat per superiora & inferiora, præcipuè humores serosos & aquosos, tùm quoque omnem saburram vitiosorum humorum ex toto corpore educit. Hinc usus ejus creber est in Hydrope, Febri, scabie, pruritu & sim.*

Dosis à gr. v. ad xiiij.

PRÆPARATA.

Etsi crudum quidem, non citra commodum adhiberi queat, attamen cum nauseabundam possideat qualitatem, operæ precium duxerunt hanc obtundere. Unde.

1. *Ghitta Iemu correctum per Spir. ⊖-i aut Tart. Mindereri.*

℞. Ghitta Iemu q. v. dissolve cum spir. ⊖-: abstrahatur dein spir. ⊖- residuumque exiccetur lentè, ne scil. nigrescat, sed colorem suum retineat.

N. *Edulcora si volueris ▽ aliquoties ablue.*

N. 2. *Procedit felicius correctio ad modum quem habes de Scammonio: vel Gummi Guttæ terna vice cùm Spir. ⊖- aut ✣ imbibe, tere & exicca.*

Dosis à gr. xv. ad xx.

2. *Extractum s. Magisterium.*

℞. Gitta Iemu pulv. ℥ij. 🜅 opt. ℥viij. fiat solutio digerendo in MB aliquot (2. 3. 4.) decanta & filtra calidè, præcipita affundendo ▽ ros. (Vel aliam aliquam,) abstrahe 🜅 & coagula lentè.

N. 1. *Melius succedit processus.*

℞. Gitta Gem. ℥ij. opt. 🜅 ℥v. ☍ Tartari ℥j. digere, & solvetur in MB brevi tempore.

N. 2. *Sunt qui* ℞. 🜅. *Santali tincturâ imprægnatum.*

3. *Magisterium G. G. S. Clossæi, sive Gammandra correcta.*

Imbibatur pulvis Chittæ Iemou, ol. Tart. deliquio so, ita ut liquescat instar pastæ, malaxetur diutissimè in mortario, terendo pistillo vitreo, donec colorem mutet, affunde 🜅 Tartarisatum, macera per 15. horas in tali calore, qui colliquando solvendoque gummati non sit satis, decanta, malaxa ut prius, additó novo ol. Tartari, idque, tertiâ vice reitera, tandem albescentem hanc materiam lava pluries aq. ros. & ex illa desiccata Tabellas aut trochiscos finge.

Vires. *Leniter & absque vomitus provocatione operationes suas in plerisque absolvunt.*

 Integrum

Integrum doctumque Tractatum de Gitta Iemou conſcripſit Clariſſ. Dn. D. Joan. Petrus Lottichius, Marpurgi Med. Profeſſor publ. amicus meus ſingularis, ad quem Lectorem remitto.

HOFMAN. *Ghitta Iemou.*) *Gutta Cambodiâ*, *gutta gamba*, *ſuccus Laxativus* quibuſdam & flavè rubeſcens *Bauhini*, ſuccus undecimus *Cluſii*, qui *gitta jamau* dicitur, *gutta Gamandræ* &c.

Eſt ſuccus purus nullis ſordibus inquinatus, fulvi coloris, liquore aut ſalivâ madefactus flavo colore inficiens. Interim tamen reſinoſus etiam eſt, quia inflammabilis & candelæ admotus lucida ardet flamma, fumum ex fuſco cœruleum ſpargens, cinerem relinquens nigrum, ſolvitur ſp. vini ceu Menſtruo homogeneo; ſolutio menſtruo aqueo facta heterogenea eſt, potius atomorum ſegregatio, quàm vera ſolutio.

Cujus plantæ ſuccus ſit, nondum certò conſtat,) Verùm hîc Nobis tradidit *Iacobus Bontius apud Indos in Regno Iacatrienſi*, *Coloniæ Batavicæ novæ Archiater*, qui in ſuâ *Meth. Med. Indicâ* Cap. 9. Eam ad *tithymali* ſive *Eſulæ* quandam ſpeciem *Iavanicæ* refert, Planta, inquiens, quæ *Guttam Cambodiam* fert, ſeu lachrymam iſtam flavam, quam in patriâ habetis, ſuprà dictæ ſimilis eſt, niſi quòd non tam altè excreſcat: ita ut fermè ſolo colore ſucci hi inter ſe differant, creſcit hæc Planta, ut & Aloë maximâ copiâ in Cambodiâ regione Chinæ vicinâ, inde etiam nomen ſortita eſt. Corrupto igitur vocabulo gutta gamba audit, quæ gutta cambodia nominari debet. *Vid. de Medicin. Indor. ad Garc. Hort.*

Vires. Expurgat per ſuperiora & inferiora, præcipuè humores ſeroſos) Inſtar vitri ♁nii, unde noxæ quædam ipſi ſunt cõmunes cum aliis validioribus, ventriculi ſubverſio, vomitus &c. Uſus hujus eſt frequentiſſimus in hydrope; doſis eſt à gr. IV. ad ℈ß. vel gr. XII. Hydropicis ℈ß. exhiberi poteſt.

Corrigitur ſp. Sulphuris, vel Vitrioli Acet. deſt. &c.

De hoc ſucco acriter diſputarunt *Reudenius & Hachſteterus* in peculiari tractatu, quem conſule.

M.

¶ *CCCCXLVI. Manna.*

Δροσόμελι & ἀερόμελι *Galen.* Mel ex aëre, cui cæleſtis natura, *Plinio.* Men Siracoſt & Terniabin, *Arab.* Thereniabin & Trungibin, Terengibil, *Serapioni & Avicennæ.* Manna purgatoria, *Matth.* Droſomeli, *Cord. hiſt.*

Eſt ros ſive liquor ſuavis, qui ex aëre ſublucanis temporibus decidens arborum ramis & frondibus, hinc herbis, lapidibus & ſolo interdum invenitur inhærere, brevi tempore coaleſcens, grumoſus inſtar gummi apparet.

Manna itaque cum eſt
- Liquida Tereniabin. ſtrictè *Bellon. l. 2. obſ. c. 65.*
- Durior { Maſtichina / Granata } *Hæ Officin.*

Pro diverſitate regionum eſt Manna Orientalis ſ. Syriaca, Perſica, Calabrica, Goritiana, Tridentina, Brianſonnenſis.

N. *Meminit & Garzias Mannæ Granatæ inſtar ſeminis Coriandri, quæ nobis penitus incognita, niſi intellectum velit graminis ſemen, Mannæ nomine veniens*, de quo ſupra Claſſ. I.

Ex his etſi Syriaca laudem omnibus præripiat: attamen noſtratibus in Officinis primas damus Calabrienſi & præcipuè granatæ, i. e. quæ granulis minoribus conſtat, vulgus Mannam foliorum vocat, quod ſcil. de arboribus colligatur. Hac inferior eſt maſtichina, i. e. quæ granis majoribus & maſtichis guttis prope æqualibus eſt. Dicunt mannam corporis, quod de ramis colligatur vel impetu ventorum in terram delabatur.

Eligenda candida, recens, anno non vetuſtior: ruffa enim & fuſca inveterata eſt. Adulteratur ſaccharo penidio, herbarum foliis circumvoluto. Sic quoque quæ Sennæ folia granis ſuis amplectitur factitia eſt, C. B. Fit quoque Manna factitiâ ex amylo Manna, Scammonea ſemine aliquo & radice lacticinia, *Chriſt. Acoſt. c. 8.*

Vires. *Temperata eſt ad caliditatem reclinans, guttur, aſperam arteriam, thoracemque leniens, alvum blandè movens, bilem ſeroſoſque humores educens.*

Doſis infantibus à ʒij. ad ℥ß. adultis ab ℥iß. ad ℥iiß. & ℥iij.

N. *Quia facilè bileſcit, in febribus, niſi frigida admiſta fuerint, non adeo conveniens cenſetur.*

PRÆPARATA.

1. *Electuar. Diacaſſia cum Manna.* Vide Diſp.
2. *Electuar. Lenitivum de Manna.* Vide Diſp.
3. *Manna Tartariſata ſ. Tabulæ de Manna.*

Fiunt ex manna ſoluta & purgata, quæ more communi in tabulas effunditur, ad Mannæ ℥j. Cremor. Tartari ʒj.

[*Proſtat etiam Manna compoſita additione Ialapæ.*]

4. *Manna liquida.*

℞. Mann. Calab. ℥ii.
Crem. Tartari ʒij.
Aq. ſtillat. pro libitu ℥v.

Tartarum primò aquis optimè ſolvatur, hoc facto, lento igne manna; quæ omnia calidè per linteum trajicienda, & cum albumine ovi clarific. in modum ſyrup. Cui ad conciliandum gratum odorem aqua cinam. [Eſſent. citri] vel ſimile quid affundi poteſt.

Ex Communicatione D. D. Iohan. Kiefer.

[Doſis à ℥iß. ad ℥ij. pueris adultis ad ℥v. vel ℔ß.

5. *Spiritus Mannæ.*

℞. Mannæ el. q. v. deſtilla △ lento ex Cucurbita, & habebis ſpiritum inſipidum.

Vires. *Suderiferum inſigne eſt in febribus tùm peſtilentialibus, tùm communibus, ſudorem propellens admodum fœtidum.*

Doſis ad cochlear. I.

Solvit itidem Sulphur, unde Tinctura Sulphuris flava Cl. Dn. D. Helvic. Dietericus, Medicus Electoris Brandeb. Principp. Dan. & Holſat. amicus meus integerrimus.

6. *Spiritus Mannæ alius.*

Diſſolvatur Manna rore Majali, & tandiu cohobetur donec ſublimetur in caput XXci inſtar nivis. Hic ☽s in ſpiritus fluidam naturam redactus fit ſolutivum Solis mineralis, ſepoſitâ omni vi corroſiva. *Beckerus in Hermete redivivo.*

7. *Syr. de Manna laxativus. Dn. D. Echoldi.*

℞. Polypod. q. ʒvj.
Rad. Ireos Flor. ℥ß.
Paſſul. min. ping. & inciſ. ℥iij.
Fl. Violar.
Borrag.
Bugloſſ. ana p. j.
Sen. ſ. ſt. ℥iß.
Cinam. ʒß.
Aq. mulſ. ℔iij.

Coque omnia ſ. a. ad conſumpt. lib. I. Coletur & exprimatur, In colatura diſſolve,

Mann. calabr. ℥ iij.
Sacchar. penid.
Cand. alb. an. ℥ j.
Coq. ad consist. syrupi, addendo in fine aq. Cinamo. parum.
Dosis ℥ j. ad ℥ ij. & ultra.

HOFMAN. *Manna.*) Nostratibus in officinis primas damus *Calabriensi* & præcipuè *granatæ*, id est, quæ granulis minoribus constat, vulgus *Mannam* foliorum vocat. Præter hanc Alterius adhuc meminit *Th. Bartholinus Centur.* I. *Epist. med.* 54. quam ex trunco Arboris orni stillantem eo modo vidit, quo ex Pino resina, vel ex ceraso gummi & quidem etiam in Calabria. Scilicet alternis ictibus truncum orni cultro vel securi proscindunt vulneribus & mane sequenti colligunt humorem exstillantem, excipiunt & abradunt cultris ligneis & abstergendo vasis imponunt. Liquorem deinde in mensâ explicant, soli obversam, ut absumatur aquea humiditas & aciditas, quæ suavitatem corrumpit, idque, sæpè repetunt. Cicadæ quoque aperiunt suctione suâ ornum, ut succo dulci fruantur, deinde per apertum foramen liquor stillat, quem vulgus postmodum ex aëre deciduum putat, prout & *D. Autor* eandem fovet sententiam. Licet *Christophorus à Vegâ* non ex ipsâ Arbore, sed cicadis aut apibus parvis hunc succum guttatim defluere sibi imaginetur, sed falsissimè.

Hæc inferior est Mastichina.) Hæc rotunda est instar granorum Mastichis, & ex ramis & foliis arborum ventorum impetu decidit, grandinis modo. Verùm impropriè *Manna* vocatur, cum potius sit *lachryma Arborum* concreta.

4. *Manna liquida.*) Hæc uti suâ non caret laude, ita tamen sequens etiam non postponenda est. Recip. Mannæ el. ℥ ij. vel ℥ iij. cremor. Tartari ʒ j. vel ʒ i ß. Solve in calore MB. benè muniti cum 🜄 font. acidula ℥ iv. vel ℥ v. adde parum succi Citri rec. vel sp. Vitrioli martis pro grato haustu. Tandem cum albumine ovi clarifica & per chartam filtra, denique cum cortic. Citri recent. f. odor suavis aut cum eleosacchar. s. q. Dos. à ℥ iij. ad ℥ iv. vel ℥ v.

MANNA IULEPATA.

Recip. Mann. el. ℥ iv. aq. Scabios. ℥ x. dissolve ad △ & cola, posteà adde crystallor. Tartari ʒ i ß. bulliant insimul lento △ne usquead consump. tertiæ partis, cui iterum addatur alia drachma crystall. Tartari, iterumque bulliat ad consumptionem alterius unciæ, ita ut tota potio remaneat ad ℥ viij. circiter, quæ potest propinari frigida.

6. *Spiritus Mannæ alius.*) *Ros Majalis cum Mannâ calabrinâ* ♎ *latus* exhibet menstruum metalla & gemmas solvens; item si manna dissolvatur in rore majali collecto ex rosis aut aliis odoriferis balsamicis, multò erit præstantior, ut quæ in minori dosi majores edet effectus.

¶ *CCCCXLVII. Opopanax.*

Opopanacum quid sit & quodnam optimum, vide supra, hoc loco illius purgandi facultatem describemus, quâ educit phlegma crassum & viscosum, non solùm è mesenterio f. regione prima, sed & idem allicit à partibus remotis & juncturis, adeoque mundificat cerebrum, nervos, pectus: tussi antiquæ confert, potum cum aceto hora una ante accessionem febrilem, arcet rigorem, maximè si idem opopanax cum succo apii ac oleo anethino spinæ illinatur.
Dosis à ʒß. ad ʒ j.
Corrigitur spica & mastiche.

PRÆPARATA.

1. *Opopanax depuratus*, Fit solvendo (in ✱) colando & inspissando.
2. *Extractum.* Fit ut Euphorbii.
Dosis à ʒß. ad ʒ j.
3. *Pilulæ de Opopanace com.* Vid. Disp.
Dosis ʒ j.
4. *Oleum stillat. (ex* ✕ *per cinerem.)*
Sagapenum, Vide Class. 2.

¶ *CCCCXLVIII. Scammonium.*

Scammonium, Scammoneum, Scammonia, Scammonea. Est succus ex radice Scammoneæ, plantæ lacteo succo plenæ, extractus & inspissatus. Extrahitur autem vel radicem adhuc crescentem incidendo (*vid. Diosc.*) vel eadem (dubio procul cum foliis & caule,) prælo submittendo.

Scammonia planta est. { Syriaca, *hæc hujus loci.* / Monspeliaca, Valentina.

Dicitur *Σκαμμονία*, *Diosc. Theophr.* Scammonia, *Matth. Lon. Cast.* Scammonea, *Cord. in D.* Antiochena, *Cam.* Scammonium, *Cord. hist. Dod.* Syriacum, *Lob.* Syriaca. C. B. I.

Optimum est quod ex Antiochia affertur, dein Armenium, Europæum omnino pravum est. Probatur quod nitidum, splendidum, (instar gummi) rarum citò liquescens, friabile, colore cùm frangitur, fulvo, non valde ponderosum, tactu linguæ lactescens, nec vehementer eam calefaciens, (nimirum hoc Tithymali admisti argumentum est.) Quod ab his notis recedit, tantò pejus existit, quantò longius recesserit. Improbantur glebæ ingentes, nigræ, graves, nimirum aut adulteratæ hæ sunt, aut succus ex tota planta expressus.
Dosis à gr. v. ad x. vel xij.

Vires. *Expurgat valde humores biliosos, acres, serosos, adeoque creberrimi usus est, non modò per se, sed & cum aliis permistum.*

N. *Cùm magna sit acrimoniæ intensæque caliditatis & siccitatis, insignisque malignitatis, mordacis flatulentiæ, excessivæ attractionis; adeoque aptum natum quod intestina erodat, viscera, cor, epar, &c. conturbet, ventriculum flatibus mordacibus lacessat, vi suâ calfactoriâ ac exiccatoriâ (quas 3. gr. obtinet) inflammet, & consequenter febres producat, vi attractoriâ hypercatharses introducat, correctione opus habet, hanc alii aliter instituunt. Hinc,*

PRÆPARATA.

1. *Scammonium correctum per Cydonium, id est, Diagridium.*

♃. Scammonium tritum, coque in mâlo Cydonio excavato pastâ circumdato, exemptum dein diagrydium serva pro usu.

N. 1. *Hæc elaboratio est Gal.* l. 1. c. 1. de aliment. facult. *ubi interna mali cotonii acetabula semini destinata excavat, eaque Scammonio replet ac coquit.*

N. 2. *Antiquum imbecillum est ideoque flatulentum, bimum est optimum.*

N. 3. *Dicitur Diagridium, Diagrydium, Diacrydium.*

2. *Scammonium defæcatum per succum Citonior.*

Solve Scammonium (vel diagrydium) in succo calido Citonior. Rosarumve pallidarum aut Damascenarum s. a. decanta à fæcibus ac coagula.

N. 1. *Quercetanus veram Scammonii præparationem fieri cum succo Limoniorum ait, cum quo procedit ut dictum.* Vide Pharmacop. c. 15. *Alii cum succo Citri.*

N. 2. *Crollius imbibit Diagridium puriss. succo clarificato Ros. pallidar. vel Sylvestrium, (forte Damascenar. seu Provincialium) addit spir.* ⊕ *i guttam*

unam vel alteram, atque exiccat calore solis vel retro fornacem, idque repetit multoties (20. vel 30.)

Dosis à gr. vj. ad xij.

N. 3. *Brendelius dissolvit Scammonium in ▽ destillata actu frigida. Sic subsidet picea quadam substantia, à qua decantat liquorem supernatantem: idque repetit, novam scilicet ▽ affundendo, quoties ▽ albicantem colorem contraxerit. Coagulat dein decantatas ▽s leni calore ad siccitatem.*

Dosis ad gr. xij. &c. *Brendel. in Chym.*

3. *Extractum per Spiritum Vini, Magisterium s. Resina Scammonii, Pulvis Syrius.*

℞ Scammonii purissimi grossè triti ℥ij. 🜈 opt. ℥xij. (vel ad eminent. dig. 4.) Digerantur in 𝔐𝔅 hora unâ ac alterâ, sæpius agitando, ut solvatur: dein filtra calidè per chartam, filtraturæ affunde ▽ frigidam Rosar. (vel aliam aliquam ▽m) & lactescet liquor. Abstracto 🜈 repone reliquum & residebit Resina quam (à supernatante lacteo liquore decantationis beneficio separatam,) ter quaterve ▽ rosaceâ lava.

N. 1. *Si Scammonium purum fuerit, vix pars tertia decedit.* Sala de Vegetab. Kest. 1. c. 90. Tentzel. in Exeg.

Dosis à ℈ß. ad gr. xv.

Fit quoque Extractum Scammonii per Acetum destill.

Dosis gr. 8. vel 12. *Hartm. in Croll.*

4. *Extractum Diagridii aromatisatum F. F.*

℞. Cinam.
Zinzib.
Caryophill.
Macis.
Nucist.
Cardamom.
Cal. Arom.
Anis.
Cortic. Arant. ana ʒ i ß.

F. Extractum cum 🜈 ℔ß.

2. ℞. Diagrid. ℥iij. Extrahe itidem cum 🜈 s. a.

Utrumque Extractum conjunctim digere. 🜈 abstrahe ad consistentiam Extracti.

Dosis gr. xv. ad ℈j.

5. *Extractum Scammonii Glycyrrhizatum.*

Verum Scammonii correctivum est succus liquiritiæ. Infundatur radic. glycyrrh. bona quantitas in aq. per 24. horas, eaque infusio nova semper glycyrrh. additione ter repetatur, coctione levi præmissâ. In hoc decocto Scammon. pulverisatum resolvatur, filtretur, exhalet aqua sub finem lenissimo △ (ne aduratur) usque dum Extractum in fundo resideat. *Est S. Clossai.*

6. *Elyxir Scammonii Crollianum s. Pilulæ Scammonii.*

Ex Scammonio crebris imbibitionibus succi Rosar. (ut supra) impregnato, extrahe Tincturam s. a. digerendo cum 🜈 opt. (in quo sem. anis. fœnic. cinam. spica nardi macerata,) decanta & abstrahe 🜈 ad consistentiam duriusculam, vel quod melius, præcipita cum ▽ Rosar. & lava.

℞. Hujus Extract. ℥j.
Succi Citonior. depurati ℥iiij.
Rosar. Rub. depurat. ℥j.
M. & coagula ad consistentiam pilul.

Dosis à gr. 10. ad 20.

7. *Alia correctio Hartmanni: Scammonium ⊖-latum.*

℞. Scammon. minutiss. triti q. v. imbibe cum pauxillo spir. ⊖-i vel ol. Sulphuris p. c. adfundendo guttas aliquot. Ol. anis. vel fœnic. contere diligenter ut fiat massa instar picis viscida, quam serva.

Vires. *Purgat leniter sine omni molestia.*

Dosis à gr. xv. ad xxv. *Hartm. in Croll.*

N. 1. *Eodem modo mitigatur & vehementia omnium succor. purgantium, Aloës, Elaterii, Gummi de Pern.* Hartm. in Croll.

N. 2. *Quercetanus in Pharmac. Restit. c. 15. Chymici, inquit, qui elegantes illas & singulares ⊖-i proprietates occultè in eo delitescentes eruere norunt, haud verebuntur Scammoneam, Myrrham & ipsa etiam Gummi præparare & dissolvere cum phlegmate ⊖-i, toto suo spiritu imprægnato. In hoc solo enim spiritu latet vera illorum simplicium præparatio, quæ cum exuperante calefaciendi qualitate insignita sunt, & hac viâ exquisitè & perfectè corriguntur.*

N. 1. *∽us ⊖-li & Tartari comburunt Scammon. & in picem vertunt, ac proinde multum virtutis catarcticæ deperdunt. Satius igitur erit Scammon. resolvere in Tincturâ ros. cum ∽u ⊖-li paratâ ut moris est, resolutumque ad Extracti consistentiam reducere.*

8. *Scammonium Sulphuratum.*

℞. Scamm. minutiss. triti, q. v. (E. gr. ℥j. vel ℥ij.) Extendatur supra chartam bibulam, detineaturque supra carbonibus vivis sulphure superinjecto fumantibus, donec Scammonium, (quod continuò movendum) liquescere incipiat vel albescat. Scammonium hac ratione optimè correctum exhiberi potest à gr. vi. ad vij.

9. *Scammonium rosatum.*

℞. Scammon. vel Diagrid. q. v. Extrahe cum spiritu Citonior. s. a. decanta, filtra & inspissa ad consistentiam mellis. Dein adde Scammon. ad ℥j. succi Ros. Rub. recenter express. ℥ij. coagulentur simul ad siccitatem.

N. *Si spirituum Citoniorum, infusione Santali tinctum, loco Menstrui extractioni huic adhibueris, non modò Scammonium colore elegantius, sed & Epati minus noxium acquires. Et hoc modo paratum Scammonium rosatum extat in officina Salzwedeliana, jucunda suâ rubedine visum oblectans.*

Dosis à gr. vj. ad xv.

10. *Infusum Scammonii seu Spiritus purgans.*

℞. Scammon. el. p. iiij. Succi Cydon. p. ij. mixta pone in locum calidum quotidie movendo, donec induretur. Tunc affunde 🜈 Malvatici, q. s. stentque aliquamdiu in digestione. Et sic spiritus purgans seu solutivus.

Vires. *Purgat sine ullo fastidio ac molestia.*

Dosis variat pro Scammonii ingredientis quantitate.

N. *Hæc infusio ad annum circiter servata, rejicit ad superficiem guttulas olei rubei, instar picis liquidæ, in quo ferocia seu malignitas scammonii residere judicatur.* Tentzel. in Exeg.

11. *Diacy-*

11. *Diacydonium Lucidum Scammoneatum seu laxativum.*

℞. Gelat. Diacydon. lucidi ℔ j. Extract. Diagrid. ℥ vj. coque lento igne, (N. B.) optimè miſcendo, ad juſtam conſiſtentiam.

Vel

℞. Scammon. ℥ iv. extrahe Tincturam cum ▽ poſtea fiat ſ. a. Cydoniatum ex ſucci Cydonior. ℔ iij. Sacchar. ℔ j. Tincturam paulatim ſucco affunde, miſce exactè ac affunde in ſcatulas.

Doſis à ʒ j. ad ʒ ij. & ʒ ij ß.

N. *Niſi mixtio exactè fiat, fieri poteſt, ut diagrydium in uno loco parcius, in alio copioſius concreſcat, inde purgatio juſto lenior, hinc copioſior adeoque hypercatharſis nonnunquam ſubſequitur.*

12. *Gelatina Cydoniorum Laxativa cum Turbith.*

℞. Scammon. ℥ ij.
Turbith. ʒ iv.
Extrahe cum ▽, poſtea

℞. Decoct. Cydon. ℔ v ß.
Sacchar. ℥ XVIII.

Coq. ſ. a. & F. Gelatina, cui ſub finem affunde Tincturam Diagridii & Turbith, ſpatulâque agitentur, donec ▽ evaneſcat. Tandem repone pro uſu.

N. Communiora præparata, quæ diagridium ceu baſis ingreditur, ipſemet Tyro obſervare poterit.

Præcipua ex his ſunt

Confectio Aniſi Laxativi.
Elect. Benedict. Laxativ.
De citro ſolutivum.
Diacydonites Laxativ.
El. Epiſcopi ſ. Eleſcoph.
Confect. Hamech.
Indum majus.
Diaprunis ſolutivum.
Roſatum.
De ſucco Roſarum.
Zinziber Laxativum.
Pilulæ Aggregativæ majores.
Aureæ.
De Fumaria.
De Hermodactylis.
Extractum Catholicum, &c.

HOFMAN. *Scammonium.*) ἀπὸ τοῦ σκάπτειν à fodiendo vel cavando caule, dum ſuccus colligitur, dictum, & notat tam Plantam, quàm ſuccum. Nonnulli accuratius pronunciaturi Plantam Σκαμμωνίαν, ſuccum verò Σκαμμώνιον vocant, vel δακρύδιον, lacrymulam.

Eſt autem Scammonea planta lacteſcens, volvuloſa, ſcanſoria, lævis, ſmilacis modo, cui foliis, flore, facie valde ſimilis, radice autem diſſimilis eſt, quæ in ſmilace tenuis eſt, in Scammoneâ craſſa, prælonga intus candida, odore grauis & multo ſucco prægnans. Ex hujus Plantæ radice hoc ſcammonium colligitur.

Optimum eſt &c.) Quod ex inciſâ radice ſupernâ exſudat, & maximè quod ex Antiochiâ affertur, colore taurini glutinis, levis ponderis, reſinoſum &c.

N. *Cum magnæ ſit acrimoniæ, intenſæque caliditatis & ſiccitatis &c.*) Ideoque Scammoneata illis non ſunt exhibenda, quibus ventriculus eſt debilis, quales ſunt hypochondriaci. Nec illis qui καύμασι viſcerum laborant & ad febres proni ſunt; Nec illis, qui cardialgiâ laborant.

Præparata. 1. Scammonium correctum per cydonium, id eſt, Diagrydium.) verùm quocunque modo præparatum & correctum ſit Scammonium, attamen ſummâ ſemper cum cautelâ & circumſpectione uti debemus. Ego nunquàm in praxi meâ in uſu habui, nec in poſterum habebo, me ſemper ab iſtiuſmodi venenis colliquativis abſtinens, contrà autem ſtudens ſalis mei purgantis abſterſivi ſaponariam vim habentis ſaluberrimæ uſurpationi. vid. ſuprà Libr. 2. Cap. 73.

N. *Niſi mixtio exactè fiat.*] Ideoque *extractum Scammonii* non ſolùm probè prius eſt exſiccandum & in pulverem redigendum, verùm etiam cum amygdalis dulcibus ſubigendum, ut eò facilius poſteà cum ſucco cydoniorum dilui poſſit, ne denuò, prout aliàs ſolet, in ſuam redeat reſinoſam ſubſtantiam, ac intrà corpus ſumptum vel parum operetur, aut frigidâ ſuperbibitâ ventriculo ac inteſtinis moleſtias ſubſequutâ hypercatharſi creet.

Et hæc ſunt quæ de Vegetabilibus ſcribenda fuerunt.

IAm ad finem D. Author perduxit librum ſuum de Vegetabilibus, illumque obſervationibus & animadverſionibus D. Hoffmanni, nec non aliis quibuſdam additamentis illuſtratum videre licuit: unicum ſupereſt ut in Doctiſſimi æquè ac curioſiſſimi Lectoris gratiam, Clariſſimi D. D. Georgii Wolffgangi Wedelij Experimentum Chimicum novum de Sale Volatili Plantarum, hîc inſeramus. Sic enim una eademque ſerie reperiet, non tantùm quæ de hiſtoria, natalibus, qualitatibus, præparatione galenica & chimica plantarum hactenus ſcripſere accuratiores; ſed etiam quid curioſior ἐγχείρησις in ſale volatili earundem, etiam ſine ignis tortura eliciendo potuerit, quave induſtria, & quibus inſtrumentis in id uſa fuerit.

GEORGII

GEORGII WOLFFGANGI WEDELII,

D. Professoris Publici, & Medici Ducalis Saxonici,

EXPERIMENTVM CHIMICVM NOVVM

De

SALE VOLATILI PLANTARVM.

PRÆFATIO AD BENEVOLVM LECTOREM.

ÆQuissima vox est, redde quod debes. *Memini me promisso dudum debitoris nomen subiisse & exsolvere jam debere, quod plurimi à me hactenus solicitarunt.*

Liberare fidem addecet, licet dilatam, neque enim frustrà sæpe differre licet, quæ omnium judicio exponere velis, maturè interim in vadimonium testes exceptione majores mihi comparavi. Exponere rem eruditis decreveram, ne sine teste relinquerer, ore quidem, non literis, quid enim scripto aliud reportassem, quàm judicia sinistra, aut vilipendium, aut, quando ab amicis hæc timenda non erant, alia.

Inter istos nomino potissimùm Excellentissimos viros, (tacebo autem jam domesticos, & familiares plures) D.D. Tackium, Meibomium, Barnerum, *ast quanta nomina!*

Vix eloqui possum, quàm benevolè exceperit conatus meos ipse tunc nobis præsens celeberrimus D. D. Tackius *quàm ingenuè mentem suam exposuerit, & quàm amicè de me sentire apud Serenissimum meum Principem sustinuerit.*

Non persuadere opus fuit, nec differere, in his enim sæpe,

Nec locus ingenio est, oculi, Te judice, vincant.

Id unum mihi scrupulum movebat, quod accidit sæpe, ut quæ audientes mirabamur, eadem legentes rideamus, seu, quæ Cyri *apud* Xenophontem *est oratio,* μείζονα ὑποθέντας μείονα ἰδεῖν, arbitratos majora minora videre, & *quod in proverbio fertur,* ἄνθραξ ὁ θησαυρός. *Verbo, non ad palatum omnium fore, minus ad votum eruditiorum, alteri fœtidum, alteri difficile, aliis vile.*

Ast noveram, quàm levis scintilla in altæ lucis pyramidem exurgere possit, unde licet imperfecta hæc videri possent, malui tamen rudia hæc, & in incunabulis suis, si ita loqui fas est, exhibere, quibus ultra seculum absconditum latuerat, quàm diutius premere.

Εἷς ἀνὴρ οὐ πάντ᾽ ὁρᾷ, *ait* Græcus Poëta, *mihi satis est, multa nescire, pauca nolle. Aliis quoque relinquenda est pars gloriæ, in medio palma omnibus posita. Gaudebam hinc prodiisse hâc occasione quædam alia, ad remfacientia.*

Noveram enim, quàm solerti disputationum vanitate alter alteri præripere sæpe conetur inventionis laudem, & quàm immeritò literariis altercationibus conspurcentur sæpe, quæ nitore suo clarius prodire gestiebant. Dispeream, si hoc non est supplicium de studiis sumere.

Non arrogo mihi laudes tuas, Lector Benevole, *non ambio vana molimina, liberum penes Te esto judicium.*

Q. D. B. V.

CAPVT I.

Salia volatilia plantarum dari, extra dubium est.

DIes diem docet: non unâ vice inexhaustus fons arcanorum naturæ æquè & penitus diffluit, restant indies novi propullulantes rivi, ne dicam maria; hinc sæpe frustrà negantur dari, quæ solers cura in apricum proferre gestit, imò sæpe quasi aliud agendo invenit.

Videri posset ἄτοπον, τὸ διότι quærere, si τὸ ὅτι nondum fuerit dilucidatum, sed cum non solùm ignota fuerit chimicis ⊖lium volatilium è plantis productio, sed & produci posse iisdem impossibile visum, & negatum, operæ pretium æstimandum est, de his quædam præmittere.

Negant *alii* penitùs, ea dari in vegetabilibus. Vegetabilia, *ait Zwelfferus classe* 15. *pharmac. reg. p. m.* 688. pauco, aut nullo, sale volatili constant, ac per consequens nec in illum resolvi possunt. Ac, licet credi posset, illum tantùm de terrestrioribus loqui, non aromaticis, balsamicis & scorbuticis, vero tamen verius comprobatum asserit, nullum substantiale existens sal volatile ex vegetabilibus uti ex animalibus in dies accidit, arte elici posse nisi ⊖em fixum, & hunc ipsum non, nisi præviâ incineratione.

Limam hæc subiêre non immeritò, tùm *D. D. Schroeckii nostri animadvers. in Zwelff. pag.* 525. & 526. tùm *D.D. Bohnii,* qui *exercit. physiol.* 7. *de sanguif. in coroll.* rectè hæc mechanicæ contrariari affirmat, cùm ex frumentis ⊖ volatile copiosissimum proliciatur, & ex pipere ipso sal volatile penetrantissimum acceperit, quod non sine causâ egregium febrifugum constituere suspicatur.

Alii eadem quidem negârunt itidem; sed, cum notabilem copiam salis volatilis vidissent in urinâ, quin in cervo, quoad hanc ipsam, & inprimis sanguinem & cornua, credidêre eadem nec cibo, nec potui, plantisve inexstitisse, nisi in formâ spiritûs acidi, quem ventriculi sal fermentale in sal volatile commutet. Videri hanc in rem potest *B. Mœbius fundam. Medicin. Physiol. c.* 10 *p.* 190. *ubi,* plantæ, *inquit,* omnes non facilè ⊖ volatile præbebunt; sed solummodò spiritum acidum

Involu-

Involutas esse aliis particulis volatiles has salinas, & nominatim ab acidis quasi subjugatas, certum est; verùm, ut facile fuerit excutere hoc jugum, & annihilare imperium, sub quo degebant, sic promtè eadem menstruo stomachico auscultant, sui fiunt juris, & sanguinis partes consimiles vegetant & restaurant. Altioris verò indaginis est, quomodo acida volatilia, exemplo formicarum, penetrantissima illa & subtilissima, reddi possint urinosa, & quo medio ipsa hanc naturam & efficaciam obtineant.

Neque obstant, quæ *loco citato Zwelfferus* objicit, necesse esse, ut sal volatile sapore, odore, destillatarum aquarum, prout in aromaticis, balsamicis & scorbuticis aquis, percipiatur: neque sola elementaris, insipida, ac inodora aqua prodeat; si enim id sufficeret, pari ratione concludere licebit, nec in scorbuticis plantis sal esse volatile, cum v. g. ∇ Ωlata sedi minoris, aſt acerrimi, per se facta planè insipida prodeat.

Ludit nimirùm sal volatile instar ☿rii, modò hâc, modò illâ facie apparens, prout particularum inversio & immutatio ipsi accidit. Quin *ipse*, cum à posteriori argumentum ducat, arte elici eadem non posse, quod alembicum non ascendant, seu mediante Ωtione vulgari aquarum se non exhibeant, cogitare debuisset, latius patere præparandi modum, neque firmiter ex hoc ipso concludi posse, neque sal volatile in plantis dari, neque arte elici ex illis posse.

Mitiùs si quis ea explicare velit, respexisse dici possent ad ea, quæ communiter prostant, nondum in libellis chimicis de his exstitisse processus, modò ipsius contextùs consequentia id permittat.

Alii sub nomine essentialium, ita communiter dictorum, salium volatilia venditarunt, ut *Unzerus, Müllerus*, & alii plures; sed, utut mediæ quasi naturæ & constitutionis sint hæc ipsa inter fixa alcalia & volatilia; attamen κῦ χρησικῶς saltim ac impropriè nomen hoc merentur, quæ præsertim terrea magis sunt, neque requisita ac conditiones salis volatilis obtinent.

Ex his ergò efficitur, experientiam chimicam hâc in parte altiùs promotam, contra quasvis sive rationes, sive hypotheses, malè fundatas, sive denique autorum contrarias opiniones, locare posse in apricum facili negotio salia volatilia, quo uno omnia corruunt argumenta, quæcunque in contrarium adducta sunt, neque, cùm res tàm clara sit, eadem vel adduci, vel discuti pluribus opus fuerit.

*Hoc loco meminisse lubet, tenerum admodum esse plantarum ⊖ volatile, ac delicatum, ut in hoc meritò animali regno, cui major hujus erat necessitas, palma cedat; non tàm & tot ramosis plicis & frustulis alembicum pingit vegetabile tenerum sal, quàm animale. Quin sæpe ne crystallulis quidem se videndum offert, sed solùm liquori immersum gustui & olfactui se offert, & cum acidis effervescit: qui tamen sensus adesse nihilominùs id sufficienter & nemine reclamante probant, ut adeò sal volatile, ab asservandi modo & in quibusdam necessitate, possit duplici sub formâ concipi & statui: *liquidum* & *solidum*: &, sicut sal volatile C. C. viperarum, lumbricorum, &c. matri suæ seu vehiculo immersum totâ die dispensatur: sic id longè magis in vegetabilibus concedendum est, v. g. ⏜ ⊖is ♀ volatili, &c.

Quòd enim succini sal volatile magis præ reliquis per se adservari potest, 🜂 copiosius facit, ejusdem porulos quasi incrustans, ne annihilari ab ambiente, & resolvi tàm facilè possit.

Nullum verò tàm promptissimè, quàm cervinum, avolat, hinc & viperinum & eboraceum, inde eadem immersa servare, & dispensare essentificata par est; medio modo se habent ⊖ volatile ♀ri & ✱ci, ut adeò ⊖ia hæc volatilia meritò audiant, quòd & ignem minimè sustinent, & aëris solius admissu facillimè in auras avolant, contrà ac fixa facere consueverunt alcalia.

Idem & vegetabilibus contingere certum est, nisi liquori juncta & dispersa annihilari tàm promtè respuerent. Hinc & in sequentibus, cùm de salibus volatilibus loquemur, eadem non tàm abstractivè, quàm concretivè, seu non sine subjecto ac vehiculo intelligenda potissimùm volumus, ceu id in scholis Medicis, modò propriè quis non solùm nomen sæpe, sed rem ipsam attendat, in aprico est, ut ⏜us ⊖ ✱ci nihil aliud est, quàm sal volatile in liquore aqueo subsistens: ⏜us ⊖is ♀ri volatilis eundem censum cum aliis meretur.

CAPUT II.

Modi parandi Salia volatilia ex seminibus, extractis, & Oleis Ωlatis.

Ex seminibus plantarum ⊖ volatile mediante igne elici posse, quæ acrimoniam cum odore, vel alterutrum horum junctum habent, tàm verum est, quàm quod verissimum, neque de reliquis, quæ minùs sapidas offerunt particulas, penitùs dubitare licet, nisi quòd parcissimum & diffusissimum ea exhibitura sunt, respectu priorum, ⊖ volatile.

In semina ductu naturali, & extraneo calore vegetante solari, vis & anima quasi omnis abit, recumbit in his, ceu in centro & puncto ultimo ⊖ volatile, unde effœta tunc eò magis redditur planta, quò maturescit magis semen. Colligitur in his, ceu in receptaculo, ex plantæ cadavere quasi emigrans & novum germen exspectans vegetans forma, quæ priùs sparsa erat in toto herbæ corpore, unde in his ⊖ volatile concentratum videre est, quod in reliquis partibus diffusum priùs palabat.

Patet hinc, quàm promtè ex his educi possit ⊖ volatile, sive seorsim, sive sub sulphuris pallio occultatum, &, ceu ex herbis oleum longè difficiliùs elicere datur potestas, quod ex semine promtè efficitur: sic par ratio est salis volatilis, ut mirari subeat, lusisse multos ea ipsa, & visum effugisse, donec emunctiorum Chimicorum naribus ea videnda se exhibuêre.

Insipidorum seminum exemplum sint frumentacea, quæ copiosissimum in se continent volatile sal, idque prolici de se lubenter patiuntur. Magis id amicum naturæ esse conveniebat, magis patiquàm agere in corpore, ob nutriendi, quâ pollet, facultatem: hinc minùs sapori obvium, temperatæ oleosæ emulsioni mersum, hinc volatile sal minùs percipitur à priori. Ast, quàm bellè reficit analepticus panis spiritus, in Ram coraliorum hinc non sine causâ expetitus: quam confortat non dicam odor, quod *Democriti* prædicatur exemplo, quàm ipsa substantia, ut frustrà hinc neget *Helmontius*

tius, panem reliquorum omnium ciborum esse fundamentum.

Neque obstat ∽us acidulus, quem fundit, quò minùs occultetur unà ⊖ volatile. Tacemus alia similia, quæ posteris temporibus diligentia vulcano vel subjecit, vel committet ulteriùs. Ut enim in bonâ causâ vel tria verba sufficere scribit *Pindarus*, ita tiam sæpe in exemplis id abundè valet.

Tetigimus jam hæc priori capite, ubi & ⊖is volatilis piperis mentio facta est. Dudum jam nobis *sal volatile fraxini* elegantissimum ex semine, quod avis linguam vocitant, prolectum commendavit & ostendit *Dn. Ludovici* noster.

Illustrabimus exempli loco eadèm ulteriùs semine rutæ, sophiæ Chirurgorum, aliorumque similium.

♃. *Sem. dictorum, rutæ, cochleariæ, soph. Chirurg. &c. benè mundat. & sicc. q. v.* v. g. ℔ß. vel ℔ j.

Inde ☋ vitreæ, ♌la lento igne primò phlegma, hinc ⊖ volatile spiritui nuptum, & seorsim quoque pulcherrimis rhombis recipientis se affigens parietibus longè elegantissimum, & oleum penetrans, ad καρηβαρίαν usque copiosissimum. Paucis horis re feliciter peractâ, separetur mediante filtro vel tritorio minori oleum à liquore volatili urinoso, conquassato priùs leniter vase, ut ⊖ volatile solvatur, & liquori immergatur, quo fine etiam ▽ rectificati modicum pro ablutione majori infundi vasi potest, & servetur ad usum. Est verò primum cephalicum, & speciatim antepilepticum, alexipharmacum & penetrans, hystericum etiam medicamentum, non contemnendum, quod per se dari potest ad gtt. x. xx. vel cum ∽ *lil. convall.* aliisque accommodis permisceri. Reliqua matris suæ indolem sequuntur.

Oleum seorsim rectificetur cum aquâ copiosâ, vel aliis artificiis sordes ex oleis ad se trahentibus alcalinis, quæ hujus non sunt loci, ad internum & externum usum aptetur.

Notabile est, quòd impetuosâ vi secessum faciente sale volatili ab oleo, sub finem, vel in medio ♌lationis facilè rumpi soleat retortæ corpus, præsertim, si paulò major fuerit destillationi commissa quantitas, licèt ignis subditus non ita fortiter urgeat egressum.

Tactis his nobilioribus, non opus est, aliis pluribus diutiùs immorari.

Extracta plantarum item fundere ⊖ volatile, exemplo est *opium*, quod & ⊖ volatile, & ∽um ⊡nosum de se fundere, uti certum est, ita id *in opiol. nostra l. 1. f. 1. cap. 9. p. 33.* pluribus fuit tactum. Sic latere assuevit & immersum esse particulis resinosis & roscidis, ut etiam, nisi secedere hæ ab invicem cogantur, & dimittere, quod secum absorpsêre, vix in conspectum prodeat. Si enim opium destillationi subjungatur, non per se, sed addito menstruo vel aqueo vel ∽uoso, tantum abest, ut dimittat de se ⊡nosum volatile ⊖, ut potiùs & anodynam servet secum vim, & liquor destillatus parum vel nihil inde participet, cùm de resinosâ parte nihil secum evexerit.

Extracta aliorum vegetabilium, non penitus gummosa, itidem fovere secum sal volatile, credibile est, si v. g. *extractum scorzoneræ, petasitidis*, imò vel ipsius *hellebori* ♌lationi eodem modo factæ subjiciatur, neque enim æquè calor, ad eorundem præparationem antegressam necessarius, propellere eadem est sufficiens, cùm irretita viscosis & fixioribus particulis magis sint. Hinc verò fortiori extruduntur vectè. Et in genere salia volatilia odore urinoso non eruuntur, nisi vel propellantur fortiùs, vel liberâ gaudeant avolandi licentiâ, aliàs enim sensim exhalant, aut sub aliorum velo latent.

Ex Oleis *aromaticis* ♌*latis* separare ⊖ volatile, uti artificiosum est, ita, cùm ex *Helmontio* jam suprà de eo disseruerimus, & latiùs hæc tradiderit *Excell. Dn. Ludovici tract. de ⊖le ♀ri volat.* supervacaneum ducimus, longiùs id hoc loco repetere.

Duplex hic est *modus*, uterque ab *Helmontio* insinuatus in *specimine* seu *parte primâ cap. 5. p. 41.* facilè à callenti ad olea applicandus, alter per *alcalia*: uterque magni momenti.

Sunt, qui ex eodem fundamento alcahest venantur, & panacéam, quibus sua linquenda est speculatio, quæ quidem contra mentem autoris manifestò est, qui tantùm vicem alcahest obire posse eodem carentibus, scribit. Fieri potest processu cum quovis ⊖e fixo & oleo aromatico. Minorum sumtuum & parabilius est, si ⊖lis ♀ri part. iij. cum ∽us *terebinth. atherei* parte j. misceantur, fient in digestione usque ad coagulationem, (lapidem vocant,) quò diutiùs steterit, eò meliùs evadit sal abstractione lentâ factâ, si opus sit, ♌latio fit per ☋, ascendente in sublime sale volatili, virtutum admirabilium.

CAPUT III.

Per fermentationem & semiputrefactionem ex plantis, floribus & foliis, ⊖ia volatilia parari possunt.

Uti verò per deflagrationem igne aperto ex ipsis quoque plantis siccis in incineratione, licet minori quantitate, æquè, ut ex seminibus largiori copiâ, ⊖ volatile colligere licet, (ubi, si nempe per ☋ ♌lentur herbæ, olea mutari posse in sal volatile, sunt, qui asseverant;) quod tamen obiter hoc loco saltim tangere lubuit, uti ex absinthio ⊖ volatile amaricans separatum novimus; sic ex recentibus jamdudum id tentârunt, per fermentationem & semiputrefactionem cum successu plures.

Dictum jam aliàs à nobis fuit, non perdi tàm facilè sal volatile per fermentationem, uti communiter creditum fuit; sed immersum aqueis & aliis particulis saltim absconditur, & cæterâ compage sensim hoc modo resolutâ, præcedente leni fermentatione & incalescentiâ, si præsertim externus ambiens aër id non prohibeat, spiritus urinosus inde prolicitur. Aliis enim calidus, vel saltim temperatus, & sibi relictus convenit, aliis frigidus magis aptus habetur, v. g. in cellâ, vel, qui nonnullorum est modus, indita materia vasi apto aquæ committitur, quæ digestio est frigida. Sic ♃. *florum liliorum convallium* recentium, rore majali imbutorum, vel etiam *anthos*, &c. s. q. inditi vitro apto, seu cucurbitæ reponantur in cellam, & decursu aliquot mensium resolvantur in liquorem, qui acutissimi & fragrantissimi odoris erit, hinc ♌tioni subjectus urinosum volatilem spiritum fundet.

Ipse hic modus callentioribus Chimicis aliis plurimis

rimis dudum celebratus fuit, quos nominare supervacaneum foret.

Si plantæ ipsæ hoc modo resolvantur, minùs participans de odore ⊖ volatile eruitur; sin flores odoratiores, ubi partes △eæ exsuperant cum salinis, magis id respectu illarum acquiritur.

Problema curiosum est, ⊖ia obtinere volatilia, quæ retineant odorem, seu, quæ testentur de odore plantæ, ex quâ parata fuerunt. Hâc tamen analysi, quæ majoris apparatus est, ut in plerisque quoque aliis, odorum radicale principium, △, vel separatim se prodit, si id expetatur, vel prædominantibus aqueis & urinosis partibus confunditur, (ut ita loquar,) & odorem urinosum præpollentem exhibet.

Per se facta ita se habent, ceu innuimus, & curiosâ ἐγχειρήσει acquiri possunt; *per artem* verò salia volatilia reddere oleosa, & finem hunc assequi, uti curiosum & passim hodie decantatum, ita facillimum est, prout inferius de eodem dabitur differendi occasio.

Processum ipsum, quo modo ex plantis hâc viâ elici possit sal volatile, cùm *in transactionibus Philosophicis Anglicanis d.* 25. *Mart.* 1674. posuerit & recensuerit *D. D. Cox*, huc excerpemus.

♃. Æstatis medio, seu calidiori tempore, bonam quantitatem plantæ, quam volueris, separa inde folia omnia, & seorsim caules stipitesque abjicias. Hinc indas eadem vasi firmo & benè clauso, donec omnimodè fermententur, putrefiant, atque in pultis formam redigantur, quod in quibusdam tardiùs, in aliis ocyùs fit. Deinde ♌la hanc massam igne primùm mediocri, & habebis aquam, qualis ex aliis plantis ordinariè elicitur, hinc -∿-us & ⊖ volatile succedet, & circa finem oleum crassum, nigrum atque fœtidum, quod cum ⊖e volatili jungendum sæpiusque rectificandum est, & olei maxima pars in ⊖ adhuc facesset, unde ⊖ volatile ⊡nosum instar ⊖is ⊡næ, C. C. sanguinis humani, vel ⊖lis ✱ci emerget.

Ubi notandum.

1. Per fermentationem, dum illa inchoatur, hæc herba valdè incalescet, præsertim circa medietatem seu centrum, hicque calor adeò fortis erit, ut, igni contrà, manum impositam lædere soleat.

2. Posthæc incipit corruptio, putrefactióque omnes plantarum naturales qualitates immutat, & quidem non solùm sensibiles, sed & specificas, adeò, ut

3. Planta, bonum gratumque exhalans odorem, fœtida corruptaque evadat, æquè ac alia, cui hæ qualitates non insunt, adeoque fœtet, ut odor æquè intolerabilis vix alius detur. Ast hic fœtor non multùm durat, sed omninò disparet, simul ac plantæ ♌lationi subjicitur.

4. Plantæ humiditate & pinguedine pollentes duplo citiùs, quàm magis siccæ, aromaticæ & teneræ putrefiunt.

5. Durante putrefactione interdum in medio vasis, licet nullus eò patuerit, ab extra aditus, magna vermium, muscarum, aliorumque insectorum quantitas fuit reperta, quæ verè ex putrefactione orta sunt.

6. Vermes hi ⊖ volatile non largiebantur; verùm alium ab hoc multò diversum liquorem exhibebant, mediante scilicet ♌latione.

7. In hâc plantarum destillatione 1. *aqua* apparet adscendens, sub guttarum satis grossarum formâ, congregaturque, & in recipiens cadit. 2. *Spiritibus* adscendentibus, illos sub nubium seu nubecularum specie evehi cernes, quæ difficiliùs colliquantur, & strias habent diversificatas atque intortas, quemadmodum in destillatione -∿-us C. C. accidit. 3. Denique *oleum* apparet, quod non, nisi violentissimo, & ad summum aucto igne exit, idque omnium fœtidissimum.

8. Nunquam aliud, præter hoc, obtinui oleum, post putrefactionem, quæ si perfecta non fit, exit hoc oleum essentiale, odorem plantæ referens.

9. Plantæ, quæ oleum essentiale communiter non præbent, multum olei fœtidi largiuntur; verùm, quæ multum olei essentialis dant, plus olei fœtidi emittunt, quàm aliæ.

10. Inter -∿-us & ℘ea hæcce quædam sæpiùs, (3. 4. 5.) rectificari amant.

11. Hoc ⊖ volatile rectificatum omnes ⊖is ⊡nosi qualitates habet, adeò, ut ipsum inter, & sal volatile sanguinis humani, C. C. ⊡næ, aut ✱ci nulla interfit differentia. Omnes etiam producit effectus, quos hoc, diureticum & diaphoreticum est, acidum destruit, cum illo se jungit, & inde ⊖ compositum resultat, armoniaco simile.

12. Quod magis est, hæc ⊖ia volatilia à se invicem, neque quoad qualitates sensibiles, neque quoad effectus differunt.

13. Nullam plantam ♌lavi, (quamvis diversas destillaverim,) quæ omnes has partes, de quibus modò diximus, non reddiderit.

14. Post ♌lationem in vase offert se odor moschum ferè redolens, qui nullo modo tolli potest, licèt per aliquot annos aëri expositum fuerit.

15. Vas, in quo planta fermentatur, sæpiùs apertum reliqui, & vertente anno paucissimum in eo restabat ⊖ volatile.

16. ⊛ nullum ⊖ fixum largitur.

Et hoc quidem modo ex animalibus quoque quibusdam destillari potest ⊖ volatile, ceu ex lumbricis per putrefactionem fit, quibus in vas vitreum seu terreum positis, accedente ambientis calore ferè eadem observantur, ac in plantis à dictâ præparatione, ut & oras vasis transcendere, &, nisi porta detur, vesicam dirumpere soleat intestinus motus. Postmodùm destillationi subjecti fundunt liquorem, ⊖e ⊡noso cum △re fœtidô refertum, & rectificatione præviâ depurabilem magis & gratiorem reddendum, de quo jam in specimine nostro diximus.

Si quis verò addere plantis hunc in finem velit curiosiùs sal fixum, seu proprium, seu usuale aliud obvium, v. g. ⊖ ♀ri, vel calcem vivam quoque, aut saltim cineres illi id ipsum liberum est, sufficit, absque additamento & simplici viâ id succedere.

Adeoque hæc præparatio in vulgus jam innotuit, & possibilitatem sufficienter quoque demonstravit, proceditque non tantùm in antiscorbuticis, ut cochleariâ, nasturtio; sed etiam in aliis, ipsisque floribus, præcipuè odoriferis, nec adeò siccis, ceu ex floribus liliorum convallium, uti modò dicebamus, elegans ⊖ volatile hâc viâ & methodo consurgit.

CAPUT IV.

Sine igne, & sine additamento, spontaneâ destillatione, ex ritè præparatis plantis prodit ⊖ volatile.

VIdebatur jam evulgatus processus, quo de in specimine scripsimus, adeoque crambe recoqui. Verùm, uti cuilibet suam concedimus lubenter gloriam, ita in eo quoque non sine effectu latuit hactenùs experimentum nostrum, ut seu inventionis similis in publicum producerentur specimina, seu de nostro hoc doctiorum judicia. Licitum sanè fuisset nobis, quæ gravissimis viris & Chimiatris dudum oretenùs & oculotenùs demonstraveramus, & commune cum illis feceramus, statim evulgare, & in eo inventionis famam aucupari, cùm, verbis *Dn. Lic. Garmanni* nostri, multi è Philosophis chimicis de ⊖is volatilis plantarum existentiâ dubitârint, nullus autem, nisi forsan incidenter & superficialiter, ante nos tractaverit hoc thema.

Modestè verò in hoc maluimus aliis judicium relinquere, ubi scripsimus verbis *Mirandulæ*, nec inventum à nobis id esse, nec quæsitum. Nunc verò abeat in lucem, ut quæ vel à nobis scripta primùm, vel occasione hujus ab aliis publicata, lucem acquirant majorem.

Quoad ipsam rem, ne quis impunè gloriari de inventione possit, vel litem, uti in rebus nauci sæpe fit, in hoc movere nobis, quum omnibus modis aversamur, nôsse æquum est, ultra seculum, seu ultra centum hosce annos, ne ampliùs progrediamur, evolutionem hanc ⊖is volatilis mille testibus, notam fuisse, sed non observatam: visam, sed neglectam; publicè apertam, sed nec agnitam, nec curatam. Qui probationem hujus desiderat, cogitet, quæso, quamdiu in Thuringiâ nostrâ glasti præparatio nota & in usu fuerit, in universæ ferè Europæ usum expetita. Eandem originem etiam sibi vendicat experimentum nostrum, ut ex sequentibus patebit.

Liceat modò nobis mirari hoc loco naturæ abscondita, latent sæpe, quæ obvia sunt, conclusa, quæ nares feriunt, occulta, quæ in oculos occurrunt; quid sensibus ipsis certius esse queat? Ludit in hoc mortalium stuporem, qui, quod non habent, habere sæpenumerò se credunt, quod habent, & ante pedes est, negligunt. Neque tamen culpanda antecessorum nostrorum ignavia vel incuria, infelicitas hæc fuit, non socordia, posteris quoque aliquid reservandum fuit, ceu à nobis quoque plura relinquentur. Non unâ vice pandit arcana sua, sed partitis; quæ uno momento nos delectant, facilè negligimus; quæ distinctis vicibus, gratiora sunt, & intimiùs afficiunt. In hoc tantùm delinquitur, si in libris solùm & penes eruditos quæritur sapientia. Latet hæc & sub sordido pallio, neque, quod *Hippocrates* noster jubet *in præception. cap. 2. v. 24.* pigeat ex plebejis sciscitari, si quid ad curandi opportunitatem conferre visum fuerit. Multa apud mechanicos arcana latent, multa apud operarios. habitat sub ingrato sæpe & inviso hospitio naturæ splendor.

Sed, ne gratis hæc dixisse videar, à posteriori quasi præsupponimus pauca hæc axiomata.

1. *Plantæ omnes pollent ⊖le volatili, aliæ quidem magis, aliæ minùs: aliæ obvium magis & explicitum, aliæ immersum, & in sinu implicitum magis fovent.*

2. *Plantæ sibi invicem superimpositæ incalescunt, quò majori quantitate & densitate, eò fortiùs, & vice versâ.* Videri id potest in quibusvis herbis, absinthio, carduo benedicto, in fasciculos majores & densiores collectis, lupulo, imò ipsi etiam farinæ tempore æstivo idem accidit, & fœni exemplo notissimum est. Memorat id ipsum de seminibus quoque, & stercoribus, etiam siccis, *Galenus libro de causis morbor. cap. 2.* & accensum etiam ipsum stercus columbinum hoc modo se vidisse addit. Illustrare hæcce liceat elogio accuratissimo *divini senis*, qui, quasi hæc intimius pervidisset, & ipsum processum velut digito innuisset, ita *l. de natur. pueri c. 26.* scribit: καὶ γὰρ ἡ κόπρος ἡ νενασμένη μὲν θερμοτέρη ἐστὶν, ἢ ἡ ἀραιὴ ἐοῦσα καὶ ἄλλως, τὰ μὲν ἰκμαλέα καὶ πεπιεσμένα ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἐνθερμαίνεται, καὶ ἐν τάχει κάρτα ὑπὸ τῆς θερμασίης ξυγκαιόμενα σήπεται· οὐ γὰρ δίεισι τὸ πνεῦμα δι᾽ αὐτῶν, ἅτε πυκνῶν ἐόντων. *Nam & fimum densius accumulatum, intus calidius est, quàm quod rarum existit: & aliàs humecta ac compressa, à seipsis concalescunt, & brevi à calore valdè exusta putrescunt. Neque enim permeat spiritus per ipsa, nimirum cum densa existant.*

3. *Plantæ certo modo priùs præparatæ, & sibi invicem superimpositæ de se mittunt ⊖ volatile.*

4. *Posito ipso calore, intrinseco, sponte facto, non extraneo, positâ aptitudine, Ωlatio fieri potest ⊖is volatilis sine igne, per se, sine additamento.*

5. *Humiditas nimia superaddita, seu conjuncta, calorem quidem habet succedaneum, & hinc ⊖ volatile, quod secum immersum gestat, igne mediante de se prodere potest; ipsum verò ⊖ volatile minus quippe præpeditum & detentum, citra torturam hanc se offert.*

6. *Hinc exhalare priùs leniter.*

7. *Proportionata tamen esse, unde, si siccitas nimia accedat, & consequenter proruptio ⊖is volatilis moram trahat, affundere licet aquam.*

Quid multa? fatemur glasti præparationem mechanicam obtulisse nobis sal volatile ejusdem: cum enim & curiosè hanc lustraremus, & in parandi modum inquireremus, fumantes acervos vidimus, urinosasque particulas exhalantes percepimus, toto eo, quo continebatur, loco, ne dicam tota domo, nares vellicantes. Mirati artificium, cogitavimus, quomodo in auras abiens, à nemine curatus, nec in usus alios cedens urinosus liquor, vel sal volatile posset excipi, & imposito instrumento hîc depicto obtinuimus, quod volebamus. Ita scilicet sine sumtibus, sine curâ, &, quod maximum est, sine igne colligere licuit notabilem quantitatem ⊖is volatilis, in liquore hoc spontè prolecto odore non minùs, quàm sapore se sistens, quod hinc rectificare facilè, & Ωlatione leni per XXcum magis aptare licet, si pars circiter dimidia vel tertia saltem abstrahatur.

Explicatio

Explicatio Figurarum, N. I. & II.

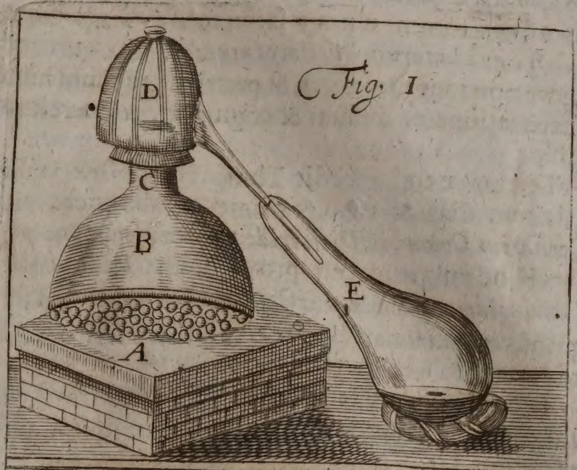
a. *Globuli glasti, priùs in hunc usum præparati, & jam accumulati in tabulato, ab interno calore sal volatile effumantes, citra ullum externi ignis accessum.*

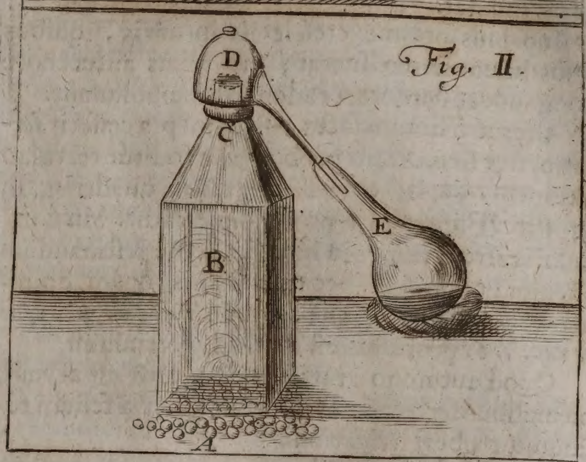
b. *Instrumentum figulinum illis superimpositum, sive uno, sive pluribus locis, ut colligi & excipi possit, nec vacuas evolare in auras sal volatile; sive rotundius illud fuerit & capax, ut N. 1. sive quadratum & oblongum, pauloque altius, ut N. 2. ita globulis aptandum, ne admissu aëris liberi transfugere possit exhalatio, vel musca etiam copiosæ simul possint ingredi.*

c. *In collum abiens ejusdem pars, instar cucurbitæ, ut magis jam adscendere possit & colligi sal volatile.*

d. *Alembicus vitreus paulò capacior; collo huic impositus, qualem in ☊tione ✻ti adhibere consultum est. In hoc roscidæ & aqueæ particulæ, vehicula ⊖lis volatilis, ad receptionem cohibentur & uniuntur.*

e. *Recipiens seu cucurbita itidem capacior, in quam destillat liquor ⊡nosus volatilis.*

CAPUT V.

Sal volatile ex hoc modo præparatis plantis, facta jam spontaneâ ☊tione, igne mediante acquiri potest.

ADeò jam pansa & reclusa sunt hoc pacto omnia, ut & sponte abitum parare ⊖ volatile possit, & citra ullum alîus caloris accessum colligi, novo & inusitato destillationis genere, ubi, cum aliàs sine igne Chimici οὐδὲν ἀξιόλογον τῶν χρησίμων κατασκευάζον), *nihil quod operæ pretium sit utilium parare possint*, spirare cernitur naturæ vesta æthereos fumos, & sine furno ipsa sibi sufficere, quem ex ipsâ materiâ sortitur.

Ast ne sic quidem inexhaustæ sunt omnes dotes, ipsa partem ministrat adjuta tam commodè natura, & quantum interiora possint, sponte destillando manifestat; partem verò, & quidem non levem, quam absconderat in globulis quasi intimius, ignis artifici reservat, ut præeuntem ipsam si sequatur, absolvere opus possit, & ⊖ volatile residuum, copiosum, neque enim omne avolat, igne extorquendo in gloriæ se partem vocare.

Facilis res est, & ex passim obvio, ac venali glasto, præparato scilicet, siccoque, pro tinctorum usu unicè accommodato, parabilis.

♃. *Glasti præparati* q. v. v. gr. ℔ ij.

Indito ♉ vitreæ in arenâ, factâ probè luturâ, pellitur primò phlegma, hinc nebularum formâ spiritus, sale volatili potissimum ebrius, cui tandem oleum flavescens fœtidum, instar olei lumbricorum ferè, minori quantitate succedet. Filtretur liquor volatilis urinosus & ab oleo separatus, addito etiam, quod cum ▽ ex recipiente elutriatur, rectificetur sive per se, sive additione cinerum puriorum cribellatorum, & sic habebis spiritum, seu ⊖ volatile liquidum πολύχρηστον, antiscorbuticum, diaphoreticum, antipodagricum &c.

Fixationem salis volatilis hujus ~u ⊖li & aliis acidis machinari licet, quamvis longè melius volatili formâ in usum cedat. Par ratio est similium eodem modo prius præparatorum & reclusorum, jam enim hoc præcipuè exemplum sumpsimus.

CAPUT VI.

Digreditur in glasti descriptionem, & præparationem.

IN scholis medicis *glasti* nulla vel parca admodum hodiè occurrit mentio, ut locum & hîc habere videatur *Helmontiana* querela, à *Dioscoridis* usque tempore paucam vel nullam accessionem factam in hoc usque seculum, adeò videas pleraque herbaria tantùm gaudere transcriptione virtutum, ut, quoad harum vim, si unum legeris, omnes legeris, in vastam nihilominùs molem excrescunt, & præter icones, eosque falsos sæpè & imperfectos, parum solidi tradere, &, quod non dictum sit prius, assolent.

Cùm *sativa* sit alia isatis, alia *silvestris*, ex *Dioscorideo*

coridéo textu patet, antiquissimum esse usum prioris ad tinctorum usum, sativam *ait*, ᾗ χρῶ βαφεῖς χρῶντ., *quâ lanarum infectores utuntur*. Ex quo colligere non ineptum foret, & præviam ad usum hunc præparationem, dudum & cognitam, & exercitam fuisse.

Tertium ex eâ accedit Thuringiæ nostræ vectigal, cùm aliàs & vino & frumento abundet, vid. *Cornarius Comm. in Dioscoridem lib. 2. cap. 169. pag.* 210. Hinc vulgatum est proverbium: *Tria fundere Thuringiam cognomina:* Wein/ Weitzen/ Waid; quibus & *quartum*, Wolle/ non immeritò licet addere.

Proventus isatidis instar zizaniç cujusdam, ceu vulgò eam vocant, facilis est, modò in solum pinguius incidat.

Inprimis optimè crescit iis in arvis, quibus priùs linum satum fuerat; sin minùs antecessore hoc gaudeat stercorari eadem probè postulant.

Alterutro horum facto, sive lini præcesserit fœtatio, sive stercoratio proba, aut foditur terra ad sationem, aut aratro ad id aptato, quadrijugali, grosser Waidpflug/ profundiùs aratur. Sin communi aratro præstare id libuerit, lentè festinandum est, morâ enim eget; nec tàm alienis, quàm domini oculis, cujus præsentia, elogio *Palladii lib. 1. de re rust. t. 6.* profectus est agri, id gerendum.

Quod autumno aratro præparatum est arvum, hiemalibus feriis ad purificationis Mariæ festum relinquitur uberi irrigationi.

Semen ipsum, perinde est, recens-ne an vetustum sit, modò non fumi accessione, quod notabile est, corruptum fuerit.

Post festum purificationis, molliori cœlo, seritur, & ex voto quidem magis, modicâ nive positâ, & eâ quidem cautione, ne densè nimis satio fiat.

Elapso uno alteroque die, quæ mora non de nihilo est, studiosè, mediante occatione, terrâ obtegitur.

Post Pentecosten diligenter repurganda ab aliis herbis.

Post festum S. Johannis ad primam messem maturescit, cùm extima folia flavedinem præ se ferunt, vel metus est, flores ipsum meditari, ferro ad id parato, Stoßeisen/ in terrâ herba detruncatur, in cumulum hinc colligitur, & ad loturam fertur.

Factâ lotione, pabone ad locum aptum mittitur, sparsim dispergitur, & vertendo siccatur; marcor hic, die Welcke/ seu colono, si minor fiat, & superficiariè, seu emtori, si justus, lucrum fœnerat, illi quidem, aucto globulorum numero, huic meliori præparatione. Sin inconstans tempestas minùs faveat, ut modò siccetur, modò imbribus irrigetur, quæ liberari ab extraneo humore debebat, periculum subit corruptionis, &, testis hujus, nigredinis, quod sæpe unicâ nocte contingit.

Absumtâ superfluâ humiditate, congeritur, & trusatilibus molis infertur, quarum plures videas in Thuringiâ, tùm usui huic accommodatas adhuc, tùm vestigia saltim exhibentes pristinæ copiæ & culturæ, solos lapides.

A conquassatione seu comminutione, & triturâ hâc, qualis quidem succulentis adhuc convenit, in acervum obtusum seu rotundum compingitur, supernâ parte tectâ pro arcendâ pluviâ, circa latera verò ventilabra fabricantur, ut herbacea sanies residua per noctem excludatur. Modum hunc tangit & describit paucis *Ryffius Comment. in Dioscor. lib. 2. cap. 177. pag. 193.*

Abacto liquore digeritur in magnos globos, wird geballet/ & tecto patulo ad id facto, Horden/ ad machinam illam vecta imponitur, ut siccetur, adeò omni studio superflua humiditas abigitur, ne in putrilaginem fatiscat, tùm intentioni primariæ, quam colonus habet, tùm secundariæ, quæ nostra jam est, ⊖ scilicet volatile acquirendi, contrariam. Relinqui hìc loci potest, quamdiu id fert occasio, aut globuli jam leniter exsiccati, propriæ inferri domui, vel ad ulteriorem præparationem mercatoribus vendi possunt.

Globuli enim hi, quos sexagenos, Schockweise/ vendi videas, tabulatis ingesti & accumulati sensim incalescunt, & urinosum ⊖ volatile de se exhalant, eo citiùs, quò calor ambientis, æstivo tempore, & ipsorum copia major, illud verò non solùm, quò continentur, spatium, sed totam sæpe domum, & vicinas, odore suo replet. Adhærent tignis, parietibus, & tectis guttulę roscidę, & in auras exspirat, nisi excipiatur, ⊖ volatile. Tandem aquâ etiam affusâ magis intenditur calor, donec non in cineres, ut quidam volunt, sed pulverem grossum, tinctorum usibus aptum, fatiscat, quod hinc glastum κατ' ἐξοχὴν, seu preparatum, audit.

Sed absolvemus, quod restat circa isatidis culturam. Secundâ vice propullulans non, uti priùs, sollicitis unguiculis, ab immixtis aliis herbis repurgatur, sed oves in agrum mittuntur, ut pasti interfito hoc gramine repurgent isatidem, neque enim illi vel esu, nisi ⊖e vescantur, nocent, vel conculcando in terram, nisi pastoris negligentiâ diutiùs, ac par est, inhęreant agro.

Exactis sex septimanis à primâ messe, denuò, ut superiori tempore, detruncatur, & iterùm, elapsis totidem hebdomadibus, si cœlum autumnale favet, nec gelu tàm citò ingruit, tertiâ vice, licèt hęc minori bonitatis notâ, ad utrumque opus polleat, tùm ob caloris solaris digerentis insufficientiam, atque adeò tincturę paupertatem consequentem, tùm ob tempus loturę minùs aptum, frigidiori existente aquâ, & marcorem operi minùs parem, ut taceam exhaustas jam ferè vires, & ⊖is volatilis penuriam.

Patet & hinc, qui tardiùs, & quadragesimali demum tempore arva ad isatidis sationem arant, binis tantùm gaudere messibus, quarum prima cum secalis & tritici plerumque coincidit, & solent hujus generis glastum vocare jung Waid.

Sequenti anno iisdem arvis, quę prius isatidem tulerant, hordeum inseritur.

Sin semina desiderantur, tertiâ messe pars intacta relinquitur, unde vertente anno in semen exit, cujus pretium cum avenę coincidit.

Sunt, qui à tertiâ messe, aut alterius speciei, an dem Jung-Waid/ secundâ, seu, ut uberiori fœnore potiantur, seu præpediti tempestatis & frigoris obstaculis; respectivè tertiùm aut secundùm metere nequeant, non ad hordei novam sationem agrum scindunt; sed hiemare herbam in hospitio suo permittunt, donec commodiori tempore, circa quadragesimam demùm, priùs, quàm hordeum seratur, in detruncationem cedat, quod vocant *glastum secundarium*, Kompes-Waid. Aft & minùs bonum id est, & arva nimis exsugit, ut ipsum hoc postmodùm in hordei proventum redundet minorem.

Capvt

Caput VII.

Ad usum Glasti digressio.

Quantus tinctis colore glasti lanis honor sit e-tiamnū, norunt Mercatores, & experiuntur, qui pannis hoc modo paratis utuntur. Colorem quidem propriè cœruleum, ob ⊖ volatile eminens, reliquis verò constans fundamentum præbet, unde culturâ suâ tùm Thuringiæ nostræ, tùm aliis pluribus regionibus infinita attulit commoda; ast postquam Indicum pigmentum advehi cœpit copiosius, utut ob exedentem & corrosivam naturam minùs commodè his usibus serviens, licet colore, & quoad extrinseca alia ad speciem ejusdem notæ & durationis tincti eodem panni videantur, Hanc ob rem jamdum præterito seculo, anno 1577. Francofurti, communi Imperii nomine & decreto ejusmodi fraudibus & noxis prospectum fuit, & hocce nostro, anno 1654. Ratisbonæ d. 2. Aprilis à *D. FERDINANDO III.* sub pœnâ confiscationis cautum fuit, ne indigo, ob copiam tingendi usui vulgò inserviens, ampliùs adhibeatur, in detrimentum Thuringiæ, Germaniæ, & emptorum. Eò tamen jam res devenit, ut ad paucos redierit glasto solo utentium tinctorum, atque adeò molarum trusatilium, hinc inde apud nos vestigia pristini mercimoniorum floris exhibentium, numerus.

Non nostrum jam est, latiùs disquirere, qui floridi colores, ceu extractum, ex isatide consurgere possint, & adhibeantur quoque à quibusdam, neque in tinctoriâ ipsâ arte occupari, ad notitiam simplicium, & nostrum hunc in finem medicum, nôsse sufficit, quod indigo & glastum ex eâdem propullulent prosapiâ, neque nisi præparatione differant, unde tùm alii, tùm inprimis *Amatus Lusitanus, Comment. in lib. 5. Diosc. enarrat. 67. pag.* 509. Indicum, *scribit*, esse succum defecatissimum isatidis herbæ, concretum inspissatum.

Placet in communem notitiam præparationis historiam huc transferre ex auctore *anonymo de l'histoire des joyaux*, qui creditur *Dn. de Chapizeau cap. 6. pag.* 92. Indigo, *ait*, quo ad floridiores viridioresque colores utimur, ab arbore, (*rectiùs plantâ*,) desumitur, quam quotannis post pluviarum excessum plantant, & quando ad altitudinem duorum trium've circiter pedum excrevit, rescindunt dimidii pedis à terrâ distantiâ. Partem rescissam sumunt, in repositorio cum calce reponunt, quæ adeò indurescit, ut hæc repositoria marmorea videantur. Hæc stagna seu repositoria in circuitu communiter 80. pedes habent; ad medietatem, (vel pauló plùs,) aquâ replentur, dein ad summum usque virentibus arboris hujus frondibus complentur, quotidiè omne hoc movendo, donec immergatur penitùs, & evadat instar limi aggesti, seu, ut terra pinguis aquâ diluta. Hinc postquam hæc omnia per dies aliquot quieta relicta sunt, aquam emittunt & elabi sinunt, quâ eductâ penitùs, massam hanc limosam manibus, priùs oleo imbutis, prehendunt, & exeâdem frusta magna vel parva pro lubitu conficiunt, quæ Solis radiis exsiccanda exponunt. Ad fallendos Mercatores eadem aliquando arenæ pro exsiccatione committunt, tunc enim facilè arena ipsis adhæret, masque inde pondus acquirunt. Sed nequitiam hanc mulctâ luunt, si id rescifcat præfectus. Cæterum hæc arbor ter rescinditur; sed quoties id repetitur, minus inde resultat indigo, & inter centum partes, viginti ad minimum de pretio pereunt, cùm tantum coloris non præbeat, ac prima species. Optimum indigo ex Bianâ, Indouâ & Corsâ, tribus pagis uno vel altero die ab Agrâ distantibus provenit, & hoc est, quod in frusta redactum globulorum ad instar cernimus. Octavo à Surat die, duobus ab Amadabat milliaribus pagus est, Sarqueſſe dictus, unde indigo planum ad nos fertur. Ejusdem ferè naturæ, pretiique vix dissimilis indigo crescit etiam in Regno Colcondâ. Tandem idem ex Occidente, præsertim ex Antillis, ubi eodem ferè, ac in Oriente, modo fit, huc affertur.

Colligere ex his facile est, & unde color exaltetur, & profurgat cœruleus, ob explicatum magis ♃ur in ⊖le volatili residens, & quam ob rem Indico hoc tinctæ lanæ in recessu minus bonæ sint, ob calcis scilicet accessionem, quæ ipsa quoque causa est: cur exaltatus hic color & in apricum ductus minùs constanter tingat, quàm sibi relictum & ritè præparatum glastum, quod citra talem communionem, mediante artificum tingentium industriâ, adhibetur: neque enim pars salina & terrena calcis vivæ, quę dubio procul & pondus simul adauget, eandem adulteravit.

Neque desperandum esset de eodem artificio parandi indici, si huic operi manum quis & solertiam impendere velit, observatâ calcis & isatidis proportione, &, quæ aliæ minoris momenti se suggerunt circa id, circumstantiis.

Certum interim est, quintam quasi essentiam ad colores magis floridos & fulgidos exinde parari, & in usum venire posse.

Caput VIII.

Causa incalescentiæ & evolutionis Salis volatilis.

Duæ sunt operationes chimicæ præcipuæ circa mixtionem corporum potissimùm evenientes, fermentatio & effervescentia, quæ calorem producunt, tùm ad expansionem & explicationem partium volatilium & ⌒uosarum, tùm ad alios usus ubere proventu facientes.

In illâ quidem blandiùs, & sæpè vix ad sensum; in hâc verò fortiùs omnia incalescunt, quia utrobique motus partium elementalium mixti occurrit, licet diversus ratione mediorum, & finis, aliarumque circumstantiarum.

Nostra hæc operatio ad quamnam speciem referenda sit, dubium est non leve. Sicca quippe est, & citra turgescentiam vel intumescentiam, quale quid in fermentatione visitur: neque tamen duo diversa, sive similia, sive contraria apparentia, adversis concurrunt frontibus; sed, nullo extraneo interveniente, spontaneo motu exsurgunt partes volatiles.

Participat tamen de utrisque, cùm & motus sit particularum à se invicem secedentium & avolantium, & cum insigni calore eructet ⊖ volatile, non aliter, ac si ⌒us ex salis ✱ci & ♀ri combinatione evolvatur, unde commodè uel fermentatio sicca, vel effervescentia implicita, quæ citra pugnam & tumul-

& tumultum evenit, dici posset; licet prius ferè malim.

Quantùm aliàs inter se commissa corpora ob diversitatem pororum effervescant, in operationibus non solùm chimicis, sed & vulgatissimis occupatis sæpenumerò occurrit.

Sic v. g. calor & effervescentia occurrit 1. in præparatione ♀ri ⊕-lati, ubi ⌢-us ⊕-li cum ⊖le ♀ri sicco vel deliquato conjungitur. 2. in præparatione *arcani ♀ri*, quando ⚹to idem ⊖ ♀ri saturatur 3. in fixatione ⊖ium volatilium, cùm ⊡noſa ligantur cum acidis. 4. in præparatione ⊕-*li* ♂, cum v. g. limaturæ ♂tis ℥iij. artificiosè & per vices affunduntur ⌢-us ⊕-li ℥vj. & aquæ fontanæ ℥iv. Acida enim, quæ porosiora sunt, solvunt & aggrediuntur cum effervescentiâ modò calidâ, modò frigidâ. 5. in præparatione ⌢-*us* ✱*ci* cum ⊖ibus fixis, ✱co additis, vinculum ipsius seu acidum absorbetur, & volatile sui juris factum propellitur. 6. cùm præparatur ⌢-us ⊖lis ♀ri cum O usto vel crudo. 7. cum præparatur ⌢-us ⊡næ cum calce vivâ. 8. cum ☍ terebinthinæ jungitur ⌢-ui ⊕-li, vel ⦶. 9. cum ☍ ⊕-li ☍eo anisi. 10. cum ⌢-us ⦶ & ♈ uterque rectificatus, accedente motu vel calore. 11. cum miscetur ⦶ cum ⊕-lo ad præparationem ▽F. 12. cum calci vivæ affunditur ▽. 13. cum rectificatur v. gr. ⌢-*us* 🜍*is*, & phlegma iterùm jungitur acido in fundo remanenti, ubi calor & effervescentia consurgit, cum tamen priùs se invicem tolecâssent &c. Plura hanc in rem videantur apud *D. D. Elsholzium in* 𝔖*latoriâ curiosâ, pag.* 62.

Sed horum alia ratio est, unde & longiùs ad eadem digredi, extra oleas èsset vagari. Arcessenda paulò altiùs est hæc nostra incalescentia.

Præsupponemus iterum,

1. Adesse in plantis partes volatiles ⌢-uosas & ⊖linas, saltem materialiter, quod nemo negaverit: idque modò majori, modò minori quantitate; magis verò & minus non variant speciem.

2. ⊖ hoc volatile esse substantiam tenuem, ad motum maximè habilem & agilem.

3. Non tàm generari ergo propriè, præviâ præparatione suprà expositâ, ⊖ volatile; sed:

4. Evolvi impeditas, & liberatas à compedibus avolare, unde explicatione egent & liberatione, si captare easdem velis.

5. Partes volatiles spirituosæ mediante fermentatione propriè dictâ eruuntur, unde rectè *Hamelius* scribit *lib. 2. cap. ult. de consensu vet. & nov. philos. pag.* 412. ante fermẽtationẽ aut destillatione aut aliâ arte prolici vix posse spiritus, non, quòd ibi non essent, sed, quasi victi & aliis elementis oppressi jacebant; adeoque thesis firma est, non inesse spiritus plantis, nisi per fermentationem deducantur in actum. Uti enim τὸ materiale ipsorummet, & potentiâ inesse non negatur, ita minùs rectè de formali quis id accipiat, nisi velimus confundere ⌢-us φλογιστὸς, & partes aqueas parum de oleis secum habentes, unde spirituosæ videntur aquæ, ob oleosas & volatiles particulas in iisdem dispersas. Æquivocatio est in nomine spirituum. Adscendunt partes quædam volatiles; sed non in formâ spiritûs, neque enim striatim procedunt, etiamsi post rectificeatur, adeoque fermentatione opus est ad propriè dictos spiritus, qualisqualis demum illa fuerit. Vel, nisi velimus confundere ⊖ia cum spiritibus, neque enim, qui acris est, spiritus nomine (φλογιστῶ) appellandus liquor.

6. Partes volatiles salinæ mediante incalescentiâ simplici, & resolutione citra turgescentiam & motum talem intestinum, qualis in prioribus occurrit, se captandos offerunt.

7. Ubi spirituum & salis volatilis copia est, brevi exagitantur & in motum cientur.

8. Sulphureæ herbæ magis spiritum, acres, salsæ, seu salinæ magis sal volatile; utræque tamen pro diverso præparandi modo & spiritum & sal volatile fundunt.

9. In austeris verò & acerbis partes volatiles non solùm subjugatæ; sed etiam fixatæ quasi sunt, unde ex iisdem sal volatile non ita pansum, nec nisi sub prædominio aliarum evolvitur, ceu in foliis quercûs, aliisque prædicto modo paratis, videre est.

10. Hinc ubi jam laxatis compagibus & vinculis proruunt partes volatiles, uti per putrefactionem ingrato & fœtidò; sic per artificialem hanc præparationem ⊡noso gravi odore nares feriunt, & spiculis suis membranam narium, odoratui inservientem, vellicant & lancinant.

In salibus enim volatilibus explicatissimum est sulphur, unde & citiùs voto avolant, sibi relicta, &, si acidis hoc dometur & obtundatur, odor etiam abit omnis, ex quo adhuc patet, cur sulphuri odor à Chimicis magis adscribatur, quàm sali. Sulphur enim est primum odorabile; sed hoc debet esse explicatum sale volatili: inde videmus, illa maximè esse odorabilia, quæ sale volatili oleoso seu remixto cum sulphure, ejusque exhalationem adjuvante, abundant. Unde etiam plerique auctores recentiores concedunt, quod salia volatilia simul sint oleosa, seu, quod ex ⊖le lixivio fixo & spiritu volatili constent, adeoque sulphur est principium radicale colorum & odorum; explicativum verò illorum ⊖, tùm fixum, tùm volatile, seu Mercurius.

Quod si humidum copiosum adhuc adsit, motum & fluxum ⊖is & 🜍is obtundens, prorumpunt quidem eadem simul in propriè dictâ fermentatione, & aucupio apta se sistunt, vel cum fœtore, & conjunctâ putredine mixta resolvuntur.

Sin neutra horum abundent, neque explicata sint spiritus & salis volatilis tenacula, citra hæc ipsa, fœtorem & putredinem, exarent, marcent & fatiscunt.

Eò magis verò & celerius moventur, quò à carceribus magis liberantur, unde, cum exhalârint jam partes aqueæ superfluæ; ipse verò succus & sanguis, ut ita loquar, conjuncta adhuc sint, inde faciliùs jam evolant, expedita vehementiùs agitantur, & sui juris evadunt in nostrâ hâc præparatione partes volatiles salinæ, & cum liberum jam motum & solutiorem nacta sunt, affusione aquæ magis congregantur, hinc & fugam unà meditantur.

Ut adeò, vi caloris interni, inde concitati, minus humido gaudens hæc compages, secundum artem jam præparata, à se dimittat sal volatile, ceu pluscculũ humidi aliàs efflagitat fermẽtatio, & spirituosas partes turgentes exhibet; opus tamen est in hoc opere nostro aliquali & proportionato residuo humido, ut cum eodem, ceu accelerante ob calorẽ abitum, vehiculo jam liberatæ partes aufugiant ⊖linę, instrumento commodo jam delineato exceptæ alta petant, colligantur in XXco, & in receptaculum destillent.

Modus hic collectionis facillimus est, atque in aliis

aliis plerisque primâ statim vice, sine prævia rectificatione, odore, sapore, effervescétiâ cũ acidis, aliisque documentis, ⊖is volatilis probat præsentiam, in aliis verò magis post separationem ab aquosiori vehiculo, quod itidem facilè obtinetur, si pars quarta vel tertia abstrahatur, reliquo insipido rejecto.

Exhibebam ante quinque hos annos ⊖ hoc volatile Serenissimo ERNESTO, Duci Sax. I. Cl. & M. pientissimæ memoriæ, qui, uti gnarus erat horum quàm maximè, ita mirè delectabatur, cum & odoratu urinositatem perciperet, & sapor idem confirmaret, & affuso spiritu ⊕-li effervescentiam perspiceret, ut adeò rei sua jam constet veritas, antiquitas, & ratio quàm uberrimè.

CAPUT IX.

Aliorum mentio, & Salium volatilium usus.

SI nullo alio, quàm isatidis exemplo, probare liceat salis volatilis experimentum; id ipsum tamen jam sufficerit. Neque enim in eo objicere licet, *à particulari ad universale non valere consequentiam.* Si enim ex suprà abundè dictis concedamus, dari ex hypothesi Chimicorum ita dicta principia, non tàm extrinseca, & producta, uti id solent vulgò sæpe confundere, quàm intrinseca: si demonstravero ⊖ volatile à priori, ab ejusdem affectionibus, vegetatione, & quæ in specimine ipso de his differuimus latiùs, & vel in unico à posteriori, firmiter concludi posse reor, in omnibus idem inexistere, licet majori vel minori proportione.

Abundat verò & prædominatur in viridibus plantis, v. gr. in gramine & aliis herbaceis foliis, ☿ seu ⊖ volatile præ △re, unde & eadem crescunt, & vegetantur, & viridia magis nutriunt bruta, quàm arida, hinc & virides herbæ fumant magis, non tàm ob phlegma solùm, (aquæ enim fumus & phlegmatis oculos non mordicat;) sed potissimùm ob ⊖ volatile. In pallidis verò jam, seu flavescentibus △ præpollet, seu æqualiter se, ut in seminibus paret, gerit, unde facilius comburuntur.

Si ergo quæratur, *an idem ex aliis fieri possit prædicto modo*, ultrò id affirmamus; quin ex volatilibus & terreis, v. g. cochleariâ, absinthio, carduo benedicto, tabaco, ipsoque gramine, & foliis quercûs res procedit, utut diversimoda particularum mixtio non possit non variantem etiam gradibus liquorem fundere.

Recipiantur modò herbæ recentes, separatis caulibus, qui impediunt conglobationem, & mutata proportione contusionis, exsiccationis, aliarumque circumstantiarum in aliis, prout humidior sicciorve est planta, procedatur, non fallet experimentum, licet in quibusdam, ceu diximus, fixioribus, obnubiletur quasi ⊖ volatile, ob conjunctas partes austeriusculas, &c.

Fidem rei facere nobiscum potest *excellentissimus Dn. Ludovici*, quomodo tum alia, tum ipsa folia quercûs se gesserint, effumando itidem liquorem, sed minus urinosum; & in tabaco res exploranda fuisset, serenissimi ERNESTI beatissimæ recordationis mandato, nisi & absentia nostra, & gloriosissimi Principis morbus, ac alia obstitissent. Erit tamen hæc alibi explicandi locus.

Ex *Cardui benedicti* resolutione vel aliud agentes confirmati in eodem sumus, offerente se post incalescentiam liquore urinoso volatili, cui tùm alia vegetabilia addi possunt, tùm inprimis etiam *hepatica nobilis*, foliis pinguibus, recens, quam inter antiscorbuticas referre plantas, ob copiosissimum, quod gerit, ⊖ volatile, nulli dubitamus, præcipuè, cum & per se sola destillatione recentissimæ plantæ, additâ aquâ, obtulerit nobis liquorem acerrimum, instar radicis ari linguam ferientem; ut hinc debito modo præparata aqua vix unciis præscribenda sit. Ut in usum cedat familiarem, consuevimus eodem extrahere *animam rhabarbari*, si v. gr. ℥j. radicis affundantur ℥x circiter *aquæ* ob lentorem, quem in recessu gerit rhabarbarum, additis ⊖ ♀ri ʒij vel ℥ß, quo pacto mitescit rursus, & medicamentum longè nobilissimum constituitur, verè polychrestum. Sin -ᐩ- ⊕-li affundatur, statim volatilis illa acrimonia figitur & mitescit.

Utut verò hâc methodo, tum sine igne, tum cum eodem ex quavis herbâ & ex quovis ligno, liceat ita dicere, fieri possit ☿ius; ut tamen omnibus sumtibus res careat, & in posterum in officinarum usum cedere possit, ⊖ volatile instar omnium sit ⊖ volatile isatidis, benè rectificatum, quod ad gtt. xx. xxv. dari potest in omnes illos usus, qui expetuntur ab hoc remedii genere.

Occasio vel Gothæ, vel Erfurti, vel in vicinis locis aliis haberi potest quàm uberrima, ut & hoc pacto toti Germaniæ, non dicam Europæ prospicere eodem possit nostra Thuringia, citra defectum, si sint, qui id expetant. Ad minimum cuivis jam copia datur, ex hisce oris exportatum glastum propriis manibus eosdem in usus, cum fœtore, sollicitare.

Uti enim in genere conveniunt ⊖ia volatilia ⊡nosa viribus generalibus; ita perinde fuerit, utrum ex vegetabilibus seligas.

Præcipuè verò hoc ipsum isatidis ⊖ volatile, ceu jam *cap.* 5. id tetigimus, egregium constitui antiscorbuticum, anginæ & aliis inflammationibus medetur & eadem præstat, quæ in vigorando sanguine alia similia celebrantur facere. Quin & ipsius præparati glasti magma, vel vulgi experimento, anginæ medetur, & faucium quibusvis inflammationibus præsentaneum est remedium, si gargarisatio cum infuso liquore instituatur. Imo ipsum liquorem volatilem mitiorem gargarismatis hujusmodi non rarò miscuimus, ceu alias ⊕ ✱cale nostrũ, vel ⊕ ♂atũ, (quod pro diverso tractãdi modo & sexãgulare & cubicum exhibere facillimũ est, neque enim adeò propriæ ⊖ibus sunt figuræ, uti vulgò statuunt; quin unum idemque aliam cudere possit,) proficua esse, notum est.

Tacemus hoc loco, quæ de colore cæruleo & viridi ex ⊖is volatilis experimentis deduci ulterius possent, quò & cineres v. c. absinthii paulò intensiùs & diutius calcinatæ, & ⊕-ᐩ-⊖ ✱ci, lixivium cœrulescens præbentes, referre possemus, cum alibi intentio sit de his ipsis disputare. Sufficiat hoc loco textus *Paracelsicus. exl. 3. philosoph. tract. 3. c. 3. p. 46.* colores provenire ex △re, quod, licèt hosce in se non habeat, eosdem tamen possidet ratione proprii sui ⊖is & ☿ii, qui hisce pollent, idemque mutant, ex quo superius circa hoc asserta lucem sibi mutuantur.

Nec tacebimus, in asserti hujus fidem, præter ⊖ volatile, quod præsens adesse ex superioribus concessum est, △is præsentiam demonstrari posse non solùm ex ♂ceo, quod itidem per suprà dicta claret & concessum non minus est; sed etiam, si fi-

dem deroges, experimento alio, eoque novo, & quod pluribus dignum esset excutere.

Affundas quæso, 🜔 à ♌latione glasti residuo, seu perfectè ♌to, seu amplius calcinato, ubi flammâ id comburitur & ardet, aquam calidam, & hinc lixivio inde facto, (ita id vocabimus, licet non effervescat cum acidis) misceas acida, v. g. 🜊, ♎-🜕-li, vel alia, & manifestè se idem odor naribus offeret, qui in præparatione 🜍 aurati ♁ii apparet, & liquor ipse 🜍 colore exhibebit, quod his mediis ▽tum in fundo subsidebit flavescens, ulterius, filtratione prægressâ, exiccandum. En sulphur uegetabile! colorum originem ac fundamentum, quod adeò latuerat! Si auratum id mecum uocare lubido sit, non erraveris.

Non dicemus jam pluribus, plantas quasdam tàm decoctione, quàm destillatione salsum acquirere saporem à ⊖le volatili, ceu ex *foliis cardui benedicti* ♎-us efficacissimus aurei coloris, saporemque lixivii ferè habens à sale volatili, describitur à *Sennerto in institutionibus l. 5. part. 3. sect. 3. cap. 5. pag.* 1350. & *decoctum ex chamæmelo Romano* triplicatum ad calculum saporem salsum acquirit, à sale suo volatili, ut jurare quis ausit, pugillos aliquot salis culinarii in eo esse liquefactos, teste *Simone Paulli in quadripart. botan. class. tert. p.* 255. Quin idem fit in nonnullis mineralibus & metallicis, uti in præparatione R̄æ ♂tis cum ♀ro liquor manifestò fit ⊖inus: qui modus, uti in Germaniâ dudum vel publicis scriptis plurimorum innotuit, & eodem modo rob ♂le nostrum fit; ita frustrà sunt, qui involucris hoc arcanum tegere, & inventionis gloriam sibi attribuere satagunt.

Caput X.

De Salibus volatilibus oleosis reddendis.

Saturare magis & miscere ⊖ia volatilia cum oleis, inter alia chimicorum inventa non minimi pretii est ἐγχείρησις, seu, ut ingratior sapor odorque velo hoc occultetur, seu, ut in vulgus nota medicamenta pro magis arcanis & non imitandis habeantur, prout cujusvis scopus in hoc variat, seu, qui optimus est finis, ut hoc artificio promtiùs agant, & stomacho minus negotii creent.

Duo enim inprimis *incommoda* à ⊖ibus volatilibus indiscriminatim usurpatis observantur ab accuratioribus practicis, *alterum*, quòd continuatâ usurpatione appetitum dejiciunt, & lassitudine hinc torpida membra mactent magis, cum acidulum in recessu menstruum stomachicum absorbeant & invertant, ceu id à fixioribus quibusdam lapidibus 🝐 & pulveribus nephriticis secretioribus non rarò quoque obtingit: *alterum* quòd in hypochondriacis & scorbuticis, quorum sanguis magis rarefactus est, & faciliùs ebullit, sæpe, quæ quieta sunt, excitant & procudunt symptomata. Observavimus id ipsum in ♎-u cochleariæ sæpius, etiam, qui ad extractionem v. gr. ♂lium aliorumque tantùm erat adhibitus. Adeo facilis est error, si specifica hæc vel illa credamus occultâ magis, quàm certâ & definitâ ratione morbum oppugnare.

Magis scilicet *conveniunt* hæc omnia ubi vel fixiores & torpidiores sunt humores, & acidi, austeri, pontici delinquunt: vel, ubi 🜍 sanguinis consortio feri proportionato eget, ceu in maniâ, melancholiâ; affectibus soporosis, hystericis, fixioribus hypochondriacis, item præcordialibus anxietatibus, paralysi, obstructione nervorum, epilepsiâ etiam, non effrenis ebullitionis impetus in causâ est, & similibus aliis nervosi & venosi generis vitiis, quæ liberum pororum meatum, & suaviter demulceri efflagitant.

Licet autem combinatio ⊖is volatilis & 🝆orum ♌latorum aromaticorum, ut & 🜄, & ♎-us ⊖lis ✱ci videatur, & hinc inde scribatur perdifficilis; attamen utrorumque, imò singulorum longè facillima est, si quis naturam rerum exploratam habeat, neque tàm assertis auctorum, vel terminorum lusibus nimis inhæreat.

Si enim recipias v. gr. ♎-um ⊖ ✱*ci* per se coagulatum, seu crystallos ejusdem, in fundo vitri sensim & sensim subsidentes, vel quoque ipsum ♎-um seu ⊖ volatile aquâ non solutum, (quid enim aliud est hic ♎-us, quàm aqua ⊖le volatili inebriata?) v. g. p. ij. 🝆*ei aromatici*, anisi, caryophillorum &c. p. ß vel j. & ubi mista per pauxillum temporis spatium steterint, addas 🜄 *rectificati* q. s. v. gr. p. iiij. vel vj. leni digestione statim miscentur, ut vel per se dispensari eadem possint: vel quod melius, in usus longè nobilissimos per 🝪 cum ♌lata hæc omnia asserventur.

Hoc modo intra semihoram ferè hæc conjuncta exhibere licet, & perspicere theseos vim, quod ♎-⊖lis ✱ci coagulet 🜄, id quod uti apparet quidem in rei veritate, ita facillimum judicatu est, unde hæc fiat coagulatio, & quantum illi sit tribuendum.

Quin, ut faciliori operâ & sumptibus hæc constant, ipsum ♎-um ⊖lis ✱ci anisatum, aromaticum, hypochondriacum, utcunque expetatur, reddere jam facillimum erit, simplicium ipsorum accessione, modò non percellaris prædicto coagulationis fulmine.

Ex vegetabili ⊖le volatili id obtinetur quàm facillimè, si posteriori hoc modo aromatica addantur 🝆osa, & unà cum 🜄 juncta ♌lentur: neque priori omninò res erit frustranea, præcipuè, si diligenti abstractione concentratum fuerit ⊖ volatile; minus tamen potestatis in olea ♌lata habet idem, tenerum ac delicatum quod diximus, quàm ♎-us ⊖lis ✱ci.

Misceri hinc idem potest ⊖ volatile 🝆osum cum essentiis, & R̄is aromaticis ac balsamicis, magno cum effectu, inde enim medicamenta emergunt longè utilissima, &, si qua alia, feliciter se in morborum speciebus gerentia.

Cõferri hîc possunt, quæ in eandem rem commentatus est personatus ille, sed doctissimus *Leonicenus, metamorphos. Apollin. & Æsculap. p.* 29. *& seqq.*

Memoriam hîc subit, quod *excellentissimus D. D. Tackius* ante aliquot annos, cùm de experimẽto nostro sermones invicem cæderemus, nobis retulit, quendam parare ex herbis nitrum inflammabile, ut commune, exstare etiam ⊖ia volatilia ex plantis ♌landi modum apud *Fernelium libro de abditis rerum causis*, quem ipse fecerit aliquoties. Describitur modus hic sub titulo *quintæ essentiæ*, in quâ maxima sit proprietatis efficacitas, *loco citato cap.* 18. *pag.* 264. Primum, *scribit*, è re subjectâ aquam lento vaporario prolectant, hâc deinde fæces respergunt, ut secundò humorem eliciant, sicque sepenâ respersione & expiratione fæces torreri non sinunt, & ex his vim facultatemque omnem exhauriunt, aquæ, maximeque assidenti oleo innixam,

quæ

quæ ad multa utilis accommodataque sit. Quin etiam exceptas aquas vase pelicani effigie multâ agitatione anfractuque longo circulant, quò hæ vires fortitæ efficacissimas in quintæ illius essentiæ naturam vix ulli corruptelæ obnoxiam facessant.

Referri etiam huc meretur primum ens plantarum, quod describitur à *Febure*, *vol.* 1. *pag.* 303. aliaque hinc inde sparsim tradita, inprimis, quod *Arragosius* ad *Cratonem* scribit *epist.* 55. *p.* 73. ex ℔j. Vi, quantumvis rectificati vix ʒß. spirituum concretorum, seu ⊖iis volatilis extrahi, reliquum verò aquam insipidam esse, ex quo lucem aquirere possunt, quæ *part.* 1. *cap.* 5. *p.* 41. scripsimus; sed tempus jam est, ut colophonem hisce imponamus.

Finiemus verbis *Polybii lib.* 12. *histor.* ἡ πολυπραγμοσύνη πολλῆς μὲν προσδεῖται ταλαιπωρίας, καὶ δαπάνης, μέγα δέ τι συμβάλλεται, καὶ μέγιστόν ἐστι μέρος τῆς ἰατρικῆς. *Illa rerum curiosa inquisitio*, quam suopte Marte facere aliquis instituit, *magnis constat laboribus, magno sumtu; cæterum ad medicinam multum confert, atque adeò pars illius est potissima.*

TANTUM.

PHARMACOPOEIÆ MEDICO-CHYMICÆ, *LIBER QVINTVS.*

DE ZOOLOGIA.

ZOOLOGIA est pars Pharmacopœjæ, quæ Medicamenta ex Animalibus desumpta recenset.

N. *Animalia puta, tàm viva quàm interempta (liceat hæc animalia appellare.) De utrisque commonere hic expedit, eligenda esse, quæ extra dispositionem morbosam & hinc detrimentosam constituta sunt. Itaque si ex vivis expetis, provideas, sana ea sint: sin ex interemptis, interempta illa adhibeas morte violentâ extrinsecus accidente. Etenim expetitur medicamentalis cujusque rei substantia, eaque ad medicationem apta, adeoque facultatibus morbosis destituta, salubribus è contra tincturis delibuta. Hæc inprimis pars rei spirituosa est, in naturali scilicet dispositione constituta, facultatibusque peregrinis orba. Nimirum hæc, ut morte naturali paulatim senescens consumitur, curriculoque suo destinato perfuncta, in principia sua resolvitur: ita eadem ipsa, si flamma vitalis violenter extinguatur, superstes aliquamdiu manet, nec à corpore separatur, donec hujus dissolutione & ipsa dissolvatur. Et quidem talis fere illa superstes suppetit, qualis erat, dum flamma illa extinguebatur, id est, salubribus, insalubribusve tincturis imbuta. Hinc itaque non rarò miræ cadaverum facultates elucent, veluti præ reliquis est vis illa formatrix, non modò è cineribus vegetabilium suscitabilis,* (teste Sennerto, ex Quercetano & Polono, ut & ex Libavio, teste Cl. Horstio epistolâ ea de re ad me missâ, teste itidem Vigenario Gallo, in tractatu Gallico, de igne & Sale, pag. 262.) *sed & in animalium quorundam cineribus demonstrabilis. Hujus rei historiam,* cum Parisiis *degerem, ceu verissimam mihi retulit* Doctor Medicinæ Parisiensis, nomine Certain, vir vel ætatis ratione fide dignus, *videlicet sibi in maceratione cineris cancrorum, tàm perfectorum, quàm imperfectorum, in liquore natantium; Simili ratione in ▽ stillat. spermatis ranarum, sibi ranarum imagines quondam fuisse repræsentatas, testis est* Vir Excellentissimus Joan. Daniel Horstius, in Academia Marpurgensi, Medicinæ Professor publicus, Amicus meus integerrimus. *Non minus & in perfectiorum animalium ossibus idem accidere, præter alios refert*, Robertus Flud, de Fluctibus, Medicus Anglus, Scrutator naturæ sagacissimus. *Et quæso quid causæ subesset, quod solum animalia mactata culinis expetantur, post-habitis quæ secus obierunt, nisi sit, quod illa balsamicâ, seu spirituali prædita sunt substantiâ, ad nutritionem requisitâ, hæc vel eadem destituta sint, vel inquinatam & insalubrem possident? In Medicis difficultatibus non postrema est, quæ etiam doctissimos macerat, unde scilicet facultates occultiores Medicamentorum fluant. Nimirum alii Formæ mixti eas acceptas referunt, alii Formæ separatæ relicta vestigio: ne dicam de peculiari qualitatum primarum mixtione, quam alii ponunt. Verùm anne satius sit, difficultates has & similes hoc ipso, quod posui, fundamento dirimere, quam Entia citra necessitatem multiplicare, cuilibet pro arbitrio do judicandum; nec enim quemquam cogo, sed saltem Philosophicâ libertate nixus modum suggero è difficultatibus emergendi, & quidem ejusmodi, quem (ne novitatis accuses) tota Stoicorum schola olim docuit.* Videsis Quercetan. libr. de Veritate Hermetic. Medicin. cap. 10. *Nec est*

quod

quod hinc metuas simplicitati formarum hac ratione derogari. simplices quidem sunt formæ, id fateor, sed & materiale, non ut communiter fingitur simpliciter spirituales. Caveas autem ne huc spiritum divinum hominis retrahas: hic enim, ut sublimioris est originis, ita & altioris indaginis.

Quia Epistolæ Horstianæ mentionem feci, ejus verba subjungere placet, quæ sunt. Quod attinet suscitabilem vim formatricem, certè sæpeque D. Georgius Moltherus Med. Wezflar. retulit, non semel se urticam vidisse in ▽ congelata. Mihi est sal Absynthii, cujus ope, vera loquor, totum Absynthium tibi ponam ob oculos. *Hæc Horstius*; quibus & hoc subjicere volui, quod certâ quadam operatione Sal. com. Absynthii volatile elevatum Alembici lateribus adhærendo plantam suam dilucidè repræsentet.

Classes Zoologiæ sunt quatuor.

1. Animalia terrestria exhibet, eaque perfectiora.
2. Aves recenset.
3. Pisces describit.
4. Insecta subjungit.

HOFMAN. *Zoologia est pars Pharmacopœjæ, Medicamenta ex animalibus desumpta recensens,*) vel Zoologia est Ars modum tradens, quomodo animalia in Medicum usum trahi debeant, ut sanitas corporis humani inde vel conservari, vel reparari possit.

N. *Animalia puta, tam viva, quàm interempta.*) *Animalia vel tota integra, vel ipsorum partes, vel excrementa* in usum veniunt Medicum. *Integris* scilicet utimur, quia sæpè ciconiam integram, vel catulum, vel ranam, vel cancros, vel alia animalia adhibemus. *Ex partibus verò animalium* v. g. Epar Lupi, pulmones vulpis, os de corde cervi, cranium humanum &c. *Ab excrementis*, ut cornua, ungues, pili, pennæ, fel, stercus, mel, ova, cera, &c. quo etiam genere Moschum, Zibettham & alia comprehendimus. Hæc omnia sunt in usum vocanda, quando justam suam magnitudinem sunt sortita, & mediam habentia ætatem bono corporis habitu prædita sunt optimâ fruuntur valetudine, & quæ neque ætate aut ægritudine aliquâ sunt absumpta. Sin ex interemptis animalibus medicamenta expetis, illa exhibeas, quæ morte violentâ extrinsecus accedente interierunt. Sic enim spiritus insitus humidumque radicale seu balsamum naturale, quod aliàs in senescentibus ac morbosis corporibus sensim consumitur, integrum & superstes aliquandiu manet, nec à corpore separatur, donec hujus dissolutione & ipsum dissolvatur. Experientia enim docet, cranium humanum, cornu cervi, & aliorum animalium partes, quamdiu illa balsamicâ substantiâ turgent, vires suas medicamentosas retinere. Ideoque Medicus merito de hac sollicitus sit oportet, cùm nisi illam reservet, non facilè aliquid laude dignum illis efficere possit.

Vis illa formatrix non modo è cineribus vegetabilium suscitabilis &c.) *Palingenesia* vocatur seu *resuscitatio vegetabilium*, quam etiam in animalium quorundam cineribus demonstrare nonnulli volunt. Phantasiæ ludibriis multum sæpè inest ponderis, plus etiam quàm ipsis oculis. Et facilè nobis blandimur in rebus, quas libenter volumus contingere, & nunquam pronior fidei lapsus, quàm si falsæ rei gravis extiterit *Auctor*. Nec parum mirandum est, qualia sibi ex singulari curiositate imaginentur nonnulli, ne aliis minus ingeniosi & oculati videantur. *Unde Nobiliss. Anglus Robertus à Boyle in Tentaminibus physiologicis de exper. quæ non succedunt* p. 114. Magnoperè vereor, inquit, ne, qui se ejusmodi plantarum simulachra in glacie vidisse profitentur, imaginationem non minus, quàm oculos ad hoc spectaculum adhibuerint. Nec ratio deest, quæ hanc idearum repræsentationem in plantarum cineribus refutet. In violentâ enim illâ calcinatione destruitur proximum seminalis ideæ receptaculum, quo fit, ut hujus factâ jactura nullus posteà ideæ motus aut elevatio fieri possit.

In Medicis difficultatibus non postrema est, quæ etiam doctissimos macerat, unde scilicet facultates occultiores medicamentorum fluant?] In hac controversia ipsa rerum creatio Nos informare potest. Omnibus enim medicamentis dotem suam contulit non rixosum quatuor qualitatum Elementalium conjugium, nec ulla alia formarum mixtio, sed *Jussus*, seu *Fiat Verbi Conditoris*, ipsis liberalissima bonitate in potestatum vitalium, constituta cuique dierum serie spirituum attenuatione delabentium solatium indidit, & suo veluti sigillo insculpsit. Unde & juxtà Cl. Helmont. sunt Iussus Dei, quo sunt id, quod sunt, & agunt, quod agere jussa sunt. Scilicet formæ medicamentorum subordinatæ cum ipsis specificis animatorum formis, quæ nimirum sine his nec esse, nec subsistere, nec actiones suas exsequi possunt, fuerunt creatæ & proinde cum ipsa cujuslibet rei anima propagantur, & remanent postmodum etiam anima decedente, ut finem illum, ad quem à Deo creatæ sunt, præstent, suumque homini in Medicina usum exhibeant.

Classes Zoologiæ sunt quatuor. 1. Animalia terrestria exhibet, eaque perfectiora.) Verùm *Aves & Pisce.* non sunt Animalia imperfectiora terrestribus gressilibus: Insecta tantùm sunt imperfectiora, non *Aves* nec *pisces*; licet & in suo genere satis perfecta sint. Dictamen ingenii absque legibus Logicis & usu distinctionum metaphysicarum facilè labyrintheas incidit plagas.

CLASSIS I.

De Animalibus terrestribus perfectioribus.

¶ *I. Agnus.*

Ἀμνὸς, ἀρνὸς, ein Lamb/ Schaaf. Un agneau. *The Lamb*, (or *young Sheep.*) Een Lam/ (of jonge Schaep.)

OFFICIN. NAT.

1. *Pulmones*, (cùm recentes, tùm siccati.) 2. *Fel.* 3. *Lana.* 4. *Ossa incinerata.* 5. *Coagulum.*

Vires.

1. *Pulmo* attritus à calceamentis contractos, ab inflammationibus tuetur (*impositus.*) *vide Ovis.*

2. *Fel*, ad morbum comitialem exhibetur.

3. *Lana* (*cum corio*) anginæ, aliisque colli tumoribus leniendis ac molliendis confert, (*imposita.*)

4. *Ossa incinerata*, consolidationem vulnerum, etiam eorum, quæ difficilioris sunt consolidationis, consolidant.

5. *Coagulum*, valet ad venena, ad Lac coagulatum, ad morsus venenatos (*cum* ✠ *potum.*)

HOFMAN. *Agnus.*) Ἀμνὸς, Ἀρνὸς. Ein Lamm. Schaf. *Officin.* sunt 1. *Pulmones.* 2. *Fel* 3. *Lana.* 4. *Ossa incinerata.* 5. *Coagulum.*) Hujus *Pulmones* tùm recentes, tùm exsiccati in usum veniunt: præferuntur ex agno pingui & robusto. Siccantur exempta aspera arteria in vase figulino imposita clibano, & refrigerati reponuntur in loco sicco. *Fel* non solùm ad epilepsiam, sed & cachexiam exhibetur Essentiæ chelidonii associatum. *Lana* cum corio Anginæ non solùm & aliis colli tumoribus, sed etiam dentitioni infantum difficili leniendæ collo appensa confert. *Ossa incinerata* in omni alvi fluxu notabilem præstant effectum *Coagulum* contra Aconiti potum in vino & Lac concretum in aceto convenienter adhibetur.

¶ *II. Alces.*

Ἄλκη, Alces, magna bestia, *Cæsari, Albert. Magn.* (cui & Equicervus) *Olao Magno*, *Mizald. Lev. Lomnio.* Elend. Un Elan. *The Elk.* Een Eslant.

Animal est gregarium bisulcum, ad cervi figuram accedens, quo tamen majus est, naturâ timidum, comitiali morbo obnoxium.

OFFICIN.

OFFICIN. NAT.

1. Cornu. 2. Ungula, ac 3. Nervi.

Vires.

1. *Cornu*, cui plus tribuitur quàm Ungulæ.

2. *Vngula* ſpecificâ virtute celebratur adverſus Epilepſiam, tum præcavendo, tum curando, idque uſu tàm interno, quàm externo.

Internè propinantur ſcobs, & præparata ſubjuncta.

Externè includitur particula annulo, geſtaturque digito qui minimo proximus eſt, ut palmam reſpiciat: Inditur itidem pugno, applicatur pulſui, immittitur in aurem, (ſiniſtram,) ſuſpenditur de collo, ut cutim attingat.

Doſis ℈ß. & ultra ℈j.

N. 1. *Dignoſcitur odore, quem gratum ſuffitu exhibet.*

N. 2. *Referunt, non quodlibet hujus ſpeciei animal malo Epileptico corripi; nec omnia eadem proprietate prædita eſſe, ſed pro ætate, ſexu, tempore, & ipſius etiam ungulæ ratione, plurimum variare. Fœminæ ungulam hac facultate nequaquam pollere, ſed maris ſolum; nec pulli, ſed adulti, idque eo tempore, quo in Venerem ferri incipit, (inter Feſtum aſſumptionis Mariæ & nativitatis ejuſdem,) Plus etiam unguibus poſterioribus, quam anterioribus tribuunt, & horum quidam pedi (quod vulgatius) dextro, alii ſiniſtro. Sunt qui velint has ungulas ab animali adhuc vivente, dicto tempore præſcindendas eſſe.* Andr. Bacc. l. de Alce.

3. *Nervi* circumligantur membris ſpaſmo obnoxiis.

PRÆPAR. Ex Cornu.

1. *Præparari poteſt uti corn. Cervi & Uri.*
2. *Vaporari ſicuti C C. philoſophicè calcinatum.*
3. *Galreda exinde confici.*
4. *Spiritus.*
5. *Sal volatile.*
6. *Oleum.*

PRÆPAR. Ex Ungulis.

1. *Ungulæ præparatæ*, lege communi.

2. *Magiſterium* fit l. c. aceto, (*alii malunt ſpir. vitrioli*) ac oleo Tartari.

N. *Magiſterium hoc cineris colorem ferre refert.*

3. Sunt qui *aquam* ex medulla cerebri deſtillatam, pro arcano Epileptico habent. *Vide in homine.*

4. Exhibere itidem poterit *Oleum Liquorem ac Sal volatile*, l. com.

N. *Cum in Finlandia degerem præfectus inſtitutioni* Generoſiſſimi Guſtavi Horn/ Everhardi Filii, *qui jam Generalem Majorem in Suecico Exercitu agit celeberrimum, transfoſſam Alcen, Generoſiſſimæ illius Matri Viduæ à ſervis præſentatam vidi 17. palmos altam.*

♈ HOFMAN. *Alces.*) Ungula & Nervi *in medicum uſum accerſuntur. Ungula ſpecificâ virtute celebratur contra Epilepſiam &c.*) Hoc uno vel altero experimento ſe probaſſe tradit *L. Lemnius. Mizaldus* etiam portiunculâ ejuſdem in aurem ſiniſtram miſſâ & aliquamdiu veluti ſcalpendo morâ id ipſum expertus eſt fœlici eventu in verè Epileptico, idque miraculi loco habitum eſt. *Iohannes Agricola, Ammonius &c.* idem effici tradunt ſuſpensâ vel geſtatâ Ungulæ particulâ, ut cutim attingat. Sed eligenda eſt *ungula dextri pedis* poſterioris. Non deſunt tamen, qui in dubium vocant hanc vim ſpecificam Ungulæ Alcis aut Epilepticam, ſed prorſus invalidam in hoc ſymptomate judicant. *vid. Epiſtol. Medic. à Laurent. Scholtz* edit. p. 60. Epiſtol. 49. Verùm ſi cautelæ iſtæ à *D. Autore* in eligendâ *Alcis* ungulâ traditæ probè obſerventur, non dubito, quin omnium expectationi tam ſæpius per experientiam probata ſit reſponſura.

N. Hîc etiam *Cornu Alcis* non prætereamus, cùm in epilepticis inſultibus, variolis, morbillis &c. vel cum raſura vel philoſophicè ſ. △ præparatum miræ ſit virtutis, quâ nec caret Ejus Sal volatile, item gelatina, uſtum etiam obſervavimus diaphoreticum, licet particulæ ſalinæ cum ſulphureis ſint demptæ, quæ illarum abſentia vel diminutio nihil arguit, alia enim ignis, alia ſtomachi eſt reſolutio cum remediorum adaptatione.

Præpar. ex Ungulis. Magiſterium fit vel cum Aceto (*alii malunt ſp. Nitri &c.*) quod cum ſp. Nitr. abſtrahendo, non ⚗tando cum ol. tartari præparatum eſt, præſtantius erit. Eleganter etiam ex *Cornu Alcis* per ſp. vitrioli poſt mediocrem hujus abſtractionem copioſâ aquæ ſ. affuſione præcipitando paratur, ſed hoc potius ad alterandum & adſtringendum adhibetur, quàm ad ſudorem movendum.

3. Sunt qui aquam ex medullâ cerebri deſtillatam &c.) Non ſolùm Aqua, ſed & ſpiritus cum Sale volatili per retortam △ne aperto exindè deſtillari poteſt.

¶ *III. Aper.*

Aper {
Mas, ἄγριος, Verres ſylvaticus, Wildſchwein/ Eber. Un Sanglier. *A Wild Boar.* Een wild Vercken/ Swiin of Beer.
Fœmina, ſus fera, ſcropha ſylv. wilde Sau. *A wild Sow.* Wilde Soch.
Porcellus ſylveſt. Friſchling. *A wild Pig.* wilde Big-Vercken/ of Verckskien.
}

Veſcitur glandibus, nucibus faginis, caſtaneis, radicibus filicis, angel. & ſimil. Coit initio Hyemis, parit Vere.

OFFICIN. NAT.

1. Adeps. 2. Dens. 3. Genitalia. 4. Fel. 5. Stercus. 6. Urina.

Vires.

1. *Aper*, ut verri domeſtico cognatus eſt, ita & vires communes obtinet, ſed fortiores. Hinc recipitur adeps ad unguentum armarium, commendatur peculiariter ad laterum dolores leniendos, materiamque molliendam: rejectiones ſanguinis ſiſtit, (*in* ✠*o vel vino potum,*) ad rupta & convulſa, (*ex* ✠*o bibitur,*) luxatis (*cum* ✠*o roſar.*) medetur. *Dioſc.*

2. *Dens* ſpecificè in pleuritide exhibetur: cynanchen (*cum Ol. Lini inunctus vel & exhibitus*) curat.

Doſis ʒ j.

3. *Genitalia ac Teſticuli* ad Veneris impotentiam ac prolificationem faciunt.

4. *Fel* ſtrumas diſcutit.

[Urina & cerebrum apri, in veſica in fumo ſuſpenſa, in Linimentum coeunt, tineæ utile.]

5. *Stercus* aridum (*potum*) rejectiones ſanguinis ſiſtere creditur, id quod etiam præſtat extrinſecus admotum.

6. *Urina* comminuit ſpecificè veſicæ calculos, eoſque expellit.

(Lapis porcinus, ex apri veſicula fellea, Piedra de Puerco Luſitanis, Ictericis commendatur.)

PRÆPARATA.

1. *Dens præparat.* leg. com.

2. Fieri etiam potest *Magisterium* ex dente, solvendo cum Acet. destill. & præcipitando cum Sp. ⊕-i vel Ol. Tartari.

N. *Dens apri mucilaginosus valdè est, ideoque congelascit nonnunquam in fundo præparatum. Hanc congelascentiam ut præcaveant, solent igni aliquantulum exponere & urere.*

3. Sunt & qui ▽m *ex sanguine* cum plantis refrigerantibus & humectantibus destillatam in Atrophia magnifaciunt. *Hartm. in pract.*

HOFMAN. *Aper.*) Hujus 1. *Adeps.* 2. *Dens.* 3. *Genitalia.* 4. *Fel.* 5. *Stercus.* 6. *Urina in usu sunt frequentissimo.*

Fel strumas discutit; illitum venerem stimulat.

N. Communiter *Sanguinem etiam porcellorum sylvestrium* cum cochleis & cancris aliisque herbis specificis destillatum in atrophiâ curandâ commendant.

¶ *IV. Asinus.*

Ὄνος { Mas Esel. Un Asne. *A Hee-Ass.* Een Esel.
Fœmina Eselin. *A Schee-Ass.* Een Ezelinne.
Pullus Füllin. *The foal or Colt of an Ass.* Een Veule van een Ezel.

Animal est pigrum, melancholicum, vivax (*ad annos 30.*) mense 12. pariens.

OFFICIN. NAT.

1. *Ungula.* 2. *Sanguis.* 3. *Lac.* 4. *Urina.* 5. *Stercus.* 6. *Adeps.* 7. *Pili.*

Vires.

1. *Ungula* in morbo comitiali ungulæ alcis vicaria censetur: (*datur per mensem diebus continuis ad* ℨß.) *nonnullis & Calvaria.*

Extrinsecus commendatur cinis ad discutiendas strumas & sanandos perniones (*cum oleo inunctus*) ad rimas cutis consolidandas; apostemata discutienda, pterygium oculorum tollendum, (*cum lacte mulieris instillatus,*) ad fœtum mortuum eliminandum, (*in suffitu,*) ad Epilepticas & Hystericas excitandas (*nidore.*)

2. *Sanguis* sudorem ciet; pone aures s. ex aure extractus, linteo susceptus & interveniente lintei illius infusione assumptus, melancholici humoris ferociam dicitur mitigare, morbosque incantatione introductos arcere: sunt & qui eundem ad febrim quotidianam exhibent. Pulli asini sanguis icterum curat.

3. *Lac* nutrit, abstergit fortiter; hinc utile in Phthisi, in morbis ventriculi, renum abscessu, vesicæ lithiasi, arthriticis doloribus, laxat nimir. alvum, abstergit vias urinarias, ciet menses.

Extrinsecus adhibitum, stabilit gingivas, compescit dolores podagricos, (*cum stercore cataplasmatum*) faciei que gratum conciliat pallorem (*illitum.*)

Exhibetur ab ℥iv. ad x.

4. *Urina* medetur peculiariter morbis renum, (*Dioscorides*) tum & scabiei, (*cannum urinâ eâ imbutum imponitur.*) Verrucis & callis, membrorum atrophiæ & paralysi, podagricisque doloribus &c.

V. gr.

℞. *Urinam pulli asinorum, ungulam asinæ incineratam, subige addendo axungiam asin. cum tantillo Spicæ Indicæ ad odorem.*

Fac Unguentum.

5. *Adeps* Cicatrices concolores reddit.

6. *Stercus* sanguinem sistit, (*potum vel ustum, vel emplastri instar impositum, naribusve admotum.*)

(Syrupum quidam inde parant.)

7. *Pellis*, loco culcitræ imposita, infantum terrorem arcere dicitur.

HOFMAN. *Asinus.*) Hujus 1. *Ungula* 2. *Sanguis.* 3. *Lac.* 4. *Urina.* 5. *Stercus.* 6. *Adeps.* 7. *Pili in usu sunt.*

N. Sed *D. Autor Carnem Asini* omisit, scil. pulli, quæ in curandâ leprâ à quibusdam valdè commendatur. Phthisicis etiam præscribit *Plinius Libr. 28. cap. 17. Thom. Barthelin. Centur. VI. histor. 33.*

In *Sanguine singulare* latet arcanum contrà Maniam *D. D. Iohann. Michaelis* p. m. hoc solo in Aulâ Altenburgensi Maniacum restituit, Egoque non semel applicavi Maniacis summâ cum euphoriâ. Secatur scil. asino vena ad aures, intinguntur lintea & exsiccantur, deinde extrahitur cruor cum aquâ fl. hyperici & propinatur, egregè movet sudorem.

Lac nutrit &c.) Ægroti stomachus cibis dulcioribus per tres aut quatuor dies reficiendus est, pòst die quartâ vel quintâ tempore matutino decem vel duodecim aut plures uncias lactis asinini additâ unciâ unâ Sacchari candi æger calidè ebibat, & tres dies jejunet. Tempore vespertino duabus vel tribus horis ante cœnam eodem modo, ut prædictum, eo utatur Lacte. Cavendum tamen, ne quid acidi bibat aut comedat æger tempore curationis. Nec minus usus lactis asinini frequens & ad podagram præservandam, in primis ex calidis ac serosis humoribus ortam, & tunc assumendum duarum vel trium librarum pondere cum Saccharo.

Stercus sanguinem sistit &c.) tempore in primis verno collectum, & quidem juniorum laudatur. Non desunt, qui ex hoc Syrupum conficiunt, quem Guarinonius & Breuorius in suâ medicinâ pauperum mirè commendant.

Pili cum pelle loco culcitræ impositi infantum terrorem arcent.

N. Hîc etiam mentio facienda est *Sordium Asini in auribus delitescentium*, quæ temporibus illitæ somnum conciliant. In febribus cum agrypniâ conjunctis singulare sunt remedium.

N. *Lichen Asinæ* pilos facit crescentes.

¶ *V. Bos.*

Βοῦς Bos { Mas Ταῦρος, Taurus, Ochse. Un Taureau. *Ox, or Bull.* Een Os / of Osse / en Verre / of Stier.
Fœmina ἡ Βοῦς Vacca Kuhe. *A Cow.* Een Koe.
Vitulus, *vide infra.*

Animal est vulgò notissimum, vitam ad annos viginti producere aptum natum. Coit ferè medio Vere vel Autumno.

OFFICIN. NAT.

1. *Cornu.* 2. *Fel.* 3. *Iecur.* 4. *Splen.* 5. *Sanguis.* 6. *Medulla.* 7. *Sevum.* 8. *Axungia.* 9. *Ungula.* 10. *Urina.* 11. *Stercus.* 12. *Lapilli.* 13. *Lac, & inde* 14. *Butyrum, ac* 15. *Caseus.* 16. *Priapus.* 17. *Ossa.*

Vires.

1. *Cornu* rari usus est: vidi tamen scobem exhiberi contra Epilepsiam, adhibetur quoque in suffitu, ad aërem contagiosum corrigendum.

2. *Fel* bubulum seu taurinum præstat ferè omnium quadrupedum fellibus: specificè aurium medetur susurro, ulceri, ac dolori, (*mixtum cum lacte muliebri aut caprino, & cum cottone impositum,*) alvum movet (*in Clysteribus.*) (*& hæmorrhoides.*)

3. *Iecur*

3. *Iecur*, rari usus est, ejusque loco vituli epar, pro hepate scil. corroborando, in decoctis adhiberi ferè solet.

4. *Splen*, inservit potissimum decoctioni ac extractioni pro arcenda splenis duritie, mensiumque suppressione. Sunt & qui extrinsecus spleni illinunt.

5. *Sanguis*, intrinsecus singularem opem fert dysentericis, mensium fluxui; & aliis hæmorrhagiis. Extrinsecus discutit & emollit tumores, maculas faciei extergit, (*illitus*) [verrucas tollit.]

6. *Medulla*, post cervinam & vitulinam proximum bonitatis locum habet: præter vires generales (*cum vino illita*,) trementia membra reficit, nervis induratis confert.

7. *Sevum seu Adeps*, præter vires generales, usurpatur specialiter ad mordicationem intestinorum, & tenesmum, ut & ad ulcera & rimas labiorum, podagricis & Scirrhosis affectib. medetur.

N. *Præfertur qui à Renib. colligitur.*

8. *Axungia ex ungulis*, Klaven-Schmaltz / *Grease* or *fat from the hoofs. Neats-foot Oyl.* Vet of smeer / gemaeckte Oly van de Voten / usitata vulgo est in molliendis tumoribus, leniendis doloribus, luxationeque articulor.

9. *Ungulæ*, in cinerem combustæ copiam lactis præbent (*assumptæ*,) adhiberi item solent ad arcendum aerem malignum, (*in suffumigio.*)

N. *Ungularum suffitu fugantur mures.*

10. *Urina*, aurium dolores lenit, *si cum Myrrha instilletur.*

11. *Stercus Vaccinum*, refrigerat, siccatque moderatè, discutit, dolores insigniter mitigat. Hinc feliciter adhibetur, adustionibus, inflammationibus, arthritidi, apum ac vesparum morsib. suffitu repri-mit uterum prolapsum. Hydropicis in forma Cataplasmatis imponitur. [Ganglion curat.]

N. *Plebeji febri ardente, vel colico dolore correptis in potu suspendunt, aut succum expressum felici cum successu propinant.*

[Loco musci siccatum sole, omni odore exutum Aqua Rosarum aliisque odoratis imprægnatum, pro Pulvere cyprio sumunt.]

12. *Lapillus*, ex ventriculo (Martio Mense,) vel & Lapillus è fellis vesica (Majo) exsectus medetur Icteritiæ, specificè comminuit ac consumit calculum, *si cum vino propinetur*: idem præstat, si vino, quod potui datur quotidiè imponatur, donec penitus consumptus sit. *Querc.*

Lapillus fellis in pulverem redactus errhinum exhibet egregium.

13. *Lac Vaccinum*; crassum est, nutrit benè, inflat, Renum & Vesicæ dolori convenit, diarrheæ, dysenteriæ, tenesmo, erosionique intestinorum succurrit (*potum.*)

N. 1. *Nocet Lac Spleneticis, Epaticis, Comitialibus, Vertiginosis, Febricitantibus & Capite dolentibus, quod de lacte in genere notandum.*

N. 2. *Lac coagulatum cum camomilla nasturt. aq. & bac. Iunip. In lacte coctis, ad dolores scorbuticos mitigandos maximè prodest* (*catapl.*)

[Aqua lactis destillata seri facultatibus pollet.]

[Lacte sublimato Tartari & Arabes delectantur, quod multum valet ad inebriandum.]

14. *Butyrum*, [majale] calfac. moderatè emollit, digerit, lenit, resolvit, laxat, oculorum hebetudini prodest (*inditum*,) &c.

15. *Caseus* recens mollis podagricorum dolores lenit, Epatis æstum mitigat. Exomphalo infantum succurrit (*impositus.*)

16. *Priapus* Tauri (*rubri*) dysentericis prodest (*tritus & exhibitus.*

N. 1. *Mulieribus fastidium Coitus parere creditur.*

N. 2. *Vasa spermatica cum didymo combusta, sanguinis hæmorrhagiam sistunt.*

N. 3. *Hoc Iudæorum medicamen in circumcis. Forest. in Chirurg.*

17. *Ossa*, ad corroboranda viscera, & ad arcendam Epilepsiam à nonnullis adhibentur.

[Ubera Vaccæ juvenculæ cocta, indurata; pulverisata, cum aliis lac provocantibus miscentur.]

PRÆPARATA.

1. *Aqua omnium florum sive lætaminis dicta*, destillatur MB, vel ex Cinere, Verno seu Majali tempore; ex stercore recenti vaccæ herbas depascentis, prodit & hinc oleum.

Vires.

Refrigerat, discutit, adhibetur internè in dolore colico, nephritico, urina suppressa, febribus, &c.

Externè imponitur locis dolentibus, *ut supra*. Commendatur & ad Ulcera cancrosa.

2. *Aqua sanguinis* fit [Majali tempore] MB.

Vires.

Summè mitigat podagram.

3. *Decoctum Splenis* Bovis, *v. lib. 2.*

4. *Extractum Splenis, ut & Epatis, vide lib. 2.*

N. Crollius.

♃. *Splenem bovis junioris castrati, scindit in laminas tenues, macerat per aliquot ♂ ♀ in V̈ cum myrrha essentificato, dein exiccat in aëre postea cum V̈ s. a. Essentiam extrahit, abstrahit, majoris efficaciæ ergo addit aliquot guttulas Olei Angelicæ stillat.*

Vires.

Lienis obstructiones expedit, menses provocat.

Dosis ℈j. in ∇ appropriata

N *In clibano commodè exiccari poterit.*

5. *Oleum* ex butyro, vide lib. 2.

6. *Tinctura fellis* Tauri.

♃. Fella Taurorum sensim in ☉ exiecata, cum V̈.

Vires.

Cosmeticum est insigne ad miraculum usque albedinem gratissimam concilians. Illinitur scil. linquiturque illita per triduum, quatriduumve, ita tamen, ne aëri libero sese exponant, post eluatur aliquoties ∇ flor. fabarum, nenuphar. polygonati & simil. *Hartm. in Croll.*

HOFMAN. *Bos.*) *Hujus Cornu. 2. Fel. 3. Iecur. 4. Splen. 5. Sanguis. 6. Medulla 7 Sevum. 8. Axungia s. pinguedo. 9. Ungulæ. 10. Urina. 11. Stercus 12. Lapilli 13. Lac. 14. Butyrum 15. Caseus. 16. Priapus. 17. Ossa in usu sunt.*

Cornu Epilepsiæ medetur. *Fel* imprimis taurinum maximè commendatur in hydrope ascite adhuc calidum, prout ex tauro occiso sumitur, propinatum, operatur per alvum & urinam. In Clysteribus alvum proritat segnem.

Splen taurinus adhuc tepidus Lienis regioni impositus per 12. horas levamen affert spleneticis, & non sine summo fœtore deponitur.

Ungulæ fragmenta frixa & sumpta si bestia non sit lasciva,

ſanant dyſenteriam, ſi autem laſciviat, tunc ejus ungula eſt dyſentericis lethalis.

Urina ſanat epilepſiam, ſic ruſticus quidam apud *Libavium* de ol. & Aq. deſtill. filiam epilepticam lotio vaccino curavit. D. *Laurent. Hoffmannus de vero uſu & fero abuſu Medic. chimic.* p. 46. Ex hoc in Sole ſiccato ſuffumigium factum ad pudenda mane & veſperi præſervat prægnantes ſæpe fœtum mortuum enitentes ne abortiant, aut fœtum mortuum excludant, hujus autem uſus per menſem continuandus eſt.

Stercus vaccinum Majale ganglion curat calidè impoſitum; *Et ex hoc etiam in Majo Aqua omnium florum* deſtillatur in calculo & torminibus infantum miræ efficaciæ. Externè prodeſt etiam hæc aqua tanquam Coſmeticum. Hoc *ſtercus* interdum refert Moſchi odorem.

Lapillus ex ventriculo &c.) Lapis in provincia Xantung. *ex vaccarum ventriculo* educitur lutei coloris, ovum anſerinum magnitudine æquat, ſoliditate bezoardico cedit, levioris ſubſtantiæ, & illo præſtantioris virtutis à Medicis judicatur. Minimè ex terreſtri ſubſtantiâ compoſitus eſt, ſed ex minutiſſimis fibris herbarum, quæ indigeſtam hanc molem conſumpto ſucco in ſtomacho boum convolutam in globum ſuperinducta ſubfuſcâ pelle, efformant; idem eſt cum Lapide fellis. *China illuſtrata* p. 206.

Butyrum Majale ſcil. dolores etiam artuum lenit corio canino illinitum & impoſitum. Ejus uſus prægnantibus & hyſtericis noxius eſt. P. *Borellus centur.* 3. *obſ.* 82.

N. *Ex hoc* cum herbis vulnerariis recent. in Majo collectis *unguentum viride potabile* conficitur.

¶ *VI. Bubalus.*

Βούβαλις, Animal eſt bovi figurâ & naturâ ſimile, majus tamen & crudelius, colore nigrum. Buffel. Un Bufle. *A Bufolo*, or *Buffle*; *like, but greater than, an Ox.* Een Buffel / grooter als een Os.

OFFICIN. NAT.

1. *Cornua & Ungulæ.* 2. *Sevum.* 3. *Stercus, &c.*

Vires.

1. *Cornua & Ungulæ* medentur ſpaſmo [*annulus exinde factus geſtatur digitis manus vel pedis.*]

2. *Sevi, Stercoris, &c.* [*in vulnerum tumoribus, ſciatica.*]

Vires.

Ex deſcriptione bovis addiſcere licet.

[Stercus ſciaticæ tumorumque duritiei conveniens putatur.]

[Coagulum pulli contrà potum cicutæ.]

[Urina ad dolores articulares.]

[Vulva moſchi odore ſiccata unguentariis ſervit.]

PRÆPAR.

Extractum Epatis bubuli fit eodem modo, quo Extractum Splenis bovis.

N. *Præſtantius habetur, ſi Sal proprium ex capite mortuo extractum admixtum fuerit.*

Vires.

Uſus ejuſdem eſt, cujus extractum ſplenis bovis, ſed promptioris efficaciæ.

Doſis quoque eadem eſt. *Hartm. in Croll. Gluckr. in Beg.*

HOFMAN. *Bubulus.*) *Hujus cornua & ungulæ* (ſi annulus exinde factus digitis manus geſtetur,) ſpaſmo medentur.

N. Bubulinâ vulvâ exſiccatâ, quia Moſchi odorem ſpirat, utuntur in unguentis Myropolæ Neapolitani. *Th. Bartholin. C.* 1. *Epiſt. Medic.* 49.

¶ *VII. Bufo.*

Μύσζος, Bufo
Krotte/Taaſche. Un Crapaut, *A* Toad. Een padde.
{ paluſtris, qui minus vulgatus. / terreſtris, qui vulgatior.

N. *Maxima fovetur antipatia inter Bufones & araneas, adeo ut ſi bufo ſubter araneam ponatur, cum impetu illum interemptum hac deſcendat.*

OFFICIN. NAT.

1. *Ipſi Bufones*, & 2. *Lapis bufonites.* [3. *Sperma.*]

1. Bufones ſiccantur in aëre, transfoſſi per caput, collumve; ſiccati aſſervantur pro uſu.

Vires.

Etſi animal ſit deterrimum, venenoſum ac abominabile; attamen non effugit uſum Medicum, eumque tum internum, tum externum.

Internè pulvere ejus hydropicorum aquas per urinam educi, deſperatus quidam expertus eſt hydropicus, qui præter ſpem attentatæ necis ſanitatem illo acquiſivit. *Petræus in Noſolog. p.* 1. *diſp. de Hydrope, Wierus in obſ. de Hydrope, ut & de præſtig. dæmon. l.* 3.

Doſis 3ß.

[N. *Mallem ego minorem.*]

Extrinſecus imponitur bufo, parte qua venter eſt anthracib. (*in aceto parum maceratus*,) ad eliciendum ſc. venenum, (*quod adeo feliciter præſtat, ut attracto veneno intumeſcat*,) ingreditur itidem amuleta aëri contagioſo arcendo dicata, hæmorrhagiam narium certo experimento ſiſtit (*ſi vel pone aures per ſe applicetur, vel pugno includatur, ut caleſcat, vel axillis ſubligetur vel & collo appendatur.*) Idem & cinis ſ. pulvis præſtare perhibetur *loco affecto inſperſus. Renibus impoſitus* aquam intercutem per urinam pellere dicitur. *Umbilico alligatus*, fluxus hyſtericos retrahit & inhibet. *Plantis pedum appoſitus* capitis cordiſque morbis phrenetidi febribuſque ſuccurrere ſtatuit.

2. Lapis bufonites, Chelonites, Batrachites, Borax, Krottenſtein. *Toadſtone.* padde-ſteen. Gemma eſt bullæ inſtar, altera parte cava, altera convexa, coloris ex fuſco pallentis aliquantum fuſci, interdum nigri, albi, [*qui melior*] Viridis, Verſicoloris.

N. *Reperiuntur in agris, affirmant tamen alij eos in annoſiorum, ac qui diu in arundinetis, inter rubos ſenteſque delituerint, bufonum capitibus generari, cui ut fidem adhibeam, diſſuadet quorundam magnitudo.*

Vires.

Commendatur ad peſtem & venena ceu remedium præſtantiſſimum (*exhibitus:*) Imò ſunt qui aſſerant, illum geſtantes à venenis tutos eſſe, blandoque attritu inflationes à venenatis beſtiis diſcutere, ac virus omne elicere. *Caſp. Bauhin. de Lapide Bezo. cap.* 3.

N. *Præſente poculo venenato fertur hic lapis colorem mutare ac ſudare.*

[3. *Sperma Tympaniticis applicatur.*]

PRÆPARATA.

Ex Bufone.

1. *Amuleta* variarum deſcriptionum.

Cinis Bufonis (Bufo combuſtus) *incontinentiam Urinæ*

Urinæ ex lacerato vesicæ collo ortam sanat. De collo suspensus, Observ. Henr. ab Heer. 18.

2. *Pulvis* fit sola tritura, qua bufones optimè exsiccati in pulverem rediguntur.

N. *Mallem equidem bufones incineratos.*

3. *Sal* elici potest ex calcinatis bufonib. pulverique illi in hydrope substitui.

Dosis ad gr. iij. &c.

4. *Oleum.*

♃. Bufon. viv. N. iij. vel iv. per horam in Ol. Olivar. ℔. ij. Coque, colatumque serva.

Vires.

Maximè commendant in maculis faciei, morphæa, aliisque affectibus seu ulceribus inveteratis abstergendis, (signatura sua maculata bufo ad maculas prodesse judicatur,) singulis diebus illinitur semel. *Hartm. Parac. t. 1. p. 1091. b.*

N. *Præferrem equidem ranas maculatas.*

5. *Ol. bufonum compositum.*

♃. Ol. pedis vervec. q. v. bulliat cum Sulphur. pulverisato, usque dum rubicundum ol. evadat. Hoc facto separetur Sulphur ab ol. in quod adhuc calens immergantur & suffocentur bufones, post expressionem destillentur.

Vires. Præstantissimum est in digerendis tumoribus & hydrope.

Ex communicat. Dn. D. Joh. Kieferi.

[*Cabal Animal Indicum cujus ossis maxima vis in retinendo sanguine.*]

HOFMAN. *Bufo.*) Ex eorum est genere, quæ ex putrido terræ mucore generantur, animal plenum veneno, ut non immeritò terrestris toxici & contagiosæ virulentiæ bursa magnetica dici mereatur; tardissimum est ad reptandum, unde saturni se sobolem esse demonstrat: tumidâ ac tuberosâ pelle veneni, quod continet, virulentiam signat: fœtore lethifero & halitu suo abominabili plantas & animalia inficit. Tanto in hominem odio est, ut suspensus & vellicatus ab homine præ nimiâ in illum rabie moriatur.

N. *Maxima fovetur antipathia inter bufones & araneas &c.*) Ab his icti *bufones* plantagine admorsâ sibi medentur. Sicuti lacerta à viperâ saucia subinde novas acquirit vires galegæ herbæ esu. Veneno etiam *bufonis* antidotus est aranea apposita.

Etsi animal sit venenosum, non effugit tamen usum Medicum, eumque tùm internum, tùm externum &c.) Usu probatum est, *bufones exsiccatos* saltem in aëre & tritos innoxiè in morbis gravissimis quibusdam intrà corpus sumi posse. Unde *Marcellus Donatus in histor. Medic. Libr. 7. c. 7.* bufonum adustorum pulverem in hydrope desperatâ commendat. In Peste Anglicâ Londinensi An. 1665. pulverem bufonum exsiccatorum ad ʒß exhibitum summè proficuum experti sunt Medici sæpius repetitum sudore semper injuncto. Celebris est historia *apud VVierum Libr. 3. de præstig. dæmonum cap. 3.* cujusdam hydropici, cui cum pulvis bufonis in ollâ usti ab uxore malâ offerretur, copioso reddito lotio & ventre ab aquâ exonerato per vesicam convaluit: unde insigne diureticum audit. vid. *Solenander Sect. V. consil. XV.* Sal, quod nonnulli ex bufonibus combustis extrahere tentant, spem omnem illorum elidit. Nullum enim sal fixum ex animalibus combustis parari potest, sed salia volatilia per destillationem summâ △nis violentiâ saltem inde evocari possunt. Ideoque quæ de sale bufonum afferri solent, de illorum pulvere exsiccato venit intelligendum. *vid. Athanas. Kircher. in Scrutin. Pestis P. Ioh. Faber Libr. V. Panchymic. & Cl. Helmont. in tr. de Peste.*

Extrinsecus imponitur Bufo &c.) *Nobiliss. Helmont. l. c.* fateri cogitur, se bufones applicuisse bubonibus & escharis, tam in viris, quàm mulieribus, ac ubique non sine prompto juvamine. Addit verò, se nunquam vidisse applicatum bufonem tantillum intumuisse: neque id possibile esse putat, cùm tumescentia sit actio vitalis Archei, qui in mortuo & siccato bufone evanuit. Verùm longè alia ratio hæc est, non enim idem accidit hîc bufoni exsiccato, quod vivo ab araneâ icto & confestim intumescenti: aut quod alii animali toxico assumpto, contingit. Illa enim intumescentia vera proprietas Archei vitalis est, assurgentis mediante fermentatione omni nisu ad exoticum illum hospitem ex corpore exterminandum. Sed præsens actio est sympathetica & magnetica quâ virus pestilentiale ut simile extrahitur. Neque ad tumescentiam hanc requiritur ipse archeus vitalis bufonis, sed accidit illa, quatenus porosa & bufonis substantia exsiccata, & instar spongiæ humores istos venenatos attrahit.

Ingreditur itidem amuleta aëri contagioso arcendo dicata.) Cùm hujusmodi remedium ipsâ morte sit horribilius, vel ut ab hominibus delicatioribus admittatur, Medici per experientiam edocti elegantiorem & efficaciorem Eos præparandi modum invenerunt. *Buclerus* Hybernus Chirurgus, ut *Cl. Helmontius* refert, primus hujus antidoti inventor, Londini aliquot millia hominum peste curaverat hoc pacto.

Bufones Magnos Mense Iunio post meridiem captos cruribus suspendi propè focum aut carbones succensos illisque patinam ex cerâ flavâ confectam substerni jusserat; tandem à triduo suspensionis bufonem invenit mucosam quandam materiam unà cum nonnullis insectis, videlicet muscis nitentibus alis subviridi colore veluti deauratis evomuisse. A vomitu verò *Bufo* veluti jam animata sobole privatus mox obiit, quamvis dicta insecta, licet pronus penderet, ante triduum non evomuerit. Has sordes vomitu rejectas & exsiccatum bufonis cadaver seorsim in pulverem tundi jussit & cum tragacantho seu gummi Arabico trochiscis formatis fœliciter tam ad præservationem pestis, quàm ejusdem curationem usus fuit. Hujus veram & probatam experientiam attestatur *Ath. Kirch. l. 6. & Cl. Zwelfferus in Pharm. Reg. p. 140.*

Renibus impositus aquam intercutem per Urin. expellere dicitur.) Observatione dignum est, quod sibi experientiâ compertum esse testantur suprà citatus *VVierus & Varignana* bufonem sylvestrem, qui in nemoribus reperitur per ventrem sectum & renibus alligatum aquas hydropicorum per Urin. educere, & cùm amplius evacuare volumus, applicationem esse renovandam. Inducitur, inquit *Cl. Helmontius*, idea metus renibus, quâ indignationem amittunt. *in tr. ignotus Hydrops. §. 36. River. in praxi p. m. 207.*

Sequens ceratum ex bufone paratum etiam utile.

Rec. bufonum ℔j. olei oliv. ℔ß. ceræ ℥iij. bulliant in ollâ ad medietat. Col. & f. ceratum, quod extend. super alut. regioni renum & lienis applica.

N. Ad Urin. incontinentiam valet etiam sacculus collo appensus, in quo est pulvis bufonum in novâ ollâ ustorum *Heinric. ab Heer. Libr. I. obs. 14.* Contrà scrophulas coquit etiam *P. Borellus C. 4. obs. 38.* in oleo olivarum & applicat. Pulvis bufonum exsiccatus & sacculo cordi appensus omnem sistit hæmorrhagiam; in narium hæmorrhagiâ cervici in uteri, podicis venæ alicui imponitur. Sequens Emplastrum attrahens *Cl. Knœfelii* ex bufonibus summè prædicatur.

Rec. Succini opt. pulveris. ℥ß. bufon. exsicc. & pulverisat. ℥j. M. & huic in Alemb. tantum sp. vini adde, ut transversum digitum emineat, in MB abstrahe hunc spiritum usque ad consistentiam magmatis, ter affuso semper novo. Cujus quantitas præsens commiscetur & optimè subigitur cum Empl. de meliloto in Emplastri consistentiam. Hoc in singulo, ubi opus est, emunctorio applicatum proficuum est etiam in anginis illis spuriis ad collum gestatum.

Lapis Bufonites.) Quod vulgus de *Lapide Aranearum* perhibet, illas prægrandes lapillo fœtas conspici, eumque ceu arcanum instar incantamenti omnes sistere hæmorrhagias, quem quoque nonnulli ajunt Araneam emovere, si telæ, quam texuit, & in quâ media habitat, subduxeris valerianæ radicem, hoc ut fabulas & meras sapit nugas, idem istud & de *Lapide Bufonum* dici meretur. Hic Lapis vocatur *Bufonites*, sive *Crapaudina, chelonites, batrachites*, hunc *Saracenus de Peste cap. 7.* in bufonibus annosioribus tantùm reperiri scribit, & quidem in capite, Alii in cerebro, quidam à viscositate spumæ, quam bufones vere congregati eructent in caput alicujus eximii quasi *Regis Bufonis. Encelius de Metall. Libr. III. c. 37.* Affirmat eundem ex *bufonibus* productum *Levinus Lemnius de occult. Natur. Miracul. Libr. 2. c. 30.* & statuit habere eandem virtutem, quâ bestia imbuta est, ut virus eliciat. *Libavius Libr. II. Batrach. cap. 22. schol. 416.* tubercula, quæ bufones in capite gestant, ut videantur cornuti, quæque pressa humorem lacteum fundunt, istud lac in senibus bufonibus in locis calidioribus in nodos concrescere lapideos. *Bauhinus de Lapid. Bezoar. cap. 3.* Verùm *Boëtius de Gemmis hunc ex Bufonibus* oriri negat. *Libr. II. cap. 149.* & potius *ad Lapides stellares* in agro reducit *Olaus VVormius Lib. 2. Musei cap. 18.* putat instar fungi nasci saltem in saxis & petris.

3. *Sal elici potest ex bufonibus calcinatis &c.*) falsum hoc est. Nullum enim alkali ex animalium combustorum reliquiis est expectandum, sed omnia volatilia sunt per retortam △ne aperto elicienda & postmodum rectificanda.

¶ VIII *Canis.*

Κύων est { Mas, Hund. Un Chien. *The Dog.* Een Hondt.
Fœmina, Hundin. *The Bitch.* Een Teve.
Catulus, iunger Hund. *A VVhelp* Een ionge Hont / of honcken. }

OFFICIN. NAT.

1. *Canis integer.* 2. *Caput.* 3. *Axungia.* 4. *Fel.* 5. *Sanguis.* 6. *Stercus.* 7. *Urina.* 8. *Dens.* 9. *Pellis.* 10. *Pilus.*

Vires. 1. *Integer*, (scil. vivus catulus, *ventri impositus* dolores colicos mitigat. Paretica membra confortat [balneatio in decocto hoc collecta.]

2. *Caput s. calvaria* incinerata deficcat ulcera, curat vitia sedis, rhagades & testiculorum tumores.

Intrinſ. Icterum ſanat.

[Cerebrum internè Maniacorum curâ celebratur.]

3. *Axungia* canina reliquis calidior eſt, adhibeturque internè in vulnerib. & exulcerationib. abſtergendis, conſolidandis, adeoque & in Phthiſi, & cruore ex caſu diſſolvendo.

Externè in podagricis, auriumque doloribus leniendis, lendibus capitis arcendis, auditu difficili reparando, ſcabie & pruritu corrigendo.

4. *Fel* catuli nigri, Epilepſiam mirè curat, *recens cum* ✠ *potum*, *vel in pulvere exhibitum.*

Extrinſ. abſtergit maculas faciei, [*cum ſtercore Vitulino inunctum.*] oculorum albugini medetur [*cum melle illitum.*]

5. *Sanguis* contra Veneficarum venenum commendatur, bibique cum ſucceſſu dicitur contra morſum rabioſæ Beſtiæ ac Toxicum.

[Lac infantibus Epilepticis præbetur.]

6. *Stercus* [*album Græcum Officinis*] ſiccat, abſtergit, diſcutit, aperit, apoſtemata rumpit, exulcerationes abſtergit, hinc utile eſt in Dyſenteria, (quin etiam in Epilepſia) dolore colico & ſimil.

Extrinſecus medetur anginæ, (*gutturi inſufflatum*) ulceribus malignis (*inſperſum*) tumores duros emollit (*emplaſt.*) aquas trahit hydropicas, (*ventri illitum;*) verrucas abigit, (*cinis per ſe vel cum Ol. roſar. impoſitus.*)

N. *Commendatur præ reliquis, quod Iulio fuit collectum ex cane oſſibus nutrito, candidum, purum, minimè fœtens.*

7. *Vrina* verrucas abigit, ulcera capitis manantia, furfureſque abſtergit.

8. *Dentium cinis* (*cum melle vel butyro illitus mandibulis,*) infantium dentitionem facilitat, (*gargariſmis inditus*) odontalgiam ſedat.

9. *Pellis parata* manuum lenit pruritum, nervoſque emollit contractos [*chirotecæ ſcil. indutæ.*]

10. *Pilus* morſibus canis medetur (*impoſitus.*)

PRÆPARATA.

(*Aqua ex catellis membra Podagrica demulcet, linteolis applicata.*)

Balſamus è Catulis compoſitus.

Fit ex integris catulis in vino albo ſuffocatis coctiſque cum herbis nervinis, oleis & reſin. in balſam. quod membra contracta ſanat, iſchiadicos & arthriticos dolores compeſcit.

HOFMAN. *Canis.*) 1. *Canis integer.* 2. *Caput.* 3. *Axungia.* 4. *Fel.* 5. *Sanguis.* 6. *Stercus.* 7. *Urina.* 8. *Dens.* 9. *Pellis.* 10. *Pili.*

1. *Canis integer.*) Ex catellis quinque vel ſex dies natis adhuc vivis deſtillando elicitur aqua inſipida nec odore vel ſapore ingrato imbuta ad inſtar aquæ fontanæ, quæ quantis viribus ſit prædita, inde liquet, quod ſi Membris dolore podagrico vehementiſſimo obſeſſis pennâ illinatur vel lenteolo in eâ madido applicetur, in inſtanti levamen percipiatur, doloribus ſedatis.

2. *Caput.*) Cerebrum etiam non omittendum eſt, quod ex cane unius coloris ſumptum coctum & maniacis exhibitum intrà triduum Maniam curat. Unde *D. D. Iohannes Michaëlis* p. m. relatum accepit à Paſtore quodam in ſuo pago intra triduum ſanatum fuiſſe Maniacum exhibito canis cerebro cocto, & affirmavit præterea ſibi alios tres adhuc eſſe notos, qui eodem ſint ſanati remedio.

3. *Axungia*) vel potius pinguedo, hæc ob Sal volatile in eâ deliteſcens interdum levamen affert in phthiſicis pulmonum exulceratione laborantibus, nonnunquam etiam ob acidum occultum nocet, quia magis putridum ac ſordidum reddit ulcus. Omnes enim pinguedines nihil aliud ſunt quàm ſalia volatilia concentrata ab occulto acido Sale unctuoſo ſuppreſſa.

4. *Fel*) catelli lactantis nigri ſtrangulati in Epilepſiâ pro ſingulari arcano habetur cum liquore appropriato exhibitum. Hujus beneficio *Ducis Buckengami* filius eſt ſanatus. In Angliâ hoc eſt uſitatiſſimum. Si ſcil. primarius Affectus Epilepſia fuerit.

5. *Sanguis.*) Hic commendatur contrà veneficia hauſtus & contrà rabioſæ beſtiæ morſum.

6. *Stercus*) *Album Græcum* Officinis dictum commendatur cùm canicula aſcendit. Et album ex albo Cane præferendum, quia Canes iſti melioris ſunt conſtitutionis & in albo ſtercore ſal abſtergens, diſcutiens, aperiens, reſolvens volatile continetur, quod in diebus canicularibus, cùm canum Natura exaltatur, penetrantius & ſubtilius evadit, hinc utile eſt in dyſenteria & Colica, *vid. Zacut. Luſitan. ingreditur* etiam potionem *vulnerariam decantatiſſimam Lipſiæ Schleinitiorum.* Externè medetur anginæ gutturi inſufflatum, tumores duros emollit, pro emplaſtro adhibitum.

¶ IX. *Caper, Capra.*

Eſt { Caper maſculus Τράγος, hircus ein Ziegenbock. Un Bouc. *The Buck Goat.* Een Bock.
Capra fœmina, Αἴξ, Capella ein Geiß. *A Shee Goat.* Een Geyt. }

Animal eſt alacre, velox, ſuperbum, auditu acuto præditum, vorax, &c. obnoxium febribus, peſti & ſimil.

OFFICIN. NAT.

1. *Cornu.* 2. *Sanguis.* 3. *Lien.* 4. *Medulla.* 5. *Sevum.* 6. *Lac.* 7. *Lapilli.* 8. *Stercus.* 9. *Urina.* 10. *Veſicæ.* 11. *Omentum.* 12. *Pellis.* 13. *Fel.*

Vires. 1. Cornu ut & pilis *utimur ut ſuffumigiis peſtis tempore, ut & ad Veternoſos & Epilepticos excitandos.*

2. *Sanguis* hircinus habetur alexipharmacus, obſtruit, dyſentericis convenit, ſanguinem concretum reſolvit, (*ſiccatus & exhibitus,*) calculum atterit.

Extrinſecus tumores maturat.

N. *Hircum mediocris ætatis* (*quadrimum*) *domi per menſem alunt, nihil aliud dando, præter plantas lithontripticas, hinc Æſtatis principio cum Sol in* ♋ *ingreſſus eſt, mactant, ſanguinemque arterioſum, abjectis partibus ichoroſis, concretum in furno ſiccant. Vid. de Diſp. Aug. & Norimb.*

PRÆP.

PRÆPAR.

Ex ſanguine hircino non minus, ac ex aliis ſanguinis generibus fieri poſſunt: *Spiritus, Oleum*, (*quod ſummè in calculo commendatur,*) & *Sal*. Attamen præ aliis famoſus eſt, *Balſamus antipodagricus* ex ſanguine, qui ut modo fiendi, ita & viribus convenit cum balſamo è ſanguine cervino. *Vide ſuo loco.*

N. *Sunt qui exinde Tincturam conficiunt ad calculum, ſanguinemque coagulatum celeberrimum.*

3. *Lien.* Lienem Capræ deligant per diem, ſuper lienem infirmi, die ſequenti ad furnum, vel ſolem ſuſpendunt, quantum ibi exiccabitur, tantum quoque lienem patientis diminui aiunt. *Theſaur. pauperum Petr. Hiſpan.*

4. *Medulla* hircina acrior eſt ac ſiccior reliquis, ideoque & efficacior.

5. *Sevum* hircinum validiſſimè diſcutit, podagricis auxiliatur, ſtranguriam tollit, (*umbilico immiſſum*) hæmorrhoidum dolores lenit (*ſuppoſitorium.*) (dyſentericis proficuum.)

6. *Lac* Caprinum nutrit, abſtergit, febri hecticâ laborantibus & Phthiſicis, conſumptiſque ac emaciatis optimè convenit.

Serum ejus præſtat reliquis ſeris, aperit, abſtergit, incidit, laxat, hinc frequenti uſu ad infuſiones purgandæ Melancholiæ recipitur.

7. *Lapilli* in ventriculis & felle reperti commendantur, vi diaphoretica & reſolutiva.

8. *Stercus* calefacit, ſiccat, abſtergit, digerit, aperit, acriſque eſt facultatis.

Hinc *Uſus* præcipui in duris tumoribus Lienis & aliarum partium, in parotidibus ac bubonibus, in ulceribus deſperatis conſolidandis (cum vino veteri expreſſum & appoſitum) hydrope, (*imponitur ventri*) in coxendicum dolore, uſtum tenuioris eſt ſubſtantiæ, congruitque ad omnia vitia, quæ extergi volunt, ut ad alopecias, lichenes, &c.

Intrinſecus convenit Spleneticis, exhibetur itidem in Ictero, menſtruis retentis, & morbis ſimilibus.

9. *Urina* (*hirci*) commendatur præ reliquis omnibus urinis ad calculi attritionem, urinæque expulſionem, [*calidè ut ex hirco egeritur epota.*]

Hinc convenit & in Hydrope, &c. (*deſtillata.*)

10. *Veſica Urinaria* exiccata ac pulveriſata urinæ incontinentiam peculiariter curare dicitur.

Doſis ℨj. exhibita.

11. *Omentum* mitigat feroces & ebullientes ſpiritus, (*calidè impoſitum*) hinc prodeſt in doloribus colicis, in Mania, &c. Præterea urinam obſtructam pellit; *ventri impoſitum.*

12. *Pellis* ſedat diarrhæam, (*decoctum ejus bibitum*) ſiſtit Hæmorrhagias, præcipuè narium, (*Cinis pilorum inſperſus.*)

N. *Hædus eſt pullus caprinus, ſeu tenellus caper, infra menſes ſex conſtitutus, eapropter ut naturâ cum capris convenit, ita & viribus, quas tamen ratione juventutis teneriores & imbecilliores obtinet.*

13. *Fel* febrim quotidianam curat, (cum pane an. & ovi albumine, addito oleo laurino in cataplaſma redactum, & ventri impoſitum.) Petr. Hiſpan.

HOFMAN. *Caper, Capra.*) 1. *Cornu.* 2. *Sanguis.* 3. *Lien.* 4. *Medulla.* 5. *Sevum.* 6. *Lac.* 7. *Lapilli.* 8 *Stercus.* 9. *Urina.* 10. *Veſica.* 11. *Omentum.* 12. *Pellis*: 13 *Fel.* in uſu ſunt Medico.

§ 1. *Cornu* Utimur in ſuffumigiis ad hyſtericas mulieres excitandas.

2. *Sanguis.*) exſiccatus & exhibitus calculum atterit, unde & adamantem ab hoc reſolvi, Veteres ſtatuerunt. Verùm hoc ita ſimpliciter fieri nequit, niſi hircus lithontripticis herbis fuerit paſtus, ut *D. Autor* innuit: Hoc fuit Arcanum *D. D. Oſwaldi* Archiatri Archiducal. Oenipontani, qui per quadraginta dies hircū ſolâ rutâ murariâ paſti (à potu eum prohibendo, niſi ut ſub noctem decidentem pluviam lamberet) interfecti cruorem leniter exſiccatum ægris comminuendi calculi gratiâ cum fœliciſſimo ſucceſſu propinavit. *P. Borellus Centur. 2. Obſ 88. Athanaſ. Kircher. Libr. 3. de Magnet. Kyperus in inſtitut. Phyſic. Libr. V. cap. 2. §. 7.*

N. *Cl. Helmontius in tr. Pleura Furens* §. 32. commendat etiam in Pleuritide & Peripneumoniâ, non quidem vulgarem & venalem, ſed hoc modo collectum & præparatum. Hircum ſuſpendit cornibus & alligatis pedibus poſtremis ad cornua reſectis teſtibus caſtrat. Cruorem inde emanantem uſque ad ejus mortem excipit & ſiccat. Hic à venali cruore dignoſcitur, quod venalis facilè teratur, ejuſque pulvis fit puniceus. Hircinus autem verus difficillimè pulveriſetur, ſitque picei coloris pulvis ejus. In Pleuritide hunc cruorem ita præparatum ſummæ efficaciæ expertus fui, Archéo ſedando inſervit, cauſam Morbi immediatam acorem unà tollit, & ad diaphoreſin diſponit, cruorem & dolorem pacat.

Præparata. Ex ſanguine hircino non minus ac ex aliis &c.) Ex hoc ſpiritus, oleum & Sal volatile æquè per retortam igne aperto deſtillari poteſt atque ex cruore humano vel cervino. In rectificato ſp. & ſale volatili egregium etiam latitat anti-pleuriticum.

De Balſamo Anti-podagrico ex ſanguine hircino præparando vide infrà de ſanguine cervino & humano.

N. *Sunt, qui exindè Tincturam conficiunt &c.*) Sed nullius hæc eſt momenti. Præfertur Sal volatile & ex hoc præparata medicamenta.

3. *Lien.*) Hic ſuper lienem ſplenetici per 24. horas deligatus levamen affert ſplenetico.

Sevum hircinum anodynum eſt diſcutiens, unde arthriticis doloribus opitulatur, ſtranguriam ſedat, umbilico inunctum, hæmorrhoidum dolores lenit pro ſuppoſitorio.

6. *Lac Caprinum*) Recenter mulctum & propinatum nutrit, abſtergit, hecticis & phthiſicis confert. Nonnullis tamen ob partes butyraceas & caſeoſas eſt ſuſpectum, ſubſtituto ejuſdem ſero.

Serum ejus præſtat &c.) Infuſum *ſeri caprini*, in quo beccabunga & cochlearia fuerit infuſum, medicamentum quidem eſt vulgare, ſed revera in morbis ſcorbuticis, melancholicis & tumoribus, in quibus metuitur affluxus materiæ atrabilariæ non parum prodeſt. Incidit enim & attenuat craſſiſſimum illum ſanguinem, ſicque expulſioni facit idoneum, hinc utile hoc in ſcorbuto, leucophlegmatiâ, ictero nigro &c. Interim tamen diligenti operâ vel per tamarindorum pulpam, vel citri ſuccum, vel alumen à caſeosâ parte & butyroſa ſeparandum eſt, & tunc egregiam intemperiem calidam alterandi vim acquirit. In primis ſerum aluminoſum ardentibus ſubvenit febribus, ſitim ſedat, urinam promovet, interdum etiam ſudores, guſtui gratum eſt, nec ab alumine quod in caſeosâ remanet ſubſtantiâ, ingrato imbuitur ſapore. Scabioſos etiam juvat, non quia hepatis refrigerativum eſt, ſed quia vim abſterſivam obtinet, unde etiam ſanguinem deterſivum illius ſalis pruritivi reddit, id quod coadjuvant fumaria, acetoſa, fl. enulæ &c. Fel capræ exterius peni illitum ſtimulat venerem, juxta Q. Serenum: Ac ſuper illinitur fœcundæ felle capellæ.

N. *Hædus eſt pullus caprinus.*) Ejus coagulum in dyſenteria eſt ſummum arcanum.

¶ X. *Capra alpina, ſ. Rupi-Capra.*

Dama Gembß. Une Chevre des Alpes. *Wild Goat*, or *Rock Goat.* Een Das/ of Wilde Geyt.	Mas. Fœmina.

Caprarum genus ſylveſtre eſt, magnitudine ac figurâ domeſticis conforme; amans alpes, gaudens herbis alpinis è ſabulo naſcentibus, & præcipuè doronici radice nigrâ.

OFFICIN. NAT.

1. *Sanguis.* 2. *Sevum.* 3. *Iecur.* 4. *Fel.* 5. *Stercus.* 6. *Lapis.*

1. *Sanguis* recens vertiginis eſt medela (*bibitus.*)

2. *Sevum* Phthiſi, exulcerationique pulmonum ſuccur-

ſuccurrit, (*cum lacte aſſumptum.*)

3. *Iecur* alvi fluxum ſiſtit, (*pulvis aſſumptus.*) (ad Vertiginem etiam eo utuntur.)

4. *Fel* oculorum nubeculæ, nyctalopiæque auxilio eſt.

5. *Stercus* calculum atterit & expellit.

6. *Lapis* [ſeu pila potius] in capſula ſupra ventriculum nonnullarum rupicaprarum (maſculorum inprimis, circa Autumni finem ex radicibus Doronici comeſtis) reperiri ſolet, (*ut Bezoar reperitur,*) magnitudine variante, & maxima ad juglandis magnitudinem aſcendente, colore nigro, odore dum frangitur gratiſſimo.

Hujus *Vires* experientia docuit inſignes ad febres malignas, venena, peſtem, & ſim. Unde alii *Bezoar Germanicum* vocant. (quidam Ægagropilam.)

Doſis gr. xv. ad xx. ad præcavendum gr. IV. vel v. *Caſp. Bauh. de Lap. Bez. c.* 13.

De Damarum Pilis ſeu Ægagropilis hæc habet Appendix ad D. Authorem noſtrum.

Pila Damarum, ſeu Ægagropila pulchrè, & fusè explicatur à D. Welſchio ſingulari tractatu doctiſſimo. Oriuntur in ventriculi primo, aut ſecundo loculo, quem venatores capſum, aut burſulam dicunt. Cornigeris enim & ruminantibus animalibus quadrifidus ventriculus eſt, vel ipſo teſte Ariſtotele l. 3. part. anim. c. 14. quem diſpeſcit Severinus p. 303. part. 4. Zootom. Democr. in peram, ollulam, conclave cellulatum, & ventriculum propriè ſic dictum. Non autem in omnibus rupicapris pilæ reperiuntur, ſed ſaltem in nonnullis, ubi vis coagulans exuperat. Ortum trahere putant quidam has pilas à comeſto *Doronico*, cui addit *Welſchius Scabioſam montanam, Aſterem montanum luteum, radicum odoratarum, Chamandrin marem, Veronicam alpinam, Teucrium alpinum, Lotum odoratam, Pimpinellam majorem, Daucum montanum, Carlinam, Imperatoriam, Sedum alpinum, Vitemque Idæam &c.* Ægagropili, aut Ægagropilæ calidæ ſunt & ſiccæ, aperiunt, rarefaciunt, leviter adſtringunt, attenuant, & extergunt, ac proinde ſunt Diureticæ, Hydroticæ, Sudoriferæ, Fæcundantes, Alexipharmacæ. Uſus illarum eſt in febribus ſimplicibus, & malignis, capitis defectu & doloribus, affectibuſque aliis comatoſis, quæ omnia fuſiùs expoſita lege apud Welſchium.

HOFMAN. *Capra Alpina ſeu Rupicapra.*) Illarum *cruor* recens hauſtus vertigini medetur. *Serum* pulmonum exulcerationi confert. *Epatis* pulvis aſſumptus diarrhœam ſiſtit. *Lapis* circà Novembrem in maſculorum ventriculis reperitur formâ oblongâ & compreſſâ trium tranſverſorum digitorum longitudinem vix ſuperans, aliquando cute coriaceâ nigrâ ſplendente, rugosâ obductâ, quædam caſtaneæ colore, aliæ ſubcineritiæ, odore grato; aromatico, dum frangitur, quia ex herbis odoratiſſimis depaſtis conflatæ, conſtantes maſsâ ex herbarum depaſtarum fibris pilos referentibus, pondere leves. *Pilæ potius ſunt quàm Lapides, vide de his Georg. Hieronym. Velſch. de ægagropilis & Bauhinum de Lapide Bezoar Cap.* 13.

Hujus vires experientia docuit &c.) Vi pollent calefaciendi, ſiccandi & cerebrum roborandi, quocircà contrà vertiginem utuntur, quem tradunt ex eſu Doronici ventriculis Rupicaprarum ingenerari, ſed ſpecificam hanc virtutem contrà vertiginem potius ab ipſis Rupicapris, quàm Doronico habet. Animi etiam alacritatem miram & ſpirituum promptitudinem conferre volunt cum vino ſumptum. In partus difficultate internè etiam cum juvamine offertur. Ad ſecundinas pellendas, ſuffocationem uteri, menſes promovendos, dyſentericum fluxum, colicos dolores facit. Ad febres malignas quindecim grana aut viginti in aquâ aliquâ cordiali dantur. Eodem modo adverſus venena propinantur, contrà peſtem præſervationis loco gr. IV. vel V. cum tantillo vini jejuno ſtomacho manè exhibentur. Si amuleti loco de collo geſtetur, carnemque tangat vertigini reſiſtere volunt.

N. *Capræ Alpinæ*, ex quibus *dicti Lapides* deſumuntur, in præcelſis Rhœtorum & Valeſianorum rupibus & alpibus Epiſcopatus *Salisburgenſis* vivunt.

¶ *XV. Capri-Cerva Orientalis, è qua Lapis Bezoar Orientalis.*

Eſt Animal Perſiæ ac Indiæ Orientalis, partim Cervo ſimile, partim Capræ: hinc fit, ut aliis Capra audiat, aliis hircus, aliis Capricerva: v. gr. dicitur Capra Indica, *Amato*; Capra Montana, *Monardo*, Capra ſylveſtris, *Lacunæ*; Pazon, *Perſis.*

OFFICIN. NAT.

Lapis Bezoar Orientalis, qui eſt lapis in dicto animali repertus (*ac potiſſimum in proventriculo, hinc & in ventriculo aliiſque cavitatibus internis,*) figura ſcilicet variante, ovali, rotunda, ſeſſili & intus cava, (*meditullio paleam, pilos vel ſimile continente*) ſuperficie levi & ſplendente: ſubſtantia è laminis inſtar cæparum ſeſe invicem incumbentibus compacta: Variante item colore (plerumque atro virente, hinc dilutius virente, palleſcente, cineritio, fulveſcente, melleo, &c. odore nullo: variante magnitudine & pondere) pleriſque ſcilicet infra juglandis magnitudinem conſtitutis, nonnunquam & paulo majoribus.

N. *Dantur & adulterati ſeu falſi confecti ſcilicet ex lapidum fragmentis & pice artificiosè coagmentatis: Item ex creta, cineribus teſtarum ſanguine ſicco & lapidibus Bezoar minoribus pulveriſatis, & cum liquore incorporatis: Item ex ♄ ♁ ☿ ignis artificioſo compactis, tinctis, &c. Qui ſane non modò citra utilitatem, ſed & cum detrimento in uſum accerſuntur.*

Notæ ergo bonitatis ab Authoribus paſſim notatæ ſunt.

1. *Forma à forma renum aut ovi columbini exterius levigati diverſa utpote quæ ſignum lapidis adulterati.*

2. *Structura laminis multis inſtar cæparum ſeſe invicem incumbentibus, iiſque ſingulis glabris, levibus, ſplendore coruſcantibus: quod tamen alii reprobant.*

3. *Cavitas (meditullium) expers rei heterogeneæ præter pulverem, quidam malunt incluſam paleam, feſtucam, granum & ſim.*

4. *Pondus aliis levius, nonnullis gravius.*

5. *Commiſtio cum calce, id eſt, ſi lapis humectatus, & calci vel muro affrictus, calcem colore viridi tingat: ſi lapis calce viva (cui admiſta aqua) inunctus, paulo poſt flaveſcat: ſi lapis chartæ creta oblitæ affrictibus viridem inducat lineam, ſi pulvis cum calce viva mixtus colorem ex pallido virentem referat, (quod tamen non de omnibus verum eſſe poteſt.)*

6. *Friabilitas & diſſolutio in ▽, quæ tamen itidem & falſi lap. propria eſſe non nequit.*

7. *Liquatio, id eſt, ſi acus candens intrudi poſſit.*

8. *Diſparitas fragmentorum cum gypſo aut terra cocta (in duritie ſcilicet.)*

9. *Experimentum.*

Verum

Verum enimvero ſumma in dijudicatione lapidis cautio adhibenda eſt, neque abſque notarum ſyndrome de bonitate quid certi ſtatuere expedit. Præſtantiſſimus tamen inter cæteros habetur Perſicus (quoniam in Perſia Contrajerva copioſè creſcit quam depaſcit capra.)

Vires. *Corroborat, ſudores ciet, alexipharmacus eſt, ideoque utilis in vertigine, Epilepſia, Lipothymia, Palpitatione cordis, Ictero, Colica, Dyſenteria, Vermicatione, Calculo, Menſibus obſtructis, partu difficili, Melancholia. Præcipuè autem in peſte febribuſque malignis, venenis aſſumptis. Quin & extrinſecus adhiberi poterit in ſcrophulis apertis, cancro ulcerato & ſimil.*

Doſis à gr. iij. ad xij.

HOFMAN. *Capri-Cerva Orientalis, è qua Lapis Bezoar Orientalis.)* Capræ iſtæ non abſimiles valdè ſunt Capris noſtris Europæis, niſi quòd habeant erecta ac longiora cornua, ac quædam ex iis verſicolore ſunt pelle, ut tygrides, hæ capræ prout magnum aut parvum gerunt Lapidem, unumque aut plures, eò tardius vel citius incedunt, id quod Armenis ac Perſis perbenè notum eſt. In horum animalculorum ventriculis continetur folliculus piloſâ carne conſtans ſpithamæ longitudine, in quo Lapides ordine inſtar parvorum nodulorum in tunica teſſellatim comprehenduntur.

Officin. *Lapis Bezoar Orientalis)* Hunc Perſæ vocant *Pa-Zahar*, ex *Pa & Zahar*, quorum prius ſignificat contrà, & alterum denotat venenum, quaſi latino etymo antidoton dixeris. Hoc autem modo naſcitur, ut *Iacobus Bontius* ab Armenis ac Perſis Mercatoribus fide dignis certò accepit. Eſt locus in Perſia Stabanon dictus, trium dierum itinere ſuprà Laram civitatem celebre in Perſia emporium, in cujus campis naſcitur herba quædam croco ac hermodactylis admodum ſimilis, in cujus campis caprorum copia paſcitur, in quorum ventriculis ex hujus herbulæ eſu hi Lapides in ventriculis caprarum concreſcunt. Non deſunt, qui radicem ex India ad Nos delatam contrayervam appellatam ſtatuunt in eſu huic animali eſſe frequentiore, vid. Lazarus River. in Praxi Medica Lib. 17. Cap. 1. Hæc licet ſint vera, nihil tamen derogant veritatis ſententiæ à Iacobo Bontio de *Stabano* allatæ, cum veriſimile ſit non una ſed pluribus delectari herbis hoc Animal, unde & Monardes non herba veſci dicit ſalutifera, ſed herbis ſaluteriferis. Hi apud Reges Perſiæ in tanto pretio ſunt ſuprà reliquos, qui in aliis locis gignuntur, ut Magnus Xaabas Imperatorum Perſarum ultimus mortuus Anno 1628. inibi vigiles locaverit, ut omnes iſtos Lapides *Pa Zahar*, qui certum pondus excederent, ſibi vendicarent. *In Not. ad Garc. ab Ortâ p. 44.*

N. *Naſcuntur & Lapides Bezahar in ventriculis ſimiarum, qui teretes ſunt & digiti longitudinem excedunt, qui omnium præſtantiſſimi cenſentur. Idem Bontius l. c.*

Meditullio paleam, pilos vel ſimile continente &c.) Lapis Bezahar ſemper paleam vel aliud aliquid intus habet, quod nunquam fallit, niſi in adulterinis & ſi ſuperficiali tunica abraſa non ſuccedat alter orbis cœparum modo, donec ad paleam iſtam deventum ſit, fictitius eſt Lapis.

N. *De genuino Lapide* ſcribit *Nicolaus Monardes*, illum cavitatem quandam in meditullio habere plenam pulvere quodam ejuſdem cum Lapide ſubſtantiæ, qui maximè commendatur, atque etiam ipſi Lapidi præfertur, & hunc legitimi etiam indicium eſſe. Adulteratos autem gramen aliquod aut ſemen habere ſuprà quod Indi illum efforment, *vid Garſ. ab Ortâ p. m. 168.*

Ejus adulterium Nonnulli ſequenti modo probare volunt.

Si Lapis fricetur pauca calce, & in loco fricato puniceus appareat color, dicunt verum eſſe & genuinum. Deindè ſi ponderatum accuratè Lapidem conjicias in pelvim aqua repletam & poſt duas aut tres horas eundem eximas ac rurſus ponderes, ac nihil de priori pondere aut perdiderit, aut eo gravior factus fuerit verus eſt *Lapis Bezahar*. Verùm ſi calce fricatus rimam ducat, aut ſi aquæ exemptus de pondere amiſerit, vel eo auctus fuerit, adulterinum eſſe audacter dicas.

Vires. Corroborat, ſudores ciet, alexipharmacus eſt &c.) Nullum dubium eſt, *hunc Lapidem* ad varios affectus adhibitum, in primis febres malignas, venena adſumpta &c. ſummæ eſſe efficaciæ, ſi verus & non adulterinus haberi queat. Unde & *Diomedes Cornarius in Libr. Conſ. & Obſerv. hiſtor. 22. refert*, matronam quandam honeſtam octavo imprægnationis menſe febre maligna correptam cum gr. v. Lapidis bezahar ſumpſiſſet in ▽ fl. borraginis ob hac febre curatam fuiſſe. *Claudius Richardus in deſcriptione hujus Lapidis* memorat D. Staphylum ſedecim diebus acuta febri maligna laborantem, tandem exhibitis granis ſeptem hujus Lapidis integrè reſtitutum fuiſſe. Refertur à *Ludovico Gyone* Dominum Vicecomitem N. Lutetiæ peſtilenti febre correptum & à Medicis deſertum, cum ſoceri ſui conſilio *Lapide Bezahar* uſus fuiſſet per aliquot dies parvo temporis intervallo integrè convaluiſſe. De hujus uſu in aliis etiam affectibus *vid. Zacut. Luſitan. de Medicor. Princip. hiſtor. Lib. 1. quæſt. 25. ſeq.* Verùm ſi hic Lapis adulterinus, ut ipſi quoque Indici ſcriptores fatentur, dictos effectus edere nequit. Unde vir clariſſimus *Nardus Antonius Rech. Libr. 9. Cap. 14. Rerum* Medicar. *Novæ Hiſpan. p. 326. inquit*: Non omnes hi Lapides, ſcilicet Bezahar ſalubres ſunt tuendæ ſanitati, aut morbis profligandis apti, ſed ſoli illi, qui depaſtis herbis ſaluberrimis producuntur, unde non ſolùm difficile ſit cenſere, an illæ facultates mirabiles, quæ de eo Lapide noſtra tempeſtate jactantur, narrarique & prædicari cœperunt veræ ſint, ſed etiam quinam ſint eligendi, aut qui utiles aut inutiles offendantur, quibus de rebus certò quid affirmari nequit. Et *Jacobus Bontius* l. a. hoc confirmat, dicens: quantum ad hyperbolicas hujus Lapidis virtutes & facultates portentoſas non tantas in eo mille experientiis edoctus inveni, aliàs Natura non pronus ſuperſtitioſas medicamentorum facultates facilè admittere niſi experientia id verum invenerim. *Quomodo Lapis Bezahar adulterari poſſit vid. Cl. Zwelfer. in Pharmac. reſtitut. Appendice ad animadverſ. p. 65. Franciſc. Valleſ. Lib. 4. Meth. Med. Cap. 2. Hercul. Saxon. de Plica Cap. 59. Tractat. meus de Meth. Med. Lib. 1. Cap. de Alterat.*

Doſis à gr. iij. ad xij.) Zacut. Luſitan. Lib. 1. de Medicor. Princip. hiſtor. obſ. 34. in diuturnis, inquit, & aliis non ita acutis & periculoſis morbis, ſeptem aut octo grana exhibere ſalubrius eſt. Si verò ſua acutie & malitia urgeat affectus, multò majorem quantitatem porrigere non dubitamus. Et *obſervat. ſeq. 35.* nec non *Libr. 3. de prax. Medic. admir.* unam alteramque ad drachmam integram feliciter exhibiti Lapidis hujus obſervationem adducit. *Jacobus Primeroſius Lib. 4. de vulgi in Medicinâ erroribus Cap. 37.* firmiter credit, poſſe ad ℈j. innoxiè adſumi, tam benignum atque innocens eſt remedium. Quoſdam ad grana triginta propinare ex *Cæſalpino Bauhinus* refert *De Lapide Bezoar. Cap. 34.* Indifferenter tamen hujus doſis adaugeri nequit, ſed diligens morbi, ægri &c. habenda eſt ratio. Ideoque doſis hujus Lapidis diligenti perpendenda eſt examine. Multos enim inquit *Petrus à Caſtro de febre malignâ petechial. ſect. 8. §. 13. p. 185.* vidimus, qui hujus ſine ullo delectu ingentem granorum copiam exhibentes, tantum abeſt, ut quicquam profuerint, quin potius in ruinam inemendabilem egerint miſeros languentes, auxilium infamantes, quod aliis fuiſſet ſaluti.

¶ XII. *Capri-Cerva Occidentalis.*

Eſt animal Peruanum, Capricervo Orientali ſimile, cornibus tamen orbum, depaſcens herbas ſalutiferas.

Dicitur Vicuniras, ſeu Taraguas Ioſ. A Coſta.

OFFICIN. NAT.

Lapis Bezoar Occidentalis, qui eſt lapis locis iiſdem animalis, ut de priori dictum, circa rem heterogeneam in cavitate media contentam, tunicatim concretus, Orientalibus ut plurimùm major, ſuperficie ſcabra, colore cinericeo, albo, nigro, obſcurevè virente, (qui optimus.)

N. *Præſtantiores habentur (uti & Orientales) ex animalibus montanis exempti.*

Vires. *Iiſdem viribus celebris eſt cum Orientalibus, cujus tamen bonitati non parum cedit. Hinc utilis compertus eſt in affectibus cordis, venenis, febribus peſtil. quartana, (cujus ſymptomata mitigat) (Melancholia, morbis diuturnis, Lumbricis, Epilepſia & ſimil. Nec minus & extrinſecus convenit in vulneribus venenatis)* (inſperſus.) Monard.

Doſis major quam Orientalis, ſcilicet à gr. vi. ad xx.

N. 1. *Peculiare habet, quod alvum quoque nonnihil moveat.*

N. 2. *Affertur & Lapis Bezoar ex nova Hiſpania, ſed Peruano aliquantulum vilior, & debilior.*

HOFMAN. *Capri Cerva Occidentalis.*) Ex *hoc Animali* Lapis *Bezahar Occidentalis* deſumitur, *Orientalibus* ut plurimum major; *Thom. Bartholinus* adeò ingentem vidit, caput humanum æquantem, rotundum, coloris ſubfuſci, glabrum ac nitidum. Diameter ejus fuit 23. pollicum tranſverſorum, pondere autem 6¾ libras mercatorias ſuperavit. Cardinalem Infantem Gubernatorem olim Burgundiæ 6000. Imperialibus à primo venditore eum redimere non potuiſſe ferunt. *vid. Ejus Epiſtol. c. 2. Epiſtol.* 79.

¶ *XIII. Capreolus, Capra.*

Δορκὰς, δόρξ. { Mas, Capreus, Rehebock. une Chevre. *Roe Buck.* Rhee-Bock.
Fœmina, Caprea, Rehegeiß. *Roe-Goat.* Rhee-Geyt. }

Animal eſt corpore cervum referens, cornua exigua alens, cervinis ferè ſimilia, moribus timidum, lepidum, alacre, curſu velociſſimum, viſu æquè noctu ac interdiu pollens.

OFFICIN. NAT.

1. *Caro.* 2. *Coagulum.* 3. *Iecur.* 4. *Fel.* 5. *Lien.* 6. *Stercus.*

Vires.

1. *Caro* in cibo convenit Diarrheæ & Dyſenteriæ.

2. *Coagulum*, iiſdem affectibus convenit (*in vino potum.*)

3. *Iecur* oculorum aciem reficere creditur, *comeſtum, potum, extuſque ſuffumigatum, inſtillatum, &c.* ſanguinis hæmorrhagiam & præcipuè narium ſiſtit (*cinis inſufflatus.*)

4. *Fel* maculas faciei abſtergit, (illitum) oculorum albugines & nubeculas, alioſque affectus curat, (*cum melle inditum*) aurium tinnitus reprimit, (*cum ol. roſar. inſtillatum*) odontalgiam mitigat (*ſimili modo.*)

5. *Stercus* Icterum ſolvit (*potum.*)

N. *In reliquarum partium viribus cum capris convenit, fortiores tamen eaſdem obtinet.*

¶ *XIV. Caſtor.*

Κάςωρ, Fiber, animal eſt amphibium, aqua ac terra ambiens, vivens piſcibus & fructibus corticibuſque arborum. Biber. Un Bieure. *The Bever.* Een Bever.

OFFICIN. NAT.

1. *Axungia.* 2. *Teſticuli, qui Caſtorium vocantur.* 3. *Pellis.*

1. *Axungia* peculiariter nervoſo generi ac utero convenit, adeoque morbo comitiali, membris reſolutis, convulſis, apoplexiæ, &c.

1. Καςόρειοι, Caſtorium, teſticuli Caſtoris. *Of a Caſtor* or *Beaver.* Bevergheel. Hi exciſi beneque purgati in ſeſe exiccantur, ſiccatique in loco umbroſo ſuſpenſi aſſervantur. Durant citra corruptionem ad ſeptennium.

N. *Adulteratur per Gummi Ammoniacum, quod cum Caſtoris ſanguine Caſtorioque ſubactum in veſiculam conjicitur, exiccaturque.*

2. *Renes Caſtoris veſicæ induntur ac ſiccantur:* Fraudis autem hujus cognoſcendæ gratiâ notentur diſtinctionis notæ.

1. Teſticuli genuini ambo ex uno oriuntur principio.

2. Adulterini Teſticuli majores ut plurimum exiſtunt.

3. Genuini ſunt gravis & ingrati odoris, validi, acris, mordacis & amari ſaporis, ſubſtantiæ fragilis. Fugiendum porro nigrum & rancidum caſtorium.

Vires. *Calf. 3. ſicc. 2. attenuat, aperit, flatus diſcutit, nervos nervoſaſque partes, adeoque caput roborat, ſpir. animales torpidos excitat, venenis reſiſtit, ſternutationem ciet, anodynum eſt, menſes promovet. Hinc proficuum eſt in Lethargo, Apoplexia, Epilepſia, Paralyſi, Vertigine, artuum tremore, defluxionibus ad articulos, ſtrangulatu uteri, dolore colico: idque uſu tùm externo, tùm interno. Inſuper tinnitus aurium ac difficultatem audiendi corrigit* (auri inditum) *dentiumque dolori ſuccurrit.*

N. 1. *In ſtrangulatu uteri variis modis adhibetur, admovetur naribus, ſubligatur axillis, inditur umbilico.*

N. 2. *Opii virulentiam corrigit. (unde Guainerio Opii Bezoar dicitur.)*

3. *Pellis* opem fert Podagricis & Paralyticis (*parata & induta.*)

PRÆPARATA.

1. *Oleum* Caſtorei infuſum. *Vide Diſpenſ. Aug. & Norimb.*

2. *Ol. ſtillat.*

♃. Caſtorei q. v. diſſolve in ✣, aut macera in vino, ejuſve ſpiritu, deſtilla l. △ per ○m vitream.

N. 1. *Rectificatum aceto.*

N. 2. *Procedi itidem poteſt, ut in deſtillatione Olei Philoſophici, lateres ſed ignitos axungiâ imbibendo & deſtillando.*

3. *Electuarium Diacaſtorium, vide Diſpenſ.*

4. *Extractum* fit l. c. cum ♉ rectificato.

N. *Alii extrahunt cum Acet. deſtillat. quo rurſum abſtracto reiterant* ♉. *Quercetanus adhibet aquam deſtillatam convenientem, v. gr. Meliſſæ, Calendulæ, Pæoniæ, aut ſimiles Antepilepticas & Cephalicas, maceratque in B. M.* (♂ *4. aut 5.*) *Pharmacop. Reſt. cap.* 25.

Doſis à gr. v. ad XII.

[Paratur etiam Eſſentia liquida, Tinctura.]

HOFMAN. *Caſtor.*) Ejus *axungia* externè applicata nervoſo generi ac utero ſalutare exiſtit remedium, unde in ſuffocatione uterina, epilepſia ab utero umbilico inuncta mirificè prodeſt.

1. Καςόρειοι, *Caſtoreum, teſticuli Caſtoris &c.*) Hîc D. *Autor* cum aliis communem errans errorem, Caſtorium habet pro ipſis Caſtoris teſticulis, cùm tamen ex ejus conſtet anatome, ejus teſticulos tam eſſe parvos, ut gallorum gallinaceorum ferè vix ſuperent, ſpinæ dorſi adeò adhærentes, ut ſine vitæ diſpendio animali eximi nequeant, id quod & ſuo ſeculo jamdum ſtatuit *Sextius Medicus Plinio fatente Libr* 31. *cap.* 3. *in tr. de Medicam. ex Animalibus.* Cui ſubſcribit *Dioſcor.* II. *c.* 26. adeò ut illud, quod à Caſtorio expetitur, non ſint teſticuli, ſed potius tumores ſeu crumenæ inguinis veſtitæ pellicula ſatis craſſa, quibus parva ſemper annexa eſt impleta liquore, oleaginoſo & ciner oſo; qui in illis reperitur craſſus eſt, & ſeipſum poteſt exſiccare ad pulveriſandum, ſed alter in alligata crumenula ſemper liquidus manet. Alii tumores inguinis aut veſicas vocant, ovi anſerini magnitudine, inter quas demum genitalia abſconduntur, quæ in hunc uſum non trahenda, odorem enim habent fœtidum. *Fel. Platerus Tom.* 1. *Prax. p.* 646. *Olaus Wormius in Muſeo Libr.* 3. *c.* 23. *Th. Bartholinus in Epiſtol. Medicinal.* 9. *Centur.* 1.

Vires. Calefac. ſicc. attenuat, aperit &c.) Nervos nervoſaſque partes roborat, unde & in convulſionibus externè adhibitum mira præſtat. Sic in ſpaſmo ſequens ſpinæ dorſi inunctum meden-

medentem non deserit. Retip. Vini adust. opt. ℔ß. in hoc infunde castorei incisi ℥ij. serva pro usu. Aqua hirundinum cum castoreo in tremore partium; externè applicita miræ etiam est efficaciæ.

N. 1. *In strangulatu Uteri.*) *Cl. Zwelferus in Pharmacopœiâ Reg.* p. 65. *Castorium* externè adhibitum & odoretenus hystericis magis prodesse statuit, quàm intrà corpus sumptum, ubi magis sit nocumento. Et quemadmodum odoretenus matricem deprimit, ita intrò propinatum vi loco movendi matricem præditum est. Verùm huic experientia contradicit, quâ constat, in suffocatione communiter dictâ hystericâ, seu potius hypochondriacâ castorei usu tam interno, quàm externo nihil esse præstantius, prout & Medicamenta inde parata idem evincunt. *Ex hoc præparatur oleum Castorei infusum; Essentia, Elixir nervinum &c.* vide Aquas Hystericas in Thes. Pharmac. sect. 1. nu. 55. seq. D. G. R. Et extractum cephalicum & nervinum ex hoc paratum l. c. sect. 13. num. 1.

¶ *XV. Catus Domesticus.*

Αἴλουρος, Γαλεότης, Felis, Catus. { Domesticus, Katze / Haußkatze. Un Chat. *A House-Cat.* Een-Huys Katte. Sylvestris, wilde Katze. *A wild Cat.* Een wilde Katte.

Animal est libidinosum, visu acutum.

OFFICIN. NAT.

1. *Axungia.* 2. *Sanguis.* 3. *Caput.* 4. *Stercus.* 5. *Pellis.* 6. *Secundina.*

1. *Axungia* cati castrati, calfac. emoll. discut. mirificè articulorum affectibus prodest. [colicis doloribus & uterinis.]

N. *Præstat axungia cati sylvestris.*

2. *Sanguinis* gutt. 3. (*ex venula sub cauda aperta cati maris,*) caducum penitus curant (*epota*) Schwenckf. Quin & cati sanguinem, (*ex incisa aure detractum*) herpeti cum successu vidi inunctum.

3. *Caput* cati nigri incineratum ad oculorum vitia, unguem, nubeculam, albuginem, &c. remedium præstantissimum esse, si quotidie ter insuffletur, scribit Mizald.

N. *Venenum quod felibus adscribitur, in solo capite ac cerebro stabulatur, non reliquo corpore, utpote quod in cibum nonnullis venit.*

4. *Stercus* (*cum sinapi ana ex ✠ illitum*) alopecias curat, & podagricos juvat.

5. *Pellis* gestatur ad calfaciendum ventriculum, articulosque contractos.

6. *Secundinam* de collo suspendunt ad oculorum affectus arcendos. Præferunt autem cati primipari, ejusque nigri.

HOFMAN. *Catus Domesticus.*) *Est vel domesticus, vel sylvestris. Illius castrati pinguedo* mirificè articulorum doloribus succurrit. *Hujus scilicet sylvestris pinguedo* umbilico calidè inuncta colicos tollit dolores.

Ex *cerebro*, puellæ philtra sua componunt.

Pellis cati sylvestris ad calefaciendum ventriculum & articulos contractos gestatur.

¶ *XVI. Catus Zibethinus.*

Zibeth-Katze. Une Civette. *A Civet* or *Musk-Cat.* Civet ofte Muscus-Catte.

Animal est peregrinum, ad nostras tamen oras transportatum, à nonnullis oblectationis ergò ali cœpit.

OFFICIN. NAT.

Zibethum, (*Civeta, Zibetta,*) quod est ejus excrementum (*seu sudor.*) inter testiculos concretum vesica involutum, ex qua incisa Zibetum depromitur.

Vires. *Calidum, humidum est atque anodynum. Usus crebri in dolore colico,* (*inungitur umbilico,*) *in dolore ventris infantum; in strangulatu uteri applicatur vulvæ, vel cavernulæ umbilici.*

HOFMAN. *Catus Zibethinus.*) *Mas & fœmina.* Color Maris varius est, plerumque tamen cinereus, subnigricantibus distinctus virgis, quam in fœminâ albidior ad flavum tendens & pluribus majoribus nigriusculis Cati Pardi maculis notatus. Effigies ad canum, quàm felium aut potius vulpium figuram accedit; quòd rostrum non harum ritu obtusum, sed illorum formâ oblongum habeat. Aures ipsi sunt parvæ ac rotundæ, pilus quasi in taxo, sed nec mollis, nec asper admodum. Corpus porcinum fermè apparet & à dorso ad imum ventrem palmaris diameter est; pedes potius parvi, breves; quàm alti; & à cane altitudine superantur. Corporis proportio totius quasi mustelæ respondet, quæ martes dicitur.

Hoc Animal nascitur in multis Indiæ Orientalis & Occidentalis partibus; in Regno Peruano hoc Animal magnâ copiâ reperitur & in Guineâ in Provinciis de Loango, Congo, Manicongo, circà flumina Angolæ in altissimis montibus, quos animalia hæc pererrant, omni adhibitâ diligentiâ Nigritæ sive Mori illi perquirunt, veteres arborum aridosque truncos & ubi aliquas maculas magnas easque oleosas observaverint, eò sese conferunt & globosam quandam materiam truncis iisdem adhærescentem castaneas magnitudine æquantem inde aufferunt, in aquâ ebullire permittunt, id quod supernatat, pingue, & oleosum remouent, mundioribus vasis infundunt & usui reservant; Atque hoc est optimum Zibethum.

Est ejus excrementum inter testiculos concretum.) A tali excrementitio humore hoc animal maximè vexatur, cum ex intimis corporis partibus ad emunctoria prorumpat & sudoris instar sub axillis præcipuè & loculis intrà clunes sitis colligatur non procul à membro genitali. Ex cicuribus h. m. colligitur; Cum ex masculo detrahere volunt, unus catenulam, quâ ligatur, trahit, alius posteriores pedes tenet, tertius testiculos sive utriculos potius revolvit, qui medii inter anum & pudendum prominent, tam in mare, quàm in fœminâ. In mare duplo grandiores apparent. Hi utriculi internâ sui parte, ut pili curti hærent, capacem satis cavitatem obtinent, in quam ingressus patet exiguus. In hac cavitate scaturiginem suam *liquor ille Zibethicus* instar melleæ substantiæ sumit. Hic extrahitur immissio auriscalpii majoris simili instrumento, quod per cavitatem quaquaversum sæpè revolvitur. Hoc ubi in uno & altero folliculo (duo enim in quolibet *animali Zibethico* prostant,) perstiterint & liquorem illum extraxerint, gossipio utrumque pilos abstergunt. Æstate liquidior, quàm hieme succus colligitur, æstate etiam plus quàm hyeme hujus succi colligitur. *Francisc. Hernandez. l. c. & Fab. Columna ad Iohann. Fab. Lynceum in Epistolâ.*

N. Nigritæ & Mori carnibus hujus animalis vescuntur, licet pessimi odoris & ad venerem præstare maximum stimulum affirmant.

N. *Pellis ventris ipsius* est saluberrima in omnibus frigidis affectibus. Ventriculum roborat, si quotidie ipsi imposita gestetur in primis in corpore crasso.

Vires.) Calidum, humidum est, atque anodynum. Usus crebri in colicâ passione umbilico inunctum, in torminibus ventris infantum, strangulationem ab utero tollit vulvæ applicatum. Ad virgæ erectionem & proritandam in virginibus venerem plurimum etiam facit glandi penis ante pugnam inunctum cum tantillo theriacæ mistum. Ex hoc etiam cum Ambrâ & moscho Aqua externa de cypro præparatur vid. Thesaur. Pharmaceutic. annex. sect. 2. n. VIII.

¶ XVII. *Cervus.*

Ἔλαφος { Mas, Cervus, Hirſch. Un Cerf. *The Hart*, or *Buck.* Een Hert.
Fœm. Cerva, Hin / Hinden. *The Hind*, or *Doe.* Een Hinde.
Hinnulus. }

Animal eſt vivaciſſimum (ad annos 100.) curſu velociſſimum, cornua quotannis menſe Aprili deponens, coit menſe Auguſto & Septembri, circa diem Ægidii, parit menſe octavo.

OFFICIN. NAT.

1. *Cornu.* 2. *Corium.* 3. *Os de corde.* 4. *Genitale.* 5. *Teſticuli.* 6. *Sanguis.* 7. *Lachryma.* 8. *Medulla.* 9. *Sevum.* 10. *Talus ſ. Aſtragalus.* 11. *Lapis.*

Vires.

1. *Cornu* crudum reſiſtit putredini, malignitatem corrigit, ſudorem ciet, balſamum humanum corroborat, Hinc uſus ejus proficuus in variolis, morbillis, febribus putridis & malignis, aliiſque morbis, ubi ſudore opus eſt. *Incoqui poteſt decoctis, macerari in infuſionibus, (quippe in ſubſtantia exhibitum, crudum ferè egeritur.)*

N. *Commendatur collectum intrà feſtivitates Mariæ, id eſt, inter 15. Auguſti, & 8. Septembris.*

PRÆPARATA.

Ex Cornu.

1. *C.C. uſtum, v. l. 2. c. 43.*

2. *C. C. præparatum*, fit ex uſto quod cum ▽ cordiali l. a. lævigatur.

Vires. *Vi ſuâ ſiccante putredini reſiſtit, fluxus alvi ſedat, vermes necat, ſudores ciet, Medicinaque eſt infantibus familiariſſima.*

Doſis à ℈ j. ad ʒ j. & ultra.

3. *C. C. Philoſophicè calcinatum vide l. 2. c. 43.* Sudores ciet, morbis malignis confert.

Doſis ad ʒß.

4. *Magiſterium. Cornua raſpata ſolvuntur in acet. deſtill. præcipitantur per Ol. tart. vel ⊕-i, edulcoranturque ablutione cum ▽. Hinc ſiccata ſervantur.*

N. 1. *Alii ſolvunt cum ſpir. ſal. nitr. quo dein rurſus abſtracto, Magiſterium in fundo relictum edulcorant. In abſtractione à ſpir. ſal. nitr. cautione opus eſt, ne ſcilicet accenſio, quæ facilè accidere alias poteſt, damnum pariat. Cautius ergò procedunt, qui ſolutionis ℥iv. affundunt ▽ fontan. menſur. 1. ac filtrant, filtratumque ſi opus ſit inſtillando Ol. tart. præcipitant.*

N. 2. *Alii ſolvunt cum ▽F, præcipitantque cum ſpirit. Vitrioli ac edulcorant.*

N. 3. *Magiſterium præcipitatum cum Ol. tart. flaveſcit, è contra cum Ol. aliquo minerali. E. g. ⊕-i evadit candidum.*

5. *Galreda ſeu Gelatina. Vide l. 2. cap. 26.*

6. *Liquor ſeu ſpiritus. Vide l. 2. cap. 70. & 81.*

(Liquorem C. C. ſuccinatum Antiepilepticum pro infantibus habet Etmüllerus in valetud. infant.)

7. *Oleum. v. l. 2. c. 70.*

N. *Veri olei C. C. deſcriptionem vide in Keſler.*

8. *Sal volatile l. 2. c. 70.*

Sunt qui Sal. C. C. fixi ʒij. cum 🜄 rectificati ℥j. ♂ aliquot (12) digerunt, atque dein 🜄 ad medietatem abſtrahunt, reſiduumque ſervant. *Titulo Tinctura Salis C. C.*

Doſis à gr. v. ad ℈ß.

Extractum C. C. fit ſuperfundendo ſegmentis cornuum cervi aq. propriam & tincturam digeſtione menſtrua extrahendo.

9. ▽ *è Typhis cervinis.* Hirſchkolben. ▽ *Water of the new horns of a* Hart. Water van de ionge Hoornen van een Hert.

♃. *Cornua Cervi novella, ſanguine adhuc ſucculenta, in fruſtula concide, deſtillaque in* MB *aut* VB *vel per ſe, vel cum pauco vino generoſo, donec omnis liquor extillarit.*

Vires. *Utiliſſima eſt in febribus ardentibus malignis.*

Doſis cochlear ſ. vel per ſe, vel cum appropriata aliqua ▽. *Hartm. in Senn. Inſt.*

[è Typhis recentibus medulla ✠ deſtillato extracta præſtantiſſima in exceſſiva oris ſiccitate.]

10. *Unguentum C. C. anodynum vid. l. 2.*

II. *Corium.* Ex corio fit cingulum, quo mulierculæ utuntur ad inguina ſtringenda, uterinaſque affectiones compeſcendas.

[Cor confortativum cordis, ex præparatis præbent Aquam Cordis Cervi.]

III. *Os cordis* Hirſch-Kreutzlein. *The Bone of the* Harts *Heart.* Het Been van het herte van een Hert, *eſt arteriarum in baſi cordis concurſus, qui cum ætate & inprimis turgeſcentiæ tempore durior fit, & in os degenerat:* peculiariter cordi convenit, idque à malignitate tuetur, cuſtodit partum, & prægnantibus mirè conducit.

IV. *Genitale (Priapus)* diureticum eſt, Venerem ſtimulat, (Pleuriticis) dyſentericis, colicoque dolore correptis auxiliatur. Datur tùm tritum, tùm de cocto in coctum, vel & aquam qua genitale ablutum eſt, exhibere convenit.

V. *Teſticuli ſicci è vino poti*, concubitum cum voluptate excitant. Schwenckfeld.

VI. *Sanguis inaſſatus ſartagine*, dyſenterias & cæliacor. profluvia ſiſtit: eſt & efficax contra toxica; commendatur ad dolores coxendicis & lateris [*cum oleo decoctus.*]

PRÆPARATA.

Etſi ex ſanguine cervino & hircino non minus ac ex ſanguine humano elici queant, *Spiritus, Oleum & ſimil.* Inprimis tamen in uſum Medicum accerſitur.

Balſamus Antipodagricus paratus ad modum qui habetur de ſanguine humano.

N. *E dictis animalibus ſi interiora viſcera, videlicet pulmones, cor, atque hepar particulatim diſſecta unà cum ſanguine macerentur, nobilior eorum eſſentia ſimul prolectatur.*

Vires. *In podagra maximi eſt ſolaminis, (illitus,) inſignis item ejus uſus eſt in contracturis à quacunque cauſa ſubortis, quippe vi ſalis magnam reſolvendi vim obtinet. Gluckr. in Beg.*

(Spuntonus Sal volatile ſanguinis Cervi Caphuram ſ. Cervi Balſamum radicalem naturæ, arcanum in Medicina, vocat; putrefacit cum 🜄 xv. ♂. hinc deſtillat, vaſe refrigerato collo retortæ adhærens ſe parat.)

Doſi

Dosis gr. IV. ad gr. vj.

VII. *Lachrymæ* s. sordes quæ in oculorum angu-is reperiuntur, velut cera indurata, odoris aliquan-ulum gravis, tandem fragrantis (*lapis vulgò dici-ur*) siccant, adstringunt, corroborant, sudorem ient, ideoque adversus venena morbosque conta-giosos quàm summè celebrantur, ut vel cum Lapide Bezoar viribus certare dicantur.

Quinimò (ut scribit ad me Cl. D. D. Horstius) prosunt lachrymæ quoque in difficultate partus, adeo ut earum vis nuper adhuc sit comperta in mortuo etiam fœtu expellendo.

Dosis gr.3.4. vide Casp. Bauhin. l. de lap. Bezoar. c.8. & 9.

N. *Lachrymarum harum aliquot frustula colore obscurè fusca, consistentiâ cereâ, pilis immixtis refer-ta, dono liberali mihi impertita est Illustrissima Saxo-niæ Princeps, Sophia Eleonora, Conjux Illustrissimi ac Celsissimi Principis ac Domini, Dn. Georgii Hassiæ Landgravii, &c.*

VIII. *Medulla* ferè omnium laudatissima est, præstatque præ reliquis in ulceribus malignis, ut & in Tibiarum ulceribus. *Plin.*

IX. *Sevum* commendatur præ aliis in tumoribus molliendis, vulneribus astringendis: perniones per-sanat, dolores sedat.

PRÆPARATA.

Ol. stillat. sevi vel axungiæ fit. *l. c. lib. 2. c. 70.*

Vires. *Emollit, lenit, summum mitigativum est in podagra, semel ac iterum de die illitum.*

X. *Talus s. Astragalus* utilis est Dysenteri-cis.

XI. *Lapis* in corde, ventriculo, vel intestinis nonnunquam repertus, cum Lapide Bezoar viribus suis convenire dicitur. *Crato Epist.* 160. *Encel. de lap. l. 3. c. 49. C. Baub. de lap. Bez.* 11. Inprimis verò la-pis è vulva erutus phylacterium esse fertur prægnanti & perficere ut partum perferat.

N. 1. *Optima omnia è cervo censentur, collecta ex cervo turgescente, quod fit circiter Ægidii Festum ini-tio Septembris.*

N. 2. *Cauda cervi venenata est.*

HOFMAN. *Cervus.*) Hujus 1. *Cornu.* 2. *Corium.* 3. *Os de Cor-de.* 4. *Genitale.* 5. *Testiculi.* 6. *Sanguis.* 7. *Lachrymæ.* 8. *Medulla.* 9. *Sevum.* 10. *Talus seu Astragalus* 11. *Lapis in usu sunt.*

1. *Cornu.*] *Cornua* quotannis mense Aprili deponit. Cur cer-vus *cornua* deponat, variæ Autorum sunt sententiæ. *Vossius de Idololatr. Libr. 3. Cap.* 57. causam rejicit in cornuum conti-nuitatem ossi cranii, non continuitatem, dum cuti duntaxat adhærent. *Cl. Helmontius de Lithiasi* Cap. 1. §. 13. hanc assignat rationem, quòd cornua ista partim de materiâ sint osseâ, partim de ligneâ & propterea spinas & ramulos æmulari & annuatim decidere ob proprietatem frondium & partis ligneæ retentam. Verùm frustra in hac ratione est *Helmontius*. Ob nimiam duri-tiem, putat *Cl. Zvvelferus in Pharmacop. Restitut.* p. 462. cornua à ceruis deponi, quæ prohibeat, quo minus pro alimento ipso-rum copiosè affluens sanguis dispergi ac circulari possit ex sangui-ne circà brumam collecto vermiculos tractu temporis enasci, qui rodendo pruritum excitent, donec cerui concitati cornu arbo-ribus affricent & tandem decidere faciant, fieri id plerumque mense Februario. Tales vermes observarunt in cervi capite circà vertebram, ubi caput cervici nectitur, *Aristot. Libr. 2. histor. ani-mal. c. 15. Plinius Libr. 9. c. 37.* viditque *Conrad. Heresbacchius in comp. Therap.* in exentrati mense Majo cervi succisis cornibus apertum cranium pollicaribus scatere vermibus præter capita ru-fa albicantibus. Plerique tamen putant, cervis deponendi cornua vim à comestione serpentum oriri. Ut enim quidam ser-pentes sunt quales apud Indos Canauhcoal sese foliis occultantes & cervos transeuntes vi anhelitus attrahentes & comedentes *Nie-rembergius Libr. 12. histor. natur. Cap. 17.* quales Libyæ serpentes cervos deprædantes *Oppianus Libr. 2. cyn. v.* 253. Sic & cervi na-ribus extrahunt serpentes latibulis & comedunt, ut rejuvenes-cant, cum diuturnæ sint vitæ, ut senium deponant, ut intesti-norum vermes involucris implicitos in senio confectis enecent. Alii post serpentum comestionem cervorum sanguinem efferves-cere statuunt & quasi fermentari, unde vermiculi pronascantur ex venis capillaribus, qui ad cornuum radices prorumpentes eo-rum internum nutrimentum depascantur, donec eo alimento de-fraudata exsucca decidant.

Colligendum est inter 15. Augusti & 8. Septembris ob vim suam balsamicam, quæ tunc temporis vel maximè viget.

1. *Cornu crudum resistit putredini &c.*) Hoc ad plurimos mor-bos curandos vim obtinet mirabilem, præsertim in malignitate per sudorem & urinam corrigendâ, unde in variolis, morbillis, febribus malignis summo cum fructu adhibetur.

Præparata ex *Cornu.* 1. *C C. ustum &c.*) Hoc *Cl. Zvvelferus* ceu inutile planè rejicit, quia omni virtute Medicinali propriâ est ca-stratum & in terram mortuam redactum. Cui ὁμόψυχος est *Helmontius in Pharmacop. ac Dispens. modern.* §. 41. *& de Li-thiasi.* Cap. 3. §. 29. Contrà Alii C C. ustum non solum in sub-stantiâ assumptum diaphoreticum esse statuunt, sed etiam in de-cocto usurpatum quotidiano potu putredini resistere & morbo Ungarico laborantibus convenientissimum esse, *Iohann. Michelius ad Gregor. Horstium in epistolâ, quam hic Libr. 3. sect. 1. Consil. & Epistol. Medicinal. inseruit. Horstius centur. problem. Medicor. thera-peutic. decad. 1. quæst. 4.* Nec contradicit *Noster Rolfinck. in Ord. & Meth. consult. Libr. 4. consil.* 13. Cui & Nos adstipulamur expe-rientiâ quotidianâ edocti, C C. ustum diaphoreticum non so-lùm observari, sed & ebullitionem humorum sedare, diar-rhœam compescere, vermes necare &c. licet particulæ salinæ cum Sulphureis videantur destructæ, tamen nihil obstat, alia enim est ignis, alia Archéi stomachici est operatio cum remedii adaptatione, quam nullus intellectus humanus satis assequi po-test. Nonnulli hunc effectum à sale aliquo fixo, quem in eo superesse putant, provenire statuunt, sed autopticâ destitui-mur experientiâ.

N. Rasura etiam CC. in petiâ ligata & potui imposita dia-phoretica est. CC. usto utimur in febribus cum diarrhœâ conjunctis, rasurâ autem, ubi alvi laxatione opus cum sudoris elicio.

3. *C C. Philosophicè calcinatum.*) Seu sine igne, vulgari solum coctione elaboratum omnibus palmam præripit diaphoreticis ex regno animali desumptis, in debitis indicationibus, ut tempera-tum, in malignis verò non tam primæ debellationi, quàm reli-quiarum extinctioni potius cum bezoardico ☉lari, ☽nari, Io-viali, Martiali dicatum satis efficax. Licet etiam sic præpara-tum aliquam salis volatilis & olei jacturam, ut *Cl. Zvvelferus putat*, sustinuerit, ideo tamen hoc planè rejicere non decet, tutum enim ac jucundum in plurimis affectibus existere remedium, quo-tidiana Nos docet experientia.

4. *Magisterium.*) Illud quod Acet. dest. solvitur & ol. Tarta-ri præcipitatur, nullius est valoris, prout & hoc 2. cum aq. fort. sed quod sp. Nitri solutum & copiosâ ▽ s. edulcoratum est, op-timum habetur. Eleganter etiam cum sp. Vitrioli post medio-crem hujus abstractionem copiosâ ▽ s. præcipitando conficitur, sed hoc magis alterat & adstringit, quàm sudores movet.

5. *Galreda seu Gelatina.*) Hæc quomodo præparanda sit, no-tum est mulierculis nostratibus.

6. *Liquor seu spiritus, oleum & 8. Sal volatile.*) CC. crudum & in frusta dissectum imponitur retortæ fictili & appositè recipien-te capacissimo datur ignis per gradus & quinque distinctas ac-quires substantias, primò phlegma, deinde liquorem spirituo-sum, tertiò oleum leve ac ponderosum cum volatili & denique Cap. mort. Per rectificationem singulæ hæ substantiæ sigillatim & seorsim haberi possunt.

N. Liquor cum sale volatili rectificatissimus penetrantissi-mum est remedium polychrestum, alexipharmacum, in epilep-siâ, vertigine, lethargo, cataphorâ, suffocatione hystericâ singu-lare specificum tam intus quàm extus, odoretenus etiam adhi-bitus. Ex hoc præparatur etiam C C. succinatum, Cinamomi-satum, Citratum &c.

Sal CC. volatile cum arcano tartari nuptum in malo hypo-chondriaco scorbuto, arthritide fixâ & vagâ, suppressione men-sium non adeò deses.

Sunt, qui sal C C. fixi ℥ ij. &c.) Sal CC. volatile figitur spir. Vitrioli, item Salis &c. verum ego majori cum fructu in pra-xi meâ nudo sale volatili utor CC. albissimo instar crystallo-rum ad acida fermenta in visceribus corrigenda & putredinem inhibendam.

Extractum C C. &c.) Ex hoc nil nisi gelatina resul-tat.

9. ▽ *è Typhis cervinis.*) Hirschkolben Wasser. Hæc in febribus ardentibus & malignis non solùm, sed & in puerperis apud

Nos

Nos magni uſus eſt. Ob vim ejus balſamicam & moderatè refrigerantem malignitati reſiſtit, loco vehiculi etiam uſurpari poteſt cum aliis efficacioribus &c.

2. *Corium.*) Ex corio fit cingulum, quo mulieres utuntur ad inguina ſtringenda & ſuffocationem uterinam compeſcendam.

3. Os *Cordis.*) *Doctiſſ. Veſalius Libr. 1. de Fabric.* Hum. 10. hoc os in corde cervorum reperiri fabuloſum eſſe teſtatur, item *Braſavolus in examine ſimplic. Rondeletius in Aureâ Alexandrinâ*: qui hoc os in corde reperiri negant. Verùm magnis hiſce de Arte Medicâ benè meritis erroris anſam forſan dedit, quod os cordis cervini in aëre demum duram & oſſeam acquirat conſiſtentiam, in cervis autem nuper mactatis adhuc cartilagineum, molle ac flexile fit. Magnarum hoc eſt virium, palpitationem cordis ſedat, alexiterium eſt, melancholiæ medetur, quare & in præſtantiſſima ingreditur antidota, qualia *Elect. Liberans, lætificans Galeni confectio de hyacinth. Diamargarit. frigid.* Cuſtodit etiam partum, prægnantibus & puerperis mirè conducit.

4. *Genitale* (*Priapus*) Dyſenteriæ & colico dolori medetur, item in pleuritide hujus raſurâ in aq. Scabioſæ nihil præſtantius. In ſuffocatione uterinâ priapus cervi juſto æſtus tempore exſectus præſente paroxyſmo quantum cuſpide cultelli ſumi poteſt in aquâ appropriatâ propinatus eſt ſingulare remedium.

5. *Teſticuli ſicco ex vino poti.*) Item *ſperma cervorum*, quod ad Priapum in paraſtatis reperitur, dum cervis œſtro libidinis percitus in ipſo coitu globulo perfoditur ad rem veneream cum vino propinatum valdè efficax eſt.

6. *Sanguis inaſſatus ſartagine &c.*) In hoc ſanè egregia etiam latent arcana, quæ tamen prius erui non poſſunt, quàm ſi in ſpiritum & ſal volatile deſtilletur.

7. *Lachrymæ ſeu ſordes.*) Lapis vulgò dicitur. Hic contrà venena & venenatos morbos eſt antidotum, pretioſis Regum theſauris anteponendum. *vid. Zacut. Luſitan. de Medic. Princip. hiſtor. Libr.* 6. *hiſtor.* 29. *obſerv.*

8. 9. *Medulla & ſevum.*) *Sevum* dentium etiam dolores mitigat & vermes ex illis trahit linteo exceptum & ad ignem liquatum gingivis impoſitum.

10. 11. *Lapis in corde, ventriculo, vel inteſtinis &c.*) Lapidem in corde cervorum, prout & in ventriculo & aliis partibus inveniri, nemo facilè in dubium vocabit. De *Serpente Lapideo* in ventriculo cervi reperto nota eſt hiſtoria *à D. D. Johann. Dan. Majore* pertractata in diſſertat. epiſtolic.

N. Lapis ex corde cervino exemptus in peſte & aliis venenatis morbis curandis laudem meretur, talem etiam ut longè præferendus ſit cuivis Lapidi Bezahar. *Zacut. Luſitan. de Medic. Princip. hiſtor. Libr.* 6. *h.* 27. *p. m.* 900.

N. Aquam cordialem ex corde cervi vid. in Theſaur. Pharmaceutic. annexo ſect. 1. num. 24. 25.

¶ *XVIII. Cochlea.*

Κοχλὸς, κοχλία, Limax, Schnecken. Coquille de Limaçon. *The Snail.* Een Slecke.

Cochleæ { Teſtaceæ,
Nudæ (*ſine teſtis.*
Fluviatiles.

Præferuntur quæ in locis apricis & vinetis degunt, herbiſque vivunt odoratis, collectę ante ortum Solis. *vide Foreſt. l.* 16. 58.

N. *Fluviatiles eaſdem quidem vires obtinent, ſed rarioris uſus ſunt. Generantur ex terræ limo, vivunt rore, plantiſque variis. Inimicantur coturnici ac ardeæ, quibus in prædam & cibum veniunt. Antipathicæ ſunt maximè Lacertis ac Simiis: Nimirum, hæ cochlearum vel & teſtarum ſolarum præſentiam adeo formidant, ut ſeſe contrahant, formidineque excrementa egerant.*

OFFICIN. NAT.

1. *Cochleæ integræ.* 2. *Teſtæ.* 3. *Pinguedo.* 4. *Mucus.*

Vires.

1. *Cochleæ* refrigerant, incraſſant, conſolidant, leniunt, nervis conveniunt ac pulmonibus. Hinc uſus præcipui internè ad tuſſim, phthiſin, ſcreationem ſanguinolentam, alioſque pulmonum affectus; Hinc ad Epatis calorem, & colicum dolorem.

Extrinſecus maturant ac rumpunt anthraces, (*impoſitæ tùm ſolæ, tùm cum felle tauri*, conſolidant vulnera præcipuè nervorum, ulcera ſanant, (*inprimis tibiar.*) inflammationes (*podagricas*) mitigant, ventrem hydropicor. hydrocelemque hernioſorum detumeſcere faciunt (*cum teſtis tritæ & impoſitæ*] hæmorrhagiam cohibent (*fronti applicatæ*) Spuma ex cochleis ſine ▽ igni appoſitis fiſtulas domare dicitur.

3. *Teſtæ* tritæ exhibentur calculoſis, rimas manuum ſiccant & conſolidant.

Pinguedo (*in elixato brodio, ubi id refrixerit, ſupernatans*, oculorum rubedini doloribuſque medetur, defluxiones ad oculos intercipit (*fronti cum albo ovi impoſita.*)

4. *Mucus ſalivoſus* (*quem compunctæ cochleæ reddunt,*) emplaſticus eſt, ideoque glutinans, defluxioneſque ad oculos intercipiens (*in anacollematis.*)

PRÆPARATA.

1. ▽ *ſtillat.* è carne menſe Majo vel Octobri per MB. prolecta convenire dicitur atrophiâ laborantibus. Epar nimirum corroborare ſtatuitur.

Extrinſecus faciem fucat.

2. *Cinis cochlear.* Exiccat, incraſſat, cutis rimas & ſcabritiem exiccat, Synoviam das Glied-Waſſer ſiſtit.

3. *Liquor Limacum.*

Rubri limaces conciſi miſceantur cum pari pondere Sal. communis, conjiciunturque in manicam Hipp. ut in cella defluant in liquorem, quo dolentes partes podagricæ illinuntur, & verrucæ ſcalpello prius abraſæ facilè averruncantur.

S. Cloſſ.

[Liquor Limacum ani procidentiam tollit.]

HOFMAN. *Cochlea.*) *Hujus integra ſubſtantia* 2. *Teſtæ. Pinguedo.* 4. *Mucus*, uſui cedit medico.

1. *Cochleæ*) Refrigerant, incraſſant, conſolidant, leniunt nervoſo generi ac pulmonibus dicatæ ſunt. Unde in phthiſi, exſpuitione cruentâ &c. commendantur. Externè hydropicorum ventrem & hydrocelen hernioſorum cum teſtis tritæ detumeſcere faciunt impoſitæ. Harum pinguedo in elixato brodio, ubi refrixerit, ſupernatans, oculorum rubedini ac doloribus medetur.

Præparata *ex his* ▽ *ſtillat. &c.*) Hæc convenire dicitur atrophiâ laborantibus, qualis aqua antiphtiſica Mynſichti. Verùm hæ deſtillatæ ne atomum quidem virium largiuntur, utpote ſolidioris ſubſtantiæ & duriuſculæ; decoctæ quidem mucilaginem, in quâ virtus earum nutritiva, glutinans, ſtabulatur, in juſculum deponunt, ſed non in deſtillatum.

¶ *XIX. Cuniculus.*

Κύνικλος, Küngle, Künglein. Un Lapin. *The Coney.* Een Koniin.

Animalculum eſt leporini generis, timidum, fœcundum admodum & prolificum.

OFFICI[N.]

OFFICIN. NAT.

1. *Integer ustus.* 2. *Axungia.* 3. *Cerebrum.*

2. Vires. *Cuniculus totus exustus* medetur Anginæ f. faucium inflammationibus *cum costo & folio illicus.*

2. *Axungia* articulis & nervis induratis utilis est.

3. *Cerebrum* venenis resistere creditur, alioquin leporino correspondens.

HOFMAN. *Cuniculus.*) *Totus exustus* faucium inflammationi seu anginæ medetur cum costi folio impositus. *Pinguedo* tumoribus scirrhosis confert. *Cerebrum* venenis resistit.

¶ *XX. Elephas.*

Ἐλέφας, Elephantus, Elephant / Helffant. Un Elephant. *Te Elephant.* Een Elephant / of Olifant.

Animal est rarissimum, vivacissimum, placidum ac docile.

OFFICIN. NAT.

Soli dentes, Ebur vulgò dicti.

Vires.

Ebur refrigerat & siccat moderatè, adstringit, incidit, viscera roborat, albas mulierum fluxiones sistit. Ictero convenit, lumbricos fugat, diuturnis obstructionibus confert, stomachi dolores & imbecillitatem abigit. Epilepsiæ medetur, melancholiam arcet, putredini ac venenis resistit. Adhibetur ejus Limatura in infusionibus, quin & pulvis in substantia exhibetur.

Dosis ʒß.

PRÆPARATA.

1. *Ebur ustum* [*Spodium vocant,*) *& ad differentiam spodii mineralis, Spodium ex Ebore.*

2. *Trochisci de Spodio, vide Dispensat.*

N. *Sunt qui Ebur ad fœcunditatem commendant, verùm cum sit animal paucæ prolis, tardè pariens, (biennium scilicet gravidum,) potius ad sterilitatem fœtusque retentionem facere conjecturatur, quam ad conceptionem promovendam.*

HOFMAN. *Elephas.*) Soli hujus *dentes*, *Ebur* vulgò dicti, in usu sunt, de horum viribus vide partim *D. Autorem*, partim *Zacut. Lusitan. de Medicor. Princip. histor. Libr. 1. histor. 24. p. 41.*

1. Ebur *ustum.*) Albissimum evadit, si in aperto igne, nigerrimum verò, si in vase clauso calcinaveris, dum in illâ calcinatione torum exhalavit Sulphur, in hâc verò quasi compressum & suffocatum fuit in talem nigredinem degenerans, ad quem effectum non parum etiam præstat liberior aëris accessus. Idem etiam cum CC. usto & aliis evenit. Habetur etiam fine igne præparatum, & gelatina ex hoc præparata egregium confortans est, unà stomachicum, epaticum & uterinum. Nec minus sal volatile & oleum subtile ac crassius exinde paratur. In substantiâ vel maximè commendatur contrà catarrhos tenues & salsos tùm ustum tùm C.Δ præparatum. Si misceatur cum corall. r. ppt. & Off. de corde cervi inservit pro confortatione fœtus ad præservandum abortum in gravidis.

¶ *XXI. Equus.*

Ἵππος, Equus, Mas, Equa Fœmina, Pferd. Un Cheval. *A Horse. A Mare.* Een Paert / of Kos / en Merrie.

OFFICIN. NAT.

1. *Sanguis.* 2. *Coagulum.* 3. *Lac.* 4. *Stercus.* 5. *Lichenes.* 6. *Testes.* 7. *Pinguedo jubar.* 8. *Ungula.* 9. *Pili.* 10. *Saliva.* 11. *Dens.* 12. *Lapis.*

Vires. 1. *Sanguis* (*malunt nonnulli equarum admissuram expertarum*) admiscetur septicis ac causticis.

2. *Coagulum,* (*Hippacen vocant,*) privatim Cœliacis, Dysentericisque convenit.

3. *Lac* utile censetur Epilepticis, Phthisicis, Tussientibus, Asthmaticis.

4. *Stercus* extrinsecus sanguinis eruptiones cohibet, (*tam crudum, quam ustum,*) fœtum mortuum, ac secundinas expellit, [*in suffitu.*]

Internè propinatur in dolore colico, ac strangulatu uteri, & similiter in fœtu mortuo & secundinis expellendis.

N. *Præstat ex equo avenâ nutrito, & non castrato.*

5. *Lichenes* (*callosa excrementa in equorum cruribus nascentia,*) laudantur peculiariter ad uterinas suffocationes, (*suffitu subtus facto,*) ut & ad morbum comitialem, & calculum, (*pulvis propinatus.*)

PRÆPARATA.

Extractum Lichenum fit ex lichenibus siccatis cum 🜍, *vel alio appropriato spiritu.*

Dosis à gr. v. ad ℈ß.

N. *Hartm. Menstruum parat ex Meliss. & Vini ana* ℔ iij. *quæ per* ◯ *m ex cineribus destillat super Succini & Gagati* ℥ij. *Δe in fine forti, hinc* ▽*m ab* ☍ *separatam adhibet.*

6. *Testes castrati* ad secundinas pellendas remedium præsentissimum (*pulverisati.*) Commendatur quoque in doloribus colicis.

7. *Pinguedo jubati colli* Kammschmaltz. Illinitur commodè articulis luxatis.

8. *Ungula* fœtus mortuos suffitu exturbat, pediculosque fugat [Antidysentericum præsentaneum frixa in butyro Ungula putatur.]

9. *Pili* sanguinis fluxum reprimunt.

10. *Saliva* spuma oris triduo pota, tussim sanat, fervorem faucium contundit.

N. *Aqua frigida ex ore equi non castrati in præterfluente potantis elapsi, & subito vasculo collecta, prodest ad sterilitatem emendandam, (semel ac iterum pota) Hartm. in pr.*

11. *Dentes* primùm nascentes, dentitionem facilitare dicuntur, (appensi.) Dentes dealbant, (cinis affricatus.)

12. *Lapis* (*Hippolithus*) in ventriculo aut intestinis equorum nonnullorum repertus, uti Lapidi Bezoar, (Occidentali,) figurâ & lamineâ structurâ non absimilis est, ita & viribus eundem æmulari statuitur.

N. *Historias lapidis hujusmodi, ovi magnitudine reperti, habet Iordanus tract. de peste, Phænom. tr. 3. cap. 9. Schwenckfeldius in Teriotroph. vide &c. Bauh. tr. de Lap. Bez. c. 25. His subjungi meretur lapis ejusdem ferè magnitudinis, quem nostro hoc tempore prabuit mortuus equus, (ut audio Hispanicus,) non procul ab urbe hac nostra Francofurtensi dissectus; quem apud Henr. Wolrath Comitem de Stolberg. videre contigit. Cujus vires easdem cum Lap. Bez. Occidentali experientia docuit.*

HOFMAN. *Equus.*) Hujus 1. *Sanguis.* 2. *Coagulum.* 3. *Lac.* 4. *Stercus.* 5. *Lichenes.* 6. *Testes.* 7. *Pinguedo jubar.* 8. *Ungulæ.* 9. *Pili.* 10. *Saliva.* 11. *Dens.* 12. *Lapis usui inserviunt Medico.*

N. Quamprimum *pullus equinus* in lucem prodit, vomitu materiam rejicit, quam nisi quis præripiat, mater statim devorat, hæc materia siccata & pulverisata à caduco liberat.

1. *Sanguis*) In summâ etiam copiâ sal suppeditat volatile elegantissimum caduco expellendo præstantissimum.

2. 3. *Lac* exhibetur etiam ad variolarum eruptionem promovendam.

4. *Stercus.*) Mulieres etiam offerunt infantibus cum lacte expressum variolis laborantibus ad eruptionem accelerandam, atque hoc fit ratione salis volatilis in eo contenti.

5. 6. *Testes castrati* &c.) Commendantur etiam in partus difficultate, unde *Heinricus ab Heer Libr.* 1. *obs.* 14. cuidam fœminæ difficultate partus laboranti pulverem testium equi in aq. lil. alb. cum croco propinaverat, dimidio quadrante citius puerum croceo colore tinctissimum enixa est. In doloribus colicis etiam citissimam præstant opem.

7. *Pinguedo jubati colli*) *cutis jubati colli* vi detracta à vivo e quo & capillitio abraso hominis imposita renascentes facit pilos, sed non sine cephalalgia, qui prius progerminant æmulantur equinos, & hi tamdiu abradendi, dum humani sequantur.

8. *Ungulæ.*) Equi non luxuriantis in butyro frixa contrà dysenteriam præsentaneum est remedium.

9. 10. *Saliva.*) Exterius inuncta, in primis à non castrato & nunquam ♀ nerem experto desumpta verrucas tollit & illarum proventum prohibet.

11. 12. *Lapis* (*Hippolithus*) vide de hoc *Lapide* Nobiliss. *Philipp. Jacob. Sachs. à Lewenheimb in suâ gammarolog. cap.* 14. p. m. 299. Lapidem Bezahar viribus æmulari statuitur.

¶ XXII. *Erinaceus.*

Ἐχῖνος, ein Igel/ Hochel/ Un Herisson. *The Hedge-Dog* and *Hedge-Hogg.* Een Eghel. { caninus, suillus.

Animal est terrestre, echinatum, Hyeme in cavernis arborum occultatur, vescens muribus, juglandibus, malis, pyris, & simil.

OFFICIN. NAT.

1. *Echinus ipse.* 2. *Iecur.* 3. *Axungia.* 4. *Ventriculus.*

Vires.

1. *Subvenit* (*coctus vel incineratus & potus*) involuntariè mingentibus, stomacho gratus est, alvumque & urinam movet *Forest. l.* 21. 15.

Extrinsecus illitus alopeciæ subvenit.

2. *Iecur* vel & corpus exiccatum atque cum Oxymelite sumptum, renum vitiis auxilio est, medetur Cachexiæ, Hydropi, convulsionibus & Elephantiæ; viscerum fluxiones exiccat. *Dioscor.*

3. *Axungia* felicissimè herniis medetur. *Hartm.*

4. *Ventriculi* tunicam interiorem commendant ad dolores colicos (*assumpt.*)

¶ XXIII. *Homo.*

Ἄνθρωπος, Mensch. Homme masle, femelle. *Man* and *Woman.* Mensch/ oft Wyf. { Mas. Fœmina.

OFFICIN. NAT.

Partes quæ Medicinæ inserviunt,

Sumuntur vel ex corpore vivente;

Ut sunt.

1. *Capilli.* 2. *Ungues.* 3. *Saliva.* 4. *Aurium sordes.* 5. *Sudor.* 6. *Lac.* 7. *Menses.* 8. *Secundina.* 9. *Urina.* 10. *Stercus.* 11. *Semen.* 12. *Sanguis.* 13. *Calculi.* 14. *Lumbrici.* 15. *Pediculi.* 16. *Membrana caput fœtus cingens.*

Vel ex partibus corporis demortui seu Cadaveris;

Tales sunt.

1. *Integrum Cadaver, s. Caro.* 2. *Cutis.* 3. *Pinguedo.* 4. *Ossa.* 5. *Cranium.* 6. *Usnea Cranii.* 7. *Cerebrum.* 8. *Fel.* 9. *Cor.*

1. *Capilli* commendantur ad capillorum productionem, (*liquor inde destillatus & cum melle illitus*) ad Lethargum aliosque affectus soporosos [*cinis capiti inspersus.*] ad Icteritiam, (*pulvis propinatus*) ad membra luxata, (*cum adipe ovillo illitus cinis* (ad hæmorrhagiam vulnerum.

N. *Sunt qui ad quartanam capillos patientis, cum aliis in corpore dispersis pilis permixto, ovo imponunt, duriter coquunt, & avibus deglutienda objiciunt, qua ratione quartanam curatum iri volunt.*

PRÆPARATA.

Destillatum fit per se ex ☉ *igne arenæ non admodum valido.*

II. Ungues cient vomitum, (*intus assumpti, tum in pulv. tum in infus.*) aquas Hydropicor. ducere dicuntur (*resecti à pedibus & manibus atque umbilico alligati.*

N. 1. *Sunt qui ad curandam febrim segmenta è manibus & pedibus ovo includunt avibusque devoranda objiciunt, alii eadem cera involvunt, matutinoque tempore ante Solis ortum januæ affigunt, alii dorso cancri vivi alligant, cancrumque fluenti committunt.*

N. 2. *Ad recuperandas vires abscissos ungues & capillos cerasi radici incisæ imponunt, vulnusque fimo cooperiunt.*

PRÆPARAT.

℞. Rasur. vel resegment. pulveris. ʒj. Vini generosi ℔ j. macera, donec in mucilaginem abierint. Hinc filtra & V ℥ j. reserva.

Dosis à ʒ j. ad ʒvj. vel ℥j.

[Inter Antiepileptica reponuntur, multumque ipsis attributum à Digb.]

III. Saliva jejuni hominis commendatur ad venenatos morsus serpentis, canis rabidi, ulcera, serpigines, & simil.

IV. Aurium sordes (cerimen) colica laborantibus præsentissimum perhibentur Remed. (*in potu si assumantur.*)

Extrinsecus medentur ictibus Scorpionum, conglutinant vulnera, fissuras & scissuras cutis.

V. Sudor usus proficui dicitur, contra scrophulas, si cum herba radiceque verbasci mixtus folio involvatur, inque cineribus calefactus imponatur.

VI. Lac refrigerat, lenit, maturat, oculorum rubedini subvenit.

[Phthisicis præ aliis conveniens.]

PRÆPARATA.

1. ▽ *lactis* ⊖-*ta.*

℞. Lactis & ⊖-i alb. an. destilletur ut phlegma saltem prodeat, relictis acrioribus spiritibus.

Vires. *Oculorum rubedini, aliisque inflammationibus mirè confert.*

2. *Butyrum* : *Insigne est ophthalmicum*, (*& ad atrophiam puerulorum dorso inunctum.*)

VII. Sanguis menstruus, (Zenith. juvenculæ) exiccatus commendatur intrinsecus ad calculum & Epilepsiam. Extrinsecus sopit dolores podagricos, (*cum adipe bovino inunctus.*) Conducere item dicitur in

Peste

Peſte, apoſtematibus carbunculiſque (*impoſitum linteum quod fuerit humectatum in ✠ vel ▽ roſar. menſtruo illo ſanguine imprægnata*) Eryſipelata extinguit, puſtulas faciei abſtergit.

N. 1. *Commendatur qui prima vice erumpit.*

N. 2. *Ad immodicum menſtruorum fluxum cohibendum, ſunt qui pannum menſtruo ſanguine imbutum certo tempore Ceraſi radici in cortice apertæ indunt inciſuramque iterum operiunt.*

VIII. Secundina (*vel hujus loco Umbilicus infantis*) magni fit ad ſtrumas gutturis tollendas, (*calcinata & in ▽ abrotani quotidie exhibita pondere ℨß. idque ☾ decreſcente*,) ad Epilepſiam & philtra compeſcenda; ad molam & fœtum exterminandum, nec non ad animalia enecanda, etiam ea, quæ maleficio in homine extiterint. *Hartm. ad nævos maternos commendat, alij ad dolorem colicum* (*geſtatum loco amuleti.*)

[*Deſtillant ſpiritum ex ſecundina Antiepilepticum pretioſum.*]

IX. *Urina*, calf. exiccat, reſolvit, abſtergit, diſcutit, mundificat, putredini reſiſtit, ideoque uſus eſt præcipui intrinſecus, in obſtructione Epatis, Lienis, Veſicæ biliariæ, Peſtis præſervatione, Hydrope, Ictero. Quin & Mariti urina hauſta partum difficilem facilitare dicitur.

Extrinſecus ſiccat, ſcabiem, reſolvit tumores, mundificat vulnera etiam venenata, arcet gangrænam, ſolvit alvum, (*in clyſmate*) abſtergit furfures capitis, (*cum Sal. nitr. mixta*,) compeſcit febriles inſultus, (*pulſui applicata*,) exulceratas aures ſanat, (*inſtillata pueri urina*) oculorum rubedini ſubvenit, (*inſtillata*) artuum tremorem tollit, [*lotione*] uvulæ tumorem diſcutit, (*gargariſ.*) Lienis dolores ſedat (*cum cinere cataplaſmatiſata.*) *Vide Hieronymum Reuſnerum Synopſ. de remediis ab urina deſumptis. Tabernæmont.* Waſſer-Schaß. l'Urine. *The Treaſury* or *riches of Urin* or *Mans vvater.* Den ſchat van't Menſche Water.

PRÆPARATA.

1. *Spiritus volatilis, Sal volatile.*

♃. ⊡æ pueri, [*ann.* 12.] Vinum bibentis recentis, deſtilla per XX in ferventi MB. Hinc cohoba ſuper fæces, prodibit ∽⊡æ cum ſuo phlegmate mixtus, quem ſi libet dephlegma, & habebis ſpiritum. Hunc ſi ex phiola eleves nanciſceris ſal volatile candidiſſimum.

Vires. *Auxilij nobiliſſimi cenſetur in pellendis lapillis, (potus cum conveniente liquore,) ſed valde fœtet.*

N. 1. *Celeberrimus eſt, ob tincturam cœruleam Smaragdi, cujus præparationi menſtruum præbet,* (cum phlegmate.)

N. 2. *Libavius rectificat imponitque podagricis, aſthmaticis, calculoſis, per ſyringam in veſicam immittit, (imprægnatum tamen antea eſſentiâ ſaxifragor. v. gr. Cryſtall. lap. Lync. & ſimil.)*

2. *Aliter ∽⊡ igneus ſ. Sal volatilis.*

♃. ⊡ pueri Vinum bibentis, q. ſ. (menſ 30.) evaporet leni admodum Δ ad conſiſtentiam uſque Syrupi. Reſiduum hoc reconde in phiola longiſſimi colli, & deſtilla aëre frigidiore, (*ut ſcil. in XX condenſetur*,) in Eib. vel arena & prodibit ∽ in XX inſtar nivis ſeſe elevans, frigore coagulabilis, ſed leni calore fuſibilis. *Oſvvald.*

N. 1. *Hunc ſpiritum ſi purificato ſuo Sal. com. ex fæcib. ſcil. elixiviato conjunxeris, cohobiiſque aliquot volatiliſaveris, menſtruum habes inſigne ad eliciendæ vitriola è metallis & præcipuè è ☾a.*

N. 2. *Eundem ſpiritum (Sal. com.) ſolutionibus & coagulationibus purificatum, ſi aliquamdiu (♂ ℘ 8) in VB digeris, ſolvetur: Solutionem ergo ſi denuò cum V rectificatiſſ. maceraveris (♂ ℘ 8.) menſtrui particeps es ſolvendo ☉ idonei.*

3. *Spiritus ⊡ per putrefactionem.*

♃. ⊡ hominis juvenis [annor. 12.] vinum bibentis quantitatem magnam (menſ. 30.) pone in fimum equinum vel MB, ♂ ℘. 40. ad putreſcendum. Hinc decanta à fæcib. ac deſtilla per XX, [vel per veſicam,] ex arena, idque donec omnis humiditas deſtillando abſtracta ſit. Humiditatem hanc cohoba aliquoties. 3. à capite ſuo mortuo. Tandem deſtillatum in cucurbita oblongi colli, committe calori, ut alembicus ſemper frigidus maneat. Sic aſcendit Spiritus inſtar Cryſtalli, nulla comitatâ humiditate. Cryſtallos rectifica ſolvendo in ▽ pluviali ~Ωat. & ex phiola, ut prius ~Ωando, idque ſexies, ſemper novam ▽ pluv. ſtillatit. adhibendo. Hinc digere Cryſtallos in phiola Herm. cl. ♂ ℘ 15. lento Δe, donec in liquorem limpidiſſimum abeant.

N. 1. *Sennertus ab ⊡ dicto modo defæcata, deſtillando elicit, ſaltem quartam aut ſextam partem, eamque leni calore ex phiola oblongioris colli dicto modo ſublimat. Vide. Inſt.*

N. 2. *Alij ⊡m putrefactam deſtillant ex cucurbita, cujus orificium obturant chartâ triplici oleo imbuta, vel ſpongiâ, ſimiliter imbutâ, quâ ∽⊡ igneus tantum tranſeat.*

N. 3. ⊡ *quia facile deſtillando exæſtuat, cautè ignem adhiberi oportet.*

N. 4. *Sunt qui fœtoris corrigendi gratiâ (qui tamen & dicto modo aliquatenus correctus) V affundunt, eumque rurſus lento calore abſtrahunt, idque aliquoties novum ſemper V affundendo. Verùm Sal. urinæ hac ratione correctum, non Sal urinæ ſimplex, ſed Magiſterium potius, i. e. Sal. urinæ ſale vini imprægnatum dici meretur. Vide de his deſtillationibus Hartm. in Pract. & Croll. Sennert. in Inſtit. Gluckr. in Beguin. l. 3. c. 2. Keſl. 1. c. 2. 4. c. 24. Becker in Spagyria Microcoſmica, &c. Tenzel. in Exegeſi.*

Vires. *Inſigne anodynum eſt in doloribus (ſi cum liquore conveniente affricetur,) reſerat quoque tartareas obſtructiones Viſcerum ac Meſenterij, unde magnus ejus uſus eſſe poterit in Scorbuto, Hypochondriaca, Cachexia, Icteritia flava ac nigra: atterit calculum renum & veſicæ, doloreſque inde ortos ſopit, &c. Idem Sal ſi in Sp. ⊖-i ſolutus, ac iterum in arena deſtillatus fuerit, [illegible] prodit in Epilepſia efficaciſſimus. [& Mania] I... Spiritus optimè purificatus, (ſcil. aliquoties in ▽ pluvia ſolvendo, & deſtillando,) cumque V analyticè unitus ſolvit ○, unde ☉ potabilis.*

4. ∽⊡ *Antepilepticus*, ex ⊡ & ⊖-i duplo digeſtis & deſtillatis. Vide *lib. 2. de ⊖-o.*

N. *Quercetanus de ſignat. Rer. pluribus eundem deſcribit, eademque opera elicit* M.

1. *Phlegma Ophtalmicum (primum egrediens.)*
2. *Antipodagricum (acrius 2. deſtillans.)*
3. *Per Retortam ſpiritum glacialem i. e. coagulabilem, quem maximopere deprædicat ad reſerandas ob-*

structiones Epatis, Lienis, ad promovendas urinas & dissolvendum calculum, tum quoque ad extinguendas inflammationes & gangrænas.

[Spir. ☐ cum ⊖ volatili, nupti oleo Tartari per deliqu. cum Aq. lil. conval. subitò guttatim mixtis & exiguo vitro angusti orificii vapor auri immissus egregium auriculare.]

5. *Magisterium ☐ seu Microcosmi.*

♃. ☐ putrefactam, (ut dictum,) & defæcatam, destilla l. △ ex MB, donec phlegma omne prodierit, tunc subsiste & rectifica spiritum ex phiola oblongi colli, sic acquires sal volatile, quod collige phlegmate relicto. Residuum destilla ex arena & ascendet ulterius sal volatile: Ex ☉ elixivia sal fixum, idque coagula ad siccitatem, atque cum triplo argillæ mixtum, inque globulos redactum, (postquam globuli exiccati fuerint,) destilla per ♉m, (ut destillatur ☊ sal. com.) Spiritui huic affunde stillatim priorem illum ☐☊m, vel sal volatile, donec cesset strepitus. Hinc da △m sublimationis in arena, & sublimabitur Sal ☐ elegantissimum, visuque jucundum.

Vires. *Efficacius agit hoc sublimatum quam præcedens, tartarumque totius corporis incidendo per sudorem, urinam, imò vel per alvum expellendo. Plurimos inde ortos affectus curat, vel saltem levat, quales sunt, Atrophia, &c. Præservat itidem à doloribus calculi, (si singulis Mensibus ante novilunium assumatur.)*

Dosis gr. VII. VIII. IX. X. in liquore convenienti.

Usus ejus quotidianus aliquamdiu continuari poterit.

6. *Oleum Ludi*, i. e. tartareæ materiæ quæ matulæ inhærescit, fit calcinando, per deliquium solvendo.

Vires. *Insigne est ad resolvendum calculum.*

Dosis ℈j.

X. *Stercus* [*carbon humanum Paracelso, aliis Sulph. Occidentale.*] emollit, maturat, anodynum est. Ea propter magni usus ad mitigandos dolores incantatione introductos (*impositum*) ad anthraces pestilentiales maturandos, ad phlegmonem, v. g. gutturis s. anginam curandam [*siccatum, tritum, & cum melle illitum,*] ad inflammationes vulnerum arcendas. Quin & intrinsecus à nonnullis adhibetur, in Angina, (*crematum & potui datum,*) in febribus ad paroxismos profligandos, (*eodem modo propinatum. Dos. ℥ij*) in Epilepsia, (*quam stercus primum Infantuli siccatum & pulverisatum & ad complures dies exhibitum, radicitus evellere aiunt.*)

PRÆPARATA.

1. ▽ *stillatitia* fit unà & eâdem operâ cum oleo.

Vires. *Mederi dicitur oculorum unguibus reliquisque passionibus tunicæ annatæ, (guttula una vel altera instillata,) faciei conciliare colorem, pilos producere, ulcera corrosiva & fistulas curare, cicatricesque manuum removere.*

Internè prodesse ajunt comitialibus & hydropicis, lapidemque renum & vesicæ pellere, morsibusque canis rabidi, venenatorumque animalium subvenire.

2. *Oleum.*

♃. Stercor. Juvenis, (non pueri) q. p. exiccetur in Aëre vel furno lento △e, postea per XX destilla, △e primum lento, sic prodibit phlegma, tandem cum aliis Spiritib. oleum. Utrumque per MB rectificetur.

Poterius Andegav. parat hoc modo.

♃. Sterc. humanum quant. magn. corrumpatur per se, ac convertatur in exigua quædam animalia, & hinc ferè in ♃erem abeat. Stercus hoc ita præparatum destilla ex ♉ 1. △ blando, mox validiori, sic prodibit ℅ & ▽.

N. *Graveolentia utriusque tollitur rectificationibus & cohobationibus repetitis.*

Vires. *Valet ad tineas capitis, erysipelas exulceratum, lichenes, impetigines (illitum) podagricis doloribus subvenit, cancrum curat & mortificat.*

Internè Icterum solvit, *Libav. l. 2. Alchym. Poter. in Pharmac.*

3. *Zibetta occidentalis nihil est aliud, quam Stercus mediante digestione ad suaveolentiam redactum, qua Zibettam mentitur. vid. Agricol.*

X I. *Semen s. Sperma*, non modo comperimus per se à nonnullis ad Veneris scilicet ligaturam maleficam dissolvendam adhiberi, sed & Mumiam magneticam inde fieri, qua amoris concilietur fervor. Quin & homunculum suum inde meditatur Paracelsus.

X I I. *Sanguis*, [*recens adhuc & calidè potus*] conferre dicitur ad Epilepsiam, si scil. potum motus excipiat vehementior, cursusque celerior ad sudoris usque proruptionem, hæmorrhagiam quamcunque sedat, (*potus: recens vel incineratus*) Quin & extrinsecus sanguinis eruptioni medetur, & præcipuè narium hæmorrhagiæ, (*cinis inditus vel & recens fronti illitus, ut inibi exiccetur.*)

N. 1. *Potio sanguinis summâ cautione opus habet, quippe assumentibus non modo truculentiam inducit, sed & Epilepsiam quandoque generasse compertum est.*

N. 2. *Sanguis puerperii sanat scabiem volaticam, (recens cum secundina semel ac iterum illitus) Hartm.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *destillat.* Fit eodem labore cum ℅o.

Vires. *Valet in Phthisicis & aridis (epota ad ℥j. vel membris affricta,) fistulis purificandis & sanandis, ambustis refrigerandis.*

N. *Destillatur & ▽ è sang. & lactis human. ā. commendaturque ad maculas cutis extirpandas. Hartm.*

2. ℅ *destillatum.*

♃. Sang. Iuvenum (verno extracti,) quant. magn. Alcohol. vini ⁝. cucurbitis probè minutis, digere in F. E. ♂ ♇ 40. dein destilla per XX, è cinere, & prodit unà cum ▽ ℅. Utrumque rectifica ▽ per MB, ℅ per ♉, è cineribus aliquoties (9. 10. ~ando.)

Vires. *Maximè commendatur ad Epilepsiam radicitus tollendam, (si singulis diebus per mensem integrum sumatur ℈ß à Novilunio incipiendo & postmodum singulis Noviluniis semel per annum ℈j.) ad paralysin, apoplexiam, pulmonem exulceratum, pleuresin, Beguin.*

N. *Destillatio Sangu. Human. non uniusmodi instituta reperitur.*

Nimirum:

Destillant alij S. Hm. recentem adhuc calentem, idque modo duplici, per se scil. & sine additione, tum quoque admixta aliquotâ parte ▽ rectificati.

Alij S. Hm. non recentem, sed vel exiccatum, vel digestum

digestum aliquamdiu destillationi subjiciunt. Digestionem autem peragunt alij solius sanguinis (addito tantillo Sal com. alij sang. cum ♈ rectific. confusi.)

Exhibet autem Anatomia Sanguinis 1. ▽m & 2 -^-m, i.e. ▽m rectificatam, 3. ℴℴ, i.e. Liquorem crassiorem, 4. Sal volatile, 5. Sal fixum. Verùm nos usitatiora damus.

3. *Oleum rectificatum.*

℞. Sanguinem juvenis sani, mense Majo venâ sectâ extractum, suscipe cucurbita, ut solum ¼. repleatur. Hinc clauso vase detineatur, in calore mediocri, ut sanguine intumescente tota cucurbita impleatur. Hinc F. ⌒ratio primumque exit ▽ [non magnæ æstimationis, nisi quod amplius elaborata, nonnullis ad extrahendum Sal inserviat.] Reliquum pellatur in cineribus per ⌒m, juncturis optimè clausis: Destillatum refundatur super fæces, fiatque cohobatio vice nonâ, ut color subsequatur rubinus.

N. *Attendere oportet in destillatione, ne nimio △ faces comburas, inque carbonem redigas; ideoque tantum ad siccitatem destilles.*

Vires. *Maximarum habetur virium ad refocillandos ægrotos; Libav. Syntagm.*

4. *Balsamus Antipodagricus s. Oleum Sang. Hum. alcalisatum. Fit eodem modo.*

℞. Sangu. Hum. adhuc calentis, Mens. 1. putrefac. aliqu. ♂ (9.) dein destilla ex arenâ per gradus 1. lento △e, hinc 2. fortiori per ⌒, & exibit ol. rubicundum & fœtens, sale volatili ad spondilia colli adhærescente, ℴℴ rectifica per colchotar ex cucurbita △ arenæ aliquoties à recenti colchotare ⌒ando: demùm solve in correcto hoc oleo sal & serva.

Vires. *Mirandarum est virtutum in podagra, quotidiè bis tervè, sex diebus continuis; sistit dolores tumore simul & rubedine evanescente.*

N. *Similis energiæ est balsamus è sanguine hircino & cervino prolectus, in quibus tamen & viscera, pulmones scilicet, cor & Epar addidisse expedit. Vide supra.*

5. *Spiritus Antepilepticus.*

℞. -^- S. H. dephlegmati & ter rectificati, ℔. ij. infusi fl. lavendal. [in vino] ℔. ij. M. & destilla per B. M ad medietatem, idemque repete tertia vice: dein adde ♈ rectific. ℥ij. & serva.

Vires. *Valet ad curandam Apoplexiam, paralysin, ut & ad Asthma, &c.*

N. *Habet & Beguinus insuper S. H. Qu. Ess. Bio-lychnium, Philtrum, Balsamum, ▽m sanitatis, Arcana duo. Verùm cum prolixa horum descriptio, Author-que alias in omnium manibus verfetur, illorum descriptione supersedeo.*

6. *Mumia vitæ alexiteria.*

Est sanguis florentis & benè valentis hominis, lento calore exiccatus, spiritu limonum & ⊕i spiritu imprægnatus, & in trochiscos cum pauca myrrha paratus.

Vires. *Insignis est efficaciæ in curandis carbunculis. Dosis ʒß. in ▽ cinam. mane jejuno propinata. P. F. Fab. in Chirurg. c. 9.*

7. *Arcanum sanguinis humani.*

P. I. Fabri vide Myrothec. c. 8. Byllich. de natura Spagyr. n. 66.

XIII. *Calculus* Tartarum s. calculum in omnibus partibus solvit, & expelli facit, ideoque omnibus obstructionibus subvenit.

Clar. D. Author in prioribus Pharmac. suæ editionibus, de Calculo humano, (*minùs in ordine*) inter alios lapides dum verba faceret, illum cum Ludo confundebat; circa quod non incongruum fuerit recensere Doctiss. D. Hoffmanni animadversionem, quæ hæc est.

D. Author Calculum humanum Ludum vocat, sed minùs propriè, nam Ludus Theophrasti Paracelsi, *& quem pertractat.* Cl. Helmontius, *ab hoc toto differt cœlo. Estque lapis siliceus, tenerior tamen, & qui ferè totus bidui spatio per ignem diuturnum avolat: cum nitro verò multò celeriùs. Nec ludus hic dat lixivium, sed salem ex acido amarum. Inde vocat Paracelsus fel terræ. Hunc sub metaphora & inanspicata verborum tenebritate posteris tradidit idem in* lib. de morb. tartar. *cap. 20. Atque hujus qui propriè ad lib. iij. pertinet ut minerale, veram ac philosophicam præparationem apertiori sensu descripsit citatus Helmontius* de lithiasi cap. 7. artic. 22. *Reperiri illud dicens ad ripam Scaldis prope Antuerpiam, ubi lateres coquuntur, situsque est, plus minùs-ve 40. pedes subter horizontem secundùm profunditatem fluvij. Non est autem in fundo fluvij, sed extenditur unica & simplici camera, subter fundum marginis in agro vicino ad latera juxta ripas, idque per aliquot milliaria. At Ludi camera ista vix pedis crassitudinem superat, nec etiam supra aut infra præfatam cameram extenditur amplius, qui etsi sub terra prædurus sit, mox tamen sub aura fit friabilis, fatiscente sc. sensim vitriolo.* Ludus *lapis est pallescens, subinde crusta perspicua per commissuras obductus magna sui parte in clibano figulino volatilis. Hic flavo & aureo colore præditus reperitur etiam ad ripam Danubij, felix ille qui eundem calcinare potest. Qui verò putat additione Nitri, vel Aceti destill. &c. hoc assequi, hic sciat ejusmodi salia utut exquisitè ludo commista, sola per deliquium defluxura, relictâ terra tanquam fæce in patina. Beneficio igitur liquoris alkahestini* Helmontius Ludum *destillat, & primâ vice mutat in salem, qui in patina vitrea humido aëri expositus per deliquium solvitur absque ulla residua terrestreitate, & liquor defluens fulvi est coloris, & Hermetico sigillo clausus, bulliendo veluti spuma supernatat totus in forma pinguedinis viridis liquata.*

[*pulv. exhibitus. Dos.* ℈j.]

PRÆPARATA.

1. *Sal Cryslallinum.*

℞. Calcul. optimè calcinatum [ut durities lapidis emolliatur] coque in ▽, & solvetur in ▽m Citrinam. Hinc filtratura evaporata, manet Sal in fundo, quod si libet denuo calcina & in ▽ fervente solve ut Sulphur impurum amittat & coagula reponeque ad crystallisandum.

N. *Calcinatio instituì potest diversimodè: Alij calcinant cum Sal. nitr. 6. horis: Alij cum Sulph. & Sal. nitr. Alij cum duplo carbonum faginorum.*

Sennertus calcinat calculum tritum △e circulari, hinc reverberij, & tandem cum carbonibus faginis [in

fornace figulina. Inst. l. 5. p. 3. s. 3. c. 5.]

2. *Oleum s. Liquor*, fit si Sal in aëre humido solvatur.

Dosis gr. VI. ad X.

N. *Sennertus calcinat cum Sal. nitr. hinc Sal. com. cum* ▽ *extrahit, &* ▽ *separato, Sal reponit ad liquescendum.*

3. *Essentia s. Elyxir.*

℞. Sal calculi Cryftall. volatilisa cum ▽, hinc abstrahe leni calore ▽, & remanet essentia. *Sennert. d. l.*

Dosis à gr. V. ad X.

N. *Si ita placuerit, calculum iisdem præparationibus cum aliis lapidibus subjicere poteris. Vide l. 2.*

XIV. Lumbrici intestinorum, ἕλμινθες στρογγύλαι, Würm/Spuhlwürm. Generantur ex cruditate intestinorum.

Vires. *Sunt qui pulverisatos exhibent ad lumbricos expellendos.*

XV. Pediculi, Pediculus. φθείρ, Σάθραξ, Pedunculus, Lauß. *The Louse.* Een Luys.

Vires. *Devorantur à rusticis contra icterum, simili modo ad Atrophiam nonnullis probantur. Urinam cient foramini penis impositi.*

XVI. Membrana, quæ caput nonnullorum fœtuum cingit, maximam vim habere dicitur adversus colicum dolorem.

HOFMAN. *Homo.*) Partes, quæ Medicinæ inserviunt, sumuntur vel *ex partibus corporis viventis*, quales sunt *capilli, ungues, saliva, aurium sordes, sudor, Lac, menses, secundinæ, urina, stercus, semen, sanguis, Calculi, membrana* caput fœtus cingens.

Vel ex partibus corporis demortui seu cadaveris, tales sunt integrum cadaver, seu caro, cutis, pinguedo, ossa, cranium, usnea cranii, cerebrum, fel, cor.

Capilli) *Capilli à pube desumpti* Hæmorrhagiam narium sistunt naribus inserti, qui non solùm hunc ex naribus profluentem & vulneribus, sed & ferocientem in erysipelate compescunt. *Henricus ab Heer Libr. 1. observ. 5.*

N. Curæ virorum admovendi *pili mulieris pectine avulsi*, & contrà muliebribus affectibus non nisi masculini crines adhibendi.

Aurium sordes vomitum movent in nicotianæ usu pro fumo.

Lac refrigerat, lenit &c.] Omnibus Lactis generibus præfertur muliebre, ut Naturæ nostræ magis familiare, in primis si ex ipso sugatur ubere, unde & omnes indicationes ad phthisicorum curationem propositas adimplet. Abstergit parte suâ serosâ, conglutinat caseosâ, corpus nutrit & reficit butyrosâ. Hujus usu se aliquos restitutos vidisse testatur *Felix Platerus*; Ex iisque unum non solùm convaluisse, sed etiam tantas recepisse vires, ut ne Lac sibi in posterum deficeret, nutricem de novo imprægnarit.

Verùm Medici Practici tres conditiones observare debent in lactis exhibitione. Quarum prima est, ne capitis adsit debilitas & dolor. Deinde si febris non magna. Tertiò si viscera flatibus non sint distenta. Et cum exhibetur, duplex est intentio; vel ut ulcus abstergatur, & consolidetur, ad quam intentionem facit serosum, quale est asininum & caprinum cum melle & salis modico. Si verò nutritionem solùm spectamus, nihil muliebri lacte convenientius, præsertim si illud æger ex mammâ fœminæ bonæ constitutionis sugat & hauriat. *Crato in consil. à Laur. Scholz edit. Schenck. in observ. Libr. 6. de febrib. obs. 70. Cl. Riverius in praxi.*

Butyrum) Ex Lacte humano confecto contrà phthisin nihil est præstantius.

Sanguis menstruus.) Ex hoc puellæ philtra sua componunt, cujus potum plerumque mania vel dementia insequitur. Hujus antidoton sunt margaritæ præparatæ. Panis calidus prout ex furno extractus & à menstruatâ gestatus suppressioni mensium medetur, si hujus exsiccati ʒß. vel ʒj. in vino detur. Item, linteum mundum intinge cruori menstruatæ sororis virginis, & exsiccatum infunde in vino enulâto, colâ ac propina manè.

N. Externè, induatur indusium recenti menstruo alterius (si consanguinea fuerit, melius succedet) adhuc conspurcatum, quod teste experientiâ in fluxu menstruo suppresso proritando probatum est, Fermentum enim sanguinis mumiale specificum interius uteri fermentum per symbolicam harmoniam idealem suscitat.

N. *Ad immodicum menstruorum fluxum cohibendum &c.*) Hoc fit beneficio mumialis transplantationis ad distans; de quâ vide *Medicinam diastaticam Andreæ Tenzelii.*

Secundina) Ad epilepsiam, uteri suffocationem, dolores post partum &c. strenuum est remedium pulvis scil. secundinæ torrefactæ mulieris primiparæ filium enixæ, Dosis est à ʒß ad ℈ij. in jusculo gallinæ calido. Spiritus etiam inde parari potest seq. modo.

Recip. Secundinam mulieris sanæ (si possit esse alicujus primiparæ eò melior est) unà cum vasis & reliquis additamentis prodeuntibus post partum, destilla per retortam in recipiens amplum ac capacissimum, ac prodibit phlegma, spiritus, oleum cum sale volatili, per tritorium oleum separa & sal volatile cum spiritu per phiolam oblongam rectifica. Dosis est à gutt. iij. ad x. ad partum facilitandum, menses ciendos & reliquos uteri affectus. Hoc spiritu etiam Rex quidam ab epilepsiâ fuit liberatus.

Urina.] Pueri scilicet vinum bibentis; multum enim interest à quibus urina petatur, dum uni plus inest salis volatilis, quàm alteri. Nam urinis puerorum & juvenum plus illius inest, quàm in senum, plus in sanorum, quàm ægrotorum, itemque plus vini potorum, quàm Zythobibulorum & hydropotarum.

Destilla per alembicum in ferventi MB. &c.) Sed non est necessaria destillatio per alembicum in MB. Melius autem succedet, si urinam recentem, in quâ partes salinæ reliquis etiamnum complicantur, coquas saltem ad tertiæ vel dimidiæ partis consumptionem & demum, quod urinæ incoctæ restat, ex phiolâ destilles, & tunc spiritum & sal volatile acquires.

N. 1. *Celeberrimus est ob tincturam cæruleam &c.*) Si spiritum urinæ ter vel quater cohobando destillaveris à silicibus nigris calcinatis acquires tincturam cœruleam instar sapphiri, in urinæ suppressione à calculo utilissimam.

Imponit podagricis.) Vel per se vel cum sp. lil. convall. nuptus partibus affectis inunctus notabile affert levamen.

Asthmaticis.) Internè opitulatur ad gutt. 10 vel 15. in vehiculo appropriato, in primis si cum ol. d. anisi impraegnatus balsamicus factus fuerit. Opitulatur etiam calculosis.

2. *Aliter Spir. Urin. igneus seu sal volatilis.*) Hic modus Osvvaldi optimè succedit.

N. 1. *Hunc spiritum si purificato suo sali &c.* Hoc modo multum spiritus & salis volatilis ibis perditum. Unde præstat spiritum cum sale volatili rectificatissimum pro iisdem operationibus reservasse.

3. *Spiritus Urin. per putrefactionem.*) In hoc non necessaria est totalis humiditatis abstractio, nam in putridâ urinâ particulæ constituentes soluto nexu ab invicem sejunctæ, & salina sese à reliquis expedientes admoto calore etiam levissimo avolant & liquorem posteà phlegmaticum relinquunt.

N. Urinæ non sunt indifferenter incoquendæ, & multum interest utrum recentes sint, an vetustæ. Nam recens cocturam sustinet, citrà salis volatilis jacturam, vetus autem ad putredinem vergens non ita.

N. 4. *Sunt, qui fœtoris corrigendi gratiâ sp. vini affundunt &c.*) Notandum ex mistis Urin. & vini spiritibus volatilibus omnibus rectificatis & à phlegmate liberatis coagulationem insequi.

Vires. Insigne anodynum est in doloribus &c.) Omnem aciditatem in lympha, liquore nervoso, & massa sanguinea corrigit, unde summa cum euphoria in Scorbuto, malo hypochondriaco, cachexia, ictero flavo & nigro, suffocatione hysterica, epilepsia, spasmo, apoplexia, febribus malignis, imò ipsa peste statim ab initio adhibetur.

Idem sal si in sp. Vitrioli solutus ac iterum in Aren. destillatus fuerit &c.] Ex hujus salis urinosi & sp. Vitrioli acidi mixtura post destillationem prodit spiritus ant-epilepticus CL. Hartmanni, qui tamen teste meâ propria experientia non tam in epilepsia, quàm ipsa etiam Mania admirandæ est virtutis.

N. In aurium affectibus sp. Urin. cum sale volatili nuptus oleo Tartari p. d. cum ▽ â lil. convall. subito guttatim mixtus in exiguo angusti colli vitro vaporibus exurgentibus, & aures intrantibus mira præstat.

5. *Magisterium Urin.*) Non opus est omnis phlegmatis abstractione, cum, uti suprà animadvertimus, in putrefacta urina spiritus

ſpiritus & ſal volatile ſemper prius eleventur; quam phlegma ſequatur.

Et adſcendet ulterius ſal volatile) quod non eſt, quia ſatis jam ſalis volatilis elevatum fuit, ut nihil amplius in reliquiis in fundo hærentibus ſuperſit.

Sublimabitur Sal comm. urinæ elegantiſſimæ.) Non ſuccedit; dum ſal volatile urin. quaſi compedibus ab altero ſale acido fixo ligatur, ita ut fiat inde ſal flavum, fixum ☉ ſolvens.

Oleum Ludi.) Hoc nihil aliud eſt, quàm ſal fixum urin. reſiduum à deſtillatione, & per deliquium ſolutum. Aliàs materia iſta Tartarea, quæ matulæ adhæreſcit, calcinari quidem poteſt, ſed nunquam per deliquium ſolvitur.

Stercus.) In hoc principium Magnetis Microcoſmici quærendum eſt, ſeu mumiæ microcoſmicæ ſpiritualis. Hic magnes uſtus aut crematus ſimpliciter prunis injectis vel etiam vino adusto & pipere ſimul inſperſo tantis cruciatibus nates depoſitoris incivilis onerat, quantas vix prunæ ipſæ partibus iiſdem admotæ inuſſiſſent. In hac mumia ſpirituali latet arcanum curandi omnes affectus à veneficiis inductos. Hujus adminiculo odium & amor inter maritos foveri poteſt, inimici inter ſe placati redduntur, ſimia & ſerpens Natura ſibi invicem maximè infenſi mirè inter ſe redeunt in gratiam, & aliâ naturâ diſſidentia animalia. Imò varii etiam morbi curari poſſunt. *vid. Medicin. Diaſtatic. D. D. Andreæ Tenzelii.*

Magni uſus ad mitigandos dolores incantatione introductos &c.) Scil. addito allio impoſitum & poſt impoſitionem elapſis 24. hor. fumo culinari commiſſum.

N. Napelli antidotum eſt ſtercus ſiccatum & pulveriſatum adhibitum; Si quis Napellum ſumſerit ad gr. j. morietur intrà 4. horas, & nullo alio remedio juvabitur, quàm ſtercore humano, quod recens vel aridum bibendum datur.

N. Si ruſticæ mulieres ob veneficium butyrum conficere nequeant, lac vaccinum recens emulſum ſtercorique humano infuſum vel cloacæ illicò à veneficio liberat, ſi ferrum ignitum unà ſtercori humano lacte vaccino conſperſo inſeras; veneficæ puſtulas in facie inducet, certo experimento.

N. Ex ſtercore humano carbon ſeu Zibetta occidentalis mediante digeſtione, vel Sulphur occidentale conficitur.

Semen ſeu ſperma.) Ex hoc etiam mumia magnetica fit ad amoris conciliandum fervorem.

Quin & homunculum ſuum inde meditatur Paracelſus.) Semen ſcil. maris & fœminæ phiolæ includit, fimoque imponit, menſtruo nutriens ſanguine, uſque dum perfectus homunculus producatur, hunc omnia ſcire docet, quæ alii homines ignorunt. Cùm enim arte vitam & corpus acceperit, artem & ſcientias illi connatas eſſe arbitratur. Verùm fabulæ hæ ſunt impiæ, & ab omni ratione alienæ. Hoc enim modo talis homunculus nunquam produci potuit, quia Paracelſus verum ſemen fœmininum ignoravit, liquorem illum ſeroſum genitalia humectantem pro vero ſemine habens, & ſic verum ſemen fœminarum cum maſculino nunquam conjungere potuit. Ecquid hujus fœtus menſtruo ſanguine facta nutritione inconvenientius?

Sanguis (recens adhuc & calidè potus) conferre dicitur ad epilepſiam &c.) Sed ſumma in hujus exhibitione opus eſt cautela, eò quòd extrà vaſa ſua ſeu locum ſuum naturalem conſtitutus facilè grumeſcens & concreſcens putredinis virus induit, uti patet, ſi ex capitis contuſione ſanguis intrà cranium & meninges ſubſtiterit, tunc in grumos concretus epilepſiam vel phrenitidem, ſi in pectoris cavitate, aut pulmonibus phthiſin &c. inducit, unde verendum, ne ita epotus in ventriculo concreſcens lypothymiam, tormina ventris, dyſpnœam, vel tandem ſuffocationem inferat. Nec obſtat, epotum ſtatim excipere concitatiorem motum vel curſum, uſque ad ſudoris elicium, ut ita nihil horum metuendum ſit. Præterquam enim quòd certa ac firma nondum experientia conſtet, ſanguinem humanum itâ crudum ſpecifica proprietate antepileptica præditum eſſe, beſtiale inſuper ac truculenti quid in ſe habet ſanguinem humanum calentem epilepſia correptis propinare. Notum enim eſt, non ſine gravi corporis humani noxa & alteratione ſæpè fuiſſe porrectum, dum ideæ ejuſdem ſpeciei vel alterius ſpeciei animali truculentæ, ferinæ &c. in ſanguine exiſtente alteri, qui ſanguinem adſumſit, fuerunt communicatæ, unde *Ariſtot. Libr. 2. de part. animal. c. 3. & 4.* dicit, cum ſanguine communicari aliquid ejus naturæ, cujus propriè eſt ſanguis, id quod hiſtoria *Fauſtinæ M. Anton. Philoſ. Imp.* uxoris, teſte *Iulio Capitolino in ejus* vitâ comprobat; hæc enim cùm ſanguinem gladiatoris illius, quem efflictim deperibat, calidè exceptum ebibiſſet, ſtatimque cum marito concubuiſſet, gravida facta peperit Antonium Commodum, hominem crudeliſſimum ac truculentiſſimum, qui pugnis gladiatoriis ac cruentis cædibus Rempublic. Roman. ferè attrivit. Ita humano bibito ſanguine carnifices fieri audaciores à pluribus creditur. Dignum relatione, quod in Breſlâ accidit, *teſte VVeinrichio in Libr. de Monſtris cap.* 15. Puella quædam mollior non multorum annorum, cum publicè ſpectaret à carnifice, Latronem capite truncari territa ſpectaculi fœditate in epilepſiam incidit. Multa pro remedio tentata, fruſtrà omnia. Ex vulgo quiſpiam ſuaſit, Felium ſanguinem porrigi utile eſſe, quo ebibito malum facilè ceſſaturum. Offertur, accipit miſera, infelici admodum eventu, paulò poſt enim felis induit naturam ex intervallo, & quod id animal ſolet in ædibus, id illa imitatur voce, ſaltu, geſtu, veſtigiis, mures in ſilentio venatur. Aliam idem Autor hiſtoriam proponit de quodam, qui ſuillo ſanguine paſtus, luto ad faſtidium uſque delectatus fuit. Sic Studioſus quidam, *inquit Zacut. Luſit. Libr. 3. Prax. Medic. admirand. obſ.* 81. cum alio condiſcipulo pugnam iniens, eum pugnis & contumeliis affecit. His non ſatisfactis adhuc de eo ſumere vindictam ſatagit. Quare hâc eſt induſtriâ uſus. Amicitiam ſimulans eum ad convivium pro amicitiæ redintegratione invitat. Inter potandum offert illi poculum vini, unciis duabus ſanguinis hominis rufi, cui nuperrimè erat vena ſecta. Poſt diem nihil mali perſenſit; ſed poſt triduum ſerpente veneno delira loqui viſus eſt. Demum fatuus in æternum remanſit. Hæc & alia utut veriſſima ſunt, tamen minimè intelligenda de ſanguinis humani ſalibus volatilibus & aliis ſalibus ex cranio, oſſibus & urina hominis; ſanguinis cervi & ejus cornu, viperis, ſerpentibus &c. præparatis. Qualis enim hæc eſt ſequela, ſanguis humanus crudè adſumptus interdum corpori humano noxam intulit, Ergo & ſalia volatilia & alia medicamenta ex eo præparata ſunt noxia? In illo enim gliſcit adhuc idea mumialis, in his autem per vulcani torturam deſtructa eſt, & concretum illud planè in aliud ens degeneravit, ut non amplius jam ſit, quod anteà fuit. Noſtram hanc ſententiam aſſenſione comprobat *Matth. Untzerus de Epilepſ. Libr. 2. p. m.* 235. Poſtquam enim ultro citroque habito diſcurſu de ſanguinis humani ita crudè adſumpti uſu multa in medium protuliſſet, quod tamen, pergit, minimè accipiendum de Q. Eſſentia, Tinctura, &c. quemadmodum iſta omnia, non quidem à ſpuriis ſcholæ Paracelſicæ diſcipulis, ſed à genuinis ac induſtriis Hermeticæ diſciplinæ ſectatoribus elaborantur ac præparantur.

Præparata. 1. ▽ *deſtillata* 2. *Ol. deſtillatum &c.*) In hâc elaboratione non opus eſt alcohol vini additione, nec in fimo equino digeſtione, hoc enim modo oleum & operam perdes.

N. *Deſtillatio S. H. non unius modi inſtituta reperitur &c.*) Recens ſcil. à ſano homine non ruffo ſumptus vel poſt capitis decollationem, vel venæ ſectionem tempore balſamico inſtitutam & exſiccatus ſ. a. ſumi debet, & ſine ſp. vini additione aut prævia digeſtione, (niſi putridum velis) retortæ impoſitus aperto ignis regimini committendus eſt appoſito receptaculo convenienti probè etiam luto munito, ſic acquires primò phlegma, deinde liquorem ſpirituoſum oleo ſubtili turgidum, tertiò ſequitur oleum fœtidum craſſum cum ſale volatili receptaculo undique adhærente, non niſi cum extrema Vulcani vehementia. Poſt effuſionem ex recipiente acquires liquorem oleo fœtido levi, tenui & craſſo ac ſale volatili imprægnatum, quæ ſingula ſ. a. ab invicem ſunt ſeparanda, & demum per phiolam oblongam rectificanda ſunt. In rectificatione ſal volatile primum meteoriſatur.

Vires.) Hoc ſal volatile ſi probè à ſuis ſcoriis defæcatum ac depuratum fuerit, quod artis eſt, omnem malevolorum effugit cenſuram, ut in eo non invenire poſſint, quod incilent, ſi methodicè à ſanioris Medicinæ cultore adhibeatur, ſcil. in dyſcraſiâ acidâ maſſæ ſanguineæ, lymphæ & liquoris nervoſi &c. Ut non ſolùm in Epilepſia, ſpaſmo, apoplexia, ſuffocatione hypochondriaca ſ. hyſterica, ſed & in febrium malignarum, imò ipſius peſtis initio & aliis morbis inveteratis, quales arthritis, hydrops, Scorbutus, Malum hypochondriacum &c. ſummum & polychreſtum evadat remedium; Sin autem ſalia acria, volatilia, birioſa &c. maſſam infeſtent ſanguineam, ab hoc & aliis ejuſdem farinæ ſalibus volatilibus abſtinendum eſt. Et tunc ſpiritus acidi reſolventes volatiles, non crudi ac venales iſti in uſum ſunt trahendi. In utriſque tamen probè obſervandum, ut tempore debito, exigente materiâ morbificâ, nec crebro ac in nimiâ copiâ adhibeantur, aliàs utraque noxam corpori humano inferre poſſunt, tam acida, quàm alkalica. Ideoque modus omnium rerum eſt optimus πᾶν τὸ πολὺ τῇ φύσει πολέμιον. Sic obſervavit *D. Matthias Iacobæus in Actis Medicis Bartholinis* p. 208. 209. quod noverit amicum, qui ſanguinem craſſum, melancholicum & nigricantem habuerit, ita enim ex venis ſæpius fuit eductus, hunc ſale volatili oleoſo ſylviano corrigere tentans, ſucceſſu quidem non caruit, nam quotidiano ejus uſu ſanguis floridior factus rubicundo colore pulchrè oculos affecit, ſed dum lar-

giori manu quotidiano potui illud immiscuit, fluidior justo sanguis factus, consistentiam amisit debitam, unde in hæmorrhagiam narium crebram & largam cum palpitatione cordis incidens, periculum fuit, ne vel totus sanguis per nares defluxisset, vel syncope cardiacâ ederepente occubuisset, nisi maturè acidis astringentibus & opiatis sanguis rursus incrassatus fuisset. Idem accidit & hîc Hallis Saxonum Viro cuidam Magno, qui aliàs cholericus massâ ejus sanguineâ salibus acribus volatilibus biliosis naturâ scatente à nimio ac crebro spiritus volatilis urinosi usu in hæmoptysin incidit, quæ tandem in pulmonum exulcerationem seu phthisin terminata tandem vitæ finem cum magno suorum cordolio imposuit. Et quod de Salibus volatilibus iam monitum fuit, idem istud & de Acidis est notandum; hæc enim nisi reperiant salsum sive alkalicum oberrans in corpore humano à vitalitate proscriptum & ob id morbosum, quod acidum in se recipiat medicamentum, tunc plus nocebunt, quàm proderunt. Nimietate enim tunc proximum stomachi alimentum suâ aciditate inficiunt & alendo ineptum reddunt. Medicus Amicus, *inquit CL. Tachenius in suo Hippocr. Chemic.* Romæ Anno 1656. temporis pestis præservationis gratiâ usus fuit spiritu Sulphuris acido in copiâ, hic arthriticus factus, postmodum salibus volatilibus animalium fuit restitutus. Hic posset sanè quispiam inferre & dicere. Ergonè Acidum & Alkali tam in morborum cognitione seu theoriâ, quàm curatione & Praxi rem totam exhauriunt? Nec symbolum suum hîc conferunt primæ elementorum qualitates, calidum, frigidum, humidum, siccum? Hinc cochlearia curiosa scribit, Medicamenta ex salibus volatilibus constantia in tertio & quarto gradu calida esse & sapor & odor produnt, qualia sanè medicamenta non solùm manifestè, sed & vehementer neque citrà molestiam & noxam, imò vehementissimè & non sine gravissimâ læsione corpus nostrum alterare &c. possunt. Verùm à Nobis Acidum & Alkali generaliter pro duobus quasi *Salibus* fundamentalibus, ab uno summo Sale primitus ortis, (ut nonnulli statuunt) habentur. Pro horum diversa constitutione, dum rarò per se in concretis naturalibus inveniuntur, quia aliis mixti particulis sint immersa, etiam productum reciprocæ istius actionis & mutui concursus variat, ut ex hisce cum aliis naturæ minimis diverso modo connexis quoad figuras, texturas, magnitudines & inde resultantes diversas motiones, non solum eorum varietas, sed omnes ferè in naturâ notabiles alterationes originem suam trahant. Per hæc adeo potentia Principia metiendas esse causarum morbificarum operationes sub saporum schemate docuit Hippocrates de Priscâ Medicinâ. Præter horum tamen rationem uniuscujusque etiam sapor specificus semini appropriatus & ex seminali concreti crasi oriundus ceu appropriatum specificis morbosis corporis nostri saporibus remedium considerandum & examinandum erit, non luridum illud quatuor qualitatum elementalium figmentum, quas nemo adhuc vel ullâ apertâ ratione demonstrare, vel certa aliqua experientia confirmare potuit; quin Natura rerum ipsis vel maximè repugnat: de quibus vide CL. Helmont. in tr. Mist. & compl. Elem. figment. Francisc. Baconum de Verulam. Nobiliss. Robert. à Boyle de origine format. & qualitat. & in chymist. sceptic. Item David van der Becke Mindanum in aureo opusculo de Experiment. circà Rerum natural. principia. Iohann. Marcus Marci in Philos. Veterum restitutâ p. 2. f. 4. p. m. 133. D. D. Ettmüller. in Medicina Hippocrat. chemica. Salium igitur volatilium crasin & operationem quod tandem concernit, non sanè qualitatum primarum virtute, sed etiam ratione potentiarum Hippocraticarum agunt, quod agunt, dum scil. particulæ salinæ intemperatæ & conspicuæ factæ ac inde acriores redditæ additione & interpositione aliarum particularum materialium in specie contrariarum salinarum, mutatâ figura & textura acrimoniam & corrosivitatem amittunt, & sic effervescentias ab acido vitioso inductas nunc caloribus nunc horroribus comitatas compescunt. Ubi tamen nec specifica cujusque salis volatilis proprietas, quam ad hunc vel illum habet morbum, est posthabenda. Hinc non immeritò quæritur, An inter tot volatilia salia specifica quædam ac seminalis intersit differentia, cujus respectu in operandi etiam viribus, quodam modo differant, an verò ejusdem omnino cuncta speciei sint? *Ingeniosissimus Helmontius in tr. spiritus vitæ* §. 16. Cruor, inquit, humanus per destillationem dat hunc spiritum salsum, planè volatilem, ac ne quicquam à spiritu urinæ distinguibilem; in eo tamen essentiali ambos proprietate differre consideravi, quod spiritus salis cruoris curet epilepsiam, etiam adultorum, non item spiritus salis urinæ, Idque verissimum esse teste experientia infinities à me probatum sanctè affirmare possum, nisi interdum curam obstreperi animi impediverint. Et licet optimè sciam spiritum salis ammoniaci, urinæ sobolem, in convulsivis motibus præcavendis, vel sedandis, non adeò spernendum esse, dum effluvia acida liquorem nervosum infestantia infringit, id quod in genere omnia salia volatilia urinosa acidum imbibendo præstant, ubi tamen in morbis specifica adsunt fermenta venenata, ut in epilepsiâ, peculiari ideâ impregnata, specificis etiam volunt exstirpari ideis in salibus specificis radicatis. Quæ causa etiam, quòd figurarû quædam in salibus volatilibus inveniatur diversitas, ita ut sal volatile C. C. & cruoris cervi parallele bipedi referat figuram in peste, ac febribus malignis specificum, sal volatile sanguinis humani Rhomboidem, licet etiam sp. vini non accedat: Nullum dubium, hujus diversitatis causa alicui Idearum seu seminum diversitati sit accepta referenda. Modus enim operandi sequitur modum essendi. Ut adeò figurarû hæc diversitas diversitatem idearum notificans doceat Nos, ipsa etiam salia volatilia urinosa specificam quandam à se invicem obtinere differentiam, quæ omnino in morborum curatione etiam attendenda est, & experientia confirmat. Quicquid contradicat D. David van der Becke Mindanus l. c. In hoc enim alterantium consistit diversitas & simul etiam potestas, ut correspondeant peculiaribus partium suarum figuris, poris & meatibus alterandorum humorum. Unde acidissima mutata textura possunt fieri insipida; At hæc salia volatilia ut-ut magnarum sint virium, tamen non solùm palato sunt ingrata, sed & nimis fœtida sunt, ac nihilominus non tantum oretenus, sed odore tenus etiam offeruntur, cùm tamen nimis fœtida, pergit curiosa cochlearia, consensu omnium authenticorum Medicorum, cerebro, utero & nervis noceant, cordi inimica sint, spiritus labefactent ac prosternant. Exempla etiam non pauca docent, nimis fœtida sopitas revocasse epilepsias, apoplexias, lipothymias & abortum concitasse &c. Verùm ignoscat curiosa cochlearia; Si omnia medicamenta fœtida ob fœtorem ex medicamentorum classe exterminanda fuerint, quid futurum de allio, cepis, vulvaria, radice valerianæ, matricariâ, a:â fœtidâ, castoreo, ammoniaco, galbano, fumo combustarum pennarum, cornuum &c. quorum tamen eximiam ac stupendam in pluribus affectibus curandis energiam nemo authenticorum Medicorum in dubium vocabit. Quod tamen non omnibus æquè opem præstent, & sæpè huic vel illi etiam sint hostilia, non ipsis, sed Naturæ idiosyncrasiæ & antipathiæ est tribuendum; Differt enim Natura à Natura, temperamentum à temperamento &c. nec omnia ferimus omnes; est videndum cui hoc, cui illud hostile vel amicum sit; Verùm alicujus rei usum non ferus tollit abusus. Sunt vice versa, quibus optimè etiam fragrantia, ut v. g. Moschi, ambræ, Zibethii, Cinamom. rosar. Nuc. Moschat. odor, lipothymiam inferunt, qui tamen tam inconsideratus foret, ut propterea ob hujus vel illius antipathiam omnia etiam fragrantia exulare vellet? Propterea distinguenda sunt fœtida, quædam admodum putridum virus seu sulphur abominabile Naturæ hostile secum vehunt, quod occultum in se acidum habet cum sale volatili adhuc conjunctum, quod Archeus odoretenus etiam non solùm aversatur, sed quod & causam morbificam saltem movet, non promovet, & spiritibus infestum est, qualia olea non rectificata sanguinis humani fœtida, CC. tartari &c. à quibus certis in casibus est abstinendum; Quædam contrà fœtida videntur & tamen non sunt, qualia dicta salia volatilia, hæc si ab oleo suo crasso ac fœtido probè sint per rectificationem liberata, ut instar crystall. tartari vel camphoræ sint albissima ac pellucida, omnem illam laudem merentur, quam ipsis suprà adsignavimus. Si cujuspiam tamen nares delicatulas specificus illorum offendat adhuc odor & sapor, huic suasor ego extiterim, (licet tunc non sint tantæ specificæ energiæ,) ut vel in sal volatile oleosum Sylvii citratum, anisatum, cinamomeum &c. redigantur, vel mutuâ acidi cujusdam conjunctione in tertium sal absterſivum ac diaphoreticum & diureticum transmutentur.

4. *Balsamus Antipodagricus seu oleum S. H. alkalisatum*) Hæc descriptio, uti cum antecedentibus ejusdem valoris, ita & eadem digna est censura. Putrefactio est inutilis & minus necessaria, Destillatio ex Aren. per retort. ad ol. & Nitr. volatile eliciendum ad spondilia colli insufficiens. Quare hujus loco melius substituitur Spiritus S. H. cum sale eius volatili optimè sine sp. vini rectificatus, omisso ol. fœtido, quod cephalalgiâ excitat, sp ritibus hostile & ventriculo abominabile existit.

5. *Spiritus Antepilepticus.*) Hic paratu est facilis, modo spiritui S. H. rectificatissimo jungas spiritum cerasorum nigr. vel lil. conuall. & destill. per MB. omisso sp. vini.

6. *Mumia vitæ alexiteria.*) Huic rectius substituitur spiritus S. H. cum sp. Vitrioli mixtus, & sic obtinebis liquorem in epilepsia, imò ipsa mania, peste &c. præstantissimum.

Calculus.) Ex hoc CL. *Tachenius in Hipp. suo Chemico* duos spiritus per mechanicam liquidum & solidum elicere tentat. Accipe, inquiens, calculum ex vesica excisum, vel spontè de renibus elapsum, drachma una vel altera sufficit. Hunc inde re-

tortæ

tortæ vitreæ novæ ac mundæ (calculus non ſit pulveriſatus) retortam pone in Aren. cui appone receptaculum mundum ac novum, urge moderato △ne & primo extillabit alkali ſimilis urinæ, nullius tamen odoris in receptaculum, & paulò poſt fixior pars ejuſdem alkali ſublimari in retortæ collo videbis, ambos ſpiritus liquidum & ſolidum miſce ac diligenter vaſculo vitreo cera obturato ſerva, aliàs aperto in auras abiret.

In frigefacta retorta reperies Calculi fruſtula, ea forma, qua poſita fuerint, adeò tamen levia & friabilia, ut ſi digito leviter ſaltem tangas in pulverem concidant, quibus fruſtulis integris ſi rurſus affuderis alkali ex calculo reſervatum, vel aliud urinæ ſtatim indureſcit, ut erat &c.

N. Hæc à me ſæpius Vulcani examini expoſita vera & probata me expertum fuiſſe, ſanctè atteſtari poſſum.

Iuxtà *Nobiliſſ. Helmont. in tract. de Lithiaſi* proceſſus generationis Calculi talis eſt. Primum eſt terra volatilis, (quam Tachenius alkali vocat) quæ extrà corpus in urina excretâ fermentata & putrefacta ſe tetro prodit odore, quem in recenti lotio ſtatim excitat matula, jam illa mephiti perfuſa. Intrà corpus verò putridum, ſive renum ſive alterius partis ſeminium, inquinamentum & diſpoſitio vel hæreditaria vel adſcititia, fermentum hoc ſtercoreum imprimit urinæ & format terram illam volatilem. Secundum, quod pyrotechnia patefacit, in urina eſt aqua quædam ardens, deſtillatione inde extracta, & veluti ſpiritus vini inflammabilis. Tertium eſt ipſe ſpiritus urinæ deſtillatione etiam prolectus, qui ſi affundatur prænominato ſpiritui ardenti, cum dicto illo indiſſolubili conjugio ſibi maritat, & in offam albam mutat.

Modus igitur generationis Calculi talis eſt, Terra ſcil. volatilis ex fracido ſuo ſeminio prognata recipit occurſantem urinæ ſpiritum cui ſi obviet Aqua illa ardens, lucta oboritur & permeant ſeſe intimè perque atomos in ſe operantur, quoadusque exhauſta vel alterutrius vel utriuſque *δυνάμει* condenſetur Calculus.

N. Verùm longè aliud eſt ignis, aliud Archéi productum. Optandum foret, hanc mechanicam pyrotechnicam non minus in calculo adhuc in corpore exiſtente ita demonſtrari poſſe, atque jam extrà corpus conſtituto.

Tartarum ſ. Calculum in omnibus partibus ſolvit.) præter hanc ſuam vim lithontripticam, quam etiam exterius in manu grandior detentus exercet, ſudores etiam inſtar Bezoardici potenter ciet. Et ſudorificum melius ac excellentius non inveniſſe teſtatur *Iacobus Bontius in notis ad Garc. ab Ortâ*, cum admixtâ theriacâ aut Mithridatio addito tantillo oleo deſtillato Succini aut juniperi. Ac philtrorum perniciem illo mitigavit *Henricus ab Heer obſerv.* 13.

PRÆPARATA.

1. *Sal Cryſtallinum.*) Hæc non philoſophica ac genuina eſt operatio chemica, & hoc modo per calcinationem ſcil. in æternum non elicies Sal cryſtallinum, principiis calculi conſtitutivis in auram evaneſcentibus. Si cum Nitr. Sulphure vel Sale comm. calcinaveris, non ex ipſo calculo, ſed ex additis ſalibus Sal emerget toto cœlo à calculo differens. Non Entis igitur nullæ dantur affectiones. Nullum ſcilicet oleum ſ. Liquor, nec Eſſentia ſ. Elixir inde ſunt expectanda.

Ex CADÀVERE ſ. HOMINE MORTVO.

I. Cadaver integrum Carovè Officinis *Mumiæ* titulo venit Munce, Mummus.

Hæc reſolvit ſanguinem coagulatum (aſſumpta ℈ij.) conferreque dicitur purgationi capitis, punctioni Lienis, tuſſi, inflationi corporis, menſibus obſtructis, aliiſque affectibus uterinis & ſim.

Extrinſecus adhibetur vulneribus conſolidandis.

N. *Mumia communiter 4. denotat.*

1. *Mumiam Arabum, quæ eſt liquamen ſeu liquor concretus exudans in ſepulchro è cadaveribus Aloë, Myrrhâ, Balſamoque conditis.*

2. *Ægyptiorum, quæ eſt liquamen ex cadaveribus piſſaſphalto conditis. Nimirum, hoc condiebantur cadavera vilioris ſortis, adeoque & ipſamet cadavera nonnunquam eo modo condita proſtant.*

3. *Piſſaſphaltum factitium, id eſt, mixtum pici bitumen, quod pro Mumia venditant.*

4. *Cadaver ſub arena Solis æſtu torrefactum. Fitq; in Hammoniorum Regione, quæ eſt inter Cyrenarum Regionem & Alexandriam, ubi arenarum Syrtes Ventor. turbine ſublatæ incautos viatores obruunt, unde horum cadavera à flagrante Solis æſtu torrentur & excreſcunt.*

His 5. & Mumia recentiorum addi poterit, quæ fit: Eligatur Cadaver hominis ruffi (quia in hoc ſanguis habetur tenuior adeoque & caro præſtantior,) integrum, recens, ſine macula, 24. aut circiter annorum, morte violenta (non morbo) interemptum, per diem & noctem luminarium radiis, ſereno tamen tempore irradiatum. Hujus carnes muſculoſas fruſtulatim conſcinde, & conſperge pulvere Myrrhæ & tantillo ſaltem Aloës, poſtea imbibe macerando aliquot ♂ in 🜄 ſuſpendatur per 🝕.6. vel 10. ac iterum cum 🜄 imbibatur; tandem in aëre ſicciori, locoque umbroſo fruſta ſuſpenſa ſicceſcant, tunc aſſimilatur carni fumo duratæ, ſine fœtore. Crollius.

N. *Ex his jam recenſitis Mumiarum generibus, etſi prioribus, ſi ſaltem è ſanis corporibus haberi poſſint, ſuas laudes non derogem, præcipuè primo, quod tamen vix ad nos perferri credo: Attamen iis poſteriora duo præferenda autumo, utpote in quibus metu ſumus ſoluti, quem incutit Renodæus, Mumiam Officinarum nihil aliud eſſe perhibens, quàm expreſſum putridi cadaveris ſuccum inſpiſſatum, ideoque magno mortalium damno divendi.*

PRÆPARAT.

Vulgaria quæ Mumia officinarum ingreditur paſſim occurrunt.

Suntque.

Pulvis ad caſum. Athanaſia magna. Balſam. Petri de Ebano. Unguentum Sympathetic. Emplaſtr. Apoſtol. nigrum. Cerat. pro herniofis. Laudan. Opiat. &c.

Inſuper ſunt minus vulgaria.

1. *Tinctura ſ. Extractum Mumiæ Quercetan.*

Fit ex Mumia vulgari, extrahendo cum 🜄 & Terebinth. an. iterumque menſtr. ſeparando ad mellis conſiſtentiam. Querc. Spagyric.

Vires. *Alexipharmaca eſt, putredinique ſummopere reſiſtit. Commendatur itidem ad morbos pectoris, Aſthma, phtiſin, &c.*

N. *Fæces remanentes admodum ſunt anodynæ.*

2. *Tinctura ſ. Extr. Mumiæ Crollij.*

Fit ex Mumia recentiorum dicta cum 🜄 aut Sp. Sambuci.

N. *Ex hac facit Crollius Theriacam de Mumia: quæ ♃. Tinctur. Mum. ℔ß. Theriac. Androm. ℥iv. Ol. Olivar. Mumiati ℥ij. Sal. com. Perlar. & Corall. ana ʒij. Terræ ſigillat. ℥ij. Moſchi ʒj. Dig. per menſem.*

Vires. *Commendatur ad quævis venena & contagia, ſubvenit peſti præcavendo, ℈j. & curando, ʒ. 1. vel ʒiß.*

N. *In aſſumptis venenis exhiberi poteſt cum Ol. Amygdal. dul. ad Vomitum.*

3. *Tinctura Alcaliſata, ſ. Elixyr Mumiæ.*

♃. Mumiæ, ſcil. carnis humanæ induratæ, tenuiter inciſæ, affunde Sp. Terebinth. vaſeque Hermet. clauſo per menſem, ad putreſcendum ſepone. Expreſſioni veſica bubula exceptæ affundantur aliquot partes

tes 🜈 rectific. Inde in XX cæco super cucurbitam junctutis optimè minutis adaptentur, ita ut cucurbita in frigidam ▽ m posita, arena, prunaque circa XX lento calore officium faciant, cujus beneficio Liquor, f. Q. E. in forma perquam subtili cum 🜈 per vesicam delabitur. Materia residua reverberanda & in Sal. com. sublimatione redigenda, demùm cum Q. E. postea-quam illa à 🜈 per MB fuerit separata, circulationis medio unienda. Quibus peractis Qu. Eff. Mumiæ cum Theriaca & Moscho amplius digeri, & ita in forma Elyxirii reservari poterit. *Tentz. in Med. Diastat.*

Vires. *Remedium est præsentaneum cum ipsiusmet pestis, tum aliorum deletericrum.*

N. *Circumfertur & Tinctura Mumiæ ex 4. suis Elementis à se invicem separatis denuò conjunctis, quam qui voluerit, videre poterit apud Tenz. in Med. Diastat.*

4. *Alia Tinctura seu Arcanum carnis humanæ.*

Carni humanæ superfunditur 🜈 rectif. per ♂ ♀ (4.) decantato 🜈 irroratur eadem.

2. Spir. communis, per vices ut magnam ejus quantitatem imbiberit, hinc exicca, habes carnem conditam summè proficuam.

3. Ex hac extrahe Tincturam cum Spiritu Vini, vi digestionis in summam fragrantiam redacto. Circulando defæca, ex fæcibus calcinatis sal extrahe, idque depuratum Tincturæ admisce, & abstrahe. P. I. Fab. Myroth. cap. 11.

5. *Ol. Oliv. Mumat.*

♃. Mum. ante paratam, (induratam) scinde per minima, digereque cum Ol. Olivar. vase H. C. per mensem. Hinc transfunde in cucurbitam vitr. atque in MB exhalet Mercurius, donec nullus exeat fœtor, & Mumia tota dissoluta sit. Solutionem digere aliquamdiu ♂ ♀ 20. cum 🜈, postea eundem abstrahe, & remanet 🝆 rubicundum & odoriferum.

N. *Quercetanus recipit recentem.*

Vires. *Omnes Balsami naturalis habet proprietates, venenatis & pestilentibus affectibus conducit. Quercetan. Spagyr.*

6. *Ol. exaltatum.*

🝆 hoc dicto modo paratum exaltari amplius potest, si cum 🜈 aliquamdiu digeratur, 🜈 iterum abstrahatur, idque aliquoties (3. 4.) repetatur.

Vires. Tinctura seu oleum hoc Mumiæ exaltatum, tantâ dicitur pollere facultate vivificâ, ut nulla sit particula, quam ipsa non penetret, nullum ulcus, nullave corruptio quam non curet, si ipsius exhibeas bis quotidiè per aliquot tempus gr. 4. 5. cum decocto convenienti. Querc.

N. *Libavius carnibus recentibus incisis addit parum Sal. communis & Spir. Terebinth. macerat vas. clauf. colat. & fœtorem aperto vase exhalare sinit, post destillat per 🝫, vel XX rectum, additoque moscho, & 🜈 digerit.*

7. *Aqua Divina.*

♃. Totum Cadaver cum ossibus, Carnib. Visceribus (perempti scil. morte violentâ :) secetur in frustula minutissima, probeque subigantur omnes corporis partes, ne quid maneat incommixtum. Hinc destillabis vice secundâ.

Vires. *Sunt qui Aquam hanc divinam magneticâ suâ virtute maximopere prædicant.*

Nimirum.

Guttulas aliquot Sanguinis, (sc. 3. vel 9.) ex Ægro aliquo extracti, miscent cum aliquota parte, (℈j) dictæ ▽æ, △ique apponunt, quod si sanguis & ▽ invicem misceantur, intrà breve temporis spatium (hor. 24.) sanitatem promittunt, sin incommixta manserint, brevi mortem subsequuturam autumant. In defectu sanguinis similiter procedunt cum excrementis, scil. ⊡, stercore, sudore, sanie & simil. Quæ tamen majori Dosi adhibent.

II. Cutis commendatur in difficili partu & affectibus hystericis, (*si venter eâ ligetur*) in ariduræ & contractura articulor. (*si chirothecæ inde factæ induantur.*)

III. Pinguedo, roborat, discutit, mulcet dolores, removet contracturas, cicatricum duritiem lenit, foveas post morbillos relictas explet.

PRÆPARATA.

Linimentum, misce axungiam cum spir. ⊖i, exactione & redactione relinquitur aliquod viscidum.

Vires. *Penetrans est, usumque habet in ariduris.*

IV. Ossa humana, exiccant, discutiunt, astringunt, fluxus quoscunque sistunt, adeoque utilia sunt in Catarrho, fluxu mensium, Dysenteria, Lienteria. Insuper articulor. dolores compescunt.

N. 1. *Usitatum est recentioribus purgantibus ea admiscere.*

N. 2. *Adhibentur & dentes è maxilla mortui evulsi, commendanturque ad morbos maleficio introductos (in suffitu,) & ad corrosos dentes evellendos, (si sæpius illis tangantur,) Hartmann. in pract.*

PRÆPARATA.

1. *Pulvis s. Cinis* fit l. c. calcinando in fornace figulina.

2. *Ossa præparata* fiunt l. c. cum ▽ conveniente lævigando.

3. *Magisterium* fieri item potest l. cit.

4. *Oleum* fit destillatione per 🝫. v. l. 2.

Vires. *Discutit, anodynum est ideoque insigne antipodagricum.*

V. Medulla ossium; commendatur summè ad contracturas membrorum zur Lähme der Glider.

VI. Cranium ad capitis morbos conferre compertum est, & nominatim ad Epilepsiam, unde & varias passim compositiones Antepilepticas ingreditur.

Laudatur autem præcipuè Os triquetrum temporum ceu peculiare Epilepsiæ specificum.

[Sunt qui Crania puerorum affectibus puerilibus magis convenientia censent.]

PRÆPAR.

1. *Cranium calcinatum* fit l. c. in fornace figulina.

2. *Cran. præparatum* fit à calcinato cum ▽ antepileptica, v. gr. flor. Tiliæ lævigato.

3. *Magisterium Cranii* fit l. c. solvendo in spiritu aliquo acido, v. gr. sp. ⊖ & præcipitando.

Dosis ad ℈j. vel ʒß.

4. *Magisterium compositum*, *seu Spiritus Crani essentificatus* fit, si liquori acido, oleo ac sali volatili Sal quoque fixum ex Ⓡtuo extractum conjungatur & poste-

& poſtea ſimul per menſem philoſoph. in cinere illa digerantur ac uniantur.

Vires. *Antepilepticum eſt, cujus vires vulgarium antepilepticorum facultates longè ſuperant. Brendel.*

5. *Oleum* fit deſtillando crania contuſa per Retortam. Exit liquor ☍. Sal. com. volatile.

N. *Officinis hoc vulgare eſt incorrectum, præſtaret tamen cum ♉ rectificaſſe.*

Doſis à gr. iv. ad vi.

6. *Sal. com. volatile* unâ operâ cum oleo acquiritur.

7. *Extractum ſ. Tinctura Cranii.*

♃. Crania 2. vel 3. groſsè contuſa, digere ♂ ℘ aliquot (14.) & cohoba cum ſpir. Iuniper. vel Salviæ ad eminent. digit. 4. & 5. affuſo, macera in phiola longi colli optimè clauſa VB ♂ ℘ (12. 13. 14.) Hinc exprime per torculare perquam fortiſſimè, & exibit liquor rubicundus oleoſus. Cola & abſtrahe in VB, ad conſiſtentiam ſapæ.

Vires. *Extractum hoc digeſtum & perfectè depuratum, tanquam theſaurum pretioſiſſimum adverſus Epilepſiam diligenter aſſervare fas eſt.*

Doſis ℈ß. ad ℈j. cum ſua ▽ propria ♌at. *Quercetan. Pharmacop. reſtit. cap. 26.*

8. *Extractum ſeu Galreda Theophraſto.*

♃. Limatur. Cranii, digere cum ♉ (ſalviato ♂ ℘ 15.) dein deſtilla per ☊m (præmiſſâque maceratione ♂ 15.) cohoba vice tertiâ: tandem deſtillatum circula, (♂ 5. 6.) & ♉ MB ſeparato, Eſſentiam inſtar coaguli ſerva.

Doſis g. 5. 6. quotidiè. *Quercetan. de Med. Spagyr. præp.*

VII. Uſnea Cranii (i. e. Muſcus naſcens in cranio interempti, aëri expoſito,) aſtringit validè.

Uſuſque magni eſt in Hæmorrhagia quacunque, v. gr. narium (inditus.)

N. 1. *Sunt qui Uſneam in manibus retentam Hæmorrhagiam quamcunque incantamenti inſtar, ſupprimere tradunt.*

N. 2. *Adnaſcitur & aliis Oſſibus aëri expoſitis Uſnea quædam quã viliorem quidem reputant, verum & huic magnam vim adſtringendi ineſſe, experientia docuit.*

Ingreditur Uſnea Cranii compoſitionem unguenti Sympathetici ſ. Magnetici. v. l. 2. c. 78.

VIII. Ex cerebro fiunt.

1. *Spiritus Cerebri humani: Aqua aurea dicta.*

♃. Cerebrum hominis juvenis (intra an. 24.) ſani, violentâ morte peremti, cum omnibus membranis, arteriis, venulis & nervis, cum medulla ſpinali tota, conquaſſa & affunde aquarum Cephalicarum, (*fl. Tiliæ. Pæon. Beton. Ceraſ. nigr. Lavendul. Lil. Conval. imprimis diaphoretici in acutis*) q. ſ. ad eminent. dig. 4. vel 5. relinquantur aliquamdiu, poſtea per cohobia ♌entur. Ex fæcibus calcinatis elice Sal. quem deinceps cum ♎u facto conjunge & totum curioſè ſerva.

Vires. *Antepilepticum inſigne reputatur.*

Doſis à ℈j. ad ℈iv. Hartmann. in pract.

N. *Ex cerebro Alcis inſigne itidem Antepilepticum ſimili ratione parari poterit.*

2. *Oleum Cerebri.*

Subſtantiæ Cerebri admiſce nonnihil ſal. commun. ac deſtilla per ☊m vitream ex arena.

Vires. *Inſigne quoque Antepilepticum eſt, caputque ſummè confortat.*

N. *Tota fere Cerebri ſubſtantia in ☍ redigi poterit, hinc parum Salis expectandum.*

3. *Aqua Antepileptica.*

♃. Cerebri humani ℔. iij. Aq. Lil. Conval. Lavendul. primul. Ver. Vin. Malvat. an. ℔. iij. ſtent infuſa ♂ 5. dein ♌entur per MB.

IX. *Ex felle humano* fit Extractum cum ♉, quod auri inſtillatum mirè ſurditati ſubvenit.

X. *Cor*, Epilepſiæ medetur, (*ſiccatum & exhibitum.*)

[Ex Matrice Sal Volatile paratum memini pro fœcunditate.]

Et hæc ſunt, quæ de medicamentis ex homine depromptis compendii ratio ſcribere permiſit; ulteriorem farraginem qui cupit, paſſim apud Authores inveniet. Peculiarem quoque inde conſcripſit Tractatum Clariſſimus Dn. D. Daniel Becker, Profeſſor & Phyſicus Regiomontanus, qui primùm in 12. poſtmodum ſuperioribus annis in 4. ſufficienter augmentatus prodiit.

HOFMAN. Ex cadavere ſ. homine mortuo.

Cadaver integrum, Carove, officinis Mumiæ venit titulo) *Mumiæ* vocabulum *Rhaſi* & *Avicennæ* Arabicum eſt, *Piſſaſphaltum* denotans. *Iſaac* Perſicum eſſe dicit, quod liquamen quoddam in ſepulturis inventum ſignificat, in quibus hominum cadavera aromatibus condita per multos annos ſervata fuerunt. Olim, apud Ægyptios reperiebatur tantum in Regum & aliorum Heroum Sepulchris, qui aliquam futuræ reſurrectionis ſpem haurientes, ut humanum corpus diutiſſimè incolume ſervarent, aloë, myrrhâ & aliis plurimis balſamicis aromatibus condierunt, At illa hiſce temporibus ad Nos non amplius transfertur. In tantâ enim exiſtimatione apud Ægyptios ſunt Regum ipſorum, Principum eorumque agnatorum cadaverum reliquiæ, eaſque tam reverenter habent, ut non niſi in maximâ egeſtate aut extrema neceſſitate tanquàm pretioſiſſimum ſuum Diadema pro magno ære aliis oppignorent. Quæ ad Nos hodie tranſvehitur ex Ægypto, ea non ex Aloë & Myrrha condimentum eſt corporum, ſed ex Aſphalto. Ut enim illis nempe Croco, Myrrhâ, aloë nobiles utuntur; Ita plebeios homines Aſphalto ad corruptionem inhibendam corpora munire Strabo teſtatur. Cum verò eaſdem huic virtutes tribuant, quas Dioſcorides Piſſaſphalto, idemque efficere dicant, quod permixtum pici bitumen, intereà verò neque vera Mumia, neque, niſi raro, Dioſcoridis Piſſaſphalton habeamus, ex pice bitumine permiſtam piſſaſphalton factitiam pro Mumâ venditant, vid. *Renodæus in diſpenſat. Medic. Libr. III. cap. 2. D. Andr. Tentzel in Medicin. Diaſtatic. cap.* 1. Cùm igitur Mumiæ tanta ſit diverſitas & varietas, hoc remedii genere ſine pharmaceutices incommodo facile carere poſſimus, & hujus loco alia Medicamenta ejuſdem energiæ ſubſtitui queant, Mumiis ad Nos delatis ex pharmacopoliis exulantibus & pro explenda curioſorum cupidine ad conclavium ornamenta repoſitis, majoris ſecuritatis gratiâ vel Arte confectas Mumias, vel alia Medicamenta ex carne humanâ præparata adhibere poſſumus.

Præparata.

Vulgaria; quæ Mumia Officinarum paſſim ingreditur &c.) Tot ſane Medicamenta balſamica, alexipharmaca & vulneraria, tot Eſſentias diaphoreticas, præſervantes, alexiterias &c. poſſidemus, ut hiſce carere poſſimus, æquè ac pulvere contrà caſum, Athanaſiâ magnâ &c. dum vel ſolus ſpiritus ſanguinis humani cum Sale volatili rectificatiſſimus vel cruor hirci, ut ſuprà deſcriptus, cum oculis cancri cum & ſine antimoniatis & alia ex tempore miſcibilia abundè ſatisfacere poſſunt.

Inſuper ſunt minus vulgaria 1. *Tinctura ſ. Extractum Mumiæ Quercet.* 2. *Tinctura ſ. Extr. M. Crollii.* 3. *Tinctura alcoliſata Mumia.* 4. *Alia Tinctura ſ. Arcanum carnis humanæ.*) Niſi loco ſp. vini ſ. ſpiritum ſalis tartari volatilis ſubſtitueris in ſubſextuplâ portione hiſce Tincturis Mumiæ, parum vel nihil extrahes ex carne humanâ, aliàs ſimplicibus Myrrhæ & aloës Eſſentiis longè inferiores erunt. vid. Balſamum anti-podagricum D. A. G. num. 7. ſect. 4. Theſauri pharmaceutic. annexi.

5. *Ol. Oliv. Mumiat.*) quoad uſum ejus internum commo-

dè

dè carere possumus; licet externè adhibitum non sit inefficax.

7. *Aqua Divina.*) Huic Aquæ præfero Mumialem Magnetem, quem D. Andr. Tenzelius describit in Medicin. Diastatica Cap. VI. & usu spiritualis Mumiæ Cap. VII. quem vide.

2. *Cutis.*) Hæc in suffocatione hypocondriaca & partus difficultate commendatur, ventre ea ligato, item in atrophiâ & contractura alicujus partis, si chirothecæ inde factæ gestentur. Ex hâc etiam nobile emplastrum vulnerarium confici potest.

3. *Pinguedo.*) internè recens sumpta phthisi medetur, atrophiam tollit; externè discutit, roborat, anodyna est contracturis opitulatur.

4. *Ossa humana*) falsò his affingitur vis antiarthritica, & inde minus rectè ea purgantibus admiscentur.

N. 2. *Adhibentur & dentes ex maxillâ mortui evulsi &c.*) Sed homo naturali morte peremptus sit, necesse est. Hujus effectus causa Archéus est, qui adeò mortem timet, ut cadaver juxtà ignem tepidum tactu frigidum videatur, eò quod spiritus vitalis cadaver pertimescens ex manu recedat, adeò Archei opera; sensatio & ejus defectus ubique manifestantur. Sic & Strumæ, Nævi materni, aliique tumores abolentur, si pars affecta affricetur ad manum cadaveris humani lentâ morte defuncti, usque dum incalescat, ita enim sensim evanescunt, prout sensim putrescit cadaver, quod tardius hyeme, æstate citius contingit, hoc fit oblitterando ideam parti maculatæ ob phantasiæ maternæ impressionem inhærentem.

6. *Cranium.*) Hoc contrà Epilepsiam tanquam specificum commendatur, in quo cerebrum totum consumptum & liquidúm redditum, quale suspensorum aut rotæ impositorum, cujus liquoris irroratione continuâ Cranium vires acquirit majores. Laudatur autem præcipuè OS triquetrum temporum. Si frustula cranii de homine sano adhuc in vivis constituto, qui olim vel cæsim vel globo plumbeo in cranio læsus fuit, haberi possent, majoris essent virtutis antepilepticæ. Prout notus Mihi fuit tum temporis Juvenis iste Hallensis, cujus honorificam mentionem facit *D. D. Iohann. Freitagius Medicus Ratisbonensis in Gregor. Horst. observ. Libr. 2. de Morbis Capitis obs. 9. p. m. 64.* qui ex bombardâ Mosquetâ plumbeo globo tactus in vertice, ubi sutura sagittalis cum lambdoide concurrit, hic senex tandem factus de particulis istis ossium de cranio evulsorum, quorum numero 85. pondere ferè quadrantis libræ fuêre, ad parentum desiderium multis gratificabatur & opitulabatur infantibus epilepticis, sed quod notandum non sine cephalalgiâ ipsum semper post peractam illorum distributionem infestante.

Præparata.

1. *Cranium calcinatum.* Præterea habemus etiam Cranium s. △ sive philosophicè præparatum ad modum CC. s. △ Magisterium Cranii fit more consueto vel cum sp. vitrioli cranium solvendo, & cum sp. vitrioli philos. ▽tando, vel cum sp. nitri Vir. ær. &c.

4. *Magisterium compositum &c.*) summum hoc erratum est, cranium enim, nec ulla alia pars ex corpore humano aut aliis animalibus desumpta nec liquorem acidum, neque sal fixum ex Cap. mort. suppeditat, quomodo igitur, quæ non sunt, invicem conjungi & digestioni committi possunt? remanente oleo ac sale volatili cum ejus liquore.

7. *Extractum seu Tinctura Cranii.*) Loco spiritus juniperi vel Salviæ spiritus Salis Tartari volatilis substitui debet, aliâs nihil solvet.

8. *Extractum s. Galreda Theophrasti.*) elaboratur etiam in modum galredæ CC. vel Eboris. Vel Recip. rasur. cranii humani q. v. affunde Acet. dest. ad 3. digitorum eminentiam, stent per ♂ ♀ aliquot in digestione, exprime & accipies gelatinam, expressæ iterum Acet. dest. novum affunde & continua, donec omnis gelatina extracta. Gelatinam hanc destilla ad dimidias, & affunde sp. vini, digere, & in fundo subsidebit liquor aurei coloris, qui per inclinationem separandus. Hæc ad epilepsiam singulariter commendatur.

VII. *Usnea Cranii.*) *Usnea* tanquam ossium humanorum vigor confermentatus virtutem etiam mumialem in se habet absconditam. De hâc *Doctores* inter se diversæ sunt opinionis. Dum alii statuunt ex solis craniis suspensorum deligendam esse, quod spiritus mumiales strangulati in calvariam intrarint; Alii parum referre ajunt, sive sit ex strangulatis, sive ex alterius cujusdam capite. Et *Th. Paracelsus* usu comprobatum dicit, usneam ex cranio rotâ interemptorum non minus laudabilem esse, quàm laqueo suspensorum. Et colligendum esse, inquiunt, in Lunæ incremento in Veneris domo existentis, vel Lunâ in piscibus, vel tauro aut librâ versante. In Hæmorrhagiâ quâcunque observavi magni usus esse vel in nudis manibus usque ad incalescentiam retentam. Est *potissimum Unguenti Sympathetici ingrediens.*

VIII. *Ex cerebro fiunt.*) Quemadmodum D. *Author* spiritum cerebri humani, item oleum ejusdem &c. conficere docet, in æternum non succedit, nunquam enim sic spiritum & sal volatile ex cerebro humano vel alterius animalis elicies, nisi per retortam hoc fiat △ni aperto expositam per gradus aucto, & adaptato receptaculo capaci; Postmodum horum sequatur rectificatio, & demum cum aliis specificis balsamicis aromaticis, quæ *D. Author* adducit, mixtura facienda.

Ex fæcibus calcinatis elice sal &c.) ne hilum quidem salis inde acquires, quia nullum inest, sed omnia in animalium partibus sunt volatilia, non fixa salia. Totum cerebrum vulcani adminiculo transit in phlegma, spiritum, oleum subtile & crassum, sal volatile & Cap. mort., in ultimo illo ne gry Salis fixi inest.

Lacertus.

Vid. Insectorum Classem.

Leo.

Exhibet 1. Pinguedinem ad coitum proficuam, priapo inunctam.

2. Stercus, Antiepilepticum, ex quo etiam paratur Spiritus ad ℈ß. exhibendus, ingrediens Magnatibus familiarem compositionem.

3. Cruor exiccatus in Vino haustus Epilepsiam tollit. Hujus tamen Spiritus & Sal Volatile efficaciora sunt.

HOFMAN. *Leonis* hoc loco facienda est etiam mentio, nec hîc sicco pede est prætereundus.

Est autem Animal ferocissimum ac callidissimum, brutorum animantium veluti Rex, certo tempore coiens.

Datur Mas & Fœmina.

Partes Medicinales sunt

1. *Cruor* 2. *Cerebrum* 3. *Pulmones.* 4. *Iecur.* 6. *Fel.* 7. *Stercus.*

Cruor in furno exsiccatus & exhibitus cum vini haustu contrà epilepsiam mira præstat; cujus tamen spiritus & sal volatile in expugnando caduci miasmate majoris sunt energiæ.

Ex *Cerebro* etiam spiritus, Sal volatile & oleum destillari potest magnarum in epilepsiâ, peste, & suffocatione uterinâ virium.

Pulmones exsiccati pulmonum exulcerationi adeoque phthisi opitulantur.

Ex *Corde* Aqua destillatur Cordialis ad modum Aquæ de Corde cervi additis aliis aromatibus.

Iecur exsiccatum prodest cachecticis, hydropicis &c.

Fel humanum & aliorum etiam animalium sale volatili oleoso constare plurimi modernorum curiosorum Naturæ interpretum constanter defendunt, ducti manuali experientiâ; Si spiritum, inquiunt, Vitrioli aut Sulphuris cum felle bubulo committas, sale urinoso nativo illud ipsum prægnans esse, illico pugna & ebullitio evincet, quæ longè incitatior fuerit, si aquam causticam bili permiscueris, adeò ut illico sequatur turbatio, & spuma alba in sublime attollatur. Hinc colligunt, sale volatili oleoso fel turgidum esse, quemadmodum etiam apparet in sale volatili Tartari oleoso, huic si spiritum acidum Vitrioli vel Sulphuris affundas, illud ipsum effervescere & quasi ebullire. Verùm satis mirari nequeo, tantæ existimationis viros tanta sæpe pro veritate somnia venditare, cœteroquin ludibria; Ridet Natura, fidem pro sensu notis ex somno poscere & pudenda commenta pro veritate docere. Fel enim non oleosus nec salsus, verùm gummosus aqueus liquor est, difficile cum resinosis, facile autem cum aqueis associandus; Et si vulcani examini committimus, deprehendimus, nil nisi aquam præbere insipidam, nullum oleum, nullum sal volatile, relictis in fundo scoriis absque ullo salis fixi vel volatilis aut olei indicio. Neque oculato testimonio verum est spiritum Vitrioli vel sulphuris acidum, aut ▽am causticam ei nuptam ebullitionem aut ullam spumam concitare, sed dicta acida salia felli commista illud prius eminere faciunt, postmodum invicem concussa præcipitantur, ex quà præcipitatione viridis emergit color instar succi alicujus herbæ viridis, nulla hîc in conspectum venit ebullitio, nec ulla spuma, in fundo præcipitatur succus quidam albus instar chyli. Ex quo phæ-

nomeno

nomeno patescit, quid de succi pancreatici acidi, ut volunt, cum bile fermentatione judicandum sit, dum & ipse sæpè insipidus interdum austerus, modo acidus, modo salsus, modo acido-salsus repertus, Nos adhuc de vero ejus ac genuino ortu ac usu ambiguos tenet.

Stercus in partus difficultate ex Leone fœmina fœtum jam enixa exceptum non solum per se exsiccatum mira præstat in forma pulveris adsumptum, sed & ad epilepsiam Spiritus exinde paratur tam simplex, quàm compositus ant-Epilepticus, seq. m:

Rec. cinerem cornicis ex nido extract. Turturem unum ustum. Cranii humani combust. ℥ j. gran. tiliæ ℥ ij. stercor. Leonis ℥ ß. Hæc seorsim per se in singularibus cucurbitis perfundantur sp. vini ad 3. digit. eminentiam. Stent in vasis clausis in digestione per triduum, aut si una infusio non sufficit, fiant plures. Postmodum adde tantum vini Malvatici, quantum Aqua vitæ extract. Sacchar. cand. ℥iv. repone in vase vitreo optimè munito.

N. Hæc Animalium ustio rudis potius eorum destructio, quàm Philosophica præparatio jure appellanda est, unde tanquam inutilis rejicienda, qua dicta animalia omni sua virtute Medicinali castrantur & in terram mortuam ac effœtam rediguntur. Si quid virium ex hoc emanat, à stercore Leonis solùm provenit; Salia animalium volatilia cum sale volatili stercoris Leonis mixta & in Essentiam redacta altioris sunt indaginis.

¶ XXIV. *Lepus.*

Λαγὼς Hase. Un Lievre. *The Hare.* Een Haſe.

Animal est timidissimum ac fœcundissimum, quoquo tempore coiens.

OFFICIN. NAT.

1. *Cinis Leporinus.* 2. *Caput.* 3. *Oculus.* 4. *Sanguis.* 5. *Pulmo.* 6. *Cerebrum.* 7. *Cor.* 8. *Iecur.* 9. *Fel.* 10. *Renes.* 11. *Testiculi.* 12. *Uterus.* 13. *Coagulum.* 14. *Talus.* 15. *Axungia.* 16. *Stercus.* 17. *Pili.*

1. *Cinis* fit ex Lepore integro combusto (præstat qui Verno tempore captus,) vel ex pelle tota, ad nigredinem cinerumve colorem incinerata. Præstantissimum Medicamentum est in calculo.

Dosis ad ℈j. & ʒß. vel ʒj.

Alopeciis item & Pernionibus extrinsecus medetur.

N. *Laurenberg. leporem non calcinat, sed animal decollat, ollæque inditum exiccat in clibano, pulv. exhibet.*

2. *Caput* Alopeciæ subvenit, (*cinis cum melle inunctus,*) dentes dealbat, (*cinis in dentifriciis.*)

3. *Oculi Leporini* Martio capti, valent ad partum difficilem, secundinas & molam propellendam, (*siccati scilicet cum pipere sine ulla compressione, impositique vertici ut pupilla verticem tangat.*)

4. *Sanguis illitus* cutis vitia in facie, uti lentigines vitiliginemque sanat: *assatus*, Dysenterias & Cœliacorum profluvia sistit, calculum comminuit.

5. *Pulmo* suspiriosos juvat, Epilepsiam curare dicitur, (*muriâ conditus & quotidie cum Myrrha comestus per mensem;*) perniones sanat (*impositus.*)

6. *Cerebrum* gingivis infantum affrictum dentitionem facilitat, tremores artuum emendat (*inassatum & mansum.*)

(Dentes leporini infantibus ad faciliorem dentitionem appenduntur, ut gingivas illis fricent, sicuti Lupini.]

7. *Cor* dicitur itidem Epilepsiam curare (*simili modo quo pulmo adhibitus,*) dolores uterinos arcere, (*pulvis assumptus.*) Quartanæ peculiariter mederi, (*in partes tres dissectum & præmissis universalibus initio 3. Paroxysmorum, tertiâ parte singulis vicibus propinatum.*)

8. *Iecur* fluxum sedat alvi, jecinerosisque opem fert.

9. *Fel* Ophthalmicum & Otalgicum insigne exhibet.

10. *Renes & Testiculi* calculosis propinantur, (*siccati:*) conceptum juvant (*à mensibus assumpti:*) mixtionem involuntariam corrigunt.

11. *Testiculi* Urinæ incontinentiam tollunt, Vesicæ morbis subveniunt, ad conceptionem faciunt, (*pulverisati & assumpti.*)

12. *Uterus* itidem conceptionem promovet (*siccatus & à mensibus propinatus.*)

13. *Coagulum* sanguinem concretum discutit, conceptionem promovet (*post menstruas purgationes vulvæ cum butyro impositum,*) potum verò partum enecat, Epilepsiam curat, &c.

N. *Præstantissimum est quod eximitur antequam aliud quid, præter Lac maternum degustaverint.*

14. *Officulum Tali* der Hasensprung. *The little Bone of the Ankle.* Een kleyne Enckel been. commendatur ad arenulas, Colicam, Epilepsiam partusque enixionem (*pulverisatum & exhibitum.*)

N. *Idem de Vertebris caudæ affirmant.*

15. *Axungia* extrinsecus applicata, maximè si vetusta sit, tanta pollet attrahendi vi, ut aculeos spicula cuti infixa eliciat; insuper abscessus rumpit, dolori dentium medetur, (*pone aures posita.*)

16. *Stercus* calculosis prodesse dicitur, (*cinis exhibitus*) Dysenteriæ convenit, (*potum*) ambustis medetur (*impositum.*)

[N. *Urina ad auditum gravem celebratur.*]

17. *Pili* Linimentis sanguinem sistentibus miscentur.

[N. *Pellis ejusdem cum axungia efficaciæ putatur; partibus dolentibus in arthritide & catarrhis imponitur.*]

HOFMAN: *Lepus.*) *Leporis* ustio potius ejus destructio, quàm genuina præparatio est, dum nil nisi Cap. mort. remanet omni virtute orbatum. Nec minus cineris appellatio ipsi non competit, quia nullum alkali inde extrahitur. Pulvis in clibano exsiccatus jure meritoque illi præfertur. Est Archei sedativum & sanguinis coagulati resolvens.

Oculi leporini.) siccati scilicet cum pipere sine ulla compressione & vertici impositi, ut pupilla verticem tangat in partu difficili instar incantamenti cæteris ritè dispositis juvant.

Sanguis &c.) Cruor Leporis in martio capti & per terrorem occisi dysenteriæ medetur.

Cerebrum) gingivis infantum affrictum dentitionem facilitat etiam Archei furorem sedando.

Cor) quartanæ specificè opitulatur, in partes tres dissectum & præmissis præmittendis initio trium paroxysmorum, tertiâ parte singulis vicibus propinatum.

Testiculi) urinæ incontinentiam tollunt, id quod & de utero prædicatur cum brassicâ capitatâ muriâ conditâ comesto, qui etiam ad venerem stimulandam commendatur.

Officulum Tali) contrà colicam & calculum commendatur, item suffocationem uteri &c. id quod & de vertebris caudæ affirmatur.

Pili) hæmorrhagiam narium sistunt externè naribus inserti.

¶ XXV. *Lupus.*

Λύκος, Lupus, Wolff. Un Loup. *The Wolf.* Een Wolff.

OFFICIN. NAT.

Animal est audax, rapax, vorax; cani non absimile unde & canis sylvestris nonnullis Venatoribus audit.

OFFICIN. NAT.

1. *Dentes*. 2. *Cor*. 3. *Hepar*. 4. *Intestina*. 5. *Axungia*. 6. *Ossa*. 7. *Stercus*. 8. *Pellis*.

Vires.

1. *Dentes* argento inclusi infantulis familiares sunt, quibus gingivas scilicet fricant; dentibusque erupturis patescere faciunt: alligati pavores eorum prohibent.

2. *Cor* comitialibus prodesse fertur (*tostum & tritum*.)

3. *Epar* Epatis vitiis confert, ideoque & Hydropicis ac Emaciatis, nec non & tussientibus, (*siccatum & exhibitum*.)

4. *Intestina* inprimis ad colicos dantur dolores, quos itidem arcere dicunt circumligata: hoc item fertur de corio.

Dosis Intestin. rarefactor. & pulverisator. ʒ j.

[Caro pulverisata comesta Epilepticis utilis experta, & salita appensa, in Hispania.]

5. *Axungia* non vilioris virtutis est, quàm canina: calf. digerit, articularibus morbis medetur, oculorum lippitudini confert, (*si eâ fricentur*.)

6. *Ossa* ad morbum intercostalem, ut & ad ictus puncturasque valent.

7. *Stercus* Colicis confert (*exhibitum*, (ʒ j.) *vel brachiis, cruribusve alligatum vinculo, ut nonnulli volunt, confecto ex lana ovis à lupo laniatæ, vel ex corio cervi. Vid. Forest*.)

8. *Pellis* lupi commendatur itidem ad dolores colicos mitigandos, (*facta inde stragula, vel cingulum cujus pili ventrem tangant*.)

PRÆPARATA.

1. *Oleum* fit si Lupus in Oleo decoquatur.
Vires. *Podagricos dolores mitigat*.

2. *Essentia Sanguinis Lupi*, efficax ad dissolvendum sanguinem coagulatum. *Hartman. in pract.*

HOFMAN. *Lupus*.) Esus Cordis & Epatis Lupini perfectè curat Epilepticos. *P. Borellus Centur*. 2. *obs*. 95.

Intestina Lupi contrà colicam commendantur. Dos. pulveris ʒ j. Per *asperam arteriam pulmonum* Lupi potus haustus opitulatur pueris post variolas in faucibus læsis.

Pellis Lupi) ex hâc cingulum fieri debet in epilepsia, ventri & lumbis circumcingendum pilis exterius positis.

¶ XXVI. *Lynx*.

λύγξ, Lupus cervarius. Lux/ Thieger-Wolff. Un Lynx. *Lynx, A spotted Beast, the Deerlike Wolf*. Een Beest van verscheyde verwe met geschickelde huyden/ seer scherp van gesichte.

OFFICIN. NAT.

1. *Axungia*. 2. *Unguis*.

Vires.

1. *Axungia* convenit articulis resolutis.

2. *Unguis* argento & auro includitur, gestaturque adversus morbum Comitialem & Spasmum, (*loco amuleti*.)

N. *Praefertur qui in dextro pede pro pollice est*.

¶ XXVII. *Moschus s. Moschi Capreolus*.

Dorcas Moschi, Gazella Indica. Bisam-Thier. La Chevrette de Musc. *Moschius*, or *Mosch-Cat*, or *Goat*. Musch-Geyt.

Est animal exoticum Capreæ non multum absimile, vulgare in Regno Cathai, Pegu, (Ditionis magno Cham subjectæ) ut & alii volunt in Ægypto aliisque locis: colit alpes, nardis victitat, aliisque herbis odoriferis.

N. *Transvehi quidem cœpit in Italiam, verum citra emolumentum, nec enim Moschum exhibet, nec vitale diu superstes est*.

Moschus, Bisam. Du Musc. *Musk*. Muskeljaet.

Est excrementum seu sanies inclusa Vomicæ circa umbilicum, dum ♀is æstro animal id percellitur, enatæ: videlicet Vomicam hanc dum dolet, ad lapides vel arborum truncos fricat, adeoque disrumpit, saniem inibi contentam effluere facit, lapidibusque adhærescere, hinc calore Solis ulterius elaborata in moschum odoris suavissimi facessit.

N. *Sunt qui ex Vomica abscissa, solique aliquantulum exposita Moschum colligunt, sed hic ut priore immaturior est, ita & bonitate vilior. Adulteratur variis modis, verùm cui syncerus & verus non incognitus est, eidem ex odore & sapore, quin & ex pondere fraudem deprehendere non erit difficile. Nonnulli probant, an Moschus legitimus sit, hoc modo: Pondus libra examinatum in labellum humore perfusum immittunt, tum paulò post iterum aqua lance ponderant, quod si superferatur, sincerum & legitimum existimant: sin cedat, spurium & adulteratum*.

Vires. *Calfac. 2. sicc. attenuat, discutit, cordialis est, & alexipharmacus, hinc & cephalicus*.

Usus præcipuè in omnibus affectionibus cordis, palpitatione (potus ac illitus) Spiritus nimir. vitales fovet, suscitat, recreat: Hinc in affectionibus capitis ac nervorum à frigore & crassis humoribus oriundis, tùm & in dolore colico [clysteribus, etiam mixtus.] &c.

[Not. Moschus sanguinem commovet, adeoque iis qui hæmorrhagiæ narium, uteri, Hæmoptisi, obnoxii sunt, minus familiaris esse debet.]

Externè detergit tenues oculorum albugines, & humidas defluxiones exiccat, ad Venerem concitat, auditum imminutum restituit, (auribus inditus cum cottone.)

Dosis gr. IV. V.

N. *Uterum quia suavi suo odore allicit, mulieribus uteri ascensus obnoxiis minus commodè exhibetur, è contra v. majori cum utilitate pudendis ad retrahendum uterum illinitur*.

PRÆPARATA.

1. *Spec. Diamosc. dulc.* } *Vide*
2. *amar.* } *Dispens.*

3. *Confectio Moschardina, s. Trochisci Moschardini v. l.* 2.

4. *Oleum Moschellinum*, Μοσχέλαιον, (*compositum*) *M. D.*

HOFMAN. *Moſchus ſeu Moſchi Capreolus.)* Non eſt Caprearum genus, ut *D. Autor* cum Aliis ſtatuit, ſed ſunt animalcula, quæ in certis regni Chinenſis Provinciis, quales ſunt Xantien, & Quinzaus, aliæque reperiuntur, & in ſylveſtribus locis, ubi cuniculorum more terram ſuffodiunt, degunt. Magnitudine & formâ ſuâ mediocrem canem ex parvorum illo genere æquant. Colore ſunt ex obſcuro rubro ac cinereo mixto, aliqua tamen albis nigriſque maculis ſignantur: pilos raros, diſſitos ac duriuſculos habent. Pedes ſunt longi, unguibus canis inſtar armati, ſed longioribus & acutioribus, quibus facilè ſibi ſpeluncas in terrâ fabricant. Roſtrum oblongum, caninum, dentibus probè munitum; Aures habent curtas & rotundiuſculas, oculos parvos & minimè alacres, ſimiles illis qui morti vicini ſunt. Non quidem multum agilia; ſed vafra admodum ſunt, ubi abſcondendi ſub terrâ neceſſitas illa urget. *Et Theſaur. Mexican.* p. 557.

Moſchus. Biſam.) De hujus origine Doctores inter ſe contentionis ſerram trahunt, illorumque Libri controverſiis ſunt pleni. Quidam, ex quorum numero & *D. Autor* eſt, ex caprearum genere, quæ Moſchum ex umbilici vomicâ quotannis expromat, deſumunt. Alii ex Animali Leporis formâ petunt. vid. *Nard. Anton. Rechi in Animal. Nov. Hiſpan. Ioh. Fabr. Lyncei expoſitione p. m.* 554. Verum *F. Gregorius de Bolivar*, qui Orientalis & Occidentalis ſolis regna perluſtravit, & lineam æquinoctialem ſepties incolumis navigando tranſiit, in hiſtoriâ *de Moſchi origine & modo generationis* ex Hiſpanico Idiomate in latinum tranſlatâ, totam de *Moſcho* controverſiam diſceptavit. Suprà ſcilicet dicta animalia his artibus ab illis, qui *Moſchi* Mercaturam exercent, capiuntur. Circumdant videlicet loca, in quibus dimorari eadem norunt, vel igne, vel retibus & canibus, atque in ſubterranea loca profugere compellunt, quæ poſteà ſubfodiendo vel aliâ induſtriâ extrahunt, in tanto ſæpe numero, ut ad trecenta etiam capiantur. Hæc ſubitò jugulant, ſanguinem, qui in ipſis maximè abundat, in vaſe aliquo mundo colligentes. Tanta autem, quod mirum eſt, ſanguinis copia in quovis horum animalculo reperitur, ut ſæpè, quando extractus fuit & concretus, videatur totius reliqui corporis molem ſuperare. Poſthac pelles ipſis abſtrahunt, exenterant & ab omni illuvie inteſtina emundant; Quamvis aliqui, ut majorem *Moſchi* quantitatem nanciſcantur, impura cum puris relinquant. Qui verò priori procedunt modo, cum ſanguine teneriorem & meliorem muſculoſam carnem, Cor & hepar ſimul in mortario lapideo unam in maſſam contundunt, ex quâ folliculos, ſive ex pelle horum, ſive aliorum animalium paratos inferciunt, loco umbroſo ſuſpendunt & ſiccant. Et ubi jam ſemiaridi fuerint, ſub terrâ defodiunt, ibi nempe, ubi quotidie Urina projicitur. Poſt tres inde quatuorve dies refodiunt, & omninò in umbrâ exſiccari permittunt. Et hic eſt, *præſtantiſſimus Moſchus*, qui pro Rege ac Principibus ſaltem conficitur. Sed ille, qui communiter circumfertur, *Moſchus* craſſiore Minervâ elaboratur. Contunditur enim totum ſimul animal cum omnibus ſuis partibus, oſſibus, inteſtinis, & pellis quoque portione, donec ad maſſam tenerrimam redigatur, ex quâ utriculi illi ex ejuſdem animalis pelle confecti implentur & inteſtini aliquâ parte obvolvuntur, pauliſper ſiccantur, loco ubi urina effunditur ſub terrâ per paucos dies reconduntur, & denuò in umbrâ ſuſpenſi exſiccantur.

Et ſic quoque, ſi quis veſiculas illas *Moſchi* plenas, quæ ob temporis diuturnitatem odorem perdidiſſe videntur, haberet, has linteolo prius obvolutas eo loco ſepeliat, quo ab hominibus urina reddi ſolet, poſt 4. aut 5. dies refodiat, vento, non ſoli exponat, redibit priſtina odoris præſtantia. *Atque hæc veriſſima eſt confectionis Moſchi hiſtoria, vid. Theſaur. Mexican.* p. 560.

N. *Maxima inter primum & ſecundum Moſchum eſt differentia:* Cum tanta prioris ex ſanguine ac carnibus cum corde & epate confecti ſit odoris præſtantia & fragrantia, ut unica drachma plus habeat virium, quàm uncia tota alterius. Quare prior ille Regni Chinenſis proceribus tantum cedit, poſterior extrà regnum per varias regiones à Mercatoribus diſtrahitur, & loco maximæ gratiæ habendum, ſi ex primo quis à Chinenſibus aliquid extrahere valeat.

Eſt excrementum ſeu ſanies incluſa vomicæ circà umbilicum &c.) Erronea hæc eſt opinio. Cùm enim *Moſchi* animal capreolum æmulans tam rarum ac peregrinum ſit, ex quo illud extrahi tam nobile odoramentum creditur, ut in hodiernum uſque diem à quoquam vix rectè deſcriptum aut depictum videatur, unde quæſo tanta odoratiſſimi hujus ſive puris ſive ſaniei ex uno & altero tumore ſive ſanguinis coagulati quantitas eximatur, ut toti non modo Europæ, Aſiæ, Africæ, & Americæ etiam ſufficiat? Cùm in ſolo Peruano Regno juxtà *F. Gregorii de Bolivar* teſtimonium plus Moſchi in cibis, potu, dulciariis, veſtibus, aliiſque deliciis conſumatur, quàm in Univerſâ Europâ. Neque enim in ſingulis fermè poculis potus ſui *Moſchum* tantummodo ſolvunt & abligurriunt, ſed in integris etiam vinorum doliis compoſitionem ex caryophyllis, Cinamomo, Citri & aurantiorum corticibus cum plurimo Moſcho in ſacculos congeſtam ſuſpendunt. Quam confectionem & ad epithemata Cordis in ſtillatitiis ℞. Citri aut aurantiorum aquis macerant, & in virium debilitate applicant, intingentes pexum ſed nondum in fila contortum, & hoc ipſo liquore ſericum, & Cordi admovent. Cibus etiam ſine hoc vix parari poſſe cenſetur, ſive pulmenta fuerint, ſive illinctus, intrita aut panis dulciarius cruſtulata liba, placentæ aut artocrea coquantur. Addit citatus de Bolivar ex Chinâ lociſque vicinis, ubi *Moſchus* paratur, quotannis mille arrobas; hoc eſt, viginti quinque librarum millia vehi vendique ac per varias Orbis partes diſtrahi, ſed majorem hujus portionem in Novam Hiſpaniam ac Peruanum Regnum portari, ubi cum minoris argentum æſtimetur, quàm aliis in regionibus plus ibi Mercatores propter eà lucrantur. Tantam autem Moſchi copiam quomodo vix nomine etiam nota beſtia Nobis ſubminiſtrabit? Favent huic opinioni & Pharmacopœiæ, Unguentarii & alii, qui atteſtantur *Moſchum* ſibi nihil aliud videri; quàm ſanguinem & carnes contuſas, ſe enim dum in aquis odoriferis illum ſolvunt, filamenta ſæpius reperire, ac veluti nervoſa & carnoſa quædam corpuſcula, pelliculas quoque quæ ubi diùtius fuerint aquâ maceratæ, etiam in tumorem aliarum inſtar membranarum attolluntur. Nec mirum adeò videri debet, carnes ac ſanguinem *Moſchum* olere, cum alvi recrementa quorundam etiam animalium, illius præcipuè quod Martes ſive Martorellus dicitur, *Moſchum* odore planè æmuletur. Nullum dubium, quia Sal volatile aliàs urinoſum ſpirans odorem natura in fragrantiſſimum Sal volatile Moſchi degeneràverit, quod beneficio ſp. vini elevatum ſanguineum ac rubicundiſſimum largitur liquorem.

Vires. Calfac. ſicc. attenuat, diſcutit, cordialis eſt, Spiritus vitales fovet &c.) imò ſanguinem etiam facit impetuoſum; Si enim accepto vulnere in thorace nullus effluat ſanguis, iſque in pectore detineatur, æger granum unum Moſchi ſub lingua teneat; & ſic ſtatim ſanguis fluere incipiet.

N. *Uterum ſuavi quia ſuo odore allicit, mulieribus uteri aſcenſui obnoxiis minus commodè exhibetur &c.)* Sed tunc vel pudendis in ſuffocatione imponendus, vel ſubito deglutiendus dari debet, ne tamen nares feriat mulierum, & ſummo erit emolumento.

N. Moſchus aqueis diſſolvitur.

¶ XXVIII. *Mulus, Mula.*

Ἡμίονος, Maul-Eſel. Un Mulet. *A mule.* Een Muyl/ of Muyl-Eſel.

Animal eſt vivaciſſimum, genitum ex equa & aſino, ideoque ſterile.

OFFICIN. NAT.

1. *Ungula.* 2. *Urina.* 3. *Stercus.* 4. *Cor.* 5. *Epar, &c.*

Vires.

1. *Ungula* ſuffitu menſes nimium fluentes ſiſtit. *Cinis potus* ſteriles reddit; *illitus* alopeciæ ſubvenit.

2. *Vrina* cum luto ſuo pedum clavos curat.

3. *Stercus* Menſium fluorem ſiſtit & Dyſenteriæ opitulatur (*combuſtum, tuſum, cribratum & potum,*) dolori Lienis ſubvenit.

4. *Cor, Epar, Renes, Vterus, Teſtes, Spuma oris:* ſingula hæc ſterilitatem inferre dicuntur.

¶ XXIX. *Mus.*

Μῦς
- Domeſticus, Μῦχος Mauß. Une ſouris. *The Mouſe.* Een Muys.
- Araneus.
- Alpinus.
- Major ſ. Glis.

Mus domeſticus eſt animalculum notiſſimum, vitæ breviſſimæ, ſalacitatis maximæ.

OFFICIN. NAT.

3. *Mus ipſe.* 2. *Stercus.*

Vires.

1. Mus vivus diſſectus & impoſitus extrahit aculeos, ſpicula, ſagittas, &c. curat ictus ſcorpionum, extrahit venenum. Cinis mictioni involuntariæ ſ. nocturnæ medetur, (*potus*) alopeciæ ſuccurrit (*illitus,*) tuſſi refractariæ medetur, (*cinis*) *vide Foreſt.*

2. *Stercus* movet alvum infantum (*exhibitum gr. 3. 4. 5. 6. vel ſubditum*) inſervit clyſteribus & glandibus, alopeciæ ſuccurrit, furfureſque capitis abſtergit (*illitum.*) Calculos renum & veſicæ atterit: Condylomata omniſque generis verrucas, ficus,

 mariſcas

mariscas & mora ani tollit, (*cinis cum vino coctus & applicatus.*)

Mus araneus, μυγαλῆ, Sorex nonnullis, Spitz-Mauß. *The Shrevv.* Een Aert-Muys.

Vires. *Affectibus sedis, peculiari experimento est, (ustus & illitus cum axungia anserina.)*

Mus alpinus, Murmel-Thier/ Murmentle. *The great Alpin Mouse* or *Mouse of the Alps.* Een groot Alpe of Rot-Muys.

Est Animal alpium altissimarum incola, magnitudine cuniculos ferè superans, hyeme integra dormitans.

OFFICIN. NAT.

Solus adeps commendatur ad genus nervosum & articulos contractos, rigidos &c.

Mus major, ἄσυς, ὕραξ, Rattus, Ratte/ Ratze. *A Rat.* Een Ratte.

N. *Venenum in cauda gestare dicitur.*

Vires. *Stercora murium majorum numero deglutina, mulierculis nonnullis singulare habentur experimentum, quo mensibus obstructis succurrere moliuntur. Plater.*

Hofman. *Mus.*) *Pellis detracta & imposita* ganglio opitulatur. *Stercus* murium majorum non solùm in mensium obstructione, sed & difficultate partus commendatur num. 9.

¶ XXX. *Ovis.*

Ὄϊς, πρόβατος, Ovis Schaaf. Vne Brebis. *A Scheep.* Een Schaep.

- Mas, Aries, Hammel. Vn Belier. *A Ram* or *Tup*, or *Wether.* Een Ram of Weder. Vervex, id est, Aries castratus.
- Fœmina, Ovis.
- Agnus vide suprà.

Ovis animal est mansuetum, timidum, lupo inimicum.

N. *Coitus tempus est à Majo ad Augustum.*

OFFICIN. NAT.

1. *Cerebrum.* 2. *Fel.* 3. *Oesypus.* 4. *Lana succida.* 5. *Sevum.* 6. *Pulmones.* 7. *Omentum.* 8. *Stercus.* 9. *Urina.* 10. *Vesica.* 11. *Caput & Pedes.* 12. *Pediculi.*

Vires.

1. *Cerebrum* arietis prodesse aiunt in somno immoderato arcendo in morbis Epidemiis, (*frixant cerebrum cumque pinguedine in placentam redigunt, addendo Cinam. Nucist. & hinc exhibent. Conradin. de Morb. Ungar.*) Facilitat dentitionem, (*illitum cum melle.*)

2. *Fel* [*lanâ susceptum, infantumque umbilico impositum*] solvit alvum, carcinoma exterius sanat [*illitum*] auribus purulentis auxilio est, [*instillatum cum lacte muliebri.*]

3. *Oesypus* (succidarum lanarum pinguedo, vulgo Isopus humida dicta) conficitur hac ratione. (Sed non è scabiosis.)

Lanæ succidæ è collo, feminibus ac femoribus ovium macerantur aliquot horas (6. 7. 8.) in aqua ferventi, hinc fervefiunt iterum, agitanturque bacillo, donec pinguedinem in aquam deposuerint. Aqua hæc, semotis lanis, magno impetu ligneâ rude agitatur, aut ex alio in aliud vas effunditur, ut spumescat, sic sordes spumæ inhærescentes separati poterunt. Reiteretur hæc depuratio, donec nihil spumæ amplius extet, collecta pinguedo lavetur aquâ purâ, [*alii malunt marinam*,] manibusque agitetur, donec candida evadat, nec aquam amplius inficiat, admotaque linguæ leviter tantum adstringat. Et hæc omnia sub fervido Sole fieri convenit. *Matthiol. & Diosc.*

Vires. *Emollit, resolvit, calefacit, dolores sedat, luxatis, contusis, & simil. convenit.*

4. *Lana succida*, ἴξιον, ἔριον, schmutzige Schaafs-Wolle/ *Greasy* or *Sweaty Scheeps Wool*, Smoutige Schaeps-Wolle. Colligitur Æstate è collo feminibusque, eaque mollis & sudore referta.

Vires. *Calfacit, emollit, lenit, convenit optimè contusis, luxatis, casis, & simil. (cum aceto, oleo, vino imposita.) Cremata vim habet calfac. siccitantem, acrem, mordacem, discutientem: Ea propter, confert humidis, mollibus, tumoribus, ulceribus inveteratis; excrescentias cohibet, ulcera ad cicatrices perducit, fistulas aurésque suppuratas sanat.*

5. Sevum datum ex vino rubro, sanguinem sistit, diarrhæam, dysenteriam, & tormina ventris curat (*in clysmate.*)

6. *Pulmones*, (ut & aliorum animalium carnosa viscera) capiti impositi dolores & æstum mitigant, ferocesque spiritus sopiunt.

Hinc usus præcipui in phrenitide, vigiliis, &c.

7. *Omentum* calidum colico medetur dolori (*impositum.*)

[N. Lactis deberet hîc fieri mentio, in ulceribus internis proficui, præsertim in dysentericis.]

8. *Stercus* vim habet refrigerandi, exiccandi, aperiendi, discutiendi.

Hinc maximi usus in aurigine, (*sumptum cum petroselino, &c.*)

Extrinsecus convenit in tumore splenis, in thymis, calvis, verruca, tumoribus cutaneis, &c. Maximi itidem solaminis est in ambustis, (*pulverisatum & inspersum.*)

9. *Urina* (nigræ vel rubræ ovis) sumpta, aquam intercutem abigit; (*idem facit & destillata.*)

Dosis ℥v. vj.

10. *Vesica*, (ut & capræ vesica,) cremata & exhibita, iis qui urinam inviti reddunt succurrit.

11. *Caput & pedes* vervecis in ▽ fluente optimè decocta, atrophiæ & contracturæ subveniunt, (*in balneo.*)

12. *Pediculi*, mira præstare dicuntur in arthritide vaga curanda. Exhibiti N. 9.

PRÆPARATA.

Emplastrum de pelle arietina in Herniis, fracturis ossium usuale.

Hofman. *Ovis.*) *Lana succida* infantium collo appensa dentitionem sublevat. *Caput & pedes* vervecis in brodio carnis vitulinæ optimè decocta atrophiæ puerorum subveniunt in insessu.

N. Testiculus Arietis nondum venerem experti adsumptus venerem stimulat.

¶ XXXI. *Ranunculus viridis.*

Ranunculus calamites (à calamis in quibus degit,) Dryopetis Laub-Frosch. Une grenoüille. *The little*

little Green Earth-Frog. Een Groene Kick-Vorsch/ ofte loof Vorsch.

Est genus Ranarum terrestrium reliquis minus, colore viridissimum, amans dumeta & loca aspera.

OFFICIN. NAT.

1. *Ipse Ranunculus.* 2. *Sanguis.*

Vires.

1. *Ranunculus sylvestris* convenit viribus cum rana aquatica, , ejusque cinis vulneribus inspersus mirificè sanguinem cohibere dicitur, (*Clariss. Dn. D. Arn. Weickhard. in Thesauro.*

2. *Sanguis* peculiariter pro Philtro commendatur.

HOFMAN. *Ranunculus Viridis.*) Hic totus exsiccatus in clibano & in lacte materno quantum cuspide cultelli sumi potest, exhibitus infantibus recens natis, antequam alium sumant cibum, ab epilepsiâ præservat.

Sciuri hîc etiam mentio facienda est, quia usui inservit Medicinali.

Est autem animal pusillum, quercuum amantissimum, caudâque præditum totum corpus obtegente & pedibus agilibus.

N. Ex hoc Animalculo funambulus quidam pro singulari arcano pulverem habuit contra vertiginem, quem pretio & precibus vix ab eo extorquere potuit *D. D. Iohann. Michaelis* p. m.

N. Funambulus quidam Smalcaldicus vertiginem etiam fortissimam ac inveteratam curavit cerebro *Sciuri* quocunque modo commesto, protinus enim juvat & vix redire permittit. Ac non solum cerebrum, sed carnes etiam *Sciuri* venatores in Alpibus Peninis Uxoribus gravidis edendas apponere, ut mares, si quos ureri tulerint, rupicapris per avia & juga montium sectandis alacriores, minusque vertigini obnoxios enitantur.

¶ XXXII. *Rhinoceros.*

Ῥινόκερως, Rhinocer. Vn Rhinoceros. *Rhinoceros. A Beast with one Horn on his snout.* Rhinocer/ Beest in Egypten die eenen Hoorn in de Neuse heeft.

Animal est magnitudine Taurum, forma aprum æmulans, cornu unicum in proboscide gerens, idque nigrum fissile, cubitum longum, pyramidale, bubuli cornu forma sua repræsentans, solidum sine cavitate.

N. 1. *Tale nimir. videre licet apud viros rerum variarum curiosos, Cornelium ac Iohannem Petræos, Materialistas hujus loci celeberrimos.*

N. 2. *Et cornu alterum pusillum in dorso gerere dicitur, quod ejusdem cum priore coloris, itidem apud Petræos constat.*

Vires. *Commendatur ad venena, contagia, aliosque affectus sudore opus habentibus, ideoque loco unicornu in hujus defectu esse poterit.*

Datur in scobe pulverisata ad ℈ß. vel ℈ j.

[N. Oleum inter rara quibusdam habitum.]

¶ XXXIII. *Serpens.*

Ὄφις, Schlang. Vn Serpent. *A Serpent.* Een Serpent.

Animal est astutissimum, exuvias suas singulis annis bis exuens. Vere scilicet & Autumno, Hyeme sub terra & præcipuè sub radicibus arborum, (Betulæ, Coryli,) sopitum quiescens, homini infensissimum.

N. 1. *Serpentis nomen generale est, multas serpentum species sub se comprehendens. Hujus autem loci vulgare serpentis genus intelligimus à Cæciliis, Viperis, &c. distinctum, quas damus infrà.*

N. 2. *Præstant collecti initio Veris cum senectam deponunt, attamen non statim ab egressu è latebris hybernis.*

OFFICIN.

1. *Integri combusti, Caro, Cor, Ossa.* 2. *Pinguedo.* 3. *Exuviæ.* 4. *Fel.*

Vires.

1. *Integri combusti*, (*pulvis serpentum.*) *scilicet caro, cor, ossa ac epar*, vim habent alexiteriam, sudoriferam, (non venenatam.)

Ususque præcipui sunt intrinsecus in omnibus morbis venenatis ac malignis, quales sunt pestis, febris petechialis, lepra & similes: Quinimò & phthisicos & lue Venerea laborantes, viperarum præcipuè usu juvari, ceu secretum venditat Cardanus. Si scilicet caro cocta comedatur, jus bibatur, pinguedoque spinæ & juncturis illinatur. Nec est, quod usum serpentum internum adeo formides, exenteratam enim ac decoriatam carnem, abjectis tamen felle, cauda & interaneis, loco cibi assumere licet.

N. 1. *Caput abjicitur, quia maximè venenosum est, adeo ut dentibus solis vim suam malignam exerant. Cauda negligitur non quod venenata sit, sed quia ex ossibus tantummodo constet. Vesica fellea rejicitur, quia proxima est lacuna materiæ venenatæ, quæ inde duobus meatibus ad dentium vesicas, seu gingivas defertur, in quibus scilicet spirituosior ac efficacior illa fit, adeo ut si quis dentibus viperæ etiam jam dudum interemptæ pungatur, veneno inficiatur, secus ac de felle constat, quo recenti canes moriuntur, siccato sine noxa vescuntur. Interanea non adhibemus ob stercora vel ova adhærentia, aliàs tamen his rejectis, sine noxa usui esse possunt.*

N. 2. *Si placuerit corda ac Epata seorsim servare, secundum nonnullos Thesaurum Medicum obtines pretiosissimum. Verùm me hercle, si quicquam peculiare à carne & ossibus, quantum vires attinet, tibi inde persuasum habeas falleris. Falleris itidem, si (quod communis fert opinio,) deglutitione pulveris serpentis, (vel & cordium recenter extractorum atque adhuc sese moventium) ab ictibus serpentum tutum te imagineris. Experto crede.*

2. *Pinguedo* emollit strumas, oculorum rubedini & maculis medetur, visum acuit, podagricos dolores mitigat.

3. *Exuviæ* partum facilitare creduntur, (*ventri vel lumbis alligatæ,*) odontalgiamque (in gargarismis) mitigare, impetigines curant, (*pulverisatæ, vel incineratæ & imposita;*) alopeciis medentur, ac pilos nasci faciunt (*illitæ.*)

4. *Fel* Ictibus serpentum impositum, venenositatem in se allicit, idem & de capite imposito affirmant.

[Jecur exiccatum cum aqua cinamomi ad partus difficultatem propinatur.]

PRÆPARATA.

[Sal volatile [vertebrarum spinæ præcipuè] ad arthritidem vagam utile: Parari etiam potest oleum s. liquor.]

1. *Pulvis.*

Pulveres ſerpentum tot compoſitionum circumferuntur, ut Agyrta ferè quiſque peculiare ſibi quippiam imaginetur. At quid opus eſt compoſitione, nec enim corrigi ſerpentes exenterati opus habent, nec ſtimulari, ſat eſt fortis eorum vis, ſat tuta carnoſa ac oſſea ſubſtantia, (Cor, Epar, Lingua, Caro, Oſſa, utpote quæ minime venenata) integer itidem ſi comburatur, venenatam exhalat naturam, (mallem tamen caput rejeciſſe,) nihilominus tamen adſcribam unum atque alterum.

Bezoarticum animale ſimplex.

1. ℞. Serpentem excoriatum, (rejectis interaneis, cauda ac capite) lavá & exicca, hinc pulveriſa, unà cum ſpinæ vertebris, pulverem ſerva pro uſu.

Doſis à Ʒß. ad Ʒj.

N. *Exiccatio vel per ſe in aëre peragi poteſt, vel in* MB.

2. ℞. Serpentes vivos, non exenteratos aut excoriatos, conjice in ollam ac tege operculo, torreque ad ignem lentum, ut omnis pinguedo & humiditas conſumatur, *(abſque combuſtione tamen)* poſtea redigantur in pulverem.

N. *Præfero priorem, quippe metus ne venenoſæ partes ſufficienter exhalarint.*

Ex hoc fit

Bezoarticum animale compoſitum.

℞. Pulv. ſerpentum Ʒij. Rad. Valerian. Angel. Pimpin. Herb. Rutæ ana Ʒ j. M. F. pulvis.

Doſis à ℈j. ad ℈ij. vel ultra.

N. 1. *Solus pulvis colubrinus valet adverſus araneas vivas & ☌ non verò ad peſtem curandam experimento Vintzeri lib. de peſte p. 195.*

N. 2. *Ex carne ſiccata extrahitur Tinctura ad* 🜄 *aut quidem melius cum* ♎*u Iuniperi. Vide Quercetan. & Fab. Myrothec.*

HOFMAN. *Serpent.*) Præſtant collecti initio Veris, cùm ſenectam deponunt; Non deſunt, qui hoc ab interno principio oriri negant, ſtatuentes ſordes potius, quàm pellem detrahi, *teſte Grevino de venen. Libr. 1. cap. 3. Voſſius de idolol. Libr. 4. cap. 53.* Verùm hos redarguit ipſa autoptica experientia, vera enim datur in his novæ cutis genitura, dum ſerpentes ſeſe inter duos lapides aut aliud ſimile ſeſe exuere ſolent, & ab oculis primùm detrahere exuvias intrà 24. horas abſolvi cute novâ ſubtus renaſcente *Locatell. Mediolanenſ. in theatr. arcan. p. 277. Olaus Wormius in Muſeo.* Cauſa eſt alimentum balſamicum, quod veris tempore elevatum ad ſe trahunt, quo ſatis refecti & inſtaurati non ſolùm vim acquirunt & facultatem ſpolia ſua ſtato tempore exuendi, ſeque renovandi, ſed ob exuberans illud balſamum inſtar Medicinæ univerſalis ad corpus quàvis ex parte vitioſum emundandum & alexiteriâ vi balſami hujus copiâ præſentiſſima debellandi venena. Inde ex mente *Grembs Arbor. homin. Libr. 1. Cap. 7. theſ. 8. §. 52. Helmont.* Serpens continet remedium pro balſamo mortis & putat Diabolum, ut lateret Adamum remedium in Serpente aperuiſſe, ut ſicut Mors per ſerpentem intrarit, per ſerpentem vindicaretur. Ob hoc balſamum etiam ſerpentes innoxiè comeduntur, ut fruſtra illis energiam ſalutiferam adimat *Iulius Cæſar Benedictus Libr. 10. Ep. 7. Præter Plinium Libr. 6. Cap. 29. Celſum Libr. V. Cap. 36. Et Iul. Cæſar. Scaliger. exerc. 189. ſect. 4. refert. Borellus Libr. 2. obſ. 37.* Locum à Caſtro in Gallis quatuor Leucis diſtantem eſſe Baſtida vocatum propè Sanctum Amantium, in quo ruſtici Serpentes innoxiè comedant, eoſque viatoribus comedendos ſub anguillarum terreſtrium nomine apponere, caudam ſaltem & caput amputantes, reliquum comedentes, quod mirè ſapiat palato, nec ex eo pabulo ullum ægrotare. Ob hanc balſamicam vim Serpentes & viperæ à Magnatibus ad uſum expetuntur. Modum ſaginandi gallinas cum ſerpentibus vel viperis *vid. in Cl. Zwelfer. Pharmacop. reform.*

Vulgare Serpentis genus intelligimus, à Cæciliis, viperis &c. diſtinctum &c.) Inter *Serpentes & viperas* ratione virtutis & modi operationis nulla eſt differentia. *Noſtri enim Serpentes* roborant æquè Naturam ac veneri & impotentibus ſubſidio ſunt, turgentes & luxuriantes in corpore humores compeſcunt, malignos corrigunt, Leproſos mundant, ac virtutem alexiteriam ſibi vendicant, unde & ex illis eadem depromi poſſunt Medicamenta, quæ ex viperis. Et licet morſus viperarum reliquis pernicioſior ſit ſerpentibus, tamen hoc non fit ratione aut qualitate veneni, quod virulento fomite tranſplantatur, ſed ſolâ iræ imagine, ex quâ venenum, non tamen ſine materiali liquore, cui ceu vehiculo idea impreſſa quem dentibus longioribus tricuſpidibus, quam in reliquis ſerpentibus, ſigillant ac imprimunt, conſiſtit.

Non ſtatim ab egreſſu è latebris hybernis.) initio ſcilicet Veris, ut ſuprà monuimus, nec refert, utrum maſculi ſumantur, an fæminæ, modò ex montanis & locis ſalubrioribus, non verò paludoſis inſalubribus fuerint.

N. *Serpentes* in Provinciâ Sinenſi Quamſi, uti *Atlas Sinicus* dicit, adeò ingentis longitudinis reperiuntur, ut nonnulli eorum decem perticas æquent, id eſt, triginta pedes geometricos, quibus ſi groſſities reſpondeat, vix majores dari, exiſtimare quis poſſet. Idem teſtatur *Flora Sinenſis.* Gento, inquit, hoc enim Serpentis nomen eſt, Serpentum omnium in Quamſi in Haynan inſulâ, in Quantun facilè maximus reperitur, cervos integros exſugendo & diminuendo devorat, non adeò venenoſus, colore cineritio variegatus, longus 18 aut etiam 24 pedum, famelicus ex dumetis proſilit, caudæ innixus in altum ſe erigit, & cum feris æquè atque hominibus acriter luctatur, ſubinde ex arbore inſidioſè in hominem inſilit, & complexu interimit. Fel illius contrà oculorum affectus Sinis eſt pretioſum. Idem teſtatur *Marcus Paulus Venetus de Provinciâ Carrajam Magno Tartarorum Chamo ſubjectâ.* it. Philippus Pigafetta in Regni Congi deſcriptione Autore Iohanne Fabro Lynceo in expoſitione novæ Hiſpaniæ animalium Nardi Antonii Recchi. Verùm relatu & auditu hæc jucunda quidem, ſed creditu difficilia: niſi in regno Congi minores ſint cervi noſtri Europæis, ut videmus in gallis gallinaceis Indiæ Orientalis, longè minoribus noſtris.

Officin. 1. Integri combuſti. Caro, Cor, oſſa. 2. Pinguedo. 3. Exuviæ 4. Fel.

1. *Integri combuſti.*) Hi parum habent virium, omni virtute Medicinali per vulcani inclementiam ſpoliati, Vide infrà de præparat.

Scil. Caro, Cor, Oſſa, ac Epar &c.) In dyſenteria maligna nihil præſtantius eſt pulvere cordis & epatis ſerpentum adjectis ſaniculæ rubræ alpinæ radicibus.

N. *Caput abjicitur &c.*) Verùm ſi ſerpentes aut viperæ integræ in vino extincto leproſos reſtituunt, *teſte Galeno,* & fœminæ quædam Nobiliores Anglicæ de vino tali viperino, quaſi interno coſmetico ad corporis pulchritudinem & formoſitatem comparandam abſque ullo damno & ſanitatis detrimento bibunt, corruet etiam aſſertio de nonnullis viperarum partibus abjiciendis id quod experiri etiam poſſumus, ſi canibus & felibus caput & fel devoranda projecerimus, ſique ea abſque ullo vitæ diſcrimine conſumpſerint, adeò ut in Morſu non excluſo liquore imagine iræ veneno mortifero imbuto illarum venenum conſiſtat juxtà *Cl. Helmontium.*

Veſica fellea rejicitur, quia proxima eſt lacuna materiæ venenatæ.) Verùm hoc non eſt probabile; *Fel* enim non ſolùm eſt alexipharmacum, ſed & contrà partus difficultatem notabili cum effectu propinari certò conſtat. Inprimis *ſi jecur* exſiccatum addatur, in aq. cinamomi miræ erit efficaciæ.

Theſaurum Medicum obtines.) Multi viri Principes & Magnates *Corda viva* ex ſerpentibus recenter occiſis excerpta devorant, ut ætatis progreſſu venenorum ſint certa antidota, philtrorum etiam & incantamenti expertiſſimum remedium, id quod & *ipſe Zwelferus* approbat, dum Aquas pretioſas, quæ ex vivis animalibus deſtillationis beneficio eliciuntur, ſecum perpendit *in Pharmacop. Regiâ.* Alia ratio eſt de *pulvere Serpentum* intrò ſumpto tanquàm prophylactico, cujus effectus experientiæ non ſatisfacit. *vid. in Animadverſ. ad P. A. p. 271.*

Pinguedo.) oculorum exulcerationibus medetur, item ad ſcabies pertinaciores, luem veneream & Lepram facit. *P. Borellus centur. 2. obſerv. 37.*

N. Serpens ſi filo ſuſpendatur & ſuffocetur, funiculus ille in angina & apoſtematibus faucium valet.

N. Theriaca à ſerpente deglutita ipſi non nocet, ſed vegetiorem facit, Tabacum autem ei adverſatur.

N. Nec hoc loco ſilentio prætereamus Lapidem illum ſerpentinum, quem Luſitani *La Piedra della Cobra* vocant; Hic à Brachmanibus inventus eſt, & eſt partim naturalis in ſerpente concretus, quem Luſitani *Cobra de Capelo*, id eſt, ſerpentem ſeu colubrum piloſum vocant partim artificialis, ex variis venenoſorum animalium potiſſimum hujus Colubri piloſi portionibus confectus, qui Lapis ſolis intoxicatis antidotum præſtat tempeſtivè adhibitum, remedium ferè toti Chinæ, nec non Indiæ uſi-

tatum. Et ſanè non crediſſem, inquit *Autor Chinæ Illuſtratæ* p. 80. niſi, dum hæc ſcribo, experimentum Lapidis feciſſem in caneâ vipera morſo; hic enim Lapis vulneri à vipera cani inflicto mox appoſitus, protinus ita agglutinabatur, ut vix amplius diſtrahi poſſet, manſitque tamdiu affixus vulneri, donec exſucto omni veneno hirudinis ad inſtar jam ſatur ſponte ſua decideret; quo peracto canis paulatim jam liber à veneno, etſi aliquando tempore torpidus, ad ſe tamen tandem rediit, priſtinæ ſanitati propediem reſtitutus. Hoc eodem tempore eximius Phyſiologus Carolus Magninus Romanus in homine quoque à vipera morſo hujus rei ſumma effectus felicitate experimentum ad veritatem explorandam ſumſit. Lapis verò intra lac conjectus, omni mox veneno depoſito, ſuo nitori, non dicam virtutis attractivæ robore diminutus, ſed & eo auctus redditur, lacte in flavo-viridem colorem ob veneni vim degenerante.

N. Cobra de Capelo, id eſt, Serpens capillatus vocatur, non quod pilis capilliſque inſtructus ſit, ſed quod in ſuperiori capitis parte habeat veluti tegmen quoddam ad inſtar pilei plani, quod & prout concitatur, ſurgit verſatile. Refert P. Sebaſtianus d'Almeida ex India Romam advena, hujuſmodi Serpentes per totam Indiam paſſim reperiri, qui verò Lapides *Cobra de Caprelos dictos* intrà ſe generant, non niſi in Dienſi territorio reperiri. *Hæc Flora Sinenſis p. 204.*

PRÆPARATA.

1. *Pulvis &c.*) Rec. ſerpentes exenteratos abſtrahe per MB humiditatem, quæ tamen non ut inutilis rejicienda, dum in oculorum affectibus mira præſtat, & ſcabie. Hujus pulveris cape partem unam, adde parum fl. Sulphuris & myrrhæ, item ol. d. angelic. & rut. partem unam cum ol. d. Cinamom. & Ligni Rhodii. q. ſ.

N. Magiſterium ſpinarum ſerpentum vel viperarum in arthritide vaga maximè commendatur.

N. Ex ſerpentibus æquè ac ex aliis animalibus Sal volatile, item liquor & oleum per deſtill. acquiritur vid. infrà de Viperis plura.

¶ *XXXIV. Sus.*

Σῦς
- Mas, Verres, Porcus, Eber/ Borch/ Barch Truul, un Pourceau. *A Svvine, A Bore, A Hog.* Een Swyn/ Een Vercken/ majalis, id eſt, porcus caſtratus.
- Fœmina, Porca ſcrofa, Sau. *A Sovv.* Een Soch.
- Porcellus, Ferckel. *A little Svvine, A Pig.* Een Verrxken/ of Bigge.

Animal eſt maximè pituitoſum & humidum, multis morbis obnoxium, quales ſunt, raucedo, angina, ſtruma, febris, grando.

N. *Non datur animal, quod homini quantum interiora attinet, ſimilius ſit ipſa ſue.*

OFFICIN. NAT.

1. *Fel.* 2. *Pulmo.* 3. *Pinguedo.* 4. *Oſſa.* 5. *Talus.* 6. *Stercus.* 7. *Veſica.*

Vires.

1. *Fel ſuillum* contra aurium ulcera, reliquaque omnia magno ſucceſſu adhiberi ſcribit Dioſc. pilor. proventum impedit, (*cum lardo ſuillo ana ac ¦. parte ✠ acerrimi & Ol. Amygd. ana digeſtum & illitum*) [exiccatum ad ſuppoſitoria uſurpatur.]

2. *Pulmo* mirificè prodeſt impoſitus attritui à calceamentis contracto.

[Hepar & teſticuli porcelli pro arcano venereo habentur.]

3. *Pinguedo* (*Adeps abſolutè dictus*) calefacit minus, ideoque in unguenta refrigerantia infertur, inveteratos dolores lumborum & articulorum ſedat, *inuncta cum cinere ſtraminis fabacei aut calce.*

Lardum coctum & circumligatum oſſium fracturas feliciter conglutinat.

N. 1. *Pinguedo quæ è ſue veteri fuerit, vel quæ ſale condita, calidior ac efficacior eſt illâ quæ tum è porcellis deſumpta, tum inſulſa fuerit. Sic & vetus axungia acrior eſt recenti.*

N. 2. *Sunt qui ſolâ axungiâ verris, vice Sympathetici unguenti utuntur.*

4. *Oſſa*, ajunt oſſa de collo ſuſpenſa quartanâ laborantibus eſſe auxilio, fides ſit penes expertum.

5. *Tali os* (*Aſtragalus*) commendatur ad fracturas oſſium, ut & ad colli capitiſque dolores (*uſtum & exhibitum,*) [item ad dyſenteriam & quamvis hæmorrhagiam.]

6. *Stercus* (*ſuccerda*) emollit, diſcutit, hinc prodeſt in prurigine, exanthematibus, clavis pedum, aliiſque tuberculis duris, (*calidè impoſitum*) Ictibus medetur animalium venenatorum (*cum ✠ coctum*) Hæmorrhagiam narium ſiſtit, (*in ▽ tritum & illitum*) [ſufficiet etiam odor.]

(Vulvæ in hæmorrhagia uteri calidè adhuc, linteo incluſum, appoſitum, expertum eſt remedium.)

7. *Veſica* juvat eos, qui inviti lotium reddunt, *cocta vel uſta & exhibita*] Eadem præſtat pubi impoſita. Urinam ciere fertur, Plin.

[Lapis porcinus ſive Hyſtricus Malacenſis malignitati reſiſtere, & lapide Bezoar potior cenſetur, ab apoplexia & epilepſia præſervare, materiam calculi diſſolvere, & arthritidem curare. Imponitur aquæ, cereviſiæ & vino per horam, hinc bibitur. Ad choleram ex vino datur. Secundinas pellit, ad menſes movendos manu geſtatur. Prægnantibus non exhibendus, quia abortum facit.]

PRÆPARATA.

1. *Unguenta ex pinguedine fiunt varia.*

E. gr.

Roſatum, pomatum, *quæ ſuis locis attigimus.*

2. ▽ *ad Atrophiam.*

Fit è ſanguine è fibris repurgato atque cum herbis bechicis refrigerantibus & humectantibus in MB deſtillato.

HOFMAN. *Sus.*) In uſum veniunt *Fel, pulmo, pinguedo, oſſa, ſanguis, talus, ſtercus, veſica, uterus, Lapis.*

N. *Suilli ſeu porcelli ſanguinem* tanquàm egregium Medicamentum contrà phthiſin commendant; ſed vel ſpiritus ejus vivificus & virtus nativa ſpecifica per deſtillationem ſtatim ab initio ex recenti & adhuc calente ſanguine per MB factam colligendus, aut in liquorem & Sal volatile transferendus eſt, alias per ſe nihil præſtabit.

Pinguedo.) Ex porcello etiam *pinguedo antiphthiſica* paratur ſequ. modo; Rec. porcellum ſatis pinguem, quem mactatum à ſetis purga & exentera, pinguedine ab inteſtinis & viſceribus ſtudioſè detracta, ut iterum cum aliis ſequentibus ſpeciebus mixta ventri porcelli eviſcerato injici poſſit. Huic ventri jam inteſtinis abjectis immitte Cor, hepar & pulmones ejus cum adipe ab inteſtinis anteà ſeparata, item radic. ſymphyt. maj. rec. q. v. herb. ſcabioſ. tuſſil. heder. terr. chærefol. ana, cancror. fluviatil. contuſ. q. ſ. His omnibus minutiſſimè inciſis & ventri porcelli immiſſis, conſuatur venter arctiſſimè, poſteà in veru igne moderato aſſetur, ſuppoſita pro pinguedine excipienda ſartagine; tamdiu donec omnis humiditas & pinguedo exſtillarit, quam pinguedinem ab humiditate ſepara, ſerva pro uſu ad fercula condienda phthyſi laborantibus. Sumant hujus pinguedinis ægri ſingulo mane cochl. j. in juſculo.

N. Loco porcelli etiam caniculus ſaginatus ſumi poteſt.

N. *Uterus ſuillus* coctus & comeſtus cum braſſicâ capitatâ muriâ conditâ juvat eos, qui urinam continere nequeunt.

Lapis porcin. Hic valde pretiosus est, singuli veniunt centum, imò ducentorum interdum imperialium, & ultra, ratione magnitudinis. Reperiuntur in vesiculâ fellis aut etiam ventriculi, oblongas & acutissimas pinnas habentium, & eorum solum altissima scandentium & herbam singularem depascentium. Hunc Lusitani *Piedra de Puerco vocant.* Mollis ac pinguis est attactu, ac si saponem Hispanicum tractares. Exscinditur ex Apro & hystrice.

Vires. Calidum Nativum conservat, viscera roborat, humores crudos in toto corpore consumit, nimiam inde pinguedinem prohibet, ab apoplexiâ & epilepsiâ præservat, materiam calculi sine dolore dissolvit, arthritidem curat. Infunditur etiam in vino adversus choleram. Prægnantibus tamen hic Lapis non benè datur, nam abortum provocare certum est, ut fœminæ Malicæ, si quandò menstrua earum purgatio non benè procedat, dicant, si saltem hunc Lapidem manu gestent, juvamentum se inde sentire. Diaphoreticum etiam Medicamentum est, & datur in omnibus Morbis acutis. Hic Lapis scilicet injicitur aquæ, vino, cerevisiæ &c. per horulæ spatium & sic infusus liquor bibitur, qui quo amarior, eò etiam potentior erit. *vid. Jacobus Bontius l. c. in not. ad Garc. ab Ort. Cap. 46. Fragos. Medic. Indor. Cap. X. Tulpius Libr. IV. observ. 51.*

N. Pulvis ex hepate & testiculis Porcelli pro arcano habetur in venere stimulandâ.

¶ XXXV. *Talpa.*

Ἀσπάλαξ, Σπάλαξ, Mus terrenus, Maul-Wurff/ Schär-Mauß/ Molt-Wurff. Une Taupe. *A Mole* or *Want, A Moodivvarp.* Een Mol.

Animal est acutissimi auditus, hoc peculiare præ cæteris animalibus habens, quod non nisi sub terra vivere ac superstes esse possit.

OFFICIN. NAT.

1. *Talpa ipsa.* 2. *Cor.* 3. *Sanguis.*

Vires.

1. Cinis confert lepris, strumis ac fistulis, (*illitus cum albumine ovi aut melle.*)

Intrinsecus cum cerevisia aut vino potus curat arthritidem vagam dictam, (die lauffende Wahren/ die lauffende Gicht. *The running Gout*, De loopende of vliegende Gicht/) & Scrophulas.

Dosis ℈ß. quotidie assumenda.

2. *Cor* Herniam sanat. (*siccatum, pulverisatum & exhibitum, per dies 3. aut 4. scilicet quotidie unum.*) [*vertiginem tamen & palpitationem cordis inducere dicitur.*]

N. *Præstat mense Majo collectum.*

3. *Sanguis* recens illitus, capillis calvitiem decorat.

N. *Vulgi opinio est, si quis talpam manu compresserit, ut moriatur, eum à febri eo ipso anno fore securum, quin & in Paroxysmo febrili manu retenta, insultus reprimere censetur.*

HOFMAN. *Talpa.*] Loco cineris substituenda talpa exsiccata. Hujus etiam caro vel *cruor* arcanum est in gangræna & sphacelo, si papyro illitus & exsiccatus postea aquæ intinctus ita applicetur: item in gangrænosis mammillarum affectibus conducit. Caro per se imponi potest.

N. Talpa cum oleo Lini cocta vaporetenus necat, unde contrà hostium insultus in navibus incendiariis juxtà adhibetur. Ex communic. mss.

¶ XXXVI. *Taxus.*

Μέλις, Meles, Taxus, & Taxo, Dachs. Un Blereau, ou Tesson. *A Badger* or *Gray.* Een Dasse ofte Grevel.

Duorum est generum: Caninum quod pedes habet caninis similes, & porcinum, quod pedibus sues imitatur.

OFFICIN.

1. *Integer incineratus.* 2. *Sanguis.* 3. *Adeps.*

Vires.

1. *Taxus integer* incineratus cum successu exhibetur pulmoniacis, sanguinem excreantibus.

2. *Sanguis* pulverisatus lepræ convenire dicitur, destillatusque pesti subvenire.

3. *Adeps* præcipuè Officinalis est, qui uti paulò crassior, ita & paulò calidior ac efficacior est suillo. Renum doloribus auxiliatur, à calculo subortis, (*inunctus vel in Clysmate adhibitus,*) febrilem æstum mitigat, contracturis ac imbecillitatibus artuum succurrit, *cum adipe vulpis cative sylvestris.*

¶ XXXVII. *Vipera.*

Ἔχις vel ἔχιδνα, (Fœmina) Arabicè, Alphe, Thirus, Viper-Natter/ Natter/ Otter/ Atter/ Heck-Natter/ Brand-Schlang. Une Vipere. *A Viper, Adder, Snake.* Adder/ Slange/ fenijnige Serpent.

Est species serpentis viviparæ, serpentibus communibus venenosior, hyeme in scopulis sopita delitescens, vel & terrâ obrecta.

N. 1. *Viperæ nomen nonnullis generale audit, omnique serpentum generi imponitur. In specie tamen hic sumitur pro eo, quod Italis Marassi nomine venit, licet adhuc controvertatur, utrum Viperæ Italicæ cum viperis à majoribus ad Theriacam expetitis eædem sint.*

N. 2. *Viperis solis peculiare esse volunt, vivum fœtum parere, unde & Viperæ, quasi Viviparæ dictæ sunt, attamen & in serpente sat magno, quem in Finlandia secui, fœtus vivos deprehendi.*

N. 3. *Non tota Vipera venenata ac lethifera est, sed solum caput & fel, reliqua ut caro, epar, ossa veneno carent. vide supra de Serpente.*

Præstat 1. Fœmellæ, collectæ tempore Verno, postquam aliquamdiu à cavernis suis hybernis fuerint egressæ, victuque quadantenus refectæ.

2. Iuvenculæ, (non effœtæ, nec gravidæ,) quæ ablatis partibus auferendis, diu adhuc moventur, quæque degunt locis aridis & montanis.

Vires. *Vide in serpentum descriptione.*

Nimirum:

Vires ibidem recensitas præ aliis serpentum generibus Viperæ excellenti gradu obtinent. Præter eas sunt qui viperæ caput ad anginam notham commendant (*collo appensum.*)

PRÆPARATA.

2. *Oleum ex Viperis.*

℞. Viperar. nigrar. ℔iij. Ol. Sesamin. sextarium. j. ß. in vase vitreato angusti oris probè obturati, ne vapor inde exhalet, incoquantur, donec caro ab ossibus decidat, dein cum refrixerint, reponantur. Andernacus.

N. *Alii per descensum eliciunt ex Viperis scilicet capite, cauda, &c. orbatis.*

Vires. *Cutim exterget & impetigines, aliaque id genus vitia sanat.*

2. *Sal Theriacale, vide Dispens. August. & si placet*

cet Querc. in Pharm. Rest. Aëtium & Galenum.

2. *Trochisci de Viperis v. Disp.*

N. 1. *Sunt qui Theriacam de Cæcula (Cæcilia* Blindschleich/ *The Blind-vvorm*, or *Sloe Worm*, Blinde Slange/ of Blinde Worm/) *confecerunt, summoque cum successu tempore pestis ad sudorem eliciendum semel ac iterum propinarunt. Gesn. de Serpent. Schvvenck-feld ex Platero.*

N. 2. *Fieri potest & vinum viperinum (id est, in quo Viperæ interfectæ sunt,) ad Elephantiasin celebre (bibitum) Galen.*

4. *Pulverem alium egregium reperies in Pharmac. Poterii.*

5. *Essentiam Viperarum in Myroth. Fabri.*

3. *Alcohol. Viperarum describit Burggr. in Biolychn.*

Sal Viperarum volatile °o, Spiritus & Sal fixum & fixatum.

Viperæ exiccatæ, concisæ ac leviter contusæ unà cum Epate & Corde, indantur in ○m loricatam usque dum impleatur, -Ϙla in vas recip. amplum gradatim. Exhibet phlegma & Spiritus, hinc sal volatile undique lateribus recipientis, colloque ○ adhærens, tandem °o fœtidum & crassum, quod chartâ separandum. Exemptum v. sal volatile purificetur in phiola satis longa cum amplo, si placet XX sublimando per arenam moderato △ ne aquositas aliqua salem sequatur, quod aucto △ contingere solet. Salis hujus partes sublimes reliquis sunt odoris penetrantioris, idcirco in XX optimè clauso custodiantur.

Medicamentum summè penetrans, putredinem arcens, in toto corpore obstructiones reserat, febres resolvit omnes, & quartanas, si hora 1. *vel altera ante paroxysmum propinetur in liquore appropriato, qui acrimoniam ejus nonnihil obtundere, non tamen obstruere valeat, utpote in emulsion. sem. melon. vel amygd. d. additâ portiunculâ* ∇*æ rosar. vel cinam. & sacch. alb.*

Dosis g. 6. ad ℈ß.

Figitur eodem modo, quo sal volatile microcosmi, nisi quod loco Sp. proprii ex sale fixo, (qui paucus est in viperis & ex ☠ elicitur) sumitur Spir. Sal. com.

Vires. *Sic fixatus medicamentum est immutabile totum corpus permeans, resolvit enim excrementa quæcunque, eaque abstergit instar saponis, ubicunque locorum adhæserint non assimilata, ut facilè & commodè à materia repellantur: vel per sudorem, insensibilem transpirationem, aut quod plerumque fieri solet per* ⊡ *propterea in melancholia quacunque, podagra, renum calculo & vesicæ obstructionibus viscerum omnibus ac putredine præstantissimum est remedium. In deperditis viribus pertingit ad loca affecta, naturam confortat, adjuvat purgando se & resolvendo excrementa naturæ contraria.*

Dosis ℈ß. *ad* ℈ j.

Essentia Viperarum.

♃. Jecinora & corda Viperarum N. 100. exiccata & contusa cum V rectif. σ ρ (3. vel 4.) digere, extrahe s. a. Junctis destillationibus adde (ad ℔ j. Essentiæ) Salis volat. ℥ j. fixi ʒß. Digere ut optimè uniantur, adhuc σ uno atque altero, & habebis summum quod à Viperis separari potest medicamentum.

N. *Usitatissima hæc medicamenta sunt in Italia, magnoque cum successu & ægrorum applausu adhiberi dicuntur.*

HOFMAN. *Vipera.*) quasi Vivipara, quia vivum fœtum parere dicitur. Nulla tamen est differentia inter *has viperas & Serpentes* ratione virium, ut suprà monuimus. Et in Serpentibus etiam vivi fœtus deprehenduntur.

N. Vide observationes de viperis Francisci Redi Nobilis Aretini ex Italicâ in latinam translatas,

N. *Non tota vipera venenata, sed solum Caput & Fel &c.*) Unde & *D. Autor* suprà scribit, si quis dentibus viperæ etiam jam dudum interemptæ pungatur, veneno infici. Verùm quod non denti viperarum, neque humori illi bilioso salivali, qui in vesicula dentium basi adhærenti continetur, virus venenosum insit, hoc Patavii sequenti modo aliquot retrò annis detexerunt Medici curiosi. Caudæ scilicet canis currendo se primum exercentis recens ex viperâ non incandescente extractum dentem inflixerunt, à quo nec tumor, nec dolor ullus est subortus. Altero die biliosum humorem in vesiculâ conclusum eidem obtulerunt, verum nec quicquam inde vitæ periculi emersit. Ultimo caput jam detruncatæ viperæ ad caudam canis applicuerunt, quod diductis irâ œstroque maxillis confestim caudam dentibus suis transfixit, ut non modo clamor subortus, & ejulatus in cane fuerit, sed & tumor, dolor, & convulsiones horrendæ successerint, finemque vitæ paucorum horarum spatio induxerint. Ex Communic *D. D Theodor. Schenckii P. P. Ienens p. m.* Ex quo patet Caput & bilem in viperis demortuis non esse venenata, sed in vivis venenosam oriri ab accensâ voluntate nocendi per iram imaginem, Modernorum tamen Italorum experientia & curiositas patefecit, ut D. Redi Archiatri Florentini, in viperis liquorem salivalem in dentium vesiculis contentum expressum in quovis liquore adsumptum innoxium esse, sin verò vulneri vel levi cutis incisuræ illinatur, seu ex viperâ vivâ seu ex mortuâ fuerit desumptus, mortem inferre, unde *Cornelius Celsus* venena animalium non potu, sed vulnere nocere docet.

Præstant 1. *Fœmellæ collectæ tempore verno &c.*) Nihil refert, sive Masculi, sive fœmellæ fuerint, modò non ex locis paludosis, metallicis exhalationibus infestis, sed è montanis optimis vegetabilibus luxuriantibus capiantur. Has colligendi opportunum tempus est Vere finiente, nondum tamen æstate incipiente, vel si Ver quoad magnam sui partem hyemale fuerit, circà principium æstatis non multo post Pleiadum ortum: Et eo tempore etiam, quo Libero Patri Sacra fiunt, vindemiæ scilicet tempore.

Viperæ excellenti gradu obtinent &c. Verùm inter has & Serpentes nullam ratione virium agnoscimus differentiam, ut suprà ostendimus.

Vires.) Vipera simul renovandi ac restaurandi pollet facultate, ex quâ balsamum contrà quælibet venena est eliciendum, & propinandum. Quicquid enim se renovat balsamo aliquo, illud etiam aliam Naturam eodem balsamo renovat. Ubi virus, ibi etiam est virtus. *Nollius in Systemat. Hermet. Medic. Cap. I X.* p. 32.

Hîc præterire nequeo Modum illum leprosos per viperas curandi in Italia usitatum, quem recenset Kircherus in Arte Magnetic. Libr. 3. part. 7. de Medicinal. magnetismo. Et Caspar. Ens de singul. in Italiâ inveniendis, quæ curatio cùm admodum curiosa sit, huc afferre lubet. Æger scilicet præviis purgationibus primò depositus in speluncâ suprà stratum exponitur totus nudus, qui vix ingressus statim ex evaporatione halituum calidorum in sudorem resolvitur, sudorem somnus sequitur, & dum ita somno sopitus, immotusque jacet æger, viperæ ex cavernis suis sudore allectæ egredientes, totum dormientis corpus spiris suis implicant, illud innoxiè lingendo stringendoque, quæ tamen ad minimum motum aufugientes latibula quærunt. Necesse igitur est, ut æger corpore immotus jaceat, hinc aliqui, tum ut cura conducibilior sit, tùm ne viperarum aspectu linctuque terreantur, opio poto, spontaneo sopore stupefiunt: ubi verò duabus, tribus, aut quatuor horis ita jacuerint, ii, qui curam ægri habent, è Speluncâ erutum, vestimentisque indutum in vicinam Fumarolæ domum introducunt; ubi posteà requie captâ, variis confortativis reficitur, duratque hæc cura, donec intentus sanitatis effectus fuerit insequutus. Hæc Kircherus, qui hujus rationem unicè in exhalationes minerales, salubres & suaveolentes refert; Attamen potior curatio est viperis accepta referenda, quæ saniosos humores ex ægro dimanantes lambunt, & unà cum spiritibus & effluviis emanantibus exsugunt, hæc effluvia & spiritus morbosam constitutionem producentes viperæ vi suâ balsamicâ & alexiteriâ corrigunt, & per magnetismum ac mutuum consensum unà spiritus reliquos corpus informantes sanant.

PRÆ-

PRÆPARATA.

1. *Oleum ex Viperis.*) *Oleum Sesaminum,* hoc eſt, quod ex Semine Seſami exprimitur, quod ex Alexandriâ, Siciliâ & Cretâ adfertur, de quo ſuprà *vide Libr. IV.* commendatur externè contrà porriginem ſeu furfurationem. *vid. Zacut. Luſitan.* in *Praxi Medic. admir. obſ.* 2. Et omnes cutis affectus. Idem *Libr.* 1. *de Medicor. Princip. hiſtor.* ult. 84.

2. *Sal Theriacale &c.*) De hoc *vid. Cl. Zwelfer. in animadverſ. ad P. A. p.* 273. *D. Tackenium in ſuo Hippocr. Chemic. cap.* 2. & 11. *D. Luc. Schröck. in P. A. R.* p. 269. & ſeq.

3. *Trochiſci de viperis &c.*) Hiſce melius ſubſtituuntur pulveres viperarum aut ſerpentum ritè præparati vid. *Zwelfer.* l. c. Pharmacop. Reg. p. 150.

4. *Pulverem alium egregium reperies.*) *in Pharmacop. Poterii & Cl. Zwelfer.* l. c.

5. *Eſſentiam viperarum.*) alias Eſſentias *vide in Zwelfer.* l. c. p. m. 214.

Sal Viperarum volatile, ol. ſpiritus & Sal fixum & fixatum.) Conficitur, ut reliqua ſalia animalium volatilia. Hoc per ſe uſurpatum majoris eſt energiæ, atque illud quod cum ſpir. ſalis, vitrioli aut Terra foliata tartari præparatum eſt, tunc enim aliam planè induit naturam, & magis diureticum, quàm diaphoreticum exiſtit. Nil profuiſſe vid. ſuprà Libr. IV. de Citro.

Niſi quod loco ſpiritus proprii ex Sale fixo &c.) Ex Cap. mort. viperarum planè nullum Sal fixum elicitur, quare nec ſpiritus inde proprius præparari poteſt. Nullæ enim animalium partes poſt illarum deſtillationem ſal fixum relinquunt.

Vires. Sic fixatus Medicamentum eſt immutabile.) cum aliis etiam ſalibus volatilibus urinoſis procedit, ut ſp. ✱, CC. Cruoris cervi, humani &c. quæ vel per deſtillationem vel aliorum additionem, ut Salem Tartari, CC. uſt. &c inde iterum ſeparari poſſunt, & puriora evadunt. Cum arcano Tartari Sal viperarum volatile fixatum egregiam præbet Medicinam in Malo hypochondriaco, podagra, calculo &c.

Eſſentia viperarum.) ſi ſp. vini ſubſtituatur Sal Tartari volatile & hoc ipſo extrahatur mediante digeſtione, melius ſuccedet. ⊖ miſſo Sale fixo, quod in rerum natura non eſt.

¶ XXXVIII. *Vitulus.*

Μόσχος, ἴταλος, Vaccæ proles. Kalb. Un Veau. *The Calf.* Een Calf.

OFFICIN. NAT.

1. *Medulla.* 2. *Stercus.*

Vires.

1. *Medulla vitulina* poſt cervinam locum primum bonitatis obtinet, vim habet indurata & ſcirrhoſa corpora emolliendi, ſive muſculis, ſive tendinibus ipſis durities acciderit. Quin peſſi quoque inde confiunt, uterum emollientes.

2. *Stercus* Eryſipelati convenit, (*recens illitum.*)

PRÆPARATA.

▽ deſtill. pectoralis, v. l. 2.

Hofman. *Vitulus.*) Ejus *medulla* poſt cervinam primum obtinet locum, ob vim emolliendi. Hujus etiam *coagulo* nonnulli Epilepſiam curare volunt.

¶ XXXIX. *Unicornu.*

Μονοκερὰς, Remena, Reem, & Reim, Hebr. Alcherchedom. Arab. Unicornis, Einhorn. Une Licorne. *The Unicorn.* Een Ee[n]horn.

Animal eſſe dicitur equo quoad corpus non diſſimile, ungulis fiſſis, cornu in fronte gerens procerum.

N. *Cujus regionis incola ſit nondum certum conſtat: Ælianus, montes eſſe ait in intimis Regionibus Indiæ Orientalis aſperrimos & feris refertos, ubi quæ apud nos beſtiæ domeſticæ ſunt, feras ajunt eſſe, ut oves, canes, capras, &c. In iis Monocerotem, quem vocant Cartazenon, numerant, eamque magnitudinem ad confirmatæ ætatis equum accedere, jubâque præditum, pilis fulvis eſſe, &c. Nicolaus Venetus referente Andreâ Baccio inveniri eam ſcribit, in extremis Aſiæ partibus in Provincia, appellata Macina. Narrat Marcus Paulus Venetus, in quadam Provincia Indiæ Occident. ea reperiri, Regnumque Baſinæ, Provinciam eam appellat. Verum Andreas Baccius illorum Monocerotem nihil aliud eſſe autumat, quàm Rhinocerotem. Ludovicus Vartomannus in itinere ſuo Æthiopico veram Monocerotis ſpeciem deſcripſiſſe videtur, cujus duo individua in Civitate Arabiæ Mecha ſibi viſa aſſerit, cratibus incluſa, quorum unum fuerit magnitudine equi 30. menſium: alterum magnitudine pulli equini unius anni, unum cornu media fronte geſtantia, primum longitudine 3. cubitorum, alterum vero duorum: colore præditum balio, capite cervino, cervice non admodum procera, nec valdè crinita, cruribus macilentis, & tenuibus unguibus, caprinorum in modum fiſſis, &c. Et hæc animalia ab Æthiopiæ Rege ad Sultanum Mechæ Regem miſſa fuiſſe ſubjungit.*

[Noſtris temporibus res magis detecta eſt, quòd ſcilicet ſit dens Balenæ Iſlandis Narvhal dictæ, à cadaveribus quibus veſci ſolet, quæ ad Grœnlandiam capitur. vid. Wormium, Tulpium, Bartolin.]

OFFICIN. NAT.

Cornu, (Unicornu) quod ab Ebore diſtingui poteſt, fibris quas ſubtiliores exhibet, ſimul & ſolidius ac gravius ferè eſt, in cæteris ebur æmulatur.

Vires. *Sudoriferum eſt, alexipharmacum ac cordiale. Hinc laudatur adverſus venena, morbos contagioſos, &c. Proficuum quoque cenſetur in Epilepſia infantum.*

Doſis à gr. IV. ad ℈ß. etiam integrum & ultra.

N. *Andreas Baccius qui integrum de Unicornu tractatum conſcripſit, ejus fragmenta annulis includere jubet, digitiſque circumferre, vel de collo, loco amuleti, ſuſpendere ut cutim tangat.*

PRÆPARATA.

⊖ Volatile ad morbum caducum utile confici etiam poteſt, Liquor, Oleum, &c.

Hofman. *Unicornis.*) Hoc loco *D. Autor* cum veteribus eandem de *Unicornu* cantilenam faciens, *Animal ſtatuit terreſtre Equo ſimile, ungulis fiſſis, & Cornu in fronte donatum.* Verum & frequentiori Mercatorum commercio in Grœnlandiam & Iſlandiam magno ſtudio navigantium poſt *D. Autoris* obitum hoc ipſum animal cum Cornu putatitio melius detectum fuit. Unde ita excuſandus ſit. *Dens Balenæ eſt*, Iſlandis Narhval à cadaveribus, quibus veſci ſolet, ſic dictus. Nacr enim Priſcis cadaver dicitur. Hic pro *Unicornu* à Magnatibus hactenus habitus fuit & ab Animali terreſtri deciduus creditus. Hujus Animalis Cranium nuper Mihi videre contigit integrum, cui dentis hujus portio magna adhuc adhærebat. Qui verſus polum arcticum & fretum Davis navigationes inſtituerunt ad elevationem Poli 59. min. & 74. grad. trium min. In freto Davis hoc animal non rarum eſſe referunt nautæ, qui ſæpe illud ibidem viderunt, & circà Grœnlandiam capitur. Defertur etiam cum glaciei fragmentis ad Iſlandos: Gerardus Mercator in Atlante minore quadraginta ulnas longitudine attingere ait. D. Thorlacus Sculonius Epiſcopus Holenſis in Iſlandiam quoddam appuliſſe ſcribit triginta ulnas ſuperans, figura reliquis Cetis ſimile, pinnas duas ad

a latera habens, tubera tria in dorſo, unum in ventre, branchias ullas, dentem unicum in ſiniſtra ſuperioris mandibulæ parte, ad ſeptem cubitos prominentem, teretem, ſtriatum, acutum, nullos præterea minores. In vertice foramina duo, per quæ aquam pro lubitu evomit. vid. *Olaus Wormius in Muſêo Thom. Bartholin. in obſerv. nov. de Unicornû.*

Vires.) In febribus malignis hujus pulvis exhibitus à ℈j. ad ʒß. in 🜄 Card. b. vel ſambuci ſudore largo inſequente, ſalutarem præſtat uſum. Nec minus in epilepſia valdè conducit. Externè etiam fruſtula collo appenſa amuleti vicem ſuſtinent. Quodque virium *D. Autor* dè putatitio cornû hîc refert, hoc Unicornu Grœnlandico competit. Hydropicam hoc curatam vid. in *Thom. Bartholin. Centur.* 5. *hiſtor.* 46.

N. Ex hoc præparari poteſt vulgari chemico modo prout ex aliis animalibus liquor, Sal volatile, oleum &c. in caduci miaſmate expugnando egregiæ virtutis.

De Unicornu quo magis innoteſcat placet hîc addere quæ habet R. P. Athanaſius Kircherus, Mund. Subterr. Tom. II. p. m. 66. &c.

Nihil eſt in rerum natura quod tanto apud Imperatores, Reges, Principes, mundique Magnates in pretio habeatur, quàm cornu Monocerotis, *ita ut aurum, gemmæ ejus comparatione nihili ducantur. Quidnam verò illud cornu, aut ex quo animali deciduum ſit, nemo eſt qui dicere poſſit. Unde in hunc uſque diem Medici, Phyſiologi, ac plerique naturæ exploratores inter ſe mirum in modum decertant, lite nec dum deciſa. Dico tamen ſi quiſpiam tale animal, quod tantæ tamque admirandæ virtutis cornu geſtet, aut exiſtere etiamnum, aut aliàs unquam exſtitiſſe audaciùs negaverit, illum eadem temeritate non Sacras tantummodo paginas, ſed & unà omnium hiſtoricorum fidem in dubium vocaturum. Unicornu itaque, ſive Monocerota eſſe, certum eſt; qualenam tamen hoc ſit, & fuerit, diſceptandum relinquitur, nec res difficultate caret.*

Plinius, Ælianus *verum unicornu iis deſcribunt ſymbolis, ut facilè appareat nunquam id extitiſſe, quod tot fabulis involutum Orbi Literario proponitur: Si enim tale foret, jam dudum, toto terrarum Orbe ita perluſtrato, id utique alicubi viſum fuiſſet, aut à Mercatoribus, qui vaſtas Indiæ, Tartariæ atque Africæ ſolitudines, in quibus ſtabulari dicitur, nullo non tempore terere ſolent, cognitum fuiſſet. Accedit Patrum noſtrorum diligentia, qui præterquam animarum lucrum, quod unicè intendunt, per continuam explorationem, exactam quoque rerum exoticarum à Natura in dictis locis productarum notitiam, Orbi communicare non ceſſant, unicornu tamen quod inter exotica animalia meritò primum locum tenere debebat, ne verbo quidem meminiſſe mirum eſt.*

P. Petrus Pais *univerſam Æthiopiam unà cum Imperatoris exercitu perluſtravit. Cùmque omnes montium Lunæ angulos, ad originem Nili detegendam excuſſiſſet, innumerorumque animalium mentionem feciſſet, de Unicornu verò nullam prorſus facit, vel alto hoc ſilentio ſuo id non exiſtere, indigitando. Vidiſſe quidem dictos naturalium rerum Scriptores varia animalia uno in fronte aut naſo cornu conſpicua, uti de non nullis onagris, orygibus, & tandem de Rhinocerotibus pluribus docent. Onagros Indicos monocerotas eſſe, rudi in fronte cornu, ad radicem lato, & in turbinem paulatim vergente inſtructos, Oryges item; eſt id ſylveſtrium caprarum genus in Indiæ ſolitudinibus vagabundum, uno cornu inſtructum, quod ex capite emergens, paulatim in helices lineas ſtriaſque limacum more, longitudine quatuor palmorum contortum, tandem in acumen valdè ſubtile terminatur, paſſim extat. Sed de hujuſmodi animalibus unicornibus, vide* P. Iohann. Philippi Marinum *in Relatione de Regno* Tom Kin, e Lao, *fuſiùs agentem.*

De Rhinocerotis verò cornibus, cùm nihil tritius ſit, & nos in Muſeo noſtro tria oſtendere ſoleamus, nihil dico.

E quibus concludo, quæcunque hucuſque de Monocerotis veri cornibus dicta ſunt, de dictis animalium cornibus intelligenda eſſe; ſed contra videtur eſſe, quod cornua illa tanti pretii & æſtimationis, & inter Regum, Principumque theſauros aſſervata, ſive formam, ſive colorem, ſive odorem ſpectes, nil cum dictis cornibus commune habeant. Pariſiis in Eccleſia S. Dionyſii, quinque circiter cubitis longum helicum more contortum aſſervatur: Tale quoque Argentinæ in Cathedralis Eccleſiæ Gazophylacio ſpectandum exhibetur longitudinis juſti hominis, ſed ſtriis à Pariſino differentibus, magni ponderis, coloris flavi in pallorem vergentis, extrema pars ejus tantæ craſſitiei quantum pugnus explere poſſet. Item Venetiis ad S. Marcum ſimilia videntur cornua exquiſiti ſplendoris, quæ pro veris & genuinis Monocerotis cornibus divulgantur. Apud Magnum Ducem ſimilia reperiri, aliique Italiæ Principes *tenere dicuntur; adeò ubique æſtimata à Principibus ut theſaurus dici non mereatur ubi dicta cornua defuerint.*

Ego tamen cùm ſumma diligentia hujuſmodi examinaſſem, induci non potui ut cornua animalium uti ex Rhinocerotibus patet infernè ad radicem notabilem latitudinem ſemper habeant, deinde paulatim in acumen terminentur aut curuum aut rectum; illa verò cornua latitudinem quatuor digitorum vix explent, æquali ſemper craſſitie donec tandem gracileſcentia non in acutum, ſed obtuſum acumen terminentur; fierique vix poſſe videtur ut animal adeò longum cornu præſertim Monoceros magnitudinem equi non excedens, aut ob grave pondus radiciſque tenuitatem ſuſtinere poſſit, aut eo inter condenſas Sylvarum arbores ſine periculo illiſionis aut fractionis uti poſſit.

Dico itaque & ſalvo aliorum judicio ſentio, iſtiuſmodi cornua non quadrupedum ſed certorum piſcium cornua eſſe; quo autem indicio, expono. Retulit non ita pridem Illuſtriſſimus Comes de Alefeld *Regi Daniæ ab intimis conſiliis, vir variarum rerum ſcientia inſtructiſſimus, dum inter diſſerendum de Monocerotis cornu in Muſeo noſtro mentio fieret. Regi ſuo, ait, cùm expeditionem in Septentrionalem Groenlandiæ Inſulam, ad explorandum quid inde Regno emolumenti accidere poſſet, miſiſſet, tandem poſt multos exantlatos labores, reduces retuliſſe, ſe Groenlandiæ littora peragraſſe quidem; ſed nec ædium, nec hominum veſtigia detegere potuiſſe, ingentes tamen longorum cornuum acervos, quorum nonnulla ſariſſam æquabant, reperiſſe: intellexiſſe quoque ex vicinarum Inſularum incolis, iſtiuſmodi non cornua, ſed certorum prægrandium piſcium promuſcides eſſe, quibus ſe ſe contra Balænarum, quarum ingens Oceano glaciali copia ſtabulatur, inſidias tuerentur: ideoque haſce belluas perpetuò ſe ſe invicem bello infeſtare; accidere tamen haud infrequenter, ut hæ promuſcides haſtiformes inter glacialium montium ſcopulos violenter decuſſæ, tandem ad vicinarum Inſularum littora appulſæ ibidem coacerventur, & complures ſub arena maris quotannis reperiri, teſtabantur: piſcem quoque ſe vidiſſe prægrandis inſtar lanceæ promuſcide inſtructum.*

Atque ut veritas pateret Regi, integrum lintrem iis confertum, eidem obtuliſſe, eaque rari muneris loco ad Principes tranſmiſſa fuiſſe.

Intelle-

Intellexi deinde Giſbertum van der Pole *Mercatorem Belgam & pro tempore civem Romanum, in ſua officina duo cornua Monocerotis magni pretii ex Batavia adſe tranſmiſſa tenere; acceſſi eundem rogans, ut ea mihi talium rerum avido oſtenderet, quod non illibenter fecit. Cornua ſunt longitudinis novem palmorum Romanorum, craſſitudo inferna pugno explebilis, ſtriata, ſpiris limacum more contortis, quæ & in obtuſum acumen terminantur, coloris ſubflavi, eboris inſtar pondere graviſſima, mirifica in medicamentis contra venena virtutis; hæc enim impoſita intra concham aliquam aqua fontana repletam, tanta eam mox imbuere virtute dixit, ut aqua ejuſmodi ab Infirmo epota, mox meliùs habeat, & experientia ſe comperiſſe teſtabatur. Et cùm quàm diligentiſſimè de cornuum forma & ratione examen inſtituiſſem, inveni tandem, ea quadrupedum minimè eſſe poſſe, ſed eorum piſcium quos deſcripſimus, cornua ſeu potiùs promuſcides eſſe; ac proinde jam paulò audaciùs aſſeverare cœpi, quicquid hujuſmodi cornuum alicubi in Principum Gazophylaciis latet, non aliam niſi ex dictis piſcibus originem ſortiri; ut proinde minimè falſum ſit, quod ſe vidiſſe ſcribit* Albertus Magnus, *cornu Monocerotis ſua propria manu menſuratum, quod in craſſitie palmum cum dimidio, & decem pedum longitudinem obtinebat, quod uti quadrupedum etiam maximo competere non potuit ob rationes ſuprà dictas, ita non aliud eſſe potuit niſi prægrandis alicujus piſcis, ex ea, quam deſcripſimus ſpecie, ex maritimo littoris ſabulo, ubi illud piſcis depoſuerat, aut mare depulerat, effoſſum: tum vel potiſſimo argumento ad hoc credendum inducor, quòd in nullo regno tanta horum cornuum copia, quàm in Anglia reperiri dicatur. Cùm enim nullum animal quod hujuſmodi cornu formam exprimat in toto regno reperiatur, & pleraque ad littora maris effoſſa dicantur; facilè cuilibet hinc patet, ea ex vicino mari glaciali vel appulſa, vel ab iiſdem piſcibus in Anglicis littoribus decuſſa, ſabuloque tumulata, ſuo tempore inventa, & pro monocerotis cornu divendita fuiſſe.*

Unde relicta fabuloſa narratione de Monocerote à Plinio *&* Æliano *deſcripto, cùm nullibi terrarum locorumque tale animal viſum ſit, congruentiùs hujuſmodi cornua, quæ paſſim reperiuntur, non quadrupedum ſed piſcium exuvias eſſe, aſſeremus.*

¶ *XL. Urſus.*

Ἄρκτος, Bär. Un Ours. *A Bear.* Een Beyr/ Beyre.

Animal eſt crudele, catarrhoſum, phlegmaticum, capite imbecillo, lumbis robuſtiſſimis, laſcivum. Inimicatur equis, aſinis, leonibus, dormit ſeptimanas aliquot continuas.

OFFICIN. NAT.

1. *Pinguedo.* 2. *Fel.* 3. *Oculus.*

Vires.

1. *Pinguedo* calfacit, reſolvit, emollit, diſcutit, &c.

Uſus præcipui in alopecia (*illita cum mure combuſto*) medetur doloribus arthriticis, parotidibus, (Ohrenflamm. (*axungiâ ejus & cerâ ana in Empl. redactâ.*) ulcera crurum tibiarumque ſanat.

N. 1. *In Hernia ſ. Enterocele uterique prolapſu, muliercularum vulgare remedium (dorſo ſ. oſſi ſacri illita.)*

N. 2. *In uſu externo pinguedinis hujus obſervare expedit, quod pilis albedinem conciliat.*

2. *Fel* commendatur intrinſecus ad morbum comitialem, ad aſthma, & icterum.

Extrinſecus ad ulcera cancroſa ac ſerpentia (*illitum,*) ad odontalgiam, oculorum hebetudinem, &c.

N. *In Finlandia ubi urſorum datur copia, vulgatum ruſticis eſt, fel exiccatum inſtar Panaceæ exhibere, ſudoreque ſuperveniente morbos quàm plurimos fuiſſe ſolutos audivi.*

3. *Oculus* dexter effoſſus, exiccatus & infantibus appenſus, terrorem quibus in ſomnis vexantur arcere dicitur.

Sunt & qui ajunt, oculum urſi ſiniſtro brachio alligatum, quartanam fugare.

HOFMAN. *Urſus.*) Hujus *pinguedo* calefacit, reſolvit, emollit, diſcutit &c. medetur doloribus arthriticis, in herniâ ac uteri prolapſu commendatur cum goſſypio oſſi ſacro impoſita. *Urſi albi pinguedo* pro magno arcano coſmetico commendatur. *Urſi fel exſiccatum* egregium eſt diaphoreticum in plurimis affectibus utiliſſimum.

¶ *XLI. Vulpes.*

Ἀλώπηξ, Fuchs. Un Renard. *The Fox.* Een Vos.

Eſt animal aſtutiſſimum, naturæ caninæ quodammodo particeps.

N. *Vulpium genera tria in Suecia ac Finlandia vulgaria comperi, nimirum præter vulgares dantur ibidem nigræ & crucigeræ, lineâ ſcilicet nigrâ, ſecundùm longitudinem à capite ad caudam per dorſum decurrente.*

OFFICIN. NAT.

1. *Pinguedo.* 2. *Pulmo.* 3. *Iecur.* 4. *Fel.* 5. *Lien.* 6. *Pellis.* 7. *Sanguis.* 8. *Integra Vulpes.* 9. *Stercus.*

Vires.

1. *Pinguedo* auxilio eſt convulſionibus, contracturis, tremoribus, &c. (*illita;*) aurium doloribus, vulneribus capitis & alopeciis.

[Lingua pro acuendo viſu appenditur.]

2. *Pulmo* conſolidat, abſtergit, hinc valet ad vitia pulmonum & anguſtiam pectoris, (*exiccatus ſaltem & combuſtus.*)

3. *Iecur* Hepaticis & Spleneticis confert, (*ſimili modo ut pulmo adhibitum.*)

4. *Fel,* Oculorum Pterygio ſuccurrit (*illitum.*)

5. *Lien,* Lienis duritiei ac tumori medetur, (*impoſitus.*)

6. *Pellis piloſa* membris refrigeratis ac articulis morbo infeſtatis feliciter imponitur.

7. *Sanguis* arefactus & tritus calculo Renum & Veſicæ medetur: idem felicius præſtare perhibetur ſanguis recens, *potus ad cyath. ſcilicet vel abdomini, pubi, inguinibus ac renibus illitus.*

8. *Vulpes integra, vel caro ejus combuſta,* ad vitia pectoris commendatur.

Vulpes in aqua vel oleo optimè cocta, nervinis affectibus ideoque contracturis ac doloribus articulor. medetur (*ſi locus affectus eo lavetur.*)

9. *Stercus* ſcabritiem cutis ſanat (*cum ✠ illitum.*)

PRÆ-

PRÆPARATA.

1. *Ol. Vulpinum v. Dispens.*
2. *Eoch de Pulmone Vulpis. Vid. Dispens.*
3. *Pulmo præparatus s. lotus & exiccatus.*
[4. *Parari etiam potest Extractum pulmonis.*]

HOFMAN. *Vulpes.*) Hujus *pinguedo* in affectibus nervosi generis commendatur, convulsionibus scilicet, contracturis, tremoribus &c. Hâc si mulierum calceos vel indusium inungas, canes illas permingunt. *Lingua* ejus maximè commendatur Mense Martio excisa ex viva vel modò occisa vulpe & exsiccata, atque usus tempore in vino macerata vulnerique calida admota extrahit omnia; etiam ex profundis partibus *D. Victor Schneiderus* ægroto cuidam, cui Pulmo globulo tormentario laceratus, & frequenti sanguinis exspuitione frusta pulmonis ejecit, Medicamentum conficiendum curavit ex pulmone vulpis cruento adhuc & recenti statim ex vulpe exempto, qui in aquâ symphyti leniter coctus fuit, deindè minutissimè concisus, cui admixta fuêre conserva radic. symphyt. fl. symphyti, amyli & in primis sarcocolla purgata, lota & lacte mulicbri nutrita. Quo felicissimo cum successu usus fuit. Et nulla ferè datur Aqua antiphthisica aut Asthmatica quam pulmones vulpis non ingrediantur vid. Thesaur. nostr. Pharmaceutic. sect. 1. num. IX. X. XI. seq.

Testes vulpis exsiccati venerem stimulant intus assumpti.

CLASSIS II.

De Avibus.

¶ XLII. *Accipiter.*

Ἱέραξ, Habich. Un Oiseau de Proye. *The Havvk, Spar-Havvk, Saker, Falcon.* Een Roof-Vogel / een Habick / een Valck / of Sperwer.

Volucris est rapax, vorax & audax, visu forti prædita.

OFFICIN. NAT.

1. *Accipiter integer.* 2. *Adeps* & 3. *Excrementa.*

1. Integer oculorum vitiis succurrit, (*in oleo coctus, oculoque inunctus.*)

Idem sentiendum & 2. *de Adipe*: super omnibus vitiis cutis medetur, (*oleum illud illitum.*)

2. *Excrementa* calefactoria vi adeò pollent, ut à Galeno ex foro Medico eliminentur, nihilominus tamen sunt, qui oculorum vitiis arcendis adhibeant, alii ad partum promovendum, *exhibita vel in suffitu adhibita.* (Hippocrates & Plinius ad sterilitatem emendandam propinant.)

¶ XLIII. *Alauda.*

Κόρυς, Alauda, Cassita, Galerita, Lerch. Une Alouëtte. *The Lark.* Een Leeuwerck.

Alauda { cristata, *hæc prævalet.* / non cristata.

OFFICIN. NAT.

1. *Cor s. integra ales* & 2. *Sanguis.*

Vires.

1. *Cor* (*Alaudæ cristatæ*) femori alligatum arcere colicum dolorem ajunt, idem quoque de *Corde* recenti devorato perhibent, ut & de integra Alauda, *tosta vel unà cum pennis incinerata, quæ Dosi ʒ. seu cochl. 1. ac 2. per dies aliquot exhiberi poterit.*

2. *Sanguis recens* ex aceto acri aut vino calido haustus, calculosis efficacissimè subvenit.

¶ XLIV. *Alcedo.*

Ἀλκύων, Halcyon, Eiß-Vogel / Eisengart. La Elicon. *Halcyon*, or *Kings-fisher.* Een Ys-vogel / die op de Zee nestelt.

Avis est speciosa, passere paulo amplior, rostro longo, colore tùm cæruleo, tùm viridi, tùm purpureo, juxta glaciem rivulorum degens.

OFFICIN.

Cor, quod siccatum & collo infantum appensum comitialem morbum arcere volunt.

¶ XLV. *Anas.*

Νῆττα, Andt / Endt-Vogel / Endt. Une Cane, ou Canard. *A Duck* or *Drake.* Een Ent Ent-vogel / Entrick / en Woorde.

Est { Domestica. / Sylvestris.

Culinaris potissimùm est, gignit crassos, melancholicos & superfluos humores.

OFFICIN. NAT.

1. *Anas viva.* 2. *Adeps.* 3. *Sanguis.* 4. *Fimus.*

Vires.

1. *Viva* sedat dolores colicos, *si ventri imponatur, parte deplumata.*

2. *Adeps* calf. humect. moll. diger. resolvit. Eapropter eo utimur in dolore interno & externo, scilicet laterum, artuum, in nervorum frigida intemperie, &c.

N. *Adeps hic primas præ reliquis habet & præcipuè Anatis sylv.*

3. *Sanguis* alexipharmacus est, & hinc in antidota nonnunquam asciscitur.

4. *Fimus* morsui venenatorum animalium imponitur.

¶ XLVI. *Anser.*

Χὴν, veter. Ganza, Ganß. Une Oye. *The Goose, and Gander* or *Stegg.* En Ganß.

Anser { Domesticus. / Sylvestris, *hic in officinis præfertur.*

Anser itidem culinaris maximè est, alimentum præbens excrementitium & melancholicum.

OFFICIN. NAT.

1. *Pinguedo.* 2. *Sanguis.* 3. *Stercus,* 4. *Cuticula pedum.*

Vires.

1. *Pinguedo* calore suillam superat, suæque subtilitatis ratione promptiùs penetrat ac resolvit, ideoque rectè per anum injicitur, ad obtundendam erosionem in alvo corporis sitam, alopecias capillis

explet, rimis labiorum medetur, tinnitui aurium ſuccurrit, (*auribus indita,*) ſpaſmum nervoſque rigidos ſanat, (*pinguedo ex anſere, farcito carne cati, aliiſque nervinis herbis, & aſſato collecta*) alvum laxat, præcipuè infantum, *umbilico inditum, ventrive impoſitum.*

2. *Sanguis* Alexipharmacus habetur.

Doſis ad ʒ ij.

[Exhibetur in melancholicis affectibus cancro, &c. ad humoris malignitatem demulcendam.]

Externè pruritum tollit.

3. *Stercus* calfacit & ſiccat vehementer, incidit, aperit menſes, ſecundinam & urinas potenter movet.

Hinc maximi uſus in morbo regio, Scorbuto, Hydrope, *cum cochleari urinæ Capræ vel Vituli deſtillata, continuarique poteſt ejus uſus in dies aliquot* (8.) idem & tuſſi mederi perhibetur.

N. 1. *Adeo calfacit ut & gramina, in quæ deciderit, urat, unde & à Galeno inutile judicatur.*

N. 2. *Præfertur viridiuſculum in pratis tempore Verno collectum, quod ſiccatum calore moderato & pulveriſatum à ʒß. ad ʒ j. exhiberi poterit.*

Alii in potu recens exhibent, cum liquore conveniente transfuſum.

Doſis ʒ j. *vel* ʒ ij.

[Stercus anſeris maſculi ſagittas & globulós extrahit.]

4. *Cuticula pedum* exiccata & pulveriſata ob aſtringendi vim commendatur in profluvio menſium ſiſtendo.

Doſis ʒ ß.

Extrinſecus cum ſucceſſu pernioni imponitur.

N. *Sunt & qui Medicamentis Antictericis admiſcent.*

HOFMAN. *Anſer.*) Hujus *Stercus* contrà icterum commendatur, ob Sal volatile aperitivum & abſterſivum ſulphureum, ob quod etiam in ſcorbuto commendatur, id quod teſtatur hiſtoria civitatis Preibergenſis obſeſſæ à militari exercitu, ubi milites ſcorbutici cum lacunis fimetorum fuêre curati. Unde exſiccat & valdè calefacit, ut in ejuſmodi locis, ubi colligitur, nullæ creſcant herbæ aut graminâ. Pellit urinam & menſes. Quidam decoctum etiam exinde conficiunt. Sal volatile & oleum craſſum per deſtillationem inde quoque elici poteſt.

N. Anſerem album curſu tamdiu defatiga, donec reddat excrementum, hoc calidum paronychiis impoſitum mirificè curat.

¶ XLVII. *Ardea.*

Ἐρώδιος, Reyer/ Reigl. Heron. *The Heron, Hern, or Oſprey, The Bitter.* Een Reyger.

OFFICIN. NAT.

Pinguedo ſ. Axungia.

Vires.

Pinguedinis hujus rarus uſus eſt in Medicina, lenire tamen dicitur podagricos dolores, oculorumque nebulas diſcutere, & viſum clarificare (*illita.*) Hinc & ſurdaſtris conferre (*indita auribus.*)

N. *Proſtat nihilominus in gratiam piſcatorum, qui inde faciunt quo piſces alliciant.*

Nimirum.

Piſces quia ardeam odio perſequuntur, hujus odore concurrunt, ardeam ceu hoſtem invaſuri.

¶ XLVIII. *Ciconia.*

Πέλαργος, Storch. Cicogne. *The Storck,* Een Ooyevaer.

OFFICIN. NAT.

1. *Ciconia ipſa.* 2. *Stercus.* 3. *Ventriculus.* 4. *Axungia.* 5. *Fel.*

Vires.

1. *Ciconia* vim habet alexipharmacam inſignem, adeò ut contra omnis generis venena & inprimis contra peſtem præſtantiſſima cenſeatur, (*comeſta vel cinis ejus aſſumptus,*) inſuper nervoſis & articularibus affectibus ſuccurrit.

2. *Stercus* ſi ex ▽ hauriatur comitialibus aliiſque morbis capitis prodeſſe credunt. *Crato.*

3. *Ventriculus* exiccatus ac pulveriſatus pro maximo ſecreto habetur in venenis.

N. *Alii ſolam tunicam interiorem malunt.*

4. *Axungia* podagricis & tremulis articulis utiliter illinitur.

5. *Fel* ad oculorum vitia commendatur.

PRÆPARATA.

1. ▽ *Antepileptica.*

Fit ex pullo Ciconiæ integro, id eſt, deplumato, & exenterato, atque in fruſta diſſecto, admixtis antepilepticis aliis ex MB ♎ando.

2. *Ol. ſtillatitium quod ſat copioſum fundit.*

3. *Sal volatile quod itidem copioſè in deſtillatione exhibet.*

4. *Arcanum Alexipharmacum de Ciconia. vide l. 2. c. 51.*

HOFMAN. *Ciconia.*) Vim habet alexipharmacam & antitinicam, in primis in Eſſentiam redacta cum Sale ejus volatili.

¶ XLIX. *Columba.*

Περιστερά, πὸς, Daube. Pigeon. *A Dove, pigeon, or Culver.* Een Duyve/ Doffer/ ofte Duyverick.

Avis eſt admodum fœcunda, calidiſſima, cerealibus vivens.

Columba eſt { Domeſtica, Hauß Daub/ *A House Dove.* Een Huys-Duyve. Sylveſtris, Turtur, Turtel-Daub/ *A Turtle-Dove.* Een Tortel-Duyve. *v. ſuo loco.*

OFFICIN. NAT.

1. *Columba tota.* 2. *Sanguis.* 3. *Tunica ventriculi.* 4. *Fimus.*

Vires.

1. *Columba viva* per medium diſſecta, capitique dum ſanguine adhuc calet, impoſita, feroces humores mitigat, melancholicam triſtitiam diſcutit.

Hinc convenientiſſimum Medicamen eſt in Phrenitide, Cephalalgia, Melancholia, Podagra.

2. *Sanguis* tepens oculis inſtillatus, dolorem, lippitudinemque ſedat ſuffuſiones ſanguinemque diſcutit, vulnera recentia curat: Peculiariter cruorem è mem-

membranis cerebri erumpentem cohibet, podagricum dolorem mitigat.

N. 1. *Præfertur sanguis columbi maris, idque sub ala dextra elicitum (ob naturam ejus calidiorem.)*

N. 2. *Succus sanguinolentus ex pennarum calamis expressus sanguini substitui aptus est, præferturque è pullis columbarum.*

2. *Tunica ventriculi* exiccata & pulverisata commendatur in Dysenteria.

4. *Fimus* vehementer excalefacit, (*ob nitrosam facultatem, quâ maximè pollet,*) ideoque urit, discutit, ruborem cutis sanguinem alliciendo excitat.

Hinc usus frequentis in Cataplasmatis & Emplastris rubificantibus. Sic tritus & cribratus, cumque semine nasturtii impositus, facit ad affectus inveteratos.

Cujusmodi sunt:

Arthritides, Hemicrania, Vertigo, Cephalæa, dolores inveterati in lateribus, scapulis, cervice ac lumbis, dolores colici, affectus apoplectici, lethargici, & simil.

Sic strumas aliosque tumores discutit, (*cum hordeacea farina & 🜔o mixtus & impositus*) alopeciæ succurrit (*illitus*) Colicis confert, (*in Clysteribus*) defluxiones ad genua delabentes discutit, (*cum sal. & 🜍.*)

Internè calculum atterit & urinam pellit.

(Dosis ℈ j. ad ℈ ij.)

PRÆPARATA.

[Empl. de stercore columbino ad catarrhos capitis.]

HOFMAN. *Columba.*) Usus columbæ sylvestris proclivitati calculosæ summè proficuus etiam deprædicatur, inde, quia ex stercore columbino ferax Nitri copia facillimo artificio elicitur, unde colligunt efficacem qualitatem in stercore ad calculum frangendum. Si enim, inquiunt, in stercore excremento vitæ nullatenus capaci, quidni nobiliores & augustiores ex sanguine per digestionem & multiplicem circulationem ad vim vitalem specificam animalis induendam præparato potentias speremus? Præparandi rationem talem tradunt. Palumbem strangulatu exanimatum plumis & extis exutum sale & macere conspersum ollulæ vernice ex lithargyrio & plumbo obductæ vino, cui pernoctaverit petroselini manipulus, prius infuso immitte: operculo obserato, sat elixato, & denuò carnes unà cum jusculo absumito.

¶ *L. Cornix.*

Κορώνη, Kraye. *The Crovv*, and *Rook*, (With some) *A Chough*, *Davv*, and *Iack-davv.* Een Kraeye/ ofte Rauwe.

Vires. *Fimum in vino potum, dysenteriam sanare tradit Kyranides.*

¶ *LI. Corvus.*

Κόραξ, Raab/ Rappe. *A Raven*, some call it *a Crovv.* Een Raven ofte Kraeye.

OFFICIN. NAT.

1. *Pulli.* 2. *Cerebrum.* 3. *Pinguedo & Sanguis.* 4. *Stercus.*

Vires.

1. *Pulli Corvor.* incinerati, commendantur ad comitialem morbum.

Dosis ʒ j. singulis diebus 2. vel 3. exhibitum.

Sic & cinis corvorum ad Podagram & Alphos commendatur.

2. *Cerebrum* commendatur itidem ad Epilepsiam.

3. *Pinguedo ac Sanguis* capillos reddit nigros, id quod & de ovis affirmant.

4. *Stercus* Jnfantum tussim, doloremque dentium sedare ajunt, (*de collo suspensum.*)

5. *Ova*, sunt qui in Dysenteria exhibent, N. 1. ij. *Gabelchover.*

¶ *LII. Coturnix.*

Ὄρτυξ, Wachtel. *The Quail.* Een Quackel ofte een Quartel.

N. *Comesta Coturnix, noxia esse creditur spasmo obnoxiis.*

OFFICIN. NAT.

1. *Pinguedo.* & 2. *Excrementa.*

Vires.

1. *Pinguedo* oculis prodest maculas abstergendo.

2. *Excrementa* Coturnicum helleboro vescentium, (*quod ipsis, ut quidam scribunt, in alimentum cedit,*) singulari proprietate quadam conferre Epilepsiis quidam volunt.

¶ *LIII. Cuculus.*

Κόκκυξ, Gucker/ Guckang/ Kuckug. *The Cuckovv.* Een Koeckoeck.

OFFICIN. NAT.

1. *Cuculus.* 2. *ipse fimus.*

Vires.

1. *Cuculus* ustus commendatur ad calculum, ventriculi dolorem & humiditatem. *Rondel.*

Datur & utiliter febricitantibus paroxysmi tempore, medetur Epilepticis, &c.

2. *Fimus* morsum canis rabidi curat, (*potus.*)

[Pinguedo ad Calvitiem ex siccitate conducit.]

¶ *LIV. Ficedula.*

Συκαλὶς, Ficedula, à ficuum esu sic dicta, German. Schnepffe/ Wüstling. *A Fig-Eater, A Gnatsnapper, like a Nightingale.* Een Mugge-Vinck/ Een Vygeeter.

Vires. *In cibo visum acuere dicitur.*

¶ *LV. Gallus, Gallina.*

Est { Mas, ἀλέκτωρ, Gallus, Han. *A Cock.* Een Haen.
Fœmina, ἀλεκτορὶς, Gallina, Henne/ Hun/ *A Hen.* Hinne/ Hen/ Hoen. }

N. *Gallus castratus Capo dici solet, seu Capus.*

OFFICIN. NAT.

1. *Gallina* (*seu Gallus*) *integra.* 2. *Cerebrum.* 3. *Tunicæ ventriculi.* 4. *Testiculi.* 5. *Fel.* 6. *Pinguedo,* 7. *Guttur.* 8. *Stercus.* 9. *Ova.*

Vires.

1. *Gallina* diffecta [præferunt nigram] fanguine adhuc calente imponitur capiti in phrenitide, cephalalgia, &c. Morfibus itidem venenatorum animalium fimili ratione mederi ajunt: anthracibus impofita venenum elicit, nec prætereundum, quod fanguinis eruptionem in vulneribus recentibus fiftat.

1. Viva Gallina (Gallus) circa anum deplumata è bubonibus venenum extrahit, (*impofita.*)

PRÆPARATA.

1. *Gelu f. decoctum Gelatinum Gallinæ* (*veteris.*) Fit ex carne Gallinæ in frufta concifæ, additifque pedibus vituli, vervecis, aut carne bovina per fe in diplomate horas aliquot, (fex, fept.) vafe claufo cocta & expreffa.

N. *Addi poffunt aromata & ▽æ cordiales prout libet.*

Vires. *Infigne eft nutritivum & corroborativum.*

2. *Contufum*, fit itidem ex carne Gallinacea, quæ coquitur, donec caro ab offibus decidat; hinc contunditur unà cum offibus, fitque expreffio cum vino mifcenda, & pro libitu aromatizanda.

N. *Gallinarum caro melior eft quam Gallorum, nifi fint caftrati, nigrarum verò quæ non pepererunt melior eft & levior.*

3. *Ius Galli veteris:* Gallus antiquus (annor. 2. 3. 4.) fatigetur optimè, donec laffitudine cadat: Hinc trucidetur, deplumetur, exenteretur, farciaturque medicamentis idoneis, coquaturque in aliquot menfuris aquæ, donec caro ab offibus ferè decidat: Hinc coletur.

Vires. *Ius illud per fe vim habet molliendi, & ob nitrofas partes quibus decrepitum illud animal præditum eft, quæque fatigatione illâ exaltatæ funt, virtute pollet incidendi, abftergendi, alvum ciendi, idque multò magis, fi in eo Medicamenta fimilium facultatum incoquantur. Hinc celeberrimum eft in dolore colico (coctum cum purgantibus & difcutientibus.) In tuffi tartaroque pulmonum (cum bechicis elixum,) &c.*

2. *Cerebrum* vim habet incraffandi, fluxufque compefcendi.

E. gr.

Fluxum alvi, (*in vino fumptum*) gingivis ad dentitionem à mulieribus illinitur.

3. *Tunica interior* ventriculi extracta, ficcata, (ad Solem,) & pulverifata, fingularem vim habet cùm aftringendi & corroborandi ventriculum, adeoque vomitum, & fluxum alvi compefcendi, tùm & calculum comminuendi.

4. *Tefticuli* deperditas in morbis vires mirificè reftituere dicuntur, femen prolificum fuppeditant, & Venereas vires roborant, (*recenter ufurpati,*) febribus itidem medentur, (*affumpti.*)

5. *Fel* maculas cutis aufert, (*illitum:*) oculis convenit.

6. *Pinguedo* Gallinarum & Caponum calfac. humect. emoll. lenit, mediaque inter anferinam & fuillam exiftit, harumque acrimoniam obtundit, convenit labiorum rimis, aurium doloribus, oculorum puftulis.

7. *Guttur Galli* uftum & non confumptum, fed toftum & exiccatum, fub noctem ante cœnam exhibitum, proprietate fanat mictionem involuntariam nocturnam. *Solenand. f. 4. conf. 11.*

8. *Stercus* omnia eadem præftare aptum eft, quæ columbinum, fed inefficacius, privatim tamen colico & uterino dolori convenit. Valet itidem maximè ad icterum, calculum, & urinæ fuppreffionem.

[Abfceffus morbi lateralis difrumpit.]

N. *Praftantius habetur id, quod in ftercore album eft.*

Dofis ʒß. manè ac vefperi ♂ ℞ continuis 4. vel 5. exhibitum. *Querc. Pharm. reft. c. 21.*

Extrinfecus exiccat achores capitis, aliamque fcabiem manantem (cinis infperfus.)

Luteum ftercoris confolidat Veficæ exulcerationem, *affatum in butyro recenti, vel oleo olivarum, atque conjectum in frigidam, ut fordes fecedant, & liquor olei fupernatet, in ductum penis injiciendus. Hartm.*

9. *Ova* Medicinę exhibent teftas, membranulas, ovi albumen, vitellumque.

Teftæ vim habent Lithontripticam, tartareamque mucilaginem incidendi.

Membranulæ vim habent diaphoreticam intrinfecus & extrinfecus adhibitæ, (*præputioque imponuntur infantum.*)

Albumen vim habet refrigerandi, adftringendi, agglutinandi.

Ufufque crebri eft in oculor. rubedine, in conglutinatione vulnerum (cum bolo commun.) in fracturis, &c. Infervit & anacollematis.

[Albuminis pars illa quæ Galaza & Galatura dicitur, in oculorum doloribus & vulneribus Dei Virtus ab aliquo dicta.]

N. *Hippocrates exhibet febricitantibus albumina N. 3. aut 4. ad refrigerandum & egerendum.*

Vitellus ovi vim habet anodynam maturandi, digerendi, laxandi, proindè ufus celeberrimi clyfteribus immifceri, quin & cum falis tantillo mixtum infantum umbilico (*in tefta juglandis*) imponi folet ad ciendam alvum.

[Lapillus Alectorius in ventriculo decrepiti robur in thoro geniali conciliare putatur.]

PRÆPARATA.

Paratur inde oleum quod crebri ufus eft in confolidatione vulnerum, rimar. in maturatione tumorum, ad Hernias. &c. *Videatur Difpenf. Aug. & Noriab.*

N. *Fit inde potus puerperis noftratibus ufitatiffimus, vulgò* Steiff. *dictus.*

♃. Vitell. ovi N. 2. vel 3. Aquæ. Menf. 1. Vini M. ½. (plus minus) coquantur optimè pro potu.

[Oleum ex albumine articulare paratur.]

HOFMAN. *Gallus Gallina.*) *Gallus* circà anum deplumatus ex bubonibus venenum extrahit. *Petrus à Caftro in obferv. Medic.* §. 34. tempore peftis ad fugendum bubonis virus jubet Galli podicem detractâ caudâ deplumatum apponere apoftemati, fic Gallum ad fe trahere venenum ac mori, quo mortuo alium femper fubftituendum, donec unus vivus remanferit.

Morfibus itidem venenatorum animalium) cum idem à Caftro fole Scorpii fignum tranfeunte à Scorpio nigro morfus effet, digitum in gallinæ anum immifit, ceffavitque dolor, licet intrà annum rurfus eum idem invaferit dolor. *Rhodius cent. 3. obf. 90.*

3. *Tunica interior ventriculi ficcata fingularem vim habet corroborandi ventriculum.*) Unde in debilitate ftomachi laudatur. *Verum Galenus II. de Simplic. medic. facult. fcribit*, fe vanam hanc promiffionem expertum effe. Unde *Cl. Helmontius de Lithiaf. cap. 7. §. 28.* cum vita, inquit, bruti vis fermentalis vifcerum unà extinguitur.

N. *Crifta Galli* ad dentitionem infantum difficilem facit, facta gingivæ affrictione cum ejus fanguine adhuc calente per vices.

N. *Guttu*

N. *Guttur Galli* exficcatum & pulverifatum fub noctem in tantillo vini rubri adftringentis adfumptum mictionem fanat involuntariam *Foreftus Libr.* 25. *obferv.* 21.

9. *Ova.*) Sunt tanquam fimulacrum univerfi, & analogiâ quâdam quaternarium elementorum numerum repræfentantia. Adeft concavitas aëre plena, albumen aquæ elementum, vitellus ignis fphæram, & cortex terram defignat. In his duplex viget virtus plaftica & nutritiva. Albumen, cui particula albicans femen galli fupplens innatat, primum dat pullo augmentum, feminis ideam referens, poftremò verò vitellus folidioris & nutritivæ magis virtutis. Exclufo jam pullo reliquiæ aliquæ de vitello fuperfunt, quo uno aut altero die nullius cibi indigus fœtus victitare poffit.

Vitellus vim habet anodynam, maturat, digerit, laxat. Particula vitelli indita cum nodulo ex linteo facto in anum loco fuppofitorii adhibetur. *Ex hoc oleum* exprimitur quod crebri ufus eft in vulnerum confolidatione, rimarum, tumorum maturatione &c.

N. Notum eft, quid de Lapide Alectorio Autores paffim commententur, quafi inter fabulas referri mereatur eò quòd in Ventriculo Galli aut Capi decrepiti generetur. Sed Anno 1672. d. 21. Martii hifce meis videns oculis fanctè affirmo, *Lapidem* illum in Capi decrepiti ventriculo diffecto fuiffe repertum, in parte fupremâ colore albo obfcuro in infimâ fanguineis punctulis rotundum ad nucis avellanæ majoris magnitudinem. Ut ita in Mineralium claffe locum non inveniat.

Varias ipfi adfignant vires. Ori inclufum fitim & cordis æftum fedare, experimentis confirmant; Geftatus aut ore detentus victoriam conciliare, venerem excitare, mulieribus virorum gratiam creare, conftantiam & eloquentiam geftanti tribuere credunt.

¶ *LVI. Grus.*

Γέρανος, Ein Kran / Kranich. *A Crane.* Een Krane.

Vipio i.e. pullus Gruum.

OFFICIN. NAT.

1. *Grus integer.* 2. *Pinguedo.* 3. *Fel.* 4. *Caput*, *Oculi*, *Ventriculus.* 5. *Medulla tibiæ.*

Vires.

1. Avis hæc quia nervofa eft, nervofis ac membranofis partibus peculiariter convenire ftatuitur.

Hinc ufus ejus commendatur in doloribus colicis.

2. *Pinguedo* furditati auxilio eft, (*auribus inftillata*) Lienis duritiem, aliofque tumores renitentes emollit (*cum* ✠ *fcyllitico fubacta*) rigori cervic. velociffimè fuccurrit.

N. *Ejufdem naturæ effe dicitur cujus anferina pinguedo.*

3. *Fel* oculis prodeft.

4. *Caput*, *Oculi*, *Ventriculus*, pulverifata fiftulis, cancris, & varicofis ulceribus infperguntur.

5. *Medulla tibiæ* infervit unguento Ophthalmico inde parando.

¶ *LVII. Hirundo.*

Χελιδών, χελιδόνη, Schwalb / Schwalbin / *A Swallow.* Een Swaluwe / Swaelve. Swalewe / ofte Swaleme.

- Domeftica, Hauß Schwalb. *Domeftick*, or *House Swallow*, Huys = Swaluwe.
  - major cum macula rubra fub gutture,
  - minor fine illa macula.
- Sylveft.
  - Riparia, Waffer-Schwalb. *Bank-Swallow*, or *Water-Swallow.* Een Water Swaluwe
  - Muraria, Spir-Schwalb. *Wall Swallow*, or *Rock Swallow.* Een Muer-Swaluwe.

Domefticæ in ædibus nidificant.

Ripariæ in ripis aquarum inhabitant, unde & aquaticæ dicuntur.

Murariæ nidos fuos muris templorum feu parietibus aut rupibus appendunt.

N. *Prævalent Ripariæ.*

OFFICIN. NAT.

1. *Integra.* 2. *Cor.* 3. *Sanguis.* 4. *Lapilli.* 5. *Nidus.* 6. *Stercus.*

Vires.

1. *Integra* Epilepfiæ fpecificè fubveniunt, oculorum hebetudini, lippitudini, (*cinis cum melle illitus*) Anginæ ac Uvulæ inflammatæ medentur, *comefta vel affumptus earum cinis.*)

2. *Cor*, Epilepfiæ itidem conferre, memoriamque roborare ajunt: alii contra quartanam devorant.

3. *Sanguinem* peculiariter oculis conferre volunt, præferunt a. fub ala dextra extractum.

4. *Lapillus* in pullor. nonnullorum ventriculo, (raro licet) invenitur. Chelidonius dictus, grani lentis vel pifi magnitudine. Hunc Epilepfiæ puerorum convenire volunt, (*brachio alligatum vel collo fufpenfum.*)

N. *Ferunt crefcente (hunc potiffimum inveniri, atque in pullo primogeniti: alij menfe Augufto circiter plenilunium eximunt.*

5. *Nidus* auxilio anginæ eft (*extrinfecus impofitus:*) oculorum rubedini medetur, ictui viperino convenit, *impofitus.*

6. *Stercus* calfacit impensè, difcutit, acre eft.

Ufus præcipui in morfibus canis rabidi, (*intrinfecus & extrinfecus,*) in doloribus colicis & nephriticis, [*propinatum*;] alvum irritat, [*fubditum.*]

PRÆPAR.

Aqua hirundinum fit ufitatiùs ex Ripariis, *v. Difpenf.* Aug.

Hofman. *Hirundo.*) integra vi pollet fpecificâ aut Epileptica; *Aqua exinde deftillata* Sale ejus volatili impraegnata contrà caducum admirandæ eft virtutis. *Cor* epilepfiæ itidem confert.

4. *Lapillus* in pullorum nonnullorum ventriculo (raro licet) invenitur.) Hic *Chelidonius* dicitur ab hirundine, eò quòd in ventriculis eorum inveniri putetur. Lapillus eft exiguus magnitudine feminis lini, figurâ hemifphæricâ, colore luteo obfcuro fplendente, parte convexâ & rotundiore, purpureo & nigricante parte fenfili. Dicunt in ventriculis hirundinum juvenum inveniri, quibus à matre mox ubi exclufi fuerint devorandus exhibetur; Cum pulli hos lapillos habent, ita infident nido, ut roftra conjungant. *Anshelmus Boëtius* fe in hirundinibus fæpè eum quæfiviffe ait, fed non inveniffe. Afferuntur etiam ex Melitenfi Infulâ *Lapilli chelidonii*, qui huic defcriptioni conveniunt, quos incolæ oculos ferpentum vocant petrificatos.

Hunc Epilepfiæ puerorum convenire volunt.) Ad Epilepfiam commendant Capiti aut auribus impofitum, item ad antiquos capitis dolores, quartanam, epatis affectus, maniam & Melancholiam geftatus extollitur. Geftantem credunt omnibus gratum & acceptum facere, Principum favorem conciliare &c.

5. *Nidus auxilio Anginæ eft.*) Sed nonnulli hoc improbant. Et fcribit *Mercurialis*, practicos plerofque malè confilium Veterum intelligentes ftatuere, hanc vim ineffe nido hirundinis, cum tamen eam habeat avis. Verùm licet vis quædam fpecifica contrà anginam ipfi etiam infit avi, tamen experientia conftat ipfum etiam nidum prodeffe, & vis illa abfque dubio nido ineft ob excrementa pullorum hirundinum Sale volatili abundantia, ex quo vis refolvendi & difcutiendi refultat.

¶ LVIII. *Milvus, Milvius.*

Ἰκτῖνος Wey / Weyhe / Wuwe / Rüttelweyh / Hüner-Dieb. *The Kite, Glead,* or *Puttock.* Een Gier / Rieckendief / of Hoof-vogel.

Animal est è genere Accipitrum acuti visus, articularibus morbis obnoxius.

Est { Major { niger, robustus, hic usitatior. / rufus propemodum, regalis dictus. } / Minor, rubeus, rother Weyh. *The red Kite.* Een Roo Wouwe. }

OFFICIN. NAT.

1. *Milvus incineratus.* 2. *Caput.* 3. *Epar.* 4. *Sanguis.* 5. *Fel.* 6. *Stercus.* 7. *Pinguedo.*

1. *Milvus* incineratus Podagræ, Epilepsiæque subvenire dicitur, (*exhibitus.*)

Dosis ℈ß. ad ℈j.

2. Idem *de capite* affirmant; ac *Epate incineratis.*

3. *Epar* insuper oculorum Medicamentis adhibetur.

4. *Sanguis* podagricos juvat, (*cum Urtica mixtus & impositus.*)

5. *Fel* Ocularis additur.

6. *Stercus*, articulis cum successu imponitur.

7. *Pinguedo*, articulorum doloribus illinitur.

PRÆPARATA.

Sunt qui Milvum vivum in F. Eq. 40. & macerandum sepeliunt, & ex vermibus, qui ex eo procreantur, unguentum ad dolores podagricos conficiunt. *Aldrovand.*

HOFMAN. *Milvus, Milvius.*) In hujus *carne exsiccatâ, capite, epate, & cruore,* specificum latet anti arthriticum.

¶ LIX. *Motacilla.*

Passer aquaticus. Bach-Steltze / Queck-Steltze. *A Wag-tail,* or *a Washer. A Water-Sparrow.* Een Quickstaert. { alba κίλλυρος / flava minor. }

Avis est circa fluentes præcipuè degens, cauda tremula.

OFFICIN. NAT.

Ipsamet integra avis. Cujus vis mirè prædicatur in atterendo calculo, (*pulvis potus.*)

¶ LX. *Noctua.*

Γλαῦξ, Nacht-Eule / Stein-Eule / Kautz. *An Owl, a Night-Owl.* Een Uyl / een Nacht-Uyl.

OFFICIN. NAT.

1. *Caro.* 2. *Fel.* 3. *Pinguedo.*

Vires.

1. *Caro* curat Paralyticos, (*Plinio,*) Melancholicos & sim. [*Rabbi* [illegible] *oys.*] Apostema Anginæ mirabiliter aperit & rumpit, [*cinis noctuæ integræ, nec deplumatæ in guttur immissus.*]

2. *Fel*, ad maculas oculorum valet.

3. *Pinguedo*, aciem oculorum acuit.

¶ LXI. *Olor.*

Κύκνος, Cygnus, Schwan. *The Swan.* Een Schwaen.

Avis est ad genus anserinum forma & victu, ideoque & facultatibus accedens.

OFFICIN. NAT.

1. *Pulli.* 2. *Adeps.* 3. *Pellis.*

Vires.

1. *Pulli Cygn.* in oleo cocti, additâ medullâ cervinâ, podagricis prosunt.

2. *Adeps* emoll. lenit, atten. adeoque utilis est hæmorrhoid. vulvar. duritiei; oculos purgat, cum vino lentigines cutis tollit.

3. *Pellis*, plumis tenerrimis obsita colicos juvat, & stomachi vitio laborantes.

¶ LXII. *Palumbus.*

Φάψ, φάσσα, Palumbus, a, Holtz-Daube. *A Stock-Dove, a Ring-Dove, a Wood-Culver, a Cowshot* or *Coist.* Hoel-Duyve / wilde Duyve.

Convenit cum columba, exustæque plumæ Ictericos reficere, calculosis urinæque difficultatibus subvenire dicuntur.

¶ LXIII. *Parus.*

Αἰγίθαλος Parix Meise. *The Tit-mouse, a Muskin.* Een Meese.

{ Carbonarius major, Kohl-Meise / Spiegel-Meise. *The Greater Cole-Tit-mouse.* Een groote Kool-Meese.

Caudatus, monticola. Schwartz-Meise. Berg-Meise. *Mountain Tit-mouse.* Berg-Meese.

Cæruleus montanus, Meel-Meise. *Azure* and *Meal-Mouse.* Meel en Blaeuwe Meese.

Fuscus, Palustris, Cinereus, Kohl-Meise / Aschmeise *Fenny* and *Ashy Tit-Mouse.* Asche-Meese.

Ater Caninus, Carbonarius minor, Hunds-Meise. *Black, little, Dogs-Tit-mouse, Nun.* Swarte Honts-Meese / een Meesken.

Cristatus, Strauß-Meise / Kogel-Meise. *Tit-mouse crested* or *with a Comb.* Een Mees met een Kam. }

Et hic præfertur reliquis, 1. efficax prædicatur adversus renum calculos & colicos cruciatus: [*in* [illegible] *vel cinere exhibitus.*]

¶ LXIV. *Passer.*

Passer { vulgaris. / Sperling. *A Sparrow.* Een Mussche / Troglotites. }

Zaun-

Zaunschlüpfflein / Thurn-König / Schnee-König Zaun-König / Nessel-König / Winter-König / Mouß-König. *A Hedge-Sparrow*, or [with some,] *a Wren*. Een Doorn- of Winter-Koningsken.

N. *Sunt qui à Regulo distinguant; eoque paulo majorem esse velint, pennisque illis aureis, quas Regulus in capite alit Passerem hunc destitui: Verum cum utriusque vires conveniant, alter alterius vices subire non nequit.*

Vires. *Passer troglotites maximoperè commendatur ad calculum atterendum & expellendum, sive integer evulsis pennis sale conditus crudè devoretur, sive incineratus assumatur.*

Passer vulgaris, quia avis salacissima est commendatur ad venerem, comestus, præcipuè cerebella.

Stercoris grana aliquot exhibentur infantulis ad ciendam alvum.

[Imò & adultis subducit alvum; inprimis collectum ex moro.]

[Passeris ossa pulverem Epilepticum in Hispania Regi commendatum ingrediuntur.]

HOFMAN. *Passer.*) *Troglotites.* Hujus præparatio diversimodè traditur. Alii deplumatum prius abjectis visceribus salis ac piperis aspergine condiunt, & crudum ægrotantibus in totum devorandum exhibent. Ut mumia hæc medicinalis sarta tecta conservetur. Ferculum sanè canibus dignum. Alii elegantiori coquina palato magis indulgentes passerculum nec deplumem, nec eviseratum adjecto Salis & piperis modico in vitream conjiciunt & addito operculo ad cinefactionem usque torrent, tostum in subtilissimum pulverem in haustulo melicrati drachmatim propinant. Alii Avem citra minimam sanguinis effusionem occisam, plumis & extimis vacuam, ac petroselino, Sale & baccis juniperi pulverisatis planè refertam decocto Ligni Nephritici ex vino Rhenano facto immergunt, ita, ut liquor duos latos digitos in vase superemineat, macerationе unicæ noctis factâ in diplomate arctissimè occluso blandè ac sensim coquunt, summè cavendo, ne minimum vaporis erumpat, coctam sufficienter ab igne procul amovent, usque dum refrigescat; refrigeratam unà cum liquore comedendam jejunè calculosis exhibent, renovando quotannis Vere & Autumno.

¶ LXV. Pavo.

Ταώς, Pavus, Avis Medica Pfau / Pagelun. *A Peacock & Pea-hen.* Een Pauw / een Pauwin.

Avis est omnium reliquarum formosissima, vivacissima, [30. *annos vivere potest*,] unde & Balsamicâ vi vigorosa, adeo, ut caro ejus sine corruptione per se diu servari queat.

OFFICIN. NAT.

1. *Integer.* 2. *Adeps* 3. *Fel.* 4. *Stercus.* 5. *Penna.* 6. *Ova.*

Vires.

1. Ius pavonis pleuriticis specificè fertur prodesse, præcipuè si sit pingue.

2. *Adeps*, [cum succo rutæ & melle] colicos affectus optimè sanat.

3. *Fel*, oculorum hebetudini, fluxionibus, asperis item superciliis medetur.

4. *Stercus*, proprietate vertiginem & Epilepsiam sanat, [*in dies multos exhibitum*,] nimirum exiccatum & pulverisatum (ʒj.) maceratur per noctem in vino: Hinc trajectum per linteum exhibetur, continuando à novilunio usque ad plenilunium aut amplius, si opus sit. *Crato miscet cum sacchero & exhibet.*

[Ex hoc Syrupus Antiepilepticus paratur.]

5. *Pennæ*, adhibentur in suffitu, adversus uteri ascensum, *Quercetan. in Pharm. Rest.* [imponuntur etiam in Erysipelate & inflammationibus mammillarum.]

6. *Ova*, exhibentur ad curandam arthritidem vagam dictam.

[Ad affectus mammillarum utilia.]

HOFMAN. *Pavo.*) Hujus *Stercus* specificè vertigini medetur, si cum sp. vini s. q. distemperetur, & tribus vicibus matutinis absumatur drachma una pro dosi hujus fimi in dicto sp. vini. Pulverisatum etiam adhiberi potest habitâ sexus ratione. *P. Borellus Centur. 3. observ. 98.*

¶ LXVI. Perdix.

Πέρδιξ, πέρδικα, Rebhun / Feldhun. *A Partridge* and (with some) *A Woodcock* or *a Rale.* Een Patrys of Veld-hoen.

Avis est salacissima, vivacissima, (ad annos 16.) vescens gemmis Coryli & betulæ, gramine & segete virente.

OFFICIN. NAT.

1. *Caro.* 2. *Medulla.* 3. *Sanguis.* 4. *Iecur.* 5. *Fel.* 6. *Pennæ.*

1. *Caro* comesta semen atque lac auget, Venerem excitat.

2. *Medulla ut & Cerebrum* propinatum, icteros juvare dicitur.

3. *Fel*, ad affectus oculorum præfertur aliis.

4. *Sanguis*, oculis cruore suffusis & recentibus eorum vulneribus illinitur.

5. *Iecur*, siccatum ad ignem & pulverisatum; morbo regio resistit, singularisque fertur antidotus contra febrem, si aliquoties in aqua millefolii assumatur. *Crato.*

6. *Pennæ*, inserviunt suffocationi uterinæ (*suffitus naribus admotus*) doloribus colicis, aliisque mitigandis, discutiendis, (*fomentationis formula adhibita*,) & hinc cum mentha ac abrotano in forma sacculi infantibus familiare remedium existunt, ad tormina ventris compescenda.

HOFMAN. *Perdix.*) Hujus *Fel* quotidiè temporibus inunctum juvat & promovet memoriæ usum.

¶ LXVII. Pica.

Κίσσα, Aglaster / Egester oder Atzel. *The Mag Py, Pye*, or *Pianat.* Een Exter / of Aexter.

Vires. Avis hæc maximè commendatur ad oculorum obscuritatem, ruborem, dolorem (*comesta vel incinerata, oculisque indita, vel quocunque modo apposita.*)

Convenit & Maniacis, Epilepticis, Melancholicis; (*cinis exhibitus.*)

PRÆPARATA.

Aqua Picar. Antepileptica. v. l. a.

HOFMAN. *Pica.*) Commendatur etiam *hæc Avis* ad Epilepsiam, & uteri passiones.

¶ LXVIII. Struthio.

Struthiocamelus, Strauß. *An Ostrich*, or *Estrich*,

Een Struys-Vogel.

Avis est maxima, exotica, facultate chylificâ celebris.

N. *Duos videre mihi contigit Londini Angliæ, quibus facile fuit, objectam Chirothecam coriaceam deglutire.*

OFFICIN. NAT.

1. *Tunica ventriculi.* 2. *Adeps.* 3. *Ova.*

Vires.

1. *Tunica interior ventriculi*, ventriculum corroborat, calculosque dissolvit mirè.

2. *Adeps* nervosis partibus convenit, duritiem Lienis mollit, dolores nephriticos mitigat, (*inunctus.*)

[3. *Ova*, calculosis conducunt. Hinc Spiritus Salis cum Ovis Struthionis rectificatus usurpatur.]

HOFMAN. *Struthio.*) *Plinius Libr.* 10. *cap.* 1. miram huic avi tribuit Naturam concoquendi sine delectu devorata, ut *Jul. Cæsar. Scaliger Exerc.* 130. ferrum concoquere prædicet. Verùm jam olim *Alexander Aphrodisæus* in præfat. problemat. hoc ipsum in dubium vocavit, & pro absurdo habuit. Unde & *Ulyss. Aldrovandus Ornitholog.* libr. 9. cap. 2. testatur, se observasse Tridenti ferri frustula à Struthione deglutita, quæ incocta rursus excreverit. Cui subscribit Heinricus ab Heer, dum dicit, sese Paravii & Venetiis Struthionibus experiundi gratia dedisse obulos, quos illi nec semigranulo leviores cum excrementis totidem numero reddiderint. Imò *Th. Iordanum* cum Tridenti & Romæ Struthionibus æreas monetas objiceret, aviarii præfecti scuticam vix effugisse, qui asseruit ex earum deglutitione graves eos incurrere morbos. Interim nullum dubium est, hanc Avem præ aliis admodum esurino præditam esse ventriculi fermento, ad quod demulcendum ferro, lapidibus, & aliis rebus duris opus sit pro diverso sanitatis gradu.

¶ *LXIX. Turtur.*

Τρυγών Turtel-Daub. *The Turtle, or Turtle-Dove.* Een Tortel-Duyve.

OFFICIN. NAT.

1. *Integer Turtur.* 2. *Adeps.*

Vires.

1. Turtur viribus cum columba convenit peculiariter tamen commendatur in dysenteria ac præcipuè in sistendo mensium profluvio, [*sive cinis combusti turturis, sive exinde extractum exhibeatur,*] [*Dosis gr.* 4.6.] *sive turtur deplumatus & exenteratus infusâ in ventre mastiche* ℨj, (*aceto rosaceo, inter assandum asperso, butyri loco,*) *assetur postmodumque in olla clausa exiccetur, atque in pulverem convertatur, & cochl.* j. *singulis mane exhibeatur.*

2. *Pinguedo* inter assandum collecta illinitur renibus, ventri, pectori, inguinibus, &c. *Vide Forest. lib.* 28. *observat.* 10.

N. *Sunt è podagricis, qui sibi persuadent paroxysmos arceri, podagramque præcaveri, si in cubiculo turtures alant.*

¶ *LXX. Upupa.*

Ἔποψ Wiedehopff. *A Lapwing* (as some callit, others.) *A Houp*, or *Dunghill-Cock.* Een Kievit/ of een Hoppe.

Avis est melancolica, spurcissima, victitans vermiculis in sterçore repertis, Erucis, Scarabæis &c.

OFFICIN. NAT.

1. *Caro.* 2. *Penna.*

Vires.

1. *Caro* ejusque decoctum proprietate suâ colicos juvat, (*assumpta*) *Avicen. Fen.* 16. *tr.* 4. *c.* 11.

2. *Penna*, dolores capitis demulcere dicuntur, (*imposita.*)

¶ *LXXI. Vultur.*

Γύψ, Geyer. *A Vultur*, or *Gripe*, or *Geir.* Een Gryp-vogel/ ofte Gier.

Avis est pollens facultatibus animalibus ac præcipuè odoratu.

OFFICIN. NAT.

1. *Caro.* 2. *Pinguedo.* 3. *Cerebrum.* 4. *Fel.* 5. *Penna* 6. *Fimus.*

Vires.

1. *Caro* convenire judicatur affectibus capitis, Epilepsiæ, Hemicraniæ, & simil. Decoctum cutis vitia sanare perhibetur.

2. *Pinguedo* convenit nervis.

3. *Cerebrum* subvenit capitis imbecillitati, (*illitum vel naribus inditum.*)

4. *Fel*, Epilepsiam arcere dicitur, (*assumptum cum vino.*)

5. *Penna*, de pennis nugantur si pedibus subdantur, quòd partum potenter promoveant.

6. *Fimus*, nidore partum excutit.

CLASSIS III.

De Piscibus.

¶ *LXXII. Anguilla.*

Ἔγχελυς, Aal. Une Anguille. *An Eel, A Schafflin, A Grig, A Spitchcock.* Een Ael/ een Palinck.

OFFICIN. NAT.

1. *Pinguedo.* 2. *Caput.* 3. *Sanguis.* 4. *Epar.* 5. *Exuviæ*

1. *Pinguedo* vulneraria est, capillos generat, (*illita in alopecia:*) auditum restituit, (*instillata auri;*) hæmorrhoides mitigat.

2. *Caput* anguillæ verrucis cutis mederi ajunt, sc. si caput sanguinolentum adhuc, quo verrucæ tactæ sunt, terra cooperiatur, ut putrescat.

3. *Sanguis* adhuc tepidus colicos domare dolores dicitur, (*cum vino assumptus.*)

[4. *Epar* cum felle siccatum, pulverisatum, exhibetur in difficultate partus in vino, magnitudine avellanæ.]

[5. *Exuviæ* circumligantur membris luxatis; Sale conditæ, & fumo exiccatæ ad procidentiam uteri usurpantur in suffumigio.]

N. *Sunt, qui dicunt vinum, in quo Anguillæ suffocatæ fuerint, abstemios reddere (bibitum.)*

PRÆPARATA.

Aqua destillata Phthisicis & hecticis utilis.

HOFMAN. *Anguilla.*) Anguilla roris beneficio arte produci Autorum confirmat fides; *Abrahamus Mylius de origine animalium & migratione populorum pag.* 10. Mense Majo, inquit, cum largiter rorabit, seca & discinde ligone ex campo graminoso ante ortum solis duos æquales cespites, eosque impositos, alterum alteri, ubi graminosi sunt, repone in margine alicujus piscinæ à parte aquilonari, ubi sol radios suos maximè emittit. Videbis inde propullulare, quasi examen pullorum anguillarium post paucas horas elapsas. Hoc experimentum facit verisimile, quod in anguillis nullum reperiatur semen, nulla organa generationis *vid. Cl. D. G. Morhofius de metallor. transmutat.* p. 39.

Ejus jecur cum felle siccatum & pulverisatum in vino potum ad magnitudinem avellanæ *Cl. Helmontius* commendat ducenties & amplius probatum, pharmaco in stomacho adhuc existente, fœtus statim propellitur, quia stomachus claves uteri gerit.

¶ *LXXIII.*

¶ LXXIII. *Barbo.*

Τρίγλη Barbo, Barbe / Barine. Un Barbon. *A Barble*, or *Mullet*, Een Barbeel / ofte een Barm.

Piſcis eſt culinis ſatis laudabilis.

Officinis a. in uſu non eſt, ova tamen à ruricolis nonnullis aſſumuntur, ad ciendum vomitum & alvum, quod ſat violenter perficiunt.

HOFMAN. *Barbo.*) Hujus *ova* vomitum & alvum movent. *vid. Ioſ. Quercet. in diætetic. polyhiſtor. l. 3. c. 7. Horſtius de tuendâ ſanitate in ſtudioſ. Libr. 1. c. 6.*

¶ LXXIV. *Blatta Bizanzia.*

Ὄνυξ Unguis odoratus.

Teſta ſeu tegumentum eſt Conchylii; odore caſtoreum æmulans.

N. 1. *Conchylium*, (*conchyla Indica*) *eſt ſpecies Conchar. oblongarum; quæ in lacubus nardiferis naſcens, nardis vivit, unde & teſta odorem caſtorei æmulum ſpirat.*

N. 2. *Sunt qui Conchylium & purpuram ſeu buccinam inter ſe confundunt, ſed malè: Illud enim eſt ex genere rotundarum.*

Vires. *Unguis odoratus internè laxat alvum, ſplenem mollit, vitioſoſque humores diſcutit.*

Externè excitat ſuffitu fœminas ſtrangulatu uteri oppreſſas, comitialeſque. In reliquis idem præſtare poterit, quod aliæ concharum teſtæ. *Vide Concha.*

N. *Blattæ Dioſcoridis ſunt è genere vermium, nobiſque incognitæ.*

¶ LXXV. *Cancer.*

Καρκῖνος, Κάμμαρος Aſtacus, Krebs. Un Cancre. *A Crab*, or *Crayfish*, or *Crevise*. Een Kreeft/ een Krabbe/ of Zee-Kreeft.

OFFICIN. NAT.

1. *Cancer Integer, i. e. ſubſtantia edulis* 2. *Oculi.* 3. *Putamen.*

Vires.

1. Refrigerant Cancri, humectant, dolorem ſedant, ferocientes ſpiritus figunt.

Hinc uſus præcipui in æſtu, ac dolore capitis ac renum, (*contuſi ac cataplaſmati,*) [*in oris ulceribus.*] In Angina (*fit gargariſmus ex ſucco cancrorum, imò & internè ſuccus exhiberi poterit*) In Atrophia (*exhibetur internè ſuccus cum ▽, vel ſucco Chelidoniæ*) (*vel cum butyro coctus*) *externè fieri poteſt Emplaſt. ex cancris tuſis, Epate vitulino, atque Ol. Olivar. laurinoque* tela ac ſpicula è corporibus extrahunt, (*triti & impoſiti.*) *Valent & in igne perſico ac ambuſtis.* [In doloribus ſcorbuticis, fiſtulis.]

2. *Oculi Cancri* [lapides Cancri] refrigerant, ſiccant, abſtergunt, diſcutiunt, calculum atterunt, tartarum & ſanguinem coagulatum reſolvunt.

Hinc uſus magni in Nephritide, Pleuritide, Aſthmate, dolore colico, &c. ſive crudi, tritique aſſumantur, ſive uſti & præparati, inſerviunt itidem dentibus abſtergendis.

3. *Putamen* (teſta) eaſdem cum oculis dictis vires obtinet. Inſuper ſcabiem puerorum ex ſalſis humoribus ſanat, [*oleo roſaceo permixtum & illitum,*] febrium intermittentium paroxyſmos arcet.

N. *Præſtat putamen novellum tenuius, quo induuntur, poſtquam craſſius depoſuerint annuatim.*

PRÆPARAT.

1. Cinis cancrorum (*i. e. Cancri combuſti.*) exiccatorius eſt, proprietate pollet adverſus morbum canis rabidi, (*aſſumptus cum radic. Gentian.*) Rimas pedum ac ſedis verruculas & carcinomata cum melle lenit. Sunt & qui cancros combuſtos propinant in dyſenteriâ.

N. *Galenus hoc medicamenti genus, quod ab Æſchrione Empirico didiciſſe confitetur, maximoperè ad morſum rabidi canis commendat, Æſchrionemque cancros vivos in patella ærea uſſiſſe ait, donec in lævorem facilè redigi poterant, idemque per ortum canis, ☉le tranſeunte in ♌.*

Doſis cochlear parvum ad ♂ 40. continuatum.

[Præferuntur Cancris noſtratibus Granches Hetruſcis dicti.]

2. *Oculi cancri præparati.* F. l. c. lævigando, cum ▽, v. gr. fœniculi.

3. *Mag. oculor.* ♋, *v. l.* 2.

4. ▽ *cancror.* fit è cancris MB vel ♎e deſtillatis.

Vires. *Urinam pellit, calculum atterit, ſitim extinguit.*

N. *Quercetanus macerat cancros cum ▽ ſempervivi majoris per ♂m, hinc ♎at, ter cohobando, adhibetque inflammationibus, combuſtis carcinomatis, quibus maximè prodeſſe ait, inprimis ſi ſale ex remanentia elixiviato imbuatur. Pharm. Reſt. c. 7.*

5. *Oleum ſeu Liquor Ocul.* ♋. fit l. com. per deliq.

N. *Aliter.*

♃. Pulv. oc. ♋. ℥. v. ♂oi tart. p. d. ℥vi. dig. in F. Eq. (♂ 15.) hinc coagula & extrahe 🜍. Tandem abſtrahe 🜍 & remanet ♂o.

Doſis gr. 4. ad 6. *Harim. in pract.*

[6. *Spiritus in vulneribus pectoris utilis.*]

HOFMAN. *Cancer.*) Hoc vocabulum generaliter ſumitur *à Plinio Libr. 9. cap.* 31. dum includit omnia cancrorum genera, ut *Carabos, Aſtacos, Majas, Paguros, Heracleotivos, Leones* & alia ignobiliora. Propriè tamen loquendo *Cancri* vocantur, qui caudis carent, & *Gammari*, qui illis ſunt præditi. Licet inverſus plerunque vulgari loquendi modo ordo ac vocabulorum confuſio.

Vires.] Sunt temperamenti frigidi ac humidi, unde refrigerant & humectant, dolores ſedant, ferocientes ſpiritus figunt, quare in morbis calidis ſummo cum fructu adhibentur.

2. *Oculi cancri &c.*) Oculi ineptè dicuntur, non enim oculorum funguntur munere nec extrà eminent, nec toto durant anno. Diverſæ ſunt magnitudinis, ut plurimum piſi majoris partem dimidiam æquantes, albicantes, duri, ſcabri, ea parte, qua corpus Gammari tegunt, compreſſi & ſinuati, qua cruſtam rotundi ſeu hemiſphærici non circà oculos, qui extrà illorum corpus protuberant, ſed in capitis ſummitate ſiti, utrinque unus, nec quovis tempore in iis inveniuntur, ſed cum exuvias deponunt & novam cruſtam acquirunt; creſcunt & decreſcunt. Plenilunio creſcunt, præſertim in fœminis.

N. *Oculi cancri*, qui in uſum medicum vocandi, ex vivis ſunt deſumendi, qui adhuc ad cæruleum vergunt colorem, poſt coctionem enim ſtatim ex rubro dilutè palleſcunt, ob mutationem ab aqua ſalita factam texturæ partium.

Hinc uſus Magni in Nephritide.) *Ioh. Hennemannus in tr. de Peſte ſeu Ideâ Loimo, de oculo cancri Lapidi bezoardico præfert.* Et talis eſt inter eos differentia, quod Lapis Bezoar in ventre capræ cujuſdam reperiatur, oculi verò cancri in ventriculo cancri. Majorem tamen vim in cancro Lapis cancri exſerit, quàm Lapis bezoar in caprâ, quia in cancro generat nova putamina cutanea veteribus exutis, unde Medicina renovationis appellari poteſt, dum ge-

nerat

nerat nova membra, quod in Capra bezoar præstare nequit. *Cl. Helmont. de Lithiasi* cap. 7. rarissimum ex hoc cancrorum lapide dicit colligi vulnerarium ac febrifugum, quatenus occultum alkali continet, quod omnem aciditatem, quam attingit, perimat. Unde nihil est vulneratis vel puerperis aptius remedium, quàm horum Lapillorum, si cum vino prius ebulliti potentur, dum alkali seu occultum salsum hujus lapidis corrigit acetositatem, quæ in membris extimis accensa & accendi parata est. Neque enim à stomacho transit vis alkali per venas usque in digitos pedum, sed in stomacho digestionum fonte vitæque archivo aciditatem vetat, & corrigit, ejusque translationem ad longinqua impedit.

N. Gemini oculorum orbes in cancris rotundi illi cornei nigri, quibus ad videndum utuntur, pulverisati ad drachmam, unam vel ℈ij. in vino tepenti vel cerevisiæ haustu remedium purgans præbent, *teste Deodato Libr.* 1. *Panth. hyg. cap.* 44.

3. *Putamen easdem cum oculis dictis vires obtinet.*) Nihil hîc refert, utrum *gammaros* nostros seu *cancros* latè sumptos recipias, an verò *cancros* strictè ita dictos, in primis cum posteriorum in Germaniæ fluviis nulla detur copia, & quicquid in rabie præstant, fit totius substantiæ ratione.

N. Cineri cancrorum combustorum sic dicto ego præfero testarum vel oculorum ☉ pulverem subtilissimum contra rabiem.

Magisterium oculorum ☉.) cum sp. Vit. ær. præparatum vel succo citri, &c. omnibus aliis est anteponendum.

Oleum seu Liquor Ocul. ☉.) de quo vid. *suprà Libr.* 2. *cap.* 66. *De Liquoribus.*

¶ LXXVI. *Carpio vel Carpo.*

Κύπρινος, Carpus, Carpa, Karp. Karpff. *The Carp.* Een Carper.

Piscis est notus, limo & muco vivens.

OFFICIN. NAT.

1. *Fel.* 2. *Axungia.* 3. *Lapis triangularis.* 4. *Lapilli oblongi.*

Vires.

1. *Fel* oculor. hebetudini & nubeculæ subvenit.

2. *Axungia* nervorum affectibus calidis auxilio est.

3. *Lapillus Carpionis* (triangularis) in capite repertus, Karpffen/ Stein/ *Carps Stone, three-corne'd*, Drie-hoeckige Carperstéen/ colicis doloribus, calculosis, comitialibusque conferre statuitur.

4. *Lapilli duo* supra oculos existentes, ad Epilepsiam commendantur.

Hofman. *Carpio.*) *Lapillus* hujus triangularis in pleuritide & calculo renum mira præstat. Externè etiam in narium hæmorrhagiâ pulverisatus cum lanugine, quæ in malis cydoniis reperitur, naribus inferatur.

Lapilli duo suprà oculos existentes.) propè oculi superficiem semilunares sunt & duriores. Ad apoplexiam, epilepsiam & sanguinis fluxum sistendum mirè commendantur.

¶ LXXVII. *Cetus & Manati.*

Κῆτος, Cete Wallfisch. Un Cabeau. *A VVhale; All sorts of great Sea-Fish.* Een Walvisch / alderhande groote Zee-Visch.

Cete nomen generaliter pisces vastos viviparos denotat; specialiter tamen pro maxima eorundem specie sumitur, quæ ob vastam suam magnitudinem ac conformationem quadrupedes æmulatur.

OFFICIN. NAT.

Axungia quæ medetur scabiei. (*illita.*)

N. *Ex hoc animali sunt qui Sperma Ceti Officinarum desumi volunt, sed male, v. l.* 3. *c.*31.

Alii Ambram ei acceptam referunt, sed iisdem falso,

Manati.

Cetorum generibus annumeratur Piscis *Manati* dictus, à pedibus binis anterioribus, quos solùm refert, nimirum hos manus Hispani vocant, unde & piscem manatum, ac si diceres manibus præditum, vocaverunt. Belgæ ob similitudinem capitis, quo vaccam mentitur, Vaccam marinam (See-Kuh/ Le Manati, *A Sea Covv*, Een Zee-Koe) appellant. Vid. Clus. Aldrovand. Monard. Gomar.

OFFICIN. NAT.

Lapis *Manat.* seu de Manati, vulgò Lapis *Manatin*, est lapis, os seu crustaceum ex capite ejus exemptum, idque variforme, nonnunquam enim dentes refert, unde & nonnullis See = Kuh- Zahn/ *Sea-Covv's Tooth*, Tant van de Zee-Koe/ i. e. dens Vaccæ marinæ audit, aliquando ossicula aurium mentiuntur, adeoque ossa auditus dicuntur.

PRÆPAR.

1. Præparat. fit ex calcinato s. cremato.

N. *Præstat irrorare aliqua aqua conveniente v. g. Fœniculi, &c.*

Vires. *Summè commendatur ad calculos renum & vesicæ comminuendos, dolores nephriticos, ac colicos sedandos.*

Dosis ʒj. *& ultrà.*

N. *Sunt qui ad* ℥j. *ascendunt.*

2. Magist. Fieri potest solvendo cum spiritu salis vel sal. nitri, ac præcipitando cum ▽.

Hofman. *Cetus & Manati.*) De variis *Cetorum* generibus præter *Ulyssem Aldrovandum, Gesnerum, Ionstonum*, vide *Ol. VVormium in Muséo & Thom. Bartholin. centur.* 4. *histor.* 24.

N. *Priapus Ceti* à paucis annis pro summo arcano dysenterico adhibitus ex Indorum Orientalium Medicinâ in Europam delato experimento, qui dum frequenter dysenteriâ corrumpuntur, sumpto priapo ceti restituuntur, quod & apud Nos sæpè feliciter cessit, ob facultatem suam glutinosam oscula venarum oblinentem & anodynam vim archei furorem sedantem, *vid. D. D. Ioh. Daniel Major in Tr. de priapo Ceti.*

¶ LXXVII. *Concha.*

Κόγχη, Muschelen. Conche en Coquille. *The Shell-Fish in particular*, conprehending also several other shell fishes, as *Muscle, Cockle, &c.* Een Schelp-vis/ of die in schelpen is/ als Mosselen/ &c.

Est genus piscium capite destitutum, testis (quas eodem nomine conchas vocant, circumvallatum, sive duplex testa illa sit & complicatilis, sive simplex.

Ex harum genere sunt & Margaritiferæ, quas vide infra & l. 3. c. 7.

Varias sub se species complectitur, secundùm figuram coloremque ut plurimum nomina nactas, vel & peculiari nomine insignitas.

Sic sunt,

Conchæ longæ Rhomboides, squamosæ, striatæ, echinatæ, corallinæ, leves &c. Huc ostreæ, mater perlarum, blatta bizanzia, Chamæ generum varior. &c. Umbilicus marinus, dentalium, entalium, purpura, conchylium.

N. 1. *Crescit Concha ac decrescit cum incremento Lunæ.*

N. 2. *Inter aquatilia nullum animal esse perhibetur,* quod

quod majori desiderio teneatur, vescendi carne humana quàm hoc ipsum.

OFFICIN. NAT.

1. *Testa.* 2. *Caro.* 3. *Margarita, de quibus l. 3.*

Vires.

1. Testæ conchar. vim habent exiccandi, sudorem movendi, abstergendi, &c.

Hinc usus earum internus præcipuè est in febribus, quibus interveniente sudore medentur.

Externè conveniunt in dentifriciis, in mariscis & condylomatis ani reprimendis (*calx applicata.*)

PRÆPARATA.

Adhibentur autem Conchæ, tùm pulverisatæ solummodo, tùm calcinatæ & pulverisatæ, vel & simul lege communi cum ▽ card. bened. & sim. lævigando præparatæ.

N. *Nostratibus hoc nomen sibi communiter vendicat, genus conchar. oblongum quod hisce in locis vulgarius reliquis invenitur.*

Ex horum testis fit famosum illud Antifebrile Crollianum.

Hoc modo:

Testis dictis affunde ✠, stet per noctem; tunc extrahit mucorem, quo abraso, calcina testas ad albedinem usque, pulveremque serva.

Vires. *Ciet sudorem sat largiter, adeoque instante paroxysmo (præcipuè tertiano,) exhibitus febres solvit, maximè si vice secunda vel tertia iteretur.*

Dosis ℈ß. *ad* ℥j.

N. *Crollius exhibet in haustu cerevisiæ calidæ cum tantillo butyri.*

2. Caro concharum, id est, substantia edulis, culinaris potissimùm est, & in cibo quartanis convenire dicitur.

HOFMAN. *Concha.*) Hujus testæ inter alia Marina admirandæ etiam sunt virtutis diaphoreticæ & præcipitantis juxta vim suam cordialem, unde in omnibus febribus cùm notabili effectu adhibentur. In intermittentibus horâ unâ & circiter ante paroxysmum horum pulvis & ℈j. vel ℨß. in aq. Card. b. vel Centaur. min. offertur cum sudore injuncto.

Ex his Magisterium etiam conficitur cordiale cùm Acet. dist. vel sp. Vir. ær.

De Umbilico Marino ad Conchas referendo sic habet Append. ad Pharmacopœam Schrœder.

Umbilicus Marinus, *referente* Anselmo Boëtio *l.* 2. *de gemm. & lapid. cap.* 177. umbilici humani *similitudinem & magnitudinem habet, unde nomen obtinuit* umbilicus veneris, *nombril marin*, a Sea bean, *ac si* *dicas* fabæ marinæ, *vocatur. Videtur diligenter inventi concha esse rudimentum, aut concha compressa: spiras enim habet in Cyrum actas, colore rubello & alio hinc inde distinguitur, inferior pars plana est ac nigrior paulò superiori ac si rubedini umbræ color admistus esset, aliquando purpurascit, vel albicat.*

Reperitur in limacis orificio se hyeme occludit ac ostioli vel operculi loco est, ut in vulgaribus limacibus crusta quadam alba. Exterior pars ea est qua extuberat. Limax vulgaris huic minor est ac umbilicum marinum ferentibus similis, nisi quòd concha umbilici marini crassa & durissima sit ac exteriorem partem habeat quasi creta obductam, interioremque margaritarum instar splendentem ut quis margaritiferam conjiciat. Cretenses *hunc lapidem non umbilicum sed oculum marinum vocant; ac oculis gestatum prodesse autumant, à Venere nomen habet, quòd puellis gratiam conciliare, illas amabiles, pulchras, virisque optatas reddere, illarumque morbos abigere credatur. Insuper gestatus Amuleti loco præcavere ab Erispelate traditur.* Narrat Baccius *sanguinem undequaque fluentem mirificè sistere & præsentaneum afferre auxilium si ex parte eius plana & aversa, cum saliva hominis fronti applicetur. Id quod semel atque iterum* Patavij *se observasse tradit, in vetula quæ per scalas in caput decidit, & plurimum sanguinis per os & nares præsertim verò ex vulnere capiti inflicto profudit, qui cum variis remediis resisti non posset, adhibito lapide; mox fuisse cohibitum; non sine admiratione. Ob id ait idem Author à Gallis secreti loco Mulieribus, nimio mensium fluore laborantibus, in pulverem tenuissimum redactum, cum aquâ appropriata vel conserva aliqua utilissimè exhiberi. Illos quoque qui sanguinem per intervalla rejiciunt, & expuunt, manifestum ab eo percipere auxilium, si pulverem ejus cum pari portione* cornu cervi usti, *vel* corallorum rubeorum *præparatorum in ovo sorbilli sumpserint. De herba* Umbilico marino *dicta vide Tabernæmont. pag.* 494.

¶ LXXIX. *Dentalium & Entalium.*

Dentalium est conchula parva, oblonga, exterius asperula, intus levissima, tubuli modo concava, alteráque parte rimam habens canini dentis instar acuminatam, unde & dentalium nominatur.

N. *Non piscis, sed vermis oblongus, ac tenuis dentalii incola est; adnascitur saxis marinis, conchisve vetustis.*

Entalium itidem testaceum quoddam est marinum instar parvi cornu longiusculum, rectum & cavum, foris striatum, intus læve, rarò longitudinem digiti superans.

N. *Videtur esse Dactylus Plinij.*

Vires. *Virumque etsi in Medicina habentis, nonnisi in unguento Citrino usitatum sit, attamen cum aliis testar. generib. ad similes affectus adhiberi posse verisimile est.*

HOFMAN. *Equus Marinus.* Est animal marinum degens in mari, formam equi præsentans exceptis pedibus & aliis inferioribus partibus. Dicitur & *Hippopotamus*, Græcis, Hayma Syris.

Spectantur in lacunis littorum Oceani Sinici & Indiæ passim hujusmodi animalia. In Hainan, Insulis Philippinis, Maldiuis & maximè Mozambici ad littora Africæ Meridionalis.

Ne quicquam rerum curiosarum hîc omisisse videamur, subjungam, quæ de hoc Animali P. *Boim*; qui illud vivum & mortuum quàm exactissimè, dum ventum prosperum expectus Mozambici commoraretur, examinavit, in scriptis reliquit. Duplex, inquit, schema veri equi marini subjeci; quorum cùm essem Mozambici in Africâ aut verius in Cafrariâ, greges ad littora marina in lacunâ quâdam volutari plures vidi. Erat Mozambici Civitatis index amicus meus singularis, qui Hippopotami Caput integrum ad collegium misit; eo fine, ut diligenter illud observarem. Quoad mensuram itaque hoc inveni ab ore versus scapulas habere tres cubitos, ex parte infernâ duos recurvos maximos dentes, quibus superne similiter grossi aptè congruebant, linguâ intermediante extortâ. Cum verò postea à Nobili quodam Lusitano ad interiora continentis Cafrariæ è regione insulæ Mozambici perlustrandæ fuissem invitatus, rudentes littora Maris in Navi (quam remis viginti mancipia remigando propellebant) vidimus ad jactum unius lapidis equos marinos hinnientes ad 50. qui variis lusibus indulgebant intrà aquas jucundo spectaculo. Quidam ex mancipiis Cafer cum sociis propius accedens & explosо sclopeto cum frontem equi graviter offendisset, tandem

mor-

mortuum reperit, quem etiam ob vastam molem non fine difficultate ac labore operâ sociorum in littus extractum pulverisandum obtulit. Postquàm autem Carnem Cafres inter se diviserunt, dentes extractos eosque majores exhibuerunt.

Pellis hujus Animalis adeò dura est, ut sæpè Cafres acutis suis lanceis illam perforare nequiverint. Nullos pilos habent, præterquam in caudæ extremitate, qui flexiles ac veluti ex cornu nigro pellucidi, quovis modo contorti non franguntur, calamum grossitie facilè æquant, etsi singulis pilis armillas faciunt singulas Cafri, quas in ornamentum manu gestantes simul earum virtute à paralysi immunes se fore arbitrantur.

Dentes Diarrhœas & sanguinis fluxum compescere, item scorbuto mederi probatum est. Certum tamen non cujuslibet promiscuè Hippopotami dentes hâc virtute pollere, verùm illorum solummodo, qui certo Anni tempore capiuntur.

Goæ in Regio Nosocomio unus est ex maximis dentibus e qui marini, cujus admirandæ virtutis si experimentum sumere volunt, dentem venæ sectæ adhibere solent, & ecce mirum dictu, statim sanguinis profilientis impetus sanguine intrà venam recepto sistitur. Hæc P. Boim.

Hujus Penis totus osseus spithamas tres æquat in nonnullis, crassus pollices duos, utroque extremo spongiosus & tuberosus.

Singulare calculosis prædicatur remedium. Ejus pulvis partum promovet & secundinam expellit. Quod si extremâ penis spongiosi parte tuberosâ & spongiosâ fugatur cerevisia stranguria statim sedatur. *Ol. VVormius in Museo.*

¶ LXXX. *Halec.*

Μαινὶς, Halecus, Un Harang, Härig / Haring. *The Herring.* Een Haring.

Piscis est Marinus Oceano Baltico, aliisque Germaniæ Oceanis familiaris.

OFFICIN. NAT.

1. *Vesiculæ.* (*Halecis anima dicta.*) 2. *Ipsum Halec* & 3. *Muria.*

Vires.

1. *Animæ dictæ* N. IX. exhibitæ urinam ciere dicuntur.

2. *Integrum Halec* salitum imponitur plantis pedum ad humores à capite derivandos, æstumque febrilem domandum. Cinis exhibetur ad calculum atterendum, (*sic ut cancrorum.*)

3. *Muria*, (Garum) est brodium, quo Halec vel alius piscis fuerit conditum. Inservit Clysterib. in coxendicum dolore & Hydrope, mundificat ulcera fœtida, Gangrænam cohibet, strumas dissipat, ad anginas valet (*cum melle illitus.*)

¶ LXXXI. *Huso Ichthyocolla.*

Exossis, Hausen. Le poisson de colle. *A great Fish in the* Danub *of a Glevvy substance, vvithout bones. Huso Ichthyocolla.* Huso Ichthyocolla / een synnige vis / sonder beenen.

Genus piscis est è maximis (longit. 24. pedum, pondere nonnunquam ad ℔. 400. Cartilagineum, ossib. expers, (exceptis quæ in capite sunt) absque squamis, &c.

Familiaris piscis est Danubio, nimirum ex Mari in Danubium desiderio aquar. dulcium ascendit.

OFFICIN. NAT.

Exhibet Officinis *Ichthyocollam* (*Arab. Alkanna* Hauß-Blasen. *Fish-Glovv. Ising-glass.* am va 't Vel van de Vis / quæ glutinis genus est, colore album, ex illius corio, intestinis, ventriculo, pinnis & cauda confectum.

Idque hoc modo.

Partes dictæ in frustula tenuissima sectæ macerantur, in ▽ calidæ q. s. hinc coquuntur lento △e ad consistentiam pultis, malaxanturque antequam refrixerint in massam.

Vires. *Siccat, explet, quadantenus mollit.* [*adhibetur ad sputum sanguinis.*]

Hinc Usus ejus est in Emplastris glutinantibus.

N. *Adhibetur & ad gelanda jura,* (Salrey zu machen / *ex iisdem addito Sacchara cand. excoquitur etiam transflucidum & flavum glutinum genus.* Hnischleim & Mundleim / *Mouth-Glevv,* Mont-lym / *appellatum.*) *quod in ore liquefactum ad chartas glutinandas adhibetur.*

¶ LXXXII. *Lucius.*

Λάβραξ, aliis Λύκος, Lupus, Hecht. Un Brochet, *The Lucy, A Pike, a Lace,* or (as some) *The Sea-VVolf.* Een Snoeck / een Zee-Wolf.

N. *Sunt qui Lucium ac Lupum confundunt, quod etsi nomine tenus concedi possit, cum uterque piscis sit rapax, ut Lupus terrestris, attamen reipsa distinguuntur.*

Lupus siquidem Veterum, marinus piscis est, figuraque à Lucio aliena.

OFFICIN. NAT.

1. *Fel.* 2. *Cor.* 3. *Mandibula.* 4. *Ossiculum cruciforme.* 5. *Axungia.* 6. *Ova.*

Vires.

1. *Fel*, Febrim arcere volunt *si assumatur.* N. 3.

Extrinsecus inservit oculorum maculis, hebetudini, aliisque eorum affectibus.

2. *Cor*, adversus Febrium paroxysmos devoratur.

N. *Sunt qui Cor vivo Lucio exemptum devorare, luciumque corde orbum denuo in fluentem ▽m conjicere jubeant.*

3. *Mandibula* exiccat, abstergit. Hinc datur in pleuritide ceu specificum, confert itidem ut & reliqua capitis ossicula in calculo, fluore albo, mulierum partu difficili.

Extrinsecus sistit (cinis) synoviam, vulnera inveterata mundificat, hæmorrhoides exiccat.

4. *Ossiculum Cruciforme ex capite Lucij,* commendatur quibusdam ad Epilepsiam (*assumptum.*)

N. *Periapton singulare quibusdam habetur adversus incantamenta.*

5. *Axungia* vulgare Medicamentum est, illiturque plantis pedum & pectusculis infantulorum, ad revellendos catharros & demulcendam tussim.

6. *Ova*, vomitum ac alvum ciere apta sunt, unde & hujus gratia medicamenti loco à plebeis exhibentur.

PRÆPAR.

▽ *Fellis* destillata oculis subvenit.

HOFMAN. *Lucius.*) Hujus *Mandibula* cum reliquis ossiculis capitis exsiccata & pulverisata egregium præbet anti-pleuriticum, vel per se, vel cum aliis mixta.

N. Nuper ex capite Lucii *duos Lapillos* instar cancrorum extraxi raro exemplo; quos reservo in meo rarithecio.

¶ LXXXIII

¶ LXXXIII. *Mater Perlarum.*

Mater Perlarum seu Margaritarum. Perlen Mutter. Mere des Perles. *Mother of Pearles.* Moeder van Paerlen.

Species est Concharum, à Margaritis nomen ducentium, quæ inibi frequentius, quam in reliquis inveniuntur.

Vires. *Præter vires concharum communes (vide supra) sunt qui vim cordialem huic attribuunt, verum quo successu, videant ipsimet.*

Alii antifebrile ex eadem conficiunt, ad modum, quem supra ex conchis oblongis dedimus.

PRÆPARATA.

[In usu est Mat. Perl. præp.]
[Magisterium Matr. Perlarum.]

HOFMAN. *Mater Perlarum.*) Species est *concharum*, in quibus Margaritæ reperiuntur, ex hac cum aliis marinis v. g. Ocul. canc. Corall. r. Margarit. Or. conchis oblongis, dente equi marini &c. Magisterium cordiale conficitur, resolutis prius acet. destil. & postmodum sp. Vitrioli Præcipitatis. Ingreditur *Mater perlarum pulverem antifebrilem D. D. Strobelbergeri.*

¶ LXXXIV. *Mustela.*

Ξαῦρος, Gobius fluviatilis, Mustela fluv. Gesner. Aalraup/ Aalrup/ Trusche/ Quapp./ Ruffolck. Le Govion. *A Lamprey*, ora *Luck-stone.* Een Lamprey/ Negenooge/ ofte Prick.

OFFICIN. NAT.

1. *Epar.* 2. *Ventriculus.* 3. *Spina.*

Vires.

1. *Hepar* in vitro suspensum calorique expositum, in liquorem liquescit flavum, admodum utilem oculorum hebetudini ac nubeculis.

2. *Ventriculus* commendatur summè ad affectus uterinos, præcipuè autem fertur secundinas pellere, colicosque dolores abigere, (*potus.*)

3. *Spina* pulverisata caducum expugnare fertur.

HOFMAN. *Mustela.*] Germ. Aalraupe. Hujus *hepar* beneficio caloris moderati in liquamen redactum citissimam præstat opem iis qui nubeculis in oculo laborant, guttatim manè & vesperi instillatum.

N. *Lapides Mustelæ piscis* malo epileptico medentur. In spinæ initio inveniuntur, hi annulo inclusi & gestati, ita, ut nudam attingant cutim contrà ardorem ventriculi mirè opitulantur, & qui crurum vel pedum spasmo vexantur, eos ab insultibus crebrioribus præservant.

¶ LXXXV. *Ostrea.*

Ostrea, Oster-Muscheln. Des Huitres. *The Oyster, and Suchlike Fish with hard Shells.* Een Oester/ of anderen Visch met harde Schelpen.

Sunt conchæ marinæ ex genere rotundarum.

Vires. Ostrea pestiferos bubones loco transferunt, & virus omne ad se trahunt: Sunt autem agglutinanda brachii parti, qua axillaris decurrit, videlicet si bubo in alis sit, sin verò inguen obsederit lineamenta femoris quæ vena cruris describit. *Hollerius.*

N. *Testa concharum vicaria esse possunt.*

¶ LXXXVI. *Perca.*

Percus, perca, Bersich. Une Perche. *The Perch.* Een Baersch.

Perca fluviat. (ad differentiam Percæ marinæ, quæ piscis ab hoc differens est.)

OFFICIN. NAT.

Lapides in capite reperti juxta spinæ dorsi initium: Hi viribus conveniunt cum reliquis lapidibus testaceis, adhibenturque in calculo atterendo, renibus abstergendis.

Extrinsecus in dentifriciis, vulneribus exiccandis.

HOFMAN. *Perca.*) Hujus *Lapis* præparatur in calculo tam puerorum, quàm adultorum in aq. petroselini vel in emulsione quâdam propinatus summæ est efficaciæ.

¶ LXXXVII. *Rana Aquatica.*

Βάτραχος, Rana, Frosch. Une grenouille. *A Water-Frog.* Een Water-Vorsch/ ofte Rick-Vorsch	aquatica, *hac usualis,* terrestris. amphibia.

Præfertur ex aquaticis, quæ in fluviis puris ac fontibus reperitur, eaque viridis.

Rubeta nimirum, & quæ in lacubus habitat, damnatur ceu perniciosa.

Terrestris itidem cedit aquaticis, imo quæ maculatæ ex his sunt, venenatæ habentur.

N. *De Ranunculo viridi, vide Class.* 1.

OFFICIN. NAT.

1. *Ipsa Rana.* 2. *Cor.* 3. *Epar.* 4. *Fel.* 5. *Pinguedo.* 6. *Sperma Ranarum.*

Vires.

1. *Dioscoridi Rana ipsa* contra omnium serpentium venena pro antidoto sunt, si ex sale & oleo, vel butyro edantur, jusque earum itidem sorbeatur. Valent & adversus inveteratos tendinum rigores.

Inducit etiam vini fastidium, si vinum in quo viva rana viridis suffocata est, propinetur: Viva Anthraci pestilenti imposita, donec moriatur, venenum elicit. Viva integra alligatur ad causonum æstus: articulor. & junctur. dolores mitigat, ignesque sacros restinguit, (*viva scil. vel contusa imposita*) Odontalgiam sedat, (*cocta & in gargarismo adhibita.*)

N. *Si ventri torminoso adhibeatur, in ipsam vitium transire confestim fertur.*

2. *Cor Ranarum* (maximè fluviatilium) [Antiepilepticum] febricitantium spinæ alligatum, febriles algores minuit. Sunt qui cordis regioni admoveant ad mitigandos causonum æstus & incendia. Mizald.

3. *Epar* exiccatum & pulverisatum in febrium quartanar. (& aliar.) accessione cum successu assumi, ajunt. *Crato exhibet in ▽ millefolij.*

N. *Epata ranar. viridium in paludibus degentium, ceu peculiare specificum ad Epilepsiam commendant.*

Exhiberi jubent sub conjunctione Luminarium, ☾ in ♋ existente. Petraus Nosolog.

4. *Fel* peculiariter oculis convenit, quartanamque curare dicitur incineratum & ad ℥ß. exhibitum.

5. *Pinguedo* aurib. indita dolorib. medetur.

6. *Sperma ranarum*, (sperniola) Froschleich. *Frogs-Spavvn*, or *Frogs teddars*, Het Sact of Slijm van de Vorschen, refrigerat, constipat, incrassat, dolores mitigat, manuum scabiem curat, (*sumenfe Martio in eo laventur*;) paronychia & herpetes interficit, erysipelati & ambustis, aliisque inflammationibus succurrit, (*impositum.*) Faciei ruborem curat, fluxui mensium & hæmorrhoidum medetur (vulvæ vel ano inditum.)

N. *Linteum hoc spermate aliquoties madefactum & exiccatum pro usu servant. Alij idem sperma in fictili recondunt in terram, loco scil. aprico, quo in ▽ cum tempore convertitur.*

PRÆPARATA.

1. Cinis inspersus sanguinem profluentem, (e. gr. vulnerum, nariumque) sistit. Uteri hæmorrhagias suffitu.eprimit, alopeciis ex liquida pice illinitur.

Internè gonorrhœam cohibet (assumptus ℨj.)

2. *Aqua stillatitia è Ranis.*

Fit è Ranis vivis sub fine m Martii, vel initio Aprilis captis, per XX.

3. ▽ *stillat. ex spermate.*

℞. Fit per XX, è spermate collecto Martio.

N. *Sal addere solent.*

Vires. *Ex præcedentibus parent; præter quas Vesicæ ab humorum acrimonia exulceratæ egregia medela est. Facit & ad repellendum & sistendum sanguinis profluvium & faciei ruborem, impetigines curat, erysipelati ac gangrænis succurrit.*

4. *Oleum.*

Fit coquendo ranas cum ♀o communi vel Rosac.

Vires.

[Commendatur in vehementissimis articulorum doloribus.]

[Paratur Unguentum ad atrophiam ex Ranis butyro infarctis igne circuli.]

5. *Pulvis sperniolæ compositus.*

Vide lib. 2. in Pulveribus.

N. 1. *Ubi ranæ, spermaque earumdem aut limaces, lumbrici, cancri, & similia animalia veniunt Danda, includenda esse linteolo mundo & in medio cucurb. suspendenda, ut velut per vaporem stillent, alias aquæ putoris erunt participes. In linteis autem remanebit pulvis animalium istorum opt. præparatus, cui majoris correctionis ergò ∀ guttulas aliquot instillabis & rursus exiccabis, vel cum eodem ∀ tincturam elicies.*

N. 2. *Fabricius de Gangr. pulv. laudat ad Ulcera maligna & inflammationes omnes compescendas.*

6. *Emplastrum à ranis cum & sine ☿. Vigonis.*

Hofman. *Rana Aquatica.*) Prima rana materia à *Th. Paracelso* sub ænigmate glutinis de aquatico descripta in cancri medelâ plurimùm valere dicitur teste *CL. Helmontio de Formarum ortu*, §. 56. Et accidit, quando rana sub plenilunio, atrocissimo hyemis boreâ effoditur, abluitur & baculo alligatur, in agro sequenti mane reperitur alba quædam ac transparens mucilago, liquamum tragacanthum referens & ranæ figuram.

N. *Sperma Ranarum* in Novilunio collectum semper fœtet, etiam vicies destillatum. Et ex spermate ranarum cum mercurio ≏to aquam destillatam ad pustulas faciei Gallicas, vide in Thesauro meo Pharmac. annexo sect. 1. num. 11.

¶ *LXXXVIII. Sepia.*

Σηπία, Blackfisch / Blackfittel. Seiche. *The Cuttle.* Een Visch die swart bloedt heeft.

OFFICIN. NAT.

1. *Os Sepiæ.* 2. *Humor ater.* 3. *Ova.*

Vires.

1. *Os Sepiæ*, σηπίον,) exiccat, abstergit, (*pulverisatum vel incineratum*,) maculis, nævis, scabiei humidæ medetur, oculis convenit, (*cum melle cinis inditum*) gingivis tumidis subvenit, (*in dentifriciis*) asthmaticis auxilio est; (*assumptus.*) Gonorrhœam sistit, calculos pellit, urinas movet (*pulvis assumpt.* ℈j. *Dosi.*)

2. *Humor ater* (Dinte.) *The Black moisture* (*Inck.*) Swerte Vochtichent / Inckt / Swerte verwe /) intra vesiculam in corpore repertus, alvum movere dicitur, (*assumptus.*)

3. *Ova* renes & ureteres abstergunt, menses & urinam cient.

Hofman. *Sepia.*) *Hujus os* exficcat, abstergit; gonorrhœam sistit, calculos pellit, sudorem ciet & urinas, adhibetur etiam in febribus intermittentibus. Sal peculiare continet volatile.

N. Ossi Sepiæ affunde spiritum Vitrioli phil. in cucurbitâ vitrea, abstrahe denuò ex Aren. spiritum, & residuum in gonorrhœâ virulentâ offer. Dos. ℈ß.

De Osse Sepiæ paucula hæc in Append. ad Pharmac. Schroëder.

Os Sepiæ candidum os est, superiori parte durum ac leve: inferiori autem fungosa quadam medulla repletum, fusius descriptum à Matthiolo *p. 242. Usus est nonnullis externus in unguentis validè detergentibus.*

¶ *LXXXIX. Sturio.*

Ἀκιπήσιος, Γαλαξίας, Gal. Aquipenser, Stora, Een Stör / Stür / Stürlein. *The Sturgeon.* Een Steur.

Piscis est dorso ac ventre echinatus, dulcesque salsasque aquas colens, magnitudinis proceræ.

Vires.

Ossa Sturionis dicti piscis commendantur in Arthritide vaga, (exhibita) Forest. lib. 20. observ. 12. in Epistola D.D. de Brahe.

Ut & in colicis doloribus discutiendis.

¶ *XC. Testudo.*

Χελώνη Λιμναία: Schildkrote. Une Tortuë. *The Sea* and *Land Tortoyse* or *Tortoyse* (also the) *Shell Crab, a Snail, &c.* Een Schilt-padde van de Zee en Landt.

Animal est ἀμφίβιον, è genere Testaceorum, seu tum testaceum in dorso gerens.

OFFICIN.

OFFICIN. NAT.

1. *Crura.* 2. *Sanguis.* 3. *Fel.*

Vires.

1. *Crura* pro Periapto antipodagriso experientissimo adhibentur.

Videlicet:

Accipiatur Testudo masculina, cognoscitur inter cætera ex caudæ discrimine, & leni sub interiore testa incisura, ubi Luna maximè fuerit diminuta, priusquam cum Sole conjungatur, amputentur vivæ crura omnia, ea consuta in sacculos ex pelle hœdina angustos alligentur membris patientibus, ita ut dextrum crus testudinis dextro cruri ægrotantis respondeat, sinistrum sinistro. Item anterius crus dextrum brachio dextro applicetur, sinistrum sinistro. *Solenand. sect. 1. consil. medic.* 20. *Schenkius in observ. Idem refert Bapt. Porta ex Rhasi & Constantino, libr. 4. Phytogn. cap.* 4.

2. *Sanguis* Testudinis marinæ & terrestris, in remediis internis pro antidoto datur ad ℥ij.

Sanguis Testudinis terrestris ad Hecticam imperatur (*recens & crudus ad ℥ij.*) exiccatus ad Epilepsiam commendatur.

3. *Fel*, Oculis confert.

[Hepar ad suffocationes uterinas in pesso utile.]

[Ex testudine ad cancrum præsidium paratur.]

¶ XCI. *Thymallus.*

φάγρος, Aschia, Asche. Le Thymalle. *Aprecious freshvvater-fisch* taking its name from *the flovver of Time*, called also *Pagrus*. Een flach van Creeften/ genoemt van Thymusbloem.

OFFICIN. NAT.

Axungia.

Vires.

Oculorum maculas, unguesque abstergit, (Sole liquata & melle permixta, maculas cutis tollit; foveas post variolas relictas explet, (*illita.*)

¶ XCII. *Tinca.*

Σκόρπιος, Tencha, Schleye. Une Tanche. *The Tench.* Een Zeelt/ Louw/ ofte Tincke.

Piscis est mucosus, excrementitius, amans aquas palustres, cœnosas, lutosas, vivens cœno, generatur tùm extraduce tùm sponte. Familiaritate lucio conjũcta est.

OFFICIN. NAT.

1. *Integer piscis* 2. *Fel.* 3 *Lapillus.*

Vires.

1. *Integer piscis* dissectus imponitur pulsibus manuum pedumque plantis, ad mitigandum æstum febrium, vel & ad divertendum venenum pestilentiale. Simili etiam modo adhiberi solet in dolore capitis ac articulor. Vivæ tincæ (*una post alteram*) umbilico ac hepati impositæ, donec moriantur, Icterum curare dicuntur, luteum nimirum contrahunt colorem. Incineratam tincam, (præcipuè tegumentum) in fluore albo mulierum exhiberi vidi cum successu.

2. *Fel*, commendatur ad aurium affectus.

3. In capite gerit *Lapidem* ut Carpio, qui ad similes affectus exhiberi poterit, quo dictus Carpionis lapis.

¶ XCIII. *Trutta.*

Χρύσοφρυς, Aurata, Variolus, Variola, Trutta, Fohre/ Forelle. Une Truite. *The Trout.* Een kleyne soort van Salm.

Piscis est culinis creberrimus & laudabilis.

OFFICIN. NAT.

Pinguedo. Hæc illinitur utiliter mariscis & ani fissuris.

[Maxillæ dentatæ è vivis truttis evulsæ ad epilepsiam usurpantur.]

[Eædem utiles ad dolores menstruis advenientibus urgentes.

[Dos. ℨj.]

[Lapilli etiam colliguntur viribus Carpionum lapidibus pares.]

CLASSIS IV.

De Insectis.

¶ XCIV. *Apes.*

Μέλιττα, Apis, Immen/ Bienen. Abeille. *The Bee.* Een Bye.	Domestica hujus loci. Sylvestris fera, Hummel. *The VVild Bumble*, or *humming Bee.* Een Dommel- of Hommel-Bie.

Apis insectum est mellificans, vivens tùm florum melligine, tùm melle ex illa melligine confecto.

OFFICIN. NAT.

1. *Apis.* 2. *Mel.* 3. *Cera.* 4. *Propolis.*

I. *Apes* siccæ & contritæ inunctis alopeciis capillum restituunt.

II. *Mel*, eligendum est flavum pellucidum, odore ac sapore jucundum, consistentiâ, neque crassum, ac concretum, neque dilutum nimis, omni ex parte unitum seu continuum, flavo succedit album, quod itidem, modò reliqua bonitatis signa ne defuerint, contemnendum. Vitetur autem in mellis electione favus aranearum texturis refertus. Omnibus porro præfertur Mel Virgineum dictum, id est, quod novellæ apes conficiunt, colore ex flavo albicans.

Vires. *Mel calidum ac siccum statuitur gr.* 2. (*albicans tamen minus calidum censetur*) *nutrit, abstergit, aperit, pulmonibus convenit, urinam ciet; tussi medetur; putredini resistit.*

Extrinsecus oculorum caliginem discutit, aliisque eorum affectibus succurrit.

Cautio.

1. Mel, quia facilè bilescit, Epati calidioribusque corporibus non adeo proficuum est.

2. Mel crudum alvum inflat, tussim lacessit, fastidium creat.

1. *Mel Galeno succus est roris cœlestis, ab Apibus collectus. Paracelso resinosum quid terra est, invegetabi-*

le genus virtute plantarum, ac influentiarum cœlestium transplantatum, & hinc ab apibus collectum atque ulterius digestum. Vide Paracelſ. de Naturalibus.

Hinc variat quoque 1. pro varietate plantarum, quâ ratione optimum censetur apum in rosetis, vel lilietis, &c. degentium. 2. diverſum quoque Mel exiſtit pro diverſitate influentiarum. Sic Mel præſtantiſſimum habetur, quod anno ſereno ac ſalubri Vere ac Æſtate confectum, Quercetano dicitur Ros vel Manna cœleſtis, atque inde ſua aceta Philoſophica præparat.

PRÆPARATA.

1. *Mel depuratum.*

1. Mellis q. v. affunde ▽ portionem æqualem vel duplam, triplamvè, ſi valdè impurum fuerit, vel ſi alienæ rei expers ſit, ſine additione, coque & deſpuma cochleari pertuſo.

N. 1. *Quod ſi hac ratione non ſatis depuratum foret, clarificari poterit cum albuminibus ovorum ſingulis ad ſingulas libras adhibitis, v. l. 1. c. 14.*

N. 2. *Conrad. Kunrath. dictam mellis depurationem improbat, quippe quâ potiores ac meliores ſpiritus, quibus maximè impragnatum eſt, in auram evaneſcant. Itaque hanc ſubſtituit.*

♃. Mel virgineum nondum △i commiſſum unà cum favis, inde Manicæ Hippocraticæ, ſuſpendeque in loco tepido Solis, vel in hypocauſto vaporibus aqueis, (ut Balneatorum balnea calefieri ſolent,) calfacto ut perfluat Mel.

[Habent potionis genus, quo delectantur Poloni, Lithuani, Livoni, cõplures etiam Germani, Hydromel vocatum ex Mellis p. 1. Aquæ p. viij. Proſtat etiam in officinis compoſitum aromaticum, item Laxativum.]

II. Mel deſtillatum.

Unde.

1. ▽ *Mellis, Spiritus atque Oleum.*

♃. Mellis ℔. 1. adde Sal. com. vel ſilicum mundor. contuſor. arenævè ℥iij. ℥vi. (*alii etiam addunt ſegmenta Ligni Iuniperini.*) deſtilla per 🝭m gradatim, & exit ▽ alba, dein flava, cum 🝆, ut & Spiritus, quæ aliquoties rectificentur.

Alii eliciunt primò ▽m in cucurbita ex MB. Remanẽti in cucurbita melli addunt Arenam, vel ſilices calcinatos contuſos –Ϙantque per 🝭m ▽m flavam cum 🝆o. Hæc digerunt aliquoties, σ ℘ aliquot (5. 6.) dein –Ϙant, tandem 🝆 ſupernatans ab ▽ ſeparant. *Senn. Quercet. Med. deſtill.*

Alij.

♃. Mel cum cera & favo, ponunt in fimum ad putrefactionem per ⊠m, fimumque ſæpius (dieb. ternis) mutant: Hinc –Ϙant. 1. Exit ▽ alba (faciei abſterſioni dicata.) 2. ▽ flava, Oſvvald.

N. 1. *▽m hanc flavam eſſe menſtruum Franc. Anton. ſunt qui putent, ſed malè.*

N. 2. *Adduntur Arena, vel ſilices, vel vitrum, ut ferveſcentia, ad quam Mel maximè proclive eſt, præcaveatur, id quod alij meditantur ſacculos parvos Arenâ refertos imponendo.*

N. 3. *Sunt qui ▽m primò elicitam ſuper novum Mel fundunt & rectificant.*

Vires.

Utraque ▽ alba ſcil. & flava ſuffuſiones & albugines oculorum ſanat, capillis producendis confert. Inſer vit Tinctura Corallorum extrahendæ.

Intrinſecus reſerat obſtructiones, pellit urinam, atterit calculum.

Oleum quod inſtar ▽ vitæ ardet, vires habet admirandas, præſertim ſi per σ aliquot circuletur cum ▽̃. Etenim ſeparato iterum illo ▽̃, remanet 🝆 dulce & gratiſſimi ſaporis, vulneribus ſclopetariis & phagedænicis ulceribus plurimum conducens. Singulare quoque eſt ad podagricos dolores ſedandos. Diſcutit maculas faciei cum 🝆o Camphoræ.

2. *Oleum Mellis compoſitum.*

♃. Mell. ℔. ij. ⊖i calcinati, ℔. 1. ▽̃ rectif. ℔. ß. Tartar. ℔. 1. deſtilla per 🝭m, primò extillat phlegma, dein –ᴧ–: &c.

Vires.

Lenit dolores podagricos, ſi locus affectus eo inungatur.

3. *Acetum Mellis.*

♃. Mellis opt. p. 1. ▽ fluv. p. VIII. coque ad medietatem, poſtea ſuſpende in eodem ſemen Erucæ in petia, atque repone in loco calido vel Sole, donec deferbuerint. Fit paulatim ✛ acerrimum, quod –Ϙetur.

Vires. *Præter alios Uſus ſolvit & ſilices, reliquoſque lapides, etiam ſine ulla præcedente calcinatione. Hartm. in Croll. Senn. Inſt.*

4. *Tinctura Mellis.*

Tincturam mellis *Beguinus* extrahit ex melle crudo cum arenis impaſtato, eamque exhibet Phthiſicis pro nutrimento.

5. *Qu. Eſſentia Mellis.*

1. ♃. Mel cum favis, q. v. (℔. xv.) elice ▽ per MB. quâ prolectâ relinquatur adhuc remanens materia in MB ferventi; σ ℘ (5.)

2. Dein 2. affunde ▽ atque extrahe ſ. a. tincturam, eamque decantatam purifica optimè per digeſtionem ad ſubſidentiam. Tandem deſtilla Tincturam per MB ad ſiccitatem, (deſtillatum dicitur elementum aëris, eſſentia illa remanens ignis.)

3. Ex fæcibus incineratis (prolecto prius 🝆o per deſcenſum 🝭mvè, ſi ita viſum fuerit, extrahe ſal cum ▽ commun. more ſolito, idque purifica optimè, (dicitur elem. terræ.)

[Sal mellis in caruncul is penis utile.]

4. Conjunge jam omnia atque deſtilla ex –Ϝib. per XX toties cohobando, donec omnia volatilia ſint, ac XX tranſcenderint.

Si habes Qu. E. mellis.

Vires. *Inſtar panaceæ eſſe poterit.*

Doſis gr. iij. iv. v. &c. *Med. deſtill.*

6. *Elixyr Mellis.*

Clyſſus.

♃. Mel per Manicam Hipp. depuratum. Elice ▽m. 🝆 ac ſal. comm. Sal elicitum potato per vices aquâ ſuâ, dein 🝆o donec omnia imbiberit & coagulum inde factum fuerit.

Vires. Eaſdem vires cum Qu. Eſſ. mellis poſſidet. *Med. deſtill.*

7. *Sunt & varia Officinalia uſualia*, quæ mel tùm baſis

basin agnoscunt, ut Hydromelitum genera, tùm asservationis medium, ut Syrupi quàm plurimi; &c.

III. *Cera*, Κῆρος, Arabic. Hahama, Wachs. *VVax*. Was. Medium quodammodo tenet calfacientium, refrigerantium, humectantium & desiccantium, ita tamen, ut ad caliditatem inclinet, partium quadantenus est crassarum & emplasticarum, ideoque digerit, maturat, &c.

N. *Adeo usitata officinis est, ut vix emplastrum reperias, cujus non exhibeat consistentiam.*

PRÆPARATA.

Oleum ceræ. v. l. 2. c. 70.

Vires. *Diureticum est, daturque intrinsecus, dos. iij. iv. v. gutt.*

1. *Oleum ceræ boni odoris & coloris.*

Fit, si rectificetur super recentes ceræ particulas △ cinerum. Ex eo fit:

2. *Balsamus vulnerarius.*

Per macerationem menstrualem florum hyperic. & rad. consolid. major.

3. *Magisterium ceræ.*

Fit ex eâ solutâ in ▽, filtratâque, ut remaneat in chartâ instar butyri, quod *edulcoratum atque ad ℨj. propinatum valet eximiè ad Dysenteriam.*

IV. *Propolis*, προπόλις, τυάνιον, Dioscor. Cera virginea, Vorstoß / Stop-Wachs / Bien-Hars / *Beeglevv, the groff matterat the entrance of the Bee-Hives*, some call it *Virgins VVax*, Materie geliick Was an den ingang der Bye-korven / rudis est, & cerosa, crassaque materia seu Gluten in alveorum foribus repertum.

Eligenda flava, odorata, Styracem vel Galbanum referens, in vehementi ariditate mellis, & mastichis in modum ductilis.

Vires. *Calf. 2. aut princip. 3. leviter abstergit, attrahit, aculeos & omnia infixa corporis extrahit, dura concoquit, dolores demulcet, ulcera desperata cicatrice obducit. In veteri tussi suffitu juvat.*

HOFMAN. *Apes. 1. Mel*) quasi quinta essentia optimorum florum ac vegetabilium dicitur, ab apibus primo vere & succedente æstate in alvearii capsulis collectum. Hoc balsamicam tenacitatem obtinet, ut multos annos perdurare possit, ob quam etiam alia sive esculenta, sive medicinalia juxta vim suam nutritivam, laxantem & abstergentem à corruptione vindicare & tueri potest.

1. *Mel depuratum.*) Prout *D. Autor* Mellis depurationem describit, Nos cum *D. Conrad. Kunrath* meritò eam ut inutilem rejicimus, quia violentâ illâ coctione partes mellis volatiles in auras abeunt, relictis crassioribus ac terrestribus. Ideoque sequens modus mel depurandi convenientissimus est. Recip. favos cum melle ollæ inclusos, colloca in locum moderatè calidum, ut mel liquescat, quo per saccum linteum transcolari possit; cavendum tamen, ne calore excedente cera unà liquescat, sed tantum mel purissimum transeat, quod sine omni despumatione aut ulteriori coctione satis in se durabile eximiis viribus præditum nec partibus suis subtilioribus orbatum asservandum est. Relicta in colatoria cera ac propolis à reliquo melle affusâ aquâ simplici demum ab invicem separanda & segreganda sunt.

Tincturâ mellis Beguini, item, *Essentia mellis*, ac *Elyxir* facilè carere possumus ut nullius momenti.

N. Genuinum *Turcarum Rusma* conficitur ex melle, quod ad spissitudinem instar sapæ incoctum & loco dyopacis impositum cum violentiâ abrumpitur.

3. *Cera.*) *Citrina* semper præferenda est *albæ*, quia hæc non solùm per diuturnam insolationem flavedine suâ, sed etiam subtilissimis, fragrantioribus & virtuosioribus suis partibus privata est, dum sol omnibus vegetabilibus à suâ radice evulsis ipsiusque radiis diu expositis multum detrahit, eademque viribus effœta reddi. Aliàs cera Citrina mediante digestione cum sp. vini facilè ad albedinem defertur ceræ flavedine evanescente, nec in sp. vini ullâ apparente, vide Robert. à Boyle in Tr. de Colorib. experim. 7. p. 145.

4. *Propolis.*) est cerosa, rudis & crassa materia in alveorum foribus reperta, Calefacit, abstergit, attrahit, aculeos extrahit, anodyna est, ac ulcera desperata curat. Tussim inveteratam suffitu juvat.

§ XCV. *Araneus.*

Ἀράχνης, Ἀράχνη, Spinn. *The Spider.* Een Spinnekop / ofte een Spinne / of Spinneweb-be.

Insectum est venenatum, puncturis suis nocivum. Variorum est generum promiscuè usualium.

Est e. Araneus major coloris scil. varii, vel minor coloris nigri, &c. Distinguitur sexu, coitque Vere ac initio Æstatis & aliquando Autumno & initio Hyemis, unde & eo temporis puncto magis noxius habetur. Vivit muscis, quibus capiendis retia sua pandit.

OFFICIN. NAT.

1. *Aranei.* 2. *Tela Araneor.* (*Aranea dicta.*)

Vires.

1. *Araneus* febriles paroxysmos arcere dicitur, (*pulsibus metacarpii, temporibusve impositus,*) peculiariter tamen ad quartanam commendatur, (*putamine avellanæ inclusus, colloque suspensus vel lacerto appensus.*)

2. *Tela*, constringit, conglutinat, ideoque vulneraria est sanguinem cohibens, inflammationem præcavens. Ad arcendos febriles motus non solùm exterenè, sed & (*satis audacter*) internè à nonnullis adhibetur.

PRÆPARATA.

Oleum aranearum simplex & compositum fieri potest ex infusione, ut oleum scorpionum.

Vires. *Ingreditur Emplastrum febrile.*

HOFMAN. *Araneus.*) Insectum est venenatum: Sciendum tamen *Araneos hybernicos* non esse venenatos. In Gasconiâ contrà *Clarissimi Scaligeri* patriâ tanta iis inest veneni vis ut interdum calcati calceorum soleas transmittant.

Febriles paroxysmos arcere dicitur) Ex hoc conficitur *Emplastrum Febrifugum Strobelgeri*, cujus descriptionem vide infrà *Libr. 2. de Emplastris*, & hujus uires multiplici experientia probatas usu expertus fui.

Putamine avellanæ inclusus.) Araneus si vivus in testâ Nucis Avellanæ de collo suspensus & scrobiculo cordis impositus fuerit, donec moriatur, ajunt quinto aut sexto die icterum curare.

N. Fabulæ & nugæ sunt, quæ de *Lapide Araneorum* communiter perhibent, *vid. CL. Simon Pauli in quadripartit. botanic. Class. 2. p. m. 163.*

¶ XCVI. *Aselli.*

Ὄνισκος, Gal. Ὄνοι, Dioscor. Τίλοι, Plin. Porcelliones millepedæ, multi pedes, Esselgen / Schaffelein. Cloportes. *Cheeslips, Sowus, Hogs-lice, Manyfeet.* Ezelkens.

Nascuntur in locis humidis, cellis & similibus sub lapidibus vasisque ▽ repletis, ad tactum sese contrahunt ac rotundant.

Vires. *Tenuium partium sunt, digerunt, extenuant, abstergunt, aperiunt. Hinc utilitatis peculiaris*

ſunt in mucilagine tartarea reſolvenda calculoque ad mucilaginem reducendo, in obſtructionibus viſcerum aperiendis adeoque in morbo regio, in dolore nephritico, difficultate urinæ, in colica, appetituque ob ventriculi mucilaginem imminuto, in aſthmate &c.

Extrinſecus *commendatur pulvis ad affectus oculorum, ad aurium dolores & anginam (cum melle illitus.)*

Vivus impoſitus phagedænam perimit.

Doſis à ℈j. ad ʒj. in pulvere cum vino vel ▽ aliqua nephritica.

PRÆPARATA.

Alii lavant in vino ac exiccant, iterùmque lavant ac ſiccant, hinc pulveriſant ac imbibunt in ~u ⊕.

Doſis gutt. IV. V. VI. exhibent.

Alii contundunt cum vino, colant, & exhibent. Nonnulli macerant ſolùm in vino colantque.

N. 1. *Non facile ℈j. tranſcendo, nec uſum continuo, nimiâ quippe reſolvendi vi incommoda non parva inferre poſſunt.*

N. 2. *Ut locus natalis ſaxoſus indicat, ad calculum aſellos facere. Ita indicante aptitudine & propenſione ſeſe contrahendi, ad convulſiones forſan non eſſent inutiles.*

HOFMAN. *Aſelli Millepedes.* Nonnulli commendant ſimplici modo tantum in formam pulveris redactis abſque ſp. Vitrioli imbibitione, mucilagines tartareas in renibus & veſicâ reſolvere & expellere. In compacto tamen calculo nil præſtant. In ſubjectis tenerioribus poſt illorum uſum angores cordis interdum ſentiuntur.

Præparata) Rec. Millepedum q. ſ. lava cum vino albo, infunde in vitrum benè perlutatum, exſicca in fumo aperto; poſteà denuò aſperge vinum album & exſicca tertia vice; tandem humecta aquâ fragorum ſp. Vitrioli imprægnatâ denuò exſicca. Hunc pulverem millepedum præparatum recipe in ſuſum. Recip. milleped. ſic præparat. ℈iv. ſpirit. vini ℥ß. decoct. cicerum ℥ix. ſume mane cum jejunio 6. hor. continua per 9. ♂ ♀.

¶ *XCVII. Bombyx.*

Bombyx. { Domeſticus, *Hujus loci.* / Sylveſtris.

Βόμβυξ, βομβύλιος Vermis lanificus, *Albert. Magn.* Seiden-Wurm/ *The Silk-VVorm.* Een Zy-Worm.

Vermis eſt texturam ſericeam texens, oriturque tùm ſponte, tùm ex ovis.

N. *Mirandam ſubit metamorphoſin. Ex ovis puſillis producitur animalculum Erucæ non abſimile. Eruca hæc mororum, ulmi, educata foliis augeſcit indies, donec tumiditate reſplendeat: hinc indita Thecæ, textura ſe cingit ſericea, uſque dum moriatur. Poſtmodum reviviſcit papilionis inſtar pennas producens, coituque interveniente triduano, (è quo maſculus ſtatim moritur,) ova parit fœmina quamplurima, ac deficit.*

OFFICIN. NAT.

1. *Bombyces integri.* 2. *Sericum, i. e. textura bombycina.* 3. *Folliculi ſericei.*

Vires.

1. *Bombyces* exiccati & pulveriſati inſperguntur vertici capitis, ad arcendam vertiginem & convulſionem.

2. *Bombycina textura*, eſt caliditate & frigiditate temperata (al. cal. 1.) ſicca 1. corroborat, ſpiritus vitales, animales & naturales reficit.

[Not. *Fumus texturæ in ſuffocatione ab Utero utilis.*]

PRÆPARATA.

Uritur quandoque, quò ſiccior reddita lævigetur; quandoque decoctis admiſcetur. Verùm præſtat crudam & ſolummodo inciſam adhibere.

Sunt & uſualia, quorum compoſitionem ſubit: ut Confect. Alkerm. Diamoſch. &c.

N. *Infertur & in uſum Medicum Sericum filum Kermeſinum, id eſt Cocco ſeu granis Kermes tinctum, adhibeturque ſanguini ſiſtendo, vulneribuſque obligandis, exiccandis, conſuendis. Quin & à Plebeis ad Eryſipelas adhibetur (circumligatum.)*

Folliculi ſericei, (Bombycia, Seiden-Bälglein/ *The Silken Pouches*, De zyden Sacrkens of bellekens/) iiſdem viribus cum textura præditi ſunt.

N. *Caveatur à folliculis alvi ſpurcitie fœdatis, vel in quibus adhuc Necydalus latitat mortuus, & vermibus exeſus.*

Bombyx Sylveſtris eſt genus quoddam Erucarum viridium, ſimili metamorphoſi, ut de Bombyce domeſtico dixi, mutabilium.

N. *Hujus generis videre mihi contigit apud Celſiſſimum Principem Philippum Haſſiæ Landgravium doctrinâ multifariâ, linguis exoticis, ut & Hebraâ, Aſtronomicisque obſervationibus propriis celeberrimum, qui papilionem variegatum lepidum viſu ex Eruca viridi in capſula productum monſtravit.*

HOFMAN. *Bombyx.*) Hic D. *Autor bombycinam texturam* adhuc crudam ac ſolummodo inciſam commendat alkerm. verum ob vermes vel papiliones in hâc putrefactos ſæpè magnâ eſt infecta malignitate, ideoque rejicienda. Et hujus loco ſuccus ex granis Kermes extractus ſubſtituendus. Præterea *bombycina textura* per ſe vim cordialem confortantem habere nequit, niſi ſucco granorum Kermes prius fuerit imprægnata.

¶ *XCVIII. Cantharides.*

OFFICIN. NAT.

Cantharis Göldwürmlein. *Colden coloured Flyes*, Goude Wormen.

- Muſca Hiſpanica, *Hujus loci.*
- Formicaria latior, Goldkäfer / Meiß-hauffen. *Spanish Flies, or French Flies. Alſo A kind of Beetle or Horſe-Fly.* Spaenſche Vliegen/ Revers/ venynige Boom-Wormen.
- prolixior / brevior { Cornuta, gehörnete Gold-Käfer. *Horned Flyes, broad Ant Flyes.* Gehornde Revers.
- Amethyſtina violacea, Veiel Braun. *Violet and Amethyſtin coloured Flyes.* Viole-gekleurde Vliegen.
- Miniata, Frieſen-Würmle. *Red Flyes* Roo Vliegen.
- Viridis { longiuſcula. / aurum lucens.
- Nigricans, ſchwartz-Käfer. *Black Flyes.* Swarte Revers.
- Caſtanei coloris.
- Rotunda, Oſter-Kälblein. *Round faſhiond Flyes.* Ronde Vliegen.

Dicitur

Dicitur Καν9αρὶς,i. e. parvus Scarabæolus, Spaniſche Wucke oder Fliege / Gold-Wurmlein. Mouche Verde. *The little Spanish Mug, or golden Fly:* Den kleyne Spaenſche Vliege/of Goud-Boom-worm.

Producuntur ex genere quodam Vermiculorum Erucis non abſimilium, qui naſcuntur ex humore foliis fraxini, populi, liguſtri, triticique inhærente.

Præſtantiores cenſentur, quæ in frumento ſeu pratis inveniuntur verſicolores, & quæ luteas in alis tranſverſas lineas habent, corpore oblongo, craſſæ, recentes.

Perimuntur aceti acerrimi vapore, qui, dum fervet, exhalat. Hinc ſiccantur & ſervantur per biennium.

Vires. *Calidæ ſunt & ſiccæ ſat validè, adeoque corroſivæ ſeu veſicatoriæ, diureticæ, emmenagogæ. Hinc uſus creberrimi in veſicatoriis. Internus earum uſus rariſſimus eſt, quippe inter venena vulgò recenſentur: veſicæ nimirum urinariæ adeo infenſæ ſunt, ut vel extrinſecus cuti alligatæ eam exulcerent, Sunt nihilominus audaculi, qui diureticis eas admiſcent. Sunt & improbæ ſcorta, quæ fœtum tenellum iis perimunt & exturbant.*

N. 1. *Recentiores alas, pedes & capita reſecant, ſolo corpore ſervato.*

N. 2. *Galenus alas & pedes exhibet pro antidoto veneni proprii.*

N. 3. *Oleum Cantharidum & cantarellorum elicitur per* ♉ *, prodeſtque ad calculum.*

Hofman. *Cantharides.*] Harum uſum internum D. Autor prædicat rariſſimum; attamen ex eis *Hippocrates* potionem hydropicis propinat *Libr. de vict. rat. V. cap. 74. Langius Libr. 1. Epiſt. Medicin.* 47. In fine peculiarem habet exhibendi modum, & ſimul docet, quomodo his fures pomorum ſint deprehendendi. De harum uſu interno *vid. Th. Bartholinus Centur. V. hiſtor.* 82. Ubi inter alia ſequentem infuſionem commendat in gonorrhœâ virulentâ; lotii ſuppreſſione & calculo.

Recip. Cantharid. pulveriſ. ℈j. infunde in vini Rhenani ℥iij. vel ſp. vini ſtentque in infuſ. per aliquot dies, deinde per chartam bibulam filtrentur. Ex colato liquore cochl. j. ſeptem aliis cochlearibus ſeu vini, ſeu cerevifiæ admiſce. Ex hoc mixto primo die unum, altero duo cochlearia & ſic deinceps propinetur.

N. Ex his *Magiſterium* etiam cum ſp. Nitr. & oleo Tartari præcipitandum conficitur, quod ad mucilagines tartareas & urinæ promotionem non parum prodeſt, ſed cum fideli circumſpectione & cautelâ adhiberi debet.

N. 1. *Recentiores alas, pedes & capita reſecant &c.*) Verum fruſtranea hæc cautela eſt, *Galenus* alas & pedes exhibet pro antidoto veneni proprii.

N. Si pollex pedis dextri ex oleo ungatur, in quo Cantharides ſunt diſſolutæ, mirabilem facit erectionem Verulamii.

N. *Cauteria* ex his etiam fiunt in formâ Emplaſtri in pluribus affectibus, doloribus à ſeroſâ colluvie ortis præſtantiſſima ad evulſionem ac derivationem.

¶ XCIX. Cicada.

Τέτ7ιξ, Heuſchrecke. Cigale. *The Grashopper.* Een Springhaen.

Inſectum eſt Grillis ſimile, valde ſtridulum, rore vivens.

1. *Unum hoc animal, ex iis quæ vivunt, eſt ſine ore. ro eo enim quiddam aculeatum habet, & hoc in pectore, quo rorem lambit. In Italia vulgaris notitia eſt, noſtratibus incognita.*

OFFICIN. NAT.

Cicadæ, ſiccatæ.

Vires. *Utimur cicadis ſiccis ad colicos affectus (cum partibus numero piperis granis ſcil. iij. v. vij.)*

Alii aſſas edendas iis offerunt, quibus affecta veſica eſt. Cinis inſigniter calculum conterit.

¶ C. Cicindela.

Λαμπυρὶς, Plin. Λαμπουρὶς, πυρόλαμπις, *Ariſt.* Lampyris alata, *Aldrovand.* Cantharis noctiluca, Nitedula, Noctiluca, Johannis Fliege. *The Gloe-VVorm, or Gloe-Bird, St. Iohns-Fly.* Wormken of vliege die's nachts ſchiint.

Inſectum eſt pennatum, in tenebris ignis modo lucens.

Officinis ignotum eſt, niſi quod Cardanus vim anodynam ei tribuere videatur, lib. 9. ſubtilit. alii in calculo commendant.

N. *Roder. Caſtrenſ. l. 4. meteor. micr. c. 16. Cicindelæ, inquit, abſciſſis capitibus & alis, ad ſolem exponuntur ferventiſſ. donec pulveriſari poſſint. Pulvis cum aqua diſſolutionis Tragac. Trochiſcetur, addendo tantillo olei amygd. Trochiſci exiccati iterum pulveriſentur, rurſuſque denuò formentur, idque quater. Valet in calculo (inunctionibus admiſcent.)*

Doſ. ℈ij.

¶ CI. Cimex.

Cimices. { Lectularii, *hujus loci.* / Hortenſes, ſ. Sylveſtres.

Κόρεις, κλινικοὶ, *Dioſc.* Cimices, *Matthiol.* Wantzen / Wandläuſe / Bethwändelen. *The Punie, A VVall Louſe, A Fly or vvorm breeding in vvod, Paper or Stubble, A Bug, or Chinch.* Een Weeg-luys/een Wand-luys.

Vermiculi ſunt latiuſculi, compreſſi, rubentes, fœtore abominabiles, morſibus quibus ſanguinem nobis exugunt, admodum moleſti.

Vires. Utuntur Recentiores quidam ad ciendam urinam vivis in penis organum immiſſis, (*Dioſcor. mortuos & tritos imponit,*) ad fœtum & ſecundinam expellendam tritos (N. 3.) & cum ſuceeſſu exhibitos vidi. Septenos cavis fabarum incluſos ante febrium acceſſiones devoratos quartanis auxilio eſſe Author eſt Dioſcorid. Vulvarum examinationes olfactu abigit.

N. *Sylveſtres, qui ex herbis victum habent, lectulariis majores, colore viridi, æque ac illi fœtidi, officinis adhuc incogniti ſunt.*

Hofman. *Cimex.*) Ad fœtum & ſecundinas expellendas triti & exhibendi notabilis ſunt effectus in vino hauſti.

N. Succus herbæ hyoſcyami lectiſternis inunctus eos necat.

¶ CII. Eruca.

Κάμπη, *Dioſcor.* Bruchus Eruca, vulgaris, *Aldrov.* Raupe. *Palmer-VVorm, or Canker-VVorm.* Een Grasworm/ Kupſe /en Kupſeme.

Inſectum eſt vulgaris notitiæ, originem trahens, vel ex ſtirpium excrementis, vel ex ovis papilionis. Species totidem ferè ſunt, quot plantarum.

N. *Similem Metamorphoſin ſubit quam Bombyx tandemque in Papilionem degenerat.*

¶ *CIII. Formica.*

μύρμηξ, Formica, Ameiß. *A Pismire* or *Ant*, or *Pismire, Emet* or *Emmot*. Een Miere of Pismiere.
- Minor
  - rubens.
  - nigricans.
- Major, Equina, Roß-Ameyß. *The Greater red Horse-Ant.* de grooteroo Paerde Mier.

Insectum est mirâ providentiâ dotatum, qua penu in annum sufficiens æstivis pleniluniis (noviluniis requiescit,) sedulò colligit, collectum, si opus sit, siccat, siccata semina, ne regerminent, arrodit, adeoque durationi adaptata, recondit. Congressæ hyberno tempore vermiculos pariunt, subinde in ova, & hinc verno tempore, in formicas mutari aptus. Senium alatas facit, sed brevi superstites.

Præstantiores habentur, quæ sub arboribus resiniferis habitant, acidumque olent. Collectio præfertur ☾ decrescente, vel Novilunio.

OFFICIN. NAT.

1. *Formica*. 2. *Ova*. 3. *Acervus*.

Vires.

1. *Formicæ* calfac. & siccant. Venerem proritant. Odor acidus mirè spiritus vitales reficit. Formicæ majores [Herculaneæ] psoram, lepram & lentiginem sanare dicuntur, (adjecto sale exiguo tritæ & illitæ.)

2. *Ova* ad aurium gravitatem faciunt, malas hirsutas pueris infricata corrigunt.

3. *Acervus*, (*Myrmecium*) calf. & siccat, nervosum genus roborat. Hinc usus celebris in paralysi, arthritide, hystericis affectibus, cachexia & simil. (*lotione adhibitus.*)

[N. *Inveniuntur in acervis frusta odore Thuris*; (Wald-Weyrauch/ *particula Resinæ ex abiete & Picea*) *in Norvvegia, & Germania, & pro fumo adhibentur.*)

PRÆPARATA.

1. *Oleum* ex infusione formicarum (præstant alatæ) in %o comm. ♂ ℘ 40.

Vires. *Valet ad coitum.*

2. ∇ *stillat. Magnanimitatis dicta, v. l. 2. c. 37.*

3. *Liquor* fit in clybano ad modum, quo liquor lumbricorum.

Vires. *Insigne est ophthalmicum suffusioni oculor. auxilium.*

HOFMAN. *Formicæ.*) Colligendæ sunt *formicæ* Lunâ crescente circà solstitium æstivale in Iunio die serenâ in cucurbitam, in qua frustum casei repositum, ubi sufficientem earum copiam habueris, baculo exime acuto caseum & superfunde sp. vini ad trium digitorum eminentiam ac destilla. Destillatus spiritus iterum affundatur formicis & denuò destilla lento igne per Aren. vid. thesaur. nostrum Pharmaceutic. sect. 1. num. VI. & numer. XXIX.

Vires.) Valet in capitis affectibus, memoriam confortat, externè commendatur in arthritide vaga, item atrophia, ad excitandam venerem.

N. *Acervus formicarum* sacculo inclusus & in insessu adhibitus nervosum genus roborat, unde in arthritide vaga, paralysi, &c. convenit.

¶ *CIV. Gryllus.*

Γρύλλος, Acheta,
- Domesticus.
- Agrestis, arvensis.

Insectum est alatum è genere locustar. cicadis simile, focorum, terrarumvè aridar. incola, stridulo suo cantu sedulum, Germanicè Heimichen/ Heimlinge. *The Cricket, one sort of Locusts.* Een Krekel.

Vires. *Commendatur ad diæresin, (cinis exhibitus) ad visus imbecillitatem (succus expressus instillatus) tonsillas lenit, (affricatus.)*

§ *CV. Hirudo.*

Βδέλλα, Sanguisuga.
- Major equina.
- Minor.
  - subfusca.
  - subviridis.
  - nigra.
  - variegata.

Insectum est palustre, instar Lumbrici oblongum, generatur ex putredine, Germ. Saug-Igel. *The Horse Leech*, or *Blood-sucker*. Een Echel/ een Bloet-sunger.

Majoribus præferuntur minores, utpotè quæ minus nocivæ, & ex his, quæ lineis in dorso distinctæ Majores novem equum sugendo interimere valent, unde equinæ dictæ.

Usus. Sanguinis exuctioni inserviunt, adeoque cum cucurbitulis conveniunt.

N. *Antequam applicentur, servandæ sunt in ∇ pura, ut probè purgentur, hinc loco applicationis sale nitri fricato, sanguineque vel argillâ inuncto applicandæ. Cum amoveri vis, insperge parum salis, aut cineris, aut lini combusti.*

§ *CVI. Lacertus.*

Σαῦρος, Σαύρα, Lacertus, Lacerto, Egochs/ Ader/ Ichtächs/ Moll. *The Lizard, Nevvt* or *Esk.* Een Egedis/ Egdisse/ of Hagedis.

Insectum est quod figurâ notum, colore varians, bufonibus ac araneis inimicum.

N. *Lacertus si dissectus fuerit, pars utraque movetur aliquamdiu, & si concurrerint, coalescunt rursum. Sunt qui oculos, si effossi sint, renasci ajunt, id quod & de cauda si amputetur, Plinius affirmat. Degunt in cavernis terræ, ruderibus murorum aliisque locis asperis, vescuntur Cicadis, Cochleis, Gryllis, Apibus.*

Lacertus est
- Terrestris, *de quo hic & minus venenatus.*
- Aquatilis, *qui venenosus habetur, & rarior usus.*

N. *Commendatur præ reliquis genus lacerti viride & magnum, verùm cum in hisce regionibus minus usitatum id sit, lacertum communem hic describimus.*

Vires. Elicit è corporibus spicula, vitra, &c. (*sectus, vel cum sale tusus & impositus, inprimis v. caput,*) capillos renasci facit, (*cum adipe illita caro, vel cinis applicatus.*) Ictui scorpionum succurrit. Commendatur itidem ad herniam infantum, (*si decocto lacertis laventur,*) ad facilem evulsionem dentium, (*pulvis aquatici Lac. affricatus.*)

N. *Sunt qui ajunt lacerti exiccati pulverem gingivis illitum facere ut sine difficultate, sine dolore, sique sine instrumento dentes extrahi queant.*

PRÆPARAT.

Oleum infusum.

Fit ex infusione Lacertorum vivorum N. iij. in ol. commun. ℔iß.

Vires. *Commendatur ad faciei rubedinem emendandam (illitum.)*

HOFMAN.

HOFMAN. *Lacertus.*) Meminit & alterius *Laccrti orbicularis* Novæ Hiſpaniæ ſeu Mexicanæ nomine *Tapayaxin* *Nardus Antonius Recchus Lib. 9. Cap. 16.* Novæ Hiſpaniæ cujus caput eſt duriſſimum & nonnullis aculeis elevatum. Gaudet ab Hominibus apprehendi, manibus geſtari & contrectari, placida quadam ſecuritate & tranquillitate immobilis. Quare amicus hominis φιλάνθρωπος ab indigenis nuncupari ſolet. Hoc in eo eſt mirabile compreſſis aut vexatis oculis, aut capite, ſanguinis guttas per eos effundere, ac longius jaculari, qualis detrahi ſolet, ab homine temperatiſſimo & ſana fruente valetudine, tanto ſæpè impetu ut ad trium paſſuum diſtantiam contingat rejectari. Siccatum ad ignem & pulveriſatum devoratumque ex vino aut aqua unius drachmæ menſura Morbo Gallico & doloribus ab eo ortis ſummè auxiliari ſolet, quod multis comprobatum eſt experimentis evacuata Morbi cauſa per ſuperna & inferiora ac demum evacuata urina.

Aliàs *Wormius & alterius meminit Iguanæ* vocati, in cujus capite *Lapis* reperitur præſentiſſimum contrà Calculum remedium *in Muſeo Lib. 3. Cap. 20.*

¶ *CVII. Locuſta.*

Α'κρὶς, Dioſc. Κόρνωψ, πάρνωψ, Heuſchreck. *The Locuſt.* Den brandende Springhaen.

Inſectum eſt ex pernicie quam infert, (herbas ſcilicet & ſegetes mordendo, terramque tactu & ſaliva adurendo, nulli fermè regioni incognitum.) Generantur Æſtate ineunte ex fœtura anni ſuperioris, favo non abſimili, ſcilicet exin oriuntur vermiculi, ſpeciem ovi gerentes, incluſi prætenui terrâ ceu membranulâ, qua disjectâ emergunt locuſtæ & evolant.

Sunt porro variæ, videlicet: ſunt magnæ, parvæ & minimæ, (pennis carentes,) ſunt virides, flavæ, nigricantes, variævè, &c.

Vires. *Odoris ſuffitu urinæ difficultates juvant, præſertim quæ fœminas malè habent. Dioſcor. Sunt qui appenſas collo quartanam ſanare ajunt.*

¶ *CVIII. Lumbrici terreni.*

Γῆς ἔντερα, *Dioſcor.* Vermes terreni, Melloes, *Paracelſo*, Regenwurm / Erd-Wurm / Pyren. *Earth-Worms.* Pier-wormen / die in die aerde gegenereert zijn.

Inſectum eſt vulgaris notitiæ ex terra, tùm generatum, tum ſuſtentatum.

Præſtant reliquis ii, quorum collum rubris annulis ſeu cingulis cingitur.

Vires. *Sunt inſigniter diuretici, diaphoretici, anodyni; diſcutiunt, emolliunt, obſtructiones reſerant, lac augent, vulnera, nervoſque præciſos glutinant.*

Uſus præcipui ſunt in apoplexia, ſpaſmo (ex ſignatura) aliiſque affectibus nervor. ac muſculor. in ictero, (utroque) hydrope, verminulatione infantium, dolore colico. Inprimis autem ſpecificè proſunt in arthritide illa ſcorbutica, quam vagam appellant, (die lauffende Gicht / die Vahren / *The running and wandring Gout*, De loopende of vliegende Gicht /) *adhiberi intus poſſunt & extus.*

Intus exhibentur vel toti conquaſſati, recenterque v. g. cum vino trajecti per linteum, vel ſiccati & pulveriſati.

Extus applicantur vivi & mortui, vivi impoſiti, donec moriantur, proſunt panaritio, mortui in cataplaſmatis ferè adhibentur. Odontalgiæ convenire dicitur cinis, (cavitati dentium inditus.) Podagricos dolores leniunt, (pulvis cum farina calidè impoſitus.)

PRÆPARATA.

1. *Aqua*, fit in MB.
Hydropicis maximè proficua eſt.

2. *Oleum coctum, vide Diſp.*
N. *Ex* °°o *hoc* *☊atur cum* ▽ *raphani*, *Ol. quod urinam & ſudores potenter pellit.*

3. *Liquor*, f[illegible] in clybano.

Nimirum.

Lumbrici loti & per ſtupam purgati, induntur vitro anguſti orificii. Hinc obturatur vitrum maſsâque panis incluſum committitur, (ut & reliqua maſſa;) clibano, donec cum panibus eximatur. Pòſt liquor filtratur & ſervatur pro uſu interno & externo.

Doſis à ʒ ij. ad ℥ß.

4. *Spiritus* præviâ putrefactione, ubi ⊖ volatile ſtatim elevatur, vel ſine putrefactione ex ☉⌒ △ aperto.

5. *Pulvis*, fit ex lumbricis in furno exiccatis.

HOFMAN. *Lumbrici Terreni.*) Hi tanquàm ſpecificum in arthritide vagâ ſcorbuticâ commendabiles ſunt; ex quibus ſuccum expreſſum ad ruſticos & plebejos amandamus cum eorum pulvere. *Spiritu cum Sale volatili per ſe deſtillato contenti.* Atque hic habetur vel cum prævia lumbric. terr. putrefactione, vel ſine ea. In illa Sal volatile ſtatim in deſtillatione elevatur; In hac extrema opus eſt ignis tortura per retortam △ne aperto peragenda. Ex hoc cum Eſſ. chamædr. chamæpytb. ſalviæ, fl. hyperic. anthos, lavendul. ligni ſaſſafras, radic. angelic. &c. Elixir antiarthriticum paratur, quod in arthritide vaga ſcorbutica ad gutt. xx. xxx. vel ultrà propinatum cum appropriato vehiculo notabilem edit effectum. Nota aliàs etiam eſt Eſſentia lumbricorum ſ. & c. D. D. Dravviſii *in arthritide vagâ ſcorbuticâ.* vid. & Balſamum Dorſalem ſeu antiparalyticum D. B. O. in theſaur. pharmaceutico annexo ſect. iv. num. v.

Lumbrici Inteſtinorum.) Sunt qui pulveriſatos offerunt ad lumbricos expellendos. Sed *Heinricus ab Heer lib. 1. Obſ. 9.* hoc non probat, quia materia illa vermium putris putri puerorum pituitæ mixta à magno illorum calore humido iterum animari poteſt, ut videmus muſcas ſubmerſas longè mortuas, ſi non premantur, ſoli denuò expoſitas vitam & volatum recuperare. Sic & ſerpentes in minima etiam fr[illegible]la conciſos ac putrefactos; ut nullum amplius vitæ adſit veſtigium, Solis calore in novos ſerpentes abire, ob ſerpentum formatrices ideas in putredine non deſtructas. Verùm hic Metus de Nihilo eſt, hi enim lumbrici non integri, ſed exſiccati ac pulveriſati offeruntur, ac aliàs adeſſe potuerunt in corpore, priuſquam pulvis Lumbricorum fuit adhibitus.

De Artificiali Lumbricorum productione hæc habet R. P. Athanaſ. Kircherus Mund. Subterr. Vol. II. p. 376.

Lumbricos plures ſiccatos in pulverem contha lateritia, terra pingui & dulci impleta ſepelies: deinde aquâ pluviali eam ſubinde rigabis, & intra tres aut quatuor dies reperies totam illam terram nova lumbricorum pullulagine ſcatere, & primò quidem ſub magnitudine vermium qui ex caſeo naſcuntur; deinde quoque pingui illo terræ ſucco nutritos, in veros lumbricos excreſcere comperies: cùm enim ſemen in lumbricorum inceneratione non pereat, ſed virtute maneat, hinc fit, ut in terra terram pingui & dulci ſucco præditam conditus pulvis, calore ſolis ſe ſe exerens, vi latentis ſeminis in idem, quod primò erat, animal excludatur. Vel idem quoque duplici alia ratione ſuccedit, vel ex conciſis ſiccorum lumbricorum particulis terræ infitis, pluvialem aquam admiſcemus, quæ illa eadem eſt, quæ ſemina lumbricorum aliunde deciſa ſecum portat atque terræ committit; hinc ſtatim poſt pluvias & imbres terram pinguem dulcemque ſemper lumbricis ſcatere deprehendimus, tanto numero, ut vel ipſas ſemitas expleant. Eſt & hoc admirabile, quòd ſi lumbricum ſoli ferventi expoſueris, is ſtatim ſit moriturus, quem poſtero die ubi examinaris; innumerabili vermiculorum multitudine coopertum

cooperium videbis, quos ex cadaveris seminalibus partibus instaurari non est dubium; Unde ingens illa lumbricorum multitudo in terra nascitur, uti enim terram saxosam, sterilem & arenaceam oderunt, ita ex ea non nascuntur; fit tamen subinde ut vel repentes terram illam ingrediantur, sed cum alimentum non reperiunt, ibidem vita functi ex propriis eorum cadaveribus mox ingentem verminaginem emittant, qui pluvia in terram pinguiorem delati, ibidem in immensam lumbricorum copiam adolescunt.

¶ *CIX. Musca.*

Μυῖα, *Arist.* Δάτλη, Fliege. *The Flie* Een Vliege.

Muscarum genera varia quidem sunt, usuale tamen solùm vulgare est.

OFFICIN. NAT.

Musca seu potius capita earum.
Vires. *Alopeciis subveniunt.*

PRÆPAR.

1. ▽ *stillatitia*, fit per se, vel cum melle.

Vires. *Præterquam quod capillorum proventum promovet, prædicatur quoque ad oculorum affectus, (instillata.)*

¶ *CX. Ricinus.*

Κρότων, κυνίαισης, Reduvius, Holtzbock / Hunds-floch / Hundwurm. *A Tyke, Tick, Dogslouse, or Clegg.* Een Teecke / een Honts-luys.

Animalculum est lividum & fœdum, bobus, suibus, capris, ovibus, atque canibus infestissimum.

Vires. *Ricini canini sanguis, Plinio teste, psilothrum est, & ignes sacros restinguit; admirandus quoque est ad impetigines contumaces & fer[illegible], ac curatu difficiles, (illitus,) Amat. Lusitan.* [illegible] *cent. 7.*

HOFMAN. *Pediculus.*) Contrà *icterum* devorantur à rusticis num. IX. & in atrophia à nonnullis probantur.

¶ *CXI. Salamandra.*

Σαλάμανδρα, μόλγη, Molch / Moll / Olm. *The Salamander, A spotted Beast like A Lizard not burnt with the fire, but quencheth it.* Een Salmander / een beest dat in t'vyer leeft / en't selve uyt bluscht.

Animal est quadrupes ex lacertorum genere, nigrum, luteis maculis respersum, incola locorum frigidorum & humidorum, fonticulorumque limpidorum admodum amans, adeoque à nonnullis in terrestrem & aquaticam distribuitur.

N. *Venenatum est animal, unà cum morsu lacteam spumam virulentam conferens.*

Vires. *Salamandra erodit, exulcerat; incinerata medetur felicissimè scrophulis exulceratis (cinis inspersus.)*

N. *Caveat à fumo venenato.*

HOFMAN. *Salamandra* incinerata &c.] Salamandram igni injectam ab eo non consumi statuit *Aristot. histor. animal. 19. Lib. 5.* quem sequitur *Ælianus Libr. 2. histor. anim. Cap. 31. Plinius* Lib. X. cap. 67. & Alii. Verùm Nullum Animal in igne valet vitam ducere, ideoque quod de *Salamandræ* vita in igne tradunt, meras sapit fabulas. Videtur tamen errorem indè promanasse, eò quod Salamandra ad certum tempus ab igne nihil patiatur, uratur tamen, si longius admoveatur, putarunt ab igne planè non consumi: vid. *Galen. Lib. 3. de Temperam. lib. 4. Nierenb. lib. 4. hist. nat. cap. 19. Thom. Bartholin. Cent. 2. obs. 50. Romæ in ædibus* Francisci Corvini artificium singulare, quo Natura dictante salamandra ignis ardorem elusit, observavi. Scilicet evomuit guttulam liquoris, qua ignis fervorem temperavit & moram duarum horarum in igne pertulit, sed non ità vehemente. Flammis extinctam & mortuam non consumptam *Grev. lib. 1. de venenis cap. 20.* immunitati ejusdem cutis adscribit, quæ cum limus sit arctè insinuatus cuti longissimè in igne absque læsione perdurat. Id quod de igne modico etiam venit intelligendum.

De Salamandra sic R. P. Athanas. Kircherus Chinæ Illustratæ p. 207.

Salamandra ex eorum numero, quas lacertas vocant, species quædam est; Lacerta videlicet nigra, & aureis maculis insignita, cæterùm animal muco, & viscido humore aspectu horridum & nausea plenum, vel ex eo capite, limacum instar, tardissimi progressus; hoc in Germania sæpius me vidisse memini; quod vix nisi post frequentes imbres ex humidis & lutulentis specubus exire solet. Hoc itaque animal cùm frigidissimi juxta, ac humidissimi temperamenti sit, & totum quasi ex mucore constitutum, si quis supra carbones accensos imposuerit, id illos nimia sua humiditate, viscositate plena statim extinguat, quod idem fieri in limacibus expertus sum; si quispiam verò illas in ignem validum projecerit, is eas, non secus ac alia combustibilia, in cinerem protinus converti reperiet; Quod idem Franciscus Corvinus *in Salamandra ei ex* America *transmissa, se expertum esse testatus est. Quòd verò* Marcus Paulus Venetus *dicat de Salamandra contexta &* Romæ *detenta, in qua Sudarium Christi involutum sit, de eo huc usque nihil comperire licuit, & si foret, id non de Salamandra lacerta, sed de asbestina tela, quæ per similitudinem quandam Salamandra dicitur, intelligendum foret.*

¶ *CXII. Scarabæus.*

Κάνθαρος, Cantharus.

Cornutus Schröter. *The Horned Beetle, a black Fly.* Een Swerte Vlie, gegenaemt horbedor / en Schallebyter. *hic usualis.*

Pilularius, Roßkäfer / Escarbot, fouille Merde, *Black Flies, called Beetles, Wieth, The Slimy Beetle, breeding, little Worms in bals of horse-dung.* Peerts-worm. *etiam hic Medicinalis.*

Unctuosus, cantarellus, Kadden / Schmältzkäfer / Meywurm / *The Greasy, oyly Beetle, the Mayworm.* Smeerige Vliege of Mey-worm. *nec hic idoneus.*

Rutilus.
- major, Mäyenkäfer / Creutzkäfer. *The greater Red tormenting Beetle.* Den grooter roopynende Schallebyter.
- minor Brachkäferlein / *The less red Spring Beetle.* De Kleyner roo of goude Schallebyter.

Bufonius viridis Krottenkäfer. *The Green Toad-Beetle.* Het Groen Padde Schallebyter. *hic venenatus.*

Pistrinarius, Meelkäfer. *A Meal Beetle.* Een Meel Horbedor.

Cadaverum, Aaskäferlein. *A Beetle bred of dead carcases.* Schallebyters uyt doot verrotte Lichamen.

Scarabæus

Scarabæus cornutus, (bicornis. Lucanus, cervus, cervus volans, Scarabelaphus *Cardan.* Græc. Κάραβος,) Gignitur partim ex lignis aridis, maximè quercus aut roboris, partim ex coitu. Reperitur Majo & Æstate in sylvis.

OFFICIN. NAT.

Ipsi Scarabæi, & cornua.

Vires. *Scarabæi commendantur ad dolores & contracturas nervorum (ex signatura, qua tacti immobiles & contracti redduntur) ad febrem quartanam (amuleti loco impositi.)*

Cornua suspensa de collo infantum urinam cohibere dicuntur.

PRÆPAR.

Ol. Ex infusion. Scarabæi.

Vires. *Dolorem aurium discutit, (instillatum.)*

Scarabæus pilularius, (pilularis, Solaris, stercorum, Κοπρεῖον, Hipp. Pferd-Käfer / Mist-käfer. Horse-Beetle, Dung-Beetle. Peerde-Worm / of Miege / Mest-horbedor.) nomen id habet, quod fimo (maximè equino) ingentes pilas pedibus volutet, in quibus parvos vermiculos fœturæ femina reconderedicitur.

Vires. *Commendatur maximopere in procidentia oculi & ani, (pulvis aspersus, in hæmorrhoidibus cæcis dolorificis leniendis,)* decoctus scilicet in oleo lini ad consumptionem animalculi, & calidè positus cum bombace.

N. *Pulveris conficiendi modus optimus est.*

Mortificati in vitro clauso ad Solem benè exiccentur; & F. Pulvis. *Harim. in Pract.*

Scarabæus unctuosus (quod manibus impositus pingui subflavoque liquore inficiat.) Majo & Junio juxta vias & passim in sylvis obrepit.

Vires. *Cantharidum naturam imitatur, urinam pellit & sanguinem, canis rabidi morsum egregiè expugnat, varos dictos, id est, Arthritidem vagam, Authore Wiero, curat,* (exhibitus pulvis vel conditura.)

Extrinsecus expetitur à quibusdam ejus liquor ad vulnera. Additur & Emplastris in bubone & carbunculo pestilentiali, (ex signatura desumpto indicio) permiscetur & antidotis, fitque inde Oleum ex infus. anim. vivorum in Ol. comm. quod loco olei scorpionum nonnulli adhibent.

HOFMAN. *Scarabæus.*) *Unctuosus* scilicet sive *Cantarellus* Meywurm / quia in Majo ac Iunio in rure ad vias obrepit.

N. Scorpionum imitans naturam urinam pellit & calculum, canis rabidi morsum venenatum curat; ac prætereà in arthritide Vaga Scorbutica ejus pulvis exhibitus *teste Wiero ac P. Borello c.4. obs. 73.* singularis est energiæ. N. Hi in oleum immissi amygd. dulc. in omnibus illis affectibus efficacissimè usurpantur quibus aliàs oleum Scorpionum convenire solet.

¶ CXIII. Scincus.

Σκίγκος, Scincus Marinus, Officinis.

Animal est aquatile, squamis luteis vestitum, cæsià à capite ad caudam decurrente lineâ insignitum, herbis odoriferis victitans.

OFFICIN. NAT.

1. *Integri exiccati.* 2. *(raro) pinguedo.*

Vires. *Alexipharmacus est Scincus, Veneremque accendit.*

Pinguedo simili virtute pollet;

Dosis Drach. j. *Matthiolus commendat Rostrum & pedes, eosque cum vino propinat, hinc & carnes laterum commendat.*

PRÆPARATA.

Ingreditur antidota & præcipuè Theriacam Andr. & Antidot. Matthioli.

¶ CXIV. Scorpio.

Σκόρπιος, Scorpius, Scorpion. *The Scorpion, a venemous Worm.* Een Schorpioen.

Animal est formâ cancros æmulans, iis tamen minus.

Vires. *Urinam cient, calculo renum aut vesicæ impeditam, (vivi incinerati & exhibiti.)*

Ictibus propriis subveniunt, (triti & impositi.)

PRÆPARATA.

1. *Oleum Scorpion. simplex* infusione Scorpion. in Ol. Amygd. amar. *vid. August.*

N. *Sunt qui propinant in colicis & calculosis doloribus.*

2. *Ol. Scorpion. compos. Mes.* quod recipit insuper Aristoloch. Gentian. Cyper. & ran. capp. *vid. August.*

Vires. *Usitatissimus est in Renum doloribus, urinaque obstructa (illinitur dorso vel pubi) medetur ictibus venenatorum animalium, febrium paroxysmos arcet, (pulsibus vel dorso inunctum) aurium dolores mulcet.*

3. *Ol. Scorpionum magnum, Matth. vid. August.*

Vires. *Majorum est virium quam præcedentia. Usisque eximii in morbis contagiosis præservandis & curandis, in venenatis morsibus & simil. (inunctum cordi, arteriisque temporum, manuum, pedum, dolores demulcet colicos & uteri, &c.*

4. *Ol. Scorpionum sanguineum.*

♃. Sem. hyperic. Unc. VI. infunde in vino malvat. per ♂ ♀ [3.] tum adde Terebinth. venet. Unc. iij. Ol. centum annor. [id est, vetustiss.] Unc. vj. Croci opt. Drach. j. Flor. hyperic. M. IV.

Omnia tumulentur in arena in boccia benè clausa per triduum: deinde liquor in aliam bocciam fortiter exprimatur; liquor per inclinationem decantetur, usque ad apparitionem olei. Oleo apparente vas elevabis, in eo videbis ol. rubrum sanguinis instar. In hoc oleo reponantur pro unaquaque libra scorpiones N. L. in MB. eousque relinquantur, donec fiat perfecta fermentatio. Hinc per pannum exprimantur omnia, oleumque reservandum.

Vires. *Summè nephriticos dolores lenit, extrinsecus applicatum.*

N. *Hoc est illud oleum nephrit. sanguineum magni Ducis, quod Pona describit, sed dosin non addit.*

Ex communic. Dn.D. Ioh. Kieferi.

HOFMAN. *Scorpio.*) Est animal forma cancros æmulans. N. Hic quæritur utrum possibilis sit *Scorpionum* ex Cancris generatio, & an ex ocymo generari ac produci possint vid. suprà *Libr. 4. de Ocymo & sæpius laudatum D. Sachsium à Lewenheim in suâ gammarolog. p. 283.*

Vires.) Hi etiam per se pulverisati & adhibiti urinam & calculum pellunt. *vid. Cistam. Medicam. p. 97.*

Præparata. Oleum Scorpionum f.) Hoc tam internè propinatum, quàm externè dorso ac pubi inunctum mira præstat in calculo, colica &c. teste experientia.

2. Oleum

2. *Oleum Scorpion. compofit.* Mef.) Ejus ufus fæpe noxius eft, dumporis cutis ita invifcatis infenfibilis impeditur tranfpiratio, & veneni exitu interclufo plus noxæ, quàm commodi febricitanti infertur.

Artificialem Scorpionum productionem fic defcribit R. P. Athan. Kircherus Mund. Subterr. Vol. II. p. 387.

Scorpionum corpora contrita intra vitrum conde, quibus fi aquam Ocymo *maceratam fuperaffuderis, & foli æftivo per diem expofueris, quod fi fagaci, & armato oculo infpexeris, totum hoc mixtum in innumerabilem* Scorpionum fœturam *degeneraffe reperies, quod idem tam in vivo, quàm mortuo non contrito evenire reperies, fi quidem à corpore excrementum quoddam rejicitur, quod totum in fimiles fibi Scorpiones converti-tur; quod* Lectorem *experiri velim, veritatem enim reperiet.*

Cur verò ex Ocymo potiffimùm Scorpius oriri dicatur, meritò quifpiam quærere poffet, cùm is nefcio, quam fympathiam cum Ocymo habere deprehendatur. Scorpium in cerebro hominis Itali repertum, & ex nimio Ocymi *ufu odoreque inibi natum* Hollerius *tradit, &* Ambrofius Pareus *eum exactè depinxit. Dicunt quoque, Ocymum contritum, & inter duos lateres pofitum, ubi* 24. *horarum fpatio Soli fuerit expofitum, Scorpiones generare, quod &* Plinius *verum effe teftatur, certè vel ipfe* Ariftoteles *in mirabilium narrationum congerie* Scorpiones è Sifymbriis *putrefactis enafci afferit: Eft autem* Sifymbrium *fpecies quædam Ocymi. Iterum* Plinius *hujufmodi proponit experimentum; Si velis in unum locum convocare omnes alicubi latitantes Scorpiones, id perficies hoc modo: Manipulum Ocymi decem cancris fluviatilibus compactum, eo in loco repones, & habebis intentum. Scribit* Avicenna, *amicum fe habuiffe, qui cùm vellet Scorpiones ex quibufdam putrefactis lignis (quod ego nil aliud quàm putrefactos Ocymi caules fuiffe exiftimo) produxiffe; quin & Ocymum in pulverem redactum unà cum Scorpionum cinere fubactum percuffis mederi tradit; Quæ omnia manifefta funt mutuæ* amicitiæ Ocymum inter & Scorpionem indicia. *Quomodo verò ex Ocymo fine fenfitiva naturæ feminio generari iftiufmodi animal poffit, non video; unde cùm follicitiùs hanc rem apud* Francifcum Corvinum *nobilem omnino Botanicum, & folertiffimum rerum naturalium exploratorem inquirerem, refpondit, id mirum non effe; habere enim radicem fibi familiarem vermem quemdam Scorpioni haud abfimilem, quem* Theophraftus *Spadylum vocat; hic enim feminio fuo plantam poftquam infecerit, ex eo tandem Scorpiones nafci, partim ex fe, & fua natura, partim arte ex applicatione activorum cum paffivis; atque hæc eft vera & genuina ratio genefis Scorpionum ex Ocymo. Quod verò fubinde ex* Cancris *quoque* fluviatilibus *nafcantur, ratio eft fimilitudo cancri feu paguri cum Scorpione, quâ ille facilè in hunc convertitur & transformatur: qua arte autem id inftitui debeat,* Ovidius *fequentibus verfibus docet.*

Concava littoreo fi demas brachia cancro
Cætera fuppones terræ, de parte fepulta
Scorpius exibit, caudaque minabitur unca.

¶ *CXV. Teredo.*

Τερηδών, Holtzwurm. *The Wood-Worm, a little worm that breed in wood, especially ships,* alfo *a Moth that eateth garments.* Een Houtsworm / die in't hout is / ofte Een Motte die de Kleederen door eet.

OFFICIN. NAT.

Caries, feu farina Teredinum.

Vires. *Exiccat, unde ulceribus humidis & fluidis feliciter infpergitur, & hoc eodem titulo mulierculis noftratibus admodum familiaris eft in excoriationibus Infantum exiccandis.*

HOFMAN: *Teredo.*) *pulvis feu farina Teredinum* exficcat, unde excoriationibus infantum in inguinibus & fub axillis molestiam creantibus admodum conducibilis eft.

Et hæc funt quæ de Animalibus Medicamentofis adducere compendii lex permifit, adeoque Pharmacopœiam noftram Medico-Chymicam divino auxilio ad finem perduximus: Huic fit Laus, Honor & Gloria, in fempiterna Sæcula Sæculorum, AMEN.

APPENDIX

APPENDIX
AD
PHARMACOPOEAM SCHRÖDERIANAM
Illuſtratam & Auctam:

CONTINENS TRACTATUS DUOS;

Sciljcet

FREDERICI HOFFMANNI
THESAURUM PHARMACEUTICUM
Medicorum Noſtri Seculi Principum.

ET

MARTINI BERNHARDI DE BERNITZ
S. R. M. Polon. Perſonæ Medici & Secretarii

FASCICULUM MEDICAMENTORUM SINGULARIUM
In VLADISLAO IV. *&* IOHANNE CASIMIRO *Polon. & Sueciæ Regibus olim adhibitorum.*

Hoc eſt

Clariſſim. & Excellentiſſim. Dn. Doctor.

ANDREÆ CNÖFFELII
Laudatiſſimarum Majeſtatum Archiatri Celeberrimi.

Ut &

Aliorum quorundam Clariſſimorum Medicorum.
ARCANA ET EXPERIMENTA SPECIFICA.

PRÆFATIO
AD LECTOREM.
S. P.

PVBLICÆ jam luci vides expositum, LECTOR BENEVOLE, perdiu à Te desideratum THESAVRVM PHARMACEVTICVM MEDICORVM Nostri seculi PRINCIPVM, partim ex DOMINI DOCTORIS IOHANNIS MICHAELIS νῦν ἐν ἁγίοις, partim ex Aliorum etiam vel primæ Classis, vel cum aliis nostræ ætatis de principatu contendentium Manuscriptis in ordinem congestum: neque id adeò præter solitum, cùm & Aliis idem istud in eodem tractandi genere fuerit liberum, imò omnibus omni memoriâ Medicis Laudi potius, quàm vitio datum sit, si quæ in praxi felici, usu quotidiano, & labore indefesso probata, ac ægrotantibus salutaria, tuta ac jucunda invenerint postmodum in publicum dederunt. Quâ in re & facem jamdudum Nobis prætulerunt WECKERVS, RENODÆVS, ZVVELFERVS, HADRIANVS à MYNSICHT & alii, à quibus uti non talia equidem proponuntur, quæ nemo Medicorum tentârit hactenus, sed quæ ad nostra non solùm loca, & tempora, verùm etiam hominum temperamenta & studiosorum Medicinæ manuductionem accommodata, non rebus quidem & materiis ipsis, at rerum præparatione, usu & applicatione nova sint, quæ Morborum novitas etiam hâc Mundi senectâ pullulantium flagitare videtur, ita & ad horum exemplum præsentem adaptavimus THESAVRVM; eoque vel maximè, ut MEDICINA authentica & positiva indies magis magisque incrementa capesseret, quæ hactenus satis vili incessit habitu; Nonnulli enim Medicorum moderni temporis quamvis universalem quandam curandi Methodum probè sæpè teneant, specifica tamen Medicamenta tam simplicia, quàm composita, quæ singulorum Morborum medelam specificâ quâdam ac singulari potestate respiciunt, aut præfractè ignorant, aut temerè negligunt. Traditionum enim & experientiæ probatæ fructus præconceptis suis opinionibus & universalibus Magistralitatibus destruunt, addendo, aufferendo, & circà medicamina mutando, prout iis libitum fuerit, ita superbè imperantes Medicinæ, ut Medicina non amplius imperet Morbo. In Purgantium & laxativorum numero ablatis pulvere diagrydii, gyalappæ, cremore Tartari, Tartaro vitriolato, &c. In Sudoriferis dempto cornu cervi vaporato, antimo-

nio diaphoretico; In Alexiteriorum Classe sublatâ Theriacâ, Mithridatio & Diascordio; In Confortantibus confectione Alkermes & paucis aliis, ad nulla ferè Medicamenta ampliùs se religiosè ac severè adstringunt, exceptis jam recensitis, quæ potiùs intentionibus illorum generalibus satisfaciunt, quàm ut accommodata & specifica habeant ad specialium morborum curationes particulares. Speciatim nullum Morbum magnoperè respiciunt, sed rerum suarum sategisse sibi videntur, modò generatim venæ sectionem, purgationem suadeant, obstructiones aperiant, digestiones promoveant, intemperies corrigant; Hinc fit, ut Empirici & Vetulæ sæpè Morbos feliciùs curent, Medicis eruditis, eò quod Medicamentorum compositionem fideliter & scrupulosè retineant. Vnde Franciscus Baconus de Verulamio Libr. IV. de Augmento Scientiarum, plurimum, inquit, referre censemus, si Medici aliqui & eruditione & practicâ insigniores opus aliquod conficerent de Medicinis probatis & experimentalibus ad Morbos particulares. Nam quod speciosâ quis ratione nixus existimet decere Medicum doctum [habitâ ratione complexionis ægrorum, ætatis, tempestatis anni, consuetudinum &c.] potius Medicinas ex tempore aptare, quàm certis aliquibus præscriptis insistere; id fallax res est, & experientiæ non satis attribuit, judicio plus nimis. Medicos eos probamus, qui aut in magnâ eruditione traditiones experientiæ plurimùm faciunt, aut in Practicâ insigni Methodos & generalia Artis non aspernantur. Hisce Ego Auro contrà carioribus monitis ductus ab ineunte multum jam ætatis Praxi meâ in hoc semper laboravi, ut experientiâ etiam probatas ad Morbos speciales Medicinas saniori medendi methodo jungerem; Hisce persimilium præsentem THESAVRVM PHARMACEVTICVM ex variis constantem Remediorum formulis ad speciales affectus tam internè, quàm externè directis, sectionibus ac numeris interstinctis adornavi. Sin minus omnia ad palatum, vel quid sordium everrendarum sit adhuc residui, ut DOMINVS LECTOR etiam, in quo se exerceat, habeat, corrigat velim, quæ ignota, indaget, quæ malè tradita, subvertat, & quæ falsa, abjiciat. De cætero, hæc omnia bono publico consecrata, æqui bonique consulat, in crisi acumen & candorem, in usu circumspectam prudentiam afferat, & pro omnibus DEO ter Opt. Max. mecum gratias agat, qui faxit, ut omnia vergant in Nominis sui gloriam, proximi sanitatem, & meæ ergà omnes ac singulos debitæ observantiæ sempiternam memoriam. Hisce Te Divinæ commendo Tutelæ, me autem sinceræ Tuæ affectioni.

FRIDERICVS HOFMANNVS D.

THESAVRVS

THESAURUS PHARMACEUTICUS MEDICORUM NOSTRI SECULI PRINCIPUM.

SECTIO PRIMA.

DE AQVIS DESTILLATIS COMPOSITIS.

I. *Aqua Apoplectica D. H.*

Rec. fl. primul. veris. ℔ j.
Lavendul.
Stœchad. A. ana ℥ j.
tiliæ
bugloff. ana ℥ j ß.
anthos.
Nenuphar. ana ℥ ß.
Radic. pœon. recent.
caryophyllat.
irid. Fl. ana ℥ j.
Galang.
caryophyll. ana ʒ ij.
Croci Or. ʒ j.
Pom. Citri rec. num. ij.
rasur. ligni Sassafras ℥ j ß.
Herb. majoran.
rorismarin. ana M. ij.
Semin. fœnicul.
basilic.
Coriandr.
Cardamom. ana ʒ iij.
Incis. & contus. grosso modo affunde.
Aq. rorismarin.
Vini generosi ana ℔ iv.
Vase clauso digerantur per 3 ♂ ♀. Postmodum adde succi recenter expressi ex fol. Salviæ.
Melissæ ana ℥ vj.
Spirit. Vini ℔ iv.
Denuo per 2. ♂ ♀ digerantur & destill. in MB ad siccitatem, fiat semel cohobatio, hinc per se in B. Aqua destilletur, seu rectificetur destillando ad tres partes & inserendo rostro alembici Moschi. el.
ambræ gryf. ana gr. v.
quartâ parte relictâ. Tandem omnia in vitro optimè clauso ad usum reserventur.

Vires, Usus, Dosis.

¶ [Hæc Aqua Apoplectica admirandæ est virtutis ad cerebrum & nervosum genus confortandum. Ab apoplexiâ & paralysi præservat, & ab aliis capitis affectibus à dyscrasiâ frigidâ ortis, sive internè sumatur, sive extrà applicetur. Dos. coch. j. ad ij. vel iij.

II. *Aqua Apoplectica P. H. D.*

Rec. fl. Lil. convall. ℔ vj.
Vini generos. mensur. v.
destilla in B. Aquam destillatam infunde super
fl. Lavendul.
anthos.
stœchad. Arabic.
Salviæ
tiliæ
primul. veris.
betonic. ana M. iij.
radic. pœon. rec.
caryophyllat. rec. ana ℥ iij.
herb. rutæ. M. j.
Majoran.
basilic. ana M. iv.
Sem. erucæ. ʒ iij.
Nigell.
cubeb. ana ℥ j ß.
Macis.
Nuc. Moschat.
caryophyll. ana ℥ j.
baccar. lauri. ℥ ß.
Vini generos. Mensur. iij.
Stent in digestione per 8 ♂ ♀, postmodum adde Aq. Lil. convall. suprà nominatam, destilla per XX. Aquam divide in duas p. æq.
Unam reserva pro usu & S. Aqua Apoplectica c. Castoreo. Alteram rectifica super castorei ℥ j. in B. & S. Aqua Apoplectica c. castoreo.

III. *Alia Ant-Apoplectica. H.*

Rec. fl. Lavendul.
anthos.
pœoniæ ana M. ß j.
Lil. convall. M. iv.
primul. veris.
cheiri. ana M. ij.
Cinamom. el.
caryophyll. ana ℥ ij.
Nuc. Moschat. ℥ j.
Macis.
galang.
Lign. aloës
Cubeb.
Cardamom. ana ℥ ß.
Cortic. Citri.
aurantior.
Scyllæ ana ʒ ij.
Aq. Ceras. nigr.
Sonchi ana ℔ ij.
Vini Rhen. ℔ vj.
Spirit. Vini Rhenan. ℔ iv.
destill. in MB.

IV. *Aqua Ant-Epileptica. D. R.*

Rec. fl. Lil. convall. ℥ viij.
paralys. ℥ iij.
infunde in Vini Rhenan. s. q.
Stent infusa per integram septimanam in vase stricti orificii loco calido, deindè lento igne destilla per vesicam.

Rec. hujus destillat. s.q.
adde Aq. rosar. fr.
ceras. n.
fragor.
Meliss. cum vino destillat. ana ℔ j.
Vini Malvatic.
Spirit. Vini ana ℔ j ß.
Misce, infunde & s. a. destilla, huic destillato adde
Cinamom. el.
Nuc. Moschat. ana ℥ j.
Piper. long.
Cardamom.
Cubebar.
caryophyll. ana ʒ vj.
Sem. fœnicul. ℥ i ß.
radic. pœon. recent. ℥ j.
fl. Lavendul.
rorismarin.
pœon.
Stœchad. Arab. ana ℥ j.
h. paralys. ℥ ij. ʒ ij.
Stent in infusione per ☍ ☉, postea destilla per serpentem, & pro usu repone.

Vires, Usus, Dosis.

Adhibetur contra Epilepsiam, vertiginem, lethargum, spasmum &c. tam in ipso, quàm extrà paroxysmum in omni humidâ & frigidâ aëris intemperie. Dosis est à cochl. j. ad ij.

V. Aqua Arthritica D. C.

Rec. Calam. aromatic.
galang.
cyper. rotund.
costi aromatic.
pyrethri ana ʒ vj.
zinziber. ℥ ß.
h. rorismarin. ℥ j.
salviæ ʒ vj.
Majoran. ℥ ß.
fl. chamomill. R. ʒ vj.
Stœchad. A.
thymi ana ℥ ß.
Nuc. Moschat. ℥ iij.
Bacc. juniperi M. j.
grosso modo contusis adde sp. vini Rhenan. ℔ iv. macerentur per 4 ☍ ☉ & destilla ex MB ad siccitatem.

Vires, Usus & Dosis.

Frigidis articulorum affectibus medetur, nervos roborat, crassos & viscidos humores musculoso generi & juncturis impactos attenuat, discutit & resolvit. Usus Ejus est tam internus quàm externus in arthritide paralysi &c. Dosis coch. j. vel ij.

VI. Aqua Arthritica alia P. H. D.

Rec. acervi formicarum num. j. affunde vini opt. Mensur. xij. destilla s. a. Posteà:
Rec. Ciner. abietis. M. IV.
primul. veris. M. vj.
bacc. juniperi ℔ ß.
fl. Calendul. M. vj.
betonic.
sambuc.
summit. arbor. vitæ.
fol. Lauri.
salviæ.
rorism.
Ivæ arthetic. ana M. IV.
Cubebar. ℥ iij.
destilla iterum, posteà infunde radic. pyrethri ℥ iij. stent in digestione & filtra.

VII. Aqua Arthritica alia D. L. M.

Rec. Thuris.	Sal. ammoniac. ana ℥ j.
Mastich.	☿tari ℥ j ß.
Myrrh.	bacc. Lauri
Bdellii.	juniperi ana ʒ v.
ammoniac.	⊕-ol. Rom. ℔ j ß.
opopanac.	mellis ℔ ij.
mumiæ.	sp. vini ℔ viij.
alumin.	juniperi ℔ ij.

digere triduo & destilla per ∴ cum duobus cohobiis: destillato adde
Castorei ℥ ß.
Camphor. ℈ iv.
Sp. ⊖lis. ʒ vj. M.

Vires & Usus.

Dolorem arthriticum compescit cum petiis externè applicata.

VIII. Aqua ad Ariduras.

Rec. Semin. Urtic. minor. ℔ ß.
Raphan. sylv. in taleol. sect. ℔ ¼
radic. ari
piper. long. ana ℔ ij.
affunde vini Malvatici vel Rhenan. opt. q. s. digere per 14 ☍ ☉, quotidiè bis & ter agitando, destilla per Alembicum & serva.

Vires & Usus.

Linteo in hâc aquâ madefacto arida membra ad calorem bis vel ter in die fortiter frica.

IX. Aqua Asthmatica. D. P.

Rec. Radic. Enul.	rad. irid. Fl.
Tussilagin. ana ℥ ß.	liquirit.
gentian. ʒ iij.	uvar. pass.
caryophyll.	carn. dactyl.
zinziber. ana ʒ ij.	amygd. dulc.
bacc. Lauri excorticat.	pinear. ana ʒ iij.
gran. juniperi an. ʒ ij ß.	Scyllæ. ℥ ß.
Cinamom. el.	Pulmon. vulp. ʒ ij ß.
Cardamom. ana ℥ ij.	Sem. fœnicul. ʒ ij.
h. Salv.	Caricar. n. IV.
majoran.	Mell. opt. ℥ j.
hyssop.	Sacchar. ℥ xviij.
marrub.	

Contunde omnia & infunde in Vini Malvatic. ℔ ij. Aq. Vit. opt. ℔ iv. Stent in infusione per aliquot ☍ ☉ in loco tepido vitro benè clauso, postmodum destilla s. a.

X. Aqua Asthmatica alia D. R.

Rec. radic. enul.	Scillæ ana ℥ ß.
Tussilagin.	radic. ireos.

liquirit.

liquirit.	amygdal. dulc. excortic.
gentian.	ana ℥ iij.
Cinamom.	Pulmon. Vulpis n. ij.
Cardamom. an. ʒ j.	Semin. fœnicul. ʒ ij.
fol. Salviæ.	Urtic. ʒ iij.
Majoran.	Caricar. nu. XIV.
hyſſop.	Mellis ℥ j.
Marrub. ana M. ij.	Sacchari ℥ j ß.
dactylor.	Vini Malvatic. ℔ v.
jujub.	Sp. Vini ℔ j ß.
Sebeſten.	deſtilla ſ. a.

XI. *Alia pro D. S. B.*

Rec. radic. Enulæ	ſebeſten.
Tuſſilagin. ana ℥ ß.	prunor. dulc.
ireos Fl.	Pulmon. vulp. ana ʒiij.
glycyrrhiz. ana ʒ iij.	h. Salviæ.
Scyllæ ℥ ß.	hyſſop. ana M j ß.
ficuum ℥ j.	zinziber. alb.
bacc. Lauri	caryophyll.
juniperi	cinamom.
alkekeng.	cardamom. ana ʒ ij.
dactyl.	Mellis deſpumat. ℥ iij.
Pinear.	Sp. Vini aniſat. ℔. IV.
amygdal. dulc.	Vini Malvatic. vel Hiſpan. ℔ v.
jujub.	

Stent in infuſ. per diem, deinde deſtilla in MB. f. Aqua, cui adde Moſchi in ſyndon. ligati ϶ß. Julepi roſarum vel Violarum ℥ IX.

N. Non adeò accurata eſt præcedentium trium Aquarum Aſthmaticarum compoſitio, Medicorum quorundam Noſtri ſeculi ob variorum ingredientium, utpote radic. tuſſilagin. liquirit. uvar. paſſar. dactyl. amygd. dulc. pinear. Pulm. vulp. caricar. Mell. Sacchar. jujub. ſebeſten. prunor. &c. deſtillationi ineptorum admixtionem; ideoque, ut harum elaboratio fiat concinnior & elegantior, ſolum ex balſamicis nec non ſpirituoſis volatilibus, omiſſis jam adductis, additio ſpiritu vini Aqua ſpirituoſa elicienda eſt; cui poſtea Saccharum, Mel, Syrup. de jujub. Sebeſt. Lohoch de paſſul. dactyl. item emulſiones amygdal. d. vel pinear. &c. addi poſſunt.

Vires, Uſus & Doſis.

Aſthma ex craſſis & viſcidis humoribus bronchias pulmonum obſidentibus ortum tollunt, & pulmonibus liberiorem reſpirationem conciliant. Unde anhelosi, ſive aſthmatici ſenes ſibi habeant recommendatos; Doſis cochl. j. vel ij. tam in paroxyſmo, quam extrà paroxyſmum.

XII. *Aqua contrà Catarrhos.*

Rec. Summit. Serpilli campeſtr. recent. ſtatim in primo ejus flore q. v. affunde Vini Malvatici q. ſ. ut tres emineat digitos, inſolentur in cucurbitâ capaci firmiter clauſâ per 14 dies aut circiter, tunc deſtilla, deſtillatum affundatur recentibus ſummitatibus, iterumque ut antea ad Solem digerantur, aut deſtillentur, tandem in quamlibet libram aquæ hujus infunde raſur. ligni Saſſafras ʒß. tempore uſus per inclinationem ſepara q. ſ.

Vires, Uſus, Doſis.

Valet in quovis catarrho, præſervat ab apoplexiâ, epilepſiâ, paralyſi &c. Doſis cochl. j. veſperi, quando catarrhi moventur.

XIII. *Aqua Cephalica interna D. P. H.*

Rec. fl. lil. convall. M. viij.
affunde Vini Rhen. ℔ ij. ſtent per 13 ♂ ♀, poſtea adde fl. pœon. M. iij. iterum ſtent per 3 ♂ ♀, poſteà in MB. deſtilla, in deſtillato infunde
fl. lavendul.
anthos.
ſtœchad. Arabic. ana M j.
caryophyll. ʒ ij.
Nuc. Moſchat. ʒ j ß.
Cubebar. ʒ j.
radic. pœon. rec. ℥j.
Stent in infuſione, poſtea deſtilla, & deſtillato adde Ceraſ. n. ſylveſtr. enucleator. contuſ. M. j.

Vires, Uſus, Doſis.

In Hemicraniâ, cephalalgiâ, defluxionibus ex frigidâ causâ ortis conducit, Doſ. cochl. j. vel ij. veſpertino tempore.

XIV. *Aqua Cephalica Externa P. H. D.*

Rec. fl. lil. convall.
Sambuc.
roſ. alb. an. M. vj.
lavendul. M. ij.
fol. Solani M j ß.
Salicis. M. IV.
hyoſcyam. M. ij.
capit. papav. n. XX.
camphor. ʒ j.
cum aq. ſ. deſtilla, & reſerva Uſui.

XV. *Aqua Ocularis D. V. S.*

Rec. radic. ir. Fl.	Sem. Siler. montan.
caryophyllat. ana ℥ j.	paſtinac. ſylv. ana ℥ j.
valerian. min. ℥ ß.	ocymi ʒ ij.
pœon. rec. ʒ iij.	fœnicul. ℥ j.
fol. thymi	Nuc. Moſchat. ℥ j ß.
ſerpilli	Macis ℥ j.
citri ana M. iij.	cubebar. ℥ß.
Pulegii M. j ß.	cardamom. ℥ i ß.
fl. roſ. r. M. ij.	cinamom. ʒ vj.
borrag.	Aq. Vitæ ℥ v.
bugloſſ.	Nuc. Moſchat.
roriſm.	lavendul. ſ. v. an. ℥ IV.
lil. convall. ana M. j ß.	Vini Malvatici ℔ j.

Deſtilla in MB. adde Moſchi el.
ambræ gryſ. ana gr. iij.
julep. roſar. ℥ IV.
ſtent per 8 ♂ ♀. deinde ſepara.

XIV. *Alia Aqua Ocularis Ejuſdem.*

Rec. radic. ir. Fl.
pœon. rec.
Calam. arom. ana ℥ ij.
h. Betonic.
euphraſ.
Verben.

chelidon.
salviæ.
fl. rorisin.
cyani
lil. convall.
tiliæ
primul. veris.
lavendul. an. M. j.
spic. indic. ℨß.
Sem. fœnicul.
anisi
carui
siler. montan.
pœon.
Coriandr. an. ʒvj.
macis
caryophyll.
cortic. citri an. ʒiij.
Benzoi
castorei an. ʒij.
Sp. vini ℔ij.
vini malvatic. vel Hispanic. ℔vj.
stent in vitro benè clauso per 3. ♂ ♀ loco calido, adde.

Aq. euphrag.
betonic.
salviæ.
meliss. an. ℥iiiß.
tiliæ
lil. convall.
pœon.
ceras. n. an. ℥iiß.
M. & destilla in MB.

Vires, Usus, Dosis.

In omnibus oculorum affectibus à quacunque causâ ortis ob vim specificam ophthalmicam hæ aquæ commendantur. Dos. cochl. j. vel ij mane & vesperi.

XVII. *Aqua Hypnotica Ejusdem.*

Rec. radic. cichor. M. j.
caryophyllat. ℥ij.
fol. betonic. M. ij.
fl. ros. r.
violar. an. M. iij.
borragin.
Nymph. an. M. j.
Semin. cucumer.
cucurbit. an. ʒj.
Portulac.
lactuc. an. ʒß.
Papav. alb. ʒij.
nigri ʒß.
Aq. fontan. ℔ɪv. infunde per hor. 3. destilla per MB.

XVIII. *Aqua Hypnotica Alia Altenburgensium.*

Rec. Sem. papav. alb. & nigr. an. ℔ß.
Lactuc. ℥ij.
Portulac. ℥j.
quatuor frigid. major. an. ℥ß.
cortic. mandragor. ʒiij.
macis
nucistæ an. ʒij.
croci Or. ʒj.
fl. Nymph.
violar.
papav. rh. an. M. j.
Opii præparat. ʒvj.
Capit. papav. n. xɪɪ.
infunde biduo in aq. lactuc. ℔iij.
Nymph.
rosar. an. ℔iß.
papav. err. ℥ix. & destilla.

N. Cum nec harum Aquarum compositio Medicorum quorundam nostri seculi concinna sit, dum quædam ingredientium, ut radic. cichor. &c. destillationi inepta, quædam ut semin. cucumer. cucurbit. portulac. &c. virtutem suam MB. destillationem eliciendam non communicent, nisi aliâ viâ ac medio procedamus, commodior erit, si sequenti modo fiat præparatio.

Rec. Aq. Lactuc. fl. Nymph. alb. papav. erratic. rosar. an. ℔ij.
Vini Malvatici ℔iij.
His mixtis immerge Sem. papav. alb. & nigr. an. ℔ß.
Lactuc. ℥ii.
Portulac. ℥j.
4. frigid. major. an. ℥ß.
prius in mortario probè & minutissimè contusis, additâ s. q. aquarum prædictarum & Vini Malvatici, porro adde.
Pomorum Mandragoræ rec. n. x.
Opii Theb. ʒvj.
factâ fermentatione per 15. ♂ ♀, adde tandem
Macis
Nucistæ an. ʒij.
croci Or. ʒj.
destilla ex MB. binis vicibus cohobando. Aqua pro usu servetur.

Vires, Usus, Dosis.

In omnibus diuturnis vigiliis ac quibusvis doloribus & morbis calidis auxiliatur. Refrigerat, condensat & humectat. Dosis cochl. j. vel ij. tempore vespertino.

XIX. *Aqua Antiphthisica D. D. W.*

Rec. Cap. deplumat. & eviscerat. n. j.
Pulm. hepar & cor vituli an. n. j.
spec. decoct. fl. & fruct. ℥ij.
radic. Cichor.
Taraxac.
fœnicul.
Petroselin.
asparag.
chinæ
Lign. Sassafras
Santal. citrin. an. ℥ß.
h. epatic. nobil.
pulmonar.
scolopendr.
cichor.
endiv.
Veronic.
scabios. an. M. j.
fl. borragin.
bugloss.
ros. r.
lil. convall.
violar. an. M. iß.
Semin. portulac.
melon.
Cucumer.
Cichor.
papav. alb.
anisi an. ʒiij.
Cortic. Citri.
pulmon. vulp.
Epat. Lupi an. ʒiiß.
Cinamom. ℥ß.
Cardamom.
Macis
Ligni aloës an. ʒij.
Spec. diambr.
diarrhod. Abb.
diaxyloal.
diamochs. dulc. an. ʒi.
Croci Or. ʒß.
incis. & contus. infunde in Vini Rhen. ℔vj.
Aq. Veronic.
endiv.
cichor.
Scolopendr.
rosar. an. ℥x.
Stent per ♂ ♀, posteà ♌la.
Nota. Capo & Pulmo vituli coq. in lacte caprino vel humano & cum speciebus, postmodum ♌lentur.

XX.

XX. Aqua Antiphthisica Alia T. M.

Rec. carnis porcin. ℔vj.
Aq. fontan. ℔xij.
bulliant ad tertias, adde in fine
Farfar.
pulmonar.
betonic. M. ß.
rad. liquirit. raſ. ℥ij.
Pinear. ℥iiß.

Factâ leni ebullitione deſtilla in MB vaſe vitreo, & ſervetur pro uſu.

XXI. Alia D. S. B.

Rec. radic. enulæ.
tuſſilagin. an. ℥j.
ireos Fl.
glycyrrhiz. an. ʒvj.
ſcyllæ ℥j.
bacc. Lauri
juniperi
alkekeng. an. ʒvj.
fruct. dactyl.
Pinear.
amygd. dulc.
jujubar.
ſebeſten.
prunor. dulc. an. ʒvj.
ficuum ping. ℥iij.
Pulmon. vulp. ℥vj.
h. Salv.
marrub.
majoran.
roriſmarin.
hyſſop. an. M. ij.
zinziber. alb.
caryophyll.
cinamom.
cardamom. an. ʒß.
Mell. deſpumat. ℥vj.
Sp. vini opt. ℔ viij.
Vini Malvatic. ℔ x.

Stent in infuſ. per 24. hor. Poſteà deſtilla in MB.
adde julep. roſar. ℥xviij.
Moſchi opt. in pet. ligat. ℈j. reſerva in vitro optimè clauſo.

XXII. Alia F. S. S. D. M. A.

Rec. Aq. violar. ℔ iij.
ex fl. & fol. Salviæ.
Seri lactis caprin. depurat.
per ſucc. lim. an. ℔iß.
Pulmon. vitul. n. iv.
Hepat. eorund. n. ij.
Carnis capon. junior. cum n. ij. oſſ. contuſ.
Hepat. gallinar. n. xij.
Pulmon. vulp. rec. n. ij.

Incide omnia minutim & deſtilla aquam ſ. a. in MB.
Huic Aquæ adde ſanguinis porcelli anni dimidii ℔iiß
Lactis aſini.
caprilli an. ℔ ij.
ſucci depurati pulmonar. primæ
Matthiol.
auricul. muris.
botryos. an. M. iv.
Caudar. cancr. fluviat. n. xxx.
Limacum è ſuis teſtis extr. n. xx.
fl. roſ. rubr.
Hordei cum cortic. an. p. vj.
fl. viol.
borragin. an. p. iv.
Pomor. dulc. App. n. xii.
citri
aurant. an. nu. j.
radic. conſolid. maj.
alth. an. ℔j.
chinæ elect. minutim inciſ.
liquirit. an. ℥iv.
ſantal. rubr. ℥iij.
Micæ panis albiſſ. ℔iß.
pinear. mund. rec.
piſtac. an. ℥v.
Medull. Nuc. indic. ℥iv.
ſpec. diamargarit. fr.
calid. an. ʒß.
Croci Or. ℈ij.

Infunde omnia in ſuprà dictâ Aquâ Magiſtrali & ♌là ſ. a. Doſis eſt ℥ij. ad iv. cum julep. violar. ʒß. gutt. ij. ſp. 🜂ris.

N. Quatuor iſtæ aquæ jam allatæ antiphthiſicæ, quorundam Medicorum noſtri ſeculi principum etiam effœtæ & nomine ſanè indignæ ſunt, tum ob nimiam diverſorum ingredientium farraginem, conglomerationem & inconvenientem doſin, tum quorundam ad deſtillationem ineptorum admixtionem, ut & in præſentiarum virgulam cenſoriam non ſubterfugere queant. Quid à capon. deplumat. & eviſcerat. carnis, pulmonum, hepatis, & cordis vitulini, pulmon. vulpis, hepatis: Lupi, carnis porcinæ, hepat. gallin. Sanguinis porcelli, lactis aſini, caprilli, limacum &c. deſtillationibus præter nudam elementarem humiditatem ſive gas aquæ eſt expectandum? quid ſuppeditant radic. cichor. tuſſilagin. taraxac. aſparag. chinæ liquirit. conſolid. maj. alth. Sem. portulac. melon. cucumer. papav. alb. Cichor. pinear. amygd. deſtillata, niſi aquam effœtam? quem in finem ſpec. diambr. diarrhod. Abbat. diaxyloal. diamoſch. dulc. Croc. &c. adduntur, niſi ut divitum crumenas evacuent? Eâdem abſurditate ſcatent admixti fructus dactyl. jujub. ſebeſten. ficus, prun. dulc. cum Melle & Saccharo, quæ ne ullam quidem perceptibilem qualitatem aquis deſtillatis impertiuntur. Quapropter ſatius eſt ex omnibus hiſce ad deſtillationem ineptis decocta infuſa emulſiones, conſervas &c. conficere, ſapore & odore jucunda, atque ita poteſtates medicamentorum quæ clamant ad cœlum, quaſi fruſtrà veniſſent, ita deperdere & frivolè vulcani inclementiæ exponere.

XXIII. Aqua Cordialis Frigida D. V. S.

Rec. Semin. Citri. ℥j.
acetoſ. ʒiij.
fl. violar. M. iv.
borragin.
bugloſſ. an. M. iij.
roſar. M. ij.

Inciſ. & contuſ. infunde in ſ. q. aq.
roſar. Opt. ℔iv.
borrag. ℔iij.
bugloſſ.
Nymph. an. ℔iß.

Stent in infuſ. in loco calido per 4. ☿ deinde adde
ſucci mali citri depurat. ℥viij.
granator. dulc. ℔j.
pomor. dulc. acid. an. ℔ß.
Limon.
cydon. a. ℥iv.
croci Or. ℈ß.

Deſtilla △ lentiſſimo, adde in fine aq. Cinamom. borraginat. pone ad conſervandum pro uſu.

N. Nec dicta Aqua ſuis caret ſcrupulis: Nam ex ſemin. Citri acetoſ. nihil ſcopo tuo ſatisfaciens per ſtillationem elicies; quid virium præſtabit ſemiſcrupulus Croci? ſuccorum nonnullorum acidorum aciditas pariter non elevatur, ſed in reſiduo manet, quæ tamen

tamen in hâc aquâ maximè desideratur. Ideoque sequens Aqua cordialis frigida rationi magis conformis erit:

Rec. Aq. fl. violarum Martial. ℔ij.
borragin.
bugloss. an. ℔j.
rosar. fr. ℔iv.
Nymph. ℔iß.
His aquis immerge
cortic. tenerr. citri ℥iv.
cinamom. el. ℥iij.
croci opt. Or. ʒij.

factâ brevi maceratione destilla per B. vaporosum ad siccitatem. In hujus aquæ usu tunc addi potest succus citri rec. express. vel granator. vel lim. &c. q. s.

XXIV. *Aqua Cordialis ex Corde Cervi.*

Rec. Cor. cervi recens, scindatur in partes minores, lavetur ex vino optimo & purgetur bene à sanguine concreto, huic adde rasur. ligni sassafras ℥j.

caryophyll.
Nuc. Moschat. an. ʒiiiß.
gran. paradys. ʒij.
Cardamom.
galang.
calam. arom. an. ʒiiß.
fl. anthos.
ros. r.
viol. Martial. an. M. ß.
borrag. p. iij.
summit. Meliss. M. iiß.
Semin. Citri.
Sinapi alb. an. ʒj.
Spec. el. de gemm. fr. ℈iv.

Misce omnia ac indantur vasi vitreo, affunde vini malvatici canthar. vj. Destilla lento △ne ex organis vitreis.

XXV. *Aqua Cordialis Alia ex corde Cervi. D. G.*

Rec. Cordis Cervi n. j. scinde in partes abjectâ pinguedine & infunde in vini malvatici ℔ij.

Aq. ros.
borrag.
bugloss.
Nymph. an. ℥viij.
Succi Citri
aurant.
pomor. acid.
dulc. an. ℔ß.
cydon. ℥viij.
Ligni sassafr. ʒvj.
Cinamom. ℥ß.
caryophyll.
Nucist. an. ʒij.
Cardamom.
Cubeb.
Cass. lign. an. ʒiß.
macis.
galang.
sem. citri an. ʒj.
santal. citrin. ʒj.
spec. lætific. Rhas.
Diamargar. fr.
de gemm. fr. an. ℈ij.
fl. rorism.
rosar. r.
violar.
borragin. an. M. ß.
syrup. caryophyll.
rub. id. an. ℥iij.

Stent in infus. per 3. ♂ ☍: posteà fiat destillatio.

N. Nec dictæ Aquæ virgulam censoriam defugiunt. Notum enim est primò ex partibus animalium ita simpliciter destillatis nudam aquam elementarem, nisi spiritu suo vivifico adhuc turgeant, destillari; deinde quem in finem prius ex vino laventur in partes minores conscissæ & à cruore purgentur ante destillationem. Tertiò addito specierum el. de gemm. frigid. lætificat. Rhas. diamargar. fr. &c. ita conglomeratarum inutilis & supervacanea est. Quartò succorum virtus super alembicum non elevatur, sed in residuo manet. Quintò inepta etiam & absurda syruporum admixtio. Ideoque sequens descriptio Aquæ cordis cervi præstantior videtur.

Rec. Cordium Cervinorum adhuc calidorum prout ex occisis jam cervis sunt desumpta cum sanguine q. v. Immergantur Balneo vaporoso & protinus aptato capitello seu alembico destillentur in receptaculum capitello arctissimè unitum ad omnimodam siccitatem, Aquæ destillatæ adde pro quâvis ejus librâ salis ♀tari ʒij. atque in vitro optimè munito serva. Postea accipe corda à destillatione relicta, ac retortæ immitte, destilla igne aperto per gradus & tandem igne violentissimo in vas vitreum recipiens usque ad cordium totalē combustionem, & humiditatis radicalis expulsionem. Hoc labore peracto, oleum fœtidum à liquore egresso & sale volatili libera, & rectifica seorsim per phiolam oblongam suo capitello munitam. Huic liquori rectificato adde Spiritus vini malvatici s. q. Aquæ Cinamom. Caryophyll. Sassafras. Nucistæ ana q. s.

fl. rorismarin.
Summit. Meliss.
ros. r. an. M. ij.
Cardamom.
cubebar.
Cass. lign. an. ʒiß.
galang.
Calam. arom. an. ʒiiß

per alembicum vitreum destilla ex MB. ad siccitatem additarum specierum & quidem in præmissam antè à cordibus destillatam & sale ♀tari impregnatam Aquam.

XXVI. *Aqua Cordialis Confortans P. H. D.*

Rec. rasur. Ligni Rhod.
cinamom. acut.
sassafras an. ℥ij.
Cortic. Citri rec.
aurantior. rec. an. ℥j.
Macis.
caryophyll. an. ℥ij.
fol. Citri.
Meliss. an. M. vj.
fl. ros. r.
lil. convall.
tunic.
lavendul.
borragin.
bugloss.
Violar. Martial. an. M. v.
Succi pomor. Borsdorff. ℔iv.
Vini generos. opt. q. s.

Stent vase optimè clauso in digestione per 14. ♂ ☍. Postmodum destilla lento B. calore. Rostro capitelli impone.

Croci Or. ℈ij.
ambræ grys.
Moschi an. gr. iij.
Zibeth. gr. iv. omnibus in petia ligatis.

XXVII. *Aqua Damascena Hamburgensium.*

Rec. Aq. rosar. fr. ℔ii.
Cordial. Norinb. ℔j.
spirit. rosar. ℥iij.
Essent. lavendul. ℥iß.
Vini Malvatic.
Aq. vit. opt. an. ℥j.
Cortic. Citr. rec. ℥ß.
Ligni Rhod. ʒvj.
caryophyll.
Cinamom. an. ʒiij.
Santal. Citrin. ʒij.
Benzoi ʒiij.

Stent in digestione vase clauso per octiduum, posteà destilla, & rostro impone Moschi in pet. ligat. ℈j.

Vires,

Vires, Usus & Dosis.

Hæc aqua in Virium diminutione, cordis debilitate, ubi spirituum vitalium refectione opus habemus, magnarum est virium. In Senibus interne dos. cochl. j. Externe etiam pulsibus cum linteis applicari potest.

XXVIII. *Aqua Mirabilis & divinæ ferè virtutis, senio confectos quasi rejuvenescere faciens, etiam vulnera & ulcera sanans, O. B.*

Rec. caryophyllor.	Nuc Indic.
zinziber.	mastich.
cortic. citri.	aloës epatic.
thuris.	fl. anthos.
Majoranæ.	salviæ
gentianæ	ros. alb.
rosar. r.	acori veri
chamædr.	angelic.
Sem. anethi	anisi
gran. Piper.	Piper. longi.
calamenth.	Croci.
galangæ.	Cubeb.
Origani.	Filicis
caryophyllat.	ocymi.
fl. cheiri	fl. sambuc.
stæchad. Arabic.	cardamom.
radic. costin.	Ladani
Nuc. Moschat.	Uvar. passar. ana ℥j.
melissæ.	Ambræ
cortic. aurant.	Moschi an. gr. vj.
baccar. Lauri	pulp. dactyl.
pulegii	amygdal. dulc.
chamæpyth.	ficuum
Ligni paradys.	gran. pœoniæ an. ℥vij.
Menthæ acut.	Mellis puri ℥vj.
cinamom.	sacchari ad pondus omnium.
pulegii sylv.	spiritus vini ex vino rubro opt. & rectific. Mens. XV. vel q. s.
filipendul.	
bacc. juniperi.	
spicænard.	
matricar.	
zedoar.	

Modus præparandi.

Contundantur omnia grosso modo & macerentur per 2. ♂ ♀, tum destilla per alembicum primo lento △ne per diem, ▽am claram & pellucidam seorsim in receptaculo serva; postmodum adaptato alio recipiente destilla per 8 ☿ donec aqua quadantenus coloretur, hanc iterum in recipiente seorsim asserva. Tertium tandem receptaculum adde, destilla ultimò ▽am rubicundissimam.

Usus.

Primæ & Secundæ destillationis Aqua virtute ferè conveniunt, secunda tamen paulo efficacior est sequentem ad usum. Vulnera ac ulcera omnia, cancrum, fistulas brevi sanat, si quotidiè ter primâ & secundâ aquâ humectentur aut laventur. Contrà spasmum & contracturas externè illita juvat. Item à Calculo liberat, confortat memoriam, sistit dentium dolores, aurium dolorem & auditum deperditum restituit, in morbis colli ac faucium pro gargarismate usurpata confert. Tussi & hydropi medetur quotidiè jejuno stomacho ad cochleare ß sumpta. Tempore pestis egregium est præservativum, pluresque alias habet virtutes incomparabiles. Tertia verò Aqua rubicunda gradu adhuc præstantior est, Lepram, phthisin, hydropem, podagram, ischiaticam, Luem ♀neream &c. curat, si manè singulis diebus ad cochl. iß. usurpetur.

N. Verùm hæc Aqua composita potiori jure incomposita & confusa ingredientium simplicium congeries dicenda erit, adeò absque ullo ordine & convenienti simplicium dosi concinnata est, additis insuper nonnullis minus necessariis & ad destillationem ineptis, qualia v. g. pulp. dactyl. amygd. dulc. ficuum, mellis, sacchari &c. quare omissis his videtur seq. modo melius elaborari posse.

Rec. radic. gentian.	Oliban.
costi	Mastich.
zedoar.	Ladan.
acori veri.	Aloës epatic. an. ℥j.
caryophyllat.	h. Majoran.
angelic.	chamædr.
pœon. rec. an. ℥j.	calamenth.
Semin. anethi.	Origan.
ocymi	Meliss.
anisi an. ℥ß	pulegii.
gran. piper.	chamæpyth.
piper. long.	Menthæ acut.
cubebar.	puleg. sylv.
cardamom. an. ʒij.	filipendul.
Cortic. Citri.	spicænard.
aurant. an. ʒiij.	matricar. an. M. ij.
Ligni paradys. ℥ß.	fl. ros. r. & alb.
caryophyll. ʒij.	cheiri.
Cinamom. ʒvj.	stæch. A.
Nuc. Moschat.	anthos.
indic. an. ʒij.	salviæ.
zinziber. ʒiß.	Sambuc. an. M. j.

Spiritus Vini q. s. rectificatiss. stent in infus. per 14. ♂ ♀ continuos in loco moderatè calido, & postmodum destilla per XX.

XXIX. *Aqua Magnanimitatis. K.*

Rec. Spirit. Vini ter super formic. s. q. rectificat. Mensur. iv. adde herb. Meliss. M. iij.
Cortic. Citri flav. ℥ß.
Cinamom. el. ℥ß. ʒij.
Caryophyll. ʒij.
Cardamom.
cubebar. ā ʒvj.
radic. zedoar. ʒij.
Mastich.
styrac. calam.
benzoi. ā ʒjß.

Stent in digestione per 8. ♂ ♀. & destilla, rostro alembici impone Moschi ℈ß.

N. Formicæ colligantur ☽ crescente circà solstitium æstivale in Iunio die serenâ in cucurbitam, in quâ frustum casei repositum, ubi sufficientem earum copiam habueris, baculo exime acuto caseum & superfunde V ad eminentiam 2. digitorum & destilla; in spiritu destillato aliæ formicæ digerendæ & destillandæ iterum, sic accipies spiritum fortiorem

XXX. *Aqua Virtutum D. R.*

Rec. radic. ireos ʒij.	Cortic. Citr.
galang.	Cinamom. ā ʒiß.
zedoar.	Nucist.
cyperi āā ʒvj.	Macis,

zinziber.

zinzibet.
croci an. ℥iß.
caryophyll. ℥ß.
Ligni Rhodii.
Maftich.
Santal. Citrin. an. ʒiij.
Cardamom. utr. an. ʒj.
h. Calaminth.
Meliff.
rorifmarin.
pulegii.
Serpill.
Majoran.
fl. quatuor. Cordial.ā.M.ß.
tunic.
lavendul.
Salviæ an. M. j.
Vini Rhenan. ℔vj.
Aq. rofar.℔iv.
Sp. Vini. ℔ij.

Digere triduo & deftilla.

N. Author hujus compofitionis addit corda porcorum demptâ pinguedine & in taleolas confciffa n. iij. De his quid judicandum vide fuprà.

XXXI. Alia Aqua Virtutum Hamburgenfium.

Rec. fl. rorifm.
Meliff.
bafilic.
pulegii.
Serpill. an. M. j.
Carn. cydon.
Cortic. Citr. rec. an. ℥j.
Ligni aloës.
Santal. Citrin.
Rhodii an. ʒiß.
caryophyll. ʒij.
Nuc. Mofchat. ʒjß.
croci
fpic. indic.
celtic. an. ʒj.

Incif. & contuf. infunde in aq. rofar.
Sp. Vini opt. an. ℔jß.
Acet. rofar. ℔j.

Stent in infuf. per 3. ♂ ♀ in loco tepido, pofteà deftilla in MB. in liquore diffolve vel fufpende Mofchi q. f. pro grato odore.

XXXII. Aqua Vita pro Mulieribus Altenburgenfium.

Rec. Macis.
Nuciftæ
cardamom. utr.
caryophyll. an. ℥j.
cinamom.
galang.
macropiper. zinziber.
zedoar. ℥ß.
h. meliff.
falviæ
fœnicul.
ferpilli
majoran.
anferin. an. M. j.
menthæ. M. ß.
Vini Rhen. ℔vj.

Infunde 6. ♂ ♀ & poftmodum deftilla.

Vires, Vfus, Dofis.

In affectibus ventriculi & uteri frigidis, veluti colicâ flatulentâ fuffocatione uterinâ &c. admirandæ eft energiæ, dofis cochl. j. vel ij.

XXXIII. Aqua Vitæ peftilentialis Altenburgenfium.

Rec. radic tormentill,
dictamn.
pimpinell.
gentianæ.
biftort.
fuccifæ.
valerian.
zedoar.
oftrutii an. ʒj.
vincetoxic. ʒvj.
angelic. ℥ß.
doronic. ʒj.
fcabiof. ℥ij.
marrub. ʒij.
Semin. acetof.
citri an. ℥ß.
crucæ ʒj.
fl. borrag.
bugloff.
fcabiof. an. M. jß.
anthof. M. ß.
Santal. alb.
rubr.
xyloaloës
Nuc. vomic. an. ʒij.
Cortic. citri. ʒiij.
Cinamom. ʒj.
croci ʒj.
mithridat. ℥j.
Theriac. ℥ij.
Spiritus vini f. q. infunde per noctem & deftilla.

N. Hujus aquæ vitæ peftilentialis compofitio minus etiam accurata, admodum inconcinna eft, radices enim nonnullæ, quales v. gr. tormentill. biftortæ fuccif. Semina item acetof. Citri &c. utpote quarum virtus materiæ terreftri nimis immerfa, ne quippiam in deftillatione per alembicum tranfmittunt, five lento five fortiori igne per B. vel ∴. deftilles, nil prorfus genuinæ virtutis, fed humiditatem elementarem præbent. Eidem cenfuræ & expofita Theriaca & Mithridatium, à quibus parum etiam elevatur, dum me fubftantiæ medicamentofæ per deftillationem extrahendæ non parum impedimenti affert. Quapropter ex reliquis balfamicis faltem dictâ Aqua conficienda & ex refiduis extractum conficiendum; quod Aquæ nuptum præftantiorem habebit effectum.

XXXIV. Aqua Bezoardica Altenburgenfium.

Rec. radic. enulæ.
tormentill.
pimpinell.
dictamn.
vincetoxici
valerian.
leviftici. an. ʒij.
h. Rut.
falviæ an. M. j.
Cinamom.
caryophyll.
macis.
galang.
cardamom. an. ʒß.
zedoar.
cortic. citri an. ʒij.
Sem. acetof. ʒjß.
CC. crudi ℥ij.

Infunde in fp. vini malvatici
vini malvatic. per fe an. ℔jß.
add. Theriac.
Mithridat. an. ℥ij.
aceti vini ℥ix. deftilla.

N. Hujus animadverfionem pete ex fuperioribus.

XXXV. Aqua Bezoardica temperata D. F. H.

Rec. pom. citri recent. & fucculent. num. vj. fuccus exprimatur, eique adde cortices prædictos Citri feminibus exclufis, adde fucci fcordii ℔jß.
acetof.
rutæ caprar.
fcabiof.
card. b. an. ℔ß.
balfamicorum ingredientium theriac. an. q. f.
deftilla in MB.

Hujus aquæ dof. eft ℥j. per fe vel cum aliis liquoribus permixta.

XXXVI. Aqua Stomachalis P. H. D.

Rec. Maftich. ℥iij.
Macis ℥ß.
caryophyll.
galang. an. ℥j.
zinziber. ℥ß.
calam. arom. ℥iv.
zedoar. ℥j.
Sem. Coriandr.
anifi
fœnicul. an. ℥jß.
fcyllæ ℥j.
Cortic. Citri.
aurantior. an. ℥j.
radic. aron. ʒiij.
caryophyll.
pimpinell. an. ʒiij.
Cinamom. ℥jß.
Nuc. Mofchat. ℥j.
Succi cydonior. ℔j.
Sal. abfinth. ℥ß.

Vini generof. opt. q. f. ftent in digeftione per ij ♂ ♀. Pofteà deftilla, ex refiduis fpeciebus f. Extractum.

XXXVII. Aqua contrà Colicam. D. D. B.

Rec. fl. Chamæmel. R.
Sambuc.
fol. Menth.

rutæ

rubiæ exficcat. an. M. iij.
bac. juniperi rec. ℥ijß.
Lauri excorticat. ʒvj.
Sem. cymin. ℥j.
anisi.
fœnicul. an. ℥ß.
Calam. arom. ver. ℥jß.
flaved. cortic. aurant. ℥iij.
Cinamom. el. ʒvj.
galang. ʒiij.
zedoar. ʒijß.

Pulverif. omnia tenuissimè, asperge Sp. ⊕ ʒjß. Posteà infunde vini Malvatic. Mensur. iijß. Stent per ♂ ℘. 2. in MB. ac digerantur lento △ne, vase benè munito destilla per cineres XX △ne lenissimo. Ex fæcibus fiat Extractum.
Dosis ℥ß. vel ℥j.

XXXVIII. Alia Aqua Anti-Colica, P. H. D.

Rec. sem. fœnicul.
carui.
anisi an. ℥j.
petroselin. Mac. ℥ß.
fl. chamæmel. R.
sambuc.
summ. absynth.
centaur. min. an. M. iv.
fol. Menth.
Origani.
pulegii an. M. iij.
Cortic. Citri.
aurant. an. ℥ij.
bacc. juniperi.
lauri an. ℥j.
Cinamom. el. ℥jß.
caryophyll. ℥j.

Sp. Vini optimi q. s. Stent in digestione posteà destilla.
Ex ☉ fiat Extractum.

XXXIX. Aqua Anti-hypochondriaca D. D. S. Aperitiva.

Rec. radic. polypod. ℥iij.
cichor.
petroselin.
asparag. an. ℥jß.
rubiæ tinctor.
oxylapathi.
centaur. maj.
scorzoner. an. ℥j.
Cortic. radic. cappar.
Thamarisc.
fraxin.
citri. an. ʒvj.
h. eupator. M. jß.
agrimon.
scolopendr.
endiv.
Meliss. fumar.
cuscut. an. M. j.
centaur. min.
absinth.
chamædr. an. p. iij.
Sars. paril. ℥iij.
Ligni Sassafras ℥jß.
Sem. 4. fr. maj. an. ʒiij.
apij.
anisi.
petroselin.
citri.
nasturtii an. ʒjß.
troch. de eupator.
rhabarb. el. an. ℥ß.
Santal. Citrin.
Calam. arom.
Phu Pontic. an. ʒjß.
fl. Cordial.
lupul.
Nympheæ an. M. j.
Sambuc. M. ij.
Croci Or.
Spic. indic. an. ℈j.

Incidenda incidantur, reliqua contundantur & infundantur in
Aq. endiv.
agrimon.
cuscut.
borragin.
bugloss.
Meliss.
Nasturtii an. ℔jß.
Vini Rhen. ℥ix.
Sal. ♀tari ʒij.

Stent in infus. per octiduum in loco calido vase clauso, agitentur quotidiè, posteà destilla per MB.

Vires, Usus & Dosis.

Maximæ est virtutis in reserandis venarum mesaraicarum obstructionibus ex materiâ tartareâ oriundis unde in malo hypochondriaco, scorbuto & cachexiâ virginum mirandæ est efficaciæ vel per se ad cochl. j. 2. vel 3. aut cum aliis anti-hypochondriacis loco vehiculi usurpata.

N. Aqua præcedens anti-hypochondriaca nec minoribus reliquis scatet absurditatibus & erroribus ut mirari subeat adhuc inveniri quosdam Medicos, qui tamē sibi volunt aliquid sapere, multum huic attribuētes cùm tamen impossibile ingredientium specierum virtutes per destillationem hoc modo elici posse plerisque terrestrioribus adeoque ad destillationem ineptis. Commodius ex illis extractum justæ consistentiæ parari, & cum aquâ ex reliquis balsamicis destillatâ misceri posset, majoris energiæ in prædictis affectibus.

XL. Aqua Anti-Scorbutica D. B. O.

Rec. Ligni Sassafras.
radic. chinæ rasp. an. ℥jß.
sarsaparil.
scorzoner. an. ℥j.
h. cochlear. virid. M. iv.
agrimon.
chamædr.
chamæpyth.
ceterach.
meliss. an. M. ij.
Sem. card. b.
citri.
aquileg. an. ℥ß.
fl. genistæ
hyperic.
sambuc.
centaur. min. an. M. ij.
raphani comm. in taleol. incis. ℥ijß.
Cortic. Citri
cappar.
Thamarisc. an. ℥ß.
Cinamom. ℥j.
gran. paradys.
cardamom. min. an. ℥ß.
Ligni Rhod.
santal. alb. an. ʒvj.
croci integri ʒij.

Incis. contus. infunde per sextiduum in seri lactis caprin.
aq. fumar.
vini Rhenan. an. ℔iv.

Posteà destilla per ∴. Dosis per se ℥ß. vel ℥j. & cum aliis mixta ℥ij ℥iij. iv.

XLI. Alia Anti-Scorbutica D. D. R.

Rec. h. rec. cochlear.
beccabung.
nasturtii an. M. ij.
scordii Cretic.
card. b. an. M. iß.
persicar.
fumar.
schœnant.
hyssopi.
chamædr.
chamæpyth.
fl. genistæ
hyperic. an. M. j.
borragin.
bugloss. an. M. ß.
epythymi
radic. helenii
filic.
chelidon. maj.
asari
ari.
Cortic. cappar. an. ℥j.
radic. polypod. ℥ij.
raph. sylv. ℥iij.
Calam. arom.
cortic. citri.
aurant. an. ℥ß.
croci Or. ʒj.
spic. indic.
Sem. anisi
fœnicul.
cochlear.
cuscut. an. ʒij.
alth.
Malvæ an. ʒiij.
erucæ ℥j.

Infunde ▽ fl. Sambuci ℔iß.
cuſcut.
ſcolopendr.
Meliſſ. an. ℔ß.
Vini Rhen. ℔ij.
Seri lactis ℔ iv.
Digere per octiduum, poſteà deſtilla, ex remanentiis fiat extractum.

XLII. Alia Anti-Scorbutica D.V.S.

Rec. h. rec. cochlear.
Naſturt. aq.
Nummular.
beccabung.
Meliſſ.
fumar. an. M. iv.
fl. borragin.
bugloſſ. an. M. j.
M. deſtilla cum Vino Rhen. in MB.

XLIII. Alia Anti-Scorbutico-Phthiſica Ejuſdem.

Rec. radic. fœnicul.
enulæ an. ℥j.
aſari ℥ß.
fl. veronic.
pulmonar.
hyſſopi.
capillor. ♀.
cuſcutæ.
cochlear.
beccabung.
Nummular.
Lichenis petroſ. an. M. i.
thymi
epithymi an. M. ß.
fl. geniſt. M. j.
hyperic.
caryophyll. ſylv.
cichor. ſylv. an. M. ß.
croci Or. ʒij.
Infunde in ▽ cochlear.
veronic. an. ℔ß.
vini Rhenani ℔j.
Deſtilla in MB ex remanentiis f. Extractum.

N. In dictis Aquis Anti-Scorbuticis multa etiam extant ingredientia deſtillationi ob illorum terreſtreitatem ineptiſſima, qualia v. gr. radic. chinæ, ſarſaparill. ſcorzoner. filic. polypod. fœnicul. cortic. cappar. thamariſc. Semin. card. b. aquileg. cuſcut. alth. malv. &c. quare ſatius fuiſſet ex hiſce omnibus extractum confeciſſe, reliquis volatilibus balſamicis in aquam deſtillatis cui extractum uſus tempore addi poſſet.

XLIV. Aqua Hydropica P. H. D.

Rec. ſummit. ſambuc. M vj.
fl. ſambuci
h. ſoldanell. an. M iij.
anſerin.
ulmatiæ
centaur. min.
abſinth.
Vincetoxic. an. M vj.
gran. ebul. M iv.
rad. irid. Fl.
bryon. an. ℔ß.
petroſelin. ℔j.
aſari ℥j.
rub. tinctor.
raphani an. ℔ß.
gran. juniperi M ij.
Ligni Sancti.
Sarſaparill. an. ℥iij.
colocynth.
hermodactyl. an. ℥iiiß
halicacab. M ij.
Sem. aniſi.
fœnicul.
petroſelin.
ſucci raphani
cucum. aſin. an. ℔j.
Superfunde ad eminent. 3. digit. vinum: deſtilla ſ. a. Deſtillato adde ſpirit. Salis Nitri an. ʒj.
Salis volatil. ▣ humanæ ℥ ß.
Stent in digeſtione per 8 ♂ ♁. poſteà deſtilla & reitera. Ex reſiduo fiat Extractum.

N. Nec prædicta Aqua hydropica ſuis caret abſurditatibus; quid ſibi volunt grana ebuli rad. rub. tinctor. Lign. Sanct. Sarſ. parill. colocynth. hermodactyl. &c? num vis illorum purgans ſupra alembicum elevabitur? ineptiſſima etiam eſt additio ſpirituum ⊖ & ⊕ cum Sale volatil. urin. invicem ſibi contrariorum & ſeſe mutuò deſtruentium. Ex reliquis ſpirituoſis Aqua componi poteſt iſtis intereà omiſſis, & pro uſus tempore in extracti formam redactis & ſeorſim adhibitis.

XLV. Aqua Maſtichina D. D. L.

Rec. Maſtich. ℥j.
Macis. ℥ß.
caryophyll. ʒii.
vini generoſ. ℔v.
Sp. vini ℔ii.
Deſtilla ex MB.

XLVI. Aqua Hepatica P. H. D.

Rec. fol. Lactuc. M vj.
vitis
Endiv.
acetoſell. an. M iv.
radic. cichor. ℥iiiß.
ſucci Melon.
cucurbit.
cucum. an. ℔iß.
bacc. fragor. ℔j.
Deſtilla cum rore majali addito pauxillo Salis.

XLVII. Aqua Hepatica alia Ejuſd.

Rec. fl. hepatic. nobil.
roſar. r.
borragin.
bugloſſ.
ſumm. fumar.
centaur. min. an. M iij.
abſinth. M iß.
h. card. b.
agrimon.
endiv.
ſonchi
acetoſell. an. M. iv.
radic. cichor.
taraxic.
gramin. an. ℥iij.
aſari ℥j.
ſantal. omn. an. ℥ij.
fruct. fragor. ℔ij.
Affunde aq. cichor. q. ſ. & deſtilla in MB. Aquæ deſtillatæ
adde Sp. ⊕-oli volatilis parum.

N. In hiſce aquis deſtillatis omitti poſſunt radic. cichor. taraxic. graminis &c. minus ad deſtillandum aptæ, & decocta exinde parari poſſunt cum brodio carnis.

Vires, Uſus & Doſis.

In intemperie maſſæ ſanguineæ & laticis calida ſeu ubi καῦμα viſcerum urget, prout in internis inflammationibus, febribus ardentibus accidit, dictæ aquæ magnarum ſunt virium. Doſ. vel per ſe vel cum aliis ℥j. ij. iij. vel ultrà.

XLVIII. Aqua Antidyſenterica D. G. ℞.

Rec. h. polygon.
alchimill.
veronic.
pentaphyll.
pyrol. an. M j.
acetoſ. Hiſpanic.
fol. quercus an. M j.
radic. tormentill.
pimpinell.
biſtort.
vincetoxic. an. ℥j.
rhapontic. ʒij.
Semin. oxylapath.
acetoſ.
portulac.
papav. alb.
Coriandr. an. ʒiij.
fruct. cydon.
citri
Cortic. Citri
aurant. an. ℥ß.
fl. roſ. r.

verbaſc

verbasc.
Malv.
chamæmel. R. ana M. ß.
Nuc. Moschat. num. iij
Pulverif. grosso modo & incisa infunde in Aq. Cordialibus stent in infus. per 4 ♂ ♀, posteà destilla per vesicam, & asserva in vase vitreo.

XLIX. *Aqua Dysenterica Alia P. H. D.*

Rec. radic tormentill.
Lapathi
consolid. maj. an. ℥vj.
bistort. ℥iii.
h. bursæ pastoris.
acetos.
polygon.
plantagin.
pentaphyll.
portulac.
anagallid.
millefol. ana M. iv.
fl. bellid. min.
ros. r.
balaust.
summit. rubi
hyperic.
cym. quercus ana M. iij.
prunor. sylv. M. ij
Nuc. Moschat.
santal. rub. ana ℥ß.
opii Theb. ʒij.
granor. chermes M. ß.
Infunde in ▽ cymarum quercus octies chalibeat. destilla, & ex residuo fiat extractum, cui adde
Lapid. hæmatit. ʒiij.
umbilic. marin. præpt. ʒß.
Croc. ♂tis ʒiij. O. ℈ß. M.

L. *Alia Aqua Dysenterica D. D. R.*

Rec. Panis siligin. ℔iiß.
Philon. Persic. ʒiiß.
Boli. Armen.
Terr. sigillat. ana ʒij.
Balaust.
Nuc. cupress.
Myrtill. Italic. & nostrat. ana. p. j.
santal. r. ℥j.
Nuc. moschat. tost. ʒvj.
Tragacanth.
gummi. Arabi. an. ʒiij.
radic. tormentill.
plantagin. ana ℥ij.
Opii Th. ℈j.
fl. ros. r. ℥ß.
Spicæ Indic. ʒj.
acaciæ. ʒiij.
Sang. dracon. ʒij.
cortic. Myrobalan.
citrin. & indor. an. ʒvj.
semin. portulac. ℥ß.
Incis. & contus. infunde in s. q. aq.
plantagin.
tormentill.
rosar.
vini rubr. ana ℔j.
stent in infus. per 12. ☿ destilla vitreis organis in MB.
N. Cùm hactenus allatæ Aquæ dysentericæ valdè affines sint aquæ dysentericæ Jos. Quercetani, hujus autem animadversionem accuratissimam reliquerit Nobiliss. Iohann. Zwelfferus in Pharmacop. Reg. p. 22. eò benevolum Lectorem remitto, & quas absurditates & errores inibi correctas animadverterit, huc transferendo emendabit.

LI. *Aqua Nephritica D. G. R.*

Rect. fruct. fragor. ℔iv.
vini Malvatici ℔ij.
Aq. juniperi ℔iß.
Petroselin. ex radic. ℔ij.
heder. terr. M. iv.
radic. saxifrag. alb. ℥j.
Nucl. persic.
ceras. n. contus. ana ʒvj.

Stent in infus. vase clauso per mensem, destilla & serva in vitro. Dosis ad præservationem cochl. j. vel ij. in curatione cochl. iij. vel iv. tempore matutino vel ventriculo vacuo.

LII. *Aqua Nephritica Alia D. R.*

Rec. succi Petroselin.
alth. an. ℔ij.
veronic.
ononid. ana ℔ß.
milefolii
milii ☉lis ana ℔j.
Terebinth. Cypr. ℥iij.
Aceti vini ℥xvj. destilla in MB.

LIII. *Aqua Nephritica Alia R. G.*

Rec. succi porri
cæparum.
raphani ana ℔ij.
pilosell.
Sigilli Salomon. ana ℔j.
radic. argentin.
parietar. ana ℥ij.
Succi Citri ℔ß.
Terebinthin. Vener. ℥iij.
Stercor. columbin. alb. ℥ij.
M. & indantur in ✕✕ & vase clauso digerantur 9 ♂ ♀. Posteà fiat destillatio.
Dosis est à ℥iß. ad ℥iiß. vel per se, vel cum alio specifico

LIV. *Aqua contrà Gonorrhœam D. F. H.*
Rec. h. menth. sicc. ℥iij.
Semin. rutæ
agni casti ana ℥ijß.
fol. dictamn. ℥j.
rad. ir. Fl. ℥ij.
Terebinthin. Venet. ℥x.
Vini albi generos. ℥xxx.
f. destillatio in MB.

Usus.

Capiat æger cochl. ij. manè horis duabus vel tribus ante pastum, & vesperi quatuor horis à cœna.

LV. *Aqua Hysterica D. G. R.*

Rec. Succ. Mercurial.
Matricar. ana ℔j.
Nuc. Moschat.
Cinamom.
Ligni aloës ana ℥j.
fl. anthos
salviæ ana M. j.
Tanacet. M. ß.
Castorei ʒvj.
radic. fœnicul.
bryon. ana ℥ß.
Vini albi ℔iij.
Digere per 4 ♂ ♀. & posteà destilla.

LVI. *Alia Aqua Hysterica P. P.*

Rec. radic. valerian. ℥iv.
fol. matricar.
tanacet.
artemis.
absinth.
menth.
majoran.
puleg. ana M. iij.
Infunde per 24 ☿ in s. q. vini albi generosi in loco calido, forti expressione prælo subigantur, in colaturâ infunde.

galang.
zinziber.
macis.
piper long. ana ℥j.
ſpic. indic.
croci or.
ſchœnanth.
calam. arom: ana ℥ß.
opii Theb. ℥iij.
Semin. papav. alb. ʒiß.
camphor. ℥ij.

Macerentur triduo in fimo equino & iterum torculari exprimantur, fæcibus ſp. vini affunde & tincturam ex his extrahe, à colaturis ſimul commixtis in phiolâ cum ſuo capitello Aquam prolicito.

Vſus.

Hæc uterinis affectibus potentiſſimè ſuccurrit, ejus ſuffocationibus citò medetur, & cuivis flatulento affectui promptum affert levamen, vertigines ſanat, cephalalgiam arcet, nec minus articulorum doloribus medetur.

N. Ex magmate à deſtillatione reſiduo Extractum fit, Laudani Opiati facultatem obtinens. Cujus doſ. à gr. iij. iv. v. De Aquâ datur ℥ß. ℥j. ad ℥ij.

LVII. Alia Hyſterica D. R.

Rec. radic. aſari.
bryon. rec.
angelic.
ireos Fl.
leviſtici.
meu.
petroſelin. ana ℥ß.
Sem. ſeſel.
dauci Cret.
agni caſti ana ʒij.
Nigell. ʒvj.
h. Matricar.
Nepet.
artemiſ. ana M. ij.
Meliſſ.
chamæmel. R. ana M. iß.
Salviæ
Lavendul. ana M. j.
bacc. Lauri ℥ij.
zinziber. ℥ß.
Caſſ. lign.
Cinamom. ana ʒiß.
Nuciſt.
Macis.
Cardamom. ana ʒij.
Caſtorei
Myrrh. ana ʒiij.
galang.
zedoar.
gran. paradyſ.
croci ana ʒj.

Inciſ. & contuſ. infunde in Vini Rhen. ℔v.
Aq. rut. ℔vj.
calam. arom. ℔j.
addit. galban. aceto ſolut. ℥ij. digere octiduum, poſteà deſtilla.
Doſis eſt à cochl. j. ad ij. iij.

LVIII. Aqua contrà Vermes P. H. D.

Rec. radic. gentian. ℥iv.
zedoar. ℥ij.
h. Tanacet.
abſinth.
centaur. min.
ſcord.
fol. perſicor.
rut.
abrotani.
Sabinæ ana M. iij.
Corallin. M. j.
Card. b. M. iij.
Semin. chin. ʒj.
Cortic. aurantior. ℥ij.
C. ▽ ſ. deſtilla.

N. Ex reſiduo fiat Extractum juſtæ conſiſtentiæ.

LIX. Aqua Vulneraria D. V. S.

Rec. radic. ſymphyt. ℥iv.
tormentill. ℥iij.
caryophyllat. ℥ij.
h. vinc. pervinc.
conſolid. ſarracenic.
ſanicul.
pyrol.
alchimill.
equiſet.
Veronic.
pulmonar. ana M. iiiß.
fl. tuſſilagin. M. j.
Conſolid. Maj. M. iß.

Infunde in ſ. q. aq. ſ. Stent in loco tepido per 24. hor. poſteà deſtilla, ex reſiduo fiat cum Saccharo Syrupus.

N. Cum, uti ſæpius monitum eſt, ex radic. ſymphyt. tormentill. parum vel nihil deſtillationis beneficio eliciatur, & reliqua etiam ingredientia non multum virtutis aquæ communicent, melius foret decoctum exinde parare vulnerarium.

SECTIO II.

De Aquis Reliquis Externè adhibendis.

I. Aqua delens omnes faciei maculas.

Rec. phaſeol. alb.
Micæ panis albiſſ. ana ℔j.
cucurbitam longam tener. virid. recent. num. j.
radic. ſigill. Salom. ℥iij.

Conſcinde tenuiter & macera totâ nocte in lacte caprino deſtillato, adde recentia ſemina melonum mundat. contuſ. ℥v. Nucl. perſic. excortic. ℥iij. Pinear. excortic. ℔ß. in mortario lapideo ſingula ſeorſim contunde, & tunc omnia commiſce & adde duarum columbarum pulpam carnis ex pectore mediocriter coctam & in fruſta conſciſſam. f. Coctio in MB. ex cucurbitâ vitreâ.

Vſus.

Hoc præſtantiſſimo liquore manè & veſperi ter quaterve abluatur facies, & ſponte ſiccetur, præcipuè in parte maculosâ.

II. Aqua ad puſtulas faciei, etiam eas, quæ ſunt ex Lue venereâ ut ſiſſuras Gallicas in quâcunque parte.

Rec. ſpermat. ranarum ℔v.
☿rii ♎ti ʒj.

Digere in alembico benè clauſo ad ☉, vel in fimo equino, deſtilla per alembicum.

N. Quamvis hanc Aquam ante deſtillationem pro Aquâ anti-podagricâ multi venditent, tamen Martinus Rulandus Filius D. Oberndorfferum aſſerentem Parentis Rulandi Aquam Antipodagricam ☿rium ♎tum conſtituiſſe, mendacii arguit. Interim tamen compertum habemus, Parentem quotannis multum ſpermatis ranarum colligendum curaſſe.

III. Aqua Ophthalmica D. D. K.

Rec. Vini Rhenan.
Aq. plantagin.
roſar. fr. ana ℥iij.

Tut

Tut. ppt. ʒij.
Myrrh. el. pulverisſ. ʒiß.
coq. ad tertiæ partis conſumptionem, ſub finem in nodulo ſuſpendantur pulv. viridis æris ℈j. camphor. gr. vij. ebulliant parum. Tum colatura ſine expreſſione adhibeatur uſui. Valet in omnibus affectibus oculorum ad miraculum uſque.

IV. Alia Aqua Ophthalmica D. M.

Rec. ▣ puerorum ℔j.
⊖-ol. Rom. ℥iv.
Succ. chelidon. ℔iß.
Stent in digeſtione per aliquot ☍ ☌, póſtmodum deſtilla.

N. Liquor ex ſanguine humano ſano q. ſ. per B. deſtillatus mane & veſperi oculis immiſſus etiam valet in affectibus oculorum.

V. Aqua Odontalgica Externa P. H. D.

Rec. radic. pyrethri ʒiij.
hyoſcyami ʒv.
cort. rad. mandragor.
caryophyll. an. ʒij.
fol. buxi
ſalviæ
plantagin.
ſerpilli
fl. balauſt.
roſ. ana p. ij.
caric. ping. num. vj.
coq. in ſ. q. decoct. hordei ad ℥viij.
Colatur, adde Mell. roſ. colat. ℥iiß.
camphor. gr. v.
opii. Theb. ℈ß. M. S.
Mund-Waſſer.

VI. Aqua ad gingivarum exulcerationem & putredinem.

Rec. radic. tormentill. ℥iij.
biſtort. ℥iß.
fl. roſ. r.
balauſt.
cupul. glandium ana ℥j.
coq. in aq. cochlear. in diplomat. ℔iij. in Alembico cum ſuo capitello & appoſito recipiente ad horas 3. poſteà exprime & adhuc calidè filtra, & filtrato adde aluminis ʒj. Liquorem egreſſum in primâ deſtillatione adde iterum, filtretur & ſervetur uſui.

VII. Aqua ad capillos canos denigrandos.

Rec. limaturæ ☽næ finiſſ. ʒj. affunde Aquam fortem ℥j. ſtent in loco calido per ☌, donec ☽na fuerit ſoluta, adde ▽ roſar. ℥iv. in quâ ⊖-oli Rom. ʒj. fuerit ſoluta, filtrâ per chartam & ſerva ad uſum.

H. Hâc tincturâ ſemel ſaltem capilli ſunt tingendi cum ſetis vel imbuendo in hâc, & ſic ceſcere ſinas, ita denigreſcunt, ut nec aquâ relui poſſint, durant ad annos duos vel plures, ſed vide, ne ſtatim cutim attingant, aliàs exulcerabitur.

VIII. Aqua de Cypro.

Rec. Aq. roſar. optim. ℔ij.
fl. aurant.
citri ana ℔j.
Miſce & in his diſſolve Zibethi
Moſchi
ambræ ana q. v.
obtura benè & expone ☉, quantò antiquior, tantò ad odorem veſtibus conciliandum melior.

IX. Aqua Alia de Cypro.

Rec. benzoes ℥iß.
Styrac. calamit. ℥j.
Ligni aloës ℥ß.
Cinamom. el. ʒvj.
Caryophyll. num. xij.
Omnibus ſubtiliſſimè contuſis ſuperfunde aq. roſar. opt. pint. ij. & ſimul bulliant △ lento & vaſe clauſo, donec pinta iß. ſuperſit. Colaturæ adde diſſolut. Moſchi opt. gr. xij.
ambræ gr. viij.
zibeth. gr. iij.
parum ſacchari candi & benzoi q. v. & in phiolâ benè obturatâ inſola.

X. Aqua Corroſiva D. B.

Rec. Aq. fort. in quâ per 5. aut 6 ☍ calx viva in ſ. q. eſt extincta, hujus ▽ Rec. ℔iv. in hâc duodecies extingue chalybis laminam, poſteà in eandem immerge æris uſti ℥ij. cinnabaris ʒß. Miſce per 4. vel 5 ☍ ☌, donec vireſcat.

N. Hâc ad verrucas & alias hyperſarcoces utere ex Mſſ. B.

XI. Aqua Aluminoſa Ejuſdem.

Rec. ▽ roſarum
plantagin. ana ℔j.
Onis.
☿rii viv.
⊖at. ana ʒij.
⊖latum & O terantur, & cum aq. permiſceantur ac bulliant ad medietatis conſumptionem; Valet ad præſervationem oſſis à putredine.

XII. Aqua Alia corroſiva.

Rec. O Rochæ
ſaccharin.
⊖ti
⊕
✱ci
Sacchari alb. ana ℈j.
bulliant in ſ. q. ▽æ ad tertias & cola.
Valet ad omnia ulcera cancroſa & phagedænica.

XIII. Aqua in ulceribus antiquis corrodentibus & depaſcentibus carnem.

Rec. Lithargyr. aur. ℥iß.
olibani ʒiij.
aceti vini acerrimi ℔j. ℥ix.
Aq. plantagin. ℥vij.
roſar. fr. ℥ß.
coq. ad. tertiæ part. conſumpt. ad de colaturæ
aluminis
ceruſſ.
♀ris
Terr. ſigillat. ana ʒiß.
Mumiæ ʒj.

ol. Tartari per deliq. ℥iß. iterum ebull. & col ⊖. ůmschlag-Wasser.

XIV. *Aqua Antipodagrica P. H. D.*

Rec. ⊖.
⊕-ol.
O. an. ℔j.

affunde ▽ spermat. ranarum canthar. v. coque ut solvantur ⊖ & O. filtra & serva usui.

N. Plurimum præstat aqua hæc parti dolenti illita.

SECTIO III.

De Balsamicis Internis.

I. *Balsamus Vitæ.*

Rec. gummi bdellii.	balsam. indic. ana ℥iß.
Sarcocoll.	spicæ indic.
ammoniac.	zedoar.
thuris.	galang.
Mastichis.	cubebar.
aloës hepatic.	cardamom.
myrrh. A.	caryophyll.
styrac. liquid.	cinamom. el.
Ladani.	croc. or.
Castor.	Nuc. Moschat. ana ℥ß.
bacc. Lauri	

Hisce pulverisatis affunde sp. vini rectific. ad 4. digit. eminent. transvers. digere in vase clauso per 4. septimanas, demum destilla per retortam vitream ex arena; sic unà cum spiritu vini ascendent essentia & virtus prædictorum ingredientium. Hunc spiritum aliquoties cohoba super species remanentes & posteà admisce.

Ol. d. macis	thymi.
caryophyll.	cubeb.
rosar.	lavendul.
Nuc. Moschat.	salviæ
cinamom.	rutæ.
Cortic. citri.	pulegii.
aurantior.	spicæ
Cymini.	hyssopi.
anisi	Majoran.
fœnicul.	chamæmel. R.
zedoar.	rorismarin. ana ʒij.
saturejæ.	

Digere iterum, ut perfectè uniantur. Demum divide in partes duas æquales. Unam per se serva. Alteri verò adde ambræ gryf. Mosch. opt. ana ʒij. & servâ pro usu.

Balsamus vitæ cum ambrâ & moscho.

Usus balsami hujus internus. In syncope, apoplexiâ, paralysi, vertigine, dolore capitis, cerebri imbecillitate, ventriculi dolore, cachexiâ, colicâ. In calculo 7. gutt. cum decoct. radic. petroselin. testæ bovis vel cum vino Malvatico, ol. amygd. dulc. express. Tinctura aperitiv. D.M. In tussi extrà phthisin in decocto glycyrrhiz. In febribus quotidianis & quartanis in decocto cichorii centaur. min. Nocet interius calidis & siccis, prodest frigidis & senioribus.

Usus Balsami vitæ externus, illitus vertici, temporibus, naribus, roborat memoriam, judicium, dissipat catharros, sedat cephalalgiam, vertiginem cum bombace inditus auribus sedat tinnitum, dentibus impositus odontalgiam. In syncope plantis pedum &c. tollit dolorem gravativum dorsi, pungitivum artuum, cum fl. ✱ in podagrâ, corrigit contracta membra. Prodest ventriculi doloribus, apepsiæ, vomitibus, singultui, doloribus colicis, obstructionibus lienis, hepatis, in ictero, hydrope, calculo renum, umbivis in locis convenientibus illitus. In apoplexiâ, paralysi spinæ dorsi, capiti, in suffocatione uteri plantis pedum. In febre albâ virginum hypochondriis illitus; Ad maculas faciei. Ad vulnera recentia, fistulas, serpentia ulcera. Corrigit fœtorem oris, gingivam cruentam. In ophthalmia misce cum aq. ros. & applica. In febre quotidianâ, quartanâ ad spinam dorsi. In omnibus imbecillitatibus pulsui. In Epilepsiâ plantis pedum, vertici. Ad uteri imbecillitatem infrà umbilicum.

II. *Balsamus Vitæ Alius pretiosus D. W. S.*

Rec. ol. d. meliss.	rorismarin.
Majoran.	cinamom.
salviæ	caryophyll.
lavendul.	cubebar.
thymi	macis
carui	cardamom.
fœnicul.	Sassafras.
anisi	Menth. crisp.
Citri.	Saturejæ
aurant.	pulegii.
calam. arom.	zedoar.
absinth.	angelic.
juniperi	succini
rutæ	Mastich.
anethi.	dauci ana ʒiß.

Funde super aquam majoran. in cucurbitâ usque ad palmam unam replet. pone in MB. destilla ad ℥iv. Separa ab aquâ oleum purissimum. Infunde novæ cucurbitæ & adde sp. vini rectificati ℔iij. ♌la terno cohobio, lento calore B. sic olea se cum sp. vini inseparabiliter unient.

Hoc sp. vini △re seu balsamo vegetabili impragnato extrahe ambræ gryf. Mosch. opt. ana ʒiß. zibeth. ʒß. gran cherm. ℥ij. Decanta, & serva in vitro benè obturato.

N. Oleorum primas reliquias impasta cum corpore albo ol. expr. nuc. moschat. addito pauxillo ambræ, & moschi, habebis balsamum opt.

Dosis balsami istius pretiosi est à gutt. ij. iij. & plus in quovis vehiculo, Et habebis nobile confortans ex comm D. D. I. L.

III. *Balsamum △ris Internum.*

Rec. fl. △ris ℥ij.
ol. d. vel terebinthin. vel pini, vel juniperi &c. ℥vj. vij. vel viij. in cucurbitâ vitreâ digere vel fac ebullire, donec tinctura rubra appareat.

Vires, Usus & Dosis.

Debile calidum nativum & humidum radicale confortat, pectorale est, stomacho frigido & colicæ medetur. Dos. est à gr. v. vj. in vehiculo appropriato, manè & à meridie vel per se vel cum Essentiis mixt m.

SECTIO

SECTIO IV.

De Balsamis Externis.

I. Balsamum Apoplecticum D. D. B.

Rec. ol. expreſſ. Nuc. Moſchat. ʒj.
d. lavendul.
ſuccini albiſſ. ana ℈ j.
ambræ gryſ. gr. iv.
zibeth.
Moſchi ana gr. vj.
M.
f. Balſamum.

II. Aliud D. D. I. M.

Rec. ol. d. Cinamom. ʒ ij.
caryophyll. ʒ iij.
ligni Rhod. ʒ ij.
Balſami Peruviani ℥ ß.
Moſchi ʒ j.
ambræ gryſ. ʒ j.
ol. expreſſ. Nuc. Moſchat. ℥ ij.
M. f. Balſamum.

III. Balsamum Epilepticum. D. F. H.

Rec. extract. rutæ. ℈ ij.
caſtorei. ℈ j.
ol. d. ſuccini. ℈ß.
juniperi gutt. vj.
Theriac. A. ʒ ij.
Camphor. gr. v. M.

Vires & Uſus.

In paroxyſmo epileptico cum hoc nares & vertex capitis inungendi bis vel ter in die.

IV. Balsamum contra Catarrhos.

Rec. ol. d. majoran. ʒ j.
ſuccini ʒ ij.
rutæ ℥ ß.
Expreſſ. Nuc. Moſchat. ℥ j. M.

V. Balsamum Dorsale seu Anti-paralyticum D. D. B. O.

Rec. bacc. Lauri.
gran. juniperi.
caſtorei
euphorb. ana ʒ ij.
Caryophyllor.
macis. ana ʒ iij.
maſtich.
myrrh.
ſtyrac. liquid. ana ℥ ß.
ſuccini alb.
gummi elemi
galbani ana ʒ iij.
Inciſ. & contuſ. dentur in cucurbit. vitream quibus adde
Lumbricor. terr. viv. num. xv.
ſuperinfunde Terebinthin. Cypr. ℔ j.
ſp. vini opt. ℔ iv. deſtilla.
Uſus Ejus in paralyſi & contracturis partium mira præſtat Spinæ dorſi inuncti manè & veſperi tepidè.

VI. Balsamum Matricale P. H. D.

Rec. galbani puriſſ.
ſerapin. ana ʒ vj.
aſſæ fœtid. ʒß.
ammoniac. ʒj.
diſſolve in oleo ♌lato juniperi & terebinthin. ſ. q.
adde ol. d. Lauri. ℈ ß.
ſuccini ʒ ß. M.

VII. Balsamum Anti-Podagricum D. A. G.

Rec. Mumiæ, ℥ß.
Myrrh. rubr.
maſtich.
olibani.
bdellii.
opopanac.
ammoniac. ana ℥ j.
⊕-oli calcinat. ℥ ix.
mellis ℔ ij.
Sal. ♀tari ℥ iij.
ſp. vini optimi ℔ iv. Miſce.

N. ⊕-olo & ♀taro affunde ſp. vini, digere leni △ne per ♂ ♇ unum, poſteà deſtilla per retortam, donec ſp. vini omnem iterum habueris, & ſimul aliquid de ſp. ⊕-oli & ♀tari tranſierit. Poſteà funde ſuper Mel, & abſtrahe etiam ſp. vini ultimo △ne fortiori, à gummatibus etiam abſtrahe, tunc provenit Balſamum inſtar olei innatans ſp. vini, ſepara per tritorium. Denique.

Rec. ⊕-oli cum ⊖le ♀tari, melle & gummatibus, miſce exactiſſimè; prius tamen ſp. vini iterum affunde, à quo balſamum fuit ſeparatum; deſtilla adhuc ſemel, tunc accipies adhuc alium balſamum, qui ſp. vini appellatur Aqua balſamica antipodagrica.

Rec. Balſami hujus ℥ iij. ſp. ✱ ℥ ß. M. & utere.

Vires & Uſus.

In doloribus arthriticis, item ſcorbuticis brachiorum & pedum mira præſtat dolorem leniendo, ſi pennâ illinitur partibus dolentibus.

VIII. Aliud D. D. I. Z.

Rec. ⊖ ♀tari ✕ ſufficienter impræ̀gnati ℔ j. calc. viv. ℔ j. affunde ſp. vini rectificat. & aliquoties ab his abſtrahatur, poſtmodum.

Rec. Silicum ℔ j. igniantur, & cum ⊖ ♀tari calcinentur, item ⊖ ⊡næ volatil. ℥ iv. Camphor. ʒiij. Miſce omnia, ut fiat maſſa ſicca; ſin minus, ſufficiat calx viv. adde Silicum pulveriſatorum tantum, quantum ſatis eſt, & immittantur omnia ſimul retortæ loricatæ, & per gradus △ne aperto deſtill. inſtar. ſp. ⊕-oli vel ⊖lis. Liquor & Spiritus, qui prodeunt, ſunt verus Balſamus Anti-podagricus tam pro interno quàm externo uſu.

Doſis internè eſt à ℈ß. & ʒß. Externè illinendus ſæpiſſimè partibus dolentibus.

IX. Aliud D. D. R.

Rec. ♀. Ligni Guajaci. ana q. ſ. deſtilla per retortam oleum, quod quater rectifica; ex ☉ fac ſal; poſt Rec. ſaponis veneti ℔ j. digere cum ſpiritu vini per aliquot ♂ ♇, adde camphoræ ℥ ß. Deſtilla per retortam, & rectifica uſque dum oleum odoratum ad-

scendat. Hoc oleum cum oleo guajaci ana misce, addendo parum ⊖ ut f. Balsamum.

Usus. Prius sumat Patiens Spirit. Ligni Guajaci gutt. XX. per ℥ ♂ ♄ sudorem movendo; Pòst locum affectum hoc balsamo inunge horâ unâ antè prandium & cœnam.

X. Balsamum Veneris.

Rec. ⊕ extrahe cum ⋇ evapora in MB. quod remanet, in humido resolve, prodibit oleum p. d. smaragdini coloris. Circula cum spiritu vini & abstrahe, ut acredinem amittat.

Vires. Valet ad ulcera phagædenica, chronica, cacoëthica, omnia putrida, maligna, fistulas, carunculas vesicæ & carnis, omnes excrescentias, si cum Emplastro aliquo permisceatur, & cum tenui cerato imponatur.

XI. Balsamum Hispanicum vulnera 24. horarum spatio conglutinans, in quibus solum simplex unitatis est solutio.

Rec. ol. vetustissimi ℥ iv.
Terebinthin. ℥ viij.
frumenti integri ℥ j ß.
fl. hyperic. ℥ ij.
Radic. Card. b.
valerian. ana ℥ j.
Thuris elect. ℥ ij.

Radices & herbæ grosso modo contundantur & ollæ imponantur, superfundendo tantum vini albi, ut omnia submergantur, stent per biduum, deinde adde frumentum & oleum, coq. ad vini consumptionem, deindè forti factâ expressione, addatur Terebinthina & Thus, & iterum ebulliant, demum reponantur in vase ad usum.

XII. Aliud D. W. T.

Rec. Spirit. Terebinthin. ℔ ij.
Thuris. ℥ j.
Cinamom.
caryophyllor.
croci.
mastich.
Aloës Epatic. ana ℥ß.
gummi heder. ʒ ij.

Pulverif. misce & infunde per tres aut plures ♂ ♄. Posteà ♌la in MB. *Usus.* Prior liquor ad aliquot interiores morbos, ut est Hepatis obstructio, & Renum, colica passio, cruditas ventriculi, suffocatio matricis, si eo umbilicus inungatur, magnam vim habet. Posteà ⅩⅩ obducatur luto, & per ∴ residuum ♌la, donec fæces aridissimæ. Quod primum per ∴ adscendit, luteum est, & grati odoris, ad vulnera & ulcera communia utile. Ultimus verò Liquor niger & gravis odoris ad omnia ulcera mala.

SECTIO V.

De Cataplasmatis.

I. Cataplasma Hypnoticum D. D. R.

Rec. farin. hord. ℥ ij.
Pulver. alabastrin. ℥ j ß.
radic. Rhodiæ ʒ vj.
Papav. alb. ℥ iij.
Nucl. Persicor. num. xxx.
sp. vini
▽ anethi f. q.

Optimè invicem contusis adde in fine Philonii Romani ʒ vj.
Requiet. Nicolai ℥ j ß.
croci ʒ j.
ceræ liquat. ℥ j.

Usus, hoc cataplasma plantis pedum est applicandum.

II. Cataplasma emolliens & discutiens. D. D. R.

Rec. radic. Lil. alb.
alth.
mandragor. ana ℥ j.
cepar. n. vj.
caricar. num. iv.
fol. Malv.
absinth.
salv.
fl. aneth.
chamæmel. ana M. ß.
h. hyssop.
Origani ana M j.
coq. in ▽ & ✠ ana f. q.

Optimè pistatis adde farinæ tritici.
Lini
fœn. græc. ana ℥ ij.
Adipis gallinæ
porci
ol. coct. chamæmel. ana ℥ j ß. M.

III. Cataplasma pro Carbunculis.

Rec. Lentium
gallarum ana ℥ j ß.
Radic. Lil. alb.
Symphyt. ana ℥ ij.
fermenti ℥ iv.
ceparum num. vj.
Nuc. jugland. num. xij.
Alliariæ
Plantagin. ana M iij.
Solani.
Scabios.
Malv. ana M ij.

coq. in ▽ fontan. f. q. optimè contusis adde
Theriac. ℥ ij.
salis ℥ j ß.
sinapis.
saponis.
stercoris columbini ana ℥ j.
vitell. ovor. num. vj.
croci ʒ ij.
farin. hordei
Lithargyrii ana ℥ jv.
Axungiæ Porci ℔ß.
M. f. Cataplasma.

IV. Cataplasma Excellens in tumoribus scirrhosis Mammillarum, qui in cancrum vergunt D. D. C.

Rec. pulp. pomorum Borsdorff.
raparum majorum. ana ℥ j.
coque cum lacte caprino vel aq.
Malvæ ad pultis consistentiam, adde Medull. panis albiss. ℥ ß.
farin. fabarum
sem. fœn. græc. ana ʒ ij.
fol. alth.
brassic. r.
malv. arboresc.
rosar. r. ana ʒ j.
ficuum num. vij.
croci ℈ ß.
c. ol. rosac. f. q. f. Cataplasma.

Hoc per tres dies applicato rumpitur apostema.

N. Si velis magis emollire, adde diachyli f. ℥ j. rupto autem apostemate pro majori maturatione materiæ adde diachyli compositi ℥ j.

N. Eodem cataplasmate aliquot retro annis apostema quoddam musculi recti abdominis in dextro latere

ere feliciſſimè curatum fuit, materiâ purulentâ per umbilicum exitum quærente.

V. Cataplaſma ad mitigandos dolores in Scorbuto.

Rec. Lumbric. terr. ℥jß.
radic. alth.
lil. alb. ana ʒvj.
liquirit. ℥ß.
fol. Malvæ
verbaſc.
fl. chamæmel.
roſ. r.
ſambuci
melilot. ana Mß.
h. Cochlear. rec.
Naſturt. rec. aquatic. ana M j.
beccabung. rec. M ij.
Sem. Lini.
fœn. græc.
pſyllii ana ʒvj.
farin. hordei ℥ iij.
ſiligin. ℥jß.
bacc. juniperi ℥j.
Subtiliſſ. pulveriſ. coq. ex lacte caprino recenti, poſteà adde ol. Lumbric. q. ſ. M. f. Cataplaſma.

VI. Cataplaſma Purgans.

Rec. Cataput. minor.
Succi tithymal.
colocynth. ana ʒv.
cucumer. aſinin.
hellebor. nigr. ana ʒ iij.
Terebinthin.
Cortic. inter. ſambuc. ana ʒvj.
ſcammon. ʒ iij. c. ſ. q. Mellis
f. Cataplaſma.
Umbilico admotum alvum movet, ventriculo vomitum, Lumbis urinam movere dicitur ex Mſ. D. H.

VII. Cataplaſma eſcharam tollens biduo, ut ſponte decidat D. D. S.

Rec. Sal. comm. ʒ ß.
Piperis ʒ j.
Caricar. ping. num. iij.
fol. rutæ virid. M j.
ferment. veter. & aridi. ʒ j.
M. omnia diligentiſſimè in form. Cataplaſmatis, ex Mſ. D. H.

VIII. Cataplaſma Nobile ſuppurans Scrophulas ex Mſ. H.

Rec. fermenti panis tritic. ℥j ß.
panis Siligin. ℥ j.
vitell. ovi. j.
ol. commun. ſ. q.
croci ʒ ß.
f. Cataplaſma, quod extendatur ſuper folia braſſicæ, donec ad ignem flaveſcant, orbi plumbeo tepidè imponatur, ne durum evadat.

IX. Cataplaſma Antifebrile.

Rec. Urtic. min. recent.
burſ. paſtor. rec.
rutæ rec. ana M ß.
groſſo modo cum ✠ acerrimo contuſis adde
Lapid. prunell.
Salis comm. ana ʒß.
tel. aranear. ʒ j. M.
f. Cataplaſma ſingulis quinque horis pulſibus applicandum in febribus.

X. Aliud Revulſorium in Febribus Ardentibus ad pulſus manuum.

Rec. Cortic. Medior. ramor. Nucum jugland. ℥ß.
Lapid. prunell. ʒ iij. contunde cum ⋇ antepeſtilential. & aq. roſac. ſ. q. f. Cataplaſma.

XI. Aliud ad plantas pedum.

Rec. fermenti acris.
Saponis nigræ ana ʒ j ß.
ſinapi. ℥ j.
Lapid. prunell. ʒ j. aceti rutac. q. ſ. M. f. Cataplaſma.

XII. Cataplaſma ad ambuſta ex quâcunque re.

Rec. albumin. ovor. num. ij.
olei roſac. non rancid. ℥ ij.
Aq. roſar. opt. ℥ j.
Agitentur & miſceantur exactiſſimè, applica cum ſerico vel linteo admodum raro, nec ante 14 diem removeantur; Interim tamen bis vel amplius de die linteum humectetur uſque ad 4 diem. Poſt 4 diem remove albumen ovi, & ejus loco admiſce vitellum ovi. Sæpius in die linteum hâc materiâ eſt madefaciendum. Si major aduſtio ſaccharum ♄turni addi debet.

SECTIO VI.

De Decoctis.

I. Decoctum Alterans pro Magiſtratu.

Rec. ▽ fontan. puriſſ. ℔ xxxij.
ſacchari candi albiſſ. ℥ x.
bulliant leniter & colentur.
Rec. hujus Colatur. fervent. ℔ xxiv.
adde Santal. rubr. ℥ iij.
fl. roſ. r. M. j.
ſpirit. ⊖-ol. ℈ ij
ſucci Citri. ℥ xxiv.
Infunde vitro benè clauſo per 6 ☿ deinde colentur & ſerventur pro uſu.
Hoc ſi antè lecti introitum quis uti velit,
Rec. hujus decocti ℥vj. vel viij.
ſyrup. Citri ʒvj.
berberum ℥ j.
Succi granator. ℥ß.
Citri. ℥ij.
ſpirit. ⊖-ol. ℈ß.
Aq. Cinamom. ℈ß.
M.

II. Decoctum Pectorale in tuſſi deſperatiſſimâ ex hæmoptyſi cum magnâ diſcraſiâ calidâ ſanguinis. D. D. C.

Rec. Radic. Liquirit. ʒvj.
Tuſſilagin.
cichor.
Polypod. ana ℥ß.
ireos Fl. ʒ ij.
chinæ opt. ʒv.
h. ſcabioſ.
capill. ♀

tuſſilagin.

tussilagin.
Veronic.
fl. rof. Damasc. ana M ß.
sem. 4. fr. major. ana ℥ß.
anisi ʒ ij.
jujub. sebest. ana num. vij.
Caricar. num. v.
cibebar. ℥ j.
calicum papav. s. sem. n. ij.
Hordei mundi. M. j.
Infunde horis vj. vel ulterius cum s. q. ▽ comm. in loco calido coq. in diplomate ad medietatem. Colentur fortiter ℥ ix.
adde syrup. de liquirit. ʒx.
contrà Catarrhos ℥ j.
Looch. san. & expert.
Mell. rosac. colat. ana ℥ ß.
M. sume horis matutinis, pomeridianis per se, & vespertinis cum Essentiâ fl. papav. Rhœad. gr. v. Laudani Nostri gr. iij. ol. d. anisi gutt. j. M. formentur ex his Pilulæ pro tribus dosibus, propina.

III. Aliud P. H. D.

Rec. radic. Liquirit. ireos. eryng. enul. ana ʒ ijß.
Consolid. maj. ℥ ß.
herb. veronic. tussilagin.
Pulmonar. Capill. ♀.
Costæ. botryos.
Rorellæ. heder. terr.
marrub. hyssop. ana M. ß.
consolid. med. Perfoliat.
pilosell. Sanicul. ana p. ij.
fl. scabios. papav. erratic.
hyperic. rof. r. Sambuci ana M. ß.
Sem. anisi. fœnic. Malv. ana ʒj.
Passul. min. ℥ j.
Dactylor. num. viij.
jujub. num. x.
ficuum num. vj.
C C. rasp at. ʒ vj.
coq. in s. q. decoct. hordei ad ℔ jß.
colatur. adde
Syrup. de Prassio.
Portulac.
Capill. ♀.
ex succo costæ
Consolid. ana ℥ ijß.
Loch. de pinis
de pulmon. vulp. an. ℥ iß.
Coletur iterum & clarificetur cum albumine ovi & reservetur usui in vitro.

IV. Aliud.

Rec. h. alchimill. sanicul. Pulmonar. centaur. min. veronic. auricul. muris.
vinc. pervinc. fl. Epatic. ana M j.
Coque in cerevisiâ benè defecatâ, & de colaturâ bibe manè jejuno ventriculo ante prandium, cœnam & cubitum iturus bonum haustum.

V. Aliud D. D. B. O.

Rec. h. scabios. veronic. marrub. ana M ij.
fl. violar. borragin. bugloss. ana M j.
Epatic. Nobil. M j.
radic. chinæ ʒvj.
sem. anisi. fœnicul. ana ℥ß.
glycyrrhiz. ras.
Passul. minor. ana ℥ ij.
Coque in brodii calidi s. q. colatur. sume mane, à meridie & vesperi bonum haustum.

VI. Aliud.

Rec. radic. enul. ʒjß. fl. viol.
Mart. papav. rh. ana p. iij.
passul. min. ℥ ij. dactyl. num. iij.
jujub. num. vij.
Radic. liquirit. ℥ j.
h. aristoloch. rotund.
cherefol.
fl. tussilag. ana M j.
Incis. coq. in s. q. ▽ fontan.
Rec. col. ℥ viij.
Adde Syr. de jujub. ℥ß. M.

VII. Aliud attenuans in tussi ex crassis humoribus. D. I. M.

Rec. radic. enulæ. liquirit. ana ℥jß.
Ligni sassafr. raspat. ℥ j.
fol. tussilagin. Marrub. ana M j.
sem. anisi ʒ iij.
fl. helenii. p. ij.
cubebar. in 🜄 macerat. ʒ j.
Coq. in s. q. aq. comm.
Rec. Colatur. ℔ j.
Adde Syrup. Scabios.
liquirit. ana ℥ j.
Mellis despumati ℥ ij.
clarific. in MB. & aromatis. cum spec. diair. s. ʒ iij.
f. Decoctum pro 4. vicibus.

VIII. Aliud. D. D. I. M.

Rec. radic. ireos. Fl. liquirit. aristol. rot. ana ℥ß.
fol. Tussilagin. Pulmonar. ana M ij.
fl. hyssop. tussilagin. ana p. ij.
semin. anisi. Urticæ ana ʒjß.
passul. major. ℥j. caric. ping. num. x.
coq. in s. q. aq. pulmonar.
Rec. colatur. ℥ ix. in quibus dissolve
Syr. de prassio ℥ iij.
byzantin. s. ℥jß.
✠ squyllitic. ℥ j.
Aromatic. spec. diair. ʒj. M. & iterum colentur.

IX. Aliud in tussi ex causâ calidâ.

Rec. radic. plantagin. Endiv. ana ℥ ij.
fol. portulac. viol. ana M. iij.
sem. cydon. psyllii ana ʒ iij.
passul. min. ℥ j.
jujub. num. xx.
fl. pulmonar. maculos. papav. rh.
violar. ana p. ij.
coq. in s. q. aq. fontan.
Rec. col. ℥ ix. Adde succi portulac.
Syr. diacodii ana ℥ j.
Sacchar. cand. s. q. f. Decoctum pro v. dosibus.

X. Aliud incrassans. D. D. I. M.

Rec. radic. Plantagin. ℥ ij. glycyrrhiz. ℥ j.
fol. portulac. Nymph. ana M. ij.
flor. rof. r. papav. rh. ana p. ij.

Sem.

Sem. Malv. ʒ j.
4. fr. major. ana ʒiij.
fruct. sebesten. num. vj.
Passul. major. acinis mundat. ℥ j.
Coq. in s. q. Aq. fontan.
Rec. Col. ℔j.
Syr. de liquirit. ℥ ij.
viol. ℥ j.
Looch. de Pulmon. vulp. ʒ iij.
denuo colentur. M.

X I. Aliud consolidans Ejusdem.

Rec. rad. aristol. rot. symphyt. ana ℥ß.
consolid. utr. ℥ j.
herb. plantagin. scabios. ana M j.
sanicul. hyperic. ana M ij.
coq. in s. q. aq. Sanicul. Rec. Col. ℥ ix.
dissolv. succ. persicar.
sanicul. ana ℥jß.
edulcor. s. q. Sacchari
M.

X I I. Decoctum Cephalicum D. I. M.

Rec. radic. aristol. rot. pœon. imperator. ana ℥j.
Cortic. visci q.
corylin. ana ℥ß.
fol. salv. rut. rorismar. betonic. ana M j.
fl. stœchad. A. anth. lil. convall. ana p. j.
Bacc. Lauri ʒ j.
juniperi ʒ ij.
Sem. anisi. Coriandri ana ʒ ij.
sp. ⊕-oli ʒ j.
coq. in s. q. hydromel. s.
Rec. Col. ℔ j. in hâc dissolue
Syr. de Stœchad. A.
fl. betonic. ana ℥ ij.
In clarificatione adde
spec. Diambr.
Dianthos ana ʒß.
M.
pro dosi 4. mahl.
Usus contrà catarrhos frigidos.

X I I I. Decoctum confortans & roborans in Malignis. D. D. C.

Rec. conserv. pomor. Citri.
radic. scorzoner.
caryophyllat. ana ℥ß.
Aq. Nuc. immatur.
scordii.
myrrhid.
card. b.
acetos. ana s. q.
spec. diamargar. fr. ʒj.
Bulliant in diplomate vel cœco alembico ad tertiæ partis consumptionem.
Rec. Colatur. ℥ ix. Adde Aq. bezoardic.
Cordial. nostr.
syrup. bezoardic. ana ℥ j.
Liquor. tenell. CC.
Ess. rub. id. ana ʒiß.
mixtur. s. ʒß.
confect. Alkerm. ℈ ij.
Aq. cinamom. ʒiß. M.

X I V. Aliud expellens in peste & Febribus malignis. D. D. I. M.

Rec. rad. angelic. valerian. tormentill. petasitid. ana ℥ j.
h. galeg. Card. b. ana M j.
Sem. angelic. Meliss. an. ʒ ij.
citri. ʒ j.
Coq. in s. q. aq. comm. Rec. Col. ℥x. infunde
Conserv. acetos. Citri.
galeg.
scordii ana ʒ vj.
Stent per noctem, manè ebull. & col. Adde Elixir pestil. Croll. ʒj. M. pro 3 dosibus.

X V. Aliud.

Rec. Elect. de Ovo.
Theriac. A. ana ʒ ij.
Aq. scordii. galeg. gentian. card. b. an. ℥ ij.
Contunde in mortario marmoreo & dissolve super lentum △nem.
Rec. Colatur; Adde
syr. acetos. Citri. scordii ana ʒvj.
Mistur. s. ʒj. M. pro 3 dosibus.

X V I. Aliud D. I. M.

R. radic. scorzoner. ℥ ij.
acetos. ℥iß.
h. Card. b.
scabios.
galeg.
scordii ana M. j.
rasur. CC. ℥jß.
fl. rosar. r. M. j.
borragin.
tunic. ana p. ij.
Sem. Citri. ʒj.
Card. b. ʒij.
flaved. Cortic. Citri ʒjß.
coq. in s. q. ▽ commun.
Rec. Col. ℔jß. Adde
syrup. acetos. Citri
Corall. Q. an. ℥ ij.
confect. alkerm. ʒj.
de hyacinth. ℈j.
M.

X V I I. Aliud Ejusdem.

Rec. pulp. Citri à semin. liberat. n. ij.
Sacchar. alb. ℥ iij.
coq. in ▽ s. q.
Rec. col. ℥viij. infunde roob Sambuc. ℥ iij.
Stent in infus. per noctem & col. Adde Syr. Ceras. c. fl. tunic. ℥ ij. M. pro 3 dosibus.

X V I I I. Aliud expulsivum in Variolis & Morbillis.

Rec. radic. pimpinell. tormentill. Scorzoner. Dictamn. alb. ana ℥ ij.
h. fumar. Scabios. ana p. ij.
fl. aquileg. p. iij.
calendul. p. ij.
Sem. card. b.
fœnicul. ana ʒ ij.
ficuum num. x.
Coq. in s. q. ▽ fontan.
Rec. Col. ℥ix.
Syrup. fl. aquileg. ℥ iij.
Tinctur. fl. aquileg. ʒ ij. M. pro 4. dosibus.

X I X. Aliud in Febribus Ardentibus.

Rec. radic. acetos. gross. incis. ℥ j.
coq. ex ▽ s. ad rubedinem.
Rec. Col. ℔jß.

Syr.

Syr. berber.
Endiv.
fl. papav. rh. ana ℥jß.
Succi Citri rec. ℥ij. M. f. haustus pro aliquot vicibus.

XX. Decoctum Hepaticum in viscerum obstructione.

Rec. radic. cichor. taraxac. asparag. ana ʒvj.
Semin. 4. fr. maj. contus. excorticat. ana ʒij.
fol. scabios. Cichor. endiv. ana M ß.
radic. glycyrrhiz. ʒij.
Passul. min. ℥j.
Incis. & contus. coq. in brodio carnis macræ.
Dosis est cyathus unus manè, à meridie & vesperi.

XXI. Aliud.

Rec. radic. Cichor. Taraxac. Nymph. acetos. ana ℥j.
santal. rubr. ℥ß.
h. acetos. Cichor. Portulac. Endiv. ana M jß.
Sem. 4. fr. maj. min. ana ʒß.
papav. alb. ʒij.
fl. Nymph. epatic. Nobil. bugloss. Cichor. ana p. j.
coq. in s. q. Seri lactis
Rec. Col. ℔j. in quâ dissolv.
Syrup. de succo Cichor.
acetos. citri ana ℥jß.
Tinctur. rosar.
fl. epatic. rubr. an. ℥j.
M. pro 4. dosibus.

XXII. Aliud Hepaticum temperatum. D. D. B. O.

Rec. Comar. absynth. Cichor. cum fl. ana M j.
radic. vincetoxic. Cortic. inter. Sambuc. ana ℥j.
fl. Sambuci. cyani. ana M ß.
Sem. anisi carui ana ℥ß. incis. coq. in brodio carnis.
Vires, in Hydrope ascite confert. Dos. cyath. j. manè, à meridie & vesperi.

XXIII. Aliud Ejusdem.

Rec. radic. Cichor. asparag. graminis. Urtic. min. cum h. omn. rec. ana M j
Petroselin. fascicul. ij. recent. incis. coq. in brodio carnis.
Vires. In obstructione venarum lactearum, unde sæpe atrophia oritur, conducit. Dos. cyath. j. manè, à meridie & vesperi.

XXIV. Aliud Aperitivum D. D. I. M.

Rec. radic. 5. aperient. ℥ij. rhabarb. Monach. ℥jß.
fol. agrimon. taraxac. Cichor. ana M j.
fl. Cichor. Epatic. Nobil. ana p. ij.
Passul. major. n. xx. coq. in s. q. Seri lactis.
Rec. Col. ℥ix. Syrup. de 5. radicibus ℥ iij.
Eupator. Mes. ℥ij.
aromatis. spec. diatrion. santal. ʒjß.
M. pro 4 dosibus ad viscera obstructa & eorum tonum restituendum. In cachexiâ.

XXV. Aliud Aperitivum in Ictero D. D. I. M.

Rec. radic. 5. aper. ℥ ij. chelidon. maj. ℥jß.
h. Marrub. agrimon. hyperic.
Centaur. Min. ana M j.
fl. calendul. p. iij.
coq. in s. q. aq. chalybeat. Rec. Col. ℥ ix.
Syrup. de 5. radicibus ℥ij.
de Marrub.
Cich. c. rhab. ana ℥j. M. pro 4 dosibus.

XXVI. Aliud Aperitivum in Ictero cum caumate viscerum conjuncto. Ejusd.

Rec. radic. acetos. fragor. plantagin. Cichor. an. ℥
h. cichor. acetos. fragar. taraxac. ana M. j.
fl. cichor. hyperic. ros. r. ana p. ij.
Sem. 4. fr. major. ana ʒ iv.
fruct. ceras. n. num. xij.
coq. in s. q. aq. Rec. Col. ℔ j.
syrup. acetosell.
ceras. ana ℥ ij.
Tinctur. viol. ℥ iij. M. pro 5. dosibus.

XXVII. Aliud sanguinem purificans in scabie. Ejusd.

Rec. radic. helenii. polypod. rhab. monach ana ℥ j.
fol. fumar. M ij.
scabios.
agrimon. ana M j.
fl. centaur. min.
borragin. ana p. ij.
genist. p. j.
Sem. 4. calid. maj. ana ʒj. coq. in aq. fumar. & 3 part. vini helenii vase clauso.
Rec. Col. ℔ j. Succ. fumar. scabios. ana ʒ ij.
sacchar. ℥ iv. clarific. & arom. spec. diarrhod A. ʒj.
M. pro aliquot dosibus.

XXVIII. Decoctum Spleneticum aperitivum anti-Scorbuticum D. D. I. M.

Rec. radic. polypodii ℥ij. filic. caryophyllat. ana ℥jß.
cort. rad. cappar. Tamarisc. ana ℥ j.
fol. beccabung. nasturt. lupuli scolopendr. cochlear. ana M j.
fl. genist. borrag. Centaur. min. ana p. j.
sem. fraxin. ℥ ß. cochlear. ʒ ij.
coq. in s. q. aq. chalybeat. Rec. col. ℔j. Succ. beccabung. Cochlear. ana ℥ ij.
edulcor. syrup. de pomis redolent. ℥ ij.
sacchar. s. q. coq. ad dissolut. adde ♀tari ⊖-lat ʒ iij. d. ad fictile pro 7. dosibus.

XXIX. Aliud Ejusd.

Rec. radic. 5. aperitiv. in vino macerat. ana ʒiij.
cortic. radic. cappar. Tamarisc. ana ℥ j.
fol. ceterach. cuscut. ana M j.
baccar. juniperi num. x.
cynosbator. num. xii.
Affunde aq. commun. ℔ iij. Coq. ad remanent. part. iv. vel ℥ix. sub fine coctionis adde vinum illud de radicibus asservatum, & fac ebullire.

Rec

Rec. colatur. & dissolve super △ Conserv. cochlear.
fl. genist. ana ℥j.
Colentur denuò, & adde spirit. Cochlear. aperitiv. Penot. ana ʒj. M. pro 3 dosibus.

XXX. Decoctum ad Renum dolorem & exulcerationem D. D. I. M.

Rec. radic. liquirit. Malv. alth. ana ℥j. lil. alb. symphyt. maj. ana ℥j. h. parietar. Petroselin. Melilot. Malv. alth. ana M j. Sem. fœnicul. græci. Lini, lentium, ana ʒij.
fl. chamæmel. n. hyperic. ana p. iij.
coq. in s. q. aq. comm.
Rec. Col. ℔j. in quâ dissolve syrup. de symphyt. F. ℥ij.
Croci ʒß.
M. pro 4 dosibus.

XXXI. Aliud in Mixtione cruentâ Ejusdem.

Rec. radic. tormentill. consolid. symphyt. an. ℥j.
fol. burs. pastor. p. ij. agrimon. Millefol. Consolid. ana M j.
fl. ros. r. hyperic. ana p. ij.
coq. in s. q. aq. sacchar.
Rec. Col. ℔ j.
Syrup. Corall.
de symphyt. Fernel. ana ℥ij.
Essent. fl. hyperic. ʒij.
Tinctur. Corall. r. ʒj.
M. pro 4 dosibus.

XXXII. Decoctum in Mensium obstructione D. D. I. M.

Rec. radic. aristoloch. rot. bryon. centaur. min. rub. tinctor. an. ℥j. cortic. citri. aurant. ana ℥ß.
fol. artemis. matricar. majoran. meliss. mercurial. rorism. ana M j.
Sem. Petroselin. Levistic. ana ʒ iij.
fl. lavendul. cheiri. centaur. min. ana p. ij.
coq. in s. q. ▽æ chalybeat.
Rec. Col. ℔j. adde
Syr. de calendul. ℥iv.
Cass. lign. ʒij.
Croci ℈j.
cinamom. ʒj. f.
Apozema clarific. pro 4 dosibus.

XXXIII. Aliud Ejusdem.

Rec. radic. gramin. bryon. valerian. an. ℥jß.
h. Meliss. abrotan. matricar. mercurial. artemis. ana M j.
fl. Calendul. p. iv.
centaur. min. cheir. ana p. ij.
Sem. levistic. rut. ana ʒj.
coq. in s. q. ▽ artemis. in diplomat.
Rec. Colatur. ℔j.
Syr. de artemis. compos.
calendul. ana ℥ ij.
Essent. artemis. ʒ ij.
aromatis. cinamom. croc. or. ana ʒß.
iterum col.
M. pro 4 dosibus.

XXXIV. Aliud in Affectibus hystericis.

Rec. caryophyllor. major. ℥ß.
croci or. integr. ʒß.
h. rorism. pentaphyll. matricar. Meliss. convolvul.
burs. pastor. ana M j.
fl. cheir. M jß.
coq. vase clauso in vini optimi Mensur. ij. per semihorulæ spatium.
Dosis est cyath. j. manè & vesperi calidè.

XXXV. Decoctum Anti-arthriticum.

Rec. herb. chamædr. chamæpyth. centaur. min. ana M ij.
coq. in s. q. aq. ad dimid. part. in diplomate.
Dosis cochl. ij. horis pomeridianis in prandii initio, ac vesperi in cœnâ cum cerevisiâ.

XXXVI. Aliud in Arthritide vagâ Scorbuticâ.

Rec. radic. scorzoner. ℥j.
chinæ ℥ß.
fl. violar. Mart.
centaur. min.
ros. r.
anthos ana p. j.
summit. chamædr. M ij.
Passul. minor. ℥j.
dactyl. num. iij.
Incis. & contus. coq. in s. q. ▽ fontan. in diplomat. ad remanent. ℥viij.
Colat. adde spirit. cochlear.
♀tar.
Lumbricor. ana ʒj.
Extract. centaur. min.
chamædr. ana ʒß.
sp. ⊖-ol. rectific. q. s.
syr. card. b. ℥ j.
M. d. pro 4 dosibus.

XXXVII. Decoctum in Lue ♀nereâ D. I. Z.

Rec. Ligni sancti. ℥ iij.
cortic. ejusd. ℥v.
sars. paril. ℥ ij.
sassafras ℥ j.
☿rii in pet. ligat. ℔ j.
♁nii crud. in pet. ligat. ℔ j.
Incis. & contus. coq. in ▽æ mensur. xij. in ollâ ad tertias & colentur, cooperculum ollæ foraminulum habeat.

Usus. Colaturæ dantur singulis diebus manè ℥iv. vel ℥vj. pro potu sudorifero; sudor proliciatur vel in Lecto, vel in balneo, Laconico, aut hypocausto.

Residuum coquitur cum aquâ & uvis passis, addito pauco Ligni sancti novi & cortic. ejusd. item cinamom. pro potu ordinario. Usus hujus continuandus per 14 dies. Cujus usum seq. Pilulæ præcedant.
Rec. Extract. catholic. ʒiij.
arcani corallin.
cinnabar. ♁nii. ana ʒjß.
f. Pilul. minimæ dos. xx.

XXXVIII. Decocta Purgantia.

Rec. Mann. el. ℥iv.

Senn. A. s. s. ℥ iv.
radic. polypod. q.
Passul. min. ana ʒ iij.
Sem. coriandr. ʒ ij.
fœnicul. cinamom. ʒjß.
Cryftall. ♀tari ʒ j.

Incis. & contus. superfunde aq. fontan. calid. ℥xvj. stent per noctem posteà f. Colatura cum express. quæ clarific. & denique per chartam bibulam filtretur.

Dos. ℥ ij. ℥ iij. ad ℥ iv.

XXXIX. Aliud.

Rec. Mann. el. ℥ ij. vel ℥ iij.
Tartar. optim. el. ʒ j. vel ʒjß.

Solve in calore MB. cum aq. fontanâ acidulâ ℥iv. vel ℥ v.

Adde parum succi citri rec. vel sp. Martis pro grato acore. Tandem cum albumine ovi clarifica & per chartam filtra, in fine cum corticibus citri recent. f. odor suavis aut eleo-sacchar. cinamom. Dos. est à ℥iij. ad ℥ iv. vel ℥v.

XL. Aliud.

Rec. Tamarindor. ℥ j. radic. acetos.
grosso mod. incis. ℥jß.
coq. ex ▽ f. donec rubedinem acquirat liquor.
Rec. colatur. ℔j. adde
syrup. multiplic. infus. rosar. diasereos. ana ℥ij.
eleosacchar. Citri ʒjß.
M. pro 4. dosibus.

SECTIO VII.

De Decoctis Reliquis externè applicandis.

I. Decoctum in defluxionibus salsis ad oculos.

Rec. ros. r. tut. præpt. Myrobalan.
Citrin. an. ʒj. pulveris. subtil. indantur in nodulum, qui decocto sequ. immergatur.

Rec. ▽ rosar. fœnicul. an. s. q. in quibus ebull. ros. r. p. jß.
Sem. fœnicul. ʒ j. fl. euphrag. p. iij.
in colatur. ℥ iij.

Infunde nodulum superiorem.

Usus. In defluxionibus ad oculos, quotiescunque affliguntur, nodulus, qui cum decocto semper in loco ster calido, intingatur & oculis apponatur.

II. Aliud.

In Gingivarum putredine.

Rec. Malicorii. Sumach. balaust. ros. rubr. ana ℥ß.
Passul. min. ℥j.
fol. vinc. pervinc.
fl. aquileg.
cymar. rubi ana M ij.
Myrrh.
Macis ana ʒ j.
radic. enul. ʒ ij.

coq. in aq. fontan. chalybeat. s. q. ad part. dimid. consumpt.

Rec. Colatur. adde
Mell. rosar. ℥ ij.
succi cochlear. ℥ß.
alumin. ust. ʒij.
M. pro oris collutione.

III. Aliud.

Ad Odontalgiam D. D. S.

Rec. ros. r. M ß. fl. salviæ. p. j.
radic. bistort.
pyrethri. ana ʒ ij.
Nicotian.
Cortic. granat. ana ʒj.
balaust. M ß.
Nuc. cupress. ʒjß.
gallar. num. iv.
O crudi ʒvj. contusa coq. in dimidiâ parte ▽æ f. & ⚹

IV. Aliud.

Rec. radic. Lapath. acut. ℥ß.
tormentill. ʒ ij.
rasur. Ligni buxi ʒjß.
flor. ros. r. M j.
h. verben. M ß.

Coq. in dimidiâ parte ▽æ & ⚹ M. pro oris collutione.

V. Aliud.

Rec. radic. Lapath. acut. ℥ß. pyrethri. hyosciam. alb. ir. Fl. ana ʒij.
Ligni sassafras ʒjß.
fol. pilosell. M j.
fl. chamæmel. R. Serpill. origani. ros. r. ana p. ij.
Caryophyll. ℈j. coq. vel cum cerevis. vel cum aq. commun. ad 3. part. consumpt. fortissimè.

Rec. Col. ℔j. adde aluminis ℈ß. vel ℈j. M. pro oris collutione.

VI. Aliud in augmento & circà status principium Anginæ.

Rec. fol. salviæ M ij.
fl. Lavendul. M j.
Coq. in vini s. q. ad ℥vj.
Colatur. adde Diamor. ℥j.
Dianucum ℥jß.
Sal. prunell. ʒ.
Alumin. crudi ℈j.
M. pro oris collutione.

VII. Aliud in Anginæ declinatione.

Rec. h. uvular. aristoloch. rotund. Origan. ana M ß.
fl. tiliæ. melilot. lut. lavendul. ana M ß.
furfur. in pet. ligat. ʒ iij.
Semin. Lini, fœn. græc. ana ʒjß.
Coq. in aq. hord. s. q. ad ℥vj.
Colatur. adde
Lapid. prunell. ʒ ß.
Sal. ammoniac. ℈ ß.
Syr. de hyssop. ℥ß.
de Liquirit. ʒij.
M. pro oris collutione.

VIII. Aliud ad Gangrænam & Sphacelum incipientem.

Rec. radic. aristoloch. rotund. hirundinar. ana ʒ ij.
fol. quercus.
absinth. ana M j.

rutæ

rutæ
scordii.
Semin. Lupin.
baccar. juniperi ana M ß.
Myrrh. aloës ana ℥iij.
Sal. marini vel commun. ʒj.
ol. ♀tari crudi ana ʒß.
▽ Endiv. plantagin. ✕ vini acerrimi ana ℥viij.
Vini alb. vel lixivii commun. M j.
Incisa & contusa grosso modo coque invicem & cola;
Tandem colaturæ adde vini adusti ℥ ij.
camphor. ʒj. M. f. Decoctum.

Usus. Hoc decocto Chirurgus partem affectam semper ante dispositionem Emplastri eluere, postea unguentum ægyptiacum illinere, & tandem post Emplastri impositionem hoc decoctum in epithemate applicare debet.

Vires. Non solum putridæ resistit corruptioni, verum etiam calorem præternaturalem extinguit, dissipat, & affluxos humores absumit.

N. Si verò nimius fiat affluxus humorum, hoc defensivum circumcircà latitudine 3 digitorum applicare poteris singulis diebus bis renovando.

Rec. farin. hord. ℥ ij.
boli Armen. ℥ j.
gallar. immatur.
Nuc. cupress.
Cortic. granator. ana ℥j.
C. oxymel. f. Emplastrum defensivum.

SECTIO VIII.

De Electuariis.

I. Electuarium Cephalicum confortans D.D. B. O.

Rec. Conserv. citri. Menth. rorismarin. lil. convall. borrag. ana ʒvj.

Spec. Pleiris Archont. rosat. novell. ana ʒß. diarrhod. A. ℈j.
Cortic. Citri condit.
radic. cichor.
eryng.
zinzib. chin. omn. condit. ana ℥ß.
confect. Alkerm. ʒj. cum Syr. fl. tunic. f. q. f. Electuarium.

Dosis ad magnitud. Nucis jugland. pro lubitu.

II. Aliud.

In malo hypochondriaco-Scorbutico cum dolore capitis conjuncto.

Rec. conserv. rosar. r. ℥jß.
fl. borragin.
bugloss.
betonic.
fol. cochlear. ana ℥ß.
radic. cichor. condit. ʒvj.
cortic. citri condit. ʒiij.
Mithridat. Opt. ʒjß.
confect. alkerm. ʒß.
Magister. perlar.
corallor. ana ʒ j.
cum Syrup. ceras. cum fl. tunic. f. q.
f. Electuarium.

Dosis à ʒij. ad ʒß.

III. Aliud ad visum recuperandum mirabile.

Rec. Semin. fœnicul. Meliss. chelidon. fl. bryon. ana p. IV.
Cinamomi. fl. anthos. Euphragiæ. anethi. pulegii.
croci. gran. juniperi. hyssopi ana ʒij.
fl. sileris. montani. Salviæ. Menthæ. betonic.
chamædr. radic. chelidon. cumini. anisi;
Petroselini. artemis. ana ʒj.
rutæ cardamom.
liquirit. Majoran. verben. ana M j. M. & pulverisa, adde pulverisatis ℔xij. Mellis depurati albi f. Electuarium.

N. Hoc rudi minervâ præscriptum ex mss. D. D. Iohannis Michaelis ab alio ipsi communicatum hîc sisto. Verùm sequenti modo ingredientia melius ordine disponi & collocari poterunt.

Rec. radic. chelidon. Major. ℥ ij.
liquirit.
bryoniæ. ana ℥ j.
Semin. fœnicul. ℥ß.
Sileris. montan.
petroselini.
cymini. ana ʒij.
anisi.
cardamom. ana ʒjß.
Cinamom. ʒ iij.
croci ʒj.
bacc. juniperi ʒß.
fol. Meliss. chelidon. euphrag.
anethi. pulegii. hyssopi. ana M ij.
salviæ. menth. betonic.
chamædr. artemis. rutæ. Majoran. ana M j.
Pulverisat. adde Mellis depurat. ℔ xij.
M. f. Electuarium.

Usus. De hoc sume ter aut quater per septimanam mane ʒj. Vir quidam 60. annorum crebriori hujus usu visum recepit.

IV. Electuarium ant-Epilepticum singulare M. Ducis Hetruriæ.

Rec. Cranii humani ℥viij
radic. pyrethri.
aristol. rot. ana ℥j.
Sem pœon. rutæ. Sileris. montan. ana ℥ß.
fol. hyssop.
spic. Nardi.
epithym.
fl. chamæmel. R.
stœchad. ana M j.
Cubeb. galang. gran. Paradys. ana ℥ß.
Cinamom. ℥j.
Nuc. Moschat. num. iij.
caryophyll. ʒ ij.
Agaric. trochiscat.
Lapid. Lazul. ana ℥ß.
M. f. Pulvis subtiliss. Cujus singulis ℥ ij. additur ℔ j. Mellis despumati f. Electuarium.

Usus. Corpore purgato, serò cubitum ituro ægroto, & manè à lecto surgenti exhibeatur quantitas castaneæ per 15 dies.

Nota. Quod si ab hujus usu nimis commoverentur humores, poterunt per 3. vel 4. dies loco hujus

Electuarii adſumi aut ſpecies diamoſchi dulcis & amari, vel Theriaca, aut Diacaſtor.

V. Aliud Stomachicum.

Rec. pſeudoacor. condit. & minutim inciſ. ℥ ij.
amygd. dulc. excortic. inciſ. ℥j.
Pinear. craſſiuſcul. inciſ. ℥ß.
cinamom. elect. ʒ ij.
galang. ʒß.
Nuc. Moſchat. ʒ j.
Cubeb. cardamom. ana ʒjß.
piper. nigri ʒ ß.
omnibus contuſis non nimis ſubtiliter adde
zinziber. indic. condit. inciſ. ℥ß.
cum ſacchar. clarific. ſ. q.
f. Electuarium.

Uſus. In ſtomachi debilitate à dyſcraſiâ frigidâ ortâ. Doſis ad magnitud. Nucis caſtaneæ poſt prandium & cœnam.

VI. Aliud Diacorum Altenburgenſium.

Rec. radic. acori in vino coct. ℔ j.
amygdal. dulc. ℔ß. Pinear. ℥ ij.
zinziber. condit. inciſ. ℥ iij.
calam. aromatic. condit. ʒ x.
cinamomi ℥j. galang. Nuciſt. caryophyll. ana ʒvj.
cardamom. utriuſque Macis ana ℥ß.
coriandr. ʒ iij. Santal. rubr. in 🜄 macerat. ℥ß.
Sacchar. clarific. ℔ ıv. ℥vß. f. Electuarium.

VII. Aliud Stomachicum D. C.

Rec. granor. juniperi recent. & ping. craſſo modo contuſ. ℥x.
Coque in vaſe duplici cum cœco alembico, ſpatio duarum horarum in ſ. q. aq. card. b. trajiciantur per ſetaceum & exprime.
Expreſſo adde ſacchari albiſſ. clarificat. ℔ ß. coque iterum ad Electuarii ſolidi conſiſtentiam. In fine adde
zinzib. elect. ʒ iij.
calam. arom. ʒijß.
Macis. ℈ ij.
cubebar. ʒj. Miſce f. Electuarium.

VIII. Aliud contrà Aſthma & Orthopnœam P. C.

Rec. conſerv. radic. alth. ℔ ß.
enul. campan. ℥ıv.
ireos Fl. ℥ ij.
Morſul. ex extract. liquirit. & Sacchar. fact. ℥ıv.
fl. 🜂ris cum ſacchar. cand. ℥ß.
benzoin. ℈ ij.
Sacchar. penid. ℥ iij.
Syrup. de alth. ſ. q. f. Electuarium.

IX. Aliud Antiphthiſicum F.

Rec. Semin. papav. alb. ℥ij.
Liquirit. Paſſul. min. ana ℥ß.
h. Scordii ℥ ij.
f. decoctio in aquâ farfar. vaſe clauſo.
Adde Colatur. Sacchari Penid. ℥ ij.
amyli ℥ iij.
Tragacanth.
gummi Arabic. ana ℈j.
Boli Armen. ʒß. & cum dictâ decoctione f. Electuarium.

X. Aliud Cordiale D. D. K.

Rec. Conſerv. inter. Citri ℥ iij.
roſar. rubr. ℥ ij.
Cortic. Citri condit. inciſ. ℥ß. ʒ ij.
Confect. alkerm. ʒ iij.
ol. d. Cinamom. gutt. viij.
Citri rec. gutt. vij.
M. cum Syrup. acetoſ. Citri ſ. q.
f. Electuarium. Doſis quantum cuſpide cultri ſumi poteſt.

XI. Aliud Bezoardicum Ejuſdem.

Rec. Theriac. A. ℥ıv.
ol. d. zedoar.
Cinamom. ana gutt. vj.
fœnicul.
angelic.
Cortic. aurant. ana ℈ß.
M. f. Electuarium.
Uſus in Colicâ, diarrhœâ, dyſenteriâ, febribus malignis, ventriculi debilitate. Doſis, quantum cuſpide cultelli ſumitur.

XII. Aliud Bezoardicum.

Rec. radic. enulæ. Leviſtici. Dictamn. alb. pimpinell.
Gentian. Valerian. Nuc. vomicæ ariſtoloch. rotund.
Tormentill. biſtort. angelic. Ari. zinziber.
Sem. chinæ. fol. rutæ. ſalviæ. veronic. Scabioſ. Card. b. ana ℥ß.
bacc. lauri. ʒ iij.
Cinamom. zedoar. ana ʒijß.
Croci ʒjß.
M. f. Pulvis ſubtiliſſ. cui adde pulver. Caſtorei.
bacc. juniperi ana ℥ß.
Hiſce in tigillo mixtis adde aceti vini ℥ß.
Salis ▣næ volatil. ʒjß.
Sacchar. candi ℥ıv.
Mithridat. ℥j.
Theriac. A. ℥ij.
Miſce exquiſitiſſimè cum Mellis Menſurâ unâ vel q. ſ.
Doſis eſt à ʒß. ad ʒij. vel ʒiij.

XIII. Aliud Alexiterium camphoratum D. D. R.

Rec. radic. angelic. zedoar. tormentill. ariſtoloch. utr. valerian.
gentian. Succiſ. leviſtic. pimpinell. olſenich.
Myrrh. baccar. Laur. ana ℈ ıv.
Boli Armeni ℥jß.
Semin. acetoſ. Citri ana ʒ ij.
Terræ ſigillat.
boleti cervini ana ℥ß.
Spec. el. de gemm. frigid.
diamargarit. calid.
diatr. ſantal. ana ℈ ij.
liberant. ℈ıv.
Croci ʒ j.
Oſſ. de Corde Cervi ℈ ij.
Theriac. A. ʒvj.

aceti pestil. ℥ iv.
Mithridat. ℥jß.
Diascord. Fracastor. ℥ iij.
Camphor. ʒvj.
Syrup. Citri ℥ iij.
M. f. Electuarium.

XIV. Aliud ex Bolo Armeno Ejusd.

Rec. Nuc. jugland. num. xxx.
radic. Olsenich. carlinæ ana ℥j.
Scorzoner. ℥ ij.
Zedoar. enucl. Nymph. Cortic. Citri an. ℥ß.
Macis ʒ ij.
bacc. Lauri ʒ vj.
CC. ppt. Coral. r. ppt. ana ʒij.
Boli Armeni ℥ ij.
h. Scabiof. Meliss. ana ℥jß.
Card. b. Scord. Cretic.
Verben. Sem. acetos. ana ʒ vj.
Nucistæ ℥ ß.
f. c. succ. calendul. & Mell. s. q. Electuarium.

XV. Aliud de Nucibus in Peste. D. D. R.

Rec. Nucum jugland. ℥ijß.
ficuum recent. ℥ ij.
Macerentur prius in ⚹
fol. rut. recent. ʒvj.
absinth. ʒ ij.
rad. zedoar. ostrut. dictamn. alb. ana ʒjß.
pimpin. valerian. gentian. ana ʒ j.
roob juniperi ℥ ij.
Terræ sigillat. ʒiij.
boli Armen. ʒijß.
Theriac. ℥jß.
fol. card. b. veronic. ana ʒ j.
Salis. juniperi. angelic. ana ℥ß.
M. s. a. f. Electuarium.

XVI. Aliud contrà Pestem D. R.

Rec. radic. angelic. ʒ ij.
gentian. ʒ iij.
aristol. utr. pimpinell. valerian. ostrutii.
tormentill. dictamn. alb. ana ʒj.
cortic. citri. ʒij.
Ligni aloës. santal. citrin.
Semin. acetos. Citri. bacc. Lauri ana ʒj.
Ex incis. & contus. cum Spirit. juniperi extrahe essentiam, posteà Spiritum separa ad mellis crassitudinem, cui adde
rasur. Eboris.
Sapphir. præpar. ana ʒiij.
hyacinth. præpar.
Margarit. præpar. ana ʒjß.
Oss. de Corde cervi ℈iv.
unicornu ʒij.
camphor. ʒjß.
Theriac. A. ℥ij. M.
f. Electuar.
Dosis in præservatione à ℈j. ℈jß. ad ʒj. vel ʒij. In curatione à ʒß. ad ʒij. vel ultrà.

XVII. Aliud anti-Dysentericum pro Nosocomio Argentoratensi D. D. S.

Rec. conserv. rosar. veter. Diacydon. s. ana ℥vj.
roob. cynosbat. pomor. sylvestr. ana ℥iij.
de cornis ℥vj.
conserv. symphyt. major. ℥iv.
Nuc. Moschat. ℥ ß.
radic. tormentill. ℥ivß.
bistort. ℥ij.
Sang. dracon. ʒijß.
boli Armeni præpar. ℥ ß.
Lapid. hæmatit. præp. ʒij.
Croc. Martis adstring. ʒiij.
Succi cydonior. ℥ iij.
Syrup. Myrobalan.
de ros. sicc. ana s. q. f. Electuarium.
Dosis ℥iiß. ad summum.
N. Mirum hujus effectum vidit D. D. Eringius in Lienteriâ, dysenteriâ, aliisque alvi fluxibus in nosocomio Argentoratensi.

XVIII. Aliud in fluxu hæmorrhoidum nimio.

Rec. conserv. ros. r. ⊕-lat. ℥jß.
cymar. quercus. ℥ß.
cortic. aurant.
cydon. ana ℥ j.
corall. r. ppt. ʒij.
Extract. fol. quercus.
Cortic. aurant. ana ℈j.
Croci Martis adstr.
Lapid. hæmat.
Sang. Dracon. ana ʒß.
Spec. diarrhod. Abb. ʒß.
c. Syrup. Myrtillor. s. q. f. Electuarium.

XIX. Aliud ad Coitum.

Rec. Amygdal. dulc. Pinear. Pistac. ana ʒvj.
Piperis. galang. Cubebar.
Semin. eruc. urtic. pastinac. ana ʒ j.
Stinci marini num. iij.
boleti cervin. priapi cervin. ana ℈ij.
Confect. alkermes. ʒiij.
Diasatyrion.
radic. lapath. maj. condit.
eryng. condit. ana ℥j.
Satyrii condit. ana ℥j.
Nuc. indic. condit.
zinziber. chin. condit. ana ℥ß.
Moschi. ambræ. zibeth. ana gr. iij.
c. Syr. Satyrion. s. q. f. Electuarium.

XX. Aliud ad Coitum.

Rec. Succolad. indic. ℥ ij.
Nuc. indic. condit. num. j.
c. Syrup. ceras. c. fl. tunic. s. q. f. Electuar.
Adde Confect. alkerm. c. M. & A. ℥ß.
ol. de Cinamom. ℈j.
Ambræ Moschat. Margarit. trochiscat. an. ℥ß.
M.

SECTIO IX.

De Elixiriis.

I. Elixir Cephalicum D. D. G. M.

Rec. extract. radic. pœon. valerian. castorei ana ℥j.

Ligni aloës. santal. citrin. ana ℥ß.
fl. anthos.
salviæ.
betonic. ana M j.
Macis. cubebar. ana ℥ j.
M. f. cum sp. lil. convall. & sp. ⊖-ol. phil. s. q.
Elixir.

Usus. In catarrhis frigidis, coryzâ, vertigine, in præservatione ab apoplexiâ. Dos. gutt. x. vel xij. aut xxx. in vehiculo appropriato manè & vesperi.

II. Aliud Cephalicum.

Rec. radic. acori. pœon. visci quern. Ligni aloës. baccar. juniper. ana ℥ß.
Sem. pœon. ʒiij.
Cinamom. caryophyll. macis Cardamom. fruct. anacardin. ʒj. ℈j.
fl. anthos. salv. primul. ver. pœon. calendul.
betonic. Lavendul. stœch. A. lil. convall.
euphrag. tiliæ ana p. j.
Affunde sp. vini optim. s. q. digere per VI ♂ ℘ ad Essentiam extrahendam, postmodum fiat destillatio, destillato adde
Ol. d. Lavendul. quantum imbibere velit.
Salis juniperi cum sp. ⊖-ol. phil. impraegnat. ʒ j.
Extract. Ligni aloës ℥ß.
reliquum in fundo adde & M. f. Elixir.

III. Elixir Epilepticum & Hystericum.

Rec. radic. pœon. ℥j.
visci corylin.
Sem. pœon. ana ℥ß.
fl. Nymph. Lavendul.
rosar. rubr. papav. err. ana M ß.
camphor. ℈ IV.
santal. rubr. ʒ ij.
sp. vini rectific. ℔ j.
Stent in digestione per mensem vitro probè obturato: postmodum fiat colatura; cui adde
Liquoris volatilis sanguin. humani rectificatiss. ℔ ß.
Essent. castor. ℥ j
anodynæ ℥ ij.
M.
Dosis gutt. x ad xx. vel xxx. XL. in liquore convenienti ante insultum epilepticum vel hystericum.

IV. Elixir Pectorale D. D. I. M.

Rec. herb. pulmonar. Italic. gnaphal. montan. prassii, rorellæ scabios. fol. tussilagin. veronic. summitat. hyssop. ana M j. fl. helen. scabios. ana M IV.

radic. enul. tussilagin. ana ℥ j.	cardamom. el.
aristoloch. rot.	cinamom. ana ʒß.
ireos Fl. ana ℥ß.	benzoes el. ℥ j.
Myrrh. rubr. el.	styrac. ℥ ß.
Mastich.	alypt. Moschat. ʒ iij.
croci Or.	Semin. Urtic. ʒ iij.
	Nasturt. ʒij.
succi glycyrrhiz. an. ℥j.	Sacchar. candi ℥ IV.

Irrorentur sp. ♃ris s. q. infunde posteà spirit. hyssopi s. q. f. s. a. Elixir.

V. Elixir Stomachale D. D. I. M.

Rec. herb. Meliss. Menthæ, puleg. ana M iij.
salviæ. M ij.
radic. pimpinell. zedoar. galang. ana ℥jß.
calam. aromatic. ℥j.
granor. Mastich. ʒjß.
cubebar. Nuc. Moschat. ana ℥ ß.
Macis. cortic. citri aurant. ana ℥j.
cinamom. el. caryophyll. zinziber. ana ℥ ß.
coriandr. ℥ j.
Incis. & contus. infunde guttatim sp. ⊖-ol. philos. s. q. ad imbibitionem & macerationem, extrahe postmodum cum spiritu cortic. citri in loco calido.
Dosis est à gutt. 20. ad ʒß. in pane bis cocto.

VI. Elixir vitæ pectorale Duc. Saxon.

Rec. radic. enul. tussilagin. ana ℥ ß.
ireos. Fl. liquirit. ana ʒiij.
scyllæ ℥ß.
ficuum ℥ j.
bacc. Lauri. juniperi. alkekeng. dactyl. pinear. amygdal. dulc.
jujub. sebesten. prun. dulc. ana ʒ iij.
Pulmon. vulp. ℥ß.
h. salviæ. prassii. majoran. hyssop. ana M j.
zinziber. alb. caryophyll. cinnamom. Cardamom. ana ʒ ij.
Mell. despumat. ℥ iij.
Sp. vini optim. vel anisat. ℔ IV.
vini Malvatic. aut Hispanic. ℔ V.
Stent in infusione per diem, deinde destilla in MB.
Destillato adde julep. rosar. ℥ IX.
Moschi opt. in pet. ligat. ℈ ß.
M. servetur ad usum. Dos. cochl. j. ij. &c.
N. Potest etiam omissis fructibus & pulmone vulpis destillari, etiam absque Melle, cùm nihil virium destillato largiantur.

VII. Elixir Vitæ rubeum D. D. R.

Rec. Santal. rubr. ℥ ß.
cinamom. ℥ ij.
zinziber. caryophyll. ana ʒvj.
Nuc. Moschat. num. vj.
Cardamom. cubebar. Macro piper. ana ʒ iij.
Macis. galang. Semin. carui pœon. ana ʒ ij.
spec. diambr. Pleres Archont.
Cordial. temperat.
Lætific. Rhas. ana ʒ j.
basilic. pulegii.
fl. lil. convall. lavendul. ana M j.
baccar. juniperi ℥ j.
Incis. & contus. infunde in sp. vini ℔ IV.
aq. rosar.
ceras. n. ana ℔ ß.
cinamom. cydoniat.
caryophyll. ana ℥ j.
Vini Malvatic. ℥xx.
Stent in infus. per x ♂ ℘. Expresso & colato adde
Sacchari albiss. ℔j. ut solvatur, tum iterum aliquoties cola, ut clarescat.

VIII. Elixir Proprietatis D. D. G. M.

Rec. aloës Socoterin.
myrrh. Alex.
croci Or. integr. ana q. v.
Infunde spirit. Cinamom. composit. ex cassiâ ligneâ, & costo aromatico parat. & spirit. ⊖-ol. phil. ad eminent. duorum transvers. digit. Digere per 14 ♂ ℘.

Usus

Usus Ejus est in imbecillitate ventriculi & male hypochondriaco.

Dos. gutt. x. ad xx. &c.

N. Contrà Scorbutum loco sp. △ris vel ⊕-oli, sumi potest sp. ⊖ & sp. cochleariæ. Consuetum quoque est, Elixir proprietatis cum tincturâ bezoardica miscere anaticâ proportione, & sic elegantissimum præbet alexipharmacum tam in præservatione, quàm in ipsâ curatione in usum trahendum. Quemadmodum etiam illud omni resistit putredini, & corpus à contagio munit, ita hoc expellit, quod à miasmate contagioso fortè contractum est.

IX. Aliud.

Rec. Myrrh. el. aloës epatic. ana ℥iv.
croci or. ℥ij.

Affunde spiritum vini non rectificat. q.s. ad 4 digitor. eminentiam, stent in digestione, posteà affunde tantundem Spirit. △ quantum sp. vini fuit, iterum digere, clarum separa & ab hoc abstrahe spiritum vini, phlegma seorsim collige, usque dum guttæ acidæ decidant, tunc desine; sp. vini destillatum reaffunde, pone in digestionem per aliquod tempus, filtra postmodum & pro usu reserva.

X. Aliud. D. F. F.

Rec. Myrrh. el. Aloës Epatic. Croci
Or. ana q. v.

Contere & misce optimè; Huic superfunde Spiritum ⊖lis ad 4 digitorum eminentiam in Pelicano, luto optimè munito & pone in MB per 2 Menses, posteà cum sp. vini ana misce & circula per Mēsem, effunde, cola, rursusque inde Pelicano in MB pone per 14 ♂ ♁. Posteà pro usu reserva.

N. Nonnulli solvunt prius aloën in aquâ, Myrrham in ✕ & Spiritum △ris vel ⊖lis circulant cum spiritu vini.

XI. Aliud Elixir Proprietatis A. S.

Rec. sp. Terebinthin. lentè per vesicam destillat. ℥viij.
Aloës Socoterin. Myrrh. el. ana ℥ij.
croci or. ℥j.
ol. d. cinamom. caryophyllor. ana ʒj.

Infunde omnia in vas vitreum & benè clausa digerantur in fimo equino, per Mensem, post separa subtile à spisso, serva pro usu.

Vires. Est insigne medicamentum ad calculum.

Dos. à gutt. v. ad ℈j.

XII. Elixir Anti-Scorbuticum D. F. H.

Rec. Elixir. vitæ balsamic.
Ess. fl. hyperic.
summit. chamædr. ana ℔ß.
martis meæ aperitiv.
sp. ⊖ ♀tar. volatil.
cochlear. ana ℥ij.

M. stent in digestione per aliquot ♂ ♁. Dos. à gutt. xx. ad LX.

XIII. Elixir Uterinum D. G. M.

Rec. Aloës Socoterin Myrrh. ana ℥vj.
croci or. ℥j.
Extract. radic. bryon.
angelic.
zedoar.
castorei.
meliss.
matricar. ana ℥j.

Irrora cum spiritu uterino benè rectificato, adde Spirit. ⊕-ol. phil. s. q. digere per noctem, posteà superadde Spirit. uterini s. q. Et digere ad tres septimanas.

Usus, in mensium obstructione, intemperie uteri frigidâ, suffocatione uteri & flatibus, Lochiorum suppressione. Dos. IX. vel X. XV. gutt. in vehiculo convenienti.

XIV. Aliud D. I. M.

Rec. spirit. vini rectificat. s. q. super radic. angelic.
bryoniæ. ana ℥iß.
h. pulegii. artemis. Meliss.
Mercurial. rutæ Matricar. a. M j.
hunc Spiritum superfunde Castor. ℥iij.
Croci Or. ℥iij.

Extrahe, filtra, adde Sp. ⊕-ol. ♂tis q.s. ad acetositat. Sp. vini bis cohobando abstrahe ad medietatem, iterum superfunde & extrahe.

N. Loco sp. vini s. potest sumi spirit. baccar. Ebuli vel sambuci.

Dosis est ℈j. ad ʒß.

XV. Aliud D. F. H.

Rec. juniperi opt. balsamic. ℔iß.
croci. Austr. ʒß.
castorei ℥ij.
fermenti anodyni ℥ij.
Eleosacchar. succini ʒß.

Mixta stent in digestione aliquandiu & filtrentur.

Dos. est à gutt. v. ad ʒß. in vehiculo appropriato.

XVI. Elixir Antifebrile D. I. M.

Rec. summit. absinth. Centaur. min. fol. card. b. rut. hortens. pentaph. ana M ij.
Semin. hyperic. ʒß.
radic. gentian. filicis. aristol. rot. imperator. calam. atom. Ari ana ʒj.
Caryophyll. Nuc. Moschat. zinziber. alb. piper. long. ana ʒj.
cum sp. vini extrahe. f. Elixir.

XVII. Elixir Artrhiticum

Rec. radic. pœon. ʒß.
pyrethri.
Cyperi. rotund.
irid. illyric. ana ʒiß.
Cardamom. cubeb. ana ʒj.
Caryophyll. Cinamom. ana ʒij.
Nuc. Moschat. ʒß.
Myrrh. el. ʒiß.
fol. puleg. Majoran. ana ʒj.
Salv. chamædr. chamæpit. ana ʒij.
fl. chamæmel. n.
lavendul.
anthos ana ʒiij.

Infunde in sp. vini rectific. ℔ IV.

Stent in infus. per 14 ♂ ♁. Destilla in MB. Destillato adde, Extractum cum Sale.

XVIII. Elixir Alexipharmacum.

Rec. Spirit. baccar. Sambuc. per fermentat. parat. & optimè rectificat. ℔. ß.
Extrahe cum hoc Essentiam ex speciebus theriacal. addendo
croci ℨij.
Myrrh. el. ℨiij.
Rec. colaturam, in hâc dissolve Balsami ♁ris cum ol. juniper. & succini nostro more parati q.v.
Sal. succini volatil. ℨiß.
cruor. cervi volatil. ℨj.
camphor. ℈iv.
M. f. Elixir.

Vires. Est remedium balsamicum tàm præservativum quàm Curativum in febribus malignis & ipsâ peste. In præservatione dosis est à gutt. v. ad x. In curatione à ℈ß. ad ℈j. in convenienti vehiculo.

SECTIO X.

De Emplastris.

I. Emplastrum Ant-epilepticum I. M.

Rec. Succini albi. Thuris. Mastichis ana ℨiß.
galbani Opopanac. ana ℈j. visci q. ℨij.
ambræ grys. gr. vi. Moschi gr. iij.
Semin. pœon. mar. ℨß. Ladani ℨiß. ol. Nucis moschat. parum, asperge pulvere cubebarum & extendantur in alutâ latitud. 8 digitorum, & longitudinis quindecim circiter.

N. Prædicta pistillo calido miscenda & formanda postea in pomum Ambræ.

N. Istiusmodi Emplastra in nuchâ commodè gestari possunt in aliis etiam capitis Affectibus, dum miasmatum exoticorum cum sanguine sublimatorum impediunt adscensum & vellicantes humores à nervorum principio abstrahunt; Ad aliquot hebdomadas hoc fieri debet, deindè calidâ aquâ locus abluendus, ut aliud applicetur. Sic & temporibus utrinque ac fronti ex tacamahaca, Carannâ &c. imponuntur, à dentibus & ab oculis quæ depluentes humores intercipiunt, viasque in venis adstringunt. Thom. Bartholinus centur. v. hor. 25.

II. Emplastrum in Catarrho suffocativo.

Rec. Ladani puriss. ℨvj. styrac. liquid. ℥j.
ol. d. Mastich ℈j.
caryophyll.
rorism.
macis ana ℈ß.
pulv. succini optimi ℨß.
Lapid. Magnet. ℨij.
C. ol. Mastich. & Cer. s. q. f. Emplastrum.
Hoc derasis capillis capitis vertici imponendum.

III. Aliud in apoplexiâ, paralysi, Epilepsiâ, Catarrhis &c. Altenburgensium.

Rec. Macis Nucistæ. Olibani. Mastich.
styrac. calamin. gummi juniperi ana ℈ij. gr. v.
rosar. r. ℨj. Ladani ℥iv.
Terebinth. cypr. ℥ij, f. s. a. in mortario calido Emplastrum.

N. bregmati applicatum in dictis affectibus mira præstat.

IV. Emplastrum Ophthalmicum.

Rec. radic. consolid. major. minor. ana ℔ß.
fl. chamæmel. Melilot. lut. Croci ana ℥ij.
farin. fabar. ℥iv.
fœn. græc. ℥iß.
butyri rec. ℨvj.
coq. s. a. tandem terantur f. Empl.

N. Si addideris ei succi absinth. cymin. ana ℥j. Medicinam ei parem non facile invenies. Facit ad contusiones & concussiones oculorum, resolvens & exsiccans materiam in parte affectâ circa oculos contusos, dolorem insuper mitigans.

V. Emplastrum in Paralysi partium cum dolore junctâ.

Rec. Empl. diapalm. ℥iiß.
unguent. Aregon. ℥ß.
ol. Euphorb. ℨiß
chamæmel. ℨß.
c. ceræ s. q. f. Empl. in formâ magdaleonis.

VI. Emplastrum Anti-Pleuriticum Ios. M.

Rec. Picis navalis ℥iß.
♁ris triti ℥ß.
ceræ flav. ℨvj.
Terebinth. clar. ℥ß.
ol. coct. chamæmel. s. q. f. Empl. & applic. præmissâ V. S. & medicamentis specificis.

VII. Emplastrum in Mammillarum inflammatione.

Rec. Sevi cervini.
ceræ alb. ana p. æ.
Liquefiant addendo Terebinthin.
ol. violar. ana s. q.
Per hanc mixturam traducatur charta & apponatur parti affectæ.

VIII. Emplastrum Spleneticum de cicutâ D. D. S.

Rec. cicutæ M iij
fl. genistæ M j.
gummi ammoniac. ℔iß.
Infunde in s. q. 🜄 deindè ebulliant, donec ammoniacum sit dissolutum, posteà cola, adde succi Nicotian. ver. ℨvj.
Ebuli ℥iv.
Iterum ebulliant, tandem adde
resin. Pini
Terebinthin. ana ℥iij.
Styrac. calamith. ℨvj.
Myrrh. ℥iß.
ol. coct. de cappar.
ceræ ana q. s. f. Emplastrum.

IX. Emplastrum Hydropicum D. D. F.

Rec. thuris. Mastich. ana ℥j.
santal. rubr. ℥ß.

fl. cha-

ß. chamæmel. n.
ros. r. ana M. j. pulverif. Misce cùm Cerâ ol. chamæmel. & juniperi f. q. f. Emplastrum.

X. Emplastrum ad quasvis febres, etiam Quartanam. D. E.

Rec. gallarum. Salis commun. pulver. tormentilii.
Camphoræ ana q. s. pulverisa, & cum Terebinthinâ f. s. a. Massa, ex quâ formentur Emplastra ad magnitudinem quadrantis taleri, pulsibus manuum applicanda, quando & quâ horâ quis velit, eâdem horâ quotidianarius, post 5. tertianarius post 7. quartanarius, post 9. dies iterum ea removeat & in fluvium projiciat.

XI. Aliud in ma lignis & aliis febribus summo cum successu sæpè expertum.

Rec. Terebinthin. Venet. ℥j. liquefactæ in aheno cupreo, adde aranearum vivarum magnarum num. xx. agita spatulâ ligneâ, donec araneæ albæ vel gryseæ appareant, vel ferè non amplius conspiciantur, adde posteà pulverem carnis bufonum siccat. rubet. siccat. ana ℥ß.
Tartari crudi ℥j. Sabinæ ʒij. ol. Scorpion. Matthiol. q. s. ad justam consistentiam omnia agitando spatulâ ligneâ (cave ne manibus nudis tangas) donec in justam massam Emplastri abeat.
N. Hoc Emplastrum eò efficacius fuerit, si bufones juxtà Bucleri Hyberni inventum ab Helmontio patefactum in tumul. Pestis & ab Athanas. Kircheto in Scrutinio Pestis repetitum p.350. in antidotum redigantur. vid. de hoc P. Iohann. Faber. in sui Panchymici Libr. V.

XII. Emplastrum Anti-Quartium I. B. v. H.

Rec. Tabaci q. v. affunde vini s. q. coq. ad ebullitionem per dimidium horæ spatium, posteà coletur; Colaturæ adde
Mellis comm.
Ceræ & ol. de Capparib. s. q.
f. Empl. applica tepidè Lieni.

XIII. Emplastrum Anti-Arthriticum D. G. R.

Rec. gummi galbani. ammoniac. ana ℥j.
Carann. ℥ß. Solve in 🜋 & trajice per linteum.
Mucilagin. sem. psyllii.
cydon.
radic. alth.
consolid. maj. cum 🜄 parat. ℥iv.
coq. ad humidit. consumpt. & justam consistentiam
adde Ol. Laurin. ℥vj.
expr. Nuc. Moschat. ʒiij.
d. juniperi ʒij.
cumini ℈j.
Balsam. 🜂 cum ol. terebinthin. ʒiß
pulv. rad. ireos Fl. ℥iij. ʒj.
zedoar.
aristoloch. cav. ana ℥j.
Myrrh. oliban. Mastich. ana ʒiij.
Succini ℥ß.
croci or. ʒiij.
c. cerâ, pice, coloph. Terebinth. s. q. f. Empl. servetur pro usu.

XIV. Aliud Anti-Podagricum. N. à S.

Rec. oliv. optim. ℔j. contusis in mortario affunde ol. oliv. ℔ß. infunde in vitrum imminente novilunio, interdiu expone soli, noctu verò B. hoc continues per mensem, posteà exprime, & Rec. ceruss. ℔j. extrahe ejus animam, donec nulla remaneat albedo, abiice fæces & Rec. Magnetem.
Terebinth. ana ℥iv.
Ceræ ℔ß.
Liquefac super △, adde oleum expressum. M. porro adde
Olibani ℥iß.
Myrrh. ℥ß.
Hæc omnia super △ liquefacta cùm fuerint, adde
Magnetis calcinat.
camphor. ana ʒij.
Ebulliant semihorulæ spatio, refrigefactis adde Animam ♄turni, vel ejus oleum.

XV. Aliud ad Nodos Podagricos vel ♀nereos.

Rec. Picis navalis ℔ij.
colophon. ceræ citrin. an. ℔. v.
Sem. Nasturt.
bacc. Lauri.
🜂ris vivi.
Sem. cymini. anisi.
croci.
absinth.
pulegii.
mastich.
cinamom.
zinzib.
caryophyllor. ana ℥j.
ex pulveris. f. s. a. Empl.
N. Sequens tamen oleum antè Emplastri usum est usurpandum.
Rec. ol. ceræ
lil. alb.
anethi ana ℥j.
M.

XVI. Aliud ad Tophos Podagricos.

Rec. pulv. radic. hermodactyl.
aronis.
Succini Lapid. calaminar. ana ʒij.
Magnetis ℥j.
☿rii ♁ti
⊕-ol. ad rubed. calcinat.
☉tri ana ʒvj.
gummi Carannæ ℥j.
galbani. bdellii.
ammoniac. opopanac.
tacamahac. Serapini ana ℥ß.
saponis Veneti ʒiij.
ol. d. benzoin.
d. ♀.
d. Terebinthin.
d. Ligni sancti
balsam. 🜂ris ana ʒiij.
Ceræ & Tereb, ana s. q. f. Empl.

XVII. Emplastrum ad Tophos ♀nereos dissolvendos.

Rec. gummi ✱ci in 🜋 solut. ℥xij.
pulv. radic. bryon.
alth. ana ℥ij.
Turpeti mineral. ℥iß.

Cera

Ceræ albæ ℥ij. M. f. Emplastrum s. a.

XVIII. Emplastrum ad Tophos ☿ nereos non ulceratos.

Rec. tetrapharmac. ℥j.
Lithargyrii ʒiij
Colocynth. ʒiß.
pulv. olibani alb.
☿ rii ♁tati ana ʒj.
Argenti vivi. ol. abietin. Ligni sanct. ana ʒij.
✠ squillitic. ol. viperarum ana ℥j.
f. s. a. Empl.

XIX. Emplastrum ad cancrosos tumores, prohibens ne ulcera latius serpant.

Rec. ung. diapompholig. ℥iij.
Empl. de mucilagin. ℥j.
radic. scrophular. Ari. ana ʒij.
C C. ust. & præparat.
Cinerum gammaror. & ranarum ana ʒß.
Misce in mortario calido, adde olei vitell. ovorum recenter extracti q. s. ut consistentiam cerati acquirant.

N. Ulcus si sordidum esse videbitur, blandè tractetur necesse est, ne dolor excitetur: ideoque sequens medicamentum filamentis in eo madefactis ulceri tepidè imponendum.

Rec. ▽ ranarum.
gammaror.
plantagin.
card. b. ana ℥iß.
Semin. cydon. subtiliss. pulverisat. ℈ij
C C. ust. & ppt.
Tutiæ.
plumbi squammosi loti & ppti.
cinerum ranar. & gammaror. ana ʒj.
Theriac. ℈iv. M in mortario & tepidè cum filamentis bis in die impone.

XX. Emplastrum in scrophulosis, scirrhosis & nodosis tumoribus planè irresolubilibus D. D. C.

Rec. fol. hyoscyam. alb. rec. Mandragor. cicutæ.
Nicotian. ver. ana ℥j.
radic. Mandragor.
alth. ana ℥iß.
lil. alb. ℥j.
Incis. & contus. coq. in vase fictili cum
Vini Rhenan.
Aq. pluvial. ana q. s. ad debitam mollitiem, pistentur ac cribrentur per setaceum.
Cribraturæ adde
Capitum alliorum & cœpar. sub ciner. coct. ana ℥j.
pingued. porcin. anserin. ana ℥j.
ol. lil. alb. ℥j.
Iterum ad △nem blandum coque, continuò spatulâ agitando & admisce farin. hordei vel tritici sem. fœn. græc. ana ʒij.
pulv. radic. aristol. long.
ireos Fl. ana ʒiß.
resin. abietis ℥j.
ceræ q. s. f. Empl. mediæ consistentiæ.

XXI. Aliud ad scrophulas D. Ios. M.

Rec. galbani ammoniac. in ▽ vit. dissolut. ana ℥iß.
Terebinth. Venet. ʒvj. aluminis crudi ʒiij.
ol. spicæ ʒß. Ceræ novæ ℥j. M. f. Empl.

XXII. Emplastrum contrà Herniam C. G.

Rec. gallarum. Nuc. cupress. balaustior.
Sem. plantagin. psyllii. Nasturtii.
cupul. glandium. fabar.
aristoloch. long. & rotund. Myrtill. ana ℥ß.
pulveris. & in ✠ rosac. macer. per 4. ♂ ♇. Deinde torrefiant & exsiccentur, adde consolid. major. & minor.
caudæ equin. Scolopendr.
Myrrh. aloës. Mastich. Mumiæ. ana ℥ij.
Boli Armen. Lapid. calaminar.
Lithargyr. aur. sang. draconis. ana ℥iij.
Picis navalis ℔ij. Terebinthin. s. q. f. Emplastrum.

XXIII. Aliud contrà Herniam D. K.

Rec. △. Terebinthin. ana ℥j.	Terræ ⊖-ol. dulc. ʒß.
ol. coct. Mastich. ʒß.	corall. r. ppt.
croci Martis adstr. ʒij.	magnet. ppt. ana ʒij.
Terræ sigillat. ʒvj.	Extract. consolid. maj.
	aristol. rot. ana ℥j. ʒij.

M. f. Massa extend. super alut.

XXIV. Aliud ad Herniam. D. C.

Rec. picis naval. ℥iß.	gypsi ʒiij.
Lithargyrii ℥j.	radic. ari.
ceræ r. & virid. ana ℥iß.	aristoloch. long. rotund. ana ℥ij.
gummi ✱ci.	Myrrh.
Mumiæ ana ℥j.	olibani ana ʒiß.
Opopanacis.	Terebinth. ℥j.
galbani ana ℥j.	radic. anagallid. utriusq; ana ʒß.
visci q. ʒiij.	sanguin. humani ℥x. M. f. s. a. Empl.
aloës ʒiß.	
Mastich. ℥j.	
✱ ʒiiß.	

XXV. Emplastrum Norinbergense S. I.

Rec. ol. olivarum, vel quod melius,
ol. hyperic. ℔ ¼
Camphor. ʒiß.
Minii opt. ℥j.
Cerussæ venet. ℔ ¼

N. Camphora cum oleo misceatur & per pannum coletur, deindè olea seorsim cum minio ac cerussâ super carbones agitando sæpius miscenda, tandem adde camphoram dicto modo solutam cum oleis & picem liquidam q. s. ad consistentiam.

XXVI. Emplastrum Vulnerarium.

Rec. ol. de palmâ Indicâ flavescent. non albi. ℔j.
ol. Lini rectific. ℥iij.
Lithargyrii ℥viij.
si vis habere cum camphorâ, adde ʒß.
f. s. a. Empl.

N. Lithargyrium in oleo lini per coctionem prius solvitur. Sin ex aquâ & oleo præparari debet, affunde

ke aquam Lithargyrio, coque & filtra, adde posteà o-
eum palmæ indicum flavum (cui, si vis, admiscere
oteris aliquid olei camphoræ) & coque ad consisten-
iam Emplastri, decoctum lithargyrii successivè sem-
er affundendo.

XXVII. Emplastrum ad extrahendos globulos & sagittas.

Rec. Ceræ albæ ℔ j. Colophon. Terebinthin. an. ℥vj.
liquefactis super ignem adde
gummi ammoniaci ʒj.
bdellii.℥j.
Magnetis contusi ʒv.
Succini lutei ℥iij.
M. pro Emplastro.

XXVIII. Emplastrum fluxus attractivum ad fonticulos & vesicatoria D. D. M.

Rec. resin. abiet. Picis nigr. Terebinthin. an. ℥ß.
Mumiæ ʒß.
Tut. ppt. ⊖-ol. alb. an. ʒij.
Pulv. Magnet. ʒj. camphor. ℈j.
ol. d. succini ℈ij. M. f. Emplastrum.

XXIX. Arcanum ad Cancros persanandos, modò ferro aperti non fuerint, infallibile remedium D. Pr.

Rec. radic. serpentariæ major. effoss. mense Iulio &
ad umbram exsiccat.
Arsenici crystallini ana pulveris. subtilissimè seorsim,
posteà in capaci vitro maneant in fermentatione per
tres menses, & hunc pulverem pro magno arcano
serva.

Modus administrandi talis est.

Abluantur prius labia cancri & scrophularum ma-
lignarum cum aquâ Nympheæ, posteà inspergatur di-
cti pulveris nonnihil, & relinquatur super labia us-
que ad diem XV. & transactis hisce diebus eschara
cadent. Residuum deinde cancri & scrophularum seq.
Emplastro sanabitur.
Rec. gummi Ammoniaci Bdellii. ana ℥j.
galbani. Sagapeni. Opopanacis. ana ℥ß.
In ✕ solutorum, soluta exprimantur & ad aceti
consumptionem evaporent; posteà
Rec. ol. chamomill. ℥iij.
Petrolei.
hyperic. ana ℥iß.
Laurini ℥ß.
Terebinth. ʒj. ceræ novæ ʒiij.
Ponantur simul cum prædictis gummatibus super
lentum △nem & seq. pulvis injiciatur.
Rec. lithargyrii aurei ℥iv.
Lapid. calaminar. ʒvj.
aristoloch. long. & rot.
olibani. Mastich.
myrrh. ed.
corall. r. & a. ppt.
fl. ♉nii ana ℥ß.
Carabe ʒj.
Mumiæ. camphor. sal. ⊖-oli. ana ʒij.
M. pulveris. & cum suprà dictis lento △ne misce
continuò movendo donec f. Empl. Quorum unum
manè Cancro imponendum, alterum verò vesperi quâ-
libet semper vice mutando. ex Mſ. B.

SECTIO XI.

De Emulsionibus.

I. Emulsio confortans in febribus ardentibus.

Rec. Aq. acetos. Semperviv. Plantagin. fl. borra-
gin. ana ℥iß.
Semin. Melonum non rancid. excorticat. ℥j.
f. Emulsio, adde
Manus Christi perlat.
Syrup. de canellâ
Myv. cydon. ana ʒß.
spirit. rub. id.
rosar.
cydon. ana ℈j.
M. S.
Köstliche Stärckmilch.

II. Alia.

Rec. amygd. dulc. excorticat. ℥j.
pinear. mundat. ℥ß.
▽ rosar. fr.
ceras. n. ana ℥iij.
f. Emulsio, adde
Aq. cinamom. opt. ʒiij.
Spirit. rosar. ʒj.
Aq. Carbuncul. ʒß.
Magister. perlar. ʒj.
corall. ʒß.
Manus Christi perlat. ʒij.
fol. ☉ num. iij.
M. d. ad vitrum. S.
Köstliche Stärckmilch.

III. Emulsio in defluxione salsâ & tenui.

Rec. ▽æ Nucis Moschat. ℥j.
Looch. san. ℥ij.
Scabios. ℥iß.
Sem. Melon. ʒj.
Papav. alb. ʒvj.
f. Emulsio, adde
Syrup. de papav. s. ℥j. M.
S. Linderungs-Milch.

IV. Emulsio in febri ardente.

Rec. amygdal. dulc. ʒvj
amar. num. iij.
Pistac. ʒiij.
Sem. papav. alb. ʒiß
4. fr. maj. ana ʒß.
Aq. Cichor.
ros. r.
acetos. ana ℥ij.
f. Emulsio, adde
julep. ros. ℥ß.
Manus xsti perlat.
ʒvj.
Magister. Cordial.
ʒiß.
Aq. Cinamom.
Spirit. rosar. ana ʒj.
M. S.
Kühlende Stärck-Milch.

V. Emulsio Hypnotica.

Rec. Semin. papav. alb. ʒiij.
Melonum ℥j.
Aq. Nymph.
Lactuc.

Verben.

Verben. ana ℥ij.
hypnotic. compof. ℥j.
f. Emulfio, adde
Magifter. Cordial. noftr. ʒj.
M. pro aliquot dofibus.

VI. Emulfio Stegnotica.

Rec. Sem. 4. fr. maj. ana ʒij.
papav. alb. ʒiij.
amygdal. dulc. ℥j.
Aq. Cydon. ex fucc.
fol. querc.
Plantagin. ana ℥ij.
f. Emulfio, adde
Aq. cinamom. cum vino cydon. ℥j.
Myv. cydon. ℥ß.
M. S.
Anhaltende Stärck-Milch. pro 4 dofibus.

VII. Emulfio contrà Lumbricos.

Rec. Semin. cannabis. ℥ß.
citri. ʒj.
Aq. fl. perfic. ℥iv. f. Emulfio.
adde corallinæ
C C. uft. ana ʒß.
fp. citri gutt. x. M.
pro 2 vel 3 dofibus.

VIII. Emulfio Cathartica.

Rec. Semin. melon. excorticat. ʒj.
Refin. gialapp. gr. vij. vel ix.
Contunde & mifce in mortario marmoreo fenfim affundendo ▽ rofar. optim. ℥j.
cinamom. ʒij.
Rotul. Manus xfti ʒß.
Spirit. rofar. gutt. iij. M. pro j. dofi.

IX. Emulfio externè applicanda in febribus.

Rec. ▽ verbenæ.
fol. perficor.
rof. r.
lactuc. ana ℥ij.
Nucl. perfic. ʒj.
Sem. papav. alb. ʒij. f. Emulfio, adde fpirit. rofar. ʒij.
M. S.
Vmfchlag umb das Haupt.

X. Alia in Hemicraniâ.

Rec. ▽ rofar. lactuc. ana ℥iij.
Spirit. vini opt. ℥ij.
Nucl. perficor. ʒiiß.
Sem. papav. alb. ℈j.
Myrrh. rub. fubtil. pulverif. ʒj.
M. f. Emulfio. S.
Vmfchlag umb das Haupt.

XI. Alia.

Rec. Nucl. perficor.
amygdal. amar. an. ʒvj.
Sem. anethi.
papav. alb. ana ʒiij.
Aq. verben.
fl. fambuc. ana ℥iiß.
f. Emulfio, adde Lapid. prunell. ʒiiß.
N. Lintea hâc emulfione madefacta & leviter expreffa tepidè fronti applicentur ac temporibus, fæpiusque repetantur in agrypniâ & cephalalgiâ fymptomaticâ in febribus.

SECTIO XII.

De Epithematis.

I. Epithema in Melancholicis Affectibus.

Rec. Aq. Meliff. ℥iij.
fl. citri ℥j.
▽. Carfuncul. ℥ß.
fpec. temper. Cordial. ℈j.
Confect. alkerm. ʒß.
Spirit. Cinamom. ℈j.
aceti rofac. ʒij. M. prô epithemate, in quod linteamina fæpius intingantur & applicentur fronti & temporibus.

II. Epithema in Defluxionibus ad Oculos.

Rec. rofar. rub. tur. ppt. Myrobal. Citrin. ana ʒj. pulverif. fubtil. indantur in nodulum, qui decoct. feq. immergatur; Rec. ▽. rofar. fœnicul. ana q. f. in quib. ebull.
Rec. rof. r. p. ifs.
Sem. fœnicul. ʒj.
fl. euphrag. p. j.
In colatur. ℥ivß. infunde nodulum fuperiorem, qui cum decocto femper in Loco ftet calido, intinge & oculis impone.

III. Epithema pro Pulfibus.

Rec. fl. Cordial. ana p. j.
lavendul. p. j.
Ligni Rhod.
Santal. alb. ʒj.
Cortic. Citri ana ʒi.
Incif & contuf. in feric. faccul. duobus pro pulfibus, qui feq. aquâ per vices humectandi.
Rec. ▽ deftill. pomor. Limon. rofar. fr. ana ℥iij.
cinamom. ʒij.
acet. rofac. ʒiij. M. S. Pulswaffer zum Stacklein.

IV. Aliud pro Pulfibus.

Rec. Aq. deftill. Limonum ℥iij.
Spirit. rofar.
lil. convall. ana ʒiij.
Carbuncul. ʒiß.
ol. d. apoplectic. gutt. v.
Confect. alkerm. ʒß.
M. S. Puls-Waffer

V. Aliud pro Pulfibus.

Rec. cortic. citri. exter. recent. ʒij.
radic. ir. Fl. ʒj.
cinamom. el. Macis ana ʒß.
fummit. majoran.
bafilic.
thymi.
fl. lavendul. ana p. j.
rof. r. p. ij.
Ligni aloës ℈j.
Incif. indantur in feric. faccul. pro pulfibus qui feq. aquâ humectandi.
Rec. ▽ meliff. citrat.
lil. convall.
rof. r. ana ℥j.
acet. lavendul.
rof. r.
rub. id.
fl. fambuci an. ℥ß. M. S.
Puls-Waffer.

VI. Epi-

VI. Epithema singulare ad Nodos podagricos D. W.

Rec. Saponis nigri q. s. cui adde de vitello ovi crudi tantum, quantum est saponis medietas, & optimè misce, donec Sapo proprium amiserit colorem, quo facto super stupas lini subtiles cum spatulâ extende, & loco dolenti applica. Desuper autem impone.

Rec. albumin. ovor. farinæ tritic. ana q. s. pro linimento panniculo lineo obducendo, quod strenuè loco affecto applicandum, nisi 5 aut 6 dies fuerint elapsi.

VII. Epithema ad dolores podagricos.

Rec. saponis Veneti q.s. cui adde
ol. olivar. s. q. & cerussæ q. s.
pro Unguento, cui addi potest camphoræ s. q. vel non.
M. obducatur panno lineo.

SECTIO XIII.

De Extractis.

I. Extractum Cephalicum Nervinum CL. Z.

Rec. Castorei elect. q. v. inciso affunde Spiritus cerasor. rectific. q. s. factâ maceratione unius diei abstrahatur per cucurbit. vitr. fortiter destillando in MB. totus spiritus affusus, ad castorei siccitatem: abstractus studiosè asservetur. Ex residuo affuso sp. vini s. q. repetitis vicibus extrahatur Essentia, quousque spiritus affusus colore inficiatur; tandem spiritus tincti omnes filtrati in Alembico vitreo leni balnei calore abstrahantur ad consistentiam Syrupi liquidam, residuum ex cucurbitâ effusum in vitream patinam aquæ diplomatis debitè immersam evaporet ulterius ad densam Extracti consistentiam, cui demum jungatur & restituatur destillatus ab eo spiritus suprà asservatus, & additâ Essentiæ aurantiorum saccharinæ ex recent. cortic. paratæ ℥ß. f. Extractum justæ consistentiæ.

Hujus usus est in apoplexiâ, epilepsiâ, lethargo nec non variolis & aliis exanthematibus expellendis notabilis.

II. Aliud.

Rec. radic. zedoar. doronici. pœoniæ. ana ℥j.
visci quercin. ℥iß.
croci ℥ß.
cortic. aurantior. ʒiij.
Succini albi. ℥j.

Incisis & cucurbitæ vitreæ immissis infunde sp. vini rectificat. ℔j. factâ maceratione per 2 ♂ ♀, abstrahe destillando in MB. ℥vj. Spiritus fragrantis, quo seorsim asservato in vitro clauso, fiat specierum residuarum cum s. q. sp. vini rectificati extractio repetitis vicibus ad plenariam virium extractionem, spiritus omnes tincti & filtrati in MB. abstrahantur ad remanentiam ℥x. Hic liquor, cui pauxillum resinæ inhærebit, coletur per linteum. Resina in colatorio residua leni calore nonnihil exsiccetur, quâ interim servatâ, liquor colatus in diplomate ad consistentiam Extracti evaporet, cui Extracto tandem jungatur sua resina, cum superiori primitus destillato & reservato Spiritu soluta, additis
ol. Nuc. Moschat. express. ʒß.
d. Cinamom.
Ligni Rhod. ana ℈ß.
Succini. ℈j.

Prius cum Sacchar. in elæosaccharum conversorum.

Magister. Matris perlarum q. s.
M.
f. Extractum justæ consistentiæ.

Usus ejus est in apoplexiâ, epilepsiâ, vertigine, uteri suffocatione. Dos. à ℈j. ad ʒß. in convenienti vehiculo.

III. Extractum Alexiterium D. D. Z.

Rec. radic. angelic. Carlin. Scorzoner. ana ℥ij.
zedoar. contrajerv. an. ℥ij.
fol. Scordii nostr.
rutæ hortens. ana M. iij.
Cortic. Citri. rec.
rec. aurantior. ana ℥iß.
Croci Optim. ℥ß.
Succini albi ℥iß.
Myrrh. el. ℥ii.

Incisa & contusa immitte cucurbitæ vitreæ, quibus superaffunde
🜄 rectificat. ℥viij.

Ut saltem species nonnihil humectentur. Factâ maceratione unius diei, abstrahantur in MB. sp. vini affusi ℥iij. quo interim asservato species prænominatæ cum sp. vini s. q. extrahantur & quidem repetitis affusionibus & decantationibus ad totalem virium extractionem. Colaturæ postea omnes filtratæ destillando in MB abstrahantur ad ℔j. qui liquor, cui etiam nonnihil resinæ inhærebit, coletur per linteum & in diplomate ad extracti spissitudinem evaporet, huic superior separata resina prius in vitro exsiccata & denuò cum superiori prius abstracto spiritu à speciebus soluta, adjungatur & probè commisceatur, additis
ol. d. baccar. juniper. ʒj.
Citri.
Cinamom. ana ℈j.
expr. Nuc. Moschat. ʒj. prius cum Sacchar. s. q. in elæosaccharum redactorum f. Extractum.

Usus ejus est in febribus malignis pestilentialib. ad malignitatem expellendam & sudores eliciendos. Dos. ℈j. ad ʒß.

IV. Extractum Anti-Pestilentiale T. d. B. à D. D. S. R.

Rec. I. Theriac. optim. ℥iij.
Croci Or. ℥j.
f. cum sp. vini extractum.
Rec. II. fl. 🜂ris ℥j.
myrrhæ el. ℥ij.
ol. d. baccar. juniperi q. s. ad eminentiã 4 digitor.
ol. d. succini ʒj.

Digere per quatriduum, postea filtra & de hâc extractione adde priori part. xij.

Rec. III. radic. angelic.
enul. ana q. v. f. cum sp. vini Extractum, hujus partes xvj. adde prioribus & digere simul calore lenissimo in XX clauso per octiduum.

Tunc filtra & ad Extracti consistentiam redigẽ, cui adde
Sal C C. volatil.
succini volatil. ana part. xij.

Est summum arcanum in Peste. Dosis à ℈j. ad ʒß.

V. Extractum Anti-Arthriticum G. P.

Rec. Opii Th. ℥ij.
Succi Limonum depurat. ℥xvij.
Digere per 14 ♂ ℘ in ∴. sæpius agitando, exprime, filtra & coagula ad formam mellis, fiant ℥ij. ʒvj. ℈ij.
Serva, jam
Rec. radic. imperator. ʒi. caryophyllor.
Pimpinell. Macis.
angelic. cubebar. ana ʒiß.
vincetoxic. ana ʒij. h. chamædr.
valerian. ℥ß. chamæpyt.
enul. ʒij. Meliss. ana ʒß.
zedoar. Spirit. juniperi ℥xii.
Pone in digestionem, posteà exprime, destilla per B.
destillato adde Extractum superius.
Essent. Croci ʒiß.
Viperarum ℥ß.
M. adde Moschi ʒß.
ambræ ℈ij.
Digere per 14 ♂ ℘.
Dos. ʒj. cum ▽ cinamomi in paroxysmo arthritico.
Sedat dolorem intrà horæ spatium, & sudabit ægrotus insequente somno. Posteà 24 horar. spatio elapso lenitivo corpus purgandum est.

SECTIO XIV.

De Infusis seu Claretis.

I. Claretum corroborans Caput & Nervosum genus D. I. M.

Rec. cubebar. caryophyllor. Cinamom. calam. arom. ana ℥ij.
Infunde per noctem in vini Malvatici ℔iv.
manè per manicam Hippocr. colentur, adde Sacchar. ℥viij.
S. Hauptstärckender Wein.

II. Aliud.

Rec. cubeb. cardamom. ana ʒiij.
caryophyll. cinamom. ana ℥iß.
corric. aurant.
visc. quern. ana ʒj.
Macera per aliquot ℘ ℘ in vini Malvatici ℔v. posteà clarifica per manic. Hipp. & f. claretum.

III. Aliud.

Rec. h. betonic. roris. salviæ. primul. veris ana p. ij.
fl. stœchad. A. betonic. lil. convall. ros. r. p. j.
Cardamom. Nuc. Moschat. Caryophyll. Cinamom. ana ℈ij.
Cubeb. calam. arom. ana ʒj.
Cortic. Citri aurant. ana ʒß.
Infunde in vini Malvatic. Mensur. j.
adde Sacchar. opt. ℥iij. filtra per manic. Hipp.
M. f. Claretum.

IV. Claretum Pectorale.

Rec. radic. glycyrrhiz. helenii. irid.
Fl. ana ℥ß.
Cortic. Citri. aurant. ana ʒij.
h. Marrub. alb. Scabios. veronic.
tussilag. hyssop. Pulmon. ana p. ij.
fl. Scabios. Meliss. betonic. ana p. j.
Passul. min. ℥ß.
Sebesten. jujub. ana num. x.
Croci. Cass. lign. Cinamom. ana ℈ij.
Cubebar. caryophyll. Nuc. Moschat. ana ʒß.
Infunde per noctem in vini helenii vel Malvatici q. s. adde Sacchar. penid. ℥vj. f. per Manic. Hippocr. f. Brust-Claret.

V. Claretum Stomachale.

Rec. radic. acori. calami aromatic. ana ℥ß.
caryophyllat. cyperi. ana ʒij.
fol. Menth. calaminth. betonic. ana p. ij.
fl. Spic. Meliss. ros. r. ana p. j.
Cortic. Citri. aurant. ana ʒij.
Mastich. ℥j.
zinziber. Macis. galangæ. ana ʒj.
cardamom. Cass. lign. Lign. aloës.
gran. piperis. ana ʒß.
Infunde in s. q. vini Rhenani, adde
Sacchar. ℥iij.
filtra f. claretum.

VI. Claretum Matricem confortans.

Rec. Cinamomi. anthophyll. ana ʒij.
rad. Costi zedoar. ana ʒj.
Nuc. Moschat. num. ij.
Infunde in vini rubri ℔iiiß. per noctem, manè per manic. Hippoc. colat. adde Sacchari ℥vj.

VII. Vinum Arthriticum.

Rec. h. chamædr. chamæpyth. Salv. ana ℔ij.
fl. primul. ver. ℔j.
anthos. ros. r. visci q. ana ℔ß.
Cortic. Ligni Sancti ℥ix.
radic. chinæ ℥iij.
Incisa reponantur in amphoram musto plenam.

Infusa & Clareta Laxativa.

I. Nodulus in Malo Hypochondriaco D. D. K.

Rec. radic. cichor. ℥j.
polypod. q. ℥ij.
gialapp. ℥ß. ʒij.
summitat. betonic. Meliss. ana M. j. Senn. A. f. s. ℥ii.
Crystall. ♀tati ℥ß.
Semin. anisi ʒiß.
Incis. & contus. d. ad nodulum ex s. r.
Infunde in vini prius tepefacti Mensur. iß.
Usus hujus est in pastus introitu haustus bonus.

II. Aliud D. L. H.

Rec. radic. cichor. polypod. q. fœnicul. ana ℥iij.
cortic. inter. sambuc. ʒij.
h. betonic. M. ß.
ceterach.
Meliss. ana M. j.

fl. bor

fl. borrag. M. ß.
Senn. A. f. f. ℥j. ʒij.
rhabarb. el. ʒiij.
Ellebor. nigr. ʒj.
Cinamom. ℈ij.
zinziber. alb. ʒj.
Cryftall. ♀tar. ʒij.
Incif. & contuf. d. ad nodulum ex f. r.
Vfus in malo hypochondriaco cum Melancholiâ complicato.

III. Alius Nodulus in Hydrope D. D. E.

Rec. Cinerum tamarifci.	urtic. ℥ß.
juniperi.	angelic.
vitis.	Enul. ana ʒj.
falicis.	ireos. ʒij.
genift. ana M. j.	Liquirit. ʒj.
radic. vincetoxic.	bacc. juniperi. ℥ß.
valerian. ana ʒij.	rhabarb. el. ʒiij.

Semin. Citri ʒj. f. Nodulus in vino vel in dimidiâ parte ✠ & ▽ macerandus.

N. Scroto verò femper Emplaftrum applicandum, cujus defcriptionem vide fuprà fub Emplaftro Hydropico D. D. E.

IV. Vinum Catarthicum D. D. E.

Rec. Scammon. pulverifat. refinof. ʒj.
fp. vini ℥vj. ftent per 8 ♂ ♀ optimè claufa & quotidiè agitentur; effundatur fpiritus clarus, cujus ʒj. diffolut. cum ▽ cinamom. fecundæ deftill. ℥j. Sacchar. ℥ij. purgat efficaciter.
N. Nifi Saccharum addatur, præcipitabitur.

V. Claretum Purgans in Catarrho.

Rec. Mechoacann. alb. ℥ß.
cinamom. opt. ʒj.
caryophyll. ℥ß.
zinziber. Piper. galang. cardamom. cubeb. ana ʒj.
Macis ʒß.
Nuc. Mofchat. num. ij.
Sem. anif. fœnicul. ana ʒij.
h. Majoran. bafilic. lavendul. ana ʒj.
Incif. groffo modo affunde fp. vini ℔iij.
aq. Cinamom. rofat. ℥iv.
Vini Malvatic. ℔ij.
Macerentur per 4 ♂ ♀ & colentur per manicam Hippocr.
Rec. Colatur. q. f.
Sacchar. Mannæ ana ℥ij.
Iterum ftet in loco calido, donec clarefcat.

SECTIO XV.

De Liquoribus.

I. Liquor Oculorum ♋ D. D. I. M.

Rec. Ocul. ♋ f. q. folve in fp. ⊕tri rectificat. aceto temperati f. q. inde retortæ, abftrahe ad ficcitatem; dictam folutionem digere cum fp. vini, filtra,

II. Alius D. G. R.

Rec. Oculos ♋ crudos, mifce pulverifat. cum ol. ♀tari p. d. parato, digere calore MB per 10 ♂ ♀ in phiolâ. Coagulato affunde fp. vini, ftent in digeftione per aliquot ♀ ♀ & effundatur imprægnatus fpiritus.

III. Alius Perlarum.

Rec. Perlarum f. q. affunde fp. ⊖lis ad 4 digitorum eminentiam, abftrahe refiduum & cum fp. vini circula.

IV. Liquor Nephriticus D. D. Ch.

Rec. Lapid. lyncis. judaic. Lazuli. Spongiæ. Percar. ocul. ♋ ana f. q. pulverifat. affunde fp. falis optimè rectific. f. q. ftent in loco calido per 3 ♂ ♀. posteà per inclinationem fepara folutionem, hanc deftilla lento △ donec nihil phlegmatis prodeat, fracto vitro materiam induratam pone in cellam ad deliquium, folutionem tertiâ vel quartâ vice deftilla & in loco frigido toties p. d. folve, demum cum fp. vini digere.

V. Liquor Lithontripticus D. D. Z.

Rec. ♀tari crudi pulverifat. ℔j.
Lapid. judaic. Lyncis. fpongiæ ocul. ♋ cryftall. ana ℥iiß.
Reverbera invicem per aliquot ☿, ut fiat inftar cretæ, inde cucurbitæ, affunde ⚹ f. q. digere per 4 feptimanas, decanta, filtra, abftrahe per MB. & refiduum folve p. d. folutum cum fpiritu vini digere.
N. Ad eundem modum & Liquor cordialis D. D. I. M. parari poteft ex ocul. ♋ margarit. Corall. r. Lapid. percarum. Ebor. & C. C. folut. cum fp. ⊖lis & demum fp. vini circulat.

SECTIO XVI.

De Magifteriis.

I. Magifterium Epilepticum D. D. I. M.

Rec. Ungul. alcis.
cranii humani violentâ morte defuncti.
cornu alcis.
C. C. ana ℥j.
fmaragd. or. ver. ℥ß.
unicornu veri ʒij.
pulverif. affunde Menftruum ex ⊖le & ☉ pptum f. q. folve & folutum ♀ta fp. ⊕oli, poftmodum ♀tatum edulcora, & adde
Magifterii fuccini ʒj.

II. Magifterium Cordiale D. D. I. M.

Rec. Margarit. or. ppt. ℥ß.
corall. r.
Lapid. percar. ana ℥j.
rafur. ebor.
C. C. ana ʒvj. Pulverifat.
cum dicto menftruo folve, & fp. ⊕oli ♀ta tandem edulcora.
N. Ex hifce duobus præparatur fpecificum Cephalicum D. D. I. M. cum fecul. radic. pœon. addit. Cinnabar. ☿nii in juftâ dofi.

III. Magisterium Cordiale D. D. G. M.

Rec. Margarit. vel Corall. r. pulverisat. f. q.
Affunde succi citri depurati & cum sp. salis recti-ficat. acuat. q. s. ad solutionem : solutum cum ▽ f. ⩧ta & edulcora, siccato adde Ambræ grys. solut. in ol. d. rosar.
Dos. à ℈ß. ad ℈j. in convenienti vehiculo.

IV. Magisterium Cordiale D. D. K.

Rec. Matris perlar. Margarit. ppt. Corall. r. ppt. ocul. ♋ ppt. Dentis equi marini ana q. s. solve cum ✠ s. q. solutum ⩧ta cum sp. ⊖oli & postmodum edulcora.
Dosis à ℈j. ad ʒß.
N. Cùm sp. ⊕ elegantissima etiam juxta Cl. Zvvelfer. præscriptum conficiuntur magisteria, quem consule in Append. ad P. A.

SECTIO XVII.

De Morsulis & Rotulis.

I. Morsuli Caput confortantes.

Rec. cardamom. cubebar. cinamom. el. caryophyll. an. ʒiij.
macis ʒj. Nuc. Moschat. num. j. cortic. citri condit. incis. ʒij.
fl. anthos. betonic. lavendul. borragin. tunic. ana p. ij.
Pinear. pistac. ana incis. ʒiij. Nuc. indic. condit. incis. num. j.
confect. alkerm. cum sacchar. s. q. solut. in aq. lil. convall. s. q. f. s. a. Morsuli.

II. Morsuli Anti-Phthisici D. D. C.

Rec. amygdal. dulc. mundat. ℥j.
Sem. 4. fr. major. excorticat. ʒvj.
Papav. alb. ʒij.
Urtic. R.
bombac. ana ℈iv.
terantur in mortario lapideo affunde ▽æ Pulmonar. s. q. f. Emulsio, cum quâ dissolve sacchari albi ℥vij.
rosat. tabul. ℥v.
violat. tabul. ʒiij.
spec. Elect. resumptiv. rec. ℈ivß.
Diatrag. fr. ℈ij.
Diarrhod. Abb.
Diatr. santal. ana ʒß
Solut. Margarit. Or.
Corall. ana gutt. xx.
Extract. liquirit. ℈j.
Lact. △ris ʒj.
Pulmon. vulpis pt. ʒij.
Incisa Misce ad △nem blandam, instilla in fine extrà △nem ol. d. anisi Cinamom. ana gutt. v. f. confectio in Morsulis ponderantibus ʒij.
N. Pro divitibus addi potest ambræ Moschi ana ℈ß.

III. Morsuli de Citro.

Rec. solut. perlar. Or. ʒij. dissolve cum s. q. Succi Citri recent. ad formam pulticulæ.
Cortic. Citri condit. incis. ʒiij. & suprà △nem in patellâ solve Sacchari alb. ℥iv. cum succo Citri f. Morsuli ponderantes ʒij.

IV. Morsuli Confortantes.

Rec. Carnis Citri condit.
Nuc. indic. condit.
Pyror. Moschatell. condit.
Cinosbat. condit. ana ʒij.
cinamom. incis. ℈ij.
Amygdal. dulc. excortic. Pineat. excortic. pistac. excorticat. ana ʒß.
Sacchar. Canar. in aq. cinamom. & rosar. solut. ℥vj. f. s. a. Morsuli.
Pro divitibus addi potest Confect. alkerm. ʒj.

V. Morsuli ♀nerem stimulantes.

Rec. Electuar. diasatyr. ℥j.
radic. eryng. condit. incis. ʒvj.
pinear. excorticat. incis.
amygdal. dulc. excortic. & incis. ana ʒiij.
spec. aromatic. rosat.
diarrhod. A. ana ʒß.
ambræ grys.
zibeth. opt. ana gr. IV. Sacchar. in aq. Cinamom. solut. ℥vj. f. s. a. Morsuli.

VI. Rotulæ Caput confortantes. D. F. H.

Rec. Extract. calam. aromatic.
rutæ ana ℈j.
ol. d. rutæ.
succin. ana ℈ß.
Sacchar. alb. solut. in aq. rut. s. q. ℥iv. f. Rotulæ.
In præservatione apoplexiæ, epilepsiæ, vertiginis &c.

VII. Rotulæ in præservatione & ipso paroxysmo etiam Melancholicæ hypochondriacæ.

Rec. spec. diambr. rosat. novell. ana ʒj.
Margarit. ppt. Or. ʒß.
smarag. Or. ppt. ℈j.
ambræ grys. gr. iij.
ol. d. carui gutt. iv.
Sacchari solut. in ▽â card. b. ℥iij. f. Confectio in Rotulis.

VIII. Rotulæ in tussi inveteratâ ex causâ frigidâ.

Rec. fl. △ris s.
Terebinthin. coct. ut pulverisari queat, ana ʒß.
pulver. myrrh. el.
Sem. angelic. ana ʒß.
Succ. liquirit. ʒiß.
Sacchar. opt. penid. ana ℥ij. cum infus. gummi tragac. fact. ex aq. tussilagin. f. Trochisci irrorat. ol. d. anisi gutt. xiij. ⊖.

Huste-Küchlein.

IX. Alia.

Rec. Sacchar. albiss. ℥viij. solve in ▽ ros. s. q. coq. ad consistentiam debitam, cui ab △ne remot. injice resin. styrac.

Mastich. el. ana ʒß.
quibus liquatis adde spec. diair. ʒij.
pulv. radic. ireos. ʒj.
croci gr. viij.
ol. d. anisi gutt. IV.
Cinamom. gutt. j.
Caryophyll.
Macis ana gutt. v. f. Rotulæ.

X. *Alia.*

Rec. spec. diair. f. ʒß.
Extr. scabios. veronic. ana ℈ij.
ol. d. anisi gutt. viij.
terebinthin. gutt. vj.
cum Sacchar. albiss. in aq. Looh. san. solut. ℥iij.
f. Rotulæ.

XI. *Rotulæ Purgantes ex succo berberum.*

Rec. resin. Scammon. ℈iiß. cremor. ♀tari ℈IV.
Sacchar. alb. pulv. ℥IV. coq. s. a. in succo berberum & f. Tabellæ.

N. Saccharum albissimum pulverisatum & parum per △ne leni exsiccatum paulatim infusum in succum berberum excipe, tantumque imbibe, dum benè dissolutum appareat, statim supra △nem lentum continuò spatulâ commovendo si calefiat, ut circumquaque bullæ appareant, dissolutumque saccharum spatulæ adhæreat, ab △ne remove, ac illi Scammonium ac ☿ alcohol Sacchari ʒß. prius commisti injice. M. ac tabulæ latæ marmoreæ vel ligneæ, ut in Rotulas abeat, injice.

XII. *Rotulæ Confortantes D. M. G.*

Rec. Confect. alkerm. ʒß.
Margarit. Or. trochilc. ℈j.
ambræ grys. ℈j.
Mosch. opt. ℈ß.
Sacchar. albiss. in aq. ros. fragrantiss. solut. ℥viij. f. s. a. Rotulæ.

SECTIO XVIII.

De Oleis Destillatis.

I. *Oleum Anti-Podagricum D. Ch.*

Rec. rasur. Ligni Guajac. Chinæ. Sassafras, ana ℔j. ♌tilla per retortam optimè lutatam liquorem, oleum Spiritu & phlegmate impraegnatum & in recipiente capaci collectum; semel atque iterum per cucurbitam rectifica. Quater rectificatum liquorem, phlegmate per destillationem simplicem remoto; separa; & in distinctis recipientibus collige, tam Spiritum, quàm oleum. Spiritum, phlegmate leni destillatione in cinere abstracto, ad usum benè munitum & tanquam arcanum in multis affectibus summâ cum utilitate applicandum reserva. Oleum indiget vicissim diligenti rectificatione, quæ fit per cucurbitam in MB. Factâ rectificatione ol. in cucurbitâ; remanet fuliginosa materia indurata & instar speculi recipiens objecta visibilia, nisi hoc fiat, olei rectificatio non ritè facta est: sed denuò repetenda in cinere & tandiu continuanda, donec materia remanens in cucurbitâ indurescat, & speculi instar sit pellucida & apta ad recipiendam quamvis formam visibilem. Hoc modo rectificatum oleum collige in cucurbitâ vitreâ & ℥v. adde Laudani opiati ℥ij. ʒij. olei Ligni guajaci ℥iij. ol. d. succini albi rectific. ℥vj.

Stent in digestione per menses duos in loco calido vel Sole meridiano, posteà destilla in ∴. per 24 ☿ Oleum Nigrum anti-podagricum, quo locus dolens inungendus ante fornacem, subitò penetrat & dolorem sistit.

Spiritum suprà dictum in ▽ card. b. scabios. Pimpinell. ana s. q. ad gutt. xij. tempore curationis propines.

Tempore autem præservationis una atque altera gutta semel in septimanâ in haustu vini assumat cubitum iturus, cui subjungat olei inunctionem parcâ manu.

II. *Oleum Saponis.*

Rec. spirit. vini ardent. saponis opt. trit. ana. impone retortæ & ♌la lento △ne, urge sub finem △nem, ut materia egredi possit, ol. subrufum innatabit ▽æ viridi ab ea separandum; & rectificandum.

Usus & Vires. Illitum antiquas sanat convulsiones, contusiones, tineam, ulcera maligna, cephaleam, si temporibus illinatur.

III. *Oleum Carminativum.*

Rec. ol. d. succin. alb.
aurant.
chamomill. an. ʒij.
cymini.
anisi.
Corni. ana ʒiß.
anethi ʒj.
M. & ad usum reserva.

Vires. In omni flatulenta affectione colica, hysterica, &c. notabilis est effectus. Dosis est à gutt. iij. ad IV. vel V.

IV. *Oleum Nephriticum.*

Rec. ol. d. juniperi. Succini alb. rectif. ana ℥iß.
Terebinthin. ℥j.
Sal. ♀tari albiss.
fermenti panis ana ʒß.
Sal. commun. ʒvj.
Aq. petroselin.
heder. terr. ana ℔ij.
destillà per XX, separa oleum & pro usu reserva.

Dosis est à gutt. v. ad vj. in vehiculo appropriato.

V. *Oleum ad defluxiones externum.*

Rec. gummi galban. carann. ana ʒß.
Opii Th. ana ʒvj.
ol. hyoscіam. Laurin. ana ℥iij.
saponis venet. ℔iß.
destilla per retortam. Rectifica unà cum ▽a per XX ex arena, & separa oleum.

Usus & Vires. Externè inunctum lenit dolores à defluxionibus ortos.

SECTIO XIX.

De Oleis per infusionem & coctionem paratis.

I. Oleum Antepilepticum probatissimum.

Rec. radic. aristoloch. long. rec. & optim. mundat. ℥j.
Castorei. Euphorbii. ana ʒj.
ol. olivar. ℥iij. vel ℥iv. circiter.

Radix aristoloch. incis. prius cum oleo olivarum coq. & demum reliqua addenda sunt ingredientia invicem mixta tecta operculo coquenda & demum per linteum colanda.

N. Oleum hoc in insultu Epileptico & singulis lunæ quadraturis spinæ dorsi à nucha incipiendo usque ad coxendicem inunctum mira præstat, in ipso paroxysmo & extra paroxysmum, manè ac vesperi, ex comm. amici.

II. Oleum Vulnerarium D. à C.

Rec. Myrrhæ el. ℥j.
thuris Mascul. ʒß.
ol. d. terebin. ℔ij.

lento △ne ferveant in vase fictili vitreato, tum remove ab △ne, & paulò post adde pulver. Myrrh. & thuris, cavendo ne faciem comburas, quapropter citò cooperiatur, posteà iterum parum ferveat.

Vires. Valet ad omnia vulnera & ulcera præcipuè in partibus nervosis.

III. Oleum admirandi effectus in Pleuritide & quovis dolore cujuscunque partis.

Rec. fl. cyclaminis q. v. mundentur à pediculis.
olei olivarum optim. ad eminent. duorum digitorum, bulliant in olla vitreata △ne lentissimo, posteà exprime, & in hoc oleo expresso infunde denuò tantundem florum prædictorum & insolentur per mensem, postmodum cola & pro usu serva.

SECTIO XX.

De Pilulis.

I. Pilulæ in Catarrhis ex causa frigida.

Rec. Ladani depurati ʒj.
Nuc. Moschat. ʒß.
Cardamom. ℈ß.
Mastich. gr. viij.
Olibani gr. vj.
resin. Scammon. gr. viij.
Moschi opt. gr. IV.
ambræ gr. viij.
ol. d. Cinamom. gutt. vj.
Citri gutt. v.

M. f. ex his Pilulæ cum ▽ lil. convall. ad magnitudin. pisorum.

Usus ad noctem sub horam somni 3 vel 4 num. Manè 6 quatuor horis ante prandium.

II. Alia in Catarrhis.

Rec. Ladan. depurat. ʒiß.
Mass. pilul. Mastichin. ʒß.
Nuc. Moschat. ℈j.
Cardamom. ℈ß.
Moschi gr. iij.
Ambræ gr. vj.
resin. gialapp. gr. xij.

M. f. ex his Pilulæ ad magnitud. pisor.
Dos. num. vij. vel IX. manè jejuno stomacho degluti endæ.

III. Pilulæ in Epilepticis insultibus ad præservationem D. F. H.

Rec. Ladan. depurat. ʒj.
Extract. MP. Cochiar. ℈j.
Succin. alb. ppt. ℈ß.
Sal. volatil. succin.
sanguin. hum. an. gr. xii.
resin gialapp. ℈j.
Moschi gr. v.
Ambræ gr. vij.

M. f. Pilul. cum ▽ fl. tiliæ s. q. instar pisor.
Dos. num. vij. ad ℈ß. Manè & vesperi ante lecti introitum.

IV. Pilulæ in Malo Hypochondriaco.

Rec. Aloës rosat. ʒj.
Trag. stomachal. ʒß.
spec. diarrhod. ℈ß.
resin. gialapp. ℈j.
Limaturæ ♂tis ʒiß.
Cinamom. ʒß.
Syrup. capillor. ♀ s. q.

M. f. Massa dividatur in XVI. partes æquales & ex qualibet parte formentur Pilulæ num. XI. Et fient præparatæ CL XXVI. intrà octiduum absumendæ singulo die num. XXII. Manè undecim, & horis pomeridiani itidem undecim.

N. Si malum nondũ inveteratum fuerit, sumi possun semel vel bis. Aliàs per quatuordecim dies & ultrà illarum usus est continuandus, subducunt leniter cum εὐφορίᾳ absque ullis ventris torminibus. Illarum usu non impedit negotia vel domestica, vel politica. Potus etiam non nocet. Vitiosorum humorum copia alvi multiplicat beneficium, & vice versâ communic. ab Amico.

V. Alia in Malo hypochondriaco.

Rec. succi absint. nostrat. ℔ij.
in quibus dissolve Aloes soccoterin. ℔j. & len calore ad siccitatem iterum inspissa, addendo pulv. ros. r. ʒij.
Mastich. Myrrh. oliban. succin. alb. Croc. A. bacc. laur. excorticat. ana ʒß.
resin. gialapp. ℥j.
extract. Ellebor. nigr. ℥ij. M. c. Elixir. Propr. s. q.

f. Massa, ex qua formentur Pilulæ pisorum magnitudine, quarum dosis num. vij. vel IX. trihorio à cœna.

VI. Alia Hypochondriaca.

Rec. MP. Tartar. Marocostin.
Extr. fol. Senn. A.
diacatholic. ana ʒß.
Sal. succini volatil. gr. iij.
ol. d. Macis gutt. vj.

form.

form. Pilul. gr. j. pondere, insperg. pulv. rof. rubr.
S. Pillen auf etliche mahl.
N. Dos. num. xv. singulis mensibus post novilunium.

VII. Pilulæ Polychrestæ D. E.

Rec. Aloës Socoterin. ℥j.
Myrrh. el. ʒvj.
Croc. Or. ʒj.
Mithridat. ʒvj.
Pulverif. minutissimè misce in mortario cum Mithridat.
F. Pilulæ instar pisor. minimorum.
Dos. num. vij. horâ unâ & circiter ante cœnam. Insequente die leniter alvum subducunt & ventriculo ac intestinis adnatas sordes abstergunt, putredini resistunt, omnemque acorem in sanguine tollunt, unde in febribus cujuscunque generis conveniunt.

VIII. Pilulæ Hystericæ.

Rec. fermenti narcotic. cum succ. c. ℥ß.
Extr. radic. valerian. ℥ij.
Croci ℥ß.
ol. d. succini. ʒß.
pulv. succin. alb.
Myrrh. r. ana q. s.
M. f. Pilul. instar pisorum.
Dos. à gr. vij. ad ℈ß. in vehiculo appropriato.

SECTIO XXI.

De Potionibus & Mixturis.

I. Potio alterans & confortans in Apoplexiæ initio. D. C.

Rec. ▽ rorismatin. primul. veris. lil. convall. c. vin. ana ℥ß.
apoplectic. Lang. Syrup. de stœchad. ana ʒvj.
Confect. alkerm. ʒß.
Spirit. ceras. n. ʒiß.
Succini ʒß.
Tinctur. fl. tunic. ʒj.
Arcan. Vitriol. gutt. vij. M.
S. Stärck-Tráncklein.

II. Potio confortans in Epilepsiâ.

Rec. Spirit. lil. convall. ℥iij.
fl. tiliæ ℥ j.
Aq. Cinamom. ʒiij.
confect. alkermes ℈j.
Syrup. ceras. cum fl. tunic. ℥ß. M.
Dosis cochl. j. vel ij.

III. Alia.

Rec. aq. lil. convall. c. vin.
salv.
rorismatin. ana ℥j.
Confect. alkerm. ℈ij.
Magister. cranii hum. ℈ß.
perlar. Or. gr. viij.
Spir. ceras. num. ʒj.
Syr. de canellâ ℥j. M.
S. Stärck-Tranck.

Dos. cochl. j. vel ij.

IV. Alia pro unâ dosi.

Rec. ▽ apoplectic. ℥ij.
spirit. lil. convall. ʒij.
specif. cephalic. ʒß.
spec. diambr. gr. viij.
Syr. fl. stœch. A. ℥ß.
S. Stärck-Tranck.

V. Potio Anti-pleuritica.

Rec. Aq. fl. papav. rh.
Card. b. ana ℥iß.
aq. fl. acaciæ.
acetos. ana ℥j.
Syr. fl. papav. rh.
Card. b. ana ʒvj.
de jujub. ℥ß.
rasur. minut. priapi cervi
Ocul. ♋ ppt. ana ʒj.
sang. hirci s. ℈ij.
Dentis apri pp. ana ʒß.
Tinctur. fl. papav. rh. ℥ß.
M.
Dos. cochl. ij. vel iij.

VI. Mixturæ Cordiales Confortantes.

Rec. Aq. Cordial. ℥ß.
Cinamom. ʒij.
Roob. Rib. Berber. ana ʒiij.
Confect. alkerm. ʒß.
Ess. ambræ
spirit. lil. convall.
fl. tiliæ ana ℈j.
⊖-ol. rectific. gutt. v.
specific. anodyni ℈ß.
M. pro unâ dosi circà horam vespertinam.

VII. Alia.

Rec. Aq. Cordial. ℥ij.
betonic. ℥j.
spirit. lil. convall.
fl. tiliæ.
ros. fr.
cinamom. ana ℥ß.
confect. alkerm. ʒ j.
Syrup. Ceras. cum fl. tunic. ℥iß.
Ess. ambræ ℈j. M. pro 4 dosibus.

VIII. Alia.

Rec. Aq. Cordial. ℥iij.
fl. borrag
bugloss. ana ʒvj.
Pulp. Citri inter. ℥iß.
Cortic. citri rec. incis. ʒvj.
Ess. ambræ
sp. lil. convall.
ros. ana ℈j.
Roob. Rib.
Berber. ana ʒiij.
Sacchar. Caudi q. s. M. pro aliquot dosibus.

IX. Alia.

Rec. Syrup. fl. papav. rh.
cerast. n.
cum fl. tunic. ana ℥j.
Aq. fl. borragin.
calendul. ana ℥j.
rof. fr. ℥ß.
spirit. rof. r.
rub. id. ana ℈ij.
Eff. ambræ ʒiß.
Magister. Cordial. ʒj.
M. dof. ij. vel iij. cochl.

X. Mixtura Stomachica in Vomitu biliofo. D. B. O.

Rec. Vini granator. ℥ij.
cydonior. ℥iß.
Myv. cydon. ʒvj.
Syrup. fl. tunic. ʒij.
M. dof. coch. ij. iij. &c.

XI. Alia in vomitu biliofo.

Rec. Syrup. de agreftâ.
ribium ana ℥j.
▽ acetof. ℥iijß.
rofar. ℥ß.
sp. ⊖-ol. ♂tis cum tinctur. rofar. r. f. q. M.

XII. Mixtura in diarrhœâ.

Rec. Syr. de fucc. cydon.
granator. ana ℥iß.
de fucco ribium ℥j.
Extract. liquid. abfinth. ℥ß.
tormentill. infpiff. ℈ ij.
M. dof. cochl. j. per vices.

XIII. Mixtura contrà colicam D. I. M.

Rec. Aq. zedoar. c. v. ℥ij.
Syr. Cortic. aurant. ℥ß.
inteftin. Lupi exficcat. & pulverif. ʒj. M. f. Potio.

XIV. Alia.

Rec. ▽ carminativ. Dornctel. ℥j.
spirit. anticolic. ʒß.
fyrup. cortic. aurant. ʒiij. M. pro unâ dofi.

XV. Mixtura Antinephritica D. I. M.

Rec. Aq. Saxifrag. alkekeng.
fragor. Nucl. perfic. ana ℥iß.
ocul. ♋ ppt. ʒj. Lapid. nephritic. ʒß.
Syrup. alth. Fernelii. ℥ij.
M. f. Pro aliquot dofibus.

XVI. Alia.

Rec. aq. alkekeng. virg. aureæ ana ℥ß.
Magifter. Nephritic. ʒß.
fyrup. fragor. ʒiij. M. pro unâ dofi.

XVII. Potio ad hyftericas Paffiones.

Rec. Matricar. M ij. Sem. fœnicul. ℈iiß.
Caftor. ʒß.
bacc. juniperi ʒij.
vini albi ℔ ß.
coq. in ollâ benè perlutatâ per bihorium, Colaturæ ad de rafur. argenti puri parum.
Offeratur in ipfo paroxyfmo, & ne naufeam creet aromatifetur pauxillo ▽ Cinamomi.

XVII. Alia ad eundem Affectum.

Rec. Aq. Matricar. artemif. ana ℥ij.
Cinamom. ʒij.
fecul. bryon. ʒj.
Eff. Caftor. ʒß.
Ambræ gr. ij.
eleofacchar. fuccin. ℈j.
M. pro duabus dofibus.

SECTIO XXII.

De Pomis Ambræ.

I. Pomum Ambræ.

Rec. Lign. Rhod. ʒß.
Santal. Citrin. ʒiß.
Cortic. citri ℈ij.
Croci. or. ʒß.
fl. Meliff.
rof. r. ana ℈j.
gummi benzoi
Ladani ana ʒj.
ftyrac. calamit. ℈iv.
gall. Mofchat.
alyp. Mofchat. ana gr. x
Ambræ gryf. gr. vj.
Mofch. gr. viij.
c. f. q. Mucilagin. Tragac infuf. in ▽ rofar. f. Maffa

II. Aliud.

Rec. Balfam. de Peru ℈j.
Liquidambr. ℈ii. gr. v.
ftyrac. calam. ppt. ℈ii.
Tacamahac. folut. in vino Malvatic. ʒi.
ol. Nuc. Mofchat. expr. ℈ii. gr. v.
Maftich. gutt. v.
Ambræ gr. v.
Mofchi gr. iii. f. Maffa.

SECTIO XXIII.

De Pulveribus.

I. Pulvis ant-Epilepticus D. G. M.

Rec. Cinnabar. ☿nii optim. rectific. Nativ. ungaric. vel Armen. ana ℥ß.
fmaragd. Or. ppt.
CC. f. △
Cornu Alcis f. △
Vifci corylin. ana ℥i.
M. dofis à ℈i. ad ʒi.

II. Alius Epilepticus D. F. H.

Rec. Pulv. Marchion. ʒii.
Off. de corde cervi ʒiß.
unicornu veri ʒi.
cinnabar. ☿nii rectif.
Nativ. ana ʒi.
M. f. Pulvis.
Dof. à ℈i. ad ʒi.

III. Alius.

III. Alius Epilepticus I.R.

Rec. Cinnabar. nativ. ℥j.
unicornu veri ʒj.
CC. ust. & ppt. ʒij.
visci quern. in ♌ decerpti ʒij.
Terræ sigillat. ver. ʒiij.
Magister. perlar.
Corall. ana ʒß.
Cinamom. el. ℈j.
M. dos. à ℈ß. ad ʒß.

IV. Alius Epilepticus P.H.D.

Rec. Cranii humani s. △ calcin.
Cornu alcis s. △.
Crystall. ppt.
smaragd. Or. ppt. ana gr. vj.
♁nii diaphor. ℈j.
Magister. CC.
succini.
Corall. r.
perlar. Or. ana ℈ß.
Sal. succin. volatil.
cranii human. volatil. ana gr. ij.
fecul. radic. pœon. ʒß. M.
Dos. à ℈ß. ad ʒß.

V. Pulvis Antiphtisicus D.G.R.

Rec. rad. ireos. Fl.
Scorzoner. ana ʒj.
Sem. 4. fr. major. excortic.
papav. alb. ana ʒjß.
Portulac.
Malv.
alth.
Citri
cydon. ana ʒj.
Amyli
gummi A.
Tragacanth. ana ℈ij.
Terr. sigillat. ʒij.
Boli Armen.
Succi hypocyst. ana ʒj.
Pulmon. vulp. ppt. ʒjß.
Pulverisat. adde Sacchar.
alb. ℥iij.
candi ℥j.
ol. d. anisi ℈j.
Spec. diarrhod. Abb. ʒj.
M.

VI. Alius Antiphtisicus D.D.E.

Rec. Visci pyrorum.
fol. Salviæ. ana ℥j.
pulmonar.
veronic.
fl. farfar. ana ℥ß.
Pulmon. Lupi ppt.
enulæ. ana ʒij.
Sacchar. candi albiss. ℥ij.
M. f. Pulvis. Dosis ʒj. ad mensem unum.
N. Vis & basis rei consistit in visco pyrorum.

VII. Alius Anthiphthisicus D.E.L.

Rec. Pinear. ʒj.
Pistac.
amygdal dulc. ana ʒß.
Sem. 4. fr. major. ana ℈iv.
cydonior. Malv. Lactuc. portulac. Endiv. ana ℈jß.
gumni Arabic.
Tragacanth. ana ℈j. gr. v.
Spodii ppt.
Margarit. Or. ppt. ana gr. xiv.
CC. ppt. Corall. r. ppt. ana gr. vij.
Limatur. chalyb. ppt. gr. v.
Succi liquirit. ℈ij.
Pulmon. vulp. ppt. ℈ij.
spec. diatragac. fr.
Diatr. Santal.
Diapenid.
Elect. resumptiv. ana ℈ij.
Diamargarit. fr.
Diarrhod. Abb. ana ℈ß.
Sacchar. Penid.
alb. ana ℥iij. M.
Dos. à ʒß. ad ʒj. ʒij. ʒiij.

VIII. Pulvis ad Hæmoptysin.

Rec. radic. liquirit. consolid. maj. alth. ana ʒiij.
Sem. 4. fr. maj. excortic. non rancid.
hyoscyam. ana ʒj.
fol. equiset. sicc. ʒß.
gummi Arabic.
tragacanth.
Sarcocoll.
thuris ana ℈ij.
Boli Armen.
ocul. ♋ ppt. ana ʒj.
Succi liquirit. ʒij. M.
f. Pulvis Dos. est à ʒß. ad ʒj. vel ʒiß.

IX. Pulvis Pectoralis balsamicus D.G.R.

Rec. Balsami △ris cum ol. d. fœnicul. ʒiij.
Sacchar. cand. alb. ℔j.
M. suprà △nem leniter, add. ol. d. anisi ℈ij. incorporentur omnia.

X. Alius Pectoralis balsamicus D.V.S.

Rec. balsam. △ cum ol. d. juniperi ʒiij.
spec. diatragac. fr. ʒij.
fl. △ris cum Myrrh. & aloë ♎at. ʒj.
ol. d. anisi ʒj. Sacchar. candi. ℔j. M. f. Pulvis.

XI. Pulvis anti-Pleuriticus. D.D.B.

Rec. rasur. dentis apri ℥ß.
radic. bardanæ
Semin. Cardui Mariæ
Lign. visci quern. ana ʒij.
fl. papav. rh. ʒß.
thuris el. ʒj.
ocul. ♋. ppt. ʒiß.
Lapid. Percar. ℈ij.
croci or. ℈ß.
Sal. Card. b. ʒj.
M. f. Pulvis. Dos. à ʒß ad ʒj.

XII. Alius Anti-pleuriticus D.D.S.

Rec. rasur. dentis apri ʒiijß.
visci quercin.
radic. Bardan. ana ʒjß.
M. f. Pulvis. dos. à ʒß. ad ʒj.

XIII. Alius Anti-pleuriticus Ejusd.

Rec. ocul. Lucii piscis recent. exempt. & torrefact. ♋ ppt.

♋ ppt. ana ʒj.
Mandibul. Lucii pisc.
rasur. dent. apri ana ʒii.
Lapid. percar. ppt.
talorum Leporis
Semin. Card. Mariæ.
Artemis. rubr. ana ʒi.
M. F. Pulvis subtilissimus.
Dos. à ʒß. ad ʒi.

XIV. Pulvis probatissimus ad Cordis palpitationem D. G. M.

Rec. Ebor. ppt. ʒß.
Corall. r. ppt. ʒi.
Margarit. Occid. ppt. ℈ß.
ol. d. rec. Citri gutt. x. M.
Dosis, quantum singulo mane in brodio calido tribus cultelli cuspidibus sumi potest.

XV. Pulvis Cordialis in Saxonicis & Brandenburgicis Officinis Aulicis usitatus.

Rec. Hyacinth. ppt.
Margarit. Or. ppt.
Corall. r. ppt.
CC. ppt.
Terr. sigillat. ana ʒvi.
Sapphir. Or. ppt. ʒii.
Smaragd. Or. ppt.
Succini alb.
Unicorn. marin. ver. ana ʒi.
Off. de Corde Cervi
Ocul. ♋ ppt.
Lapid. percar. ppt.
talor. leporis.
Oculi luciorum ana ʒi.
zedoariæ (si placet) ʒi.
fol. ☉ num. xv. M. f. pulvis subtilissimus.
Dos. à ℈ß. ℈i. ad ʒß. vel ultrà.

XVI. Alius Cordialis D. D. B. B.

Rec. Margarit. Or. ppt. ʒj.
CC. ust. & ppt. ʒvj.
Off. de Corde Cervi num. xv.
Santali Citrin. ℈iv.
Lapid. Smaragd. Or.
rubini.
granator. ana ℈j.
M. f. Pulvis subtilissimus.
Dos. à ℈j. ad ʒj.

XVII. Pulvis Cordialis Bezoardicus D. D. S.

Rec. CC. s. △ ppt. ʒiß.
Terræ sigillat. strig.
Ocul. ♋ ppt.
Boli Armen.
radic. tormentill.
Succini ppt.
Margarit. Or. ppt.
Corall. r. ppt. ana ℈j.
Off. de Cord. Cervi ℈ß.
Smaragd. Or. ppt.
Sapphir. ppt.
Lapid. Bezoar. Or. ana ℈j.
M. f. Pulvis. Dos. ℈j. vel ʒß.

XVIII. Alius Bezoardicus D. G. R.

Rec. CC. s. △ ppt. ʒiß.
Ocul. ♋. ppt.
Terr. sigillat.
Succin. alb. ppt.
Margarit. Or. ppt.
Corall. r. ppt. ana ℈j.
Off. de Corde cervi
smaragd. Or. ppt.
hyacinth. ppt.
sapphir. ppt. ana ℈ß.
lapid. bezoar. Or. ℈j.
M. f. Pulvis.

XIX. Alius Bezoardicus Ejusdem.

Rec. CC. ust. & ppt. ʒij.
Off. de Corde cervi num. ij.
Bezoardic. mineral. ʒß.
chrysolit. ppt.
hyacynt. ppt.
smaragd. Or. ppt.
rubin. ppt. ana ℈j.
Ocul. ♋ ppt.
Corall. r. ppt.
Margarit. Or. ppt. ana ʒß.
Succin. alb. ppt. ʒj.
Terr. sigillat. ʒ ij.
lapid. bezoar. Or. ℈ß.
fol. ☉ num. v. M. f. Pulvis.

XX. Alius Bezoardicus D. Ch.

Rec. ♁nii diaphoretic. sexies cum ⊕ crudo in ✠ calcinat.
albiss. ʒj.
magister. corall. r. ʒij.
margarit. Or. ʒj.
CC. s. △ ʒiiß.
unicornu veri ʒß.
rasur. Eboris ʒiß.
M. f. pulvis subtiliss. Dos. à gr. vj. ℈ß. ad ʒß.
Vires & *usus*. Est medicamentum tutum, jucundum ac utile in affectibus tam malignis, quàm aliis sudorem indicantibus, summè calidis, in quibus tutò alexipharmaca calida, ut Theriaca, Mithridatium &c. exhiberi non possunt. Cum primis in peste exhiberi potest cum Theriac. ℈j. vel cum Lapid. bezoar. gr. vj. vel cum terrâ sigillat. str. vel bolo Armen. ʒß. vel sine his simpliciter. In febre cephalicâ, ungaricâ, petechiali, variolis, Morbillis, Lue ♀ nereâ, elephantiasi, ascite, tympanitide, tumoribus particularibus aliis brachiorum, pedum, maxillæ, femorum, scapulæ, erysipelate, destillationibus jam dicta membra obsidentibus, imò in omnibus vitiis p. n. quæ per sudorem discussionem & medelam requirunt, optatissimum. Ex comm. D. D. E.

XXI. Alius BeZoardicus D. F. H.

Rec. Cornu alcis s. △.
CC. s. △. ana ʒj.
Ebor. s. △ ʒij.
Magister. Spinar. viperar. ℈iv.
Dent. equi marini. Ocul ♋.
Matr. perlar. ana ʒiß.
bezoard. ☉lar.
♂tialis. ana ʒß.
Off. de Cord. Cerv. ℈ij.
Cinnabar. ♁nii rectific.
Nativ. Armen. ana ʒij.
fol. ☉ num. v.
M. f. Pulvis, adsperge Spirit. bacc. sambuc. q. s.
Dos. est à ℈ß. ℈j. ʒß. ad ʒj. in appropriato vehiculo.

XXII. *Pulvis*

M.f. Pulvis, adſperge Spirit. bacc ſambuc. q. ſ. Doſ. eſt à ℈ß. ℈j. ʒß. ad ʒj. in appropriato vehiculo.

XXII. Pulvis Alexiterius Viperinus.

Rec. Linguar. viperin. num. IX.
Cordium earundem num. IX.
annulorum ex ſpina nonum quemque in ordine incipiendo à primo, qui eſt ad caput:
exſiccata redigantur in pulverem; adde
Lapid. bezoar. Or. ad pondus omnium.
Miſce & ſubjunge Oſſ. de corde cervi.
unicorn. ver. ana ℈j. Terr. ſigillat.
Nuc. vomic. ℈ß. Spodii ppt. ana gr. vj.
Caſſ. Lign. gr. iij. Xyloaloës gr. IV.
Boli Armen.
M. f. Pulvis ſubtiliſſ. Doſ. à ℈ß. ℈j. ad ʒß.

XXIII. Pulvis Antifebrilis A. G.

Rec. Sal. Card. b.
Centaur. min. ⊕-lat. ana ʒj.
Tinctur. ſicc. ♂nii ʒiß. M. f. Pulvis.
Doſ. à ℈ß. ℈j. ad ʒß. in ▽ card. b. antè paroxyſmum.

XXIV. Alius Febrilis D. D. S.

Rec. ⊕ fixi ʒß.
fl. ✱ ʒj.
fl. ♁ris ʒiij.
Santal. r. ʒj.
M. f. Pulvis.
Doſ. à ʒß. ad ʒj.

XXV. Pulvis Dyſentericus D. F. H.

Rec. Croci martis adſtr. ʒj. C C. uſt. & ppt. ʒß.
radic. biſtort. tormentill. ana ʒij.
cinnamom. el. ℈j.
Sacchar. ♄ turni. ℈ij. M. f. Pulvis.
Doſ. ℈j. ad ʒß.

XXVI. Alius Dyſentericus Ejuſdem.

Rec. pulver. prædicti ʒj.
Vnicorn. foſſil.
raſur. dent. equi marin. ana ʒij.
bezoardic. Martial. ʒiij.
♂nii calcinat. cum raſur. CC. ʒiij.
cruoris leporis in Martio per canes venaticos interempti ʒij.
Cord. & Epat. ſerpentum. num. iij.
rad. rubr. ſænicul. alpin. ʒiß.
M. f. Pulvis cujus Doſ. eſt à ℈ß. ad ℈j. ʒß. ad ʒj.

XXVII. Alius Dyſentericus.

Rec. ſummitat. tenell. quercus ʒiij.
Terræ ſigillat. ſtr.
boli Armen.
radic. biſtort. ana ʒj.
Nuc. Moſchat.
raſur. dent. equi marin.
Corall. r. ppt.
Lapid. hæmatit. ana ʒß.
M. f. Pulvis, Doſ. à ℈j. ad ʒß. vel ʒj.

XXVIII. Pulvis Carminativus ſeu Anti-Colicus.

Rec. Caſtorei el. ʒij.
Semin. cymin.
Cortic. aurant. ana ʒß.
M. f. Pulvis, Doſ. ʒj. in vino.

XXIX. Alius Carminativus D. S.

Rec. Cortic. aurant. ʒiß.
dent. infer. auratæ.
ocul. lucii piſcis.
♋
ſuccini alb. ppt.
talor. leporis
zedoar. ana ʒij. M. f. Pulvis, doſ. à ʒß. ad ʒj.

XXX. Pulvis Cachecticus D. D. S.

Rec. Limatur. ♂tis q. v. irrora aq. abſynth. vel fraxin. in quâ earundem ſalia diſſoluta; relinq. tamdiu donec rubiginem contrahat.
Rec. hujus croci ʒiij.
CC. ppt. ʒß.
Magiſter. perlar. Or.
Corall. r. ana ʒiß.
Cinamom. ʒß.
Cryſtall. ♀ ʒj. M. f. Pulvis, doſ. ana ʒß. ad ʒj.

XXXI. Alius Cachecticus P. H. D.

Rec. Croci ♂tis cum ſp. ⊕-ol. parat. ʒij.
Santal. r. ʒj.
rhabarbar. opt. ʒiß. M.
f. Pulvis ſubtiliſſ.
Doſ. à ℈j. ʒß. ad ʒj.

XXXII. Pulvis Epaticus Ruber Dreſd.

Rec. Cryſtall. ♀tar. albiſſ. ℔ij.
imbuantur in marmore ſp. ⊕-oli rectificat. ʒIV. continuè miſcendo, donec omnis ſpiritus abſumptus fuerit; deindè Rec. ſantali rubr. el. ſubtiliſſ. in marmore pulveriſat. ʒIV. imbuatur ſp. vini optim. ʒviij. per vices immiſcendo, ut fiat inſtar paſtæ, & ad aërem ſiccando, iterum miſcendo & exſiccando, donec omnem ſpiritum abſumpſerit. Poſteà Cryſtall. ♀ cum ſp. ⊕-oli & ſantal. cum ſp. vini ſ. q. imbutum miſce ſuper marmore exquiſitiſſimè, exſicca & ad uſum reſerva.

XXXIII. Pulvis Aperitivus Spleneticus D. D. K. R. P. M.

Rec. Cryſtall. ♀.
♀tar. ⊕-lat. ana ʒß.
ſolut. corall. r.
ocul. ♋ ana ʒß.
fecul. aron.
bryon. ana ʒj.
♂nii diaphor. ʒij.
Myrrh. rubr. ℈j.
ol. d. Ligni Rhod. gutt. v. M.
Doſ. à ℈j. ad ʒß.

XXXIV. Pulvis Anti-Nephriticus Ejuſd.

Rec. acidi ♀tari ʒiij. Lyncis.
ocul. ♋ ppt. ʒij. judaic.
Lapid. percar. Santal. r.
Spirit. ⊕-ol. coagulat. cum ⊖le proprio ana ʒj.
M. Doſ. à ℈ß. ad ʒß. in liquore appropriato.

XXXV. Pulvis Hyſtericus.

Rec. radic. pæon. debito tempore collectæ ʒj.
antophyllor. ʒiij.
Croci A. Corall. r. ppt.
Caſtor. ana ʒij. ſalis Iovis ana ʒß.
Succin. alb. ppt. ol. d. ſuccin. alb. ℈j.
Magiſter. matris perlar.
M. f. Pulvis doſ. à ℈j. ad ʒß. vel ʒj.

SECTIO

SECTIO XXIV.

De Pulveribus Purgantibus.

I. Pulvis Laxativus vegetabilis D. G. R.

Rec. gialapp. resinos. ℥iij.
pulv. polychrest. ʒß.
Lapid. bezoar. Or. ℈j. M.
f. Pulvis, dos. ℈j. ad ʒß.

N. Pulvis polychrestus seu rubinus vegetabilis constat ex resinâ scammon. tinctâ cum santal. rubr.

II. Pulvis Laxativus completus D. V. S.

Rec. Cremor. ♀tari ℥x.
pulv. gialapp. ℥ß.
resin. Scammon.
fecul. aronis ana ℥iß.
sp. ⊕-ol. coagulat. ʒß.
ol. d. Citri gutt. xxi.
M. f. Pulvis. Dos. ℈j. ad ʒß. vel ℈ij.

III. Pulvis Hydragogus D. D. I. M.

Rec. Cryštall. ♀tari ℈j.
pulv. epatic. rubr. ℈ß.
Magister. gummi de Peru gr. viij.
Sal. genist. gr. vi.
ol. d. anisi gutt. ij. M. f. pulvis.
Dos. à ʒß. ad ℈ij. vel ʒj.

SECTIO XXV.

De Salibus.

I. Sal Aperitivum D. F. H.

Rec. Sal. absinth. ℥ij.
Spirit. ⊕-ol. ʒij. M.

Dos. à ℈ß. ad ℈j. vel ʒß. vel per se, vel cum bezoardico martiali aut joviali in febribus tam continuis, quàm intermittentibus cum vomitu conjunctis in vehiculo appropriato.

II. Sal Partum promovens.

Rec. Borrac. Venet. ʒiij.
Glaciei Mariæ ℥iß.
M. Dosis à ℈j. ad ʒß. vel ʒj. in ▽ cinamom.

III. Sal Deoppilativum anti-febrile D. D. K.

Rec. ⊖ volatil. succin.
CC. ana ʒij.
⊖ ♀tari.
fl. ✳ ana ʒß.
M. Dosis est à ℈ß. ad ℈j.

IV. Sal Mirabile.

Rec. ol. ⊕-li ℔j.
⊖ totidem, solve hoc in ▽ comm. filtra & misce.

Destilla cum terrâ figul. per retortam & prodibit primò phlegma, deinde sp. salis. Sal remanens solve ▽â, filtra, & coagula.

N. Loco salis etiam ⊕ sumi potest, quemadmodum ad ☉, ita illud ad ☽ solvendam sumitur.

V. Sal Lithontripticum.

Rec. Sal ononid.	Magister. ocul. ♋.
saxifrag.	Lapid. percar.
petroselin.	nephritic.
Urtic. min.	♀tari ⊕-at.
chamæmel.	sp. ⊕-oli coagulat.
volatil. succini.	semin. alkekeng. pul
⊡næ.	veris. ana ʒij.
fl. ✳	M. Dos. est à ℈j. ad ʒß. vel ʒ

VI. Aliud Lithontripticum D. P.

Rec. Sal prunell.
absinth. ana ℥j.
volatil. succini ℥ß.
ol. d. succin. ℈iv. M.

Dosis est ana gr. vj. ad ℈j. vel ʒß. in vino vel aqu saxifragiæ; Omnem materiam sabulosam everrit, resolvit calculum, in Ischuriâ & dysuriâ commendabile.

VII. Sal Anti-podagricum internum.

Rec. Spirit. ⊕-oli vel ♎ q. v. imprægna sale usque dum cesset ebullitio, abstrahe humiditatem reliquum in crystallos concrescet. Dos. est à gr. vj. ad ℈ß.

VIII. Sal Anti-podagricum Externum.

Rec. Lign. juniperin. crassitie insigni q. s.
Illud perterebra, & cavitatem reple sale communi, orificiis firmiter obturatis combure △ne aperto, accipies ⊖ cum △re & ⊖ alkali ligni juniperini imprægnatum, quod in sp. vini solve.

N. Tumoribus podagricis impositum utile est.

IX. Sal Causticum externum M.

Rec. ☽ puriss. per capell. probat. ℥iv. ▽fort. ℥ ☽ in scobem redactam solve dictâ aquâ, & post modum △ni ∴ admove, ubi ☽ soluta fuerit, augetur △ & lapidem ☽næ acquires instar lanæ, qui per gradus perficitur usque ad ▽fort. consumptionem.

N. Hoc ipso ad pisi magnitudinem fonticuli applicantur.

SECTIO XXVI.

De Spiritibus.

I. Spiritus Apoplecticus generosus D. G. M.

Rec. radic. Valerian.	primul. veris.
pœon. vincetoxic. ana ℥j.	pœon.
h. Meliss. majoran. rosmarin. ana M iß.	betonic. ana M ß.
	Cinamom. ℥iv.
fl. tiliæ. M iij.	zedoar. ℥ij.
anthos.	Macis. Cubeb. ana ʒj.
lavendul.	Cardamom. ℥ß.
spicæ.	Croci Or. ʒij.
salviæ.	caryophyll. ʒß.

Incisa & contusa crasso modo infunde in sp. lil. convall. ℔ij.
aq. Cinamom. ℔j. Aq. apoplectic. ignobil. ℔ß.

Vini generosi opt. q. s. per mensem in vase benè obturato stent, postea per MB. impositis rostro XX ambræ & moschi granis aliquot gossypio involutis fiat △ne lento destillatio.

II. Spiritus Cephalicus D. G. M.

Rec. fl. lil. convall.
tiliæ ana ℔ iij.
spicæ ℔ ij.
spic. indic. ℥vj.
radic. galang. min. ʒiij.
c. vini opt. s. q. f. l. a. infusio & postmodum ♌lio.

III. Spiritus Alius Cephalicus.

℞ec. Cherefol. M. ij.
fl. tiliæ lil. conval. lavendul.
Salviæ. rorifm. betonic. pœon.
Majoran. primul. ver. Meliff. rutæ.
thymi. ana M.j. ſtœchad. Arab. ℥ß.
radic. ireos. Fl. pœon. ana ℥j.
Lign. Saſſafras ℥ß.
Semin. nigell. ℥ß.
caryophyll. Nuc. Moſchat.
cinamom. Macis. cardamom.
Cubeb. ana ℥ß.
Semin. baſilic. pœon. fœnicul. aniſi.
Siler. montan. ana ʒij.
Affunde vini opt. Menſur. IV. vel ſ.q. deſtilla in MB.

IV. Spiritus Cinamomi C. D. G. M.

Rec. Cinamomi el.
Coſti arom.
Caſſiæ lign. ana q. v.
Infunde in vini ſ. q. deſtilla & rectifica.
Uſus ejus eſt ad varia compoſita, cerebrum & ventriculum roborat.
Doſ. cohl. j. vel ij.

V. Spiritus Uterinus Ejuſdem.

Rec. zedoariæ ℔iij.
angelicæ ℔j.
h. Meliſſ. rec. M. IV.
Infunde in vini ℔viij. deſtilla ac rectifica pro lubitu ſuper Caſtoreum.

VI. Spiritus Carminativus D. D. D. R.

Rec. radic. angelic. leviſtic. ana ℥ij.
calam. arom. ℥ß. galang. ℥ß.
fol. Menth. M. iij. Sem. fœnicul.
fl. chamæmel. R. M. IX. carui. aniſi. ana ℥j.
centaur. min. M. iij. bacc. Lauri ℥ij.
ſambuc. M. ij. Cinamom. el. ℥iv.
cortic. aurant. ℥iiß. Caſtorei ℥j.
zedoar. ℥iß. Vini Rhenani ℔IV.
Stent in infuſ. per menſem, poſteà per cohobationem ex Alembico in MB. deſtilla.

VII. Spiritus Regius D. F. H.

Rec. Spirit. roſar. rectificatiſſ. ℥ivß.
ſalis rectificatiſſ. ℥iß.
Infunde in retortam vitream & collo retortæ inde Ambræ griſ. ʒß. Moſchi ℈j. miſce linteolo mundo involuta, deſtillata △ne leni per ∴, reſolvunt ambram & moſchum in liquorem & ſecum evehunt inſtar gelatinæ. Spiritui deſtillato adde confect. alkerm. q. ſ. cum linteolo, in quo ambra & Moſchus fuerunt. Reſerva invicem uſui in vitro clauſo.
Vires & *Uſus*. Mirificè confortat Spiritus vitales & animales, vel per ſe in vino ad gutt. xxx. vel LX. vel cum Syrupo rub. id. vel Violarum propinatus.

VIII. Spiritus Lithontripticus D. B.

Rec. radic. 5. aperient. Cortic. Lauri ana ℥ß.
Acori veri. bacc. juniperi
liquirit. Lauri
valerian. cicer. rubr. ana ʒij.
Enul. gran. alkekeng.
raphani dom. Semin. dauci.
ononid. hyoſciam. ana ʒiß.
eryng. ana ℥j. fol. betonic. M ij.
h. pulegii. Capill. ♀ polytrich.
Majoran. ana M j. aur. adianth. nigr.
Cinamom. virg. aur. ana M. ß.
Infunde omnia in ſ.q. vini op. ſtent per aliquot ſeptimanas in digeſtione; deinde ſubtiliſſimam partem deſtilla.
Vires; in nephritide in primis mira præſtat, ſi Magiſterium ocul. ♋ lapid. judaici. ſpongiæ, dentium lucii cum ſp. ⊖ ſolutum & ſpirit. ⊖-oli præcipitatum addideris. Doſ. coch. iij. vel iv.

IX. Spiritus Theriacalis camphoratus D. G. M.

Rec. Species Theriacam ingredientes abſque myrrha & galbano aliiſque deſtillationi ineptis q. v. vel ℔j.
croci Or. ℥iv.
Inciſ. & contuſ. deſtilla cum ſpirit. bacc. Sambuc. per crebriorem cohobationem, adde in fine camphoræ ℥j.

X. Spiritus Theriacalis camphoratus correctus D. F. H.

Rec. radic. zedoar. Petaſitid. imperator. Leviſtic. chelidon. maj. Enulæ. anthoræ. vincetoxic. Scorzoner.
angelic. contrayerv. ana ℥j.
Valerian. calam. arom. irid. ill. ana ℥ß.
Sem. Ammios. Naſturt. Thlaſp. Petroſel. Maced. ana ʒij.
h. Scord. Dictamn. n. Cretic. calaminth. mont.
Polii montan. abrotan. chamædr. Marrub.
chamæpyth. Nardi indic. Origan. cretic.
ſtœchad. A. rutæ ana M. j.
fl. anthos. hyperic. ſalv. hortenſ. Lavendul.
centaur. min. acaciæ. ana M. ß.
Nuc. Moſchat. Cardamom. Cubeb. Coſti Arab.
caryophyll. cinamom. el. ana ʒvj.
cortic. citri ʒiij.
bacc. juniperi ℥j.
Inciſ. & contuſ. affunde Sp. bacc. Sambuci Menſur. IV. vaſe clauſo ſtent in digeſtione per menſem, decantatam Eſſentiam △ne leni ♌la per MB. Deſtillatum duplici cohobio reſiduis prioribus ſpeciebus affundendo abſtrahe: & ſic ſpiritum theriacalem habebis, cui camphoræ ℥j. adde, ſicque erit camphoratus. Ex hoc ſi eſſentiam theriacalem pro Tinctura bezoardica parare velis, affunde reſiduo extracto craſſo à priori deſtillatione, cui extractum liquidum Myrrhæ. Croci & galbani ∇ paratum addere potes.

SECTIO XXVII.

De Syrupis.

I. Syrupus Cardiacus D. V. S.

Rec. ſucci borragin. bugloſſ. ana ℔ß.
pomor. dulc. ℔j.
Meliſſ. ℥ß.
gran. cherm. ʒiij
Infunde in his ſuccis & exprime, deinde Rec. Croci Or. ʒß.
Sacchar. albiſſ. ℔ij.
f. Syrupus cui admiſce
ſpec. diamargarit. fr. ʒiß.
diamoſch. dulc. ℈iv.
f. Syrupus Cordialis cum ſpeciebus, qui & ſine ſpeciebus parari poteſt.

Syrupus de papauere plurium infuſionum Altenburg.

Rec. capit. papav. alb. & nigr. n. xx. contuſ. infunde horis 24. in aq. pluvial. deſtillat. ℔vj. coq. ad 3 part. caſum. Colaturæ infunde iterum capit. papav. alb. & nigr. n. xx. & procede ut prius, hocque ter repete,

Nnn tum

tum adde Sacchar. ℔ß.
Penid. ℥iv. f. syrupus.

II. Syrupus Pectoralis Altenburg.

Rec. radic. symphyt. farfar. alth. ana ʒvj. Enul. ʒß. Ligni Sancti ʒvj. Scyll. ppt. santal. r. ana ʒij. semin. cymin. urtic. ana ʒiij. anisi cardamom. ana ʒj. fl. rof. r. M. ij. fol. betonic. plantagin. pimpinell. pilosell. Polygon. Marrub. an. M j. Salviæ. pulmonar. ana M. ß. jujub. n. v.
Incis. & contus. coq. in diplom. cum aq. scabios. rosar. ana q. s.
Rec. Colatur. & cum sacchar. s. q. f. Syrupus.

III. Syrupus de Testudinibus D. R.

Rec. testudin. vivar. num. x. laventur in ▽ subfervidâ, coq. ad extimæ crustæ separationem, quibus abjectis sordes à carnibus purga, deinde in mortario contundantur, iterumque add. sequentia; succ. liquirit. Tragacanth. Sem. papav. alb. Lactuc. portulac. bombac. 4. fr. maj. cydonior. ana ʒvj.
Passul. minor. ʒv.
Sebesten. jujub. Berber. ana ʒß.
fl. 4 Cordial.
adianth. ana M ij.
coq. in s. q. ▽ ad tertias, adde Sacchar. ℔iij. f. Syrupus.

IV. Syrupus Chalibeatus D. V. S.

Rec. Aq. fumar. centaur. min. card. b. cuscut. Veronic. beccabung. ana ℔j.
aceti rosac. parum adde & in iis extingue chalybis ignit. ℥vij. & extinctio quater repetatur, facta colatura adde
Limatur. chalyb. cum sp. ♀ris calcinat. ppt. ℥vij.
Cortic. radic. Cappar. ʒß. Tamarisc. fraxin. ana ʒij. Citri ʒiij Passul. s. arillis ℥ij. spic. celtic. ʒiß. squinanth. ʒiij. h. absinth. eupator. capill. ♀. cuscut. chamædr. scolopendr. epithymi ana M. ß. cochlear. M j. radic. cichor. scorzoner. polypod. q. ana ʒß.
Sem. fœnicul. carui. ana ʒiß.
fl. buglosf. Sambuci. Meliss. genistæ. cichor. an. p. j.
Incis. & contus. macera per biduum in vase vitreo in MB.
Colatur. express. adde Senn. A. s. s. ℥iv.
radic. Ellebor. nigr. ppt. ʒiß.
gialapp. ʒj.
Turbith. alb. ʒß.
rhabarb. ʒiij.
rasur. Ligni Rhod.
Sassafras ana ʒij.
Cinamom. el. ʒß.
Caryophyll. ʒij.
Iterum stent per noctem in infusione in leni calore, manè ebulliant & cum Sacchar. alb. s. q. f. Syrupus.

V. Syrupus Antiscorbuticus P. H. D.

Rec. radic. ireos Fl. polypod. q. helenii. raphani. asari.
sarsaparill. ana ʒiij. Liquirit. ʒvj.
h. Cochlear. Nasturt. aquatic. sedi minor. fumar. Persicar. Meliss. agrimon. Veronic. chelidon. min. absinth. card. b. Scolopendr. Centaur. min. ana p. ij.
fl. Sambuc. buglosf. ana M. ß.
Sem. anisi. fœnicul. erucæ. ana ʒiij.
fol. Senn. A. ℥j
hellebor. nigri ℥ij.
agaric. Turbith. ana ʒiij.
Cinamom. el.
zinziber. ana ʒij.
Passul. Corinth. ℥j.
coq. in s. q. ▽ s.
Rec. Col. ℔ij. adde Sacchar. ℥iv.
coq. ad syrupi consistentiam.

VI. Syrupus Violarum Solutivus. D. G.

Rec. fl. violar. rec. ℔ij. cremor. ♀ ℥iß. sem. fœnicul. ℥iv. cinamom. el. zinziber. alb. ana ʒvj. caryophyll. galang. radic. ireos ana ʒiß. Senn. A. s. s. ℔j. ℥vj.
coq. in aq. violar. Rec. Col. ℥xij.
Sacchar. ℔vj. f. Syrupus.

VII. Syrupus de Gialappa D. C.

Rec. radic gialapp. contus. ℥iv.
cichor. asparag. petroselin. ana ℥j.
Semin. anisi. fœnicul. ana ʒvj. Tartar. ⊕lat. ʒiv.
Incis. & contus. infunde in vini optim.
aq. cichor. acetos. ana ℔ij.
Stent in loco calido per 4 ♂ ♁. Deinde adde ♀ta-ri crudi ℔j.
coque ad dimidium. Colaturæ adde Sacchar. ℔ij. ℥viij.
f. Syrupus aromatis. ▽ Cinamom. ℥iv.

VIII. Syrupus purgans polychrestus.

Rec. Pone ad △nem Syrup. rosat. solutiv. ℥ij. huic jam calenti injice sacchari rubri depurat. ℥iß. quo soluto adde cremor. ♀tari ʒiij.
zinziber. ʒj.
Semin. anis. ʒß.
fol. Senn. A. s. s. ℥iß.
M. cum spatulâ ligneâ, removendo ab igne usque frigescat, huic postea iterum aliquid Syrupi rosar. solutiv. injice.
Dosis est cochl. j. vel ij.

SECTIO XXVIII.

De Tincturis.

I. Tinctura Aperitiva D. F. H.

Rec. spirit. ⊖ striati ℔j.
aquilæ nostræ albiss. ℥iij.
M. tinge cum gran. cherm. s. q. & filtra.
Vires & Usus; In Malo hypochondriaco, scorbuto, calculo, arthritide vaga & fixa, imo spasmo etiam ejus usus non satis deprædicari potest. Dos. à gutt. v. x. ad xx. vel xxx. mane in brodio calido. Diuretica est & aperitiva.

II. Tinctura Bezoardica D. F. H.

Rec. Essentiæ theriacalis suprà descriptæ ℥x.
spirit. ⊖lis ♀tari volatil. ℥iv. ⊕oli volatilis ʒij camphoræ ʒj.
Hæc stent in digestione una vel altera septimana & vel per se usui asserventur, vel tingatur lign. Santal. rub.
Hujus Tincturæ bezoardicæ usus non satis est deprædicandus in omni ferè morborum genere; Et in primis in febribus tam intermittentibus, quàm continuis mirificos ejus non satis laudare possum effectus. Imo in omnis affectus initio, ubi jam de ejus naturâ & idea nondum satis constat, tutus hujus usus est, usque dum morbi natura ex certis signis diagnosticis innotescat

tefcat. Dofis eft à gutt. x. ad xx. xxx. xL. & ultrà.

Notandum tamen eft, hanc Tincturam optimè conferre in febribus, ubi calor febrilis excedit; Sin autem malignitas potior fuerit, non adeo excedente calore febrili Effentiæ theriacali in jufta proportione addi debet aquila noftra albiffima exclufis fp. ♀ & ⊕-oli cum camphorâ. Præftantiffimum hoc eft remedium à putredine maffam fanguineam vendicans, fermenta acida extinguit, Epilepfiæ, apoplexiæ & affectioni feu fuffocationi hypochondriacæ medetur. In Pefte & omnibus febribus, tam continuis, quàm intermittentibus par non reperitur remedium. Dofis eft à gutt. xx. ad xxx. xL. L. vel ultrà.

III. Tinctura Salis Tartari cum Spiritu falis Tartari volatili D. F. H.

Rec. ⊖lis ♀tari ℔ß.
reguli ♁nii ℥ii.
cryftall. ⊕tri ℥iij.

Fluant in ✠ fuper carbones △nitos per ⅋, poftmodum materia injiciatur fp. vini & tinctura extrahatur in loco tepido per 9 ♂ ♇. Poftmodum adde fpiritus mei ⊖ ♀tari volatil. ℥j.

Dofis eft à gutt. 10. ad 20. vel xxx. in vino vel cerevifiâ in fanguinis impuritate, calculo, colica, fcorbuto, malo hypochondriaco &c. laxat alvum & materiam fabulofam per urinam educit.

SECTIO XXIX.

De Trochifcis.

I. Trochifci Cephalici.

Rec. Sacchar. albiff. ℥vj. folve in aq. rof. fr. f.q. & ad confiftentiam tabulati coque, in quo ab △ne remoto diffolve ambræ gryf. ℈j.
Extract. ligni aloës ʒj.
his diffolutis fuperadde ftatim
cardamom. ʒiij.
Elæofacchar. caryophyll. ℥j.

Et cum f. q. mucilag. tragacanth. c. aq. rof. & cinamom. fact. f. Maffa, ex qua Trochifci form.

Vires. Spiritus animales & totum cerebrum confortant.

II. Liquiritia Tornata D. A. G.

Rec. Spec. diair. f. ʒiij.
pulv. radic. liquirit. ʒix.
Croci Or. gr. vj.
Sacchar. candi alb. ℥xv.
Eff. ambræ gutt. xviij.
c. Mucilagin. tragacanth. albiff. in ▽ rofar. folut. f.q. f.l. a. arundines tornatæ.

III. Trochifci contrà raucedinem D. K.

Rec. Succi liquirit. ℥iß.
Croci Or. ʒiij.
Myrrh. el. oliban. alb. ana ʒivß.
Tragac. gummi Arabic. ana ʒvj. carn. dactyl. num. ix. Sacchar. candi alb. ℥ij.
vini alb. q. f. f. Trochifci.

IV. Trochifci Cordiales.

Rec. Sacchar. albiff. ℥iv. folut. in aq. Cinamom. q. coque ad confiftentiam Tabulati, in hoc ab △ne remoto diffolve ambræ gryf. ℈j.
Mofchi ℈ß. in ol. d. rofar. folut. cum Sacchar. pulverif. ʒiß. circiter.
cortic. citri recent. exter. fubtiliff. contuf. ʒj.
Elæofacchar. rofar. ver.
cinamom. ana ʒij.

Mifce omnia exactiffimè & cum f. q. tragacanth. in aq. rof. folut. f. Maffa, ex qua formentur Trochifci.

Vires. Spiritus vitales & genitales recreant, halitumque oris commendant.

V. Trochifci contrà Peftem & alias febres malignas Duc. Mant.

Rec. Magifter. fragment. pretiof. ʒiß.
Lapid. bezoar. Or. ʒj. Extract. anthoræ.
Margarit. Or. contrayerv. ana ʒj.
Unicorn. ver. ana ℈iv.
c. fucc. fcorzoner. f. q. f. Trochifci figillo ⊙ impreffi.

Dof. à gr. vj. ad x.

VI. Trochifci Alii Alexiterii.

Rec. Cortic. Citri recent. ℥iß.
contunde optimè in mortario lapideo ad pultis confiftentiam, ut per fetaceum trajici poffit, hifce adde croci Or. ℈j.
Extract. Enul.
zedoar. ana ʒß.
Sacchar. alb. ℥iiß.
ol. d. rutæ ℈ß. f.
cum Mucilagin. tragac. f. Trochifci.

VII. Trochifci pro fumo Hifpanici.

Rec. gumm. benzoes. ftyrac. calam. ana ʒj.
Ligni aloës. caryophyll. ana ʒß.
Ladan. ʒß. Mofchi gr. xvj. Balfam. indic. q. f.
vel, Rec. benzoes. ftyrac. calamit. ana ℥ß.
caryophyll. gall. Mofchat. alipt. Mofchat. ana ℈j.
Mofchi zibeth. ana gr. v. M.

VIII. Maffa pro fuffitu Regis Hifpaniæ.

Rec. ftyrac. calamit. ʒiij. coque in ▽a deftill. ad confiftentiam, exprime per pannum benzoes ʒß.
fimili modo coque, pone ad △nem, hifce adde zibethi. Ambræ. ana gr. j. in ▽ rofar. folut. f. Maffa.

IX. Alia Maffa Hifpanica pro fumo pretiofa.

Rec. Benzoi. ʒiß. refin ftyrac. calamit. ʒß.
Mofchi ℈ß. ambr. ℈j.
zibeth. gr. ij. ol. d. Ligni Rhod. cinnamom. ana gutt. v.
refin. Ligni aloës ℈j. M.

N. refina ftyrac. ante omnia primum mortario ferreo admodum tepido inferri debet, fubfequentibus illicò reliquis, ex quibus Maffa formari debet.

SECTIO XXX.

De Vnguentis, Linimentis & Balfamis inunctoriis.

I. Unguentum contrà Epilepfiam & alios Morbos malignos.

Rec. Cinnabar. nativ. ʒß. d. guajac.
Lapid. Ophit. ʒiß. corilin. ana gutt. iij.
Magnetis ʒij. Confect. alkerm.
ol. d. Macis. de hyacinth. ana ℈ß.
expr. Nuc. Mofchat. Ung. alabaftrin. q. f. M. f. Un.

Ufus eft ad bregma, frontem, tempora &c.

II. Unguentum ad faciei ruborem.

Rec. Piperis. zinziber. ana ʒj.
△ris vivi ʒß.
Ung. pomad. q. f. pro Ung.

III. Unguentum ad guttam rofaceam.

Rec. Ung. Pomad. opt. ℥iß. ☿rii præcipitat. ℈ß.
ol. camphor. gutt. iij. benzoi. ℈j.
aq. vit. ʒj. M. omnia accuratiffimè in mortario plumbeo & cum cera f. Ung.

IV. Unguentum de Cerusâ ♄nii.

Rec. ol. expr. ex semin. papav. alb. ac cum ▽ ros. lot. ℥vj.
Ceruss. ♄nii ℥iij.
alb. venet. ℥iß. f. ung.

Usus & Vires. Refrigerat, mitigat moderatè, exsiccat, confert mitigandis doloribus arthriticis calidis, fervori erysipelatum, præcipuè defluxionibus salsis acribus in oculos delabentibus inungendo circumcircà palpebras & oculos, item prodest ad maculas faciei. Ad fissuras & rimas in manibus & facie hyeme provenire solitas.

V. Unguentum Pectorale.

Rec. pingued. gallin. butyr. rec. ol. amygd. d. viol. lil. alb. ana ℥iv.
Croci Or. ℈iß. Ceræ alb. q. s. M. f. Ung.

VI. Unguentum Anti-Pleuriticum Romæ usitatissimum.

Rec. butyri vetustiss. Ung. alth.
pulv. tormentarii ana ℥iij.
Semin. cymin. pulveris.
erucæ ana ℥ß.
Succi urtic. vulg. ℥iiß.

Pulverisanda opt. pulveris. in succo Urtic. coq. Ung. alth. & butyr. ad succi consumptionem. Deinde paulatim adde pulveres. Ultimo loco tandem pulv. tormentar. f. △ l. Unguentum.

Modus utendi. Locus affectus cum pauxillo aq. vitæ tepidè leviter manu fricetur, deinde unguentum in quantitate nucis avellanæ crassioris calidum applicetur, manu benè confricando. Ac deinde foveatur duobus vel tribus foliis brassicæ, quæ in patella frixaria cum aliquantulo butyro itidem veteri calefacta sint, & posteà superligetur pannus lineus aut laneus, qui sit vetus cum fasciâ, ut medicamentum eò firmius conservari possit suprà partem, si opus sit, post singulas 6 horas renovetur Unguentum.

VII. Unguentum Anodynum D. D. R.

Rec. alabastri pulveris. ℥ß.
camphor. ℈ij. ol. Nymph. ℥iß.
Ung. populeon. rosat. Mes. ana ℥j.
cum ceræ Modico f. Ung.

Usus est; in capitis doloribus inungatur temporibus, & nuchæ.

VIII. Unguentum contrà Calculum.

Rec. ol. lil. alb. scorpionum. violarum. chamæmel.
Ung. dialth. ana ℥j.
Mucilagin. radic. alth.
Sem. fœn. græc.
psyll. ana ℥ß.
ceræ s. q. f. Vnguentum.

IX. Unguentum ad infantum alvum laxandam.

Rec. Aloës epatic. ℥ij. fell. tauri ℥j.
Scammon. ℈j. butyri q. s. f. unguentum, quo testa nucis juglandis impleatur & umbilico apponatur.

X. Unguentum ad Partum facilitandum.

Rec. Mucilagin. Sem Lini. ol. coct. chamæmel. n.
fœn. græc. lil. alb. ana ℥j.
rad. alth. ana ℥j. Croci ℈j.
pingued. anseris Ceræ q. s. f. Vnguentum.

XI. Unguentum ad hæmorrhoides prominentes.

Rec. Succi verbasci ℥ß. ol. rosat. ℥j.
Vitell. ovi j.
conquassata omnia optimè ad usum reserventur.

N. Pannus laneus parti affectæ imponatur prædicto Vnguento, inunctæ.

Aliud in eodem Affectu.

Rec. butyri cancrorum
Sevi hircini ana ℥iß.
adde modicum cerussæ & f. unguentum.

Aliud.

Rec. fl. linariæ M. ij.
adipis porcinæ rec. q. s.
coque & exprime, expressum vitell. ovor. misce & applica cum lana vel gossypio.

XII. Unguentum Singulare contrà urinæ profluvium mulierum, seu stillicidium, quo mulieres post partum difficilem ob labefactatam vesicam non rarò affici solent, urinamque perpetuò fluentem spongiâ pudendis admotâ excipere coguntur.

Rec. Lapid. calaminar. opt. in ✳ & ▽ ros. bis vel ter loti & subtiliss. pulveris. ℥iv.
Lithargyr. argent. ℥ij.
Ceruss. ppt. ℥j.
ol. coct. ros. chamæmel. n. ana ℥iv. agitentur simul per hor. 2. & cum axungia hirci ℥ij. f. Vnguentum, agitando ad 4 horæ partem, donec consistentiam acquirat debitam.

Usus. Hoc pars affecta leniter est inungenda & linteo cooperienda. Miræ est efficaciæ & multiplici experientia probatum.

XIII. Unguentum ad Contusiones.

Rec. Oss. Sepiæ.
Cerussæ. ana p. æq.
Saponis nigri q. s. ad conficiendum unguentum

Vires; hoc una nocte omnem removet nigredinem in facie ex contusione & percussione.

XIV. Unguentum in Contusionibus & Doloribus.

Rec. ol. olivar. benè matur. ℔j.
Medull. cruris bubulin.
resin. pini
ceræ flav. ana ℥ij.
butyr. recent. insuls. ℥iij.

Liquefiant omnia △ l. cumque medulla liquefacta fuerit, remove.

XV. Unguentum pro caruncula penis.

Rec. O Roch. ℥ß. Lithargyr. aur. ℥ij.
Pulveris. pone in vas vitreum & affunde tantundem ✳ ut duos supernatet digitos, deinde ad ☉ expone, donec exsiccata sint, tunc iterum in pulverem redige. Huic adde ♄nii crudi ℥ij.
tutiæ ppt. ℥iß.
auripigment. ℥ij.

f. Pulvis subtiliss. qui cum ol. ros. complet. ℥j. in Vnguentum redigatur, in fine coctionis adde camphor. ℥iß.

Cerat. diapalm. ℥ß. hoc tepidum adhuc extende super candelas.

XVI. Aliud ad carunculam Penis erodens.

Rec. ol. rosar. compl. ceruss. ana ℥j.
Tut. ppt. ℥ß. camphor. ℥ij.
Aloës Epatic. olibani. Myrrh. ana ℈ij.
Sieff. alb. s. op. ℥ß. M.

f. Vnguentum s. a. in mortario plumbeo, & hoc candelæ inungantur.

XVII. Aliud carunculas consolidans.

Rec. pingued. Capreol. ℥j.
ceruss. ana ℥ij.
Camphor. ℈j. M. f. unguentum.

XVIII. Unguentum ad Carbunculos D. R.

Rec. calcis extinct. Saponis venet.
fermenti acris. ♀ris vivi. ana ℥ß.
⊕tri. Tutiæ ppt. ana ℥ij.
Theriac. A. ℥iij. Opii Theb. ℈j.
ol. lil. alb. s. q. f. unguentum.

XI

XIX. Unguentum gryseum ad ulcera manantia tibiarum.

Rec. Cerussæ. Lithargyrii ana ℥iij.
Lapid. calaminar.
♄ turni usti ana ℥ij.
Tutiæ ppt. ʒß.
Calcis lot. Terr. sigill. ana ℈j.
O usti ℈ij.
ol. Myrtill. cum albumin. ovor. an. q. s.
f. Vnguentum in mortario plumbeo.

XX. Unguentum Vulnerarium.

Rec. Salviæ part. 4.
Millefolii part. iij.
Colligantur in fine Mensis Maji, minutim incis. [c]oq. per 2. ☿ in vase cum butyri majalis depurat. ℔viii. [co]lentur & colatura iterum △ imponatur, admixtis [s]evi hircini ℔j. & cervini eadem quantitate. Ceræ ℔ß, resin. Pini quartar. Terebinth. ℔iß.
Coque omnia invicem donec dissoluta sint, ab △ [r]emotis adde tantum æruginis minutim contusæ, ut [v]iridi colore tingantur, immiscendæ etiam olei spicæ [ʒ]ij. M. f. unguentum.
Vires. Utimur hoc in vulneribus recentibus & in[v]eteratis, in nervorum resolutione & aliis affectibus.

XXI. Aliud ad vulnera & ulcera.

Rec. Mastichis ℥j.
Terebinthin. venet. ℥iij.
Ceræ flav. ℥iv.
Liquescant in olla fictili primò cera cum Terebin[th]in. posteà remove & adde ol. Mastich. q. s. pro un[g]uento.

XXII. Unguentum Patavinum in ulceribus malignis.

Rec. ol. rosac. complet. ℔iij. Succi plantagin. La[p]ath. acut.
Solani. centaur. minor. ana ℥vj. ceræ alb. q. s. [c]oq. ad succorum consumpt. deinde
Insperge pulv. seq. Lithargyrii ℥vj.
plumbi ust. & lot. ʒxi.
boli Armeni.
Camphor. ana ʒiß.
Lapid. calaminar. vel tutiæ ℥vj. Vng. popul. refriger. gal. ana ℥ij. M. f. unguentum.
Usus. Hoc filamenta imbuantur & imponantur ul[c]eribus superimposito cerato de cerusâ.

XXIII. Unguentum ad tineas.

Rec. ⊖-ol. O roch. ust. chalcit. ust. ana ʒiij.
aristoloch. rot. ver.
virid. æris ana ℥ij.
Picis navalis ℥j.
pingued. anatis ℥ß.
butyri antiquiss. ℥vj. M. f. unguentum.
Usus. Abluatur caput lixivio facto ex herba & ra[d]ic. Cichor. loti tum siccetur & inunctio fiat dicto Vn[g]uento post tres dies lotio & inunctio repetatur, [q]uodcum ter feceris, tineas evasisse videbis.

XXIV. Unguentum contrà Veneficia.

Rec. adipis canis benè liquatæ & Vrsi ℥viij.
Caponis ℥xxiv.
Visci corylini tres truncos adhuc virentes, frusta[ti]m sectos & tusos, dum humescant, contunde au[t]em simul lignum, folia & baccas. Misce in phiola [q]uam soli ix. septimanas cum exposueris, virentem [b]alsamum extrahes.
Usus. Hoc veneficiatorum corpora, loca, maximè dolentia & juncturas inunge & certo curabis experimento.

XXV. Unguentum pro Pueris fascinatis.

Rec. ol. rosat. Nardin. Mastich. ana ℥ij.
Succi Menth.
absinth.
Cydonior.
pomor. redolent. ana ℥iij.
Corall. r. Scobis eboris xyloaloës ana ʒß.
cum pauca quantitate ceræ f. Vnguentum.
Usus. Hoc bis aut ter indies stomacho applicetur.
N. Solent etiam Hispanicæ mulieres suffumigare fascinatos pueros gummi ammoniaco. Sæpè etiam observavit Rod. à Castro proficere suffitus ferrei calcei candentis equi nigri ✠ ter extincti.

XXVI. Linimentum Salutis D. R.

Rec. Vng. rosar. Mes. ℥iß.
Theriac. ʒvj.
Spec. Cordial. temperat. ʒij.
Santal. Citrin. ℈j.
Croci Or. ℈ß.
Camphor. ʒß.
cum ol. Scorpion. s. q. & balsam. citri, rutæ. angelic. Salviæ. ana ℈j. f. Linimentum.
Usus. Externè in febribus malignis & virium debilitate scrobiculo cordis cum linteo imponitur.

XXVII. Linimentum Nasale Ejusd.

Rec. fl. lavendul. anthos. Salviæ. ana p. j. gummi ammoniac. Castorei ana ℈iv.
hellebori alb. ℈iv.
Semin. nigell. sesel. pyrethri. ana ℈i.
Cubeb. piper. alb. an. ℈ß.
Scammon. elaterii. ana ʒß.
Moschi ambr. ana gr. v. subtil. pulveris. incorpor. ol. irini s. q. pro Linimento.
Vires. Errhinum est exquisitissimum contorto linteolo naribus inditum.

XXVIII. Linimentum ad ariduras.

Rec. Vng. alth. ol. popul. Lauri. ana ℥iiß.
ol. olivar. juniperi. ana ʒv.
lumbricor. ʒiß.
ping. taxi. Vrsi. ana ℥iß.
Sem. Cymini ℥j.
Sev. cervini ʒiß.
⊕ ʒiß. Cervi virgin. ʒiß. f. Linimentum.

XXIX. Linimentum pro Nervo retracto.

Rec. pinguedin. human.
taxi
viperar. an. ℥j.
ol. lumbricor.
Succi alth. ana ℥iß.
Ceræ parum M. f. Linimentum.

XXX. Linimentum in Contracturâ.

Rec. Euphorbii. Spec. diatr. piper. Semin. urtic. ana ʒij.
O plumos. ℥ß.
cantharid. ʒß.
ping. vulpis.
taxi
ol. lumbricor. ana ℥j. f. Linimentum molle.

XXXI. Linimentum pro penis erectione.

Rec. Succi pastinac.
ol. Sinapi. ana ℥ß.
ovor. formicar. magnar. ʒß.
Pistentur & exponantur ☉li per ♂ ♌; deinde misce omnia in formam Linimenti.
Usus. Hoc inungatur glans antè coitum; & si pe-

nis remaneret rigidus, aqua tepida abluatur, ſic enim deprimitur.

XXXII. *Linimentum Anti-Podagricum.* W. P.

Rec. ⊕-li ad albed. calcinat. ♌la, ut moris eſt, tum ſepara phlegma, vel per ⅩⅩ vel per retortam. Liquorem adhuc ſemel per ſe pelle per retortam, quo phlegma rite ſeparetur, quod ſerva.

Rec. pingued. porci recent. ℥xxiv. coque donec nigreſcat, inde cucurbitæ adde prioris liquoris ℥viß. probè obtura & agita invicem; poſteà coq. in ∴. donec penitus nigreſcat, nonnunquam parum agitando.

Huic adde vini Eſſati ſeq. ℥iij. ʒvj.
ol. Spicæ ʒij. M. & pone ad refrigerandum.

Hoc linimento, locus dolens penes △ inungendus, linteo obligandus & ter in die repetendum donec dolores ceſſent.

XXXIII. *Vinum Eſſatum.*

Rec. Caryophyllor. Nuciſtæ. Cinamomi. zinziber. olibani.
Maſtich. Myrrh. ana ʒij.
Croci ℥ß. camphor. ʒj. ſp. juniperi ℥v.
Pone in digeſtionem, exprime.

N. Sequens anodynum etiam tumoribus podagricis applicari ſolet, nihil tamen præſtat, niſi podagra per prædictum linimentum abſumpta.

Rec. animæ Saturni ℥iij. croci Or. ʒiij.
ol. camphor. cum ol. amygd. d. ʒj.
ol. roſar. ℥iß.
chamæmel. ℥j.
pingued. caponis coct. cum lil. alb. ℥j. ʒij. 🜄 ʒß. ol. coct. aneth. ℥j. M. f. Linimentum.

XXXIV. *Balſamum pro Parturientibus* D. D. C.

Rec. Caryophyll. Macis. Cinamom. acut. ana ʒiiß.
fl. roriſm. lavendul. majoran. ana p. iij.

Inciſa craſſo modo appone in vitro orificii anguſtioris addendo Moſchi gr. xij. tunc affunde ol. rec. ℔ß.

Orificium optimè claudatur; pone ad radios ☉lis ad 9 ♂ ♇ quotidie bis vel ter agitando, poſteà expreſſa ſerventur pro uſu.

XXXV. *Balſamum Vulnerarium* D. R.

Rec. ol. olivar. vetuſt. ℔j.
Vini rubri generoſ. odoriferi & annoſi ℔ij.

Immitte in ollam vitreatam figulinam, quæ operculo claudatur, & aptè lutetur, ne quid exhalet, coque △ l. carbonum, donec duæ partes conſumantur unaque remaneat, quo facto aperiatur olla, & ſervetur ol. in vitro forti benè obturato pro uſu.

Uſus. Si vulnus non fuerit periculoſum, lavetur Vino rubro tepido & deinde applicetur linteum mundum ex viri induſio balſamo prædicto madidum & calidum quantum patiens poſſit ſuſtinere, parum in vulnus immittendo aut nihil, ſed tantum in vulneris circuitu quod ſufficiet. Si v. vulnus fuerit periculoſum, illo utendum eſt frigido, ne tam citò uniatur, quoniam animus eſt vulnus tenere apertum, ut expurgetur. Sufficiet curare ſemel cum balſamo, & quater vel quinquies cum ſolo linteo mundo, & vino rubro, idque tamdiu, donec conſolidet vulnus. Si v. ſanguis difficulter ſiſtatur, eo utere calido, itemque in caſu doloris aut ſpaſmi. Linteum quod primâ vice auffers, ſi è regione vulneris, rubro ac vivido ſanguine infectum eſt æger morietur, ſi purulentum appareat, ſanabitur.

D. MARTIN

D. MARTINI BERNHARDI DE BERNITZ
FASCICULUS MEDICAMENTORUM
SINGVLARIVM CNÖFFELIANORVM.

AD
BENEVOLUM LECTOREM.

Hic exhibetur Fasciculus Medicamentorum singularium, quem *multorum Cornu Copiæ* non immeritò dixeris *Arcanorum*, quæ tam communi quàm specificæ, si non omnium certè potissimorum morborum medelæ dicata sunt. Horum pleraque ut Magnum illum in Medica Republica Virum Clarissimum & Excellentissimum Dn. ANDREAM CNOEFFELIVM, p. m. Serenissimorum VLADISLAI IV. & IOHANNIS CASIMIRI Poloniæ & Sueciæ Regg. Archiatrum bene meritissimum pro *Authore* agnoscunt, sic *Eundem* usu & successu felicissimo per universam Europam summopere commendatum fecerunt.

Iisdem medicamentis non paucis ipsemet etiam in praxi meâ utens, plurimis ægrotantibus ex voto, ferè dixerim, semper profui, ideoque ipsa hucusque mihi soli servavi, & servarem in posterum, nisi declinante jam ætate, proximum tam pretioso, quia ad sanitatem summè necessario, Thesauro privare, summum nefas ducerem, & Christianus ego sic in charitatem illi debitam enormiter impingerem.

Huic meo de proximi mei salute bene merendi studio multorum stimulum addiderunt preces amicorum continuò me admonentium, ut tam hæcce aliundè collecta quàm propria mea arcana communi bono in lucem prodire permitterem.

Itaque more Sacerdotum vel Ægyptiorum, qui [teste *Herodoto*] sua Observata & Experimenta Medica Memphis in Vulcani & Isidis Sacrario, aut etiam in viis publicis; vel Græcorum, qui sua Pergami in Templorum Apollinis & Æsculapii adytis affigebant, & ego Collectaneorum meorum partem S. R. Imp. Naturæ Curiosorum Ephemeridum Anno Sexto appendere volui, exhibentem præter laudatissimi illius Dn. D. CNOEFFELII

Amici & Collegæ mei, dum viveret, ſinceriſſimi ac fideliſſimi medicamenta hactenus nemini cognita, nonnulla alia aliorum quorundam Medicorum Aulicorum in Poloniâ, candidè mihi communicata & demonſtrata, omnia prout ab Authore quæque ſuo vel in ſchedulis conſignata accepi, vel ex libris ipſorum manuſcriptis excerpſi, quicquam enim in iis demendo addendo-ve corrigere, certis de cauſis me abſtinui.

Hunc itaque meum REMEDIORVM FASCICVLVM TIBI, B. L. eo minus ingratum fore confido, quanto magis amicè, lubenter & fideliter eum in Tuum & reliqui proximi commodum offero, ſic tamen ut integrum Tibi ſit eligere quod placuerit, prætermittere quod non adeò è re Tua viſum fuerit: dummodo plurima Tibi accepta eſſe video, alium adhuc FASCICVLVM, & in eo *alia Curioſa*, TE ſperare jubeo. VALE.

D. ANDREÆ CNÖFFELII,

Sereniſſ. Regis Poloniæ Archiatri,

CONSILIVM

Sive

PROGNOSIS ET CURATIO

Affectionum SVÆ MAIESTATI VLADISLAO IV. Familiarium,

Pro declinando cum Dominis Collegis novarum ſubinde diſceptationum Faſtidio,

Semel pro ſemper ſub ingreſſum ſui Servitii ſcripto exhibita: ANNO M. DC. XLIX.

C. B. D.

AD conſilium de ſyndrome morboſa S. R. *Majeſtatis*, à 15 annis jam quaſi habituali factâ & à *Sereniſſimo* propter continuas peregrinationes neglectâ, & ſic derelictâ, deque curâ in præſenti periclitandâ, poſtliminiò ego, cum Domino Collega, accedens, quaſi poſt vulneratam cauſam remedium facturus, ad paucas ſeptimanas, pro fide mea in S. *Majeſtatem* nihil ſupra naturæ vires ſpondeo; ſed ne propendentia hæc mala, in illa fiſtularum, ſpongioſarumque exulcerationum utplurimum incurabilium pericula cum tempore eant, vel matrimonii ratione, robur partium relaxatarum & exſolutarum reparandum intendo, munitus Dictaturâ Hippocratis: *Quæ longô tempore afflicta ſunt corpora, ſenſim & longô tempore reficere oportet*; proteſtando, ne plus, quàm ſuffecerint vires, quæ ſolæ ſunt medicatrices, à nobis earum Miniſtris medentibus exigatur. Præſens enim virium inventarium & parcum curationis noſtræ beneficium exhibet, quos effectus poſt ſe reliquerit effuſiſſima & inordinata ani hæmorrhagia, anno 35. ad 36. finem impetuosè ruens, quæ nectaris vivifici ſyrrhoen (quæ eſt ſpiritus, ſanguinis & caloris naturalis communio) ſolutis repagulis, ſolvendo omnium actionum vitalium & naturalium promptuarium & liberalem arcam, cor, hepar, & compaginem venoſam & arterioſam exhauſit immodicè. Cùm natura certè omnem hujus ſui theſauri profuſionem, tanto magis, tam impetuoſam & deleteriam, horreat, eique nihil eſſe poſſit ἀπρόσφυλον, præter copulam ſanguinis & ſpiritus, quem ducendo vivimus.

Cauſſam hujus profuſionis cruentæ προηγουμένην, neſcio, quo DEI vel amanuenſis naturæ ſupplicio, è labe hæreditaria & quaſi congeniali acerrimi & terebrantis fermenti, ſive ſalis anaſtomotici univerſo ſanguini, & officinis ſanguificantibus ita congenitam, ut non tamen fixa & in mortem durabilis ſit, eſſe puto, eâ de cauſſa, quod tres *ad unum omnes Regiæ Familiæ Sereniſſimos Fratres, quos ego novi, hâc cruentatione laboràſſe, & tamen tandem cum tempore ſuæ maturitatis, etiamſi non penitus liberatos, tamen maximè alleviatos fideli obſervatione cognoverim.* Quam cauſſam infimul eſſe puto, cur ſanguis per ſe & quatenus ſanguis, nondum ſit factus corroſivus; aliàs immutabilis in vitam ſic permaneret; ſed quod cognata & prona in talis acrimoniæ genituram, viſcerum confermentatione, nutricationi deſtinati, & ſanguificandi liquores dulces, & non paucæ illarum partes immutentur in hoſtilia & exoſa delicatiſſimo ſanguini fermenta, & quaſi novæ quædam ſuperfœturæ ſuperaddantur, ſanguinem ſuâ paroxyſmi periodô, nempe novâ ſubinde ebullientis hujus & confuſi fermenti occaſione, in ſpumas dilatando, prout in omni fermentatione fieri ſolet; & ſuâ ſic ebullitione in corpore & venis aliàs exhauſtis plethoram mentiente, unâ cum ſuo vehiculo acri ad infima hæc & ignobilia per naturæ impatientis orgaſmon deturbato, longâ annorum familiaritate hoſpitando in his partibus, & furente impetu venarum januas perrumpendo.

Huic virulentiæ ſuas vires addunt ingeſta; ſiquidem hæ coctionum officinæ, hæreditariâ, annis tamen miteſcente labe, pronæ in talem acetoſam acrimoniam, more antiquæ ollæ acetoſæ, cui quicquid infundis, aceſcit, quæcunque è dulcium vel meracioris vini potu; vel cupediarum, vel aromatum (quæ omnia malè fermentata & digeſta inſpiritus & ſalia acerrima

acerrima resolvuntur) voluptuario, aut reliquorum calidiorum & acriorum proportionem caloris nativi excessivè superantium frequentiori usu excipiunt, quia congenialia, degenerare ea magis faciunt in hanc acrimoniam, nutrimenti zizaniam, sanguinis incendium, venarum terebram. Unde tandem secundæ nostræ positionis, & illorum symptomatum ibi recensitorum, effectus; nempe tumoris, doloris, incalescentiæ, pruritus, tenesmi, & ex illo insolentiori, relaxatio & elongatio per continuos hos stimulos protrusi intestini, apertiones venarum hæmorrhoidalium enascuntur, quibus facilè succedit, pro sanguinis, per fermenti insolentioris vel remissioris occasionem, majori vel minori tumultu, insolentior vel benignior hæmorrhagia. Ea verò, quod jam ab aliquot annis, maxima ex parte evanida, parca & ferè nulla sit hucusque, nec per vitam perennet, id caussæ esse puto; quod potestates seminales morbosæ per traducem in liberos translatæ; in parentibus aliquando illum gradum suæ exaltationis & nequitiæ morbosæ non sint assecutæ, ut fixum suæ pertinaciæ & in vitam durabilem characterismum signare queant, potius veluti horarii fructus, maturitatis tempora non expectantes in successoribus filiis per optimum ætatis & naturæ vigorem, quasi excusso jugo devictæ & interemptæ mitescant, & Medico spem curationis haud pœnitendæ faciant: vel sanguinis profusione usque in virium & vasorum deliquium depauperati, quod non defuerit quidem hactenus causa ad hunc tumultum arma & ignem conferens, sed vim natura priscam negaverit hactenus. Absque hoc si esset, utique sanguine sic & sedato, & composito non perseverarent tertiæ & quartæ positionis nostræ, nempe in hunc usque diem recidivantia levi occasione symptomata: *Aurium pruritus, stillicidium* ex earum & intestini recti venulis; acrimoniæ erodentis & prurientis hucusque sanguini cohabitantis satis fido argumento. Quæ acrimoniæ in aures, & maximè in anum proscriptæ, ejusdem semper importuni incolæ vellicando pruriunt membranas & vicinas musculosas intestini partes, ad frequentem, & vehementiorem, sed frustratum semper dejiciendi conatum, & hàc stimuli frequentiâ, affluentis simul seri actu humectantis, ut & balneorum actu humidorum irrigatione motuque insolenti & indecenti ab Anno 43. non tantum laxatum & sequax intestinum rectum elongari cœpit, sed violentiâ illâ excessivâ, à membrana mesenterii, à qua intestina suspensa tenentur, nonnihil avulsum & extrorsum delatum hucusque propendet, nec suâ sponte amplius facilè in locum naturalem remeat. Nam etsi musculi, partibus genitalibus communes, intestino appositi sint, anum leniter retrahentes paulatim, tamen soli non sufficiunt, eoque minus, quando per prædictas insolentias jam relaxati procidunt quasi resoluti. Cujus relaxationis & resolutionis commune malum (siquidem communes sibi & subsidiariæ sunt musculosæ genitalium & intestini recti partes ut & sphincteris) compatiuntur genitalia, & unà cum aliis occasionibus ideò quasi resoluta & imbellia, & alia fiunt positionis nostræ sextæ indigitata symptomata.

Inter quæ & reliqua omnia, equidem suspicor causam quandam corrosivam ad intimiora sanguinis penetralia habitualem ferè, unò eodemque sero, sive lixivio acri, similiter graveolente tam per venas hæmorrhoidales, quam aurium terebrante, eoque confidentius, quò minus per tot medentum tentatas curas, ne recrudesceret hoc malum per annos, in hunc usque diem quicquam fuit expeditum. Nam etsi non nesciam aurium illas fœtentes & prurientes stillas fæpenumerò degenerante aurium stercore (habent enim illæ & quælibet partes sua privata & peculiaria stercora è domestica sua digestione) in fœtidum liquamen, digestiva facultate auris errante, exc erni: attamen digestione auris stercoraria per convenientia medicamenta semel & solidè rectificata, postmodum rarò aut nunquam recruduisse in tam fœtidas & acres sordes, observatione certâ constat; quæ ideò in contrarium suspicionem bene fundatam facit illius pertinacioris miasmatis è sanguine, quod famosis decoctis & aliis generosioribus medicamentis (sanguine in hunc diem impuro, ut ex fructibus apparet, subsistente) malum hoc per annos alleviatum quidem, sed in hunc diem nunquam totaliter sublatum fuerit; quæ omnia simul & semel hæmorrhoidalis stillicidii unà cum aliis occasionibus caussæ sufficientissimæ, eæque constantes in mortem esse possunt, præsertim sibi invicem indissolubili tot annorum connubio sic nuptæ firmiter.

Unde prognosis mea (faxit DEVS sit falsa) enascitur sub fronte consilii mei prolata. Nempe corpus & robur hujus sanitatis esse neutrum, cacheticum, exsolutum, ut meritò huic valetudini à divina misericordia apprecari debeamus, ut hæ, incremento ætatis, decremento virium, partes relaxatæ (quibus sinum aliquem fistulosum etiamsi non amplius, ob stillicidium illud constans, in cannis exilium venarum subesse metuo) in illam soliditatem cogi & muniri possint; ne, quod in his partibus tali occasione fieri non insolens est, majores, latiores, erosiones & cavernæ fistulosæ, unà cum spongiis ex impuro semine & sanguine hæmorrhoidali adnascentibus, in loca hæc impervia, & ideò malè medicabilia, annorum decursu, tandem putrilaginem gangrænosam & lethalia pericula inducant.

Prognosin hanc meam excipit curatio, quæ cum malo ultra 15 annos inveterato debeatur, chronica etiam, & per tempora repetenda & continuanda necessariò erit, nos præservativam pauco harum septimanarum spacio intendimus, eamque ob inveterati mali pertinaciam omnes medicinas deludentem, annuatim bis vel ter, si possibile erit repetendam.

Et siquidem negari non potest universum horum affectuum effluvium è sanguinis vehiculo sive latice (ὀχήματι τῆς τροφῆς) in salinum lixivium caussis supra dictis confermentato, & quasi habituato, promanare, naturæque metastasi, hujus lixivii partes acriores sequestratas & proscriptas bina hæc & auris & hæmorrhoidalium venarum emunctoria elegisse, & ex antiquo familiaria & ferè quotidiana sibi fecisse malâ eaque cum δυσφορίᾳ potiùs, & periculo ægri conjunctâ crisi; ideoque sui vel minorationem vel omnimodam ablationem significare & indicare. Quapropter quibus modis & mediis harum indicationum cura expedienda sit tutò & jucundè (siquidem in affectu hoc inveterato cito id præstare impossibile est) sincerè inquirendum & decernendum est.

Meam mentem salvo cujuscunque judicio, pro conscientia sine affectu hìc explicare debeo scriptorenus. Urget enim *Serenissimi Regis, Domini nostri Clementissimi* obsequium & necessitas, tot Medicinis apud exteros exercitati, antiquum nihilominus obtinente morbo, circa quem nostræ curationis solo hoc fine fit Consultatio.

Indolui certè sæpè mecum, quoties infausta molimina & medicationes factas vidi morbis & caussis morbificis intimius in ipso sanguinis thoro hospitantibus

tantibus, per illa δραςικὰ præſertim pharmaca, quæ alvum & inteſtina turbando, naturæ conſtitutivos & bonos liquores, vitæ furto in fœtidum, variegatum & cadaveroſum liquamen æquè in ſanis ac ægris indifferenter ſolvunt, & tale quid in corpore non inveniunt, ſed faciunt & abradunt, nullâ ægri, vel ſaltem perfidâ & momentaneâ alleviatione, quamvis lenitiva illa ἐκκοπρωτικὰ præſertim balſamica, eaque ſpecifica, quibus ipſe utor, quotieſcunque ignava eſt alvus, & ſpecificè purgandum eſt, è civitate & adminiſtratione medicâ, hac meâ cautelâ minimè proſcripta eſſe velim: cum tamen altiores medicaminum poteſtates, non purgantes, ſed mundantes ſanguinem deſiderent hi penitiores in univerſo corporis & ſanguinis habitu affectus, eò modò, quò maculæ linteo nec lacerato nec deſtructo, ſed mundato & integro illo per ſaponem eluuntur; vel illo modo, quò lues venerea, mundantibus ſanguinem per ſua coſhobia repetitis, tandem ſanguini ſuoque vehiculo eluitur, quo nomine cæteris nihil proficientibus, nec attentis, generoſo ſuo ſpecifico mundativo *Dominum Berigardum* plus profeciſſe conſtat, quam cæteros omnes cauteriſantes, phlebotomantes, purgantes, urentes, ſecantes, curando eò minori ægri damno & periculo, quo majori, non tantùm generoſa acria, ſtimulantia, aperientia cathar̄ctica irritando inteſtina, venas hæmorrhoidales aperiendo, earum fluxum promovendo, *ſed & leviora, laxativa (monente Plateró p. 717.) nonnunquam intempeſtivè adhibita, ſubdolè talia damna augent, ideò, quod cum ſaltem alvum laxando movere credantur, cum etiam abſtergente vi aliqua & adverſa naturam ad excretionem ſollicitent, nec tanta in illis ſit humiditas, vel aliqua unctuoſitas, ut ſic alvum vehementius laxando, ſolvere poſſint, ſuperpurgationes, ut in caſſiæ & mannæ exhibitione ſæpè fieri ſolet, nonnunquam pariunt.*

Dubium hîc mihi moveri video. Ergò, ſiquidem penitius illa integris viribus non pertingunt brevi quatuor horarum ſpacio, quibus alvum laxant, & ſic ſe penitus expediunt Purgantia, Turbantia; Itaque ſanguinis vitium & crimen, ſanguine piandum eſt.

Homicidis hæc lex etiam ante legem Decalogi, ſtatim poſt diluvium, ob ſummam ſanguinis & vitæ reverentiam ſcripta eſt, non Medicis. Dominus DEVS enim creavit non phlebotomiam, ſed Medicinam; & ſapiens non abhorrebit ab eâ; ab illâ verò natura ipſa, ut ſupra ſcriptum, horret, in corpore inprimis & aliàs exhauſto, exſangui & exſucco.

Innocens quippe ſemper ſanguis (niſi in gangræna & lepra morbis incurabilibus) eſt, & quatenus ſanguis per ſe nunquam peccat, ideoque ſui ablationem non indicat; quin potius neceſſarius æquè ac humor in oculo cryſtallinus, conſtitutivus & primarius integritatis vitalis liquor & vitæ ſedes eſt; ſed aliena & peregrina fermenta ipſius vehiculum vivum ſeu partem coëſſentialem, individuam ab ipſo, niſi per morbum & mortem; laticem nempè ſanguinis contaminantia parva quantitate, tales acores & acrimonias de ſua indole, & earum poſtea effectus fabricant, cùm teſte Scripturâ & experientiâ quotidiana parum fermenti totam maſſam fermentare poſſit, quorum fermentorum vis & poteſtas in natura & tam generandis, quàm curandis morbis fundata, ad ſeculum uſque fratris Baſilii Valentini & Paracelſi ſtetit neglecta: Olfeciſſe illam videtur *Hippocrates* ſuô tempore; qui non calidum, neque frigidum (quæ potius effectus & producta ſymptomata non cauſſæ ſunt) ſed Acre, Amarum, & Salſum *& alia* Innumera (videlicet fermenta incognita) morborum cauſſas, eaſque non phlebotomandas aut purgandas, ſed commoderandas & concoquendas dicat *ſect.* 1. *de priſca Medicina pag. mihi* 21. & *Claudius Theodatus*, inſignis Helvetiæ Medicus, *lib.* 3. *Panthei ſui hygiaſtici cap.* 2. *pag.* 11. *Neque demum ſanguinis vitium, venæ ſectionem indicat. Si enim intemperies ſit facta, alteratione in contrarium curabitur*, ſi putredo, quatenus talis, non curatur venæ ſectione, ſed ſuis idoneis remediis, putredinis cauſſam & generationem tollentibus.

Specioſo, ideoque Græco, verbo plethoras, quod nimietatem ſanguinis denotat, prætexunt phlebotomi, ſanguinem nimium eſſe profundendum, ne ipſius moles retenta, ſpiritum vitalem opprimens, apoplexiam, vel ſubitaneam vitæ præfocationem, vel alia ſimilia, non ſine metu periculi inducat, maximè cùm *Sua Majeſtas* habeat hepar juſto majus, & ideò copioſiorem juſto ſanguinem generans. Inſuper ſiquidem hæreditariâ familiaritate natura erraret nimis, & ſanguinem hoſpitio ſuo per incompetentes ſcalas nempe ignobilia hæmorrhoidum loca præcipitaret, per phlebotomiam revulſoriam eundem amicè revocandum & poſtliminiò invitandum eſſe in priſtinum hoſpitium.

Bona hæc eſſent, ſi, prout ſatis ſpecioſa ſunt, æquè ſatis fida eſſent. Quam ſpecioſè mentiatur nimietatem ſanguinis ſive plethoram dictam & Medicis ſic imponat illius ebullitio, è diverſis fermentis exterius ſanguini advenientibus, pluribus cauſſis occaſionalibus externis (etiamſi per aliquot interſtitium ſedata quieſcat) denuò in ſpumam & rarefactionem majus quærentem ſpatium irritata, non tantùm ex ſupra dictis patebit, ſed & è ſcripto meo nuper publicæ cenſuræ, & ſecuritati valetudinis Regiæ dato, à nemine quidem refutato, ſed oppreſſo. Ne longus ſim, conſultationem hanc non commentarium ſcribens, peto me dextrè intelligi exemplo ollæ non plethoricæ, ſed ad dimidium cum cerevisia nondum fermentata repletæ. Injice particulam fermenti, quæ antea ſemivacua erat plethorica jam facta ſupereminet; Venam ipſi ſeca, laterem lavabis; aufer vel non da fermentum, non erit plethorica amplius, & parum illud, quod habet cerevisiæ nondum fermentatæ ſuis terminis facilè detinebit.

Et quomodo *Sua Majeſtas* poteſt eſſe plethorica, quæ à juvene ferè continuo ſtillicidio hæmorrhoidali in tantum laboravit, ut tot annis inopiam illius ſanguinis tandem etiam uxoratæ Suæ Majeſtati, per ſedulam prophylaxin, DEI extraordinariâ benedictione, intra ſervitiorum noſtrorum ſexennium, cohibendo illius diluvium, hucuſque vix reparare potuerimus? Cui accedit fluxus denuò modernus exceſſivus ab octo his menſibus præteritis, ferè 16 ſeptimanis indies continuans, non ſine notabili & præſentiſſima virium vitæque depauperatione. Certius itaque eſt, hanc depauperationem realem magis eſſe cum vitæ furto conjunctam, quàm illam imaginariam plenitudinem oppreſſuram tandem ſpiritum vitalem ſuperius prætextam.

Venæ ſectionibus itaque ſemper prætexta illa plethora ſive nimietas ſanguinis cum nimis magno *Suæ Majeſtatis* hepate petit principium, id eſt, in quæſtione adhuc eſt, *An ſit?* Ridiculus forem, qui retinendi illius nectaris vivifici Sanguinis ergò, & in favorem

favorem meum, qui ab ejus perditione semper sum alieniſſimus, mihi prætexerem Sereniſſimum habere è contrario hepar nimis parvum. Pari enim fiduciâ id aſſerere poſſem hoc argumento: Quis noſtrum hepar *Suæ Majeſtatis* vidit, an nimis parvum pro me, ſanguinis abſtemio, ſit. Blaſphemus forem in DEVM æquiſſimum conditorem, & ejus amanuenſem naturam, quæ, niſi ideis erroneis, ſub plaſmate deviaverit in monſtrum, nihil facit nimis, nihil minus, nec in quanto aut quali abundat, nec deficit, niſi, ut dictum, errans in monſtroſis.

Revulſionem ſpeciosè prætenſam quidem, ſed è nugis Galeni loquaciter delirantis natam, non tantum irritam, ſed & damnoſam, & frequentius repetitam periculoſam, æſtimo. Certè curiosè & officioſiſſimè prætexta cautela venæſectionis revulſoriæ his annis non neglecta; ſed ad minimum annuatim quater celebrata, & à Sua Majeſtate, me toties contradicente, fideliter fuit admiſſa. At certè non ſatis bene in hunc diem liberat ſuam fidem, quam de commoderando tandem & continendo ſanguine luxuriante & exorbitante toties magnis promiſſis fecit. Ex poſt facto irritam ſe eſſe, ſatis in contrarium docet.

Et quomodo ſanguini ad peremptoriam medicæ revulſionis citationem, dicam & locum ſcribere poſſumus, qui privilegio ſpeciali vitalitatis in circulum & ſeipſum rediens, cum ſpiritu ſuo hoſpite nullius loci & temporis leges reſpicit, neque locum ſtandi ullum in univerſo corporis foro agnoſcit?

Revulſio inſuper quàm damnoſa ſit in viris æquè ac mulieribus, gravidis præſertim, unâ eademque ratione conſtabit ſequenti: Non eſt negandum ex hac aliquando momentaneam fieri alleviationem ſymptomaticam, dum ſcilicet natura ſtudioſa ſui theſauri conſervatrix, hanc meram ſanguinis & virium extractionem exhorreſcens, & hanc ruinam ſibi procuratam præſentiens atque formidans, non rarò præfatorum ſymptomatum mitigationem tremula molitur; ſed pacatio iſta momentanea vires è cauſa radicali permanente reſumens, perſolvenda eſt crudelioribus ſubſequentibus ſymptomatibus. Nam etſi vena cubiti tota poſſet evacuari (quod impoſſibile) tamen mox iterum totus cruor, in ſe & circulum rediens, æquaretur per totum venarum contextum. Unde vanitas revulſionis & derivationis famoſæ cuivis liquidò apparebit.

Quàm damnoſa ſit in fluxu verè hæmorrhoidali excrementitio, citra neceſſitatem facta, inde liquet. Quò natura vergit, eò ducere convenit ſequacem Medicum. At natura ſub fluxu ſolito hæmorrhoidali excrementitio, ſtudio ſanguinem hæmorrhoidalem excrementi loco, è conſortio venarum vitali proſcripſit & damnavit, rectè agens, & cum tolerantia ægri. Depletæ ergò per phlebotomum ſuperiores venæ, vacui impatientes; in momento undecunque, qualemcunque etiam excrementitium jam, & mortuum cruorem ad ſe revocant, & proſcriptum ſemel cadaver in totum retrahunt, bonoque & vitali denuò confundunt. Prout & menſtruum ſuo tempore & ordine digeſto in exitum dicatum, & ſic cadaveratum eodem modo in venas inanitas, fugâ vacui allicitur. Quæ communio ſit vivis cum mortuis, vel in rejectamentum ſemel & plenè à natura provida deſtinatis, ille referet, qui excrementa denuò delibando, ventriculo refectionem & gratiam ſe facturum ineptè ſibi pollicebitur. E tam frequenti ergò confuſione heterogeneorum cum homogeneis, excrementorum cum vitalibus ſuis, quid boni ſperandum tandem, illi noſtunt, qui tales ſordes purum putum ſanguinem inquinare, eundem turbatum & contaminatum, in viris pro indole deturpati nutrimenti nil niſi malum corporis habitum; in mulieribus præſertim gravidis & lactantibus, nutriendæ ſoboli infectum & deleterium nutrimentum minitari, & ſic vivacitati præjudicare ſat fido ratiocinantur argumento.

Quæ omnia æquis rationibus deducta, cùm futilitatem, damna & pericula futura ex inſolentiori abuſu talium magnorum & generoſorum ſubſidiorum nobis non tantum minitentur in futurum; ſed & impræſentiarum, pro ſperata melioratione deteriorationem, nec minima reparationis incommoda & remoras faciant; talium uſus liberalior, extra urgentem neceſſitatem, reſtringendus eſſe videtur ad mitiora; & ſanguini mundando, non ſimul & ſeme cum fermento morbifico ejiciendo, ſpecificaque dot per naturam deſtinata; nec ideò ad quaſvis anime obrepentes indicationes virium vitæque exſolutiones per electiva illa purgantia & phlebotomias, ſæpius a par eſt repetitas, ſenſim ſenſimque cum tempore cumulentur; ſuſpecto & inviſo epilogiſmo Hippocratis ad Democritum: *Omne ſolutivum deprædari de viribus & ſubſtantia corporis noſtri.* Sitque coden Hippocrate Dictatore, (*in fragm. d. purgat. remed. fœda calamitas à pharmaco purgatorio hominem inte riiſſe.* Ne, quod Deus avertat, in eoſdem noſtro errores, eadem tandem, ſed infelix plangat nænia quam in memoriam facti, & præmaturum obitu SERENISSIMI PRINCIPIS FERDINANDI, HIS PANIARVM REGIS FRATRIS in Belgio verſu ſa cravit Ianus Walhornius D. Regis Hiſpaniarum Con ſiliarius:

Quid multis fidis Medicis, Dux optime? multum eſ
Si fidas uni: cætera turba nocet.
Nonne vides toto vacuari corpore venas,
Hic ſecat, hic urit; creſcit ab arte malum:
Induperatorem Medicorum turba peremit;
An Medicos medicam credis habere manum?
Pauca dabo tumulo: Iacet hic, Dux optimus; i quem
Nil potuit Mars, dum corpore ſanguis erat.
Quod Mars non potuit, Medici potuêre ſecando:
Sic Mavors ipſo ſit minor Hippocrate.

Spero nemo bonus pio huic zelo indignabitur, ſi (quod ſolemniter proteſtor me dicere de vitiis, par cere perſonis) pro ſcientia & conſcientia mea, d ſanguine & inquilina huic vita Suæ Majeſtatis libe rius & fidelius dixerim, ſcripſerim.

APPENDIX

APPENDIX
CONSVLTATIONIS GENERALIS

Pro speciali & moderna Affectione MAIESTATIS REGIÆ.

EXplicatis sic affectionibus Suæ Majestati familiaribus, nempe solito hæmorrhoidali eoq; sæpè excessivo fluxu, pruritu & stimulo intestini recti, cutis universæ, aurium; siquidem uno ore Dominorum Collegarum in confesso est, propter hæreditariam hanc affectionem hæmorrhoidalem totum quasi hominem esse morbosum. Necessarium itaque videtur, totum hominem immutandum & quasi renovandum à purcitie illa falsa, sanguinem in tales tantasque ebullitiones, & quasi profluvium ruptis venarum aggeribus: in tales pruritus scabiosos universi corporis, aurium, intestini recti, & stimulos ejiciendi & excernendi continuos irritante. Quod per modum insensibilis restaurationis & mundationis per vices pro singula nova ebullitione me clandestina & pia quasi fraude, Setenissimi impatientiam præveniendo, integro quinquennio fecisse nuper in apotheca confessus sum, prout & est res facti. Ita certè ille modus hactenus (DEVS novit cuius impedimento) ab anno cum dimidio posthabitus, morbo & caussæ huic morbificæ licentiam & tandem insolentiam fecit; quam tantopere habituatam, vix eodem temporis spatio in pristinam æqualitatem & continentiam, quàm sic connivendo excessit, lentè & cum securitate Suæ Majestatis reducendam, postea verò obtentam DEI gratia sanctè in posterum & sic sanitatem custodiendam esse existimo.

Qua methodo & quibus mediis DEI benedictione inprimis hic finis obtinendus sit, siquidem nostra medicorum consilia (chartæ ideò consignata, ut certa & immutabilia in uno eodemque hoc casu sint & maneant) singula ab invicem cùm discrepent? Quam sanitatis & valetudinis curandæ securitatem nunc & in posterum è tali tantaque discrepantia Sua Majestas habebit? Dicam pro captu meo & fide in Suam Majestatem, salvo meliori cujuscunque judicio, pace & venia singulorum.

Cùm, prout in bello, ita in curanda valetudine, verba non spectanda sint (medicina enim est ars, quæ facere, non dicere docet,) necesse est, ut Sua Majestas & omnes benevoli Suæ Majestatis in id summo rigore incumbant; ut ne in posterum sanitas pluribus plurium Medicorum, iisque diversis & verbosis consiliis detineatur dubia & anceps negligatur. Sed post consilium cujuscunque singulum, Medico per illud suam promittenti curationem, Sua Majestas seriò demandet, ut viam illam, quam semel elegit in consilio, ambulet. (2) ut tempus, quod sibi medicaturus eliget pro cura, & modum curationis illius interturbari non permittat, ne Medicus habeat, quod excuset, sed facienda faciat. Secius si fiet, inter consultationes mi tas multorum Medicorum aliter fieri non potest, quam quod dictum & factum est, multitudo Medicorum perdidit Imperatorem. Quo nomine Suæ Majestati fideliter hoc suaderem, ut nec mihi nec ulli suorū Medicorum amplius credat, in quacũque etiam morbi specie peroranti aut discurrenti; sed in posterum Medicos suos singulos mutos esse velit; & solùm factores tales, qui, ne verbum mussitantes curatione reali positiva diverforum morborum reales in aliis prius præstent curationes, de quibus realiter & feliciter præstitis Sua Majestas nunc & in posterum assecurata esse possit (quod tamen DEVS avertat) cui Medicorum, & in quibus affectibus tutò & cordatè citrà ambitum talium consiliorum & disceptationum vitam & sanitatem concredere possit.

Siquidem autem in hac familiari Suæ Majestatis affectione duabus vicibus fidem meam intra duodecennii decursum, per DEI inprimis singularem benedictionem probasse me eousque puto, quo, me non audito, illa Suæ Majestati facta est dubia; itaque pro illa reparanda lubens meritoque hanc curationis provinciam ad duos menses, quos suffecturos puto, pro insultu hoc hæmorrhoidali Clarissimo Domino Doctori *Davissonio* trado, & illam, quàm communibus votis apprecamur Suæ Majestati felicitatem curationis fundatam in reali & prædicta demonstratione pro securitate Suæ Majestatis futura, nec modò, nec in posterum invideo, reputando pro honore & felicitate mea; meum Evergeten (per quemcunque etiam fiat) constanter bene valere & feliciter agere. Qua libertate concessa, siquidem ea, nil nisi sanitatem & securitatem Suæ Majestatis intendit, peto, ut, si res aliter, ac in votis esset, cederet, ut tandem & ego, & reliqui *Domini Collegæ, quibus injuncta esset curatio, secundùm tempus, modum, & media curationis habeamus mutuam & communem, ne in proposito bono, quibuscunque etiam artibus, impediamur in posterum, imò hanc libertatem jure merito pro peculiari mea medendi ratione exigo.*

Quibus præsuppositis cum unica & sufficiens caussa sit, sal illud corrosivum, plumosum, pruriens incola universi sanguinis, ex quo generatur postmodum frequens cutis pruritus, scabies vaga, cum pustulis hinc inde emergentibus, pruritus auris & ani, & in illis extremitatibus venarum hæmorrhoidalium, & inde natus perpetuus excernendi, sed sæpè irritus, stimulus. Egò verò sanguinis & virium, vitæque diminutione curare non didicerim, sed medicamentis, quæ Dominus DEVS creavit, & suis morbis destinavit; illum, qui adhuc superest, & quem in thesaurum vitæ reverenter adhuc custodit natura, ejus observantissimus minister, ego medicus studebo integrum conservare, & solummodò liberare ab importuno illo hospite & hoste suo peregrè adveniente fermento salso corrosivo; patrante effectus modò dictos & Suæ Majestati familiares, è quibus ultimò illa apertio venarum hæmorrhoidalium, & excessiva illa sanguinis, virium, vitæque profusio. Consistet itaque mea curatio in totalis sanguinis universi immutatione & renovatione, per unicum internum medicamentum eradicans sanguinis illius fermenta salsa, acria, unô verbô, vitæ æruginem & zizania. Quibus liberatus non amplius ita ferociens, sed pacificus suis cancellis & officio debito se continebit. Illa tamen lege, prædicta sanguinis depuratio instituenda, ut siquidem ferè biennio neglecta fuit, sub singula exaltatione sanguinis in novam ebullitionem paroxysinantis, quocunque tempore ea contingat, ad paucos dies ea repetatur eo usque, donec ea sanguinis & constans contingat continentia, quæ annuatim in posterum vernali & autumnali renovatione ad dies non multos facienda, contenta esse possit.

Hæc methodus medendi mea correctior ad Gale-

nicorum regulas minimè quadrans (cum illa non curat neque curet ; qua gentiliter itum hactenus, ſed qua fideliter eundum fuit) illud meum arcanum eſt, nunquam & nemini, niſi meliora diſcere recuſantibus, per me abſconditum ; inviſum equidem multis ; ſed orando, laborando, divina gratia vigiliis, laboribus, itineribus, moleſtiis, perſecutionibus tandem impetratum nullius Monarchiæ ſtudio, ſed ſolum juvandi proximum ergò quæſitum, de quo dator hujus luminis DEVS in conſcientia ſolus eſt teſtis ; maximè cum tot annis praxeos meæ medicæ non tantum abominabilis illa Paganorum medendi methodus per tot & tanta martyria, à quibus benigna mater natura abhorret, ſed & ſuſpecta tandem fieri cœpit, cùm per illam tot miſeros ægros derelictos incurabilitatis ſubterfugio & excuſatione frivola à Medicis vexatos, tandem proſcriptos & ablegatos ad balnea ſulphurata, fontes acidos, ſalubres, vel prognoſi vel diætæ tandem mancipatos viderim, & ſæpè mecum ingemuerim; ſatius fuiſſe & non recepiſſe curandos ægros tali methodo, quæ tantum catalogum incurabilium morborum ſuæ incertitudini prætexit, quam tandem miſeros & deceptos ægros gementes abdicaſſe ad talia ſubterfugia Chriſtiana charitate indigniſſima.

Qui itaque hoc arcanum vult, orando, laborando, quærat & inveniet, quærens enim inveniet, & pulſanti aperietur, ſed fideliter ; & non niſi apud DEVM, illô, quem mandavit, modò : per laborem & ſudorem.

Cui Datori ſoli ſit Gratia, & Poteſtas & Gloria ineffabilis.

FASCICVLVS ALTER

MEDICAMENTORVM SINGVLARIVM.

TITVLVS I.

DIGESTIVA.

Pulvis Puniceus ſimplex.

♃. Acidi ♁*ri* ʒij. ℈ij. ♁*ri vitriol.* ℈j. *ſandali rub.* ℈ß. *ſpir.* ⊕*oli, ſeu ol.* 🜍*ris, per camp. fact.* gr. xv.

Pulveriſatis vitréoque vaſi inditis, paulatim ſpir. ⊕oli, ſeu ol. 🜍ris affunde, & cum penna anſerina continuò miſcendo, ſuper cineribus calidis exſicca, & in pulverem tenuiſſimum, puniceicoloris, tere, cumque in vitro puro ad uſum neceſſarium reſerva.

Vires & *Doſis.* In omni obſtructione, ſcil. hepatis, lienis, meſenterii, renum, aliorumque viſcerum, maximè in affectu hypochondriaco, medicina eſt ſalutaris ac tuta. Eſt & hic pulvis digeſtivum quaſi univerſale, quod catharticis præmitti ſolet, & inſuper excitamentum appetitus excellens. Not. Phthiſici, hæmoptoici & catarrhoſi, ſalſis & acribus fluxionibus ad pectus delabentibus, abſtineant tamen ab ejus uſu.

Doſis ordinaria, à ℈j. ad ij. Exhibetur ut plurimum jejuno ſtomacho in brodio carnis ſeu brancæ urſinæ vel alio conveniente liquore, ſæpius doſin reiterando.

Pulvis Digeſtivus ordinarius.
S. R. M. Vladiſlao IV.
à Dn. D. Cnœffelio præſcriptus.

♃. Acidi ♀*i albiſſimi* ℥ß. ♀*ri* ⊕*ti* ʒij. ⊖*is eſſentialis, (acetoſellæ)* ♎ ⊕*li coagulati*, ana ʒj. TR*æ ſandal. rub.* q. ſ.

Miſce in mortario vitreo, poſtea adde

ſacch. citrat. ʒij. *eſſent. citri excort. citri rec. extract.* gr. v.

Miſce iterum divide in 10. partes æquales ; ad 10 chartas.

Eaſdem habet hic pulvis virtutes cum ſuperiore Puniceo ſimplici in morbis nempe chronicis, arthriticis & tartareis contumacibus & digeſtione egentibus. Uſum hujus pulveris S. R. Maj. aliquando ad 14. dies continuavit.

TITVLVS II.

CATHARTICA.

Pulvis Puniceus compoſitus.

♃. Acidi ♀*ri* ℥ij. *pulv. gryſei* ℥ß. ℈ij. gr. viij. *ſantali rubr. pulv.* ʒiij. gr. xij. ♎ ⊕*li.* ♀*ris* ℈iv.

Miſceantur diligenter in mortario lapideo ſeu vitreo. Pulvis gratiſſimi coloris & ſaporis, ad uſum ſervetur in vaſculo vitreo benè munito. Purgat leniter per inferiora. Vſus ejus eſt poſt adhibitum pulv. Puniceum ſimplicem in febribus intermittentibus & diuturnis, aliiſque morbis tartareis & chronicis. Doſis in junioribus ℈j. mediæ verò ætatis & conſtitutionis ʒß. robuſtioris naturæ à ℈ij. ʒj In brodio carnium decocto hordei paſſulato, vel alio (pro cujuſcunque bene placito) liquore quatuor vel quinque horis ante prandium & jejuno ſtomacho.

Not. Aliquando admiſcetur una vel altera guttula *Balſami Peruviani* ſeu ☍ *aniſi* vel *carui*, ſic ſuam abſque ullis torminibus tutiſſimè abſolvit operationem.

Pulv. Hellebori Styriaci D. D. Cn.

♃. Florum hellebori nigri veri & Styr. in felici aſpectu (ſcil. ☽*næ cum* ♃ *exiſtente ac creſcente) ante ortum* ☉*is collectorum,*

ſacch. albiſſimi pulv. ana ℥j. ⊖*is eſſentialis acetoſellæ* gr. XXIV. *eſſent. citri ex cort. rec. extract.* gr. XII.

Miſceantur. Fiat pulvis ſubtiliſſimus, cujus doſis eſt ℈i. ad ℈ii. Solvit leniter omnes humores melancholicos, ideò in epilepſia, apoplexia, vertigine, aliiſque morbis capitis, item in hypochondriaca & hyſterica paſſione, quartana, ſcabie &c. medicina eſt gratiſſima.

Pulvis Solutivus de Tribus, Officinæ Regiæ.

♃. Rad. gialap. pulv. ℥i. *reſinæ ſcammon.* ℈iv. ♀*ri* ⊕*ti* gr. vi. *eſſent. cinamomi ſaccharatæ* ℈ii. gr. vi.

Fiat omnium pulvis, cujus ℈iß. mane exhibeatur in juſculo.

Ad omnes ferè humores excrementitios evacuandos, catharticum præſtans, quod recenter paratum, multò efficacius in operatione, quàm ſi diutius aſſervetur. Quod ſi itaque unicam quis tantum deſideraret doſin,

dosin, sequens esse posset.

℞. *Rad. gialap.* ℈i. *resinæ scammon.* gr. iij. ♀ri ⊕-*lati* gr. iiij. *essent. cinam. facch.* gr. ij.

Cui *D. D. Cnœffelius* aliquando adjiciebat.

acidi ♀ri ℈ß. M.F. Pulvis.

Pro potiuncula hanc obſervabat formulam.

℞. *Pulvis præcedent. de tribus* ℈i. *acidi* ♀ri gr. xv.
Sir. violar. seu flor. Persicor. ℥vi.
aq. fumariæ ℥iiß. *cinam. cord.* ſ. v. ℥i.
Misce, F. Potio pro unâ vice.

Sirupus helleboratus D. D. C.

℞. *Rad. polypodii, cichor.* ana ℥ii. ♀ri *albissimi* ℥i.

Coquantur in *aq. fumar.* ℔vi. ad remanentiam ℔iß.

Dum adhuc calet, adde *fol. fenæ ſ. ſ.* ℥iv.
rad. helleb. nigr. præparat. ℥ii. ☍ ♀ri *per deliqu.* ℥ii.

Stent per 24 horas, postea peracta unica leniſſima ebullitione, in colatura post expreſſionem factam, adde

ſucci liquiritiæ (*in aq. fumar. diſſol.*) ℥i.
ſacchari albiſſimi ℥xxx. M. Fiat ſirupus, ut artis eſt.

In omnibus morbis, maximè capitis, ubi purgatione opus erat, fructuosè à *D. Cnœffelio* ſirupus hic adhibebatur, familiaris ipſi erat & in arthritide & affectione hypochondriaca. Doſ. ab uncia una ad uncias tres, in aquis vel vehiculis aliis convenientibus, vel per ſe ſumptus.

Paſſulæ Laxativæ
pro S. R. Maj. Uladiſlao IV.
à Cl. D. D. Cnœffelio ordinatæ.

℞. *Fol. ſenæ ſ. ſ.* ℥ii. *tamarind. conſ. fl. Perſic. cichor. borrag.* ana ℥i. *ſem. carthami groſsè contuſi, rad. polypod. querc.* ana ℥v. *acidi* ♀ri ℥ii. infunde per noctem in *aq. fontanæ ſ.* q. ſ.

Manè coquantur ad remanentiam ℔iß. Decoctioni, per albumen ovi prius clarificatæ, adjiciantur.
ſacch. albiſſimi ℥ii. Miſc.

Redigantur coquendo in ſirupi conſiſtentiam, cui, dum adhuc fervet immergantur.
Paſſul. minor. opt. prius purgat. ℔ii.

(Vel, ſi placet zibeb. major. exemptis prius acinis, ſeu prun. Damaſc. vel Hungar.) ſtent per 24 horas, in loco quieto, factave una vel altera ebullitione, paſſulæ denuò, cum infuſo ſirupo, ad debitam conſiſtentiam decoquantur. In fine addantur
aq. cinamomi. ſucci citri rec. expreſſi ana ℥i.

Fiantque paſſulæ laxativæ, uſui aſſervandæ pro S. R. Maj. Doſis à ℥ii. ad ℥ß. & j.

Extractum hellebori ſolutivum
ſive
Solutivum helleboratum Cnœffelianum.

℞. *Extract. hellebori veri* (*per* 🜄 *fact.*) ℥iß. *conf. alkermes* ℥ii. (Not. Pro fœminis, loco conf. alkerm. adde *extr. macis, & caryophyl.* ana q. ſ. pro aromatiſat.) *phlegmatis* ⊕-*oli volat. noſtri* ℥xxiv.

(Et ſi major notabilior debet eſſe operatio, ſufficient *plegmatis* ℥xii.) Stent in vitro collo oblongo & hermeticè clauſo, per menſem in digeſtione, poſtea filtrentur per chartam; Eſſentia filtrata ad uſum ſervetur.

Eſt cephalicum inſigne, & in curanda epilepſia medicamentum à *Cl. Dn. Cnœffelio* ſæpè expertum.

Hîc quoque annectere placet Ejuſdem

Elixir proprietatis purgans ſolidum.

℞. *Aloes opt. pulv.* ℥viii. *myrrhæ, croci* (*opt. pulv.*) ana ℥iv. *mixturæ confuſæ* (ex 🜄 & phlegm. ⊕-oli ternis cohobiis ex ∴ unitis) ℥LVI. ⌒ ♁*ris opt. & generoſi* ℥ii. Miſc.

Macerentur per tres menſes in vaſe vitreo, optimè clauſo, in loco calido, ſæpius materiam movendo: abſolutis hiſce menſibus poſt ſufficientem extractionem & circulationem inſtituatur colatura per linteum, & quidem fortiſſimâ expreſſione, menſtruum tandem ad juſtam extracti ſolidi conſiſtentiam, in leni calore abſtrahatur, & ſeorſim aſſervetur. In fine adde

extr. dauræ ℥i. *eſſent. macis & cinamomi* ana q. pl. F. Maſſa pro pilulis. Doſ. à ℈i. ad ii.

Elixir proprietatis purgans liquidum
Cnœffelianum.

℞. *Aloës hepat. opt.* ℥iv. *myrrhæ Alexandr. croci Or. vel Ungar.* ana ℥ij. *extr. dauræ* (id eſt, veratri nigri) *è foliis parat.* ℥j. 🜄 *alcoholiſati, phlegm.* ⊕-*li, cum ſuo* ⌒*u volat. imprægnat.* ℥xiv. (vel in duplo ſcil. ℥LVI.) ⌒ ♁*ris opt. per campan. fact.* ℥iß.

Aloë & myrrha terantur accuratè, crocus ſcindatur in minutiſſima fruſtula, mixta deinde omnia digerantur & circulentur in vitro hermeticè clauſo per ſex menſes, & F. more conſueto *elixir proprietatis balſamicum & purgans*: cujus uſus eſt in febribus intermittentibus malignis, morbis contagioſis & ipſa peſte: item in affectionibus hypochondriacis, morbis uterinis, colica, paſſione iliaca, cruditate ventriculi, conſtipatione alvi, aliiſque affectibus, medicamentum ab authore ſæpius probatum. Doſ. à gutt. x. ad gutt. xv. & xx. in vino, cereviſia, juſculo carnis vel alio vehiculo conveniente.

Elixir proprietatis purgans aliud Officinæ
Regiæ Warſſav.

℞. *Aloës ſuccotrinæ* ℥iß. *myrrhæ ſelect. rub.* ℥ß. *croci Or.* ℥iii. *rhabarb. el.* ℥xii. *vini Hiſpan.* ℔iij. *mixturæ ſimpl. de tribus* ℥ii.

Pulveriſatis & inciſis miſtiſque adfundatur vinum Hiſpanicum & mixtura ſimplex. Stent in digeſtione per ſex ſeptimanas, poſteà colentur per linteum ſubtile, tinctus & imprægnatus liquor ſervetur uſui.

In febribus malignis & contagioſis atque in ipſa peſte nihil eſt tutius: hypochondriacis & uterinis valdè convenit, & in morbis chronicis, maximè in icteritia flava, medicamentum eſt magnarum virium, inſuper ventriculi affectibus ſubvenit, à putredine defendit, & leniendi alvum poſſidet virtutem.

Doſis ℥ß. plus minuſve in vino vel aqua alia appropriata. Datur & in actu curationis; tempore peſtis ad ℥i. & ℈iv.

Pilulæ balſamicæ univerſales.

℞. *Extract. rad. helleb. nigr.* (per ♈ fact.) MP. *de trib. Ruffi* ana ʒß. Cogantur cum *eſſent. noſtræ proprietatis* ſ. q. *in maſſam mollioris conſiſtentiæ.*

Admirandæ ſunt iſtarum pilularum virtutes & nunquam ſatis laudari poſſunt. Omnes enim humores, maximè craſſos & tartareos purgant, caput, ſtomachum & alia viſcera roborant, & commodiſſimè exhibentur in affectione hypochondriaca, obſtructione lienis, meſenterii &c. & maximæ æſtimationis erant apud p. m. *Cl. Dn. D. Cnœffelium.*

Doſis pilularum eſt à ℈j. ad ʒß. & ℈ij. pro una vice. Sumi poſſunt manè ac veſperi; poſt cœnam parciorem & ante cœnam. Si quis actionem earum acuere cupit in robuſtioribus maximè, ubi pilulæ Cnœffelianæ aliquando tardeſcunt, addantur cuilibet doſi grana aliquot tartari vitriolati, formula poteſt eſſe talis:

℞. MP. *Balſam.* ℈i. *jalap. ſubtil. pulveriſ.* ♀ri ⊕-ti ana gr. vi. cum *ol. cort. aurant. ſ. citri rec.* q. ſ. formentur pilulæ minores deaurandæ.

Aliquando placuit & hæc formula.

℞. *Extract. hellebori (è foliis ejuſdem herbæ in Syria parat.)* MP. *de tribus* ana gr. xv. *reſinæ jalappæ* gr. iij. ♀ri ⊕-ti gr. vii.

M. Formentur pilulæ minores.

Item.

Pro Maniacis & Epilepticis.

℞. *Extr. helleb. ex radicibus parat.* ℈i. ♀ri ⊕-ti gr. viij.

F. Pilulæ deargentatæ.

Pro Quartanariis, Arthriticis, Scabioſis, & lue venerea infectis.

℞. MP. *Balſam. univerſal.* ℈i. *cœniotomii noſtri* gr. ij. (uſque ad v.) M. & cum gutta una vel altera ſirupi noſtri helleborati, benè ſubigendo, fiat maſſula, ex qua iterum formentur pil. tres vel quatuor majores, argento obductæ.

(*Not.* Ad occultandam Medicinam, à *Clar. Dn. D. Cnœffelio* ex omni genere medicamentorum ſpecificorum (beneficio mellaginis) concinnabantur pilulæ alterantes.)

Emplaſtrum purgans admirabile.

℞. *Semin. cataput. colocynth.* ana ℥ij. *rad. & fol. hellеb. nigr. eſulæ, ſucc. tithymal. cucumer. aſin. agreſt. rad. ſambuc. rec. ebuli* ana ℥vj. *aloës hepatic. ſcammon.* ana ℥iß. *terebinthin.* ℥iii. *mell. deſpumat.* q. ſ. M. F. l. a. emplaſtrum, ſ. cataplaſma.

Emplaſtrum hoc miræ virtutis quondam *S. Reg. Majeſtati* Uladiſlao IV. à Palatino Pomereliiæ *Illuſtr. Dn. de Dœhnhof* eſt communicatum, cujus deſcriptionem annis ſuperioribus à *Dn. Iohanne Heckero* Pharmacopœo Regio tanquam aliquid ſingulare & ego accepi.

Primò ſolvit potenter alvum umbilico impoſitum, enecat vermes eoſque ſimul cum excrementis expellit; regioni ſuperiori ſtomachi applicatum vomitum ciet; renibus & lumbis, urinam promovet; mammis mulierum, menſtrua ſollicitat; & abdomini partum facilitat, expellit & ipſum fœtum mortuum, ſi diutius geratur.

TITVLVS III.

DIVRETICA.

Pulvis diureticus ordinarius.

℞. ⊖lis ♀ri cryſtall. anodyni mineralis ana ℥iii. M. F. pulvis.

Doſ. à ʒß. ad ℈ii. & ʒi. in *aq. petroſelini*, ter in die repetenda.

Vel ℞. ♀ri ⊕rati, *ſeu* ⊕ *Tartariſati* ʒvi. *oculorum* ♋ *præparat.* ʒii.

M. F. pulv. Doſis & uſus idem qui ſupra.

Item ℞. *Tartari albiſſ. pulv.* ℥iii. *Tartari* ⊕-*lati* ℥ii, *ſpir.* ⊕-*li cum nitro coagul.* gr. xxxv. M. F. *Pulvis.*

Exhibeatur eodem modo.

Pulvis diureticus pro S. R. Maj. in ardore urinæ.

℞. ⊕ ☿niati *cryſtall.* ℥i. *ſacch. cant. ſucci glycyrrh.* inſpiſſat. & pulv. ana ʒß. M. F. Pulvis ſubtiliſſimus.

Poſt ℞. *pulv. diuret. jam præſcripti* ℈ii. *extr. granorum quietis* gr. j.

M. F. Pulvis, bis in die ſumendus.

Item ℞. ☿ *ii fix. diaph.* (ſpiritu ſalis *aliquoties imbuti & iterum exſiccati*,) *oculor.* ♋. (*cum* ℘ *Tartari per deliqu.* ana p. æq. *in lapidis duritiem coagul.*) ana ℥iii. *magiſt. petroſelin. rec. facti* q. ſ. pro tincturâ. M. F. pulvis.

Doſ. ℈j. ad ℈ii. in aqua appropriata, bis vel ter in die.

Arcanum Tartari Cl. Dn. D. Cnœffelii & Helmontii.

℞. ⊖lis *Tartari albiſſimi* ℔ß. ♎ *Tartari bis per cineres rectific.* ♈ *opt.* ana q. ſ. (*pro infuſione* ⊖ *Tartari, ad eminentiam ſc.* IV. *digitorum.*)

Digerantur aliquamdiu in loco calido, poſt abſtrahe ſpirit. ad ſiccitatem uſque, affunde novum ſpir. tartari & ſpir. vini, & iterum deſtilla. Idque toties repetatur, (ſcil. ſexies vel ſepties) & ultimò quidem per phiolam altam, donec ⊖ Tartari in lateribus vitri inſtar cryſtalli ſeu camphoræ appareat, quod in vitro puro & cera vel ſubere benè clauſo, ad uſum internum reſervetur. Si quis hoc arcanum augmentare velit, is adjiciat arcano Tartari ♈ opt. rectificatum, & alcooliſatum, ad eminentiam duor. vel trium digitorum, & in vaſe optimè perlutato miſceantur & digerantur, tam diu, donec cuncta benè unita ſint, & de materia ſeu arcano Tartari nihil amplius appareat.

Hac finita diſſolutione, vitrum repone in locum frigidum, & rurſus cryſtalliſentur; & ſic augebitur arcanum Tartari in infinitum.

In morbis quibuſcunque deploratiſſimis, & ex obſtructione ortis, maximè in febribus intermittentibus, eſt medicamentum non ſatis laudandum. *Doſis* gr. v. ad ℈ß. & ℈i. in juſculo carnis coctæ, vino, ſeu alio vehiculo idoneo.

[Sunt & qui beneficio hujus arcani ex auro & reliquis metallis & mineralibus extrahi volunt animam.]

Exem-

Exemplum in Sole.

Fiat *amalgama* ex *auri* parte una & *mercurii purgati* p. vi.

Hinc *cum duplo ſulphuris opt. pulv.* ad ignem lentum calcinentur tam diu, donec mercurius cum ſulphure ſine liquefactione exhalarint, & calx auri, coloris calendulæ, ſpongioſæ quaſi ſubſtantiæ, ſub tegula remanſerit. Ex qua tandem mediante hoc ſale, intra menſem tinctura extrahitur rubicundiſſima, corpore remanente albo.

[Helmontium aliàs hujus arcani authorem & inventorem eſſe, multi affirmant.]

(*Diuretica plura videantur infra in Medicamentis Antinephriticis.*)

TITVLVS IV.

DIAPHORETICA.

Antimonium diaphoreticum ſolare.

♃. ∇*tis* ℥i. acuetur cum ⊖*lis* ✱*ci* ʒi.

Menſtruo jam parato & prius filtrato injice auri fini & laminati ʒi. ſtent in leni cinerum calore, donec abſorbeatur aurum. In hac ſolutione ſolis imbuantur & intingantur linteámina pura, ut nihil de eâ remaneat, & poſtquam libero aëre benè exiccata fuerint, comburenda ſunt in crucibulo puro tamdiu, donec in pulverem redigi poſſint; cautè tamen hîc procedendum, ne crucibulum excandeſcat, & aurum cum ſale ammoniaco avolet. Jam

♃. *Calcis hujus auri* e. g. ʒi. ☿*ii ſubtil. pulv.* ℥ii. ⦶ *albiſſ.* & ſimili modo in pulverem ſubtiliſſimum prius redacti ℥viii.

Miſceantur in mortario lapideo quàm optimè, poſtea immittitur pulvis, ſenſim & per intervalla, in crucibulum prius candefactum, & ſtatim cum impetu incipiet ardere, haud ſecus, quàm pulvis ſclopetarius madidus. Detonatione peracta calcinatio continuetur adhuc per ſpatium quadrantis horæ, materiam interim filo ferreo continuè agitando; tandem tota maſſa hinc reſidua & adhuc ignita, per partes injicitur in ollam novam vitreatam & aqua pura calida impletam, ſinitur per ♂ & ♁ quieſcere, & ubi materia ſubſederit, inclinando ollam, removetur aqua nitroſa: qui labor, affusâ tepidâ aquâ, ſæpius repetendus eſt, donec nullus ſalſedinis ſapor plus percipiatur, pulvis purpureus tandem & elegans, in filtro chartaceo relictus, ſtudioſè exſiccetur & aſſervetur, tanquam ſudoriferum & alexipharmacum inſigne, & in peſte febribuſque malignis præſtans. Corruptioni reſiſtit, ſanguinem mundificat, ſcabiem & luem veneream curat, & in quibuſcunque cordis infirmitatibus, variiſque viſcerum morbis prodeſt; auxiliatur iis ſudorem pellendo. Doſ. à ℈ß. ad gr. xv. & ℈i. in convenientibus aquis ſeu conſervis reiteratis vicibus, omnibus, omni tempore & hora, ſecundum neceſſitatem morbi, id poſtulantis.

Uſus Mechanicus. Pulvis aureus ſimplex abſque antimonio, & ſuperius in crucibulo calcinatus, curioſum adhuc alium habet uſum, nempè quod omne argentum ſola affrictione deaurare ſolet, quod ſecretum cauſa curioſitatis olim, à Sereniſſima Ludovica Maria p. m. Regina Pol. ſæpè fuit tentatum & probatum.

Ex *pulvere aureo* p. j. & *pulvere ſplit.* p. xx. Invicem commixtis fit & ille ſummè purpureus & Regius color, in igne ſemper conſtans & durabilis, (Germ. das Gold Purpur) quem, in ornando & pingendo auro, Aurifabri adhibere ſolent. Secretum in Gallia jam multis notum. Sed melius ſuccedit hoc, ſi loco pulveris hujus aurei, crocus ſolis Cnœffelianus pulveri ſplit admiſceatur, quod & ipſemet vidi.

Bezoarticum minerale per detonationem.

♃. *Butyri* ♁*ii rec.* q. v. affunde guttatim ∇ *font. ſimplicis & puræ* q. ſ. infuſum præcipitabitur in pulverem album, mercurium vitæ dictum, qui ſtudio exſiccandus eſt.

Iam ♃. ⦶*i alb. & pur.* q. v. ex gr. partes iv.
Cui & in ✠lo, ſuper △nem liquato, ſæpius reiteratis vicibus injiciatur
☿*ii albi, vitæ dicti & ſuperius reſervati* p. j.

Fluant ſimul per horæ quadrantis ſpatium, vel diutius, Maſſam refrigeratam, ex crucibulo ſeparatam, & prius pulveriſatam, aqua ſimplici affuſa repetitis vicibus ablue, & ab omni nitroſa ſalſedine edulcora, pulvis tandem bezoarticus albus & lacteſcens, in filtro papyraceo relictus, bene exſiccetur, & in vitro bene clauſo, ſtudioſè aſſervetur, qui nihil aliud eſt, quam mercurius vitæ correctus, & longe differt à bezoartico minerali, conſueto modo parato.

Vires conveniunt cum ceruſſa antimoniali, ex Regulô parata.

Doſis eſt à gr. v. ad ℈ß. & gr. xv. in bolo parato ex conſerva aliqua, vel cum aliis pulveribus, ſuperbibendo, vinum, juſculum, vel aliquid aliud conveniens.

Pulvis diaphoreticus diurnus.

♃. *Flor.* ♁*ris,* ♁*ii fix. diaphoret.* ana ʒxii. *baccar. lauri pulveriſ.* ʒvi. M. F. pulvis, ſignetur ut ſupra.

Pulvis diaphoreticus nocturnus.

♃. *Pulv. diaphoret. diurn.* ℈iß. *extract. noſtr. ſedativi* gr. ij.

M. F. pulvis, dividatur in ij. part. æquales ad ij. chartas.

Signetur ut ſupra.

Diaphoreticum hoc in forma pulveris magnarum eſt virium, ſanguinem enim mundificat, luem veneream & ſcabiem curat, & in febribus malignis & morbis contagioſis eſt medicina ad expellendum intrò hoſpitantem hoſtem per ſudores mirificè adjuvans.

TITVLVS V.

BEZOARDICA ET ALEXIPHARMACA.

Viperarum confectio Dn. D. Cn.

♃. *Viperarum, vel ſerpent. noſtrorum in locis montanis captorum* q. v. Abſciſſis capite & cauda, detractiſque exuviis & interaneis exemptis, reliqua cum vino albo myrrhiſato, à cruore optimè abluuntur, pinguedo ſeorſim in vitro aſſervatur, corda, hepata & lingua etiam ſeorſim, reliqua, prius ſale abſinthii, rutæ (& ammoniaco purgato,) adſperſa ad ſolem, vel

in alium locum calidum ad areſcendum ſuſpendun-tur.

Hoc peracto, ſerpentum ſeu viperarum truncos ſcinde in minuta fruſtula, & ad perfumandum ſuper cribrum ponito, ſuffimento ſubtus ita excitato.

℞. Baccarum juniperi ℔iij. *ſucci vulgar.* ℥iij.
Perfumata & benè prius exſiccata, ſimul cum ſpina dorſi redigantur in pulverem ſubtiliſſimum, qui pulvis, in vitro puro incluſus, in loco ſicco poſtea aſſervandus eſt. Signetur *pulvis viperarum ſimplex.*

Corda, hepata ac lingua ſimili modo in alcool redacta, vel in 🜄 juniperinum impoſita aſſerventur in futurum uſum, pro theriaca noſtra Regia.

Vires hujus pulveris. Contra omnia venena, inprimis ſui generis. Sunt & qui affirmant, ſemel ſumptum aliquot annos alexiterii officium præſtare, fides ſit penes authorem. Communiter in pleuritide maligna, tabe, hydrope, pſora, ſcabie & lue venerea commendatur. Maritale officium & in ſeniculis promovet.

Doſis à ℈ß. ad ℈j. & ʒj. per ſe vel cum aliis medicamentis idoneis.

Magiſterium Viperarum.

℞. Viperarum ſeu ſerpent. noſtr. & in locis ſanis montoſis & non putridis degentium q. v.
Eoſque capitibus & caudis detruncatis, exemptiſque interaneis, cum cordibus, hepatibus, ac ipſa ſpina, (cultro prius confracta,) in ⌒Φi ſ. q. immerge. Stent ita per tres dies, poſteà ad perfumandum & exſiccandum, cribro puro imponito, ſubtus ſuffimento, in hunc finem excitato ex *bacc. juniperi* p. iij. *lauri* p. j. ubi & circa finem adjicitur *ſuccini* ℥j. *aſſæ dulcis* ℥ß. *ſtoracis* ʒiij. Serpentes ita perfumatos, in olla nova vitreata, adhuc ſuper fornacem, vel & in ſole exſiccantur, ut in pulverem redigi poſſint. Jam

℞. Hujus pulveris q.v. ⌒ *⊖is ammoniaci* ſ.q. ad ſupereminentiam ſcil. ij. vel iij. digitorum.
In ſolutum, decantatum, & prius filtratum, ſeu colatum, infunditur *°°i♀i ex ⊖e fact.* q. ſ. præcipitatione peracta, ablutio & edulcoratio cum aqua ſimplici, ſeu ſcorzoneræ inſtituitur. Pulvis tandem in chartâ emporeticâ relictus exſiccatur & ad uſum reſervatur.

Vires & Doſis conveniunt, cum viperarum pulvere, ſuperius ſimplici modo parato.

Pulvis viperinus compoſitus.

℞. Oſſ. viperarum in ſubtiliſſ. pulv. redact. ʒvj. ℈j. gr. viij. *pulv. viperini ſimplicis, oculorum* ♋ cum *decocto* ſeu *eſſentia viperarum imbutorum* ana ʒv. ℈j. *eſſent. n. citri* ʒj. gr. viij. F. ambræ moſchat. ʒß. gr. IV.
F. pulvis cujus *Doſis* à ℈j. ad ʒß. & urgenti neceſſitate ad ʒj. in aqua aliqua alexipharmaca.

Ex pulvere viperino præſcripto, beneficio *eſſent. viperinæ & tragacanthæ albæ* q. ſ. fiunt globuli in forma terræ ſigillatæ Turcicæ, qui figura ſerpentis vel proprio ſuo titulo aſſignandi ſunt.

Bezoarticum viperinum.

℞. Pulv. viperin. ex ſola ſpina ſeu *oſſibus noſtro more per ſe abſque △ præp. unicornu mineralis, ▽æ ſigillatæ Melitenſis, oculorum* ♋ ana partes æqu.

Miſce F. pulvis, qui cum eſſentia viperina ſeu ſolo decocto viperarum ſ. q. ſæpius inebriandus, & iterum per ſe exſiccandus eſt. Iam

℞. Pulv. hujus viperini compoſit. ℥iij. *♁ii diaphoretici fixi* ʒij. *eſſent. moſch. ambariſat.* ℈ß.

Et cum *mucilagine tragac.* (per decoct. viperarum fact.) ſ. q. fiat maſſa, ex qua poſtea formentur globuli in forma terræ ſigillatæ, vel pro lubitu.

Pulvis viperinus alexipharmacus ex ſolis cordibus & hepatibus.

℞. Pulv. viperini noſt. ex cord. & hepatibus ſolis parat. ʒij. *ſacchari albiſſimi pulver.* ʒvij. *eſſent. moſchi ambariſat.* ℈j. gr. IV.

Fiat omnium pulvis in vitro cuſtodiendus. Qui cum decocto viperino, ſeu ejus eſſentia ſ. q. in maſſam cogatur tenacem, ex qua poſtea formentur trochiſci delicatiſſimi.

Not. Inter formandum inungantur digiti cum *ol. citri & angelicæ.*

Diaphoreticum compoſitum Dn. D. Cn.

℞. ♀ii fixi diaphoretici ʒij. *bezoart. mineralis* ℈IV. *corall. rubr. præparator.* ʒj. *pulv. viperin. ex cord. & hepat. croci noſtri ſolaris* ana ℈j.
Miſceantur, fiatque ex his omnibus, in mortario vitreo pulvis ſubtiliſſimus, cui adhuc admiſceatur *eſſent. citri ex cort. exter. rec. extr.* gr. XV.
ſervetur pro uſu in vitro benè clauſo.

De Alexipharmacis ſecretioribus Dn. D. Cn.
Pulvis alexiterius.

℞. Bezoar. mineràl. pulv. viperini noſt. fl. 🜍ris ana ʒj.

Miſceantur probè in mortario vitreo & F. pulvis ſubtiliſſimus.

Vel *℞. ♁ii diaphoretici fixi, pulv. viperini noſtræ præp. rad. contrayervæ* ana p. æquales.

Miſceantur probè & F. pulv. ſubtiliſſimus. Signetur *pulvis alexiterius de tribus*, ex minerali, animali & vegetabili ſcil. compoſitus.

Pulveres hi duo ſunt præſtantiſſima remedia, adverſus omne venenum, cujuſcunque ſit generis, etiam ab animalibus immiſſum.

Doſis à gr. XV. ad ℈j. & ℈ß. in aq. bezoartica noſtra.

Pulvis bezoarticus.

℞. ♁ii diaphoretici fixi ℥ß. *bezoartici mineralis, flor. 🜍ris* ana ʒij. M. F. pulvis.

Eſt bezoarticum præſtantiſſimum, & in morbis catarrhoſis & pectoris, atque in ipſa phthiſi, remedium exoptatum. *Doſ.* ℈j.

In Pleuritide pro Illuſt. Dn. Dœhnhoff.

℞. Fl. 🜍ris, ♀ii diaphoret. fixi ana gr. X. *bezoart. mineral.* gr. V. M. F. pulvis.

Cyperus bezoarticus.

℞. Rad. contrayerv. pulv. corall. rubr. præp. an. ℥ß
M. F. pulvis ſubtilis.

Lapid. bezaar factitius.

℞. Terræ ſigillat. bezoart. (noſtr. præparat.) ℥j. ℈viij *unicornu foſſil. C. C. bezoart. ſ. bezaart. cervini* an. ʒß

ʒß. ℈iv. ☿ii *diaphoretici fixi*, *rad. contrayervæ subtil. pulv.* ana ℈viii.

M. F. pulvis subtilissimus & cum *magisterio sol. rutæ rec. parat.* q. s. pro tingenda massa & *mucilagine tragacanthæ albæ* in *aq. bezoart.* sol. F. massa, ex qua postea formentur lapides ovalis figuræ, qui, ubi bene exsiccati fuerint causa curiositatis, in tornatili rota poliri possunt. Negotium si rectè instituatur, hic lapis arte conflatus, adeò similis erit illi Orientali in superficie externa (nempe colore & splendore) ut vix unus ab altero dignosci possit.

Virtutes hujus lapidis cum lapidibus bezoar. anim. or. & occ. conveniunt, & vicem illorum præstat.

Dosis à ℈ß. ad gr. xv. & ℈j. Confer & hic *anim. appendicis Cl. Dn. D. Zvvelfer. ad dispensat. Aug. p. 65.*

Lapis serpentinus, sive Magnes venenorum.

Hic occasio se offert, aliquid insinuandi de magnete venenorum, & lapide quodam, quem Lusitani *Piedra della Cobra* vocant, cujus & meminit adm. R. Pat. *Athanasius Kircherus*, S. I. in libello suo de *triplici in natura rerum magnete*, *sect. 2. cap. 5. in China sua illustrata pag. 83.* Item R. P. *Michael Boymus* in sua *Flora Sinensi*; & adhuc alii. Qui lapis à natura sibi insitum magnetismum habet, ut à venenoso animali prius inflicto vulneri appositus, protinus tenacissimè sanguisugæ ad instar adhæreat, hæreatque tam diu donec omni veneno, quod serpens, aut quodvis venenosum animal diffuderat, exucto, ac jam veluti satur suapte sponte decidat, saturæ hirudinis instar. Experimentum hujus sumpsit & dictus R. Pat. *Kircherus* in vulnere à viperâ venenosa cani inflicto, ubi hic lapis vulneri adeò tenaciter adhæsit, ut vix amplius distrahi potuerit, manebatque tam diu affixus vulneri, donec exucto omni veneno sponte sua decideret, quo peracto canis brevi post pristinæ sanitati restitutus est.

Quomodo verò similis lapis, è colubris nostris, (qui vicem præstet alterius, quo nos caremus,) imitandus sit? nobis hîc docendum relinquitur. Ideò.

℞. *Pulv. viper. simpl.* (*more nostro, & ☉le existente in ♌e parat.*) ʒj. *bufonum*, (*eodem tempore parat.*) *cancrorum* (*simili modo ☉e exist. in ♌e par.*) ana ʒß. ▽æ *Lemniæ* cum *decoct. rad. scorzon.* & *contrayerv. insuccat. unicornu fossil.* ana ʒj.

Omnibus diligenter mixtis, (in mortario vitreo seu lapideo,) adde *mucilaginis* seu *gelatinæ viperarum* ex earum spoliis per *decoct. ligni colubrini* & *rad. contrayervæ* extractæ, tantum quantum pro incorporatione massæ sufficit. Ex qua postea lapides seu trochisci lenticularis figuræ seu formæ, crassitie pennæ anserinæ effingito.

Talis fuit ille lapis serpentinus, ex China à Patribus Soc. I. allatus, quem ad S. R. Majestat. per me olim dono misit Rev. Pat. *Athanasius Kircherus*, Soc. Iesu, amicus & patronus meus singularis, vir aliàs toti orbi notus.

Not. Pulvis bufonum fit, ex animalibus integris, sine transfixione in libero aëre, & ardore solis prius quam citissimè exsiccatus, aliàs enim fœtent & difficulter teruntur.

Modus pulverisandi cancros, fit ex hoc eodem processu, quem *Clar. Zvvelferus*, in præparatione pulveris viperini simplicis docet. Vid. *Animadv. in Pharm. Aug. p. 213.*

Electuarium de Ovo Cnœffelianum.

℞. *Croci or. sive Ungar. opt. pulv.* ʒij. *rad. dictamni alb. tormentillæ* ana ʒj. *contrayervæ*, *angelicæ*, *pimpinellæ*, *zedoariæ*, *gran. juniperi*, *flor.* ♃ris, ☿ii *diaphoret. fixi* ana ʒj. *coralliorum præp. myrrh. el.* ana ʒß.

Omnia prius in pulverem subtilissimum redacta, misce in mortario lapideo, bene subigendo, & cum *rob baccar. sambuci* inspissati & rec. facti s. q. Fiat massa, consistentiæ solidæ & crassæ, ex qua tandem efformantur magdaleones, formæ & magnitudinis ovi anserini, quæ & auri foliis tandem obduci & ornari possunt.

Ejus vires conveniunt cum elect. de ovo Maximiliani Imperatoris, sed longè efficaciores sunt.

Usus ejus ordinarius est, ad præcautionem & curationem pestis, morborumque pestilentium.

Dosis præservando est ʒß. pro curando à ʒß. ad ℈ij. in adultioribus maximè. Utendi Modus per se in forma pil. sive dissolut. in aq. cardui benedict. scordii, aceto bezoartico, vino; vel alio liquore idoneo.

Electuarium præservativum & curativum.

Pro S. Reg. Maj. in castris sub Sborovvia ordinatum, & compositum à Dn. D. Cnœffelio.

℞. *Flor.* ♃*ris*, *corall. rub. præp.* ☿*ii fixi diaphoret. bezoart. mineral.* ana ʒß. *rad. scorzoneræ*, *contrayervæ*, *torment.* (opt. prius pulv.) ana ʒij. *bals.* ♃*ris nost. descr.* ʒiß.

M. F. cum *melle virgineo & rob baccarum sambuci* s. q. & ⏛ ⊕*li* ℈ij.

Electuarium molle, ad fictile capax (propter fermentationem.)

Adversus venena & morbos contagiosos, est hoc electuar. tutissimum præsidium.

Dos. pro præservando, magnitudine fabæ minoris, pro curando ʒß. in aceto bezoartico, & quidem tempore curationis, ter in die, cum expectato sudore.

Acetum Bezoarticum ad præscriptum Electuarium.

℞. *Aceti bezoartici ord.* (*ex angel. scil. parat.*) ℥iij. *aceti rutacei*, *rubi idæi*, *rosar.* ana ℥ij. *bals.* ♃*ris nostræ descript.* ʒij. M. dentur ad vitrum.

NB. Spongiolæ particula huic aceto immersa, illigatur strophiolo, aliquoties in die pro olfaciendo.

Theriaca magni Ducis Hetruriæ communicata quondam Serenissimo Regi Casimiro, & in castris Glinianensibus à sua Majestate anno 1649. mense Iulio nobis commendata.

℞. *Theriacæ Andromachi*, *mithridat. Damoc.* ana ʒj. *rad. anthoræ pulv.* ʒß. *lapidis bezoar. animal. or.* ℈ß. *conf. alkerm.* ℈iv. *conserv. flor. rosʃ. cichor. borrag.* ana ʒß.

Misceantur in mortario lapideo, & cum *syr. compos. è toto citri* q. s. F. electuarium.

Contra morbos castrenses & epidemios & in ipsa peste est medicamentum efficax. Quicunque enim in peste in accessu nempe morbi hanc Medicinam usurpaverit eamque retinuerit & sudaverit, evadet, quod ipsemet Anno 1653. tempore pestis in multis observavi.

Theriaca de tribus Cnœffeliana.

(Scilicet è triplici regno, animali, minerali & vegetabili,)

Contra morbum Epidemicum anno 1649. Warsaviæ grassantem, cujus curatio indicabat alexipharmaca, sedativa & digestiva.

℞. *Bezoartici nostri animalis* ʒij. *sulphuris essentificati* ex *immaturo minerali alcahest* ʒß. *sedativ. digestivi nostr. vegetab.* ʒij. ℈j.
Excipiantur melle virgineo in solidam theriacæ substantiam, tot ingredientia aromatum & exoticorum planè repudiantem. Hæc theriaca de tribus, tribus dosibus per 24. horas in quintum diem usque exhibeatur.

Primo mane hora septima (superbibito aceto bezoart. vel vino) exhibita, post octavam auditam, vel paulo serius, stragulis benè coopertus & calefacto hypocausto æger effusissimè sudet, usque ad horam nonam, optimè detergitur, mutatis indusiis. Hora audita sequente decima, reficitur. Audita prandii undecima hora, cibum æger capit. Hora quarta pomeridiana alteram dosin assumit æger, & iterum sudat. Et sic tertiam dosin inter decimam & undecimam noctis. *Plura vide in exerc. suis exercitatione quinta.*

Theriaca Regia D. D. A. Cnœff. Ser. IOHANNI CASIMIRO Polon. & Suec. Regi ab Authore dicata.

℞. *Pulv. viperarum (ex solis cordibus & hepatibus linguisque viperarum collect.) bezoartici* ☉*laris, martialis* ana ʒiß. & ℈j. *sulphuris educti per sublimat. ex immaturo minerali alcahest* ʒiij. ℈ij.

Hæc quidem quatuor in numero, tria verò ingredientia à natura & proprietate pro basi hujus theriacæ, excipe in consistentiam solidam cum elect. de ovo (meæ compositionis.)

Rob baccarum sambuc. juniper. mellis alb. virgin. ana ℥iv.
Omnia benè (absque fixato alcahest) in mortario vitreo seu lapideo subigendo, rediguntur in theriacam nigro-puniceam, grati saporis.

Cui si placet (1) præservationis ergò adjiciuntur aliquot guttulæ balsami 🜂ris nostr. (ex oleo papaveris parat,) sub lingua tenendæ. (2) Curationis ergò aliquot grana ad saporem gratum fixati alcahest. (3) vel nocturnæ dosi, sedativum nostrum commune & cum succo citri correctum & extractum, vel generale meum sedativum pro rei exigentia & ægri complacentia & tolerantia, toties quoties hac variatione opus esse videbitur, addi & subigendo bene pro singulâ dosi commisceri poterunt.

Theriaca Theriacarum Cnœffeliana.

℞. *Diakibur nost.* ℥j. (id est, flor. 🜂ris,) *pulv. fix. è* ☿*rio,* ♁*ii fixi, bezoart. animal. scilicet pulv. viper. simp.)* ana ℥ß. *mellis virginei* ℥j. ʒij. ℈ij. *rob sambuci* ℥ß. ℈ij. gr. viij.
Fiat omnibus sic exactè mixtis *theriaca nondum completa.*
Huic mixturæ D. D. C. aliquando admiscere solebat ☿ri ⊕-lati *cryst all. & prius in subtil. pulv. redacti* ʒiij. *sedativi sui correcti* ʒj. ℈ij.
Misceantur exactè fiatque electuarium mediæ consistentiæ. Signetur, Theriaca Theriacarum completa.
Datur in omnibus affectibus, in quibus malignitas dominatur, maximè contagiosis & pestilentibus; utiliter præbetur in febrium intermittentium rigoribus ante accessum.

Tinctura Bezoartica.

In Officina Regia olim à D. Doct. Matth. Littavv. introducta.

℞. *Mixturæ simplicis* ℥viij. *spirit. terræ sigill.* ℥j. *rad. contrayervæ, anthoræ* ana ʒiij. ℈ij. *scorzoneræ* ℥ß. ʒj. ℈j. *angelicæ Turcic.* ʒvj.
Mixta stent in loco calido, vitro bene obturato, per octiduum, adde *essent. citri è cort. exter. rec. extr.* ʒij. *extr. croci.* ℈ij. *confect. alkerm.* ℈ix.
Et post repetitam digestionem, per horas aliquot tinctura bezoartica, absque ulteriore abstractione per chartam emporeticam filtretur & in vitro optimè clauso servetur usui.

Vires. Febribus malignis, pestiferis & contagiosis potenter resistit, earumque insultus reprimit, & à centro ad circumferentiam externam expellit. Dosis est à ℈j. ad ʒj. in liquoribus aliis bezoarticis, alexipharmacis & sudoriferis, pro sudore eliciendo. Inde & Cl. D. D. Cnœffelius in febribus epidemicis malignis, sequens adhibuit expulsivum, & semper cum exoptato successu.

℞. *Aq. scorzoneræ, fumariæ* ana ℥ß. *sir. ex toto citro* ℥j. *tinct. bezoartic.* ʒij. *pulv. pannonici rub.* ℈j. *conf. hyacinthi* ℈ß. M. F. potio sudorifera.

Emplastrum Magneticum D. D. C.

℞. *Succini optimè pulverisati* ℥ß. *bufonis siccati & in alcool pulverisati* ℥j.
Misce & in cucurbitam vitream missis tantum spiritus vini affunde, ut supernatet, ad transversum digitum, in balneo leni calore sensim subduc hunc spiritum vini, usque ad consistentiam magmatis, ter affuso semper novo. Cujus quantitas præsens commiscetur & optimè subigitur cum emplastro de meliloto, in consistentiam emplastri benè solidi.

Hoc pari modo, prout *meum Tractivum* in singulo emunctorio sine mora applicatum erit præcipuum, in anginis illis spuriis, circumcirca collum gestatum, prout & è malignitate tumentibus tonsillis & aliis ex ea emergentibus suspectæ notæ signaculis: ita meum emplastrum magneticum hoc habet peculiare, si, quod frequentissime è ferociente sanguinis ebullitione fit, nares hæmorrhagiam pluant immedicabilem, sub illius lateris, cujus narium foramen sanguine stillat, alâ gestetur: vel sub utraque, si utrumque cruentetur, mirabili & sensibili tractu, hunc fluxum subitò cohibet.

TITVLVS VI.

ANODYNA ET MITIGATIVA.

Extractum ſedativum ordinarium citratum Dn. D. A. Cn.

♃. *Opii Thebaici, in fruſtula conciſi & in patella ferrea, per leniſſimam exhalationem prius correcti* ℥ij. *ſucci citri acidi* ℥xxiv. *cinamom. pulv. caryophyll. pulv.* ana ʒß.

Stent per menſem in leni digeſtione, peracta illa, extractio per linteum exprimatur, & ad mellaginis conſiſtentiam lenta evaporatione redigatur. Sign. ut ſupra. *Inde fit ſequens*

Extractum ſedativum pro Viris.

♃. *Extract. ſedativi ordinarii, (præcedentis)* ʒj. ʒij. *magiſterii butyracei corallor. perlarum* ana gr. xv. *croci or. ſubtil. pulv.* ʒij. *ambræ* ℈ij. *moſchi* gr. v. *ol. caryophyllorum* vel *anthos cinamomi* ana gr. v. Miſceantur invicem, Maſſula ſervetur in vitro benè clauſo. Sign. ut ſupra.

Pro Mulieribus.

♃. *Extract. noſt. ord. citrati* ℥j. ʒij. *croci pulv.* ʒij. *magiſt. corallorum butyracei* ʒß. *caſtorei opt. pulver.* ʒj. oo*i ſuccini* ℈ß. Miſceantur opt. Sign. *extr. ſedativum pro Mulieribus.*

Not. Placuit Cl. Dn. D. Cnœffelio aliquando & *laudanum illud liquidum Helmontianum*, quod pro menſtruo (loco ſucci citri) recipit ſuccum cydoniorum, in fermentationem, per flores cereviſiæ promotum. Beneficio iſtius menſtrui ex opio & croco, extrahitur tinctura, ſaturè atrorubeſcens, quæ colata & cum oleo, ſeu eſſent. citri, aromatiſata, in MB. ad medietatem abſtrahitur, reſiduum uſui aſſervatur, pro laudano opiato liquido, in affectibus hyſtericis arcanum certum.

Doſis à gutt. iij. ad v. vij. & plures.

Sunt, qui in conciliando laudano Helmontiano liquido pro menſtruo ſibi eligunt Ꝛam ⊖is ♀ri. Pro correctione adjiciunt & crocum, caſtoreum, caryophyllos, cynamomum, lign. aloës, ſpec. diambræ cum moſcho & ſimilia plura adhuc.

Extractum granorum quietis Officinæ Regiæ.

♃. *Extract. opii Thebaici, noſt. m. p.* ℥ij. *hyoſcyami, ſimili modo per ſuccum citri debito tempore parati, croci or.* ana ℥j. M. diligenter & ſerva in vaſculo puro & vitreo.

Dolores omnes lenit atque tollit, ſomnum inducit, fluxiones omnes ſanguinis ſiſtit, vomitus compeſcit, febrium paroxyſmis frenum injicit, & in delirio, phrenitide, epilepſia, ſuffocatione uteri, & doloribus arthriticis, remedium eſt extremum.

Sedativum magnum Archei.

♃. 🜍is ⊖-*li philoſ. edulcorati* ʒß. *extract. croci* ʒiß. *angelicæ* ℈j. *rad. contrayervæ*, 🜍*is noſtri* ☉*ris* ana ℈ß. *eſſent. ambræ (pro fœm. extr. caſtorei) magiſt. perlarum butyr. ceruſſ.* ♁*ialis fix. per detonat. ex regulo fact. vel loco hujus* ♁*ii fixi diaphor.* ana ʒß. *conf. alkermes* ℥ß. oo *cinam. coriandri* ana gtt. ij, *caryophyl.* gtt. j. *nuc. moſch. expreſſ.* ℈ß. gr. ij.

Miſceantur exactè in patella argentea ſeu porcellanea aut vitreo vaſe, fiatque mixtura nobiliſſima.

Confortat, & ab omni veneno aſſumpto & ab ipſa peſte defendit, ſi ſtatim ſumitur, deſuperque ſudores proliciuntur. Curat & affectiones capitis, febres ardentes, dyſenteriam, diarrhœam & omnes fluxus ventris; vomitum compeſcit, dolores colicos & quoſcunque corporis mitigat & lenit. Inſuper ſudores movet, & ſomnum inducit.

Doſis eſt à gr. j. ad iij. vel v. per ſe in forma pilularum, vel diſſolvitur in vino vel aqua aliqua appropriata, aut in ſirupo aliquo ſeu juſculo. Duabus vel tribus horis poſt cœnam, ubi etiam caſus & occaſio vel dolor urget, omni tempore dari poteſt, dummodo patiens deſuper ſe in lecto ad ſomnum vel ſudorem componat.

Sulphur Vitrioli philoſophicum Dn. D. Cn.

♃. ⊖-*li Hung. phil. ut ſcis calcinati* ℔ij. ⊖ ✱*ci* ℔j.

Trita ac ſimul benè ſubacta, immittantur in aludelem & ſuppoſito alembico cœco, & juncturis bene lutatis vulgari Chimicorum more, in arena inſtituatur ſublimatio: Quod elevatum erit, tritum prius, remiſcetur capiti mortuo, & iterum ſublimentur, qui labor & ter vel quater repetendus. Flores tandem ab omni acrimonia, cum aquâ purâ edulcorentur. Iam floribus trina ſublimatione ita paratis, & in vitrea concha lento calore prius exſiccatis affundatur 🜈 q. ſ. & cum eo extrahatur Ꝛa quoties & quamdiu licebit, extractiones omnes commiſceantur, & 🜈 per deſtillationem iterum ſeparetur, 🜍 tandem ⊖-li philoſophicum, in fundo vaſis relictum, aſſervetur pro ſedativo Archei & corculo noſtro benedicto ſuo loco deſcripto.

Spiritus ſedativus ſimplex.

♃. *Fl. lilior. convallium rec. decerptor.* q. ſ. 🜈 *opt.* cum *fl. lilior. convall.* ♌*t. phlegmatis* ⊖-*li* ana ℥xı.

Factâ digeſtione horis 24 deſtillentur per XXcum ex cineribus, quod primò exit, ſeorſim excipiatur. Aquæ egreſſæ & ſpirituoſæ adde iterum

Phlegmatis ⊖-*li* tantundem, & *flor. recent. lil. convallium* q. ſ. prægreſſa digeſtione & maceratione per dies tres, denuo per XXcum vitreum, igne ∴æ deſtillentur, labor hic & tertia & quarta vice ſemper cum æquali parte *phlegmat.* ⊖-*li* & *flor. lilior. convall.* q. ſ. inſtituatur. Quæ ſic unita, aqua ſpirituoſa, in vitro arctè clauſo aſſervetur.

Vires anti-epilepticæ ſunt; efficaciter & ſervit melancholicis, hyſtericis & utero præfocatis; externè & in podagra, chiragra, & ſimili articulorum dolore, ſumma cum utilitate adhibetur, inſuper & virtutes ejus anodynæ ſunt, & in omnibus vigiliis diuturnis ac quibuſcunque doloribus uſus ejus eſſe poteſt. Doſis à cochl. ſemis ad cochl. unum, per ſe, vel quod melius in grato aliquo vehiculo.

Spiritus ſedativus compoſitus.

♃. ♎*ûs ſedativi præcedentis ſimplicis* ℔ij. *viſc. querc.*

querc. ℥ß. *rad. pœon.* (*certo tempore coll.*) ℥j. *sem. pœon. cort. mandrag.* ana ʒiij.
Mixta destillentur per ◯ am vitream ex ∴. Signetur ut suprà.

Medicamentum est cephalicum in genere, antapoplecticum & epilepticum in specie. Dos. à ʒj. ad ʒij. & iij.

Ex lib. manuscripto laborum chimicorum Dn. D. Cn. in peculiari schedula.

Essentia seu tinctura granorum quietis ordinaria, olim in Officinam Regiam à D. D. C. introducta.

℞. *Extr. ordin. granorum quietis* gr. XXIV. *nost. sedativi simpl.* ℥vj. *confect. alkermes* ʒiij.
Digerantur in vitro benè clauso lenissimo calore, per octiduum, essentiæ per chartam filtratæ, adde *rosar.* ℈vj. *coriandri veri odor.* gtt. IV. *rosar. stil. ver.* gtt. vj. *essent. mosch. ambrat.* ʒj. & post reiteratam digestionem, essentia usui servetur. Dosis à ℈j. ad ℈ij. in vehiculo grato & conveniente. Vicem præstat laudani opiati.

Pomum somniferum pro S. Reg. Maj.

℞. *Opii Theb. resinæ ladani, styracis calamit.* ana ʒiij. *ligni aloës pulv. rad. ireos pulv.* ana ℥ß. ʒij. *nuc. mosch. croci* ana ʒj. Misceantur exactè, in fine adde *moschi or.* ℈ß. *ambræ* ℈j. *rosar. stil. ver.* gtt. vj.
Fiant s. a. duo poma, quæ manibus teneantur & tractentur, ex una in aliam, donec incalescant, & eorum halitus ad nares perveniat, possunt & ipsis naribus ad odorandum admoveri.

Spongia somnifera.

℞. *Opii in spir. sedativo solut.* ℈ij. *essent. nucist. succ. datur. nost. rec. express. & absque igne clarif.* ana ʒij. *croci* ℈iß. *rosar. ver. stil. in s. q.* 🜄 *♀ sati dissol.* gtt. vj.
F. Mixtura. Cum hac mixtura postea irrorentur, & imbuantur spongiolæ cynosbati & denuò totaliter exsiccentur, qui labor bis vel ter repetendus. Spongiæ ita paratæ, postea in scatula aliqua pura usui reponantur. Cùm ea uti volueris, immergatur vel solùm irroretur prius spongia cum aq. rosarum & naribus admoveatur.

Spongiola cynosbati est ille fungulus villosus, & muscidus ex flavo rubescens, qui rosis sylvestribus adnascitur. *Germ. Schlaffapffel.*

Not. Simili processu & spongiolæ cynosbati insuccari & denuò exsiccari possunt, cum spermate ranarum (mense Martio rec. coll.) in quo tamen prius aliquid ex ⊖-lo & alumine sit dissolutum. In hæmorrhagia ex quacunque parte corporis, subitò sanguinem sistunt.

TITVLVS VII.

CEPHALICA.

CAPVT I.

Apoplectica.

Pulvis Apoplecticus Regius, aliàs Cephalicum Dn. D. Podchocinski.

℞. *Magisterii antepileptici M. Prævotii, rad. pœoniæ, pulver. corall. rub. præparator.* ana ʒij. *magist. succini, bezoardici lunaris, cinnab.* ana ℈ij. *ol. in destill. aq. apoplecticæ collecti* gt. vj. *sacchari* ad p. o. M. in mortario vitreo, adde pro conciliandâ gratiâ *fol. auri, argenti* ana num. IV.
Pulvis commixtus reservetur usui, sign. ut supra.

Vires attribuuntur cephalicæ & antapoplecticæ insignes, inde & in omnibus morbis capitis, dosis ejus est à ℈j. ad ℈ij. in aqu. cephalica apoplectica, seu flor. lavendulæ.

[Magisterium antepilepticum Clariss. Prævotii tali modo componitur.

℞. *Rasuræ eboris, cornu cervi, ungulæ alcis, cran. humani non sepulti, sed suspensi* ana q. v.
Injiciantur cucurbitæ, superaffundatur, pro imbuendo solum, spir. nitri q. s. stent per dies tres, postea adde ✱ q. s. pro dissolutione & denuò digestio instituatur, per dies 14. & ultra, solutionem tandem, prius filtratam, vel colatam, præcipita cum spiritu ⊖-li, (melius cum solutione salis, per liquor. tiliæ & salem appropriatum facta) vel solutiones filtratas ad siccitatem exhalare permitte; Magisterium in fundo relictum ablue & edulcora tam diu, donec ab omni acetositate & acrimonia sit liberum, tandem exsiccetur.

Vires ex titulo comprehenduntur. Dos. à ℈ß. ad iß.]

Essentia Cephalica composita.

℞. *Rad. pæoniæ, certo tempore collect.* ℥ij. *summitat. beton. melissæ, lavendulæ, basiliconis, rutæ, origani* ana m. j. *confect. anacard. theriacæ Androm.* ana ℥j. *visci quercini, ligni aloës* ana ℥ß.
Pulverisata & grosso modo incisa, cum reliquis opt. commixta, infundantur cum 🜄 *juniperini* ℔iß. *sambucini* ℔ß.
Et in vitro benè clauso stent per octiduum in digestione colaturæ per chartam emporeticam institutæ, adde *spir.* ⊖-*li roridi compositi, seu spir. sedativi simplicis* ℔ß. *rasuræ cranii humani, magist. cornu alcis* n. m. *præparat.* ana ℥j. *ess. nuc. mosch.* ʒiß. *coriandri* ℈ij. *citri* ʒij.
Mixta digerantur denuò in vitrô circulatorio, hermeticè clauso, per duos vel tres menses; circulatione peracta, illud quod subtile est, à crasso sedimento per inclinationem separetur, & essentia cephalica ita simpliciter & absque destillatione parata, adservetur ad usum necessarium.

Vires, cephalicum, epilepticum & apoplecticum medicamentum est insigne. Dos. à cochl. j. ad cochl. ij.

Aq. Magnanimitatis, in Officina Regia.

℞. *Formicarum, acidum redolentium,* in ollâ terreâ, melle intùs inunctâ, captarum. M. vj. *spir. vini anthosati* ℔IV. *lil. convall. simpl.* ℔j.
Mixta, vase prius benè perlutato, stent per dies octo in acervo magno formicarum, postea destillentur p. MB. Hoc facto

℞. *Spiritus hujus destillati & à phlegmate separati* ℔iij. *confect. anacardin.* ℔ß. *specier. cephalic.* ʒij.
Et post peractam & reiteratam digestionem 7 dierum denuò destillentur in MB prius leni igne, in fine verò fortiori. Aqua spirituosa abstracta, adhuc aromatisetur

ol. cina-

Ol. cinamomi, coriandri ana gtt. xv. & *essent. ambra* q. v. M. Cerebrum & omnes ejus functiones mirè corroborat, & ab aliis morbis frigidis capitis præservat, insuper in venerem armat, & articulis ex paralysi debilitatis subvenit. Dos. cochl. j. ad ij. Inde patetur &

Arcanum Cephalicum.

♃. *Spir. formicarum compos. seu aq. magnanimit. praced.* ℥iij. *flor. & bacc. sambuci* ana ʒß. *Ol. antepileptici compositi* ʒj. *conf. anacardin. alkermes* ana ʒj. *spec. diambra, diamoschi dulcis* ana gr. xxv. Digerantur in phiola hermeticè sigillata, per 14. dies; postea filtrentur per chartam, & asserventur in vitro benè clauso: sign. ut supra.

In affectibus capitis excellens est remedium, inde datur cum summo commodo in apoplexia, epilepsia, paralysi, lethargo, item in syncope & palpitatione cordis. Dos. cochl. ß. ad cochl. j.

Mistura Cephalica Dn. D. Cnœff.

♃. *Spir. ♀ri sassafrati, & prius supra ☉ rectificati* ℥iij. *sedativi simpl.* ʒj. *formicarum sive aqu. magnanimitatis* ʒij. *elixir. proprietat. purg. liquid. n. d.* ad pl. *sir. antepileptici nostri* ʒj. Mista digerantur adhuc per ♂ & ♄, post serventur ad usum.

Vires. Medetur apoplexiæ & aliis capitis affectibus, maximè melancholiæ hypochondriacæ. Ejus effectum & in delirio & mania vidi cum stupore.

Dosis à ℈ß. ad gt. xv. & ℈j. jejuno stomacho & tribus horis ante cibum cum aq. lil. convall. pæoniæ, vino, vel alio vehiculo idoneo; datur & in ipso paroxysmo & reiteratis vicibus, præmissis tamen universalibus & practicantium regulis & methodo observatis.

Tinctura Cephalica ambrata.

♃. *Specierum diambra* ʒß. *ligni aloës subtil. raspat. granor. carpobalsami* ana ℈ij. *ambra* ℈j. *mosch.* ℈ß. *sacch. canar.* ʒj. *elixir. Matthioli, aq. carfunculi* ana ʒij. *spir. ardent. rosar. aq. spir. cinamomi comp.* ana ʒj.

Benè mista, & in phiola vitrea hermeticè inclusa, stent in digestione, in MB seu vaporoso tam diu, donec omnia benè sint dissoluta & extracta. Post filtrentur, & tinctura ambrata summè odorifera ad usum servetur.

Vires. Cephalicum & cordiale est summum, convenit iis, qui temperamenti sunt frigidioris.

Dos. à gt. iij. ad vij. xv. in vino vel alio vehiculo.

Species Cephalicæ pro suffitu Serenissimæ R. Cæciliæ Renatæ &c. p. m.

♃. *Olibani* ℥iij. *succini albi & citrini* ana ʒj. *masticis* ℈ij. *storacis calamita* ℈ß. *gum. benzoi* ℈ß. *caryophyll.* ℈j. *flor. rosar. rub. lavendula.* ana p. j. Misceantur; Fiatque ex omnibus pulvis grossus, cui adhuc admiscebis *iva arthetica* ℈j. Sign. Fluß-und Haupt-Rauch/ der Königin Cæciliæ.

Suffitus alius Cephalicus S. R. M. Uladislai IV.

♃. *Asa dulcis seu benzoes* ʒj. *olibani* ℥vj. *styr. calamita, gum. anima, succini pulv.* ana ʒij. *caryophyllorum* ℈ij. *scobis lign. seu rad. juniperi* ʒß. *xyloaloës* ℈ij. *flor. rosar. rub.* p. iij. *lavendula* p. ij. Incidantur & contundantur crassiusculè, & fiat in perforata pulvis grossus. Sign. Königl. Flußrauch.

Pulvis sternutatorius Cephalicus in Officina Regia.

♃. *Pulv. nicotiana* ℥viij. *flor. lil. convall. fol. majorana* ana ℥iv. *spec. diambra* ʒj. *mosch.* ℈ß. gr. iv. *zibeth* ℈ß. *ambra* ℈j. ☍ *ligni rhodii*, vel *rosar. ver. stil.* si habere potes ℈ß. Fiat s. a. pulvis subtilissimus.

Balsamum Apoplecticum Collegii Romani R. P. S. I.

Hujus descriptionem, simul cum pyxidula, hoc balsamo impleta, mihi Romæ, jam in procinctu itineris, ex singulari affectione & gratia, offerebat Rev. Pat. *Athanasius Kircherus*, Soc. Iesu, patronus & amicus meus singularis, vir aliàs insigni, & ferè toti orbi notus. Est autem balsami compositio talis.

♃. ☍ *Nuc. mosch. express.* ʒj. *balsami Indici veri* ʒß. *ambra grysea* ℈ij. *mosch. di Levante* ℈j. ☍ *stil. salvia c. lil. convall. parat.* gtt. xxj. *masticis* gtt. xv. *caryophyllorum* gr. xij. *succini rec.* gr. vj. *cinamomi* ℈iß. gr. ij. *gummi tacamahaca* q. s. M. Fiat balsamus.

Schedulam Italica lingua impressam, in qua virtutes hujus balsami describuntur, hic annectere placuit.

Virtù, & uso del Balsamo Apoplettico cioè della Goccia.

Questo Balsamo con ragione vien detto della goccia, perche à questo male principalmente è destinato; Essendo che hà un'incredibile facoltà di corroborare il cerebro, di eccitare gli spiriti animali sopiti, e di recreare gli spiriti vitali, è ancora atto à giovare all' altre affettioni della testa; perche libera dal parocismo quei, che patiscono mal cadudo, conferma quei, che patiscono divertigine, dissipa gl'humori fredi, e consuma tutti i catarri, come anco rimedia a' dolori de' denti; libera dalla sincope, ò suenimento, difende il coure dall' aere maligno, e pestifero, essendo applicato alle narici, o in qualsivoglia modo alle tempie, & alla nuca, & in caso di maggior necessità si potrà ungere con esso li palato. Di più applicato all' umbilico à modo di empiastro sottile, giova alla colica molestissima. Dalle Donne però non si può così opportunamente adoperare per la suavità dell' odore.

Balsamum Apoplecticum Cl. Dn. D. Cn.

♃. *Balf. lavendula, ruta* ana ℈ß. *succini* ℈j. *apoplectici Crollii* ʒj. ℈j.

M. Fiat balsamum in aurata pyxidula asservandum. Vires sunt anti-apoplecticæ, & antiepilecticæ; aliisque debilitatibus cerebri convenit; naribus temporibus, item suturæ coronali, inungitur, tàm in actu præservationis quàm curationis.

Species

Species pro pileolis S. Reg. Maj. Vladislai IV.

℞. *Fol. majoran. rorismarin. meliss. citr.* ana m iß. *flor. rosar. odor.* m. iij. *lavendul. arantior.* an. m. j. *stœchad. Ar. nard. celt.* ana p. ij. *sem. coriandr. nigell. gran. carpobalf.* ana ʒij. *cubebar.* ℈iv. *rad. cyper. rot.* ʒj. *cinamom. nuc. moschat.* ana ʒß. *caryophyll.* ʒj. *lign. rhod. subtil. rasp. aloes, sassafr.* an. ʒij. *styrac. calam.* ʒ i ß. *gumm. benzoë* ʒ iij. *succin.* ʒ ß. ʒij.
Incidantur & contundantur gr. m. circa finem adhuc adjice crassiusculè incisa *flor. cyan. paralys. calend. cheiri, balaust.* ana p. j. *mosch. ambr.* ana ℈ j.
M. F. pulvis grossus odore & colore gratus, & ad roborandum caput & materiam humidam & pituitosam exsiccandam efficacissimus. Pulvis seu species postea includantur serico rubro pro pileolo nocturno. *Ex præscriptione Cl. Dn. D. Krafft, S. R. Maj. Archiatri.*

CAPVT II.

ANTIPARALYTICA.

Paralysis ἀπόθεςον.

℞. 🜄 *Camphorati* ℥iij. *formicarum composit. lumbricorum, aqu. apoplecticæ* ana ℥ij. *essent. trium piper.* ʒj. ʒij. *sem. erucæ* ʒ ß. *aluminis plumosi, euphorbii* ana ℈j.
Misceantur in vitro bene clauso, & post peractam sufficientem digestionem filtrentur per chartam, quibus adhuc admisceri possunt *essent. cephal. odorif.* ʒ ß.
Partes affectæ prius pannis calentibus quotidiè fricentur, sed leniter, postea illinantur cum præscripta tinctura; Usus saltem ab extra est.

Spiritus formicarum Officinæ Regiæ.

℞. *Herb. urticæ Rom. rec.* m j. *betonicæ cum florib. chamædryos ver. chamæpyt. salviæ, rorismarini, majoranæ* ana m ß. *flor. lavendul., sambuci, primulæ veris* ana m j. *basil. cum extr. foliolis, stœchad. arab.* ana p. ij. *rad. rhodiæ rasp. conf. anacard.* ana ℥j. adde ♀ri crudi ℥iß. Incidantur & infundantur in 🜄 opt. ℔ viij. ad x. postea destillentur, in spiritu elicito & à phlegmate prius separato suffoca *formicarum viventium, cum ovis & ramusculis adhærentibus* m. iij. adde *aluminis crudi* ℥j. stent & macerentur per 24. horas, postea per phialam longi colli elicitur l. a. spiritus, in vitro benè obturato ad usum asservandus.

Cum hac aquâ spirituosa membra affecta illinantur & fricentur: Licet ejusdem etiam cochl. j. cum aqua lavendulæ vel alterius convenientis ℥iij. exhibere.

Paralyticorum membrorum ἰωπόεισον.

Generoso Dn. Burlero, & Magnifico Dn. Luberto Erbenio, anno 1647. ex præscript. Clar. D. D. A. Cnœffel. Arch. Regii notabiliter profuêre.

Fomentatio, qua Magn. Dominus Erbenius primò fomentatus bis in die, quæ

℞. *Flor. chamomill. herb. hypericon. salv. serpill. origan. absinth.* ana m. ij. *herb. urtic. min.* m. vj. *malv. min.* m. IV. *rad. gramin. althææ* ana ℥ij. *sem. eruc.* ʒß. *lini* ℥j. ⊖-*li crudi* ℔ v. Crassè contusa dentur ad chartam, sign. Kräuter zum behen.

Inunctio. Postea à scapula ad cubitum usque brachium ejus calidè inunctum est linimento, quod

℞. *Pinguedin. vulpis, taxi, ung. dialth. ol. castorei, rutæ, chamomill.* an. ℥j. *juniperi still. terebinth. st.* ana ʒiij. *spic. Ov. plumos. ceræ* an. ʒij. *cantharid. euphorb.* ana ʒj. 🜄 q. s. M. F. linimentum, sign. Salblein zum schmieren.

Emplastrum pro custodia & loci, & unguenti, circumpositum & constanter per annum gestatum, quod

℞. *Empl. diachyl. oxycroc. melilot.* an. ℥j. *G. ammoniaci* ʒß. *galban.* (*in* 🜊 *dissoluti*) ʒiij. *diatr. piper. euphorb. alumin. plumos.* an. ʒij. Omnia optimè pulverisata M. ad ignem & F. emplastrum.

Spiritus Balsamicus pro sartore quodam.

℞. *Bacc. laur. juniper. castorei, euphorb.* an. ʒij. *caryophyll. macis* an. ʒiij. *mastichis, myrrhæ, storac. liquid.* an. ʒß. *succin. alb. gumm. elem. galban.* an. ʒiij. Contusa & pulverisata infunde in spiritus vini ℔ iij. stent in digestione per triduum, deinde destilletur per XX. ex arena.

Indies semel noctu cubitum eundo, postquam calido linteamine juncturam carpi, cubiti & scapulæ optimè fricaverit, calefacta loca inungat, calefacto supra ignem hoc liquore, postea calidè supponat emplastrum antea descriptum.

Not. Septimanatim duobus diebus, nempe ♀ & ♄ni curet circa vesperam sibi parari balneum è decocto urticæ ardentis & formicis sacco inclusis, postea inunctionem & applicationem emplastri, aliquot mensibus, donec melius habeat, continuet.

Interdum & membrum stupidum & resolutum, urticis viridibus & ardentibus, leniter percuti patiatur.

Topicum ad membra resoluta & demortua, ex communicatione Cl. Dn. Doctoris Kepleri pro uxore Domini Doctor. Cnœffelii, paralysi tacta.

QVamvis Cl. Domini Doct. Cnœffel. p. m., ultra centenos hominum, in simili morbo curaverit, nunquam tamen in uxore sua, suam adhibere voluit curam, semper alios Medicos suos amicos vocans; ideò in contractura ex paralysi, quâ consors ejus per aliquot septimanas laborabat, Dom. Doct. Kepleri consilio usus est, cujus arcanum topicum erat hoc:

℞. Marca-

℞. *Marcasitæ* △*eæ pulv.* ℔ß. indatur XXco, superaffundantur *vini optimi* mens. vi. i. e. ℔xij. Stent in digestione per dies 30. tandem vino colato adde *rad. cardopatiæ* ℔iij. de novo circulentur; post exprimantur fortiter & destillentur per ○am, vel quod melius filtrentur per chartam solùm; Hoc peracto, destilla relictam marcasitam cum leontopodio per ○am; destillatum misce cum superiore filtrata infusione, & denuò ad dimidium usque instituatur destillatio. Ex fæcibus priùs optimè calcinatis extrahe ⊖em cum vino ♌to, hoc conjunge etiam destillato, ubi adhuc tandem admiscebis

sevi cervini seu *medullæ crurum boum* ℥vj. *axungiæ ursi* ℥ij. *viperarum* ℥ij.

Misceantur supra ignem. Cum hac mixtura inungantur membra resoluta, ad dies 30. & quidem bis in die calidè. Confert omnibus membris demortuis, obstructis & induratis, ut & nervis resolutis.

Ex Manuscriptis Cnœffelianis.

CAPUT III.

EPILEPTICA.

Pulvis epilepticus ordinarius Officinæ Regiæ.

℞. *Cranii humani strangulati, & cum* ▽ *epil. f.* △ *in alcool redact. corallior. rubr. præparat. visci quercin. cert. t. collect. C. C. antepileptici* ana p. æq. *facch. albi pulv.* ad pondus omnium.

M. F. pulv. *Dosis* à ℈ß. pro infante, ad ℈j. & ʒj.

Pulvis alius epilepticus Officinæ Regiæ de secundina mulieris.

℞. *Secundinæ mulieris* (*primiparæ filium enixæ*) *torrefactæ, cranii masculi anterioris*, (*violenter mortui & non humati*) *raspati* ana ʒß. *unicornu fossilis albissimi, C. C. ex apicibus super. rasp. & in alcohol redacti* ana ʒj. *coralliorum rubrorum c. aq. epilep. præp. ocul.* ♋ ana ʒß. *granorum & rad. pæoniæ, decrescent.* ☽ *collectorum, rad. doronici, visci quercini* ana ℈iij. *succini subtiliss. pulv. nuc. moschat.* ana ʒß. *ambræ* ℈j. Fiat omnium pulvis subtilissimus.

Remedium in epilepsia & aliis cerebri affectibus est efficax. *Dosis* est ℈i. ad ʒß. & ℈ij. In aq. flor. tiliæ, seu liquore arboris tiliæ mense Martio ex cort. extracto. Secundinæ præparationem, *Hartmannus in praxi chim. Beckerus in microcosm. med. libr.* 1. *cap.* 8. & alii describunt.

Pulvis antepilepticus S. R. Maj. Vladislai IV.

℞. *Magister.* ☽*æ* ℈iß. gr. ij. *cranii humani, succini pulv.* ana ℈i. gr. IV. *corall. rubr. præp. facch. albi pulv.* ana ℈v. ℈j.

M. F. pulvis. *Dosis* à ℈iß. ad ℈j. in aq. pæoniæ.

Magisterium Lunæ S. R. Maj.

℞. ☽*æ finiss. in tenues bracteolas extensæ, laminatæ & in orbem conflexæ* ℥i. ▽*tis* ℥iij.

Stent in leni digestione; solutum quod est, filtretur per chartam, & superinfunde ⊸ ⊕ri q. s. Sic in momento præcipitabitur in alcool, nivis instar candidissimum. Pulvis ad fundum præcipitatus, affusa aqua dulci ablui, & ab omni acredine liberari & tandem exsiccari debet. Ingrati quidem saporis est, sed majoris virtutis in epilepsia aliisque morbis capitis. Hujus magisterii beneficio Ser. Rex Vladislaus IV. in juventute à comitialis morbi insultibus feliciter curatus est.

Pulvis antepilepticus puerorum D. D. Pauli Podchocinski.

℞. *C. C. raspati, & cum decoct. sem. cinæ & corallinæ sæpissimè insuccati, rhabarbari, facchari mercurisati* ana p. æq. q. v.

Fiat omnium pulvis subtilissimus qui in expellendis vermibus & lumbricis insignis est, si drachma una in lacte adhibeatur. Iam

℞. *Pulv. præscript.* ℈ij. *ossis triquetri raspati & in subtilem pulverem redact.* ℈j.

Misce, F. pulvis. In epilepsia infantium sympathica ex vermibus orta. De quibus & *Forestus in lib.* 10. *obs.* 65. *Martin. Rulandus cent.* 8. *curat.* 13. & plures alii.

Pulvis antepilepticus Dn. D. Cnœffelii.

℞. *Cinnab.* ☿*ii, cranii humani* ana gr. v. *magister. corallior.* ℈ß. *ligni aloes, visci quercini* ana gr. IV. *pulv. nost.* ⊙*ris* ☿*ii* gr. ij. *sedativi nostri compositi citrati pro viris* gr. j. Misce.

F. pulvis, pro una dosi, & tales doses n. iij. dentur in tribus chartis.

Antepilepticum Solare.

℞. *Cornu alcis absque* △*e præp.* ℥j. *cranii humani absque* △*e pulverif. off. cordis cervi sine* △*e in pulverem subtilem redacti, corallior. rub. præpar. rasuræ eboris* ana ʒß.

Mixta inebrientur TRa antepileptica, & per se lentè iterum exsiccentur; istaque operatio bis vel ter repetatur, species ita imbutæ, in pulverem simul terantur subtilissimum, instar alcool, cui tandem adde

pulv. solaris, seu panaceæ Cnœffelianæ ℈ii. ℈i. gr. XIV. *ambræ* q. pl.

Et cum gelatina cranii humani seu cornu cervi q. s. F. Massa, quæ & tinct. seu magist. rec. granor. nostr. chermes in gratum & rubicundum colorem adhuc tingi potest.

Ex massa formentur trochisci parvi in forma terræ sigillatæ, ponderantes ℈i. vel ʒß. ad ℈ii. Quod ipsorum dosis est, & facile, tempore necessitatis, talis unus trochiscus, in liquore aliquo idoneo & epileptico dissolvi potest.

Antepilepticum Lunare.

℞. *Cranii humani sine* △*e pulv.* ʒß. *unicornu fossilis, marini, succini albi, oculorum cancri* ana ℈ii. *corallior. albor.* ℈j.

Mixta impastentur in mortario lapideo *sedativo nostro comp.* q. s. & denuò lentè & per se exsiccentur, & in pulverem subtilissimum redigantur.

Addi etiam potest seorsim (quod nos aliquando omittimus propter saporem ingratum & adstringentem.)

magisterii lunæ S. R. Vlad. ℈j. *plus minusve pro ætatis*

ætatis ratione. Misceantur benè. Pulvis ita concinnatus asservetur in vitro puro, vel cum gelatina cranii humani, alcis seu C. C. q. s. formentur orbiculi magni vel parvi, qui proprio signo, titulo, & charactere ponderis, notandi sunt.

Hoc medicamentum singulare est antepilepticum & apoplecticum, datur & in aliis cerebri affectibus, maximè maniacis, & delirantibus, in febribus venenosis & malignis. *Dos.* à ℈ß. ad ℈j. & ʒß. in liquore entis tiliæ vel alio vehiculo idoneo.

Præparatio cranii humani, cornu alcis, cervi, unicornu, eboris & similium.

Horum omnium vulgaris præparatio, hucusque (ante *Clarissim. Dn. D. Zwelferum*) commendata, fermè ab omnibus Medicis rejicitur, propter sal volatile, quo animales partes gaudent, quod in illa præparatione consumitur & in auras evanescit, relicta terra damnata. Inde *Helmontius lib. de lithiasi, cap. 3. th. 29.* scribit: Ossa animalium combusta nullum sal fixum retinent, sed tantum terram insipidam. Notabilis ergò stupiditatis est, ebur, & cornu cervinum calcinari in morborum præsidia, quia mercari jubent pulverem viribus orbatum: adeoque & crumenæ & spei ægrotorum imponunt, occasionem benè agendi prætereunt, ac seipsos ridiculos faciunt.

℞. *Cranii humani*, (vel cornu alicujus animalis,) *in minutissimam rasuram, beneficio limæ raspati*, q. v.

Contundatur in mortario lapideo, cum aqua aliqua appropriata & destillata ad pultis formam; quæ pasta chartæ albæ superextensa & inclusa, iterum exsiccetur & pulverisetur, & hoc bis, ter, vel pluries repetatur, donec rasura in pulverem subtilissimum redigi queat.

Not. cranium humanum hîc expetitur non humati, sed violenta morte interempti hominis, at sani, & si haberi potest suspensi, soli expositum & constellatum, hac etiam cautione, ut potiùs anteriorem, quam posteriorem ejus partem; & masculinum maribus, fœmininum fœmellis exhibeantur. Clariss. *Dn. D. Cnœffelius*, solo officulo triangulari seu triquetro fuit contentus, quod in craniis, (sed non in omnibus) circa principium futuræ lambdoidis invenitur.

Magisterium Cinnabaris Antimonii.

℞. *Cinnabaris* ♁*ii opt. purificati & pulverisf.* ℥iv. 🜍 ⊕*-li opt. & dephlegmat.* ℥vj.
Mixta immittantur ☾æ vitreæ, &, post peractam digestionem unius mensis in lenissimo calore affusus spiritus denuo abstrahatur. Tandem cinnabrium in fundo vitri relictum, *aqu. flor. tiliæ* sæpius lotum, & bene exsiccatum, ad usum servetur.

Not. Hoc negotium, circa abstractionem 🜍 ⊕*-li*, si sola evaporatione instituatur, & cinnabaris interea, spatula lignea, continuò agitetur, magisterium evadet longè rubicundioris & pulchrioris coloris, ex quo cum menstruo nostro specifico, tandem extrahi potest tinctura pulcherrima.

Vires nobiles sunt in epilepsia, apoplexia, vertigine, aliisque morbis capitis; Prodest & in lue venerea aliis medicamentis specificis adjunctum. Dos. à gr. v. ad vij. & ℈ß. in aqua appropriata. Inde & componitur

Cephalicum Cnœffelianum.

℞. *Magist. cinnab.* ♁*ii præcedentis, bezoardici mineralis solaris* ana gr. v. *ambr. grys.* gr. iij. *mosch.* gr. j. M. F. pulvis.

Vires titulus indicat. Medicinam hanc quidam Medicus in Germania pro panacea habuit, à quo etiam Author accepit.

Pulvis purpureus Dn. D. Cnœffelii secretus, sive Arcanum ALEMETH. in Epilepsia, quartana, hydrope, podagra & lue venerea.

℞. *Pulv. nostr. fix.* à gr. j. ad ij. *cœniotomii nost.* gr. ij. ad IV. *bezoardici* ♁*ial.* ☉*laris* à gr. vj. ad viij. Misceantur opt. in mortario lapideo seu vitreo in pulverem purpureum, ultimam proportionem observando, pro una dosi, & tales doses n. iv. in quatuor dentur chartis; vel cum

Mellaginis abstractæ anthosatæ q. s. formentur pilulæ minores argento obducendæ.

Emulsio Antepileptica Dn. D. Cnœffelii.

℞. *Granor. pœoniæ excort.* ʒß. *tiliæ, nucleor. cerasor. nigror. excortic.* ana ʒij. *sem. papaveris albi, & nigri* ana ʒiß. *liquoris tiliæ, vernali tempore coll.* ℥IV. *aq. flor. tiliæ, pæoniæ*, ana ℥ij. fiat emulsio, adde *gelatinæ cornu alcis*, seu *cervi*, &, si haberi potest, *cranii humani* ʒß. *manus Christi perlat.* ℥j. *sedativi citrati pro viris* gr. j. ad gr. ij. *nostri epileptici comp.* q. s. *spir. cerasor. nigror.* ʒij.
Omnia optimè mixta, dividantur in duas partes æquales. Una pars exhibeatur sub noctem, vel in ipso paroxysmo, & paulò post, recollectis sensibus; alteram partem post mediam noctem, vel circa diluculum; post exhibitum medicamentum, per tres horas, nihil aliud adhibendum est.

Primum ENS seu liquor tiliæ, cujus sæpiùs in Manuscriptis Cnœffelianis fit mentio.

Est illa aqua seu succus mercurialis è tilia vulnerata, mense Februarii, ex caudice seu trunco, propè terram collectus. Modus colligendi eandem habet rationem cum succo betulæ, cujus & nos explicationem fecimus sub *cap. de medicamentis antinephriticis secretioribus Dn. D. Cnœffelii.* Usus hujus singularis est ad morbum comitialem. Quod *Cl. Ioh. Tilemannus, in libello suo de materia medica*, affirmat, qui solo hoc liquore epilepticum integrè restituit.

Dosis ℥iij. ad iv. Singulis diebus ter, sc. mane, meridie & vesperi.

Liquor colligitur, ut jam dictum, mense Februario, apud nos & mense Martio, accrescente luna, cum radicem tiliæ per transversum secueris; exstillans liquor in vasculo vitreato supposito collectus, in modum succi betulæ, purificetur, & postea per se, vel adjectis floribus tiliæ, fermentetur, aut destilletur, prout

prout Medico, qui illius usum desiderat, videbitur.

Beneficio hujus paratur & hydromel; item potus saccharatus, cujus modum (cum aliis liquoribus) extense docet *Angelus Sala in Saccharologia & Hydrelaeologia.*

Si talibus arboribus (inquit *Clar. Ioh. Tilemannus in libello de materia medica p. 307.*) solutio auri vel argenti implantata fuerit, nullis acidulis succus earum cedet, praesertim si quinta essentia ⊖-li participent.

Modum implantandi arboribus proprietates medicinales & specificas, docet Rev. Pat. *Athan. Kircherus in Arte magnetica lib. 3. part. 3. cap. 1.* & *Phil. Guibertus in suo Medico officioso cap. 9. de fruct. laxativis.*

Succorum conservatio fit 1. beneficio olei olivarum, pharmacopoeorum communi more, si vas vitreum angustioris colli, cum succo prius depurato, ad orificium usque implebis, cui superaddas oleum de been, vel loco ejus olivarum, idque ad crassitudinem unius digiti supernatet. Vel 2. per modum *Angeli Salae*, quem tradidit in scripto vel *tractat.* cujus titulus *de variis tum Chimicorum tum Galenistarum erroribus.* Succum, exempli gratia, betulae, tiliae vel cujusvis aliûs plantae expressum, aliquandiu bullire, probè despumari, ac ad quartam partem humiditatis superfluae leniter exhalari finito; deinde percolato & in vas vitreum infundito, addens unicuique librae uncias duas cum dimidia spiritus vini, sine phlegmate; vas interim ritè obturato, & ad solem, aut alium in locum calidum per aliquot dies ponito, & succus reddetur purissimus, quem per inclinationem decantabis in aliud vas quantum fieri poterit sine turbatione, relictis in fundo prioris vitri fecibus ibidem adhaerentibus. Sic depuratus succus asservetur in annos citra corruptionis periculum.

Per modum *Helmontii in tract. dispensat. modern.* §. 21. Succi rerum praelo expressi, solo odore cujusdam ignis sulphurei, manent deinceps absque saccharo vel alio additamento incorrupti, cujus favore acquirunt balsamicum aliquid, haustus aethereos sibi incorruptos transferunt ad magnam entelecheian.

Quinam sit iste processus, ex eo percipe, quomodo ellychnii sulphurati suffitu vinum conservatur. Modum vero, quo vitrum angusti orificii sulphurari possit, *Dn. D. Cnoeffelius* annotavit hoc sensu, quem ex ejusdem MSto Germanico huc transfero: Ego lagenâ vitreâ inversâ fili sulphurati ardentis fumum excepi, idque sponte sua extingui passus sum, mox sine mora succum (tiliae, betulae, berberorum vel citri) in illam infudi & orificium ejus arctè deligavi.

Aqua Antepileptica.

℞. *Liquoris tiliae* ℔iv. *phlegmatis* ⊖-*li*, *vini opt. & generosi, Hungar.* seu *Hispanici* ana ℔ij.

Quibus successivè immergantur

flor. rec. tiliae, lil. convall. primulae veris, paeoniae, anthos, cheiri, lavendulae ana ℥iij. *salviae, summitat. basilic. rad. doronici* ana ℥j. *paeoniae rec. cinnamomi* ana ℥ij. *nuc. moschatae, macis, cardamom. carpobalsami* ana ℥j. *cubebar. sem. coriandri* ana ℥ß.

Omnia debito tempore collecta & infusa destillentur tandem in baln. vaporoso, ad siccitatem ferè speciерum; aqua prolecta servetur usui, in vitro arctè clauso, cui &, si ita placuerit, *sirupi sequenti epileptici* q. s. pro concilianda gratia saporis addi potest.

Efficaciter valet in epilepticis, apoplecticis, vertiginosis, aliisque debilitatibus capitis. Epilepticos paroxysmos absumit & abrumpit, ac morbo isto percussos suscitat. In praeservatione detur ejus dimidii cochlearis mensura, maximè circa mutationes lunae. In curatione verò & in ipso insultu cochlearis integri mensura, quo tempore & in faciem ex alicujus ore vel ex manu inspergitur.

Sirupus Epilepticus Puerorum.

℞. *Flor. tiliae odor. rec. collect.* ℔ij. *liquoris tiliae* in cella reservati & prius optimè calefacti ℔vj.

Stent in vase vitreo seu terreo vitreato atque bene clauso per viginti quatuor horas; expressione facta, infusio rursus calefiat, absque tamen ebullitione, ac reassumtis totidem novis floribus, infusio reiteretur; & post sufficientem macerationem iterum exprimatur, idque tertia vice fiat. Iam

℞. *Hujus infusionis prius colat.* ℔iß. *sacchari albissimi* ℔ij.

Ac sola dissolutione ejusdem, Fiat sirupus clarus, qui in epilepsia, vertigine, hemicrania, cephalaea aliisque morbis capitis efficax est; ab ℥ß. ad ℥j. per se vel in vehiculis convenientibus propinandus, maximè verò in liquore arboris tiliae, tali processu:

Cura Epilepsiae per Acidulas vegetabiles.

℞. *Liquoris arboris tiliae purificati* ℔ij. *sirupi epileptici puerorum* ℥iv. ⌒ ⊖-*li volatilis*, seu *viridis aeris* q. s. ad gratum saporem.

Misceantur optimè. Iulapium tali modo concinnatum, vitris clausis, ne quid exspiret, in cella vel alio loco frigido asservatur: & ubi imbecillitas capitis illius usum exegerit, quotidie duodecim unciae propinentur, ita ut manè jejuno stomacho, & tribus horis ante prandium, caliculum unum, quatuor unciarum continentem ebibat; tribus post prandium horis, itidem tot uncias; jejunando usque ad coenam; & tribus elapsis horis post coenam, reliquas quatuor uncias, tamdiu continuando donec juverit. Interim aeger circa solstitia & aequinoctia uno vel altero medicamento solutivo specifico, (ex consilio docti Medici) purgetur, quod facilè fieri potest cum sirupo nostro helleborato, suo loco descripto.

Spiritus Antepilepticus compositus.

℞. ⌒ ⊖-*li volatilis, virid. aeris* ana p. aequales. Misce.

Vires cephalicae sunt & antepilepticae insignes.

Dosis à ℈ß. ad ℈j. in aqua appropriata.

Spiritus Vitrioli compositus, Antepilepticus.

℞. *Phlegmatis* ⊖-*li*, seu ⌒ ⊖-*li roridi* q. v. scil. ℥xviij. *capitis mortui* ⊖-*li rubri* ℥j. *cranii humani* ℥iij. *visci quercin* ℥ß. *rad. paeoniae* ℥j. *cinnab.* ☿ *ii* ℥iij. *sem. paeoniae* tantundem.

Mixta destillentur per retortulam Dos. à ℈ß. ad ℈j.

Spiritus Vitrioli Antepilepticus comp. Dn. D. Cn. Dn. Mart. Metzkero M. Doct. communicatus.

℞. ⊖-*li opt. dephlegmat. & calc.* q. v. adde ▽ *tantum*

zum, quantum plegmatis ⊖-lum in calcinatione perdidit, denuò ad quamvis ℔. prædicti ſpiritus adde *cranii humani, viſci quercini, ſem. pæoniæ, ungulæ alcis* ana ℥j.

Species prius contuſæ & cum ſpiritu opt. agitatæ, poſt ſufficientem digeſtionem, deſtillentur per 🝭am, donec oleum prodeat. Iam

℞. *Hujus deſtillati* ☍*ſi* ℥vj. 🜄 *alcoolisati ſalviati* ℥iij. Miſce.

Vel ℞. ☍*i deſtillati* ʒß. 🜄 ℥iij. Miſce. Doſ. in adult. gutt. x. ad xv. & ad ℈j. pro infante gutt. v.

Spiritus Vitrioli Volatilis Dn. D. Cn.

℞. *Phlegmatis* ⊖-*li* q.v. in hoc ſolve ⊖-*li purificat.* tantum, quantum in ſe ſuſcipere vult.
Deſtillentur per phialam longi colli, capitello huic negotio apto inſtructam, primo quidem lento cinerum igne, & aſcendit 🜍 ⊖-li volatilis vireſcens, in epilepſia, vertigine & capitis affectibus præſtans, inſuper ad arcendam apoplexiam & paralyſin medicamentum eſt deſideratiſſimum. Datur cum vino vel aquis deſtillatis appropriatis, à ℈ß. ad ℈j. plus minusve pro diſpoſitione ægroti & morbi conditione.

Spiritus viridis æris comp. D. D. C.

℞. *Viridis æris* ℔iij. 🜍*is vivi* ℔j. *arenæ puræ* ℔iv. Mixta & prius pulveriſata (excepta arena) indantur 🝭æ vitreæ, & deſtillentur ex ∴, primo quidem lento & juſto obſervato ignis regimine, poſtea fortiori. Et prodibit ſpiritus acidulo dulcis, guſtui gratiſſimus.

Vires. Cephalicus & pectoralis eſt, appetitum & excitat, & in aſthmate eſt remedium ſæpè probatum. Doſ. à ℈ß. ad ℈j. cum aquis deſtillatis, ſirupis, conſervis, juſculis vel aliis vehiculis idoneis.

Corallia, margaritæ, & oculi ♋ phlegmate ⊖-li ſoluta, præcipitat in magiſteria butyracea. Elixir proprietatis cum 🜄 paratum eôdem ritè acidulatur. Ope etiam hujus fit curioſum ſpectaculum.

℞. *Corall. rubr. gr. mod. contuſorum vel C. C. raſpati* q. v. *ſpiritus virid. æris comp.* q. ſ.
Stent in digeſtione in cucurbitâ vitreâ & amplâ, quod ſolutum eſt, effundatur, & aliud menſtruum affundatur. Solutiones conjunge & ad ſiccitatem lento calore totaliter exhalare permitte; ſic in fundo relinquitur coagulum, in alio vitro mundo & ſpatioſo affuſa aqua deſtillata diſſolvendum, & in locum tepidum reponendum, ibi, poſtquam humiditas abſumta fuerit, aſſurget in ſpeciem arbuſculi coralloidis ſive C. C. (quoad ſolutio ex hoc vel illo facta eſt) & quaſi creſcere videtur, intuentibus delectabile ſpectaculum.

Ros Vitrioli ſive Spiritus Vitrioli humidus.

Quandoquidem hujus phlegmatis Vitrioli ſæpè & multoties hîc fit mentio, plurimis etiam compoſitionibus & præparationibus medicamentorum *Cl. v. Dn. D. A. Cnœffelii p. m.* admiſcetur, ac ab eodem in præcipuis curationibus panaceæ inſtar, adhibitum eſt, opus erit copioſiorem ejus facere mentionem, jungendo illam laudem & virtutem, qua hoc medicamentum eſt dotatum, & quæ ab aliis Medicis illi adſcribitur.

Antiquis ut & pleriſque noſtræ ætatis Chimicis, prima iſta Vitrioli ſubſtantia incognita (*inquit Angel. Sala in tract. 1. de vitriolo c. 1.*) ideoque ab iis inutilis ad inſtar phlegmatis, rejecta fuit. Quaſi verò Deus & natura (quæ ſe in omnibus Divinæ providentiæ partibus efficaciter exerit) fruſtra aliquid facerent. Hermetici dicunt, eſſe quandam quaſi hujus mundi margaritam: quam ſi agnoviſſet Galenus, procul dubio dimidiam ſuorum medicamentorum partem, quæ magno ſtudio, multo labore, longis ac indefeſſis peregrinationibus, in Ægyptum, Palæſtinam, Alexandriam, Romam, Cyprum, Lemnumque ſuſceptis, deſeruiſſet, & ſoli huic medicamento fidem ac fiduciam collocaſſet. Et ſanè (ſcribit *Claudius Deodat. in Pantheo Hygiaſtico l. 1. c. 10.*) ſi tota medicina non aliud ex toto Vitriolo haberet remedium, quam ſolum hoc phlegma, tamen id (licet ſolo nomine omnib. vileſcat) inter cætera medicamenta ut gemma fulgeret, è cujus radiis plurima medicamenta ſcintillare poſſent. Atque hic eſt ros ille benedictus, quem Dominus Deus, tot virtutibus & dotibus locupletatum humano generi pro ſui Sanctiſſimi Nominis gloria eſt liberaliter elargitus. Experientia conſtat, (ex eodem *Authore*) hoc vitrioli phlegmate lichenas, impetigines, nomas, & eryſipelata tolli, ulcera maligna repurgari, putrida mundificari, carcinomata eo colluta, ut & ulcera cacoethea ejus uſu purgari, ac faciliorem medelam ſuſcipere; Inſuper ejus uſu cutim poliri, & à quacunque ſcabie repurgari, ut in cuprifabris, fabriſve ærariis, nulla unquam ſcabie laborantibus videre eſt. Aphthis item eximiè prodeſt, & oris ex putredine natis exulcerationibus, quales poſt longas febres emergunt, vel ſcorbutum illum inſolentem comitantur: unde utiliter eo os colluitur aqua aliqua conveniente, plantaginis, prunellæ, aut centumnodii remixto; ſic partes ſtringit, putredinem & ſerpentia oris ulcera coercet ac perſanat; laxis gingivis firmitudinem præſtat, mucum & tartarum circa eorum radices hærentem abſtergit, eademque loca purificat, gratum ori ſaporem inducit, linguæ faſtidia tollit, quæ in ardentem pennam excurrere potuiſſent. Datur & hic liquor commodiſſimè febrientibus aqua cichorii, endiviæ, acetoſæ, nymphææ, lactucæ, fragariæ, aut alia convenienti mixtum, lauta ſanè ac larga doſi. Eſt enim remedium ſecuriſſimum, quod purgato prius corpore, utpotè alterando febres fugat, quaſcunque viſcerum obſtructiones aperit, ac penetrat, oris amaritudinem tollit, & aufert, cibi faſtidium adimit, appetentiam inſtaurat, praſinam bilem, ejuſque ferociam domat, & quoſvis fellis inſolentes motus moleſtos, periculique ſubinde plenos compeſcit, ac exuſtis internis calore partibus ſolamina præbet.

In Epilepſia morbove comitiali cum aqua vel ſpiritu ceraſorum nigrorum, aut cum ſtillatitio pæoniæ, aut florum tiliæ, lilii convallii, aut roriſmarini vel dentariæ liquore ſaluberrimè porrigitur, præſertim ſi ex conſenſu ventriculi & nervorum ſexti paris ei implantatorum conſpiratione morbus originem traxerit, aut exinde dependeat.

In dyſpepſia & bradypepſia ventriculi vino permixtum, utiliter exhibetur: In renum ac veſicæ obſtructionibus, & urinæ ſuppreſſione, cum aq. ſaxifragiæ ononidis & linariæ: at in hydrope cum aqua lumbricorum terreſtrium & modico ſirupi cinamomi, ſalubriter porrigitur: ut & in affectibus uterinis, cum aq. panacis Heraclei, Artemiſiæ, meliſſæ &c.

Præter alias quamplurimas, quas in ſe hoc phlegma continet utilitates, longævitati maximè idoneas, vim quoque habet mundificandi, aperiendi, obſtructiones reſerandi, ac viſcera purificandi, & ab infarctibus liberandi. Humidum præterea radicale conſervat,

vat, firmatque omnes ac singulas partes, nutricationi dicatas, sanguinis adustionibus, jecorisque exæstuationibus medetur, phlogoses reprimit, cerebri meatus aperit, internas putredines arcet, sudores movet, præsertim si cum aqu. cardui benedicti aut pimpinellæ porrigatur. Febrium pestiferarum malignitatem pessundat, ac in ipsa peste sudaturo cũ aq. Stapediana porrectum, veneni vires frangit, eaque tam in chimia quam medicina præstat opificia; phlegma hoc etsi infirmius sit spiritu, at continuato usu, & idipsum præstat, quod spiritus, licet paulò tardius; Phlegma enim aquositate sua spiritus acrimoniãm nonnihil retundit, ac ejus subtilitatem suo quodam pondere deprimit, ita ut agilitatis perfectio in phlegmate multo sit remissior, at verò etiam scrupulosis (tametsi nullus hic sit metus, nec ullius emergentis mali inexpectati formido) securior visa. Hæ sunt virtutes hujus nobilissimi medicamenti, pro quorum thesauro Domino Deo nostro Iesu Christo sit immortalis laus, honor, gloria, & gratiarum actio sempiterna.

Modus destillandi hoc phlegma sive rorem ⊖-li facilis est, & omnibus pharmacopoliis notus, & describitur ab *Angelo Sala*, *Schrœdero*, *Rolfincio*, aliisque quamplurimis Medicis, præcipuè verò à *Paracelso* (qui summum dicit arcanum pro caduco in ⊖-lo esse & non in oleo, sed volatilitate) ideò hic ejus processum recensere supersedeo. Id tamen sciat B. L. quod ex una specie vitrioli, major copia roris seu phlegmatis, cum suo spiritu volatili elicitur, quam ex alia; cui & multum ad hoc negotium adjuvare solent vasa destillatoria, in quibus ratione materiæ maxima est diversitas, & multo major quantitas extrahitur ex ollis seu matraciis ferreis, si vitriolum inde destilletur, quam ex vasis terreis, lapideis, vitreis, seu vitreatis; quod ipse sæpius observavi, & *Cl. Dn. D. Cnœffelius*, in manuscripto suo laborum chimicorum sibi curiosè & diligenter annotavit; placuit ergò hîc annectere tabulam, ex qua uno intuitu quasi oculis opponuntur labores circa hoc phlegma, quo diversis temporibus, ex diversæ speciei vitriolo, variisque vasis à sæpè citato authore elaboratum fuit; & semper plus ex uno, quam ex alio extractum est.

[*Hîc inseratur Tabula pag. seq.*]

Crediderim verò, quod *Author noster* tempore praxis suæ hujus phlegmatis vitrioli plus consumserit, quam fortasse omnes reliqui Medici in Polonia spatio integri seculi; quod *ipsius observationes & curationes* contestari possent, si aliquando à consanguineis proderentur & typis excuderentur. Id vero ut fiat, sicut cordicitus opto, sic inprimis laudati toties *magni nostri Andreæ Cnœffelii* Germano ex fratre filium, *D. Andream Cnœffelium Reg. Maj. Polon. Secretarium, Medicum aulicum, & Consulem Mariæburgensem, amicum meum singularem*, hisce peramanter invitatum volo, rogans ut hæc & alia patruelis sui MSSta, hactenus quasi sepulta, posteritati, pro hoc beneficio sine dubio perpetim gratæ, communicare velit.

Spiritus Vitrioli roridus per cohobia.

PAracelsus in solo vitrioli phlegmate destillatione ad siccitatem usque peracta nõ contentus ulterius progrediebatur colcothari nempe rubeo reddendo suum phlegma, idque toties cohobando, h. e. novies aut decies reaffundendo ac destillando, dum spiritu, omnes humidi & sicci evocarentur ab ipso colcothare unde longè potentius & efficacius reddebatur remedium. Qui ergò spiritum istum desiderat, is procedat in hunc modum.

℞. *Vitriol. opt. Hungar.* ℔ v. destill. ex phiala vitrea s. terrea per XX. Liquor s. phlegma colligatur & cohobetur super caput mortuum, destillando usque ad nonum alembicum, quæ phrasis Theophrasti in sensu disjuncto ita accipienda est, ut prior destillatio super caput mortuum per octo cohobia repetatur, atque sic per nonum alembicum labor absolvatur.

Not. Hoc phlegma, quod post quartam cohobationem colligitur, est ille spiritus vitrioli roridus communis à Cl. Dn. D. *Rolfincio in Chimia in artis form. red. l. 3. c. 7.* descriptus, cephalicum & antepilepticum insigne, cujus dos. à ℈j. ad ℈ij. in aqua liliorum conv all. s. qu. & ab ipso tingitur ligno parañambuci vel torna solis in colorem rubicundissimum.

Colcothar vero post nonam cohobationem cum suo phlegmate & spiritu prorsus imbuto indatur retortæ Waldenburgicæ & recipiente admoto atque gradibus ignis observatis in furno reverberii destillentur spiritus omnes humidi & sicci, qui tanquam thesaurus in vitro asservandi sunt.

Paracelsus imbibito hoc modo colcothari, (*per nonum sc. alembic.*) ∇ i rectificati admiscebat tantum, quantum pro imbibitione sufficiebat, ut instar pastæ fieret, commixta post peractam digestionem per unum atque alterum diem, omnia dicto modo in recipiens nudo & simplici igne gradatim adaucto destillabat: tandem theriacalis aquæ camphoratæ quarta parte adjuncta denuo destillabat. Medicamentum inde in epilepsia admirandæ virtutis, & longè potentius ac efficacius, quam phlegma antecedens, tam ad excitandum durante paroxysmo, quam ad præcavendum ac curandum morbum. Dos. ℈ß. in liquore aliquo congruo. Hic spiritus ⊖-li compositus, si rectè paratus est, solvit folia auri injecta, à Chimicis *Spiritus vitrioli aurificatus Paracelsi dictus*.

Spiritus Vitrioli roridus per cohobia,
à Dn. D. Andrea Cnœffelio,
anno 1638 d. 15. Febr. & seqq. eleboratus.

HAc ipsa die Dn. D. *Bertramus* de suo vitriolo depurato ℔v. in meo laboratorio destillationi destinavit. Phlegmatis leni igne inde prolecti ℔iß. quaterno cohobio abstracta est.

Die 16. 17. 18. 19. dicti mensis, qua ultima celebrabatur cohobatio, proliciebantur tres octavæ ℔ræ, hæ die 22. capiti mortuo affusæ ℥iß. destillatione reddiderunt.

Die 15. Martii, ⊖-li ℔ vj. in cucurbita terrea cum alembico vitreo in anemium missæ circiter ℔iß. phlegmatis reddebant.

D. 16. cap. mortuum suo phlegmate iterum nutritum, reddebat in destillatione ℔ij. ℥iv.

Die 17. in secundo cohobio accepi ℔j.

D. 18. in tertio cohobio accepi ℔ß. cum ℥ij. (s. ℥x.)

D. 19. in quarto cohobio accepi ℥vj.

D. 20. in quinto cohobio accepi ℥iiiß.

D. 21. in sexto cohobio accepi ℥iiß.

D. 30. in septimo cohobio accepi ℥ij.

Tabula Laborum Roris Vitrioli diverſis temporibus & modis, variiſque Inſtrumentis deſtillati.

Deſtillationis Annus	Deſtillationis Dies	Species vitrioli crudi.	Pondus ⊕-li.	Vaſa deſtillatoria.	Fornaces & gradus ignis	Spatium temporis deſtillationis.	Quantitas phlegmatis extracti.
1638	15. Febr.	Ex vitriolo Bohemico	libr. 5.	in retortâ terreâ	igne aperto in fornace probatoriâ	ſex horis	℔iß.
1638.	15. Mart.	Ex vitriolo Bohemico	libr. 6.	per alembic. lapideum.	in fornace acediæ dictâ	ſex horis	℔iß.
1654.	13. Iulii	Ex vitriolo Sileſiaco	libr. 12. libr. 12.	per ollas terreas duplicatas.	in fornace calcinatoria tectâ	hor. 12. hor. 10.	unc. 38. unc. 30.
1654.	21. Sept.	Ex vitriolo Hungarico in Poloniâ	libr. 12.	per ollas duplicatas Caſimirianas.	in fornace diſſolutoriâ tectâ	hor. 24.	unc. 41.
1654.	6. Nov.	Ex vitriolo Hungarico	libr. 12. libr. 12. libr. 12. libr. 12. libr. 12. libr. 12.	in ſex cucurbitis ferreis	in fornace ventosâ longâ	hor. 24. hor. 24. hor. 24. hor. 24. hor. 24. hor. 24.	unc. 30. unc. 30. unc. 30. unc. 30. unc. 30. unc. 30.
1655.	16. Mart.	Ex vitriolo Hungarico à Iudæo Cr. empto.	libr. 12. libr. 12. libr. 12. libr. 12. libr. 12.	in quinque cucurbitis ferreis	in fornace ventosâ longâ	hor. 24. hor. 24. hor. 24. hor. 22. hor. 24.	unc. 44. unc. 34. unc. 44. unc. 34. unc. 34.
1655.	18. Mart.	Ex vitriolo Suetico Dantiſci empto	libr. 12. libr. 12. libr. 12. libr. 12.	1. in ollâ terr. 2. in ollâ terr. 3. in cucurbi- 4. tis ferreis.	1. in fornace 2. calcinator. 3. ex arenâ 4. ex arenâ	hor. 24. hor. 24. hor. 24. hor. 24.	unc. 40. unc. 40. unc. 50. unc. 50.
1655.	12. April.	Ex vitrioli Goſlarienſi	libr. 12.	in cucurbitâ ferreâ	fornace ventosâ	hor. $18\frac{1}{2}$.	unc. 60.
1655.	10. Maji	Ex vitriolo Goſlarienſi	libr. 12. libr. 12.	ex ollâ ferr. ex ollâ ferr.	in furno ventoſo	hor. $18\frac{1}{2}$. hor. $18\frac{1}{2}$.	unc. 63. unc. 63.
1655.	25. Maji	Ex vitriolo Goſlarienſi	libr. 12.	ex cucurbitâ vitreâ	in arenâ	hor. 24.	unc. 46.
1655.	7. Iunii	Ex vitriolo Goſlarienſi	libr. 12. libr. 12. libr. 12. libr. 12. libr. 12. libr. 12.	in ſex cucurbitis ferreis	in fornace ventosâ novâ & nondum exſiccatâ	hor. 28.	unc. 68. unc. 60. unc. 60. unc. 54. unc. 52. unc. 54.
1657.	16. Iulii	Ex vitriolo Hungarico	libr. 12. libr. 12. libr. 12.	Ex vitreâ ex ferreâ ex ferreâ, cucurbitâ.	in fornace ventosâ	hor. 26.	unc. 52. unc. 60. unc. 53.

D. 31. In octavo cohobio accepi ℥iß. quem liquorem iterum capiti mortuo affudi.

NB. *Paracelſus* voluit novem deſtillationes, quibus peractis omne phlegma à capite mortuo abſorbetur, ut ſic decimâ deſtillatione meri ſpiritus prodeant, & hoc ipſe vult per nonum alembicum.

In iſto labore hoc peculiare adverti, quod in quavis deſtillatione ⊖ ⊕-*li volatile* in ⅩⅩco ſublimatur; & idem cum phlegmate elutum colcóthari cum manifeſtâ ſemper ebullitione redditur.

D. 8. Aprilis, ſex illas vitrioli libras, quas 15. Martii deſtillaveram, & poſtmodum ſepties cohobando, ſuo phlegmate nutriveram, mane deſtillare cœpi, per totam noctem urgendo opus, atque ſic porro die 9. & 10. uſque ad meridiem undecimæ, (toto eo tempore vapores commiſſuram vaſorum penetrantes moſchum gratiſſimè redolebant,) quando ignem extingui paſſus ſum, & poſtmodum duodecimâ receptaculum removi; in eo ſpiritus denſioris ac foris ex brunno flaveſcentis uncias ſex cum ſemiſſe reperi. Puto me plus potuiſſe acquirere, niſi animadvertiſſem vas ſeu urceum in fundo rupiſſe adeoque non parum materiæ per rimas penitus rubras excidiſſe.

Notandum ergo in poſterum, ut diligentius caveatur, ne in cohobationibus urceus in vehementi illa ebullitione rumpatur, (pedetentim itaque phlegma affundendum eſt, haut largiter aut confertim,) quin &, ut pro deſtillando cohobato colcothare recens urceus adhibeatur, eique tegula latior, pro defenſione vaſis ab ignis nimis vehementer feriente flammâ, ſubſternatur. Colcothar reſiduum ex ſupra dictis ſex libris materiæ deſtillationi deſtinatæ, pendebat jam libram unam cum unâ quartâ.

Mixtura Antepileptica in forma ſolida.

℞. *Extract. opii inſpiſſ. granor. pæoniæ inſpiſſ. radic. mandragor.* ana ℥ß. *pæon. viſc. querc.* ana ℥ij. *ſemin. papav. alb. & nigr.* ana ʒvj. *mag. cran. hum. reſol.* vel loco hujus *gelatinæ, corall. rubr. butyr.* ana ℥j.

Miſc. probè in mortario vitreo, ſign. ut ſupra. Doſis ℈ß. ad gr. xv. & ℈j.

Mixtura Antepileptica in formâ liquidâ.

℞. *Spiritus ſedativ. noſtr. ſimpl.* ℥iv. *aq. flor. tiliæ c. propr. liquore deſt. pæon. ex toto, ſc. c. rad. & flor. ceraſor. nigr. papav. errat.* ana ℥ij. *rad. pæon. pulveriſ.* ʒvj. *viſc. quercin. ſubtil. pulv. ſemin. papav. alb. & nigr.* ana ℥ß. *cortic. mandragor. cran. hum. raſpat.* ana ʒiij. *cinnab.* ♁*ii* ʒj. ℈j. *camphor.* (quæ aliquando omittebatur) ʒij. Pulveriſ. & cum liquoribus optimè prius commixta & agitata ſtent per quadraginta dies in leni digeſtione, poſtea colentur per linteum rarum.

Antepilepticum eſt excellentiſſimum. Doſis eſt à ℈j. ad ʒj. & aliquando ʒij. & maximè circa paroxyſmum. Sumitur etiam vel quotidiè, ſed inprimis circa novilunium & reliquas lunæ quadraturas, præmiſſa purgatione cum pilulis noſtris antepilepticis helleboratis.

Species pro extr. ſedavivo generali, aliàs Specificum Antepilepticum Cnœffelianum.

℞. *Sandal. rub. opt. pulv. opii noſtri citrati* ana ʒiij. *rad. ſolani, cort. mandragoræ, gran. pæon. excort.* ana (prius pulv.) ℥ß. *ſem. papav. albi & nigri* ana ʒvj. *cranii humani pulv. coralliot. rub. opt. præparat.* ſeu *magiſt. butyr. viſci quercini, rad. pæoniæ conſtell.* ana ℥ij.

Miſceantur & fiat pulvis ſubtiliſſimus, cui adhuc adde *panaceæ* ☉*aris* gr. xx. *fixati* ʒj. (pro unica doſi & aliquando gr. iij.) denuo miſceantur in mortario lapideo. Eſt ſingulare remedium in omnibus affectibus capitis, præſertim in epilepſia, apoplexia, paraphrenitide, mania, vertigine, & memoria deperdita, aliiſque morbis quamplurimis. Doſis à ℈ß. ad ℈j. in aq. appropriata. *Inde fit*

Mixtura Antepileptica ordinaria.

℞. *Specificum antepilepticum tali modo concinnatum*, cui admiſcebis ♌ *ſedativi*, (*lil. convall. ſcil. cum phlegmate vitrioli ſuperius deſcripti*) ℥xl.

Factâ circulatione per ſpatium unius menſis, ſubtile à ſpiſſo decantatum, aſſervetur in vitro benè clauſo, tandem & ultima bina ingredientia: ſcilicet *panaceæ* ☉*aris* cum *fixato* jungi poſſunt.

Non ſolum in epilepſia & apoplexia, ſed & in omni inquietudine, perturbatione mentis, vigiliis & doloribus, atque turbationibus capitis, maximè in febribus calidis & malignis, cum deliriis, hanc Medicinam cum exoptato ſucceſſu Clariſſ. Author adhibere ſolebat.

Doſis ʒj. ad ʒij. in emulſionibus conſuetis.

Mixtura Topica ſive localis interna, & Extractum ſedativum generale Cl. Dn. D. Cnœffelii, prout anno 1654. d. 3. Mart. ☽. fuit concinnatum.

Ex diar. MS. laborum Chimicor. authoris.

1. Anno 1654. die 3. Martii, ☽, infudi localem mixturam, pro futuro uſu, & proceſſu nuperrime Dei gratia invento, totam abſque defectu, (exceptis cran. human. & corall. ut in ſequentibus patebit, modo tractandis) cum 🜄 bis deſtillato, ſed tamen propter certas cauſas per deſtillationem in alcool non rectificato; hujus 🜄 pro una mixtura ſpecierum omnium prædictarum, pro prima extractione erant ℥xl.

2. Pro ſecunda & ulteriore infuſione extrahendarum ſpecierum prædictarum, iterum affudi ejuſdem 🜄 ℥xl. ſtetit ab octava hujus, uſque in 13. diem Martii in infuſione, & ſic quinque diebus; filtravi extractam, TRam, & cum præcedenti commiſcui.

3. Pro tertia & ulteriore infuſione harum ſpecierum, denuo affudi 🜄 non adeò rectificati (die 13. Martii) ℥xl. ſtetit uſque ad extractionem TRæ ad diem 19. Martii. ♃.

4. Pro quarta & ulteriore infuſione ſpecierum, die 20. Martii, ♀, iterum affudi 🜄 non adeò rectificati, ℥xl. & iterum ſtetit ad extractionem TRæ, uſque ad diem 27. ♀.

5. Pro quinta infuſione ſpecierum, die 27. ♀ denuo affudi 🜄 non adeò rectificati ℥xxx. ſtetit uſque ad extractionem ad diem 6.

6. Pro ſexta infuſione ſpecierum, die 4. Aprilis denuo affudi 🜄 non adeò rectificati ℥xxx. ſtetit uſque ad ſufficientem extractionem, diem nempe 14. Aprilis.

7. Pro ſeptima infuſione ſpecierum, die 15. Aprilis

denuò affudi 🜄 non adeò rectificati ℥xxx. Stetit usque ad sufficientem extractionem, diem nempe 5. Iunii.

Spiritus omnes tincti, per cucurbitam in MB. abstraxi, & in patella mea argentea tandem evaporando, ad consistentiam & spissitudinem mellis redegi.

Not. 🜄 iterum abstractus, ad alios usus, & pro spiritu sedativo simplici asservandus est.

Extracto sedativo ita parato, admisceantur adhuc *magist. corall. butyrac. gelatinæ cranii humani* seu *magisterii* ana ℥j.
Fiatque massa optimæ consistentiæ. Sign. Extr. sedativum generale.

Remedium excellens & singulare est, non solum in epilepsia sed & in mania, delirio, & aliis adhuc infirmitatibus cerebri, in quibus cum emolumento exhibetur.

Dosis ℈ß. ad ℈j. per se in forma pilularum, vel cum liquore quodam solutum, in, ante, & post insultum.

Mixtura alia Topica sive localis interna, aliàs Sedativum generale per extracta dictum.

℞. *Extract. sandali rub. inspissati, opii citrati inspiss. granor. pæoniæ inspiss. rad. mandragoræ* ana ʒß. *papaveris alb. & nigr.* (*per express. & digest.*) ʒvj. *visc. querc. inspiss. rad. pæoniæ inspiss. magist. cranii humani butyrac.* (vel ejus loco *gelatinæ*) *coralliorum butyrac.* ana ℥ij. *aq. cinamomi* ʒvj. *phlegm.* 🜔*-li* seu ~ *sedativi simpl.* ℥xx. *sir. entis tiliæ*, seu *pæoniæ* ℥vj.
M. F. Mixtura in duabus lagenis, una cum camphora, ℘o sive ~ camphorato, absque sirupo, altera sine camphora.

Pomum Epilepticum.

℞. *Rad. pæoniæ constellat. visci quercini suo tempore coll. granorum pæoniæ certo temp. coll. ungulæ alcis veræ, cranii humani raspati, (triquetri) coralliorum rubr.* ana ℥ij. *lap. smaragd.* ʒvj. 🜔*-l. cypr. succini pulveris.* ana ℥j.
Omnia prius separatim pulverisata commisceantur in mortario terreo vitreato, & cum gummi cerasorum nigrorum in aq. pæoniæ seu liquore arboris tiliæ dissoluti q. s. fiat massa tenax, ex qua postea formentur duo poma manibus tenenda, ante accessum paroxysmi.

Ex hac massa fiunt & amuleta, in forma cordis, item globuli seu corallia variis formis, quæ collo appensa & circa manus alligata, præsidium sunt optimum ad præservationem ab epilepsia.

Nota 1. Pro fœminis adjiciatur & castoreum.

2. Cum speciebus & possunt repleri sacculi ex sindone rubrâ, qui & collo suspendendi ad regionem cordis.

3. Radix pæoniæ colligenda est mense Aprili, sole existente in ♈ & ☽a in ♐ mane ante exortum solis, quam & per se collo suspensam epilepsiam arcere ipsemet *Galenus* autumat *lib. 6. simpl.* in puerulo ab epilepsia infestato, qui gestata hâc radice, inculpatè agebat, ipsâ verò decidente, protinus convulsionibus novis corripiebatur, ac demum ejusdem beneficio rursus sanitati fuit restitutus.

4. Viscum quercinum, ut & coryli nec non pyri arboris, item tiliæ & sambuci, (quæ omnia hanc mirificam virtutem habent repellendi epilepsiam, collo solum subnexa) colligitur ☽â decrescente inter duo Mariæ festa, hoc est à die 15. Aug. usque ad 8. Sept. Volunt autem illud quod terram non attigerit, nobiliorque habetur illa pars, quæ quercui propior resecta est. Testes sunt: *Matthiol. Commentar. in lib. 3. Dioscor. Levin. Lemnius lib. 2. occult. Philosoph. c. 3. Lonicerus in herb. cap. de visco.* Unde & *Iodocus Harchius* de eo sic canit:

Quod legis è quercu, morbum curare caducum
Viribus occultis, creditur esse potens.

5. Grana pæoniæ colligenda quoque sunt in plenilunio, suspenduntur & à nostris mulierculis de collo & circa manus, pro arcenda epilepsia; (Sunt qui & loco illorum sibi *pisum Americanum coccineum*, aliàs abrus, eligunt;) quæ & teste *Camerario* cum aliis authoribus perhibent utiliter adhiberi, in dentitionibus, febribus & spasmis puerorum; Perelegantia sunt, rotunda & nigra macula insignita, quæ corallia planè æmulantur, non modò corallinos globulos, nativi coloris elegantiâ provocant, sed etiam vincunt. Inde & propter elegantiam & duritiem è collo & brachiis gestantur. Quod nonnullas virgines nobiles interjectis parvis unionibus facere, observatur. Hispani Pharmacopolæ iis loco granorum hordei ad pondera utuntur.

6. Ungula alcis & apud multos in magna est existimatione, insigni enim pollet adversus epilepsiam facultate, hystericæ item passioni & cordis affectibus opitulatur; sed non omnes ungulas hanc virtutem possidere scribunt, sed pro ætate, sexu, tempore, & ipsius jam unguis ratione, plurimum variare. Fœminæ ungulam hac facultate nequaquam pollere, verùm maris solùm, nec pulli, sed adulti, idque eo tempore, quo in venerem ferri incipit hoc animal, nempe inter festum Assumptionis Mariæ & Nativitatis ejusdem, majorem virtutem & ungulis posterioribus quam anterioribus adscribunt, & horum quidam pedi dextro, alii sinistro: alii omnes hac vi pollere, non sine ratione asserunt: sunt & qui velint, has ungulas ab animali adhuc vivente dicto tempore præscindendas esse. Ut quis ab his morbis hujus unguis beneficio præservetur, annulum ex eo confectum in annulari sinistræ manus aut particulam collo suspensam gestet, ut cordis regionem tangat. Testes sunt *Andr. Baccius de Alce. Schenckius Obs. Med. l. 1. Ioh. Agricola lib. 2. med. herbar. Gesner. lib. de quadruped. cap. de Alce. Apollonius Menabenus. Aldrovandus de quadruped. Pedemont. in lib. de secret. Severinus Gœbelius de Alce. Petrus Monavius*, & *Ioh. Daniel Mylius lib. antid. c. 6. Unzerus de epilepsia lib. 2. & plurimi alii.*

7. Cranium humanum. Cranium hîc eligitur hominis suspensi, Solis & Lunæ radiis expositi, & non humati: *Crollius* vult, ut pars anterior & non posterior, & fœminæ fœmineum, ac mari masculum accommodetur, inprimis ossiculum illud triangulare & triquetrum, quod in nonnullis (alii in epilepticis, alii in strangulatis) tantùm reperiri asserunt.

8. Corallium rubrum. Quod corallium rubrum, ad collum portatum, ex occulta quadam proprietate multis abundet virtutibus, quod & præsidium sit, ad præservationem ab epilepsiâ, testatur *Hugo Senensis in tract. de epilepsia. Sylvius in sua Practica. Nicol. Piso de med. morb. Anton. Mizaldus in cent. ex Arnoldo Villanov.* & *Claudius Deodatus, Panth. Hygiast. lib. 1. p. 116.* qui ita scribit: Corallium à sano

gestatum

geftatum homine elegantiùs multò rubet, & fi jam à morituro, aut periculosè laboranti geftetur, pallefcit, livefcit, variifque maculis fœdatur. Corallium eft celebre amuletum, contra manes, dæmoniacas illufiones, infomnia falfa, terriculamenta, fafcinationes, incubos, incantationes, venena, epilepfiam, fulgura, fulmina, marinafque tempeftates, & quævis pericula. Pifis in Italiâ, frutex elegans corallii cranio humano innatum, confpicitur, qui præ aliis epilepfiæ remedium effe poteft, modo tales frequentius invenirentur.

9. Vitriolum, ad poma epileptica componenda, eligitur hîc fapphirinum, quod ☉e in ♌ exiftente, tempore non pluviofo, fed fereno, frùftulatim, radiis folis, horis 360. exponitur, donec albefcat. Vitriolum ita concinnatum, eft ille pulvis fympatheticus, de quo *Papinius in differt. Digbæus*, & alii. Cum hoc ⊕-lo Cyprio fapphirino adhuc crudo, experiri aliqui volunt, an æger ex morbo aliquo periculofo evafurus fit, fi nempe guttula una atque altera fanguinis infirmi, ex bafilica priùs extracti, (five è naribus per fe ftillantis) fuper hunc lapidem inftilletur, mutatio illius coloris falutarem five lethalem monftrabit eventum. Ex relatione Illuftriff. & Excellentiff. Principis & Domini, *Dn. Lubomirski*, Marefchalli Curiæ.

10. Smaragdum, vel à collo pendulum vel annulo geftatum, amuletum effe generofùm, prodeffe & comitiali morbo, omnes, qui ejus mentionem fecerunt, affirmant. *Cl. Ol. Wormius in Mufeo cap.* 18. ejus vires extendit. Contra epilepfiam puerorum collo fufpenfus, aut digito geftatus, eam impedit, ita ut aut morbum tollat, aut frangatur. Coxæ mulieris alligatus partum accelerat, ventri appofitus eum retinet, ori inditus hæmorrhagiam fiftit, & plures aliæ adhuc vires fmaragdo à dicto Authore attribuuntur. Pro noftra compofitione pomorum epileptic. loco illius Orientalis, fubftituitur & Europæus, qui in Cypro, Britanniâ, aliifque locis invenitur.

11. Succinum, ultimum hîc ingrediens, ad conficienda poma epileptica eft fuccinum feu chryfoledtrum, cujus genera, etfi plurima numerantur, attamen non nifi duo officinis in ufum veniunt, album fcilicet & flavum feu citrinum. Ex fuccino albo in Boruffia conficiuntur pentacula, cordis formam habentia, item fphærulæ & monilia, circa collum & brachia, contra capitis frigidos affectus, & catarrhos, ubi præpediunt, ne deftillationes in guttur ferantur, inprimis uerò defendit ab epilepfia & pefte, collo ejus fruftum periapti vice appenfum, prius tamen feptem planetariis pulfibus confrictum, de quibus *Helmontius de magn. vuln. curat. mihi fol.* 480. Globuli ex fuccino, & ad oculorum defluxiones, miro fucceffu auxiliari dicuntur, annexi occipitio. Pila (inquit *Sennertus in med. pract. lib.* 1. *part.* 1. *cap.* 2.) è fuccino, fi manibus geftetur & verfetur, & incalefcat, ac fubinde naribus admoveatur, fine offenfione excrementitios humores in capite abfumit, idque roborat. Ex fuccino albo craffiufculè pulverifato, facculus interpaffatus, & effentia piperis longi, cum 🜄 extractâ, madefactus calidè applicatus futuræ coronali, eft fpecificum in doloribus capitis frigidis, quales fæpè vexare folent mulierculas. Authores funt *Hartman. in pract. chym. de dolore capitis*, & *Clar. Iohan. Ferd. Hertod. à T.* in fuo aureo libello, tartaromaftix Moraviæ intitulato, *part.* 1. *p.* 37.

Corallia rubra factitia contra Epilepfiam.

Quoniam amuletorum hîc fit mentio, non abs re erit inferere unam & alteram coralliorum fictorum defcriptionem, diverfifque coloribus, quorum ufus non folum ornandi caufa eft, fed & in eundem finem nempe contra morbum comitialem; aliofque morbos capitis, inftituitur. Ideo

℞. *Rafuræ cranii humani, violenta morte intererempti etiam per reiteratam impaftationem*; ~ ⊕-*li volat. q. f. in pulverem fubtiliffimum redacta, fragmentor. coralliorum rub. cum fucco arboris* tiliæ feu pæoniæ fubtil. præparatorum ana ℔j. *rad. pæoniæ conftellatæ, vifci quern. pulveris* ana ℥iij. *fuccini utriufque pulv.* ℥iß. *lap. carpion. femilunar. fupra eorum oculos reperibilium, quando haberi poffunt, cinnabrii antimonii & nativi* ana q. f. ad inducendum colorem nativum.

Omnia ac fingula prius feparatim pulverifata, & poftea probè commixta cum albumine ovorum, vel mucilagine tragacanthæ (per fucc. tiliæ factâ) q. f. redigantur in maffam rubicundiffimam, ex qua poftea, coralliorum formâ, globuli, vel tabulæ perforatæ formentur, qui tandem benè exficcati & politi, filo (ex nervis pedis finiftri alcis) connectuntur, & collo appenduntur: poffunt & infervire pro brachialibus, aut coronis precariis, vel pro pomis luforiis, manibus ante paroxyfmum tractandis.

Ex eâdem mafsâ & amuleta fingi poffunt; cordis formâ. Sunt &, qui folum ex puris coralliorum fragmentis (prius in fubtiliffimum alcool redactis) cum albumine ovorum, & cinnabrio ☿ii feu nativô, q. f. ad naturæ æmulationem, globulos efformant.

Coralliorum imitationis modum docent *Ioh. Bapt. Porta. Anshelm. Boëtius de Boot lib.* 2. *de lap. & gemm. c.* 115. Item *R. P. Athan. Kircher. in mundo fubterraneo lib.* 12. *part.* 3. & præ aliis fatis curiosè *Cl. Ioh. Ludov. Gans, Med. Franc. in hiftor. Coralliorum. c.* 10.

Et nobis adhuc reftant modi varii ad imitanda illa arbufcula corallii rubri, nempe ad externam formam & colorem, & ita accurati, ut à veris & naturalibus vix difcerni poffint, quorum defcriptio in alio loco fuo tempore communicabitur.

Corallia contra Epilepfiam nigri coloris.

℞. *Vngularum alcis in fubtiliff. fcobem redact.* ℔ij. *lixivii cinerum fraxini, per aquam tiliæ* feu *pæoniæ fact.* q. f.

Mixta ftent in digeftione per 14. dies poftea coquantur tam diu, donec materiæ liquefcant & in pultis craffioribus formam abeant. Separato pulmento adde *cranii alcis* & *cornu alcis in olla nova & claufa ad nigredinem, vel tam diu, donec pulverifari poffint, toftorum* ana ℔ j.

Vel, quod melius erit, cranium & cornu alcis limâ in fubtiliffimam fcobem redacta in mortario lapideo, cum *aq. pæoniæ* feu *tiliæ* q. f. in maffam fatis craffam impaftata, fuper chartam deinceps claudendam extenfa, iterum exficcentur, & pulverifentur; labore eo bis vel ter repetito, donec in fubtiliffimum pulverem redigi queant; quibus adhuc adjicitur

gum.

gum. ladani, *benzoin.* an. ℥iß. *animæ,* *ſtoracis* an. ʒß. *moſch.* & *ambr.* ad pl.	Pro fœminis loco horum admiſceantur	*gum. animæ,* *galbani,* *myrrh. rub.* *ſuccini* an. ʒj. *caſtorei* & *camph.* ad pl.	

& cum *mucilagine tragacanthæ*, per *aquam pæoniæ* vel *tiliæ* factâ fiat maſſa tenax, ex qua figurentur corallia, quæ benè exſiccata adhuc torno adhibito, poliri poſſunt. Globuli tandem perforati, filo trajecto, (ex nervis alcis, ſiniſtri pedis ſcilicet) collo & brachiis, loco coralliorum & margaritarum naturalium, inſervire poſſunt. Ex maſſa formentur & in typo argenteo, amuleta cordis formâ, collo appendenda; vel poma magna, circa paroxyſmum manibus tenenda, prout curioſis placebit. Tempus efformandi globulos inſtituitur ☉e exiſtente in ♌e, ☽â verò decreſcente. Non ſolum epilepticis, ſed & lunaticis inſerviunt.

Amuletum Cœleſtinum, contra vertiginem, melancholiam & ipſam Epilepſiam.

℞. *Cornu alcis raſpat. & in ſubtil. pulv. redacti, cranii humani raſpat. & in pulv. ſubtil. præp. (per reiteratam impaſtat. ſcil. cum aqua n. epileptica)* ana ℔ß. *ſtercoris pavonis, ſuccini albi ſubtil. pulveriſ. lapidis lazuli, armeni,* ana ſubtil. præp. q. ſ. *ad inducendum colorem cœleſtinum.*

F. cum *gum. tragacanthæ* (per aquam pæoniæ prius diſſoluto) q. ſ. præſtat, unde formentur placentulæ rotundæ, vel cordis formæ, vel corallia perforata, quæ in umbra prius bene exſiccata à tornario poliri poſſunt, ac monilium & armillarum loco geſtari debent. Vel ipſa paſta includatur capſulæ argenteæ perforatæ vel zendalo rubro, & ſuſpendatur ut jam dictum de collo ad regionem cordis, ut ſtomachum tamen contingat. Virtutes horum titulus indicat.

CORCVLVM BENEDICTVM CNOEFFELIANVM.

SÆpè à nobis præmemoratus p. m. Dn. D. *Andreas Cnœffelius*, Archiater quondam SS. RR. MMaj. Ioannis Caſimiri & Uladiſlai IV. Regum Polon. & Suec. aliam adhuc extraordinariam poſſidebat Medicinam, lapidem nempe factitium, in forma cordis efformatum, hunc pro corculo ſuo benedicto habebat, (ſic ei indiderat nomen) illud in capſula aurea perforata, formaque cordis elaborata, ſemper collo appenſum ſecum portabat, rem pro magno & glorioſo arcano, & theſauro ſingulari habens.

Vſus hujus corculi benedicti erat in epilepſia, mania, delirio aliiſque morbis capitis; item pectoris aliarumque partium; maximè in morbis acutis, malignis inquietudinibus, & in illis morbis, ubi aliquando tot ſymptomata ac ſymptomata ſymptomàtum fueruut, ut vix morbus ipſe dignoſci potuerit.

Modum verò ſequentem, *Cl. Dn. D. Cnœffelius* in adminiſtratione illius ſervavit. Hoc corculum perforatum, ſeu capſulam auream, multis foraminulis elaboratam, cum incluſo lapide immiſit in liquorem aliquem, ſcilicet deſtillatam aquam, decoctum hordei, vel aliquando etiam in ſimplicem aquam fontanam ordinariè verò eligebat ſibi emulſionem aliquam ex ſeminibus idoneis, vel amygdalis ſeu aliis nucleis, & ſimilibus rebus extractam, quando eam habere potuit: ibidem reliquit ſpatium, quo oratio Dominica recitari poſſet præter propter, pro conſtitutione morbi, & ſymptomatum, nonnunquam iteratis vicibus ter vel quater; liquorem itaque ſic Medicinâ infectum, infirmis ſuis poſtea (ut ego ipſe ſæpiùs obſervavi,) maximè delirantibus, in febribus acutis, item etiam fœminis hyſtericis, pro compeſcendo utero propinavit, vidi & hoc, quod ſumto iſto potu, paulò poſt infirmi quieſcere & ad ſomnum inclinare ſoliti ſint, expergefacti, ſe melius habuerint, & *Dominus Cnœffelius* ſic medicamenta ſua ſpecifica, ſibique familiaria & morbo reſiſtentia adhibendi opportunitatem obtinuerit.

Forma Capſulæ Aureæ Perforatæ Sive *Corculi Benedicti Cnœffeliani.*

Capſulam verò auream ſeu corculum benedictum, cui hic lapis incluſus occultabatur, poſt dictam infuſionem ſtrophiolo abſtergebat, id interdum propria lingua lingens, antequam è collo regioni cordis, iterum appenderet. Obſervavi etiam ipſum illam infuſionem ſeu potum non facile adminiſtraſſe niſi in ſumma neceſſitate.

Tandem ex quibus *corculum hoc benedictum Cnœffelianum* fuerit compoſitum, ne videar invidus, libenter exponam. Dico itaque compoſitionem hujus lapidis in nullo recedere à *lapide Butleriano*, ſeu *Drief Helmontii*, & illum eandem cum hoc Medicinam fuiſſe, cujus explicationem & deſcriptionem *Dn. D. Cnœffelius* (in reditu ſuo ex Gallia per Belgium) ab ipſomet *Dn. Helmontio* accepit, ex libro manuſcripto ejus, per me excerpto, quæ talis erat:

♃. ⊖*is Philoſophici* ʒiij ß. *ſulphuris philoſophici* ʒj. *uſneæ cranii humani* gr. *iij.*

Miſc. ad mentem Helmontii tali pacto: Sali marino fuſo, à fece extracto, ante omnimodam condenſationem commiſceatur ſubtriplum *entis veneris*; tigillum cooperiatur; dum autem refrixerint, contundatur in pulverem, cui adjungenda uſnea; pulverem commixtum tandem, cum ichthyocollâ ſolutâ in trochiſcos ſuper lapidem compingi oportet, ſic compos eris tui deſiderii.

Hic vero notandum, pulverem prius cum grano uno atque altero medullæ panis ſiliginei recentis & mollioris impaſtandum, poſtea cum ichthyocolla imbuendum,

imbuendum & miſcendum, ſic tandem deſideratum lapidem efformandum; quem exſiccare tandem oportet incluſum charta, in loco umbroſo & temperato.

Alioquin abſque pane, negotium non benè ſuccedit, quod compendium *Helmontius* ſilendo tranſivit.

Paratur & *Drief Helmontii* modò in Germania à multis curioſis doctiſque viris, an verò promiſſis hoc remedium reſpondeat viribus, mihi adhuc experiri non licuit.

Quæritur & hîc, *Ens Veneris Helmontii* quid ſit? & quomodo ita dicatur? quomodo præparetur? quo fine? quos uſus præſtet? quid habeat? Hic ſolum aliquid de ejus uſu & virtute; qui plura deſiderat, inſpiciat *Helmontii tract. de lithiaſi*, & quidem integrum caput octavum, ubi fuſius materiam hanc tractat. Hujus fixati, quod *Helmontius pag.* 347. (*in quarto edit. noviſſ.*) commendat, fit & mentio *à Iohan. Pharam. Rhumelio, in Antidotario ſuo chym. p.* 151. ſed non ſatis ſequeſtrati. *Clariſſ. Dominus D. Andr. Cnœffelius* in præparatione atque ſublimatione illius ſequentem hanc obſervabat proportionem & modum:

℞. *Vitrioli ſcil. phil. prius calcinati*, p. ij. ⊖ ✱*ci* part. j.

Terantur primò ſingula, poſt miſceantur exactè & chimico more ſublimentur; labor iterum iterumque repetendus, ſcilicet quater vel quinquies, ſemper admixto proprio capite mortuo, ubi in ſingula elevatione copia florum minuitur. Vide plura ſuperius in præparatione medicamentorum ſedativorum, ubi explanatius & dilucidius ſulphuris philoſophici fit mentio.

Sal marinum philoſophicum eſt ſal illud, ex capite mortuo ſalis marini, poſt deſtillationem ſpir. extract.

De *uſnea cranii hominis* videatur citatus *Helmontius de vulnerum curatione* §. 41. *uſque ad* §. 62.

TITVLVS VIII.

OPHTHALMICA.

Vinum Medicatum Polychreſtum, primariò quidem & principaliter directum ad vitia oculorum, ſive ad viſus obſcuritatem ex humoribus frigidis cauſatam: ſecundariò autem ad oppilationes venarum & omnis generis venena, S.R.Maj. Sigismvndi III. Pol. & Suec. Regis.

℞. *Herb. & flor. euphraſiæ* m. x. *roriſmarini* m. *betonicæ* m. IV. *botryos, ſalviæ* ana m. iij. *chelidonii, verbenæ maris* m. iß. *cardui benedicti* m. ij. *flor. calendulæ* m. j. *ſtœchad. Amb. ſem. fœnic. ſileris montan.* ana m. ij. *cort. citri* m. IV. *ligni ſaſſafras conciſi* ℥x. *rad. zedoariæ* ℥j. *diptami albi, ireos flor.* ana ℥ij. *cardamomi* ℥j.

Conſcindantur herbæ paululum exſiccatæ, demptis ſtipitibus, & cum reliquis ingredientibus craſſiuſculè contuſis miſceantur, & in tres partes æquales diviſæ, ſacculiſque oblongis immiſſæ, ac in vini Rhenani recentis, ſeu muſti vaſculo, quod Amam vocant, immergantur, macerenturque per tres vel quatuor ſeptimanas, ut hoc pacto vinum illud cum herbis effervescat, & vis illarum extrahatur, cumque vini ſubſtantiâ uniatur. Poſtea ſacculi extrahantur è vaſe, ut fæces ad fundum reſideant, & vinum clareſcat, atque ad uſum accommodari poſſit.

Dotes & vires. Vinum hoc Medicatum licet propter ſua ingredientia præſtantiſſima variis polleat viribus, tum ob herbas ophthalmicas, præcipuè euphraſiam quæ baſis hujus compoſitionis eſt, valet mirificè ad omnes affectiones oculorum; ex frigidâ & humidâ causâ ortas; utpote ad incipientes cataractas ſeu ſuffuſiones, lippitudines, aliaſque viſus debilitates tàm avertendas, quam profligandas, eò quod cerebrum debile roborat, & defluxiones ejus frigidas exſiccat; imagines, culices, muſcas, aliaque corpuſcula oculis obverſantia diſpellit, oculoſque caligantes emendat, ſpiritus viſivos reficit, roborat & auget.

Secundariò autem propter alia ingredientia cephalica, ſtomachica, hepatica, cordialia & alexiterica compoſitioni huic inſerta, hepatis oppilationes aperit, icteritiam ſanat, pectoris & pulmonum vitiis ſuccurrit, aſthmati & orthopnœæ medetur; paralyſin, epilepſiam, vertiginem, colicam, & alios morbos ex frigida cauſa exortos extirpat: uteri ſuperfluitates ac intemperiem frigidam & humidam tollit. Venenis ac præcipuè lui peſtiferæ præſtantiſſimum eſt remedium, tàm præſervativum, quàm curativum.

Quod ſi autem vinum illud medicatum ad ſolam viſivam potentiam roborandam, & organa ejus conſervanda, dirigi debeat, tunc ſequens compoſitio ſeu recepta accipiatur, quæ ut ſimplicior, ita etiam gratior erit palato:

℞. *Fol. & flor. euphraſiæ, betonicæ, ſalviæ, chelidonii* ana m. ij. *roriſmarini* m. iij. *ſem. fœniculi* ℥IV. *ſiler. mont.* ℥j. *ligni ſaſſafras conciſi* ℥iij.

Incidantur herbæ remotis ſtipitibus, & miſceantur, ſacculoque oblongo, ex telâ munda, aut ſindone alba immittantur, & ſic muſto ſeu vino recenti Rhenano immerſæ, macerentur per tres aut quatuor ſeptimanas, ut vis herbarum eo melius extrahatur, & cum ſubſtantia vini uniatur.

Hanc deſcriptionem, S. R. Maj. Uladislavs IV. ad examinandum, Collegio ſuo Medico obtulit, quam adhuc à Parente ſuo p. m. Ser. Pol. & Suec. Rege, Sigismvndo III. recommendatam habuit.

Aqua Ophthalmica D. D. C.

℞. *Aq. ſtill. ſpermatis ranarum* ℥xvj. *phlegmatis* ⊖*li* ℥viij. *ſpermatis ceti* ℈ij. *eſſent. roſarum* gtt. aliquot. TR*æ coſmet. myrrhiſat. pro pauca lacteſcentia* q. ſ. miſceantur.

Hanc compoſitionem in duplo Cl. Dn. D. Cnœffelius Anno 1656. d. 29. Iulii ſibi præparavit, pro futurâ ægrorum & ſufficiente proviſione.

Vires ſunt in amblyopia, amauroſi & ſuffuſione.

Aqua

Aqua Ophthalmica alia D.D.C.

Qua curatus fuit Dn. Præcopius, Theol. in Xenodochio ap. S. Elizabetam Dantiſci, & Thomas Sarabanda, obcœcatus è cataracta.

℞. *Mucag. aquat.* ♌*l. per* XX ℔ iij. *cruda, tranſcolat. phlegmatis* ⊖*li* ana ℔ j. *aq. nivis ſeu glaciei menſ. Mart. collectæ* ℔ iß. quibus adde, ad ſingulam liquoris ℔ß. *ſpermatis ceti* ℈j.

Miſceantur probè, ſtent in loco temperato per aliquot dies, poſtea filtrentur per linteum purum. Patiens de hac mixtura inſtillet decies, ſeu vigeſies, pluribus & paucioribus pro commoditate vicibus, in dorſo decumbens, uſque ad meliorationem & totalem recuperationem viſûs.

Collyrium Cl. Dn. D. Ioan. Felveri.

℞. *Phlegmatis* ⊖*li & aluminis* ana p. æqual. ſcilicet ana ℥iß. *croci metallorum, ſacchari* ♃*ni* ana ℈iß. *tutiæ præparatæ quàm ſubtiliſſimè* ℈j.

Stent per menſem in digeſtione, poſtea filtrentur; cum extremitate ſubtilis penicilli, hac mixturâ imbuti, oculus ſubtiliter abſtergatur, vel ad canthum externum una & altera guttulâ inſtilletur.

Aqua Ocularis externa.

℞. *Succi ex amput. palmitibus vitis, ſpermatis ranar. reſervati* ana ℔ ij. *phlegmatis* ⊖*li* ℔j. Quibus immergantur ſuo tempore *flor. calendulæ, cyani, cichor. roſar. herb. chelidoniæ, euphraſiæ, fœniculi* ana q. ſ. Stent per dies aliquot in digeſtione, poſt adhuc adde *cancrorum contuſor.* num. vij. *hepata muſtelæ piſcis*, prius in clibano in liquorem reducta n. xxx.

Mixta deſtillentur in B. vaporoſo ad ſiccitatem fermè totalem florum & herbarum. Liquor ſtillatus ſervetur in vitro benè clauſo.

Magnarum virtutum eſt, ad omnem viſus infirmitatem, inflammationes & oculorum ruborem nempe aufert, ſordes detergit, lachrymas exſiccat, ulcera ſanat, ſuffuſionem & cataractam curat & impedit, inſuper ad claritatem oculis augendam & robur tunicis conciliandum, eſt aqua efficaciſſima.

Errhinum Cnœffelianum, in ſuffuſione oculorum.

℞. *Flor. lilior. convall. in alcool redact.* ℥ij. *rad. ireos flor.* ℨj. *cœniotomii noſtr. pro conditione morbi* q. ſ. *eſſent. roſ. ſeu ol. Rhod.* gtt. iij.

Miſceatur in mortario lapideo & F. pulv. ſubtiliſſimus, in ſcatula munda ſeu pyxidula aſſervandus.

TITVLVS IX.

OTICA.

In Surditate Symptomatica.

I.

Clariſſimus Dominus D. *Gablovitzki*, Ser. piè defuncti Epiſcopi, Caroli Ferdinandi, Princ. Pol. & Suec. Medicus ordinarius, in ſymptomatica ſurditate, cum dolore Sac. Reg. Maj. Anno 1648. menſe Ianuario, auri ſiniſtræ ſuperveniente, commendabat *colocynthidis pomum, cum calefacto oleo amygdalarum amararum bene impregnatum, pòſt fortiſſimè expreſſum.* De expreſſo hoc oleo colocynthinato cum bombace excepto, ponatur in aurem bis vel ter in dies.

2. Ex conſilio autem *D. D. Cnœffelii* obſervavi auditum S. Reg. Maj. brevi poſt reſtitutum fuiſſe, ♀ri ſaſſafrato, leviter tepefacto, & bombace excepto atque in aurem poſito, ſuppoſitis ſtatim linteaminibus probè calefactis ad extra per dimidiam horam.

3. Anno 1649. rediit dolor, cum ſurditate, ſtrepitu & fluxu excrementoſo, ubi *Cl. Cnœffelius* denuo præſcriptum remedium repetiit, ſed abſque levamine; inde & *balſamum* hoc adhibuit, quod

℞. ♎*us* ♀*ri rectificatiſſ. & ſaſſafrati, elixir. propriet. ſine* ♎ ♁*ris* ana ℨß. *ol. hypericonis, ſuccini* ana ℈ß. ſimili dicto modo fuit adhibitum, & S. R. Majeſtas ex reiterato uſu per tres dies iterum convaluit.

4. Iuvenis ſtudioſus à ſeptennio aure dextra difficulter, & aliquando vix audit. Cura ejus ſic fuit inſtituta. Primo purgatus fuit pilulis anethinis, pòſt ſcarificationes factæ ſunt circa ſcapulas & cucurbitulæ admota. Poſtea uſus eſt hoc topico, quod

℞. ♎ *Formicarum*, ♀*ri rectif. ſaſſafrati* ana ℥ſ. *extr. caſtorei* ℈j. ☍ *ſuccini, ſeu ſpiritus* gtt. x. M.

Mixturam cum bombace exceptam intrudat in aurem, & illibi per diem & noctem ſervet, applicato ſemper preſſius linteamine intensè calefacto, pro impoſita Medicina in actum tranſpirationis intimioris promovenda.

Arcanum in Surditate.

Clariſſimo Dn.D. Luberto Erbenio à quodam mercatore Gedanenſi communicatum, huc annectere etiam placuit.

℞. *Raphanum unum vel plures* pro pl. Præſcinde capitulum vel taleolum, excavato infunde *aq. majoran.* quantum capiet, taleoloque præciſo, iterum tege foramen ſuperius ipſius raphani, defodendo illum intra terram, per dies tres vel plures, exempto raphano, *aq. majoran.* tot diebus detenta, effunditur & ſervetur pro uſu. Hujus nempe liquoris cochlear indies bis, mane ſcilicet & veſperi, vel ſæpius immittatur in aures.

TITVLVS X.

ODONTALGICA.

Pulvis ad dentifricia Moſchatus Sereniſſimæ CÆCILIÆ RENATÆ, p. m. Reginæ Polon.

℞. *Orizæ finiſſ.* ℥iij. *pumicis calc. & aliquoties in lacte extincti, coralliorum rub. tritorum, lapid. filicum calcinat. & n. m. in pulv. redact.* ana ℥j. *rad. ireos pulv.* ℥j. ℨij. *aluminis uſti, ſalis comm.* ana ℨj. *moſchi ambr.* ana gr. vj. *ol. roſar. ver. ſtil.* gutt. iij. *fol. auri* num. 4.

Fiat omnium pulvis, non admodum ſubtilis. Mucoſos dentes à ſordibus purgat, & omnem tartarum corroſivum abſtergit, dentes quoque dealbat, & vacillantes firmos reddit.

Pulv

Pulv. ad dentifricia alius Ser. Reginæ.
Ex ord. Dn. D. Teuberi, Medici Ord. Ser. Reginæ.

℞. *Lapid. pumicis pulv.* ℥ß. *corall. rubr.* & *alb.* ana ʒiiß. *aluminis* ʒiß. *rad. ireos flor.* ℥j.
Fiat pulvis non admodum subtilis. Cui adde *ambræ* & *moschi or.* ana gr. v. *ol. rosar. stil. ver. ex floribus* gutt. iij.
Misceantur probè, pulvis in scatula munda servetur ad usum. Ad dentes purgandos & dealbandos remedium excellens est. Cujus quotidianus usus adhuc in Polonia apud multas matronas observatur.

Not. Ex pulvere præscripto, cum mucilagine tragacanthæ (per aq. salv. facta) fit massa tenacissimæ consistentiæ, ex qua formantur styli dentifricii in umbra lentè exsiccandi. Omnem nigredinem & colorem vitiosum abstergunt, & dentes de novo albos & politos reddunt, si quotidiè his fricentur.

Tinctura perbella Ser. Reginæ CÆCILIÆ ad gingivas tumentes & sanguinolentas.

℞. *Aq. fol. salviæ, quercin.* ana ℥vj. *phlegmat.* ⊕-*li, Onis* ana ℥iij. *gummi lacc.* (in bacillis) *pulver.* ʒvj. *aluminis* ʒiß.
Mixta stent in digestione per diem & noctem, posteà filtrentur per chartam. Tinctura rubini instar servetur usui. Vires titulus indicat.

Tinctura Odontalgica D. D. C.

℞. *Rad. pyrethri, lign. sassafras* ana ʒij. *sem. hyoscyami*, *caryophyll. massæ pil. de tribus* ana ʒj.
Incisa & contusa infundantur, in *sp. n. sedativi simpl.* ℥vj.
Stent per dies tres in digestione vel diutius, filtratæ TRæ adde *extracti sedativi liquidi citrati*, seu *tinct. granorum quietis* ad plac.
Dentibus dolentibus summopere medetur, si dimidium cochlear hujus TRæ in ore per dimidium quadrantem horæ contineatur, postea iterum exspuatur, & si opus est, secunda & tertia vice usus reiteretur. Idem præstat & seq.

Balsamum Odontalgicum.

℞. *Ol. stil. caryophyllor. camphor. buxi* ana ℈j. *nuc. mosch. express.* q. s. *pro consistentia balsami*, adde *extr. opii* ℈iß. *fuliginis splendentis* q. s. *pro tingendo in nigredinem.*
Fiat balsamum. Omnem dolorem dentium (gossypio exceptum & cavernis impositum) ex quacunque causa ortum, tollit.

Balsamum aliud Odontalgicum.

℞. *Ol. caryophyllor.* ʒij. in quo dissolve *camphor.* gr. xxiv. adde *ol. nucis moschat. express.* q. s. pro consistentia tandem admiscentur *extr. granor. quietis* gr. xv. *fuliginis splendentis* q. s. pro tingendo. M. F. Balsamum. Odontalgiam subitò aufert, quod ipse sæpius expertus.

Balsamum Puerorum dentientium.

℞. *Butyri majalis non saliti* ℥iv. *pinguedinis gallin. anatis* ana ℥ß. *succi expressi cancrorum fluviatil. sedi majoris* ana ℥iij.
Coquantur in diplomate ad consumptionem humiditatis, in fine adde *sanguinis extracti ex cristis galli* ℈v. & post unam & alteram reiteratam ebullitionem exprimantur, ubi adhuc admiscere poteris *sacchari canti* q. s. pro dulcedine. M. F. Linimentum pro gingivis infantium.

Massularum aliquot genera in odontalgia.

1.

℞. *Opii correcti, fuliginis splendentis* ana ℈j. *sem. hyoscyami, camphor.* ana ℈ß.
Cum *ol. nuc. moschat. expressi* q. s. Fiat massa pro dentibus dolentibus.

2.

Vel ℞. *gum. tacamahacæ, laudani opiati* ana gr. iij. *camphor.* gr. ij. cum *ol. caryophyllor.* q. s. Fiat massula.

3.

Item ℞. ⊕-*li usti* ʒj. *opii correct.* ℈ij. *cort. mandrag.* ☉ *philosophor.* ana ℈ß. *mass. pil. Ruffi* q. s. pro consistentia. Fiat massa.

4.

℞. *Extr. granor. quietis* ℈j 🜂 ⊕-*li anod.* ℈ß. *camphor.* gr. vj. (in ol. caryophyll. q. s. dissol.) ☉ *nuc. Mosch.* ʒß. *pulv. caryophyll.* q. s. M.
F. Massa duriuscula, cavernis dentium imponenda.

Granum piperis in 🜄 maceratum & accensum, subitò dolores dentium sistit, si cavernis imponitur.

Linimentum ad gingivas tumentes & putridas Cl. Dn. D. And. Cnœffelii.

℞. *Sang. draconis myrrh. mastiicis* ana ℈iß. *croci* ♂*is*, *aluminis* ā. ℈j. *mellis rosati* q. s. M. F. linimentum pro dentibus vacillantibus. Adde *ol. jasmini* guttas aliquot.

TITVLVS XI.

PECTORALIA.

Medicamentum Antihecticum.
Clariss. Dn. D. Andr. Cnœffelii Archiatri Regii.

℞. *Sulphuris citrini opt. pulv. ol. lini recent.* ana ℔iij.
Mixta coquantur in vase magno & amplo cupreo, super ignem quidem lenissimum, spatula lignea, subinde agitando donec inspissescere incipiant, tunc removeatur ahenum ab igne, & impone vasi grandiusculo, aqua frigida impleto, tùm materia ascendet, & condensabitur instar hepatis, tota spongiosa, quam prius refrigeratam, & exemptam in tabula lignea, conscinde in frustula minima; & indatur retortæ Waldenburgicæ fortissimæ, lutoque benè munitæ. Pòst in ponatur illa furno reverberii & adaptato recipiente, justoque observato ignis regimine, instituatur destillatio. Primò exibit, per 5. horas phlegma, postea liquor lacteus, qui etiam ad 6. vel 7. horas continuabit; Quo tempore per 15. horas, cautè procedendum erit, &

igne quidem discretissimo, (si recipientem conservare nec incassum laborare velis, quod amicè te moneo) donec nubeculæ albæ progredi incipiant, ubi ignem jam, adjectis aliquibus carbonibus, gradatim augere potes, & exibit oleum rubicundissimum, in quo gradu ignis tunc temporis calor continuo conservandus est, usque ad totalem humiditatis radicalis expulsionem, & quousque nebulæ egredientes non amplius conspiciuntur, ubi extrema tandē ignis violentia continuetur, ut retorta candeat, sic adhuc prodibit oleum crassum, instar butyri, in minima tamen quantitate.

In hac ultima destillatione videbis (maximè noctu) fornacem totam, cœruleiscoloris, tanquam tota sulphure accenso arderet, totaque domus implebitur odore sulphureo, & omnia fermè vasa metallica, maximè argentea & cuprea, & omnia ferramenta inde in tota domo inficientur, diversisque coloribus atque ærugine imbuentur; adeò subtilis est iste spiritus, ut omnia vasa & parietes fornacum, etiam munitissima penetrare soleat. Quo viso, ignis amoveatur, ut omnia refrigescant.

Absoluta destillatione, liquor lacteus separetur ab oleo, quod in durissimam & spissam materiam sese coagulare solet, quæ tamen facile super ignem iterum liquescit; Hujus *ol. coagulati* accipiantur p. ij. *colcotharis* Ⓗ-*li* p. j. & supra ignem in patella magna, spatula lignea probè misceantur; Quæ materia copulata, & refrigerata atque in frustula parva prius confracta denuo ex arena, per retortam vitream, destillanda est, ac iterum, spatio 24. horarum exibit phlegma cum oleo, tandem & igne adaucto & compresso, cum spiritibus oleum simul crassum, instar gelatinæ, quod totum expellendum & à phlegmate iterum separandum est.

Tandem accipe

Olei hujus à phlegmate separati (e. g.) ℥iv. *anisi* ℥ij.
Mixta in phiala, hermeticè clausa stent per mensem, in lenissima & philosophica digestione, & tamdiu, donec optimè uniātur. Sic habebis TRam veram hecticam rubini instar, quæ ad curandam phthisin, & ad omnes morbos pulmonum & pectoris, summum est arcanum, quale melius in mundo inveniri vix potest, pro quo

Nomen DOMINI in æternum sit benedictum.

Not. In peste tam præservationis, quàm curationis causa est medicamentum Divinum. Simul antepilepticum & antilunaticum, & quod jecori & pulmonibus prodesse posse, ipsa signatura hujus balsami ostēdit. Dosis à gtt. iij. ad vij. & ℈ß. in vehiculis appropriatis.

NB. Melius succedit labor, si aliquid salis ♀ri sulphuri crudo permisceatur, & post, dicto modo, cum oleo lini coquatur.

Meminit & hujus medicamenti oleosi *Cl. D. Ioh. Agricola in suo de sulphure tract. p. 397.* & *Ioh. Poppius in Hodegetico.* Qui tincturam sulphuris in salutem corporis humani efficacem vocat, quæ totum corpus, ut antimonium aurum, mundare, splendores gemmarum (ex sua experientia turcoidem) flaccescentes, erigere, & exaltare scribit. Et *Paracelsus* similia recitat; sed quomodo languentibus pretiosis gemmis medicinam adhibere, emortuumque vigorem & splendorem restituere valeat (*inquit Cl. Rolfincius dissertatione chim. de sulphure c. 17.*) non liquet. *Clariss. Agricola* se multa effecisse ait cum oleo rubro in colica, calculo, paralysi & contractura membrorum, item in expellendis lumbricis, & ulceribus antiquis fœtidis. Hoc quidem certum est, quod liquor lacteus, in prima destillatione superius ab oleo separatus, & interim asservatus, (qui aliàs internè nullum usum habet) singulare est remedium externum, in scabie, psora, lepra & alopecia leprosa. Convenit & virginibus in facie pustulosis, & illis, qui morphea, gutta rosacea & hydrophobia laborant, per se, vel cum aliis admixtis liquoribus adhibitus.

Pilulæ ad defluxiones nocturnas.

℞. *Succi glycyrrh. inspiss. storacis calamita, benzoes in granis, thuris albi* ana ℈j. *extr. granorum quiet.* gr. IV. *enulæ campan.* gr. viij.
M. *cum elixir. proprietat. bals.* q. s. formentur pilulæ, magnit. ad pl. Dos. ℈j. exhib. ituro cubitum.

Sirupus pectoralis solutivus Cl. Dn. D. CabloWitski.

℞. *Rad. glycyrrh.* ℥iß. *polypod.* ℥j. *farfar. helen. petroselin. tussilagin. fœnicul.* ana ℥ß. *herb. capill.* ♀ m. j. *botryos, scabios. salv. cochlear. veron.* ana m. ß. *flor. malv. arbor. heder. terr. violar. mart. genist.* ana p. ij. *sem. anis. fœnic.* ana ℥j. *urtic. nasturt. aquat.* ana ʒij. *squill. prep.* ʒvj. *passular. major. exacinatar.* ℥ij. *dactylor. pingu. à cuticula interna purgatorum* n. xx. *caricar.* n. xxv. *jujubar. sebest.* ana n. x.
Incisa & crassiusculè contusa coquātur in *aq. hordei* ℔. x. ad consumptionem tertiæ partis; In expressione adhuc calida infund. per hor. 24. *fabarum antiquarum & grosso modo contusar.* & *furfuris triticei à farina bene excussi* (melius *pulv. grossi rad. ireos*) ana ℥j. F. lenta una atque altera ebullitio & colatura sine expressione; in aqua infund. *fol. senn. ol.* ℥v. *agar. alb. sem. carth. excort.* ana ℥j. *fol. hyssop.* ℥ß. *cinam.* ʒvj. *mac.* ʒij. *zingib.* ⊖ ♀*ri* ana ʒj.
Macerentur per 2. dies continuos, in balneo tepido, deinde F. omnium levis ebullitio, colatura & expressio. Cui adde *facch. albi* ℔iv. Clarificentur albumine ovorum, (melius ante infusionem purgantium) & coquantur igne lento ad sirupi consistentiam.

Sirupus violarum compositus
S. R. Maj. IOHANNIS CASIMIRI
ex præscriptione Cl. Dn. D. Cnœffelii.

℞. *Aq. pectoralis asthmat. officinæ regiæ, tussilaginis, veronicæ* ana ℥iv. *papaveris albi* ℥iij.
Quibus aquis ferventissimis prius factis, immergantur *flor. violar. mart. rec. à petiolis viridib. excerpt.* ℔j.
Facta maceratione per noctem, in vase stanneo cooperculato, ne quid exspiret, fiat expressio, colatæ infusioni denuo immergantur *flor. viol. mart. rec.* ℥iv ad vj. & post repetitam macerationem aliquot horarum spatio, uti antea exprimatur, tandem adde *sacchari albi canarii pulv.* ℔ij. Ac sola dissolutione sacchari, in stannea seu argentea patina, supra aquam ferventem fiat sirupus, per linteum adhuc colandus, seu solum per purum setaceum. Sign. sir. violarum S. R. Maj. Tum iterum accipe *sirup. violar. jam parat.* ℥ij. *papaver. comp. D. D. Langii, phlegmat.* Ⓗ-*l. pe* *infusio*

infuſionem radic. ireos correcti ana ℥ß. *eſſ. aniſi* ℈iv. F. Lambitivum pro S. R. M. In catarrho cum tuſſi, dolore & inflammatione gutturis, & difficultate anhelitus, de quo Regia Majeſtas lambendo aliquoties in die ſumpſit, ſub noctem vero iturus cubitum cochlear unum, profuit & in aliis perſonis.

Curatio φθίσεως.

QUamvis phthiſis morbus ſit periculoſus, & à multis incurabilis habeatur, tamen plures ſanitati reſtitutos, per medicamenta nempe Cnœffeliana, ſæpius vidi, & ſimili proceſſu ipſe curavi.

Primò in morbo nondum confirmato, & abſque excretione ſanguinolenta, adhibuit *Cl. Cnœffelius*; *pilulas ſuas balſamicas*, ex aloe, myrrha & croco, cum balſamo 🜍ris aniſato, ſeu elix. propriet. helleborino efformatas; Doſis erat ʒß. āte ſomnum. Poſt per octiduum, & quidem ter in die, ſcil. mane, à meridie & veſperi has rotulas ſulphuratas: quæ

♃. *Specierum diaireos, diatrag. frig.* ana ʒij. ♁*ii fix. diaph.* ʒvj. *flor.* 🜍*ris* ℥ß. *ſacch. albi in aq. tuſſilag.* q. ſ. diſſolut. ℥vj. °° *aniſi* gtt. xij. F. tabulæ ad ſcatulam mundam. Doſ. n. 6. 7. & 8.

Vel ♃. ♁*ii fix. diaphor.* ʒiß. *flor.* 🜍*ris* ʒß. *ſpecier. diatrag. frig. diaireos, ſuccini albi præparat.* ana ʒj. *extr. helenii* ʒß. *balſ.* 🜍*ris aniſat.* ℈ß. *ſacch. in aq. fœniculi ſ. aniſi* q. ſ. diſſol. ℥iv. F. l. a. rotulæ.

Sequenti ſeptimana, loco rotularum præſcripſit

Pulverem diakibrick chybor, qui talis eſt.

♃. *Rad. farfar. ireos* ana ℥j. *glycyrrh.* ʒj. *enul. campan.* ʒij. *fol. hyſſopi, capill.* ♁*ris* ana ʒj. *ſem. aniſi fœniculi* ana ʒij. *flor.* 🜍*ris* ℥j. *ſacchari canarii albi* ℔j. M. Fiat Pulvis ſubtiliſſimus. Doſ. ʒj. ad ij.

Uſus hujus pulveris ſit mane & veſperi, tribus vel quatuor horis ante cibum, ſuperbibendo bonum hauſtum ptiſanæ. Pro nocte autem & ante ſumnum âdhibuit

Emulſionem ſequentem.

♃. *Sem. melon. cucumer.* ana ʒij. *papaveris albi* ℥ß. *nucl. Perſicor. excort.* n. vj. 🜄 *veronicæ ſ. tuſſilaginis, fragor.* ana ℥iij.

F, Emulſio. Adde *ſacch. cant. alb.* ʒvj. & aliquando *magiſt. perlar. butyr.* ℈ij. *eſſent. roſar. ver. ſeu ſpir. fragor.* ℈j.

Dimidium hujus emulſionis frigidiſſimè exhibuit, eundo cubitum, alterum dimidium ſequenti nocte, tertia & quarta die interdixit.

Poſtea loco emulſionis ſequens ordinavit

Decoctum antiphthiſicum.

♃. *Rad. farfar. polypodii, glycyrrh. leviſtici* ana ℥j. *herb. pulmonariæ, ſalviæ, verbenæ, ſcabioſæ, flor. hepaticæ nobil.* ana m. j. *ſebeſt. jujubar.* ana ʒij. *ſem. aniſi* ℈vij. *caricarum* n. x. 🜄 *fontanæ puræ* ℔iv.

Inciſa & contuſa craſſiuſculè coquantur in præſcripta menſura aqu. ſimpl. uſque ad 3. partis conſumptionem. Decoctum colatum & purificatum dulcoretur cum melle clarificato, q. ſ.

Doſis ℥iv. ad ℥vj. & ℥viij. mane & circa noctem, per octiduum; finito tempore, omnia de novo, in modum præſcriptum iterum incipienda ſunt, uſque ad meliorationem.

Poſt abſolutam curationem, patiens adhuc per unum atque alterum menſem cereviſiam bibit medicatam per ſpecies ſequentes.

♃. *Rad. tuſſilaginis, polypodii, irid.* ana ℥iij. *enulæ, caryophyllat.* ana ℥iv. *herb. pulmonariæ, veronicæ, ſcabioſæ, hepat. nobil.* ana m. iij. *hyſſopi* m. iv. *flor. hepat. nobil.* m. iij. *raſur. ligni juniperi* ℥xvj.

Incidantur & contundantur groſſo modo, indanturque ſacco oblongo. Sign. ſpecies pro dolio cereviſiæ.

Pulvis pleuriticus Dn. D. Cn.

♃. *Raſur. dent. verris aprugni, mandibul. lucii præp.* ana ℈ß. *florum* 🜍*ris* gr. v. ♁*ii fix. noſt. diaphor. rad. bardanæ pulv.* ana gr. xv. M. Fiat pulvis.

Curat pleuritidem & illico omnes lateris dolores, non ſine adſtantium ſtupore.

Sumitur in hauſtu aqu. bardanæ, cardui Mariæ, ſeu cardui benedicti. Doſis præſcripta, & bis in die reiteranda.

Pulvis alius in pleuritide Dn. D. Cn.

♃. *Rad. Bardan. maj. pulv.* ℈j. *florum* 🜍*ris, papav. errat. pulv.* ana ℈ß. ♁*ii fixi diaphoret.* gr. xv. Fiat Pulvis.

Eiuſdem ferè efficaciæ cum ſuperiore. Modus utendi eſt in aceto bezoardico, ſeu aq. appropriata, bis in die ſumendus.

Not. Pleuriticum internum & ſingulare arcanum, Cl. Dn. Doct. Cnœffelio à Rev. Patre Manbreck, Soc. Jeſu, anno 1655. menſe Iulio communicatum, eſt *radix bardanæ* ſive *lappæ majoris*, vere, creſcente luna collecta; in autumno verò, decreſcente luna, quæ in umbra (non ad ☉em, nec ad ignem) exſiccata, & pulveriſata detur ad cochlear j. vel ʒij. in vitro vini generoſi: melius in propria plantæ aqua.

In plurimis aliis feliciter ſucceſſit antea hæc curatio, uti poſtea maximè in meo auriga Petro anno 1654. d. 14. Maji, & poſtmodum in me ipſo, eâdem pleura furente & acutiſſimè pungente in utroque latere excruciatis, cum ſcreatu ſanguinis grumoſi, per biduum, viriumque inſigni debilitate; exterius vero linteamina duplicata mucagine aquarica (nō deſtillata, ſed n. m. per ſe ſervata) imbuta, locis dolentibus & ſpinæ dorſi applicavi, ſingulis binis aut trinis horis renovando imbuitionem linteorum, & continuo biduo ea applicando. *Huc uſque Dn. D. Cnœffelius.*

Pulvis pleuriticus à Dn. D. Cnœffelio anno 1654. Excell. Dn. Subcamerario præſcriptus.

♃. *Sanguinis hirci ſecundùm Helmont. præpar.* ℥ß. *mandibularum lucii piſcis abſque igne in ſubtil. pulv. redacti* ℥ij. ♁*ii diaphor.* ʒß. *rad. papav. errat.* ʒj. *bardanæ* ʒß. gr. xv.

Fiat ex omnibus pulvis ſubtiliſſimus.

In pleuritide tam vera & legitima, quam ſpuria & notha ab authore præſcribebatur.

Doſis à ℈j. ad ℈ij. & ʒi. in aqua idonea deſtill.

Hoc pulvere in ſimili morbo curatus eſt olim *Excell. Dn. Dietericus de Dœhnhoff &c.* abſque omni ſectione venarum.

Licet autem hujus exempli obſervatio, & in aliis multis ſimili morbo afflictis, Cl. D. noſtro authori ſucceſſerit, tamen non ſemper fidendum eſt, ſed conſentientibus omnibus, in iſto morbo ſanguineo, & maximè ubi extravaſatio ſanguinis id indicat, ſtatim & ab initio venæ ſectio è baſilica ejuſdem lateris, (præmiſſo tamen clyſtere) inſtituenda eſt: repeti etiam debet ſanguinis miſſio ſingulis diebus, donec dolor & febris multò mitiores evaſerint, imò & aliquando in pleuritide peracuta bis in die, etiam ſi in principio fuit neglecta, poſt ſeptimum & nonum diem; cum vero morbus mitior fit, tunc temporis à phlebotomia abſtinendum, quia anacatharſis ſupprimitur, & æger in vitæ diſcrimen conjicitur. Adeoque aliàs neceſſaria eſt venæ ſectio, (*inquit River. prax. l. 2. c. 2.*) ut ſenibus, pueris, gravidis mulieribus, puerperis, & menſtruas purgationes patientibus, in hoc affectu ad illam accedere liceat. Caute tamen, & cum conſilio Medici prudentis.

TITVLVS XII.

CORDIALIA.

Balſamum radicale Margaritarum.

℞. *Margaritas orientales, ſplendidaſque*, has cum *aceto terebinthinæ* ſolves, ſolutas, ſeparato per evaporationem menſtruo, aqua fontis deſtillata dulcorabis, donec ſapor ablatus fuerit. Abeant deinde in cella vinaria in oleum vel liquorem, ſuper vitrum vel marmor collocatæ. Tum accipe V *i opt.* q. ſ. qui guttatim in liquorem hujus magiſterii inſtillatus, ipſum in talcum quaſi mirabiliter convertit; id vero coagulum per ☉am pelles & in oleum vertetur.

Hoc ex margaritis quidem elaboratum in virtute verò eſt verum talci oleum, quod à Chimicis celebratur; hôc nitor margaritis reſtituitur, hôc mulierum facies albeſcunt, ſplendeſcuntque.

Cordiale eſt nobiliſſimum aurum potabile in operatione quam proximè accedens. Nam epilepſiam depellit, cardiacas paſſiones vincit, ſanguinem rectificat, in confortatione cerebri, memoriæ & cordis, conducit.

Fœtum in utero, humorem vitæ, & naturam internam in omnibus membris fortificat, putredines arcet, ſenectutis incommoda retardat, optimum arcanum, tutiſſimumque cuivis familiariter utenti Doſ. à ℈ß. ad ℈j. & ℈ij. in aq. cordiali.

Crocus Solis & panacea ſolaris Dn. D. A. C.

HÆc medicina, ſive pulvis aureus & panacea ☉aris dicta, olim inter ſecretiſſima arcanorum ſcrinia ab authore more ſolito reſervabatur, paucis tamen amicis & non niſi duabus vel tribus perſonis; tandem conceſſit, in quorum catalogo & ego hujus arcani particeps eram: quod & adhuc certis de cauſis, pro me aſſervatem, niſi jam res in aliorum ſcriptis ex parte eſſet annotata; & quidem à *Clariſſ. Dno Iohanne Ferdinando Hertodio à Todtenfeld, Phil. & Med. D. &c.* in aureo & curioſo ſuo *tract. tartaro-maſtige Moraviæ part. 2. pag.* 252. Ideò & hic genuinam & veram ejus præparationem, hucuſque mihi reſervatam diutius non reticebo, ſed tandem & faſciculo huic includere non gravabor, tali proceſſu, prout ab ipſo *Domino Cnæffelio* p. m. fuit elaboratus & à me etiam poſtea repetitus.

Primò paratur ſecundum *Zwelfferum* vel ad mentem noſtri authoris; tali proportione.

Crocus ſive Sulphur Solis.

℞. ⊕*i puriſſimi* ℥iiß. *aluminis albi* ℥ij. *ſalis gemmæ* ℥j. ʒij. *auri finiſſimi, per* ♁*um purgati & ſubtiliſſimè prius foliati* ʒj. (i. e. liber unus.)
Pulveriſata ſalia miſceantur prius exactè, in porphyrite, adjiciendo ſenſim & per vices auri folia, & aſſurget odor urinoſus. Poſtea immittantur ollæ vitreatæ & novæ, ſatis magnæ ac capaci, quibus ſuperaffundatur aq. ſimplex ad ſupereminētiam quatuor vel ſex digitorum: Coquantur igne prius moderato, poſt fortiori, ad ſpiſſitudinem pulmenti craſſioris, ſic aurum totaliter ſolvetur, & antequam materia in inſtituta coctione totaliter ſicceſcere incipiat, denuò affundatur aqua ſimplex, quantum pro diſſolutione ſalium ſufficiens erit, & poſt unam atque alteram repetitam ebullitionem, ſolutio ſolis, dum adhuc calet, filtretur, & beneficio olei ♀ri (per deliq. facti) ſtatim præcipitetur: ad quod opus perficiendum copia ſatis magna olei ♀ri requiritur. Hoc peracto pulvis aureus præcipitatus, cinerei coloris, ab aqua ſalſa, per chartam emporeticam & filtrum iterum ſeparandus, & affuſa aqua ſæpiùs ab omni acrimonia & ſalino ſapore edulcorandus eſt: Pulvis relictus tandem ſupra fornacem leniſſimo calore, vel ſponte ſua exſiccetur, & adhuc per ſpatium ſemiquadrantis, vel unius & alterius orationis Dominicæ, in crucibulo puro calcinetur: Et erit crocus ſolis pulcherrimus, purpureo-violacei coloris, qui poſtea Medicamentis aliis maximè cordialibus, & ſudoriferis admiſceri, vel ita per ſe in vino vel aq. cinamomi adhiberi poteſt.

Not. Cave ne diutius in igne permaneat, quam ſuperius annui, aliàs color deſideratus amittitur, quod mihi ipſimet contigit, experto crede Ruperto.

Crocum ſolis & ad alios labores & extractiones applicare poteris: ſi nempè oleum aromaticum aliquod, ſcil. cinamomi, caryophyllorum, citri, zinziberis, angelicæ, juniperi, ligni ſaſſafras, vel quodcunque horum dictorum placuerit croco Solari, ad ſupereminentiam duorum digitorum ſuperaffundatur, & in leni calore, & vaſe vitreo benè clauſo digeſtio inſtituatur, apparebit TRa auri, medicamentum balſamicum, adverſus multifarias infirmitates, præſtantiſſimum.

Doſis à gutt. iij. ad vij. cum aliis medicamentis & vehiculis cordialibus & morbo appropriatis.

Si etiam ſuper ſolutionem auri, ſuperius edoctam & ad pulvis formam redactam, affundatur V opt. & rectificatiſſ. cinamomiſatus ſ. q. atque in arena, lento calore fiat digeſtio, TRa auri elicitur elegans & citrini coloris, ſalibus in fundo remanentibus, quæ deſtillatione à ſpiritu ſuperfluo ultra medietatem iterum ſeparanda eſt. In fundo vitri TRa auri potabilis manebit miſcibilis cum aquis cordialibus. Cavendum tamen ne ad ſiccitatem deſtilletur.

Doſis hujus medicamenti pretioſiſſimi à gr. vij. ad x. in vino, aq. cinamomi, ſeu alia aq. cordiali. In morbis omnibus deſperatis. Iam componitur.

Pulvis

Pulvis solaris, seu panacea solaris Cnœffeliana.

℞. *Croci solaris nostri, superius elaborati, & ab omni acrimonia salsa prius liberati atque benè edulcorati q. v.*
Huic croco nondum calcinato, & dulci adjungebat Cl. Author

Sulphur Antimonii fixatum,

seu

Cinabrium ℥ *ii, (per reiteratam* ♎*tionem opt. purgatum)* ana.& in vitro Hermeticè clauso, seu ovo philosophico, observatoque ignis regimine, more Philosophorum, mixturam per mensem, & diutius stare permisit, donec sensim per omniũ, quos videre licebit, colorum graduum, ignis examine in pulverem transieric rubicundum, in igne fixum, & in arcanum; (ad multos morbos debellandum, & ad sanitatem conservandam, atque vitam in multos annos prolongandam) efficacissimum. Medicinam dico (*verba sunt ex ipsius Clariss. Authoris manuscripto excerpta*) quæ corporis nostri sordes & vitæ zizaniam eradicabit, tempore digesto, & non purgando sed mundificando, salvis manentibus vitæ nostræ liquoribus substantialibus, eo modo, quo metallurgos, confusum aurum heterogeneis scoriis, non projicere foras videmus, sed mundantis ℥ ii potestate, vi coctionis, ceu externo medio, seorsim regulum auri, seorsim verò scorias tam solares quàm martiales colligere. Quid, si sanitas nostra purissimi & sequestrati Reguli solaris, morbus verò earundé scoriarum, cũ sua causa morbifica, icon sit? an non par curandi ratio obtinebit? *Hucusque Dn. D. Cnœffelius.*

Pulverem hunc compositum, seu panaceam solarem Author in parvulo eburneo ovulo, seu pyxide continuò secum portans, omnibus suis medicamentis aliquando adjecit, & quidem in minima dosi, scil. à gr. j. ad gr. iij. & v.

Astrum duplicatum Dn. D. P. P.

℞. TR*æ* ℥ *ii*, *coralliorum* ana p. æqu. (℥iß.)
Mixta stent in digestione per 24. horas, quibus adhuc adde *essent. ambræ moschat.* ℨiß. Misc. Dosis à gtt. v. ad vij. & xv. in aqua appropriata.

Tinctura Antimonii.

℞. ⊕*i purif.* part. ij. ♀*ri crudi pulv.* part. j.
Mixta detonentur in mortario, chimico more.
Iam ℞. ℥ *ii pulv.* & *mixturæ præscriptæ* ana part. æqual.
Misce, & iterum in crucibulo igne fortissimo liquefiant, instar aquæ. Materiam fluidam funde in conum fusorium, sebo prius illitum, idque movendo & percutiendo ad terram, ut Regulus fundum petat, quem posteà à scoriis separabis & interim seorsim asservabis.
Iam accipe *scoriarum hujus Reguli* ℥ *ii*, ⊖ ✱*ci* ana part. æqu. q. v.
Misceantur exactè, & sublimentur per cucurbitam ex ∴a, materiam elevatam optimè edulcora cum ▽a simplici calida; & iterum exsicca, quos flores ℥ ii, si per se adhibere desideras, adhuc secunda & tertia vice cum admixto capite mortuo sublimare potes. Purgant blandè, aliquando & vomitum movent, sed rarò & absque molestia. Dosis à gr. iii. ad 5. & 7. Porro sume *florum* ♎*is* ℥ *ii*, *jam paratorum* ℥iij. vel iv. vel q. v. ♎ ⊕*li* ♀ *is*, ad trium digitorum supereminentiam, q. s. & post sufficientem digestionem, in ∴a, extrahatur TRa repetitis vicibus, ♎um nempè affundendo, & post sufficientem extractionem iterum separando, donec omnis TRa extracta sit.

Extractiones omnes conjunge, & spiritus superfluos iterum leni destillatione abstrahe ad remanentiam scil. liquoris crassioris, sanguinis rubicundi instar.

Ex hoc liquore crasso, seu massa in fundo vitri relicta, tandem beneficio 🜄 summè rectificati, reiterata affusione, TRam extrahe elegantissimam, quæ postea à superfluitate 🜄 iterum abstrahenda est.

Est medicina magnarum virium in multis quàm gravissimis morbis, maximè chronicis & diuturnis. Dosis gutt. v. vij. viij. ad x. & plures, in liquore idoneo.

Panacea solaris duplicata Dn. D. Cn.

℞. *Croci nostri* ☉*aris* ℥ß. cui superfunde *nostri duplicati* ℨj.
Mixta in phiala bene clausa stent tamdiu in digestione, donec materia exsiccetur, cui denuò tantundem astri admisceatur, & iterum exsiccentur. Tandem panacea in fundo vitri relicta, in mortario vitreo pulverisanda, & in pyxide eburnea asservanda est; in omnibus ferè morbis chronicis est medicina nobilissima, habet nimirum in se vim diaphoreticam, ac aperiendi, sanguinem mundificandi & viscera corroborandi, ac proinde in quartana, ac febribus aliis intermittentibus atque malignis, item in affectione hypochondriaca, scabie, lue venerea, multisque infirmitatibus habetur tanquam panacea & nobilissima & pretiosa. Dosis à gr. iij. ad v. & vij. cum coralliis, seu ocul. ♋. præparatis, ordinariè verò, cum mellagine anthosata; vel confectione alkermes in forma pilularum.

Panacea alia, ex Cinnabrio Antimonii.

℞. *Cinnabaris* ℥ *ii*, *per reiterat.* ♎*at. rectificati*; *butyri* ℥ *ii*, *semel à sua propria cinnabari rectificati*; ana ℨiiß. *auri finissimi soluti* ℨiiß. 🜄 *i rectificatissimi* ℔iß.
Misceantur exactè per horam, donec abeant in coagulum rubicundissimum; digerantur calore leni, in vitro opt. clauso, per mensem, donec perfectè unjantur, interim singulis tamen diebus materia bis vel ter agitanda est. Hoc facto spiritus & omnis humiditas, lenissimo calore abstrahatur; materia relicta, & ex vitro fracto collecta, atque in mortario vitreo prius pulverisata, denuo imponitur cucurbitæ vitreæ & humili. Huic pulveri porro affundatur ♎ ⊕*li rectificati* q. s. ad supereminentiam 2. vel 3. digitorum. Et post reiteratam lenissimam digestionem, unius vel alterius scil. septimanæ, in arena, spiritus affusi ad siccitatem usque iterum abstrahantur.

Tandem materia in fundo vitri restans pulverisetur, & in phiala vitrea hermeticè clausa, igni philosophico admoveatur, tamdiu, donec per gradus ignis, ultimò abierit in massam lapideam, rubicundissimam, & habebis medicinam in multis morbis magnarum virium, ideoque in quibuslibet affectibus, maximè chronicis, & in apoplexia, epilepsia, mania, aliisque morbis ca-

pitis, item in paralysi febribus intermittentibus, etiam contagiosis & pestiferis, lepra, scabie, lue venerea, &c. medicina est non satis laudanda, adeoque ipsi auro potabili æquiparanda.

Dosis gr. iij. ad v. & vij. cum mellagine, conf. Alkerm. seu extracto aliquo idoneo, in forma pilul. vel cum admixtis aliis, pulveribus specificis seu convenientibus.

Arcanum Tartari solare.

Vid. supra inter medicamenta diuretica, arcanum ♀i Cnœffelii & Helmontii.

Pulvis cordialis aureus.

℞. *Magisterii butyracei corallior. perlarum* ana ʒij. *ossis cordis cervi (per aqu. cordial. n. m. facti)* ʒiv. *auri* ʒij. *granor. chermes* ℈v. *sacchari canarii, cum essent. cord. nost. bis vel ter inebriat.*
Et in mortario vitreo, fiat pulvis aureus, cui adhuc adde *elæosacchari rosati veri* ℈v. Misce, ut exactè uniantur.

Vires indicat titulus; Dosis à ℈j. ad ℈ij. in vitro aquæ cinamomi, vel alia aqua cordiali.

Pulvis pretiosus Alexipharmacus & cordialis S. R. Maj. à Cl. Dn. D. Paulo Podchozinski anno 1648. præscriptus & compositus.

℞. *C. C. philosoph. calcin. fossil. alb.* ana ʒij. *terræ* ⊙*aris Siles.* (axungiæ solis *Schvvenckfeldi*) ʒij. ℈ij.
His omnibus probè mixtis admisce *essent. cort. ext. citri recenter factæ* q. s. ut fiat pasta, quæ denuò per se exsiccetur, & in pulverem tenuissimum redigatur. Adde *lap. bezoardici or.* (seu *lachrymæ cervi*) ʒj. *croci Austriaci* ℈ij. *magister. auri* ℈j. *essent. ambr. moschat.* (vel loco hujus) *ambr. & mosch.* ana ℈ß.
Fiatque in mortario vitreo pulvis omnium subtilissimus. Dosis à ℈ß. ad ℈j. in vino vel aqua cordiali.

Magisterium auri, sive aurum alcoolisatum.

℞. *Mellis seu syrupi rosacei, crassi ac densi*, vel quod adhuc melius, *gummi Arabici, in aq. simplici dissoluti magnitudinis fabæ minoris, auri purgat. finissimi & foliati*, fol. n. vj.
Et in scutella aliqua Hollandica, seu porcellana ab omni unctuositate prius benè purgata, digito tamdiu misceto, & conterito, donec folia auri abeant in pulverem subtilissimum, hoc facto denuò vj. vel x. folia admisceantur, & rursus probè cum digito conterantur & in pulverem delicatum reducantur, qui labor terendo cum novis foliis tamdiu reiterandus, donec totus liber auri, vel ad centum folia auri, & plura, ita in pulverem impalpabilem redacta sint, qui labor facilè perficitur, & aliquando intra unam vel alteram horam. Interim tamen inter molendum, una atque altera guttula aquæ simplicis semper inspergenda & immiscenda est, aliàs substantia gummosa (quæ semper debet esse liquida,) exsiccescit & negotium non succedit.

Aurum alcoolisatum tandem, aqua calida pura reiteratis vicibus, & tamdiu lavandum erit, donec probè omne gummi Arabicum, seu mel, iterum extractum & ablatum fuerit. Exsiccatum aurum & in scutella vitrea, super cineres calidos positum, tamdiu sinendum erit, donec optimè calefiat, & colorem suum naturalem recipiat.

Vires magisterii auri magnæ sunt, in morbis deploratis, quod experientia quotidiana, optima rerum magistra, sæpè monstrat. Confirmatur & à multis, aurum in pulverem minutum seu scobem redactum, magna præstare posse in medicina, inde & crudum aurum in folia redactum, medicamentis suis olim venerāda ātiquitas admiscere solebat. Sed quid præstare possunt x. aut xx. aurifolia, cùm ducenta aut trecenta aliquando vix dimidium scrupulum constituant, & tertia pars grani extendi potest in filum 134. pedum longitudine? Uncia una etiā in eam subtilitatē duci & extendi potest, ut decem terræ possit tegere jugera. Author est *Cardanus lib. de rerum varietate*, & *Cl. Rolfincius in Differt. chim. de Auro*, melius ergo ex opinione aliorum, in scobe seu pulvere, ubi scrupulus dimidius, vel integer propinatur & à latente stomachi fermento & acido subigitur, & actuatur, vitiosos humores nam emendat, cor tuetur, innatam ejus symmetriā præservat, melancholiam corrigit & ad lætitiam sollicitat. Plura hîc confer è *Cl. Zvvelff. in Mantissa Spagyrica part. 1. c. 1. pag. 317. D. Francisc. VVendelrus & Zach. à Puteo* volunt auri folia in gallinarum ventriculis absumta fuisse; si in gallinis tanta vis est, cur denegetur homini: inest etiam huic fermentum acidum.

Præterea magisterium nostrum auri, sive aurum alcoolisatum extra usum medicum aliam adhuc habet utilitatem; nempe ad litteras & figuras aureas, cum eo in papyro seu pergameno effingindas, inservit & pictoribus, ad ornandas imagines. Paravi hoc olim Romæ in apotheca Collegii Romani, in præs. Rev. Pat. *Athanasii Kircheri*, amici mei magni & extraordinarii, qui inde & illud mundo suo subterraneo inclusit, sed modum adhibendi in literis elevatis, antiquo more non satis expressit.

Unicornu artificiale.

℞. *Unicornu fossilis, TRā bezoarticā insuccati, C. C. bezoartici, propria essent. impregnati, terræ Lemniæ alb. seu Melitensis, cum decocto viperarum aliquoties inebriat.* ana ℔ij. ℥xij. ℈ij. gr. VIII. *corallior. rub. præparator. & cum balsamo radicali margaritarum impregnatorum* ℔j. ℥v. ℈iß. gr. ij. *oss. ex corde cervi cum* ▽ *bezoartica more n. in magister. redact. oculor.* ♋. *præparator.* ana ℔j. ℥vj. ℈j. gr. IV. ♁ *ii fixi diaphoret.* ℔ß. ℥iiß. ℈ß. gr. vi. *essent. citri cort. ext. recent. absque igne parat. ambræ mosch.* ana ad plac. (quia addi & omitti possunt.)
Pulverisata & in subtilissimum alcool redacta commisceantur exactè, & quidem in mortario lapideo, pistilloque ligneo. Postea in eodem mortario, cum *Gelatina C. C.* & *mucilag. tragacant. per aquas bezoart. fact.* ana q. s.
Fiat massa tenax & fortis, ex qua tandem, in typo aliquo, seu forma ex ligno seu gypso, facta, efformetur cornu, magnitudinis ad placitum, prout illud unicornu animale & naturale solet esse.

Primò hoc annotandum est, quod loco medullæ, pro sustentatione, stylus infigitur, ex ligno duro ac forti (scil. juniperi, fraxini, ligni sancti, sandali citrini, vel aliquo simili, potest & esse argenteus, bene deauratus,) aliàs enim cornu hoc artificiale facilè frangitur,

gitur, & tractari se manibus non permittit.

Secundò: Exficcatio debet fieri lentè, per se, absque ☉e & fornace, & in ipsa capsula seu forma, in qua hoc cornu efformatum & expressum fuit; ubi tamen superior pars formæ demitur; postquam superior bene exsiccata fuerit, cornu stylo ligneo invertendum est, in alteram partem, ut ibidem exsiccetur.

Ornamenta & flores, atque literæ in eo impressæ auri foliis deaurari possunt ad placitum. Res certè curiosa, & magno Principe dignissima.

Nam multo majoris virtutis & efficaciæ est hoc cornu, quàm illud naturale, quod caro pretio emptum hucusque in multorum Magnorum Principum cimeliarchis conspicitur, ac contra omnia venena, tanquam thesaurus & certissimum remedium decantatur.

Dosis à ℈ß. ad ℈j. ℈ij. & ad ʒj. usque.

Essentia Moschi ambrata Officinæ Regiæ

ULADISLAI IV.

℞. *Conf. alkerm.* ℥j. *spec. diambræ*, *diamoschi dulc.* ana ʒß. *ligni aloës* ʒij. *moschi opt.* ℈j. *ambræ* ℈iß. *ardent. rosarum, extr. Norimbergensis* ana ℥ij. ∇ *cinamomisati* ʒj. *caryophyllati* ʒß.

Benè mista & in vitrea phiala hermeticè clausa stent in digestione per mensem, & quidem caloris lenissimi. Defusus liquor postea filtretur, & usui servetur. Vires. Cordiale & cephalicum est. Dosis gutt. v. vij. ad ℈ß. & ℈j.

Not. Remanentia in filtro chartaceo, odoris adhuc plena aliis usibus externis inservire, & suffimentis admisceri potest.

Essentia Moschi & Ambræ D. D. C.

℞. *Moschi* ℈ß. *ambræ* ℈j. *conf. alkerm.* ℥ij. *rosar. fragrant. liliorum convall.* ana ʒß. ∇ *carbunculi, elix. Matthioli* ana ʒj.

Mixta circulentur per octiduum vel diutius in vitro clauso & optimè perlutato, essentia postea per chartam filtrata, odoris suavissimi, in vitro benè munito, servatur ad usum.

Confortat & reficit cor, cerebrum & spiritus animales & vitales, aliisque affectibus convenit.

Dosis à gtt. iij. ad vj. & ℈ß. In vino generoso, aq. cinamoni, vel alio conveniente liquore.

Ambra moschata in forma sicca.

℞. *Ambræ gryseæ opt.* ℈iß. *moschi oriental.* ℈ß. gr. v. *facchar. canarii albi & subtilissimè pulv.* ʒj. ℈j.

Terantur & misceantur opt. in mortario vitreo cum *citri ex rec. exter. corticibus absque igne extr. rosar. stil. ver.* ana gtt. v. *cinamomi* gtt. ij. *caryophyll.* gtt. j. Misceantur iterum. Fiatque essentia nobilissima in forma solida, quæ in vino vel in aliis liquoribus dissolvi atque medicamentis aliis admisceri potest.

Tinctura Coralliorum Cnœffeliana.

℞. *Ⓑli, cum suo phlegmate adhuc impraegnati*, vel loco hujus, *aceti opt. dephlegmati* ℥ix. ♀ri *crudi pulv.* ʒiß. Ⓓ *pur. & pulv.* ʒiij.

Misceantur & destillentur ex ∴a per Ⓒam, calore lenissimo. Menstruum hoc, ita prius concinnatum, affunde *coralliis rubris grosso modo contusis*, ad eminentiam trium digitorum. Mixta, & in vitro bene clausa, stent in leni digestione per dies aliquot, donec corallia dissolvantur; quod solutum separetur, novumque menstruum adfundatur, & post sufficientem solutionem, rursus defundatur, idque tertia vice repetatur, vel tamdiu, donec corallia omnino soluta sint. His peractis, solutiones omnes junctæ, in MB destillentur, & abstrahantur, ad siccitatem usque; Corallia sic in fundo vitri, pulveris ex flavedine rubescentis instar, interim asserventur suo titulo *coralliorum* TR*æ siccæ*. Iam

℞. ∇ *rectificati* part. ij. Ⓑ*li* part. j.

Destillentur per matracium ex cineribus, & quidem reiteratis scil. tribus vel quatuor vicibus, & habebis aquam temperatam & menstruum, cum quo tandem TRam extrahere potes, progrediendo hac ratione; Ad *pulveris coralliorum superius asservati* ℥iij. adde *hujus aqu. temperatæ* ℔j. In lenta digestione stent per mensem, vel diutius donec omnis TRa ex coralliis extracta est, quæ TRa tandem à copia spiritus vini (scil. tertia parte) per abstractionem in MB liberanda, & ad usum suum asservanda est, miscibilis cum omni liquore.

Vires & *Dotes* incredibiles recensentur à *Boëtio de Boodt in gemmarum & lapid. hist. l. 2. c. 154.* corpus redigit in temperiem cœlesti quadam vi, & propterea omnes partium affectus evellit radicitus, propter analogiam, quam habet cum spiritibus vitalibus, & innato calido, quod auget, roboratque, ut facilè contrarios morbos superare possit.

Dos. à gtt. v. usque ad x. & xv. in vehiculis convenientibus.

Tinctura Coralliorum sicca.

℞. *Coralliorum in porphirite praeparat.* ℥iv. vel q. pl. TR*æ nost. coralliorum* q. s. pro insuccatione. Misceantur in concha vitrea seu porcellana ampla, & quidem lentè & cautè; mistura postea bene & exquisitè unita, exsiccetur leni calore totaliter, qui labor cũ nova insuccatione & exsiccatione ter vel quater reiterandus est. Corallia tandem propria TRa impraegnata & in mortario vitreo in alcool redacta, serventur usui in vasculo vitreo & puro.

Dos. à gr. v. ad ℈ß. & gr. xv. cum aliis solidis & liquidis vehiculis idoneis. Vires cum TRa coralliorum præcedente conveniunt.

Panacea essentificata.

℞. *Pulv. nost. ☉aris, seu panaceæ solaris* ʒij. cui superaffundatur TR*æ coralliorum* ʒß. in phiala seu alembico parvo, suo capitello applicato, stent in digestione per aliquot dies, donec materia iterum totaliter exsiccetur: denuo affundatur TRa corallior. & uti antea lenissimo calore iterum exsiccetur, qui labor & tertia vice reiterandus est. Pulvis tandem solaris TRa coralliorum ita impraegnatus, in mortario vitreo, reducatur in magisterium subtilissimum. Vel

℞. *Panaceæ essentificatæ* part. iij. (ʒiij.) *coralliorum rub. praeparator. axungiæ solaris Siles. simili modo prius cum* TR*a corallior. inebriat.* ana part. vj. (scil. ʒvj.) *ambræ moschatæ* gr. xxx. Misceantur omnia exactè, fiatque cum gelatina cornu cervi s. q. massa justæ consi-

ſtentiæ, ex qua orbiculos ad placitum efformare poteris. Doſ. gr. v. ad xv. in vino ſeu aquis cordialibus.

Aurum tranſparens Dn. D. Cn.

♃. *Auri puri & laminati* q. v.
Solve aurum in menſtruo noſtro, (quod componitur ex ☿io, ⊖-lo albo & ⊕o ana p. æqual. in ⊙⌒â, injiciendo nempe per cochlearia mixturam, & ſic deſtillando ſecundùm *Glauberum*) Solutionem inde ⊙⌒æ bene lutatæ, & deſtilla quantum vult tranſire, quod ſeorſim aſſervetur. Reliquum quod in fundo retortæ remanet, edulcoretur, ſuper illud bene edulcoratum reſiduum iterum affundatur menſtruum, & per chartam, poſt ſufficientem digeſtionem filtretur, filtratum denuo deſtilletur per retortam, & ſiccum corpus ſublimabitur in parietibus retortæ inſtar rubini. Sapienti ſatis.

Coralliorum inſuccatio ſingularis.

♃. *Coralliorum rub. pptor. ſive in ſubtiliſſ. alcool. redact.* q. v.
Hos imbue ter vel quater cum decocto rubro granorum chermes, per ſuccum citri & aq. roſar. facto, vel loco hujus cum *eſſentia ſeu* TR*a granorum chermes, per balſam. embryon. Auguſtanor. facta*, & denuo per ſe exſiccentur, ut in pulverem redigi queant, in fine adde *eſſent. cordial. n. ad pl.*

Eſt ſummum cordiale & roborativum maximè pro fœminis gravidis. Doſ. à ℈ß ad ℈j. & ʒß. In defectu hujus præparationis *Cl. Dn. D. Cnœffelio* ſequens placuit formula.

♃. *Corall. rub. opt. præparat.* ℈j. *magiſt. corall. butyracei* ℈ß. *eſſent. roſ. ſaccharat.* ℈iß. *magiſt. granor. cherm.* gr. vij.
Miſceantur, fiatque pulvis roſeus.

Tinctura granorum Chermes.

♃. *Granorum chermes recent.* vel loco illorum *cocci noſtri Polonici* q. vis. *ſucci citri recenter expreſſi* q. ſuff.
Grana prius piſtillo ligneo in mortario lapideo, groſſo modo contuſa, imbuantur quàm optimè cum ſucco citri, ut ſupereemineat, ad quantitatem palmæ; ſtent in digeſtione caloris leniſſimi per tres dies, vel diutius, donec in ſubſtantiam pulmenti liquidioris abeant, poſtea affundatur.

Spiritus roſarum ardens, in tanta quantitate, ut materia tres quatuorve digitos ſupernatet, & vaſe opt. clauſo fiat de novo digeſtio, tamdiu donec ſpiritus roſarum omnē TRam rubini inſtar ex baccis extraxerit, quæ poſtea à fæcibus per filtrum chartaceum auferatur, & abſque ulteriori abſtractione ad uſum ſervatur.

Vires. Cardiaca eſt, ſpiritus vitales reficit, fœtum debilem in gravidis corroborat, atque confirmat, ac mirifica vi languentes vires maximè in febribus calidis recreat ac reficit Doſ. à ℈ß. ad ℈j.

Tinctura cordialis.

♃. ▽ *cordialis Saxon. rubi idæi, borag. bugloſſ.* ana ℔ß. *è toto citro* ℥iv. *conſ. florum tunicæ, roſar. rub.* ⊖-*lat.* ana ℥ij.
Mixta ſtent in vitro puro per unam atque alteram horam, poſtea exprimantur, & per chartam filtrentur, poſtea add. *ſir. rubi idæi, granatorum* ana ℥j. ⌒ ♃*is per campan. facti* ſ. q. *ad gratum ſaporem*, cui adhuc admiſceatur ▽ *è typhis cervor. recent.* Ω*at. cinamomi cordialis* ana ℥j.
Filtrentur per chartam emporeticam. Sign. TRa cordialis pro S. R. Maj. ex præſcript. Dn. D. Cnœff.

Per intervalla ſumenda, in debilitate virium, compreſſione cordis, & incaleſcentia interna, ex morbo podagrico.

Eſſentia Corallina.

♃. *Magiſter. ſolubil. corallior. rub.* ʒß. ℈iv. ▽ *cinamomi cordial. & ſpirituoſæ* ʒiiß. ℈iv.
Miſceantur benè, & poſt diſſolut. magiſterii addantur.

TR*æ corallior. noſt.* ʒij. ℈ij. *granor. kermes* ℈iv.
Miſceantur benè, fiatque eſſentia corallata compoſ. nobiliſſima.

Vires. Ventriculum & jecur roborat, ſanguinem purificat, omnem ſanguinis fluxum, maximè mulierum corrigit; cor & ſpiritus vitales confortat, obſtructiones viſcerum adimit, ac proinde peſti febribuſque malignis adverſatur. Doſ. à ℈ß. ad ℈j. & ʒj.

Miſtura cordialis calida.

♃. *Elixir. vitæ Matthioli* ʒiij. ⌒ *lil. conval.* ▽ *cinamomi cord.* ana ʒj. *conf. alkermes* ℈v. *ſpec. diamoſch. dulc. diambr.* ana ℈iiß.
Digerantur leni igne per 24. horas, bene clauſo vaſe; Liquori filtrato addantur TR*æ corallior.* ʒv. *granor. chermes* ℈v.
Miſta ſerventur ad uſum. Sign. ut ſupra.

Ad omnem corporis imbecillitatem à cauſa frigida ortam, medicina efficax eſt, commendatur & ad cerebri affectus frigidos, ideò in apoplexia, paralyſi, & comitiali morbo, & in ipſo paroxyſmo, valdè conducit; datur & in animi deliquio, & cordis Palpitatione ſummo cum emolumento. Doſis à gutt. x. xv. ad xx. per ſe, vel cùm aliquo alio vehiculo liquido & idoneo.

Miſtura cordialis temperata.

♃. *Aq. cordial. temperat. Hercul. Sax.* ℥iij. *citratæ cōpoſitæ, meliſſæ c. v. cinamomi cum flor. cord. abſque vino deſtill.* ana ʒj. *extract. Norimbergenſ. dict. Auguſtanorum* ʒvj. *eſſent. citri liquid.* (*ex rec. cort.*) ʒiß. ſeu TR*a granor. chermes. per* ⌒ *roſar. vel bacc. rubi idæi fact.* ʒij. *ſir. rub. idæi corallior. granat.* ana ſ. q. Miſce.
In febribus malignis & peſtilentialibus commendatur, ſpiritus vitales reficit, atque ſyncopi & cordis palpitationi auxiliatur. Doſis cochlear unum, per intervalla aliquoties in die.

Elæoſaccharum cordiale compoſ.

♃. ⌒o *nuc. moſchat. ſtill. cinamomi* ana gtt. viij. *caryophyllor.* gtt. iv. *ſuper extr. Norimb. collect.* gtt. iij. *elæoſacc. citri ex rec. & ext. cort. n. m. ext.* ℈j. gr. iv. *moſchi opt.* gr. ij. *ſacchar. canarii* q. ſ.
Miſceantur probè in mortario vitreo, & in vitro puro, ac duplici veſica munito, ſerventur ad uſum. Beneficio hujus, in momento claretum & vinum odoriferum

riferum parari poteſt, ſi nempe hujus elæoſacchari ℈j. in ſcyphum vini, trium vel 4. unciarum injicitur. Inde fit

Eſſentia cordialis odorifera.

℞. *Elæoſacchari antea præſcripti* q. v. ∇ *ſati, cinamomiſati ad ſupereminentiam 4. vel 6. digitorum.* Stent in vaſculo vitreo, quàm optimè clauſo, per 24. horas in digeſtione, ut exactè uniantur. Vires ex titulo comprehenduntur. Doſis à gtt. iii. ad ℈ß. plus minuſve, pro morbi indigentia & liquoris quantitate.

Eſſentia alia cordialis odorifera D. D. B.

℞. *cinamomi veri* ℈j. *caryophyllor. nuc. moſchat. ſtill.* ana ℈ß. *roſar. ver.* gtt. vj. *ſuper aqua Damaſcena collecti* gtt. viij. vel quantum in una deſtillatione haberi poteſt, ∇ *ſati, roſati, & cum aliquot granis ⊖is, ✱ci volat. impregnat.* ℥ix.
Diger. in vaſe opt. clauſo per aliquot dies, poſtea adde *eſſent. moſchi ambratæ* ad pl. ex. gr. gutt. viij. ad xvj. Doſis gutt. iij. ad vj. in vino vel aq. cinamomi. Admiſcetur & aliis medicamentis cordialibus.

Epithema Cnœffelianum calidum.

℞. *Extr. ſive aq. Norimb. ſecund. Ph. Auguſt. parat.* ℥iij. *aq. carbunculi, Imperat. Caroli, embryon.* ana ℥j. *cinamomi* ℥vj. *roſar.* ℥ij. Miſce. Dentur ad vitrum.

Epithema aliud frigidum.

℞. ∇ *cord. frig.* ℥iij. *meliſſ. Imp. Caroli, roſar.* ana ℥j. *ſucci citri rec. expr.* ℥vj. *aceti roſacei, rubi idæi* ana ℥ß. *pulpæ cort. ext. rec. citri* ℈iv. *conf. alkerm.* ℈ij. M. pro epithemate. Sign. Cuſſerliches Pulß-und Hertz-Waſſer.

Epithema cordiale noſtrum temperatum.

℞. *Extr. ſeu* ∇ *Norimberg.* ℥iij. ∇ *carbunculi* ℥ß. *roſar. odor.* ℥vj. *aceti rubi idæi, roſarum* ana ℥iij. M. pro epithemate.

Balſamum cordiale odoriferum.

℞. *Ung. rub. pomat. Ser. Reginæ Cæciliæ* ℥ß. *nuc. moſch. expreſſ. ex cort. citri rec. ſ. igne extr.* ana ℥j. *flor. aurant. Rom.* ℈ij. *ſtill. cinamomi* gtt. iv. *caryophyll.* gtt. ij. *moſch. ambr.* ana gr. iv. M. F. balſamum.

TITVLVS XIII.

STOMACHICA.

Pulvis pepticus poſt paſtum,
S. Reg. Majeſt. ULADISLAI IV.

℞. *Sem. coriandri præp. aniſi, fœniculi* ana ℥ß. *cinamomi acuti* ℥j. *macis* ℈ij. ℈ij. *ſandali albi pulv. corall. rub. ſubtil. præp.* ana ℈ij. *panis albi bis cocti ſacchari* ℥iij. *ſacchari Canarii albiſſimi* ℔ß. ℥ij.
Species prius ſeparatim pulveriſatæ, commiſceantur in mortario lapideo, cui tandem admiſceatur *ivæ arthetica, ambræ moſchat.* ad placitum. M. F. pulvis.
Ventriculum roborat, facultatem concoctricem debilitatam confortat, digeſtionem promovet, & flatus diſſipat. Doſis ℥j. poſt aſſumptum cibum, cum fruſtulis panis toſti vino Malvatico prius madefactis.

Miſtura ſtomachalis.

℞. *Elixir. proprietat. noſt. ♎ acidul. de tribus* ana ℥vj. *elix. Matthioli, miſturæ de tribus* ana ℥iß. *extr. calam. aromat.* ℥j. *eſſent. menthæ odor. noſt. macis* ana ℈j. *cinamomi* ℈ß.
Miſta digerantur clauſo vaſe per 24. horas, poſtea colentur. Sign. ut ſupra. Doſis à ℈ß. ad ℈j. in vino, ſeu aqua ſtomachali, vel in alio liquore competenti.

Paſta Regia ſtomachalis.

℞. *Succoladæ*, vel quod melius, *fruct. cacao decort. amygd. dulc. excort. piſtach. decort.* ana ℥j. *nucl. avellanar. rub. decort.* ℥ß.
Contundantur minutiſſimè in mortario lapideo, ad pultis formam, admiſcendo paulatim, & per intervalla
TRæ *confect. alkermes* (per ∇ cinamom. ſpirituoſ. p. j. & roſar. fragr. p. ij. fact.) q. ſ.
Puls cogatur per ſetaceum craſſum, poſtea adde *Sacchari Canarii ſubtil. pulv.* ℥viij. *farinæ tritic.* ℥ij. *marmelad. ſimpl. ſeu cond. cydon. cort. citri condit. aurāt. cond. nuc. Indic. cond.* (*per ſetaceum ſimili modo traject.*) ana ℥ß. *pulv. cinamomi* ℥j. *caryophyllor.* ℥ß. ℈ij. *macis, galang. cardamom. ſem. aniſi, coriandri* ana ℈iij. *zinziberis pulv.* ℥ß.
Miſceantur bene in mortario lapideo, ut fiat paſta, ex qua formentur tandem orbiculi, magnitud. ad pl. qui foliis mali aurei, ſeu papyro, impoſiti, prope fornacem optimè exſiccandi, & in ſicco loco, ſcatulâ incluſi aſſervandi ſunt. In ſuperficie variis figuris, cum exſculptis formis ligneis, ſeu ſtanneis inſigniri poſſunt, prius nonnihil, ol. nuciſt. madefactis. Inſignes habent virtutes, in roborando ſtomacho, & multis aliis affectibus ventriculi à cauſa frigida natis. Doſis à ℈j. ad ℈ij. Gratiſſimi ſunt odoris & ſaporis.

Succolada Regia.

℞. *Succolad. Ind. in pulverem ſubtiliſſimum redact. & opt. cribrat.* ℥iv. *ſacchari Canarii ſimiliter opt. pulveriſ.* ℔j. *amygdal. dulc. excort. & in mortario lapideo opt. contuſ. & in maſſulam redact.* n. xij. *albuminis ovorum in ſpumam craſſiſſimam & denſam prius concuſſorum* n. ij.
Omnibus mixtis, & in mortario lapideo, piſtilloque ligneo, probè agitatis fiat paſta, ſatis tractabilis, ubi & hoc advertendum, ne ſpuma ovorum tota, & uno impetu ſtatim admiſceatur, ſed per intervalla, & cochleatim, donec tandem omnis ſpuma albuminis ovorum maſſæ admixta ſit. Adde, ſi placet, pro magnatibus *moſch.* & *ambr.* ad plac. ex. gr. *moſch.* ℈ß. *ambr.* ℈j. incorporentur, more conſueto, prius ſaccharo.
His peractis, ex maſſula tandem formentur quadratulæ ſeu tabellæ planæ, magnitudinis pollicis tranſverſi, quæ papyro ſuperpoſitæ in fornacula ferrea, ſeu quod idem eſt, ſub vaſe cupreo piſtorio (in einer Torten Pfannen) coquuntur, ſic magis elevantur, & triplo fiunt majores.

Vires

Vires ventriculo frigido conveniunt, dantur & seniculis debilitatis, ad roborandum vitæ balsamum. Dosis n. 6. 12. & 24. superbibendo bonum haustum vini Malvatici seu Moschatellini.

Not. Moschus & ambra etiam omitti possunt.

Qui & pulverem viperinum admiscere vult, non errabit.

Parabantur olim pro Reg. Majestate, inde & nomen contraxerunt.

Essentia stomachalis.

℞. *Fol. menth. m.* iij. *Specier. Imperatoris* ℥iiß. *sem. anisi*, *fœniculi* ana ℥ß. 🜄 *rectificati* ℔iij. Macerentur per octiduum, postea destillentur in MB. Liquori destillato & spirituoso adde *extr. calam. aromatici*, *zedoariæ*, ⚲ *still. nucist. menth. cinam.* ana ℈j. *caryophyll. anisi* ana ℈ß. *facch. Canarii alb. & cum aceto esurino præparati* pro excipiendis oleis q. s. ⊖ *is* 🜍*ri volat.* ʒiij. Stent in digestione, donec perfectè uniantur. Essentia per linteum subtile colata, servetur in vitro benè claudendo.

Vires In ventriculi & hypochondriacorum atque intestinorum infirmitatibus, à causa frigida, conducit. Dosis ℈j. ad ℈ij. in vino vel alio liquore convenienti.

Elixir absinthiacum comp.

℞. *Extract. absinthii liquidi nost. descript.* ℥ij. *Spir.* 🜍*i sassafrat.* ℥j. ʒj. ⊖*li* ♂*tis* ℥ß. ʒij. *vulgaris* ʒiij. *TRæ sandal. c.* 🜄 *stomach. extr.* ʒvj. Mixta stent per diem & noct. in digestione, postea filtrentur & usui serventur. Dos. gtt. x. ad xv. & xx. in vino seu alio liquore appropriato.

Elixir vitæ stomachicum.

℞. *Rad. calami aromatici* ℥j. *galang.* ʒvj. *cinamomi* ℥iiß. ʒij. *nuc. moschat.* ℥j. *caryophyllor. macis, cardamom.* ana ʒvj. *cort. flav. arantior. citri* ana ℥j. *sem. anisi, carvi, coriandri* ana ℥ß. ʒij. 🜄 *ex frumento* ℔xij. Facta maceratione per dies tres, destillentur ex B. V. liquori egresso, denuo immergantur *Spec. diamosch. dulc. diambr.* ana ʒj. *sandali rub. pulv.* ℥ß. ʒij. Stent per aliquot dies in loco saltem frigido, postea filtrentur, & cum sir. ordinar. & simpl. q. s. dulcoretur.

Elixir præstans, in affectibus frigidis stomachi. Tandem asservetur in lagenula vitrea bene clausa.

Dos. à cochl. dimid. ad cochl. unum & duo.

Elixir vitæ stomachale ordinarium Officinæ Regiæ.

℞. *Spec. stomachal.* ℥xxv. 🜄 *opt. & rect.* ℔ xxvij. Destill. suo more in B. vap. liquori stillato adde *Sirupi ord. simpl. sacchari canarii* (*in aq. cinam.* q. s. *dissol.*) ana ℔iij. Misc. & fiat elixir stomach. ordinarium.

Aq. stomachalis alia ordinaria.

℞. 🜄*i stomachalis* ℔j. *aq. calami aromatici compos. zedoariæ* à ℔ß *sacchari canarii* ℔ß. dissoluti in *aq. rosarum.* ℥iv. *cinamomi* ℥ij. M. & filtrentur per chartam emporeticam, & si placet tingantur per infusionem scil. cum *fol. heder. terrestris* in colorem smaragdinum. Vel cum *corticibus aurantior.* croco seu cnico hortensi in colorem aureum. Vel cum ligno sandalino raspato in rubrum colorem; seu cum torna solis in purpureum, qui color & conciliatur cũ cocco nostro Polon. confectione alkermes, seu caryophyllis aromaticis. Viridissimus & pulcherrimus color etiam obtinetur per succum seu sirupum flor. violar. martialium, cum grano uno atque altero salis 🜍i.

🜄i *stomachalis* fit per destill. ex 🜄i ordinarii, ex frumento fact. ℔viij. & *Spec. stomach. Imperatoris* ℥viij. Virtutes hujus aquæ titulus indicat.

Aq. vitæ calami aromatici.

℞. *Calami aromatici minutiss. incisi* ℔ij. *sem. anisi & fœnicul.* ana ℔j. *rad. glycyrrh. ireos, granor. paradisi* ana ℥ij. 🜄*i ex frumento parati* stoff. n. xxx. Et post sufficientem macerationem, destillentur per vesicam. Adde *sirupi ordinarii simpl.* q. s. Sign. ut supra.

Aq. zedoariæ Officinæ Regiæ.

℞. *Rad. zedoariæ* ℔ß. *sem. anisi* ℔ij. *fœniculi* ℔j. 🜄 *ordinarii* xxij. stoff. Maceratione facta, in vase bene clauso, aliquot dierum spatio destillatio instituatur, in vesica cuprea; per XXum, prima aqua (ad 14. stoff. scil.) seorsim excipiatur. Huic destillato adde *sacch. clarificati* ℔vj. vel q. s. pro edulcoratione. Sign. ut supra.

In doloribus ventriculi, ex causa frigida, atque suffocatione uteri, est remedium familiare.

Unguentum seu Balsamum stomachicum Sereniss. CÆCILIÆ RENATÆ p. m. Reginæ Pol. & Suec.

℞. ⚲ *nuc. moschat. express.* ℥iß. *Stil. menth. mastichis, nardin.* ana ℥j. *caryophyll. calami aromatici* ana ʒij. *macis, carvi* ana ℈iv. *balsami Indici Peruviani* ℥ß. *mastichis* ʒvj. *ceræ alb. virgin.* q. s. Misceantur, fiatque balsamum nobilẽ stomachicum & fragrans, quod externa sui inunctione, mirabiliter stomachum roborat. Sumitur & intra corpus, cum ovo sorbili.

[*Not.* Pro Rege ULADISLAO IV. commiscebatur cum ⚲ *formicarum* atque *mosch. & Zibeth.* q. s.

Pro balsamo locali, ante actum matrimonialem.]

Emplastrum stomachale Ser. Cæciliæ Renatæ p. m. Polon. & Suec. Reginæ.

℞. *Mastichis* ℥iij. *tacamahacæ* ℥j. ʒij. *laudani, styracis calam. resin.* ana ʒiij. ⚲ *mastichis & cydon.* ana ℥j. *tereb.* ℥iij. His invicem lenissimo calore mixtis, adde *ceræ virgin.* ℥viij. *gall. moschat.* ʒiij. *caryophyllorum, nuc. moschat. cinamomi, cardamom.* ana ʒij. *lign. aloes, cubeb.* ana ʒj. ℈j. Agitentur & impastentur optimè, atque ultimò cum parum refrixerint, adde *balsami Indici Peruviani* q. s. Fiatque s. art. emplastrum, ad corroborandum stomachum efficacissimum.

Empl. ſtomachicum aliud officinale.

℞. *Tacamahac.* ℔j. *maſticis, reſinæ ſtoracis calamit.* ana ℥vj. *terebinth.* q. ſ. pro diſſolut. ſpecierum. Adde *ceræ citrinæ* ℥vj. *balſami Indici de Peru* q. ſ.
M. Fiat empl. ſ. artem.
In uſu extendatur ſuper alutam, & applicetur regioni ventriculi. Mirificè concoctionem promovet, dolores ſiſtit, & ipſum ſtomachum corroborat.

TITVLVS XIV.

DYSENTERICA.

Pulvis dyſentericus Caſtrenſis Cl. Dn. D. C.

℞. *Terræ coct. vulgar. ex clibano, & cum ſpermate ranar. rec. aliquoties impragnatæ*, & iterum exſiccatæ & pulveriſatæ, *rad. tormentill. opt. pulv. nuc. moſchat.* ā. part. æqual. q. pl.
M. Fiat pulvis ſubtiliſſimus. Sign. pulvis dyſentericus ſine opio. Iam
℞. *Hujus pulv. dyſenterici ſimpl.* ℈iiß. *maſticis pulv.* ℈ß. *ſedativ. noſtri ſimpl.* gr. j. M. F. pulvis, pro doſi.
In aq. appropriata ante paſtum ſumendus, reiteratis vicibus, in omnibus profluviis alvi.

Specificum dyſentericum Dn. D. L. & C.

℞. *Boli, ſeu terræ ſigill. albæ Hungar. (vel incarnatæ) cornu foſſilis, ocul. cancri corall. rub. præpar.* ana q. v.
Mixta & opt. pulveriſata irrorentur ſæpius cum decocto rad. tormentil. & ſerpentar. per aquam ſeu liquorem crud. ſperm. ranar. facto, & iterum exſiccentur & pulveriſentur, ſexies vel ſepties, qui labor & poſtea bis vel ter cum TRâ *baccarum myrtillor.* (abſque ſir. & ſacch. fact.) inſtituendus eſt.
Pulveris hujus tandem junge unciæ cuilibet.
Nuc. moſchat. opt. pulv. rad. tormentill. pulv. ana ℈ij. *ſedativi ſimpl.* gr. vj.
Et cum *gelatina cornu cervi*, per *aq. ſperm. ranar.* fact. q. ſ. Fiat paſta, ex quâ tandem formentur orbiculi ℈j. ponderantes, vel etiam in triplo majori forma, quæ tamen proprio charactere ponderis, & titulo, beneficio typi alicujus ferrei, (huic negotio prius parati) aſſignandi ſunt.
Doſis ℈j. in vehiculo aliquo, in quo injectus, ſtatim diſſolvitur. Omnia profluvia ventris, ſeu alvi, item menſtruorum, hæmorrhoidum & narium ſiſtit. Iter facientibus & militibus medicina commoda.

Tinctura Myrtillorum.

℞. ▽ *ſpermatis ranarum* ℔j. *juglandium immatur. tormentill. è ſucco bacc. myrtill.* ana ℥iv. *magiſterii aluminis in forma liquida* *A. Salæ* ℥ß. ℈ij. *galred. ſimpl. baccar. myrtillor.* (n. m. abſque igne, ex p. j. *ſucci* & p. ij. *ſacch. pulveriſ. fact.*) ℥viij. *bacc. myrtill. lentè exſiccatar.* (prius tamen parum contuſ.)
Mixta ſtent per noctem in loco temperato, poſteà filtrentur per chartam, pòſt adde *ſirupi è ſucco baccar. earundem* & *florum papaveris* ⊖-*lat. pro grato ſapore* q. ſ. *eſſent. aromat. nuciſt. odor.* ℈ij.
Miſceantur & TRa rubicundiſſima in loco frigido aſſervetur, in dyſenteria epidemica, aliiſque fluxibus ventris periculoſioribus eximium eſt remedium. Doſis eſt à cochl. j. ad iij. & iv. per ſe.

Bolus in dyſenteria pro S.R.Maj. IOH. CASIM. &c. ſub Zborrovvic in Caſtris.

℞. *Conſ. roſarum antiq.* ℈iß. *theriac. pulv. Pannon.* ana ℈j. *laudani opiati* gr. j. M. F. bolus.
Semel Regia Majeſtas hunc bolum ſumpſit, & ſtatim melius habuit.

Electuarium dyſentericum.

℞. *Succi acac. ſive prunor. ſilv. inſpiſſati* ℔ß. ℥iij. *conſ. roſar. antiq. flor. papav. errat. cond. cydon.* ana ℥iv. *mellis ad ſpiſſitudinem coct.* ℔ß. *rad. tormentill. ſubtil. pulveriſ. glandium immatur. ſubtil. pulv. nuc. moſchat.* ana ℥iij. cum *myva cydoniata* q. ſ. F. ſ. a. elect. mediæ conſiſtentiæ.
In dyſenteria, diarrhœa, lienteria, aliiſque fluxibus deſperatis potenter adſtringendo, remedium eſt infallibile. Doſis à ℈j. ad ℈ij. ſuperbibendo hauſtum aq. ſpermatis ranar. deſtill.
Formula pro bolo.
℞. *Elect. dyſent.* ℈j. *laudani opiati* gr. j. Miſce.

Electuarium aliud dyſenter. caſtrenſe.

℞. *Bacc. myrtillor. in clibano lentè exſiccatar.* ℥iß. *panis dulciarii aromatiſati Thorunienſis, rad. tormentill. pulv.* ana ℥ß. ℈ij. *nuc. moſchat. pulveriſ. ther. Andromachi antiq.* ana ℈ij. cum *elix. Matthioli* q. ſ. F. elect. ſpiſſum ac denſum.
In morbis deſperatis, utpote profluv. ventris, eſt ſecretum excellens, Anno 1649. dum ad caſtra iremus, ſæpe probatum. Doſis à ℈j. ad ij. ſeu magnitudinem nucis juglandis. Præmiſſis tamen iis, quæ præmittenda ſunt.
Clar. & ſæpè nominatus Dn. D. Cn. in curanda dyſenteria hanc etiam obſervabat regulam. Cum in ea ferè ſemper aliquid venenati ſubeſſe exiſtimaret, eam non tàm purgantibus, quàm bezoarticis curabat. Inde & ſtatim electuariis & pulveribus ſuis, theriacam, rad. contrayervæ, tormentill. pulv. bezoart. Pannonicum & ſimilia cum correcto ſedativo admiſcebat.
In dyſenteria etiam & aliis profluviis inteſtini recti, ſi purgatione opus eſt, nullum præſtantius pharmacum *rhabarbaro* excogitari poteſt, quoniam fluxum ſiſtit, partem roborat, & ulcus ſua adſtrictione & moderata ſiccitate curat.
Cum ſolo rhabarbaro, & pulvere rad. tormentill. quinquies vel ſexies ſumpto, atque reiteratis enematibus domeſticis, curata fuit anno 1673. Sereniſſima Regia Eleonora, Dna, Dna mea Clementiſſima.

Titulus

TITVLVS XV.

HEPATICA.

Aperitivum Martiale.

℞. *Croci ♂tis aperitivi*, (*ex solo ⊕-lo ♂tis, per calcinationem lenem, ad rubedinem usque, parat.*) ℈vj. gr.iv. ⊖*is essentialis acetosell.*℈iv. gr.xv. *facchari Canarii alb. pulv.* ℈xvj. ☉ *still. ver. rosar.* gtt. iv. Misce, fiat pulvis, colore, odore & sapore gratus. Vires sunt epaticæ & splenetica. Dosis à ℈j. ad ℈iß. & ℈ij. in juscuio carnis.

Pulvis hepaticus Dn. D. Cn.

℞. ⊖*is essentialis acetosell.* ʒß. *facchari rosati simpl.* (*per aquam rosar. simpl.& fragrant. scil. praparat.*) *citrati* ana ʒß. ℈ij. *essent. citri ex cort. recent. extract.* s. q. *magist. sandal. rub.* (*seu* TR*æ*) ℈ij.
Misce, fiat pulvis gratissimus incarnati coloris.

Vires, *Dosis* & *Usus* eædem cum præcedente pulvere sunt. Ex hoc pulvere cum aq. fontana fit & potus gratissimus, pro iis, qui pulveres fastidiunt.

Alia compos. pro S. R. Maj. ex præscript. D. D. Cn.

℞. *Corallior. rub. præpar.* ℈iij. ⊖*is essent. acetosell.* ℈j. -⌒- ⊕-*li coagul.* gr. xij. TR*æ sandal.* (*seu pulv. sandal.*) q. s.
Fiat pulvis. Dosis est ℈ß. ad ℈iß. & ℈ij. Exhibetur ut plurimum jejuno stomacho, & 3. horis ante prandium in brodio, vino Rhenano, vel alio liquore.

Liquor hepaticus.

℞. *Cremoris ♀ri alb.* ℥ij. -⌒- ⊕-*li non dephlegmat. sed solum per chartam filtrat.* ℥viij. *confect. alkermes* ℨij.
Stent in calore ∴æ, donec omnia sint soluta. Filtrato liquori adde TR*am corall. nost.* ℈viij. *sandal.* (*per -⌒- rosar. extr.*) q. s. *essent. rosar.* gtt. xvj. Mista omnia serventur usui.

Vires titulus indicat. Dosis à ℈ß. ad gtt. xv. & ℈j. in jusculo, vino vel alio liquore, horis matutinis.

Elect. hepaticum Dn. D. Cn.

℞. *Conserv. rosarum* ⊕-*lat. flor. tunic. acetosell. condit. pulp. citri, rad. cichor. cort. citri* ana ʒß. *pulv. nost. hepat.* ℈vj. -⌒- ⊕-*li coagul.* ℈ß. *essent. citri ex recent. cort. nostro m. extract.* ad placitum.
Confert in intemperie calida hepatis, & in febribus calidis continuis pro corroboratione & refrigeratione virium insigniter. Dosis magnitudine juglandis parvæ, per intervalla in die.

TITVLVS XVI.

HYDROPICA.

Hydropis curandæ methodus Cl. Dn. D. Andr. Cn.

PRimò exhibuit purgantia sua specifica, & universalia, & quidem reiteratis vicibus, in forma pilularum, quæ erant *extractum hellebori nigri* ℈j. cum ♁*io suo fixo corallino*.

Peractis illis ordinavit tabulas sequentes:

℞. *Bezoar. mineralis, aperitivi nost. ♂tiati* ana ʒß. ♁*ii fixi diaphor.* ♀*ri ♂tiati* ana ℨiij.
M. pro pulvere, & cum *facch. albiss. Canar.* ℥viß. *in aq. melissæ, cinamomi cordial. & rosar.* ana q. s. dissolut.
Fiant tabulæ more consueto, de quibus patiens sumsit, ter in die, scil. manè, à meridie & circa noctem, & semper tribus horis ante vel post cibum. Dosis erat ℨiß. vel ℨij. per octiduum. Hinc accessit ad sequentia.

Vinum Martiale compositum.

℞. *Limatur. ♂tis* ℥ß. ad ℥vj. *cort. fraxini, ligni tamarisci* ana ℨiij. *juniperi* ℨij. *sassafr.* ℨij. *rad. hellebori nigri* ℨiij. *polypodii* ℨiß. *caryophyllat.* ♀*ri albissimi* ana ʒß. *sem. carthami* ℨij. -⌒- ⊖*is* gtt. xij.
Species incisæ & grosso modo contusæ, includantur sacculo, immergendo in vini opt. Ungar. ℔vj. & post sufficientem macerationem, in vase terreo satis capaci vinum ♂tiale compos. asservetur in loco frigido. Dosis ℥ij. ad iij. in aurora, per duos dies, tertio sumantur

Trochisci Martiales.

℞. ♀*ri ♂tiati* ʒß. *flor.* △*ris* ℈viij. ♁*ii fixi diaph.* ℨij. *bezoart. mineral. ♂tialis, corall. rub. præpar.* ana ℨiß. *facchari Canarii alb.* ℥ivß. F. cum ▽ *meliss. citrat.* q. s. & *essent. citri, ex rec. cort. extr.* ʒß.
Rotulæ in forma & magnitud. man. Chr. Dosis n. 6. ad 7. bis in die, scil. mane & vesperi, per tres vel quatuor dies, sexto vel septimo iterum sumitur vinum ♂tiale, & sic alternatim continuando, per tempus aliquod. Et ne semper purgetur æger & vires labascant, adhibeatur sequens

Mixtura Hydropica.

℞. *Elixir. proprietatis*, -⌒- *Tartari, per lign. sassafras correcti* ʒß. *mixturæ de tribus* ℨiij. *extr. liquidi absinthii* ℨj.
Mixta stent in digestione per ♂ & ♁, postea adde *essent. cort. citri rec.* q. pl. Dosis à ℈j. ad ℨj. in vino seu aq. baccar. & florum sambuci ℥iij. Summè prodest.

Pulvis Anti-hydropicus.

℞. *Cremor. Tartari ♂tiati* ℈j. ⊖*lis fraxini* ⊕*ati, Tartari* ⊕-*lati* ana gr. viij. *bezoart. mineral. ♂tiati* gr. vij. *corall. rub. præp.* gr. xvj. *ess. citri ex cort. rec. extr.* ad pl.
Misce in mortario lapideo, detur ad chartam pro dosi, & tales doses n. 14. ad 14. chartas. Sign. pulv. anti-hydropicus, in intermediis diebus sumendus.

Cataplas.

Cataplaſma ad tumores œdematoſos & duros & molles, maximè in hydrope.

℞. *Fimi vaccini* ℔ij. *columbin.* ℥vj. *gallinac.* ℥iij. *ovilli* ℥ij. *herb. hyoſcyam. ſolani, chamomill. c. toto* an. m. iv. *cap. papav. cum ſemine & ſtipit. gr. contuſ.* m. iij. *lithargyr. pulveriſ.* ℔ij. *myrrh. rubr. pulv.* ℥ij. *camphor.* ℥iß. *fec. vin.* ℔ij.
Vel loco fec. vin. accipe *mucilagin. ſem. lini* q. ſ. His inſimul mixtis, F. cataplaſma.

Applicetur abdomini calidè & renovetur ſingulis 24. horis. Accidit ſic, ut intercutaneum illud lixivium, excitet aliquando puſtulas rubentes & diſperſas, magna ſpe juvaminis. Non adeò ingratum cataplaſma habet odorem, quia myrrha & camphora fœtorem ſtercorum reprimit & occultat.

Ex applicatione hujus cataplaſmatis, & uſu vini medicati ♂. (ſuperius deſcripti,) intra 24. horas, 16. quartæ aquarum intercutanearum, per urinam ejectæ ſunt, in quodam nobili Polono, & intra 9. dies poſtea totum corpus detumefactum, & æger integrè convaluit.

Cataplaſma aliud, ad tumores hydropicos.

℞. *Baccar. juniper.* p. iv. *lauri* p. j. pulveriſata excipiantur cum *mellis* q. ſ. in conſiſtentiam *cataplaſmatis*.

Uſus. Applicetur per omnem ambitum abdominis, calidè, ſingulis 24. horis renovetur.

Beneficio hujus cataplaſmatis, curabat quidam ruſticus in Pruſſia ſuum conſanguineum, qui integro anno cum dimidio è nimio ♆i uſu hydropicus erat factus, ubi ex illius continuato uſu, tumor ſenſim & ſenſim detumuit, & ſingulis diebus melius ſe habere cœpit.

In tumore abdominis *Cancros vivos in formam cataplaſmatis contuſos, & tumenti abdomini ſuperpoſitos*, tumorem è veſtigio ſuſtuliſſe, cum admiratione omnium, obſervavit *Cl. Dominus Doct. Chriſtianus von Paulitz* S. R. M. p. m. Iohannis Caſimiri Archiater, & amicus atque Collega meus fideliſſimus.

Cataplaſma inſigne ad tumores œdematoſos. Cl. Dn. D. M. Littav.

℞. *Stercoris columbini in aceto macerati* ℔j. *caprini* ℥iv. ⊖*is comminutim triti* ℥ij. 🜂*is vivi* ℥j. ⊕i, ℥ß. *pulv. rad. enul. ebuli, bacc. lauri contuſ. ſummitat. anethi, flor. chamomill.* ana ℥vj. *ſem. naſturtii* ℥ij. cum *aq. flor. ſambuci* & *vini* ana q. ſ.
Coquantur ad pultis ſolidioris formam, ne manibus adhæreat, cui immiſce *terebinth. opt.* ℥iß. *mellis* ℥ij. *ſucci ebuli* ℥ij. *rad. irid. noſtr.* ℥iß. Fiat cataplaſma hidropicum.

In hydrope aſcite deſperato.

Suaſit anno 1666. Legatus Cæſareus Illuſt. & Excell. Dn. Baro de Iſola, Magn. Dominæ Pirre de la Cava, ſirupum de ſpina cervina è fermentatione factum, qui ſub ſingula intumeſcentia inſolentiore ad duo cochlearia ſumptus, mirificè tumorem conſumpſit, in abdomine, in pedibus verò non ita, ideò & ſequens cataplaſma communicabat.

℞. *Fimi columbini* q. v. Fiat cum partibus tribus ✠ti cereviſiæ & parte una ✠ti vini cataplaſma, ad cōſiſtentiam pultis ſubactum linteo duplicato inducendum.

Hoc cataplaſma à calce per ſuras utriuſque pedis extenſum ad genua uſque, & ſingulo biduo renovatum eſt. Interea & ſequentes rotulæ quotidiè bis ſumtæ, ex conſilio Cl. Dn. D. Cnœffelii, quæ

℞. *Acidi* ♀*i* ℥vj. ♁*ii fixi, flor.* 🜂*is* ana ℥iij. *pulv. aperitivi noſtr. ex* ♂*te, bezoartici* ♂ ana ℥ij. *ſacch. alb.* ℥vij. *ſpir. roſar. aq. cinamomi acut.* ana ℥ij. *flor. cichorii lumbricorum* ana pro diſſol. ſacch. q. ſ. *ol. lign. rhod.* gtt. ij. Fiant ſ. art. rotulæ.

Doſ. n. 7. manè & veſperi, tribus horis, ante & poſt cibum, ſicque tumor ſubſedit, atque Domina illa integrè reſtituta fuit.

Gangrænæ topicum Cl. Dn. D. C. in Illuſtriſsmo Domino de Oſtrorog, Pocillatore Regni.

In hydrope, intenſiſſimo rubore & ardore cum tumore duro gangrænam utriuſque pedis, à ſpondylo ad inguen minitante, topicum, ſeu vinum balſamicum, quotidie bis terve applicatum, tale erat:

℞. *Herb. ſolani, hyoſc. c. tot.* ana mij. *flor. ſambuc.* mj. *ſem. fœni græci, lini, pſyllii* ana ℥iij. *mucaginis aquaticæ non deſtillatæ, ſed ſolum tranſcolatæ*, vel in defectu hujus *aq. ſperm. ranar. ſtillat.* ℔j. Coquantur ad ebullitionem lenem & ſeminum mucaginem uſque. Colatura Sign. vinum balſamicum, ſeu topicum gangrænæ.

Topicum ſive locale ad genitalia.

Iſthoc cum duplicato linteo tepidè 24. horarum ſpatio, ter, quater, quinquies, aut ſæpius, prout morbus exigit, applicatum tantopere profuit, ut ferè ſingulis horis, ardor, rubor & tumor remiſſionis manifeſtum indicium videntibus facerent. Ejus præparatio talis erat:

℞. *Magmatis reſidui, præcedentis vini balſamici*, ℥viij. *ſperm. ranar. non deſtill.* ℥iv. *facta per expreſſionem, mucagini* add. *myrrh. in aq. flor. nymph. diſſol.* ℥iß. *camphor.* (*in ol. amygd. dulc.* ℥iß. diſſol.) ℨj.
Mixturæ lacteſcenti add. *pulv. topici* q. ſ. probè iterum miſc. ut fiat juſtæ conſiſtentiæ & optimi odoris mixtura mucaginoſa.

Pulvis topicus.

℞. *Lithargyrii pulv.* ℥ij. *maſticis*, *myrrh.* ana ℨj. *ceruſſ. ſperm. ceti* ana ℨii. *ſperniolæ Crollii ſ. Theoph.* ℨiij. M. F. Pulvis.
Aliàs & hoc vinum balſamicum locale pedibus cum notabili ſucceſſu applicatum eſt.

℞. *Myrrh.* ℥i. *aloes, maſticis* ana ℨii. *ſpermatis ceti* ℨiii. *vini opt. Ungar. cum ſemin. lini, fœni græci & rad. alt.* ana q. ſ. *cocti* ℔iij. *ſperm. ranarum non deſtill.* ℥xL. bulliant prius cum vino ſpecies, poſtea colato, & frigefacto decocto, admiſcebis tandem mucaginem.

Not. Mucago ex ſeminibus & rad. althææ, ſeparatim extrahi debet, poſteà ſperma ranar. admiſcetur.

Ulcerum erodentium topicum in ſcroto & gangræna.

℞. *Balſami ſulphuris compoſ.* ſeu *ſimpl.* ℥ii. *ſpermatis ceti* ℨii. *camphoræ* ℨj. M. F. balſamum, qui aliquando *ol. hyperici*, ad lubitum admiſcebatur.

Gangrænæ topicum.
Illuſtriſſim.Principi van Eggenberg præſcriptum.

♃. *Herb. verbaſci*, *ſolani*, *hyoſciami* m. v. *flor. ſambuci* m. iij. *roſar.* m.j. *ſem. lini, fœni græci, pſyll.* an. ʒß. *aq. ſperm. ranar. non deſtill.* ℔viij.
Coquantur forti ebullitione, inque mucilagine expreſſa ſolv. *camph. per amygdal. excort. l. a. ſubactæ* ℥ij. Iam ♃. *Hujus mixturæ camphorat. aq. ſperm. ranar. non deſtill.* ana ℔ij. *myrrh. in aq. nymph. ſol.* ℥ij. *pulveris topici*. q. ſ. Miſceantur.
Topicum hoc ſingulo bihorio applicetur calidè, linteamina ſemel applicata nunquam removendo, ſed identidem humectando cum ſpongiâ medicamine calente imbuta.

TITVLVS XVII.

SPLENETICA.

Pulvis aperitivus ſpleneticus.

♃. *Cremoris* ♀*i albiſſ.* ℥j. *croci* ♂*tis aperitivi* ʒß. ♁*ii diaphor. fixi* ʒj. ℈j. gr. xvj. *eſſent. citri rec. extr. excort.* gr. xvj. M. Fiat pulvis ſubtiliſſimus.
Vires habet aperiendi, diſſolvendi, & incidendi viſcerum infarctus. Doſ. ℈ij. ad drachmam unam mane & poſt meridiem, per 14. dies.

Pulvis cachecticus ſimpl. Dn. D. Cnœff.

♃. *Limatur. chalybis puriſſ. probè lotæ iterumque ſiccatæ* ℔j.
Hanc imbue cum lixivio ⊖lis abſynthii, per ✣ facti q. ſ. & iterum ſiccetur, qui labor tamdiu repetendus; donec omnis limatura, in ferrugineam ſubſtantiam ſit redacta, ut pulveriſari, cribrari & in tenuiſſimum pollinem reduci queat. Pulvis ita paratus, vel prius benè edulcoratus, ſervetur uſui, ſign. ut ſupra. Inde poſtea fit

Pulvis cachecticus compoſitus.

♃. *Pulveris cachectici ſimpl.* ℥iv. *caryophyll. cinamomi* ana ʒß. *macis* ʒij. *ſacch. albiſſimi* ℥j. Fiat omnium pulvis.
In curanda cachexia hic pulvis *Dn. D. Cnœffelio* erat familiaris, omnem palorem in morbo virgineo tollit, menſtrua inordinata corrigit, retenta promovet, & in reſeratione viſcerum obſtructorum remedium commodum eſt. Doſ. à ℈j. ad ℈ii. & ʒj. Anno 1648. menſe Oct. *Clar. Cnœffelius* pulverem hunc cachecticum ſibi paravit, (loco lixivii abſinthii) cum ſucco purificato acetoſellæ, in quo prius aliquid cremoris Tartar. diſſolutum erat.

Pulvis chalybeatus ſimplex Dn. D. C.

♃. *Limatur. chalybis (ab omni pulvere & peregrina impuritat. prius per ſæpiſſimas ablutiones purgatæ)* ℥iii. Quæ vitro amplo largo ac forti immiſſa, humectetur lentè & guttatim, cum *ſpir.* 🜄*is per campan. fact.* ℥ij. Ceſſante ebullitione iterum exſiccetur, idque bis vel ter repetatur, donec omnis limatura chalybis in rubiginem quaſi convertatur, quæ tandem adhuc in olla nova vitreata, leniſſimo calore, in pulverem crocei coloris calcinanda. Vires conveniunt cum pulvere cachectico præcedenti. Inde præparatur

Pulv. chalybeatus compoſitus.

♃. *Pulveris chalybeat. ſimpl.* ʒß. ℥ii. *acidi Tartari* ℥ij. *ſandali rub. pulv.* ℈iß. *eſſent. noſt. citri* gr. v. Miſceantur in mortario vitreo. Doſ. ℈j. ad ʒj.

Alia compoſitio
pro Illuſtriſſ. Dn. Cancellariſſa, Oſolinska. à Cl. Dn. D. C. anno 1648. præſcripta.

♃. *Pulv. chalybeat. ſimpl. cremoris Tartari* ana ℥iß. *magiſt. butyrac. ſolub. corallior. ocul. cancri* ana ʒß. *eſſent. citri noſt.* q. ſ. pro odore. M. In reſerandis obſtructionibus viſcerum & curanda cachexia optimum eſt remedium. Doſis ℈ii. ſingulis diebus in liquore convenienti ſeu juſculo pulli ſumendi.

Tartarus Martiatus D. D. B. & C.

♃. ⊕*li* ♂*tis* (*per* ⁓ ⊕*li ſeu* 🜄*ris parati*) ʒß. Solvatur in *ſucc. depurat. acetoſellæ* ſ. q. adde *cremoris Tartari albiſſ.* ℥iii. TR*æ ſandali* q. ſ.
Tartarus ita impaſtatus leniſſimo calore exſiccandus, pulveriſandus, & in vitro puro aſſervandus eſt.
In obſtructionibus viſcerum & vaſorum ſanguifluorum, aliis remediis prævalet, menſtrua retenta promovet, aliiſque morbis hepatis, & lienis conducit.
Doſis à ℈i. ad ʒi. in vehiculo appropriato.

Tinctura Martis D. D. C.

♃. *Maſſæ ſuperioris chalybeat.* (*in præparatione ſcilpulv. chalyb. ſimplicis*) *& ter cum* ⁓ 🜄*is imbut. antequam totaliter exſicc. & nimis compacta fiat* ℥iii. ⁓ *ſedativi noſt. ſimpl.* q. ſ. ad ſupereminentiam 4. digitorum.
Digerantur per menſem in loco calido. TRa tandem extracta, à relicto ſeparanda, filtranda, & ad oleitatem quaſi per deſtillationem ſuperfluus ſpiritus abſtrahendus eſt.
Vires aperiendi & incidendi habet, ideò in reſeratione hypochondriorum obſtructorum, cachexia, melancholia, menſium ſuppreſſionibus, item affectionibus uterinis ſummopere commendatur. Doſis à ℈j. ad ℈ii. & ʒj. in juſculo, vino, vel alio liquore appropriato & deſtillato, mane ac veſperi, cum jejunio 3. vel 4. horarum.

Eſſentia Martis vitriolata.

♃. ⊕*li* ♂*tis, arte per* ⁓ ⊕*li parati, arcani Tartari* ana p. æqual. q. v.
Pulveriſata miſceantur invicem quam opt. in mortario vitreo ſeu lapideo. Pulvis commixtus, & ſupra vitream tabulam expanſus, ponatur per octiduum & diutius, in locum humidum & frigidum, qui brevi poſt effloreſcens, in liquorem rubeſcentem craſſioremque mutatur, jucundi aſpectus: Ex quo poſtea beneficio ▽ opt. & rectificati, TRa extrahitur, ſanguinis inſtar, rubicundiſſima, quæ per chartam filtrata, & in vitro beneclauſo, ad uſum neceſſarium reſervanda eſt.
Vires ſunt inſignes in obſtructionibus hypochondriorum, meſenterii, pancreatis, menſiumque ſuppreſſionibus, morboque virgineo & cachexia. Doſis à ℈i. ad ʒi. plus minuſve pro lubitu Medici ac morbi natura, in juſculo vel vino.

Eſſentia

Essentia Martis Composita.

℞. *Essent. ♂tis praecedent.* ℥ß. TRæ *nost. corallior.* ʒii. *essent. mosch. ambrat.* ℈iv.
(*Not.* pro fœminis omittenda est essent. odorif. & in locum hujus *essent. castorei* substituenda) Misce.
In melancholia, epilepsia uteri, aliisque morbis chronicis hujus essentiæ virtutes sunt admirabiles. Dosis à ℈i. ad ʒß. & ultra, in vino vel aliquo liquore conducibili & appropriato.

Tinctura Tartari.

℞. *Cremoris Tartari albiss. & opt. pulverif.* ℰ *Tartari per deliquium fact.* ana ℔ß.
Misceantur ac leni calore in vitreo vase iterum coagulentur. Ex hac massa, quæ prius super porphyrite lævigandaest, extrahitur TRa rubicundissima, beneficio aquæ temperat. q. s. quod tinctum est, auferatur, & nova ▽ temperata affundatur, digestione levi peracta, iterum quod tinctum defundatur, liquores tincti, per chartam emporeticam filtrentur, & abstrahantur ad tertiam partem usque: reliqua TRa Tartari asservetur in usum necessarium.
Præstans est in melancholia & affectione hypocondriaca, arthritide, calculo, & retentione urinæ; omnes enim crassos & tartareos humores expellit, & in morbis chronicis & diuturnis febribus intermittentibus utilissima est medicina, in vino vel aqua destillata appropriata. Dosis est à ℈j. ad ʒß. & ℈ij.
Hanc TRam etiam Clar. Dn. D. Cnœffel. extrahebat cum phlegmate ⊖-li non solum pro usu interno, sed & externo, ad membra podagrica & dolentia illinenda, topicum ab authore sæpius adhibitum & probatum.

Mistura Splenetica.

℞. TRæ *Tartari* ℥iß. *mistur. de tribus nost.* ʒvi. ∽ *cochlear.* ʒiv. *conf. alkerm.* ʒi.
Digerantur clauso vase per 24. horas. Colatura per chartam filtrata servetur usui. Dosis à ℈ß. ad ℈i. & ℈ii. in liquore competente.

Mistura Splenetica alia D. D. C.

℞. ∽ *Tartari, per lignum sassafras correct.* ℥iß. *mixtur. de tribus* ʒiii. ∽ *cochlear.* △*ris* ana ʒii. *essent. meliss. citri* ana ℈iv.
Mista omnia filtrentur, & in vitro cerâ optimè obturato serventur ad usum. Arcanum est in hydrope. Dos. à ℈ß. ad ʒi. in liquore idoneo.

Alia mistura splenetica D. D. C.
pro Illustr. Dn. Subcamerario Regni Dn. Rilski.

℞. ∽ *Tartari sassafr.* ℥iß. ⊖*lis* ℥iß. △*is* ʒj. *fraxini, cochlear.* ana ʒiij. *conf. alkerm.* ʒij. TRæ *sandal.* q. s.
Misce omnia exactè, digestione per diem & noctem præmissa: Mistura per chartam filtrata servetur usui. Melancholicis, hypochondriacis, scorbuticis & arthriticis mirificè subvenit. Dosis à ℈ß. ad ℈j. in vino vel aliis medicamentis & liquoribus destillatis.

Spiritus Tartari compositus.

℞. ∽ *Tartari (per infus. ligni sassafras correcti)* ʒj. TRæ ♂*tis aperit. nost. desc.* ℥ß. *conf. alkerm.* ʒj.
Mista stent per noctem (vitro bene clauso) in digestione, postea filtrentur, & ad usum serventur.
Vires sunt incidendi, attenuandi, resolvendi. Hinc in arthritide; melancholia hypochondriaca, scorbuto, hydrope, aliisque lienis & mesenterii morbis & obstructionibus, convenit; sudorem & urinam promovet, & ab omni tartarea obstructione liberat.
Dosis à gtt. x. ad xv. & ℈j.

Balsamum spleneticum externum Dn. D. C.

℞. ℰ *Tartari destill.* (*& super lign. sassafras rectificat.*) *balsami* △*ris, per* ℰ *juniperi fact.* ana ʒij. ℰ *cappar. express.* (*cum rad. anchusa tinct.*) ℥ß. cum *cerato sandalino* q. s. Fiat balsam. consistentiæ consuet. cui adhuc admisceantur ℰ *ligni sassafr.* gtt. xvj. Duritiem & tumorem splenis à flatuosis humoribus & tartareis impuritatibus resolvit, si regio splenis bis in die inungatur.

TITULUS XVIII.

HÆMORRHOIDALIA.

Etsi fluxus hæmorrhoidum multoties salutaris esse, & à multis gravissimis morbis hominem liberare & præservare soleat, ob eamque utilitatem non cohiberi debeat; aliter tamen se res habet, ubi fluxus iste nimia frequentia & copia peccat. Quo malo cum S. Reg. Maj. IOH. CASIMIRUS, ob copiam & acrimoniam feculenti sanguinis non raro, & aliquando sex vel septem septimanis, omni die vexata fuerit, fluxu vulgaria Medicorum remedia spernente; nihilominus tandem adhibitis Cl. Dn. D. Cnœffelii medicamentis S. M. sæpius curata fuit, qualia sunt sequentia.

Emulsio coralliata Cl. D. D. C.
in fluxu immodico hæmorrhoidum, pro S. R. Maj.

℞. *Decocti hordei,* ▽ *spermatis ranar. destill.* ana ℥ij. *sem. melonum & cucumer.* ana ʒij. *amygdal. dulc. excort.* n. viij.
F. l. artis emulsio simplex. Adde *manus Christi coralliat.* ℥ß. *corall. rub. cum sperniola insuccator.* ℈ij. *ocul.* ♋ *præpar.* ℈j. M. F. Emulsio coralliata.
Hanc Emulsionem S. Reg. Maj. per 10. dies continuavit, & ex solo usu hujus medicamenti convaluit.

Emulsio styptica S. R. Maj.
in fluxu magno hæmorrhoidum, & menstruorum; cum metu dysenteriæ, ex præscriptione Cl. Dn. D. And. Cnœffelii.

℞. *Decoct. hordei cum rad. serpentar. s. q. parati,* ▽ *still. spermatis ranarum* ana ℥ij. *sem. papaveris albi & nigri* ana ʒij. *gland. immatur.* n. ij. *amygd. dulc. excort.* n. vi. F. Emulsio. Cui adhuc adde *gelatinæ C. C.* ℥ß. *miv. cydoniatæ* ʒvj. *magist. corall. butyr.* ℈j. *cornu mineral. fossil.* gr. xv. *extr. nost. sedativi* gr. j. Misce. Semel hanc emulsionem S. R. Majestas eundo cubitum bibit, unde fluxus uterque cessavit, ut Medico amplius auxilio non indiguerit.

Oleum hæmorrhoidale.

℞. *Rad. scrophulariæ* ℥ij. *chelidon.* ℥j. *herb. linariæ c. floribus* m. ij. *fol. hyoscyami flor. verbasci* an. m. j. *spong. cynorrhod.* num. iv. *scarabæorum pilular.* n. xii.

℥ spermatis ranar. ℔iß. *lini in ⊙e albificati* ℔ß.
Factâ maceratione adde *succi cancrorum* ℥iii. Bulliant lento igne, ad consumptionem humiditatis, fiatque fortis expressio, insolentur adhuc per aliquot dies. Mirum in modum lenit pertinacem tumidorum hæmorrhoidum dolorem, si calidè applicetur.

Unguentum hæmorrhoidale D. D. C.

℞. *℥ sperm. ranarum, hyosciami, in quo rad. scrophulariæ sint coctæ, lini, (in quo prius scarabæi & procellones bullierint.)* ana ℥vi.

Quibus infundantur *usnea in ossibus humanis collectæ*, vel loco hujus *musci in tegulis domorum invent.* ℥iß. ⊕ ℥ii.
Insolentur per mensem, in vitro benè clauso, postea coquantur per mediam horam, oleum fortissima expressione separatum, interim asservetur. Iam

℞. *Aceti anodyni (ex ✳ flor. hyoscyami & verbasci, per infus. more consueto confecti)* ℔iiß. *lithargyrii opt. pulverisati* ℔iß.
Stent in vase terreo vitreato, per octiduum, quotidie bis vel ter, spatula lignea agitando. Hoc facto:

℞. *Hujus infusionis lithargyrii* q. s. *& cum olei super asservati* ana p. æqu.
Fiat unguentum, sub continua agitatione, nempe, donec ambo concrescant in butyrum quasi viridissimum.

Ad hujus *unguenti jam parati* ℥iii. adde *axung. ursi* ℥j. *pulv. sperniol. nost.* ʒij. *opii* gr. ij. Misceantur pro S. R Maj. in doloribus & tumoribus hæmorrhoidum.

Unguentum hæmorrhoidale aliud S. R. Maj. à Cl. Dn. D. Cnœffelio præscriptum.

℞. *Butyri hæmorrhoid. præced. absque axungia ursi & opio parati* ℥iij. *rebis suillæ seu porci* ʒvj. *croci ♂tis nost. styptici, sacch. ♄ni, sperm. ranar. nost. coagul.* ana ʒij. M. F. Unguentum. Memini etiam S. R. Maj. à gravissimo hæmorrhoidum fluxu quondam in Italia curatam fuisse, beneficio frustul. spongiæ in atramento (ex ⊖-lo & galla parato) intinctæ, & in orificium consuetum intrusæ. Pro interno remedio præscripta fuit & infusio ligni lentisci, de qua ter in die bibit, scil. mane, à meridie & vesperi, ali quando & in prandio, loco potus ordinarii. Ex relatione ipsius Reg. Majestatis, Domini mei tunc temporis clementissimi.

Mirabile remedium est illud, de quo *Francisc. Osvv. Grembs M. Doct.* (*in lib. 2. c. 1. §. 5. n. 74. Arbor. scil. integr. & ruinosa*) scribit, quod sudor morientium intra linteolum collectus, & hæmorrhoidibus applicitus, fluxum sistat, quod remedium Archeum timidum reddit, qui ex natura sua mortem timet, ut propterea à furore remittat.

Pulvis externus hæmorrhoidalis niger.

℞. *Sperniolæ simpl. nost.* (*ex oculis nigris præp.*) *cornu fossilis* ana ʒß. ʒij. *Onis crudi, ⊖-li ad rubed. calc.* ana ʒiij. *gallar. immaturar. pulverif.* ℈vj. M. F. pulvis.
Usus ejus externus est, non solum in fluxu nimio hæmorrhoidum, sed & in quavis hæmorrhagia, maximè vulnerum, si gossypio exceptus, osculis venarum stillantium imponatur.

Pulvis alius hæmorrhoidalis ruber.

℞. *Cornu mineral. fossilis, & labiis adhærescentis, lacc. rub. globulos. pictorum, musci crustacei ossium human.* ana ℥ß. *aluminis crudi, sperniolæ siccæ nost. ex ipsis ranis cum propr. sperm. parat.* ana ʒij.

M. F. Pulvis. Eandem habet virtutem & usum cum præcedenti, nempe externum, etiam in desperatissimis hæmorrhagiis, cæteris remediis nihil juvantibus.

Pulvis hæmorrhoidalis internus, pro Illust. Principe Razivvil.

℞. *Corall. rub. præpar. unicornu mineralis seu fossilis, sperniol. sicc. simpl. n. descript.* ana ʒii. *sedativi nost. citrati simpl.* gr. iij. *essent. rosar. ver. odorif.* gtt. vj.
Misceantur in mortario lapideo, pòst dividantur in 6. æquales partes ad 6. chartas, in Emulsione specifica seu aq. sperm. ranarum sumendas. Omnem hæmorrhagiam sistunt.

Amuleta in fluxu hæmorrhoidum.

Omnia illa amuleta quæ in hæmorrhagia narium & fluxu nimio menstruorum recensita sunt, & collo appenduntur, atque manibus tractantur, & hic locum habent.

Præ aliis à proprietate valet cingulum ex linteo urticæ crudo (seu loco hujus cannabino) spermate ranarum insuccato. Item cingulum ex herba bursæ pastoris recent. collecta. Muliercula in Russia, ad hoc negotium muscum terrestrem clavatum C. B. (quem & ibi plicariam vocant) sibi eligunt. *Hartmannus in prax. chim.* vult cingulum, ex foliis hellebori nigri conquassatis recentibus, nudo corpori circumdatum, quo ipsemet feliciter usus est. Pelle leonis, si ei insideatur, hæmorrhoidum dolores efficaciter leniri, author est *Ionston. de quadruped. hist. nat. p.* 117. Laudatur etiam

Annulus stellatus Helmontii.

Quem Clariss. *Dn. D. Christianus à Paulitz.* S. R. Maj. p. m. Medicus, amicus & collega meus clarissimus, ab Illustriss. Principe van Eggenberg dono acceperat, & S. R. Maj. Ioh. Casimiro p. m. (me præsente) iterum obtulit, quæ R. Maj. annulum, exterius auro, absque igne ornari jussit, & per multos annos digito manus sinistræ gestavit. Annulus stellatus describitur ab *Helm. in libro de Lithiasi cap. 2. & in tract. super verba, in herbis, verbis & lapidibus magna est virtus.*

Quod cæteris nihil juvantibus (inquit Author) si gestetur annulus, subito & in ipso spatio orationis Dominicæ omnes hæmorrhoides, tam cœcas, quàm apertas, & illarum dolores, uti etiam matricis affectus sistere solet. Meminit & hujus annuli *VnZerus de epilepsia lib. 2. c. 13.*

Hæmorrhoides sunt (ut multi volunt) nonnullis hæreditariæ, præsertim apud Iudæos, qui graviter iis infestantur; & si hoc, fortasse non malè ad maledictionem divinam referunt, quippe qui clamaverunt, sanguis ejus super nos & filios nostros. Quod probare videtur *Psaltes*, dicens, quod percusserit DEVS eos in posterioribus dorsi, opprobriumque illis dederit sempiternum.

TITVLVS XIX.

ANTINEPHRITICA.

Specificum Antinephriticum,
seu
Medicamentum Cryſtallinum
S. Reg. Maj. ULADISLAO IV. &c. uſibus dicatum
à Cl. & Excell. Dn. D. Andrea Cnœffelio.

♃. *Magiſter. cryſtall. montan. lithontriptici* ana ℥j. ♀ri ⊖-*lat. cryſtalliſati* ℥ß. *ſpir.* ⊖-*li coagulati & fixi, ſandal. rub. pulv.* ana ʒj.
Miſc. probè ſubigendo in mortario vitreo in alcool. Sign. *Medicamentum cryſtallinum pro S. R. Maj. Vlad. IV.* Summum & arcanum in frangendo, atterendo, radicituſque pellendo calculo, cujuſcunque ſpeciei, & loco, ideo in arthritide aliiſque morbis ♀reis ſumitur, omnem enim impuritatem limoſam, per urinam expellit, & gonorrhœam curat. Doſ. à ℈j. ad ℈iß. & ℈ij. in brodio, vino, vel alio liquore deſtillato, bis, ter vel quater in ſeptimana.

Magiſterium Cryſtallorum moiſtan.

♃. *Cryſtallorum pellucidarum* ℔j. *ſpir.* ⊖-*li non dephlegmat.* ℔ij. Cryſtallus igniatur, extinguaturque in ſpir. ⊖-li, qui labor decies repetendus eſt, tandem ſuper porphyritem redigatur in ſubtiliſſimum alcool. Sign. ut ſupra. Vires hujus magiſterii ſunt ad calculum totius corporis atterendum. Prodeſt & podagricis, & aliis quamplurimis morbis. *Petræus diſſert.* 40. *Noſologiæ ſuæ*: Cryſtallus eſt medicina calculi, qua non præſtantior alia. Et *Paracelſus in annot. ad cap.* 1. *tract.* 3. *lib.* 1. *de tart.* In lapillo duro (ſcil. reſolvendo) non eſt præſtantior medicina cryſtallo, felix ille qui poſſit præparare.

Spiritus ⊖-li, poſt præparationem cryſtallorum relictus, filtretur per chartam & reſervetur interim, ſigneturque ſpiritus ⊖-li cryſtalliſatus. Vires cenſetur habere diureticas. Doſ. gtt. vij. ad x. in juſculo carnis, decocto petroſelini, aquis deſtillatis ſpecificis, vel alio vehiculo idoneo.

Tartarus vitriolatus cryſtalliſatus.

♃. *Spir.* ⊖-*li cryſtalliſati*, part. j. *ſalis* ♀*ri liquidi* part. ij.
Affunde guttatim ſpir. ⊖-li, ſuper liquorem ſalis ♀ri tamdiu, donec ſtrepitus ceſſet, idque in vitro capaci; ſic fiet coagulum, ſedatâ ebullitione, & evaporatâ humiditate, & quidem lento calore ad ſiccitatem, reſiduum ſervetur pro ſpecifico antinephritico, vel per ſe ad alios uſus.

Eſt inſigne digeſtivum, quod in omnibus obſtructionibus viſcerum exhibetur. Doſ. à ℈ß. ad ℈j. in conveniente liquore.

Magiſterium lithontripticon.

♃. *Spir.* ⊖*lis opt. rectificati* ℔j. Solvantur in illo *lap. Iudaic. lyncis, ſpongiæ, aquilæ* ana ℥ß. *oculor. cancri* ʒvj. Infundantur lapides (prius contriti & pulveriſati) ſpiritu ⊖lis, ſtent per aliquod tempus in digeſtione, donec plane ſint ſoluti. Solutiones claræ & flaveſcentes decantentur, & filtrentur, & cum ſpiritu ⊖-li cryſtalliſato, guttatim inſtillato præcipitentur in butyrum dulce. Pulvis præcipitatus exſiccetur aſſervetur in vitro puro.

Not. Præcipitatus pulvis & cum ſpiritu ardente baccarum juniperi circulari poteſt, quo iterum abſtracto remanebit in fundo vitri coagulum, inſtar butyri, eſt medicina diſſolubilis in omni liquore.

Vires habet lithontripticas. Doſ. à ℈ß. ad ℈j. & ℈iß. per ſe vel cum diuretico aliquo alio, præcipuè verò dicatur componendo ſpecifico noſtro antinephritico, ad quod etiam requiritur

Spiritus vitrioli coagulatus.

Fiat prius ſal fixum nitri, cum frequentiſſima ſulphuris in crucibulo ignito injectione, ut ſcis. Secundò à ſale hoc fixo in MB. identidem abſtrahe ſpiritum ⊖-li rectificatum, eouſque quo ſal hoc nitri fixum, nihil amplius receperit.

Pilulæ in calculo renum & veſicæ.

♃. *Magiſterii noſtri lithontriptici*, ☿*ii diaphoret. reſol.* ana ℈iß. *ſalis ſuccini*, ℈ß. gr. v. *extr. noſtri ſedativi* gr. iij. *ſucc. glycyrrh. inſpiſſ.* gr. xij.
Miſceantur & fiat maſſa, ex qua formentur pil. n. 21. pro tribus vicibus, pro qualibet doſi n. 7.

Sumuntur circa ♄ ſuperbibendo bonum hauſtum aciduli vegetabilis.

Aqua antinephritica.

♃. *Fragorum rec. menſur. Pol.* n. iv. (4. ſtoff.) *baccarum alkekengi* ℔iß. *rad. raphani radula conciſæ* ℔ij. *ſem. dauci vulg.* ℔ß. *ſucci betul. menſ. Martio coll.* ℔xxiv.
Mixta per B.V. ſ. art. deſtillentur. Liquor prolectus inde ſervetur ad uſum deſtinatum attenuando, incidendo, & detergendo, urinam movet, renes, ureteres & veſicam ab omni ſaburra Tartarea liberat, calculum frangit, & educit, ejuſque efficientes antecedentes omnes tollit cauſas. Doſis aquæ hujus ℥j. ad ℥iij. per ſe vel cum ſir. dialthææ vel alio idoneo.

Sorbetta anti-nephritica.

♃. *Sorbettæ* (*ſeu ſcerbeti Turc*) *inſpiſſat.* ℥viij. *liquoris betul. clarificat. menſ.* j. (℔ij.) *eſſent. citri ex cort. rec. extr. ad placitum.* M. & fiat potus gratus.
In defectu ſorbet. Turc. (quæ ab Armenis Leopoli, ac Varſaviæ, tempore comitiorum facilè venalis inveniatur) fiat

Limonada antinephritica. S. R. M.

♃. *Liquoris betulæ fermentati ac clarific.* ℔j. ſucci expreſſi acidi citri tantum, quantum tria poma citria in ſe continent. Poſt in alio vitro

♃. *Succi ſeu liquoris betulæ* ℔j. *ſacch. albiſſimi* ℥viij. Miſce tamdiu donec ſaccharum penitus ſit diſſolutum.
Miſc. liquorem ſuperiorē acidum, cum liquore ſaccharato invicē ſæpiuſcule tranſvaſando; poſtea limonada tali modo parata, ſubtiliſſimo colo trajiciatur, & ad uſum aſſervetur. Si placet, limonada tandem cum eſſent. citri, ex corticibus rec. extr. ſ. q. aromatiſari poteſt, quod unum erit cum ſorbet, ſeu ſcerbet. Turci

 in Ita-

in Italia, Hifpania aliifque regionibus calidis vilioris conditionis homines aquæ fontanæ tantum permifcent, fucci citri feu limonum, quantum pro grata aciditate fufficit, qua potione abfque faccharo non folum æftivo tempore, verum etiam in febribus ardentibus, pro extinguenda fiti fæpius utuntur; beneficio falis & nivis etiam congelari folet, qui potus glaciatus, vel glacie infrigidatus, minimè approbatur, rationes inquiret B. L. in tract. curiofo ac utili *Cl. Dn. D. Bartholini, de ufu nivis.*

Conciliatur & fcorbettum feu limonada apud nos hiemali tempore (ubi fcil. poma citria & limones non femper recent. haberi poffunt,) beneficio pulveris acidi & grati, cujus defcriptionem expofuit *R. P. Ferrarius in lib. 3. c. 34. de malorum aureorum cultura*, qui talis eft:

Pulvis acidus ex fucco Limonum.

℞. *Limones minufculi*, in fruftula circulatim fecantur, & filo tenui tranffuuntur, ita, ne inter fe contingant. Deinde in ciftella componuntur; & in caldaria cella, furno impofita, diebus decem pluribufve habentur, donec leni calore perarefcant. Tum aridæ medullæ cultro continguntur, ut folvantur in pulverem. Collectus hic in lapidea pila ligneo piftillo minutiffimè conteritur & feponitur in ufum; nempe ut aquæ potio jucundè mordax, utque dulcacida compofitio, quam forbettum vocitant, concinnetur.

Primum ens betulæ & liquor feu fuccus betulæ quid fit, & quomodo colligatur.

Liquor feu primum ens betulæ nihil aliud eft, quam ille fuccus mercurialis, qui menfe Martio, accrefcente luna, fub cortice vulneratæ betulæ colligitur, ingentem enim dat copiam liquoris, feu fucci aquofi limpidiffimi, in Ruffia atque Livonia, ubi in magnis doliis fingulis annis colligitur; foli prius exponitur, & poft peractam fermentationem, repofitus, per totum ferè annum, poftea confervatur pro potu ipfis gratiffimo. Ferunt Tartaros circa menfem Martium, hunc tantum liquorem potare, feque hoc potu ab omni morbo præfervare. Hic annectere fequentia ex Cl. *Helmontio de lithiafi c. p.* operæ pretium effe duxi: Olim obfervavi (inquit Helmont.) principibus Germaniæ fuiffe vernaculum, quod contra lithiafin quotannis in Majo biberent quotidiè hauftum liquoris è cortice vulneratæ betulæ. Quem liquorem præfervabant à corruptione aëris, illi affundendo oleum olivarum. Vulnerata arbor Germanis ein Birckenbaum / noftratibus vero Beerkenboom dicitur. Vulneratur enim cortex betulæ, propè terram in trunco, menfe Martio, circa tempus, quo folet vulnerata vitex plorare novellum liquorem, è terra hauftum. Sed is liquor betulæ eft totus aqueus, ac penè infipidus. Sin autem ramus aliquis, fpiffitudinis trium digitorum, ad femidiametrum vulneretur, inditaque lana repleatur, ftatim flet liquorem non ingratum, at fubacidulum, qui etiam in ipfo lithiafis tormento folatur afflictos, tribus quatuorve cochlearibus affumptus. Meracior ergò eft, qui fupernè à ramis, quàm qui infernè à trunco fluit. Aquofus autem planè, qui propè terram effluit. Hucufque circa modum colligendi citatus Author, plura adhuc de betula & ejus liquore atque virtute & ufu, ibidem.

Huic poftea jungo illa, quæ Cl. *Dn. D. Andr. Cnœffelius* circa ufum & virtutem, in obfervationibus fuis, fibi annotaverat, hoc fenfu: Certo quidem conftat experimentum hoc ex tractatu *Helmontii de lithiafi*, fed & experientia propria idem confirmat, *primò* in cafu, quem Illuftriff. Palatino Pomeraniæ, *Domino Dœnhoff* contigiffe memini, cui primo balneum, deinde internus ufus acidularum vegetabilium è fucco betulæ, comminutis & ejectis tam calculis, quam faburra mucaginofa, quafi cruenta, cæteris nihil proficientibus, notabiliter profuit: *fecundò* in affectu *Illuftriff. Dn. Palatini VVeiheri* Marienburgenfis, qui, uti mihi faffus eft, à pluribus annis, quam primum leviori faltem frigori fe expofuiffet, moleftam urinæ nigræ excretionem paffus eft. Ex eo vero, quo familiariter muffum tenue ex fucco betulæ, loco aquæ fimplicis, præparatum bibit, jam raro, & non nifi occafione magna irritante, talis comparet urina.

Itaque quotannis fuccum in magna quantitate comparare decrevi, ut poftea cum faccharo & pomo citri, limonadam, feu acidulas vegetabiles in æftate parem. *Hucufque Cnœffelius.* Vide & *Diatr. de lithiafi Gualt. Charleton. c. 3.* à quo & fuccus betulæ cum lem. dauci fermentatus, pro Illuft. Cancell. Regni p. m. præfcriptus fuit.

Meminit & hujus liquoris betulæ Clar. *Dn. D. Simon Schultzius*, (*in tertio Anno Mifcellancorum curioforum obf.* 155. de calculi remediis) & adhuc alii plurimi.

Electuarium contra calculum Dn. D. Cn. pro Generofo Dn. Colonello Geiretzki.

℞. *Sanguinis hirci, fecu d. Helmont. præpar.* ℥iij. *magift. noftr. lithontriptici butyr.* ℈vj. *conf. petrofelini. hederæ terreftr.* ana ℥iß. *elæofacch. citri ex recent. extim. cort. extr.* ʒj. *fir. malvæ compof. n. præp.* q. f. M. F. electuarium.

Vfus. Manè à lecto furgenti, fumitur quantitas nucis caftaneæ, per aliquod tempus.

Effentia lithontriptica & antiarthritica.

℞. ♎ *juniperi, hederæ terreft.* vel quod melius ♎ *noft. lithontriptici* ana ℔ß. *extr. rad. faxifrag. bacc. juniperi* ana ʒij. *fol. hederæ terreft. alkekeng.* ana ʒj. ⊖ *tartari* ʒj. ℈j. ♁ *juniperi* ʒj. *carui, anifi* ana ℈j.
Commixta digerantur in vitro optimè claufo tamdiu, donec perfectè uniantur, poftea filtretur per chartam emporeticam effentia, ufuique affervetur. In omni calculorum genere. Dof. cochl. femis ad j. & ij.

Nota. Lachryma vitis viniferæ menfe Martio collecta in calculo renum & veficæ eft remedium fæpè probatum. Dof. ℥iij bis in die.

Miftura lithontriptica & antiarthritica.

℞. TRæ *tartari* ℥iij. (*per* ♎ *fcil. lith. fact.*) ♎ *Tartari faffafrati* ʒiij. *extr. lithontript.* ʒj. *effent. cort. rec. citri.* q. v.
Stent per ♂ & ♀ in digeftione, poftea filtrentur per chartam. Dof. à ℈ß. ad ℈j. & ʒj. in liquore appropriato deftillato feu vino Rhenano.

Tinctura

Tinctura Tartari.

℞. Cremoris ♀ri albissimi, & ♀ri in furno figuli opt. calcinati ana ℥iij. ꝏi ♀ri per deliquium facti ℔ß. Mixta stent in loco calido tamdiu, donec leni exhalatione humiditatis, totum iterum ad pristinam siccitatem redactum sit. Ex relicta massa prius in pulverem redacta, extrahatur beneficio V lithontriptici opt. ardentis, & quidem repetita affusione, TRa rubicundissima; spiritus tincti, & prius filtrati, in MB. iterum ad justam TRæ consistentiam abstrahantur. Vires habet aperiendi, incidendi & resolvendi crassos tartareos humores. Hinc in obstructionibus hypochondriorum, arthritide, calculo & morbis aliis diuturnis & chronicis, insignes habet virtutes. Datur à ℈j. ad ℈ij. & ʒj. in jusculo vel vino, seu alio liquore, inde & à sæpè nominato D. D. M. L. pro Regia Maj. fuit præscripta. Maximè in colica nephritica, sub hac formula:

℞. TRæ ♀ri ʒij. ⁓ carminativi, lithontript. ana ʒß. ʒij. elæosacch. citri ex cort. extim. & recent. extr. q. v.

M. Fiat mistura, pro S. R. Maj. Dos. cochl. ß. ad cochl. unum, sed parvum.

Spiritus vini Lithontripticus Officinæ Regiæ Warsaviensis, tempore Uladislai IV.

℞. Fol. hederæ terrest. m. iv. sem. dauci m. ij. rad. petroselini, raphani maj. ana ℥iß. fruct. cynosbati m. ij. nucl. Persic. contus. m. j. ⁓ avenacei ℔viij.

Stent in infusione per octiduum, postea destillentur in MB. seu VB. ⁓us in prima destillatione prolectus, tingatur cum fol. hederæ terrestris q. s. in colorem viridissimum. Vel

℞. Hujus spiritus ℔ j. sirupi violacei ℥ij. ⊖lis vel ꝏi ♀ri gtt. aliquot. Et erit simili modo V lithontripticus viridissimus.

Emulsio Nephritica D. D. B.

℞. Sem. 4. frig. maj. excortic. non rancid. ana ʒij. papav. ʒj. nucleor. persicor. purgat. cerasor. amygdalor. amar. decort. ana ʒij. decoct. hordei cum sem. dauci præparat. ℥iv. aq. petroselini, liquor. betulæ still. ana ℥j. Fiat emulsio. Adde sir. seu julap. è succo betulæ, de althæa Fernelii ana ʒij. oculor. ♋i præparat. ʒj. spir. fragor. gtt. aliquot. M. Sig.

Milch auff die Nacht auff 2. mahl.

Infusio Ligni Nephritici.

℞. Ligni nephritici veri & in particulas parvas prius concisi ℥iv. liquoris betulæ purificati (seu vini Rhenani.) ℥xxxij.

Macerentur simul & tamdiu, donec liquor infusus colorem cœruleum dilutiorem contraxerit. Adde sacchari citrati ad placitum in difficultate urinæ, & dolore nephritico, mirabiles experiuntur effectus ex hac infusione ii, qui assiduè eâ utuntur.

Dosis ℥iv. manè tribus horis ante prandium, per 14. dies. Sunt qui potum ordinarium atque vinum ea diluunt.

Hanc infusionem, (quæ gratissimi est saporis) per aquam fontanam seu acidulas Egrenses, sibi ipsamet parare solita est Regia Majest. p. m. Vladislavs IV. Dominus meus clementissimus.

Ludum Cnœffelianum Com. Secreti præparatio Paracelsi & Helmontii.

Nemo miretur, me oleum ludi Cl. Cnœffelii, cum illo, quod ab Helmontio lib. de lith. c. 3. §. 28. & ante illum à Paracelso lib. de morb. ♀reis, edit. Germ. c. 20. p. m. 314. & tract. 2. c. 1. p. 485. describitur, sub uno titulo, & una præparatione, hîc comprehendere, cum tamen Medici insignes & quamplurimi Paracelsi & Helmontii ludum ex solo & uno subjecto, extrahi velint. Sed incidit in mentem, quod Author noster quandoque mihi & Cl. Dn. D. Paulitio p. m. narravit; cum nobis lapidem quendam pallidi coloris, magnitudine pollicis & formæ tabulatæ monstraret, dicens, hic est verum ludum Helmontianum, mihi ex Brabantia transmissum. Sed non solum hic lapis talem habet virtutem, calculos in corpore humano comminuendi, sunt & plures lapides saxifragi, qui eandem habent facultatem. Et uti Helmontio concessum erat, eligere sibi saxifragum, in territorio Antvverpiano, quem Paracelsus fortè nunquam vidit, neque in illis terris fuit, sic & mihi potestas permissa est hoc faciendi, & eligendi saxifragum, qui in Prussia & mea villa, non procul ad ripam fluminis Nagot invenitur. Hîc solùm agitur de præparatione, quæ primò beneficio liquoris alicujus alkahestini instituitur, prout in ludo meo composito fieri solet, & cum Helmontiana una est. Hæc erant verba Domini Authoris nostri. Iam sequitur ergò ejus compositio.

℞. Lapid. lyncis (aliàs ludum nostr. vocatum,) Iudaici, spongiæ, cancrorum & aëtitis ana q. pl. Pulverisatis & opt. contritis, & in alcool quasi redactis affunde ⁓ ⊖is nost. ad supereminentiam trium digitorum.

Stent in digestione tamdiu, donec videris spiritum assumpsisse, quod potuit, tunc modica inclinatione, quod clarum est, effunde; affunde novum spiritum, donec vel totum, vel magnam partem solveris. Celerius expeditur extractio, si ista prius fuerint calcinata, quod aliàs omittitur. Solutiones seu extractiones in vitrea concha coagula, si liquorem vis perdere, sin minus destilla, & abstrahe ⁓ ⊖is, ad siccitatem usque. Coagulum contritum, exactissimeque levigatum, solve deliquio, in cella, vel alio loco humido; coagula denuò & solve, idque dum nolit amplius cogi & siccescere. Oleum hoc per deliquium paratum hermeticè claudatur in ovo philosophico, & observato ignis regimine, stet tamdiu in digestione, donec abeat in formam pinguedinis instar liquescentis. Dosis hujus olei ludi est gutta una usque ad vj. & x. ex vino albo præbita. Frangit & atterit omnem calculum totius corporis, hinc convenit & podagricis. Plura de virtute hujus quære in Helmontio de lithiasi.

Præsentissimum hoc remedium à Paracelso primò inventum, (lib. de morb. Tartar. cap. 20. tom. I. pag. 314. & tom. 2. de Tart. fol. 485. Germ. edit.) & ab Helmontio lib. de lithias. cap. 3. item in Libavii Syntag. arcan. chim. tom. I. l. 3. cap. 24. Unzero de lith. & Cunrado Kunrad. in medulla destillatoria p. 148. descriptum, vocavit Cl. D. D. A. Cnœff. Oleum lithontripticon, quod in S. R. Maj. Subcamerario, Illust. Dn. Theodoro à Dœhnhoff expertus est, in dolore renum & inguinum & hærente urina, quam mox copiosissimè cum uno & altero tophulo ejecit, sub hac formula:

℞. ꝏi hujus lithontriptici ʒß. ⁓ ♁ris & melissæ

ana ℈j. *Vae noſt. arthritic. intern. in forma julapii ſeu acidularum abſque ſir. violaceo* ſ. q.

Doſis hujus mixturæ ʒiij. primis diebus, mane & à meridie in juſculo carnis ſeu cerevifia calida ſumendæ, uſque dum dolores remiſerint, reliquis diebus tribus vel quatuor, ſumitur ſaltem mane, & ſemel in die.

Liquor Lithontripticus.

In defectu hujus medicamenti antea præſcripti, Cl. Dn. D. A. Cn. aliquando & ſequentem ſubſtituit liquorem.

℞. *Ocul.* ♋, *lap. judaici, lyncis, ſpongiæ, aëtit.* ana q. v. ſcilicet ʒj. Pulveriſatis affunde *Ѻ-li philoſophici* ℥iß.

Stent in digeſtione ad totalem quaſi diſſolutionem. Solutioni filtratæ poſtea addantur *Ѻ-li rectificati ord.* ʒij. Miſce.

Doſis gtt. IX. uſque ad X. in brodio vel vehiculo convenienti.

Arcanum ſanguinis hirci contra calculum.

Aliud adhuc medicamentum ſpecificum contra calculum poſſidebat p. m. Cl. Dn. D. A. C. ex ſanguine nempe hircino prius præparato, quod

℞. *Sanguinis hirci, ſecundum Helmont. præparati, magiſt. lithontriptici noſtr. deſcript.* ana ʒß. *ſacchari albiſſim. pulv.* ʒj. *eſſent. citri ex cort. extim. rec. extr.* ad pl. M. F. pulvis. Doſ. ℈ij. ad ʒj.

Sanguinis hircini & capræ paſſim apud Authores fit mentio, de quo vid. *Henr. Petræi Noſolog. Diſſert.* 40. Meminit & hujus *Vidus Vidius l.* 10. *cap.* 20. *Ioh. Arculanus, Heurnius, Sanctorius l.* 15. *cap.* 4. *Rondeletius in Conſil. Craton. Conſil.* 150. *Lælius à Fonte, in Conſult.* 84. *Caſalpinus l.* 3. *cap.* 29. *Pract. Foreſt. in ſchol. ad Obſerv.* 25. *lib.* 24. *Mich. Paſchalius lib.* 1. *meth. cur.* 47. *Renodæus lib.* 3. *cap.* 3. 15. *Borellus Cent.* 2. *Obſerv.* 88. *R. P. Athan. Kircherus, lib.* 3. *de magnet. Kyperus in Inſtit. Phyſ. lib.* 5. *cap.* 2. §. 7. & alii quamplurimi: præſertim verò ille magnus Medicus *Helmontius*, qui & in pleuritide hoc remedium commendat. Et *Oſwvaldus Gabelkofer in lib. Medic. Wurtenberg.* medicamentum quoque egregium ex ſanguine hircino contra calculum renum conficere docet. *Scaliger Exerc.* 344. *num.* 8. ait: Hircinum ſanguinem frangere in renibus ac veſica lapidem, tàm verum eſt, quàm ſolem meridie lucere: quamplurimos enim ejus vi comminuimus. Verum ita ſimpliciter fieri nequit, niſi hircus ſeu capra lithontripticis herbis prius fuerit paſtus.

Præparationem ſanguinis hirci inveniet B. L. apud *Helmont. in tr. Pleura Furens* §. 32. item apud *Zwelfer. in animadv. in Pharm. Aug. p.* 419.

Lapis Nephriticus factitius internus.

℞. *Magiſterii cryſtal. montan. n. deſcr. lithontript. noſtri* ana ʒß. *ocul.* ♋. *cum infuſ. lign. nephrit. præpar.* ʒj. *petroſelini adhuc humidi & recenter facti ad tingendum colore viridi* q. ſ. Miſceantur, & cum mucilagine tragacanthæ per infuſionem ligni nephritici facti q. ſ. Fiat maſſa, ex quâ poſtea formentur lapides ſignati inſtar terræ ſigillatæ, vel alteriùs cujuſdam formæ.

Hic lapis omnem calculum in corpore humano atterit, & cum urinâ expellit.

Doſis à ℈j. ad ℈ij. vel ʒj. in liquore convenienti prius diſſolutus, vel in pulverem redactus.

Lapis Nephriticus factitius externus.

℞. *Vitri* ♃*ni, ex minii* part. ij. & *ſilicum fluviatilium pulveriſ.* part. j. *parati*, ☉*ri purificati* ana ℥iv. Uniantur fuſione in ♣bulo, materia adhuc liquida effundatur ſupra tabulam cupream, calefactam, à lateribus argillâ munitam; & ſic habebis lapidem vitri inſtar ſplendentem, qui lumbis & regioni renum applicatus, eundem cum lapide nephritico naturali præſtabit effectum: de quo Auctores inſpiciendi. Omnem enim intemperiem calidam renum emendat, & in gonorrhœa virulentâ auxilium eſt rarum: quod etiam tabula ex ☉ro ſolo fuſa aliquando præſtare ſolet. Sunt qui vitrum ♃ni pulveriſatum & ſacculo incluſum regioni lumborum applicant, ſicque eundem ſentiunt effectum.

TITVLVS XX.

CAPVT I.

VENEREA.

Species Confortantes.

℞. *Spec. diaſatyrion. ſimpl. diatrion piperean* ana ʒij. *diamoſch. dulcis, diambræ* ana ʒj. *lithontriptic.* ʒij. *boleti cervini, priapi cervi, carnis ſtinci marini* ana ʒj. *ſemin. urticæ, erucæ, linguæ avis* ana ʒij. *cardamomi, cubebarum, macis, caſſiæ ligneæ cinamomiſatæ, caryophyllatæ* ana ʒj. *Ѻi macis* ℈ß. *cinamomi* gtt. v. M. fiatque pulvis ſubtiliſſimus.

In confortandâ & ſtimulandâ venere eſt pulvis præſtans. Doſis ℈j. ad ℈ij. plus minuſve, prout Medico videbitur, in aquæ cinamomi cordiali q. ſ. horâ unâ ante ſomnum.

Trochiſci confortantes S. Reg. Majeſt. ex præſcriptione Dn. D. Matth. Littau.

℞. *Magiſterii butyracei perlarum, carnis ſtinci marini, priapi cervini deb to tempore*, (dum videlicet in coitu eſt) *exciſi & ſubtiliter pulveriſ.* ana ʒj. *ambræ gryſeæ* ℈iß. *macis* ʒij. *pulveris viperini, ſuccoladæ Indicæ* ana ʒvj. *ſacchari albiſſimi* ℥iß. cum *glutine veræ tri cervini* q. ſ. & *co fect. alkermes* ʒij. Fiat maſſa, adde *Ѻo cinamomi* gtt. iij. *caryophyll.* gtt. ij. *nuc. moſch. expreſſi* ℈ß. *eſſentiæ moſchi* gr. xij. Impaſtentur optimè, tandem fiant trochiſci.

Ad reſtaurandam totam naturam, ſenibus & iis conducunt, qui officium maritale præſtare non poſſunt. Doſis à ℈j. ad ℈ij. ſub ingreſſum lecti, in hauſtu vini malvatici optimi.

Trochiſci Viperini confortantes Dn. D. C. pro S. R. M. VLADISLAO IV.

℞. *Ambræ gryſeæ cum ſemine alcææ odoriferæ in pulv. ſubt. redacta* ʒij. *moſchi Orientalis veri optimi* ℈j. *magiſt. perlarum butyracei* ℈viij. *pulveris viperini noſtri ſimplicis, ſuccoladæ Indicæ ſubtil. pulv.* ana ʒj. *ſacchari Canar. pulveriſ.* ℥ij. Ex omnibus exactè mixtis, additis *confect. alkermes* & *gelatinæ priapi cervini* ana q. ſ.

F. Paſta mollis, ex quâ formentur trochiſci minores ſcrupulum dimidium ponderantes, qui chartæ incluſi lentè

lentè exſiccandi ſunt. Sign. rotulæ pro S. Regia Majeſtate.

Doſis num. IV. uſque ad vj. & viij. horâ unâ vel alterâ poſt cœnam, ſuperbibendo bonum hauſtum vini generoſi ſeu aquæ cinamomi cordialis.

Paſta Regia confortans.

℞. *Amygdal. dulc. excortic.* ℥IV. *pinearum mundat. non rancidarum, piſtaciorum decorticat.* ana ℥iß. Contundantur probè & minutiſſimè in mortario lapideo ad pultis formam addendo per intervalla *aquæ cinamomi cordialis* q. ſ. quibus poſtea admiſceantur *ſuccoladæ Indæ ſubtil. pulveriſ.* ℥ij. *ſacchari albiſſimi pulv.* ℥xx. *rad. ſatyrionis condit.* ℥ij. *cortic. aurantiorum condit. zingib. Indic. condit.* ana ℥j. *nucis Indicæ conditæ* ʒvj. *ſpec. confortantium* ℥ij. *cinamomi pulveriſati* ʒß. *caryophyllorum pulveriſat.* ℥ß. *macis* ʒvj. *ambræ* ʒiß.
Miſceantur in mortario lapideo & fiat maſſa tenax, ex quâ formentur orbiculi ad placitum, qui poſteà charactere ponderis ex unâ parte, ex alterâ verò ſigno conſueto aquilæ albæ inſigniri poſſunt: tandem exſiccentur in ſartagine occlusâ vel ſuper fornace, vel in alio loco calido, & aſſerventur in ſcatulâ ligneâ ſiccâ.

Paſta alia pro placentulis in extinctâ virilitate.

℞. *Amygdal. dulc. excortic. pinearum mundatar. piſtaciorum non rancidorum decortic.* ana ℥IV. *pulpæ capi aſſati, perdicis aſſatæ* ana ℥iß. *dactylorum, uvarum Damaſcenarum enucleat.* ana ℥j. *cerebell. paſſerum in æquinoctio verno captorum & aquâ cinamomi ablutorum* nu. XXX. *renum cuniculorum juvenum* num. IV. *rad. eryngii conditæ, ſatyrii conditæ* ana ℥j. *cinamomi acuti* ℥ij. *caſſiæ caryophyllatæ, pulveris viperini* ana ℥ß. ʒij. *carnis ſtinci marini* ʒv. *ambræ gryſeæ* ʒij. *moſchi electi* ℈ij. *ſacchari albiſſimi* ℔j.

Omnia optimè miſcendo redigantur in maſſam tenacem ex quâ poſteà formentur panes dulciarii, qui ſenſim exſiccandi & auri foliis obducendi ſunt.

Ad virilem fortitudinem inſtaurandam, maximè ſi impotentia à maleficio aut incantatione aut pharmaco aliquo originem duxit. Doſis à ʒij. ad ℥ß. ante ingreſſum lecti.

Ex communicatione Dn. Sebaſtiani Engelerti, Sereniſſimi Principis Caroli Ferdinandi Pharmacopœi.

Morſuli confortantes D. D. C.

℞. *Amygdal. dulc. excortic. piſtaciorum excortic. pinearum mundatarum non rancidar.* ana ℥ß. *priapi cervi raſpati, tauri raſpati* ana ʒj. *ſeminis urticæ* ʒß. *carnis ſtinci marini* ℈ij. *borracis* ℈j. *galliæ moſchatæ* ℈iß. *ſacchari albiſſimi* ℥IV. F. cum aquæ cinamomi cordialis q. ſ. Confectio in morſulis.

Electuarium dyaſatyrionis Dn. D. C.

℞. *Electuarii diaſatyrion ſimpl. Officinæ Regiæ* ℥jß *pinearum recent. non rancidar. piſtaciorum excorticat.* ana ℥ß. *rad. eryngii condit. M. N. ſemin. fraxini, erucæ* ana ℈j. *ſpec. diatrion piper.* ℈ij. *carnis ſtinci marini* ℈iß. *extracti glycyrrh. borracis* ana gr. XV. *olei cinamomi* gtt. iij. *caryophyll.* gtt. ij. *elæoſacchari citri ex recentibus corticibus ſine igne parati* ℈ij.

Ex omnibus prius contuſis & conciſis more conſueto cum ſirupo zinziberis conditi q. ſ. F. electuarium mediæ conſiſtentiæ. Doſis à ʒj. ad ʒij. & ʒiij. ſub ingreſſum lecti: ſuperbibatur vitrum vini moſchatellini ſeu Alicantini.

Eſſentia Regia compoſita.

℞. *Confect. alkermes* ℥ß. *ambræ n. m. præparat.* ʒij. *eſſ. perlarum, trium piperum per elixir Matthioli factæ* ana ʒj. ℈j. *zibethi non ſophiſticati* ℈j. *moſchi* ℈ß. *olei cinamomi* gtt. viij. *caryophyllorum* gtt. IV. *macis* ℈j. *ſpir. formicarum compoſiti per ſpiritum ardentem facti, elixir. Matthioli* ana ℥IV.
Miſceantur probè & in vitro anguſti orificii; quod optimè clauditur; ſtent per octiduum in digeſtione, in loco tamen non nimis calido, poſtea filtrentur, & ad uſum in vitro bene munito ſerventur.

Cordiale, cephalicum & venereum eſt inſigne. Doſis gtt. vij. ad XV. & ultra, in vino generoſo Hiſpan. ſeu moſchatellino vel ▽ cinamomi.

CAPVT II.

Conſilium Cnœffelianum de roboranda & confortanda virilitate in imminutâ potentia circa actum matrimonialem, pro quodam magno Principe.

SEreniſſimus & Potentiſſimus quidam Princeps circa alterum & novum matrimonium, & quidem ante adventum chariſſimæ ſponſæ ſuæ, conqueſtus eſt aliquomodo de impotentiâ quadam in ejaculando ſemine, quam contraxerat ab immoderato congreſſu venereo ſtatim poſt finitum morbum podagricum celebrato: non quidem quod totus actus ille ablatus eſſet, ſed ſaltim imminutus, ſiquidem rem perficere potuit, niſi quod aliquando membrum in ipſo coitu non ſatis diu permanſerit rigidum, adeoque ſemen cum impetu ejaculare non potuerit. Faſſus præterea eſt ſe eo tempore, quo dolores podagrici in declinationem vergunt, vehementiores ſtimulos ſentire, quàm aliàs. Summoperè autem & immodicè rei venereæ deditus erat, etiam jam declinante vigore ætatis.

Conſilium autem à Medicis ſuis exegit, tum in gratiam venturæ ſponſæ, tùm quoque liberorum, quos ſeriò expetebat, ſibique certò ex hoc conjugio promittebat; procreandorum cauſsâ. Sequens itaque Medici conſilium præſcripſerunt, dictante illud & proponente Clariſſimo Dn. D. Cnœffelio.

Primò inſtituebatur bona victus ratio, huic debilitati commoda; quæ etiam literis conſignata Pharmacopœo exhibita fuit, tali ſenſu:

1. Nocte cibetur Sereniſſimus Princeps ſpermaticâ gelatinâ ex perdicibus, coturnicibus, caponibus, teſtibus gallorum cum radicibus ſatyrionis majoris ex brodio incoct.

2. Ovis tribus vel quatuor ſorbilibus, quæ omni tempore & jejunii occaſione varianda ſunt, de quibus omnibus culinæ præfectus à Pharmacopœo ſufficientem informationem capiet.

3. In ſingulo ovo exhibeatur *ambræ gryſeæ veræ* ℈j. ita ut pro unâ nocte *drachmam unam* capiat. Superbibat hauſtum vini boni & generoſi, nempe moſchatellini, malvatici ſeu Hiſpanici, idque fiat per triduum, ſi neceſſitas urgebit; ſed ne quid nimis.

Deinde

Deinde externè pro roboratione sphincteris applicetur & intrudatur quantum potest penitissimè sequens balsamum, quod

℞. *Olei nucistæ* ℥j. ʒj. *zibethi* ʒj. *croci martis n. præp.* q. s. pro excipiendo balsamo. Misceantur probè. Applicetur cum bombace quotidiè semel sub ipso tempore & necessitate reponendi intestini. Quo tempore etiam simul regio tauri & perinæi, calefactis prius digitis, inungatur sequenti unguento, quod

℞. *Olei nucistæ expressi* ʒß. *lauri* ʒj. *pulv. rad. pyrethri, cubebarum* ana ℈iv. *rad. aronis, aluminis plumosi* ana ʒß. *olei castorei stillatit.* (Iacobi de Manliis) ʒiß. *caryophyll. stillat.* ℈ß. *zibethi* ʒj. *moschi* ʒß. Misce & fiat unguentum.

Cum hoc unguento etiam testiculi circumcirca inungantur; vel solo zibetho, oleo nucistæ excepto, sed parcè tamen & semel per diem, cubitum iturus fricet.

Reliquo quatriduo, noctu sub ingressum lecti capiat emulsionem sequentem.

℞. *Nucl. pinearum excortic. pistaciorum mundat. amygdal. dulc.* ana ʒij. *testicul. satyr. maj.* n. vj. *caponis* num. ij. *aquæ melissæ citratæ, petroselini* ana ℥iij. Fiat emulsio, adde *sirupi cinamomi, juleb. rosacei nostri* ana ℥j. *confect. alkermes magisterii perlarum butyracei* ʒß. *ad* ℈ij. M. singulo mane sumat *rotulas citro-tartareo-corallinas* num. vj.

Interim de moderatione circa ipsum actum matrimonialem Princeps admonitus fuit, ne in illo excederet; & si possibile, post primum peractum somnum: secundum *Hippocratem*, qui victus rationem instituens omnino vult, ut labores sequatur cibus, cibum somnus, somnum coitus.

Balsamum VLADISLAVIANVM.

℞. *Olei nucis moschatæ expressi, unguenti stomachalis Ser. Reginæ Cæciliæ* ana ʒß. *axungiæ galli Indici* ʒij. *rad. aronis pulverisf. pyrethri* ana ʒß. *spec. diatrium piper.* ʒij. *aluminis plumosi* ℈ij. *olei formicarum per oleum spicæ vel bacc. lauri facti, erucæ seu sinapi* ana ʒij. *stillatit. caryophyll.* ℈j. *moschi* ℈ij. *zibethi* ʒiß. M. F. Balsamum. Usus & vires cum præcedente balsamo conveniunt.

TITVLVS XXI.

VTERINA.

CAPVT I.

ANTHYSTERICA.

Essentia Vterina D. D. Cnœffelii.

℞. *Galbani, castorei, opii correcti n. m.* ana ℥ij. *spir. sambuci*, ▽, utriusque rectificati ana ℥xij. Misceantur probè, & in vitro benè clauso, stent in digestione, supra fornacem per octiduum, & diutius; extractio prius benè transcolata in usum servetur.

Essentia Uterina alia.
Sedativum uterinum Cnœffelianum dictum,

℞. *Theriacæ opt.* ℥ij. *extr. castorei* ℥j. *croci* ʒij. *spir. nostr. sedativi* ℔j. Fiat infusio, & post digestionem aliquot dierum, TRa extracta, & per chartam emporet. filtrata (absque ulteriore destillatione) usui asservetur. Cui & adhuc admisceri possunt *in* ▽ *i* ♀ *ri. sat.* s. q. *prius dissolut. ol. stil. menthæ carui* ana ℈ij. Misce. Dosis à ℈j. ad ℈ij. & ʒj. in aqua aliqua hysterica, scilicet melissæ, matricariæ, artemisiæ, seu vino: datur & per se cum expectato sudore, ante, & in ipso paroxysmo hysterico. Medicamentum est in qualicunque suffocatione matricis præstans. Præservationis causa sumitur, & singulis mensibus, & circa illud tempus, quo purgationes menstruorum instant.

Mixtura uterina Officinæ Cnœffelianæ, Budissini, Dn. D. Nitzschio olim familiaris.

℞. *Extr. liquidi galbani, cum spir. sambuci fact. castorei cum spirit. sambuci extr. opii, simili modo, cum spirit. sambuci parat.* ana part. æqual. Mixta digerantur invicem, postea filtrentur & pro usu necessario serventur. Vires tit. indicat. Dosis est hujus mixturæ ℈ß. ad ℈j. & ʒß. in haustu aquæ hirundinum, per tres dies.

Proportio hujus mixturæ sit, ut ad unciam unam specierum, sumantur unciæ duæ spiritus sambuci.

Mixtura hysterica alia Dn. D. C.

℞. *Mixturæ antepilepticæ nostr. in forma liquida, essent. nostr. uterinæ* ana ʒß. *aqu. meliss. c. v.* ʒij. Misce. Dosis cochlear semis; exhibitum aliquoties remediis aliis multis frustra factis, semper profuit, inde hæc mixtura à Clar. Cnœff. in communi usu habebatur.

Pilulæ Hystericæ Dn. D. Cn.

℞. *Extracti castorei, sedativi nostr. pro mulieribus* ana gr. j. M. Formentur pil. n. ij. auri folio obducendæ.

Una capiatur cubitum eunti, superbibendo scyphum trium unciarum emulsionis nostræ; & si mulier non dormiat & paroxysmus revertatur, altera etiam pilula post mediam noctem danda erit. Loco pilularum propinavit & infusionem corculi sui benedicti, per emulsionem institutam.

Emulsio Hysterica Dn. D. Cn.

℞. *Sem. papaveris albi* ʒß. *pæoniæ, tiliæ* ana ʒj. *nucleor. cerasor. nigror.* ℈iv. *aq. artemisiæ, nymphææ, flor. sambuci, liquor. tiliæ* ana ℥iß. Fiat emulsio, cui adhuc admisceatur *man. Christi perlat.* ʒj. *sedativi magni Archei, q. videbitur* (quod ipsemet author emulsioni, prius in officina paratæ adjiciebat) *spir. melissæ* gtt. xxiv. Misce.

Aqua Hysterica compos. perlata.

℞. *Aq. meliss. citrat. artemisiæ, epilept. Lang.* ana ℥j. *hirund. compos. flor. Cheiri, cinamomi* ana ʒß. *spir. sedativi nostr. compos.* ℥iß. *melissæ* ʒij. *conf. manus Christi perlat.* ʒj. *magister. perlar. butyrac.* ℈ij. *corallor. butyr.* ʒj. M. Fiat aqua. Datur hystericis mulierculis, in paroxysmo & extra eum à cochleari uno ad duo, singulis binis horis, agitando tamen semper prius optimè vitrum.

Ex præscriptione Cl. Dn. D. Andr. Cnœffelii pro Magnifica Domina Busscrovva.

Pomum

Pomum Vterinum Cnœffelianum.

℞. *Castorei opt. rec.* ℥iß. *gum.galbani* ʒiij. *assæ fœtidæ* ℈ij. *ceræ* q. s. Misce & F. s. a. pomum, quod *ol. succini seu rutæ inungendum, auri foliis obducendum, & capsulæ argenteæ, seu ligneæ includendum est.*

In ascensione & strangulatione uteri, naribus admotum, subito uterum sistit, contra vero suaveolentia utero admovenda, ut moschi aut zibethi grana aliquot, cotone involuta, ut gratum odorem utero inspirent, ipsumque retrahant.

Vteri affectus, maximè strangulatio, suffocatio & furor fiunt ex productis à vitiata digestione, scilicet ex semine corrupto, quæ archeum uterinum furibundum reddunt, ut is vel inflammationem uteri pariat; vel in animum sæviat, mentemque perturbet.

Itaque Helmontiano modo hunc affectum si quis curare cupit, illi opus absolvendum erit per remedium sedativum archei, si vero causam occasionalem abstuleris, & hujus acrimoniam sedaveris, tum forsan uterus de furore remittet. Modum procedendi vide in *Franc. Osvvald. Grembs tract. medico theorico-pract. lib. 2. cap. 1. de Defectibus organ. hum. generationis.*

TITVLI XXI.

CAPVT II.

In mensium defectu & retentione.

Menstrua retenta multorum morborum causæ sunt, quemadmodum ipsorum purgatio naturalis à multis malis fœminas præservare solet; qua de causa vitio citò occurrendum, ne natura assueta desuescat ab excretione. *Primò.* Ex multorum consilio venæ sectio instituitur, & quidem statim à principio, & commodissimè, tribus vel quatuor diebus, ante tempus consuetæ evacuationis, ut materia ad motum concitetur. Vena quæ aperienda, in talo eligitur; sectio & aliquando in robustioribus, & in plethora repetenda est, una die nempe ex uno pede, postridiè verò ex altero, in quantitate, prout Medico videbitur, & natura seu constitutio personæ & morbi permittit. Vbi & hoc observare licebit, quod in junioribus Luna decrescente, menstrua promovenda sunt, unde versus:

Luna vetus vetulas, juvenes nova Luna repurgat.

Sed hoc experientiæ non semper respondet.

Post ad medicamenta lenientia, præparantia & evacuantia deveniendum est. Tandem ad medicamenta, menses moventia, tam interna, quam externa, deveniendum, è quorum numero præcipua & quasi propria sunt; 1. Cremor ♀ri ♂. 2. ♀rus tartarisatus. 3. Tartarus martiatus. 4. Crocus martis aperitivus. 5. Tartarus ♀-latus. 6. Pulv. cachecticus simpl. & compos. 7. Pulv. chalybeatus simpl. & compos. 8. Diaphoret. antimoniale ex regulo ♂. fact. 9. Bezoart. minerale ♂. 10. TRa. ♀. simpl. & compos. 11. Essentia ♂tis ♀-lata simpl. & compos. 12. Spirit. ♀ri aperitivus. 13. Spir. aperitivus acidular. Penoti. 14. Spir. de tribus, & plura adhuc alia, quæ Cl. Dn. D. A. Cn. in continuo usu erant.

Vinum Chalybeatum.

℞. *Limaturæ chalyb.* ℥iv. *rad. arist. O, pimpinellæ, dictamni albi* ana ʒß. *fol. roris marin. majoranæ, puleg. meliss.* ana mß. *spicæ Indicæ* ʒß. *flor. cheiri, calendulæ, calcatrippæ* ana p. ij. *cort. aurant.* ʒj. *cassiæ ligneæ* ʒß. *caryophyll.* ʒj. ℈j. *spir.* ⊖ gtt. aliquot.

Species incisæ & grosso modo contusæ includantur sacculo, ex sindone rubrâ, cui superfundatur *vini opt.* q. s. pro extractione ad supereminentiam scilicet 4. vel 6. digitorum, addendo post *saccharum* pro lubitu.

Dos. ℥iij. per dies septem, & antequam menses fluere solent.

Nodulus sive sacculus alius, pro vino medicato.

℞. *Herb. sabinæ* ℥vj. *artemis. rub. puleg. meliss.* ana p. iß. *rad. asari, rub. tinct. lil. albi* ana ℥ij. *gramin. petroselin.* ana ʒj. *senæ elect.* ℥j. *croc. or. mac.* ana ʒß. *borac. ven. cinam. el.* ana ʒß.

Incidantur, & contundantur grosso modo, includantur nodulo; pro vino medicato.

Electuarium Martiale.

℞. *Cons. melissæ, pulegii, flor. anthos* ana ℥j. *cheiri, cyani, calendulæ, calcatrippæ* ana ʒß. *cond. rad. pimpinellæ, cort. aurant.* ana ʒß. *magist. florum* ♂*tis* ʒß. ℈iiiß. gr. v. *crystallor.* ♀*ri* ♂*tiati* ℥j. ʒij. ℈iß.

Cum *sir. de artemisia & cinamomo* ana q. s. F. elect. molliuscul. Dos. ʒj. per octiduum post egressum è balneo & antequam menses aliàs fluere solent.

Crystallorum ♀ri chalybeatorum præparatio.

℞. *Cremoris* ♀*ri albiss.* ℥viij. solvatur prius *in aquâ, seu decocto clarificato sabinæ* q. s. vel in alio decocto idoneo, post adde ♀-*li* ♂*tis*, seu chalybis dulcis cum spir. ♀-li fact. ℥j.

Et post totalem dissolutionem, liquorem per chartam filtra, filtratum ad medietatem evapora, ac frigido loco ad crystallisandum repone.

Egregium est aperitivum, ad menstrua retenta provocanda. Dosis à ℈j. ad ℈iß. & ℈ij.

In brodio carnis seu pulli, vel in alio liquore destillato & convenienti.

Simili processu fit saccharum chalybeatum.

Electuarium aliud Chalybeatum.

℞. *Rasuræ chalybis subtil.* ℥j. *cinamomi opt. pulv.* ℈ij. *caryophyllorum* ℈j. *cons. flor. anthos, pulp. passul. min.* ana ℥j. ʒj.

Et cum *sir. meliss. & cinamomi simpl.* ana q. s. F. Elect. chalybeatum. Dos. ʒj. ad ʒij. superbibendo haustum vini opt. malvatici.

1. Pulvis ad promovenda menstrua.

℞. *Cremoris* ♀*ri* ♂*tiati* ℈j. *succini albi pulv. chalyb. simpl. c.* ⌒ ♀*ris nost. m. parat.* ana ℈ß. *sacchari citrati* gr. xij.

M. F. pulvis, pro dosi, & tales doses n. 20. in tot chartis. Pro Magnif. Domina Rutska.

2. Alia compositio Cl. Dn. D. Cn.

℞. *Cremoris* ♀*ri* ℈j. *croci* ♂*is n. aperitivi* ℈ß. *tartari* ♀-*lati* gr. viij. *ol. cinamomi* gtt. j. *elæosacch. citrati ex rec. cort.* gr. iij.

M. F. pul-

M. F. pulvis pro dosi, & tales doses nu. 14. pro Damoisella Kriska.

Item ℞. *Rasur. chalybis subtiliss. praeparat.* ℈ß. *conf. rosar. meliss.* ana ʒj. *elaeosacch. citri ex rec. cort.* gr. vj. M. F. bolus, decies sumendus.

Pulvis Chalybeatus Cl. Dn. D. F.

℞. *Chalybis subtiliss. limati* ʒ iij. *corallior. rub.* ʒj. *rad. rubic.* ʒiß. *fol. lauri* ʒß. *sabinae, rorismarini*, *specier. arom. rosat.* ana ℈j. *borracis* ʒj. *macis* ʒß. *croci* ℈ß. *sacchari Canarii alb.* duplum omnium M. F. pulvis. Efficacissimus est in suppressione menstruorum & partus promotione. Dos. ʒj. cum vino albo dulci, repetitis vicibus, & ante tempus illud, quo menses in aegra fluere consueverunt.

Pilulae ad promovenda Menstrua Dn. D. Kr.

℞. *Troch. de myrrh.* ʒiß. *extr. sabinae* ℈j. *castorei* ℈ß. *borrac. Venet. cinamomi pulv.* ana ℈ij. *ol. cinam.* gtt. ij. cum *sir. de artem.* q. s. Formentur pil. ad placitum. Dos. ʒj.

Vel ℞. *Extr. sabinae, borracis Venet.* ana gr. xv. *salis succini volat.* ℈ß. *ol. sabinae* gtt. ij. *cinamomi* gtt. j. M. F. pilulae pro una dosi, & tales doses num. 4. in 4. chartis separatim.

Rotulae Martiales Dn. D. C.

℞. *Pulv. cachectici*, ♁ *fixi diaph.* ana ʒß. *bezoartici martialis* ʒß. *succini albiss. praeparat.* ʒij. *facch. Canar. alb.* ℥iv. cum *aq. artemisiae & melissae* ana q. s. *ol. carvi* gtt. v. F. rotulae.

Dos. nu. *6.* ad 7. mane & in ingressu lecti, per octiduum, & antequam menses protumpant, etiam iis fluere incipientibus: si non benè procedant.

Tabulae Martiales Dn. D. P.

℞. *Cremoris tartari martiati* ℥ß. *croci martis aperitivi* ʒij. *bezoart. miner. martialis* ʒß. *succini alb. praeparat.* ʒiß. *facch. albiss.* ℥vß. cum aqua conveniente q. s. Fiant tabulae, seu rotulae, irrorentur *ol. anisi* gtt. v. Dos. n. *6.* 7. ad 8. bis in die, per 14. dies ante tempus consuetum, ut supra dictum.

Trochisci de Borrace Offic.

℞. *Borracis Venet.* ℥ß. *salis succini volat. extr. sabinae* ana ℈viij. *croci martis aperitivi* ℈iv. *ol. cinamomi* gtt. iv. *facch. alb. subtiliss. pulv. ad pondus omnium*. Cum *mucilag. trag. per aq. conv. fact.* q. s. F. trochisci. Dos. ℈iv. plus minusve. Menstrua potenter movent.

Essentia florum Dn. D. M.

℞. *Fol. pulegii, rorismarini*, *flor. cheiri, cyani, calcatrippae, calendulae* ana m j. *anther. seu staminum lil. albor.* ℥ij. ʒj. *cassiae ligneae* ℥ij. *croci Hungar.* ℈ivß. Incisa & contusa, grosso modo irrorentur *ol. ♀ri per deliq. fact.* gtt. aliquot, adde *spir. secundinae* ℔iv. ℥viij. Digerantur per aliquot dies, in vitro benè munito, ad totalem fermè extractionem specierum. Post filtrentur, & ad usum serventur.

Vires essentiae; Menstrua retenta promovet, & partum atque secundinas facilitat.

Dos. Cochl. j. ij. & iij. per se, vel cum aq. cinamom.

TITVLI XXI.

CAPUT III.

IN FLVXV MENSIVM NIMIO.

Julapium Cnoeffelianum gratissimum in fluxu immodico menstruorum.

℞. *Aq. spermatis ranar. destill.* ℥xl. *mivae cydoniatae aureae* ℥iv. *sir. spermatis ranar. corallior.* ana ℥ij. *spir. melissae citrata* ℈iv. ♃ris *per campan. fact.* q. s. adde *sedativi nostri q. s.* pro morbi indigentia. In omni sanguinis profluvio, scilicet menstruorum, lochiorum, haemorrhoidum, est remedium excellens, maximè pro foeminis delicatioribus.

Dosis ℥ iij. per plures dies, & donec malum cesset, datur & bis in die, scilicet manè & vesperi cum corallior. rubr. praep. ʒj. Pro potu ordinario laudatur & à multis.

Decoctum Ligni lentisci.

℞. *Scob. ligni lentisci* ℥ iij. *cort. aurantior. adhuc subviridium* ʒvj. *aqu. fontan* ℔vj. coqu. ad duarum partium consumptionem; colaturae adde *sir. coralliorum, masstichini, myvae cydoniatae aureae* ana ℥iß. Misce. Validius redditur, si in aqua aliqua specifica destillata fiat. Lignum lentiscinum etiam infundi poterit vino rubro & austero, quo maximè viscera corroborantur.

Electuarium ad fluxum Menstruorum.

℞. *Conserv. rosar. antiq. flor. tunic. condit. fr. cynorrhod.* ana ℥j. *cydonior. cort. virid. aurantior. flor. aurant. cond.* ana ℥ß. *corallior. rub. c. sperniol. prap.* ʒij. *sedativi nost.* gr. v. *confect. alkerm. s. m. & a.* ℈v. cum *sirup. corallior.* s. q. f. electuarium. Vires ex titulo deprehenduntur. Dos. ʒij. mane & vesperi sumitur, & per intervalla aliquoties in die, magnitudinis castaneae dimidiae.

Pulvis Corallatus Offic. Regiae.

℞. *Coralliorum rub. propria* TRâ *infuccator. cort. ovorum cum liqu. sperm. ranar. prap.* ana ℥ß. *cornu fossilis* ʒij. *pulv. sperniolae n. simpl.* ℈ iiij. gr. iiij. *essent. rosar. seu elaeosacch. rosar.* ℈iß. M. fiat pulvis. Fluxum sanguinis menstruum, etiam post partum laboriosum, nimium sistit. Dos. ʒj. in ▽ appropriata praescribebatur à Cl. D. D. C. sub hac formula.

℞. *Pulv. praescripti* ℈j. *croci martis astringentis, boli infuccati Cl. Zwelff. seu specifici nostr. dysenteric.* ana gr. xv. *usneae humanae* ℈ß. (ex ossibus scilicet) *sedativi nostr.* gr. j.

M. Fiat pulv. pro una Dosi. Sign. pulvis specificus in fluxu nimio mensium.

Topicum externum Vitriolatum Dn. D. M. L.

℞. *Vitrioli Hungarici ad albed. phil. calcinati* q. v. *spermatis ranar. in cella seu alio loco frigido (beneficio alum. & nitri) asservati, pro incorporatione ad pultis formam* q. s.

Haec

Hæc mixtura, linteis cannabinis inclusis & imbutis, dorso & lumbis, circum circa, usque ad umbilicum frigidè applicetur. Omnem fluxum sanguinis, partium inferiorum miraculosè & incantamenti instar cohibet: Et est certissimum experimentum, in contumacissimo affectu, reliquis nihil juvantibus, & ubi periculum vitæ imminet.

Laudatur quoque

Cataplasma ex Gypso.

℞. *Gypsi pulverisati* ℔j. *pulv. nigr. ex oculis nigris sperm. ranar. rad. consolidæ pulv. sang. draconis pulv. balaustiorum* ana ℥j. *albuminis ovorum*, (*in quo aliquid gummi Arabici & cerasor. dissolutum sit.*) pro incorporatione cataplasmatis, q. s. M. optime.

In extrema necessitate, ubi de periculo vitæ agitur, hoc emplastrum seu cataplasma, in linteo extensum, & regioni pubis, & lumborum impositum, fluxum nimium sistit mensium. Est remedium extremum.

Mensium fluxus immodicus in S. R. P. L. curatus à D. D. A. C.

SEr. Reginam L. M. tunc temporis viduam, à fluxu uteri cruento satis feliciter liberavit D. D. C. duabus emulsionibus cum mag. butyr. coralliorum sub noctem exhibitis: De die vero adhibito croco ♂tis adstr. cum coralliis, & topico ex fimo porcino.

Emulsio.

℞. *Sem. 4. frig. maj.* ana ʒj. *papaveris albi* ʒß. *decocti hordei* ℥ij. ▽ *sperm. ranar.* ℥jß. F. emulsio; adde *man. Christi perlat.* ʒß. *magist. corallior. rubr. butyracei* ℈j. *rosar.* gutt. aliquot, misceantur probè. Sign. Nacht-Milch vor Ihr. Maiest. die Königin.

Pulvis Corallatus ♂.

℞. *Coralliorum rub. præp. magist. corall. rub. butyracei* ana ℈ß. gr. v. *croci* ♂*tis adst.* ℈ß. *ess. citri sicc. ex rec. cort. ext. fact.* gr. iij. M. F. pulvis. Sign. Corallen Pulver alle Tage des Morgens nüchtern in vehiculo consueto zunehmen.

Pessarium.

℞. *Fimi porcini*, *pulv. sperniol. simpl. ex nigris oculis parati*, & *propria mucagine insuccat.* ana q. s. ▽ *aluminis* & ⊖-*li per aqu. sperm. ranar. fact.* q. s.

Fiat massa, ex qua cum sindone rubra fiant pessaria, competentis magnitudinis, immittantur utero ad reprimendos & adstringendos menses valdè profluentes, si nempe venæ cervicis uteri apertæ sint.

Not. Sunt qui loco fimi porcini asininum sibi eligunt, & tàm extra, quàm intus exhibent.

Lotio tibiarum in aqua frigida, aut decocto adstringente, & hic conducit.

De reliquo omnia illa remedia, quæ alias in hæmorrhagia nimia hæmorrhoidum præscribuntur, & hic (in excessu magno mensium) locum habent, præcipuè illa, quæ ex occultâ & specificâ qualitate fluxui sanguineo resistere solent. Aliquando & ad narcotica devenire licet, in cujus finem commendantur illæ pilulæ, quæ in *Miscellaneis Medico-Physicis Naturæ Curiosorum*, *Ann. secundi observ. LIII.* à nobis describuntur, quorum delineationem per unam & alteram formulam hic repeto.

℞. *Usneæ microcosmi pulv. eboris fossilis*, seu *corallior. rub. præp.* ana ℈j. *opii nostri correcti*, gr. j. cum *syr. idoneo*

F. pilulæ foliato auro obductæ, quæ secundò semper die (in emulsione aliqua appropriata, ex seminibus scilicet 4. frig. maj. cum aq. spermat. ranar. rec. parat.) à cubitum eunte sumuntur.

Aliquando & hæc formula placuit.

℞. *Usneæ cranii humani*, *vel in aliis ossibus humanis collectæ* ℈j. *corallior. rub. insuccatorum*, *pulv. sperniolæ* ana ℈ß. *sedativi nostri* gr. j. misceantur & cum *syr. sperm. ranar. seu miva cydoniata* formentur pilulæ. Usus cum superioribus convenit.

Cubilia & Culcitræ herbaceæ.

℞. *Herb. bursæ pastoris*, *artemisiæ rub. polygoni utriusque*, *lysimachiæ*, *folior. quercus*, *musci quercini*, *prunor. sylvestr.* ana q. s.

Ex istis herbis & foliis, quæ ubique locorum facilè haberi possunt, parantur cubilia & culcitræ, in quibus infirma noctu jacere & quiescere potest.

Amuleta.

INter alia remedia, hic à viris doctis adducuntur & amuleta quæ collo appensa, seu manibus tractata ac cutim corporis attingentia, omnem hæmorrhagiam corporis humani sistere creduntur.

Hic verò loquor de amuletis Physicis, Medicis, licitis & naturalibus, quæ occultâ sua proprietate, divinitus in prima sui creatione indita, semper eodem modo agunt in corpora, quibus applicantur, sive suâ sympathiâ, sive antipathiâ. Magicis & superstitiosis periaptis, quæ & nos improbamus, & detestamur, hic nullus debet esse locus.

Præ aliis commendatur à multis Medicis bufo transfossus, sole in leone existente exsiccatus, & sindoni alligatus, ac regioni cordis applicatus, vel brachio ejusdem lateris. Et hoc erat Cl. Dn. D. A. C. p. m. amuletum, ex quo & suum parabat *empl. magneticum*, cujus conciliatio suo loco inter medicamenta antipestifera describitur. A nonnullis celebratur & glomus ex musco arboreo, ligni quercini seu pruni sylvestris sub axillis gestatus. Præstantissimum amuletum fit ex pulv. bufonum, succino. usnea humanâ & sperniolâ (ex oculis nigris parat.) cum mucilagine tragacanthæ per aq. sperm. ranar. factâ, quod omnem hæmorrhagiam immedicabilem subito quasi cohibere solet; Ejus accuratiorem descriptionem, inveniet B. L. in *Ephemerid. Naturæ Curiosor. German. anni secundi obs.* 53. *p.* 101. ubi & armillæ, corallia, poma & tabulæ in eundem usum pro fœminis describuntur.

APPENDICES.

CIrca usum topicorum, superius recitatorum, sequentia etiam sunt observanda.

Primò. Si cruor peccat vitio alieno, vel ob qualitatem vel quantitatẽ aut materiæ alienæ permixtionem, tunc temporis aliquantisper fluor sinendus est, quia conducit & à multis morbis mulieres liberat graviorib. Si verò vires dejiciat, tunc cohibere oportet, prius quidẽ per revulsiones & derivationes: postea medicamentis tàm internis quàm externis, & quidem incrassantibus & astringentibus, & quæ ex specificâ qualitate fluxum sistunt, & à nobis proposita sunt, ubi & tempore curationis, viscerum corroborationi, & viribus prospiciendum erit.

Secundò, ne remedia topica nimis astringentia, & refrigerantia adhibeantur, priusquam revulsiones sufficienter celebratæ fuerint, ne postea tumores in utero, aut graviora symptomata concitentur; idque consentientibus aliis Medicis insinuare debui. Revulsiones autem instituuntur per sectiones venarum in partibus superioribus cum impetu, & quidem reiteratis vicibus, & digito per vices foramini admoto; tamen cum discretione, & præstat missionem sanguinis partiri, & bis vel ter repetere, quam copiosiore sanguinis extractione, vires dejicere. Quod si fluxus adhuc perseveret, & vires sectionem venarum non permittant, ejus loco cucurbitulæ dorso & regioni hepatis sunt applicandæ. Quæ & mammis, suasu *Hipp.* 4. *aphor.* 50. applicari possunt; quod tamen *Galenus in Comm.* non ipsis mammis, sed infra ipsas institui vult; si etiam difficultas aliqua spirandi superveniret, cucurbitulæ statim à mammis removendæ sunt. Plura alia, quæ in hac curatione observatu digna sunt, ab Authoribus recensentur, nobis solum hic materiam medicam tractare libuit.

TITVLVS XXII.

ANTIARTHRITICA.

CAPVT I.

Medicamentorum Antipodagricorum Cnœffelianorum secretiores præparationes & applicationes.

CLariss. D.D. *Andreæ Cnœff.* Archiatri Regii, Amici inter omnes alios optimi & maximi curatio arthritidis in solâ ♀ci resolutione, & balsami naturalis conservatione atq; partis affectæ corroboratione consistebat, de quâ ipsemet in consilio, Sereniss. Regi Vladislao IV. Polon. Regi exhibito, *curandi*, scribit, *hæc ratio consistit nec in phlebotomia, nec scarificatione, nec cauteriis nec alterantibus, nec purgantibus, nec diaphoreticis, sive sudoriferis*, sed in solâ resolutione tartari per specificum & unicum omnium salium solvendorum arcanum, *ita ut mechanico illo arthritico malleus & omnia tartarum cudentia instrumenta subtrahantur, fabrefactusque tartarus cum confortatione membrorum resolvatur: quo soluto fata & natura ipsa viam invenient, qua illum ejiciant.*

Qualem felicitatem & singularem successum per istam methodum curandi podagram, & hujusdem morbi species Cl. Dn. D. *Cnœffelius* nactus fuerit, fermè toti Europæ est notum; factumque hinc est, ut à Rege Uladislao Quarto ex Germania vocatus & Archiatri munere ornatus sit. Ipso postmodum spartâ eâ fungente, non tantum Rex, verùm etiam alii Principes & Senatorii Ordinis Magnates exoptatam & sane quam mirandam medicamentorum *illius* experti sunt efficaciam; utut inficias ire nolim, in quibusdam ipsam paulo remissius se exeruisse, & vel maximè annis uno vel altero obitui viri laudatissimi proximis.

Purgationibus quantumvis Cl. Dn. D. *Cnœffelius* medicamenta sua opus non habere existimaret, quippe (sic sæpius dicere solebat) sibi tantum non arrogans, ut vellet præscribere naturæ, quando ea purgare, quando sudare, quando mingere, quando vomere aut alia talia agere deberet; qui potius permittat; ut illa roborata tales vias sibi eligat, quæ quam maximè expeditæ esse possint: Nihilominus tamen ipse purgantia hic non omnimodè aversatus est, nec ideò methodum medendi ordinariam prorsum contemsit, quinimo in principio curationis, & in ipso accessu morbi, ubi notabilis adeò effervescentia non erat, aut alias etiam, circa æquinoctia vel maximè, purgationes, sed leniores instituit, pilulas suas universales exhibens, quarum compositio talis erat:

℞. *Extr. hellebor. nigr. mass. pilul. de trib.* ana ℈ß. ☿ *nostr. fix.* seu *arcani corallini* gr. ij. Misc. & *cum bals. peruvian.* q. s. fiant pilulæ.

Peractâ sic purgatione curationem medicamentis specificis & inprimis *illo suo* incepit.

Quoniam verò circa eorundem usum plenior requiritur declaratio, ut sciatur quid in accessu, quid in statu, quidvè in declinatione morbi sit faciendum, hoc est, quomodo & quamdiu & in qua dosi medicamenta sint adhibenda, ea omnia melius intelligi non possunt, quam ex ipsius Authoris informatione, ideò ejusdem *consilium* in gratiam Illustrissimi cujusdam Domini conscriptum, atque *vindicias aquæ suæ* hic inserere placuit, quibus B. L. *epistolam de podagrâ curatâ*, ab Illustr. Dn. Christophoro Arcissevvio *Amstelodami in* 12. *editam* addat.

Obiter quasi hîc tantum retulisse juvat, I. quod *Cl. Dn. D. Cnœffel.* medicamenti illius sui specifici usum in magni & inveterati morbi curatione singulis sine intermissione diebus continuari jusserit, plerumque unius anni spatio (immo tam pertinaces etiam arthritides aliquando se invenisse dicebat, quæ biennio demum vincerentur;) in minus inveterato triginta duarum septimanarum, seu octo mensium, requisiverit: pro morbis recentibus sedecim tantum circiter septimanas, aut aliquando solummodo novem poposcerit.

II. Quod circa diætæ præscriptionem non adeò scrupulosus fuerit, sed ægrotis tempore curationis ferè omnia, quæ pro victu ordinario mensæ apponi consueverunt, permiserit, hoc tantum monendo, ut nimius in cibo & potu, quin & reliquis rebus nonnaturalibus, excessus vitetur; aliam, inquam, nullam custodiam imperavit ægris suis, sed permisit, ut deambularent, equitarent, iter facerent, & qualibus quisque vellet laboribus fungeretur.

Quoad *præparationem* denique *Medicinæ* antiarthriticæ *internæ* B. L. sciat *Dn. D. Cnœffelium*, medicamentum illud in summis secretis habuisse, nec aliis Medicis & Collegis suis, etiam in consiliis secretis pro S. R. Maj. habitis, immò ipsimet Regi (oblatâ licet notabili summâ) unquam communicare voluisse. Ego ipsi in laboratorio ejus assistendo, hanc habui felicitatem, ut impetrarim & obtinuerim hoc arcanum, tamen juramento ante tali obstrictus, ne vivente illo ulli aperirem; id & præstiti; ideoque Cl. D.D. *Cnœffelius* postea etiam nemini, suam Medicinam pro Regia Majestate, in absentiâ confidere voluit, quam mihi. Atque nunc obligatione hac, post mortem ejus solutus, libentissimè hic adjicerem illius compositionem, sed propter certas causas, mihi solum notas, & personas aliquas invidas, qui adhuc post mortem ejus personam, & ipsius Medicinam rodere non cessant tacere adhuc cogor. Communicavi tamen & hanc Medicinam D. D. Henrico Vollgnadio, Medico & Practico Vratislaviensi, amico meo plurimum ac singulariter dilecto, at sub silentii fide ad certum tempus sanctè servandâ. Quisquis ergo illâ in simili morbo indiguerit, à præfato Dn. D. Vollgnadio medicinam, & ipsum usurpandi modum pro desiderato solatio petere poterit.

(Not.

(Not. Invenio in multorum Clariss. Virorum scriptis varia medicamenta antipodagrica, Medicinæ Cnœffelianæ antiarthritica interna adscripta, sed toto cœlo errant illi, qui similia pro Cnœffeliana, ab amanuensibus forte ipsius acceperunt. Nam vivente illo, nemo (quod jam dictum) ad hoc arcanum penetrare potuit, præter filium ejus proprium & me.)

TITVLVS XXII.

CAPVT II.

CONSILIVM

Pro Illustrissimo & Celsiss. Domino Generali Possnaniensi Comite de Lesno.

VIr Iuvenis quidem, sed dispositione à parentibus, avis, & atavis ad arthritidem hæreditariâ, nuper dolorem primum podagricum in pollice pedis expertus, de morbi vehementioribus & frequentioribus insultibus sibi consilium & medicamentum prophylacticum petiit, quod sequentibus literis his contuli.

Illustrissime & Celsissime Domine Generalis, Dn. Dn. Gratiosissime.

Illustrissimæ V. Celsitudini obsequia mea & ex illis sanitatem constantem à Divinâ gratiâ humillimè comprecatus, gratias ago & habeo devotissimas pro transmisso triginta ducatorum honorario; & transmitto è fide data medicinas internas, aquam bibendam nempe, & externas, locis dolentibus illinendum liquorem tartareum topicum; quarum usûs esse potest sequens.

Siquidem tres sunt arthritidis, sive podagræ gradus, Malus, Pejor, Pessimus, à magnitudine & frequentia dolorum sic distincti, ut & ab ætate; Triplex quoque & cuique conveniens medicamentorum usus est.

Malus status podagræ est infantia, sub quâ, dolore nempe tolerabiliori, bibitur *aqua mea*, benè ante usum commovendo, commixta, illâ, qua constat dosi vel mensurâ, nempe caliculi boni vinarii, manè hora 6. vel septima, jejuno post haustum hunc ventriculo ad 4. vel 5. horas, ad usque prandium, citra custodiam. Alter caliculus præcedenti vesperâ paratus & ad lectum positus commodè bibitur post mediam noctem, horâ 1. 2. 3. 4., quâ circiter fuerit horâ expergefactus Illustriss. Dn. Generalis, statim superdormiendo iterum. Si verò à somno non expergefiat Ill. tust. turbandus ideò non erit, sed illius caliculi usum differat post prandium sequentis diei, ad horam 4. vel 5. tam pomeridianam, cœnando post septimam vel octavam, quamvis ille haustus eò minori cum utilitate & fructu bibatur post meridiem, quo majori energiâ, vacua viscera & ab omnibus ingestis (expedita jam post mediam noctem omnimoda concoctione) liberata, soli huic Medicinæ & ipsius potestati, commodum præbent hospitium.

Hoc medicamento uti pergat indies ad 2. vel 3. septimanas, nonnunquam etiam si malum & dolores pertinacius obstiterint, ad mensem ad omnimodam usque alleviationem & doloris, vel cujuscunque etiam in articulis molestiæ.

Pejor status, sive adolescentia arthritidis, sub dolore minus tolerabili trinum hujus aquæ usum, tres nempe per 24. horarum circuitum) mensuras sive caliculos exigit, cum jejunio quatuor horarum, absque custodia tamen alia.

Pessimus status. Sub consistente ætate, dolore nempe intolerabili, quatuor vicibus, 24. horarum circuitu, caliculum solitum exigit. Nempe, primus caliculus hauriatur horâ 6. vel 7. matutina; secundus horâ quartâ pomeridianâ; tertius horâ 9. vel 10. nocturnâ, antequam obdormiverit. Quartus post mediam noctem, horis supra indigitatis, dosi & modo itidem supra significatis. Ubi istud notandum, quousque est gradus sive status arthritici doloris majoris, vel minoris, eousque intendi & remitti debere frequentiorem usum medicamentorum nostrorum, quorum normam & legem ipsa ægri tolerantia & alleviatio sensuali fide, an sæpiùs & frequentiùs, an parciùs bibendum sit, monstrabit. Remissiores dolores, remittere etiam de medicina jubent, quorum alleviatio vel recrudescentia etiam continuandæ vel intermittendæ medicinæ tempus & terminum ponent.

Purgationes, sive turbationes & colliquationes potius liquorum naturalium, & venæ sectiones è consortio meorum medicamentorum exesse volo. Nolo enim per vitium & vitæ latrocinia mederi. Si alvus, prout sub dolore fieri solet, constipatur, nec bene respondet, ad obsequium redigatur enemate domestico, citrà solutiva parato, & non nisi constipationis necessitate repetito.

Tempus inchoandæ medicinæ, ut & continuandæ, sub exaltatione morbificæ causæ, doloris, & morbi necessitas, propter quam DEVS medicinam & Medicum creavit, præsens & urgens determinabit. Et hæc de usu internorum.

Externa sive Topica sunt illi liquores qui in minoribus lagenulis 4. transmissi. Itaque exterius ubicunque fuerit dolor, rubor, calor, statim liquor cum pulvere benè commovendo commixtus, benè infundatur in cochlear vel patellulam argenteam aut ferream, ea quantitate, qua circiter opus erit pro uno illitu loci dolentis, & supra lenem carbonum candentium vel elychnii calorem ita teneatur, usque dum illam aquam in cochleari vel minimum fumare observaverint, (diutius enim nisi cum jactura energiæ suæ detineri non debet:) & sic incaluit plus satis hic liquor. Hoc ipso sic tepefacto, & cum pluma, vel quod melius est spongiolæ particula excepto liquore, quò sæpius eò melius irrigatur partis dolentis omnis ambitus, ut & ipsa pars dolens, & sua sponte sic madefacta siccari postea permittitur. Pro intendentibus & remittentibus doloribus, indies ille illitus, aquæ hujus 2. 3. 4. 5. 6. 10. 20. pluribus paucioribusve vicibus fieri debet, & cum spongia illa guttatim instillando vel madefaciendo, vel cum pluma intincta illinendo pro commoditate & tolerantia ægri. In hac administratione supponitur pelvis vel patina lata, non profunda, vel argentea; vel quod melius est terrea vitreata infra locum sive partem irrigandam, ut deciduus ille liquor in patina excipi, in lagenulas reaffundi, & ad ulteriores usus reservari possit.

Facta hâc sic diligenti & frequenti irrigatione, locus dolens irrigatus sua sponte siccari permittitur, postea involvitur linteaminibus tepefactis optimè, sed citra ligaturam, ut sine molestia ægri mox usu exigente denuo linteamina explicari possint, pro defendendis locis irrigatis, & linteaminibus lectisternii, quæ aliàs à subtilioribus spiritibus tartareis eroduntur. Sedatis sic doloribus, & mox prout fit, succedente partis tumore, pars tumefacta indies (citra ulteriorem irrigationem, nisi tumori huic comites adhuc aliqui dolores) cum magna spongia vino myrrhisato, calido, calidè & bene madefieri & elui debet

bis, mane & noctu, hora una vel altera præcedente somnum, eo usque quo pars penitus dedoluerit, & detumuerit, tunc ab usu hujus vini topici abstinendum, & reliquum naturæ tempori, & labori committendum est. Non inutile erit, partibus inferioribus pedum, septimanatim bis, facere pediluvium, hoc est, vino myrrhisato, pro balsamandis & solidandis illis partibus afflictis. Die nempe Martis & Sabbathi noctu antequam se cubitum componet Illustrissimus Dominus Generalis. DEUM veneror, velit suis mediis clementissimè benedicere, quo Illustrissimus Generalis, boni Regni publico, prudentiâ & ætate

Iliacos æquare senes & vincere possit.

Ita apprecatur volitanti calamo.

Illustrissimæ suæ Celsitudinis
humillimus Servus
ANDREAS CNOEFFELIVS.

TITVLVS XXII.

CAPUT III.

VINDICIÆ.

Sive

Responsio ad Objectiones, quibus imperiti quidam opinatores, Illustriss. Comiti Oldenburgensi persuadere conantur, criminando, ægros à continuo aquæ meæ usu præsentissima incurrere pericula.

HAud opus erat, Illustrissime Comes, defensorias hasce ad Te exarare: namque sinistra illa judicia ab hominibus nullam profectò aquæ nostræ notitiam habentibus, soloque sensu bruto, gustu, odoratu, tactu, doctis, proficiscuntur: præterea universo orbi maximè verò hisce regionibus notissimum est, solo hoc rite usurpato secretiore medicamento miseros, ab aliis derelictos ægrotantes, à morbis, quos vocant incurabiles, facilius, citius, tutius & jucundius; quàm quibuscunque putidis, quæ teste experientiâ nec ipsi eorundem magistri haurire appetunt, ægrique non nisi coacti summâ cum abominatione & horrore assumere queunt, decoctis curatos esse.

Nullus autem dubito, quin plurimi imperitorum nominis simplicitate offensi sint: à præcipuo enim elementorum medicinam hanc aquam vocavi, ex proëresi à vehiculo, quo illa obvelatur, nomine desumto. Sanctè tamen testor, non aquam, non dulce, non acidum, hujus medicamenti basin existere, sed sulphur quoddam plusquam solare, insipidum, nobilissimarum, ac vix credendarum virium, huic aquæ commixtum, corpus humanum usu continuato mundificans, sine purgatione, clystere, venæ sectione, aliaque omni detestanda in hominis sanitatem grassante tyrannide: Hanc enim illa fugit, & potius modestè, placidè & blandè tractari amat.

De grato hujusinodi mundificante sulphure sapientissimi olim artifices multa scripserunt, nec non egregia cum eodem specimina ediderunt. Inter alios, (quod ut major huic scripto meo accedat autoritas, adducere lubet,) centum abhinc annis mentionem ejusdem fecit celeberrimus Germanæ nostræ patriæ Medicus, *Theophrastus Paracelsus*, qui hoc ipso coram & ante oculos imperitorum, (teste inscriptione, quo lapidem ejus sepulchralem posteri in perpetuam rei memoriam honorare dignati sunt,) eos morbos curavit, quos purgationes optimæ, sirupi & decoctiones aliæ intactos penitus relinquunt; dum in libris de peste ab ejusdem discipulo, Nob. & Doctiss. *Adamo Bodenstain* anno 1568. editis, sub finem capitis quinti scribit: *qui sulphuris notitiam nullam habet, nec de Medicinâ nec de natura arcanis quicquam differere novit. Quivis enim Medicus, qui elementum ignis in arcanitate suâ non possidet, periti & experti Medici nomen nec meretur, nec affectet, sed nugatoris & marsupiorum purgatoris. Omne autem △ △ est invisibilis, qui morbos consumit, sicut ignis ligna. Ideoque Elementum ignis in quibuscunque morbis maximum est arcanum.* Sed hæc de proprietate medicamenti hujus, quod ▽ non est, ut imperiti autumant, sed △ philosophicum, dixisse sufficiat.

Omne △vi mitigante & anodyna præditum est, adeo ut nonnulla metallorum ac mineralium △a, prout à naturâ fuerunt exaltata, soporifera sint, quorum ope omnes dolores, omnia incommoda, quibus propter morbum æger affligitur, placantur & sedantur, & quidem cum ἀφορίᾳ ægroti: eo ipso tamen nullus adhuc morbus curatur, aut radicitus exstirpatur; sed saltim, ut dictum, symptomata minuuntur & mitigantur. Sulphur enim hoc morbos tollit blandè *coquendo* & *maturando* crudum, viscidum, impurum ac diu retentum excrementum, morborum matrem ac fomitem: quæ concoctio placidè ac temporis tractu peragitur, sicut omnia definito tempore maturantur. Hanc concoctionem & maturationem Veteres magni fecerunt, optimè cognoverunt, & multa de eâdem scripserunt, quæ tamen à recentioribus oblivioni traduntur ac posthabentur: utut in eâ natura tàm in sanis, quàm ægris quovis tempore præprimis occupata sit, inque mundi finem occupata erit.

Coctionem hanc excipit *secretio* mali à bono, quâ natura occultas impuritates in apricum producit, ac visibiles reddit: æque ac in carne crudâ evenire videmus, quæ quamvis optimè lota sit, ita ut spuma nulla vel immunditíes in eâ animadvertatur: nihilominus, quamprimum hæc ollæ indita coquitur, magnam impuritatum copiam protrudit, adeo ut spumam antea non animadversam, (siquidem optimè mundata erat,) subinde cochleari tollere oporteat. Idem & in aliarum rerum coctione accidit, veluti in officinis ærariis & furnis fusoriis, nec non Chimicorum laboratoriis, ubi quotidie scoriæ & impuritates non pilulis aut apozematis purgantibus;sed igne, coctione & maturatione separantur, videre est.

Reliquæ △is hujus, non aquæ, virtutes licet tanti ponderis non sint, ut quidem modò laudata coctio, ex hâc tamen originem suam trahunt. (1.) Prima illarum est *resolutio*, quâ tenax, crassum, rudeque emollitur, tractabile, fluidum, &, ut à naturâ commodè evacuari possit, aptum redditur. (2.) Hanc excipit *abstersio*, quâ quod fluidum est, à naturâ (& sale subtili volatili omnia penetrante, hoc in sulphure contento) eluitur, abstergitur & evellitur, nec non locus, cui diu istæ sordes adhæserunt, mundatur. (3.) Cui deinde succedit *reseratio vasorum obstructorum*, & commodior ægroti valetudo, dum spiritus vitalis hâc ante impeditus rursus liberè canales, vasa & ductus naturales emundatos ad loca & labores destinatos transire, omnia benè exequi, fomentare, maturare,

rare, calefacere, & concoquere poteſt. (4) Quam denique ultima ſequitur operatio: totalis nempe diſſipatio & exſtirpatio reſtantium adhuc, & facilius nunc, quàm in principio ſeparabilium impuritatum, & unà cum hâc optima patientis valetudo, robur ac ſanitas.

Quiſquis igitur tale mitigans, ac ſale ejuſmodi mercuriali ſubtili penetrante, ſeu ſpiritu balſamico, qui in ſale conſiſtit, prægnans ſulphur nactus eſt, ſummas Deo agat gratias, ſibique gratuletur ac gaudeat: non enim ſulphur hoc ſolùm Creatorem ſuum, dum ægris plurimis reſtituit ſanitatem, celebrat; ſed & poſſeſſorem ſuum Medicum, qui artificiosè illum adminiſtrare novit, nobilitat, nec ærumnoſam ac egenam vitam degere ſinit. Hæcque purificatio ſimilis eſt illi, quâ aurifabri per ſulphur antimonii aurum quoad vires & colorem exaltant, & ſolummodo excrementa & ſcorias abjiciunt, purum vero ſibi ſervant.

Objectiones quod attinet, etſi nullam mereantur reſponſionem, ſiquidem ab ejuſcemodi hominibus, ut eorum prodit ſimplicitas, qui nullam hujus medicinæ cognitionem habent, proficiſcuntur, tamen in gratiam tuam Illuſtriſſ. Comes, eas diluere lubet.

1. Primò dicunt, *Medicinam hanc eſſe acrem, & vaſa venaſque lædere:* unde quæſo hoc ipſis innotuit? ſulphur hoc, quod ſanctè affirmo, ſanat potius, omnique ſapore deſtituitur, aut magis ad dulcem inclinat. Brutus eſt intellectus ille, qui ex ſolo, nec quidem medicinæ, ſed ſolùm ejus involucri aut vehiculi, aquæ ſcilicet, quæ acida eſt, ſapore judicat. Sæpius autem dixi, medicinam abſque acido etiam in hauſtu vini vel cereviſiæ pro lubitu cujuſvis ſumi poſſe. Aqua vero hæc acida eodem modo accuſatur, quo *Momus* venerem pulcherrimam vituperabat, cum diceret, ipſam quidem pulchram ſatis eſſe, calceam vero, cui inſideret, eſſe deformem. Quod ſi aqua hæc acida tàm parcâ doſi, menſurâ ſcilicet unius aut alterius cochleari vitrei ſumta, membra vitalia corrodit; utique omnes illi medici peſſimè egerunt hactenus, qui ægris ſuis, quos curare neſciverunt, atque ideò dereliquerunt, ad acidulas amandatis, hanc bibendi eaſdem methodum præſcripſerunt, quâ hodienum utuntur, ut ſubinde numerum augentes, non caliculum unum aut alterum; ſed decem, viginti quotidie, immò integros congios haurirent; tanto majori cum periculo, quando crudiori ac planè ſylveſtri acido à commixtis mineralibus ac excrementis metallicis acidulæ præditæ ſunt; quod tamen ab artifice per deſtillationem corrigitur ac depuratur, immò per certas encheireſes in ſuavem dulcedinem convertitur. Deſtillatoriâ enim arte dulcia acredinem nanciſcuntur, & viciſſim acria dulceſcunt: notumque eſt ipſis etiam pharmaceuticæ artis tyronibus, quod *ranunculus*, qui aliàs veſicas excitat, uritque, deſtillatus dulcedinem, omni acredine carentem aquam præbeat, nec non acidiſſimus citri ſuccus aquam inſipidam reddat, aciditatemque ſuam amittat.

Cæterum idem aqua hæc noſtra fatum cum Medici clariſſimi, *Helmontii*, medicamentis experitur, qui *tract. de febribus cap.* 17. hunc in modum queritur: *Gauderem ſane*, inquiens, *hæc propalare*, ſed me abſterruerunt eventus, *malo meo experti; etenim circa finem elapſi ſeculi inceperam per ſtagma ſulphuris & vitrioli mederi: dicebam etiam quanam eſſent inſueta illa ignotaque remedia.*

Primum enim medentes chirothecam ſuam præfatis remediis oſtendebant corroſam ac reſolutam, ut ægros terrerent, ne ſuus ſtomachus idem toleraret. At cum poſtmodum, non obſtante medentum detrectationis fuco, cernerent à me ſanatos, benè valere, à ſervis fugitivis meis juſſerant deſtillari quædam, quæ viderant & didicerant, nec ſanè inviderem, niſi adulterata venundarentur omnia. Hæc celeberrimus *Helmontius*: quibus ego addo, opinionem hanc ex merâ oriri ignorantia; ſiquidem experientia abundè teſtatur, quod acida ejuſmodi parcè ſumta, vires ſuas in viſcera viva ita exſerere nequeant, quemadmodum in cadavera demortua, aut res vitâ carentes, telam lineam, vel corium. Quo vero, Illuſtriſſ. Comes, rei hujus ipſe periculum facere poſſis, mitto in vaſculo vitreo ſpiritus vitrioli communis nonnihil, cujus guttas quatuor diverſis manus vivæ partibus inſtilles; alias quatuor chirothecæ locis diverſis adſpergas, videbis triduo elapſo chirothecam perforatam, cutim vero vivam ſine omni nævo aut damno integram ac illæſam.

2. Deinde objiciunt, *Medicinam hanc non poſſe penetrare.* Hic ſuimet obliviſcuntur homunciones iſti: paullò ante dicebant, eandem corrodere ventriculum & reliqua viſcera corporis, quos permeet; jam verò penetrare nequit. Quomodo corrodere & perforare poteſt, ſi illâc penetrare nequit, ubi ex mente ipſorum lædere debet? Hanc vero medicinam in reſerando præcipuis annumerandam eſſe, non quidem propter aquam, aut vehiculum, ſed propter ſeipſam, ratione ſalis ſui volatilis, experientia teſtatur eorum, qui in obſtructionibus vehementiſſimis meſenterii, lienis, renum *&c.* continuò medicamento hoc utentes die 8. 9. 10. ſentiunt, urinam longè expeditius, vehementius & frequentius excerni, quàm antea: quâ de re ægri experti melius diſſerere poterunt, quàm illi, qui nullum ejuſmodi unquam experimentum viderunt. Inde etiam ope ejuſmodi medicamenti ſeptimanarum ſex omnes febres quartanæ; intra decendium vero tertianæ, quæ nulla aliàs æque benè reſerantia medicamenta aut Medicos repetire potuerunt; ſed ægros per menſes quinque, ſex, novem, decem & amplius habuerunt; & tandem à Medicis penitus relictæ ſunt, feliciſſimè curantur.

Silentio hîc præteribo, quàm efficax medicina hæc in reſerandis obſtructionibus ſit, & quomodo melancholiam & maniam incurabilem cum ſtupore perſanet: nemo enim hiſce præter illos, qui hujuſcemodi homines ab aliis Medicis derelictos feliciter curatos viderunt, ipſoſque ægros ſanatos, facilè fidem dabit.

3. Tertia objectio, *nihil illam educere*, ex modò dictis facile dilui poteſt. Dum enim tantum obſtructiones expedit, & materiam infarctam eluit, ſane non medicamentum; ſed natura, poſtquam cauſſa morbi fixa ope medicamenti ſoluta eſt, evacuat. Poſſem idem demonſtrare de acidulis, quæ, cum uſu continuo cauſſam morbificam excoxerunt, & fluidam reddiderunt, naturæ (antehac impeditæ) evacuationem committunt, quippe cui & viæ & media ad evacuandum, ſive per urinam ſive per alvum, ſudorem aut aliter, abundè & ſuppetunt, & optimè cognita ſunt: Hâc ratione quòd medicamentum hoc non evacuet, libenter concedo. E contrario vero, quod nil pravi aut noxii in corpore relinquat, teſtabuntur omnes illi ægri, qui potum hunc diebus decem aut quatuordecim continuarunt: præter enim ordinariam illam naturæ beneficio motam alvi ſolutionem, duas aut alias adhuc ciet, ita ut ſpatio dierum quatuor-

decim, minimùm quatuordecim dejectiones efficiat, longe majori cum naturæ commodo, quàm venenata purgantia, quæ unico trihorio, (quo coctio aut maturatio, in morbis præsertim firmiter infixis absolvi nequit) plus boni, quàm mali, & quidem magnâ ac solitâ sibi violentiâ evacuunt: quam tyrannidem in naturam toties, ast frustra, exercere neutiquam nostrum est.

Hæc quantopere inter se differant, quivis æger, qui utrumque medicamenti genus expertus est, edicere poterit; præprimis vero Tu, Illustriss. Comes, qui utrâque curandi methodo tentatâ tot annorum decursu propriâ experientiâ edoctus optimè sententiam feres, utrum reverâ medicamenti vires & operationem talem senseris, qualem scripto hoc ego prædico. Et sanè unica hæc unius ægri experientia & certitudo omnibus discursibus & fundamento, penitus carentibus opinionibus præconceptis longè anteferenda est.

Quod verò aquam hanc primis diebus non quivis ferre potest, non frigiditati, (summum enim ignem in se concludit) sed ægro imputari debet. Certè si in acidum aut biliosum ventriculum incidat, primis tribus diebus plures quam aliàs dabit turbas; sed & huic malo facilè mederi possumus, paucique talis modi dantur ventriculi ὀξώδεις, in quibus fermentationem & ebullitionem hanc tractu temporis sedare non possit.

4. Quarta objectio, *renes sanari non posse*, explicatione indiget. Verum utique est, renum fibras nerveas aut tendinosas, æque ac in reliquo toto corpore, semel læsas in integrum restitui non posse: substantiam vero carneam, quæ sanguinem fundit ac suppuratur, sanari, aut (si partes tendinosæ læsæ sint) in massam informem consolidari posse, non minus certum est, æque ac in quovis alio parenchymate, corde excepto, utpote meris partibus tendinosis constante, propter quod ejusdem vulnera ferè semper lethalia sunt: fando namque percepimus, in Prussiâ vulnus ventriculi sanatum esse; vulnera parenchymatis hepatis, substantiæ pulmonum, etiam ictu bombardarum inflicta, quotidie, nisi imperitè tractentur, in bello sanantur: exsecto calculo, si ritè curentur, etiam vesicæ vulnera consolidantur. Erat inter ministros Reginæ nostræ senex quidam oculista, Carre nomine, cui paucis abhinc annis binis diversis vicibus calculus è vesica, (quæ tamen tantâ carne ac renes prædita non est,) exsectus, & vulnus optimè sanatum est; ipseque hodienum vivit. Verum & hoc est, quod renes non frequenter sanentur, & à Medicis imperitis (de peritis mihi sermo non est) qui arcana & encheireses non callent, penitus deseruntur. Non ideò ab imperitiâ ad impossibilitatem argumentari licet, quandoquidem non solum Medicorum expertissimorum observationes & curationes, quarum integra habemus volumina, æque renum affectorum curationes ac personarum nomina nobis exhibent, & quotidiè ostendunt, verum etiam omnes illi Medici practici tàm veteres, quàm recentiores, si res foret impossibilis, frustraneam & ineptam navassent operam, dum tot medicamenta commendarunt, tantaque volumina conscripserunt, de renibus & vesicâ læsis curandis. Et quamvis hæ curationes difficulter ac tardè, nec cuivis Medico succedant, attamen exinde non omnimoda rei impossibilitas præsumenda est, cum, ut diximus, tot exempla contrarium testentur. Immò unicum aut duo hujusmodi experimenta omnibus opinationibus, quæ non certis ac solidis rationibus; sed nudis persuasionibus nituntur, longè sunt præferenda.

TITVLI XXII.

CAPVT IV.

TOPICA.

Sive

REMEDIA EXTERNA ANTIPODAGRICA ad doloris lenitionem ac tumoris ablationem.

1. Liquor Tartareus D.D. Cn.

℞. *Sedativi nostri liquidi absque opio* ℥iv. 🜿 ♀*ri rectif.* ʒj. ad ij. *pulv. nost. rub.* ℈j. Misc. & usui necessario servetur in vitro.

Vires. Externè in doloribus podagricis sedandis multum præstat hic liquor, pluribus enim eum profuisse ipsemet oculis meis sæpius vidi. Modus utendi; in mixturâ istâ calefactâ linteola madefiant, & parti dolenti applicentur.

2. Topicum externum VLADISLAVIANVM.

℞. *Aqu. laboris nostri, spir. laboris nostri*, 🜄 *laboris nostri* ana ℥xij. *mucagin. aquatic. crud. per saccum clarificata & beneficio* O*nis conservata* ℥xl. *aloës hepat.* ℥iij. *myrrh. finiss.* ℥ij. Misc. stent in loco calido, ad omnimodam ingredientium solutionem.

Mixtura hæc admirabilis est & insignis; Externè enim applicata, omnes dolores incantamenti instar reprimit & sistit, tophosque resolvit & remedium est cæteris nihil juvantibus quasi extremum, in S.Maj. VLADISLAO IV. p.m. à Cnœffelio sæpe expertum.

Modum applicandi quære superius in annexo consilio pro Illustriss. & Celsiss. Dn. Generali Posnaniensi Comite de Leszno &c.

Nota: Post usum hujus topici, ubi dolor & tumor magnus locusque rubebat, pulverem sequentem adhibuit:

Pulvis pro aspersione S. Reg. Maj.

℞. *Lithargyrii aurei pulveris.* ℥iv. *rad. ir. Flor. pulveris.* ʒij. *mosch.* gr. iv. *zibeth.* ℈ß. Misc. F. pulv. subtiliss. Sign. ut supra.

3. Topicum D.D.C. pro Sereniss. Electore Brandenburgico, & Illustriss. Dn. Ulrico Doberschinski, Ejusdem Sereniss. Elect. Consiliario.

℞. TR*æ nostr. topicæ* ℥xvj. 🜿 *labor. nostr.* ℥viij. *mixtur. balsamic.* (*ex myrrha & aloës* ana ℥ij.) q. l. *mucagin. aquaticæ* ℥xl. Misc. bene aliquandiu concutiendo. Sign. ut supra. Modus utendi & virtutes cum topico VLADISLAVIANO conveniunt.

4. Mixtura Eggenbergica Balsamica à Cl. Dn. D. Cnœffelio sic dicta.

Nomen contraxerat quondam hæc mixtura ab Illustr. Principe Eggenbergico, cui sæpissimè in doloribus podagricis fuit adhibita, cum singulari emolumento. Ipsa talis erat:

℞. *Aqu. labor. nostri* ℥xxiv. 🜿 *mercurial. nostr.* ℥xij. *mucaginis aquat. aluminat.* ℥l. *aloës opt. myrrh. rubr. subtil. pulveris.* ana ℥iij. Misc. probè subigendo pro mixtura lacteo flavescente; Modum applicandi vide postea in topico 8. Arcissevviano.

5. Mix-

5. Mixtura balſamica pro Illuſtriſſ. & Reverendiſſ. Principe ac Domino, Dn. W. Lezinski Epiſcopo Varmienſi.

♃. *Mucag. aquat. non ♌t.* ℥xx. *balſam. ſ. topici Eggenberg. prac.* ℥v. *phlegmat.* ⊕-*l.* ℥viij. -✓- *noſtri odoriferi* ℥ij.

Miſc. diligenter, ut exactè uniantur. Sign. ut ſupra. Circumligata mixtura circa carpum, genu & pedem, ac ter vel quater ſpatio 24. horarum renovata, omnes dolores mitigat.

6. Mixtura pro Illuſtriſſ. & Excell. Dn. Dn. Georgio Oſſolinio, Cancellario magno Regni.

♃. *Spermat. ranar. reſerv. phlegmat.* ⊕-*l.* ana ℥iv. *alumin.* ℥ij. MP. *de trib.* (*ex aloe, myrrha* & *croco*) ʒij. ℈ij. *camphoræ* ʒj.

Miſc. omnia exactè. Mixtura in doloribus podagricis ex cauſa calida bis vel quater in die adhibenda, linteis ſc. eâ calidâ imbutis.

7. Topicum balſamicum pro Illuſtriſſ. Comite in Oldenburg.

♃. *Mucagin. aquatic. nr. m. aluminatæ* ℥xLviij. *aloes, myrrhæ pulveriſat.* ana ℥ij.

Coquantur ad diſſolutionem ſpecierum, deinde add. *phlegmat.* ⊕-*l.* ℥xLviij. *mucagin. aquat. adhuc recent.* ℥xxiv. -✓- *labor. noſtr.* ℥xx. *balſam. Eggenberg.* ℥viij. -✓- *roſar. fragrant.* q. ſ. *eſſent. lign. rhod.* g. xx.

Miſceantur exactè, ſign. ut ſupra.

8. Liquor externus tartari pro Illuſtriſſ. Dn. Generali, Dn. Chriſtophoro Arciſſevvski.

♃. *Phlegmat. compoſ.* ℥iv. *liquor.* ♀*i noſtr. compoſ.* ℥iij. -✓- *de trib. nr.* ♀*ri rectif.* ana ʒiß. *pulv. rub. anodyn.* ℈j.

Miſceantur opt. pro una lagenula, & tales commiſceantur num. vi. Sign. Liquor externus Tartari.

Uſus hujus topici talis erat, qui & in aliis topicis Cnœffelianis, hîc deſcriptis, obſervandus eſt.

Lagenula prius commovebatur fortiter, donec ab excitato pulvere turbidè rubeſceret liquor; Tum effundebatur ejus liquoris, bene jam cum pulvere commixti, nonnihil in cochlear argenteum, & ſuper prunas candentes collocabatur in cochleare, ut paululum incaleſceret, & inſpiſſaretur; quam primum fumare incipiebat liquor; amovebatur cochlear ab igne; & eo liquore locus affectus, tumens, ſeu inflammatus, afſatim illinebatur pluma aliqua. Locus illitus tamdiu non tegebatur, donec liquor illitus diſpareret, & per ſe ſiccaretur, tum demum applicabantur deſuper linteamina calida.

Repetebatur illa illinitio, quinquies, 6. 7. 8. 9. 10. & etiam vicies de die, tamdiu, donec aut dolor vinceretur & ceſſaret, aut puſtulæ parvæ in loco illito apparerent, ulteriorem illinitionem ob mordacitatem liquoris non permittentes.

Tum eo die ceſſabatur, & locus illitus ſpongia vino calido imbuta detergebatur, & lentè purgabatur. Quod ſi poſtero die puſtulæ ille diſparerent, & dolor adhuc permaneret eadem illinitio repetebatur, donec omnis dolor & afflictio periret.

Si quis medii anni ſpatio notabilem profectum (ex uſu tàm interno quàm externo medicamentorum Cnœffel.) non ſentiret, ſed æquè ut ſolebat infirmaretur, eum pro deſperato, & à Deo ad has pœnas condemnato habendum eſſe dicebat. Plura circa hanc materiam & de medicamentis Cnœffelianis quære in epiſtola de podagra curata, & ab ipſo Generoſo Dn. Chriſt. Arciſſevvski, conſcripta.

9. Topicum caſtrenſe pro Illuſtr. Comite de Oſtrorog. Pocillatore Regni.

IN caſtris, crudo & caſtrenſi more, abſque extractione ſequentem, (pro topico ordinario) hanc conſtituimus compoſitionem:

♃. *Aq. mucaginis abſque igne parat.* ℥iv. 🜄 ♀*ſati camphorati* ℥ij. *liquoris noſtri ſedativi* q. ſ. *gummi guttæ* ℈ij. ad iv.

Miſceantur benè. Sign. ut ſupra.

10. Topicum extraordinarium anno 1649. Lublini paratum.

♃. ⊕-*li vulg. Ungarici* ℔ij. O*nis* ℔i. ☐*æ puerorum* ℔iij. Deſtillentur ex ∴à per cucurbitam. Poſtea

♃. *Hujus liquoris egreſſi* ℥vj. *liquoris Tartari noſtr. compoſ.* -✓- *Tartari rectific.* ana ʒiß. *pulv. mei rubr. topici* ℈ij.

Miſceantur. Sign. ut ſupra.

11. Topicum Dn. D. Podchocimski pro Generoſo Dn. Comorovvski.

♃. *Calcis vivæ* p. iij. *Tartari crudi* p. j. Pulveriſata inde ♉æ. Adde ✠*i vini* q. ſ. Deſtillentur, & exibit aq. viridis.

Ex relicto capite mortuo adhuc prius calcinato extrahatur ſal. Iam

♃. *Hujus liquoris deſtill.* ℥vj. ⊖*is ex* ♉*o extracti* ʒiij. *phlegmatis* ⊕-*li* ℥iij. Miſce.

Ad dolorem ſedandum & materiam arthritidis reſolvendam hoc topicum miræ virtutis eſt, ſi linteola duplicata in liquore mediocriter calefacta & demerſa membro dolenti applicentur. Et hoc topicum quondâ S. R. Maj. à Dn. D. Podchocimski fuit applicatum.

12. Topicum ordinarium S. Reg. Majeſt. Iohannis Casimiri.

♃. *Spermatis ranar. deſtill. phlegmatis* ⊕-*li*, (*vel loco hujus* ✠*i*) ana ℔j. *myrrhæ rub. pulveriſ.* ʒij. Miſce.

13. Aqua antipodagrica cœrulea S. Reg. Majeſt. Uladislai Quarti.

♃. *Lixivii calcis vivæ* per 🜄*am ſpermatis ranarum* & *omnium florum extract.* ℔ij. ⊖*lis* ✱*iaci* ʒß.

Miſceantur continuò in vaſe cupreo, & ſaphiri acquirent colorem, poſtea filtrentur per chartam. Eoque liquore prius calefacto pars dolens illinatur, vel cum in eo intinctis pannis applicetur.

♃. Aqua antipodagrica viridis.

♃. 🜄*æ mortuæ aurifabrorum* (*quâ uſi fuerunt aurifabri in ſeparationibus*, *Germ.* Fallwaſſer) *phlegmatis Vitrioli* ana ℔ß. 🜄*æ ſperm. ranar.* ℔j. *gumm. gutt. opt. pulv.* ʒß. *camphoræ* ʒij.

Miſceantur & fiat aqua antipodagrica, ex qua foveantur partes dolentes calidè cum linteis ea imbutis. *Not.* Cautè tamen adhibenda eſt, propter vim adſtringendi & repellendi.

15. Aqua antipodagrica externa Cl. Dn. D. Kraffts.

℞. *Cancrorum fluviat. in lapideo mortario contuſor.* n. 30. *liquor. limacum rub. in locis apricis & vinetis degentium* ℔iß. *lumbric. terr. purgat.* ℔j. *ſperm. ranar. crud. in cella aſſerv.* ℔iv.

Omnibus invicem benè mixtis adhuc adde *ſtercoris bubuli recent.* ℔iß. *lentium paluſt.* ℔ß.

Macerentur in loco calido per 24. horas, poſtea deſtillentur in ℬ. ut artis eſt, liquori egreſſo poſtea admiſce, in æquali pondere & menſura, phlegma Vitrioli, per ſe abſtracti, & ſervetur ad uſum. Iam

℞. *Aq. antipodagricæ præſcript.* ℔ij. *lapidis ſalutis* (contra podagram) ℥j. *camphoræ diſſ.* ℥ß. *croci* ʒij. *opii, pro diſpoſitione Medici.*

Miſceantur, & leni calore unius vel alterius diei intervallo digerantur, mixtura tandem per chartam prius filtrata, in uſum futurum reponatur. Exterius, calidiuſcule membris affectis, dolentibus & tumentibus, in petiis applicata, & eouſque, donec tumor & dolor ceſſent, eximiæ virtutis eſt.

Liquoris limacum conciliatio talis eſt.

℞. *Limacum ex teſtis exempt.* q. v. ⊖*lis communis* q. ſ.

Fiat in olla nova perforata, vel in loco raro S. S. S. ſubtus verò applicetur aliud vas terreum, ad excipiendum liquorem, qui tandem tempore in cella, ſeu alio loco humido frigidoque repoſitus ex ſacco, ſeu vaſculo perforato ſtillare ſolet. Liquor collectus & mucaginoſus, abſque ulteriore deſtillatione, pro aq. antipodagrica Cl. Dn. D. Kraffts, ſuperius deſcripta aſſervetur. Vel cum aq. ſpermatis ranar. & phlegmate Vitrioli ana p. æqual. ſolum mixta, in doloribus podagricis, inflammationibus, & ad ambuſta multum confert.

Liquorem mucilaginoſum anodynum, ex cochleis rec. exemptis, bac. ſambuci exſiccatis & ſale uſuali ana p. æqual. inveniet B. L. in anatomia ſambuci Cl. Dn. Martini Blochvvitii, qui & vicem hujus præſtare poteſt.

Lapis ſalutis Dn. D. Kraffts.

℞. *Vitrioli Ungar.* ℔j. *anodyni minerali*, ⊖ ✱*ci* ana ℔ß. *Tartari, aluminis crudi* ana ℥iv. ⊖*lis gemmæ* ℥ij.

Pulveriſentur ſingula ſeorſim, ponanturque in olla nova vitreata ſatis capaci, quibus poſtea affunde ad ſupereminentiam ſpithamæ, 🜄i *flor. ſambuci, virid. æris tincti, aq. ſapphireæ, per* ▭*am pnērorum fact.* ana q. ſ.

Mixta coquantur leniter, (ſpatula lignea frequentius agitando) donec ſpiſſeſcere incipiant, ubi circa finem adhuc adjicitur *ſacchar.* ♄*ni cryſtalliſati & in pulverem redacti* ʒj. 🜂*ris Vitrioli* ʒß.

Miſceantur benè & in lapideam ſubſtantiam materia convertitur, quæ ad ſuos uſus reſervanda eſt. Rem ſi rectè inſtitues, lapis hic viridiuſculi erit coloris, lapidis turcoidis inſtar; alias ſi diutius in igne permanſerit, rubei erit coloris. Valet in omni dolore arthritico, maximè contra chiragram, gonagram, & podagram: diſſolvitur in aq. antipodagrica, ejuſdem Auctoris, ſeu in aq. ſperm. ranar. aq. omnium florum, vel alia aqua anodyna; filtratus liquor prius calefactus, linteis duplicatis adhibetur. Inſuper virtutes hujus lapidis ſunt, in omni inflammatione, ſcabie, morphea, ulceribus, putridis & fœtidis, gingivis exulceratis cancro, & in aliis adhuc multis infirmitatibus, ſi in aq. ſimplici vel appropriata ſolutus, debitè applicetur.

Cataplaſma ad dolores & tumores podagr. S. Reg. Maj. Uladislai IV.

℞. *Medullæ panis tritici* ℔j

Temperetur lacte vaccino recenter mulcto pro conſiſtentia pultis prope ignem, abſque tamen ebullitione; adde *farinæ avenæ, florum chamomillæ pulv. capit. papaveris pulv. pulv. florum omnium* ana ℥j. *vitellor. ovor.* n. ij. *croci* ʒij. ☍ *ſeptem florum* ℥iß.

Fiat cataplaſma, quod linteolis illitum tepidè articulis dolentibus applicandum eſt bis, ter & ſæpius in die.

Cataplaſma anodynum Dn. D. Cnœffelii.

℞. *Medullæ panis albi, cum liquore reſervato, mucaginis aquaticæ, in formam pultis liquidioris redact.* ℔iß. *pulv. ſolior. nicotianæ noſtr. nymphææ* an. ℥ij. *flor. chamomillæ, rad. ulmariæ* ana ℥j. *myrrhæ rub. el. Vitrioli calcin. (ad albed. uſque)* ʒvj. *medullæ caſſiæ rec. extr.* ℥i. *croci* ʒi. ℈i. Miſce, fiat cataplaſma, cui adhuc adde ☍ *ſpermatis ranar.* parum.

Applicandum calidè linteis raris exceptum, ac pro neceſſitate reiterandum.

Emplaſtrum antipodagricum anodynum nigrum Officinæ Regiæ Uladislai IV.

℞. ☍ *ſperm. ranar. lumbric. anodyni Mynſ.* (*ex 7. flor.*) ana ℔j. *adipis anſerini, medullæ crurum vituli* ana ℔ß. *lithargyrii* ℔iß. *ceruſſæ Venet.* ℔ij.

Coquantur ad debitam emplaſtri conſiſtentiam. Adde ſequentia, in alio vaſe prius liquefacta, & colata: utpote *ceræ odoratæ flavæ* ℔j. *picis nigræ ſpecul. ſevi hœdini* ana ℥iij.

His exactè mixtis & parum refrigeratis, adde

MP. *de tribus (ex myrrh. aloe & croco) maſticis, thuris* ana ℥i. *pulv. ſperniola (ex oculis nigris per ſapiſſimam inſuccationem, cum prop. mucag. parat.)* ℥iij. *camphoræ in* ☍ *ovor. ſolut.* ʒj. *ſacchari* ♄*ni* ʒvj.

Fiat omnibus exactè inter ſe mixtis, empl. nigr. anodynum & nobile, in doloribus arthriticis magnum ſolatium.

Uſus ejus præſtantiſſimus eſt in ulceribus malignis corrodentibus, cancroſis, & aliis ſimilibus ♄ninis, maximè tibiarum, quæ ob maximam materiei impuritoris, & ſalinæ acrioris copiam, ſanari non potuerunt.

Hujus emplaſtri inventor fuit Cl. Dn. D. Cnœffelius, cujus deſcriptionem ex diſpenſatorio ſecreto, ab ipſo Pharmacopœo Regio Dn. Ioh. Heker, excerpſi.

Not. Si forſan conſiſtentia emplaſtri non arrideret, adjectione ceræ & ☍ ſperm. ranarum corrigi poteſt.

Empla-

Emplastrum attractivum Cl. Dn. D. Cn.

AD nodos dissolvendos, & quod omnem materiam Tartaream & coagulatam, ex tophis inde apertis extrahit; Inveni & ejus compositionem in *praxi chim. Hartmanni p. 336.* ideò illud superſedeo; qui vero notitiam ejus præparationis desiderat, adeat dictum Authorem.

Vinum balsamicum pro S. Reg. Maj.

UBi dolor & tumor planè evanuerat, ad articulos roborandos & confirmandos, lotionem partium adhuc debilium instituit, vino suo balsamico sic continuato.

℞. *Myrrh. rub.* ℥vj. *masticis* ℥ij. *flor. lavend.* m.j. *vini Hungarici* ℔iv.

Coquantur omnia leniter bulliendo, postea colentur pro usu exterioris applicationis in S. Reg. Majestate.

Vinum balsamicum aliud correctius post dolores finitos, & tumores adhuc relictos.

℞. *Herb. solani & urticæ minoris* ana m. ij. *flor. lavend. sambuci & camomillæ* m.j. *sem. lini* ℥ß.

Coquantur in vini adstringentis ℔v. In expressa mucagine incoque leniter bulliendo *lithargyrii* ℥iij. *myrrhæ* ℥ß. *masticis*, *spermat. ceti* ana ℥iij.

Misce omnia prius in pauco vino soluta & colata. Hoc vinum balsamicum, præ aliis, S. Reg. Maj. valdè conducebat, inde & ejus usum habuit familiarem, quem semper post finitum paroxysmum repetiit.

TITVLVS XXIII.

FEBRILIA.

Antidotus lysipyretos.

℞. ♁*ii pulv.* 🜍*is citr. cryſtal.* ⊕*-li Goslar. ad albed. calc.* ana ℔j.

Exactè mixta indantur cucurbitæ magnæ luto obductæ, & adaptato alembico rostrato, cum receptaculo magno, ex arena instituatur destillatio, primò quidem per horas sex lento igne, & extillabit phlegma; cum omnis aquositas exiverit, caloris gradus urgeatur, & flores ascendent pulcherrimi. His apparentibus, igne fortissimo, sublimatio continuanda erit tamdiu, donec nihil amplius ascendat. Flores tali processu parati, & studiosè collecti, de novo capiti mortuo proprio admisceantur, & iterum sublimentur; qui labor & tertia vice reiterandus est; & sic flores ♁ii Vitriolo-🜍rati (quorum copia quidem in repetita sublimatione minuitur) tenuiores, puriores & elegantiores evadunt, accipiuntque essentiam ♁ii, & spir. vitrioli, sibique eosdem uniunt. Jam

℞. *Flor.* ♁*ii dicto modo paratorum* q. v. 🜄 ⊕ *pro insuccatione* q. s. & denuo in leni calore exsiccentur; & hoc fac bis, vel ter: tandem ex floribus ita paratis, & insuccatis, cum 🜄 *temperat.* q. s. extrahatur digerendo TRa, eademque (prius filtrata) rursus ad consistentiam ℘oi, à superfluitate, per destillationem abstrahatur.

In febribus omnibus intermittentibus maximè in quartanâ est medicamentum specificum. Præterea in podagrâ eique similibus, & in curandis & exstirpandis multis aliis infirmitatibus remedium est excellentissimum, ab authore me præsente hîc Warsaviæ anno 1655. bis elaboratum. Dosis à gtt.iij. ad gtt. vij. in aq. appropriata, vel cum mellagine iunip. seu extr. centaurii, & gentianæ, inspissato more nostro, in forma pil. horâ una vel altera, ante paroxysmum, cum expectato sudore; qui si prima vel secunda vice non successerit, eadem dosis reiterari potest, sed raro bis vel ter assumitur, quia prima dosis plerumque sanat, attamen universalibus præmissis.

Nota: Ex *floribus* ♁*ii rubr.* (℥iv.) 🜍*ris ad perfect. albedin.* ⚗*tis* (℥ij.) *colcothar. Vitrioli Ungarici* (in duplo) per trinas reiteratas ⚗tiones, parantur flores rubicundissimi. Hi cum *aciditate Vitrioli* ☿*ris* primo, deinde & cum 🜄 ♄*ni æthereo* essentificati, dant antidotum lysipyreton *Quercetani.*

Specificum febrile, quod hîc Warsaviæ in Officina Regia in usu erat, ex ordinatione Cl. Dn. Dn. Cnœffelii.

℞. ♁*ii subtiliss. pulv.* ℔j. ⊕*i purificati*, ⊖ ✱*ci* ana ℔ß.

Pulverisata misceantur exactè, & cum ▣a puerorum q. s. humectentur, ut manibus subigi possint. Hoc facto indantur ⚗æ, collo spatioso; lutoque obductæ (quæ in catinum arenarium, tribus digitis à fundo intercedente ∴,á superius usque ad materiam imponitur) & recipiente permagno & largo prius applicato, destillentur lenissimo calore, donec omne phlegma exstillarit, & nebula quædam, cum summo impetu, in vas recipiens prorumpere inceperit, qui facilè vas recipiens destruere solet; ideò cautè hîc procedendum, postea calores ignis de gradu ad gradum urgeantur, quousque tota radicalis humiditas expulsa, & flores ♁ii compositi in collo ⚗æ apparere incipiant, qui tandem & extrema violentia ignis expellendi sunt. Flores inde colligendi, eximendi, & semper admixto prio colcothare, de novo, ter vel quater in ⚗torio iterum elevandi sunt. Sublimatum collectum, postea in vitro puro, ac leni calore per tres dies acquiescat, ut color exaltetur. Tandem floribus ita paratis, (prius tamen aquâ pluviali destillata bene edulco ratis) 🜄 opt. rectif. affundatur, atque in pelicano seu phiala per 6. septimanas in cineribus calidis circulentur; tandem 🜄 iterum abstrahendus, & pulvis in fundo phialæ relictus adhuc 🜄a ♌atâ aliqua abluendus, & ad usum reservandus est.

Inservit præcipuè ad febres omnes intermittentes, maximè in quartana; ubi hic pulvis specificum est singulare.

Usus ejus etiam est in hydrope, aliisque affectibus. Dosis à gr. iij. ad v. cum mellagine in forma pilularum toties repetenda, donec malum cesset.

Spiritus egressus cum suo phlegmate 🜄 abstracto adjungendus. Topicum externum in doloribus podagricis & chiragricis excellentissimum. Ex🜔 extrahitur, more chimico consueto, sal febrile de tribus cujus dosis ℈j. ad ʒß. & ℈ij. Tartaro Vitriolato q. s. in juscolo carnis, 🜄 centaur. vel cum extracti rad. gentianæ ℈j. in forma pilularum, sumitur, paulò ante paroxysmum; & si post primam adhibitionem effectus non successerit ter vel quater dosis sequentibus diebus reiteranda erit, semper cum expectato sudore. Descriptionem hujus specifici antifebrilis, sub silentii fide acceperi

cepi olim à Pharmacopœo itinerario Regio, Dn. Ioh. Georg. Hahn, qui & hoc pro noſtro Dn. D. Cnœffelio bis vel ter elaboravit.

Febrim tertianam curandi methodus Cl. Dn. D. Andreæ Cnœffelii.

Omnem febrim intermittentem, dicebat *Cl. Cnœffelius*, fieri ex obſtructione, ex eâ ortâ dein putrefactione, & ex hac ebullitione, paroxyſmum; ideò in principio curationis febrium putridarum, ſequentem per 6. vel 7. dies adhibuit pulverem, qui

♃. *Cremoris Tartari* ℈iß. ad ℈ij. ⊖*is centaur. Vitriolat.* ℈ß. *Tartari Vitriolat.* gr. vij. ⤳ *Vitrioli coagul.* gr. ij.

Miſc. Fiatque pulvis ad chartam pro doſi, & tales doſes n. 6. vel 7. in totidem chartis, ex quibus quotidiè una tribus horis ante prandiû in juſculo pulli ſeu carnis ſumitur. In tertiana rarò pulveres omnes conſumuntur, quia ſtatim vires tertianæ infringere ſolent. Finitis & conſumptis pulveribus adhuc ſemel vel bis, aliquando exhibuit Pulverem Puniceum compoſitum, cujus doſis erat ʒj. etiam in brodio carnis. Aliquando etiam ante inſultum paroxyſmi ſequens pulvis in aq. centaurii ſeu fumariæ propinabatur.

♃. *Ocul.or.* ♋ *præpar. corall. rubr. præpar.* ana ℈j. ♉ *ii diaphoret. fix.* gr. xv. *fiati noſtri* gr. ij. Miſc.

Et poſt ſumptum pulverem, ſudori operam det patiens, aliquando & ad uſum medicam. ſpecific. antea deſcriptorum recurrebat. Purgationes quidem aliquando inſtituit, ſed ſectionem venarum nunquam.

Pulvis febrilis Cl. Dn. D. Caplovvitski, Seren. Caroli Ferdinandi Principis Pol. & Sueciæ p. m. Medici.

♃. ⊖*is centaurii min. abſinthii* ana ʒj. *cremoris Tartari* ʒij. *C. C. philoſ. calc.* ʒiß. ⤳ *Vitrioli rect.* ℥ß. *ſandali rubr. pulv.* ʒj.

Spiritum Vitrioli affunde guttatim, pulverem miſcendo ſpatula lignea in vaſe vitreo, deinde lento igne mixturam exſicca. Doſ. ʒß. ad ʒj. tribus vel quatuor horis ante paroxyſmi invaſionem, in aq. centaur. vel alia ſpecifica. Eadem doſis reiteranda, ſi prima vel ſecunda vice non ſatisfecerit. (Ex communicatione Dn. Sebaſtiani Englerts Pharmacopœi Principis.)

Pulvis febrilis Lithuanicus Dn. Georgii Iuchs, Ser. Regis Ioan. Casimiri Chirurgi.

♃. *Aluminis crudi, nuc. moſchat.* ana ʒj. *olibani* ℈j. *piperis nigri* gr. v. uſque ad vij. *caryophyllorum* gr. iij. uſque ad vi. M. F. Pulvis ſubtiliſſimus.

Præmiſſis præmittendis datur ʒß. ad ʒj. in aq. centaur. & aceti bezoartici ſeu ſimplicis ana ℥iß. tribus repetitis vicibus, ſemper ante paroxyſmum; Febrem tollit cum admiratione. Ex ſingulari communicatione dicti Chirurgi.

Pulvis antifebrilis ſpecificus D. D. Pauli Podchozimski.

♃. ♉ *ii diaphor. magiſt. matr. perl. per ſe ſola triturâ parat.* ana gr. xv. *dulcedinis aluminis* gr. iij. *opii* gr. ß. ad gr. j. M. F. Pulvis.

Facta evacuatione & miſſione ſanguinis, datur in aq. febrili, ante ipſum acceſſum, horâ una ſcil. ante evaſionem horroris.

Pilulæ febriles D. D. A. Cnœffelii.

♃. *Extr. centaur. min. gentianæ*, ♉ *ii diaphor. reſol.* ana ℈ß. ⊖*is centaurii Vitriolat.* gr. vij. *Tartari Vitriolati* gr. iv. cum *ſir. cardui benedicti* q. ſ. Formentur pilulæ deauratæ contra omnis generis febres, tertianas, quartanas, ſcilicet exhibendæ ante paroxyſmi invaſionem, cum veſtigia horroris ſeſe oſtendunt, expectando ſudorem.

Antifebrile cujuſdam Eremitæ in majori Polonia.

Quod aliquando empirici, mulierculæ & aliæ plebejæ perſonæ ſimpliciſſimo & unico aliquo remedio homines à multis & graviſſimis morbis liberare & curare ſoleant, ſequens hiſtoria exemplo ſuo confirmat. Quidam Eremita, cognomine *Strüzel* ex majori Polonia, fama ubique noſtris in terris notus & celebris, omnibus charus, inprimis Magnatibus, ob ſpecialem ſuam medicinam, quam in forma pulveris poſſidebat, multoſque & varios morbos ea mirabiliter curavit. Hic enim feliciter calculum, hydropem, quartanam & varia genera febrium curabat, beneficio ſolum hujus pulveris, quem panaceam ſuam vocabat. Unde non ſolum minoris conditionis perſonæ, ſed & Nobiles & Principes, ad eum tanquam ad ſacram anchoram confugiebant. Commendabatur etiam ipſius perſona (tanquam ſancta) Sereniſſimo Regi Ioanni Casimiro p. m. (meo tunc Domino Clementiſſimo) Is ex inſtinctu multorum ipſum & videre & alloqui cupiebat; Vocatus itaque Eremita ſuam medicinam, in habita audientia ad aſtra, ſummis laudibus extulit, & cum ejus virtutibus, charta inſcriptis, partem hujus pulveris, (ad quadraginta circiter doſes) Regi porrexit. Sereniſſimus quidem clementer hoc accipiens, uſum tamen hujus pulveris recuſabat, niſi illè prius ſecretum aperiret, ex quibus ingredientibus medicina conſtaret: Ad quod Eremita non tam libenter, quàm reverenter conſenſit, oretenus & in ſcriptis Regi explicando totum, quod tale erat:

♃. ⊕ri *fixi mineralis* ℔j. *zinziberis, cinamomi* an. ℥ij. M. F. pulvis ſubtiliſſimus. Doſ. ʒß. ad ʒj. In vino vel aq. ſimplici. Hæc tota fuit compoſitio illius magni ſecreti. Utrum vero hæc medicina, vel ſola gratia Dei, hoc fecerit (ob ſanctam innocentem vitam, quam hic Eremita agebat,) B. L. judicandum relinquo.

Certum eſt, illum ea curaſſe, quæ alii Medici præſtantiſſimi aliquando præſtare non potuerunt.

Regia Majeſtas etiam, inſciis ſuis Medicis, pulverem hunc aliquoties ſumpſit, nec non Eremitæ huic viaticum bonum propriis manibus porrexit: Qui aliàs pecuniam accipere recuſabat, ſolum pro porrectis aliquibus victualibus, pro ſuſtentatione vitæ ſuæ, (nempe pane, caſeo, piſcibus) contentus, gratis homines curabat.

Nitrum rub. eſſentificatum.

♃. ⊕ri *purif.* (*lap. prunellæ*) ℔ß. ℥iv. *ſucci berberum* ℔iiß. Miſc.

Facta maceratione ad totalem uſque ⊕ri diſſolutionem, colatura filtretur, per linteum rarum ac poſt lenem exhalationem humiditatis ſuperfluæ, reponatur in locum frigidum, ad cryſtalliſandum. Cryſtallis exemtis, reſiduum denuo coquatur, ad cuticulam uſque, & iterum cryſtalliſetur, quod tamdiu continuandum

dum, donec omne nitrum cum ſucco berberum in cryſtallos redactum ſit. Nitrum ita inſuccatum (ad majorem efficaciam) cum recent. ſucco berberum q. ſ. denuò ſolvi, & dicto modo in cryſtallos converti poteſt. Aut nitrum ſemel ita imbutum, bis vel ter iterum infundatur, cum rec. ſucco berberum ac ſola coctione & evaporatione humiditatis convertetur in ſubſtantiam ſalinam & ſiccam.

In febribus ardentibus & putridis & quibuſcunque calidis, maximè in febri illa Ungarica dicta, uſus ejus tàm internus, quàm externus efficax eſt. Doſ. à ℈ij. ad ʒj. ſimili proceſſu ac methodo, cum aliis & diverſis ſuccis, (utpote citri, granatorum, rubi idæi, fragorum, ceraſorum, mororum, bacc. myrtillorum, acetoſellæ, endiviæ, cardui benedicti, petroſelini, ſcordii. Item florum roſarum, florum viol. martialium, aquilegiæ, & ſimilium) ⊕rum inſuccari, & diverſis virtutibus imbui ac efficacius reddi poteſt; de quibus *Clar. Zwelff. in mantiſſa Spagyr. part. 2. c. 12.* inſpiciendus eſt.

Not. Quod de ſuccis plantarum dictum, ſimiliter & cum decoctis ſpecierum efficitur. Item cum ſolutionibus mineralium, metallorum, & animalium partibus; Nam ⊕rum eſt ſalinæ ſubſtantiæ, in quibuſcunque liquoribus reſolubile, & in igne liquabile; cui variæ figuræ & virtutes inde imprimi poſſunt. Nos ex ⊕ro puro & ſaccharo, cum TRis florum propria aqua extractis, paravimus cryſtallos ⊕tri compoſ. in virtute, ſapore & colore gratiſſimos.

Sal febrile compoſitum.

♃. ⊖lis ⊕ri cryſtall. ſ. anod. mineralis, centaurii, abſinthii, cardui benedicti, aluminis, ✱ci ana partes æquales q. v.

Solvantur in *aq. cardui benedicti* q. ſ. ſolutio filtretur & per evaporationem iterum in ſal cryſtallinum reducatur.

Ium ♃. *Hujus ⊖is compoſiti* gr. xv. *⊖lis eſſentialis* ♀ri ℈ß. ♀ri ⊖-lati gr. v. ad viij. Miſceantur in mortario lapideo, ſeu vitreato, in pulverem ſubtiliſſimum. Detur ad chartam.

Eſt arcanum febrile ſummum, maximè in febribus intermittentibus, ſcil. tertiana, quartana aliiſque febribus putridis, datur & in aliis morbis diuturnis & chronicis ex obſtruct. ortis, ut & in icteritia & hydrope.

Doſis ſingulis diebus, matutinis horis, & ſtomacho jejuno per aliquot dies, in aqua appropriata ſeu juſculo carnis.

Ex communicatione cujuſdam amici, qui beneficio hujus medicamenti, in curandis, & extirpandis variis morbis miracula quaſi præſtitit. Vocabatur ab authore ⊖ lavendulæ compoſitum (ſed malè) propter odorem & colorem lavendulæ, quem ipſi cum guttula una & altera tincturæ lunæ & elæoſaccharo lavendulæ conciliaverat.

Not. Purgationes in adhibendis ſpecificis febrilibus nunquam negligendæ ſunt, nam abſque illis minera febrilis vix exterminari poteſt, ideò in febribus intermittentibus & putridis valdè neceſſaria ſunt, quod *Petrus Monavius in epiſt.* 248. confirmat.

Si in febribus putridis, intermittentibus, quibuſcunque apparente aliqua, etiamſi non perfecta, in urinis coctione, ægro ipſo die paroxyſmi medicamentum purgans dederis, ita ut effectum ſuum, ante paroxyſmi invaſionem compleat, (horis ſcil. 4. aut 5. antequam paroxyſmum adventurum putas) videbis febrim poſt illum, non amplius reverti, ſed prorſus tolli, incantamenti inſtar, probavi in pluribus ſæpius, & ſemper eventus reſpondit.

Quartanæ febris curandæ methodus Cl. D. D. Luberti Erbenii, D. D. And. Cnœffelio communicata.

1. Primò exhibet vomitorium ex infuſione croci metallorum paratum, in doſi, pro exigentia morbi & perſonæ.

2. Secundo pedes ponit in aquam calentem, maximè ſub paroxyſmo uſque ad genua, & ſuperdormire ægrum permittit.

3. Poſtea per tres dies adhibet pulverem ſpecificum febrilem qui talis eſt:

♃. Cor leporis bene exſiccatum, & opt. pulv. in tres part. aq. diviſum.

Partem pro una doſi, jejuno ſtomacho, in vino exhibet, & ſi poſſibile ante ipſum paroxyſmum; & ſic reliquas duas doſes ſequentibus adhibet.

4. Singulis intercedentibus diebus bis ſudores promovere ſolet, vino ſulphurato, per infuſionem parato; quod fit ex *♁is crudi, ſed cryſtallini & optimè pulveriſati* ℥iv. *vini opt. generoſ. Hungarici* ℔ij. Quæ mixta, & per aliquot dies infuſa, ad tertiæ partis conſumptionem uſque incoquantur. Vini tandem, quod à relicto pulvere aufertur (aciduli ſaporis,) manè bonum hauſtum præbet, & ſudorem provocat. Poſt meridiem hora quarta alterum ſcyphum, etiam cum expectato ſudore; ſic 5. 6. vel 7. dies continuando. Quo interſtitio ſe perfectè abſolvere curam quartanæ cujuſvis aſſerebat.

Ex libro manuſcripto Cl. Dn. D. Cnœffelii.

Spiritus de tribus D. D. A. Cnœffelii.

IN ⊙am ſuperius tubulatam, apto operculo inſtructam, & candefactam, tertia pars cochlearis de materia ſequente injiciatur, claudendo ſemper arctiſſime tubulum ſuo operculo: Recipiens vero, quì capaciſſimus applicetur, aquæ vulgaris cochlearia quatuor vel quinque contineat.

♃. ☿ii quintupla parte ⊕ri in pulverem album fixati, poſtea edulcorati benè, vel loco illius *Reguli ☿ialis opt. pulver. ♁ris crudi pulv.* ana ℥ij. *⊕ri puri benè ſiccati* ℥iv. è pulveriſatis & probè mixtis, in ⊙am ſic per particulas injectis, evibratur cum fulmine ⁓, cum floribus incarnatis mixtim circulandus per octiduum, poſtea, filtrandus pro uſu ſuprà dicto, ſervatis pro alio uſu floribus.

Vires ac virtutes conveniunt cum clyſſo ſeu ▽ ſtimmi ſulphurea, *Cl. D. Schrœderi*, ad attenuandam craſſam tartaream que mucilaginem, ubicunque locorum in corpore humano deliteſcentem, quam poſtea & per emunctoria convenientia expurgat, per alvum ſcilicet, per urinam, per ſudorem, per ſalivationem, inde & utiliſſimū medicamentum in obſtructione hepatis, lienis, meſenterii, uteri & in affectu hypochondriaco, arthritico, colico, & ſimilibus.

Doſis à ℈j ad ʒß. in juſculo vel aqua ſpecifica; miſcetur & cum aq. fontana & ſirupo conveniente ad gratam aciditatem, pro julapio, reiteratis vicibus uſurpando.

In cu-

In curatione febrium peſtilentialium pro ſudore ſequentem D.D.C.præſcripſit potiunculam.

♃. ♏ *de tribus* ʒj. (ad ʒij.) *mixturæ de tribus Andernaci* ʒj. (ad iij.) *flor.* ♁*ris* ℈j. *aq. fumariæ* ℥ij. *ſir. acetoſ. citri* ℥j.

M. & F. Potiuncula pro una doſi. Quæ ſupplebat doſin unam theriacæ Cnœffelianæ, loco ejuſdem tot vicibus per viginti quatuor horas, prout de ea in exercitatione ſua (*de curat. febr. peſtilent.*) ſcripſit, repetenda & tot diebus continuanda.

Elixir febrile Cnœffelianum.

♃. *Elixir. propriet.* ♏ *terr. ſigill.* ana ℥ij. *M. S. extr. abſinth. liqu.* ana ʒiv. *centaur. ſolidi*, *angelicæ ſolid.* ana ʒii. ℈j. gr. iv.

M. & ſtent in vitro bene clauſo per 24. horas in digeſtione, poſtea filtrentur. Sign. ut ſupra.

Vires. Omnis generis febres curat, maximè intermittentes, tormina ventris atque uteri ſedat; inſuper ſtomachicum, ſpleneticum & hepaticum eſt ſingulare. Tempore peſtis eſt præſervativum & curativum præſentaneum, ab authore ſæpè probatum, aliàs ingrati ſaporis & odoris.

Doſis à ʒj. ad ʒij. & ʒiij. cum convenienti vehiculo, bis vel ter in die repetendum.

Liquor febrilis Cl. D. D. P.

♃. *Aq. fumariæ* ℥iij. *centaur. minoris, cardui benedicti, fragorum, acetoſellæ* ana ℥ij. *roſarum* ℥j.
ſir. ex ſucco citri, ex toto citro compoſ. Cl. D. D. Oehl. ana ℥j. *granator.* ℥ß. *conf. alkermes* ʒj. ♏ ♁*ris* q. ſ. ad grat. ſap.

M. filtrentur per linteum. Confert in febribus intermittentibus & putridis. Ardorem enim febrilem potenter extinguit, & per ſudores expellit; inſuper corroborat, & urinam promovet. Doſ. ab ℥j. ad ℥ij. & ℥iij. in ipſo paroxyſmo jam declinante, & aliàs aliquoties in die.

Liquor nitratus D. D. L.

♃. ▽ *font. pane correct.* ℥viij. *ſcorzoneræ*, *cardui benedicti* ana ℥iv. *rubi idæi e fruct.* ℥ij. *roſar. alb.* ℥j. *ſucci citri acidi rec. expr.* ℥ij. *rotul. de ſucco ribium* ℥j. *manus Chriſti ſ. perlis*, *ſir. fruct. rubi idæi* ana ℥ij. *anodyni mineralis cryſtall.* ℈ij. ad ℈iv. vel q. pl.

(In copia enim ſumptum ſtomachum debilitat & potum facit ingratum) M. F. potus gratiſſimus. Nos utimur in omni æſtuante febre, ac maligno morbo, non ſolum calorem febrilem coërcet, & ſitim extinguit, ſed & potus ſeu liquor eſt diaphoreticus, bezoarticus & diureticus acceptiſſimus. Doſis per ſe ab ℥i. ad ℥iij. ſingulis horis.

Liquor contra prunellam.

♃. ▽ ♋*orum* ℥vj. *ſedi majoris*, *ſperm. ranar. roſarum* ana ℥ij *phlegmatis* ⊖*-li* ℥iv. *ſir. rubi idæi*, *violar.* ana ℥iß. *diamoron*, (*ex fruct. nigr. c. ſacch. præp.*) ʒj. ♏ ⊖*-li ſeu* ♁*ris cum* ⊕*ro coagulati* q. ſ. ad g. ſ.

M. & F. collutio oris.

Contra inflammationem, ſiccitatem, aſperitatem, ac fiſſuras linguæ ac faucium, febribus ardentibus & malignis, quod ſymptoma à Germanis vulgo die Bräune dici ſolet. Poſt gargariſationem illinatur lingua, cum butyro rec. aq. ſpermatis ranar. loto. Extrahendus eſt etiam quamprimum ſanguis ex venis ſub lingua: & mirum ſine dubio videbis effectum.

Tinctura florum prunellæ.

♃. *Flor. prunellæ rec. coll.* ℥j. *aquilegiæ*, *violar. rec. coll.* ana ℥ß.

(*Not.* Eorum, quæ recenter haberi non poſſunt, ſubſtituatur conſerva in duplo.)

Aq. prunellæ ℥viij. *ſpermatis ranar. cancror. compoſ. c. ſedo maj.* ♌*at.* ana ℥iv. *roſarum* ℥ij. *phlegm. Vitrioli non acidi*, *ſed ſolùm primæ abſtractionis* ℥xviij.

Stent per horas aliquot, donec liquor omnem colorem ex floribus extraxerit. Liquori filtrato adde

Sir. flor. prunellæ, *malvæ roſeæ* ana ℥iß. *rubi idæi* ℥j. ♏ *Vitrioli cum* ⊕*ro coagulati*, *pro acore* q. ſ.

Miſceantur probè in vaſe vitreo.

In prunella & angina, atque inflammatione faucium, à vaporibus calidis, in febribus peſtilentialibus, diaclyſma eſt inſignium virium.

Tinctura externa florum malvæ.

♃. *Aq. prunellæ*, *plantaginis*, *ſalviæ* ana ℥viij. *roſar. violar. martial.* ana ℥ij. Quibus calidè immergantur *flor. malvæ roſeæ atro-purpuraſcentium* miij. *roſarum* m. j.

Stent per ſpatium unius horæ in quiete, & mox extrahitur TRa purpureà pulcherrima, quæ per chartam filtranda eſt. Poſt adde *ſir. rubi idæi*, *ex roſis ſiccis* ana ℥iß. *rob berberum* ℥j. ♏ *Vitrioli pro acore* q. ſ. Miſceantur op. & F. gargariſma.

In inflammatione, & tumore gutturis, faucium, & tonſillarum, frequentis uſus nobis eſt.

Mucilago pro aſperitate linguæ & faucium.

♃. *Sem. cydoniorum*, *pſyllii* ana ʒj. *gum. tragacanthæ* ℈j. extrahatur mucilago, cum *aq.* ♋ *compoſ.* & *ſperm. ranar.* ana q. ſ. expreſſæ mucagini adde *ſir. violar.* & *rubi idæi* ana q. ſ. vel ad pl. Miſceantur benè. Sign. Schleim zur trucknen Zungen der Bräune und gifftigen hitzigen Fiebern. Sunt qui aliquid ⊕ri, & guttam unam vel alteram ⊖i 4. ſem. frigid. admiſcere ſolent.

Lingua ſingulis diebus ſcalpro abſterſorio mundificanda eſt, & ſi venæ ſub lingua turgeant, aperiantur.

Aqua Cancrorum.

♃. ♋ *fluviatil. rec. & contuſor.* n. 30. *ſempervivi majoris* m. vj. *florum prunell.* m. ij. ▽ *ſeu liqu. tranſcolati ſperm. ranar.* ℔iij. *roſarum*, *phlegmatis Vitrioli* ana ℔ß. Mixta deſtillentur in B. V. ſeu M. ▽a prolecta poſtea tingatur *linteolis tornæ ſolis, ex ſucco mororum factis*, *ad colorem purpuraſcentem* q. ſ.

In prunella & angina, ubi gutturis & faucium maxima eſt inflammatio multum valet, etiam in ulceribus palati, ex lue ♀ea ortis, eſt valdè efficax. Porrigitur tepidè, pro collutione oris, ſingulis horis uſque ad ſanitatem perfectam. Inflammationi etiam externæ, ex quacunque cauſa originem ducenti & ambuſtis multum confert.

Oleum

Oleum febrifugum.

℞. ℅ hypericonis nostr. descr. ℥viij. rutæ, absinthii, lumbricor. terrestr. viperarum ana ℥iv. Quibus mense Iulio (☉e existente in signo ♌ seu ♏) immergantur bufonum viv. n. ij. aranear. vivent. maj. n. 100. scorpionum n. 150. theriacæ opt.℥j. Mixta insolentur per duos menses, in lagena vitrea probè clausa; post oleum coletur; cui ultimo adde Axung. serpentis ℥ß. ℅ rutæ, citri, juniperi ♌t. ana ℈viij. fiatque oleum febrifugum & alexipharmacum. In omnibus febribus, tàm intermittentibus, quàm malignis, & pestilentialibus, pulsibus, spinæ dorsi & regioni cordis inunctum; præstans est & in venenatorum animalium morsibus & puncturis. Insuper inservit etiam emplastro febrifugo parando.

Cataplasma febrile.

℞. Nucleor. vel digitor. capitis allii, à pellic. mundatorum n. iij. ⊖is p. j. croci ℈j. Misceantur omnia in vase ligneo, cum pistillo etiam ligneo, affuso subinde ✠o, ut pulticulæ consistentiam acquirant; Mixtura in linteolo extensa, paroxysmi tempore, cum calor febrilis jam corpus occupat, sinistro annulari toti applicetur, sinatur novem diebus, iisque præteritis eadem hora; qua erat applicitum auferatur, & in aquam profluentem projiciatur. Sunt qui hoc cataplasma die illo, in quo patiens à febre liber est, applicare solent, & per 24. horas solum in digito geri, & hoc ter vel quater reiterari volunt; vesicula excitata, quæ valdè molesta, tegitur cum empl. sperm. ranarum. Cum hoc cataplasmate, (quod abhinc viginti annis circiter à quodam amico, ex singulari gratiâ, & sub secreta fide accepi) à febre tertiana liberavit & sanavit Illustriss. Ensifer Regni Dn. Dn. Franc. Biliuski &c. cum charissima sua conjuge; plus quàm centum personas, ex amicis nempe, famulis, & subditis suis propriis: cujus descriptionis processum, Tibi quoque B. L. commendatum esse volui.

Sunt & plura alia, quæ ad cohibendum febrilem paroxysmum, non solum à plebe, sed & à Medicis insignioribus, carpis applicantur, ratione quidem arteriarum, quæ ad carpos decurrunt, & per quas vires topicorum cordi communicantur, ideò non semper contemnenda sunt.

Platerus corticem interiorem ramorum nucis, in aceto maceratum carpis applicat, & se feliciter hoc remedio usum testatur.

Emplastrum febrifugum.

℞. Terebinthinæ Cypr. ℥iß. storacis liquidi ℥ß. Quibus in patella cuprea liquefactis, admiscebis Aranearum maj. vivar. & in locis mundis captarum n. xx.

Contundatur & misceantur in tigillo vitreato terreo, seu in dicta patella cuprea, pistilloque ligneo, tàdiu donec araneæ non amplius conspiciantur, & mixtura quasi cinerei coloris appareat. Mixturæ pàtum calefactæ adde pulv. bufonum, pyrii vulg. ex capitibus serpent. parat. ana ℥j. ⊖ ✱ci ℥ß. ℨij. communis, centaur. min. ana ℥ß. camphoræ ℨij. fuliginis ex camino q. s. pro tingendo, & cum ℅ febrifugo nostr. q. s. F. massa ad consistentiam empl. nigerr.

Usus. Ex hac massa formentur duo emplastra rotunda, magnitudinis dimidii imperialis, quæ auri seu argenti foliis obducta, pulsibus manuum utriusque carpi imponantur, hora una vel altera ante accessum paroxysmi; ubi ita relinquatur per novem dies, tunc eâdem horâ iterum removeantur, & in flumina projiciantur. Certum est, quod hoc emplastrum omnes febres intermittentes, præsertim autem tertianam notham & spuriam, sæpius sine adhibitione alicujus medicamenti cohibere solet, etiam ipsas febres pestilentiales. Interim tamen methodica cura non negligenda est, quæ causam occasionalem removere, recidivam præcavere, & ab aliis symptomatibus, (quæ aliquandò febres malè curatas sequuntur) defendere solet.

Poma & pocula febrilia.

℞. Salis nitri pur. (lap. prunellæ) ℥viij. absinthii, cardui benedicti, cētaurii, rutæ ā.℥j. Nitrum prius liquetur in crucibulo, igne quidem leni: cui post per vices reliqua salia injiciantur. Salia ità liquata, & in unum chaos coacta, effundantur in ventrem detruncatæ phialæ vitreæ parvæ (magnitudinis pilæ lusoriæ) circum circa luto optimè munitæ, ut sic pilæ seu pomi formam referant, quæ refrigerata è vitro confracto eximantur & ad usum necessarium serventur.

Poma dicto modo fusa, tractentur manibus, in calore febrili, eum enim temperant.

In eundem finem & simili processu fiunt ex sulphure, item ex solo puro nitro; poma pulcherrima splendentia & quasi polita.

Poculum pulcherrimum febrile.

Curiosum ex ☽ purificaco fusum, externè & in superficie emblematibus ornatum poculum, donò à me olim accepit Illustrissimus Dominus N. Kasanovius, Marescallus Curiæ, quod poculum febricitantibus, in ardore & calore febrili ad extinguendam sitim solatium est magnum, si ex illo bibant.

TITULUS XXIV.

VULNERARIA.

Oleum anodynum refrigerans.

℞. Ol. spermatis ranar. lumbricorum, ex succo cancror. ana ℔ß. medullæ crurum boum ℥iv His mixtis immergantur fol. hyoscyami, solani, sempervivi ana ℥iß. flor. nymphææ, verbasci, sambuci, rosar. ana ℥ij. Digerantur aliquandiu, postea coquantur leniter, & ad humiditatis exhalationem; colentur: post exprimantur fortiter. Omnes dolores calidos mitigat; In febribus ardentibus, spina dorsi eò inungenda est. Ex hoc oleo fit

Unguentum refrigerans.

℞. Olei anodyni antea præscripti ℥iv. ceræ albæ ℥j. quibus invicem liquatis sub continua agitatione adde Aq. rosar. odor. ℨvj. in qua prius dissol. sit anodyni mineralis ℈ij. spermatis ceti rec. ℨvj. camphoræ ℈ij. Fiat l. a. unguentum refrigerans, quod potenter sistit omnes inflammationes; Efficacissimum est ad combustiones, dolores podagricos, & ulcera dolorifera maximè antiqua.

In doloribus renum & inguinum à causa calida

& inflammatione oris egregiè conducit.

Unguentum auratum, in scabie & alopecia leprosa, remedium certum.

♃. *Bals. ♁ris terebinth.* ℥iß. *☍o ♀ri foetidi rectif. cum ⊣⊢* ʒß. *flor. ♁ris* ʒij. *sulph. aurati ex scor. Reguli ♁ii* ʒj. ℈j. *mercurii dulcis* gr. xxiv. M. fiatque linimentum.

Præmissis præmittendis, loca scabiosa, bis in die inungenda sunt. Tollit & psoram, & in alopecia leprosa remedium est singulare & sæpius probatum.

Balsamum Samaritanum.

♃. *Olei olivarum crud.* ℔iß. *rectif. per cineres* ℔ß. *herb. momord. ophioglossæ* ana mj. *balsaminæ, millefolii* ana mß. *flor. hypericonis* miij. *verbasci*, mj. Macerentur per octiduum, post adde *Tinct. flor. hypericon. per vinum odor. fact.* ℔ß. Bulliant deinde in duplici vase opt. clauso, ad consumpt. vini. Post colaturam exprimantur species fortiter; oleo expresso rursum infunde *Flor. hypericonis* mij. *momordicæ* mj. *balsami Indici* ℥ij. *crudi de Botin* ℥iv. Digerantur denuo in MB. vitro benè clauso, postea exprimantur iterum, & balsamum ita conciliatum usui asservetur. Balsamū est præstantissimum, quod omnia vulnera inflicta brevissimo tempore sanat, agglutinat & conjungit absque suppuratione, etiam dissolutum reparat, carnem renovat & ab omnibus aliis symptomatibus defendit.

Balsamum Saturni, aliàs butyrum Saturni D. D. Craft.

♃. *Olei anodyni refrigerantis* ℥ij. *facch. saturni crystallisati* ʒß, *aceti rosacei* q. s. Redigantur in mortario plumbeo, seu, patina stannea, agitando in butyri consistentiam, adde *ol. stil. ver. rosarum* gtt. iij. Omnibus inflammationibus, ambustis, erysipelati, multisque aliis convenit, est enim unguentum nobile refrigerans.

Empl. Samaritanum vulnerarium domesticum.

♃. *Olei seu balsami Samaritani* ℔ij. *lithargyrii pulv.* ℔iß. Coqu. lento igne, spatula fraxinea semper agitando ad empl. consistentiam, cui statim adde, prius liquefact. *ceræ* ℔j. *terebinthinæ Venet.* ℥iv. *ol. lauri* ℥iß. In quibus dissolutum sit (scil. in tereb. seu oleo) *gummi elemi* ℥x. post immisceantur & pedetentim, sub continua agitatione, *gum. purgat.* ✱i, *opopanacis, galbani* ana ℥ij. soluta prius in *phlegmate ⊖-li*, ad *pultis formam* q. s. tandem add. *aristoloch. Odæ, & longæ* ana ℥iij. *mastlicis & olibani* ana ℥ij. *myrrhæ* ʒj. *camphoræ dissolutæ* (*in balf. de Peru*) *ad pulticulæ formam* q. s. ʒß. Fiat, omnibus exactè mixtis & copulatis, (cum pistillo, ex ligno fraxineo) emplastrum universale omnibus vulneribus, antiquis & recentibus conducibile, quod brevissimo tempore conglutinat, sanat, & ab omnibus symptomatibus defendit, & quidem absque alio remedio balsamico adhibito.

Empl. vesicatorium Cnœffelianum.

♃. *Axung. ursi, leporis* ana ʒß. *ceræ citrinæ* ℥iß. *cantharid. pulv.* ʒß. *cinab. praparat.* ʒj. *euphorbii* ℈ij. *camphoræ* ℈ij. Fiat massa emplastri, cujus ʒj. vel ʒiß. & ʒiiß. extenditur super alutam, ad loca à Medico monstrata.

Empl. ad fracturas ossium Illustriss. Domini Adergast, præfecti stabuli S. R. M.

♃. *Ol. olivarum* mij. *lithargyrii pulv.* ℔j. Coquantur ad consistentiam cerati. Adde in alia patella prius liquefact. *ceræ* ℥iv. *resinæ* ℥iij. Quibus omnibus exactè mixtis superinspergantur sequentes pulveres, utpote.

Rad. consolid. maj. pulv. boli Armenæ subtil. pulv. ana ℥viij. *farinæ fabarum* ℥ij. *mumiæ Ægyptiacæ, tragacanthæ* ana ℥j.

Misceantur omnia exactè, fiatque emplastrum justæ consistentiæ.

Vires hujus emplastri sunt insignes, ad fracturas ossium sanandas; Eorum enim coalitum promovet, callum, quo semel agglutinantur, auget, insuper fovet calorem partis nativum, genus nervosum roborat, & humorum fluxiones sistit, partibus vero prius reductis & ligaturis, ferulisque idoneis probè adjunctis. Commendatur in herniis quoque sanandis, & in doloribus podagricis placandis; quemadmodum Ser. Majestas IOH. CASIMIRVS, p. m. Rex Pol. hujus emplastri auxilio sæpius restitutus est.

Pulvis pro cataplasmate ad fracturas & luxationes ossium. (Germ. Dörband)

♃. *Rad. consolidæ majoris* ℥iij. *ulmariæ, farinæ fabarum volatilis* ana ʒj. *boli Armenæ, ▽ ⊖-li dulcis, flor. osteocollæ* ana ʒß. ℈ij. *sacchari ♄ni* ℈iv. *pulv. simplicis ex spermate ranarum* ʒß.

M. fiat pulvis subtilissimus.

Usus hujus pulveris: ♃. *Pulveris præscripti* ℥ij. vel iij. *albuminis ovi in spumam agitatione redacti* q. s. ad incorporandum, & fiat cum stupa ✠to madida cataplasma frigidè applicandum membro luxato.

In sanandis ossium fracturis ejusdem virtutis est cum emplastro superius descripto: omnes namque fluxiones ad partem affectam impedit, & ne humores affluxi corrumpantur, cavet. Necesse est, ut hoc cataplasma per septem vel octo dies cum adhibita ligatura in parte affecta relinquatur, donec ægrotus persentiat se melius habere. Plura vide apud authores, qui chirurgiam tractant.

TITVLVS XXV.

MEDICAMENTA SECRETIORA EX SPERMATE RANARVM D. D. A. C.

Sperma ranarum (Germ. Froschleich) à *Paracelso* sperniolum, sperma aquaticum, & gluten aquaticum, à Cl. *Cnœffelio* in observationibus mucago aquatica dictum, est illa mucilago instar albumi-

nis ovi, quæ ineunte vere hinc inde circa lacus,paludes & ſtagna invenitur, unde poſtea beneficio ſolis viva animalia, ſeu ranæ, generantur, quamque Medici & Chirurgi hujus ſeculi in ſummo pretio habent.

Colligitur à Pharmacopolis brevi ante novilunium vel in ipſo novilunio, quo tempore collecta, teſte *Hartmanno in not. ad Croll.* ad annos triginta durare poteſt, è contra ea, quæ in plenilunio colligitur, facilè putredinem concipit & maximè fœtet.

Conſervatur autē beneficio aluminis iſtud ſperma in doliolo è ligno querno recenter fabrefacto, quemmodum Cl. *Dn. D. Cnœffelius* cum *D. D. Zwelfero* obſervavit in hac proportione, nempe ad *liquoris ſperm. ran. per ſacc. clarificati* ℥xl. adjecit *aluminis uſti* ʒj. tantum, aliquando ʒij. & ſic ſine ulteriore deſtillatione in loco frigido repoſitum hoc ſperma ranarum in virtute & efficacia conſervatur, citra periculum corruptionis per totum annum, ac diutius. Virtutes à *Cl. Hartmanno* in *l. c.* enumerantur.

Sperniolum ſiccum ordinarium D. D. A. C.

℞. *Sperm. ranar.* ☒e *Martio & ipſo novil. coll.* q. v.

(*Not.* In noſtro climate vix ante ☒em Aprilem ſeſe prodit) ponatur in ſaccum: quæ ſponte defluit ▽ interim ſeorſim aſſervanda.

Iam ℞. *Oculorum nigrorum in ſacco relictorum*, q. v.

In patella cuprea ſupra ignem ſpatula lignea continuo movendo, donec in pulverem ſubtiliſſimum redigi queant, vel quod melius, in calore ☉is, vel poſt fornacem ſponte exiccentur.

Pulvis ex oculis ſperm. ranar. tali modo paratus imprægnetur ſæpius cum proprio ſpermate ſuperius per ſaccum tranſcolato & denuo exiccetur; pulvis tandem aſſervandus.

Alius modus.

℞. *Sperm. ran. juſto tempore, i. e. circa novil. collecti* q. v. Immittatur in cucurb. vitream ac appoſito ☒o cœco, bene munito, leni carbonum igne in cineribus digeratur & continuò detineatur, omne hoc ſperma prius in liquidam & poſtea in craſſiorem ſubſtantiam abeat. Continuata digeſtione materia coagulatur, & fit inſtar pinguedinis & tandem totaliter exiccari incipit, ut facilè in pulverem redigi poſſit. Pulvis demum ita laborioſè confectus aliis medicamentis admiſcetur, de quibus poſtea & ſuo loco.

Citius abſolvitur negotium, ſi liquor prius per deſtillationem abſtrahatur uſque ad ſiccitatem, materia in fundo vitri relicta pulveriſetur, & poſtea iterretur ſæpius, cum liquore ſuo recenti & ſponte reſoluto, atque iterum iterumque exiccetur.

Sperniolum ſiccum ordinarium ex ranis D. D. A. C.

℞. *Ranar. aquaticar.* In aquis puris & circa fontes ☒e Martio & Aprili captarum & adhuc viventium numero xxxx, vel q. v. immittantur cucurb. vitr. appoſitoque capitello, in MB. igne lento deſtillatio inſtituatur, liquor egreſſus interim ad ſuos uſus reponendus eſt. Deſtillatio adhuc continuanda eſt, donec ranæ totaliter exiccatæ ſint, ut facilè in pulverem teri poſſint, qui tandem ita paratus cum proprio ſpermate (per ſaccum recenter tranſcolato) ſæpius imprægnandus & rurſum exiccandus eſt.

Vires magnæ ſunt in quacunque hæmorrhagia & effervescentia ſanguinis; datur à ℈j. ad ij. in propria aqua deſtillata; externè inſpergitur vulneribus.

Sperniolum ſiccum compoſitum D. D. A. C.

℞. *Spermat. ceti* ℥iv. *thuris maſtich.* ana ℥ij. *croc.* ʒß. terantur ſingula in pulverem, poſtea miſceantur, & cum ſpermate ranar. (in ſacco reſoluto) irrigentur pulveres ter, quater & ſæpius & dein ſponte exiccentur. Quo facto hic labor etiam toties cum ſpermate juniperino & flore cœli inſtituendus eſt, tādē add. *camphor.* ʒiij. miſc. fiatque pulvis in vitro puro aſſervandus.

Vires ſunt æquales cum ſperniola Crollii in hæmorrhagia ſc. narium, gutturis, uteri, hæmorrhoidum, ſanguinem quippe frigiditate & virtute ſpecifica coagulat. Doſ. à ℈ß. ad gr. xv.

Exterius idem pulvis inflammationes omnes mitigat, dolores podagricos lenit, (cum vino calidè applicatus) inſuper omnia ulcera antiqua, inflammata, dolorifica, & cancroſa curat.

Not. *Pro externo uſu in vulneribus Crocus omitti poteſt.*

Sperniolum mucaginoſum compoſitum.

I.

℞. *Spermatis ranar. ſponte reſoluti & beneficio aluminis ſeu* ⊕*i aſſervati*, ℥xlviij. *myrrhæ commun. aloës ſoccot.* ana ℥ij. Mixta aſſerventur in lagenis vitreis bene clauſis locoque frigido, pro noſtro *topico externo.*

II.

℞. *Spermat. cet. maſtich.* ana ℔ß. *myrrh. camphor.* ana ℔j. *phlegmat.* ⊕*li, ſpermat. ranar. tranſcolat.* ana q. ſ. Miſc. & Sign. *mixtura noſtra localis externa.*

III.

Sperniolum pro Illuſtriſſ. Principe van Eggenberg in Styria, compoſitum.

℞. *Spermat. ranar. ſervat. & colati* ℔vj. *ceti* ℔ß. *juniper.* ℔j. *cœlifolii*, quantum haberi poteſt, *myrrhæ el. thuris, maſtich.* ana ℥j. *croc. pulv.* ʒß. *camphor.* ʒiij. Miſc. & in vitro bene clauſo inſolentur ad omnimodam reſolutionem.

In chirurgia ejus uſus eſt inſignis, ideo ad ſananda ulcera antiqua, fœtida, chironea, cancroſa & maligna præſertim ad cancrum mammillarum & faciei remedium eſt magni ſolatii. Applicetur cum plumaceolis ſeu floccis mollioribus circa ſemen cardui benedicti collectis & in hac mixtura intinctis, ſuperpoſito etiam emplaſtro ſpermatis ranarum; tollit etiam omnes dolores & inflammationes partium externarum, ideo in doloribus podagricis cum linteis (ſc. eo imbutis) ſingulari cum ſucceſſu applicatur.

Non diſſimilis mixtura ſequens, à *Paracelſo*, in libro von offenen Schæden *p.* 434. (*operum latin. Tom. III. Sect.* 1. *tr. de Apoſtem.* &c. *cap.* 5. *p.* 42.) deſcripta, quæ ℞. *ſperm. ceti, ſperm. ran. ſperm. juniper. cœlifolii* ana p. æqu. Fiat deſtillatio in ſole; ad eryſipelatis exulcerati curam ab authore commendatur.

Hic adjungo etiam ex ipſius *D. D. Cnœffelii* M. S. quæ de mucagine juniperina ſibi annotaverat, quid ſit, & ubi colligatur.

Gelatina ſive *gluten* hoc *juniperinum* (teſte experientia ruſticorum in Styria) nunquam toto anno magis

gis reperitur, quam mense Majo, inprimis horam unam aut duas post imbres nimbosvè, ubi circa nodos seu juncturas stolonum annuorum juniperi instar candidæ, interdum flavescentis gelatinæ ex internodiis exudat, quemadmodum synovia ex articulis hominis, ibique concreta adhærescit, non tamen ita firmiter, quin vento vehementiore concussa decidat, aut à solis radiis liquata defluat, quod ipsemet hisce vidi oculis. Quod si contingat, ut gelatinam hanc nec imbres nec solis radii lædant, in fungos concedit, qui vitro inclusi solique expositi in limpidum liquorem resolvuntur. Liquor iste virtute eâ præditus est, ut membris paralyticis applicatus (juncturis quotidie bis inunctis) omnem contractură perfectè sanet: quod certè summũ arcanũ est, ipsa etiam signatura præbente argumentum. Quare etiam ab arthritide confectos articulos eundem liquorem restaurare & corroborare necesse est. Experimentum dictis faciet fidem. *Huc usque Cnœffelius*, qui in allegato M. S. Germanico, quid sit & ubi inveniatur cœlifolium, quod & flos cœli dicitur; sequenti sensu hæcce annotaverat.

Cæliflos seu cœlifolium, nonnunquam in æstate aut autumno in ripis maris Balthici, quandoque etiam in viis, instar gelatinæ coagulatum invenitur, sed frequentius matutino tempore ante ortum solis; nam quamprimum solis illud radii attingunt, in aquam mox resolvitur, ideoque ultra horam post exortum solem non durat, nec uspiam tota die reperiri potest. Vulgus hominum vocat istam gelatinam das Stern-geschos oder Sternputzen / quasi dicas, stellarum jaculum seu stellarum purgamentum. *Tantum ille*. Ipsemet ego in juventute mea peregrinando & postmodum hinc inde iter faciendo gelatinam istam multoties in viis & juxta eas vidi, sed semper ante solis ortum, uti laudatus modo Author noster annotaverat. Ruricolæ eâ utuntur ad comæ productionem.

Observationi Cnœffelianæ subjungo & hoc de COELI FLORE, quod in *Ioh. Ernesti, M. D. tracta-tu de oleis p.* 500. legi; hic flos, *inquit*, mense Majo circa Pentecosten temporeque nocturno instar mucoris narium in prata incidit, idque trepidanter & quasi in circulo; hæc aqua lentè destillata (alias enim nimis cito ascendit) est corrosivum dulce; omnes dolores cum admiratione sedat, ulcera quotcunque rebellia curat & sanationi obedientia reddit, cum emplastris ad puncturas mixta: in cancro & fistulis est valdè admirabilis, cum pannis laneis applicata, vermemque interficit.

Helvetus quidam ex eo fecit pulverem album, & cum ejus granis duobus vel tribus sistebat omnes dolores internos intensissimos, eoque ut exterius in ulceribus, ita etiam intra corpus summa felicitate utebatur.

Paracelsus hujus *cœlifolii* etiam meminit aliquoties & ab illo NOSTOCH & CEREFOLIVM nuncupatur; videlicet *Tr. de vita longa l.* 4. *c.* 2. *&* 8. (*Tom. II. p.* 65. *&* 67. *edit. Lat. noviss. Genev.*) item *de signat. rec. natur. l.* 9. *p.* 920. (*Tom. II. p.* 115.) porro *l.* 2. *Berthon. c.* 7. (*Tom. III. sect. II. p.* 32.) *& Tr.* von offenen Blattern *c.* 5. (*Tom. III. sect. II. p.* 42. *b.*) denique *loco jam supra citato.*

Nostoch *in Lexico chimico Ionstonii* est jaculum alicujus stellæ, vel potius ejus repurgatione dejectum quid in terram. Invenitur potissimum Iunio, Iulio & Augusto super latos campos vel in pratis instar fungi magni vel spongiæ, foraminosum quid & leve, tendens in fulvum & ravum colorem, & ut coagulatum jus tactum contremiscit.

Petrus Borellus Obs. 41. *C. III. Histor. rarior. Medico-Physicar.* Vidi, *inquit*, nostoch sive florem cœli, speciem musci, terræ friabili & monticulosæ incumbentem, tanquam gluten post pluvias à quibusdam Chimicis decantatum, illum enim pro universi spiritu capiunt & ex eo spiritum dulcem, sed maximis præditum viribus aurumque solventem educunt.

Emplastrum spermatis ranarum D. D. C.

℞. ⁂i *sperm. ranar. lumbricor. cancror*, ana ℥viij. *ceruss. pulverisat.* ℔iß. Coquantur igne leni in sartagine ampla, spatula continuò agitando ad consistentiam emplastri mollioris, cui ab igne remoto & parum refrigerato adde *ceræ albæ*, (*seorsim liquef.*) ℥iij. *pulv. mastich. thuris opt.* ana ℥ß. *ran. cum propr. sperm. insucc* ℥j. *camphor. in oleo ovor. dissol.* ʒiij. Misc. accuratè, fiatque empl. consistentiæ, quod multum cõducit in inflammationibus & doloribus coërcendis; & ad ulcera contumacia fluida & antiqua in tibiis curanda; insuper salutare topicum externum est in omni fluxu sanguineo, ac speciatim hæmorrhoidum menstruorumque, dorso solùm applicatum.

TITVLVS XXVI.

COSMETICA.

Magisterium Talci.

℞. *Talci Veneti & albi*, *striis brevioribus* q. s. Suspendatur in parte interiore campanæ vitreæ, subtus in crucibulo accendatur sulphur, prius igne dissolutum (ut in præparatione spiritus sulphuris chimico more fieri solet) & vapor seu fumus, spiritibus sulphuris prægnans, penetrando talcum reddet friabile candidumque; postea contundatur in mortario candente pistillo ferreo, itidem prius calefacto, tamdiu donec nullum amplius splendorem scintillantem prodat. Pulvis tum trajiciatur per linteum rarum, ut subtilis & impalpabilis instar alcool evadat, qui in scatula munda & sicca pro usu adservandus est.

Qui laborem majorem in se suscipere vult, talcum prius per vaporem aquæ dulcis mollius reddere potest prout in calcinatione philosophica cum cornu cervino, ebore & aliis animalium ossibus fieri solet, qui labor tertio die aliquando absolvitur; tandem & per aliquot dies cum elevato fumo ex sulphure accenso maceretur, ut modo docuimus, & sic talcum fiet ita friabile, ut digitis conteri possit.

Not. Cum talco Muscovitico res non succedit, sed solo Veneto.

Hic modus reducendi talcum in alcool, commodus nec vulgaris est: retinet enim suam lubricitatem & mollitiem, ita ut, cum cutis eo teritur, butyri instar evanescat, redditque cutim elegantem, subtilem ac formosam. Plurimi laborarunt, ut hunc pulverem ex talco parare possent, sed nullus unquam cum tanto effectu paravit, quantũ quidè hoc nostro modo paratus edit. Aliqui enim talcum subtili lima terebant, alii in cute balenæ, alii in sola papyro, sed tardissimè ubique successit, & valde parum obtentum. Qui vero talcum igni reverberatorio in fornace calcariâ vel laterarla commiserunt, & in calcem reducere voluerunt

runt, longè minorem sunt consecuti effectum; talco enim humidum suum radicale per illam calcinationem omne fuit absumptum, & nihil acceperunt, præter calcem vulgarem sine viribus. Idem etiam accidit præparationi olei hujus talci, cujus ubique in libris fit mentio; quod quidem parare sæpius vidi & ipse etiam elaboravi; sed nihil aliud obtinui, præter liquorem salinum, qui nihil aliud præstat, quam vulgare illud oleum ♀ri ex sale per deliquium factum.

Pulvis Cosmeticus compositus.

℞. *Magist. talci praced. marcasitæ, spermatis ceti albissimi* ana ʒij.
M. in mortario vitreo seu vitreato & fiat pulvis subtilissimus.

Usus. Pulvis lanugine seu gossipio exceptus, adhibeatur cuti vesperi, dum itur cubitum: sequenti die facies linteo puro & sicco iterum abstergatur.

Pulvis alius Cosmeticus.

℞. *Spermatis ceti albissimi, magisterii talci* ana ʒij. *sacchari ♄ni albissimi* ʒß. M. F. Pulvis.
Eandem habet virtutem & usum cum pulvere cosmetico superiori.

Rosetta Italorum.

℞. *Magisterii concharum margaritiferarum & splendentium* (matr. perlarum) *magist. marcasitæ* ana ʒß. *laccæ Indicæ purpureæ vel Florentinæ finissimæ*, vel quod melius *magisterii carmasini, quod Galli & Itali* carmein & carmion *vocant* q. s. Usus hujus pulveris est notus.

Linteum Ceratum pro larvis seu masquis, ut vocant.

ANte omnia linteum Hollandicum subtile & crudum extendatur in quadrato: postmodum cum liquore recenti spermatis ranarum, (per saccum densum tamen prius absque igne transcolati) humectetur sæpius linteum & denuò sponte exsiccetur, scilicet sexies vel septies: posteà in patina vel patella pura super aquam bullientem dissolvatur *ceræ albæ* ℔ß. *unguent. pomati, seu adipis ex pedibus agninis excocti* ℥j. dissolutis adhuc adde *spermatis ceti* ʒij. *camphoræ* gr. vij. misceantur infimul quam optimè.
Cum hâc mixturâ inungitur postea linteum (superius cum spermate ranarum jam paratum) & quidem penicillo magno & molli ex una parte solùm. Quibus peractis, linteum ceratum cum alio panno crudo & puro terendo poliatur.

Ex hoc linteo postea fiunt masquæ pro fœminis contra varias injurias aëris nocentes faciei.

Hanc etiam habet virtutem, quod faciem ardentē & rubentem refrigeret, atque cutim mollem, delicatam & albam reddat, & ab omni immunditie præservet. Fuit quondam secretum Sereniss. LUDOVICÆ MARIÆ, p.m. Poloniæ & Sueciæ Reginæ.

Ex singulari amicitia & communicatione Magnifici Dn. N. Nolle, Cubicularii ejusdem Reginæ.

Bezetta rubra seu Torna solis bezedina.

DEscriptiones hujus sunt perquam multæ, nos potiores hic recensebimus, & primò modum illum, quem olim in Aula Serenissimæ Mariæ Ludovicæ p.m. Regiæ Poloniæ & Sueciæ virgo quædam nobilis adhibuit: qui sequens est:

℞. *Baccarum spinachiæ bacciferæ recenter collectarum* lib. j. *succi acidi citri seu limonum rec. express.* lib. ß. factaque maceratione per aliquot horas, in loco frigido, succus rubicundus per colaturam & expressionem separetur; cui denùo immergantur recentes spinachiæ baccæ, & iterum fiat expressio. Post in liquore colato & per resistentiam purificato immergantur bis vel ter linteamina Armeniaca seu Turcica, ex gossypio confecta, & iterum sponte exsiccentur, inque scatula pura ad usum serventur. Pannus hic tinctus, & dicto modo tinctura rubicundissima & eleganti imprægnatus fœminis pallidis servire solet ad inducendum vivaciorem colorem genis pallescentibus. Modus adhibendi est notus. Liquori alicui destillato seu simplici impositus, colorem communicat purpureum elegantissimum.

Vidi etiam bezetta rubicundissima solo succo baccarum solani Americani infecta & parata. Sed hic cautè agant tragematopolæ, qui saccharata, & similia ex saccharo comestibilia, his pannis tingere solent, ne talia sibi linteamina tincta eligant, quæ succo aliquo nocivo imbuta sunt, & inde sanitatem destruant.

In Hispania & Gallia paratur bezetta beneficio TRæ seu succi granorum chermes vel cocci infectoriæ. In Italia cum TRâ rubrâ, ex lana è panno scarlato decocta, seu filis sericis, carmasini coloris, cum decocto extracta; vel cum ipsa lacca finissima Florentina, & succo acido granorum seu citri.

In Belgio sunt contenti cum decocto verzino, cum aceto & alumine parato, quo faciem pallidam ornant. Germanæ & Polonæ fœminæ ex filis sericis aquæ simplici calidæ impositis cum pauco alumine colorem extrahunt pulcherrimum, quo simili modo, genas & labia tingunt in colorem vivacem & rubentem.

Plura his similia qui desiderát, is inspiciat *Alexandrum Pedemontanum & VVeckerum de secretis. Ioh. Bapt. Portæ magiam naturalem lib. IX. cap.* 17. & alios plures, qui hanc materiam fusius tractant.

Charta di Spania.

HUc pertinet & *charta Hispanica purpurea* seu *cosmetica*; cujus beneficio & genarum roseus seu eleganter incarnatus color conciliatur, qui usus modò ferè in totâ Europâ fœminis curiosis est notus. Hæc charta itidem paratur cum TRâ seu magisterio cochinellæ seu cocci infectoriæ, per succum acidum limonum & parum aluminis extracto. Nos curiositatis caussa quondam citra ullam difficultatem rem instituimus in hunc modum:

℞. *Laccæ Hispanicæ pulch. & finissimæ in granis vel loco hujus Florentinæ optimæ ex floccis scarlati paratæ*, & non ex scobe ligni factæ, ut modò in Italia plerumque fieri solet, q. v.
Hanc laccam dissolve super lapidem, vel in mortario lapideo, cum succo acido citri granatorum q. s. Mixturam liquidæ consistentiæ ita paratam extende cum penicillo in papyro pura, cum aciditate citri itidem prius insuccata, & postquam mixtura benè exsiccata fuerit, denuo aliam illine, & ad exsiccandum repone, quod tertia etiam ac quarta vice immo sæpius iteretur, sicque charta parata erit.

Qui vero colorem rubeum papyro inductum, Hispanico more occultare vult, (quod tamen superfluum existimo & nullius utilitatis est) is purpuram nostram in aqua salis ammoniaci dissolutam, quæ

etiam suo loco à nobis describetur, adhibeat.

Tincturam hanc, inquit *Cl. VVormius Musei cap. XI. lib.* 4. ex cnici floribus, spuma maris & arena in Hispania confici dicunt; Ego eam ex ligno Brasiliano aut sandalo rubro extractam chartis his illini arbitrarer, ut exsiccari & hâc formâ circumferri queat. Hoc fuco quando utuntur, digitum saliva madefaciunt, & chartæ affricant, qui tantum abradit TRæ, q. s. reliquum in usus servatur.

Unam chartam seu folium pro ducatone emere quendam vidi, hic verò ejus præparatio gratis communicatur.

Aqua Cosmetica composita D. D. C. pro Principissa d. Eggenberg.

♃. ▽æ *florum fabarum, nymphææ, lil. alborum* ana ℥ij. *rad. sigilli Salom. sperm. ranar.* ana ℥iß. *rosar. albar. parum* sc. ℥ß. TRæ *cosmeticæ* q. s. pro lactescentiâ, *magisterii marcasitæ* ℈iv. *sacchari* ♄ni *cryst allini* ʒj. *camphoræ* ℈ij. ☍i ♀ri *per deliquium facti* gtt. xxiv. M. F. aqua.

Nota. Tinctura cosmetica rubra à Principissâ non admiscebatur prius, quàm eâ uti vellet, tali proportione:

♃. ▽æ *cosmeticæ* cochl. j. *mixturæ cosmeticæ* gtt. ij. vel iij.

Faciem rubram refrigerat, & albedinem gratissimam conciliat, cutim etiam tenerrimam & subtilem reddit.

Tinctura Cosmetica alba.

♃. *Balsami albi & clari Ægyptiaci* q. v. 🜄 *optimè rectificati* q. s. ☍i *veri stillatitii rosarum* gtt. aliquot. M. & , in vitro benè clauso (quod Chimici phialam vocant) sufficiente digestione peractâ, TRa alba effunditur, novus spiritus affunditur, ad totalem dissolutionem balsami usque: conjuncti postea colentur per linteum subtile & purum. Usus esto talis:

♃. ▽æ *sigilli Salom. flor. fabar. lil. albor. saponariæ* ana ℥ß. TRæ *cosmeticæ albæ præcedentis* q. s. pro lactescentiâ q. s. *essentiæ odoriferæ rosarum* gtt. j. M. & fiat lac virginis.

Mixturâ istâ facies manè & vesperi abluatur; cutim abstergit & albiorem atque delicatiorem reddit.

Tinctura Cosmetica rubra.

♃. *Myrrhæ rubræ electæ, asæ dulcis, storacis calamitæ* ana ℥j. 🜄 *opt. rectif.* ℔iß. 🜄 *rosarum ardentis opt. rectif.* ℔ß.

Stent in vitro benè clauso, tamdiu in digestione, donec spiritus rubicundissimè tingatur, postea filtretur per chartam, in vitro puro servetur ad usum.

Asthmaticis prodest, uti & catarrhosis & aliis morbis pectoris. Dosis gtt. x. ad xx. in aqua veronicæ, tussilaginis vel violarum. Usus externus est cosmeticus, ad manuum & faciei lavacra, & cum TRâ cosmetica alba superius descripta convenit. In aqua florum fabarum, liliorum alborum seu spermatis ranarum infusa lactescentem reddit liquorem inde & lac virginum dicitur, quod strophiolo puro prius infusum, manibus & faciei adhibitum cutim reddit nitidam.

Sequens vero præstantius reperi:

♃. ▽æ *nostræ* ☿*ialis communis* (vid. Mercur. cosmet.) part. j. *fontanæ limpidæ* part. vj. 🜄 *rosarum fragrantis* gtt. aliquot. (aquam rosarum, quoniam destillata est, nunquam commisceo) Misceantur & cum tinctura cosmetica rubra præcedente præcipitentur, ut liquor fiat lacteus, cui in mortario vitreo mundo admiscui tantillum pulveris cosmetici posterioris supra descripti, ut fieret

Linimentum Cosmeticum.

♃. ▽æ ☿*ialis nostræ* p. j. *commun. fluviat. non destillatæ* p. vj. *mixturæ rubræ cosmeticæ pro lacte virginis* q. s. Jam

♃. *Pulveris cosmetici superioris secundæ descriptionis* ʒß. *mixturæ hujus* ☿*ialis lactescentis* q. s. Fiat linimentum.

Cum hâc mixturâ illinc faciem ab omni immunditie prius lotam & purgatam, albedinem conciliat gratissimam & amabilem, sed caute adhibendum est, ne oculos & dentes contingat, & raro.

Illiniri quoque potest linimentum hoc lineo panno, decies prius mucagine recenti impragnato, (uti feci Regiomonti) ex quo deinde chirotecæ ac larvæ confici possunt nocturno tempore applicandæ.

Ex manuscriptis Clariss. Dn. D. Cnœffelii.

Balsamum Cosmeticum.

♃. *Unguenti pomati* ℥ß. ☍i *jasmini Romani recentis* ʒj. ⊖*is* ♀*ri deliquat.* ℈ij. *spermatis ceti* ℈v. *magisterii marcasitæ* ʒij. F. Balsamum.

Balsamum aliud Cosmeticum.

♃. *Spermatis ceti* ℥ß. ☍i ♀*ri per deliquium facti* q. s. misceantur optimè in mortario vitreo, deinde adde ☍i *jasmini* ʒij. *succi acidi citri* ʒiij. *magisterii marcasitæ, sacchari* ♄*ni* ana ʒj. M. F. balsamum.

Asperitatem cutis lenit, glabram, subtilem & albicantem è contra reddit.

Unguentum rubrum pomatum Ser. Reginæ CÆCILIÆ, pro tingendis labiis atque medendis fissuris.

♃. *Unguenti pomati albi odoriferi rec. facti* ʒij. *radicum anchusæ* q. s.

Bulliant simul lenissimo calore, in vase clauso tamdiu, donec omnis rubedo ex radicibus extracta sit: colato unguento adde ☍i *caryophyll.* gtt. iij. *cinamomi* gtt. iv. *citri ex corticibus recent. sine* △*e extracti* ℈ß. *moschi, ambræ* ana gr. ij. F. l. a. unguentum rubrum.

Unguentum Cosmeticum.

♃. *Album. ovor. recent.* n. ij. *benè conquassati & in spumam redacti, succi seu aciditatis citri recenter extracti tantundem*;

Mixta coquantur in ollula novâ vitreatâ lento carbonum igne tamdiu, donec tandem abeant in consistentiam pomeræ albissimæ: materiam interim inter coquendum spatula lignea continua agitanda est, & ubi refrixerit, adhuc addi possunt *spermatis ceti* ʒß. ☍i *jasmini* ʒj. M. F. linimentum.

Utendi modus est iste, ut cubitum itura faciem eo illinat, mane verò eandem linteo puro iterum detergat.

Linimentum defensivum, cujus beneficio à vestigiis variolarum plures immunes manserunt.

♃. *Frustum lardi veteris.* Hoc accende super patinam

tinam flore lactis plenam, pinguedinem destillantem & lacti supernatantem cochleari argenteo collige, & cum penicillo in eadem intincto, variolas jam maturas, & antequam arefcere incipiant, inungito. Sic facies immunis erit ab omnibus variolarum vestigiis, quod non solùm in aliis multis personis, sed & in ipsâ Serenissimâ Reginâ probatum est. Medicamentum quidem videtur esse simplex, sed est magnæ virtutis & utilitatis.

Sapo Cosmeticus S. R.

℞. *Saponis albi Italici, non fœtidi* ℔ j. conscindatur aut radatur subtiliter, adde *biaccæ Hispanicæ* ℥iij. *rad. ireos Florent. subtil. pulverisf.* ℥iß. *magist. marcasitæ, spermatis ceti* ana ℥vj. ⊖ ♀ri *ex* ♀ *extracti* ℈vj. contundantur & misceantur mortario lapideo cum ▽*æ rosarum odoriferæ* q. s. donec omnia per minima commixta sint, in fine adhuc adde ☍*i ligni Rhodii, vel rosarum veri* ℈j. Formentur more solito globuli, magnitudinis ad placitum.

Sapo Cosmeticus alius S. R. E.

℞. *Amygdalarum dulcium excortic. & ad pultis formam cum* ▽*â aliquâ odorif. q. s. redactarum* ℥viij. *vitell. ovorum recent.* num. ij. ▽*æ odoriferæ rosarum* ℥ij.

Coq. in patellâ aliquâ argenteâ vel cupreâ, ad consistentiam crassam instar pastæ, in vase non adhærescentem, continuò itaque pistillo ligneo agitanda est; Deinde adde *saponis Veneti subtiliter rasi, & cum* ▽*â rosarum odoriferâ aliquoties loti & perfumati* ℔ij. contundantur in mortario lapideo quàm optimè, semper admiscendo aliquid ☍*i* ♀*ri per deliquium facti* e. gr. ℥ß. tandem inspergantur sequentes pulveres: scilicet *magisterii marcasitæ* ℥iß. *pulv. rad. ireos* ℥j. *amyli, biaccæ Hispanicæ* ana ℥ij. M. donec omnia per minima commixta sint, tandem adhuc adde ☍*i jasmini Romani* ℥j. *rosarum veri* ℈ß. *moschi optimi* ad libitum.

TITVLVS XXVII.

LIQVOR ALKAHESTICVS Cl. Helmontii & Cnœffelii.

Quid hoc nomen *Alkahest*, *Althaest*, & *Alcahest* denotet, & qualis Medicina sit, nullibi clarè explicatur.

Clariss. Dn. D. *Guern. Rolfincius* cum nonnullis vult, quod alcahest, quasi *alcali est* indigitandum sit, & medicamentum esse, ad liquida chimica opera perficienda, si consideretur perfecta ejus præparatio; ad solida, si inchoatio.

Ex Polemanni scriptis liquet, liquorem esse igneum volatilem, quò facilè △ra metallorum & mineralium sequestrantur.

Ioh. Glauberus hic producit ⊖ artis philosophorum, & ⊖ mirabile, universalis ⊖is titulo, quod trium regnorum climata pervadit, & eorum summa sit Medicina.

Innuit ex ⊖e culinario, ⏀o, alumine, aliisque rebus parati posse, de quibus omnibus extensius tractat Clar. *Rolfincius, in chim. in artis form. redact. lib. 5. sect. 1.*

Modus procedendi circa fixationem, à dicto *Dn. Cnœffelio* & *Helmontio*, triplici via instituitur, ratione triplicis

Objecti, in quod alkahest agere debet. Inde triplex etiam resultat alkahest: 1. minerale. 2. vegetabile. 3. & animale.

Sed remotis aliis circumstantiis, accedo tandem ad ipsius secretissimi liquoris præparationem, & primò.

Pro resolutione Mineralium.

℞. ✠*ti mineral. (ex minera immatura* ☿*ii per se more consueto* ♌*ti)* s. q.

Pasce hanc aciditatem cum ⊖e ♀ri, quousque desinat ebullire, perge in additione ⊖is ♀ri, donec liquor planè fiat lixivialis, post adde

⊖is ✱ci, quoad odor ascendat planè ☐lis, destilla lento calore humiditatem, ad siccitatem usque; destillationem repete, liquorem à fecibus cohobando, & semper ⊖is ♀i novi adjiciendo parum, donec liquor planè fiat igneus, & erit liquor alcahesticus, ad usus sequentes paratus.

Pro resolutione Vegetabilium.

℞. ✠*ti vegetabilis, (ex lachrymis vitium) propriis foliis fermentat.* & per se parat. q. v.

Pasce hanc aciditatem cum ⊖e ♀ri, & procede omnimodè ut ante factum cum minerali menstruo.

Pro resolutione Animalium.

℞. ✠*ti animalis, (id est seri lactis acidum)* q. v.

Pasce hanc aciditatem cum ⊖e ♀i, & idem præparandi servetur ordo, ut supra de mineralium menstruo dictum.

Hæc sunt tria menstrua particularia, universalia cuncta magisteria, cum tribus his menstruis fieri possunt, in rerum natura, quia per ea in prima essentia sua tria principia resolvi possunt, ex quibus post circulationem fit ⊖ volatile seu essentiale, quod summum est magisterium.

De subjecto mirabili hujus liquoris, vide sis *Helmontium tr. potest. med.* §. 3. ubi ea vocat, *ex electro opaco, cujus nomen gemma rosæ, nondum apertæ*; id est, ☿ immaturum; *sapor austerus & terrestris*; elicitur namque ✠ ope ignis ex ☿o; qualitate liquor iste est *ignis-aqua, nomen prorsus simplex, singulare indeclinabile, inseparabile, immutabile & immortale*, id est, Alkahest, plura vide apud dictum *Helmontium*.

Usus hujus menstrui in extractione rerum instituitur hoc modo, e. gr. in vegetabilibus.

℞. *Res extrahendas, ut radices, herbas, &c.* e. g. *fol. melissæ, basilici, absinthii, seu alius generis plantæ* q. v.

Hujus prius in mortario lapideo contusæ pars j. liquoris alcahestici vegetabilis part. ij. M. stent in vitro hermeticè clauso, ad digerendum, per octiduum, seu diutius, & quidem calore lenissimo, tinctum quod est auferatur, & liquor novus affundatur, digerendo & extrahendo tamdiu, donec omnis essentia plantæ extracta sit, & ne quid impuri & crassi eò misceatur, extractiones omnes per chartam filtrentur, & cum ♉ opt. rectificati & alcoolisati s. q. misceantur bene, in phiala, hermeticè clausâ; Hic sine mora ♉ in se recipit TRam, & omne hoc, quod

in liquore alkaheftino eft extracti, iterum extrahit, & ambo à fe invicem feparantur, ita ut ∇ cum imbibito extracto feorfim, & liquor alkaheft fimiliter feorfim, & quidem purus, omnique extracto privatus in vitro ftet, quod & *Cl. Dn. Dn. Rolfincius*, de fuo ex ⦶o parato liquore alkaheftico refert. Tandem ∇ effentia plantæ impregnatus, & à liquore alkaheftico feparatus in leni digeftione exhalet ad juftam effentiæ confiftentiam.

Hoc peracto, utrumque tam effentiam, quam liquorem alkaheſticum ad ufum ferva.

Effentiam tanquam Medicinam, ad extirpandos morbos: liquorem verò alkaheft, pro extrahendis rebus aliis plurimis, in quibus iterum infervire poterit.

Sic proceditur quoque in extractione TRrarum & 🜍rum metallicorum: ubi hoc annotandum, quod temporis hic requiritur plus, & aliquando tres vel quatuor menfes, antequam extractio perficitur.

Nota. Parata dicto modo effentia, alkaheft innatans inftar rubini, feparari atque in ovo philofophico & hermeticè claufo ulterius circulata, in lapidem, five ⊖ effentiale mutari poteft, quod virtutibus fui concreti feu individui inftructum erit.

FINIS.

AD LECTOREM.

AD LECTOREM.

CUM jam ad finem perducta esset Editio amborum Tractatuum quibus Appendix ad Pharmacopœam Schrœderianam illustratam & auctam, concinnabatur; rescivimus Franciscum Angelum à Sancto Joseph Carmel. Discalc. Tholosanum, Pharmacopæam Persicam ex Idiomate Persico in Latinum vertisse. Curiositate itaque moti, & ornamentum ac majus complementum Operis Pharmaceutici Studio nostro compilati, & mox in lucem producendi, ab omni parte conquirentes continuò allaboravimus ut hoc Opus extraneum Parisiis editum ad manus nostras deveniret; quod postquam brevi obtinuissemus, vidimus Clariss. F. Bernier Doctorem Medicum Facultatis Monspeliens. & I. Fr. Paitis à Cruce Interpretis Regii Filium,(qui ambo in Perside, Regionibusque adjacentibus sunt peregrinati) attestari, Rever. Patr. Fr. Angel. à Sancto Ioseph non tantùm abundantissimam Linguæ Persicæ cognitionem possidere, sed etiam in Persia per plures annos commoratum, ibidem medicam artem exercuisse, & quàm fidelissimè Pharmacopœam hanc è lingua propria latinè reddidisse: avido itaque animo opus hoc evolventes, nihil quod chymicam cognitionem spectaret reperiebamus, sed tantùm compositiones innumeras, quarum paucæ accurationem aliquam in laborando saperent. Propterea omnia tanquam labori nostro ornando minùs apta propè rejectanea censebamus; verùm cùm de his apud quosdam ex Amicis Medicinæ Doctores Clariss. verba faceremus, instarunt illi, ut non reverà totum Opus prælo submitteremus, etiamsi omnes illius compositiones in totum à nostris differrent, sed quædam tantùm exciperemus, eaque accuratiora, unde manifestum fieret quibus exquisitioribus instrumentis in medendo utantur Medici Persæ: quibus cùm etiam adderemus, plures qui de Pharmacopœæ Persicæ nomine aliquid audivissent, eamque pressiùs non novissent, si intelligerent de ea nihil prorsus in Compilatione nostra reperiri, arbitraturos eam hac in parte deficere, omnino concludebamus seligenda quædam esse, unde in Medicos Nostrates ea deveniret utilitas quæ ex totius operis lectione percipi posset. Cúmque præterea exquisitissimi laboris Tractatulum, Insulæ scilicet Ceyloniæ Thesaurum Medicum, seu Laboratorium Ceylonicum, jam ab Anno 1679. Typis consignatum, attentiùs nunc evolveremus, Lectori Curioso, & in Chymicis versato pergratum nos facturos credidimus, si quæ ibi in usum Regionum nostrarum maximè cessura essent, quæque Arcana Chymica à multis expetita, à paucis inventa, in se continerent, iis quæ è Pharmacopœa Persica excerpseramus subjungentes, inde Appendiculam construeremus, quam hîc tibi, Lector Benevole, ex animo exhibemus.

EXCERPTA

EXCERPTA
E
PHARMACOPŒA PERSICA.

CAPVT ALIF. SEV A.

ARESTOVN.

Electuarium Aristotelicum.

CONFERT phtisi, ventris dolori, febri irregulari, atque quartanæ; colicæ, uteri tormentis, & corporis infrigidationi.

Rec. *Opii Ægyptii, dr.* 4.	*Croci, dr.* 3.
Acaciæ,	*Sulphuris flavi, dr.* 10.
Piperis, ana dr. 10.	*Euphorbii, dr.* 3.
Pyrethri, dr. 3.	*Spicæ Indicæ, dr.* 10.
Amomi, dr. 20.	*Mellis, q. s.*
Cassiæ, dr. 4.	

Tùm medicamentis contritis, ac probè cribratis, fiat massa ex arte ad electuarium, dosis; m. 1.

AMBROVSIA.

Ambrosia.

Hepatis ac splenis passionibus succurrit, & ipsorum obstructiones aperit; urinam cit. calculum è renibus & ex vesicâ pellit, necnon incipienti hydropi obviat.

Rec. *Cumini nigri,*	*Costi,*
Dauci,	*Piperis,*
Xylo-Balsami,	*Piperis longi, ana. dr. s.*
Cassiæ,	*Myrrhæ el. dr.* 3.
Cardamomi,	*Baccarum lauri, nu.* 10.
Florum Schœnanti, sive junci odorati,	*Acori,*
	Croci, ana dr. 2.
Seminis apii, ana dr. 1.	

Triturentur, cribrentur, & melle excipiantur; dosis, ad quantitatem nucis avellanæ in aquâ calidâ.

ATHANASIA KEBIR.

Athanasia magna.

Confert in doloribus hepatis, splenis, & stomachi; in diarrhœâ item phlegmaticâ, in tussi vetere, in vomitibus cruentis & in stupore; ac tandem in dolore renum, vesicæ, dorsi, hæmorrhoidum; flatus insuper ac tormina discutit.

Rec. *Myrrhæ,*	*Sem. papaveris,*
Opii,	*Agrimoniæ,*
Croci,	*Cornu dextri capri montani combusti,*
Castorei,	
Sem. jusquiami,	*Hepatis lupi desiccati, ana q. u.*
Costi,	
Cardamomi,	

Trituratis triturandis, solutisque in vino solvendis, fiat massa ex melle. q. s. dosis. m. s. ad dr. 1. cum succo pomorum.

ATRIFEL DIDOVN.

Tryphera ad Lumbricos.

Vermes longos, ac latos; tineasque omnes enecat & educit.

Rec. *Hedysari chebuli prap. dr.* 10.	*Absinthii,*
	Seminis Sancti,
Turbit,	*Epithymi,*
Baccarum solani halicacabi,	*Salis Gemmæ,*
	Sinapi,
Costi amari, ana dr. 5.	*Pulpæ colocynthidis.*
Cambil.	*Cyperi,*
Lupinorum Ægyptiorum.	*Draguntii, ana dr.* 3.

Pulverata omnia ac setaceo trajecta cum triplo mellis subigantur. Dosis. m. 2. ad 4. juxta temperamentum subjecti, atque vires.

ATRIFEL GOVDDI.

Tryphera ad Strumas.

Ad anginam quippe, & ad strumas remedium probatum.

Rec. *Myrobal. Indar. dr.* 15.	*Mastiches,*
	Cardamomi,
Emblic. & belleric.	*Epithymi, d.* 10.
Turbit albi.	*Polypodii quercini,*
Strumarum colli arietis	*Stœchados,*
desiccatarum, ana dr. 5.	*Senæ Mekkensis, ana dr.* 7.
Zurumbati,	*Lepidii Indici.*
Agarici,	*Caryophyllorum,*
Salis ammoniaci, ana dr. 3.	*Nucis Moschatæ,*
	Spicæ Indicæ,
Anisi,	*Casæ, ana dr.* 2.

Tum confusa probè, & incerniculo excussa melle excipiantur. dosis. dr. 5.

AK-TSIRIN.

Collyrium subtilissimum.

Ad palpebrarum scabiem; & defluvium.

Rec. *Cerussæ plumbeæ, d.8.* *Spodii adusti dr. 1.*
Cadmiæ argenti, *Amyli,*
Gummi arabici, ana dr.4. *Opii, ana dr. 2.*
Tenuissime contrita, & pollinario cribro trajecta serventur ad Collyrium.

AB QOMEH.

Aqua acidula in testaceo vase.

Ventriculum roborat, pituitam pellit, & cibi appetentiam supra modum accersit.

Panem recentem, & calidum in vase fictili, at novo reconde, donec virescat, deinceps aceto redigatur in massam, & exponatur soli; tum acetum infunde per dies decem & itidem per totidem dies mustum infunde; dein aromatum pulverem supra spargito; si autem acutiorem desideras, ex massa illâ lib. 6. Sume & lib. 18. aceti veteris supra funde, ac simul sacculum aromatibus ruditer contusis plenum projice; tum per dies quadraginta insoletur; & experimento mandetur: aromatum porrò dosis hæc esto;

Rec. *Anisi,* *Seminis apii, ana dr.2.*
Cumini caramanici, *Zingiberis,*
Cardamomi Majoris, *Piperis longi,*
Caryophyllorum, *Cinamomi, dr. 10.*
Melanthii,
Sacculo include, & in vase repone.

BENADOUQ EL BEZOUR.

Bolus ex seminibus.

Utilis est ad urinæ æstum; ad ulcera renum, & vesicæ, & ad dysuriam, & ad urinæ retentionem.

Rec. *Medullæ seminum peponis, dr. 10.* *Gummi tragacanthæ,*
Amyli,
Utriusque cucumeris, dr.s. *Succi liquiritiæ,*
Cucurbitæ, *Papaveris albi,*
Hyoscyami albi, *Boli armenæ,*
Portulacæ, *Seminis apii, ana drag. 2.*
Bismalvæ,
Medullæ amygdalarum mundatarum,
Conterantur & fiat bolus, dosis dr. 3. cum Syrupo papaveris.

BENADOUQ KONDORI.

Bolus ex Thure.

Ad diarrhœam, & lienteriam.

Rec. *Gallarum viridium, dr. 1.* *Opii, dr. 9.*
Thuris, *Baccarum myrthi, dr. 10.*
Fructus tamaricis, ana dr. 5.
Contrita probè, ac serico cribro transfusa reducantur in bolos duorum dungorum.

BEZERGELI.

Compositio napelli ad lepram.

Rec. *Mirobal. ind. emblic. & belleric, lepidii ana dr. 4.* *Cardamomi majoris,*
Xylocassiæ,
Piperis,
Nucis myristicæ. *Longi piperis,*
Pæoniæ, *Malabathri, ana m. 8.*
Struthii, *Napelli albi, m. 4.*
Succi scillæ,
His probe tritis fiat electuarium cum penidio, dosis, m. 1.

BEROUD VERDI.

Collyrium refrigerans de rosis.

Valet ad ulcera oculorum, & ad palpebrarum depilationem.

Rec. *Cerussæ stanni, dr. 15.* *Hæmatitis ablutæ,*
Cadmiæ combustæ,
Cadmiæ, dr. 10. *Amyli,*
Gummi arabici, dr. 7. s. *Opii, ana dr. 1.*
Tenuissime contrita, in usum reducantur.

BENEFTEC-HI.

Collyrium Insuflandum.

Ad oculorum caliginem, & nubeculam, ad lachrymam, ad scabiem palpebrarum, & ad pruritum.

Rec. *Lapidis hæmathitis abluti, dr. 2.* *Spicæ Indicæ, ana dr.3. s.*
Malabathri dung. 2.
Sanguinis draconis, dung. 1. *Coccolarum, sive cardamomi Majoris,*
Æris usti, *Moschi, dung. 1.*
Piperis longi, *Camphoræ, dung. s.*
Hæc ad lævorem pulverata, & serico fusa, ad usum reducantur.

BOVC-HOVRI.

Fumigatio seu suffitus.

Catharrum & corysam compescens.

Rec. *Thuris,* *Myrrhæ,*
Storacis, *Costi,*
Macis, *Sandaracis gummi.*
Contrita, ac cribrata formentur in globulos, aut tesseras; quibus prunis appositis caput dimittito.

BOVC-HOVRI.

Suffitus secundinam, puerumque mortuum educens.

Rec. *Myrrhæ,* *Opopanacis,*
Galbani, *Sulphuris, ana.*
Contrita, ac cribrata, felle bovino excipiantur, & in globulos efformentur; dein sub vase perforato, sive infundibulo fiat suffitus utero supponendus.

POC-HTEH GIOVSCH.

PVLMENTVM.

Contra frigiditatem stomachi, & hepatis; item ad dolorem dorsi, & artuum; ad colicam, torturam, & oblivionem, & contra dolorem renum; colorem etiam vivificat, orisque suaveolentiam conciliat, licium cit, & flatus discutit.

Rec. *Succi botrorum minas 100.* *Nucis myristicæ,*
Zaffarani,
Carnis agniculi pinguis semicoctæ, minas 20. *Mastiches,*
Galangæ, ana dr. 5.
Agallochi recentis, dr. 10. *Xylocinamomi, dr. 1.*

Cardamomi

Cardamomi,
Cubebarum,
Zurumbati,
Caryophyllorum,
Cyperi,
Macis, ana dr. 3.
Zingiberis,
Cinamomi,
Spicæ,
Pyrethri, ana dr. 1.
Mellis, lib. 10.

Carnem in expresso succo botrorum ad perfectionem decoquito; medicamenta verò sacculo inclusa, leviterque & laxè circa os colligata, decoctioni addito, & identidem manu confricato; tum libr. 1. aquæ rosaceæ superaddito, & colo trajicito; colaturam autem vase testaceo includito, quâ post sex menses uti valeas; si lubet; pullum gallinaceum, aut columbinum, coturnicem, aut similia, portioni carnis agniculi substituito.

TERIAQ FAROVQ.

THERIACA SELECTA.

Nocumentum morsus viperæ, scorpionis, tarentulæ, & reliquorum animalium virulentorum reparat; & ad omnia lethalia, remedium præsens est; valet etiam contra lepram corrodentem; contra paralysim, epilepsiam, apoplexiam, torturam, tremorem, melancholiam; item ad asthma, ad faucium dolorem, sive melancholicum, sive pituitosum; ad hydropisim, ad morbum Regium, ad vertiginem, & cephalalgiam, ad colicam pituitosam, & ad renum & vesicæ dolorem; calculum è renibus, & ex vesica pellit; obstructiones hepatis, ac splenis aperit; menses provocat, nec non hemorrhoides purgat & flatus contumaces in visceribus contentos discutit; tumores & oppilationes jecoris, & lienis mollificat; tineas latas expellit; fami caninæ, ac fallaci medetur; febres pituitosas, ac melancholicas, & quascunque passiones in phlegmate, & atra bile fundatas dissipat, calorem nativum tuetur, spiritus confortat & robur addit, dosis in tussi veteri, in dolore pectoris, ac lateris à flatu crasso procedente cum prædominio phlegmatis, quantitas lupini cum hydromelite: ad morsus viperæ, canis rabidi, & ad ictus serpentum, & phalangiorum ac tarentulæ m. 1. cum vino, ad ictum vero vespaum aceto diluta applicetur: at contra nocumentum medicamentorum lethalium, ut sunt opium, cicuta, euphorbium, aconitum, ac similia in vino sumatur; ad ictetum ab obstructione provenientem quantitas lupini in decocto asari exhibeatur; ad hydropem quantitas avellanæ; in aceto diluta porrigatur; ad paralysim vero, ad torturam, & ad tremorem, in aqua ptysana; & ad lepram corrodentem in sero casei propinetur; ad latas ventris tineas in pulmento gelatinæ diluatur; in febribus tum phlegmaticis, tum atrabilaribus quantitas lupini cum aquâ calidâ, aut cum vino convenit; in colicâ, in tumore ventriculi, in dolore pupgitivo à flatibus procedente, item ad dejectam appetentiam, ad dispnœam, ad raucedinem, & ad lepram quantitas lupini in melicrato, aut in vino diluta consentanea: in asthmate misceatur cum syrupo acetoso scillitico; in Epilepsiâ, & cephalalgia, & hemicrania, quantitas lupini sumatur cum aqua calida; ad indigestionem cum nauseâ dungi duo sufficiunt cum pomorum sapa; sed ad uteri profluvia & ad educendum fœtum mortuum porrigatur in decocto sabinæ, cum dictamno aut rutâ, & in omnibus morbis dosis minima calculus unus, maxima vero m. 1.

Rec. *Trochiscorum scilliticorum, m. 48.*
Trochiscorum viperinorum,
Trochisc. hedychroï magmatis,
Piperis nigri,
Opii,
Cinamomi, ana m. 24.
Seminis napi silvestris,
Allii agrestis,
Ireos,
Agarici,
Succi glycyrrizæ,
Opobalsami, ana m. 12.
Myrrhæ mecibensis,
Zaffarani, Zingiberis,
Rheibarbari Chinæ,
Sanguinis draconis, aut seminis lactucæ,
Origani,
Prasii,
Petroselini,
Costi,
Piperis albi,
Stæchados,
Piperis longi,
Dictamni cretensis,
Thuris,
Florum schœnanti,
Therebintinæ,
Xylocassiæ,
Spicæ,
Polii, ana m. 6.
Styracis,
Apii,
Seseleos,
Nasturtii,
Chamædrios,
Chamæpityos,
Ammeos,
Succi hypocistidis,
Nardi,
Folii Indici,
Dauci,
Galbani,
Bdellii, seu Bituminis Iudaïci,
Gentianæ,
Fœniculi,
Terræ sigillatæ,
Chalcitidis tostæ, vel aluminis tosti,
Amomi,
Acori,
Carpobalsami,
Hyperici,
Gummi Arabici,
Cardamomi,
Anisi,
Acaciæ, ana m.
Castorei,
Dauci,
Galbani,
Bdellii, seu bituminis Iudaïci,
Opoponacis,
Centaurii minoris,
Aristolochiæ rotundæ,
Sagapeni, ana m. 2.
Mellis ex floribus Thymi confecti, lib. 2.
Vini malvatici, vel apiani, vel basilicati, lib. 8.

Pondere nimirum Babilonico, in quo libra una mescalis 90. æquivalet: tum gummis, succis, ac trochiscis in vino solutis mel superfunde; & per diem integrum, ac noctem, ibidem maneant; medicamenta verò in pulverem redacta, ac setaceo cribro fusa, cum oleo balsami obiter torrefiant, & formentur in massam; & post quatuor menses, imo post sex menses adhibeantur ad usum: placuit quibusdam citra quinquennium usum non convenire; alii duodecim annos ad tutum usum, alii cautiores triginta annos assignarunt: porro ad sexaginta usque annos virtutem ejus permanere autumant, imò post annos sexaginta electuariis maximis ad omnia supradictarum infirmitatum genera æquivalere compertum est, præterquam ad venena & ad animalium ictus.

THERIAQ TAMANIEH.

Theriaca de Octo.

Cujus compositio successit theriacæ diatessaron, seu de quatuor; & ipsâ utilior ac præstantior est.

Rec. *Aristolochiæ longæ,*
Rheibarbari Chinensis,
Corticis radicis capparis,
Baccarum lauri,
Myrrhæ pellucidæ,
Costi amari,
Gentianæ,
Terremeritæ, seu curcumæ, ana.

Hæc pulverata, & in cerniculo trajecta melle despumato excipiantur, & fiat electuarium, dosis, m. 1.

TERIAQ

TERIAQ SARTOUN.

Theriaca de Cancris.

Ad morſum canis efficax.

Rec. *Cancrorum adusto-rum dr.* 10. *Thuris*, *Gentianæ*, *ana dr.* 5.

In pulverem redacta, & incerniculo purgata melle excipiantur: doſis: m. 1.

TERIAQ DIGHER.

Theriaca alia.

Ad deleteria item valet: maximè ad ſcorpionis ictum.

Rec. *Seminis rutæ.* *Absinthij.*
Ariſtolochiæ longæ. *Terræ meritæ, ſeu curcumæ.*
Baccarum lauri, *Radicis Colocynthidis.*
Gentianæ, *Vitis albæ*, *ana.*
Corticis radicis capparum.

Tuſa, ac cribrata, miſceantur ad electuarium melle addito.

TERIAQ DIGHER.

Theriaca alia.

Contra nocumentum opij, & hyoſciami.

Rec. *Aſſæ fœtidæ.* *Gallarum Cypariſſi.*
Caſtorei. *Piperis*, *ana.*

Hæc tuſa, & per cribrum trajecta in electuarium ex melle convertantur, doſis quantitas avellanæ.

TERIAQ ZEREB.

Theriaca ad Diarrhæam.

Rec. *Margaritarum imperforatarum.*
Corallij.
Carobe, ſeu ſuccini,
Amethyſti.
Iaſpidis,
Eboris, *ſeu Tabaſchir*,
Spodij.
Hypociſtidis,
Coriandrorum ſiccorum, *ac frixorum.*
Santali albi.
Behemen rubi & albi.
Arecæ.
Cyperi.
Cumini caraman. majoris.
Maſtiches.
Cari.
Gallæ viridis,
Terræ armenicæ.
Hæmathitis lenticularis,
Gummi arabici.
Farinæ fructus.
Loti arboris.
Farinæ jujubarum albarum.
Baccharum myrthi,
Fructus tamaricis.
Iujubarum aduſtarum.
Corticis exterioris piſtacirum.
Paſſularum, ana dr. 3.
Foliorum argenti. dr. 1.
Seminis pertulacæ aduſti.
Papaveris albi,
Acinorum uvarum prægrandium, ana dr. 5.
Agallochi recentis.
Seminis hyoſcyami, *ana dr.* 2.
Sapæ cotoneorum dulcium
Sapæ malorum, *ana*, *Fiat Electuarium*,

GIOVARESCH TABASCHIR.

Confectio de Tabaſchir.

Ad febrim, & ad diarrhœam proficua.

Rec. *Tabaſchir, ſeu pſeudoſpodij*, *Piſorum*,
Roſarum, *Gummi arabici, ana dr.* 7.
Baccarum myrti, ana dr. 10. *Balauſtorum*,
Rhois, *Zaffarani.*
Succi hypociſtidos an. dr. 6. *Opij*, *ana dr.* 2.

Iſta contrita, ac per ſetaceum cribrum traducta excipiantur ſapâ pomorum, doſis; dr. 3.

HAB VASSEL.

Pilulæ ad Strumas

Sic vocatæ, quia ad ſtrumas item ad parotidas, & ad apoſtemata glanduloſa proſunt.

Rec. *Spicæ*, *Croci*; *ana dr.* 1.
Caſſiæ ligneæ, *Aloes Socotoræ*, *dr.* 16.
Opobalſami, *Stœchados*,
Aſari, *Pulpæ colocynth. ana dr.* 5.
Xylobalſami, *Turbit albi*, *dr.* 7.
Maſtiches, *Salis Indici*, *dr.* 2.
Cinamomi, *Scammonij*, *dr.* 4.

Diſpoſitis medicamentis, addenſentur pilulæ, doſis, dr. 4.

HAB GEHET ATESCHEK.

Pilulæ aliæ ad morbum mahometanum; quem Mahometani gallicum vocant.

Rec. *Hieræ picræ*, *m.* 1. *Corticis mirobal. citrin.*
Turpeti albi, *dr.* 1. *Galangæ*,
Agarici, *Hermodactylorũ, an. dr. ſ.*
Lapidis lazuli abluti, *Scammonij*, *dung.* 1.

Fiat trituratio, cribratio, & ex roſacea catapotia formentur.

HAB. ESTESQA.

Pilulæ ad hydropem.

Rec. *Turbit albi*, *Bituminis Iudaici*,
Rheibarbari Chinæ, dr. ſ. *Sem. Vrticæ, ana dung.* 2.
Agarici, *Euphorbij oleo roſato frixi*, *dung.* 1.
Ariſtolochiæ rotundæ, & longæ, *ana dung.* 1. *ſ.*

Piſtis medicamentis & incerniculo lævigatis, fiat maſſa ad pilulas ex aqua ſimplici.

HAB REIA.

Pilulæ Spei.

Ut pote ad obſtinatos podagricorum angores ferme infallibile ſolamen.

Rec. *Turbit dr.* 1. *ſem.* *Succi abſinthij, ana dung.* 2.
Agarici, *Pulpæ Colocynthidis*,
Hieræ picræ, *Scammonij*, *ana grana hordei*, 6.
Epithymi ana dung. 4. *Bdellij.*
Centaureæ minoris, *Aniſi*, *ana dungum* 1.
Seminis pegani, ſeu harmel Arabum, vel verbaſci.

Fiant Pilulæ ex aqua fœniculi.

HAB BER IOUMA.

Pilulæ ipsâ die.

Sic dictæ quod ipsâ die artuum dolores compeſcunt.

Rec. *Aloës ſocotoræ*, *Hermodactylorum*, *ana dr.* 2.
Turpethi fœminæ, ana dr. 8. *Aniſi*,
Corticis myrobal. citrinarum, *Scammonij. ana dr.* 1.
BuZidan. *Bdellij*, *dr.* 1. *ſ.*

Ex aqua porrorum fiant pilulæ, doſis dr. 3. ex aqua calidâ.

HABB EL MELOUK.

Pilulæ Regiæ.

Ad colicam, & ad flatuum importunitatem, & pertinaciam.

Rec. *Aloes focotoræ, dr.* 5.	*Zingiberis,*
Turbit, dr. 10.	*Anisi,*
Corticis myrobal. citrin. & nigrarum, ana dr. 3.	*Seminis apij hortensis,*
Salis Indi, dr. 2.	*Caryophyllorum,*
Mastiches,	*Piperis,*
Zaffarani,	*Cardamomi minoris,*
Folij Indici,	*Cinamomi,*
Costi,	*Tragacanthæ,*
Cassiæ ligneæ,	*Cardamomi majoris, ana dr. s.*
Rheibarbari Chinici,	*Scammonij, m.* 2.
Spicæ,	*Moschi, dungum.* 1.

Curiosè terantur, & per setaceum purificentur; tùm ex rosaceâ pilulæ fiant. Dosis dr. 3.

C. HEZZAB.

Tinctura.

Hæc compositio ad denigrandos capillos familiaris est.

Rec. *Gallarum, lib.* 1.	*Aluminis scissilis, an. dr.* 5.
Gummi tragacant.	*Salis armoniaci, dr.* 4.
Pompholigos,	*Salis gemmæ, dr.* 4.

Gallæ in oleo olivarum decoquantur, donec disrumpantur; & cum cæteris medicamentis tusis, ac cribratis mixtio fiat ex aqua calida, & per quatuor horas fiat infusio: deinde caput ac barba colluantur, atque siccentur; posteà hoc decocto confricentur; & post horas sex, aquâ colluantur.

DOUA EL MESCHK ELKEBIR.

Diamoschum magnum.

Præstans ad duritiem hepatis, splenis, & stomachi; valet item ad hydropem, & ad ventriculi infrigidationem: obstructa aperit, urinam cit: calculum è renibus, & ex vesica propellit: corpusque macilentum & gracile efficit.

Rec. *Laccæ lotæ,*	*Cassiæ ligneæ,*
Dauci,	*Mastiches,*
Seminis petroselini montani,	*Calami odorati,*
Cumini nigri, seu Caramanici,	*Asari,*
Zingiberis, ana dr. 8.	*Bdellij, ana dr.* 6.
Chamæpiteos,	*Thuris, dr.* 4.
Hyssopi, ana dr. 4. *& dung.* 4.	*Piperis longi,*
Gentianæ,	*Aristolochiæ longæ, dr.* 3. *sem.*
Aristolochiæ rotundæ, ana dr. 1.	*Succi liquiritiæ, dr.* 27.
Aloes socotoræ,	*Rheibarbari Chinici,*
Spicæ, ana dr. 12.	*Polij montani,*
Valerianæ, dr. 15.	*Schœnanti, ana dr.* 2.
Opobalsami,	*Piperis,*
	Costi, ana dr. 10.
	Seseleos, dr. 10.

Fiat pulvis, ex quo concinnetur pasta ex arte; dosis m. 1.

DOVA EL KEBRIT.

Electuarium de Sulphure.

Ad affectus phlegmaticos, & atrabilares; ad febres inveteratos; ad asthma, ad tussim pituitosam, ad marcorem è thorace emergentem; ad hydropem, & dolorem splenis; ad urinæ difficultatem conferet; calculum è renibus, & vesica propellet; nocumento à medicamentis lethalibus, ut sunt opium & cicuta causato antidotum, ac remedium suppeditabit; tandem phalangiorum, & scorpionum ictus reparabit.

Rec. *Sulphuris flavi,*	*Costi amari, ana dr,* 10.
Seminis hyoscyami albi,	*Opij,*
Styracis liquidæ,	*Croci, ana dr.* 2.
Myrrhæ, ana dr. 8.	*Cassiæ ligneæ dr.* 12.
Rutæ,	*Piperis albi, dr.* 20.

Adhibeatur pistillum, & succerniculum, tùm in electuarium redigantur: dosis m. 1.

DIKBERDIK.

Medicamentum de arsenico.

Gangrenæ, & veternis ulceribus non parcit; carnem superfluam exedit, & consumit.

Rec. *Arsenici rubri ac flavi, ana dr.* 6.	*Calcis vivæ, dr.* 15.
Myrrhæ Mekkensis, dr. 10.	*Æruginis, dr.* 1.

Conterantur, cribrentur, massa fiat, & formentur rotellæ cum aceto.

SEFERGELI MOVSSEHEL.

Diacydonium purgativum.

Ventriculo robur suppeditat: appetentiam cibi commovet; colicam dissipat.

Mala cotonea à cortice, ac seminibus ritè mundata in aceto, ac vino decoquito, ad perfectam coctionem; tū cribro rariori trajicito; adde mellis despumati min. 1. *& iterum decoque ad justam consistentiam; demum supra spargantur Zingiberis, Piperis longi, Cardamomi majoris, Cinamomi, Croci, ana dr.* 3. *Mastiches, dr.* 5. *Turpethi albi, dr.* 30. *Scammonij, dr.* 10.

Dosis m. 5. ad m. 7. cum aqua calida ad colicam passionem.

SEFERGELI MOVMMESSEK.

Diacydonium stypticum.

Alvum obstruit; stomachum roborat; vomitum compescit; colorem vivificat; appetentiam excitat.

Cotoneorum Aspahanensium à cortice, ac granis mundatorum min. s. in aceto decoque ad perfectam coctionem; inde bene contrita iterum cum mellis minâ semis commisceantur, & decoquantur ad debitam formam, tandem Zingiberis, Piperis, longi piperis pulveratorum, ana drach. 4. *Seminis petrosel. Macedon. Melanthij, Croci, item pulveratorum, ana dr.* 2. *inspergantur: conficiatur massa cujus dr.* 4. *ad justam dosin devorentur.*

SEKENGEBINFOU.

Syrupus acetosus ex valeriana.

Aquam intercutem dispescit ; ad duritiem quoque splenis , & hepatis; cum etiam ad obstructiones tantandem virtutis , & utilitatis expromit.

Rec. *Fœniculi,*	*Epithymi,*
Cort. rad. Fœniculi ,	*Absynthij; ana dr. 10,*
Cort. rad. capparum.	*Sem. cuscutæ,*
Sem. Cichorij,	*Sem. apij,*
Anisi,	*Cort. rad. apij.*
Cort. rad. Cichorij.	*Polij Montani,*
Hyssopi,	*Spicæ ,*
Valerianæ,	*Asari , ana dr. 7.*
Eupatorij,	

Simplicia in dr. 100. aceti incubent; post modum juxtà syrupi methodum, adhibeatur mina 1. Sacchari, & justa consistentia perquiratur.

SEFOUF MOUGOULIATSA.

Pulvis de Nasturtio.

Turgentes hæmorrhoides sanat, & cæliacos dolores ; diarrhæam veterem , & tenasmum eliminat: ab omni quoque infirmitate ventriculi liberat.

Rec. *Sem. Nasturtij, dr. 20.*	*Seminis porrorum.*
	Myrobal. nigrarum ,
Cumini caraman. aceto correcti , siccati , frixi , m. 5.	*Oleo olivarum frixarum, ana m. 2.*
Seminis lini,	*Mastiches, m. 1.*

Omnia comminuantur in pulverem , excepto nasturtio ; dosis dr. 2. cum aqua frigida.

SEFOUF IOUHOUDI.

Pulvis Iudaicus

Probatus ad ophthalmiam.

Rec. *Sem. Nasturtij frixi,*	*Seminis anethi,*
Sem. Psyllij frixi,	*Papaveris,*
Sabinæ frixæ, ana dr. 2.	*Anisi,*
Cumini caraman.	*Sem. Petros. Macedon.*
Seminis porrorum ,	*Sem. hyoscyami an. dr. 2.*

Ex his pulvis fiat pollinis lævorem æmulans.

SEFOUF.

Pulvis

Proficiens ad sputum cruentum.

Rec. *Spodij,*	*Margarit. imperfor.*
Boli Armenæ ,	*Papaveris albi,*
Terræ lemniæ,	*Succi liquiritiæ,*
Lapidis hæmatitis,	*Acaciæ,*
Figuræ lenticularum , loti,	*Succi hypocisthidos, ana*
Seminis portulacæ, an. dr. 5.	*dr. 3.*
Corallij,	*Sem. Psyllij, dr. 20.*
Succini,	*Opij, dr. 2.*

Paretur pulvis cum aqua pluviali , aut cum succo portulacæ sumendus; nisi autem nimius æstus obsistat, addantur mixtioni , thuris , dr. 3.

SEFOVF SARTOVN.

Pulvis de Cancris

Ad Phtisim efficacissimus est.

Rec. *Cancrorum marinor. adustor. dr. 2.*	*Papaveris albi & nigri,*
Vitrioli Romani,	*Medul. sem. peponis, ana dr. 5.*
Gummi Arabici,	

Terantur , & fiat pulvis : dosis m. 1. ex sapa granatorum dulcium , aut aqua papaverum ; sic enim calculum è vesica, & è renibus pellet.

SEFOVF BOVL EL DEM.

Pulvis ad cruentam urinam.

Hæc mixtio est diuretica , & lithontriptica ; & ad suum peculiarem effectum probata.

Rec. *Lapidis hæmatitis,*	*Balaustiorum ,*
Sanguinis draconis,	*Sem. portulacæ,*
Corallij,	*Boli Armenæ*
Succini,	*Cuparosæ, ana q. u.*
Aluminis Arab. seu rochæ,	

Pista, & comminuta trajiciantur cribro setaceo; dosis dr. 2. cum aqua sumaci , seu Rhois.

SEFOVF LOVLOVI.

Pulvis de Margaritis.

Confert in fluoribus hepaticis ; ventriculo , cordi ac hepati consentaneus; æstum , ac sitim sedat.

Rec. *Margaritarum imperfor. dr. 4.*	*Fructus loti arboris cum nucleo ,*
Corally usti,	*Farinæ Ziziphorum albar. persidis ,*
Balaustiorum,	
Spodij,	*Coriandri sicci , & frixi,*
Siliquæ nabatheæ , vel ceratoniæ,	*Gummi Arab. frixi,*
	Sem. psyllij,
Boli Armeniæ,	*Sumaci,*
Cuparosæ, sive vitrioli cyprij,	*Berberis,*
	Corallij,
Seminis rosarum,	*Iuglādiū frixar. an. dr. 3.*
Santali ,	*Terræ sigillatæ,*
Sem. torrefacti lapathi sylvestris, sive boni Henrici,	*Mastiches, ana, dr. 3.*
	Succini ,
Baccarum Myrti ,	*Acaciæ lotæ , ana dr. 2.*

Omnibus ritè contusis , præter semen lapathi, ac psyllij , fiat pulvis ad usum.

SEFOVF DIABENT.

Pulvis ad Diabetem.

Est institutus nempe ad fluorem urinæ , quo æger semper sitiens , subindeque bibens , statim etiam reddit quod biberit à qualitate sua non mutatum.

Rec. *Gummi Arabici ,*	*Amyli,*
Boli Armenæ ,	*Gummi tragacanthæ,*
Balaustiorum,	*Seminis lactucæ,*
Sumaci,	*Sem. portulacæ, ana dr. 3.*
Glandis , ana dr. 5.	*Santali albi, dr. 1.*

Fiat pulvis ; dosis dr. 3. cum succo granatorum acidorum.

SEFOVF.

Pulvis

Corpus enormiter impinguatum extenuat; gracileque, & macilentum reddit.

Rec. *Cancami loti*, *Cumini caramã.an.dr.4.*
Ammeos, *Majoranæ*,
Seminis rutæ, *Nitri Armeniæ, an. dr.* 1.

Fiat pulveratio technica, & magiſtralis. Fiat autem quotidianus hauſtus meſc. 1.

SEFOVF.

Pulvis

Præcedenti ſubſtituendus; ad extenuandos pinguedinis ſarcinâ incraſſatos ventres.

Rec. *Laccæ lotæ*, *Aluminis*,
Sãdaracæ mineralis ã.dr. 4. *Ariſtolochiæ rotundæ*,
Majoranæ, dr. ſ. *Gentianæ, an. dung.* 1. *ſ.*

Contritio cauta, & diſcreta fiat: tum pollinatio traducta pharmaca ſerventur ad uſum in forma pulveris: doſis dung. 2.

SAOUTI.

Errhinum

Ad paralyſim, & ad torturam.

Rec. *Aloes*, *Nitri Armen. ana q. u.*
Melanthij,

Aquâ foliorum betarum diluta, naribus inſtillentur.

SAOVTI.

Errhinum

Ad ſtrumas ſalutiferum.

Rec. *Macis*, *Caphuræ, ana dung.* 1. *ſ.*
Borraginis, ana dr. 2. *Croci, dr. ſ.*
Fellis herinacei, *Struthij, dr.* 2.

Hæc aceto, aut oleo roſato madefacta, attrahantur naribus.

SENOVNI.

Dentifricium

Ad dentes conſervandos.

Rec. *Cornu cervi calcinati* *Spicæ, ana dr.* 4.
Fructus tamaricis, *Salis gemmæ, dr.* 1.
Cyperi,

Conterantur, purgentur ſerico; & dentifricium fiat.

SENOVNI.

Dentifricium

Dentes mundificans.

Rec. *Salis gemmæ*, *Sumaci*,
Hordei combuſti, *Scammonij, ana q. u.*
Cochlearum maris,

Ritè hiſce pulveratis, dentiſcalpium fiat.

SENOVNI.

Dentifricium

Sanguinem è gingivis profluentem comprimens.

Rec. *Aluminis rochæ uſti*, *Sabinæ*,
dr. 1. *Nucum cypariſſi*.
Salis torrefacti, *Pyrethri, ana q. u.*

Fiat pulvis ad gingivarum ſaniem.

SENOVNI.

Dentifricium.

Gingivas conſolidans; & humores acres ipſas laceſſentes abſumens.

Rec. *Balauſtiorum, dr.* 10. *Menthaſtri uſti, dr.* 10.
Salis armoniaci, dr. 2. *Salis melle excepti, & uſti, dr.* 10.
Staphiſagriæ, dr. 3.
Gallarum, dr. 1.

Fiat remedium odontalgicum in pulveris formâ.

SENOVNI.

Dentifricium

Nitorem dentibus præſtans; gingivas roborans: & odorem oris probum concilians.

Rec. *Aluminis rochæ uſti*, *Ligni vitis combuſti; ana dr.* 2. *dr.* 10.
Abſynthij Arab. ſive *Pyrethri*,
Sem. contra vermes, *Cubebarum*,
Salis, *Florũ tamaricis, an. dr.* 5.
Concharum marinarum, *Caryophyllorum*,
Hordei aduſti, *Sumaci, ana dr.* 4.

Fiant pulveres pro qualitate medicamenti plus minuſve atterendi, tùm ſerico traducantur, & ſerventur ad dentiſcalpium.

SCHARAB ANAR TRVSCH.

Vinum de granatis acidis

Vomitiones arcet; bilem educit: & ventriculo robur confert.

Rec. *Granatorum acidorum m.* 2. *Myrobal. emblic.*
Menthæ recentis, vix duos ſurculos habentis, *Maſtiches, ana dr.* 2.
Agallochi electi, *Corticis exterioris piſtaciorum dr.* 5.

Omnia ſimul tuſa, excepto maſtiche, in aqua q. ſ. lente decoquantur; tum colentur; & ex mina una ſacchari candidi ad conſiſtentiam reducantur; ac tandem maſtichen tuſam adjungito.

SCHIAF KALKAND.

Sief de Vitriolo.

Ad ungulas eliminandas expertum remedium.

Rec. *Æris fuſilis uſti, dr.* 5. *Salis Armoniaci*,
Æruginis, dr. 2. *Nitri Armeniæ, ana dr.* 1.
Vitrioli rubificati, *Arſenici, dr. ſ.*

Miſceantur cum aceto, in quo macerentur per hebdomadam; dein paretur collyrium ad uſum reponendum.

SCHIAF ZEHIR.

Suppoſitorium ad Tenaſmum.

Dolor extenſivus, & abraſivus inteſtini recti hujus remedij uſu ſedatur.

Rec. *Croci*, *Opij*,
Lycij, *Thuris, ana q. u.*
Myrrhæ,

Fiat

Fiat trituratio, & formetur balanus.

SCHIAF.

Suppositorium

Ad sanguinem ex hæmorrhoidibus promanantem.

Rec. *Thuris,*	*Stibij,*
Sarcocollæ,	*Aluminis saxei an. dr.* 1.
Sanguinis draconis,	*Æruginis, dung.* 1.
Balaustiorum,	

Minutissimè triturentur, & fiat ex melle suppositorium.

SCHIAF.

Suppositorium

Ad dyssenteriam.

Rec. *Myrrhæ,*	*Gummi Arabici,*
Acaciæ,	*Orizæ frixæ, ana q. u. &*
Seminis hyosciami,	*q. s.*

Pulverentur partes modo convenienti; & formentur eklichnia.

SSABGHI.

Lotio cosmetica

Lepræ maculas corpus deturpantes destruit, & colorat.

Rec. *Salis gemmæ,*	*Aluminis scissilis,*
Myrrhæ,	*Valerianæ, ana.*

Fiat pulvis & incorporetur cum vini fæcibus, quibus aliquoties utere pro cosmetico.

SABGHI DIGHER HEMIN CHASSIET.

Lotio alia ejusdem facultatis.

Rec. *Lepidii,*	*Anemones floris,*
Pyrethri;	*Myrrhæ,*
Lycij,	*Arsenici flavi,*
Sinapi,	*Valerianæ, ana q. u.*
Nigellæ,	

Pulverentur, & ex sanguine hircino madefacta, ad lotionem adhibeantur.

ZZEMAD.

Emplastrum

Quod ventri applicatum diarrhœam sistit.

Rec. *Acaciæ,*	*Schœnanthi,*
Myrrhæ,	*Spicæ,*
Myrobal. belleric.	*Masliches, ana dr.* 5.
Thuris,	*Spumæ maris, dr.* 10.
Cyperi,	

Reducantur in pulverem, & cribrentur; tum ex aquâ fiat cataplasma.

ZZEMAD.

Emplastrum

Quod dolorem matricis, & hæmorrhoidum lenit.

Rec. *Croci,*	*Plumarum gallinæ; ana dr.* 2.
Opij,	
Seminis hyoscyami,	*Bismalvæ,*
Lini ana dr. 5.	*Vitelli ovi semicocti num.* 1.

Fiat emplastrum ex oleo nucleorum malorum Armeniacorum.

TELONI.

Linimentum

Ad sanguinem è naso fluentem.

Rec. *Farinæ hordei,*	*Acaciæ,*
Balaustiorum,	*Assæ fœtidæ,*
Opij,	*Camphoræ, ana dung.* 1.
Santali albi, ana dr. 3.	

Madefiant rosaceâ, & frontis unctio fiat.

TELONI.

Linimentum

Productionem capillorum prohibens.

Rec. *Bufonem; ad umbram desicca, & contere; tum sanguinis testudinis fluviatilis desiccatum, & calcem, & nitrum, & lithargirium, & matrespertlas ustas q. u. aquâ dilue; quod si hac mixtione pilos sub brachiis, & in inguinibus crescentes jam abrasos linieris, amplius non exurgent.*

TELONI.

Linimentum

Efficax contra pruritum, & scabiem siccam.

Rec. *Pulpæ nucleorum malorum Armeniac.*	*Seminis oxylapathi persici, ana dr.* 20.
Salis edulis,	*Mercurij enecati dr.* 2.

Hæc omnia ex dr. 20. oxygalæ, seu lactis acerosi excipiantur, & in hypocausto fiat linimentum; quod ad horam relictum, post modum abluatur.

TELONI HEMIN CHASSIET.

Linimentum ad scabiem humidam.

Rec. *Nitri,*	*Struthij, ana dr.* 10.
Myrrhæ,	*Storacis liquidæ, dr.* 5.
Costi,	

Madefiant oleo rosato, & in balneo utantur ad unctionem; elapsisque tribus horis, aquâ calidâ adhibita ablutio fiat.

TELONI.

Linimentum

Ad verrucas evellendas, & eradicandas.

Rec. *Gallarum,*	*Seminis erucæ, ana q. s.*
Aluminis scissilis,	

Tenuissimè terantur; & conficiatur linimentum ex felle bovis, quo aliquoties utere ad intentum.

TELONI.

Linimentum

Ad pustulas humidas in facie parvulorum excrescentes.

Rec. *Cerussæ stanni, dr.* 3.	
Rosarum, dr. 2.	*Camphoræ, chalcos,* 2.
Florum granatorum,	*Ceræ albæ, dr.* 2. *s.*
Croci Indici, sive Curcumæ, ana dr. 1.	*Olei rosati, dr.* 10.

Cerâ in oleo liquefactâ; cæterisque pulveratis, massa fiat ad linimentum.

TELONI GEHET SCHEPESCH.

Linimentum ad pediculos.

Ad infirmitatem quam phtiriasim vocant, probatum remedium.

Rec. *Staphisagriæ,*	*sem.*
Salis petræ, ana dr. 2.	*Argenti vivi enecati, dr.*
Auripigmenti rubri, dr. 1.	1.

Fiat linimentum ex aceto, & oleo rosato. Quod si corpus liniatur oleo carthami, & aquâ, in qua ebullierint folia rosarum, & myrti ritè abluatur, effectum eundem sortieris.

TELONI.

Linimentum

Ad ulcera corrodentia.

Rec. *Nitri,*	*Sulphuris flavi,*
Ammoniaci,	*Foliorum ficus, ana q. u.*
Euphorbii,	

Fiat linimentum ex aceto.

TELONI.

Linimentum

Ad dolorem capitis sedandum perutile.

Rec. *Moschi,*	*Gummi Arabici,*
Aloës,	*Agallochi,*
Euphorbij,	*Croci ana dung.* 2.
Castorei,	*Opij, dung.* 1. *ʃ.*

Humectentur aquâ Petroselini Macedonici, vel aquâ majoranæ; & fiat linimentum, quod chartæ aptatum, applicetur fronti, & temporibus.

TELONI.

Linimentum

Ventrem adstringens, ac dyarrhœam compescens.

Rec. *Acaciæ,*	*Boli Armenæ,*
Cyperi,	*Milij, vel Melicæ,*
Myrrhæ,	*Orizæ,*
Thuris,	*Lentium,*
Fungi marini,	*Glandis,*
Nucis cupressi,	*Balaustiorum,*
Gallarum,	*Herbæ appollinaris,*
Rosarum,	*Santali, ana.*
Myrobal. belleric.	

Fiat linimentum in epigastro, ex aqua myrti, aut aquâ cotoneorum.

TELONI.

Linimentum

Fœtorem sub brachiis dissipans.

Rec. *Helenij,*	*Chartæ,*
Aristolochiæ longæ,	*Vitri, ana q. u.*
Foliorum cucumeris.	

Pulverentur, & comburantur; adde croci ad pondus omnium: & fiant globuli ex aqua myrti, & exsiccentur; dein scalpant partem sub humeris fœtentem, donec sanguis erumpat: fiat, & applicetur linimentum per diei integræ spatium, constans ex globulo uno rosaceâ diluto, & deinceps cessabit fœtor.

ATOUSI.

Sternutatorium

Iuvans in paralysi, & apoplexia; item in tortura, & cæteris affectionibus frigidis. Item hæmicraniam sanat, & cerebri dolorem; lotium cit, & secundinam ejicit.

Rec. *Struthij,*	*Aristolochiæ rotundæ,*
Melanthij,	*Carpobalsami.*
Euphorbij,	*Moschi.*
Piperis.	*Pyrethri.*
Castorei.	*Nitri Armeni, ana q. u.*

Tenuis pulvis conficiatur; qui cribro succretus insuffletur naribus.

AQD GIVEH.

Fixatio argenti vivi.

Ad prohibendas pollutiones singularis.

Rec. *Mercurij, m.* 5.

Conteratur in mortario pistillo vitreo, aut ferreo, cum parva quantitate aceti, donec transmutetur, & enecetur; adde salis Indi nigri m. 3. deinde imple vasculum ferreum aceto, in quo projiciatur præfata materia, & ad ignem apponatur; tum affunde paulatim æris fusilis usti, q. s. ut præcipitetur, ad quod utere pistillo lapideo, ut fiat amalgamatio, tum per colatorium mediocriter rarum exprime, & fæces etiam panno adhærentes ablue, donec mundentur, & immundities abscedat; inde globulos confice, & eos perforatos in medio, ac filo infertos suspende per unam noctem in jure limonij, donec fixetur ad modum lapidis; dein decoque in butyro recenti; cum uti volueris; pilulam in ore serva ad cohibendam pollutionem, quâ ablatâ vix cohibebitur.

GARGAREH.

Gargarisma

Ad linguæ gravedinem procedentem à phlegmate.

Rec. *Salis armoniaci, dr.* 3.	*Hieræ picræ.*
Zingiberis,	*Iridis, ana dr.* 7.
Salis indi.	*Nitri Armeni.*
Nigellæ.	*Acori, ana dr.* 5.
Pyrethri.	*Hyssopi,*
Staphisagriæ,	*Piperis longi, ana dr.* 2.
Satureiæ.	

Pulvis fiat, & ex melle, aut ex syrupo acetoso excipiatur; & fiat gargarisma.

GUERGHEREH.

Gargarisma

Conferens ad ulcera gutturis.

Rec. *Aluminis,*	*Ligustri foliorum,*
Atramenti tinctorij,	*Croci ana m.* 1.
Chartæ adustæ,	*Salis usti,*
Gallarum viridium,	*Salis armoniaci m. ʃ.*
Thuris,	

Pulverentur, & cribrentur; & ex aceto fiat gargarisma.

GUER

GUERGHEREH.

Gargarifma

Juvans pro linguæ gravedine; pro apoplexiâ, & paralyfi.

Rec. *Staphifagriæ*, *Piperis*, *Sinapi*, *Nitri Armeni*, *Zingiberis*, *Iridis*, *Pyrethri*, *Majoranæ, ana q. u.* *Piperis longi*,

Fiat pulvis, cribretur; & fyrupo acetofo dulcoretur ad gargarifma.

GARGAREH.

Gargarifma

Ad lapfum Epiglottidis à causâ humidâ.

Rec. *Balauftiorum*, *dr.* 6. *Capitum, feu apicum granatorum*, *Aluminis fciffilis, m.* 2. *Seminis rofarum, ana dr.* 1. *f.* *Salis gemmæ, m.* 2. *f.*

Fiat pulveratio, & inde gargarifma ex Rob mororum.

FETILEH.

Ellychnium

Ad ulcera nafi.

Rec. *Atramenti futorii.* *Recrementi æris ufti, ana* *Aluminis.* *dr.* 5. *Myrrhæ.* *Ariftolochiæ longæ, dr.* 6. *Gallarum.* *Thuris, dr.* 12.

Omnia tufa coquantur in min. 2. aquæ, & expreffio fiat; iterum decoquatur expreffio, donec confiftentiam mellis acquirat, tum ellychnium intingant, & in nares inducant.

FEROUGEH.

Peffarium

Ad provocanda menftrua.

Rec. *Panis porcini*, *feu radicis fodæ*, *Opoponacis*, *Rutæ, ana dr.* 1. *Pyrethri*, *Euphorbii, dr. f.*

Reducantur in pulverem fubtiliffimum; & excipiantur pice cedriâ ad peffarium goffipinum, vel laneum.

QOURS CAHARABEH GEHET. c-houn raften ez fcikem.

Trochifci de fuccino ad dyffenteriam.

Rec. *Succini*, *Gummi Arabici, ana dr.* 3. *Corallii*, *Coriandrorum ficcorum frixorum*, *Margarit. imperf. aduftarum*, *Utriufque papaveris, ana dr.* 6. *Gummi Arabici, ana dr.* 3. *Cochleæ marinæ combuftæ*, *Seminis oxalidis, dr.* 3. *Cornu cervi ufti*, *Seminis hyofcyami, ana dr.* 2. *Putaminis ovi ufti*,

Pulverata formentur in paftillos, ex mucillagine feminis pfyllii.

QOVRSC-HESC-C-HASCH.

Trochifci de papavere.

Ad ulcerationes pectoris, & pulmonum.

Rec. *Rofarum*, *Papaveris albi, ac nigri, ana dr.* 3. *Gummi Arabici, ana dr.* 4. *Croci, dr. f.* *Amyli*, *Spodii, feu cannæ Indicæ calcinatæ, dr.* 5. *Tragacanthæ*, *Succi liquiritiæ, ana dr.* 2.

Fiant paftilli ex aqua pura; dofis m. 1. cum m. 10. vini papaverini.

QOVRS KAKENEGI.

Trochifci de folano halicacabo.

Conferunt ad ulcerationes tefticulorum, ac veficæ, nec non ad cruentam mictionem.

Rec. *Pulpæ feminum utriufque cucumeris.* *Gummi Arabici*, *Sanguinis draconis*, *Granorum folani halicacabi.* *Tragacanthæ*, *Thuris, ana dr.* 10. *Amygdalarum mundat.* *Seminis Petrof. Maced. dr.* 2. *Succi liquiritiæ*, *Amyli*, *Opii, dr.* 1.

Fiant trochifci ex aquâ mundâ, dofis ex dr. 1. ad m. 1.

QOVRS LOUK.

Trochifci de laccâ.

Ad anafarcam valent; obftructaque aperiunt.

Rec. *Cancami loti*, *feu laccæ*, *Ammeos.* *Iunci odorati*, *Rheibarbari Chinici, ana dr.* 3. *Sabinæ*, *Cofti.* *Afari*, *Medullæ amygdal. amararum*, *Ariftolochiæ*, *Gentianæ*, *Valerianæ, feu fu pontici*, *Spicæ*, *Abfynthii*, *Maftiches*, *Eupatorii fucci, ana dr.* 2. *Seminis Petrof. Maced.* *Piperis*, *Anifi*, *Zingiberis, ana dr.* 1.

Dofis m. 1.

QOURS SOUR MEH.

Trochifci de Antimonio.

Conferunt cruentis vomitibus.

Rec. *Antimonii, feu ftibii Afpahanenfis*, *Gallarum, ana dr.* 2. *Cornu cervi ufti*, *Lapidis hæmatitis loti*, *Acaciæ, ana dr.* 1. *Sanguinis draconis, ana dr.* 3. *Ladani*, *Croci, ana dr. f.* *Florum granatorum*, *Adianthi. dr.* 1.

Pulverata probè, reducantur in paftillos ex aquâ cichorii, dofis dr. 2. f.

QOVRS SCHOB HEMIN C-HASSIET.

Trochisci de Alumine, ad cruentam mictionem.

Rec. *Aluminis scissilis,*
Cornu capræ silvaticæ, adusti.
Tragacanthæ,
Boli Armenæ,
Balaustiorum,
Seminis portulacæ, ana q. u.

Pulverentur, & serico trajecta, convertantur in rotulas cum succo portulacæ.

QVOVRS.
Trochisci

Ad vomitum cruentum.
Rec. *Acaciæ,*
Seminis rosarum,
Opii,
Seminis hyoscyami,
Boli Armenæ,
Foliorum Citini,
Gummi Arabici, ana q u.

Conterantur, & ex aqua portulacæ pastilli componantur; dos. mesc. sem. cum sapa cotoneorum, aut pomorum.

QOVRS.
Trochisci

Ad Tenasmum, & ad dyssenteriam; itemque ad sputum cruentum.
Rec. *Terræ sigillatæ,*
Boli Armenæ,
Costi,
Tabaschir,
Satirionis, seu testiculi canis,
Glandium,
Farinæ cornorum,
Baccarum myrti, ana dr. 2.
Seminis oxalidis agrestis,
Gummi Arabici,
Balaustiorum, ana dr. 4.
Amyli,
Rosarum, ana dr. 3.
Seminis apii,
Rhois,
Mastiches, ana dr. 1.
Gallæ,
Sileris montani, vel cumini in aceto macerati, & frixi, ana m. s.

Pulvis fiat, & ex eo trochisci cum mucilagine seminis psyllii, dosis, dr. 2.

QVOVRS SARTON.
Trochisci de Cancris.

Conferunt ad phthysim; ad febrim continuam; & ad sputum sanguinis.
Rec. *Terræ sigillatæ,*
Boli Armenæ,
Amyli,
Rosarum, ana dr. 6.
Cancrorum adustorũ, dr. 10
Tragacanthæ,
Spodii, seu Tabaschir,
Hæmatitis lotæ, ana dr. 5.
Rob liquiritiæ, dr. 3.

Curiosè comminuantur, & ex succo lapathi in trochiscos efformentur.

QVOVRS.
Trochisci

Ad diabetem; probata utique compositio.
Rec. *Baccarum myrti.*
Seminis oxalidis mundati, ana dr. 2.
Gummi Arabici,
Amyli, ana dr. 1.

Pulverata, & mucilagine seminis psyllii excepta, reducantur in pastillos. dosis dr. 2.

QVOVRS HEMIN NAFA.
Trochisci ejusdem efficaciæ.

Rec. *Spodii, seu Tabaschir,*
Rob liquiritiæ, ana dr. 10.
Sem. lactucæ, dr. 20.
Sem. portulacæ, dr. 15.
Rosarum,
Coriandrorum siccorum, ana dr. 5.
Acaciæ,
Santali,
Boli Armenæ,
Florum granatorum, ana dr. 2.
Camphoræ, dr. s.

Trita, & cribrata, reducantur in pastillos: dosis dr. 3. ex aqua granatorum acidorum.

QOVRS.
Trochisci

Ad sputum sanguinis.
Rec. *Thuris,*
Sanguinis draconis,
Florum granat. ana dr. 3. & dung. 2.
Fructus Ceratoniæ, dr. 5.
Hæmatitis lotæ,
Terræ sigillatæ, ana dr. 10.
Aluminis, dr. 2. s.
Opii,
Cinamomi, ana dr. 2.

Omnia simul reducantur in trochiscos decem, dosis trochiscus unus cum succo portulacæ.

QOVRS MOVRR.
Trochisci de Myrrhâ.

Menses cient; partumque facilitant.
Rec. *Myrrhæ, dr. 3.*
Lupinorum, dr. 5.
Rutæ,
Pulegii.
Libistici.
Dictamni,
Valerianæ,
Assæ fœtidæ.
Ammoniaci,
Sagapeni, ana dr. 2.

Tusa, trajectaque serico, in pastillos formentur; dosis dr. 2. cum decocto sabinæ.

QOVRS ASCHER EL ADOVVIEH.
Trochisci de decem medicamentis.

Conferunt quartanæ; doloribus hepatis, ac dorsi levamen suppeditant.
Rec. *Anisi.*
Succi Eupatorii, ana dr. 4.
Asari.
Folii Indici.
Absynthii.
Seminis Petros. Maced.
Spicæ,
Medullæ amygd. amararum,
Mastiches, ana dr. 1.
Aloës, dr. 2.

Pistillo, ac incerniculo parata medicamenta immergantur in decocto absynthii; & trochisci fiant. Dosis dr. 1. cum aquâ calidâ.

QOVRS.
Trochisci

Ad immodicos fluxus hæmorrhoïdales.
Rec. *Coralli,*
Succini,
Cochlearum adustarum,
Boli Armenæ, ana dr. 2.
Myrobal. nigrarum.
Emblic. & belleric. ana dr. 5.
Seminis porrorum, dr. 3.
Bdellii, dr. 10.

Tum semine porrorum loto, bdellioque aquâ soluto, fiant Trochisci cum cæteris medicamentis apprimè pulveratis. Dosis dr. 3. cum dr. 10. aquæ ferrariorum.

QOVRS MOVTSELLETS.
Trochisci Triangulares.

Conferunt ad cephalalgiam, & hemicraniam; nec non ad vigilias importunas; inuncti enim fronti, ac temporibus, dolorem levant.
Rec. *Opii Ægyptii,*
Myrrhæ Mekkensis,
Ladani,
Camphoræ,
Croci,
Seminis hyoscyami,

Corticis

Corticis radicis mandragora, ana dr.5.	*Sarcocollæ.*
Thuris,	*Myrobal. belleric.*
	Boli Armenæ, ana dr. 10.

Trita, & comminuta, redigantur in trochiscos ex rosaceâ, & aqua Intybi; porrò ut à cæteris distinguantur, fiant figuræ triangularis; tum tempestivè ad opus applica.

QOVRS DAROVNEGI.

Trochisci de Doronico

Ad corrosionem oris, & gingivarum putrefactioni obsistentes.

Rec. *Doronici flavi, & rubri,*	*Colcotaris, ana dr.* 5.
Calcis vivæ,	*Aluminis scissilis,*
Gallarum, ana dr. 10.	*Acaciæ,*
Æruginis,	*Balaustiorum, ana dr.* 3.

Trita macerentur in aceto, & per integram hebdomadam solis radiis exponantur; tum trochisci fiant, & siccentur adumbram; cum opus fuerit, Rec. dung.1. & os, gingivæque illinantur; sic horâ integrâ linimentum sustine; deinde tantillum olei rosati in ore sume.

QARA DAROV.

Medicamentum nigrum

Post rescisas, aut avulsas oculorum catharactas applicandum.

Rec. *Salis armoniaci,*	*Tutiæ, dr.* 12.
Æris usti, ana dr. 2.	

Trita probè, & cribro setaceo trajecta, excipiantur, & fermententur ovi vitello; mox putamini ovi indita materia, lutoque philosophico occlusa, & crucibulo indita novo, coquatur in clybano; tum post triturationem optimam adhibeatur usui.

KEMOVNI.

Diacuminum

Valens ad ventriculi frigiditatem; ad famem caninam; ad febres pituitosas, & atrabilares; ad singultum provenientem à pituita, aut à repletione; ad herniam; ad colicam ventosam; & ad flatus.

Rec. *Cumini Caramanici nigri, dr.* 50.	*Rutæ, ana dr.* 6.
Piperis nigri, dr. 15.	*Nitri, dr.* 5.
Zingiberis,	*Mellis, quintuplum omnium.*

Fiat electuarium ut moris est; dosis mesc. 1.

GVIL HOKEMET.

Lutum philosophicum.

Rec. *Terræ flavæ mundæ min.* 4.

Conteratur, & coquatur in min.1. papyri, & min. sem. salis; sed his in aquâ dissolutis manus commotione, tum terram adde; deinde lib. sem. capillorum capitis humani forficibus in frusta sectorum, totidemque fimi equini projice; & diligenter commisce: humectentur per 7. dies aquâ, ut coalescant; tum portiunculas confice; separatim desicca; & cum uti placuerit, contunde optimè, & aquâ dilue.

LAOVQ C-HESCHC-HASCHI.

Lynctus de Papavere.

Catharrum calidum sistit.

Rec. *Seminis papav. albi, dr.* 10.	*Gummi Arabici, ana dr.* 4.
Amyli,	*Medullæ sem. Cucurbitæ,*
Tragacanthæ,	*Medullæ sem. cotonei dulcis, ana dr.* 3.

Trita impastentur rosaceâ, & lambitorium fiat.

LAOVQ KARNEB.

Lynctus de Brassicâ

Pectus ab humoribus crassis exonerat.

Rec. *Succi brassicæ decoctæ min.* 1. *ſ.*

Decoque in aquâ, mellis min. 1. ſ. & ad justam crassitiem redige; decoctioni adde medullæ nucleorum pini, med. seminis gossipii, farinæ fabarum, ana dr. 10. Lini assati, fœni græci, ana dr. 5. Medullæ pistaciorum, dr. 15. dosis dr. 5. cum lacte asinino.

LEBOVB KEBIR.

Electuarium de nucleis, seu pulpis majus.

Renes calefacit, & roborat; lætitiam parit; cor, & ventriculum roborat; corpus impinguat; colorem vegetum exsuscitat; nervos fortificat; imbecillis, & impotentibus auxiliatur.

Rec. *Nuclei pistaciorum,*	*Sem. asparagorum,*
Avellanarum,	*Sem. fraxini,*
Nuclei glandis unguentariæ, seu fructus terebinthi,	*Doronici,*
Nuclei juglandium,	*Zurumbati, ana dr.* 3.
Nucleorum pini,	*Nucis moschatæ,*
Pulpæ seminis cinaræ,	*Macis,*
Piscis gammari,	*Hepaticæ,*
Galangæ,	*Piperis longi, ana dr.* 2.
Secacul, vel sygilli S. Mariæ,	*Satirionis, seu testiculi vulpis,*
Ben rubri, & albi,	*Cocci Indici recentis,*
Thlaspeos flavi, & rubri,	*Medullæ capitis passerum,*
Zingiberis,	*Papaveris, ana dr.* 10.
Sesami,	*Testiculi bovis nigri pulverati,*
Cinamomi,	*Hermodactylorum,*
Spicæ aromaticæ,	*Buzidan,*
Cyperi cufensis,	*Menthæ siccæ, ana dr.* 4.
Caryophyllorum,	*Secundinæ camelæ Arabicæ,*
Cubebarum Chinæ,	*Croci,*
Nucleorum granat. silvestrium.	*Mastiches, ana m.* 3.
Seminis pastinacæ,	*Agallochi, mesc.* 2.
Sem. raporum,	*Foliorum auri, nu.* 30.
Sem. raphanorum,	*Foliorum argenti, nu.* 50.
Sem. ceparum,	*Ambræ grisiæ, mesc.* 1.
Sem. medicæ, vel fœni Burgundiaci,	*Moschi optimi, m. ſ.*
	Mellis, triplum omnium.

Fiat Electuarium ut moris est.

MOC-HELLES EKBER.

Electuarium ſanctum, majus.

Valet ad cephalalgiam; ad vertiginem; ad epylepſiam; ad tremorem; ad paralyſim; ad ſpaſmum pituitoſum; ad dolores pituitoſos artuum, & dentium; ad maniam; ad viſcerum ulcerationes; ad dolorem pungitivum à flatibus procedentem; renibus, ac veſicæ convenientaneum eſt. Vomitum ſanguinis compeſcit, cum aqua plantaginis ſumptum, dolores ſtomachi, & ſplenis ſedabit; ſi ex aqua fœniculi propinetur, febres antiquas exterminabit; inflammationes reſolvet; & venenis reſiſtet.

Rec. *Xylocaſſiæ,*
Iunci odorati,
Myrrhæ, ana unc. 1. *ſ.*
Caſtorei,
Petroſelini montani, ana m. 15.
Seminis Petroſ. maced. vulgò, apii, unc. 2.
Seſeleos, meſcal. 1.
Coſti amari,
Cinamomi,
Trochiſcorum hedychroi magmatis,
Storacis liquidæ,
Aſari, ana meſc. 6.
Piperis albi, meſc. 12.
Spicæ, meſc. 7.
Amomi,
Croci,
Piperis longi, ana meſc. 4.
Opii,
Aniſi, ana meſc. 10.
Mellis, triplum omnium.

Fiat electuarium ex artis præſcripto, quo uti poterunt poſt menſes ſex; doſis dr. 1. ad meſc. 1.

MAGIOVN ASOV ED.

Electuarium Nigrum

Ad tenaſmum, & antiquam dyarrhœam deſtinatum.

Rec. *Opii.*
Caſtorei.
Storacis.
Sem. Hyoſcyami.
Croci.
Azari.
Myrrhæ.
Sem. Petroſ. Maced.
Caſſiæ ligneæ.
Aniſi.
Spicæ.
Boli Armenæ, ana q. u.

Pulverata reducantur in Electuarium ex triplo mellis: doſis dr. 1. cum ſucco expreſſo ex myrti baccis, vel ex cydoniis malis.

MAGI-OVN AQRAB.

Electuarium de Scorpionibus.

Calculum è renibus, ac è veſica extrahit: & ad ictum Scorpionis præſtat.

Rec. *Scorpionum combuſtorum, dr.* 3. *ſ.*
Gentianæ, dr. 1. *ſ.*
Zingiberis, dr. 1.
Piperis,
Longi Piperis, ana dr. 10.
Halicacabi, dr. 5. *ſ.*
Caſtorei, dr. 4.

Pulverentur, & melle excipiantur; doſis dung. 1. cum aqua Petroſ. maced.

MAGI-OVN LOVLOVI.

Electuarium Perlatum.

Ex præſcripto Galeni; virilitatem auget; nervos roborat, ſanguinem reſtaurat eminenter, ſomnum abundantem provocat.

Rec. *Margarit. imperf.*
Corallii, ana m. 1.
Aniſi.
Ben albi, ana dr. 3.
Solani Halicacabi.
Radicis Hederæ, ana dr. 1.
Foliorum ſchœnanthi,
Cyperi.
Fructus Tamaricis.
Xylocaſſiæ,
Cinamomi, ana m. ſ.
Gummi Arabici.
Tragacanthæ, ana dr. ſ.
Aſari.
Maſtiches, ana dr. 1.

Trita imbuantur melle q. ſ. tum ſomni tempore, meſcala una pro juſta doſi devoretur.

MAGI-OVN DIGHER.

Electuarium aliud

Principes partes roborans; lætitiam generans; ventriculum fortificans; cibi appetentiam provocans, colorem probum concilians; & digeſtionem juvans.

Rec. *Cinamomi.*
Spicæ aromaticæ.
Corticis exterioris piſtaciorum.
Corticis myrobalani.
Nucis myriſticæ.
Radicis lazerpitii, vel tremulæ arboris.
Behen rubri, & albi.
Sacatul, ſeu viſnacæ,
Moſchi arborei, ſeu hepaticæ.
Meliſſæ,
Boraginis, ana dr. 3.
Maſtiches,
Cardamomi.
Seminis braſſicæ capitatæ.
Zingiberis.
Caryophyllorum.
Aſari,
Malabathri.
Cubebarum Chinæ.
Corticis mali citrii,
Zurumbati.
Doronici græci.
Santali albi.
Baccarum mali punici campeſtris.
Aniſi.
Menthæ.
Macis.
Myrobal. nigrarum.
Buzidan.
Croci.
Zedoariæ.
Electri flavi.
Marg. ſupra porphyrium tritarum.
Corallii, ana dr. 4.
Ciperii Cufenſis.
Foliorum roſarum, ana dr. 4.
Gammarorum.
Teſticuli vulpis, ſeu ſatirionis,
Thlaſpeos flavi.
Thlaſpeos rubri, ana dr. 5.
Moſchi optimi, m. ſem.
Ambræ griſiæ, meſc. 1.
Foliorum auri, num. 30.
Foliorum argenti, num. 50.
Sacchari & mellis deſpumati. q. ſ.

Fiat Electuarium juxta regulas pharmaceutices.

MAGI-OVN JOVNES.

Electuarium Ionæ.

Memoriam juvat, & oblivioni obſtat.

Rec. *Anacardii,*
Opii, ana, dr. 10.
Aloës, meſc. 60.
Agarici, meſcal. 24.
Xylocaſſiæ,
Acori,
Ariſtolochiæ,
Croci,
Cinamomi,
Maſtiches, ana m. 6.
Coſti,
Seminis rutæ,
Piperis albi, ana m. 8.
Mellis, lib. 9.

Fiat Electuarium ex arte: doſis ad libitum Medici.

MAGI-OVN.

Electuarium.

Præſtat ad podagram, & ad articulorum dolorem; ad veterem lienis dolorem; ad reſpirationis difficultatem: ad tuſſim veterem: ad febres antiquas: ad ulcerationes inteſtinorum: ad oculorum caliginem; flatus quoquè craſſos diſpeſcit.

Rec. *Gentianæ græcæ,*
Stœchados,
Leviſtici,
Ammoniaci,
Chamepityos,
Seminis rutæ,

Marrubii

Marrubii,
Scordii,
Stæchés, ana mesc. 5.
Myrrhæ,
Croci,
Costi,
Piperis albi,
Iunci odorati,
Spicæ,
Euphorbii,
Corticis radicis mali punici.
Pulegii,
Fœniculi,
Dauci,
Rosarum,
Nardi,
Fructus balsami, ana m. 3.
Succi eupatorii,
Seminis loti hortensis,
Gummi Arabici,
Amygdalarum, ana dr. 4.
Opii,
Seminis hyoscyami albi, ana mesc. 6.
Sacchari albi, dr. 4.

Infundenda in sapa infundito; terenda terito; & cum melle q. s. mixtio fiat, utere post sex menses.

MAGI-VN SIR.

Electuarium de Allio.

Confert torturæ, epilepsiæ, paralysi, psoræ, lepræ, tremori, & hæmorrhoidibus; ventriculo robur, & appetentiam cibi confert; pituitam educit; vires suppeditat; cor vivificat; calorem primigenium auget; senibusque maximè convenit.

Rec. *Allii mundati, min. s.*

Coquatur in min. 1. lactis vaccini ad perfectam coctionem; tum infunde lib. 4. s. mellis, & dr. 30. butyri vaccini; optimè commisce; amove indè ab igne, & trita medicamenta, ac ritè pulverata, commisce: quibus adde; Caryophyllorum, Nucis moschatæ, macis, Piperis, Masticbes, Cardamomi utriusque, myrobal. chebularum, Cinamomi, Zingiberis, ana dr. 10. Agallochi, Croci, ana dr. 5. Dosis quantitas coryli, seu auellanæ.

MAGI-OVN SOQRAT.

Electuarium Socratis.

Præstans ad oblivionem, & melancholiam; ad Epilepsiam, ad morphœam, & lepram; ad articulorum dolorem; ad ventriculi dolorem, ad alopeciam; ad elephantiazim; ad lotii stillicidium; ad tussim veterem; ad febrem quartanam; ad febres pituitosas; ad urinæ difficultatem; ad hæmorrhoides; ad icterum, seu à stomacho, seu à splene prognatum; nocumento venenorum obsistit, tineas latas expellit, calculum è renibus, ac vesica exturbat; menstrua ciet; odorem oris, ac sudoris corripit; aurium, & linguæ gravedini medetur; epilepsi opitulatur; & ad omnes affectus pituitosos præstantissimum est remedium; senibus autem maxime congruum.

Rec. *Gentianæ*,
Libistici,
Neheremisch, seu apicum malogr.
Sem. balsaminæ,
Baccarum lauri,
Aristolochiæ longæ, ana m. 1.
Anisi,
Castorei,
Fructus balsami,
Xylobalsami,
Xylocassiæ,
Asari,
Masticbes,
Doronici,
Zurumbati,
Seminis apii,
Seminis erucæ,
Seminis ceparum,
Sem. porrorum, ana dr. 2.
Aloës socotoræ, dr. 10.
Turbiti candidi, dr. 20.
Xyloaloës, dr. 12.
Nucis moschatæ,
Rhabarbari Chinici,
Caryophyllorum,
Macis,
Cardamomi,
Spicæ aromaticæ,
Croci,
Scillæ torrefactæ,
Zurumbati, vel zedoariæ,
Lepidii,
Origani,
Cinamomi, ana dr. 3.
Rosarum,
Melyssophylli,
Laccæ lotæ, ana dr. 5.
Cyperi,
Granorum arboris mahaleb: ana dr. 4.
Myrobal. nigrarum,
Corticis embl. & bell. ana dr. 6.

Pulverata, impinguentur oleo amygdal. amar. & fiat electuarium ex triplo mellis; servetur in vase vitreo, quod per sex menses sub hordeo indi debet, dosis dr. 2. ad dr. 5.

MAGI-OVN FOVLAD.

Electuarium de Chalybe.

Est hoc electuarium ab Indis inventum; mirabilis est compositionis, & innumeris præstat virtutibus, valet quippe ad colicam, ad torturam, ad Epilepsiam, ad tremorem; stomachum confortat, ac potentiam virilem auget, gonorrhœæ item, & urinæ stillicidio juvamen est, senibusque convenit.

Rec. *Croci*,
Piperis.
Macropiperis,
Cinnabaris loti supra porphyrium cum aquâ limonum.
Cubebarum Chinæ,
Mastiches.
Anisi.
Scinci.
Spicæ.
Macis.
Caryophyllorum.
Cinamomi.
Santali.
Cumini Caramanici,
Nigellæ.
Seminum peponis.
Seminum cichorii.
Seminis papaveris.
Pyrethri.
Behen utriusque,
Myrobal. nigrarum.
Electri.
Corallii.
Margarit. imperfor.
Seminis fraxini.
Seminis apii communis,
Medullæ pistaciorum.
Seminis pulegii.
Seminis daturæ frixi.
Gentianæ.
Secundinæ camelæ Arabicæ
Zingiberis.
Medullæ capitis passerum, & galli.
Sesami mundati.
Thymiamatis Græci.
Camomillæ.
Nucis moschatæ.
Myrobal. belleric.
Cardamomi majoris.
Myrobal. emblic.
Lepidii,
Ammeos,
Nucis Indicæ, seu Cocci,
Seminis Asparagorum,
Cassiæ ligneæ, ana m. 10.
Cardui benedicti, vel Astragali
Medullæ nucleorum pini,
Florum nucum,
Granorum convolvuli cærulei Indici,
Testiculi vulpis, seu Satyrionis,
Zurumbati,
Fœniculi,
Nucis stramoniæ,
Opii,
Aristolochiæ longæ,
Scillæ,
Aristolochiæ rotundæ,
Fumariæ, ana m. 5.
Foliorum argenti, & auri, ana num. 50.
Sacchari albi, part. omnium quartam.
Mellis despumati, ad pondus medicamentorum.
Chalibis calcinati, m. 12.

Fiat electuarium magistraliter; utere post sex menses. Dosis dr. 1.

MOFARRAH MESSIEHI.

Electuarium cardiacum: Christianum.

Cardiacum, imo cephalicum est, & hepaticum; & his omnibus partibus accommodatum; appetentiam cibi conciliat.

Rec. *Canellæ crassioris*,
Borraginis:
Ocimi,
Rosarum, ana dr. 5.
Galangæ,

Galangæ,
Cubebarum Chinæ,
Caryophyllorum,
Spicæ,
Cardamomi minoris, & *majoris*,
Nucis aromaticæ,
Seminis basilici,
Mastiches,
Corticis mali citrii,
Seminis fraxini,
Macis, *ana dr.* 3.
Moschi arborei, *dr.* 4.
Margaritarum imperfor.
Macropiperis,
Folii Indici,
Cyperi Cufensis,
Ambræ (ineritiæ, *ana dr.* 2.
Zingiberis,
Zedoariæ, *ana dr.* 1.
Testiculi vulpis, *seu satyrionis*; *dr.* 10.
Moschi,
Auri liquidi,
Argenti liquidi, *ana dr. ʃ.*
Succini, *seu electri*,
Corallii, *ana dr.* 1.
Nucis Indicæ probatæ, *m.* 30.
Mellis duplum omnium Medicamentorum,

Fiat electuarium ex more.

MORABBA HELILEH.

Conditum de Myrobalanis.

Stomacho, ac digestioni proficuum; naturam molliens, hæmorrhoidibus succurrens; visum acuens, oblivionem sanans, sanguinemque corripiens.

Myrobal. cebulas majores, *num.* 100.

Includantur vase, & aquam q.s. infunde, ita ut cooperiantur; superadde Cineris mundi, dr. 50. aquam, & Cinerem quater renova, & tribus quibusque diebus lava, donec cortex separetur; inde in ollâ aquam mundam infundes, his stratum hordei mundati semitusi adjunge; decoque; tum remove decoctum; iterum modo præfato decoque; tum singulas myrobal. decies acu penetra, & in vase serva; tandem mellis q.s. ut cooperiantur, adde; sic viginti diebus maneant; deinde ex melle eruant, & iterum servato primo melle, novum infundatur; tum biduo nutriatur; ac postea utraque mellis infusione conjunctâ decoctio fiat ad crassitiem usque; si massam aromatizes caryophyllorum, Zingiberis, Cardamomi, nucis moschatæ, mastiches, agallochi, ana m.5. moschi dr. ʃ. Croci, m. 1. melius evadet conditum, repone in vase; & post 40. dies utere.

MORABBA ZENGEFIL.

Conditum Zingiberis.

Renibus, ac vesicæ valorem concilians; lotium ciens, febres pituitosas debilitans; stomacho vigorem, nec non virili potentiæ vires suppeditans.

Rec. *Zingiberis optimi q. u.*

Sub arena condito, & 20. dierum spatio aquam affundito; dein extrahito, divisumque in partes hydromelite decoque ad consistentiam probam.

MA EL GEBEN.

Aqua Casei.

Valet ad melancholiam, ad icterum; ad scabiem quoque, & ad maculas; ad passiones atrabilares; bilem educit mixta cùm epithymo purgativo.

Rec. *Hædum coloris rubri quinquaginta diebus post partum.*

Illum nutries per aliquot dies ex coriandro recenti, aut lactucis, aut cichoreis, aut fœniculo, aut farina hordei, aut herba hordei, aut fumaria recenti: dein cum lib. 2. lactis; & lento igne decoque in vase vitreato, post bullitum unum infunde lib. 1. oxymelitis probè acetosi, tum commove ex ligno fici à cortice nudato, donec coaguletur; & ab igne amove: totum telâ, seu colo inclusum appende, & colaturam distillantem iterum decoque spumam colligendo: sumatur cum oxymelite quotidiè lib. 1. tribus scilicet haustibus interjectis nempe duabus horis inter singulos haustus, inter quos aliquoties ventrem solvet.

MARHAM GOVLNAR.

Cerotum Balaustiorum.

Ad ulcera corrosiva utile.

Rec. *Gallarum*,
Lithargirii,
Curcumæ, *ana part.* 1.
Balaustiorum,
Foliorum myrti.
Succi plantaginis, *ana par.* 2.

Fiat ceratum ex cera alba, & oleo rosato.

MARHAM SEDENEGI.

Cerotum lapidis hæmatitis.

Valens ad hæmorrhoïdes, & ad anum prolapsum.

Rec. *Hæmatitis lotæ*,
Boli armenæ,
Succi hypocistidos, *ana dr.* 3.
Opii. m. ʃ. & *dr.* 4.
Cerussæ, *dr.* 2.
Croci, *dr.* 1.
Olei amygdalini violati,
Olei florum amygdalar. ana dr. 10.

Cerâ in oleo liquefactâ fiat commixtio cum cæteris medicamentis contritis, atque transfusis; addendo in mortario lactis puellam nutrientis dr. 10.

MARHAM ATESCHEK.

Unguentum ad luem veneream.

Apostemata quippe hujus, & similia exteriora symptomata citò ad sanitatem perducit.

Rec. *Arsenici albi*, *Mercurii*, *ana q. v.*

Simul terantur, donec deletus omnino remaneat Mercurius: tum adde saponis m. 10. & in mortario lapideo simul tundantur, donec consistentiam unguenti acquirant: si sapo siccior sit, addatur aqua guttatim.

Explicatio Ponderum, Quæ occurrunt in iis quæ è Pharmacopœa Persica excerpta sunt.

Nomen	Abbreviaturæ.	Valor.
Habbe, *granum*	*Gran.*	*Gran.* 2. *Hordei.*
Tessoug; *chalcus*,	*Chalc.*	*Gran.* 3. *ad* 4. *hordei.*
Donk; *dungus.*	*Dung.*	*Sexta pars mescalæ.*
Derem; *dragm.*	*Dr. vel Drach.*	*Drachma nostras.*
mesqal mescal.	*M. vel mesc.*	*Sesqui drachma*, *sive dr.* 1. *semis.*
Vaqieh uncia.	*Vaq. vel unc.*	*Uncia nostras.*
Reiel, *libra.*	*Lib.*	*Libra nostras.*
Men. Mina.	*Min.*	*Mescalæ* 600.

EXCER-

EXCERPTA
E
LABORATORIO CEYLONICO.

Sal Volatile Urinæ Vinosum.

Recipe quantitatem sufficientem Urinæ Iuvenum *Microcosmi Filiorum*, qui sani sint & per aliquod temporis spatium, bono cibo, bonoque vino nutriti fuerint, urinam illam in vase depone, quod diligenter obturabis, cùm verò per duos menses in Fimo Equorum vel alio quodam modo putrefacta fuerit, tunc eam in *Arena* per retortam distillabis, suaviter ac lentè *Spiritus* eliciendo, donec *Sirupi Species* in *fundo* remaneat, quod autem distillatum erit iterùm superimpones, & denuò distillabis velut antea, donec fuerit condensatum. Tunc impone simul *Spiritus* istos in magna phiala, quæ longum ac spatiosum collum habeat; appone desuper Capitellum, & ipsi Recipientem adjunge, quibus simul benè lutatis phialam in Vase cineribus pleno collocabis, & ignem leniter accendes, tunc ascendet *Sal Volatile Mercuriale*, & coagulabitur in Collo sicut & in *Capitello* & in *Recipiente*. Dùm verò non ampliùs sursum sublimabitur, tunc phialam eximes, & *Salem* totum colliges, quem iterùm in aliam phialam immittes, ipsi superaffundendo portionem quandam *Liquoris Salis Tartari* & *Spiritus Vini*, quæ quidem per aliquod tempus ita diriges ut calor sit moderatissimus, ne unum ante aliud elevetur. Cum autem hoc modo res tuæ diu substiterint, denuò Capitellum superappones, quod bene lutabis, & apposito Recipiente, æstiuum calorem moderatum excitabis: tunc in *Capitello* sublimabitur *Sal* formæ mirabilis, quod quidem non manebit coagulatum, velut aliud *Sal Volatile*; sed statim in quemdam Liquorem diluetur, cujus virtus mirum in modum est extraordinaria. *Medicamentum* istud multos præstantissimos effectus producit in morbis periculosissimis, & vel minima Dosis sufficiens est. Possumus pariter hoc eodem medio quoddam *Sal Essentiale Vegetabilium*, cujuscunque generis sint, extrahere & illud ad unumquemque morbum aptum reddere, quod quidem tunc temporis multo majori pretio dignum erit. Hujusce præparationis quandam vobis formulam communicabo, juxta quam omnes alias investigare poteritis.

Rec. *Sp. Vin. Tartarisf. unc. ij. Ol. st. Vegetabil. Dr.* j.

Dùm res istæ simul succussantur, confestim invicem uniuntur. Impone illas in phiala, & ipsis adjice *Drach.* j. *Salis Urinæ Vinosi*, quæ simul cum igne lento sublimabis, tunc sal quoddam exurget, quod in se virtutem *Essentialem Vegetabilium* continet, & ad gravissimos Morbos ac obstructiones Corporum, pretiosissimum, nobilissimum ac efficacissimum est *Medicamentum*, prout à multis doctissimis peritissimisque Scriptoribus sufficienter fuit demonstratum.

Dosis est 2. 3. *ad* 5. *Grana*, cum idoneis Vehiculis.

Spiritus & Sal Volatile Oleosum, è Dentibus Olyphantum.

Dentes Olyphantis suppeditant *Europæ* Segmenta sive Rasuram, *Ebur*, *Ustum* vel *Spodium* ex *Ebore*, ad usum Medicinæ. Labores autem ac Examina per ignem in *Ceylonia* sequenti modo direxi.

Recipe Segmentorum partem sufficientem, quam in Retortam vitream immittes, & hanc in fornace ventosa depones, dum autem eidem Retortæ Recipientem adjunxeris & ambo bene lutaveris, distillandum est *per gradus*, donec nihil ampliùs educatur; tunc ignem extingui permittes, Recipientem assumes & quod in eo continetur in Retortam infundes, deinde Recipientem optimè lavabis cum *Spiritu Vini*, quem etiam affundes simul, & totum unà rectificabis. Hinc tibi supererit *Medicamentum* subtilissimum atque jucundissimum. Si verò tibi sit cupido sal quoddam siccum habendi, poteris illud per phialam sublimare atque ad usum servare. Medicamentum istud semper tibi maximum auxilium præbebit pro morbis sequentibus.

In Syncope & Palpitatione Cordis.

Rec. *Sp. ex Ebore, gutt. x.*	*Aq. Cinam.*
Ess. Cinam. gutt. iij.	*Rosar. an. unc. S.*
Syr. Citri, dr. ij.	*M. pro una dosi.*

In Catharro Suffocativo.

Rec. *Sal. Volat. Oleos. ex Ebore, gr. v.*	*Aq. Menth.*
Tinct. Cinom. gutt. viij.	*Fœnic. an. unc. S.*
Syr. Fol. Cinnam. dr. ij.	*M. pro una dosi.*

In Suffocatione Matricis.

Rec. *Sp. ex Ebore, gutt. x.*	*Aq. Cinnam.*
	Matricar. an. unc. S.
Syr. Fol. Cinnam. dr. ij.	*M. pro una dosi.*

In Obstructione Mensium.

Rec. *Sp. Eboris, gutt. x.*	*Cinnam. an. unc. S.*
Syr. Calaminth. dr. ij.	*Ess. Cinnam. gutt. iij.*
Aq. Matricar.	*M. pro una dosi.*

In Pleuritide, vel aliis puncturis.

Rec. *Sp. Ebor. gutt. x.*	*Portulac. unc. S.*
Succ. Cichor. unc. j.	*M. pro una dosi.*

Sal Volatile & Oleum,

Ex Offibus Olyphantum.

IN Sylvis Ceyloniæ tot hujus generis offa reperiuntur quot defiderantur. Eorum autem examina fequenti modo fufcepi.

Recipe magnum, rotundum & terreum Inftrumentum, cujus collum fit oblongum dùm autem exiguis iftis Offibus adimpletum erit, depones illud in Fornace Uentofa, & adjecto magno Recipiente, deftillabis *per gradus* ufque ad fummum, cum igne fortiffimo, donec nil ampliùs prodeat. Cùm autem ignis fponte fuerit extinctus, eximes *Recipientem*, ubi magnam quantitatem habebis *Salis Volatilis* & *Olei*. Salem ad omnes occafiones ubi tale medicamentum conveniens eft, impendere poteris, quinetiam ex eo pretiofum *Salmiac* componere poteris quod modo fequenti peragendum eft.

Sal Armoniacum Artificiale.

Recipe Salem iftum quem in Retortam injicies & ei tantùm Spiritus falis fuperaffundes, quantùm requiretur, ut nullam amplius ebullitionem fieri percipias. Cùm autem humiditates extraxeris, albiffimum pulcherrimumque *Salem Ammiac* in fundo comperies, qui pulchrior adhuc evadet, cum ipfum fublimari curaveris. Hoc eodem modo *Salmiac* ex omnibus *Animalium Salibus* & ex *Spiritu Salis*, facile compofitu eft, imò & pro tanta quam cupiveris quantitate.

Oleum ex Offibus eft præftantiffimum Linimentum quoad *Beriberi* Spafmum, Paralyfim, Lethargiam, Torporem & alias nervorum infirmitates; ita ut loco plurimorum Oleorum fupplere poffit quæ nobis ex Europa abfque neceffitate tranfmittuntur. Dùm enim affumo decem libras Olei, femi-libram Olei Camphoræ & uncias quatuor iftius Olei, atque omnia cum foliis Cinnamomi decocta comprimo atque tranfcolo, tunc habeo tale pretiofum Oleum contra morbum Beriberi; quale poffum defiderare, & ita mihi cæteras licitum eft unctiones dimittere.

Empl. Nervinum.

Rec. *Ceræ Citrinæ*, lib. j.	*Sangui. Cerv.*
Sevi Cervin. lib. S.	*Off. Cervi*, an. unc. S.
Ol. Corn. Cervi.	*M. F. Empl.*

Cùm Emplaftrum iftud ad ufum conferes & ipfius efficaciam animadvertes, fummopere virtutem ejufdem demiraberis, quam expertam habebis in *Difloca-tionibus*, *Paralyfibus*, *Marcore membrorum* à vulneribus caufato, *Podagra*, *Spafmo*, *Convulfionibus*, & fimilibus affectibus.

Aq. Tenellorum Cervi.

Rec. *Cornua Cervi Novel-la Sanguine adhuc reple-ta, in Fruftula concifa*, ℥ f.	*Arantior. an.* lib. j.
	Flor. Cinnam.
	Cardam. fylveftr. an. m. j.
	Aq. Rofar.
Succ. Citri.	*Vini Albi Gallici, an. lib.* j.

Totum hoc fimul in Retorta Vitrea impone; ei Capitellum fuperaddendo atque illud in *Balneo Mariæ* ad ficcitatem elice, illudque tanquàm Aquam Cardiacam pretiofiffimam cuftodi.

Aq. Cordis Cervi.

Rec. *Cor. Cerv.* Num. 1.	*Arantior. an. dr.* iij.
Succ. Citri.	*Flor. Cinnam.*
Arantior. an. lib. ij.	*Herb. Rorifm.*
Cinnam. unc. ij.	*Matricar. an. m.* S.
Cardam. unc. S.	*Aq. Rofar.* lb. j.
Cortic. Citri.	*Vini Albi Gallici*, lb. iiij.

Totum in *Balneo Mariæ* deftilla ufque ad ficcitatem & ad ufum ferva.

Bezoardicum Corn. Cervi.

Rec. *Rafuræ Corn. Cerv.*
Corn. Cervi Philofoph. præparat.
Corn. Cervi ufti & præp. an. unc. ij.
Sal. Volatil. C. C. dr. j.
Sulph. Philofophicè præp. dr. ij.
Terr. figill. Ceylonic. un. S.
Lapid. BeZoar. or. dr. iij.
Fol. Auri, Num. 5.
Ol. ftill. cinam. gutt. x.
M. F. Pulvis.

Maximam ipfius Efficaciam percipies in malignis omnibus morbis. Dofis eft drach. f. ad drach. j.

Spiritus Cornu Alces.

Recipe fufficientem quantitatem *Cornuum Alces* quæ quidem nobis nufquam deficiunt in *Ceylonia*, Terreum Inftrumentum eifdem cornubus adimple, fuper igne aperto illud appone, adapta ipfi Recipientem bene lutatum, & da ignem *per gradus*, tandem verò fortiffimum, quod tibi faciendum eft tamdiu donec nil ampliùs prodeat. Tùm fines omnia refrigerari, Recipientem extolles, quod ineft in Retortam infundes & Recipientem ablues cum fpiritu *Rorifmarini* quem fuperaddes, & totum in *Arena* rectificabis. Dùm *Phlegma* & *Oleum* incipiunt exire, fifte gradum, & extrahe fpiritus & eos feparatim ferva. Hoc erit adhuc tibi Medicamentum pretiofiffimum quod in *Epilepfia*, *Apoplexia*, *Spafmo* & fimilibus morbis maximam Virtutem tibi demonftrabit. In epilepfiâ fequenti modo poteft adhiberi.

Rec. *Sp. Corn. Alces, fcr.* S.	*Aq. Matricar. unc.* j.
Effent. Rorifm. fcr. j.	*M. F. Hauftus.*

In Apoplexia.

Rec. *Sp. Corn. Alces, fcr.* S.	*Rorifm. fcr.* j.
Eff. Succini, gutt. viij.	*Aq. Menth. unc.* j.
Cinnam. gutt. iij.	*M. F. Hauftus.*

Spiritus Antiepilepticus ex Ungula Alces.

Recipe certam quantitatem Vngularum, quas minutim diffecabis, iifque Retortam adimplebis, exinde *Sal Volatile* & *Oleum* elicies. Quando deftillationem peregeris, affume *Retortam*, & perge pari modo ac de *Cornubus* dictum eft. *Ungulas* fupermanentes calcinabis & fervabis ad ufum. Spiritus illius rectificati duas Vncias in Retortà impones, & fuperaddes.

Rec. *Nuc. Mofcat.*	S.
Macis.	*Herb. Calaminth.*
Cubebar.	*Rorifm.*
Coriandr.	*Matric.*
Cardamom.	*Bafilicon. an. M.S.*
Cardam. Sylveft. an. unc.	*Sp. Vini*, lib. j.

Hæc omnia fine per aliquot dies unà macerari. Tunc destillato per *Alembicum in Arena*. Dosis est semidrachma, sumiturque cum aptis aquosis Liquoribus. Exquisitissimum est Remedium in *Epilepsia* & *Apoplexia*.

Bezoardicum Cornu & Ungulæ Alces.

Rec. *Corn. Alces Philosophic. præp.*
Corn. Alces Calcinat.
Ung. Alces Calcinat.
Ung. Alces Philos. Præp. an. unc. j.
Sal. Volat. Oleos. ex corn. & ung. alc. dr. ij.
Fol. Lunæ, Num. *x.*
Mag. Lunæ, *dr.* j.
Succini dr. S.
Ol. st. Menth. gutt. xx.
Fol. Cinnam. gutt. x.
Butyr. Perlar. dr. j.
M. *F. Pulvis.*

Bezoardicum istud auxilium suum in supradictis Affectibus potentiùs demonstrabit. Dosis est semi drachma & ampliùs in convenientibus *Vehiculis*.

Sal Volatile & Fixum ex Viperis & Serpentibus.

Inter illos varios colubros qui reperiuntur in *Ceylonia* habemus simul etiam *Viperas*, ut & alios magnos *Angues* qui dùm *Hippocrates* viveret, in magno pretio fuerunt apud omnes expertos Medicos. Quamobrem non oportet illos silentio præterire, nam iidem, multis ac miris modis, præstantes Medicinas nobis suppeditant.

Recipe igitur partem unam Viperarum quæ supplebit defectui cuprearum illarum Capellarum vel aliorum magnorum Anguium, abjice caput, caudam ac viscera, exceptis Hepate & Corde, cætera simul exsicca, proscinde in minima frustula, quibus dein Retortam vitream replebis, tunc eam depones in fornace ventosa, Recipientem ei præponendo; exinde destillabis quidquid exire potuerit. Hoc facto vas tuum extrahes ac recipientem ablutum, evacuabis. Infunde totum liquorem in Phialam, cujus collum sit oblongum, tunc rectificabis eum, eoque modo *Sal Volatile* bellè sublimabitur, illudque deinde colligere poteris atque reservare. Nonnulli volentes ipsius fœtorem eximere, tantùm affundunt *Spiritus Vitrioli*, donec nõ ampliùs ebulliat, & ipsius humiditates abstraxerint. Deinceps iterùm superaffundunt partem unam *Liquoris Spiritus Tartari*, & ita separant *Sal Volatile* quod tali modo fit purius & penetrantius. Dùm istud Sal ita coagulatum est cum *Spiritu Vitrioli*, & quodammodo ad fixitatem delatum est, fæliciffimè pro multis morbis impendi potest, quoad *Sudorifera*. Verumenimverò certus modus *Sal Fixum* faciendi requirit Aquam pluvialem quæ continet in se subtilem quemdam *Salem Nitrosum* quo sal superior per abstractionem aliquatenùs fixus fit. Qui Sal potest salubrioris usus esse quàm Sal volatile, pro nonnullis affectibus. *Oleum*, quod provenit ex hac destillatione, pretiosissimum est, quoad *Chirurgiam*, dùm remediis illis immiscetur quæ sanandis vulneribus ac morsuris venenosorum Animalium inserviunt.

Hæc Salia virtutem præstantissimam continent in plurimis morbis malignis atque periculosis, si sumatur ex iis solummodò parva quædam Dosis; nam sudorem provocando, perniciosas materias expellunt, mirum in modum à Torminis earum optimè liberant, sanguinem purificant; firmiter adhærentes Humores incidunt & dissolvunt: præsertim verò vires suas demonstrant in *Arthritide*. Calculosas Materias per Urinas ejiciunt, vetustas viscerum obstructiones aperiunt, variasque febres exinde provenientes persanant, omnibus putrefactionibus atque melancholicis humoribus obsistunt. Idem præstat etiam hæc subsequens *Theriaca* & ipsum *Bezoardicum* quæ simul cum supradictis Remediis semper ad usum habui parata. Hic ego vos nonnullarum præscriptionum participes efficiam secundùm quas vobis ipsis consulere licebit.

In febribus Malignis, Ptechialibus, & Pestilentialibus.

Rec. *Sal. Viperin. Volat. gr. v.*
Sulph. Phil. Præp. gr. vj.
Theriac. Ceylonic. dr. j.
Sal volatil. Zerumbeth. gr. iij.
Aq. Zedoariæ, unc. j. *S.*
M. *F. Haustus.*

In febribus Intermittentibus.

Rec. *Sal. Volatil. Viperini gr. v.*
Spin. Viperin. Calcinat. scr. j.
Sulph. Phil. Præp. scr. S.
Decoct. Hord. vel Cichor. unc. ij.
M. F. Haustus.

In Scabie & Lepra.

Rec. *Sal. Volat. Viperin. gr.* iij.
Spin. Viper. Calcin. scr. j.
Sulph. Phil. Præp. gr. iij.
Decoct. Lign. Ebeni unc. i *S.*
M. F. Haustus.

In Arthritide.

Rec. *Sal. Volat. Viper. gr.* vj.
Spin. Viperin. calcin. scr. j.
Aq. Morungæ, unc. i *S.*
M. F. Haustus.

Illud autem Remedium multis aliis morbis inservire potest, cum maxima utilitate.

Externè sedat cruciatus Paraliticos atque Podagricos, si cum aqua Rosarum aut quadam aliqua re similis solvatur, & cum implicato linteo madido parti morbosæ superponatur.

Insuper præparantur à me Serpentes in *Ceylonia*, ita ut à putrefactione præserventur. Qua de causa possunt ad exteros emitti, vel ad usum servari. Quod quidem fit modo sequenti. Postquàm emundati sunt, ut antea dictum est, eos in frustula disseco, & per tres aut quatuor horas in moderatâ Muriâ colloco, tunc eos exsicco atque in cribro, quod obcludere possum, depono: postea subter eo parum ignis extendo, desuper spargendo pulverem factum ex *Cortice Rad. Cinam. Cortic. Radic. Cinam. Sylvest.* parumper *Myrrhæ* & *Lig. Aloes*, sic eos lentè siccari sino usque dùm contundi & in pulverem redigi possint. Tunc ex hoc soleo componere certum quoddam

Bezoardicum Viperinum.

Rec. *Pulv. Viperin. Præp. unc.* ij.
Spin. Viperin. Calcin. unc. S.
Terr. Sigillat. Ceylonic. dr. j.
Cortic. Radic. Cinnam.

Cinnam. sylv. an. dr. j.
Sulph. Phil. Præp. dr. ij.
Sal. Vol. & Fixi Viper. an. dr. j.
Ol. still. Camph. gutt. xx.
M. F. Pulv. dos. dr. s. ad dr. j.

Theriaca Ceylonica.

Rec. *Mell. despumat. lb.* v.
Pulv. Viperin. Præp. unc. iv.
Spin. Vip. Calc.
Terr. Sigill. Ceylonic. an. unc. ij.
Rad. Zerumbeth.
Zedoariæ.
Calam. Aromat. ana lb. S.
Cortic. Rad. Cinnam.
Cinnam. Sylv. an. unc. iv.
Aristolochiæ Long.
Citri.
Arantior.
Fol. Cinnam. an. unc. j.
Sal. Vol. Oleos. Zerumb. unc. S.
Vol. & Fixi Viperin. an. dr. ij.
Camphor. ex Rad. Cinnam. dr. j.
Sulph. Philos. Præp. unc. j.
Ol. Rad. Cinnam. dr. iij.
M. F. Electuarium.

Quid fiet nunc de vobis? O *Theriacæ Venditores*, qui per totum orbem vagamini? meliùs esset ut deceptoriam vestram *Theriacam* à *Ceylonia* prohiberemus propter eam quam ibidem centies meliorem componere possumus. Hæc est recta venenum expellens *Theriaca*, cujus *Scrupulus* j. tam magnum effectum producet quàm vestræ *Libra* integra. Non est Theriaca somnum inducens, sed Spiritus ipsos exhilarans. Suo Tempore satis superque manifesta fiet, propter tot & tantas Virtutes quæ continentur in ea.

Tinctura Bezoardica.

Rec. *Pulv. Vip. cum hep. & Cord. unc.* j.
Sal. Volat. & Fixi Vip. an dr. j.
Lap. Porcin. Ceylonic. dr. j. s.
Cort. Rad. Cinnam.
Cinnam. Sylv.
Aristoloch. Long. an. dr. ij.
Rad. Zedoar.
Zerumbeth.
Calam. Aromat.
Galang. Maj. an. dr. j.
Lign. Colubr. dr. iij.
Sp. Vini Camphorat. unc. viij.
Misc.

Hæc omnia simul in magnam Phialam injice, quam benè lutatam, in Arena Calida collocabis, ut fiat extractio. Cùm autem hoc modo per octo dies constituta fuerit, tunc totum in Retortam effundes & *Spiritus* extrahes quos iterum superaffundes & de novo *Tincturam* elicies tunc eam claram excipe, atque ad usum serva.

Habes hic prætereà *Medicamentum* exquisitissimum quod *Theriacæ*, *Mithridato* plurimisque aliis inutilibus Remediis anteferes, illa enim putrefactioni subjiciuntur, istud verò meliùs ultimâ quàm primâ die permanet. *Dosis est semi Scrup ad Scrup.* j.

Hircus.

Nuper volo vos participes facere duorum insignium Remediorum, ex *Hirco* fætente: *Helmontius* cujus altum Ingenium Scholas totius orbis Terrarum commovit in *Aurora* sua, ubi de *Duelech* scribit, ita loquitur. *Hircorum Urina si velut humana distilletur* plus præstat quàm enarrari potest contra Contemptores Artium: Quære, & gaudium reperies. In alio commendat *Sanguinem Hirci* tanquàm *Specificum* quoddam contra Pleuritidem. Hæc ambo Medicamenta per ignem ad Spiritus subtiles adduxi, prout sequitur.

Spiritus ex Urina Hirci.

Recipe sub ortum Auroræ, sufficientem portionem *Urinæ Hircorum*, nasum eis obturando, tunc anxii redduntur & urinam emittunt quia se quasi suffocatos sentiunt. Hanc Urinam postquam ut decet putrefacta fuerit per *Alembicum in Arena*, velut humanam Urinam destillabis. Istud est Remedium præstantissimum pro *Calculo*; quoad autem periculosas Vreterum ac Vesicæ obstructiones, miraculosas exhibet operationes. Hoc ipso Remedio duabus vel tribus personis mirabiliter auxiliatus sum quæ aquam per quinque vel sex dies emittere nequibant, atque sui compotes non erant, circiter tamen trium aut quatuor horarum spatium cujuscunque periculi fuerunt expertes. *Dosis est Scrup.* j. *ad drach. S.* in Cerevisia, vel in Aqua, vel in alio Liquore.

Spiritus Sanguinis Hirci.

Quid desiccatus *Hirci Sanguis* operetur benè notum est. Ego verò *Spiritum* quemdam exinde prolicio quo *Pleuritidem* omnium periculosissimam, absque venæsectione sanare possum. Assumo portionem Sanguinis, aquam aufero, Reliquum per Retortam extractum, primò lentè, deinde vehementiùs, producit *Spiritum*, *Sal Volatile* & *Oleum*, quod tunc rectificatum per *Alembicum*, præbet pulcherrimum quemdam *Spiritum*, qui in hoc morbo mira præstat, quando cum medio quodam commiscetur, & cochleari juxta formulam sequentem in usum adhibetur.

Rec. *Sp. Sangu. Hirc. dr. S.*
Succ. Cichor.
Portulac. an. unc. ij.
Syr. Scabios. unc. S.
M. F. haust. pro 3. aut 4. Dos.

Eandem efficit Operationem in Peripneumonia, cursus interruptione Circulationis, in gravibus occasibus, contusionibus, vel Costarum Fracturis ubi datur suspicio Sanguinis Coagulati.

Rec. *Sp. Sangu. Hirc. scr.* j.
Oc. Canc. Præp. gr. xv.
Succ. Scabios. unc. S.
M. F. Sudorif.

Quod juxta placitum vestrum reiterare poteritis. Oleum *Linimenti* loco vobis inservire potest.

Scorpiones.

HUjus generis Reptilia miræ magnitudinis apud nos reperiuntur. Ex eis autē habemus *Oleū Scorpionis Simplex*, & possumus etiam *Oleum* componere non secùs ac illud quod *Oleum Matthioli* dicitur: quod fit modo sequenti.

Rec. *Ol. Oliv. lib. 5.*	*Rad. Iunci Odorat.*
Herb. Calaminth.	*Zedoar.*
Menth.	*Gentian.*
Nepetæ, an. M. j.	*Aristoloch. Long.*
Verben.	*Zerumbeth. an. unc. j.*
Sesami.	*Cort. Rad. Cinnam.*
Matricar.	*Cinnam. Sylv. an. dr. vj.*
Fol. Cinamam.	*Cinamomi unc. j.*
Iunc. Odorat. an. m. S.	*Bacc. Cinnam. unc. j.*
	Cardam. Sylvest. dr. iij.

HErbæ Radicesque minutim incidi debent, & *Oleum* ex iis extrahi. Quam ob causam in loco calido, per octo vel quindecim dies collocari debent: posteà super igne lento decoquentur, comprimentur, & transcolabuntur.

Tunc in hoc *Oleo* decem vel plures magni viventes adhuc Scorpiones sunt imponendi, verùm successivè, difficulter enim tot una vice recuperantur. Vitrum autem benè obturatum in Arena calida, vel in cineribus collocabis, & ibidem per aliquot tempus remanebit donec tandem venias ad Coctionem quæ per duas vel tres horas igne lento fieri debet: tunc Oleum exinde comprimes, & ipsum servabis.

Oleum istud non minùs efficax erit quàm quod Matthiolo tribuitur, imo tantam in eo virtutem experieris.

Butyrum Perlarum.

ACcipe quantum sufficit è nostro distillato Aceto Ceylonico quod à me, pluris æstimatur quàm Acetum vini, quippe quod nullas Fæces in Fundo sicut *Acetum Vini*, licet talem vim habeat: & funde ipsum supra margaritis subtiliter contusis atque melioris notæ; da tempus ut solvantur: Dum verò nil ampliùs solvendum superest, educito liquorem, eumque per chartam bibulam transcola, superaffunde novum iterùm, & solve sicut antea, donec judices te sufficientem ipsius quantitatem habere: deinde distillabis ipsum in *Balneo* donec fiat siccum, tunc desuper affundes quendam *Spiritum Vini* quem exinde distillabis, & eundem iterùm affundes, atque per vices aliquas cohobabis, ac tandem fiet sicut Butyrum atque totam suam acrimoniam amittet. Hoc est igitur Butyrum Perlarum quod præstantissimum est *Cardiacum*. Est & pretiosissimum Medicamentum contra Pthisim, sicut & contra *Febrim Hecticam* quæ comitatur Phtisim. Quoad *Cephalalgiam* quæ provenit à calidis vaporibus, dejicit humores ad partes inferiores, & est insigne Medicamentum ad fixionem & requiem Sanguinis & Spirituum Effervescentium. *Dosis est Scrup. j. ad Drach. S.*

Syrupus Perlarum.

Recipe Solutionem Perlarum secundùm modum eam conficiendi, quem te docui lib. 1. Tunc Accipe duas libras boni Syrupi ex albo Saccharo confecti. Fac totius commixtionem, impone illud in Retortâ, & exinde Distilla circiter tres unius Libræ partes humiditatis, tunc paratum est & habes certum quendam, mirabilem *Syrupum* Cordialem qui multis ipsius Cordis infirmitatibus, mirum in modum opitulatur.

Simul etiam in istis calidis Regionibus *Pulverem* quendam *Antifebriticum Perlatum* ad praxim adhibui, qui tam in *Febribus* continuis quàm in Intermittentibus mirabiles effectus semper produxit, & talis est ut sequitur.

Pulvis Antifebriticus Perlatus.

Rec. *Matr. Perlar. Præpar. lib. S.*
Corn. C. Vsti, & Præp. unc. iiij.
C. C. Phil. Præp. unc. j
Nitr. Vitriolat. dr. vj.
Sulph. Phil. Præp. unc. j.
Misc. fiat Pulvis. Dosis dr. S. ad dr. j.

Essentia Cinnamomi.

Primò talis tibi componendus est *Spiritus Cinnamomi* qualis sequitur: Spiritus Vini Cinnamomi rectificatus per aliquot vices. Tunc accipe Liquorem Salis Cinnamomi cui affundes Spiritum illum. Et tunc distillationem facies, multoties cohobando. Accipe deinceps istius *Spiritus* Libram j. Cinnamomi Vnciam j. exagita totum simul, & fiet eorum jucundissima Conjunctio. Tùm adjicies huic Essentiæ Vnciam unam Cinnamomi subtiliter pulverisati, & facta Extractione, Tincturam Regiam atque Mirabilem recuperabis, quæ in se ipsa Virtutes omnes Cinnamomi continet: eam igitur claram effundes & ad usum servabis.

ESsentia ista verissimum est *Balsamum Vitæ*, & optimè medetur morbis Capitis, Stomachi & Matricis, Menstruorum obstructiones aperit & præstantissimos producit effectus in Partubus difficilibus, in Colica, & etiam in ea quæ exinde provenit *Paralysi*, *Spiritus Vitales* corroborantur, cor ipsum confortatur, atque respectu morborum qui vel à frigidis vel à Phlegmaticis Humoribus originem suam deducūt, multò plus efficit quàm viginti aliæ decoctiones Herbarum quæ sæpissimè nullius sunt utilitatis. Hujus autem Essentiæ vel minima *Dosis* sufficit, scilicet *à 3. ad 5. vel ad 10. guttas.*

Marmelada Cordialis.

Rec. *Dyacydon. Simpl. lb. j.*
Pulpæ Citri.
Aurant. Condit. an. unc. iv.
Conf. Rosar. Vitriol. unc. j.
Butyr. Perlar. unc. S.
Ambræ gryf.
Moschi. an. dr. S.
M. F. Marmelada.

Hæc Marmelada Vitales Spiritus, cor ipsum corroborat atque præservat ipsum à multis Accidentibus. *Dosis est drach. j. ad ij.*

Marmelada Cephalica.

Rec. *Diacydon. simpl. lb. j.*
Nuc. Moscat. Cond. Num. iv.
Extr. Rorisin.
Elæosach. Calaminth. an. unc. j.

Essent. Rorism.
Butyr. Perlar. an. unc. S.
Mag. Succini dr. j.
Moschi.
Ambre an. dr. S.
M. F. Marmelada.

Hæc *Marmelada* Cerebrum confortatur, & utilissimè adhiberi poteſt ad eoſdem morbos, veluti in *Apoplexia*, *Vertigine*, *Lethargo*, *Paraliſi* & Tremore. *Doſis eſt drach.* j. *ad* ij. *drach.*

Marmelada Stomachica.

Rec. *Dyacydon. Simpl. lb.* j.
Myrobal. Indic. condit. unc. iiij.
Nuc. Moſcat. cond. Num. iiij.
Zinzib. Condit.
Cortic. Citri.
Aurant. condit. an. unc. j.
Conſerv. Roſar. Vitriolat. unc. ij.
Mag. Succini dr. j.
Elæoſach. Calaminth. unc. j. S.
M. F. Marmelada.

Iſta *Marmelada* optimè confortatur Stomachum atque Viſcera, Appetitum provocat, auxiliatur Concoctioni, adverſatur putrefactioni, impedit ne venti progignatur & prohibet rupturas. *Doſis eſt drach.* j. *ad* ij.

Marmelada Pectoralis.

Rec. *Dyacydon. Simpl. lb.* j.
Syr. de Polipod. Indico, lb. S.
Pulm. & Carn. Vulpis Indici, inomtia.
Iackbals, exſiccat. & prap. unc. iv.
Balſam. Sulph. Aniſati, dr. ij.
Lact. Sulph. prap. dr. j.
Fl. Sulph. Benzoinat. dr. j. S.
M. *F. Marmelada.*

Hæc Marmelada optima eſt contra infirmitates Pectoris, ut Aſtma Tuſſis, puris expuitio, & præcipuè in phtiſi quæ exinde provenit. *Doſis eſt Semidrach. ad drach.* j.

Marmelada Hepatica.

Rec. *Dyacydon. Simpl. lb.* j.
Pulpæ Citri condit.
Conſerv. Flor. Tamar. an. unc. iv.
Nitr. Vitriol. *unc.* S.
Martis Potabilis, dr. j. S.
Santal. Rubr. dr. j.
M. *F.* Marmelada.

Hæc Marmelada præſtantiſſima eſt quibuſdam infirmitatibus Hepatis velut Inflammationibus, Obſtructionibus & ejuſdem duritiebus. Item in Cachexia, Ictero & Hydropiſi. *Doſis eſt Semidrach. ad* ij.

Marmelada Splenetica.

Rec. *Dyacydon. Simpl. lb.* j.
Syr. de Polypod. Simpl. lb. S.
Tinct. Martis, *dr.* ij.
Extract. Filicis.
Rhabarb.
Curcumæ.
Eleoſach. Menthæ *an. unc.* j.
M. *F.* Marmelada.

Hæc Marmelada præſtantiſſima eſt ad tumores & duritiem ſplenis & aperit ejus Obſtructiones atque ſaluberrima eſt pro Morbis qui ex magnis Humoribus Melancholicis ſuam habent originem. *Doſis eſt* j. *drach, ad drach.* ij.

Marmelada Nephritica.

Rec. *Dyacydon. Simpl. lb.* j.
Succ. Liquirit. unc. ij.
Sal. Oc. Cancri, unc. j.
Succini Volatil.
Mag. Succini, an. dr. j.
Tartari.
Elæoſachar. Bacc. Cinn. an. unc. j.
M. *F. Marmelada.*

Hæc Marmelada ſaluberrima eſt contra morbos Renum atque Veſicæ, dolorem mitigat, & ardorem Urinæ minuit, & ſuaviſſimè Tartaream Materiam per Urinam expellit, imò optimè conducit ad *Gonorream*. *Doſis eſt drach.* j. *ad* ij.

Marmelada Laxativa.

Rec. *Dyacydon. Simpl. lb.* j.
Nuc. Moſcat. Condit. Num. ij.
Zinziberis Condit. unc. j.
Reſin. Turbith. dr. vj.
Eleoſachar. Fol. Cinnam. unc. ij.
M. *F. Marmelada.*

Marmelada iſta ſuaviſſimè Phlegmaticos omnes Humores expurgat & omnium accidentium expers eſt quæ cætera communia Purgantia procreare ſolent. *Doſis eſt Drach.* ij. *ad ſemiunc.*

Marmelada cum Gummi Gotti.

Rec. *Dyacydon. Simpl. lb.* j.
Gum. Gott. Roſat. dr. vj.
Eleoſach. Fol. Cinnam. unc. ii.
M. *F. Marmelada.*

Hæc Marmelada leniſſimè *Serum* expurgat & præſertim in *Hydrope* mirabilia præſtat. *Doſis eſt drach.* ij. *ad ſemiunc.*

Spir. Vitrioli Martis.
Tartar. Vitriolat.
Crocus Martis.
Sal Vitrioli Martis.
Tinct. Sulph. Vitrioli.
Vitriol. Martis dulce.
Aqua Sulphurea Martis.
Spir. Sal. Sulphureus dulcis.
Ol. Martis, vel Mars Potabilis.
Sulph. Philoſoph. Aroph vocatum.
Syr. Chalybeat.
Elæoſach. Chalibeat.

Recipe quantùm tibi placuerit ex *Minera Martis* eam minutim contunde, atque tantùm *Spiritus Sulphuris* ſuperaffunde ut eo circiter trium aut quatuor digitorum latitudinem ſit obtecta, in calore depone ut diluatur, cùm autem tali modo per octo vel decē dies ſubſtiterit, effunde atque filtra. Supra reliquum poteris adhuc novum *Spiritum* infundere & ut anteà extrahere. Deinde prout libuerit in *Balneo* vel *Arenâ* totam humiditatem deſtillabis atque pulchrum *Vitriolum* in fundo remanebit. Aquam diſtillatam ſeparatim cuſtodies, etenim ad varios Morbos tanquàm *Vehiculum* inſervire tibi poterit. Ex iſto Vitriolo *Tartarum Vitriolatum*, prout ſequitur, compone.

Solve *Vitriolum* cum tanta diſtillatæ Aquæ pluvialis quantitate quæ ſufficiat, filtra, & ſeparatim effunde,

funde, tunc adde *Lixivium Salis Cinnamomi* tandiù donec non ampliùs præcipitetur. Sine illud ita consistere per octo vel quindecim dies, denique clarum effunde, filtra, evapora, atque fine ut fermentetur aut pullulet. Hoc modo pretiosa Crystalla tibi supererunt quæ majores adhuc vires continent, quàm *Tartarum Vitriolatum*. Dosis est Semiscrup. ad Scrup. j.

Spiritus Vitrioli Martis.

Impone Vitriolum istud in Retorta vitrea undique circumlutata, depone illam in fornace ventosa, & ei magnum Recipientem benè lutatum adjunge, atque distilla per totam diem, igne lento. Secunda die cum gradibus ignis incipiet ascendere, tunc eodem modo pergere debes. Tandem fortissimum ignem accendes sed moderatè, & ita tandiù continuabis donec Recipiens totum clarum pellucidum evadat; tunc illud assume atque quod inest in parvulam aliam Retortam primùm infundes & leniter subtilem Spiritum extrahes. Remanet in *Fundo* parumper *Olei Vitrioli* quod conservare debes.

Si tibi sit animus *Spiritum* istum in virtute sua exaltandi. Accipe *Caput Mortuum*, quod pro aliquo tempore in aliam Retortam, cujus collùm apertum maneat in aere, injicies, & adeò erit avidum *Spiritus Mundi* ut illum ad se eliciat. Cùm autem hoc modo per aliquot tempus steterit, desuper iterùm Spiritum tuum affunde, & fortiter extrahe, tunc Spiritus tui pondus & virtutes plurimùm adaucta sunt. Ex *Capite Mortuo* poteris

Sal Vitrioli Martis

Extrahere, dùm autem optimè dulce factum & siccatum fuerit, superest tibi extraordinariè pulcher

Crocus Martis.

Ex quo Croco præstans

Tinctura Sulphuris Vitrioli

Est extrahenda. Recipe unam vel duas uncias hujusce Croci, eas in Phialam infunde, optimum *Spiritum Salis* superadde, depone in loco calido ut fiat Extractio. Post tres aut quatuor dies *Spiritum Salis* totum rubrum intinctum habes, effunde illum, & alium iterum injice & ita perge extrahere ut anteà donec satis habeas.

Extractiones istas impone simul in parvula *Retorta*, & separa donec densa lutea *Massa* fiat. Desuper adjice Spiritum Vini: depone iterùm in Arena calida ut extrahatur atque per aliquot tempus fine ut ita digestio fiat, tunc habes veram atque legitimam prædictam *Tincturam*, pretiosissimum ad omnes *Morbos dissolutos Medicamentum*, cujus ego tibi quasdam describam Formulas; prout ego ipse cum felici successu semper iis uti soleo.

In Hæmorrhagia.

Rec. *Tinct. Sulphuris* Vitriol. *dr.* S.
Rosar. dr. ij.
Aq. Rosar.
Nymphææ. an. unc. ij.
Syr. Portulac.
Granator. an. unc. S.
M. *F. Iulapium.*

Isto cochleatim multis vicibus reiteratis uti potes.

In Fluxu Mulierum, Dysenteria, Diarrhœa, & similibus Affectibus.

Rec. *Tinct. Sulph. Vitriol. scr.* j.
Conserv. Granat.
Syr. Granat. an. unc. S.
M. *F. Bolus pro* 3. *aut* 4. *vicibus.*

Vel talis Liquor.

Rec. *Aquæ Rosar.*
Nymph. an. unc. ij.
Syr. Perlar.
Coral. an. unc. j.
Granat.
Portulac. an. unc. S.
Tinct. Sulph. Vitriol. *dr.* S.
M. *F. Iulapium.*

Isto sicut antecedenti uti poteris.

Vitriolum Martis Dulce.

Accipe ex ista *Minera*, quam in Retorta depones eique *Spiritus Salis* tantùm affundes ut eo benè sit cooperta, colloca illud in *Arena* calida per septem vel octo dies, tunc habebis viridem solutionem quæ multùm Sulphur redolet: dejice illud iterùm in aliam Retortam, & extrahendo perge donec sufficientem habeas quantitatem. Extractiones istas immisce simul, & in *Balneo Mariæ* humiditatem abstrahe, tunc habebis in *Fundo* pulchrum & viride *Vitriolum*. Aqua super distillata est.

Aqua Sulphurea Martis.

Estque Aperiens, Anodyna atque somnifera atque præstans est Vehiculum ad varios Morbos gravissimos.

Spiritus Salis dulcis Sulphureus.

Recipe Dulce istud *Vitriolum*, depone illud in Retorta vitrea dumque illam cum Recipiente benè lutaveris, *Spiritus* exinde propellitur cum igne moderato. Tunc habes tuum *Spiritum Salis* denuo melioratum & in eo *Sulphur Metallorum* abditum jacet, *Spiritum* istum effunde iterùm super aliam *Mineram* & ut anteà perge donec bonam istarum abstractarum extractionum quantitatem in Retorta habeas, unde componendum erit tibi præstans

Oleum Martis, vel Mars Potabilis.

Modo sequenti, Retortam in aperto igne colloca, eique Recipientem benè lutatum addito & expelle *gradatim* donec nil ampliùs exinde proveniat quod exhinc tibi notum fiet, nempè quod ubi cum igne fortissimo Auri splendorem habentes Atomos, non ampliùs sursum avolant, tunc ignem extingui permittendum est, atque vas tuum assumendum, eodem instanti Oleum quod valdè densum *Collo Retortæ* adhæret ab Aere se demittit, & in Sanguirubrum *Oleum*, quod statim in pulchram *Tincturam* auri colorem habentem, dissolvitur, cum *Sulphureo Spirituali Igne Vegetabilium*, tunc igitur *Mars Potabilis* dulcissimus est, sapore astringens, & valdè odoriferum. Magnam

virtutem in plurimis periculosis Morbis demonstrat, exempli gratia, in *Dysenteria*, *Lienteria*, *Diarrhœa*, *Fluxu Mulierum*, *Hæmorrhagia Narium*. *In Sputo & Vomitu sanguinis*, *Melancholia*, *& Malo Hypochondriaco, in Obstructione & Schirrho Hepatis & Lienis*, qua de re nonnullas vobis adhuc descriptiones exhibebo quæ mihi feliciter successerunt.

In *Dysenteria*, & ab ea dependentibus Infirmitatibus, post convenientem Purgationem.

Rec. *Conf. Flor. Granat. unc.* j.
Syr. Granator. unc. S.
Butyr. Corall. dr. j.
Mart. Potabil. gutt. viij.
M. F. *Bolus. Dosis dr.* j.

In Fluore Muliebri.

Rec. *Aq. Rosar.*
Portulac. an. unc. ij.
Syr. Granat. unc. j.
Mart. Potabil. gutt. x.
M. F. *Iulap. Dosis Cochlear.* j.

In Hæmorrhagia Narium.

Rec. *Aq. Rosar.*
Nymph. an. unc. ij.
Syr. Granat.
Nymph.
Portulac. an. unc. S.
Mart. Potabil. gutt. x.
Misc. F. *Iulap. Dosis Cochl.* j.

In Sputo & Vomitu Sanguinis.

Rec. *Martis Potabil. gutt.* vj.
Conserv. Flor. Nymph.
Granator. an. unc. j.
Syr. Coralliorum.
Perlarum.
Portulac. an. dr. j.
Misc. F. *Bolus. Dosis dr.* ij.

In Melancholia, Malo Hypochondriaco, Cachexia, Obstructione & Schirrho Hepatis & Lienis.

Rec. *Mart. Potabil. gutt.* vj.
Syr. Chalibeat. unc. j.
M. *pro duabus Dosib.*

Quilibet curiosus Indagator usus suos ulteriùs extendere potest.

Sulphur Martis vel Separatio *Aroph. Philosophorum.*

R*Ecipe* quantùm tibi placuerit ex isto *Oleo Martis*, depone illud in parvo Pelicano instar Retortæ ubi Capitulum firmiter sufflando fuit conjunctum, affunde ibidem ter aut quater tantùm *Spiritus Vini*, & illum leniter exinde distilla, fac idem aliquoties, tunc Sulphur decidit in Fundum veluti Pulvis quem cum Aqua pluviali Distillata potes elicere. Istud est verum ac legitimum *Sulphur Narcoticum* cujus duo vel tria grana, tumultuosum *Archæum* nostrum pacificare valent. Hoc autem remedio multa præstantur in variis Morbis Miracula, cum intra paucas horas eo perfectè sanentur.

Syrupus Chalybeatus.

Recipe Radicis *Polypodii Indici*, *Asparagi Sylvestris*, *Filicis*, *Morung. Petroselini*, *Cichoreæ*, *Curcum.* cum Herbis, iisque minutim concisis superadjice *Manipulum* j. aut ij. ex *Minera Martis*, super affunde optimum Acetum adeò ut sub eo res tua benè submergatur, colloca illud in sole super Arenâ sursum benè contectum, permitte per septem vel octo dies ut ita consistat atque laboret tunc adde duas vel tres libras Sacchari, atque cura ut lentè simul per duas aut tres horas coquantur: tandem illud Linteo transcola atque ulteriùs ad convenientem Consistentiam decoque. Asserva Syrupum istum accuratè, nam exquisitissimus est in obstructione atque duritie Lienis & Hepatis, ut & in *Cachexia*, quæ in nostra Ceylonia morbi communes ac ordinarii sunt.

Eleosaccharum.

Pro maxima parte vires easdem obtinet, ejus Descriptio talis est.

Rec. *Mart. Potabil. dr.* j.
Ol. st. Menth.
Citri.
Aurant. an. scr. S.
Fol. Cinnam. gutt. viij.
Sachar. Albiss. lb. j.
Misc. Dosis dr. j. *ad* ij.

Istud magnas in *Cachexia* vires habet.

Nitrum Vitriolatum.

R Ecipe libram unam optimi Salis petræ: permitte ut in Aqua calida distillata diluatur, superaffunde semilibram *Olei Vitrioli* in *Retortâ* vitrea, depone illam in Arena: eique Recipientem adjunge optimè lutatum & cum leni calore distilla, donec sit exsiccatum, tunc per duas aut tres horas vehementem ignem accende donec simul fundatur, deinde vas tuum assume. Si prout est in Retorta velis illud elicere oportet ut eam disrumpas, sed ut illud adhuc pulchrius excipias, poteris illud solvere, filtrare & iterum sinere ut in Crystalla evadat, hoc modo multò purius erit quàm antea.

Non est credibile quantos effectus in Febribus calidis Remedium istud præstare possit.

Aqua super distillata optimus est *Spiritus Nitri* vel *Aqua fortis*.

Sulphur Philosophicè prap.

Recipe tres aut quatuor Libras *Salis petræ* quas in crucibulo depones, eas cum carbone accendes, dum vero comburitur, carbones itentidem minutissimè contusos iniice donec Carbones non ampliùs inflammentur, tunc extrahe materiam eique Libras duas Calcis vivæ superaddes, & Libram unam Stricturarum: optimè totum simul commisce atque cum igne fortissimo per duos dies atque totidem noctes calcina: deinde illud extrahes, contundes atque calidam aquam superaffundes, & exhinc forte *Lixivium* decoques, ibidem Flores Sulphuris quantum suscipere poterit erunt tibi solvendi.

Rubrem istam Solutionem intùs coque donec *Sal siccum* evadat, illud in Crucibulo depone quod in Annulo suspenso in parva fornace constitues, & ipsum optimo calore fovebis per duorum aut trium mensium Spatium: quò diutiùs, eò meliùs, tunc illud iterùm solves cum Aquâ, quod sufficiat, deinde Sulphur deorsùm decuties cum *Aceto* distillato vel cũ alio *Acido*, & illud asserva. Hoc est idem Sulphur quod in hoc libro variis in locis atque præscriptionibus commendatur, nec opus est ut de eo reiterentur Historiæ.

FINIS.

INDEX

INDEX CAPITUM.

LIBER PRIMUS.

DE ISAGOGE.

C. I. *Pharmacopœjæ Definitio ac distributio.*
2. Objectum. *Res Medicamentales nativæ.*
3. *Res medicamentales præparatæ.*
4. *Rerum* Nativarum producendarum. I. *Modi.*
5. 2. *Principia Essentialia.*
6. 3. *Causa efficiens interna.*
7. *Extern. Qualitates primæ.*
8. *Salinæ Facultates.*
9. *Influentiæ Stellarum.*
10. *Proprietates particulares.*
11. 4. *Materia.*
12. 5. *Tempus.*
13. 6. *Locus.*
14. Rerum præparandarum. I. *Modi.*
15. 2. *Principia Chymica.*
16. 3. *Efficiens interna.*
17. *Extern. Qualitates primæ & præcipuè Calor.*
18. *Facult. Salinæ.*
19. *Instrumenta.*
20. *Fornaces.*
21. 4. *Materia.*
22. 5. *Tempus.*
23. Rer. colligendarum I. *Tempus intern.*
24. *Extern. Universalius secundum Qualitates primas.*
25. *Particularius secundum influentias.*
26. 2. *Modus.*
27. Rer. asservandarum I. *Tempus.*
28. 2. *Locus.*
29. 3. *Adaptatio.*
30. Rerum Usurpandarum. I. *Vires.*
31. 2. *Modus utendi.*
32. 3. *Formulæ.*
33. 4. *Dosis.*
34. Rer. Dignoscendarum *Signa: Inhærentes Qualitates Sensiles & Figura.*
35. *Ætas, Duratio & Sexus.*
36. *Antecedent.*
37. *Consequent.*
38. *Similitudo.*
39. *Investigatio; qualitatum manifestarum.*
40. *Occultarum.*

LIB. II.

DE OFFICINA.

1. *Officinæ definitio ac distributio.*
2. Simplicia. I. Mineral. *Terra.*
3. *Aquæ.*
4. *Lapides.*
5. *Metalla.*
6. *Salia.*
7. *Sulphurea.*
8. 2. Vegetab. *Aromata.*
9. *Cortices.*
10. *Flores.*
11. *Folia s. herbæ.*
12. *Fructus.*
13. *Fungi.*
14. *Ligna & visca.*
15. *Radices.*
16. *Semina.*
17. *Succi.*
18. *Olea & Balsama.*
19. *Resinæ.*
20. *Gummi Resinæ.*
21. *Gummi.*
22. 3. Animal. *integra.*
23. *Partes carnosæ.*
24. *Membranosæ.*
25. *Cornua.*
26. *Ossa.*
27. *Crustacea s. Testacea.*
28. *Lapilli.*
29. *Lac & Serum.*
30. *Fella.*
31. *Medulla.*
32. *Pinguedines.*
33. *Sanguis.*
34. *Seva.*
35. *Stercora & Urinæ.*
36. *Ungues Ungulæ & Coagula.*
37. Præparat. *Aceta.*
38. *Aquæ destill.*
39. *Aquæ mixtæ.*
40. *Balsami odoriferi.*
41. *Stillatitii.*
42. *Boli.*
43. *Calces.*
44. *Cataplasmata.*
45. *Clysteres.*
46. *Condita.*
47. *Confectiones.*
48. *Conservæ.*
49. *Decocta.*
50. *Eclechma. Loch. Linctus.*
51. *Electuaria.*
52. *Elixiria.*
53. *Emplastra.*
54. *Emulsiones.*
55. *Errhina.*
56. *Epithemata.*
57. *Extracta.*
58. *Farinæ.*
59. *Feculæ.*
60. *Flores.*
61. *Gargarismi, Diaclysmi, Dentifricia.*
62. *Gelatinæ.*
63. *Infusiones. Vina medicata Clareta.*
64. *Iulebi, Moreti.*
65. *Lapides.*
66. *Liquores.*
67. *Magisteria.*
68. *Masticatoria.*
69. *Morselli. Rotulæ.*
70. *Olea stillatitia*
71. *Expressa.*
72. *Insolata, cocta, &c.*
73. *Pilulæ.*
74. *Potiones.*
75. *Poma Ambræ.*
76. *Præparata.*
77. *Pulveres, Species.*
78. *Sacculi.*
79. *Salia.*
80. *Sapones.*
81. *Spiritus.*
82. *Succi.*
83. *Suppositoria, Pessi.*
84. *Syrupi, Mella, Rob.*
85. *Tinctura.*

86. Tro

86. *Trochisci.*
87. *Balsami inunctorii, Linimenta. Unguenta.*

LIBER III.

DE MINERALOGIA.

1. *Mineralogia.*
2. *Terra.*
3. *Aqua.*
4. *Lapides in genere.*
5. *Pretiosi. Gemmæ.*
6. *Corallia.*
7. *Margaritæ.*
8. *Minus pretiosi.*
9. Metalla. 1. *Aurum.*
10. *Argentum.*
11. *Ferrum.*
12. *Cuprum.*
13. *Plumbum.*
14. *Stannum.*
15. Metallis finitima. *Mercurius.*
16. *Cinnabaris.*
17. *Antimonium.*
18. Metall. recrementa naturalia.
19. *Artificialia.*
20. Salia *in genere.*
21. *Commune.*
22. *Gemmæ & Sal Indum.*
23. *Nitrum.*
24. *Alumen.*
25. *Ammoniacum.*
26. *Vitriolum.*
27. Sulphurea: *Arsenicum.*
28. *Sulphur.*
29. *Bitumen ac Ambra grysea,*
30. *Succinum.*
31. *Sperma Ceti.*
32. *Asphaltus, Naphtha, Petroleum, Ol. Terræ.*
33. *Carbo petræ & Gagates.*

LIBER IV.

DE PHYTOLOGIA.

Classis I. De Alterantibus primariis.

1. *Abies.*
2. *Abrotanum.*
3. *Absynth. Vulg.*
4. *Pontic.*
5. *Acacia vera.*
6. *Germanic.*
7. *Acetosa.*
8. *Acetosella.*
9. *Acorus verus.*
10. *Adulterinus.*
11. *Adiantum.*
12. *Aureum.*
13. *Agallochum.*
14. *Ageratum.*
15. *Agnus castus.*
16. *Agrimonia.*
17. *Alchimilla.*
18. *Alkekengi.*
19. *Allium.*
20. *Alsine.*
21. *Althæa.*
22. *Amaranthus.*
23. *Ammi.*
24. *Amomum.*
25. *Amygdalæ.*
26. *Anacardium.*
27. *Anagallis terrestris.*
28. *Aquatica.*
29. *Anethum.*
30. *Angelica.*
31. *Anisum.*
32. *Anserina.*
33. *Anthora.*
34. *Antirrhinum.*
35. *Apium.*
36. *Aquilegia.*
37. *Aristolochia longa & rot.*
38. *Armoracia.*
39. *Arnica.*
40. *Artemisia.*
41. *Arum.*
42. *Asparagus.*
43. *Atriplex.*
44. *Avena.*
45. *Aurantia malus.*
46. *Auricula muris.*

B.

47. *Balani myrepsica.*
48. *Balsamus.*
49. *Bardana major.*
50. *Minor.*
51. *Basilicum.*
52. *Behen album, rubrum.*
53. *Bellis.*
54. *Berberis.*
55. *Beta.*
56. *Betonica.*
57. *Betula.*
58. *Bistorta.*
59. *Bombax.*
60. *Borrago.*
61. *Branca ursina.*
62. *Brassica.*
63. *Buglossa.*
64. *Bursa pastoris.*
65. *Buxus.*
Cacao.
66. *Calamus aromaticus.*
67. *Calamintha.*
68. *Calcatrippa.*
69. *Caltha.*
70. *Cannabis.*
71. *Cappares.*
72. *Capprifolium.*
73. *Cardamomum.*
74. *Cardiaca.*
75. *Carduus benedictus.*
76. *Carduus Mariæ.*
77. *Carlina.*
78. *Carum.*
79. *Caryophillus horten.*
80. *Caryophilli.*
81. *Caryophillata.*
82. *Castanea.*
83. *Centaurium minus.*
84. *Cepa.*
85. *Cerasa.*
86. *Carefolium.*
87. *Chamædrys.*
88. *Chamæpitys.*
89. *Chamomilla.*
90. *Chelidonium majus,*
91. *minus.*
92. *Chermes.*
93. *Cheiri.*
94. *China.*
China chinæ.
95. *Cicer.*
96. *Chichorem.*
97. *Cicuta.*
98. *Cinamomum.*
99. *Citrus.*
100. *Citrullus.*
Cocculæ.
101. *Cochlearia.*
Coffi.
102. *Columbrinum lignum.*
103. *Contrayerva.*
104. *Consolida media.*
105. *Corallina.*
106. *Coriandrum.*
107. *Cornus.*
108. *Corylus.*
109. *Costus.*
Crap.
110. *Crocus.*
111. *Cucubæ.*
112. *Cucumer.*
113. *Cucurbita.*
114. *Cuminum.*
115. *Cupressus arbor.*
116. *Cupressus herbi.*
117. *Curcuma.*
118. *Cuscuta.*
119. *Cyanus.*
120. *Cyclamen.*
121. *Cynoglossa.*
122. *Cynosbatus.*
123. *Cyperus.*
124. *Cydonia malus.*
125. *Daucus.*
126. *Dictamen creticum.*
127. *Dipsacus.*
128. *Doroicum.*
129. *Ebenus.*
130. *Ebulus.*
131. *Endivia.*
132. *Epatica nobilis.*
133. *Epatica stellata.*
134. *Equisetum.*
135. *Eruca.*
136. *Eringium.*
137. *Erysimum.*
138. *Eupatorium.*
139. *Eufragia.*
140. *Faba.*
141. *Fabaria.*
142. *Ficus.*
143. *Filipendula.*

144. *Filix.*
145. *Fœniculum.*
146. *Fœnum græcum.*
147. *Fragraria.*
148. *Fraxinus.*
149. *Fraxinella.*
150. *Fumaria.*
151. *Fumaria bulbosa.*
152. *Galanga.*
153. *Galega.*
Gallæ.
154. *Gallium.*
155. *Genista.*
156. *Gentiana.*
157. *Geranium.*
Geranium moſchatum.
158. *Glyzyrrhiza.*
159. *Gramen.*
160. *Granata.*
161. *Guajacum.*
162. *Hedera terrest.*
163. *Arbores.*
164. *Helenium.*
165. *Herniaria.*
166. *Hispidula.*
167. *Hordeum.*
168. *Horminum.*
169. *Hyoscyamus.*
170. *Hypericum.*
171. *Hyssopus.*
172. *Iacea.*
173. *Iasminum.*
174. *Imperatoria.*
175. *Iris nostras.*
176. *Florent. Illyric.*
177. *Iuglans.*
178. *Iujuba.*
179. *Iuniperus.*
180. *Lactuca.*
181. *Lagopus.*
182. *Lapathum.*
183. *Larix.*
184. *Laurus.*
185. *Lens palustris.*
186. *Lentiscus.*
187. *Levisticum.*
188. *Lichen.*
189. *Ligustrum.*
190. *Lilium.*
191. *Lilium convallium.*
192. *Limonium.*
193. *Linaria.*
194. *Linum.*
195. *Lotus.*
196. *Lupulus.*
197. *Majorana.*
198. *Malabathrum.*
199. *Malva.*
200. *Malva arborea.*
201. *Mandragoras.*
202. *Marrubium.*
203. *Marum.*
Matalista.
204. *Matricaria.*
205. *Matrisylva.*
206. *Melilotus.*
207. *Melissa.*
208. *Melo.*
209. *Mentha.*
210. *M. Sarracenica.*
211. *Mercurialis.*
212. *Mespilus.*
213. *Meum.*
214. *Milium.*
215. *Milium Solis.*
216. *Millefolium.*
217. *Momordica.*
218. *Morus.*
219. *Moschata.*
220. *Muscus.*
221. *Muscus terrestris.*
222. *Myrtillus.*
223. *Myrthus.*
224. *Napus.*
225. *Nasturtium aquaticum.*
226. *Hortense.*
227. *Nepeta.*
228. *Nephriticum.*
229. *Nicotiana.*
230. *Nigella.*
231. *Nummularia.*
232. *Nymphæa.*
233. *Olea.*
234. *Ononis.*
235. *Origanum.*
236. *Palma.*
237. *Papaver sativum.*
238. *Erraticum.*
239. *Parietaria.*
240. *Paris herba.*
241. *Pastinaca.*
242. *Sylvestris.*
243. *Persol.*
244. *Persica malus.*
245. *Persicaria.*
246. *Petasites.*
247. *Petroselinum.*
248. *Montanum.*
249. *Macedonicum.*
250. *Peucedanum.*
251. *Pimpinella.*
252. *Pinaster.*
253. *Pinus.*
254. *Piper.*
255. *Pistacia.*
256. *Plantago.*
257. *Pæonia.*
258. *Polygonum.*
259. *Polygonatum.*
260. *Pomus.*
261. *Populus.*
262. *Porrum.*
263. *Portulaca.*
264. *Primula veris.*
265. *Prunella.*
266. *Prunus.*
267. *Ptarmica.*
268. *Pulegium.*
269. *Pulmonaria.*
270. *Pyrethrum.*
271. *Pyrola.*
272. *Pyrus.*
273. *Quercus.*
274. *Quinquefolium.*
275. *Raphanus.*
276. *Marinus.*
277. *Lignum.*
278. *Rhaponticum vulgare.*
279. *Rapum.*
280. *Rhodia radix.*
281. *Verum.*
282. *Rhus.*
283. *Ribes.*
284. *Rosa.*
Rosa Chinensis.
285. *Rorella.*
286. *Rosmarinus.*
287. *Rubia.*
288. *Rubus.*
289. *Idæus.*
290. *Ruscus.*
291. *Ruta hortensis.*
292. *Muraria.*
293. *Sabina.*
294. *Salix.*
295. *Salvia.*
296. *Sambucus.*
297. *Sanguisorba.*
298. *Sanicula.*
299. *Santalum.*
300. *Santonicum.*
301. *Saponaria.*
302. *Sarsa parilla.*
303. *Sassafras.*
304. *Satureia.*
305. *Satyrium.*
306. *Saxifragia.*
307. *Scabiosa.*
308. *Schœnanthum.*
309. *Scolopendrium verum.*
310. *Vulgare.*
311. *Scordium.*
312. *Scorzonera.*
313. *Scrophularia.*
314. *Scylla.*
315. *Sebesten.*
316. *Secale.*
317. *Sedum.*
318. *Senecium.*
319. *Serpillum.*
320. *Sesamum.*
321. *Seseli massiliot.*
322. *Officinarum.*
323. *Creticum.*
324. *Sideritis.*
325. *Siliqua.*
326. *Sinapi.*
327. *Sisarum.*
328. *Solanum.*
328. *Sorbus.*
329. *Spica.*
330. *Celtica.*
331. *Indica.*
332. *Spinachia.*
333. *Staphisagria.*
334. *Stœchas arab.*
335. *Citrina.*
336. *Succisa.*
337. *Symphytum.*
338. *Tamariscus.*
339. *Tanacetum.*
340. *Taraxacum.*
Thee.
341. *Thlapsi.*

342. *Ten-*

342. *Teucrium.*
343. *Thymus.*
344. *Thymiama.*
345. *Tilia.*
346. *Tormentilla.*
347. *Trichomanes.*
348. *Trifolium.*
349. *Triticum.*
350. *Tussilago.*
351. *Valeriana.*
352. *Verbascum.*
353. *Verbena.*
354. *Vermicularis.*
355. *Veronica.*
356. *Victorialis.*
357. *Vinca pervinca.*
358. *Vincetoxicum.*
359. *Viola purpurea.*
360. *Virga aurea.*
361. *Aurea consolida.*
362. *Vitis.*
363. *Ulmaria.*
364. *Urtica.*
365. *Mortua.*
366. *Zedoaria.*
367. *Zinziber.*

Classis secunda de Alterantibus secundariis.

368. *Acetum.*
369. *Gummi Ammoniacum.*
370. *Anime.*
371. *Arabicum.*
372. *Asa fœtida.*
373. *Balsamum verum.*
374. *de Tolu.*
375. *Indicum.*
376. *Bdellium.*
377. *Benzoin.*
378. *Camphora.*
379. *Cancamum.*
380. *Caranna.*
381. *Colophonia.*
382. *Copal.*
383. *Elemi.*
384. *Fuligo.*
385. *Galbanum.*
386. *Hypocystis.*
387. *Lacca.*
388. *Ladanum.*
389. *Liquid. ambra.*
390. *Lycinum.*
391. *Mastiche.*
392. *Myrrha.*
393. *Omphacium.*
394. *Opium.*
395. *Opopanax.*
396. *Pissasphaltos.*
397. *Pix.*
398. *Resina Terebinthina.*
399. *Vulgaris s. Laricis.*
400. *Saccharum.*
401. *Sagapenum.*
402. *Sanguis Draconis.*
403. *Sarcocolla.*
404. *Succolata.*
405. *Storax calamita.*
406. *Storax liquidus.*
407. *Tacamahaca.*
408. *Tartarus.*
409. *Thus.*
410. *Tragacantha.*
411. *Tubera cervina.*
412. *Vinum.*

Classis tertia de Purgantibus primariis.

412. *Agaricus.*
413. *Asarum.*
414. *Bryonia.*
415. *Carthamus.*
416. *Cassia.*
417. *Catapucia minor.*
418. *Colocynthis.*
419. *Ebulus.*
420. *Elleborus niger.*
421. *Elleborus albus.*
422. *Epithymum.*
423. *Esula.*
424. *Frangula.*
425. *Gratiola.*
426. *Hermodactylus.*
427. *Ialapa.*
428. *Mechoacanna.*
429. *Mezereum.*
430. *Myrobalani.*
431. *Polypodium.*
432. *Psyllium.*
433 *Rhabarbarum.*
434. *Ricinus.*
435. *Ricinus Americus.*
436. *Senna.*
437. *Staphisagria.*
438. *Soldanella.*
439. *Spina infectoria.*
440. *Turpethum.*
441. *Tamarindi.*

Classis quarta de Purgantibus secundariis.

442. *Aloë.*
443. *Elaterium.*
444. *Euphorbium.*
445. *Ghitta Iemou.*
446. *Manna.*
447. *Opopanax.*
448. *Scammonium.*

LIBER V.

DE ZOOLOGIA.

I. Classis de Animalibus perfectioribus.

1. *Agnus.*
2. *Alce.*
3. *Aper.*
4. *Asinus.*
5. *Bos. Taurus. Vacca.*
6. *Bubalus.*
7. *Bufo.*
8. *Canis.*
9. *Caper.*
10. *Capra Alpina.*
11. *Capra. Cerva Orient.*
12. *Occident.*
13. *Capreolus.*
14. *Castor.*
15. *Catus.*
16. *Catus Zibetinus.*
17. *Cervus.*
18. *Cochlea.*
19. *Cuniculus.*
20. *Elephantus.*
21. *Equus.*
22. *Erinaceus.*
23. *Homo.*
24. *Lepus.*
25. *Lupus.*
26. *Linx.*
27. *Moschius.*
28. *Mulus.*
29. *Mus, Mus araneus : alpinus maj.*
30. *Ovis.*
31. *Ranunculus viridis.*
32. *Rhinoceros.*
33. *Serpens.*
34. *Sus.*
35. *Talpa.*
36. *Taxus.*
37. *Vipera.*
38. *Vitulus.*
39. *Unicornu.*
40. *Ursus.*
41. *Vulpes.*

II. Classis de Avibus.

42. *Accipiter.*
43. *Alauda.*
44. *Alcedo.*
45. *Anas.*
46. *Anser.*
47. *Ardea.*
48. *Ciconia.*
49. *Columba.*
50. *Cornix.*
51. *Corvus.*
52. *Coturnix.*
53. *Cuculus.*
54. *Ficedula.*
55. *Gallus.*
56. *Grus.*
57. *Hirundo.*
58. *Mylvus.*
59. *Motacilla.*
60. *Noctua.*
61. *Olor.*
62. *Palumbus.*
63. *Parus.*
64. *Passer. Passer troglotites.*
65. *Pavo.*
66. *Perdix.*
67. *Pica.*

68. *Struthio.*
69. *Turtur.*
70. *Upupa.*
71. *Vultur.*

3. Classis de Piscibus.

72. *Anguilla.*
73. *Barbo.*
74. *Blatta Bizantia.*
75. *Cancer.*
76. *Carpio.*
77. *Cetus & Manati.*
78. *Concha.*
Umbilicus marinus.
79. *Dentalium, Entalium.*
80. *Halec.*
81. *Huso.*
82. *Lucius.*
83. *Mater Perlarum.*
84. *Mustela.*
85. *Ostrea.*
86. *Perca.*
87. *Rana.*
88. *Sepia.*
89. *Sturio.*
90. *Testudo.*
91. *Tymallus.*
92. *Tinca.*
93. *Trutta.*

4. Classis de Insectis.

94. *Apis.*
95. *Araneus.*
96. *Aselli.*
97. *Bombyx.*
98. *Cantharides.*
99. *Cicada.*
100. *Cicindula.*
101. *Cimex.*
102. *Eruca.*
103. *Formica.*
104. *Gryllus.*
105. *Hirundo.*
106. *Lacertus.*
107. *Locusta.*
108. *Lumbrici terr.*
109. *Musca.*
110. *Ricinus.*
111. *Salamandra.*
112. *Scarabæus scilicet Pilularis Unctuosus.*
113. *Scincus.*
114. *Scorpio.*
115. *Teredo.*

INDEX
MORBORUM ET REMEDIORUM.

Vbi prior Numerus Librum, *Posterior* Paginam *denotat.*

A.

ABORTVS. Fol. *sanguisorb.* 4.476
Rad. *bistort.* 4.370.
Musc. *Usn.* 4.444.
Anim. *cerv. os cord.* 5.598
Aq. *contr. Terr.* 2.83
Vin. *moret.* 2.133
Balf. *embr.* 2.71
Abstergent. Fol. *aur. mur.* 4.366
Betul. 4.370
Chelidon. 4.384
Cuscut. 4.403
Dictamn. 4.408
Endiv. 4.410
Filipend. 4.414
Hormin. 4.425
Hysop. 4.426
Iaceæ. 4.ibid.
Loti. 4.435
Marrub. 4.437
Menth. sarac. 4.440
Mercurial. 4.ibid.
Nasturt. hort. 4.446
Origan. 4.452
Pimpinell. 4.458
Prunell. 4.463
Salv. 4.475
Scab. 4.480
Scord. 4.481
Siderit. 4.485
Tarax. 4.491
Thlasp. 494
Urtic. 4.503
Genist. 4.419
Hormin. 4.426
Loti. 4.436
Prunell. 4.463
Salv. 4.475
Scab. 4.480
Stæch. 4.488
Rad. *Anthor.* 4.361
Cepæ. 4.380
Chelid. maj. 4.384
Cyclam. 4.404
Dipsac. 4.408
Filip. 4.414
Fum. bulb. 4.417
Helen. 4.423
Onon. 4.452
Pimpin. 4.458
Raphan. 4.467
Scyll. 4.482
Tarax. 4.491
Urtic. 4.503
Cort. *mor.* 4.443
Popul. alb. 4.462
Sem. *Endiv.* 4.410
Genist. 4.419
Hord. 4.424
Melon. 4.439
Nap. 4.446
Petros. Mac. 4.457
Raphan. 4.467
Thlasp. 4.494
Urtic. 4.503
Musc. *Lichen.* 4.433
Fruct. *Cicer.* 4.387
Nucl. persic. 4.455
(*Ol. ex acinis.*) 4.502
Lign. *Colubr.* 4.395
Resin. *Lar.* 4.431
Anim. *Can. ster.* 5.592
Capr. sev. 5.ibid.
sterc. ibid.
Hom. urin. 5.602
Viper. spir. 5.620
Vulp. pulm. 5.624
Gall. ver. 5.627
Cancr. ocul. 5.633
Conch. Test. 5.638
Lucii mand. 5.636
Sepiæ os. 5.638
Thymall. ax. 5.639
Apum mel. 5.639
Cer. 5.641
Asell. 5.641

Adstringent. Fol. *Absynth.* 4.349
Acac. 4.350
Agrimon. 4.355
Alchimill. 4.ibid.
Anagall. 4.359
Anserin. 4.360
Aur. mur. 4.366
Burs. past. 4.373
Calcatrip. 4.374
Calthæ. 4.375
Cuscut. 4.403
Equiset. 4.411
Euphrag. 4.412
Lagop. 4.431
Ligustr. 4.433
Millefol. 4.442
Myrt. 4.445
Oleæ. 4.451
Origan. 4.452
Polyg. 4.461
Pyrol. 4.465
Querc. 4.466
Quinquefol. ibid.
Salic. 4.474
Sanic. 4.477
Scolopendr. 4.480
Sedi. 4.483
Siderit. 4.485
Verben. 4.498
Virg. aur. 4.501
Vlmar. 4.502
Flor. *Acac.* 4.350
Amaranth. 4.357
Calcatrip. 4.374
Calthæ. 4.375
Cynosbat. 4.407
Levist. 4.433
Rosʃ. 4.469
Schœnanth. 4.480
Virg. aur. 4.501
Rad. *Acor.* 4.352
Bardan. 4.367
Bistort. 4.370
Caryophyll. 4.378
Fum. bulb. 4.417
Rhapont. 4.468
Rhois. 469
Sisar. 4.486
Spic. Ind. 4.487
Tamar. 4.490
Torment. 4.495
Cortic. *Abiet.* 4.347
Acac. 4.350
Salic. 4.474
Tamar. 4.490
Sem. *Coriandr.* 4.396
Musc. *Corall.* 4.ibid.
Musc. 4.444
Lign. *Cupress.* 4.402
Lachr. *Sang. drac.* 4.529
Sarcocoll. ibid.
Bals. *Indic.* 4.510
Resin. *Myrrh.* 4.519
Thur. 4.547
Gumm. *Anim.* 4.508
Succ. *Hypocist.* 4.516
Acet. 4.505
Aloës. 4.566
Anim. Cerv. lachr. 5.598
Ebur. 5.601
Hom. oss. 5.612
Vsnea. 5.ibid.
Anser. ped. cut. 5.625
Galli. 5.627
Gallin. alb. ov. 5.627
Alopecis. *Fol. Abrotan.* 4.348
Adianth. 4.353
Petrosel. 4.457
Rut. mur. 4.474
Verben. 4.498
Rad. *Peucedan.* 4.457
Resin. *Ladan.* 4.517
Anim. *Cat. sterc.* 5.597
Capr. sterc. 5.592
Echin. 5.602
Hom. cap. 5.602
Hom. sterc. dist. 5.ibid.
Lep. cin. 5.613
Caput. ibid.
Mulæ ung. 5.615
Mus. ibid.
Mur. sterc. 5.ibid.
Serpent. exuv. 5.617
Talp. sang. 5.620
Vrs. ping. 5.624
Vulp. ping. ibid.
Anser. ping. 5.625
Columb. fim. 5.626
Anguil. ping. 5.632
Ranar. cin. 5.637
Apes. 5.639
Lacert. 5.644
Muscæ. 5.646
Ambusta. Fol. *Fabar.* 4.413
Nicot. 4.448
Thil. 4.494
Rad. *Cep.* 4.380
Filic. 4.414
Lil. alb. 4.434
Porr. 4.462
Cort. *Popul. alb.* 4.ibid.
Sem. *Cydon.* 4.404
Fruct. *Pom. momord.* 4.442
Anim. *Vaccin. sterc.* 5.589
Hom. sang. 5.602
Lepor. sterc. 5.613
Ovis lana. 5.616
Sterc. 5.ibid.
Ranar. sperm. 5.637
Liniment. de ♄ 2.254
Angina. Fol. *Scab.* 4.480
Sedi. 4.483
Verben. 4.498
Flor. *Scab.* 4.480
Succis. 4.489
Rad. *Succis.* ibid.
Sambuci spong. 4.476
Resin. *Myrrh.* 4.519
Anim. *Agni lana.* 5.586
Canin. sterc. 5.592
Cunicul. 5.600
Equi saliv. 5.601
Hom. sterc. 5.602
Viper. cap. 5.620
Hirund. 5.629
Nidus. ibid.
Noctuæ caro. 5.630
Cancr. 5.633
Halec muria. 5.636
Aselli. 5.641
Tartarus Nitratus. 4.535
Ani Procidentia.
Fol. *Chelid.* 4.384
Fl. *Verben.* 4.498
Fruct. *Bacc. myrt.* 4.445
Ol. abietis. 4.347
Anim. *Limacum liquor.* 5.600
Trut. ping. 5.639
Spir. *Sulph.* 3.338
Aperient. Fol. *Abrotan.* 4.348
Absynth. 4.349
Acetos. 4.351
Adianth. 4.353
Agrimon. 4.355
Aquileg. 4.362
Aristol. 4.ibid.
Beton. 4.370
Betul. 4.ibid.
Branc. ursin. 4.372
Calaminth. 4.374
Calthæ. 4.375
Card. ben. 4.377
Cichor. 4.388
Cochlear. 4.392
Dictamn. 4.408
Endiv. 4.410
Eryng. 4.411
Erysim. 4.413
Eupator. 4.ibid.
Euphrag. 4.ibid.
Fœnic. 4.415
Hyssop. 4.426
Levist. 4.433
Marrub. 4.437
Menth. Sarac. 4.440
Nasturt. ▽. 4.446
Nasturt. hort. ibid.
Nepetæ. 4.447
Origan. 4.452
Petrosel. 4.457
Pimpinell. 4.458
Porr. 4.462
Puleg. 4.464
Sapon. 4.478
Satureiæ. 4.479
Serpill. 4.484
Tarax. 4.491
Veron. 4.498
Vrtic. 4.503
Flor. *Beton.* 4.370
Calth. 4.375
Cent. min. 4.380
Cichor. 4.388
Croc. 4.400
Genist. 4.419
Stœch. 4.488
Citr. ibid.
Rad. *Acori.* 4.352
Allii. 4.356
Angel. 4.359
Anthor. 4.361
Apii. 4.ibid.
Aristol. 4.362
Armorac. 4.363

Cepæ

Cepe. 4. 380
Cichor. 4. 388
Coſt. 4. 399
Curcum. 4. 402
Cyclam. 4. 404
Cyper. 4. 408
Filic. 4. 414
Fraxinell. 4. 416
Galang. 4. 418
Gentian. 4. 419
Gramin. 4. 421
Helen. 4. 423
Imperat. 4. 427
Leviſt. 4. 433
Lil. alb. 4. 434
Mei. 4. 441
Petaſit. 4. 456
Petroſel. 4. 457
Peucedan. 4. ibid.
Pimpinell. 4. 458
Porri. 4. 462
Raphan. 4. 467
Rub. 4. 472
Ruſc. 4. 473
Seſel. 4. 485
Tamar. 4. 490
Tarax. 4. 491
Valer. 4. 496
Urtic. 4. 503
Zinzib. 4. 505
Cortic. *Cappar.* 4. 375
Cinnam. 4. 389
Tamar. 4. 490
Sem. *Ammi ver.* 4. 357
Apii. 4. 361
Dauc. 4. 408
Card. ben. 4. 377
Card. Mar. 4. ibid.
Endiv. 4. 410
Eryſim. 4. 412
Geniſt. 4. 419
Hord. 4. 424
Leviſt. 4. 433
Melon. 4. 439
Napi. 4. 446
Naſturt. 4. ibid.
Nigell. 4. 449
Petroſel. 4. 457
Maced. 4. ibid.
Pimpinell. 4. 458
Porr. 4. 462
Raphan. 4. 467
Seſel. 4. 485
Urtic. 4. 503
Fruct. *Amygd. amar.* 4. 358
Piper. 4. 459
Piſtac. 4. 460
Lign. *Santal.* 4. 477
Saſſafras. 4. 478
Tamar. 4. 490
Reſin. *Ladan.* 4. 517
Myrrh. 4. 519
Gumm. *Animæ.* 4. 508
Laccæ. 4. 517
Maſtich. 4. 518
Sagapen. 4. 528
Anim. *Canis ſterc.* 5. 592
Capr. ſev. 5. ibid.
Sterc. ibid.
Caſtor. teſt. 5. 596
Ovis ſterc. 5. 616
Anſer. ſterc. 5. 625
Apum mel. 5. 639
Aſelli. 5. 641
Spir. Terebinth. 4. 525
Apoplexia. Fol. *Meliſſ.* 4. 439
Prim. ver. 4. 463
Roriſmar. 4. 472
Fl. *Caryophill.* 4. 379
Croci. 4. 400
Lil. convall. 4. 434
Prim. ver. 4. 463
Stœch. 4. 488
Til. 4. 494
Rad. *Acor.* 4. 352
Allii. 4. 356
Imperat. 4. 427
Helleb. 4. 555
Sem. *Cubeb.* 4. 401
Eruc. 4. 411
Fruct. *Cardam.* 4. 376
Ceraſ. dulc. 4. 381
Colocynth. 4. 554
Lign. *Aloës.* 4. 353
Gumm. *Succin.* 3. 343
Anim. *Caſtor. ax.* 5. 596
Teſtic. 5. ibid.
Hom. ſang. ☍. 5. 604
Columb. ſterc. 5. 626
Lumbr. terr. 5. 645
Miner. *Corall.* 3. 205
& Marin. Lap. Lazul. 3. 221
Argent. 3. 240
Ambra. 3. 341
Aq. *Anhaltin.* 2. 72
Apopl. Croll. 2. 73
Sennert. ibid.
Epilept. 3. 71
Lavend. comp. 2. 79
Balſ. apopl. 2. 89
Vit. 3. 90
Elix. ſyncopt. 2. 109
Vit. Querc. 2. 110
Empl. Cephal. 2. 112
Odorif. Croll. 2. 155
Pulv. de Cyper. 2. 158
Sternut. 2. 163
Spir. antapopl. 2. 169
Aurum potab. 3. 234
Tinct. Croci. 3. 273
Ol. ☿ii. 3. 271
Ol. Antimon. 3. 292
Antid. Querc. 3. 300
Spir. fug. ✳ci. 3. 322
Magiſt. Vitriol. 3. 332
Spir. antepilept. 5. 605
Vini. 4. 549
Appetit. Imminut. Fol. *Satur.* 4. 479
Thymi. 4. 494
Fl. *Roſar.* 4. 469
Rad. *Siſar.* 4. 486
Zinzib. 4. 505
Sem. *Sinapi.* 4. 486
Fruct. *Berber.* 4. 369
Oliv. 4. 451
Uvæ immat. 4. 502
Balſ. ver. 4. 509
Gumm. *Maſtich.* 4. 518
Anim. *aſelli.* 5. 641
Miner. *Sal. Comm.* 3. 309
Elix. propr. 2. 109
Tinct. ex reg. ♂ 3. 247
Arcan. ♁ii. Baſil. 3. 299
⊖. Cach. chalyb. 3. 316
⌒ ⊕li. 3. 326
Infuſ. Vitr. ♁ii. 3. 298
Apoſtemata. Fol. *Scab.* 4. 480
Fl. *Scab.* ibid.
Rad. *Cepæ.* 4. 380
Lachr. *Bdell.* 4. 510
Anim. *Aſin. ungul.* 5. 588
Canis ſterc. 5. 592
Sang. menſtr. 5. 602
Noct. caro. 5. 630
Antim. diaph. 3. 285
Flor. antim. 3. 289
Tinctur. ex ♁io. rub. f. 3. 299
Antid. Πάνχρυσος. 3. 300
Antid. Ισόχρυσος. ibid.
Sal. ♁ii. 3. 303
Arthritis. Fol. *Atripl.* 4. 365
Chamædr. 4. 382
Chamæpyth. 4. ibid.
Dictamn. alb. 4. 408
Ebuli. 4. 409
Filipend. 4. 414.
Gramin. 4. 421
Hyoſciam. 4. 425
Prim. ver. 4. 463
Puleg. 4. 464
Quinquefol. 4. 466
Scord. 4. 481
Thymi. 4. 494
Verben. 4. 498
Flor. *Cent.* 4. 380
Matric. 4. 438
Prim. ver. 4. 463
Rad. *Bardan.* 4. 367
Chin. 4. 385
Fumar. bulb. 4. 417
Imperat. 4. 427
Rhapont. 4. 468
Sarſaparill. 4. 478
Aſar. 4. 552
Bryon. 4. 553
Hermodact. 4. 559
Mechoac. 4. ibid.
Victorialis. 4. 499
Turpeth. 4. 565
Cortic. *Cappar.* 4. 375
Ebul. 4. 409
Fruct. *Secal.* 4. 483
Tritic. 4. 496
Spin. infect. 4. 564
Lign. *Guajac.* 4. 422
Balſ. *Tolut.* 4. 510
Indic. ibid.
Reſin. *Tereb.* 4. 526
Tacamah. 4. 530
Gumm. *Ammon.* 4. 507
Anim. *Aſin. lac.* 5. 588
Urin. 5. ibid

Bovis adeps. 5.589
Vacc. sterc. ibid.
Bov. ▽. *sang.* 5. ibid.
Canis axung. 5.592
Hirc. sevum. 5.593
Castor. pell. 5.596
Sterc. ibid.
Cervi sang. 5.598
Ol. 5. ibid.
Cochlea. 5.600
Limac. 5. ibid.
Hom. sang. m. 5.604
Urin. prap. 5.603
Stercus prap. 5.604
Ossa. 5.610
☍. ibid.
Lupi axung. 5.614
Ol. ibid.
Mur. alp. adeps. 5.616
Ovis. Caput. 5. ibid.
Pedes. ibid.
Pediculi. ibid.
Serpent. ping. 5.617
Serpent. sal volat. vertebr. ibid.
Talp. cinis. 5.620
Viper. spir. 5.621
Urs. pingued. 5.624
Vulp. coct. 5. ibid.
Anat. adeps. 5.625
Ardea ping. 5.626
Cicon. ibid.
Axung. ibid.
Columba. 5. ibid.
Sang. ibid.
Fimus. ibid.
Corvi cin. 5.627
▽ *Picis.* 4.525
Milvus. 5.630
Sang. ibid.
Sterc. ibid.
Ping. ibid.
Cygnus. ibid.
Pavon. ov. 5.631
Turtur. ping. 5.632
Sturion. oss. 5.638
Testud. crur. ibid.
Apum mel. 5.639
Formic. acerv. 5.644
Lumbric. terr. 5.645
Scarab. 5.646
Min. *Lap. calc.* 3.216
Crystall. 3.217
Ophites. 3.223
Sal. Comm. 3.309
Spir. terr. alc. 3.189
Sal. perlar. 3.213
Spir. perlar. 3.214
Ol. Terr. 3.346
Extr. Euphorb. 4.568
Aq. *Anhalt.* 2.72
Antipodagr. 2.87
Balf. *Antiarthr.* 2.91
Sapon. 2.92
El. podagr. S. Closs. 2.105
Empl. arthr. 2.111
Vin. arthr. 2.132
Pil. arthr. D. Sch. 2.148
Antipod. Doring. 2.152
Potio sudor. 2.155
Pulv. Spern. comp. 2.161
Arthet. Parac. 2.163
Ung. anod. C. C. 2.183
Anod. in podagr. ibid.
☿ *Pracip.* 3.263
☿ *Rub.* 3.269
☿ *Vit.* 3.272
Tinctur. croc. 3.273
Bezoar. Sol. Crollii. 274
Tinctur. ☿. 3.277
Liq. ☿. *pracip.* 3.278
Croc. met. 3.284
-∩- *ex reg.* ♁*ii.* 3.294
Tinct. Vitr. ♁*ii.* 3.298
Elix. Solar. ♁*ii.* 3.299
Tinct. ex Spir. sulph. ♁*ii.* 3.300
▽. *Ben.* 3.303
Sal. ♁*ii.* 3. ibid.
Balsam. 3.307
-∩- ⊖*is.* 3.310
Extr. Sal. 3.313
-∩-. *Vitr. mell.* 3.327
☍ *Gagat.* 3.345
Ol. avell. expr. 4.398
Ol. eben. 4.409
Extr. opii. 4.522
Laudan. opii. 4. ibid.
Pil. de Tereb. 4.526
Balf. Antipod. 5.605
Spir. Tart. 4.532
Phil. 4.533
Asthma. Fol. *Hyssop.* 4.426
Levistic. 4.433
Origan. 4.452
Petrosel. 4.457
Pimpinell. 4.458
Rut. mur. 4.474
Sabin. 4. ibid.
Sapon. 4.478
Satureia. 4.479
Scab. 4.480
Thym. 4.494
Tussilag. 4.496
Flor. *Caprif.* 4.376
Croci. 4.400
Scab. 4.480
Rad. *Ari.* 4.364
Bardan. 4.367
Helen. 4.423
Ireos Fl. 4.428
Levist. 4.433
Petasit. 4.456
Petrosel. 4.457
Pimpinell. 4.458
Tussil. 4.496
Valer. 4.497
Bryon. 4.553
Turpeth. 4.565
Sem. *Bombac.* 4.371
Levist. 4.433
Petros. 4.457
Urtic. 4.503
Musc. *pulm. arb.* 4.465
Balf. *ver.* 4.509
Tolut. 4. ibid.
Indic. 4.510
Resin. *Benzoin.* 4.511
Gum. *Galban.* 4.516
Lacca. 4.517
Sagapen. 4.528
Anim. *Eq. lac.* 5.601
Hom. urin. prap. 5.603
Mum. Tinct. 5.609
Ursi fel. 5.624
Vulp. pulm. ibid.
Cancr. ocul. 5.633
sepia os. 5.638
Min. *Sulphur.* 3.335
Aq. *Asthmat.* 2.73
Elix. vit. Querc. 2.110
Spir. antapopl. 2.169
Syr. nicot. 2.175
Sal ♄*i.* 3.254
Tinct. ex vitr. ♁*ii.* 3.298
Balf. reg. 3.299
Tinct. ex sulph. reg. ♃ 3.300
⦶. ♄ *satum.* 3.316
Fl. sulph. sacch. 5.336
Lac. sulph. 3.337
Spir. sulph. 3.338
Ol. sulph. ver. S. C. 3.339
▽. *Fl. lil. alb.* 4.434
Syr. de nicot. 4.449
Loch. de scyll. 4.482
Spir. antepil. 5.605
Attenuant. *Fol. adianth.* 4.353
Aristol. 4.417
Aristol. 4.362
Beton. 4.370
Betul. 4. ibid.
Calaminth. 4.374
Cardiac. 4.377
Card. ben. 4. ibid.
Chelid. maj. 4.384
Dictamn. 4.408
Erysim. 4.412
Eupat. ibid.
Filipend. 4.414
Fumar. 4.416
Hormin. 4.425
Hysop. 4.426
Major. 4.436
Marrub. 4.437
Matric. 4.438
Menth. Sarac. 4.440
Nast. ▽. 4.446
Hort. ibid.
Nepet. 4.447
Pimpin. 4.458
Porri. 4.462
Puleg. 4.464
Rut. 4.473
Sabin. 4.474
Sapon. 4.478
Satureja. 4.479
Scabios. 4.480
Scolopendr. 4. ibid.
Scordii. 4.481
Serpill. 4.484
Thymi. 4.494
Flor. *Beton.* 4.370
Cheyri. 4.385
Eupat. 4.412
Fumar. 4.416
Hormin. 4.425

Scab. 4.480
Stæch. 4.488
Rad. *Acor. adult.* 4.352
Angel. 4.360
Anthor. 4.361
Aristol. 4.362
Armorac. 363
Cost. 4.399
Curcum. 4.402
Filipend. 4.414
Gentian. 4.419
Imperat. 4.427
Mei. 4.441
Onon. 4.452
Petasit. 4.456
Petrosel. 457
Peucedan. 4.ibid.
Pimpinell. 4.458
Porri. 4.462
Pyrethri. 4.465
Raphan. 4.467
Marin. ibid.
Rusc. 4.473
Scyll. 4.482
Spic. Ind. 4.487
Valer. 4.496
Vincetox. 4.500
Zinzib. 4.505
Sem. *Anisi.* 4.360
Card. ben. 4.377
Cari. 4.378
Cumin. 4.402
Erysim. 4 412
Major. 4.436
Napi. 4.446
Nasturt. hort. 4.ibid.
Nigell. 4.449
Petrosel. Mac. 4.457
Pimpinell. 4.458
Porri. 4.462
Raphan. 4.467
Sem. sinap. 4.486
Cort. *Tamarisc.* 4.490
Fruct. *Amygd. amar.* 4.358
Cardam. 4.376
Cubeb. 4.401
Piper. 4.459
Pistac. 4.460
Lign. *Sassafras.* 4.478
Tamar. 4.490
Bals. *Tolut.* 4.509
Tereb. 4.526
Resin. *benzoin.* 4.511
Ladan. 4.517
Myrrh. 4.519
Gumm. *Ammon.* 4.507
Animæ. 4.508
Sagapen. 4.528
Anim. *Cast. test.* 5.596
Mosch. 5.614
Cygni adeps. 5.630
Spir. *Tereb.* 4.526
Acet. 4.505
Atrophia. Fol. *Alsines.* 4.356
Portulac. 4.463
Rad. *Levist.* 4.433
Sem. *Anisi.* 4.360
Fruct. *amygd. dul.* 4.358
Pin. 4.459
Pistac. 4.460
Musc. *Lichen.* 4.433
Anim. *Coch. Aq. still.* 5.600
Hom. urin. 5.603
Lupi Epar. 5.613
Ovis cap. 5.616
Ped. ibid.
Suis sang. 5.619
Cancr. 5.633
Aq. *antihect.* 3.78
Magnanim. 3.80
Morsul. *pect.* 3.138
Syr. *antihect.* 3.175
De ped. cat. 3.ibid.
Testud. 176
Aurium Fol. *hyssop.*
Aff. 4.426
Porr. 4.462
Fl. *ros.* 4.469
Rad. *cyclam. porr.* 4.404.462
Sem. *porr.* ibid.
Anim. *bovis fel.* 5.588
Urin. ibid.
Canis axung. 5.592
Capræ fel. 5.ibid.
Cast. test. 596
Hom. urin. 5.603
Aries fel. 5.616
Vulp. ping. 5.624
Suis fel. 5.619
Anser. ping. 5.625
Gall. ping. 5.627
Ranar. ping. 5.637
Tincæ fel. 5.639
Aselli. 5.641

B.

Bubones. *vid. Pestis.*

C.

Cachexia. Fol. *petrosel.* 4.457
Rad. *ari.* 4.363
Chinæ. 4.385
Curcum. 4.402
Petros. 4.457
Sem. *Petrosel.* ibid.
Fruct. *spin. infect.* 4.564
Anim. *echin. jecur.* 5.602
Hom. urin. 5.603
Acerv. form. 5.644
Min. *Chalybs.* 2.244
Elix. *vit. Querc.* 3.110
Pilul. *de Ammoniac.* 2.148
Cent. Querc. 2.149
Euphorb. querc. 2.ibid.
Gummos. S. Cl. 2.150
Pulv. cach. Querc. 2.158
Tragea hep. Querc. 2.160
Pulv. stom. Querc. 2.161
Antim. diaphor. 3.285
Tinct. ex vitr. ♁ii. 3.298
ex reg. ♂. 3.299
Sal cach. chalyb. 3.316
Magist. ⊕li. 3.332
☍ Sulph. aur. 3.339
Tinct. ebul. 4.409
Crist. Spir. Tart. 4.532
Calcul. Ren. *vid. Nephrit.*
Calcul. Fol. *alth.* 4.356
Vesic. *Anagall. Aq.* 4.359
Cerefol. 4.381
Herniar. 4.424
Malv. 4.437
Pariet. 4.454
Petrosel. 4.457
Puleg. 4.464
Quinquefol. 4.466
Rut. mur. 4.474
Saxifrag. 4.479
Scolopendr. 4.480
Tanacet. 4.490
Verben. 4.498
Virg. aur. 4.501
Urtic. 4.503
Flor. *Cynosbat.* 4.407
Tanacet. 4.490
Virg. aur. 4.501
Rad. *allii.* 4.356
Armor. 4.363
Bardan. 4.367
Cyclam. 4.404
Onon. 4.452
Petros. 4.457
Mont. 4.ibid.
Peucedan. 4.ibid.
Raphan. mar. 4.467
Sesel. Mass. 4.485
Sisar. 4.486
Cort. *Fraxin.* 4.416
Sem. *Bardan.* 4.367
Cerefol. 4.381
Fraxin. 4.416
Milii Sol. 4.441
Nast. Aq. 4.446
Pastin. 4.455
Petros. 4.457
Mont. 4.ibid.
Raphan. 4.467
Sinap. 4.486
Vincetox. 4.500
Musc. *terr.* 4.445
Spong. *Cynosb.* 4.407
Fruct. *Alkeng.* 4.355
Ceras. 4.381
Limon. 4.435
Mespill. off. 4.441
Nucl. persic. 4.455
Lachr. *bdell.* 4.510
Resin. *Tereb.* 4.526
Gumm. *Ammon.* 4.507
Anim. *Amygdali.* 4.358
Apr. urin. 5.587
Asin. lac. 5.588
Bovis lap. 5.ibid.
Hircin. sang. 5.592
Capr. sterc. 5.ibid.
Bezoar. lap. 5.594
Cochl. test. 5.600
Eq. lichen. 5.601
Sang. menstr. 5.602
Hom. urin. 5.ibid.
Lep. cinis. 5.613
Lep. sang. ibid.

Lep. sterc. 5.613
Muris sterc. 5.615
Taxi adeps. 5.620
Vulp. sang. 5.624
Alaud. sang. 625
Columb. fimus. 5.626
Cuculus. 5.627
Gall. tunic. 5. ibid.
Gall. sterc. 5. ibid.
Gall. test. ibid.
Pass. aquat. 5.631
Palumb. 5.630
Struthion. tun. 5.632
Cancror. ocul. 5.633
Ol. p. ibid.
Carpion. lap. 5.634
Manat. lap. ibid.
Halec. cin. 5.636
Lucii mand. 5. ibid.
Percæ lap. 5.637
Sepiæ os. 5.638
Apum mel. 5.639
Aselli. 5.641
Cicindel. 5.643
Scorpio. 5.647
Min. *Lap. calcar.* 3.216
Calcul. hom. 3.602
Cryſtallus. 3.217
Lap. Iudaic. 3.220
Lyncis. 3.222
Ophites. 3.223
Silex. 3.224
Lap. spong. 3.225
Nitrum. 3.314
Aq. *diur. è nucl.* 2.77
S. Closs. 2. ibid.
Nephrit. 2.80
Elix. *Nephrit.* 2.108
Liq. *Lithontript.* 2.136
Ol. *Febrif. Strop.* 2.143
Hyperic. Rab. 2. ibid.
Pil. diuret. 2.147
Tragea antiphr. 2.265
Pulv. flom. querc. 2.161
Liquor. ☿ii præcip. 3.278
~ ex reg. ♁ii. 3.294
Spir. Sal. 3.310
⊕. ⊖lat. 3.316
~. Alum. dulc. 3.320
~. ⊖lis dulc. 3.326
~ Antepilept. Basil. 3.328
Magister. ⊖li. 3.332
Succ. betul. 4.370
Sal. fabar. 4.413
▽. Vitis. 4.502
~ Terebinth. 4.526
Pil. tereb. ibid.
Sal. Tart. volat. 4.535
Calefaciunt. Fol. *abrotan.* 4.348
Absynth. 4.349
Pont. ibid.
Agerati. 4.354
Agrimon. 4.355
Alth. 4.356
Anagall. 4.359
Aquat. ibid.
Anethi. 4. ibid.
Aquileg. 4.362
Aristol. 4. ibid.
Arnic. 4.363
Artemis. 4. ibid
Ari. ibid.
Auric. mur. 4.366
Beton. 4.370
Betul. 4. ibid.
Borrag. 4.371
Branc. urs. 4.372
Brassic. ibid.
Calaminth. 4.374
Cardiac. 4.377
Cerefol. 4.381
Chamædr. 382
Chamæpyth. 4. ibid.
Chelidon. 4.384
Cochlear. 4.392
Cuscut. 4.403
Dictamn. 4.408
Ebul. 4.409
Epat. nob. 410
Erysim. 4.412
Eupator. ibid.
Euphrag. 4. ibid.
Filipend. 4.414
Fœnic. 4.415
Gallii. 4.419
Heder. 4.423
Arbor. 4. ibid.
Hyssop. 4.426
Iacea. 4. ibid.
Laur. 4.432
Levist. 4.433
Linar. 4.435
Major. 4.436
Marrub. 4.437
Matric. 4.438
Meliss. 4.439
Menth. 4. ibid.
Saracen. 4.440
Mercurial. ibid.
Nasturt. aq. 4.446
Hort. ibid.
Nepet. 4.447
Nicot. 4.448
Origan. 4.452
Pastin. 4.455
Persol. 4. ibid.
Persic. 4.456
Petrosel. 4.457
Pimpinel. 4.458
Porri. 4.462
Portulac. 463
Prim. ver. 4. ibid.
Prunell. 4. ibid.
Puleg. 4.464
Ros solis. 4.471
Rorismar. 472
Rutæ. 4.473
Sabin. 4.474
Salv. 4.475
Sanic. 4.477
Sapon. 4.478
Satureiæ. 4.479
Saxifrag. 4. ibid.
Scabios. 4.480
Scolopendr. 4.481
Scordii 4. ibid.
Serpil. 4.484
Tanacet. 4.490
Thlasp. 4.494
Teucr. 4. ibid.
Thymi. ibid.
Verbasc. 4.497
Verben. 4.498
Vermic. ibid.
Veron. ibid.
Virg. aur. 4.501
Urtic. 4.503
Mort. 4.504
Epyth. 4.557
Soldanell. 4.564
Flor. *Agerat.* 4.354
Aquileg. 4.362
Bellid. 4.368
Beton. 4.370
Borrag. 4.371
Calthæ. 4.375
Caprifol. 4.376
Caryophyll. 4.379
Cent. min. 4.380
Chamom. 4.382
Cheyri. 4.385
Croci. 4.400
Ebul. 4.409
Epat. nob. 4.410
Eupat. 4.412
Genist. 4.419
Hyperic. 4.426
Lil. alb. 4.434
Lil. convall. 4. ibid.
Lupul. 4.436
Malv. arb. 4.437
Melilot. 4.438
Prim. ver. 4.463
Prunell. 4. ibid.
Salv. 4.475
Scabios. 4.480
Schœnanth. 4. ibid.
Spicæ. 4.487
Stœchad. 4.488
Citri. ibid.
Succis. 4.489
Tanacet. 4.490
Tiliæ. 4.494
Verbasc. 4.497
Veron. 4.498
Virg. aur. 4.501
Rad. *Acori.* 4.352
Allii. 4.356
Alth. ibid.
Angel. 4.359
Anthor. 4.361
Aristol. 4.362
Armorac. 4.363
Asparag. 4.364
Bardan. 4.367
Betæ. 4.369
Calam. arom. 4.374
Carlin. 4.378
Caryophyll. 4.379
Cepæ. 4.380
Chelidon. 4.384
Contrayerv. 4.395
Costi. 4.399
Curcum. 4.402

Cyclam.

Cyclam. 4.404
Cyper. 4.408
Doron. 4.409
Filipend. 4.414
Filic. 4.414
Fraxinell. 4.416
Fum. bulb. 4.417
Galang. 4.418
Gentian. 4.419
Helen. 4.423
Imperat. 4.427
Ireos n. 4.428
Levistic. 4.433
Mei. 4.441
Mori. 4.443
Ononid. 4.452
Petasit. 4.456
Petrosel. 4.457
Mont. ibid.
Peucedan. ibid.
Pimpinell. 4.458
Pœon. 4.461
Porri. 4.462
Ptarmic. 4.464
Pyrethri. 4.465
Raphan. 4.467
Marin. ibid.
Rhapont. ver. 4.468
Rub. 4.472
Rusc. 4.473
Sarsaparill. 4.478
Satyrii. 4.479
Schœnanth. 4.480
Scorzoner. 4.481
Scrophul. 4.482
Succis. 4.489
Tamar. 4.490
Valer. 4.496
Verbasc. 4.497
Victor. 4.499
Vrtic. 4.503
Mechoac. 4.559
Turpeth. 4.565
Scyll. 4.482
Sesel. 4.485
Sisar. 4.486
Vincetox. 4.500
Zedoar. 4.504
Asari. 4.552
Cort. *Betulæ.* 4.370
Cappar. 4.375
Cinnam. 4.389
Ebul. 4.409
Sassafr. 4.478
Tamar. 4.490
Staphisagr. 4.565
Sem. *Agni casti.* 4.354
Ammi ver. 4.357
Anethi. 4.359
Anisi. 4.360
Apii. 4.361
Aquileg. 4.362
Asparag. 4.364
Cannab. 4.375
Card. ben. 4.377
Card. Mar. ibid.
Cari. 4.378
Cerefol. 4.381
Coriandr. 4.396
Cumin. 4.402
Dauc. 4.408
Eruc. 4.411
Erysim. 4.412
Fœnugrac. 4.415
Genist. 4.419
Levist. 4.433
Mili Sol. 4.441
Napi. 4.446
Nast. hort. ibid.
Nigell. 4.449
Pastinac. 4.455
Pastin. sylv. ibid.
Petros. 4.457
Mont. ibid.
Maced. ibid.
Porri. 4.462
Portulac. 4.463
Raphan. 4.467
Rapi. ibid.
Santonic. 4.477
Spic. Celt. 4.487
Indic. ibid.
Sesam. 4.484
Sesel. 4.485
Mass. ibid.
Creti. ibid.
Sinapi. 4.486
Thlasp. 4.494
Cataput. 4.554
Ricin. 4.563
Fung. *Agaric.* 4.551
Betul. 4.370
Lanugo. *Bombac.* 4.371
Fruct. *Amygd. amar.* 4.358
Anacard. ibid.
Cardam. 4.376
Chermes. 4.384
Cicer. 4.387
Cubeb. 4.401
Cupress. 4.402
Iuglan. 4.428
Iujub. 4.429
Bacc. *Iuniper.* ibid.
Laur. 4.432
Moschat. 4.443
Dactyl. 4.452
Nucl. persic. 4.455
Pinear. 4.459
Pistac. 4.460
Pom. dulc. 4.462
Lign. *Agalloch.* 4.353
Colubr. 4.395
Cupress. 4.402
Guajac. 4.422
Iuniper. 4.429
Nephrit. 4.447
Rhod. 4.469
Tamar. 4.490
Lachr. *Assa fœtida.* 4.508
Bdellii. 4.510
Ladan. 4.517
Opii. 4.520
Sarcocoll. 4.529
Balf. *Tolut.* 4.509
Indic. 4.510
Tereb. 4.525
Resin. *Benzoin.* 4.511
Colophon. 4.514
Liquid. ambr. 4.518
Myrrh. 4.519
Laric. 4.526
Styr. calam. 4.530
Tacamahac. ibid.
Thur. 4.547
Gumm. *Ammoniac.* 4.507
Animæ. 4.508
Arabic. ibid.
Elemi. 4.515
Galban. 4.516
Laccæ. 4.517
Ladan. ibid.
Mastich. 4.518
Opopan. 4.525
Pissasphalt. ibid.
Picis. ibid.
Sagapen. 4.528
Iuniper. 4.429
Succ. *Aloës.* 4.566
Anim. *Vaccæ cas.* 5.588
Capr. sterc. 5.592
Castor. 5.596
Cati axung. 5.597
Zibeth. ibid.
Hom. urin. 5.602
Lupi axung. 5.613
Mosch. 5.614
Ariet. œsyp. 5.616
Ouis lana. ibid.
Vrsi ping. 5.624
Anat. ping. 5.625
Anser. sterc. ibid.
Columb. fimus. 5.626
Gall. ping. 5.627
Hirund. sterc. 5.629
Apum mel. 5.639
Cera. 5.641
Cantharid. 5.642
Formic. 5.644
Acerv. 5. ibid.
Spir. *Terebinth.* 4.526
Vini. 4.549
Cancer. Fol. *Erysim.* 4.412
Gallii. 4.419
Geranii. 4.420
Pimpinell. 4.458
Rad. *Bardan.* 4.367
Pimpinell. 4.458
Ellebor. 4.555
Anim. *Bezoar.* 5.594
Hom. sterc. 5.502
Tauri sanguis cum Bryon. 4.553
Testud. 5.638
Vrsi fel. 5.624
Grus cap. 5.629
Cancr. fluv. 5.633
Min. *Plumbum.* 3.253
Liquor. *ad ulcer.* 3.254
Pil. *Tart. Querc.* 2.153
Sacch. Saturn. 3.254
Ol. Saturn. 3.256
Salis ♃. 3.260
Cryſtall. Iovis. ibid.
☿. Solaris. 3.266

☿. ♎. *Rubeus.* 3.269
☍. ☿ii. *Dulc. diaph.* 3.275
Liquor. ☿ii. *precip.* 3.278
☍ ♂. *Sacch. Querc.* 3.292
Spod. Græcor. 3.307
Ol. anodyn. 3.334
⊖. *Fuligin.* 4.515
Capitis *Fol. aristol.*
Affect. 4.362
Long. rotund. ibid.
Beton. 4.370
Majoran. 4.436
Fl. Caryophyll. 4.378
Rad. caryoph. 4.379
Cortic. cinam. 4.389
Sem. majoran. 4.436
Fructus cardam. 4.376
Bacc. Iuniper. 4.429
Lign. aloës. 4.353
Mercurius vitæ. 3.272
Bezoar. lunar. 3.274
☍. *ex terra* ⊕-*li.* 3.330
Cardialgia Infantum.
Fol. cardiac. 4.377
Unguent. cardiac. F. F. 2.183
Catarrhi. *Fol. cynogloss.* 4.407
Iasmin. 4.427
Nicot. 4.448
Quinquefol. 4.466
Rorismar. 4.472
Salviæ. 4.475
Sanguisorb. 4.476
Fl. *Eupator.* 4.412
Iasmin. 4.427
Salv. 4.475
Spic. 4.487
Stœch. citr. 4.488
Viol. 2.500
Rad. *Bistort.* 4.370
Caryophyll. 4.379
Imperator. 4.427
Mei. 4.441
Peucedan. 4.457
Sarsaparill. 4.478
Sesel. Mass. 4.485
Tormentill. 4.495
Valer. 4.496
Mechoac. 4.559
Sem. *Milii.* 4.441
Nigell. 4.449
Sesel. Mass. 4.485
Cret. ibid.
Fruct. *Sebest.* 4.483
Lign. *Guajac.* 4.422
Santal. 4.477
Sassafras. 4.478
Lachr. *Sang. drac.* 4.529
Resin. *Benzoin.* 4.511
Ladan. 4.517
Styrac. 4.530
Tacamahac. ibid.
Thur. 4.547
Gumm. *Animæ.* 4.508
Succin. 3.343
Anim. *Cast. test.* 5.596
Hom. ossa. 5.602
Lucii pisc. ax. 5.636
Min. *Catechu.* 3.193
Aq. Carbunc. 2.74
Epilept. 2.75
Deficc. catarrh. 2.74
Decoct. ♄*iale D. ab Hornig.* 2.99.
Syrupus de Herba Thee catarrhalis D. Witzelii. 2.174
Looch. pass. 2.101
Empl. cephal. 2.112
Errhin. montan. 2.118
Extract. nasal. D. Spin. ibid.
Panchym. Crollii. 2.128
Vin. Med. ceph. splen. 2.132
Pil. ad tussim. 2.148
De ammoniac. Q. ibid.
Arthrit. D. Schœff. ibid.
De succin. Crat. 2.153
Pulv. contra deflux. 2.159
Spec. cephal. 2.162
Sal. Iovis. 3.259
☿. *Præc. per* ☍ *Sulph.* 3.264
Aurum vit. 3.267
♂. *Chalyb. cach.* 3.316.317
⊕-. *Alb. vomit.* 3.324
♒. *Vitriol. dulc.* 3.326
Fl. sulph. vitriol. 3.336
Lac. sulphur. 3.337
Ol. sulph. ver. S. Closs. 3.339
Cephalalgia. *Fol. gramin.* 4.421
Millefol. 4.441
Serpill. 4.484
Verben. 4.498
Fl. caryophyll. hort. 4.378
Rosar. 4.469
Rad. Caryoph. 4.379
Peucedan. 4.457
Rhod. 4.468
Valer. 4.496
Cort. cinam. 4.389
Sem. nigell. 4.449
Majoran. 4.436
Lign. santal. 4.477
Aloës. 4.353
Balsam. Tolut. 4.509
Fruct. ceras. dulc. 4.381
Persic. 4.455
Gumm. pissasphalt. 4.525
Sagapen. 4.528
Anim. ovis. 5.616
Suum tal. os. 5.619
Ciconiæ stercus. 5.626
Columb. viv. ibid.
Fimus. ibid.
Gallina. 5.627
Upupæ penn. 5.632
Cancri. 5.633
Halec. 5.636
Min. ophites. 3.223
Sal. commun. 3.309
Aq. Carbunc. 2.74
Cephal. arom. 2.75
Damasc. odor. 2.77
Imperial. 2.79
Magnanim. 2.80
Picar. compos. 2.81
Salv. compos. F. F. 2.82
Bals. apoplect. 2.89
Epith. in febr. mal. 2.118
Vin. medic. cephal. 2.132
Pil. Iliac. Rhas. 2.150
Marcocost. Minder. 2.151
De succin. Crat. 2.153
Sal. sacerdotal. 2.162
Unguent. narcot. 2.184
Phlegma ⊕-*li acid.* 3.325
Aq. hord. gr. 4.425
Cholera. *Fol. acetos.* 4.351
Senecii. 4.484
Lap. cryståll. 3.217
Colica. *Fol. cerefol.* 4.381
Filipend. 4.414
Heder. 4.423
Iasmin. 4.427
Malv. 4.437
Menth. 4.439
Rutæ. 4.473
Veron. 4.498
Flor. chamomill. 4.382
Iasmin. 4.427
Sambuc. 4.475
Rad. acori. 4.352
Allii. 4.356
Cyperi. 4.408
Eryngii. 4.411
Zedoar. 4.504
Cort. aurant. 4.365
Costi. 4.97
Imperat. 4.427
Nucl. jugl. 4.428
Sem. amini ver. 4.357
Avenæ. 4.365
Cari. 4.378
Cumini. 4.402
Dauc. 4.408
Fœnic. 4.415
Pimpinell. 4.458
Sesami. 4.484
Fruct. bacc. laur. 4.432
Piper. 4.459
Resin. Myrrh. 4.519
Anim. vaccin. sterc. 5.616
Canis integ. 5.592
Canin. sterc. ibid.
Hirc. oment. ibid.
Bezoar. lap. 5.594
Castor. test. 5.596
Zibeth. 5.597
Cerv priap. 5.598
Equor. sterc. 5.601
Eq. test. ibid.
Echin. ventr. 5.602
Hom. aur. sord. ibid.
Secund. ibid.
Membr. ibid.
Lep. offic. tali. 5.613
Lup. intest. ibid.
Stercus. ibid.
Pellis. ibid.
Ovis oment. 5.616
Alaud. cor. 5.625
Columb. fim. 5.626
Gall. jus. 5.627
Sterc. ibid.
Grus integr. 5.629
Hirund. sterc. ibid.
Cygni pell. 5.630

Parus.

Pavus. 5. 630
Pavon. adeps. 631
Perdic. pen. ibid.
Vpupæ caro. 5. 632
Anguill. sang. ibid.
Cancr. ocul. 5. 633
Carpion. lap. 5. 634
Manat. lap. ibid.
Sturion. oss. 5. 638
Aselli. 5. 641
Cicada. 5. 643
Lumbric. terr. 5. 645
Scorp. 5. 647
Min. *ophites.* 3. 223
Sal. comm. 3. 309
Fossil. 3. 314
Gagates. 3. 346
Sperm. *cet.* 3. 345
Aq. *Carminat.* 2. 74
Ol. *Hyperic. comp.* 2. 143
Pil. *de euphorb. Q.* 2. 149
Iliac. Rhas. 2. 150
Odorif. Crollii. 2. 155
Tragea antinephr. 2. 161
Sal sacerdotal. 2. 162
Vnguent. C. C. anodyn. 2. 183
Decoct. laxat. D. Spin. 2. 100
Sal. ♀. 3. 252
☿. *Solar.* 3. 266
Croc. metallor. 3. 284
Clyss. 3. 294
Arcan. ♁*ii. Basil.* 3. 299
Antid. Πάνχρηστος. 3. 300
Tinct. ex Sulph. ♁*ii.* 3. ibid.
Spir. Nitr. 3. 318
Spir. acid. ✱. 3. 302
Lac. Sulph. 3. 337
Aq. Sp. Sulph. 3. 339
Ol. sulph. ver. ibid.
Ol. lini. 4. 435
Nucl. persic. 4. 455
Sp. Tart. 4. 532
Constipant. Fol. *Anserin.* 4. 360
Auric. mur. 4. 366
Burs. pastor. 4. 373
Sem. *Milii.* 4. 441
Tritic. 4. 496
Fruct. *Mespil.* 4. 441
Mal. persic. exsicc. 4. 455
Gumm. *Tragac.* 4. 548
Anim. *Hircus.* 5. 592
Ranar. sp. 5. 637
Contractur. Fol. *millefol.* 4. 442
Balf. *tolut.* 4. 509
Indic. ibid.
Gumm. *Iuniper.* 4. 430
Animæ. 4. 508
Anim. *cati pell.* 5. 597
Cerv. sang. 5. 598
Hom. cut. 5. 602
Ping. ibid.
Mur. alp. 5. 616
Ovis. ibid.
Taxi adeps. 5. 620
Vulp. ping. 5. 624
In ol. coct. ibid.
Scarab. 5. 646
⊖ *Charyb. cach.* 3. 316. 317

∽⊕*li diaphor.* 3. 327
Balf. è cat. 5. 592
Ol. elemi. 5. 615
Cordialia. Fol. *rorismarin.* 4. 472
Violar. 4. 500
Flor. *borrag.* 4. 371
Bugloss. 4. 372
Calibæ. 4. 375
Caryophyll. hort. 4. 378
Cheyri. 4. 385
Rosar. 4. 469
Viol. 4. 500
Rad. *Angel.* 4. 359
Caryophyll. 4. 379
Fraxinell. 4. 416
Cortic. *Cinam.* 4. 389
Fruct. *Ceras.* 4. 381
Chermes. 4. 384
Granat. 4. 421
Pom. dulc. 4. 462
Rub. id. 4. 473
Lign. *Aloës.* 4. 353
Anim. *Mosch.* 5. 614
Vnicorn. 5. 622
Perl. 5. 634
Min. *Hyacinth.* 3. 202
Sapphirus. 3. 203
Corallia. 3. 205
Margar. 3. 212
Vnicorn. foss. 3. 227
Ambra. 3. 341
Sal perlar. 3. 212
Aq. Cord. Herc. Sax. 2. 75
D. Spin. 2. 76
Damasc. odor. 2. 77
Magnanim. 2. 80
Perlar. 2. 87
Ros Solis. 4. 471
Balf. *vit.* 2. 90
Elect. cord. 2. 104
Elixir. citr. 2. 107
Epithem. cord. 2. 118
Mors. citr. 2. 138
Odorif. Crollii. 2. 155
Pulv. de Cypr. odor. 2. 158
Iulepus Gemmatus. 2. 174
Syr. cardiac. ibid.
Vnguent. Cord. Wek. 2. 184
Ebur. ust. 5. 601
⊕. *Perlat.* 3. 316
Corall. ibid.
Magist. succ. dulc. 3. 344
▽. *Borrag.* 4. 371
Bugloss. 4. 372
Succ. ros. ⊙ 4. 471
Cordis Palpit.
Flor. *Caryophyll.* 4. 378
Rad. *Doron.* 4. 409
Vincetox. 4. 500
Fruct. *Mosch.* 4. 443
Lign. *Santal.* 4. 477
Refin. *Ladan.* 4. 517
Anim. *BeZoar. lap.* 5. 594
Mosch. 5. 614
Min. *Granatus.* 3. 201
Smaragdus. 3. 204
Saccul. cordial. 2. 164
∽. ⊖. *comp. corall.* 3. 311

▽. *Still. ex fl. caprifol.* 4. 376
Syr. de pom. simpl. 4. 462
Crapulam Discut.
Fol. *Absynth.* 4. 349
Brassic. 4. 372
Fruct. *Amygd. amar.* 4. 358
Cruor ex Casu.
Cataplasma contr. cruor. 2. 94
Cutis Mac.
Fol. *Fabar.* 4. 413
Farin. *fabar.* ibid.
Aqua fabar. ibid.

D.

Dentium Dolor.
Fol. *Anserin.* 4. 360
Graminis. 4. 421
Millefol. 4. 442
Mor. 4. 443
Nicot. 4. 448
Pimpinell. 4. 458
Puleg. 4. 464
Querc. 4. 466
Ros Solis. 4. 471
Salviæ. 4. 475
Verben. 4. 498
Flor. *Caryophyll.* 4. 378
Aromat. 4. 379
Rad. *Asparag.* 4. 364
Imperator. 4. 427
Onon. 4. 452
Pimpinell. 4. 458
Prim. ver. 4. 463
Pyrethri. 4. 465
Sem. *Hyosciam.* 4. 425
Fruct. *Bacc. Laur.* 4. 432
Piper. 4. 459
Refin. *Benzoin.* 4. 511
Ladan. 4. 517
Tacamahac. 4. 530
Gumm. *rhuis.* 4. 469
Anim. *Capræ fel.* 5. 596
Castor. test. ibid.
Lep. axung. 5. 613
Serp. exuv. 5. 617
Vrsi fel. 5. 624
Corvor. sterc. 5. 627
Lumbr. terr. 5. 645
Min. *Sal. comm.* 3. 309
Aq. Asthmat. 3. 73
Diaclysm. odontalg. 2. 130
Liniment. dentifric. 3. 182
Sacch. alum. 3. 320
∽ ⊕*li.* 3. 326
Ol. buxi. 4. 373
Ol. coryl. 4. 397
Guajac. 4. 422
E chart. comb. 4. 435
Camphor. 4. 512
Dentium Nigred.
Gumm. *Mastich.* 4. 518
Anim. *Eq. den.* 5. 601
Lep. cap. 5. 613
Conch. test. 5. 634
Perc. lap. 5. 637
Lap. *Pumex* 3. 223
Silic. 3. 224

Corall.

Corall. 3.205
Allii. 4.356
Apii. 4.361
Pulv. Dentifric. 2.159
Dentitio Anim.
Can. dent. 5.592
Equor. dent. 5.601
Lepor. cerebr. 5.613
Lupi dent. ibid.
Lup. axung. ibid.
Arietis cerebr. 5.616
Galli cerebr. 5.627
Diarrhæa. Fol. Acaciæ. 4.351
Anserin. 4.360
Auric. mur. 4.366
Botryos. 4.371
Burs. pastor. 4.373
Hispidulæ. 4.424
Nummul. 4.450
Oleæ. 4.451
Pinastr. 4.459
Polygon. 4.461
Scolopendr. 4.480
Symphyt. 4.489
Vincæ. 4.499
Virg. aur. 4.501
Ulmar. 4.502
Flor. Amaranthi. 4.357
Cynogloss. 4.407
Balaust. 4.421
Virg. aur. 4.501
Rad. Cynogloss. 4.407
Acori adult. 4.352
Symphyt. 4.489
Torment. 4.495
Rhabarb. 4.592
Cort. Acac. 4.351
Pinastr. 4.459
Sem. Milii. 4.441
Papav. sat. 4.453
Fruct. Acaciæ. 4.351
Berberis. 4.369
Castaneæ. 4.380
Cornus. 4.397
Avellan. ibid.
Cupress. 4.402
Mala cydon. 4.404
Granat. 4.421
Mespil. 4.441
Mor. immatur. 4.443
Moschat. ibid.
Sorb. 4.486
Uvæ immat. 4.502
Musc. usneæ. 4.445
Succ. Hypocist. 4.516
Gumm. Mastich. 4.518
Anim. Vaccin. lac. 5.588
Hirc. pell. 5.592
Rupicapræ jec. ibid.
Capr. caro. 5.596
Coagul. ibid.
C. C. usti. 5.598
Lep. jecur. 5.613
Ovis lana. 5.616
Gall. cerebr. 5.627
Galli. tunic. ibid.
Min. Terra sigill. 3.190
Bolus. 3.192
Smaragdus præp. 3.204
Corall. 3.205
Crystallus. 3.217
Aq. Antidysenter. 2.77
Syrup. Mastichinus Peuc. 2.175
Pulv. Dysenter. 2.159
Ol. Martial. 3.245
Tinct. ♂. 3.246
Farin. Fabar. 4.413
Digerent. Fol. basilic. 4.368
Loti. 4.435
Majoran. 4.436
Rut. mur. 4.474
Flor. Chamom. 4.382
Croci. 4.400
Lil. alb. 4.434
Loti. 4.435
Rad. Bardan. 4.367
Curcum. 4.402
Lil. albor. 4.434
Scrophul. 4.482
Sem. Basilic. 4.368
Cumin. 4.402
Hord. 4.424
Lini. 4.435
Majoran. 4.436
Napi. 4.446
Fruct. Oliv. 4.451
Lachr. Bdellii. 4.510
Resin. Tacamahac. 4.530
Gumm. Ammon. 4 507
Elemi. 4.515
Opop. 4.525
Pic. ibid.
Anim. Vaccinum butyr. 5.588
Capr. sterc. 5.592
Anat. ping. 5.625
Gall. vitel. ov. 5.627
Cera. 5.639
Discutient. Fol. abrotan. 4.348
Anethi. 4.359
Artemis. 4.363
Beton. 4.370
Calaminth. 4.374
Calth. 4.375
Cardiac. 4.377
Card. ben. ibid.
Cerefol. 4.381
Ebul. 4.409
Fœnic. 4.415
Galeg. 4.418
Iaceæ. 4.426
Menth. Sarac. 4.440
Rub. 4.472
Rut. 4.473
Rut. mur. 4.474
Sabin. ibid.
Satureia. 4.479
Senecii. 4.484
Tanac. 4.490
Thymi. 4.494
Verbasc. 4.497
Flor. Beton. 4.370
Calth. 4.375
Caryophyll. arom. 4.379
Cheyri. 4.385
Ebul. 4.409
Lupul. 4.436
Melilot. 4.438
Sambuc. 4.475
Tanac. 4.490
Til. 4.494
Verbasc. 4.497
Rad. Allii. 4.356
Alth. ibid.
Ari. 4.363
Asparag. 4.364
Caryophyll. 4.379
Cost. 4.399
Curcum. 4.402
Doron. 4.409
Eryng. 4.411
Helen. 4.423
Onon. 4.452
Petros. mont. 4.457
Schænant. 4.480
Scyllæ. 4.482
Sesel. Mass. 4.485
Zedoar. 4.504
Cort. Cinnam. 4.389
Ebul. 4.409
Sem. Agni cast. 4.354
Ammi ver. 4.357
Anethi. 4.359
Anisi. 4.360
Asparag. 4.364
Card. ben. 4.377
Cari. 4.378
Cerefol. 4.381
Cicer. 4.387
Fœnugræc. 4.415
Petros. mont. 4.457
Sesel. Mass. 4.485
Tritic. 4.496
Fruct. Balan. myreps. 4.366
Cardamom. 4.376
Cubeb. 4.401
Bacc. Iuniper. 4.429
Lign. Sassafras. 4.478
Visc. Querc. 4.466
Lachr. Bdellii. 4.510
Resin. Myrrh. 4.519
Gumm. Iuniper. 4.429
Animæ. 4.508
Opop. 4.525
Pisc. 4. ibid.
Balf. Indic. 4.510
Anim. Aq. st. omnium. 5.589
Canin sterc. 5.592
Castor. test. 5.596
Cati axung. 5.597
Hom. urin. 5.602
Pingued. ibid.
Ossa. ibid.
Mosch. 5.614
Ovill. sterc. 5.616
Suum sterc. 5.619
Ursi ping. 5.624
Ardeæ ping. 5.626
Columb. fim. ibid.
Hirund. sterc. 5.629
Perdic. penn. 5.631
Cancr. ocul. 5.633
Sturion. oss. 5.638
Apum mel. 5.639
Aselli. 5.641
Lumbric. 5.645
Dysenteria. Fol. Acac. 4.351
Anser. 4.360
Auric.

Auric. mur. 4.366
Burs. pastor. 4.373
Fabar. 4.413
Hispidulæ. 4.424
Lagopi. 4.431
Lapath. extr. ibid.
Ligustr. 4.433
Millefol. 4.442
Myrt. 4.445
Numul. 4.450
Oleæ. 4.451
Pinaster. 4.459
Plantag. 4.460
Polygon. 4.461
Querc. 4.466
Quinquefol. ibid.
Rhuis. 4.469
Sanguisorb. 4.476
Verben. 4.498
Vitis. 4.502
Virg. aur. 4.501
Ulmar. 4.502
Urtic. mort. 4.504
Flor. *Amaranth.* 4.357
Balaust. 4.421
Ligustr. 4.433
Rosar. 4.469
Virg. aur. 4.501
Urtic. mort. 4.504
Rad. *Rhapont.* 4.468
Tormentill. 4.495
Rhabarb. 4.562
Cort. *Acac.* 4.351
Pinastr. 4.459
Sem. *Acetosæ.* 4.351
Psyllii. 4.561
Fruct. *Acac.* 4.351
Berber. 4.369
Castan. 4.380
Corn. 4.397
Cupress. 4.402
Cydon. 4.404
Granat. 4.421
Mespil. 4.441
Mor. immatur. 4.443
Moschat. ibid.
Bacc. myrt. 4.445
Rib. 4.469
Rub. 4.472
Sorb. 4.486
Musc. *Musc. usn.* 4.444
Pulmon. arb. 4.465
Resin. *Ladan.* 4.517
Myrrh. 4.519
Thur. 4.547
Gumm. *Arab.* 4.508
Mastich. 4.518
Tragac. 4.548
Succ. *Hypocist.* 4.516
Anim. *Bovis sang.* 5.588
Vaccin. lac. ibid.
Bovis priap. ibid.
Canin. sterc. 5.592
Hircin. sang. ibid.
Bezoar. lap. 5.595
Capr. caro. ibid.
Coagul. ibid.
Cervi priapus. 5.598
Sang. ibid.
Talus. ibid.
Equi coagul. 5.601
Hom. oss. 5.602
Lep. sang. 5.613
Sterc. ibid.
Mulæ sterc. 5.615
Ovis. 5.616
Lac. ibid.
Lana. ibid.
Columb. tun. vent. 5.626
Cornic. fim. 5.627
Corvor. ov. ibid.
Turtur. 5.632
Cancr. cin. 5.633
Cera. 5.641
Min. *Terr. sigill.* 3.190
Bolus. 3.192
Sapphirus. 3.203
Sardius lap. 3.204
Smaragdus. ibid.
Præpar. ibid.
Corall. 3.205
Crystallus. 3.217
Hæmatit. 3.219
Magnes. 3.222
Unicorn. foss. 3.227
Ferrum. } *Chalybs.* 3.243
Aq. *Antidysent.* 2.77
Ol. *Hyperic. comp.* 2.143
Pulv. *Dysent.* 2.159
Ol. *Martial. rubr.* 3.245
Sal. facch. ♂. 3.247
⊖. *Litharg.* 3.307
Extr. rad. pom. 4.462
Laud. op. 4.522

E.

EMolliunt.
Fol. *Alth.* 4.356
Branc. ursin. 4.372
Hyoscyam. 4.425
Laur. 4.432
Malv. 4.437
☿*ial.* 4.440
Pariet. 4.454
Verbasc. 4.497
Viol. 4.500
Urtic. 4.503
Flor. *Chamom.* 4.382
Croc. 4.400
Melilot. 4.438
Sambuc. 4.475
Verbasc. 4.497
Rad. *Alth.* 4.356
Bryon. 4.553
Hyosciam. 4.425
Lil. Albor. 4.434
Verbasc. 4.497
Urtic. 4.503
Cort. *Mandrag.* 4.437
Sem. *Fœnugr.* 4.415
Hord. 4.424
Hyosciam. 4.425
Lini. 4.435
Tritic. 4.496
Urtic. 4.503
Fruct. *Balan. myreps.* 4.366
Cicer. 4.387
Bacc. laur. 4.432
Prun. 4.464
Sebesten. 4.483
Visc. *Querc.* 4.466
Resin. *Ladan.* 4.517
Liquid. ambr. 4.518
Laric. 4.526
Styr. cal. 4.530
Tacamahac. ibid.
Gumm. *Ammon.* 4.507
Elemi. 4.515
Galban. 4.516
Mastich. 4.518
Opop. 4.525
Pic. ibid.
Anim. *Bovis axung.* 5.588
Vacc. butyr. ibid.
Cat. axung. 5.597
Cervi ol. 5.598
Hom. sterc. 5.602
Ovis æsyp. 5.616
Lana. ibid.
Suum sterc. 5.619
Vitul. sterc. 5.622
Ursi ping. 5.624
Anatis adeps. 5.625
Galli ping. 5.627
Gruis ping. 5.629
Cygni adeps. 5.630
Unguis odorat. 5.633
Ichthyocolla. 5.636
Lumbric. terr. 5.645

Empyema.
Ol. *Sp. sulph. S. Closs.* 3.338
Epatis Obstruct. Fol. *Absynth.* 4.349
Pont. 4.350
Acetos. 4.351
Adianthi. 4.353
Agerati. 4.354
Aquileg. 4.362
Aristol. ibid.
Calaminth. 4.374
Chelidon. maj. 4.384
Cichor. 4.388
Consol. 4.376
Cupress. 4.402
Cuscut. 4.403
Epat. nob. 4.410
Graminis. 4.421
Levist. 4.433
Linar. 4.435
Marrub. 4.437
Menth. 4.439
Nast. aq. 4.446
Origan. 4.452
Petrosel. 4.457
Pimpinell. 4.458
Quinquefol. 4.466
Rorismarin. 4.472
Scordii. 4.481
Verben. 4.498
Flor. *Cent.* 4.380
Genist. 4.419
Lupul. 4.436

Pæon.

Pæin. 4. 461
Schœnanth. 4. 480
Stæch. citr. 4. 488
Rad. *Acori.* 4. 352
Asparag. 4. 364
Cichor. 4. 388
Eryngii. 4. 411
Gentian. 4. 419
Levist. 4. 433
Onon. 4. 452
Petrosel. 4. 457
Pimpinell. 4. 458
Pœon. 4. 461
Rhapont. 4. 468
Rub. 4. 472
Rusc. 4. 473
Sesel. 4. 485
Valer. 4. 496
Polyp. 4. 561
Cort. *Mori.* 4. 443
Sem. *Card. ben.* 4. 377
Genist. 4. 419
Pastin. sylv. 4. 455
Petrosel. 4. 457
Raphan. 4. 467
Sesel. Mass. 4. 485
Fruct. *Amygd. amar.* 4. 358
Nucl. persic. 4. 455
Pistac. 4. 460
Lign. *Nephrit.* 4. 447
Santal. 4. 477
Musc. *Lichen.* 4. 433
Bals. ver. 4. 509
Indic. 4. 510
Anim. *Hom. urin.* 5. 602
Min. *Stannum.* 3. 258
Nitrum. 3. 314
Sp. Tart. 4. 532
Aq. aperit. 2. 72
Pectoral. L. Horn. 2. 81
Extr. chalyb. 2. 124
Vin. medic. splen. 2. 132
Pilul. de cent. Querc. 2. 149
Pilul. Sp. Tart. 2. 153
Tragea hepat. Querc. 2. 160
Spec. diacubebar. 2. 162
Ol. Martial. alb. 3. 245
Bezoard. ♃ale. 3. 274
♁. diaphor. 3. 285
Clyssus. 3. 294
Tinct. ex vitr. ♁ij. 3. 298
Tinct. ex fl. ♁ii. 3. 299
∽. ⊖is. 3. 310
Lap. prunell. 3. 315
Spir. ⊕-li volat. 3. 325
Spir. ⊕-li. 3. 326
▽. Aper. Penot. 3. 327
⊖. ⊕-li. 3. 331
Epatis Inflammatio. Fol. *acetos.* 4. 351.
Cichor. 4. 388
Endiv. 4. 410
Epat. stell. ibid.
Spinach. 4. 488
Rad. *Cichor.* 4. 388
Fruct. *Berber.* 4. 369
Coni abiet. 4. 347
Lap. Corall. 3. 205
Epithem. epat. 2. 118
Epatis Flux. *Lap. Saphyr.* 3. 203
Corall. 3. 205
Tragea hepat. 2. 160
Bezoard. martial. 3. 274
Extr. rad. pom. 4. 462
Laudan. op. 4. 522
Epilepsia Fol. *Buxi.* 4. 353
Galeg. 4. 418
Loti. 4. 435
Meliss. 4. 439
Ros. ☉. 4. 471
Rorismar. 4. 472
Rut. 4. 473
Flor. *Caryophyll.* 4. 378
Lil. convall. 4. 434
Loti. 4. 435
Pœon. 4. 461
Succis. 4. 489
Til. 4. 494
Rad. *Fraxin.* 4. 416
Pœon. 4. 461
Scorzoner. 4. 481
Sesel. Mass. 4. 485
Succis. 4. 489
Ellebor. 4. 555
Sem. *Pœon.* 4. 461
Sesel. Mass. 4. 485
Fruct. *Ceras. dulc.* 4. 381
Colocynth. 4. 554
Visc. *Querc.* 4. 466
Sambuc. 4. 475
Gumm. *Lacc.* 4. 517
Sagapen. 4. 528
Anim. *Agni fel.* 5. 586
Alc. ungul. ibid.
Asin. ungul. 5. 588
Tauri corn. ibid.
Ossa. ibid.
Catuli fel. 5. 592
Capricorn. ibid.
Bezoar. lap. 5. 594
Castor. axung. 5. 596
Castor. test. ibid.
Ebur. 5. 601
Equi lac. ibid.
Lichenes. ibid.
Hom. sang. menstr. 5. 602. & seq.
Secundin. ibid.
Urin. præp. ibid
Stercus. ibid.
Sang. ibid.
Ol. ibid.
Oss. ol. ibid.
Cran. magist. ibid.
Extr. ibid.
Cerebr. spir. ibid.
Ol. ibid.
Cor. ibid.
Lep. *Pulm.* 5. 613
Cor. ibid.
Ossa tali. ibid.
Coagul. ibid.
Lup. cor. ibid.
Lync. ungul. 5. 614
Unicorn. 5. 622
Ursi fel. 5. 624
Alced. cor. 5. 625
Cicon. sterc. 5. 626
Corvor. pull. 5. 627
Coturnic. excrem. ibid.
Cuculus. ibid.
Hirundo. 5. 629
Lap. ibid.
Cor. ibid.
Milvus. 5. 630
Pavon. sterc. 5. 631
Pica. ibid.
Vultur. cor. 5. 632
Fel. ibid.
Carpion. lap. 5. 634
Luc. pisc. 5. 636
Ranar. epat. 5. 637
Testud. sang. 5. 638
Bombyc. 5. 642
Min. *Chrysolith.* 3. 201
Et Lap. corall. 3. 205
Armen. 3. 215
Lazul. 3. 221
Specular. 3. 224
Unicorn. foss. 3. 227
Argent. 3. 240
Cinnabar. 3. 279
Antimon. 3. 280
Sp. sulph. 3. 338
Ambr. 3. 341
Succin. 3. 343
Aq. Anhalt. 2. 72
Epilept. 2. 75
Picar. compos. 2. 81
Silign. 4. 483
Vomit. Æsculap. 2. 85
Elixir. *Antepilept.* 2. 107. 108
Epilept. D. Fr. ibid.
Crollii. ibid.
Crat. ibid.
Vit. Querc. 2. 110
Empl. cephal. 2. 112
Rotul. infant. lax. 2. 138
Pilul. antepilept. 2. 147
Odorif. Crollii. 2. 155
Syr. antepilept. 2. 173
Syr. antepilepticus ex stercore pavonis. D. Witzelii. 2. 174
Sal Lunæ. 3. 242
Spir. ♀. 3. 251
Tinct. ♀. ibid.
Sal. ♃. 3. 260
Manna Mercur. 3. 270
Tinct. ☿ii. 3. 277
Crocus metallor. 3. 284
Cinnabr. ♁ii. 3. 291
Ol. ♁ii. Querc. 3. 292
Ol. ♁ii. Sacch. Basil. ibid.
▽. Antepilept. Querc. 3. 294
Antid. ζωηρὸν. Querc. 3. 300
Aq. bened. 3. 303
∽ Fugac. ✱ci. 3. 322
⊕ Alb. vomit. 3. 324
Phlegma ⊕-li acid. 3. 325
∽ ⊕-li volat. ibid.
Phil. 3. 326
Antepilept. 3. 328
3. 329
Sal. ⊕-li. 3. 331
Magist. ⊕-li. 3. 332
Ol.

Ol. Gagat. 3. 347
Buxi. 4. 373
Extract. Bux. ibid.
Ol. Coryl. 4. 398
Guajac. 4. 422
Extr. è baccis Iuniper. 4. 430
Carlin. 4. 378
Laudan. op. 4. 522
Spir. Antepilept. 5. 605
Aq. Antepilept. 5. 611
5. Essent. vini. 4. 550
Erysipel. Fol. Anagall.
Aquat. 4. 359
Pariet. 4. 454
Sabin. 4. 474
Solan. 4. 486
Flor. Sambuc. 4. 475
Cort. Ebul. 4. 409
Mandrag. 4. 437
Fruct. Secal. 4. 483
Bacc. solan. 4. 486
Tritic. 4. 496
Resin. Myrrh. 4. 519
Hom. sterc. præp. 5. 602
Vitul. sterc. 5. 622
Ranar. sperm. 5. 637
Sal. ibid.
Lap. Medicament. 2. 135
Pulv. contra defiux. 2. 159
Sperniol. compos. Crollii. 2. 161
Bezoard. lunar. 2. 274

Excrescentias reprimunt.
Anim. Ovis lana. 5. 616
Min. Ochra. 3. 194
Antimon. 3. 280
Ol. ♁ii. mellitum. 3. 293
Alum. ust. 3. 320

Exomphal. Infant. Curat.
Vaccæ caseus. 5. 589
Exostosis. Perfoliata. 4. 455
Extergentia. Fol. Abrotan. 4. 348
Absynth. pont. 4. 350
Adianth. 4. 353
Agrimon. 4. 355
Alchimill. ibid.
Beton. 4. 370
Calaminth. 4. 374
Geran. 4. 420
Pariet. 4. 454
Petrosel. 4. 457
Flor. Beton. 4. 370
Cent. min. 4. 380
Rad. Bardan. 4. 367
Petrosel. 4. 457
Polygonat. 4. 461
Cort. Cappar. 4. 375
Fruct. Amygd. amar. 4. 358
Fabar. 4. 413
Iujub. 4. 429
Sem. Petrosel. 4. 457
Succ. Aloës. 4. 566

F.

FAc. Macul.
Cuscut. ▽. 4. 403
Glycypicr. cor. 4. 420

Febr. in Genere.
Fol. Absinth. 4. 349
Acetos. 4. 351
Arnic. 4. 363
Chamædr. 4. 382
Cichor. 4. 388
Cuscut. 4. 403
Malv. 4. 437
Plantag. 4. 460
Portulac. 4. 463
Quinquefol. 4. 466
Rut. 4. 473
Tarax. 4. 491
Vermic. 4. 498
Flor. Cent. 4. 380
Nymph. 4. 450
Papav. errat. 4. 454
Ros. 4. 469
Viol. 4. 500
Rad. Cichor. 4. 388
Gentian. 4. 419
Nymph. 4. 450
Rhapont. ver. 4. 468
Tarax. 4. 491
Sem. Raphan. 4. 467
Fruct. Aurant. 4. 365
Bacc. heder. 4. 423
Limon. 4. 435
Myrtill. 4. 445
Pom. acid. 4. 462
Musc. Lichen. 4. 433
Gumm. Gith. 4. 569
Bals. Ver. 4. 509
Indic. 4. 510
Nitrum. 3. 314
Anim. Bufo. 5. 590
Hom. urin. 5. 602
Sterc. ibid.
Talpa. 5. 620
Cuculus. 5. 627
Gall. test. ibid.
Gall. alb. ov. ibid.
Perdic. jecur. 5. 631
Cancr. putam. 5. 633
Conch. test. intern. 5. 634
Præpar. ibid.
Halec. 5. 636
Lucii fel. ibid.
Cor. ibid.
Perl. mater. 5. 637
Ranar. cor. ibid.
Scorpio. 5. 647
Tart. vitriol. 4. 534
Mercur. præcip. præpar. ☍ Spir. sulph. 3. 264
☿. Rectificat. 3. 265
☿. Vit. 3. 272
Bezoard. solar. Crollii. 3. 274
Vitrum ♁ii. hyacinth. 3. 281
Crocus metall. 3. 284
Tinct. ex vitr. ♁ii. 3. 298
▽. Bened. 3. 303
Sal. ♁ii. ibid.
Extr. sal. 3. 313
Nitr. præparat. 3. 315
Corall. 3. 316
⊖. Cach. chalyb. ibid.
♎. Alum. dulc. 3. 320

Vitriol. alb. vom. 3. 324
Spir. ⊕li. phil. 3. 326
Aq. sulph. 3. 339
Tinct. Sulph. S. Closs. 3. 340
Syr. de pom. simpl. 4. 462
Rob. Sambuc. 4. 475
Aq. febrifug. 2. 78
Empl. febrifug. 2. 112
Emulsio refrig. 2. 117
Pilul. febril. 2. 149
De cent. Querc. ibid.
Febril. Hart. ibid.
Pulv. febr. 2. 160
Oxysacch. vomitiv. 2. 177
☿. Præcipit. 3. 263
Febr. Contin. Fol. Acetos. 4. 351
Acetosell. 4. 352
Anserin. 4. 360
Cichor. 4. 388
Endiviæ. 4. 410
Geran. 4. 420
Sedi. 4. 483
Flor. Nymph. 4. 450
Rad. Cichor. 4. 388
Fruct. Ceras. acid. 4. 381
Granat. 4. 421
Rib. 4. 469
Sebest. 4. 483
Uvæ. 4. 502
Sem. Cucum. 4. 401
Cucurb. ibid.
Melon. 4. 439
Anim. Vacc. sterc. 5. 588
Rupicapr. lap. 5. 593
Bezoar. lap. 5. 594
Cervi corn. 5. 598
Cerv. typh. ibid.
Ranar. cor. 5. 637
Tinca. 5. 639
Tinctur. ♀. 3. 297
Spir. ⊕li volat. 3. 325
Crystalli Nitri acidodulces. 3. 316
Nitrum ♁iatum. ibid.
Conserv. acetos. 4. 351
Syr. acetos. ibid.
▽. Acetos. ibid.
Conserv. acetosell. 4. 352
Syr. acetosell. ibid.
▽. Acetosell. ibid.
▽. Hord. 4. 424
Febr. Intermittent. Lign. colubrin. 4. 395.
Lap. Lyncis. 3. 222
Melachites s. Pavonius. 3. 223
Pilul. febrif. D. Schœff. 2. 149
Tinct. ♀. 3. 252
Sublim. dulc. Talc. 3. 269
Flor. ♁ii. regul. ♎♂. ac ♀. impregnat. 3. 290
♎. Ex reg. ♁ii. 3. 294
Extr. marcasit. 3. 306
Nitr. ⊕lat. 3. 316
Coagul. ⊕li. 3. 324
Febr. Malign. Fol. Acetos. 4. 351
Scordii. 4. 481
Sem. Napi. 4. 446
Resin. Camphor. 2. 512
Min. Terr. sigill. 3. 190

Et Lap. Sapphirus. 3.203
Smaragdus. 3.204
Corall. 3.205
Sp. Sulph. 3.338
Ol. Terr. 3.191
♁. Diaphor. 3.285
Extr. Bezoart. Querc. 2.124
Potio sudorif. 2.155
Oxysacch. vomitiv. 2.177
☉potab. comp. 3.236
Spir. ♄ni sudor. 3.256
Vitrum Antimon. alb. 3.282
Acetum ♁ii. 3.292
Antid. lysipretos. 3.300
Cryst. ⊖ comm. dulc. 3.312
Spir. Nitri. 3.318
Sal. ⊕li. 3.331
Tinctura Bezoartica D. Mich. 2.178
Febr. Quartan. Fol. *Card. ben.* 4.377
Ros. sol. 4.471
Scolopendr. 4.480
Rad. *Pyrethri.* 4.465
Asari. 4.552
Elleb. 4.555
Sem. *Calth. s.* 4.375
Nigell. 4.449
Sinapi. 4.486
Lign. *Colubrin.* 4.395
Resin. *Myrrh.* 4.519
Anim. *Hom. capill.* 5.602
Lep. cor. 5.613
Suum off. 5.619
Viperæ sal. 5.620
Ursi ocul. 5.624
Hirund. cor. 5.629
Conchar. caro. 5.634
Ranar. hepar. 5.637
Ranar. fel. ibid.
Aranea. 5.641
Cimex. 5.643
Locust. 5.645
Scarab. 5.647
Min. *Lap. Lazul.* 3.221
Et Lap. ophites. 3.223
Sal Ammoniac. 3.321
Pil. de Ammoniac. Querc. 2.148
de Euphorb. Querc. 2.149
Febr. ad quartan. Sennert. ibid.
Gummos. S. Closs. 2.150
de Sagapen. Querc. 2.152
Sp. Tart. Querc. 2.153
Pulv. stomach. Querc. 2.161
Tinct. ♄i. 3.257
☿. Solar. 3.266
Hercul. Bovii. ibid.
Flor. ♁ii. regul. 3.289
Ol. ♁ii. facch. 3.292
Butyr. ♁ii. 3.293
♁ ex reg. ♁ii. 3.294
Elix. ☉ ♁ii. 3.299
Febr. Quotid. Rad. *Valer.* 4.496
Sem. *Milii sol.* 4.441
Nigell. 4.449
Sinapi. 4.486
Anim. *Asini sang.* 5.588
Caprin. fel. 5.592
Mercur. argent. 3.267
Febr. Tertian. Fol. *Polygon.* 4.461
Verben. 4.498
Rad. *Asar.* 4.552
Lign. colubrin. 4.395
Lap. ophites. 3.223
Butyr. ♁ii. 3.293
Elix. ☉ ♁ii. 3.299
Cryst. ♁ii. 3.303
Flor. ⊖. Nitr. 3.317
Cryst. alum. 3.320
Decoct. milii. 4.441
Ol. piper. 4.460
Fistul. Rad. *Fumar. bulb.* 4.417
Anim. *Hom. Sterc.* 5.602
Sang. ibid.
Ovis lana. 5.616
Talpæ cinis. 5.620
Gru. cap. ocul. & ventr. 5.629
Empl. mundif. 2.114
Ol. hyperic. comp. 2.144
☿. in ⊕li sol. 3.269
Liquor ☿ii. præcip. 3.278
Liquor ex scor. reg. ♁ii. 3.287
Lithargyr. thereb. 3.307
⊖. Compos. 3.311
⊖ Anodyn. 3.334
Flatus. Fol. *Tanacet.* 4.490
Rad. *Spic. Celt.* 4.487
Indic. ibid.
Sem. *Petrosel.* 4.457
Mont. ibid.
Sesel. 4.485
Resin. *Tacamahac.* 4.530
Fœtum mort. Expell. Fol. *Anagall.*
Aq. 4.359
Artemis. 4.363
Calaminth. 4.374
Levist. 4.433
Nast. hort. 4.446
Nepet. 4.447
Sabin. 4.474
Flor. *Spic.* 4.487
Rad. *Angel.* 4.359
Cyclam. 4.404
Levist. 4.433
Bryon. 4.553
Sem. *Levist.* 4.433
Nast. hort. 4.446
Borrax. 2.167
Lachr. *Bdellii.* 4.510
Anim. *Asin. ungul.* 5.588
Eq. sterc. 5.601
Ungul. ibid.
Ol. guajac. 4.422
Nigell. 4.449
Quint. essent. vini. 4.550
Tinctura Rubini. 3.203
Frigida sunt. Fol. *Acac.* 4.351
Acetos. ibid.
Alsin. 4.356
Anserin. 4.360
Burs. pastor. 4.373
Chelidon. min. 4.384
Cichor. 4.388
Cicut. ibid.
Endiv. 4.410
Equiset. 4.411
Fabar. 4.413
Fragar. 4.415
Hyoscyami. 4.425
Lactuc. 4.430
Lent. palustr. 4.432
Ligustri. 4.433
Numular. 4.450
Nymphææ. ibid.
Oleæ. 4.451
Parietar. 4.454
Paris. ibid.
Pinastr. 4.459
Plantag. 4.460
Polygon. 4.461
Pulmonar. 4.465
Pyrola. ibid.
Pyr. 4.466
Querc. ibid.
Rhuis. 4.469
Rut. mur. 4.474
Salic. ibid.
Sanguisorb. 4.476
Scolopendr. 4.480
Sedi. 4.483
Senecion. 4.484
Solan. 4.486
Spinach. 4.488
Taraxac. 4.491
Vincæ. 4.499
Violar. 4.500
Ulmar. 4.502
Flor. *Acac.* 4.351
Amaranth. 4.357
Cichor. 4.388
Cyani. 4.403
Cynogloss. 4.407
Ligustri. 4.433
Nymphææ. 4.450
Papav. err. 4.454
Violar. 4.500
Rad. *Bistort.* 4.370
Chelidon. min. 4.384
Cichor. 4.388
Cicutæ. ibid.
Graminis. 4.421
Hyoscyami. 4.425
Nymphææ. 4.450
Taraxac. 4.491
Cort. *Acac.* 4.351
Mandrag. 4.437
Pinastr. 4.459
Citrul. 4.391
Sem. *Cucum.* 4.401
Cucub. ibid.
Cydon. 4.404
Endiv. 4.410
Hord. 4.424
Hyosciam. 4.425
Lactuc. 4.430
Melon. 4.439
Milii. 4.441
Nymph. 4.450
Papav. sat. 4.455
Rhuis. 4.469
Fruct. *Alkekengi.* 4.355
Berber. 4.369
Ceras. acid. 4.381
Corn. 4.397
Cydon. 4.404
Fabar. 4.413

Fragar.

Fragar. 4.415
Melon. 4.439
Mespil. 4.441
Mor. 4.443
Bacc. myrt. 4.445
Paris. 4.454
Pom. acid. 4.462
Prun. 4.464
Rib. 4.469
Rub. 4.472
Sorb. 4.486
Tamarind. 4.566
Musc. Corall. 4.396
Lichen. 4.433
Pulmon. 4.465
Terrestr. 4.445
Lign. Santal. 4.477
Lachr. Sang. drac. 4.529
Gumm. Tragac. 4.548
Succ. Hypocist. 4.516
Omphac. 4.520
Anim. Cochl. 5.600
Ebur. 5.601
Hom. lac. 5.602
Ovis sterc. 5.616
Suill. ping. 5.619
Gall. ov. alb. 5.627
Cancer. 5.633
Cancror. ocul. 5.633
Ranar. sperm. 5.637
Furfures Curant. Fol. nast. hort. 4.446.
Anim. Can. urin. 5.592
Hom. urin. 5.602
Mur. sterc. 5.615

G.

Gangræna. Fol. Urtic. 4.503
Sem. urtic. ibid.
Resin. Myrrh. 4.519
Anim. Hom. urin. 5.602
Halec. muria. 5.636
Talpæ cruor. 5.620
Sal. ibid.
Calcis ▽. 3.216
Sal. ammon. 3.321
Ol. ♄ii. mellit. 3.293
Camphor. 4.512
Gingiv. Putred. Fol. Abrotani. 4.348.
Anserin. 4.360
Aur. mur. 4.366
Chelidon. 4.384
Cochlear. 4.392
Ligustr. 4.453
Prunell. 4.463
Quinquefol. 4.466
Vermic. 4.498
Vinc. 4.499
Virg. aur. 4.501
Flor. Balaust. 4.421
Ligustr. 4.453
Malv. arbor. 4.437
Prunell. 4.463
Sem. Aquileg. 4.362
Rad. Asparag. 4.364
Bistort. 4.370
Fumar. bulb. 4.417
Fruct. Granat. 4.421
Musc. Usn. 4.444
Lachr. Sang. drac. 4.529
Gumm. Laccæ. 4.517
Anim. Asin. lac. 5.588
Sepiæ os. 5.638
Alumen. 3.319
Diaclysma ad ging. 2.130
Gonorrhœa. Fol. Cynogloss. 4.407
Millefol. 4.442
Plantag. 4.460
Querc. 4.466
Rad. Nymph. 4.450
Sem. Agni cast. 4.354
Cannabis. 4.375
Lactuc. 4.430
Fruct. Granat. 4.421
Musc. Lichen. 4.433
Acetum destill. ligni coryli. 4.398
Ol. cumin. 4.402
Resin. Tereb. 4.526
Laric. ibid.
Anim. Sepiæ os. 5.638
Min. Corall. 3.205
Et Lap. unicorn. foss. 3.227
Chalybs. 3.244
Mercur. 3.261
Succin. 3.343
Tinct. ♂ ex scoriis cærul. 3.247
Mercur. præcip. virid. 3.267
Gravedo. Resin. styr. cal. 4.530
Aq. Epilept. 2.75

H.

Hæmorrhagia. Fol. Auric. mur. 4.366
Burs. pastor. 4.373
Equiset. 4.411
Gallii. 4.419
Hispidul. 4.424
Millefol. 4.442
Polygon. 4.461
Quinquefol. 4.466
Salic. 4.474
Sanguisorb. 4.476
Vincæ. 4.499
Vitis. 4.502
Flor. Balaust. 4.421
Papav. err. 4.454
Rad. Bistortæ. 4.370
Cort. Granat. 4.421
Sem. Nigell. 4.449
Til. 4.494
Urtic. 4.503
Fruct. Rub. 4.472
Fung. Querc. 4.466
Musc. Lichen. 4.433
Usneæ. 4.444
Pulm. arbor. 4.465
Lachr. Sang. dracon. 4.529
Sarcocoll. ibid.
Anim. Apri sterc. 5.587
Asini sterc. 5.588
Bovis sang. ibid.
Bufo. 5.590
Hircin. sevum. 5.592
Pellis. ibid.
Capri jecur. 5.596
Capri sanguis. 5.593
Cochleæ. 5.600
Eq. sterc. 5.601
Pili. ibid.
Hom. capill. 5.602
Sanguis. ibid.
Usnea. ibid.
Ovis lana. 5.616
Lep. pili. 5.613
Gallin. 5.627
Ranunc. sylv. 5.616
Ranar. cinis. 5.637
Sal. ibid.
Suum sterc. 5.619
Min. Bolus. 3.192
Iaspis. 3.202
Rubrica. 3.194
Sapphirus. 3.203
Sardius lap. 3.204
Smaragdus. ibid.
Hæmatites. 3.219
Magnes. 3.222
Unicorn. foss. 3.227
Anacollema frontal. 2.94
Pulv. sperm. comp. 2.161
Epithem. epat. 2.118
Laudan. op. 522
Hæmorrhoides. Fol. Anserin. 4.360.
Chamædr. 4.382
Chelidon. min. 4.384
Filipend. 4.414
Lagopi. 4.431
Linar. 4.435
Loti. ibid.
Millefol. 4.442
Porri. 4.462
Quinquefol. 4.466
Rhuis. 4.469
Sanguisorb. 4.476
Scab. 4.480
Verbasc. 4.497
Vinc. 4.499
Flor. Loti. 4.435
Scabios. 4.480
Verbasc. 4.497
Rad. Cepæ. 4.380
Fabariæ in cæc. 4.413
Onon. 4.452
Porri. 4.462
Verbasc. 4.497
Cort. Granat. 4.421
Fruct. Pom. momordic. 4.442
Ficus. 4.413
Sem. Cydon. 4.404
Fung. Betulæ. 4.370
Succ. Aloës. 4.566
Anim. Cyg. adep. 5.630
Anguill. ping. 5.632
Lucii mand. 5.636
Ranar. sperm. 5.637
Scarabæi. 5.646
Min. Sapphirus. 3.203
Unicorn. foss. 3.227
Balf. balsam. 2.181

Sal. facch. ♂. 3. 247
Ol. nucl. perfic. 4. 455
Sem. *Urtic.* 4. 503
Hectica. Fol. *Alfin.* 4. 356
Portulac. 4. 463
Rad. *Leviftic.* 4. 433
Fruct. *Amygd. dulc.* 4. 358
Pin. 4. 459
Piftac. 4. 460
Mufc. *Lich.* 4. 433
Anim. *Apr. fang.* 5. 587
Afin. urin. 5. 588
Caprin. lac. 5. 592
Gallin. decoct. 5. 627
Teftud. fang. 5. 638
Pedic. 5. 646
Aq. *Antibect.* 2. 78
Magnanim. 2. 80
Morful. pect. 2. 138
Syr. antibect. Riverii. 2. 175
De pede cat. ibid.
Teftudin. 2. 176
Manna feu primum Ens aluminis 4. 320.
Hemicrania Fol. *rut.* 4. 473
Rad. *Pyrethri.* 4. 465
Fruct. *Colocynth.* 4. 554
Anim. *Columb. fim.* 5. 626
Vultur. caro. 5. 632
Pil. Iliac. Rhaf. 2. 150
Pulv. ftom. Querc. 2. 161
Hernia. Fol. *Alchimill.* 4. 355
Auric. mur. 4. 366
Confolid. 4. 396
Ebuli. 4. 409
Epat. Nob. 4. 410
Fabar. 4. 413
Herniar. 4. 424
Hifpidul. ibid.
Lagopi. 4. 431
Millefol. 4. 442
Numul. 4. 450
Perfol. 4. 455
Quinquefol. 4. 466
Rut. mur. 4. 474
Sanic. 4. 477
Siderit. 4. 485
Symphyt. 4. 489
Flor. *Balauft.* 4. 421
Rad. *Ari.* 4. 363
Onon. 4. 452
Rhapont. 4. 468
Symph. 4. 489
Valer. 4. 496
Sem. *Perfoliat.* 4. 455
Fruct. *Pom. momord.* 4. 442
Lachr. *Bdellii.* 4. 510
Anim. *Cochlea.* 5. 600
Echin. jecur. 5. 602
Talp. cor. 5. 620
Lacert. 5. 644
Empl. ad Hern. 2. 113
♎. ⊖. *Dulc.* 3. 311
Balf. ⊖. *Gemm.* 3. 314
Ol. lot. 4. 436
Symphyt. 4. 489
Hydrops. Fol. *Betulæ.* 4. 370
Card. Mariæ. 4. 377
Cent. min. 4. 380
Chamædr. 4. 382
Linar. 4. 435
Loti. 4. 436
Puleg. 4. 464
Tanacet. 4. 490
Gratiol. 4. 558
Soldanell. 4. 564
Flor. *Cyani.* 4. 403
Loti. 4. 436
Matric. 4. 438
Tanacet. 4. 490
Rad. *Chin.* 4. 385
Cofti. 4. 399
Curcum. 4. 402
Cyperi. 4. 408
Gentian. 4. 419
Ireos. 4. 428
Rubiæ. 4. 472
Sambuc. 4. 475
Vincetox. 4. 500
Afari. 4. 552
Bryon. 4. 553
Mechoac. 4. 559
Turpeth. 4. 565
Cort. *Ebul.* 4. 555
Frang. 4. 558
Semen. *(umin.* 4. 402
Fruct. *Spin. infect.* 4. 564
Lign. *Guajac.* 4. 422
Gumm. *Lacc.* 4. 517
Sagapen. 4. 528
Gith. 4. 569
Balf. Tol. 4. 509
Anim. *Vaccin. fterc.* 5. 588
Bufon. pulv. 5. 590
Sal. ex calcin. buf. ibid.
Bufon. ol. ibid.
Canin. fterc. 5. 592
Capr. fterc. ibid.
Cochleæ. 5. 600
Echin. axung. 5. 602
Hom. ungues. ibid.
Urin. ibid.
Sterc. ibid.
Lup. epar. 5. 613
Anfer. fterc. 5. 625
Halec. muria. 5. 636
Lumbric. terr. 5. 645
Decoct. hepat. 2. 99
Elect. diaphor. Plat. 2. 104
Ol. hyperic. comp. 2. 144
Purgans comp. 2. 145
Pilul. de Euphorb. Querc. 2. 149
Gummof. S. Cloff. 2. 150
Hydrop. Buntii. ibid.
Tragea Epat. Querc. 2. 160
Sal Anatron. 2. 166
Sal facchar. ♂. 3. 247
☿ *Pracip. per* ℅ *Sp. fulph.* 3. 264.
Olar. præcip. ☿. 3. 266
Aurum vit. 3. 267
☿. ♎ *Rubeus.* 3. 269
☿. *Vit.* 3. 272
Bezoar. ☉ *Crollii.* 3. 274
Vitr. antimonial. 3. 281
♁. *Diaphor.* 3. 285
Sal Lunæ. 3. 242
♁. ℅ *Sacch. Sennert.* 3. 292
Tinct. extr. ♁*ii.* 3. 298
Reg. ♂. 3. 299
Fl. ♁*ii.* ibid.
Elix. ☉ ♁*ii.* ibid.
Extr. marcaf. 3. 306
♎ ⊖*is.* 3. 310
Compof. 3. 311
Dulc. ibid.
Cryft. ⊖ *com. dulc.* 3. 312
Extr. Sal. 3. 313
∇. *Aperiens Penot.* 3. 327
♎. ⊕*li diaphor.* ibid.
Effent. fulph. ⊕*li.* 3. 332
Magift. ⊕*li.* ibid.
Tinct. ebul. 4. 410
Farin. fabar. 4. 413
Spir. Tart. 4. 532
Tinct. Tart. 4. 534
Hypochondriacum Malum.
Fol. *Chamædr.* 4. 382
Chelidon. min. 4. 384
Cochlear. 4. 392
Epyth. 4. 557
Flor. *Borrag.* 4. 371
Bugloff. 4. 372
Lupul. 4. 436
Stœch. 4. 488
Rad. *Polypod.* 4. 561
Cort. *Cappar.* 4. 375
Sem. *Sinapi.* 4. 486
Anim. *hom. urin.* 5. 602
Succ. *omphac.* 4. 520
Tartar. 4. 531
Aq. fplen. F. F. 2. 83
Elix. propriet. 2. 109
Pilul. Marac. Mind. 2. 151
Spir. tartar. 2. 532
Tinct. chalyb. 3. 246
Magift. ♂. 3. 247
Spir. ♄*ni fudor.* 3. 256
Crocus metall. 3. 284
♁*ii diaphor.* 3. 285
Clyffus. 3. 294
Tinct. ex vitro ♁*ii.* 3. 298
Reg. ♂. 3. 299
Arcan. ♁*ii. Baf.* ibid.
∇. *Bened.* 3. 303
Cryft. ♁*ii.* ibid.
Tinct. tart. 4. 534
Liquor. fplen. 4. 535
(Pro fale communi fume nitrum)
Tinct. ♄*i.* 3. 257
♎ ⊕*li phil.* 3. 326
Humect. Fol. *Alfin.* 4. 356
Anagall. 4. 359
Atriplic. 4. 365
Bafilic. 4. 368
Borrag. 4. 371
Bugloff. 4. 372
Chelid. min. 4. 384
Fabar. 4. 413
Lent. paluft. 4. 432
Malv. 4. 437
Nymph. 4. 450
Pariet. 4. 454
Spinach. 4. 488

Viol.

Viol. 4.500
Flor. *Borrag.* 4.371
Lil. alb. 4.434
Malv. arbor. 4.437
Nymph. 4.450
Rad. *Borrag.* 4.371
Chelid. min. 4.384
Liquir. Glycyr. 4.430
Satyrii. 4.479
Scorzon. 4.481
Sem. *Basilic.* 4.368
Cydon. 4.404
Papav. sat. 4.453
Sesami. 4.484
Fruct. *Berber.* 4.369
Ficus. 4.413
Fraga. 4.415
Melon. 4.439
Nucl. persic. 4.455
Pistac. 4.460
Prun. 4.464
Sebesten. 4.483
Resin. *Liquid. ambr.* 4.518
Gumm. *Anim.* 4.508
Arabic. ibid.
Tragac. 4.548
Anim. *Anat. adeps.* 5.625
Gall. ping. 5.627
Cancr. 5.633

I.

Icterus. Fol. *Abrotan.* 4.348
Aquileg. 4.362
Buxi. 4.373
Card. Mar. 4.377
Chelidon. maj. 4.384
Min. ibid.
Consolid. 4.396
Cuscut. 4.403
Epat. stellat. 4.410
Fumar. 4.416
Heder. 4.423
Herniar. 4.424
Levist. 4.433
Linar. 4.435
Petrosel. 4.457
Puleg. 4.464
Scolopendr. 4.480
Senecii. 4.484
Verben. 4.498
Gratiol. 4.558
Origan. 4.452
Quinquefol. 4.466
Rorismarin. 4.472
Rut. mur. 4.474
Rad. *Chin.* 4.385
Curcum. 4.402
Cyclam. 4.404
Eryngii. 4.411
Fumar. bulb. 4.417
Levist. 4.433
Onon. 4.452
Raphan. 4.467
Rubiæ. 4.472
Spic. Indic. 4.487
Tamar. 4.490
Asar. 4.552
Rhabarb. 4.562
Cort. *Tamar.* 4.490
Sem. *Canab.* 4.375
Napi. 4.446
Petrosel. 4.457
Valer. 4.496
Urtic. 4.503
Fruct. *Alkekengi.* 4.355
Lign. *Tamar.* 4.490
Gumm. *Lacca.* 4.517
Musc. *Lichen.* 4.433
Usn. 4.444
Anim. *Asin. sang.* 5.588
Bovis lap. ibid.
Canis caput. 5.592
Capr. sterc. 5.593
Bezoar. lap. 5.594
Ebur. 5.601
Hom. capill. 5.602
Urin. ibid.
Sterc. ibid.
Ursi fel. 5.624
Anser. sterc. 5.625
Gall. sterc. 5.627
Palumb. 5.630
Perdic. 5.631
Iecur. ibid.
Pilul. gummos. S. Closs. 2.150
Tragea Epat. Querc. 2.160
Tinct. ex vitr. ♂ii. 3.298
Elix. Solare ♂ii. 3.299
♃ ⊖is. 3.310
♃ ⊖. Com. dulc. comp. 3.311
♃ ⊕li. diaph. 3.327
Nitrum fixum. 3.315
Cryst. Tart. 4.531
Iliaca Passio. *Pilul. Iliac.*
Rhaf. 2.150
Impetigines. Fol. *Scab.* 4.480
Fl. *Caprifol.* 4.376
Scabios. 4.480
Rad. *Ireos n.* 4.428
Elleb. 4.555
Fruct. *Balan. Myreps.* 4.366
Resin. *Thur.* 4.547
Anim. *Hom. sterc.* 5.602
Serp. exuv. 5.617
Viper. ol. 5.620
Ranar. sal. 5.637
Sapo ad impetigin. 2.167
Sacch. ♄ni. 3.254
Sal. ♂ii. 3.278
Magist. marcas. 3.305
Ol. laur. 4.432
Pin. 4.459
Succ. popul. 4.462
Spir. Tart. 4.532
Impotentia. Ven. Fol. *Matric.* 4.438.
Flor. *Matric.* ibid.
Rad. *Satyrii.* 4.479
Sem. *Bombac.* 4.371
Eruc. 4.411
Pastin. sylv. 4.455
Fruct. *Pin.* 4.459
Chocol. 4.529
Fung. *Tuber. Cerv.* 2.548
Anim. *Apri test.* 5.587
Bovis priapus. 5.588
Cervi priapus. 5.598
Testic. ibid.
Mosch. 5.614
Gall. test. 5.627
Passer. 5.630
Perd. caro. 5.631
Formic. 5.644
Oleum. ibid.
Extr. satyr. comp. 2.126
Ol. sesami. 4.484
⊖. Comm. 3.309
Essent. sulph. ⊕li. 3.332
Incidentia. Fol. *Abrotan.* 4.348
Absynth. 4.349
Ari. 4.363
Iacea. 4.426
Levist. 4.433
Ligustr. ibid.
Matric. 4.438
Porr. 4.462
Rut. 4.473
Sabin. 4.474
Scordii. 4.481
Tanacet. 4.490
Thymi. 4.494
Veron. 4.498
Urtic. 4.503
Flor. *Ligustr.* 4.433
Stœch. citr. 4.488
Tanacet. 4.490
Rad. *Allii.* 4.356
Cepa. 4.380
Cyclam. 4.404
Galang. 4.418
Levist. 4.433
Porri. 4.462
Pyrethri. 4.465
Raphan. mar. 4.467
Rusc. 4.473
Scrophul. 4.482
Scyll. ibid.
Urtic. 4.503
Zedoar. 4.504
Zinzib. ibid.
Cort. *Cappar.* 4.375
Sem. *Ammi ver.* 4.357
Card. Mar. 4.377
Dauc. 4.408
Levist. 4.433
Napi. 4.446
Porri. 4.462
Ses. Mass. 4.485
Sinapi. 4.486
Urtic. 4.503
Fruct. *Bacc. juniper.* 4.429
Piper. 4.459
Resin. *Benzoin.* 4.511
Lachr. *Asæ fœtid.* 4.508
Anim. *Capr. sevum.* 5.592
Ebur. 5.601
Anser. sterc. 5.625
Gall. vet. jus. 5.627
Incrassantia. Fol. *Acac.* 4.351
Alchimill. 4.355
Plantag. 4.460
Sedi. 4.483
Flor. *Acac.* 4.351

Cynogloss. 4.407
Cort. Acac. 4.351
Sem. Tritic. 4.496
Farin. Fabar. 4.413
Musc. Corall. 4.396
Gumm. Tragac. 4.548
Anim. Cochleæ. 5.600
Cinis. ibid.
Gall. cerebr. 5.427
Ranar. sperm. 5.637
Incubus. Flor. Pæon. 4.461
Rad. Pæon. ibid.
Sem. Pæon. ibid.
Inflammatio. Fol. lent. palustr. 4.432.
Ligustr. 4.433
Tussil. 4.496
Flor. Ligustr. 4.433
Cort. Ebul. 4.409
Anim. Agni pulm. 5.586
Vaccin. sterc. 5.588
Ranar. sperm. 5.637
Ol. ibid.
Ol. Cannab. 4.375
Aranear. tela. 5.641
Lap. Sapphirus. 3.203
Linim. de ♄. 2.182
☿. ⊕li sol. 3.269
Balsam. 3.307
Intestin. Læsio. Fol. equiset. 4.411.
Anim. Vaccæ lac. 5.588
Tinc. 5.639
Aselli. 5.641
Lumbric. terr. 5.645
Pedic. 5.646
⊖. Lithargyr. 3.307
Ischias. Fol. Senec. 4.484
Thlasp. 4.494
Cort. Popul. alb. 4.462
Sem. Thlasp. 4.494
Anim. Cervi sang. 5.598
Columb. fim. 5.626
Halec. mur. 5.636
Bals. antiparal. 2.91
Empl. diaph. 2.112
Bals. è catul. 5.592

L.

Labior. Rimæ. Anim. bov. adeps. 5.588
Hom. urin. 5.602
Lac. Imminuent. Fol. cucurb. 4.401.
Geranii. 4.420
Petrosel. 4.457
Lac. Coagulat.
Anim. Agni coagul. 4.586
Lac Præbent. Fol. Fænic. 4.415
Lactuc. 4.430
Origan. 4.452
Pimpinell. 4.458
Vinc. 4.499
Flor. Amaranth. 4.357
Rad. Pimpinell. 4.458
Sem. Anethi. 4.359
Anisi. 4.360
Carv. 4.378
Fænic. 4.415
Lactuc. 4.430
Nigell. 4.449
Sesel. Mass. 4.485
Anim. Bovis ungul. 5.588
Lumbr. terr. 5.645
Lap. Cryftall. 3.217
Laxantia. Fol. Malv. 4.437
☿ial. 4.440
Sambuc. 4.475
Spinach. 4.488
Viol. 4.500
Urtic. 4.503
Flor. Viol. 4.500
Rad. Alth. 4.356
Betæ. 4.369
Cort. Mori. 4.443
Fruct. Olivæ. 4.451
Mal. persic. rec. 4.455
Pom. dulc. 4.462
Prun. 4.464
Pyr. dulc. 4.466
Sebesten. 4.483
Uvæ matur. 4.502
Resin. Laric. 4.526
Styr. cal. 4.530
Lachr. Sacch. 4.527
Gumm. Ammon. 4.507
Anim. Asini lac. 5.588
Tauri fel. ibid.
Vacc. butyr. ibid.
Capr. sev. 5.592
Echinus. 5.602
Hom. urin. ibid.
Mur sterc. 5.615
Ariet. fel. 5.616
Viper. spir. 5.620
Anser. ping. 5.625
Galli vet. jus. 5.627
Vitell. ovi. ibid.
Hirund. sterc. 5.629
Pass. sterc. 5.630
Barbo. 5.633
Unguis odor. ibid.
Lucii ova. 5.636
Sepiæ humor ater. 5.638
Sal. comm. 3.309
Fossil. 3.314
Spir. Tart. 4.532
Lentigines. Rad. ireos.
Flor. 4.428
Anim. Lep. sang. 5.613
Formic. 5.644
Ol. laur. 4.432
Lepra. Rad. Bardan. 4.367
Turpeth. 4.565
Elleb. 4.555
Lign. laricis. 4.431
Anim. Echin. jecur. 5.602
Serpens. 5.617
Talp. cinis. 5.620
Taxi sang. ibid.
Viperin. vin. 5.620
Formic. 5.644
Cataplasm. res. F. 2.94
Pil. Tart. Querc. 2.153
Vitriolum ⊙ s. Leo viridis. 3.239
☿. Argent. 3.261
°o ♁ii sacch. Querc. 3.292
Tinct. ex ♁. crud. 3.297
Ex fl. ♁ii. 3.299
Antid. Ζωόφιλος, Querc. 3.300
Antid. Πάνχρηστος, ibid.
Tinct. ex ☿ ♁ii. 3.301
Lethargus. Fol. rorismar. 4.472
Flor. spic. 4.487
Stœch. 4.488
Rad. Helleb. 4.555
Symph. maj. 4.489
Sem. Sinapi. 4.486
Anim. Cast. test. 5.596
Columb. fim. 5.626
Lap. Ophit. 3.223
Succin. 3.343
Aq. Anhaltin. 2.72
Libidinem exting.
Fol. Salic. 4.474
Verben. 4.498
°o Salis. 3.310
Resin. Camphor. 4.512
Sal ♄ni ver. 3.258
Lichenes. Fol. nicot. 4.448
Musc. Lichen. 4.433
Anim. hom. sterc. 5.602
Sulphur. 3.335
▽. Lapathi. 4.431
Ol. è chart. comb. 4.435
Lienteria. Rad. Zedoar. 4.504
Anim. hom. ossa. 5.602
Succ. hypocist. 4.516
Min. chalybs. 3.244
Farin. fabar. 4.413
Extr. rad. pom. 4.462
Laudan. op. 4.522
Lienis Durities. Fol. nast. hort. 4.446.
Scolopendr. 4.480
Rad. Bardan. 4.367
Cicut. 4.388
Cort. Fraxin. 4.416
Sem. Nast. hort. 4.446
Lign. Nephrit. 4.447
Bals. Indic. 4.510
Tol. 4.509
Lachr. Asæ fœtid. 4.508
Gumm. Ammon. 4.507
Sagapen. 4.528
Anim. Bovis splen. 5.588
Capr. stercus. 5.592
Gruis ping. 5.629
Ovis sterc. 5.616
Unguis odorat. 5.633
Vulp. lien. 5.624
Struth. adeps. 5.631
Pilul. de Ammoniac. Querc. 2.148.
Lienis Obstructio. Fol. Absinth. 4.349.
Adianth. 4.353
Aquil. 4.362
Chelid. maj. 4.384
Cuscut. 4.403
Epat. nob. 4.410
Fragar. 4.415
Fumar. 4.416

Graminis. 4. 421
Levist. 4. 433
Marrub. 4. 437
Nast. aq. 4. 446
Petrosel. 4. 457
Quinquefol. 4. 466
Scolopendr. 4. 480
Scordii. 4. 481
Verben. 4. 498
Veron. ibid.
Flor. *Caprifol.* 4. 376
Cent. 4. 380
Genist. 4. 419
Lupul. 4. 436
Rorismar. 4. 472
Ruth. mur. 4. 474
Schænanth. 4. 480
Stœch. citrin. 4. 488
Rad. *Acori.* 4. 352
Asparag. 4. 364
Eryngii. 4. 411
Filic. 4. 414
Gentian. 4. 419
Helenii. 4. 423
Lapath. 4. 431
Levist. 4. 433
Petrosel. 4. 457
Rhapont. ver. 4. 468
Rubiæ. 4. 472
Schænanth. 4. 480
Tamar. 4. 490
Polypod. 4. 561
Cort. *Mori.* 4. 443
Tamar. 4. 490
Sem. *Genist.* 4. 419
Pastin. sylv. 4. 455
Raphan. 4. 467
Fruct. *Amygd. amar.* 4. 358
Lign. *Tamar.* 4. 490
Gumm. *Ammon.* 4. 507
Lacc. 4. 517
Sp. *Tart. depur.* 4. 532
Aq. aperit. 2. 72
Decoct. splen. bov. 2. 100
El. scorb. 2. 105
Empl. splen. de cicut. 2. 115
Extr. chalyb. 2. 124
Vin. Med. Ceph. splen. 2. 132
Pil. de Ammon. Querc. 2. 148
Marocost. Minderer. 2. 151
Tartar. 2. 153
Unguent. splen. 3. 185
Ol. Martial. alb. 3. 245
Sp. sulph. 3. 338
Sal. sach. ♂. 3. 247
Flor. ♂. 3. 249
Tinct. ♄i. 3. 257
Bezoar. solar. Crollii. 3. 274
Tinct. Tart. 4. 534
Bezoard. ☿ial. 3. 273
♁. Diaphor. 3. 285
Clyssus. 3. 294
Tinct. ex vitr. ♁ii. 3. 298
Fl. ♁ii. 3. 299
-^-. ⊖ *is.* 3. 310
Terr. foliat. 3. 316
♂. Alum. dulc. 3. 320
-^-. *⊕li volat.* 3. 325
-^-. *⊕li phil.* 3. 326
▽. Aper. Penoti. 3. 327
⊖. ⊕li. 3. 331
Extr. splen. Taur. 5. 589

Lingu. Paralys.

Spir. { *Ceras. nigror.* 4. 381 / *Lavand.* 4. 487 / *Lilior. convall.* 4. 434 }
Lues Venerea. Fol. *Pimpinell.* 4. 458.
Sapon. 4. 478
Flor. *Succis.* 4. 489
Rad. *Chin.* 4. 385
Pimpinell. 4. 458
Sarsaparill. 4. 478
Scabios. 4. 480
Succis. 4. 489
Tormentill. 4. 495
Mechoac. 4. 557
Turpeth. 4. 565
Fruct. *Colocynth.* 4. 554
Lign. *Guajac.* 4. 422
Sassafras. 4. 478
Anim. *Serpens.* 5. 617
Min. *Mercurius.* 3. 261
Cinnabaris. 3. 279
Vin. *Sanct.* 2. 132
Liquor. ad ulcer. 2. 136
Pil. Tartar. Querc. 2. 153
Perlæ præp. spir. guajac. 3. 214
Spir. ♄ni sudor. 3. 256
Mercur. præcip. 3. 263
Mercur. præcip. per ol. sulph. 3. 264
Mercur. solar. 3. 266
Hercul. Bovii. ibid.
Aurum vit. 3. 267
Mercur. in -^- ⊕li sol. 3. 269
☿ -^- rubeus. ibid.
Manna mercurii. 3. 270
Mercurius vit. 3. 272
Bezoar. ☉ Crollii. 3. 274
-^-. *f. ☿o. ☿ii. rubr.* 3. 275
Ol. fragrans. ibid.
Ol. ☿ii. saccharat. ibid.
Tinct. ☿ii. 3. 277
Liquor ☿ii. præcip. 3. 278
Sal ☿ii ibid.
♁. Diaphor. 3. 285
Fl. ♁ii. ibid.
Panacea sulph. ♁ii. ver. 3. 297
Tinct. ex vitr. ♁ii. fol. 3. 298
Tinct. ex ♁io rub. fix. 3. 299
Antid. Πάναγνος. 3. 300
Sal. ♁ii. 3. 303
⊖. Chal. cach. 3. 316
-^- *⊕li phil.* 3. 326
Decoct. guajac. 4. 422
Spir. tereb. 4. 526
Spir. Tart. 4. 532
Lumbrici. Fol. *Abrotan.* 4. 348
Absynth. 4. 349
Cupress. 4. 402
Galeg. 4. 418
Gramin. 4. 421
Hyperic. 4. 426
Portulac. 4. 463
Senec. 4. 484
Tanacet. 4. 490
Gratiol. 4. 558
Flor. *Caryophill. hort.* 4. 378
Cent. min. 4. 380
Hyper. 4. 426
Stœch. citr. 4. 488
Tanacet. 4. 490
Rad. *Allii.* 4. 356
Cepa. 4. 380
Fraxinell. 4. 416
Gentian. 4. 419
Sem. *Portul.* 4. 463
Santon. 4. 477
Fruct. *Pom. Citr.* 4. 390
Nucl. persic. 4. 455
Lign. *Colubrin.* 4. 395
Musc. *Corall.* 4. 396
Resin. *Myrrh.* 4. 519
Succ. Aloës. 4. 566
Anim. *C. C. ust.* 5. 598
Bezoar. lap. 5. 594
Ebur. 5. 601
Lumbr. terr. 5. 645
Lapis stellaris. 3. 225
Rotul. infant. lax. 2. 238
Ol. hyper. comp. 2. 143
Ellenberg. 2. 144
Pilul. febr. D. Schœff. 2. 149
Nix diaphor. ♁ii. 2. 296
-^-. *⊖. Com. dulc. comp.* 3. 311
⊕. Alb. vomit. 3. 324
Unguent. aurant. 4. 366
Extr. buxi. 4. 373
Syr. fl. persic. 4. 455
Vitriol. 3. 323
Sulphur Vitrioli. 3. 330
☿. Præcipitat. 3. 263
Hercul. Bovii. 3. 266
Luxatio. Anim. *bovis axung.* 5. 588
Eq. ping. 5. 601
Hom. capill. 5. 602
Ovis œsypus. 5. 616
Lana. ibid.

M.

MAmmarum Durities. Rad. *Et cort. glycypicr.* 4. 420.
Fol. *Matric.* 4. 438
Menth. 4. 439
Polygon. 4. 461
Flor. *Matric.* 4. 438

Mammarum Inflammatio.

Bals. bals. 2. 181
Unguent. ad perniones. 2. 184

Mammarum Sciffur.

Fol. *Geranii.* 4. 420
Lapath. 4. 431
Sem. *Cydon.* 4. 404
Urtic. 4. 503
Anim. *Cochl. test.* 5. 600
Flor. *Zinethi.* 3. 306
Mania. Anim. *Hirc. oment.* 5. 592
Pica. 5. 631
Lap. *Armen.* 3. 215
Elix. vit. Querc. 2. 110

Pil. Tart. Querc. 2. 153
Tinct. ♄*i.* 3. 257
Basilii. 3. 209
Magist. ☉*-li.* 3. 332
Ol. gagat. 3. 346
Maturantia. Fol. *Malv.* 4. 437
Pariet. 4. 454
Sem. *Lini.* 4. 435
Tritic. 4. 496
Fruct. *Pineæ.* 4. 459
Lachr. *Sarcocoll.* 4. 529
Gumm. *Elemi.* 4. 515
Resin. *Liquid. ambr.* 4. 518
Myrrh. 4. 519
Tacamahac. 4. 530
Anim. *Hirc. sang.* 5. 592
Hom. sterc. 5. 602
Gall. vitell. ov. 5. 627
Cera. 5. 641
Melancholia. Fol. *Meliss.* 4. 439
Verben. 4. 498
Epyth. 4. 557
Rad. *Scorzon.* 4. 481
Anim. *Asini sang.* 5. 588
Capr. sevum. 5. 592
Bezoar. lap. 5. 594
Ebur. 5. 601
Viper. spir. 5. 620
Anas viv. 5. 625
Columba. 5. 626
Noctuæ caro. 5. 630
Pica. 5. 631
Lap. *Chrysolith.* 3. 201
Granatus. ibid.
Rubin. 3. 203
Sapphirus. ibid.
Smaragdus præp. 3. 204
Armen. 3. 315
Aq. hyster. 2. 79
Imperial. ibid.
Pulv. stomach. Querc. 2. 161
Pilul. tart. Querc. 2. 153
Tinct. Corall. Basilii. 3. 209
Saturn. 3. 257
Sal. ver. ♃. 3. 258
Croc. metall. 3. 284
Flor. ♁ *regul.* 3. 289
⊖. ☉*-lat.* 3. 316
Coagul. ☉*-li.* 3. 324
Elix. Querc. 2. 110
Memoriæ Imbecill.
Fol. *Eufrag.* 4. 412
Fruct. *Anacardii.* 4. 358
Anim. *Hirund. cor.* 5. 629
Formic. 5. 644
Lap. *Chrysolith.* 3. 201
Aq. *Magnanim.* 2. 80
Bals. *Cephal.* 2. 92
Pilul. *Pestilent. compos.* 2. 152
Pulv. *Trithemii.* 2. 162
Mensium Fluxus.
Fol. *Acac.* 4. 351
Alchimill. 4. 355
Anserin. 4. 360
Auric. mur. 4. 366
Burs. pastor. 4. 373
Hispidul. 4. 424
Millefol. 4. 442
Oleæ. 4. 451
Pinastr. 4. 459
Plantag. 4. 460
Polygon. 4. 461
Querc. 4. 466
Rhus. 4. 469
Senec. 4. 484
Vinc. 4. 499
Ulmar. 4. 502
Flor. *Amaranth.* 4. 357
Cynosbat. 4. 407
Balaust. 4. 421
Malv. arbor. 4. 437
Papav. err. 4. 454
Rad. *Acor. adult.* 4. 352
Bistort. 4. 370
Rhapont. 4. 468
Zedoar. 4. 504
Cort. *Acac.* 4. 351
Pinastr. 4. 459
Fuligo. 4. 515
Fruct. *Acac.* 4. 351
Castan. 4. 380
Mor. immat. 4. 443
Rub. 4. 472
Sorb. 4. 486
Musc. *Pulm. arb.* 4. 465
Resin. *Tacamahac.* 4. 530
Lachr. *Bdellii.* 4. 510
Anim. *Bovis sang.* 5. 588
Bufo. 5. 590
Sang. menstr. 5. 602
Mul. ung. 5. 615
Sterc. ibid.
Anser. cut. ped. 5. 625
Turtur. 5. 632
Ranar. sperm. 5. 637
Lap. *Bol.* 3. 192
Corall. 3. 205
Crystall. 3. 217
Hæmatit. 3. 219
Magnes. 3. 222
Succin. 3. 343
Essentia sulph. ☉*-li.* 3. 332
Succ. hypocist. 4. 516
Pulv. Dysenter. Croll. 2. 159
Sperniol. comp. Croll. 2. 161
Ol. Tinct. ♂. *ex scor. cærul.* 3. 247
Sal. sacch. ibid.
Mensium Obstruct. Fol. *Abrotani.* 4. 348
Adianth. 4. 353
Anagall. aq. 4. 359
Aquileg. 4. 362
Aristol. ibid.
Artemis. 4. 363
Borrag. 4. 371
Basilic. 4. 368
Calaminth. 4. 374
Cardiac. 4. 377
Chamædr. 4. 382
Dictamn. 4. 408
Iacea. 4. 426
Levist. 4. 433
Majoran. 4. 436
Marrub. alb. 4. 437
Matric. 4. 438
Meliss. 4. 439
Menth. Sara. 4. 440
☿*ial.* ibid.
Nast. Aq. 4. 446
Nast. hort. ibid.
Petrosel. 4. 457
Pimpinel. 4. 458
Puleg. 4. 464
Rorismar. 4. 472
Sabin. 4. 474
Sapon. 4. 478
Satureiæ. 4. 479
Saxifrag. 4. 479
Scolopendr. 4. 480
Serpill. 4. 484
Tanacet. 4. 490
Thlaspi. 4. 494
Tiliæ. ibid.
Flor. *Calthæ.* 4. 375
Cent. 4. 380
Chamom. 4. 382
Cheyri. 4. 385
Croci. 4. 400
Eupat. 4. 412
Lupul. 4. 436
Matric. 4. 438
Schœnanth. 4. 480
Spic. 4. 487
Stœch. 4. 488
Citr. ibid.
Tanacet. 4. 490
Rad. *Acori.* 4. 352
Angelic. 4. 359
Apii. 4. 361
Cepæ. 4. 380
Curcum. 4. 402
Cyclam. 4. 404
Cyper. 4. 408
Eryngii. 4. 411
Filic. 4. 414
Fumar. bulb. 4. 417
Galang. 4. 418
Ireos Flor. 4. 428
Levist. 4. 433
Mei. 4. 441
Onon. 4. 452
Petros. 4. 457
Pimpin. 4. 458
Pæon. 4. 461
Raphan. mar. 4. 467
Rhapont. 4. 468
Rubiæ. 4. 472
Rusc. 4. 473
Scorzon. 4. 481
Valer. 4. 496
Vincetox. 4. 500
Elleb. 4. 555
Bryon. 4. 553
Cort. *Cinnam.* 4. 389
Cost. 4. 399
Sem. *Agni cast.* 4. 354
Ammi ver. 4. 357
Apii. 4. 361
Dauc. 4. 408
Levist. 4. 433
Pastinac. 4. 455
Petros. 4. 457
Macedon. ibid.
Raphan. 4. 467

Seſel. 4. 485
Maſſ. ibid.
Cret. ibid.
Thlaſp. 4. 494.
Fruct. *Bacc. Iuniper.* 4. 429
Laur. 4. 432
Fung. *Agar.* 4. 551
Gumm. *Ammon.* 4. 507
Elem. 4. 515
Galban. 4. 516
Lacc. 4. 517
Succ. *Elater.* 4. 568
Anim. *Aſin. lac.* 5. 588
Taur. ſplen. ibid.
Bozoar. lap. 5. 594
Caſt. teſt. 5. 596
Zibeth. 5. 597
Hom. cadav. 5. 602
Mur. maj. ſterc. 5. 616
Sepiæ ova. 5. 638
Pilul. matric. D. Scæff. 2. 151
Borrax. 2. 167
Syr. de Artem. Fern. 2. 174
Ol. Martial. alb. 3. 245
Tinct. chalyb. 3. 246
⊖. ♀. 3. 252
Sulphur. 3. 335
♁. *Diaphor.* 3. 285
Clyſſus. 3. 294
Tinct. ex vitr. ♁ *ii.* 3. 298
Ex fl. ♁ *ii.* 3. 299
Sambuc. 4. 475
Liquor ſplen. 4. 535
Extr. ſplen. Taur. 5. 588

Meſent. Obſtruct.

Fol. *Fumar.* 4. 416
Flor. *Geniſt.* 4. 419
Rad. *Rhapont.* 4. 468
Polypod. 4. 561
Sem. *Geniſt.* 4. 419
Fruct. *Amygd. amar.* 4. 358
Nucl. perſic. 4. 455
Anim. *Hom. urin. præp.* 5. 602
Min. *Nitrum.* 3. 314
Aq. *Aperit.* 2. 72
Extr. chalyb. 2. 124
Pilul. marocoſt. Mind. 2. 151
Spir. Tart. 2. 532
Ol. Martial. alb. 2. 245
Fl. Martis. 3. 249
♁. *Diaphor.* 3. 285
Clyſſus. 3. 294
Lap. prunell. 3. 315
Terr. fol. 3. 316
♎ ⊖-*li.* 3. 326
Phil. ibid.
▽. *Aper. Penot.* 3. 327
Syr. fl. perſic. 4. 455
Spir. Tar. phil. 4. 533
Tinct. Tart. 4. 534
Liquor. ſplen. 4. 535
Mixtio Cruenta. Fol. *Millefol.* 4. 442.
Plantag. 4. 460
Burſ. paſt. 4. 373
Mola. Sem. *Paſtin. ſylv.* 4. 455
Anim. *Hom. ſecund.* 5. 602
Lep. ocul. 5. 613
Morbilli. Fol. *Galeg.* 4. 418
Sem. *Aquileg.* 4. 362
Napi. 4. 446
Naſt. hort. ibid.
Rap. 4. 467
Rad. *Contrayerv.* 4. 395
Polygonat. 4. 461
Fruct. *Cherm.* 4. 384
Ficus. 4. 413
Gumm. *Lacc.* 4. 517
Anim. *C. C.* 5. 598
Hom. ping. 5. 602
Thymall. axung. 5. 639
Lap. *Sapphirus.* 3. 203
Emulſio expulſ. 2. 117
Tinct. ex vitr. ♁ *ii.* 3. 298
☍ *Terr. Strigonienſ.* 5. 191
Scarlatus pannus cherm. 4. 385
Morphæa. Anim. *Bufon. ol.* 5. 590
Balſ. vit. Baſil. 3. 297
Tinct. ex fl. ♁ *ii.* 3. 299
Antid. Ζωφιλος *Querc.* 3. 300
Antid. Πάγχρηςος. ibid.
Tinct. ex ☿. ♁ *ii. cum* ⊙. 3. 301
Litharg. thereb. 3. 307

Morſus Venenat.

Fol. *Abrotan.* 4. 348
Anagall. 4. 359
Dictamn. 4. 408
Fraxini. 4. 416
Galeg. 4. 418
Millefol. 4. 442
Porri. 4. 462
Prim. ver. 4. 463
Rut. 4. 473
Vincetox. 4. 500
Flor. *Cent. min.* 4. 380
Prim. ver. 4. 463
Rad. *Angel.* 4. 359
Doron. 4. 409
Gentian. 4. 419
Imperat. 4. 427
Porri. 4. 462
Rhapont. 4. 468
Scorzon. 4. 481
Vincetox. 4. 500
Zedoar. 4. 504
Sem. *Nigell.* 4. 449
Porri. 4. 462
Fruct. *Nucl. avell.* 4. 397
Bacc. Laur. 4. 432
Lign. *Colubrin.* 4. 395
Anim. *Coagul. agni.* 5. 586
Vaccin. ſterc. 5. 588
Canin. ſang. 5. 592
Pil. ibid.
Hom. ſaliv. 5. 602
Sterc. ibid.
Lup. oſſa. 5. 613
Mus. 5. 615
Serp. fel. 5. 617
Suum ſterc. 5. 619
Anat. ſim. 5. 625
Cuculi ſim. 5. 627
Gallina. ibid.
Hirund. nidus. 5. 629
Sterc. ibid.
Cancr. cinis. 5. 633
Lacertus. 5. 644
Scorpio. 5. 647
Min. *Terr. ſigill.* 3. 190
Smaragdus. 3. 204
Sp. ſulph. 3. 338
Balſam. vulner. 2. 182
☍ ⊖ *Anodyn.* 3. 334

N.

Nephritis. Fol. *Adianth.* 4. 353
Alth. 4. 356
Anagall. Aq. 4. 359
Chel. maj. 4. 384
Cupreſſ. 4. 402
Filipend. 4. 414
Graminis. 4. 421
Heder. 4. 423
Herniar. 4. 424
Malv. 4. 437
Matric. 4. 438
Petroſel. 4. 457
Pimpinell. 4. 458
Rut. mur. 4. 474
Saxifr. 4. 479
Tanacet. 4. 490
Virg. aur. 4. 501
Urtic. 4. 503
Flor. *Acac.* 4. 351
Cynoſbat. 4. 407
Tanacet. 4. 490
Rad. *Armorac.* 4. 363
Aſparag. 4. 364
Coſti. 4. 399
Helenii. 4. 423
Petroſel. 4. 457
Mont. ibid.
Peucedan. ibid.
Pimpinell. 4. 458
Schænanth. 4. 480
Seſel. Maſſ. 4. 485
Spic. Indic. 4. 487
Cort. *Fraxin.* 4. 416
Sem. *Aniſi.* 4. 360
Aſparag. 4. 364
Cicer. 4. 387
Citri. 4. 390
Cucum. 4. 401
Milii. 4. 441
Sol. ibid.
Petroſel. 4. 457
Mont. ibid.
Viol. 4. 500
Fruct. *Alkekeng.* 4. 355
Amygd. amar. 4. 358
Fraga. 4. 415
Iujub. 4. 429
Bacc. Iuniper. ibid.
Nucl. perſic. 4. 455
Lign. *Nephr.* 4. 447
Rhod. 4. 469
Reſin. *Terebinth.* 4. 526
Gumm. *Tragac.* 4. 548
Anim. *Aſin. urin.* 5. 588
Vaccin. lac. ibid.
Echin. jecur. 5. 602

Hom. urin. prac. 5. 602
Sterc. ibid.
Lep. Offic. 5. 613
Mur. sterc. 5. 615
Taxi adeps. 5. 620
Viperæ spir. ibid.
Vulp. sang. 5. 624
Hirund. sterc. 5. 629
Parus. 5. 630
Struth. adeps. 5. 631
Cancr. 5. 633
Cancr. ocul. ibid.
Manat. lap. 5. 634
Sepiæ ova. 5. 638
Aselli. 5. 641
Scorpio. 5. 647
Lap. *Nephritic.* 3. 202
Iudaic. 3. 220
Ophit. 3. 223
Spong. 3. 225
Nitrum. 3. 314
Aq. *Diuret. è nucl.* 2. 77
S. Closs. ibid.
Nephrit. 2. 80
Elix. *Nephrit.* 2. 108
Ol. Strobel. febrif. 2. 143
Tragea antinephr. 2. 161
Sacculus nephrit. 2. 164
Spir. nephrit. 2. 170
Vnguent. anodyn. in podagr. 2. 183
♎. *Ex reg.* ♉ *ii.* 3. 294
⊖. *Chalyb. cach.* 3. 316
▽. *Vitriol.* 3. 325
⊖. *Oli.* 3. 331
Syr. *Fl. acac.* 4. 351
Ol. amygd. dulc. 4. 358
Succ. *Betul.* 4. 370
Elix. *Iuniper.* 4. 429
Ol. nucis mosch. 4. 443
Oliv. 4. 451
Elemi. 4. 515
Spir. tereb. 4. 526

Nervos Confortant.

Flor. Cheyri. 4. 385
Fruct. cherm. 4. 384
Sapo moschat. 2. 167
Balsam. balf. 2. 181
Hispan. ibid.
Vnguent. butyr. Nerv. 2. 183

O.

OCulor. Vitia.
Fol. *Botryos.* 4. 371
Euphrag. 4. 412
Fœnic. 4. 415
Tarax. 4. 491
Verben. 4. 498
Flor. *Cyani.* 4. 402
Rad. *Mandrag.* 4. 437
Tarax. 4. 491
Valer. 4. 496
Fruct. *Pom. dulc.* 4. 462
Spong. *Sambuc.* 4. 476
Lachr. *Sarcocoll.* 4. 529
Bals. *Tolut.* 4. 509
Gumm. *Cancam.* 4. 514
Anim. *Vacc. butyr.* 5. 588
Vrsi fel. 5. 624
Carpon. fel. 5. 634
Lucii fel. 5. 636
Mustel. hepar. 5. 637
Min. *Sapphir.* 3. 203
Corall. 3. 205
Succin. 3. 343
Zinethi. flor. 3. 306
Aq. *Ophthalm.* 2. 75. 2. 86
Anacoll. frontal. 2. 94
Unguent. *Ophthalm.* 2. 184
Spod. *Grac.* 3. 307
Aq. *Ophthalm. cich.* 4. 388

Oculor. Exulcer.

Rad. *Chelidon.* 4. 384
Antim. 3. 280
Oculor. Inflammatio. Fol. *Graminis.* 4. 421
Polygon. 4. 461
Quinquefol. 4. 466
Verben. 4. 498
Flor. *Cichorall.* 4. 388
Cyani. 4. 403
Rof. 4. 469
Sem. *Cydon.* 4. 404
Tritic. 4. 496
Fruct. *Myrt.* 4. 445
Resin. *Thur.* 4. 547
Gumm. *Tragac.* 4. 548
Anim. *Cochl. ping.* 5. 600
Hom. sudor. 5. 602
Lac. ibid.
Butyr. ibid.
Vrin. ibid.
Sterc. 5. ibid.
Serp. ping. 5. 617
Gall. ov. alb. 5. 627
Hirund. nidus. 5. 629
Perdic. sang. 5. 631
Sacch. ♄. 3. 254
▽. *Hord. gram.* 4. 425
Succ. ros. ☉. 4. 471
▽. *Vitis.* 4. 502

Oculor. destill.

Fol. *Gramin.* 4. 421
Flor. *Cyani.* 4. 403
Sal. ♃ *is.* 3. 260
Ocul. Lachr. Lap. *Hæmatit.* 3. 219.
Vnicorn. foss. 3. 227
Oculor. Pterig. Fol. *Alcea.* 4. 355
Millefol. 4. 442
⊖ *Comm.* 3. 309
Anim. *Asini ungul.* 5. 588
Vulp. fel. 5. 624
Oculor. Lippitudo. Anim. *Lup. axung.* 5. 613
Columb. sang. 5. 626
Hirundo. 5. 629
Ocul. Suffus. Fol. *Euphrag.* 4. 412
Anim. *Columb. sang.* 5. 626
Ocul. Vuln. ♂ *Litharg yr. rubr.* 3. 307.
Ocul. Sugill. Fol. *Hyssop.* 4. 426
Sem. *Fœnugræc.* 4. 415
Oedemata. Rad. *Chin.* 4. 385
Bals. Tol. 4. 509
Alumen. 3. 319

Oris Exulceratio.

Fol. *Ligustr.* 4. 433
Flor. *Ligustr.* ibid.
Rof. 4. 469
Sem. *Aquileg.* 4. 362
Fruct. *Mor.* 4. 443
Lign. *Rhod.* 4. 469
Anim. *Anser. ping.* 5. 625
Gall. ping. 5. 627
Diaclysm. refrig. 2. 130

Oris Aphtæ.

Fol. *Prun. sylv.* 4. 351
Salv. 4. 475
Flor. *Salv.* ibid.
Fruct. *Rubi.* 4. 472
Cortex Berberum. 4. 369
Lign. *Til.* 4. 494
Lapis Lipis. 3. 221
Spir. alum. dulc. 3. 320

Oris Fœtor.

Herb. *Rorismar.* 4. 472
Flor. *Schœnanth.* 4. 480
Rad. *Cyperi.* 4. 408
Imperat. 4. 427
Schœnanth. 4. 480
Fruct. moschat. 4. 443
Resin. *Myrrh.* 4. 419

Ossium Fractur.

Fol. *Symph.* 4. 489
Rad. *Symph.* ibid.
Fruct. *Bacc. myrt.* 4. 445
Bals. *Tolut.* 4. 509
Fossil. *Ostiocoll.* 3. 223
Anim. *Lardum.* 5. 619
Suum tal. ibid.
Gall. ov. alb. 5. 627

P.

PAralysis.
Fol. *Melissæ.* 4. 439
Quinquefol. 4. 466
Rorismar. 4. 472
Salv. 4. 475
Flor. *Lil. conval.* 4. 434
Salv. 4. 475
Spic. 4. 487
Stæch. 4. 488
Rad. *Chinæ.* 4. 385
Cost. 4. 399
Imperat. 4. 427
Pyrethri. 4. 465
Fruct. *Ceras. dulc.* 4. 381
Bacc. laur. 4. 432
Gumm. *Animæ.* 4. 508
Sagapen. 4. 538
Bals. *Tolut.* 4. 509
Anim. *Asin. urin.* 5. 588
Castor. axung. 5. 596
Test. ibid.
Pell. ibid.
Hom. sang. ☿. 5. 602
Lync. axung. 5. 614
Noct. caro. 5. 630
Formic. acerv. 5. 644
Aq. *Anhaltin.* 2. 72
Carbunc. 2. 74

Imperial.

Imperial. corr. 2. 79
Lavend. comp. ibid.
Salv. comp. 2. 82
Balf. *Apoplect.* 2. 89
Nervin. 2. 91
Antiparal. ibid.
Elix. vit. querc. 2. 110
Vin. sanct. 2. 132
Spir. anteapopl. 2. 169
☉ potab. 3. 234
Tinct. Croc. 3. 273
Antid. Ζωήφιλος Querc. 3. 300
⊖. Cachect. chalyb. 3. 316
Magist. ⊕-li. 3. 312
☍ Gagat. 3. 346
Ol. *Eben.* 4. 469
Elem. 4. 515
Spir. *Antepilept.* 2. 75
Sp. Tart. 4. 532
Extr. *Euphorb.* 4. 568
Partus Difficil. Fol. *Cardiac.* 4. 377.
Dictamn. 4. 408
Epat. stell. 4. 410
Hyperic. 4. 426
Ros. ☉. 4. 471
Verben. 4. 498
Flor. *Calth.* 4. 375
Caryophill. 4. 378
Croci. 4. 400
Hyperic. 4. 426
Iasmin. 4. 427
Cort. *Cinnamom.* 4. 389
Sem. *Milii sol.* 4. 441
Fruct. *Cherm.* 4. 384
Ficus. 4. 413
Bacc. laur. 4. 432
Visc. *Salic.* 4. 474
Gumm. *Galban.* 4. 516
Resin. *Myrrh.* 4. 519
Tuber. *Cerv.* 4. 548
Anim. *Bezoar.* 5. 594
Cerv. lachr. 5. 598
Lap. ibid.
Hom. secund. 5. 602
Cut. ibid.
Lep. ocul. 5. 613
Serp. exuv. 5. 617
Accip. excrem. 5. 625
vult. fimus. 5. 632
Lucii mandib. 5. 636
Lap. *Aëtites.* 3. 214
Glossopetra. 3. 219
Aq. imperial cor. 2. 79
Borrax. 2. 167
∇. Destill. ex fl. caprifol. 4. 376
Pediculi. Anim. *Eq. ungul.* 5. 601
Pedum Clavi. Min. *Mercurius.* 3. 261.
Anim. *Mul. urina.* 5. 615
Penis Tum. Fol. *Millefol.* 4. 442
Vid. Luem Vener.
Peripneumonia. Fol. *Pimpinell.* 4. 458.
Rad. *Pimpinell.* ibid.
Sem. *Urtic.* 4. 503
Min. *Nitrum.* 3. 314
Tinct. ex Sulph. reg. ♃is. 3. 300

Perniones. *Rad. Cepæ.* 4. 380
Anim. cerv. sev. 5. 598
Lep. cinis. 5. 613
Pulmo. ibid.
Anser. cutic. ped. 5. 625
Ung. ad perniones. 2. 184
Pestis. Fol. *Galeg.* 4. 418
Millefol. 4. 442
Nicot. 4. 448
Pimpinell. 4. 458
Ros. ☉. 4. 471
Rutæ. 4. 473
Scab. 4. 480
Scordii. 4. 481
Veron. 4. 498
Flor. *Caryophyll. arom.* 4. 379
Croci. 4. 400
Scab. 4. 480
Succis. 4. 489
Rad. *Allii.* 4. 350
Angel. 4. 359
Anthor. 4. 361
Cepæ. 4. 380
Contrayervæ. 4. 395
Fraxinell. 4. 416
Gentian. 4. 419
Helenii. 4. 423
Petasii. 4. 456
Petrosel. mont. 4. 457
Pimpinell. 4. 458
Scorzon. 4. 481
Succis. 4. 489
Tormentill. 4. 495
Valer. 4. 496
Vincetox. 4. 500
Sem. *Napi.* 4. 446
Petrosel. 4. 457
Resin. *Camphor.* 4. 512
Gumm. *Lacc.* 4. 517
Fruct. *Pom. Citr.* 4. 390
Iuglan. 4. 428
Bacc. *Iuniper.* 4. 429
Paris. 4. 454
Anim. *Bovis Corn.* 5. 588
Ungul. ibid.
Bufo. 5. 590
Ap. 5. 587
Cap. Corn. 5. 592
Rupri-capr. lap. 5. 593
Bezoar. lap. 5. 594
C. C. Ust. 5. 598
Cervi lachrym. 5. 599
Sang. menst. 5. 602
Hom. urin. ibid.
Mumiæ Tinct. ibid.
Ol. ibid.
Ariet. cerebr. 5. 616
Rhinocer. 5. 617
Serpens. ibid.
Taxi sang. 5. 620
Cæcul. theriac. 5. 621
Ciconia. 5. 626
Tinca. 5. 639
Lap. *Terr. sigill.* 3. 190
Et chrysolith. 3. 201
Stellaris. 3. 225
Min. *Hyacinth.* 3. 202
Rubinus. 3. 203

Sapphirus. ibid.
Sardius lapis anthra. 3. 204
Cibus impon. ibid.
Smaragdus. 3. ibid.
Corall. 3. 205
Margar. 3. 212
Perlar. ibid.
Ophites. 3. 223
Mercur. 3. 261
Sp. sulph. 3. 338
Ambr. 3. 341
Aq. *Bardan.* 4. 367
Bezoard. 3. 73
Theriacal. 2. 83
El. *Alexipharm. D. Spin.* 2. 102
Orvietan. 2. 104
Nucum. 2. 105
Elix. alliat. 2. 107
Citr. ibid.
Camphor. ibid.
Antepilept. Crat. 3. 108
Empl. magnet. 2. 113
Extr. Bezoard. Querc. 2. 124
Pestilent. 2. 125
Tichonis de Brahe. ibid.
Theriac. bened. Querc. 2. 126
Lap. arsen. 2. 134
Ol. hyper. comp. 2. 143
Antipestilent. Bart. Bonacursii. 2. 145
Pilul. pestilent. comp. 2. 152
Odorif. Crollii. 2. 155
Trochisch. alexiter. 2. 179
Prophylact. ibid.
Tinct. Talc. 3. 226
Aurum diaphor. comp. 3. 236
Spir. sudorif. ♄i. 3. 256
☿. Præcip. per ☍ sulph. 3. 264
☿ Rectif. 3. 265
Hercul. Bovii. 3. 266
Aurum vit. Hartmanni. 3. 267
☿ Vit. 3. 272
Bezoard. miner. 3. 273
Solar. Crollii. 3. 274
Vitrum ♁ii.
Hyacinth. 3. 281
Croci Metall. 3. 284
☍. ♁. Sacch. Querc. 3. 292
Panacæa. sulph. ♁ii. ver. 3. 297
Tinct. ex vitr. ♁ii. ☉. 3. 298
Antid. Ζωόφιλ. Querc. 3. 300
Isochrysos. ibid.
Tinct. ex ☿. ♁ii. cum ☉. 3. 301
∇. Benedict. 3. 303
∽ ⊖. Dulc. 3. 311
Cryst. ⊖. com. dulc. 3. 312
Extr. ⊖. 3. 313
⊕ Alb. vom. 3. 324
∽. ⊕-li diaph. 3. 327
Rubin. arsen. diaph. 3. 334
Fl. sulph. ⊕-lati. 3. 336
∽ Sulph. 3. 338
∇. Sulph. 3. 339
☍ Sulph. aur. ibid.
Bals. sulph. tereb. 3. 340
Tinct. sulph. S. Closs. ibid.
Extr. ex Bacc. Iuniper. 4. 429
Essent. camphor. 4. 512

Quint.

Quint. Essent. vini. 4. 549
Spir. *Man.* 4. 570

Pestis. Bubon & Anthrac.

Fol. *Paris.* 4. 454
Pimpinell. 4. 458
Rut. 4. 473
Flor. *Succis.* 4. 489
Rad. *Petasit.* 4. 456
Pimpinell. 4. 458
Succis. 4. 489
Valer. 4. 496
Fruct. *Ficus.* 4. 413
Anim. *Capr. sterc.* 5. 592
Cochleae. 5. 600
Hom. sang. menst. 5. 602
Sterc. ibid.
Mumia. ibid.
Gallin. 5. 627
Ostrea. 5. 637
Ol. *Sulph. linat.* 3. 339
Sulph. rub. ibid.
Galban. 4. 516

Phrenitis. Sem. *Cucum.* 4. 401
Cucurb. ibid.
Anim. *Bufo.* 5. 590
Ovis pulm. 5. 616
Columba. 5. 626
Gallina. 5. 627
Lap. smaragdus prap. 3. 204
Laudan. op. 4. 522

Phthisis. Fol. *Adianth.* 4. 353
Alsines. 4. 356
Arist. 4. 362
Basil. 4. 368
Botryos. 4. 371
Erysim. 4. 412
Filipend. 4. 414
Faenic. 4. 415
Heder. 4. 423
Hispid. 4. 424
Hyssop. 4. 426
Iaceae. ibid.
Malv. 4. 437
Marrub. ibid.
Nast. hort. 4. 446
Nummul. 4. 450
Pimpinel. 4. 458
Porri. 4. 462
Prunell. 4. 463
Pulmon. 4. 465
Quinquefol. 4. 466
Ros. ⊙. 4. 471
Sanguisorb. 4. 476
Symph. 4. 489
Veron. 4. 498
Flor. *Papav. err.* 4. 454
Rosar. 4. 469
Stach. 4. 488
Viol. 4. 500
Rad. *Faenic.* 4. 415
Glycirrhiz. 4. 420
Ireos Flor. 4. 428
Peuced. 4. 457
Pimpinell. 4. 458
Porr. 4. 462
Pyrethri. 4. 465
Symphyt. 4. 489
Musc. *Pulm. arbor.* 4. 465

Sem. *Anisi.* 4. 360
Bombac. 4. 371
Erysimi. 4. 412
Faenic. 4. 415
Lini. 4. 435
Melon. 4. 439
Nast. hort. 4. 446
Nigell. 4. 449
Papav. sat. 4. 453
Fruct. *Ficus.* 4. 413
Iujub. 4. 429
Pineae. 4. 459
Pistac. 4. 460
Resin. *Benzoin.* 4. 511
Terebinth. 4. 526
Gumm. *Ammon.* 4. 507
Lacc. 4. 517
Bals. *Ver.* 4. 509
Tolut. ibid.
Indic. 4. 510
Anim. *Asin. lac.* 5. 588
Canin. axung. 5. 592
Rup. capr. sev. 5. 593
Cochleae. 5. 600
Equi lac. 5. 601
Hom. sang. dest. 5. 602
☍. ibid.
Mumiae Tinct. ibid.
Serpens. 5. 617
Taxus. 5. 620
Gall. vet. jus. 5. 627
Apum mel. 5. 639
Min. *Ophites.* 3. 223
Sp. sulph. 3. 338
Aq. *Asthmat.* 2. 73
Antihect. 2. 78
Pect. Horneck. 2. 81
Elect. contr. Phthis. 2. 105
Extr. pulm. 2. 125
Rot. pector. 2. 138
Syr. de Erysim. Lob. 4. 174
Pede cat. 2. 175
Testudin. 2. 176
Unguent. virid. potab. 2. 186
☍. ♄i. 3. 257
Tinct. ♄ni. ibid.
Ex vitr. ♁ii. 3. 298
Bals. reg. ♁ii. 3. 299
Tinct. ex sulph. reg. ♃. 3. 300
Rub. arsen. diaph. 3. 334
Fl. sulph. ⊖-li. 3. 336
Sacch. ibid.
Lac. sulph. 3. 337
Sp. sulph. 3. 338
Bals. sulph. Tereb. 3. 340
Tinct. sulph. S. Closs. ibid.
Syr. nicot. 4. 175
Ol. oliv. 4. 451
Pica. Fol. *Vitis.* 4. 502
Fruct. *Granat.* 4. 421

Pleuritis. Fol. *Alth.* 4. 356
Brassic. 4. 372
Card. ben. 4. 377
Loti. 4. 435
Rut. 4. 473
Rut. mur. 4. 474
Flor. *Acac.* 4. 351
Iasmin. 4. 427

Loti. 4. 435
Pap. err. 4. 454
Viol. 4. 500
Rad. *Valer.* 4. 496
Sem. *Card. Mar.* 4. 377
Cucum. 4. 401
Fraxin. 4. 416
Lini. 4. 435
Pastin. 4. 455
Sylv. ibid.
Urtic. 4. 503
Fruct. *Iujub.* 4. 429
Pom. dulc. 4. 462
Gumm. *Sagapen.* 4. 528
Resin. *Myrrh.* 4. 519
Anim. *Apri dens.* 5. 587
Hom. sang. ☍. 5. 602
Lup. oss. 5. 613
Pavo. 5. 631
Cancr. ocul. 5. 633
Lucii mand. 5. 636
Lap. *Lyncis.* 3. 222
Ophites. 3. 223
Nitrum. 3. 314
Emulsio refrig. 3. 117
Spir. antapoplect. 3. 169
Spir. Nitri dulc. 3. 318
Crocus metall. 3. 284
♃ Diaphoreticus. 3. 259
Tinct. ex vitr. ♁ii. 3. 298
Sulph. reg. ♃. 3. 300
Infus. vitr. ♁ii. 3. 303
▽. Benedict. ibid.
Cryst. ♁ii. ibid.
♎. ⊖. 3. 326
Magist. succ. dulc. 3. 344
Syr. fl. acac. 4. 351
Ol. lin. 4. 435
Sesam. 4. 484

Polypus. *Succ. inspiss. nast.* 4. 446
Mors. purg. 2. 138

Purgantia. Fol. *Agerat.* 4. 354
Betae. 4. 369
Flor. Acac. 4. 351
Bellid. 4. 368
Fruct. balan. Myreps. 4. 366
Bacc. hed. 4. 423
Succ. Aloës. 4. 566
Min. *Antimon.* 3. 280
☿ Pracip. 3. 263
Aurum vit. Closs. 3. 267
☿ Dulc. vulg. 3. 269
Subl. dulc. Talc. ibid.
Mercur. ♎ rub. ibid.
Panacea ☿ii. 3. 270
☿. Vit. 3. 272
Correct. ibid.
Cinnab. pracip. Hartm. 3. 280
♎ ⊖-li purgans. 3. 283
Crocus ♁ii. regul. 3. 284
♁. Rub. fix. 3. 288
Fl. ♁. fix. 3. 290
☍ *♁ii. facch. Querc.* 3. 292
Sulph. ex Miner. ♁ii. 3. 296
Tinct. ex vitr. ♁ii. ⊙. 3. 298
♁io calcin. 3. 299
Fl. ♁ii. ibid.
Ol. ♁ii. 3. 300

Sulph.

Sulph. ☿ii. 3.300
Cryſtall. ☿ii. 3.303
Extr. marcaſ. 3.306
Cryſt. ⊖. Nitr. 3.316
Syr. ſl. acac. 4.351
Purgant Bilem. Fol. *Gratiol.* 4.558
Flor. *Cent.* 4.380
Rad. *Aſar.* 4.552
Polypod. 4.561
Rhabarb. 4.562
Sem. *Cataput.* 4.554
Pſyllii. 4.561
Ricin. 4.563
Fruct. *Spin. infect.* 4.564
Tamarind. 4.566
Myrob. citr. 4.560
Succ. ſcammon. 4.571
Morſ. de diagrid. 2.138
Pilul. Tart. Querc. 2.153
Pot. Purg. 2.155
Pulv. paſſavant. 2.163
Syr. hell. Querc. 2.176
Purgant Melanchol. Fol. *Epyth.* 4.557.
Rad. *Helleb.* 4.555
Fruct. *Myrob. nigr.* 4.560
Lap. armen. 2.215
Vin. Clar. lax. 2.132
Pil. Arthrit. Schœff. 2.148
Potio purg. 2.155
Syr. Holagogus. 2.176
Purgant Phlegma. Fol. *Sem. Cataput.* 4.455
Fung. agar. 4.551
Morſ. de Mechoac. 2.138
Pulv. phlegmagog. Salæ. 2.163
Syr. helleb. min. Querc. 2.176
Fol. *Sen.* 4.563
Purg. Pituit. Flor. *Cent.* 4.380
Rad. Aſar. 4.552
Bryon. 4.553
Hermodact. 4.559
Mechoac. ibid.
Polypod. 4.561
Turpeth. 4.565
Cort. *Eſul.* 4.558
Sem. *Cartham.* 4.553
Ricin. 4.563
Fruct. *Myr. bellyr.* 4.560
Colocynth. 4.554
Spin. infect. 4.564
Vin. clar. lax. 2.132
Pilul. arthrit. D. Schœff. 2.148
Potio purg. 2.155
Pulv. *Sternut. Ruland.* 2.163
Ol. *Ebul.* 4.556
Serum purg. Fol. *Epyth.* 4.557
Gratiol. 4.558
Rad. *Aſar.* 4.552
Ialapp. 4.559
Mechoac. ibid.
Cort. *Eſul.* 4.558
Frang. ibid.
Sem. *Cataput.* 4.554
Fruct. *Spin. infect.* 4.564
Fung. *Agar.* 4.551
Gumm. *Gith.* 4.569
Elater. 4.568
Euphorb. ibid.
Manna. 4.570
Scammon. 4.571

R.

RAucedo. Fol. *malv.* 4.437
Spinach. 4.488
Verben. 4.498
Flor. *Viol.* 4.500
Rad. *Liquirit.* 4.400
Rap. 4.467
Raphani. ibid.
Sem. *Papav. ſat.* 4.453
Fruct. *Dactyl.* 4.452
Lachr. *Sacch.* 4.527
Reſin. *Myrrh.* 4.519
Styr. cal. 4.530
Gumm. *Arab.* 4.508
Tragac. 4.548
Mann. 4.570
Syr. de Eryſim. Lobelii. 4.412
2.174.
Bacul. pect. 2.179
Renum Ulcera. Fol. *Equiſet.* 4.411.
Fruct. *Pineæ.* 4.459
Anim. *Aſin lac.* 2.588
♂. ☿ii. *Diaph. dulc.* 3.275
Liquor ☿ii. præcip. 3.278
Reſolventia. Fol. *Baſilic.* 4.368
Betul. 4.370
Laur. 4.432
Flor. *Sambuc.* 4.475
Rad. *Acori adult.* 4.352
Armorac. 4.363
Ari. ibid.
Sem. *Baſil.* 4.368
Cumin. 4.402
Fruct. *Bacc. laur.* 4.432
Reſin. *Ambr. liq.* 4.518
Tacamahaca. 4.530
Gumm. *Ammon.* 4.507
Animæ. 4.508
Elemi. 4.515
Galban. 4.516
Anim. *Vacc. butyr.* 5.588
Hom. urin. 5.602
Ovis æſypus. 5.616
Viper. ſpir. 5.620
Urſi ping. 5.624
Anat. adeps. 5.625
Anſer. ping. ibid.
Rhagades. Fol. *Dipſac.* 4.408
Anim. *Canis.*
Rugæ Faciei. *Cap.* 5.592
Lap. *Spec.* 3.224
Ruct. *Talcum.* 3.225
Infuſio vitr. ☿ii. 3.298

S.

SAnguin. Coagulat. Solvunt. Fol. *Arnicæ.* 4.363
Cereſol. 4.380
Hyperic. 4.426
Prunell. 4.463
Flor. *Hyperic.* 4.426
Prunell. 4.463
Stœch. citr. 4.488
Succiſ. 4.489
Rad. *Caryoph.* 4.379
Fumar. bulb. 4.417
Rhapont. 4.468
Rubiæ. 4.472
Succiſ. 4.489
Fruct. *Alkekengi.* 4.355
Lign. *Til.* 4.494
Anim. *Canin. axung.* 5.592
Hircin. ſang. ibid.
Hom. cadaver. 5.602
Lepor. coag. 5.613
Lup. eſſent. ſang. ibid.
Cancr. oculi. 5.633
Min. *Terr. Iappon.* 3.193
Sperm. Ceti. 3.345
Antid. Iſochryſos. 3.300
▽. *Benedict.* 3.303
♁ ⊖li. *Tartariſatus.* 3.326
Spir. vin. 4.549
Scabies. Fol. *Alſin.* 4.356
Ariſt. long. 4.362
Betulæ. 4.370
Chamædr. 4.382
Cuſcutæ. 4.403
Fumar. 4.416
Gallii. 4.419
Lapathi. 4.431
Lentis. 4.432
Naſturt. hort. 4.446
Sabin. 4.474
Scabioſ. 4.480
Veronic. 4.498
Epithym. 4.557
Flor. *Scabioſ.* 4.480
Rad. *Allii.* 4.356
Fumar. bulb. 4.417
Helenii. 4.423
Imperat. 4.427
Polygonat. 4.461
Scrophul. 4.482
Tamar. 4.490
Ellebor. nigr. 4.555
Alb. 4.557
Turb. 4.565
Cort. *Tamariſc.* 4.490
Sem. *Avenæ.* 4.365
Muſc. *Lichen.* 4.433
Fruct. *Balan. Myrepſ.* 4.366
Iuglans. 4.428
Rubi. 4.472
Colocynth. 4.554
Lign. *Tamar.* 4.490
Gumm. *Gith.* 4.569
Anim. *Aſini urina.* 5.588
Canin. axung. 5.592
Hom. urina. 3.602
Hom. ſang. ibid.
Serpens. 5.617
Vulp. ſterc. 5.624
Gall. ſterc. 5.627
Cancr. putam. 5.633
Ceti axung. 5.634
Ranar. ſperm. 5.637
Sepiæ os. 5.638

Min. Sal. comm. 3.309
Amianthus. 3.215
Mercurius. 3.261
∇ Hermetica ex ☿. 3.261
Cinnabar. 3.279
Decoct. ♁ ial. D. Horn. 2.99
Syrupus de lignis laxativus D. Witzelii. 3.177
Unguent. contr. scab. 3.185
Lap. medicament. 2.135
Spir. terræ alcalis. 3.191
Merc. præc. per ☍. sulph. 3.264
☿ in ⌒ ⊕-li sol. 3.269
☿. Argent. ibid.
☿ ♎ rubeus. ibid.
Ol. fragrans. 3.275
Sal ☿ii. 3.278
♁. Diaphor. 3.285
Diaph. regulin. 3.287
Bals. vitæ Basilii. 3.297
Tinct. ex vitr. ♁ii. 3.298
∇. Vitriol. 3.325
⌒. Vitriol. 3.326
⌒ ⊕-li Tart. ibid.
⌒. Tart. 4.532
Magist. marcasit. 3.305
⊖. Tart. 4.534
Scorbutus. Fol. Anagall. aq. 4.350
Chamædr. 4.382
Chelidon. 4.384
Cochlear. 4.392
Fumar. 4.416
Nasturt. aquat. 4.446
Nasturt. hort. ibid.
Nummul. 4.450
Portulac. 4.463
Vermic. 4.498
Soldanell. 4.564
Flor. Centaur. 4.380
Rad. Raphan. marin. 4.467
Polypod. 4.561
Anim. Hom. urin. 5.602
Anser. sterc. 5.625
Sem. aquileg. 4.362
∇. Antiscorbut. 2.82
Elect. Scorbut. 2.105
Diaclysma antiscor. S. Closs. 2.130
Tinct. ex flor. ♁ii. 3.299
Nitrum ⊕-latum. 3.316
⊖ Chalyb. cach. ibid.
Cryst. alum. 3.320
Tinct. sulph. S. Closs. 3.340
⌒. Tart. 4.532
Tinct. Tart. 4.534
Spir. Vini. 4.549
Scirrhus. Rad. Chinæ. 4.385
Bals. Tereb. 4.526
Sacch. Saturn. 3.254
Anim. Bovis adeps. 5.588
Scrophul. Bals. Tolut. 4.509
Anim. Bezoar. lap. 5.594
Hom. sudor. 5.602
Ov. ster. 5.616
Cryftall. ♃. 3.260
Antid. Πάγχρυσος. 3.300
Antid. Isochrysos. ibid.
Secundin. Pellunt. Fol. Artemis. 4.363.
Levist. 4.433
Meliss. 4.439
Flor. Cheir. 4.385
Rad. Fum. bulb. 4.417
Levist. 4.433
Sem. Levist. ibid.
Anim. Equi testes. 5.601
Lep. oculi. 5.613
Anser. sterc. 5.625
Mustel. ventric. 5.637
Cimex. 5.643
Scyrrhus. (& carcinomata) Rad. Bryon. 4.553
Anim. Sang. Tauri. 5.588
Serpigines, Lap. medicament. 2.135.
Liquor ad ulcer. 2.136
☍ ⚯. Anodyn. 3.334
⊖ Tart. 4.534
Siccantia. Fol. Abrotan. 4.348
Absinth. 4.349
Pontic. 4.350
Acaciæ. 4.351
Acetosæ. ibid.
Adianthi. 4.353
Agerat. 4.354
Agrimon. 4.355
Alth. 4.356
Anagall. 4.359
Anethi. ibid.
Anserin. 4.360
Aquileg. 4.362
Aristoloch. ibid.
Arnic. 4.363
Artemis. ibid.
Ari. ibid.
Auric. mur. 4.366
Beton. 4.370
Betul. ibid.
Branc. urs. 4.372
Brassic. ibid.
Burs. pastor. 4.373
Calcatripp. 4.374
Calaminth. ibid.
Cardiac. 4.377
Chamædr. 4.382
Chamæpyth. ibid.
Cerefol. 4.381
Chelidon. 4.384
Cichor. 4.388
Cochlear. 4.392
Cuscut. 4.403
Dictamn. 4.408
Ebul. 4.409
Endiv. 4.410
Hepat. Nobil. ibid.
Equiset. 4.411
Erysim. 4.412
Eupat. ibid.
Euphrag. ibid.
Filipend. 4.414
Fœnic. 4.415
Fragar. ibid.
Fraxin. 4.416
Geran. 4.420
Heder. 4.423
Hed. arbor. ibid.
Hormin. 4.425
Hyoscyam. ibid.
Hyperic. 4.426
Hyssop. ibid.
Iaceæ. ibid.
Lactuc. 4.430
Lagopi. 4.431
Laur. 4.432
Levist. 4.433
Ligust. ibid.
Linar. 4.435
Lot. ibid.
Majoran. 4.436
Marrub. 4.437
Meliss. 4.439
Menth. ibid.
Menth. Sarac. 4.440
Mercur. ibid.
Millefol. 4.442
Myrt. 4.445
Nasturt. aq. 4.446
Nasturt. hort. ibid.
Nepetæ. 4.447
Nicot. 4.448
Nummul. 4.450
Oleæ. 4.451
Origan. 4.452
Pastinac. 4.455
Perfoliat. ibid.
Persic. ibid.
Petros. 4.457
Mont. ibid.
Pimpinell. 4.458
Pinastr. 4.459
Plantag. 4.460
Polygoni. 4.461
Porri. 4.462
Portulac. 4.463
Prim. ver. ibid.
Prunell. ibid.
Puleg. 4.464
Pulm. 4.465
Pyrol. ibid.
Querc. 4.466
Rhuis. 4.469
Ros ☉. 4.471
Rorismarin. 4.472
Rutæ. 4.473
Rutæ mur. 4.474
Sabin. ibid.
Salic. ibid.
Salviæ. 4.475
Sanguisorb. 4.476
Sanic. 4.477
Sapon. 4.478
Satureja. 4.479
Saxifrag. ibid.
Scabios. 4.480
Scolopendr. ibid.
Scordii. 4.481
Serpill. 4.484
Siliq. 4.485
Tanacet. 4.490
Tarax. 4.491
Thlasp. 4.494
Teucrii. ibid.
Thymi. ibid.
Verbasc. 4.497
Verben. 4.498

Vermic.

Vermic. 4. 498
Veron. ibid.
Vinc. 4. 499
Virg. aur. 4. 501
Ulmar. 4. 502
Urtic. 4. 503
Mortua. 4. 504
Epithym. 4. 557
Soldanell. 4. 564
Flor. *Agerat.* 4. 354
Amaranth. 4. 357
Aquileg. 4. 362
Bellid. 4. 368
Beton. 4. 370
Calthæ. 4. 375
Caprifol. 4. 376
Caryophyll. 4. 378
Centaur. min. 4. 380
Chamomill. 4. 382
Cheyri. 4. 385
Cichor. 4. 388
Croc. 4. 400
Cyan. 4. 403
Cynogloss. 4. 407
Ebul. 4. 409
Epat. Nob. 4. 410
Eupat. 4. 412
Genist. 4. 419
Hormin. 4. 425
Hyperic. 4. 426
Ligust. 4. 433
Liliorum convall. 4. 434
Loti. 4. 435
Lupul. 4. 436
Matric. 4. 438
Prim. ver. 4. 463
Prunell. ibid.
Salviæ. 4. 475
Scabios. 4. 480
Spic. 4. 487
Stœch. 4. 488
Citr. ibid.
Succis. 4. 489
Tanacet. 4. 490
Til. 4. 494
Verbasc. 4. 497
Veron. 4. 498
Virg. aur. 4. 501
Rad. *Acori.* 4. 352
Adult. ibid.
Allii. 4. 356
Angel. 4. 359
Anthor. 4. 361
Apii. ibid.
Aristoloch. 4. 362
Armorac. 4. 363
Asparag. 4. 364
Bardan. 4. 366
Minor. ibid.
Betæ. 4. 369
Bistortæ. 4. 370
Calam. aromatic. 4. 374
Carlin. 4. 378
Caryophyllata. 4. 379
Cepæ. 4. 380
Chelidon. 4. 384
Cichor. 4. 388
Cost. 4. 399
Curcum. 4. 402
Cyclam. 4. 404
Cyper. 4. 408
Doron. 4. 409
Filipend. 4. 414
Filic. ibid.
Fraxinell. 4. 416
Fum. bulb. 4. 417
Galang. 4. 418
Gentian. 4. 419
Gramin. 4. 421
Helen. 4. 423
Hyosciami. 4. 425
Ireos. 4. 428
Levist. 4. 433
Mei. 4. 441
Mori. 4. 443
Nymph. 4. 450
Ononid. 4. 452
Petasit. 4. 456
Petroselin. 4. 457
Peucedan. ibid.
Pimpinell. 4. 458
Pœoniæ. 4. 461
Porri. 4. 462
Ptarmic. 4. 464
Pyrethr. 4. 465
Raphan. 4. 467
Marin. ibid.
Rhapont. 4. 468
Rubiæ. 4. 472
Rusc. 4. 473
Scyllæ. 4. 482
Sesel. Mass. 4. 485
Spica celtic. 4. 487
Indic. ibid.
Tamarisc. 4. 490
Tarax. 4. 491
Tormentill. 4. 495
Valerian. 4. 496
Verbasc. 4. 497
Victor. 4. 499
Vincetox. 4. 500
Urtic. 4. 503
Zedoar. 4. 504
Agar. 4. 551
Mechoac. 4. 559
Cort. *Abietis.* 4. 347
Cappar. 4. 375
Cinam. 4. 389
Ebul. 4. 409
Fraxin. 4. 416
Mandragor. 4. 437
Pinastr. 4. 459
Sassafras. 4. 478
Tamarisc. 4. 490
Sem. *Agni casti.* 4. 354
Ammi ver. 4. 357
Aneth. 4. 359
Apii. 4. 361
Aquileg. 4. 362
Asparag. 4. 364
Cannabis. 4. 375
Card. bened. 4. 377
Card. Mar. ibid.
Cari. 4. 378
Cerefol. 4. 381
Coriandr. 4. 396
Cumin. 4. 402
Dauc. 4. 408
Endiv. 4. 410
Eruc. 4. 411
Erysim. 4. 412
Genist. 4. 419
Hordei. 4. 424
Hyoscyam. 4. 425
Lactuc. 4. 430
Levist. 4. 433
Majoran. 4. 436
Milii. 4. 441
Milii ☉. ibid.
Napi. 4. 446
Nasturt. hort. ibid.
Nigell. 4. 449
Nymph. 4. 450
Pastinac. 4. 455
Pastinac. sylv. ibid.
Perfoliat. ibid.
Petrosel. 4. 457
Macedon. ibid.
Porri. 4. 462
Portulac. 4. 463
Raphan. 4. 467
Rapi. ibid.
Rhuis. 4. 469
Santonic. 4. 477
Sesel. 4. 485
Mass. ibid.
Cretic. ibid.
Sinap. 4. 486
Thlasp. 4. 494
Urtic. 4. 503
Cataput. 4. 554
Ricin. 4. 563
Musc. *Corall.* 4. 396
Lichen. 4. 433
Terrest. 4. 445
Pulm. 4. 465
Fung. *Agaric.* 4. 551
Fruct. *Alkekeng.* 4. 355
Amygd. amar. 4. 358
Anacard. ibid.
Cardam. 4. 376
Ceras. acid. 4. 381
Chermes. 4. 384
Cicer. 4. 387
Corn. 4. 397
Cubeb. 4. 401
Cupress. 4. 402
Cydon. 4. 404
Fabar. 4. 413
Iuglan. 4. 428
Bacc. Iuniper. 4. 429
Pom. momord. 4. 442
Laur. 4. 432
Mesp. 4. 441
Mosch. 4. 443
Mor. ibid.
Bacc. *myrtill.* 4. 445
Bacc. *myrt.* ibid.
Paris. 4. 454
Nucl. pers. 4. 455
Piper. 4. 459
Rib. 4. 469
Rub. 4. 472
Sorb. 4. 486

Lanug. *Bombac.* 4.371
Lig. *Agallochum.* 4.353
Colubrin. 4.395
Cupress. 4.402
Guajac. 4.422
Iuniper. 4.429
Nephrit. 4.447
Rhodii. 4.469
Santal. 4.477
Tamarisc. 4.490
Lachr. *Bdellii.* 4.510
Sang. dracon. 4.529
Sarcocoll. ibid.
Balſ. *Tolut.* 4.509
Indicum. 4.510
Reſin. *Ben Zoin.* 4.511
Carann. 4.514
Colophon. ibid.
Ladan. 4.517
Myrrh. 4.519
Styrac. cal. 4.530
Tacamahac. ibid.
Thur. 4.547
Gumm. *Iuniper.* 4.429
Ammoniac. 4.507
Galban. 4.516
Maſtich. 4.518
Piſſaſphalt. 4.525
Sagapen. 4.528
Succ. *Acetum.* 4.505
Hypociſt. 4.516
Omphac. 4.520
Aloës. 4.566
Anim. *Canin. ſterc.* 5.592
Capr. ſterc. ibid.
Caſtor. teſt. 5.596
Zibeth. 5.597
Cervor. lach. 5.598
Cochl. cinis. 5.600
Ebur. 5.601
Hom. urin. 5.602
Hom. oſſ. ibid.
Moſch. 5.614
Anſer. ſterc. 5.625
Cancr. ocul. 5.633
Cancr. cinis. ibid.
Conch. teſtæ. 5.634
Lucii mandib. 5.636
Ichthyocolla. ibid.
Sepiæ os. 5.638
Apum mel. 5.639
Cantharides. 5.642
Formic. 5.644
Acervus. ibid.
Teredo. 5.648
Spir. *Terebinth.* 4.526
Spir. *Vini.* 4.549
Singultus Fol. *Menth.* 4.439
Sem. *Aneth.* 4.359
Coriandr. 4 396
Dauci. 4.408
Paſtinac. 4.455
Fruct. *Cydon.* 4.404
Unguent. *Butyr. Nerv.* 3.183
Solis Ardor. Fol. *Lagop.* 4.431
Fabar. 4.413
▽. *Flor. fabar.* ibid.
Spaſmus. Fol. *Serpill.* 4.484
Flor. *Spic.* 4.487
Rad. *Seſel. Maſſ.* 4.485
Sem. *Seſel. Maſſ.* ibid.
Reſin. *Tacamahac.* 4.530
Gumm. *Sagapen.* 4.528
Anim. *Alc. nerv.* 5.586
Bubal. corn. & ung. 5.590
Lync. unguis. 5.614
Anſer. ping. 5.625
Lumbric. 5.645
Min. *Hyacinthus.* 3.202
▽. *Antiſpaſm.* 2.82
°° *Gagatis.* 3.545
°°. *Lauri.* 4.432
Extract. Euphorb. 4.569
Unguent. butyr. nerv. 3.183
Spicula ex Corpore Trahunt.
Fol. *Dictamn. Cret.* 4.408
Rad. *Fraxinell.* 4.416
Fung. *Cynoſbat.* 4.407
Gumm. *Ammon.* 4.507
Sagapen. 4.528
Anim. *Lep. axung.* 5.613
Mus. 5.615
Cancri. 5.633
Cera temper. 5.641
Lacertus. 5.644
Sputum Sanguin. Fol. *Anſer.* 4.360
Burſæ paſtor. 4.373
Chamædr. 4.382
Graminis. 4.421
Hiſpidulæ. 4.424
Lagopi. 4.431
Marrub. 4.437
Milleſol. 4.442
Myrt. 4.445
Nummul. 4.450
Plantag. 4.460
Pulmon. 4.465
Quinquefol. 4.466
Scolopendr. 4.480
Senecii. 4.484
Serpil. ibid.
Vinc. 4.499
Vitis. 4.502
Virg. aureæ. 4.501
Ulmar. 4.502
Flor. *Amaranthi.* 4.357
Papav. err. 4.454
Verbaſc. 4.497
Virg. aureæ. 4.501
Rad. *Bardan.* 4.367
Hyoſcyam. 4.425
Rhapont. 4.468
Verbaſc. 4.497
Fruct. *Caſtanea.* 4.380
Cupreſſ. 4.402
Mor. immatur. 4.443
Bacc. myrt. 4.445
Reſin. *Thur.* 4.547
Gumm. *Maſtich.* 4.518
Anim. *Apri adeps.* 5.587
Cochleæ. 5.600
Taxus. 5.620
Min. *Bolus.* 3.192
Rubric. 3.194
Granatus. 3.201
Sapphirus. 3.203
Hæmatites. 3.219
Magnes. 3.222
Syrupus Maſtich. Peuc. 2.175
Oleum hyperic. 2.143
Sterilitas. Fol. *Nepetæ.* 4.447
Rad. *Satyrii.* 4.479
Lign. *Saſſafras.* 4.478
Anim. *Equus.* 5.601
Accip. excrem. 5.625
Eſſent. ſulph. ⊕-*li.* 3.332
Stranguria. Fol. *Pariet.* 4.454
Pimpinell. 4.458
Rad. *Petroſel. mont.* 4.457
Pimpinell. 4.458
Cort. *Popul. alb.* 4.462
Sem. *Paſtinac. ſylv.* 4.455
Petroſ. mont. 4.457
Pimpinell. 4.458
Seſel. Cret. 4.485
Anim. *Hircin. ſeu.* 5.593
Spir. *Tereb.* 4.526
Strumæ. Fol. *Perſol.* 4.455
Rut. mur. 4.4?4
Vermic. 4.498
Rad. *Bardan. min.* 4.367
Cyclam. 4.404
Scrophul. 4.482
Verben. 4.498
Cort. *Mandragor.* 4.437
Sem. *Perſol.* 4.455
Anim. *Apri fel.* 5.587
Aſini ungula. 5.588
Hom. ſecund. 5.602
Serp. ping. 5.617
Talpæ cinis. 5.620
Columb. fim. 5.626
Halec. muria. 5.636
Min. *Lap. ſpong.* 3.225
Sudor. Flor. *Abſinth.* 4.349
Arnicæ. 4.363
Card. bened. 4.377
Iaceæ. 4.426
Veron. 4.498
Ulmar. 4.502
Flor. *Calthæ.* 4.375
Ebuli. 4.409
Sambuc. 4.475
Scabioſ. 4.480
Rad. *Angelic.* 4.359
Carlinæ. 4.378
Sarſaparill. 4.478
Valerian. 4.496
Cort. *Sambuc.* 4.475
Sem. *Milii.* 4.441
Fruct. *Pom. citrin.* 4.390
Lign. *Saſſafras.* 4.478
Lachr. *Bdellii.* 4.510
Gumm. *Lac.* 4.517
Anim. *Aſ. ſanguis.* 5.588
Capr. lapill. 5.593
Bezoar. lapis. 5.594
Cervi corn. 5.598
C. C. uſti. ibid.
Cerv. lachry[illegible] 5.599
Hom. urin. 5.602
Rhinoceros. 5.617
Unicornu. 5.622
Gall. membr. 5.628

Conch.

Conch. testæ præp. 5.634
Lumbr. terren. 5.645
Min. *Terr. sigill.* 3.190
Sol sclopetans. 3.232
Sulphur. 3.335
Acetum. 4.505
Pulvis bezoart. cum pret. 2.158
Sine pret. ibid.
Bezoar. ♃iale. 3.274
Spir. seu 🝆 ♁ii. alb. diaph. 3.275
Rub. ibid.
Cinnab. præcip. Hartm. 3.280
Vitrum Antim. hyacinth. 3.281
Vitr. ♁ diaphor. 3.282
♁. Diaph. vulg. 3.285
Ceruss. ♁ii. solar. 3.288
Præcip. ♁ diaph. 3.289
Flor. ♁ii. diaph. 3.290
Nix diaph. ♁ii. 3.296
Tinct. ♁ii. 3.298
Tinct. ex vitr. ♁ii. ibid.
Tinct. ex sulph. ♁ii. 3.300
Tinct. ex sulph. ibid.
Cryst. ⊖ comm. dulc. 3.312
Cryst. ⊖ nitr. 3.316
Tinct. nitr. 3.319
Cryst. alum. 3.320
🜍 Acidus ✳. 3.322
🝆 ⊕-li dulc. 3.329
Magist. succ. dulc. 3.344
▽. Flor. aurant. 4.366
Extract. Bux. 4.373
Rob. Sambuc. 4.475
Cryst. Bezoin. 4.512
Spir. Tart. 4.532
▽. De tribus. 2.84
Diaph. Beguin. 3.259
☿ Præcipitatus. 3.263
☿ Solaris. 3.266
Aurum vitæ Closs. 3.267
Bezoard. miner. 3.273
Surditas. Anim. *Hom. fel.* 5.602
Ardeæ ping. 5.626
Gruis ping. 5.629
Anguil ping. 5.632
Formic. ova. 5.644
Syncope. Fol. *Meliss.* 4.439
Flor. *Caryoph. hort.* 4.378
Aroma. 4.379
Croci. 4.400
Lilior. convall. 4.434
Rad. *Petasit.* 4.456
Vincetox. 4.500
Cort. *Cinam.* 4.389
Fruct. *Granat.* 4.421
Lign. *Aloës.* 4.353
Santal. 4.477
Anim. *Bezoar.* 5.594
Min. *Smaragdus præp.* 3.204
▽. Herc. Saxon. 2.75
▽. Cordial. D. Sp. 2.76
Bals. apoplect. 2.89
Vitæ. 2.90
Elix. vitæ Quercet. 2.110
Epith. cord. 2.118
Odorif. Croll. 2.155
Syrup. cardiac. 2.174
Ebur ust. 5.601
Magister. ⊕-li. 3.332
Syrup. de pom. simpl. 4.462

T.

TEmperata. Fol. *Adianthi.* 4.353.
Alchimill. 4.355
Calcatrip. 4.374
Geran. 4.420
Loti. 4.435
Quinquefol. 4.466
Rut. mur. 4.474
Symphyt. 4.489
Tussil. 4.496
Flor. *Calcatrip.* 4.374
Loti. 4.435
Ros. 4.469
Rad. *Liquir.* 4.420
Lapath. 4.431
Polygonat. 4.461
Rhod. 4.468
Rhapont. ibid.
Symphyt. 4.489
Fruct. *Amygd. dulc.* 4.358
Pineæ. 4.459
Sebesten. 4.483
Secal. ibid.
Sem. *Lapathi.* 4.431
Lini. 4.435
Acetum. 4.505
Manna. 4.570
Tenesmus. Anim. *Bovis adeps.* 5.588.
Vaccin. lac. ibid.
Terrores. Anim. *Asin. pellis.* ibid.
Lup. dent. 5.613
Ursi ocul. 5.624
Min. *Tinct. Cor.* 3.208
▽. Contr. terror. 2.83
Testic. *Tumor Acorus.* 4.352
Burs. past. 4.373
Timores. Min. *Chrysolit.* 3.201
Rubin. 3.203
Cent. min. 4.380
Tinea Pueror. Rad. *Carlinæ.* 4.378.
Zedoar. 4.504
Cort. mori. 4.443
Fruct. *Bacc. myrt.* 4.445
Anim. *Hom. stercr. præp.* 5.602
Linim. ♄ compos. 3.182
🝆 Semin. Bombacin. 4.371
🝆 Laurin. 4.432
⊖ Tart. 4.534
Tormina. Fol. *Abrot.* 4.348
Absynth. 4.349
Pont. 4.350
Aquileg. 4.362
Puleg. 4.464
Tanacet. 4.490
Verben. 4.498
Flor. *Iasmin.* 4.427
Spic. 4.487
Tanacet. 4.490
Verbasc. 4.497
Rad. *Ireos Florent.* 4.428
Mei. 4.441
Cort. *Aurant.* 4.365
Sem. *Pastinac.* 4.455
Anim. *Ovis lana.* 5.616
Perdic. penn. 5.631
Rana ipsa. 5.637
Sperma Ceti. 3.345
Fossil. *Ophites.* 3.223
Sal fossile. 3.314
Ol. amygd. dulc. 4.358
Conserv. calcatrip. 4.374
Ol. nucis mosch. 4.443
Ol. oliv. 4.451
Pilul. pestilent. 2.152
Tremor. Fol. *Hyperic.* 4.426
Salv. 4.475
Flor. *Hyperic.* 4.426
Sal. 4.475
Anim. *Bovis medull.* 5.588
Cast. test. 5.596
Hom. urin. 5.602
Vulp. ping. 5.624
▽. Anhaltin. 2.72
Tinct. *Croci.* 3.273
Tumores. Fol. *Arist.* 4.362
Anim. *Canis caput.* 5.592
Hom. urina. 5.602
Gru. ping. 5.629
Foss. Mercurius. 3.261
Sulphur. 3.335
Bals. Tolut. 4.509
Tussis. Fol. *Calaminth.* 4.374
Erysimi. 4.412
Hyssop. 4.426
Malv. 4.437
Nummul. 4.450
Origani. 4.452
Parietar. 4.454
Petrosel. 4.457
Pimpinel. 4.458
Quinquefol. 4.466
Rut. mur. 4.474
Scabios. 4.480
Siliq. 4.485
Thymi. 4.494
Tussil. 4.496
Verben. 4.498
Flor. *Caprifol.* 4.376
Eupator. 4.412
Iasmin. 4.427
Scabios. 4.480
Verbasc. 4.497
Viol. 4.500
Caul. *Levist.* 4.433
Rad. *Allii.* 4.356
Liquirit. 4.420
Helenii. 4.423
Ireos Flor. 4.428
Petrosel. 4.457
Peuced. ibid.
Pimpinel. 4.458
Tussil. 4.496
Sem. *Bombac.* 4.371
Cannab. 4.375
Dauci. 4.408
Lini. 4.435
Melon. 4.439
Papav. sativ. 4.453
Past. sylv. 4.455

Petroſel. 4.457
Seſel. Maſſ. 4.485
Vrtic. 4.503
Fruct. *Nucl. avellan.* 4.397
Ficus. 4.413
Granat. dulc. 4.421
Iujubæ. 4.429
Pineæ. 4.459
Vvæ paſſ. 4.502
Chocal. 4.529
Chocalate Imperatori communicata.
℞ *Cacoa* ℔ *XXXVII.*
Vaynillas fol. LX.
Achate ℥ *iij.*
Maiz ℔ *iij.*
Cinam. ℔ *ij.*
Tamaicæ ℥ *v.*
Piperis longi ℥ *ij.*
Sacchari q. ſ.
Chocolate Indorum.
℞ *Granor. Caccao Num. X.* (*ſeu Nuc. Ind.*)
Fruct. Capſicorum. Seu Chiles num. XX.
Maiz ℔ *ij. ſeu frum. Ind.*
Anis ℔ *j.*
Herb. Mecacuchil. M ij. (*Milii ſol. maj.*)
Oreſulas num. XX. Fruct. herb. Merach.)
Cinamom. ℥ *iv.*
Pip. nig. ℥ *ij.*
Sacch. ℔ *iv.*
Succ. rad. Achiotte ʒ*ij. M.*
F. maſſa.
℞. *Hujus maſſ. & ſacch. fin. an.* ʒ*j.*
Aq. Font. ℥ *viij. Bulliant & continuè moveantur donec in ſuperficie ſpuma ſubtilis cum pinguitudine appareat,* (*in vaſe ſtanneo vel vitreato*) *Remov. ab igne & è cortice nucis Indicæ bibatur quàm calidiſſimè.*
Cachundo Regibus Chinenſibus & Indis Orientalibus æſtimata.
℞. *Terræ Cimoliæ aut alterius optim.* ℔ *ij.*
Ambari ℔ *j.*
Moſch. & Galliæ ana. ℔ *iij.*
Calamb. optim. (*agalloch*) ℥*x.*
Margar. præp. ℔ *iij.*
Pubin. ſmaragd. Granator.
Hyacinth. præp. an. ℥ *iv.*
Sant. citr. ℔ *iij. rubr.* ℔ *iv.*
Maſtich. calam. arom. Galanus.
Cinam. Rhab. & Aloës lot. cum
Succ. roſ. Myrob. Ind. Cheb. Bell.
Abſinth. corall. rub. bol. arm. ana. ℥ *ij.*
Fol. auri ʒ*j. Lap. Bezoart.* ℥*xx.*
Seric. uſt. ʒ*viij. Ebor. uſt.* ℔ *iij.* ß.
Pulveriſanda pulveriſ. tenuiſ. & irror.
Balſami Orientalis, vini odoriferi & ∇. cinamom. guttulis inſtillatis: ſiccentur ad umbram & cum ſacchar. ſ. q.
Addit Gumm. Tragacanth. & Arabici mucilagine omnia malacentur. Fiat maſſa tenaciſſima & rubicundiſſima: ex hac forment. variæ figuræ, quare particulæ teneantur in ore.
Gumm. *Arabici.* 4.508
Galbani. 4.516
Maſtich. 4.518
Sagapen. 4.528
Tragac. 4.548
Reſin. *Benzoini.* 4.511
Ladani. 4.517
Myrrh. 4.519
Terebinth. 4.526
Styr. cal. 4.530
Thur. 4.547
Muſc. *Pulm. arbor.* 4.465
Lachr. *Sacchar.* 4.527
Balſ. *Tolut.* 4.509
Anim. *Cochleæ.* 5.600
Eq. lac. 5.601
Eq. ſaliva. ibid.
Mumia. 5.602
Lup. hepar. 5.613
Mus. 5.615
Anſer. ſterc. 5.625
Corvor. ſterc. 5.627
Gall. vet. jus. ibid.
Apum mel. 5.639
Cera temp. 5.641
Foſſil. *Sp. Tart.* 4.532
Sperma Ceti. 3.345
Looch paſſulat. 2.101
Pil. de Styrac. 2.148
Ad tuſſim. ibid.
Syrup. de Nicot. 2.175
Bacul. pector. 2.179
Balſ. reg. ♁*ii.* 3.299
Infuſ. vitr. ♁*ii.* 3.303
Flor. ſulph. ⊖*-li.* 3.336
Lac ſulph. 3.337
Syrup. flor. lil. alb. 4.434
∇. *Flor. lil. alb.* ibid.
Ol. ſeſami. 4.484
Spir. tereb. 4.526
Manna. 4.570

V.

VArices. *Coni abietis.* 4.347
Venefica. (*ataplaſm. reſol.* 2.94.
Fol. *Antirrhin.* 4.361
Sideritis. 4.485
Rad. *Scyll.* 4.482
Sem. *Petroſ. Maced.* 4.457
Anim. *Can. ſang.* 5.592
Hom. ſterc. præp. 5.602
Hom. oſſa. ibid.
Lucius piſcis. 5.636
Foſſ. *Amianth.* 3.215
Mercurius. 3.261
Venenum. Fol. *Abrotani.* 4.348
Ariſtol. 4.362
Card. bened. 4.377
Leviſt. 4.433
Rutæ. 4.473
Flor. *Stœch.* 4.488
Rad. *Angelic.* 4.359
Anthoræ. 4.361
Carlin. 4.378
Chelidon. 4.384
Contrayervæ. 4.395
Doronic. 4.409
Fraxinell. 4.416
Imperat. 4.427
Leviſt. 4.433
Menth. Sarac. 4.440
Torment. 4.495
Sem. *Leviſt.* 4.433
Napi. 4.446
Fruct. *Pom. citr.* 4.390
Nucl. avellan. 4.397
Ficus. 4.413
Baccæ paris. 4.454
Reſin. *Camphor.* 4.512
Anim. *Agni coagul.* 5.586
Bufo. 5.590
Lapis bufon. ibid.
Hircin. ſang. 5.592
Rupi-capr. lapis. 5.593
Bezoar. lapis. 5.594
Cervi lachrym. 5.598
Caſtor. teſt. 5.596
Cunicul. cerebr. 5.600
Ebur. 5.601
Hom. urina. 5.602
Mumiæ tinct. ibid.
Mumiæ ☍. ibid.
Moſch. 5.614
Rhinoceros. 5.617
Vnicornu. 5.622
Anat. ſang. 5.625
Anſer. ſang. ibid.
Ciconia. 5.626
Cicon. vent. exſicc. ibid.
Rana ipſa. 5.637
Tinca. 5.639
Scinci. 5.647
Foſſil. *Terra ſigill.* 3.190
Gloſſopetra. 3.219
Granatus. 3.201
Rubin. 3.203
Sapphirus. ibid.
Marg. 3.212
Sal perlar. ibid.
Ophites. 4.223
Sal comm. 3.309
Sardius lapis. 3.204
Sulphur. 3.335
El. *Alexipharm. de Cicon.* 2.102
Extract. Quercet. bezoar. 2.124
Theriac. benedict. Querc. 2.126
Ol. hyper. comp. Rabenſt. 2.143
Ol. hyper. compoſ. Ellenb. 2.144
Oxyſacch. vomit. 2.177
Aurum potab. 3.234
☿ *Præcip. per* ☍. *ſulph.* 3.264
Tinct. ex ♁*io crudo.* 3.297
Arſenic. dulc. 3.334
Extract. ex bacc. Iuniper. 4.429

Venenat. Animal. Ictus.
Spir. Roris majalis. 3.197
Ventric. Ardor. Fol. Siliq. 4. 485.
Succ. omphac. 4.520
Foss. Creta. 3.192
Conserv. Calcatripp. 4.374
Ventriculi Cruditas.
Fol. Absinth. 4.349
Melissæ. 4.439
Saturej. 4.479
Flor. Caryophyll. arom. 4.379
Jasmin. 4.427
Radic. cyperi. 4.408
Galangæ. 4.418
Imperat. 4.427
Sesel. Mass. 4.485
Zedoar. 4.504
Sem. Sesel. Mass. 4.485
Fruct. Lauri. 4.432
Cydon. 4.404
Bals. Tolut. 4.509
Indic. 4.510
⊖ Commun. 3.309
Pil. febrif. D. Schœff. 2.149
Pestil. compos. 2.152
⊖ Sacerdotale. 2.162
Flor. ⊖. Ammoniac. 3.321
Ventriculi Imbecillitas.
Fol. Fœnicul. 4.415
Hyssop. 4.426
Levist. 4.433
Menth. 4.439
Pimpinel. 4.458
Rut. 4.473
Rad. Acori. 4.352
Costi. 4.399
Gentian. 4.419
Levist. 4.433
Pimpinel. 4.458
Schœnanth. 4.480
Spica Celtic. 4.487
Indic. ibid.
Zinziber. 4.505
Cort. Cinnam. 4.389
Semm. Anisi. 4.360
Coriandr. 4.396
Levist. 4.433
Fruct. Berber. 4.369
Cardamom. 4.376
Ceras. acid. 4.381
Moschat. 4.443
Piper. 4.459
Pistac. 4.460
Pom. dulc. 4.462
Chocol. 4.529
Bals. verus. 4.509
Indus. 4.510
Resin. Ladan. 4.517
Tacamahac. 4.530
Gumm. Mastich. 4.518
Anim. Ebur. 3.601
Echinus. 5.602
Cygn. pell. 5.630
Struth. tunica. 5.631
Fossil. Corallia. 3.205
Aq. Anhaltin. 2.72
Asthmat. 2.73
Cephal. 2.75
Imperial. corr. 2.79
Ros solis. 4.471
Elect. pseudo-acori stomach. 2. 102.
Elixyr. propr. 2.109
Vitæ Quercet. 2.110
Emplast. stomach. de Tacamahaca. 2.116
Tragea gross. 2.160
Pulv. stomach. Querc. 2.161
Sal philosoph. 2.162
Saccul. stomach. 2.164
Sal ♀. 3.252
Arcan. ♁ii Basil. 3.299
Aq. benedict. 3.303
Crystall. sal. comm. dulc. 3.312
♎ ⊕li philos. 3.326
Ventricul. Inflat.
Flor. schœnanth. 4.480
Rad. Galangæ. 4.418
Mei. 4.441
Schœnanth. 4.480
Sesel. Mass. 4.485
Spic. Indic. 4.487
Sem. Ammi veri. 4.357
Sesel. Mass. 4.485
Fruct. Oliv. 4.451
Bals. Tolut. 4.509
Indic. 4.510
Aq. carminativ. 2.74
Verrucæ. Rad. Dipsaci. 4.408
Cort. Pinastr. 4.459
Salic. 4.474
Anim. Asin. urin. 5.588
Canin. sterc. 5.592
Canis urina. ibid.
Limac. 5.600
Mur. sterc. 5.615
Ovis sterc. 5.616
Anguillæ caput. 5.632
Cancr. cinis. 5.633
Ol. Pinastr. 3.459
Succ. Popul. 3.462
Vertigo. Fol. Auric. ursi. 4.366
Meliss. 4.439
Menth. ibid.
Puleg. 4.464
Ror. marin. 4.472
Salv. 4.475
Serpill. 4.484
Flor. Lil. convall. 4.434
Matricar. 4.438
Salv. 4.475
Stœch. 4.488
Til. 4.494
Rad. Cyperi. 4.408
Doronic. 4.409
Galangæ. 4.418
Scorzoner. 4.481
Elleb. 4.555
Sem. Aquileg. 4.362
Cari. 4.378
Cumini. 4.402
Fruct. Granat. 4.421
Cochol. 4.529
Colocynth. 4.554
Gumm. Galban. 4.516
Succinum. 4.345
Anim. Rup. cap. sang. 5.593
Bezoar. lap. 3.594
Cast. test. 5.596
Columb. sim. 5.626
Pav. sterc. 5.631
Bombyces. 5.642
Aq. Anhaltin. 2.72
Epilept. 2.75
Cephal. arom. ibid.
Elix. antepilept. 2.107
Vitæ Querc. 2.110
Empl. cephal. 2.112
Pulv. stomach. Quercet. 2.161
Sal ♃. 2.260
Cinnab. ♁ii. 3.291
Magister. ⊕li. 3.332
Vesicatorium.
Anim. Cantharis. 5.642
Empl. vesic. 2.116
Vesicæ Ulcera. Fol. Equiset. 4. 411.
Lagopi. 4.431
Rad. Cyperi. 4.408
Liquirit. 4.420
Nuc. ▽. 4.429
Juniper. ▽. ibid.
Anim. Gall. sterc. 5.627
Ranar. sal. 5.637
☿ Præcip. per ▽. ovor. 3.264
Ol. ☿ii. diaph. dulc. 3.275
Ol. ☿ii. Saccharat. ibid.
Vigiliæ. Fol. Atripl. 4.365
Cerefol. 4.381
Cynogloss. 4.407
Nicot. 4.448
Serpill. 4.484
Vitis. 4.502
Flor. Croci. 4.400
Nymph. 4.450
Sem. Anethi. 4.359
Hyosciami. 4.425
Lactuc. 4.430
Papav. sat. 4.453
Cort. Mandragor. 4.437
Lachr. Opii. 4.520
Elect. diaph. Plat. 3.104
Epith. in febr. malign. 2.118
Pilul. narcot. Plat. 2.147
Unguent. Narcot. 2.184
Somnif. 2.185
Sal. cachect. chalyb. 3.316
Extr. ⊕li narcot. 3.331
Unguent. aurant. 4.366
Ol. ex buxo. 4.373
Ol. nuc. mosch. 4.443
Unguent. popul. 4.462
Visus Hebetudo. Flor. Saturejæ. 4. 479.
Rad. Sesel. 4.485
Sem. Sesel. Mass. ibid.
Anim. Capr. jecur. 5.592
Cati caput. 5.597
Serp. ping. 5.617
Ardeæ ping. 5.626
Ficedulæ. 5.627
Gall. fel. ibid.
Gru. medull. 5.629

Hirundo. 5.629
Milv. epar. 5.630
Noct. ping. ibid.
Perdic. fel. 5.631
Pavon. fel. ibid.
Ranar. fel. 5.637
Formic. 🝆. 5.644
Gryllus. ibid.
Aq. ophthalm. 2.75
Pil. pestil. comp. 2.152

Ulcera Callosa.

Empl. Saturn. Closs. 2.115

Ulcera Fætida & Sordida.

Flor. *Caprifol.* 4.376
Lign. *Rhod.* 4.469
Resin. *Thur.* 4.547
Sal ♃is. 3.260

Ulcera interna ex Contusione.

Ol. hyper. comp. 2.143
Sacch. ♄*ni.* 3.254
Ol. Sulph. ver. Closs. 3.339

Ulcera inveterata.

Fol. *Paris.* 4.454
Plantag. 4.460
Rad. *Peuced.* 4.457
Valer. 4.496
Anim. *Bufon.* 🝆. 5.590
Canin. sterc. 5.592
Canis urin. ibid.
Cervi medull. 5.598
Ovis lana. 5.616
Halec. muria. 5.636
Lucii mand. ibid.
Ranar. 🝆. 5.637
Empl. stipt. Crollii. 2.116
Liquor ☿*ii pracip.* 3.278
Diaphor. regulin. 3.287
Bals. ♁*ii.* 3.294
Lithargyr. thereb. 3.307

Ulcera maligna.

Fol. *Quinquefol.* 4.466
Fossil. *Plumbum.* 3.253
Empl. Saturn. Closs. 2.115
Saccharum ♄*i.* 3.254
🝆 ♄*i. Balsam.* 3.256
☿ *Pracip. per* 🝆. *sulph.* 3.264
☿ ☉*laris.* 3.266
☿ *in* ♎ ⊕*-li sol.* 3.269
☿ ♎ *Rubeus.* ibid.
☿ *Vita.* 3.272
🝆. ☿*ii. Diaph. dulc.* 3.275
Liquor ☿*ii pracipit.* 3.278
⊖ ♁*ii.* 3.303
Æs ustum. 3.250
Spod. Grac. 3.307
🝆 ⊖⊖. *Anody.* 3.334
Ol. sesami. 4.484

Vomitum curant.

Fol. *Absinth. pont.* 4.350
Mentha. 4.439
Senecii. 4.484
Vitis. 4.502
Flor. *Rosar.* 4.469
Schœnanth. 4.480
Rad. *Bistorta.* 4.370
Schœnanth. 4.480
Tormentil. 4.495

Zedoar. 4.504
Sem. *Anethi.* 4.359
Fruct. *Cydon.* 4.404
Mespil. 4.441
Moschat. 4.443
Bacc. myrt. 4.445
Lign. *Santalin.* 4.477
Gumm. *Mastich.* 4.518
Anim. *Gall. ventric. tunica.* 5.627.
Succ. *Hypocist.* 4.516

Vomitum Excitantia.

Fol. *Arnica.* 4.363
Nicot. 4.448
Vermic. 4.498
Rad. *Raph. marin.* 4.467
Sem. *Anethi.* 4.359
Fruct. *Balan. myreps.* 4.366
Bacc. heder. 4.423
Iuglan. 4.428
Bacc. polygonat. 4.461
Anim. *Hom. ungues.* 5.602
Barbo. 5.633
Lucii ova. 5.636
Fossil. *Antimon.* 3.280
Vitriol. 3.323
Dropac. 2.116
♁ *Rub. fixum.* 3.288
Flor. ♁*ii reg.* 3.289
🝆. ♁*ii. Saccharat. Quercet.* 3.292.
Butyr. ♁*ii.* 3.271
Ol. ♁*ii.* 3.293
Sulph. ex minera ♁*ii.* 3.296
Sulph. ex scor. reg. ♁*ii.* ibid.
Insus. ♁*ii. crud.* 3.302
Vitr. ♁*ii.* 3.303
Vitriol. alb. vomit. 3.324
⊕*-lum emetic.* ibid.
Ol. oliv. 4.451

Urinæ difficultas.

Fol. *Abrotan.* 4.348
Adianth. 4.353
Agerati. 4.354
Aquileg. 4.362
Arnica. 4.363
Calaminth. 4.374
Cardiaca. 4.377
Herniaria. 4.424
Lagopi. 4.431
Linar. 4.435
Loti. ibid.
Millefol. 4.442
Sabin. 4.474
Scolopendr. 4.480
Serpill. 4.484
Til. 4.494
Flor. *Chamomill.* 4.382
Loti. 4.435
Lupul. 4.436
Schœnanth. 4.480
Spic. 4.487
Stœch. 4.488
Citr. ibid.
Rad. *Allii.* 4.356
Apii. 4.361
Ari. 4.363
Asparag. 4.364

Carlin. 4.378
Cepa. 4.380
Costi. 4.399
Cyperi. 4.408
Eryngii. 4.411
Glycyrrhiz. 4.420
Ononid. 4.452
Pyrethri. 4.465
Rubia. 4.472
Rusc. 4.473
Schœnanth. 4.480
Spic. Celt. 4.487
Indic. ibid.
Valer. 4.496
Sem. *Ammi veri.* 4.357
Apii. 4.361
Asparag. 4.364
Dauci. 4.408
Melon. 4.439
Cerefol. 4.381
Milii Solis. 4.441
Napi. 4.446
Petrosel. maced. 4.457
Porri. 4.462
Raphan. 4.467
Sesel. 4.485
Cret. ibid.
Fung. *Agar.* 4.551
Fruct. *Bacca Iuniper.* 4.429
Iujub. ibid.
Lauri. 4.432
Sebesten. 4.483
Lachr. *Bdell.* 4.510
Lign. *Nephrit.* 4.447
Gumm. *Elemi.* 4.515
Galbani. 4.515
Sagapen. 4.528
Bals. *Indic.* 4.510
Resin. *Laric.* 4.526
Anim. *Bufo.* 5.590
Capr. sterc. 5.592
Capr. omentum. ibid.
Echinus. 5.602
Suum vesica. 5.619
Anser. sterc. 5.625
Columb. fimus. 5.626
Gall. sterc. 5.627
Palumb. 5.630
Cancr. 🝆. *pracip.* 5.633
Halec. vesic. 5.636
Sepia os. 5.638
Sepia ova. ibid.
Apum mel. 5.639
Aselli. 5.641
Cimex. 5.643
Locusta. 5.645
Pedicul. 5.602
Scarabaus. 5.646
Scorpio. 5.647
Min. *Lapis Iudaicus.* 3.220
⊖. *Com.* 3.309
Sp. Tart. 3.532
Aq. diuret. è nucl. 2.77
Cryst. ⊖ *Nitri.* 3.316
Spir. ⊖ *armoniac.* 3.322
▽. ⊕*-li.* 3.325
🝆. *Sulph. ver. S. Clos.* 3.339
Farin. fabar. 4.413

Spir. Tart. 4.532
Tinct. Tart. 4.534

Urin. Incontinent.

Fruct. Cupress. 4.402
Anim. Cinis buf. 5.590
Hircin. vesic. 5.592
Echinus. 5.602
Lep. ren. & test. 5.613
Mus. 5.615
Ovis vesic. crem. 5.616
Suum vesic. 5.619
Gall. guttur. 5.627
Scarabæi cornua. 5.646

Uteri Affectus.

Fol. Abrot. 4.348
Botryos. 4.371
Cupress. 4.402
Iasmin. 4.427
Nicot. 4.448
Rad. Doron. 4.409
Cort. Cinnam. 4.389
Sem. Avenæ. 4.365
Min. Stannum. 3.258
Aq. Hysteric. 2.79
Elixyr. prop. 2.109

Uteri fluxus alb.

Fol. Botryos. 4.371
Filipend. 4.414
Lagopi. 4.431
Puleg. 4.464
Ror. marin. 4.472
Vrtic. mortuæ. 4.504
Flor. Cynosbat. 4.407
Vrtic. mort. 4.504
Rad. Polygonat. 4.461
Tamar. 4.490
Cort. Tamar. ibid.
Fruct. Avellan. putam. 4.397
Castan. 4.380
Uva spina. 4.504
Lign. Tamar. 4.490
Anim. Ebur. 5.601
Lucii mandib. 5.636
Tinca. 5.639
Min. Corall. 3.205
Amianth. 3.215
Vnicornu foss. 3.227
Succin. 3.343
Tragea hyster. Querc. 2.160

Uteri Procident.

Fruct. Bacc. myrt. 4.445
Anim. Vacc. sterc. 5.588
Anguill. exuv. 5.632
Mustel. ventr. 5.637

Uteri Suffocatio.

Rad. Angelic. 4.359
Fraxinell. 4.416
Gentian. 4.419
Sem. Dauc. 4.408
Fruct. Cardamom. 4.376
Lachr. Assa fœtid. 4.508
Resin. Camphor. 4.512
Ladan. 4.517
Liquid. ambr. 4.518
Myrrh. 4.519
Tacamahac. 4.530
Anim. Eq. lichenes. 5.601
Hom. cutis. 5.602
Pavon. pennæ. 5.631
Formic. acervus. 5.644
Perdic. penn. 5.631
Testud. hepar. 5.638
Min. Stannum. 3.258
Sulphur. 3.335
Succinum. 3.343
Aq. Hysteric. M. M. 2.79
Tristantis. 2.84
Vit. mulier. 2.85
Bals. vitæ. 2.90
Decoct. hysteric. 2.99
Decoct. splen. bovis. 2.100
Elect. hysteric. 2.104
Elixyr hysteric. 2.107
Vterin. 2.109
Vitæ Quercet. 2.110
Extract. chalyb. 2.124
Hysteric. ibid.
Matrical. 2.125
Vter. Mynsicht. 2.127
Pil. gummos. S. Closs. 2.150
Matric. D. Schœff. 2.151
S. Tartar. 2.154
Tragea hyster. Querc. 2.160
Bals. uterin. 2.181
Sal ♄. 3.303
Sal ♃is. 3.260
♄. Diaph. 3.285
Arcan. ♄ii. Basil. 3.299
Ol. sulph. ver. Closs. 3.339
Ol. Gagatis. 3.346

Vulneraria.

Fol. Agrim. 4.355
Auric. ursi. 4.366
Bellis. 4.368
Brassic. 4.372
Calcatripp. 4.374
Consolid. 4.396
Equiseti. 4.411
Euphrag. 4.412
Fabar. 4.413
Heder. terrestr. 4.423
Hyperic. 4.426
Iaceæ. ibid.
Levist. 4.433
Loti. 4.435
Millefol. 4.442
Nicot. 4.448
Nummul. 4.450
Pariet. 4.454
Pastinac. 4.455
Perfol. ibid.
Persic. ibid.
Pimpinell. 4.458
Plantag. 4.460
Polygon. 4.461
Prunell. 4.463
Pyrol. 4.465
Quinquefol. 4.466
Ros. ☉. 4.471
Sanguisorb. 4.476
Sanicul. 4.477
Scolopendr. 4.480
Scordii. 4.481
Symph. 4.489
Tanacet. 4.490
Tarax. 4.491
Verben. 4.498
Veron. ibid.
Vinc. 4.499
Virg. aur. 4.501
Vlmar. 4.502
Flor. Bellid. 4.368
Calcatripp. 4.374
Centaur. min. 4.380
Hyperic. 4.426
Loti. 4.435
Prunell. 4.463
Succis. 4.489
Tanacet. 4.490
Veron. 4.498
Virg. aur. 4.501
Rad. Gentian. 4.419
Levist. 4.433
Pimpinell. 4.458
Rhapont. 4.468
Rubiæ. 4.472
Symphyt. 4.489
Tarax. 4.491
Torment. 4.495
Sem. Pastinac. 4.455
Perfoliat. ibid.
Fruct. Pom. mom. 4.442
Oliv. 4.451
Lachr. Assa fœtid. 4.508
Sarcocoll. 4.529
Lign. Fraxin. 4.416
Gumm. Elemi. 4.515
Pic. 4.525
Bals. Tolut. 4.509
Indic. 4.510
Terebinth. 4.526
Resin. Carann. 4.514
Copal. 4.515
Succ. Aloës. 4.566
Anim. Can. axung. 5.592
Cochleæ. 5.600
Hom. aur. sordes. 5.602
Vulp. ping. 5.624
Columb. sang. 5.626
Gall. ov. alb. 5.627
Gall. vitell. ov. præpar. ibid.
Anguill. ping. 5.632
Perca lapilli. 5.637
Apum mel. 5.639
Cera temperata. 5.641
Aranear. tela. ibid.
Lumbr. terr. 5.643
Min. Creta. 3.192
Ol. Benzoin. 4.511

Vulnera Capitis.

Fol. Betonic. 4.370
Flor. Caprifol. 4.376
Succ. Caprifol. ibid.

Vulnera Cicatricem Inducentia.

Anim. Lep. renes. 5.613

Asin.

Asin. adeps. 5.588
Flor. ex Terr. ⊕*-li.* 3.330

Vulnera Consolidanda.

Fol. *Burs. past.* 4.373
Calcatripp. 4.374
Hyperic. 4.426
Sanic. 4.477
Flor. *Hyperic.* 4.426
Anim. *agn. oss. inciner.* 5.586
Cervi sevum. 5.598
Hom. cadav. 5.602

Vulnera Inveterata.

Fol. *Nicot.* 4.448
Pimpinell. 4.458
Plantag. 4.460
Rad. *Bardan.* 4.367
Fumar. bulb. 4.417
Pimpinell. 4.458
Resin. *Myrrh.* 4.519
Aq. caustic. F.F. 2.87
Lapis medicament. 2.135
Liquor ad ulcer. 2.136
Bals. ♁*ii.* 3.294
Pulv. Tinct. ♁*ii.* 3.298
Bals. Tereb. 4.526

Vulnera Pectoris.

Potio vulnerar. 2.155

Vulnera Punctim ac Cæsim Conflicta.

Empl. *Oppodeldoch. Paracels.* 2.114.
Bals. Hispan. 2.181
Vulnerar. ibid.
Flor. Antimon. 3.289

Vulnera Recentia.

Fol. *Card. bened.* 4.377
Empl. stict. Crollii. 2.116
Bals. vuln. Samar. 2.182
Pulv. Tinct. ♁*ii.* 3.298

Vulnera Sordida Mundificant.

Fol. *Arist. long.* 4.362
Geran. 4.420
Hyperic. 4.426
Flor. *Hyperic.* ibid.
Elixyr propr. 2.109
Liquor ad ulcera. 2.136
Tinct. ♀. 3.251
°o *Ebeni.* 4.409

Vulnera Venenata ac Fistulosa.

Min. *Terr. sigill.* 3.190
Empl. mundificat. 2.114
Ol. hyperic. compos. 2.143
Ol. hyper. compos. Ellenb. 2.144
Sal ♃*is.* 3.260
Liquor. ☿*ii præcip.* 3.278

Uvulæ Inflamm.

Flor. *Schœnanth.* 4.480
Rad. *Schœnanth.* ibid.
Gumm. *Opop.* 4.525
Anim. *Hom. urin.* 5.602
Hirundo. 5.629
Aq. *Ad guttur. aff.* 2.78

Uvulæ Elong.

Botrys. 4.371

FINIS.

INDEX RERUM.

In quo Numerus prior Librum, *Posterior* Paginam *denotat.*

Abies. 4. 347
Abiga. 4. 382
Abrotanum. 4. 348
Fœmina. 4. 402
Absynthium. 4. 349
Marinum. 4. 402
Ponticum. 4. 350
Acacia vera. 4. 350
Germanorum. 4. 351
Acanthus Arabum. ibid.
Vulgaris. 4. 372
Acanthium. 4. 377
Acetosa. 4. 351
Acetosella. 4. 352
Acheta v. Gryllus.
Achillea. 4. 442
Acetum. 4. 505
Aceta destillata. 4. 406
Acetorum historia. 2. 68
Acetum Agrestinum. ibid.
Alexicacum. ibid.
Bezoardicum. 2. 69
Confortans. ibid.
Prophylacticum. ibid.
Radicatum. 1. 4
Rutaceum com. 2. 69
Philosophicum Querc. 2. 121
Acipenser v. Sturio.
Accipiter. 5. 625
Acidum Tartari. 4. 531
Acini. 1. 2
Aconitum monococcon (salutiferum.) 4. 454
Pardalianches. 4. 409. 454
Salutiferum. 4. 454
Acorus verus. 4. 352
Officinarum. 4. ibid.
Adulterinus. ibid.
Falsa. ibid.
Palustris. ibid.
Acorum legitimum. ibid.
Actio variat vires medicamentorum.
Adeps. 1. 2
Adiantum. 4. 353
Foliis coriandri. ibid.
Aureum. ibid.
Candidum, album. 4. 474
Nigrum. 4. 353
Rubrum v. Trichomanes.
Lugdunense. 4. 353
Ægagropila. 5. 594
Æluropus. 4. 424
Æs, id est, cuprum. 3. 250
Ætas crescentium. 1. 46
Aëtites. 3. 214
Aglio Ital. & Ajo. Allium. 4. 356
Ærugo. 3. 250
Agallochum. 4. 354
Agaricus com. 4. 551
Agens mutat vires. 1. 47
Ageratum. 4. 357
Agnus. 5. 586
Agnus castus. 4. 354
Agresta v. omphacium.
Agretto. 4. 447
Agrimonia. 4. 355
Sylvestris. 4. 360
Agripalma. Cardiaca.
Ajuga. 4. 382
Alabastri. 1. 2
Alabastrites. 3. 215
Alauda. 5. 625
Alebras v. Staphisagria.
Alcea. 5. 625
Alcedo. 5. 625
Alces. 5. 586
Alchimilla. 4. 355
Alcohol. 1. 4
Alexiterium. 1. 42
Alkahest. 1. 4
Alkali. ibid.
Alkanna, id est, Ichthyocolla. 5. 636
Alkekengi. 4. 355
Alleluja. 4. 352
Allium. 4. 356
Alpinum, anguinum montanum vid. Victorialis.
Aloë. 4. 566
Alnus nigra, v. Frangula.
Alsine. 4. 356
Althut. vid. Ammoniacum Gummi.
Althæa. 4. 356
Aluminis historia. 3. 319
Alumen scajolæ, vid. Lap. specularis.
Plumosum. 3. 215
Saturni. 3. 307
Amalgama. 1. 4
Amalgamatio auri. 3. 232
Amaracus. 4. 436
Amaranthus. 4. 357
Luteus vid. stœch. citrina.
Ambra grysea. 3. 341
Ambubeja. 4. 388
Amianthus lapis. 3. 215
Ammi verum, Amios. 4. 357
Ammioselinum. ibid.
Ammoniacum gummi. 4. 507
Ammoniaci salis historia. 3. 321
Amomum. 4. 357
Amuletum. Vide Periamma.
Amygdala. 4. 358
Anacardium. ibid.
Anacollemata. 2. 94
Anagallis terrestris. 4. 359. *aquat.*
Analogia rerum. 1. 10
Anas. 5. 625
Anatron. 2. 166
Anchusa, Alcibiadion. 4. 372
Androsaces. 4. 403
Androsemum minus. 4. 426
Anethum. 4. 359
Angelica. 4. 359
Angelicus pulvis. 3. 272
Angelicæ pilulæ. 2. 154
Anguilla. 5. 632
Anguria. 4. 391
Anisum. 4. 360
Animalia integra officinalia. 2. 64
Animæ Gummi. 4. 508
Anonis. 4. 452
Anser. 5. 625
Anserina. 4. 360
Anthemis. 4. 382
Anthera. 1. 2
Anthora. 4. 361
Anthrax. 3. 203
Antithora. 4. 361
Antidotus ϑεόπεμπτος. 3. 301
Isochrysos. 3. 300
Lysipyretus. ibid.
Panaretos. 3. 292
Panchrestos. 3. 300
Pantagogos. 3. 299
Polychrestos. 3. 293
Soterios. 3. 300
Zoiphilos. ibid.
Antirrhinum. 4. 361
Antimonii historia. 3. 280
Acetum. 3. 292
Arcanum Basil. 3. 299
Balsamus. 3. 294
Butyrum. 3. 271
Cerusa. 3. 287
Diaphoretica. 3. 285
Flores. 3. 289. & seq.
Flores correcti. 3. 290
Fixi. 3. 285
Tartarisati. ibid.
Manna seu Tinctura. 3. 298
Magisterium. 3. 293
Mercurius. 3. 304
Oleum. 3. 292

Ex

Ex vitro Baſ. 3.298
Præcipitat. 3.288
Reguli. 3.287
Rubeum præcipit. 3.288
Sal. 3.303
Spiritus. 3.294
Succinum. 3.267
Sulph. 3.296
Syrupus. 3.303
Tincturæ. 3.297. &c.
Vinum Hippocratic. 3.303
Vitra. 3.281
Vitra correcta. 3.282
Anthophylli. 4.379
Aparine. 4.410
Aper. 5.587
Apes. 5.639
Aphroſelenites. 3.224
Apiaſtrum. 4.439
Apri radix. 4.398
Apium. 4.361
Hortenſe Selinum. 4.457
Montanum. ibid.
Apophlegmatiſmus. 1.4
Aqua quadantenus facit ad generationem. 1.23
Aquæ nativæ. 1.54
Aquæ deſtillatæ. 2.69.&c.
Aqua Anhaltina. 2.72
Antepileptica. 5.611
Antipodagrica. 2.87
Aperitiva. 2.72
Apoplectica. 2.73
Aſthmatica. ibid.
Ad atrophiam. 5.619
Aurea. 5.611
Benedicta. 3.303
Bezoardica. 2.73
Carbunculi. 2.74
Carminativa. ibid.
Ad deſiccandos catharros. ibid.
Cauſtica. 2.87. 3.318
Cephalica aromatica. 2.75
Cephalica vel Epileptica. ibid.
E cervorum typhis. 5.598
Communitatis ophthalmica. 2.75
Cordialis Hercul. Saxon. calid. ibid.
Frigida. 2.76
Cordialis reſtaurans. ibid.
Coſmetica. ibid.
Coſmetica pretioſa. ibid.
Coſmetica. ſ. myrrhata. ibid.
Damaſcena odorifera. 2.77
Anti-dyſenterica. ibid.
Divina. 5.610
Diuretica è nucleis. 2.77
Diuretica S. Cloſſ. ibid.
Epileptica. 3.294
Febrifuga. 2.78
Fortis. 3.318
ad Gutturis affectus. 2.78
Antihectica. ibid.
Hermetica ex ☿. ▽. cocto. 3.334
Hyſterica Croll. 2.79
Martini. ibid.
Imperialis correcta. ibid.
Lavendulæ comp. ibid.
Magnanimitatis. 2.80
Marcaſitæ. 3.305
Martis. 3.245
Minerales. 3.197
Nephritica. 2.80
Ophthalmica. 4.388
Pectoralis. 2.81
Perlarum. 2.87
Philoſophorum. 2.81
Picarum compoſita. ibid.
Regia. 3.318
Salviæ compoſ. 2.82
Saphirea ad oculos. 2.86
Antiſcorbutica. 2.82
Antiſpaſmica. ibid.
Stimmi Sulphur. 3.294
Ad ſuffuſionem. 2.86
Temperata Baſil. 2.121
Theriacalis. 2.83
Contra Terrorem. 2.83
De tribus. 2.84
Triſtantis. ibid.
Vitæ mulierum. 2.85
Vitæ mulier. camphor. ibid.
Viridis. 2.86
Vitæ Tartariſata. 2.121
Virtutum. 2.85
Vomitiva Æſculapii. ibid.
Plateri. ibid.
Aquarius. 1.17
Aquila alba. 3.297
Cœleſtis. ibid.
Aquilegia, aquileja. 4.362
Aquipenſer. v. Sturio.
Araneus. 5.641
Arangia, arantia, arantia mala. 4.365.
Arcanum quid. 1.4
Arcanum Chamæacles. 4.555
Crollianum. 3.269
Duplicatum. 3.316
Perlarum. 3.213
Arbor fœtida v. Frangula.
Arcium. 4.367
Ardea. 5.626
Argentaria. 4.360
Argenti hiſtoria. 3.240
Aries ſignum cœleſte. 1.16
Aries v. Ovis.
Arilli. 1.2
Ariſtolochia. 4.362
Rotunda. 4.417
Armenus lapis. 3.215
Armoniacum v. ammoniacum.
Armoracia. 4.363
Arnabi veterum v. Zedoaria.
Aromata officin. 2.56
Arnica. 4.363
Arnogloſſum, id eſt, Plantago.
Arſenici hiſtoria. 3.333
Artemiſia. 4.363
Tenuifolia, v. Tanacetum.
Arthanita. 4.404
Arthetica. 4.382
Arthriticum Geſneri. 4.463
Arum. 4.363
Aſa (Aſſa) fœtida. 4.508
Dulcis v. Benzoin.
Aſarum. 4.552
Aſclepias v. Vincetoxicum.
Aſchia piſcis v. Thymallus.
Aſcyron. 4.426
Aſelli. 5.641
Aſinus. 5.588
Aſphaltos. 3.346
Aſphalathus. 4.469
Aſparagus. 4.363
Aſperula. 4.410
Aſplenium, v. Scolopendrum.
Aſtacus v. Cancer.
Aſter atticus. 4.411
Aſtragalus. 5.619
Aſtrum ☿ii.
Aſtrutium, aſtrantia. 4.427
Athanaſia v. Tanacetum.
Atriplex. 4.365
Atractylis. 4.377
Atturtilon, v. Seſeli Cretic.
Avellana. 4.397
Avena. 4.365
Avis medica. 5.631
Aurata v. Trutta.
Aureum malum. 4.365
Auricula muris. 4.366
Auripigmentum. 3.333
Auri hiſtoria. 3.228
Aurum diaphoreticum. 3.232
Potabile 3.234
Sclopetans. 3.232
Spiritualiſatum. 3.233
Vitæ. 3.267
Axungia Solis. 3.190
Lunæ. ibid.
Aizoon v. Sedum.
Azoth. aZoch. 3.261

B.

Baccharis Germaniæ. 4.368
Baculi pro fornace. 2.180
Fumales. ibid.
Pectorales. 2.179
Balanus myrepſica. 4.366
Balauſtia. 4.421
Balſamum (herba) 4.367
Balſamina. 4.442
Balſamita. 4.440
Minor. 4.354
Balſami æquivoca. 1.4
Balſamorum nativorum ſeries. 2.64.
Inunctoriorum ſeries. 2.180
Odoriferorum ſeries. 2.88
Stillatitiorum ſeries. 2.90
Balſamorum corpus. ibid.
Balſamus Antiarthriticus. 2.91
Apoplecticus. 2.89
Balſamina. 2.90
Bezoardicus. 2.89
Hiſpaniæ. 2.181
Hyperici. ibid.
Indic. Peruv. 4.510
Magicus. 2.147
Mirabilis. 2.181
Mneme-cephalicus. 2.92

Nervinus

Nervinus. 2.91
Anti-Paraliticus. ibid.
Anti-Podagricus.
Reguli. 3.299
Salis gemmæ. 3.314
♄i. 2.182
🜍ris. 3.340
Terrarum. 3.191
Tolutanus. 4.509
♀. 3.251
Saponis. 2.92
Simplex. ibid.
Verus. Ægyptiacus, de Mecha, Syriac. 4.509
Vitæ. 3.90. 3.297. 340
Vulnerarius. 2.181. &c.
Uterinus. ibid.
Baptisecula. 4.403
Barba caprina, v. Ulmaria.
Barbo. 5.633
Bardana. 4.367
Badypicron s. Abrotan.
Basilicum. 4.368
Basium ♂ & ♀. 3.247
Batrachus, v. Rana aquatica.
Batrachites. 5.590
Bdellium. 4.510
Becabunga. 4.359
Bechium. v. Tussilago.
Behen album. 4.368
Rubrum. ibid.
Belemnites lapis. v. lyncis lap.
Belleregi, v. Myrobalani.
Bellis. 4.368
Bellon. 4.413
Behen album & rubrum.
Ben Parvum. 4.366
Beneran. v. Verbena.
Benzoin, Belzoinum, Benivinum. 4.511.
Berberis. 4.369
Berula. 4.359
Bestia magna. 5.586
Beta. 4.369
Betonica. 4.370
Altilis coronaria. 4.378
Betula. 4.370
Lap. Bezoar Occidentalis. 5.595
Orientalis. 5.594
Bezoardicum. 1.42
Bezoardicum animale. 5.618
Bezoardica mineralia simplicia & composita. 3.273. &c.
Bibinella, Bimpinella. 4.458
Bicornis v. Scarabæus.
Biolychnium. 5.605
Biondella.
Bismalva. 4.356
Bismuthum. 3.305
Bistorta. 4.370
Bitumen. 3.346
Blaptisecula. 4.403
Blatta Bizantia. 5.633
Bolus terræ ejusque historia. 3.192
Boli (medicamenta.) 2.92
Botanides, v. Myrrha.
Bombax. 4.371
Bombyx. 5.642
Boona. 4.413
Borrax (Sal.) 2.167
Borax, v. Bufonites. 4.590
Borrago. 4.371
Bos. 5.588
Botritis. 3.306
Botrys. 4.371
Branca leonis. 4.355
Branca Ursina. 4.372
Brassica. ibid.
Brassica marina, v. Soldanella.
Bruchus. 5.643
Brunella. 4.463
Bruscus, um. 4.473
Bryonia. 4.553
Indica. 4.559
Bubalus. 5.590
Buccinum, id est, Purpura.
Bufo. 5.590
Bufonites lapis. ibid.
Buglossa. 4.372
Urbana. ibid.
Bugula. 4.396
Bunias. 4.446
Bursa pastoris. 4.373
Butyrum Antimonii. 3.271
Butyrum viride v. Ung. viride.
Buxus. 4.373

C.

Cachymia. 3.305
Cadmia. 3.306
Cæcula, cæcilia.
Cafur v. camphora.
Calaminaris lapis. 3.217
Calendula. 4.375
Calafur. 4.379
Calamintha. 4.374
Calamitis. 3.306
Calamus aromaticus. 4.374
Calcatrippa. ibid.
Chalcithis. 3.304
Calces & calcinationes quomodo? 2.93.
Calculus humanus. 5.605
Calix. 1.2
Calor. 1.12
Caloris gradus. 1.28
Caltha. 4.375
Calx viva. 3.216
Cammarus v. cancer.
Camphora. 4.512
Camphoræ ol. talcatum. 3.226
Canapus. 4.375
Cancamum. 4.514
Cancer signum cœleste. 1.17
Cancri herba. 4.424
Cancer animal. 5.633
Candelæ fumales. 2.180
Candela regis. v. Verbascum.
Canicularis herba. 4.425
Canis. 5.592
Canna fistula v. cassia.
Cannabis. 4.375
Cannabina aquatica. 4.412
Cantharis noctiluca. 5.643
Cantharides. 5.642
Cantharis v. Scarabæus. 5.592
Caper, capra.
Alpina. 5.593
Capillamenta. 1.2
Capillus ♀. 4.353
Capreoli. 1.2
Capreolus animal. 5.596
Capricerva. 5.595
Capricornus sign. cœlest. 1.17
Caprifolium. 4.376
Capnos. 4.417
Capnites. 3.306
Capparis. 4.375
Capsicum.
Caput monachi. v. Taraxacum.
Caput mortuum. 1.4
Carabe. 3.343
Caranna. 4.514
Carbo Petræ. 3.346
Carbon. humanum. 5.604
Carbunc. historia vel rubini. 3.203
Cardamomum. 4.376
Cardel. v. Sinapi.
Cardiaca. 4.377
Cardopatium. 4.378
Carduus benedictus. 4.377
Fullonum. 4.408
Lacteus, Leucographus, Dod. 4.377.
Mariæ, Marianus. ibid.
Veneris. 4.408
Panis seu pacis. 4.378
Carlina. ibid.
Carneolus. 3.204
Carnosarum partium offic. series. 2.65.
Caro. 1.2
Caros. 4.378
Caryota. 4.452
Caritides. ibid.
Carpesium.
(Valeriana.)
Carpio, carpus, carpa. 5.634
Carpobalsamum. 4.367
Carthamus. 4.553
Carub. carnub. v. Siliqua.
Carum, carvi, careum. 4.378
Caryophyllata. 4.379
Caryophylli aromatici. ibid.
Caryophyllus hortensis. 4.378
Cassamum verum Cord. 4.367
Cassiæ folium. 4.436
Cassia arom. v. cinam.
Cassia fistula nigra. 4.553
Cassytha, cassutha. 4.403
Castanea. 4.380
Castor, castorium. 5.596
Castrangula. 4.482
Cataplasmatum historia. 2.93
Cataplasma contra cruorem. 2.94
Antifebrile. ibid.
Laxativum. ibid.
De nido hirundinis. ibid.
Resolutivum. ibid.
Rubificans. ibid.
Vesicatorium. 2.95
Catapotia. 1.5
Cataputia minor. 4.554

Major v. Riccinus.
Catechu. 3.193
Cattaria. 4.447
Catus. 5.597
Catus Zibethinus. ibid.
Caulis. 4.372
Cauterium. 2.134
Cementatio auri. 3.231
Centaurium minus. 4.380
Majus. 4.468
Centum capita. 4.411
Centum morbia. 4.450
Centumnodia. 4.461
Cepa. 4.380
Cera. 5.641
Cerasa. 4.381
Cerata, cerota. 2.110
Cerata, ceratonia v. Siliqua.
Cerarites v. Vnicornu fossile.
Cerebrum. 5.611
Cerefolium. 4.381
Cerimen. 5.602
Cerusa. 3.254
♁ialis. 3.287
Cervus, cerva. 5.598
Cervi spina v. Spina infectoria.
Cervus volans v. Scarabæus.
Ceterach v. Scolopendrium.
Cetus, Cete. 5.634
Carophyllum. 4.381
Chamomilla, camomilla. 4.382
Chalcitis. 3.305
Chalta alpina. 4.363
Chalybis præparatio. 3.244
Chamæcissus. 4.378
Chamæcyparissus. 4.402
Chamædris. 4.382
Assurgens, v. Teucrium.
Chamæpitys. 4.382
Chamæleon. 4.378
Chamælea. 4.560
Chelidonium majus. 4.384
Minus. ibid.
Chelonites lap. 5.590
Chelapa v. Ialapa.
Chermes. 4.384
Cheiri. 4.385
China, chinna. ibid.
Chrysanthemum. 4.363
Chrysolithos. 3.201
Cicada. 5.643
Cicendula. 5.643
Cicer. 4.387
Ciconia. 5.626
Cichorium, cichorea. 4.388
Cicuta, cicutaria. ibid.
Cimex. 5.643
Cinamomum. 4.389
Cinis clavellatus. 4.550
Cinnabaris historia. 3.279
Officinarum. 3.270
♁ii. 3.291
Circæa. 4.356
Cirsium Italicum. 4.372
Citrago. 4.439
Citrus. 4.390
Citrullus. 4.391
Claretum. 1.5
Claretum ♁ale laxativum. 2.132
Clematis Indica. 4.395
Daphnoides v. Vinca.
Climia, chlimia. 3.306
Clyssus. 3.294
Clysterum historia. 2.95
Cnicus. 5.554
Coagulorum histor. 2.68
Cobaltum. 3.304
Coccum gnidium. 4.560
Coccum infectorium. 4.384
Cochlea. 5.600
Cochlearia. 4.392
Colligendorum nativorum modus. 1.39.
Colchicum alb. v. Hermodactylus.
Collymus lap. 3.214
Collyria. 1.7. 2.5
Collyrium Bruni. 2.86
Viride. 2. ibid.
Colocynthis. 4.554
Colophonia. 4.514
Colorum differentia. 1.46
Colubrina. 4.370
Columba. 5.626
Coma aurea v. Stœchas citr.
Concentus Hipocratis.
Condit. histor. 2.95
Concha. 5.634
Conchylium differt à Purpura. 5.633.
Confectionum histor. 2.96
Confectio moschardina. 2.97
Consolida major v. Symphytum.
Media. 4.396
Minor, minima. 4.463
Regalis. 4.374
Rubra v. Tormentilla.
Saracenica v. Virga aurea.
Conserva. 1.8. *earum histor.* 2.97
Contrayerva. 4.395
Copal. 4.515
Corallina. 4.396
Coralliorum historia. 3.205
Solutio. 3.207
Coriandrum. 4.396
Corneolus v. carneolus.
Cornix, corvus. 5.627
Cornus. 4.397
Cornuum officinalium series. 2.65.
Corona terræ. 4.423
Corpus principium Essentiale. 1.10
Corylus. 4.397
Corticum officinal. series. 2.37
Costus amarus dulcis comagenius. 4.399.
Hortorum. 4.440
Minor. 4.354
Niger. 4.359
Coton. 4.371
Coturnix. 5.627
Cotyledon. 4.413
Cranii historia. 5.610
Calcinat., *Extractum*, *Magister.*, *Sal.* } ibidem.
Crassula. 4.413
Creatio quid. 1.8
Cremor crystalli. 3.218.224
Saturni. 3.257
Silicis. 3.224
Talci. 3.226
Crepitus Lupi.
Crespinus.
Cresso. 4.446
Creta. 3.192
Crocus. 4.400
Crocus Indicus dicitur curcuma. 4.402.
♂. 3.224. &c.
Metallorum. 3.284
♀. 3.250
S. Crucis herba. 4.448
Crustaceorum offic. series. 2.65
Crystallum minerale saccharatum. 3.316.
Crystalli lapid. historia. 3.217
Crystalli ex aceto. 4.507
Crystalli purgantes.
Cubeba. 4.401
Cucumis, er. ibid.
Asininus, agrestis, v. Elaterium.
Cuculus. 5.627
Cucupha. 2.164
Cucurbita. 4.401
Cuminum. 4.402
Nigrum. 4.449
Pratense. 4.402
Æthiopicum. 4.357
Cuniculus. 5.600
Cunila bubula Plinii. 4.452
Cupressus (arbor.) 4.402
Cupressus (herba.) ibid.
Cupri historia. 3.250
Curcuma. 4.402
Cuscuta. 4.403
Cyanus. ibid.
Cyclamen, cyclaminus. 4.404
Cydonea malus. 4. ibid.
Cygnus. 5.630
Cyma. 1.2
Cyminum. 4.402
Cynoglossum. 4.407
Cynorrhodos, cynosbatos. 4. ibid.
Cyparissus. 4.402
Cyperus. 4.408
Babylonic. ibid.
Indicus. ibid.
Cyprinus v. carpio.
Cysteolithos v. Lap. spongiæ.
Cytinus. 4.421

D.

DActyliscum. 4.452
Dactyli. ibid.
Indiciv. Tamarindi.
Dact. Idæus v. Lapis lyncis.
Damasonium. 4.363
Daphnoides v. mezereum.
Darsenum.
Daucus, Daucum, Daucium. 4.408.
Creticus. 4.441

Cretensis verus. 4. 408
Officin. vulgaris. 4. 455
Decoctorum historia. 2. 98
Decoctum alterans. 2. 99
Decoctum Antimoniale. ibid.
Decoctum Epaticum Epatis vituli. ibid.
Hystericum, majale, purgans. 2. 99. 100.
Laxativum. 2. 100
Splenis bovis. ibid.
Dei Virtus.
Delphinium. 4. 374
Dens Caballinus.
Dens Leonis v. Taraxac.
Dentalium. 5. 635
Dentifricia. 2. 130
Diaclysmata. ibid.
Diaclysma ad gingivas. ibid.
Ad faucium inflammationem.
Apophlegmatizans odontalgicum. ibid.
Refrigerans. ibid.
Diagrydium, Diacrydium. 4. 571
Diamarenatum. 4. 381
Diapensia v. Sanicula.
Diaphoreticum in peracutis. 2. 84
Dictamnus alb. 4. 416
Creticus. 4. 408
Diphryges. 3. 307
Dipsacus. 4. 408
Herb. Doria v. Consol. Sarracenica.
Doronicum. 4. 409
Austriacum. ibid.
Doses medicamentorum. 1. 44
Draco mitigatus, id est, ☿ dulcis. 3. 269.
Sylvestris. 4. 464
Dracunculus major. 4. 370
Drakena. 4. 395
Pratens.
Dropaces. 2. 110
Dryopetis. 5. 616
Dudaim. 4. 437

E.

E*Benus.* 4. 409
Ebulus. ibid. 4. 555
Ebur v. Elephas.
Ebur fossile v. Unicornu fossile.
Echinus. 1. 2
Echinus animal. v. Erinaceus.
Echium. 4. 372
Eclegmatum histor. 2. 100
Elaphoboscum. 4. 455
Elaphoselinum. 4. 457
Elaterium. 4. 568
Elatine. 4. 378
Eleagnon. 4. 354
Electuariorum histor. 2. 101
Electuarium Pseudo-acori. 2. 102
Alexipharmacum. ibid.
de Ciconia. ibid.
de Allio. 2. 103
Antimonial. 2. 106
Diasarum. ibid.
Camphoratum. 2. 103
Chalybeatum. ibid.
Corroborans. ibid.
Cordiale. 2. 104
De Croco. ibid.
Diaphoreticum. ibid.
Hystericum. ibid.
Nucum. 2. 105
Orvietanum. 2. 104
Contra Phthisin. 2. 105
Regum. ibid.
Podagricum. ibid.
Scorbuticum. ibid.
Purgans.
de Tamarindis. 2. 106
Elemi v. Gummi. 4. 515
Elenium v. Enula.
Eleosaccharum. 1. 5
Eleoselinum. 4. 361
Elephas, Elephantis. 5. 601
Elixyrium histor. 2. 107
Elix. alliatum. ibid.
Antepilept. ibid.
Camphorae. ibid.
Citri. ibid.
Crystalli. 3. 218
Epilepticum. 2. 107
Iuniper. 4. 430
Lazuli. 3. 221
Ludi.
Mumiae. 5. 609
Nephriticale. 2. 108
Pestilentium. ibid.
Proprietat. 2. 109
Syncopticum. ibid.
Uterinum. ibid.
Vitae Querc. majus. 2. 110
Minus. ibid.
Elleborus alb. & niger. 4. 555. 557
Elminthes v. Lumbric. terrestr.
Embrocha. 1. 5
Emmenagogum. 1. 42
Empetrum. 4. 474
Emplastrorum histor. 2. 110
Antipodagricum. 3. 222
Arthriticum. 2. 111
Cephalicum. 2. 112
Diaphoretic. ibid.
Febrifugum. ibid.
ad Fontinellas. 2. 113
Gummatum. ibid.
ad Herniam. ibid.
Magneticum. ibid.
Mundificativum. 2. 114
Oppodeldoch. ibid.
Saturninum. 2. 115
ad Scyrrhos. ibid.
Splenetic. 2. ibid.
Sticticum. 2. 116
Diasulphur. 2. ibid.
Stomachicum de Tacamah. ibid.
ad Tophos & gum. ♀a. ibid.
Vesicatorium. ibid.
Emulsionum histor. 2. 117
Emulsio nephrocatharctica. 2. ibid.
Ad acrimoniam. ibid.
Expulsiva. ibid.
Refrigerans. ibid.
Endivia. 4. 410
Entalium v. Dentalium.
Enula. 4. 423
Epatica, alba, aurea, nobilis. 4. 410.
Stellata, stellaria. ibid.
Ephemerum.
Epithematum histor. 2. 118
Epithema Cordiale. ibid.
Epaticum. ibid.
Febrile. ibid.
Epithymum. 4. 557
Equus, Equa. 5. 601
Equicervus. 5. 586
Equisetum, cauda equina. 4. 411
Erinaceus. 5. 602
Errhina. 2. 118
Eruca (herba.) 4. 411
Eruca (animal.) 5. 643
Erygerum. 4. 484
Eryngium. 4. 411
Erysimum. 4. 412
Esula. 4. 558
Essentia. 1. 6
Essentia s. Elix. Crystalli. 3. 218
Corallorum. 3. 208
Gemmarum. 3. 200
L. Lazuli. 3. 221
Perlarum. 3. 215
Saphiri. 3. 404
Sulphuris. 3. 340
Theriacae. 2. 126
Euphragia, Euphragiasia. 4. 412
Eupatorium. ibid.
Euphorbium. 4. 568
Exossis (piscis.) 5. 636
Experientia indicat vires med.
Extractorum histor. 2. 119
Extracta Aromatum. 2. 123
Carnis. ibid.
Cornuum. ibid.
Fellis. ibid.
Florum. 2. 122
Fructuum. ibid.
Gemmarum. 3. 200
Gummatum. 2. 123
Herbarum. 2. 122
Lignorum & Cortic. 2. 123
Ossium. 2. 123
Radicum. ibid.
Resinarum. ibid.
Stercorum. ibid.
Hinc
Agallochi. 4. 353
Benedictum. 2. 128
Bezoarticum Querc. 2. 124
Catholica. 2. 128
Chalybeatum. 2. 124
Esulae. 4. 558
Fellis humani. 5. 611
Hystericum. 2. 124
Marcasitae. 3. 306
Mechoac. 4. 560
Nasale. 2. 118
Opii. 4. 522
Panchymagoga. 2. 128. 129
Pestilentiale. 2. 125

Pulmonum. 2. 125
Purgantia. 2.127
Satyrii. 2. 126
Theriacæ. 2.126
Viscosa. 2. 123
Uterinum. 2. 127

F.

FAba. 4. 413
Faba inversa, Fabaria. ibid.
Suilla. 4. 425
Facultates ad crescendum requisitæ.
Farfara, Farfarella, vid. Tussilago.
Farina. 2. 129
Farrago. 4. 483
Febrifuga. 4. 380
Antifebrile Crollii.
Fecularum histor. 2. 129
Felis. 5. 597
Fel terræ. 4. 380
Fella officinalia. 2. 66
Ferri histor. 3. 243
Fiber. 5. 596
Fibræ. 1. 2
Ficaria ferraria. 4. 384. 482
Ficedula. 5. 627
Ficus. 4. 413
Figura rei quid?
Filipendula. 4. 414
Filix. ibid.
Filicula capillaris, v. Trichomanes.
Fistici. 4. 460
Flos amoris. 4. 357
Frumenti. 4. 403
Regius. 4. 374
Trinitatis, v. Iacea.
Flores Chymicorum. 2. 130
Officinales. 2. 57
Flores Benzoin. 4. 511
Corallorum. 3. 211
Perlarum. 3. 214
Iovis. 3. 260
Martis. 3. 247
♁ii. 3. 289
Salis. 3. 312
Solis. 3. 239
Sulphuris. 3. 336
Veneris. 3. 253
Fœniculum. 4. 415
Porcinum. 4. 457
Fœnugræcum. 4. 415
Fœnum Chamælorum, v. Schænanthum.
Folia seu herba officinal. 1. 58
Folium Indum, v. Malabathr.
Folliculus. 1. 2
Forma principium extinguitur morte violenta, non perit.
Formica. 5. 644
Formulæ medicamentorum. 1. 44
Fornacum histor. 1. 30
Fraga. 4. 415
Fragaria. ibid.
Fragula. ibid.
Frangula. 4. 558
Fraxinella. 4. 416
Fraxinus. ibid.
Fructus officinales. 2. 60
Frutex. 1. 2
Fuga Dæmonum. 4. 426
Fuligo. 4. 515
Fumaria. 4. 416
Fumaria bulbosa. 4. 417
Minor. 4. ibid.
Fumus terræ. 4. 416
Fungi officinales. 2. 417

G.

GAgates. 3. 346
Galanga. 4. 418
Galaza in ovorum albumine. 5. 628.
Galbanum. 4. 516
Galega. 4. 418
Galeopsis. 4. 504
Galerita. 5. 625
Gallium. 4. 419
Gallitricum. 4. 425
Gallus, gallina. 5. 628
Galiopsis, v. urtica mortua.
Galreda. 1. 6
Gattaria herba. 4. 447
Gargarismorum histor. 2. 130
Gelseminum. 4. 427
Gemmarum histor. & præp. videlicet Sal. Magist. Liquor. & Tinct. 3. 200. 201
Gemini. 1. 17
Generatio quid. 1. 8
Generatio analogica. 1. 10
Geniculum. 1. 2
Genista. 4. 419
Gentarum f. succin.
Gentiana. 4. 419
Geranium. ibid.
Ghitta Iemou. 4. 569
Gialappa, v. Ialapa.
Gigiber, v. Zingiber.
Gilla. 1. 6
Gingydium. 4. 381
Id est, chærefolium.
Glacies Mariæ. 3. 224
Gladiolus cæruleus. 4. 428
Luteus. 4. 352
Glycyrrhiza. 4. 420
Glans Unguentaria. 4. 366
Gobius. 5. 637
Gossypium. 4. 371
Gramen. 4. 421
Gramen Mannæ. ibid.
Granatus (lapis.) 3. 201
Granata malus. 4. 421
Granches.
Granum & coccus baphica. Gr. Tinct. 4. 384
Granum Ben. 4. 366
Regium, v. Cataputia.
Grana Paradysi, v. Cardamomum.
Tiglia, Tilli, v. Ricinus Amer.
Gratia Dei. 4. 558
Gratiola. ibid.
Grossula. 4. 504
Grossularia. 4. 469
Grus. 5. 629
Gryllus. 5. 644
Guajacum, guajacan. 4. 422
Gummi resinæ officinales. 2. 64
Gummata officinalia. ibid.
Gutta gramandra, vid. ghitta Iemou.
Gummi, gotta, de Peru, v. ghitta Iemou.
Gummi Ammoniacum. 4. 507
Anima. 4. 508
Arabic. ibid.
Ioviale. 3. 259

H.

HÆmatites lapis. 3. 219
Hamatites. Vide Scolopendr.
Hager, Hagiar lapis. 3. 216
Halcyon, v. Alcedo.
Halec. 5. 636
Halicacabum, v. Alkekengi.
Handel, Handhal vid. Colocynthis.
Harengus. 5. 636
Hasce. v. Thymus.
Hedera arborea. 4. 423
Terrestris. ibid.
Helenium. ibid.
Helenium Comagen. 4. 399
Helleborus, v. Ellebor.
Helleborastrum, v. Elleb. niger.
Helleborine, v. ibidem.
Helxine. 4. 454
Hepatica saxatilis. 4. 433
Hepaticum trifolium. 4. 410
Vide & Epaticam.
Heptaphyllon, v. Tormentilla.
Heraclea. v. Sideritis.
Herbæ officinales. 2. 58
Herba benedicta.
Cancri. 4. 424
Canicularis. 4. 425
S. Crucis. 4. 448
Equinalis. 4. 411
Iulia. 4. 357
Kunigundis. 4. 412
Muralis. 4. 454
Paralysis. 4. 463
Paris. 4. 454
Pedicularis, v. Staphisagria.
Perforata. 4. 426
Regia.
Ruberti. 4. 420
Trinitatis, v. Iacea.
Turca Lob. 4. 424
Venerea Italis.
Hercules Bovii. 3. 266
Hermeticè claudere. 1. 25
Hermodactylus. 4. 559
Herniaria. 4. 424
Hieracium. 4. 388. 491
Hin.
Hinnulus, v. Cervus.
Hippacen. 5. 601
Hippolithus. ibid.
Hipposelinum. 4. 433

Hippuris. 4.411
Hircus, v. Capra.
Hirudo. 5.644
Hirundo. 5.629
Hirundinaria. 4.384. 450. 500
Hispidula. 4.424
Hœdus. 5.593
Homo. 5.602
Hordeum. 4.424
Horminum. 4.425
Sylvestr. ibid.
Hyacinthus. 3.202
Hydrargyros. 3.261
Hydroleum. 1.6
Hydromel. 5.640
Hydropiper. 4.456
Hyosciamus. 4.425
Peruvianus. 4.448
Hypericum. 4.426
Hypocistis. 4.516
Hypospartium.
Hyssopus. 4.426
Agrestis, v. Thymbra.
Huso (piscis.) 5.636

I.

Iabora. 4.437
Iacea. 4.426
Nigra. 4.489
Ialapa, pium. 4.559
Iaspis. 3.202
Ibiscus.
Ichthyocolla. 5.636
Ignis s. vitæ Principium essentiale. 1.11.
Ilex coccifera. 4.384
Imperatoria. 4.427
Iasminum, Iesminum, Iosminum. ibid.
Illecebra. 4.498
Influentia stellarum. 1.14. &c.
Infusionum historia. 2.131
Infusio cholephlegmagoga. 2.132
Inguinalis. 4.411
Injectiones penis. 2.95
Instrumenta pharmacopœtica. 1.28
Intybus. 4.388
Sativa. 4.410
Agrest. 4.388
Iovis barba, v. Sedum.
Iringus. 4.411
Irio. 4.412
Iris (gemma.)
Iris cærulea Germ. 4.428
Illyrica, Florent. ibid.
Palustris. 4.352
Ischæmon.
Isopus humida. 5.616
Iva arthetica. 4.382
Iuba. 1.2
Iuglans. 4.428
Iujubæ. 4.429
Iuleborum histor. 2.133
Iul. Gemmatus. 2.174
Iulus. 1.2
Iuncus odoratus, vid. Schœnanthum.
Iuniperus. 4.429

Iupiter planeta. 1.15
Iupiter, id est, Stannum. 3.258
Diaphoreticus. 3.259
Iusquiamus. 4.425

K.

Kermes. 4.384
Keyri. 4.385
Kici, v. Ricinus.
Herb. S. Kunigundis. 4.412

L.

Labdanum, v. Ladanum.
Labrum Veneris. 4.408
Lac ejusque serum. 2.66
Lac amygdalarum. 2.117
Saturni. 3.254
Sulphuris. 3.337
Virginis. 2.87
Lacca. 4.517
Lacertus. 5.644
Lacryma. 1.2
Lactuca. 4.430
Ladanum. 4.517
Lagea Lupi. 4.364
Lagopus. 4.431
Lamium labeo, vid. urtica mortua.
Lampatan. china. 4.385
Lampyris alata. 5.643
Lanaria, v. Verbascum.
Lanugo. 1.3
Lanugo perlata. 3.269
Lapathum. 4.431
Hortense, v. Spinachia.
Lapides nativi. 2.54
Lapides officinales. 2.198
Minus pretiosi. 3.214
Lapides medicamentales præparati. 2.133
Lapis corrosivus. 2.134
Salutis. 2.135
Magnes arsenicalis. 2.134
Mirabilis. 2.135
Lapidum histor. 3.198
Lapis aquilæ. 3.214
Armenus. 3.215
Bufonis. 5.590
Butleri.
Cœruleus, Cyanos, id est, L. Laz.
Calaminaris. 3.217
Calcarius. 3.216
Cappadox. 3.225
Fossilis, id est, Specularis.
Fulminaris. 3.219
Heracleus, Herculeus, v. Magnes.
Ignis Basil.
Iudaicus. 3.220
Lazuli. 3.221
Lipis. 3.221
Lyncis. 3.222
Glossopetra. 3.219
Lyncurius Veterum. ibid.
Medicamentos. 2.136

Melachites seu Pavonius. 3.223.
Nephriticus. 3.202
Ossifragus. 3.223
Phosphorus, s. Luciferus. ibid.
Porcinus. 5.619
Prasinus, id est, Smaragd. 3.204.
Prunellæ. 3.315
Rubeus. 2.135
Sabulosus, id est, Ossifragus.
Specularis. 3.224
Spongiæ. 3.225
Stellaris s. Astroites. ibid.
Syriacus v. Iudaicus.
Vegetabilis. 2.133
Lappa. 4.367
Larix. 4.431
Laser medicum v. Assa fœtida.
Laserpitium Germanicum. 4.433
Lathyris v. Catapulta.
Lavendula v. Spica.
Laudanum fatile. 2.104
☿ale. 3.270
Opiatum v. in opio.
Laver. 4.446
Odoratum. ibid.
Laurus. 4.432
Laureola v. Mezereum.
Laxativum minerale. 3.272
Ledum v. Laudanum.
Lens. 4.432
Lens palustris, lenticula. ibid.
Lentiscus. ibid.
Leo signum cœleste. 1.17
Leontopodium s. Alchimilla.
Leo viridis. 3.239
Lepus. 5.613
Leucanthemum. 4.382
Levisticum. 4.433
Libanotis. 4.472
Libra signum cœleste. 1.17
Libysticum. 4.433
Lichen. ibid.
Lichen petræus, saxatilis. ibid.
Lichenes equorum. 5.601
Lienaria, v. Urtica mortua.
Ligna officinalia. 2.60
Lignum aloës. 4.353
Colubrinum serpentarium. 4.395.
Crucis. 4.466
Guajacum, Sanctum. 4.422
Indum. ibid.
Nephriticum. 4.447
Santalum. 4.477
Ligusticum. 4.433
Ligustrum. ibid.
Lilium. 4.434
Convallium. ibid.
Paracelsi.
Inter Spinas. 4.376
Limax v. Cochlea.
Limensium centauroides v. Gratiola.
Limonia mala. 4.435
Limonium v. pyrola.
Linaria. 4.435

Linctus. 2. 100
Lingua canina. 4. 407
Cervina v. Scolopendrium.
Serpentina. 3. 219
Linimentorum histor. 2. 180
Linimentum de amiantho. 2. 182
Saturni. 2. ibid.
Dentifricium. 2. ibid.
Errhinum. ibid.
Lini Podagra: Cuscuta. 4. 403
Linum. 4. 435
Liquidambra. 4. 518
Liquiritia. 4. 420
Liquores. 2. 135
Lithontripticus. 2. 136
Ad Ulcera. ibid.
Lithargyrium. 3. 307
Lithospermum. 4. 441
Lohoch. 2. 100
Lohoch de Cassia pro clyst. 2. 101
Lohoch passulatum. ibid.
Ad tussim contumacem puerulorum. 4. 357
Loculamenta. 1. 3
Locusta. 5. 645
Locus asservandorum medicamentorum. 1. 40
Generandorum medic. 1. 22
Pharmacopœticus. 1. 31
Locus variat vires.
Lotus urbana. 4. 438
Hortensis. 4. 435
Lozonga. 1. 6
Lucanus, v. Scarabeus.
Lucius. 5. 636
Ludus, id est, calculus humanus. 5. 605.
Ludi oleum. 5. 604
Lujula. 4. 352
Lumbrici terrest. 5. 645
Intestinorum. 5. 606
Lumen Naturæ. 1. 10
Luna, id est, argentum.
Luna planeta. 1. 15
Luna potabilis. 3. 241
Lupinus. 4. 413
Lupus chymicis est ♁. 3. 280
Lupus animal. 5. 613
Lupus piscis, v. lucius.
Lupulus. 4. 436
Lutare. 1. 26
Luteum. 4. 419
Lux Essentialis.
Lybisticum. 4. 433
Lychnis. 4. 403
Lycium. 4. 518
Lycopodium. 4. 445
Lynx. 5. 614

M.

Macra perlarum. 5. 637
Macrocosmi nutritio. 1. 11
Macer Veterum. 4. 443
Magisteriorum histor. 2. 136
Magisterium Aluminis. 3. 310
Boli. 3. 192
Chalybis. 3. 245
Corallorum. 3. 208
Butyraceum. ibid.
Crystalli. 3. 218
Plumaceum. 3. 208
Gemmarum. 3. 200
Granati. 3. 202
Iovis. 3. 259
Lap. armen. 3. 216
Calaminaris. 3. 217
Iudaici. 3. 220
Lazuli. 3. 221
Nephritici. 3. 202
Lithargyrii. 3. 307
Martis. 3. 247
Marcasitæ. 3. 305
Perlarum. 3. 213
Saturni. 3. 254
Solis Basil. 3. 239
Succini. 3. 344
Talci. 3. 226
Terrarum. 3. 189
Terræ sigillatæ. 3. 191
Tartari. 4. 534
Urinæ. 5. 604
Magistrantia. 4. 427
Magnes. 3. 222
Arsenicalis. 2. 134
Magnesia ♄i, id est, ♁. 3. 280
Majorana. 4. 436
Mala. 4. 462
Aurantia. 4. 365
Citria, medica, Assyria. 4. 390
Cotonea. 4. 404
Limonia. 4. 435
Punica. 4. 421
Persica. 4. 455
Malabathrum. 4. 436
Malaguetta. 4. 376
Malicorium. 4. 421
Malva. 4. 437
Arborea, hortulana, maj. rosea. ibid.
Palustris. 4. 356
Malvaviscus. ibid.
Manati. 5. 634
Mandragora. 4. 437
Manna. 4. 570
Cœlestis Quercetani.
♂. 3. 245
☿ii, id est, ♁ dulcis solaris. 3. 271.
♄i. 3. 257
☉. 3. 237
☿. 3. 270
Mannæ gramen. 4. 421
Marathrum. 4. 415
Marcasita. 3. 305
Marga. 3. 193
Margaritarum histor. 3. 212
Marmelata quid? 2. 130
Marmor. 3. 223
Marmoraria Ital. Branc. Urs.
Mars, id est, Ferrum.
Mars Planeta. 1. 15
Marum. 4. 438
Marrubium. 4. 437
Masticatoria. 2. 137
Mastiche. 4. 518
Mater herbarum. 4. 363
Perlarum. 5. 637
Materia Nativ. 1. 18
Materia medicatorum. 1. 30
Matricaria. 4. 438
Matrisylva. ibid.
Mechoacanna. 4. 559
Myra, v. Ialapa.
Meconium, v. Opium.
Medesusium, v. Ulmaria.
Medulla. 1. 3
Medulla Solis. 3. 190
Medullæ Officin. 2. 66
Mel. 5. 639
Arundinaceum cannæ, v. Sacch.
Melanthium. 4. 449
Melaspermum. ibid.
Meses, v. Taxus.
Melloes larac. v. lumbric. terr.
Melochites lapis. 3. 223
Melilotus. 4. 438
Mella officinalia. 2. 173
Melissa, melissophyllum. 4. 439
Melo. 4. ibid.
Membranosæ partes officinales. 2. 65
Men. Siracost. v. Manna.
Menstrua. 2. 119
Menstruum universal. 2. 122
Mentha. 4. 439
Corymbifera. 4. 440
Felina non odorifera. 4. 447
Saracenica corymb. maj. Græc.
Romana S. Mariæ. 4. 440
Sativa. ibid.
Mercurialis. 4. 440
Mercurii Planeta. 1. 16
Mercurii histor. 3. 261
Mercurius dulcis. 3. 269
Mercurius præcipit. 3. 263. &c.
Sublimatus. 3. 268
Mercurius Iovis. 3. 261
♄i. 3. 258
☉is. 3. 239
Vitæ. 3. 272
Mercurii liquor. 3. 271. 278
Sal. 3. 278
Spiritus, s. oleum. 3. 275
Sulphur. 3. 277
Tinctura. ibid.
Mespilus. 4. 441
Metalla. 1. 55
Metallorum hist 3. 228
Rex. 3. 230
Semen.
Metallica Excrementa. 3. 304
Meteora unde.
Metopium, v. Ammoniac. vel Galb.
Metrenchyta. 2. 95
Meum. 4. 441
Mezereum. 4. 560
Milium. 4. 441
Solis. ibid.
Millefolium. 4. 442
Millegrana. 4. 424
Milleguetta. 4. 376
Millemorbia. 4. 482
Millepedæ. 5. 641
Melo pepo. 4. 439
Milvus. 5. 630

Milza.

Milzadella, v. Vrtica mortua.
Minera. 1.3
Mineralium historia. 3.187
Materia. 1.9
Minaa Galeni v. Anime.
Minium. 3.254
Dioscoridis.
Misy. 3.304
Modus utendi. 1.43
Molga v. Salamandra.
Molybdana. 3.307
Momordica. 4.442
Moretus. 1.6
Morochtus. 3.223
Morselli. 2.137
de Citro. 2.138
Pectorales. ibid.
de Diagrydio. ibid.
de Mechoaca. ibid.
Morsus Gallinæ. 4.356
Diaboli v. Succisa.
Morus alba, nigra, celsa. 4.443
Moschata. ibid.
Moschius, moschi capreolus. 5.614
Moschocarion, moschocarydion. 4.443.
Motacilla. 5.630
Muria. 5.636
Muschatum rosar.
Mus. 5.615
Alpinus. 5.616
Major. ibid.
Terrenus v. Talpa.
Multipedes. 5.641
Mulus. 5.615
Mumia. 5.609
Mundi regna tria. 3.187
H. muralis. 4.454
Musca. 5.646
Hispanica. 5.642
Muscata. 4.443
Muscus. 1.3
Muscus arboreus. 4.444
Capillaris. ibid.
Marinus. 4.396
Pulmonarius. 4.465
Saxatilis. 4.433
Terrestris. 4.445
Mustela. 5.637
Myrica, v. Tamariscus.
Myrmecium, v. Formica.
Myrobalani. 4.560
Myrrha. 4.519
Troglodítica, v. Benzoin.
Myrtus. 4.445
Myrthacantha. 4.473
Myrtillus. 4.445
Myxa, Myxaria, v. Sebesten.

N.

Napus. 4.446
Napellus Moisis. 4.361
Naphtha. 3.346
Nardus. Chalta. 2. 4.363
Nardus, v. Spic. Celtica, Indica.
Narvhal, Balæna, vid. Vnicornu.
Nasalia. 2.118
Nascaphtum, v. Thymiama.
Nasturtium aquaticum. 4.446
Hortense. ibid.
Nativa repræsent. partes hominis. 1.48.
Humores in hom. animalia bruta. 1.49
Morbos. 1.49
Nativa sunt 3. vel Macrocosm. Vegetab. Animal. 1.53
Natura internum efficiens. 1.11
Nenufar. 4.450
Nepeta. 4.447
Montana. 4.374
Nephriticus lapis. 3.202
Nerantia mala. 4.365
Nicotiana. 4.448
Nigella N. Romana odora. 4.449
Nitedula. 5.643
Nitri histor. 3.314
Nitrum Corallatum. 3.316
Crystallisatum. 3.315
Fixum. ibid.
Perlatum. 3.316
Saturnisatum. ibid.
Vitriolatum. ibid.
Nitri Tinctura. 3.319
Nix Diaphoretica. 3.296
Noctiluca. 5.643
Noctua. 5.630
Nodulus. 2.133
Nodosa fœtida. 4.482
Nomen indicat vires. 1.48
Nox & dies Orphei. 1.8
Nux aromatica. 4.443
Iuglans. 4.428
Myristica seu Vnguentaria. 4.443.
Regia. 4.428
Nucista. 4.443
Nummularia. 4.450
Nutritio. 1.8
Nutrimentum. 1.18
Nymphæa. 4.450

O.

Objectum nat. vix planè exuit. 1.47.
Ochra. 3.194
Ococol, sive Ocosolt. 4.518
Ocymum. 4.368
Ocymastrum. 4.449
Odorum differentiæ. 1.46
Oenanthe. 4.414
Oesypus. 5.616
Officina. 1.53
Olea, Oleaster. 4.451
Olea cocta. 2.142
Destillata officinalia. 2.139
Expressa officinalia. 2.141
Infusa officin. 2.142
Febrifugum. 2.143
Hyperici. 2.143.144
Antipestilentiale. 2.145
Purgans. ibid.
Terra Strigoniensis. 3.191
Nativa officinalia. 1.64
Oleum Benzoin. 4.511
Camphoræ. 4.512
Cerebri. 5.611
Corallorum. 3.208
Crystalli, id est, Liquor. 3.218
Gemmarum. 3.200
Heraclinum. 4.398
Iovis. 3.259
Lap. Iudaici. 3.220
Lazuli. 3.221
Ludi.
Lithargyrii. 3.307
Myrrhæ. 4.520
Marcasitæ. 3.303
Mastich. 4.518
Lupinum. 5.614
Mumiatum. 5.610
Ovorum. 5.628
Omphacinum. 4.451
♂. 3.245
♄ni. 3.256
Philosophor. 4.451
Sacchari. 4.528
Salis. 3.312
Sanguinis. 5.604
Sapphiri. 3.203
Sicyonium. 4.568
Silicis. 3.224
Sulphuris. 3.338
Talci. 3.226
Tartari. 4.532.534
Templinum. 4.459
Terræ. 3.346
E Viperis. 5.620
Vitrioli ♀ris. 3.251
Virid. æris. 3.253
Zacconis.
Olio d'Abezzo. 4.348
Olor. 5.630
Onitis. 4.452
Omphacium. 4.520
Ononis. 4.452
Onyx, v. Alabastrites.
Onyx, v. blatta byzantia.
Ophioscoridon, v. Victorialis.
Ophites Lap. 3.223
Ophthalm. Cordi. 4.412
Opiatum. 1.7
Opium. 4.520
Opobalsamum, v. Balsamum verum.
Opopanax. 4.525.571
Orchis, v. Satyrium. 4.479
Oreoselinum. 4.457
Origanum. 4.452
Orminum. 4.425
Orvala. ibid.
Ossa officinalia. 2.65
Ostiocolla. 3.223
Ostracitis. 3.306
Ostrea. 5.637
Ostritis, v. Ostiocolla.
Osyris.
Ovis. 5.616
Ostrutium, Ostricium. 4.427
Ova. 5.628
Oxalis. 4.351
Oxyacantha. 4.369
Oxycratum. 1.7
Oxylapathum. 4.431
Oxyrrhodynon. 1.7
Oxys, Oxytriphyllon. 4.352

Oxysaccharum. 1. 7
Oxysaccharum Vomitivum. 2. 177

P.

PAlma, palma major. 4. 452
 Sylvestris, v. Tamarindi.
Palimpissa, v. Pix.
Paludapium. 4. 361
Palumbus. 5. 630
Palus sanctus. 4. 422
Panacæa ☿ ii. 3. 270
 Nitri. 3. 316
 Sulphuris ♁ ii. 3. 297
Pancratium, v. Scylla.
Pandaleum. 1. 7
Panis porcinus. 4. 404
Papaver Sativ. 4. 453
Papaver erratic. 4. 454
Herba papav. Senecio.
Papillaris Lapath. 4. 431
H. Paralysis. 4. 463
H. Paris. 4. 454
Parietaria. 4. 454
Parix, Parus. 5. 630
Paronychia. 4. 474
Partes carnosæ officinales. 1. 65
 Membranosæ offic. ibid.
Parthenium. 4. 382. 490
Passer, passer troglotites. 5. 630
 Aquaticus, v. Motacilla. 5. 630
Passulæ, Passulæ Corinthiacæ, v. Vitis. 4. 502
Pastinaca sativa. 4. 455
 Sylvestris, erratica. ibid.
Pavo, Pavus. 5. 631
Pediculus. 5. 606
Pentaphyllon. 4. 466
Pepo. 4. 439
Pera pastoris. 4. 373
Perca. 5. 637
Perdicium. 4. 454
Perdix. 5. 631
Perfoliata. 4. 455
H. Perforata. 4. 426
Periamma, periapton. 1. 7
Periclymenum perfoliatum. 4. 376
Perlæ, v. Margaritæ.
Persica malus. 4. 455
Persicaria. 4. 456
Personata. 4. 367
Pes Cati. 4. 424
 Leonis. 4. 355. 445
 Leporinus. 4. 431
 Lupi. 4. 445
Pessaria, pessi. 2. 171
Petasites. 4. 456
Petrolæum. 3. 346
Petroselinum. petr. Vulgare, Hortense. 4. 457
 Macedonicum. ibid.
 Montanum. ibid.
Petum. 4. 448
Peucedanum. 4. 457
Pharmacopœia. 1. 1
Phaseolus. 4. 413
Phlegma. 1. 7
Phu, v. Valeriana.
Phyllirea. 4. 433. 494
Phyllitis, v. Scolopendria.
Phyllon arrhenogonon. 4. 440
Phytologia. 4. 346
Pica. 5. 631
Pilosella. 4. 366
 Montana hispidula. 4. 424
Pilularum historia. 2. 146
Pilulæ alterantes offic. ibid.
 Purgantes offic. ibid.
 Angelicæ Francof. 2. 154
 de Ammoniaco. 2. 148
 Arthriticæ. ibid.
 ♁iales. 2. 149
 Benedictæ. 2. 148
 Cholagogæ de Centaur. 2. 149
 Diaphoreticæ. 2. 147
 Diureticæ. 2. 148
 Antiepilepticæ. ibid.
 de Esula. 2. 149
 de Euphorbio. ibid.
 Febriles. ibid.
 Glassii. 2. 150
 Gummosæ. ibid.
 Hydropicæ Bontii. ibid.
 Hystericæ. ibid.
 Iliacæ. ibid.
 de Ladano. ibid.
 Marocostinæ. 2. 151
 Matricales. ibid.
 Narcoticæ Plater. 2. 147
 Panchymagogæ Q. 2. 152
 Papales. ibid.
 Pestilentiales. ibid.
 Antipodagricæ. ibid.
 Polychrestæ. ibid.
 de Sagapeno. ibid.
 Sine cura Weberi. 2. 147
 Spadanæ. 3. 249
 de Styrace. 2. 148
 de Succino Crat. 2. 153
 Tartareæ. ibid.
 ad Tussim. 2. 148
 Webelii. 2. 154
Pimpinella. 4. 458
 Italica, v. Sanguisorba. 4. 476
 Romana, v. Seseli Cretic.
Pinaster. 4. 459
Pinus, pinea. ibid.
Pinguedines officinal. 2. 67
Piper. 4. 459
Pisces, sign. cœlest. 1. 17
Pissasphaltum. 4. 525
Pissel.eon. ibid.
Pistacia, phistacia. 4. 460
Pistolochia. 4. 417
Pix. 4. 525
Pix græca, v. Colophonia.
Placitis. 3. 306
Planetarum fortitudines. 1. 34
 Influentiæ. 1. 14
Planta. 1. 2
Planta leonis. 4. 355
Plantago. 4. 460
 Alpina. 4. 363
Plumbago. 3. 307
Plumbi historia. 3. 253
 ☿us. 3. 258
 Sal. ibid.
 Olea. 3. 256
Plumbum ustum. 3. 254
Pneumaticum. 1. 43
Pœonia. 4. 461
Polygonum. ibid.
 Minus. 4. 424
Polygonatum. 4. 461
Polypodium. 4. 561
Polium. 4. 402
Polytrichum aureum. 4. 353
 Officinar. v. Trichomanes.
Poma ambræ. 2. 155
Pomum mirabile Hierosolymit. 4. 442.
Pompholyx. 3. 307
Pomus. 4. 462
Populus. 4. ibid.
Porcelliones. 5. 641
Porcus, v. Sus.
Poroticum. 1. 43
Porrum, porr. commune, &c. 4. 162.
Portulaca, porcellana. 4. 463. 498
Potentilla. 4. 360
Potiones. 2. 154
Potio purgans. 2. 155
 Sudorifera. ibid.
 Vulneraria. ibid.
Præparationum modi & nomina 1. 23.
Præparata officinalia in specie. 2. 156.
Præparat. Bolus. 3. 192
 Corall. 3. 206
 Crystallus. 3. 218
 Gemmæ. 3. 200
 Hæmatites. 3. 219
 Lap. Armenus. 3. 216
 Iudaicus. 3. 220
 Lazuli. 3. 221
 Ostiocolla. 3. 223
 Perlæ. 3. 212
 Rubinus. 3. 203
 Sapphirus. ibid.
 Sardius. 3. 204
 Succinum. 3. 343
 Terra sigillata. 3. 191
Plura vide lib. 2. c. 76.
Prassium. 4. 437
Primula veris. 4. 463
Principia rerum essentialia. 1. 10
 Artificialia s. Chymica. 1. 26
 Cognitionis. 1. 10
Productiones nativæ. 1. 8
 Earum causa interna. 1. 11
 Externa. 1. 12
Propolis. 5. 641
Proprietates faciunt ad cresc.
Prunus, pruna. 4. 464
Prunus sylvestr. 4. 351
Pruneola. ibid.
Prunella. 4. 463
Prunella cærulea. 4. 396
Pseudolinum. 4. 435
Pseudopyrethrum. 4. 465
Psiadium. 4. 355
Psidium. 4. 422

Psyllium.

Psyllium. 4. 561
Ptarmica. 4. 464
Ptisana. 1. 7
Pulegium. 4. 464
Pulicaria. 4. 456
Pulmonaria. 4. 465
Pulpa. 1. 3
Pulveres alterantes officinal. 2. 157
Purgantes officinal. 2. 163
Pulvis Alexiterius. 2. 157
Angelicus, Algoreth. 3. 272
Arthriticus Parac. 2. 163
Bezoarticus. 2. 158
Cachecticus Querc. ibid.
Cathareticus pro ossibus. ibid.
Cholagogus. 2. 163
Corallor. Vitriolatus. 3. 207
Cornachinus. 2. 163
de Cypero odoriferus. 2. 158
Ad defluxiones. 2. 159
Dentifricius. ibid.
Dysentericus Croll. ibid.
Anti-Epileptic. ibid.
Febrilis. 2. 160
Melanagogus. 2. 163
Panchymagogus. ibid.
Passavanticus. ibid.
Phlegmagogus Q. ibid.
Sperniolæ. 2. 161
Sternutatorius. 2. 163
Stomachicus. 2. 161
Trithemii. 2. 162
Pumex. 3. 223
Punica mala. 4. 421
Purpura. 5. 634
Pyrethrum. 4. 465
Pyrites v. Silex.
Pyrola. 4. 465
Pyrus. 4. 466

Q.

Qualitates primæ sunt productivæ. 1. 12
Tactiles. 1. 46
Faciunt ad præparanda med. 1. 27.
Elementales. ibid.
Qualitatum primarum investigatio. 1. 49
Secundarum investigatio. 1. 51
Occultar. investig. ibid.
Quercus. 4. 466
Quercula calamandrina. 4. 382
Quabebe. 4. 401
Quinquefolium. 4. 466
Quinta essentia. 1. 7

R.

Radices officinal. 2. 61
Radicula magna. 4. 467
Alexipharmaca Yerva. 4. 395
Radix Bezoardica. ibid.
Radix Bezoartica Sinensis vid. Zedoaria.
China. 4. 385
Cava. 4. 417
Rosea. 4. 468
Rana. 5. 637
Ranunculus virid. 5. 616
Raphanus. 4. 467
Marinus, Rusticanus. ibid.
Sylvestris. 4. 363
Rapistrum. ibid.
Rapum. 4. 467
Rapum Genistæ. 4. 419
Raxach. v. Ammoniac. Gumm.
Rapunculus hortens. v. Sisarum.
Raved. v. Rhabarbar.
Reduvius v. Ricinus.
H. Regia.
Regina prati. 4. 502
Regulus. 3. 287
Regulus avis. 5. 631
Remena, Reem, v. Alce.
Resinæ officinales. 2. 64
Resina. 4. 525. 526
Terebinthi. ibid.
Res macrocosmicæ. 3. 187
Res secundariæ. 1. 10. 21
Resta bovis. 4. 452
Rha. 4. 468
Rhaponticum. 4. ibid.
Rhabarb. 4. 562
Rhamnus. 4. 564
Rhinoceros. 5. 617
Rhodium lignum. 4. 469
Rhodia radix. 4. 468
Rhus. 4. 469
Rheum. 4. 468
Rhœas. 4. 454
Ribes, Ribesium. 4. 469
Ricinus. 5. 646
Ricinus herba. 4. 563
Risigallum. 3. 333
Rob. simplicia officinal. 2. 171
Composita. 2. 173
Robrisiconia. 4. 419
Rorella. 4. 471
Ros. 3. 196
Rosa. 4. 469
Rosa canina. 4. 407
Rosmarinus. 4. 472
Ros solis. 4. 471
Ros solis aq. vitæ. ibid.
Rotulæ. 2. 137
Infantiles laxativæ. 2. 138
Pectorales. 2. ibid.
H. Ruperti. 4. 419
Rubia tinct. 4. 472
Rubinus. 3. 303
Rubinus ♁ii. ☿ialis. 3. 299
Arsenici Diaphor. 3. 334
Sulphuris. 3. 340
Rubrica. 3. 194
Rubus vulgaris. 4. 472
Idæus. 4. 473
Rucula marina.
Rumex. 4. 351
Acutus. 4. 431
Rupicapra. 5. 593
Ruscus, um. 4. 473
Ruta, ruta hortensis. ibid.
Capraria. 4. 418
Muraria. 4. 474

S.

Sabina. 4. 474
Saccharum. 4. 527
Saccharum Aluminis. 3. 320
Saccharum Saturni. 3. 254
Sacculi. 2. 164
Sacculus Stomachalis. ibid.
Cordialis. ibid.
Nephriticus. ibid.
Sacul. 3. 343
Sagapenum. 4. 528
Sagittarius, sign. cœleste. 1. 17
Salamandra. 5. 646
Salia officinalia. 2. 55
Artificialia. 2. 164
Salium historia. 3. 308
Sal Alcali. 2. 166
Alembrot. ibid.
Ammoniacum. 3. 321
Anatron. 2. 166
Borrax. 2. 167
Cachecticum. 3. 316
Commune. 3. 309
Corallorum. 3. 207
Crystall. 3. 218
Fossile s. Gemmæ. 3. 314
Iovis. 3. 260
Indum. 3. 314
Lithargyrii. 3. 307
Lunæ. 3. 242
Causticum pro fonticulis. 3. 242.
Martis. 3. 249
Mirabile est Sal Ammon. 3. 321.
Nitri, petræ. 3. 314
Sal perlarum. 3. 213
Philosophorum. 2. 162
Sacerdotale. ibid.
Saccharinum. 3. 247
Saturni. 3. 254. 258
Sulphuris. 3. 340
Tartari. 4. 534
Viperar. 5. 621
Solis. 3. 239
Veneris. 3. 252
Salinæ facultates faciunt ad generationem.
Ad præparation.
Saliunca, v. Spic. Celtic.
Salix. 4. 474
Salix Amerina. 4. 354
Salsaparilla. 4. 478
Salvara. 4. 471
Salvia. 4. 475
Salvia vitæ. 4. 474
Sambucus. 4. 475
Humilis. 4. 409
Samolus. 4. 465
Sampsuchus. 4. 426
Sanamunda. 4. 379
Sana sancta. 4. 448
Sandaracha. 3. 333
Sanguines officinales. 1. 67

Sanguinaria.

Sanguinaria. vid. Polygon. & Burs. Past.
Sanguis dracon. 4.529
Sanguisorba. 4.476
Sanicula. 4.477
Santalum. ibid.
Santolina altera. 4.402
Santonicum. 4.477
- *Minus.*
Sapo odoratus, Moschatus. 2.167
Ad impetigines. ibid.
Saponaria. 4.478
Saporum different. 1.45
Sapphirus. 3.203
Sarcocolla. 4.529
Sardoa. 4.465
Sarmentum Indicum. 4.478
Sarsaparilla. ibid.
Sassafras. ibid.
Satureia. 4.479
Saturni Balsam. & Liniment. 2.182.
Saturnus planeta. 1.15
Satyrium. 4.479
Savina. 4.474
Saxifraga. 4.479
Lutea. ibid.
Major, minor. 4.458
Rubra. 4.355
Scabiosa. 4.480
Scammonium. 4.571
Scarabaeus, carabelaphus. 5.646
Scarabaeolus parvus. vid. Cantharis.
Scariola Arabum. 4.410
Scarlatum. 4.384
Schinos, v. Lentiscus.
Schioppe Madonette. 4.356
Scincus. 5.647
Schoenanthum. 4.480
Scorpio. 5.647
Sclarea. 4.425
Scolopendria vulgaris. 4.481
Scolopendrium. 4.480
Scordium. 4.481
Scorpius signum coeleste. 1.17
Scorzonera. 4.481
Scropha, v. Sus.
Scrophularia. 4.482
Scrophularia minor. 4.384
Scylla. 4.482
Sebesten. 4.483
Secale, secla. ibid.
Sedum. ibid.
Minus & minimum, vid. Vermicularis.
Seseli. 4.485
Semen & quasi semen. 1.18.21
Semen Cinae, sanctum, zedoariae sementina. 4.477
Semina officinalia. 1.62
Semnon s. Ag. Cast.
Sempervivum, v. sedum.
Minus v. Vermicularis.
Senecium. 4.484
Senna. 4.563
Sentis. 4.472
Sepia. 5.638
Serapinum, v. sagapenum.
Seris. 4.388
Serpens. 5.617
Serpentaria. 4.450
Serpentaria foemina & colubrina. 4.370.
Serpent. mas. 4.450
Serpentinus lapis, v. Ophites.
Serpentinum, v. Victorialis. 4.450
Serpillum. 4.484
Serpillum hortense, v. Thymus.
Serum lactis. 2.66
Sesamum. 2.484
Sefeli officinarum Ligusticum. 4.485.
Creticum. ibid.
Massiloticum. ibid.
Seva officinalia. 2.67
Sexus variat vires.
Sideritis, sidrichis. 4.485
Sigillum Salomonis. 4.461
Signorum classes. 1.45
Siler montanum. 4.485
Silex. 3.224
Siligo spica mutica. vid. Triticum vel secale.
Siliqua. 4.485
Articulata. 4.363
Silybum. 4.378
Similitudo indicat vires. 1.48
Sinapi. 4.486
Agreste. 4.463
Sinapismus. 2.94
Sion Crateva majus. 4.446
Sisarum, siser. 4.486
Sium aquaticum. 4.359
Smaragdus. 3.204
Smilax aspera. 4.478
Smyrnium.
Hortense. 4.427
Solan. Halicacab. vesicar. 4.355
Tetraphyllon. 4.454
Solanum, solatrum. 4.486
Soldanella. 4.564
Sol, id est, aurum.
Sol planeta. 1.14
Solidago, v. symphyt.
Solsequium. 4.388
Sonorum different. 1.46
Sorbus. 4.486
Sory. 3.305
Sparadrapus. 1.7
Species officinal. 2.156
Cephalicae. 2.162
Diacubebar. ibid.
pro Cucupha. 2.164
Specularis Lapis vid. lapis spec.
Sperma Ceti. 3.345
Spica. sp. Nardi Germanic. 4.487.
Spica Nard. Offic. Indica, Celtica. ibid.
Spina acida. 4.369
Spina infectoria, Cervi. 4.564
Hirci. 4.548
Spinachia. 4.488
Spiritus principium Essentiale. 1.11.
Spiritus parandi modus.
Spiritus Antapoplecticus. 2.169
Aceti. 4.506
Aluminis. 3.320
Aq. pluvial. 3.197
Calcis. 3.216
Corallorum. 3.211
Lunaris. 3.242
Nephriticus. 2.170
Nitri. 3.318
Perlatus. 3.214
Roris majalis. 3.197
Salis. 3.310
Salis gemmae. 3.314
Sulphuris. 3.338
Minerales. 2.169
Terrae. 3.189. & seq.
Vegetabiles. 2.169
Vini. 2.121
Spodium. 3.307
Spondylium. 4.372
Spongia Cynosbati. 4.407
Spongites Lapis spongiae. 3.225
Squilla. 4.482
Squinanthum. 4.480
Stancavallo. 4.558
Stannum. 3.258
Staphilinus. 4.455
Staphisagria. 4.488
Stellarum influentiae. 1.14
Stercora officinal. 2.67
Stoechas, stichas arab. 4.488
Citrina. 4. ibid.
Stramen camelor. 4.480
Stratiotes millefolia. 4.442
Struthio. 5.631
Strumaria. 4.367
Struthium. 4.427
Strychnos, v. solanum.
Stumel, v. spica Indica.
Sturio. 5.638
Stymma. 1.8
Styrax, storax calamit. 4.530
Styrax liquidus. ibid.
Succi officinales. 2.63
Succinum. 3.343
Succisa. 4.489
Succolata. 4.529
Succus Cyrenaicus. vid. Asa foetid.
Sudur. sutter, v. saccharum.
Sulphurea officinalia. 2.56
Sulphur ejusque histor. 3.335
Sumach. 4.469
Supercilium Veneris. 4.442
Suppositoria. 2.171
Sus. 5.619
Sylphii lachryma, id est, Asa foetida.
Symphytum. 4.489
Medium. 4.396
Petraeum. 4.463
Syrius pulvis. 4.572
Syrupi. 2.171. & seq.
Syrupus s. Anisi. 2.173
Antepilepticus. ibid.
Antiepilepticus è stercore pavonis D. Witzelii. 2.174
de Artemisia. ibid.
Cardiacus. ibid.

Catar-

Catarrhalis cum herba Thée D. Witzelii. 2.174
Corallorum. 3.211
de Eryſimo. 2.174
Antihecticus. 2.175
Helleboratus. 2.176
Holagogus. ibid.
Imperatoris, id eſt, Rob. cydon.
De lignis laxativus D. Witz. 2.177.
Nicotianæ. 2.175
de Hiſpidula, de pede cati. ibid.
de Teſtudinibus. 2.176
Vomitivus. 2.177
Syſymbrium aquatic. Cardam. 4.359.

T.

Tabacca. 4.448
Tabinaria. 4.435
Tacamahaca. 4.530
Talcum. 3.225
Talpa. 5.620
Tamalapatra. 4.436
Tamarindi. 4.566
Tamariſcus. 4.490
Tanacetum. ibid.
Taphuſius lapis. 3.214
Taraxacum. 4.491
Tarentina. 4.445
Tarſa, v. Tamariſcus.
Tartarus. 4.531
Tartarum Philoſophicum. 3.197
Taurum. 4.353
Taurus ſign. cœleſt. 1.16
Taurus. 4.588
Taxus. 5.620
Telephium, v. Fabaria.
Tempus aſſervandorum med. 1.39
Colligendorum nativ. ibid.
Variat vires. 1.47
Tenche, v. Tinca.
Terebinthina, v. Reſina.
Terebinthina Indica.
Terdina, v. Valeriana.
Teredo. 5.648
Terengibil. Terniabin. Trugibin. v. Manna.
Terra facit ad generationem. 1.22
Terræ officinales. 2.53
Terrarum hiſtoria. 3.188
Terra argillacea ſeu ſigillat. 3.190
Iapponica. 3.193
Labacenſis. 3.191
Melitea. 3.190
Merita. 4.402
Strigenſis. 3.190
Teſtudo. 5.638
Tetrahit.
Teucrium. 4.494
Tragi, v. Veronica.
Thanaſia, v. Tanacetum.
Thapſus barbatus v. Verbaſc.
Therenabin v. Manna.
Theriaca cœleſtis. 2.127
Theriaca de Mumia. 5.609
Theriaca Eſſentia. 2.126
Thimelæa. 4.560
Thirus. 5.620
Thlaſpi. 4.494
Thus. 4.547
Thus formicarum. 5.644
Iudæorum Thus, Cortex, v. Thymiama.
Thymallus. 5.639
Thymbra. 4.479
Thymiama. 4.494
Thymus. ibid.
Tilia. ibid.
Tinca. 5.639
Tinearia v. Stœchas citrina.
Tinctura. 2.177
Tincturæ uſitatiores. 2.178
Anodyna D. Horſtii. 2.178
Ariſtoloch. rot. 2.90
Bezoartica D. Mich. 2.178
Catharetica. ibid.
Corallor. 3.208. & ſeq.
Diaphoretica correct. 2.178
Gemmarum. 3.200
Iovis. 3.260
Lithargyrii. 3.307
Lunæ. 3.241
Martis. 3.246
Perlarum. 3.213
Salis. 3.313
Sapphiri. 3.204
Saturni. 3.257
Smaragd. 3.204
Solis ſ. auri. 3.234. & ſeq.
Sulphuris. 3.340
Talci. 3.226
Veneris. 3.251
Tipha cerealis Portæ. 4.483
Tithymalus. 4.558
Tobacum. 4.448
Topaſius. 3.201
Tordylium v. Seſeli Creticum.
Tormentilla. 4.495
Torna bona. 4.448
Tragacantha. 4.548
Tragium primum. 4.416
Tragea fortis. 2.160
Groſſa. ibid.
Hepatica. ibid.
Hyſterica. ibid.
Antinephritic. 2.161
Tragoſelinum. 4.458
Trichomanes. 4.495
Trifolium. 4.496
Acetoſum. 4.352
Aureum, Magnum nobile. 4.410.
Fragiferum. 4.415
Leporinum. 4.431
Odoratum. 4.435
Paluſtre. 4.496
Tripolis. 3.194
Trinitas herb. 4.410
Triſſago, trixago. 4.382
Triticum. 4.496
Trochiſci uſitatiores. 2.178
Alexiterii. 2.179
de Catechu. ibid.
Pro fumo. ibid.
Moſchardini. ibid.
Prophylactici. ibid.
Purgantes. ibid.
Trutta piſcis. 5.639
Tuberæ cervina. 4.548
Tunica. 4.378
Turio. 1.3
Turpethum. 4.565
Turtur. 5.632
Tuſſilago. 4.496
Tutia. 3.307

V.

Vacca. 5.588
Vaccinia. 4.445
Valeriana. 4.496
Variolus, v. Trutta.
Venus, id eſt, Cuprum.
Venus planeta. 1.16
Veratrum nigr. 4.555
Verbaſcum. 4.497
Verbaſculum odoratum. 4.463
Verbena, fœmina, v. Eryſimum, Mas. 4.498
Vermes terreſtres, v. Lumbrici.
Vermiculus Dipſaci, v. Dipſac.
Vermicularis. 4.498
Vernix. 4.430
Veronica. 4.498
Vervex. 5.616
Verres, v. Sus.
Verres ſylvaticus, v. Aper.
Verrucaria.
Veſicatorium. 2.95
Vetonica. 4.378
Vetriola. 4.454
Victorialis. 4.499
Vinca pervinca. ibid.
Vincetoxicum. 4.500
Vina, id eſt, Succi liquidi. 2.170
Vini hiſtoria. 4.548
Vina medicata. 2.132
Arthriticum, Cephalico-, Splenet., Matricale, Purgans, Sanctum. ibid.
Viola agreſtis. 4.478
Lutea. 4.385
Flammea. 4.427
Purpurea, martia, nigra. 4.500
Tricolor, Trinitatis. 4.427
Vipera. 5.620
Viperaria v. Scorzonera.
Vipio, v. Grus.
Vires medicamentorum ſecundum alphabetum. 1.42
Virga aurea. 4.501
Paſtoris. 4.409
Virgo ſignum cœleſte. 1.17
Viſcum. 1.3
Viſca officinalia. 2.124
Vita Eſſentialis eſt principium rerum. 1.51

Vitex. 4.354
Vitis alba, v. Bryonia.
Idæa. 4.445
Vinifera. 4.502
Vitraria. 4.454
Vitrioli historia. 3.323
Flores. 3.330
Magister. 3.332
Olea. 3.329
Ros. 3.325
Sal. 3.331
Spiritus. 3.325
Sulphur. 3.330
Terra. ibid.
Tinctura s. Essentiæ. 3.331
Plura ex ⊕-o vide dicto capite.
Vitriolum ♂is ejusque destillatio. 3.249.
☉ seu Leo viridis. 3.239
Vitrum ♀ii ☉re. 3.282
Vitulus. 5.622
Vlmaria. 4.502
Vmbella. 1.3
Vmbilicus terræ.
Vnguenta officinalia. 2.180
Vnguentum, Anodynum podagr. 2.183.
Butyraceum nervale. ibid.
Cardiacum. ibid.
Cordiale. 2.184
Lithargyr. 3.307
Narcoticum. 2.184
Ophthalmicum. ibid.
Ad perniones. ibid.
Contra scabiem. 2.185
Somniferum. ibid.
Spleneticum. ibid.
Sympatheticum. ibid.
Terebinthina. 2.186
Potabile. ibid.
Vngues & Vngulæ officinal. 1.68
Vnguis odoratus.
Vngula caballina, v. Tussilago.
Vnicornis. 5.622
Volucrum majus. 4.376
Vnicornu solare. 3.237
Fossile. 3.227
Vpupa. 5.632
Vrceolaris. 4.454
Vrsus. 5.624
Vrinæ officinal. 2.67
Vrinæ histor. 5.603
Vrtica. 4.503
Mortua, lactea. 4.504
Vsnea. 4.444
Cranii. 5.611
Vsurpatio. 1.42
Vva, Vvæ passæ, v. Vitis.
Vva Macina. 4.504
Vva spina. ibid.
Vva versa Vulpina. 4.454
Vrsi. 4.469
Vulpes. 5.624
Vultur. 5.632

X.

XAnthium. 4.367
Xylaloës. 4.353
Xylocerata.
Xylon. 4.371

Y.

YErva radix. 4.395

Z.

ZAibar, Zibach. 3.261
Zarsaparilla. 4.478
Zedoaria, Zeduar, Zurumbet, Zerumbet. 4.504
Zibebæ, id est, Vvæ passæ.
Zingiber, Zinziber. 4.505
Zizipha. 4.429
Zopissa, v. pix.

FINIS.

Teutsche

TEVTSCHE REGISTER

DER MINERALIEN/ KRAVTER VND THIER/ DARINN

Die erste Zahl das Buch/ die ander das Blatt zeiget.

A Al. 5.632
Aalraup. 5.637
Aßkäferlein. 5.646
Abbiß/ Teufels Abbiß. 4.489
Ackermüntz. 4.374
Ackerwurtz. 4.352
Aderminig. 4.355
Ader. 5.644
Adlerstein. 3.214
Ageley. 4.362
Agermenig. 4.355
Aglaster. 5.631
Agrest. 4.520
Agstein. 3.343
Alabasterstein. 3.215
Alantwurtz. 4.423
Alaun. 3.319
Albkraut. 4.412
Albschoß. 3.222
Alfanck. 4.376
Aloe. 4.566
Alraun. 4.437
Ambar. 3.342
Ameiß. 5.644
Ammey. 4.357
Gummi Ammoniac. 4.507
Wilder Ampffer. 4.431
Andorn/ weisser Andorn. 4.438.
Anot. 5.625
Angelickwurtz. 4.360
Angurien. 4.391
Anis. 4.360
S. Anthoni Kraut. 4.463
Apffelbaum. 4.462
Apostem Kraut. 4.480
Arabisch Gummi. 4.508
Armenierstein. 3.216
wolriechend Asand. 4.511
Asche (Fisch.) 5.639
Aspen. 4.462
Atter/ Otter. 5.620
Attich. 4.409
Atzel. 5.631
Außsprusch. 4.348
Augenkraut. 4.454
Augentrost. 4.412
Wild Aurin. 4.558

B.

Bachbung. 4.359
Bachstein. 3.224
Bachsteltze. 5.630
Badkraut. 4.433
Baldrian. 4.496
Balsam. 4.439
Costen-Balsam kleiner. 4.354
Leber Balsam. 4.354
Balsam-Apffel. 4.442
Balsambaum. 4.367
Bär. 5.624
Barbe/ Barine. 5.633
Barach/ Borch. 5.615
Bärwurtz. 4.372. 4.441
Basilien. 4.368
Bathengel. 4.382
Groß-Bathengel. 4.494
Wasserbathenig. 4.481
Baumbällich. 4.368
Baumöl. 4.451
Baumwollbaum. 4.371
Baurensenff. 4.494
Baurrosen. 4.437
Beerenklau. 4.372
Beerlap. 4.445
Johanns Beerlein. 4.469
Beerwurtz. 4.441
Beyfuß. 4.363
Beinbruch. 3.223
Beinholtz. 4.433
Beinwell. 3.223
Indianisch Beinwell. 4.448
Benedictwurtz/ Bened. Kraut. 4.379.
Beinrosen. 4.461
Bergblau. 3.216
Bernstein. 3.343
Bersich. 5.637
Bertram. 4.465
Bettlersläuse. 4.367
Betonien. 4.370
Weiß Betonien. 4.463
Unser Frauen Bettestroh. 4.419.
Bett Wantzen. 5.643
Bezoarstein. 5.594
Bieberklee. 4.496
bibernel. 4.458
Welsch bibernel. 4.476
biberthier. 5.596
bienen. 5.639
bienhartz. 5.641
biensaug. 4.439
bilsen. 4.425
binetsch. 4.488
bingelkraut. 4.440
birchbaum. 4.370
birnbaum. 4.466
birnwein. 4.466
bisamthier. 5.614
bisam. 5.614
bismüntz. 4.488
bitterwurtz. 4.419
blackfisch/ blackküttel. 5.638
blasenstein.
blattwurtz. 4.495
bley. 3.253
blindschleich. 5.382
blutkraut. 4.373. 4.461
blutstein. 3.219
boborellen. 4.355
bochspeterlein. 4.458
bonen. 4.413
bockenwurtz. 4.385
bocksdorn. 4.548
bockshorn. 4.415
bongesholwurtz.
borretsch. 4.371
brachkäferlein. 5.646
brackendistel. 4.411
brackenhaupt. 4.361
brandlattich. 4.496
brandschlang. 5.620
braunwurtz. 4.482
brennkraut. 4.497
bromen/ brombeer. 4.473
bruchstein. 3.223
bruchkraut. 4.424
bruchwurtz. 4.355. 4.455
brunellen. 4.463
brunnenkraut. 4.433
brunnenkreß. 4.446
brustbeerlein. 4.429. 4.483
brustwurtz. 4.360
bubenfist. 4.417. 4.548
bubenkraut. 4.431
buchampffer/ Saurklee. 4.357

Buchsbaum. 4.373
Büffel. 5.590
Burtzel / bortzel. 4.463
Bymstein. 3.224

C.

Calament. 4.374
Calmus. 4.352
Wolriechend Calmus. 4.374
Camelshäu / Camelstroh. 4.480.
Canel. 4.389
Cappern. 4.375
Teutsch Cappern. 4.419
Cardamömlein. 4.376
Cardobenedict. 4.377
Carneol. 3.204
Cassien. 4.553
Castanien. 4.381
Chamillen. 4.382
Chrysolith. 3.201
Cichorey. 4.388
Closterbeeren. 4.504
Cypreß (Kraut.) 4.402
Cypreßbaum. 4.402
Citronenbaum. 4.390
Citrull / Augurien. 4.391
Colmarkraut. 4.359
Coloquint. 4.554
Corallen. 3.205
Corallenmooß. 4.396
Coriander. 4.396
Schwartz Coriander. 4.449
Cornerbaum. 4.397
Costwurtz. 4.399
Creutzbeer. 4.564
Creutzkäfer. 5.646
Creutzwurtz. 4.419. 4.480
Crystall. 3.217
Cubeben. 4.401
Cucummern. 4.401

D.

Dachs. 5.620
Dattelbaum. 4.452
Datteln. 4.453
Daube. 5.626
Holtzdaube. 5.630
Daubenkraut. 4.498
Daubenkropff / Daubenkörbel. 4.416.
Deagraß. 4.461
Dill. 4.359
Bären Dill. 4.441
Wilder Dill. 4.441
Weisser gemeiner Diptam. 4.416.
Cretisch Diptam. 4.408
Gesegneter Distel. 4.377
Raden Distel. 4.411
Behe-Distel. 4.378
Dollkraut. 4.425
Donnerbart. 4.483
Donnerkraut / Donnerbonen. 4.413.
Donner Reb. 4.423
Dorant. 4.361
Dosten. 4.412
Wasser Dosten. 4.413
Drachenbl. 4.529
Drateln. 1.2
Dreyfaltigkeitblum. 4.427
Durchwachs. 4.455

E.

Ebenholtz. 4.409
Eber. 5.587. 5.619
Eberwurtz. 4.378
Egelkraut. 4.450
Egester. 5.631
Egochs. 5.644
Ehrenpreiß. 4.498
Ebischwurtz. 4.356
Eichbaum. 4.466
Eichen-Mistel. 4.466
Einbeer. 4.454
Einhorn. 5.622
Gegraven Einhorn. 3.227
Eiser.
Eisenbart / eisenkr. Eisenreich. 4.498.
Eisvogel / eisengart. 5.625
Elend. 5.586
Elephant. 5.601
Elephanten Lauß. 4.358
Elsen. 4.349
Endivien. 4.410
Endt. 5.625
Engelfuß. 4.561
Engelwurtz. 4.360
Entzian. 4.409
Epheu. 4.423
Eppich. 4.361. 4.423
Berg Eppich. 4.457
Garten Eppich. 4.457
Stein Eppich. 4.457
Wasser Eppich. 4.361
Erbsel. 4.369
Erd. 3.189
Bolus Erd / Sigillerd.
Erdapffel. 4.404
Erdbeerkraut. 4.415
Erd Epheu. 4.423
Erdgall. 4.380
Erdkraut. 4.417
Erd Pin. 4.382
Erdrauch. 4.416
Ernd Rosen. 4.437
Erdwachs. 4.525
Erdwurm. 5.645
Eschern / Eschbaum. 4.416
Escherwurtz. 4.416
Esel. 5.588
Eselgen. 5.641
Essig. 4.505
Nacht Eule. 5.630
Eytersälbichen. 3.186

F.

Fahrr / Farnkraut. 4.414
Faseln. 4.413
Faulbaum. 4.558
Feberkraut. 4.438
Federweiß. 3.215
Feigbonen. 4.413
Feigenbaum. 4.413
Feigwartwurtz. 4.384
Groß Feigwartwurtzenkraut. 4.482.
Feldhun. 5.631
Feldmagsam. 4.454
Fellriß. 4.355
Fenchel. 4.415
Fenchelholtz. 4.478
Bären Fenchel. 4.441
Sau Fenchel. 4.457
Fönugräc. 4.415
Ferberbaum. 4.469
Ferberöthe / Feberwurtz. 4.472
Fette Henne. 4.413
Feuerstein. 3.224
Fichtenbaum. 4.347. 4.459
Fieberkraut. 4.380
Filtzkraut. 4.403
Truckner Fürniß. 4.430
Fischlein. 5.365
Flachs. 4.435
Wilder Flachs. ibid.
Flachs Dotter. 4.484
Flachsseiden. 4.403
Fleckenkraut. 4.418
Fliege. 5.642. 5.646
Joannis Fliege. 5.643
Spanische Fliege. 5.643
Flöhkraut. 4.456. 4.464
Floramor. 4.357
Flußpulver. 2.159
Flußsteine. 3.224
Flußwasser. 2.74
Fore / Forelle. 5.639
Forenholtz. 4.459
Frantzosenholtz. 4.422
Frauendistel. 4.378
Frauenhaar. 4.353
Frauenmüntz. 4.440
Freisamkraut. 4.427
Friesenwürmle. 5.642
Frischling. 5.587
Frosch. 5.637
Froschleich. 5.638
Fuchs. 5.624
Fünffblatt / Fünfffingerkraut. 4.466.

G.

Galgan. 4. 418
Wilder Galgan. 4. 408
Galmeystein. 3. 217
Galrey. 1. 6
Gamanderlein. 4. 382
Gämsewurtz. 4. 409
Gansbeerkraut. 4. 348
Gans. 5. 625
Gänsblümlein. 4. 368
Gulden Gänserich. 4. 355
Gänskraut. 4. 418
Gauchheil. 4. 359
Garbe. 4. 442
Garten Cypreß. 4. 402
Gartenkreß. 4. 447
Grosse Gartenschlehe. 4. 351
Gartenheil/ v. Stabwurtz. 4. 348.
Gartenpapeln. 4. 437
Garthagen. 4. 348
Geelsuchtwurtz/ Gilbwurtz. 4. 402.
Geyer. 5. 632
Geiferwurtz. 4. 465
Geiß. 5. 592
Geißbart. 4. 502
Geißblatt. 4. 376
Geißraut. 4. 418
Gelbwurtz. 4. 402
Gembs. 5. 593
Gembsewurtz. 4. 409
Gensel.
Genserich. 4. 360
Güldengenserich/ i. e. sinau. 4. 355.
Genst/ genster. 4. 419
Gentar. 3. 343
Gertwurtz. 4. 3. v. Stabwurtz. 4. 348.
Gerste. 4. 424
Gichtkraut. 4. 420
Gichtrosen. 4. 461
Gifftheil. 4. 361
Gifftwurtz. 4. 395
Gilgen. 4. 434
Blau Gilgen. 4. 428
Wasser Gilgen. 4. 450
Girtwurtz/ Stabwurtz. 4. 348
Gierlin/ Görlin. 4. 486
Glaßkraut. 4. 454
Gleet. 3. 307
Gliedkraut. 4. 485
Gliedwasser. 5. 600
Gold. 3. 230
Goldwürmlein. 5. 642
Goldwurtz. 4. 384
Gottheil. 4. 463
Gottesgnad. 4. 420
Granaten. 4. 421
Granatstein. 3. 201
Graß/ Queckengraß. 4. 421
Weggraß.
Graßblümlein. 4. 378
Grensich/ v. Genserich.
Grießholtz. 4. 395
Grießstein. 3. 202
Grimmenwasser. 2. 74
Grindkraut. 4. 480. 4. 484
Grindmagen. 4. 454
Grindwurtz. 4. 431
Grundheil. 4. 498
Grundreb/ Grundman. 4. 423
grünsich. 4. 360
distillierte grünspan. 3. 247
gucker/ guckaug. 5. 627
guckgusklee. 4. 352
gulden Ey. 4. 400
gulden güffel. 4. 396
gulden Wundkraut. 4. 501
gundelreb. 4. 423
gurcken. 4. 401
gürtelkraut. 4. 445

H.

Haarstrang. 4. 457
Habern. 4. 365
Habich. 5. 625
Hagenbutte/ Hainhecke.
Halßwasser.
Hammel. 5. 616
Han/ henne/ hun. 5. 627
Hanekraut. 4. 435
Hanff. 4. 375
Hanffkraut. 4. 435
Häring. 5. 636
Harnkraut. 4. 424
Hartriegel. 4. 433
Hartzbaum. 4. 459
Hartzwurtz. 4. 450
Hase. 5. 613
Hasenklee. 4. 352. 4. 431
Hasenpappel. 4. 437
Hasensprung. 5. 613
Haselstaude. 4. 397
Haselwurtz. 4. 552
Hausen/ Haußblasen. 5. 636
Haußwurtz. 4. 483
Kleinhaußwurtz. 4. 498
Hauhechel. 4. 452
Hecht. 5. 636
Hederich. 4. 412
Heidenreich. 4. 363
Heidelbeer. 4. 445
Heilgifft. 4. 361
Heilwurtz/ Heiwurtz. 4. 356. 4. 495.
heilig/ holtz. 4. 422
heil. Geistwurtz. 4. 360
heimichen/ himling. 5. 644
herbstrosen. 4. 437
Hertz-Baum. 4. 459
hertzblümlein. 4. 410
hertzfreud. 4. 411
Hertzgespan. 4. 377
hertzgespansalb. 2. 183
hertzwurtz. 4. 441. 4. 450
heuschreck. 5. 643. 5. 645
hiacynth. 3. 202
hilffwurtz. 4. 356
hirß. 4. 441
himmelbrand. 4. 497
himmelgall. 4. 457
himmelschlüssel. 4. 463
himmelschwertel. 4. 428
himmelthau/ v. Schwaden.
hin/ hindin. 5. 598
hindtbeer. 4. 473
hirsch. 5. 598
hirschbrunst. 4. 548
hirschköhl. 4. 465
hirschkolben. 5. 598
hirschkreutzlein. 5. 598
hirschmangolt. 4. 465
hirsch Peterlein. 4. 142
hirschschwamm. 4. 548
hirschzung. 4. 481
hirtendasch (Seckel.) 4. 373
hirtzzügel. 4. 412
höchel. 5. 602
holder/ hollunder. 4. 475
Nider Holder. 4. 409
hollwurtz. 4. 362
Falsche Hollwurtz. 4. 417
holtzwurm. 5. 648
hormichen. 4. 382
honigblum. 4. 438
hopffer. 4. 436
hufflattich. 4. 496
hummel. 5. 639
hund. 5. 592
hundsfloh/ holtzbock. 5. 646
hundskopff/ v. Dorant.
hundszung. 4. 407
hünerbiß/ hünerdarm. 4. 356
hünerdieb. 5. 630
hünerkoohl 4. 484
hüttenrauch. 3. 333

J.

Ichtächs. 5. 644
Je länger ie lieber. 4. 382. 4. 420. 4. 427
Igel. 5. 602
Immen. 5. 639
Indianisch. 4. 436. 4. 510
Ingber/ Imber. 4. 505
Teutsche Ingber. 4. 363
Ingrün. 4. 499
Isop/ Ispen. 4. 426
Johannis Beerlein. 4. 469
Johannis-Brodt. 4. 485
Johannis gürtel. 4. 363. 4. 445
Johannis-Kraut. 4. 426
Judenkirschen. 4. 355

Judenpech. 3.346
Judenstein. 3.220
Jungfern Augenbrauen. 4.442
Jungfern Eiß.
Ivenblatt. 4.439

K.

Käfer/Kadden. 5.642. 5.646
Kalb. 5.622
Kalbsnaß. v. Dorant.
Kalckstein. 3.216
Kamschmaltz. 5.601
Kamelsheu/Kamelsstroh. 4.480
Kampffer. 4.512
Karp. 5.634
Karpffenstein. 5.634
Kartendistel. 4.409
Kastanien. 4.380
Katze. 5.597
Katzenfuß. 4.424
Katzenkraut. 4.447
Kautz. 5.630
Kermsine. 3.203
Kermeskörner. 4.384
Kernwasser.
Kertzenkraut. 4.497
Vnholdenkertzen. 4.497
Kellershalß. 4.560
Keuschlamb. 4.354
Kießling/Kieselstein. 3.224
Kinholtz. 4.459
Kirschen. 4.381
Klapperstein. 3.214
Klapperrosen. 4.454
Klauenschmaltz. 5.589
Klee/ Gartenklee. 4.436
Hasenklee/Hasenpötlein. 4.431
Honigkl. Steinkl. Edlersteink. 4.438.
Katzenklee. 4.431
Saurklee. 4.352
Kletten. 4.367
Klingentrüblein. 4.486
Knabenkraut. 4.413. 4.479
Knoblauch. 4.356
Lachen Knoblauch. 4.481
Knoddenkraut. 4.482
Kobold. 3.304
Kolkraut. 4.372
Römisch Kohl. 4.369
Königsblum. 4.461
Königs Kertze. 4.497
Königskraut. 4.355
Korn. 4.483
Kornblum. 4.403
Kornrose. 4.454
Körbel. 4.381
Taubenkörbel. 4.416
Krafftwasser. 2.87
Krahe. 5.627
Krametbaum. 4.430
Kranich. 5.629
Kräusselbeeren. 4.504
Krebs. 5.633
Kreid. 3.192
Rothe Kreide. 3.194
Kreutzwurtz. 4.484
Kröte. 5.590
Schildkröte. 5.638
Kirchen Schell. 4.465
Küchern. 4.387
Kuckug. 5.627
Kuh. 5.588
Kümmel/ Kummich. 4.402
Frembder Kümmel / oder Thymian. 4.488
Roßkümmel. 4.485
Schwartz Kümmel. 4.449
Feldkümmel/Matküm. Weißl. 4.378.
Küngle/ Künglein. 5.600
Künlein. 4.484
Künigundkraut. 4.412
Kupffer. 3.250
Kupfferschlag. 3.334
Kupfferwasser. 3.323
Kurbs. 4.401
Küttelkraut. 4.348

L.

Lachenknoblauch. 4.481
Lamb. 5.586
Lasurblau. 3.221
Lasurstein. 3.221
Lattich. 4.430
Laubfrosch. 5.616
Lauch/ Aesch/ Schnittlauch. 4.462.
Lavendel. 4.487
Lauß.
Läußkraut. 4.488
Laußkrautsamen.
Lebkraut. 4.419
Leberblümlein / Edel Leberkraut / Gulden Leberkraut. 4.410.
Leberkraut/ Steinleberkraut. 4.410. 4.433.
Leberkletten. 4.355
Leindotter. 4.484
Leenkraut. 4.435
Lendenkraut. 4.431
Lerch. 5.625
Lerchenbaum/ Lerchendannen. 4.431.
Lerchenklau. 4.374
Lerchenschwamm. 4.551
Löwenfuß. 4.355. 4.445
Liebstöckel. 4.433
Lilien. 4.434
Wasserlilien. 4.450
Lerchenklau. 4.374
Limonien. 4.435
Lindenbaum. 4.494
Wasser Linsen. 4.432
Löffelkraut. 4.392
Lorberbaum. 4.432
Luchs. 5.614
Luchstein. 3.222
Lufftwasser.
Lungenklee. 4.496
Lungenkraut. 4.465

M.

Magistrantz. 4.427
Magnetstein. 3.222
Magsamen. 4.453
Mählerkraut. 4.352
Mandeln. 4.358
Mangold. 4.369
Wilder Mangold. 4.431
Manstreu. 4.411
Vnser Frauen Mantel. 4.355
Marcasith. 3.305
Marienblümlein. 4.368
Mariendistel. 4.378
Marien-Müntz. 4.440
Marmelstein. 3.223
Mastirbaum. 4.432
Mastich Gummi. 4.518
Maseran. 4.436
Maßlieben. 4.368
Maulbeerbaum. 4.443
Maulesel. 5.615
Maulwurff. 5.620
Maurrauten. 4.474
Maus. 5.615
Schärmauß. 5.620
Maußdorn. 4.473
Maußöhrlein. 4.366
Meelkäfer. 5.646
Meerwinde. 4.564
Meerzwibel. 4.482
Megerkraut. 4.419
Meyenblümlein. 4.434
Meieran/Maseran/etc. 4.436
Meise. 5.630
Meisterwurtz. 4.427
Meywurm. 5.646
Melissen. 4.439
Melonen. 4.439
Melte/Milte/Molte. 4.365
Mengelwurtz. 4.431
Mensch. 5.602
Meter/Metram/Mutterkraut. 4.438.
Mistkäfer. 5.647
Miltzkraut. 4.480
Myrrhen.
Myrtenbaum. 4.445
Mohrenkümmel. 4.408
Mohrenwurtz. 4.455
Wassermorellen. 4.361
Mol/Molch 5.544. 5.646
Molwurff. 5.620
Mon. 4.453
Mooß. 4.444

Mooßkraut. 4.433
Meermooß. 4.396
Mottenkraut. 4.489
Moußkönig. 5.631
Muckenkraut. 4.456
Muckenpulver. 3.304
Münchskopff. 4.491
Mundlein. 5.636
Mundholtz. 4.433
Müntz. 4.439
Kraußmüntz. 4.440
Spitzmüntz. 4.440
Murmelthier/ Murmentle. 5.616.
Muscatnüß / Muscatblüth. 4.443.
Muscheln. 5.634
Ostermuscheln. 5.637
Mutterblum. 4.465
Mutterkraut. 4.438. 4.439
Mutterwurtz. 4.363. 4.441

N.

Nacht Eule. 5.630
Nachtschatten. 4.486
Nagelkraut. 4.366
Nardenkraut. 4.449
Celtische Narde. 4.487
Natter. 5.620
Natterwurtz. 4.370
Klein Natterwurtz. 4.370
Nelcken/ Mutternelcken. 4.379
Negelblümlein. 4.378
Negel Veiln. 4.385
Negelkrafft. 4.456
Nespelbaum. 4.441
Nessel. 4.503
Nesselkönig. 5.631
Neunheil. 4.445
Nicht / Graunicht/ Augennicht. 3.307
Niederholder. 4.409
Nießwurtz. 4.555. 4.557
Nußbaum / Welsche Nuß. 4.428.

O.

Ochergeil. 3.194
Ochs. 5.588
Ochsenkraut. 4.452
Ochsenzung. 4.372
Odermenig. 4.355
Oelbaum/ Olivenbaum. 4.451
Oelmagen/ Oelsamen.
Olm. 5.646
Orant. 4.361
Osterblum. 4.368
Osterkälblein. 5.642
Osterlucey. 4.362
Ostermuscheln. 5.637
Ostrits. 4.427
St. Ottilienkraut. 4.374

P.

Pappeln / Käß Pappeln. 4.437.
Pappelbaum / Populbaum. 4.462.
Paradißholtz. 4.353
Paradißkörner. 4.376
Gelb Pastinach/ weiß Pastin. 4.455.
Pech. 4.525
Perlen. 3.212
Perlenmutter. 5.637
Pestilentzwurtz. 4.456
Peterlein. 4.361. 4.457
Bergpeterlein. 4.457
Hirschpeterlein. 4.457
Steinpeterlein. 4.457. 4.458
Petersilig. 4.457
Wildpetersilig. 4.457
S. Peterskraut. 4.454
S. Peterschlüssel. 4.463
Pfaffenblatt. 4.491
Pfaffenpint. 4.363
Pfankuchenkraut. 4.440
Pfau/ Pagelun. 5.631
Pfeben. 4.439
Pfeffer. 4.459
Maurpfeffer. 4.483. 4.498
Mauß und Rattenpfeffer. 4.488.
Wasserpfeffer. 4.456
Pfennigkraut. 4.450
Pferd. 5.601
Pferdkäfer. 5.647
Pfefferkram.
Pferdschwantz. 4.411
Pfersichbaum. 4.455
Pfingstrosen. 4.461
Pflaumen/ Prunellen. 4.464
Pfrimmenkraut. 4.419
Pimpernüßlein. 4.460
Pyren. 5.645
Pöonien. 4.461
Posist. 4.548
Poley. 4.461. 4.464
Wildpoley. 4.374. 4.484
Pomerantzenbaum. 4.365
Psillienkraut. 4.561
Pulsessig.

Q.

Quapp. 5.637
Queckengraß. 4.421
Queckfilber. 3.261
Quecksteltze. 5.630
Quendel. 4.484
Welscher Quendel. 4.494
Quittenbaum. 4.404

R.

Raab / Rapp. 5.627
Raden. 4.450
Ratze/ Ratte. 5.616
Rattenpulver.
Raucken. 4.411
Raup. 5.643
Rauten/ Weinrauten/ Steinrauten/ Maurrauten. 4.473. 4.474.
Wilderauten/ v. Erdrauch.
Rettich. 4.467
Meerrettich. 4.467
Wilder meerrettich. ibid.
Rharbarbar.
Weiß Rhabarbar. 4.560
Rhapontic. 4.468
Rebhun. 5.631
Regenwurm. 5.645
Rehbock/ Rehgeitz. 5.596
Rehgraß. 4.421
Reyer/ Reige. 5.626
Rheinblumen. 4.489
Rheinfarn. 4.490
Reinweiden. 4.433
Rhinocer. 5.617
Rindsaugwurtz.
Ringelblum. 4.375
Rittersporn. 4.374
Rodeserholtz. 4.469
Rogke. 4.483
Römisch Camillen. 4.383
Rosen. 4.469
Wilderosen/ Feldrosen/ rc. 4.407.
Rosenwurtz. 4.468
Rosinlein. 4.502
Roßhub. 4.496
Roßkäfer. 5.646
Roßmarin. 4.472
Roßschwantz. 4.411
Rost. 1.29. 4.515
Rötelstein. 3.194
Rothe. 4.472
Rothgüntzel. 4.495
Rothlauffkraut. 4.420
Pulver. 2.159
Ruben. 4.455. 4.467
Steckruben. 4.126
Rubin. 3.203
Rubrechtskraut. 4.420
Ruffolde. 5.637
Ruhrwurtz. 4.495

S.

Safftgrün. 4.565
Saffran. 3.400
Wild Saffran. 4.553
Salbey. 4.475
Salmiar. 3.321
Salpeter/ Salniter. 3.314
Salsaparill. 4.478
Saltz. 3.309
Sammetblum. 4.357
Sandel. 4.477

Sandstein. 3.223
Sannickel. 4.477
Sapphir. 3.203
Sassafraß. 4.478
Saturey. 4.479
Saug Igel. 5.644
Saurauch/sauerdorn. 4.369
Saurampffer. 4.351
Saurklee. 4.352
Sau/ Wilde Sau. 5.619
Sauaug. 4.454
Saubon. 4.425
Saubrodt. 4.404
Saukraut. 4.486
Sauwurtz. 4.482. 4.553
Scabiosen. 4.480
Schaaf. 5.586. 5.616
Schäflein. 5.641
Schafgarbe/ Schafrippe. 4.442.
Schaftenheu. 4.411
Schmutzige Schafswolle. 5.616.
Scharlachbeer. 4.384
Scharley. 4.425
Schieferweiß. 3.215
Scheißwurtz. 4.553
Schelwurtz. 4.384
Schierling. 4.388
Schildkrote. 5.633
Schlaffwurtz/ Schlafapffel.
Schlaffkraut. 4.382. 4.425
Schlang. 5.617
Schlangenkraut. 4.450
Schlangenmord. 4.481
Schlehendorn. 4.351
Schleye 5.639
Schlingenbaum. 4.469
Schlottenblumen oder Saffslor. 4.465
Schlüsselblumen. 4.463
Schmeckenicht. 4.560
Schmeerwurtz. 4.489. 4.553
Schnecken. 5.600
Schneekönig. 5.631
Schnepffe. 5.627
Schorbockskraut. 4.384
Schoßstein. 3.222
Schoßwurtz. 4.348
Schröter. 5.646
Schwaden.
Schwalb. 5.629
Schwalbenwurtz 4.384. 4.500
Schwamstein. 3.225
Schwan. 5.630
Schwartzwurtz. 4.489
Schwebelwurtz. 4.457
Schwefel. 3.335
Schwertel / gelb Schw. 4.352.
Schwindelkraut. 4.409
Wasser. 2.74
Scorpion. 5.647
Seckelkraut. 4.373
Seeblum. 4.450
Seehkuh. 5.634
Seidenbälglein. 5.642
Seidelbast.
Seidenkraut. 4.403
Seidenwurm. 5.642
Seiffenkraut. 4.478
Senatblätter.
Senff. 4.486
Wegsenff. 4.412
Baurensenff.
Weissersenff.
Sengerkraut. 4.479
Sevenbaum. 4.474
Serapinsafft. 4.528
Serpentinstein. 3.223
Seselsamen. 4.485
Siebenbaum. 4.474
Siebengezeit. 4.436
Siebenfarbblum. 4.427
Siegwurtz. 4.499
Silber. 3.240
Silberkraut. 4.360
Sinaw. 4.355
Singrün. 4.499
Smaragd. 3.204
Sonnenthau. 4.471
Sonnenwendel/ Sonnenkr. 4.388.
Spargen / Sparschen. 4.364.
Speckgilg. 4.376
Speichelkraut. 4.488
Speichelwurtz. 4.465. 4.478
Speirling. 4.486
Speywasser. 3.443
Sperberbaum. 4.486
Sperling. 5.630
Spicanard. 4.487
Spießglaß. 3.280
Spilling. 4.464
Spinn. 5.641
spinat. 4.488
spitzmauß. 5.616
springkörner. 4.554
sprossen. 8.2
spülwurm.
stabwurtz. 4.348
stallkraut. 4.452
stechaskraut. 4.488
stechkraut. 4.378
steckruben. 4.446
stein.
steinbein. 3.223
steinbrech. 4.479
Roth steinbruch 4.414
steindacht. 3.215
stein-Eule. 5.630
stein Flachs. 8.215
steinflechten. 4.433
Steinkohlen. 3.346
steinmarck. 1.2. 3.193
steinöle. 3.346
steinsaltz. 3.314
steinsamen. 4.442
stendelwurtz. 4.479
sternkraut. 4.454
sternschoß. 1.9
stichelbeeren. 4.504
stickwurtz. 4.553
stopwachs. 5.641
stör. 5.638
storch. 5.626
strauß. 5.631
streiffwurtz. 4.431
süßholtz. 4.410

T.

Tasch. 5.590
Tag und Nacht. 4.454
Talck. 3.225
Tamariskenholtz. 4.490
Tappenstein. 3.222
Tausendblatt. 4.442
Tausendgüldenkraut. 4.380
Groß Tausendgüldenkraut. 4.468.
Taudsend Körner. 4.424
Tausendschön. 4.357
Terband. 2.94
Terbinthin. 4.526
Teschelkraut. 4.373
Teuffelsabbiß. 4.489
Teuffelsdreck. 4.508
Teuffelsklau. 4.445
Thanapffel. 4.348
Thannenbaum. 4.347
Thiegerwolff. 5.614
Thymian. 4.494
Frembd Thimian. 4.483
Thurn König. 5.631
Thymseid. 4.557
Taback. 4.448
Tormentill. 4.495
Tragant. 4.548
Treibkörner. 4.563
Trusche. 5.637
Turbith. 4.565
Turtelbaub. 5.626. 5.632

V.

Violenkraut/ Violen. 4.500
Gelbe Violen. 4.384
Nagel Violen. 4.385
Veyelreben. 4.427
Veyelwurtz. 4.428
Venushaar. 4.353. 4.474
Versich. 4.369
ViperN 5.620
Vitriol. 3.323

Vnnützesorge. 4. 427
Vogelkraut. 4.356. 4. 359
Vogelsnest. 4. 455
Vogelleim. 4. 156
Vorstoß. 5. 641

W.

Wacholderbaum. 4. 430
Wachs. 5. 641
Wachtel. 5. 627
Waldfahren. 4. 414
Waldlilien. 4. 376
Waldmeister. 4. 411
Waldstroh. 4. 419
Wallfisch. 5. 634
Wallroth. 3. 345
Walwinde. 3. 376
Wallstein. 3. 223
Walwurtz. 4. 489
Wandläuse/ Wantzen. 5. 643
Wasser. 3. 195
Wasserbungen. 4. 359
Wassermerck. 4. 361
Wachholder/ Beckholder. 4. 430.
Wegdorn. 4. 564
Wegtritt/ Weggraß. 4. 461
Wegerich. 4. 460
Wegstroh. 4. 419
Wegwart. 4. 388
Weiberfist. 4. 548
Weidasche. 3. 319
Weiden. 4. 474
Weihe/ Wuwe. 5. 630
Wein.
Weinstock / Weinreb. 4. 502
Weinstein.
Weinrauten. 4. 473
Welsche Kirschen. 4. 397
Weyrauch. 4. 547
Weißbley. 3. 258
Weißwurtz. 4. 461
Weitze. 4. 496
Wermuth. 4.349. 4. 350
Widehopff. 5. 632
Widertodt. 4. 495
Güldenwidertodt. 4. 353
Wilg Poley. 4. 374
Wildschwein. 5. 587
Meerwinden. 4. 564
Wintergrün. 4. 440. 4. 465
Winterkönig. 5. 631
Winterrosen. 4. 437
Wißmuth. 3. 305
Wolff. 5. 613
Wolffsbeer. 4. 454
Wolffsfist. 4. 417. 4. 548
Wolffsmilch. 4. 558
Wolgemuth. 4. 452
Wolverlein. 4. 363
Wüllkraut. 4. 497
Wunderbaum. 4. 563
Wunholtz. 4. 416
Wundkraut. 4. 413
Heiligwundkraut. 4. 448
Heidnischwunkraut. 4. 501
Indianischwundkraut. 4. 448.
Wurmkraut. 4. 477. 4. 490
Wurmsamen. 4. 477
Wüstling. 5. 627
Wüterich. 4. 388

Z.

Zahnwurtz. 4. 465
Zapffholtz. 4. 558
Zaungilg. 4. 376
Zaunkönig / Zaunschlepfflein. 5. 631.
Zaunrübe. 4. 553
Zehbwurtz. 4. 363
Zeitlosen. 4. 368
Zeltenpflaster. 3. 217
Zibeben. 4. 502
Zibeth-Katze. 5. 597
Zidwansamen. 4. 477
Ziegenbock / Ziege. 5. 592
Ziefer Erbsen / vid. Küchern.
Ziegeunerkraut. 4. 425
Zimmetrind. 4. 389
Zin. 3. 258
Zinnober. 3. 289
Zirmet. 4. 485
Zitwar. 4. 504
Zucker. 4. 527
Zuckerwurtz. 4. 486
Zwetzgen. 4. 464
Zwibel / Zwifel. 4. 380

CATALOGVE

DE CE QVI SE TRAITTE, OV LE PREMIER nombre montrera le *Livre* & le second la *Page*.

A.

AIL. 4.356
Albatre. 3.215
Ambre jaune. 3.343.
Arbre. 1.2
de Beaume. 4.367
Acore. 4.352
Ancolie. 4.362
Aconite. 4.361
Accipenser. 5.638
Asclepias. 4.500
Argent. 3.240
Vif. 3.261
Agalloche, Bois d'Aloës. 4.353
Agrimoine. 4.355
Augure de Lin, goute de Lin. 4.403.
Angelique. 4.360
Anguille. 5.632
Argentine. 4.360
Agripaume. 4.377
Agaric. 4.551
Alambic. 1.29
Alchequange. 4.355
Alun de plume. 3.215
d'Armenie. 3.216
le Simple. 3.319
Aloë. 4.566
Alouette. 5.625
Aimant. 3.222
Amaranthe. 4.357
Ammoniac. 3.321
Ammi vray. 4.357
Armoise. 4.363
Agnus Castus. 4.354
Anacardes. 4.358
Anet. 4.359
Anis. 4.360
Arnica. 4.363
Aunée. 4.423
Agneau. 5.586
Appe. 4.361
Asne, Asnesse. 5.588
Asperges. 4.364
Auronne. 4.348. 4.402
Arroches. 4.356. 4.365
Aristolochie, longue, ronde &c. 4.362.
Arreste beuf. 4.452
Arondelle. 5.629
Araigne. 5.641
Athanor. 1.30
Athanasie. 4.490
Antimoine. 3.280
Anthore espece d'Aconit. 4.360
Arsenic. 3.333
Absinte commun Romain. 4.349
Pontique. 4.350
Asa fœtida. 4.508
Axonge, graisse. 1.2

B.

Barbe de Chevre. 4.502
Barbon. 5.633
Bec de Cicogne. 4.420
Brebis. 5.616
Boëte pour garder les verres. 1.29
Brochet. 5.636
Branche Vrsine. 4.372
Bois de Coluvrier. 4.395
Bec de Grue. 4.420
Blanc d'Eau. 4.450
Bois sainct. 4.422
Bois sentant Roses. 4.469. 4.477
Bluette. 4.403
Boüis. 4.373
Bufle. 5.590
Buglosse. 4.372
Bouleau. 4.370
Blé. 4.496
Bouïllon. 4.497
Baleine. 5.634
Baume d'Indie. 4.510
Biere aigre. 2.78
Bourrache. 4.371
Bourse de Pasteur. 4.373
Balsamite mineure. 4.354
Basilique. 4.368
Bitume de Iudée. 3.346
Bete. 4.369
Betoine. 4.370
Bistorte. 4.370
Bistortier. 1.29
Bouteille. 1.29
Bequefigue. 5.627
Bievre. 5.596
Benzoin. 4.511

C.

Camomille vulg. Romain. 4.382.
Casse en bâton. 4.553
Centonice. 4.356
Chat. 5.597
Chat de Civette. 5.597
Cabaret. 4.552
Cerf. 5.598
Chelidoine. 4.384
Crible. 1.29
Chien, Chiene. 5.592
Charbon de pierre. 3.346
Cichorée. 4.388
Cubebes. 4.401
Corbeau. 5.627
Coq. 5.627
Cancre. 5.633
Conche en Coquille. 5.600. 5.634
Concombre. 4.401
Courge. 4.401
Conche, Coquille, Tasse de Verre. 1.29.
Cucurbite. 1.29
Curcum jaune. 4.402
Chaudron, Marmite. 1.29
Cardamome. 4.376
Confitures. 1.5
Cerfeuil. 4.381
Confit. 1.24
Chardon benit. 4.377
de nostre Dame. 4.378
à foulon. 4.409
Chien dent. 4.421
Camfre. 4.512
Cigue. 4.388
Cigales. 5.643
Craye. 3.192
Rouge. 3.194
Cueillere. 1.129
Chelidoine. 4.384
le petit. 4.384
Couleur d'Escarlatte. 3.203
Caillou. 3.224
Coloquinte. 4.554
Couillon. 4.479
Couleuvrée. 4.553
Caille. 5.627
Chermes. 4.384
Camomille. 4.382
Cadmie Pierreuse. 3.217
Native. 3.304
Cumin. 4.402
Calamenthe, Pouliot sauvage. 4.374
Chamaras. 4.481
Cornue, Retorte, matras. 1.29
Cinnabre. 3.279

Carline

Carline. 4.378
Chine. 4.385
Cornouillier. 4.397
Coignier. 4.404
Corneille. 5.627
Chesne. 4.466
Cygne. 5.630
Chenilles. 5.643
Capres. 4.375
Cypres. 4.402
Crepin Aquatic. 4.446
Large feuille. 4.447
Crapau. 5.590
Cloportes. 5.641
Coquelourde. 4.465
Coquemard, poilon. 1.29
Cocquerelles. 4.355
Coquille de Limasson. 5.600
Coriandre simple. 4.396
Coral. 3.205
Cerises. 4.381
Caryophyllate. 4.379
Coralline. 4.396
Carouge. 4.485
Cire. 5.641
de Vierge. 5.641
Conserves. 1.5
de Roses. 1.5
Creuset. 1.29
Cresson Aquatique. 4.359. 4.446
Consolide grande. 4.489
Chatton. 1.2
de Noyer. 1.2
Citronnier. 4.390
Cristal. 3.217
Cottonier. 4.371
Cotton. ibid.
Chataigne. 4.380
Centaurium. 4.380
Citrouille. 4.391
Contrayerve. 4.395
Costus. 4.399
Cantharides. 5.642
Chervi. 4.486
Cuivre. 3.250
Cheveux de Venus, Adianthe. 4.353.
Chanvre. 4.375
Carvi, Carottes. 4.378
Chevre. 5.592. 5.596
des Alpes. 5.593
Cheval. 5.601
Couillon de Chien. 4.479
Cresson domestique. 4.447

D.

Dent de Lion. 4.491
Daucus. 4.408
D'orer. 1.25
Dissoudre. 1.25
Detoner en flamme, embraser, Allumer. 1.24
Dictam de Crete. 4.408
Dictam blanc. 4.416
Dates. 4.453

E.

Eaus medicinales. 2.69
Distillées. ibid.
Contre les defluxions. 2.74
Contre les vents du ventre. 2.74.
Dans laquelle on a trempé du pain. 3.195
Legere & douce au goust. 3.195
Vomitive. 3.443
Contre le mal caduc. 2.75
Contre les maladies du gosier. 2.78.
Diuretique. 2.77
Contre la Terreur. 2.83
De vie pour les Femmes. 2.85
Cordiales. 2.87
Ebene. 4.409
Ecumer. 1.24
Ecorces. 2.57
Ecailles d'airain. 2.55
Encens. 4.547
Escarbot. 5.646
Endive. 4.410
Enflure. 1.49
Ellebore noir. 4.555
Blanc. 4.557
Elephant. 5.601
Emeraude. 3.204
Epices. 1.2
Emplatre. 1.5
Emplatre de la pierre Calaminaire. 2.111
Eupatoire. 4.412
Euphrase. 4.412
Espine vinette. 4.369
Espinardes. 4.431. 4.488
Espurge. 4.554
Epithyme. 4.557
Eryngium. 4.411
Erysimum. 4.412
Entonnoir. 1.29
Etain. 3.258
Estruche. 5.631

F.

Fer. 3.243
Framboises. 4.473
Flaccon, Bouteille. 1.29
Fourgon. 1.30
Fougiere. 4.414
Figuier. 4.413
Filets ou cheveus, qui pendent aux racines. 1.2
Feuille d'Inde. 4.436
Fermenter. 1.25
Fumeterre. 4.416
Fourmi. 5.644
Farine folle. 2.94
Fenouil. 4.415
Fenugrec. 4.415
Fraine. 4.416
Fraisier. 4.415

G.

Gril. 1.29
Grue. 5.629
Gyrofflée. 4.378
Guy de Chesne. 4.466
Guajac. 4.422
Gelée. 1.5
Galanga. 4.418
Gryllon. 5.644
Germandrée. 4.382. 4.494
Garame. 4.472
Gomme Ammoniac. 4.507
Grenat pierre. 3.201
Genest. 4.419
Gentiane. 4.419
Glouteron. 4.456
Graine d'Escoriau. 4.384
Grenadier. 4.421
Graine des papegais Grenouille aquatique. 5.638
des Ongles.
Grosselier. 4.469
Gluteron. 4.367
Gratiole. 4.558
Govion. 5.637
Goutte de Thym. 4.557
Glayeul. 4.352. 4.499
Guimauve. 4.356

H.

Hepatique d'or. 4.410
Hepatique d'etoile. 4.411
Herbe au laict. 4.557. 4.558
au Charpentier. 4.463
à foulon. 4.478
aux Pouilleux. 4.488
aux puces. 4.456. 4.561
aux Cuilliers. 4.392
de Trinite. 4.427
Hieble. 4.409. 4.555
Hobblon. 4.436
Hibou. 5.630
Hyacynthe. 3.202
Hematite. 3.219
Homme masle & femelle. 5.602
Hyoscyame. 4.425
Hepatique noble. 4.410
Estoilee.
Hepatique simple. 4.433
Herisson. 5.602
Hareng. 5.636
Hyssope. 4.426
Huso. 5.636
Huitres. 5.637

I.

Ialappe. 4.559
Iudaique pierre. 3.220
Ioubarbe. 4.483
petit. 4.498
Ioubarbe des Vignes. 4.413
Iujubes. 4.429
Iasmin. 4.427
Ienevrier. 4.430
Imperatoria. 4.427
Iris. 4.428
de Florence. 4.428
Ive arthetique. 4.382

Laictue

L.

Laictue. 4.430
Lin. 4.435
Sauvage. 4.435
Livesche. 4.433
Lynx. 5.614
Lynx la pierre. 3.222
Lierre. 4.423
Trainant. 4.423
Lis. 4.434
Loup. 5.613
Licorne. 5.622
Linge à Couler. 1.29
Langue de Chien. 4.407
Lime. 1.29
Limons. 4.435
Linaire. 4.435
Laine de Brebis. 5.616
Lapin. 5.600
Lupins. 4.413
Laurier. 4.432
Laureole. 4.560
Lisseron. 4.499
Lesard. 5.644
Lythargyre. 3.307
Lentille d'Eau. 4.432
Lentisque. 4.432
Lavande grande. 4.487
petite. 4.487
Lievre. 5.613

M.

Marbre. 3.223
Mors de Diable. 4.489
Musc. 5.614
Manche à Hippocras. 1.29
Mechoacan. 4.559. 4.560
Mercuriale. 4.440
Mouche à chandele. 5.643
Mouche des Chiens. 5.646
Mouches à Miel. 5.639
Marcasite. 3.305
Moüelle des Os. 5.610
Simple. 1.2
Melisse. 4.439
Melilot. 4.438
Melon. 4.439
Mente. 4.439
Mente sarrasenique. 4.440
Millet. 4.441
De soleil, saxifrage. 4.442
Millefeuille. 4.442
Millepertuis. 4.426
Mulet. 5.615
Meline. 5.620
Marie.
Manati. 5.634
Monnoyere sc. Herbe. 4.450
Meurier. 4.443
Morelle. 4.486
Marrube. 4.438
Merillon.
Mere des perles. 5.637
Mousse d'Arbre. 4.444
Terrestre. 4.445
Matricaire. 4.438
Mente. 4.439
Romaine. 4.440
au Chat. 4.447
Myrtille. 4.445
Meurte. 4.445
Morgeline. 4.356. 4.359
Moutarde. 4.486
Meutequeue. 5.630
Marteau. 1.29
Mortier. 1.29
Mouron. 4.356. 4.359
Metaux. 2.55
Mauve. 4.437
Romaine. 4.437
Mandragore. 4.437
Marguerites pasquettes. 4.368
Muguet. 4.434. 4.419
Muffle de Veau. 4.361
Marjolaine. 4.436

N.

Nard Celtic. 4.487
Indique. 4.487
Nefles. 4.441
Nielle. 4.449
Neffier. 4.441
Noix de Muscade. 4.443
Simple. 4.428
Nephritique sc. pierre. 3.202
Nephritique sc. Bois. 4.447
Noisettier. 4.397
Naveau. 4.446
Noyer. 4.428

O.

Or purifié par fusion avec de l'Antimoine. 3.231
Ours. 5.624
Ochre. 3.194
Onguent cordial. 2.184
Facilitant la supuration des ulceres. 2.186
Orge. 4.424
Olivier. 4.451
Oeillet de jardins grand.
petit. 4.378
Oranger. 4.365
Oreille de souris. 4.366
Origan. 4.452
Oiseau de proye. 5.625
Ostiocolle pierre. 3.223
Ortie Romaine. 4.503
Petite. 4.503
Morte. 4.504
Ozeille. 4.351

P.

Panicaut. 4.411
Plat Escuelle. 1.29
Pot. 1.29
Pimpinelle d'Italie. 4.458. 4.476
Petit pot de graisse. 1.29
Racine de Patience. 4.431
Pas d'Asne. 4.496
Passefleur. 4.465
Pervenche. 4.499
Pin pignet. 4.459
Pin Sauvage. 4.459
Poix. 4.525
Pois chiches. 4.387
Pain de pourceau. 4.404
de Cocu. 4.352
Pied de Lion. 4.355
Pied de Lievre. 4.431
Plomb. 3.253
Pincettes. 1.29
Porcelaine. 4.463
Perche. 5.637
Peschier. 4.455
Peucedane. 4.457
Poudre aux Vers. 4.477
Contre la dysenterie.
Perdris. 5.631
Perfoliate. 4.455
Pigeon. 5.626
Pilon. 1.29
Perles. 3.212
Pilosella. 4.424
Pouliot. 4.464
Polypode. 4.561
Poule. 5.627
Pommes de Sapin. 4.348
Pommier. 4.462
Primeverre. 4.463
Pulmonerre d'Arbre. 4.465
Pulmonerre simple. 4.465
Palme Christ. 4.563
Palmier. 4.452
Persil d'eau. 4.361
Prunier sauvage. 4.351
Prunes transplantées du prunier sauvage de couleur de citron. 4.351.
Prunier. 4.464
Ptarmica. 4.464
Punaises. 5.643
Phiole. 1.29
Peuplier. 4.462
Pimpinelle. 4.458
Pyramide. 1.29
Pierres Medicinales. 2.54
d'Aigle. 3.214
d'Azur. 3.221
à faire la chaux. 3.216
Ponce. 3.224
Chrysolite. 3.201
Eponge. 3.225
Parietaire. 4.454
Pouliot. 4.461
Pyrethre. 4.465
Pyrole. 4.465
Poirier. 4.466
Pressoir. 1.29
Pesse. 4.347
Pissasphalte. 4.525
Passereau. 5.630
Persil de Macedoine. 4.457
de jardins. 4.457
de montagnes. 4.457
Persicaire. 4.456
Petrole. 3.346
Pistaches. 4.460

Plantain

Plantain. 4.460
Pasture de Chameaux. 4.480
Patte de Cheval ou d'Asne. 4.496
Patience. 4.431
Pastenades & leurs especes. 4.455
Sauvage. 4.455
Petasites. 4.456
Poivre. 4.459
Pivoine. 4.461
Pavot. 4.453
Primevere. 4.463
Erratic. 4.454
Pourpier. 4.463

Q.

Queuë de Cheval. 4.411
Quintefeuille. 4.466

R.

Raisins des Dames petis. 4.502
Rave. 4.467
Rhon. 4.469
Ronces. 4.473
Rusc. 4.473
Rue. 4.473
de muraille. 4.474
Rat. 5.616
Rue de Chevres. 4.418
Roubarbe. 4.562
Rubin. 3.203
Rubrique vide Croye rouge.
Recipient. 1.29
Racine sentant roses. 4.468
Refort sauvage simple. 4.363. 4.467.
Grand. 4.467
Regalisse. 4.420
Rosmarin. 4.472
Renoüée. 4.424. 4.461
Grande. ibid.
Rhamne catarctique. 4.564
Rhinoceros. 5.617
Rhenard. 5.624
Rhapontic. 4.468
Bayes de Ronce. 4.473
Roseau aromatique. 4.374
Rosier Champêtre. 4.407
Raisins de Renard. 4.454
Rosier. 4.469
Rosée de Soleil. 4.471

S.

Sabine. 4.474
Sels. 2.55
Sel de Cuisine. 3.309
de pierre. 3.314
de Nitre. 3.314
de Cendres de saule. 3.319
Sang, Larmes de Dragon. 4.529
Scabieuse. 4.480
Seau de Salomon. 4.461
Sebesten. 4.483
Sucre. 4.527
Sachet. 1.30
Souci. 4.375
Souchet. 4.408. 4.418
Stœchas. 4.488
Seiche. 5.638
Siderites. 4.485
Sandarache.
Sandal. 4.477
Soldanelle. 4.564
Soufre. 3.335
Saffran. 4.400
Sauge. 4.475
Seigle. 4.483
Sanglier. 5.587
Sagapene. 4.528
Suier Sureau. 4.475. 4.558
Salade. 4.430
Saponaire. 4.478
Sarriete. 4.479
Sassafras. 4.478
Saule. 4.474
Scolopendre. 4.480. 4.481
Scylle. 4.482
Salamandre. 5.646
Sperme de baleine. 3.346
Semence de Grenoüilles. 5.638
Semence à Vers. 4.477
Sanicule. 4.477
Seneçon. 4.484
Seneve Sauvage. 4.494
Serpent. 5.617
Serpentine. 3.223
Scrophulaire moyenne. 4.482
Simple. 4.482
Serpolet. 4.484
Saphir. 3.203
Scorpions. 5.647
Sapin. 4.347
Saponaire. 4.478
Souris. 5.615
Chauve souris des Alpes. ibid.
Sangsue. 5.644
Saffafras. 4.478
Sesame. 4.484
Seseli de Marseille. 4.485
de Crete. 4.485
Spatule à remuer. 1.30
Saturée. 4.479
Sauterelle. 5.645
Savinier. 4.474
Saxifrage rouge. 4.414
simple. 4.442. 4.479
Sise de Crete. 4.485
Sureau. 4.475
Suye. 4.515
Salsepareille. 4.478
Scorzonnere. 4.481

T.

Tale. 3.225
Tanaisie. 4.490
Teigne de Thym. 4.557
Thym. 4.494
Tablette. 1.30
Tabac. 4.448
Trichomanes. 4.495
Tenche. 5.639
Tendron des choux. 1.2
Tragacant. 4.548
Truffes.
Trefeuil odorant. 4.436
Truje. 5.619
Tuille. 1.29
Tilet. 4.494
Tamis. 1.30
Tamaris. 4.490
Tormentille. 4.495
Thymalle. 5.639
Troesne. 4.433
Teigne. 5.648
Taupe. 5.620
Terres Medicinales. 2.53
Terre.
Taureau. 5.588
Tuthie blanche. 3.307
Gryse. 3.307
Tourterelle. 5.632
Tussilage. 4.496
Tortue. 5.638
Truite. 5.639

V.

Veau. 5.622
Vers à soye. 5.642
de Terre. 5.645
des Intestins. ibid.
Vermillon. 4.384
Vit de prêtre, verge d'Aron. 4.363
Vin de poires.
Vesce sauvage. 4.418
Vigne. 4.502
Verge d'or. 4.501
à feüilles etrates. ibid.
Verjus. 4.520
Valeriane. 4.497
Vine poison. 4.500
Viole purpurée. 4.500
Vinaigre. 4.505
Unicornu mineral. 3.227
Vipere. 5.620
Visc. 4.398. 4.501
Urine. 5.603
Verre. 1.30
Veronique. 4.498
Verser par inclination. 1.24
Vaisseau circulatoire. 1.29
de Terre. 1.29
Victorialis. 4.499
Violiere. 4.500
Vautour. 5.632
Vervaine. 4.498

X.

Xerva. 4.495

Z.

Zedoar. 4.504
Zingembre. 4.505

OR TABLE

OF THINGS CONTAINED IN THIS BOOK IN The English tongue.

A.

ACACIA, or Black thorn, barck, flovvers. 2.57
Acorn-cups. ibid.
Svvet sented. 4.352.
Common. 4.352
The Adder. 5.620
Agarick v. Mushroom. 4.551
An Agitaclel. 1.29
Agnus Castus. 4.354
Alabaster. 3.215
Alder-tree, berry, barck. 4.558
Ale. 2.78
An Alembick-Still. 1.29
Almonds svvet, bitter. 4.358
Wood of Aloës. 4.353
Althaa. 4.356
Alume roch. 3.319
Splitting. 2.55
Amaranth flovvers &c. 4.357
Amber yellovv, vvhite. 3.343
Amber-grees. 3.342
Amethyst. 2.95
Ammi, true, Cretick, Vulgar. 4.357.
Anacards. 4.358
Angelica tame, vvild. 4.360
Annis-seed. 4.360
The Ant. 5.644
Anthora. 4.361
Antimony. 3.280
Apples & Appletree. 4.462
Balsam-Apples of Ierusalem v. Balsam. 4.442
Arach. 4.365
Armenian-stone v. Stone. 3.216
Armoniack or Ammoniack vid. Gums. 4.507
Arnica or Arnick. 4.363
Aron small, Egyptian. 4.363
Arsenick. 3.333
Arsmart. 4.456
Asa Stincking or Assa fœtida. 4.508.
Asa vvell sente. 4.511
Asarabacca. 4.552
Ash-tree-barck, leavs, keys. 4.416.
Aspalathus. 4.469
Asparagus. 4.364
Asphaltus. 4.525
An Ass. he, she, colt or foal. 5.588
Asthmatick or Breathelping-vvater v. vvater.
Atriplex. 4.365
Avens. 4.379
Azur-stone v. stone.

B.

A Badger. 5.620
Balm or Bavvm. 4.439
Balneum Maria. 1.29
Balsam & Balsamtree, vvhitish, Indian. 4.367
Balsam apples of Ierusalem v. Apples. 4.442
Barberrys. 4.369
A Barble. 5.633
Barley. 4.424
Bay tree. 4.432
Beans Roman, common, flovvers. 4.413.
The Bear. 5.624
Bearsclavv. 4.372
Bearsfoot. 4.555
A Beaver. 5.596
Becabung. 4.359
Beer. 2.78
Bees humming &c. 5.639
Bee-glevv. 5.641
Beetles, black, horned, horse, meal, toad-beetles &c. 5.646
Beets. 4.369
Benzoin or Benjamin. 4.511
Betony, herb flovver. 4.370
Pauls Betony. 4.498
Bezoar-stone. 2.54
Bindvved. 4.564
Birch-tree. 4.370
Birdlime.
Birthvvort, long, round vulgar. 4.362.
Bishopsvved. 4.357
Bismuth. 3.305
Bistort. 4.370
A Bitch. 5.592
The Bitter or Bittern. 5.626
Black-thorn vid. Thorn, barck, flovvers.
Blessed Thistle. 4.377
Blevv-bottle. 4.403
Blood-stone v. stone. 3.219
The Blood-sucker. 5.644
A Boar. 5.619
A vvild-Boar. 5.587
The Bone of the Harts heart. 5.598.
Bonebinder. 3.223
Borrage herb, flovvers. 4.371
A Box. 1.29
Box-tree. 4.373
Brakes. 4.414
Brombles. 4.473
Bran. 2.94
Branck-vrsin. 4.372
Brass its shavings, scales, flovver, Ore dregs of Sulphur. 3.334
Brass-kettle. 1.29
Brickstone. 1.30
Brimstone yellovv, horse, live Sulphur. 3.335
Briony. 4.553
Brocklime. 4.359
Broom flovvers. 4.419
The Buck. 5.598
The Roe-Buck. 5.596
Buckthorn. 4.548
Buckthorn-berr. 4.564
The Buffle or Bufulo. 5.590
The Bug. 5.643. 5.590
Bugloss flovvers &c. 4.372
A Bull. 5.588
Burdock. 4.367
Thelesis. 4.367
German. 4.458
Italian. 4.476
Burstvvort. 4.424
Butchers-broom or Bruscus. 4.473.
Butchers-prick tree. 4.558
Butter-Bur. 4.456

C.

CAbbage. 4.372
Cadmia naturall metallin. 3.304.
Calaminaris stone v. stone. 3.217
Calaminth or Calamints mountain. 4.374.
Calamus Aromaticus or Svvet Cane. 4.352. 4.374
To Calcine. 1.24
The Calf. 5.622
Camels Hay. 4.480
Camphire. 4.512
To Candy.
The Canker vvorm. 5.643
Capers, roots of the rinds. 4.375
Dutch Capers. 4.419
Cardamoms greater, less. 4.376

Arabian

Arabian. 2. 56
Cardiaca. 4. 377
Carduus Benedictus. 4. 377
Carduus Mariæ. 4. 378
Carlin-Thistle. 4. 378
Carneolus or Carneol. 3. 204
Carovvay-seeds. 4. 378
The Carp. 5. 634
The Carps-stone three-cornerd. 5. 634.
Carpenters-Ruddle. 3. 194
Carrots. 4. 408. 4. 455
Carthamus. 4. 553
Cassia-Lignea or vvody. 2. 56
The Cat, the house & vvild Cat.
The civet & Musk Cat. 5. 597
Cataputia Great. 4. 563
Catkins. 1. 2
Cats-foot. 4. 424
A Cauldron. 1. 29
Celondin greater, less. 4. 384
Centauri the less, flovvers. 4. 380
One sort of it. 4. 558
Chal. 3. 192
Chamelea great-Leaved. 4. 274
Chamomill sea, common, Roman, flovvers. 4. 382
Chast Lamb. 4. 354
Checkers.
Cheeslips. 5. 641
Cherrye-tree & Cherryes dryed, vvinter-Cherryes, flovvers &c. 4. 355. 4. 381.
Chervil. 4. 381
Chesnuts, shells. 4. 380
Chickpease or Cicers. 4. 387
Chickvved. 4. 356
China-roots. 4. 385
A Chough. 5. 627
Christmas flovver. 4. 555
A Chrysolite. 3. 201
Cinckfoyl. 4. 456
Cinnabar. 3. 279
Cinnamon. 4. 389
A Circulatory. 1. 29
Citron tree, peels &c. 4. 390
Citrul. 4. 391
Clary. 4. 425
Cleavers garden &c. 4. 360. 4. 436.
A Clegg. 5. 646
Cloves great, little. 4. 379
Clove-Gylly ovvers. 4. 378
Clove-Violets. 4. 385
Coach-greafe. 3. 253
Coal, Peter-Coal, stone-Coal. 2. 56
A Cock. 5. 627
A Dung-hil Cock. 5. 632
Cockles. 5. 637
Colevvort, Sea-Colevvort. 4. 564
Coltsfoot herb, flovvers. 4. 496
Colambin flovvers. 4. 362
Comfrey. 4. 489
Comfrey royall. 4. 374
A sort of red Comfrey. 4. 501
The Coney. 5. 600
Conserve of Roses. 1. 5
Contra-yerva. 4. 395
Copper. 3. 250
Coral. 3. 205
Coralline. 4. 396
Corents or Corence v. Raisons. 4. 203.
Corence or Corrants English. 4. 469.
Coriander-seed. 4. 396
Roman. 4. 449
Corn-flovvers. 4. 403
Costus Arabian.
The less. 4. 351
Cotton-tree, seeds, soft vvol. 4. 371
Cottonvved, Arabian, flovvers. 4. 488.
The Covv. 5. 588
A sea-Covv, & the sea-Covv's tooth. 5. 634.
A Covvshot or Coist. 5. 630
Covvslips. 4. 463
A Crab, Crayfish, or Crevise. 5. 633.
A Crane. 5. 629
Cranes-bil. 4. 420
Cresses, vvater, garden. 4. 446. 4. 447.
The Cricket. 5. 644
The Crovv. 5. 627
A Crucible. 1. 29
Crystal. 3. 217
Cubebs. 4. 401
The Cuckovv. 5. 627
Cuckovv-pints. 4. 363
Cucumber, vvild. 4. 401
Cucurbit. 1. 29. 4. 401
A Culver. 5. 626
A Wood-Culver. 5. 630
Cummin-seeds, black. 4. 402. 4. 449.
Cuscuta. 4. 403
The Cuttle. 5. 638
The inck or black moisture of the Cuttle. 5. 638
Cypress-tree garden, vvild, long, round. 4. 402. 4. 408

D.

DAndelyon or Dent de Lyon. 4. 491.
Danevvort. 4. 409
Dasies. 4. 368
Date-tree. 4. 452
A Davv. 5. 627
To Decant. 1. 24
To despumate. 1. 24
Devils-bit. 4. 489
Dil, Wild, flovvers. 4. 359. 4. 441
To dissolve. 1. 24
Dittany of Crete, vvhite. 4. 408. 4. 416.
Docks-great, sharp pointed. 4. 431
Dodder. 4. 403
of Time. 4. 557
The Doe. 5. 598
A Dog. 5. 592
Dog tree. 4. 397
Dog-berry-tree. 4. 558
Dog grass. 4. 421
A Dog louse, v. Louse. 5. 646
Doronicum. 4. 409
The Dove, house-Dove, Turtle-Dove, v. Turtle. 5. 626
A Ring-Dove. 5. 630
Dragons blood. 4. 529
A Drake. 5. 625
Dropvvort. 4. 414
Dross of Metalls. 2. 55
Duckmeat. 4. 432
Dvvarf Elder v. Elder. 4. 409

E.

Eagle-stone. 3. 214
Earth. 3. 189
Sealed Earth. 3. 190
Red Earth. 3. 194
Earth-Flax. 3. 215
Earth vvax. 4. 525
Earth-Worms v. Worms.
Ebony. 4. 409
An Et. 5. 632
The Elck. 5. 586
Elder tree, middlebark, flovvers. 4. 475.
Elecampane. 4. 423
The Elephant. 5. 601
An Emerald. 3. 204
The Emmot. 5. 644
Endive. 4. 410
Epithymum. 4. 557
Eryngo. 4. 411
The Esk. 5. 644
Esula. 4. 554
Eupatory, Arabian, Maudlin. 4. 354. 4. 412.
Eyebright. 4. 412

F.

A Falcon. 5. 625
Fat. 1. 2
The Fat of a Horse, neke 5. 601
Fearn. 4. 414
Feathered Allum. 3. 215
Featherfevv. 4. 438
Feaverfevv. 4. 441
Fennel. 4. 415
To Ferment. 1. 25
Fevervvort. 1. 48
Figgs, common, Marsilian. 4. 413
The Fig-eater. 5. 627
Figvvort. 4. 482
A Filbert or Filberd v. nut. 4. 397
A File. 1. 29
Finckel, broad. 4. 485
Fire-stone. 3. 224
Firre tree, vvhite, red. 4. 347
Firr-Apples. 4. 348
Fish-glevv. v. glevv.
Fistich-nuts. 4. 460
A Flaggon. 1. 29
Flaxvved. 4. 435
Fleabane. 4. 561
Fleavvort. 4. 456

Flint-stone. 3. 224
Flovver of Love.
Flovver de Luce. 4. 428
Flyes, Cantharides, golden, Spanish, French, horse, horned, broad, Ant, red, black, violet & amethystin coloured Flyes. 5. 642. 4. 646
St. Iohns Fley. 5. 643
Fœnugreek. 4. 415
The Fox. 5. 624
Frankincense. 4. 547
The Frog, little, green, Eart Frog. 5. 617.
Water-Frog. 5. 637
Froggs spavvn or teddars. 5. 638
Fullers Clay.
Fumitory. 4. 416
A Funnel. 1. 29

G.

Galangel, greater less. 4. 418
The Gander. 5. 625
Garlick vvild, broad. 4. 356. 4. 499
Gentian. 4. 419
Germander, vvild. 4. 382. 4. 481
A greater sort of it. 4. 494
To Gild. 1. 25
Ginger, yellovv, red, vvhite. 4. 505.
Gith true, false. 4. 449
Glass. 1. 29
The Glead. 5. 630
Glevv.
Fish glevv, Mouth glevv. 5. 636
The Gloe-vvorm or Glos bird. 5. 643.
A Gnat snapper. 5. 627
The Goat, Buck-Goat, she goat, vvild, rock, Roe goat. 5. 592. 5. 593. 5. 596.
Goats-Rue. 4. 418
Goaths thorn.
Gold. 3. 230
fine, beaten, leaf-gold. 2. 55
half beaten, double-refined. ibid.
mixed, baser, party-colourd. ibid.
Muscle, finelypovvderedgold. ibid.
Golden Egg.
The Goos. 5. 625
Goos-grass. 4. 360
Gourds seeds. 4. 401
For the running or vvandring Gout. 5. 620.
Granis of Paradise. 4. 376
Granat stone. 3. 201
Grapes. 4. 502
Grass, Quich, or Dogs-grass. 4. 421.
The Grasshopper. 5. 643
Gratia Dei. 4. 558
The Gray. 5. 620
Greas. 1. 2
of Ox, foot. 5. 589
A Grig. 5. 632
A Gripe or Geir. 5. 632
Gromvvel, seeds. 4. 442
Groundpine. 4. 382
Groundsel. 4. 484
Gaujacumbarck. 4. 422
Gum Dragant. 4. 548
Gypsum or Gyps. 2. 53

H.

Hæmatites. 2. 54
The Halcyon. 5. 625
The Havvck, Spar-havvck. 5. 625
A Hammer. 1. 29
The Hare. 5. 613
The bone of the Hares anckle. 5. 613.
Hare-foot or Hare-Cummin. 4. 431.
The Hart. 5. 598
Mushroom, Spavvn or slime of the Hart. 4. 548
Hartstongue. 4. 481
Harevvort. 4. 485
Haver. 4. 365
The Hegde-Hog & Hegde-Dog. 5. 601.
Hegde-Hyssop. 4. 558
Hegde-mustard. 4. 412
Hellebore black, vvithe. 4. 555. 4. 557.
Hemlock. 4. 388
Hemp seed. 4. 375
A Hen. 5. 627
Henbane vvhite. 4. 425
Hen-bit. 4. 356
Hepatick herb, flovvers. 4. 410
Herb of Grace. 4. 473
Herb Paris, or Truelove. 4. 454
Herb Robert. 4. 420
Herb Trinity. 4. 427
Herb Tvvo pence. 4. 450
Hern or Heron. 5. 626
The Herring. 5. 636
Hig taper flovvers. 4. 497
The Hind. 5. 598
Hippocrates his sleev. 1. 29
Hirse. 4. 441
Hogs-Fennel. 4. 457
Hogs-licet. 5. 641
Hops. 4. 436
Horshound vvhite. 4. 438
A Horse. 5. 601
A Horse leach. 5. 644
Horse-tail. 4. 411
Houndstongue. 4. 407
The Houp. 5. 632
Howsleeck greater, less, 4. 483
the smal lest sort. 4. 498
Hyacinth. 3. 202
Hyssop. 4. 426

I.

A Iack-davv. 5. 627
Iacinct. 3. 202
Iasmine or Iesemin. 4. 427
Ielly. 1. 6
Ievvs-Bitumen. 4. 525
Ievvs-Ears v. Elder, Ievvs-Stone. 3. 220
Ievvs Stone. 3. 220
Indian-grain. 4. 484
Indian-leaf. 4. 436
St. Iohns-Bread. 4. 485
St. Iohns-Wort, herb, flovvers. 4. 426.
Ising-glass. 5. 636
Iuice. 4. 520
Iujubs. 4. 419
Iuniper berrys, spunge, Wood. 4. 430
Ivy, ground & tree-Ivy, & Ivy berrys. 4. 423

K.

Kermes or Chermes-berries. 4. 384
The Kings Fisher. 5. 625
The Kite, the red Kite. 5. 630
Knee holly. 4. 473
Knobs of Burdock. 1. 49
Knotgrass. 4. 424. 4. 461

L.

Ladies Bestravv. 4. 419
Ladies Mantle. 4. 355
Lagobus. 4. 363
Lagopus. 4. 431
The Lamb. 5. 586
v. Grease.
A Lamprey or Luck stone. 5. 637
The Lapvving. 5. 632
Larch or Larix-tree. 4. 431
The lark. 5. 625
Larks heel. 4. 374
Lavender flovvers. 4. 487
Laurel. 4. 432
Lazul stone. 3. 221
Lead, calcined or burnt.
Leavs. 1. 2
Leeks, headed, unset. 4. 462
Lemons, peels. 4. 435
Lentils. 4. 432
Lentisch-tree. 4. 432
Lettice, Spanish. 4. 430
Lignum vitæ. 4. 422
Lillies vvhite, yellovv Water Lillies. 4. 434. 4. 451
Lillies Conval or May Lillies. 4. 434.
Lime playster. 2. 53
Lime-stone. 3. 216
Lin. 4. 435
Linde or Lyme-tree, barck, flovers 4. 494.
Liquorice. 4. 420
Litharge of gold & silver. 3. 307
Livervvort, fountain, starr like, stony, vvhite, golden, flovvers. 4. 410. 4. 411. 4. 433.
The Lizard. 5. 644
Luellin. 4. 498
The Loadstone. 3. 222
The Locust. 5. 645
Lovage. 4. 433
A Louse. 5. 646
A Wall-Louse. 5. 634

Lung-

Lungvvort, common, moſſey, ſpotted. 4. 465
Lupins. 4. 413
Lyncian ſtone. 3. 222
The Lynx. 5. 614

M.

Mace. 4. 443
Maddir. 4. 472
Maiden hair, vvhite, black, red, golden or yellovv. 4. 353. 4. 474. 4. 495.
The Mag. Py v. Py. 5. 631
Mallovvs or Mavvls, common, tree, garden. 4. 437
Man. 5. 602
Mandrakes. 4. 437
Many feet, herb. 4. 561
Animal. 5. 641
Marble ſtone. 3. 223
Marcaſite. 3. 305
A Mare. 5. 601
Majoram. 4. 436
Wild Majoram. 4. 452
Marle. 3. 193
Marrovv of ſtones. 1. 3. 3. 193
Marsh Mallovvs. 4. 356
Marygold, flovvers. 4. 375
Mary-thiſtle. 4. 378
Maſtich & Maſtich-tree. 4. 432
Maſtervvort. 4. 427
Maudlin. 4. 412
Meat-ſvveet. 4. 502
Mechoacan vvhite, blak. 4. 559 4. 560.
Medlers dryed. 4. 441
Melilot, flovvers. 4. 438
Melons. 4. 439
To melt. 1. 25
Mercury (the herb.) 4. 440
Mercury (the mineral.) 3. 261
Meu. 4. 441
Mezeron, berries. 4. 560
Millet or Milium. 4. 441
Mint, Spear-mint, Saracens, Roman, Our Ladies, horſe, & criſp-mint. 4. 439
Cat-mints. 4. 447
A Mole or Moodivvarp. 5. 620
Molevvort. 4. 563
Moneyvvort. 4. 450
A Morter. 1. 29
Moſs, Moſs of the tree, ground-moſs. 4. 444
The Moth. 5. 648
Mother of Pearles. 5. 637
Mother of time. 4. 484
Mothervvort. 4. 438
The Mouſe, Shrevv, or Earth mouſe, Al pin mouſe. 5. 615. 5. 616
Mouſe-Ear. 4. 366
The mug. 5. 643
Mugvvort. 4. 363
Mulberry-tree, leavs. 4. 443
The Mule. 5. 615
A Mullet. 5. 633
Mullein or Mullen, flovvers. 4. 497
A Muscle. 5. 634
Mushrooms. 4. 548
Mushrooms of Larch-tree. 4. 551
Musk. 5. 614
The Musk-Cat or Goat, moſchius, 5. 614.
Myrtle tree, shrub. 4. 445

N.

Nard. 4. 363
Navevv. 4. 446
Neats-foot oyl. 5. 589
Nep or Nip. 4. 447
Nephritick-ſtone. 3. 202
Nephritick vvood. 4. 447
Nettles dead, ſtinging, Roman, great, little. 4. 503. 4. 504
The Nevvt. 5. 644
Nigella true, falſe. 4. 449
Nightshade. 4. 486
Nutmeg. 4. 443
Nuts, vvater, nuts, cypreſs, Indian, vomiting, Wall-nuts, pine-nuts, fiſtich, Halſe nuts, filberts. 4. 497. 4. 425.

O.

Oak, bark, tree, leavs, miſcelto, 4. 466.
Oats. 4. 365
of Trupentine. 3. 186
Oker. 3. 194
Olives & Olive-tree. 4. 451
Oyl Olive or Sallet Oyl. 4. 451
Humble Olive. 4. 560
One-berry. 4. 454
Onion. 4. 380
Origany or Origanum Vulgar, Cretick. 4. 452
Orach. 4. 365
Oranges, ſovvr, ſvveet, tree, fruit, peels, ſeeds. 4. 365
Orpin. 4. 413
Orpment. 3. 333
Orris. 4. 428
Oſteocolla. 2. 54
An Oſtrich or Eſtridge. 5. 631
The Olvv, night-Ovvl. 5. 630
An Ox. 5. 588. 5. 590
Oxtongue. 4. 372
The Oyſter. 5. 637
Oziers. 4. 474

P.

Pagrus. 5. 639
Palmer vvorm. 5. 643
Parget.
Parmacitty. 3. 345
Parsley common, Macedonian, mountain, vvild, ſtone parsley. 4. 457. 4. 458.
Parsneps, Covv, or vvild. 4. 408. 4. 455.
The Partridge. 5. 631
Peaches, Armenian, tree, leavs, flovvers, fruit. 4. 455
A Peacock & Pea-hen. 65. 31
The Pearch or Perch. 5. 637
Pearles. 3. 212
Pears & Pear tree. 4. 466
Pear-vvine, Perry. 4. 466
A Pelican (inſtrument.) 1. 29
Pellitory of Spain. 4. 465
Pellitory of the vvall. 4. 454
Penny royal. 4. 464
Pennyvvort. 4. 450
Pepper vvhite, long, blak, of the mount. 4. 459. 4. 560
Pervvinckle. 4. 499
A Peſtle or Peſtil. 1. 29
Peter-Coal. 3. 346
Phaſeols. 4. 413
A Pig. 5. 619
A vvild Pig. 5. 587
A Pigeon. 5. 626
A Pike. 5. 636
Pilevvort. 4. 384
Pimpernel. 4. 359. 4. 476
Pine-tree. 4. 431. 4. 459
The Piſmire. 5. 644
Piſtaches. 4. 460
Pitch or Pick. 4. 525
A Pitcher. 1. 29
Plantan greater leſs. 4. 460
Playſter cicatrizing. 2. 111
Calaminaris. 2. 111
Plums, yellovv, vvheaten, Spanish, Hungarian, ſovvr, Sloes, Damask Prunes. 4. 351. 4. 464
Pœony or Piony, flovvers. 4. 461
Polypody of the Oak. 4. 561
Pom Citron. 4. 390
Pom-granat, flovvers, peels. 4. 421
Pompions. 4. 439
Poplar-tree, vvhite, black, flovvers. 4. 462.
Poppies, vvhite, erratick, black, garden, Corn-flovvers, leavs. 4. 453. 4. 454.
A Preſs. 1. 29
Prickmadam. 4. 498
Primroſes. 4. 463
Privet, flovvers. 4. 433
Prunella. 4. 463
A Pultis for congealed blood. 2. 94
A Pumice ſtone. 3. 224
The Punie. 5. 643
Purging-Thorn v. Thorn. 4. 564
Purſlain. 4. 463
The Puttock. 5. 630
The Py, Pianat, or Mag-py. 5. 631.
A Pyramid. 1. 29
Pyrola. 4. 465

Q.

The Quail. 5. 627
Queed of the Meadovvs. 4. 502
Quick ſilver. 3. 261
Quinces dryed, ſeeds. 4. 404

R.

Radishes, garden, vvild, Sea, Horſe-

Horse-Radish. 4.363. 4.467
A Rale. 5.631
A Ram. 5.616
Rapes long. 4.446
Rasberrys dryed. 4.473
A Rat. 5.616
Rattlestone. 3.194
A Raven. 5.627
Raysons, blevv, Marsilian, greater, small, Zibebs, greatest, Corrents least. 4.502
A Recipient. 1.29
Rest harrovv. 4.452
A Retort. 1.29
Rhaponticke, common, true, great and Rhubarb, true, Moncks, of Mechoaca. 4.468. 4.560
Rhinoceros. 5.617
Rhodium or Rosevvod. 4.469
Rie. 4.483
Rocket, seeds. 4.411
A Rook. 5.627
Rosa solis. 4.471
Rose roots. 4.468. 4.469
Wild-Roses. 4.407
Winter-Roses. 4.437
Rosemary flovvers. 4.472
Rose-Woot. 4.469
Rue. 4.473
Wall-Rue. 4.474
Ruby. 3.203
Rupturevvort. 4.424

S.

Saffron, Eastern, Austrian, Hungarian. 4.400
Bastard Saffron. 4.553
Sagapen. 4.528
Sage, greater, less, Noble, vvild, broad, narrovv, flovvers. 4.475
Wall & Stone-Sage. 4.485
A Saker. 5.625
The Salamander. 5.646
Salamanders hairs. 3.215
Sallovv tree. 4.474
Salt-Armoniac. 3.321
Common. 3.309
Sal Gem. 3.314
of Niter, Salt peter. 3.314
of vvood-ashe. 3.319
Sanders, red, vvhite, yellovv. 4.477
Sanguisorb. 4.476
Sanicle. 4.477
Saracens consound. 4.501
Sardius. 3.204
Sarsaparilla. 4.478
Sassafras. 4.478
Satyrion. 4.479
Savin. 4.474
Savory. 4.479
Saxifrage vvhite, flovvers. 4.479
Red. 4.414
another sort of. 4.442
another sort of. 4.458
Scabious flovvers. 4.480
Scallions. 4.462
Scarlet-colour. 3.203
A Schaffling. 5.632
Scirrets. 4.486
Scœnanth or Squinanth. 4.480
Scolopendria, true, common. 4.480. 4.481.
Scordium. 4.481
The Scorpion. 5.647
Scorzonera. 4.481
Scrofularia or Scrophulary the greater. 4.482
the less. 4.384
Scurvy-grass. 4.392
Sea-holly or Seaholm. 4.411
Sea-Moss. 4.396
The Sea-Wolf. 5.636
Sebesten. 4.483
Wild Senna. 4.494
Sengreen the greater. 4.483
Small. 4.498
A Separator. 1.30
Serapin its gum or juice. 4.528
A Serpent. 5.617
Serpentin-vvod. 4.395
Sesami or Sisami vulgar. 4.484
Seseli Marsilian or Siler-mountain. 4.485.
Cretick. 4.485
Servval. 4.504
To Shave. 1.26
The Shell Crab. 5.638
The Shell-fish. 5.634
Shepherds-purse. 4.373
Shoots. 1.2
A Sieve. 1.29
Silk vvorms. 5.642
Their Silken pouches. 5.642
Sloes. 4.351
Smallage. 4.361
Smirgel. 2.96
The Snail. 5.600
A Snake. 5.620
A Water-Snake. 2.144
Snakevved. 4.370
Snapdragon. 4.361
Sneezvvort, black, vvhite. 4.555. 4.557.
Scapvvort. 4.478
Soldanella. 4.564
Solomons Seal. 4.461
Soot. 4.515
Sorrel. 4.351
Wood Sorrel, petty, three-leaved. 4.352.
Southernvvod, male, fœmale. 4.348. 4.402
A Sovv. 5.619
A Wild Sovv. 5.587
Sovv-bread. 4.404
Sovvs. 5.641
Sparagus. 4.364
A Sparcovv. 5.630
A Hedge-Sparrovv. 5.630
A Water-Sparrovv. 5.631
A Spattle and Spatula. 1.30
Sperma ceti. 3.345
The Spider. 5.641
Spignel. 4.441
Spike & Spikenard, common, Celtick, Indian, Roman. 4.487
Spinach or spinage. 4.488
A Spitchcock. 5.632
Splenvvort. 4.480
Spodium. 3.307
A Spoon. 1.29
Sprouts. 1.2
Spurge, greater, less, common. 4.554. 4.558.
Spurge Olive. 4.560
Squils. 4.481
Starr of the eart. 3.225
Starrs-shooting. 1.9
Staves-ager. 4.488
A Stegg. 5.625
Stibium. 3.280
A Still. 1.29
Stinking tree. 4.558
A Stock-Dove. 5.630
Stœchas Arabian, citrin or yellovv, flovvrs. 4.488. 4.489
Stone-Coal. 3.346
Stone Oyl. 3.346
Stones, Armenian. 3.216
Calaminaris. 3.217
Oyly.
Saphire. 3.203
Serpentin. 3.223
Shiver-stone. 2.55
Smaragd. 3.204
Specular. 2.55
Spunge-stone. 3.225
Stony Cadmia. 3.217
The Stork. 5.626
A Strainer. 1.29
Stravvberries, dryed. 4.415
Succory, flovvers, candyed. 4.388
Wild Succory. 4.491
Sugar. 4.527
Sugar Candy. 4.527
Sugar Chest. 4.558
Sulphur. 3.335
Sulphurvvort. 4.457
Sumach. 4.469
Sun devv. 4.471
The Svvallovv, house, banck, rock, vvall, vvater-svvallovv. 5.629.
Svvallovv vvort. 4.500
The Svvan. 5.630
Svveet-bryar. 4.407
Svveet-Cane. 4.374
Svveet-Trefoyl. 4.436
The Svvine. 5.619

T.

Talck. 3.225
Tamaris or tamarisck, vvod, bark. 4.490
Tansey, flovvers. 4.490
Teazles. 4.409
The Tench. 5.639
Teucrium. 4.494
Thistle, long-leaved, black, Carlin, Ladies, garden, carduus, Fullers. 4.409

Thlapsum. 4.494
The Thorn tree. 4.351
Thousand-Leaf. 4.442
Through vvax or Thorovv-leaf. 4.455.
Thymallus. 5.636
A Tile. 1.30
Time or Thyme. 4.494
Wild Time. 4.484
Tin. 3.258
The Titmouse, Mouskin, Cole, mountain, Fenny, Ashy, black, great, little, Dog, crested, azure & meal-mouse. 5.630
The Toad. 5.590
Toadstone. 5.590
Toads-stool. 4.548
Toad-Flax. 4.435
Tobacco Indian, & of these lands. 4.448.
Tongs or Nippers. 1.29
Tormentil. 4.495
The Tortoys. 5.638
Tragacanth gum. 4.548
A Tree. 1.2
Trefoyl sweet. 4.436
Shrub-Trefoyl. 4.427
The Trout. 5.639
True-love, herb. 4.454
A Tunnel. 1.29
A Tup. 5.616
Turmerick. 4.402
Turneps, longs 4.446. 4.467
The Turtleor Turtle-Dove. 5.626. 5.632.
Tutty. 3.307
A Tyke or Tick. 5.646

V.

Valerian, greater, less, garden, wild, fenny. 4.497
Venusgoldenlocks. 4.495
Verjuice of unripe grapes. 4.520
Vernish. 4.430
Vert de grees. 3.247
Vervain. 4.498
Vetches or Fitches. 4.387
A Vial. 1.29
Victory-root. 4.499
dregs of Vineger. 4.506
Vine, tree, leavs &c. 4.502
Violets, March, Clove, yellovv, blevv, purple-coloured. 4.385. 4.427.
A Viper. 5.620
Vipers-grass. 4.481
Virgins-Wax. 5.641
Vitriol, common, green, vvhite, Cyprian, Roman. 3.323
The Unicorn. 5.622
Unicorn Mineral or graven. 3.227
Vomit of Antimony. 3.302
Urin or Mans vvater, the treasury of it. 5.603
A Vultur. 5.632

W.

A Wagtail. 5.630
Wake-Robin. 4.363
Wall-flowvers. 4.385
Wall-Rue. V. Rue.
Wallnuts, green, husks, flovvers, V. Nuts.
A Want. 5.620
A Washer. 5.630
Water, fountain, vvel or pit, river or running, ditch, Snovv. 2.54
March ice, May-devv, Thunder-rainvvater. ibid.
Rainvvater. 3.195
Waters Asthmatick or Breathchelping. 2.73
for Collick & vvind. 2.74
for head & Fallingsicknes. 2.75
for Rheums. 2.74
Throat-Water. 2.78
for Urin. 2.77
Cordial. 2.87
for a fright. 2.83
vvith a toast. 3.195
hard Water. 3.195
Water of the young horns of a Hart. 5.598.
A Wether.
A Whale. 5.616
Wheat, vvinter, summer, 5.634 4.496
A Whelp. 5.592
Winter-Cherrys V. Cherrys.
Winter green. 4.440. 4.465
The Wolf. 5.613
The Deer-like Wolf. 5.614
Wolf bane. 4.409
Wolfsfart. 4.548
Wolf-herb. 4.363
Woman. 5.602
Womens Aquavitæ. 2.85
The Wonder-tree. 4.563
Woodbind, herb, flovvers. 4.376
A Woodcock. 5.631
Wool of sheep greasy. 5.616
Woolvvort. 4.497
Worms of the Stomach, belly, bovvels, or Mavv-Worms. 5.646
Earth Worms. 5.645
The Blind-Worm or Sloe Worm. 5.621.
The Wood-Worms. 5.648
Worm grass. 4.498
Worm seed. 4.477
Wormvvood, common, Pontick, Roman. 4.349
Sea Wormvvood. 4.477
Woundvvort golden. 4.501
A Wren. 5.631

Y.

Y Arrovv. 4.442
Yerva. 4.395

Z.

Zedoary. 4.504
Zibebs v. Raysons.
Zurumbet. 4.504

BLADT-WYSER

VAN DE MEDICINALE KRVYDEN EN ANDERE Dingen die in dit Boeck in't Nederduyts begrepen ziin.

A.

Abeel-boom. 4.462
Acacia. 2.54
Acorus. 4.352
Een Adder. 5.620
Adelaer-steen. 3.214
Een Ael. 5.632
Aerdt. 3.189
gezegelde aerde. 3.190
Aerdt-besien of eert besyn/ aert-beyen. 4.415
Aerckruyt/ hol. 4.417
Aerdevlas. 3.215
Aerdt-was. 4.525
Een Agitakel. 1.29
Agnus castus. 4.354
Agrimonie. 4.355. 4.412
Aiuyn v. Zee. 4.380
Akeleye. 4.362
Alantwortel. 4.424
Albaster. 3.215
Een Alembick. 1.29
Alkekengi. 4.355
Alruyn. 4.437
Alsem of Alsene / Pontick &c. 4.349. 4.350.
Roomse en Zee-Alsene.
Althea. 4.356
Aluyn/ rots/ scheur. 3.319
Amandeln/ bitter/ soet. 4.358
Amber witte. 3.343
Ambergries. 3.342
Ameos. 4.357
Amethyst. 2.54
Ammoniack de gomme. 4.507
Anacardien. 4.358
Andoren. 4.438
Angelica. 4.360
Angeliers. 4.378
Anys. 4.360
Anthora. 4.361
Antimonie. 3.280
Appel/ en Appelboom. 4.365 4.462.
Aqua vitæ voor de Vrouwen. 2.85.
Argentin. 4.360
Arnick. 4.363
Asa welruyckende. 4.511
Asparagus. 4.364
Atriplex. 4.365
Averoone. 4.348
Azijn/ de moer of Mondt-sap daer van. 4.506

B.

Een baers of baersche. 5.637
Balneum Mariæ. 1.29
Balsam Indiaensche/ &c. 4.510
Balsam-boom. 4.367
Balsam-appel. 4.442
Een Barbeel. 5.633
Een Barm. 5.633
Barnsteen. 3.343
Basilicon of Basilicum. 4.368
Een Beemsteen. 2.54
't Been van een Hert v. Hert.
Beeren-klauw. 4.372
Beer-wortel. 4.441
Beete. 4.369
Bekabung. 4.359
Benzoin. 4.511
Berch-geel. 2.94
Berg-root. 3.279
Bernagie. 4.371
Bertram-wortel / of Bertrams kruyt. 4.465
Betony. 4.370
Betonica Pauli. 4.498
Een Bever. 5.596
Bever en Bezoarsteen. 2.54
Beyr of Beer. 5.624
Suer Bier. 2.78
Bilsen-kruyt/ witte. 4.425
Bingel-kruyt. 4.440
Bismuth. 3.305
Bladeloose. 4.498
Bladeren. 1.2
Bloem van de Zee. 3.345
Bloet-steen. 3.219
Een Blot-suyger. 5.644
Bloeysselen. 1.2
Een Bock. 5.592
Een Rhee-bock. 5.596
Bocks-doorn. 4.548
Bor-boonen. 4.382
Boeren-kerse. 4.494
Een Boom. 1.2
Boom-vaare. 4.361
Boom-veyl. 4.425
Boomwolle. 4.371
Boonen. 4.418
Braemen. 4.473
Branden met geruysch. 1.24
Brem. 4.419
Bryonie. 4.383
Een Buffel. 5.590
Burst-kruyt. 4.424
Byen. 5.639
Byvoet. 4.363

C.

Cadmia. 3.204
Caerden / Volders Kaerden. 4.409.
Calamentum/ berg. 4.374
Een Calf. 5.622
Calfs-neus. 4.361
Calfsvoet. 4.363
Calmus soet-rieckende. 4.352. 4.374.
Camels-Hoy. 4.480
Camfer. 4.512
Camille. 4.382
Cancel. 4.389
Cappers. 4.375
Duytse. 4.419
Caprifolium. 4.376
Cardamoms. 4.376
Carduus benedictus. 4.377
Marie / onse vrouwen-distel. 4.378.
Carneolus. 3.204
Carper. 5.634
Drie-hoekige Carper-steen. 5.634
wilde Caroten. 4.455
Carreway-zaet. 4.378

Catoen

Catoen of Cotoen. 4. 371
Catte/ huys/ wilde/ civet of musc. 5. 597
Catte-kruyt. 4. 374. 4. 447
Catte-voet. 4. 424
Centory. 4. 380
Een slag 'er van Ceutenschell. 4. 465. 4. 558
Chamedroys. 4. 382
Chermes besse. 4. 384
Chelidonia. 4. 384
Wortel China. 4. 385
Chrysolite. 3. 201
Ciceren. 4. 387
Cichoreye. 4. 388
Cinnabar. 3. 279
Cinosbatus. 4. 407
Circulier-glas. 1. 29
Citroenen. 4. 390
Citrullen. 4. 391
Clever-blatt/ huyn. 4. 436
Clissen. 4. 367
Coe of Coepe. 5. 588
Coeckoeck. 5. 627
Coloquint-appelen. 4. 554
wilde Concommeren/ of Ezels. 4. 401.
Comijn of cumijnzaet/ swart. 4. 402.
breede. 4. 485
Condrilla of eenen wilde Cichoreye. 4. 491
Consilie de greyn. 4. 439
Te Confijten. 1. 24
Confitselen. 1. 5
Een Conijn. 5. 600
Conserf van rosen. 1. 5
Contrayerva. 4. 395
Coper. 3. 250
met de bloemen schabbe-
Corael. 3. 205
Corael-kruyt. 4. 396
Corenbloemen. 4. 403
wilde Coren-rosen. 4. 454
Corenten.
Coriander-zaet. 4. 396
Cornelieboom. 4. 397
Kleynder Costus. 4. 354. 4. 399
Couwoerden/ of cauwoerden. 4. 401.
Crabbe en kreeft oogen. 5. 633
Een Crane. 5. 629
Creyt of Kreyt. 3. 192
Criecken/ vremde. 4. 355
Croontieskruit. 4. 408. 4. 455
Crop-sla. 4. 430
Een Crucibel. 1. 29
Cruys-boom. 4. 563
Cruiskruyt. 4. 484
Cruys-wortel/ en cruisdistel. 4. 411.
Crystal. 3. 217
Cubeben. 4. 401
Een Cucurbita. 1. 29
Cuele.
Curcuma. 4. 402
Cuscuta. 4. 403
Cuysche Lam. 4. 354
Cypresse-boom en velt-cypresse/ 4. 382. 4. 402
wilde. 4. 408

D.

Dadelen/ Daden/ dalen/ en dactelen. 4. 453
Een das. 5. 593
Een Dasse. 5. 620
Denneboom. 4. 347
Appelen. 4. 348
Dille. 4. 359
Diptamum of Dictamus. 4. 408. 4. 416.
Distelen/ Everwortelen. 4. 378
Dock-bladeren. 4. 456
Dol-kruyt. 4. 486
Dolle kervel. 4. 388
Donder-baert/ groot en kleyn. 4. 413. 4. 483.
kleynste. 4. 408
purgeerende. 4. 564
soet-ruyckende. 4. 407
sponce daeruyt. ibid.
Een Doose. 1. 29
Doronicum. 4. 409
Dragacanthum gomme. 4. 548
Dragoens of Drake-bloedt. 4. 529.
Drievuldige bloemen. 4. 427
Druyve-boom. 4. 502
Druyven. 4. 502
Dudaim. 4. 437
Duerwas. 4. 455
Dult. 4. 548
Duysent-bladt. 4. 442
Duysent-knoop. 4. 424. 4. 461.
Een Duyf of Doffer. 5. 626
Koel-Duyve/ wilde. 5. 630
Tortel-Duyve v. Tortel.
Duyve-kervel. 4. 416
Duyvels-beet. 4. 489
Duyvels-broodt/ ront. 4. 548
Duyvels-dreck. 4. 508

E.

Ebben-hout. 4. 409
Echel. 5. 602
Edick van wijn/ de moer daer van. 4. 506
Een blat. 4. 434
Eenhoorn. 5. 622
Eenhoorn gegraben. 3. 227
Eerdt-appel. 4. 404
Eerdt-roock. 4. 416
Egdisse of Egedis. 5. 644
Egel-kruyt. 4. 450
Elant. 5. 586
Elsen hout. 2. 57
Emmer. 3. 343
Endeloos. 4. 411
Endyvie tamme. 4. 410
Ent-vogel. 5. 625
Epithymum. 4. 557
Erempriis. 4. 498
Eruca. 4. 411
Een slach daer van. 4. 387
Erysimon. 4. 412
Eselkens of Ezelkens. 5. 641
Esschen-boom. 4. 416
Esula of Ezula. 4. 558
Eberwortelen. 4. 378
Eupatorium. 4. 354. 4. 412
Een Exter of Aexter. 5. 631
Eyckelen hutten. 2. 57
Eycken-boom. 4. 466
lijm daer uyt. 4. 466
Eycken-Naaren. 4. 561
Ezel/ Ezelinne/ &c. 5. 588

F.

Fenckelbreed. 4. 485
Fenigrieck-zaet. 4. 415
Fyle. 1. 29
Fiole. 1. 29
Floykruyt of bloykruyt. 4. 561
Fluwel-bloemen. 4. 443
Foelie. 4. 443
Frambesien. 4. 473

G.

Galangia. 4. 418
Galissien-hout. 4. 420
Gamander ijn. 4. 382
Een soort daer van. 4. 494
Gans. 5. 625
Ganserick. 4. 360
Garyophillate. 4. 379
Geelsucht-wortel. 4. 402
Geelwortel. 4. 408. 4. 455
Genever/ besyen/ boom/ hout/ en wortelen. 4. 430
Gengber. 4. 505
Gentiaen. 4. 419
Gerst of Garst. 4. 424
Gepelde Gerstwater. 4. 425
Geruwe. 4. 442
Een Geyt. 5. 592
wilde. 5. 593
Een Rhee-Geyt. 5. 596
Geyten-baert/ groote. 4. 502

Geyten-bladt. 4. 376
Geyten-kruyt. 4. 418
Om de vliegende Gichts. 5. 5. 620. 645.
Een Giers. 5. 630. 5. 632
Een Giet-kroes. 3. 287
Glas. 1. 30
Gedra eyt Glas. 1. 30
Glas-kruyt. 4. 454
Godsgenade. 4. 558
Gouden Ey. 4. 400
Gout. 3. 230
flechter/ en moschel-gout. 2. 55.
gesuybert met Antimonie. 3. 231.
Goutd-bloemen. 4. 375
Gouwwortel/ groot en kleyn. 4. 384.
Een Graf-naelt. 1. 19
Granaet-appelen. 4. 421
Granaet-steen. 3. 201
Gras. 4. 421
Een Grevel. 5. 620
Een Gryp-vogel. 5. 632
Guaiácum. 4. 422
Gulden Roede. 4. 501
Gulde-wortel. 4. 468
Gunchelheyl. 4. 359
Gyps.

H.

Hadick. 4. 409. 4. 455
Een haen/ hen/ hoen/ 5. 627
Een Hagedis. 5. 644
Een hamer. 1. 29
Een haring. 5. 636
Een hase. 5. 613
het enckel-been daer van. 5. 613.
Haselaer-boom. 4. 397
lijm daer van. 4. 398
Hase-wortel. 4. 552
Haase-pootkens of hase-voetkens. 4. 431
Een Havick. 5. 364
Een Helm. 1. 29
Hennip. 4. 375
Hert. 5. 598
't been van een Herts hert. 5. 598.
Hert-zwammen. 4. 548
Herts-gespan. 4. 377
Herts-tonge. 4. 481
Heydensche wont-kruyt. 4. 501
Heylig kerst-kruyt. 4. 555
Een Hinde. 5. 598
Hinne-besyen. 4. 473
Hippocrates sijn mouw. 1. 29
Hirse. 4. 441
Hoefbladeren. 4. 496
Hoender-beet. 4. 356
Holstein-kruyt. 4. 363
Holwortel. 4. 362
Een hont en hontken. 5. 592
Honts-boom. 4. 558
Honts-gras. 4. 421
Honts-tonge. 4. 407
Een Hoppe. 5. 632
Hoppe-kruydt. 4. 436
Een Horbedor. 5. 646
Hout van Aloes. 4. 353
Hout-Cassia.
Een Hout-worm. 5. 648
Huel/ wite/ swarte/ &c. 4. 453
Huyslook. 4. 483
Kleynste. 4. 498
Hyacinthus. 3. 202
Hysope. 4. 426

I.

St. Jans broodt. 4. 485
St. Jans kruydt. 4. 426
Jasmin of Jesemin. 4. 427
Ichthyocolla. 5. 636
lijm daer van/ en mont-lijm &c. 5. 636
Indiaensche bladt. 4. 436
Jode-pik. 3. 346. 4. 525
Joden-steen. 3. 220
Iris. 4. 412
Iva Arthetica. 4. 382
Juffeouw merch. 4. 361
Juiuben. 4. 429

K.

Kalck. 3. 216
Kastanien. 4. 380
Keeskens-kruydt. 4. 437
Kemp. 4. 375
Kersen en krieeken.
Kersouwen. 4. 368
Kersse/ Water en Tuyn. v. Tuyn. 4. 446. 4. 447
Kervel. 4. 381
Een kopere Ketel. 1. 29
Een Kever.
Keyselsteen v. steen. 3. 224
Een groene Kickvorsch. 5. 617.
Een water kickvorsch. 5. 637
Een Kievit. 5. 632
Knobbelen van klissen. 1. 49
Knob-loock. 4. 356
Knollen. 4. 467
Een Kolf. 1. 29
Een winter-koningsken. 5. 631
Koning-kruyt. 4. 412
Koorskruyt. 1. 48
Een kraye of kauwe. 5. 627
Een Krekel. 5. 644
Een Kruyck. 1. 29

L.

Een Lam. 5. 586
Een lamprey. 5. 637
Lattouwen/ spaensche. 4. 430
Lavender. 4. 487
Lavetse of Lavas. 4. 433
Laurier of laurusboom. 4. 432
Een Leeuwerk. 5. 625
Lelien Witte/ &c. wortelen. 4. 434.
Een Lepel. 1. 29
Lepel-bladen. 4. 392
Lever-kruyt/ edel/ witte/ water. 4. 410. 4. 433.
Limoenen of Lemoenen. 4. 435
Linde-boom. 4. 494
Linsen/ water-linsen. 4. 432
Lisch over Zee en van dese landen/ geel/ wel-ruyckende. 4. 428.
Litharge of schuym van gout/ silver of witte loot. 3. 307
Longen-kruyt/ en Mos-Longenkruyt. 4. 465
Loock/ en Waterloock. 4. 356. 4. 481.
wilde/ breet/ das. 4. 489
Loof-vorsch. 5. 617
Lopich-kruyt. 4. 471
Lorken boom. 4. 431
Lorcken-zwamme/ uytgroeysel vande Lorcken-boom. 4. 551
Loot. 3. 253
Een Louwe. 5. 639
Lupinen. 4. 413
Een Luys. 5. 646
Een Hondt-Luys. 5. 646
Luys-kruyt. 4. 488
Lynx/ een Beest van verscheyde verwe. 5. 614

M.

Madelieven. 4. 368
Maegden-palm. 4. 499
Magneet of Zeylsteen. 3. 222
Malrove. 4. 438
Maluwe/ en boom maluwe. 4. 437.
Witte maluwe. 4. 356
Mandragora. 4. 438
Mans-ooren. 4. 552
Marcasite. 3. 305
Mariolevne/ of magelevne/ grove/ 4. 436. 4. 452
Mastichboom. 4. 432

Mater of moderkruyt. 4.438
Mechoacan / witte / swarte. 4. 559. 4.560.
Mee en Meecrappen. 4.472
Meese / berg / kool-Meese / &c. 5.630.
Meester-wortel. 4.427
Melde. 4.365
Meliote. 4.438
Melisse. 4.439
Meloenen. 4.439
Een Mensch / man of wyf. 5. 602.
Merch van steenen. 1.3. 3.193
Mercuriael. 4.440
Mergel. 2.53
Merrich-wortel. 4.363
Een Merrie. 5.601
Meu. 4.441
Mey-bloem. 4.434
Mezereon. 4.560
Een Mier of pismier &c. 5.644
Milie. 4.441
Miltkruyt. 4.480
Mispelen. 4.441
Moeder van peerlen. 5.637
Moerbesie. 4.443
Een Mol. 5.620
Mollekruyt-boom. 4.563
Moren. 4.455
Een Mortier. 1.29
Mosch / Boom-mosch / Aerdt-Mos. 4.444. 4.445
Moschelen. 5.634
Mostaert-zaet / wilde. 4.486. 4.494
Een Motte. 5.648
Muer. 4.356
Muer peper. 4.498
Een Mugge-vink. 5.627
Munte / crispe / cruys-munte &c. 4.440. 4.439
Een Musche. 5.630
Mosk of Muskeliact. 5.614
Een muyl of muyl-Ezel. 5.615
Een Muys. 5.615
Aert en Kots-Muys. 5.616
Muysdoorene. 4.473
Muys-ooren. 4.366
Myrtus / Myrtilli en meurte-boom. 4.445

N.

Nagelen. 4.379
Nagel-kruyt kleyn. 4.424
Narvhal. vid. Eensom.
Nardus-zaet. 4.449
Nascaye. 4.486
Negen-ooge. 5.637
Nenuphar. 4.451
Nepte. 4.447
Nier-such-hout. 4.447
Nierzuchtig-steen. 3.202
Nies-wortel / of nieskruyt / swarte / witte. 4.555. 4.557
Nigelle. 4.449
Fistice notet. 4.460
Hasel-noten. 4.397
Note-moschaten. 4.443
Ocker-noten. 4.428
Nymphæa. 4.451

O.

Ocker-noten / v. noten.
Een Oester. 5.637
Oker geel. 3.194
Een Oliphant of Elephant. 5. 601.
Oliiven / en Oliive boom. 4. 451.
Boom-olys. 4.451
Oly-steen.
Onder-haue. 4.423
Oogen-troost. 4.412
Oranien of orangie. 4.365
Orant. 4.361
Origanum. 4.452
Een Os of Osse. 5.588
Oly vande poten. 5.589
Groote / wilde. 4.370. 5.590
Osterlucey. 4.362
Osteocolla. 3.223
Ovendel. 4.484
Een Oyevaer. 5.626
Oyevaersbek. 4.420

P.

Een padde. 5.590
Padde-steen. 5.590
Padde-stoelen. 4.548
Een paert / en'tvet van siin hals. 5.601.
Een Palinck. 5.632
Steeck ende Palm. 4.473
Papecullekens. 4.363. 4.498
Paradiische greynen. 4.376
Paradiis-hout. 4.353
Pareye. 4.462
Parietarie. 4.454
Een Patriis. 5.631
Pattich of Peerdick. 4.431
Pauw en Pauwwine. 5.631
Peen-wortel / of Wilde Peenen. 4.455
Peeren moskadelle en peere-boom. 4.466
Peer-wiin. 4.466
Peerlen. 3.212
Peerlen-kruyt. 4.442
Peertsklauw. 4.496
Peerts-staert. 4.411
Penningkruyt. 4.450
Penseen. 4.427
Peper. 4.459
Peper-wortel / of Peperkruyt. 4.363. 4.467.
Persen / of Persicken / Pesick-appel. 4.455
Persick-kruyt. 4.456
Een Persse. 1.29
Pestilentie-wortel. 4.456
Peter-Cool / v. steen-kool.
Peterselie of Perselie. 4.457
Peck. 4.525
Piil-hout. 4.558
Piin-boom. 4.459
Pimpinelle / duytsche / Italiaensche. 4.458. 4.476
Pinsternakel. 4.408. 4.455
Pioenen. 4.461
Pistacien. 4.460
Een Pleyster. 2.53
Pleyster om wonden met Vel te decken. 2.111
Plompen / witte / geel / &c. 4.451.
Poch-hout. 4.422
Polen / wilde. 4.484
Poleye. 4.461. 4.464
Populier-boom. 4.462
Porceleyn. 4.463
Prangwortel. 4.452
Een Prick. 5.637
Pruymen / Damasch / wilde / &c. 4.464
Pyretrum. 4.465

Q.

Een Quackel / of Quartel. 5.627.
Quee-appelen. 4.404
Queekengras. 4.421
Quicksilver. 3.261
Quint-appelen. 4.404. 4.554
Quick-staert. 5.630

R.

Radiis / gemeyne / water / 4.467.
wilde. 4.365
Een Ram. 5.616
Rapen / Pariische en steeck-rapen. 4.446. 467
Ratel-steen / of rooaert. 3.194
Een ratte. 5.616
Een Rave of Kraye. 5.627
Recipient. 1.29
Respen. 4.473

Retort

Retort. 1.29
Een Reyger. 5.626
Reynette. 4.502
Reynevaer. 4.490
Rhabarbar/ Monachs/ van Mechoaca etc. 4.560
Rhaponticum. 4.468
Rhyünwilgen. 4.433
Een Rhinocer. 5.617
Rhodium of rosenhout. 4.469.
Ribes/ Ribesien/ of Aelbesien. 4.469.
Riddersporen. 4.374
Riinbesien. 4.280
groen sap daer van. ibid.
Te Riipen. 1.25
Robrechts herb/ of kruyt. 4.420. 4.485.
Robiin. 3.203
Een Roer-stock. 1.30
Roet. 4.515
Rogge koren. 4.483
Roof-vogel. 5.625
Een ros. 5.601
Ros solis. 4.471
Rosen/ witte/ roo etc. 4.469
wilde/ velt. 4.407
Rosemariin. 4.472
Rose-wortelen. 4.468
Rosiinen of Rasiinen. 4.502
Rotte. 4.472
Rotte-kruydt/ of Ratte-kruyt. 3.333.
Een Ruyse of Ruyseme. 5.643.

S.

Saffraen of Sofferaen. 4.400
Wilde. 4.553
Sagapen. 4.528
Salm/ een soort daer van. 5.639.
Salmander. 5.646
Salomons Zegel. 4.461
Salve of Salf. 1.8
Sanickel. 4.477
Sap/ gelijk liim. 1.6
uytgeperst. 1.8
van Serapi. 4.528
Sapphier. 3.203
Sardius. 3.204
Sarsaparilla. 4.478
Sassafras. 4.478
Satureye. 4.479
Savel-boom. 4.474
Savie of salie/ alderley slach. 4.475.
Sauseboom. 4.369
Scabiose. 4.480
Scharlaecken coleur. 3.203
Een Schaep. 5.586. 5.616
smoutige schaeps wolle. 5.616
Schallebyter. 5.646
Scharleye. 4.425
Te Schaven. 1.26
Scheerlink. 4.388
Schelkruyt. 4.384
Schelp-vis. 5.634
Scheydetrekte. 1.30
Schiltepadde. 5.638
Schœnanth. 4.480
Schorfte overthymus. 4.557
Schuym van metaelen. 2.55
Scolopendrium/ oprecht/ gemein. 4.480. 4.481
Scordium. 4.481
Scorpioen. 5.647
Scorzonera. 4.481
Scrophularia. 4.482
Sebesten of Sebaste. 4.483
Seepkruyt. 4.478
Sene of senna-bladeren.
Wilde. 4.494
Sepia. 5.638
Inct of swerte bloet daer van. ibid.
Serpent. 5.617
Serille. 4.486
Sesami. 4.484
Seven getiiden kruit. 4.436
Een Siffe. 1.29
Siler montanum/ of breet Cumiin/ of seseli van Massilien. 4.485.
Cretische of Candiaensche. 4.485.
Silver/ bladt-silver/ en half geslagen. 3.240
Een Slange. 5.620
blinde Slange/ of blinde worm. ibid.
Water-slange. 2.144
Slange-kruyt. 4.370
Slangen-hout. 4.395
Slange wortel. 4.481
Een Slecke. 5.600
Slehen/ Slehen-dooren/ wilde Pruymen/ of pluymen. 4.351.
Sluetel-bloemen. 4.463
Smaragd. 3.204
Smeer. 1.2
Smeer wortel. 4.413
Te Smelten. 1.25
Een Smelt-kroes.
Een Snoek. 5.636
Een soch. 5.619
Wilde. 5.587
Soethout. 4.420
Solfer-wortel. 4.457
Sondauw. 4.471
Sorben en sorben-boom. 4.486.
Sout. 3.309
van Ammoniacum. 3.321
salgem of steen-sout. 3.314
Salpeter/ soutpeter of sout van Niter. 3.314
van hout-assche. 3.319
Spargis/ sparges of speragus. 4.364
Een spatel. 1.30
Speen-kruyt groot. 4.482
Speen-kruydt/ of speen-wort/ kleyn. 4.384
Sperma Ceti. 3.345
Een sperwer. 5.625
Spiick en spiicke-naerd. 4.487
Celtische en Indiaensche. 4.487.
Spinagie. 4.488
Spinnekoppen. 4.454. 5.641
Spits-glas/ of spies-glas. 3.280.
Spodium. 3.307
Sporckel-hout. 4.558
Spring-kruyt. 4.554
Een springhaen. 5.643
brandende. 5.645
Spruyten. 1.2
Spurgie. 4.554. 4.558
Stal-kruydt. 4.452
Een stamper. 1.29
Steeckende palm. v. palm.
Steenbreeck/ wit/ geel/ root. 4.414. 4.438. 4.479.
Steen-stool of petercool. 3.346
Steenen van Armenien. 3.216
Adelaer. 3.214
Alabaster. 3.215
bloedtsteen. 3.219
Calaminaris. 3.217
Crystal. 3.217
Jode-steen. 3.220
Klief-steen. 3.221
Lazuyr-steen en Lazuyr-blaeu.
vande Lynx. 3.222
Maensteen. 2.54
Magnes of zeylsteen. 3.222
marmer. 3.223
voorde niersugt. 2.95
Puymsteen. 3.224
serpentiin. 3.223
smirgel. 2.95
spongie of sponce steen. 3.225
vierkeye en keysel-steen. 3.224.
walsteen. 3.223
steen-Oly. 3.346

Steen-ruyte. 4.474
Steen-zaet. 4.442
Sterren-kruyt. 4.411
Sterren-scot. 1.9
Een stier. 5.588
Stoechas of stichas. 4.488. 4.489.
Sumach en smacke. 4.469
Suring of surckele. 4.351
Schaeps / of driebladt / Suring. 4.352
Suycker / Suyckeren. 4.527
Suycker-Candy of Stock-suycker. 4.527
Suycker-wortelen. 4.486
Een Swaluwe / Muer-Swaluwe / etc. 5.629
Swaluw-wortel. 4.500
Een swaen. 5.630
swavel / swevel of solfer. 3.335
swertsel. 4.515
Een swijn. 5.619
Wilde swijn. 5.587
synnaw. 4.355

T.

Taback. 4.448
Talck. 3.225
Tamarische / en Tamaris-hout. 4.490.
Een Tange. 1.29
Tante. 4.490
Taskens of teskens-kruyt. 4.373.
Een Teecke. 5.646
Een Tegel-steen. 1.30
Somer en Winter Terwe. 4.496.
Teutrium. 4.494
Een Teve. 5.592
Thlaspi. 4.494
Thymallus een flach van Creeften. 5.639
Thymus. 4.494
Wilde. 4.484
Tin. 3.258
Een Tincke. 5.639
Tormentille. 4.495
Een Trechter of Tremelle. 1.29.
Turpentijn-salf. 2.186
Tortel-duyve. 5.626. 5.632
Tutia. 3.307
Tuyn-kerse v. kerse. 4.447

V.

Een Valck. 5.625
Valeriane / thuyn. 4.497
Groote / wilde. 4.497
Kleyn. 4.497
Varen. 4.414. 4.485
Een Velt-hoe. 5.631
Venckel. 4.415
Verckens-venckel. 4.457
Verbene. 4.498
Vercken en Vercxken. 5.587. 5.619.
Wilde. 5.587
Verckens-broodt. 4.404
Vergift-kruyt. 4.481
Vergift-heel-wortel. 4.361
Vergift-hout. 4.395
Vergiftwortel. 4.395
Te Vergulden. 1.25
Veriuice van onrijpe Druyven. 4.520.
Vermilioen. 3.279
Vernis. 4.430
Een Verre. 5.588
Victory-wortel. 4.449
Vijfvinger-kruyt. 4.466
Vijgen en Vygen-boom. 4.413.
Een Vyg-eter. 5.627
Vijt-kruydt witte. 4.403. 4.433.
Vincoorde. 4.499
Viole of Violette blaeuw / purpur. 4.500
witte / geele / nagele. 4.335
Visselkruyt. 4.494
Vitriol / witte / Cyperse / groen. 3.323.
Vlas. 4.435
wilde. 4.435
Vlas-dotter. 4.484
Vliegen / spaensche / gehoornde / smeerige / swarte / padde / peerde / &c. 5.642. 5.646
Vlier-boom. 4.475
Wilde. 4.409
Vloo-kruyt. 4.456
Vloy-kruydt. 4.561
Vogels-nest. 4.455
Een Vorsch / wavorsch / Kickvorsch. 5.637
Vorschen-zaet. 5.638
En Vos. 5.624
Onse Vrouwen distel v. distel. 4.378.
Vrouwen hayr / goude / roo. 4.353. 4.495.
Vrouwen-mantel. 4.335
Vyer-keye. 3.224
Vyen. 4.380
Vyl / nacht-vyl. 5.630
Een Vysel. 1.29

W.

Wael-wortel. 4.489
Wagen-smeer. 3.253.
Walmeester. 4.411
Walstroo. 4.419
Een Walvisch. 5.634
Water vande Fonteyn. 2.54
Put-water. 2.54
Rivier / vloeyende. ibid.
van Maert-Ys. ibid.
Sloot / veen. ibid.
Regen. ibid.
Sneeuw. ibid.
Donder-regen. ibid.
Locht / of asem-water.
Tegen sinckingen. 2.74
Carnulle-tegen Coliick. 2.74.
voor't hooft en vallende sieckte. 2.75
om water te maken. 2.77
voor de krop of kele. 2.78
schrifwater. 2.83
hertsterkend. 2.87
met gerbacde broodt. 3.195
hart-water. 3.195
regen-water. 3.195
van de ionge hoorne van een Hert. 5.598
spow-water van Antimonie. 3.302.
schat van't mensche water. 5.603.
Water pongen. 4.359
Een Weder. 5.616
Weegbre-kruyt. 4.460
Een Weg luys en want-luys. 5.643.
Wilden-Vlier. 4.409. 4.555
Wieroock. 4.547
Wijngaert-boom / bladeren. 4.502.
Wijnruyt. 4.473
Wilgen-boom. 4.397. 4.474
Winter-groen. 4.440. 4.465
Winter-rosen. 4.437
Een Wolf. 5.613
Wolfs-besie. 4.454
Wolfs-veest. 4.548
Wolle-kruyt. 4.497
Wolven-kruyt. 4.363
Wondenkruyt. 4.413
Wonderboom. 4.563
Eeen Woorde. 5.625
Wormen / goude / groen / boom-wormen. 5.642

Pier

Pier of aerde wormen. 5. 645.
gras-worm. 5. 643
Hout-worm. 5. 648
Wormken of vkege die 's nachts schiint. 5. 643
Wormkruit. 4. 477
een soort daer van. 4. 490
Een roo Wouwe. 5. 630

Y.

Yacinth. 2. 54
Yerva. 4. 395
Yser/ met den hamerslagh/ en afviiselen. 2. 55
Yser-kruyt of yzer kruyt. 4. 498.
Een Ys-vogel. 5. 625

Z.

Zandel-hout. 4. 477
Zedoaria. 4. 504
Zee-Aiuyn. 4. 482
Zee-koe/ en Tant. 5. 634
Zeelbast. 4. 560
Een Zeelt. 5. 039
Zee-mosch. 4. 396
Zee-winde. 4. 564
Zeylsteen v. Magnet.
Zibeben. 4. 401
Zinziber of Gengber. 4. 505.
Een Zy-worm. 5. 642
Zyden sackens daer van. 5. 642.

FINIS.

INDEX

INDEX
RERUM ET COMPOSITIONUM
Quæ non tantùm in ipſo SCHROEDERI PHARMACOPOEIÆ MEDICO-SPAGIRICÆ ILLVSTRATÆ & AVCTÆ Corpore SCHROEDERO & HOFMANNO adjectæ occurrunt,

Sed etiam,

EARVM QVÆ IN EIVSDEM APPENDICE ET APPENDICVLA Reperiuntur.

A.

ACETVM bezoarticum Diemerbroëckii. *Pag.* 69
Acetum bezoarticum Faſcic. Cnoëffel. 715
Acetum febrifugum Fr. Deleboë Sylvii. 69
Acidulæ vegetabiles Faſcic. Cnoëffel. 723
Ægagropilæ. 594
Ætites v. Lapis ætites.
Alexipharmaca Faſcic. Cnoëffel. 713
Alkaeſt Helmontii & Cnoëffelii Faſcic. Cnoëffel. 777.
Alliaria. 356
ad Alopeciam leproſam unguentum Faſc. Cnoëffel. 770.
Ambra moſchata ſicca Faſcic. Cnoëffel. 739
Ambræ eſſentia ex eodem. *ibid.*
Ambroſia pro hepatis, ſplenis aliarumque partium paſſionibus è Pharm. Perſ. 780
Amuletum cæleſtinum Faſcic. Cnoëffel. 730
Amuletum in fluxu nimio hæmorrhoidum v. Hæmorrhoidalia.
Amuletum in fluxu nimio menſium v. Menſes ſiſtentia.
Annulus ſtellatus Helmontii v. Hæmorrhoidalia.
Anodyna Faſcic. Cnoëffel. 717
Antiepileptica Faſcic. Cnoëffel. 721
Antiarthritica Faſciculi Cnoëffel. 758
Antidotus lyſipiretus Faſcic. Cnoëffel. 765
Antifebrile eremitæ Faſcic. Cnoëffel. 766
Antihecticum Cn. Faſcic. Cnoëffel. 733
Antimonium diaphoreticum ſolare Faſcic. Cnoëffel. 713.
Antimonii ſulphur fixatum Faſcic. Cnoëffel. 737
Antimonii tinctura Faſcic. Cnoëffel. *ibid.*
Antiparalytica Faſcic. Cnoëffel. 720
Aperitivum martiale Faſcic. Cnoëffel. 744
Apoplectica Faſcic. Cnoëffel. 718
Aqua contra abortum Welſchii. 72
Aqua abſintii compoſita Londinenſ. *ibid.*
Aqua acidula, è Pharmac. Perſica. 779
Aqua angelicæ compoſita Londinenſ. *ibid.*
Aqua apoplectica Charaz. 73
Aqua bezoartica Charaz. 74
Aqua bezoartica Londinenſ. *ibid.*
Aqua bryoniæ compoſita Londinenſ. *ibid.*
Aqua caponis Londinenſ. *ibid.*
Aqua caſei ad melancholiam è Pharm. Perſ. 792
Aqua tenellorum Cervi è Laborat. Ceylon. 794
Aqua cordis Cervi è Laborat. Ceylon. *ibid.*
Aqua caſtorei Londinenſ. 75
Aqua cæleſtis Londinenſ. *ibid.*
Aqua columborum coſmetica Charaz. 77
Aqua columborum alia ejuſdem. *ibid.*
Aqua diuretica d'Aquin. 78
Aqua diuretica alia Charaz. *ibid.*
Aqua epidemia Londinenſ. *ibid.*
Aqua febrifuga Charaz. *ibid.*
Aqua Gilberti Londinenſ. *ibid.*
Aqua hyſterica Charaz. 79
Aqua juglandium compoſita Londinenſ. *ibid.*
Aqua lavendulæ compoſita Londinenſ. *ibid.*
Aqua laxativa Zvvelferi. 80
Aqua limacum magiſtralis Londinenſ. *ibid.*
Aqua lumbricorum magiſtralis Londinenſ. *ibid.*
Aqua martis ſulphurea è Laborat. Ceylon. 799
Aqua mirabilis Charaz. 80
Aqua mariæ Londinenſ. *ibid.*
Aqua nephritica De Bellegarde. 81
Aqua odorata Charaz. *ibid.*
Aqua ophthalmica ejuſdem. *ibid.*
Aqua ophthalmica d'Aquin. 86
Aqua ophthalmica Willii. 87
Aqua antiparalytica Charaz. 81
Aqua papaveris compoſita Londinenſ. *ibid.*
Aqua ad ſedandos dolores podagricos Charaz. 82
Aqua petaſitidis compoſita Londinenſ. *ibid.*
Aqua pœoniæ compoſita Londinenſ. *ibid.*
Aqua raphani compoſita Londinenſ. *ibid.*
Aqua ſcordii compoſita Londinenſ. *ibid.*
Aqua D. Stephani Londinenſ. *ibid.*
Aqua ſtyptica La Faveur. 87

Aqua ſtyptica alia ejuſdem. 88
Aqua ſtyptica l'Emery. ibid.
Aqua ſtyptica Weberi. ibid.
Aqua terebinthinata Londinenſ. 84
Aqua theriacalis Charaz. 83
Aqua theriacalis, cordialis, bezoartica Donzelli. ibid.
Aqua theriacalis alia Donzelli. ibid.
Aqua theriacalis ſeu ſudorifera Diemerbroëckii. 84
Aqua theriacalis Londinenſ. ibid.
Aqua protheriacalis Londinenſ. ibid.
Aqua vitæ regia Charaz. 85
Aqua vitæ Hibernis Uſquebach dicta Londinenſ. ibid.
Aqua apoplectica Theſauri Pharmac. Hoffm. 653
Aqua apoplectica alia ex eodem. ibid.
Aqua apoplectica alia ex eodem. ibid.
Aqua antepilectica ex eodem. ibid.
Aqua arthritica ex eodem. 654
Aqua arthritica alia ex eodem. ibid.
Aqua arthritica alia rurſus ex eodem. ibid.
Aqua ad ariduras ex eodem. ibid.
Aquæ aſthmaticæ ex eodem. ibid.
Aqua contra catarrhos ex eodem. 655
Aqua cephalica interna & externa ex eodem. ibid.
Aqua ocularis ex eodem. ibid.
Aqua ocularis alia ex eodem. ibid.
Aqua hypnotica ex eodem. 656
Aqua hypnotica alia Altenburg. ex eodem. ibid.
Aqua antiphthiſica ex eodem. ibid.
Aqua antiphthiſica alia ex eodem. 657
Aqua rurſus antiphthiſica alia ex eodem. ibid.
Aqua antiphthiſica alia ex eodem. ibid.
Aqua cordialis frigida ex eodem. ibid.
Aqua cordialis ex corde cervi ex eodem. 658
Aqua alia cordialis ex corde cervi ex eodem. ibid.
Aqua cordialis confortans ex eodem. ibid.
Aqua damaſcena Hamburgenſ. ex eodem. ibid.
Aqua mirabilis & Divinæ ferè virtutis, ſenio confectos quaſi rejuveneſcere faciens, etiam vulnera ac ulcera ſanans ex eodem. 659
Aqua magnanimitatis ex eodem. ibid.
Aqua virtutum ex eodem. ibid.
Aqua virtutum alia Hamburgenſium ex eodem. 660
Aqua vitæ pro mulieribus Hamburgenſ. ex eodem. ibid.
Aqua vitæ peſtilentialis Altenburg. ex eodem. ibid.
Aqua bezoartica Altenburg. ex eodem. ibid.
Aqua bezoardica temperata ex eodem. ibid.
Aqua ſtomachalis ex eodem. ibid.
Aquæ contra colicam ex eodem. ibid.
Aqua antihypochondriaca ex eodem. 661
Aqua antiſcorbutica ex eodem. ibid.
Aqua antiſcorbutica alia ex eodem. ibid.
Aqua antiſcorbutica phthiſica ex eodem. 662
Aqua hydropica ex eodem. ibid.
Aqua maſtichina ex eodem. ibid.
Aqua hepatica ex eodem. ibid.
Aqua hepatica alia ex eodem. ibid.
Aqua antidyſenterica ex eodem. ibid.
Aqua antidyſenterica alia ex eodem. 663
Aqua rurſus antidyſenterica ex eodem. ibid.
Aqua nephritica ex eodem. ibid.
Aqua nephritica alia ex eodem. ibid.
Aqua nephritica alia ex eodem. ibid.
Aqua contra gonorrhœam ex eodem. ibid.
Aqua hyſterica ex eodem. ibid.
Aqua hyſterica alia ex eodem. ibid.
Aqua hyſterica alia ex eodem. 664
Aqua contra vermes ex eodem. ibid.
Aqua vulneraria ex eodem. ibid.
Aqua delens faciei maculas ex eodem. ibid.
Aqua ad puſtulas faciei etiam ex lue gallica ex eodem. ibid.
Aqua ophthalmica ex eodem. ibid.
Aqua ophthalmica alia ex eodem. 665
Aqua odontalgica externa ex eodem. ibid.
Aqua ad gingivarum exulcerationem ex eodem. ibid.
Aqua ad capillos canos denigrandos ex eodem. ibid.
Aqua de cypro ex eodem. ibid.
Aqua alia de cypro ex eodem. ibid.
Aqua corroſiva ex eodem. ibid.
Aqua aluminoſa ex eodem. ibid.
Aqua corroſiva alia ex eodem. ibid.
Aqua in ulceribus antiquis corrodentibus &c. ex eodem. ibid.
Aqua antipodagrica ex eodem. ibid.
Aqua antepileptica Faſcic. Cnoëffel. 723
Aqua antinephritica ex eodem. 749
Aqua antipodagrica cærulea ex eodem. 763
Aqua antipodagrica viridis ex eodem. ibid.
Aqua cancrorum ex eodem. 768
Aqua coſmetica compoſita ex eodem. 776
Aqua hyſterica perlata ex eodem. 754
Aqua magnanimitatis ex eodem. 718
Aqua ophthalmica ex eodem. 731
Aqua ſtomachalis ex eodem. 742
Aqua vitæ calami aromatici ex eodem. ibid.
Aqua zedoariæ off. reg. ex eodem. ibid.
Aquæ antiarthriticæ vindiciæ ex eodem. 760
Arcanum alemeth Faſcic. Cnoëffel. 722
Arcanum cephalicum ex eodem. 719
Arcanum ſanguinis hirci ex eodem. 752
Arcanum in ſurditate ex eodem. 732
Arcanum tartari Cn. ex eodem. 712
Arcanum tartari ſolare ex eodem. 738
Arabicum gummi v. Gummi Arabicum.
Argenti vivi fixatio è Pharmac. Perſica. 786
Aroph Philoſophorum è Laborator. Ceylon. 800
Aſpalathus. 364
Aſtrum duplicatum Faſcic. Cnoëffel. 737
Athanaſia magna ad varios affectus è Pharmacop. Perſica. 780
Aurum v. Sol.
Aurum alcooliſatum Faſcic. Cnoëffel. 738
Aurum tranſparens Cn. ex eodem. 740
Auri magiſterium ex eodem. 738

B.

Balſamus antiarthriticus de Bernitz. 91
Balſamum hypnoticum Charaz. 89
Balſamum Lucatelli Londinenſ. 90
Balſamum pro manibus Charaz. ibid.
Balſamum polychreſton Londinenſ. ibid.
Balſamum pro puerulis dentientibus Charaz. 89
Balſamum ſtomachicum ejuſdem. ibid.
Balſamum uterinum ejuſdem. ibid.
Balſamum vulnerarium ejuſdem. ibid.
Balſamum aliud vulnerarium ejuſdem. ibid.
Balſamum vulnerarium Londinenſ. 90
Balſamus vitæ Theſauri Pharmac. Hoffm. 666
Balſamus vitæ alius pretioſus ex eodem. ibid.
Balſamus ſulphuris internus ex eodem. ibid.
Balſamum apoplecticum ex eodem. 667
Balſamum aliud apoplecticum ex eodem. ibid.
Balſamum epilepticum ex eodem. ibid.

Balſamum contra catarrhos ex eodem. 667
Balſamum dorſale ſeu antiparalyticum ex eodem. *ibid.*
Balſamum matricale ex eodem. *ibid.*
Balſamum antipodagricum ex eodem. *ibid.*
Balſamum antipodagricum aliud ex eodem. *ibid.*
Balſamum aliud antipodagricum ex eodem. *ibid.*
Balſamum veneris ex eodem. 668
Balſamum hiſpanicum vulnera 24. horarum ſpatio conglutinans in quibus ſimplex unitatis eſt ſolutio ex eodem. *ibid.*
Balſamum hiſpanicum aliud ex eodem. *ibid.*
Balſamum pro parturientibus Theſ. Pharm. Hoffman. 702.
Balſamum vulnerarium ex eodem Theſ. *ibid.*
Balſamum apoplecticum Cn. v. Apoplectica.
Balſamum Collegii Romani Faſcic. Cnoëffel. 719
Balſamum cordiale odoriferum ex eodem. 741
Balſamum coſmeticum ex eodem. 776
Balſamum odontalgicum ex eodem. 733
Balſamum puerorum dentientium ex eodem. *ibid.*
Balſamum radicale margaritatum ex eodem. 736
Balſamum ſamaritanum ex eodem. 770
Balſamum ſaturni ex eodem. *ibid.*
Balſamum ſpleneticum v. Splenetica.
Balſamum ſtomachicum ex eodem. 742
Balſamum Uladiſlavianum ex eodem. 754
Betulæ primum ens, liquor, ſive ſuccus ex eodem. 750
Bezetta rubra ex eodem. 773
Bezoardica Faſcic. Cnoëffel. 713
Bezoardicum cornu & ungulæ alces è Laborator. Ceylon. 795
Bezoardicum cornu cervi ex eodem Laborat. 794
Bezoardicum minerale Faſcic. Cnoëffel. 713
Bezoardicum viperinum ex eodem. 714
Bezoardicum viperinum è Laborat. Ceylon. 795
Bolus in dyſenteria Faſcic. Cnoëffel. 743
Bolus ex ſeminibus ad urinæ æſtum &c. è Pharmac. Perſ. 779
Bolus ex thure ad diarrhæam ex eadem Pharmac. *ibid.*
Botrys. 371
Butyrum perlarum v. Perlarum butyrum.
Butyrum ſaturni Faſcic. Cnoëffel. 770

C.

Cacao unde Chocolada ſeu Chocolata. 173
Calculus humanus non bene ludus dicitur, circa illud quædam. 605
Cataplaſma ad carbunculos Diemerbroeckii. 95
Cataplaſma ad enterocelem & alias rupturas Zwelferi. *ibid.*
Cataplaſma pro rabidi canis morſu Hannemanni. *ibid.*
Cataplaſma hypnoticum Theſauri Pharmac. Hoffm. 668.
Cataplaſma emolliens & diſcutiens ex eodem. *ibid.*
Cataplaſma pro carbunculis ex eodem. *ibid.*
Cataplaſma excellens in tumoribus ſcirrhoſis mammillarum qui in cancrum vergunt ex eodem. *ibid.*
Cataplaſma ad mitigandos dolores in ſcorbuto ex eodem. 669
Cataplaſma purgans ex eodem. *ibid.*
Cataplaſma eſcharam tollens biduo ut ſponte decidat ex eodem. *ibid.*
Cataplaſma nobile ſuppurans ſcrophulas ex eodem. *ibid.*
Cataplaſma antifebrile ex eodem. *ibid.*
Cataplaſma revulſorium in febribus ardentibus ad pulſus manuum ex eodem. *ibid.*
Cataplaſma antifebrile aliud ad plantas pedum ex eodem. *ibid.*
Cataplaſma ad ambuſta ex quacunque re ex eodem. *ibid.*
Cataplaſma anodynum Faſcic. Cnoëffeliani. 764
Cataplaſma antipodagricum ex eodem. *ibid.*
Cataplaſma febrile ex eodem. 769
Cataplaſma ex gypſo v. Menſes ſiſtentia.
Cataplaſma ad tumores œdematoſos ex eodem. 745
Catechu v. Terra catechu ſ. Terra Iaponica.
Cathartica Faſciculi Cnoëffeliani. 710
Cephalica ex eodem. 718
Cephalicum D. Podchocinsky ex eodem. *ibid.*
Cephalicum Cnoëffelianum ex eodem. 722
Cerotum balauſtiorum ad ulcera corroſiva è Pharm. Perſ. 792
Cerotum lapidis hæmatitis ad hæmorrhoides & anum prolapſum è Pharmac. Perſic. *ibid.*
Cerefolium. Circa illud quædam ex Elsholtio. 381. 382.
Chamæmelum. Circa illud varia ex Elsholtio. 383
Charta di Spagna coſmetica Faſciculi Cnoëffel. 775
Chermes tinctura ex eodem. 740
China chinæ ejusque multiplices præparationes. 386. 387.
Cinnabaris antimonii magiſterium Faſcic. Cnoëffeliani. 722
Cinnamomi eſſentia è Laborator. Ceylon. 797
Claretum corroborans caput & nervoſum genus Theſauri Pharmac. Hoffm. 686
Claretum pectorale ex eodem. *ibid.*
Claretum ſtomachale ex eodem. *ibid.*
Claretum matricem confortans ex eodem. *ibid.*
Claretum purgans in catarrho ex eodem. *ibid.*
Cocculæ. 392
Coffi ſeu Caphe. 392. & ſeq.
Collyrium D. Felveri Faſciculi Cnoëffel. 732
Collyrium ſubtiliſſimum ad palpebrarum ſcabiem è Pharmac. Perſ. 779
Collyrium refrigerans de roſis ex eadem Pharmacop. *ibid.*
Collyrium inſufflandum ex eadem Pharmac. *ibid.*
Compoſitio napelli v. Napelli compoſitio.
Conditum de myrobalanis è Pharmac. Perſica. 792
Conditum zingiberis ex eadem Pharmac. *ibid.*
Confectio de tabaſchir, ad febrim &c. ex eadem Pharmacopœa. 781
Confectio viperarum Cn. Faſcic. Cnoëffel. 713
Conſilium antipodagricum ex eodem. 759
Conſilium de confortanda virilitate ex eodem. 753
Corallia factitia rubra & nigra Faſcic. Cnoëffel. 729
Coralliorum inſuccatio ſingularis ex eodem. 740
Coralliorum tinctura Cn. ex eodem. 739
Coralliorum tinctura ſicca ex eodem. *ibid.*
Corallina eſſentia ex eodem. 740
Corculum benedictum Cn. ex eodem. 730
Cordialia ex eodem. 736
Cornu cervi præparatio ſingularis v. Epileptica.
Coſmetica ex eodem. 774
Crap. 399
Cranii humani præparatio ſingularis v. Epileptica.
Crocus martis è Laborator. Ceylon. 799
Crocus ſolis Cn. Faſcic. Cnoëffeliani. 736
Cryſtalli montanæ magiſterium v. Nephritica.
Cryſtalli tartari chalybeati v. Menſes moventia.
Cubilia & culcitræ herbac. v. Menſes ſiſtentia.
Cyperus bezoarticus Faſcic. Cnoëffel. 714

D.

DAmarum pilæ v. Ægagropilæ.
Decoctum traumaticum Londinenſ. 100
Decoctum vulnerarium Quercetani. *ibid.*
Decoctum alterans pro magiſtratu Theſauri Pharmac. Hoffmanni. 669
Decoctum pectorale in tuſſi deſperatiſſima ex hæmoptyſi cum magna diſcraſia calida ſanguinis ex eodem. *ibid.*
Decoctum aliud ad idem ex eodem. 670
Decoctum aliud ad idem ex eodem. *ibid.*
Decoctum aliud ad idem ex eodem. *ibid.*
Decoctum aliud ad idem ex eodem. *ibid.*
Decoctum attenuans in tuſſi ex craſſis humoribus ex eodem. *ibid.*
Decoctum aliud ad idem ex eodem. *ibid.*
Decoctum in tuſſi ex cauſa calida ex eodem. *ibid.*
Decoctum Pectorale incraſſans ex eodem. *ibid.*
Decoctum pectorale conſolidans ex eodem. 671
Decoctum cephalicum ex eodem. *ibid.*
Decoctum confortans ac roborans in malignis ex eodem. *ibid.*
Decoctum expellens in peſte ac febribus malignis ex eodem. *ibid.*
Decoctum aliud ad idem ex eodem. *ibid.*
Decoctum aliud ad idem ex eodem. *ibid.*
Decoctum aliud ad idem ex eodem. *ibid.*
Decoctum in variolis & morbillis expulſivum ex eodem. *ibid.*
Decoctum expulſivum aliud in febribus ardentibus ex eodem. *ibid.*
Decoctum hepaticum in viſcerum obſtructione ex eodem. 672
Decoctum aliud ad idem ex eodem. *ibid.*
Decoctum hepaticum temperatum ex eodem. *ibid.*
Decoctum aliud ad idem ex eodem. *ibid.*
Decoctum hepaticum aperitivum ex eodem. *ibid.*
Decoctum aliud aperitivum in Ictero ex eodem. *ibid.*
Decoctum aliud in Ictero cum caumate viſcerum conjuncto ex eodem. *ibid.*
Decoctum ſanguinem purificans in ſcabie ex eodem. *ibid.*
Decoctum ſpleneticum aperitivum antiſcorbuticum ex eodem. *ibid.*
Decoctum aliud ad idem ex eodem. *ibid.*
Decoctum ad renum dolorem & exulcerationem ex eodem 673.
Decoctum in mictione cruenta ex eodem. *ibid.*
Decoctum in menſium obſtructione ex eodem. *ibid.*
Decoctum aliud ad idem ex eodem. *ibid.*
Decoctum in affectibus hyſtericis ex eodem. *ibid.*
Decoctum antiarthriticum ex eodem. *ibid.*
Decoctum aliud in arthritide vaga ſcorbutica ex eodem. *ibid.*
Decoctum in lue venerea ex eodem. *ibid.*
Decocta purgantia ex eodem. 672. & ſequ.
Decoctum in defluxionibus ſalſis ad oculos ex eodem. 674
Decocta ad Odontalgiam in gingivarum putredine ex eodem. *ibid.*
Decoctum in augmento & circa ſtatus principium in Angina ex eodem. *ibid.*
Decoctum aliud in anginæ declinatione ex eodem. *ibid.*
Decoctum in gangræna & ſphacelo incipiente ex eodem. *ibid.*
Decoctum antiphthiſicum Faſcic. Cnoëffeliani. 735
Decoctum lentiſci v. menſes ſiſtentia.
Dentifricium ad conſervandos dentes è Pharmacop. Perſica. 784
Dentifricium nitorem dentibus præſtans ex eadem Pharmac. *ibid.*
Dentifricium è gingivis ſanguinem fluentem ſupprimens ex eadem Pharm. *ibid.*
Dentifricium gingivas conſolidans ex eadem Pharmacop. *ibid.*
Dentifricium mundificans ex eadem Pharmac. *ibid.*
Diacuminum pro ventriculo frigido ex eadem Pharmacop. 789
Diacydonium purgativum ex eadem Pharmac. 782
Diacydonium ſtypticum ex eadem Pharmac. *ibid.*
Diamoſchum magnum è Pharmac. Perſica. 782
Diaphoretica Faſcic. Cnoëffeliani. 713
Diaphoreticum compoſitum ex eodem. 714
Digeſtiva ex eodem. 710
Diuretica ex eodem. 712
Dyſenterica ex eodem. 743

E.

EBoris præparatio ſingularis v. Epileptica.
Elæoſaccharum cordiale Faſcic. Cnoëffeliani. 740
Elæoſaccharum chalybeatum è Laborator. Ceylon. 800.
Electuarium ſeu antidotus analeptica Londin. 103
Electuarium pro phthiſi incipiente Wincleri. 105
Electuarium pectorale Londinenſ. *ibid.*
Electuarium diaſcordium Fr. Deleboë Sylvii. 106
Electuarium diaſpermaton Londinenſ. *ibid.*
Electuarium ſeu conſerva de caſſia Donzelli. *ibid.*
Electuarium cholagogum Fr. Deleboë Sylvii. *ibid.*
Electuarium hydragogum ejuſdem. *ibid.*
Electuarium cephalicum confortans Theſauri Pharm. Hoffm. 675
Electuarium in malo hypochondriaco ſcorbutico cum dolore capitis conjuncto ex eodem. *ibid.*
Electuarium ad viſum recuperandum mirabile ex eodem. *ibid.*
Electuarium antepilepticum ſingulare M. Ducis Hetruriæ ex eodem. *ibid.*
Electuarium ſtomachicum ex eodem. 676
Electuarium diacorum Altenburgenſ. ex eodem. *ibid.*
Electuarium ſtomachicum aliud ex eodem. *ibid.*
Electuarium contra Aſthma & Orthopnæam ex eodem. *ibid.*
Electuarium antiphthiſicum ex eodem. *ibid.*
Electuarium cordiale ex eodem. *ibid.*
Electuarium bezoarticum ex eodem. *ibid.*
Electuarium aliud bezoarticum ex eodem. *ibid.*
Electuarium alexiterium camphoratum ex eodem. *ibid.*
Electuarium ex bolo armena ex eodem. 677
Electuarium de nucibus in peſte ex eodem. *ibid.*
Electuarium contra peſtem ex eodem. *ibid.*
Electuarium antidyſentericum pro Noſocomio Argentoratenſi ex eodem. *ibid.*
Electuarium in fluxu hæmorrhoidum nimio ex eodem. *ibid.*
Electuarium ad coitum ex eodem. *ibid.*
Electuarium chalybeatum v. Menſes moventia.
Electuarium contra calculum Faſciculi Cnoëffel. 750.
Electuarium diaſatyrionis Cn. ex eodem. 753
Electuarium dyſentericum ex eodem. 743
Electuarium ad fluxum menſtruum v. Menſes ſiſtentia.
Electuarium hepaticum Cn. ex eodem Faſciculo. 744
Electuarium martiale v. Menſes moventia.

Electuarium ex ovo Cn.ex eodem Fascic.Cnoëffel. 715
Electuarium præservativum & curativum pestis Cn. ex eodem. *ibid.*
Electuarium aristotelicum è Pharmac. Persica. 780
Electuarium de sulphure ex eadem Pharmac. 782
Electuarium de nucleis seu pulpis majus ex eadem Pharmacop. 789
Electuarium sanctum majus ad affectus capitis &c. ex eadem Pharmac. 790
Electuarium nigrum ad tenesmum & diarrhæam antiquam ex eadem Pharmac. *ibid.*
Electuarium de Scorpionibus pro calculo ex eadem Pharm. *ibid.*
Electuarium perlatum pro virilitate augenda ex eadem Pharm. *ibid.*
Electuarium principes partes roborans ex eadem Pharmacop. *ibid.*
Electuarium Ionæ ad memoriam ex eadem Pharm. *ib.*
Electuarium ad podagram ex eadem Pharmac. *ibid.*
Electuarium de allio ex eadem Pharmac. 791
Electuar. Socratis pro memoria ex eadem Pharm. *ibid.*
Electuarium de chalybe innumeris præstans virtutibus ex eadem Pharmac. *ibid.*
Electuarium cardiacum Christianum ex eadem Pharmac. *ibid.*
Elychnium ad ulcera nasi ex eadem Pharmac. 787
Elyxir cephalicum Rolfincii. 107
Elyxir antihypochondriacum hepaticum &c. Rolfincii. 108
Elyxir nephriticum Rolfincii. 109
Elyxir cephalicum Thesauri Pharmac. Hoffm. 677
Elyxir aliud cephalicum ex eodem. 678
Elyxir epilepticum & hystericum ex eodem. *ibid.*
Elyxir pectorale ex eodem. *ibid.*
Elyxir stomachale ex eodem. *ibid.*
Elyxir vitæ pectorale Ducis Saxoniæ ex eodem. *ibid.*
Elyxir vitæ rubrum ex eodem. *ibid.*
Elyxir proprietatis ex eodem. *ibid.*
Elyxir aliud proprietatis ex eodem. 679
Elyxir aliud proprietatis ex eodem. *ibid.*
Elyxir aliud proprietatis ex eodem. *ibid.*
Elyxir antiscorbuticum ex eodem. *ibid.*
Elyxir uterinum ex eodem. *ibid.*
Elyxir uterinum aliud ex eodem. *ibid.*
Elyxir aliud uterinum ex eodem. *ibid.*
Elyxir antifebrile ex eodem. *ibid.*
Elyxir arthriticum ex eodem. *ibid.*
Elyxir alexipharmacum ex eodem. 681
Elyxir absinthiacum compositum Fascic. Cnoëffel. 743
Elyxir febrile Cn. ex eodem. 768
Elyxir proprietatis purgans Cn. ex eodem. 711
Elyxir proprietatis purgans Off. Reg. ex eodem. *ibid.*
Elyxir vitæ stomachicum ex eodem. 742
Emplastrum arthriticum Schultzii. 112
Emplastrum arthriticum aliud ejusdem. *ibid.*
Emplastrum aliud ad idem ejusdem. *ibid.*
Emplastrum carminans Fr. Deleboë Sylvii. *ibid.*
Emplastrum Cæsaris Londinens. *ibid.*
Emplastrum catagmaticum Londinens. *ibid.*
Emplastrum de cinnabari Londinens. *ibid.*
Emplastrum è creta Londinens. *ibid.*
Emplastrum è cymino Londinens. *ibid.*
Emplastrum flos unguentorum dictum Londin. *ibid.*
Emplastrum ad ganglia Charaz. 113
Emplastrum ad ganglia aliud ejusdem. *ibid.*
Emplastrum contra herniam carnosam Donzelli. *ibid.*
Emplastrum de marcassita Donzelli. 114
Emplastrum miraculosum Schultzii. *ibid.*
Emplastrum μητροφοροπλώτικον Londinens. *ibid.*
Emplastrum ad punctionem equini pedis Charaz. 115
Emplastrum sine pari Londinens. *ibid.*
Emplastrum de sandyce Londinens. *ibid.*
Emplastrum ad scrophulas Charaz. *ibid.*
Emplastrum Sicyonium Londinens. *ibid.*
Emplastrum de cicuta correctum Charaz. *ibid.*
Emplastrum στεφανιαῖον Londinens. 116
Emplastrum antepilepticum Thesauri Pharm. Hoffm. 680.
Emplastrum in catarrho suffocativo ex eodem. *ibid.*
Emplastrum in apoplexia, Paralysi &c. ex eodem. *ibid.*
Emplastrum ophthalmicum ex eodem. *ibid.*
Emplastrum in paralysi partium cum dolore ex eodem. *ibid.*
Emplastrum antipleuriticum ex eodem. *ibid.*
Emplastrum in mammillarum inflammatione ex eodem. *ibid.*
Emplastrum spleneticum de cicuta ex eodem. *ibid.*
Emplastrum hydropicum ex eodem. *ibid.*
Emplastr. ad quasvis febres etiã quartan. ex eodem. 781
Emplastrum in malignis & aliis febribus summo cum successu sæpe expertum ex eodem. *ibid.*
Emplastrum antiquartium ex eodem. *ibid.*
Emplastrum antiarthriticum ex eodem. *ibid.*
Emplastrum antipodagricum ex eodem. *ibid.*
Emplastr. ad nodos podagricos & venereos ex eodẽ. *ib.*
Emplastrum ad tophos podagricos ex eodem. *ibid.*
Emplastr. ad tophos venereos dissolvendos ex eodẽ 681
Emplastrum ad tophos venereos non ulceratos ex eodem. 682
Emplastrum ad cancrosos tumores prohibens ne ulcera latiùs serpant ex eodem. *ibid.*
Emplastrum in scrophulosis, scirrhosis & nodosis tumoribus planè irresolubilibus ex eodem. *ibid.*
Emplastrum aliud ad scrophulas ex eodem. *ibid.*
Emplastrum contra herniam ex eodem. *ibid.*
Emplastrum aliud contra herniam ex eodem. *ibid.*
Emplastrum Norinbergense ex eodem. *ibid.*
Emplastrum vulnerarium ex eodem. *ibid.*
Empl. ad extrahẽdos globulos & sagittas ex eodẽ. 683
Emplastrum fluxus attractivum ad fonticulos & vesicatoria ex eodem. *ibid.*
Emplastrum arcanum ad cancros persanandos modò ferro aperti non fuerint ex eodem. *ibid.*
Emplastrum antipodagricum, anodynum nigrum Fasciculi Cnoëffeliani. 764
Emplastrum attractivum ex eodem. 765
Emplastrum febrifugum ex eodem. 769
Emplastrum ad fracturas ossium ex eodem. 770
Emplastrum magneticum Cn. ex eodem. 716
Emplastrum purgans ex eodem. 712
Emplastrum Samaritanum ex eodem. 770
Emplastrum stomachale ex eodem. 742
Emplastrum vesicatorium Cn. ex eodem. 770
Emplastrum ad diarrhæam è Pharmac. Persica. 785
Emplastrum pro doloribus uteri & hæmorrhoidum ex eadem Pharmac. *ibid.*
Emplastrum nervinum è Laborat. Ceylon. 794
Emulsio antiepileptica Wedelii. 117
Emulsio purgans ejusdem. *ibid.*
Emulsio antipleuritica ejusdem. *ibid.*
Emulsio expellens in variolis ejusdem. *ibid.*
Emulsio diuretica ejusdem. *ibid.*
Emulsio hypnotica in febribus ardentib. ejusdem. *ib.*
Emulsio ad gonorrhæam ejusdem. *ibid.*
Emulsio externa in dolore capitis ejusdem. 118
Emulsio confortans in febribus ardentibus Thesauri

Pharmac. Hoffm. 683
Emulsio in defluxione salsa ac tenui ex eodem. ibid.
Emulsio in febri ardente ex eodem. ibid.
Emulsio hypnotica ex eodem. ibid.
Emulsio stegnotica ex eodem. 684
Emulsio contra lumbricos ex eodem. ibid.
Emulsio cathartica ex eodem. ibid.
Emulsio externè applicanda in febribus ex eodem. ibid.
Emulsio in hemicrania ex eodem. ibid.
Emulsio antepileptica Cn. Fascic. Cnoëffeliani. 722
Emulsio antiphthisica ex eodem. 735
Emulsio coralliata v. hæmorrhoidalia.
Emulsio ad fluxum mensium nimium v. menses sistentia.
Emulsio hysterica Cn. ex eodem Fascic. Cnoëffel. 754
Emulsio nephritica ex eodem. 751
Emulsio styptica v. hæmorrhoidalia.
Ens primum betulæ Fascisc. Cnoëffel. 750
Ens primum tiliæ ex eodem Fasciculo. 722
Epatica Fascic. Cnoëftel. 744
Epileptica ex eodem Fascic. 721
Epithema in dolore capitis Wedelii. 118
Epithema ad hæmorrhagias ejusdem. ibid.
Epithema cordiale calidum ejusdem. ibid.
Epithema in mensibus immodicis ejusdem. ibid.
Epithema in melancholicis affectibus Thes. Pharmac. Hoffm. 684
Epithema in defluxionibus ad oculos ex eodem. ibid.
Epithemata pro pulsibus ex eodem. ibid.
Epithema singulare ad nodos podagricos ex eodem. 685.
Epithema ad dolores podagricos ex eodem. ibid.
Epithema Cnoëffelian. calidum Fascisc. Cnoëffel. 741.
Epithema calidum ex eodem Fascic. ibid.
Epithema temperatum ex eodem. ibid.
Errhinum ad paralysim è Pharmac. Persica. 784
Errhinum ad strumas ex eadem Pharmac. ibid.
Errhinum Cn. Fasciculi Cnoëffel. 732
Essentia cinnamomi v. Cinnamomi essentia.
Essentia ambræ Fascic. Cnoëffel. 739
Essentia antiarthritica ex eodem. 750
Essentia cephalica composita ex eodem. 718
Essentia confortans regia composita ex eodem. 753
Essentia corallina ex eodem Fasciculo. 740
Essentia cordialis odorifera ex eodem. 741
Essentia florum v. Menses moventia.
Essentia granorum quietis Cn. Fascic. Cnoëffel. 718
Essentia lithontriptica ex eodem Fascic. 750
Essentia martis composita v. Splenetica.
Essentia martis vitriolata Fascic. Cnoëffel. 746
Essentia moschi ex eodem. 739
Essentia moschi ambrata ex eodem. ibid.
Essentia stomachalis ex eodem Fasciculo. 742
Essentia uterina Cn. ex eodem. 754
Extractum antifebrile Zvvelferi. 124
Extractum opiatum Langelotti. 125
Extractum seu chylisma catholicum & holagogum Rolfincii. 129
Extractum hellebori seu arcanum hellebori purgans. P. Fabri. ibid.
Extractum cephalicum & nervinum Thes. Pharmac. Hoffm. 685
Extractum aliud ad idem ex eodem. ibid.
Extractum alexiterium ex eodem. ibid.
Extractum antipestilentiale ex eodem. ibid.
Extractum antiarthriticum ex eodem. 686
Extractum granorum quietis Fascic. Cnoëffel. 717
Extractum hellebori solutivum ex eodem. 711
Extractum sedativum citratum ex eodem. 717
Extractum sedativum generale ex eodem. 727
Extractum sedativum pro viris ex eodem. 717
Extractum sedativum pro mulieribus ex eodem. ibid.

F.

Febrilia Fascic. Cnoëffel. 765
Febrim tertianam curandi methodus ex eodem. 766.
Febrim quartanam curandi methodus ex eodem. 767
Formicatum spiritus v. Paralytica.
Fumigatio seu suffitus pro catarrho è Pharmac. Pers. 779.
Fungi. Circa illos quædam ex Kirchero. 417

G.

Gallæ. 418
Gangrænæ topicum Cn. Fascic. Cnoëffel. 746
Gargarisma ad gravedinem linguæ à phlegmate è Pharmac. Persica. 786
Gargarisma ad gutturis ulcera ex eadem Pharm. ibid.
Gargarisma pro linguæ gravedine, apoplexia, &c. ex eadem Pharmacopæa. 787
Gargarisma ad lapsum epiglottidis ex eadem Pharm. ibid.
Gelatina cydoniorum purgans Zvvelferi. 131
Geranium moschatum. 420
Gluten juniperinum Fascic. Cnoëffel. 773
Granorum quietis essentia Cn. ex eodem Fascic. 718
Granorum quietis extractum ex eodem. 717
Granorum quietis tinctura ex eodem. ibid.
Gummi arabicum. 350

H.

Hæmatites v. Lapis hæmatites.
Hæmorrhoidalia Fascic. Cnoëffel. 747
Hepatica ex eodem Fascic. 744
Hydropica ex eodem Fascic. Cnoëffel. 744
Hydropem curandi methodus ex eodem. ibid.

I.

Infusio ligni nephritici Fascic. Cnoëffel. 751
Iris. Circa illam quædam ex Elzotio. 428
Iulapium Cn. in nimio mensium fluxu v. Menses sistentia.
Iuniperinum gluten, gelatina vel mucago v. Gluten juniperinum.

L.

Lac Lunæ. 194
Lapis ætites ejus variæ præparationes ex Bauschio. 215
Lapis batrachites sive bufonius. 227
Lapis bononiensis. ibid.
Lapis hæmatites ejus variæ præparationes ex Bauschio. 220
Lapis stellaris sive astroites. 227
Lapis bezaar factitius Fascic. Cnoëffel. 714
Lapis nephriticus factitius internus ex eodem. 752
Lapis nephriticus factitius externus ex eodem. ibid.
Lapis salutis ex eodem Fasciculo. 764
Lapis serpentinus ex eodem. 715
Lignum nephriticum v. Nephriticum lignum.

Ligni

Ligni nephritici infusio v. Infusio nephrit.
Ligni lentisci decoctum v. Menses sistentia.
Limacum liquor v. Liquor limacum.
Limonata antinephritica Fascic. Cnoëffel. 749
Linimentum hæmorrhoidale Charaz. 182
Linimentum ad herpetes ejusdem. *ibid.*
Linimentum ischiaticum ejusdem. *ibid.*
Linimentum somniferum ejusdem. *ibid.*
Linimentum ad variolarum cicatrices prohibendas ejusdem. *ibid.*
Linimentum ad vomitum arcendum ejusdem. 183
Linimentum salutis Thesauri Pharmac. Hoffm. 701
Linimentum nasale ex eodem. *ibid.*
Linimentum ad ariduras ex eodem. *ibid.*
Linimentum pro nervo retracto ex eodem. *ibid.*
Linimentum in contractura ex eodem. *ibid.*
Linimentum pro penis erectione ex eodem. *ibid.*
Linimentum antipodagricum ex eodem. 702
Linimentum cosmeticum Fascic. Cnoëffel. 776
Linimentum defensivum à vestigiis variolarum ex eodem Fasciculo. *ibid.*
Linimentum ad gingivas tumentes ex eodem. 733
Linimentum pro hæmorrhagia è Pharm. Persic. 785
Linimentum capillorum productionem prohibens ex eadem Pharmac. *ibid.*
Linimentum contra pruritum & scabiem siccam ex eadem. *ibid.*
Linimentum ad scabiem humidam ex eadem Pharm. *ibid.*
Linimentum ad verrucas evellendas ex eadem. *ibid.*
Linimentum ad pustulas humidas in facie puerulorum excrescentes ex eadem Pharm. *ibid.*
Linimentum ad pediculos ex eadem Pharm. 786
Linimentum ad ulcera corrodentia ex eadem. *ibid.*
Linimentum ad dolorem capitis ex eadem Pharm. *ibid.*
Linimentum fœtorem sub brachiis dissipans ex eadem. *ibid.*
Linteum ceratum pro masquis Fascic. Cnoëffel. 775
Liquor oculorum cancri Thes. Pharmac. Hoffm. 687
Liquor perlarum ex eodem. *ibid.*
Liquor Inephitripticus ex eodem. *ibid.*
Liquor alkahesticus Helmontii & Cn. Fasc. Cnœffel. 777.
Liquor betulæ ejusque colligendi modus ex eodem 750.
Liquor febrilis ex eodem Fasciculo. 768
Liquor hepaticus ex eodem. 744
Liquor limacum ex eodem Fascic. 764
Liquor lithontripticus ex eodem. 752
Liquor nephriticus ex eodem. *ibid.*
Liquor nitratus ex eodem Fasciculo. 768
Liquor contra prunellam ex eodem. *ibid.*
Liquor tartareus Cn. ex eodem. 762
Liquor tartareus externus ex eodem. 763
Lotio cosmetica è Pharmac. Persica. 785
Lotio alia ejusdem facultatis ex eadem Pharm. *ibid.*
Ludum Cnoëffelianum Fascic. Cnoëffeliani. 751
Lumbricorum artificialis productio ex Kirkero. 645
Lutum philosophicum è Pharmac. Persica. 789
Lynctus de papavere pro catarrho calido ex eadem Pharmac. *ibid.*
Lynctus de brassica pro humoribus crassis pectoris ex eadem Pharmacop. *ibid.*

M.

MAgisterium epilepticum Thes. Pharm. Hoffm. 687.
Magisterium cordiale ex eodem. *ibid.*
Magisterium cordiale aliud ex eodem. 688
Magisterium cordiale aliud ex eodem. *ibid.*
Magisterium antepilepticum Prævotii Fascic. Cnoëffelian. 718
Magisterium auri ex eodem Fasciculo. 738
Magisterium cinnabaris antimonii ex eodem. 722
Magisterium crystalli montanæ v. Nephritica.
Magisterium lithontripticum Fascic. Cnoëffel. 749
Magisterium talci ex eodem Fasciculo. 774
Magisterium viperarum ex eodem. 714
Magnes venenorum ex eodem Fasciculo. 715
Margaritarum balsamum ex eodem. 736
Marmelada cephalica è Laborator. Ceylonico. 797
Marmelada cordialis ex eodem Laboratorio. *ibid.*
Marmelada cum gummi gotte ex eodem Labor. 798
Marmelada hepatica ex eodem. *ibid.*
Marmelada laxativa ex eodem. *ibid.*
Marmelada nephritica ex eodem. *ibid.*
Marmelada pectoralis ex eodem Laborator. *ibid.*
Marmelada splenetica ex eodem. *ibid.*
Marmelada stomachica ex eodem. *ibid.*
Mars potabilis è Laboratorio Ceylonico. 799
Martiale aperitivum Fascic. Cnoëffel. 744
Martiales trochisci ex eodem Fasciculo. *ibid.*
Martiale vinum ex eodem. *ibid.*
Massa pro suffitu Regis Hispaniæ Thes. Pharmacop. Hoffman. 699
Massa alia Hispanica pro fumo pretiosa ex eodem. *ibid.*
Massula odontalgica ex eodem Fasciculo. 733
Matalista. 438
Medicamentum de arsenico pro gangræna & veternis ulceribus è Pharmac. Persica. 782
Medicamentum nigrum post avulsas oculorum cataractas applicandum ex eadem Pharm. 789.
Medicamentum crystallinum v. Nephritica.
Menses moventia Fascic. Cnoëffel. 755
Menses sistentia ex eodem Fascic. 756
Methodus curandi hydropis Cn. ex eodem. 744
Methodus curandi quartanam ex eodem. 767
Methodus curandi tertianam ex eodem Fascic. 766
Mitigativa ex eodem Fasciculo. 717
Mixtura antepileptica liquida ex eodem. 727
Mixtura antepileptica solida ex eodem. *ibid.*
Mixtura antiarthritica ex eodem. 759
Mixtura antiarthritica externa ex eodem. 762
Mixtura cephalica Cn. ex eodem Fascic. 719
Mixtura cordialis calida ex eodem. 740
Mixtura cordialis temperata ex eodem. *ibid.*
Mixtura hydropica ex eodem. 744
Mixtura hysterica ex eodem. 754
Mixtura lithontriptica ex eodem. 750
Mixtura splenetica v. Splenetica.
Mixtura stomachalis Fasciculi Cnoëffel. 741
Mixtura topica ex eodem Fasciculo. 727
Mixtura uterina ex eodem. 754
Mixturæ cordiales confortantes Thes. Pharm. Hoffm. 691.
Mixturæ stomachicæ in vomitu bilioso ex eodem. 692
Mixtura in diarrhæa ex eodem Thes. *ibid.*
Mixtura contra colicam ex eodem. *ibid.*
Mixturæ antinephriticæ ex eodem. *ibid.*
Morsuli caput confortantes Thes. Pharm. Hoffm. 688
Morsuli antiphthisici ex eodem. *ibid.*
Morsuli de citro ex eodem. *ibid.*
Morsuli confortantes ex eodem Thesauro. *ibid.*
Morsuli venerem stimulantes ex eodem. *ibid.*
Morsuli confortantes Fascic. Cnoëffel. 753

Moſchi eſſentia ex eodem Faſciculo. 739
Moſchi eſſentia ambrata ex eodem. *ibid.*
Mucilago in aſperitate linguæ & faucium ex eodem. 768.
Myrtillorum tinctura ex eodem Faſcic. 743

N.

NApelli compoſitio ad Lepram è Pharm. Perſica. 779.
Nephritica Faſcic. Cnoëffel. 749
Nephriticum lignum. Circa illud experimenta quædam ex Elzotio. 448
Nitrum rubrum eſſentificatum Faſcic. Cnoëffel. 766
Nitrum vitriolatum è Laboratorio Ceylonico. 800
Nodulus in malo hypochondriaco Theſ. Pharmacop. Hoffman. 686
Nodulus in hydrope ex eodem. 687
Nodulus in menſium ſuppreſſione v. Menſes moventia.
Noſtoch Paracelſ. Faſcic. Cnoëffel. 774

O.

ODontalgica Faſcic. Cnoëffel. 732
Oleum benedictum Londinenſium. 142
Oleum catellorum Londinenſ. 143
Oleum exceſtrenſe Londinenſ. *ibid.*
Oleum hirundinum Londinenſ. *ibid.*
Oleum hyperici compoſitum facile Londinenſ. 144
Oleum martis v. Mars potabilis.
Oleum Nicodemi Londinenſ. 144
Oleum antipleuriticum Petri à Caſtro. 145
Oleum purgans Zvvelferi. 146
Oleum contra ſurditatem Charaz. *ibid.*
Oleum ſcorpionum compoſitum è Laborator. Ceylon. 797
Oleum antipodagricum Theſ. Pharmac. Hoffm. 689
Oleum ſaponis ex eodem Theſauro. *ibid.*
Oleum carminativum ex eodem. *ibid.*
Oleum nephriticum ex eodem. *ibid.*
Oleum ad defluxiones externum ex eodem. *ibid.*
Oleum antepilepticum probatiſſimum ex eodem. 690
Oleum vulnerarium ex eodem. *ibid.*
Oleum admirandi effectus in pleuritide & quovis dolore cujuſcunque partis ex eodem Theſauro. *ibid.*
Oleum anodynum refrigerans Faſcic. Cnoëffel. 769
Oleum febrifugum ex eodem Faſciculo. *ibid.*
Oleum hæmorrhoidale v. Hæmorrhoidalia.
Ophthalmica Faſcic. Cnoëffel. 731
Os ſepiæ v. Sepiæ os.
Otica Faſcic. Cnoëffel. 732

P.

PAnacea eſſentificata Faſcic. Cnoëffel. 739
Panacea ſolaris Cn. ex eodem Faſciculo. 737
Panacea ſolaris duplicata ex eodem. *ibid.*
Panacea alia ex cinnabari antimonii ex eodem. *ibid.*
Paralyſis euporiſton v. Antiparalytica.
Paſſulæ laxativæ Cn. Faſcic. Cnoëffel. 711
Paſta pro placentulis in exſtincta virilitate ex eodem. 753.
Paſta regia confortans ex eodem. *ibid.*
Paſta regia ſtomachalis ex eodem. 741
Pectoralia ex eodem Faſciculo Cnoëffel. 733
Peſſarium v. Menſes ſiſtentia.
Peſſarium ad provocanda menſtrua è Pharm. Perſica. 787.
Phthiſeos curatio Faſcic. Cnoëffel. 735
Pileolus cephalicus v. Apoplectica.
Pilulæ ad ſiſtendam gonorrhæam Charaz. 147
Pilulæ de terebinthina cocta ejuſdem. 148
Pilulæ de terebinthina ad gonorrhæam virulentam Zvvelferi. 148
Pilulæ diambræ Londinenſium. *ibid.*
Pilulæ ex duobus Londinenſ. *ibid.*
Pilulæ Cachecticæ Charaz. *ibid.*
Pilulæ pro colico morbo d'Aquin. 149
Pilulæ de gutta gamandræ Londinenſ. 150
Pilulæ hiſtericæ Charaz. *ibid.*
Pilulæ Macri Londinenſ. 151
Pilulæ ad memoriam Welſchii. *ibid.*
Pilulæ mercuriales Charaz. *ibid.*
Pilulæ meſentericæ d'Aquin. 152
Pilulæ ad pallidos virginum colores Charaz. *ibid.*
Pilulæ antipeſtilentiales magiſtrales Diemerbroeckii. *ibid.*
Pilulæ in catharris ex cauſa frigida Theſ. Pharmacop. Hoffm. 690
Pilulæ aliæ in catarrhis ex eodem. *ibid.*
Pilulæ in epilepticis inſultibus, ad præſervationem ex eodem. *ibid.*
Pilulæ in malo hypochondriaco ex eodem Theſauro. *ibid.*
Pilulæ aliæ in malo hypochondriaco ex eodem. *ibid.*
Pilulæ polychreſtæ ex eodem. 691
Pilulæ hyſtericæ ex eodem. *ibid.*
Pilulæ balſamicæ univerſales Faſcic. Cnoëffel. 712
Pilulæ in calculo ex eodem Faſciculo. 749
Pilulæ ad defluxiones ex eodem. 734
Pilulæ emmenagogæ v. Menſes moventia.
Pilulæ febriles Cn. Faſcic. Cnoëffel. 766
Pilulæ hyſtericæ Cn. ex eodem Faſciculo. 754
Pilulæ ad ſtrumas è Pharmac. Perſica. 781
Pilulæ ad morbum mahometanum quem mahometani morbum gallicum vocant ex eadem Pharm. *ibid.*
Pilulæ ad hydropem ex eadem Pharmac. *ibid.*
Pilulæ ſpei ex eadem Pharmacop. *ibid.*
Pilulæ ipſa die ex eadem Pharmac. *ibid.*
Pilulæ regiæ ex eadem Pharmac. 782
Pimpinella, circa illam varia ex Elzotio. 458
Plantarum ſal volatile v. Sal volatile plantarum.
Pleuritica Faſcic. Cnoëffel. 735
Poculum febrile ex eodem Faſciculo. 769
Pomum epilepticum ex eodem. 728
Pomum febrile ex eodem. 769
Pomum ſomniferum ex eodem. 718
Pomum uterinum Cn. ex eodem. 755
Pomum ambræ Theſ. Pharmaceutici Hoffm. 692
Pomum ambræ aliud ex eodem. *ibid.*
Potio alterans & confortans in Apoplexiæ initio ex eodem Theſauro Pharmac. 691
Potio confortans in Epilepſia ex eodem. *ibid.*
Potio antipleuritica ex eodem. *ibid.*
Potio ad hyſtericas paſſiones ex eodem. 692
Præparatio cranii humani, cornu cervi, alcis, unicornu, eboris &c. v. Epileptica.
Pulmentum contra frigiditatem ſtomachi è Pharmac. Perſ. 779
Pulvis alexiterius Barbette. 157
Pulvis radicis ari compoſitus Londinenſ. 158
Pulvis bezoarticus Charaz. *ibid.*
Pulvis granorum chermes Londinenſ. *ibid.*
Pulvis è chelis cancrorum Londinenſ. *ibid.*
Pulvis epilepticus Charaz. 160
Pulvis febrifugus ejuſdem. *ibid.*
Pulvis ad hæmorrhagiam Herrodi. *ibid.*
Pulvis hyſtericus Charaz. *ibid.*
Pulvis jovialis hyſtericus ejuſdem. 161

Pulvis contra hernias Quercetani. 161
Pulvis nephriticus Charaz. ibid.
Pulvis ad difficilem partum ejuſdem. ibid.
Pulvis ad ſedanda tormina poſt partum ejuſdem. ibid.
Pulvis antiliſſus ſeu contra rabiem Londinenſ. ibid.
Pulvis ſaxifragiæ compoſitus Londinenſ. ibid.
Pulvis ſarcoticus Charaz. ibid.
Pulvis contra ſtrumas Donzelli. ibid.
Pulvis contra vermes Charaz. 162
Pulvis ad implendas cadaverum condiendorum cavitates ex eodem. ibid.
Pulvis ad loricanda cadavera condienda ejuſdem. ibid.
Pulvis febrifugus Riverii ſecundùm Rolfincium. 163
Pulvis febrifugus Riverii ſecundùm Charaz. ibid.
Pulvis antepilepticus Theſ. Pharmac. Hoffm. 692
Pulvis alius epilepticus ex eodem. ibid.
Pulvis alius epilepticus ex eodem. 693
Pulvis alius rurſus epilepticus ex eodem. ibid.
Pulvis antiphthiſicus ex eodem Theſauro. ibid.
Pulvis alius antiphthiſicus ex eodem. ibid.
Pulvis alius ad idem ex eodem. ibid.
Pulvis ad hæmophthyſin ex eodem. ibid.
Pulvis pectoralis balſamicus ex eodem. ibid.
Pulvis alius pectoralis balſamicus ex eodem. ibid.
Pulvis antipleuriticus ex eodem. ibid.
Pulvis antipleuriticus alius ex eodem. ibid.
Pulvis probatiſſimus ad cordis palpitationem ex eodem. 694
Pulvis cordialis in Saxonicis & Brandeburgicis officinis aulicis uſitatus ex eodem Theſauro. ibid.
Pulvis cordialis alius ex eodem. ibid.
Pulvis cordialis bezoardicus ex eodem. ibid.
Pulvis alius bezoardicus ex eodem. ibid.
Pulvis alius bezoardicus ex eodem. ibid.
Pulvis alius bezoardicus ex eodem. ibid.
Pulvis alius bezoardicus ex eodem. ibid.
Pulvis alexiterius viperinus ex eodem. 695
Pulvis antifebrilis ex eodem. ibid.
Pulvis alius febrilis ex eodem. ibid.
Pulvis dyſentericus ex eodem. ibid.
Pulvis carminativus ſeu anticolicus ex eodem. ibid.
Pulvis carminativus alius ex eodem Theſauro. ibid.
Pulvis cachecticus ex eodem. ibid.
Pulvis cachecticus alius ex eodem. ibid.
Pulvis hepaticus ruber Dreſdenſ. ex eodem. ibid.
Pulvis aperitivus ſpleneticus ex eodem. ibid.
Pulvis antinephriticus ex eodem. ibid.
Pulvis hyſtericus ex eodem. ibid.
Pulvis laxativus vegetabilis ex eodem. 696
Pulvis laxativus completus ex eodem. ibid.
Pulvis hydragogus ex eodem. ibid.
Pulvis acidus ex ſucco limonum Faſcic. Cnoëffel. 750
Pulvis pro aſperſione articulorum arthriticorum ex eodem. 762
Pulvis alexipharmacus pretioſus & cordialis ex eodem. 738
Pulvis alexiterius Cn. ex eodem Faſciculo. 714
Pulvis antihydropicus ex eodem. 744
Pulvis aperitivus ſpleneticus ex eodem. 746
Pulvis apoplecticus regius ex eodem. 718
Pulvis bezoardicus ex eodem. 714
Pulvis cachecticus compoſitus ex eodem. 746
Pulvis cachecticus ſimplex ex eodem. ibid.
Pulvis pro cataplaſmate ad fracturas & luxationes oſſium ex eodem. 770
Pulvis chalybeatus ſimplex & compoſitus ex eodem. 746.
Pulvis corallatus martialis v. Menſes ſiſtentia.
Pulvis cordialis aureus Faſcic. Cnoëffel. 738
Pulvis coſmeticus compoſitus ex eodem Faſcic. 773
Pulvis dentifricius ex eodem. 732
Pulvis diakibrik ſeu chybor ex eodem. 735
Pulvis diaphoreticus diurnus & nocturnus ex eodem. 713.
Pulvis digeſtivus ordinarius ex eodem. 710
Pulvis diureticus ordinarius ex eodem Faſcic. 712
Pulvis dyſentericus caſtrenſis ex eodem. 743
Pulvis emmenagogus v. Menſes moventia.
Pulvis epilepticus v. Epileptica.
Pulvis febrilis Faſcic. Cnoëffel. 766
Pulvis hæmorrhoidalis externus & internus v. hæmorrhoidalia.
Pulvis hellebori Styriaci Cn. Faſcic. Cnoëffel. 710
Pulvis hepaticus Cn. ex eodem Faſcic. 744
Pulvis pepticus ex eadem. 741
Pulvis pleuriticus Cn. ex eodem. 735
Pulvis puniceus ſimplex & compoſ. ex eodem. 710
Pulvis purpureus ſecretus ex eodem. 722
Pulvis de ſecundina mulieris v. Epileptica.
Pulvis ſolaris Cn. ex eodem Faſcic. Cnoëffel. 737
Pulvis ſolutivus de tribus ex eodem. 710
Pulvis ſternutatorius cephalicus v. Apoplectica.
Pulvis topicus Faſciculi Cnoëffel. 762
Pulvis viperinus alexipharmacus ex ſolis cordibus & hepatibus ex eodem Faſciculo. 714
Pulvis viperinus compoſitus ex eodem. ibid.
Pulvis de naſturtio pro turgentibus hæmorrhoidibus è Pharmacop. Perſica. 783
Pulvis judaicus ad ophthalmiam ex eadem Pharm. ibid.
Pulvis ad ſputum cruentum ex eadem Pharm. ibid.
Pulvis de cancris ad phthiſim ex eadem Pharm. ibid.
Pulvis ad cruentam urinam ex eadem Pharmac. ibid.
Pulvis de margaritis in fluore hepatico ex eadem Pharmac. ibid.
Pulvis ad diabetem ex eadem Pharmac. ibid.
Pulvis emacians ex eadem Pharmac. 784
Pulvis alius emacians ex eadem Pharmacop. ibid.
Pulvis antifebriticus perlatus è Laboratorio Ceylonico. 797

Q.

Quartanam curandi methodus Erbenii Faſciculi Cnoëffeliani. 767

R.

Ranarum ſpermate medicamenta ſecretiora Faſcic. Cnoëffel. 770
Rob de ſpina cervina Zvvelferi. 177
Roſa Chinenſis ex Kirkero. 470
Ros ſolis. Varia de hac planta experimenta ex Elzotio. 471
Ros vitrioli Faſciculi Cnoëffel. 724
Roſetta Italorum ex eodem Faſcic. 775
Rotulæ martiales v. Menſes moventia.
Rotulæ caput confortantes Theſ. Pharm. Hoffm. 688
Rotulæ in præſervatione & ipſo etiam paroxyſmo melancholiæ hypochondriacæ ex eodem. ibid.
Rotulæ in tuſſi inveterata & ex cauſa frigida ex eodem Theſauro. ibid.
Rotulæ purgantes ex ſucco berberum ex eodem. 689
Rotulæ confortantes ex eodem Theſauro. ibid.

S.

Sacculus ad pulſus Wedelii. 119
Sal armoniacum artificiale è Laborat. Ceylon. 793
Sal cachecticum chalybeatum Charaz. 167
Sal diureticum ejuſdem. ibid.
Sal navigantium Donzelli. ibid.
Sal volatile oleoſum è dentibus olyphantum è

Labo-

Laboratorio Ceylonico. 793
Sal volatile plantarum ejusque parandi methodus ex Wedelio. 574. & seq.
Sal volatile & fixum è viperis & serpentibus è Laboratorio Ceylonico. 795
Sal volatile urinæ vinosum ex eodem Laborat. 793
Sal vitrioli martis ex eodem Laborator. 799
Sal aperitivum Thesauri Pharmac. Hoffm. 696
Sal partum promovens ex eodem Thesauro. ibid.
Sal deoppilativum antifebrile ex eodem. ibid.
Sal mirabile ex eodem. ibid.
Sal lithontripticum ex eodem. ibid.
Sal lithontripticum aliud ex eodem. ibid.
Sal antipodagricum internum ex eodem. ibid.
Sal antipodagricum externum ex eodem. ibid.
Sal causticum externum ex eodem. ibid.
Sal febrile compositum Fascic. Cnoëffel. 767
Salamandræ historia ex Kirkero. 646
Sanguinis hirci arcanum Fascic. Cnoëffel. 752
Sapo cosmeticus ex eodem Fascic. 777
Saturni butyrum ex eodem. 770
ad Scabiem unguentum ex eodem. ibid.
Scorpionum artificialis productio ex Kirkero. 648
Sedativum generale Fasciculi Cnoëffel. 727
Sedativum aliud per extracta ex eodem. 728
Sedativum magnum Archei ex eodem. 717
Sedativum uterinum Cn. ex eodem Fascic. 754
Sepiæ os. 638
Sief de vitriolo ad ungulas eliminandas è Pharmac. Persica. 784
Solis crocus Fasciculi Cnoëffeliani. 736
Solis sulphur ex eodem. ibid.
Solutivum helleboratum ex eodem. 711
Sorbetta antinephritica ex eodem Fascic. 749
Species cephalicæ pro suffitu ex eodem. 719
Species confortantes ex eodem. 752
Species pro cucupha v. Apoplectica.
Species pro extracto sedativo generali ex eodem. 727
Specificum antepilepticum Cn. ex eodem Fascic. ibid.
Specificum antinephriticum v. Nephritica. 749
Specificum dysentericum Fascic. Cnoëffel. 743
Specificum febrile ex eodem. 765
è Spermate ranarum medicamenta singularia ex eodem Fasciculo. 770
Sperniolum mucaginosum ex eodem. ibid.
Sperniolum siccum compositum ex eodem. ibid.
Sperniolum siccum ordinarium ex eodem. ibid.
Sperniolum siccum è ranis ex eodem. ibid.
Spiritus carminativus Fr. Deleboë Sylvii. 169
Spiritus cordialis balsamicus Rolfincii. ibid.
Spiritus cordis cervi compositus ejusdem. ibid.
Spiritus dulcis mercurii Donzelli. ibid.
Spiritus panis similaginei analepticus Rolfincii. 170
Spiritus polychrestus, scorbuticus &c. ejusdem. ibid.
Spiritus uterinus Charaz. ibid.
Spiritus cornu alces è Laborator. Ceylon. 794
Spiritus antiepilepticus ex ungula alces ex eodem Laboratorio. ibid.
Spiritus ex urina hirci ex eodem Laborat. 796
Spiritus sanguinis hirci ex eodem. ibid.
Spiritus vitrioli martis ex eodem. 799
Spiritus salis dulcis sulphureus ex eodem. ibid.
Spiritus apoplecticus generosus Thes. Pharmacop. Hoffm. 696
Spiritus cephalicus ex eodem Thesauro. ibid.
Spiritus alius cephalicus ex eodem. 697
Spiritus cinnamomi ex eodem Thesauro. ibid.
Spiritus uterinus ex eodem. ibid.
Spiritus carminativus ex eodem. ibid.
Spiritus regius ex eodem. ibid.
Spiritus lithontripticus ex eodem. ibid.
Spiritus theriacalis camphoratus ex eodem. ibid.
Spiritus theriacalis camphoratus correctus ex eodem Thesauro. ibid.
Spiritus antepilepticus compositus Fascic. Cnoëffel. 723.
Spiritus balsamicus v. Apoplectica.
Spiritus formicarum v. Apoplectica.
Spiritus sedativus simplex & compositus Fascic. Cnoëffeliani. 717
Spiritus tartari compositus v. Splenetica.
Spiritus de tribus Cn. Fascic. Cnoëffel. 767
Spiritus vini lithontripticus ex eodem. 751
Spiritus viridis æris compositus ex eodem. 724
Spiritus vitrioli coagulatus ex eodem Fascic. 749
Spiritus vitrioli compositus ex eodem. 723
Spiritus vitrioli humidus ex eodem. 724
Spiritus vitrioli roridus per cohobia ex eodem. 725
Spiritus vitrioli volatilis ex eodem. 724
Splenetica Fasciculi Cnoëffeliani. 746
Spongia somnifera ex eodem Fascic. 718
Sternutatorium in Paralysi &c. è Pharmac. Persica. 786.
Stomachica Fasciculi Cnoëffel. 741
Succolada regia ex eodem. ibid.
Succum betulæ colligendi modus ex eodem. 750
Suffitus cephalicus v. Apoplectica.
Suffitus secundinam puerumque mortuum educens è Pharmacop. Persica. 779
Sulphur antimonii fixatum Fascic. Cnoëffel. 737
Sulphur solis ex eodem Fascic. 736
Sulphur vitrioli philosophicum ex eodem. 717
Sulphur martis v. Aroph Philosophorum.
Sulphur philosophicè præparatum è Laborat. Ceylon. 800.
Suppositorium ad tenasmum è Pharmac. Pers. 784
Suppositorium ad hæmorrhoides fluentes ex eadem Pharmac. 785
Suppositorium ad dysenteriam ex eadem Pharmac. ibid.
Syrupus de agno casto Londinensium. 173
Syrupus de ammoniaco Londinens. ibid.
Syrupus asthmaticus Zwelferi. ibid.
Syrupus bezoarticus Donzelli. ibid.
Syrupus botryos Londinensium. ibid.
Syrupus lientericus d'Aquin. 175
Syrupus melissophylli Londinensium. ibid.
Syrupus antinephriticus d'Aquin. ibid.
Syrupus pœoniæ compositus Londinensium. 176
Syrupus raphani compositus Londinens. ibid.
Syrupus antiscorbuticus d'Aquin. ibid.
Syrupus stomachalis Donzelli. ibid.
Syrupus de terebinthina ejusdem. ibid.
Syrupus chalybeatus aperiens catharticus d'Aquin. 177.
Syrupus hydragogus ejusdem. ibid.
Syrupus rosarum solutivus aureus chymicè præparatus Donzelli. ibid.
Syrupus cardiacus Thesauri Pharmac. Hoffm. 697
Syrupus pectoralis Altenburg. ex eodem Thes. 698
Syrupus de testudinibus ex eodem. ibid.
Syrupus chalybeatus ex eodem. ibid.
Syrupus antiscorbuticus ex eodem Thesauro. ibid.
Syrupus violarum solutivus ex eodem. ibid.
Syrupus de gialappa ex eodem. ibid.
Syrupus purgans polychrestus ex eodem. ibid.

Syrupus epilepticus puerorum Fascic. Cnoëffel. 723
Syrupus helleboratus Cn. ex eodem Fascic. 711
Syrupus pectoralis solutivus ex eodem. 734
Syrupus violarum compositus ex eodem. *ibid.*
Syrupus acetosus ex valeriana è Pharmacop. Persica. 783.
Syrupus perlarum è Laboratorio Ceylonico. 797
Syrupus chalybeatus ex eodem Laboratorio. 800

T.

Tabellæ cachecticæ d'Aquin. 138
Tabellæ cardiacæ Charaz. 139
Tabellæ de croco martis simplices ejusdem. *ibid.*
Tabellæ de croco martis compositæ ejusdem. *ibid.*
Tabellæ diureticæ ejusdem. *ibid.*
Tabellæ ad gonorrhæam sistendam ejusdem. *ibid.*
Tabellæ ad herniam ejusdem. *ibid.*
Tabellæ magnanimitatis ejusdem. *ibid.*
Tabellæ stomachicæ ejusdem. *ibid.*
Tabellæ contra vermes ejusdem. *ibid.*
Tabulæ martiales Cnoëffel. v. Menses moventia.
Talci magisterium Fascic. Cnoëffel. 774
Tartarus circaque ejus sal volatile multa ex Daniele Ludovici. 536. & seq.
Tartari arcanum Cn. Fascic. Cnoëffel. 712
Tartari arcanum solare ex eodem Fascic. 738
Tartari crystalli chalybeati v. Menses moventia.
Tartari spiritus compositus v. Splenetica.
Tartari tinctura Fascic. Cnoëffel. 751
Tartari tinctura alia v. Splenetica.
Tartarus martiatus v. Splenetica.
Tartarus vitriolatus crystallisatus Fascic. Cnoëffel. 749
Tela cerata aromatica pro obvolvendo cadavere condiendo Charaz. 162
Terræ catechu s. Terræ Iaponicæ variæ præparationes ex Hagendhornio. 193
Thee historia variæque præparationes. 491. & seq.
Theriaca Londinensis. 106
Theriaca Magni Ducis Hetruriæ Fascic. Cnoëffel. 715
Theriaca regia Cn. ex eodem. Fascic. 716
Theriaca theriacarum Cn. ex eodem Fasciculo. *ibid.*
Theriaca de tribus Cn. ex eodem. *ibid.*
Theriaca selecta è Pharmac. Persica. 780
Theriaca de octo ex eadem Pharmac. *ibid.*
Theriaca de cancris ex eadem Pharmac. 781
Theriacæ rursus aliæ ex eadem Pharmac. *ibid.*
Theriaca ad diarrhæam ex eadem Pharm. *ibid.*
Theriaca Ceylonica è Laboratorio Ceylonico. 796
Tiliæ liquor seu primum ens Fascic. Cnoëffel. 722
Tinctura aperitiva Thes. Pharmac. Hoffm. 698
Tinctura bezoardica ex eodem Thesauro. *ibid.*
Tinctura salis tartari cum spiritu salis tartari volatili ex eodem Thesauro. 699
Tinctura antimonii Fasciculi Cnoëffeliani. 737
Tinctura bezoardica ex eodem Fasciculo. 716
Tinctura cephalica ambrata ex eodem. 719
Tinctura cordialis ex eodem. 740
Tinctura cosmetica alba ex eodem Fasciculo. 776
Tinctura cosmetica rubra ex eodem. *ibid.*
Tinctura coralliorum Cn. ex eodem Fasciculo. 739
Tinctura florum prunellæ ex eodem. 768
Tinctura florum malvæ externa ex eodem. 769
Tinctura granorum Chermes ex eodem. 746
Tinctura granorum quietis ex eodem. 718
Tinctura martis v. Splenetica.
Tinctura myrtillorum Fasciculi Cnoëffel. 743
Tinctura odontalgica Cn. ex eodem Fascic. 733
Tinctura Tartari v. Splenetica.
Tinctura bezoardica è Laborator. Ceylonico. 798
Tinctura ad denigrandos capillos è Pharmac. Persica. 782.
Tinctura sulphuris vitrioli è Laborator. Ceylon. 799
Topicum antipodagricum Fascic. Cnoëffel. 762
Topicum gangrænæ ex eodem Fascic. 745
Topicum ad genitalia ex eodem. *ibid.*
Topicum ad membra resoluta v. Paralytica.
Topicum vitriolatum v. Menses sistentia.
Torna solis bezedina Fascic. Cnoëffel. 773
Tribulus aquaticus. 495
Trochisci hysteri Londinensium. 179
Trochisci caustici Charaz. *ibid.*
Trochisci odorati s. aviculæ cypreæ ejusdem. *ibid.*
Trochisci alii odorati ejusdem. *ibid.*
Trochisci alii nobiliores ejusdem. *ibid.*
Trochisci cephalici Thes. Pharmac. Hoffm. 699
Trochisci de liquiritia ex eodem. *ibid.*
Trochisci contra raucedinem ex eodem Thes. *ibid.*
Trochisci cordiales ex eodem. *ibid.*
Trochisci contra pestem & alias febres malignas Duc. Mant. ex eodem Thesauro. *ibid.*
Trochisci alii alexiterii ex eodem. *ibid.*
Trochisci pro fumo Hispanici ex eodem. *ibid.*
Trochisci de borrace v. Menses moventia.
Trochisci martiales Fascic. Cnoëffeliani. 744
Trochisci venerem confortantes ex eodem. 752
Trochisci viperini confortantes ex eodem. *ibid.*
Trochisci de succino ad dysenteriam è Pharm. Pers. 787.
Trochisci de papavere ad ulcerationes pulmonum ex eadem Pharmacopæa. *ibid.*
Trochisci de solano halicacabo ex eadem Pharmac. *ib.*
Trochisci de lacca ad anasarcam ex eadem Pharm. *ib.*
Trochisci de antimonio ad cruentos vomitus ex eadem Pharmacop. *ibid.*
Trochisci de alumine ad cruentam mictionem ex eadem Pharmac. 788
Trochisci ad vomitum cruentum ex eadem Pharmac. *ibid.*
Trochisci ad tenasinum &c. ex eadem Pharmac. *ibid.*
Trochisci de cancris ad phthisin & sputum sanguinis ex eadem Pharmac. *ibid.*
Trochisci ad diabetem ex eadem Pharmac. *ibid.*
Trochisci alii ad idem ex eadem Pharmac. *ibid.*
Trochisci ad sputum sanguinis ex eadem Pharm. *ibid.*
Trochisci de myrrha ad menses & partum ex eadem Pharmacopæa. *ibid.*
Trochisci de decem medicamentis pro quartana & cæt. ex eadem Pharmac. *ibid.*
Trochisci ad immodicos fluxus hæmorrhoidales ex eadem Pharmac. *ibid.*
Trochisci triangulares ad cephalalgiam &c. ex eadem Pharmac. *ibid.*
Trochisci de doronico ad corrosionem oris &c. ex eadem Pharmac. 789

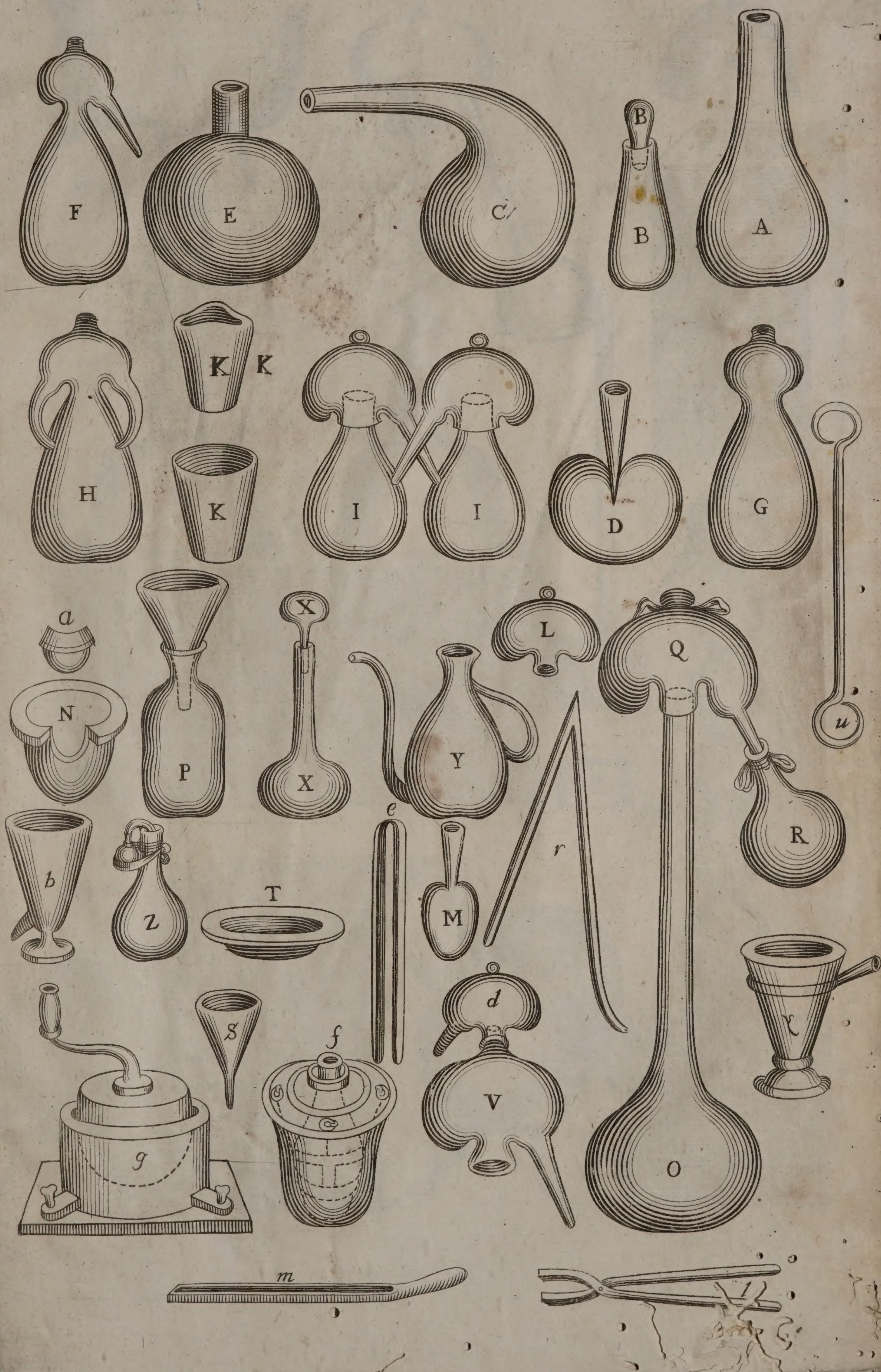
V.

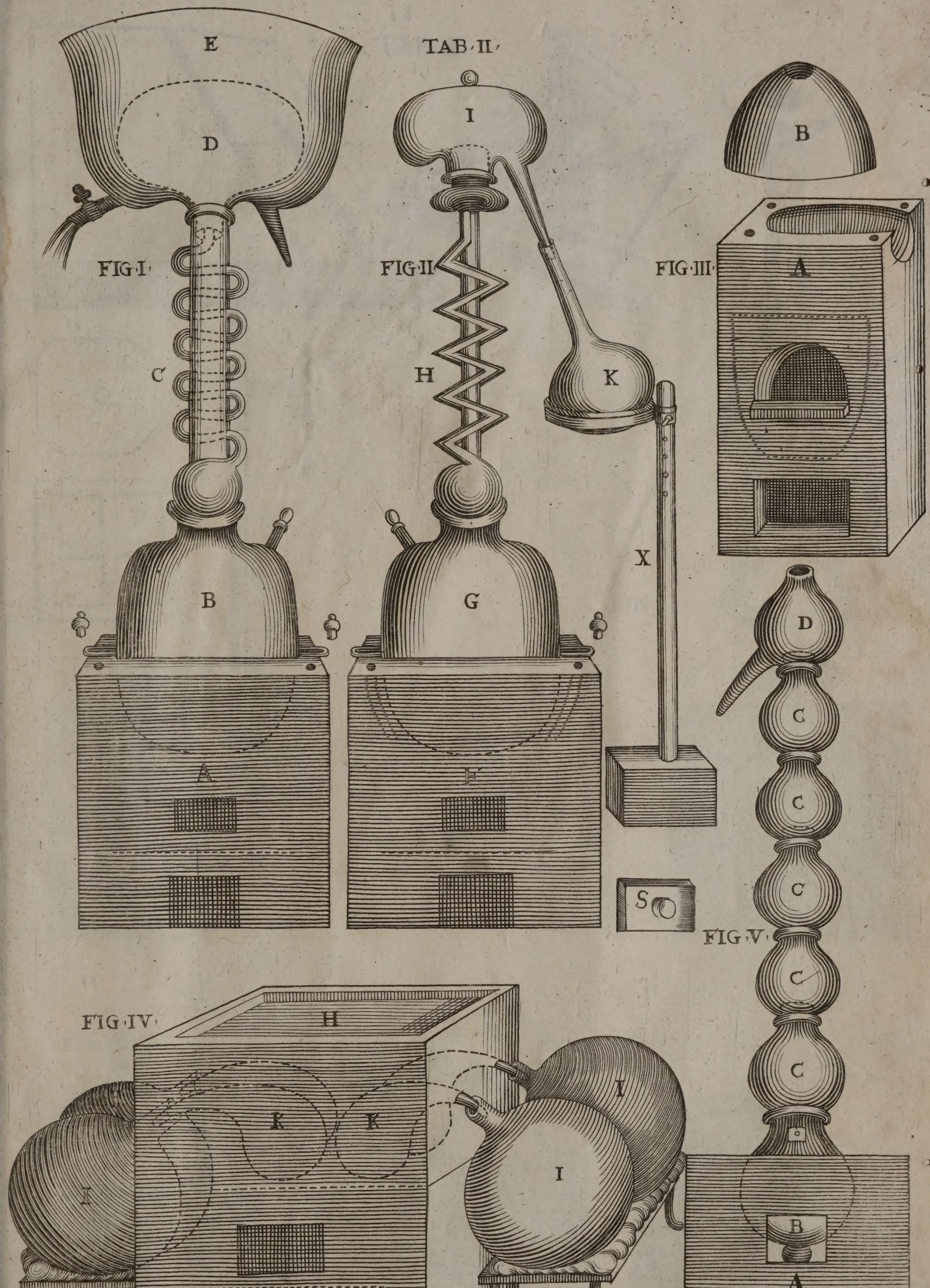
Variolarum vestigiis præservans linimentum Fasciculi Cnoëffeliani. 776
Venerea ex eodem Fasciculo. 752
Vindiciæ aquæ antiarthriticæ Cnoëffelianæ ex eodem. 760.
Vinum aloëticum, prophylacticum, antipestilentiale Diemerbroëckii. 132
Vinum chalybeatum Donzelli. *ibid.*
Vinum Hippocraticum laxativum Zvvelferi. 133

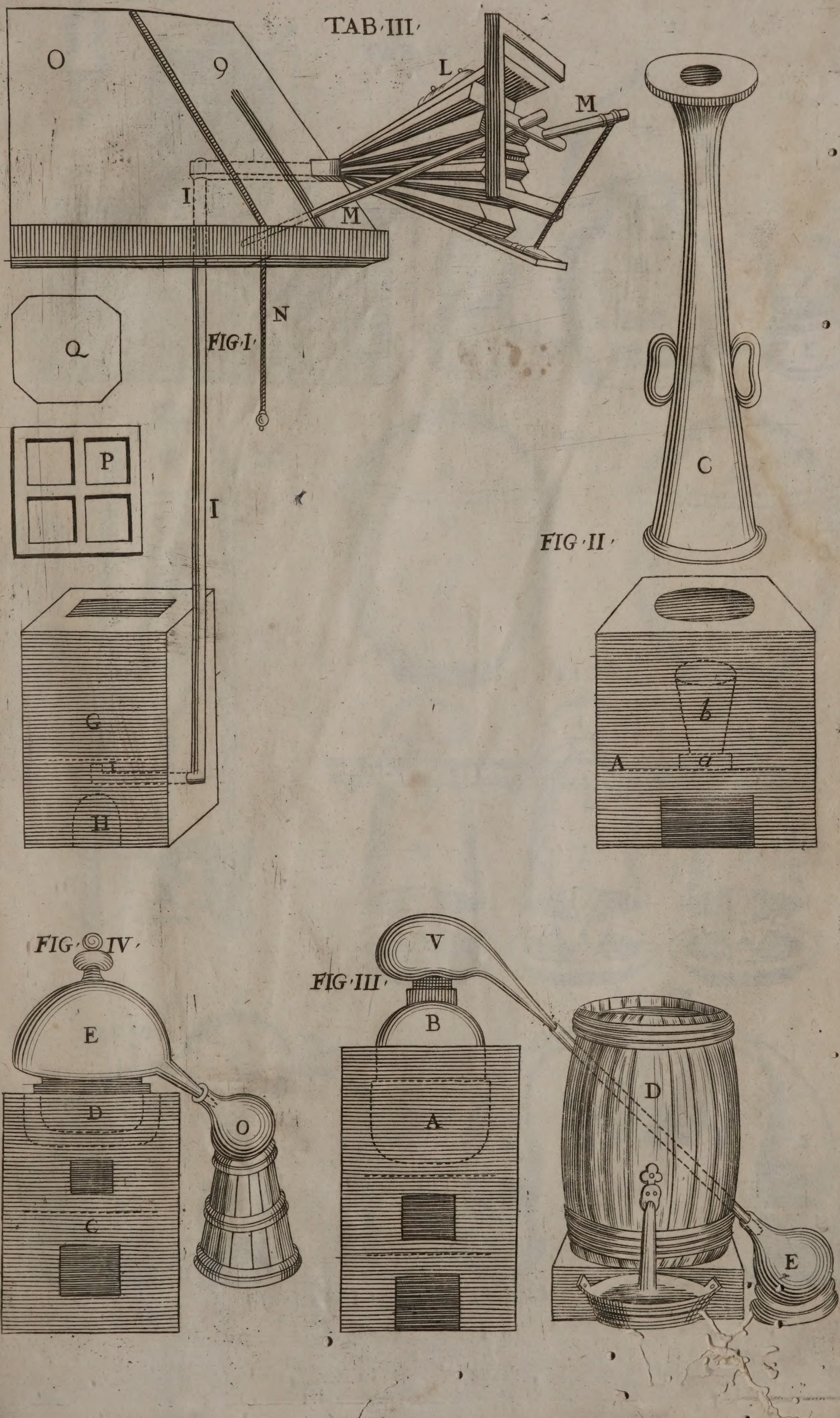
Vinum arthriticum Thes. Pharmac. Hoffm. 686
Vinum catharticum ex eodem Thesauro. 687
Vinum essatum ex eodem Thesauro. 702
Vinum balsamicum Fasciculi Cnoëffeliani. 765
Vinum martiale compositum ex eodem Fascic. 744
Vinum medicatum polychrestum ex eodem. 731
Vinum de granatis acidis è Pharmac. Persica. 784
Viperarum confectio Cn. Fascic. Cnoëffel. 713
Viperarum magisterium ex eodem Fasciculo. 714
Viperarum pulvis alexipharmacus ex solis cordibus & hepatibus ex eodem Fasciculo. 714
Viperarum pulvis compositus ex eodem. ibid.
Viperinum bezoardicum ex eodem Fasciculo. ibid.
Viridis æris spiritus compositus ex eodem. 724
Vitriolum martis dulce è Laborator. Ceylonico. 799
Vitrioli spiritus antepilepticus Fascic. Cnoëffel. 723
Vitrioli spiritus coagulatus ex eodem. 749
Vitrioli spiritus humidus ex eodem. 724
Vitrioli spiritus roridus per cohobia ex eodem. 725
Vitrioli spiritus volatilis ex eodem. 724
Umbilicus marinus. 635
Umbilicus veneris. 503
Unguentum acopum Meisneri. 183
Unguentum adstringens Londinensium. ibid.
Unguentum amarum Londinensium. ibid.
Unguentum ad ambusta Charaz. ibid.
Unguentum aliud ad ambusta ejusdem. ibid.
Unguentum catapsoras Londinensium. ibid.
Unguentum enulatum Londinensium. 184
Unguentum enulatum cum mercurio Londinens. ibid.
Unguentum neuriticum Prottenii. ibid.
Unguentum ophthalmicum Willii. ibid.
Unguentum ophthalmicum Charaz. ibid.
Unguentum ex oxylapatho Londinensium. ibid.
Unguentum ad pisces capiendos Charaz. ibid.
Unguentum rutaceum Londinensium. 185
Unguentum splanchnicum Londinensium. ibid.
Unguentum splanchnicum magistrale Londinensium. ibid.
Unguentum stypticum Charaz. ibid.
Unguentum è succis Londinensium. ibid.
Unguentum è succis aperitivis Londinensium. ibid.
Unguentum Valentia scabiosæ dictum Londinens. 186
Unguentum Tapsivalentia apud Anglos dictum Londinens. 187
Unguentum Tapsimel dictum Londinensium. ibid.
Unguentum viride Charaz. ibid.
Unguentum contra epilepsiam & alios morbos malignos Thes. Pharmac. Hoffm. 699
Vnguentum ad faciei ruborem ex eodem. ibid.
Vnguentum ad guttam rosaceam ex eodem. ibid.
Vnguentum de cerussa antimonii ex eodem. 700
Vnguentum pectorale ex eodem Thesauro. ibid.
Vnguentum antipleuriticum Romæ usitatissimum ex eodem Thesauro. ibid.
Vnguentum anodynum ex eodem. ibid.
Vnguentum contra calculum ex eodem. ibid.
Vnguentum ad infantum alvum laxandam ex eodem Thes. Pharmaceutico. ibid.
Vnguentum ad partum facilitandum ex eodem. ibid.
Vnguentum ad hæmorrhoides prominentes ex eodem. ibid.
Vnguentum singulare contra mulierum urinæ profluvium, seu stillicidium quo mulieres post partum difficilem ob labefactatam vesicam non rarò affici solent, urinamque perpetuò fluentem spongia pudendis admota excipere coguntur ex eodem Thes. Pharmaceutico Hoffm. ibid.
Vnguentum ad contusiones ex eodem. ibid.
Vnguentum pro caruncula penis ex eodem. ibid.
Vnguentum aliud ad idem ex eodem. ibid.
Vnguentum aliud consolidans ex eodem. ibid.
Vnguentum ad carbunculos ex eodem. ibid.
Vnguentum gryseum ad ulcera manantia tibiarum ex eodem Thesauro. 701
Vnguentum vulnerarium ex eodem. ibid.
Vnguentum aliud ad vulnera & ulcera ex eodem. ibid.
Vnguentum Patarinum in ulceribus malignis ex eodem. ibid.
Vnguentum ad tineas ex eodem. ibid.
Vnguentum contra veneficia ex eodem Thesaur. ibid.
Vnguentum pro pueris fascinatis ex eodem. ibid.
Vnguentum auratum Fascic. Cnoëffel. 770
Vnguentum cosmeticum ex eodem Fascic. 776
Vnguentum hæmorrhoidale Cn. v. Hæmorrhoidalia.
Vnguentum refrigerans Fascic. Cnoëffel. 769
Vnguentum rubrum pomatum ex eodem Fascicul. 776.
Vnguentum stomachicum ex eodem. 742
Vnguentum ad luem veneream è Pharmac. Persica. 792.
Vnicornu descriptio & historia ex Kirkero. 792
Vnicornu artificiale Fascic. Cnoëffeliani. 623
Vnicornu præparatio Cn. v. Epileptica. 738
Vterina Fasciculi Cnoëffeliani. 754
Vulneraria ex eodem Fasciculo Cnoëffeliano. 769

FINIS.

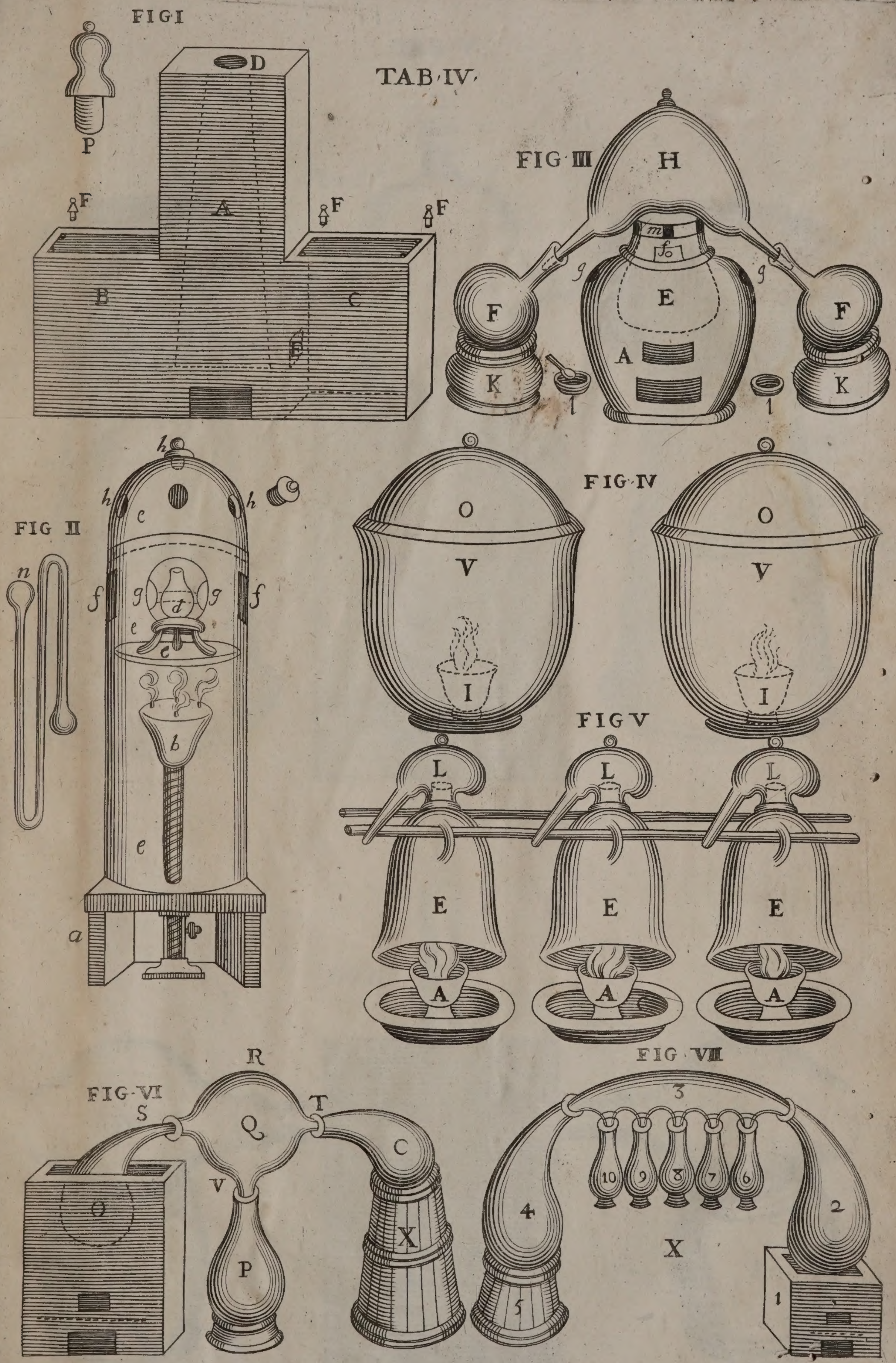
TAB·I·

TAB. II.
FIG. I.
FIG. II.
FIG. III.
FIG. IV.
FIG. V.
E
D
C
B
A
I
H
G
F
K
X
S
B
A
D
C
C
C
C
C
C
B
A
H
K
K
I
I
I

TAB. III.
O
9
L
M
I
M
N
FIG. I.
Q
P
I
G
H
C
FIG. II.
b
A
a
FIG. IV.
E
D
O
C
V
FIG. III.
B
A
D
E

TAB. IV.

TAB. V.

FIG. I.

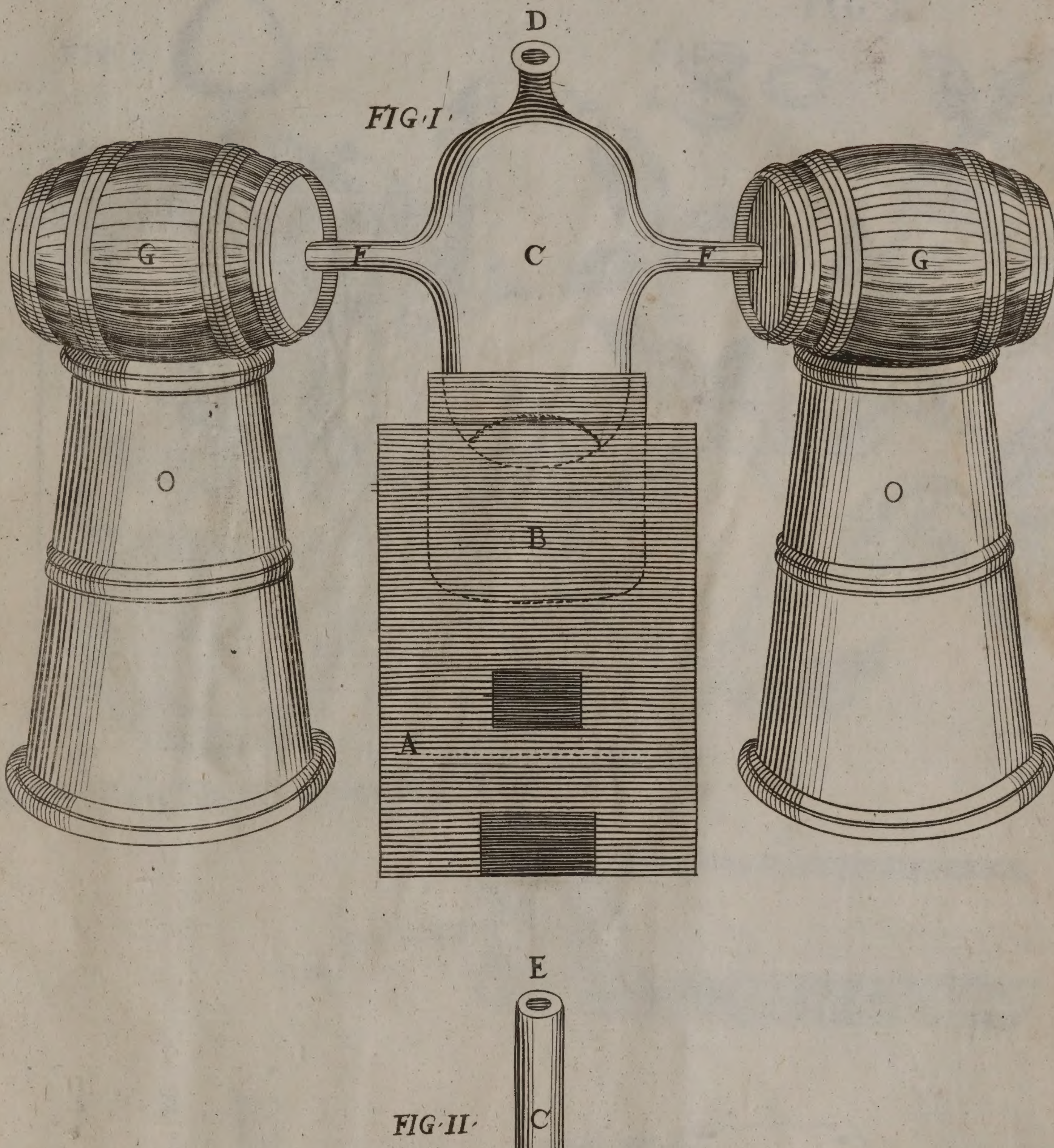
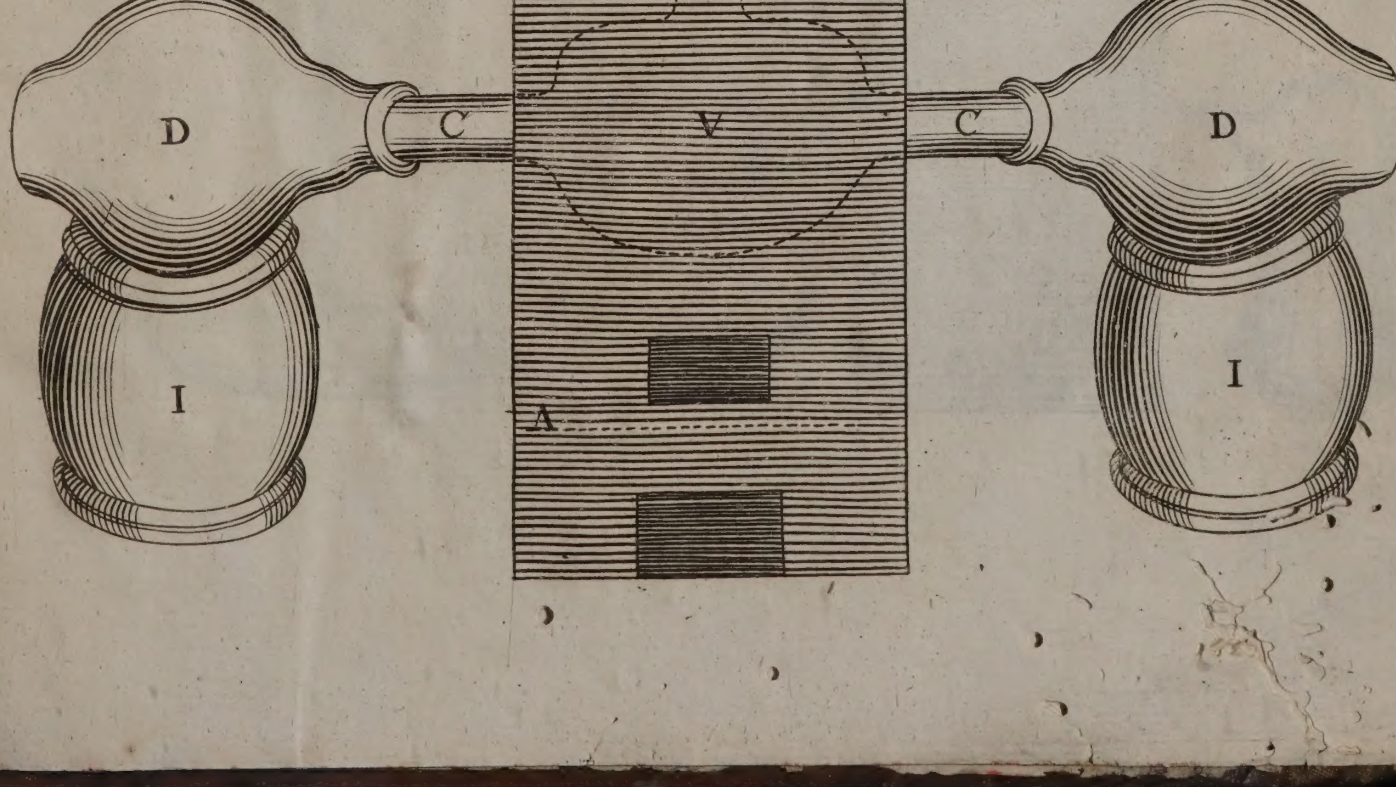

FIG. II.

TAB VI

FIG I

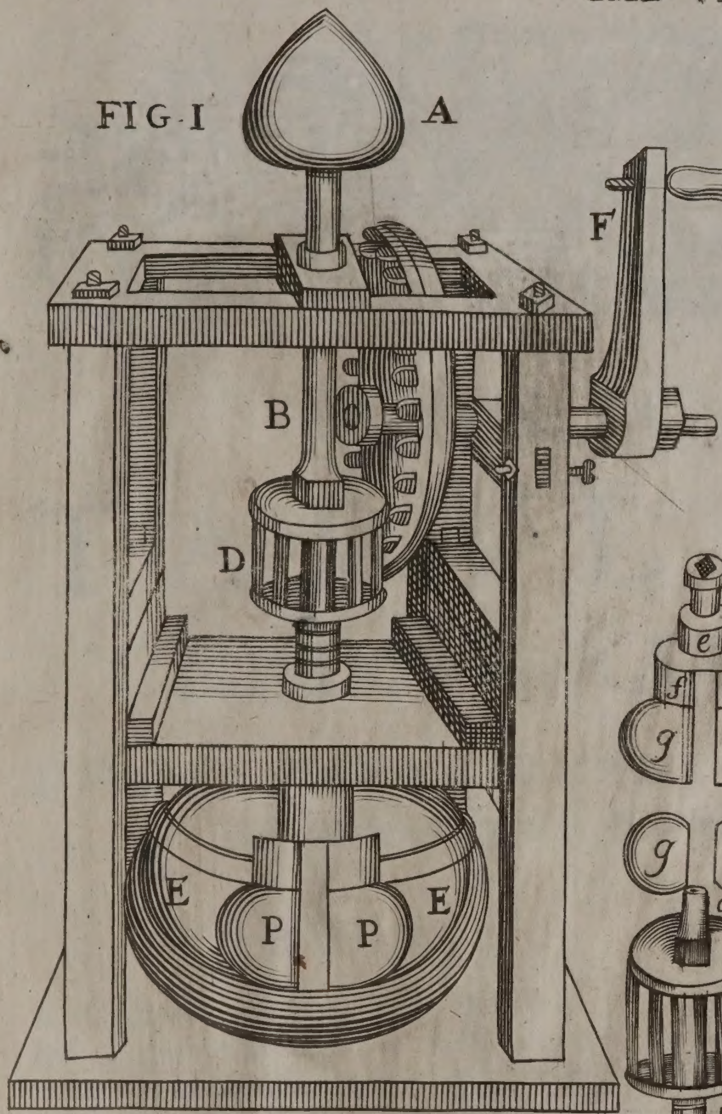

FIG II

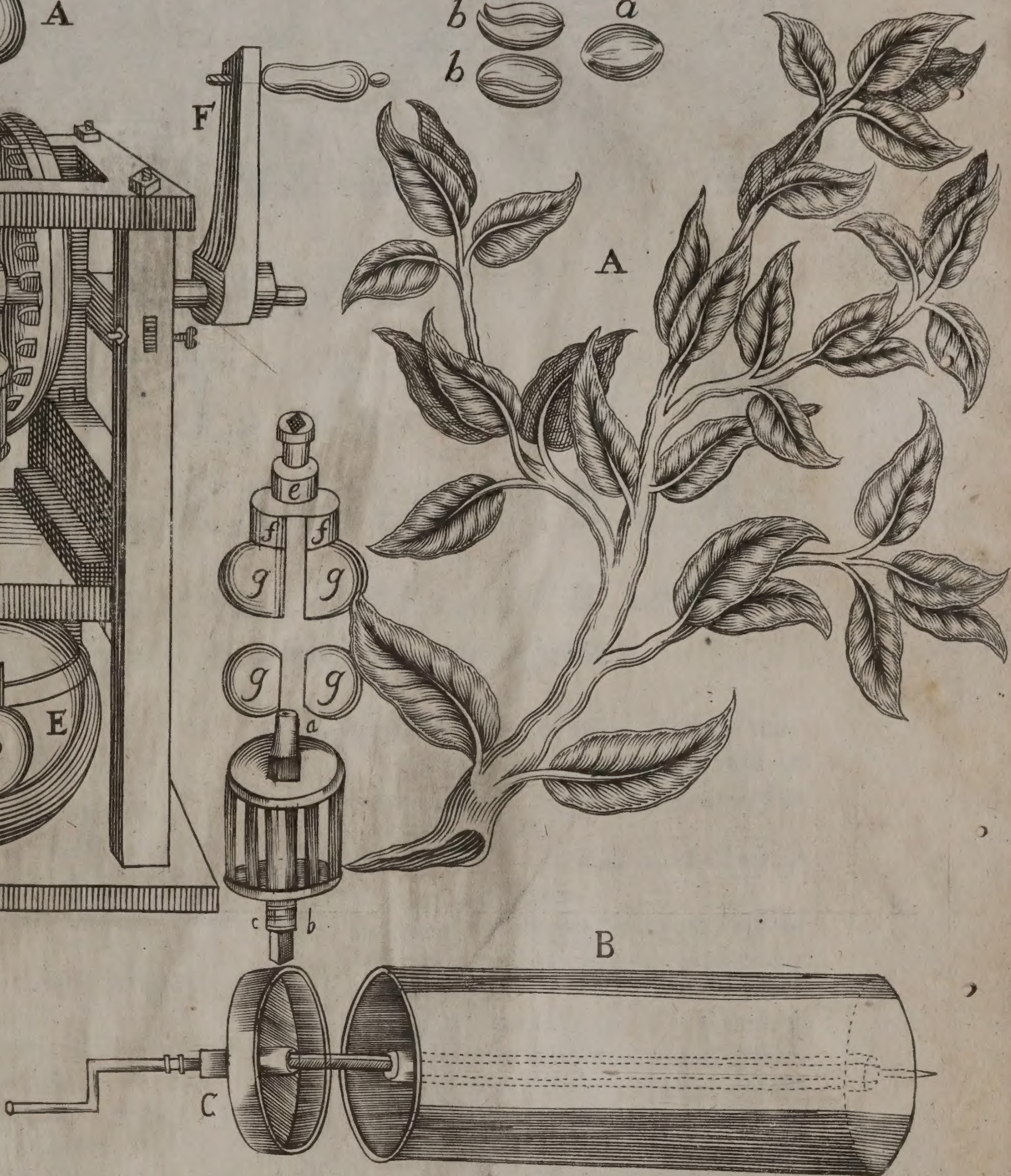
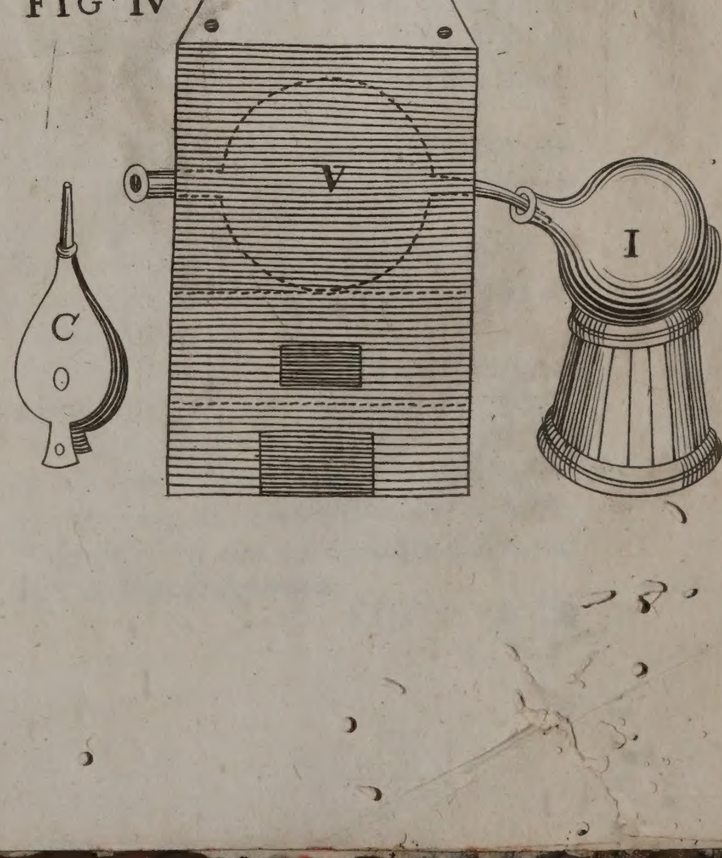

FIG III

FIG IV

EXPLICATIO TABVLARVM CHALCOGRAPHICARVM

QVIBVS FVRNI, VASA, VARIAQVE ALIA *Instrumenta Chymicis Operibus dicata depinguntur.*

TABVLA I.

A. Cucurbita. *Vne Cucurbite.* Kolbe.

BB. Cucurbitulæ sibi invicem occurrentes, pro circulationibus peragendis. *Cucurbites de rencontre pour des circulations.* Kolbe zu circuliren.

C. Retorta, seu Cornuta. *Retorte ou Cornue.* Retort.

E. Recipiens seu Excipulum. *Vn Recipient ou Balon.* Recipient oder Vorlag.

F. Alembicus vitreus capitello à toto minimè divisibili instructus. *Alembic de verre avec son chapiteau qui ne se separe pas, ou qui est tout d'une piece avec le reste.* Blind-Alembic.

G. Vas vitreum circulatorium. *Vaisseau de verre pour les circulations.* Circulier-glas.

D. Vas vitreum quod Infernum vocant. *Enfer de verre.* Gießpuckel.

II. Gemelli. *Gemeaus.* Doppelt Alembic.

KK. Crucibulum. *Creuset.* Tiegel.

H. Vas circulatorium quod Pelicanum vocant. *Vaisseau circulatoire nommé Pelican.* Pelican.

u. Ferrum pro exscindendo collo tum recipientium seu excipulorum, tum cucurbitarum. *Fer pour couper le cou des recipiens & des cucurbites.* Rund eysen die gläser zu schneiden.

O. Matratium longiori collo donatum. *Matras à long cou.* Kolbe mit einen langen Halß.

Q. Matratii Capitellum. *Chapiteau du Matras.* Helm zu der Kolbe.

R. Recipiens seu Excipulum adaptatum matratii capitello. *Recipient attaché & uni au chapiteau du matras.* Recipient mit dem Helm an die Kolbe verlutiret.

L. Capitellum cæcum. *Chapiteau ou Chappe aveugle.* Blind-Helm.

Y. Vas vitreum oleorum separatorium. *Vaisseau de verre pour separer les huiles.* Ein glas die olea zu separiren.

XX. Matratium Matratio ita adaptatum ut superius in inferius descendat pro digestionibus & circulationibus. *Matras de rencontre pour les digestions & circulations.* Doppelte Kolbe.

P. Phiala vitrea infundibulo suo pro filtrationibus munita. *Phiole ou bouteille de verre garnie de son entonnoir pour les filtrations.* Ein glas mit dem Trechter zu filtriren.

N. Capsula terrea. *Capsule de terre.* Erdene Capsel.

a. Obturamentum incisuræ capsulæ. *Bouchon de l'echancreure de la capsule.* Zapffen zu der Capsel.

y. Conus fusorius, seu Cucullus ferreus pro projiciendis regulis. *Cornet de fer pour jetter les regules.* Eingus.

r. Sipho. *siphon.* Regal.

M. Ovum philosophicum. *Oeuf philosophique.* Philosophisch Ey.

e. Forcipes ferrei. *Pincettes de fer.* Zangen.

T. Catinus vitreus. *Plat de verre.* Glaßschale.

Z. Vasa aptata separationi olei ab aquis stillatitiis mediante ellychnio. *Vaisseaus pour separer l'huile des eaux distilées avec la mèche.* Scheidglaß die olea der distilirten wasser mit einer Lunden zu separiren.

h. Vas vitreum pro ſeparandis oleis. *Vaiſſeau de verre pour ſeparer les huiles.* Scheid-trechter die olea zu ſepariren.

V d. Duo Capitella vitrea ſibi invicem impoſita quorum inferius per partem ſui ſuperiorem perforatum exiſtit. *Deux Chappes de verre l'une ſur l'autre, dont celle du deſſous eſt ouverte au haut.* Zwey gläſſerne Capſelen auff einander gelegt / da die untere oben auffgemacht ſeyn muß.

f. Vas cupreum pro Balneo Mariæ. *Vaiſſeau de cuivre pour le Bain Marie.* Kupffern-keſſel zu dem Balneo Mariæ.

S. Infundibulum. *Entonnoir.* Einguß / oder auch Trechter.

g. Mola chalybea. *Moulin d'acier.* Stahlene Mühle.

l. Forcipes ferrei. *Tenailles de fer.* Eiſerne Kneipff-zange.

m. Fuſilis metalli teres typus. *Lingottiere.* Klumpen.

TABVLA II.

FIGURA I.

A. Furnus deſtillationi ſpiritus vini inſerviens. *Fourneau pour la diſtillation de l'eſprit de vin.* Ofen den Spirit. Vini zu diſtilliren.

B. Veſica cuprea intus ſtanno obducta aquam vitæ continens. *Veſſie de cuivre étamée au dedans contenant l'eau de vie.* Kupfferne Blaſen inwendig verzinnet / worinnen der Brandtewein.

C. Tubulus cupreus ſerpentinus columna ſuffultus. *Serpentin de cuivre ſoûtenu d'une colomne.* Kupffern Röhr an eine ſtange gehalten.

D. Tubuli ſerpentini capitellum. *Chapiteau du ſerpentin.* Helm zu der Kupffern Röhr.

E. Refrigeratorium. *Refrigerant ou Refrigeratoire.* Refrigeratorium.

FIGURA II.

F. Alius furnus deſtillationi ſpiritus vini inſerviens. *Autre fourneau ſervant à la diſtillation de l'eſprit de vin.* Ein ander Ofen den Spirit. Vini zu diſtilliren.

G. Veſica cuprea ſtanno intus obducta aquam vitæ continens. *Veſſie de cuivre étamée au dedans contenant l'eau de vie.* Kupfferne Blaſen inwendig verzinnet / worinnen der Brandtewein.

H. Tubulus ſerpentinus ſtanneus. *Serpentin d'étain.* Zinnerne Röhr.

J. Capitellum vitreum. *Chapiteau de verre.* Ein Helm von Glaß.

K. Recipiens ſeu Excipulum. *Recipient.* Recipient oder Vorlag.

S. Obturamentum oſtii ſeu januæ furni. *Bouchon de la porte du fourneau.* Zapffen der Ofen thüre.

X. Fulcrum, Excipulum ſpiritus vini ſuſtinens. *Gueridon portant le Recipient de l'eſprit de vin.* Stuhl den Recipient haltende darein der ſpir. vini fält.

FIGURA III.

A. Furnus Reverberii. *Fourneau de Reverbere.* Ofen zu reverberiren.

B. Operculum fornicatum ſuperiùs perforatum, furno Reverberii imponendum. *Couvercle fait en Dome ouvert par deſſus, que l'on applique ſur le fourneau de Reverbere.* Runder Deckel den man auf den reverberirten Ofen ſetzet / welcher oben offen ſeyn muß.

FIGURA IV.

H. K. K. Furnus in quo poſſunt collocari quatuor Cornutæ ſeu Retortæ pro deſtillatione. *Fourneau où l'on peut diſtiller avec quatre Cornues ou Retortes tout d'une fois.* Ofen damit man auf ein mahl diſtilliren kan.

I. I. I. I. Quatuor Receptacula ſeu Excipula majora quatuor Cornutis ſeu retortis aptata. *Quatre grands Recipiens pour les quatre Cornues ou Retortes.* Vier groſſe Recipient für die Vier Retorten.

FIGURA V.

A. Furnus pro Aludèle. *Fourneau pour l'Aludel.* Ofen pro Aludele.

B. Aludel. *Aludel.* Aludel.

CCCCC. Vaſa Aludelis. *Vaiſſeaus ou Pots de l'Aludel.* Häffen zu dem Aludel.

D. Aludelis Capitellum. *Chapiteau de l'Aludel.* Helm zu dem Aludel.

TABVLA III.

FIGURA I.

G. Furnus ventoſus. *Fourneau à vent.* Lufft-Offen.

H. Furni Porta ſeu Oſtium. *Porte du Fourneau.* Offen-Thür.

I. Extremitas tubuli qui ventum in furnum deducit. *Extremité du tuyau qui conduit le vent dans le fourneau.* Das Ende des Canals / welches die lufft in den offen hinein führet.

I. I. Tubulus ventum deducens. *Tuyau qui conduit le vent.* Canal welcher die lufft führet.

L. Follis. *Soufflets.* Blasebalch.

M. M. Lignum sustinendo folli, illique itidem movendo inserviens. *Bois servant à porter & mouvoir les soufflets.* Holtz welches man braucht die blaß-bälche zu tragen.

O. O. Caminus. *Cheminée.* Schornstein/oder Kamin.

P. Quadrum ferreum craticulæ furni vicem gerens. *Quadre de fer servant de grille au fourneau.* Ein viereckigt eysen wie ein Rost zu dem offen dienende.

Q. Lamina ferrea quæ imponitur Quadro ferreo. *Piece de fer platte pour mettre sur le quadre de fer.* Eine eyserne Stang so platt/auf das viereckigte eysen oder Rost zu stellen.

FIGURA II.

A. Alius furnus ventosus. *Autre fourneau à vent.* Anderer Lufft-Ofen.

a. Laterculus pro sustinendo crucibulo. *Piece de brique pour soûtenir le creuset.* Ziegelstein den Tiegel zu unterstützen.

b. Crucibulum in furno collocatum. *Creuset mis dans le fourneau.* Tiegel in den Ofen gestellet.

C. Tuba ferrea tripedalis orificio furni imponenda pro augendo calore. *Trompette ou Domino de fer pour mettre sur l'orifice du fourneau afin de donner plus grand feu.* Eyserne Trommete auff des Ofens mundloch zu stellen/umb das Fewer grösser zu machen.

FIGURA III.

A. Furnus. *Fourneau.* Ofen.

B. Vesica cuprea intus stanno obducta. *Vessie de cuivre étamée au dedans.* Kupfferne Blasen inwendig verzinnet.

V. Capitellum. *Chapiteau.* Helm.

D. Doliolum continens aquam pro refrigerando liquore distillante per tubulum doliolo annexum in Excipulum transmittendo. *Tonneau contenant de l'eau pour rafraichir la liqueur qui distille & qui est conduite dans le recipient par un tuyau attaché au tonneau.* Ein Faß mit wasser gefüllet darinnen eine Röhre durch welche das liquor distilliret und durchgehet in den vorangezogenen Recipient.

E. Recipiens seu Excipulum. *Recipient.* Recipient.

FIG. IV.

C. Furnus pro distillatione herbarum in Arenæ Balneo. *Fourneau pour la distillation des herbes au Bain de Sable.* Ofen die Kräuter im sand zu distilliren.

D. Vas cupreum intus stanno obductum herbas continens. *Vaisseau de cuivre étamé au dedans contenant les herbes.* Kupfferne Blasen inwendig verzinnet darinnen die Kräuter.

E. Capitellum cupreum intus stanno obductum. *Chapiteau de cuivre étamé au dedans.* Kupffern Helm inwendig verzinnet.

O. Recipiens. *Recipient.* Recipient.

TABVLA IV.

FIGURA I.

A. Furni pigritiæ, Henrici pigri, seu Athanoris Turris. *Tour du fourneau de paresse ou Athanor.* Thurn des ofens Athanor genandt.

B. C. Furni ejusdem membra duo, in quæ calor è turri devehitur. *Deux parties du fourneau de Paresse ou Athanor où se porte la chaleur de la tour.* Zwey Stücker des ofens Athanor genandt/wohin sich die hitze zeucht.

D. Canalis superiùs angustior, sed sensim versus inferiora dilatatus quo carbones continentur. *Canal étroit par le haut, mais qui va insensiblement en élargissant vers le bas, dans lequel sont contenus les charbons.* Enge Röhr für den obertheil/welche aber unten unempfindlicher weyse in außbreitung gehet/darinnen die Kohlen sind.

E. Exprimit Orificium per quod calor à turri in membrum furni sinistrum transmittitur, quod orificium in parte dextra non depingitur quia sic contra picturæ leges peccaretur. *E. Exprime la porte ou orifice qui prend dés la tour de l'Athanor & porte la chaleur dans la partie gauche de ce fourneau, on n'a pas peu exprimer la mesme chose du côté droit parce que cela auroit esté contre les reigles de la peinture.* Litera E verzeichnet das Thor oder mundloch/welches den anfang nimbt von dem thurn Athanor/und trägt die hitze in die lincke seite dieses ofens. Man hat nicht können eben daßelbe auf der rechten seiten außtrucken/weilen es wider die Regel des gemähldes gewesen wähnre.

F. F. F. Obturamenta spiraculorum quæ quatuor in utroque furni membro scil. dextro & sinistro reperiuntur pro variè moderando calore in illa devehendo. *Bouchons des registres ou soupiraux, qui sont au nombre de quatre dans l'une & dans l'autre des parties du fourneau qui sont à droit & à gauche de sa tour, pour moderer & reigler diversement la chaleur*

que l'on y veut introduire selon le besoin. Vier Zapffen in dem ofen neben dem thurn/ zwey an der rechten und zwey an der Lincken seythen/umb das fewer zu guverniren/ nach dem man die hitze haben will.

p. Obturamentum Canalis turris, qui scil. canalis obturatur postquam carbones in ipsum immissi ignem aliquatenus concepe-runt. *Bouchon du canal de la tour, lequel canal on prend soin de boucher quand les charbons qui ont esté jettés dedans onten quelque façon pris feu.* Zapffen der Röhr des Thurns/ welchen man stopffen muß/ wan man die kohlen hin ein geworffen/oder angezündet hat.

FIGURA II.

Hac Figura Furnus depingitur Philosophicus. *Cette Figure depeint le Fourneau Philosophique ou Four à lampe.* Diese Figur mahlet oder zeichnet den philosophischen ofen oder Lampen-thurn ab.

a. Furni fulcrum seu fundamentum. *Soutien ou fondement sur lequel est porté le fourneau.* Der grund auff welchem der ofen stehet.

b. Lampas quatuor ellychniis instructa quæ elevatur & deprimitur pro exigentia mediante cochlidio. *Lampe à quatre méches qui se hausse ou baisse suivant la necessité, au moyen d'une vis.* Lampe mit vier lunden/ welche sich in die höhe hebt/oder neyget/ der nothdurfft nach / und zwar mit einer schrauben.

c. Tripus vas furno conclusum sustinens. *Trepied soûtenant le vaisseau renfermé dans le fourneau.* Dreyfuß welcher das geschirr im ofen hält.

d. Vas cum ovo philosophico. *Vaisseau avec l'œuf philosophique.* Das Geschirr mit dem Ovo Philosophico.

e. e. e. Pars furni prima, secunda, atque tertia. *Premiere, seconde & troisieme partie du fourneau.* Erster/ Zweyter und dritter theil des ofens.

f. f. Fenestræ ex vitro pro perspicienda materia. *Fenestres vitrées pour voir la matiere.* Gläserne Fänster die matery zu sehen.

g g. Vitra ovatæ figuræ fenestris opposita. *Vitres ovales opposés aux fenêtres.* Fenster wie ein ey/ gegen das gläserne Fenster.

h h h. Spiracula. *Soûpiraux ou Registres.* Ofen-Löcher.

n. Thermometrum quo mensuratur gradus caloris. *Thermometre ou instrument pour juger du degré de la chaleur.* Thermometrum.

FIGURA III.

Hac Figura depinguntur furnus & vasa quibus oleum seu spiritus sulphuris conficitur. *Cette Figure depeint le fourneau & les vaisseaux avec lesquels on fait l'huile ou esprit de soulphre.* Diese Figur Mahlet ab den ofen und die geschirr mit welchen man distilliret das oleum oder spiritum sulphuris.

A. Furnus è terra cocta. *Fourneau de terre cuite.* Ofen von gekochter erden.

E. Cucurbitula in ignem immissa. *Cucurbite qui est dans le feu.* Kolbe die in dem Fewer ist.

f. Parvulum orificium per quod sulphur in cucurbitam projicitur. *Petite ouverture par où l'on jette le soulphre dans la cucurbite.* Klein Loch durch welches man den Schwebel in die Kolbe wirfft.

H. Capitellum duplici rostro donatum. *Chapiteau à deux becs.* Helm mit zwey Schnabeln.

g g. Spiracula. *Soûpiraux ou Registres.* Ofen-Löcher.

F F. Receptacula seu Excipula. *Recipiens.* Recipient.

K K. Fulcra Recipientium. *Soûtiens des Recipiens.* Stützel der Recipienten.

I I. Vasa terrea sulphur pulveratum continentia. *Vaisseaux de terre contenans le soulphre pulverisé pour en faire les projections.* Erdene Geschirre den gestossenen schwebel darein zu werffen.

m. Prominentiæ in cucurbitulæ collo quibus capitellum sustinetur. *Prominences ou élevations qui sont au cou de la cucurbite & soûtiennent le chapiteau.* Höchstellungen so am halß der Cucurbit/ und den Helm halten.

FIGURA IV.

V V. Vasa terrea majora pro destillatione spiritus sulphuris. *Grands pots de terre pour la distillation de l'esprit de soulphre.* Grosser erdener Hafen den spiritum sulphuris zu distilliren.

O O. Campanæ vitreæ. *Cloches de verre.* Gläserne Klocken.

I I. Crucibula sulphur concludentia. *Creusets contenans le soulphre.* Tiegel worinnen der Schwebel ist.

FIGURA V.

C C C. Catini tres vitrei majores. *Trois grands plats de verre.* Drey grosse gläserne schüsseln.

AAA. Tria Crucibula sulphur continentia. *Trois Creusets contenans le soulphre.* Drey Tiegel worinnen der Schwebel ist.

EEE. Tres Campanæ vitreæ. *Trois Cloches de verre.* Drey gläserne Klocken.

LLL. Tria Capitella. *Trois Chapiteaux ou Chappes.* Drey Helme.

FIGURA VI.

O. Retorta in Balneo Cinerum posita materia sublimanda & difficilioris dissolutionis referta. *Retorte placée dans le Bain de Cendre, pleine de la matiere que l'on veut sublimer & qui est d'une dissolution difficile.* Retorte in dem Balneo Cineris gesetzt / voll der matery welche man sublimiren will / und gleichwohl übel zu dissolviren ist.

Q. Vas vitreum duobus è latere canaliculis S. T. & uno V. in ventre instructum. *Vaisseau de verre ayant deux canaus de chaque côté S. T. & un autre dans son ventre marqué* V. Gläsern geschirr habende zwey röhren an beyden Seiten mit S. T. gezeichnet / und ein anderes in seinem bauch mit dem buchstaben V. gezeichnet.

S. Commissura Retortæ in Balneo Cinerum positæ cum altero canaliculo vasis Q. *Rencontre ou union de la Retorte placée dans le Bain de cendre avec l'un des canaus du vaisseau marqué* Q. Vergleichung der Retorten / in dem Balneo Cineris gesetzet / mit einem Rohr gezeichnet Q.

P. Vesica canaliculo è ventre vasis Q. enato commissa & adaptata. *Vessie attachée & unie au canal qui sort du ventre du vaisseau marqué* Q. Eine Blase / welche am Rohr angeklebt ist / welche aus dem bauch des gläsernen geschirres gehet / gezeichnet Q.

C. Retorta alia super fulcrum X. posita in quam subtilior puriorq; pars materiæ è Retorta O. sublimandæ se se insinuat; dum alia pertinacior postquam aliquatenus evecta fuerit in via resolvitur & in vesicam P. se exonerat. *Autre Retorte placée sur son soûtien marqué* X. *dans laquelle se porte la plus subtile & la plus pure partie de la matiere qui se sublime de la Retorte marquée* O. *pendant que l'autre matiere plus rebelle aprés avoir été élevée à un certain point se resout en chemin & tombe dans la vessie marquée* P. Andere Retorte auff seinem stützel gesetzt / gezeichnet X. in welche sich trägt der aller subtileste und aller reineste theil der materi / welche sich auß der Retorte gezeichnet O. sublimiret / in dem die andere böse matery / nachdem sie in die höhe gezogen in einen gewissen grad / unterwegens sich resolviret / und in die blase gezeichnet P. fället.

FIGURA VII.

2. 4. Retortæ duæ quarum prima supra fornaculam, I. ponitur altera supra fulcrum S. *Deux Retortes dont la premiere est placée sur un petit fourneau marqué* I. *& l'autre sur un soûtien marqué* S. Zwey Retorten da die erste auff einen Kleinen offen gesetzet / gezeichnet I. und die andere auff einen stützel / gezeichnet S.

3. Canalis in inferiore sui parte quinque canaliculis instructus quibus totidem Recipientes signati numeris 6. 7. 8. 9. 10. correspondent. *Canal muni de cinq autres petits canaus par le dessous de son ventre auxquels canaux sont attachés cinq Recipiens marqués* 6. 7. 8. 9. 10. Röhre / welche mit fünff andern röhren versehen ist / unter seinem bauch / an welche röhren fünff Recipient angeklebet seind / gezeichet 6. 7. 8. 9. 10.

Intra Retortam 2. ponatur liquor distillandus subtiliandusque, quo peracto colligatis lutatisq; commissuris tam retortæ 2. quàm recipientium 6. 7. *&c.* accendatur ignis lenis, unde liquor in vaporem exaltatus primò resolutus intra receptaculum 6. deinde ulteriùs provectus intra recipientem 7. & sic gradatim usque ad ultimum perfectionis gradum intra retortam 4. se insinuabit. *Il faut mettre la liqueur qu'on veut distiller & subtiliser dans la retorte marquée 2. & ayant en suite exactement luté les jointures tant de la retorte marquée 2. que des recipiens marqués 6. 7. &c. on allumera un petit feu au moyen duquel la liqueur étant élevée en vapeurs, ce qui s'en resoudra le premier descendra dans le recipient marqué 6. ce qui aura un peu plus de subtilité d'activité & de force se portera jusques au Recipient marqué 7. & ainsi insensiblement dans les autres suivans, selon les divers degrés de perfection, jusques à ce que ce qui se trouvera posseder le plus haut degré de subtilité & de perfection, s'insinue dans la retorte marquée 4.* Man muß die liquor / welche man distilliren und subtilisiren will / in die Retorte gezeichnet 2. setzen / und nachdem man fleissig verlutiret / so wohl die retorte gezeichet 2. alß auch die recipiente gezeichnet 6. 7. *etc.* muß man alßdann ein klein fewer anzünden / durch dessen mittel sich die liquor alß wie ein dampff in die höhe heben wird / was sich am ersten resolviret / wird in den Recipient gezeichnet 6. distilliren / was aber noch subtiler und stärcker / wird in den Recipient gezeichnet 7. distilliren / und allso unempfindlicher weyse in die andere / nach die unterschiedene grad der vollkommenheit. Endtlich aber was

ſich auff dem höchſt-ſubtileſten grad findet / wird ſich auch in der retorten gezeichnet 4. finden.

TABVLA V.

FIGURA I.

A. Furnus ſublimationi florum ſulphuris inſerviens. *Fourneau ſervant à ſublimer les fleurs de ſoulphre.* Ofen die flores ſulphuris zu ſublimiren.

B. Capſula ferrea in ignem immiſſa. *Capſule de fer miſe ſur le feu dans le fourneau.* Eiſern Capſel in dem ofen auff das fewer geſetzt.

C. Vas terreum tubulatum canaliculis ſcil. tribus uno ſuperiori D. lateralibus duobus F F. inſtructum, in parte verò ſui ima perforatum ut materia per canaliculum D. projecta in capſulam ferream deſcendat. *Vaiſſeau de terre ayant trois tuyaus l'un au deſſus marqué* D. *les autres à ſes deux côtés marqués* F F. *ouvert par ſa partie inferieure pour que la matiere que l'on jette par le canal* D. *deſcende dans la capſule de fer.* Erden geſchirꝛ drey Canal habende / einen oben gezeichnet D. die anderen auff ſeine beyde ſeithen gezeichnet FF. offen an ſeinem unteren theil / damit die matery welche man durch die Röhr gezeichnet D. würfft / in den Eyſenen Capſel falle.

G G. Doliola duo fulcris ſuis O O. impoſita & canaliculis lateralibus F F. commiſſa ut flores è capſula ferrea ſublimati per vas terreum evecti in illa progrediantur ut ibidem colligantur. *Deus petis tonneaus placés ſur leurs ſoûtiens marqués* O O. *& unis avec les tuyaus lateraus* F F. *du vaiſſeau* C. *afin que les fleurs qui ſe ſublimeront dés la capſule de fer aprés avoir été élevées au vaiſſeau de terre marqué* C. *paſſent juſques dans la cavité deſdits tonneaus & y ſoient ramaſſées.* Zwey kleine Fäſſer auff ihren ſtützeln geſetzt / gezeichnet O O. und einig mit den röhren an den ſeithen des geſchirrs C. gezeichnet F F. auffdaß die flores die ſich auß dem eyſern Capſel ſublimiren / nachdem ſie in die höhe des erdenen geſchirrs gezeichnet C. gezogen / in die hohligkeit der benahmten Fäſſer gehen / und heraus genommen werden.

FIGURA II.

A. Furnus ſublimationi florum Antimonii alborum inſerviens. *Fourneau ſervant à la ſublimation des fleurs d'Antimoine blanches.* Ofen die flores Antimonii albi zu ſublimiren.

V. Vas terreum tubulatum tribus ſcilicet canaliculis C C C. inſtructum, in furno collocatum. *Vaiſſeau de terre ayant trois canaus marqués* C C C. *placé dans ſon fourneau.* Erden geſchirꝛ mit drey röhren gezeichnet C C C. in ſeinem ofen geſetzt.

D D. Vaſa duo terrea majora fulcris ſuis I I. impoſita & canaliculis duobus lateralibus C C. Vaſis V. commiſſa ut Antimonium prius calcinatum, (prout illud fit in confectione vitri Antimonii) & per canaliculum ſeu tubulum ſuperiorem C. vaſis V. immiſſum per utrumque illius latus in ipſa ſublimetur atque colligatur. *Deux grands pots de terre ſoûtenus de leurs ſoûtiens* I I. *& unis aus deus canaus lateraus* C C. *du vaiſſeau* V. *pour que l'Antimoine calciné auparavant* (*comme on le prepare pour travailler le verre d'Antimoine*) *étant jetté dans le vaiſſeau* V *par ſon canal ou tuyau ſuperieur marqué* C *ſe ſublime par ſes deux côtés juſques dans les ſuſdits pots & y ſoit ramaſſé en fleurs blanches.* Zwey groſſe Erdene häfen auff ihren Stützeln geſetzt / gezeichnet I I. und einig mit den zwey röhren an den ſeythen des geſchirrs V. gezeichnet C C. damit der Antimonium antea calcionatum / wie man ihn zuvor prepariret hat pro Vitro Antimonii, in das geſchirꝛ V. geworffen ſey durch ſein ober-Röhr gezeichnet C. ſich ſublimire durch ſeine beyde ſeithen biß in die vorgemeldte häfen / und die flores Antimonii Albi herauß genommen werden.

TABVLA VI.

FIGURA I.

Icon Molæ Philoſophicæ.

Repreſentation du Moulin Philoſophique.

Vorſtellung der Philoloſophiſchen Mühlen.

A. Capitellum plumbeum ſatis craſſum. *Chapiteau de plomb paſſablement gros & épais.* Bleyern Helm ziemblich groß und dick.

B B. Axis. *Axe ou Eſſieu ſur lequel roule la machine.* Wagenaxt auff welchem das gebäuw umbdrehet.

C. Tympanum dentatum. *Tambour dentelé.* Trommel die Kleine zänhlein hat.

D. Tym-

D. Tympanum aliud ex fusis constans. *Autre tambour composé de plusieurs petis bâtons ou fuseaus.* Andere Trommel auß viel kleinen hölzern gemacht.

E E. Mortarium. *Mortier.* Mörsel.

P P. Pistilla. *Pilons.* Stösser.

F. Manubrium cujus beneficio mola agitatur. *Emmanchement ou poignée au moyen de laquelle on donne le mouvement au moulin.* Häfftung / durch dessen mittel man die bewegung der mühlen giebt.

a. Superius axis est rotunda. *Au dessus du tambour l'axe ou l'essieu est rond.* Oben auff der Trommel ist der wagenart rund.

b. Heic axis est quadrata. *Ici au dessous du tambour l'essieu est quarré.* Hier unter der Trommel ist der wagenart viereckicht.

c. d. Heic utraque pistilla axi affiguntur. *C'est ici que les deux pilons s'attachent à l'axe.* Hier ist es da sich die zween stösser an dem wagenart anhefften.

e. Heic utraque pistilla per firmum æneum annulum firmantur. *Dans cet endroit les deux pilons sont raffermis par un fort anneau de cuivre.* In diesem orth seind die Zween stösser gestärcket durch ein starcken Kupffern Ring.

f f. Heic utraque pistilla æneis capsulis firmantur. *Dans cet autre endroit les deux pilons sont soûtenus & fortifiés par des capsules de cuivre.* In diesem andern orth seind die zween stösser unterstützet und gestärcket durch die kupfferne Capseln.

g g g. Utraque crassa vitrea pistilla. *Deux gros pilons de verre.* Zwey grosse gläserne stoesser.

FIGVRA II.

Referri debet ad paginam 394. ubi de præparatione potus Coffi.

Ceci doit avoir son rapport à la page 394. du livre où il est parlé de la preparation du Coffi ou Caffé.

Dieses muß getragen werden ad pag. 394. in libro da geredet ist de præparatione Coffi vel Caffé.

A. Ramus arboris Coffi seu Cafe proferentis. *Branche de l'arbre qui porte le Café.* Ast von dem Baum welcher die frucht Caffé trägt.

b. Fructus arboris prædictæ, qui fructus est instar fabæ & enucleatus in duas partes dividitur b b. *Fruit de l'arbre susdit, ce fruit est comme une feve & étant sorti de son enveloppe se divise en deux parties marquées* b b. Frucht des vorbenahmbten baumes / diese frucht ist wie eine Bohne / welche wann sie außerhalb der Schälen sich in zwey stücke theilet / und gezeichnet ist mit dem buchstaben b b.

B. Ferreum instrumentum per quod fructu Coffi repletum & operculo suo C. tectum transire possit veru quò ad ignem agitetur. *Instrument de fer que l'on remplit du fruit nommé Coffi ou Café, on le couvre en suite de son couvercle marqué* C. *& on passe une broche au travers pour le tourner autour du feu.* Eisern Instrument / welches man füllet mit der frucht Coffi oder Caffé genandt / hernacher mit seinem deckel decket / wie gezeichnet mit dem buchstaben C. und welche mit einem spieß durchstochen und an dem fewer gewendet wirdt.

FIGVRA III.

Instrumentum vitreum seu phiala pro præcipitatione mercurii vivi per se in Arenæ Balneo. *Instrument ou phiole particuliere de verre, au moyen de laquelle on precipite le mercure vif au Bain de Sable sans aucune addition.* Instrument oder besonderes glaß durch dessen mittel man den Mercurium vivum precipitiret in Balneo Arenæ ohne einige zusetzung.

O. Orificium phialæ per quod immittitur mercurius decies cum sale & aceto lotus ac toties per corium expressus. *Emboucheure par où on jette dans le vaisseau le mercure lavé dix fois avec le sel & le vinaigre & passé autant de fois au travers d'une peau.* Das loch durch welches man den Mercurium im saltze und essig zehen mahl abgewäschen / und auch zehen mahl durch ein leder geseyhet / in das geschirr wirfft.

FIGVRA IV.

Hic exhibentur instrumenta pro floribus Saturni conficiendis.

On donne ici les instrumens pour la fabrique des fleurs de Saturne ou plomb.

Allhier giebt man die Instrumente die Flores Saturni vel plumbi zu prepariren.

V. Retorta terrea duplici rostro pervia cujus fundum nonnihil planum sit. In eam immittitur plumbum priùs cum sulphure calcinatum quoad friabile fiat, illud subtiliter terendum ac per cribrum trajiciendum;

dum, atque addendum ſalis toſti tantundem atque boli Armenæ duplum, ut in prædictam retortam hujus immittatur miſcellæ non multum ſimul & ſemel, ſed tantùm quoad vix quarta ejus pars impleatur. *Retorte de terre ayant deux becs ouverts à ſes deux côtés & dont le fond doit être un peu plat, on met dedans du plomb calciné premierement avec le ſoulphre, en ſorte qu'il en devienne friable, on le broye exactement, & apres l'avoir paſſé par un tamis on lui joint ſon peſant de ſel decrepité, & le double de bol d'Armenie, on met dans la ſuſdite retorte pour une fois une quantité de ce mélange qui ne rempliſſe tout au plus que la quatriéme partie de ſa cavité.* Erdene Retort zwey offene Schnabel an ſeinen beyden ſeyten habende / und deſſen grund ein wenig eben ſeyn muß / darein man erſtlich thuet bley mit ſchwebel calciniret / auff das man es reiben könne / und nach dem es durchſiebet / thuet man hinzu ſeiner ſchwäre decrepitiret ſaltz und den gedoppelten Bolus Armena. Man thut in die oben benahmte Retorte auf ein mahl ein klein wenig von dieſer Vermiſchung / damit es zum meiſten nicht mehr fülle alß den vierdten theil ſeiner höhligkeit.

I. Vas recipiens amplum altero retortæ roſtro ſcilicet tenuiori agglutinatum. *Grand recipient attaché au plus petit bec de la cornue.* Groſſer Recipient an dem Kleineſten ſchnabel der Retorten verlutiret oder angeklebet.

C. Folliculus quô quamprimum nubeculæ in recipiente conſpiciuntur per roſtrum recipienti oppoſitum paulatim & ſenſim inflatur, ut ſic flores cum impetu ab altera parte in vas recipiens erumpant. *Petit ſoufflets par leſquels dés qu'on voit quelques nuages dans le recipient on ſouffle doucement par le bec qui luy eſt oppoſé, & par ce moyen les fleurs ſe portent avec viteſſe dans le recipient.* Kleiner blaßbalch / durch welchen ſo bald man einige wolcken oder nebel in dem Recipient ſihet / langſahm in den Schnabel blaſet / welcher ihme gegen über ſtehet / und durch dieſes mittel ſich die Flores mit geſchwindigkeit in den Recipient tragen.

FINIS.